Bediüzzaman Külliyatı - Temmuz 2011

1. Sözler
    1. 1.Söz: Bismillah hakkında
    2. 2.Söz: İmanda ki saadet hakkında
    3. 3.Söz: İbadet hakkında
    4. 4.Söz: Namaz hakkında
    5. 5.Söz: Namaz kılmak ve kebairi terk
    6. 6.Söz: Nefis ve malını Allah'a satmak
    7. 7.Söz: İman, Tevekkül, Dua..
    8. 8.Söz: Dinin mahiyet ve kıymeti
    9. 9.Söz: Namaz vakitlerinin hikmeti
        1. 1.Nükte: Namazın manası
        2. 2.Nükte: İbadetin manası
        3. 3.Nükte: Namaz ibadetlerin fihristesidir
        4. 4.Nükte: Alem-i ekberin saat-i kübrası ve namaz vakitleri
        5. 5.Nükte: İnsanın aczi ve zaafı cihetiyle namaz vakitleri
    10. 10.Söz: Haşir risalesi
        1. Suretler: 12 Surettir
            1. Mukaddeme
            2. 1.Suret: Saltanat
            3. 2.Suret: Merhamet, Haysiyet
            4. 3.Suret: Hikmet, Adalet
            5. 4.Suret: Sehavet, Cemal, Kemal
            6. 5.Suret: Şefkat
            7. 6.Suret: Haşmet, Sermediyet
            8. 7.Suret: Hafiziyet
            9. 8.Suret: Vaad, Vaid
            10. 9.Suret: Tevatür derecesinde haberler
            11. 10.Suret: İhya
            12. 11.Suret: Hikmet, İnayet, Adalet, Rahmet
            13. 12.Suret: İnsanın Hakikati
            14. Suretlerin Hatimesi
        2. Mukaddeme
            1. 1.İşaret: Bu kainat kitabı kâtibsiz olmaz.
            2. 2.İşaret: Ulûhiyet, risâletsiz olmaz
            3. 3.İşaret: İnsanın amelleri hesabsız olamaz
            4. 4.İşaret: Bu kainat, ahiretsiz olmaz
        3. Hakikatler
            1. 1.Hakikat: Bab-ı Rububiyyet ve Saltanat
            2. 2.Hakikat: Bab-ı Kerem ve Rahmet
            3. 3.Hakikat: Bab-ı Hikmet ve Adalet
            4. 4.Hakikat: Bab-ı Cûd ve Cemal
            5. 5.Hakikat: Bab-ı Şefkat ve Ubudiyet-i Muhammediye
            6. 6.Hakikat: Bab-ı Haşmet ve Sermediyet
            7. 7.Hakikat: Bab-ı Hıfz ve Hafîziyet
            8. 8.Hakikat: Bab-ı Vaad ve Vaîd
            9. 9.Hakikat: Bab-ı İhya ve İmate
            10. 10.Hakikat: Bab-ı Hikmet, İnayet, Rahmet, Adalet
            11. 11.Hakikat: Bab-ı İnsaniyet
            12. 12.Hakikat: Bab-ı Risalet ve Tenzil

13. Hakikatlerin Hatimesi
4. Hatime
5. 10.Sözün Bir Tevafuku

11. 11.Söz: Yaratılış Hikmetleri ve Namaz
1. Temsili Hikaye
2. Hikayenin Hakikati
3. Ebrar Kafilesi ve Namazın İşaretleri
4. Füccar Kafilesi ve istidadların veriliş hikmeti
5. Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..

12. 12.Söz: Kuran ile Felsefe muvazenesi
1. 1.Esas: Kainata bakış cihetiyle farklar
2. 2.Esas: Hayat-ı şahsiye cihetiyle farklar
3. 3.Esas: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle farklar
4. 4.Esas: Kur'anın bütün kelamlardan üstün olmasının sebebi

13. 13.Söz: Kuran'ın hikmeti ve i'cazı
1. 1.Makam: Kur'anın hikmeti ve i'cazı
2. 2.Makam

14. 14.Söz: Bazı Hakaik-i Kuraniye
1. 1.Mesele: Semavat ve arzın altı günde yaratılması
2. 2.Mesele: Herşeyin yazılı ve kayıtlı olması
3. 3.Mesele: Meleklerin suretleri hakkında
4. 4.Mesele: Allah'ın azameti hakkında
5. 5.Mesele: Kuranın azim tehditlerinin sırrı
6. Hatime: Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir
7. Zeyl: Zelzele Hakkında

15. 15.Söz: Şeytanların Taşlanması
1. 1.Basamak: Melaikenin İsbatı
2. 2.Basamak: Zemin ile gökler arasındaki irtibat
3. 3.Basamak: Semadaki sükunet ve intizam
4. 4.Basamak: Kanun-u mübarezenin şumulü
5. 5.Basamak: Habis ruhların semaya çıkma teşebbüsleri
6. 6.Basamak: Kuranın şiddetli tehdidlerindeki hikmet
7. 7.Basamak: Şeytanların recmi için atılan şahapların manası
8. Zeyl: Şeytanla Münazara

16. 16.Söz: Dört Şua'dır
1. 1.Şua: Temessül bahsi
2. 2.Şua: Yaratılıştaki sürat ve Sanattaki sağlamlık
3. 3.Şua: Allah'ın herşeye herşeyden yakın olması
4. 4.Şua: Ubudiyetin külli mertebeleri
5. Küçük bir zeyl: Allah, fail-i muhtardır

17. 17.Söz
1. 1.Makam: Dünyanın güzelliği ve ölüm hakikatı
2. 2.Makam
3. ...Bırak Biçare Feryadı
4. ...Siyah Dutun Bir Meyvesi
5. ...Kalbe Fârisi olarak Tahattur Eden Bir Münâcât
6. ...Lâ Uhibbul âfilîn
7. ...Ehl-i Gaflet ve Hidayetin Dünyalarını tasvir eden iki levha
8. ...Esma-i Hüsna Münacatı
9. ...Barla Yaylası,Çam, Katran, Ardıç Karakavağın Bir Meyvesidir
10. ...Yıldızları Konuşturan Bir Yıldızname

18. 18.Söz
1. 1.Nokta: İnsanın fahra hakkı yoktur
2. 2.Nokta: Allah herşeyi en güzel şekilde yarattı. [Secde: 7]
3. 3.Nokta: Ubudiyet - Rububiyet daireleri ve Hz.Muhammed
4. Fecir Vaktinde Ağlayan bir Kalbin Ağlayan Ağlamalarıdır.

19. 19.Söz: Risalet-i Ahmediye
1. 1.Reşha: Rabbimizi bize anlatan üç külli muarrif
2. 2.Reşha: Onun risaletine şehadet eden afaki ve enfüsi deliller
3. 3.Reşha: Onun, hilkat-i alem hakkındaki suallere mukni cevapları
4. 4.Reşha: Onun getirdiği nur alemin şeklini değiştirir
5. 5.Reşha: Onun getirdiği nur alemin kıymetini yükseltir
6. 6.Reşha: Onun ubudiyet ve risalet ciheti

7. 7.Reşha: Onun akıllar, nefisler ve ruhlar üzerindeki etkisi
8. 8.Reşha: Onun yaptığı inkılab-ı azimdeki muvaffakiyeti
9. 9.Reşha: Onun tebliğde cesareti
10. 10.Reşha: Onun haber verdiği meselelerin ehemmiyeti
11. 11.Reşha: Onun haberlerinde sağlam ve güvenilir olması
12. 12.Reşha: Onun bütün mahlukat namına Allaha duası
13. 13.Reşha: Onun dualarının kabülünün katiyyeti
14. 14.Reşha: Kur'an hakkında

20. 20.Söz: Mucizat-ı Enbiya
    1. 1.Makam: Kur'ana dair bir kaç vesvesenin izahı
        1. 1.Nükte: Talim-i esma meselesindeki külli hakikat
        2. 2.Nükte: İcl hadisesindeki külli düstur
        3. 3.Nükte: Taşların fıtri hareketlerini bahsetmekte ki belagat ciheti
    2. 2.Makam: Kur'anın medeniyet harikalarına işaretleri
        1. 2.Kısım: Tarihi hadiseler suretinde..
        2. 1.Kısım: Peygamberler mucizeleri suretinde..
        3. ...Mukaddeme
        4. ...Teshîr-i Hava
        5. ...Asa-yı Musa
        6. ...Ölülerin Diriltilmesi
        7. ...Telyin-i hadid
        8. ...Taht-ı Belkısın Celbi
        9. ...İfritlerin Celb ve Teshiri
        10. ...Temessül-ü Ervah
        11. ...Dağların Teshiri
        12. ...Kuşların Konuşması
        13. ...Ateşin Yakmaması
        14. ...Talim-i Esma
        15. ...Bir nükte-i mühimme ve bir sırr-ı ehem
        16. İki Mühim Suale Karşı İki Mühim Cevap

21. 21.Söz: Namaz ve Vesvese hakkında
    1. 1.Makam: Namaz Hakkında
        1. 1.İkaz: Ebediyet tevehhümüyle namazdan usanmak
        2. 2.İkaz: Namazın manevi gıda olması
        3. 3.İkaz: Sabır hakkında
        4. 4.İkaz: İbadetin ücreti ve cezası
        5. 5.İkaz: Dünyevi meşgalelerin ibadetten alıkoyması
    2. 2.Makam: Vesvese Hakkında
        1. 1.Vecih: Şeytanın kalbe attığı bir vesvese
        2. 2.Vecih: Hayal kuvvesinin sebeb olduğu vesvese
        3. 3.Vecih: Eşya arasındaki gizli münasebetlerin sebeb olduğu vesvese
        4. 4.Vecih: Amelin en iyi suretini aramaktan kaynaklanan vesvese
        5. 5.Vecih: İmani meselelerde şüphe suretinde gelen vesvese
        6. Sual: Vesvesenin Hikmeti

22. 22.Söz: Tevhid-i hakiki
    1. 1.Makam: Delillerin temsili anlatımı
        1. Mukaddeme
        2. 1.Bürhan
        3. 2.Bürhan
        4. 3.Bürhan
        5. 4.Bürhan
        6. 5.Bürhan
        7. 6.Bürhan
        8. 7.Bürhan
        9. 8.Bürhan
        10. 9.Bürhan
        11. 10.Bürhan
        12. 11.Bürhan
        13. 12.Bürhan
        14. Hatime
    2. 2.Makam: Tevhid-i hakiki burhanları
        1. Mukaddeme
        2. 1.Lema: Tevhid ve Esbabın hakikati
        3. 2.Lema: Hayat üstündeki sikke
        4. 3.Lema: Zihayat üstündeki hatem

5. 4.Lema: İhya üstündeki turra
6. 5.Lema: Cüzlerdeki ehadiyet sikkesi
7. 6.Lema: Arz sahifesinde ki Tevhid sikkesi
8. 7.Lema: Kainat kitabındaki Vahdet hatemi
9. 8.Lema: Tohumun sahibi, tarlanın da sahibidir
10. 9.Lema: Enva üstündeki bir sikke
11. 10.Lema: Ölüm, bir bürhan-ı vahidiyyettir
12. 11.Lema: Hz.Muhammed, bir tevhid bürhanıdır
13. 12.Lema: Kuran, bir tevhid bürhanıdır
14. Hatime

23. 23.Söz: İmana dair mühim bir tetkikat
1. 1.Mebhas: İmanın beş mehasini
1. 1.Nokta: İman insanı nurlandırır
2. 2.Nokta: İman alemi nurlandırır
3. 3.Nokta: İman kuvvettir
4. 4.Nokta: İman insanı sultan eder
5. 5.Nokta: İman duayı gerektirir
2. 2.Mebhas: Ahsen-i Takvim Sırrı
1. 1.Nükte: İnsan her şey ile alakadardır
2. 2.Nükte: İnsandaki enaniyet ve ubudiyet vecihleri
3. 3.Nükte: İnsanın eli amel cihetinde kısa dua cihetinde uzundur
4. 4.Nükte: İnsanın aczinde büyük bir kudret vardır
5. 5.Nükte: İnsanın gaibane ve hazırane ubudiyeti

24. 24.Söz: Esma-i hüsna hakkında
1. 1.Dal: Esma-i hüsna hakkında
2. 2.Dal: Keşfiyyat ve fikriyyattaki ihtilafların sebebi
1. Mukaddeme
2. Zehre-Katre-Reşha Temsili
3. Zehre-Katre-Reşha Tarifleri
4. Zehre-Katre-Reşha Süluk Tarzları
5. Netice
3. 3.Dal: Hadis ilmine esas olacak 12 asıl
1. 1.Asıl: Din bir imtihandır
2. 2.Asıl: Mesail-i İslamiyenin tabakatı vardır
3. 3.Asıl: İsrailiyyat
4. 4.Asıl: Hadis zannedilen ravilerin sözleri
5. 5.Asıl: Hadis zannedilen evliya ilhamları
6. 6.Asıl: Halk arasında meşhur bazı darb-ı meseller
7. 7.Asıl: Hadislerde gerçek zannedilen teşbihler
8. 8.Asıl: Cenab-ı Hakkın bazı şeyleri saklaması
9. 9.Asıl: Amellerin fazilet ve sevabına dair hadisler
10. 10.Asıl: Amellerdeki ibham sırrı
11. 11.Asıl: Hadislerin de müteşabih ve müşkil kısmı vardır
12. 12.Asıl: Nazar-ı nübüvvetin hakikatlere bakış tarzı
4. 4.Dal: Kainattaki dört çeşit amele ve ibadet tarzları
1. Mukaddeme: Temsil
2. 1.Kısım: Melaikeler
3. 2.Kısım: Hayvanat
4. 3.Kısım: Nebatat ve Cemadat
5. 4.Kısım: İnsan
5. 5.Dal: Beş meyvedir.
1. 1.Meyve: Muhabbet hakkında
2. 2.Meyve: Ubudiyet hakkında
3. 3.Meyve: Sünnet-i seniyye hakkında
4. 4.Meyve: Ehl-i Dünyayı taklid hakkında
5. 5.Meyve: İnsanın bekası hakkında

25. 25.Söz: Mucizât-ı Kurâniye Risalesi
1. Mukaddeme: Kur'anın tarifi
2. 1.Şule
1. 1.Şua: Kur'anın Belagati
1. 1.Suret: Kur'anın i'câzı vardır ve mevcuddur
2. 2.Suret: Belagatindeki İ'caz-ı Kur'an
1. 1.Nokta: Nazmındaki cezalet-i harikasıdır
2. 2.Nokta: Manasındaki belagat-ı harikadır
3. 3.Nokta: Üslûbundaki bedaat-i harikadır
4. 4.Nokta: Lafzındaki fesahat-ı harikasıdır
5. 5.Nokta: Beyanındaki beraattir

1. Makam-ı Tergib-Terhib-Medh-Zemm-Zecir
2. Makam-ı İsbat ve İrşad
3. Makam-ı İfham ve İlzam (1.Misal)
4. Makam-ı İfham ve İlzam (2.Misal)
5. Makam-ı İfham ve Ta'lim

2. 2.Şua: Kur'anın Camiiyeti
1. 1.Lema: Lafzındaki Camiiyet
2. 2.Lema: Manasındaki Camiiyet
3. 3.Lema: İlmindeki Camiiyet
4. 4.Lema: Mebahisindeki Camiiyet
5. 5.Lema: Üslûb ve İcazındaki Camiiyet
1. 1.Işık
2. 2.Işık
3. 3.Işık
4. 4.Işık
5. 5.Işık

3. 3.Şua
1. 1.Cilve: İhbârât-ı gaybiyesidir
1. 1.Şavk: Mâziye ait ihbarat-ı gaybiyesidir
2. 2.Şavk: İstikbale ait ihbarat-ı gaybiyesidir
3. 3.Şavk: Hakaik-i İlahiyeye ve kevniyeye ait ihbarat-ı gaybiyesidir
2. 2.Cilve: Kur'anın şebâbetidir
1. 1.Derece: Risale-i nur, Kuranın medeniyete üstünlüğünü gösterir
2. 2.Derece: Kuran ve medeniyetin esas düsturlarını mukayese
3. 3.Derece: Kuran ve medeniyetin bazı düsturlarını mukayese
3. 3.Cilve: Kur'anın her tabaka insana muvafık gelmesi

3. 2.Şule
1. 1.Nur: Kuranın umumundaki tenasüb
2. 2.Nur: Ayetlerinin hatimelerindeki fezlekeler
1. Birinci Meziyet-i Cezalet
2. İkinci Nükte-i Belagat
3. Üçüncü Meziyet-i Cezalet
4. Dördüncü Nükte-i Belagat
5. Beşinci Meziyet-i Cezalet
6. Altıncı Nükte-i Belagat
7. Yedinci Sırr-ı Belagat
8. Sekizinci Meziyet-i Cezalet
9. Dokuzuncu Nükte-i Belagat
10. Onuncu Nükte-i Belagat

3. 3.Nur: Kur'an, başka kelamlarla kabil-i kıyas değildir
4. 3.Şule
1. 1.Ziya: Kur'an'ın büyük bir vech-i icazı
2. 2.Ziya: Hikmet-i Kur'âniyenin beşeri felsefeye üstünlüğü
3. 3.Ziya: Kuranın kendi şakirtlerine karşı icazı
5. Hatime

26. 26.Söz: Kader Risalesi
1. 1.Mebhas: Kader ve cüz-ü ihtiyarî
2. 2.Mebhas: Kader ile cüz-ü ihtiyarî nasıl tevfik edilebilir?
3. 3.Mebhas: Kadere iman.. Bedihi ve Nazari kader
4. 4.Mebhas: Kaderin herşeyi güzeldir
5. Hatime: Eski Said'in nefsini susturan beş fıkradır
6. Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

27. 27.Söz: İctihad Risalesi
1. 1.Mani: Zamanın dehşeti
2. 2.Mani: İctihada ciddi ihtiyaç yoktur
3. 3.Mani: Zamanımızdaki ictihad melekesi yetersizdir
4. 4.Mani: İctihadda mütedeyyinlik esas olmalıdır
5. 5.Mani: İctihadın arzî veya semavî olması
6. 6.Mani: Yalan ve doğruluk bu zamanda yakınlaşmıştır
7. Hatime: Asırlara göre şeriatler değişir
8. Zeyl: Sahabeler Hakkındadır
1. 1.Sebeb: Sohbet-i nebeviye bir iksirdir
2. 2.Sebeb: Sahabeler, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla hep doğrudurlar
3. 3.Sebeb: Sahabelerin velayeti, diğer evliyalardan üstündür
4. 1.Sual: Resul-i Ekrem'i görmeden iman edenlerle sahabelerin mukayesesi
5. 2.Sual: Terk-i dünya edenlerle sahabelerin mukayesesi
6. 3.Sual: Nefsini öldürenlerle sahabelerin mukayesesi
7. 4.Sual: Sahabelere karşı iddia-yı rüçhaniyet nereden çıkıyor

28. 28.Söz: Cennete dairdir
1. 1.Sual: Cismaniyetin ebediyetle ve Cennetle ne alâkası var?
2. 2.Sual: Cismaniyet dünyada bir ihtiyaç içindir, Cennette neden..?
3. 3.Sual: Cennette nasıl dost dostuyla beraber bulunacaktır?
4. 4.Sual: Hurilerin yetmiş hulleyi giymesi ve iliklerinin görünmesi?

5. 5.Sual: Ehl-i Cennete dünya kadar yer verilmesi..?
6. Zeyl: Cehenneme dairdir

29. 29.Söz: Beka-i Ruh ve Melâike ve Haşir
1. Mukaddeme: Hikmet ve Hakikat cihetiyle melâikenin varlığı
2. 1.Maksad: Melaike hakkında
1. 1.Esas: Kainatta ki hayat ve melaike
2. 2.Esas: Melaikenin vücuduna ittifak vardır
3. 3.Esas: Meleklerin görülmüş olması zorunludur
4. 4.Esas: Alemdeki külliyyatın mümessili olarak melaike
5. Hatime: Melaike hakkında Kur'anın beyanatı
3. 2.Maksad: Kıyamet hakkında
1. Mukaddeme: Haşri isbat için altı sual
2. 1.Esas: Ruh bakidir
1. Mukaddeme: Ruh, beka için yaratılmıştır
2. 1.Menba: Enfüsi delil
3. 2.Menba: Afaki delil
4. 3.Menba: Ruh, nevlerin hakikati gibi bakidir
5. 4.Menba: Ruh, kanunlar gibi bakidir
3. 2.Esas: Saadet-i ebediyeye muktazi vardır
1. 1.Medar: Nizam-ı ekmel, intizam-ı kasdî
2. 2.Medar: Hikmet-i tamme
3. 3.Medar: Adem-i abesiyet ve adem-i israf
4. 4.Medar: Alemdeki haşir ve neşrin numuneleri
5. 5.Medar: Beşerin ruhundaki gayr-ı mahdut istidadlar
6. 6.Medar: Saadet-i ebediye olmazsa nimetler azaba dönüşür
7. 7.Medar: Rahmet, ebedi saadeti ister
8. 8.Medar: İnsanın vicdanı
9. 9.Medar: Hz.Muhammedin ihbarı
10. 10.Medar: Kur'anın icazı
4. 3.Esas: Fail muktedirdir
1. 1.Mesele: Kudret-i Ezeliyye, lâzime-i zaruriyye-i zâtiyyedir
2. 2.Mesele: Kudret, melekûtiyet-i eşyaya taallûk eder
3. 3.Mesele: Kudretin nisbeti kanunîdir
4. Netice
5. 4.Esas: Mahal kâbildir
1. 1.Mesele: Kâinatın mevti, mümkündür
2. 2.Mesele: Mevt-i dünya vuku bulacaktır
3. 3.Mesele: Âlemin dirilmesi mümkündür
4. 4.Mesele: Yeniden diriliş vuku bulacaktır
6. Hatime: Kıyamet hakkında Kur'anın beyanatı

30. 30.Söz: Ene ve Zerre
1. 1.Maksad: Ene Risalesi
1. Mukaddeme: Ene'nin Mahiyeti
2. Enenin İki Vechi
3. Felsefe ile Nübüvvet Düsturlarını mukayese
4. Felsefenin Vahim Neticeleri
5. Hayali Bir Vakıa
2. 2.Maksad: Zerre Risalesi
1. Mukaddeme: Tahavvülat-ı zerrat.. İmam-ı Mübîn.. Kitab-ı Mübîn
2. 1.Nokta: Zerrâtın hareketi
1. 1.Mebhas: Zerrâtın hareketinde ve sükûnetinde iki nur-u tevhid parlıyor
2. 2.Mebhas: Zerrâtın harekatındaki hikmetlere küçük bir işarettir
3. 2.Nokta: Her zerrede, Vâcibü'l-Vücuda iki şahid-i sadık vardır
4. 3.Nokta: Zerrâtın hareketinin bir hikmeti, zerreleri nurlandırmaktır
5. Yedi Külli Kanun
6. Hatime
7. Tılsım-ı kâinatın üç esası

31. 31.Söz: Mirac Risalesi
1. Mukaddeme: "innehu" deki Zamirin iki vechi
2. 1.Esas: Mi'racın sırr-ı lüzumu
3. 2.Esas: Mi'racın Hakikati
4. 1.Sual: Ben Allahı tanımıyorum, Peygamberi bilmiyorum. Nasıl Miraca inanacağım?
5. 2.Sual: Herşeyden daha yakın bir Rabb ile, yetmiş bin perde arkasında görüşmek ne demektir?
6. 3.Sual: Semâvâtta birinin gezmesine, melâikelerle görüşmesine nasıl inanayım?
7. 4.Sual: Nasıl bir insan, binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kat' edip, gider, gelir?
8. 5.Sual: Velîler gibi ruh ve kalbiyle gitse yeterdi?
9. 6.Sual: Birkaç dakikada binler sene mesafeyi kat' etmek aklen muhaldir.
10. 7.Sual: Emsali olmayan birşeyin, yalnız imkânı ile, vukuuna nasıl hükmedilebilir?
11. 3.Esas: Mi'racın Hikmeti
12. İstima Makamındaki Mülhidin Üç Müşkili
13. 1.Müşkil: Mirac, niçin Hz.Muhammede mahsustur?

14. 2.Müşkil: O zat, nasıl kainatın hem meyvesi hem çekirdeğidir?
15. 3.Müşkil: Alem-i arzın tezgahlarını makinelerini görmek ne demektir?
16. 4.Esas: Mi'racın Meyveleri
17. İstima Makamındaki Mülhide Hitap
18. Zeyl: Şakk-ı Kamere Dairdir

32. 32.Söz: Tevhide Dair
    1. 1.Mevkıf
        1. Zerreye Müracaat
        2. Küreyvat-ı Hamraya Müracaat
        3. Hücreye Müracaat
        4. İnsan Bedenine Müracaat
        5. İnsan Nevine Müracaat
        6. Zemin Yüzüne Müracaat
        7. Küre-i Arza Müracaat
        8. Güneşe Müracaat
        9. Yıldızlara Müracaat
        10. Arabi Fıkra ve Tercümesi
        11. Küçük Bir Zeyl
    2. 2.Mevkıf
        1. 1.Maksad: Vâhid-i Ehadin isbatı
        2. 2.Maksad: Bir tek zatın her şeyde tasarruf edebilmesi
        3. Hatime: Ehadiyete dair bir tefekkür
        4. Bir Sual: Risalelerdeki kıyas-ı temsili ve hikayelerin yakîniyyet derecesi
        5. 3.Maksad: İki şıktır
            1. 1.Şıkk: Kur'andaki, başka ilahlara delalet eder gibi görünen ibareler
            2. 2.Şıkk: Allahın nihayetsiz kemâlâtı
                1. 1.Remiz: Hakiki kemal, zıddına bağlı olmayan kemaldir
                2. 2.Remiz: Kemal bizzat sevilir
                3. 3.Remiz: Kainattaki bütün kemâlât, Zât-ı Zülcelâlin kemâlinin işaretleridir
                4. 4.Remiz: Birşeyin lezzeti, hüsnü, cemâli, emsal ve ezdadına değil, mazharlarına bakar
                5. 5.Remiz: Hadiste dünyanın tahkir edilmesi
    3. 3.Mevkıf
        1. 1.Mebhas: Herbir şeyin hakikati esma-yı ilahiye dayanır
        2. 2.Mebhas: Kur'an ve ehl-i dalaletin yollarının mukayesesi
    4. Sual: Allaha muhabbet nasıl olabilir?
        1. 1.Nükte: Muhabbetin yüzü mecazî mahbuptan hakikî mahbuba çevrilebilir.
        2. 2.Nükte: Her şeyi Cenâb-ı Hakkın hesabına sevmek gerekir
        3. 3.Nükte: Cenâb-ı Hakkın esmâsına karşı olan muhabbetin tabakatı var
        4. 4.Nükte: Allah namına muhabbetin faydaları
            1. Dünyadaki Neticeler
            2. Ahiretteki Neticeler
    5. Tenbih-Münacat

33. 33.Söz: Pencereler Risalesi
    1. Mukaddeme
    2. 1.Pencere: Umulmadık yerden ihtiyaçların yetiştirilmesi
    3. 2.Pencere: Hadsiz imkânat yolları içinden, mahsus suret verilmesi
    4. 3.Pencere: Biribiri içinde hadsiz taifelerin karıştırılmadan terbiye edilmesi
    5. 4.Pencere: İstidat, ihtiyaç ve ıztırar lisanıyla yapılan dualara cevap verilmesi
    6. 5.Pencere: Eşyanın defaten yaratılmasına rağmen sanatlı olması
    7. 6.Pencere: Kâinatın ulvî ve süflî tabakatındaki bütün âlemlerin aynı Rabbi göstermesi
    8. 7.Pencere: Câmid ve basit unsurlardan hadsiz ve muntazam mürekkebâtın icadı
    9. 8.Pencere: Mucizat, keramat, keşfiyyat ve tahkikatların ittifakı
    10. 9.Pencere: Kâinattaki ibâdât-ı umumiye
    11. 10.Pencere: Kâinattaki mevcudatın teâvünü, tecavübü, tesanüdü..
    12. 11.Pencere: Dalâletten neş'et eden ıztırabat
    13. 12.Pencere: Her şeydeki miktar-ı muntazam ve takdir
    14. 13.Pencere: Bütün mevcudatın lisan-ı hâl ve kal ile ettiği tesbihat
    15. 14.Pencere: Acz-i mutlak içinde bir kudret-i mutlakanın âsârı görünmesi
    16. 15.Pencere: Herşeye, o şeyin kabiliyet-i mahiyetine göre vücut vermek
    17. 16.Pencere: Tazelenen mahlûkatın icad ve tedbirlerindeki intizamat ve tanzimat
    18. 17.Pencere: Gayet kıymettarlık ve hadsiz ucuzluk gibi zıd hakikatler
    19. 18.Pencere: Eser-fiil-isim-sıfat-şuun-zat silsilesi
    20. 19.Pencere: Herbir nebat ve ağaçın çok lisan ile saniini göstermesi
    21. 20.Pencere: Tesadüfî ve karışık tevehhüm edilen küllî unsurlar
    22. 21.Pencere: Güneş
    23. 22.Pencere: Küre-i arz
    24. 23.Pencere: Hayat

25. 24.Pencere: Mevt
26. 25.Pencere: Failiyyet ve mefuliyyet hakikatleri
27. 26.Pencere: Şu mevcudatın yüzünde gelip geçen cemâller ve hüsünler
28. 27.Pencere: Sebeplerin azli
29. 28.Pencere: Mecmu-u âleme şamil bir hikmet ve tanzim
30. 29.Pencere: Herbir şeyin, bütün eşyayı kendi Hâlıkına isnad etmesi
31. 30.Pencere: İmkân ve Hudûs
32. 31.Pencere: İnsan penceresi
33. 32.Pencere: Hazret-i Muhammed
34. 33.Pencere: Tevhid denizi olan Kur'an-ı Azim-üş Şan
35. İhtar

2. Mektubat
    1. 1.Mektub: Dört sualin muhtasar cevabıdır
        1. 1.Sual: Hızır Aleyhisselam hayattamıdır?
        2. 2.Sual: Mevtin mahluk ve nimet olması?
        3. 3.Sual: Cehennem nerededir?
        4. 4.Sual: Aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkılab edebilirmi?
    2. 2.Mektub: Bediüzzamanın Hediye Almama Sebebleri
    3. 3.Mektub: Bediüzzamanın Bazı Tefekküratı
    4. 4.Mektub: Çam Dağında Hatıra Gelen İki Hatıra
    5. 5.Mektub: İmam-ı Rabbaninin bazı beyanatı
    6. 6.Mektub
    7. 7.Mektub: Hz.Peygamberin Zeyneb'i tezevvücü
    8. 8.Mektub: Şefkatin Aşktan Üstün Olması
    9. 9.Mektub
        1. Saniyen: Keramet ve İkram arasındaki fark
        2. Salisen: İnsandaki hissiyatlar ahiret için verilmiştir
        3. Rabian: İslam ve İman'ın farkları
    10. 10.Mektub: Meydan-ı haşir nerededir
    11. 11.Mektub
        1. 1.Mesele
        2. 2.Mesele
        3. 3.Mesele
        4. 4.Mesele
    12. 12.Mektub
        1. 1.Sual: Hz.Ademin Cennetten ihracı?
        2. 2.Sual: Şeytanların halkı ve icadı ne içindir?
        3. 3.Sual: Musibetler masumlar için zulüm değilmi?
    13. 13.Mektub
        1. 1.Sual: İstirahatın nasıl? Halin nedir?
        2. 2.Sual: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?
        3. 3.Sual: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın?
    14. 14.Mektub
    15. 15.Mektub
        1. 1.Sual: Sahabeler nazar-ı velayetle müfsidleri neden keşfedemiyor?
        2. 2.Sual: Hazret-i Ali (R.A.) zamanında başlayan muharebelerin mahiyeti?
        3. 3.Sual: O mübarek zatların başına gelen o feci gaddarane muâmelenin hikmeti?
        4. 4.Sual: Ahirzamanda imandan sonra umumi küfür?
        5. 5.Sual: Ervah-ı bâkiyenin kıyametten müteessir olması?
        6. 6.Sual: Her şeyin hâlik olması
    16. 16.Mektub: Beş Noktadır
        1. 1.Nokta: Ne için siyasetten çekildin?
        2. 2.Nokta: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten çekiniyor?
        3. 3.Nokta: Sana gelen sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?
        4. 4.Nokta: Evhamlı birkaç sualin cevabı
        5. 5.Nokta: Beş küçük mesele
        6. Zeyl: Bediüzzamanı serbest bırakmamalarının sebebi
    17. 17.Mektub: Çocuk Taziyenamesi
    18. 18.Mektub: Üç mühim Meseledir
        1. 1.Mesele: Evliya keşiflerindeki hata olması

2. 2.Mesele: Vahdet-ül Vücud meselesi
3. 3.Mesele: Hikmet ve akıl ile halledilmeyen mühim bir mesele

19. 19.Mektub: Mucizat-ı Ahmediye
1. 1.İşaret
2. 2.İşaret
3. 3.İşaret: Mucize çeşitleri
4. 4.İşaret: Altı mühim esastır
1. 1.Esas: İmtihan Sırrı
2. 2.Esas: Vahyin Kısımları
3. 3.Esas: Tevatür hakkında izah
4. 4.Esas: İstikbale ait haberlerdeki tekerrür meselesi
5. 5.Esas: Peygamberimizin gaybı bilmesi
6. 6.Esas: Peygamberimizin şahs-ı manevisi
5. 5.İşaret: Gaybe dair Mucizeler
1. Mucizeler [6-13]
2. Sual: Hz.Alinin Hilafet Sırası?
3. Sual: Hilafet neden Al-i Beytte kalmadı?
4. Sual: O zamanki fitnelerin vech-i rahmeti nedir?
5. Mucizeler [15-21]
6. Mucizeler [22-27]
6. 6.İşaret: Gaybe dair Mucizeler
1. Mucizeler [28-37]
2. Sual: Al-i Beyte Muhabbet
3. Mucizeler [38-49]
4. Mucizeler [50-53]
5. Mucizeler [54-62]
7. 7.İşaret: Bereket-i Taam Mucizeleri
8. 8.İşaret: Su mucizeleri
9. 9.İşaret: Ağaçların Emr-i Nebevîye itaat etmesi
10. 10.İşaret: Kuru direğin ağlaması mucizesi
11. 11.İşaret: Cemadat, taş ve dağ mucizeleri 1
12. 12.İşaret: Cemadat, taş ve dağ mucizeleri 2
13. 13.İşaret: Hasta ve Yaralıların şifa bulması
14. 14.İşaret: Resulullahın Duasıyla zâhir olan harikalardır
15. 15.İşaret: Hayvanlar, ölüler, cinler ve meleklerin şehadetleri
1. 1.Şube: Hayvanata dair Mucizeler
2. 2.Şube: Cenazeler ve cinler ve meleklere dair Mucizeler
3. 3.Şube: Resul-i Ekremin korunmasına dair Mucizeler
16. 16.İşaret: İrhasat Nevinden Mucizeler
1. 1.Kısım: Mukaddes kitaplar..
1. 1.Hüccet: Peygamberimizin ehl-i kitaba meydan okuması
2. 2.Hüccet: Yahudi ve Hristyan ulemasının itirafları
3. 3.Hüccet: Eski mukaddes kitaplardan çıkarılan deliller
2. 2.Kısım: Arifler, kahinler..
1. Arifler
2. Kahinler
3. Hatifler
4. Sanemler ve kurbanlar
3. 3.Kısım: Veladet ânı..
17. 17.İşaret
18. 18.İşaret: Kuranın İ'cazı
1. 1.Nükte: Kur'anın her tabakaya karşı bir nevi i'cazı vardır
2. 2.Nükte: Kur'ana muaraza edilememiştir.
3. 3.Nükte: Kur'anın mahiyeti
19. 19.İşaret: Risalet delilleri
20. Bir İkram-ı İlâhî ve Bir Eser-i İnayet-i Rabbaniye

20. 20.Mektub: Tevhide dair 11 kelimenin izahı
1. Mukaddeme
2. 1.Makam: 11 kelimedeki müjdeler
1. 1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
2. 2.Kelime: O birdir
3. 3.Kelime: Onun şeriki yoktur
4. 4.Kelime: Mülk onundur
5. 5.Kelime: Hamd onundur
6. 6.Kelime: Hayatı veren Odur
7. 7.Kelime: Mevti veren Odur
8. 8.Kelime: Hayatı daimidir

9. 9.Kelime: Hayır Onun elindedir
10. 10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
11. 11.Kelime: Dönüş Onadır

3. 2.Makam: 11 kelimedeki deliller
1. 1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
2. 2.Kelime: O birdir
3. 3.Kelime: Onun şeriki yoktur
4. 4.Kelime: Mülk onundur
5. 5.Kelime: Hamd onundur
6. 6.Kelime: Hayatı veren Odur
7. 7.Kelime: Mevti veren Odur
8. 8.Kelime: Hayatı daimidir
9. 9.Kelime: Hayır Onun elindedir
10. 10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
1. 1.Nükte: Kudret için her şey kolaydır
2. 2.Nükte: Kudrete nisbeten herşey müsavi olduğuna delil
3. 3.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç menbaı
4. 4.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç sırrı
5. 5.Nükte: Teşkilin, teşekkül ile karıştırılması
11. 11.Kelime: Dönüş Onadır
12. 10.Kelimeye Zeyl: Vahdetteki kolaylığa dair üç temsil

21. 21.Mektub: İhtiyar valideyn hakkında
22. 22.Mektub: Uhuvvet hakkında
1. 1.Mebhas: Tarafgirlik ve inat ve hasetin zararları
1. 1.Vecih: Hakikat nazarında zulümdür
2. 2.Vecih: Hikmet nazarında zulümdür
3. 3.Vecih: Adalet-i mahza nazarında zulümdür
4. 4.Vecih: Hayat-ı şahsiye nazarında zulümdür
5. 5.Vecih: Hayat-ı ictimaiye nazarında zulümdür
6. 6.Vecih: Hayat-ı mâneviye cihetiyle yanlıştır
2. 2.Mebhas: Hırs Hakkında
3. Hatime: Gıybet Hakkında
4. Zeyl: Kazf-ı muhsanat hakkında

23. 23.Mektub: Yedi sualdir
1. 1.Sual: Müminin mümine en iyi duası nasıl olmalıdır?
2. 2.Sual: Sahabeden başkasına "radıyallahu anh" denilirmi?
3. 3.Sual: Mezhep imamları mı yoksa aktablar mı üstündür?
4. 4.Sual: Allah sabredenlerle beraberdir ayetinin hikmeti?
5. 5.Sual: Hz.Peygamber nübüvvetten evvel nasıl ibadet ederdi?
6. 6.Sual: Nübüvvetin 40 yaşında gelmesi ve ömrünün 63 olmasının hikmeti?
7. 7.Sual: Gençlerinizin en hayırlısı, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlar.. hadis midir?

24. 24.Mektub: Kainatın mühim bir tılsımı
1. 1.Makam: Dai ve Muktaziyi gösteren Beş Remiz
1. 1.Remiz: Mevcudatın Sâni-i Zülcelâle karşı hakları yoktur
2. 2.Remiz: Kainattaki faaliyetin bir hikmeti
3. 3.Remiz: Eşya zeval ve ademe gitmiyor
4. 4.Remiz: Esmanın tenevvüü, mahlukatın tenevvüünü iktiza ediyor
5. 5.Remiz: Madem Allah var; herşey var.. Eşyanın üç yüzü var
2. 2.Makam: Faideleri gösteren Beş İşaret ve Mukaddeme
1. 1.Mebhas: Temsiller, birer mirsad-ı tefekkürdür
2. 2.Mebhas: Mevcudatın gayeleri üç kısımdır
3. 1.İşaret: Güzel manalar ve misalî hüviyetlerin muhafazası
4. 2.İşaret: Gaybî hakikatler ve levhî dokumaların netice verilmesi
5. 3.İşaret: Uhrevî meyveler ve Sermedî manzaraların neşri
6. 4.İşaret: Rabbanî tesbihatı ilan ve Esmanın muktazilerini izhar
7. 5.İşaret: Subhanî işlerin ve ilmî meşhedlerin zuhuru
3. Hatime
4. 1.Zeyl: Dua Hakkındadır
1. 1.Nükte: Dua üç nevidir
2. 2.Nükte: Duanın tesiri azîmdir
3. 3.Nükte: Duanın makbuliyeti, iki cihetledir
4. 4.Nükte: Duanın en güzel meyvesi
5. 5.Nükte: Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir
5. 2.Zeyl: Mirac-ı Nebevî hakkındadır
1. 1.Nükte: Cennetten getirilen Buraka dair
2. 2.Nükte: Cenâb-ı Hakkın Resul-i Ekrem'e karşı muhabbet-i münezzehesi

3. 3.Nükte: Miraciyedeki muhavereler birer ünvan-ı mülâhazadır
4. 4.Nükte: Yetmiş bin perde arkasında Cenâb-ı Hakk ile görüşmek
5. 5.Nükte: Mevlid-i Nebevî müstahsen bir âdet-i İslâmiyedir
6. Hatime: En mümtaz ferd olarak Hz.Muhammed

25. 25.Mektub
26. 26.Mektub: Dört Mebhastır
    1. 1.Mebhas: Şeytanla Münazara
        1. Desise 1: Kuranı beşer kelamı farz etmek
        2. Desise 2: Bîtarafane Muhakeme
        3. Desise 3: Kur'anın beşer kelâmına benzemesi
        4. Desise 4: Kuranın din namına uydurulmuş olması ihtimali
        5. Desise 5: Meşhur insanların kandırılması
        6. Desise 6: Şeytanın İkinci Küçük Bir İtirazı
    2. 2.Mebhas: Bediüzzamanın üç şahsiyeti
    3. 3.Mebhas: Milliyetçilik hakkında
        1. 1.Mesele: Bu risalenin Eski Said lisanıyla yazıldığına dair bir ihtar
        2. 2.Mesele: Tearüf ve teavün düsturunun beyanı
        3. 3.Mesele: Fikr-i milliyet iki kısımdır
        4. 4.Mesele: Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor
        5. 5.Mesele: Avrupayı körü körüne taklit
        6. 6.Mesele: Menfi milliyette ifrat edenlere
        7. 7.Mesele: Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere
    4. 4.Mebhas: On muhtelif Meseledir
        1. 1.Mesele: 18.000 alem .. Nefs-i emmare hakkında
        2. 2.Mesele: Allahı bilmek, varlığını bilmekten ayrı bir şeydir
        3. 3.Mesele: Tekrim edilmiş insanın zalum ve cehul olması nasıl olur?
        4. 4.Mesele: "İmanınızı Lâ ilâhe illâllah ile yenileyiniz" hadisi
        5. 5.Mesele: Sadece Allaha iman yeterlimidir?
        6. 6.Mesele: Şeytanla münazara bahsine bir izah
        7. 7.Mesele: Birkaç ikram-ı Rabbânînin izahı
        8. 8.Mesele: Elfaz-ı Kuraniyenin ehemmiyeti
        9. 9.Mesele: Mühim bir sırr-ı velâyet
        10. 10.Mesele: Dost-Kardeş-Talebe bahsi
27. 27.Mektub
28. 28.Mektub
    1. 1.Mesele: Rüya Bahsi
        1. 1.Nükte: Uykuda perdeli olarak ehemmiyetli hakikatler vardır
        2. 2.Nükte: Rüya, hayır iken şer telakki edilebilir
        3. 3.Nükte: Rüya-yı sadıka, nübüvvetin kırk cüz'ünden bir cüzdür
        4. 4.Nükte: Rüya üç nevidir
        5. 5.Nükte: Rüya-yı sadıka, hiss-i kalbelvukuun fazla inkişafıdır
        6. 6.Nükte: Rüya-yı sadıka, kader-i İlâhînin herşeye muhît olduğuna bir hüccettir
        7. 7.Nükte: Mühim bir rüyanın tabiri
    2. 2.Mesele: Hz.Musanın Azrailin gözüne tokat vurması
    3. 3.Mesele: Beş Noktadır
        1. 1.Nokta: Hizmet-i Kuraniyedeki ilahi ikramlar tekebbüre sebeb olamaz
        2. 2.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin inkişafının ehemmiyeti
        3. 3.Nokta: Üstadın tevhid-i kıble etmesi
        4. 4.Nokta: Risaleler velâyet-i kübrâya mazhardır
        5. 5.Nokta: Risalelerin irşad vazifesini de gördüğüne dair misaller
        6. Tetimme: Sözlerde hissedilen üç keramet-i Kur'âniye
    4. 4.Mesele: Bediüzzamana yapılmış bir saldırının sebebleri
        1. 1.Nokta: Tecavüz hadisesinin mahiyeti
        2. 2.Nokta: Zulme rıza, zulümdür
        3. 3.Nokta: Bazı memurların Üstada hücum etmesi hakkında
        4. 4.Nokta: Yapılan muameleler sırf keyfî ve kanun dışıdır
    5. 5.Mesele: Şükür Risalesi
    6. 6.Mesele: Vehhabi Meselesi
        1. 1.Nükte: Alem-i İslâmın ananesi itibariyle üç esası
        2. 2.Nükte: Alem-i insâniyet itibariyle üç esası
        3. 3.Nükte: Her meslekte bir hak, bir hakikat bulunur
        4. 4.Nükte: Bu meselede kaderin hükmü
    7. 7.Mesele: Yedi İşarettir
        1. Yedi Sebeb: Tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inayetin izharı
        2. Yedi İşaret: Birkaç küllî inayet-i Rabbaniyenin beyanı

1. 1.İşaret: Tevafukat
2. 2.İşaret: Samimi talebelerin yardımcı kılınması
3. 3.İşaret: Risale-i Nur eczalarının parlak ispatları
4. 4.İşaret: Temsiller
5. 5.İşaret: Risalelerin telifindeki kolaylık
6. 6.İşaret: Üstadın hayatının hizmet-i Kurana göre takdir edilmesi
7. 7.İşaret: Eserlerin tebyizinde maişette kolaylık

3. Mahrem bir suale cevaptır
4. Hatime: Bir sırr-ı azîm-i inâyeti beyan
5. Ahmed Galib ve Binbaşı Asım'ın fıkraları

8. 8.Mesele: Sekiz Nüktedir
1. 1.Nükte: Ekser Sözler'de tevafukat-ı gaybiye
2. 2.Nükte: Tevafukat-ı gaybiye, bir meziyet-i belâgat midir?
3. 3.Nükte: Onuncu Söz hakkında bir münakaşaya cevap
4. 4.Nükte: Mahşer, Cennet ve Cehennem hakkında sualler
5. 5.Nükte: Zaman-ı fetrette Resul-i Ekrem'in ecdadının ibadeti?
6. 6.Nükte: Resul-i Ekrem'in ecdadlarından nebî gelmiş midir?
7. 7.Nükte: Resul-i Ekrem'in peder ve valideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in imanları?
8. 8.Nükte: Resul-i Ekrem'in amcası Ebu Talib'in imanı?

29. 29.Mektub
1. 1.Kısım: Muhtelif Dokuz Nükte
1. 1.Nükte: Kuran-ı Hakîmin esrarı biliniyor mu?
2. 2.Nükte: Kurandaki yeminler
3. 3.Nükte: Huruf-u mukattaa
4. 4.Nükte: Kuran-ı Hakîmin hakikî tercümesi kabil değildir
5. 5.Nükte: Elhamdülillah cümlesinin tahlili
6. 6.Nükte: "na'budu" deki nur-u icaz
7. 7.Nükte: Şeairin kıymeti
8. 8.Nükte: Şeairin tarifi
9. 9.Nükte: Şeairin taabbüdî kısmı

2. 2.Kısım: Ramazan-ı Şerife dairdir
1. 1.Nükte: Rububiyet noktasında orucun bir hikmeti
2. 2.Nükte: Nimete şükür cihetiyle orucun bir hikmeti
3. 3.Nükte: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle orucun bir hikmeti
4. 4.Nükte: Nefsin terbiyesi cihetiyle orucun bir hikmeti
5. 5.Nükte: Nefsin tehzib-i ahlakı cihetiyle orucun bir hikmeti
6. 6.Nükte: Kurânın nüzulüne bakması cihetiyle orucun bir hikmeti
7. 7.Nükte: Nev-i insanın ahiret kazancına bakması cihetiyle orucun bir hikmeti
8. 8.Nükte: Hayat-ı şahsiyeye bakması cihetiyle orucun bir hikmeti
9. 9.Nükte: Nefsin mevhum rububiyetini kırmak cihetiyle orucun bir hikmeti

3. 3.Kısım
4. 4.Kısım
5. 5.Kısım: Nur ayeti
6. 6.Kısım: Şeytanın Desiseleri
1. 1.Desise: Makam ve Şöhret Sevgisi
2. 2.Desise: Korkaklık
3. 3.Desise: Tamah
4. 4.Desise: Irkçılık
5. 5.Desise: Enaniyet
6. 6.Desise: Tembellik
7. Kudsi Bir Tarihçe
8. Es'ile-i Sitte

7. 7.Kısım: İşarat-ı Seb'a
1. 1.İşaret: Dar-ul Harb ve Türkçe Fatiha meselesi
2. 2.İşaret: "Avrupadaki inkılabları taklit" fikri
3. 3.İşaret: "Dini taassub bizi geri bıraktı" fikri
4. 4.İşaret: Tahribatçı ehl-i bid'a iki kısımdır
5. 5.İşaret: Hz.Mehdi, alemi nasıl ıslah edebilir?
6. 6.İşaret: Hz.Mehdi, Hz.İsa ve Deccal Süfyan komiteleri
7. 7.İşaret: Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin?

8. 8.Kısım: Rumuzat-ı Semaniye
9. 9.Kısım: Telvihat-ı Tis'a
1. 1.Telvih: Tarikat nedir?
2. 2.Telvih: Zikr-i İlâhî ve tefekkürün bir faydası
3. 3.Telvih: Velayet bir hüccet-i risalettir
4. 4.Telvih: Meslek-i velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkülatlıdır
5. 5.Telvih: Vahdetü'l-vücud fikrinin tehlikeleri

6. 6.Telvih: Üç Noktadır
7. 7.Telvih: Dört Nüktedir
8. 8.Telvih: Sekiz Vartayı beyan eder
9. 9.Telvih: Tarikatin dokuz faidesini beyan eder
10. Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

30. 30-31-32-33.Mektub

3. Lemalar

1. 1.Lema: Hz.Yunus'un Münacatı
2. 2.Lema: Hz.Eyyub'un Münacatı
    1. 1.Nükte: Bâtıni hastalıklarımız
    2. 2.Nükte: Musibetlerde şekva etmemek
    3. 3.Nükte: Zeval-i lezzet, elemdir
    4. 4.Nükte: Sabır kuvvetini dağıtmamak
    5. 5.Nükte: Üç meseledir
    6. Hatime: Hastalıklar ve Esma-yı hüsna
3. 3.Lema: Ya Baki ente'l Baki
    1. 1.Nükte: Ya Baki ente'l Baki cümlesindeki iki hakikat
    2. 2.Nükte: İnsanın fıtratında bekâya karşı şiddetli aşk
    3. 3.Nükte: Bâki'nin rızası yolunda bir saniye, bir senedir
4. 4.Lema: Minhac-üs Sünne
    1. 1.Makam: Dört Nüktedir.
    2. ...1.Nükte: Resul-ü Ekrem'in ümmetine karşı şefkat ve merhameti
    3. ...2.Nükte: Resul-ü Ekrem'in hususi şahıslara karşı şefkati
    4. ...3.Nükte: Al-i Beyt'in, alem-i islam içinde büyük ehemmiyeti
    5. ...4.Nükte: İmamet meselesi
    6. 2.Makam: Sünnet-i Seniyye risalesi
5. 5.Lema: Hasbünallah.. ayetinin mühim bir nüktesidir
6. 6.Lema
7. 7.Lema: Sure-i Fetih'deki İhbar
    1. 1.Vecih
    2. 2.Vecih
    3. 3.Vecih
    4. 4.Vecih
    5. 5.Vecih
    6. 6.Vecih
    7. 7.Vecih
    8. Tetimme 1
    9. Tetimme 2
    10. Hatime
8. 8.Lema: Keramet-i Gavsiye risalesi
9. 9.Lema: Altı Muhtelif Sualdir
    1. 1.Sual: Hulusî nin nesebi hakkında
    2. 2.Sual: Ruhun mahlukiyeti hakkında tahlil
    3. 3.Sual: Cifir ilmine dair
    4. 4.Sual: Hz.İsanın babasız dünyaya gelmesi
    5. 5.Sual: Şeriatte hikmet ve İllet meselesi
    6. 6.Sual: Vahdet-ül vücud hakkında bir tahlil
10. 10.Lema: Şefkat Tokatları
    1. 1.Tokat: Said-i Nursi
    2. 2.Tokat: Abdülmecid Nursi
    3. 3.Tokat: Hulusi Bey
    4. 4.Tokat: Muhacir Hafız Ahmed
    5. 5.Tokat: Hakkı Efendi
    6. 6.Tokat: Bekir Efendi
    7. 7.Tokat: Şamlı Hafız Tevfik
    8. 8.Tokat: Seyrani
    9. 9.Tokat: Büyük Hafız Zühtü
    10. 10.Tokat: Hafız Ahmed
    11. 12.Tokat: Muallim Galip
    12. 13.Tokat: Hafız Hâlid
    13. 14.Tokat: Üç Mustafa'lar
    14. Sual: Tokatların Hikmeti

11. 11.Lema: Sünnet-i Seniyye
    1. 1.Nükte: Sünnet-i Seniyyenin ehemmiyeti
    2. 2.Nükte: İmam-ı Rabbani'nin beyanı
    3. 3.Nükte: Üstadın kendi nefsinde sünneti rehber görmesi
    4. 4.Nükte: Ölüm haktır
    5. 5.Nükte: Allah'a muhabbet, sünnete ittibaı netice verir
    6. 6.Nükte: Bid'at hakkında
    7. 7.Nükte: Sünnet-i Seniyye edebtir
    8. 8.Nükte: Zat-ı Ahmediye'nin maden-i şefkat olması
    9. 9.Nükte: Sünnete tamamen ittiba nasıl mümkün olabilir
    10. 10.Nükte: Cenab-ı Hakk'ın muhabbetine mazhar olmak
    11. 11.Nükte: Üç meseledir
12. 12.Lema: Kurana dair iki Nükte
    1. 1.Nükte: İki Noktadır
        1. 1.Nokta: Fıtri rızık hakkında
        2. 2.Nokta: İmkanın çeşitleri
    2. 2.Nükte: İki meseledir
        1. 1.Mesele: Yedi kat arz hakkında
        2. 2.Mesele: Yedi kat sema hakkında
13. 13.Lema: İstiazenin Hikmeti
    1. 1.İşaret: Hizbüşşeytanın ehl-i hakka galip gelmesi
    2. 2.İşaret: Şeytanların yaratılmasının hikmeti
    3. 3.İşaret: Kur'anda ehl-i dalalete karşı şiddetli tehdidlerin hikmeti
    4. 4.İşaret: Adem, şerr-i mahz; vücud, hayr-ı mahzdır
    5. 5.İşaret: Ehl-i İmanın, şeytanın desiselerine kanmasındaki sır
    6. 6.İşaret: İmkan-ı akli ve İmkan-ı zati
    7. 7.İşaret: Halk-ı Şer ve Günah-ı Kebire meselesi
    8. 8.İşaret: Küfür yolundaki müşkilat
    9. 9.İşaret: Cemali ve Celali isimler bazen mağlubiyeti iktiza eder
    10. 10.İşaret: Şeytanın vücuduna dair dört delil
    11. 11.İşaret: Ehl-i dalaletin şerrinden mevcudatın hiddetlenmesi
    12. 12.İşaret: Dört sualdir
        1. 1.Sual: Mahdud günahlara hadsiz azab nasıl adalet olur
        2. 2.Sual: Cehennem ceza-yı amel, Cennet fazl-ı İlahidir
        3. 3.Sual: Seyyienin bir, hasenenin on yazılmasının sırrı
        4. 4.Sual: Ehl-i dalaletin muvaffakiyetinin hikmeti
    13. 13.İşaret: Üç Noktadır
        1. 1.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin azameti cihetinde bir vesvese
        2. 2.Nokta: Şeytanın insana kusurunu itiraf ettirmemesi
        3. 3.Nokta: Bir müminin bir tek seyyiesiyle onun bütün hasenatını örtmek
14. 14.Lema: İki Makamdır
    1. 1.Makam: İki suale cevaptır
        1. 1.Sual: Dünyanın öküz ve balık üzerinde olması
        2. 2.Sual: Al-i Aba hakkında
    2. 2.Makam: Besmelenin Altı Sırrı
        1. 1.Sır: Besmelenin birbiri içinde üç sikke-i rububiyete işareti
        2. 2.Sır: Kuran'ın daima vahidiyet içinde ehadiyeti göstermesi
        3. 3.Sır: Rahmetin şu hadsiz karanlık kainatı ışıklandırması
        4. 4.Sır: "İyyake na'budu" hitabı ve Zat-ı Ehadiyet
        5. 5.Sır: "İnsan Rahmanın suretinde yaratılmıştır" hadisinin manası
        6. 6.Sır: Rahmetin Sultan-ı Zülcelale vusüle vesile olması
15. 15.Lema: Fihrist Risalesi 1.Kısım
16. 16.Lema: Dört küçük meseledir
    1. 1.Mesele: Ehl-i keşfin haberlerinin yanlış çıkması
    2. 2.Mesele: Siyasete karışmamak hakkında
    3. 3.Mesele: Bediüzzamanın Harbe karşı çıkmasının sebebi
    4. 4.Mesele: Bediüzzamanın İhtiyat tavsiyesinin sebebi
    5. Hatime: Lihye-i Şerife hakkında
    6. Mektup1: Muhtelif Üç sualdir
        1. Sual1: Güneşin bir çeşme suyunda gurup etmesi
        2. Sual2: Sedd-i Zülkarneyn - Ye'cüc ve Me'cüc
        3. Sual3: Hz.İsânın Deccali öldürmesi
    7. Mektup2: Mugayyebât-ı Hamseye dair
17. 17.Lema: Notalar

1. 1.Nota: Fani şeylere kalbi bağlamamak
2. 2.Nota: Tevazu ve tekebbür hakkında
3. 3.Nota: İnsanın kendini la-yemut telakki etmesi
4. 4.Nota: Haşirde herbir insanın aynıyla ihya edileceği
5. 5.Nota: Avrupa medeniyeti ile Hüdâ-yı Kur'aniyenin muvazenesi
6. 6.Nota: Kafirlerin çokluklarının ve ittifaklarının ehemmiyetsizliği
7. 7.Nota: Müslümanları dünyaya teşvik etmenin yanlışlığı
8. 8.Nota: Çalışmaktaki lezzet ve cemadattaki lezzet meselesi
9. 9.Nota: Nübüvvet ve ubudiyet hakkındadır
10. 10.Nota: Marifetullahın bürhanları üç çeşittir
11. 11.Nota: Kuranın ifadesinde şefkat ve merhamet
12. 12.Nota: Eski Saidin bir münacatı
13. 13.Nota: Medar-ı iltibas olmuş 5 mesele
    1. 1.Mesele: Cenab-ı Hakkın vazifesine karışmamak
    2. 2.Mesele: İbadetin sebeb ve illeti
    3. 3.Mesele: İhlasın ehemmiyeti
    4. 4.Mesele: İktiran ve illet meselesi
    5. 5.Mesele: Cemaatin şerefini reisine vermek zulümdür.
14. 14.Nota: Tevhide dair dört küçük remizdir
    1. 1.Remiz: İnsanın yaratılışında görülen vahdet delilleri
    2. 2.Remiz: İnsandaki aşk-ı beka
    3. 3.Remiz: İnsanın mahiyetindeki latifelerin bazı halleri
    4. 4.Remiz: İnsanın hususi dünyası dar bir kabir hükmündedir
15. 15.Nota: Üç meseledir
    1. 1.Mesele: İsm-i Hafizin bir tecelli-i etemmi
    2. 2.Mesele: Tesettür risalesidir
    3. 3.Mesele: Vücud ibahadır, temlik değildir

18. 18.Lema: 1.Keramet-i Aleviye Risalesi
19. 19.Lema: İktisat Risalesi
    1. 1.Nükte: İktisadın bir kısım hikmetleri
    2. 2.Nükte: İsrafa girmek, hastalıkları tevlid eder
    3. 3.Nükte: Şükür için leziz taamlar tercih edilebilir
    4. 4.Nükte: İktisad, izzete; israf, zillete sebebtir
    5. 5.Nükte: İktisad ile israfın farkı
    6. 6.Nükte: İktisad ile cimriliğin farkı
    7. 7.Nükte: Hırsın üç neticesi
        1. 1.Netice: Kanaatsizlik
        2. 2.Netice: Haybet ve hasaret
        3. 3.Netice: İhlassızlık
    8. İktisadsızlık ve israfın dehşetli zararları
20. 20.Lema: İhlas hakkında
    1. 1.Sebeb: Bir makama ve ücrete çoklar namzed olması
    2. 2.Sebeb: İzzetin su-i istimali
    3. 3.Sebeb: Ulüvv-ü himmetin su-i istimali
    4. 4.Sebeb: İstikamet ve ihlasın muhafaza edilmemesi
    5. 5.Sebeb: İttifaktaki azim kuvvete tam ihtiyaç hissetmemek
    6. 6.Sebeb: Himmetlerin kesretli meselelere inkısam etmesi
    7. 7.Sebeb: Ulüvv-ü himmet ve müsabakanın tam muhafaza edilmemesi
21. 21.Lema: İhlas hakkında
    1. Mukaddeme
    2. 1.Düstur: Amellerde rıza-yı ilahi olmalı
    3. 2.Düstur: Hizmet arkadaşlarını tenkit etmemek
    4. 3.Düstur: Bütün kuvvetini İhlasta ve hakta bilmek
    5. 4.Düstur: Hizmet arkadaşlarının meziyet ve şerefleriyle iftihar etmek
    6. İhlası kazandıran iki sebeb: Rabıta-i Mevt ve Tefekkür
    7. 1.Mani: Rekabet
    8. 2.Mani: Şan ve Şeref
    9. 3.Mani: Korku ve Tama
    10. Risale-i Nuru yazmak Hakkında bir mektup
22. 22.Lema: İşaret-i Selase Risalesi
    1. 1.İşaret: Ehl-i dünyanın Hz.Üstada müdahale etmesinin sebebi
    2. 2.İşaret: Müsavat-ı Hukuk fikrinin müdafaası
    3. 3.İşaret: Neden inziva yapıyorsun?
    4. Hatime: Ehl-i dünyanın enaniyeti

23. 23.Lema: Tabiat Risalesi
    1. Mukaddeme
    2. 1.Meslek: Esbabın İcadı
        1. 1.Muhal
        2. 2.Muhal
        3. 3.Muhal
    3. 2.Meslek: Kendi kendine teşekkül
        1. 1.Muhal
        2. 2.Muhal
        3. 3.Muhal
    4. 3.Meslek: Tabiatin iktizası
        1. 1.Muhal
        2. 2.Muhal
        3. 3.Muhal
    5. Netice
    6. Sual: Cüzi bir iştirakin men'i
    7. Hatime: Üç sualdir
        1. 1.Sual: Allahın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var
        2. 2.Sual: Tevhiddeki kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?
        3. 3.Sual: Yoktan var olmak meselesi
24. 24.Lema: Tesettür Risalesi
    1. 1.Hikmet: Fıtrat, tesettürü iktiza eder
    2. 2.Hikmet: Tesettür, mukteza-yı insaniyettir
    3. 3.Hikmet: Tesettürsüzlük, emniyet ve muhabbeti bozar
    4. 4.Hikmet: Tesettürsüzlük, izdivacı azaltır
25. 25.Lema: Hastalar Risalesi
    1. 1.Deva: Hastalık, ömür sermayesini meyvedar yapar
    2. 2.Deva: Hastalıklar menfi ibadetlerden sayılır
    3. 3.Deva: Hastalık olmazsa, sıhhat ve afiyet gaflet verir
    4. 4.Deva: İnsanın hastalıktan şikayete hakkı yoktur
    5. 5.Deva: Bu zamanda hastalıklar bir ihsan-ı ilahidir
    6. 6.Deva: Hastalıklar, manevi lezzetler ve dünyanın faniliği
    7. 7.Deva: Hastalık sıhhatteki nimet-i ilahiyenin lezzetini ziyadeleştirir
    8. 8.Deva: Hastalıklar, günahlara kefarettir
    9. 9.Deva: Ölümün mahiyetinin bilinmesi
    10. 10.Deva: Merak etmeyip rıza göstermek hastalığı hafifleştirir
    11. 11.Deva: İnsanın sabrı her musibete kafi gelir
    12. 12.Deva: Hastalık zamanında yapılamayan virdlerin sevabı
    13. 13.Deva: Hastalık gafleti dağıtır
    14. 14.Deva: Gözleri görmeyen bir mümin, kabirde daha iyi görür
    15. 15.Deva: En ziyade musibete giriftar olanlar, insanların kamilleridir
    16. 16.Deva: Hastalık, hürmet ve merhameti telkin eder
    17. 17.Deva: Hastaların duası makbuldur
    18. 18.Deva: Kendinden daha çok hasta olanlara bakıp şükür etmek
    19. 19.Deva: Yeknesak bir hayat, esmaya ayinedarlıkta nakıs kalır
    20. 20.Deva: Vehmi hastalıkların en mühim ilacı
    21. 21.Deva: Hastalıklar, şefkat ve dostlukları inkişaf ettirir
    22. 22.Deva: Nüzul gibi ağır hastalıklar
    23. 23.Deva: Kimsesiz hastalara Cenab-ı Hakkın nazar-ı merhameti kafidir
    24. 24.Deva: Hastalara bakmak mühim bir uhrevi ticarettir
    25. 25.Deva: Hastalara gayet nafi bir tiryak
    26. Bir Tevafuk
    27. Zeyl
26. 26.Lema: İhtiyarlar Risalesi
    1. 1.Reca: Bütün teselli ve recaların menbaı, imandır
    2. 2.Reca: Allahın rahmeti, en büyük bir recadır
    3. 3.Reca: Berzah memleketi, dostlara kavuşmak alemidir
    4. 4.Reca: Kuran bir maden-i rahmettir
    5. 5.Reca: Ahirete imanın imdada yetişmesi
    6. 6.Reca: Çam Dağında iken iman-ı billahtan gelen teselli
    7. 7.Reca: Ankara kalesinin başında cereyan eden imani hadise
    8. 8.Reca: Ölüme dair bir tefekkür
    9. 9.Reca: Üstadın, esaretten kurtuluşu
    10. 10.Reca: Mevte dair tefekkür
    11. 11.Reca: Çamlıca Tepesinde bir tefekkür

12. 12.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması
13. 13.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması
14. 14.Reca: Hasbiye Risalesinin bir hulasası
    1. 1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı beka
    2. 2.Mertebe: İman, Kadir-i mutlak'a intisabın vesikasıdır
    3. 3.Mertebe: "Hasbüna" daki "na" zamirinin verdiği bir ders
    4. 4.Mertebe: Mahlukat, ölmekle ademe gitmiyor
    5. 5.Mertebe: Ölümden gelen elemlerin zail olması
    6. 6.Mertebe: Zeval ve fenanın Nurani ve güzel yüzü
15. 15.Reca: Üstadın işkencelere karşı bulduğu nurlar
16. 16.Reca: Hapiste iken mazhar olduğu inayetler
17. Lemalar 26 Zeyl

27. 27.Lema: Eskişehir Mahkemesi Müdafaanamesi
28. 28.Lema: 28 Nüktedir
    1. 1.Nükte: 2.Keramet-i Aleviye
    2. 2.Nükte: Hakikatli bir teselli
    3. 3.Nükte: Sinek Bahsi
    4. 4.Nükte: Demirin indirilmesi meselesi
    5. 5.Nükte: Hüdhüd bahsi
    6. 6.Nükte: Kelam-ı ezeli bahsi
    7. 7.Nükte: Vahdet-ül vücud bahsi
    8. 8.Nükte: Salavat bahsi
    9. 9.Nükte: Üç çeşit uyku
    10. 10.Nükte: Nazar-ı hayale inkişaf eden bir vaziyet
    11. 11.Nükte: Risale-i Nur'un dâiresi hâricinde nur aramamak
    12. 12.Nükte: Üstadın Talebelerini tenkit ettiği iki mesele
    13. 13.Nükte: Risale-i Nurun müdafaasından çekilmemesi gereken beş kişi
    14. 14.Nükte: Risale-i Nur'un yedi Mesnevi-i Şerif kadar şerif olduğu
    15. 15.Nükte: Nur talebelerinin hıfz-ı ilahi altında olduğu
    16. 16.Nükte: Hapiste sıkıntıdan dolayı sudur eden fena sözler
    17. 17.Nükte: Nimet-i İlâhiyeyi tam takdir etmemek hakkında
    18. 18.Nükte: Beşer zulmeder, kader adalet eder
    19. 19.Nükte: Küfür ve ebedi Cehennem
    20. 20.Nükte: Dört çeşit arş
    21. 21.Nükte: Manidar bir tevâfuk
    22. 22.Nükte: İki Nüktedir
        1. 1.Nükte: İyilik içindeki mükafat ve fenalık içindeki mücazat
        2. 2.Nükte: Bir ayetin üç manasının izahı
    23. 23.Nükte: Halil İbrahimin Şiiri
    24. 24.Nükte: Zekâi'nin Rüyası
    25. 25.Nükte: Elmas-Cevher-Nur
    26. 26.Nükte: Sekiz çeşit hayvanın indirilmesi meselesi
    27. 27.Nükte: Nefsini sevmek hakkında
    28. 28.Nükte: Şeytanların taşlanması
    29. Tenbih: İki Küçük Hikaye
    30. Mudafaatın bir parçası
29. 29.Lema
30. 30.Lema: Altı İsm-i A'zam
    1. 1.Nükte: Kuddüs İsm-i A'zamı
    2. 2.Nükte: Adl İsm-i A'zamı
    3. 3.Nükte: Hakem İsm-i A'zamı
        1. 1.Nokta: Kainat, içinde yüzler kitap yazılmış tek kitap hükmündedir
        2. 2.Nokta: İki Meseledir
        3. 3.Nokta: İnsanlarca keşfolunan fenler
        4. 4.Nokta: Hakem ismi, kıyamet ve haşri iktiza eder
        5. 5.Nokta: İki Meseledir
    4. 4.Nükte: Ferd İsm-i A'zamı
        1. 1.İşaret: Ferd isminin kainat,zemin ve insan üstünde üç sikkesi
        2. 2.İşaret: Kainata malik olamayan, hiçbir unsura tasarruf edemez
        3. 3.İşaret: Ferdiyet kainatı birbiri içinde mektublar hükmüne geçirmiştir
        4. 4.İşaret: Tevhiddeki makuliyet, şirkteki muhaliyet
            1. 1.Nokta: En büyük şeyin icadı, en küçük şey kadar kolaydır
            2. 2.Nokta: Mevcudatın, ibda ve inşa şeklindeki icadları
            3. 3.Nokta: Vahid'e isnad ile herşey bir şey gibi kolay olur
        5. 5.İşaret: Rububiyet-i Mutlaka derecesinde hakimiyet-i ilahiye

6. 6.İşaret: Ferdiyet-i Rabbaniye, bütün kemalatın medarıdır
7. 7.İşaret: Vahdaniyet-i İlahiye, Risalet-i Ahmediyeyi iktiza eder
5. 5.Nükte: Hayy İsm-i A'zamı
1. 1.Remiz: Hayatın mahiyeti
2. 2.Remiz: Hayatın mülk ve meleküt ciheti şeffaftır
3. 3.Remiz: Kainatın neticesi hayat, hayatın neticesi de şükür ve ibadettir
4. 4.Remiz: Hayat, imanın altı erkanına bakıp isbat eder
5. 5.Remiz: Hayat, girdiği cesedi alem hükmüne getirir
6. Hatime: İsm-i A'zam herkes için aynı olmaz
6. 6.Nükte: Kayyum İsm-i A'zamı
1. 1.Şua: Kayyumiyet bir dakika kesilse, kainat mahv olur
2. 2.Şua: İki Meseledir
1. 1.Mesele: Her şey sırr-ı kayyumiyetle kaimdir
2. 2.Mesele: Eşyanın faide-i hilkatleri üç nevdir
3. 3.Şua: Kainattaki faaliyet-i Rabbaniyedir
4. 4.Şua: Allahın Şuunat-ı Kudsiyesi faaliyet-i daimeyi iktiza eder
5. 5.Şua: İki Meseledir
1. 1.Mesele: Kayyum isminin cilve-i a'zamını gösteren iki dürbün
2. 2.Mesele: Kainatın insan ile kaim olması
31. 31-32-33.Lema
4. Şualar
1. 1.Şua: Okunan surelerin hadsiz ruhlara dağıtılması
2. 2.Şua: Tevhide dair üç makam
1. Mukaddeme: Meşhur bir Kasem-i Nebevinin bir nüktesi
2. 1.Makam: Tevhidin Üç Meyvesi
1. 1.Meyve: Cemal ve Kemal-i İlahi tevhid ile tezahür eder
2. 2.Meyve: Kainatın kemalatı vahdet sırrıyla tahakkuk eder
3. 3.Meyve: Bütün kemalat-ı insaniye tevhid ile bağlıdır
3. 2.Makam: Tevhidin Üç Muktazisi
1. 1.Muktazi: Kainatta görünen hakimane tasarrufat
2. 2.Muktazi: Vahdetteki kolaylık, şirkteki müşkilat
3. 3.Muktazi: Hayat sahiblerinin birer misal-i musaggar yaratılması
4. 3.Makam: Tevhidin Üç Hücceti
1. 1.Hüccet: Her şeyde bir vahdet olması
2. 2.Hüccet: Herşeyde kusursuz bir intizamın bulunması
3. 3.Hüccet: Herşeyin yüzünde hadsiz tevhid sikkelerinin bulunması
5. Hatime: Tevhid ve diğer imani rükünler
6. Münacat: Tevhidî bir Münacat
3. 3.Şua: Münacat Risalesi
1. Mukaddeme
2. Semavatın şehadeti
3. Cevv-i fezanın şehadeti
4. Arzın şehadeti
5. Nehirler ve Denizlerin şehadeti
6. Dağların şehadeti
7. Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti
8. Zî-ruhların şehadeti
9. Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti
4. 4.Şua: Hasbiye Risalesi
1. 1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı bekanın verilme gayesi
2. 2.Mertebe: İman, Kadir-i Mutlaka intisabın vesikasıdır
3. 3.Mertebe: İnsanın ehemmiyeti
4. 4.Mertebe: Mahlukat ölmekle ademe gitmiyor
5. 5.Mertebe: Hayata dair dört mesele
1. 1.Mesele: Hayatın mahiyet ve hakikati Hayy-ı Kayyuma bakar
2. 2.Mesele: Hayatın hakiki hukuku
3. 3.Mesele: İnsanın üç cihetle ayinedarlığı
4. 4.Mesele:Hayatın dünyadaki hakiki lezzet ve saadeti
6. 6.Mertebe: Üç bürhandır.
1. 1.Bürhan: Eser fiile, fiil faile delalet eder
2. 2.Bürhan: Beş Noktadır
1. 1.Nokta: Mevcudatta görünen hüsün ve cemal
2. 2.Nokta: Hüsün ve Cemalin baki kalması
3. 3.Nokta: Cemal Cemilden gelir
4. 4.Nokta: Alem-i Şehadetin Esma-i Hüsna ile hayat bulması
5. 5.Nokta: Cemal ve Kemal kendini göstermek ister

3. 3.Bürhan: Üç Nüktedir
    1. 1.Nükte: Sani-i Zülcelalin kendini tanıttırmak istemesi
    2. 2.Nükte: Kamil insanlardaki aşk-ı ilahi
    3. 3.Nükte: Vücud hayr- mahzdır, adem şerr-i mahz..

5. 5.Şua: Ahirzaman hadislerinin tevili
    1. Mukaddeme: Beş Noktadır
        1. 1.Nokta: Din bir imtihandır
        2. 2.Nokta: Hz.Peygamberin gaybden haber vermesi
        3. 3.Nokta: İki Nüktedir
        4. 4.Nokta: Gaybi şeylerin gizli kalmasının hikmeti
        5. 5.Nokta: Deccalin asrına ait harikalarden bahis
    2. Meseleler: Yirmi Meseledir
        1. 1.Mesele: Süfyan su içer, eli delinir
        2. 2.Mesele: Deccalin alnında "haza kafir" yazar
        3. 3.Mesele: Deccalin Cennet ve Cehennemi
        4. 4.Mesele: Ahirzamanda Allah Allah diyen kalmaz
        5. 5.Mesele: Bir kısım şahısların uluhiyet dava etmeleri
        6. 6.Mesele: Fitne-i ahirzamanın dehşeti
        7. 7.Mesele: Süfyanın büyük bir alim olması
        8. 8.Mesele: İslam Deccaline Süfyan denilir
        9. 9.Mesele: Süfyanın Şam taraflarında zuhuru
        10. 10.Mesele: Deccal ve Süfyanın fevkalade iktidarları
        11. 11.Mesele: Bir erkeğin kırk kadına nezareti
        12. 12.Mesele: Deccalin günleri
        13. 13.Mesele: Hz.İsanın büyük Deccali öldürmesi
        14. 14.Mesele: Deccalin mühim kuvveti Yahudilerdir
        15. 15.Mesele: Yecüc ve Mecüc
        16. 16.Mesele: Deccalin bedenen azameti
        17. 17.Mesele: Deccali bütün dünya işitir..
        18. 18.Mesele: Bir gün istikamet, yarım gün istikametsizlik
        19. 19.Mesele: Hz.Mehdi hakkındaki rivayetlerin ihtilafı
        20. 20.Mesele: Güneşin batıdan doğması ve Dabbet-ül Arz
    3. Üç Küçük Mesele
        1. 1.Mesele: Deccal ve Hz.İsa'ya Mesih denilmesi
        2. 2.Mesele: Her iki Deccale uluhiyet verilmesi
        3. 3.Mesele: Medar-ı ibret üç hadisedir.

6. 6.Şua: İki Nüktedir
    1. 1.Nükte: Teşehhüdde Tahiyyat okunması
    2. 2.Nükte: Teşehhüdde Salli-Barik okunması

7. 7.Şua: Ayet-ül Kübra Risalesi
    1. Mühim bir ihtar
    2. Mukaddeme: İki Vartadır
        1. 1.Varta: İki Meseledir
            1. 1.Mesele: İsbat-Nefy Meselesi
            2. 2.Mesele: İhtisas sahiplerinin ittifakı
        2. 2.Varta: İki Meseledir
            1. 1.Mesele: Azamet ve Kibriyanın perde olması
            2. 2.Mesele: Azametli meseleleri kabul ettiren deliller
    3. 1.Bab: Vücud-u İlahi Delilleri
        1. 1.Mertebe: Semavatın delaleti
        2. 2.Mertebe: Cevv-i Semanın delaleti
        3. 3.Mertebe: Küre-i arzın delaleti
        4. 4.Mertebe: Denizler ve Nehirlerin delaleti
        5. 5.Mertebe: Dağ ve Sahraların delaleti
        6. 6.Mertebe: Eşcar ve Nebatatın delaleti
        7. 7.Mertebe: Hayvanat ve Tuyutun delaleti
        8. 8.Mertebe: Enbiyaların delaleti
        9. 9.Mertebe: Asfiya ve Sıddıkların delaleti
        10. 10.Mertebe: Evliyaların delaleti
        11. 11.Mertebe: Meleklerin delaleti
        12. 12-13.Mertebe: Müstakim akıllar ve Nurani kalplerin delaleti
        13. 14-15.Mertebe: Vahiy ve İlhamların delaleti
        14. 16.Mertebe: Hz.Muhammedin delaleti
        15. 17.Mertebe: Kur'anın delaleti
        16. 18.Mertebe: Kainatın heyet-i mecmuasının delaleti
        17. 19.Mertebe: Esma-yı Hüsnanın delaleti
        18. İhtar

4. 2.Bab: Tevhid-i İlahi Delilleri
    1. 1.Menzil: Dört Hakikattir
        1. 1.Hakikat: Uluhiyet-i Mutlaka
        2. 2.Hakikat: Rububiyet-i Mutlaka
        3. 3.Hakikat: Kemalât
        4. 4.Hakikat: Hâkimiyet
    2. 2.Menzil: Beş Hakikattir
        1. 1.Hakikat: Kibriya ve Azamet
        2. 2.Hakikat: Ef'al-i Rabbaniyenin ihatası
        3. 3.Hakikat: Sür'at-i Mutlaka içindeki Suhulet-i Mutlaka
        4. 4.Hakikat: Mevcudatta görünen hadsiz vahdet noktaları
        5. 5.Hakikat: Kainattın mecmuundaki intizam-ı ekmel
    3. 3.Menzil: Dört Hakikattir
        1. 1.Hakikat: Fettahiyet
        2. 2.Hakikat: Rahmaniyet
        3. 3.Hakikat: Müdebbiriyet ve İdare
        4. 4.Hakikat: Rahîmiyet ve Rezzakiyet
        5. Hatime
5. İhtar: Bir tevafuk
6. Manevi bir muhavere

8. 8.Şua: Üçüncü Keramet-i Aleviye
9. 9.Şua: Haşir Hakkında
    1. 1.Nokta: Ahiret inancı hayat-ı ictimaiye ve şahsiyenin esasıdır
    2. 2.Nokta: Erkan-ı İmaniyenin haşre delaleti
        1. Resüller ve Kitaplara imanın şehadeti
        2. Allah'a imanın şehadeti
        3. Melaike ve Kadere imanın şehadeti
    3. 1.Makam
10. 10.Şua: Fihrist Risalesi 2.Kısım
11. 11.Şua: Meyve Risalesi
    1. 1.Mesele: Namazın ehemmiyeti
    2. 2.Mesele: Ölüm hakkında
    3. 3.Mesele: Dalalet ve Hidayetin dünyevi neticeleri
    4. 4.Mesele: İman davasını kazanmak
    5. 5.Mesele: Gençliği iffet ve istikamette kullanmak
    6. 6.Mesele: Herbir Fen, Allahı tanıttırır
    7. 7.Mesele: Esmanın haşre delaleti
        1. Rabb-ül Alemîn, Sultan-üd Deyyan isimleri
        2. Rahim, Kerim isimleri
        3. Hakîm, Hakem, Adl, Adil isimleri
        4. Mucîb, Semî, Rahîm isimleri
        5. Muhyi, Mumit, Hayy, Kayyum, Kadîr, Alîm isimleri
        6. Peygamberlerin İhbaratı
        7. Rahman, Hakîm, Hâkim, Adl, Kerîm isimleri
        8. Hafîz, Evvel, Ahir, Zahir, Batın isimleri
        9. Hak, Hafîz, Hakîm, Cemil, Rahîm isimleri
        10. Ruhaniler, Hz.Muhammed ve Kur'anın şehadeti
    8. 8.Mesele: Ahirete imanın neticeleri
        1. 1.Netice
        2. 2.Netice
        3. 3.Netice
        4. 4.Netice
        5. Haşr-i Cismaniye dair bir izah
        6. Cehenneme dair iki Nükte
        7. Bazı Şeair kelamların haşre delaleti
    9. 9.Mesele: İman tecezzi kabul etmez
        1. 1.Nokta: İman-ı Billahın, diğer rükünleri isbat etmesi
        2. 2.Nokta: Bütün peygamber ve kitapların davasının esası imandır.
        3. 3.Nokta: İmanın azametli nimetiyet ciheti
    10. 10.Mesele: Tekrarat-ı Kuraniye
        1. Tekrarat-ı Kuraniyenin hikmetleri
        2. Mekki ve Medeni surelerin farkı
        3. 1.Sual: Kur'anın cüzi bir hadiselerde yüksek Fezlekeleri
        4. 2.Sual: Kur'anın Ahiret ve Tevhidi çokca ispatının hikmeti
        5. Hatime: İki Haşiyedir
        6. Husrevin Mektubu
    11. 11.Mesele: Meleklere imanın külli ve cüz'i meyveleri
        1. 1.Cüz'i Meyve

        2. 2.Cüz'i Meyve
        3. 3.Cüz'i Meyve
        4. 1.Külli Meyve
        5. 2.Külli Meyve
    12. Hatime: Felak Suresinin bir i'caz nüktesi
    13. Lahika: "Dinde ikrah yoktur" ayetinin bir nüktesi
    14. Mektup 1: Husrev'in bir mektubu
    15. Mektup 2: Ispartadaki umum nur talebeleri adına bir mektup
12. 12.Şua: Denizli Mahkemesi Müdafaaları
13. 13.Şua: Denizli Hapsi Mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
    16. Mektup 16
    17. Mektup 17
    18. Mektup 18
    19. Mektup 19
    20. Mektup 20
    21. Mektup 21
    22. Mektup 22
    23. Mektup 23
    24. Mektup 24
    25. Mektup 25
    26. Mektup 26
    27. Mektup 27
    28. Mektup 28
    29. Mektup 29
    30. Mektup 30
    31. Mektup 31
    32. Mektup 32
    33. Mektup 33
    34. Mektup 34
    35. Mektup 35
    36. Mektup 36
    37. Mektup 37
    38. Mektup 38
    39. Mektup 39
    40. Mektup 40
    41. Mektup 41
    42. Mektup 42
    43. Mektup 43
    44. Mektup 44
    45. Mektup 45
    46. Mektup 46
    47. Mektup 47
    48. Mektup 48
    49. Mektup 49
    50. Mektup 50
    51. Mektup 51
    52. Mektup 52
    53. Mektup 53
    54. Mektup 54
    55. Mektup 55

56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76
77. Mektup 77
78. Mektup 78
79. Mektup 79
80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88
89. Mektup 89
90. Mektup 90
91. Mektup 91
92. Mektup 92
93. Mektup 93
94. Mektup 94
95. Mektup 95
96. Mektup 96
97. Mektup 97

14. 14.Şua: Afyon Hapsi Mektupları ve müdafaaları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2: Risale-i Nur'daki hakikî teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12: Müjdeli ve tabiri çıkmış latîf bir rüya
    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
    16. Mektup 16
    17. Mektup 17
    18. Mektup 18
    19. Mektup 19
    20. Mektup 20
    21. Mektup 21
    22. Mektup 22
    23. Mektup 23

24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65: Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76
77. Mektup 77
78. Mektup 78
79. Mektup 79
80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88

15. 15.Şua: El-Hüccet üz-Zehra

1. 1.Makam
    1. 1.Kısım: 11 kelime-i tevhid
        1. 1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
        2. 2.Kelime: O birdir
        3. 3.Kelime: Onun şeriki yoktur
        4. 4.Kelime: Mülk onundur
        5. 5.Kelime: Hamd onundur
        6. 6.Kelime: Hayatı veren Odur
        7. 7.Kelime: Mevti veren Odur
        8. 8.Kelime: Hayatı daimidir
        9. 9.Kelime: Hayır Onun elindedir
        10. 10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
        11. 11.Kelime: Dönüş Onadır
    2. 2.Kısım: Fatiha-i Şerifenin bir muhtasar hulasası
        1. 1.Kelime: Hamd, Allaha mahsustur
        2. 2.Kelime: O, alemlerin rabbidir
        3. 3.Kelime: Rahmandır, Rahimdir
        4. 4.Kelime: Din gününün sahibidir
        5. 5.Kelime: Ancak sana ibadet eder, ancak senden yardım dileriz
        6. 6.Kelime: Bizi sırat-ı müstakîme ilet
        7. 7.Kelime: Nimet verdiklerinin yoluna..
        8. 8.Kelime: Gazaba uğrayanlar ve sapanların değil
        9. 9.Kelime: Amin
    3. 3.Kısım: Hz.Muhammedin risaleti
        1. 1.İşaret
        2. 2.İşaret
            1. Şehadet 1
            2. Şehadet 2
            3. Şehadet 3
            4. Şehadet 4
            5. Şehadet 5-6-7-8
            6. Şehadet 9-10-11-12
            7. Şehadet 13
            8. Şehadet 14
            9. Şehadet 15
            10. Hatime
2. 2.Makam
    1. Nur ayeti
        1. 1.Nümune
        2. 2.Nümune
        3. 3.Nümune
    2. İlm-i Ilahi bahsi
    3. Tahiyyat kelimeleri
        1. 1.Kelime: et-tahiyyat
        2. 2.Kelime: el-mübarekat
        3. 3.Kelime: es-salevat
        4. 4.Kelime: et-tayyibat
    4. İlm-i İlahinin Delilleri
        1. Delil 1: Ölçülü düzgünlük
        2. Delil 2: Düzgün ölçü
        3. Delil 3: Kasdî hikmetler
        4. Delil 4: Hususi ve şumüllü inayetler
        5. Delil 5-6: Muntazam kazâlar, meyvedar kaderler
        6. Delil 7-8: Muayyen eceller, mukannen rızıklar
        7. Delil 9-10: Ittikan ve ihtimam
        8. Delil 11: Hadsiz kesret içinde harika sanat gibi zıd hakikatler
    5. İrade-i İlahinin Delilleri
    6. Kudret-i İlahinin Delilleri
        1. 1.Basamak: Kudret Zât-ı Akdese lazım-ı zaruridir
        2. 2.Basamak: Nuraniyet, şeffafiyet, intizam, imtisal sırları
        3. 3.Basamak: Vahidiyet ve ehadiyet sırları
        4. 4-5.Basamak: Vücub, tecerrüd, mübayenet .. sırları
        5. 6.Basamak: Avaik ve manilerin inkılabı sırrı
        6. 7.Basamak: Cüziyattaki sanat ve cezalet
        7. 8.Basamak: Külliyatın misal-i musaggarı olan cüziyat
        8. 9.Basamak: Küçük şeylerdeki sanat ve cezalet
3. Mektup 1
4. Mektup 2
5. Mektup 3
6. Mektup 4

5. Sikke-i Tasdik-i Gaybi
    1. 1.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar
        1. Mektup 1: Leyle-i Kadîrde ihtar edilen bir mesele-i mühimme
        2. Mektup 2: Hz.Mehdi ve üç vazifesi
        3. Mektup 3: Kerametlerin izharının sebebi
        4. Mektup 4: Risale-i Nur'un makbuliyetine imza basan birinci parça
        5. Mektup 5: Bir tenbih ve ihtardır
        6. Mektup 6: Mevlana Halid ve Üstadın müceddıtliklerini mukayese

7. Mektup 7: Risale-i Nur'un bereketiyle Isparta'ya kesretli yağmur yağması
8. Mektup 8: Risale-i Nur'un bereketiyle Barla'ya yağmur yağması
9. Mektup 9: Risale-i Nur'un hakkaniyetini gösteren bir kısım rüyalar ve tevafuklar
10. Mektup 10: Nur şakirdlerinin risale-i nura gelen bir hücumu önceden hisstmeleri

2. 2.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar
    1. Mektup 1: Risale-i Nur'un sadık talebeleri imanla kabre girerler
    2. Mektup 2: Risale-i Nur'un kerametine dair bir-iki hadise
    3. Mektup 3: Risale-i Nur'un iman ve tevhid için tahşidatlarının hikmeti
    4. Mektup 4: Bir kısım tevafukat, inayât ve tokatlar
    5. Mektup 5: Risale-i Nur'un suhuletle intişarının bir kerameti
    6. Mektup 6: Kur'ân'daki tekrarın ekser hikmetleri, Risale-i Nur'da dahi cereyan eder
    7. Mektup 7: Risale-i Nur'a ait dört-beş Keramet
    8. Mektup 8: Mehmed Feyzi'nin yediği şefkat tokatıdır
    9. Mektup 9: Isparta kahramanlarına benzemek isteyen, tam onlar gibi olmalı
    10. Mektup 10: Hüsrev'in Ispartadaki talebelerin hizmetlerinden bahs eden fıkrası
    11. Mektup 11: Hulusi Beyin 19.Mektuba ait bir kerameti beyan eden fıkrasıdır
    12. Mektup 12: Sırr-ı inna atayna daki istihracın geniş bir dairede zuhur etmesi
    13. Mektup 13: Hüsrevin, Risale-i Nur'un kerametlerine dair bir fıkrası
    14. Mektup 14: Osman Hâlidî Hazretlerinin Üstaddan haber vermesi
    15. Mektup 15: Tevafukata ziyade ehemmiyet verilmesinin sırrı
    16. Mektup 16: Eğer Mehdi bu zamanda gelse..
    17. Mektup 17: Hüsrevin, Risale-i Nur'un bütün ihtiyaçlara kafi geldiğine dair fıkrası
    18. Mektup 18: Kâtip Osman'ın rüyasına ait bir fıkrası
    19. Mektup 19: Asr suresinin bu zamanın felaketlerine bakan işaretleri
    20. Mektup 20: Fil suresinin 2.Cihan Harbine bakan işaretleri
    21. Mektup 21: Risale-i Nur'un serbestiyeti münasebetiyle gelen yağmur ve kuşların Nur'a alakası
    22. Mektup 22: Üstadın inşirah-ı sadr tarihine dair bir istihrac
    23. Mektup 23: İhtiyar bir zatın Üstadı gıybeti hakkında
    24. Mektup 24: Gıybet âyetinin, Üstadı gıybet eden ihtiyar zata işareti
    25. Mektup 25: Risale-i Nur'a işaret eden ayetleri nasıl anlamak gerektiği hakkında
    26. Mektup 26: Üstadın 10. Zehirlenme hadisesi

3. 3.Parça: İşarat-ı Kuraniye Risalesi [1.Şua]
    1. İhtar: Cifir ebced tevafuku hakkında birkaç mühim izah
    2. Ayet 1: Nur ayeti [Nur: 35]
    3. Ayet 2: Emr olunduğun gibi dosdoğru ol. [Hud: 112]
    4. Ayet 3: Bizim için cihad edenleri biz yollarımıza hidayet ederiz. [Ankebut: 69]
    5. Ayet 4: Biz sana seb'-ul mesânîyi verdik. [Hicr: 87]
    6. Ayet 5: Ölü iken diriltip nûra kavuşturduğumuz.. [En'am: 122]
    7. Ayet 6: Size bir nur ihsan eder ki, onunla yürürsünüz. [Hadid: 28]
    8. Ayet 7: Allah kelimeleriyle hakkı tahakkuk ettirir. [Yunus: 82]
    9. Ayet 8: De ki: Rabbim beni sırat-ı müstakîme hidayet etti. [En'am: 161]
    10. Ayet 9: Hiç kopmayacak bir zincire yapışır. [Bakara: 256]
    11. Ayet 10.11.12: Hikmet ayetleri
    12. Ayet 13.14: Rasih ulema ve te'vil ayetleri
    13. Ayet 15: Rabbinizden size burhan ve apaçık bir nur gelmiştir. [Nisa: 174]
    14. Ayet 16: O, iman edenler için bir hidayet ve şifâdır. [Fussilet: 44]
    15. Ayet 17: Eğer insanlar senden yüz çevirirse.. [Tevbe: 129]
    16. Ayet 18: Allah'ın hizbi, galiplerin ta kendisidir. [Maide: 56]
    17. Ayet 19: Rabbimiz , nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla. [Tahrim: 8]
    18. Ayet 20: Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifâ ve rahmet indiriyoruz. [İsra: 82]
    19. Ayet 21: Sırat-ı müstakime hidayet ayetleri
    20. Ayet 22: Bu yüce kitabın âyetleridir.
    21. Ayet 23: Umulur ki Rabbimiz bize bundan daha hayırlısını verir. [Kalem: 32]
    22. Ayet 24: Aziz-ül Hakîmden inen kitab...
    23. Ayet 25: Rahman-ür Rahîmden bir tenzil.. [Fussilet: 1-2]
    24. Ayet 26: Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır. [Hud:108]
    25. Ayet 27: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Saf: 8]
    26. Ayet 28: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Tevbe: 32]
    27. Ayet 29: Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulümattan çıkarman... [İbrahim: 1]
    28. 29.Ayette yapılan bir sehiv ve izahı
    29. Ayet 30: Allah'ın yoluna davet eden ve salih amel işleyen.. [Fussilet: 33]
    30. Ayet 31: Teyemmüm âyeti [Maide: 6]
    31. Ayet 32: Odur ki, sizi karanlıklarından nura çıkarmak için rahmetine eriştirir.. [Ahzab: 41-47]
    32. Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis
    33. Ayet 33: Allah, melekler ve adâlette sebat eden ilim adamları şâhitlik etmiştir ki.. [Al-i İmran: 18]

4. 4.Parça: 3.Keramet-i Aleviye Risalesi [8.Şua]
    1. 1.Remiz: Sözlerdeki risalelerin tertip sırasına işaretler
    2. 2.Remiz: Haşir, Reşhalar, Mucizat-ı Ahmediye ve Mirac risalelerine işaretler
    3. 3.Remiz: İmam-ı Ali'nin işaret ettiği üç sır
    4. 4.Remiz: Mucizat-ı Kuraniye, 32.Söz vb. risalelere işaretler
    5. 5.Remiz: 1.Söz, Rumuzat-ı Semaniye ve 7.Lemaya işaretler
    6. 6.Remiz: On iki söz namındaki on iki risaleye işaretler
    7. 7.Remiz: 29.Lema, 30.Lema, 1.Şua, Asa-yı Musa, Mektubat vb. risaleler işaretler
    8. 8.Remiz: Celcelutiye'nin işaretlerini teyid eden üç emare
    9. Hilafet hadisinin tahlili
5. 5.Parça: 2.Keramet-i Aleviye Risalesi [28.Lema]
    1. 28.Mektubun Birinci Meselesi
    2. Tevafuklu bir keramet
    3. 1.Emare
    4. 2.Emare
    5. 3.Emare
    6. Hafız Tevfik'in fıkrasının tetimmesi
    7. Keramet-i Aleviyenin neticesi
6. 6.Parça: 1.Keramet-i Aleviye Risalesi [18.Lema]
    1. Kaside-i ercuzenin ihbaratı
    2. 1.Emare: "Ey bu zamana yetişen kişi" hitabı
    3. 2.Emare: Üstadın Ankara rüesasının tekliflerini reddetmesi
    4. 3.Emare: Nur şakirdlerinin Kuran yazısını muhafaza etmeleri
    5. 4.Emare: "Ey kardeşlerim" hitabı
    6. 5.6.7.Emare: Nur şakirdlerinin bütün kuvvetiyle Kuran yazısını muhafaza etmeleri
    7. Hatime: Hz.Ali'nin hiddet ettiği iki cereyana nur talebelerinin mukavemet etmesi
    8. Sual: Hz.Ali ve Gavs'ın işaretlerine neden çok ehemmiyet veriyorsunuz.?
7. 7.Parça: Keramet-i Gavsiye Risalesi [8.Lema]
    1. 1.Parça: Şayan-ı hayret bir tefeül
    2. 2.Parça: Keramet-i Gavsiye
    3. 3.Parça: Said kendi söylüyor
    4. 4.Parça: Keramet-i Gavsiye münasebetiyle üç nokta
    5. 5.Parça: Risale-i Nur şakirtlerinin bir fıkrasıdır
    6. 6.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden üç remiz
    7. 7.Parça: Latif bir tefeül
    8. 8.Parça: Kaside-i Gavsiyeden bazı ihbarlar
    9. 9.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden bir ayetin nüktesi
    10. 10.Parça: Keramet-i Gavsiyeye ilave bir parça
    11. 11.Parça: Talebelerin yazdığı bir nükte
8. 8.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar
    1. Mektup 1: Şirket-i maneviye sırrı ile günahlara mukabele etmek
    2. Mektup 2: Üstadın hastalığı hakkında bir mektup
    3. Mektup 3: Sabri'nin mektubunun bir parçasıdır
    4. Mektup 4: Namaz tesbihatının faziletine dair
    5. Mektup 5: Risale-i Nur talebelerinin vazifesi hizmettir
    6. Mektup 6: Hakaik-i imaniye, esrar-ı gaybiyeden daha kıymetlidir
    7. Mektup 7: Üstadın alem-i gaybdan terfi fermanı aldığına dair bir rüya
    8. Mektup 8: Üstadın gördüğü bir rüya.. ve rüyanın kadere delaleti
    9. Mektup 9: Risale-i Nur'un geniş dairesine girmek ve amellere hissedar olmak
    10. Mektup 10: Risale-i Nur'un küçük ve masum şakirtleri hakkında
    11. Mektup 11: Risale-i Nur'un sadık talebelerinden istemiş olduğu fiyat
    12. Mektup 12: Latîf bir tevafuka işaret eden bir fıkradır
    13. Mektup 13: Risale-i Nur'a hücumun, manevi üstadların duasıyla akim kalması
    14. Mektup 14: Hücum hadisesini Üstadın hissetmesi
    15. Mektup 15: Hulusi Bey'in, Risale-i Nur'un kıymetini beyan eden bir fıkrası
    16. Mektup 16: Halil İbrahim'in Risale-i Nur'a hitaben yazdığı bir fıkra
    17. Mektup 17: 5.Şuaın hükümetin eline geçmesi münasebetiyle yazılan bir mektup
    18. Mektup 18: Hafız Ali'nin bir fıkrasıdır
    19. Mektup 19: Risale-i Nur talebelerinin şahs-ı manevisi bir ferd-i ferid hükmündedir
    20. Mektup 20: Risale-i Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'anın kuvveti
    21. Mektup 21: Manevî bir ihtarla bir iki ince meseleyi yazıyorum
    22. Mektup 22: Üstadın, 2.Harb-i Umumi ile alakadar olmamasının hikmeti
    23. Mektup 23: Selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı
    24. Mektup 24: Hz.Mehdi ve müceddidlik hakkında bir mektup

25. Mektup 25: Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi, Ferid makamının mazharıdır
26. Mektup 26: Risale-i Nur, yüze yakın din tılsımlarını hal ve keşfetmiştir
27. Mektup 27: Salâhaddin'in, trafik kazasına dair bir fıkrası
28. Mektup 28: Kurandaki teselliyi, Risale-i Nur'un göstermesi
29. Mektup 29: Risale-i Nur'un berekete medar olması.. ve aleyhindekilerin tokat yemesi
30. Mektup 30: Risale-i Nur hizmetinde müşahede edilen bir kısım tevafukat
31. Mektup 31: Kitapları mahkemeden alıp Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır
32. Mektup 32: Risale-i Nur, belaların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir
33. Mektup 33: Regaib gecesi kesretli yağmur yağması
34. Mektup 34: Mirac gecesi kesretli yağmur yağması
35. Mektup 35: Tevafukla bu keramet nasıl kat'î sabit oluyor?
36. Mektup 36: Risale-i Nur'un serbestiyetine Cevv-i sema ve kuşlar dahi memnun oluyor
37. Mektup 37: Hüsrevin zelzele hakkında bir fıkrasıdır
38. Mektup 38: Risale-i Nur'un matbuat âlemiyle tezahüre başlamak zamanı gelmiştir
39. Mektup 39: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi
40. Mektup 40: Risale-i nur ve talebeleri hakkında yedi inayet-i Rabbaniye
41. Mektup 41: Berat gecesinde bir güvercinin Üstada misafir gelmesi
42. Mektup 42: Emirdağındaki zelzele hakkında
43. Mektup 43: Zekâi'nin Bir Manzumesi
44. Mektup 44: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi
45. Mektup 45: Üniversitedeki Nur şakirtlerinin bir fıkrası
46. Mektup 46: Halil İbrahim'in manzumesi
47. Mektup 47: Hüve Nüktesi
48. Mektup 48: Nur ayeti
49. Mektup 49: Na'büdü Nüktesi
50. Mektup 50: Risale-i Nur nedir?
51. Mektup 51: Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkında yazdığı bir fıkrasının bir parçasıdır
52. Mektup 52: Medine-i Münevvere'de bulunan bir âlimin mektubudur

6. Barla Lahikası
    1. Mukaddeme
    2. Bediüzzamanın mektupları
        1. Liste: Taşınan Mektuplar
        2. Mektup 1: Şu Risale bir meclis-i nuranîdir
        3. Mektup 2: Nur Risalelerine çok müştak bir doktora hitaptır
        4. Mektup 3: Üstadın hediye kabul etmemesi hakkında
        5. Mektup 4: Uhuvvet için bir düstur
        6. Mektup 5: Tevafukat hakkında
        7. Mektup 7: Ehl-i bid'anın şiddetli hücumuna mâruz kalan Süleyman hakkındadır
        8. Mektup 8: Türkçülüğü kendine perde edenlere karşı..
        9. Mektup 9: Mustafa Efendi'ye hitaben
        10. Mektup 10: Sözlerdeki asker temsilleri hakkında
        11. Mektup 11: Hulûsi Beye hitaptır
        12. Mektup 12: Birkaç suale cevap
        13. Mektup 13: Hulûsi Beye yazılan bir mektuptur
        14. Mektup 14: Hediyelerde görülen tevafuk hakkında
        15. Mektup 15: Gazali ve Teftazani'nin bazı sözlerinin izahı
        16. Mektup 16: Hulûsi Beye hitaptır
        17. Mektup 17: Üçüncü Mektubun baş kısmı
        18. Mektup 18: Onsekizinci Mektubun baş kısmı
        19. Mektup 22: Mesail-i Müteferrika
            1. 1.Mesele: Salat ve selam hakkında
            2. 2.Mesele: Tabiatın tarifi
            3. 3.Mesele: Cehennem hakkında
            4. 4.Mesele: Ehl-i dalaletin ehl-i hidayete galip gelmesi
            5. 5.Mesele: Mühim bir sırr-ı âyet
            6. 6.Mesele: Risaletü'n-Nur isminin hikmeti
        20. Mektup 23: Dişlerin kaplanması hakkındaki suale cevaptır
        21. Mektup 24: Hüsrev'e hitâben yazılan bir mektuptur
        22. Mektup 25: Risale-i nur ilm-i kelam dersi verir.
        23. Mektup 26: Bir hadise hakkında
        24. Mektup 27: Hulûsi Beye hitaptır
        25. Mektup 28
        26. Mektup 29: Yıldız mektubu
        27. Mektup 30: Üstadın hazırladığı fihriste-i huruf hakkında
        28. Mektup 31

29. Mektup 32: Onuncu Sözün tevafuku hakkında
30. Mektup 33: Onuncu Söz ve İşârâtü'l-l'câz tevafukatı hakkında
31. Mektup 34: 26.Mektubun 4.Mebhasının 1.Meselesi
32. Mektup 35: Biraderlerine yazdıkları mektuptan bir parça
33. Mektup 38: Mu'cizât-ı Ahmediyedeki tevafukat hakkında
34. Mektup 39
35. Mektup 42: Re'fet Beye hitaben
36. Mektup 43: Re'fet Beye hitaben
37. Mektup 44: Re'fet Beye hitaben
38. Mektup 45: Meşakkat arttıkça sebat artmalı
39. Mektup 46: İsm-i Azam hakkında
40. Mektup 47: Re'fet Beye hitaben
41. Mektup 48
42. Mektup 49: Birkaç mesele
43. Mektup 50
44. Mektup 51: Üç Mesele
45. Mektup 52: Dünyayı düşünmek
46. Mektup 53: Bir şeyden her şey, her şeyden bir şey yapmak
47. Mektup 54: Re'fet Beye hitaben
48. Mektup 55: On Dokuzuncu Mektub tevafuku hakkında
49. Mektup 56: Salavat-ı şerife tevafuku
50. Mektup 57: Âl-i Abâ hakkında
51. Mektup 58: Âlem-i misal hakkında
52. Mektup 59: Kız çocukları .. Cû ismi hakkında
53. Mektup 60: Letaif-i aşere.. mana-yı harfi.. mana-yı ismi
54. Mektup 61: Müslim-i gayr-ı mü'min, mü'min-i gayr-ı müslim
55. Mektup 62: Re'fet Beye hitaben
56. Mektup 63: Kefaret meselesi
57. Mektup 64
58. Mektup 65: Yirmi Dokuzuncu Söz tevafuku
59. Mektup 66: Tevafuk letâifinden üç-dört nümune
60. Mektup 69: Bu defaki mektubunuzda kerametkârâne üç nokta gördük
61. Mektup 70
62. Mektup 71
63. Mektup 72
64. Mektup 73
65. Mektup 74: Kasr-ı namaz ve takdim-tehir meselesi
66. Mektup 75
67. Mektup 77

3. Hulusi Bey'in mektupları

1. Mektup 1
2. Mektup 2
3. Mektup 3-5
4. Mektup 6-10
5. Mektup 11-19
6. Mektup 20
7. Mektup 21
8. Mektup 22
9. Mektup 23
10. Mektup 24
11. Mektup 25
12. Mektup 26
13. Mektup 27
14. Mektup 28
15. Mektup 29
16. Mektup 30
17. Mektup 31
18. Mektup 32
19. Mektup 33
20. Mektup 34
21. Mektup 35
22. Mektup 36
23. Mektup 37
24. Mektup 38
25. Mektup 39
26. Mektup 40

4. Sabri'nin mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2-6
    3. Mektup 7-12
    4. Mektup 13-18
    5. Mektup 19
    6. Mektup 20
    7. Mektup 21
    8. Mektup 22
    9. Mektup 23
    10. Mektup 24
    11. Mektup 25
    12. Mektup 26
    13. Mektup 27
    14. Mektup 28
    15. Mektup 29
    16. Mektup 30
    17. Mektup 31
    18. Mektup 32
    19. Mektup 33
    20. Mektup 34
    21. Mektup 35-37
5. Hüsrev'in mektupları
    1. Mektup 1-3
    2. Mektup 4
    3. Mektup 5
    4. Mektup 6
    5. Mektup 7
    6. Mektup 8
    7. Mektup 9
    8. Mektup 10
    9. Mektup 11
    10. Mektup 12
    11. Mektup 13
    12. Mektup 14
    13. Mektup 15
    14. Mektup 16
    15. Mektup 17
    16. Mektup 18
    17. Mektup 19
    18. Mektup 20
    19. Mektup 21
    20. Mektup 22
    21. Mektup 23
    22. Mektup 24
    23. Mektup 25
    24. Mektup 26
    25. Mektup 27
    26. Mektup 28
    27. Mektup 29
    28. Mektup 30
    29. Mektup 31
6. Hafız Ali'nin mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12

    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
7. Zekai'nin mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
8. Refet'in mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
9. Binbaşı Asım'ın mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
10. Ahmed Galib'in mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
11. Vezirzade Mustafa'nın mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
12. Zeki'nin mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
13. Mesud Efendi'nin mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
14. Lütfü'nün mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
15. Ahmed Nazif'in mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
16. Diğer Mektuplar
    1. Abdülmecid Nursi
    2. Abdurrahman Nursi
    3. Abdurrahman Tahsin

4. Ahmed Feyzi
5. Ali Efendi
6. Ali Ulvi
7. Aydınlı İsmail
8. Babacan Mehmed Ali
9. Bekir Ağa
10. Doktor Abdulbaki Bey
11. Doktor İbrahim
12. Doktor Şevket
13. Doktor Yusuf Kemal
14. Hacı Mehmed
15. Hacı Osman
16. Hafız Ahmed
17. Hafız Halid
18. Hafız Zühdü
19. Hafız Mustafa
20. Hakkı Efendi
21. İhsan Sırrı
22. Mehmed Feyzi
23. Milaslı Halil İbrahim
24. Murad Efendi
25. Mustafa Hulusi
26. Müzeyyene
27. Osman Nuri
28. Rüşdü
29. Seyyid Şefik
30. Süleyman Efendi
31. Şamlı Hafız Tevfik
32. Şeyh Mehmed Efendi
33. Yusuf Toprak

7. Kastamonu Lahikası

1. Liste: Taşınan Mektuplar
2. Mektup 1
3. Mektup 2
4. Mektup 3
5. Mektup 4
6. Mektup 5
7. Mektup 7
8. Mektup 8
9. Mektup 9
10. Mektup 10
11. Mektup 11
12. Mektup 12
13. Mektup 13
14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 19: Ahiret kardeşlerime mühim bir ihtar
19. Mektup 21
20. Mektup 23
21. Mektup 24
22. Mektup 25
23. Mektup 26
24. Mektup 27
25. Mektup 28
26. Mektup 29

27. Mektup 30: 5.Ayet hakkında
28. Mektup 31
29. Mektup 32: Emin’le Feyzi’nin sordukları bir suale Üstaddan aldıkları cevap
30. Mektup 33: Salahaddin'in bir fırkasıdır
31. Mektup 34: Feyzi'nin yediği Şefkat tokadıdır.
32. Mektup 35: Ahmed Nazif’in bir fıkrasıdır
33. Mektup 36
34. Mektup 37: Bir ayetin cifir hesabında yapılan bir sehiv
35. Mektup 38: İşarat-ül İ'caz'ın ve Onuncu Sözün tevafukatına dair
36. Mektup 39: İşarat-ül İ'caz'ın te tevafukundaki sehiv hakkında
37. Mektup 41: Birden ihtar edilen bir mesele
38. Mektup 42
39. Mektup 43
40. Mektup 44
41. Mektup 45
42. Mektup 46: Şefkat yüzünden esasat-ı İslâmiyenin haricine sapanlar
43. Mektup 47: Münazarat'taki bazı haberler hakkında
44. Mektup 48
45. Mektup 49
46. Mektup 50: Hz.İsa'nın nuzülü hakkında
47. Mektup 51
48. Mektup 53
49. Mektup 54
50. Mektup 56
51. Mektup 57: Hüsn-ü zanları tadil etmek için bir muhavere
52. Mektup 59
53. Mektup 60
54. Mektup 61
55. Mektup 62
56. Mektup 64
57. Mektup 65
58. Mektup 67
59. Mektup 68
60. Mektup 70
61. Mektup 71
62. Mektup 73
63. Mektup 74
64. Mektup 76
65. Mektup 77
66. Mektup 78: Hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih etmeye dair yazılan iki parçaya tetimmedir
67. Mektup 79
68. Mektup 80
69. Mektup 81
70. Mektup 86
71. Mektup 87
72. Mektup 88
73. Mektup 90
74. Mektup 92: Binbaşı Muhyiddin'in rüyası
75. Mektup 93: Sizin bu def'a nurânî hediye-i kudsiyeniz..

76. Mektup 94
77. Mektup 95
78. Mektup 96
79. Mektup 97: Dört beş kardeşlerime ait birer kısacık konuşacağım
80. Mektup 98: Altı adam ve altı mesele
81. Mektup 100:
82. Mektup 101
83. Mektup 102
84. Mektup 103
85. Mektup 104
86. Mektup 105
87. Mektup 106
88. Mektup 107
89. Mektup 108
90. Mektup 109
91. Mektup 110
92. Mektup 111: Bu zamanda takva yaşamak
93. Mektup 112
94. Mektup 113
95. Mektup 114
96. Mektup 115
97. Mektup 116
98. Mektup 117
99. Mektup 118
100. Mektup 121: Lemaatten parçalar
101. Mektup 122
102. Mektup 123
103. Mektup 124
104. Mektup 125: "Said yanında başka kitapları bulundurmuyor" itirazına cevap
105. Mektup 126
106. Mektup 127: Riyaya dair üç noktadır
107. Mektup 128
108. Mektup 131: Birinci Şua' İşârâtı Kur'aniyenin başında bir mukaddime olarak sizegönderdiğimiz
109. Mektup 132: Bu def'a umumunuzun hesabına bayram tebriki ve mânevî şekerlemeleri
110. Mektup 134: Üç Noktayı beyan etmeye kalbde bir ihtiyaç oldu
111. Mektup 136: Risale-i Nur’un intişarına ve fütuhatına karşı gelen biri semavî, biri arzî iki musibet
112. Mektup 137: Hakikat-i İslâmiyetin yedi esası hakkında
113. Mektup 138: Risale-i Nur’un hizmetinde bulunmakta hasıl olan bereket
114. Mektup 139
115. Mektup 140: Risale-i Nur, tarikat değil hakikattir
116. Mektup 142: Isparta Medresetü’z-Zehra hükmündedir
117. Mektup 143: İki suale cevaptır
118. Mektup 144
119. Mektup 145
120. Mektup 146
121. Mektup 148
122. Mektup 149

123. Mektup 153: Münazarattaki bir meselenin izahı
124. Mektup 155
125. Mektup 156
126. Mektup 158: Hizb-i Nuriye hakkında
127. Mektup 159
128. Mektup 160
129. Mektup 162
130. Mektup 163
131. Mektup 164
132. Mektup 165
133. Mektup 166
134. Mektup 167
135. Mektup 168
136. Mektup 169
137. Mektup 170
138. Mektup 171
139. Mektup 172
140. Mektup 173
141. Mektup 174: Hasan Âtıf'ın mektubuna dair
142. Mektup 175: Dört beş mesele
143. Mektup 176: Bekarlık ve Tevafuk hakkında iki mesele
144. Mektup 177
145. Mektup 178
146. Mektup 179
147. Mektup 180: Medar-ı ibret ve hayret bir hâdisedir.
148. Mektup 181: Risale-i Nur dünya işlerine âlet olamaz
149. Mektup 182: Birden hatıra gelen bir meseledir
150. Mektup 183
151. Mektup 184
152. Mektup 185
153. Mektup 186

8. Emirdağ Lahikası 1

1. Liste: Taşınan Mektuplar
2. Mektup 3
3. Mektup 9
4. Mektup 10
5. Mektup 11
6. Mektup 14: Yağmur duası hakkında
7. Mektup 15
8. Mektup 20
9. Mektup 22
10. Mektup 25: Cuma namazı ve Sakal meselesi
11. Mektup 26
12. Mektup 27
13. Mektup 29: Geniş bir hiss-i kablelvuku
14. Mektup 30: Geniş bir hiss-i kablelvukuun tetimmesi
15. Mektup 31
16. Mektup 32
17. Mektup 34
18. Mektup 35

19. Mektup 37
20. Mektup 38
21. Mektup 39
22. Mektup 41
23. Mektup 45
24. Mektup 47
25. Mektup 49
26. Mektup 50
27. Mektup 51
28. Mektup 52
29. Mektup 53: Dört meseledir
30. Mektup 54
31. Mektup 55
32. Mektup 56
33. Mektup 57
34. Mektup 58
35. Mektup 59
36. Mektup 60
37. Mektup 61
38. Mektup 64
39. Mektup 66
40. Mektup 67
41. Mektup 68
42. Mektup 69
43. Mektup 71
44. Mektup 72
45. Mektup 73
46. Mektup 76
47. Mektup 77
48. Mektup 78
49. Mektup 79
50. Mektup 80: Vasiyetnamemdir
51. Mektup 81
52. Mektup 82
53. Mektup 83
54. Mektup 85
55. Mektup 86
56. Mektup 89
57. Mektup 90
58. Mektup 91
59. Mektup 92
60. Mektup 93
61. Mektup 94
62. Mektup 95
63. Mektup 96
64. Mektup 98
65. Mektup 99
66. Mektup 100
67. Mektup 101
68. Mektup 102

69. Mektup 103
70. Mektup 104
71. Mektup 105
72. Mektup 106
73. Mektup 107
74. Mektup 108
75. Mektup 109
76. Mektup 110
77. Mektup 111
78. Mektup 113
79. Mektup 117
80. Mektup 118
81. Mektup 119
82. Mektup 120
83. Mektup 121
84. Mektup 122
85. Mektup 123
86. Mektup 124
87. Mektup 125
88. Mektup 126
89. Mektup 127
90. Mektup 128
91. Mektup 129
92. Mektup 130
93. Mektup 132
94. Mektup 133
95. Mektup 134
96. Mektup 135
97. Mektup 136
98. Mektup 137
99. Mektup 138
100. Mektup 139
101. Mektup 140: Risale-i Nur yazmanın faideleri
102. Mektup 141
103. Mektup 142
104. Mektup 143
105. Mektup 144
106. Mektup 145
107. Mektup 146
108. Mektup 147
109. Mektup 148
110. Mektup 149
111. Mektup 150: Sahabe devrindeki fitneler hakkında
112. Mektup 151: Sırr-ı innâ a'taynâ hakkında
113. Mektup 152
114. Mektup 153
115. Mektup 154
116. Mektup 155
117. Mektup 156
118. Mektup 157

119. Mektup 158
120. Mektup 159
121. Mektup 160
122. Mektup 163
123. Mektup 164: 29.Mektubun tanzimi ve Zülfikar
124. Mektup 165
125. Mektup 166
126. Mektup 167
127. Mektup 168
128. Mektup 169
129. Mektup 170
130. Mektup 171
131. Mektup 172
132. Mektup 173
133. Mektup 174
134. Mektup 175
135. Mektup 176
136. Mektup 177
137. Mektup 178
138. Mektup 179
139. Mektup 180
140. Mektup 181
141. Mektup 182
142. Mektup 183
143. Mektup 184
144. Mektup 185
145. Mektup 186
146. Mektup 187
147. Mektup 189
148. Mektup 190
149. Mektup 191
150. Mektup 192
151. Mektup 193
152. Mektup 194
153. Mektup 195
154. Mektup 196
155. Mektup 197
156. Mektup 198
157. Mektup 199
158. Mektup 200
159. Mektup 202
160. Mektup 203
161. Mektup 204

9. Emirdağ Lahikası 2
    1. Liste: Taşınan Mektuplar
    2. Mektup 1
    3. Mektup 2
    4. Mektup 3
    5. Mektup 4
    6. Mektup 5

7. Mektup 6
8. Mektup 7
9. Mektup 8
10. Mektup 9
11. Mektup 10
12. Mektup 11: Celal Bayar'a telgraf
13. Mektup 14
14. Mektup 15
15. Mektup 18
16. Mektup 19
17. Mektup 20
18. Mektup 21
19. Mektup 22
20. Mektup 23
21. Mektup 24: Devlet Bakanlığına [Yusuf Ziya]
22. Mektup 25: Lozan’ın İçyüzü
23. Mektup 26
24. Mektup 27
25. Mektup 28
26. Mektup 29
27. Mektup 30
28. Mektup 31
29. Mektup 32
30. Mektup 33
31. Mektup 34
32. Mektup 35
33. Mektup 37
34. Mektup 38
35. Mektup 39
36. Mektup 40
37. Mektup 41
38. Mektup 42
39. Mektup 43
40. Mektup 45
41. Mektup 46
42. Mektup 48
43. Mektup 49
44. Mektup 50
45. Mektup 51
46. Mektup 52
47. Mektup 53
48. Mektup 54
49. Mektup 55
50. Mektup 56
51. Mektup 57: Papalık makamından mektup
52. Mektup 58
53. Mektup 59: Seyyid Salih’in mektubundan bir parçadır
54. Mektup 60
55. Mektup 61
56. Mektup 63: Dindar ve hamiyetkâr ve vatanperver milletvekillerine

57. Mektup 65
58. Mektup 66
59. Mektup 69
60. Mektup 74
61. Mektup 75: İki Sualdir
62. Mektup 76
63. Mektup 77
64. Mektup 79
65. Mektup 80: Münazarattaki haberler hakkında
66. Mektup 81
67. Mektup 84
68. Mektup 85
69. Mektup 86: İsmini bildirmeyen bir zatın mektubuna cevap
70. Mektup 87: Medyumluk meselesi
71. Mektup 89
72. Mektup 91: Kalbe ihtar edilen içtimaî hayatımıza ait bir hakikat
73. Mektup 93: İsa Abdülkadir'in Arabî makalesinin tercümesi
74. Mektup 94: İsa Abdülkadir'in beyanı
75. Mektup 95: Adnan Menderes'e Üstadın yazdığı bir mektup
76. Mektup 99
77. Mektup 104: Üstadın ziyaretçilere dair bir mektubu
78. Mektup 105
79. Mektup 106
80. Mektup 107: Benimle görüşmek isteyen aziz kardeşlerime beyan ediyorum ki
81. Mektup 108
82. Mektup 111
83. Mektup 113: Üstadın Vasiyetnamesi
84. Mektup 114
85. Mektup 115
86. Mektup 116: İman dünyada dahi bir nevi cennet lezzeti verir
87. Mektup 117
88. Mektup 118: Üstad Bediüzzaman'ın uğurlu elleriyle yeni bir camiin temeli atıldı
89. Mektup 121: Reis-i Cumhura ve Başvekile
90. Mektup 122
91. Mektup 124
92. Mektup 125
93. Mektup 126
94. Mektup 130
95. Mektup 134: Menderes'in Konya nutkuna dair açıklaması
96. Mektup 135: Üstadımız Said Nursî diyor ki
97. Mektup 137: Adnan Menderes'e
98. Mektup 138: Demokratlara büyük bir hakikatı ihtar
99. Mektup 139
100. Mektup 140: Hüseyin Avni ve Tahsin Tola ile bir hasbihaldir
101. Mektup 143: Tahsin Bey'e
102. Mektup 145: Tarihçe-i Hayat'ın neşrolunmaması hakkında
103. Mektup 146: İsa Abdülkadir'in makalesinin hulasa bir tercümesi
104. Mektup 147
105. Mektup 148: İslam Dünya İnkılabı Komitesinin üstada mektubu
106. Mektup 149: Alem-i İslam merkezlerindeki mübarek Müslüman kardeşlere

107. Mektup 150: Ankara’daki Nur talebelerinin bir mektubu
108. Mektup 151: Demokrat kardeşlere tavsiye
109. Mektup 152: Üstadın, İslam Bayramını tebrik yazısı
110. Mektup 153: Zerrat Risalesinin tanzimi hakkında mektup
111. Mektup 154
112. Mektup 155: Asa-yı Musa'nın tanzimi
113. Mektup 156
114. Mektup 157
115. Mektup 158
116. Mektup 159
117. Mektup 160

10. Tarihçe-i Hayat
    1. Önsöz
    2. Giriş
    3. 1.Kısım: İlk hayatı
        1. Eski Said Dönemi 1
        2. Eski Said Dönemi 2
        3. Eski Said Dönemi 3
        4. Eski Said Dönemi 4
        5. Eski Said Dönemi 5
        6. Eski Said Dönemi 6
        7. Eski Said Dönemi 7
        8. Eski Said Dönemi 8
    4. 2.Kısım: Barla hayatı
        1. Barla Dönemi 1
        2. Barla Dönemi 2
        3. Barla Dönemi 3
    5. 3.Kısım: Eskişehir hayatı
    6. 4.Kısım: Kastamonu hayatı
    7. 5.Kısım: Denizli hayatı
    8. 6.Kısım: Emirdağı hayatı
        1. Mukaddeme
        2. Denizli hapsinden tahliyesi ve Emirdağı’na nefyi
        3. Üstadın Emirdağı’nda zehirlenmesi
        4. Üstad gelenlerle ne konuşurdu
        5. Emirdağında iken yazılan mektuplar
    9. 7.Kısım: Afyon hayatı
    10. 8.Kısım: Isparta hayatı
        1. Afyon hapsinden sonra hizmet-i Nuriye nasıl cereyan etti
        2. Tahliller - Eşref Edip
        3. Said Nur ve talebeleri - O. Yüksel Serdengeçti
        4. Bediüzzaman’ı zehirlediler - Nihat Yazar
        5. Bediüzzaman Said Nur - Cevat Rifat Atilhan
        6. Bediüzzaman Said Nur - Cevat Rifat Atilhan
        7. Bediüzzaman kimdir - Ziya Nur
        8. Bediüzzaman - Cevdet Sezer
        9. Abdülmuhsin'in mektubu
        10. Abdullah'ın mektubu
        11. Osman Nuri’in mektubu
        12. İstanbul mahkemesi
        13. Kâmil'in mektubu
        14. Samsun Mahkemesi
        15. Ahmet Atak'ın mektubu
        16. Isparta Mahkemesi
        17. Üstadın Barla’ya gidişi
        18. Bediüzzaman ve Risale-i Nur
        19. Taarruzlara karşı Nur talebelerinin bir açıklamasıdır
        20. İstanbul Nur talebelerinin mektubu
        21. Üstadın Son Mektupları

11. 9.Kısım: Risale-i Nur ve Hariç Memleketler
    1. Seyyid Ali Ekber Şah
    2. İbsar Alim
    3. M. Sabir İhsanoğlu
    4. M. Sabir İhsanoğlu
    5. M. Sabir İhsanoğlu - Karaşi Nur Talebeleri Namına
    6. M. Sabir İhsanoğlu
    7. Zafer Afaq Ansar
    8. Pakistan basınından örnekler
    9. Ali Ulvi
    10. Emced Zuhavi
    11. Ahmet Ramazan
    12. İsa Abdülkadir
    13. Hacı Ali Kılıncalp
    14. Seyyid Abdullah
    15. Hüseyin Abdülhadi
    16. Habiburrahman Şakir
    17. Habiburrahman Şakir
    18. Dr. Muhammed Hamidullah
    19. Dr. Muhammed Hamidullah
    20. Hafız Ali

11. Rumuzat-ı Semaniye
    1. 1.Parça: 28.Mektubun 7.Meselesinin Hatimesi
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte
    2. 2.Parça: 28.Mektubun 8.Meselesi
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte
    3. 3.Parça: 29.Mektubun 3.Kısmı
        1. 1.Mesele
        2. 2.Mesele
        3. 3.Mesele
        4. 4.Mesele
        5. 5.Mesele
        6. 6.Mesele
        7. 7.Mesele
        8. 8.Mesele
        9. 9.Mesele
    4. 4.Parça: 29.Mektubun 4.Kısmı
        1. Tenbih
        2. 1.Nükte: Lafz-ı Kuran
            1. 1.Silsile
            2. 2.Silsile
            3. 3.Silsile
            4. 4.Silsile
            5. 5.Silsile
            6. 6.Silsile
            7. 7.Silsile
            8. Liste
        3. 2.Nükte: Lafz-ı Resul
            1. 1.Silsile
            2. 2.Silsile
            3. 3.Silsile
            4. 4.Silsile
            5. 5.Silsile
            6. 6.Silsile
            7. 7.Silsile
            8. 8.Silsile
            9. Cedvel
        4. 3.Nükte: Lafz-ı Allah
            1. 1.Nükte: Mecmu Kur'an
            2. 2.Nükte: Sureler
            3. 3.Nükte: Sahifeler
            4. 4.Nükte: Tek Sahife

5. 5.Parça: 29.Mektubun 8.Kısmı
    1. 1.Remiz
        1. 1.Remiz
        2. 2.Remiz
        3. 3.Remiz
        4. 4.Remiz
        5. 5.Remiz
        6. 6.Remiz
    2. 2.Remiz
    3. 2.Remizin Zeyli
    4. 3.Remiz
        1. 1.Kısım
            1. 1.Letafet
            2. 2.Letafet
            3. 3.Letafet
            4. 4.Letafet
        2. 2.Kısım
            1. 1.Misal
            2. 2.Misal
            3. 3.Misal
            4. İhtar
    5. 4.Remiz
    6. 5.Remiz
        1. Mukaddeme
        2. 1.Mesele
        3. 2.Mesele
        4. 3.Mesele
    7. 6.Remiz
        1. 1.Letafet
        2. 2.Letafet
        3. 3.Letafet
    8. 7.Remiz
        1. 1.Parça
            1. Mukaddeme
            2. Liste
        2. 2.Parça
            1. Mukaddeme
            2. Liste: Cüz (1-15)
            3. Mülahazat
            4. Liste: Cüz (16-30)
            5. Mülahazat
            6. Liste
        3. 3.Parça
            1. 1.Kısım
            2. 2.Kısım
    9. 8.Remiz
        1. İhlas Suresi
        2. Felak Suresi
        3. Nas Suresi
        4. Fatiha Suresi
6. Mektup 1

12. Dualar
    1. Cevşen-ül Kebir
        1. Mektup 1
        2. Mektup 2
        3. Ukde 01-04
        4. Ukde 05-08
        5. Ukde 09-12
        6. Ukde 13-16
        7. Ukde 17-20
        8. Ukde 21-25
        9. Ukde 26-28
        10. Ukde 29-32
        11. Ukde 33-36
        12. Ukde 37-40
        13. Ukde 41-44
        14. Ukde 45-48
        15. Ukde 49-55

16. Ukde 56-59
17. Ukde 60-63
18. Ukde 64-67
19. Ukde 68-71
20. Ukde 72-75
21. Ukde 76-79
22. Ukde 80-83
23. Ukde 84-87
24. Ukde 88-90
25. Ukde 91-95
26. Ukde 96-99
27. Ukde 100-101
28. Hatime

2. Tefekkürname [29.Lema]
    1. İfade-i Meram
    2. 1.Bab [Subhanallah]
        1. 1.Fasıl
        2. 2.Fasıl
        3. 3.Fasıl
    3. 2.Bab [Elhamdülillah]
        1. 1.Nokta
        2. 2.Nokta
        3. 3.Nokta
        4. 4.Nokta
        5. 5.Nokta
        6. 6.Nokta
        7. 7.Nokta
        8. 8.Nokta
        9. 9.Nokta
    4. 3.Bab [Allahuekber]
        1. 1.Mertebe
        2. 2.Mertebe
        3. 3.Mertebe
        4. 4.Mertebe
        5. 5.Mertebe
        6. 6.Mertebe
        7. 7.Mertebe
    5. 4.Bab [La ilahe illallah]
        1. 1.Fasıl
        2. 2.Fasıl
    6. 5.Bab [La ilahe illallah Muhammedün resulullah]
        1. 1.Makam
        2. 2.Makam
    7. 6.Bab [Hasbünallah]
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte
        3. 3.Nükte
        4. 4.Nükte
        5. 5.Nükte
    8. 7.Bab [La havle vela kuvvete illa billah]
        1. 7.Bab (1)
        2. 7.Bab (2)
        3. 7.Bab (3)
        4. 7.Bab (4)

3. Hizb-ül Ekber
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mertebe 1
    4. Mertebe 2-3
    5. Mertebe 4-6
    6. Mertebe 7-8
    7. Mertebe 9-13
    8. Mertebe 14-17
    9. Mertebe 18
    10. Mertebe 19

11. Mertebe 20-27
12. Mertebe 28-32
13. Hatime
14. Mertebe 33

4. Tahmidiye
    1. Mertebe 1
    2. Mertebe 2
    3. Mertebe 3
    4. Mertebe 4
    5. Mertebe 5
    6. Mertebe 6
    7. Mertebe 7
    8. Mertebe 8
    9. Mertebe 9
    10. Mertebe 10
    11. Mertebe 11
    12. Mertebe 12
    13. Mertebe 13
    14. Mertebe 14
    15. Mertebe 15
    16. Mertebe 16
    17. Mertebe 17
    18. Mertebe 18
    19. Mertebe 19
    20. Hatime

5. Delâil-in Nûr
    1. Salavat 1-3
    2. Salavat 4
    3. Salavat 5-6
    4. Salavat 7
    5. Salavat 8
    6. Salavat 9-11
    7. Salavat 12-16
    8. Salavat 17-18
    9. Salavat 19-20
    10. Salavat 21
    11. Salavat 22-23
    12. Salavat 24-25

6. Evrâd-ı Kudsiyye
    1. Evrad-ı Kudsiyye 001-025
    2. Evrad-ı Kudsiyye 026-043
    3. Evrad-ı Kudsiyye 044-058
    4. Evrad-ı Kudsiyye 059-071
    5. Evrad-ı Kudsiyye 072-094
    6. Evrad-ı Kudsiyye 095-109
    7. Evrad-ı Kudsiyye 110-130
    8. Evrad-ı Kudsiyye 131-156
    9. Evrad-ı Kudsiyye 157-175
    10. Evrad-ı Kudsiyye 176-187
    11. Evrad-ı Kudsiyye 188-207

7. Hulâsat-ül Hulâsa
    1. Mertebe 1-4
    2. Mertebe 5-8
    3. Mertebe 9-12
    4. Mertebe 13-16
    5. Mertebe 17-19
    6. Mertebe 20-27
    7. Mertebe 28-31
    8. Mertebe 32
    9. Mertebe 33
    10. Hatime

8. Münacat-ül Kur'an
    1. Münacat-ül Kur'an 1
    2. Münacat-ül Kur'an 2

3. Münacat-ül Kur'an 3
4. Münacat-ül Kur'an 4
5. Münacat-ül Kur'an 5
6. Münacat-ül Kur'an 6
7. Münacat-ül Kur'an 7
8. Münacat-ül Kur'an 8
9. Münacat-ül Kur'an 9
10. Münacat-ül Kur'an 10
11. Münacat-ül Kur'an 11
12. Münacat-ül Kur'an 12
13. Münacat-ül Kur'an 13
14. Münacat-ül Kur'an 14
15. Münacat-ül Kur'an 15
16. Münacat-ül Kur'an 16
17. Münacat-ül Kur'an 17

9. Kasîde-i Celcelûtiye
    1. Celcelutiye 1
    2. Celcelutiye 2
    3. Celcelutiye 3
    4. Celcelutiye 4
    5. Celcelutiye 5
    6. Celcelutiye 6
    7. Celcelutiye 7
    8. Celcelutiye 8
    9. Celcelutiye 9
    10. Celcelutiye 10
10. Hizb-i Mesnevi
    1. Parça 1
    2. Parça 2
    3. Parça 3
    4. Parça 4
    5. Parça 5
    6. Parça 6
    7. Parça 7
    8. Parça 8
    9. Parça 9
    10. Parça 10
    11. Parça 11
    12. Parça 12
    13. Parça 13
    14. Parça 14
    15. Parça 15
    16. Parça 16
    17. Parça 17
11. Münacat Risalesi [Arabça]
    1. Semavatın şehadeti
    2. Cevv-i fezanın şehadeti
    3. Arzın şehadeti
    4. Denizlerin şehadeti
    5. Dağların şehadeti
    6. Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti
    7. Zî-ruhların şehadeti
    8. Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti
12. Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabça]
    1. Parça 1
    2. Parça 2
    3. Parça 3
    4. Parça 4
    5. Parça 5
    6. Parça 6
    7. Parça 7
13. Muhtelif Dualar
    1. Dua 1: Sekine
    2. Dua 2: İsm-i A'zam mertebesinden bir dua

3. Dua 3
4. Dua 4: Duâ-yı İsm-i A'zam
5. Dua 5: Duâ-yı Tercüman-ı İsm-i A'zam

13. Mesnevi-i Nuriye (Trc: Abdülkadir)
1. Takdim (1.Baskı)
2. Takdim (2.Baskı)
3. Mukaddeme
4. Tenbih, İhtar, İtizar
5. Lemalar
1. Mukaddeme
2. Tenbih
3. 1.Lema
4. 2.Lema
5. 3.Lema
6. 4.Lema
7. 5.Lema
8. 6.Lema
9. 7.Lema
10. 8.Lema
11. 9.Lema
12. 10.Lema
13. 11.Lema
14. 12.Lema
15. 13.Lema
16. 14.Lema
6. Reşhalar
1. 1.Reşha
2. 2.Reşha
3. 3.Reşha
4. 4.Reşha
5. 5.Reşha
6. 6.Reşha
7. 7.Reşha
8. 8.Reşha
9. 9.Reşha
10. 10.Reşha
11. 11.Reşha
12. 12.Reşha
13. 13.Reşha
14. İhtar
7. Lasiyyemalar
1. İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi
2. İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi
3. İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum
4. Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım
5. Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet
6. Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret
7. Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet
8. Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal
9. Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat
10. Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri
11. Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet
12. Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid
13. Lasiyyema 20: Sermedi saltanat
14. Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri
15. Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet
16. Hatime
8. Katre
1. İfade-i Meram
2. Mukaddeme
3. 1.Bab: 55 Lisan
1. 55 lisanın icmali
2. Lisan (1-4): [Nizam : İntizam : İtkan-ı Sanat : Tecavüb]

3. Lisan (5-7): [Müşabehet : Esma : İrtibat]
4. Lisan (8-10): [Cazibe : Münasebet : Kudretin Tasarrufu]
5. Lisan (11): [İstiğrab ve İstib'ad]
6. Lisan (12): [Esbabın Besateti]
7. Lisan (13,6): [Nakş-ı Sanat : Esma]
8. Lisan (14-18): [Hikmet : İnayet : Rahmet : Rızk : Hayat]
9. Lisan (19-23): [Hüsün : Cemal : Aşk : Cezbe : Zılliyet]
10. Lisan (24-28): [Tasarruf : Tebdil : Tahvil : Tagyir : Tanzim]
11. Lisan (29-30): [Hudüs : İmkan]
12. Lisan (31-37): [İhtiyacat : İftikarat : Fakr : Gına : Mevt : Cehl : Fena]
13. Lisan (38-41,23): [İbadet : Tesbihat : Dua : İltica]
14. Lisan (42,11): [Zerre miktar mahluka Dağ gibi vazife yüklenmesi]
15. Lisan (43): [Bedihi ve Nazari Kader]
16. Lisan (44-45): [Camiiyet : İmkan-Kesret-İnfial Mertebeleri]
17. Lisan (46-47): [Nokta-i Kemal : Batının Zahirden Latif olması]
18. Risalet-i Muhammediye

4. Tenbih
5. Takriz
6. Hatime
7. Taht-el Arz Seyahat
    1. 1.Hakikat
    2. 2.Hakikat
    3. 3.Hakikat
    4. 4.Hakikat
8. 2.Bab: Subhanallah Beyanındadır
9. 3.Bab: Elhamdülillah Beyanındadır
10. 4.Bab: Allahu Ekber Beyanındadır
    1. 1.Kısım
    2. Tenbih
    3. 2.Kısım
    4. ...1.Mertebe
    5. ...2.Mertebe
    6. ...3.Mertebe
    7. ...4.Mertebe
    8. ...5.Mertebe
    9. ...6.Mertebe
    10. ...7.Mertebe
11. Hatime
12. Nükte ve Noktalar
    1. 1.Nükte
    2. 2.Nükte
    3. 3.Nokta
    4. 4.Nükte
    5. 5.Nokta
    6. 6.Nükte
    7. 7.Nokta
    8. 8.Nükte
    9. 9.Nokta
    10. 10.Nükte
    11. 11.Nükte

9. Katrenin Zeyli
    1. 1.Remiz: Namazda Kabeye hayalen nazar etmek
    2. 2.Remiz: Sünnet-i seniyyenin rehberliği
    3. 3.Remiz: Nefis, zıddı zıddına müvellid yapar
    4. 4.Remiz: Allah seni senden daha iyi bilir
    5. 5.Remiz: Duanın tesiri azimdir
    6. 6.Remiz: Cüz'den küllün azametini talep etmek
    7. 7.Remiz: Küfürdeki zorluk, imandaki kolaylık
    8. 8.Remiz: Kudret için ferd ve nev' birdir
    9. 9.Remiz: Kur'anın tenezzülatını kusur zannetmek
    10. 10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan
    11. 11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir
    12. 12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler
    13. 13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir
    14. 14.Remiz: Nefis kendi daire-i rububiyetini muhafaza etmek ister
    15. 15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder

16. 16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet
17. 17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu
18. 18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür
19. 19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak
20. 20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür
21. 21.Remiz: İnsanın yaratılışı, ilahi sıfatları gösterir
22. 22.Remiz: Tevhide ulaştıran afakî ve enfüsî yollar

10. Habab
    1. İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder
    2. İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır
    3. İlem 3: Cüz, küllün kuvvetine istinad eder
    4. İlem 4: Cüzler birbirine mikyastır
    5. İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir
    6. İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez
    7. İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi
    8. İlem 8: Dua hakkında
    9. İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet
    10. İlem 10: Ene ve acz
    11. İlem 11: Kuvve-i hafıza hakkında
    12. İlem 12: Cemaatin hasenatının bir şahsa verilmesi
    13. İlem 13: İnsan mütedahil dairelere benzer
    14. İlem 14: Zikir ve latifeler
    15. İlem 15: İnsanın elemleri ve lezzetleri
    16. İlem 16: Ecellerin adem-i taayyünü
    17. İlem 17: Zikir
    18. İlem 18: Kelime-i tevhidin tekrarı
    19. İlem 19: Sevabın tekessürü
    20. İlem 20: Salavat
    21. İlem 21: Zâti kıymet - Dünyevi ücret
    22. İlem 22: Muharrir ve hatiblere hitab
    23. İlem 23: Kafirlerin müslümanlara düşman olması
    24. İlem 24: Kafir ve mümin medeniyetlerinin farkı
    25. İlem 25: İctihad meselesi
    26. İlem 26: Esbaba isnaddan gelen ızdırablar
    27. İlem 27: İnsanın iştigal sahası
    28. İlem 28: Nimetlerin şartları
    29. İlem 29: Eşyanın evveli-ahiri ve zahiri-batını
    30. İlem 30: Kuranın icazı onu tahriften korur
    31. İlem 31: Nimetten inamı görmemek
    32. İlem 32: Vesvese hakkında
    33. İlem 33: Aklı nakle tercih etmek
    34. İlem 34: Fasıkların salihlere galip gelmesi
    35. İlem 35: İnsanın sermayesi
    36. Münacat
    37. İlem 36: Neticeyi isti'zam edip delili zaif görmek
    38. İlem 37: Şiddetli tezahür inkara sebebtir
    39. İlem 38: Küfürde cehennem, imanda cennet tohumu vardır
    40. İlem 39: "Allah" zikri ve enenin delinmesi
    41. İlem 40: Kesret tabakalarında da ihtimam vardır
    42. İlem 41: Hayatın gayeleri
    43. İlem 42: Marifet
    44. İlem 43: Hadiselerin dünyaya bakan yüzü
    45. İlem 44: Tecelli ile tecelli edeni karıştırmak
    46. İlem 45: Kuranın temsilleri
    47. İlem 46: Kalb ve Arş
    48. İlem 47: Acz, nidanın madenidir

11. Hababın Zeyli
    1. İfade
    2. İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir
    3. İlem 2: Haşrin Nümuneleri
    4. İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi
    5. İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi
    6. İlem 5: Kesretin sonu vahdettir
    7. İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti
    8. İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat

9. İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri
10. İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet
11. İlem 10: Sebeb - Müsebbeb
12. İlem 11: İman ve elem-i zeval
13. İlem 12: Unsuriyet
14. İlem 13: Avrupalılarla münazara
15. İlem 14: Nebatat ve hayvanatın hizmetleri
16. İlem 15: Her şeyden liyakatini beklemek gerekir
17. İlem 16: Nefsin bazı aldatmalarına çareler
18. İlem 17: Büyük küçüğe tekebbür edemez
19. İlem 18: Acz ve fakr cihetiyle bir vesvese
20. İlem 19: Amel-i salih

12. Habbe
    1. İfade
    2. İlem 1: Nur-u Muhammedi
    3. İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir
    4. İlem 3: Herkesin hususi alemi
    5. İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları
    6. İlem 5: İnsana ait dokuz emir
    7. İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları
    8. İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir
    9. İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı
    10. İlem 9: Nefsin acib bir belaheti
    11. İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir
    12. İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında
    13. İlem 12: Aklın garip bir tavrı
    14. İlem 13: Nimet ve şükür
    15. İlem 14: Afakî malumat
    16. İlem 15: Medeniyet ve günahlar
    17. İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet
    18. İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler
    19. İlem 18: Masnuatta tefekkür şekli
    20. İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri
    21. İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır
    22. İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler
    23. İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır
    24. İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat
    25. İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri
    26. İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır
    27. İlem 26: Sekiz mühim esas
    28. İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber
    29. İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez
    30. İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir
    31. İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek
    32. İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek
    33. İlem 32: Allah'a münacat tarzı
    34. İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

13. Habbenin Zeyli
    1. İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır
    2. İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet
    3. İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir
    4. İlem 4: "Sema-ed-Dünya" tabiri
    5. İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler
    6. İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir
    7. İlem 7: Mülk emanettir
    8. İlem 8: Akis, hem ayn hem gayrdır
    9. İlem 9: Muhtelif vücud alemleri
    10. İlem 10: Risaletin lüzumu
    11. İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı
    12. İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur
    13. İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı
    14. İlem 14: Kaderin manevi kalıbları
    15. İlem 15: Esma-i hüsna
    16. İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar
    17. İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide

18. İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir
19. İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir
20. İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi
21. İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...
22. İlem 22: Kusur ve Noksan, Ademin iki rengidir.
23. İlem 23: İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir
24. İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi
25. İlem 25: İnsan kendini isteklerine kadir zanneder
26. İlem 26: "Hasbünallah .." cümlesi
27. İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

14. Habbenin Zeylinin Zeyli
    1. İlem 1: Sana ait olmayan işlere bakma!
    2. İlem 2: Tabiat Hakkında
    3. İlem 3: Nuraniyet & Failiyet
    4. İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı
    5. İlem 5: Rızık hakkında
    6. İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek
    7. İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır
    8. İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez
    9. İlem 9: İsm-i Batın ve İsm-i Zahir

15. Zehre
    1. İtizar
    2. İlem 11: Zıll ile aslı iltibas etmek
    3. İlem 12: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
    4. İlem 13: Şeytanın bazı hileleri
    5. İlem 18: İnsanın vazife-i asliyesi ubudiyettir
    6. İlem 19: Sani' herşeyi görür ve bilir
    7. İlem 20: Nimetin umumiyeti ve hususiyeti
    8. İlem 21: Nizam ve mizan, Allahın iki kabzasıdır
    9. İlem 22: Hiç bir şey Allahın mülkünün haricine çıkamaz

16. Zehrenin Zeyli
    1. İlem 1: Küçük mahlukların çoğaltılması
    2. İlem 2: Melaikenin mevcudiyyeti
    3. İlem 3: Küçüklük, ihtimamı artırıyor
    4. İlem 4: İnsanın camiiyeti
    5. İlem 5: Eşyanın ihtilat ve karışıklığı
    6. İlem 6: Nübüvvet-i Ahmediyenin hatemiyeti
    7. İlem 7: Bir münacat
    8. İlem 8: Dünyevi lezzeti dine tercih etmek
    9. İlem 9: İnsanın zeval için üzülmesi
    10. İlem 10: İnsanın acz cihetiyle ubudiyeti
    11. İlem 11: Amellerin fazileti hakkındaki rivayetler

17. Zerre
    1. Mukaddeme
    2. Salavat
    3. İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur
    4. İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldir
    5. İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika
    6. İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır
    7. İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez
    8. İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır
    9. İlem 7: Ömrü bakileştirmek
    10. İlem 8: Nefsin bir dalaleti
    11. İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet
    12. İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır
    13. İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir
    14. İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi
    15. İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır
    16. İlem 14: İcad ve Tecelli
    17. İlem 15: Şirk-i hafi
    18. İlem 16: Nefsin zulmetten soyunması
    19. İlem 17: Enenin mahiyeti
    20. İlem 18: Allahı razı etmek
    21. İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez
    22. İlem 20: Tahrib olan vicdan

23. İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir
24. İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir
25. İlem 23: Kudrette inkısam olmaz
26. İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı
27. İlem 25: Güneşin bir habbedeki tecellisi
28. İlem 26: Büyüğün küçüğe tekebbür hakkı yoktur
29. İlem 27: Eşyadaki imtiyaz ve tesanüd
30. İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir
31. İlem 29: Kainat ve Kuran'a nazar farkı
32. İlem 30: Su ve havanın hilkatindeki letafet
33. İlem 31: Her namaz vakti yapılabilecek bir tahayyül
34. İlem 32: Dünyayı terk etmek
35. İlem 33: Riya
36. İlem 34: Zaiflerin cemaati kavidir
37. İlem 35: Veciz bir ifade
38. İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir
39. İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister
40. İlem 38: Vücudu mucidi yolunda feda etmek
41. İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf
42. İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır
43. İlem 41: Nefsin körlüğü
44. İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir
45. İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz
46. İlem 44: İttihad-ı esma
47. İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister
48. İlem 46: Hilkat-i alem gayesiz olamaz
49. İlem 47: Levlake hitabı haktır
50. Hatime

18. Şemme

1. İfade
2. İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir
3. İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır
4. İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır
5. İlem 4: Hafîziyet hakkında
6. İlem 5: Hafîziyet hakkında
7. İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena
8. İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti
9. İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi
10. İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı
11. İlem 10: Ayetler ve şiir
12. İlem 11: Vahdetin aynaları pek çoktur
13. İlem 12: Cüz'ü yaratan küllü de yaratandır
14. İlem 13: Masnuat birbirinin rabbi olamaz
15. İlem 14: Hayvanların kısasları
16. İlem 15: İnsanın bir ferdinde mükellef bir cemaat vardır
17. İlem 16: Me'luf şeylerin malum zannedilmesi
18. İlem 17: Beşerin malumatı ve ülfet perdesi
19. İlem 18: Yakınlık benzemeyi gerektirmez
20. İlem 19: Bast-ı zaman tayy-ı mekan hadisesi
21. İlem 20: Neticenin kayyumu imandır
22. İlem 21: Allah sana senden daha alimdir
23. İlem 22: Nazar, amel ve hayatın ikişer vechi
24. İlem 23: Ene hakkında
25. İlem 24: Niyet hakkında
26. İlem 25: Kainat ağacı ve onun meyvesi insan
27. İlem 26: Şeytanların taşlanması
28. İlem 27: Herşey vücudundan evvel ve sonra yazılıdır
29. İlem 28: Mekan ve zamanın saat-i kübrası
30. İlem 29: İnsanı hayvandan ayıran mahiyeti
31. İlem 30: Ata - Kaza - Kader
32. İlem 31: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
33. İlem 32: Nefsin tezkiyesi için dört hatve
34. İlem 33: Ubudiyet, verilmiş nimetlerin neticesidir
35. İlem 34: Küçük mahlukatın kesreti
36. İlem 35: Halk ve icaddaki hadsiz suhulet
37. İlem 36: Muhit ve muhat üstündeki vahidiyet ve ehadiyet

38. İlem 37: Zat-ı zülcelalin isim ve ünvanları
39. İlem 38: İnsanın mahiyetinin azameti
40. İlem 39: Vahidiyet - Ehadiyet
41. İlem 40: Celal ve Cemal tecellisi
42. İlem 41: Basiretin, Sanii görmemesi
43. İlem 42: Tohumun sahibi, tarlanın sahibidir
44. İlem 43: İntizamsızlıktaki intizam
45. İlem 44: İnsanın bir ferdi, nev gibidir
46. İlem 45: Tevhid-i zahiri - Tevhid-i hakiki
47. İlem 46: Kafirlerin imhalinin hikmeti
48. İlem 47: Zahirden hakikate doğrudan geçiş
49. İlem 48: Hayat ve mevt Allah'a hüccettir
50. İlem 49: İnsan hayatının bir vazifesi
51. İlem 50: Kur'an ve felsefenin nazar farkı
52. İlem 51: Sabır
53. İlem 52: "Dünyanın sinek kanadı kadar kıymeti yoktur"
54. İlem 53: Teavün düsturu
55. İlem 54: Suhulet-i mutlaka
56. İlem 55: Nefis, ahireti dünya için ister
57. İlem 56: Nefse muhabbet
58. İlem 57: Cüzi şeylere nazardan gelen gaflet
59. İlem 58: İnsanın önündeki azim meseleler
60. İlem 59: Mana-yı harfi - mana-yı ismi & Külli - Cüzî
61. İlem 60: Dünya, ahiretin bir fihristesidir
62. İlem 61: Allahtan havf ve ona muhabbet
63. İlem 62: İnsanın külliyet mertebesinde olması
64. İlem 63: Allahtan başkasına muhabbetini sarf etmek
65. İlem 64: Resulullahın haberlerine iştiyak göstermek
66. İlem 65: Fani mahlukat, uhrevi neticeler verir
67. İlem 66: Mahlukatın misal-i musaggar olmasının hikmeti
68. İlem 67: Cud ve israf
69. İlem 68: Nurani ve zulmani hicablar
70. İlem 69: Mahlukatın yayılma istidadı
71. İlem 70: Eşyanın gayelerine dair Kur'anın beyanı
72. İlem 71: Bir şeyi herşey, herşeyi birşey yapmak
73. İlem 72: Hıfz ve hafiziyet
74. İlem 73: Baharın haşre vahid-i kıyasi olması
75. İlem 74: İslamiyetin azamet-i ihatası
76. İlem 75: Dünya hayatının mahiyeti
77. İlem 76: Ahsen-i takvim sırrı
78. İlem 77: İnsandaki acz ve fakr cihetiyle ubudiyet
79. İlem 78: İbadet yolu ve fısk yolu muvazanesi
80. İlem 79: İnsanın ömür seferi
81. İlem 80: Din ve dünyanın hakikati
82. İlem 81: Nefsin gurura hakkı yoktur
83. İlem 82: Allahın vazifesine karışmamak
84. İlem 83: Dua hakkında
85. İlem 84: Alemler arasındaki köprüler
86. İlem 85: Mevt ve beka alemi
87. İlem 86: Kader ve cüz-ü ihtiyarî
88. İlem 87: Tahdis-i nimet ve tevazu
89. İlem 88: Rekabet ve hased
90. İlem 89: Keramet - İstidrac
91. İlem 90: Mahlukatın tesbihatı
92. İlem 91: İnsanı süslendiren nimetler
93. İlem 92: Nefsin ebediyet hükmü
94. İlem 93: Seyyiatın hasenata inkılabı sırrı
95. İlem 94: Kur'an alemi kıymetlendirir
96. İlem 95: Kulun hak talep etmeye hakkı yoktur

19. 14.Reşha
    1. 1.Katre
    2. 2.Katre
    3. 3.Katre
    4. 4.Katre
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte

        3. 3.Nükte
        4. 4.Nükte
        5. 5.Nükte
        6. 6.Nükte
    5. 5.Katre
    6. 6.Katre
20. 5.Ders
    1. Temsili Hikaye
    2. Hikayenin Hakikati
    3. Ebrar Kâfilesi ve Namazın İşaretleri
    4. Füccar Kâfilesi ve istidadların veriliş hikmeti
    5. Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..
21. Şule
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
    7. İlem 7
    8. İlem 8
    9. İlem 9
    10. İlem 10
    11. İlem 11
    12. İlem 12
    13. İlem 13
    14. İlem 14
    15. İlem 15
    16. İlem 16
    17. İlem 17
    18. İlem 18
    19. İlem 19
    20. İlem 20
    21. İlem 21
    22. İlem 22
    23. İlem 23
    24. İlem 24
    25. İlem 25
    26. İlem 26
    27. İlem 27
    28. İlem 28
    29. İlem 29
    30. İlem 30
    31. İlem 31
    32. İlem 32
    33. İlem 33
    34. İlem 34
    35. İlem 35
    36. İlem 36
    37. İlem 37
22. Şulenin Zeyli
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
23. Nur
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
    7. İlem 7

8. İlem 8
9. İlem 9
10. İlem 10
11. İlem 11
12. İlem 12
13. İlem 13
14. İlem 14
15. İlem 15
16. İlem 16
17. İlem 17
18. İlem 18
19. İlem 19
20. İlem 20
21. İlem 21
22. İlem 22
23. İlem 23
24. İlem 24
25. İlem 25
26. İlem 26
27. İlem 27
28. İlem 28
29. İlem 29
30. İlem 30
31. İlem 31

24. Kızıl İcazdan Bazı Parçalar
    1. İtizar
    2. İlem 1: Ruh-Hayat-Cisim
    3. İlem 2: İçtimai hayata dair birkaç düstur
    4. İlem 3: Lafızdaki hikmet ve nakş-ı sanat
    5. İlem 4: Lisanın tarihçesi
    6. İlem 5: Fiili ve infiali, iki çeşit ilim
    7. İlem 6: Emrin kısımları
    8. İlem 7: Alemdeki terkipler
    9. İlem 8: Külli kaziyeler, zımnî kaziyeleri tazammun eder
    10. İlem 9: İnsanın fıtri sualleri
    11. İlem 10: Mantık ilminin şartları hakkında
    12. İlem 11: Alemdeki üç büyük esas
    13. İlem 12: İnsanın kainata bir harita olması
    14. İlem 13: Muharrefat hakkında
    15. Mersiye

14. Mesnevi-i Nuriye (Trc: Abdülmecid)
    1. İtizar
    2. Mukaddeme
    3. Lemalar
        1. Mukaddeme
        2. Tenbih
        3. 1.Lema
        4. 2.Lema
        5. 3.Lema
        6. 4.Lema
        7. 5.Lema
        8. 6.Lema
        9. 7.Lema
        10. 8.Lema
        11. 9.Lema
        12. 10.Lema
        13. 11.Lema
        14. 12.Lema
        15. 13.Lema
        16. 14.Lema
    4. Reşhalar
        1. 1.Reşha
        2. 2.Reşha
        3. 3.Reşha

4. 4.Reşha
5. 5.Reşha
6. 6.Reşha
7. 7.Reşha
8. 8.Reşha
9. 9.Reşha
10. 10.Reşha
11. 11.Reşha
12. 12.Reşha
13. İhtar

5. Lasiyyemalar
1. İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi
2. İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi
3. İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum
4. Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım
5. Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet
6. Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret
7. Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet
8. Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal
9. Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat
10. Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri
11. Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet
12. Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid
13. Lasiyyema 20: Sermedi saltanat
14. Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri
15. Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet
16. Hatime

6. Katre
1. İfade-i Meram
2. Mukaddeme
3. 1.Bab: 55 Lisan
    1. 55 lisanın icmali
    2. Lisan 1-5
    3. Lisan 6-10
    4. Lisan 11
    5. Lisan 12
    6. Lisan 13,6
    7. Lisan 14-18
    8. Lisan 19-28
    9. Lisan 29-47
    10. Risalet-i Muhammediye
4. Tenbih
5. Takriz
6. Hatime
7. Taht-el Arz Seyahat
    1. 1.Hakikat
    2. 2.Hakikat
    3. 3.Hakikat
    4. 4.Hakikat
8. Nokta ve Nükteler
    1. 2.Nükte
    2. 3.Nokta
    3. 4.Nükte
    4. 5.Nokta
    5. 6.Nükte
    6. 7.Nokta
    7. 8.Nükte
    8. 9.Nokta
    9. 10.Nükte
    10. 11.Nükte
9. İtizar

7. Katrenin Zeyli
1. 1.Remiz: Namazda Kabeye hayalen nazar etmek
2. 2.Remiz: Sünnet-i seniyyenin rehberliği
3. 3.Remiz: Nefis, zıddı zıddına müvellid yapar

4. 5.Remiz: Duanın tesiri azimdir
5. 6.Remiz: Cüz'den küllün azametini talep etmek
6. 7.Remiz: Küfürdeki zorluk, imandaki kolaylık
7. 8.Remiz: Kudret için ferd ve nev' birdir
8. 9.Remiz: Kur'anın tenezzülatını kusur zannetmek
9. 10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan
10. 11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir
11. 12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler
12. 13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir
13. 15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder
14. 16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet
15. 17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu
16. 18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür
17. 19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak
18. 20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

8. Habab
1. İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder
2. İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır
3. İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir
4. İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez
5. İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi
6. İlem 8: Dua hakkında
7. İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet
8. İlem 10: Ene ve acz
9. İlem 11: Kuvve-i hafıza hakkında
10. İlem 12: Cemaatin hasenatının bir şahsa verilmesi
11. İlem 14: Zikir ve latifeler
12. İlem 15: İnsanın elemleri ve lezzetleri
13. İlem 18: Kelime-i tevhidin tekrarı
14. İlem 19: Sevabın tekessürü
15. İlem 20: Salavat
16. İlem 21: Zâti kıymet - Dünyevi ücret
17. İlem 22: Muharrir ve hatiblere hitab
18. İlem 23: Kafirlerin müslümanlara düşman olması
19. İlem 24: Kafir ve mümin medeniyetlerinin farkı
20. İlem 25: İctihad meselesi
21. İlem 26: Esbaba isnaddan gelen ızdırablar
22. İlem 27: İnsanın iştigal sahası
23. İlem 28: Nimetlerin şartları
24. İlem 29: Eşyanın evveli-ahiri ve zahiri-batını
25. İlem 30: Kuranın icazı onu tahriften korur
26. İlem 31: Nimetten inamı görmemek
27. İlem 32: Vesvese hakkında
28. İlem 35: İnsanın sermayesi
29. Münacat
30. İlem 36: Neticeyi isti'zam edip delili zaif görmek
31. İlem 37: Şiddetli tezahür inkara sebebtir
32. İlem 38: Küfürde cehennem, imanda cennet tohumu vardır
33. İlem 39: "Allah" zikri ve enenin delinmesi
34. İlem 40: Kesret tabakalarında da ihtimam vardır
35. İlem 41: Hayatın gayeleri
36. İlem 42: Marifet
37. İlem 43: Hadiselerin dünyaya bakan yüzü
38. İlem 44: Tecelli ile tecelli edeni karıştırmak
39. İlem 45: Kuranın temsilleri
40. İlem 46: Kalb ve Arş
41. İlem 47: Acz, nidanın madenidir

9. Hababın Zeyli
1. Hamd-Tesbih
2. İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir
3. İlem 2: Haşrin Nümuneleri
4. İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi
5. İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi
6. İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti
7. İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat

8. İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri
9. İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet
10. İlem 10: Sebeb - Müsebbeb
11. İlem 11: İman ve elem-i zeval
12. İlem 12: Unsuriyet
13. İlem 13: Avrupalılarla münazara
14. İlem 14: Nebatat ve hayvanatın hizmetleri
15. İlem 15: Her şeyden liyakatini beklemek gerekir
16. İlem 16: Nefsin bazı aldatmalarına çareler
17. İlem 17: Büyük küçüğe tekebbür edemez
18. İlem 18: Acz ve fakr cihetiyle bir vesvese
19. İlem 19: Amel-i salih

10. Habbe
    1. İlem 1: Nur-u Muhammedi
    2. İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir
    3. İlem 3: Herkesin hususi alemi
    4. İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları
    5. İlem 5: İnsana ait dokuz emir
    6. İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları
    7. İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir
    8. İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı
    9. İlem 9: Nefsin acib bir belaheti
    10. İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir
    11. İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında
    12. İlem 12: Aklın garip bir tavrı
    13. İlem 13: Nimet ve şükür
    14. İlem 14: Afakî malumat
    15. İlem 15: Medeniyet ve günahlar
    16. İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet
    17. İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler
    18. İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri
    19. İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır
    20. İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler
    21. İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır
    22. İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat
    23. İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri
    24. İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır
    25. İlem 26: Sekiz mühim esas
    26. İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber
    27. İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez
    28. İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir
    29. İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek
    30. İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek
    31. İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

11. Habbenin Zeyli
    1. İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır
    2. İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet
    3. İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir
    4. İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler
    5. İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir
    6. İlem 9: Muhtelif vücud alemleri
    7. İlem 10: Risaletin lüzumu
    8. İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı
    9. İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur
    10. İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı
    11. İlem 14: Kaderin manevi kalıbları
    12. İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar
    13. İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide
    14. İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir
    15. İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir
    16. İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi
    17. İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...
    18. İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi
    19. İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

12. Habbenin Zeylinin Zeyli

1. İlem 2: Tabiat Hakkında
2. İlem 3: Nuraniyet & Failiyet
3. İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı
4. İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek
5. İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır
6. İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez

13. Zehre
14. Zerre
    1. İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur
    2. İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldi
    3. İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika
    4. İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır
    5. İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez
    6. İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır
    7. İlem 7: Ömrü bakileştirmek
    8. İlem 8: Nefsin bir dalaleti
    9. İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet
    10. İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır
    11. İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir
    12. İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi
    13. İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır
    14. İlem 14: İcad ve Tecelli
    15. İlem 15: Şirk-i hafi
    16. İlem 17: Enenin mahiyeti
    17. İlem 18: Allahı razı etmek
    18. İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez
    19. İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir
    20. İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir
    21. İlem 23: Kudrette inkısam olmaz
    22. İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı
    23. İlem 26: Büyüğün küçüğe tekebbür hakkı yoktur
    24. İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir
    25. İlem 32: Dünyayı terk etmek
    26. İlem 33: Riya
    27. İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir
    28. İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister
    29. İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf
    30. İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır
    31. İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir
    32. İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz
    33. İlem 44: İttihad-ı esma
    34. İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister
15. Şemme
    1. İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir
    2. İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır
    3. İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır
    4. İlem 4: Hafîziyet hakkında
    5. İlem 5: Hafîziyet hakkında
    6. İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena
    7. İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti
    8. İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi
    9. İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı
    10. İlem 10: Ayetler ve şiir
    11. İlem 11: Vahdetin aynaları pek çoktur
    12. İlem 12: Cüz'ü yaratan küllü de yaratandır
    13. İlem 13: Masnuat birbirinin rabbi olamaz
    14. İlem 15: İnsanın bir ferdinde mükellef bir cemaat vardır
    15. İlem 16: Me'luf şeylerin malum zannedilmesi
    16. İlem 17: Beşerin malumatı ve ülfet perdesi
    17. İlem 18: Yakınlık benzemeyi gerektirmez
    18. İlem 19: Bast-ı zaman tayy-ı mekan hadisesi
    19. İlem 20: Neticenin kayyumu imandır
    20. İlem 22: Nazar, amel ve hayatın ikişer vechi
    21. İlem 23: Ene hakkında
    22. İlem 24: Niyet hakkında

23. İlem 25: Kainat ağacı ve onun meyvesi insan
24. İlem 26: Şeytanların taşlanması
25. İlem 29: İnsanı hayvandan ayıran mahiyeti
26. İlem 30: Ata - Kaza - Kader
27. İlem 31: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
28. İlem 32: Nefsin tezkiyesi için dört hatve
29. İlem 33: Ubudiyet, verilmiş nimetlerin neticesidir
30. İlem 34: Küçük mahlukatın kesreti
31. İlem 35: Halk ve icaddaki hadsiz suhulet
32. İlem 38: İnsanın mahiyetinin azameti
33. İlem 40: Celal ve Cemal tecellisi
34. İlem 41: Basiretin, Sanii görmemesi
35. İlem 42: Tohumun sahibi, tarlanın sahibidir
36. İlem 43: İntizamsızlıktaki intizam
37. İlem 44: İnsanın bir ferdi, nev gibidir
38. İlem 45: Tevhid-i zahiri - Tevhid-i hakiki
39. İlem 46: Kafirlerin imhalinin hikmeti
40. İlem 47: Zahirden hakikate doğrudan geçiş
41. İlem 56: Nefse muhabbet
42. İlem 57: Cüzi şeylere nazardan gelen gaflet
43. İlem 58: İnsanın önündeki azim meseleler
44. İlem 59: Mana-yı harfi - mana-yı ismi & Külli - Cüzî
45. İlem 60: Dünya, ahiretin bir fihristesidir
46. İlem 61: Allahtan havf ve ona muhabbet
47. İlem 62: İnsanın külliyet mertebesinde olması
48. İlem 63: Allahtan başkasına muhabbetini sarf etmek
49. İlem 64: Resulullahın haberlerine iştiyak göstermek
50. İlem 65: Fani mahlukat, uhrevi neticeler verir
51. İlem 66: Mahlukatın misal-i musaggar olmasının hikmeti
52. İlem 67: Cud ve israf
53. İlem 68: Nurani ve zulmani hicablar
54. İlem 69: Mahlukatın yayılma istidadı
55. İlem 70: Eşyanın gayelerine dair Kur'anın beyanı
56. İlem 71: Bir şeyi herşey, herşeyi birşey yapmak
57. İlem 73: Baharın haşre vahid-i kıyasi olması
58. İlem 75: Dünya hayatının mahiyeti
59. İlem 76: Ahsen-i takvim sırrı
60. İlem 77: İnsandaki acz ve fakr cihetiyle ubudiyet
61. İlem 78: İbadet yolu ve fısk yolu muvazanesi
62. İlem 79: İnsanın ömür seferi
63. İlem 82: Allahın vazifesine karışmamak
64. İlem 83: Dua hakkında
65. İlem 84: Alemler arasındaki köprüler
66. İlem 85: Mevt ve beka alemi
67. İlem 87: Tahdis-i nimet ve tevazu
68. İlem 88: Rekabet ve hased
69. İlem 89: Keramet - İstidrac
70. İlem 90: Mahlukatın tesbihatı
71. İlem 94: Kur'an alemi kıymetlendirir
72. İlem 95: Kulun hak talep etmeye hakkı yoktur

16. 14.Reşha
    1. 1.Katre
    2. 2.Katre
    3. 3.Katre
    4. 4.Katre
    5. 6.Katre

17. Şule
    1. İlem 12
    2. İlem 13
    3. İlem 14
    4. İlem 16
    5. İlem 17
    6. İlem 18
    7. İlem 19
    8. İlem 20

9. İlem 21
10. İlem 22
11. İlem 23
12. İlem 31
13. İlem 32
14. İlem 33
15. İlem 34
16. İlem 36
17. İlem 37

18. Şulenin Zeyli
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 6

15. İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)
    1. Mütercimin İzahları
        1. Mazeret Beyanı
        2. Tercüme Hakkında bir Tarif
        3. Eserin Telif Keyfiyeti
        4. İşarat-ül İ'cazın Tebyiz ve Tab'ı
        5. İşarat-ül İ'cazın Tercümesi
        6. İşarat-ül İ'cazın Ehemmiyeti
        7. Eseri Mütercimin Tercüme etmesi Hakkında
    2. Mukaddeme
        1. Tenbih
        2. Haşiye
        3. Talebelerinin bir fıkrası
        4. İfadet-ül Meram
        5. Kur'anın Tarifi
        6. Mühim Bir Not (Mütercim)
    3. Kur'anın dört ana maksadı
    4. :: FATİHA Suresi Tefsiri ::
    5. Fatiha 1 : Besmele
        1. Cümle 1: Bismillah
        2. Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir
    6. Fatiha 2 : Allaha Hamd
        1. Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur
        2. Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir
    7. Fatiha 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet
    8. Fatiha 4 : Din gününün sahibi
    9. Fatiha 5 : İbadet ve İstiane
        1. Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz
        2. Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz
    10. Fatiha 6 : Sırat-ı müstakime hidayet
        1. Cümle 1: Bize hidayet ver
        2. Cümle 2: Sırat-ı Müstakime
    11. Fatiha 7 : Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin
        1. Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet
        2. Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil..
        3. Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.
    12. :: BAKARA Suresi Tefsiri ::
    13. Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?
    14. Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa
        1. 1.Mebhas
        2. 2.Mebhas
        3. 3.Mebhas
        4. 4.Mebhas
    15. Bakara 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği
        1. Mukaddeme: Kelamın Hüsnü

2. Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur
3. Sual: Bu ayetin cümleleri arasında atıf olmamasının sebebi?
4. Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.
5. Sual 10
6. Sual 11: Müfessirlerin İhtilafı

16. Bakara 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat
    1. Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler
    2. Sual
    3. Cümle 2: Namazlarını ikame ederler
    4. Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler
    5. Zekat Meselesi
17. Bakara 4 : Kitaplara ve Ahirete İman
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler
    3. Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...
    4. "min kablike" lafzındaki deki beş latife
    5. Haşir Meselesi ve Burhanları
    6. 1.Burhan
    7. 2.Burhan
    8. 3.Burhan
    9. 4.Burhan
    10. 5.Burhan
    11. 6.Burhan
    12. 7.Burhan
    13. 8.Burhan
    14. 9.Burhan
    15. 10.Burhan
    16. Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler
18. Bakara 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı
    1. Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler
    2. Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler
19. Bakara 6 : Küfrün Mahiyeti
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..
    3. Sual (16-18)
    4. Sual (19-22)
    5. Cümle 2: Onlar için müsavidir
    6. Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da
    7. Sonraki ayetlerle münasebet
20. Bakara 7 : Kalplerin Mühürlenmesi
    1. 1.Mukaddeme
    2. 2.Mukaddeme
    3. Cümle 1: Allah mühür vurmuştur
    4. Cümle 2: Kalpleri üzerine
    5. Cümle 3: Ve kulaklarına
    6. Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..
    7. Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır
    8. Sual-29
    9. Sual-30
    10. Sual-31
21. Bakara 8 : Münafıklar Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır
    3. Cümle 2: İman ettik derler
    4. Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe
    5. Cümle 4: Onlar mümin değildirler
22. Bakara 9-10 : Münafıkların aldatması
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar
    4. Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar
    5. Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler
    6. Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır
    7. Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir

8. Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır
9. Cümle 7: Yalancı oldukları için
10. Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

23. Bakara 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması
1. Önceki ayetlerle münasebet
2. Cümleler arasındaki münasebet
3. Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde
4. Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"
5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

24. Bakara 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü
1. Önceki ayetlerle münasebet
2. Cümleler arasındaki münasebet
3. Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde
4. Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"
5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'
6. Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

25. Bakara 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi
1. Önceki ayetlerle münasebet
2. Cümleler arasındaki münasebet
3. Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler
4. Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"
5. Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz
6. Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor
7. Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

26. Bakara 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları
1. Önceki ayetlerle münasebet
2. Cümleler arasındaki münasebet
3. Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

27. Bakara 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili
1. Nazım belagatinin iki kısmı
2. A.Cürcani'nin temsil hakkındaki görüşleri
3. Kurandan Temsil Örnekleri
4. Kuranın temsili hakkında izah
5. İcaza dair 12 mesele
6. 1.Mesele
7. 2.Mesele
8. 3.Mesele
9. 4.Mesele
10. 5.Mesele
11. 6.Mesele
12. 7.Mesele
13. 8.Mesele
14. 9.Mesele
15. 10.Mesele
16. 11.Mesele
17. 12.Mesele
18. Önceki ayetlerle münasebet
19. Cümleler arasındaki münasebet
20. Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir
21. Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi
22. Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı
23. Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

28. Bakara 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili
1. Önceki ayetlerle münasebet
2. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 19
3. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 20
4. Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir
5. Semadan yağmur yağması meselesi
6. Cümle 2: Onda karanlıklar vardır
7. Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek
8. Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar
9. Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır
10. Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak
11. Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...

12. Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi
13. Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

29. Bakara 21-22 : İbadet ve Tevhid Bahsi
    1. 1.Mukaddeme
    2. 2.Mukaddeme
    3. Sual-46
    4. Sual-47
    5. Tevhid Bahsi
    6. Önceki ayetlerle münasebet
    7. Cümleler arasındaki münasebet
    8. Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin
    9. Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı
    10. Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz
    11. Cümle 4: O ki arzı size serdi
    12. Cümle 5: Ve semayı bina etti
    13. Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi ....
    14. Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın
    15. Cümle 8: Bildiğiniz halde

30. Bakara 23-24 : Nübüvvet Bahsi
    1. Mukaddeme: Nübüvvete dair Yedi Mesele
    2. 1.Mesele
    3. 2.Mesele
    4. 3.Mesele
    5. 4.Mesele
    6. 5.Mesele
    7. 6.Mesele
    8. Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
    9. Cevap 1
    10. Cevap 2
    11. Cevap 3
    12. 7.Mesele
    13. Önceki ayetlerle münasebet
    14. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 23
    15. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 24
    16. Cehennem Bahsi
    17. Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa
    18. Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin
    19. Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın
    20. Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız
    21. Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...
    22. Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

31. Bakara 25 : Cennet Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cennet ve Cehennem hakkında
    3. Mukaddeme
    4. Saadet-i Ebediye hakkında
    5. Cümleler arasındaki münasebet
    6. Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele
    7. Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu
    8. Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..
    9. Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.
    10. Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

32. Bakara 26-27 : Temsil Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri
    3. 1.Mugalata
    4. 2.Mugalata
    5. 3.Mugalata
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...
    8. Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...
    9. Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...
    10. Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür
    11. Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...
    12. Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

33. Bakara 28 : Yeniden yaratılış
    1. Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)
    2. Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)
    3. Ahval-i Beşer üzerine beş mesele (3.Vecih)
    4. 1.Mesele
    5. 2.Mesele
    6. 3.Mesele
    7. 4.Mesele
    8. 5.Mesele
    9. Tetimme
    10. Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz
    11. Cümle 2: Ölüler idiniz
    12. Cümle 3: Sizi canlandırdık
    13. Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz
    14. Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz
34. Bakara 29 : Yedi Kat Sema Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Üç Mesele
    3. 1.Mesele
    4. 2.Mesele
    5. 3.Mesele
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Odur ki yarattı size....
    8. Cümle 2: Sonra semaya yöneldi
    9. Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti
    10. Cümle 4: O herşeyi bilendir
35. Bakara 30 : Hilafet-i İnsaniye
    1. Mukaddeme
    2. 1.Makam
    3. 2.Makam
    4. 3.Makam
    5. Önceki ayetlerle münasebet
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti
    8. Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"
    9. Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz
    10. Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"
36. Bakara 31-33 : Talim-i Esma
    1. Mukaddeme
    2. Önceki ayetlerle münasebet
    3. Cümleler arasındaki münasebet
    4. Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...
    5. Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...
37. Şükraniye
38. İstikbalin Hakimi Mutlakı Kurandır

16. İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)
    1. Mukaddeme
        1. Tenbih
        2. Haşiye
        3. Talebelerinin bir fıkrası
        4. İfadet-ül Meram
        5. Kur'anın Tarifi
    2. Kur'anın dört ana maksadı
    3. :: FATİHA Suresi Tefsiri ::
    4. Fatiha 1 : Besmele
        1. Cümle 1: Bismillah
        2. Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir
    5. Fatiha 2 : Allaha Hamd
        1. Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur
        2. Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir
    6. Fatiha 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet

7. Fatiha 4 : Din gününün sahibi
8. Fatiha 5 : İbadet ve İstiane
    1. Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz
    2. Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz
9. Fatiha 6 : Sırat-ı müstakime hidayet
    1. Cümle 1: Bize hidayet ver
    2. Cümle 2: Sırat-ı Müstakime
10. Fatiha 7 : Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin
    1. Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet
    2. Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil
    3. Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.
11. :: BAKARA Suresi Tefsiri ::
12. Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?
13. Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa
    1. 1.Mebhas
    2. 2.Mebhas
    3. 3.Mebhas
    4. 4.Mebhas
14. Bakara 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği
    1. Mukaddeme: Kelamın Hüsnü
    2. Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur
    3. Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.
15. Bakara 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat
    1. Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler
    2. Cümle 2: Namazlarını ikame ederler
    3. Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler
16. Bakara 4 : Kitaplara ve Ahirete İman
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler
    3. Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...
    4. "min kablike" lafzındaki deki beş latife
    5. Haşir Meselesi ve Burhanları
    6. 1.Burhan
    7. 2.Burhan
    8. 3.Burhan
    9. 4.Burhan
    10. 5.Burhan
    11. 6.Burhan
    12. 7.Burhan
    13. 8.Burhan
    14. 9.Burhan
    15. 10.Burhan
    16. Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler
17. Bakara 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı
    1. Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler
    2. Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler
18. Bakara 6 : Küfrün Mahiyeti
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..
    3. Sual (16-18)
    4. Sual (19-22)
    5. Cümle 2: Onlar için müsavidir
    6. Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da
    7. Sonraki ayetlerle münasebet
19. Bakara 7 : Kalplerin Mühürlenmesi
    1. 1.Mukaddeme
    2. 2.Mukaddeme
    3. Cümle 1: Allah mühür vurmuştur
    4. Cümle 2: Kalpleri üzerine
    5. Cümle 3: Ve kulaklarına
    6. Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..
    7. Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır

8. Sual-29
9. Sual-30
10. Sual-31

20. Bakara 8 : Münafıklar Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır
    3. Cümle 2: İman ettik derler
    4. Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe
    5. Cümle 4: Onlar mümin değildirler
21. Bakara 9-10 : Münafıkların aldatması
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar
    4. Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar
    5. Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler
    6. Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır
    7. Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir
    8. Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır
    9. Cümle 7: Yalancı oldukları için
    10. Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında
22. Bakara 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde
    4. Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"
    5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler
23. Bakara 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde
    4. Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"
    5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'
    6. Cümle 4: Fakat bilmiyorlar
24. Bakara 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler
    4. Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"
    5. Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz
    6. Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor
    7. Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar
25. Bakara 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat
26. Bakara 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir
    4. Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi
    5. Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı
    6. Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler
27. Bakara 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 19
    3. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 20
    4. Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir
    5. Semadan yağmur yağması meselesi
    6. Cümle 2: Onda karanlıklar vardır
    7. Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek
    8. Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar
    9. Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır
    10. Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak
    11. Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...

12. Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi
13. Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

28. Bakara 21-22 : İbadet ve Tevhid Bahsi
    1. 1.Mukaddeme: İbadet
    2. 2.Mukaddeme: Tevhid
    3. Sual-46
    4. Sual-47
    5. Tevhid Bahsi
    6. Önceki ayetlerle münasebet
    7. Cümleler arasındaki münasebet
    8. Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin
    9. Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı
    10. Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz
    11. Cümle 4: O ki arzı size serdi
    12. Cümle 5: Ve semayı bina etti
    13. Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi...
    14. Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın
    15. Cümle 8: Bildiğiniz halde

29. Bakara 23-24 : Nübüvvet Bahsi
    1. Mukaddeme: Nübüvvete dair Yedi Mesele
    2. 1.Mesele
    3. 2.Mesele
    4. 3.Mesele
    5. 4.Mesele
    6. 5.Mesele
    7. 6.Mesele
    8. Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
    9. Cevap 1
    10. Cevap 2
    11. Cevap 3
    12. 7.Mesele
    13. Önceki ayetlerle münasebet
    14. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 23
    15. Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 24
    16. Cehennem Bahsi
    17. Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa
    18. Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin
    19. Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın
    20. Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız
    21. Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...
    22. Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

30. Bakara 25 : Cennet Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cennet ve Cehennem hakkında
    3. Mukaddeme
    4. Saadet-i Ebediye hakkında
    5. Cümleler arasındaki münasebet
    6. Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele
    7. Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu
    8. Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..
    9. Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.
    10. Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

31. Bakara 26-27 : Temsil Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri
    3. 1.Mugalata
    4. 2.Mugalata
    5. 3.Mugalata
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...
    8. Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...
    9. Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...
    10. Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür
    11. Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...
    12. Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

32. Bakara 28 : Yeniden yaratılış
    1. Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)
    2. Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)
    3. 1.Mesele
    4. 2.Mesele
    5. 3.Mesele
    6. 4.Mesele
    7. 5.Mesele
    8. Tetimme
    9. Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz
    10. Cümle 2: Ölüler idiniz
    11. Cümle 3: Sizi canlandırdık
    12. Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz
    13. Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz
33. Bakara 29 : Yedi Kat Sema Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. 1.Mesele
    3. 2.Mesele
    4. 3.Mesele
    5. Cümleler arasındaki münasebet
    6. Cümle 1: Odur ki yarattı size....
    7. Cümle 2: Sonra semaya yöneldi
    8. Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti
    9. Cümle 4: O herşeyi bilendir
34. Bakara 30 : Hilafet-i İnsaniye
    1. Mukaddeme
    2. Önceki ayetlerle münasebet
    3. Cümleler arasındaki münasebet
    4. Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti
    5. Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"
    6. Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz
    7. Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"
35. Bakara 31-33 : Talim-i Esma
    1. Mukaddeme
    2. Önceki ayetlerle münasebet
    3. Cümleler arasındaki münasebet
    4. Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...
    5. Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...
36. Yabancı Filozofların Şehadetleri
    1. Prens Bismarck
    2. Doktor Maurice
    3. John Davenport
    4. Carlyle
    5. Edward Gibbon
    6. Marmadüke Picktahall
    7. Levazaune
    8. Müsteşrik Sedio
    9. Dr.Johson
    10. Doktor City Youngest
    11. Corselle
    12. Rodwell
    13. Gaston Care
    14. Jochahim Du Rulph
    15. Sembires Encyclopedia
    16. Edward Monte
37. Mehmet Kayalar'ın Müdafaası

17. Müdafaalar
    1. 1. Millet Meclisinde Neşredilen Beyanname
    2. Barla ve Isparta Hayatı [1926-1934]
        1. Barlada Üstada yapılan zulümler
        2. Eğirdir Müftüsüne ilk ihtar
        3. Eğirdir Müftüsüne son ihtar
        4. Düşmanlara karşı bir tedbir

5. Isparta Cumhuriyet Müddei Umumiliğine

3. Eskişehir Mahkemesi [1935]
    1. Müdafaat hakkında bir mektup
    2. Müdafaat Safahatının Fihristesi
    3. Müdafaatıma Gelen Küçük Bir Tenkide Cevaptır
    4. Mahkemede Cevabım
    5. Müdafaatın 1.Tetimmesi
    6. Müdafaatın 2.Tetimmesi
    7. Ehemmiyetli bir suç olarak sorulan bir mesele
    8. Kararnameye Karşı İtirazname
    9. Ehemmiyetli bir hakkımı talep ediyorum
    10. Ceza Hâkimine Son Müdafaa
    11. İtizar
    12. Sonradan ilhak edilmiş bir mukaddeme
    13. İddia Makamının Son İddiasına Karşı Müdafaa
    14. Mahkeme-i Temyiz Layihası
    15. Mahrem bir fıkra
    16. Tashih Layihası

4. Isparta ve Denizli Mahkemesi [1944]
    1. Isparta Mahkemesine 1.Dilekçe
    2. Isparta Mahkemesine 2.Dilekçe
    3. Isparta Mahkemesine 3.Dilekçe
    4. Kur'an bizi şiddetle siyasetten men'etmiş..
    5. Dilekçelerdeki beş esas
    6. İddianameye karşı itirazname
    7. İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesi
    8. Mahkeme, Risale-i Nuru müdafaa etmelidir..
    9. Denizli Bilirkişi Raporu
    10. Denizli Bilirkişi Raporuna itiraz
    11. Ankara Bilirkişi Raporu hakkında talebelerin bilgilendirilmesi
    12. Ankara Bilirkişi Raporu
    13. Ankara Bilirkişi Raporuna bazı izahlar
    14. Ankara Bilirkişi Raporuna itiraz
    15. Sorgu Hakimliği Kararnamesine itiraz
    16. Sorgu hâkimi beni isticvab için çağırdığı gün..
    17. Son Tecziye İddianamesine karşı Mahkemeye hitabe
    18. Mahkemede Son Sözüm
    19. Mahkeme Reisi Ali Rıza Bey'e
    20. Her hükûmetin adliyesinin, kanundan başka bir istinadgâhı yoktur
    21. Risale-i Nur'un hukukunu müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var
    22. Son Tecziye İddianamesine karşı
    23. Son Tecziye İddianamesine karşı Son Müdafaam
    24. Başvekalet'ten dilekçe cevabı
    25. Ankara makamatına ve reis-i cumhura istida suretinde gönderdiğim müdafaanâmem
    26. Son Söz
    27. Mahkemede son sözün bir parçasıdır
    28. Hüsrevin zelzele hakkında bir fıkrasıdır
    29. Hüsrevin zelzele hakkında ki fıkrasını tasdik eden bir mektup
    30. Madem biz, çok emarelerle inayet altındayız
    31. Savcı muavininin zulümlerine karşı..
    32. Cemiyetçilik ittihamına karşı kalbe gelen bir mana
    33. Ciddi bir hasb-ı hâlimi ve ehemmiyetli şekvalarımı takdim ediyorum..
    34. Heyet-i zabıtaya bir maruzat
    35. Hapis sebebi Beşinci şua değildir
    36. Mahkemeye hitaben
    37. Denizli Mahkemesinin ittifakla verdiği kararın sureti
    38. Müdafaatın Zeyli

5. Denizli Mahkemesi Talebe Müdafaaları
    1. Hüsrev'in Müdafaasıdır
    2. Hafız Ali'nin Müdafaasıdır
    3. Salahaddin Çelebi'nin Müdafaasıdır
    4. Halil İbrahim'in Müdafaasıdır
    5. İhsan Sırrı'nın Müdafaasıdır
    6. Ahmed Nazif'in Müdafaasıdır
    7. Emin Efendi'nin Müdafaasıdır

8. Çaycı Emin'in Müdafaasıdır
9. Hilmi Bey'in Müdafaasıdır
10. Mehmet Feyzi'nin Müdafaasıdır
11. Sadık Bey'in Müdafaasıdır
12. Ahmed Feyzi'nin Müdafaasıdır
13. Tahiri'nin Müdafaasıdır
14. Abdullah Efendi'nin Müdafaasıdır
15. Mustafa Çavuş'un Müdafaasıdır

6. Emirdağ Hayatı [Denizli Hapsinden Sonra]
1. Kardeşlerimle bir meşverete muhtacım..
2. İskân Memuru Bey Efendi'ye
3. Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar
4. Üstadın düşmanlara karşı bir tedbiri
5. Emirdağlılara hitap eden bir fıkra
6. Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var -1
7. Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var -2
8. Üstadın, camiden menedilmesi hakkında
9. Denizli Mahkemesinde bulunan eserler hakkında
10. Denizli Temyiz Mahkemesi 1.Ceza Dairesi i'lâm kararı
11. Kitapların teslimi hakkında müzekkere
12. Kitapları mahkemeden alıp Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır
13. Üstadın, Avukat Ziya Sönmez'e teşekkürü
14. Üstadın kıyafetine ilişilmesi hadisesi
15. Kıyafet hadisesinin tafsilatı
16. Bir suale mecburi cevap
17. Bir suale mecburi cevabın tetimmesi
18. Üstadın, kendisine yardım edecek kuvvetleri ve makamları kabul etmemesi
19. Kendi Kendime Bir Hasbihaldir
20. Kendi Kendime Bir Hasbihal, namındaki parçaya lahika
21. Cumhurbaşkanına ve bazı makamlara gönderilen bir dilekçe
22. Cumhurbaşkanına gönderilen dilekçenin zeyli
23. Emniyet Genel Müdürlüğü'ne
24. Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 1.Dilekçe
25. Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 2.Dilekçe
26. Üstada ihanet edenlere hitap
27. İhanet hadisesi hakkında
28. İhanet hadisesi hakkında
29. Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 3.Dilekçe
30. Salih Yeşil'in, İçişleri Bakanı'na mektubu
31. Kaymakamın cebri emrine karşı ifade
32. Emirdağ Zabıtasıyla Bir Hasbihal
33. Manidar bir zelzele
34. İçişleri Bakanı ile hasbihalden bir parça
35. İçişleri Bakanı Himi Uran ile hasbihal
36. Üstadın evine taaruz hadisesi
37. Taarruz hadisesi hakkındaki ifade [İçişleri Bakanı ve Adliye'ye]
38. Bakanlar Kurulu ve Meclis Başkanlığı'na bir maruzat
39. Bakanlar Kurulu ve Diyanet işleri Başkanlığına
40. Taarruz hadisesi hakkındaki ifadeye Lahika
41. Üstadın 1.defa ifadeye çağırılması
42. Üstadın 2.defa ifadeye çağırılması [Talebelerine]
43. Üstadın 2.defa ifadeye çağırılması [Mahkemeye]
44. Sorgu hakimi Fethi Bey'e
45. Kıyafet hakkında ifade [Afyon Zabıtası'na]

7. Afyon Mahkemesi [1948 - 1949]
1. Diyanet'in aleyhteki ilk raporu
2. İddianameden şayan-ı hayret ve mühim notlar
3. Afyon Mahkemesine 1.Dilekçe
4. Afyon Mahkemesine 2.Dilekçe
5. Abdurrahim Zapsu'nun Üstad adına mahkemeye verdiği dilekçe
6. İfademin kısacık bir tetimmesi
7. İddianameye karşı itirazname
8. Denizli Mahkemesine arz ettiğim Dokuz Esas
9. İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesidir
10. On cihet ile kanunsuzluğun beyanı

11. Birkaç nokta da maruzat
12. İtiraznamenin tetimmesi ve lahikası
13. İddianamede benim hakkımda dört esas var
14. Lahika
15. Afyon Mahkemesine ve Ağırceza Reisine
16. İtiraznamenin tetimmesinin bir zeylidir
17. Son sözüm
18. Mahkemede aleyhimdeki bir iftiraya cevaptır
19. Heyet-i Vekileye gönderilmiş bir istidadır
20. Zübeyir Gündüzalp'in İsmet İnönü'ye çektiği telgraf
21. Ehl-i Vukufa teşekkürname ve üç noktayı beyan
22. Hata-Savab cetveli
23. Hata-Savab cetvelinin zeyli
24. Balıkesir Bilirkişi Raporu

8. Afyon Mahkemesi Talebe Müdafaaları
1. Said Nursi'nin müdafaasıdır
2. Hüsrev'in müdafaasıdır
3. Tahirî'nin müdafaasıdır
4. Zübeyir'in müdafaasıdır
5. Mustafa Sungur'un müdafaasıdır
6. Mehmed Feyzi'nin müdafaasıdır
7. Mustafa Ramazanoğlu'nun müdafaasıdır
8. Ceylân'ın müdafaasıdır
9. Mustafa Osman'ın müdafaasıdır
10. Hıfzı Bayram'ın müdafaasıdır
11. Mustafa Acet'in müdafaasıdır
12. Halil Çalışkan'ın müdafaasıdır
13. Mustafa Gül'ün müdafaasıdır
14. İbrahim Fakazlı'nın müdafaasıdır
15. Ali Akdağ'ın müdafaasıdır
16. Refet Bey'in müdafaasıdır
17. İbrahim Edhem'in müdafaasıdır
18. Sabri'nin müdafaasıdır
19. Mehmed Çalışkan'ın müdafaasıdır
20. Osman Çalışkan'ın müdafaasıdır
21. Hasan Çalışkan'ın müdafaasıdır
22. Rıfat Filizer'in müdafaasıdır
23. Berber Burhan'ın müdafaasıdır
24. Mustafa Oruç'un müdafaasıdır
25. Ahmed Feyzi'nin müdafaasıdır
26. Ahmed Feyzi'nin Üstada Mektubu
27. Ahmed Feyzi [İkinci küçük müdafaa]
28. Ahmed Feyzi [İkinci küçük müdafaa] Genişletilmiş
29. Ahmed Feyzi [Son müdafaa]
30. Ahmed Feyzi [Mahkemeye son verilen tahliye dilekçesi]

9. Afyon Mahkemesi Kararnamesi
1. Teşekkürname
2. Kararnameden 1
3. Kararnameden 2
4. Kararnameden 3
5. Kararnameden 4
6. Kararnameden 5
7. Kararnameden 6
8. Kararnameden 7
9. Kararnameden 8
10. Kararnameden 9
11. Kararnameden 10
12. Kararnameden 11
13. Kararnameden 12
14. Kararnameden 13
15. Mukaddeme
16. Fıkra 1-5
17. Fıkra 6-10
18. Fıkra 11-17
19. Fıkra 18-22

10. Temyiz Mahkemesi
    1. Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ
    2. Heyet-i Vekileye yazılan arzuhalin bir parçası
    3. Risale-i Nur'un hakkaniyetine bir nümune
    4. Mahkeme-i Temyiz'in Bozma Kararı
    5. Kitab ve Mektubların İadesine Aid Kararnameden..
    6. Mahrem bir musalahanamedir
    7. Müdafaanın, Büyük Doğu Gazetesinde neşredilen şekli
11. Temyiz Mahkemesi Talebe Müdafaaları
    1. Avukat Abdurrahim [Üstadın lisanıyla..]
    2. Avukat Hikmet [Üstadın lisanıyla..]
    3. Husrev'in Mektubu
    4. Zübeyir'in Temyiz Lâyihasından Bir Kısmı
    5. Mustafa Sungur'un Temyiz Lâyihasıdır
    6. Ahmed Nazif'in Temyiz Lahiyasından..
    7. Salahaddin Çelebi'nin Temyiz Layihasından..
    8. Avukat Ahmed Hikmet'in Müdafaasıdır
    9. Avukat Hulûsi Bitlisî Aktürk'ün Müdafaanamesidir
12. Emirdağ Hayatı [Afyon Hapsinden Sonra]
    1. Diyanet Riyasetinin verdiği son Rapor
    2. Afyon mahkemesinin beraet kararı
    3. "Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın Haşiyesi
    4. "Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın Haşiyesinin Hulasası
    5. "Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" dan bir parça
    6. Mahremdir, haslara mahsustur
    7. Mahkemelerin tehirinde hayır var..
    8. Meclise ve Bakanlar Kuruluna verilen Dilekçe
    9. Meclise ve Bakanlar Kuruluna verilen Dilekçenin Zeyli
    10. Afyon Mahkemesinin yeni reisine hususi bir hasbihal
    11. Afyon Mahkemesinin âdil reisiyle bir hasbihaldir
    12. Afyon Mahkeme heyetine gönderdiği yazının suretidir
    13. Mahkemeler ve müsadere olayının mahiyeti
    14. Yirmisekiz sene zarfında çektiğim işkencelerden birisi şudur
    15. Halk Fırkasının zulümlerinden bir numune
    16. Muhtelif makamata birkaç noktanın beyanı
    17. Celal Bayar'a ve Bakanlar Kurulu'na
    18. Halk Partisinin bir zulmü
    19. İrtica yaygarası üzerine.. [Başvekile ve Dindar Meb'uslara]
    20. Yaygaracı gazetelere karşı
    21. Kaderin adaleti
13. Urfa Ehl-i Vukufuna Cevap [1951]
14. Gençlik Rehberi Mahkemesi [1952]
    1. Kararname
    2. İstanbul Birinci Sorgu Yargıçlığına.. [Talebeler]
    3. Heyet-i Sıhhiyeye
    4. Emirdağ Cumhuriyet Savcılığına
    5. Ehl-i vukuf raporu
    6. Ehl-i vukuf raporuna dair bir hakikat-ı hali beyan
    7. Ehl-i vukufa itiraz
    8. Ehl-i vukufa cevaben verilen itirazname
    9. Üstadın Müdafaası
    10. Üstadın Müdafaası [Gazetede yayınlanan kısmı]
    11. Avukat Mihri Helâv'ın müdafaası
    12. Avukat Seniyüddin Başak'ın müdafaasından
    13. Avukat Abdurrahman Şeref Lâç'ın müdafaası
    14. Gayet ehemmiyetli bir hâdise, bir istida ve bir şekvâdır
    15. Nurları himaye etmek, Diyanet'in hakiki bir vazifesidir
15. Samsun Mahkemesi [1952]
    1. Büyük Cihad gazetesinde yayınlanan mektup
    2. Samsun Mahkemesi tebligatı hakkında
    3. Samsun'dan gelen tebliğnâmeye karşı kısa cevap
    4. Üstadın müdafaası
    5. Medar-ı ibret ve hayret ve şükrandır ki..
16. Isparta Mahkemesi [1956]

1. İddianemeye karşı İtirazname [bir kısmı]
2. İtiraznamenin Tetimmesidir
3. Men'-i Muhakeme Kararının son kısmı
4. Savcılar hakkında Üstadın garip bir hâlet-i ruhiyesi
5. Mahkemenin tehiri hakkında

17. Emirdağ Hayatı [Isparta Mahkemesinden Sonra]
    1. Başvekâlet-i Celileye
    2. Acib bir hadise
    3. Mühim bir hakikatı beyan
    4. Konuşan yalnız hakikattir
    5. Üstadın köylerde dolaştığına dair uydurma habere cevap
    6. Cumhuriyet gazetesinin müdafaatı çarpıtması hakkında
    7. Doğu Üniversitesi hakkında tahrifçi bir gazeteye cevaptır
    8. Heyet-i Vekileye ve Tevfik İleri'ye arz ediyoruz ki
    9. Bazı gazetelerde çıkan yalanlar hakkındaki bir tekzib
    10. Üstadın gazetelere bir mektubu
    11. Bir gazetenin iftiraları
    12. Üstadın İstanbul'a gelişi
    13. Üstadın Ankara'ya gelişi
    14. "Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın bir Zeyli
    15. "Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" ya bir küçük Zeyil
    16. Üstadın Basın'a karşı son beyanı
    17. Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir
18. Diğer talebe müdafaaları
    1. Urfa Asliye Ceza Mahkemesine [Araçlı Abdullah]
    2. Urfa Asliye Ceza Mahkemesine [Hüsnü Bayram]
    3. Urfa kahramancıklarının Başvekil'e çektikleri telgraf
    4. Urfa kahramancıklarının Dâhiliye Vekili'ne yazdıkları istidaları
    5. Samsun Hapsinde Mustafa Sungur Hakkında İddianame
    6. Mustafa Sungur'un iddianameye karşı cevabı
    7. Mustafa Sungur için mahkemenin Kararnamesi
    8. Mustafa Sungur'un Cezaevleri Umum Müdürlüğüne dilekçesi
    9. Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi [Mehmed Kayalar]
    10. Isparta Sorgu Hakimliğine [Ziver Gündüzalp]
    11. Isparta Sorgu Hakimliğine [Mustafa Acet]
    12. Ankara Ağır Ceza Mahkemesine [Tahiri Mutlu]
    13. Üniversiteli Nur talebesi İbrahim'in müdafaasıdır

18. Nur Aleminin Bir Anahtarı
    1. Parça 1: Tahiyyat kelimeleri ve Dört unsur
    2. Parça 2: Hüve nüktesine dair üç nokta
    3. Parça 3: Ehl-i dalâletin mühim bir ahmaklığı
    4. Parça 4: Ülfet hakkında
    5. Parça 5: Hüve Nüktesi
    6. Parça 6: Bir Haşiye
    7. Parça 7: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında

19. Nurun İlk Kapısı
    1. Mukaddeme
    2. 1.Ders
    3. 2.Ders
    4. 3.Ders
    5. 4.Ders
    6. 5.Ders
    7. 6.Ders
    8. 7.Ders
    9. 8.Ders
    10. 9.Ders
        1. 1.Mukaddeme
        2. 2.Mukaddeme
        3. 3.Mukaddeme

4. 4.Mukaddeme
5. 5.Mukaddeme
6. 6.Mukaddeme
7. 7.Mukaddeme
8. 8.Mukaddeme
9. 9.Mukaddeme

11. 10.Ders
12. 11.Ders
13. 12.Ders
14. 13.Ders
15. 14.Ders: Ondört Lema ve Ondört Reşhadır
    1. 1.Lema
    2. 2.Lema
    3. 3.Lema
    4. 4.Lema
    5. 5.Lema
    6. 6.Lema
    7. 7.Lema
    8. 8.Lema
    9. 9.Lema
    10. 10.Lema
    11. 11.Lema
    12. 12.Lema
    13. 13.Lema
    14. 14.Lema: Ondört Reşhadır
        1. 1.Reşha
        2. 2.Reşha
        3. 3.Reşha
        4. 4.Reşha
        5. 5.Reşha
        6. 6.Reşha
        7. 7.Reşha
        8. 8.Reşha
        9. 9.Reşha
        10. 10.Reşha
        11. 11.Reşha
        12. 12.Reşha
        13. 13.Reşha
        14. 14.Reşha
16. Hulasa
17. Mehmet Kaya'nın Takrizi
18. Mehmet Kaya'nın Mektubu
19. Konferans
20. Üstadın bir mektubu
21. Diğer Parçalar

20. Gençlik Rehberi
    1. Parça 1: Birinci Söz
    2. Parça 2: Cazibedar bir fitne içinde bulunan gençlerle bir muhaveredir
    3. Parça 3: Bir Zaman Eskişehir Hapishanesinin Penceresinde Oturmuştum
    4. Parça 4: Ahirzaman fitnesinde kadınların rolü
    5. Parça 5: Üstadın, 2.Harb-i Umumi ile alakadar olmamasının hikmeti
    6. Parça 6: Leyle-i Kadirde ihtar edilen bir mesele-i mühimme
    7. Parça 7: Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır
    8. Parça 8: Üstadın Bir Fıkrasıdır
    9. Parça 9: Risale-i Nur’daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar
    10. Parça 10: Hapis musibetine düşenlere..
    11. Parça 11: "Tehlikeli vaziyette bulunan gençlere bir ihtarname" hakkında
    12. Parça 12: Hüve Nüktesi

21. Hanımlar Rehberi
    1. Mektup 1: Kadınlar taifesi ile bir muhaveredir
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte
        3. 3.Nükte
    2. Mektup 2: Bekar kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar
    3. Mektup 3: Ahirzamanda kadınlar taifesine ittiba..
    4. Mektup 4: Üstadın bekar kalması hakkında
    5. Mektup 5: Çocuk Taziyenamesi isimli risaleye ek
    6. Mektup 6: Emirdağının mânidar bir hâtırası
    7. Mektup 7: İstanbul Hanımlarının bir mektubu
    8. Mektup 8: Bir hanımın şiiri
    9. Mektup 9: Hanım Nur talebelerinin bir mektubu
    10. Mektup 10: İstanbul Hanımlarının bir mektubu
    11. Mektup 11: Nurcuların Kasidesi
    12. Diğer Parçalar
22. Fihrist Risalesi
    1. 1.Cild [15.Lema]
        1. Söz 1-8
        2. Söz 9-13
        3. Söz 14-17
        4. Söz 18-21
        5. Söz 22-26
        6. Söz 27-29
        7. Söz 30-31
        8. Söz 32
        9. Mektub 1-3
        10. Mektub 4-6
        11. Mektub 7-10
        12. Mektub 11
        13. Mektub 12-15
        14. Mektub 16-18
        15. Mektub 19
        16. Mektub 20-21
        17. Mektub 22-23
        18. Mektub 24-25
        19. Mektub 26-27
        20. Mektub 28
        21. Mektub 29
        22. Mektub 29 - 8.Kısım
        23. Mektub 29 - 9.Kısım
        24. Lema 1-3
        25. Lema 4-7
        26. Lema 8-10
        27. Lema 11-12
        28. Lema 13
        29. Lema 14-15
        30. Mektup 33
        31. Hatime
    2. 2.Cild [10.Şua]
        1. Lema 16
        2. Lema 17
        3. Lema 18-19
        4. Lema 20
        5. Lema 21
        6. Lema 22
        7. Lema 23
        8. Lema 24
        9. Lema 25
        10. Lema 26

11. Lema 27
12. Lema 28
13. Lema 29
14. Lema 30
15. Şua 1
16. Şua 2
17. Şua 3
18. Şua 4
19. Şua 5
20. Şua 6
21. Şua 7
22. Şua 8
23. Şua 9
24. Şua 10
25. Şua 11
26. Şua 15
27. Mesnevi
28. Mesnevi - Risale 1-3
29. Mesnevi - Risale 4-6
30. Mesnevi - Risale 7-8
31. Mesnevi - Risale 9-10
32. Hatime

3. Takriz
4. Kaside

23. ESKİ SAİD ESERLERİ

1. Nokta
    1. Tevhid Bahsi
        1. 1.Bürhan: Hakikat-ı Muhammediye
        2. 2.Bürhan: Kâinat kitabı
        3. Sual 1: Neden Sanii herkes aklıyla göremiyor?
        4. Sual 2: Batıl şeylere neden ihtimal veriliyor?
        5. Sual 3: Tabiat, kavanin, kuva nedir?
        6. Sual 4: Nazm ve nizam-ı tamme ne ile sabittir?
        7. 3.Bürhan: Kur'an-ı Azimüşşan
        8. 4.Bürhan: Vicdan
        9. Sual 5: Vahdet-ül vücudu nasıl görüyorsun?
    2. Melaike Bahsi
        1. 1.Nükte: Madde asıl değil, tâbidir
        2. 2.Nükte: Hayat herşeyin başında ve esasındadır
        3. 3.Nükte: Melaikenin vücuduna icma-ı ma'nevi ile ittifak vardır
        4. 4.Nükte: Cüz'ün vücudu ile küllün tahakkuku bilinir
    3. Haşir Bahsi
        1. 1.Makam: Saadet-i ebediyeye muktâzi vardır
        2. 2.Makam: Fail muktedirdir. Kudrette noksan yoktur
        3. 3.Makam: Mahal kabildir
        4. 4.Makam: Ruh kat'iyyen bakidir
2. Şuaat
    1. İfade
    2. Mukaddeme
    3. Sual 1: Sâniin vücud ve vahdetine en vâzıh delil nedir?
    4. 1.Şua: Enbiya Meclisi
    5. 2.Şua: Peygamberin Zât-ı Nûrânîsi
    6. 3.Şua: Zaman-ı Mâzi
    7. 4.Şua: Asr-ı Saadet
    8. 5.Şua: Sahife-i müstakbeldeki Şeriat
        1. Sual: Her bir fende fezlekeleri bilmek
        2. Şeriatın Ferde, Neve, Medeniyete Karşı Birkaç Nüktesi
    9. 6.Şua: Mucizat-ı hissiye
        1. 1.Mucize : Kur'an
        2. *Zeyl*
        3. ...1.Noktaya Cevap
        4. ...2.Noktaya Cevap
        5. ...3.Noktaya Cevap
        6. 2.Mucize : Zat-ı Ahmediye

7. 3.Mucize : Şakk-ı Kamer
8. 4.Mucize : Mirac

10. 7.Şua: Diğer Mucizeler
11. Sual 2
12. Tevhidin Tenviri

3. Sunuhat
1. 1.Nota: Kuranın, salihatı mutlak, müphem bırakması
2. 2.Nota: Akıbet, ikaba delildir
3. 3.Nota: Unsuriyet
4. 4.Nota: Rızık
5. 5.Nota: Hayat
6. 6.Nota: Şehid kendini hayy bilir
7. 7.Nota: Kim bir nefsi katlederse.. [Maide:32]
8. 8.Nota: Kudret-i Ezeliye
9. 9.Nota: Vasıtayı red
10. 10.Nota: Ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkarır [Rum:19]
11. 11.Nota: Beşerin kuvveleri
12. 12.Nota: Kur'ân'ın hâkimiyet-i mutlakası
13. 13.Nota: Şûra
14. 14.Nota: Rüyada bir hitabe
15. 15.Nota: Rüyanın zeyli
16. 16.Nota: Fıtri meyelan mukavemet-sûzdur
17. 17.Nota: Birkaç vecize
18. 18.Nota: Deva-ul Ye's Zeyli

4. İşarat
1. Zekat
2. Bedenin inhilâli
3. İn'ikâs
4. Misleyn telâkki edilen zıddeyn
5. Nefisperestlerin nazar-ı dikkatine
6. Lezzetperestlerin nazar-ı dikkatine
7. Evlenmeli
8. Sual: Hangi cemiyettensin?
9. Bir Kaç Düstur

5. Rumuz
1. Kuranın İ'cazı
2. Bürhan ve İman
3. Hak üstündür mağlup olmaz
4. Bazı Meseleler
5. Dessas bir papaza cevap
6. Mücahid bir hayvan mersiyesi
7. Mühim bir nokta

6. Tuluat
1. Alem-i İslam ulemasının ortasındaki ihtilâfat
2. Nasraniyet, İslâmiyetin inkişafına bundan sonra mâni olmayacak mıdır?
3. Cerbeze nedir?
4. Zaman ve dehirden şikayet
5. Efkar-ı hazırada cerbeze nasıl bir tesir etmiştir
6. Anadolu aleyhinde çıkmış olan fetvâ
7. Neden bu kadar İ.G.Z 'den nefret ediyorsun
8. Neden bu kadar İ.G.Z siyaseti galip çıkar?
9. Anadolu'da pek çok zulüm ediliyor
10. Âlem-i İslâmdaki ihtilafı tadil edecek çare nedir?
11. Zulmün şedit bir nev'i
12. Müstehak bir ceza
13. Taaddüd-ü zevcat ve abd gibi bazı mesail
14. Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye neden hizmet edemedi?
15. Biri dese, "Bu hadisi kabul etmem" nasıldır?
16. Tenkidi nasıl görüyorsun? Hususan umur-u diniyede..
17. Zâlim gâvurların bu kadar propagandalarına nasıl mukabele edilmeli?
18. Hadsî bir hakikat

7. Lemeat
1. Mukaddeme
2. Eddai

3. 1: Tevhidin iki muazzam burhanı
4. 2: Sebep sırf zâhiridir
5. 3: Vücud, Alem-i cismanîye münhasır değildir
6. 4: Kalem-i kudrette ittihad, tevhidi ilan eder
7. 5: Bir şey, her şeysiz olmaz
8. 6: Güneşin hareketi cazibe içindir
9. 7: Küçük şeyler büyük şeylerle merbuttur
10. 8: Kainatın nazmında büyük bir i'caz var
11. 9: Kudrete nisbet herşey müsavidir
12. 10: Kainatı elinde tutamayan, zerreyi halk edemez
13. 11: İhya-yı nev, ihya-yı ferd gibidir
14. 12: Tabiat, bir sanat-ı ilahiyyedir
15. 13: Vicdan, cezbesi ile Allahı tanır
16. 14: Fıtratın şehadeti, sadıkadır
17. 15: Nübüvvet beşerde zaruriyyedir
18. 16: Meleklerde mirac, insanlarda şakk-ı kamer gibidir
19. 17: Kelime-i şehadetin burhanı içindedir
20. 18: Hayat bir çeşit tecelli-i vahdettir
21. 19: Ruh, vücud-u hâricî giydirilmiş bir kanundur
22. 20: Hayatsız vücud, adem gibidir
23. 21: Hayat sebebiyle karınca küreden büyük olur
24. 22: Nasraniyet islamiyete teslim olacak
25. 23: Tebeî nazar, muhali mümkün görür
26. 24: Kur'an ayine ister, vekil istemez
27. 25: Mübtıl, bâtılı hak nazarıyla alır
28. 26: Kudretin ayineleri çoktur
29. 27: Temessülün aksamı muhtelifedir
30. 28: Müstaid, müçtehid olabilir, müşerri olamaz
31. 29: Nur-u akıl, kalbden gelir
32. 30: Dimağda meratib-i ilim muhtelifedir, mültebise...
33. 31: Hazm olmayan ilim, telkin edilmemeli
34. 32: Tahrib esheldir. Zaif, tahribci olur
35. 33: Kuvvet hakka hizmetkar olmalı
36. 34: Bazen zıd, zıddını tazammun eder
37. 35: Menfaati esas tutan siyaset canavardır
38. 36: Kuva-yı insaniyye tahdid edilmediğinden cinayeti büyük olur
39. 37: Bazen hayır, şerre vasıta olur
40. 38: Gaye-i hayal olmazsa, enaniyet kuvvetleşir
41. 39: Hayat-ı ihtilal, mevt-i zekat, hayat-ı ribâdan çıkmış
42. 40: Beşer hayatını isterse, enva-ı ribayı öldürmeli
43. 41: Beşer esirliği parçaladığı gibi, ecirliği de parçalayacaktır
44. 42: Gayr-ı meşru tarîk, zıdd-ı maksuda gider
45. 43: Cebr ve İtizalde birer dâne-i hakikat bulunur
46. 44: Acz ve Cez biçarelerin kârıdır
47. 45: İp üstünde olan, yerde olanla döğüşse kaybeder
48. 46: Mübhem bir hüküm, külli bir hüküm değil
49. 47: Bazan küçük bir şey, büyük bir iş yapar
50. 48: Bazılara bir an, bir senedir
51. 49: Yalan, bir lafz-ı kâfirdir
52. 50: Şeriat ile medeniyet-i hâzıra müvazeneleri
53. 51: Paslanmış hüdâ yine elmastır
54. 52: Cehil, mecazı eline alsa hakikat yapar
55. 53: Mübalağa zemm-i zımnîdir
56. 54: Şöhret zalimedir
57. 55: Din ile Hayat kabil-i tefrik değildir
58. 56: Mevt, tevehhüm edildiği gibi dehşetli değildir
59. 57: Siyaset, efkar aleminde bir şeytandır, istiaze edilmeli
60. 58: Zaaf, hasmı teşci eder
61. 59: İslam siyaseti kendinden çıkmalı
62. 60: Beğendiğin şeyde ifrat etme
63. 61: İnadın gözü, meleği şeytan görür
64. 62: Beklemediğin yerde, bazen imdad alırsın
65. 63: Cemaatin maye-i hayatı, tesanüddür
66. 64: Kabul etmemek hakkındır, Red etmek hakkın olmaz
67. 65: Sevâd-ı a'zama ittiba etmeli
68. 66: Hakkı bulduktan sonra ehakk için ihtilâfı çıkarma

69. 67: İslamiyet, selm ve müsalemettir
70. 68: İcad ve cem-i ezdadda büyük bir hikmet var
71. 69: Kesretin tarefeyni vahdettir
72. 70: Meziyetin varsa hafâ türâbında kalsın
73. 71: Allahın rahmet ve gadabından fazla tahassüs hatadır
74. 72: Akibet-i dünyeviye, ikâb-ı uhrevîye delildir
75. 73: Beşerin rahatı, ihtiyar iktidariyle ma'kusen mütenasibdir
76. 74: Akil ul-lahm hayvanların helal rızkı
77. 75: İsraf sefahetin, sefahet sefaletin kapısıdır
78. 76: Zâika telgrafçıdır, telziz ile baştan çıkarma
79. 77: Niyet gibi, tarz-ı nazar dahi adeti ibadete çevirir
80. 78: İsim takmak, müsemmâyı bilmek yerine geçmez
81. 79: Böyle zamanda tereffühte izn-i şer'î bizi muhtar bırakmaz
82. 80: Lezzetin elemde, elemin lezzette
83. 81: Zaman olur ki, adem-i nimet nimettir
84. 82: Her musibette, bir cihet-i nimet var
85. 83: Büyük görünme küçülürsün
86. 84: Hasletlerin yerleri değişse, mahiyetleri değişir
87. 85: «El-hakku Ya'lû» bizzat, hem akibet muraddır
88. 86: Bir kısım desatir-i ictimaiye
89. 87: Karılar yuvalarından çıkıp beşeri yoldan çıkarmış, yuvalarına dönmeli
90. 88: Meyl-üt-tevsi mütedeyyinde olmazsa, meyl-üt-tahribtir
91. 89: Tasarruf-u kudretin vüs'ati, vesâit ve muinleri reddeder
92. 90: Melaike bir ümmettir, şeriat-ı fıtriye ile memurdur
93. 91: Madde rikkat peyda ettikçe, hayat şiddet peyda eder
94. 92: Maddiyyunluk, bir taun-u manevîdir
95. 93: Vücudda atalet yoktur
96. 94: Riba, islama zarar-ı mutlaktır
97. 95: Kur'an, kendi kendini himaye edip hâkimiyetini idame eder
98. 96: Talim-i nazariyattan ziyade, tezkir-i müsellemata ihtiyaç var
99. 97: Hadîs der ayete, sana yetişmek muhal
100. 98: Îcaz ile beyan-ı i'caz-ı Kur'an
101. 99: Kuran edebi ile Medeniyetin edebi muvazanesi
102. 100: Tarz-ı nazar ikidir, biri zulmettar, diğeri ziyadar
103. 101: Dallar semeratı rahmet namına takdim ediyor
104. 102: Fatihanın ahirinde işaret olunan üç yolun beyanı
105. 103: Hakiki bütün elem dalalette, bütün lezzet imandadır
106. 104: Kıssa-i Musa'nın tekrarında çıkan lemaat-ı i'caz
107. 105: Tekrar; Kur'anın bir sırrı
108. 106: Bir insanla bir şeytanın bir meselede mücadeleleri
109. 107: Ruhun dört havassına dört gâyet-ül gâyât var
110. 108: Allahtan başka müessir yoktur
111. 109: İslamiyet evliyalara, Nasraniyet azizlerine tarz-ı nazarlarını muvazene
112. 110: Mahbûb-u Hakiki en yakın, hem en uzaktır
113. 111: Aşıklar ve arifler arasındaki mühim bir fark
114. 112: Kainattaki faliyette büyük bir lezzet var
115. 113: Ekserin ateşiyle ekall de yanar
116. 114: Bazen zaaf, zalim olur
117. 115: Hırs sebeb-i haybettir
118. 116: İslâma yakışan hüdâbînane insafdır, hodbînane tenkid değil
119. 117: Gurur zaafdan gelir, dalalete gider
120. 118: Gıybetin derece-i şenâeti
121. 119: Fâsıkımız başka fâsıka benzemez
122. 120: Mü'minin, mü'mine karşı vazifesi
123. 121: Beşerde şu zelzele, İslâmdaki tezelzül ..
124. 122: Cihad, mertebe-i şehadetin merdivenidir
125. 123: Anglikan Kilisesine cevab
126. 124: Küremizi muhafaza eden, câzibe-i mânevi-i Kur'andır
127. 125: Biz benî Ademi Mükerrem kıldık [İsra:70]
128. 126: Kışrı lübb zannetmek, lübbü zayi etmektir
129. 127: Dua muhal, hem masiyet olmamalı
130. 128: Eski hurma salkımının eğri çöpü gibi.. [Yasin:39]

8. Muhakemat
    1. Mukaddeme
    2. 1.Makale: Unsur-u Hakikat
        1. 1.Mukaddeme: Kur'anın gayesi ve irşadı

2. 2.Mukaddeme: Mazide nazarî olan bir şey, müstakbelde bedihî olabilir
3. 3.Mukaddeme: İsrailiyat
4. 4.Mukaddeme: Şöhret, insanın malı olmayanı da insana mal eder
5. 5.Mukaddeme: Mecaz, ilmin elinden cehlin eline düşse..
6. 6.Mukaddeme: Tefsirde mezkûr olan herbir emir, tefsirden olmak lâzım gelmez
7. 7.Mukaddeme: Mübalâğa ihtilâlcidir
8. 8.Mukaddeme: Mazi ve müstakbel muvazenesi
9. 9.Mukaddeme: Hilkatte hayır asıl, şer ise tebeîdir
10. 10.Mukaddeme: Kelamdaki farklı mefhumlar
11. 11.Mukaddeme: Kelam-ı vahidde ahkam-ı müteaddide olabilir
12. 12.Mukaddeme: Lübbü bulmayan, kışır ile meşgul olur
13. Meselelerin Mukaddemesi
14. 1.Mesele: Küreviyet-i arz
15. 2.Mesele: Sevr ve Hût kıssası
16. 3.Mesele: Kaf Dağı
17. 4.Mesele: Sedd-i Zülkarneyn
18. 5.Mesele: Cehennemin yeri
19. 6.Mesele: Belagatin yüksek tabakası olan i'caz
20. 7.Mesele: Kur'anın bazı zahiri ifadeleri
21. 8.Mesele: Ehl-i zahirin hataları
22. Hatime

3. 2.Makale: Unsur-u Belagat
    1. 1.Mesele: Lafızperestlik hakkında
    2. 2.Mesele: Kelamın hayatlanması ve neşvüneması
    3. 3.Mesele: Kelamın elbise-i fahiresi olan üslup
    4. 4.Mesele: Kelamın kuvvet ve kudreti
    5. 5.Mesele: Kelamın servet ve vüs'ati
    6. 6.Mesele: Kelamın semeratı
    7. 7.Mesele: Belagatin ukde-i hayatiyesi
    8. 8.Mesele: Maani-i beyaniyenin aşılaması
    9. 9.Mesele: Kelamın yüksek tabakası
    10. 10.Mesele: Kelamın selaseti
    11. 11.Mesele: Beyanın selamet ve sıhhati
    12. 12.Mesele: Kelamın selâmet ve itidal-i mizacı
    13. Hatime
4. 3.Makale: Unsur-u Akide
    1. Mukaddeme
    2. 1.Maksad: Delail-i Sani
        1. Sani'in marifeti
        2. Delil-i inayet
        3. Delil-i ihtira
        4. İnkılâb-ı hakaik
        5. Tabiat
        6. Kudret-i İlahi
        7. Vahdet-ül Vücud
        8. Hatime
    3. 2.Maksad: Nübüvvet
        1. Nübüvvet-i Mutlaka
        2. Nübüvvet-i Muhammediye
        3. 1.Meslek
        4. 2.Meslek
        5. 3.Meslek
        6. 4.Meslek
        7. Kur'ana dair üç şüphe
        8. Cevap 1
        9. Cevap 2
        10. Cevap 3
        11. 5.Meslek
        12. Hatime
    4. 3.Maksad: Haşir
        1. 1.Maksad
        2. 2.Maksad

9. Münazarat
    1. İfade
    2. Sual 1-6
    3. Sual 7-8
    4. Sual 9
    5. Sual 10-12
    6. Sual 13-16
    7. Sual 17-20
    8. Sual 21-25

9. Sual 26-29
10. Sual 30-33
11. Sual 34-37
12. Sual 38
13. Sual 39-43
14. Sual 44-50
15. Sual 51-52
16. Sual 53-54
17. Sual 55-56
18. Sual 57-60
19. Sual 61-62
20. Sual 63-64
21. Sual 65-67
22. Sual 68-70
23. Sual 71-72
24. Sual 73
25. Sual 74-75
26. Sual 76-78
27. Sual 79-80
28. Sual 81
29. Sual 82
30. Sual 83-84
31. Sual 85
32. Sual 86-88
33. Sual 89-90
34. Sual 91
35. Sual 92-94
36. Sual 95-99
37. Sual 100-106
38. Sual 107
39. Sual 108
40. Sual 109-110
41. Sual 111-112
42. Sual 113
43. Sual 114-115
44. Sual 116-118
45. Sual 119-120
46. Sual 121-122
47. Sual 123-124
48. Sual 125
49. Sual 126
50. Sual 127-129
51. Sual 130-132
52. Sual 133-135
53. Sual 136-137
54. Sual 138-140
55. Sual 141-143
56. Sual 144
57. Sual 145-148

10. Hutbe-i Şamiye
    1. Gayet mühim bir sual
    2. Mukaddeme
    3. 1.Kelime: Emel
    4. ...Birinci cihet olan manen terakki
    5. ...İkinci cihet olan maddi terakki
    6. 2.Kelime: Yeis
    7. 3.Kelime: Sıdk
    8. 4.Kelime: Muhabbet
    9. 5.Kelime: Sirayet-i Seyyie
    10. 6.Kelime: Şûra
    11. Hutbe-i Şamiye'nin Zeyli
    12. 1.Sual: Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi?
    13. 2.Sual: Hürriyet ve meşrutiyet, şeriatsız olamaz
    14. 3.Sual: Dini Cihad
    15. 4.Sual: Dine düşmanlığın sebebi
    16. 5.Sual: Husumet hissinin bize sirayet sebeb

17. 6.Sual: Otuz Bir Mart Hadisesi hakkında

11. Divan-ı Harb-i Örfi
    1. İfade-i Naşir
    2. Mukaddeme
    3. On bir buçuk cinayetler
        1. 1.Cinayet
        2. 2.Cinayet
        3. 3.Cinayet
        4. 4.Cinayet
        5. 5.Cinayet
        6. 6.Cinayet
        7. 7.Cinayet
        8. 8.Cinayet
        9. 9.Cinayet
        10. 10.Cinayet
        11. 11.Cinayet
        12. Yarı Cinayet
    4. Şube-yi hafiyeye muhalefet
    5. 31.Mart Hadisesinin Sebebleri
    6. Divan-ı Harbe Sualler
    7. Hapishane ve İstanbulun Durumu
    8. Tenbih
    9. Devr-i İstibdad ve Said Nursi
        1. Tımarhanede doktor ile konuşma
        2. Şüpheyi davet eden Dört nokta
        3. Tevkifhanede Şefik Paşa ile Muhavere
    10. Hatime

12. Hutuvat-ı Sitte
    1. 1.Hatve
    2. 2.Hatve
    3. 3.Hatve
    4. 4.Hatve
    5. 5.Hatve
    6. 6.Hatve
    7. Hatime

13. Nutuk
    1. Nutuk 1: Hürriyete Hitap
    2. Nutuk 2: Prens Sabahaddin Bey'in Fikrine Cevap
    3. Nutuk 3: İstanbul'da Kürdlere Edilen Telkinat
    4. Nutuk 4: Herkes Vazifesini Bilmeli Su-i İstimal Etmemeli
    5. Nutuk 5: Niyazi Bey'e
    6. Nutuk 6: Meşrutiyete Dair Telkinat
    7. Nutuk 7: Ruh-u kulüp, ittihad-ı kulûbdedir

14. Makaleler
    1. Makale 1: Hamidiye alaylarına dair beyan-ı hakikat
    2. Makale 2: Kürdler yine muhtaçtır
    3. Makale 3: Bediüzzamanın nesayihi (Kürdçe)
    4. Makale 4: Bediüzzamanın nesayihi (Türkçe)
    5. Makale 5: Kürdler neye muhtaç?
    6. Makale 6: Bediüzzamanın mebusana hitabı -1
    7. Makale 7: Bediüzzamanın mebusana hitabı -2
    8. Makale 8: Nutk-u sabıkın neticesi
    9. Makale 9: İfade-i meram
    10. Makale 10: Hakikat
    11. Makale 11: Yaşasın şeriat-ı garra
    12. Makale 12: Yaşasın şeriat-ı Ahmedî
    13. Makale 13: Bediüzzamanın fihriste-i makasıdı
    14. Makale 14: Sadâ-yı hakikat
    15. Makale 15: Redd-ül-Evham
    16. Makale 16: Ziya-yı hakikat
    17. Makale 17: Lemean-ı Hakîkat ve İzale-i Şübehat
    18. Makale 18: Biraderim Derviş Vahdeti Bey'e
    19. Makale 19: Kahraman askerlerimize
    20. Makale 20: Asker kardeşlerime
    21. Makale 21: Umum zabitanımıza

22. Makale 22: Asakire hitab
23. Makale 23: Cemiyetlere ihtar-ı mühim
24. Makale 24: Sadâ-yı vicdan
25. Makale 25: Kürdler ve Osmanlılık
26. Makale 26: Kürdler ve İslamiyet

15. Hakikat Çekirdekleri
    1. 1.Cüz
        1. İfade
        2. Vecize 1-29
        3. Vecize 30-66
        4. Vecize 67-98
        5. Vecize 99-122
    2. 2.Cüz
        1. Vecize 1-7
        2. Vecize 8-16
        3. Vecize 17-29
16. Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi]
    1. Tarihçe-i Hayat 1
    2. Tarihçe-i Hayat 2
    3. Tarihçe-i Hayat 3
    4. Tarihçe-i Hayat 4
    5. Tarihçe-i Hayat 5
    6. Tarihçe-i Hayat 6
17. Tarihçe-i Hayatın Zeyli [Abdurrahman Nursi]
18. Tarihçe-i Hayat [Hamza Efendi]

24. GAYR-i MÜNTEŞİR
    1. Muhtelif Parçalar
        1. 33 Ehadîs-i Şerîfe
        2. Tevafuklu Kur'ana ilave edilecek parçalar
        3. Seyyid Şefik Arvasi'nin takrizidir
        4. Ayet-ül Kübra'dan..
            1. Mektup 1
        5. Asa-yı Musa'dan..
            1. Mektup 1
            2. Mektup 2
            3. Mektup 3
            4. Mektup 4
            5. Mektup 5
        6. Zülfikar Mecmuası'ndan ..
            1. Mektup 1
            2. Mektup 2
            3. Mektup 3
            4. 2.Remzin Mühim Bir Zeyli
            5. 3.Remiz
            6. 5.Remiz
            7. 6.Remiz
            8. 8.Remiz
            9. Hasan Feyzi'nin mektubu
            10. Dua
        7. Tiryak'tan..
            1. Demirin indirilmesi hakkındaki ayete iki misal
            2. Arabi ceridenin beyanatı
            3. Tebrik telgrafları
        8. Nur Çeşmesi'nden ..
            1. İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır
            2. Filozofların beyanları
        9. Miftah-ul İman'dan..
            1. Mektup 1
        10. Tarihçe-i Hayattan Harikalar'dan..
            1. Mektup 1
            2. Mektup 2
        11. Konferans
            1. Konferans 1
            2. Konferans 2

        3. Konferans 3
        4. Konferans 4
        5. Konferans 5
        6. Konferans 6
        7. Konferans 7
        8. Bayram tebriki münasebetiyle bir mektup
        9. Hasan Feyzi'nin şiiri
        10. Avrupa'da bulunan bir alimin manzumeleri
        11. Tasvir-i hakikat
    12. Damla [Sadık Bey]
        1. Damla 1
        2. Damla 2
        3. Damla 3
        4. Damla 4
        5. Damla 5
        6. Damla 6
    13. Talikat'tan bazı parçalar
        1. Parça 1
        2. Parça 2
        3. Parça 3
        4. Parça 4
        5. Parça 5
        6. Parça 6
        7. Parça 7
        8. Parça 8
        9. Parça 9
        10. Parça 10
        11. Parça 11
        12. Parça 12

2. Muhtelif Lahikalar
    1. Kastamonu Mektupları [Üstad]
        1. Mektup 1
        2. Mektup 2
        3. Mektup 3
        4. Mektup 4
        5. Mektup 5
        6. Mektup 6
        7. Mektup 7
        8. Mektup 8
        9. Mektup 9
        10. Mektup 10
        11. Mektup 11
        12. Mektup 12
        13. Mektup 13
        14. Mektup 14
        15. Mektup 15
        16. Mektup 16
        17. Mektup 17
        18. Mektup 18
        19. Mektup 19
        20. Mektup 20
        21. Mektup 21
        22. Mektup 22
        23. Mektup 23
        24. Mektup 24
        25. Mektup 25
        26. Mektup 26
        27. Mektup 27
        28. Mektup 28
        29. Mektup 29
        30. Mektup 30
        31. Mektup 31: İtidal-i dem tavsiyesi
    2. Kastamonu Mektupları [Talebeler]
        1. Mektup 1
        2. Mektup 2
        3. Mektup 3

4. Mektup 4
5. Mektup 5
6. Mektup 6
7. Mektup 7
8. Mektup 8
9. Mektup 9
10. Mektup 10
11. Mektup 11
12. Mektup 12
13. Mektup 13
14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 18
19. Mektup 19
20. Mektup 20
21. Mektup 21
22. Mektup 22
23. Mektup 23
24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69

    70. Mektup 70
    71. Mektup 71
    72. Mektup 72
    73. Mektup 73
    74. Mektup 74
    75. Mektup 75
    76. Mektup 76
    77. Mektup 77
    78. Mektup 78
    79. Mektup 79
    80. Mektup 80
    81. Mektup 81
    82. Mektup 82
    83. Mektup 83
    84. Mektup 84
    85. Mektup 85
    86. Mektup 86
    87. Mektup 87
    88. Mektup 88
    89. Mektup 89
    90. Mektup 90
    91. Mektup 91
    92. Mektup 92
    93. Mektup 93
    94. Mektup 94
    95. Mektup 95
    96. Mektup 96
    97. Mektup 97
3. Barla Mektupları [Üstad]
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
4. Barla Mektupları [Talebeler]
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
    16. Mektup 16
    17. Mektup 17
    18. Mektup 18
    19. Mektup 19
    20. Mektup 20
    21. Mektup 21
    22. Mektup 22
    23. Mektup 23
5. Emirdağ-1 Mektupları [Üstad]

1. Mektup 1
2. Mektup 2
3. Mektup 3
4. Mektup 4
5. Mektup 5
6. Mektup 6
7. Mektup 7
8. Mektup 8
9. Mektup 9
10. Mektup 10
11. Mektup 11
12. Mektup 12
13. Mektup 13
14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 18
19. Mektup 19
20. Mektup 20
21. Mektup 21
22. Mektup 22
23. Mektup 23
24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66

67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76
77. Mektup 77
78. Mektup 78
79. Mektup 79
80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88
89. Mektup 89
90. Mektup 90
91. Mektup 91
92. Mektup 92
93. Mektup 93
94. Mektup 94
95. Mektup 95
96. Mektup 96
97. Mektup 97
98. Mektup 99
99. Mektup 100
100. Mektup 101
101. Mektup 102
102. Mektup 103
103. Mektup 104
104. Mektup 105
105. Mektup 106
106. Mektup 107
107. Mektup 108
108. Mektup 109
109. Mektup 110
110. Mektup 111
111. Mektup 112
112. Mektup 113
113. Mektup 114
114. Mektup 115
115. Mektup 116
116. Mektup 117
117. Mektup 118
118. Mektup 119
119. Mektup 120
120. Mektup 121
121. Mektup 122
122. Mektup 123
123. Mektup 124
124. Mektup 125
125. Mektup 126
126. Mektup 127
127. Mektup 128
128. Mektup 129
129. Mektup 130
130. Mektup 131
131. Mektup 132
132. Mektup 133

133. Mektup 134
134. Mektup 135
135. Mektup 136
136. Mektup 137
137. Mektup 138
138. Mektup 139
139. Mektup 140
140. Mektup 141
141. Mektup 142
142. Mektup 143
143. Mektup 144
144. Mektup 145
145. Mektup 146
146. Mektup 147
147. Mektup 148
148. Mektup 149
149. Mektup 150
150. Mektup 151
151. Mektup 152
152. Mektup 153
153. Mektup 154
154. Mektup 155
155. Mektup 156
156. Mektup 157
157. Mektup 158
158. Mektup 159
159. Mektup 160
160. Mektup 161
161. Mektup 162
162. Mektup 163
163. Mektup 164
164. Mektup 165
165. Mektup 166
166. Mektup 167
167. Mektup 168
168. Mektup 169
169. Mektup 170
170. Mektup 171
171. Mektup 172
172. Mektup 173
173. Mektup 174
174. Mektup 175
175. Mektup 176
176. Mektup 177
177. Mektup 178
178. Mektup 179: 9. Zehirlenme hadisesi
179. Mektup 180: 10. Zehirlenme hadisesi
180. Mektup 181: 11. Zehirlenme hadisesi
181. Mektup 182: 11. Zehrin etkisi ve sebebleri hakkında
182. Mektup 183: Ceylan'a birkaç tavsiye
183. Mektup 184: Ceylan'a birkaç ikaz
184. Mektup 185

6. Emirdağ-1 Mektupları [Talebeler]
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
    13. Mektup 13

14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 18
19. Mektup 19
20. Mektup 20
21. Mektup 21
22. Mektup 22
23. Mektup 23
24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76
77. Mektup 77
78. Mektup 78
79. Mektup 79

80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88
89. Mektup 89
90. Mektup 90
91. Mektup 91
92. Mektup 92
93. Mektup 93
94. Mektup 94
95. Mektup 95
96. Mektup 96
97. Mektup 97
98. Mektup 98
99. Mektup 99
100. Mektup 100
101. Mektup 101
102. Mektup 102
103. Mektup 103
104. Mektup 104
105. Mektup 105
106. Mektup 106
107. Mektup 107
108. Mektup 108
109. Mektup 109
110. Mektup 110
111. Mektup 111
112. Mektup 112
113. Mektup 113
114. Mektup 114: Muhteşem bir tevafuk
115. Mektup 115: Nur doğması zamanıdır
116. Mektup 116
117. Mektup 117
118. Mektup 118
119. Mektup 119
120. Mektup 120
121. Mektup 121
122. Mektup 122
123. Mektup 123
124. Mektup 124
125. Mektup 125
126. Mektup 126
127. Mektup 127
128. Mektup 128
129. Mektup 129
130. Mektup 130
131. Mektup 131
132. Mektup 132
133. Mektup 133
134. Mektup 134
135. Mektup 135
136. Mektup 136
137. Mektup 137
138. Mektup 138
139. Mektup 139
140. Mektup 140
141. Mektup 141
142. Mektup 142
143. Mektup 143
144. Mektup 144
145. Mektup 145

146. Mektup 146
147. Mektup 147
148. Mektup 148
149. Mektup 149
150. Mektup 150
151. Mektup 151
152. Mektup 152
153. Mektup 153
154. Mektup 154
155. Mektup 155
156. Mektup 156
157. Mektup 157
158. Mektup 158
159. Mektup 159
160. Mektup 160
161. Mektup 161
162. Mektup 162
163. Mektup 163: Hayri Dinçerin, Üstada 11.zehir hakkında tavsiyesi

7. Emirdağ-2 Mektupları [Üstad]
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
    16. Mektup 16
    17. Mektup 17
    18. Mektup 18
    19. Mektup 19
    20. Mektup 20
    21. Mektup 21
    22. Mektup 22
    23. Mektup 23
    24. Mektup 24
    25. Mektup 25
    26. Mektup 26
    27. Mektup 27
    28. Mektup 28
    29. Mektup 29
    30. Mektup 30
    31. Mektup 31
    32. Mektup 32
    33. Mektup 33
    34. Mektup 34
    35. Mektup 35
8. Emirdağ-2 Mektupları [Talebeler]
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11

12. Mektup 12
13. Mektup 13
14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 18
19. Mektup 19
20. Mektup 20
21. Mektup 21
22. Mektup 22
23. Mektup 23
24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76
77. Mektup 77

78. Mektup 78
79. Mektup 79
80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88
89. Mektup 89
90. Mektup 90
91. Mektup 91
92. Mektup 92
93. Mektup 93
94. Mektup 94
95. Mektup 95
96. Mektup 96
97. Mektup 97
98. Mektup 98
99. Mektup 99
100. Mektup 100
101. Mektup 101
102. Mektup 102
103. Mektup 103
104. Mektup 104
105. Mektup 105
106. Mektup 106
107. Mektup 107
108. Mektup 108
109. Mektup 109
110. Mektup 110
111. Mektup 111
112. Mektup 112
113. Mektup 113
114. Mektup 114
115. Mektup 115
116. Mektup 116
117. Mektup 117
118. Mektup 118
119. Mektup 119
120. Mektup 120
121. Mektup 121
122. Mektup 122
123. Mektup 123
124. Mektup 124
125. Mektup 125: Eserlerin imhası hakkında Ispartaya Mektup
126. Mektup 126: Eserlerin imhası hakkında Sungur'a Mektup
127. Mektup 127: Eserlerin imhasını hükümete haber mektubu
128. Mektup 128
129. Mektup 129: Pakistan'dan Adnan Menderes'e gelen mektup
130. Mektup 130
131. Mektup 131

3. Hapis Mektupları
    1. Afyon Hapis Mektupları
        1. Mektup 1
        2. Mektup 2
        3. Mektup 3
        4. Mektup 4
        5. Mektup 5
        6. Mektup 6
        7. Mektup 7
        8. Mektup 8
        9. Mektup 9
        10. Mektup 10

11. Mektup 11
12. Mektup 12
13. Mektup 13
14. Mektup 14
15. Mektup 15
16. Mektup 16
17. Mektup 17
18. Mektup 18
19. Mektup 19
20. Mektup 20
21. Mektup 21
22. Mektup 22
23. Mektup 23
24. Mektup 24
25. Mektup 25
26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41
42. Mektup 42
43. Mektup 43
44. Mektup 44
45. Mektup 45
46. Mektup 46
47. Mektup 47
48. Mektup 48
49. Mektup 49
50. Mektup 50
51. Mektup 51
52. Mektup 52
53. Mektup 53
54. Mektup 54
55. Mektup 55
56. Mektup 56
57. Mektup 57
58. Mektup 58
59. Mektup 59
60. Mektup 60
61. Mektup 61
62. Mektup 62
63. Mektup 63
64. Mektup 64
65. Mektup 65
66. Mektup 66
67. Mektup 67
68. Mektup 68
69. Mektup 69
70. Mektup 70
71. Mektup 71
72. Mektup 72
73. Mektup 73
74. Mektup 74
75. Mektup 75
76. Mektup 76

77. Mektup 77
78. Mektup 78
79. Mektup 79
80. Mektup 80
81. Mektup 81
82. Mektup 82
83. Mektup 83
84. Mektup 84
85. Mektup 85
86. Mektup 86
87. Mektup 87
88. Mektup 88
89. Mektup 89
90. Mektup 90
91. Mektup 91
92. Mektup 92
93. Mektup 93
94. Mektup 94
95. Mektup 95
96. Mektup 96
97. Mektup 97
98. Mektup 98
99. Mektup 99
100. Mektup 100
101. Mektup 101
102. Mektup 102
103. Mektup 103
104. Mektup 104
105. Mektup 105
106. Mektup 106
107. Mektup 107
108. Mektup 108
109. Mektup 109
110. Mektup 110
111. Mektup 111
112. Mektup 112
113. Mektup 113
114. Mektup 114
115. Mektup 115
116. Mektup 116: Cemaatle namaz hakkında mühim bir mektup

2. Denizli Hapis Mektupları
    1. Mektup 1
    2. Mektup 2
    3. Mektup 3
    4. Mektup 4
    5. Mektup 5
    6. Mektup 6
    7. Mektup 7
    8. Mektup 8
    9. Mektup 9
    10. Mektup 10
    11. Mektup 11
    12. Mektup 12
    13. Mektup 13
    14. Mektup 14
    15. Mektup 15
    16. Mektup 16
    17. Mektup 17
    18. Mektup 18
    19. Mektup 19
    20. Mektup 20
    21. Mektup 21
    22. Mektup 22
    23. Mektup 23
    24. Mektup 24
    25. Mektup 25

26. Mektup 26
27. Mektup 27
28. Mektup 28
29. Mektup 29
30. Mektup 30
31. Mektup 31
32. Mektup 32
33. Mektup 33
34. Mektup 34
35. Mektup 35
36. Mektup 36
37. Mektup 37
38. Mektup 38
39. Mektup 39
40. Mektup 40
41. Mektup 41: "Hayatım tehlikededir"

4. Müteferrik Mektuplar
    1. Sultan Abdülhamid hakkında bir beyan
    2. Molla Sadreddine mektup
    3. Ahmet Feyzi'nin Nurlar hakkında bir teklifi
    4. Üstadın teklif karşısında temkini
    5. Sadeleştirme hakkında Ceylan'ın Büyük Doğu'ya mektubu
    6. Ceylan'ın Üstadı mektup hakkında bilgilendirmesi
    7. Üstad'ın hemşerilerine mektubu
    8. Kızkardeşinin Üstad'a mektubu
    9. Üstad'ın Eniştesi Molla Said'e ve Kızkardeşine mektubu
    10. Eniştesinin Üstad'a karşılık mektubu
    11. Muhammed Said el-Cezeri'nin bir mektubu
    12. Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 1
    13. Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 2
    14. Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 3
    15. Mehmed Seyrani'nin mektubu

25. TOPLAMA ESERLER
    1. Zülfikar Mecmuası
    2. Tılsımlar Mecmuası
    3. Asa-yı Musa
    4. Nur Çeşmesi
    5. Tiryak
    6. Zühretunnur
    7. Hakikat Nurları
    8. Miftah-ul İman

26. ARAPÇA ESERLER
    1. Mesnevi-i Nuriye (Arabca)
        1. Tenbih
        2. Lemalar
            1. Mukaddeme
            2. Tenbih
            3. 1.Lema
            4. 2.Lema
            5. 3.Lema
            6. 4.Lema
            7. 5.Lema
            8. 6.Lema
            9. 7.Lema
            10. 8.Lema
            11. 9.Lema
            12. 10.Lema
            13. 11.Lema
            14. 12.Lema
            15. 13.Lema
            16. 14.Lema

3. Reşhalar
    1. 1.Reşha
    2. 2.Reşha
    3. 3.Reşha
    4. 4.Reşha
    5. 5.Reşha
    6. 6.Reşha
    7. 7.Reşha
    8. 8.Reşha
    9. 9.Reşha
    10. 10.Reşha
    11. 11.Reşha
    12. 12.Reşha
    13. 13.Reşha
    14. İhtar
4. Lasiyyemalar
    1. İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi
    2. İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi
    3. İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum
    4. Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım
    5. Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet
    6. Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret
    7. Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet
    8. Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal
    9. Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat
    10. Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri
    11. Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet
    12. Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid
    13. Lasiyyema 20: Sermedi saltanat
    14. Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri
    15. Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet
    16. Hatime
5. Katre
    1. İfade-i Meram
    2. Mukaddeme
    3. 1.Bab: 55 Lisan
        1. 55 lisanın icmali
        2. Lisan (1-4): [Nizam : İntizam : İtkan-ı Sanat : Tecavüb]
        3. Lisan (5-7): [Müşabehet : Esma : İrtibat]
        4. Lisan (8-10): [Cazibe : Münasebet : Kudretin Tasarrufu]
        5. Lisan (11): [İstiğrab ve İstib'ad]
        6. Lisan (12): [Esbabın Besateti]
        7. Lisan (13,6): [Nakş-ı Sanat : Esma]
        8. Lisan (14-18): [Hikmet : İnayet : Rahmet : Rızk : Hayat]
        9. Lisan (19-23): [Hüsün : Cemal : Aşk : Cezbe : Zılliyet]
        10. Lisan (24-28): [Tasarruf : Tebdil : Tahvil : Tagyir : Tanzim]
        11. Lisan (29-30): [Hudüs : İmkan]
        12. Lisan (31-37): [İhtiyacat : İftikarat : Fakr : Gına : Mevt : Cehl : Fena]
        13. Lisan (38-41,23): [İbadet : Tesbihat : Dua : İltica]
        14. Lisan (42,11): [Zerre miktar mahluka Dağ gibi vazife yüklenmesi]
        15. Lisan (43): [Bedihi ve Nazari Kader]
        16. Lisan (44-45): [Camiiyet : İmkan-Kesret-İnfial Mertebeleri]
        17. Lisan (46-47): [Nokta-i Kemal : Batının Zahirden Latif olması]
        18. Risalet-i Muhammediye
    4. Tenbih
    5. Takriz
    6. Hatime
    7. Taht-el Arz Seyahat
        1. 1.Hakikat
        2. 2.Hakikat
        3. 3.Hakikat
        4. 4.Hakikat
    8. 2.Bab: Subhanallah Beyanındadır
    9. 3.Bab: Elhamdülillah Beyanındadır
    10. 4.Bab: Allahu Ekber Beyanındadır
        1. 1.Kısım
        2. Tenbih
        3. 2.Kısım
        4. ...1.Mertebe
        5. ...2.Mertebe
        6. ...3.Mertebe
        7. ...4.Mertebe
        8. ...5.Mertebe

9. ...6.Mertebe
10. ...7.Mertebe
11. Hatime

11. Nükte ve Noktalar
    1. 1.Nükte
    2. 2.Nükte
    3. 3.Nokta
    4. 4.Nükte
    5. 5.Nokta
    6. 6.Nükte
    7. 7.Nokta
    8. 8.Nükte
    9. 9.Nokta
    10. 10.Nükte
    11. 11.Nükte

6. Katrenin Zeyli
    1. 1.Remiz: Namazda Kabeye hayalen nazar etmek
    2. 2.Remiz: Sünnet-i seniyyenin rehberliği
    3. 3.Remiz: Nefis, zıddı zıddına müvellid yapar
    4. 4.Remiz: Allah seni senden daha iyi bilir
    5. 5.Remiz: Duanın tesiri azimdir
    6. 6.Remiz: Cüz'den küllün azametini talep etmek
    7. 7.Remiz: Küfürdeki zorluk, imandaki kolaylık
    8. 8.Remiz: Kudret için ferd ve nev' birdir
    9. 9.Remiz: Kur'anın tenezzülatını kusur zannetmek
    10. 10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan
    11. 11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir
    12. 12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler
    13. 13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir
    14. 14.Remiz: Nefis kendi daire-i rububiyetini muhafaza etmek ister
    15. 15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder
    16. 16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet
    17. 17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu
    18. 18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür
    19. 19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak
    20. 20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

7. Habab
    1. İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder
    2. İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır
    3. İlem 3: Cüz, küllün kuvvetine istinad eder
    4. İlem 4: Cüzler birbirine mikyastır
    5. İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir
    6. İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez
    7. İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi
    8. İlem 8: Dua hakkında
    9. İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet
    10. İlem 10: Ene ve acz
    11. İlem 11: Kuvve-i hafıza hakkında
    12. İlem 12: Cemaatin hasenatının bir şahsa verilmesi
    13. İlem 13: İnsan mütedahil dairelere benzer
    14. İlem 14: Zikir ve latifeler
    15. İlem 15: İnsanın elemleri ve lezzetleri
    16. İlem 16: Ecellerin adem-i taayyünü
    17. İlem 17: Zikir
    18. İlem 18: Kelime-i tevhidin tekrarı
    19. İlem 19: Sevabın tekessürü
    20. İlem 20: Salavat
    21. İlem 21: Zâti kıymet - Dünyevi ücret
    22. İlem 22: Muharrir ve hatiblere hitab
    23. İlem 23: Kafirlerin müslümanlara düşman olması
    24. İlem 24: Kafir ve mümin medeniyetlerinin farkı
    25. İlem 25: İctihad meselesi
    26. İlem 26: Esbaba isnaddan gelen ızdırablar
    27. İlem 27: İnsanın iştigal sahası
    28. İlem 28: Nimetlerin şartları
    29. İlem 29: Eşyanın evveli-ahiri ve zahiri-batını
    30. İlem 30: Kuranın icazı onu tahriften korur
    31. İlem 31: Nimetten inamı görmemek
    32. İlem 32: Vesvese hakkında

33. İlem 33: Aklı nakle tercih etmek
34. İlem 34: Fasıkların salihlere galip gelmesi
35. İlem 35: İnsanın sermayesi
36. İlem 36: Neticeyi isti'zam edip delili zaif görmek
37. İlem 37: Şiddetli tezahür inkara sebebtir
38. İlem 38: Küfürde cehennem, imanda cennet tohumu vardır
39. İlem 39: "Allah" zikri ve enenin delinmesi
40. İlem 40: Kesret tabakalarında da ihtimam vardır
41. İlem 41: Hayatın gayeleri
42. İlem 42: Marifet
43. İlem 43: Hadiselerin dünyaya bakan yüzü
44. İlem 44: Tecelli ile tecelli edeni karıştırmak
45. İlem 45: Kuranın temsilleri
46. İlem 46: Kalb ve Arş
47. İlem 47: Acz, nidanın madenidir

8. Hababın Zeyli
    1. İfade
    2. İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir
    3. İlem 2: Haşrin Nümuneleri
    4. İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi
    5. İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi
    6. İlem 5: Kesretin sonu vahdettir
    7. İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti
    8. İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat
    9. İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri
    10. İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet
    11. İlem 10: Sebeb - Müsebbeb
    12. İlem 11: İman ve elem-i zeval
    13. İlem 12: Unsuriyet
    14. İlem 13: Avrupalılarla münazara
    15. İlem 14: Nebatat ve hayvanatın hizmetleri
    16. İlem 15: Her şeyden liyakatini beklemek gerekir
    17. İlem 16: Nefsin bazı aldatmalarına çareler
    18. İlem 17: Büyük küçüğe tekebbür edemez
    19. İlem 18: Acz ve fakr cihetiyle bir vesvese
    20. İlem 19: Amel-i salih

9. Habbe
    1. İfade
    2. İlem 1: Nur-u Muhammedi
    3. İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir
    4. İlem 3: Herkesin hususi alemi
    5. İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları
    6. İlem 5: İnsana ait dokuz emir
    7. İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları
    8. İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir
    9. İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı
    10. İlem 9: Nefsin acib bir belaheti
    11. İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir
    12. İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında
    13. İlem 12: Aklın garip bir tavrı
    14. İlem 13: Nimet ve şükür
    15. İlem 14: Afakî malumat
    16. İlem 15: Medeniyet ve günahlar
    17. İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet
    18. İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler
    19. İlem 18: Masnuatta tefekkür şekli
    20. İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri
    21. İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır
    22. İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler
    23. İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır
    24. İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat
    25. İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri
    26. İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır
    27. İlem 26: Sekiz mühim esas
    28. İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber
    29. İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez

30. İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir
31. İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek
32. İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek
33. İlem 32: Allah'a münacat tarzı
34. İlem 33: Esma ve İsm-i Azam
35. Tazarru

10. Habbenin Zeyli
    1. İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır
    2. İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet
    3. İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir
    4. İlem 4: "Sema-ed-Dünya" tabiri
    5. İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler
    6. İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir
    7. İlem 7: Mülk emanettir
    8. İlem 8: Akis, hem ayn hem gayrdır
    9. İlem 9: Muhtelif vücud alemleri
    10. İlem 10: Risaletin lüzumu
    11. İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı
    12. İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur
    13. İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı
    14. İlem 14: Kaderin manevi kalıbları
    15. İlem 15: Esma-i hüsna
    16. İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar
    17. İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide
    18. İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir
    19. İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir
    20. İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi
    21. İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...
    22. İlem 22: Kusur ve Noksan, Ademin iki rengidir.
    23. İlem 23: İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir
    24. İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi
    25. İlem 25: İnsan kendini isteklerine kadir zanneder
    26. İlem 26: "Hasbünallah .." cümlesi
    27. İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir
11. Habbenin Zeylinin Zeyli
    1. İlem 1: Sana ait olmayan işlere bakma!
    2. İlem 2: Tabiat Hakkında
    3. İlem 3: Nuraniyet & Failiyet
    4. İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı
    5. İlem 5: Rızık hakkında
    6. İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek
    7. İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır
    8. İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez
    9. İlem 9: İsm-i Batın ve İsm-i Zahir
12. Zehre
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
    7. İlem 7
    8. İlem 8
    9. İlem 9
    10. İlem 10
    11. İlem 11: Zıll ile aslı iltibas etmek
    12. İlem 12: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
    13. İlem 13: Şeytanın bazı hileleri
    14. İlem 14
    15. İlem 15
    16. İlem 16
    17. İlem 17
    18. İlem 18: İnsanın vazife-i asliyesi ubudiyettir
    19. İlem 19
    20. İlem 20: Nimetin umumiyeti ve hususiyeti
    21. İlem 21: Nizam ve mizan, Allahın iki kabzasıdır

    22. İlem 22: Hiç bir şey Allahın mülkünün haricine çıkamaz
    23. İlem 23
    24. İlem 24
    25. İlem 25
    26. İlem 26: Üstadın bir münacatı
13. Zehrenin Zeyli
    1. İlem 1: Küçük mahlukların çoğaltılması
    2. İlem 2: Melaikenin mevcudiyyeti
    3. İlem 3: Küçüklük, ihtimamı artırıyor
    4. İlem 4: İnsanın camiiyeti
    5. İlem 5: Eşyanın ihtilat ve karışıklığı
    6. İlem 6: Nübüvvet-i Ahmediyenin hatemiyeti
    7. İlem 7: Bir münacat
    8. İlem 8: Dünyevi lezzeti dine tercih etmek
    9. İlem 9: İnsanın zeval için üzülmesi
    10. İlem 10: İnsanın acz cihetiyle ubudiyeti
    11. İlem 11: Amellerin fazileti hakkındaki rivayetler
14. Zerre
    1. Mukaddeme
    2. Salavat
    3. İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur
    4. İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldi
    5. İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika
    6. İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır
    7. İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez
    8. İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır
    9. İlem 7: Ömrü bakileştirmek
    10. İlem 8: Nefsin bir dalaleti
    11. İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet
    12. İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır
    13. İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir
    14. İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi
    15. İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır
    16. İlem 14: İcad ve Tecelli
    17. İlem 15: Şirk-i hafi
    18. İlem 16: Nefsin zulmetten soyunması
    19. İlem 17: Enenin mahiyeti
    20. İlem 18: Allahı razı etmek
    21. İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez
    22. İlem 20: Tahrib olan vicdan
    23. İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir
    24. İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir
    25. İlem 23: Kudrette inkısam olmaz
    26. İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı
    27. İlem 25: Güneşin bir habbedeki tecellisi
    28. İlem 26: Büyüğün küçüğe tekebbür hakkı yoktur
    29. İlem 27: Eşyadaki imtiyaz ve tesanüd
    30. İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir
    31. İlem 29: Kainat ve Kuran'a nazar farkı
    32. İlem 30: Su ve havanın hilkatindeki letafet
    33. İlem 31: Her namaz vakti yapılabilecek bir tahayyül
    34. İlem 32: Dünyayı terk etmek
    35. İlem 33: Riya
    36. İlem 34: Zaiflerin cemaati kavidir
    37. İlem 35: Veciz bir ifade
    38. İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir
    39. İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister
    40. İlem 38: Vücudu mucidi yolunda feda etmek
    41. İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf
    42. İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır
    43. İlem 41: Nefsin körlüğü
    44. İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir
    45. İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz
    46. İlem 44: İttihad-ı esma
    47. İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister
    48. İlem 46: Hilkat-i alem gayesiz olamaz

49. İlem 47: Levlake hitabı haktır
50. Hatime

15. Şemme
    1. İfade
    2. İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir
    3. İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır
    4. İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır
    5. İlem 4: Hafîziyet hakkında
    6. İlem 5: Hafîziyet hakkında
    7. İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena
    8. İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti
    9. İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi
    10. İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı
    11. İlem 10: Ayetler ve şiir
    12. İlem 11: Vahdetin aynaları pek çoktur
    13. İlem 12: Cüz'ü yaratan küllü de yaratandır
    14. İlem 13: Masnuat birbirinin rabbi olamaz
    15. İlem 14: Hayvanların kısasları
    16. İlem 15: İnsanın bir ferdinde mükellef bir cemaat vardır
    17. İlem 16: Me'luf şeylerin malum zannedilmesi
    18. İlem 17: Beşerin malumatı ve ülfet perdesi
    19. İlem 18: Yakınlık benzemeyi gerektirmez
    20. İlem 19: Bast-ı zaman tayy-ı mekan hadisesi
    21. İlem 20: Neticenin kayyumu imandır
    22. İlem 21: Allah sana senden daha alimdir
    23. İlem 22: Nazar, amel ve hayatın ikişer vechi
    24. İlem 23: Ene hakkında
    25. İlem 24: Niyet hakkında
    26. İlem 25: Kainat ağacı ve onun meyvesi insan
    27. İlem 26: Şeytanların taşlanması
    28. İlem 27: Herşey vücudundan evvel ve sonra yazılıdır
    29. İlem 28: Mekan ve zamanın saat-i kübrası
    30. İlem 29: İnsanı hayvandan ayıran mahiyeti
    31. İlem 30: Ata - Kaza - Kader
    32. İlem 31: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
    33. İlem 32: Nefsin tezkiyesi için dört hatve
    34. İlem 33: Ubudiyet, verilmiş nimetlerin neticesidir
    35. İlem 34: Küçük mahlukatın kesreti
    36. İlem 35: Halk ve icaddaki hadsiz suhulet
    37. İlem 36: Muhit ve muhat üstündeki vahidiyet ve ehadiyet
    38. İlem 37: Zat-ı zülcelalin isim ve ünvanları
    39. İlem 38: İnsanın mahiyetinin azameti
    40. İlem 39: Vahidiyet - Ehadiyet
    41. İlem 40: Celal ve Cemal tecellisi
    42. İlem 41: Basiretin, Sanii görmemesi
    43. İlem 42: Tohumun sahibi, tarlanın sahibidir
    44. İlem 43: İntizamsızlıktaki intizam
    45. İlem 44: İnsanın bir ferdi, nev gibidir
    46. İlem 45: Tevhid-i zahiri - Tevhid-i hakiki
    47. İlem 46: Kafirlerin imhalinin hikmeti
    48. İlem 47: Zahirden hakikate doğrudan geçiş
    49. İlem 48: Hayat ve mevt Allah'a hüccettir
    50. İlem 49: İnsan hayatının bir vazifesi
    51. İlem 50: Kur'an ve felsefenin nazar farkı
    52. İlem 51: Sabır
    53. İlem 52: "Dünyanın sinek kanadı kadar kıymeti yoktur"
    54. İlem 53: Teavün düsturu
    55. İlem 54: Suhulet-i mutlaka
    56. İlem 55: Nefis, ahireti dünya için ister
    57. İlem 56: Nefse muhabbet
    58. İlem 57: Cüzi şeylere nazardan gelen gaflet
    59. İlem 58: İnsanın önündeki azim meseleler
    60. İlem 59: Mana-yı harfi - mana-yı ismi & Külli - Cüzî
    61. İlem 60: Dünya, ahiretin bir fihristesidir
    62. İlem 61: Allahtan havf ve ona muhabbet
    63. İlem 62: İnsanın külliyet mertebesinde olması

64. İlem 63: Allahtan başkasına muhabbetini sarf etmek
65. İlem 64: Resulullahın haberlerine iştiyak göstermek
66. İlem 65: Fani mahlukat, uhrevi neticeler verir
67. İlem 66: Mahlukatın misal-i musaggar olmasının hikmeti
68. İlem 67: Cud ve israf
69. İlem 68: Nurani ve zulmani hicablar
70. İlem 69: Mahlukatın yayılma istidadı
71. İlem 70: Eşyanın gayelerine dair Kur'anın beyanı
72. İlem 71: Bir şeyi herşey, herşeyi birşey yapmak
73. İlem 72: Hıfz ve hafiziyet
74. İlem 73: Baharın haşre vahid-i kıyasi olması
75. İlem 74: İslamiyetin azamet-i ihatası
76. İlem 75: Dünya hayatının mahiyeti
77. İlem 76: Ahsen-i takvim sırrı
78. İlem 77: İnsandaki acz ve fakr cihetiyle ubudiyet
79. İlem 78: İbadet yolu ve fısk yolu muvazanesi
80. İlem 79: İnsanın ömür seferi
81. İlem 80: Din ve dünyanın hakikati
82. İlem 81: Nefsin gurura hakkı yoktur
83. İlem 82: Allahın vazifesine karışmamak
84. İlem 83: Dua hakkında
85. İlem 84: Alemler arasındaki köprüler
86. İlem 85: Mevt ve beka alemi
87. İlem 86: Kader ve cüz-ü ihtiyarî
88. İlem 87: Tahdis-i nimet ve tevazu
89. İlem 88: Rekabet ve hased
90. İlem 89: Keramet - İstidrac
91. İlem 90: Mahlukatın tesbihatı
92. İlem 91: İnsanı süslendiren nimetler
93. İlem 92: Nefsin ebediyet hükmü
94. İlem 93: Seyyiatın hasenata inkılabı sırrı
95. İlem 94: Kur'an alemi kıymetlendirir
96. İlem 95: Kulun hak talep etmeye hakkı yoktur

16. 14.Reşha
    1. 1.Katre
    2. 2.Katre
    3. 3.Katre
    4. 4.Katre
        1. 1.Nükte
        2. 2.Nükte
        3. 3.Nükte
        4. 4.Nükte
        5. 5.Nükte
        6. 6.Nükte
    5. 5.Katre
    6. 6.Katre
17. 5.Ders
18. Şule
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
    7. İlem 7
    8. İlem 8
    9. İlem 9
    10. İlem 10
    11. İlem 11
    12. İlem 12
    13. İlem 13
    14. İlem 14
    15. İlem 15
    16. İlem 16
    17. İlem 17
    18. İlem 18
    19. İlem 19

20. İlem 20
21. İlem 21
22. İlem 22
23. İlem 23
24. İlem 24
25. İlem 25
26. İlem 26
27. İlem 27
28. İlem 28
29. İlem 29
30. İlem 30
31. İlem 31
32. İlem 32
33. İlem 33
34. İlem 34
35. İlem 35
36. İlem 36
37. İlem 37

19. Şulenin Zeyli
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
20. Nur
    1. İlem 1
    2. İlem 2
    3. İlem 3
    4. İlem 4
    5. İlem 5
    6. İlem 6
    7. İlem 7
    8. İlem 8
    9. İlem 9
    10. İlem 10
    11. İlem 11
    12. İlem 12
    13. İlem 13-14
    14. İlem 15
    15. İlem 16
    16. İlem 17
    17. İlem 18
    18. İlem 19
    19. İlem 20
    20. İlem 21
    21. İlem 22
    22. İlem 23
    23. İlem 24
    24. İlem 25
    25. İlem 26
    26. İlem 27
    27. İlem 28
    28. İlem 29
    29. İlem 30
    30. İlem 31

2. İşarat-ul İ'caz (Arabca)
    1. İfadet-ül Meram
    2. Kur'anın Tarifi
    3. Kur'anın dört ana maksadı
    4. :: FATİHA Suresi Tefsiri ::
    5. Fatiha 1 : Besmele
        1. Cümle 1: Bismillah
        2. Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir
    6. Fatiha 2 : Allaha Hamd
        1. Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur

    2. Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir
7. Fatiha 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet
8. Fatiha 4 : Din gününün sahibi
9. Fatiha 5 : İbadet ve İstiane
    1. Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz
    2. Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz
10. Fatiha 6 : Sırat-ı müstakime hidayet
    1. Cümle 1: Bize hidayet ver
    2. Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz
11. Fatiha 7 : Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin
    1. Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet
    2. Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil..
    3. Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.
12. :: BAKARA Suresi Tefsiri ::
13. Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?
14. Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa
    1. 1.Mebhas
    2. 2.Mebhas
    3. 3.Mebhas
    4. 4.Mebhas
15. Bakara 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği
    1. Mukaddeme: Kelamın Hüsnü
    2. Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur
    3. Sual: Bu ayetin cümleleri arasında atıf olmamasının sebebi?
    4. Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.
    5. Sual 10
    6. Sual 11: Müfessirlerin İhtilafı
16. Bakara 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat
    1. Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler
    2. Sual
    3. Cümle 2: Namazlarını ikame ederler
    4. Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler
    5. Zekat Meselesi
17. Bakara 4 : Kitaplara ve Ahirete İman
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler
    3. Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...
    4. "min kablike" lafzındaki deki beş latife
    5. Haşir Meselesi ve Burhanları
    6. 1.Burhan
    7. 2.Burhan
    8. 3.Burhan
    9. 4.Burhan
    10. 5.Burhan
    11. 6.Burhan
    12. 7.Burhan
    13. 8.Burhan
    14. 9.Burhan
    15. 10.Burhan
    16. Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler
18. Bakara 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı
    1. Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler
    2. Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler
19. Bakara 6 : Küfrün Mahiyeti
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..
    3. Sual (16-18)
    4. Sual (19-22)
    5. Cümle 2: Onlar için müsavidir
    6. Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da
    7. Sonraki ayetlerle münasebet
20. Bakara 7 : Kalplerin Mühürlenmesi
    1. 1.Mukaddeme
    2. 2.Mukaddeme
    3. Cümle 1: Allah mühür vurmuştur
    4. Cümle 2: Kalpleri üzerine

    5. Cümle 3: Ve kulaklarına
    6. Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..
    7. Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır
    8. Sual-29
    9. Sual-30
    10. Sual-31
21. Bakara 8 : Münafıklar Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır
    3. Cümle 2: İman ettik derler
    4. Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe
    5. Cümle 4: Onlar mümin değildirler
22. Bakara 9-10 : Münafıkların aldatması
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar
    4. Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar
    5. Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler
    6. Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır
    7. Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir
    8. Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır
    9. Cümle 7: Yalancı oldukları için
    10. Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında
23. Bakara 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde
    4. Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"
    5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler
24. Bakara 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde
    4. Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"
    5. Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'
    6. Cümle 4: Fakat bilmiyorlar
25. Bakara 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler
    4. Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"
    5. Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz
    6. Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor
    7. Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar
26. Bakara 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet
    3. Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat
27. Bakara 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili
    1. Nazım belagatinin iki kısmı
    2. A.Cürcani'nin temsil hakkındaki görüşleri
    3. Kurandan Temsil Örnekleri
    4. Kuranın temsili hakkında izah
    5. İcaza dair 12 mesele
    6. 1.Mesele
    7. 2.Mesele
    8. 3.Mesele
    9. 4.Mesele
    10. 5.Mesele
    11. 6.Mesele
    12. 7.Mesele
    13. 8.Mesele
    14. 9.Mesele
    15. 10.Mesele
    16. 11.Mesele
    17. 12.Mesele

    18. Önceki ayetlerle münasebet
    19. Cümleler arasındaki münasebet
    20. Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir
    21. Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi
    22. Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı
    23. Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler
28. Bakara 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cümleler arasındaki münasebet: Ayet19
    3. Cümleler arasındaki münasebet: Ayet20
    4. Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir
    5. Semadan yağmur yağması meselesi
    6. Cümle 2: Onda karanlıklar vardır
    7. Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek
    8. Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar
    9. Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır
    10. Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak
    11. Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...
    12. Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi
    13. Cümle 9: Allah herşeye kadirdir
29. Bakara 21-22 : İbadet ve Tevhid Bahsi
    1. 1.Mukaddeme
    2. 2.Mukaddeme
    3. Sual-46
    4. Sual-47
    5. Tevhid Bahsi
    6. Önceki ayetlerle münasebet
    7. Cümleler arasındaki münasebet
    8. Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin
    9. Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı
    10. Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz
    11. Cümle 4: O ki arzı size serdi
    12. Cümle 5: Ve semayı bina etti
    13. Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi ....
    14. Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın
    15. Cümle 8: Bildiğiniz halde
30. Bakara 23-24 : Nübüvvet Bahsi
    1. Mukaddeme: Nübüvvete dair Yedi Mesele
    2. 1.Mesele
    3. 2.Mesele
    4. 3.Mesele
    5. 4.Mesele
    6. 5.Mesele
    7. 6.Mesele
    8. Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
    9. Cevap 1
    10. Cevap 2
    11. Cevap 3
    12. 7.Mesele
    13. Önceki ayetlerle münasebet
    14. Cümleler arasındaki münasebet: Ayet23
    15. Cümleler arasındaki münasebet: Ayet24
    16. Cehennem Bahsi
    17. Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa
    18. Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin
    19. Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın
    20. Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız
    21. Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...
    22. Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır
31. Bakara 25 : Cennet Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Cennet ve Cehennem hakkında
    3. Mukaddeme
    4. Saadet-i Ebediye hakkında
    5. Cümleler arasındaki münasebet
    6. Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele

7. Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu
8. Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..
9. Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.
10. Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

32. Bakara 26-27 : Temsil Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri
    3. 1.Mugalata
    4. 2.Mugalata
    5. 3.Mugalata
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...
    8. Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...
    9. Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...
    10. Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür
    11. Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...
    12. Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır
33. Bakara 28 : Yeniden yaratılış
    1. Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)
    2. Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)
    3. Ahval-i Beşer üzerine beş mesele (3.Vecih)
    4. 1.Mesele
    5. 2.Mesele
    6. 3.Mesele
    7. 4.Mesele
    8. 5.Mesele
    9. Tetimme
    10. Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz
    11. Cümle 2: Ölüler idiniz
    12. Cümle 3: Sizi canlandırdık
    13. Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz
    14. Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz
34. Bakara 29 : Yedi Kat Sema Bahsi
    1. Önceki ayetlerle münasebet
    2. Üç Mesele
    3. 1.Mesele
    4. 2.Mesele
    5. 3.Mesele
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Odur ki yarattı size....
    8. Cümle 2: Sonra semaya yöneldi
    9. Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti
    10. Cümle 4: O herşeyi bilendir
35. Bakara 30 : Hilafet-i İnsaniye
    1. Mukaddeme
    2. 1.Makam
    3. 2.Makam
    4. 3.Makam
    5. Önceki ayetlerle münasebet
    6. Cümleler arasındaki münasebet
    7. Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti
    8. Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"
    9. Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz
    10. Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"
36. Bakara 31-33 : Talim-i Esma
    1. Mukaddeme
    2. Önceki ayetlerle münasebet
    3. Cümleler arasındaki münasebet
    4. Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...
    5. Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

3. Talikat (Arabca)
    1. Abdülmecid'in ifadesi
    2. Mukaddeme
        1. Talikat 242
    3. Mantıkın tarifi, mevzuu
        1. Talikat 244

    2. Talikat 245
    3. Talikat 246
    4. Talikat 247
    5. Talikat 248
    6. Talikat 249
    7. Talikat 250
    8. Talikat 251
    9. Talikat 252
    10. Talikat 253
4. Küllî ve Cüz'î Faslı
    1. Talikat 255
    2. Talikat 256
    3. Talikat 257
    4. Talikat 258
    5. Talikat 259
    6. Talikat 260
    7. Talikat 261
    8. Talikat 262
    9. Talikat 263
    10. Talikat 264
5. Zati ve Arazi Faslı
    1. Talikat 266
    2. Talikat 267
    3. Talikat 268
    4. Talikat 269
    5. Talikat 270
    6. Talikat 271
    7. Talikat 272
    8. Talikat 273
    9. Talikat 274
    10. Talikat 275
    11. Talikat 276
    12. Talikat 277
    13. Talikat 278
    14. Talikat 279
    15. Talikat 280
6. Udul ve Tahsil Faslı
    1. Talikat 282
    2. Talikat 283
    3. Talikat 284
    4. Talikat 285
    5. Talikat 286
    6. Talikat 287
    7. Talikat 288
    8. Talikat 289
    9. Talikat 290
    10. Talikat 291
7. Şartiyye Faslı
    1. Talikat 293
    2. Talikat 294
    3. Talikat 295
    4. Talikat 296
    5. Talikat 297
    6. Talikat 298
    7. Talikat 299
    8. Talikat 300
    9. Talikat 301
    10. Talikat 302
    11. Talikat 303
    12. Talikat 304
    13. Talikat 305
    14. Talikat 306
8. Aks Bahsi
    1. Talikat 307
    2. Talikat 308
    3. Talikat 309

        4. Talikat 310
        5. Talikat 311
        6. Talikat 312
    9. Aks-un nakiz Bahsi
        1. Talikat 313
        2. Talikat 314
        3. Talikat 315
        4. Talikat 316
        5. Talikat 317
    10. Deliller ve Hüccetler Bahsi
        1. Talikat 319
        2. Talikat 320
        3. Talikat 321
        4. Talikat 322
        5. Talikat 323
        6. Talikat 324
        7. Talikat 325
        8. Talikat 326
        9. Talikat 327
        10. Talikat 328
        11. Talikat 329
        12. Talikat 330

4. Kızıl İcaz (Arabca)
    1. İzah
    2. Abdülmecidin Mukaddemesi
        1. Kızıl İcaz 166
    3. Mukaddeme ve Giriş
        1. Kızıl İcaz 168
        2. Kızıl İcaz 169
        3. Kızıl İcaz 170
        4. Kızıl İcaz 171
        5. Kızıl İcaz 172
        6. Kızıl İcaz 173
        7. Kızıl İcaz 174
        8. Kızıl İcaz 175
        9. Kızıl İcaz 176
        10. Kızıl İcaz 177
    4. İştigalün-bih'in Cevazı
        1. Kızıl İcaz 179
        2. Kızıl İcaz 180
    5. İlm-ül Hâdis'in Nevileri
        1. Kızıl İcaz 182
        2. Kızıl İcaz 183
        3. Kızıl İcaz 184
        4. Kızıl İcaz 185
        5. Kızıl İcaz 186
        6. Kızıl İcaz 187
    6. Delâlât-ı Vaz'iyenin Nev'leri
        1. Kızıl İcaz 189
        2. Kızıl İcaz 190
    7. Mebahis-ül Elfaz
        1. Kızıl İcaz 192
        2. Kızıl İcaz 193
        3. Kızıl İcaz 194
        4. Kızıl İcaz 195
        5. Kızıl İcaz 196
        6. Kızıl İcaz 197
        7. Kızıl İcaz 198
    8. Nisbet-ül Elfazi li'l-meâni
        1. Kızıl İcaz 200
        2. Kızıl İcaz 201
        3. Kızıl İcaz 202
        4. Kızıl İcaz 203
    9. Küll-Külliye, Cüz-Cüziye nin Beyanı
        1. Kızıl İcaz 205
        2. Kızıl İcaz 206

3. Kızıl İcaz 207
10. Muarrefat
1. Kızıl İcaz 209
2. Kızıl İcaz 210
3. Kızıl İcaz 211
4. Kızıl İcaz 212
5. Kızıl İcaz 213
6. Kızıl İcaz 214
7. Kızıl İcaz 215
8. Kızıl İcaz 216
9. Kızıl İcaz 217
10. Kızıl İcaz 218
11. Kaziyyeler ve Hükümleri
1. Kızıl İcaz 220
2. Kızıl İcaz 221
3. Kızıl İcaz 222
4. Kızıl İcaz 223
5. Kızıl İcaz 224
6. Kızıl İcaz 225
7. Kızıl İcaz 226
8. Kızıl İcaz 227
9. Kızıl İcaz 228
10. Kızıl İcaz 229
11. Kızıl İcaz 230
12. Kızıl İcaz 231
13. Kızıl İcaz 232
12. Tenakuz
1. Kızıl İcaz 234
2. Kızıl İcaz 235
3. Kızıl İcaz 236
13. İtizar
14. Üstadın derece-i dikkatine dair bir mesele

27. ARAŞTIRMALAR
1. Risale-i Nurda Cifir ve Ebced İlmi [A.Badıllı]
1. Mukaddeme
2. Ebced ve Cifir İlmi Meseleleri
3. Sualler ve Cevaplar
1. Sual 1: Ebced ve Cifir nedir?
2. Sual 2: Bu ilmin esası nereden gelmiş
3. Sual 3: Kuran'da Cifir ve Ebced ilmine dair herhangi bir işaret var mıdır?
4. Sual 4: Hadislerde Ebced ve Cifire dair herhangi bir ifade var mıdır?
5. Sual 5: Hadislerdeki beyan teşvik mi, yoksa red tarzında mıdır?
6. Sual 6: Sahabe ve Tabiîn'den Ebced ve Cifır ilmiyle uğraşan olmuş mudur?
7. Sual 7: Sahabe ve Tabiîn'den sonra, hangi sınıf âlimler bu ilimle meşgul olmuşlar?
8. Sual 8: Hurûficilikle Cifir ve Ebced ilmi arasında bir münasebet var mıdır?
9. Sual 9: Alimler, Cifir ve Ebcedi nasıl kullanmışlardır?
10. Sual 10: Cifir ilmi ile istihraç, ilham ile mi oluyor?
11. Sual 11: Cifir ve Ebced ilmi aynı mıdır?
12. Sual 12: Ebced ve Cifir ilmi zarurî olan ilimlerden midir?
4. Tahkikten Hakikate
1. 1.Bölüm: Cifir ve Ebced ilmini kabul eden alimler
2. 2.Bölüm: Ebced ve Cifirle meşgul olmuş zatların isimleri ve iştigal sahaları
3. 3.Bölüm: İslâm âlimleri Cifir ve Ebced ilmi vasıtasıyla neleri istihraç etmişler?
5. Cifir ve Ebcedin Umumi Bazı Kaideleri
6. Bediüzzaman ve Cifir İlmi
7. Risale-i Nurda Cifir
1. 1.Bölüm
2. 2.Bölüm
1. 1.Nokta
2. 2.Nokta
3. 3.Bölüm
1. 1.Sual
2. 2.Sual
3. 3.Sual
4. 4.Sual
5. 5.Sual
6. 6.Sual

7. 7.Sual
8. Hatime

2. Risale-i Nurda Hadis İlmi [A.Badıllı]
1. Giriş
2. Temhid
1. Cerh ve Tadil Usulü
2. Ekolleşen bir grup
3. Tahkik ve Hakikat
4. Akıl ile hadise yaklaşım
5. Süperlilik sevdası
6. Bidat muarızı bidatçiler
7. Zaif hadisi mevzulukla iltibas edenler
8. Tersine dönen dramlı bir husus
9. Risale-i Nur'un müceddidliği
10. Hadisin senedi ve ihtilaflı görüşler
3. Bir nebze hadis ilmi
1. Hadîs ilminin umumi ana hatları
2. Bölüm 1
1. 1.Madde
2. 2.Madde
3. 3.Madde
4. 4.Madde
3. Bölüm 2
4. Bölüm 3
5. Bölüm 4
6. Bölüm 5
7. Bölüm 6
1. 1.Fasıl: Cerh, nakd ve ta'dil
2. 2.Fasıl: Hadislerin çeşitleri
3. Sahih hadisler
4. Hasen hadisler
5. Zaif hadisler
6. Zaif hadislerin nevleri
7. Zaif Hadisler yanyana gelse kuvvetlenir
8. Telakki-i bilkabul meselesi
9. Sahih hadislerde olan her mesele, Zaif Hadislerde de aynen vardır
10. Zaif hadislerin hükümleri
11. Mevzu hadisler
12. Mevzu hadislerin tarihî gelişmesi
13. Mevzu hadisleri tesbit eden kaide ve kanunlar
14. Başka yönleriyle Mevzu hadisler
15. Senedsiz hadisler
16. Mevzu'luk isnad edilip de, mevzu olmayan bazı hadis örnekleri
17. "Aslını bulamadım" gibi tabirler
8. Bölüm 7
9. Bölüm 8
10. Bölüm 9
11. Bölüm 10
12. Bölüm 11: İsrailiyat Meselesi
13. Bölüm 12: Sırlı hadisler
14. Hatime
4. Bediüzzaman ve Hadis ilmi
5. Risale-i Nur'da Hadis ve ilmi
1. Risalelerde hadis ilmi 1
2. Risalelerde hadis ilmi 2
3. Risalelerde hadis ilmi 3
4. Risalelerde hadis ilmi 4
5. Risalelerde hadis ilmi 5

3. Maidet-ül Kur'an ve Zeyli [Ahmed Feyzi Kul]
1. Maidet-ül Kur'an
1. Önsöz
2. Üstadın, bu eser hakkında bir mektubu
3. Medhal
4. 1.Kısım: Bazı ayetlerin işareti
5. 2.Kısım: Bazı hadislerin işareti
6. Metn-i Maide 1
7. Metn-i Maide 2
8. Metn-i Maide 3
9. Metn-i Maide 4
10. Metn-i Maide 5

11. Metn-i Maide 6
12. Metn-i Maide 7
13. Metn-i Maide 8
14. Metn-i Maide 9
15. Metn-i Maide 10
16. Metn-i Maide 11
17. Zeyl
18. Keramet-i Gaybiye 1
19. Keramet-i Gaybiye 2
20. Keramet-i Gaybiye 3
21. Keramet-i Gaybiye 4
22. Keramet-i Gaybiye 5
23. Keramet-i Gaybiye 6
24. Keramet-i Gaybiye 7

2. Hazinet-ül Burhan
    1. Önsöz
    2. Ayet 1
    3. Ayet 2
    4. Ayet 3
    5. Ayet 4-6
    6. Ayet 7
    7. Ayet 8
    8. Ayet 9
    9. Ayet 10-11
    10. Ayet 12-13
    11. Ayet 14-15
    12. Ayet 16
    13. Ayet 17
    14. Ayet 18
    15. Ayet 19
    16. Ayet 20
    17. Ayet 21
    18. Ayet 22
    19. Ayet 23
    20. Hadis 1
    21. Hadis 2
    22. Hadis 3
    23. Hadis 4
    24. Hadis 5
    25. Hadis 6
    26. Hadis 7
    27. Hadis 8
    28. Hadis 9
    29. Hz.Ali'nin mazhariyet-i aliyesi
    30. Hz.Ali'nin kasidelerinde Risale-i Nur'a işaret iddiaları
    31. İmam-ı Ali ve Gavs-ı Azam üstadla neden alakadardır?
    32. Üstadın ismi resulullahın ismine tetabuk ediyor mu?
    33. Üstad niçin şahsını ifşa etmemiştir?
    34. Ahirzamanda gelecek Zat kılıç kullanmayacaktır
    35. Dua 1
    36. Dua 2
    37. Dua 3

4. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü [M.Latif Salihoğlu]
    1. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 1
    2. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 2
    3. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 3
    4. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 4
    5. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 5
    6. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 6
    7. Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 7

5. Belgelerle Bediüzzaman
    1. Molla Abdülmecid Efendi'ye verdiği icazetname
    2. Bediüzzaman'ın tedavi için İstanbula gidişi
    3. İstanbul'dan Van'a dönüşüne dair bir belge
    4. Van'a dönüş için harcırah teklifi ve Üstadın harcırahı reddi

5. Gazete Çıkartmak için Matbuat İdaresine Yaptığı Müracaat
6. Bediüzzaman'ın firar edip İzmit'e gelmesi
7. Divan-ı Harb-i Örfi eserinin toplattırılması talebi
8. Bediüzzaman, Divan-ı Harp'ten beraat alıyor
9. Ermeni Çeteleri ile Mücadelesi
10. Esaretinde Osmanlı tarafından Üstada gönderilen para
11. Bediüzzaman'a Yezîdîlerin irşadı hakkında teklif
12. Osmanlı'nın, Said Nursi'ye bilirkişilik ricası
13. Rus esaretinden vatana avdet belgesi
14. Darül Hikmetil İslamiyeye verdiği öz geçmiş
15. Osmanlı Devletinin verdiği hüviyet cüzdanı
16. Yeşilay'ın tutanaklarında Said Nursi
17. Said Nursi'nin TBMM belgeleri
18. Alim Efendi'nin Medresetüzzehra teklifi
19. Mecliste Milletvekillerine okuduğu Beyanname
20. Bediüzzaman ve Mustafa Kemal'in Mecliste tartışması
21. Üstad'ı Ankara'dan Van'a götüren tren bileti
22. Bediüzzaman'ın nakil ve defin belgesi

6. Fotoğraflarla Bediüzzaman
    1. Üstadın Fotoğrafları
        1. Eski Said Dönemi
        2. Burdur [1926]
        3. Afyon Hapsi [1948]
        4. Emirdağ (2.Dönem)
        5. İstanbul Fatih Camii [1952]
        6. Gençlik Rehberi Mahkemesi [1952]
        7. Isparta [1957]
        8. Bolvadin [1958]
        9. Ankara [1959]
        10. İstanbul [1959]
        11. İstanbul [1960]
        12. Urfa [1960]
    2. Bulunduğu Mekanlar
        1. İlk Hayatı 1
        2. İlk Hayatı 2
        3. Anne-Babasının mezarları
        4. Barla Evleri
        5. Barla Mekanları
        6. Eskişehir Hapsi
        7. Kastamonu Sürgünü
        8. Denizli Hapsi
        9. Emirdağ Sürgünü
        10. Afyon Hapsi
        11. Isparta Dönemi
        12. İstanbul Dönemi
        13. Urfa Dönemi
    3. Şahsi Eşyaları
        1. Şahsi Eşyaları 1
        2. Şahsi Eşyaları 2
        3. Şahsi Eşyaları 3
        4. Şahsi Eşyaları 4
        5. Şahsi Eşyaları 5
        6. Şahsi Eşyaları 6
        7. Şahsi Eşyaları 7
        8. Şahsi Eşyaları 8
        9. Şahsi Eşyaları 9
        10. Şahsi Eşyaları 10
        11. Şahsi Eşyaları 11
        12. Şahsi Eşyaları 12

Sözler

S Ö Z L E R

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Sözler : 1.Söz

1.Söz: Bismillah hakkında

Ehemmiyetli bir maksad için temsilat, hikayeler suretinde yazılmışlar.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. وَبِهِ [1] نَسْتَعِينُ

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَوةُ [2] وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Ey kardeş! Benden birkaç nasihat istedin. Sen bir asker olduğun için, askerlik temsilâtıyla, sekiz hikâyeciklerle birkaç hakikati nefsimle beraber dinle. Çünkü ben nefsimi herkesten ziyade nasihate muhtaç görüyorum. Vaktiyle sekiz âyetten istifade ettiğim Sekiz Sözü biraz uzunca nefsime demiştim. Şimdi kısaca ve avam lisanıyla nefsime diyeceğim. Kim isterse beraber dinlesin.

Birinci Söz

Bismillâh her hayrın başıdır. Biz dahi başta ona başlarız. Bil, ey nefsim, şu mübarek kelime, İslâm nişanı olduğu gibi, bütün mevcudâtın lisan-ı hâl ile vird-i zebânıdır. Bismillâh ne büyük, tükenmez bir kuvvet, ne çok, bitmez bir bereket olduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle. Şöyle ki:

Bedevî Arap çöllerinde seyahat eden adama gerektir ki, bir kabile reisinin ismini alsın ve himayesine girsin—tâ şakîlerin

şerrinden kurtulup hâcâtını tedarik edebilsin. Yoksa, tek başıyla, hadsiz düşman ve ihtiyacatına karşı perişan olacaktır. İşte, böyle bir seyahat için, iki adam sahrâya çıkıp gidiyorlar. Onlardan birisi mütevazi idi, diğeri mağrur. Mütevazii, bir reisin ismini aldı; mağrur almadı. Alanı her yerde selâmetle gezdi. Bir kàtıu't-tarîke rast gelse, der: "Ben filân reisin ismiyle gezerim." Şakî def olur gider, ilişemez. Bir çadıra girse o nam ile hürmet görür. Öteki mağrur, bütün seyahatinde öyle belâlar çeker ki, tarif edilmez. Daima titrer, daima dilencilik ederdi. Hem zelil, hem rezil oldu.

İşte, ey mağrur nefsim, sen o seyyahsın. Şu dünya ise bir çöldür. Aczin, fakrın hadsizdir. Düşmanın, hâcâtın nihayetsizdir. Madem öyledir; şu sahrânın Mâlik-i Ebedî ve Hâkim-i Ezelîsinin ismini al. Ta bütün kâinatın dilenciliğinden ve her hâdisâtın karşısında titremeden kurtulasın.

Evet, bu kelime öyle mübarek bir definedir ki, senin nihayetsiz aczin ve fakrın, seni nihayetsiz kudrete, rahmete raptedip Kadîr-i Rahîmin dergâhında aczi, fakrı en makbul bir şefaatçi yapar. Evet, bu kelime ile hareket eden, o adama benzer ki, askere kaydolur, devlet namına hareket eder, hiçbir kimseden pervâsı kalmaz. Kanun namına, devlet namına der, her işi yapar, her şeye karşı dayanır.

Başta demiştik: Bütün mevcudat lisan-ı hâl ile "Bismillâh" der. Öyle mi?

Evet. Nasıl ki, görsen, bir tek adam geldi, bütün şehir ahalisini cebren bir yere sevk etti ve cebren işlerde çalıştırdı. Yakînen bilirsin, o adam kendi namıyla, kendi kuvvetiyle hareket etmiyor. Belki o bir askerdir, devlet namına hareket eder, bir padişah kuvvetine istinad eder.

Öyle de, herşey Cenâb-ı Hakkın namına hareket eder ki, zerrecikler gibi tohumlar, çekirdekler, başlarında koca ağaçları taşıyor, dağ gibi yükleri kaldırıyorlar. Demek herbir ağaç "Bismillâh" der; hazine-i rahmet meyvelerinden ellerini dolduruyor, bizlere tablacılık ediyor.

Herbir bostan "Bismillâh" der, matbaha-i kudretten bir kazan olur ki, çeşit çeşit pek çok muhtelif leziz taamlar, içinde beraber pişiriliyor.

Herbir inek, deve, koyun, keçi gibi mübarek hayvanlar "Bismillâh" der, rahmet feyzinden birer süt çeşmesi olur. Bizlere Rezzak namına

en latîf, en nazif, âb-ı hayat gibi bir gıdayı takdim ediyorlar.

Herbir nebat ve ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök ve damarları “Bismillâh” der, sert taş ve toprağı deler, geçer. “Allah namına, Rahmân namına” der; herşey ona musahhar olur.

Evet, havada dalların intişarı ve meyve vermesi gibi, o sert taş ve topraktaki köklerin kemâl-i suhuletle intişar etmesi ve yeraltında yemiş vermesi, hem şiddet-i hararete karşı aylarca nâzik, yeşil yaprakların yaş kalması, tabiiyyunun ağzına şiddetle tokat vuruyor, kör olası gözüne parmağını sokuyor ve diyor ki: En güvendiğin salâbet ve hararet dahi emir tahtında hareket ediyorlar ki, o ipek gibi yumuşak damarlar, birer Asâ-yı Mûsâ (a.s.) gibi [3] فَاضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ emrine imtisal ederek taşları şak eder. Ve o sigara kâğıdı gibi ince, nâzenin yapraklar, birer âzâ-yı İbrahim (a.s.) gibi, ateş saçan hararete karşı [4] يَا نَارُ كُونِى بَرْداً وَسَلاَماً âyetini okuyorlar.

Madem herşey mânen “Bismillâh” der; Allah namına, Allah’ın nimetlerini getirip bizlere veriyorlar. Biz dahi “Bismillâh” demeliyiz. Allah namına vermeliyiz, Allah namına almalıyız. Öyle ise, Allah namına vermeyen gafil insanlardan almamalıyız.

Sual: Tablacı hükmünde olan insanlara bir fiyat veriyoruz. Acaba asıl mal sahibi olan Allah ne fiyat istiyor?

Elcevap: Evet, o Mün’im-i Hakikî, bizden o kıymettar nimetlere, mallara bedel istediği fiyat ise üç şeydir: Biri zikir, biri şükür, biri fikirdir.

Başta “Bismillâh” zikirdir. Âhirde “Elhamdü lillâh” şükürdür. Ortada, bu kıymettar harika-i san’at olan nimetler Ehad, Samed’in mucize-i kudreti ve hediye-i rahmeti olduğunu düşünmek ve derk etmek fikirdir.

Bir padişahın kıymettar bir hediyesini sana getiren bir miskin adamın ayağını öpüp hediye sahibini tanımamak ne derece belâhet

ise, öyle de, zahirî mün'imleri medih ve muhabbet edip Mün'im-i Hakikîyi unutmak, ondan bin derece daha belâhettir.

Ey nefis! Böyle ebleh olmamak istersen, Allah namına ver, Allah namına al, Allah namına başla, Allah namına işle, vesselâm.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlar ve ancak Ondan yardım dileriz.
2.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, medih ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Efendimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile âline ve ashâbına ise salât ve selâm olsun.
3.)'Vur asânı taşa' Ayetten iktibas (Bakara Sûresi, 2:60)
4.)Ey ateş, serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ Sûresi, 21:69)

Sözler : 2.Söz

2.Söz: İmanda ki saadet hakkında

İkinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ [2]

İmanda ne kadar büyük bir saadet ve nimet ve ne kadar büyük bir lezzet ve rahat bulunduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Bir vakit iki adam hem keyif, hem ticaret için seyahate giderler. Biri hodbin talihsiz bir tarafa, diğeri hüdâbin bahtiyar diğer tarafa sülûk eder, giderler.

Hodbin adam hem hodgâm, hem hodendiş, hem bedbin olduğundan, bedbinlik cezası olarak nazarında pek fena bir memlekete düşer. Bakar ki, her yerde âciz bîçâreler, zorba müthiş adamların ellerinden ve tahribatlarından vâveylâ ediyorlar. Bütün gezdiği yerlerde böyle hazin, elîm bir hali görür. Bütün memleket bir matemhane-i umumî şeklini almış. Kendisi şu elîm ve muzlim haleti hissetmemek için sarhoşluktan başka çare bulamaz. Çünkü herkes ona düşman ve ecnebî görünüyor. Ve ortalıkta dahi müthiş cenazeleri ve meyusâne ağlayan yetimleri görür. Vicdanı azap içinde kalır.

Diğeri hüdâbin, hüdâperest ve hak-endiş, güzel ahlâklı idi ki, nazarında pek güzel bir memlekete düştü. İşte bu iyi adam, girdiği memlekette bir umumî şenlik görüyor: her tarafta bir sürur, bir şehrâyin, bir cezbe ve neş’e içinde zikirhaneler... Herkes ona dost ve akraba görünür. Bütün memlekette yaşasınlar ve teşekkürler ile bir terhisât-ı umumiye şenliği görüyor. Hem tekbir ve tehlil ile mesrurâne ahz-ı asker için bir davul, bir musiki sesi işitiyor. Evvelki bedbahtın hem kendi, hem umum halkın elemiyle müteellim olmasına bedel, şu

bahtiyar, hem kendi, hem umum halkın süruruyla mesrur ve müferrah olur. Hem güzelce bir ticaret eline geçer, Allah'a şükreder.

Sonra döner, öteki adama rast gelir. Halini anlar. Ona der:

"Yahu, sen divane olmuşsun. Batnındaki çirkinlikler zahirine aksetmiş olmalı ki, gülmeyi ağlamak, terhisâtı soymak ve talan etmek tevehhüm etmişsin. Aklını başına al, kalbini temizle—ta şu musibetli perde senin nazarından kalksın, hakikati görebilesin. Zira nihayet derecede âdil, merhametkâr, raiyetperver, muktedir, intizam perver, müşfik bir melikin memleketi, hem bu derece göz önünde âsâr-ı terakkiyat ve kemâlât gösteren bir memleket, senin vehminin gösterdiği surette olamaz."

Sonra o bedbahtın aklı başına gelir, nedamet eder. "Evet, ben işretten divane olmuştum. Allah senden razı olsun ki cehennemî bir haletten beni kurtardın" der.

Ey nefsim! Bil ki, evvelki adam, kâfirdir. Veya fâsık, gafildir. Şu dünya, onun nazarında bir matemhane-i umumiyedir. Bütün zîhayat, firak ve zevâl sillesiyle ağlayan yetimlerdir. Hayvan ve insan ise, ecel pençesiyle parçalanan kimsesiz başıbozuklardır. Dağlar ve denizler gibi büyük mevcudat, ruhsuz, müthiş cenazeler hükmündedirler. Daha bunun gibi çok elîm, ezici, dehşetli evham, küfründen ve dalâletinden neş'et edip onu mânen tâzip eder.

Diğer adam ise, mü'mindir. Cenâb-ı Hâlıkı tanır, tasdik eder. Onun nazarında şu dünya bir zikirhane-i Rahmân, bir talimgâh-ı beşer ve hayvan, ve bir meydan-ı imtihan-ı ins ü cândır. Bütün vefiyât-ı hayvaniye ve insaniye ise, terhisattır. Vazife-i hayatını bitirenler, bu dâr-ı fâniden, mânen mesrurâne, dağdağasız diğer bir âleme giderler—ta yeni vazifedarlara yer açılsın, gelip çalışsınlar. Bütün tevellüdât-ı hayvaniye ve insaniye ise, ahz-ı askere, silâh altına, vazife başına gelmektir. Bütün zîhayat, birer muvazzaf mesrur asker, birer müstakim memnun memurlardır. Bütün sadâlar ise, ya vazife başlamasındaki zikir ve tesbih ve paydostan gelen şükür ve tefrih veya işlemek neş'esinden neş'et eden nağamattır. Bütün mevcudat, o mü'minin nazarında, Seyyid-i Kerîminin ve Mâlik-i Rahîminin birer mûnis hizmetkârı, birer dost memuru, birer şirin kitabıdır. Daha bunun gibi pek çok latîf, ulvî ve leziz, tatlı hakikatler, imanından tecellî eder, tezahür eder.

Demek iman bir mânevî tûbâ-i Cennet çekirdeğini taşıyor. Küfür ise mânevî bir zakkum-u Cehennem tohumunu saklıyor.

Demek selâmet ve emniyet yalnız İslâmiyette ve imandadır. Öyle ise biz daima [3] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَ كَمَالِ الْاِيمَانِ demeliyiz.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)O takvâ sahipleri öyle kimselerdir ki, gayba iman ederler. (Bakara Sûresi, 2:3)
3.)Bize ihsan ettiği İslâm dini ve mükemmel iman nimeti sebebiyle Allah'a hamd olsun.

Sözler : 3.Söz

3.Söz: İbadet hakkında

Üçüncü Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا ﴿2﴾

İbadet ne büyük bir ticaret ve saadet, fısk ve sefahet ne büyük bir hasâret ve helâket olduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Bir vakit iki asker uzak bir şehre gitmek için emir alıyorlar. Beraber giderler. Ta yol ikileştir. Bir adam orada bulunur, onlara der:

“Şu sağdaki yol, hiç zararı olmamakla beraber, onda giden yolculardan ondan dokuzu büyük kâr ve rahat görür. Soldaki yol ise, menfaati olmamakla beraber, on yolcusundan dokuzu zarar görür. Hem ikisi kısa ve uzunlukta birdirler. Yalnız bir fark var ki, intizamsız, hükûmetsiz olan sol yolun yolcusu çantasız, silâhsız gider. Zahirî bir hiffet, yalancı bir rahatlık görür. İntizam-ı askerî altındaki sağ yolun yolcusu ise, mugaddî hülâsalardan dolu dört okkalık bir çanta ve her adüvvü alt ve mağlûp edecek iki kıyyelik bir mükemmel mîrî silâhı taşımaya mecburdur.”

O iki asker, o muarrif adamın sözünü dinledikten sonra, şu bahtiyar nefer sağa gider. Bir batman ağırlığı omuzuna ve beline yükler. Fakat kalbi ve ruhu, binler batman minnetlerden ve korkulardan kurtulur. Öteki bedbaht nefer ise askerliği bırakır, nizama tâbi olmak istemez, sola gider. Cismi bir batman ağırlıktan kurtulur; fakat kalbi binler batman minnetler altında ve ruhu hadsiz korkular altında ezilir. Hem herkese dilenci, hem herşeyden, her hadiseden titrer bir surette gider. Ta mahall-i maksuda yetişir; orada âsi ve kaçak cezasını görür.

Askerlik nizamını seven, çanta ve silâhını muhafaza eden ve sağa giden nefer ise, kimseden minnet almayarak, kimseden havf etmeyerek, rahat-ı kalb ve vicdan ile gider. Ta o matlup şehre yetişir; orada, vazifesini güzelce yapan bir namuslu askere münasip bir mükâfat görür.

İşte ey nefs-i serkeş! Bil ki, o iki yolcu, biri mutî-i kanun-u İlâhî, birisi de âsi ve hevâya tabi insanlardır. O yol ise hayat yoludur ki, âlem-i ervahtan gelip kabirden geçer, âhirete gider. O çanta ve silâh ise, ibadet ve takvâdır. İbadetin çendan zahirî bir ağırlığı var. Fakat mânâsında öyle bir rahatlık ve hafiflik var ki, tarif edilmez. Çünkü âbid namazında der: اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ Yani, “Hâlık ve Rezzak Ondan başka yoktur. Zarar ve menfaat Onun elindedir. O hem Hakîmdir, abes iş yapmaz; hem Rahîmdir, ihsanı, merhameti çoktur” diye itikad ettiğinden, herşeyde bir hazine-i rahmet kapısını bulur, dua ile çalar. Hem herşeyi kendi Rabbisinin emrine musahhar görür. Rabbisine iltica eder, tevekkül ile istinad edip her musibete karşı tahassun eder. Îmânı ona bir emniyet-i tâmme verir.

Evet, her hakikî hasenât gibi, cesaretin dahi menbaı imandır, ubûdiyettir. Her seyyiât gibi cebânetin dahi menbaı dalâlettir. Evet, tam münevverü’l-kalb bir âbidi, küre-i arz bomba olup patlasa, ihtimaldir ki, onu korkutmaz. Belki, harika bir kudret-i Samedâniyeyi lezzetli bir hayretle seyredecek. Fakat, meşhur bir münevverü’l-akıl denilen kalbsiz bir fâsık feylesof ise, gökte bir kuyrukluyıldızı görse, yerde titrer, “Acaba bu serseri yıldız arzımıza çarpmasın mı?” der, evhâma düşer. (Bir vakit böyle bir yıldızdan koca Amerika titredi. Çokları gece vakti hanelerini terk ettiler.)

Evet, insan nihayetsiz şeylere muhtaç olduğu halde, sermayesi hiç hükmünde bir şey... hem nihayetsiz musibetlere maruz olduğu halde, iktidarı hiç hükmünde bir şey... Adeta sermaye ve iktidar dairesi, eli nereye yetişirse o kadardır. Fakat emelleri, arzuları ve elemleri ve belâları ise, dairesi, gözü, hayali nereye yetişirse ve gidinceye kadar geniştir. İşte bu derece âciz ve zayıf, fakir ve muhtaç olan ruh-u beşere ibadet, tevekkül, tevhid, teslim, ne kadar azîm bir

kâr, bir saadet, bir nimet olduğunu, bütün bütün kör olmayan görür, derk eder.

Malûmdur ki, zararsız yol, zararlı yola—velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa—tercih edilir. Halbuki, meselemiz olan ubûdiyet yolu, zararsız olmakla beraber, ondan dokuz ihtimalle bir saadet-i ebediye hazinesi vardır. Fısk ve sefahet yolu ise—hattâ fâsıkın itirafıyla dahi—menfaatsiz olduğu halde, ondan dokuz ihtimalle şekavet-i ebediye helâketi bulunduğu, icmâ ve tevatür derecesinde hadsiz ehl-i ihtisasın ve müşahedenin şehadetiyle sabittir ve ehl-i zevkin ve keşfin ihbaratıyla muhakkaktır.

Elhasıl, âhiret gibi dünya saadeti dahi ibadette ve Allah'a asker olmaktadır. Öyle ise biz daima [4] اَلْحَمْدُ ِللهِ عَلَى الطَّاعَةِ وَالتَّوْفِيقِ demeliyiz ve Müslüman olduğumuza şükretmeliyiz.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Ey insanlar, ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
3.)Ben şehadet ederim ki; Allah'tan başka ilah yoktur.
4.)Bize taat ve muvaffakiyet nasip eden Allah'a hamd olsun.

Sözler : 4.Söz

4.Söz: Namaz hakkında

Dördüncü Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى اَلْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً [2] مَوْقُوتاً

اَلصَّلاَةُ عِمَادُ الدِّينِ [3]

Namaz ne kadar kıymettar ve mühim, hem ne kadar ucuz ve az bir masrafla kazanılır; hem namazsız adam ne kadar divane ve zararlı olduğunu iki kere iki dört eder derecesinde kat'î anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, gör:

Bir zaman, bir büyük hâkim, iki hizmetkârını, herbirisine yirmi dört altın verip, iki ay uzaklıkta has ve güzel bir çiftliğine ikamet etmek için gönderiyor. Ve onlara emreder ki: "Şu para ile yol ve bilet masrafı yapınız. Hem oradaki meskeninize lâzım bazı şeyleri mübâyaa ediniz. Bir günlük mesafede bir istasyon vardır. Hem araba, hem gemi, hem şimendifer, hem tayyare bulunur. Sermayeye göre binilir."

İki hizmetkâr, ders aldıktan sonra giderler. Birisi bahtiyar idi ki, istasyona kadar bir parça para masraf eder. Fakat o masraf içinde, efendisinin hoşuna gidecek öyle güzel bir ticaret elde eder ki, sermayesi birden bine çıkar. Öteki hizmetkâr bedbaht, serseri olduğundan, istasyona kadar yirmi üç altınını sarf eder. Kumara mumara verip zayi eder. Birtek altını kalır. Arkadaşı ona der:

"Yahu, şu liranı bir bilete ver, ta bu uzun yolda yayan ve aç kalmayasın. Hem bizim efendimiz kerîmdir; belki merhamet eder, ettiğin kusuru affeder. Seni de tayyareye bindirirler; bir günde mahall-

i ikametimize gideriz. Yoksa, iki aylık bir çölde aç, yayan, yalnız gitmeye mecbur olursun.”

Acaba şu adam inat edip, o tek lirasını bir define anahtarı hükmünde olan bir bilete vermeyip muvakkat bir lezzet için sefahete sarf etse, gayet akılsız, zararlı, bedbaht olduğunu en akılsız adam dahi anlamaz mı?

İşte ey namazsız adam! Ve ey namazdan hoşlanmayan nefsim!

O hâkim ise, Rabbimiz, Hâlıkımızdır. O iki hizmetkâr yolcu ise: Biri mütedeyyin, namazını şevkle kılar; diğeri gafil, namazsız insanlardır. O yirmi dört altın ise, yirmi dört saat her gündeki ömürdür. O has çiftlik ise Cennettir. O istasyon ise kabirdir. O seyahat ise kabre, haşre, ebede gidecek beşer yolculuğudur. Amele göre, takvâ kuvvetine göre, o uzun yolu mütefâvit derecede kat’ ederler. Bir kısım ehl-i takvâ berk gibi, bin senelik yolu bir günde keser. Bir kısmı da hayal gibi, elli bin senelik bir mesafeyi bir günde kat’ eder. Kur’ân-ı Azîmüşşan şu hakikate iki âyetiyle işaret eder. O bilet ise namazdır. Bir tek saat, beş vakit namaza abdestle kâfi gelir. Acaba yirmi üç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviyeye sarf eden ve o uzun hayat-ı ebediyeye bir tek saatini sarf etmeyen, ne kadar zarar eder, ne kadar nefsine zulmeder, ne kadar hilâf-ı akıl hareket eder! Zira, bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek akıl kabul ederse—halbuki kazanç ihtimali binde birdir—sonra yirmi dörtten bir malını, yüzde doksan dokuz ihtimalle kazancı musaddak bir hazine-i ebediyeye vermemek ne kadar hilâf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?

Halbuki namazda ruhun, kalbin, aklın büyük bir rahatı vardır. Hem cisme de o kadar ağır bir iş değildir. Hem namaz kılanın diğer mübah, dünyevî amelleri, güzel bir niyetle ibadet hükmünü alır. Bu surette bütün sermaye-i ömrünü âhirete mal edebilir; fani ömrünü bir cihette ibkà eder.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.) Şüphesiz ki namaz, mü’minler üzerine belli vakitler için farz olarak yazılmıştır. (Nisâ Sûresi, 4:103)
3.) Namaz dinin direğidir. (Tirmizi, İmân: 8; İbni Mâce, Fiten: 12; Müsned, 5:231, 237; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:76.)

Sözler : 5.Söz

Beşinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اِنَّ اللهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ [2]

Namaz kılmak ve büyük günahları işlememek ne derece hakikî bir vazife-i insaniye ve ne kadar fıtrî, münasip bir netice-i hilkat-i beşeriye olduğunu görmek istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Seferberlikte, bir taburda, biri muallem, vazifeperver, diğeri acemî, nefisperver iki asker beraber bulunuyordu. Vazifeperver nefer talime ve cihada dikkat eder, erzak ve tayınatını hiç düşünmezdi. Çünkü, anlamış ki, onu beslemek ve cihazatını vermek, hasta olsa tedavi etmek, hatta indelhâce lokmayı ağzına koymaya kadar devletin vazifesidir. Ve onun asıl vazifesi talim ve cihaddır. Fakat bazı erzak ve cihazat işlerinde işler. Kazan kaynatır, karavanayı yıkar, getirir. Ona sorulsa, “Ne yapıyorsun?” “Devletin angaryasını çekiyorum” der. Demiyor, “Nafakam için çalışıyorum.”

Diğer şikemperver ve acemi nefer ise, talime ve harbe dikkat etmezdi. “O devlet işidir, bana ne?” derdi. Daim nafakasını düşünüp onun peşinde dolaşır, taburu terk eder, çarşıya gider, alışveriş ederdi. Birgün, muallem arkadaşı ona dedi:

“Birader, asıl vazifen talim ve muharebedir. Sen onun için buraya getirilmişsin. Padişaha itimad et; o seni aç bırakmaz. O onun vazifesidir. Hem sen âciz ve fakirsin; her yerde kendini beslettiremezsin. Hem mücahede ve seferberlik zamanıdır. Hem sana âsidir der, ceza verirler. Evet, iki vazife peşimizde görünüyor. Biri padişahın vazifesidir; bazan biz onun angaryasını çekeriz ki, bizi

beslemektir. Diğeri bizim vazifemizdir; padişah bize teshilât ile yardım eder ki, talim ve harptir.”

Acaba o serseri nefer, o mücahid mualleme kulak vermezse, ne kadar tehlikede kalır, anlarsın.

İşte, ey tembel nefsim! O dalgalı meydan-ı harp, bu dağdağalı dünya hayatıdır. O taburlara taksim edilen ordu ise, cemiyet-i beşeriyedir. Ve o tabur ise, şu asrın cemaat-i İslâmiyesidir. O iki nefer ise: Biri, ferâiz-i diniyesini bilen ve işleyen ve kebâiri terk ve günahları işlememek için nefis ve şeytanla mücahede eden müttakî Müslümandır. Diğeri, Rezzâk-ı Hakikîyi itham etmek derecesinde derd-i maişete dalıp ferâizi terk eden ve maişet yolunda rastgele günahları işleyen fâsık-ı hâsirdir. Ve o talim ve talimat ise, başta namaz, ibadettir. Ve o harp ise, nefis ve heva, cin ve ins şeytanlarına karşı mücahede edip günahlardan ve ahlâk-ı rezileden kalb ve ruhunu helâket-i ebediyeden kurtarmaktır. Ve o iki vazife ise, birisi hayatı verip beslemektir; diğeri hayatı verene ve besleyene perestiş edip yalvarmaktır, Ona tevekkül edip emniyet etmektir.

Evet, en parlak bir mucize-i san’at-ı Samedâniye ve bir harika-i hikmet-i Rabbâniye olan hayatı kim vermiş, yapmış ise, rızıkla o hayatı besleyen ve idâme eden de Odur, Ondan başkası olmaz. Delil mi istersin? En zayıf, en aptal hayvan, en iyi beslenir (meyve kurtları ve balıklar gibi). Hem en âciz, en nazik mahlûk, en iyi rızkı o yer (çocuklar ve yavrular gibi). Evet, vasıta-i rızk-ı helâl iktidar ve ihtiyar ile olmadığını, belki acz ve zaaf ile olduğunu anlamak için, balıklarla tilkileri, yavrularla canavarları, ağaçlarla hayvanları muvazene etmek kâfidir.

Demek, derd-i maişet için namazını terk eden, o nefere benzer ki, talimi ve siperini bırakıp çarşıda dilencilik eder. Fakat namazını kıldıktan sonra Cenâb-ı Rezzâk-ı Kerîmin matbaha-i rahmetinden tayınatını aramak, başkalara bâr olmamak için kendisi bizzat gitmek güzeldir, mertliktir, o dahi bir ibadettir.

Hem insan ibadet için halk olunduğunu, fıtratı ve cihazât-ı mâneviyesi gösteriyor. Zira hayat-ı dünyeviyesine lâzım olan amel ve iktidar cihetinde en ednâ bir serçe kuşuna yetişmez. Fakat hayat-ı mâneviye ve uhreviyesine lâzım olan ilim ve iftikar ile tazarru ve ibadet cihetinde hayvanâtın sultanı ve kumandanı hükmündedir.

Demek, ey nefsim, hayat-ı dünyeviyeyi gaye-i maksat yapsan ve ona daim çalışsan, en ednâ bir serçe kuşunun bir neferi hükmünde olursun. Eğer hayat-ı uhreviyeyi gaye-i maksat yapsan ve şu hayatı dahi ona vesile ve mezraa etsen ve ona göre çalışsan, o vakit hayvanâtın büyük bir kumandanı hükmünde ve şu dünyada Cenâb-ı Hakkın nazlı ve niyazdar bir abdi, mükerrem ve muhterem bir misafiri olursun.

İşte sana iki yol. İstediğini intihâp edebilirsin. Hidayet ve tevfiki Erhamü'r-Râhimînden iste.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Şüphesiz ki Allah takvâya sarılanlarla, iyilik yapan ve iyi kullukta bulunanlarla beraberdir. (Nahl Sûresi, 16:128)

Sözler : 6.Söz

Altıncı Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ﴿2﴾

Nefis ve malını Cenâb-ı Hakka satmak ve Ona abd olmak ve asker olmak ne kadar kârlı bir ticaret, ne kadar şerefli bir rütbe olduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciği dinle:

Bir zaman bir padişah, raiyetinden iki adama, herbirisine emaneten birer çiftlik verir ki, içinde fabrika, makine, at, silâh gibi herşey var. Fakat fırtınalı bir muharebe zamanı olduğundan hiçbir şey kararında kalmaz; ya mahvolur veya tebeddül eder, gider. Padişah, o iki nefere, kemâl-i merhametinden, bir yaver-i ekremini gönderdi. Gayet merhametkâr bir ferman ile onlara diyordu:

“Elinizde olan emanetimi bana satınız; ta sizin için muhafaza edeyim, beyhude zayi olmasın. Hem muharebe bittikten sonra size daha güzel bir surette iade edeceğim. Hem güya o emanet malınızdır; pek büyük bir fiyat size vereceğim. Hem o makine ve fabrikadaki aletler benim namımla ve benim destgâhımda işlettirilecek; hem fiyatı, hem ücretleri birden bine yükselecek. Bütün o kârı size vereceğim. Hem de siz, âciz ve fakirsiniz. O koca işlerin masârifâtını tedarik edemezsiniz. Bütün masarifatı ve levâzımatı, ben deruhte ederim. Bütün varidatı ve menfaatı size vereceğim. Hem de terhisat zamanına kadar elinizde bırakacağım. İşte beş mertebe kâr içinde kâr!

“Eğer bana satmazsanız, zaten görüyorsunuz ki, hiç kimse elindekini muhafaza edemiyor. Herkes gibi elinizden çıkacak. Hem

beyhude gidecek; hem o yüksek fiyattan mahrum kalacaksınız. Hem o nazik, kıymettar aletler, mizanlar, istimal edilecek şahane madenler ve işler bulmadığından, bütün bütün kıymetten düşecekler. Hem idare ve muhafaza zahmeti ve külfeti başınıza kalacak. Hem emanette hıyanet cezasını göreceksiniz. İşte beş derece hasâret içinde hasâret!

“Hem de bana satmak ise, bana asker olup benim namımla tasarruf etmek demektir. Adi bir esir ve başıbozuğa bedel, âli bir padişahın has, serbest bir yaver-i askeri olursunuz.”

Onlar şu iltifatı ve fermanı dinledikten sonra, o iki adamdan aklı başında olanı dedi: “Başüstüne! Ben maaliftihar satarım, hem bin teşekkür ederim.”

Diğeri mağrur, nefsi firavunlaşmış, hodbin, ayyaş, güya ebedî o çiftlikte kalacak gibi dünya zelzele ve dağdağalarından haberi yok, dedi: “Yok yok, padişah kimdir? Ben mülkümü satmam, keyfimi bozmam.”

Biraz zaman sonra birinci adam öyle bir mertebeye çıktı ki, herkes haline gıpta ederdi. Padişahın lûtfuna mazhar olmuş; has sarayında saadetle yaşıyor. Diğeri öyle bir hale giriftar olmuş ki, herkes ona acıyor, hem “Müstehak!” diyor. Çünkü hatasının neticesi olarak, hem saadeti ve mülkü gitmiş, hem ceza ve azap çekiyor.

İşte, ey nefs-i pürheves! Şu misalin dürbünüyle hakikatin yüzüne bak. Amma o padişah ise, Ezel-Ebed Sultanı olan Rabbin, Hâlıkındır. Ve o çiftlikler, makineler, aletler, mîzanlar ise, senin daire-i hayatın içindeki mâmelekin ve o mâmelekin içindeki cisim, ruh ve kalbin ve onlar içindeki göz ve dil, akıl ve hayal gibi zahirî ve batınî hasselerindir. Ve o yaver-i ekrem ise, Resul-i Kerîmdir. Ve o ferman-ı ahkem ise, Kur’ân-ı Hakîmdir ki, bahsinde bulunduğumuz ticaret-i azîmeyi şu âyetle ilân ediyor:

اِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ [2]

Ve o dalgalı muharebe meydanı ise, şu fırtınalı dünya yüzüdür ki, durmuyor, dönüyor, bozuluyor ve her insanın aklına şu fikri veriyor: “Madem herşey elimizden çıkacak, fânî olup kaybolacak.

Acaba bâkîye tebdil edip ibkà etmek çaresi yok mu?” deyip düşünürken, birden semâvî sadâ-yı Kur’ân işitiliyor. Der:

“Evet, var. Hem beş mertebe kârlı bir surette, güzel ve rahat bir çaresi var.”

Sual: Nedir?

Elcevap: Emaneti sahib-i hakikîsine satmak. İşte o satışta beş derece kâr içinde kâr var.

Birinci kâr: Fânî mal bekà bulur. Çünkü Kayyûm-u Bâkî olan Zât-ı Zülcelâle verilen ve Onun yolunda sarf edilen şu ömr-ü zâil, bâkîye inkılâb eder, bâkî meyveler verir. O vakit ömür dakikaları, adeta tohumlar, çekirdekler hükmünde, zahiren fena bulur, çürür; fakat âlem-i bekàda saadet çiçekleri açarlar ve sünbüllenirler ve âlem-i berzahta ziyâdâr, mûnis birer manzara olurlar.

İkinci kâr: Cennet gibi bir fiyat veriliyor.

Üçüncü kâr: Her âzâ ve hasselerin kıymeti birden bine çıkar. Meselâ akıl bir alettir. Eğer Cenâb-ı Hakka satmayıp belki nefis hesabına çalıştırsan, öyle meş’um ve müz’iç ve muacciz bir alet olur ki, geçmiş zamanın âlâm-ı hazinanesini ve gelecek zamanın ehvâl-i muhavvifanesini senin bu biçare başına yükletecek; yümünsüz ve muzır bir alet derekesine iner. İşte bunun içindir ki, fâsık adam, aklın iz’aç ve tacizinden kurtulmak için, galiben ya sarhoşluğa veya eğlenceye kaçar. Eğer Mâlik-i Hakikîsine satılsa ve Onun hesabına çalıştırsan, akıl öyle tılsımlı bir anahtar olur ki, şu kâinatta olan nihayetsiz rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açar. Ve bununla sahibini saadet-i ebediyeye müheyya eden bir mürşid-i Rabbânî derecesine çıkar.

Meselâ göz bir hassedir ki, ruh bu âlemi o pencere ile seyreder. Eğer Cenâb-ı Hakka satmayıp belki nefis hesabına çalıştırsan, geçici, devamsız bazı güzellikleri, manzaraları seyirle şehvet ve heves-i nefsaniyeye bir kavvad derekesinde bir hizmetkâr olur. Eğer gözü, gözün Sâni-i Basîrine satsan ve Onun hesabına ve izni dairesinde çalıştırsan, o zaman şu göz, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir mütalâacısı ve şu âlemdeki mucizât-ı san’at-ı Rabbaniyenin bir seyircisi ve şu küre-i arz bahçesindeki rahmet çiçeklerinin mübarek bir arısı derecesine çıkar.

Meselâ dildeki kuvve-i zâikayı Fâtır-ı Hakîmine satmazsan, belki nefis hesabına, mide namına çalıştırsan, o vakit midenin tavlasına ve fabrikasına bir kapıcı derekesine iner, sukut eder. Eğer Rezzâk-ı Kerîme satsan, o zaman dildeki kuvve-i zâika, rahmet-i İlâhiye hazinelerinin bir nâzır-ı mâhiri ve kudret-i Samedâniye matbahlarının bir müfettiş-i şâkiri rütbesine çıkar.

İşte, ey akıl, dikkat et! Meş'um bir alet nerede, kâinat anahtarı nerede? Ey göz, güzel bak! Adi bir kavvad nerede, kütüphane-i İlâhînin mütefennin bir nâzırı nerede? Ve ey dil, iyi tat! Bir tavla kapıcısı ve bir fabrika yasakçısı nerede, hazine-i hassa-i rahmet nâzırı nerede?

Ve daha bunlar gibi başka aletleri ve âzâları kıyas etsen anlarsın ki, hakikaten mü'min Cennete lâyık ve kâfir Cehenneme muvafık bir mahiyet kesb eder. Ve onların herbiri öyle bir kıymet almalarının sebebi, mü'min imanıyla Hâlıkının emanetini Onun namına ve izni dairesinde istimal etmesidir. Ve kâfir hıyanet edip nefs-i emmâre hesabına çalıştırmasıdır.

Dördüncü kâr: İnsan zayıftır; belâları çok. Fakirdir; ihtiyacı pek ziyade. Âcizdir; hayat yükü pek ağır. Eğer Kadîr-i Zülcelâle dayanıp tevekkül etmezse ve itimad edip teslim olmazsa, vicdanı daim azap içinde kalır. Semeresiz meşakkatler, elemler, teessüfler onu boğar. Ya sarhoş ya canavar eder.

Beşinci kâr: Bütün o âzâ ve aletlerin ibadeti ve tesbihâtı ve o yüksek ücretleri, en muhtaç olduğun bir zamanda Cennet yemişleri suretinde sana verileceğine, ehl-i zevk ve keşif ve ehl-i ihtisas ve müşahede ittifak etmişler.

İşte bu beş mertebe kârlı ticareti yapmazsan, şu kârlardan mahrumiyetten başka, beş derece hasâret içinde hasârete düşeceksin.

Birinci hasâret: O kadar sevdiğin mal ve evlât ve perestiş ettiğin nefis ve hevâ ve meftun olduğun gençlik ve hayat zayi olup kaybolacak, senin elinden çıkacaklar. Fakat günahlarını, elemlerini sana bırakıp boynuna yükletecekler.

İkinci hasâret: Emanete hıyanet cezasını çekeceksin. Çünkü en kıymettar aletleri en kıymetsiz şeylerde sarf edip nefsine zulmettin.

Üçüncü hasâret: Bütün o kıymettar cihazât-ı insaniyeyi hayvanlıktan çok aşağı bir derekeye düşürüp hikmet-i İlâhiyeye iftira ve zulmettin.

Dördüncü hasâret: Acz ve fakrınla beraber, o pek ağır hayat yükünü zayıf beline yükleyip zevâl ve firak sillesi altında daim vâveylâ edeceksin.

Beşinci hasâret: Hayat-ı ebediye esasatını ve saadet-i uhreviye levazımatını tedarik etmek için verilen akıl, kalb, göz, dil gibi güzel hediye-i Rahmâniyeyi, Cehennem kapılarını sana açacak çirkin bir surete çevirmektir.

Şimdi satmaya bakacağız. Acaba o kadar ağır birşey midir ki, çokları satmaktan kaçıyorlar?

Yok, kat'a ve asla! Hiç öyle ağırlığı yoktur. Zira helâl dairesi geniştir, keyfe kâfi gelir. Harama girmeye hiç lüzum yoktur. Ferâiz-i İlâhiye ise hafiftir, azdır. Allah'a abd ve asker olmak öyle lezzetli bir şereftir ki, tarif edilmez. Vazife ise, yalnız bir asker gibi, Allah namına işlemeli, başlamalı. Ve Allah hesabıyla vermeli ve almalı. Ve izni ve kanunu dairesinde hareket etmeli, sükûnet bulmalı. Kusur etse, istiğfar etmeli.

"Yâ Rab, kusurumuzu affet. Bizi kendine kul kabul et. Emanetini kabzetmek zamanına kadar bizi emanette emin kıl. Âmin" demeli ve Ona yalvarmalı.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Allah mü'minlerden canlarını ve mallarını, karşılığında Cenneti onlara vermek suretiyle satın almıştır. (Tevbe Sûresi, 9:111)

Sözler : 7.Söz

Yedinci Söz

يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَلا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَوةُ
الدُّنْيا وَلا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ

آمَنْتُ بِاللهِ وَ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ

Şu kâinatın tılsım-ı muğlâkını açan [1] ruh-u beşer için saadet kapısını fetheden ne kadar kıymettar iki tılsım-ı müşkülküşâ olduğunu; ve sabır ile Hâlıkına tevekkül ve iltica ve şükür ile Rezzâkından sual ve dua ne kadar nâfi ve tiryak gibi iki ilâç olduğunu; ve Kur'ân'ı dinlemek, hükmüne inkıyad etmek, namazı kılmak, kebâiri terk etmek ebedü'l-âbâd yolculuğunda ne kadar mühim, değerli, revnaktar bir bilet, bir zâd-ı âhiret, bir nur-u kabir olduğunu anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Bir zaman, bir asker, meydan-ı harp ve imtihanda, kâr ve zarar deveranında pek müthiş bir vaziyete düşer. Şöyle ki:

Sağ ve sol iki tarafından dehşetli, derin iki yara ile yaralı; ve arkasında cesîm bir arslan, ona saldırmak için bekliyor gibi duruyor. Ve gözü önünde bir darağacı dikilmiş, bütün sevdiklerini asıp mahvediyor, onu da bekliyor. Hem bu hali ile beraber uzun bir yolculuğu var; nefyediliyor.

O biçare, şu dehşet içinde meyusane düşünürken, sağ cihetinde Hızır gibi bir hayırhah, nuranî bir zât peyda olur, ona der:

"Meyus olma. Sana iki tılsım verip öğreteceğim. Güzelce istimal etsen, o arslan, sana musahhar bir at olur. Hem o darağacı, sana

keyif ve tenezzüh için hoş bir salıncağa döner. Hem sana iki ilâç vereceğim. Güzelce istimal etsen, o iki müteaffin yaraların, iki güzel kokulu gül-ü Muhammedî (a.s.m.) denilen latîf çiçeğe inkılâb ederler. Hem sana bir bilet vereceğim. Onunla, uçar gibi, bir senelik bir yolu bir günde kesersin. İşte, eğer inanmıyorsan, bir parça tecrübe et; ta doğru olduğunu anlayasın.”

Hakikaten bir parça tecrübe etti, doğru olduğunu tasdik etti.

Evet, ben, yani şu biçare Said dahi bunu tasdik ederim. Çünkü biraz tecrübe ettim, pek doğru gördüm.

Bundan sonra birden gördü ki, sol cihetinden şeytan gibi dessas, ayyaş, aldatıcı bir adam, çok ziynetler, süslü suretler, fantaziyeler, müskirler beraber olduğu halde geldi, karşısında durdu. Ona dedi: “Hey, arkadaş! Gel, gel, beraber işret edip keyfedelim. Şu güzel kız suretlerine bakalım. Şu hoş şarkıları dinleyelim. Şu tatlı yemekleri yiyelim.”

Sual: “Ha, ha, nedir ağzında gizli okuyorsun?”

Cevap: “Bir tılsım.”

“Bırak şu anlaşılmaz işi. Hazır keyfimizi bozmayalım.”

S: “Ha, şu ellerindeki nedir?”

C: “Bir ilâç.”

“At şunu. Sağlamsın. Neyin var? Alkış zamanıdır.”

S: “Ha, şu beş nişanlı kâğıt nedir?”

C: “Bir bilet. Bir tayınat senedi.”

“Yırt bunları. Şu güzel bahar mevsiminde yolculuk bizim nemize lâzım?” der. Herbir desise ile onu iknaa çalışır. Hattâ o biçare, ona biraz meyleder.

Evet, insan aldanır. Ben de öyle bir dessasa aldandım.

Birden, sağ cihetinden ra’d gibi bir ses gelir. Der: “Sakın aldanma. Ve o dessasa de ki: Eğer arkamdaki arslanı öldürüp, önümdeki darağacını kaldırıp, sağ ve solumdaki yaraları def edip, peşimdeki yolculuğu men edecek bir çare sende varsa, bulursan, haydi yap, göster, görelim. Sonra de, ‘Gel, keyfedelim.’ Yoksa sus, hey sersem! Ta Hızır gibi bu zât-ı semâvî dediğini desin.”

İşte, ey gençliğinde gülmüş, şimdi güldüğüne ağlayan nefsim! Bil: O bîçâre asker ise, sensin ve insandır. Ve o arslan ise eceldir. Ve

o darağacı ise ölüm ve zevâl ve firaktır ki, gece-gündüzün dönmesinde her dost veda eder, kaybolur. Ve o iki yara ise, birisi müz'iç ve hadsiz bir acz-i beşerî, diğeri elîm, nihayetsiz bir fakr-ı insanîdir. Ve o nefy ve yolculuk ise, âlem-i ervahtan, rahm-ı mâderden, sabâvetten, ihtiyarlıktan, dünyadan, kabirden, berzahtan, haşirden, sırattan geçer bir uzun sefer-i imtihandır. Ve o iki tılsım ise, Cenâb-ı Hakka iman ve âhirete imandır.

Evet, şu kudsî tılsım ile ölüm, insan-ı mü'mini zindan-ı dünyadan bostan-ı cinâna, huzur-u Rahmân'a götüren bir musahhar at ve burâk suretini alır. Onun içindir ki, ölümün hakikatini gören kâmil insanlar, ölümü sevmişler, daha ölüm gelmeden ölmek istemişler. Hem zevâl ve firak, memat ve vefat ve darağacı olan mürur-u zaman, o iman tılsımı ile, Sâni-i Zülcelâlin taze taze, renk renk, çeşit çeşit mucizât-ı nakşını, havârık-ı kudretini, tecelliyât-ı rahmetini kemâl-i lezzetle seyir ve temâşâya vasıta suretini alır.

Evet, güneşin nurundaki renkleri gösteren âyinelerin tebeddül edip tazelenmesi ve sinema perdelerinin değişmesi, daha hoş, daha güzel manzaralar teşkil eder.

Ve o iki ilâç ise, biri sabır ile tevekküldür; Hâlıkının kudretine istinad, hikmetine itimaddır. Öyle mi? Evet, emr-i kün-feyekün'e mâlik bir Sultan-ı Cihana acz tezkeresiyle istinad eden bir adamın ne pervası olabilir? Zira en müthiş bir musibet karşısında [2] إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ deyip itminân-ı kalble Rabb-i Rahîmine itimad eder. Evet, ârif-i billâh aczden, mehâfetullahtan telezzüz eder. Evet, havfta lezzet vardır. Eğer bir yaşındaki bir çocuğun aklı bulunsa ve ondan sual edilse, "En leziz ve en tatlı haletin nedir?" Belki diyecek: "Aczimi, zaafımı anlayıp validemin tatlı tokatından korkarak yine validemin şefkatli sinesine sığındığım halettir." Halbuki, bütün validelerin şefkatleri, ancak bir lem'a-i tecellî-i rahmettir. Onun içindir ki, kâmil insanlar, aczde ve havfullahta öyle bir lezzet bulmuşlar ki, kendi havl ve kuvvetlerinden şiddetle teberrî edip Allah'a acz ile sığınmışlar; aczi ve havfı kendilerine şefaatçi yapmışlar.

Diğer ilâç ise, şükür ve kanaat ile talep ve dua ve Rezzâk-ı Rahîmin rahmetine itimaddır. Öyle mi? Evet, bütün yeryüzünü bir sofra-i nimet eden ve bahar mevsimini bir çiçek destesi yapan ve o sofranın yanına koyan ve üstüne serpen bir Cevâd-ı Kerîmin misafirine fakr ve ihtiyaç nasıl elîm ve ağır olabilir? Belki, fakr ve ihtiyacı, hoş bir iştiha suretini alır; iştiha gibi, fakrın tezyidine çalışır. Onun içindir ki, kâmil insanlar, fakr ile fahretmişler. Sakın yanlış anlama, Allah'a karşı fakrını hissedip yalvarmak demektir. Yoksa fakrını halka gösterip dilencilik vaziyetini almak demek değildir.

Ve o bilet, senet ise, başta namaz olarak, edâ-i ferâiz ve terk-i kebâirdir. Öyle mi? Evet, bütün ehl-i ihtisas ve müşahedenin ve bütün ehl-i zevk ve keşfin ittifakıyla, o uzun ve karanlıklı ebedü'l-âbâd yolunda zad ve zahîre, ışık ve burâk, ancak Kur'ân'ın evâmirini imtisal ve nevâhîsinden içtinab ile elde edilebilir. Yoksa, fen ve felsefe, san'at ve hikmet, o yolda beş para etmez. Onların ışıkları kabrin kapısına kadardır.

İşte, ey tembel nefsim! Beş vakit namazı kılmak, yedi kebâiri terk etmek, ne kadar az ve rahat ve hafiftir. Neticesi, meyvesi, faidesi ne kadar çok mühim ve büyük olduğunu, aklın varsa, bozulmamışsa anlarsın. Ve fısk ve sefahete seni teşvik eden şeytana ve o adama dersin: Eğer ölümü öldürüp zevâli dünyadan izale etmek ve aczi ve fakrı beşerden kaldırıp kabir kapısını kapamak çaresi varsa, söyle, dinleyelim. Yoksa, sus! Kâinat mescid-i kebirinde Kur'ân kâinatı okuyor, onu dinleyelim. O nur ile nurlanalım. Hidayetiyle amel edelim. Ve onu vird-i zeban edelim. Evet, söz odur ve ona derler. Hak olup Haktan gelip hak diyen ve hakikati gösteren ve nuranî hikmeti neşreden odur.

اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْاِيمَانِ وَ
الْقُرْاٰنِ اَللّٰهُمَّ اَغْنِنَا بِالْاِفْتِقَارِ اِلَيْكَ وَ لاَ
تَفْقُرْنَا بِالْاِسْتِغْنَاءِ عَنْكَ تَبَرَّاْنَا اِلَيْكَ مِنْ
حَوْلِنَا وَ قُوَّتِنَا وَ الْتَجَئْنَا اِلَى حَوْلِكَ وَ

قُوَّتِكَ فَاجْعَلْنَا مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ وَ
لاَتَكِلْنَا اِلَى اَنْفُسِنَا وَاحْفَظْنَا بِحِفْظِكَ
وَارْحَمْنَا وَ ارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ صَفِيِّكَ وَ خَلِيلِكَ وَ
جَمَالِ مُلْكِكَ وَ مَلِيكِ صُنْعِكَ وَ عَيْنِ
عِنَايَتِكَ وَ شَمْسِ هِدَايَتِكَ وَ لِسَانِ حُجَّتِكَ
وَ مِثَالِ رَحْمَتِكَ وَ نُورِ خَلْقِكَ وَ شَرَفِ
مَوْجُودَاتِكَ وَ سِرَاجِ وَحْدَتِكَ فِى كَثْرَةِ
مَخْلُوقَاتِكَ وَ كَاشِفِ طِلْسِمِ كَائِنَاتِكَ وَ
دَلاَّلِ سَلْطَنَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ مُبَلِّغِ مَرْضِيَّاتِكَ
وَ مُعَرِّفِ كُنُوزِ اَسْمَائِكَ وَ مُعَلِّمِ عِبَادِكَ وَ
تَرْجُمَانِ آيَاتِكَ وَمِرْآتِ جَمَالِ رُبُوبِيَّتِكَ
وَ مَدَارِ شُهُودِكَ وَ اِشْهَادِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ
رَسُولِكَ الَّذِى اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَ
عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَ عَلَى
اِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى

مَلَئِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ اٰمِينَ

1.)Allah’ın varlığına ve birliğine ve âhiret gününe îmân ettim.
2.)‘Biz Allah’ın kullarıyız; yine Ona döneceğiz’ (derler). (Bakara Sûresi, 2:156)
3.)Allahım, kalbimizi iman ve Kur’ân nuruyla nurlandır. Allahım, kendimizi daima Sana muhtaç olduğumuzu hissetmekle bizi zengin eyle; Senin rahmetine ihtiyaç duymamakla bizi fakir düşürme. Biz kendi güç ve kuvvetimizden vazgeçip Senin güç ve ve kuvvetine sığındık. Sen de bizi, Sana tevekkül edenlerden eyle. Bizi nefsimize terk etme. Bizi hıfzınla koru. Bize, erkek ve kadın bütün mü’minlere rahmet et. Kulun, peygamberin, yüce katından seçtiğin, dostun, mülkünün güzelliği, sanatının sultanı, inâyetinin pınarı, hidâyetinin güneşi, hüccetinin lisanı, rahmetinin timsali, yaratıklarının nuru, mevcudatının şerefi, pek çok olan mahlukatının içinde birliğinin kandili, kâinatının tılsımının keşfedicisi, rubûbiyet saltanatının ilâncısı, râzı olduğun şeylerin tebliğcisi, isimlerinin definelerinin tanıtıcısı, kullarının öğreticisi, kâinatının delillerinin tercümanı, rububiyetine ait güzelliklerin aynası, Senin görünüp gösterilmene vesile olan habibin ve âlemlere rahmet olarak gönderdiğin resulün olan Efendimiz Muhammed’e, bütün âl ve ashâbına, kardeşleri olan nebî ve resullere, mukarreb meleklerine ve sâlih kullarına salât ve selâm eyle. Âmin.

Sözler : 8.Söz

8.Söz: Dinin mahiyet ve kıymeti

Sekizinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ [2]
اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْاِسْلاَمُ [3]

Şu dünya ve dünya içindeki ruh-u insanî ve insanda dinin mahiyet ve kıymetlerini; ve eğer din-i hak olmazsa dünya bir zindan olması; ve dinsiz insan en bedbaht mahlûk olduğunu; ve şu âlemin tılsımını açan, ruh-u beşerîyi zulümâttan kurtaran [4] يَآ اَللهُ ve Lâ ilâhe illâllah olduğunu [5] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ anlamak istersen, şu temsîlî hikâyeciğe bak, dinle:

Eski zamanda, iki kardeş uzun bir seyahate beraber gidiyorlar. Git gide ta yol ikileşti. O iki yol başında ciddî bir adamı gördüler. Ondan sordular: “Hangi yol iyidir?” O dahi onlara dedi ki: “Sağ yolda kanun ve nizama tebaiyet mecburiyeti vardır. Fakat o külfet içinde bir emniyet ve saadet vardır. Sol yolda ise serbestiyet ve hürriyet vardır. Fakat o serbestiyet içinde bir tehlike ve şekavet vardır. Şimdi intihaptaki ihtiyar sizdedir.”

Bunu dinledikten sonra, güzel huylu kardeş sağ yola [6] تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ deyip gitti ve nizam ve intizama tebaiyeti kabul etti. Ahlâksız ve serseri olan diğer kardeş, sırf serbestlik için sol yolu tercih etti. Zahiren hafif, mânen ağır vaziyette giden bu adamı hayalen takip ediyoruz:

İşte bu adam, dereden tepeden aşıp, git gide ta hâli bir sahrâya girdi. Birden müthiş bir sada işitti. Baktı ki, dehşetli bir arslan, meşelikten çıkıp ona hücum ediyor. O da kaçtı, ta altmış arşın derinliğinde susuz bir kuyuya rast geldi. Korkusundan kendini içine attı. Yarısına kadar düşüp elleri bir ağaca rast geldi, yapıştı. Kuyunun duvarında göğermiş olan o ağacın iki kökü var. İki fare, biri beyaz, biri siyah, o iki köke musallat olup kesiyorlar. Yukarıya baktı, gördü ki, arslan, nöbetçi gibi kuyunun başında bekliyor. Aşağıya baktı, gördü ki, dehşetli bir ejderha, içindedir. Başını kaldırmış, otuz arşın yukarıdaki ayağına takarrüp etmiş. Ağzı kuyu ağzı gibi geniştir. Kuyunun duvarına baktı, gördü ki, ısırıcı muzır haşarat, etrafını sarmışlar. Ağacın başına baktı, gördü ki, bir incir ağacıdır. Fakat, harika olarak, muhtelif çok ağaçların meyveleri, cevizden nara kadar, başında yemişleri var.

İşte, şu adam, sû-i fehminden, akılsızlığından anlamıyor ki, bu adi bir iş değildir. Bu işler tesadüfî olamaz. Bu acip işler içinde garip esrar var. Ve pek büyük bir işleyici var olduğunu intikal etmedi. Şimdi bunun kalbi ve ruh ve aklı şu elîm vaziyetten gizli feryad ü figan ettikleri halde, nefs-i emmâresi, güya birşey yokmuş gibi tecâhül edip, ruh ve kalbin ağlamasından kulağını kapayıp, kendi kendini aldatarak, bir bahçede bulunuyor gibi, o ağacın meyvelerini yemeye başladı. Halbuki o meyvelerin bir kısmı zehirli ve muzır idi.

Bir hadis-i kudsîde Cenâb-ı Hak buyurmuş: [7] اَناَ عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى Yani, “Kulum Beni nasıl tanırsa, onunla öyle muamele ederim.” İşte bu bedbaht adam, sûizan ve akılsızlığıyla, gördüğünü adi ve ayn-ı hakikat telâkki etti ve öyle de muamele gördü ve görüyor ve görecek. Ne ölüyor ki kurtulsun, ne de yaşıyor; böylece azap çekiyor. Biz de şu meş’umu bu azapta bırakıp döneceğiz. Ta öteki kardeşin halini anlayacağız.

İşte şu mübarek akıllı zât gidiyor. Fakat biraderi gibi sıkıntı çekmiyor. Çünkü güzel ahlâklı olduğundan güzel şeyleri düşünür, güzel hülyalar eder, kendi kendine ünsiyet eder. Hem biraderi gibi zahmet ve meşakkat çekmiyor. Çünkü nizamı bilir, tebaiyet eder, teshilât görür. Asayiş ve emniyet içinde serbest gidiyor.

İşte, bir bahçeye rast geldi. İçinde hem güzel çiçek ve meyveler var; hem bakılmadığı için murdar şeyler de bulunuyor. Kardeşi dahi böyle birisine girmişti. Fakat murdar şeylere dikkat edip meşgul olmuş, midesini bulandırmış, hiç istirahat etmeden çıkıp gitmişti. Bu zât ise, “Herşeyin iyisine bak” kaidesiyle amel edip, murdar şeylere hiç bakmadı. İyi şeylerden iyi istifade etti. Güzelce istirahat ederek çıkıp gidiyor.

Sonra, git gide, bu dahi evvelki biraderi gibi bir sahrâ-i azîmeye girdi. Birden, hücum eden bir arslanın sesini işitti, korktu. Fakat biraderi kadar korkmadı. Çünkü, hüsn-ü zannıyla ve güzel fikriyle, “Şu sahrânın bir hâkimi var. Ve bu arslan o hâkimin taht-ı emrinde bir hizmetkâr olması ihtimali var” diye düşünüp tesellî buldu. Fakat yine kaçtı. Ta altmış arşın derinliğinde bir susuz kuyuya rast geldi, kendini içine attı. Biraderi gibi, ortasında bir ağaca eli yapıştı, havada muallâk kaldı. Baktı, iki hayvan, o ağacın iki kökünü kesiyorlar. Yukarıya baktı arslan, aşağıya baktı bir ejderha gördü. Aynı kardeşi gibi, bir acip vaziyet gördü. Bu dahi tedehhüş etti—fakat kardeşinin dehşetinden bin derece hafif. Çünkü güzel ahlâkı ona güzel fikir vermiş; ve güzel fikir ise, ona herşeyin güzel cihetini gösteriyor. İşte, bu sebepten şöyle düşündü ki:

“Bu acip işler birbiriyle alâkadardır. Hem bir emirle hareket ederler gibi görünüyor. Öyle ise bu işlerde bir tılsım vardır. Evet, bunlar bir gizli hâkimin emriyle dönerler. Öyle ise ben yalnız değilim. O gizli hâkim bana bakıyor, beni tecrübe ediyor, bir maksat için beni bir yere sevk edip davet ediyor.”

Şu tatlı korku ve güzel fikirden bir merak neş’et eder ki: “Acaba beni tecrübe edip kendini bana tanıttırmak isteyen ve bu acip yolla bir maksada sevk eden kimdir?”

Sonra, tanımak merakından, tılsım sahibinin muhabbeti neş’et etti. Ve şu muhabbetten, tılsımı açmak arzusu neş’et etti. Ve o arzudan, tılsım sahibini razı edecek ve hoşuna gidecek bir güzel vaziyet almak iradesi neş’et etti.

Sonra, ağacın başına baktı, gördü ki, incir ağacıdır. Fakat başında binlerle ağacın meyveleri vardır. O vakit bütün bütün korkusu gitti. Çünkü kat’î anladı ki, bu incir ağacı bir listedir, bir fihristedir, bir sergidir. O mahfî hâkim, bağ ve bostanındaki

meyvelerin nümunelerini, bir tılsım ve bir mucize ile o ağaca takmış ve kendi misafirlerine ihzar ettiği et'imeye birer işaret suretinde o ağacı tezyin etmiş olmalı. Yoksa, bir tek ağaç, binler ağaçların meyvelerini vermez.

Sonra niyaza başladı. Ta tılsımın anahtarı ona ilham oldu. Bağırdı ki:

"Ey bu yerlerin hâkimi! Senin bahtına düştüm. Sana dehalet ediyorum ve sana hizmetkârım ve senin rızanı istiyorum ve seni arıyorum."

Ve bu niyazdan sonra, birden kuyunun duvarı yarılıp, şahane, nezih ve güzel bir bahçeye bir kapı açıldı. Belki, ejderha ağzı o kapıya inkılâb etti ve arslan ve ejderha iki hizmetkâr suretini giydiler ve onu içeriye davet ediyorlar. Hattâ o arslan, kendisine musahhar bir at şekline girdi.

İşte ey tembel nefsim ve ey hayalî arkadaşım! Geliniz, bu iki kardeşin vaziyetlerini muvazene edelim. Ta, iyilik nasıl iyilik getirir ve fenalık nasıl fenalık getirir, görelim, bilelim.

Bakınız, sol yolun bedbaht yolcusu, her vakit ejderhanın ağzına girmeye muntazırdır, titriyor. Ve şu bahtiyar ise, meyvedar ve revnaktar bir bahçeye davet edilir.

Hem o bedbaht, elîm bir dehşette ve azîm bir korku içinde kalbi parçalanıyor. Ve şu bahtiyar ise, leziz bir ibret, tatlı bir havf, mahbub bir marifet içinde garip şeyleri seyir ve temâşâ ediyor.

Hem o bedbaht, vahşet ve meyusiyet ve kimsesizlik içinde azap çekiyor. Ve şu bahtiyar ise, ünsiyet ve ümit ve iştiyak içinde telezzüz ediyor.

Hem o bedbaht, kendini vahşî canavarların hücumuna maruz bir mahpus hükmünde görüyor. Ve şu bahtiyar ise, bir aziz misafirdir ki, misafiri olduğu mihmandar-ı kerîmin acip hizmetkârlarıyla ünsiyet edip eğleniyor.

Hem o bedbaht, zahiren leziz, mânen zehirli yemişleri yemekle azabını tâcil ediyor. Zira o meyveler, nümunelerdir: Tatmaya izin var, ta asıllarına talip olup müşteri olsun. Yoksa hayvan gibi yutmaya izin yoktur. Ve şu bahtiyar ise, tadar, işi anlar, yemesini tehir eder ve intizar ile telezzüz eder.

Hem o bedbaht kendi kendine zulmetmiş. Gündüz gibi güzel bir hakikati ve parlak bir vaziyeti, basiretsizliğiyle kendisine muzlim ve zulümatlı bir evham, bir cehennem şekline getirmiş. Ne şefkate müstehaktır ve ne de kimseden şekvâya hakkı vardır. Meselâ, bir adam, güzel bir bahçede, ahbaplarının ortasında, yaz mevsiminde, hoş bir ziyafetteki keyfe kanaat etmeyip kendini pis müskirlerle sarhoş edip kendisini kış ortasında, canavarlar içinde, aç, çıplak tahayyül edip bağırmaya ve ağlamaya başlasa, nasıl şefkate lâyık değil, kendi kendine zulmediyor, dostlarını canavar görüp tahkir ediyor. İşte bu bedbaht dahi öyledir.

Ve şu bahtiyar ise, hakikati görür. Hakikat ise güzeldir. Hakikatin hüsnünü derk etmekle, hakikat sahibinin kemâline hürmet eder, rahmetine müstehak olur. İşte, “Fenalığı kendinden, iyiliği Allah’tan bil” olan hükm-ü Kur’ânînin sırrı zâhir oluyor.

Daha bunlar gibi sair farkları muvazene etsen, anlayacaksın ki, evvelkisinin nefs-i emmâresi ona bir mânevî cehennem ihzar etmiş. Ve ötekisinin hüsn-ü niyeti ve hüsn-ü zannı ve hüsn-ü hasleti ve hüsn-ü fikri, onu büyük bir ihsan ve saadete ve parlak bir fazilete ve feyze mazhar etmiş.

Ey nefsim! Ve ey nefsimle beraber bu hikâyeyi dinleyen adam!

Eğer bedbaht kardeş olmak istemezsen ve bahtiyar kardeş olmak istersen, Kur’ân’ı dinle ve hükmüne mutî ol ve ona yapış ve ahkâmıyla amel et.

Şu hikâye-i temsiliyede olan hakikatleri eğer fehmettinse, hakikat-i din ve dünya ve insan ve imanı ona tatbik edebilirsin. Mühimlerini ben söyleyeceğim; incelerini sen kendin istihrac et.

İşte, bak: O iki kardeş ise, biri ruh-u mü’min ve kalb-i salihtir. Diğeri ruh-u kâfir ve kalb-i fâsıktır. Ve o iki tarikten sağ ise, tarik-i Kur’ân ve imandır. Sol ise, tarik-i isyan ve küfrandır.

Ve o yoldaki bahçe ise, cemiyet-i beşeriye ve medeniyet-i insaniye içinde muvakkat hayat-ı içtimaiyedir ki, içinde hayır ve şer, iyi ve fena, temiz ve pis şeyler beraber bulunur. Âkıl odur ki, [8] خُذْ مَا صَفَا دَعْ مَا كَدَرْ kaidesiyle amel eder, selâmet-i kalble gider Ve o sahrâ ise, şu arz ve dünyadır. Ve o arslan ise, ölüm

ve eceldir. Ve o kuyu ise, beden-i insan ve zaman-ı hayattır. Ve o altmış arşın derinlik ise, ömr-ü vasatî ve ömr-ü galibî olan altmış seneye işarettir. Ve o ağaç ise, müddet-i ömür ve madde-i hayattır. Ve o iki siyah ve beyaz hayvan ise gece ve gündüzdür.

Ve o ejderha ise, ağzı kabir olan tarik-i berzahiye ve revâk-ı uhreviyedir. Fakat o ağız, mü'min için, zindandan bir bahçeye açılan bir kapıdır. Ve o haşerat-ı muzırra ise, musibât-ı dünyeviyedir. Fakat, mü'min için, gaflet uykusuna dalmamak için tatlı ikazât-ı İlâhiye ve iltifatât-ı Rahmâniye hükmündedir.

Ve o ağaçtaki yemişler ise, dünyevî nimetlerdir ki, Cenâb-ı Kerîm-i Mutlak, onları âhiret nimetlerine bir liste, hem ihtar edici, hem müşabihleri, hem Cennet meyvelerine müşterileri davet eden nümuneler suretinde yapmış.

Ve o ağacın, birliğiyle beraber muhtelif başka başka meyveler vermesi ise, kudret-i Samedâniyenin sikkesine ve rubûbiyet-i İlâhiyenin hâtemine ve saltanat-ı Ulûhiyetin turrasına işarettir. Çünkü birtek şeyden herşeyi yapmak, yani, bir topraktan bütün nebatat ve meyveleri yapmak, hem bir sudan bütün hayvanâtı halk etmek, hem basit bir yemekten bütün cihazât-ı hayvaniyeyi icad etmek; bununla beraber herşeyi birtek şey yapmak, yani, zîhayatın yediği gayet muhtelifü'l-cins taamlardan o zîhayata bir lâhm-ı mahsus yapmak, bir cild-i basit dokumak gibi san'atlar, Zât-ı Ehad-i Samed olan Sultan-ı Ezel ve Ebedin sikke-i hassasıdır, hâtem-i mahsusudur, taklit edilmez bir turrasıdır. Evet, birşeyi herşey ve herşeyi birşey yapmak, herşeyin Hâlıkına has ve Kadîr-i Külli Şeye mahsus bir nişandır, bir âyettir.

Ve o tılsım ise, sırr-ı imanla açılan sırr-ı hikmet-i hilkattir. Ve o miftah ise, [9] يَا اَللهُ .. لاَ اِلٰهَ اِلاَّاللهُ .. اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ dur.

Ve o ejderha ağzı bahçe kapısına inkılâb etmesi ise işarettir ki, kabir, ehl-i dalâlet ve tuğyan için vahşet ve nisyan içinde zindan gibi sıkıntılı ve bir ejderha batnı gibi dar bir mezara açılan bir kapı olduğu halde, ehl-i Kur'ân ve iman için, zindan-ı dünyadan bostan-ı bekàya ve meydan-ı imtihandan ravza-i cinâna ve zahmet-i hayattan rahmet-

i Rahmân'a açılan bir kapıdır. Ve o vahşî arslanın dahi munis bir hizmetkâra dönmesi ve musahhar bir at olması ise, işarettir ki, mevt, ehl-i dalâlet için, bütün mahbubâtından elîm bir firak-ı ebedîdir. Hem kendi cennet-i kâzibe-i dünyeviyesinden ihraç ve tard ve vahşet ve yalnızlık içinde zindan-ı mezara idhal ve hapis olduğu halde, ehl-i hidayet ve ehl-i Kur'ân için, öteki âleme gitmiş eski dost ve ahbaplarına kavuşmaya vesiledir. Hem hakikî vatanlarına ve ebedî makam-ı saadetlerine girmeye vasıtadır. Hem zindan-ı dünyadan bostan-ı cinâna bir davettir. Hem Rahmân-ı Rahîmin fazlından, kendi hizmetine mukabil ahz-ı ücret etmeye bir nöbettir. Hem vazife-i hayat külfetinden bir terhistir. Hem ubûdiyet ve imtihanın talim ve talimâtından bir paydostur.

Elhasıl: Her kim hayat-ı fâniyeyi esas maksat yapsa, zahiren bir cennet içinde olsa da, mânen cehennemdedir. Ve her kim hayat-ı bâkıyeye ciddî müteveccih ise, saadet-i dâreyne mazhardır. Dünyası ne kadar fena ve sıkıntılı olsa da, dünyasını Cennetin intizar salonu hükmünde gördüğü için hoş görür, tahammül eder, sabır içinde şükreder.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَهْلِ السَّعَادَةِ ﴿10﴾
وَالسَّلَامَةِ وَالْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ اٰمِينَ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ بِعَدَدِ جَمِيعِ
الْحُرُوفَاتِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِى جَمِيعِ
الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَحْمٰنِ فِي
مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَائَةِ كُلِّ
كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ اَوَّلِ
النُّزُولِ اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ وَارْحَمْنَا

وَوَالِدَيْناَ وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِعَدَدِهَا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Hayy Odur. Kayyum Odur. (Bakara Sûresi, 2:255)
3.)Şüphesiz ki Allah katında makbul olan din İslâm dinidir. (Âl-i İmran Sûresi, 3:19)
4.)Ey Allah.
5.)Allahtan başka ilah yoktur.
6.)Allah’a tevekkül ettim (Hûd Sûresi: 56)
7.)Ben kulumun zannı üzereyim.
8.)Saf olanı al, karışık olanı bırak.
9.)Ey Allah.. Allahtan başka ilah yoktur.
10.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Hayy ve Kayyum Odur. (Bakara Sûresi, 2:255)Allahım, bizi saadet, selâmet, Kur’ân ve iman ehlinden eyle Âmin. Allahım, Efendimiz Muhammed’e ve âline ve ashâbına, Kur’ân’ın ilk indiği günden kıyametin kopmasına kadar onu okuyan herbir okuyucunun okuduğu herbir kelimenin hava dalgalarının aynalarında Rahmân’ın izniyle yansıyan bütün kelimelerinin bütün harfleri sayısınca salât ve selâm et. Ve bunlar adedince, bize, anne ve babamıza, erkek ve kadın bütün mü’minlere rahmetinle merhamet et, ey merhamet edenlerin en merhametlisi. Âmin. Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun.

Sözler : 9.Söz

9.Söz: Namaz vakitlerinin hikmeti

Dokuzuncu Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ [2]
تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

Ey birader! Benden, namazın şu muayyen beş vakte hikmet-i tahsisini soruyorsun. Pek çok hikmetlerinden yalnız birisine işaret ederiz.

Evet, herbir namazın vakti, mühim bir inkılâp başı olduğu gibi, azîm bir tasarruf-u İlâhînin âyinesi ve o tasarruf içinde ihsânât-ı külliye-i İlâhiyenin birer mâkesi olduğundan, Kadîr-i Zülcelâle o vakitlerde daha ziyade tesbih ve tazim ve hadsiz nimetlerinin iki vakit ortasında toplanmış yekûnuna karşı şükür ve hamd demek olan namaza emredilmiştir. Şu ince ve derin mânâyı bir parça fehmetmek için, Beş Nükteyi nefsimle beraber dinlemek lâzım.

•1.Nükte: Namazın manası
•2.Nükte: İbadetin manası
•3.Nükte: Namaz ibadetlerin fihristesidir
•4.Nükte: Alem-i ekberin saat-i kübrası ve namaz vakitleri
•5.Nükte: İnsanın aczi ve zaafı cihetiyle namaz vakitleri

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Haydi siz akşama erdiğinizde ve sabaha kavuştuğunuzda Allah'ı tesbih edin. Göklerde ve yerde hamd ve övgü Ona mahsustur. İkindi vaktinde de ve öğle vaktine erişince de Allah'ı tesbih edip namaz kılın. (Rum Sûresi, 30:17-18)

Sözler : 9.Söz : 1.Nükte

1.Nükte: Namazın manası

Birinci Nükte

Namazın mânâsı, Cenâb-ı Hakkı tesbih ve tâzim ve şükürdür. Yani, celâline karşı kavlen ve fiilen Sübhânallah deyip takdis etmek; hem, kemâline karşı lâfzen ve amelen Allahu ekber deyip tâzim etmek; hem, cemâline karşı kalben ve lisanen ve bedenen Elhamdülillâh deyip şükretmektir.

Demek, tesbih ve tekbir ve hamd, namazın çekirdekleri hükmündedirler. Ondandır ki, namazın harekât ve ezkârında, bu üç şey her tarafında bulunuyorlar. Hem ondandır ki, namazdan sonra, namazın mânâsını tekid ve takviye için, şu kelimât-ı mübareke, otuz üç defa tekrar edilir; namazın mânâsı şu mücmel hülâsalarla tekid edilir.

Sözler : 9.Söz : 2.Nükte

2.Nükte: İbadetin manası

İkinci Nükte

İbadetin mânâsı şudur ki: Dergâh-ı İlâhîde abd kendi kusurunu ve acz ve fakrını görüp kemâl-i Rububiyetin ve kudret-i Samedâniyenin ve rahmet-i İlâhiyenin önünde hayret ve muhabbetle secde etmektir.

Yani, Rububiyetin saltanatı, nasıl ki ubûdiyeti ve itaati ister. Rububiyetin kudsiyeti, paklığı dahi ister ki, abd, kendi kusurunu görüp, istiğfar ile ve Rabbini bütün nekaisten pak ve müberra ve ehl-i dalâletin efkâr-ı batılasından münezzeh ve muallâ ve kâinatın bütün kusurâtından mukaddes ve muarra olduğunu, tesbih ile, Sübhanallah ile ilân etsin.

Hem de Rububiyetin kemâl-i kudreti dahi ister ki, abd, kendi zaafını ve mahlûkatın aczini görmekle, kudret-i Samedâniyenin azamet-i âsârına karşı istihsan ve hayret içinde Allahu ekber deyip, huzû ile rükûa gidip, Ona iltica ve tevekkül etsin.

Hem Rububiyetin nihayetsiz hazine-i rahmeti de ister ki, abd, kendi ihtiyacını ve bütün mahlûkatın fakr ve ihtiyâcâtını sual ve dua lisanıyla izhar ve Rabbinin ihsan ve in’âmâtını şükür ve senâ ile ve Elhamdü lillâh ile ilân etsin.

Demek, namazın ef’âl ve akvâli bu mânâları tazammun ediyor ve bunlar için taraf-ı İlâhîden vaz edilmişler.

Sözler : 9.Söz : 3.Nükte

Üçüncü Nükte

Nasıl ki insan şu âlem-i kebirin bir misal-i musağğarıdır ve Fâtiha-i Şerife şu Kur'ân-ı Azîmüşşânın bir timsal-i münevveridir. Namaz dahi, bütün ibâdâtın envaını şamil bir fihriste-i nuraniyedir ve bütün esnâf-ı mahlûkatın elvân-ı ibadetlerine işaret eden bir harita-i kudsiyedir.

Sözler : 9.Söz : 4.Nükte

4.Nükte: Alem-i ekberin saat-i kübrası ve namaz vakitleri

Dördüncü Nükte

Nasıl ki haftalık bir saatin saniye ve dakika ve saat ve günlerini sayan milleri birbirine bakarlar, birbirinin misalidirler ve birbirinin hükmünü alırlar. Öyle de, Cenâb-ı Hakkın bir saat-i kübrâsı olan şu âlem-i dünyanın saniyesi hükmünde olan gece ve gündüz deveranı ve dakikaları sayan seneler ve saatleri sayan tabakat-ı ömr-ü insan ve günleri sayan edvâr-ı ömr-ü âlem birbirine bakarlar, birbirinin misalidirler ve birbirinin hükmündedirler ve birbirini hatırlatırlar.

Meselâ, **fecir** zamanı, tulûa kadar, evvel-i bahar zamanına, hem insanın rahm-ı mâdere düştüğü âvânına, hem semâvât ve arzın altı gün hilkatinden birinci gününe benzer ve hatırlatır ve onlardaki şuûnât-ı İlâhiyeyi ihtar eder.

Zuhr zamanı ise, yaz mevsiminin ortasına, hem gençlik kemâline, hem ömr-ü dünyadaki hilkat-i insan devrine benzer ve işaret eder ve onlardaki tecelliyât-ı rahmeti ve füyuzât-ı nimeti hatırlatır.

Asr zamanı ise, güz mevsimine, hem ihtiyarlık vaktine, hem Âhirzaman Peygamberinin (aleyhissalâtü vesselâm) asr-ı saadetine benzer ve onlardaki şuûnât-ı İlâhiyeyi ve in'âmât-ı Rahmâniyeyi ihtar eder.

Mağrib zamanı ise, güz mevsiminin âhirinde pek çok mahlûkatın gurubunu, hem insanın vefatını, hem dünyanın kıyamet iptidasındaki harabiyetini ihtar ile tecelliyât-ı celâliyeyi ifham ve beşeri gaflet uykusundan uyandırır, ikaz eder.

İşâ vakti ise, âlem-i zulümat nehar âleminin bütün âsârını siyah kefeniyle setretmesini, hem kışın beyaz kefeni ile ölmüş yerin yüzünü örtmesini, hem vefat etmiş insanın bakıye-i âsârı dahi vefat

edip nisyan perdesi altına girmesini, hem bu dar-ı imtihan olan dünyanın bütün bütün kapanmasını ihtar ile Kahhâr-ı Zülcelâlin celâlli tasarrufâtını ilân eder.

Gece vakti ise, hem kışı, hem kabri, hem âlem-i berzahı ifham ile, ruh-u beşer rahmet-i Rahmâna ne derece muhtaç olduğunu insana hatırlatır. Ve gecede teheccüd ise, kabir gecesinde ve berzah karanlığında ne kadar lüzumlu bir ışık olduğunu bildirir, ikaz eder ve bütün bu inkılâbat içinde Cenâb-ı Mün'im-i Hakikînin nihayetsiz nimetlerini ihtar ile, ne derece hamd ve senâya müstehak olduğunu ilân eder.

İkinci sabah ise, sabah-ı haşri ihtar eder. Evet, şu gecenin sabahı ve şu kışın baharı ne kadar makul ve lâzım ve kat'i ise, haşrin sabahı da, berzahın baharı da o kat'iyettedir.

Demek, bu beş vaktin herbiri bir mühim inkılâp başında olduğu ve büyük inkılâpları ihtar ettiği gibi, kudret-i Samedâniyenin tasarrufât-ı azîme-i yevmiyesinin işaretiyle, hem senevî, hem asrî, hem dehrî, kudretin mucizâtını ve rahmetin hedâyâsını hatırlatır. Demek asıl vazife-i fıtrat ve esas-ı ubûdiyet ve kat'i borç olan farz namaz, şu vakitlerde lâyıktır ve ensebdir.

Sözler : 9.Söz : 5.Nükte

5.Nükte: İnsanın aczi ve zaafı cihetiyle namaz vakitleri

Beşinci Nükte

İnsan fıtraten gayet zayıftır. Halbuki herşey ona ilişir, onu müteessir ve müteellim eder. Hem gayet âcizdir. Halbuki belâları ve düşmanları pek çoktur. Hem gayet fakirdir. Halbuki ihtiyâcâtı pek ziyadedir. Hem tembel ve iktidarsızdır. Halbuki hayatın tekâlifi gayet ağırdır. Hem insaniyet onu kâinatla alâkadar etmiştir. Halbuki sevdiği, ünsiyet ettiği şeylerin zevâl ve firakı, mütemadiyen onu incitiyor. Hem akıl ona yüksek maksatlar ve bâki meyveler gösteriyor. Halbuki eli kısa, ömrü kısa, iktidarı kısa, sabrı kısadır.

İşte, bu vaziyette bir ruh, **fecir** zamanında bir Kadîr-i Zülcelâlin, bir Rahîm-i Zülcemâlin dergâhına niyazla, namazla müracaat edip arzıhal etmek, tevfik ve medet istemek ne kadar elzem; ve peşindeki gündüz âleminde başına gelecek, beline yüklenecek işleri, vazifeleri tahammül için ne kadar lüzumlu bir nokta-i istinat olduğu bedâheten anlaşılır.

Ve **zuhr** zamanında—ki o zaman gündüzün kemâli ve zevâle meyli ve yevmî işlerin âvân-ı tekemmülü ve meşâğilin tazyikinden muvakkat bir istirahat zamanı ve fâni dünyanın bekàsız ve ağır işlerin verdiği gaflet ve sersemlikten ruhun teneffüse ihtiyaç vakti ve in’âmât-ı İlâhiyenin tezahür ettiği bir andır—ruh-u beşer o tazyikten kurtulup, o gafletten sıyrılıp, o mânâsız ve bekàsız şeylerden çıkıp, Kayyûm-u Bâkî olan Mün’im-i Hakikînin dergâhına gidip el bağlayarak, yekûn nimetlerine şükür ve hamd edip ve istiâne etmek ve celâl ve azametine karşı rükû ile aczini izhar etmek ve kemâl-i bîzevâline ve cemâl-i bîmisâline karşı secde edip hayret ve muhabbet ve mahviyetini ilân etmek demek olan zuhr namazını

kılmak ne kadar güzel, ne kadar hoş, ne kadar lâzım ve münasip olduğunu anlamayan insan, insan değil...

Asr vaktinde ki, o vakit hem güz mevsim-i hazinanesini ve ihtiyarlık halet-i mahzunânesini ve âhir zaman mevsim-i elîmânesini andırır ve hatırlattırır. Hem yevmî işlerin neticelenmesi zamanı, hem o günde mazhar olduğu sıhhat ve selâmet ve hayırlı hizmet gibi niam-ı İlâhiyenin bir yekûn-u azîm teşkil ettiği zamanı, hem o koca güneşin ufûle meyletmesi işaretiyle insan bir misafir memur ve herşey geçici, bîkarar olduğunu ilân etmek zamanıdır. Şimdi, ebediyeti isteyen ve ebed için halk olunan ve ihsana karşı perestiş eden ve firaktan müteellim olan ruh-u insan, kalkıp, abdest alıp, şu asr vaktinde ikindi namazını kılmak için Kadîm-i Bâkî ve Kayyûm-u Sermedînin dergâh-ı Samedâniyesine arz-ı münacat ederek, zevâlsiz ve nihayetsiz rahmetinin iltifatına iltica edip, hesapsız nimetlerine karşı şükür ve hamd ederek, izzet-i Rububiyetine karşı zelilâne rükûa gidip, sermediyet-i Ulûhiyetine karşı mahviyetkârâne secde ederek, hakikî bir teselli-i kalp, bir rahat-ı ruh bulup huzur-u kibriyâsında kemerbeste-i ubûdiyet olmak demek olan asr namazını kılmak ne kadar ulvî bir vazife, ne kadar münasip bir hizmet, ne kadar yerinde bir borc-u fıtrat eda etmek, belki gayet hoş bir saadet elde etmek olduğunu, insan olan anlar.

Mağrib vaktinde ki, o zaman hem kışın başlamasında yaz ve güz âleminin nazenin ve güzel mahlûkatının vedâ-yı hazinânesi içinde gurub etmesinin zamanını andırır. Hem insanın vefatıyla bütün sevdiklerinden bir firâk-ı elîmâne içinde ayrılıp kabre girmek zamanını hatırlatır. Hem dünyanın zelzele-i sekerat içinde vefatıyla, bütün sekenesi başka âlemlere göçmesi ve bu dar-ı imtihan lâmbasının söndürülmesi zamanını andırır, hatırlatır ve zevâlde gurub eden mahbuplara perestiş edenleri şiddetle ikaz eder bir vakittir.

İşte, akşam namazı için, böyle bir vakitte, fıtraten bir cemâl-i bâkîye âyine-i müştak olan ruh-u beşer,

•şu azîm işleri yapan ve bu cesîm âlemleri çeviren, tebdil eden Kadîm-i Lemyezel ve Bâkî-i Lâyezâlin Arş-ı Azametine yüzünü

çevirip, bu fânilerin üstünde Allahu ekber deyip, onlardan ellerini çekip, hizmet-i Mevlâ için el bağlayıp, Dâim-i Bâkînin huzurunda kıyam edip Elhamdü lillâh demekle kusursuz kemâline, misilsiz cemâline, nihayetsiz rahmetine karşı hamd ü senâ edip; [1] إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ demekle muinsiz Rububiyetine, şeriksiz Ulûhiyetine, vezirsiz Saltanatına karşı arz-ı ubûdiyet ve istiâne etmek;

- hem nihâyetsiz kibriyâsına, hadsiz kudretine ve aczsiz izzetine karşı rükûa gidip bütün kâinatla beraber zaaf ve aczini, fakr ve zilletini izhar etmekle [2] سُبْحَانَ رَبِّىَ الْعَظِيمُ deyip, Rabb-i Azîmini tesbih edip; hem zevâlsiz cemâl-i Zâtına, tağayyürsüz sıfât-ı kudsiyesine, tebeddülsüz kemâl-i sermediyetine karşı secde edip, hayret ve mahviyet içinde terk-i mâsivâ ile muhabbet ve ubûdiyetini ilân edip, hem bütün fânilere bedel bir Cemîl-i Bâkî, bir Rahîm-i Sermedî bulup [3] سُبْحَانَ رَبِّىَ الاَعْلٰى demekle zevâlden münezzeh, kusurdan müberrâ Rabb-i Âlâsını takdis etmek;
- sonra teşehhüd edip, oturup, bütün mahlûkatın tahiyyât-ı mübarekelerini ve salâvât-ı tayyibelerini kendi hesabına o Cemîl-i Lemyezel ve Celîl-i Lâyezâle hediye edip ve Resul-i Ekremine selâm etmekle biatını tecdid ve evamirine itaatini izhar edip ve imanını tecdid ile tenvir etmek için şu kasr-ı kâinatın intizam-ı hakîmânesini müşahede edip Sâni-i Zülcelâlin vahdâniyetine şehadet etmek;
- hem saltanat-ı Rububiyetin dellâlı ve mübelliğ-i marziyâtı ve kitab-ı kâinatın tercüman-ı âyâtı olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletine şehadet etmek..

demek olan mağrib namazını kılmak ne kadar latîf, nazif bir vazife, ne kadar aziz, leziz bir hizmet, ne kadar hoş ve güzel bir ubûdiyet, ne kadar ciddî bir hakikat ve bu fâni misafirhanede bâkiyâne bir sohbet ve dâimâne bir saadet olduğunu anlamayan adam, nasıl adam olabilir

İşâ vaktinde ki, o vakit gündüzün ufukta kalan bakıye-i âsârı dahi kaybolup gece âlemi kâinatı kaplar. Mukallibü'l-Leyli ve'n-Nehâr1 olan Kadîr-i Zülcelâlin o beyaz sahifeyi bu siyah sahifeye çevirmesindeki tasarrufât-ı Rabbâniyesiyle, yazın müzeyyen yeşil sahifesini kışın bârid beyaz sahifesine çevirmesindeki Musahhıru'ş-Şemsi ve'l-Kamer olan Hakîm-i Zülkemâlin icraat-ı İlâhiyesini hatırlatır.

Hem mürur-u zamanla ehl-i kuburun bakiye-i âsârı dahi şu dünyadan kesilmesiyle bütün bütün başka âleme geçmesindeki Hâlık-ı Mevt ve Hayatın şuûnât-ı İlâhiyesini andırır.

Hem dar ve fâni ve hakir dünyanın tamamen harap olup, azîm sekerâtıyla vefat edip, geniş ve bâki ve azametli âlem-i âhiretin inkişafında Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın tasarrufât-ı celâliyesini ve tecelliyât-ı cemâliyesini andırır, hatırlattırır bir zamandır.

Hem şu kâinatın Mâlik ve Mutasarrıf-ı Hakikîsi, Mâbud ve Mahbûb-u Hakikîsi o Zât olabilir ki, gece-gündüzü, kış ve yazı, dünya ve âhireti, bir kitabın sahifeleri gibi suhuletle çevirir, yazar, bozar, değiştirir, bütün bunlara hükmeder bir Kadîr-i Mutlak olduğunu ispat eden bir vaziyettir.

İşte, nihayetsiz âciz, zayıf, hem nihayetsiz fakir, muhtaç, hem nihayetsiz bir istikbal zulümâtına dalmakta, hem nihayetsiz hâdisât içinde çalkanmakta olan ruh-u beşer, yatsı namazını kılmak için şu mânâdaki işâda,

- İbrahimvâri (4) لَآ أُحِبُّ ٱلْآفِلِينَ deyip, Mâbûd-u Lemyezel, Mahbûb-u Lâyezâlin dergâhına namazla iltica edip ve şu fâni âlemde ve fâni ömürde ve karanlık dünyada ve karanlık istikbalde bir Bâkî-i Sermedî ile münâcât edip, bir parçacık bir sohbet-i bâkiye, birkaç dakikacık bir ömr-ü bâki içinde dünyasına nur serpecek, istikbalini ışıklandıracak, mevcudâtın ve ahbabının firak ve zevâlinden neş'et eden yaralarına merhem sürecek olan Rahmân-ı Rahîmin iltifat-ı rahmetini ve nur-u hidayetini görüp istemek;
- hem muvakkaten onu unutan ve gizlenen dünyayı o dahi unutup, dertlerini kalbin ağlamasıyla dergâh-ı rahmette döküp; hem ne olur

ne olmaz, ölüme benzeyen uykuya girmeden evvel son vazife-i ubûdiyetini yapıp, yevmiye defter-i amelini hüsn-ü hâtime ile bağlamak için salâta kıyam etmek, yani bütün fâni sevdiklerine bedel bir Mâbud ve Mahbûb-u Bâkînin ve bütün dilencilik ettiği âcizlere bedel bir Kadîr-i Kerîmin ve bütün titrediği muzırların şerrinden kurtulmak için bir Hafîz-i Rahîmin huzuruna çıkmak;

- hem Fâtiha ile başlamak, yani birşeye yaramayan ve yerinde olmayan, nâkıs, fakir mahlûkları medih ve minnettarlığa bedel, bir Kâmil-i Mutlak ve Ganiyy-i Mutlak ve Rahîm ve Kerîm olan Rabbü'l-Âlemîni medh ü senâ etmek, hem (5) إِيَّاكَ نَعْبُدُ hitabına terakki etmek, yani küçüklüğü, hiçliği, kimsesizliği ile beraber, Ezel ve Ebed Sultanı olan (6) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ 'e intisabıyla şu kâinatta nazdar bir misafir ve ehemmiyetli bir vazifedar makamına girip, (1) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ demekle bütün mahlûkat namına, kâinatın cemaat-i kübrâsı ve cemiyet-i uzmâsındaki ibâdât ve istiânâtı Ona takdim etmek;
- hem (7) اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ demekle, istikbal karanlığı içinde saadet-i ebediyeye giden nuranî yolu olan sırat-ı müstakime hidayeti istemek;
- hem şimdi yatmış nebatat, hayvanat gibi gizlenmiş güneşler, huşyar yıldızlar, birer nefer misillü emrine musahhar ve bu misafirhane-i âlemde birer lâmbası ve hizmetkârı olan Zât-ı Zülcelâlin kibriyâsını düşünüp, Allahu ekber deyip rukûa varmak;
- hem bütün mahlûkatın secde-i kübrâsını düşünüp, yani şu gecede yatmış mahlûkat gibi her senede, her asırdaki envâ-ı mevcudat, hattâ arz, hattâ dünya birer muntazam ordu, belki birer muti' nefer gibi vazife-i ubûdiyet-i dünyeviyesinden emr-i künfeyekûn ile terhis edildiği zaman, yani âlem-i gayba gönderildiği vakit, nihayet intizam ile zevâlde gurub seccadesinde Allahu ekber deyip secde ettikleri, hem emr-i künfeyekûn'den gelen bir sayha-i ihyâ ve ikaz ile yine baharda kısmen aynen, kısmen mislen haşrolup, kıyam edip, kemerbeste-i hizmet-i Mevlâ oldukları gibi, şu insancık, onlara iktidaen, o Rahmân-ı Zülkemâlin, o Rahîm-i Zülcemâlin bârgâh-ı

huzurunda hayret-âlûd bir muhabbet, bekà-âlûd bir mahviyet, izzet-âlûd bir tezellül içinde Allahu ekber deyip sücuda gitmek, yani bir nevi miraca çıkmak demek olan işâ namazını kılmak ne kadar hoş, ne kadar güzel, ne kadar şirin, ne kadar yüksek, ne kadar aziz ve leziz, ne kadar mâkul ve münasip bir vazife, bir hizmet, bir ubûdiyet, bir ciddî hakikat olduğunu elbette anladın.

Demek şu beş vakit, herbiri birer inkılâb-ı azîmin işârâtı ve icraat-ı cesîme-i Rabbâniyenin emârâtı ve in'âmât-ı külliye-i İlâhiyenin alâmâtı olduklarından, borç ve zimmet olan farz namazın o zamanlara tahsisi nihayet hikmettir.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ مُعَلِّماً لِعِبَادِكَ لِيُعَلِّمَهُمْ كَيْفِيَّةَ مَعْرِفَتِكَ وَالْعُبُودِيَّةِ لَكَ وَمُعَرِّفاً لِكُنُوزِ اَسْمَائِكَ وَتَرْجُمَاناً لاٰيَاتِ كِتَابِ كَائِنَاتِكَ وَمِرْاٰةً بِعُبُودِيَّتِهِ لِجَمَالِ رُبُوبِيَّتِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَارْحَمْنَا وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ اٰمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

1.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.)Büyük ve yüce olan Rabbimi her türlü noksandan tenzih ederim.
3.)En yüce olan Rabbimi her türlü noksandan tenzih ederim.
4.)Gece bastırınca İbrahim bir yıldız gördü, 'Rabbim budur!' dedi. Yıldız sönünce de, 'Ben öyle sönüp batanları tanrı diye sevmem' (dedi). (En'âm Sûresi, 6:76)
5.)Ancak Sana kulluk ederiz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

6.)O, hesap gününün sahibidir. (Fâtiha Sûresi, 1:4)
7.)Bizi doğru yola ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:6)
8.)Sen bütün kusurlardan, noksan sıfatlardan, aczden ve şerikten münezzeh olan Sübhânsın. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen herşeyi hakkıyla bilen Alîm, herşeyi hikmetle yapan Hakîm'sin. (Bakara Sûresi, 2:32)
9.)Allahım, kullarına Seni nasıl tanıyacaklarını ve Sana nasıl kulluk edeceklerini öğretmek ve isimlerinin hazinelerini tarif etmek üzere, kâinat kitabının âyetlerinin tercümanı ve kulluğuyla Senin cemâl-i rububiyetine bir ayna olarak gönderdiğin zâta, onun bütün âl ve ashâbına salât ve selâm et. Bize ve erkek, kadın bütün mü'minlere merhamet et. Âmin, rahmetinle ey merhamet edenlerin en merhametlisi.

Sözler : 10.Söz

10.Söz: Haşir risalesi

Risale-i Nur Mizanlarından
İman Ahiret Bürhanlarından

Onuncu Söz

Haşir Bahsi

İhtar: Şu risalede teşbih ve temsilleri hikâyeler suretinde yazdığımın sebebi, hem teshil, hem hakaik-ı İslâmiye ne kadar makul, mütenasip, muhkem, mütesanit olduğunu göstermektir. Hikâyelerin mânâları, sonlarındaki hakikatlerdir. Kinâiyat kabilinden, yalnız onlara delâlet ederler. Demek hayalî hikâyeler değil, doğru hakikatlerdir.

193 يا ايها الناس kıyamete, âhirde فانظر الى ihyaya.. Evvelde,

193 اذا زلزلت الارض kıyamete, و ما خلقكم ba'se..

193 [Eliflerin mecmuu]
193 [Onuncu Söz]
191 [Müellifi]
193 [Bediüzzaman]

Ahirdeki tarifnamenin hâşiyesinde izahı var. Said Nursî

•10.Söz
•Suretler
•Mukaddime
•1.Suret: Saltanat
•2.Suret: Merhamet, Haysiyet
•3.Suret: Hikmet, Adalet
•4.Suret: Sehavet, Cemal, Kemal
•5.Suret: Şefkat
•6.Suret: Haşmet - Sermediyet
•7.Suret: Hafiziyet
•8.Suret: Vaad, Vaid
•9.Suret: Tevatür derecesinde haberler
•10.Suret: İhya
•11.Suret: Hikmet, İnayet, Rahmet, Adalet
•12.Suret:İnsanın Hakikati
•Suretlerin Hatimesi
•Mukaddime
•1.İşaret: Bu kainat kitabı kâtibsiz olmaz.
•2.İşaret: Ulûhiyet, risâletsiz olmaz
•3.İşaret: İnsanın amelleri hesabsız olamaz
•4.İşaret: Bu kainat, ahiretsiz olmaz
•Hakikatler
•1.Hakikat: Bâb-ı Rubûbiyyet ve Saltanattır ki, İsm-i Rabb'in cilvesidir.
•2.Hakikat: Bâb-ı Kerem ve Rahmettir ki, Kerim ve Rahîm isminin cilvesidir.
•3.Hakikat: Bâb-ı Hikmet ve Adâlet olup, İsm-i Hakîm ve Âdil'in cilvesidir.
•4.Hakikat: Bâb-ı Cûd ve Cemâldir. İsm-i Cevvad ve Cemîl'in cilvesidir.
•5.Hakikat: Bâb-ı şefkat ve Ubûdiyyet-i Muhammediyyedir (A.S.M). İsm-i Mucîb ve Rahîmin cilvesidir.
•6.Hakikat: Bâb-ı Haşmet ve Sermediyyet olup, İsm-i Celil ve Bâki cilvesidir.

- 7.Hakikat: Bâb-ı Hıfz ve Hafîziyyet olup, İsm-i Hafîz ve Rakib'in cilvesidir.
- 8.Hakikat: Bâb-ı vaad ve Vaîd'tir. İsm-i Cemîl ve Celîl'in cilvesidir.
- 9.Hakikat: Bâb-ı İhyâ ve İmâte'dir. İsm-i Hayy-ı Kayyum'un, Muhyî ve Mümît'in cilvesidir.
- 10.Hakikat: Bâb-ı Hikmet, İnayet, Rahmet, Adâlet tir. İsm-i Hakîm, Kerim, Âdil, Rahîm'in cilvesidir.
- 11.Hakikat: Bâb-ı İnsâniyettir. İsm-i Hakk'ın cilvesidir.
- 12.Hakikat: Bâb-ı Risâlet ve Tenzil'dir. «Bismillâhirrahmânirrahîm» in cilvesidir.
- Hakikatlerin Hatimesi
- Hatime

Sözler : 10.Söz : Suretler

Suretler: 12 Surettir

- Mukaddime
- 1.Suret: Saltanat
- 2.Suret: Merhamet, Haysiyet
- 3.Suret: Hikmet, Adalet
- 4.Suret: Sehavet, Cemal, Kemal
- 5.Suret: Şefkat
- 6.Suret: Haşmet - Sermediyet
- 7.Suret: Hafiziyet
- 8.Suret: Vaad, Vaid
- 9.Suret: Tevatür derecesinde haberler
- 10.Suret: İhya
- 11.Suret: Hikmet, İnayet, Rahmet, Adalet
- 12.Suret:İnsanın Hakikati
- Suretlerin Hatimesi

Sözler : 10.Söz : Suretlerin Mukaddemesi

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ ﴿1﴾
فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ ﴿2﴾
يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى
الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Birader, haşir ve âhireti basit ve avam lisanıyla ve vâzıh bir tarzda beyanını istersen, öyle ise şu temsîlî hikâyeciğe nefsimle beraber bak, dinle:

Bir zaman iki adam Cennet gibi güzel bir memlekete (şu dünyaya işarettir) gidiyorlar. Bakarlar ki, herkes ev, hane, dükkân kapılarını açık bırakıp muhafazasına dikkat etmiyorlar. Mal ve para meydanda, sahipsiz kalır. O adamlardan birisi, her istediği şeye elini uzatıp ya çalıyor, ya gasp ediyor. Hevesine tebaiyet edip her nevi zulmü, sefaheti irtikâp ediyor. Ahali de ona çok ilişmiyorlar. Diğer arkadaşı ona dedi ki:

“Ne yapıyorsun? Ceza çekeceksin; beni de belâya sokacaksın. Bu mallar mîrî malıdır. Bu ahali, çoluk çocuğuyla asker olmuşlar veya memur olmuşlar, şu işlerde sivil olarak istihdam ediliyorlar. Onun için sana çok ilişmiyorlar. Fakat intizam şediddir. Padişahın her yerde telefonu var ve memurları bulunur. Çabuk git, dehalet et” dedi. Fakat o sersem inat edip dedi:

“Yok, mîrî malı değil, belki vakıf malıdır, sahipsizdir. Herkes istediği gibi tasarruf edebilir. Bu güzel şeylerden istifadeyi men edecek hiçbir sebep görmüyorum. Gözümle görmezsem

inanmayacağım” dedi. Hem feylesofâne çok safsatiyâtı söyledi. İkisi arasında ciddî bir münazara başladı.

Evvelâ o sersem dedi: “Padişah kimdir? Tanımam.”

Sonra arkadaşı ona cevaben: “Bir köy muhtarsız olmaz. Bir iğne ustasız olmaz, sahipsiz olamaz. Bir harf kâtipsiz olamaz, biliyorsun. Nasıl oluyor ki, nihayet derecede muntazam şu memleket hâkimsiz olur? Ve bu kadar çok servet—ki, her saatte bir şimendifer **(Haşiye)** gaipten gelir gibi, kıymettar, musannâ mallarla dolu gelir, burada dökülüyor, gidiyor—nasıl sahipsiz olur? Ve her yerde görünen ilânnameler ve beyannameler ve her mal üstünde görünen turra ve sikkeler, damgalar ve her köşesinde sallanan bayraklar nasıl mâliksiz olabilir? Sen, anlaşılıyor ki, bir parça firengî okumuşsun. Bu İslâm yazılarını okuyamıyorsun. Hem de bilenden sormuyorsun. İşte, gel, en büyük fermanı sana okuyacağım.”

O sersem döndü, dedi: “Haydi, padişah var. Fakat benim cüz’î istifadem ona ne zarar verebilir? Hazinesinden ne noksan eder? Hem burada hapis mapis yoktur; ceza görünmüyor.”

Arkadaşı ona cevaben dedi: “Yahu, şu görünen memleket bir manevra meydanıdır. Hem sanayi-i garibe-i sultaniyenin meşheridir. Hem muvakkat, temelsiz misafirhaneleridir. Görmüyor musun ki, hergün bir kafile gelir, biri gider, kaybolur. Daima dolar, boşanır. Bir zaman sonra şu memleket tebdil edilecek; bu ahali başka ve daimî bir memlekete nakledilecek. Orada herkes hizmetine mukabil ya ceza, ya mükâfat görecek” dedi.

Yine o hain sersem, temerrüt edip, “İnanmam. Hiç mümkün müdür ki bu memleket harap edilsin, başka bir memlekete göç etsin?” dedi.

Bunun üzerine, emin arkadaşı dedi: “Madem bu derece inat ve temerrüt edersin. Gel, had ve hesabı olmayan delâil içinde, On İki Suret ile sana göstereceğim ki, bir mahkeme-i kübrâ var, bir dâr-ı mükâfat ve ihsan ve bir dâr-ı mücazat ve zindan var. Ve bu memleket, hergün bir derece boşandığı gibi, bir gün gelir ki, bütün bütün boşanıp harap edilecek.”

Haşiye: Seneye işarettir. Evet, bahar, mahzen-i erzak bir vagondur, gaipten gelir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Sözler : 10.Söz : 1.Suret

1.Suret: Saltanat

Birinci Suret

Hiç mümkün müdür ki, bir saltanat, bahusus böyle muhteşem bir saltanat, hüsn-ü hizmet eden muti'lere mükâfatı ve isyan edenlere mücazatı bulunmasın? Burada yok hükmündedir. Demek, başka yerde bir mahkeme-i kübrâ vardır.

Sözler : 10.Söz : 2.Suret

2.Suret: Merhamet, Haysiyet

İkinci Suret

Bu gidişata, icraata bak: Nasıl en fakir, en zayıftan tut, ta herkese mükemmel, mükellef erzak veriliyor. Kimsesiz hastalara çok güzel bakılıyor. Hem gayet kıymettar ve şahane taamlar, kaplar, murassâ nişanlar, müzeyyen elbiseler, muhteşem ziyafetler vardır. Bak, senin gibi sersemlerden başka herkes vazifesine gayet dikkat eder. Kimse zerrece haddinden tecavüz etmez. En büyük şahıs, en büyük bir itaatle, mütevaziâne bir havf ve heybet altında hizmet eder. Demek, şu saltanat sahibinin pek büyük bir keremi, pek geniş bir merhameti var. Hem pek büyük izzeti, pek celâlli bir haysiyeti, namusu vardır. Halbuki kerem ise, in'âm etmek ister. Merhamet ise ihsansız olamaz. İzzet ise gayret ister. Haysiyet ve namus ise, edepsizlerin te'dibini ister. Halbuki şu memlekette o merhamet, o namusa lâyık binden biri yapılmıyor. Zalim izzetinde, mazlum zilletinde kalıp buradan göçüp gidiyorlar.

Demek bir mahkeme-i kübrâya bırakılıyor.

Sözler : 10.Söz : 3.Suret

3.Suret: Hikmet, Adalet

Üçüncü Suret

Bak, ne kadar âli bir hikmet, bir intizamla işler dönüyor. Hem ne kadar hakikî bir adalet, bir mizanla muameleler görülüyor. Halbuki, hikmet-i hükûmet ise, saltanatın cenah-ı himayesine iltica eden mültecilerin taltifini ister. Adalet ise, raiyetin hukukunun muhafazasını ister. Ta hükûmetin haysiyeti, saltanatın haşmeti muhafaza edilsin. Halbuki, şu yerlerde o hikmete, o adalete lâyık binden biri icra edilmiyor. Senin gibi sersemler, çoğu ceza görmeden buradan göçüp gidiyorlar.

Demek bir mahkeme-i kübrâya bırakılıyor.

Sözler : 10.Söz : 4.Suret

4.Suret: Sehavet, Cemal, Kemal

Dördüncü Suret

Bak: Had ve hesaba gelmeyen şu sergilerde olan misilsiz mücevherat, şu sofralarda olan emsalsiz mat'umat gösteriyorlar ki, bu yerlerin padişahının hadsiz bir sehâveti, hesapsız, dolu hazineleri vardır. Halbuki, böyle bir sehâvet ve tükenmez hazineler, daimî ve istenilen herşey içinde bulunur bir dâr-ı ziyafet ister. Hem ister ki, o ziyafetten telezzüz edenler orada devam etsinler, ta zevâl ve firakla elem çekmesinler. Çünkü zevâl-i elem lezzet olduğu gibi, zevâl-i lezzet dahi elemdir.

Bu sergilere bak ve şu ilânlara dikkat et ve bu dellâllara kulak ver ki, muciznümâ bir padişahın antika san'atlarını teşkil ve teşhir ediyorlar. Kemâlâtını gösteriyorlar. Misilsiz cemâl-i mânevîsini beyan ediyorlar. Hüsn-ü mahfîsinin letâifinden bahsediyorlar. Demek onun pek mühim, hayret verici kemâlât ve cemâl-i mânevîsi vardır. Gizli, kusursuz kemâl ise, takdir edici, istihsan edici, "Maşaallah" deyip müşahede edicilerin başlarında teşhir ister. Mahfî, nazirsiz cemâl ise, görünmek ve görmek ister. Yani, kendi cemâlini iki vech ile görmek; biri muhtelif âyinelerde bizzat müşahede etmek, diğeri müştak seyirci ve mütehayyir istihsan edicilerin müşahedesiyle müşahede etmek ister. Hem görmek, hem görünmek, hem daimî müşahede, hem ebedî işhad ister.

Hem o daimî cemâl, müştak seyirci ve istihsan edicilerin devam-ı vücutlarını ister. Çünkü daimî bir cemâl, zail müştaka razı olamaz. Zira, dönmemek üzere zevâle mahkûm olan bir seyirci, zevâlin tasavvuruyla, muhabbeti adavete döner. Hayret ve hürmeti tahkire meyleder. Çünkü insan bilmediği ve yetişmediği şeye düşmandır. Halbuki şu misafirhanelerden herkes çabuk gidip kayboluyor. O kemâl ve o cemâlin bir ışığını, belki zayıf bir gölgesini, bir anda bakıp, doymadan gidiyor.

Demek bir seyrangâh-ı daimîye gidiliyor.

Sözler : 10.Söz : 5.Suret

5.Suret: Şefkat

Beşinci Suret

Bak, bu işler içinde görünüyor ki, o misilsiz zâtın pek büyük bir şefkati vardır. Çünkü her musibetzedenin imdadına koşturuyor. Her suale ve matluba cevap veriyor. Hattâ, bak, en ednâ bir hacet, en ednâ bir raiyetten görse, şefkatle kaza ediyor. Bir çobanın bir koyunu bir ayağı incinse, ya merhem, ya baytar gönderiyor.

Şimdi gel, gidelim; şu adada büyük bir içtima var. Bütün memleket eşrafı orada toplanmışlar. Bak, pek büyük bir nişanı taşıyan bir yâver-i ekrem bir nutuk okuyor. O şefkatli padişahından birşeyler istiyor. Bütün ahali, “Evet, evet, biz de istiyoruz” diyorlar, onu tasdik ve teyid ediyorlar. Şimdi dinle; bu padişahın sevgilisi diyor ki:

“Ey bizi nimetleriyle perverde eden sultanımız! Bize gösterdiğin nümunelerin ve gölgelerin asıllarını, menbalarını göster. Ve bizi makarr-ı saltanatına celb et. Bizi bu çöllerde mahvettirme. Bizi huzuruna al. Bize merhamet et. Burada bize tattırdığın leziz nimetlerini orada yedir. Bizi zevâl ve teb’îd ile tazib etme. Sana müştak ve müteşekkir şu muti’ raiyetini başıboş bırakıp idam etme” diyor ve pek çok yalvarıyor. Sen de işitiyorsun.

Acaba bu kadar şefkatli ve kudretli bir padişah, hiç mümkün müdür ki, en ednâ bir adamın en ednâ bir meramını ehemmiyetle yerine getirsin; en sevgili bir yâver-i ekreminin en güzel bir maksudunu yerine getirmesin? Halbuki, o sevgilinin maksudu, umumun da maksududur. Hem padişahın marzîsi, hem merhamet ve adaletinin muktezasıdır. Hem ona rahattır, ağır değil. Bu misafirhanelerdeki muvakkat nüzhetgâhlar kadar ağır gelmez. Madem nümunelerini göstermek için, beş altı gün seyrangâhlara bu kadar masraf ediyor, bu memleketi kurdu. Elbette, hakikî hazinelerini,

kemâlâtını, hünerlerini makarr-ı saltanatında öyle bir tarzda gösterecek, öyle seyrangâhlar açacak ki, akılları hayrette bırakacak.

Demek bu meydan-ı imtihanda olanlar başıboş değiller. Saadet sarayları ve zindanlar onları bekliyorlar.

Sözler : 10.Söz : 6.Suret

6.Suret: Haşmet, Sermediyet

Altıncı Suret

İşte, gel, bak: Bu muhteşem şimendiferler, tayyareler, teçhizatlar, depolar, sergiler, icraatlar gösteriyorlar ki, perde arkasında pek muhteşem bir saltanat vardır, **(Haşiye)** hükmediyor. Böyle bir saltanat, kendisine lâyık bir raiyet ister. Halbuki, görüyorsun, bütün raiyet bu misafirhanede toplanmışlar. Misafirhane ise hergün dolar, boşanır.

Hem bütün raiyet manevra için bu meydan-ı imtihanda bulunuyorlar. Meydan ise her saat tebdil ediliyor.

Hem bütün raiyet, padişahın kıymettar ihsânâtının nümunelerini ve harika san'atlarının antikalarını sergilerde temâşâ etmek için, şu teşhirgâhta birkaç dakika durup seyrediyorlar. Meşher ise her dakika tahavvül ediyor. Giden gelmez, gelen gider.

İşte bu hal, şu vaziyet kat'î gösteriyor ki, şu misafirhane ve şu meydan ve şu meşherlerin arkasında daimî saraylar, müstemir meskenler, şu nümunelerin ve suretlerin halis ve yüksek asıllarıyla dolu bağ ve hazineler vardır. Demek burada çabalamak onlar içindir. Şurada çalıştırır, orada ücret verir. Herkesin istidadına göre orada bir saadeti var.

Haşiye: Meselâ, nasıl şu zamanda, manevra meydanında, harp usulünde "Silâh al, süngü tak" emriyle koca bir ordu baştan başa dikenli bir meşegâha benzediği gibi, herbir bayram gününde resmigeçit için "Formalarınızı takıp nişanlarınızı asınız" emrine karşı, ordugâh serâser rengârenk çiçek açmış müzeyyen bir bahçeyi temsil ettiği misillü; öyle de, rû-yi zemin meydanında, Sultan-ı Ezelînin nihayetsiz envâ-ı cünûdundan melek ve cin ve ins ve hayvanlar gibi, şuursuz nebatat taifesi dahi, hıfz-ı hayat cihadında, emr-i künfeyekûn ile "Müdafaa için silâhlarınızı ve cihazâtınızı takınız" emr-i İlâhîyi

aldıkları vakit, zemin baştan aşağıya bütün ondaki dikenli ağaçlar ve nebatlar süngücüklerini taktıkları zaman, aynen süngülerini takmış muhteşem bir ordugâha benziyor. Hem baharın herbir günü, herbir haftası, birer taife-i nebâtâtın birer bayramı hükmünde olduğu için, herbir taifesi dahi kendi Sultanının o taifeye ihsan ettiği güzel hediyeleri teşhir için, ona taktığı murassâ nişanları birer resmigeçit tarzında o Sultan-ı Ezelînin nazar-ı şuhud ve işhadına arz ettiğinden ve öyle bir vaziyet gösterdiğinden, bütün nebatat ve eşcar güya "San'at-ı Rabbâniye murassaâtını ve çiçek ve meyve denilen fıtrat-ı İlâhiyenin nişanlarını takınız, çiçekler açınız" emr-i Rabbânîyi dinliyorlar ki, rû-yi zemin dahi, gayet muhteşem bir bayram gününde, şahane resmigeçitte, sürmeli formaları ve murassâ nişanları parlayan bir ordugâhı temsil ediyor. İşte, şu derece hikmetli ve intizamlı teçhizat ve tezyinat, elbette, nihayetsiz kadîr bir Sultanın, nihayet derecede hakîm bir Hâkimin emriyle olduğunu, kör olmayanlara gösterir.

Sözler : 10.Söz : 7.Suret

7.Suret: Hafiziyet

Yedinci Suret

Gel, bir parça gezelim. Şu medenî ahali içinde ne var, ne yok, görelim. İşte, bak: Her yerde, her köşede müteaddit fotoğraflar kurulmuş, suret alıyorlar. Bak, her yerde müteaddit kâtipler oturmuşlar, birşeyler yazıyorlar, herşeyi kaydediyorlar. En ehemmiyetsiz bir hizmeti, en âdi bir vukuatı zaptediyorlar. Ha, şu yüksek dağda padişaha mahsus bir büyük fotoğraf kurulmuş ki, **(Haşiye)** bütün bu yerlerde ne cereyan eder, suretini alıyorlar. Demek, o zât emretmiş ki, mülkünde cereyan eden bütün muamele ve işler zaptedilsin. Demek oluyor ki, o zât-ı muazzam bütün hadisâtı kaydettirir, suretini alır.

İşte, şu dikkatli hıfz ve muhafaza, elbette bir muhasebe içindir. Şimdi, en âdi raiyetin en âdi muamelelerini ihmal etmeyen bir hâkim-i hafîz, hiç mümkün müdür ki, raiyetin en büyüklerinden en büyük amellerini muhafaza etmesin, muhasebe etmesin, mükâfat ve mücazat vermesin? Halbuki, o zâtın izzetine ve gayretine dokunacak ve şe'n-i merhameti hiç kabul etmeyecek muameleler, o büyüklerden sudur ediyor; burada cezaya çarpmıyor.

Demek bir mahkeme-i kübrâya bırakılıyor.

Haşiye: Şu Suretin işaret ettiği mânâların bir kısmı Yedinci Hakikatte beyan edilmiş. Yalnız, burada "padişaha mahsus bir büyük fotoğraf" işareti ve hakikati, "Levh-i Mahfuz" demektir. Levh-i Mahfuzun tahakkuk-u vücudu Yirmi Altıncı Sözde şöyle ispat edilmiş ki: Nasıl küçük küçük cüzdanlar büyük bir kütüğün vücudunu ihsas eder; ve küçük küçük senetler bir defter-i kebirin bulunduğunu iş'ar eder; ve küçük, kesretli tereşşuhatlar büyük bir su menbaını işmam eder. Aynen öyle de, küçük küçük cüzdanlar hükmünde, hem birer

küçük levh-i mahfuz mânâsında, hem büyük Levh-i Mahfuzu yazan kalemden tereşşuh eden küçük küçük noktalar suretinde olan benî beşerin kuvve-i hafızaları, ağaçların meyveleri, meyvelerin çekirdekleri, tohumları, elbette bir hâfıza-i kübrâyı, bir defter-i ekberi, bir Levh-i Mahfuz-u Âzamı ihsas eder, iş'ar eder ve ispat eder. Belki, keskin akıllara gösterir.

Sözler : 10.Söz : 8.Suret

8.Suret: Vaad, Vaid

Sekizinci Suret

Gel, ondan gelen bu fermanları sana okuyacağım. Bak, mükerrer vaad ediyor ve şiddetli tehdit ediyor ki, “Sizleri oradan alıp makarr-ı saltanatıma getireceğim ve muti’leri mes’ud, âsileri mahpus edeceğim. O muvakkat yeri harap edip müebbed sarayları, zindanları hâvi diğer bir memleket kuracağım.” Hem o vaad ettiği şeyler ona gayet rahattır; raiyetine gayet mühimdir. Vaadinde hulf ise, izzet-i iktidarına gayet zıttır.

İşte, bak, ey sersem! Sen yalancı vehmini, hezeyancı aklını, aldatıcı nefsini tasdik ediyorsun. Ve hiçbir vechile hulf ve hilâfa mecburiyeti olmayan ve hiçbir cihetle hilâf haysiyetine yakışmayan ve bütün görünen işler sıdkına şehadet eden bir zâtı tekzip ediyorsun. Elbette büyük bir cezaya müstehak olursun. Misalin şuna benzer ki: Bir yolcu, güneşin ziyasından gözünü kapıyor, hayaline bakıyor; vehmi, bir yıldız böceği gibi, kafa fenerinin ışığıyla dehşetli yolunu tenvir etmek istiyor!

Madem vaad etmiş; yapacaktır. Halbuki, ifası ona çok rahat ve bize ve herşeye ve ona ve saltanatına pek çok lâzımdır. Demek bir mahkeme-i kübrâ, bir saadet-i uzmâ vardır.

Sözler : 10.Söz : 9.Suret

Dokuzuncu Suret

Şimdi gel, bu dairelerin ve cemaatlerin bazı rüesâlarına ki, **(Haşiye)** herbiri, bizzat padişahla görüşecek hususî birer telefonu var. Hem bazı onun huzuruna çıkmışlar. Ne diyorlar, bak:

Bunlar ittifakla ihbar ediyorlar ki, o zât, mükâfat ve mücazat için pek muhteşem ve dehşetli bir yer ihzar etmiş, gayet kavî vaad ve şiddetli tehdit ediyor. Hem onun izzet ve celâleti hiçbir vech ile hulfü'l-vaade tenezzül edip tezellülü kabul etmez.

Halbuki, o muhbirler hem tevatür derecesinde çok, hem icmâ kuvvetinde bir ittifakla haber veriyorlar ki, şu bazı âsârı görünen saltanat-ı azîmenin medarı ve makarrı, buradan uzak bir başka memlekettedir. Ve şu meydan-ı imtihanda binalar muvakkattirler; sonra daimî saraylara tebdil edilecek, bu yerler değişecekler. Çünkü, eserleriyle azameti anlaşılan şu muhteşem, zevâlsiz saltanat, böyle geçici, devamsız, bîkarar, ehemmiyetsiz, mütegayyir, bekàsız, nâkıs, tekemmülsüz umurlar üzerinde kurulmaz, durulmaz. Demek, ona lâyık, daimî, müstekar, zevâlsiz, müstemir, mükemmel, muhteşem umurlar üzerinde duruyor.

Demek bir diyar-ı âher var; elbette o makarra gidilecektir.

Haşiye: Şu Suretin ispat ettiği mânâlar Sekizinci Hakikatte görünecek. Meselâ, dairelerin reisleri, şu temsilde enbiya ve evliyaya işarettir. Ve telefon ise, mâkes-i vahy ve mazhar-ı ilham olan, kalbden uzanan bir nisbet-i Rabbâniyedir ki, kalb o telefonun başıdır ve kulağı hükmündedir.

Sözler : 10.Söz : 10.Suret

10.Suret: İhya

Onuncu Suret

Gel, bugün nevrûz-u sultanîdir. **(Haşiye)** Bir tebeddülât olacak; acip işler çıkacak Şu baharın şu güzel gününde, şu güzel çiçekli olan şu yeşil sahrâya gidip bir seyran ederiz. İşte, bak, ahali de bu tarafa geliyorlar. Bak, bir sihir var: O binalar birden harap oldular. Başka bir şekil aldı. Bak, bir mucize var: O harap olan binalar, birden burada yapıldı. Adeta bu hâli bir çöl, bir medenî şehir oldu; bak, sinema perdeleri gibi her saat başka bir âlem gösterir, başka bir şekil alır.

Buna dikkat et ki, o kadar karışık, sür'atli, kesretli, hakikî perdeler içinde ne kadar mükemmel bir intizam vardır ki, herşey yerli yerine konuluyor. Hayalî sinema perdeleri dahi bunun kadar muntazam olamaz. Milyonlar mahir sihirbazlar dahi bu san'atları yapamazlar. Demek, bize görünmeyen o padişahın çok büyük mucizeleri vardır.

Ey sersem! Sen diyorsun: "Nasıl bu koca memleket tahrip edilip başka yere kurulacak?"

İşte, görüyorsun ki, her saat, senin aklın kabul etmediği o tebdil-i diyar gibi çok inkılâplar, tebdiller oluyor. Şu toplanmak, dağılmak ve şu hallerden anlaşılıyor ki, bu görünen sür'atli içtimalar, dağılmalar, teşkiller, tahripler içinde başka bir maksat var. Bir saatlik içtima için on sene kadar bir masraf yapılıyor. De-mek bu vaziyetler maksud-u bizzat değiller. Bir temsildir, bir taklittirler. O zât mucize ile yapıyor, ta suretleri alınıp terkip edilsin ve neticeleri hıfzedilip yazılsın. Nasıl ki manevra meydan-ı imtihanının herşeyi kaydediliyordu ve yazılıyordu. Demek, bir mecma-ı ekberde, muamele bunlar üzerine devam edip dönecek. Hem bir meşher-i âzamda daimî gösterilecek. Demek şu geçici, kararsız vaziyetler, sabit suretler, bâki meyveler veriyorlar.

Demek bu ihtifâlât bir saadet-i uzmâ, bir mahkeme-i kübrâ, bilmediğimiz ulvî gayeler içindir.

Haşiye: Bu Suretin remzini Dokuzuncu Hakikatte göreceksin. Meselâ, nevruz günü, bahar mevsimine işarettir. Çiçekli yeşil sahrâ ise, bahar mevsimindeki rû-yi zemindir. Değişen perdeler, manzaralar ise, fasl-ı baharın iptidasından yazın intihasına kadar, Sâni-i Kadîr-i Zülcelâlin, Fâtır-ı Hakîm-i Zülcemâlin kemâl-i intizamla değiştirdiği ve kemâl-i rahmetle tazelendirdiği ve birbiri arkasında gönderdiği mevcudât-ı bahariye tabakatına ve masnuât-ı sayfiye taifelerine ve erzak-ı hayvaniye ve insaniyeye medar olan mat'umâta işarettir.

Sözler : 10.Söz : 11.Suret

11.Suret: Hikmet, İnayet, Adalet, Rahmet

Onbirinci Suret

Gel, ey muannid arkadaş! Bir tayyareye, ya şarka veya garba, yani mazi ve müstakbele giden bir şimendifere binelim. Şu mucizekâr zâtın sair yerlerde ne çeşit mucizeler gösterdiğini görelim.

İşte, bak: Gördüğümüz menzil ve meydan ve meşher gibi acaipler her tarafta bulunuyor. Lâkin san'atça, suretçe birbirinden ayrıdırlar. Fakat buna iyi dikkat et ki, o sebatsız menzillerde, o devamsız meydanlarda, o bekàsız meşherlerde, ne kadar bâhir bir hikmetin intizâmâtı, ne derece zahir bir inâyetin işârâtı, ne mertebe âli bir adaletin emârâtı, ne derece vâsi bir merhametin semerâtı görünüyor. Basiretsiz olmayan herkes yakinen anlar ki, onun hikmetinden daha ekmel bir hikmet ve inâyetinden daha ecmel bir inâyet ve merhametinden daha eşmel bir merhamet ve adaletinden daha ecell bir adalet olamaz ve tasavvur edilemez.

Eğer, faraza, tevehhüm ettiğin gibi, daire-i memleketinde daimî menziller, âli mekânlar, sabit makamlar, bâki meskenler, mukim ahali, mes'ud raiyeti bulunmazsa—şu hikmet, inâyet, merhamet, adaletin hakikatlerine şu bekàsız memleket mazhar olamadığı malûm; ve onlara mazhar olacak, başka yerde de bulunmazsa—o vakit, gündüz ortasında güneşin ışığını gördüğümüz halde güneşi inkâr etmek derecesinde bir ahmaklıkla, şu gözümüz önündeki hikmeti inkâr etmek ve şu müşahede ettiğimiz inâyeti inkâr etmek ve şu gördüğümüz merhameti inkâr etmek ve şu pek kuvvetli emârâtı, işârâtı görünen adaleti inkâr etmek lâzım gelir. Hem bu gördüğümüz icraat-ı hakîmâne ve ef'âl-i kerîmâne ve ihsânât-ı rahîmânenin sahibini—hâşâ sümme hâşâ!—sefih bir oyuncu, gaddar bir zalim olduğunu kabul etmek lâzım gelir. Bu ise, hakikatlerin zıtlarına inkılâbıdır. Halbuki, inkılâb-ı hakaik, bütün ehl-i aklın ittifakıyla,

muhaldir, mümkün değildir. Yalnız, herşeyin vücudunu inkâr eden sofestâî eblehler hariçtir.

Demek, bu diyardan başka bir diyar vardır. Onda bir mahkeme-i kübrâ, bir mâ'dele-i ulyâ, bir mekreme-i uzmâ vardır ki, ta şu merhamet ve hikmet ve inâyet ve adalet tamamen tezahür etsinler.

Sözler : 10.Söz : 12.Suret

12.Suret: İnsanın Hakikati

Onikinci Suret

Gel, şimdi döneceğiz. Şu cemaatlerin reisleriyle ve zabitleriyle görüşeceğiz ve teçhizatlarına bakacağız ki, o teçhizat yalnız o meydandaki kısa bir müddet içinde geçinmek için mi verilmiştir? Yahut başka yerde uzun bir saadet hayatı tahsil etmek için mi verilmiştir? Görelim. Herkese ve her teçhizata bakamayız. Fakat nümune için şu zabitin cüzdan ve defterine bakacağız:

Bu cüzdanda zabitin rütbesi, maaşı, vazifesi, matlubâtı, düstur-u harekâtı vardır. Bak, bu rütbe birkaç günlük için değil, pek uzun bir zaman için verilebilir. “Şu maaşı hazine-i hassadan filân tarihte alacaksın” yazılıdır. Halbuki, o tarih çok zaman sonra ve bu meydan kapandıktan sonra gelir. Şu vazife ise, şu muvakkat meydana göre değil, belki padişahın kurbunda daimî bir saadeti kazanmak için verilmiştir. Şu matlubat ise, birkaç günlük bu misafirhanede geçinmek için olamaz. Belki uzun ve mes’udâne bir hayat için olabilir. Şu düstur ise, bütün bütün açığa verir ki, cüzdan sahibi başka yere namzettir, başka âleme çalışır. Bak, şu defterlerde, aletler teçhizatının suret-i istimali ve mes’uliyetler vardır.

Halbuki, eğer yalnız bu meydandan başka âli, daimî bir yer bulunmazsa, şu muhkem defter, o kat’î cüzdan, bütün bütün mânâsız olur. Hem şu muhterem zabit ve mükerrem kumandan ve muazzez reis, bütün ahaliden aşağı, herkesten daha bedbaht, daha biçare, daha zelil, daha musibetli, daha fakir, daha zayıf bir derekeye düşer. İşte buna kıyas et. Hangi şeye dikkat etsen, şehadet eder ki, bu fâniden sonra bir bâki var.

Ey arkadaş! Demek, bu muvakkat memleket bir tarla hükmündedir. Bir talimgâhtır, bir pazardır. Elbette arkasında bir mahkeme-i kübrâ, bir saadet-i uzmâ gelecektir. Eğer bunu inkâr etsen, bütün zabitlerdeki cüzdanları, defterleri, teçhizatları,

düsturları, belki şu memleketteki bütün intizâmâtı, hattâ hükûmeti inkâr etmeye mecbur olursun. Ve bütün vaki olan icraatın vücudunu tekzip etmek lâzım gelir. O vakit sana insan ve zîşuur denilmez. Sofestâîlerden daha akılsız olursun.

Sözler : 10.Söz : Suretlerin Hatimesi

Suretlerin Hatimesi

Sakın zannetme, tebdil-i memleket delilleri bu On İki Surete münhasırdır. Belki had ve hesaba gelmez emareler, deliller var ki, şu kararsız mütegayyir memleket zevâlsiz, müstekar bir memlekete tahvil edilecektir. Hem had ve hesaba gelmez işaretler, alâmetler var ki, bu ahali, şu muvakkat misafirhanelerden alınacak, saltanatın makarr-ı daimîsine gönderilecek. Bahusus, gel sana On İki Suret kuvvetinden daha kuvvetli bir burhan daha göstereceğim.

İşte, gel, bak: Şu uzaktaki görünen cemaat-i azîme içinde, evvel adada gördüğümüz büyük nişan sahibi yâver-i ekrem bir tebliğatta bulunuyor. Gidelim, dinleyelim. Bak, o parlak yâver-i ekrem, bak o yüksekte tâlik edilmiş ferman-ı âzamı ahaliye bildiriyor ve diyor ki:

"Hazırlanınız; başka, daimî bir memlekete gideceksiniz. Öyle bir memleket ki, bu memleket ona nisbeten bir zindan hükmündedir. Padişahımızın makarr-ı saltanatına gidip merhametine, ihsanlarına mazhar olacaksınız. Eğer güzelce bu fermanı dinleyip itaat etseniz. Yoksa, isyan edip dinlemezseniz, müthiş zindanlara atılacaksınız" gibi tebliğatta bulunuyor.

Sen de görüyorsun ki, o ferman-ı âzamda öyle icazkâr bir turra var ki, hiçbir vech ile kabil-i taklit değil. Senin gibi sersemlerden başka herkes, o ferman padişahın fermanı olduğunu kat'î bilir. Ve o parlak yâver-i ekremde öyle nişanlar var ki, senin gibi körlerden başka herkes, o zâtı padişahın pek doğru tercüman-ı evâmiri olduğunu yakinen anlar.

Acaba, o yâver-i ekrem, o ferman-ı âzamla beraber, bütün kuvvetiyle dâva edip tebliğ ettikleri şu tebdil-i memleket meselesi, hiç kabil midir ki itiraz kabul etsin? Evet, kabil değil—illâ ki, bütün bu gördüğümüz herşeyi inkâr edesin.

Şimdi, ey arkadaş, söz senindir, söyle. Ne diyorsan de!

“Ben ne diyeceğim, daha buna karşı birşey denilebilir mi? Gündüz ortasında güneşe karşı söz söylenebilir mi? Yalnız derim ki: Elhamdü lillâh, yüz bin defa şükür olsun ki, vehim ve heva tahakkümünden, nefis ve heves esaretinden kurtulup daimî hapis ve zindandan halâs oldum. Ve inandım ki, bu karma karışık, kararsız misafirhanelerden başka ve kurb-u şahanede bir diyar-ı saadet vardır; biz de ona namzediz.”

İşte, haşir ve âhiretten kinaye ve ibaret olan şu hikâye-i temsiliye burada tamam oldu. Şimdi, tevfik-i İlâhî ile hakikat-i ulyâya geçeceğiz. Geçmiş On İki Surete mukabil, on iki mütesanit Hakikat ile bir Mukaddime beyan edeceğiz.

Sözler : 10.Söz : Mukaddeme

Mukaddeme

Birkaç işaretle, başka yerlerde, yani Yirmi İkinci, On Dokuzuncu, Yirmi Altıncı Sözlerde izah edilen birkaç meseleye işaret ederiz.

- 1.İşaret: Bu kainat kitabı kâtibsiz olmaz.
- 2.İşaret: Ulûhiyet, risâletsiz olmaz
- 3.İşaret: İnsanın amelleri hesabsız olamaz
- 4.İşaret: Bu kainat, ahiretsiz olmaz

Sözler : 10.Söz : Mukaddeme : 1.Isaret

1.İşaret: Bu kainat kitabı kâtibsiz olmaz.

Birinci İşaret

Hikâyedeki sersem adamın, o emin arkadaşıyla, üç hakikatleri var.

Birincisi: Nefs-i emmârem ile kalbimdir.

İkincisi: Felsefe şakirtleriyle Kur'ân-ı Hakîm tilmizleridir.

Üçüncüsü: Ümmet-i İslâmiye ile millet-i küfriyedir.

Felsefe şakirtleri ve millet-i küfriye ve nefs-i emmârenin en müthiş dalâleti, Cenâb-ı Hakkı tanımamaktadır. Hikâyede nasıl emin adam demişti: "Bir harf kâtipsiz olmaz; bir kanun hâkimsiz olmaz." Biz de deriz:

Nasıl ki bir kitap—bahusus öyle bir kitap ki, her kelimesi içinde küçük kalemle bir kitap yazılmış; her harfi içinde ince kalemle muntazam bir kaside yazılmış—kâtipsiz olmak son derece muhaldir. Öyle de, şu kâinat, nakkaşsız olmak, son derece muhal ender muhaldir. Zira bu kâinat öyle bir kitaptır ki, her sahifesi çok kitapları tazammun eder. Hattâ, her kelimesi içinde bir kitap vardır. Herbir harfi içinde bir kaside vardır.

Yeryüzü bir sahifedir; ne kadar kitap içinde var. Bir ağaç bir kelimedir; ne kadar sahifesi vardır. Bir meyve bir harf, bir çekirdek bir noktadır. O noktada koca bir ağacın programı, fihristesi var.

İşte, böyle bir kitap, evsâf-ı celâl ve cemâle, nihayetsiz kudret ve hikmete mâlik bir Zât-ı Zülcelâlin nakş-ı kalem-i kudreti olabilir. Demek, âlemin şuhuduyla bu iman lâzım gelir—illâ ki dalâletten sarhoş olmuş ola...

Hem nasıl ki bir hane ustasız olmaz—bahusus öyle bir hane ki, harika san'atlarla, acip nakışlarla, garip ziynetlerle tezyin edilmiş; hattâ herbir taşında bir saray kadar san'at derc edilmiş—ustasız

olmak, hiçbir akıl kabul edemez; gayet mahir bir san'atkâr ister. Bahusus, o saray içinde, sinema perdeleri gibi, her saatte hakikî menziller teşkil edilip, kemâl-i intizamla, elbise değiştirdiği gibi değiştiriyor. Hattâ, herbir hakikî perde içinde, müteaddit küçük küçük menziller icad ediliyor.

Öyle de, şu kâinat nihayetsiz hakîm, alîm, kadîr bir Sâni ister. Çünkü şu muhteşem kâinat öyle bir saraydır ki, ay, güneş lâmbaları, yıldızlar mumları, zaman bir ip, bir şerittir ki, o Sâni-i Zülcelâl her sene bir başka âlemi ona takıp gösteriyor. O taktığı âlemin içinde üç yüz altmış tarzda muntazam suretlerini tecdid ediyor, kemâl-i intizamla ve hikmetle değiştiriyor. Yeryüzünü bir sofra-i nimet yapmış ki, her bahar mevsiminde, üç yüz bin envâ-ı masnûatıyla tezyin ediyor. Had ve hesaba gelmez envâ-ı ihsânâtıyla dolduruyor. Öyle bir tarzda ki, nihayet ihtilât içinde ve karışmış oldukları halde, nihayet derecede imtiyaz ve farkla birbirlerinden ayrılıyor. Başka cihetleri buna kıyas et. Nasıl böyle bir sarayın Sâniinden gaflet edilebilir?

Hem nasıl ki bulutsuz gündüz ortasında güneşin deniz yüzünde, bütün kabarcıklar üstünde ve karada bütün parlak şeylerde ve karın bütün parçalarında cilvesi göründüğü ve aksi müşahede edildiği halde güneşi inkâr etmek ne derece acip bir divanelik hezeyanıdır. Çünkü, o vakit birtek güneşi inkâr ve kabul etmemekle, katarat sayısınca, kabarcıklar miktarınca, parçalar adedince hakikî ve bil'asâle güneşçikleri kabul etmek lâzım geliyor. Her zerrecikte—ki ancak bir zerre sıkışabildiği halde—koca bir güneşin hakikatini içinde kabul etmek lâzım geldiği gibi; aynen öyle de, şu sıravâri içinde her zaman hikmetle değişen ve düzgünlük içinde her vakit tazelenen şu muntazam kâinatı görüp Hâlık-ı Zülcelâli evsâf-ı kemâliyle tasdik etmemek, ondan daha berbat bir dalâlet divaneliğidir, bir mecnunluk hezeyanıdır. Zira herşeyde, hattâ herbir zerrede bir ulûhiyet-i mutlaka kabul etmek lâzımdır.

Çünkü, meselâ havanın herbir zerresi, herbir çiçekle herbir meyveye, herbir yaprağa girer ve işleyebilir. İşte şu zerre, eğer memur olmazsa, bütün girebildiği ve işlediği masnuların tarz-ı teşkilâtını ve suretlerini ve heyetlerini bilmek lâzımdır—ta içinde işleyebilsin. Demek muhît bir ilim ve kudrete mâlik olmalı ki böyle yapsın.

Meselâ, toprakta, herbir zerresi, kabildir ki, muhtelif bütün tohumlar ve çekirdeklere medar ve menşe olsun. Eğer memur olmazsa, lâzım geliyor ki, otlar ve ağaçlar adedince mânevî cihazat ve makineleri tazammun etsin. Veyahut onların bütün tarz-ı teşkilâtını bilir, yapar, bütün onlara giydirilen suretleri tanır, dikebilir bir san'at ve kudret vermek lâzım gelir.

Daha sair mevcudatı da kıyas et. Ta, anlayacaksın ki, herşeyde aşikâre vahdâniyetin çok delilleri var. Evet, birşeyden herşeyi yapmak ve herşeyi birtek şey yapmak, herşeyin Hâlıkına has bir iştir.

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1] ferman-ı zîşânına dikkat et. Demek, Vâhid-i Ehadi kabul etmemekle, mevcudat adedince ilâhları kabul etmek lâzım gelir.

1.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sözler : 10.Söz : Mukaddeme : 2.Isaret

2.İşaret: Ulûhiyet, risâletsiz olmaz

İkinci İşaret

Hikâyede bir yâver-i ekremden bahsedilmiş ve denilmiş ki: Kör olmayan herkes onun nişanlarını görmekle anlar ki, o zât padişahın emriyle hareket eder ve onun has bendesidir. İşte o yâver-i ekrem, Resul-i Ekremdir (aleyhissalâtü vesselâm).

Evet, şöyle müzeyyen bir kâinatın öyle mukaddes bir Sâniine böyle bir Resul-i Ekrem, ışık şemse lüzumu derecesinde elzemdir. Çünkü nasıl güneş ziya vermeksizin mümkün değildir. Öyle de, Ulûhiyet de peygamberleri göndermekle kendini göstermeksizin mümkün değildir.

Hem hiç mümkün olur mu ki, nihayet kemâlde olan bir cemâl, gösterici ve tarif edici bir vasıta ile kendini göstermek istemesin?

Hem mümkün olur mu ki, gayet cemâlde bir kemâl-i san'at, onun üzerine enzar-ı dikkati celb eden bir dellâl vasıtasıyla teşhir istemesin?

Hem hiç mümkün olur mu ki, bir rububiyet-i âmmenin saltanat-ı külliyesi, kesret ve cüz'iyat tabakatında vahdâniyet ve samedâniyetini, zülcenâheyn bir meb'us vasıtasıyla ilânını istemesin? Yani, o zât, ubûdiyet-i külliye cihetiyle kesret tabakatının dergâh-ı İlâhîye elçisi olduğu gibi, kurbiyet ve risalet cihetiyle dergâh-ı İlâhînin kesret tabakatına memurudur.

Hem hiç mümkün olur mu ki, nihayet derecede bir hüsn-ü zâtî sahibi, cemâlinin mehasinini ve hüsnünün letaifini âyinelerde görmek ve göstermek istemesin? Yani, bir habib resul vasıtasıyla—ki hem habibdir, ubûdiyetiyle kendini Ona sevdirir, âyinedarlık eder; hem resuldür, Onu mahlûkatına sevdirir, cemâl-i esmâsını gösterir.

Hem hiç mümkün olur mu ki, acip mu'cizelerle, garip ve kıymettar şeylerle dolu hazineler sahibi, sarraf bir tarif edici ve vassaf

bir teşhir edici vasıtasıyla enzar-ı halka arz ve başlarında izhar etmekle, gizli kemâlâtını beyan etmek irade etmesin ve istemesin?

Hem mümkün olur mu ki, bu kâinatı bütün esmâsının kemâlâtını ifade eden masnuatla tezyin ederek seyir için garip ve ince san'atlarla süslenilmiş bir saraya benzetsin de, rehber bir muallim tayin etmesin?

Hem hiç mümkün olur mu ki, bu kâinatın Sahibi, şu kâinatın tahavvülâtındaki maksat ve gaye ne olacağını müş'ir tılsım-ı muğlâkını, hem mevcudatın "Nereden? Nereye? Necisin?" üç sual-i müşkülün muammasını bir elçi vasıtasıyla açtırmasın?

Hem hiç mümkün olur mu ki, bu güzel masnuat ile kendini zîşuura tanıttıran ve kıymetli nimetler ile kendini sevdiren Sâni-i Zülcelâl, onun mukabilinde zîşuurdan marziyatı ve arzuları ne olduğunu bir elçi vasıtasıyla bildirmesin?

Hem hiç mümkün olur mu ki, nev-i insanı şuurca kesrete müptelâ, istidatça ubûdiyet-i külliyeye müheyya suretinde yaratıp, muallim bir rehber vasıtasıyla onları kesretten vahdete yüzlerini çevirmek istemesin?

Daha bunlar gibi çok vezaif-i nübüvvet var ki, herbiri bir burhan-ı kat'îdir ki, Ulûhiyet risaletsiz olamaz.

Şimdi, acaba âlemde Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan beyan olunan evsâf ve vezaife daha ehil ve daha cami' kim zuhur etmiş? Ve rütbe-i risalete ve vazife-i tebliğe ondan daha elyak, daha evfak hiç zaman göstermiş midir?

Hayır, asla ve kat'a! Belki o, bütün resullerin seyyididir, bütün enbiyanın imamıdır, bütün asfiyanın serveridir, bütün mukarrebînin akrebidir, bütün mahlûkatın ekmelidir, bütün mürşidlerin sultanıdır.

Evet, ehl-i tahkikatın ittifakıyla, şakk-ı kamer ve parmaklarından su akması gibi bine bâliğ mucizâtından, had ve hesaba gelmez delâil-i nübüvvetinden başka, Kur'ân-ı Azîmüşşan gibi bir bahr-i hakaik ve kırk vech ile mucize olan mucize-i kübrâ, güneş gibi risaletini göstermeye kâfidir. Başka risalelerde ve bilhassa Yirmi Beşinci Sözde Kur'ân'ın kırka karib vücuh-u i'câzından bahsettiğimizden, burada kısa kesiyoruz.

Sözler : 10.Söz : Mukaddeme : 3.Isaret

3.İşaret: İnsanın amelleri hesabsız olamaz

Üçüncü İşaret

Hatıra gelmesin ki, bu küçücük insanın ne ehemmiyeti var ki bu azîm dünya onun muhasebe-i a'mâli için kapansın, başka bir daire açılsın? Çünkü bu küçücük insan, camiiyet-i fıtrat itibarıyla şu mevcudat içinde bir ustabaşı ve bir dellâl-ı saltanat-ı İlâhiye ve bir ubûdiyet-i külliyeye mazhar olduğundan, büyük ehemmiyeti vardır.

Hem hatıra gelmesin ki, kısacık bir ömürde nasıl ebedî bir azaba müstehak olur? Zira, küfür, şu mektubât-ı Samedâniye derecesinde ve kıymetinde olan kâinatı mânâsız, gayesiz bir derekeye düşürdüğü için, bütün kâinata karşı bir tahkir olduğu gibi, bu mevcudatta cilveleri, nakışları görünen bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiyeyi inkâr ile red ve Cenâb-ı Hakkın hakkaniyet ve sıdkını gösteren gayr-ı mütenahi bütün delillerini tekzip olduğundan, nihayetsiz bir cinayettir. Nihayetsiz cinayet ise nihayetsiz azabı icab eder.

Sözler : 10.Söz : Mukaddeme : 4.Isaret

4.İşaret: Bu kainat, ahiretsiz olmaz

Dördüncü İşaret

Nasıl ki, hikâyede On İki Suret ile gördük ki, hiçbir cihetle mümkün değil: Öyle bir padişahın, öyle muvakkat misafirhane gibi bir memleketi bulunsun da, müstekar ve haşmetine mazhar ve saltanat-ı uzmâsına medar diğer daimî bir memleketi bulunmasın.

Öyle de, hiçbir vech ile mümkün değil ki, bu fâni âlemin bâki Hâlıkı bunu icad etsin de, bâki bir âlemi icad etmesin.

Hem mümkün değil: Şu bedî ve zâil kâinatın sermedî Sânii bunu halk etsin de, müstekar ve daimî diğer bir kâinatı icad etmesin.

Hem mümkün değil: Bu meşher ve meydan-ı imtihan ve tarla hükmünde olan dünyanın Hakîm ve Kadîr ve Rahîm olan Fâtırı onu yaratsın, onun bütün gayelerine mazhar olan dar-ı âhireti halk etmesin.

Sözler : 10.Söz : Hakikatler

Hakikatler

Bu hakikate on iki kapı ile girilir; On İki Hakikat ile o kapılar açılır. En kısa ve basitten başlarız.

- 1.Hakikat: Bâb-ı Rubûbiyyet ve Saltanattır ki, İsm-i Rabb'in cilvesidir.
- 2.Hakikat: Bâb-ı Kerem ve Rahmettir ki, Kerim ve Rahîm isminin cilvesidir.
- 3.Hakikat: Bâb-ı Hikmet ve Adâlet olup, İsm-i Hakîm ve Âdil'in cilvesidir.
- 4.Hakikat: Bâb-ı Cûd ve Cemâldir. İsm-i Cevvad ve Cemîl'in cilvesidir.
- 5.Hakikat: Bâb-ı şefkat ve Ubûdiyyet-i Muhammediyyedir (A.S.M). İsm-i Mucîb ve Rahîmin cilvesidir.
- 6.Hakikat: Bâb-ı Haşmet ve Sermediyyet olup, İsm-i Celil ve Bâki cilvesidir.
- 7.Hakikat: Bâb-ı Hıfz ve Hafîziyyet olup, İsm-i Hafîz ve Rakib'in cilvesidir.
- 8.Hakikat: Bâb-ı vaad ve Vaîd'tir. İsm-i Cemîl ve Celîl'in cilvesidir.
- 9.Hakikat: Bâb-ı İhyâ ve İmâte'dir. İsm-i Hayy-ı Kayyum'un, Muhyî ve Mümît'in cilvesidir.
- 10.Hakikat: Bâb-ı Hikmet, İnayet, Rahmet, Adâlet tir. İsm-i Hakîm, Kerim, Âdil, Rahîm'in cilvesidir.
- 11.Hakikat: Bâb-ı İnsâniyettir. İsm-i Hakk'ın cilvesidir.
- 12.Hakikat: Bâb-ı Risâlet ve Tenzil'dir. «Bismillâhirrahmânirrahîm» in cilvesidir.
- Hakikatlerin Hatimesi

Sözler : 10.Söz : 1.Hakikat

1.Hakikat: Bab-ı Rububiyyet ve Saltanat

Birinci Hakikat

Bâb-ı Rububiyet ve Saltanattır ki, ism-i Rabbin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, şe'n-i Rububiyet ve saltanat-ı Ulûhiyet, bahusus böyle bir kâinatı, kemâlâtını göstermek için gayet âli gayeler ve yüksek maksatlarla icad etsin; onun gayât ve makàsıdına karşı iman ve ubûdiyetle mukabele eden mü'minlere mükâfatı bulunmasın ve o makàsıdı red ve tahkirle mukabele eden ehl-i dalâlete mücazat etmesin?

Sözler : 10.Söz : 2.Hakikat

2.Hakikat: Bab-ı Kerem ve Rahmet

İkinci Hakikat

Bâb-ı Kerem ve Rahmettir ki, Kerîm ve Rahîm isminin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, gösterdiği âsâr ile nihayetsiz bir kerem ve nihayetsiz bir rahmet ve nihayetsiz bir izzet ve nihayetsiz bir gayret sahibi olan şu âlemin Rabbi, kerem ve rahmetine lâyık mükâfat, izzet ve gayretine şayeste mücazatta bulunmasın?

Evet, şu dünya gidişatına bakılsa görülüyor ki, en âciz, en zayıftan tut, **(Haşiye-1)** ta en kavîye kadar her canlıya lâyık bir rızık veriliyor. En zayıf, en âcize en iyi rızık veriliyor. Her dertliye ummadığı yerden derman yetiştiriliyor. Öyle ulvî bir keremle ziyafetler, ikramlar olunuyor ki, nihayetsiz bir kerem eli, içinde işlediğini bedaheten gösteriyor.

Meselâ, bahar mevsiminde, cennet hurileri tarzında bütün ağaçları sündüs-misal libaslarla giydirip, çiçek ve meyvelerin murassaatıyla süslendirip hizmetkâr ederek onların latîf elleri olan dallarıyla, çeşit çeşit, en tatlı, en musannâ meyveleri bize takdim etmek; hem zehirli bir sineğin eliyle şifalı, en tatlı balı bize yedirmek; hem en güzel ve yumuşak bir libası elsiz bir böceğin eliyle bize giydirmek; hem rahmetin büyük bir hazinesini küçük bir çekirdek içinde bizim için saklamak ne kadar cemil bir kerem, ne kadar latîf bir rahmet eseri olduğu bedaheten anlaşılır.

Hem, insan ve bazı canavarlardan başka, güneş ve ay ve arzdan tut, ta en küçük mahlûka kadar herşey kemâl-i dikkatle vazifesine çalışması, zerrece haddinden tecavüz etmemesi, bir azîm heybet tahtında umumî bir itaat bulunması, büyük bir celâl ve izzet sahibinin emriyle hareket ettiklerini gösteriyor.

Hem, gerek nebatî ve gerek hayvanî ve gerek insanî bütün validelerin o rahîm şefkatleriyle **(Haşiye-2)** ve süt gibi o latîf gıda ile

o âciz ve zayıf yavruların terbiyesi, ne kadar geniş bir rahmetin cilvesi işlediği bedaheten anlaşılır.

Bu âlemin Mutasarrıfının madem nihayetsiz böyle bir keremi, nihayetsiz böyle bir rahmeti, nihayetsiz öyle bir celâl ve izzeti vardır. Nihayetsiz celâl ve izzet, edepsizlerin te'dibini ister. Nihayetsiz kerem, nihayetsiz ikram ister. Nihayetsiz rahmet, kendine lâyık ihsan ister. Halbuki, bu fâni dünyada ve kısa ömürde, denizden bir damla gibi, milyonlar cüzden ancak bir cüz'ü yerleşir ve tecellî eder.

Demek, o kereme lâyık ve o rahmete şayeste bir dar-ı saadet olacaktır. Yoksa, gündüzü ışığıyla dolduran güneşin vücudunu inkâr etmek gibi, bu görünen rahmetin vücudunu inkâr etmek lâzım gelir. Çünkü, bir daha dönmemek üzere zevâl ise, şefkati musibete, muhabbeti hırkate ve nimeti nıkmete ve aklı meş'um bir alete ve lezzeti eleme kalb ettirmekle, hakikat-i rahmetin intifâsı lâzım gelir.

Hem o celâl ve izzete uygun bir dar-ı mücazat olacaktır. Çünkü, ekseriya zalim izzetinde, mazlum zilletinde kalıp, buradan göçüp gidiyorlar. Demek bir Mahkeme-i Kübrâya bırakılıyor, tehir ediliyor. Yoksa bakılmıyor değil. Bazan dünyada dahi ceza verir. Kurûn-u sâlifede cereyan eden âsi ve mütemerrid kavimlere gelen azaplar gösteriyor ki, insan başıboş değil; bir celâl ve gayret sillesine her vakit maruzdur.

Evet, hiç mümkün müdür ki, insan, umum mevcudat içinde ehemmiyetli bir vazifesi, ehemmiyetli bir istidadı olsun da, insanın Rabbi de insana bu kadar muntazam masnuatıyla kendini tanıttırsa, mukabilinde insan iman ile Onu tanımazsa; hem bu kadar rahmetin süslü meyveleriyle kendini sevdirse, mukabilinde insan ibadetle kendini Ona sevdirmese; hem bu kadar bu türlü nimetleriyle muhabbet ve rahmetini ona gösterse, mukabilinde insan şükür ve hamdle Ona hürmet etmese, cezasız kalsın, başıboş bırakılsın, o izzet, gayret sahibi Zât-ı Zülcelâl bir dar-ı mücazat hazırlamasın?

Hem hiç mümkün müdür ki, o Rahmân-ı Rahîmin kendini tanıttırmasına mukabil, iman ile tanımakla; ve sevdirmesine mukabil, ibadetle sevmek ve sevdirmekle; ve rahmetine mukabil, şükür ile hürmet etmekle mukabele eden mü'minlere bir dar-ı mükâfatı, bir saadet-i ebediyeyi vermesin?

Haşiye-1: Rızk-ı helâl iktidar ile alınmadığına, belki iftikara binaen verildiğine delil-i kat'î, iktidarsız yavruların hüsn-ü maişeti ve muktedir canavarların dıyk-ı maişeti, hem zekâvetsiz balıkların semizliği ve zekâvetli, hileli tilki ve maymunun derd-i maişetle vücutça zayıflığıdır. Demek rızık, iktidar ve ihtiyar ile mâkûsen mütenasiptir. Ne derece iktidar ve ihtiyarına güvense, o derece derd-i maişete müptelâ olur.

Haşiye-2: Evet, aç bir arslan, zayıf bir yavrusunu kendi nefsine tercih ederek, elde ettiği bir eti yemeyip yavrusuna vermesi; hem korkak tavuk, yavrusunu himaye için ite, arslana saldırması; hem incir ağacı, kendi çamur yiyerek, yavrusu olan meyvelerine halis süt vermesi, bilbedâhe, nihayetsiz Rahîm, Kerîm, Şefîk bir Zâtın hesabıyla hareket ettiklerini, kör olmayana gösteriyorlar. Evet, nebatat ve behimiyat gibi şuursuzların gayet derecede şuurkârâne ve hakîmâne işler görmesi bizzarure gösterir ki, gayet derecede Alîm ve Hakîm birisi vardır ki, onları işlettiriyor. Onlar, Onun namıyla işliyorlar.

Sözler : 10.Söz : 3.Hakikat

3.Hakikat: Bab-ı Hikmet ve Adalet

Üçüncü Hakikat

Bâb-ı Hikmet ve Adalet olup ism-i Hakîm ve Âdilin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, **(Haşiye)** zerrelerden güneşlere kadar cereyan eden hikmet ve intizam, adalet ve mizanla Rububiyetin saltanatını gösteren Zât-ı Zülcelâl, Rububiyetin cenah-ı himayesine iltica eden ve o hikmet ve adalete iman ve ubûdiyetle tevfik-i hareket eden mü'minleri taltif etmesin? Ve o hikmet ve adalete küfür ve tuğyan ile isyan eden edepsizleri te'dip etmesin? Halbuki bu muvakkat dünyada o hikmet, o adalete lâyık binden biri, insanda icra edilmiyor, tehir ediliyor. Ehl-i dalâletin çoğu ceza almadan, ehl-i hidayetin de çoğu mükâfat görmeden buradan göçüp gidiyorlar. Demek bir Mahkeme-i Kübrâya, bir saadet-i uzmâya bırakılıyor.

Evet, görünüyor ki, şu âlemde tasarruf eden Zât, nihayetsiz bir hikmetle iş görüyor. Ona burhan mı istersin? Herşeyde maslahat ve faidelere riayet etmesidir. Görmüyor musun ki, insanda bütün âzâ, kemikler ve damarlarda, hattâ bedenin hüceyrâtında, her yerinde, her cüz'ünde faideler ve hikmetlerin gözetilmesi; hattâ bazı âzası, bir ağacın ne kadar meyveleri varsa, o derece o uzva hikmetler ve faideler takması gösteriyor ki, nihayetsiz bir hikmet eliyle iş görülüyor.

Hem herşeyin san'atında nihayet derecede intizam bulunması gösterir ki, nihayetsiz bir hikmetle iş görülüyor. Evet, güzel bir çiçeğin dakik programını küçücük bir tohumunda derc etmek, büyük bir ağacın sahife-i a'mâlini, tarihçe-i hayatını, fihriste-i cihâzâtını küçücük bir çekirdekte mânevî kader kalemiyle yazmak, nihayetsiz bir hikmet kalemi işlediğini gösterir.

Hem herşeyin hilkatinde gayet derecede hüsn-ü san'at bulunması, nihayet derecede Hakîm bir Sâniin nakşı olduğunu

gösterir. Evet, şu küçücük insan bedeni içinde bütün kâinatın fihristesini, bütün hazâin-i rahmetin anahtarlarını, bütün esmâlarının âyinelerini derc etmek, nihayet derecede bir hüsn-ü san'at içinde bir hikmeti gösterir.

Şimdi, hiç mümkün müdür ki, şöyle icraat-ı Rububiyette hâkim bir hikmet, o Rububiyetin kanadına iltica eden ve iman ile itaat edenlerin taltifini istemesin ve ebedî taltif etmesin?

Hem adalet ve mizanla iş görüldüğüne burhan mı istersin? Herşeye hassas mizanlarla, mahsus ölçülerle vücut vermek, suret giydirmek, yerli yerine koymak, nihayetsiz bir adalet ve mizan ile iş görüldüğünü gösterir.

Hem her hak sahibine istidadı nisbetinde hakkını vermek, yani vücudunun bütün levâzımâtını, bekàsının bütün cihâzâtını en münasip bir tarzda vermek, nihayetsiz bir adalet elini gösterir.

Hem istidat lisanıyla, ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla, ıztırar lisanıyla sual edilen ve istenilen herşeye daimî cevap vermek, nihayet derecede bir adl ve hikmeti gösteriyor.

Şimdi, hiç mümkün müdür ki, böyle en küçük bir mahlûkun en küçük bir hâcetinin imdadına koşan bir adalet ve hikmet, insan gibi en büyük bir mahlûkun bekà gibi en büyük bir hacetini mühmel bıraksın? En büyük istimdadını ve en büyük sualini cevapsız bıraksın? Rububiyetin haşmetini, ibâdının hukukunu muhafaza etmekle, muhafaza etmesin?

Halbuki, şu fâni dünyada kısa bir hayat geçiren insan, öyle bir adaletin hakikatine mazhar olamaz ve olamıyor. Belki, bir Mahkeme-i Kübrâya bırakılıyor. Zira, hakikî adalet ister ki, şu küçücük insan, şu küçüklüğü nisbetinde değil, belki cinayetinin büyüklüğü, mahiyetinin ehemmiyeti ve vazifesinin azameti nisbetinde mükâfat ve mücazat görsün. Madem şu fâni, geçici dünya, ebed için halk olunan insan hususunda öyle bir adalet ve hikmete mazhariyetten çok uzaktır. Elbette, Âdil olan o Zât-ı Celîl-i Zülcemâlin ve Hakîm olan o Zât-ı Cemîl-i Zülcelâlin daimî bir Cehennemi ve ebedî bir Cenneti bulunacaktır.

Haşiye: Evet, “Hiç mümkün müdür ki...” Şu cümle çok tekrar ediliyor. Çünkü mühim bir sırrı ifade eder. Şöyle ki: Ekser küfür ve dalâlet, istib’addan ileri gelir. Yani, akıldan uzak ve muhal görür, inkâr eder. İşte, Haşir Sözünde kat’iyen gösterilmiştir ki, hakikî istib’ad, hakikî muhaliyet ve akıldan uzaklık ve hakikî suûbet, hattâ imtina derecesinde müşkülât, küfür yolundadır ve dalâletin mesleğindedir. Ve hakikî imkân ve hakikî makuliyet, hattâ vücub derecesinde suhulet, iman yolundadır ve İslâmiyet caddesindedir. Elhasıl, ehl-i felsefe istib’ad ile inkâra gider. Onuncu Söz, istib’ad hangi tarafta olduğunu o tabirle gösterir, onların ağızlarına bir şamar vurur.

Sözler : 10.Söz : 4.Hakikat

4.Hakikat: Bab-ı Cûd ve Cemal

Dördüncü Hakikat

Bâb-ı Cûd ve Cemâldir. İsm-i Cevâd ve Cemîlin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, nihayetsiz cûd ve sehâvet, tükenmez servet, bitmez hazineler, misilsiz sermedî cemâl, kusursuz ebedî kemâl, bir dar-ı saadet ve mahall-i ziyafet içinde daimî bulunacak olan muhtaç şâkirleri, müştak âyinedarları, mütehayyir seyircileri istemesinler?

Evet, dünya yüzünü bu kadar müzeyyen masnuatıyla süslendirmek, ay ile güneşi lâmba yapmak, yeryüzünü bir sofra-i nimet ederek mat'umatın en güzel çeşitleriyle doldurmak, meyveli ağaçları birer kap yapmak, her mevsimde birçok defalar tecdit etmek, hadsiz bir cûd ve sehâveti gösterir.

Böyle nihayetsiz bir cûd ve sehâvet, öyle tükenmez hazineler ve rahmet, hem daimî, hem arzu edilen herşey içinde bulunur bir dar-ı ziyafet ve mahall-i saadet ister. Hem kat'î ister ki, o ziyafetten telezzüz edenler, o mahall-i saadette devam etsinler, ebedî kalsınlar. Ta zevâl ve firakla elem çekmesinler. Çünkü zevâl-i elem, lezzet olduğu gibi, zevâl-i lezzet dahi elemdir. Öyle sehâvet, elem çektirmek istemez. Demek, ebedî bir Cenneti, hem içinde ebedî muhtaçları ister. Çünkü nihayetsiz cûd ve sehâ, nihayetsiz ihsan etmek ister, nimetlendirmek ister.

Nihayetsiz ihsan ve nimetlendirmek ise, nihayetsiz minnettarlık, nimetlenmek ister. Bu ise, ihsana mazhar olan şahsın devam-ı vücudunu ister. Ta, daimî tena'umla o daimî in'âma karşı şükür ve minnettarlığını göstersin. Yoksa, zevâl ile acılaşan cüz'î bir telezzüz, kısacık bir zamanda öyle bir cûd u sehânın muktezasıyla kabil-i tevfik değildir.

Hem dahi, meşher-i san’at-ı İlâhiye olan aktâr-ı âlem sergilerine bak. Yeryüzündeki nebatat ve hayvanatın ellerinde olan ilânât-ı Rabbâniyeye dikkat et. **(Haşiye-1)** Mehâsin-i rububiyetin dellâlları olan enbiya ve evliyaya kulak ver. Nasıl müttefikan Sâni-i Zülcelâlin kusursuz kemâlâtını, harika san’atlarının teşhiriyle gösteriyorlar, beyan ediyorlar, enzâr-ı dikkati celb ediyorlar.

Demek, bu âlemin Sâniinin pek mühim ve hayret verici ve gizli kemâlâtı vardır; bu harika san’atlarla onları göstermek ister. Çünkü gizli, kusursuz kemâlât ise, takdir edici, istihsan edici, “Mâşaallah” diyerek müşahede edicilerin başlarında teşhir ister. Daimî kemâlât ise, daimî tezahür ister. O ise, takdir ve istihsan edicilerin devam-ı vücudunu ister. Bekàsı olmayan istihsan edicinin nazarında kemâlâtın kıymeti sukut eder. **(Haşiye-2)**

Hem dahi, kâinatın yüzünde serilmiş olan gayetle güzel ve san’atlı ve parlak ve süslü şu mevcudat, ışık güneşi bildirdiği gibi, misilsiz, mânevî bir cemâlin mehâsinini bildirir. Ve nazirsiz, hafî bir hüsnün letâifini iş’ar ediyor. **(Haşiye-3)** O münezzeh hüsün, o mukaddes cemâlin cilvesinden, esmâlarda, belki her isimde çok gizli defineler bulunduğunu işaret eder.

İşte şu derece âli, nazirsiz, gizli bir cemâl ise, kendi mehâsinini bir mir’atta görmek ve hüsnünün derecâtını ve cemâlinin mikyaslarını zîşuur ve müştak bir âyinede müşahede etmek istediği gibi, başkalarının nazarıyla yine sevgili cemâline bakmak için, görünmek de ister. Demek, iki vech ile kendi cemâline bakmak; biri, herbiri başka başka renkte olan âyinelerde bizzat müşahede etmek; diğeri, müştak olan seyirci ve mütehayyir olan istihsancıların müşahedesiyle müşahede etmek ister.

Demek, hüsün ve cemâl, görmek ve görünmek ister. Görmek ve görünmek ise, müştak seyirci, mütehayyir istihsan edicilerin vücudunu ister. Hüsün ve cemâl ebedî, sermedî olduğundan, müştakların devam-ı vücutlarını ister. Çünkü daimî bir cemâl ise, zâil bir müştaka razı olamaz. Zira, dönmemek üzere zevâle mahkûm olan bir seyirci, zevâlin tasavvuruyla muhabbeti adavete döner. Hayreti istihfafa, hürmeti tahkire meyleder. Çünkü, hodgâm insan, bilmediği şeye düşman olduğu gibi, yetişmediği şeye de zıttır. Halbuki, nihayetsiz bir muhabbet, hadsiz bir şevk ve istihsan ile

mukabeleye lâyık olan bir cemâle karşı zımnen bir adavet ve kin ve inkâr ile mukabele eder. İşte, kâfir, Allah'ın düşmanı olduğunun sırrı bundan anlaşılıyor.

Madem o nihayetsiz sehâvet, cûd, o misilsiz cemâl, hüsün, o kusursuz kemâlât ebedî müteşekkirleri, müştakları, müstahsinleri iktiza ederler. Halbuki şu misafirhane-i dünyada görüyoruz, herkes çabuk gidip kayboluyor. O sehâvetin ihsanını ancak az bir parça tadar. İştahası açılır, fakat yemez, gider. O cemâl, o kemâlin dahi ancak biraz ışığına, belki bir zayıf gölgesine bir anda bakıp, doymadan gider. Demek bir seyrangâh-ı daimîye gidiliyor.

Elhasıl: Nasıl ki şu âlem bütün mevcudatıyla Sâni-i Zülcelâline kat'î delâlet eder. Sâni-i Zülcelâlin de sıfât ve esmâ-i kudsiyesi, dar-ı âhirete delâlet eder ve gösterir ve ister.

Haşiye-1: Evet, kemik gibi bir kuru ağacın ucundaki tel gibi incecik bir sapta gayet münakkaş, müzeyyen bir çiçek ve gayet musannâ ve murassâ bir meyve, elbette gayet san'atperver, mucizekâr ve hikmettar bir Sâniin mehâsin-i san'atını zîşuura okutturan bir ilânnamedir. İşte, nebatata hayvanatı dahi kıyas et.

Haşiye-2: Evet, durub-u emsaldendir ki, bir dünya güzeli, bir zaman kendine meftun olmuş âdi bir adamı huzurundan tard eder. O adam kendine teselli vermek için, "Tuh, ne kadar çirkindir!" der, o güzelin güzelliğini nefyeder. Hem bir vakit bir ayı, gayet tatlı bir üzüm asması altına girer, üzümleri yemek ister. Koparmaya eli yetişmez, asmaya da çıkamaz. Kendi kendine teselli vermek için, kendi lisanıyla "Ekşidir" der, gümler gider.

Haşiye-3: Âyine-misal mevcudatın birbiri arkasında zevâl ve fenalarıyla beraber, arkalarından gelenlerin üstünde ve yüzlerinde aynı hüsün ve cemâlin cilvesinin bulunması gösterir ki, cemâl onların değil. Belki o cemâller, bir hüsn-ü münezzeh ve bir cemâl-i mukaddesin âyâtı ve emârâtıdır.

Sözler : 10.Söz : 5.Hakikat

5.Hakikat: Bab-ı Şefkat ve Ubudiyet-i Muhammediye

Beşinci Hakikat

Bâb-ı Şefkat ve Ubûdiyet-i Muhammediyedir (aleyhissalâtü vesselâm). İsm-i Mücîb ve Rahîmin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, en ednâ bir haceti en ednâ bir mahlûkundan görüp kemâl-i şefkatle, ummadığı yerden is'âf eden ve en gizli bir sesi en gizli bir mahlûkundan işitip imdad eden, lisan-ı hâl ve kal ile istenilen herşeye icabet eden nihayetsiz bir şefkat ve bir merhamet sahibi bir Rab, en büyük bir abdinden, **(Haşiye-1)** en sevgili bir mahlûkundan, en büyük hacetini görüp bitirmesin, is'âf etmesin, en yüksek duayı işitip kabul etmesin?

Evet, meselâ hayvanatın zayıflarının ve yavrularının rızık ve terbiyeleri hususunda görünen lûtuf ve suhuleti gösteriyor ki, şu kâinatın Mâliki, nihayetsiz bir rahmetle rububiyet eder. Rububiyetinde bu derece rahîmâne bir şefkat, hiç kabil midir ki, mahlûkatın en efdalinin en güzel duasını kabul etmesin? Bu hakikati On Dokuzuncu Sözde izah ettiğim vech ile, şurada dahi mükerreren şöyle beyan edelim:

Ey nefsimle beraber beni dinleyen arkadaş! Hikâye-i temsiliyede demiştik: "Bir adada bir içtima var. Bir yâver-i ekrem bir nutuk okuyor." Onun işaret ettiği hakikat şöyledir ki:

Gel, bu zamandan tecerrüt edip, fikren Asr-ı Saadete ve hayalen Ceziretü'l-Araba gidiyoruz. Ta ki, Resul-i Ekremi (aleyhissalâtü vesselâm) vazife başında ve ubûdiyet içinde görüp ziyaret ederiz.

Bak: O zât nasıl ki risaletiyle, hidayetiyle saadet-i ebediyenin sebeb-i husulü ve vesile-i vusulüdür. Onun gibi, ubûdiyetiyle ve duasıyla o saadetin sebeb-i vücudu ve Cennetin vesile-i icadıdır.

İşte, bak: O zât öyle bir salât-ı kübrâda, bir ibadet-i ulyâda saadet-i ebediye için dua ediyor ki; güya bu cezire, belki bütün arz onun azametli namazıyla namaz kılar, niyaz eder. Çünkü, ubûdiyeti ise, ona ittiba eden ümmetin ubûdiyetini tazammun ettiği gibi, muvafakat sırrıyla bütün enbiyanın sırr-ı ubûdiyetini tazammun eder. Hem o salât-ı kübrâyı öyle bir cemaat-i uzmâda kılar, niyaz ediyor ki, güya benî Âdemin Hazret-i Âdem'den asrımıza, belki kıyamete kadar bütün nuranî ve kâmil insanlar ona tebaiyetle iktida edip duasına âmin derler. **(Haşiye-2)**

Bak: Hem öyle bekà gibi bir hacet-i amme için dua ediyor ki, değil ehl-i arz, belki ehl-i semâvât, belki bütün mevcudat niyazına iştirak edip lisan-ı hâl ile "Oh, evet, yâ Rabbenâ! Ver, duasını kabul et, biz de istiyoruz" diyorlar. Hem bak, öyle hazinâne, öyle mahbubâne, öyle müştakane, öyle tazarrukârâne saadet-i bakiye istiyor ki, bütün kâinatı ağlattırıp duasına iştirak ettiriyor.

Bak: Hem öyle bir maksat, öyle bir gaye için saadet isteyip dua ediyor ki, insanı ve bütün mahlûkatı esfel-i sâfilîn olan fena-yı mutlaka sukuttan, kıymetsizlikten, faidesizlikten, abesiyetten, âlâ-yı illiyyîn olan kıymete, bekàya, ulvî vazifeye, mektubât-ı Samedâniye olması derecesine çıkarıyor.

Bak: Hem öyle yüksek bir fizâr-ı istimdatkârâne ile istiyor ve öyle tatlı bir niyaz-ı istirhamkârâne ile yalvarıyor ki, güya bütün mevcudata, semâvâta, Arşa işittirip, vecde getirip, duasına "Âmin, Allahümme âmin" dedirtiyor. **(Haşiye-3)**

Bak: Hem öyle Semî' ve Kerîm bir Kadîrden, öyle Basîr ve Rahîm bir Alîmden saadet ve bekàyı istiyor ki, bilmüşahede en gizli bir zîhayatın en gizli bir arzusunu, en hafi bir niyazını görür, işitir, kabul eder, merhamet eder, lisan-ı hâl ile de olsa icabet eder. Öyle suret-i hakîmâne, basîrâne, rahîmânede verir ve icabet eder ki, şüphe bırakmaz, o terbiye ve tedbir öyle Semî' ve Basîre mahsus, öyle bir Kerîm ve Rahîme hastır.

Acaba, bütün benî Âdemi arkasına alıp, şu arz üstünde durup, Arş-ı Âzama müteveccihen el kaldırıp, nev-i beşerin hülâsa-ı ubûdiyetini cami' hakikat-i ubûdiyet-i Ahmediye (a.s.m.) içinde dua eden şu şeref-i nev-i insan ve ferîd-i kevn ü zaman olan Fahr-i Kâinat ne istiyor, dinleyelim.

Bak: Kendine ve ümmetine saadet-i ebediye istiyor. Bekà istiyor. Cennet istiyor. Hem, mevcudat âyinelerinde cemâllerini gösteren bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiye ile beraber istiyor. O esmâdan şefaat talep ediyor, görüyorsun. Eğer âhiretin hesapsız esbab-ı mucibesi, delâil-i vücudu olmasaydı, yalnız şu zâtın tek duası, baharımızın icadı kadar Hâlık-ı Rahîmin kudretine hafif gelen şu Cennetin binasına sebebiyet verecekti. **(Haşiye-4)**

Evet, baharımızda yeryüzünü bir mahşer eden, yüz bin haşir nümunelerini icad eden Kadîr-i Mutlaka, Cennetin icadı nasıl ağır olabilir? Demek, nasıl ki onun risaleti şu dar-ı imtihanın açılmasına sebebiyet verdi, (1) لَوْلاٰكَ لَوْلاٰكَ لَمٰا خَلَقْتُ الاَفْلاٰكَ sırrına mazhar oldu. Onun gibi, ubûdiyeti dahi, öteki dar-ı saadetin açılmasına sebebiyet verdi. Acaba hiç mümkün müdür ki, bütün akılları hayrette bırakan şu intizam-ı âlem ve geniş rahmet içinde kusursuz hüsn-ü san'at, misilsiz cemâl-i rububiyet, o duaya icabet etmemekle böyle bir çirkinliği, böyle bir merhametsizliği, böyle bir intizamsızlığı kabul etsin?

Yani, en cüz'î, en ehemmiyetsiz arzuları, sesleri ehemmiyetle işitip ifa etsin, yerine getirsin; en ehemmiyetli, lüzumlu arzuları ehemmiyetsiz görüp işitmesin, anlamasın, yapmasın? Hâşâ ve kellâ, yüz bin defa hâşâ! Böyle bir cemâl, böyle bir çirkinliği kabul edip çirkin olamaz. **(Haşiye-5)** Demek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, risaletiyle dünyanın kapısını açtığı gibi, ubûdiyetiyle de âhiretin kapısını açar.

(2) عَلَيْهِ صَلَوَاتُ الرَّحْمٰنِ مِلْءَ الدُّنْيٰا وَدَارِ الْجِنَانِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ذٰلِكَ الْحَبِيبِ الَّذِى هُوَ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَفَخْرُ الْعَالَمَيْنِ وَحَيَاةُ الدّارَيْنِ وَوَسِيلَةُ السَّعَادَتَيْنِ وَذُو الْجَنَاحَيْنِ

وَرَسُولُ الثَّقَلَيْنِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَعَلٰى اِخْوانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ اٰمِينَ

Haşiye-1: Evet, bin üç yüz elli sene saltanat süren ve saltanatı devam eden ve ekser zamanda üç yüz elli milyondan ziyade raiyeti bulunan ve hergün bütün raiyeti onunla tecdid-i biat eden ve onun kemâlâtına şehadet eden ve kemâl-i itaatle evamirine inkıyad eden; ve arzın nısfı ve nev-i beşerin humsu, o zâtın sıbğı ile sıbğalansa, yani mânevî rengiyle renklense ve o zât onların mahbub-u kulûbu ve mürebbî-i ervahı olsa, elbette o zât, şu kâinatta tasarruf eden Rabbin en büyük abdidir. Hem ekser envâ-ı kâinat o zâtın birer meyve-i mucizesini taşımak suretiyle onun vazifesini ve memuriyetini alkışlasa, elbette o zât, şu kâinat Hâlıkının en sevgili mahlûkudur. Hem bütün insaniyet, bütün istidadıyla istediği bekà gibi bir haceti ki, o hacet ise, insanı esfel-i sâfilînden âlâ-yı illiyyîne çıkarıyor; elbette o hacet, en büyük bir hacettir ve en büyük bir abd, umumun namına onu Kàdıyu'l-Hâcâttan isteyecek.

Haşiye-2: Evet, münacat-ı Ahmediye (a.s.m.) zamanından şimdiye kadar bütün ümmetin bütün salâtları ve salâvatları onun duasına bir âmin-i daimî ve bir iştirak-i umumîdir. Hattâ ona getirilen herbir salâvat dahi, onun duasına birer âmindir. Ve ümmetinin herbir ferdi, herbir namazın içinde ona salât ve selâm getirmek ve kametten sonra Şafiîlerin ona dua etmesi, onun saadet-i ebediye hususundaki duasına gayet kuvvetli ve umumî bir âmindir. İşte, bütün beşerin fıtrat-ı insaniyet lisan-ı hâliyle, bütün kuvvetiyle istediği bekà ve saadet-i ebediyeyi, o nev-i beşer namına zât-ı Ahmediye (a.s.m.) istiyor ve beşerin nuranî kısmı, onun arkasında âmin diyorlar. Acaba hiç mümkün müdür ki, şu dua kabule karîn olmasın?

Haşiye-3: Evet, şu âlemin Mutasarrıfı, bütün tasarrufatı bilmüşahede şuurâne, alîmâne, hakîmâne olduğu halde, hiçbir cihetle mümkün değildir ki, o Mutasarrıf, kendi masnuatı içinde en

mümtaz bir ferdin harekâtına şuuru ve ıttılaı bulunmasın. Hem hiçbir cihetle mümkün değildir ki, o Mutasarrıf-ı Alîm, o ferd-i mümtazın harekâtına ve daavâtına (dualarına) ıttılaı bulunduğu halde, ona karşı lâkayt kalsın, ehemmiyet vermesin. Hem hiçbir cihetle mümkün değildir ki, o Mutasarrıf-ı Kadîr-i Rahîm, onun dualarına lâkayt kalmadığı halde, o duaları kabul etmesin. Evet, zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) nuruyla âlemin şekli değişti. İnsan ve bütün kâinatın mahiyet-i hakikiyeleri o nur, o ziya ile inkişaf etti. Ve göründü ki, şu kâinatın mevcudatı, esmâ-i İlâhiyeyi okutan birer mektubât-ı Samedâniye, birer muvazzaf memur ve bekàya mazhar kıymettar ve mânidar birer mevcutturlar. Eğer o nur olmasaydı, mevcudat fena-yı mutlaka mahkûm ve kıymetsiz, mânâsız, faydasız, abes, karma karışık, tesadüf oyuncağı bir zulmet-i evham içinde kalırdı. İşte, şu sırdandır ki, insanlar zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) duasına âmin dedikleri gibi, Arş ve ferş ve serâdan Süreyyaya kadar bütün mevcudat, onun nuruyla iftihar edip alâkadarlık gösteriyorlar. Zaten ubûdiyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) ruhu, duadır. Belki kâinatın harekâtı ve hidemâtı, bir nevi duadır. Meselâ, bir çekirdeğin hareketi, Hâlıkından, bir ağaç olmasına bir nevi duadır.

Haşiye-4: Evet, âhirete nisbeten gayet dar bir sahife hükmünde olan rû-yi zeminde had ve hesaba gelmeyen harika san’at nümunelerini ve haşir ve kıyametin misallerini göstermek ve üç yüz bin kitap hükmünde olan muntazam envâ-ı masnuatı o tek sahifede kemâl-i intizamla yazıp derc etmek; elbette geniş olan âlem-i âhirette latîf ve muntazam Cennetin binasından ve icadından daha müşküldür. Evet, Cennet bahardan ne kadar yüksek ise, o derece bahar bahçelerinin hilkati, o Cennetten daha müşküldür ve hayretfezâdır denilebilir.

Haşiye-5: Evet, inkılâb-ı hakaik ittifaken muhaldir. Ve inkılâb-ı hakaik içinde muhal ender muhal, bir zıt kendi zıddına inkılâbıdır. Ve bu inkılâb-ı ezdad içinde, bilbedahe bin derece muhal şudur ki, zıt, kendi mahiyetinde kalmakla beraber, kendi zıddının aynı olsun. Meselâ, nihayetsiz bir cemâl, hakikî cemâl iken, hakikî çirkinlik olsun. İşte, şu misalimizde meşhud ve kat’iyyü’l-vücud olan bir cemâl-i Rububiyet, cemâl-i Rububiyet mahiyetinde daim iken, ayn-ı çirkinlik olsun. İşte, dünyada muhal ve bâtıl misallerin en acibidir.

1.) Sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım. (Ali el-Kâri, Şerhü'ş-Şifâ: 1:6; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:164)
2.) Dünya ve Cennetler dolusu Rahmân'ın rahmeti onun üzerine olsun. Allahım! Kulun ve resulün olan, iki cihanın efendisi ve iki âlemin medar-ı iftiharı ve iki dünyanın hayatı ve iki cihan saadetinin vesilesi ve zülcenâheyn ve cin ve insin peygamberi olan şu Habîbine, bütün âl ve ashabına ve nebî ve resul kardeşlerine salât ve selâm et. Âmin

.

Sözler : 10.Söz : 6.Hakikat

Altıncı Hakikat

Bâb-ı Haşmet ve Sermediyet olup, ism-i Celîl ve Bâkî cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, bütün mevcudatı güneşlerden, ağaçlardan zerrelere kadar emirber nefer hükmünde teshir ve idare eden bir haşmet-i Rububiyet, şu misafirhane-i dünyada muvakkat bir hayat geçiren perişan fâniler üstünde dursun; sermedî, bâki bir daire-i haşmet ve ebedî, âli bir medâr-ı rububiyeti icad etmesin?

Evet, şu kâinatta görünen mevsimlerin değişmesi gibi haşmetli icraat ve seyyârâtın tayyare-misal hareketleri gibi azametli harekât ve arzı insana beşik, güneşi halka lâmba yapmak gibi dehşetli teshirat ve ölmüş, kurumuş küre-i arzı diriltmek, süslendirmek gibi geniş tahvilât gösteriyor ki, perde arkasında böyle muazzam bir rububiyet var, muhteşem bir saltanatla hükmediyor. Böyle bir saltanat-ı rububiyet, kendine lâyık bir raiyet ister ve şayeste bir mazhar ister.

Halbuki, görüyorsun, mahiyetçe en cami' ve mühim raiyeti ve bendeleri, şu misafirhane-i dünyada, perişan bir surette, muvakkaten toplanmışlar. Misafirhane ise, hergün dolar, boşanır.

Hem bütün raiyet, tecrübe-i hizmet için şu meydan-ı imtihanda muvakkaten bulunuyorlar. Meydan ise her saat tebeddül eder.

Hem bütün o raiyet, Sâni-i Zülcelâlin kıymettar ihsânâtının nümunelerini ve harika san'at antikalarını çarşı-yı âlem sergilerinde, ticaret nazarında temâşâ etmek için, şu teşhirgâhta birkaç dakika durup seyrediyorlar, sonra kayboluyorlar. Şu meşher ise her dakika tahavvül ediyor. Giden gelmez, gelen gider.

İşte bu hal ve şu vaziyet kat'î gösteriyor ki, şu misafirhane ve şu meydan ve şu meşherlerin arkasında, o sermedî saltanata medar ve mazhar olacak daimî saraylar, müstemir meskenler, şu dünyada

gördüğümüz nümunelerin ve suretlerin en halis ve en yüksek asıllarıyla dolu bağ ve hazineleri vardır. Demek, burada çabalamak onlar içindir. Şurada çalıştırır, orada ücret verir. Herkesin istidadına göre—eğer kaybetmezse—orada bir saadeti vardır. Evet, öyle sermedî bir saltanat, muhaldir ki, şu fâniler ve zâil zeliller üstünde dursun.

Şu hakikate şu temsil dürbünüyle bak ki: Meselâ sen yolda gidiyorsun. Görüyorsun ki, yol içinde bir han var. Bir büyük zât, o hanı, kendine gelen misafirlerine yapmış. O misafirlerin bir gece tenezzüh ve ibretleri için, o hanın tezyinatına milyonlar altınlar sarf ediyor. Hem o misafirler, o tezyinattan pek azı ve az bir zamanda bakıp, o nimetlerden pek az bir vakitte, az birşey tadıp, doymadan gidiyorlar. Fakat her misafir, kendine mahsus fotoğrafıyla, o handaki şeylerin suretlerini alıyorlar. Hem o büyük zâtın hizmetkârları da misafirlerin suret-i muamelelerini gayet dikkatle alıyorlar ve kaydediyorlar. Hem görüyorsun ki, o zât, her günde, o kıymettar tezyinatın çoğunu tahrip eder; yeni gelecek misafirlere yeni tezyinatı icad eder. Bunu gördükten sonra hiç şüphen kalır mı ki, bu yolda bu hanı yapan zâtın daimî, pek âli menzilleri, hem tükenmez, pek kıymetli hazineleri, hem müstemir, pek büyük bir sehâveti vardır. Şu handa gösterdiği ikram ile, misafirlerini, kendi yanında bulunan şeylere iştihalarını açıyor. Ve onlara hazırladığı hediyelere rağbetlerini uyandırıyor.

Aynen onun gibi, şu misafirhane-i dünyadaki vaziyeti, sarhoş olmadan dikkat etsen, şu Dokuz Esası anlarsın:

Birinci Esas: Anlarsın ki, o han gibi bu dünya dahi kendi için değil. Kendi kendine de bu sureti alması muhaldir. Belki, kafile-i mahlûkatın gelip konmak ve göçmek için dolup boşanan, hikmetle yapılmış bir misafirhanesidir.

İkinci Esas: Hem anlarsın ki, şu hanın içinde oturanlar misafirlerdir. Onların Rabb-i Kerîmi, onları Dârü’s-Selâma davet eder.

Üçüncü Esas: Hem anlarsın ki, şu dünyadaki tezyinat, yalnız telezzüz veya tenezzüh için değil. Çünkü bir zaman lezzet verse, firakıyla birçok zaman elem verir. Sana tattırır, iştihasını açar, fakat doyurmaz. Çünkü ya onun ömrü kısa, ya senin ömrün kısadır; doymaya kâfi değil. Demek kıymeti yüksek, müddeti kısa olan şu

tezyinat ibret içindir, **(Haşiye-1)** şükür içindir. Usul-ü daimîsine teşvik içindir; başka, gayet ulvî gayeler içindir.

Dördüncü Esas: Hem anlarsın ki, şu dünyadaki müzeyyenat ise, **(Haşiye-2)** Cennette ehl-i iman için rahmet-i Rahmân ile iddihar olunan nimetlerin nümuneleri, suretleri hükmündedir.

Beşinci Esas: Hem anlarsın ki, şu fâni masnuat fena için değil; bir parça görünüp mahvolmak için yaratılmamışlar—belki, vücutta kısa bir zaman toplanıp, matlup bir vaziyet alıp, ta suretleri alınsın, timsalleri tutulsun, mânâları bilinsin, neticeleri zaptedilsin. Meselâ, ehl-i ebed için daimî manzaralar nesc edilsin. Hem âlem-i bekàda başka gayelere medar olsun.

Eşya bekà için yaratıldığını, fena için olmadığını, belki sureten fena ise de tamam-ı vazife ve terhis olduğu bununla anlaşılıyor ki, fâni birşey, bir cihetle fenaya gider, çok cihetlerle bâki kalır. Meselâ, kudret kelimelerinden olan şu çiçeğe bak ki, kısa bir zamanda o çiçek tebessüm edip bize bakar; derakab, fena perdesinde saklanır. Fakat, senin ağzından çıkan kelime gibi o gider; fakat binler misallerini kulaklara tevdi eder, dinleyen akıllar adedince mânâlarını akıllarda ibkà eder. Çünkü, vazifesi olan ifade-i mânâ bittikten sonra kendisi gider; fakat, onu gören herşeyin hafızasında zahirî suretini ve herbir tohumunda mânevî mahiyetini bırakıp öyle gidiyor. Güya her hafıza ile her tohum, hıfz-ı ziyneti için birer fotoğraf ve devam-ı bekàsı için birer menzildirler.

En basit mertebe-i hayatta olan masnu böyle ise, en yüksek tabaka-i hayatta ve ervâh-ı bâkıye sahibi olan insan ne kadar bekà ile alâkadar olduğu anlaşılır. Çiçekli ve meyveli koca nebatatın bir parça ruha benzeyen herbirinin kanun-u teşekkülâtı, timsal-i sureti, zerrecikler gibi tohumlarda kemâl-i intizamla, dağdağalı inkılâplar içinde ibkà ve muhafaza edilmesiyle; gayet cem'iyetli ve yüksek bir mahiyete mâlik, haricî bir vücut giydirilmiş, zîşuur, nuranî bir kanun-u emrî olan ruh-u beşer ne derece bekà ile merbut ve alâkadar olduğu anlaşılır.

Altıncı Esas: Hem anlarsın ki, insan, ipi boğazına sarılıp istediği yerde otlamak için başıboş bırakılmamıştır. Belki, bütün amellerinin suretleri alınıp yazılır ve bütün fiillerinin neticeleri muhasebe için zaptedilir.

Yedinci Esas: Hem anlarsın ki, güz mevsiminde, yaz-bahar âleminin güzel mahlûkatının tahribatı idam değil; belki, vazifelerinin tamamıyla, terhisatıdır. **(Haşiye-3)** Hem, yeni baharda gelecek mahlûkata yer boşaltmak için tefrigattır ve yeni vazifedarlar gelip konacak ve vazifedar mevcudatın gelmesine yer hazırlamaktır ve ihzarattır. Hem zîşuura vazifesini unutturan gafletten ve şükrünü unutturan sarhoşluktan ikazât-ı Sübhâniyedir.

Sekizinci Esas: Hem anlarsın ki, şu fâni âlemin sermedî Sânii için başka ve bâki bir âlemi var ki, ibâdını oraya sevk ve ona teşvik eder.

Dokuzuncu Esas: Hem anlarsın ki, öyle bir Rahmân, öyle bir âlemde, öyle has ibâdına öyle ikramlar edecek; ne göz görmüş, ne kulak işitmiş, ne kalb-i beşere hutur etmiştir. Âmennâ!

Haşiye-1: Evet, madem herşeyin kıymeti ve dekaik-i san'atı gayet yüksek ve güzel olduğu halde, müddeti kısa, ömrü azdır. Demek o şeyler nümunelerdir, başka şeylerin suretleri hükmündedirler. Ve madem müşterilerin nazarlarını asıllarına çeviriyorlar gibi bir vaziyet vardır. Öyle ise, elbette şu dünyadaki o çeşit tezyinat, bir Rahmân-ı Rahîmin rahmetiyle, sevdiği ibâdına hazırladığı niam-ı Cennetin nümuneleridir denilebilir ve denilir ve öyledir.

Haşiye-2: Evet, herşeyin vücudunun müteaddit gayeleri ve hayatının müteaddit neticeleri vardır. Ehl-i dalâletin tevehhüm ettikleri gibi dünyaya, nefislerine bakan gayelere münhasır değildir—ta abesiyet ve hikmetsizlik içine girebilsin. Belki herşeyin gayât-ı vücudu ve netâic-i hayatı üç kısımdır: Birincisi ve en ulvîsi Sâniine bakar ki, o şeye taktığı harika-i san'at murassaâtını, Şâhid-i Ezelînin nazarına resmigeçit tarzında arz etmektir ki, o nazara bir ân-ı seyyâle yaşamak kâfi gelir. Belki, vücuda gelmeden, bilkuvve niyet hükmünde olan istidadı yine kâfidir. İşte, seriüzzevâl latîf masnuat ve vücuda gelmeyen, yani sünbül vermeyen birer harika-i san'at olan çekirdekler, tohumlar şu gayeyi bitamamihâ verir. Faydasızlık ve abesiyet onlara gelmez. Demek, herşey, hayatıyla, vücuduyla Sâniinin mucizât-ı kudretini ve âsâr-ı san'atını teşhir edip, Sultan-ı

Zülcelâlin nazarına arz etmek birinci gayesidir. İkinci kısım gaye-i vücut ve netice-i hayat, zîşuura bakar. Yani, herşey, Sâni-i Zülcelâlin birer mektub-u hakaiknümâ, birer kaside-i letâfetnümâ, birer kelime-i hikmet-edâ hükmündedir ki, melâike ve cin ve hayvanın ve insanın enzârına arz eder, mütalâaya davet eder. Demek, ona bakan her zîşuura ibretnümâ bir mütalâagâhtır. Üçüncü kısım gaye-i vücut ve netice-i hayat, o şeyin nefsine bakar ki, telezzüz ve tenezzüh ve bekà ve rahatla yaşamak gibi cüz'î neticelerdir. Meselâ, azîm bir sefine-i sultaniyede bir hizmetkârın dümencilik ettiğinin gayesi, sefine itibarıyla yüzde birisi kendisine, ücret-i cüz'iyesine ait, doksan dokuzu sultana ait olduğu gibi; herşeyin nefsine ve dünyaya ait gayesi bir ise, Sâniine ait doksan dokuzdur. İşte bu taaddüd-ü gayattandır ki, birbirine zıt ve münafi görünen hikmet ve iktisat, cûd ve sehâ ve bilhassa nihâyetsiz sehâ ile sırr-ı tevfiki şudur ki: Birer gaye nokta-i nazarında cûd ve sehâ hükmeder, ism-i Cevâd tecellî eder. Meyveler, hubublar, o tek gaye nokta-i nazarında bigayri hisabdır; nihayetsiz cûdu gösteriyor. Fakat umum gayeler nokta-i nazarında hikmet hükmeder, ism-i Hakîm tecellî eder. Bir ağacın ne kadar meyveleri var; belki her meyvenin o kadar gayeleri vardır ki, beyan ettiğimiz üç kısma tefrik edilir. Şu umum gayeler nihayetsiz bir hikmeti ve iktisadı gösteriyor. Zıt gibi görünen nihayetsiz hikmet, nihayetsiz cûd ile, sehâ ile içtima ediyor. Meselâ, asker ordusunun bir gayesi temin-i asayiştir. Bu gayeye göre ne kadar asker istersen var ve hem pek fazladır. Fakat hıfz-ı hudut ve mücahede-i a'dâ gibi sair vazifeler için, bu mevcut ancak kâfi gelir; kemâl-i hikmetle muvazenededir. İşte, hükûmetin hikmeti, haşmet ile içtima ediyor. O halde, o askerlikte fazlalık yoktur denilebilir.

Haşiye-3: Evet, rahmetin erzak hazinelerinden olan bir şecerenin uçlarında ve dallarının başlarındaki meyveler, çiçekler, yapraklar, ihtiyar olup vazifelerinin hitâma ermesiyle gitmelidirler. Ta, arkalarından akıp gelenlere kapı kapanmasın. Yoksa, rahmetin vüs'atine ve sair ihvanlarının hizmetine sed çekilir. Hem kendileri, gençlik zevâliyle, hem zelil, hem perişan olurlar. İşte, bahar dahi mahşernümâ bir meyvedar ağaçtır. Her asırdaki insan âlemi ibretnümâ bir şeceredir. Arz dahi mahşer-i acaip bir şecere-i kudrettir. Hattâ dünya dahi, meyveleri âhiret pazarına gönderilen bir şecere-i hayret-nümâdır.

Sözler : 10.Söz : 7.Hakikat

7.Hakikat: Bab-ı Hıfz ve Hafîziyet

Yedinci Hakikat

Bâb-ı Hıfz ve Hafîziyet olup ism-i Hafîz ve Rakîbin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, gökte, yerde, karada, denizde yaş kuru, küçük büyük, âdi âli herşeyi kemâl-i intizam ve mizan içinde muhafaza edip bir türlü muhasebe içinde neticelerini eleyen bir Hafîziyet, insan gibi büyük bir fıtratta, hilâfet-i kübrâ gibi bir rütbede, emanet-i kübrâ gibi büyük vazifesi olan beşerin, Rububiyet-i âmmeye temas eden amelleri ve fiilleri muhafaza edilmesin, muhasebe eleğinden geçirilmesin, adalet terazisinde tartılmasın, şayeste ceza ve mükâfat çekmesin? Hayır, asla!

Evet, şu kâinatı idare eden Zât, herşeyi nizam ve mizan içinde muhafaza ediyor. Nizam ve mizan ise, ilim ile hikmet ve irade ile kudretin tezahürüdür. Çünkü, görüyoruz, her masnu, vücudunda gayet muntazam ve mevzun yaratılıyor. Hem hayatı müddetince değiştirdiği suretler dahi, birer intizamlı olduğu halde, heyet-i mecmuası da bir intizam tahtındadır. Zira, görüyoruz ki, vazifesinin bitmesiyle ömrüne nihayet verilen ve şu âlem-i şehadetten göçüp giden herşeyin, Hafîz-i Zülcelâl, birçok suretlerini, elvâh-ı mahfuza hükmünde olan **(Haşiye-1)** hafızalarda ve bir türlü misalî âyinelerde hıfzedip, ekser tarihçe-i hayatını çekirdeğinde, neticesinde nakşedip yazıyor, zâhir ve bâtın âyinelerde ibkà ediyor. Meselâ beşerin hafızası, ağacın meyvesi, meyvenin çekirdeği, çiçeğin tohumu, kanun-u Hafîziyetin azamet-i ihatasını gösteriyor.

Görmüyor musun ki, koca baharın hep çiçekli, meyveli bütün mevcudatı ve bunların kendilerine göre bütün sahâif-i a'mâli ve teşkilâtının kanunları ve suretlerinin timsalleri, mahdut bir miktar tohumcuklar içlerinde yazarak muhafaza ediliyor. İkinci bir baharda, onlara göre bir muhasebe içinde, sahife-i amellerini neşredip, kemâl-i

intizam ve hikmetle koca diğer bir bahar âlemini meydana getirmekle, Hafîziyetin ne derece kuvvetli ihata ile cereyan ettiğini gösteriyor. Acaba geçici, âdi, bekàsız, ehemmiyetsiz şeylerde böyle muhafaza edilirse; âlem-i gaybda, âlem-i âhirette, âlem-i ervahta, rububiyet-i âmmede mühim semere veren beşerin amelleri, hıfz içinde gözetilmek suretiyle, ehemmiyetle zaptedilmemesi kabil midir? Hayır ve asla!

Evet, şu Hafîziyetin bu suretle tecellîsinden anlaşılıyor ki, şu mevcudatın Mâliki, mülkünde cereyan eden herşeyin inzibatına büyük bir ihtimamı var. Hem hâkimiyet vazifesinde nihayet derecede dikkat eder. Hem Rububiyet-i saltanatında gayet ihtimamı gözetir. O derece ki, en küçük bir hadiseyi, en ufak bir hizmeti yazar, yazdırır; mülkünde cereyan eden herşeyin suretini müteaddit şeylerde hıfzeder. Şu Hafîziyet işaret eder ki, ehemmiyetli bir muhasebe-i a'mâl defteri açılacak ve bilhassa mahiyetçe en büyük, en mükerrem, en müşerref bir mahlûk olan insanın büyük olan amelleri, mühim olan fiilleri, mühim bir hesap ve mizana girecek, sahife-i amelleri neşredilecek.

Acaba hiç kabil midir ki, insan, hilâfet ve emanetle mükerrem olsun, Rububiyetin külliyât-ı şuûnuna şahit olarak kesret dairelerinde vahdâniyet-i İlâhiyenin dellâllığını ilân etmekle, ekser mevcudatın tesbihat ve ibadetlerine müdahale edip zabitlik ve müşahitlik derecesine çıksın da, sonra kabre girip rahatla yatsın ve uyandırılmasın, küçük büyük her amellerinden sual edilmesin, mahşere gidip Mahkeme-i Kübrâyı görmesin? Hayır ve asla!

Hem bütün gelecek zamanda olan **(Haşiye-2)** mümkinâta kàdir olduğuna, bütün geçmiş zamandaki mucizât-ı kudreti olan vukuatı şehadet eden ve kıyamet ve haşre pek benzeyen kış ile baharı her vakit bilmüşahede icad eden bir Kadîr-i Zülcelâlden, insan nasıl ademe gidip kaçabilir, toprağa girip saklanabilir?

Madem bu dünyada ona lâyık muhasebe görülüp hüküm verilmiyor. Elbette bir Mahkeme-i Kübrâ, bir saadet-i uzmâya gidecektir.

Haşiye-1: Yedinci Suretin haşiyesine bak.

Haşiye-2: Evet, zaman-ı hâzırdan, ta iptida-i hilkat-i âleme kadar olan zaman-ı mazi, umumen vukuattır. Vücuda gelmiş herbir günü, herbir senesi, herbir asrı birer satırdır, birer sahifedir, birer kitaptır ki, kalem-i kader ile tersim edilmiştir; dest-i kudret, mucizât-ı âyâtını onlarda kemâl-i hikmet ve intizamla yazmıştır. Şu zamandan ta kıyamete, ta Cennete, ta ebede kadar olan zaman-ı istikbal, umumen imkânattır. Yani, mazi vukuattır, istikbal imkânattır. İşte, o iki zamanın iki silsilesi birbirine karşı mukabele edilse: Nasıl ki dünkü günü halk eden ve o güne mahsus mevcudatı icad eden Zât, yarınki günü mevcudatıyla halk etmeye muktedir olduğu hiçbir vecihle şüphe getirmez. Öyle de, şüphe yoktur ki, şu meydan-ı garaip olan zaman-ı mazinin mevcudatı ve harikaları, bir Kadîr-i Zül-celâlin mucizâtıdır; kat'î şehadet ederler ki, o Kadîr, bütün istikbalin, bütün mümkinâtın icadına, bü-tün acaibinin izharına muktedirdir. Evet, nasıl ki bir elmayı halk edecek, elbette dünyada bütün elmaları halk etmeye ve koca baharı icad etmeye muktedir olmak gerektir. Baharı icad etmeyen, bir elmayı icad edemez. Zira o elma, o tezgâhta dokunuyor. Bir elmayı icad eden, bir baharı icad edebilir. Bir elma bir ağacın, belki bir bahçenin, belki bir kâinatın misal-i musağğarıdır. Hem san'at itibarıyla koca ağacın bütün tarih-i hayatını taşıyan elmanın çekirdeği itibarıyla öyle bir harika-i san'attır ki, onu öylece icad eden, hiçbir şeyden âciz kalmaz. Öyle de, bugünü halk eden, kıyamet gününü halk edebilir ve baharı icad edecek, haşrin icadına muktedir bir Zât olabilir. Zaman-ı mazinin bütün âlemlerini zamanın şeridine kemâl-i hikmet ve intizamla takıp gösteren, elbette istikbal şeridine dahi başka kâinatı takıp gösterebilir ve gösterecektir. Kaç Sözlerde, bilhassa Yirmi İkinci Sözde gayet kat'î ispat etmişiz ki: Herşeyi yapamayan hiçbir şeyi yapamaz. Ve birtek şeyi halk eden herşeyi yapabilir. Hem eşyanın icadı birtek Zâta verilse, bütün eşya birtek şey gibi kolay olur ve suhulet peyda eder. Eğer müteaddit esbaba verilse ve kesrete isnad edilse, birtek şeyin icadı, bütün eşyanın icadı kadar müşkilâtlı olur ve imtinâ derecesinde suûbet peyda eder.

Sözler : 10.Söz : 8.Hakikat

Sekizinci Hakikat

Bâb-ı Vaad ve Vaîddir. İsm-i Cemîl ve Celîlin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, Alîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak olan şu masnuatın Sânii, bütün enbiyanın tevatürle haber verdikleri ve bütün sıddıkîn ve evliyanın icmâ ile şehadet ettikleri mükerrer vaad ve vaîd-i İlâhîsini yerine getirmeyip—hâşâ—acz ve cehlini göstersin? Halbuki, vaad ve vaîdinde bulunduğu emirler, kudretine hiç ağır gelmez. Pek hafif ve pek kolay; geçmiş baharın hesapsız mevcudatını gelecek baharda kısmen aynen, **(Haşiye-1)** kısmen mislen **(Haşiye-2)** iadesi kadar kolaydır. İfa-yı vaad ise, hem bize, hem herşeye, hem kendisine, hem saltanat-ı Rububiyetine pek çok lâzımdır. Hulfü'l-vaad ise, hem izzet-i iktidarına zıttır, hem ihata-i ilmiyesine münafidir. Zira, hulfü'l-vaad ya cehilden, ya aczden gelir.

Ey münkir! Bilir misin ki, küfür ve inkârınla ne kadar ahmakça bir cinayet işliyorsun ki, kendi yalancı vehmini, hezeyancı aklını, aldatıcı nefsini tasdik edip, hiçbir vech ile hulf ve hilâfa mecburiyeti olmayan ve hiçbir vech ile hilâf Onun izzetine ve haysiyetine yakışmayan ve bütün görünen şeyler ve işler sıdkına ve hakkaniyetine şehadet eden bir Zâtı tekzip ediyorsun! Nihayetsiz küçüklük içinde nihayetsiz büyük cinayet işliyorsun. Elbette ebedî, büyük cezaya müstehak olursun. "Bazı ehl-i Cehennemin bir dişi, dağ kadar olması," cinayetinin büyüklüğüne bir mikyas olarak haber verilmiş. Misalin şu yolcuya benzer ki, güneşin ziyasından gözünü kapar, kafası içindeki hayaline bakar. Vehmi, bir yıldız böceği gibi, kafa fenerinin ışığıyla dehşetli yolunu tenvir etmek istiyor.

Madem şu mevcudat hak söyleyen sadık kelimeleri, şu hâdisât-ı kâinat doğru söyleyen nâtık âyetleri olan Cenâb-ı Hak vaad etmiş.

Elbette yapacaktır. Bir Mahkeme-i Kübrâ açacaktır. Bir saadet-i uzmâ verecektir.

Haşiye-1: Ağaç ve otların kökleri gibi.

Haşiye-2: Yapraklar, meyveler gibi.

Sözler : 10.Söz : 9.Hakikat

9.Hakikat: Bab-ı İhya ve İmate

Dokuzuncu Hakikat

Bâb-ı İhyâ ve İmâtedir. İsm-i Hayy-ı Kayyûmun, Muhyî ve Mümîtin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, ölmüş, kurumuş koca arzı ihyâ eden; ve o ihyâ içinde, herbiri beşer haşri gibi acip, üç yüz binden ziyade envâ-ı mahlûkatı haşir ve neşredip kudretini gösteren; ve o haşir ve neşir içinde, nihayet derecede karışık ve ihtilât içinde nihayet derecede imtiyaz ve tefrik ile ihata-i ilmiyesini gösteren; ve bütün semavî fermanlarıyla beşerin haşrini vaad etmekle bütün ibâdının enzârını saadet-i ebediyeye çeviren; ve bütün mevcudatı baş başa, omuz omuza, el ele verdirip, emir ve iradesi dairesinde döndürüp birbirine yardımcı ve musahhar kılmakla azamet-i Rububiyetini gösteren; ve beşeri, şecere-i kâinatın en cami' ve en nazik ve en nazenin, en nazdar, en niyazdar bir meyvesi yaratıp kendine muhatap ittihaz ederek herşeyi ona musahhar kılmakla, insana bu kadar ehemmiyet verdiğini gösteren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Hakîm, kıyameti getirmesin, haşri yapmasın ve yapamasın, beşeri ihyâ etmesin veya edemesin, Mahkeme-i Kübrâyı açamasın, Cennet ve Cehennemi yaratamasın? Hâşâ ve kellâ!

Evet, şu âlemin Mutasarrıf-ı Zîşânı, her asırda, her senede, her günde bu dar, muvakkat rû-yi zeminde haşr-i ekberin ve meydan-ı kıyametin pek çok emsalini ve nümunelerini ve işârâtını icad ediyor. Ezcümle:

Haşr-i baharîde görüyoruz ki, beş altı gün zarfında, küçük ve büyük hayvanat ve nebatattan, üç yüz binden ziyade envâı haşredip neşrediyor. Bütün ağaçların, otların köklerini ve bir kısım hayvanları aynen ihyâ edip iade ediyor. Başkalarını ayniyet derecesinde bir misliyet suretinde icad ediyor. Halbuki, maddeten farkları pek az olan tohumcuklar, o kadar karışmışken, kemâl-i imtiyaz ve teşhis ile, o

kadar sür’at ve vüs’at ve suhulet içinde, kemâl-i intizam ve mizan ile, altı gün veya altı hafta zarfında ihya ediliyor.

Hiç kabil midir ki, bu işleri yapan Zâta birşey ağır gelebilsin, semâvât ve arzı altı günde halk edemesin, insanı bir sayha ile haşredemesin? Hâşâ!

Acaba, muciznümâ bir kâtip bulunsa, hurufları ya bozulmuş veya mahvolmuş üç yüz bin kitabı tek bir sahifede, karıştırmaksızın, galatsız, sehivsiz, noksansız, hepsini beraber, gayet güzel bir surette, bir saatte yazarsa; birisi sana dese, “Şu kâtip, kendi telif ettiği, senin suya düşmüş olan kitabını yeniden, bir dakika zarfında hafızasından yazacak”; sen diyebilir misin ki, “Yapamaz ve inanmam”?

Veyahut bir sultan-ı mucizekâr, kendi iktidarını göstermek için veya ibret ve tenezzüh için, bir işaretle dağları kaldırır, memleketleri tebdil eder, denizi karaya çevirdiğini gördüğün halde, sonra görsen ki, büyük bir taş dereye yuvarlanmış, o zâtın kendi ziyafetine davet ettiği misafirlerin yolunu kesmiş, geçemiyorlar. Biri sana dese, “O zât, bir işaretle, o taşı, ne kadar büyük olursa olsun, kaldıracak veya dağıtacak; misafirlerini yolda bırakmayacak.” Sen desen ki, “Kaldırmaz veya kaldıramaz.”

Veyahut, bir zât, bir günde yeniden büyük bir orduyu teşkil ettiği halde, biri dese, “O zât, bir boru sesiyle, efradı istirahat için dağılmış olan taburları toplar; taburlar nizamı altına girerler.” Sen desen ki, “İnanmam”; ne kadar divanece hareket ettiğini anlarsın.

İşte, şu üç temsili fehmettinse, bak: Nakkâş-ı Ezelî, gözümüzün önünde kışın beyaz sahifesini çevirip, bahar ve yaz yeşil yaprağını açıp, rû-yi arzın sahifesinde üç yüz binden ziyade envâı, kudret ve kader kalemiyle ahsen-i suret üzere yazar. Birbiri içinde, birbirine karışmaz. Beraber yazar; birbirine mani olmaz. Teşkilce, suretçe birbirinden ayrı, hiç şaşırtmaz, yanlış yazmaz.

Evet, en büyük bir ağacın ruh programını, bir nokta gibi en küçük bir çekirdekte derc edip muhafaza eden Zât-ı Hakîm-i Hafîz, vefat edenlerin ruhlarını nasıl muhafaza eder, denilir mi? Ve küre-i arzı bir sapan taşı gibi çeviren Zât-ı Kadîr, âhirete giden misafirlerinin yolunda nasıl bu arzı kaldıracak veya dağıtacak, denilir mi? Hem, hiçten, yeniden bütün zîhayatın ordularını, bütün cesetlerinin

taburlarında kemâl-i intizamla zerrâtı emr-i künfeyekün ile kaydedip yerleştiren, ordular icad eden Zât-ı Zülcelâl, tabur-misal cesedin nizamı altına girmekle birbiriyle tanışan zerrât-ı esasiye ve eczâ-yı asliyesini bir sayha ile nasıl toplayabilir, denilir mi?

Hem bu bahar haşrine benzeyen, dünyanın her devrinde, her asrında, hattâ gece gündüzün tebdilinde, hattâ cevv-i havada bulutların icad ve ifnâsında haşre nümune ve misal ve emare olacak ne kadar nakışlar yaptığını gözünle görüyorsun. Hattâ, eğer hayalen bin sene evvel kendini farz etsen, sonra zamanın iki cenahı olan mazi ile müstakbeli birbirine karşılaştırsan; asırlar, günler adedince misal-i haşir ve kıyametin nümunelerini göreceksin. Sonra, bu kadar nümune ve misalleri müşahede ettiğin halde, haşr-i cismânîyi akıldan uzak görüp istib'âd etmekle inkâr etsen, ne kadar divanelik olduğunu sen de anlarsın. Bak, Ferman-ı Âzam, bahsettiğimiz hakikate dair ne diyor:

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1]

Elhasıl: Haşre mâni hiçbir şey yoktur. Muktazî ise, herşeydir. Evet, mahşer-i acaip olan şu koca arzı, âdi bir hayvan gibi imâte ve ihyâ eden ve beşer ve hayvana hoş bir beşik, güzel bir gemi yapan ve güneşi onlara şu misafirhanede ışık verici ve ısındırıcı bir lâmba eden, seyyârâtı meleklerine tayyare yapan bir Zâtın, bu derece muhteşem ve sermedî Rububiyeti ve bu derece muazzam ve muhît hâkimiyeti, elbette, yalnız böyle geçici, devamsız, bîkarar, ehemmiyetsiz, mütegayyir, bekàsız, nâkıs, tekemmülsüz umûr-u dünya üzerinde kurulmaz ve durmaz. Demek, Ona şayeste, daimî, berkarar, zevâlsiz, muhteşem bir diyar-ı âhar var, başka bâki bir memleketi vardır. Bizi onun için çalıştırır. Oraya davet eder. Ve oraya nakledeceğine, zahirden hakikate geçen ve kurb-u huzuruna müşerref olan bütün ervâh-ı neyyire ashabı, bütün kulûb-u

münevvere aktâbı, bütün ukul-u nuraniye erbabı şehadet ediyorlar ve bir mükâfat ve mücazat ihzar ettiğini müttefikan haber veriyorlar ve mükerreren pek kuvvetli vaad ve pek şiddetli tehdit eder, naklederler.

Hulfü'l-vaad ise, hem zillet, hem tezellüldür; hiçbir cihetle celâl-i kudsiyetine yanaşamaz. Hulfü'l-vaîd ise, ya aftan, ya aczden gelir. Halbuki küfür cinayet-i mutlakadır;**(Haşiye)** affa kabil değil. Kadîr-i Mutlak ise, aczden münezzeh ve mukaddestir.

Şahitler, muhbirler ise, mesleklerinde, meşreplerinde, mezheplerinde muhtelif oldukları halde, kemâl-i ittifakla şu meselenin esasında müttehiddirler. Kesretçe tevatür derecesindedirler. Keyfiyetçe icmâ kuvvetindedirler. Mevkice herbiri nev-i beşerin bir yıldızı, bir taifenin gözü, bir milletin azizidirler. Ehemmiyetçe şu meselede hem ehl-i ihtisas, hem ehl-i ispattırlar. Halbuki bir fende veya bir san'atta iki ehl-i ihtisas, binler başkalara müreccahtırlar ve ihbarda iki müsbit, binler nâfîlere tercih edilir. Meselâ, Ramazan hilâlinin sübutunu ihbar eden iki adam, binler münkirlerin inkârlarını hiçe atarlar.

Elhasıl, dünyada bundan daha doğru bir haber, daha sağlam bir dâvâ, daha zahir bir hakikat olamaz. Demek, şüphesiz dünya bir mezraadır. Mahşer ise bir beyderdir, harmandır. Cennet, Cehennem ise birer mahzendir.

Haşiye: Evet, küfür, mevcudatın kıymetini iskat ve mânâsızlıkla itham ettiğinden, bütün kâinata karşı bir tahkir ve mevcudat âyinelerinde cilve-i Esmâyı inkâr olduğundan, bütün esmâ-i İlâhiyeye karşı bir tezyif ve mevcudatın vahdâniyete olan şehadetlerini reddettiğinden, bütün mahlûkata karşı bir tekzip olduğundan, istidad-ı insanîyi öyle ifsad eder ki, salâh ve hayrı kabule liyakati kalmaz. Hem bir zulm-ü azîmdir ki, umum mahlûkatın ve bütün esmâ-i İlâhiyenin hukukuna bir tecavüzdür. İşte şu hukukun muhafazası ve nefs-i kâfir hayra kabiliyetsizliği, küfrün adem-i affını iktiza eder. [2] إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ şu mânâyı ifade eder.

1.)Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl

diriltiyor! Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kadirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

2.) Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür. (Lokman Sûresi, 31:13)

Sözler : 10.Söz : 10.Hakikat

10.Hakikat: Bab-ı Hikmet, İnayet, Rahmet, Adalet

Onuncu Hakikat

Bâb-ı Hikmet, İnâyet, Rahmet, Adalettir. İsm-i Hakîm, Kerîm, Âdil, Rahîmin cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, şu bekàsız misafirhane-i dünyada ve şu devamsız meydan-ı imtihanda ve şu sebatsız teşhirgâh-ı arzda bu derece bâhir bir hikmet, bu derece zahir bir inâyet ve bu derece kahir bir adalet ve bu derece vâsi bir merhametin âsârını gösteren Mâlikü'l-Mülk-i Zülcelâlin daire-i memleketinde ve âlem-i mülk ve melekûtunda daimî meskenler, ebedî sakinler, bâki makamlar, mukim mahlûklar bulunmayıp, şu görünen hikmet, inâyet, adalet, merhametin hakikatleri hiçe insin?

Hem hiç kabil midir ki, o Zât-ı Hakîm, şu insanı bütün mahlûkat içinde kendine küllî muhatap ve cami' bir âyine yapıp bütün hazâin-i rahmetinin müştemilâtını ona tattırsın, hem tarttırsın, hem tanıttırsın, kendini bütün esmâsıyla ona bildirsin, onu sevsin ve sevdirsin; sonra, o biçare insanı o ebedî memleketine göndermesin, o daimî saadetgâha davet edip mes'ud etmesin?

Hem hiç makul müdür ki, hattâ çekirdek kadar herbir mevcuda bir ağaç kadar vazife yükü yüklesin, çiçekleri kadar hikmetleri bindirsin, semereleri kadar maslahatları taksın da, bütün o vazifeye, o hikmetlere, o maslahatlara, dünyaya müteveccih yalnız bir çekirdek kadar gaye versin? Bir hardal kadar ehemmiyeti olmayan dünyevî bekàsını gaye yapsın? Ve bunları âlem-i mânâya çekirdekler ve âlem-i âhirete bir mezraa yapmasın, ta hakikî ve lâyık gayelerini versinler? Ve bu kadar mühim ihtifâlât-ı mühimmeyi gayesiz, boş, abes bıraksın; onların yüzünü âlem-i mânâya, âlem-i âhirete çevirmesin, ta asıl gayeleri ve lâyık meyvelerini göstersin?

Evet, hiç mümkün müdür ki, bu şeyleri böyle hilâf-ı hakikat yapmakla, kendi evsâf-ı hakikiyesi olan Hakîm, Kerîm, Âdil, Rahîmin zıtlarıyla—hâşâ, sümme hâşâ—muttasıf gösterip hikmet ve keremine, adl ve rahmetine delâlet eden bütün kâinatın hakaikını tekzip etsin, bütün mevcudatın şehadetlerini reddetsin, bütün masnuatın delâletlerini iptal etsin?

Hem hiç akıl kabul eder mi ki, insanın başına ve içindeki havassına saçları adedince vazifeler yükletsin de, yalnız bir saç hükmünde ona bir ücret-i dünyeviye versin? Adalet-i hakikiyesine zıt olarak ve hikmet-i hakikiyesine münafi, mânâsız iş yapsın?

Hem hiç mümkün müdür ki, bir ağaca taktığı neticeler, meyveler miktarınca herbir zîhayata, belki lisan gibi herbir uzvuna, belki herbir masnua o derece hikmetleri, maslahatları takmakla kendisinin bir Hakîm-i Mutlak olduğunu ispat edip göstersin; sonra bütün hikmetlerin en büyüğü ve bütün maslahatların en mühimmi ve bütün neticelerin en elzemi ve hikmeti hikmet, nimeti nimet, rahmeti rahmet eden ve bütün hikmetlerin, nimetlerin, rahmetlerin, maslahatların menbaı ve gayesi olan bekà ve likayı ve saadet-i ebediyeyi vermeyip terk ederek bütün işlerini abesiyet-i mutlaka derekesine düşürsün; ve kendini o zâta benzetsin ki, öyle bir saray yapar, herbir taşında binlerce nakışlar, herbir tarafında binler ziynetler ve herbir menzilinde binler kıymettar âlât ve levâzımât-ı beytiye bulundursun da, sonra ona dam yapmasın, herşey çürüsün, beyhude bozulsun? Hâşâ ve kellâ!

Hayr-ı mutlaktan hayır gelir. Cemîl-i Mutlaktan güzellik gelir. Hakîm-i Mutlaktan abes birşey gelmez. Evet, her kim fikren tarihe binip mazi cihetine gitse, şu zaman-ı hazırda gördüğümüz menzil-i dünya, meydan-ı iptilâ, meşher-i eşya gibi, seneler adedince vefat etmiş menziller, meydanlar, meşherler, âlemler görecek. Suretçe, keyfiyetçe birbirinden ayrı oldukları halde intizamca, acaipçe, Sâniin kudret ve hikmetini göstermekçe birbirine benzer.Hem görecek ki, o sebatsız menzillerde, o devamsız meydanlarda, o bekàsız meşherlerde o kadar bâhir bir hikmetin intizâmâtı, o derece zahir bir inâyetin işârâtı, o mertebe kahir bir adaletin emârâtı, o derece vâsi bir merhametin semerâtını görecek. Basiretsiz olmamak şartıyla yakinen bilecek ki, o hikmetten daha ekmel bir hikmet olamaz; ve o âsârı görünen inâyetten daha ecmel bir inâyet kabil değil; ve o

emârâtı görünen adaletten daha ecell bir adalet yoktur; ve o semerâtı görünen merhametten daha eşmel bir merhamet tasavvur edilmez.Eğer, farz-ı muhal olarak, şu işleri çeviren, şu misafirleri ve misafirhaneleri değiştiren Sultan-ı Sermedînin daire-i memleketinde daimî menziller, âli mekânlar, sabit makamlar, bâki meskenler, mukim ahali, mes'ud ibâdı bulunmazsa; ziya, hava, su, toprak gibi kuvvetli ve şümullü dört anâsır-ı mâneviye olan hikmet, adalet, inâyet, merhametin hakikatlerini nefyetmek ve o anâsır-ı zahiriye gibi görünen vücutlarını inkâr etmek lâzım gelir. Çünkü, şu bekàsız dünya ve mâfîhâ, onların tam hakikatlerine mazhar olamadığı malûmdur. Eğer başka yerde dahi onlara tam mazhar olacak mekân bulunmazsa, o vakit, gündüzü dolduran ziyayı gördüğü halde güneşin vücudunu inkâr etmek derecesinde bir divanelikle, şu herşeyde bulunan gözümüz önündeki hikmeti inkâr etmek, şu nefsimizde ve ekser eşyada her vakit müşahede ettiğimiz inâyeti inkâr etmek ve şu pek kuvvetli emârâtı görünen adaleti inkâr etmek **(Haşiye-1)** ve şu her yerde gördüğümüz merhameti inkâr etmek lâzım geldiği gibi; şu kâinatta gördüğümüz icraat-ı hakîmâne ve ef'âl-i kerîmâne ve ihsânât-ı rahîmânenin sahibini—hâşâ, sümme hâşâ—sefih bir oyuncu, gaddar bir zalim olduğunu kabul etmek lâzım gelir ki, nihayetsiz muhal bir inkılâb-ı hakaiktir. Hattâ, herşeyin vücudunu ve kendi nefsinin vücudunu inkâr eden ahmak Sofestâîler dahi bunun tasavvuruna kolay kolay yanaşamazlar.

Elhasıl: Şu görünen şuûnat, dünyadaki vüs'atli içtimaat-ı hayatiye ve sür'atli iftirakat-ı mevtiye ve haşmetli toplanmalar ve çabuk dağılmalar ve azametli ihtifâlât ve büyük tecelliyat ile ve onların bu âleme ait, bu dünya-yı fânide, kısa bir zamanda, malûmumuz olan semerât-ı cüz'iyeleri, ehemmiyetsiz ve muvakkat gayeleri mabeyninde hiç münasebet olmadığından, adeta küçük bir taşa bir büyük dağ kadar hikmetler, gayeler takmak, bir büyük dağa bir küçük taş gibi muvakkat bir gaye-i cüz'iye vermeye benzer ki, hiçbir akıl ve hikmete uygun gelemez.

Demek, şu mevcudat ve şuûnat ile ve dünyaya ait gayeleri ortasında bu derece nisbetsizlik, kat'iyen şehadet eder ki, bu mevcudatın yüzleri âlem-i mânâya müteveccihtir; münasip meyveleri orada veriyor. Ve gözleri Esmâ-i Kudsiyeye dikkat ediyor. Gayeleri o âleme bakıyor. Ve özleri dünya toprağı altında, sünbülleri âlem-i

misalde inkişaf ediyor. İnsan, istidadı nisbetinde burada ekiyor ve ekiliyor, âhirette mahsul alıyor.

Evet, şu eşyanın esmâ-i İlâhiyeye ve âlem-i âhirete müteveccih yüzlerine baksan göreceksin ki, mucize-i kudret olan herbir çekirdeğin bir ağaç kadar gayesi var. Kelime-i hikmet olan herbir çiçeğin, **(Haşiye-2)** bir ağaç çiçekleri kadar mânâları var. Ve o harika-i san'at ve manzume-i rahmet olan herbir meyvenin, bir ağacın meyveleri kadar hikmetleri var. Bizlere rızık olması ise, o binler hikmetlerinden birtek hikmettir ki, vazifesi biter, mânâsını ifade eder, vefat eder, midemizde defnedilir.

Madem bu fâni eşya başka yerde bâki meyveler verirler ve daimî suretler bırakır ve başka cihette ebedî mânâlar ifade eder, sermedî tesbihat yapar. Ve insan ise, onların şu cihetine bakan yüzlerine bakmakla insan olur, fânide bâkiye yol bulur. Demek bu hayat ve mevt içinde yuvarlanan, toplanıp dağılan mevcudat içinde başka maksat var. Temsilde kusur yoktur; şu ahval, taklit ve temsil için teşkil ve tertip edilen ahvâle benzer. Nasıl büyük masrafla kısa içtimalar, dağılmalar yapılıyor; ta suretler alınsın, terkip edilsin, sinemada daim gösterilsin. Onun gibi, bu dünyada kısa bir müddet zarfında hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye geçirmenin bir gayesi şudur ki, suretler alınıp terkip edilsin, netice-i amelleri alınıp hıfz edilsin; ta, bir mecma-ı ekberde muhasebesi görülsün ve bir meşher-i azamda gösterilsin ve bir saadet-i uzmaya istidadı gösterilsin. Demek, hadis-i şerifte, "Dünya âhiret mezraasıdır"diye, bu hakikatı ifade ediyor.

Madem dünya var. Ve dünya içinde bu âsârıyla hikmet ve inâyet ve rahmet ve adalet var. Elbette, dünyanın vücudu gibi kat'î olarak, âhiret de var. Madem dünyada herşey bir cihette o âleme bakıyor. Demek oraya gidiliyor. Âhireti inkâr etmek, dünya ve mâfîhâyı inkâr etmek demektir. Demek, ecel ve kabir insanı beklediği gibi, Cennet ve Cehennem de insanı bekliyor ve gözlüyor.

Haşiye-1: Evet, adalet iki şıktır. Biri müsbet, diğeri menfidir. Müsbet ise, hak sahibine hakkını vermektir. Şu kısım adalet, bu dünyada bedahet derecesinde ihatası vardır. Çünkü, Üçüncü Hakikatte ispat edildiği gibi, herşeyin istidat lisanıyla ve ihtiyac-ı fıtrî

lisanıyla ve ıztırar lisanıyla Fâtır-ı Zülcelâlden istediği bütün matlubatını ve vücut ve hayatına lâzım olan bütün hukukunu mahsus mizanlarla, muayyen ölçülerle bilmüşahede veriyor. Demek adaletin şu kısmı, vücut ve hayat derecesinde kat'î vardır. İkinci kısım menfidir ki, haksızları terbiye etmektir. Yani, haksızların hakkını, tazip ve tecziye ile veriyor. Şu şık ise, çendan tamamıyla şu dünyada tezahür etmiyor. Fakat o hakikatin vücudunu ihsas edecek bir surette, hadsiz işarat ve emarat vardır. Ezcümle, kavm-i Âd ve Semûd'dan tut, ta şu zamanın mütemerrid kavimlerine kadar gelen sille-i te'dip ve te'ziyâne-i tâzip, gayet âli bir adaletin hükümran olduğunu hads-i kat'î ile gösteriyor.

Haşiye-2: Sual: Eğer dense, "Neden en çok misalleri çiçekten ve çekirdekten ve meyveden getiriyorsun?"

Elcevap: Çünkü onlar hem mucizât-ı kudretin en antikaları, en harikaları, en nazeninleridirler. Hem ehl-i tabiat ve ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefe, onlardaki kalem-i kader ve kudretin yazdığı ince hattı okuyamadıkları için onlarda boğulmuşlar, tabiat bataklığına düşmüşler.

Sözler : 10.Söz : 11.Hakikat

11.Hakikat: Bab-ı İnsaniyet

Onbirinci Hakikat

Bâb-ı İnsaniyettir. İsm-i Hakkın cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, Cenâb-ı Hak ve Mâbûd-u Bilhak, insanı şu kâinat içinde rububiyet-i mutlakasına ve umum âlemlere rububiyet-i âmmesine karşı en ehemmiyetli bir abd ve hitâbât-ı Sübhâniyesine en mütefekkir bir muhatap ve mazhariyet-i esmâsına en cami' bir âyine ve onu İsm-i Âzamın tecellîsine ve her isimde bulunan İsm-i Âzamlık mertebesinin tecellîsine mazhar bir ahsen-i takvimde, en güzel bir mucize-i kudret ve hazâin-i rahmetinin müştemilâtını tartmak, tanımak için, en ziyade mizan ve âletlere mâlik bir müdakkik ve nihayetsiz nimetlerine en ziyade muhtaç ve fenadan en ziyade müteellim ve bekàya en ziyade müştak ve hayvanat içinde en nazik ve en nazdar ve en fakir ve en muhtaç ve hayat-ı dünyeviyece en müteellim ve en bedbaht ve istidatça en ulvî ve en yüksek surette, mahiyette yaratsın da, onu müstaid olduğu ve müştak olduğu ve lâyık olduğu bir dar-ı ebedîye göndermeyip, hakikat-i insaniyeyi iptal ederek, kendi hakkaniyetine taban tabana zıt ve hakikat nazarında çirkin bir haksızlık etsin?

Hem hiç kabil midir ki, Hâkim-i Bilhak, Rahîm-i Mutlak, insana öyle bir istidat verip, yer ile gökler ve dağlar tahammülünden çekindiği emanet-i kübrâyı tahammül edip, yani küçücük, cüz'î ölçüleriyle, san'atçıklarıyla Hâlıkının muhît sıfatlarını, küllî şuûnâtını, nihayetsiz tecelliyâtını ölçerek bilip; hem yerde en nazik, nazenin, nazdar, âciz, zayıf yaratıp, halbuki bütün yerin nebatî ve hayvanî olan mahlûkatına bir nevi tanzimat memuru yapıp, onların tarz-ı tesbihat ve ibadetlerine müdahale ettirip, kâinattaki icraat-ı İlâhiyeye küçücük mikyasta bir temsil gösterip Rububiyet-i Sübhâniyeyi fiilen ve kàlen kâinatta ilân ettirmek, meleklerine tercih edip hilâfet rütbesini verdiği halde; ona, bütün bu vazifelerinin gayesi ve neticesi ve semeresi olan saadet-i ebediyeyi vermesin? Onu bütün

mahlûkatının en bedbaht, en biçare, en musibetzede, en dertmend, en zelil bir derekeye atıp, en mübarek, nuranî ve âlet-i tes'id bir hediye-i hikmeti olan aklı, o biçareye en meş'um ve zulmânî bir alet-i tâzip yapıp, hikmet-i mutlakasına büs bütün zıt ve merhamet-i mutlakasına külliyen münafi bir merhametsizlik etsin? Hâşâ ve kellâ!

Elhasıl: Nasıl hikâye-i temsiliyede bir zabitin cüzdanına ve defterine bakıp görmüştük ki: Hem rütbesi, hem vazifesi, hem maaşı, hem düstur-u hareketi, hem cihazatı bize gösterdi ki, o zabit, o muvakkat meydan için değil; belki müstekar bir memlekete gidecek de ona göre çalışıyor. Aynen onun gibi, insanın kalb cüzdanındaki letâif ve akıl defterindeki havas ve istidadındaki cihazat, tamamen ve müttefikan saadet-i ebediyeye müteveccih ve ona göre verilmiş ve ona göre teçhiz edilmiş olduğuna ehl-i tahkik ve keşif müttefiktirler. Ezcümle:

Meselâ, aklın bir hizmetkârı ve tasvircisi olan kuvve-i hayaliyeye denilse ki, "Sana bir milyon sene ömürle saltanat-ı dünya verilecek; fakat âhirde mutlaka hiç olacaksın." Tevehhüm aldatmamak, nefis karışmamak şartıyla, "Oh" yerine "Ah" diyecek ve teessüf edecek. Demek, en büyük fâni, en küçük bir alet ve cihazat-ı insaniyeyi doyuramıyor.

İşte bu istidattandır ki, insanın ebede uzanmış emelleri ve kâinatı ihata etmiş efkârları ve ebedî saadetlerinin envâına yayılmış arzuları gösterir ki, bu insan ebed için halk edilmiş ve ebede gidecektir. Bu dünya ona bir misafirhanedir ve âhiretine bir intizar salonudur.

Sözler : 10.Söz : 12.Hakikat

12.Hakikat: Bab-ı Risalet ve Tenzil

Onikinci Hakikat

Bâb-ı Risalet ve't-Tenzildir.
Bismillâhirrahmânirrahîm'in cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki, bütün enbiya, mucizelerine istinad ederek sözünü teyid ettikleri ve bütün evliya, keşif ve kerametlerine istinad edip dâvâsını tasdik ettikleri ve bütün asfiya, tahkikatına istinad ederek hakkaniyetine şehadet ettikleri Resul-i Ekrem Sallâllahu Aleyhi ve Sellemin tahakkuk etmiş bin mucizâtının kuvvetine istinad edip bütün kuvvetiyle, hem kırk vech ile mucize olan Kur'ân-ı Hakîm binler âyât-ı kat'iyesine istinad ederek bütün kat'iyetle açtıkları âhiret yolunu ve küşad ettikleri Cennet kapısını, sinek kanadı kadar kuvveti bulunmayan vâhi vehimler, ne haddi var ki kapatabilsin?

Sözler : 10.Söz : Hakikatlerin Hatimesi

Hakikatlerin Hatimesi

Geçen Hakikatlerden anlaşıldı ki, haşir meselesi öyle râsih bir hakikattir ki, küre-i arzı yerinden kaldıracak, kırıp atacak bir kuvvet o hakikati sarsamaz. Zira, o hakikati Cenâb-ı Hak bütün esmâ ve sıfâtının iktizasıyla tesbit ediyor. Ve Resul-i Ekremi bütün mucizat ve berâhiniyle tasdik ediyor. Ve Kur'ân-ı Hakîm bütün hakaik ve âyâtıyla onu ispat ediyor. Ve şu kâinat bütün âyât-ı tekvîniye ve şuûnât-ı hakîmânesiyle şehadet ediyor. Acaba hiç mümkün müdür ki, haşir meselesinde Vâcibü'l-Vücud ile bütün mevcudat-kâfirler müstesna olarak-ittifak etmiş olsun; kıl kadar kuvveti olmayan şüpheler, şeytanî vesveseler, o dağ gibi hakikat-i râsiha-i âliyeyi sarssın, yerinden kaldırsın? Hâşâ ve kellâ!

Sakın zannetme, delâil-i haşriye bahsettiğimiz On İki Hakikate münhasırdır. Hayır, belki yalnız Kur'ân-ı Hakîm, geçen şu On İki Hakikatleri bize ders verdiği gibi, daha binler vücuha işaret edip, herbir vecih kavî bir emaredir ki, Hâlıkımız bizi bu dar-ı fâniden bir dar-ı bâkiye nakledecektir.

Hem sakın zannetme ki, haşri iktiza eden esmâ-i İlâhiye, bahsettiğimiz gibi yalnız Hakîm, Kerîm, Rahîm, Âdil, Hafîz isimlerine münhasırdır. Hayır, belki kâinatın tedbirinde tecellî eden bütün esmâ-i İlâhiye âhireti iktiza eder, belki istilzam eder.

Hem zannetme ki, haşre delâlet eden kâinatın âyât-ı tekvîniyesi şu geçen bahsettiğimize münhasırdır. Hayır, belki ekser mevcudatta sağa sola açılır perdeler gibi vecih ve keyfiyetleri vardır ki, bir vechi Sânie şehadet ettiği gibi, diğer vechi de haşre işaret eder. Meselâ, insanın ahsen-i takvimdeki hüsn-ü masnuiyeti Sânii gösterdiği gibi, o ahsen-i takvimdeki kabiliyet-i camiasıyla kısa bir zamanda zevâl bulması, haşri gösterir. Bazı kere bir vech ile iki nazarla bakılsa, hem Sânii, hem haşri gösterir. Meselâ, ekser eşyada görünen hikmetin tanzimi, inâyetin tezyini, adaletin tevzini ve rahmetin taltifi, nasıl ki mahiyetlerine bakılsa bir Sâni-i Hakîm, Kerîm, Âdil, Rahîmin dest-i

kudretinden çıktığını gösterirler. Onun gibi, bunların kuvveti ve hadsizlikleriyle beraber şunların mazharları olan şu fâni mevcudatın ehemmiyetsiz ve az yaşamasına bakılsa, âhiret görünür.

Demek ki, herşey lisan-ı hâl ile [1] آمَنْتُ بِاللهِ وَ بِالْيَوْمِ اْلآخِرِ okuyor ve okutturuyor.

1.)Allah'a ve Ahiret Gününe iman ettim.

Sözler : 10.Söz : Hatime

Hâtime

Geçen oniki hakikat, birbirini teyid eder, birbirini tekmil eder, birbirine kuvvet verir. Bütün onlar birden ittihad ederek neticeyi gösterir. Hangi vehmin haddi var, şu demir gibi, belki elmas gibi on iki muhkem surları delip geçebilsin, ta hısn-ı hasinde olan haşr-i imanîyi sarssın?

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1] âyet-i kerîmesi ifade ediyor ki, bütün insanların halk olunması ve haşredilmesi, kudret-i İlâhiyeye nisbeten birtek insanın halkı ve haşri gibi âsândır.

Evet, öyledir. Nokta namında bir risalede, haşir bahsinde şu âyetin ifade ettiği hakikati tafsilen yazmışım. Burada yalnız bir kısım temsilâtıyla hülâsasına bir işaret edeceğiz. Eğer istersen o Nokta'ya müracaat et.

Mesela, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى [2] temsilde kusur yok, nasıl ki, nuraniyet sırrıyla, güneşin cilvesi kendi ihtiyarıyla olsa da bir zerreye suhuletle verdiği cilveyi, aynı suhuletle hadsiz şeffâfâta da verir.

Hem şeffâfiyet sırrıyla, bir zerre-i şeffâfenin küçük gözbebeği, güneşin aksini almasında, denizin geniş yüzüne müsavidir.

Hem intizam sırrıyla, bir çocuk parmağıyla gemi suretindeki oyuncağını çevirdiği gibi, kocaman bir diritnotu da çevirir.

Hem imtisal sırrıyla, bir kumandan birtek neferi bir arş emriyle tahrik ettiği gibi, bir koca orduyu da aynı kelime ile tahrik eder.

Hem muvazene sırrıyla, cevv-i fezada bir terazi—ki, öyle hakikî, hassas ve o derece büyük farz edelim ki, iki ceviz terazinin iki

gözüne konulsa hisseder; ve iki güneşi de istiab edip tartar—o iki kefesinde bulunan iki cevizi birini semâvâta, birini yere indiren aynı kuvvetle, iki şems bulunsa birini Arşa, diğerini ferşe kaldırır, indirir.

Madem şu âdi, nâkıs, fâni mümkinatta nuraniyet ve şeffâfiyet ve intizam ve imtisal ve muvazene sırlarıyla en büyük şey en küçük şeye müsavi olur. Hadsiz, hesapsız şeyler birtek şeye müsavi görünür. Elbette, Kadîr-i Mutlakın zâtî ve nihayetsiz ve gayet kemâlde olan kudretinin nuranî tecelliyâtı ve melekûtiyet-i eşyanın şeffâfiyeti ve hikmet ve kaderin intizâmâtı ve eşyanın evâmir-i tekvîniyesine kemâl-i imtisali ve mümkinatın vücut ve ademinin müsavatından ibaret olan imkânındaki muvazenesi sırlarıyla, az çok, büyük küçük Ona müsavi olduğu gibi, bütün insanları birtek insan gibi bir sayha ile haşre getirebilir.

Hem birşeyin kuvvet ve zaafça meratibi, o şeyin içine zıddının müdahalesidir. Meselâ hararetin derecatı, soğuğun müdahalesidir. Güzelliğin meratibi, çirkinliğin müdahalesidir. Ziyanın tabakatı, karanlığın müdahalesidir. Fakat birşey zâtî olsa, ârızî olmazsa, onun zıddı ona müdahale edemez. Çünkü cem-i zıddeyn lâzım gelir. Bu ise muhaldir. Demek, asıl, zâtî olan birşeyde meratip yoktur.

Madem Kadîr-i Mutlakın kudreti zâtîdir, mümkinat gibi ârızî değildir ve kemâl-i mutlaktadır. Onun zıddı olan acz ise, muhaldir ki tedahül etsin. Demek, bir baharı halk etmek, Zât-ı Zülcelâline bir çiçek kadar ehvendir. Eğer esbaba isnad edilse, bir çiçek bir bahar kadar ağır olur. Hem bütün insanları ihyâ edip haşretmek, bir nefsin ihyâsı gibi kolaydır.

Mesele-i haşrin başından buraya kadar olan temsil suretlerine ve hakikatlerine dair olan beyanatımız, Kur’ân-ı Hakîmin feyzindendir. Nefsi teslime, kalbi kabule ihzardan ibarettir. Asıl söz ise Kur’ân’ındır. Zira söz odur ve söz onundur. Dinleyelim:

فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ﴿3﴾

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ ﴿4﴾

يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى

الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
قَالَ مَنْ يُحْيِى الْعِظَامَ وَهِىَ رَمِيمٌ قُلْ 5
يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَاَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ
بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ
يَا اَيُّهاَ النَّاسُ اتَّقوُا رَبَّكُمْ اِنَّ زَلْزَلَةَ 6
السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ
كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ
ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارٰى
وَمَا هُمْ بِسُكَارٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللهِ
شَدِيدٌ
اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ 7
الْقِيَامَةِ لاَ رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللهِ
حَدِيثاً
اِنَّ الاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى 8
جَحِيمٍ
اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهاَ وَاَخْرَجَتِ 9
الاَرْضُ اَثْقَالَهَا وَقَالَ الاِنْسَانُ مَالَهَا
يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتاَتاَ لِيُرَوْا
اَعْمَالَهُمْ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً
يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَهُ
اَلْقَارِعَةُ مَا الْقاَرِعَةُ وَمَا اَدْرٰيكَ مَا (10)
الْقَارِعَةُ يَوْمَ يَكوُنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ
الْمَبْثوُثِ وَتَكوُنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ
الْمَنْفوُشِ فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَهُوَ
فِى عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ
مَوَازِينُهُ فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ وَمَا اَدْرٰيكَ مَاهِيَهْ
نَارٌ حَامِيَةٌ
وَ للهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا (11)
اَمْرُ السَّاعَـةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ
اَقْرَبُ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Daha bunlar gibi âyât-ı beyyinât-ı Kur’âniyeyi dinleyip, “Âmennâ ve saddaknâ” diyelim.

اٰمَنْتُ بِاللهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ (12)
وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ
اللهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَاَنَّ

اَلْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَاَنَّ الشَّفَاعَةَ حَقٌّ وَاَنَّ مُنْكَراً وَنَكِيراً حَقٌّ وَاَنَّ اللهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُورِ اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى اَلْطَفِ وَاَشْرَفِ وَاَكْمَلِ وَاَجْمَلِ ثَمَرَاتِ طُوبَاءِ رَحْمَتِكَ الَّذِى اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَوَسِيلَةً لِوُصُولِنَا اِلٰى اَزْيَنِ وَاَحْسَنِ وَاَجْلٰى وَاَعْلٰى ثَمَرَاتِ تِلْكَ الطُّوبَاءِ الْمُتَدَلِّيَةِ عَلٰى دَارِ الْاٰخِرَةِ اَىِ الْجَنَّةِ اَللّٰهُمَّ اَجِرْنَا وَاَجِرْ وَالِدَيْنَا مِنَ النَّارِ وَادْخِلْنَا وَادْخِلْ وَالِدَيْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ بِجَاهِ نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ اٰمِينَ

Ey şu risaleyi insafla mütalâa eden kardeş! Deme, “Niçin bu Onuncu Sözü birden tamamıyla anlayamıyorum?” Ve tamam anlamadığın için sıkılma. Çünkü, İbn-i Sina gibi bir dâhi-yi hikmet, اَلْحَشْرُ لَيْسَ عَلٰى مَقَايِيسَ عَقْلِيَّةٍ demiş; *“İman ederiz, fakat akıl bu yolda gidemez”* diye hükmetmiştir. Hem bütün ulemâ-i İslâm *“Haşir bir mesele-i nakliyedir. Delili nakildir. Akıl ile ona gidilmez”* diye müttefikan hükmettikleri halde, elbette o kadar derin ve mânen pek yüksek bir yol, birden bire bir cadde-i umumiye-i akliye hükmüne geçemez. Kur’ân-ı Hakîmin feyziyle ve Hâlık-ı

Rahîmin rahmetiyle, şu taklidi kırılmış ve teslimi bozulmuş asırda, o derin ve yüksek yolu şu derece ihsan ettiğinden, bin şükür etmeliyiz. Çünkü imanımızın kurtulmasına kâfi gelir. Fehmettiğimiz miktarına memnun olup tekrar mütalâa ile izdiyâdına çalışmalıyız.

Haşre akıl ile gidilmemesinin bir sırrı şudur ki: Haşr-i âzam, İsm-i Âzamın tecellîsiyle olduğundan, Cenâb-ı Hakkın İsm-i Âzamının ve her ismin âzamî mertebesindeki tecellîsiyle zahir olan ef'âl-i azîmeyi görmek ve göstermekle, haşr-i âzam bahar gibi kolay ispat ve kat'î iz'ân ve tahkikî iman edilir. Şu Onuncu Sözde feyz-i Kur'ân ile öyle görülüyor ve gösteriliyor. Yoksa akıl, dar ve küçük düsturlarıyla kendi başına kalsa, âciz kalır, taklide mecbur olur.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2.) En yüce sıfatlar Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)
3.) Tam ve kesin delil Allah'ındır. (En'âm Sûresi, 6:149)
4.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir. O herşeye hakkıyla kadirdir. (Rum Sûresi, 30:50)
5.) Çürümüş kemikleri kim diriltecek?' dedi. Sen de ki: 'Onu ilk önce kim yaratmışsa tekrar O diriltecek. O herşeyin yaratılışını hakkıyla bilendir. (Yâsin Sûresi, 36:78-79)
6.) Ey insanlar, Rabbinizden korkun. Kıyamet gününün zelzelesi, muhakkak ki pek büyük birşeydir. Onu gördüğünüz gün, herbir emzikli kadın emzirdiğini unutur, herbir hamile kadın çocuğunu düşürür. İnsanları da sarhoş görürsün, halbuki onlar sarhoş değillerdir; lâkin Allah'ın azabı pek şiddetlidir. (Hac Sûresi, 22:1-2)
7.) Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. And olsun ki, geleceğinde şüphe olmayan kıyamet gününde O sizi kabirlerinizden toplayıp diriltecektir. Allah'tan daha doğru sözlü kim var? (Nisâ Sûresi, 4:87)
8.) İhlâs ile kulluk edenler, nimetlerle dolu Cennet içindedir. Günaha dalan kâfirler ise Cehennem ateşindedir. (İnfitar Sûresi, 82:13-14)
9.) Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. Ve yeryüzü bütün ağırlıklarını dışarı çıkarır. Ve insan 'Ne oluyor buna?' der. O gün yeryüzü, üzerinde herkesin ne iş yaptığını haber verir. Çünkü Rabbin ona konuşmasını emretmiştir. O gün insanlar yaptıklarının karşılığını görmek için hesap yerinden bölük bölük dönerler. Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa onun mükâfatını görür. Kim zerre kadar bir kötülük yaparsa onun cezasını görür. (Zilzâl Sûresi, 99:1-8)
10.) Çarpacak olan felâket. Nedir o çarpacak olan felâket? O çarpacak felâketin ne olduğunu bilir misin? O gün insanlar ateşe çarpıp yere serilmiş pervanelere döner. Dağlar ise atılmış rengârenk yün gibi olur. Mizanı ağır gelen, hoşnut olacağı bir yaşayış içindedir. Mizanı hafif gelenin sığınacağı yer de hâviyedir. Hâviyenin ne olduğunu bilir misin? O kızgın bir ateştir. (Karia Sûresi, 101:1-11)

11.)Göklerin ve yerin gizliliklerini bilmek Allah’a mahsustur. Kıyametin gerçekleşmesi ise, göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır. Şüphesiz ki Allah’ın kudreti herşeye yeter. (Nahl Sûresi, 16:77)

12.)Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah Teâlâdan geldiğine, ölümden sonra dirilişin hak olduğuna, Cennetin hak olduğuna, Cehennem ateşinin hak olduğuna, şefaatin hak olduğuna, Münker ve Nekir’in hak olduğuna, Allah’ın kabirlerdeki ölüleri tekrar dirilteceğine iman ettim. Allah’tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığına ve Muhammed’in Al-lah resulü olduğuna şehadet ederim. Allahım! Tûbâ-i rahmetinin en latîf, en şerif, en mükemmel ve en güzel meyvesi olan, âlemlere rahmet olarak ve Cennet demek olan dâr-ı âhireti gösteren şu tûbâ ağacının en süslü, en güzel, en parlak ve en âli semerelerine vesile-i vusulümüz olarak gönderdiğin zâta salât ve selâm et. Allahım, bizi ve anne ve babamızı ateşten koru. Bizi ve anne ve babamızı, ebrâr ile beraber, Seçkin Peygamberinin hürmetine Cennete dahil et. Âmin.

Sözler : 10.Söz : Bir Tevafuk

10.Sözün Bir Tevafuku

Onuncu Sözün kerametkârane letaif-i tevafukiyesindendir ki;

Matbu nüshasında ekseriyet-i mutlaka ile sahifelerin elif adedinde tevafukları olduğu gibi bir iki müstesna olarak mütebakisi medar-ı tevafuk olan (üç, dört, beş, altı) **(Haşiye-1)** adetler dahi yine manidar olarak her birisi birbiriyle on üçte tevafuk ettiği misillü çok sırlar var.

Bu kere o matbu nüshadan hiçbir tevafuku takip etmeyerek, Hafız Ali'in (R.H) yazdığı Onuncu Sözde kendi kendine gelen sayfaların satırlar başındaki elifler (yalnız bir tek sayfa müstesna olarak) bütün sayfalar birbirine tevafuk etmek ile beraber eliflerin mecmuu (193) ederek hem bu Onuncu Sözün ismi olan **"Onuncu Söz"** aded-i ebcedisine tam tamına tevafuk ettiği gibi Onuncu Sözün müellifinin ikinci ismi olan **"Bediüzzaman"** isminin bir fark ile aded-i ebcedisine tevafukunu gördük ve bu tevafuk manidar olduğuna latif bir emaresi de şudur ki:

Risale-i Nur'un iki talebesi bu sır tezahür etmezden evvel acaba bu eliflerin adedinde bir mana var mı diye düşünürken her ikisinin kalplerinden lisanlarına **Onuncu Söz"** kelimesi birden aynı anda gelmesi ile iki kalbin ve iki lisanın tevafuku bu tevafuku takviye ediyor.

Bu (193) adedinin ikinci manidar tevafuku da şudur ki:

Haşri ders veren baştaki فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ ilâ âhire.. âyetin ve ahirinde kıyameti ve kıyametin dehşetini ders veren يَا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا

رَبَّكُمْ ilâ âhire.. âyetin kudsi harflerinin mecmuu adedi olan (193) adedine bu (193) elifin tevafuku elbette tesadüfi değildir.

Latiftir ki: وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ rükn-i imaniyenin evveli olan dünyanın ölmesini ahirki âyet haber veriyor ve o rüknün ahiri olan ihya-yı emvatı birinci âyet haber veriyor. Öyle de وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ cümlesinde aynen evvel kelime ahiri, ahir kelime evveli gösteriyor.

Hem yine haşri ve ihyayı ders veren ve hatimede mezkür olan

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

âyetiyle ve kıyametin zelzele-i kübrasını ders veren ve ahirde hem Onuncu Sözün hem Yirmi Dokuzuncu Sözün ahirinde zikredilen اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهاَ süresinin melfuz kudsi hurufatının adedi olan (194) de bir tek fark ile bu eliflerin (193) adedine tevafuk etmesi sabık tevafuka tam tevafuk etmekle hem onları teyit ediyor hem de onlarla teeyyüt ediyor.

Yine bu sözün tevafukat-ı latifesindendir ki; elifler ile satırların mecmuu adedi olan (998) رسالت النور şeddeli ن iki ن sayılmak şartıyla aynen (998) de tevafuk ettiği gibi bu iki tevafuk meşhur bir sırr-ı azim-i besmelenin **(Haşiye-2)** makam-ı ebcedisi olan (999) adedine bir tek noksan ile tevafuku **(Haşiye-3)** Onuncu Söz'ün ne kadar yüksek noktalara baktığını ima ediyor.

Risale-i Nur şakirtleri namına

Refet, Rüştü, Hüsrev, Said Nursî

Haşiye-1: Merhum Hafız Ali'nin nüshasının medar-ı tevafuku (bir, iki, üç, dört, beş) de galiptir.

Haşiye-2: Evet en evvel nazil olan sure-i Alak'ın başında اِقْرَاْ بِاِسْمِ emrinin delaletiyle Kur'ândaki bütün بِسْمِ اللهِ ların kaide-i sarfiyece müteallikiاِقْرَاْ kelimesidir. Bu اِقْرَاْ emri Kur'ân itibariyledir. Biz بِسْمِ اللهِ desek اِقْرَاْ kelimesini اَقْرَاُ olarak mütekellim-i vahde sigasıyle okuyacağız. Okumak işinde her besmelenin başında bu اِقْرَاْ manası mukadderdir. İşte besmele-i şerifenin müteallik mukadderi olan اِقْرَاْ ile ve şedde ve gayr-i melfuzlar sayılmamak şartıyla makam-ı ebcedisi sırlı ve meşhur olan (999) adedidir.

Haşiye-3: Hem bu üç tevafukun gâyet manidar diğer iki tevafuku da şudur ki: Onuncu Sözün kuvvetli hakkaniyetini gösteren اِنَّ الْحَشْرَ حَقٌّ وَ صِدْقٌ cümlesinin makam-ı ebcedisi (998) olması gibi [Onuncu Söz] bahir bir bürhan olduğu rükn-ü imaniyeyi gösteren ايمان بيوم الاخر **(İhtar)** kelamının makam-ı cifrisi yine (998) olmakla her ikisi bu üç tevafuk-u latifeyi beş tevafuk-u mübarekeye iblağ etti.

İhtar: يوم mevsuf olsa kaideten اليوم الاخر olur. Muzaf olsa kaideten يوم الاخرة olur. ة vakıfta ه olur.

Haşiye: İ'caz-ı Kur'âninin yüz cüz'ünden bir cüz'ünün şuaı tevafuk suretinde Kur'ân'ın bir tefsiri olan Risale-i Nur'un eczalarına verildiğinin pek çok emaratından bir küçük emaresi de şudur ki; iki sayfadan noksan tasdiknameyi tevafukta kalemi muvaffak birisi

dikkatle yazdığı halde on beş yirmiye kadar tevafuku ancak gösterdi. Diğeri tevafukta hem hissesi noksan, hem düşünmez, hem gayet süratle yazdığı bu tasdiknamede doksan dokuz tevafuku göstermesidir.

Sözler : 11.Söz

On Birinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا [2]
وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَا وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَا
وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰيهَا وَالاَرْضِ وَمَاطَحٰيهَا
وَنَفْسٍ وَمَاسَوّٰيهَا .. الخ

Ey Kardeş! Eğer hikmet-i âlemin tılsımını ve hilkat-i insanın muammasını ve hakikat-i salâtın rümuzunu bir parça fehmetmek istersen, nefsimle beraber şu temsîlî hikâyeciğe bak:

•Temsili Hikaye
•Hikayenin Hakikati
•Ebrar Kâfilesi ve Namazın İşaretleri
•Füccar Kâfilesi ve istidadların veriliş hikmeti
•Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..

1) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2) Yemin olsun güneşe ve aydınlığına ve onu takip eden aya ve onu gösteren güne ve onu örten geceye; ve gökyüzüne ve onu bina edene ve yeryüzüne ve onu yayıp döşeyene ve nefse (kişiye) ve onu intizamla yaratana. (Şems Sûresi, 91:1-7)

Sözler : 11.Söz : Temsili Hikaye

Temsili Hikaye

Bir zaman bir sultan varmış. Servetçe onun pek çok hazineleri vardı. Hem o hazinelerde her çeşit cevahir, elmas ve zümrüt bulunuyormuş. Hem gizli, pek acaip defineleri varmış. Hem kemâlâtça sanayi-i garibede pek çok mahareti varmış. Hem hesapsız fünun-u acibeye marifeti, ihatası varmış. Hem nihayetsiz ulûm-u bediaya ilim ve ıttılaı varmış.

İşte her cemâl ve kemâl sahibi kendi cemâl ve kemâlini görmek ve göstermek istemesi sırrınca, o sultan-ı zîşân dahi istedi ki, bir meşher açsın, içinde sergiler dizsin, ta nâsın enzarında saltanatının haşmetini, hem servetinin şaşaasını, hem kendi san'atının harikalarını, hem kendi marifetinin garibelerini izhar edip göstersin. Ta, cemâl ve kemâl-i mânevîsini iki vech ile müşahede etsin: Bir vechi, bizzat nazar-ı dekaik-âşinâsıyla görsün. Diğeri, gayrın nazarıyla baksın.

Bu hikmete binaen, cesîm ve geniş ve muhteşem bir kasrı yapmaya başladı. Şahane bir surette dairelere, menzillere taksim ederek hazinelerinin türlü türlü murassaâtıyla süslendirip, kendi dest-i san'atının en latîf, en güzel eserleriyle ziynetlendirip, fünun-u hikmetinin en incelikleriyle tanzim edip düzelterek ve ulûmunun âsâr-ı mucizekârâneleriyle donatarak tekmil ettikten sonra, herbir taam ve nimetlerinin bütün çeşitlerinden en lezizlerini cami' sofralar, o sarayda kurdu. Herbir taifeye lâyık bir sofra tayin etti. Öyle sehâvetkârâne ve san'atperverâne bir ziyafet-i amme ihzar etti ki, güya herbir sofra yüz sanayi-i latîfenin eserleriyle vücut bulmuş gibi, kıymetli hadsiz nimetleri serdi. Sonra, aktâr-ı memleketindeki ahali ve raiyetini seyre ve tenezzühe ve ziyafete davet etti.

Sonra, bir yaver-i ekremine sarayın hikmetlerini ve müştemilâtının mânâlarını bildirerek onu üstad ve tarif edici tayin etti. Ta ki, sarayın sâniini, sarayın müştemilâtıyla ahaliye tarif etsin; ve sarayın nakışlarının rümuzlarını bildirip, içindeki san'atlarının

işaretlerini öğretip, derunundaki manzum murassâlar ve mevzun nukuş nedir, ve ne vech ile saray sahibinin kemâlâtına ve hünerlerine delâlet ettiklerini, o saraya girenlere tarif etsin; ve girmenin âdâbını ve seyrin merasimini bildirip, o görünmeyen sultana karşı marziyâtı dairesinde teşrifat merasimini tarif etsin.

İşte, o muarrif üstadın herbir dairede birer avenesi bulunuyor. Kendisi, en büyük dairede, şakirtleri içinde durmuş, bütün seyircilere şöyle bir tebligatta bulunuyor. Diyor ki:

“Ey ahali! Şu kasrın meliki olan seyyidimiz, bu şeylerin izharıyla ve bu sarayı yapmasıyla kendini size tanıttırmak istiyor. Siz dahi onu tanıyınız ve güzelce tanımaya çalışınız. Hem şu tezyinatla kendini size sevdirmek istiyor. Siz dahi onun san’atını takdir ve işlerini istihsan ile kendinizi ona sevdiriniz. Hem bu gördüğünüz ihsanat ile size muhabbetini gösteriyor. Siz dahi itaat ile ona muhabbet ediniz. Hem şu görünen in’âm ve ikramlarla size şefkatini ve merhametini gösteriyor. Siz dahi şükür ile ona hürmet ediniz. Hem şu kemâlâtının âsârıyla mânevî cemâlini size göstermek istiyor. Siz dahi onu görmeye ve teveccühünü kazanmaya iştiyakınızı gösteriniz. Hem bütün şu gördüğünüz masnuat ve müzeyyenat üstünde birer mahsus sikke, birer hususî hâtem, birer taklit edilmez turra koymakla, herşey kendisine has olduğunu ve kendi eser-i desti olduğunu ve kendisi tek ve yektâ, istiklâl ve infirad sahibi olduğunu size göstermek istiyor. Siz dahi onu tek ve yektâ ve misilsiz, nazirsiz, bîhemtâ tanıyınız ve kabul ediniz.”

Daha bunun gibi, ona ve o makama münasip sözleri seyircilere söyledi. Sonra, giren ahali iki güruha ayrıldılar:

Birinci güruhu: Kendini tanımış ve aklı başında ve kalbi yerinde oldukları için, o sarayın içindeki acaiplere baktıkları zaman dediler: “Bunda büyük bir iş var.” Hem anladılar ki, beyhude değil, âdi bir oyuncak değil. Onun için merak ettiler. “Acaba tılsımı nedir? İçinde ne var?” deyip düşünürken, birden o muarrif üstadın beyan ettiği nutkunu işittiler. Anladılar ki, bütün esrarın anahtarları ondadır. Ona müteveccihen gittiler ve dediler:

“Esselâmü aleyke yâ eyyühe’l-üstad! Hakkan, şöyle bir muhteşem sarayın, senin gibi sadık ve müdakkik bir muarrifi lâzımdır. Seyyidimiz sana ne bildirmişse lütfen bize bildiriniz.”

Üstad ise, evvel zikri geçen nutukları onlara dedi. Bunlar güzelce dinlediler, iyice kabul edip tam istifade ettiler. Padişahın marziyâtı dairesinde amel ettiler.

Onların şu edepli muamele ve vaziyetleri o padişahın hoşuna geldiğinden, onları has ve yüksek ve tavsif edilmez diğer bir saraya davet etti, ihsan etti. Hem öyle bir cevvâd-ı melike lâyık ve öyle mutî ahaliye şayeste ve öyle edepli misafirlere münasip ve öyle yüksek bir kasra şayan bir surette ikram etti. Daimî onları saadetlendirdi.

İkinci güruh ise, akılları bozulmuş, kalbleri sönmüş olduklarından, saraya girdikleri vakit nefislerine mağlûp olup lezzetli taamlardan başka hiçbir şeye iltifat etmediler. Bütün o mehâsinden gözlerini kapadılar ve o üstadın irşâdâtından ve şakirtlerinin ikazâtından kulaklarını tıkadılar. Hayvan gibi yiyerek uykuya daldılar. İçilmeyen, fakat bazı şeyler için ihzar edilen iksirlerden içtiler. Sarhoş olup öyle bağırdılar, karıştırdılar, seyirci misafirleri çok rahatsız ettiler. Sâni-i Zîşânın düsturlarına karşı edepsizlikte bulundular. Saray sahibinin askerleri de onları tutup öyle edepsizlere lâyık bir hapse attılar.

Sözler : 11.Söz : Hikayenin Hakikati

Hikayenin Hakikati

Ey benimle bu hikâyeyi dinleyen arkadaş! Elbette anladın ki, o hâkim-i zîşan, bu kasrı şu mezkûr maksatlar için bina etmiştir. Şu maksatların husulü ise iki şeye mütevakkıftır:

Birisi: Şu gördüğümüz ve nutkunu işittiğimiz üstadın vücududur. Çünkü, o bulunmazsa, bütün maksatlar beyhude olur. Çünkü, anlaşılmaz bir kitap, muallimsiz olsa, mânâsız bir kâğıttan ibaret kalır.

İkincisi: Ahali, o üstadın sözünü kabul edip dinlemesidir.

Demek, vücud-u üstad, vücud-u kasrın dâisidir. Ve ahalinin istimâı, kasrın bekàsına sebeptir. Öyle ise, denilebilir ki, eğer şu üstad olmasaydı, o melik-i zîşan, şu kasrı bina etmezdi. Hem yine denilebilir ki, o üstadın talimatını ahali dinlemedikleri vakit, elbette o kasr tebdil ve tahvil edilecek.

Ey arkadaş, hikâye burada bitti. Eğer şu temsilin sırrını anladınsa, bak, hakikatin yüzünü de gör.

İşte o saray şu âlemdir ki, tavanı, tebessüm eden yıldızlarla tenvir edilmiş gökyüzüdür. Tabanı ise, şarktan garba gûnâgûn çiçeklerle süslendirilmiş yeryüzüdür. O melik ise, ezel-ebed sultanı olan bir Zât-ı Mukaddestir ki, yedi kat semâvât ve arz ve içlerinde olan herşey, kendilerine mahsus lisanlarla o Zâtı takdis edip tesbih ediyorlar. Hem öyle bir Melik-i Kadîr ki, semâvât ve arzı altı günde yaratarak, Arş-ı Rububiyetinde durup, gece ve gündüzü, siyah ve beyaz iki hat gibi birbiri arkası sıra döndürüp kâinat sahifesinde âyâtını yazan ve güneş, ay, yıldızlar emrine musahhar, zîhaşmet ve zîkudret sahibidir.

O sarayın menzilleri ise, şu on sekiz bin âlemdir ki, herbirisi kendine lâyık bir tarzla tezyin ve tanzim edilmiştir. İşte, o sarayda gördüğün sanayi-i garibe ise, şu âlemde görünen kudret-i İlâhiyenin mucizeleridir. Ve o sarayda gördüğün taamlar ise, şu âlemde, hele

yaz mevsiminde, hele Barla bahçelerinde rahmet-i İlâhiyenin semerât-ı harikalarına işarettir. Ve oradaki ocak ve matbah ise, burada kalbinde ateş olan arz ve sath-ı arzdır. Ve orada temsilde gördüğün gizli definelerin cevherleri ise, şu hakikatte esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin cilvelerine misaldir. Ve temsilde gördüğümüz nakışlar ve o nakışların remizleri ise, şu âlemi süslendiren muntazam masnuat ve mevzun nukuş-u kalem-i kudrettir ki, Kadîr-i Zülcelâlin esmâsına delâlet ederler. Ve o üstad ise, Seyyidimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Avânesi ise, enbiya aleyhimüsselâmdır. Ve şakirtleri ise evliya ve asfiyadır. O saraydaki hâkimin hizmetkârları ise, şu âlemde melâike aleyhimüsselâma işarettir. Temsilde seyir ve ziyafete davet edilen misafirler ise, şu dünya misafirhanesinde cin ve ins ve insanın hizmetkârları olan hayvanlara işarettir. Ve o iki fırka ise: Burada birisi ehl-i imandır ki, kitab-ı kâinatın âyâtının müfessiri olan Kur'ân-ı Hakîmin şakirtleridir. Diğer güruh ise, ehl-i küfür ve tuğyandır ki, nefis ve şeytana tabi olup yalnız hayat-ı dünyeviyeyi tanıyan, hayvan gibi, belki daha aşağı, sağır, dilsiz, dâllîn güruhudur.

Birinci kafile olan süedâ ve ebrar ise, zülcenâheyn olan Üstadı dinlediler. O üstad hem abddir; ubûdiyet noktasında Rabbini tavsif ve tarif eder ki, Cenâb-ı Hakkın dergâhında ümmetinin elçisi hükmündedir. Hem resuldür; risalet noktasında Rabbinin ahkâmını Kur'ân vasıtasıyla cin ve inse tebliğ eder.

Sözler : 11.Söz : Ebrar Kafilesi

Ebrar Kafilesi ve Namazın İşaretleri

Şu bahtiyar cemaat, o Resulü dinleyip Kur'ân'a kulak verdiler. Kendilerini, envâ-ı ibâdâtın fihristesi olan namaz ile, birçok makamat-ı âliye içinde çok latîf vazifelerle telebbüs etmiş gördüler. Evet, namazın mütenevvi ezkâr ve harekâtıyla işaret ettiği vezâifi, makamatı mufassalan gördüler. Şöyle ki:

Evvelen: Âsâra bakıp, gaibâne muamele suretinde, saltanat-ı Rububiyetin mehâsinine temâşâger makamında kendilerini gördüklerinden, tekbir ve tesbih vazifesini eda edip *«Allahu ekber»* dediler.

Saniyen: Esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin cilveleri olan bedâyiine ve parlak eserlerine dellâllık makamında görünmekle, [1] سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ diyerek takdis ve tahmid vazifesini ifa ettiler.

Salisen: Rahmet-i İlâhiyenin hazinelerinde iddihar edilen nimetlerini zâhir ve bâtın duygularla tadıp anlamak makamında şükür ve senâ vazifesini edaya başladılar.

Rabian: Esmâ-i İlâhiyenin definelerindeki cevherleri, mânevî cihazat mizanlarıyla tartıp bilmek makamında tenzih ve medih vazifesine başladılar.

Hamisen: Mistar-ı kader üstünde kalem-i kudretiyle yazılan mektubât-ı Rabbâniyeyi mütalâa makamında tefekkür ve istihsan vazifesine başladılar.

Sadisen: Eşyanın yaratılışında ve masnuatın san'atındaki latîf incelik ve nazenin güzellikleri temâşâ ile tenzih makamında, Fâtır-ı Zülcelâl, Sâni-i Zülcemâllerine muhabbet ve iştiyak vazifesine girdiler.

Demek, kâinata ve âsâra bakıp, gaibâne muamele-i ubûdiyetle mezkûr makamatta mezkûr vezâifi eda ettikten sonra, Sâni-i Hakîmin dahi muamelesine ve ef'âline bakmak derecesine çıktılar ki, hazırâne bir muamele suretinde evvelâ Hâlık-ı Zülcelâlin kendi san'atının mucizeleriyle kendini zîşuura tanıttırmasına karşı hayret içinde bir marifet ile mukabele ederek

[2] سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ

dediler. *«Senin tarif edicilerin, bütün masnuatındaki mu'cizelerindir.»*

Sonra, o Rahmân'ın, kendi rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmesine karşı, muhabbet ve aşk ile mukabele edip [3] إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ dediler.

Sonra, o Mün'im-i Hakikînin, tatlı nimetleriyle terahhum ve şefkatini göstermesine karşı, şükür ve hamd ile mukabele ettiler, dediler:

[4] سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ "Senin hak şükrünü nasıl eda edebiliriz? Sen öyle şükre lâyık bir meşkûrsun ki, bütün kâinata serilmiş bütün ihsânâtın açık lisan-ı hâlleri, şükür ve senânızı okuyorlar. Hem, âlem çarşısında dizilmiş ve zeminin yüzüne serpilmiş bütün nimetlerin ilânâtıyla hamd ve medhinizi bildiriyorlar. Hem, rahmet ve nimetin manzum meyveleri ve mevzun yemişleri, Senin cûd ve keremine şehadet etmekle, Senin şükrünü enzâr-ı mahlûkat önünde ifa ederler."

Sonra, şu kâinatın yüzlerinde değişen mevcudat âyinelerinde cemâl ve celâl ve kemâl ve kibriyâsının izharına karşı *«Allahu ekber»* deyip, tazim içinde bir aczle rükûa gidip, mahviyet içinde bir muhabbet ve hayretle secde edip mukabele ettiler.

Sonra, o Ganiyy-i Mutlakın, servetinin çokluğunu ve rahmetinin genişliğini göstermesine karşı, fakr ve hacetlerini izhar edip, dua edip, istemekle mukabele edip [5] وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ dediler.

Sonra, o Sâni-i Zülcelâlin, kendi san'atının latîflerini, harikalarını, antikalarını sergilerle teşhirgâh-ı enamda neşrine karşı, *«Maşaallah»*

deyip takdir ederek, *«Ne güzel yapılmış»* deyip istihsan ederek, *«Bârekallah»* deyip müşahede etmek, *«Âmennâ»* deyip şehadet etmek, *«Geliniz, bakınız»* hayran olarak [6] حَيَّ عَلَى الْفَلاَحْ deyip herkesi şahit tutmakla mukabele ettiler.

Hem o Sultan-ı Ezel ve Ebed, kâinatın aktârında kendi rububiyetinin saltanatını ilânına ve vahdâniyetinin izharına karşı, tevhid ve tasdik edip [7] سَمِعْنَا وَ اَطَعْنَا diyerek itaat ve inkıyad ile mukabele ettiler.

Sonra, o Rabbü'l-Âlemînin ulûhiyetinin izharına karşı, zaaf içinde aczlerini, ihtiyaç içinde fakrlarını ilândan ibaret olan ubûdiyet ile ve ubûdiyetin hülâsası olan namaz ile mukabele ettiler.

Daha bunlar gibi gûnâgûn ubûdiyet vazifeleriyle şu dar-ı dünya denilen mescid-i kebîrinde farîze-i ömürlerini ve vazife-i hayatlarını eda edip ahsen-i takvim suretini aldılar. Bütün mahlûkat üstünde bir mertebeye çıktılar ki, yümn-ü iman ile emn ü emanet ile mücehhez, emin bir halife-i arz oldular. Ve şu meydan-ı tecrübe ve şu destgâh-ı imtihandan sonra, onların Rabb-i Kerîmi, onları, imanlarına mükâfat olarak saadet-i ebediyeye ve İslâmiyetlerine ücret olarak dârüsselâma davet ederek öyle bir ikram etti ve eder ki, hiç göz görmemiş ve kulak işitmemiş ve kalb-i beşere hutur etmemiş derecede parlak bir tarzda rahmetine mazhar etti ve onlara ebediyet ve bekà verdi.

Çünkü ebedî ve sermedî olan bir cemâlin seyirci müştâkı ve âyinedar âşıkı, elbette bâki kalıp ebede gidecektir. İşte Kur'ân şakirtlerinin akıbetleri böyledir. Cenâb-ı Hak bizleri onlardan eylesin. Âmin!

1.)Allah'ı her türlü kusur ve noksandan tenzih eder ve Allah'a hamd ederiz.
2.)Ey Rabbimiz! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Seni hakkıyla tanıyamadık. (El-Münâvî, Feyzu'l-Kadîr 2:410; Mer'î b. Yûsuf; Ekâvîlü's-Sikât s. 45)
3.)Yalnız Sana ibadet eder ve yalnız Senden yardım dileriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
4.)Sana hamd ederek, Seni her türlü kusur ve noksandan tenzîh ederiz. (Dua)
5.)Yalnız senden yardım dileriz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
6.)Kurtuluşa gelin.

7.)İşittik ve itaat ettik.

Sözler : 11.Söz : Füccar Kafilesi

Füccar Kafilesi ve istidadların veriliş hikmeti

Amma, füccar ve eşrar olan diğer güruh ise, hadd-i bulûğ ile şu âlem sarayına girdikleri vakit, bütün vahdâniyetin delillerine karşı küfür ile mukabele edip ve bütün nimetlere karşı küfran ile mukabele ederek ve bütün mevcudatı kıymetsizlikle kâfirâne bir itham ile tahkir ettiler. Ve bütün esmâ-i İlâhiyenin tecelliyâtına karşı red ve inkâr ile mukabele ettiklerinden, az bir vakitte nihayetsiz bir cinayet işlediler, nihayetsiz bir azaba müstehak oldular.

Evet, insana sermaye-i ömür ve cihazat-ı insaniye, mezkûr vezâif için verilmiştir. Ey sersem nefsim ve ey pürheves arkadaşım! Âyâ, zannediyor musunuz ki, vazife-i hayatınız yalnız terbiye-i medeniye ile güzelce muhafaza-i nefis etmek, ayıp olmasın, batın ve fercin hizmetine mi münhasırdır? Yahut, zannediyor musunuz ki, hayatınızın makinesinde derc edilen şu nazik letâif ve mâneviyat ve şu hassas âzâ ve âlât ve şu muntazam cevarih ve cihazat ve şu mütecessis havas ve hissiyatın gaye-i yegânesi, şu hayat-ı fâniyede nefs-i rezilenin, hevesât-ı süfliyenin tatmini için istimaline mi münhasırdır? Hâşâ ve kellâ! Belki, vücudunuzda şunların yaratılması ve fıtratınızda bunların gaye-i idhali, iki esastır:

Biri: Cenâb-ı Mün'im-i Hakikînin bütün nimetlerinin herbir çeşitlerini size ihsas ettirip şükrettirmekten ibarettir. Siz de hissedip şükür ve ibadetini etmelisiniz.

İkincisi: Âleme tecellî eden esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin bütün tecelliyâtının aksamını, birer birer, size o cihazat vasıtasıyla bildirip tattırmaktır. Siz dahi tatmakla tanıyarak iman getirmelisiniz.

İşte, bu iki esas üzerine kemâlât-ı insaniye neşvünemâ bulur. Bununla insan, insan olur.

İnsaniyetin cihazatı, hayvan gibi hayat-ı dünyeviyeyi kazanmak için verilmemiş olduğuna şu temsil sırrıyla bak:

Meselâ, bir zat bir hizmetçisine yirmi altın verdi, ta mahsus bir kumaştan kendisine bir kat libas alsın. O hizmetçi gitti, o kumaşın âlâsından mükemmel bir libas aldı, giydi.

Sonra gördü ki, o zat, diğer bir hizmetkârına bin altın verip, bir kâğıt içinde bazı şeyler yazılı olarak onun cebine koydu, ticarete gönderdi. Şimdi, her aklı başında olan bilir ki, o sermaye, bir kat libas almak için değil. Çünkü evvelki hizmetkâr yirmi altınla en âlâ kumaştan bir kat libas almış olduğundan, elbette bu bin altın bir kat libasa sarf edilmez. Şayet bu ikinci hizmetkâr, cebine konulan kâğıdı okumayıp, belki evvelki hizmetçiye bakıp, bütün parayı bir dükkâncıya bir kat libas için verip, hem o kumaşın en çürüğünden ve arkadaşının libasından elli derece aşağı bir libas alsa, elbette o hâdim nihayet derecede ahmaklık etmiş olacağı için, şiddetle tazip ve hiddetle te’dip edilecektir.

Ey nefsim ve ey arkadaşım! Aklınızı başınıza toplayınız. Sermaye-i ömür ve istidad-ı hayatınızı, hayvan gibi, belki hayvandan çok aşağı bir derecede şu hayat-ı fâniye ve lezzet-i maddiyeye sarf etmeyiniz. Yoksa, sermayece en âlâ hayvandan elli derece yüksek olduğunuz halde, en ednâsından elli derece aşağı düşersiniz.

Sözler : 11.Söz : Hayatın Gayeleri

Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..

Ey gafil nefsim! Senin hayatının gayesini ve hayatının mahiyetini, hem hayatının suretini, hem hayatının sırr-ı hakikatini, hem hayatının kemâl-i saadetini bir derece anlamak istersen, bak.

Senin hayatının gayelerinin icmâli dokuz emirdir.

Birincisi şudur ki: Senin vücudunda konulan duygular terazileriyle, rahmet-i İlâhiyenin hazinelerinde iddihar edilen nimetleri tartmaktır ve küllî şükretmektir.

İkincisi: Senin fıtratında vaz edilen cihazatın anahtarlarıyla esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin gizli definelerini açmaktır, Zât-ı Akdesi o esmâ ile tanımaktır.

Üçüncüsü: Şu teşhirgâh-ı dünyada, mahlûkat nazarında, esmâ-i İlâhiyenin sana taktıkları garip san'atlarını ve latîf cilvelerini bilerek hayatınla teşhir ve izhar etmektir.

Dördüncüsü: Lisan-ı hâl ve kalinle Hâlıkının dergâh-ı rububiyetine ubûdiyetini ilân etmektir.

Beşincisi: Nasıl bir asker, padişahından aldığı türlü türlü nişanları resmî vakitlerde takıp padişahın nazarında görünmekle onun iltifâtât-ı âsârını gösterdiği gibi, sen dahi esmâ-i İlâhiyenin cilvelerinin sana verdikleri letâif-i insaniye murassaâtıyla bilerek süslenip o Şâhid-i Ezelînin nazar-ı şuhud ve işhâdına görünmektir.

Altıncısı: Zevilhayat olanların, tezahürât-ı hayatiye denilen, Hâlıklarına tahiyyâtları; ve rumûzât-ı hayatiye denilen, Sânilerine tesbihatları; ve semerat ve gayât-ı hayatiye denilen, Vâhibü'l-Hayata arz-ı ubûdiyetlerini bilerek müşahede etmek, tefekkürle görüp şehadetle göstermektir.

Yedincisi: Senin hayatına verilen cüz'î ilim ve kudret ve irade gibi sıfat ve hallerinden küçük nümunelerini vahid-i kıyasî ittihaz ile, Hâlık-ı Zülcelâlin sıfât-ı mutlakasını ve şuûn-u mukaddesesini o ölçülerle bilmektir. Meselâ, sen cüz'î iktidarın ve cüz'î ilmin ve cüz'î

iradenle bu haneyi muntazam yaptığından, şu kasr-ı âlemin senin hanenden büyüklüğü derecesinde şu âlemin ustasını o nisbette Kadîr, Alîm, Hakîm, Müdebbir bilmek lâzımdır.

Sekizincisi: Şu âlemdeki mevcudatın herbiri kendine mahsus bir dille Hâlıkının vahdâniyetine ve Sâniinin rububiyetine dair mânevî sözlerini fehmetmektir.

Dokuzuncusu: Acz ve zaafın, fakr ve ihtiyacın ölçüsüyle kudret-i İlâhiye ve gınâ-yı Rabbâniyenin derecât-ı tecelliyâtını anlamaktır. Nasıl ki açlığın dereceleri nisbetinde ve ihtiyacın envâı miktarınca taamın lezzeti ve derecatı ve çeşitleri anlaşılır. Onun gibi, sen de nihayetsiz aczin ve fakrınla, nihayetsiz kudret ve gınâ-yı İlâhiyenin derecatını fehmetmelisin. İşte, senin hayatının gayeleri, icmâlen, bunlar gibi emirlerdir.

Şimdi kendi hayatının mahiyetine bak ki, o mahiyetinin icmâli şudur:

•Esmâ-i İlâhiyeye ait garâibin fihristesi,
•hem şuûn ve sıfât-ı İlâhiyenin bir mikyası,
•hem kâinattaki âlemlerin bir mizanı,
•hem bu âlem-i kebirin bir listesi,
•hem şu kâinatın bir haritası,
•hem şu kitab-ı ekberin bir fezlekesi,
•hem kudretin gizli definelerini açacak bir anahtar külçesi,
•hem mevcudata serpilen ve evkata takılan kemâlâtının bir ahsen-i takvimidir.

İşte, mahiyet-i hayatın bunlar gibi emirlerdir.

Şimdi senin hayatının sureti ve tarz-ı vazifesi şudur ki:

Hayatın bir kelime-i mektubedir. Kalem-i kudretle yazılmış hikmetnümâ bir sözdür. Görünüp ve işitilip Esmâ-i Hüsnâya delâlet eder. İşte, hayatının sureti bu gibi emirlerdir.

Şimdi, hayatının sırr-ı hakikati şudur ki:

Tecellî-i Ehadiyete, cilve-i Samediyete âyineliktir. Yani, bütün âleme tecellî eden esmânın nokta-i mihrakiyesi hükmünde bir camiiyetle Zât-ı Ehad-i Samede âyineliktir.

Şimdi, hayatının saadet içindeki kemâli ise;

Senin hayatının âyinesinde temessül eden Şems-i Ezelînin envârını hissedip sevmektir. Zîşuur olarak Ona şevk göstermektir. Onun muhabbetiyle kendinden geçmektir. Kalbin gözbebeğinde aks-i nurunu yerleştirmektir. İşte bu sırdandır ki, seni âlâ-yı illiyyîne çıkaran bir hadis-i kudsînin meâl-i şerifi olan [1] مَنْ نَگُنْجَمْ دَرْ سَمٰوَاتُ وَزَمِينْ اَزْ عَجَبْ گُنْجَمْ بِقَلْبِ مُؤْمِنِينْ denilmiştir.

İşte, ey nefsim! Hayatının böyle ulvî gayâta müteveccih olduğu ve şöyle kıymetli hazineleri cami' olduğu halde, hiç akıl ve insafa lâyık mıdır ki, hiç ender hiç olan muvakkat huzûzât-ı nefsaniyeye, geçici lezâiz-i dünyeviyeye sarf edip zayi edersin? Eğer zayi etmemek istersen, geçen temsil ve hakikate remzeden

[2] وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّيهَا وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَا وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰيهَا وَالْاَرْضِ وَمَاطَحٰيهَا وَنَفْسٍ وَمَاسَوّيهَا فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّيهَا وَقَدْخَابَ مَنْ دَسّيهَا

sûresindeki kasem ve cevab-ı kasemi düşünüp amel et

[3] اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى شَمْسِ سَمَآءِ الرِّسَالَةِ وَقَمَرِ بُـرْجِ النُّبُوَّةِ وَعَلٰى اٰلِهِ

وَاَصْحَابِهِ نُجُومِ الْهِدَايَةِ وَارْحَمْنَا وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ اٰمِينْ اٰمِينْ اٰمِينْ

1.) Ben göklere ve yere sığmam, fakat mü'min kulumun kalbine sığarım. (El-Aclûnî, Keşf-ül Hafâ 2:165; İmam-ı Gazali, İhyâ-u Ulumiddîn, 3:14)
2.) Yemin olsun güneşe ve aydınlığına ve onu takip eden aya ve onu gösteren güne ve onu örten geceye ve gökyüzüne ve onu bina edene ve yeryüzüne ve onu yayıp döşeyene ve insana ve onu intizamla yaratana; sonra da ona kötülüğü bildirip ondan sakınmayı ilham edene. Nefsini günahlardan arındıran kurtuluşa ermiştir. Nefsini günaha daldıran da hüsrana düşmüştür. (Şems Sûresi, 91:1-10)
3.) Allahım! Risalet semâsının güneşi ve nübüvvet burcunun ayına, hidayet yıldızları olan âl ve ashâbına salât ve selâm olsun. Bize ve erkek-kadın bütün mü’minlere rahmet et. Âmin, âmin, âmin

Sözler : 12.Söz

On İkinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا [2]

Kur’ân-ı Hakîmin hikmet-i kudsiyesi ile felsefe hikmetinin icmâlen muvazenesi; hem hikmet-i Kur’âniyenin, insanın hayat-ı şahsiyesine ve hayat-ı içtimaiyesine verdiği ders-i terbiyenin gayet kısa bir fezlekesi; hem Kur’ân’ın sair kelimât-ı İlâhiyeye ve bütün kelâmlara cihet-i rüçhaniyetine bir işarettir. İşte bu Sözde Dört Esas vardır.

•1.Esas: Kainata bakış cihetiyle farklar
•2.Esas: Hayat-ı şahsiye cihetiyle farklar
•3.Esas: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle farklar
•4.Esas: Kur'anın bütün kelamlardan üstün olmasının sebebi

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Kime hikmet verilmişse, işte ona pek çok hayır verilmiştir. (Bakara Sûresi, 2:269)

Sözler : 12.Söz : 1.Esas

Birinci Esas

Hikmet-i Kur'âniye ile hikmet-i fenniyenin farklarına şu gelecek hikâye-i temsiliye dürbünüyle bak.

Bir zaman hem dindar, hem gayet san'atkâr bir hâkim-i namdar istedi ki, Kur'ân-ı Hakîmi, maânîsindeki kudsiyetine ve kelimâtındaki i'câza şayeste bir yazı ile yazsın, o muciznümâ kamete harika bir libas giydirilsin. İşte o nakkaş zat, Kur'ân'ı pek acip bir tarzda yazdı. Bütün kıymettar cevherleri yazısında istimal etti. Hakaikının tenevvüüne işaret için, bazı mücessem hurufatını elmas ve zümrütle ve bir kısmını lü'lü' ve akikle ve bir taifesini pırlanta ve mercanla ve bir nev'ini altın ve gümüşle yazdı. Hem öyle bir tarzda süslendirip münakkaş etti ki, okumayı bilen ve bilmeyen herkes temâşâsından hayran olup istihsan ederdi. Bahusus ehl-i hakikatin nazarına, o surî güzellik, mânâsındaki gayet parlak güzelliğin ve gayet şirin tezyinatın işârâtı olduğundan, pek kıymettar bir antika olmuştur.

Sonra o hâkim, şu musannâ ve murassâ Kur'ân'ı, bir ecnebî feylesofa ve bir Müslüman âlime gösterdi. Hem tecrübe, hem mükâfat için emretti ki, "Herbiriniz, bunun hikmetine dair bir eser yazınız."

Evvelâ o feylesof, sonra o âlim, ona dair birer kitap telif ettiler. Fakat feylesofun kitabı, yalnız harflerin nakışlarından ve münasebetlerinden ve vaziyetlerinden ve cevherlerinin hâsiyetlerinden ve tarifatından bahseder, mânâsına hiç ilişmez. Çünkü o ecnebî adam, Arabî hattı okumayı hiç bilmez. Hattâ o müzeyyen Kur'ân'ı, bilmiyor ki bir kitaptır ve mânâyı ifade eden yazıdır. Belki ona münakkaş bir antika nazarıyla bakıyor. Lâkin, çendan Arabî bilmiyor, fakat çok iyi bir mühendistir, güzel bir tasvircidir, mahir bir kimyagerdir, sarraf bir cevhercidir. İşte o adam bu san'atlara göre eserini yazdı.

Amma Müslüman âlim ise, ona baktığı vakit anladı ki, o, Kitâb-ı Mübîndir, Kur'ân-ı Hakîmdir. İşte bu hakperest zat, ne tezyinat-ı zahirisine ehemmiyet verdi ve ne de hurufun nukuşuyla iştigal etti. Belki öyle birşeyle meşgul oldu ki, milyon mertebe öteki adamın iştigal ettiği meselelerinden daha âli, daha galî, daha latîf, daha şerif, daha nâfi, daha cami'... Çünkü, nukuşun perdesi altında olan hakaik-ı kudsiyesinden ve envâr-ı esrarından bahsederek gayet güzel bir tefsir-i şerif yazdı.

Sonra, ikisi eserlerini götürüp o hâkim-i zîşâna takdim ettiler. O hâkim, evvelâ feylesofun eserini aldı. Baktı, gördü ki, o hodpesend ve tabiatperest adam, çok çalışmış, fakat hiç hakikî hikmetini yazmamış, hiçbir mânâsını anlamamış. Belki karıştırmış. Ona karşı hürmetsizlik, belki edepsizlik etmiş. Çünkü, o menba-ı hakaik olan Kur'ân'ı, mânâsız nukuş zannederek mânâ cihetinde kıymetsizlikle tahkir etmiş olduğundan, o hâkim-i hakîm dahi onun eserini başına vurdu, huzurundan çıkardı.

Sonra öteki hakperest, müdakkik âlimin eserine baktı. Gördü ki, gayet güzel ve nâfi bir tefsir ve gayet hakîmâne, mürşidâne bir teliftir. "Aferin, bârekâllah," dedi. "İşte hikmet budur ve âlim ve hakîm, bunun sahibine derler. Öteki adam ise haddinden tecavüz etmiş bir san'atkârdır." Sonra, onun eserine bir mükâfat olarak, herbir harfine mukabil, tükenmez hazinesinden on altın verilsin irade etti.

Eğer temsili fehmettinse, bak, hakikatin yüzünü de gör:

Amma o müzeyyen Kur'ân ise, şu musannâ kâinattır. O hâkim ise, Hakîm-i Ezelîdir. Ve o iki adam ise, birisi, yani ecnebîsi, ilm-i felsefe ve hükemâsıdır. Diğeri Kur'ân ve şakirtleridir.

Evet, Kur'ân-ı Hakîm, şu Kur'ân-ı Azîm-i Kâinatın en âli bir müfessiridir ve en beliğ bir tercümanıdır. Evet, o Furkandır ki, şu kâinatın sahifelerinde ve zamanların yapraklarında kalem-i kudretle yazılan âyât-ı tekvîniyeyi cin ve inse ders verir. Hem herbiri birer harf-i mânidar olan mevcudata "mânâ-yı harfî" nazarıyla, yani onlara Sâni hesabına bakar. "Ne kadar güzel yapılmış; ne kadar güzel bir surette Sâniinin cemâline delâlet ediyor" der. Ve bununla kâinatın hakikî güzelliğini gösteriyor.

Amma, ilm-i hikmet dedikleri felsefe ise, huruf-u mevcudatın tezyinatında ve münasebatında dalmış ve sersemleşmiş, hakikatin

yolunu şaşırmış. Şu kitab-ı kebirin hurufatına “mânâ-yı harfî“ ile, yani Allah hesabına bakmak lâzım gelirken, öyle etmeyip “mânâ-yı ismî“ ile, yani mevcudata mevcudat hesabına bakar, öyle bahseder. “Ne güzel yapılmış”a bedel “Ne güzeldir” der, çirkinleştirir. Bununla kâinatı tahkir edip kendisine müştekî eder. Evet, dinsiz felsefe hakikatsiz bir safsatadır ve kâinata bir tahkirdir.

Sözler : 12.Söz : 2.Esas

İkinci Esas

Kur'ân-ı Hakîmin hikmeti, hayat-ı şahsiyeye verdiği terbiye-i ahlâkiye ve hikmet-i felsefenin verdiği dersin muvazenesi:

Felsefenin halis bir tilmizi, bir firavundur. Fakat menfaati için en hasis şeye ibadet eden bir firavun-u zelildir. Her menfaatli şeyi kendine rab tanır. Hem o dinsiz şâkirt, mütemerrid ve muanniddir. Fakat bir lezzet için nihayet zilleti kabul eden miskin bir mütemerriddir. Şeytan gibi şahısların, bir menfaat-i hasise için ayağını öpmekle zillet gösterir denî bir muanniddir. Hem o dinsiz şakirt, cebbar bir mağrurdur. Fakat kalbinde nokta-i istinat bulmadığı için, zatında gayet acz ile âciz bir cebbâr-ı hodfuruştur. Hem o şakirt, menfaatperest hod-endiştir ki, gaye-i himmeti, nefis ve batnın ve fercin hevesatını tatmin ve menfaat-i şahsiyesini bazı menfaat-i kavmiye içinde arayan dessas bir hodgâmdır.

Amma hikmet-i Kur'ân'ın halis tilmizi ise, bir abddir. Fakat âzam-ı mahlûkata da ibadete tenezzül etmez. Hem Cennet gibi âzam-ı menfaat olan bir şeyi gaye-i ibadet kabul etmez bir abd-i azizdir. Hem hakiki tilmizi mütevazidir, selim, halimdir. Fakat Fâtırının gayrına, daire-i izni haricinde ihtiyarıyla tezellüle tenezzül etmez. Hem fakir ve zayıftır, fakr ve zaafını bilir. Fakat onun Mâlik-i Kerîmi ona iddihar ettiği uhrevî servetle müstağnîdir ve Seyyidinin nihayetsiz kudretine istinad ettiği için kavîdir. Hem yalnız livechillâh, rıza-i İlâhî için, fazilet için amel eder, çalışır.

İşte, iki hikmetin verdiği terbiye, iki tilmizin muvazenesiyle anlaşılır.

Sözler : 12.Söz : 3.Esas

3.Esas: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle farklar

Üçüncü Esas

Hikmet-i felsefe ile hikmet-i Kur'âniyenin hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye verdiği terbiyeler:

Amma hikmet-i felsefe ise, hayat-ı içtimaiyede nokta-i istinadı "kuvvet" kabul eder. Hedefi "menfaat" bilir. Düstur-u hayatı "cidal" tanır. Cemaatlerin rabıtasını "unsuriyet, menfi milliyeti" tutar. Semerâtı ise, "hevesât-ı nefsâniyeyi tatmin ve hâcât-ı beşeriyeyi tezyiddir."

Halbuki, kuvvetin şe'ni tecavüzdür. Menfaatin şe'ni, her arzuya kâfi gelmediğinden, üstünde boğuşmaktır. Düstur-u cidâlin şe'ni çarpışmaktır. Unsuriyetin şe'ni, başkasını yutmakla beslenmek olduğundan, tecavüzdür. İşte bu hikmettendir ki, beşerin saadeti selb olmuştur.

Amma hikmet-i Kur'âniye ise, nokta-i istinadı, kuvvete bedel "hakkı" kabul eder. Gayede menfaate bedel "fazilet ve rıza-i İlâhîyi" kabul eder. Hayatta düstur-u cidal yerine "düstur-u teâvünü" esas tutar. Cemaatlerin rabıtalarında unsuriyet, milliyet yerine "rabıta-i dinî ve sınıfî ve vatanî" kabul eder. Gayâtı, hevesat-ı nefsâniyenin tecavüzâtına sed çekip ruhu maâliyâta teşvik ve hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder ve insanı kemâlât-ı insaniyeye sevk edip insan eder.

Hakkın şe'ni ittifaktır. Faziletin şe'ni tesanüddür. Düstur-u teâvünün şe'ni, birbirinin imdadına yetişmektir. Dinin şe'ni uhuvvettir, incizaptır. Nefsi gemlemekle bağlamak, ruhu kemâlâta kamçılamakla serbest bırakmanın şe'ni, saadet-i dâreyndir.

Sözler : 12.Söz : 4.Esas

4.Esas: Kur'anın bütün kelamlardan üstün olmasının sebebi

Dördüncü Esas

Kur'ân'ın bütün kelimât-ı İlâhiye içinde cihet-i ulviyetini ve bütün kelâmlar üstünde cihet-i tefevvukunu anlamak istersen, şu iki temsîle bak.

Birincisi: Bir sultanın iki çeşit mükâlemesi, iki tarzda hitabı vardır. Birisi, âdi bir raiyet ile cüz'î bir iş için, hususî bir hacete dair, has bir telefonla konuşmaktır. Diğeri, saltanat-ı uzmâ ünvanıyla ve hilâfet-i kübrâ namıyla ve hâkimiyet-i amme haysiyetiyle evâmirini etrafa neşir ve teşhir maksadıyla, bir elçisiyle veya büyük bir memuruyla konuşmaktır ve haşmetini izhar eden ulvî bir fermanla mükâlemedir.

İkinci temsil: Bir adam, elinde bir âyineyi güneşe karşı tutar, o âyine miktarınca bir ışık ve yedi rengi câmi' bir ziya alır. O nisbetle güneşle münasebettar olur, sohbet eder. Ve o ışıklı âyineyi karanlıklı hanesine veya dam altındaki bağına tevcih etse, güneşin kıymeti nisbetinde değil, belki o âyinenin kabiliyeti miktarınca istifade edebilir. Diğeri ise, hanesinden veya bağının damından geniş pencereler açar, gökteki güneşe karşı yollar yapar. Hakikî güneşin daimî ziyasıyla sohbet eder, konuşur ve lisan-ı hâl ile böyle minnettârâne bir sohbet eder, der: "Ey yeryüzünü ışığıyla yaldızlayan ve bütün çiçeklerin yüzünü güldüren dünya güzeli ve gök nazdârı olan nazenin güneş! Onlar gibi benim haneciğimi ve bahçeciğimi ısındırdın, ışıklandırdın." Halbuki âyine sahibi böyle diyemez. O kayıt altındaki güneşin aksi ise, âsârı mahduttur, o kayda göredir.

İşte, bu iki temsîlin dürbünüyle Kur'ân'a bak, ta ki i'câzını göresin ve kudsiyetini anlayasın.

Evet, Kur'ân der ki: *"Eğer yerdeki ağaçlar kalem olup denizler mürekkep olsa, Cenâb-ı Hakkın kelimâtını yazsalar, bitiremezler."*

Şimdi, şu nihayetsiz kelimat içinde en büyük makam Kur'ân'a verilmesinin sebebi şudur ki:

Kur'ân, İsm-i Âzamdan ve her ismin âzamlık mertebesinden gelmiş. Hem bütün âlemlerin Rabbi itibarıyla Allah'ın kelâmıdır. Hem bütün mevcudatın ilâhı ünvanıyla Allah'ın fermanıdır. Hem semâvât ve arzın Hâlıkı haysiyetiyle bir hitaptır. Hem Rububiyet-i mutlaka cihetinde bir mükâlemedir. Hem saltanat-ı âmme-i Sübhâniye hesabına bir hutbe-i ezeliyedir. Hem rahmet-i vâsia-i muhîta noktasında bir defter-i iltifâtât-ı Rahmâniyedir. Hem Ulûhiyetin azamet-i haşmeti haysiyetiyle, başlarında bazan şifre bulunan bir muhabere mecmuasıdır. Hem İsm-i Âzamın muhitinden nüzul ile Arş-ı Âzamın bütün muhâtına bakan, teftiş eden hikmetfeşan bir kitab-ı mukaddestir. İşte bu sırdandır ki, "Kelâmullah" ünvanı kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş.

Amma sair kelimât-ı İlâhiye ise, bir kısmı has bir itibar ile ve cüz'î bir ünvan ve hususî bir ismin cüz'î tecellîsiyle ve has bir rububiyetle ve mahsus bir saltanatla ve hususî bir rahmetle zahir olan kelâmdır. Hususiyet ve külliyet cihetinde dereceleri muhteliftir. Ekser ilhamat bu kısımdandır. Fakat derecatı çok mütefavittir. Meselâ, en cüz'îsi ve basiti, hayvanatın ilhamatıdır. Sonra avâm-ı nâsın ilhamatıdır. Sonra avâm-ı melâikenin ilhamatıdır. Sonra evliya ilhamatıdır. Sonra melâike-i izam ilhamatıdır. İşte, şu sırdandır ki, kalbin telefonuyla vasıtasız münacat eden bir veli der: [1] حَدَّثَنِى قَلْبِى عَنْ رَبِّى Yani, *"Kalbim benim Rabbimden haber veriyor."* Demiyor, "Rabbü'l-Âlemînden haber veriyor." Hem der: "Kalbim Rabbimin âyinesidir, arşıdır." Demiyor, "Rabbü'l-Âlemînin arşıdır." Çünkü, kabiliyeti miktarınca ve yetmiş bine yakın hicapların nisbet-i ref'i derecesinde mazhar-ı hitap olabilir.

İşte, bir padişahın saltanat-ı uzmâsı haysiyetiyle çıkan fermanı, âdi bir adamla cüz'î bir mükâlemesinden ne kadar yüksek ve âli ise; ve gökteki güneşin feyzinden istifade, âyinedeki aksinin cilvesinden istifadeden ne derece çok ve fâik ise; Kur'ân-ı Azîmüşşan dahi, o nisbette bütün kelâmların ve hep kitapların fevkindedir.

Kur’ân’dan sonra, ikinci derecede kütüb-ü mukaddese ve suhuf-u semâviyenin, dereceleri nisbetinde tefevvukları vardır; o sırr-ı tefevvuktan hissedardırlar. Eğer bütün cin ve insanın Kur’ân’dan tereşşuh etmeyen bütün güzel sözleri toplansa, yine Kur’ân’ın mertebe-i kudsiyesine yetişip tanzir edemez. Eğer Kur’ân’ın İsm-i Âzamdan ve her ismin âzamlık mertebesinden geldiğini bir parça fehmetmek istersen;

Âyetü’l-Kürsî ve âyet-i [2] وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ

ve âyet-i [3] قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ

ve âyet-i [4] يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثاً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ

ve âyet-i [5] يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَ كِ وَيَا سَمَآءُ اَقْلِعِى

ve âyet-i [6] تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ

ve âyet-i [7] مَاخَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

ve âyet-i [8] اِنَّا عَرَضْنَا اْلاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَالْجِبَالِ

ve âyet-i [9] يَوْمَ نَطْوِى السَّمَاءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ

ve âyet-i [10] وَمَا قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

ve âyet-i [11] لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهُ

gibi âyetlerin küllî, umumî, ulvî ifadelerine bak. Hem başlarında [12] اَلْحَمْدُ لِلهِ veyahut [13] سَبَّحَ ve [14] يُسَبِّحُ bulunan sûrelerin başlarına dikkat et. Ta bu sırr-ı azîmin şuâını göresin. Hem الم lerin ve الر ların ve حم lerin fâtihalarına bak, Kur'ân'ın, Cenâb-ı Hakkın yanında ehemmiyetini bilesin.

Eğer şu Dördüncü Esasın kıymettar sırrını fehmettinse, enbiyaya gelen vahyin ekseri melek vasıtasıyla olduğunu ve ilhamın ekseri vasıtasız olduğunu anlarsın. Hem en büyük bir velî, hiçbir nebînin derecesine yetişmediğinin sırrını anlarsın. Hem Kur'ân'ın azametini ve izzet-i kudsiyetini ve ulviyet-i i'câzının sırrını anlarsın. Hem Miracın sırr-ı lüzumunu, yani ta semâvâta, ta Sidretü'l-Müntehâya, ta Kab-ı Kavseyne gidip, [15] اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ olan Zât-ı Zülcelâl ile münacat edip, tarfetü'l-aynda yerine gelmek sırrını anlarsın. Evet, şakk-ı kamer nasıl ki bir mucize-i risaletidir; nübüvvetini cin ve inse gösterdi. Öyle de, Mirac dahi bir mucize-i ubûdiyetidir; habibiyetini ervah ve melâikeye gösterdi.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلَمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ [16]
كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَبِحُرْمَتِهِ اٰمِينْ

1.)Kalbim benim Rabbimden haber veriyor. (İbnü'l-Cevzî, Telbîsü İblîs s.217, 390, 450, 451; İbni Kayyım, İğasetü'l-Lehefân 1:123; İbni Kayyım, Medâricü's-Sâlikîn 1:40, 3:412; İbni Hacer, Fethu'l-Bârî 11:345; İbni Hacer, el-İsâbe, 2:528)
2.)Gaybın anahtarları Allah katındadır. (En'âm Sûresi, 6:59)
3.)De ki: Ey mülkün hakikî sahibi olan Allahım! (Âl-i İmran Sûresi, 3:26)
4.)O, gündüzü, peşi sıra kovalayan gece ile örter. O, güneşi, ayı ve yıldızları da emrine boyun eğmiş olarak yarattı. (A'râf Sûresi, 7:54)
5.)Ey yer, vazifen bitti suyunu yut. Ey gök, hacet kalmadı, yağmuru kes. (Hûd Sûresi, 11:44)
6.)Yedi gök ve yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
7.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
8.)Biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik. (Ahzâb Sûresi, 33:72)
9.)O gün semâyı, kitap sahifelerini dürer gibi düreriz. (Enbiyâ Sûresi, 21:104)
10.)Onlar Allah'ın kudret ve azametini hakkıyla bilemediler. Halbuki kıyamet gününde yeryüzü bütünüyle Onun tasarrufundadır. (Zümer Sûresi, 39:67)
11.)Eğer biz bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik, elbette görürdün ki... (Haşir Sûresi, 59:21)
12.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Allah'a mahsustur (Fâtiha Sûresi, 1:2; Enâm Sûresi, 6:1; Kehf Sûresi, 18:1; Sebe Sûresi, 34:1; Fâtır Sûresi, 35:1)
13.)Tesbih etti, tesbih eder (Hadîd, Sûresi, 57:1, Haşir Sûresi, 59:1; Saf Sûresi, 61:1; A'lâ Sûresi, 87:1)
14.)Tesbih ediyor, tesbih eder (Cum'a Sûresi, 62:1; Teğâbün Sûresi, 64:1)
15.)(Allah) Ona şahdamarından daha yakındır. (Kaf Sûresi, 50:16)
16.)Allah'ım! Senin rahmetine ve onun hürmetine nasıl yaraşırsa, ona ve âline öylece salât ve selâm olsun. Âmin.

Sözler : 13.Söz

13.Söz: Kuran'ın hikmeti ve i'cazı

On Üçüncü Söz

•1.Makam: Kur'anın hikmeti ve i'cazı
•2.Makam

Sözler : 13.Söz : 1.Makam

1.Makam: Kur'anın hikmeti ve i'cazı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ ﴿2﴾
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ ﴿3﴾

Kur'ân- Hakîm ile felsefe ulûmunun mahsul-ü hikmetlerini, ders-i ibretlerini, derece-i ilimlerini muvazene etmek istersen, şu gelecek sözlere dikkat et.

İşte, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın, bütün kâinattaki âdiyat namıyla yad olunan, harikulâde ve birer mucize-i kudret olan mevcudat üstündeki âdet ve ülfet perdesini keskin beyanatıyla yırtıp, o hakaik-ı acibeyi zîşuura açıp, nazar-ı ibretlerini celb edip, ukûle tükenmez bir hazine-i ulûm açar.

Felsefe hikmeti ise, bütün harikulâde olan mucizat-ı kudreti âdet perdesi içinde saklayıp cahilâne ve lâkaydâne üstünde geçer. Yalnız harikulâdelikten düşen ve intizam-ı hilkatten huruç eden ve kemâl-i fıtrattan sukut eden nadir fertleri nazar-ı dikkate arz eder, onları birer ibretli hikmet diye zîşuura takdim eder. Meselâ, en cami' bir mucize-i kudret olan insanın hilkatini âdi deyip lâkaytlıkla bakar. Fakat insanın kemâl-i hilkatinden huruç etmiş, üç ayaklı yahut iki başlı bir insanı bir velvele-i istiğrabla nazar-ı ibrete teşhir eder. Meselâ, en latîf ve umumî bir mucize-i rahmet olan, bütün yavruların hazine-i gaybdan muntazam iâşelerini âdi görüp küfran perdesini üstüne çeker. Fakat intizamdan şüzuz etmiş, kabilesinden cüda olmuş, yalnız olarak gurbete düşmüş, denizin altında olan bir böceğin bir yeşil yaprakla iâşesini görür, ondan tecellî eden lütuf ve keremle bütün hâzır balıkçıları ağlatmak ister. **(Haşiye)**

İşte, Kur’ân-ı Kerîmin ilim ve hikmet ve marifet-i İlâhiye cihetiyle servet ve gınâsı; ve felsefenin ilim ve ibret ve marifet-i Sâni cihetindeki fakr ve iflâsını gör, ibret al!

İşte bu sırdandır ki, Kur’ân-ı Hakîm, nihayetsiz parlak, yüksek hakikatleri cami’ olduğundan, şiirin hayalâtından müstağnidir. Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın i’caz derecesindeki kemâl-i nizam ve intizamı ve kitab-ı kâinattaki intizâmât-ı san’atı muntazam üslûplarıyla tefsir ettikleri halde, manzum olmadığının diğer bir sebebi de budur ki:

Âyetlerinin herbir necmi, vezin kaydı altına girmeyip ta ekser âyetlere bir nevi merkez olsun ve kardeşi olsun ve mâbeynlerinde mevcut münasebet-i mâneviyeye rabıta olmak için, o daire-i muhîta içindeki âyetlere birer hatt-ı münasebet teşkil etmesidir. Güya, serbest herbir âyetin ekser âyetlere bakar birer gözü, müteveccih birer yüzü var. Kur’ân içinde binler Kur’ân bulunur ki, herbir meşrep sahibine birisini verir. Nasıl ki, Yirmi Beşinci Sözde beyan edildiği gibi, Sûre-i İhlâs içinde, otuz altı Sûre-i İhlâs miktarınca, herbiri zi’l-ecniha olan altı cümlenin terkibatından müteşekkil bir hazine-i ilm-i tevhid bulunuyor ve tazammun ediyor.

Evet, nasıl ki semâda olan intizamsız yıldızların sureten adem-i intizamı cihetiyle herbir yıldız, kayıt altına girmeyip herbirisi ekser yıldızlara bir nevi merkez olarak daire-i muhîtasındaki birer birer herbir yıldıza, mevcudat beynindeki nisbet-i hafiyeye işaret olarak, birer hatt-ı münasebet uzatıyor. Güya herbir tek yıldız, necm-i âyet gibi, umum yıldızlara bakar birer gözü, müteveccih birer yüzü vardır.

İşte, intizamsızlık içinde kemâl-i intizamı gör, ibret al. (3) وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ nın bir sırrını bil.

Hem âyet-i (4) وَمَا يَنْبَغِى لَهُ sırrını da bununla anla ki: Şiirin şe’ni, küçük ve sönük hakikatleri, büyük ve parlak hayallerle süslendirip beğendirmek ister. Halbuki Kur’ân’ın hakikatleri o kadar büyük, âli, parlak ve revnaktardır ki, en büyük ve parlak hayal, o hakikatlere nisbet edilse, gayet küçük ve sönük kalır. Meselâ,

يَوْمَ نَطْوِى السَّمَاءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ [5] لِلْكُتُبِ
يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثاً [6]
اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ [7] جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

gibi hadsiz hakikatleri buna şahittir.

Kur'ân'ın herbir âyeti, birer necm-i sâkıp gibi, i'caz ve hidayet nurunu neşirle küfrün zulümatını nasıl dağıttığını görmek, zevk etmek istersen, kendini o asr-ı cahiliyette ve o sahrâ-yı bedeviyette farz et ki, herşey zulmet-i cehil ve gaflet altında, perde-i cümud ve tabiata sarılmış olduğu bir anda, birden Kur'ân'ın lisan-ı ulvisinden

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى [8] الاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

gibi âyetleri işit, bak: O ölmüş veya yatmış mevcudat-ı âlem, [9] يُسَبِّحُ sadasıyla, işitenlerin zihninde nasıl diriliyorlar, huşyar oluyorlar, kıyam edip zikrediyorlar. Hem o karanlık gökyüzünde birer camid ateşpare olan yıldızlar ve yerdeki perişan mahlûkat [10] تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ sayhasıyla, işitenlerin nazarında gökyüzü bir ağız, bütün yıldızlar birer kelime-i hikmetnümâ, birer nur-u hakikat-edâ; ve arz bir kafa, ber ve bahr birer lisan ve bütün hayvanat ve nebatat birer kelime-i tesbihfeşan suretinde arz-ı dîdar eder. Yoksa, bu zamandan ta o zamana bakmakla mezkûr zevkin dekaikını göremezsin.

Evet, o zamandan beri nurunu neşreden ve mürur-u zamanla ulûm-u müteârife hükmüne geçen ve sair neyyirât-ı İslâmiye ile parlayan ve Kur'ân'ın güneşiyle gündüz rengini alan bir vaziyet ile,

yahut sathî ve basit bir perde-i ülfet ile baksan, elbette herbir âyetin ne kadar tatlı bir zemzeme-i i’caz içinde ne çeşit zulümatı dağıttığını hakkıyla göremezsin ve birçok envâ-ı i’câzı içinde bu nevi i’câzını zevk edemezsin.

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın en yüksek bir derece-i i’câzına bakmak istersen, şu temsil dürbünüyle bak.

Şöyle ki: Gayet yüksek ve garip ve gayetle yayılmış acip bir ağaç farz edelim ki, o ağaç bir perde-i gayb altında, bir tabaka-i mestûriyet içinde saklanmış. Malûmdur ki, bir ağacın, insanın âzâları gibi, onun dalları, meyveleri, yaprakları, çiçekleri gibi bütün uzuvları arasında bir münasebet, bir tenasüp, bir muvazenet lâzımdır. Herbir cüz’ü, o ağacın mahiyetine göre bir şekil alır, bir suret verilir. İşte, hiç görünmeyen—ve halen görünmüyor—o ağaca dair, biri çıksa, bir perde üstünde onun herbir âzâsına mukabil birer resim çekse, birer hudut çizse, daldan meyveye, meyveden yaprağa, bir tenasüple bir suret tersim etse ve birbirinden nihayetsiz uzak mebde’ ve müntehâsının ortasında uzuvlarının aynı şekil ve suretini gösterecek muvafık tersimatla doldursa, elbette şüphe kalmaz ki, o ressam o gaybî ağacı gayb-âşinâ nazarıyla görür, ihata eder, sonra tasvir eder.

Aynen onun gibi, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın dahi, hakikat-i mümkinata dair—ki o hakikat, dünyanın iptidasından tut, ta âhiretin en nihayetine kadar uzanmış ve ferşten Arşa ve zerreden şemse kadar yayılmış olan şecere-i hilkatin hakikatine dair—beyanat-ı Furkaniyesi, o kadar tenasübü muhafaza etmiş ve herbir uzva ve meyveye lâyık birer suret vermiştir ki, bütün muhakkikler, nihayet-i tahkikinde, Kur’ân’ın tasvirine “Maşaallah, bârekâllah” deyip, “Tılsım-ı kâinatı ve muammâ-yı hilkati keşif ve fetheden yalnız sensin, ey Kur’ân-ı Hakîm!” demişler.

(11) وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى temsilde kusur yok, esmâ ve sıfât-ı İlâhiye ve şuûn ve ef’âl-i Rabbâniyeyi, bir şecere-i tûbâ-i nur hükmünde temsil edelim ki, o şecere-i nuraniyenin daire-i azameti, ezelden ebede uzanıp gidiyor. Hudud-u kibriyâsı, gayr-ı mütenahi fezâ-yı ıtlakta yayılıp ihata ediyor. Hudud-u icraatı,

يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ .. فَالِقُ الْحَبِّ [12]
وَالنَّوٰى .. هُوَ الَّذِى يُصَوِّرُكُمْ فِى الْاَرْحَامِ
كَيْفَ يَشَاءُ

hududundan tut, ta

وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ .. خَلَقَ [13]
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ..
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

hududuna kadar uzanmış o hakikat-i nuraniyeyi, bütün dal ve budaklarıyla, gayat ve meyveleriyle, o kadar tenasüple ve birbirine uygun, birbirine lâyık, birbirini kırmayacak, birbirinin hükmünü bozmayacak, birbirinden tevahhuş etmeyecek bir surette o hakaik-ı esmâ ve sıfâtı ve şuûn ve ef'âli beyan etmiştir ki, bütün ehl-i keşif ve hakikat ve daire-i melekûtta cevelân eden bütün ashab-ı irfan ve hikmet, o beyanat-ı Furkaniyeye karşı "Sübhanallah" deyip, "Ne kadar doğru, ne kadar mutabık, ne kadar güzel, ne kadar lâyık!" diyerek tasdik ediyorlar.

Meselâ, bütün daire-i imkân ve daire-i vücuba bakan hem o iki şecere-i azîmenin birtek dalı hükmünde olan imanın erkân-ı sittesi ve o erkânın bütün dal ve budakları, ta en ince meyve ve çiçekler aralarında o kadar bir tenasüp gözetilerek tasvir eder ve o derece bir muvazenet suretinde tarif eder ve o mertebe bir tenasüp tarzında izhar eder ki, akl-ı beşer idrakinden âciz ve hüsnüne hayran kalır.

Ve o iman dalının bir budağı hükmünde olan İslâmiyetin erkân-ı hamsesi aralarında ve o erkânın ta en ince teferruatı ve en küçük âdâbı ve en uzak gayâtı ve en derin hikemiyâtı ve en cüz'î semerâtına varıncaya kadar, aralarında hüsn-ü tenasüp ve kemâl-i münasebet ve tam bir muvazenet muhafaza edildiğine delil: O Kur'ân-ı cami'in nusus ve vücuhundan ve işarat ve rümuzundan çıkan Şeriat-ı Kübrâ-yı İslâmiyenin kemâl-i intizamı ve muvazeneti ve

hüsn-ü tenasübü ve resaneti, cerh edilmez bir şahid-i âdil, şüphe getirmez bir burhan-ı kàtı'dır.

Demek oluyor ki, beyanat-ı Kur'âniye, beşerin ilm-i cüz'îsine, bâhusus bir ümmînin ilmine müstenid olamaz. Belki bir ilm-i muhîte istinad ediyor; ve cemî eşyayı birden görebilir, ezel-ebed ortasında bütün hakaikı bir anda müşahede eder bir Zâtın kelâmıdır.

اَلْحَمْدُ لله الَّذِى اَنْزَلَ عَلى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا [14]

bu hakikate işaret eder.

اَللّٰهُمَّ يَا مُنَزِّلَ الْقُرْاٰنِ بِحَقِّ الْقُرْاٰنِ وَبِحَقِّ مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ نَوِّرْ قُلُوبَنَا وَقُبُورَنَا بِنُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ اٰمِينَ يَا مُسْتَعَانُ [15]

Haşiye: Amerika'da aynen bu vakıa olmuştur.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifa ve rahmet olan şeyi indiriyoruz. (İsrâ Sûresi, 17:82)
3.)Biz Peygambere şiir öğretmedik; bu ona yakışmaz da. (Yâsin Sûresi, 36:69)
4.)bu ona yakışmaz da. (Yâsin Sûresi, 36:69)
5.)O gün semâyı, kitap sahifelerini dürer gibi düreriz. (Enbiyâ Sûresi, 21:104)
6.)O, gündüzü, peşi sıra kovalayan gece ile örter. (A'râf Sûresi, 7:54)
7.)Tek bir sesledir ki, onların hepsi birden toplanıp huzurumuza getirilirler. (Yâsin Sûresi, 36:53)
8.)Göklerde ne var, yerde ne varsa, herşeyin hakikî sahibi olan, her türlü noksandan münezzeh bulunan, kudreti herşeye galip olan ve hikmeti herşeyi kuşatan Allah'ı tesbih eder. (Cum'a Sûresi, 62:1)
9.)Tesbih eder, Tesbih ediyor
10.)Yedi gök ve yer ve onların içindekiler Onu (Allah'ı) tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
11.)En yüce sıfatlar Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

12.)Allah, kişi ile onun kalbi arasına girer. (Enfâl Sûresi, 8:24)

Daneleri ve çekirdekleri çatlatan Allah. (En'âm Sûresi, 6:95)

Annelerinizin rahimlerinde size kendi dilediği gibi bir şekil veren de Odur. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:6)

13.)Gökler Onun kudret elinde dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)

Gökleri ve yeri altı günde yaratan Odur. (Hûd Sûresi, 11:7)

Güneşi ve ayı da emrine boyun eğdirdi. (Ra'd Sûresi, 13:2)

14.)Hamd o Allah'a mahsustur ki, kuluna kitabı indirmiş ve o kitapta hiçbir tezat ve eğriliğe yer vermemiştir. (Kehf Sûresi, 18:1)

15.)Ey Kur'ân'ı indiren Allahım! Kur'ân'ın ve kendisine Kur'ân indirilen zâtın hakkı için, kalblerimizi ve kabirlerimizi iman ve Kur'ân nuruyla nurlandır. Âmin, ey kendisinden istimdad edilen Müsteân!

Sözler : 13.Söz : 2.Makam

Onüçüncü Sözün İkinci Makamı

- Cazibedar bir fitne içinde bulunan gençlerle bir muhaveredir
- Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır
- Risale-i Nur'daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar
- Hapis musibetine düşenlere..
- Bir hakikat: Sulh ve musalaha
- Leyle-i Kadirde ihtar edilen bir mesele-i mühimme
- 6.Mesele: Herbir Fen, Allahı tanıttırır
- Hüve Nüktesi

Sözler : 14.Söz

14.Söz: Bazı Hakaik-i Kuraniye

On Dördüncü Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

الٓرٰ كِتَابٌ اُحْكِمَتْ اٰيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ [2]

مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ

Kur'ân- Hakîmin ve Kur'ân'ın müfessir-i hakikîsi olan Hadîsin bir kısım yüksek ve ulvî hakaikına çıkmak için teslim ve inkıyâdı noksan olan kalblere yardım edecek basamaklar hükmünde, o hakikatlerin bir kısım nazirelerine işaret edeceğiz. Ve hâtimesinde bir ders-i ibret ve bir sırr-ı inâyet beyan edilecek. O hakikatlerden haşir ve kıyametin nazireleri Onuncu Sözde, bilhassa Dokuzuncu Hakikatinde zikredildiği için, tekrara lüzum yoktur. Yalnız, sair hakikatlerden nümune olarak Beş Mesele zikrederiz.

- 1.Mesele: Semavat ve arzın altı günde yaratılması
- 2.Mesele: Herşeyin yazılı ve kayıtlı olması
- 3.Mesele: Meleklerin suretleri hakkında
- 4.Mesele: Allah'ın azameti hakkında
- 5.Mesele: Kuranın azim tehditlerinin sırrı
- Hatime: Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir
- Zeyl: Zelzele Hakkında

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)Elif lâm râ. Bu öyle bir kitaptır ki, hikmeti herşeyi kuşatan ve herşeyden hakkıyla haberdar olan Allah tarafından, âyetleri sağlam şekilde tanzim edilmiş, sonra da tafsilâtıyla açıklanmıştır. (Hûd Sûresi, 11:1)

Sözler : 14.Söz : 1.Mesele

1.Mesele: Semavat ve arzın altı günde yaratılması

Birincisi

Meselâ, خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ *“Altı günde gökleri ve yeri yarattık”* demek olan; hem, belki bin ve elli bin sene gibi uzun zamandan ibaret olan eyyâm-ı Kur’âniye ile, insan dünyası ve hayvan âlemi altı günde yaşayacağına işaret eden hakikat-i ulviyesine kanaat getirmek için, birer gün hükmünde olan herbir asırda, herbir senede, herbir günde Fâtır-ı Zülcelâlin halk ettiği seyyal âlemleri, seyyar kâinatları, geçici dünyaları nazar-ı şuhuda gösteriyoruz. Evet, güya insanlar gibi dünyalar dahi birer misafirdir. Her mevsimde Zât-ı Zülcelâlin emriyle âlem dolar, boşanır.

Sözler : 14.Söz : 2.Mesele

2.Mesele: Herşeyin yazılı ve kayıtlı olması

İkincisi

Meselâ,

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ [1]
وَكُلَّ شَىْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ [2]
لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى [3]
السَّمٰوَاتِ وَلاَ فِى الْاَرْضِ وَلاَ اَصْغَرُ
مِنْ ذٰلِكَ وَلاَ اَكْبَرُ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

gibi âyetlerin ifade ettikleri ki, *“Bütün eşya, bütün ahvâliyle, vücuda gelmeden ve geldikten sonra ve gittikten sonra yazılıdır ve yazılır ve yazılıyor”* demek olan hakikat-i âliyesine kanaat getirmek için, Nakkâş-ı Zülcelâl, rû-yi zeminin sahifesinde, her mevsimde, bahusus baharda değiştirdiği nihayetsiz muntazam mahlûkatın fihriste-i vücutlarını, tarihçe-i hayatlarını, desatir-i hareketlerini çekirdeklerinde, tohumlarında, köklerinde, mânevî bir surette derc ve muhafaza ettiğini; ve zevâlden sonra, semerelerinde aynen kalem-i kaderiyle, mânevî bir tarzda, basit tohumcuklarında yazdığını; hattâ her geçici baharda, yaş kuru ne varsa, mahdut zerrecikler ve kemikler hükmünde olan tohumlarda, ölmüş odunlarda kemâl-i intizamla muhafaza ettiğini nazar-ı şuhuda gösteriyoruz. Güya herbir bahar, birtek çiçek gibi, gayet muntazam ve mevzun olarak, zeminin yüzüne bir Cemîl ve Celîlin eliyle takılıp koparılıyor, konup kaldırılıyor.

Hakikat böyleyken, beşerin en acip bir dalâleti budur ki, kader kaleminin sahifesi olan Levh-i Mahfuzun yalnız bir cilve-i aksi olarak, fihriste-i san'at-ı Rabbâniye olup ehl-i gafletin lisanında **"tabiat"** denilen bu kitabet-i fıtriyeyi, bu nakş-ı san'atı, bu münfail mistar-ı hikmeti, **"tabiat-ı müessire"** diyerek masdar ve fail telâkki etmesidir. [4] اَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثُّرَيَّا Hakikat nerede, ehl-i gafletin telâkkileri nerede?

1.) Yaş ve kuru ne varsa, hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)
2.) Biz herşeyi İmam-ı Mümînde tek tek saydık. (Yâsin Sûresi, 36:12)
3.) Ne göklerde ve ne de yerde zerre kadar birşey Ondan uzak kalamaz; bundan küçük veya büyük ne varsa hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır. (Sebe' Sûresi, 34:3)
4.) Nerede Yer, Nerede Süreyyâ..

Sözler : 14.Söz : 3.Mesele

Üçüncüsü

Meselâ, Hamele-i Arş ve yer ve göklerin melâike-i müekkelleri ve sair bir kısım melekler hakkında Muhbir-i Sadıkın tasvir ettiği, meselâ kırk binler başlı, her başında kırk binler lisan ve her lisanda kırk binler tarzda tesbihat ettiklerini ve intizam ve külliyet ve vüs'at-i ubûdiyetlerini ifade eden hakikate çıkmak için şuna dikkat et ki, Zât-ı Zülcelâl,

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ [1]

اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ [2]

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ [3]

gibi âyetlerle tasrih ediyor ki, mevcudatın en büyüğü ve küllîsi dahi, kendi külliyetine göre ve azametine münasip bir tarzda tesbihat ettiğini gösteriyor ve öyle de görünüyor.

Evet, bir bahr-i müsebbih olan şu semâvâtın kelimat-ı tesbihiyesi güneşler, aylar, yıldızlar olduğu gibi, bir tayr-ı müsebbih ve hâmid olan şu zeminin dahi elfâz-ı tahmidiyesi hayvanlar, nebatlar ve ağaçlardır. Demek herbir ağacın, herbir yıldızın cüz'î birer tesbihatı olduğu gibi, zeminin de ve zeminin herbir kıt'asının da ve herbir dağ ve derenin de ve ber ve bahrinin de ve göklerin herbir feleğinin de ve herbir burcunun da birer tesbih-i küllîsi vardır. Şu binler başları olan zeminin her başında yüz binler lisanlar bulunan ve her lisanda yüz bin tarzda tesbihat çiçeklerini, tahmidat meyvelerini, âlem-i misalde

tercümanlık edip gösterecek ve âlem-i ervahta temsil edip ilân edecek, ona göre elbette bir melek-i müekkeli vardır.

Evet, müteaddit eşya bir cemaat şekline girse, bir şahs-ı mânevîsi olacaktır. Eğer o cemiyet imtizaç edip ittihad şeklini alsa, onu temsil edecek bir şahs-ı mânevîsi, bir nevi ruh-u mânevîsi ve vazife-i tesbihiyesini görecek bir melek-i müekkeli olacaktır.

İşte, bak: Misal olarak, bu Barla ağzının, şu dağ lisanının bir muazzam kelimesi olan, bu odamızın önündeki çınar ağacına bak, gör. Ağacın şu üç başının her başında kaç yüz dal dilleri var. Ve her dilde, bak, kaç yüz mevzun ve muntazam meyve kelimeleri var. Ve her meyvede, dikkat et, kaç yüz kanatlı mevzun tohumcuk harfleri, emr-i künfeyekün'e mâlik Sâni-i Zülcelâline ne kadar beliğ bir medih ve fasih bir tesbih ettiğini işittiğin, gördüğün gibi, ona müekkel melek dahi, ona göre âlem-i mânâda müteaddit dillerle tesbihatını temsil ediyor ve hikmeten öyle olmak gerektir.

1.) Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.) Biz dağları [Davud'un] emrine verdik ki, onunla beraber tesbih ederlerdi. (Sâd Sûresi, 38:18)
3.) Biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik. (Ahzâb Sûresi, 33:72)

Sözler : 14.Söz : 4.Mesele

4.Mesele: Allah'ın azameti hakkında

Dördüncüsü

Meselâ,

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئاً اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ [1]

وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ [2]

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ [3]

تَعْرُجُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ [4]

gibi âyetlerin ifade ettikleri hakikat-i ulviyesine ki, Kàdir-i Mutlak o derece suhulet ve sür’atle ve muâlecesiz ve mübaşeretsiz eşyayı halk eder ki, yalnız sırf bir emir ile îcad eder gibi görünüyor, fehmediliyor.

Hem o Sâni-i Kadîr nihayet derecede masnuata karîb olduğu halde, masnuat nihayet derecede Ondan baîddir.

Hem nihayetsiz kibriyâsıyla beraber, gayet cüz’î ve hakir umuru dahi ehemmiyetle tanzim ve hüsn-ü san’attan hariç bırakmıyor.

İşte bu hakikat-i Kur’âniyenin vücuduna, mevcudatta meşhud suhulet-i mutlaka içinde intizam-ı ekmel şehadet ettiği gibi, gelecek temsil dahi onun sırr-ı hikmetini gösterir. Meselâ, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الاَعْلٰى [5] Sâni-i Zülcelâlin Esmâ-i Hüsnâsından Nur

isminin bir kesif âyinesi hükmünde olan güneşin emr-i Rabbânî ve teshir-i İlâhî ile mazhar olduğu vazifeler, şu hakikati fehme takrib eder. Şöyle ki:

Güneş, ulviyetiyle beraber, bütün şeffaf ve parlak şeylere nihayet derecede yakın, belki onların zatlarından onlara daha yakın olduğu, cilvesiyle ve timsaliyle ve tasarrufa benzer çok cihetlerle onları müteessir ettiği halde, o şeffaf şeyler ise binler sene ondan uzaktırlar. Onu hiçbir vech ile müteessir edemezler, kurbiyet dâvâ edemezler.

Hem o güneş, her şeffaf zerreye, hattâ ziyası nereye girmişse orada hazır ve nazır gibi olduğu, o zerrenin kabiliyet ve rengine göre güneşin aksi ve bir nevi timsali görünmesiyle anlaşılır.

Hem güneşin azamet-i nuraniyeti derecesinde ihatası, nüfuzu ziyadeleşir. Nuraniyet azametindendir ki, en küçük, ufak şeyler ondan gizlenip kaçamazlar.

Demek azamet-i kibriyâsı, cüz'î ve ufak şeyleri, nuraniyet sırrıyla harice atmak değil, bilâkis daire-i ihatasına alıyor.

Hem güneşi, mazhar olduğu cilvelerde ve vazifelerde, farz-ı muhal olarak, fail-i muhtar farz etsek, o derece suhulet ve sür'at ve vüs'at içinde, zerreden, katreden, deniz yüzünden seyyarata kadar izn-i İlâhî ile öyle işliyor ki, şu tasarrufat-ı azimeyi yalnız bir mahz-ı emirle yapar tahayyül edilebilir. Zerre ile seyyare, emrine karşı müsavidirler. Deniz yüzüne verdiği feyzi, zerreye de kabiliyetine göre kemâl-i intizamla verir.

İşte, semâ denizinin yüzünde ziyadar bir kabarcık ve Kadîr-i Mutlakın Nur isminin cilvesine kesif bir âyinecik olan şu güneşin, bilmüşahede şu hakikatin üç esasının nümunelerine mazhar olduğunu görüyoruz. Elbette, güneşin nur ve harareti, ilim ve kudretine nisbeten toprak gibi kesif hükmünde, Nuru'n-Nur, Münevviru'n-Nur, Mukaddiru'n-Nur olan Zât-ı Zülcelâl, herşeye, ilim ve kudretiyle nihayetsiz yakın ve hazır ve nazır; ve eşya Ondan gayet uzak olduğuna; hem o derece külfetsiz, muâlecesiz, suhuletle işleri yapar ki, yalnız mahz-ı emrin sür'at ve suhuletiyle icad eder gibi anlaşıldığına; hem hiçbir şey, cüz'î küllî, küçük büyük, daire-i kudretinden harice çıkmadığına ve kibriyâsı ihata ettiğine, şuhud derecesinde bir yakîn-i imanî ile iman ederiz ve iman etmek gerektir.

1.) Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece ‘Ol’ demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)
2.) Kıyametin gerçekleşmesi göz açıp kapayıncaya kadar, hattâ ondan da yakındır. (Nahl Sûresi, 16:77)
3.) Biz ona şahdamarından daha yakınız. (Kaf Sûresi, 50:16)
4.) Melekler ve Cebrâil, elli bin sene uzunluğunda bir gün olan kıyamet gününde, Allah’ın emrini almak üzere Arşa yükselirler. (Meâric Sûresi, 70:4)
5.) En yüce sıfatlar Allah’a mahsustur. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 14.Söz : 5.Mesele

5.Mesele: Kuranın azim tehditlerinin sırrı

Beşincisi

وَمَا قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْاَرْضُ (1) جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ den tut,

ta (2) وَاعْلَمُوا اَنَّ اللهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ye kadar,

hem (3) اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ den tut,

ta (4) يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ e kadar,

hem (5) خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ dan tut, ta (6) خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ e kadar,

hem (7) مَا شَاءَ اللهُ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ den tut, ta (8) وَمَا تَشَاؤُنَ اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللهُ ya kadar hudud-u azamet-i Rububiyeti ve kibriyâ-i Ulûhiyeti tutmuş olan Ezel,

Ebed Sultanı, şu âciz ve nihayetsiz zayıf ve nihayetsiz fakir ve nihayetsiz muhtaç ve yalnız cüz'î bir ihtiyarla, icada kabiliyeti olmayan zayıf bir kisble mücehhez benî Âdeme karşı şedid şikâyât-ı Kur'âniyesi ve azîm tehdidatı ve müthiş vaidleri ne hikmete binaendir ve ne vech ile tevfik edilir, ne suretle münasip düşer, demek olan derin ve yüksek hakikate kanaat getirmek için, şu gelecek iki temsile bak.

Birinci temsil: Meselâ, şahane bir bağ var ki, nihayetsiz meyvedar ve çiçektar masnular, içinde bulunuyorlar. Ona nezaret etmek için pek çok hademeler tayin edilmiş. Bir hizmetkârın vazifesi dahi, yalnız o bağa yayılacak ve içilecek suyun mecrâsındaki deliğin kapağını açmaktır. Ve şu hizmetkâr ise tenbellik etti, deliğin kapağını açmadı. O bağın tekemmülüne halel geldi veyahut kurudu. O vakit, Hâlıkın san'at-ı Rabbâniyesinden ve sultanın nezaret-i şahanesinden ve ziya ve hava ve toprağın hizmet-i bendegânesinden başka, bütün hademelerin o sersemden şekvâya hakları vardır. Zira hizmetlerini akim bıraktı veya zarar verdi.

İkinci temsil: Meselâ, cesîm bir sefine-i sultaniyede, âdi bir adam cüz'î vazifesini terk etmesiyle, bütün gemideki vazifedarların netâic-i hidematına halel getirdiğinden ve bazı da mahvettiğinden, bütün o vazifedarlar namına gemi sahibi ondan şedit şikâyet eder. Kusur sahibi ise diyemez ki, "Ben bir âdi adamım; ehemmiyetsiz ihmalimden şu şiddete müstehak değilim." Çünkü, tek bir adem, hadsiz ademleri intaç eder. Fakat vücut kendine göre semere verir. Çünkü birşeyin vücudu bütün şerâit ve esbabın vücuduna mütevakkıf olduğu halde, o şeyin ademi ve intifâsı, tek bir şartın intıfâsıyla ve tek bir cüz'ün ademiyle, netice itibarıyla mün'adim olur. Bundandır ki, "tahrip, tamirden pek çok defa eshel olduğu" bir düstur-u müteârife hükmüne geçmiştir.

Madem küfür ve dalâlet, tuğyan ve mâsiyet, esasları inkârdır ve reddir, terktir ve adem-i kabuldür. Suret-i zahiriyede ne kadar müsbet ve vücutlu görünse de, hakikatte intıfâdır, ademdir. Öyle ise cinayet-i sâriyedir. Sair mevcudatın netâic-i amellerine halel verdiği gibi, esmâ-i İlâhiyenin cilve-i cemâllerine perde çeker.

İşte bu hadsiz şikâyete hakları olan mevcudat namına, o mevcudatın Sultanı, şu âsi beşerden azîm şikâyet eder. Ve etmesi

ayn-ı hikmettir. Ve o âsi, şiddetli tehdidata elbette müstehaktır ve dehşetli vaidlere, bilâşüphe sezâdır.

1.) Onlar Allah'ın kudret ve azametini hakkıyla bilemediler. Halbuki kıyamet gününde yeryüzü bütünüyle Onun tasarrufundadır; gökler de Onun kudretiyle dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)
2.) Bilin ki, Allah, kişinin kalbine ondan daha yakındır. (Enfâl Sûresi, 8:24)
3.) Allah herşeyin yaratıcısıdır. O herşey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. (Zümer Sûresi, 39:62)
4.) Allah onların gizlediklerini de bilir, açığa vurduklarını da. (Bakara Sûresi, 2:77)
5.) Gökleri ve yeri O yarattı. (A'râf Sûresi, 7:54)
6.) Sizi de, sizin yaptıklarınızı da yaratan Allah'tır. (Sâffât Sûresi, 37:96)
7.) Maşaallah, Allah dilemiş de yaratmış! Kuvvet ve kudret ancak Allah'ındır. (Kehf Sûresi, 18:39)
8.) Allah dilemedikçe siz hiçbir şeyi isteyemezsiniz. (İnsan Sûresi, 76:30)

Sözler : 14.Söz : Hatime

Hatime: Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir

Hâtime

Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَا اَلْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿2﴾

Ey gaflete dalıp ve bu hayatı tatlı görüp ve âhireti unutup, dünyaya talip bedbaht nefsim! Bilir misin, neye benzersin? Devekuşuna! Avcıyı görür, uçamıyor; başını kuma sokuyor, ta avcı onu görmesin. Koca gövdesi dışarıda; avcı görür. Yalnız o, gözünü kum içinde kapamış, görmez.

Ey nefis! Şu temsile bak, gör, nasıl dünyaya hasr-ı nazar, aziz bir lezzeti elîm bir eleme kalb eder. Meselâ, şu karyede, yani Barla'da, iki adam bulunur. Birisinin yüzde doksan dokuz ahbabı İstanbul'a gitmişler, güzelce yaşıyorlar. Yalnız birtek burada kalmış. O dahi oraya gidecek. Bunun için şu adam İstanbul'a müştaktır. Orayı düşünür, ahbaba kavuşmak ister. Ne vakit ona denilse, "Oraya git"; sevinip gülerek gider. İkinci adam ise, yüzde doksan dokuz dostları buradan gitmişler. Bir kısmı mahvolmuşlar. Bir kısmı ne görür, ne de görünür yerlere sokulmuşlar. Perişan olup gitmişler zanneder. Şu biçare adam ise, bütün onlara bedel, yalnız bir misafire ünsiyet edip teselli bulmak ister. Onunla o elîm âlâm-ı firakı kapamak ister.

Ey nefis! Başta Habibullah, bütün ahbabın, kabrin öbür tarafındadırlar. Burada kalan bir iki tane ise, onlar da gidiyorlar. Ölümden ürküp, kabirden korkup başını çevirme. Merdâne kabre

bak, dinle, ne talep eder? Erkekçesine ölümün yüzüne gül, bak, ne ister. Sakın gafil olup ikinci adama benzeme.

Ey nefsim! Deme, “Zaman değişmiş, asır başkalaşmış. Herkes dünyaya dalmış, hayata perestiş eder, derd-i maişetle sarhoştur.” Çünkü ölüm değişmiyor. Firak, bekàya kalb olup başkalaşmıyor. Acz-i beşerî, fakr-ı insanî değişmiyor, ziyadeleşiyor. Beşer yolculuğu kesilmiyor, sür’at peydâ ediyor.

Hem deme, “Ben de herkes gibiyim.” Çünkü herkes sana kabir kapısına kadar arkadaşlık eder. Herkesle musibette beraber olmak demek olan teselli ise, kabrin öbür tarafında pek esassızdır.

Hem kendini başıboş zannetme. Zira şu misafirhane-i dünyada, nazar-ı hikmetle baksan, hiçbir şeyi nizamsız, gayesiz göremezsin. Nasıl sen nizamsız, gayesiz kalabilirsin? Zelzele gibi vakıalar olan şu hadisat-ı kevniye, tesadüf oyuncağı değiller. Meselâ, zemine nebatat ve hayvanat envâından giydirilen, birbiri üstünde, birbiri içinde gayet muntazam ve gayet münakkaş gömlekler, baştan aşağıya kadar gayelerle, hikmetlerle müzeyyen, mücehhez olduklarını gördüğün ve gayet âli gayeler içinde kemâl-i intizamla meczup mevlevî gibi devredip döndürmesini bildiğin halde, nasıl oluyor ki, küre-i arzın, benî Âdemden, bahusus ehl-i imandan beğenmediği bir kısım etvâr-ı gafletin sıklet-i mâneviyesinden omuz silkmeye benzeyen zelzele gibi **(Haşiye)** mevtâlûd hadisat-ı hayatiyesini, bir mülhidin neşrettiği gibi gayesiz, tesadüfî zannederek, bütün musibetzedelerin elîm zayiatını bedelsiz, hebâen mensur gösterip müthiş bir ye’se atarlar. Hem büyük bir hata, hem büyük bir zulüm ederler. Belki öyle hadiseler, bir Hakîm-i Rahîmin emriyle, ehl-i imanın fâni malını sadaka hükmüne çevirip ibkà etmektir ve küfran-ı nimetten gelen günahlara kefarettir.

Nasıl ki bir gün gelecek, şu musahhar zemin, yüzünün ziyneti olan âsâr-ı beşeriyeyi şirk-âlûd, şükürsüz görüp çirkin bulur. Hâlıkın emriyle, büyük bir zelzele ile bütün yüzünü siler, temizler. Allah’ın emriyle ehl-i şirki Cehenneme döker; ehl-i şükre “Haydi, Cennete buyurun” der.

Haşiye: İzmir‘in zelzelesi münasebetiyle yazılmıştır.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Dünya hayatı, aldatıcı bir menfaatten başka birşey değildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)

Sözler : 14.Sözün Zeyli

On Dördüncü Sözün Zeyli

اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهَا وَاَخْرَجَتِ الاَرْضُ اَثْقَالَهَا وَقَالَ الاِنْسَانُ مَالَهَا يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا الخ ..

Şu Sûre kat'iyen ifade ediyor ki, küre-i arz, hareket ve zelzelesinde vahiy ve ilhama mazhar olarak emir tahtında depreniyor. Bazan da titriyor.

Mânevî ve ehemmiyetli bir canipten, şimdiki zelzele münasebetiyle, altı yedi cüz'î suale karşı, yine mânevî ihtar yardımıyla cevapları kalbe geldi. Tafsilen yazmak kaç defa niyet ettimse de izin verilmedi. Yalnız icmalen kısacık yazılacak.

Birinci sual: Bu büyük zelzelenin maddî musibetinden daha elîm, mânevî bir musibeti olarak, şu zelzelenin devamından gelen korku ve meyusiyet, ekser halkın ekser memlekette gece istirahatini selb ederek dehşetli bir azap vermesi nedendir?

Yine mânevî cevap: Şöyle denildi ki, Ramazan-ı Şerifin teravih vaktinde kemâl-i neş'e ve sürurla, sarhoşçasına, gayet heveskârâne şarkıları ve bazan kızların sesleriyle, radyo ağzıyla bu mübarek merkez-i İslâmiyetin her köşesinde cazibedârâne işittirilmesi, bu korku azabını netice verdi.

İkinci sual: Niçin gâvurların memleketlerinde bu semâvî tokat başlarına gelmiyor, bu biçare Müslümanlara iniyor?

Elcevap: Büyük hatalar ve cinayetler tehirle büyük merkezlerde ve küçücük cinayetler tâcille küçük merkezlerde verildiği gibi, mühim bir hikmete binaen, ehl-i küfrün cinayetlerinin kısm-ı âzamı Mahkeme-i Kübrâ-yı Haşre tehir edilerek, ehl-i imanın hataları kısmen bu dünyada cezası verilir.**(Haşiye)**

Üçüncü sual: Bazı eşhâsın hatasından gelen bu musibet bir derece memlekette umumî şekle girmesinin sebebi nedir?

Elcevap: Umumî musibet, ekseriyetin hatasından ileri gelmesi cihetiyle, ekser nâsın o zalim eşhâsın harekâtına fiilen veya iltizamen veya iltihaken taraftar olmasıyla mânen iştirak eder, musibet-i âmmeye sebebiyet verir.

Dördüncü sual: Madem bu zelzele musibeti hataların neticesi ve keffâretü'z-zünubdur. Masumların ve hatasızların o musibet içinde yanması nedendir? Âdaletullah nasıl müsaade eder?

Yine mânevî canipten elcevap: Bu mesele sırr-ı kadere taallûk ettiği için, Risale-i Kadere havale edip, yalnız burada bu kadar denildi: وَاتَّقوُا فِتْنَةً لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً Yani, *"Bir belâ, bir musibetten çekininiz ki, geldiği vakit yalnız zalimlere mahsus kalmayıp masumları da yakar."*

Şu âyetin sırrı şudur ki: Bu dünya bir meydan-ı tecrübe ve imtihandır ve dar-ı teklif ve mücahededir. İmtihan ve teklif, iktiza ederler ki, hakikatler perdeli kalıp, ta müsabaka ve mücahede ile Ebu Bekir'ler âlâ-yı illiyyîne çıksınlar ve Ebu Cehil'ler esfel-i sâfilîne girsinler. Eğer masumlar böyle musibetlerde sağlam kalsaydılar, Ebu Cehil'ler, aynen Ebu Bekir'ler gibi teslim olup, mücahede ile mânevî terakki kapısı kapanacaktı ve sırr-ı teklif bozulacaktı.

Madem mazlum zalim ile beraber musibete düşmek hikmet-i İlâhiyece lâzım geliyor. Acaba o biçare mazlumların rahmet ve adaletten hisseleri nedir?

Bu suale karşı, cevaben denildi ki: O musibetteki gazap ve hiddet içinde, onlara bir rahmet cilvesi var. Çünkü o masumların fâni malları, onların hakkında sadaka olup bâki bir mal hükmüne geçtiği gibi, fâni hayatları dahi bir bâki hayatı kazandıracak derecede bir nevi şehadet hükmünde olarak, nisbeten az ve muvakkat bir meşakkat ve azaptan büyük ve daimî bir kazancı kazandıran bu zelzele, onlar hakkında ayn-ı gazap içinde bir rahmettir.

Beşinci sual: Âdil ve Rahîm, Kadîr ve Hakîm, neden hususî hatalara hususî ceza vermeyip koca bir unsuru musallat eder? Bu hal cemâl-i rahmetine ve şümul-u kudretine nasıl muvafık düşer?

Elcevap: Kadîr-i Zülcelâl herbir unsura çok vazifeler vermiş ve herbir vazifede çok neticeler verdiriyor. Bir unsurun birtek vazifesinde bir tek neticesi çirkin ve şer ve musibet olsa da, sair güzel neticeler, bu neticeyi de güzel hükmüne getirir. Eğer bu tek çirkin netice vücuda gelmemek için, insana karşı hiddete gelmiş o unsur o vazifeden men edilse, o vakit o güzel neticeler adedince hayırlar terk edilir; ve lüzumlu bir hayrı yapmamak şer olması haysiyetiyle, o hayırlar adedince şerler yapılır—ta birtek şer gelmesin gibi, gayet çirkin ve hilâf-ı hikmet ve hilâf-ı hakikat bir kusurdur. Kudret ve hikmet ve hakikat, kusurdan münezzehtirler. Madem bir kısım hatalar, unsurları ve arzı hiddete getirecek derecede bir şümullü isyandır ve çok mahlûkatın hukukuna bir tahkirli tecavüzdür. Elbette, o cinayetin fevkalâde çirkinliğini göstermek için, koca bir unsura, küllî vazifesi içinde, “Onları terbiye et” diye emir verilmesi ayn-ı hikmettir ve adalettir ve mazlumlara ayn-ı rahmettir.

Altıncı sual: Zelzele, küre-i arzın içinde inkılâbât-ı madeniyenin neticesi olduğunu ehl-i gaflet işâa edip, adeta tesadüfî ve tabiî ve maksatsız bir hadise nazarıyla bakarlar. Bu hadisenin mânevî esbabını ve neticelerini görmüyorlar, ta ki intibaha gelsinler. Bunların istinad ettiği maddenin bir hakikati var mıdır?

Elcevap: Dalâletten başka hiçbir hakikati yoktur. Çünkü, her sene elli milyondan ziyade münakkaş, muntazam gömlekleri giyen ve değiştiren küre-i arzın üstünde binler envâın birtek nev’i olan, meselâ sinek taifesinden hadsiz efradından birtek ferdin yüzer

âzâsından birtek uzvu olan kanadının kast ve irade ve meşiet ve hikmet cilvesine mazhariyeti ve ona lâkayt kalmaması ve başıboş bırakmaması gösteriyor ki, değil hadsiz zîşuurun beşiği ve anası ve mercii ve hâmisi olan koca küre-i arzın ehemmiyetli ef'al ve ahvali, belki hiçbir şeyi—cüz'î olsun küllî olsun—irade ve ihtiyar ve kasd-ı İlâhî haricinde olmaz. Fakat Kadîr-i Mutlak, hikmetinin muktezasıyla, zahir esbabı tasarrufatına perde ediyor. Zelzeleyi irade ettiği vakit, bazan da bir madeni harekete emredip ateşlendiriyor.

Haydi, madenî inkılâbat dahi olsa, yine emir ve hikmet-i İlâhî ile olur, başka olamaz. Meselâ bir adam bir tüfekle birisini vurdu. Vuran adama hiç bakılmasa, yalnız fişekteki barutun ateş alması noktasına hasr-ı nazar edip biçare maktulün büs bütün hukukunu zayi etmek ne derece belâhet ve divaneliktir. Aynen öyle de, Kadîr-i Zülcelâlin musahhar bir memuru, belki bir gemisi, bir tayyaresi olan küre-i arzın içinde bulunan ve hikmet ve irade ile iddihar edilen bir bombayı, "Ehl-i gaflet ve tuğyanı uyandırmak için ateşlendir" diye olan emr-i Rabbânîyi unutmak ve tabiata sapmak, hamâkatin en eşneidir.

•Altıncı sualin tetimmesi ve haşiyesi

Yedinci sual: Bu hadise-i arziye, bu memleketin ahali-i İslâmiyesine bakması ve onları hedef etmesi neyle anlaşılıyor? Ve neden Erzincan ve İzmir taraflarına daha ziyade ilişiyor?

Elcevap: Bu hadise hem şiddetli kışta, hem karanlıklı gecede, hem dehşetli soğukta, hem Ramazan'ın hürmetini tutmayan bu memlekete mahsus olması, hem tahribatından intibaha gelmediklerinden, hafifçe gafilleri uyandırmak için o zelzelenin devam etmesi gibi çok emarelerin delâletiyle, bu hadise ehl-i imanı hedef edip, onlara bakıp, namaza ve niyaza uyandırmak için sarsıyor ve kendisi de titriyor.

Biçare Erzincan gibi yerlerde daha ziyade sarsmasının iki vechi var:

Biri: Hataları az olmak cihetiyle, temizlemek için tâcil edildi.

İkincisi: O gibi yerlerde kuvvetli ve hakikatli iman muhafızları ve İslâmiyet hâmileri az veya tam mağlûp olmak fırsatıyla, ehl-i zındıkanın orada tesirli bir merkez-i faaliyet tesisleri cihetiyle, en evvel oraları tokatladı ihtimali var.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاّ اللّهُ [2]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [3]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye: Hem Rus gibi olanlar, mensuh ve tahrif edilmiş bir dini terk etmekle, hak ve ebedî ve kabil-i nesh olmayan bir dine ihanet etmek derecesinde gayretullaha dokunmadığından, zemin şimdilik onları bırakıp bunlara hiddet ediyor.

1. Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. Ve yeryüzü bütün ağırlıklarını dışarı çıkarır. Ve insan ‘Ne oluyor buna?’ der. O gün yeryüzü, üzerinde herkesin ne iş yaptığını haber verir. Çünkü Rabbin ona konuşmasını emretmiştir. (Zilzal Sûresi, 99:1-5)
2. Gaybı Allah’tan başka kimse bilemez. (Neml Sûresinin 65. âyetinden İktibas)
3. Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sözler : 15.Söz

15.Söz: Şeytanların Taşlanması

On Beşinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ [2]

وَجَعَلْنَاهَا رُجُوماً لِلشَّيَاطِينِ

Ey Kozmoğrafyanın ruhsuz meseleleriyle zihni darlaşan ve aklı gözüne inen ve şu âyetin azametli sırrını o sıkışmış zihninde yerleştiremeyen mektepli efendi! Şu âyetin semâsına yedi basamaklı bir merdivenle çıkılabilir. Gel, beraber çıkacağız.

- 1.Basamak: Melaikenin İsbatı
- 2.Basamak: Zemin ile gökler arasındaki irtibat
- 3.Basamak: Semadaki sükunet ve intizam
- 4.Basamak: Kanun-u mübarezenin şumulü
- 5.Basamak: Habis ruhların semaya çıkma teşebbüsleri
- 6.Basamak: Kuranın şiddetli tehdidlerindeki hikmet
- 7.Basamak: Şeytanların recmi için atılan şahapların manası
- Zeyl: Şeytanla Münazara

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)And olsun ki, dünya semasını Biz kandillerle süsledik ve şeytanlar için o kandilleri birer taş yaptık. (Mülk Sûresi, 67:5)

Sözler : 15.Söz : 1.Basamak

1.Basamak: Melaikenin İsbatı

Birinci Basamak

Hakikat ve hikmet ister ki, zemin gibi semâvâtın da kendine münasip sekeneleri bulunsun. Lisan-ı şer'îde, o ecnâs-ı muhtelifeye **"melâike ve ruhaniyat"** tesmiye edilir.

Evet, hakikat öyle iktiza eder. Zira, zemin, küçüklüğü ve hakaretiyle beraber, zîhayat ve zîşuur mahlûklardan doldurulması ve ara sıra boşaltılıp yeniden zîşuurlarla şenlendirilmesi işaret eder, belki tasrih eder ki, şu muhteşem burçlar sahibi müzeyyen kasırlar hükmünde olan semâvât dahi zîşuur ve zevi'l-idrak mahlûklarla doludur. Onlar dahi, ins ve cin gibi, şu âlem sarayının seyircileri ve şu kâinat kitabının mütalâacıları ve şu saltanat-ı Rububiyetin dellâllarıdırlar. Çünkü, kâinatı had ve hesaba gelmeyen tezyinat ve mehâsin ve nukuş ile süslendirip tezyin etmesi, bilbedâhe, mütefekkir istihsan edici ve mütehayyir takdir edicilerin enzârını ister.

Evet, hüsün elbette bir âşık ister. Taam ise aç olana verilir. Halbuki, ins ve cin, şu nihayetsiz vazifeye, şu haşmetli nezarete ve şu vüs'atli ubûdiyete karşı milyondan birisini ancak yapabilir. Demek bu nihayetsiz ve mütenevvi vezaife ve ibâdâta, nihayetsiz melâike envâı ve ruhaniyat ecnâsı lâzımdır.

Bazı rivâyâtın işârâtıyla ve intizam-ı âlemin hikmetiyle denilebilir ki, bir kısım ecsâm-ı seyyare, seyyarattan tut, ta katarâta kadar, bir kısım melâikenin merâkibidirler. Onlar bunlara izn-i İlâhî ile binerler, âlem-i şehadeti seyredip gezerler. Hem denilebilir ki, bir kısım ecsâm-ı hayvaniye, hadiste **"tuyûrun hudrun"** tesmiye edilen Cennet kuşlarından tut, ta sineklere kadar, bir cins ervâhın tayyareleridirler. Onlar, bunların içine emr-i Hak ile girerler, âlem-i cismâniyâtı seyran edip o cesetlerdeki hasselerin pencereleriyle cismânî mucizât-ı fıtratı temâşâ ederler.

Elbette, kesafetli topraktan ve küdûretli sudan mütemadiyen letafetli hayatı ve nuraniyetli zevi'l-idraki halk eden Hâlıkın, elbette ruha ve hayata münasip şu nur denizinden ve hattâ zulmet bahrinden bir kısım zîşuur mahlûkları vardır. Hem çok kesretli olarak vardır. Melâike ve ruhaniyatın vücutlarına dair Nokta namında bir risalemde ve Yirmi Dokuzuncu Sözde iki kere iki dört eder derecesinde bir kat'iyetle ispat edilmiştir. Eğer istersen ona müracaat et.

Sözler : 15.Söz : 2.Basamak

2.Basamak: Zemin ile gökler arasındaki irtibat

İkinci Basamak

Zemin ile gökler, bir hükûmetin iki memleketi gibi birbirine alâkadardırlar. Ortalarında ehemmiyetli irtibat ve mühim muameleler vardır. Zemine lâzım olan ziya, hararet ve bereket ve rahmet gibi şeyler semâdan geliyor, yani gönderiliyor. Vahye istinad eden bütün edyân-ı semâviyenin icmâı ile ve şuhuda istinad eden bütün ehl-i keşfin tevatürüyle, melâike ve ervah semâdan zemine geliyorlar.

Bundan, hisse karib bir hads-i kat'î ile bilinir ki, sekene-i arz için, semâya çıkmak için bir yol vardır. Evet, nasıl herkesin akıl ve hayal ve nazarı her vakit semâya gider. Öyle de, ağırlıklarını bırakan ervâh-ı enbiya ve evliya veya cesetlerini çıkaran ervâh-ı emvat, izn-i İlâhî ile oraya giderler. Madem hiffet ve letafet bulanlar oraya giderler. Elbette cesed-i misalî giyen ve ervah gibi hafif ve latîf bir kısım sekene-i arz ve hava, semâya gidebilirler.

Sözler : 15.Söz : 3.Basamak

3.Basamak: Semadaki sükunet ve intizam

Üçüncü Basamak

Semânın sükût ve sükûneti ve intizam ve ıttıradı ve vüs'at ve nuraniyeti gösterir ki, sekenesi, zeminin sekenesi gibi değiller; belki, bütün ahalisi muti'dirler. Ne emrolunsa onu işlerler. Müzahame ve münakaşayı icap edecek bir sebep yoktur. Zira memleket geniş, fıtratları safi, kendileri masum, makamları sabittir.

Evet, zeminde ezdad içtima etmiş, eşrar ahyara karışmış, içlerinde münakaşat başlamış. O sebepten ihtilâfat ve ıztırabat düşmüş. Ve ondan imtihanat ve müsabakat teklif edilmiş. Ve ondan terakkiyat ve tedenniyat çıkmış. Şu hakikatin hikmeti şudur ki:

Beşer, şecere-i hilkatin en son cüz'ü olan meyvesidir. Malûmdur ki, bir şeyin semeresi en uzak, en cemiyetli, en nazik, en ehemmiyetli cüz'üdür. İşte bunun için, semere-i âlem olan insan en cami', en bedi', en âciz, en zayıf ve en latîf bir mucize-i kudret olduğundan, beşiği ve meskeni olan zemin, âsumana nisbeten maddeten küçüklüğüyle ve hakaretiyle beraber, mânen ve san'aten bütün kâinatın kalbi, merkezi, bütün mucizât-ı san'atın meşheri, sergisi ve bütün tecelliyât-ı esmâsının mazharı, nokta-i mihrakiyesi ve nihayetsiz faaliyet-i Rabbâniyenin mahşeri ve mâkesi ve hadsiz hallâkıyet-i İlâhiyenin, hususan nebatat ve hayvanatın kesretli envâ-ı sağîresinde cevâdâne icadın medarı ve çarşısı ve pek geniş âhiret âlemlerindeki masnuatın küçük mikyasta nümunegâhı ve mensucat-ı ebediyenin sür'atle işleyen destgâhı ve menâzır-ı sermediyenin sür'atle değişen taklitgâhı ve besâtîn-i daimenin tohumcuklarına sür'atle sünbüllenen dar ve muvakkat mezraası ve terbiyegâhı olmuştur.

İşte, arzın **(Haşiye)** bu azamet-i mâneviyesinden ve ehemmiyet-i san'aviyesindendir ki, Kur'ân-ı Hakîm, semâvâta nisbeten büyük bir

ağacın küçük bir meyvesi hükmünde olan arzı, bütün semâvâta denk tutuyor. Onu bir kefede, bütün semâvâtı bir kefede koyuyor; mükerreren [1] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ der.

Hem arzın şu mezkûr hikmetlerden neş'et eden sür'atli tahavvülü ve devamlı tagayyürü iktiza eder ki, sekenesi de ona göre mazhar-ı tahavvülât olsun.

Hem şu mahdut arz, hadsiz mucizât-ı kudrete mazhar olduğundandır ki, en mühim sekeneleri olan ins ve cinnin kuvâlarına, sair zîhayatlar gibi fıtrî bir had ve hulkî bir kayıt konulmadığı için, nihayetsiz terakki ve nihayetsiz tedennîye mazhar olmuşlar. Enbiyadan, evliyadan tut, ta nemrudlara, ta şeytanlara kadar, uzun bir meydan-ı imtihanları peyda olmuştur. Madem öyledir; elbette firavunlaşmış şeytanlar, hadsiz şeraretiyle semâya ve ehline taş atacaklar.

Haşiye: Evet, küre-i arz, küçüklüğüyle beraber semâvâta karşı gelebilir. Çünkü, nasıl ki daimî bir çeşme, varidatsız büyük bir gölden daha büyük denilebilir. Hem bir ölçekle birşey ölçerek başka yere nakledilen ve onun elinden geçmiş ve ona girmiş çıkmış bir mahsulâtla, zahiren binler defa ölçekten büyük ve dağ gibi bir cisimle o ölçek muvazeneye çıkabilir. Aynen öyle de, küre-i arz, Cenâb-ı Hak onu san'atına bir meşher ve icadına bir mahşer ve hikmetine medar ve kudretine mazhar ve rahmetine mezher ve Cennetine mezraa ve hadsiz kâinata ve mahlûkat âlemlerine ölçek ve mazi denizlerine ve gayb âlemine akacak bir çeşme hükmünde icad etmiş. Her sene kat kat ve katmerli, yüz bin tarzda masnuattan dokunmuş gömleklerini değiştirdiği ve çok defa dolup maziye boşaltarak gayb âlemine döktüğü bütün o müteceddid âlemleri ve arzın müteaddit gömleklerini nazara al. Yani bütün mazisini hazır farz et, sonra yeknesak ve bir derece basit semâvâta karşı muvazene et. Göreceksin ki, arz, ziyade

gelmezse, noksan da kalmaz. İşte, [1] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ sırrını anla.

1.)Göklerin ve yerin Rabbi. (Ra'd Sûresi, 13:16; İsrâ Sûresi, 17:102, Kehf Sûresi, 18:14)

Sözler : 15.Söz : 4.Basamak

4.Basamak: Kanun-u mübarezenin şumulü

Dördüncü Basamak

Bütün âlemlerin Rabbi ve Müdebbiri ve Hâlıkı olan Zât-ı Zülcelâlin, ahkâmları ayrı ayrı pek çok namları ve ünvanları ve Esmâ-i Hüsnâsı vardır. Meselâ, ashab-ı Nebî safında küffara karşı muharebe etmek için melâikeleri göndermesini iktiza eden hangi isim ve ünvan ise, o isim ve ünvan iktiza eder ki, melâike ile şeyâtin ortasında muharebe bulunsun ve ahyâr-ı semâviyyîn ve eşrâr-ı arzîn mabeynlerinde mübareze olsun. Evet, küffarın nüfus ve enfasları kabza-i kudretinde olan Kadîr-i Zülcelâl, bir emirle, bir sayha ile onları mahvetmiyor. Rububiyet-i âmme ünvanıyla, Hakîm ve Müdebbir ismiyle bir meydan-ı imtihan ve mübareze açıyor.

Temsilde hata olmasın, görüyoruz ki, nasıl ki bir padişahın daire-i hükûmeti itibarıyla ayrı ayrı pek çok ünvanları, isimleri bulunur. Meselâ daire-i adliye onu Hâkim-i Âdil ismiyle yad eder. Daire-i askeriye onu Kumandan-ı Âzam namıyla bilir. Daire-i meşihat onu Halife ismiyle zikreder. Daire-i mülkiye onu Sultan namiyle tanır. Mutî ahali ona Merhametkâr Padişah derler. Âsi insanlar ona Kahhar Hâkim derler. Daha bunlara kıyas et. İşte, bazı vakit oluyor ki, bütün ahali onun elinde olan o padişah-ı âli âciz, zelil bir âsiyi bir emirle idam etmiyor. Belki Hâkim-i Âdil ismiyle onu mahkemeye gönderir. Hem muktedir, hem sadık bir memurunu taltife liyakatini biliyor. Fakat hususî ilmiyle, hususî telefonuyla onu taltif etmiyor. Belki, haşmet-i saltanat ve tedbir-i hükûmet ünvanıyla mükâfata istihkakını teşhir etmek için bir meydan-ı müsabaka açar, vezirine emreder, ahaliyi temâşâya davet eder. Bir istikbal-i siyasî yaptırır, muhteşem bir imtihan-ı ulvî neticesinde bir mecma-ı âlide onu taltif eder, liyakatini ilân eder. Daha başka cihetleri bunlara kıyas et.

İşte, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Ezel, Ebed Sultanının pek çok Esmâ-i Hüsnâsı vardır. Tecelliyat-ı celâliye ve tezahürat-ı cemâliye ile pek çok şuûnâtı ve unvanları vardır. Nur ve zulmet, yaz ve kış, Cennet ve Cehennemin vücudunu iktiza eden isim ve ünvan ve şe'ni ise, kanun-u tenasül, kanun-u müsabaka, kanun-u teâvün gibi pek çok umumî kanunlar misillü, kanun-u mübarezenin dahi bir derece tâmimini isterler. Kalb etrafındaki ilhamat ve vesveselerin mübarezelerinden tut, ta semâ âfâkında melâike ve şeytanların mübarezesine kadar, o kanunun şümulünü iktiza eder.

1.)En yüce sıfatlar Allah'a mahsustur. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 15.Söz : 5.Basamak

5.Basamak: Habis ruhların semaya çıkma teşebbüsleri

Beşinci Basamak

Madem arzdan semâya gidip gelmek var. Semâdan arza inip çıkmak oluyor; ehemmiyetli levazımat-ı arziye oradan gönderiliyor. Ve madem ervâh-ı tayyibeler semâya gidiyorlar. Elbette, ervâh-ı habîse dahi, ahyârı takliden semâvât memleketine gitmeye teşebbüs edecekler. Çünkü vücutça letafet ve hiffetleri var. Hem şüphesiz tard ve red edilecekler. Çünkü mahiyetçe şeraret ve nuhusetleri vardır.

Hem, bilâşek velâ şüphe, şu muamele-i mühimmenin, şu mübareze-i mâneviyenin, âlem-i şehadette bir alâmeti, bir işareti bulunacaktır. Çünkü, saltanat-ı Rububiyetin hikmeti iktiza eder ki, zîşuur için, bahusus en mühim vazifesi müşahede ve şehadet ve dellâllık ve nezaret olan insan için tasarrufat-ı gaybiyenin mühimlerine bir işaret koysun, birer alâmet bıraksın. (Nasıl ki, nihayetsiz bahar mucizatına yağmuru işaret koymuş ve havârık-ı san’atına esbab-ı zahiriyeyi alâmet etmiş.) Ta âlem-i şehadet ehlini işhad etsin. Belki o acip temâşâya, umum ehl-i semâvât ve sekene-i arzın enzâr-ı dikkatlerini celb etsin. Yani, o koca semâvâtı, etrafında nöbettarlar dizilmiş, burçları tezyin edilmiş bir kale hükmünde, bir şehir suretinde gösterip haşmet-i Rububiyetini tefekkür ettirsin.

Madem şu mübareze-i ulviyenin ilânı, hikmeten lâzımdır. Elbette ona bir işaret vardır. Halbuki, hadisat-ı cevviye ve semâviye içinde, şu ilâna münasip hiçbir hadise görünmüyor. Bundan daha ensebi yoktur. Zira, yüksek kalelerin muhkem burçlarından atılan mancınıklar ve işaret fişeklerine benzeyen şu hadise-i necmiye, bu recm-i şeytana ne kadar ensep düştüğü bedâheten anlaşılır. Halbuki, şu hadisenin, bu hikmetten ve şu gayeden başka, ona münasip bir hikmeti bilinmiyor. Sair hadisat öyle değil. Hem şu hikmet, zaman-ı Âdemden beri meşhurdur ve ehl-i hakikat için meşhuddur.

Sözler : 15.Söz : 6.Basamak

6.Basamak: Kuranın şiddetli tehdidlerindeki hikmet

Altıncı Basamak

Beşer ve cin, nihayetsiz şerre ve cühuda müstaid olduklarından, nihayetsiz bir temerrüd ve bir tuğyan yaparlar. İşte, bunun için, Kur'ân-ı Hakîm öyle i'cazkâr bir belâğatle ve öyle âli ve bâhir üslûplarla ve öyle gàli ve zahir temsiller ve mesellerle ins ve cinni isyandan ve tuğyandan zecreder ki, kâinatı titretir. Meselâ, *"Ey ins ve cin! Emirlerime itaat etmezseniz, haydi, hudud-u mülkümden, elinizden gelirse çıkınız"* meseline işaret eden

يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لاَ تَنْفُذُونَ اِلاَّ بِسُلْطَانٍ فَبِاَيِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلاَ تَنْتَصِرَانِ

âyetindeki azametli inzara ve dehşetli tehdide ve şiddetli zecre dikkat et. Nasıl ins ve cinnin gayet mağrurâne temerrüdlerini, gayet mucizâne bir belâğatle kırar. Aczlerini ilân eder. Saltanat-ı Rububiyetin genişliği ve azameti nisbetinde ne kadar âciz ve biçare olduklarını gösterir. Güya şu âyetle, hem وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ âyetiyle böyle diyor ki:

“Ey hakareti içinde mağrur ve mütemerrid, ey zaaf ve fakrı içinde serkeş ve muannid olan cin ve ins! Nasıl cesaret edersiniz ki, isyanınızla öyle bir Sultan-ı Zîşânın evamirine karşı geliyorsunuz ki, yıldızlar, aylar, güneşler emirber neferleri gibi emirlerine itaat ederler.

“Hem tuğyanınızla öyle bir Hâkim-i Zülcelâle karşı mübareze ediyorsunuz ki, öyle azametli mutî askerleri var; faraza şeytanlarınız dayanabilseler, onları dağ gibi güllelerle recmedebilirler.

“Hem küfranınızla öyle bir Mâlik-i Zülcelâlin memleketinde isyan ediyorsunuz ki, ibâdından ve cünudundan öyleleri var ki, değil sizin gibi küçücük âciz mahlûkları, belki farz-ı muhal olarak dağ ve arz büyüklüğünde birer adüvv-ü kâfir olsaydınız, arz ve dağ büyüklüğünde yıldızları, ateşli demirleri, şuvazlı nuhasları size atabilirler, sizi dağıtırlar.

“Hem öyle bir kanunu kırıyorsunuz ki, o kanunla öyleler bağlıdır; eğer lüzum olsa arzınızı yüzünüze çarpar, gülleler gibi küreniz misillü yıldızları üstünüze yağdırabilirler.”

Evet, Kur’ân’da bazı mühim tahşidat vardır ki, düşmanların kuvvetli olduğundan ileri gelmiyor. Belki haşmetin izharı ve düşman şenaatinin teşhiri gibi sebeplerden ileri geliyor.

Hem bazan kemâl-i intizamı ve nihayet adli ve gayet ilmi ve kuvvet-i hikmeti göstermek için, en büyük ve kuvvetli esbabı, en küçük ve zayıf birşeye karşı tahşid eder ve üstünde tutar; düşürtmez, tecavüz ettirmez. Meselâ şu âyete bak:

وَاِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَاِنَّ اللهَ هُوَ مَوْلٰيهُ [3] وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلٰئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ

Ne kadar Nebî hakkına hürmet ve ne kadar ezvâcın hukukuna merhamet var. Şu mühim tahşidat, yalnız hürmet-i Nebînin azametini ve iki zaifenin şekvâlarının ehemmiyetini ve haklarının riayetini rahîmâne ifade etmek içindir.

1.)Ey cinler ve insanlar topluluğu! Eğer göklerin ve yerin sınırlarından çıkıp gitmeye gücünüz yeterse, haydi, çıkın. Fakat Allah’ın vereceği bir kuvvet

olmadan çıkamazsınız. Artık Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? Üzerinize saf ateşten bir alevle bakır gibi kızıl bir duman Salınır da, birbirinize hiçbir yardımınız da dokunmaz. (Rahmân Sûresi, 55:33-35)

2.) Onları (yıldızları) şeytanlara atılan mermiler yaptık. (Mülk Sûresi, 67:5)

3.) Eğer (siz iki hanım) Peygambere karşı birbirinize arka çıkarsanız, şüphesiz ki onun dostu Allah'tır, Cebrâil'dir ve salih mü'minlerdir. Üstelik melekler de onun yardımcısıdır. (Tahrim Sûresi, 66:4)

Sözler : 15.Söz : 7.Basamak

7.Basamak: Şeytanların recmi için atılan şahapların manası

Yedinci Basamak

Melekler ve semekler gibi, yıldızların dahi gayet muhtelif efradları vardır. Bir kısmı nihayet küçük, bir kısmı gayet büyüktür. Hattâ gökyüzünde her parlayana yıldız denilir. İşte bu yıldız cinsinden bir nev'i de, nazenin semâ yüzünün murassa ziynetleri ve o ağacın münevver meyveleri ve o denizin müsebbih balıkları hükmünde, Fâtır-ı Zülcelâl, Sâni-i Zülcemâl onları yaratmış ve meleklerine mesireler, binekler, menziller yapmıştır. Ve yıldızların küçük bir nev'ini de şeyâtînin recmine alet etmiş.

İşte bu recm-i şeyâtîn için atılan şahapların üç mânâsı olabilir.

Birincisi: Kanun-u mübareze en geniş dairede dahi cereyan ettiğine remiz ve alâmettir.

İkincisi: Semâvâtta huşyar nöbettarlar, mutî sekeneler var. Arzlı şerirlerin ihtilâtından ve istimâlarından hoşlanmayan cünudullah bulunduğuna ilân ve işarettir.

Üçüncüsü: Muzahrafat-ı arziyenin mümessilât-ı habiseleri olan casus şeytanları, temiz ve temizlerin meskeni olan semâyı telvis etmemek ve nüfus-u habise hesabına tecessüs ettirmemek için, edepsiz casusları korkutmak için atılan mancınıklar ve işaret fişekleri misillü, o şeytanları ebvâb-ı semâdan o şahaplarla red ve tarddır.

İşte, yıldız böceği hükmünde olan kafa fenerine itimad eden ve Kur'ân güneşinden gözünü yuman kozmoğrafyacı efendi! Şu Yedi Basamaklarda işaret edilen hakikatlere birden bak. Gözünü aç, kafa fenerini bırak, gündüz gibi i'caz ışığı içinde şu âyetin mânâsını gör. O âyetin semâsından bir hakikat yıldızı al, senin başındaki şeytana at,

kendi şeytanını recmet. Biz dahi etmeliyiz ve [1] رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ beraber demeliyiz.

[2] فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ وَالْحِكْمَةُ الْقَاطِعَةُ

[3] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Ey Rabbim, şeytanların yanımda bulunmasından, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:98)
2.) Tam ve kesin delil ve herşeyde açık ve kat'î şekilde eserleri görünen hikmet Allah'ındır. (bk. En'âm Sûresi, 6:149)
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sözler : 15.Sözün Zeyli

Zeyl: Şeytanla Münazara

OnBeşinci Sözün Zeyli

Şeytanla Münazara

Sözler : 16.Söz

16.Söz: Dört Şua'dır

On Altıncı Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [2]

İtminan-ı nefsime medar olacak, zulmeti dağıtacak şu âyetin nurundan Dört Şuâı göstermekle kör nefsime bir basiret vermek için yazılmıştır.

- 1.Şua: Temessül bahsi
- 2.Şua: Yaratılıştaki sürat ve Sanattaki sağlamlık
- 3.Şua: Allah'ın herşeye herşeyden yakın olması
- 4.Şua: Ubudiyetin külli mertebeleri
- Küçük bir zeyl: Allah, fail-i muhtardır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da oluverir. Şanı ne yücedir Onun ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. Siz de ona döneceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:82-83)

Sözler : 16.Söz : 1.Sua

Birinci Şua

Ey nefs-i nadan! Diyorsun ki: “Ehadiyet-i Zât-ı İlâhiye ile külliyet-i ef’âli; ve vahdet-i şahsiyesiyle muinsiz umumiyet-i Rububiyeti; ve ferdâniyeti ile şeriksiz şümul-ü tasarrufatı; ve mekândan münezzehiyetiyle her yerde hazır bulunması; ve nihayetsiz ulviyetiyle herşeye yakın olması; ve birliği ile her işi bizzat elinde tutması, hakaik-ı Kur’âniyedendir. Kur’ân ise hakîmdir. Hakîm ise, akıl kabul etmeyen şeyleri akla tahmil etmez. Akıl ise, zahirî bir münâfâtı görüyor. Aklı teslime sevk edecek bir izah isterim.

Elcevap: Madem öyledir; itminan için istersen, biz de Kur’ân’ın feyzine istinaden diyoruz: İsm-i Nur çok müşkilâtımızı halletmiş; inşaallah bunu da halleder. Akla vâzıh, kalbe nuranî olacak temsil yolunu ihtiyar ile, İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi deriz:

نَه شَبَمْ نَه شَبْ پَرَسْتَمْ مَنْ غُلاٰمِ
شَمْسَمْ اَزْشَمْسِ مِى گُويَمْ خَبَرْ

Temsil, i’câz-ı Kur’ân’ın en parlak bir âyinesi olduğundan, biz dahi bir temsille şu sırra bakacağız. Şöyle ki:

Birtek zat, muhtelif merâyâ vasıtasıyla külliyet kesb eder. Cüz’î-yi hakikî iken, umumî şuûnâta mâlik bir küllî hükmüne geçer. Meselâ, şems, bir cüz’î-yi müşahhas iken, eşya-yı şeffâfe vasıtasıyla öyle bir küllî hükmüne geçer ki, rû-yi zemini timsalleriyle, akisleriyle dolduruyor. Hattâ katarat ve parlak zerrat adedince cilveleri bulunuyor. Güneşin harareti ve ziyası ve ziyasının içinde olan yedi renkli elvân-ı seb’ası, herbirisi, mukabilindeki eşyaya muhit, âmm ve şamil oldukları halde, herbir şeffaf şey dahi güneşin timsaliyle beraber harareti, hem ziyayı, hem elvân-ı seb’ayı gözbebeğinde saklıyor ve sâfi kalbini ona bir taht yapıyor.

Demek, şems, vâhidiyet haysiyetiyle ona mukabil umum eşyaya muhit olduğu gibi; ehadiyet cihetiyle, herbir şeyde güneş çok vasıflarıyla beraber, bir nevi cilve-i zatıyla bulunur. Madem temsilden temessül bahsine geçtik. Temessülün çok envâından şu meseleye medar olacak üç nev'ine işaret ederiz.

Birincisi: Kesif, maddî şeylerin akisleridir. O akisler hem gayrdır, ayn değil; hem mevattır, ölüdür. Hüviyet-i suriyesinden başka hiçbir hâsiyete mâlik değil. Meselâ sen âyineler mahzenine girsen, bir Said binler Said olur. Fakat zîhayat yalnız sensin. Ötekiler ölüdürler; hayat hassaları onlarda yoktur.

İkincisi: Maddî nuranînin akisleridir. Şu akis ayn değil, fakat gayr da değil. Mahiyeti tutmuyor; fakat o nurânînin ekser hâsiyetlerine mâliktir, onun gibi hayy sayılıyor.

Meselâ, şems dünyaya girdi, herbir âyinede aksini gösterdi. O akislerin herbirinde, güneşin hassaları hükmünde olan hararet, ziya ve ziyadaki elvân-ı seb'a bulunuyor. Eğer, faraza, güneş zîşuur olsaydı—harareti ayn-ı kudreti, ziyası ayn-ı ilmi, elvân-ı seb'ası sıfât-ı seb'ası olsaydı—o vakit, o tek ve yekta bir güneş, bir anda herbir âyinede bulunur, herbirisini kendine bir nevi arş ve bir çeşit telefon yapabilirdi. Birbirine mâni olmazdı. Herbirimizle, âyinemiz vasıtasıyla görüşebilirdi. Biz ondan uzak iken, o bize bizden daha yakın olurdu.

Üçüncüsü: Nuranî ruhların aksidir. Şu akis hem hayydır, hem ayndır. Fakat âyinelerin kabiliyeti nisbetinde tezahür ettiğinden, o ruhun mahiyet-i nefsü'l-emriyesini tamamen tutmuyor.

Meselâ, Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm, Dıhye suretinde huzur-u Nebevîde bulunduğu bir anda, huzur-u İlâhîde, haşmetli kanatlarıyla Arş-ı Âzamın önünde secdeye gider, hem o anda hesapsız yerlerde bulunur, evâmir-i İlâhiyeyi tebliğ ederdi. Bir iş bir işe mâni olmazdı.

İşte, şu sırdandır ki, mahiyeti nur ve hüviyeti nuraniye olan Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, dünyada bütün ümmetinin salâvatlarını birden işitir ve kıyamette bütün asfiya ile bir anda görüşür. Birbirine mâni olmaz. Hattâ, evliyadan, ziyade nuraniyet kesb eden ve abdal denilen bir kısmı, bir anda birçok yerlerde müşahede ediliyormuş. Aynı zat, ayrı ayrı çok işleri görüyormuş.

Evet, nasıl cismaniyata cam ve su gibi şeyler âyine olur. Öyle de, ruhaniyata dahi hava ve esir ve âlem-i misalin bazı mevcudatı âyine hükmünde ve berk ve hayal sür'atinde bir vasıta-i seyir ve seyahat suretine geçerler. Ve o ruhanîler, hayal sür'atiyle o merâyâ-yı nazifede, o menâzil-i latîfede gezerler. Bir anda binler yerlere girerler.

Madem güneş gibi âciz ve musahhar mahlûklar ve ruhanî gibi madde ile mukayyet nim-nuranî masnular, nuraniyet sırrıyla, bir yerde iken pek çok yerlerde bulunabilirler. Mukayyet bir cüz'î iken mutlak bir küllî hükmünü alırlar. Bir anda cüz'î bir ihtiyar ile pek çok muhtelif işleri yapabilirler. Acaba, maddeden mücerred ve muallâ; ve tahdid-i kayıt ve zulmet-i kesafetten münezzeh ve müberrâ; ve şu umum envar ve bütün nuraniyat Onun envâr-ı kudsiye-i esmâsının bir kesif zılâli; ve umum vücut ve bütün hayat ve âlem-i ervah ve âlem-i misal nim-şeffaf bir âyine-i cemâli; ve sıfâtı muhîta; ve şuûnâtı külliye olan bir Zât-ı Akdesin irade-i külliye ve kudret-i mutlaka ve ilm-i muhitle tecellî-i sıfâtı ve cilve-i ef'âli içindeki teveccüh-ü ehadiyetinden hangi şey saklanabilir, hangi iş ağır gelebilir, hangi şey gizlenebilir, hangi fert uzak kalabilir, hangi şahıs külliyet kesb etmeden ona yanaşabilir?

Evet, nasıl güneş kayıtsız nuru, maddesiz aksi vasıtasıyla sana senin gözbebeğinden daha yakın olduğu halde, sen mukayyet olduğun için ondan gayet uzaksın. Ona yanaşmak için çok kayıtlardan tecerrüd etmek, çok merâtib-i külliyeden geçmek lâzım gelir. Adeta, mânen yer kadar büyüyüp, kamer kadar yükselip, sonra doğrudan doğruya güneşin mertebe-i asliyesine bir derece yanaşabilir ve perdesiz görüşebilirsin. Öyle de, Celîl-i Zülcemâl, Cemîl-i Zülkemâl sana gayet yakındır; sen Ondan gayet uzaksın. Kalbin kuvveti, aklın ulviyeti varsa, temsildeki noktaları hakikate tatbike çalış.

1.)Ben ne geceyim, ne de geceye kulluk ederim. Ben bir hakikat güneşinin hâdimiyim ki, size ondan haber getiriyorum." İmâm-ı Rabbânî, el-Mektûbât 1:124 (130. Mektup)

Sözler : 16.Söz : 2.Sua

2.Şua: Yaratılıştaki sürat ve Sanattaki sağlamlık

İkinci Şua

Ey nefs-i bîhuş! Diyorsun ki: (1) اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ hem (2) اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ gibi âyetler, vücud-u eşya sırf bir emirle ve def'î olduğunu;

ve (3) صُنْعَ اللهِ الَّذِى اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ hem (4) اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ gibi âyetler, vücud-u eşya ilim içinde azîm bir kudretle, hikmet içinde dakik bir san'atla, tedricî olduğunu gösteriyorlar. Vech-i tevfiki nedir?

Elcevap: Kur'ân'ın feyzine istinaden deriz:

Evvelâ: Münâfat yoktur. Bir kısım öyledir; iptidadaki icad gibi. Bir kısmı böyledir; mislini iade gibi.

Saniyen: Mevcudatta meşhud olan suhulet ve sür'at ve kesret ve vüs'at içinde nihayet intizam, gayet ittikan ve hüsn-ü san'at ve kemâl-i hilkat, şu iki kısım âyetlerin vücud-u hakikatlerine kat'iyen şehadet eder. Öyle ise, şunların hariçte tahakkukları medar-ı bahis olması lüzumsuzdur. Belki yalnız "Sırr-ı hikmeti nedir?" denilebilir. Öyle ise, biz dahi, bir kıyas-ı temsilî ile şu hikmete işaret ederiz.

Meselâ, nasıl ki terzi gibi bir san'atçı, birçok külfetler, maharetlerle musannâ birşeyi icad eder ve ona bir model yapar.

Sonra onun emsalini külfetsiz, çabuk yapabilir. Hattâ bazan öyle bir derece suhulet peyda eder ki, güya emreder, yapılır. Ve öyle kuvvetli bir intizam kesbeder—saat gibi—güya bir emrin dokunmasıyla işlenir ve işler.

Öyle de, Sâni-i Hakîm ve Nakkâş-ı Alîm, şu âlem sarayını müştemilâtıyla beraber bedi’ bir surette yaptıktan sonra, cüz’î ve küllî, cüz ve küll herşeye bir model hükmünde bir nizam-ı kaderî ile bir miktar-ı muayyen vermiştir. İşte, bak, o Nakkâş-ı Ezelî, herbir asrı bir model yaparak mu’cizat-ı kudretiyle murassâ, taze bir âlemi ona giydiriyor. Herbir seneyi bir mikyas ederek havârık-ı rahmetiyle musannâ, taze bir kâinatı o kamete göre dikiyor. Herbir günü bir satır yaparak dekaik-i hikmetiyle müzeyyen, mücedded mevcudatı onda yazıyor.

Hem o Kadîr-i Mutlak, herbir asrı, herbir seneyi, herbir günü bir model yaptığı gibi, rû-yi zemini, herbir dağ ve sahrâyı, bağ ve bostanı, herbir ağacı birer model yapmıştır. Vakit bevakit, taze taze birer kâinatı zeminde kuruyor, birer yeni dünyayı icad ediyor, birer âlemi alıp da diğer muntazam bir âlemi getiriyor. Mevsim bemevsim, her bağ ve bostanda taze taze mu’cizât-ı kudretini ve hedâyâ-yı rahmetini gösterir, yeni birer kitab-ı hikmetnümâ yazıyor, taze taze birer matbaha-i rahmetini kuruyor, mücedded bir hulle-i san’atnümâ giydiriyor. Her baharda, herbir ağaca sündüs-misal taze bir çarşaf giydiriyor, lü’lü’-misal yeni bir murassaatla süslendiriyor, yıldız-misal rahmet hediyeleriyle ellerini dolduruyor.

İşte, şu işleri nihayet hüsn-ü san’at ve kemâl-i intizamla yapan ve şu birbiri arkasında gelen ve zaman ipine takılan seyyar âlemleri nihayet hikmet ve inâyet ve kemâl-i kudret ve san’atla değiştiren Zat, elbette gayet Kadîr ve Hakîmdir, nihayet derecede Basîr ve Alîmdir. Tesadüf onun işine karışamaz. İşte, o Zât-ı Zülcelâldir ki, şöyle ferman ediyor:

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ [1]

وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ [5]

deyip, hem kemâl-i kudretini ilân, hem kudretine nisbeten haşir ve kıyamet gayet sehl ve külfetsiz olduğunu beyan ediyor. Emr-i tekvinîsi kudret ve iradeyi tazammun ettiğini ve bütün eşya, evâmirine gayet musahhar ve münkad olduklarını ve mübaşeretsiz, muâlecesiz halk ettiği için icadındaki suhulet-i mutlakayı ifade için, sırf bir emirle işler yaptığını, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ile ferman ediyor.

Hasıl-ı kelâm: Bir kısım âyetler, eşyada, hususan bidayet-i icadında gayet derecede hüsn-ü san'atı ve nihayet derecede kemâl-i hikmeti ilân ediyor. Diğer kısmı, eşyada, hususan tekrar icadında ve iadesinde gayet derecede suhulet ve sür'atini, nihayet derecede inkıyad ve külfetsizliğini beyan eder.

1.) Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)
2.) Tek bir sesledir ki, hepsi birden toplanıp huzurumuza getirilirler. (Yâsin Sûresi, 36:53)
3.) Allah'ın san'atıdır ki, herşeyi hikmetle, yerli yerinde ve sapa sağlam yaratmıştır. (Neml Sûresi, 27:88)
4.) O herşeyi en güzel şekilde yarattı. (Secde Sûresi, 32:7)
5.) Kıyametin gerçekleşmesi göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır. (Nahl Sûresi, 16:77)

Sözler : 16.Söz : 3.Sua

3.Şua: Allah'ın herşeye herşeyden yakın olması

Üçüncü Şua

Ey haddinden tecavüz etmiş nefs-i pürvesvas! Diyorsun ki:

بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ [1]
مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا [2]
وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ [3]

gibi âyetler, nihayet derecede kurbiyet-i İlâhiyeyi gösteriyor.

وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [4]
تَعْرُجُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ [5]
كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ

ve hadiste varid olan *“Cenâb-ı Hak yetmiş bin hicab arkasındadır”* ve Mirac gibi hakikatler, nihayet derecede bu’diyetimizi gösteriyor. Şu sırr-ı gâmızı fehme takrip edecek bir izah isterim.

Elcevap: Öyle ise dinle.

Evvelâ: Birinci Şuâın âhirinde demiştik: Nasıl ki güneş, kayıtsız nuruyla ve maddesiz aksi cihetiyle sana, senin ruhun penceresi ve onun âyinesi olan gözbebeğinden daha yakın olduğu halde, sen mukayyet ve maddede mahpus olduğun için ondan gayet uzaksın. Onun yalnız bir kısım akisleriyle, gölgeleriyle temas edebilirsin. Ve bir nevi cilveleriyle ve cüz’î tecellîleriyle görüşebilirsin. Ve bir sınıf sıfatları hükmünde olan elvanlarına ve bir taife isimleri hükmünde olan şualarına ve mazharlarına yanaşabilirsin. Eğer güneşin

mertebe-i aslîsine yanaşmak ve bizzat, doğrudan doğruya, güneşin zatıyla görüşmek istersen, o vakit pek çok kayıtlardan tecerrüd etmekliğin ve pek çok meratib-i külliyetten geçmekliğin lâzım gelir. Âdeta sen, mânen tecerrüd cihetiyle küre-i arz kadar büyüyüp, hava gibi ruhen inbisat edip ve kamer kadar yükselip, bedir gibi mukabil geldikten sonra bizzat perdesiz onunla görüşüp bir derece yanaşmak dâvâ edebilirsin. Öyle de, o Celîl-i Pürkemâl, o Cemîl-i Bîmisâl, o Vâcibü'l-Vücud, o Mûcid-i Küll-i Mevcud, o Şems-i Sermed, o Sultan-ı Ezel ve Ebed, sana senden yakındır. Sen Ondan nihayetsiz uzaksın. Kuvvetin varsa, temsildeki dekaiki tatbik et.

Saniyen: Meselâ, [6] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى bir padişahın çok isimleri içinde Kumandan ismi çok mütedahil dairelerde tezahür eder. Serasker daire-i külliyesinden tut, müşiriyet ve ferikiyet, ta yüzbaşı, ta onbaşıya kadar, geniş ve dar, küllî ve cüz'î dairelerde de zuhur ve tecellîsi vardır. Şimdi, bir nefer, hizmet-i askeriyesinde, onbaşı makamında tezahür eden cüz'î kumandanlık noktasını merci tutar, kumandan-ı âzamına şu cüz'î cilve-i ismiyle temas eder ve münasebettar olur. Eğer asıl ismiyle temas etmek, ona o ünvanla görüşmek istese, onbaşılıktan ta serasker mertebe-i külliyesine çıkmak lâzım gelir.

Demek padişah, o nefere ismiyle, hükmüyle, kanunuyla ve ilmiyle, telefonuyla ve tedbiriyle ve—eğer o padişah, evliya-i abdaliyeden nuranî olsa—bizzat huzuruyla gayet yakındır. Hiçbir şey mâni olup hâil olamaz. Halbuki o nefer gayet uzaktır. Binler mertebeler hâil, binler hicaplar fâsıldır. Fakat bazan merhamet eder; hilâf-ı âdet, bir neferi huzuruna alır, lütfuna mazhar eder.

Öyle de, emr-i künfeyekün'e mâlik, güneşler ve yıldızlar emirber nefer hükmünde olan Zât-ı Zülcelâl, herşeye herşeyden daha ziyade yakın olduğu halde, herşey Ondan nihayetsiz uzaktır. Onun huzur-u kibriyâsına perdesiz girmek istenilse, zulmanî ve nuranî, yani maddî ve ekvânî ve esmâî ve sıfâtî yetmiş binler hicaptan geçmek, her ismin binler hususî ve küllî derecât-ı tecellîsinden çıkmak, gayet yüksek tabakat-ı sıfâtında mürur edip ta İsm-i Âzamına mazhar olan Arş-ı Âzamına uruc etmek, eğer cezb ve lütfu olmazsa binler seneler çalışmak ve sülûk etmek lâzım gelir. Meselâ, sen Ona Hâlık ismiyle

yanaşmak istersen, senin Hâlıkın hususiyetiyle, sonra bütün insanların Hâlıkı cihetiyle, sonra bütün zîhayatların Hâlıkı ünvanıyla, sonra bütün mevcudatın Hâlıkı ismiyle münasebettarlık lâzım gelir. Yoksa zıllde kalırsın, yalnız cüz'î bir cilveyi bulursun.

Bir ihtar: Temsildeki padişah, aczi için, kumandanlık isminin meratibinde müşir ve ferik gibi vasıtalar koymuştur. Fakat [7] بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ olan Kadîr-i Mutlak, vasıtalardan müstağnidir. Vasıtalar sırf zahirîdirler. Perde-i izzet ve azamettirler. Ubûdiyet ve hayret ve acz ve iftikar içinde saltanat-ı Rububiyetine dellâldırlar, temâşâgerdirler. Muîni değiller; şerik-i saltanat-ı Rububiyet olamazlar.

1.)Herşeyin hüküm ve tasarrufu Onun elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
2.)Hiçbir canlı yoktur ki, Alah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)
3.)Biz ona şahdamarından daha yakınız. (Kaf Sûresi, 50:16)
4.)Siz de Ona döndürüleceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Melekler ve Cebrâil, ellibin sene uzunluğundaki bir günde Ona yükselirler. (Meâric Sûresi, 70:4)
6.)En yüce misaller Allah içindir. (Nahl Sûresi, 16:60)
7.)Herşeyin hüküm ve tasarrufu Onun elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)

Sözler : 16.Söz : 4.Sua

4.Şua: Ubudiyetin külli mertebeleri

Dördüncü Şua

İşte, ey tenbel nefsim! Bir nevi mirac hükmünde olan namazın hakikati, sabık temsilde bir nefer mahz-ı lütuf olarak huzur-u şahaneye kabulü gibi, mahz-ı rahmet olarak Zât-ı Celîl-i Zülcemâl ve Mâbûd-u Cemîl-i Zülcelâlin huzuruna kabulündür. Allahu ekber deyip, mânen ve hayalen veya niyeten iki cihandan geçip, kayd-ı maddiyattan tecerrüd edip, bir mertebe-i külliye-i ubûdiyete veya küllînin bir gölgesine veya bir suretine çıkıp, bir nevi huzura müşerref olup,

(1) إِيَّاكَ نَعْبُدُ hitabına—herkesin kabiliyeti nisbetinde—bir mazhariyet-i azîmedir. Adeta, harekât-ı salâtiyede tekrarla Allahu ekber, Allahu ekber demekle kat'-ı meratip ve terakkiyat-ı mâneviyeye ve cüz'iyattan devâir-i külliyeye çıkmasına bir işarettir ve marifetimiz haricindeki kemâlât-ı kibriyâsının mücmel bir ünvanıdır. Güya herbir Allahu ekber bir basamak-ı miraciyeyi kat'ına işarettir. İşte, şu hakikat-i salâttan mânen veya niyeten veya tasavvuren veya hayalen bir gölgesine, bir şuâına mazhariyet dahi büyük bir saadettir.

İşte, hacda pek kesretli Allahu ekber denilmesi şu sırdandır. Çünkü, hacc-ı şerif, bil'asale herkes için bir mertebe-i külliyede bir ubûdiyettir. Nasıl ki bir nefer, bayram gibi bir yevm-i mahsusta, ferik dairesinde, bir ferik gibi padişahın bayramına gider ve lütfuna mazhar olur. Öyle de, bir hacı, ne kadar âmi de olsa, kat'-ı meratip etmiş bir velî gibi, umum aktâr-ı arzın Rabb-i Azîmi ünvanıyla Rabbine müteveccihtir, bir ubûdiyet-i külliye ile müşerreftir. Elbette, hac miftahıyla açılan meratib-i külliye-i Rububiyet ve dürbünüyle nazarına görünen âfâk-ı azamet-i Ulûhiyet ve şeâiriyle kalbine ve hayaline gittikçe genişlenen devâir-i ubûdiyet ve meratib-i kibriyâ ve ufk-u tecelliyatın verdiği hararet, hayret ve dehşet ve heybet-i

Rububiyet Allahu ekber, Allahu ekber ile teskin edilebilir. Ve onunla, o meratib-i münkeşife-i meşhude veya mutasavvere ilân edilebilir.

Hacdan sonra, şu mânâ-yı ulvî ve küllî muhtelif derecelerde, bayram namazında, yağmur namazında, husuf, küsuf namazında, cemaatle kılınan namazda bulunur. İşte, şeâir-i İslâmiyenin, velev sünnet kabilinden dahi olsa ehemmiyeti şu sırdandır.

سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ خَزَائِنُهُ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ [2]

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [3]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [4]

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَآ اَوْ اَخْطَاْنَا [5]

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ [6]

وَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى رَسُولِكَ الاَكْرَمِ [7]

مَظْهَرِ اِسْمِكَ الاَعْظَمِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاِخْوانِهِ وَاَتْبَاعِهِ اٰمِينَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

1.)Yalnız Sana ibadet ederiz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.)Kudretinin hazinelerini bir “Ol” emriyle var eden Zât-ı Zülcelâl her türlü kusurdan münezzehtir.

3.) Kusurdan münezzehtir o Zât ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. Siz de ona döndürüleceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.) Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
6.) Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dua edip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
7.) İsm-i Âzamının mazharı olan Resul-i Ekremine, âl ve ashabına, ihvânına ve ona tâbi olanlara salât ve selâm olsun. Âmin, ey Erhamürrâhimîn.

Sözler : 16.Söz : Küçük bir zeyl

Küçük bir zeyl

Kadîr-i Alîm ve Sâni-i Hakîm, kanuniyet şeklindeki âdâtının gösterdiği nizam ve intizamla kudretini ve hikmetini ve hiçbir tesadüf işine karışmadığını izhar ettiği gibi; şuzûzât-ı kanuniye ile, âdetinin harikalarıyla, tagayyürat-ı sûriye ile, teşahhusatın ihtilâfâtıyla, zuhur ve nüzul zamanının tebeddülüyle meşietini, iradetini, fâil-i muhtar olduğunu ve ihtiyarını ve hiçbir kayıt altında olmadığını izhar edip yeknesak perdesini yırtarak ve herşey, her anda, her şe'nde, her şeyinde Ona muhtaç ve rububiyetine münkad olduğunu ilâm etmekle gafleti dağıtıp ins ve cinnin nazarlarını esbabdan Müsebbibü'l-Esbaba çevirir. Kur'ân'ın beyanatı şu esasa bakıyor.

Meselâ, ekser yerlerde bir kısım meyvedar ağaçlar bir sene meyve verir. Yani rahmet hazinesinden ellerine verilir, o da verir. Öbür sene, bütün esbab-ı zahiriye hazırken, meyveyi alıp vermiyor.

Hem meselâ, sair umur-u lâzımeye muhalif olarak, yağmurun evkat-ı nüzulü o kadar mütehavvildir ki, mugayyebat-ı hamsede dahil olmuştur. Çünkü vücutta en mühim mevki hayat ve rahmetindir. Yağmur ise, menşe-i hayat ve mahz-ı rahmet olduğu için, elbette o âb-ı hayat, o mâ-i rahmet, gaflet veren ve hicap olan yeknesak kaidesine girmeyecek. Belki, doğrudan doğruya Cenâb-ı Mün'im, Muhyî ve Rahmân ve Rahîm olan Zât-ı Zülcelâl, perdesiz, elinde tutacak, ta her vakit dua ve şükür kapılarını açık bırakacak.

Hem meselâ, rızık vermek ve muayyen bir sima vermek, birer ihsan-ı mahsus eseri gibi ummadığı tarzda olması, ne kadar güzel bir surette meşiet ve ihtiyar-ı Rabbâniyeyi gösteriyor. Daha tasrif-i hava ve teshir-i sehab gibi şuûnât-ı İlâhiyeyi bunlara kıyas et.

Sözler : 17.Söz

On Yedinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِينَةً لَهَا [2]
لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ
مَاعَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا
وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَعِبٌ وَلَهْوٌ [3]

Bu Söz, iki âli Makam ve bir parlak Zeylden ibarettir.

- 1.Makam: Dünyanın güzelliği ve ölüm hakikatı
- 2.Makam
- Bırak Biçare Feryadı
- Siyah Dutun Bir Meyvesi
- Kalbe Fârisi olarak Tahattur Eden Bir Münâcât
- Lâ Uhibbul âfilîn
- Ehl-i Gaflet ve Hidayetin Dünyalarını tasvir eden iki levha
- Esma-i Hüsna Münacatı
- Barla Yaylası,Çam, Katran, Ardıç Karakavağın Bir Meyvesidir
- Yıldızları Konuşturan Bir Yıldızname

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Yeryüzünde ne varsa Biz dünya için bir süs olarak yarattık ki, insanlardan hangisi daha güzel işler yapacak diye imtihan edelim. Onun üzerindeki

herşeyi Biz elbette kup kuru bir toprak haline getireceğiz. (Kehf Sûresi, 18:7-8)

3.) Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka birşey değildir. (En'âm Sûresi, 6:32)

Sözler : 17.Söz : 1.Makam

1.Makam: Dünyanın güzelliği ve ölüm hakikatı

Hâlık- Rahîm ve Rezzâk-ı Kerîm, ve Sâni-i Hakîm şu dünyayı, âlem-i ervah ve ruhaniyat için bir bayram, bir şehrayin suretinde yapıp, bütün esmâsının garaib-i nukuşuyla süslendirip, küçük büyük, ulvî süflî herbir ruha, ona münasip ve o bayramdaki ayrı ayrı hesapsız mehasin ve in'âmattan istifade etmeye muvafık ve havas ile mücehhez bir ceset giydirir, bir vücud-u cismanî verir, bir defa o temâşâgâha gönderir.

Hem zaman ve mekân cihetiyle pek geniş olan o bayramı asırlara, senelere, mevsimlere, hattâ günlere, kıt'alara taksim ederek herbir asrı, herbir seneyi, herbir mevsimi, hattâ bir cihette herbir günü, herbir kıt'ayı, birer taife ruhlu mahlûkatına ve nebatî masnuatına birer resmigeçit tarzında bir ulvî bayram yapmıştır. Ve bilhassa rû-yi zemin, hususan bahar ve yaz zamanında, masnuat-ı sağirenin taifelerine öyle şaşaalı ve birbiri arkasında bayramlardır ki, tabakat-ı âliyede olan ruhaniyatı ve melâikeleri ve sekene-i semâvâtı seyre celb edecek bir cazibedarlık görünüyor. Ve ehl-i tefekkür için öyle şirin bir mütalâagâh oluyor ki, akıl tarifinden âcizdir.

Fakat bu ziyafet-i İlâhiye ve bayram-ı Rabbâniyedeki ism-i Rahmân ve Muhyî'nin tecellîlerine mukabil, ism-i Kahhâr ve Mümît, firak ve mevtle karşılarına çıkıyorlar. Şu ise, [1] وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ rahmetinin vüs'at-i şümulüne zahiren muvafık düşmüyor. Fakat hakikatte birkaç cihet-i muvafakati vardır. Bir ciheti şudur ki:

Sâni-i Kerîm, Fâtır-ı Rahîm, herbir taifenin resmigeçit nöbeti bittikten ve o resmigeçitten maksut olan neticeler alındıktan sonra, ekseriyet itibarıyla, dünyadan merhametkârâne bir tarzla tenfir edip

usandırıyor, istirahate bir meyil ve başka bir âleme göçmeye bir şevk ihsan ediyor; ve vazife-i hayattan terhis edildikleri zaman, vatan-ı aslîlerine bir meyelân-ı şevk-engiz, ruhlarında uyandırıyor.

Hem o Rahmân'ın nihayetsiz rahmetinden uzak değil ki, nasıl vazife uğrunda, mücahede işinde telef olan bir nefere şehadet rütbesini veriyor ve kurban olarak kesilen bir koyuna, âhirette cismanî bir vücud-u bâki vererek Sırat üstünde, sahibine burâk gibi bir bineklik mertebesini vermekle mükâfatlandırıyor. Öyle de, sair zîruh ve hayvanatın dahi, kendilerine mahsus vazife-i fıtriye-i Rabbâniyelerinde ve evâmir-i Sübhâniyenin itaatlerinde telef olan ve şiddetli meşakkat çeken zîruhların, onlara göre bir çeşit mükâfat-ı ruhaniye ve onların istidatlarına göre bir nevi ücret-i mâneviye, o tükenmez hazine-i rahmetinden baîd değil ki bulunmasın; dünyadan gitmelerinden pek çok incinmesinler, belki memnun olsunlar. [2] لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ

Lâkin, zîruhların en eşrefi ve şu bayramlarda kemiyet ve keyfiyet cihetiyle en ziyade istifade eden insan, dünyaya pek çok meftun ve müptelâ olduğu halde, dünyadan nefret ve âlem-i bekàya geçmek için, eser-i rahmet olarak, iştiyak-engiz bir halet verir. Kendi insaniyeti dalâlette boğulmayan insan o haletten istifade eder, rahat-ı kalble gider. Şimdi, o haleti intaç eden vecihlerden, nümune olarak beşini beyan edeceğiz.

Birincisi: İhtiyarlık mevsimiyle, dünyevî, güzel ve cazibedar şeyler üstünde fena ve zevâlin damgasını ve acı mânâsını göstererek o insanı dünyadan ürkütüp, o fâniye bedel, bir bâki matlubu arattırıyor.

İkincisi: İnsanın alâka peyda ettiği bütün ahbaplardan yüzde doksan dokuzu dünyadan gidip diğer bir âleme yerleştikleri için, o ciddî muhabbet saikasıyla, o ahbabın gittiği yere bir iştiyak ihsan edip, mevt ve eceli mesrurâne karşılattırıyor.

Üçüncüsü: İnsandaki nihayetsiz zayıflık ve âcizliği bazı şeylerle ihsas ettirip, hayat yükü ve yaşamak tekâlifi ne kadar ağır olduğunu anlattırıp, istirahate ciddî bir arzu ve bir diyar-ı âhara gitmeye samimî bir şevk veriyor.

Dördüncüsü: İnsan-ı mü’mine nur-u imanla gösterir ki, mevt, idam değil, tebdil-i mekândır. Kabir ise, zulümatlı bir kuyu ağzı değil, nuraniyetli âlemlerin kapısıdır. Dünya ise, bütün şaşaasıyla, âhirete nisbeten bir zindan hükmündedir. Elbette zindan-ı dünyadan bostan-ı cinâna çıkmak ve müz’iç dağdağa-i hayat-ı cismaniyeden âlem-i rahata ve meydan-ı tayeran-ı ervâha geçmek ve mahlûkatın sıkıntılı gürültüsünden sıyrılıp huzur-u Rahmân’a gitmek, bin can ile arzu edilir bir seyahattir, belki bir saadettir.

Beşincisi: Kur’ân’ı dinleyen insana, Kur’ân’daki ilm-i hakikati ve nur-u hakikatle dünyanın mahiyetini bildirmekliğiyle, dünyaya aşk ve alâka pek mânâsız olduğunu anlatmaktır. Yani, insana der ve ispat eder ki:

«Dünya bir kitab-ı Samedânîdir. Huruf ve kelimâtı nefislerine değil, belki başkasının Zât ve sıfât ve esmâsına delâlet ediyorlar. Öyle ise mânâsını bil, al; nukuşunu bırak, git.»

«Hem bir mezraadır. Ek ve mahsulünü al, muhafaza et; muzahrafatını at, ehemmiyet verme.»

«Hem birbiri arkasında daim gelen, geçen âyineler mecmuasıdır. Öyle ise onlarda tecellî edeni bil, envârını gör ve onlarda tezahür eden esmânın tecelliyâtını anla ve Müsemmâlarını sev; ve zevâle ve kırılmaya mahkûm olan o cam parçalarından alâkanı kes.»

«Hem seyyar bir ticaretgâhtır. Öyle ise alışverişini yap, gel; ve senden kaçan ve sana iltifat etmeyen kafilelerin arkalarından beyhude koşma, yorulma.»

«Hem muvakkat bir seyrangâhtır. Öyle ise nazar-ı ibretle bak ve zahirî, çirkin yüzüne değil, belki Cemîl-i Bâkîye bakan gizli, güzel yüzüne dikkat et, hoş ve faideli bir tenezzüh yap, dön; ve o güzel manzaraları irâe eden ve güzelleri gösteren perdelerin kapanmasıyla, akılsız çocuk gibi ağlama, merak etme.»

«Hem bir misafirhanedir. Öyle ise, onu yapan Mihmandar-ı Kerîmin izni dairesinde ye, iç, şükret. Kanunu dairesinde işle, hareket et. Sonra arkana bakma, çık, git. Herzekârâne, fuzulî bir surette karışma. Senden ayrılan ve sana ait olmayan şeylerle mânâsız uğraşma ve geçici işlerine bağlanıp boğulma»

gibi zahir hakikatlerle, dünyanın iç yüzündeki esrarı gösterip dünyadan mufarakati gayet hafifleştirir, belki hüşyar olanlara sevdirir

ve rahmetinin herşeyde ve her şe'ninde bir izi bulunduğunu gösterir.

İşte Kur'ân şu beş veche işaret ettiği gibi, başka hususî vecihlere dahi âyât-ı Kur'âniye işaret ediyor. Veyl o kimseye ki, şu beş vecihten bir hissesi olmaya.

1.)Rahmetim herşeyi kaplamıştır. (A'râf Sûresi, 7:156)
2.)Gaybı Allah'tan başka kimse bilemez. (Neml Sûresinin 65. âyetinden iktibas.)

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

On Yedinci Sözün İkinci Makamı (Haşiye)

•Bırak Biçare Feryadı
•Siyah Dutun Bir Meyvesi
•Kalbe Fârisi olarak Tahattur Eden Bir Münâcât
•Lâ Uhibbul âfilîn
•Ehl-i Gaflet ve Hidayetin Dünyalarını tasvir eden iki levha
•Esma-i Hüsna Münacatı
•Barla Yaylası,Çam, Katran, Ardıç Karakavağın Bir Meyvesidir
•Yıldızları Konuşturan Bir Yıldızname

Haşiye: Bu İkinci Makamdaki parçalar şiire benzer, fakat şiir değiller. Kasdî nazmedilmemişler; belki hakikatlerin kemâl-i intizamı cihetinde bir derece manzum suretini almışlar.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Bırak Biçare Feryadı

Bırak biçare feryadı, belâdan gel, tevekkül kıl.

Zira feryat belâ-ender, hatâ-ender belâdır, bil.

Belâ vereni buldunsa, atâ-ender, safâ-ender belâdır, bil.

Bırak feryadı, şükür kıl manend-i belâbil, demâ keyfinden güler hep gül mül.

Ger bulmazsan, bütün dünya cefâ-ender, fenâ-ender hebâdır, bil.

Cihan dolusu belâ başında varken, ne bağırırsın küçük bir belâdan? Gel, tevekkül kıl.

Tevekkülle belâ yüzünde gül, ta o da gülsün.

O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Bil, ey hodgâm! Bu dünyada saadet, terk-i dünyada.

Hüdâbin isen, O kâfidir, bıraksan da bütün eşya lehinde.

Ger hodbin isen helâkettir, ne yaparsan bütün eşya aleyhinde.

Demek terki gerektir her iki halde bu dünyada.

Terki demek: Hüdâ mülkü, Onun izni, Onun namıyla bakmakta.

Ticaret istiyorsan ger, şu fâni ömrünü bâkiye tebdilde.

Eğer nefsine talipsen, çürüktür, hem temelsiz de.

Eğer âfâkı istersen, fenâ damgası üstünde.

Demek değmez ki alınsa, çürük maldır hep bu çarşıda.

Öyle ise geç, iyi mallar dizilmiş arkasında.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Siyah Dutun Bir Meyvesi

Siyah Dutun Bir Meyvesi

O mübarek dut başında Eski Said, Yeni Said lisanıyla söylemiştir.

Muhatabım Ziya Paşa değil, Avrupa meftunlarıdır.

Mütekellim nefsim değil, tilmiz-i Kur'ân namına kalbimdir.

Geçen Sözler hakikattir, sakın şaşma, hududundan hazer aşma.

Ecânip fikrine sapma, dalâlettir kulak asma, eder elbet seni nâdim.

Görürsün en ziyâdârın, zekâvette alemdârın,

O hayretten der daim: "Eyvah, kimden kime şekvâ edeyim, ben dahi şaştım!"

Kur'ân dedirtir, ben de derim, hiç de çekinmem.

Ondan Ona şekvâ ederim, sen gibi şaşmam.

Haktan Hakka feryad ederim, sen gibi aşmam.

Yerden göğe dâvâ ederim, sen gibi kaçmam.

Ki, Kur'ân'da hep dâvâ nurdan nuradır, sen gibi caymam.

Kur'ân'dadır hak hikmet, ispat ederim, muhalif felsefeyi beş para saymam.

Furkandadır elmas hakikat, dercan ederim, sen gibi satmam.

Halktan Hakka seyran ederim, sen gibi sapmam.

Dikenli yolda tayran ederim, sen gibi basmam.

Ferşten Arşa şükran ederim, sen gibi asmam.

Mevte, ecele dost bakarım, sen gibi korkmam.

Kabre gülerekten girerim, sen gibi ürkmem.

Ejder ağzı, vahşet yatağı, hiçlik boğazı—sen gibi görmem.

Ahbaba kavuşturur beni, kabirden darılmam, sen gibi kızmam.

Rahmet kapısı, nur kapısı, Hak kapısı, ondan sıkılmam, geri çekilmem.

Bismillâh diyerek çalıyorum, **(Haşiye-1)** arkama bakmam, dehşet de almam.

Elhamdülillâh diyerek rahat bulup yatacağım, zahmeti çekmem, vahşette kalmam.

Allahu ekber diyerek ezan-ı Haşri işitip kalkacağım, **(Haşiye-2)** Mahşer-i Ekberden çekinmem, Mescid-i Âzamdan çekilmem.

Lütf-u Yezdan, nur-u Kur'ân, feyz-i iman sayesinde hiç üzülmem.

Durmayıp koşacağım, Arş-ı Rahmân zılline uçacağım, sen gibi şaşmam inşaallah.

Haşiye-1: Eyvah diyerek kaçmıyorum.

Haşiye-2: İsrâfil'in ezanını fecr-i Haşirde işitip Allahu ekber diyerek kalkacağım. Salât-ı Kübrâdan çekilmem, Mecma-ı Ekberden çekinmem.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Kalbe Fârisî olarak Tahattur Eden Bir Münâcât

Kalbe Farisî olarak tahattur eden bir münacat

هٰذِهِ اْلمُنَاجَاةُ تَخَطَّرَتْ فِى الْقَلْبِ هٰكَذَا بِالْبَيَانِ الْفَارِسِى

Yani, bu münacat, kalbe Farisî olarak tahattur ettiğinden, Farisî yazılmıştır. Evvelce matbu olan Hubab Risalesinde derc edilmişti.

يَا رَبْ! بَه شَشْ جِهَتْ نَظَرْ مِى كَرْدَمْ، دَرْدِ خُودْرَا دَرْمَانْ نَمِى دِيدَمْ

Yâ Rab! Tevekkülsüz, gafletle, iktidar ve ihtiyarıma dayanıp derdime derman aramak için cihât-ı sitte denilen altı cihette nazar gezdirdim. Maatteessüf derdime derman bulamadım. Mânen bana denildi ki: “Yetmez mi dert, derman sana.”

دَرْ رَاسْت مِى دِيدَمْ كِه: دِى رُوزْ مَزَارِ پَدَرِ مَنْست

Evet, gafletle sağımdaki geçmiş zamandan teselli almak için baktım. Fakat gördüm ki, dünkü gün, pederimin kabri; ve geçmiş zaman, ecdadımın bir mezar-ı ekberi suretinde göründü. Teselli yerine vahşet verdi. **(Haşiye-1)**

Haşiye-1: İman, o vahşetli mezar-ı ekberi, ünsiyetli bir meclis-i münevver ve bir mecma-ı ahbap gösterir.

وَدَرْ چَپْ دِيدَمْ كِه: فَرْدَا قَبْرِ مَنْست

Sonra soldaki istikbale baktım, derman bulamadım. Belki yarınki gün, benim kabrim; ve istikbal ise, emsalimin ve nesl-i âtinin bir kabr-i ekberi suretinde görünüp, ünsiyet değil, belki vahşet verdi. **(Haşiye-2)**

Haşiye-2: İman ve huzur-u iman, o dehşetli kabr-i ekberi, sevimli saadet saraylarında bir davet-i Rahmâniye gösterir.

وَإِيمْرُوزْ: تَابُوتِ جِسْمِ پُرْ اِضْطِرَابِ مَنْست

Soldan dahi hayır görünmediği için, hazır güne baktım. Gördüm ki, şu gün, güya bir tabuttur. Hareket-i mezbuhânede olan cismimin cenazesini taşıyor. **(Haşiye-3)**

Haşiye-3: İman, o tabutu, bir ticaretgâh ve şaşaalı bir misafirhane gösterir.

بَرْ سَرِ عُمُرْ جَنَازَءِ مَنْ اِيسْتَادَه اَسْت

İşbu cihetten dahi devâ bulamadım. Sonra başımı kaldırıp şecere-i ömrümün başına baktım. Gördüm ki, o ağacın tek meyvesi benim cenazemdir ki, o ağacın üstünde duruyor, bana bakıyor. **(Haşiye-4)**

Haşiye-4: İman, o ağacın meyvesini cenaze değil, belki ebedî hayata mazhar ve ebedî saadete namzet olan ruhumun eskimiş yuvasından yıldızlarda gezmek için çıktığını gösterir.

دَرْ قَدَمْ: آبِ خَاكِ خِلْقَتِ مَنْ وَخَاكِسْتَرِ عِظَامِ مَنْ اَستْ

O cihetten dahi meyus olup başımı aşağıya eğdim. Baktım ki, aşağıda, ayak altında, kemiklerimin toprağı ile mebde-i hilkatimin toprağı birbirine karışmış gördüm. Derman değil, derdime dert kattı. **(Haşiye-5)**

Haşiye-5: İman, o toprağı, rahmet kapısı ve Cennet salonunun perdesi olduğunu gösterir.

چُونْ دَرْ پَسْ مِينِكَرَمْ، بِينَمْ: اِيْن دُنْيَاءِ بِى بُنْيَادْ هِيچْ دَرْ هِيچَسْت

Ondan dahi nazarı çevirip arkama baktım. Gördüm ki, esassız, fâni bir dünya, hiçlik derelerinde ve adem zulümatında yuvarlanıp gidiyor. Derdime merhem değil, belki vahşet ve dehşet zehrini ilâve etti. **(Haşiye-6)**

Haşiye-6: İman, o zulümatta yuvarlanan dünyayı, vazifesi bitmiş, mânâsını ifade etmiş, neticelerini kendine bedel vücutta bırakmış mektubât-ı Samedâniye ve sahâif-i nukuş-u Sübhâniye olduğunu gösterir.

وَدَرْ پِيشْ: اَنْدَازَءِ نَظَرْ مِيكُنَمْ، دَرِ قَبِرْ كُشَادَه اَسْت
وَرَاهِ اَبَدْ بَدُورِدِرَازْ بَدِيدَارسْت

Onda dahi hayır görmediğim için ön tarafıma, ileriye nazarımı gönderdim. Gördüm ki, kabir kapısı yolumun başında açık görünüp, onun arkasında ebede giden cadde, uzaktan uzağa nazara çarpıyor. **(Haşiye-7)**

Haşiye-7: İman, o kabir kapısını âlem-i nur kapısı ve o yol dahi saadet-i ebediye yolu olduğunu gösterdiğinden, dertlerime hem derman, hem merhem olur.

مَرَا جُزْ جُزْءِ اِخْتِيَارِى چِيزِى نِيسْت دَرْ دَسْت

İşte şu altı cihette ünsiyet ve teselli değil, belki dehşet ve vahşet aldığım onlara mukabil, benim elimde bir cüz-i ihtiyarîden başka hiçbir şey yoktur ki, ona dayanıp onunla mukabele edeyim. **(Haşiye-8)**

Haşiye-8: İman, o cüz-i lâyetecezzâ hükmündeki cüz-ü ihtiyarî yerine, gayr-ı mütenâhi bir kudrete istinad etmek için bir vesika verir. Ve belki iman bir vesikadır.

كِه اوُجُزْءْ هَمْ عَاجِزْ، هَمْ كُوتَاهُ، وَهَمْ كَمْ عَيَارَاسْت

Halbuki o cüz-i ihtiyarî denilen silâh-ı insanî hem âciz, hem kısadır. Hem ayarı noksandır. İcad edemez. Kisbden başka hiçbir şey elinden gelmez. **(Haşiye-9)**

Haşiye-9: İman, o cüz-i ihtiyarîyi, Allah namına istimal ettirip, her şeye karşı kâfi getirir. Bir askerin cüzî kuvvetini devlet hesabına istimal ettiği vakit, binler kuvvetinden fazla işler görmesi gibi...

نَه دَرْ مَاضِى مَجَالِ حُلُولْ، نَه دَرْ مُسْتَقْبَلْ مَدَارِ نُفُوذَاسْت

Ne geçmiş zamana hulûl edebilir, ne de gelecek zamana nüfuz edebilir. Mazi ve müstakbele ait emellerime ve elemlerime faidesi yoktur. **(Haşiye-10)**

Haşiye-10: İman, dizginini cism-i hayvanînin elinden alıp kalbe, ruha teslim ettiği için, maziye nüfuz ve müstakbele hulûl edebilir. Çünkü kalb ve ruhun daire-i hayatı geniştir.

مَيْدَانِ أُو إِينْ زَمَانِ حَالْ، وَيَكْ آنِ سَيَّالَسْت

O cüz-i ihtiyarînin meydan-ı cevelânı, kısacık şu zaman-ı hazır ve bir ân-ı seyyaldir.

بَا إِينَ هَمَه فَقْرَهَا وَضَعْفَهَا، قَلَمِ قُدْرَتِ تُو آشِكَارَه

نُوِشْتَه اَسْت، “دَرْ فِطْرَتِ مَا”: مَيْلِ اَبَدْ وَاَمَلِ سَرْمَدْ

İşte, şu bütün ihtiyaçlarımla ve zayıflığımla ve fakr ve aczimle beraber, altı cihetten gelen dehşetler ve vahşetlerle perişan bir halde iken, kalem-i kudretle sahife-i fıtratımda ebede uzanan arzular ve sermede yayılan emeller âşikâre bir surette yazılmıştır, mahiyetimde derc edilmiştir.

بَلْكِه هَرْچِه هَسْت، هَسْت

Belki dünyada ne varsa, nümuneleri fıtratımda vardır. Umum onlara karşı alâkadarım. Onlar için çalıştırıyorum, çalışıyorum.

دَائِرَءِ اِحْتِيَاجْ مَانَنْدِ دَآئِرَءِ مَدِّ نَظَرْ بُزُرْكِى دَارَسْت

İhtiyaç dairesi, nazar dairesi kadar büyüktür, geniştir.

خَيَالْ كُدَامْ رَسَدْ اِحْتِيَاجْ نِيزْرَسَدْ دَرْ دَسْت هَرْچِه نِيسْت دَرْ اِحْتِيَاجْ هَسْت

Hattâ, hayal nereye gitse, ihtiyaç dairesi dahi oraya gider; orada da hâcet vardır. Belki, her ne ki elde yok, ihtiyaçta vardır. Elde olmayan ihtiyaçta vardır; elde bulunmayan ise hadsizdir.

دَآئِرَءِ اِقْتِدَارِ هَمْچُو دَآئِرَءِ دَسْتِ كُوتَاهِ كُوتَاهَسْت

Halbuki daire-i iktidar, kısa elimin dairesi kadar kısa ve dardır.

پَسْ فَقْرُو حَاجَاتِ مَا بَقَدَرِ جِهَانَسْت

Demek, fakr ve ihtiyaçlarım dünya kadardır.

سَرْمَایَه‌ءِ مَا هَمْچُو: “جُزْء لاَ یَتَجَزّا” اَسْت

Sermayem ise, cüz-i lâyetecezzâ gibi cüz’î bir şeydir.

اِینْ جُزْءِ کُدَامْ وَاِینْ کَائِنَاتِ حَاجَاتِ کُدَامَسْت؟

İşte, şu cihan kadar ve milyarlar ile ancak istihsal edilen hâcet nerede? Ve bu beş paralık cüz-ü ihtiyarî nerede? Bununla onların mübayaasına gidilmez, bununla onlar kazanılmaz. Öyle ise başka bir çare aramak gerektir.

پَسْ دَرْرَاهِ تُو، أَزْاِینْ جُزْءْ نِیزْ بَازْمِی کُذَشْتَنْ چَارَءِ مَنْ اَسْت

O çare ise şudur ki: O cüz-i ihtiyarîden dahi vaz geçip, irade-i İlâhiyeye işini bırakıp, kendi havl ve kuvvetinden teberri edip, Cenâb-ı Hakkın havl ve kuvvetine iltica ederek hakikat-i tevekküle yapışmaktır. Yâ Rab! Madem çare-i necat budur; Senin yolunda o cüz-i ihtiyarîden vaz geçiyorum ve enaniyetimden teberri ediyorum.

تَا عِنَایَتِ تُو دَسْتَکِیرِ مَنْ شَوَدْ، رَحْمَتِ بِی نِهَایَتِ تُوپَنَاهِ مَنْ اَسْت

Ta, Senin inâyetin, acz ve zaafıma merhameten elimi tutsun. Hem, ta Senin rahmetin, fakr ve ihtiyacıma şefkat edip bana istinadgâh olabilsin, kendi kapısını bana açsın.

آنْ کَسْ کِه بَحْرِ بِی نِهَایَتِ رَحْمَتْ یَافْتَ اَسْتْ، تَکْیَه

نَه كُنَدْ بَرْاِينْ جُزْءِ اِخْتِيَارِى كِه يَكْ قَطْرَه سَرَابَسْت

Evet, her kim ki rahmetin nihayetsiz denizini bulsa, elbette bir katre serap hükmünde olan cüz-i ihtiyarına itimat etmez, rahmeti bırakıp ona müracaat etmez.

أَيْوَاهْ! اِينْ زَنْدِكَانِى هَمْ چُو خَابَسْت
وِينْ عُمْرِ بِى بُنْيَادْ هَمْ چوُ بَادَسْت

Eyvah, aldandık! Şu hayat-ı dünyeviyeyi sabit zannettik. O zan sebebiyle bütün bütün zayi ettik. Evet, şu güzerân-ı hayat bir uykudur; bir rüya gibi geçti. Şu temelsiz ömür dahi bir rüzgâr gibi uçar, gider.

اِنْسَانْ بَزَوَالْ دُنْيَا بَفَنَا اَسْت، آمَالْ بِى بَقَا آلاَمْ بَبَقَااَسْت

Kendine güvenen ve ebedî zanneden mağrur insan zevâle mahkûmdur, sür’atle gidiyor. Hane-i insan olan dünya ise, zulümat-ı ademe sukut eder. Emeller bekàsız, elemler ruhta bâki kalır.

بِيَا اَىْ نَفْسِ نَا فَرْجَامْ! وُجُودِ فَانِى خُودْرَا فَدَا كُنْ
خَالِقِ خُودْرَا كِه اِينْ هَسْتِى وَدِيعَه هَسْت

Madem hakikat böyledir. Gel, ey hayata çok müştak ve ömre çok talip ve dünyaya çok âşık ve hadsiz emellerle ve elemlerle müptelâ bedbaht nefsim! Uyan, aklını başına al! Nasıl ki yıldızböceği kendi ışıkçığına itimat eder, gecenin hadsiz zulümatında kalır. Balarısı

kendine güvenmediği için gündüzün güneşini bulur; bütün dostları olan çiçekleri, güneşin ziyasıyla yaldızlanmış müşahede eder.

Öyle de, kendine, vücuduna ve enaniyetine dayansan, yıldızböceği gibi olursun. Eğer sen fâni vücudunu, o vücudu sana veren Hâlıkın yolunda feda etsen, balarısı gibi olursun, hadsiz bir nur-u vücut bulursun. Hem feda et. Çünkü şu vücut sende vedia ve emanettir.

وَمُلْكِ اُو وَاُودَادَه فَنَا كُنْ تَا بَقَا يَابَدْ، اَزْاَنْ
سِرِّى كِه: “نَفْيِ النَفْى” اِثْبَاتَ سْت

Hem Onun mülküdür, hem O vermiştir. Öyle ise, minnet etmeyerek ve çekinmeyerek fena et, feda et, ta bekà bulsun. Çünkü nefy-i nefy ispattır. Yani, yok yok ise, o vardır. Yok, yok olsa, var olur.

خُدَايِ پُرْ كَرَمْ خُودْ مُلْكِ خُودْرَا مِى خَرَدْ اَزْتُو
بَهَايِ بِى گِرَانْ دَادَه بَرَايِ تُو نِگَاهْ دَارَاسْت

Hâlık-ı Kerîm, kendi mülkünü senden satın alıyor; Cennet gibi büyük bir fiyatı verir. Hem o mülkü senin için güzelce muhafaza ediyor, kıymetini yükselttiriyor. Yine sana hem bâki, hem mükemmel bir surette verecektir. Öyle ise, ey nefsim, hiç durma. Birbiri içinde beş kârlı bu ticareti yap. Ta beş hasâretten kurtulup, beş ribhi birden kazanasın.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Lâ Uhibbul âfilîn

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ [2]
لَقَدْ اَبْكَانِى نَعْىُ (لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ) مِنْ خَلِيلِ اللهِ

İbrahim Aleyhisselâmdan sudur ile kâinatın zevâl ve ölümünü ilân eden nây-ı [3] لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ beni ağlattırdı.

فَصَبَّتْ عَيْنُ قَلْبِى قَطَرَاتٍ بَاكِيَاتٍ مِنْ شُؤُنِ اللهِ

Onun için kalb gözü ağladı ve ağlayıcı katreleri döktü. Kalb gözü ağladığı gibi, döktüğü herbir damlası da o kadar hazindir; ağlattırıyor, güya kendisi de ağlıyor. O damlalar, gelecek Farisî fıkralardır.

لِتَفْسِيرِ كَلاَمٍ مِنْ حَكِيمٍ اَىْ نَبِىٍّ فِى كَلاَمِ اللهِ

İşte o damlalar ise, Nebiyy-i Peygamber olan bir hakîm-i İlâhînin Kelâmullah içinde bulunan bir kelâmının bir nevi tefsiridir.

نَمِى زِ يبَاسْت "اُفُولْدَه" گُمْ شُدَنْ مَحْبُوبْ

Güzel değil batmakla kaybolan bir mahbup. Çünkü zevâle mahkûm, hakikî güzel olamaz. Aşk-ı ebedî için yaratılan ve âyine-i Samed olan kalb ile sevilmez ve sevilmemeli.

نَمِی اَرْزَدْ “غُرُوبْدَه” غَیْب شُدَنْ مَطْلُوبْ

Bir matlup ki gurupta gaybûbet etmeye mahkûmdur; kalbin alâkasına, fikrin merakına değmiyor. Âmâle merci olamıyor. Arkasında gam ve kederle teessüf etmeye lâyık değildir. Nerede kaldı ki, kalb ona perestiş etsin ve ona bağlansın, kalsın!

نَمِی خَواهَمْ “فَنَادَه” مَحْوِ شُدَنْ مَقْصُودْ

Bir maksut ki fenâda mahvoluyor; o maksudu istemem. Çünkü fâniyim. Fâni olanı istemem, neyleyeyim?

نَمِی خَوانَمْ “زَوَالْدَه” دَفْن شُدَنْ مَعْبُودْ

Bir mâbud ki zevâlde defnoluyor; onu çağırmam, ona iltica etmem. Çünkü nihayetsiz muhtacım ve âcizim. Âciz olan, benim pek büyük dertlerime devâ bulamaz, ebedî yaralarıma merhem süremez. Zevâlden kendini kurtaramayan nasıl mâbud olur?

عَقْل فَرْیَادْ مِی دَارَدْ، نِدَاءِ (لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِینَ) مِی زَنَدْ رُوحْ

Evet, zahire müptelâ olan akıl, şu keşmekeş kâinatta perestiş ettiği şeylerin zevâlini görmekle meyusâne feryad eder. Ve bâki bir mahbubu arayan ruh dahi, [3] لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِینَ feryadını ilân ediyor.

نَمِی خٰواهَمْ نَمِی خٰوانَمْ نَمِی تَابَمْ فِرٰاقِی

İstemem, arzu etmem, tâkat getirmem mufarakati!

نَمِی اَرْزَدْ “مَرَاقَه” إِیْن زَوَالْ دَرْ پَسْ تَلاٰقِی

Der-akap zevâlle acılanan mülâkatlar, keder ve meraka değmez; iştiyaka hiç lâyık değildir. Çünkü zevâl-i lezzet elem olduğu gibi, zevâl-i lezzetin tasavvuru dahi bir elemdir. Bütün mecazî âşıkların divanları, yani aşknameleri olan manzum kitapları, şu tasavvur-u zevâlden gelen elemden birer feryattır. Herbirinin bütün divan-ı eş’ârının ruhunu eğer sıksan, elemkârâne birer feryat damlar.

أَزْا□نْ دَرْدِی کِرِینِ (لاَ□ اُحِبُّ اْلاٰفِلِینَ) مِی زَنَدْ قَلْبَمْ

İşte, o zevâl-âlûd mülâkatlar, o elemli mecazî muhabbetler derdinden ve belâsındandır ki, kalbim İbrahimvâri [3] لاَ□ اُحِبُّ اْلاٰفِلِینَ ağlamasıyla ağlıyor ve bağırıyor.

دَرْ اِیْن فَانِی بَقَاخَازِی بَقَاخِیزَدْ فَنَادَنْ

Eğer şu fâni dünyada bekà istiyorsan, bekà fenâdan çıkıyor. Nefs-i emmâre cihetiyle fenâ bul ki, bâki olasın.

فَنَا شُدْ، هَمْ فَدَا کُنْ، هَمْ عَدَمْ بِینْ، کِه اَزْ دُنْیَا “بَقَایَه” رَاهْ “فَنَادَنْ”

Dünyaperestlik esasatı olan ahlâk-ı seyyieden tecerrüd et, fâni ol. Daire-i mülkünde ve malındaki eşyayı Mahbub-u Hakikî yolunda feda et. Mevcudatın ademnümâ akıbetlerini gör. Çünkü şu dünyadan bekàya giden yol, fenâdan gidiyor.

فِکْرِ فِیزَارْ مِی دَارَدْ، أَنِینِ (لاَ□ اُحِبُّ اْلاٰفِلِینَ) مِی زَنَدْ وِجْدَانْ

Esbab içine dalan fikr-i insanî, şu zelzele-i zevâl-i dünyadan hayrette kalıp meyusâne fîzar ediyor. Vücud-u hakikî isteyen vicdan, İbrahimvâri [3] لاَ اُحِبُّ الاٰفِلِينَ enîniyle mahbubat-ı mecaziyeden ve mevcudat-ı zâileden kat’-ı alâka edip Mevcud-u Hakikîye ve Mahbub-u Sermedîye bağlanıyor.

بِدَانْ اَىْ نَفْسِ نَادَانَمْ ! كِه: دَرْهَرْ فَرْد اَزْ فَانِى دُو رَاهْ هَسْت بَا بَاقِى، دُو سِرِّ جَانْ جَانَانِى

Ey nâdan nefsim! Bil ki, çendan dünya ve mevcudat fânidir; fakat her fâni şeyde, bâkiye îsal eden iki yol bulabilirsin ve can ve canan olan Mahbub-u Lâyezâlin tecellî-i cemâlinden iki lem’ayı, iki sırrı görebilirsin. An şart ki, suret-i fâniyeden ve kendinden geçebilirsen...

كِه دَرْ نَعْمَتْهَا إِنْعَامْ هَسْت وَپَسْ اٰثَارَهَا اَسْمَا بِكِيرْ مَغْزِى، وَمِيزَنْ دَرْ فَنَا اﻟﻨْ قِشْرِ بِى مَعْنَا

Evet, nimet içinde in’âm görünür, Rahmân’ın iltifatı hissedilir. Nimetten in’âma geçsen, Mün’imi bulursun. Hem, her eser-i Samedânî, bir mektup gibi, bir Sâni-i Zülcelâlin esmâsını bildirir. Nakıştan mânâya geçsen, esmâ yoluyla Müsemmâyı bulursun. Madem şu masnuat-ı fâniyenin mağzını, içini bulabilirsin; onu elde et, mânâsız kabuğunu, kışrını acımadan fenâ şeyline atabilirsin.

بَلِى آثَارَهَا گُويَنْد: زِاَسْمَا لَفْظِ پُرْ مَعْنَا بِخَانْ مَعْنَا، وَمِيزَنْ دَرْ هَوَا آنْ لَفْظِ بِى سَوْدَا

Evet, masnuatta hiçbir eser yok ki, çok mânâlı bir lâfz-ı mücessem olmasın, Sâni-i Zülcelâlin çok esmâsını okutturmasın. Madem şu masnuat elfazdır, kelimat-ı kudrettir; mânâlarını oku, kalbine koy, mânâsız kalan elfâzı bilâpervâ zevâlin havasına at. Arkalarından alâkadarâne bakıp meşgul olma.

عَقْل فَرْيَادْ مِى دَارَدْ، غِيَاثِ (لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ) مِيزَنْ اَىْ نَفْسَمْ

İşte, zahirperest ve sermayesi âfâkî malûmattan ibaret olan akl-ı dünyevî, böyle silsile-i efkârı hiçe ve ademe incirar ettiğinden, hayretinden ve haybetinden meyusâne feryad ediyor. Hakikate giden bir doğru yol arıyor. Madem uful edenlerden ve zevâl bulanlardan ruh elini çekti. Kalb dahi mecazî mahbuplardan vaz geçti. Vicdan dahi fânilerden yüzünü çevirdi. Sen dahi, biçare nefsim, İbrahimvâri [3] لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ gıyâsını çek, kurtul.

چِه خُوشْ گُويَدْ اُو شَيْدَا "جَامِى" عَشْقِ خُوىْ

Fıtratı aşkla yoğrulmuş gibi sermest-i câm-ı aşk olan Mevlânâ Câmi, kesretten vahdete yüzleri çevirmek için, bak, ne güzel söylemiş:

يَكِى خَواهْ، يَكِى خَوانْ، يَكِى جُوىْ، يَكِى بِينْ، يَكِى دَانْ، يَكِى كُوىْ

demiştir.**(Haşiye)** Yani;

1. Yalnız Biri iste; başkaları istenmeye değmiyor.

2. Biri çağır; başkaları imdada gelmiyor.

3. Biri talep et; başkaları lâyık değiller.

4. Biri gör; başkaları her vakit görünmüyorlar, zevâl perdesinde saklanıyorlar.

5. Biri bil; marifetine yardım etmeyen başka bilmekler faidesizdir.

6. Biri söyle; Ona ait olmayan sözler mâlâyâni sayılabilir.

نَعَمْ صَدَقْتَ اَىْ جَامِى هُوَ الْمَطْلُوبُ هُوَ الْمَحْبُوبُ هُوَ الْمَقْصُودُ هُوَ الْمَعْبُوُدُ

Evet, Câmi', pek doğru söyledin. Hakikî mahbub, hakikî matlub, hakikî maksud, hakikî mâbud yalnız Odur.

كِه "لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُو" بَرَابَرْ مِيذَنَدْ عَالَمْ

Çünkü bu âlem, bütün mevcudatıyla, muhtelif dilleriyle, ayrı ayrı nağamâtıyla, zikr-i İlâhînin halka-i kübrâsında beraber [4] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ der, vahdâniyete şehadet eder. [3] لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ 'in açtığı yaraya merhem sürüyor ve alâkayı kestiği mecazî mahbuplara bedel bir Mahbub-u Lâyezâlîyi gösteriyor.

Haşiye: Yalnız bu satır Mevlânâ Câmî'nin kelâmıdır.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)[Yıldız] batıp gidince, [İbrahim] 'Ben batıp gidenleri sevmem' dedi. (En'âm Sûresi, 6:76)
3.)Ben batıp gidenleri sevmem (En'âm Sûresi, 6:76)
4.)Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Haşir Sûresi, 59:22)

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Ehl-i Gaflet ve Hidayetin Dünyalarını tasvir eden iki levha

Bundan yirmi beş sene kadar evvel İstanbul Boğazındaki Yuşa Tepesinde, dünyanın terkine karar verdiğim bir zamanda, bir kısım mühim dostlarım beni dünyaya, eski vaziyetime döndürmek için yanıma geldiler. Dedim: “Yarına kadar beni bırakınız; istihare edeyim.” Sabahleyin kalbime bu iki levha hutur etti. Şiire benzer, fakat şiir değiller. O mübarek hatıranın hatırı için ilişmedim. Geldiği gibi muhafaza edildi. Yirmi Üçüncü Sözün âhirine ilhak edilmişti. Makam münasebetiyle buraya alındı.

Birinci Levha

Ehl-i gaflet dünyasının hakikatini tasvir eder levhadır.
Beni dünyaya çağırma, Ona geldim fenâ gördüm.
Demâ gaflet hicab oldu Ve nur-u Hak nihan gördüm.
Bütün eşya u mevcudat Birer fâni muzır gördüm.
Vücut desen, onu giydim, Ah, ademdi, çok belâ gördüm.
Hayat desen onu tattım Azap-ender azap gördüm.
Akıl ayn-ı ikab oldu, Bekàyı bir belâ gördüm.
Ömür ayn-ı heva oldu, Kemâl ayn-ı heba gördüm.
Amel ayn-ı riya oldu, Emel ayn-ı elem gördüm.
Visal nefs-i zevâl oldu, Devâyı ayn-ı dâ gördüm.
Bu envar zulümat oldu, Bu ahbabı yetim gördüm.
Bu savtlar nây-ı mevt oldu, Bu ahyâyı mevat gördüm.
Ulûm evhâma kalb oldu, Hikemde bin sekam gördüm.
Lezzet ayn-ı elem oldu, Vücutta bin adem gördüm.
Habib desen onu buldum, Ah, firakta çok elem gördüm.

İkinci Levha

Ehl-i hidayet ve huzurun hakikat-i dünyalarına işaret eder levhadır.

Demâ gaflet zevâl buldu, Ve nur-u Hak ayan gördüm.
Vücut burhan-ı Zât oldu, Hayat, mir'ât-ı Haktır, gör.
Akıl miftah-ı kenz oldu, Fenâ, bâb-ı bekàdır, gör.
Kemâlin lem'ası söndü, Fakat şems-i cemâl var, gör.
Zevâl ayn-ı visal oldu, Elem ayn-ı lezzettir, gör.
Ömür nefs-i amel oldu, Ebed ayn-ı ömürdür, gör.
Zalâm zarf-ı ziya oldu, Bu mevtte hak hayat var, gör.
Bütün eşya enîs oldu, Bütün asvat zikirdir, gör.
Bütün zerrat-ı mevcudat Birer zâkir, müsebbih gör.
Fakrı kenz-i gınâ buldum, Aczde tam kuvvet var, gör.
Eğer Allah'ı buldunsa Bütün eşya senindir, gör.
Eğer Mâlik-i Mülke memlûk isen Onun mülkü senindir, gör.
Eğer hodbin ve kendi nefsine mâliksen Bilâ-addin belâdır, gör,
Bilâ-haddin azaptır, tad, Bilâ gayet ağırdır, gör.
Eğer hakikî abd-i hüdâbin isen, Hudutsuz bir safâdır, gör,
Hesapsız bir sevap var, tad, Nihayetsiz saadet gör.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Esma-i Hüsna Münacatı

Yirmi beş sene evvel Ramazan’da, ikindiden sonra Şeyh Geylânî’nin (k.s.) Esmâ-i Hüsnâ manzumesini okudum. Bana bir arzu geldi ki, Esmâ-i Hüsnâ ile bir münacat yazayım. Fakat o vakit bu kadar yazıldı. O kudsî üstadımın mübarek Münâcât-ı Esmâiyesine bir nazire yapmak istedim. Heyhat! Nazma istidadım yok. Yapamadım, noksan kaldı. Bu münacat, Otuz Üçüncü Sözün Otuz Üçüncü Mektubu olan Pencereler Risalesine ilhak edilmişti. Makam münasebetiyle buraya alındı.

هُوَ اْلبَاقِى

حَكِيمُ اْلقَضَايَا نَحْنُ فِى قَبْضِ حُكْمِهِ .. هُوَ الْحَكَمُ الْعَدْلُ لَهُ اْلاَرْضُ وَالسَّمَاءُ

عَلِيمُ الْخَفَايَا وَالْغُيُوبُ فِى مُلْكِهِ .. هُوَ الْقَادِرُ الْقَيُّومُ لَهُ الْعَرْشُ وَالثَّرَاءُ

لَطِيفُ الْمَزَايَاَ وَالنُّقُوشِ فِى صُنْعِهِ .. هُوَ الْفَاطِرُ الْوَدُودُ لَهُ الْحُسْنُ وَالْبَهَاءُ

جَلِيلُ الْمَرَايَا وَالشُّؤُونُ فِى خَلْقِهِ .. هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ لَهُ الْعِزُّ وَالْكِبْرِيَاءُ

بَدِيعُ الْبَرَايَا نَحْنُ مِنْ نَقْشِ صُنْعِهِ .. هُوَ الدَّائِمُ الْبَاقِى لَهُ الْمُلْكُ وَالْبَقَاءُ
كَرِيمُ الْعَطَايَا نَحْنُ مِنْ رَكْبِ ضَيْفِهِ .. هُوَ الرَّزَّاقُ الْكَافِى لَهُ الْحَمْدُ وَالثَّنَاءُ
جَمِيلُ الْهَدَايَا نَحْنُ مِنْ نَسْجِ عِلْمِهِ .. هُوَ الْخَالِقُ الْوَافِى لَهُ الْجُودُ وَالْعَطَاءُ
سَمِيعُ الشَّكَايَا وَالدُّعَاءِ لِخَلْقِهِ .. هُوَ الرَّاحِمُ الشَّافِى لَهُ الشُّكْرُ وَالثَّنَاءُ
غَفُورُ الْخَطَايَا وَالذُّنُوبُ لِعَبْدِهِ .. هُوَ الْغَفَّارُ الرَّحِيمُ لَهُ الْعَفْوُ وَالرِّضَاءُ

Ey nefsim! Kalbim gibi ağla ve bağır ve de ki:
Fâniyim, fâni olanı istemem.
Âcizim, âciz olanı istemem.
Ruhumu Rahmân’a teslim eyledim; gayr istemem.
İsterim, fakat bir yâr-ı bâki isterim.
Zerreyim, fakat bir şems-i sermed isterim.
Hiç ender hiçim, fakat bu mevcudatı umumen isterim.

1.)Odur Bâkî.
•O, hükmünü hikmetle icrâ eden Hakîmdir; biz de Onun hükmünün elindeyiz. Hakem olan O, Adl olan O; arz ve semâ Onundur.
•Mülkünde gizli olanı, gaip olanı O hakkıyla bilir. Kàdir olan O, Kayyûm olan O; Arş da, yer de Onundur.
•San’atının nakışlarında ve vasıflarında görünen Onun lûtfudur. Fâtır Odur, Vedûd O; mahlûkattaki bütün hüsün ve güzellikler Onundur.
•Mevcudat aynalarında ve mahlûkatının keyfiyâtında tezahür eden Onun

celâlidir. Melik Odur, Kuddûs O; izzet ve kibriyâ da Ona aittir.

- Mahlûkatını acaib-i san’at içinde icad eden Odur; biz de Onun san’atının nakışlarıyız. Dâim Odur, Bâkî O; mülk ve bekà Onundur.
- O atâsında pek kerîmdir; biz de Onun misafir kàfilelerindeniz. Rezzâk Odur, her hâcete Kâfi O; hamd ve senâ Ona mahsustur.
- Rahmet hediyelerinde görünen Onun cemâlidir. Biz de Onun ilminin mensucatındanız. Hâlık Odur, Vâfî O; cûd ve atâ Onundur.
- Mahlûkatının şikâyet ve duâlarını işiten Odur. Merhamet eden O, şifâ veren O; şükür ve senâ Ona mahsustur.
- Kullarının hatâ ve günahlarını bağışlayan da Odur. Gaffâr Odur, Rahîm O; af da, rızâ da Ondandır.

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

...Barla Yaylası,Çam, Katran, Ardıç Karakavağın Bir Meyvesidir

Barla Yaylası, çam, katran, ardıç, karakavağın bir meyvesidir

Makam münasebetiyle buraya alınmış. On Birinci Mektubun bir parçasıdır.

Bir vakit, esaretimde, dağ başında, azametli çam ve katran ve ardıç ağaçlarının heybetnümâ suretlerini, hayretfezâ vaziyetlerini temâşâ ederken, pek latîf bir rüzgâr esti. O vaziyeti, pek muhteşem ve şirin, velvele-âlûd bir zelzele-i raksnümâ, bir tesbihat-ı cezbe-edâ suretine çevirdiğinden, eğlence temâşası nazar-ı ibrete ve sem'-i hikmete döndü. Birden, Ahmed-i Cizrî'nin Kürtçe şu fıkrası:

هَرْكَسْ بِتَمَاشَا گِه حُسْنَاتَه زِهَرْ جَاى
تَشْبِيهِ نِگَارَانْ بِجَمَالاَتَه دِنَازِنْ

hatırıma geldi. Kalbim, ibret mânâlarını ifade için şöyle ağladı:

يا رَبْ! هَرْ حَىْ بِتَمَاشَاگِه صُنْعِ تُو زِهَرْ
جَاى بَتَازِى زِنَشِيبُ اَزْ فِرَازِى مَانَنْدِ
دَلاَلاَنْ بِنِدَاءِ بِآوَازِى دَمْ دَمْ زِ جَمَالِ
نَقْشِ تُودَرْ رَقَصْ بَازِى زِكَمَالِ صُنْعِ تُو
خُوشْ خُوشْ بِگَازِى زِ شِيرِينِى آوَازِ
خُودْ هَىْ هَىْ دِنَازِى أَزْوَىْ رَقْصِ آمَدْ

جَذْبَه خَوازِی اَزِیْن آثَارِ رَحْمَتْ یَافْت هَرْ
حَیْ دَرْسِ تَسْبِیحُ نَمَازِی اِیسْتَادَسْت هَرْ
یَکِی بَرْ سَنْگِ بَالاَ سَرْفِرَازِی دِرَاز
کَرْدَسْت دَسْتَهَارَا بَدَرْگَاهِ إِلٰهِی هَمْچُو
شَهْبَازِی بَه جُنْبِیدسْت زُلفْهَارَا بَه شَوْقَ
انْگِیزِ شَهْنَازِی بَبَالاَ مِیزَنَنْد أَزْ پَرْدَه هَایِ
“هَایِ هُویِ” عَشْق بَازِی مِیدِهَدْ هُوشَه
گِیرِینْهَایِ دَرِینْهَایِ زَوَالِی اَزْ حُبِّ مَجَازِی
بَرْ سَرِ مَحْمُودْهَا نَغْمَه هَایِ حُزْن اَنْگِیزِ
اَیَازِی مُرْدَهَارَا نَغْمَهَایِ اَزَلِی أَزْ حُزْن
اَنْگِیزِ نَوَازِی “رُوحَه” مِی آیَدْ اَزُو
زَمْزَمَهءِ نَازُو نِیَازِی قَلْب مِی خَوانْد
أَزِینْ آیَاتْهَا: سِرِّ تَوْحِیدْ زِعُلُوِّ نَظْمِ
إِعْجَازِی نَفْس مِی خَواهَدْ دَرْاِینْ
وَلُوَلَهَا.. زَلْزَلَهَا: ذَوْقِ بَاقِی دَرْ فَنَایِ
دُنْیَابَازِی عَقْل مِی بِینَدْ اَزِینْ زَمْزَمَهَا..
دَمْدَمَهَا: نَظْمِ خِلْقَتْ، نَقْشِ حِکْمَتْ،
کَنْزِ رَازِی اَرْزُو مِیدَارَدْ هَوَا اَزِینْ

هَمْهَمَهَا.. هُوهُوَهَا مَرْگِ خُودْ دَرْ تَرْگِ
اَذْوَاقِ مَجَازِى خَيَالْ بِينَدْ اَزِينْ اَشْجَارْ:
مَلاَئِكْ رَا جَسَدْ آمَدْ سَمَاوِى، بَاهَزَارَانْ
نَىْ اَزِينَ نَيْهَا شُنِيدَتْ هُوشْ: سِتَايِشْهَايِ
ذَاتِ حَىْ وَرَقْهَارَا زَبَانْ دَارَنْدَ هَمَه "هُو
هُو" ذِكْرآرَنْد بَه دَرْ مَعْنَايِ: حَىُّ حَىْ چُو
"لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُو" بَرَابَرْ مِيزَنْد هَرْ شَىْ
دَمَادَمْ جُويَدَنْد "يَا حَقْ" سَرَاسَرْ كُويَدَنْد:
""يَا حَىْ" بَرَابَرْ مِيزَنَنْد: "اَللهْ
فَيَا حَىُّ يَا قَيُّومُ بِحَقِّ اِسْمِ حَىِّ قَيُّومِ
حَيَاتِى دِهْ بَايِنْ قَلْبِ پَرِيشَانْ رَا
اِسْتِقَامَتْ دِهْ بَايِنْ عَقْلِ مُشَوَّشْ رَا...
اٰمِينْ

Barla Yaylası, Tepelice'de çam, katran, ardıç, karakavak meyvesi hakkında yazılan Farisî beyitlerin mânâsı:

هَرْكَسْ بِتَمَاشَا كِه حُسْنَاتَه زِهَرْ جَاى
تَشْبِيهِ نِگَارَانْ بِجَمَالاَتَه دِنَازِنْ

Hatırıma geldi; kalbim dahi ibret mânâlarını ifade için şöyle ağladı:

Yani, Senin temâşâna, hüsnüne, herkes her yerden koşup gelmiş. Senin cemâlinle nazdarlık ediyorlar.

يا رَبْ! هَرْ حَىْ بِتَمَاشَاگِه صُنْعِ تُو زِهَرْ جَاى بَتَازِى

Her zîhayat, Senin temâşâna, san’atın olan zemin yüzüne her yerden çıkıp bakıyorlar.

زِنَشِيبُ اَزْ فِرَازِى مَانَنْدِ دَلاَلاَنْ بِنِدَاءِ بِآوَازِى

Aşağıdan, yukarıdan dellâllar gibi çıkıp bağırıyorlar.

دَمْ دَمْ زِ جَمَالِ نَقْشِ تُوزِ هَوَايِ شَوْقِ تُودَرْ رَقْص بَازِى

(Nüsha-1) Senin cemâl-i nakşından keyiflenip, o dellâl-misal ağaçlar oynuyorlar.

زِكَمَالِ صُنْعِ تُو خُوشْ خُوشْ بِگَازِى

Senin kemâl-i san’atından neş’elenip güzel güzel sadâ veriyorlar.

زِ شِيرِينِى آوَازِ خُودْ هَىْ هَىْ دِنَازِى

Güya sadâlarının tatlılığı, onları da neş’elendirip nazeninâne bir naz ettiriyor.

اَزْوَىْ رَقْصَه آمَدْ جَذْبَه خَوازِى

İşte ondandır ki, şu ağaçlar raksa gelmiş, cezbe istiyorlar.

اَزِيْن آثَارِ رَحْمَتْ يَافْت هَرْ حَىْ دَرْسِ تَسْبِيحُ نَمَازِى

Şu rahmet-i İlâhiyenin âsârıyladır ki, her zîhayat, kendine mahsus tesbih ve namazın dersini alıyorlar.

اِیسْتَادَسْت هَرْ یَکِی بَرْ سَنْكِ بَالاَ سَرْفِرَازِی

Ders aldıktan sonra, herbir ağaç yüksek bir taş üstünde Arşa başını kaldırıp durmuşlar.

دِرَاز کَرْدَسْت دَسْتَهَارَا بَدَرْگَاهِ إِلٰهِی هَمْچُو شَهْبَازِی

Herbirisi, yüzler ellerini Şehbaz-ı Kalender **(Haşiye-1)** gibi dergâh-ı İlâhîye uzatıp muhteşem bir ibadet vaziyetini almışlar.

بَه جُنْبِیدسْت زُلفْهَارَا بَه شَوْقَ انْگِیزِ شَهْنَازِی

(Haşiye-2) Oynattırıyorlar zülüfvâri küçük dallarını; ve onunla, temâşâ edenlere de, latîf şevklerini ve ulvî zevklerini ihtar ediyorlar.

بَبَالاَ مِیزَنَنْد أَزْ پَرْدَه هَایِ “هَایِ هُویِ” عَشْق بَازِی

Aşkın “Hay Huy” perdelerinden en hassas tellere, damarlara dokunuyor gibi sadâ veriyorlar. **(Nüsha-2)**

مِیدِهَدْ هُوشَه گِیرِینْهَایِ دَرِینْهَایِ زَوَالِی اَزْ حُبِّ مَجَازِی

Fikre şu vaziyetten şöyle bir mânâ geliyor: Mecazî muhabbetlerin zevâl elemiyle gelen ağlayış, hem derinden derine hazin bir enîni ihtar ediyorlar.

بَرْ سَرِ مَحْمُودْهَا نَغْمَهَايِ حُزْن انْگِيزِ اَيَازِى

Mahmud’ların, yani Sultan Mahmud gibi mahbubundan ayrılmış bütün âşıkların başlarında, hüzün-âlûd mahbuplarının nağmesinin tarzını işittiriyorlar.

مُرْدَهَارَا نَغْمَهَايِ اَزَلِى اَزْ حُزْن اَنْگِيز نُوَازِى

Dünyevî sadâların ve sözlerin dinlemesinden kesilmiş olan ölmüşlere ezelî nağmeleri, hüzün-engiz sadâları işittiriyor gibi bir vazifesi var görünüyorlar.

رُوحَه” مِى اٰيَدْ اَزُو زَمْزَمَه‌ءِ نَازُو نِيَازِى“

Ruh ise, şu vaziyetten şöyle anladı ki: Eşya, tesbihat ile Sâni-i Zülcelâlin tecelliyât-ı esmâsına mukabele edip, bir naz-niyaz zemzemesidir, geliyor.

قَلْبْ مِيخَوانِدْ اَزِينْ اٰيَاتْهَا: سِرِّ تَوْحِيدْ زِعُلُوِّ نَظْمِ اِعْجَازِى

Kalb ise, şu herbiri birer âyet-i mücesseme hükmünde olan şu ağaçlardan sırr-ı tevhidi, bu i’câzın ulüvv-ü nazmından okuyor. Yani, hilkatlerinde o derece harika bir intizam, bir san’at, bir hikmet vardır ki, bütün esbab-ı kâinat birer fâil-i muhtar farz edilse ve toplansalar, taklit edemezler.

نَفْس مِى خَوَاهَدْ دَرِينْ وَلْوَلَهَا.. زَلْزَلَهَا: ذَوْقِ بَاقِى دَرْ فَنَايِ دُنْيَابَازِى

Nefis ise, şu vaziyeti gördükçe, bütün rû-yi zemin velvele-âlûd bir zelzele-i firakta yuvarlanıyor gibi gördü, bir zevk-i bâki aradı. “Dünyaperestliğin terkinde bulacaksın” mânâsını aldı.

عَقْل مِی بِینَدْ اَزِینْ زَمْزَمَهَا.. دَمْدَمَهَا: نَظْمِ خِلْقَتْ، نَقْشِ حِکْمَتْ، کَنْزِ رَازِی

Akıl ise, şu zemzeme-i hayvan ve eşcardan ve demdeme-i nebat ve havadan gayet mânidar bir intizam-ı hilkat, bir nakş-ı hikmet, bir hazine-i esrar buluyor. Herşey çok cihetlerle Sâni-i Zülcelâli tesbih ettiğini anlıyor.

آرْزُو مِیدَارَدْ هَوَا اَزِینْ هَمْهَمَهَا.. هُوهُوَهَا مَرْگِ خُودْ دَرْ تَرْکِ اَذْوَاقِ مَجَازِی

Heva-yı nefis ise, şu hemheme-i hava ve hevheve-i yapraktan öyle bir lezzet alıyor ki, bütün ezvâk-ı mecazîyi ona unutturup o heva-yı nefsin hayatı olan zevk-i mecazîyi terk etmekle bu zevk-i hakikatte ölmek istiyor.

خَیَالْ بِینَدْ اَزِینْ اَشْجَارْ: مَلاَئِكْ رَا جَسَدْ آمَدْ سَمَاوِی، بَاهَزَارَانْ نَیْ

Hayal ise görüyor: Güya şu ağaçların müekkel melâikeleri içlerine girip herbir dalında çok neyler takılan ağaçları ceset olarak giymişler. Güya Sultan-ı Sermedî, binler ney sadâsıyla muhteşem bir resm-i küşatta onlara onları giydirmiş ki, o ağaçlar câmid, şuursuz cisim gibi değil, belki gayet şuurkârâne, mânidar vaziyetleri gösteriyorlar.

اَزِینَ نَیْ هَا شُنِیدَتْ هُوشْ: سِتَایِشْهَایِ ذَاتِ حَیْ

İşte, o neyler, semâvî, ulvî bir musikîden geliyor gibi sâfi ve müessirdirler. Fikir, o neylerden, başta Mevlânâ Celâleddin-i Rumî olarak bütün âşıkların işittikleri elemkârâne teşekkiyât-ı firâkı işitmiyor. Belki, Zât-ı Hayy-ı Kayyûma karşı takdim edilen teşekkürat-ı Rahmâniyeyi ve tahmidat-ı Rabbâniyeyi işitiyor.

وَرَقْهَارَا زَبَانِ دَارَنْد هَمَه “هُوَ هُوَ”
ذِكْرآرَنْد بَدَرْ مَعْنَايِ: حَىُّ حَىْ

Madem ağaçlar birer ceset oldu. Bütün yapraklar dahi diller oldu. Demek herbiri, binler dilleriyle, havanın dokunmasıyla Hu, Hu zikrini tekrar ediyorlar. Hayatlarının tahiyyâtıyla, Sâniinin Hayy-ı Kayyûm olduğunu ilân ediyorlar.

چُو “لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُو” بَرَابَرْ مِيزَنْد هَرْ شَىْ

Çünkü, bütün eşya [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُو deyip, kâinatın azîm halka-i zikrinde beraber zikrederek çalışıyorlar.

دَمَادَمْ جُويَدَنْد “يَا حَقْ” سَرَاسَرْ گُويَدَنْد:
“يَا حَىْ” بَرَابَرْ مِيزَنَنْد: “اَللهْ”

Vakit-be-vakit, lisan-ı istidat ile, Cenâb-ı Haktan hukuk-u hayatını “Yâ Hak” deyip hazine-i rahmetten istiyorlar. Baştan başa da, hayata mazhariyetleri lisanıyla “Yâ Hayy“ ismini zikrediyorlar.

فَيَا حَىُّ يَا قَيُّومُ بِحَقِّ اِسْمِ حَىِّ قَيُّومِ
حَيَاتِى دِهْ بَايِنْ قَلْبِ پَرِيشَانْ رَا
اِسْتِقَامَتْ دِهْ بَايِنْ عَقْلِ مُشَوَّشْ رَا...
اٰمِينْ

Nüsha-1: زِهَوَايِ شَوْقِ تُو

Nüsha-2: Şu nüsha mezaristandaki ardıç ağacına bakar.

بَبَالاَ مِیزَنَنْد اَزْ پَرْدَه هَایِ هَایِ هُویِ چَرْخِ
بَازِی مُرْدَهَارَا نَغْمَهَایِ اَزَلِی اَزْخُزْن
اَنْگِیزِ نَوَازِی

Haşiye-1: Şehbaz-ı Kalender meşhur bir kahramandır ki, Şeyh Geylânî'nin irşadıyla dergâh-ı İlâhîye iltica edip mertebe-i velâyete çıkmıştır.

Haşiye-2: Şehnaz-ı Çelkezi, kırk örme saç ile meşhur bir dünya güzelidir.

1.)Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Haşir Sûresi, 59:22)

Sözler : 17.Söz : 2.Makam

Yıldızları Konuşturan Bir Yıldızname

Yıldızları Konuşturan Bir Yıldızname

Bir vakit Barla'da, Çam Dağında, yüksek bir mevkide, gecede semanın yüzüne baktım. Gelecek fıkralar birden hutur etti. Yıldızların lisan-ı hâl ile konuşmalarını hayalen işittim gibi bu yazıldı. Nazım ve şiir bilmediğim için, şiir kaidesine girmedi. Tahattur olduğu gibi yazılmış. Dördüncü Mektup ile Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfının âhirinden alınmıştır.

Yıldızları konuşturan bir yıldızname

Dinle de yıldızları, şu hutbe-i şirinine .. Nâme-i nurîn-i hikmet bak ne takrir eylemiş.

Hep beraber nutka gelmiş, hak lisanıyla derler .. "Bir Kadîr-i Zülcelâlin haşmet-i sultanına,

Birer burhan-ı nurefşânız vücud-u Sânia, .. Hem vahdete, hem kudrete şahitleriz biz.

Şu zeminin yüzünü yaldızlayan .. Nazenin mu'cizâtı çün melek seyranına,

Bu semânın arza bakan, Cennete dikkat eden .. Binler müdakkik gözleriz biz. **(Haşiye)**

Tûbâ-yı hilkatten semâvât şıkkına .. Hep kehkeşan ağsânına,

Bir Cemîl-i Zülcelâlin dest-i hikmetle takılmış .. Pek güzel meyveleriyiz biz.

Şu semâvât ehline birer mescid-i seyyar .. Birer hane-i devvar, birer ulvî âşiyâne,

Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i cebbar .. Birer tayyareleriz biz.

Bir Kadîr-i Zülkemâlin, bir Hakîm-i Zülcelâlin .. Birer mu'cize-i kudret, birer harika-i san'at-ı Hâlıkane,

Birer nadire-i hikmet, birer dâhiye-i hilkat .. Birer nur âlemiyiz biz.

Böyle yüz bin dille yüz bin burhan gösteririz .. İşittiririz insan olan insana.

Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü, .. Hem işitmez sözümüzü. Hak söyleyen âyetleriz biz.

Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize musahharız. Müsebbihiz, zikrederiz âbidâne

Kehkeşanın halka-i kübrâsına mensup birer meczuplarız biz

dediklerini hayalen dinledim.

Haşiye-1: Yani, Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığı olan zeminin yüzünde hadsiz mu'cizât-ı kudret teşhir edildiğinden, semâvat âlemindeki melâikeler, o mu'cizâtı ve o harikaları temâşâ ettikleri gibi, ecrâm-ı semâviyenin gözleri hükmünde olan yıldızlar dahi, güya melâikeler gibi, zemin yüzündeki nazenin masnuatı gördükçe, Cennet âlemine bakıyorlar. O muvakkat harikaları bâki bir surette Cennette dahi müşahede ediyorlar gibi, bir zemine, bir Cennete bakıyorlar; yani o iki âleme nezaretleri var demektir.

Sözler : 18.Söz

On Sekizinci Söz

Bu Sözün iki makamı var. İkinci Makamı daha yazılmamıştır. Birinci Makamı Üç Noktadır.

•1.Nokta: İnsanın fahra hakkı yoktur
•2.Nokta: Allah herşeyi en güzel şekilde yarattı. [Secde:7]
•3.Nokta: Ubudiyet - Rububiyet daireleri ve Hz.Muhammed
•Fecir Vaktinde Ağlayan bir Kalbin Ağlayan Ağlamalarıdır.

Sözler : 18.Söz : 1.Nokta

1.Nokta: İnsanın fahra hakkı yoktur

Birinci Nokta

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
لاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا اَتَوْا ﴿2﴾
وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلاَ
تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ اَلِيمٌ

Nefs-i emmâreme bir sille-i tedip

Ey fahre meftun, şöhrete müptelâ, medhe düşkün, hodbinlikte bîhemtâ, sersem nefsim!

Eğer binler meyve veren incirin menşei olan küçücük bir çekirdeği ve yüz salkım ona takılan üzümün siyah kurucuk çubuğu, bütün o meyveleri, o salkımları kendi hünerleri olduğu ve onlardan istifade edenler o çubuğa, o çekirdeğe medih ve hürmet etmek lâzım olduğu hak bir dâvâ ise, senin dahi sana yüklenen nimetler için fahre, gurura belki bir hakkın var.

Halbuki sen, daim zemme müstehaksın. Zira o çekirdek ve o çubuk gibi değilsin. Senin bir cüz-i ihtiyarın bulunmakla, o nimetlerin kıymetlerini fahrinle tenkis ediyorsun, gururunla tahrip ediyorsun ve küfranınla iptal ediyorsun ve temellükle gasp ediyorsun.

Senin vazifen fahir değil, şükürdür. Sana lâyık olan şöhret değil, tevazudur, hacâlettir. Senin hakkın medih değil, istiğfardır, nedâmettir. Senin kemâlin hodbinlik değil, hüdâbinliktedir.

Evet, sen, benim cismimde, âlemdeki tabiata benzersin. İkiniz hayrı kabul etmek, şerre merci olmak için yaratılmışsınız. Yani, fâil ve masdar değilsiniz; belki münfail ve mahalsiniz. Yalnız bir tesiriniz var. O da, hayr-ı mutlaktan gelen hayrı güzel bir surette kabul etmemenizden, şerre sebep olmanızdır.

Hem siz birer perde yaratılmışsınız, tâ güzelliği görülmeyen zahirî çirkinlikler size isnad edilip, Zât-ı Mukaddese-i İlâhiyenin tenzihine vesile olasınız. Halbuki, bütün bütün vazife-i fıtratınıza zıt bir suret giymişsiniz. Kabiliyetsizliğinizden hayrı şerre kalb ettiğiniz halde, Hâlıkınızla güya iştirak edersiniz! Demek nefisperest, tabiatperest gayet ahmak, gayet zalimdir.

Hem deme ki, "Ben mazharım. Güzele mazhar ise güzelleşir." Zira, temessül etmediğinden, mazhar değil, memer olursun.

Hem deme ki, "Halk içinde ben intihap edildim. Bu meyveler benimle gösteriliyor. Demek bir meziyetim var." Hayır, hâşâ! Belki herkesten evvel sana verildi; çünkü herkesten ziyade sen müflis ve muhtaç ve müteellim olduğundan en evvel senin eline verildi. **(Haşiye)**

Haşiye: Hakikaten, ben de bu münazarada Yeni Said nefsini bu derece ilzam ve iskât etmesini çok beğendim ve "Bin bârekâllah" dedim.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Yaptıkları kötülüklerle sevinen ve yapmadıkları hayırla övülmekten hoşlanan kimseleri, sakın azaptan kurtulurlar zannetme. Onlar için pek acı bir azap vardır. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:188)

Sözler : 18.Söz : 2.Nokta

2.Nokta: Allah herşeyi en güzel şekilde yarattı. [Secde: 7]

İkinci Nokta

اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ [1] âyetinin bir sırrını izah eder. Şöyle ki:

Herşeyde, hattâ en çirkin görünen şeylerde, hakikî bir hüsün ciheti vardır. Evet, kâinattaki herşey, her hadise, ya bizzat güzeldir, ona hüsn-ü bizzat denilir; veya neticeleri cihetiyle güzeldir ki, ona hüsn-ü bilgayr denilir. Bir kısım hadiseler var ki, zahiri çirkin, müşevveştir. Fakat o zahirî perde altında gayet parlak güzellikler ve intizamlar var. Ezcümle:

Bahar mevsiminde fırtınalı yağmur, çamurlu toprak perdesi altında, nihayetsiz güzel çiçek ve muntazam nebâtâtın tebessümleri saklanmış. Ve güz mevsiminin haşin tahribatı, hazin firak perdeleri arkasında, tecelliyât-ı celâliye-i mazharı olan kış hadiselerinin tazyikinden ve tâzibinden muhafaza etmek için, nazdar çiçeklerin dostları olan nazenin hayvancıkları vazife-i hayattan terhis etmekle beraber, o kış perdesi altında nazenin, taze, güzel bir bahara yer ihzar etmektir. Fırtına, zelzele, veba gibi hadiselerin perdeleri altında gizlenen pek çok mânevî çiçeklerin inkişafı vardır. Tohumlar gibi neşvünemasız kalan birçok istidat çekirdekleri, zahiri çirkin görünen hadiseler yüzünden sünbüllenip güzelleşir. Güya umum inkılâplar ve küllî tahavvüller birer mânevî yağmurdur.

Fakat insan, hem zahirperest, hem hodgâm olduğundan, zahire bakıp çirkinlikle hükmeder. Hodgâmlık cihetiyle, yalnız kendine bakan netice ile muhakeme ederek şer olduğuna hükmeder. Halbuki, eşyanın insana ait gayesi bir ise, Sâniinin esmâsına ait binlerdir.

Meselâ, kudret-i fâtıranın büyük mu’cizelerinden olan dikenli otları ve ağaçları muzır, mânâsız telâkki eder. Halbuki onlar, otların ve ağaçların mücehhez kahramanlarıdırlar.

Meselâ, atmaca kuşu serçelere tasliti, zahiren rahmete uygun gelmez. Halbuki, serçe kuşunun istidadı, o taslitle inkişaf eder.

Meselâ, “kar“ı pek bâridâne ve tatsız telâkki ederler. Halbuki, o bârid, tatsız perdesi altında o kadar hararetli gayeler ve öyle şeker gibi tatlı neticeler vardır ki, tarif edilmez.

Hem insan, hodgâmlık ve zahirperestliğiyle beraber, herşeyi kendine bakan yüzüyle muhakeme ettiğinden, pek çok mahz-ı edebî olan şeyleri hilâf-ı edep zanneder.

Meselâ, alet-i tenasül-ü insan, insan nazarında bahsi hacâlet-âverdir. Fakat şu perde-i hacâlet, insana bakan yüzdedir. Yoksa, hilkate, san’ata ve gayât-ı fıtrata bakan yüzler öyle perdelerdir ki, hikmet nazarıyla bakılsa ayn-ı edeptir, hacâlet ona hiç temas etmez.

İşte, menba-ı edep olan Kur’ân-ı Hakîmin bazı tâbirâtı bu yüzler ve perdelere göredir. Nasıl ki, bize görünen çirkin mahlûkların ve hadiselerin zahirî yüzleri altında gayet güzel ve hikmetli san’at ve hilkatine bakan güzel yüzler var ki, Sâniine bakar; ve çok güzel perdeler var ki, hikmetleri saklar; ve pek çok zahirî intizamsızlıklar ve karışıklıklar var ki, pek muntazam bir kitabet-i kudsiyedir.

1.)O [Allah] herşeyi en güzel şekilde yarattı. (Secde Sûresi, 32:7)

Sözler : 18.Söz : 3.Nokta

3.Nokta: Ubudiyet - Rububiyet daireleri ve Hz.Muhammed

Üçüncü Nokta

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى [1] يُحْبِبْكُمُ اللهُ

Madem kâinatta hüsn-ü san’at, bilmüşahede vardır ve kat’îdir. Elbette, risalet-i Ahmediye (a.s.m.), şuhud derecesinde bir kat’iyetle sübutu lâzım gelir. Zira, şu güzel masnuattaki hüsn-ü san’at ve ziynet-i suret gösteriyor ki, onların San’atkârında ehemmiyetli bir irade-i tahsin ve kuvvetli bir taleb-i tezyin vardır. Ve şu irade ve talep ise, o Sânide ulvî bir muhabbet ve masnularında izhar ettiği kemâlât-ı san’atına karşı kudsî bir rağbet var olduğunu gösteriyor. Ve şu muhabbet ve rağbet ise, masnuat içinde en münevver ve mükemmel fert olan insana daha ziyade müteveccih olup temerküz etmek ister.

İnsan ise, şecere-i hilkatin zîşuur meyvesidir. Meyve ise, en cemiyetli ve en uzak ve en ziyade nazarı âmm ve şuuru küllî bir cüz’îdir. Nazarı âmm ve şuuru küllî zat ise, o San’atkâr-ı Zülcemâle muhatap olup görüşen ve küllî şuurunu ve âmm nazarını tamamen Sâniinin perestişliğine ve san’atının istihsanına ve nimetinin şükrüne sarf eden en yüksek, en parlak bir fert olabilir.

Şimdi iki levha, iki daire görünüyor:

Biri, gayet muhteşem, muntazam bir daire-i Rububiyet ve gayet musannâ, murassâ bir levha-i san’at.

Diğeri, gayet münevver, müzehher bir daire-i ubûdiyet ve gayet vâsi, câmi’ bir levha-i tefekkür ve istihsan ve teşekkür ve iman vardır —ki, ikinci daire, bütün kuvvetiyle birinci dairenin namına hareket eder.

İşte, o Sâniin bütün makàsıd-ı san’atperverânesine hizmet eden o daire reisinin ne derece o Sâni ile münasebettar ve onun nazarında ne kadar mahbup ve makbul olduğu bilbedâhe anlaşılır.

Acaba hiç akıl kabul eder mi ki, şu güzel masnuâtın bu derece san’atperver, hattâ ağzın her çeşit tadını nazara alan in’âmperver San’atkârı, Arş ve ferşi çınlattıracak bir velvele-i istihsan ve takdir içinde, ber ve bahri cezbeye getirecek bir zemzeme-i şükran ve tekbirle, perestişkârâne Ona müteveccih olan en güzel masnuuna karşı lâkayt kalsın ve onunla konuşmasın ve alâkadarâne onu resul yapıp güzel vaziyetinin başkalara da sirayet etmesini istemesin?

Kellâ! Konuşmamak ve onu resul yapmamak mümkün değil...

اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْاِسْلاَمُ [2]

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ [3]

عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

1.) De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)
2.) Şüphesiz ki, Allah katında makbul olan din, İslâm dinidir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:19)
3.) Muhammed, Allah’ın resulüdür. Onunla beraber olanlar da, kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler. (Fetih Sûresi, 48:29)

Sözler : 18.Söz : Tazarru

Fecir Vaktinde Ağlayan bir Kalbin Ağlayan Ağlamalarıdır.

Firkatli ve gurbetli bir esarette, fecir vaktinde ağlayan bir kalbin ağlayan ağlamalarıdır

Seherlerde eser bâd-ı tecellî
Uyan ey gözlerim vakt-i seherde.
İnâyethah zidergâh-ı İlâhi
Seherdir ehl-i zenbin tevbegâhı,
Uyan ey kalbim vakt-i fecirde,
Bikün tevbe, bicu gufran, zidergâh-ı İlâhî.

سَحَرْ حَشْرِيسْت، دَرُو هُشْيَارْ دَرْ [1]
تَسْبِيحْ هَمَه شَىْ
بَخَوابِ غَفْلَتْ سَرْسَمْ نَفْسَمْ حَتَى كَىْ؟
عُمُرْ عَصْرِيسْت سَفَرْ بَاقَبِرْمِى بَايَدْ
زِهَرْحَىْ
بِبَرْخِيزْ نَمَازِى چُونِيَازِى كُو بِكُنْ آوَازِى
چُونْ نَىْ

بَكُو: يَارَبْ! پَشِيمَانَمْ، خَجِيلَمْ، شَرْمَشَارَمْ اَزْ گُنَاهِ بِى شُمَارَمْ، پَرِيشَانَمْ، ذَلِيلَمْ، أَشْك بَارَمْ اَزْحَيَاتْ بِى قَرَارَمْ، غَرِيبَمْ، بِى كَسَمْ، ضَعِيفَمْ، نَا تُوَانَمْ، عَلِيلَمْ، عَاجِزَمْ، إِخْتِيَارَمْ، بِى اِخْتِيَارَمْ، آلاَمَانْ گُويَمْ، عَفُو جُويَمْ، مَدَدْ خَواهَمْ زِ دَرْ كَاهَتْ اِلَهِى!

1.) Seher bir haşirdir. Uyanık ve uyuyan herşey tesbihdedir. Ey sersem nefsim, ne zaman uyanacaksın? Ömür bir asır da olsa her canlının kabre seferi gerekiyor. Namaza kalk, ney avazı gibi niyaz eyle. Yâ Rab! pişmanım; utanıyorum, sayısız günahımdan ar ediyorum. Zelîlim, istikrarsız yaşamaktan göz yaşı döküyorum. Garibim, kimsesizim, yalnızım, zayıfım, güçsüzüm, sakatım, âcizim, hem ihtiyarım, hem irâdesizim. El-amân diyorum, İlâhî dergâhından yardım istiyorum.

Sözler : 19.Söz

19.Söz: Risalet-i Ahmediye

On Dokuzuncu Söz

Risalet-i Ahmediyeye dairdir

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّداً بِمَقَالَتِى وَلٰكِنْ [1] مَدَحْتُ مَقَالَتِى بِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ

Evet, şu Söz güzeldir. Fakat onu güzelleştiren, güzellerin güzeli olan evsâf-ı Muhammediyedir.

- 1.Reşha: Rabbimizi bize anlatan üç külli muarrif
- 2.Reşha: Onun risaletine şehadet eden afaki ve enfüsi deliller
- 3.Reşha: Onun, hilkat-i alem hakkındaki suallere mukni cevapları
- 4.Reşha: Onun getirdiği nur alemin şeklini değiştirir
- 5.Reşha: Onun getirdiği nur alemin kıymetini yükseltir
- 6.Reşha: Onun ubudiyet ve risalet ciheti
- 7.Reşha: Onun akıllar, nefisler ve ruhlar üzerindeki etkisi
- 8.Reşha: Onun yaptığı inkılab-ı azimdeki muvaffakiyeti
- 9.Reşha: Onun tebliğde cesareti
- 10.Reşha: Onun haber verdiği meselelerin ehemmiyeti
- 11.Reşha: Onun haberlerinde sağlam ve güvenilir olması
- 12.Reşha: Onun bütün mahlukat namına Allaha duası
- 13.Reşha: Onun dualarının kabülünün katiyyeti
- 14.Reşha: Kur'an hakkında

1.)Ben sözlerimle Muhammed’i (a.s.m.) övmüş olmadım; aslında sözlerimi

Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmla övmüş ve güzelleştirmiş oldum. (İmam Rabbânî, Mektubat, 1:58)

Sözler : 19.Söz : 1.Resha

1.Reşha: Rabbimizi bize anlatan üç külli muarrif

On Dört Reşahâtı tazammun eden On Dördüncü Lem'anın

Birinci Reşhası

Rabbimizi bize tarif eden üç büyük, küllî muarrif var: Birisi şu kitab-ı kâinattır ki, bir nebze şehadetini on üç Lem'a ile Arabî Nur Risalesinden On Üçüncü Dersten işittik. Birisi şu kitab-ı kebîrin âyet-i kübrâsı olan Hâtemü'l-Enbiyâ Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Birisi de Kur'ân-ı Azîmüşşandır. Şimdi, şu ikinci burhan-ı nâtıkı olan Hâtemü'l-Enbiyâ Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımalıyız, dinlemeliyiz.

Evet, o burhanın şahs-ı mânevîsine bak:

Sath-ı arz bir mescid, Mekke bir mihrap, Medine bir minber; o burhan-ı bâhir olan Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm bütün ehl-i imana imam, bütün insanlara hatip, bütün enbiyaya reis, bütün evliyaya seyyid, bütün enbiya ve evliyadan mürekkep bir halka-i zikrin serzâkiri; bütün enbiya hayattar kökleri, bütün evliya tarâvettar semereleri bir şecere-i nuraniyedir ki, herbir dâvâsını, mu'cizatlarına istinat eden bütün enbiya ve kerametlerine itimat eden bütün evliya tasdik edip imza ediyorlar.

Zira, o Lâ ilâhe illâllah der, dâvâ eder. Bütün sağ ve sol, yani mazi ve müstakbel taraflarında saf tutan o nuranî zâkirler, aynı kelimeyi tekrar ederek, icmâ ile, mânen Sadakte ve bilhakkı natakte derler.

Hangi vehmin haddi var ki, böyle hesapsız imzalarla teyid edilen bir müddeâya parmak karıştırsın?

Sözler : 19.Söz : 2.Resha

2.Reşha: Onun risaletine şehadet eden afaki ve enfüsi deliller

İkinci Reşha

O nuranî burhan-ı tevhid, nasıl ki iki cenâhın icmâ ve tevatürüyle teyid ediliyor. Öyle de, Tevrat ve İncil gibi kütüb-ü semâviyenin **(Haşiye)** yüzler işârâtı ve irhâsâtın binler rumuzâtı ve hâtiflerin meşhur beşârâtı ve kâhinlerin mütevatir şehâdâtı ve şakk-ı kamer gibi binler mu'cizâtının delâlâtı ve şeriatın hakkaniyeti ile teyid ve tasdik ettikleri gibi, zâtında gayet kemâldeki ahlâk-ı hamîdesi ve vazifesinde nihayet hüsnündeki secâyâ-yı gàliyesi ve kemâl-i emniyeti ve kuvvet-i imanını ve gayet itminanını ve nihayet vüsukunu gösteren fevkalâde takvâsı, fevkalâde ubûdiyeti, fevkalâde ciddiyeti, fevkalâde metaneti, dâvâsında nihayet derecede sadık olduğunu güneş gibi âşikâre gösteriyor.

Haşiye: Hüseyin-i Cisrî Risale-i Hamidiye'sinde yüz on dört işârâtı o kitaplardan çıkarmıştır. Tahriften sonra bu kadar bulunsa, elbette daha evvel çok tasrihat varmış.

Sözler : 19.Söz : 3.Resha

3.Reşha: Onun, hilkat-i alem hakkındaki suallere mukni cevapları

Üçüncü Reşha

Eğer istersen, gel, Asr-ı Saadete, Ceziretü'l-Araba gideriz. Hayalen olsun, onu vazife başında görüp ziyaret ederiz.

İşte, bak: Hüsn-ü sîret ve cemâl-i suretle mümtaz bir zâtı görüyoruz ki, elinde mu'ciznümâ bir kitap, lisanında hakaik-âşinâ bir hitap, bütün benî Âdeme, belki cin ve inse ve meleğe, belki bütün mevcudata karşı bir hutbe-i ezeliyeyi tebliğ ediyor. Sırr-ı hilkat-i âlem olan muammâ-i acibânesini hal ve şerh edip ve sırr-ı kâinat olan tılsım-ı muğlâkını fetih ve keşfederek, bütün mevcudattan sorulan, bütün ukulü hayret içinde meşgul eden üç müşkül ve müthiş sual-i azîm olan "Necisin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" suallerine mukni, makbul cevap verir.

Sözler : 19.Söz : 4.Resha

4.Reşha: Onun getirdiği nur alemin şeklini değiştirir

Dördüncü Reşha

Bak, öyle bir ziya-yı hakikat neşreder ki, eğer onun o nuranî daire-i hakikat-i irşadından hariç bir surette kâinata baksan, elbette kâinatın şeklini bir matemhane-i umumî hükmünde ve mevcudatı birbirine ecnebî, belki düşman ve câmidâtı dehşetli cenazeler ve bütün zevilhayatı zevâl ve firakın sillesiyle ağlayan yetimler hükmünde görürsün.

Şimdi bak, onun neşrettiği nur ile, o matemhane-i umumî, şevk u cezbe içinde bir zikirhaneye inkılâp etti. O ecnebî, düşman mevcudat, birer dost ve kardeş şekline girdi. O câmidât-ı meyyite-i sâmite, birer mûnis memur, birer musahhar hizmetkâr vaziyetini aldı. Ve o ağlayıcı ve şekvâ edici, kimsesiz yetimler, birer tesbih içinde zâkir veya vazife paydosundan şâkir suretine girdi.

Sözler : 19.Söz : 5.Resha

5.Reşha: Onun getirdiği nur alemin kıymetini yükseltir

Beşinci Reşha

Hem o nur ile, kâinattaki harekât, tenevvüat, tebeddülât, tagayyürat, mânâsızlıktan ve abesiyetten ve tesadüf oyuncaklığından çıkıp, birer mektubat-ı Rabbâniye, birer sahife-i âyât-ı tekvîniye, birer merâyâ-yı esmâ-i İlâhiye ve âlem dahi bir kitab-ı hikmet-i Samedâniye mertebesine çıktılar.

Hem insanı bütün hayvânâtın mâdûnuna düşüren hadsiz zaaf ve aczi, fakr ve ihtiyâcâtı ve bütün hayvanlardan daha bedbaht eden, vasıta-ı nakl-i hüzün ve elem ve gam olan aklı o nurla nurlandığı vakit, insan bütün hayvanat, bütün mahlûkat üstüne çıkar. O nurlanmış acz, fakr, akıl ile, niyaz ile nazenin bir sultan ve fîzar ile nazdar bir halife-i zemin olur.

Demek o nur olmazsa kâinat da, insan da, hattâ herşey dahi hiçe iner. Evet, elbette böyle bedî bir kâinatta böyle bir zat lâzımdır. Yoksa kâinat ve eflâk olmamalıdır.

Sözler : 19.Söz : 6.Resha

6.Reşha: Onun ubudiyet ve risalet ciheti

Altıncı Reşha

İşte, o zat, bir saadet-i ebediyenin muhbiri, müjdecisi, bir rahmet-i bînihâyenin kâşifi ve ilâncısı ve saltanat-ı Rububiyetin mehâsininin dellâlı, seyircisi ve künûz-u esmâ-i İlâhiyenin keşşâfı, göstericisi olduğundan, böyle baksan-yani ubûdiyeti cihetiyle-onu bir misal-i muhabbet, bir timsal-i rahmet, bir şeref-i insaniyet, en nuranî bir semere-i şecere-i hilkat göreceksin. Şöyle baksan—yani risaleti cihetiyle—bir burhan-ı hak, bir sirac-ı hakikat, bir şems-i hidayet, bir vesile-i saadet görürsün.

İşte, bak: Nasıl berk-i hâtıf gibi, onun nuru şarktan garbı tuttu. Ve nısf-ı arz ve hums-u beşer, onun hediye-i hidayetini kabul edip hırz-ı can etti. Bizim nefis ve şeytanımıza ne oluyor ki, böyle bir zâtın bütün dâvâlarının esası olan Lâ ilâhe illâllah'ı, bütün meratibiyle beraber kabul etmesin?

Sözler : 19.Söz : 7.Resha

7.Reşha: Onun akıllar, nefisler ve ruhlar üzerindeki etkisi

Yedinci Reşha

İşte, bak: Şu cezire-i vâsiada vahşî ve âdetlerine mutaassıp ve inatçı muhtelif akvâmı, ne çabuk âdât ve ahlâk-ı seyyie-i vahşiyânelerini def'aten kal' ve ref' ederek, bütün ahlâk-ı hasene ile teçhiz edip bütün âleme muallim ve medenî ümeme üstad eyledi. Bak, değil zahirî bir tasallut, belki akılları, ruhları, kalbleri, nefisleri fetih ve teshir ediyor. Mahbub-u kulûb, muallim-i ukul, mürebbi-i nüfus, sultan-ı ervah oldu.

Sözler : 19.Söz : 8.Resha

8.Reşha: Onun yaptığı inkılab-ı azimdeki muvaffakiyeti

Sekizinci Reşha

Bilirsin ki, sigara gibi küçük bir âdeti, küçük bir kavimde, büyük bir hâkim, büyük bir himmetle, ancak daimî kaldırabilir. Halbuki, bak: Bu zat, büyük ve çok âdetleri, hem inatçı, mutaassıp, büyük kavimlerden, zahirî küçük bir kuvvetle, küçük bir himmetle, az bir zamanda ref edip, yerlerine öyle secâyâ-yı âliyeyi—ki dem ve damarlarına karışmış derecede sabit olarak—vaz ve tesbit eyliyor. Bunun gibi daha pek çok harika icraatı yapıyor.

İşte, şu Asr-ı Saadeti görmeyenlere, Ceziretü'l-Arabı gözlerine sokuyoruz. Haydi, yüzer feylesofu alsınlar, oraya gitsinler, yüz sene çalışsınlar! O zâtın o zamana nisbeten bir senede yaptığının yüzden birisini acaba yapabilirler mi?

Sözler : 19.Söz : 9.Resha

9.Reşha: Onun tebliğde cesareti

Dokuzuncu Reşha

Hem bilirsin: Küçük bir adam, küçük bir haysiyetle, küçük bir cemaatte, küçük bir meselede, münazaralı bir dâvâda, hicapsız, pervâsız, küçük fakat hacâlet-âver bir yalanı, düşmanları yanında hilesini hissettirmeyecek derecede teessür ve telâş göstermeden söyleyemez.

Şimdi bak bu zâta: Pek büyük bir vazifede, pek büyük bir vazifedar, pek büyük bir haysiyetle, pek büyük emniyete muhtaç bir halde, pek büyük bir cemaatte, pek büyük husumet karşısında, pek büyük meselelerde, pek büyük dâvâda, pek büyük bir serbestiyetle, bilâpervâ, bilâtereddüt, bilâhicap, telâşsız, samimî bir safvetle, büyük bir ciddiyetle, hasımlarının damarlarına dokunduracak şedit, ulvî bir surette söylediği sözlerinde hiç hilâf bulunabilir mi? Hiç hile karışması mümkün müdür? Kellâ!

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى [1] Evet, hak aldatmaz, hakikatbîn aldanmaz. Hak olan mesleği hileden müstağnîdir, Hakikatbînin gözüne hayalin ne haddi var ki hakikat görünsün, aldatsın?

1.)Onun sözü, kendisine vahyolunandan başka birşey değildir. (Necm Sûresi, 53:4)

Sözler : 19.Söz : 10.Resha

10.Reşha: Onun haber verdiği meselelerin ehemmiyeti

Onuncu Reşha

İşte, bak: Ne kadar merak-âver, ne kadar cazibedar, ne kadar lüzumlu, ne kadar dehşetli hakaikı gösterir ve mesâili ispat eder. Bilirsin ki, en ziyade insanı tahrik eden meraktır. Hattâ, eğer sana denilse, “Yarı ömrünü, yarı malını versen, Kamerden ve Müşteriden biri gelir, Kamerde ve Müşteride ne var, ne yok, ahvâlini sana haber verecek. Hem doğru olarak senin istikbalini ve başına ne geleceğini doğru olarak haber verecek”; merakın varsa, vereceksin.

Halbuki, şu zat öyle bir Sultanın ahbârını söylüyor ki, memleketinde Kamer, bir sinek gibi, bir pervane etrafında döner. O Arz olan o pervane ise, bir lâmba etrafında pervaz eder. Ve o Güneş olan lâmba ise, o Sultanın binler menzillerinden bir misafirhanesinde, binler misbahlar içinde bir lâmbasıdır.

Hem öyle acaip bir âlemden hakikî olarak bahsediyor ve öyle bir inkılâptan haber veriyor ki, binler küre-i arz bomba olsa, patlasalar, o kadar acip olmaz. Bak, onun lisanında [1] إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ .. إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ .. اَلْقَارِعَةُ gibi sûreleri işit. Hem öyle bir istikbalden doğru olarak haber veriyor ki, şu dünyevî istikbal ona nisbeten bir katre serap hükmündedir.

Hem öyle bir saadetten pek ciddî olarak haber veriyor ki, bütün saadet-i dünyeviye ona nisbeten bir berk-i zâilin bir şems-i sermede nisbeti gibidir.

1.)Güneş dürülüp toplandığında... (Tekvir Sûresi, 81:1)
Gök yarıldığı zaman... (İnfitar Sûresi, 82:1)
Çarpacak olan felâket... (Kària Sûresi, 101:1)

Sözler : 19.Söz : 11.Resha

11.Reşha: Onun haberlerinde sağlam ve güvenilir olması

Onbirinci Reşha

Böyle acip ve muammâ-âlûd şu kâinatın perde-i zahiriyesi altında, elbette ve elbette böyle acaip bizi bekliyor. Böyle acaibi haber verecek, böyle harika ve fevkalâde mu'ciznümâ bir zat lâzımdır.

Hem bu zâtın gidişatından görünüyor ki, o görmüş ve görüyor ve gördüğünü söylüyor.

Hem bizi nimetleriyle perverde eden şu semâvât ve arzın İlâhı bizden ne istiyor, marziyâtı nedir; pek sağlam olarak bize ders veriyor.

Hem bunlar gibi daha pek çok merak-âver, lüzumlu hakaikı ders veren bu zâta karşı herşeyi bırakıp ona koşmak, onu dinlemek lâzım gelirken, ekser insanlara ne olmuş ki, sağır olup kör olmuşlar, belki divane olmuşlar ki bu hakkı görmüyorlar, bu hakikati işitmiyorlar, anlamıyorlar?

Sözler : 19.Söz : 12.Resha

12.Reşha: Onun bütün mahlukat namına Allaha duası

Onikinci Reşha

İşte, şu zat, şu mevcudat Hâlıkının vahdâniyetinin hakkaniyeti derecesinde hak bir burhan-ı nâtık, bir delil-i sadık olduğu gibi, haşrin ve saadet-i ebediyenin dahi bir burhan-ı katıı, bir delil-i sâtııdır. Belki, nasıl ki o zat, hidayetiyle saadet-i ebediyenin sebeb-i husulü ve vesile-i vusulüdür; öyle de, duasıyla, niyazıyla o saadetin sebeb-i vücudu ve vesile-i icadıdır. Haşir meselesinde geçen1 şu sırrı, makam münasebetiyle tekrar ederiz.

İşte, bak: O zat öyle bir salât-ı kübrâda dua ediyor ki, güya şu cezire, belki arz, onun azametli namazıyla namaz kılar, niyaz eder.

Bak, hem öyle bir cemaat-i uzmâda niyaz ediyor ki, güya benî Âdemin zaman-ı Âdemden asrımıza, kıyamete kadar bütün nuranî, kâmil insanlar, ona ittibâ ile iktidâ edip duasına âmin diyorlar.

Hem bak, öyle bir hâcet-i âmme için dua ediyor ki, değil ehl-i arz, belki ehl-i semâvât, belki bütün mevcudat, niyazına, “Evet, yâ Rabbenâ, ver, biz dahi istiyoruz” deyip iştirak ediyorlar.

Hem öyle fakirâne, öyle hazinâne, öyle mahbubâne, öyle müştakâne, öyle tazarrukârâne niyaz ediyor ki, bütün kâinatı ağlattırıyor, duasına iştirak ettiriyor.

Bak, hem öyle bir maksat, öyle bir gaye için dua ediyor ki, insanı ve âlemi, belki bütün mahlûkatı esfel-i sâfilînden, sukuttan, kıymetsizlikten, faidesizlikten, âlâ-yı illiyyîne, yani kıymete, bekàya, ulvî vazifeye çıkarıyor.

Bak, hem öyle yüksek bir fizâr-ı istimdatkârâne ve öyle tatlı bir niyaz-ı istirhamkârâne ile istiyor, yalvarıyor ki, güya bütün mevcudata ve semâvâta ve Arşa işittirip, vecde getirip, duasına “Âmin Allahümme âmin” dedirtiyor.

Bak, hem öyle Semî, Kerîm bir Kadîrden, öyle Basîr, Rahîm bir Alîmden hâcetini istiyor ki, bilmüşahede, en hafî bir zîhayatın en hafî bir hâcetini, bir niyazını görür, işitir, kabul eder, merhamet eder. Çünkü istediğini—velev lisan-ı hâl ile olsun—verir. Ve öyle bir suret-i hakîmâne, basîrâne, rahîmânede verir ki, şüphe bırakmaz, bu terbiye ve tedbir öyle bir Semî ve Basîr ve öyle bir Kerîm ve Rahîme hastır.

Sözler : 19.Söz : 13.Resha

13.Reşha: Onun dualarının kabülünün katiyyeti

Onüçüncü Reşha

Acaba bütün efâzıl-ı benî Âdemi arkasına alıp, arz üstünde durup, Arş-ı Âzama müteveccihen el kaldırıp dua eden şu şeref-i nev-i insan ve ferîd-i kevn ü zaman ve bihakkın fahr-i kâinat ne istiyor?

Bak, dinle: Saadet-i ebediye istiyor. Bekà istiyor. Lika istiyor. Cennet istiyor. Hem, merâyâ-yı mevcudatta ahkâmını ve cemâllerini gösteren bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiye ile beraber istiyor. Hattâ, eğer rahmet, inâyet, hikmet, adalet gibi hesapsız o matlubun esbab-ı mucibesi olmasaydı, şu zâtın tek duası, baharımızın icadı kadar kudretine hafif gelen şu Cennetin binasına sebebiyet verecekti.

Evet, nasıl ki onun risaleti şu dâr-ı imtihanın açılmasına sebebiyet verdi. Öyle de, onun ubûdiyeti dahi öteki dârın açılmasına sebeptir. Acaba ehl-i akıl ve tahkike [1] لَيْسَ فِى الْاِمْكَانِ اَبْدَعُ مِمَّا كَانَ dedirten şu meşhud intizam-ı fâik, şu rahmet içinde kusursuz hüsn-ü san'at ve misilsiz cemâl-i Rububiyet, hiç böyle bir çirkinliği, böyle bir merhametsizliği, böyle bir intizamsızlığı kabul eder mi ki, en cüz'î, en ehemmiyetsiz arzuları, sesleri ehemmiyetle işitip ifa etsin; en ehemmiyetli, en lüzumlu arzuları ehemmiyetsiz görüp işitmesin, anlamasın, yapmasın? Hâşâ ve kellâ!. Yüz bin defa hâşâ! Böyle bir cemâl, böyle bir çirkinliği kabul etmez, çirkin olmaz.

Yahu, ey hayalî arkadaşım! Şimdilik kâfidir, geri gitmeliyiz. Yoksa, yüz sene şu zamanda, şu cezirede kalsak, yine o zâtın garaib-i icraatını ve acaib-i vezâifini, yüzden birisine tamamen ihata edip temâşâsında doyamayız. Şimdi, gel, üstünde döneceğimiz her

asra birer birer bakacağız. Bak, nasıl her asır, o şems-i Hidâyet'ten aldıkları feyz ile çiçek açmışlar! Ebu Hanife, Şafiî, Bayezid-i Bistamî, Şah-ı Geylânî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî gibi milyonlar münevver meyveler veriyor.

Meşhudâtımızın tafsilâtını başka vakte tâlik edip, o mu’ciznümâ ve hidayet-edâya, bir kısım kat’î mu’cizâtına işaret eden bir salâvat getirmeliyiz.

عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ
مِنَ الرَحْمٰنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ، سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلَاةٍ
وَاَلْفُ اَلْفِ سَلَامٍ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ.
عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْجِيلُ
وَالزَّبُورُ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ
وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَاَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَكَوَاهِنُ
الْبَشَرِ وَانْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلَاةٍ وَسَلَامٍ بِعَدَدِ
اَنْفَاسِ اُمَّتِهِ عَلٰى مَنْ جَآئَتْ لِدَعْوَتِهِ
الشَّجَرُ، وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ،
وَاَظَلَّتْهُ الْغَمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ وَشَبَعَ مِنْ
صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِائَاتٌ مِنَ الْبَشَرِ، وَنَبَعَ
اَلْمَآءُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

كَالْكَوْثَرِ، وَاَنْطَقَ اللهُ لَهُ الضَّبَّ وَالظَّبْىَ وَالْجِذْعَ وَالزِّرَاعَ وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالْمَدَرَ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ سَيِّدِنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَسَلاَمٍ بِعَدَدِ كُلِّ الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِى الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَحْمٰنِ فِي مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ. وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا يَآ اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا.. اٰمِينَ

Şuâât-ı Mârifetü’n-Nebî namındaki Türkçe bir risalede ve On Dokuzuncu Mektupta ve şu Sözde icmâlen işaret ettiğimiz delâil-i nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) beyan etmişim. Hem onda Kur’ân-ı Hakîmin vücuh-u i’câzı icmâlen zikredilmiş. Yine Lemeât namında Türkçe bir risalede ve Yirmi Beşinci Sözde Kur’ân’ın kırk vech ile mu’cize olduğunu icmâlen beyan ve kırk vücuh-u i’câzına işaret etmişim. O kırk vecihte, yalnız nazımda olan belâğati, İşârâtü’l-İ’câz namındaki bir tefsir-i Arabîde, kırk sahife içinde yazmışım. Eğer ihtiyacın varsa şu üç kitaba müracaat edebilirsin.

1.)İmkân dairesinde, şu varlık âleminden daha mükemmeli, daha üstünü yoktur. (İmam-ı Gazâlî, İhyâu Ulûmi’d-Dîn 4:258; İbni Arabî, el-Fütûhâtü’l-Mekkiyye, 1:53, 4:154)

2.)Rahmânü’r-Rahîmden, Arş-ı Âzamdan gelen Furkan-ı Hakîmin kendisine indiği Efendimiz Muhammed’e, ümmetinin hasenatı adedince milyonlar salât

ve milyonlar selâm olsun. Risaleti Tevrat, İncil ve Zebur'da müjdelenen; nübüvveti irhâsâtla, cinlerin hâtifleriyle, insanlık âleminin evliyalarıyla, beşerin kâhinleriyle müjdelenen; bir işaretiyle ay parçalanan Efendimiz Muhammed'e, ümmetinin hasenâtı adedince milyonlar salât ve selâm olsun. Davetine ağaçların koşup geldiği, duâsıyla yağmurun hemen iniverdiği, sıcaktan korumak için bulutların ona gölge yaptığı, bir ölçek yemeğiyle yüzlerce insanın doyduğu, parmaklarının arasından üç defa kevser gibi suların çağladığı, onun hürmetine Allah'ın, kertenkeleyi, ceylânı, ağaç kütüğünü, zehirli keçinin kolunu, deveyi, dağı, taşı ve toprağı konuşturduğu, Miracın sahibi ve gözünün asla şaşmadığı o mu'cize-i kübrâda ruyetullaha mazhar olan Efendimiz ve Şefîimiz Muhammed'e, Kur'ân'ın ilk indiği zamandan kıyamete kadar onu okuyan herbir okuyucunun okuduğu herbir kelimenin hava dalgalarının aynalarına Rahmân'ın izniyle yansıyan bütün kelimelerinin bütün harfleri adedince, milyonlar salât ve selâm olsun. Bütün bu salâvatlardan herbiri hürmetine bizi bağışla, ey İlâhımız, bize merhamet et. Âmin.

Sözler : 19.Söz : 14.Resha

14.Reşha: Kur'an hakkında

Ondördüncü Reşha

Mahzen-i mu’cizat ve mu’cize-i kübrâ olan Kur’ân-ı Hakîm, nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) ile vahdâniyet-i İlâhiyeyi o derece kat’î ispat ediyor ki, başka burhana hâcet bırakmıyor. Biz de onun tarifine ve medar-ı tenkit olmuş bir iki lem’a-i i’câzına işaret ederiz.

İşte, Rabbimizi bize tarif eden Kur’ân-ı Hakîm,

•şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi,
•şu sahâif-i arz ve semâda müstetir künûz-u esmâ-i İlâhiyenin keşşafı,
•şu sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikın miftâhı,
•şu âlem-i şehadet perdesi arkasındaki âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliyenin hazinesi,
•şu âlem-i mâneviye-i İslâmiyenin güneşi, temeli, hendesesi,
•âvâlim-i uhreviyenin haritası,
•Zât ve sıfât ve şuûn-u İlâhiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, burhan-ı nâtıkı, tercüman-ı sâtıı,
•şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi, hikmet-i hakikîsi, mürşid ve hâdîsi,
•hem bir kitab-ı hikmet ve şeriat,
•hem bir kitab-ı dua ve ubûdiyet,
•hem bir kitab-ı emir ve davet,
•hem bir kitab-ı zikir ve marifet gibi,

bütün hâcât-ı mâneviyesine karşı birer kitap ve bütün muhtelif ehl-i mesâlik ve meşârib olan evliya ve sıddıkînin, asfiya ve muhakkikînin herbirinin meşreplerine lâyık birer risale ibraz eden bir kütüphane-i mukaddesedir.

Sebeb-i kusur tevehhüm edilen tekraratındaki lem’a-i i’câza bak ki: Kur’ân hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı davet olduğundan, içinde tekrar müstahsendir, belki elzemdir ve eblâğdır. Ehl-i kusurun zannı gibi değil. Zira, zikrin şe’ni, tekrar ile

tenvirdir. Duanın şe'ni, terdad ile takrirdir. Emir ve davetin şe'ni, tekrar ile te'kittir.

Hem herkes her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya muktedir olamaz, fakat bir sûreye galiben muktedir olur. Onun için, en mühim makàsıd-ı Kur'âniye ekser uzun sûrelerde derc edilerek, herbir sûre bir küçük Kur'ân hükmüne geçmiş. Demek, hiç kimseyi mahrum etmemek için, tevhid ve haşir ve kıssa-i Musa gibi bazı maksatlar tekrar edilmiş.

Hem cismânî ihtiyaç gibi, mânevî hâcat dahi muhteliftir. Bazısına insan her nefes muhtaç olur: cisme hava, ruha Hû gibi. Bazısına her saat: Bismillâh gibi ve hâkezâ... Demek, tekrar-ı âyet, tekerrür-ü ihtiyaçtan ileri gelmiş ve o ihtiyaca işaret ederek, uyandırıp teşvik etmek, hem iştiyakı ve iştihayı tahrik etmek için tekrar eder.

Hem Kur'ân müessistir, bir din-i mübînin esasatıdır ve şu âlem-i İslâmiyetin temelleridir ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi değiştirip muhtelif tabakata, mükerrer suallerine cevaptır. Müessise, tesbit etmek için tekrar lâzımdır. Te'kid için terdad lâzımdır. Te'yid için takrir, tahkik, tekrir lâzımdır.

Hem öyle mesâil-i azîme ve hakaik-ı dakikadan bahsediyor ki, umumun kalblerinde yerleştirmek için, çok defa muhtelif suretlerde tekrar lâzımdır.

Bununla beraber, sureten tekrardır. Fakat, mânen herbir âyetin çok mânâları, çok faideleri, çok vücuh ve tabakatı vardır. Herbir makamda ayrı bir mânâ ve faide ve maksatlar için zikrediliyor.

Hem Kur'ân'ın, mesâil-i kevniyenin bazısında ipham ve icmâli ise, irşadî bir lem'a-i i'cazdır. Ehl-i ilhâdın tevehhüm ettikleri gibi medar-ı tenkit olamaz ve sebeb-i kusur değildir.

Eğer desen: "Acaba neden Kur'ân-ı Hakîm, felsefenin mevcudattan bahsettiği gibi etmiyor? Bazı mesâili mücmel bırakır; bazısını, nazar-ı umumîyi okşayacak, hiss-i âmmeyi rencide etmeyecek, fikr-i avâmı tâciz edip yormayacak bir suret-i basitâne-i zahirânede söylüyor."

Cevaben deriz ki: Felsefe hakikatin yolunu şaşırmış; onun için... Hem geçmiş derslerden ve Sözlerden elbette anlamışsın ki, Kur'ân-ı Hakîm şu kâinattan bahsediyor, tâ Zât ve sıfât ve esmâ-i İlâhiyeyi bildirsin. Yani, bu kitab-ı kâinatın maânîsini anlattırıp, tâ Hâlıkını

tanıttırsın. Demek, mevcudata kendileri için değil, belki Mûcidleri için bakıyor. Hem umuma hitap ediyor. İlm-i hikmet ise mevcudata mevcudat için bakıyor. Hem hususan ehl-i fenne hitap ediyor. Öyle ise, madem ki Kur'ân-ı Hakîm mevcudatı delil yapıyor, burhan yapıyor; delil zahirî olmak, nazar-ı umuma çabuk anlaşılmak gerektir. Hem madem ki Kur'ân-ı Mürşid bütün tabakat-ı beşere hitap eder. Kesretli tabaka ise tabaka-i avamdır. Elbette, irşad ister ki, lüzumsuz şeyleri ipham ile icmal etsin; ve dakik şeyleri temsil ile takrib etsin; ve muğâlatalara düşürmemek için, zahirî nazarlarında bedihî olan şeyleri lüzumsuz, belki zararlı bir surette tağyir etmemektir.

Meselâ güneşe der, "Döner bir siracdır, bir lâmbadır." Zira, güneşten, güneş için, mahiyeti için bahsetmiyor. Belki bir nevi intizamın zembereği ve nizamın merkezi olduğundan, intizam ve nizam ise Sâniin âyine-i marifeti olduğundan bahsediyor.

Evet, der: (1) اَلشَّمْسُ تَجْرِى *"Güneş döner."* Bu **"döner"** tabiriyle, kış-yaz, gece-gündüzün deverânındaki muntazam tasarrufât-ı kudreti ihtar ile azamet-i Sânii ifham eder. İşte, bu "dönmek" hakikati ne olursa olsun, maksud olan ve hem mensuc, hem meşhud olan intizama tesir etmez.

Hem der: (2) وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجاً Şu **"sirac"** tabiriyle, âlemi bir kasır suretinde, içinde olan eşya ise insana ve zîhayata ihzar edilmiş müzeyyenat ve mat'ûmat ve levazımat olduğunu ve güneş dahi musahhar bir mumdar olduğunu ihtar ile, rahmet ve ihsan-ı Hâlıkı ifham eder.

Şimdi bak, şu sersem ve geveze felsefe ne der? Bak, diyor ki: "Güneş bir kütle-i azîme-i mâyia-i nâriyedir. Ondan fırlamış olan seyyârâtı etrafında döndürüp, cesâmeti bu kadar, mahiyeti böyledir, şöyledir..." Mûhiş bir dehşetten, müthiş bir hayretten başka, ruha bir kemâl-i ilmî vermiyor. Bahs-i Kur'ân gibi etmiyor.

Buna kıyasen, bâtınen kof, zâhiren mutantan felsefî meselelerin ne kıymette olduğunu anlarsın. Onun şaşaa-i surisine aldanıp Kur'ân'ın gayet mu'ciznümâ beyanına karşı hürmetsizlik etme.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ شِفَاءً لَنَا وَلِكَاتِبِهِ [3] وَاَمْثَالِهِ مِنْ كُلِّ دَاءٍ، وَمُونِساً لَنَا وَلَهُمْ فِى حَيَاتِنَا وَبَعْدَ مَمَاتِنَا، وَفِى الدُّنْيَا قَرِينًا، وَفِى الْقَبْرِ مُونِسًا، وَفِى الْقِيَامَةِ شَفِيعًا، وَعَلَى الصِّرَاطِ نُوراً، وَمِنَ النَّارِ سِتْراً وَحِجَاباً، وَفِى الْجَنَّةِ رَفِيقًا، وَاِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلاً وَاِمَامًا، بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ وَيَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، اٰمِينَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ، اٰمِينَ، اٰمِينَ

İHTAR: Arabî Risaletü’n-Nur’da On Dördüncü Reşhanın Altı Katresi, bahusus Dördüncü Katrenin Altı Nüktesi, Kur’ân-ı Hakîmin kırk kadar envâ-ı i’câzından on beşini beyan eder. Ona iktifâen burada ihtisar ettik. İstersen ona müracaat et; bir hazine-i mu’cizat bulursun.

1.)Güneş döner. (Yâsin Sûresi, 36:38)
2.)Güneşi bir kandil yaptı. (Nuh Sûresi, 71:16)
3.)Allah’ım! Kur’ân’ı bize, bu risalenin kâtibine ve onun emsali olan zatlara her türlü dert için şifa kıl. Bize ve onlara, hayatımızda ve ölümümüzden sonra Kur’ân ile ünsiyet ettir. Kur’ân’ı bu dünyada bir dost, kabirde bir mûnis, kıyamette bir şefaatçi, sırat üzerinde bir nur, ateşe karşı bir siper ve hicap,

Cennette bir refik ve bütün hayırlar için bir yol gösterici ve imam kıl. Bütün bunları bize fazlınla, cûdunla, kereminle ve rahmetinle ihsan et, ey kerem sahiplerinin en kerîmi ve merhametlilerin en merhametlisi olan Rabbimiz. Âmin. Allahım! Furkan-ı Hakîmin kendisine indirildiği zâta ve bütün âl ve ashâbına salât ve selâm et. Âmin, âmin.

Sözler : 20.Söz

Yirminci Söz

İki Makamdır

•1.Makam: Kur'ana dair bir kaç vesvesenin izahı
•2.Makam: Kur'anın medeniyet harikalarına işaretleri

Sözler : 20.Söz : 1.Makam

1.Makam: Kur'ana dair bir kaç vesvesenin izahı

Birinci Makam

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ [2]
فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَ
اِنَّ اللهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً [3]
ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِىَ [4]
كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً

Birgün şu âyetleri okurken, İblis'in ilkaatına karşı Kur'ân-ı Hakîmin feyzinden üç nükte ilham edildi. Vesvesenin sureti şudur:

Dedi ki: "Dersiniz, 'Kur'ân mu'cizedir; hem nihayetsiz belâğattedir; hem umuma her vakitte hidayettir.' Halbuki, şöyle bazı hâdisât-ı cüz'iyeyi tarihvâri bir surette musırrâne tekrar etmekte ne mânâ var? Bir ineği kesmek gibi bir vakıa-i cüz'iyeyi o kadar mühim tavsifatla böyle zikretmek, hattâ o sûre-i azîmeye de el-Bakara tesmiye etmekte ne münasebet var? Hem de "Âdem'e secde" olan hadise, sırf bir emr-i gaybîdir. Akıl ona yol bulamaz; kavî bir imandan sonra teslim ve iz'an edilebilir. Halbuki Kur'ân umum ehl-i akla ders veriyor. Çok yerlerde [5] اَفَلاَ يَعْقِلُونَ der, akla havale eder.

Hem taşların tesadüfî olan bazı hâlât-ı tabiiyesini ehemmiyetle beyan etmekte ne hidayet var?”

İlham olunan nüktelerin sureti şudur:

- 1.Nükte: Talim-i esma meselesindeki külli hakikat
- 2.Nükte: İcl hadisesindeki külli düstur
- 3.Nükte: Taşların fıtri hareketlerini bahsetmekte ki belagat ciheti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Meleklere ‘Âdem’e secde edin’ dediğimizde, İblis hariç hepsi secde etti. (Bakara Sûresi, 2:34)
3.)Allah size bir inek kesmenizi emrediyor. (Bakara Sûresi, 2:67)
4.)Sonra, bütün bunların ardından kalbiniz yine katılaştı. Sanki taş kesildi, hattâ taştan da katılaştı. (Bakara Sûresi, 2:74)
5.)Hiç düşünmüyorlar mı? (Yâsin Sûresi, 36:68)

Sözler : 20.Söz : 1.Makam : 1.Nükte

1.Nükte: Talim-i esma meselesindeki külli hakikat

Birinci Nükte

Kur’ân-ı Hakîmde çok hâdisât-ı cüz’iye vardır ki, herbirisinin arkasında bir düstur-u küllî saklanmış ve bir kanun-u umumînin ucu olarak gösteriliyor. Nasıl ki, [1] عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاۤءَ كُلَّهَا Hazret-i Âdem’in melâikelere karşı kabiliyet-i hilâfet için bir mu’cizesi olan tâlim-i esmâdır ki, bir hadise-i cüz’iyedir. Şöyle bir düstur-u küllînin ucudur ki:

Nev-i beşere câmiiyet-i istidat cihetiyle tâlim olunan hadsiz ulûm ve kâinatın envâına muhit pek çok fünun ve Hâlıkın şuûnât ve evsâfına şâmil kesretli maarifin tâlimidir ki, nev-i beşere, değil yalnız melâikelere, belki semâvât ve arz ve dağlara karşı emanet-i kübrâyı haml dâvâsında bir rüçhaniyet vermiş; ve heyet-i mecmuasıyla arzın bir halife-i mânevîsi olduğunu Kur’ân ifham ettiği misillü, “melâikelerin Âdem’e secdesiyle beraber Şeytanın secde etmemesi” olan hadise-i cüz’iye-i gaybiye, pek geniş bir düstur-u külliye-i meşhudenin ucu olduğu gibi, pek büyük bir hakikati ihsas ediyor. Şöyle ki:

Kur’ân, şahs-ı Âdem’e melâikelerin itaat ve inkıyadını ve Şeytanın tekebbür ve imtinâını zikretmesiyle, nev-i beşere kâinatın ekser maddî envâları ve o envâın mânevî mümessilleri ve müekkelleri musahhar olduklarını ve nev-i beşerin hassalarının bütün istifadelerine müheyyâ ve münkad olduklarını ifham etmekle beraber; o nev’in istidadâtını bozan ve yanlış yollara sevk eden mevadd-ı şerire ile onların mümessilleri ve sekene-i habiseleri o nev-i beşerin tarîk-i kemâlâtında ne büyük bir engel, ne müthiş bir düşman teşkil

ettiğini ihtar ederek, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, birtek Âdem ile cüz’î hadiseyi konuşurken, bütün kâinatla ve bütün nev-i beşerle bir mükâleme-i ulviye ediyor.

1.)Âdem’e bütün isimleri öğretti. (Bakara Sûresi, 2:31)

Sözler : 20.Söz : 1.Makam : 2.Nükte

İkinci Nükte

Mısır kıt'ası, kumistan olan Sahrâ-yı Kebirin bir parçası olduğundan, Nil-i mübarekin feyziyle gayet mahsuldar bir tarla hükmüne geçtiğinden, o cehennem-nümun sahrâ komşuluğunda şöyle cennet-misal bir mevki-i mübarekin bulunması, felâhat ve ziraati, ahalisinde pek mergup bir surete getirmiş ve o sekenenin seciyesine öyle tesbit etmiş ki, ziraati kudsiye ve vasıta-i ziraat olan bakarı ve sevri mukaddes, belki mâbud derecesine çıkarmış. Hattâ, o zamandaki Mısır milleti, sevre, bakara, ibadet etmek derecesinde bir kudsiyet vermişler. İşte, o zamanda Benî İsrail dahi o kıt'ada neş'et ediyordu; ve o terbiyeden bir hisse aldıkları, "icl" meselesinden anlaşılıyor.

İşte, Kur'ân-ı Hakîm, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın risaletiyle, o milletin seciyelerine girmiş ve istidatlarına işlemiş olan o bakarperestlik mefkûresini kesip öldürdüğünü, bir bakarın zebhiyle ifham ediyor. İşte şu hadise-i cüz'iye ile bir düstur-u küllîyi, her vakit, hem herkese gayet lüzumlu bir ders-i hikmet olduğunu, ulvî bir i'câz ile beyan eder.

Buna kıyasen bil ki, Kur'ân-ı Hakîmde bazı hâdisât-ı tarihiye suretinde zikredilen cüz'î hadiseler, küllî düsturların uçlarıdır. Hattâ çok surelerde zikir ve tekrar edilen kıssa-i Mûsânın yedi cümlelerine misal olarak, Lemeat'ta, İ'câz-ı Kur'ân Risalesinde, o cüz'î cümlelerin herbir cüz'ünün nasıl mühim bir düstur-u küllîyi tazammun ettiğini beyan etmişiz. İstersen o risaleye müracaat et.

Sözler : 20.Söz : 1.Makam : 3.Nükte

3.Nükte: Taşların fıtri hareketlerini bahsetmekte ki belagat ciheti

Üçüncü Nükte

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِىَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهَارُ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْـمَاءُ وَاِنَّ مِنْهاَ لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ وَمَا اللهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ

Şu âyeti okurken, müvesvis dedi ki: “Herkese malûm ve âdi olan taşların şu fıtrî bazı hâlât-ı tabiiyesini en mühim ve büyük meseleler suretinde bahis ve beyanda ne mânâ var, ne münasebet var, ne ihtiyaç var?”

Şu vesveseye karşı, feyz-i Kur’ân’dan şöyle bir nükte ilham edildi:

Evet, münasebet var ve ihtiyaç var. Hem o derece büyük bir münasebet ve ehemmiyetli bir mânâ ve o derece muazzam ve lüzumlu bir hakikat var ki, ancak Kur’ân’ın îcâz-ı mu’cizi ve lütf-u irşadıyla bir derece basitleştirilmiş ve ihtisar edilmiş.

Evet, i’câz-ı Kur’ân’ın bir esası olan îcaz, hem hidayet-i Kur’ân’ın bir nuru olan lütf-u irşad ve hüsn-ü ifham, iktiza ediyorlar ki, Kur’ân’ın muhatapları içinde ekseriyeti teşkil eden avâma karşı küllî hakikatleri ve derin ve umumî düsturları, melûf ve cüz’î suretlerle gösterilsin. Ve

fikirleri basit olan umumî avâma karşı, muazzam hakikatlerin yalnız uçları ve basit bir sureti gösterilsin. Hem âdet perdesi tahtında ve zeminin altında harikulâde olan tasarrufât-ı İlâhiye icmâlen gösterilsin. İşte, bu sırra binâendir ki, Kur'ân-ı Hakîm şu âyetle diyor:

Ey Benî İsrail ve ey benî Âdem! Sizlere ne olmuş ki, kalbleriniz taştan daha câmid ve daha ziyade katılaşmıştır. Zira, görmüyor musunuz ki, o pek sert ve pek câmid ve toprak altında bir tabaka-i azîme teşkil eden o koca taşlar, o kadar evâmir-i İlâhiyeye karşı mutî ve musahhar ve icraat-ı Rabbâniye altında o kadar yumuşak ve emirberdir ki, havada ağaçların teşkilinde tasarrufât-ı İlâhiye ne derece suhuletle cereyan ediyor. Öyle de, tahtezzemin ve o sert, sağır taşlarda o derece suhulet ve intizamla, hattâ damarlara karşı kanın cevelânı gibi muntazam su cetvelleri **(Haşiye-1)** ve su damarları, kemâl-i hikmetle, o taşlarda mukavemet görmeyerek cereyan ediyor. Hem havada nebâtat ve ağaçların dallarının suhuletle suret-i intişarı gibi, o derece suhuletle köklerin nazik damarları yeraltındaki taşlarda, mümânaat görmeyerek, evâmir-i İlâhî ile muntazaman intişar ettiğini Kur'ân işaret ediyor. Ve geniş bir hakikati şu âyetle ders veriyor ve o dersle o kasavetli kalblere bu mânâyı veriyor ve remzen diyor:

Ey Benî İsrail ve ey benî Âdem! Zaaf ve acziniz içinde nasıl bir kalb taşıyorsunuz ki, öyle bir Zâtın evâmirine karşı o kalb, kasavetle mukavemet ediyor? Halbuki, o koca, sert taşların tabaka-i muazzaması, o Zâtın evâmiri önünde kemâl-i inkıyadla, karanlıkta, nazik vazifelerini mükemmel ifa ediyorlar, itaatsizlik göstermiyorlar. Belki o taşlar, toprak üstünde bulunan bütün zevilhayata, âb-ı hayatla beraber sair medâr-ı hayatlarına öyle bir hazinedarlık ediyor ve öyle bir adaletle taksimata vesiledir ve öyle bir hikmetle tevziata vasıta oluyor ki, Hakîm-i Zülcelâlin dest-i kudretinde, balmumu gibi ve belki hava gibi yumuşaktır, mukavemetsizdir ve azamet-i kudretine karşı secdededir. Zira toprak üstünde müşahede ettiğimiz şu masnuât-ı muntazama ve şu hikmetli ve inâyetli tasarrufât-ı İlâhiye misillü, zemin altında aynen cereyan ediyor. Belki hikmeten daha acip ve intizamca daha garip bir surette, hikmet ve inâyet-i İlâhiye tecelli ediyor. Bakınız: En sert ve hissiz o koca taşlar, nasıl balmumu gibi evâmir-i tekvîniyeye karşı yumuşaklık gösteriyorlar! Ve memur-u İlâhî olan o latîf sulara, o nazik köklere, o ipek gibi damarlara o derece

mukavemetsiz ve kasavetsizdir. Güya bir âşık gibi, o latîf ve güzellerin temasıyla kalbini parçalıyor, yollarında toprak oluyor.

Hem ﴿2﴾ وَاِنَّ مِنْهاَ لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ile şöyle bir hakikat-i muazzamanın ucunu gösteriyor ki: Taleb-i rüyet hadisesinde meşhur dağın tecelli ile parçalanması ve taşlarının dağılması gibi, umum rû-yi zeminde, aslı sudan incimad etmiş, adeta yekpare taşlardan ibaret olan ekser dağların zelzele veya bazı hâdisât-ı arziye suretinde tecelliyât-ı celâliye ile, o dağların yüksek zirvelerinden o haşyet verici tecelliyât-ı celâliyenin zuhuruyla taşlar parçalanarak, bir kısmı ufalanıp, toprağa kalb olup, nebâtâta menşe olur. Diğer bir kısmı taş kalarak yuvarlanıp derelere, ovalara dağılıp, sekene-i zeminin meskeni gibi birçok işlerinde hizmetkârlık ederek ve mahfî bazı hikem ve menâfi için kudret ve hikmet-i İlâhiyeye secde-i itaat ederek, desâtir-i hikmet-i Sübhâniyeye emirber şeklini alıyorlar.

Elbette, o haşyetten o yüksek mevkii terk edip mütevaziâne aşağı yerleri ihtiyar etmek ve o mühim menfaatlere sebep olmak beyhude olmayıp başıboş değil ve tesadüfî dahi olmadığı; belki bir Hakîm-i Kadîrin tasarrufât-ı hakîmânesiyle, o intizamsızlık içinde zahirî nazara görünmeyen bir intizam-ı hakîmâne bulunduğuna delil ise, o taşlara müteallik faideler, menfaatler ve onlar üstünde yuvarlandıkları dağın cesedine giydirilen ve çiçek ve meyvelerin murassaâtıyla münakkaş ve müzeyyen olan gömleklerin kemâl-i intizamı ve hüsn-ü san’atı, kat’î, şüphesiz şehadet eder.

İşte, şu üç âyetin, hikmet nokta-i nazarında ne kadar kıymettar olduğunu gördünüz. Şimdi bakınız Kur’ân’ın letâfet-i beyanına ve i’câz-ı belâğatine: Nasıl şu zikrolunan büyük ve geniş ve ehemmiyetli hakikatlerin uçlarını, üç fıkra içinde üç vakıa-i meşhure ve meşhude ile gösteriyor. Ve medar-ı ibret üç hadise-i uhrâyı hatırlatmakla latîf bir irşad yapar, mukavemetsûz bir zecreder.

Meselâ, ikinci fıkrada der:

وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ ٱلْـمَاۤءُ [3] Şu fıkra ile, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın asâsına karşı kemâl-i şevkle inşikak edip on iki gözünden on iki çeşme akıtan taşa işaret etmekle, şöyle bir mânâyı ifham ediyor ve mânen diyor:

Ey Benî İsrail! Birtek mu'cize-i Mûsâya (a.s.) karşı koca taşlar yumuşar, parçalanır; ya haşyetinden veya sürurundan ağlayarak sel gibi yaş akıttığı halde, hangi insafla bütün mu'cizât-ı Mûseviyeye (a.s.) karşı temerrüd ederek ağlamayıp gözünüz cümud ve kalbiniz katılık ediyor?

Hem üçüncü fıkrada der:

وَاِنَّ مِنْهاَ لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ [2] Şu fıkra ile, Tûr-i Sinâ'daki münâcât-ı Mûseviyede (a.s.) vuku bulan tecelliye-i celâliye heybetinden koca dağ parçalanıp dağılması ve o haşyetten taşların etrafa yuvarlanması olan vakıa-i meşhureyi ihtarla şöyle bir mânâyı ders veriyor ki:

Ey kavm-i Mûsâ! Nasıl Allah'tan korkmuyorsunuz? Halbuki, taşlardan ibaret olan dağlar, Onun haşyetinden ezilip dağılıyor. Ve sizden ahz-ı misak için üstünüzde Cebel-i Tûr'u tuttuğunu, hem taleb-i rüyet hadisesinde dağın parçalanmasını bilip ve gördüğünüz halde, ne cesaretle Onun haşyetinden titremeyip kalbinizi katılık ve kasavette bulunduruyorsunuz?

Hem birinci fıkrada diyor:

وَاِنَّ مِنَ ٱلْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ ٱلْاَنْهَار [4] Bu fıkra ile, dağlardan nebean eden Nil-i mübarek, Dicle ve Fırat gibi ırmakları hatırlatmakla, taşların evâmir-i tekvîniyeye karşı ne kadar hârikanümâ ve mu'cizevâri bir surette mazhar ve musahhar olduğunu ifham eder. Ve onunla böyle bir mânâyı müteyakkız kalblere veriyor ki:

Şöyle azîm ırmakların, elbette mümkün değil, şu dağlar hakikî menbaları olsun. Çünkü, faraza o dağlar tamamen su kesilse ve

mahrutî birer havuz olsalar, o büyük nehirlerin şöyle sür'atli ve kesretli cereyanlarına, muvazeneyi kaybetmeden, birkaç ay ancak dayanabilirler. Ve o kesretli masarife karşı, galiben bir metre kadar toprakta nüfuz eden yağmur, kâfi varidat olamaz. Demek ki, şu enhârın nebeanları, âdi ve tabiî ve tesadüfî bir iş değildir. Belki pek harika bir surette, Fâtır-ı Zülcelâl onları sırf hazine-i gaybdan akıttırıyor.

İşte, bu sırra işareten, bu mânâyı ifade için, hadiste rivâyet ediliyor ki, *"O üç nehrin herbirine Cennetten birer katre her vakit damlıyor; ve ondan bereketlidirler."* Hem bir rivâyette denilmiş ki: *"Şu üç nehrin menbaları Cennettendir."* Şu rivâyetin hakikati şudur ki: Madem esbab-ı maddiye, şunların bu derece kesretli nebeânına kabil değildir. Elbette menbaları bir âlem-i gaybdadır ve gizli bir hazine-i rahmetten gelir ki, masarifle varidatın muvazenesi devam eder.

İşte, Kur'ân-ı Hakîm şu mânâyı ihtarla şöyle bir ders veriyor ki, der:

Ey Benî İsrail ve ey benî Âdem! Kalb katılığı ve kasavetinizle öyle bir Zât-ı Zülcelâlin evâmirine karşı itaatsizlik ediyorsunuz ve öyle bir Şems-i Sermedînin ziya-yı marifetine gafletle gözlerinizi yumuyorsunuz ki, Mısır'ınızı cennet suretine çeviren Nil-i mübarek gibi koca nehirleri âdi, câmid taşların ağızlarından akıtıp mu'cizât-ı kudretini, şevâhid-i vahdâniyetini o koca nehirlerin kuvvet ve zuhur ve ifazaları derecesinde kâinatın kalbine ve zeminin dimağına vererek cin ve insin kulûb ve ukûlüne isâle ediyor. Hem hissiz, câmid bazı taşları böyle acip bir tarzda **(Haşiye-2)** mu'cizât-ı kudretine mazhar etmesi, güneşin ziyası güneşi gösterdiği gibi o Fâtır-ı Zülcelâli gösterdiği halde, nasıl Onun o nur-u marifetine karşı kör olup görmüyorsunuz?

İşte, şu üç hakikate nasıl bir belâğat giydirilmiş, gör. Ve belâğat-i irşadiyeye dikkat et. Acaba hangi kasavet ve katılık vardır ki, böyle hararetli şu belâğat-i irşada karşı dayanabilsin, ezilmesin?

İşte, baştan buraya kadar anladınsa, Kur'ân-ı Hakîmin irşadî bir lem'a-i i'câzını gör, Allah'a şükret.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ ﴿5﴾
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ فَهِّمْنَا اَسْرَارَ الْقُرْاٰنِ كَمَا تُحِبُّ ﴿6﴾
وَتَرْضٰى وَوَفِّقْنَا لِخِدْمَتِهِ اٰمِينَ بِرَحْمَتِكَ
يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ
عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ الْحَكِيمُ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Haşiye-1: Evet, zemin denilen muhteşem ve seyyar sarayın temel taşı olan taş tabakasının Fâtır-ı Zülcelâl tarafından tavzif edilen en mühim üç vazifeyi beyan etmek, ancak Kur'ân'a yakışır.

İşte, **birinci vazifesi:** Toprağın, kudret-i Rabbâniye ile nebâtâta analık edip yetiştirdiği gibi, kudret-i İlâhiye ile taş dahi toprağa dâyelik edip yetiştiriyor.

İkinci vazifesi: Zeminin bedeninde deveran-ı dem hükmünde olan suların muntazam cevelânına hizmetidir.

Üçüncü vazife-i fıtriyesi: Çeşmelerin ve ırmakların, uyûn ve enhârın muntazam bir mizanla zuhur ve devamlarına hazinedarlık etmektir. Evet, taşlar, bütün kuvvetiyle ve ağızlarının dolusuyla akıttıkları âb-ı hayat suretinde delâil-i vahdâniyeti zemin yüzüne yazıp serpiyor.

Haşiye-2: Nil-i mübarek Cebel-i Kamer'den çıktığı gibi, Dicle'nin en mühim bir şubesi Van vilâyetinden, Müküs nahiyesinden bir kayanın mağarasından çıkıyor. Fırat'ın da mühim bir şubesi, Diyadin taraflarında bir dağın eteğinden çıkıyor. Dağların aslı, hilkaten bir madde-i mâyiadan incimad etmiş taşlar olduğu fennen sabittir.

Tesbihat-ı Nebeviyeden olan [7] سُبْحَانَ مَنْ بَسَطَ الاَرْضَ عَلٰى مَاءٍ جَمَدٍ kat'î delâlet ediyor ki, asl-ı hilkat-i arz şöyledir ki: Su gibi bir madde, emr-i İlâhî ile incimad eder, taş olur. Taş, izn-i İlâhî ile toprak olur. Tesbihteki **"arz"** lâfzı, toprak demektir. Demek su çok yumuşaktır, üstünde durulmaz. Taş çok serttir, ondan istifade edilmez. Onun için, Hakîm-i Rahîm, toprağı taş üstünde serer, zevilhayata makarr eder.

1.) Sonra, bütün bunların ardından kalbiniz yine katılaştı. Sanki taş kesildi, hattâ taştan da katılaştı. Çünkü öyle taşlar vardır, bağrından nehirler çağlar. Öyleleri var ki, yarılır da aralarından sular akar. Öyleleri var ki, Allah korkusundan parçalanıp aşağılara yuvarlanır. Allah ise sizin yaptıklarınızdan asla habersiz değildir. (Bakara Sûresi, 2:74)
2.) Taşlardan öyleleri var ki, Allah korkusundan parçalanıp aşağılara yuvarlanır. (Bakara Sûresi, 2:74)
3.) Taşlardan öyleleri var ki, yarılır da aralarından sular akar. (Bakara Sûresi, 2:74)
4.) Taşlardan öyleleri var ki, bağrından nehirler çağlar." Bakara Sûresi: 2:74
5.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
6.) Allahım! Kur'ân'ın esrarını, sevdiğin ve râzı olduğun şekilde bize tefhim et ve onun hizmetine bizi muvaffak et. Âmin, rahmetinle ey Erhamürrâhimîn. Allahım! Kur'ân-ı Hakîmin kendisine indirildiği zâta ve bütün âl ve ashâbına salât ve selâm olsun.

Sözler : 20.Söz : 2.Makam

2.Makam: Kur'anın medeniyet harikalarına işaretleri

Yirminci Sözün İkinci Makamı

Mu’cizât-ı enbiya yüzünde parlayan bir lem’a-i i’câz-ı Kur’ân

(Âhirdeki iki sual ve iki cevaba dikkat et.)

- 2.Kısım: Tarihi hadiseler suretinde..
- 1.Kısım: Peygamberler mucizeleri suretinde..
- Mukaddime
- Teshîr-i Hava
- Asa-yı Musa
- Ölülerin Diriltilmesi
- Telyin-i hadid
- Taht-ı Belkısın Celbi
- İfritlerin Celb ve Teshiri
- Temessül-ü Ervah
- Dağların Teshiri
- Kuşların Konuşması
- Ateşin Yakmaması
- Talim-i Esma
- Bir nükte-i mühimme ve bir sırr-ı ehem
- İki Mühim Suale Karşı İki Mühim Cevap

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 2.Kısım

2.Kısım: Tarihi hadiseler suretinde..

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿2﴾

On dört sene evvel (şimdi otuz seneden geçti), şu âyetin bir sırrına dair, İşârâtü'l-İ'câz namındaki tefsirimde, Arabiyyü'l-ibâre bir bahis yazmıştım. Şimdi, arzuları bence ehemmiyetli olan iki kardeşim, o bahse dair Türkçe olarak bir parça izah istediler. Ben de Cenâb-ı Hakkın tevfikine itimaden ve Kur'ân'ın feyzine istinaden diyorum ki:

Bir kavle göre, Kitâb-ı Mübîn, Kur'ân'dan ibarettir. Yaş ve kuru herşey içinde bulunduğunu, şu âyet-i kerime beyan ediyor. Öyle mi? Evet, herşey içinde bulunur. Fakat herkes herşeyi içinde göremez. Zira muhtelif derecelerde bulunur. Bazan çekirdekleri, bazan nüveleri, bazan icmalleri, bazan düsturları, bazan alâmetleri, ya sarahaten, ya işareten, ya remzen, ya ibhâmen, ya ihtar tarzında bulunurlar. Fakat ihtiyaca göre ve maksad-ı Kur'ân'a münasip bir tarzda ve iktizâ-yı makam münasebetinde, şu tarzların birisiyle ifade ediliyor. Ezcümle:

Beşerin san'at ve fen cihetindeki terakkiyatlarının neticesi olan havârık-ı san'at ve garâib-i fen olarak tayyare, elektrik, şimendifer, telgraf gibi şeyler vücuda gelmiş ve beşerin hayat-ı maddiyesinde en büyük mevki almışlar. Elbette, umum nev-i beşere hitap eden Kur'ân-ı Hakîm, şunları mühmel bırakmaz. Evet, bırakmamış, iki cihetle onlara da işaret etmiştir.

Birinci cihet: Mu'cizât-ı enbiya suretiyle.

İkinci kısım şudur ki: Bazı hâdisât-ı tarihiye suretinde işaret eder. Ezcümle:

قُتِلَ اَصْحاَبُ اْلاُخْدُودِ اَلنَّارِذَاتِ [3] الْوَقُودِ اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلاَّ اَنْ يُؤْمِنوُا بِاللهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Kezâ

فِى الْفُلْكِ اْلمَشْحُونِ وَخَلَقْناَ لَهُمْ [4] مِنْ مِثْلِهِ مَايَرْكَبُونَ

(Haşiye-1) gibi âyetlerle şimendifere işaret ettiği gibi,

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَاْلاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ [5] كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْباَحٌ اَلْمِصْباَحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لاَشَرْقِيَّةٍ وَلاَ غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰى نُورٍ يَهْدِى اللهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

(Haşiye-2) âyeti, pek çok envâra, esrâra işaretle beraber, elektriğe dahi remzediyor.

Şu ikinci kısım, hem çok zatlar onlarla uğraştığından, hem çok dikkat ve izaha muhtaç olduğundan ve hem çok olduğundan, şimdilik

şimendifer ve elektriğe işaret eden şu âyetlerle iktifâ edip o kapıyı açmayacağım.

Haşiye-1: Şu cümle işaret ediyor ki, şimendiferdir; âlem-i İslâmı esaret altına almıştır. Kâfirler onunla İslâmı mağlûp etmiştir.

Haşiye-2: [6] يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَىٰ نُورٍ cümlesi, o remzi ışıklandırıyor.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Ne yaş, ne de kuru hiçbir şey yoktur ki, ap açık bir kitapta yazılmış olmasın. (En'âm Sûresi, 6:59)
3.)Uhdud Ashabına lânet olundu. Onlar tutuşturdukları ateşin karşısına oturur, mü'minlere yaptıkları işkenceyi seyrederlerdi. O mü'minlerden intikam almalarının sebebi ise, kudreti herşeye galip olan ve her türlü övgüye lâyık bulunan Allah'a iman etmiş olmalarından başka birşey değildi. (Burûc Sûresi, 85:4-8)
4.)Onlar için bir delil de, insan neslini, dolu gemilerde taşımamız ve bunun gibi daha nice binekleri onlar için yaratmış olmamızdır. (Yâsin Sûresi, 36:41-42)
5.)Allah göklerin ve yerin nurudur. Onun nurunun misali, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fanus içindedir. Cam fanus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer ki, ne doğuya, ne de batıya ait olmayan mübarek bir ağacın yakıtından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kabiliyettedir. O nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur. (Nur Sûresi, 24:35)
6.)Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kabiliyettedir. (Nur Sûresi, 24:35)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

1.Kısım: Peygamberler mucizeleri suretinde..

Birinci kısım ise, mu’cizât-ı enbiya suretinde işaret ediyor. Biz dahi o kısımdan bazı nümuneleri misal olarak zikredeceğiz.

- Mukaddime
- Teshîr-i Hava
- Asa-yı Musa
- Ölülerin Diriltilmesi
- Telyin-i hadid
- Taht-ı Belkısın Celbi
- İfritlerin Celb ve Teshiri
- Temessül-ü Ervah
- Dağların Teshiri
- Kuşların Konuşması
- Ateşin Yakmaması
- Talim-i Esma
- Bir nükte-i mühimme ve bir sırr-ı ehem

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Mukaddeme

Mukaddime

İşte, Kur’ân-ı Hakîm, enbiyaları, insanın cemaatlerine terakkiyât-ı mâneviye cihetinde birer pişdar ve imam gönderdiği gibi, yine insanların terakkiyât-ı maddiye suretinde dahi, o enbiyanın herbirisinin eline bazı harikalar verip yine o insanlara birer ustabaşı ve üstad etmiştir; onlara mutlak olarak ittibâa emrediyor.

İşte, enbiyaların mânevî kemâlâtını bahsetmekle insanları onlardan istifadeye teşvik ettiği gibi, mu’cizatlarından bahis dahi, onların nazirelerine yetişmeye ve taklitlerini yapmaya bir teşviki işmam ediyor. Hattâ denilebilir ki, mânevî kemâlât gibi, maddî kemâlâtı ve harikaları dahi, en evvel mu’cize eli nev-i beşere hediye etmiştir. İşte, Hazret-i Nuh’un (aleyhisselâm) bir mu’cizesi olan sefine ve Hazret-i Yusuf’un (aleyhisselâm) bir mu’cizesi olan saati, en evvel beşere hediye eden, dest-i mu’cizedir. Bu hakikate latîf bir işarettir ki, san’atkârların ekseri, herbir san’atta birer peygamberi pîr ittihaz ediyor. Meselâ gemiciler Hazret-i Nuh’u (aleyhisselâm), saatçiler Hazret-i Yusuf’u (aleyhisselâm), terziler Hazret-i İdris’i (aleyhisselâm)...

Evet, madem Kur’ân’ın herbir âyeti çok vücuh-u irşadî ve müteaddit cihât-ı hidayeti olduğunu ehl-i tahkik ve ilm-i belâğat ittifak etmişler. Öyle ise, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın en parlak âyetleri olan mu’cizât-ı enbiya âyetleri, birer hikâye-i tarihiye olarak değil; belki onlar çok maânî-yi irşâdiyeyi tazammun ediyorlar. Evet, mu’cizât-ı enbiyayı zikretmesiyle, fen ve san’at-ı beşeriyenin nihayet hududunu çiziyor. En ileri gayâtına parmak basıyor. En nihayet hedeflerini tayin ediyor. Beşerin arkasına dest-i teşviki vurup o gayeye sevk ediyor. Zaman-ı mazi, zaman-ı müstakbel tohumlarının mahzeni ve şuûnâtının âyinesi olduğu gibi; müstakbel dahi, mazinin tarlası ve

ahvâlinin âyinesidir. Şimdi, misal olarak, o çok vâsi menbadan yalnız birkaç nümunelerini beyan edeceğiz.

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Teshîr-i Hava

Meselâ, Hazret-i Süleyman Aleyhisselâmın bir mu'cizesi olarak teshir-i havayı beyan eden [1] وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ âyeti, *"Hazret-i Süleyman, bir günde havada tayeran ile iki aylık bir mesafeyi kat' etmiştir"* der.

İşte, bunda işaret ediyor ki: Beşere yol açıktır ki, havada böyle bir mesafeyi kat' etsin. Öyle ise, ey beşer! Madem sana yol açıktır; bu mertebeye yetiş ve yanaş.

Cenâb-ı Hak, şu âyetin lisanıyla mânen diyor: "Ey insan! Bir abdim hevâ-i nefsini terk ettiği için havaya bindirdim. Siz de nefsin tembelliğini bırakıp bazı kavânîn-i âdetimden güzelce istifade etseniz, siz de binebilirsiniz."

1.)Rüzgârı da Süleyman'a boyun eğdirdik ki, sabahtan bir aylık, öğleden sonra da bir aylık yol giderdi. (Sebe' Sûresi, 34:12)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Asa-yı Musa

Hem Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın bir mu’cizesini beyan eden فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ [1] فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْناً ilh.; bu âyet işaret ediyor ki, zemin tahtında gizli olan rahmet hazinelerinden, basit aletlerle istifade edilebilir. Hattâ taş gibi bir sert yerde, bir asâ ile âb-ı hayat celb edilebilir. İşte, şu âyet, bu mânâ ile beşere der ki: Rahmetin en latîf feyzi olan âb-ı hayatı, bir asâ ile bulabilirsiniz. Öyle ise haydi, çalış, bul.

Cenâb-ı Hak, şu âyetin lisan-ı remziyle, mânen diyor ki: “Ey insan! Madem Bana itimat eden bir abdimin eline öyle bir asâ veriyorum ki, her istediği yerde âb-ı hayatı onunla çeker. Sen de benim kavânîn-i rahmetime istinat etsen, şöyle ona benzer veyahut ona yakın bir aleti elde edebilirsin. Haydi, et!”

İşte, beşer terakkiyâtının mühimlerinden birisi, bir aletin icadıdır ki, ekser yerlerde vurulduğu vakit suyu fışkırtıyor. Şu âyet, ondan daha ileri nihâyât ve gayât-ı hududunu çizmiştir. Nasıl ki evvelki âyet, şimdiki halihazır tayyareden çok ileri nihayetlerinin noktalarını tayin etmiştir.

1.)[Mûsâ’ya] ‘Vur asânı taşa’ buyurduk. Asâsını vurduğu yerden, on iki pınar fışkırıverdi. (Bakara Sûresi, 2:60)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Olülerin Diriltilmesi

Hem meselâ, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın bir mu’cizesine dair:

وَ اُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِى الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللهِ [1]

Kur’ân, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın nasıl ahlâk-ı ulviyesine ittibâa beşeri sarihan teşvik eder. Öyle de, şu elindeki san’at-ı âliyeye ve tıbb-ı Rabbânîye remzen tergib ediyor. İşte, şu âyet işaret ediyor ki, en müzmin dertlere dahi derman bulunabilir. Öyle ise, ey insan ve ey musibetzede benî Âdem! Meyus olmayınız. Her dert, ne olursa olsun, dermanı mümkündür. Arayınız, bulunuz. Hattâ ölüme de muvakkat bir hayat rengi vermek mümkündür.

Cenâb-ı Hak, şu âyetin lisan-ı işaretiyle, mânen diyor ki: “Ey insan! Benim için dünyayı terk eden bir abdime iki hediye verdim: biri mânevî dertlerin dermanı, biri de maddî dertlerin ilâcı. İşte, ölmüş kalbler nur-u hidayetle diriliyor. Ölmüş gibi hastalar dahi onun nefesiyle ve ilâcıyla şifa buluyor. Sen de Benim eczahane-i hikmetimde her derdine deva bulabilirsin. Çalış, bul. Elbette ararsan bulursun.”

İşte, beşerin tıp cihetindeki şimdiki terakkiyâtından çok ilerideki hududunu şu âyet çiziyor ve ona işaret ediyor ve teşvik yapıyor.

1.)Allah’ın izniyle, anadan doğma körleri ve alaca hastalığına tutulanları iyileştirir ve ölüleri diriltirim. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:49)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Telyin-i hadid

Hem meselâ Hazret-i Dâvud Aleyhisselâm hakkında [1] وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ .. وَاٰتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm hakkında [2] وَ اَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ âyetleri işaret ediyorlar ki, telyîn-i hadid en büyük bir nimet-i İlâhiyedir ki, büyük bir peygamberinin fazlını onunla gösteriyor.

Evet, telyîn-i hadid, yani demiri hamur gibi yumuşatmak ve nuhâsı eritmek ve madenleri bulmak, çıkarmak, bütün maddî sanayi-i beşeriyenin aslı ve anasıdır ve esası ve madenidir. İşte şu âyet işaret ediyor ki, büyük bir resule, büyük bir halife-i zemine, büyük bir mu’cize suretinde, büyük bir nimet olarak, telyîn-i hadiddir ve demiri hamur gibi yumuşatmak ve tel gibi inceltmek ve bakırı eritmekle ekser sanayi-i umumiyeye medar olmaktır. Madem bir resule, hem halife, yani hem mânevî hem maddî bir hâkime, lisanına hikmet ve eline san’at vermiş. Lisanındaki hikmete sarihan teşvik eder. Elbette elindeki san’ata dahi terğib işareti var.

Cenâb-ı Hak, şu âyetin lisan-ı işaretiyle, mânen diyor ki: “Ey benî Âdem! Evâmir-i teklifiyeme itaat eden bir abdimin lisanına ve kalbine öyle bir hikmet verdim ki, herşeyi kemâl-i vuzuhla fasledip hakikatini gösteriyor. Ve eline de öyle bir san’at verdim ki, elinde balmumu gibi demiri her şekle çevirir, halifelik ve padişahlığına mühim kuvvet elde eder. Madem bu mümkündür, veriliyor. Hem ehemmiyetlidir. Hem hayat-ı içtimaiyenizde ona çok muhtaçsınız. Siz de evâmir-i

tekvîniyeme itaat etseniz, o hikmet ve o san’at size de verilebilir. Mürur-u zamanla yetişir ve yanaşabilirsiniz.”

İşte, beşerin san’at cihetinde en ileri gitmesi ve maddî kuvvet cihetinde en mühim iktidar elde etmesi, telyîn-i hadid iledir ve izâbe-i nuhas iledir. Âyette nuhas “kıtr” ile tabir edilmiş. Şu âyetler, umum nev-i beşerin nazarını şu hakikate çeviriyor ve şu hakikatin ne kadar ehemmiyetli olduğunu takdir etmeyen eski zaman insanlarına ve şimdiki tembellerine şiddetle ihtar ediyor.

1.)Demiri de onun için yumuşattık. (Sebe’ Sûresi, 34:10)
•Ona ilim ve hikmet ile, hakkı ve bâtılı açıkça ayırd eden bir ifade gücü verdik. (Sâd Sûresi, 38:20)
2.)Erimiş bakırı ona sel gibi akıttık. (Sebe’ Sûresi, 34:12)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Taht-ı Belkısın Celbi

Hem meselâ, Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm taht-ı Belkıs'ı yanına celb etmek için vezirlerinden bir âlim-i ilm-i celp dedi, *"Gözünüzü açıp kapayıncaya kadar sizin yanınızda o tahtı hazır ederim"* olan hadise-i harikaya delâlet eden şu âyet:

قَالَ الَّذِى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ

ilh., işaret ediyor ki, uzak mesafelerden eşyayı aynen veya sureten ihzar etmek mümkündür. Hem vakidir ki, risaletiyle beraber saltanatla müşerref olan Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm, hem mâsumiyetine, hem de adaletine medar olmak için pek geniş olan aktâr-ı memleketine bizzat zahmetsiz muttali olmak ve raiyetinin ahvâlini görmek ve dertlerini işitmek, bir mu'cize suretinde Cenâb-ı Hak ihsan etmiştir.

Demek Cenâb-ı Hakka itimat edip Süleyman Aleyhisselâmın lisan-ı ismetiyle istediği gibi, o da lisan-ı istidadıyla Cenâb-ı Haktan istese ve kavânîn-i âdetine ve inâyetine tevfik-i hareket etse, ona dünya bir şehir hükmüne geçebilir. Demek taht-ı Belkıs Yemen'de iken, Şam'da aynıyla veyahut suretiyle hazır olmuştur, görülmüştür. Elbette taht etrafındaki adamların suretleriyle beraber sesleri de işitilmiştir.

İşte, uzak mesafede celb-i surete ve savta haşmetli bir surette işaret ediyor ve mânen diyor: Ey ehl-i saltanat! Adalet-i tamme yapmak isterseniz, Süleymanvâri, rû-yi zemini etrafıyla görmeye ve anlamaya çalışınız. Çünkü, bir hâkim-i adaletpîşe, bir padişah-ı

raiyetperver, aktâr-ı memleketine her istediği vakit muttali olmak derecesine çıkmakla mes'uliyet-i mâneviyeden kurtulur veya tam adalet yapabilir.

Cenâb-ı Hak şu âyetin lisan-ı remziyle, mânen diyor ki: "Ey benî Âdem! Madem bir abdime geniş bir mülk ve o geniş mülkünde adalet-i tamme yapmak için ahval ve vukuat-ı zemine bizzat ıttıla veriyorum. Ve madem herbir insana, fıtraten, zemine bir halife olmak kabiliyetini vermişim. Elbette, o kabiliyete göre rû-yi zemini görecek ve bakacak, anlayacak istidadını dahi vermesini hikmetim iktiza ettiğinden, vermişim. Şahsen o noktaya yetişmezse de nev'en yetişebilir. Maddeten erişemezse de, ehl-i velâyet misillü, mânen erişebilir. Öyle ise, şu azîm nimetten istifade edebilirsiniz. Haydi, göreyim sizi, vazife-i ubûdiyetinizi unutmamak şartıyla öyle çalışınız ki, rû-yi zemini, her tarafı herbirinize görülen ve her köşesindeki sesleri size işittiren bir bahçeye çeviriniz.

هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولاً [2] فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ

deki ferman-ı Rahmânîyi dinleyiniz."

İşte, beşerin nazik san'atlarından olan celb-i suret ve savtların çok ilerisindeki nihayât hududunu, şu âyet remzen gösteriyor ve teşviki işmam ediyor.

1.) Semâvî kitapların esrarına vakıf bir âlim, 'Sen daha gözünü açıp kapamadan ben onu sana getiririm' dedi. (Neml Sûresi, 27:40)
2.) Üzerinde gezin ve Allah'ın verdiği rızıktan yiyin diye, yeryüzünü sizin emrinize veren Odur. Sonra dönüşünüz yine Onadır. (Mülk Sûresi, 67:15)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Ifritlerin Celb ve Teshiri

Hem meselâ, yine Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm, cin ve şeytanları ve ervâh-ı habiseyi teshir edip şerlerini men ve umur-u nâfiada istihdam etmeyi ifade eden şu âyetler,

مُقَرَّنِينَ فِى الْاَصْفَادِ ﴿1﴾
وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ ﴿2﴾
وَيَعْمَلُونَ عَمَلاً دُونَ ذٰلِكَ

ilh. âyetiyle diyor ki: Yerin, insandan sonra zîşuur olarak en mühim sekenesi olan cin, insana hizmetkâr olabilir. Onlarla temas edilebilir. Şeytanlar da düşmanlığı bırakmaya mecbur olup ister istemez hizmet edebilirler ki, Cenâb-ı Hakkın evâmirine musahhar olan bir abdine onları musahhar etmiştir.

Cenâb-ı Hak, mânen şu âyetin lisan-ı remziyle der ki: “Ey insan! Bana itaat eden bir abdime cin ve şeytanları ve şerirlerini itaat ettiriyorum. Sen de Benim emrime musahhar olsan, çok mevcudat, hattâ cin ve şeytan dahi sana musahhar olabilirler.”

İşte, beşerin, san’at ve fennin imtizacından süzülen, maddî ve mânevî fevkalâde hassasiyetinden tezahür eden ispritizma gibi celb-i ervah ve cinlerle muhabereyi, şu âyet en nihayet hududunu çiziyor ve en faideli suretlerini tayin ediyor ve ona yolu dahi açıyor. Fakat şimdiki gibi, bazan kendine emvat namını veren cinlere ve şeytanlara ve ervâh-ı habiseye musahhar ve maskara olup oyuncak olmak değil, belki tılsımât-ı Kur’âniye ile onları teshir etmektir, şerlerinden kurtulmaktır.

1.)Âsi şeytanları zincirlerle bağlı olarak ona boyun eğdirdik. (Sâd Sûresi, 38:38)
2.)Denize dalarak onun için cevherler çıkaran ve başka işler de gören şeytanları yine onun emrine verdik. (Enbiyâ Sûresi, 21:82)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Temessül-ü Ervah

Hem temessül-ü ervâha işaret eden, Hazret-i Süleyman Aleyhisselâmın ifritleri celp ve teshirine dair âyetler, hem [1] فَاَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَراً سَوِيّاً misillü bazı âyetler, ruhanîlerin temessülüne işaret etmekle beraber, celb-i ervâha dahi işaret ediyorlar. Fakat işaret olunan celb-i ervâh-ı tayyibe ise, medenîlerin yaptığı gibi hezeliyat suretinde bazı oyuncaklara o pek ciddî ve ciddî bir âlemde olan ruhlara hürmetsizlik edip, kendi yerine ve oyuncaklara celb etmek değil, belki ciddî olarak ve ciddî bir maksat için, Muhyiddin-i Arabî gibi zatlar ki, istediği vakit ervah ile görüşen bir kısım ehl-i velâyet misillü onlara müncelip olup münasebet peyda etmek ve onların yerine gidip âlemlerine bir derece takarrüb etmekle ruhaniyetlerinden mânevî istifade etmektir ki, âyetler ona işaret eder ve işaret içinde bir teşviki ihsas ediyorlar ve bu nevi san'at ve fünun-u hafiyenin en ileri hududunu çiziyor ve en güzel suretini gösteriyorlar.

1.)Meryem'e Cebrâil'i gönderdik; o da aynen bir beşer suretinde ona görünüverdi. (Meryem Sûresi, 19:17)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Dağların Teshiri

Hem meselâ, Hazret-i Dâvud Aleyhisselâmın mu’cizelerine dair

اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِشْرَاقِ (1)

يَا جِبَالُ اَوِّبِى مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ (2)

عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ (3)

âyetler delâlet ediyor ki, Cenâb-ı Hak, Hazret-i Dâvud Aleyhisselâmın tesbihatına öyle bir kuvvet ve yüksek bir ses ve hoş bir eda vermiştir ki, dağları vecde getirip, birer muazzam fonoğraf misillü ve birer insan gibi, bir serzâkirin ertafında ufkî halka tutup bir daire olarak tesbihat ediyorlardı. Acaba bu mümkün müdür, hakikat midir?

Evet, hakikattir. Mağaralı her dağ, her insanla ve insanın diliyle, papağan gibi konuşabilir. Çünkü, aksisada vasıtasıyla, dağın önünde sen “Elhamdülillâh” de; dağ da aynen senin gibi “Elhamdülillâh” diyecek. Madem bu kabiliyeti Cenâb-ı Hak dağlara ihsan etmiştir. Elbette, o kabiliyet inkişaf ettirilebilir ve o çekirdek sünbüllenir.

İşte, Hazret-i Dâvud Aleyhisselâma, risaletiyle beraber hilâfet-i rû-yi zemini müstesna bir surette ona verdiğinden, o geniş risalet ve muazzam saltanata lâyık bir mu’cize olarak o kabiliyet çekirdeğini öyle inkişaf ettirmiş ki, çok büyük dağlar birer nefer, birer şakirt, birer mürid gibi Hazret-i Dâvud’a iktida edip onun lisanıyla, onun emriyle

Hâlık-ı Zülcelâle tesbihat ediyorlardı. Hazret-i Dâvud Aleyhisselâm ne söylese onlar da tekrar ediyorlardı. Nasıl ki, şimdi vesâit-i muhabere ve vesâil-i irtibatın kesret ve tekemmülü sebebiyle, haşmetli bir kumandan, dağlara dağılan azîm ordusuna bir anda “Allahu ekber” dedirir ve o koca dağları konuşturur, velveleye getirir. Madem insanın bir kumandanı, dağları sekenelerinin lisanıyla mecazî olarak konuşturur. Elbette Cenâb-ı Hakkın haşmetli bir kumandanı, hakikî olarak konuşturur, tesbihat yaptırır.

Bununla beraber, her cebelin bir şahs-ı mânevîsi bulunduğunu ve ona münasip birer tesbih ve birer ibadeti olduğunu, eski Sözlerde beyan etmişiz. Demek her dağ, insanların lisanıyla aksisada sırrıyla tesbihat yaptıkları gibi, kendi elsine-i mahsusalarıyla dahi Hâlık-ı Zülcelâle tesbihatları vardır.

1.) Biz dağları onun emrine verdik ki, akşam sabah onunla beraber tesbih ederlerdi. (Sâd Sûresi, 38:18)
2.) Ey dağlar ve kuşlar, Dâvud’la beraber tesbih edin’ dedik. Demiri de onun için yumuşattık. (Sebe’ Sûresi, 34:10)
3.) Bize kuşların dili öğretildi. (Neml Sûresi, 27:16)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Kuşların Konuşması

عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ .. وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً [1]

cümleleriyle, Hazret-i Dâvud ve Süleyman Aleyhimesselâma, kuşlar envâının lisanlarını, hem istidatlarının dillerini, yani hangi işe yaradıklarını onlara Cenâb-ı Hakkın ihsan ettiğini şu cümleler gösteriyorlar.

Evet, madem hakikattir. Madem rû-yi zemin bir sofra-ı Rahmândır; insanın şerefine kurulmuştur. Öyle ise, o sofradan istifade eden sair hayvanat ve tuyurun çoğu insana musahhar ve hizmetkâr olabilir. Nasıl ki en küçüklerinden balarısı ve ipekböceğini istihdam edip ilham-ı İlâhî ile azîm bir istifade yolunu açarak ve güvercinleri bazı işlerde istihdam ederek ve papağan misillü kuşları konuşturarak medeniyet-i beşeriyenin mehâsinine güzel şeyleri ilâve etmiştir. Öyle de, başka kuş ve hayvanların istidat dili bilinirse, çok taifeleri var ki, kardeşleri, hayvânât-ı ehliye gibi, birer mühim işte istihdam edilebilirler. Meselâ, çekirge âfetinin istilâsına karşı, çekirgeyi yemeden mahveden sığırcık kuşlarının dili bilinse ve harekâtı tanzim edilse, ne kadar faideli bir hizmette ücretsiz olarak istihdam edilebilir. İşte, kuşlardan şu nevi istifade ve teshiri ve telefon ve fonoğraf gibi câmidâtı konuşturmak ve tuyurdan istifade etmek, en müntehâ hududunu şu âyet çiziyor, en uzak hedefini tayin ediyor. En haşmetli suretine parmakla işaret ediyor ve bir nevi teşvik eder.

İşte, Cenâb-ı Hak, şu âyetlerin lisan-ı remziyle mânen diyor ki: “Ey insanlar! Bana tam abd olan bir hemcinsinize, onun nübüvvetinin ismetine ve saltanatının tam adaletine medar olmak için, mülkümdeki muazzam mahlûkatı ona musahhar edip konuşturuyorum ve

cünûdumdan ve hayvânâtımdan çoğunu ona hizmetkâr veriyorum. Öyle ise, herbirinize de madem gök ve yer ve dağlar hamlinden çekindiği bir emanet-i kübrâyı tevdi etmişim, halife-i zemin olmak istidadını vermişim. Şu mahlûkatın da dizginleri kimin elindeyse, Ona râm olmanız lâzımdır—tâ Onun mülkündeki mahlûklar da size râm olabilsin ve onların dizginleri elinde olan Zâtın namına elde edebilseniz ve istidatlarınıza lâyık makama çıksanız."

“Madem hakikat böyledir. Mânâsız bir eğlence hükmünde olan fonoğraf işlettirmek, güvercinlerle oynamak, mektup postacılığı yapmak, papağanları konuşturmaya bedel, en hoş, en yüksek, en ulvî bir eğlence-i mâsumâneye çalış ki, dağlar sana Dâvudvâri birer muazzam fonoğraf olabilsin; ve hava-i nesimînin dokunmasıyla eşcar ve nebatattan birer tel-i musikî gibi nağamât-ı zikriye kulağına gelsin; ve dağ, binler dilleriyle tesbihat yapan bir acâibü’l-mahlûkat mahiyetini göstersin; ve ekser kuşlar, hüdhüd-ü Süleymânî gibi birer mûnis arkadaş veya mutî birer hizmetkâr suretini giysin. Hem seni eğlendirsin, hem müstaid olduğun kemâlâta da seni şevk ile sevk etsin. Öteki lehviyat gibi, insaniyetin iktiza ettiği makamdan seni düşürtmesin.”

1.)Bize kuşların dilleri öğretildi. (Neml Sûresi, 27:16)
•Kuşlar da onun etrafında toplanırdı. (Sâd Sûresi, 38:19)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Ateşin Yakmaması

Hem meselâ, Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın bir mu'cizesi hakkında olan (1) قُلْنَا يَا نَارُ كُونِى بَرْداً وَسَلاَماً عَلٰى اِبْرٰهِيمَ âyetinde üç işaret-i latîfe var.

Birincisi: Ateş dahi, sair esbâb-ı tabiiye gibi, kendi keyfiyle, tabiatıyla, körü körüne hareket etmiyor. Belki emir tahtında bir vazife yapıyor ki, Hazret-i İbrahim'i (aleyhisselâm) yakmadı; ve ona *"yakma!"* emrediliyor.

İkincisi: Ateşin bir derecesi var ki, burûdetiyle ihrak eder, yani ihrak gibi bir tesir yapar. Cenâb-ı Hak, سَلاَماً lâfzıyla, **(Haşiye)** burûdete diyor ki: "Sen de hararet gibi burûdetinle ihrak etme." Demek o mertebedeki ateş, soğukluğuyla yandırır gibi tesir gösteriyor. Hem ateştir, hem berddir. Evet, hikmet-i tabiiyede nâr-ı beyzâ halinde ateşin bir derecesi var ki, harareti etrafına neşretmiyor; ve etrafındaki harareti kendine celb ettiği için, şu tarz burûdetle, etrafındaki su gibi mâyi şeyleri incimad ettirip, mânen burûdetiyle ihrak eder. İşte Zemherir, burûdetiyle ihrak eden bir sınıf ateştir. Öyle ise, ateşin bütün derecâtına ve umum envâına cami' olan Cehennem içinde, elbette Zemheririn bulunması zarurîdir.

Üçüncüsü: Cehennem ateşinin tesirini men edecek ve eman verecek iman gibi bir madde-i mâneviye, İslâmiyet gibi bir zırh olduğu misillü, dünyevî ateşinin dahi tesirini men edecek bir madde-i maddiye vardır. Çünkü, Cenâb-ı Hak, ism-i Hakîm iktizasıyla, bu dünya dârü'l-hikmet olmak hasebiyle, esbab perdesi altında icraat yapıyor. Öyle ise, Hazret-i İbrahim'in cismi gibi, gömleğini de ateş

yakmadı ve ateşe karşı mukavemet haletini vermiştir. İbrahim'i yakmadığı gibi, gömleğini de yakmıyor.

İşte bu işaretin remziyle, mânen şu âyet diyor ki: "Ey millet-i İbrahim! İbrahimvâri olunuz, tâ maddî ve mânevî gömlekleriniz, en büyük düşmanınız olan ateşe hem burada, hem orada bir zırh olsun. Ruhunuza imanı giydirip Cehennem ateşine karşı zırhınız olduğu gibi, Cenâb-ı Hakkın zeminde sizin için sakladığı ve ihzar ettiği bazı maddeler var; onlar sizi ateşin şerrinden muhafaza eder. Arayınız, çıkarınız, giyiniz."

İşte, beşerin mühim terakkiyâtından ve keşfiyâtındandır ki, bir maddeyi bulmuş, ateş yakmayacak ve ateşe dayanır bir gömlek giymiş. Şu âyet ise, ona mukabil, bak, ne kadar ulvî, latîf ve güzel ve ebede kadar yırtılmayacak, Hanîfen Müslimen destgâhında dokunacak bir hulleyi gösteriyor.

Haşiye: Bir tefsir diyor: سَلاَمًا demeseydi, burûdetiyle ihrak edecekti.

1.)Ey ateş,' dedik, 'İbrahim için serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ Sûresi, 21:69)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Talim-i Esma

Hem meselâ [1] وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاۤءَ كُلَّهَا *“Hazret-i Âdem Aleyhisselâmın dâvâ-yı hilâfet-i kübrâda mu’cize-i kübrâsı, tâlim-i esmâdır”* diyor. İşte, sair enbiyanın mu’cizeleri birer hususî harika-i beşeriyeye remzettiği gibi, bütün enbiyanın pederi ve divan-ı nübüvvetin fâtihası olan Hazret-i Âdem Aleyhisselâmın mu’cizesi, umum kemâlât ve terakkiyât-ı beşeriyenin nihayetlerine ve en ileri hedeflerine, sarahate yakın işaret ediyor.

Cenâb-ı Hak (celle celâlühü) mânen şu âyetin lisan-ı işaretiyle diyor ki: “Ey benî Âdem! Sizin pederinize, melâikelere karşı hilâfet dâvâsında rüçhaniyetine hüccet olarak, bütün esmâyı tâlim ettiğimden; siz dahi, madem onun evlâdı ve vâris-i istidadısınız, bütün esmâyı taallüm edip, mertebe-i emanet-i kübrâda, bütün mahlûkata karşı rüçhaniyetinize liyakatinizi göstermek gerektir. Zira kâinat içinde, bütün mahlûkat üstünde, en yüksek makamâta gitmek ve zemin gibi büyük mahlûkatlar size musahhar olmak gibi mertebe-i âliyeye size yol açıktır. Haydi, ileri atılınız ve birer ismime yapışınız, çıkınız.

“Fakat sizin pederiniz bir defa Şeytana aldandı, Cennet gibi bir makamdan rû-yi zemine muvakkaten sukut etti. Sakın siz de terakkiyâtınızda Şeytana uyup hikmet-i İlâhiyenin semâvâtından tabiat dalâletine sukuta vasıta yapmayınız. Vakit be vakit başınızı kaldırıp Esmâ-i Hüsnâma dikkat ederek, o semâvâta uruc etmek için fünununuzu ve terakkiyâtınızı merdiven yapınız. Tâ fünun ve kemâlâtınızın menbaları ve hakikatleri olan esmâ-i Rabbâniyeme çıkasınız ve o esmânın dürbünüyle, kalbinizle Rabbinize bakasınız.”

1.)Âdem’e bütün isimleri öğretti. (Bakara Sûresi, 2:31)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : 1.Kısım

...Bir nükte-i mühimme ve bir sırr-ı ehem

Bir nükte-i mühimme ve bir sırr-ı ehem

Şu âyet-i acîbe, insanın câmiiyet-i istidadı cihetiyle mazhar olduğu bütün kemâlât-ı ilmiye ve terakkiyât-ı fenniye ve havârık-ı sun'iyeyi **"tâlim-i esmâ"** ünvanıyla ifade ve tabir etmekte şöyle latîf bir remz-i ulvî var ki:

Herbir kemâlin, herbir ilmin, herbir terakkiyâtın, herbir fennin bir hakikat-i âliyesi var ki, o hakikat bir ism-i İlâhîye dayanıyor. Pek çok perdeleri ve mütenevvi tecelliyâtı ve muhtelif daireleri bulunan o isme dayanmakla, o fen, o kemâlât, o san'at kemâlini bulur, hakikat olur. Yoksa, yarım yamalak bir surette, nâkıs bir gölgedir.

Meselâ, hendese bir fendir. Onun hakikati ve nokta-i müntehâsı, Cenâb-ı Hakkın ism-i Adl ve Mukaddir'ine yetişip, hendese âyinesinde o ismin hakîmâne cilvelerini haşmetiyle müşahede etmektir.

Meselâ, tıp bir fendir, hem bir san'attır. Onun da nihayeti ve hakikati, Hakîm-i Mutlakın Şâfî ismine dayanıp, eczahane-i kübrâsı olan rû-yi zeminde Rahîmâne cilvelerini edviyelerde görmekle, tıp kemâlâtını bulur, hakikat olur.

Meselâ, hakikat-i mevcudattan bahseden hikmetü'l-eşya, Cenâb-ı Hakkın (celle celâlühü) ism-i Hakîm'inin tecelliyât-ı kübrâsını müdebbirâne, mürebbiyâne eşyada, menfaatlerinde ve maslahatlarında görmekle ve o isme yetişmekle ve ona dayanmakla şu hikmet hikmet olabilir. Yoksa, ya hurafâta inkılâb eder ve mâlâyâniyât olur veya felsefe-i tabiiye misillü dalâlete yol açar.

İşte sana üç misal. Sair kemâlât ve fünunu bu üç misale kıyas et.

İşte, Kur'ân-ı Hakîm, şu âyetle beşeri, şimdiki terakkiyâtında pek çok geri kaldığı en yüksek noktalara, en ileri hududa, en nihayet

mertebelere, arkasına dest-i teşviki vurup parmağıyla o mertebeleri göstererek “Haydi, arş, ileri!” diyor. Bu âyetin hazine-i uzmâsından şimdilik bu cevherle iktifa ederek o kapıyı kapıyoruz.

Hem meselâ, hâtem-i divan-ı nübüvvet; ve bütün enbiyanın mu’cizeleri onun dâvâ-yı risaletine birtek mu’cize hükmünde olan enbiyanın serveri; ve şu kâinatın mâbihi’l-iftiharı; ve Hazret-i Âdem’e (aleyhisselâm) icmâlen talim olunan bütün esmânın bütün merâtibiyle tafsilen mazharı; yukarıya celâl ile parmağını kaldırmakla şakk-ı kamer eden; ve aşağıya cemâl ile indirmekle yine on parmağından kevser gibi su akıtan; ve bin mu’cizat ile musaddak ve müeyyed olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın mu’cize-i kübrâsı olan Kur’ân-ı Hakîmin vücuh-u i’câzının en parlaklarından olan hak ve hakikate dair beyanatındaki cezâlet, ifadesindeki belâğat, maânîsindeki câmiiyet, üslûplarındaki ulviyet ve halâveti ifade eden,

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰى اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً

gibi çok âyât-ı beyyinatla ins ve cinnin enzârını şu mu’cize-i ebediyenin vücuh-u i’câzından en zahir ve en parlak vechine çeviriyor. Bütün ins ve cinnin damarlarına dokunduruyor. Dostlarının şevklerini, düşmanlarının inadını tahrik edip, azîm bir teşvikle, şiddetli bir terğible dost ve düşmanları onu tanzire ve taklide, yani nazîrini yapmak ve kelâmını ona benzetmek için sevk ediyor. Hem öyle bir surette o mu’cizeyi nazargâh-ı enâma koyuyor, güya insanın bu dünyaya gelişinden gaye-i yegânesi o mu’cizeyi hedef ve düstur ittihaz edip ona bakarak netice-i hilkat-i insaniyeye bilerek yürümektir.

Elhasıl: Sair enbiya aleyhimüsselâmın mu’cizatları, birer havârık-ı san’ata işaret ediyor. Ve Hazret-i Âdem Aleyhisselâmın mu’cizesi ise, esâsât-ı san’at ile beraber, ulûm ve fünunun havârık ve kemâlâtının fihristesini bir suret-i icmâlîde işaret ediyor ve teşvik ediyor.

Amma, mu’cize-i kübrâ-yı Ahmediye (a.s.m.) olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan ise, tâlim-i esmânın hakikatine mufassalan mazhariyetini, hak ve hakikat olan ulûm ve fununun doğru hedeflerini ve dünyevî, uhrevî kemâlâtı ve saâdâtı vâzıhan gösteriyor. Hem pek çok azîm teşvikatla beşeri onlara sevk ediyor.

Hem öyle bir tarzda sevk eder, teşvik eder ki, o tarzla şöyle anlattırıyor: “Ey insan! Şu kâinattan maksad-ı âlâ, tezahür-ü Rububiyete karşı, ubûdiyet-i külliye-i insaniyedir. Ve insanın gaye-i aksâsı, o ubûdiyete ulûm ve kemâlâtla yetişmektir.”

Hem öyle bir surette ifade ediyor ki, o ifade ile şöyle işaret eder: “Elbette nev-i beşer âhir vakitte ulûm ve fununa dökülecektir, bütün kuvvetini ilimden alacaktır. Hüküm ve kuvvet ise ilmin eline geçecektir.”

Hem o Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, cezâlet ve belâğat-i Kur’âniyeyi mükerreren ileri sürdüğünden, remzen anlattırıyor ki: “Ulûm ve fünûnun en parlağı olan belâğat ve cezâlet, bütün envâıyla âhir zamanda en merğub bir suret alacaktır. Hattâ, insanlar kendi fikirlerini birbirlerine kabul ettirmek ve hükümlerini birbirine icra ettirmek için en keskin silâhını cezâlet-i beyandan ve en mukavemetsûz kuvvetini belâğat-i edâdan alacaktır.”

Elhasıl, Kur’ân’ın ekser âyetleri, herbiri birer hazine-i kemâlâtın anahtarı ve birer define-i ilmin miftahıdır. Eğer istersen Kur’ân’ın semâvâtına ve âyâtının nücumlarına yetişesin; geçmiş olan yirmi adet Sözleri, yirmi basamaklı **(Haşiye)** bir merdiven yaparak çık. Onunla gör ki, Kur’ân ne kadar parlak bir güneştir; hakaik-ı İlâhiyeye ve hakaik-ı mümkinat üstüne nasıl sâfi bir nur serpiyor ve parlak bir ziya neşrediyor, bak.

Netice: Madem enbiyaya dair olan âyetler, şimdiki terakkiyât-ı beşeriyenin harikalarına birer nevi işaretle beraber, daha ilerideki hududunu çiziyor gibi bir tarz-ı ifadesi var. Ve madem herbir âyetin müteaddit mânâlara delâleti muhakkaktır, belki müttefekun aleyhtir. Ve madem enbiyaya ittibâ etmek ve iktidâ etmeye dair evâmir-i mutlaka var. Öyle ise, şu geçmiş âyetlerin maânî-i sarihalarına delâletle beraber, san’at ve fünun-u beşeriyenin mühimlerine işarî bir tarzda delâlet, hem teşvik ediliyor denilebilir.

Haşiye: Belki otuz üç adet Sözleri, otuz üç adet Mektupları, otuz bir Lem'aları, on üç Şuâları, yüz yirmi basamaklı bir merdivendir.

1.) De ki: And olsun, eğer bu Kur'ân'ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)

Sözler : 20.Söz : 2.Makam : Sual

Iki Mühim Suale Karşı İki Mühim Cevap

İki mühim suale karşı iki mühim cevap

Birincisi:

Eğer desen: “Madem Kur’ân beşer için nâzil olmuştur. Neden beşerin nazarında en mühim olan medeniyet harikalarını tasrih etmiyor; yalnız gizli bir remizle, hafî bir ima ile, hafif bir işaretle, zayıf bir ihtarla iktifâ ediyor?”

Elcevap: Çünkü medeniyet-i beşeriye harikalarının hakları, bahs-i Kur’ânîde o kadar olabilir. Zira Kur’ân’ın vazife-i asliyesi, daire-i Rububiyetin kemâlât ve şuûnâtını ve daire-i ubûdiyetin vezâif ve ahvâlini tâlim etmektir. Öyle ise, şu havârık-ı beşeriyenin o iki dairede hakları, yalnız bir zayıf remiz, bir hafif işaret, ancak düşer. Çünkü onlar daire-i Rububiyetten haklarını isteseler, o vakit pek az hak alabilirler.

Meselâ, tayyare-i beşer **(Haşiye-1)** Kur’ân’a dese: “Bana bir hakk-ı kelâm ver, âyâtında bir mevki ver.” Elbette, o daire-i Rububiyetin tayyareleri olan seyyârât, arz, kamer, Kur’ân namına diyecekler: “Burada cirmin kadar bir mevki alabilirsin.”

Eğer beşerin tahtelbahirleri âyât-ı Kur’âniyeden mevki isteseler, o dairenin tahtel-bahirleri, yani, bahr-i muhit-i havâîde ve esir denizinde yüzen zemin ve yıldızlar ona diyecekler: “Yanımızda senin yerin görünmeyecek derecede azdır.”

Eğer elektriğin parlak, yıldız-misal lâmbaları hakk-ı kelâm isteyerek âyetlere girmek isteseler, o dairenin elektrik lâmbaları olan şimşekler, şahaplar ve gökyüzünü ziynetlendiren yıldızlar ve misbahlar diyecekler: “Işığın nisbetinde bahis ve beyana girebilirsin.”

Eğer havârık-ı medeniyet, dekaik-ı san’at cihetinde haklarını isterlerse ve âyetlerden makam talep ederlerse, o vakit birtek sinek

onlara “Susunuz,” diyecek. “Benim bir kanadım kadar hakkınız yoktur. Zira sizlerdeki, beşerin cüz-ü ihtiyarıyla kesb edilen bütün ince san’atlar ve bütün nazik cihazlar toplansa, benim küçücük vücudumdaki ince san’at ve nazenin cihazlar kadar acip olamaz.

اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَنْ يَخْلُقوُا ذُباباً وَلَوِاجْتَمَعُوا لَهُ [1]

ilh. âyeti sizi susturur.”

Eğer o harikalar, daire-i ubûdiyete gidip o daireden haklarını isterlerse, o zaman o daireden şöyle bir cevap alırlar ki:

“Sizin münasebetiniz bizimle pek azdır ve dairemize kolay giremezsiniz. Çünkü programımız budur ki: Dünya bir misafirhanedir. İnsan ise onda az duracaktır; ve vazifesi çok bir misafirdir ve kısa bir ömürde hayat-ı ebediyeye lâzım olan levâzımâtı tedarik etmekle mükelleftir. En ehem ve en elzem işler takdim edilecektir. Halbuki siz, ekseriyet itibarıyla, şu fâni dünyayı bir makarr-ı ebedî nokta-i nazarında ve gaflet perdesi altında, dünyaperestlik hissiyle işlenmiş bir suret, sizde görülüyor. Öyle ise, hakperestlik ve âhireti düşünmeklik esasları üzerine müesses olan ubûdiyetten hisseniz pek azdır.

“Lâkin, eğer kıymettar bir ibadet olan, sırf menfaat-i ibâdullah için ve menâfi-i umumiye ve istirahat-i âmmeye ve hayat-ı içtimaiyenin kemâline hizmet eden ve elbette ekalliyet teşkil eden muhterem san’atkârlar ve mülhem keşşaflar, arkanızda ve içinizde varsa, o hassas zatlara şu remiz ve işârât-ı Kur’âniye, sa’ye teşvik ve san’atlarını takdir etmek için, elhak kâfi ve vâfidir.”

İkinci suale cevap:

Eğer desen: “Şimdi, şu tahkikattan sonra şüphem kalmadı ve tasdik ettim ki, Kur’ân’da, sair hakaikle beraber, medeniyet-i hazıranın harikalarına ve belki daha ilerisine işaret ve remiz vardır. Dünyevî ve uhrevî saadet-i beşere lâzım olan herşey, değeri nisbetinde içinde bulunur. Fakat niçin Kur’ân onları sarahatle zikretmiyor-tâ muannit kâfirler dahi tasdike mecbur olsunlar, kalbimiz de rahat olsun?”

Elcevap: Din bir imtihandır. Teklif-i İlâhî bir tecrübedir. Tâ, ervâh-ı âliye ile ervâh-ı sâfile, müsabaka meydanında birbirinden ayrılsın. Nasıl ki bir madene ateş veriliyor, tâ elmasla kömür, altınla toprak birbirinden ayrılsın. Öyle de, bu dâr-ı imtihanda olan teklifât-ı İlâhiye bir iptilâdır ve bir müsabakaya sevktir ki, istidad-ı beşer madeninde olan cevâhir-i âliye ile mevadd-ı süfliye birbirinden tefrik edilsin.

Madem Kur'ân, bu dâr-ı imtihanda, bir tecrübe suretinde, bir müsabaka meydanında, beşerin tekemmülü için nâzil olmuştur. Elbette şu dünyevî ve herkese görünecek umur-u gaybiye-i istikbaliyeye yalnız işaret edecek ve hüccetini ispat edecek derecede akla kapı açacak. Eğer sarahaten zikretse, sırr-ı teklif bozulur. Adeta gökyüzündeki yıldızlarla vâzıhan [2] لاَاِلَهَ اِلاَّ اللهُ yazmak misillü bir bedâhete girecek. O zaman herkes ister istemez tasdik edecek. Müsabaka olmaz, imtihan fevt olur. Kömür gibi bir ruhla elmas gibi bir ruh **(Haşiye-2)** beraber kalacaklar.

Elhasıl: Kur'ân-ı Hakîm, hakîmdir; herşeye kıymeti nisbetinde bir makam verir. İşte Kur'ân, bin üç yüz sene evvel, istikbalin zulümatında müstetir ve gaybî olan semerat ve terakkiyât-ı insaniyeyi görüyor; ve gördüğümüzden ve göreceğimizden daha güzel bir surette gösterir. Demek Kur'ân öyle bir Zâtın kelâmıdır ki, bütün zamanları ve içindeki bütün eşyayı bir anda görüyor.

İşte, mu'cizât-ı enbiya yüzünde parlayan bir lem'a-i i'câz-ı Kur'ân...

[3] اَللّٰهُمَّ فَهِّمْنَا اَسْرَارَ الْقُرْاٰنِ وَوَفِّقْنَا لِخِدْمَتِهِ فِى كُلِّ اٰنٍ وَزَمَانٍ

[4] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

[5] رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ وَكَرِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا وَمَوْلٰينَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَنَبِيِّكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّاتِهِ وَعَلَى النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى الْمَلٰئِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَالْاَوْلِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ اَفْضَلَ صَلَاةٍ وَاَزْكٰى سَلَامٍ وَاَنْمٰى بَرَكَاتٍ بِعَدَدِ سُوَرِ الْقُرْاٰنِ وَاٰيَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَمَعَانِيهِ وَاِشَارَاتِهِ وَرُمُوزِهِ وَدَلَالَاتِهِ وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَالْطُفْ بِنَا يَا اِلٰـهَنَا يَا خَالِقَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اٰمِينَ

Haşiye-1: Şu ciddî meseleyi yazarken, ihtiyarsız olarak, kalemim üslûbunu şu latîf latîfeye çevirdi. Ben de kalemimi serbest bıraktım. Ümit ederim ki, üslûbun latîfeliği meselenin ciddiyetine halel vermesin.

Haşiye-2: Ebû Cehil-i Lâin ile Ebû Bekir-i Sıddık, müsavi görünecek. Sırr-ı teklif zâyi olacak...

1.) Allah’ı bırakıp da taptıklarınızın hepsi bir araya gelse, bir sinek bile yaratamazlar. (Hac Sûresi, 22:73)
2.) Allah'tan başka ilah yoktur.
3.) Allahım! Bize Kur’ân’ın esrarını öğret ve her an ve zamanda ona hizmet etmekte bizi muvaffak et.
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.) Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
6.) Allahım! Seyyidimiz, mevlâmız, kulun, nebîn ve resulün olan ümmî peygamber Muhammed’e, âline, ashâbına, zevcelerine, mübarek nesline, sair enbiya ve mürselîne, mukarreb meleklere, evliya ve salih kullarına salâvâtın en üstünü, selâmetin en temizi, bereketlerin en bereketlisiyle, Kur’ân’ın sûreleri, âyetleri, harfleri, kelimeleri, mânâları, işaretleri, remizleri ve delâletleri adedince salât ve selâm et, bereket ihsan et, ikramda bulun. Ey İlâhımız, ey Yaratıcımız, bütün bu salâvatlardan herbiri için bizi bağışla, bize merhamet et, bize iltifat et. Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi. Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun. Âmin.

Sözler : 21.Söz

Yirmi Birinci Söz

İki Makamdır

•1.Makam: Namaz Hakkında
•2.Makam: Vesvese Hakkında

Sözler : 21.Söz : 1.Makam

1.Makam: Namaz Hakkında

Birinci Makam

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً [2] مَوْقُوتاً

Bir Zaman sinnen, cismen, rütbeten büyük bir adam bana dedi: “Namaz iyidir. Fakat hergün, hergün beşer defa kılmak çoktur. Bitmediğinden usanç veriyor.”

O zâtın o sözünden hayli zaman geçtikten sonra, nefsimi dinledim. İşittim ki, aynı sözleri söylüyor. Ve ona baktım, gördüm ki, tembellik kulağıyla şeytandan aynı dersi alıyor. O vakit anladım: O zat o sözü bütün nüfus-u emmârenin namına söylemiş gibidir veya söylettirilmiştir. O zaman ben dahi dedim: Madem nefsim emmâredir. Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez. Öyle ise nefsimden başlarım.

Dedim: Ey nefis! Cehl-i mürekkep içinde, tembellik döşeğinde, gaflet uykusunda söylediğin şu söze mukabil, **Beş İkaz**'ı benden işit.

•1.İkaz: Ebediyet tevehhümüyle namazdan usanmak
•2.İkaz: Namazın manevi gıda olması
•3.İkaz: Sabır hakkında
•4.İkaz: İbadetin ücreti ve cezası
•5.İkaz: Dünyevi meşgalelerin ibadetten alıkoyması

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Şüphesiz ki namaz, mü’minler üzerine belli vakitler için farz olarak yazılmıştır. (Nisâ Sûresi, 4:103)

Sözler : 21.Söz : 1.Makam : 1.İkaz

1.İkaz: Ebediyet tevehhümüyle namazdan usanmak

Birinci İkaz

Ey bedbaht nefsim! Acaba ömrün ebedî midir? Hiç kat'î senedin var mı ki, gelecek seneye, belki yarına kadar kalacaksın?

Sana usanç veren, tevehhüm-ü ebediyettir. Keyif için, ebedî dünyada kalacak gibi nazlanıyorsun. Eğer anlasaydın ki ömrün azdır, hem faidesiz gidiyor; elbette onun yirmi dörtten birisini, hakikî bir hayat-ı ebediyenin saadetine medar olacak bir güzel ve hoş ve rahat ve rahmet bir hizmete sarf etmek, usanmak şöyle dursun, belki ciddî bir iştiyak ve hoş bir zevki tahrike sebep olur.

Sözler : 21.Söz : 1.Makam : 2.İkaz

2.Ikaz: Namazın manevi gıda olması

İkinci İkaz

Ey şikemperver nefsim! Acaba, hergün hergün ekmek yersin, su içersin, havayı teneffüs edersin; sana onlar usanç veriyor mu?

Madem vermiyor; çünkü ihtiyaç tekerrür ettiğinden usanç değil, belki telezzüz ediyorsun. Öyle ise, hane-i cismimde senin arkadaşların olan kalbimin gıdası, ruhumun âb-ı hayatı ve latîfe-i Rabbâniyemin havâ-yı nesîmini cezb ve celb eden namaz dahi seni usandırmamak gerektir.

Evet, nihayetsiz teessürat ve elemlere maruz ve müptelâ ve nihayetsiz telezzüzâta ve emellere meftun ve pürsevda bir kalbin kut ve kuvveti, herşeye kadîr bir Rahîm-i Kerîmin kapısını niyaz ile çalmakla elde edilebilir.

Evet, şu fâni dünyada kemâl-i sür'atle vâveylâ-yı firakı koparan giden, ekser mevcudatla alâkadar bir ruhun âb-ı hayatı ise, herşeye bedel bir Mâbûd-u Bâkînin, bir Mahbûb-u Sermedînin çeşme-i rahmetine namaz ile teveccüh etmekle içilebilir.

Evet, fıtraten ebediyeti isteyen ve ebed için halk olunan ve ezelî ve ebedî bir Zâtın âyinesi olan ve nihayetsiz derecede nazik ve letâfetli bulunan zîşuur bir sırr-ı insanî, zînur bir latîfe-i Rabbâniye, şu kasavetli, ezici ve sıkıntılı, geçici ve zulümatlı ve boğucu olan ahvâl-i dünyeviye içinde, elbette teneffüse pek çok muhtaçtır ve ancak namazın penceresiyle nefes alabilir.

Sözler : 21.Söz : 1.Makam : 3.İkaz

3.Ikaz: Sabır hakkında

Üçüncü İkaz

Ey sabırsız nefsim! Acaba geçmiş günlerdeki ibadet külfetini ve namazın meşakkatini ve musibet zahmetini bugün düşünüp muztarip olmak; hem gelecek günlerdeki ibadet vazifesini ve namaz hizmetini ve musibet elemini bugün tasavvur edip sabırsızlık göstermek hiç kâr-ı akıl mıdır?

Şu sabırsızlıkta misalin şöyle bir sersem kumandana benzer ki: Düşmanın sağ cenah kuvveti onun sağındaki kuvvetine iltihak etmiş ve ona taze bir kuvvet olduğu halde, o tutar, mühim bir kuvvetini sağ cenaha gönderir, merkezi zayıflaştırır.

Hem sol cenahta düşmanın askeri yokken ve daha gelmeden, büyük bir kuvvet gönderir, “Ateş et” emrini verir, merkezi bütün bütün kuvvetten düşürtür. Düşman işi anlar, merkeze hücum eder, târümâr eder.

Evet, buna benzersin. Çünkü geçmiş günlerin zahmeti, bugün rahmete kalb olmuş. Elemi gitmiş, lezzeti kalmış. Külfeti, keramete iltihak; ve meşakkati, sevaba inkılâb etmiş. Öyle ise, ondan usanç almak değil, belki yeni bir şevk, taze bir zevk ve devama ciddî bir gayret almak lâzım gelir. Gelecek günler ise madem gelmemişler; şimdiden düşünüp usanmak ve fütur getirmek, aynen o günlerde açlığı ve susuzluğu ile bugün düşünüp bağırıp çağırmak gibi bir divaneliktir.

Madem hakikat böyledir. Âkıl isen, ibadet cihetinde yalnız bugünü düşün. Ve “Onun bir saatini, ücreti pek büyük, külfeti pek az, hoş ve güzel ve ulvî bir hizmete sarf ediyorum” de. O vakit senin acı bir füturun, tatlı bir gayrete inkılâb eder.

İşte, ey sabırsız nefsim! Sen üç sabırla mükellefsin. Birisi, taat üstünde sabırdır. Birisi, mâsiyetten sabırdır. Diğeri, musibete karşı sabırdır. Aklın varsa, şu Üçüncü İkazdaki temsilde görünen hakikati rehber tut, merdâne “Yâ Sabûr“ de, üç sabrı omuzuna al. Cenâb-ı Hakkın sana verdiği sabır kuvvetini eğer yanlış yolda dağıtmazsan, her meşakkate ve her musibete kâfi gelebilir; ve o kuvvetle dayan.

Sözler : 21.Söz : 1.Makam : 4.İkaz

Dördüncü İkaz

Ey sersem nefsim! Acaba şu vazife-i ubûdiyet neticesiz midir? Ücreti az mıdır ki sana usanç veriyor? Halbuki bir adam sana birkaç para verse veyahut seni korkutsa, akşama kadar seni çalıştırır; ve fütursuz çalışırsın. Acaba bu misafirhane-i dünyada âciz ve fakir kalbine kut ve gınâ; ve elbette bir menzilin olan kabrinde gıda ve ziya; ve herhalde mahkemen olan mahşerde sened ve berat; ve ister istemez üstünden geçilecek Sırat köprüsünde nur ve burâk olacak bir namaz neticesiz midir veyahut ücreti az mıdır?

Bir adam sana yüz liralık bir hediye va'd etse, yüz gün seni çalıştırır. Hulfü'l-va'd edebilir o adama itimad edersin, fütursuz işlersin. Acaba hulfü'l-va'd hakkında muhal olan bir Zât, Cennet gibi bir ücreti ve saadet-i ebediye gibi bir hediyeyi sana va'd etse, pek az bir zamanda, pek güzel bir vazifede seni istihdam etse; sen hizmet etmezsen veya isteksiz, suhre gibi veya usançla, yarım yamalak hizmetinle Onu va'dinde itham ve hediyesini istihfaf etsen, pek şiddetli bir tedibe ve dehşetli bir tâzibe müstehak olacağını düşünmüyor musun? Dünyada hapsin korkusundan en ağır işlerde fütursuz hizmet ettiğin halde, Cehennem gibi bir haps-i ebedînin havfı, en hafif ve latîf bir hizmet için sana gayret vermiyor mu?

Sözler : 21.Söz : 1.Makam : 5.İkaz

5.İkaz: Dünyevi meşgalelerin ibadetten alıkoyması

Beşinci İkaz

Ey dünyaperest nefsim! Acaba ibadetteki füturun ve namazdaki kusurun meşâgıl-i dünyeviyenin kesretinden midir veyahut derd-i maişetin meşgalesiyle vakit bulamadığından mıdır? Acaba sırf dünya için mi yaratılmışsın ki bütün vaktini ona sarf ediyorsun?

Sen istidat cihetiyle bütün hayvânâtın fevkinde olduğunu ve hayat-ı dünyeviyenin levâzımâtını tedarikte iktidar cihetiyle bir serçe kuşuna yetişemediğini biliyorsun. Bundan neden anlamıyorsun ki, vazife-i asliyen hayvan gibi çabalamak değil, belki hakikî bir insan gibi hakikî bir hayat-ı daime için sa'y etmektir?

Bununla beraber, meşâgıl-i dünyeviye dediğin, çoğu sana ait olmayan ve fuzulî bir surette karıştığın ve karıştırdığın mâlâyâni meşgalelerdir. En elzemini bırakıp, güya binler sene ömrün var gibi, en lüzumsuz malûmatla vakit geçiriyorsun. Meselâ "Zuhal'in etrafındaki halkaların keyfiyeti nasıldır?" ve "Amerika tavukları ne kadardır?" gibi kıymetsiz şeylerle, kıymettar vaktini geçiriyorsun. Güya kozmoğrafya ilminden ve istatistikçi fenninden bir kemâl alıyorsun!

Eğer desen: "Beni namazdan ve ibadetten alıkoyan ve fütur veren öyle lüzumsuz şeyler değil, belki derd-i maişetin zarurî işleridir."

Öyle ise, ben de sana derim ki:

Eğer yüz kuruş bir gündelikle çalışsan, sonra biri gelse, dese ki: "Gel, on dakika kadar şurayı kaz; yüz lira kıymetinde bir pırlanta ve bir zümrüt bulacaksın." Sen ona "Yok, gelmem. Çünkü on kuruş gündeliğimden kesilecek, nafakam azalacak" desen, ne kadar divanece bir bahane olduğunu elbette bilirsin.

Aynen onun gibi, sen şu bağında nafakan için işliyorsun. Eğer farz namazı terk etsen, bütün sa'yin semeresi, yalnız dünyevî ve ehemmiyetsiz ve bereketsiz bir nafakaya münhasır kalır. Eğer sen istirahat ve teneffüs vaktini, ruhun rahatına, kalbin teneffüsüne medar olan namaza sarf etsen, o vakit, bereketli nafaka-i dünyeviye ile beraber, senin nafaka-i uhreviyene ve zâd-ı âhiretine ehemmiyetli bir menba olan iki maden-i mânevî bulursun.

Birinci maden: Bütün bağındaki **(Haşiye)** yetiştirdiğin, çiçekli olsun, meyveli olsun, her nebatın, her ağacın tesbihatından, güzel bir niyetle, bir hisse alıyorsun.

İkinci maden: Hem bu bağdan çıkan mahsulâttan kim yese-hayvan olsun, insan olsun, inek olsun, sinek olsun, müşteri olsun, hırsız olsun-sana bir sadaka hükmüne geçer. Fakat o şartla ki, sen Rezzâk-ı Hakikî namına ve izni dairesinde tasarruf etsen ve Onun malını Onun mahlûkatına veren bir tevziat memuru nazarıyla kendine baksan...

İşte, bak, namazı terk eden ne kadar büyük bir hasâret eder. Ne kadar ehemmiyetli bir serveti kaybeder. Ve sa'ye pek büyük bir şevk veren ve amelde büyük bir kuvve-i mânevî temin eden o iki neticeden ve o iki madenden mahrum kalır, iflâs eder. Hattâ ihtiyarlandıkça bahçecilikten usanır, fütur gelir. "Neme lâzım," der. "Ben zaten dünyadan gidiyorum. Bu kadar zahmeti niçin çekeceğim?" diyecek, kendini tembelliğe atacak. Fakat evvelki adam der: "Daha ziyade ibadetle beraber sa'y-i helâle çalışacağım. Tâ kabrime daha ziyade ışık göndereceğim, âhiretime daha ziyade zahîre tedarik edeceğim."

Elhasıl: Ey nefis! Bil ki, dünkü gün senin elinden çıktı. Yarın ise, senin elinde senet yok ki ona mâliksin. Öyle ise, hakikî ömrünü, bulunduğun gün bil; lâakal günün bir saatini, ihtiyat akçesi gibi, hakikî istikbal için teşkil olunan bir sandukça-i uhreviye olan bir mescide veya bir seccadeye at.

Hem bil ki, her yeni gün, sana, hem herkese bir yeni âlemin kapısıdır. Eğer namaz kılmazsan, senin o günkü âlemin zulümatlı ve perişan bir halde gider, senin aleyhinde âlem-i misalde şehadet eder. Zira herkesin, her günde, şu âlemden bir mahsus âlemi var.

Hem o âlemin keyfiyeti, o adamın kalbine ve ameline tâbidir. Nasıl ki, âyinende görünen muhteşem bir saray, âyinenin rengine bakar. Siyah ise siyah görünür; kırmızı ise kırmızı görünür. Hem onun keyfiyetine bakar. O âyine şişesi düzgünse, sarayı güzel gösterir. Düzgün değilse çirkin gösterir. En nazik şeyleri kaba gösterdiği misillü, sen kalbinle, aklınla, amelinle, gönlünle, kendi âleminin şeklini değiştirirsin. Ya aleyhinde, ya lehinde şehadet ettirebilirsin. Eğer namazı kılsan, o namazınla o âlemin Sâni-i Zülcelâline müteveccih olsan, birden, sana bakan âlemin tenevvür eder. Adeta namazın bir elektrik lâmbası ve namaza niyetin onun düğmesine dokunması gibi, o âlemin zulümâtını dağıtır ve o hercümerc-i dünyeviyedeki karma karışık perişaniyet içindeki tebeddülât ve harekât, hikmetli bir intizam ve mânidar bir kitabet-i kudret olduğunu gösterir. [1] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ âyet-i pür-envârından bir nuru senin kalbine serper. Senin o günkü âlemini, o nurun in'ikâsıyla ışıklandırır, senin lehinde nuraniyetle şehadet ettirir.

Sakın deme, "Benim namazım nerede, şu hakikat-i namaz nerede?" Zira, bir hurma çekirdeği, bir hurma ağacı gibi, kendi ağacını tavsif eder. Fark yalnız icmal ve tafsil ile olduğu gibi; senin ve benim gibi bir âmînin—velev hissetmezse—namazı, büyük bir velînin namazı gibi şu nurdan bir hissesi var, şu hakikatten bir sırrı vardır—velev şuurun taallûk etmezse. Fakat derecâta göre inkişaf ve tenevvürü ayrı ayrıdır. Nasıl bir hurma çekirdeğinden tâ mükemmel bir hurma ağacına kadar, ne kadar merâtip bulunur. Öyle de, namazın derecatında da daha fazla meratip bulunabilir. Fakat bütün o merâtipte, o hakikat-i nuraniyenin esası bulunur.

[2] اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ قَالَ (اَلصَّلٰوةُ عِمَادُ الدِّينِ) وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Haşiye: Bu Makam, bir bağda, bir zâta bir derstir ki, bu tarzla beyan edilmiş.

1.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)
2.)Allahım! “Namaz dinin direğidir”(Tirmizî, İmân: 8; İbni Mâce, Fiten: 12; Müsned, 5:231, 237; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:76.) buyuran zâta ve bütün âl ve ashâbına salât ve selâm et.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam

2.Makam: Vesvese Hakkında

Yirmi Birinci Sözün İkinci Makamı

Kalbin beş yarasına beş merhemi tazammun eder.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ [2]

وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ

Ey maraz-ı vesvese ile müptelâ! Biliyor musun, vesvesen neye benzer? Musibete benzer. Ehemmiyet verdikçe şişer; ehemmiyet vermezsen söner. Ona büyük nazarıyla baksan büyür; küçük görsen küçülür. Korksan ağırlaşır, hasta eder; havf etmezsen hafif olur, mahfî kalır. Mahiyetini bilmezsen devam eder, yerleşir; mahiyetini bilsen, onu tanısan, gider.

Öyle ise, şu musibetli vesvesenin aksâm-ı kesiresinden kesîrü'l-vuku olan yalnız Beş Vechini beyan edeceğim; belki sana ve bana şifa olur. Zira şu vesvese öyle birşeydir ki, cehil onu davet eder, ilim onu tard eder. Tanımazsan gelir, tanısan gider.

- 1.Vecih: Şeytanın kalbe attığı bir vesvese
- 2.Vecih: Hayal kuvvesinin sebeb olduğu vesvese
- 3.Vecih: Eşya arasındaki gizli münasebetlerin sebeb olduğu vesvese
- 4.Vecih: Amelin en iyi suretini aramaktan kaynaklanan vesvese
- 5.Vecih: İmani meselelerde şüphe suretinde gelen vesvese
- Sual: Vesvesenin Hikmeti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.) Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da, ey Rabbim, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:97-98)

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : 1.Vecih

1.Vecih: Şeytanın kalbe attığı bir vesvese

Birinci Vecih

Birinci yara

Şeytan, evvelâ şüpheyi kalbe atar. Eğer kalb kabul etmezse, şüpheden şetme döner. Hayale karşı şetme benzer bazı pis hatıraları ve münâfi-i edep çirkin halleri tasvir eder. Kalbe “Eyvah!” dedirtir, ye’se düşürtür. Vesveseli adam zanneder ki, kalbi, Rabbine karşı sû-i edepte bulunuyor. Müthiş bir halecan ve heyecan hisseder. Bundan kurtulmak için huzurdan kaçar, gaflete dalmak ister. Bu yaranın merhemi budur:

Bak, ey biçare vesveseli adam! Telâş etme. Çünkü senin hatırına gelen şetim değil, belki tahayyüldür. Tahayyül-ü küfür, küfür olmadığı gibi; tahayyül-ü şetm dahi şetm değildir. Zira, mantıkça, tahayyül, hüküm değildir. Şetm ise hükümdür.

Hem bununla beraber, o çirkin sözler, senin kalbinin sözleri değil. Çünkü senin kalbin, ondan müteessir ve müteessiftir. Belki kalbe yakın olan lümme-i şeytanîden geliyor. Vesvesenin zararı, tevehhüm-ü zarardır. Yani, onu zararlı tevehhüm etmekle, kalben mutazarrır olmaktır. Çünkü hükümsüz bir tahayyülü hakikat tevehhüm eder. Hem şeytanın işini kendi kalbine mal eder; onun sözünü ondan zanneder. Zarar anlar, zarara düşer. Zaten şeytanın da istediği odur.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : 2.Vecih

2.Vecih: Hayal kuvvesinin sebeb olduğu vesvese

İkinci Vecih

Budur ki, mânâlar kalbden çıktıkları vakit, suretlerden çıplak olarak hayale girerler, oradan suretleri giyerler. Hayal ise, her vakit bir sebep tahtında bir nevi suretleri nesceder. Ehemmiyet verdiği şeyin suretlerini yol üstünde bırakır. Hangi mânâ geçse, ya ona giydirir, ya takar, ya bulaştırır, ya perde eder. Eğer mânâlar münezzeh ve temiz iseler, suretler mülevves ve rezil ise, giymek yoktur, fakat temas var. Vesveseli adam, teması, telebbüsle iltibas eder. “Eyvah!” der. “Kalbim ne kadar bozulmuş. Bu sefillik, bu hisset-i nefs, beni matrud eder.” Şeytan onun şu damarından çok istifade eder.

Şu yaranın merhemi şudur: Dinle ey biçare! Nasıl ki senin namazın edeb-i nezihânesinin vesilesi olan zahirî taharete, batnının bâtınındaki necaset ona tesir etmez ve bozmaz. Öyle de, maânî-i mukaddesenin, suret-i mülevveseye mücavereti zarar etmez. Meselâ, sen âyât-ı İlâhiyeyi tefekkür ediyorsun. Birden, bir maraz, ya bir iştiha, ya bevl gibi bir emr-i müheyyic şiddetle senin hissine dokunuyor. Elbette senin hayalin, devâ-i illet ve kaza-i hâcetin levazımatını görecek, bakacak, onlara münasip süflî suretleri nescedecek. Ve gelen mânâlar ortalarından geçecekler. Geçeceklere ne beis vardır, ne televvüs var ve ne zarar var ve ne hatar var. Yalnız hatar ise, hasr-ı nazardır, zann-ı zarardır.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : 3.Vecih

3.Vecih: Eşya arasındaki gizli münasebetlerin sebeb olduğu vesvese

Üçüncü Vecih

Budur ki: Eşya mabeynlerinde bazı münasebât-ı hafiye bulunur. Hattâ, hiç ümit etmediğin şeyler içinde münasebet ipleri bulunur. Ya bizzat bulunur; veya senin hayalin, meşgul olduğu san'ata göre o ipleri yapmış, onları birbiriyle bağlamış. Şu sırr-ı münasebettendir ki, bazan bir mukaddes şeyi görmek, bir mülevves şeyi hatıra getirir. Fenn-i beyanda beyan olunduğu gibi, "Hariçte uzaklık sebebi olan zıddiyet ise, hayalde sebeb-i kurbiyettir." Yani, iki zıddın suretlerinin cem'ine vasıta, bir münasebet-i hayaliyedir. Bu münasebetle gelen tahattura "tedâi-yi efkâr" tabir edilir. Meselâ, sen namazda, münacatta, Kâbe karşısında, huzur-u İlâhîde iken, âyâtı tefekkürde olduğun bir halde, şu tedâi-yi efkâr, seni tutup en uzak mâlâyâniyât-ı rezileye sevk eder.

Senin başın böyle bir tedâi-yi efkâra müptelâ ise, sakın telâş etme. Belki intibaha geldiğin anda dön. "Aman, ne kusur ettim!" deyip tetkikle meşgul olup durma; tâ o zayıf münasebet, senin dikkatinle kuvvet peyda etmesin. Zira, teessür gösterdikçe, ehemmiyet verdikçe, senin o zayıf tahatturun melekeye döner, bir maraz-ı hayalî olur. Korkma, maraz-ı kalbî değil. Şu nevi tahattur ise, galiben ihtiyarsızdır. Hususan, hassas asabîlerde daha galiptir. Şeytan şu nevi vesvesenin madenini çok işlettirir.

Şu yaranın merhemi şudur ki:

Tedâi-yi efkâr, galiben ihtiyarsızdır; onda mes'uliyet yoktur. Hem tedâide mücaveret var, temas ve ihtilât yoktur. Onun için, efkârın keyfiyetleri birbirine sirayet etmez, birbirine zarar vermez. Nasıl ki, şeytan ile melek-i ilham, kalb taraflarında mücaveretleri var. Ve füccar ve ebrârın karâbetleri ve bir meskende durmaları zarar

vermez. Öyle de, tedâi-yi efkâr saikasıyla, istemediğin pis hayalât gelip nezih efkârın içine girse, zarar vermez-meğer kasten olsa veya zarar zannıyla onunla ziyade meşgul olsa. Hem bazan kalb yoruluyor. Fikir, kendini eğlendirmek için rastgele birşeyle meşgul olur. Şeytan fırsat bulur. Pis şeyleri önüne serpiyor, sürüyor.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : 4.Vecih

4.Vecih: Amelin en iyi suretini aramaktan kaynaklanan vesvese

Dördüncü Vecih

Amelin en iyi suretini taharrîden neş'et eden bir vesvesedir ki, takvâ zannıyla teşeddüt ettikçe, hal ona şiddetlenir. Hattâ bir dereceye varır ki, o adam amelin daha evlâsını ararken harama düşer. Bazan bir sünnetin araması, bir vâcibi terk ettiriyor. "Acaba amelim sahih oldu mu?" der, iade eder. Bu hal devam eder, gayet ye'se düşer. Şeytan şu halinden istifade eder, onu yaralar. Şu yaranın iki merhemi var.

Birinci Merhem: Bu gibi vesvese, ehl-i i'tizâle lâyıktır. Çünkü onlar derler: "Medar-ı teklif olan ef'al ve eşya, kendi zâtında, âhiret itibarıyla ya hüsnü var, sonra o hüsne binaen emredilmiş; veya kubhu var, sonra ona binaen nehyedilmiş. Demek eşyada, âhiret ve hakikat nokta-i nazarında olan hüsün ve kubh zâtîdir; emir ve nehy-i İlâhî ona tâbidir." Bu mezhebe göre, insan her işlediği amelde şöyle bir vesvese gelir: "Acaba amelim nefsülemirdeki güzel surette yapılmış mıdır?"

Amma mezheb-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat derler ki: *"Cenâb-ı Hak bir şeye emreder, sonra hasen olur. Nehyeder, sonra kabih olur."* Demek emirle güzellik, nehiyle çirkinlik tahakkuk eder. Hüsün ve kubh, mükellefin ıttılaına bakar ve ona göre takarrur eder. Şu hüsün ve kubh ise, surî ve dünyaya bakan yüzünde değil, belki âhirete bakan yüzdedir. Meselâ sen namaz kıldın veya abdest aldın. Halbuki namazını ve abdestini fesada verecek bir sebep, nefsülemirde varmış; lâkin sen ona hiç muttali olmadın. Senin namazın ve abdestin hem sahihtir, hem hasendir. Mûtezile der: *"Hakikatte kabih ve fâsittir. Lâkin senden kabul edilir. Çünkü cehlin var, bilmedin; ve özrün var."* Öyle ise, Ehl-i Sünnet mezhebine göre

zahir-i şeriate muvafık olarak işlediğin ameline “Acaba sahih olmuş mu?” deyip vesvese etme. Fakat “Kabul olmuş mu?” de, gururlanma, ucbe girme.

İkinci Merhem: Dinde harec yoktur. [1] لاَحَرَجَ فِى الدِّينِ Madem dört mezhep haktır. Madem istiğfara müncer olan derk-i kusur ise, gurura müncer olan hüsn-ü amelin rüyetine—böyle vesveseli adama—müreccahtır. Yani, böyle vesveseli adam, amelini güzel görüp gurura düşmektense, amelini kusurlu görse, istiğfar etse, daha evlâdır.

Madem böyledir. Sen vesveseyi at. Şeytana de ki: Şu hal bir harecdir. Hakikat-i hale muttali olmak güçtür, dindeki yüsre münafidir. [2] لاَحَرَجَ فِى الدِّينِ .. اَلدِّينُ يُسْرٌ esasına muhaliftir. Elbette böyle amelim bir mezheb-i hakka muvafık gelir. O bana kâfidir. Hem lâakal ben aczimi itiraf ederek, ibadeti lâyıkı vechile eda edemediğimden istiğfar ve tazarru ile merhamet-i İlâhiyeye dehâlet edip, kusurum affolunmak, kusurlu amelim kabul olunmak için mütezellilâne bir niyaza vesiledir.

1.)Dinde zorluk yoktur.” (Şer’î bir hükümdür.)
2.)Dinde zorluk yoktur.” (Şer’î bir hükümdür.)
•Din kolaylıktır.” Buhari, Îmân: 29; Nesâî, Îmân: 28; Müsned, 5:69.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : 5.Vecih

5.Vecih: İmani meselelerde şüphe suretinde gelen vesvese

Beşinci Vecih

Mesâil-i imâniyede şüphe suretinde gelen vesvesedir. Biçare vesveseli adam, bazan tahayyülü taakkul ile iltibas eder. Yani, hayale gelen bir şüpheyi, akla girmiş bir şüphe tevehhüm edip, itikadına halel gelmiş zanneder. Hem bazan tevehhüm ettiği bir şüpheyi, imana zarar veren bir şek zanneder. Hem bazan tasavvur ettiği bir şüpheyi, tasdik-i aklîye girmiş bir şüphe zanneder. Hem bazan bir emr-i küfrîde tefekkürü, küfür zanneder. Yani, dalâletin esbabını anlamak suretinde kuvve-i müfekkirenin cevelânını ve tetkikatını ve bîtarafâne muhakemesini, hilâf-ı iman zanneder. İşte, telkinât-ı şeytaniyenin eseri olan şu zanlardan ürkerek, “Eyvah! Kalbim bozulmuş, itikadıma halel gelmiş” der. O haller galiben ihtiyarsız olduğundan, cüz-ü ihtiyarîsiyle ıslah edemediğinden ye’se düşer. Bu yaranın merhemi şudur ki:

Tahayyül-ü küfür, küfür olmadığı gibi, tevehhüm-ü küfür dahi küfür değildir. Tasavvur-u dalâlet, dalâlet olmadığı gibi, tefekkür-ü dalâlet dahi dalâlet değildir. Çünkü hem tahayyül, hem tevehhüm, hem tasavvur, hem tefekkür, tasdik-i aklîden ve iz’ân-ı kalbîden ayrıdırlar, başkadırlar. Onlar bir derece serbesttirler. Cüz-ü ihtiyariyeyi pek dinlemiyorlar. Teklif-i dinî altına çok giremiyorlar. Tasdik ve iz’an öyle değiller. Bir mizana tâbidirler.

Hem tahayyül, tevehhüm, tasavvur, tefekkür, nasıl ki tasdik ve iz’an değiller. Öyle de, şüphe ve tereddüt sayılmazlar. Fakat, eğer lüzumsuz tekrar ede ede müstekar bir hale gelse, o vakit hakikî bir nevi şüphe, ondan tevellüt edebilir.

Hem bîtarafâne muhakeme namıyla veya insaf namına deyip, şıkk-ı muhalifi iltizam ede ede, tâ öyle bir hale gelir ki, ihtiyarsız taraf-

ı muhalifi iltizam eder. Ona vâcip olan hakkın iltizamı kırılır. O da tehlikeye düşer. Hasmın veya şeytanın bir vekil-i fuzulîsi olacak bir halet, zihninde takarrur eder.

Şu nevi vesvesenin en mühimi budur ki: Vesveseli adam, imkân-ı zâtî ile imkân-ı zihnîyi birbiriyle iltibas eder. Yani, birşeyi zâtında mümkün görse, o şeyi zihnen dahi mümkün ve aklen meşkûk tevehhüm eder. Halbuki, ilm-i kelâmın kaidelerindendir ki, imkân-ı zâtî ise yakîn-i ilmîye münâfi değil ve zaruret-i zihniyeye zıddiyeti yoktur. Meselâ, şu dakikada Karadeniz'in yere batması, zâtında mümkündür ve o imkân-ı zâtî ile muhtemeldir. Halbuki, yakînen o denizin yerinde olduğunu hükmediyoruz, şüphesiz biliyoruz. Ve o ihtimal-i imkânî ve o imkân-ı zâtî bize şek vermez, bir şüphe getirmez, yakînimizi bozmaz. Meselâ şu güneş, zâtında mümkündür ki, bugün gurub etmesin veya yarın tulû etmesin. Halbuki bu imkân yakînimize zarar vermez, şüphe getirmez.

İşte, bunun gibi, meselâ hakaik-ı imâniyeden olan hayat-ı dünyeviyenin gurubuna ve hayat-ı uhreviyenin tulûuna imkân-ı zâtî cihetinde gelen vehimler, yakîn-i imânîye zarar vermez. Hem لاَعِبْرَةَ لِلاِحْتِمَالِ الْغَيْرِ النَّاشِئِ عَنْ دَلِيلٍ yani, *"Bir delilden neş'et etmeyen bir ihtimalin hiç ehemmiyeti yoktur"* olan kaide-i meşhure, hem usulü'd-din, hem usulü'l-fıkhın kaide-i mukarreresindendir.

Sözler : 21.Söz : 2.Makam : Sual

Sual: Vesvesenin Hikmeti

Eğer desen: “Bu derece mü’minlere muzır ve müz’iç olan vesvese ne hikmete binaen bize belâ olmuş?”

Elcevap: İfrâta varmamak, hem galebe çalmamak şartıyla, asl-ı vesvese teyakkuza sebeptir, taharrîye dâîdir, ciddiyete vesiledir. Lâkaytlığı atar, tehâvünü def eder. Onun için, Hakîm-i Mutlak, şu dâr-ı imtihanda, şu meydan-ı müsabakada bize bir kamçı-yı teşvik olarak, vesveseyi şeytanın eline vermiş, beşerin başına vuruyor. Şayet ziyade incitse, Hakîm-i Rahîme şekvâ etmeli, [1] اَعوُذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ demeli.

1.)Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah’a sığınırım.

Sözler : 22.Söz

22.Söz: Tevhid-i hakiki

Yirmi İkinci Söz

İki Makamdır

- 1.Makam
- Mukaddime
- 1.Bürhan
- 2.Bürhan
- 3.Bürhan
- 4.Bürhan
- 5.Bürhan
- 6.Bürhan
- 7.Bürhan
- 8.Bürhan
- 9.Bürhan
- 10.Bürhan
- 11.Bürhan
- 12.Bürhan
- Hatime
- 2.Makam
- Mukaddime
- 1.Lema
- 2.Lema
- 3.Lema
- 4.Lema
- 5.Lema
- 6.Lema
- 7.Lema
- 8.Lema
- 9.Lema

•10.Lema
•11.Lema
•12.Lema
•Hatime

Sözler : 22.Söz : 1.Makam

1.Makam: Delillerin temsili anlatımı

Birinci Makam

- Mukaddime
- 1.Bürhan
- 2.Bürhan
- 3.Bürhan
- 4.Bürhan
- 5.Bürhan
- 6.Bürhan
- 7.Bürhan
- 8.Bürhan
- 9.Bürhan
- 10.Bürhan
- 11.Bürhan
- 12.Bürhan
- Hatime

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَيَضْرِبُ اللهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ [2]

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ [3]

Bir zaman iki adam bir havuzda yıkandılar. Fevkalâde bir tesir altında kendilerinden geçtiler. Gözlerini açtıkları vakit gördüler ki, acip bir âleme götürülmüşler. Öyle bir âlem ki, kemâl-i intizamından bir memleket hükmünde, belki bir şehir hükmünde, belki bir saray hükmündedir.

Kemâl-i hayretlerinden etraflarına baktılar. Gördüler ki, bir cihette bakılsa azîm bir âlem görünüyor; bir cihette bakılsa muntazam bir memleket, bir cihette bakılsa mükemmel bir şehir, diğer bir cihette bakılsa gayet muhteşem bir âlemi içine almış bir saraydır.

Şu acaip âlemde gezerek seyran ettiler. Gördüler ki, bir kısım mahlûklar var; bir tarz ile konuşuyorlar, fakat bunlar onların dillerini bilmiyorlar. Yalnız, işaretlerinden anlaşılıyor ki, mühim işler görüyorlar ve ehemmiyetli vazifeler yapıyorlar.

O iki adamdan birisi, arkadaşına dedi ki: “Şu acip âlemin elbette bir müdebbiri ve şu muntazam memleketin bir mâliki, şu mükemmel

şehrin bir sahibi, şu musannâ sarayın bir ustası vardır. Biz çalışmalıyız, onu tanımalıyız. Çünkü, anlaşılıyor ki, bizi buraya getiren odur. Onu tanımazsak kim bize medet verecek? Dillerini bilmediğimiz ve onlar bizi dinlemedikleri şu âciz mahlûklardan ne bekleyebiliriz? Hem koca bir âlemi bir memleket suretinde, bir şehir tarzında, bir saray şeklinde yapan ve baştan başa hârika şeylerle dolduran ve müzeyyenâtın envâıyla tezyin eden ve ibretnümâ mu'cizatlarla donatan bir zat, elbette bizden ve buraya gelenlerden bir istediği vardır. Onu tanımalıyız. Hem ne istediğini bilmekliğimiz lâzımdır."

Öteki adam dedi: "İnanmam, böyle bahsettiğin gibi bir zat bulunsun ve bütün bu âlemi tek başıyla idare etsin."

Arkadaşı cevaben dedi ki: "Bunu tanımazsak, lâkayt kalsak, menfaati hiç yok. Zararı olsa pek azîmdir. Eğer tanımasına çalışsak, meşakkati pek hafiftir; menfaati olursa pek azîmdir. Onun için, ona karşı lâkayt kalmak hiç kâr-ı akıl değildir."

O serseri adam dedi: "Ben bütün rahatımı, keyfimi, onu düşünmemekte görüyorum. Hem böyle aklıma sığışmayan şeylerle uğraşmayacağım. Bütün bu işler, tesadüfî ve karma karışık işlerdir; kendi kendine dönüyor. Benim neme lâzım?"

Akıllı arkadaşı ona dedi: "Senin bu temerrüdün beni de, belki çokları da belâya atacaktır. Bir edepsizin yüzünden, bazan olur ki, bir memleket harap olur."

Yine o serseri dönüp dedi ki: "Ya kat'iyen bana ispat et ki, bu koca memleketin tek bir mâliki, tek bir sânii vardır. Yahut bana ilişme."

Cevaben, arkadaşı dedi: "Madem inadın divanelik derecesine çıkmış; o inadınla bizi ve belki memleketi bir kahra giriftar edeceksin. Ben de sana On İki Burhan ile göstereceğim ki, bir saray gibi şu âlemin, bir şehir gibi şu memleketin tek bir ustası vardır. Ve o usta, herşeyi idare eden yalnız odur. Hiçbir cihetle noksaniyeti yoktur. Bize görünmeyen o usta, bizi ve herşeyi görür ve sözlerini işitir. Bütün işleri mu'cize ve hârikadır. Bütün bu gördüğümüz ve dillerini bilmediğimiz şu mahlûklar onun memurlarıdır."

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.) Allah insanlara misaller verir ki, düşünüp öğüt alsınlar. (İbrahim Sûresi, 14:25)
3.) Düşünsünler diye, insanlara Biz böyle misaller veriyoruz. (Haşir Sûresi, 59:21)

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 1.Burhan

Birinci Burhan

Gel, her tarafa bak, herşeye dikkat et. Bütün bu işler içinde gizli bir el işliyor. Çünkü, bak, bir dirhem **(Haşiye-1)** kadar kuvveti olmayan, bir çekirdek küçüklüğünde birşey, binler batman yükü kaldırıyor. Zerre kadar şuuru **(Haşiye-2)** olmayan, gayet hakîmâne işler görüyor. Demek bunlar kendi kendilerine işlemiyorlar. Onları işlettiren gizli bir kudret sahibi vardır. Eğer kendi başına olsa, bütün baştan başa bu gördüğümüz memlekette her iş mu'cize, herşey mu'cizekâr bir hârika olmak lâzım gelir. Bu ise bir safsatadır.

Haşiye-1: Ağaçları başlarında taşıyan çekirdeklere işarettir.

Haşiye-2: Kendi kendine yükselmeyen ve meyvelerin sıkletine dayanmayan üzüm çubukları gibi nâzenin nebâtâtın, başka ağaçlara latîf eller atıp sarmalarına ve onlara yüklenmelerine işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 2.Burhan

İkinci Burhan

Gel, bütün bu ovaları, bu meydanları, bu menzilleri süslendiren şeyler üstünde dikkat et. Herbirisinde o gizli zattan haber veren işler var. Adeta herbiri birer turra, birer sikke gibi, o gaybî zattan haber veriyorlar. İşte, gözünün önünde, bak, bir dirhem pamuktan **(Haşiye-3)** ne yapıyor:

Bak, kaç top çuha ve patiska ve çiçekli kumaş çıktı. Bak, ondan ne kadar şekerlemeler, yuvarlak tatlı köfteler yapılıyor ki, bizim gibi binler adam giyse ve yese kâfi gelir.

Hem de bak, bu demiri, toprağı, suyu, kömürü, bakırı, gümüşü, altını gaybî avucuna aldı, bir et parçası **(Haşiye-4)** yaptı. Bak, gör!

İşte, ey akılsız adam, bu işler öyle bir zâta mahsustur ki, bütün bu memleket, bütün eczasıyla onun mu'cize-i kuvveti altında duruyor, her arzusuna râm oluyor.

Haşiye-3: Tohuma işarettir. Meselâ, zerre gibi bir afyon büzrü, bir dirhem gibi bir zerdali nüvatı, bir kavun çekirdeği, nasıl çuhadan daha güzel dokunmuş yapraklar, patiskadan daha beyaz ve sarı çiçekler, şekerlemeden daha tatlı ve köftelerden ve konserve kutularından daha latîf, daha leziz, daha şirin meyveleri hazine-i rahmetten getiriyorlar, bize takdim ediyorlar.

Haşiye-4: Unsurlardan cism-i hayvanîyi halk ve nutfeden zîhayatı icad etmeye işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 3.Burhan

Üçüncü Burhan

Gel, bu müteharrik antika **(Haşiye-5)** san'atlarına bak. Herbirisi öyle bir tarzda yapılmış; adeta bu koca sarayın bir küçük nüshasıdır. Bütün bu sarayda ne varsa, o küçücük müteharrik makinelerde bulunuyor.

Hiç mümkün müdür ki, bu sarayın ustasından başka birisi gelip, bu acip sarayı küçük bir makinede derc etsin? Hem hiç mümkün müdür ki, bir kutu kadar bir makine, bütün bir âlemi içine aldığı halde, tesadüfî veyahut abes bir iş, içinde bulunsun?

Demek, bütün gözün gördüğü ne kadar antika makineler var, o gizli zâtın birer sikkesi hükmündedirler. Belki birer dellâl, birer ilânnâme hükmündedirler. Lisan-ı hâlleriyle derler ki: "Biz öyle bir zâtın san'atıyız ki, bütün bu âlemimizi, bizi yaptığı ve suhuletle icad ettiği gibi kolaylıkla yapabilir bir zattır."

Haşiye-5: Hayvanlara ve insanlara işarettir. Zira hayvan, şu âlemin küçük bir fihristesi; ve mahiyet-i insaniye, şu kâinatın bir misal-i musağğarı olduğundan, adeta âlemde ne varsa insanda nümunesi vardır.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 4.Burhan

Dördüncü Burhan

Ey muannid arkadaş! Gel, sana daha acibini göstereceğim. Bak, bu memlekette bütün bu işler, bu şeyler değişti, değişiyor. Bir halette durmuyor. Dikkat et ki, bu gördüğümüz câmid cisimler, hissiz kutular, birer hâkim-i mutlak suretini aldılar. Adeta herbir şey bütün eşyaya hükmediyor.

İşte, bu yanımızdaki bu makineye bak. **(Haşiye-6)** Güya emrediyor; işte, onun tezyinatına ve işlemesine lâzım levazımat ve maddeler, uzak yerlerden koşup geliyorlar. İşte, oraya bak: O şuursuz cisim **(Haşiye-7)** güya bir işaret ediyor; en büyük bir cismi kendine hizmetkâr ediyor, kendi işlerinde çalıştırıyor.

Daha başka şeyleri bunlara kıyas et. Adeta herbir şey, bütün bu âlemdeki hilkatleri musahhar ediyor. Eğer o gizli zâtı kabul etmezsen, bütün bu memleketteki taşında, toprağında, hayvanında, insana benzer mahlûklarda, o zâtın bütün hünerlerini, san'atlarını, kemâlâtlarını, birer birer o şeylere vereceksin. İşte, aklın uzak gördüğü birtek mu'ciznümâ zâtın bedeline, milyarlar onun gibi mu'ciznümâ, hem birbirine zıt, hem birbirine misil, hem birbiri içinde bulunsun, bu intizam bozulmasın, ortalığı karıştırmasınlar. Halbuki bu koca memlekette iki parmak karışsa, karıştırır. Çünkü bir köyde iki müdür, bir şehirde iki vali, bir memlekette iki padişah bulunsa, karıştırır. Nerede kaldı, hadsiz hâkim-i mutlak beraber bulunsun!

Haşiye-6: Makine, meyvedar ağaçlara işarettir. Çünkü yüzer tezgâhları, fabrikaları incecik dallarında taşıyor gibi, hayretnümâ yaprakları, çiçekleri, meyveleri dokuyor, süslendiriyor, pişiriyor,

bizlere uzatıyor. Halbuki çam ve katran gibi muhteşem ağaçlar kuru bir taşta tezgâhını atmış, çalışıp duruyorlar.

Haşiye-7 Hububata, tohumlara, sineklerin tohumcuklarına işarettir. Meselâ, bir sinek, bir karaağacın yaprağında yumurtasını bırakır. Birden, o koca karaağaç, yapraklarını o yumurtalara bir rahm-ı mâder, bir beşik, bal gibi bir gıda ile dolu bir mahzene çeviriyor. Adeta o meyvesiz ağaç, o surette zîruh meyveler veriyor.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 5.Burhan

Beşinci Burhan

Ey vesveseli arkadaş! Gel, bu azîm sarayın nakışlarına dikkat et. Ve bütün bu şehrin ziynetlerine bak. Ve bütün bu memleketin tanzimatını gör. Ve bütün bu âlemin san'atlarını tefekkür et.

İşte, bak: Eğer nihayetsiz mu'cizeleri ve hünerleri olan gizli bir zâtın kalemi işlemezse, bu nakışları sair şuursuz sebeplere, kör tesadüfe, sağır tabiata verilse, o vakit, ya bu memleketin herbir taşı, herbir otu öyle mu'ciznümâ nakkaş, öyle bir harikulâde kâtip olması lâzım gelir ki, bir harfte bin kitabı yazabilsin, bir nakışta milyonlar san'atı derc edebilsin. Çünkü, bak bu taşlardaki nakşa: **(Haşiye-8)** Herbirisinde bütün sarayın nakışları var, bütün şehrin tanzimat kanunları var, bütün memleketin teşkilât programları var. Demek bu nakışları yapmak, bütün memleketi yapmak kadar hârikadır. Öyle ise, herbir nakış, herbir san'at, o gizli zâtın bir ilânnâmesidir, bir hâtemidir.

Madem bir harf, kâtibini göstermeksizin olmaz. San'atlı bir nakış, nakkaşını bildirmemek olmaz. Nasıl olur ki, bir harfte koca bir kitabı yazan, bir nakışta bin nakşı nakşeden nakkaş, kendi kitabıyla ve nakşıyla bilinmesin?

Haşiye-8: Şecere-i hilkatin meyvesi olan insana ve kendi ağacının programını ve fihristesini taşıyan meyveye işarettir. Zira, kalem-i kudret, âlemin kitab-ı kebirinde ne yazmışsa, icmâlini mahiyet-i insaniyede yazmıştır. Kalem-i kader, dağ gibi bir ağaçta ne yazmışsa, tırnak gibi meyvesinde dahi derc etmiştir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 6.Burhan

Altıncı Burhan

Gel, bu geniş ovaya çıkacağız. **(Haşiye-9)** İşte, o ova içinde yüksek bir dağ var. Üstüne çıkacağız, tâ bütün etrafı görülsün. Hem herşeyi yakınlaştıracak güzel dürbünleri de beraber alacağız. Çünkü bu acip memlekette acip işler oluyor. Her saatte, hiç aklımıza gelmeyen işler oluyor.

İşte, bak: Bu dağlar ve ovalar ve şehirler, birden değişiyor. Hem nasıl değişiyor! Öyle bir tarzda ki, milyonlarla birbiri içinde işler, gayet muntazam surette değişiyor. Adeta milyonlar mütenevvi kumaşlar birbiri içinde beraber dokunuyor gibi, pek acip tahavvülât oluyor.

Bak, o kadar ünsiyet ettiğimiz ve tanıdığımız çiçekli miçekli şeyler kayboldular. Muntazaman yerlerine ve mahiyetçe onlara benzer, fakat suretçe ayrı, başkaları geldiler. Adeta şu ova, dağlar birer sahife; yüz binlerle ayrı ayrı kitaplar içinde yazılıyor. Hem hatasız, noksansız olarak yazılıyor.

İşte, bu işler yüz derece muhaldir ki kendi kendine olsun. Evet, nihayet derecede san'atlı, dikkatli şu işler, kendi kendine olmak bin derece muhaldir ki, kendilerinden ziyade, san'atkârlarını gösteriyorlar.

Hem bunları işleyici, öyle mu'ciznümâ bir zattır ki, hiçbir iş ona ağır gelmez. Bin kitap yazmak, bir harf kadar ona kolay gelir.

Bununla beraber, her tarafa bak ki, hem öyle bir hikmetle herşeyi yerli yerine koyuyor; ve öyle mükrimâne, herkese lâyık oldukları lütufları yapıyor; hem öyle ihsanperverâne umumî perdeler ve kapılar açıyor ki, herkesin arzularını tatmin ediyor. Hem öyle sehâvetperverâne sofralar kuruyor ki, bütün bu memleketin

halklarına, hayvanlarına, herbir taifesine has ve lâyık, belki herbir ferdine mahsus ismiyle ve resmiyle bir tabla-i nimet veriliyor.

İşte, dünyada bundan muhal birşey var mı ki, bu gördüğümüz işler içinde tesadüfî işler bulunsun; veya abes ve faidesiz olsun; veya müteaddit eller karışsın; veya ustası herşeye muktedir olmasın; veya herşey ona musahhar olmasın? İşte, ey arkadaş, haddin varsa buna karşı bir bahane bul!

Haşiye-9: Bahar ve yaz mevsiminde zeminin yüzüne işarettir. Zira yüz binler muhtelif mahlûkatın taifeleri birbiri içinde beraber icad edilir, rû-yi zeminde yazılır. Galatsız, kusursuz, kemâl-i intizamla değiştirilir. Binler sofra-i Rahmân açılır, kaldırılır, taze taze gelir. Herbir ağaç birer tablacı, herbir bostan birer kazan hükmüne geçer.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 7.Burhan

Yedinci Burhan

Ey arkadaş, gel. Şimdi bu cüz'iyâtı bırakıp, saray şeklindeki bu acip âlemin eczalarının birbirine karşı olan vaziyetlerine dikkat edeceğiz.

İşte, bak: Bu âlemde o derece intizamla küllî işler yapılıyor ve umumî inkılaplar oluyor ki, adeta bütün bu saraydaki mevcut taşlar, topraklar, ağaçlar, herbir şey, birer fâil-i muhtar gibi bütün bu âlemin nizâmât-ı külliyesini gözetip ona göre tevfik-i hareket ediyor. Birbirinden en uzak şeyler birbirinin imdadına koşuyor.

İşte, bak: Gaipten acip bir kafile **(Haşiye-10)** çıkıp geliyor. Merkepleri ağaçlara, nebatlara, dağlara benzerler. Başlarında birer tabla-i erzak taşıyorlar. İşte, bak, bu tarafta bekleyen muhtelif hayvanatın erzaklarını getiriyorlar.

Hem de bak, bu kubbede o azîm elektrik lâmbası, **(Haşiye-11)** onlara ışık verdiği gibi, bütün taamlarını öyle güzel pişiriyor! Yalnız, pişirilecek taamlar, bir dest-i gaybî tarafından birer ipe takılıp **(Haşiye-12)** ona karşı tutuluyor.

Bu tarafa da bak: Bu biçare, zayıf, nahif, kuvvetsiz hayvancıklar —nasıl onların başı önünde, latîf gıda ile dolu iki tulumbacık **(Haşiye-13)** takılmış. İki çeşme gibi, yalnız o kuvvetsiz mahlûk, onu ağzına yapıştırması kâfidir.

Elhasıl: Bütün bu âlemin bütün eşyası, birbirine bakar gibi, birbirine yardım eder. Birbirini görür gibi, birbirine el ele verir. Birbirinin işini tekmil için, birbirine omuz omuza veriyor, bel bele verip beraber çalışıyorlar. Herşeyi buna kıyas et; tâdât ile bitmez.

İşte, bütün bu haller, iki kere iki dört eder derecesinde kat'î gösterir ki, şu saray-ı acibin ustasına, yani şu garip âlemin sahibine

herşey musahhardır. Herşey onun hesabına çalışır. Herşey ona bir emirber nefer hükmündedir. Herşey Onun kuvvetiyle döner. Herşey Onun emriyle hareket eder. Herşey onun hikmetiyle tanzim olunur. Herşey onun keremiyle muavenet eder. Herşey onun merhametiyle başkasının imdadına koşar, yani koşturulur. Ey arkadaş, haddin varsa buna karşı bir söz söyle!

Haşiye-10: Umum hayvanatın erzakını taşıyan nebatat ve eşcar kafileleridir.

Haşiye-11: O azîm elektrik lâmbası, güneşe işarettir.

Haşiye-12: İp ve ipe takılan taam ise, ağacın ince dalları ve leziz meyveleridir.

Haşiye-13: İki tulumbacık ise, validelerin memelerine işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 8.Burhan

Sekizinci Burhan

Gel, ey nefsim gibi kendini âkıl zanneden akılsız arkadaş! Şu saray-ı muhteşemin sahibini tanımak istemiyorsun. Halbuki herşey onu gösteriyor, ona işaret ediyor, ona şehadet ediyor. Bütün bu şeylerin şehadetini nasıl tekzip ediyorsun? Öyle ise bu sarayı da inkâr et ve “Âlem yok, memleket yok” de ve kendini de inkâr et, ortadan çık. Yahut aklını başına al, beni dinle.

İşte, bak: Şu saray içinde bulunan ve memleketi ihata eden yeknesak unsurlar, madenler var. **(Haşiye-14)** Âdeta, memleketten çıkan herşey o maddelerden yapılıyor. Demek o maddeler kimin mülkü ise, bütün ondan yapılan şeyler de onundur. Tarla kimin ise, mahsulât da onundur. Deniz kimin ise, içindekiler de onundur.

Hem bak: Bu dokunan şeyler, bu nescolunan münakkaş kumaşlar, birtek maddeden yapılıyor. O maddeyi getiren, ihzar eden ve ip haline getiren, elbette, bilbedâhe, birdir. Çünkü o iş iştirak kabul etmez. Öyle ise, bütün nescolunan san’atlı şeyler ona mahsustur.

Hem de bak: Bu dokunan, yapılan şeylerin herbir cinsi bütün memleketin her tarafında bulunuyor, bütün ebna-yi cinsleriyle öyle intişar etmiş, beraber olarak, birbiri içinde, bir tarzda, bir anda yapılıyor, nescediliyor. Demek birtek zâtın işidir; birtek emirle hareket ediyor. Yoksa, böyle bir anda, bir tarzda, bir keyfiyette, bir heyette ittifak ve muvafakat muhaldir.

Öyle ise, bu san’atlı şeylerin herbirisi, o gizli zâtın bir ilânnâmesi hükmünde, onu gösteriyor. Güya herbir çiçekli kumaş, herbir san’atlı makine, herbir tatlı lokma, o mu’ciznümâ zâtın birer sikkesi, birer hâtemi, birer nişanı, birer turrası hükmünde, lisan-ı hâl ile herbirisi der: “Ben kimin san’atıyım; bulunduğum sandıklar ve dükkânlar da onun mülküdür.” Ve herbir nakış der: “Beni kim dokuduysa,

bulunduğum top da onun dokumasıdır.” Herbir tatlı lokma der: “Beni kim yapıyor, pişiriyorsa, bulunduğum kazan dahi onundur.” Herbir makine der: “Beni kim yapmışsa, memlekette intişar eden bütün emsalimi de o yapıyor. Ve bütün memleketin her tarafında bizi yetiştiren odur. Demek memleketin mâliki de odur. Öyle ise, bütün bu memlekete, bu saraya mâlik kimse, o bize mâlik olabilir.” Meselâ, nasıl mîrîye mahsus tek bir palaska veyahut birtek düğmeye mâlik olmak için, onları yapan bütün fabrikalara mâlik olmak lâzımdır ki, onlara hakikî mâlik olsun. Yoksa, o boşboğaz başıbozuktan, “Mîrî malıdır” diye elinden alınıp tecziye edilir.

Elhasıl: Nasıl bu memleketin anâsırı, memlekete muhit birer maddedir. Onların mâliki de bütün memlekete mâlik birtek zat olabilir. Öyle de, bütün memlekette intişar eden san’atlar, birbirine benzediği ve birtek sikke izhar ettikleri için, bütün memleket yüzünde intişar eden masnular, herbir şeye hükmeden tek bir zâtın san’atları olduğunu gösteriyorlar.

İşte, ey arkadaş! Madem şu memlekette, yani şu saray-ı muhteşemde bir birlik alâmeti vardır, bir vahdet sikkesi var. Çünkü bir kısım şeyler, bir iken, ihâtası var. Bir kısım müteaddit ise, fakat birbirine benzediği ve her tarafta bulunduğu için, bir vahdet-i nev’iye gösteriyor. Vahdet ise bir vâhidi gösterir. Demek, ustası da, mâliki de, sahibi de, sânii de bir olmak lâzım gelir.

Bununla beraber, sen buna dikkat et ki, bir perde-i gaybdan kalınca bir ip çıkıyor. **(Haşiye-15)** Bak, sonra binler ipler ondan uzanmış. Herbir ipin başına bak: Birer elmas, birer nişan, birer ihsan, birer hediye takılmış. Herkese göre birer hediye veriyor. Acaba bilir misin ki, böyle garip bir gayb perdesinden böyle acip ihsânâtı, hedâyâyı şu mahlûklara uzatan zâtı tanımamak, ona teşekkür etmemek ne kadar divanece bir harekettir? Çünkü, onu tanımazsan, bilmecburiye diyeceksin ki, “Bu ipler, uçlarındaki elmasları, sair hediyeleri kendileri yapıyorlar, veriyorlar.” O vakit her ipe bir padişahlık mânâsını vermek lâzım gelir. Halbuki, gözümüzün önünde bir dest-i gaybî o ipleri dahi yapıp o hedâyâyı onlara takıyor. Demek, bütün bu sarayda herşey, kendi nefsinden ziyade, o mu’ciznümâ zâtı gösteriyor. Onu tanımazsan, bütün bu şeyleri inkâr etmekle, hayvandan yüz derece aşağı düşeceksin.

Haşiye-14: Unsurlar, madenler ise, pek çok muntazam vazifeleri bulunan ve izn-i Rabbânî ile her muhtacın imdadına koşan ve emr-i İlâhî ile herbir yere giren, medet veren ve hayatın levazımatını yetiştiren ve zîhayatı emziren ve masnuât-ı İlâhiyenin nescine, nakşına menşe ve müvellid ve beşik olan hava, su, ziya, toprak unsurlarına işarettir.

Haşiye-15: Kalınca bir ip, meyvedar ağaca; binler ipler ise, dallarına; ve ipler başındaki elmas, nişan, ihsan, hediyeler ise, çiçeklerin aksâmına ve meyvelerin envâına işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 9.Burhan

Dokuzuncu Burhan

Gel, ey muhakemesiz arkadaş! Sen şu sarayın sahibini tanımıyorsun ve tanımak da istemiyorsun. Çünkü istib'âd ediyorsun. Onun acip san'atlarını ve hâlâtını akla sığıştıramadığından, inkâra sapıyorsun. Halbuki, asıl istib'âd, asıl müşkülât ve hakikî suûbetler ve dehşetli külfetler, onu tanımamaktadır. Çünkü onu tanısak, bütün bu saray, bu âlem, birtek şey gibi kolay gelir, rahat olur, bu ortadaki ucuzluk ve mebzûliyete medar olur. Eğer tanımazsak ve o olmazsa, o vakit herbir şey, bütün bu saray kadar müşkülâtlı olur. Çünkü herşey bu saray kadar san'atlıdır. O vakit ne ucuzluk ve ne de mebzûliyet kalır. Belki bu gördüğümüz şeylerin birisi, değil elimize, hiç kimsenin eline geçmezdi.

Sen yalnız şu ipe takılan tatlı konserve kutusuna bak. **(Haşiye-16)** Eğer onun gizli matbaha-i mu'ciznümâsından çıkmasaydı, şimdi kırk parayla aldığımız halde, yüz liraya alamazdık.

Evet, bütün istib'âd, müşkülât, suûbet, helâket, belki muhâliyet, onu tanımamaktadır. Çünkü, nasıl bir ağaca, bir kökte, bir kanunla, bir merkezde hayat veriliyor; binler meyvelerin teşekkülü, bir meyve gibi suhulet peydâ eder. Eğer o ağacın meyveleri ayrı ayrı merkeze ve köke, ayrı ayrı kanunla raptedilse, herbir meyve bütün ağaç kadar müşkülâtlı olur. Hem nasıl bütün ordunun teçhizatı bir merkezde, bir kanunla, bir fabrikadan çıksa, kemiyetçe bir neferin teçhizatı kadar kolaylaşır. Eğer herbir neferin ayrı ayrı yerlerde teçhizatı yapılsa, alınsa, herbir neferin teçhizatı için, bütün ordunun teçhizatına lâzım fabrikalar bulunması lâzımdır.

Aynen bu iki misal gibi, şu muntazam sarayda, şu mükemmel şehirde, şu müterakkî memlekette, şu muhteşem âlemde bütün bu şeylerin icadı birtek zâta verildiği vakit, o kadar kolay olur, o kadar

hiffet peydâ eder ki, gördüğümüz nihayetsiz ucuzluğa ve mebzûliyete ve sehâvete sebebiyet verir. Yoksa herşey o kadar pahalı, o kadar müşkülâtlı olacak ki, dünya verilse birisi elde edilemez.

Haşiye-16: Konserve kutusu, kudret konserveleri olan kavun, karpuz, nar, süt kutusu hindistan cevizi gibi rahmet hediyelerine işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 10.Burhan

Onuncu Burhan

Gel, ey bir parça insafa gelmiş arkadaş! On beş gündür **(Haşiye-17)** biz buradayız. Eğer şu âlemin nizamlarını bilmezsek, padişahını tanımazsak, cezaya müstehak oluruz. Özrümüz kalmadı. Zira, on beş gün, güya bize mühlet verilmiş gibi, bize ilişmiyorlar. Elbette biz başıboş değiliz. Bu derece nazik san'atlı, mizanlı, letâfetli, ibretli masnular içinde hayvan gibi gezip bozamayız. Bize bozdurmazlar. Şu memleketin haşmetli mâlikinin elbette cezası da dehşetlidir.

O zat ne kadar kudretli, haşmetli bir zat olduğunu şununla anlayınız ki, şu koca âlemi bir saray gibi tanzim ediyor, bir dolap gibi çeviriyor. Şu büyük memleketi, bir hane gibi, hiçbir şey noksan bırakmayarak idare ediyor. İşte, bak: Vakit be vakit, bir kabı doldurup boşaltmak gibi, şu sarayı, şu memleketi, şu şehri, kemâl-i intizamla doldurup kemâl-i hikmetle boşalttırıyor. Bir sofrayı da kaldırıp indirmek gibi, koca memleketi baştan başa çeşit çeşit sofralar, **(Haşiye-18)** bir dest-i gaybî tarafından kaldırır, indirir tarzında, mütenevvi yemekleri sırayla getirip yedirir; onu kaldırıp başkasını getirir. Sen de görüyorsun ve aklın varsa anlarsın ki, o dehşetli haşmet içinde, hadsiz sehâvetli bir kerem var.

Hem de bak ki, o gaybî zâtın saltanatına, birliğine bütün bu şeyler şehadet ettiği gibi; öyle de, kafile kafile arkasından gelip geçen, o hakikî perde perde arkasından açılıp kapanan bu inkılâplar, bu tahavvülâtlar, o zâtın devamına, bekàsına şehadet eder. Çünkü zevâl bulan eşya ile beraber, esbabları dahi kayboluyor. Halbuki, onların arkasından, onlara isnad ettiğimiz şeyler tekrar oluyor. Demek o eserler onların değilmiş, belki zevâlsiz birinin eserleriymiş. Nasıl ki bir ırmağın kabarcıkları gidiyor; arkasından gelen kabarcıklar, gidenler gibi parladığından anlaşılıyor ki, onları

parlattıran, daimî ve yüksek bir ışık sahibidir. Öyle de, bu işlerin sür'atle değişmesi, arkalarından gelenlerin aynı renk alması gösteriyor ki, zevâlsiz, daimî birtek zâtın cilveleridir, nakışlarıdır, âyineleridir, san'atlarıdır.

Haşiye-17: On beş gün, sinn-i teklif olan on beş seneye işarettir.

Haşiye-18: Sofralar ise, yazda zeminin yüzüne işarettir ki, yüzer taze taze ve ayrı ayrı olarak matbaha-i rahmetten çıkan Rahmânî sofralar serilir, değişirler. Herbir bostan bir kazan, herbir ağaç bir tablacıdır.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 11.Burhan

Onbirinci Burhan

Gel, ey arkadaş! Şimdi sana, geçmiş olan on burhan kuvvetinde kat'î bir burhan daha göstereceğim. Gel, bir gemiye bineceğiz; **(Haşiye-19)** şu uzakta bir cezire var, oraya gideceğiz. Çünkü bu tılsımlı âlemin anahtarları orada olacak. Hem herkes o cezireye bakıyor, oradan birşeyler bekliyor, oradan emir alıyorlar.

İşte, bak, gidiyoruz. Şimdi şu cezireye çıktık. Bak, pek büyük bir içtima var. Şu memleketin bütün büyükleri buraya toplanmış gibi, mühim ihtifal görünüyor. İyi dikkat et. Bu cemiyet-i azîmenin bir reisi var. Gel, daha yakın gideceğiz. O reisi tanımalıyız.

İşte, bak, ne kadar parlak ve binden **(Haşiye-20)** ziyade nişanları var. Ne kadar kuvvetli söylüyor, ne kadar tatlı bir sohbet ediyor! Şu on beş gün zarfında bunların dediklerini ben bir parça öğrendim; sen de benden öğren. Bak, o zat, şu memleketin mu'ciznümâ sultanından bahsediyor. "O sultan-ı zîşan beni sizlere gönderdiğini" söylüyor. Bak, öyle hârikalar gösteriyor; şüphe bırakmıyor ki, bu zat o padişahın bir memur-u mahsusudur.

Sen dikkat et ki, bu zâtın söylediği sözü, değil yalnız şu ceziredeki mahlûklar dinliyorlar; belki harikulâde suretinde bütün memlekete işittiriyor. Çünkü, uzaktan uzağa herkes, buradaki nutkunu işitmeye çalışıyor. Değil yalnız insanlar dinliyor; belki hayvanlar da, hattâ bak, dağlar da onun getirdiği emirlerini dinliyorlar ki, yerlerinden kımıldanıyorlar. Şu ağaçlar, işaret ettiği yere gidiyorlar. Nerede istese su çıkarıyor. Hattâ parmağını da bir âb-ı kevser memesi gibi yapar; ondan âb-ı hayat içiriyor. Bak, şu sarayın kubbe-i âlisinde mühim lâmba, **(Haşiye-21)** onun işaretiyle, bir iken ikileşiyor. Demek, bu memleket bütün mevcudatıyla onun memuriyetini tanıyor. Onu "gaybî bir zât-ı mu'ciznümânın en has ve doğru bir

tercümanıdır," bir dellâl-ı saltanatı ve tılsımının keşşafı ve evâmirinin tebliğine emin bir elçisi olduğunu biliyor gibi, onu dinleyip itaat ediyorlar.

İşte, bu zâtın her söylediği sözü, etrafındaki bütün aklı başında olanlar, "Evet, evet, doğrudur" derler, tasdik ederler. Belki şu memlekette dağlar, ağaçlar, bütün memleketleri ışıklandıran büyük nur lâmbası, **(Haşiye-22)** o zâtın işaret ve emirlerine baş eğmesiyle "Evet, evet, her dediğin doğrudur" derler.

İşte, ey sersem arkadaş! Şu padişahın hazine-i hassasına mahsus bin nişan taşıyan şu nuranî ve muhteşem ve pek ciddî zâtın bütün kuvvetiyle, bütün memleketin ileri gelenlerinin taht-ı tasdikinde bahsettiği bir zât-ı mu'ciznümâdan ve zikrettiği evsâfından ve tebliğ ettiği evâmirinde hiçbir vech ile hilâf ve hile bulunabilir mi? Bunda hilâf-ı hakikat kabilse, şu sarayı, şu lâmbaları, şu cemaati, hem vücutlarını, hem hakikatlerini tekzip etmek lâzım gelir. Eğer haddin varsa, buna karşı itiraz parmağını uzat, gör: Nasıl parmağın burhan kuvvetiyle kırılıp senin gözüne sokulacak!

Haşiye-19: Gemi tarihe ve cezire ise Asr-ı Saadete işarettir. Şu asrın zulümatlı sahilinde mimsiz medeniyetin giydirdiği libastan soyunup, zamanın denizine girip, tarih ve siyer sefinesine binip, Asr-ı Saadet ceziresine ve Ceziretü'l-Arab meydanına çıkıp, Fahr-i Âlemi (a.s.m.) iş başında ziyaret etmekle biliriz ki, o zat o kadar parlak bir burhan-ı tevhiddir ki, zeminin baştan başa yüzünü ve zamanın geçmiş ve gelecek iki yüzünü ışıklandırmış, küfür ve dalâlet zulümâtını dağıtmıştır.

Haşiye-20: Bin nişan ise, ehl-i tahkik yanında bine bâliğ olan mu'cizât-ı Ahmediyedir (a.s.m.).

Haşiye-21: Mühim lâmba, kamerdir ki, onun işaretiyle iki parça olmuş. Yani, Mevlânâ Câmî'nin dediği gibi, *"Hiç yazı yazmayan o ümmî zat, parmak kalemiyle sahife-i semâvîde bir elif yazmış; bir kırkı iki elli yapmış."* Yani, şaktan evvel, kırk olan mim'e benzer; şaktan sonra iki hilâl oldu, elliden ibaret olan iki nun'a benzedi.

Haşiye-22: Büyük bir nur lâmbası, güneştir ki, arzın şarktan geri dönmesiyle yeniden güneşin görünmesi, kucağında Peygamberin

(a.s.m.) yatmasıyla ikindi namazını kılmayan İmam-ı Ali (r.a.) o mu’cizeye binaen ikindi namazını edâen kılmış.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : 12.Burhan

Onikinci Burhan

Gel, ey bir parça aklı başına gelen birader! Bütün on bir burhan kuvvetinde bir burhan daha göstereceğim. İşte, bak: Yukarıdan inen ve herkes ona hayretinden veya hürmetinden kemâl-i dikkatle bakan, şu nuranî fermana **(Haşiye-23)** bak. O bin nişanlı zat, onun yanına durmuş, o fermanın meâlini umuma beyan ediyor.

İşte, şu fermanın üslûpları öyle bir tarzda parlıyor ki, herkesin nazar-ı istihsanını celb ediyor. Ve öyle ciddî, ehemmiyetli meseleleri zikrediyor ki, herkes kulak vermeye mecbur oluyor. Çünkü bütün bu memleketi idare eden ve bu sarayı yapan ve bu acaibi izhar eden zâtın şuûnâtını, ef'âlini, evâmirini, evsâfını birer birer beyan ediyor.

O fermanın heyet-i umumiyesinde bir turra-i âzam olduğu gibi, bak, herbir satırında, herbir cümlesinde taklit edilmez bir turra olduğu misillü, ifade ettiği mânâlar, hakikatler, emirler, hikmetler üstünde dahi o zâta mahsus birer mânevî hâtem hükmünde ona has bir tarz görünüyor. Elhasıl, o ferman-ı âzam, güneş gibi o zât-ı âzamı gösterir; kör olmayan görür.

Haşiye-22: Nuranî ferman Kur'ân'a ve üstündeki turra ise i'câzına işarettir.

Sözler : 22.Söz : 1.Makam : Hatime

Hatime

İşte, ey arkadaş! Aklın başına gelmişse, bu kadar kâfi... Eğer bir sözün varsa şimdi söyle.

O inatçı adam cevaben dedi ki: “Ben senin bu burhanlarına karşı yalnız derim: Elhamdülillâh, inandım. Hem güneş gibi parlak ve gündüz gibi aydın bir tarzda inandım ki, şu memleketin tek bir mâlik-i zülkemâli, şu âlemin tek bir sahib-i zülcelâli, şu sarayın tek bir sâni-i zülcemâli bulunduğunu kabul ettim. Allah senden razı olsun ki, beni eski inadımdan ve divaneliğimden kurtardın. Getirdiğin burhanların herbirisi tek başıyla bu hakikati göstermeye kâfi idi. Fakat herbir burhan geldikçe, daha revnaktar, daha şirin, daha hoş, daha nuranî, daha güzel marifet tabakaları, tanımak perdeleri, muhabbet pencereleri açıldığı için bekledim, dinledim.”

Tevhidin hakikat-i uzmâsına ve Âmentü billâh imanına işaret eden hikâye-i temsiliye tamam oldu. Fazl-ı Rahmân, feyz-i Kur’ân, nur-u iman sayesinde, tevhid-i hakikînin güneşinden, hikâye-i temsiliyedeki On İki Burhana mukabil, On İki Lem’a ile bir Mukaddimeyi göstereceğiz.

وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ وَالْهِدَايَةُ [1]

1.)Tevfik ve hidayet ancak Allah’tandır.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam

2.Makam: Tevhid-i hakiki burhanları

Yirmi İkinci Sözün İkinci Makamı

- Mukaddeme
- 1.Lema: Tevhid ve Esbabın hakikati
- 2.Lema: Hayat üstündeki sikke
- 3.Lema: Zihayat üstündeki hatem
- 4.Lema: İhya üstündeki turra
- 5.Lema: Cüzlerdeki ehadiyet sikkesi
- 6.Lema: Arz sahifesinde ki Tevhid sikkesi
- 7.Lema: Kainat kitabındaki Vahdet hatemi
- 8.Lema: Tohumun sahibi, tarlanın da sahibidir
- 9.Lema: Enva üstündeki bir sikke
- 10.Lema: Ölüm, bir bürhan-ı vahidiyyettir
- 11.Lema: Hz.Muhammed, bir tevhid bürhanıdır
- 12.Lema: Kuran, bir tevhid bürhanıdır
- Hatime

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ ﴿2﴾
شَىْءٍ وَكِيلٌ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ
فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ ﴿3﴾
وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا ﴿4﴾
نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ
مَامِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ ﴿5﴾
رَبِّى عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Mukaddeme

Erkân-ı İmaniyenin kutb-u âzamı olan iman-ı billâha dair Katre Risalesinde, şu mevcudatın herbirisi, elli beş lisanla Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücuduna ve vahdâniyetine delâlet ve şehadetlerini icmâlen

beyan etmişiz. Hem Nokta Risalesinde, Cenâb-ı Hakkın delâil-i vücub ve vahdâniyetinden, herbirisi bin burhan kuvvetinde dört burhan-ı küllîyi zikretmişiz. Hem on iki kadar Arabî risalelerimde, Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücudunu ve vahdâniyetini gösteren yüzler kat'î burhanları zikrettiğimizden, şimdi onlara iktifâen derin tetkikata girişmeyeceğiz. Yalnız şu Yirmi İkinci Sözde Arabî Risaletü'n-Nur'da icmâlen yazdığım On İki Lem'ayı, iman-ı billâh güneşinden göstermeye çalışacağız.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Allah herşeyin yaratıcısıdır. O herşey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona aittir."(Zümer Sûresi, 39:62-63)
3.)Her türlü kusurdan münezzehtir o Zât ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. Siz de Ona döndürüleceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)
4.)Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. Herşeyi Biz belirli bir miktar ile indiririz. (Hicr Sûresi, 15:21)
5.)Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adalet üzeredir. (Hûd Sûresi, 11:56)

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 1.Lema

1.Lema: Tevhid ve Esbabın hakikati

Birinci Lem'a

"Tevhid" iki kısımdır. Meselâ, nasıl ki bir çarşıya ve bir şehre büyük bir zâtın mütenevvi malları gelse, iki çeşitle onun malı olduğu bilinir:

Biri, icmâlî, âmiyânedir ki, “Bu kadar azîm mal, ondan başka kimsenin haddi değil ki sahip olabilsin.” Fakat böyle âmî bir adamın nezaretinde çok hırsızlık olabilir. Parçalarına çok adamlar sahip çıkabilir.

İkinci çeşit odur ki, her denk üzerinde yazıyı okur, herbir top üstünde turrayı tanır, herbir ilân üstünde mührünü bilir bir surette “Herşey o zâtındır” der. İşte, şu halde herbir şey o zâtı mânen gösterir.

Aynen öyle de, tevhid dahi iki çeşittir.

Biri tevhid-i âmî ve zahirîdir ki, “Cenâb-ı Hak birdir; şeriki, naziri yoktur. Bu kâinat onundur.”

İkincisi tevhid-i hakikîdir ki, herşey üstünde sikke-i kudretini ve hâtem-i rububiyetini ve nakş-ı kalemini görmekle, doğrudan doğruya herşeyden Onun nuruna karşı bir pencere açıp, Onun birliğine ve herşey Onun dest-i kudretinden çıktığına ve ulûhiyetinde ve rububiyetinde ve mülkünde hiçbir vechile hiçbir şeriki ve muini olmadığına, şuhuda yakın bir yakinle tasdik edip iman getirmektir ve bir nevi huzur-u daimî elde etmektir. Biz dahi, şu Sözde, o halis ve âli tevhid-i hakikîyi gösterecek şuaları zikredeceğiz.

Birinci nükte içinde bir ihtar:

Ey esbab-perest gafil! **"Esbab"** bir perdedir; çünkü izzet ve azamet öyle ister. Fakat iş gören, kudret-i Samedâniyedir; çünkü tevhid ve celâl öyle ister ve istiklâli iktiza eder. Sultan-ı Ezelînin

memurları, saltanat-ı Rububiyetin icraatçıları değillerdir. Belki o saltanatın dellâllarıdırlar ve o Rububiyetin temâşâger nazırlarıdırlar. Ve o memurlar, o vasıtalar kudretin izzetini, Rububiyetin haşmetini izhar içindir, tâ umur-u hasise ile kudretin mübaşereti görünmesin. Acz-âlûd, fakr-pîşe olan insanî bir sultan gibi, acz ve ihtiyaç için memurları şerik-i saltanat ittihaz etmiş değildir.

Demek esbab vaz edilmiş, tâ aklın nazar-ı zahirîsine karşı kudretin izzeti muhafaza edilsin. Zira, âyinenin iki vechi gibi, herşeyin bir mülk ciheti var ki, âyinenin mülevven yüzüne benzer; muhtelif renklere ve hâlâta medar olabilir. Biri melekût'tur ki, âyinenin parlak yüzüne benzer. Mülk ve zahir vechinde, kudret-i Samedâniyenin izzetine ve kemâline münâfi hâlât vardır. Esbab, o hâlâta hem merci, hem medar olmak için vaz edilmişler. Fakat melekûtiyet ve hakikat cânibinde herşey şeffaftır, güzeldir, kudretin bizzat mübaşeretine münasiptir, izzetine münâfi değildir. Onun için, esbab sırf zahirîdir; melekûtiyette ve hakikatte tesir-i hakikîleri yoktur.

Hem esbab-ı zahiriyenin diğer bir hikmeti şudur ki: Haksız şekvâları ve bâtıl itirazları Âdil-i Mutlaka tevcih etmemek için, o şekvâlara, o itirazlara hedef olacak esbab vaz edilmiştir. Çünkü kusur onlardan çıkıyor ve onların kabiliyetsizliğinden ileri geliyor.

Bu sırra bir misal-i latîf suretinde bir temsil-i mânevî rivâyet ediliyor ki:

Hazret-i Azrâil Aleyhisselâm, Cenâb-ı Hakka demiş ki: *"Kabz-ı ervah vazifesinde Senin ibâdın benden şekvâ edecekler, küsecekler."*

Cenâb-ı Hak, lisan-ı hikmetle ona demiş ki: *"Seninle ibâdımın ortasında musibetler, hastalıklar perdesini bırakacağım-tâ şekvâları onlara gidip senden küsmesinler."*

İşte, bak: Nasıl hastalıklar perdedir; ecelde tevehhüm olunan fenalıklara mercidirler. Ve kabz-ı ervahta hakikat olarak olan hikmet ve güzellik, Azrâil Aleyhisselâmın vazifesine müteallikdir. Öyle de, Hazret-i Azrâil dahi bir perdedir. Kabz-ı ervahta zahiren merhametsiz görünen ve rahmetin kemâline münasip düşmeyen bazı hâlâta merci olmak için, o memuriyete bir nâzır ve kudret-i İlâhiyeye bir perdedir.

Evet, izzet ve azamet ister ki, esbab, perdedâr-ı dest-i kudret ola aklın nazarında. Tevhid ve celâl ister ki, esbab ellerini çeksinler tesir-i

hakikîden.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 2.Lema

2.Lema: Hayat üstündeki sikke

İkinci Lem'a

Bak şu kâinat bostanına. Şu zeminin bağına, şu semânın yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne dikkat et. Göreceksin ki, bir Sâni-i Zülcelâlin, bir Fâtır-ı Zülcemâlin, o serilmiş ve serpilmiş masnuattan herbir masnu üstünde, Hâlık-ı Külli Şeye mahsus bir sikkesi; ve herbir mahlûku üstünde, Sâni-i Külli Şeye has bir hâtemi; ve kalem-i kudretin birer menşûru olan sahâif-i leyl ve nehar, yaz ve baharda yazılan tabakat-ı mevcudat üstünde, taklit kabul etmez bir turra-i garrâsı vardır.

Şimdi o sikkelerden, o hâtemlerden, o turralardan, nümune olarak birkaçını zikredeceğiz. Meselâ, hesapsız sikkelerinden, **"hayat"** üzerinde koyduğu çok sikkelerinden şu sikkeye bak ki: “Birşeyden herşey yapar; hem herşeyden birtek şey yapar.” Çünkü, nutfe suyundan ve hem içilen basit bir sudan, hesapsız âzâ ve cihâzât-ı hayvaniyeyi yapar.

İşte, birşeyi herşey yapmak, elbette bir Kadîr-i Mutlakın işidir. Hem yenilen hadsiz taamlardan, o taam ise hayvanî olsun, nebatî olsun, o müteaddit maddeleri, has bir cisme kemâl-i intizamla çeviren ve ondan mahsus bir cilt nesceden ve ondan basit cihazları yapan, elbette bir Kadîr-i Külli Şeydir ve Alîm-i Mutlaktır. Evet, Hâlık-ı Mevt ve Hayat, şu destgâh-ı dünyada, hikmetiyle, hayatı öyle bir kanun-u emriye-i mu’ciznümâ ile idare ediyor ki, o kanunu tatbik ve icra etmek, bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutan bir Zâta mahsustur.

İşte, eğer aklın sönmemişse, kalbin kör olmamışsa anlarsın ki, birşeyi kemâl-i suhulet ve intizamla herşey yapan ve herşeyi kemâl-i mizan ve intizamla, san’atkârâne birtek şey yapan, herşeyin Sâniine has ve Hâlık-ı Külli Şeye mahsus bir sikkedir.

Meselâ görsen, hârika-pîşe bir zat, bir dirhem pamuktan, yüz top çuha ve ipek veya patiska gibi mütenevvi sair kumaşları o tek dirhem pamuktan nescetmekle beraber, helva, baklava gibi çok taamları dahi ondan yapıyor. Sonra görsen ki, o zat, demiri ve taşı, balı ve yağı, suyu ve toprağı avucuna alır, bir güzel altın yapar. Elbette kat'iyen hükmedeceksin ki, o zat öyle kendine has bir san'ata mâliktir; bütün anâsır-ı arziye onun emrine musahhar ve bütün mevâlid-i türâbiye onun hükmüne bakar.

Evet, hayattaki tecellî-i kudret ve hikmet, bu misalden bin derece daha aciptir. İşte, hayat üstündeki çok sikkelerden birtek sikke...

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 3.Lema

3.Lema: Zihayat üstündeki hatem

Üçüncü Lem'a

Bak şu kâinat-ı seyyâlede, şu mevcudat-ı seyyârede cevelân eden zîhayatlara: Göreceksin ki, bütün zîhayatlardan herbir **"Zîhayat"** üstünde, Hayy-ı Kayyûmun koyduğu çok hâtemleri vardır. O hâtemlerden bir hâtemi şudur ki:

O zîhayat, meselâ şu insan, adeta kâinatın bir misal-i musağğarı, şecere-i hilkatin bir semeresi ve şu âlemin bir çekirdeği gibi ki envâ-ı âlemin ekser nümunelerini cami'dir. Güya o zîhayat, bütün kâinattan gayet hassas mizanlarla süzülmüş bir katredir. Demek, şu zîhayatı halk etmek ve ona Rab olmak, bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutmak lâzım gelir.

İşte, eğer aklın evhamda boğulmamışsa anlarsın ki,

- bir kelime-i kudreti, meselâ balarısını ekser eşyaya bir nevi küçük fihriste yapmak,
- ve bir sahifede, meselâ insanda şu kitab-ı kâinatın ekser meselelerini yazmak,
- hem bir noktada, meselâ küçücük incir çekirdeğinde koca incir ağacının programını derc etmek,
- ve bir harfte, meselâ kalb-i beşerde şu âlem-i kebirin safahâtında tecellî ve ihâta eden bütün esmânın âsârını göstermek,
- ve bir mercimek tanesi kadar mevki tutan kuvve-i hâfıza-i insaniyede bir kütüphane kadar yazı yazdırmak ve bütün hâdisât-ı kevniyenin mufassal fihristesini o kuvvecikte derc etmek, elbette ve elbette Hâlık-ı Külli Şeye has ve bu kâinatın Rabb-i Zülcelâline mahsus bir hâtemdir.

İşte, zîhayat üstünde olan pek çok hâtem-i Rabbânîden birtek hâtem böyle nurunu gösterse ve onun âyâtını şöyle okuttursa; acaba

birden bütün o hâtemlere bakabilsen, görebilsen, [1] سُبْحَانَ مَنِ اخْتَفٰى بِشِدَّةِ ظُهُورِهِ demeyecek misin?

1.)Her türlü kusurdan münezzehtir o Zat ki, şiddet-i zuhurundan gizlenmiştir.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 4.Lema

4.Lema: İhya üstündeki turra

Dördüncü Lem'a

Bak, şu semâvâtın denizinde yüzen ve şu zeminin yüzünde serpilen rengârenk mevcudata ve çeşit çeşit masnuata dikkat et. Göreceksin ki, herbiri üstünde Şems-i Ezelînin taklit kabul etmez turraları vardır. Nasıl hayatta sikkeleri, zîhayatta hâtemleri görünüyor ve bir ikisini gördük. **"İhyâ"** üstünde dahi öyle turraları vardır. Temsil, derin mânâları fehme yakınlaştırdığından, bir temsille şu hakikati göstereceğiz.

Meselâ, güneş, seyyarelerden tut, tâ katrelere kadar, tâ camın küçük parçalarına kadar ve karın parlak zerreciklerine kadar, şu güneşin cilve-i misaliyesinden ve in'ikâsından bir turrası ve güneşe mahsus bir eser-i nuranîsi görünüyor. Şayet o hadsiz şeylerde görünen güneşçiklerini, güneşin cilve-i in'ikâsı ve tecellî-i aksi olduğunu kabul etmezsen, o vakit herbir katrede ve ziyaya maruz herbir cam parçasında ve ışığa mukabil her şeffaf bir zerrecikte, tabiî ve hakikî bir güneşin vücudunu bil'asâle kabul etmek gibi gayet derece bir divanelikle, nihayetsiz bir belâhete düşmekliğin lâzım gelir.

Öyle de, Şems-i Ezelînin tecelliyât-ı nuraniyesinden ihyâ, yani "hayat vermek" cihetinde, herbir zîhayat üstünde öyle bir turrası vardır ki, faraza bütün esbab toplansa ve birer fâil-i muhtar kesilseler, yine o turrayı taklit edemezler. Zira, herbiri birer mu'cize-i kudret olan zîhayatlar, herbiri o Şems-i Ezelînin şuaları hükmünde olan esmâsının nokta-i mihrakiyesi suretindedir.

Eğer zîhayat üstünde görünen o nakş-ı acib-i san'atı, o nazm-ı garib-i hikmeti ve o tecellî-i sırr-ı ehadiyeti, Zât-ı Ehad-i Samede verilmediği vakit, herbir zîhayatta, hattâ bir sinekte, bir çiçekte nihayetsiz bir kudret-i fâtıra, içinde saklandığını ve herşeyi muhit bir ilim bulunduğunu ve kâinatı idare edecek bir irade-i mutlaka onda

mevcut olduğunu, belki Vâcibü'l-Vücuda mahsus bâki sıfatları dahi onların içinde bulunduğunu kabul etmek; adeta o çiçeğin, o sineğin herbir zerresine bir ulûhiyet vermek gibi, dalâletin en eblehçesine, hurâfâtın en ahmakçasına bir derekesine düşmek lâzım gelir. Zira, o şeyin zerrelerine, hususan tohum olsalar, öyle bir vaziyet verilmiş ki, o zerre, cüz'ü olduğu zîhayata bakar, onun nizamına göre vaziyet alır. Belki o zîhayatın bütün nev'ine bakar gibi, o nev'in devamına yarayacak her yerde zer' etmek ve nev'inin bayrağını dikmek için kanatçıklarla kanatlanmak gibi bir keyfiyet alır. Belki o zîhayat, alâkadar ve muhtaç olduğu bütün mevcudata karşı muamelâtını ve münasebât-ı rızkıyesini devam ettirecek bir vaziyet tutuyor. İşte, eğer o zerre, bir Kadîr-i Mutlakın memuru olmazsa ve nisbeti o Kadîr-i Mutlaktan kesilse, o vakit o zerreye herşeyi görür bir göz, herşeye muhit bir şuur vermek lâzımdır.

Elhasıl: Nasıl şu katrelerde ve camın zerreciklerinde olan güneşçikler ve çeşit çeşit renkler, güneşin cilve-i aksine ve in'ikâsının tecellîsine verilmezse, birtek güneşe mukabil nihayetsiz güneşleri kabul etmek lâzım gelir; muhal ender muhal bir hurafeyi kabul etmek iktiza eder. Aynen bunun gibi, eğer herşey Kadîr-i Mutlaka verilmezse, birtek Allah'a mukabil, nihayetsiz, belki zerrât-ı kâinat adedince ilâhları kabul etmek gibi, yüz derece muhal içindeki bir muhali mevcut kabul etmek gibi bir divanelik hezeyanına düşmek lâzım gelir.

Elhasıl, herbir zerreden, üç pencere Şems-i Ezelînin nur-u vahdâniyetine ve vücub-u vücuduna açılır.

Birinci Pencere: Herbir zerre, bir nefer gibi nasıl ki askerî dairelerinin herbirinde, yani takımında, bölüğünde, taburunda, alayında, fırkasında, ordusunda, herbirisinde bir nisbeti, o nisbete göre bir vazifesi ve o vazifeye göre nizamı dairesinde bir hareketi olduğu gibi; Öyle de senin gözbebeğindeki o câmid zerrecik dahi, senin gözünde, başında, vücudunda ve kuvve-i müvellide, kuvve-i câzibe, kuvve-i dâfia, kuvve-i musavvire gibi deverân-ı deme ve his ve harekeye hizmet eden evride ve şerâyin ve sair âsablarda, hem senin nev'inde, ilâ âhir, birer nisbeti, birer vazifesi bulunduğunu, bilbedâhe bir Kadîr-i Ezelînin eser-i sun'u ve memur-u muvazzafı ve taht-ı tedbirinde olduğunu, kör olmayan göze gösterir.

İkinci Pencere: Havadaki herbir zerre, herbir çiçeği, herbir meyveyi ziyaret edebilir. Herbir çiçeğe, herbir meyveye girer, işleyebilir. Eğer herşeyi görür ve bilir bir Kadîr-i Mutlakın memur-u musahharı olmasa, o serseri zerre, bütün meyvelerin, çiçeklerin cihâzâtını ve yapılmasını ve ayrı ayrı san'atlarını ve onlara giydirilen suretlerin terziliğini ve hıyâtât-ı kâmile-i muhita-i san'atını bilmek lâzım gelir.

İşte şu zerre, bir güneş gibi bir nur-u tevhidin şuâını gösteriyor. Ziyayı havaya, mâi türâba kıyas et. Zaten eşyanın asıl menşeleri şu dört maddedir. (Yeni hikmetle, müvellidülmâ, müvellidülhumuza, karbon, azottur ki, bu anâsır, evvelki unsurların eczalarıdır.)

Üçüncü Pencere: Zerrelerden mürekkep bir parça toprak, herbir çiçekli ve meyveli nebâtâtın neşvünemâsına menşe olabilir bir kâseyi o zerreciklerden doldursan, bütün dünyadaki her nevi çiçek ve meyveli nebâtâtın tohumcukları ki, o tohumcuklar hayvânâtın nutfeleri gibi, ayrı ayrı şeyler değil-nutfeler bir su olduğu gibi, o tohumlar da karbon, azot, müvellidülmâ, müvellidülhumuzadan mürekkep-mahiyetçe birbirinin misli, keyfiyetçe birbirinden ayrı, yalnız kader kalemiyle, sırf mânevî olarak aslının programı tevdi edilmiş. İşte, o tohumları nöbetle o kâseye koysak, herbiri hârika cihâzâtıyla, eşkâl ve vaziyetiyle zuhur edeceğini, vuku bulmuş gibi inanırsın.

Eğer o zerreler, herbir şeyin herbir hal ve vaziyetini bilen ve herşeye, ona lâyık vücudu ve vücudun levâzımâtını vermeye kadîr ve kudretine nisbeten herşey kemâl-i suhuletle musahhar olan bir Zâtın memuru ve emirber bir vazifedarı olmazlarsa; o toprağın herbir zerresinde, ya bütün çiçekli ve meyvedarların adedince mânevî fabrikalar ve matbaalar, içinde bulunması lâzım gelir ki, o cihazatları ve eşkâlleri birbirinden uzak ve birbirinden ayrı mevcudat-ı muhtelifeye menşe olabilsin, veya bütün o mevcudata muhit bir ilim ve bütün onların teşkilâtına muktedir olacak bir kudret vermek lâzımdır—tâ bütün onların teşkilâtına medar olsun. Demek, Cenâb-ı Haktan nisbet kesilse, toprağın zerrâtı adedince ilâhlar kabul edilmesi lâzım gelir. Bu ise, bin defa muhal içinde muhal bir hurafedir.

Fakat memur oldukları vakit çok kolaydır. Nasıl bir sultan-ı azîmin bir âdi neferi, o padişahın namıyla ve onun kuvvetiyle bir memleketi hicret ettirebilir, iki denizi birleştirebilir, bir şahı esir edebilir. Öyle de, Ezel ve Ebed Sultanının emriyle, bir sinek bir Nemrudu yere serer; bir karınca bir Firavunun sarayını harap eder, yere atar; bir incir çekirdeği bir incir ağacını yüklenir.

Hem herbir zerrede, vücub ve vahdet-i Sânia iki şahid-i sadık daha var.

Birisi: Herbir zerre, acz-i mutlakıyla beraber pek büyük ve pek mütenevvi vazifeleri kaldırıyor. Ve cumudiyetiyle beraber, bir şuur-u küllî gösteren intizamperverâne nizam-ı umumîye tevfik-i hareket eder. Demek, herbir zerre, lisan-ı acziyle Kadîr-i Mutlakın vücub-u vücuduna ve nizam-ı âlemi gözetmesiyle vahdetine şehadet eder.

كَمَا اَنَّ فِى كُلِّ ذَرَّةٍ شَاهِدَيْنِ عَلٰى اَنَّهُ وَاجِبٌ وَاحِدٌ كَذٰلِكَ فِى كُلِّ حَىٍّ لَهُ اٰيَتَانِ عَلٰى اَنَّهُ اَحَدٌ صَمَدٌ [1]

Evet, herbir zîhayatta, biri ehadiyet sikkesi, diğeri samediyet turrası bulunuyor. Zira bir zîhayat, ekser kâinatta cilveleri görünen esmâyı birden kendi âyinesinde gösteriyor. Adeta bir nokta-i mihrakiye hükmünde, Hayy-ı Kayyûmun tecellî-i İsm-i Âzamını gösteriyor. İşte, ehadiyet-i Zâtiyeyi, Muhyî perdesi altında bir nevi gölgesini gösterdiğinden, bir sikke-i ehadiyeti taşıyor.

Hem o zîhayat, kâinatın bir misal-i musağğarı ve şecere-i hilkatin bir meyvesi hükmünde olduğu için, kâinat kadar ihtiyâcâtını ummadığı ve bilmediği bir yerden kolaylıkla küçücük daire-i hayatına yetiştirmek, samediyet turrasını gösteriyor. Yani, “o hal gösteriyor ki, onun öyle bir Rabbi var ki, ona, herşeye bedel bir teveccühü var ve bütün eşyanın yerini tutar bir nazarı var; bütün eşya Onun bir teveccühünün yerini tutamaz.”

نَعَمْ يَكْفِى لِكُلِّ شَىْءٍ شَىْءٌ عَنْ كُلِّ شَىْءٍ وَلاَ يَكْفِى عَنْهُ كُلُّ شَىْءٍ وَلَوْ [2]

لِشَىْءٍ وَاحِدٍ

Hem o hal gösteriyor ki, onun o Rabbi, hiçbir şeye muhtaç olmadığı gibi, hazinesinden hiçbir şey eksilmez ve kudretine de hiçbir şey ağır gelmez. İşte, samediyetin gölgesini gösteren bir nevi turrası...

Demek, herbir zîhayatta bir sikke-i ehadiyet, bir turra-i samediyet vardır. Evet, herbir zîhayat, hayat lisanıyla [3] قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ اَللهُ الصَّمَدُ okuyor. Bu iki sikkeden başka birkaç pencere-i mühimme de var. Başka bir yerde tafsil edildiği için burada ihtisar edildi.

Madem şu kâinatın herbir zerresi böyle üç pencereyi ve iki deliği ve hayat dahi iki kapıyı birden Vâcibü'l-Vücudun vahdâniyetine açıyor. Zerreden tâ şemse kadar tabakat-ı mevcudat, Zât-ı Zülcelâlin envâr-ı marifetini ne suretle neşrettiğini kıyas edebilirsin. İşte, marifetullahta terakkiyât-ı mâneviyenin derecâtını ve huzurun merâtibini bundan anla ve kıyas et.

1.) Herbir zerrede, Onun Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid olduğuna iki şahit bulunduğu gibi; herbir zîhayatta da, Onun Ehad ve Samed olduğuna dair iki âyet vardır.
2.) Üstteki cümle bu metnin tercümesidir.
3.) De ki: O Allah birdir. O Allah'tır, Sameddir; herşey O'na muhtaç olduğu halde O hiçbir şeye muhtaç değildir. (İhlâs Suresi, 112:1-2)

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 5.Lema

5.Lema: Cüzlerdeki ehadiyet sikkesi

Beşinci Lem'a

Nasıl ki bir kitap, eğer **yazma ve mektub** olsa, onun yazmasına bir kalem kâfidir. Eğer **basma ve matbu** olsa, o kitabın hurufatı adedince kalemler, yani demir harfler lâzımdır, tâ o kitap tab' edilip vücut bulsun. Eğer o kitabın bazı harflerinde gayet ince bir hatla o kitabın ekseri yazılmışsa—Sûre-i Yâsin, lâfz-ı Yâsin'de yazıldığı gibi—o vakit bütün o demir harflerin küçücükleri, o tek harfe lâzım, tâ tab edilsin.

Aynen öyle de, şu kitab-ı kâinatı, kalem-i kudret-i Samedâniyenin yazması ve Zât-ı Ehadiyetin mektubu desen, vücub derecesinde bir suhulet ve lüzum derecesinde bir mâkuliyet yoluna gidersin. Eğer tabiata ve esbaba isnat etsen, imtinâ derecesinde suûbetli ve muhal derecesinde müşkülâtlı ve hiçbir vehim kabul etmeyen hurafatlı şöyle bir yola gidersin ki, tabiat için ya herbir cüz toprakta, herbir katre suda, herbir parça havada milyarlarca madenî matbaalar ve hadsiz mânevî fabrikalar bulunması lâzım—tâ ki, hesapsız çiçekli, meyveli masnuâtın teşekkülâtına mazhar olabilsin. Yahut herşeye muhit bir ilim, herşeye muktedir bir kuvvet onlarda kabul etmek lâzım gelir—tâ şu masnuâta hakikî masdar olabilsin.

Çünkü toprağın ve suyun ve havanın herbir cüz'ü ekser nebâtâta menşe olabilir. Halbuki herbir nebat, meyveli olsa, çiçekli olsa, teşekkülâtı o kadar muntazamdır, o kadar mevzundur, o kadar birbirinden mümtazdır, o kadar keyfiyetçe birbirinden ayrıdır ki, herbirisine, yalnız ona mahsus birer ayrı mânevî fabrika veya ayrı birer matbaa lâzımdır. Demek, tabiat mistarlıktan masdarlığa çıksa, herbir şeyde bütün şeylerin makinelerini bulundurmaya mecburdur.

İşte, bu tabiatperestlik fikrinin esası öyle bir hurafattır ki, hurafeciler dahi ondan utanıyorlar. Kendini âkıl zanneden ehl-i

dalâletin nasıl nihayetsiz hezeyanlı bir akılsızlık iltizam ettiklerini gör, ibret al!

Elhasıl: Nasıl bir kitabın herbir harfi, kendi nefsini bir harf kadar gösterip ve kendi vücuduna tek bir suretle delâlet ediyor; ve kendi kâtibini on kelime ile tarif eder ve çok cihetlerle gösterir. Meselâ, “Benim kâtibimin hüsn-ü hattı var. Kalemi kırmızıdır, şöyledir, böyledir” der. Aynen öyle de, şu kitab-ı kebir-i âlemin herbir harfi, kendine cirmi kadar delâlet eder ve kendi sureti kadar gösterir. Fakat Nakkâş-ı Ezelînin esmâsını bir kaside kadar tarif eder ve keyfiyetleri adedince işaret parmaklarıyla o esmâyı gösterir, Müsemmâsına şehadet eder. Demek, hem kendini, hem bütün kâinatı inkâr eden sofestâi gibi bir ahmak, yine Sâni-i Zülcelâlin inkârına gitmemek gerektir!

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 6.Lema

6.Lema: Arz sahifesinde ki Tevhid sikkesi

Altıncı Lem'a

Hâlık-ı Zülcelâlin nasıl ki mahlûkatının herbir ferdinin başında ve masnuâtının herbir cüz'ünün cephesinde ehadiyetinin sikkesini koymuştur. (Nasıl ki, geçmiş Lem'alarda bir kısmını gördün.) Öyle de, herbir nev'in üstünde çok sikke-i ehadiyet, herbir küll üstünde müteaddit hâtem-i vâhidiyet, tâ mecmu-u âlem üstünde mütenevvi turra-i vahdet, gayet parlak bir surette koymuştur. İşte, pek çok sikkelerden ve hâtemlerden ve turralardan, sath-ı arz sahifesinde, **"bahar mevsimi"** nde vaz edilen bir sikke, bir hâtemi göstereceğiz. Şöyle ki:

Nakkâş-ı Ezelî, zeminin yüzünde, yaz, bahar zamanında en az üç yüz bin nebatat ve hayvânâtın envâını, nihayetsiz ihtilât, karışıklık içinde nihayet derecede imtiyaz ve teşhis ile ve gayet derecede intizam ve tefrik ile haşir ve neşretmesi, bahar gibi zahir ve bahir, parlak bir sikke-i tevhiddir.

Evet, bahar mevsiminde, ölmüş arzın ihyâsı içinde üç yüz bin haşrin nümunelerini kemâl-i intizamla icad etmek ve arzın sahifesinde, birbiri içinde, üç yüz bin muhtelif envâın efradını hatasız ve sehivsiz, galatsız, noksansız, gayet mevzun, manzum, gayet muntazam ve mükemmel bir surette yazmak, elbette, nihayetsiz bir kudrete ve muhit bir ilme ve kâinatı idare edecek bir iradeye mâlik bir Zât-ı Zülcelâlin, bir Kadîr-i Zülkemâlin ve bir Hakîm-i Zülcemâlin sikke-i mahsusası olduğunu, zerre miktar şuuru bulunanın derk etmesi lâzım gelir. Kur'ân-ı Hakîm ferman ediyor ki:

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَةِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Evet, zeminin diriltilmesinde, üç yüz bin haşrin nümunelerini birkaç gün zarfında yapan, gösteren Kudret-i Fâtıraya, elbette insanın haşri ona göre kolay gelir. Meselâ, Gelincik Dağını ve Sübhan Dağını bir işaretle kaldıran bir zât-ı mu'ciznümâya, "Şu dereden, yolumuzu kapayan şu koca taşı kaldırabilir misin?" denilir mi? Öyle de, gök ve dağ ve yeri altı günde icad eden ve onları vakit be vakit doldurup boşaltan bir Kadîr-i Hakîme, bir Kerîm-i Rahîme, "Ebed tarafında ihzar edilip serilmiş, kendi ziyafetine gidecek yolumuzu seddeden şu toprak tabakasını üstümüzden kaldırabilir misin? Yeri düzeltip bizi ondan geçirebilir misin?" İstib'ad suretinde söylenir mi?

Şu zeminin yüzünde, yaz zamanında bir sikke-i tevhidi gördün. Şimdi bak: Gayet basîrâne ve hakîmâne zemin yüzündeki şu tasarrufât-ı azîme-i bahariye üstünde bir hâtem-i vâhidiyet gayet âşikâre görünüyor. Çünkü şu icraat bir vüs'at-i mutlaka içinde ve o vüs'atle beraber bir sür'at-i mutlakayla ve o sür'atle beraber bir sehâvet-i mutlaka içinde görünen intizam-ı mutlak ve kemâl-i hüsn-ü san'at ve mükemmeliyet-i hilkat, öyle bir hâtemdir ki, gayr-ı mütenâhi bir ilim ve nihayetsiz bir kudret sahibi ona sahip olabilir.

Evet, görüyoruz ki, bütün yeryüzünde bir vüs'at-i mutlaka içinde bir icad, bir tasarruf, bir faaliyet var. Hem o vüs'at içinde bir sür'at-i mutlaka ile işleniyor. Hem o sür'at ve vüs'atle beraber bir suhulet-i mutlaka ile yapılıyor. Hem o sür'at ve vüs'at ve suhuletle beraber, teksir-i efradda bir sehâvet-i mutlaka görünüyor. Hem o sehâvet ve suhulet ve sür'at ve vüs'atle beraber, herbir nevide, herbir fertte görünen bir intizam-ı mutlak ve gayet mümtaz bir hüsn-ü san'at ve gayet müstesna bir mükemmelliyet-i hilkat ile beraber gayet sehâvet içinde bir intizam-ı tam var. Ve o teksir-i efrad içinde bir mükemmeliyet-i hilkat ve gayet sür'at içinde bir hüsn-ü san'at ve

nihayet ihtilât içinde bir imtiyaz-ı etemm ve gayet mebzûliyet içinde gayet kıymettar eserler ve gayet geniş daire içinde tam

bir muvafakat ve gayet suhulet içinde gayet san’atkârâne bedîaları icad etmek, bir anda, her yerde, bir tarzda, her fertte bir san’at-ı hârika, bir faaliyet-i mu’ciznümâ göstermek, elbette ve elbette öyle bir Zâtın hâtemidir ki, hiçbir yerde olmadığı halde, her yerde hazır, nazırdır. Hiçbir şey Ondan gizlenmediği gibi, hiçbir şey Ona ağır gelmez. Zerrelerle yıldızlar, Onun kudretine nisbeten müsavidirler.

Meselâ, o Rahîm-i Zülcemâlin bağıstan-ı kereminden, mu’cizâtının salkımlarından bir tanecik hükmünde gördüğüm, iki parmak kalınlığında bir üzüm asmasına asılmış olan salkımları saydım. Yüz elli beş çıktı. Bir salkımın danesini saydım, yüz yirmi kadar oldu. Düşündüm, dedim: Eğer bu asma çubuğu, ballı su musluğu olsa, daim su verse, şu hararete karşı o yüzer rahmetin şurup tulumbacıklarını emziren salkımlara ancak kifayet edecek. Halbuki, bazan az bir rutubet ancak eline geçer. İşte, bu işi yapan, herşeye kadîr olmak lâzım gelir.

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِى صُنْعِهِ الْعُقُولُ [2]

1.) Şimdi bak Allah’ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)
2.) İşlerinde akılların hayrette kaldığı o Zât her türlü kusurdan nihayet derecede münezzehtir. (Nevevî, el-Ezkar s. 292; İmam Ali (r.a.), Nehcu’l-Belâğa, s. 428)

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 7.Lema

7.Lema: Kainat kitabındaki Vahdet hatemi

Yedinci Lem'a

Bak, nasıl **"Sahife-i arz"** üstünde Zât-ı Ehad-i Samedin hâtemlerini az dikkatle görebilirsin. Başını kaldır, gözünü aç, şu kâinat kitab-ı kebirine bir bak. Göreceksin ki, o kâinatın heyet-i mecmuası üstünde, büyüklüğü nisbetinde bir vuzuhla hâtem-i vahdet okunuyor. Çünkü şu mevcudat bir fabrikanın, bir kasrın, bir muntazam şehrin eczaları ve efradları gibi bel bele verip, birbirine karşı muavenet elini uzatıp, birbirinin sual-i hâcetine “Lebbeyk, başüstüne” derler. El ele verip bir intizamla çalışırlar. Baş başa verip zevilhayata hizmet ederler. Omuz omuza verip, bir gayeye müteveccihen bir Müdebbir-i Hakîme itaat ederler.

Evet, güneş ve aydan, gece ve gündüzden, kış ve yazdan tut, tâ nebâtâtın muhtaç ve aç hayvanların imdadına gelmelerinde; ve hayvanların zayıf, şerif insanların imdadına koşmalarında; hattâ mevadd-ı gıdâiyenin latîf, nahif yavruların ve meyvelerin imdadına uçmalarında; tâ zerrât-ı taamiyenin hüceyrât-ı beden imdadına geçmelerinde câri olan bir düstur-u teâvünle hareketleri, bütün bütün kör olmayana gösteriyorlar ki, gayet kerîm birtek Mürebbînin kuvvetiyle, gayet hakîm birtek Müdebbirin emriyle hareket ediyorlar.

İşte, şu kâinat içinde câri olan bu tesânüd, bu teâvün, bu tecâvüb, bu teanuk, bu musahhariyet, bu intizam, birtek Müdebbirin tertibiyle idare edildiklerine ve birtek Mürebbînin tedbiriyle sevk edildiklerine kat’iyen şehadet etmekle beraber; şu bilbedâhe san’at-ı eşyada görünen hikmet-i âmme içindeki inâyet-i tamme ve o inâyet içinde parlayan rahmet-i vâsia ve o rahmet üstünde serilen ve rızka muhtaç herbir zîhayatı onun hâcetine lâyık bir tarzda iâşe etmek için

serpilen erzak ve iâşe-i umumî, öyle parlak bir hâtem-i tevhiddir ki, bütün bütün aklı sönmeyen anlar ve bütün bütün kör olmayan görür.

Evet,

- kast ve şuur ve iradeyi gösteren bir perde-i hikmet, umum kâinatı kaplamış,
- ve o perde-i hikmet üstünde, lütuf ve tezyin ve tahsin ve ihsanı gösteren bir perde-i inâyet serilmiştir,
- ve o müzeyyen perde-i inâyet üstünde, kendini sevdirmek ve tanıttırmak ve in'âm ve ikram etmek lem'alarını gösteren bir hulle-i rahmet, kâinatı içine almıştır,
- ve o münevver perde-i rahmet-i âmme üstüne serilen ve terahhumu ve ihsan ve ikramı ve kemâl-i şefkat ve hüsn-ü terbiyeyi ve lütf-u Rububiyeti gösteren bir sofra-i erzak-ı umumiye dizilmiştir.

Evet, şu mevcudata; zerrelerden güneşlere kadar, fertler olsun, neviler olsun, küçük olsun, büyük olsun,

- semerat ve gayatla ve faideler ve maslahatlarla münakkaş bir kumaş-ı hikmetten muhteşem bir gömlek giydirilmiş,
- ve o hikmetnümâ suret gömleği üstünde, lütuf ve ihsan çiçekleriyle müzeyyen bir hulle-i inâyet, herşeyin kametine göre biçilmiş,
- ve o müzeyyen hulle-i inâyet üzerine, tahabbüb ve ikram ve tahannün ve in'âm lem'alarıyla münevver rahmet nişanları takılmış,
- ve o münevver ve murassâ nişanları ihsan etmekle beraber, zeminin yüzünde bütün zevilhayatın taifelerine kâfi, bütün hâcetlerine vâfi bir sofra-i rızk-ı umumî kurulmuştur.

İşte şu iş, güneş gibi âşikâre, nihayetsiz Hakîm, Kerîm, Rahîm, Rezzâk bir Zât-ı Zülcemâle işaret edip gösteriyor.

Öyle mi? Herşey rızka muhtaç mıdır?

Evet. Bir fert, rızka ve devam-ı hayata muhtaç olduğu gibi, görüyoruz ki, bütün mevcudat-ı âlem, bahusus zîhayat olsa, küllî olsun, cüz'î olsun, küll olsun, cüz olsun, vücudunda, bekàsında, hayatında ve idame-i hayatta maddeten ve mânen çok metâlibi var, çok levâzımâtı var. İftikarâtı ve ihtiyâcâtı öyle şeylere var ki, en ednâsına o şeyin eli yetişmediği, en küçük matlubuna o şeyin kuvveti kâfi gelmediği bir halde, görüyoruz ki, bütün metâlibi ve erzak-ı maddiye ve mâneviyesi, [1] مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

ummadığı yerlerden kemâl-i intizamla ve vakt-i münasipte ve lâyık bir tarzda, kemâl-i hikmetle ellerine veriliyor. İşte bu iftikar ve ihtiyac-ı mahlûkat ve bu tarzda imdad ve iâne-i gaybiye, acaba güneş gibi bir Mürebbî-i Hakîm-i Zülcelâli, bir Müdebbir-i Rahîm-i Zülcemâli göstermiyor mu?

1.)Hiç ummadığı yerlerden… (Talâk Sûresi, 65:3)

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 8.Lema

8.Lema: Tohumun sahibi, tarlanın da sahibidir

Sekizinci Lem'a

Nasıl ki bir tarlada ekilen bir nevi tohum delâlet eder ki, o tarla herhalde tohum sahibinin taht-ı tasarrufatında olduğunu, hem o **tohum** dahi **tarla** mutasarrıfının taht-ı tasarrufunda olduğunu gösterir. Öyle de, şu anâsır denilen mezraa-i masnuat, vâhidiyet ve besâtetle beraber külliyet ve ihâtaları; ve şu mahlûkat denilen semerât-ı rahmet ve mu'cizât-ı kudret ve kelâmât-ı hikmet olan nebatat ve hayvanat, mümaselet ve müşabehetleriyle beraber çok yerlerde intişarı, her tarafta bulunup tavattunları, tek bir Sâni-i Mu'ciznümânın taht-ı tasarrufunda olduklarını öyle bir tarzda gösteriyor ki, güya herbir çiçek, herbir semere, herbir hayvan, o Sâniin birer sikkesidir, birer hâtemidir, birer turrasıdır. Her nerede bulunsa, lisan-ı hâliyle herbirisi der ki: "Ben kimin sikkesiyim; bu yer dahi Onun masnuudur. Ben kimin hâtemiyim; bu mekân dahi Onun mektubudur. Ben kimin turrasıyım; bu vatanım dahi onun mensucudur."

Demek, en ednâ bir mahlûka rububiyet, bütün anâsırı kabza-i tasarrufunda tutana mahsustur. Ve en basit bir hayvanı tedbir ve tedvir etmek, bütün hayvânâtı, nebâtâtı, masnûâtı kabza-i rububiyetinde terbiye edene has olduğunu, kör olmayan görür.

Evet, herbir fert, sair efrada mümaselet ve misliyet lisanıyla der: "Kim bütün nev'ime mâlik ise, bana mâlik olabilir. Yoksa, yok." Her nevi, sair nevilerle beraber yeryüzünde intişarı lisanıyla der: "Kim bütün sath-ı arza mâlik ise, bana mâlik olabilir; yoksa yok."

Arz, sair seyyârât ile bir güneşe irtibatı ve semâvât ile tesânüdü lisanıyla der: "Kim bütün kâinata mâlik ise, bana mâlik O olabilir. Yoksa, yok."

Evet, faraza zîşuur bir elmaya biri dese, “Sen benim san’atımsın”; o elma lisan-ı hâl ile ona “Sus,” diyecek. “Eğer bütün yeryüzünde bütün elmaların teşkiline muktedir olabilirsen, belki yeryüzünde münteşir bütün hemcinsimiz olan bütün meyvedarlara, belki bütün bahar sefinesiyle hazine-i rahmetten gelen bütün hedâyâ-yı Rahmâniyeye mutasarrıf olabilirsen, bana rububiyet dâvâ et.” O elma böyle diyecek ve o ahmağın ağzına bir tokat vuracak.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 9.Lema

Dokuzuncu Lem'a

Cüzde, cüz'îde, küllde, küllîde, küll-i âlemde, hayatta, zîhayatta, ihyâda olan sikkelerden, hâtemlerden, turralardan bazılarına işaret ettik. Şimdi, **"Nevi"** lerde hesapsız sikkelerden bir sikkeye işaret edeceğiz.

Evet, nasıl ki meyvedar bir ağacın hesapsız semereleri, bir terbiye-i vâhide, bir kanun-u vahdetle, birtek merkezden idare edildiklerinden, külfet ve meşakkat ve masraf o kadar suhulet peydâ eder ki, kesretle terbiye edilen tek bir semereye müsâvi olurlar. Demek kesret ve taaddüd-ü merkez, her semere için, kemiyetçe bütün ağaç kadar külfet ve masraf ve cihazat ister. Fark yalnız keyfiyetçedir. Nasıl ki, birtek nefere lâzım techizat-ı askeriyeyi yapmak için, orduya lâzım bütün fabrikalar kadar fabrikalar lâzımdır. Demek, iş vahdetten kesrete geçse, efrad adedince, kemiyet cihetiyle külfet ziyadeleşir. İşte, her nevide bilmüşahede görünen suhulet-i fevkalâde, elbette vahdetten, tevhidden gelen bir yüsr ve suhulet eseridir.

Elhasıl: Bir cinsin bütün envâı, bir nev'in bütün efradı, âzâ-yı esasîde muvafakat ve müşabehetleri nasıl ispat ederler ki, tek bir Sâniin masnularıdır. Çünkü vahdet-i kalem ve ittihad-ı sikke öyle ister. Öyle de, bu meşhud suhulet-i mutlaka ve külfetsizlik, vücub derecesinde icab eder ki, bir Sâni-i Vâhidin eserleri olsun. Yoksa, imtinâ derecesine çıkan bir suubet, o cinsi in'idâma ve o nev'i ademe götürecekti.

Velhasıl, Cenâb-ı Hakka isnad edilse, bütün eşya birtek şey gibi bir suhulet peydâ eder. Eğer esbaba isnad edilse, herbir şey bütün eşya kadar suubet peydâ eder. Madem öyledir; kâinatta şu görünen fevkalâde ucuzluk ve şu göz önündeki hadsiz mebzûliyet, sikke-i

vahdeti güneş gibi gösterir. Eğer, gayet mebzûliyetle elimize geçen şu san’atlı meyveler Vâhid-i Ehadin malı olmazsa, bütün dünyayı verseydik birtek narı yiyemezdik.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 10.Lema

10.Lema: Ölüm, bir bürhan-ı vahidiyyettir

Onuncu Lem'a

Tecellî-i cemâliyeyi gösteren hayat nasıl bir burhan-ı ehadiyettir, belki bir çeşit tecellî-i vahdettir. Tecellî-i celâli izhar eden **"memat"** dahi bir burhan-ı vâhidiyettir.

Evet, Meselâ, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى nasıl ki güneşe karşı parlayan ve akan büyük bir ırmağın kabarcıkları ve zemin yüzünün mütelemmi şeffâfâtı, güneşin aksini ve ışığını göstermek suretiyle güneşe şehadet ettikleri gibi; o katarâtın ve şeffâfâtın gurubuyla, gitmeleriyle beraber, arkalarından yeni gelen katarat taifeleri ve şeffâfat kabileleri üstünde yine güneşin cilveleri haşmetle devamı ve ışığının tecellîsi ve noksansız istimrarı kat'iyen şehadet eder ki, sönüp yanan, değişip tazelenen, gelip parlayan misalî güneşçikler ve ışıklar ve nurlar bir bâki, daimî, âli, tecellîsi zevâlsiz birtek güneşin cilveleridir. Demek o parlayan kataratlar, zuhuruyla ve gelmeleriyle güneşin vücudunu gösterdikleri gibi; guruplarıyla, zevâlleriyle güneşin bekàsını ve devamını ve birliğini gösteriyorlar.

Aynen öyle de, şu mevcudat-ı seyyâle, vücutlarıyla ve hayatlarıyla Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve ehadiyetine şehadet ettikleri gibi; zevâlleriyle, ölümleriyle o Vâcibü'l-Vücudun ezeliyetine, sermediyetine ve ehadiyetine şehadet ederler.

Evet, gece-gündüz, kış ve yaz, asırlar ve devirlerin değişmesiyle gurup ve ufûl içinde teceddüd eden ve tazelenen masnûât-ı cemile, mevcudat-ı latîfe, elbette bir âli ve sermedî ve dâimü't-tecellî bir Cemâl Sahibinin vücud ve bekà ve vahdetini gösterdikleri gibi; o masnuat, esbab-ı zahiriye-i süfliyeleriyle beraber zevâl bulup

ölmeleri, o esbabın hiçliğini ve bir perde olduğunu gösteriyorlar. Şu hal kat'iyen ispat eder ki, şu san'atlar, şu nakışlar, şu cilveler, bütün esmâsı kudsiye ve cemîle olan bir Zât-ı Cemîl-i Zülcelâlin tazelenen san'atlarıdır, tahavvül eden nakışlarıdır, taharrük eden âyineleridir, birbiri arkasından gelen sikkeleridir, hikmetle değişen hâtemleridir.

Elhâsıl: Şu kitab-ı kebir-i kâinat, nasıl ki vücud ve vahdete dair âyât-ı tekvîniyeyi bize ders veriyor. Öyle de, o Zât-ı Zülcelâlin bütün evsâf-ı kemâliye ve cemâliye ve celâliyesine de şehadet eder ve kusursuz ve noksansız kemâl-i Zâtîsini ispat ederler. Çünkü, bedihîdir ki:

- Bir eserde kemâl, o eserin menşe ve mebdei olan fiilin kemâline delâlet eder.
- Fiilin kemâli ise, ismin kemâline,
- ve ismin kemâli, sıfatın kemâline,
- ve sıfatın kemâli, şe'n-i zâtînin kemâline,
- ve şe'nin kemâli, o zât-ı zîşuûnun kemâline, hadsen ve zarureten ve bedâheten delâlet eder.

Meselâ, nasıl ki kusursuz bir kasrın mükemmel olan nukuş ve tezyinatı, arkalarında bir usta ef'âlinin mükemmeliyetini gösterir. O ef'âlin mükemmeliyeti, o fâil ustanın rütbelerini gösteren ünvanları ve isimlerinin mükemmeliyetini gösterir. Ve o esmâ ve ünvanlarının mükemmeliyeti, o ustanın san'atına dair sıfatlarının mükemmeliyetini gösterir. Ve o san'at ve sıfatların mükemmeliyeti, o san'at sahibinin "şuûn-u zâtiye" denilen kabiliyet ve istidad-ı zâtiyesinin mükemmeliyetini gösterir. Ve o şuûn ve kabiliyet-i zâtiyenin mükemmeliyeti, o ustanın mahiyet-i zâtiyesinin mükemmeliyetini gösterdiği misillü, aynen öyle de:

Şu kusursuz, fütursuz, [2] هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ sırrına mazhar olan şu âsâr-ı meşhude-i âlem, şu mevcudat-ı muntazama-i kâinatta olan san'at ise, bilmüşahede, bir Müessir-i Zi'l-iktidarın kemâl-i ef'âline delâlet eder. O kemâl-i ef'âl ise, bilbedâhe, o Fâil-i Zülcelâlin kemâl-i esmâsına delâlet eder. O kemâl-i esma ise, bizzarure, o esmânın Müsemmâ-i Zülcemâlinin kemâl-i sıfatına delâlet ve şehadet eder. O kemâl-i sıfat ise, bilyakîn, o Mevsûf-u Zülkemâlin kemâl-i şuûnuna delâlet ve şehadet eder. O kemâl-i şuûn

ise, bihakkılyakîn, o zîşuûnun kemâl-i Zâtına öyle delâlet eder ki, bütün kâinatta görünen bütün envâ-ı kemâlât, Onun kemâline nisbeten sönük bir zıll-i zâif suretinde bir Zât-ı Zülkemâlin âyât-ı kemâli ve rumûz-u celâli ve işârât-ı cemâli olduğunu gösterir.

1.)En yüce meseller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)
2.)En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 11.Lema

Güneşler Kuvvetinde Onbirinci Lem'a

On Dokuzuncu Sözde tarif edilen ve kitab-ı kebirin âyet-i kübrâsı ve o Kur'ân-ı Kebirdeki ism-i âzamı ve o şecere-i kâinatın çekirdeği ve en münevver meyvesi ve o saray-ı âlemin güneşi ve âlem-i İslâmiyetin bedr-i münevveri ve rububiyet-i İlâhiyenin dellâl-ı saltanatı ve tılsım-ı kâinatın keşşâf-ı zîhikmeti olan Seyyidimiz **"Muhammedü'l-Emin Aleyhissalâtü Vesselâm"**, bütün enbiyayı sâyesi altına alan risalet cenâhı ve bütün âlem-i İslâmı himayesine alan İslâmiyet cenahlarıyla, hakikatin tabakatında uçan ve bütün enbiya ve mürselîni, bütün evliya ve sıddıkîni ve bütün asfiya ve muhakkıkîni arkasına alıp, bütün kuvvetiyle vahdâniyeti gösterip, arş-ı ehadiyete yol açıp gösterdiği iman-ı billâh ve ispat ettiği vahdâniyet-i İlâhiyeye, hiç vehim ve şüphenin haddi var mı ki kapatabilsin ve perde olabilsin?

Madem On Dokuzuncu Sözde ve On Dokuzuncu Mektupta o burhan-ı kàtıın âbülhayat-ı marifetinden On Dört Reşha ve On Dokuz İşârât ile o zât-ı mu'ciznümânın envâ-ı mu'cizâtıyla beraber icmâlen bir derece tarif ve beyan etmişiz. Şurada, şu işaretle iktifa edip, o vahdâniyetin burhan-ı kàtıını tezkiye eden ve sıdkına şehadet eden esâsâta işaret suretinde bir salâvat-ı şerife ile hatmederiz:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ وَوَحْدَانِيَّتِكَ وَشَهِدَ عَلٰى اَوْصَافِ جَلاَلِكَ وَجَمَالِكَ وَكَمَالِكَ اَلشَّاهِدُ الصَّادِقُ الْمُصَدَّقُ وَالْبُرْهَانُ النَّاطِقُ

الْمُحَقَّقُ، سَيِّدُ الاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، اَلْحَامِلُ سِرَّ اِجْمَاعِهِمْ وَتَصْدِيقِهِمْ وَمُعْجِزَاتِهِم.. وَاِمَامُ الاَوْلِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ، اَلْحَاوِى سِرَّ اِتِّفَاقِهِمْ وَتَحْقِيقِهِمْ وَكَرَامَاتِهِمْ.. ذُوالْمُعْجِزَاتِ الْبَاهِرَةِ وَالْخَوَارِقِ الظَّاهِرَةِ وَالدَّلاَئِلِ الْقَاطِعَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُصَدَّقَةِ لَهُ.. ذُوالْخِصَالِ الْغَالِيَةِ فِى ذَاتِهِ، وَالاَخْلاَقِ الْعَالِيَةِ فِى وَظِيفَتِهِ، وَالسَّجَايَا السَّامِيَةِ فِى شَرِيعَتِهِ الْمُكَمَّلَةِ الْمُنَزَّهَةِ عَنِ الْخِلاَفِ، مَهْبِطُ الْوَحْيِ الرَّبَّانِيِّ بِاِجْمَاعِ الْمُنْزِلِ وَالْمُنْزَلِ وَالْمُنَزَّلِ عَلَيْه، سَيَّارُ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالْمَلَكُوتِ، مُشَاهِدُ الاَرْوَاحِ وَمُصَاحِبُ الْمَلاَئِكَةِ، اَنْمُوذَجُ كَمَالِ الْكَائِنَاتِ شَخْصاً وَنَوْعاً وَجِنْساً، اَنْوَرُ ثَمَرَاتِ شَجَرَةِ الْخِلْقَةِ، سِرَاجُ الْحَقِّ، بُرْهَانُ الْحَقِيقَةِ، تِمْثَالُ الرَّحْمَةِ، مِثَالُ الْمَحَبَّةِ، كَشَّافُ طِلْسِمِ الْكَائِنَاتِ،

دَلاّلُ سَلْطَنَةِ الرُّبوُبِيَّةِ، الْمُرْمِزُ بِعُلْوِيَّةِ شَخْصِيَّتِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ اِلٰى اَنَّهُ نَصْبُ عَيْنِ فَاطِرِ الْعَالَمِ فِى خَلْقِ الْكَائِنَاتِ، ذُو الشَّرِيعَةِ الَّتِى هِىَ بِوُسْعَةِ دَسَاتِيرِهَا وَقُوَّتِهَا تُشِيرُ اِلٰى اَنَّهَا نِظَامُ نَاظِمِ الْكَوْنِ وَوَضْعُ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ.

نَعَمْ، اِنَّ نَاظِمَ الْكَائِنَاتِ بِهٰذَا النِّظَامِ الاَتَمِّ الاَكْمَلِ هُوَ نَاظِمُ هٰذَا الدِّينِ بِهٰذا النِّظَامِ الاَحْسَنِ الاَجْمَلِ، سَيِّدُنَا نَحْنُ مَعَاشِرَ بَنِى اٰدَمَ وَمُهْدِينَا اِلَى الاِيمَانِ نَحْنُ مَعاشِرَ الْمُؤْمِنِينَ، مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ وَاَتَمُّ التَّسْلِيمَاتِ مَادَامَتِ الاَرْضُ وَالسَّمٰوَاتُ. فَاِنَّ ذٰلِكَ الشَّاهِدَ الصَّادِقَ الْمُصَدَّقَ يَشْهَدُ عَلٰى رُؤُوسِ الاَشْهَادِ مُنادِياً، وَمُعَلِّماً لاَجْيَالِ الْبَشَرِ خَلْفَ الاَعْصَارِ وَالاَقْطَارِ، نِداءً عُلْوِياً بِجَمِيعِ قُوَّتِهِ وَبِغَايَةِ جِدِّيَّتِهِ وَبِنِهَايَةِ وُثُوقِهِ

وَبِقُوَّةِ اِطْمِئْنانِهِ وَبِكَمالِ اِيمانِهِ: اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ

1.)Allahım! Vücub-u vücuduna ve vahdâniyetine delâlet ve celâline ve cemâline ve kemâline şehadet eden o zâta rahmet et ki, o, bütün kâinatın ve bütün enbiya ve evliyanın tasdikiyle musaddak şahid-i sadık ve bütün ehl-i tahkikin tahkikatıyla müeyyed burhan-ı nâtık, bütün enbiya ve mürselînin icmâ ve tasdik ve mu'cizelerinin sırrına mazhar olan efendisi, bütün evliya ve sıddıkînin ittifak ve tahkikat ve kerametlerini hâvi olan imamı, hakkaniyeti hadsiz tahkikatla teyid ve tasdik edilen mu'cizât-ı bâhire ve havârık-ı zâhire ve delâil-i kàtıa sahibi, zâtında güzel hasletlerin en nihayet merâtibini, vazifesinde ahlâk-ı ulviyeyi, hilâftan münezzeh olan şeriat-i mükemmelesinde en yüksek seciyeleri câmi', Kur'ân'ı indirenin, indirilen Kur'ân'ın ve kendisine Kur'ân indirilen zâtın ittifakıyla vahy-i Rabbânînin mazharı, âlem-i gayb ve âlem-i melekûtu seyr ü seyahat ve temâşâ eden, ervâhı müşahede ve melâikeye refakat eden, şahsen ve nev'en ve cinsen kâinatın bütün kemâlâtının fihristesi, şecere-i hilkatin en münevver meyvesi, hakkın sirâcı, hakikatin burhanı, rahmetin timsali, muhabbetin misali, kâinat tılsımının keşşâfı, saltanat-ı Rububiyetin dellâlı, şahsiyet-i mâneviyesinin remz-i ulviyetiyle, Fâtır-ı Âlemin bu kâinatı onu nazara alarak halk ettiği anlaşılan, düsturlarının vüs'ati ve kuvvetinin işaretiyle Kâinat Nâzımının nizâmı olduğu ve Hâlık-ı Kâinat tarafından vaz edildiği zahir olan şeriatin sahibidir-evet, bu nizâm-ı ahsen ve ecmeli câmi' olan bu dinin nâzımı, ancak bu nizâm-ı etem ve ekmel olan bu kâinatın Nâzımı olabilir. Yer ve gökler var oldukça salâvâtın en efdali ve selâmetin en etemmi, biz Âdemoğulları topluluğunun efendisi ve biz mü'minler topluluğunun imana hidayet edicisi olan Abdullah ibnü Abdilmuttalib oğlu Muhammed'in üzerine olsun. Bu doğru söyleyen ve doğrulanan vahdâniyet şahidi, bütün şahitlerin başları üzerinde bir nidâ edici ve beşer taifelerine bir muallim olarak, bütün kuvvetiyle ve gayet-i ciddiyetiyle ve nihayet-i vusukuyla ve kuvvet-i itmi'nânı ve kemâl-i imânıyla, asırların ve kıt'aların gerisinden ulvî bir nidâ ile seslenip, "Allah'tan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığına şehadet ederim. O birdir ve Onun hiçbir şeriki yoktur" diye ilân ediyor.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : 12.Lema

Güneşler Kuvvetinde Onikinci Lem'a

Şu Yirmi İkinci Sözün On İkinci Lem'ası öyle bir bahr-i hakaiktir ki, bütün yirmi iki Söz, ancak onun yirmi iki katresi; ve öyle bir menba-ı envardır ki, şu yirmi iki Söz, o güneşten ancak yirmi iki lem'asıdır. Evet, o yirmi iki adet Sözlerin herbirisi, semâ-i Kur'ân'da parlayan birtek necm-i âyetin bir lem'ası ve bahr-i Furkan'dan akan bir âyetin ırmağından tek bir katresi ve bir kenz-i âzam-ı Kitabullahta herbiri bir sandukça-i cevahir olan âyetlerin birtek âyetinin birtek incisidir.

İşte, On Dokuzuncu Sözün On Dördüncü Reşhasında bir nebze tarif edilen o "**kelâmullah"** İsm-i Âzamdan, Arş-ı Âzamdan, Rububiyetin tecellî-i âzamından nüzul edip, ezeli ebede raptedecek, ferşi Arşa bağlayacak bir vüs'at ve ulviyet içinde, bütün kuvvetiyle ve âyâtının bütün kat'iyetiyle, mükerreren [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ der, bütün kâinatı işhad eder ve şehadet ettirir. Evet, [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ بَرَابَرْ مِيزَنَدْ عَالَمْ

Evet, o Kur'ân'a selim bir kalb gözüyle baksan göreceksin ki, cihât-ı sittesi öyle parlıyor, öyle şeffaftır ki, hiçbir zulmet, hiçbir dalâlet, hiçbir şüphe ve rayb, hiçbir hile içine girmeye ve daire-i ismetine duhule fürce bulamaz. Çünkü üstünde sikke-i i'câz, altında burhan ve delil, arkasında nokta-i istinadı mahz-ı vahy-i Rabbânî, önünde saadet-i dâreyn, sağında aklı istintak edip tasdikini temin, solunda vicdanı istişhad ederek teslimini tesbit, içi bilbedâhe sâfi hidayet-i Rahmâniye, üstü bilmüşahede halis envâr-ı imaniye, meyveleri biaynilyakîn kemâlât-ı insaniye ile müzeyyen asfiya ve

muhakkıkîn-i evliya ve sıddıkîn olan o lisan-ı gaybın sinesine kulağını yapıştırıp dinlesen; derinden derine, gayet mûnis ve mukni, nihayet ciddî ve ulvî ve burhanla mücehhez bir sadâ-yı semâvî işiteceksin ki, öyle bir kat'iyetle Lâ ilâhe illâ Hû der ve tekrar eder ki, hakkalyakîn derecesinde söylediğini, aynelyakîn gibi bir ilm-i yakîni sana ifade ve ifaza ediyor.

Elhasıl: Herbirisi birer güneş olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile Furkan-ı Ahkem ki;

Biri: Âlem-i Şehadetin lisanı olarak bin mu'cizat içinde bütün enbiya ve asfiyanın taht-ı tasdiklerinde İslâmiyet ve risalet parmaklarıyla işaret ederek bütün kuvvetiyle gösterdiği bir hakikati,

Diğeri: Âlem-i Gaybın lisanı hükmünde, kırk vücuh-u i'câz içinde, kâinatın bütün âyât-ı tekvîniyesinin taht-ı tasdiklerinde, hakkaniyet ve hidayet parmaklarıyla işaret edip bütün ciddiyetle gösterdiği aynı hakikati, acaba o hakikat, güneşten daha bâhir, gündüzden daha zâhir olmaz mı?

Ey dalâlet-âlûd mütemerrid insancık! **(Haşiye)** Ateşböceğinden daha sönük kafa fenerinle nasıl şu güneşlere karşı gelebilirsin, onlardan istiğnâ edebilirsin, üflemekle onları söndürmeye çalışırsın? Tuuuh, tuf senin o münkir aklına! Nasıl o iki lisan-ı gayb ve şehadet, bütün âlemlerin Rabbi ve şu kâinatın Sahibi namına ve Onun hesabına söyledikleri sözleri ve dâvâları inkâr edebilirsin? Ey biçare ve sinekten daha âciz, daha hakir! Sen necisin ki, şu kâinatın Sahib-i Zülcelâlini tekzibe yelteniyorsun?

Haşiye: Bu hitap, Kur'ân'ı kaldırmaya çalışanadır.

1.)Ondan başka ilâh yoktur. (Bakara Sûresi 163; Al-i İmrân Sûresi: 2)
2.)Âlem hep berâber "Lâ ilâhe illâ Hû" diyor.

Sözler : 22.Söz : 2.Makam : Hatime

Hâtime

Ey aklı hüşyâr, kalbi müteyakkız arkadaş! Eğer şu Yirmi İkinci Sözün başından buraya kadar fehmetmişsen, On İki Lem'ayı birden elinde tut; binler elektrik kuvvetinde bir sirac-ı hakikat bularak, Arş-ı Âzamdan uzatılıp gelen âyât-ı Kur'âniyeye yapış; burâk-ı tevfike bin, semâvât-ı hakaikte urûc et, arş-ı marifetullaha çık, (1) اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ de.

(2) لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

diyerek, bütün mevcudat-ı kâinatın başları üstünde ve mescid-i kebir-i âlemde vahdâniyeti ilân et.

(3) سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

(4) رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ

عَلَى الّذِينَ مِنْ قَبْلِناَ رَبَّناَ وَلاَ تُحَمِّلْناَ مَالاَ طَاقَةَ لَناَ بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْناَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

5 رَبَّناَ لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَاَ بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ رَبَّنَا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لاَ رَيْبَ فِيهِ اِنَّ اللهَ لاَ يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

6 اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ. وَارْحَمْناَ وَارْحَمْ اُمَّتَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

7 وَ اٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1.)Senden başka hak mâbud olmadığına şehadet ederim. Sen birsin ve Senin hiçbir şerikin yoktur.
2.)Allah’tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O birdir. Onun hiçbir ortağı yoktur. Mülk Onundur. Her türlü hamd ve övgü de Ona aittir. Hayatı veren de, ölümü veren de Odur. O, kendisine ölümün hiçbir çeşidi hiçbir zaman ârız olmayan ezelî hayat sahibidir. Her hayır Onun elindedir. Onun kudreti herşeye yeter.
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i

Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

4.) Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. Ey Rabbimiz! Bizden evvelkilere yüklediğin gibi bize de ağır vazifeler ve musibetler verme. Ey Rabbimiz! Bize güç yetiremeyeceğimiz şeyi de yükleme. Günahlarımızı affet. Bizi bağışla. Bize merhamet et. Bizim dostumuz ve yardımcımız Sensin. Kâfirler güruhuna karşı Sen bize yardım et. (Bakara Sûresi, 2:286)

5.) Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dualara cevap verip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. Ey Rabbimiz! Geleceğinde şüphe olmayan hesap gününde insanları huzuruna toplayacak olan da muhakkak ki Sensin. Hiç şüphe yok ki Allah va'dinden dönmez. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8-9)

6.) Allahım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta ve onun bütün âl ve ashâbına salât ve selâm et. Bize ve onun ümmetine, rahmetinle merhamet et, ey Erhamürrâhimîn. Âmin

7.) Onların duâları şu sözlerle sona erer: Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sözler : 23.Söz

23.Söz: İmana dair mühim bir tetkikat

Yirmi Üçüncü Söz

Şu Sözün iki Mebhası vardır.

- 1.Mebhas: İmanın binler mehasininden beş Noktadır.
- 2.Mebhas: İnsanın saadet ve şekavetine medar beş Nüktedir.

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas

1.Mebhas: İmanın beş mehasini

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ [2]
ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

Birinci Mebhas

İmanın binler mehâsininden yalnız beşini, Beş Nokta içinde beyan ederiz.

•1.Nokta: İman insanı nurlandırır
•2.Nokta: İman alemi nurlandırır
•3.Nokta: İman kuvvettir
•4.Nokta: İman insanı sultan eder
•5.Nokta: İman duayı gerektirir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)And olsun ki, Biz insanı en güzel bir şekilde yarattık. Sonra da onu en aşağı seviyeye indirdik-ancak iman eden ve güzel işler yapanlar müstesna. (Tîn Sûresi, 95:4-6)

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas : 1.Nokta

1.Nokta: İman insanı nurlandırır

Birinci Nokta

İnsan, nur-u iman ile âlâ-yı illiyyîne çıkar, Cennete lâyık bir kıymet alır. Ve zulmet-i küfür ile esfel-i sâfilîne düşer, Cehenneme ehil olacak bir vaziyete girer. Çünkü, iman, insanı Sâni-i Zülcelâline nisbet ediyor. İman bir intisaptır. Öyle ise, insan, iman ile insanda tezahür eden san'at-ı İlâhiye ve nukuş-u esmâ-i Rabbâniye itibarıyla bir kıymet alır. Küfür o nisbeti kat' eder. O kat'dan, san'at-ı Rabbâniye gizlenir. Kıymeti dahi yalnız madde itibarıyla olur. Madde ise, hem fâniye, hem zâile, hem muvakkat bir hayat-ı hayvanî olduğundan, kıymeti hiç hükmündedir.

Bu sırrı bir temsille beyan edeceğiz. Meselâ, insanların san'atları içinde, nasıl ki maddenin kıymetiyle san'atın kıymeti ayrı ayrıdır. Bazan müsavi, bazan madde daha kıymettar; bazan oluyor ki, beş kuruşluk demir gibi bir maddede beş liralık bir san'at bulunuyor. Belki, bazan, antika olan bir san'at bir milyon kıymeti aldığı halde, maddesi beş kuruşa da değmiyor. İşte, öyle antika bir san'at, antikacıların çarşısına gidilse, hârika-pîşe ve pek eski, hünerver san'atkârına nisbet ederek, o san'atkârı yad etmekle ve o san'atla teşhir edilse, bir milyon fiyatla satılır. Eğer kaba demirciler çarşısına gidilse, beş kuruşluk bir demir bahasına alınabilir.

İşte, insan, Cenâb-ı Hakkın böyle antika bir san'atıdır. Ve en nazik ve nazenin bir mu'cize-i kudretidir ki, insanı bütün esmâsının cilvesine mazhar ve nakışlarına medar ve kâinata bir misal-i musağğar suretinde yaratmıştır.

Eğer nur-u iman, içine girse, üstündeki bütün mânidar nakışlar, o ışıkla okunur. O mü'min, şuurla okur ve o intisapla okutur. Yani, "Sâni-i Zülcelâlin masnuuyum, mahlûkuyum, rahmet ve keremine mazharım" gibi mânâlarla, insandaki san'at-ı Rabbâniye tezahür

eder. Demek, Sâniine intisaptan ibaret olan iman, insandaki bütün âsâr-ı san’atı izhar eder. İnsanın kıymeti, o san’at-ı Rabbâniyeye göre olur; ve âyine-i Samedâniye itibarıyladır. O halde, şu ehemmiyetsiz olan insan, şu itibarla bütün mahlûkat üstünde bir muhatab-ı İlâhî ve Cennete lâyık bir misafir-i Rabbânî olur.

Eğer kat’-ı intisaptan ibaret olan küfür, insanın içine girse, o vakit bütün o mânidar nukuş-u esmâ-i İlâhiye karanlığa düşer, okunmaz. Zira, Sâni unutulsa, Sânie müteveccih mânevî cihetler de anlaşılmaz, adeta başaşağı düşer. O mânidar âli san’atların ve mânevî âli nakışların çoğu gizlenir. Bâki kalan ve gözle görülen bir kısmı ise, süflî esbaba ve tabiata ve tesadüfe verilip, nihayet sukut eder. Herbiri birer parlak elmas iken, birer sönük şişe olurlar. Ehemmiyeti yalnız madde-i hayvaniyeye bakar. Maddenin gayesi ve meyvesi ise, dediğimiz gibi, kısacık bir ömürde, hayvânâtın en âcizi ve en muhtacı ve en kederlisi olduğu bir halde, yalnız cüz’î bir hayat geçirmektir. Sonra tefessüh eder, gider. İşte, küfür böyle mahiyet-i insaniyeyi yıkar, elmastan kömüre kalb eder.

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas : 2.Nokta

İkinci Nokta

İman nasıl ki bir nurdur; insanı ışıklandırıyor, üstünde yazılan bütün mektubât-ı Samedâniyeyi okutturuyor. Öyle de, kâinatı dahi ışıklandırıyor. Zaman-ı mazi ve müstakbeli, zulümattan kurtarıyor. Şu sırrı, bir vakıada [1] اَللهُ وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ âyet-i kerimesinin bir sırrına dair gördüğüm bir temsille beyan ederiz. Şöyle ki:

Bir vakıa-i hayaliyede gördüm ki: İki yüksek dağ var, birbirine mukabil. Üstünde dehşetli bir köprü kurulmuş. Köprünün altında pek derin bir dere. Ben o köprünün üstünde bulunuyorum. Dünyayı da, her tarafı, karanlık, kesif bir zulümat istilâ etmişti.

Ben sağ tarafıma baktım, nihayetsiz bir zulümat içinde bir mezar-ı ekber gördüm, yani tahayyül ettim. Sol tarafıma baktım; müthiş zulümat dalgaları içinde azîm fırtınalar, dağdağalar, dâhiyeler hazırlandığını görüyor gibi oldum. Köprünün altına baktım; gayet derin bir uçurum görüyorum zannettim. Bu müthiş zulümâta karşı, sönük bir cep fenerim vardı, onu istimal ettim. Yarım yamalak ışığıyla baktım; pek müthiş bir vaziyet bana göründü. Hattâ önümdeki köprünün başında ve etrafında öyle müthiş ejderhalar, arslanlar, canavarlar göründü ki, “Keşke bu cep fenerim olmasaydı, bu dehşetleri görmeseydim!” dedim. O feneri hangi tarafa çevirdimse, öyle dehşetler aldım. “Eyvah, şu fener başıma belâdır” dedim.

Ondan kızdım, o cep fenerini yere çarptım, kırdım. Güya onun kırılması, dünyayı ışıklandıran büyük elektrik lâmbasının düğmesine dokundum gibi, birden o zulümat boşandı. Her taraf o lâmbanın

nuruyla doldu, herşeyin hakikatini gösterdi. Baktım ki, o gördüğüm köprü, gayet muntazam yerde, ova içinde bir caddedir. Ve sağ tarafımda gördüğüm mezar-ı ekber, baştan başa güzel, yeşil bahçelerle nuranî insanların taht-ı riyasetinde ibadet ve hizmet ve sohbet ve zikir meclisleri olduğunu fark ettim. Ve sol tarafımda, fırtınalı, dağdağalı zannettiğim uçurumlar, şahikalar ise, süslü, sevimli, cazibedar olan dağların arkalarında azîm bir ziyafetgâh, güzel bir seyrangâh, yüksek bir nüzhetgâh bulunduğunu hayal meyal gördüm. Ve o müthiş canavarlar, ejderhalar zannettiğim mahlûklar ise, mûnis deve, öküz, koyun, keçi gibi hayvânât-ı ehliye olduğunu gördüm. [2] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ diyerek, [1] اَللهُ وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ âyet-i kerimesini okudum, o vakıadan ayıldım.

İşte, o iki dağ mebde-i hayat, âhir-i hayat, yani âlem-i arz ve âlem-i berzahtır. O köprü ise hayat yoludur. O sağ taraf ise geçmiş zamandır. Sol taraf ise istikbaldir. O cep feneri ise, hodbin ve bildiğine itimad eden ve vahy-i semâvîyi dinlemeyen enâniyet-i insaniyedir. O canavarlar zannolunan şeyler ise, âlemin hâdisâtı ve acip mahlûkatıdır. İşte, enâniyetine itimad eden, zulümât-ı gaflete düşen, dalâlet karanlığına müptelâ olan adam, o vakıada evvelki halime benzer ki, o cep feneri hükmünde nâkıs ve dalâlet-âlûd malûmatla, zaman-ı maziyi bir mezar-ı ekber suretinde ve adem-âlûd bir zulümat içinde görüyor. İstikbali, gayet fırtınalı ve tesadüfe bağlı bir vahşetgâh gösterir. Hem, herbirisi bir Hakîm-i Rahîmin birer memur-u musahharı olan hâdisat ve mevcudatı, muzır birer canavar hükmünde bildirir,

[3] وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَائُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِ

hükmüne mazhar eder.

Eğer hidayet-i İlâhiye yetişse, iman kalbine girse, nefsin firavuniyeti kırılsa, kitabullahı dinlese, o vakıada ikinci halime benzeyecek. O vakit, birden kâinat bir gündüz rengini alır, nur-u İlâhî ile dolar. Âlem [4] اَللهُ نُوْرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ âyetini okur. O vakit, zaman-ı mazi, bir mezar-ı ekber değil, belki herbir asrı bir nebînin veya evliyanın taht-ı riyasetinde vazife-i ubûdiyeti ifa eden ervâh-ı sâfiye cemaatlerinin, vazife-i hayatlarını bitirmekle Allahu ekber diyerek makamât-ı âliyeye uçmalarını ve müstakbel tarafına geçmelerini kalb gözüyle görür. Sol tarafına bakar ki, dağlar misal bazı inkılâbât-ı berzahiye ve uhreviye arkalarında, Cennetin bağlarındaki saadet saraylarında kurulmuş bir ziyafet-i Rahmâniyeyi, o nur-u imanla uzaktan uzağa fark eder. Ve fırtına ve zelzele, tâun gibi hadiseleri, birer musahhar memur bilir. Bahar fırtınası ve yağmur gibi hâdisâtı, sureten haşin, mânen çok latîf hikmetlere medar görüyor. Hattâ, mevti, hayat-ı ebediyenin mukaddimesi ve kabri, saadet-i ebediyenin kapısı görüyor. Daha sair cihetleri sen kıyas eyle; hakikati, temsile tatbik et.

1.)Allah, iman edenlerin dostu ve yardımcısıdır; onları inkâr karanlıklarından kurtarıp hidayet nuruna kavuşturur. (Bakara Sûresi, 2:257)
2.)İmân nurundan dolayı, Allah'a hamd olsun. (Dua)
3.)İnkâr edenlerin dostu ise tâğutlarıdır; onları iman nurundan mahrum bırakıp inkâr karanlıklarına sürüklerler. (Bakara Sûresi, 2:257)
4.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas : 3.Nokta

3.Nokta: İman kuvvettir

Üçüncü Nokta

İman hem nurdur, hem kuvvettir. Evet, hakikî imanı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir ve imanın kuvvetine göre, hâdisâtın tazyikatından kurtulabilir. [1] تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ der, sefine-i hayatta kemâl-i emniyetle, hâdisâtın dağlarvâri dalgaları içinde seyran eder. Bütün ağırlıklarını Kadîr-i Mutlakın yed-i kudretine emanet eder, rahatla dünyadan geçer, berzahta istirahat eder. Sonra, saadet-i ebediyeye girmek için Cennete uçabilir. Yoksa, tevekkül etmezse, dünyanın ağırlıkları, uçmasına değil, belki esfel-i sâfilîne çeker.

Demek, iman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâreyni iktiza eder. Fakat yanlış anlama. Tevekkül, esbabı bütün bütün reddetmek değildir. Belki, esbabı, dest-i kudretin perdesi bilip riayet ederek; esbaba teşebbüs ise, bir nevi dua-yı fiilî telâkki ederek, müsebbebatı yalnız Cenâb-ı Haktan istemek ve neticeleri Ondan bilmek ve Ona minnettar olmaktan ibarettir.

Tevekkül eden ve etmeyenin misalleri, şu hikâyeye benzer:

Vaktiyle iki adam, hem bellerine, hem başlarına ağır yükler yüklenip, büyük bir sefineye birer bilet alıp girdiler. Birisi, girer girmez yükünü gemiye bırakıp, üstünde oturup nezaret eder. Diğeri, hem ahmak, hem mağrur olduğundan, yükünü yere bırakmıyor. Ona denildi:

“Ağır yükünü gemiye bırakıp rahat et.”

O dedi: “Yok, ben bırakmayacağım. Belki zayi olur. Ben kuvvetliyim; malımı belimde ve başımda muhafaza edeceğim.”

Yine ona denildi: “Bizi ve sizi kaldıran şu emniyetli sefine-i sultaniye daha kuvvetlidir, daha ziyade iyi muhafaza eder. Belki başın döner, yükünle beraber denize düşersin. Hem gittikçe kuvvetten düşersin. Şu bükülmüş belin, şu akılsız başın, gittikçe ağırlaşan şu yüklere takat getiremeyecek. Kaptan dahi, eğer seni bu halde görse, ya divanedir diye seni tard edecek; ya “Haindir, gemimizi itham ediyor, bizimle istihzâ ediyor. Hapsedilsin” diye emredecektir. Hem herkese maskara olursun. Çünkü, ehl-i dikkat nazarında zaafı gösteren tekebbürünle, aczi gösteren gururunla, riyayı ve zilleti gösteren tasannuunla kendini halka müdhike yaptın. Herkes sana gülüyor” denildikten sonra o biçarenin aklı başına geldi. Yükünü yere koydu, üstünde oturdu. “Oh, Allah senden razı olsun. Zahmetten, hapisten, maskaralıktan kurtuldum” dedi.

İşte, ey tevekkülsüz insan! Sen de bu adam gibi aklını başına al, tevekkül et. Tâ bütün kâinatın dilenciliğinden ve her hadisenin karşısında titremekten ve hodfuruşluktan ve maskaralıktan ve şekavet-i uhreviyeden ve tazyikat-ı dünyeviye hapsinden kurtulasın.

1.)Allah’a tevekkül ettim (Hûd Sûresi: 56)

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas : 4.Nokta

4.Nokta: İman insanı sultan eder

Dördüncü Nokta

İman, insanı insan eder. Belki insanı sultan eder. Öyle ise, insanın vazife-i asliyesi, iman ve duadır. Küfür, insanı gayet âciz bir canavar hayvan eder.

Şu meselenin binler delillerinden, yalnız hayvan ve insanın dünyaya gelmelerindeki farkları, o meseleye vâzıh bir delildir ve bir burhan-ı kàtıdır. Evet, insaniyet, iman ile insaniyet olduğunu, insan ile hayvanın dünyaya gelişindeki farkları gösterir. Çünkü, hayvan, dünyaya geldiği vakit, adeta başka bir âlemde tekemmül etmiş gibi, istidadına göre mükemmel olarak gelir, yani gönderilir. Ya iki saatte, ya iki günde veya iki ayda bütün şerâit-i hayatiyesini ve kâinatla olan münasebetini ve kavânîn-i hayatını öğrenir, meleke sahibi olur. İnsanın yirmi senede kazandığı iktidar-ı hayatiyeyi ve meleke-i ameliyeyi, yirmi günde serçe ve arı gibi bir hayvan tahsil eder, yani ona ilham olunur.

Demek, hayvanın vazife-i asliyesi, taallümle tekemmül etmek değildir; ve marifet kesbetmekle terakki etmek değildir; ve aczini göstermekle medet istemek, dua etmek değildir. Belki vazifesi, istidadına göre taammüldür, amel etmektir, ubûdiyet-i fiiliyedir.

İnsan ise, dünyaya gelişinde, herşeyi öğrenmeye muhtaç ve hayat kanunlarına cahil; hattâ yirmi senede tamamen şerâit-i hayatı öğrenemiyor. Belki âhir ömrüne kadar öğrenmeye muhtaç, hem gayet âciz ve zayıf bir surette dünyaya gönderilip, bir iki senede ancak ayağa kalkabiliyor. On beş senede ancak zarar ve menfaati fark eder; hayat-ı beşeriyenin muavenetiyle, ancak menfaatlerini celp ve zararlardan sakınabilir. Demek ki, insanın vazife-i fıtriyesi, taallümle tekemmüldür, dua ile ubûdiyettir. Yani, “Kimin merhametiyle böyle hakîmâne idare olunuyorum? Kimin keremiyle böyle müşfikane

terbiye olunuyorum? Nasıl birisinin lütuflarıyla böyle nazeninâne besleniyorum ve idare ediliyorum?” bilmektir; ve binden ancak birisine eli yetişemediği hâcâtına dair Kàdıu’l-Hâcâta lisan-ı acz ve fakr ile yalvarmaktır ve istemek ve dua etmektir. Yani, aczin ve fakrın cenahlarıyla makam-ı âlâ-yı ubûdiyete uçmaktır.

Demek, insan bu âleme ilim ve dua vasıtasıyla tekemmül etmek için gelmiştir. Mahiyet ve istidat itibarıyla herşey ilme bağlıdır. Ve bütün ulûm-u hakikiyenin esası ve madeni ve nuru ve ruhu marifetullahtır ve onun üssü’l-esası da iman-ı billâhtır.

Hem insan, nihayetsiz acziyle nihayetsiz beliyyâta maruz ve hadsiz âdânın hücumuna müptelâ; ve nihayetsiz fakrıyla beraber nihayetsiz hâcâta giriftar ve nihayetsiz metâlibe muhtaç olduğundan, vazife-i asliye-i fıtriyesi, imandan sonra, duadır. Dua ise, esas-ı ubûdiyettir.

Nasıl bir çocuk, eli yetişmediği bir meramını, bir arzusunu elde etmek için ya ağlar, ya ister. Yani, ya fiilî, ya kavlî lisan-ı acziyle bir dua eder, maksuduna muvaffak olur. Öyle de, insan, bütün zîhayat âlemi içinde nazik, nazenin, nazdar bir çocuk hükmündedir. Rahmânü’r-Rahîmin dergâhında, ya zaaf ve acziyle ağlamak veya fakr ve ihtiyacıyla dua etmek gerektir. Tâ ki, makàsıdı ona musahhar olsun veya teshirin şükrünü eda etsin. Yoksa, bir sinekten vâveylâ eden ahmak ve haylaz bir çocuk gibi, “Ben kuvvetimle, bu kabil-i teshir olmayan ve bin derece ondan kuvvetli olan acip şeyleri teshir ediyorum ve fikir ve tedbirimle kendime itaat ettiriyorum” deyip küfran-ı nimete sapmak, insaniyetin fıtrat-ı asliyesine zıt olduğu gibi, şiddetli bir azâba kendini müstehak eder.

Sözler : 23.Söz : 1.Mebhas : 5.Nokta

5.Nokta: İman duayı gerektirir

Beşinci Nokta

İman, duayı bir vesile-i kat'iye olarak iktiza ettiği ve fıtrat-ı insaniye onu şiddetle istediği gibi, Cenâb-ı Hak dahi, *"Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var?"* meâlinde, [1] قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ ferman ediyor. Hem [2] اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ emrediyor.

Eğer desen: Birçok defa dua ediyoruz, kabul olmuyor. Halbuki âyet umumîdir; 'Her duaya cevap var' ifade ediyor."

Elcevap: Cevap vermek ayrıdır, kabul etmek ayrıdır. Her dua için cevap vermek var. Fakat kabul etmek, hem ayn-ı matlubu vermek, Cenâb-ı Hakkın hikmetine tâbidir.

Meselâ, hasta bir çocuk çağırır: "Ya hekim, bana bak."

Hekim "Lebbeyk," der. "Ne istersin?" Cevap verir.

Çocuk "Şu ilâcı ver bana" der.

Hekim ise, ya aynen istediğini verir, yahut onun maslahatına binaen ondan daha iyisini verir, yahut hastalığına zarar olduğunu bilir, hiç vermez.

İşte, Cenâb-ı Hak, Hakîm-i Mutlak, hazır, nazır olduğu için, abdin duasına cevap verir. Vahşet ve kimsesizlik dehşetini, huzuruyla ve cevabıyla ünsiyete çevirir. Fakat insanın hevâperestâne ve heveskârâne tahakkümüyle değil, belki hikmet-i Rabbâniyenin iktizasıyla, ya matlubunu veya daha evlâsını verir veya hiç vermez.

Hem dua bir ubûdiyettir. Ubûdiyet ise, semerâtı uhreviyedir. Dünyevî maksatlar ise, o nevi dua ve ibadetin vakitleridir. O

maksatlar, gayeleri değil.

Meselâ, yağmur namazı ve duası bir ibadettir. Yağmursuzluk, o ibadetin vaktidir. Yoksa, o ibadet ve o dua, yağmuru getirmek için değildir. Eğer sırf o niyetle olsa, o dua, o ibadet hâlis olmadığından kabule lâyık olmaz.

Nasıl ki, güneşin gurubu, akşam namazının vaktidir. Hem güneşin ve ayın tutulmaları, “küsuf ve husuf namazları” denilen iki ibadet-i mahsusanın vakitleridir. Yani, gece ve gündüzün nuranî âyetlerinin nikaplanmasıyla bir azamet-i İlâhiyeyi ilâna medar olduğundan, Cenâb-ı Hak, ibâdını o vakitte bir nevi ibadete davet eder. Yoksa o namaz, açılması ve ne kadar devam etmesi müneccim hesabıyla muayyen olan ay ve güneşin husuf ve küsuflarının inkişafları için değildir.

Aynı onun gibi, yağmursuzluk dahi, yağmur namazının vaktidir. Ve beliyyelerin istilâsı ve muzır şeylerin tasallutu, bazı duaların evkat-ı mahsusalarıdır ki, insan o vakitlerde aczini anlar; dua ile, niyaz ile Kadîr-i Mutlakın dergâhına iltica eder. Eğer dua çok edildiği halde beliyyeler def’ olunmazsa, denilmeyecek ki, “Dua kabul olmadı.” Belki denilecek ki, “Duanın vakti kaza olmadı.” Eğer Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle belâyı ref etse, nurun alâ nur, o vakit dua vakti biter, kaza olur.

Demek, dua bir sırr-ı ubûdiyettir. Ubûdiyet ise, hâlisen livechillâh olmalı. Yalnız aczini izhar edip, dua ile Ona iltica etmeli, rububiyetine karışmamalı. Tedbiri Ona bırakmalı, hikmetine itimad etmeli, rahmetini itham etmemeli.

Evet, hakikat-i halde, âyât-ı beyyinâtın beyanıyla sabit olan: Bütün mevcudat, herbirisi birer mahsus tesbih ve birer hususî ibadet, birer has secde ettikleri gibi, bütün kâinattan dergâh-ı İlâhiyeye giden, bir duadır:

Ya istidat lisanıyladır—bütün nebâtatın duaları gibi ki, herbiri lisan-ı istidadıyla Feyyâz-ı Mutlaktan bir suret talep ediyorlar ve esmâsına bir mazhariyet-i münkeşife istiyorlar.

Veya ihtiyac-ı fıtrî lisanıyladır—bütün zîhayatların, iktidarları dahilinde olmayan hâcât-ı zaruriyeleri için dualarıdır ki, herbirisi o ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla Cevâd-ı Mutlaktan idame-i hayatları için bir nevi rızık hükmünde bazı metâlibi istiyorlar.

Veya lisan-ı ıztırariyle bir duadır ki, muztar kalan herbir zîruh, kat'î bir iltica ile dua eder, bir hâmî-i meçhulüne iltica eder, belki Rabb-i Rahîmine teveccüh eder.

Bu üç nevi dua, bir mâni olmazsa, daima makbuldür.

Dördüncü nevi ki, en meşhurudur, bizim duamızdır. Bu da iki kısımdır: Biri fiilî ve hâlî, diğeri kalbî ve kàlîdir.

Meselâ, esbaba teşebbüs, bir dua-yı fiilîdir. Esbabın içtimaı, müsebbebi icad etmek için değil, belki lisan-ı hâl ile müsebbebi Cenâb-ı Haktan istemek için bir vaziyet-i marziye almaktır. Hattâ çift sürmek, hazine-i rahmet kapısını çalmaktır. Bu nevi dua-yı fiilî, Cevâd-ı Mutlakın isim ve ünvanına müteveccih olduğundan, kabule mazhariyeti ekseriyet-i mutlakadır.

İkinci kısım, lisanla, kalble dua etmektir. Eli yetişmediği bir kısım metâlibi istemektir. Bunun en mühim ciheti, en güzel gayesi, en tatlı meyvesi şudur ki: Dua eden adam anlar ki, Birisi var, onun hâtırât-ı kalbini işitir, herşeye eli yetişir, herbir arzusunu yerine getirebilir, aczine merhamet eder, fakrına medet eder.

İşte, ey âciz insan ve ey fakir beşer! Dua gibi hazine-i rahmetin anahtarı ve tükenmez bir kuvvetin medârı olan bir vesileyi elden bırakma. Ona yapış, âlâ-yı illiyyîn-i insaniyete çık, bir sultan gibi bütün kâinatın dualarını kendi duan içine al, bir abd-i küllî ve bir vekil-i umumî gibi [3] إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ de, kâinatın güzel bir takvimi ol.

1.)Furkan Sûresi, 25:77
2.)Bana dua edin, size cevap vereyim. (Mü'min Sûresi, 40:60)
3.)Ancak Senden yardım dileriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas

2.Mebhas: Ahsen-i Takvim Sırrı

İkinci Mebhas

İnsanın saadet ve şekavetine medar Beş Nükteden ibarettir.

İnsan ahsen-i takvimde yaratıldığı ve ona gayet cami' bir istidat verildiği için, esfel-i sâfilînden tâ âlâ-yı illiyyîne, ferşten tâ Arşa, zerreden tâ şemse kadar dizilmiş olan makamâta, merâtibe, derecâta, derekâta girebilir ve düşebilir bir meydan-ı imtihana atılmış, nihayetsiz sukut ve suûda giden iki yol onun önünde açılmış bir mu'cize-i kudret ve netice-i hilkat ve acube-i san'at olarak şu dünyaya gönderilmiştir. İşte, insanın şu dehşetli terakkî ve tedennîsinin sırrını Beş Nüktede beyan edeceğiz.

- 1.Nükte
- 2.Nükte
- 3.Nükte
- 4.Nükte
- 5.Nükte

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas : 1.Nükte

1.Nükte: İnsan her şey ile alakadardır

Birinci Nükte

İnsan, kâinatın ekser envâına muhtaç ve alâkadardır. İhtiyâcâtı âlemin her tarafına dağılmış; arzuları ebede kadar uzanmış. Bir çiçeği istediği gibi, koca bir baharı da ister. Bir bahçeyi arzu ettiği gibi, ebedî Cenneti de arzu eder. Bir dostunu görmeye müştak olduğu gibi, Cemîl-i Zülcelâli de görmeye müştaktır. Başka bir menzilde duran bir sevdiğini ziyaret etmek için o menzilin kapısını açmaya muhtaç olduğu gibi; berzaha göçmüş yüzde doksan dokuz ahbabını ziyaret etmek ve firâk-ı ebedîden kurtulmak için, koca dünyanın kapısını kapayacak ve bir mahşer-i acaip olan âhiret kapısını açacak, dünyayı kaldırıp âhireti yerine kuracak ve koyacak bir Kadîr-i Mutlakın dergâhına ilticaya muhtaçtır.

İşte, şu vaziyette bir insana hakikî mâbud olacak, yalnız, herşeyin dizgini elinde, herşeyin hazinesi yanında, herşeyin yanında nâzır, her mekânda hazır, mekândan münezzeh, aczden müberrâ, kusurdan mukaddes, nakstan muallâ bir Kadîr-i Zülcelâl, bir Rahîm-i Zülcemâl, bir Hakîm-i Zülkemâl olabilir. Çünkü, nihayetsiz hâcât-ı insaniyeyi ifa edecek, ancak nihayetsiz bir kudret ve muhit bir ilim sahibi olabilir. Öyle ise, mâbudiyete lâyık yalnız O’dur.

İşte, ey insan! Eğer yalnız Ona abd olsan, bütün mahlûkat üstünde bir mevki kazanırsın. Eğer ubûdiyetten istinkâf etsen, âciz mahlûkata zelil bir abd olursun. Eğer enâniyetine ve iktidarına güvenip, tevekkül ve duayı bırakıp, tekebbür ve dâvâya sapsan, o vakit iyilik ve icad cihetinde arı ve karıncadan daha aşağı, örümcek ve sinekten daha zayıf düşersin; şer ve tahrip cihetinde dağdan daha ağır, tâundan daha muzır olursun.

Evet, ey insan, sende iki cihet var: Birisi, icad ve vücut ve hayır ve müsbet ve fiil cihetidir. Diğeri, tahrip, adem, şer, nefy, infial

cihetidir. Birinci cihet itibarıyla arıdan, serçeden aşağı, sinekten, örümcekten daha zayıfsın. İkinci cihet itibarıyla dağ, yer, göklerden geçersin. Onların çekindiği ve izhar-ı acz ettikleri bir yükü kaldırırsın. Onlardan daha geniş, daha büyük bir daire alırsın. Çünkü sen iyilik ve icad ettiğin vakit, yalnız vüs'atin nisbetinde, elin ulaşacak derecede, kuvvetin yetişecek mertebede iyilik ve icad edebilirsin. Eğer fenalık ve tahrip etsen, o vakit fenalığın tecavüz ve tahribin intişar eder.

Meselâ küfür bir fenalıktır, bir tahriptir, bir adem-i tasdiktir. Fakat o tek seyyie, bütün kâinatın tahkirini ve bütün esmâ-i İlâhiyenin tezyifini, bütün insaniyetin terzilini tazammun eder. Çünkü şu mevcudatın âli bir makamı, ehemmiyetli bir vazifesi vardır. Zira onlar mektubât-ı Rabbâniye ve merâyâ-yı Sübhâhiye ve memurîn-i İlâhiyedirler. Küfür ise, onları âyinedarlık ve vazifedarlık ve mânidarlık makamından düşürüp, abesiyet ve tesadüfün oyuncağı derekesine ve zevâl ve firâkın tahribiyle çabuk bozulup değişen mevadd-ı fâniyeye ve ehemmiyetsizlik, kıymetsizlik, hiçlik mertebesine indirdiği gibi; bütün kâinatta ve mevcudatın âyinelerinde nakışları ve cilveleri ve cemâlleri görünen esmâ-i İlâhiyeyi inkâr ile tezyif eder. Ve insanlık denilen, bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin cilvelerini güzelce ilân eden bir kaside-i manzume-i hikmet ve bir şecere-i bâkiyenin cihâzâtını cami' çekirdek-misal bir mu'cize-i kudret-i bâhire ve emanet-i kübrâyı uhdesine almakla yer, gök, dağa tefevvuk eden ve melâikeye karşı rüçhâniyet kazanan bir sahib-i mertebe-i hilâfet-i arziyeyi, en zelil bir hayvan-ı fâni-i zâilden daha zelil, daha zayıf, daha âciz, daha fakir bir derekeye atar ve mânâsız, karma karışık, çabuk bozulur bir âdi levha derekesine indirir.

Elhasıl: Nefs-i emmâre, tahrip ve şer cihetinde nihayetsiz cinayet işleyebilir. Fakat icad ve hayırda iktidarı pek azdır ve cüz'îdir. Evet, bir haneyi bir günde harap eder, yüz günde yapamaz. Lâkin, eğer enâniyeti bıraksa, hayrı ve vücudu tevfik-i İlâhiyeden istese, şer ve tahripten ve nefse itimattan vazgeçse, istiğfar ederek tam abd olsa, o vakit [1] يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنَاتٍ sırrına mazhar olur. Ondaki nihayetsiz kabiliyet-i şer, nihayetsiz kabiliyet-i hayra inkılâb eder. Ahsen-i takvim kıymetini alır, âlâ-yı illiyyîne çıkar.

İşte, ey gafil insan! Bak Cenab-ı Hakkın fazlına ve keremine: Seyyieyi bir iken bin yazmak, haseneyi bir yazmak veya hiç yazmamak adalet olduğu halde, bir seyyieyi bir yazar; bir haseneyi on, bazan yetmiş, bazan yedi yüz, bazan yedi bin yazar. Hem şu Nükteden anla ki, o müthiş Cehenneme girmek ceza-yı ameldir, ayn-ı adldir; fakat Cennete girmek mahz-ı fazldır.

1.)Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. (Furkan Sûresi, 25:70)

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas : 2.Nükte

2.Nükte: İnsandaki enaniyet ve ubudiyet vecihleri

İkinci Nükte

İnsanda iki vecih var. Birisi, enaniyyet cihetinde şu hayat-ı dünyeviyyeye nâzırdır. Diğeri ubûdiyet cihetinde hayat-ı ebediyeye bakar. Evvelki vecih itibariyle öyle bir bîçare mahluktur ki; sermayesi yalnız ihtiyardan bir şa're (saç) gibi cüz'î bir cüz'-i ihtiyârî ve iktidardan zaîf bir kesb ve hayattan çabuk söner bir şu'le ve ömürden çabuk geçer bir müddetçik ve mevcûdiyetten çabuk çürür küçük bir cisimdir. O hâliyle beraber kâinatın tabakatında serilmiş hadsiz envâ'ın hesabsız efradından nazik zaîf bir ferd olarak bulunuyor.

İkinci vecih îtibariyle ve bilhassa ubudiyyete müteveccih acz ve fakr cihetinde pek büyük bir vüs'ati var. Pek büyük bir ehemmiyeti bulunuyor. Çünki Fâtır-ı Hakîm, insanın mahiyet-i mâneviyyesinde nihayetsiz azîm bir acz ve hadsiz cesîm bir fakr dercetmiştir. Tâ ki, kudreti nihayetsiz bir Kadîr-i Rahîm ve gınası nihayetsiz bir Ganiyy-i Kerîm bir Zâtın hadsiz tecelliyatına câmi' geniş bir âyine olsun.

Evet insan bir çekirdeğe benzer. Nasılki o çekirdeğe kudretten mânevî ve ehemmiyetli cihazat ve kaderden ince ve kıymetli proğram verilmiş. Tâ ki, toprak altında çalışıp, tâ o dar âlemden çıkıp, geniş olan hava âlemine girip, Hâlıkından istidad lisanıyla bir ağaç olmasını isteyip, kendine lâyık bir kemâl bulsun. Eğer o çekirdek, sû'-i mizacından dolayı ona verilen cihâzât-ı mânevîyyeyi, toprak altında Bâzı mevadd-ı muzırrâyı celbine sarfetse; o dar yerde kısa bir zamanda faidesiz tefessüh edip çürüyecektir. Eğer o çekirdek, o mânevî cihazatını [1] فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى nın emr-i tekvinîsini imtisâl edip hüsn-ü istimâl etse; o dar âlemden

çıkacak, meyvedâr koca bir ağaç olmakla küçücük cüz'î hakikatı ve ruh-u mânevîsi, büyük bir hakikat-ı külliye Sûretini alacaktır.

İşte, aynen onun gibi, insanın mahiyetine, kudretten ehemmiyetli cihazat ve kaderden kıymetli programlar tevdi edilmiş. Eğer insan, şu dar âlem-i arzîde, hayat-ı dünyeviye toprağı altında o cihâzât-ı mâneviyesini nefsin hevesâtına sarf etse; bozulan çekirdek gibi, bir cüz'î telezzüz için, kısa bir ömürde, dar bir yerde ve sıkıntılı bir halde çürüyüp tefessüh ederek, mes'uliyet-i mâneviyeyi bedbaht ruhuna yüklenecek, şu dünyadan göçüp gidecektir.

Eğer o istidat çekirdeğini İslâmiyet suyuyla, imanın ziyasıyla, ubûdiyet toprağı altında terbiye ederek, evâmir-i Kur'âniyeyi imtisal edip cihâzât-ı mâneviyesini hakikî gayelerine tevcih etse; elbette âlem-i misal ve berzahta dal ve budak verecek ve âlem-i âhiret ve Cennette hadsiz kemâlât ve nimetlere medar olacak bir şecere-i bâkiyenin ve bir hakikat-i daimenin cihâzâtına cami', kıymettar bir çekirdek ve revnakdâr bir makine ve bu şecere-i kâinatın mübarek ve münevver bir meyvesi olacaktır.

Evet, hakikî terakki ise, insana verilen kalb, sır, ruh, akıl, hattâ hayal ve sair kuvvelerin hayat-ı ebediyeye yüzlerini çevirerek, herbiri kendine lâyık hususî bir vazife-i ubûdiyetle meşgul olmaktadır. Yoksa, ehl-i dalâletin terakki zannettikleri, hayat-ı dünyeviyenin bütün inceliklerine girmek ve zevklerinin her çeşitlerini, hattâ en süflîsini tatmak için bütün letâifini ve kalb ve aklını nefs-i emmâreye musahhar edip yardımcı verse, o terakki değil, sukuttur.

Şu hakikati, bir vakıa-i hayaliyede şöyle bir temsilde gördüm ki: Ben büyük bir şehre giriyorum. Baktım ki, o şehirde büyük saraylar var. Bazı sarayların kapısına bakıyorum; gayet şenlik, parlak bir tiyatro gibi nazar-ı dikkati celb eder, herkesi eğlendirir bir cazibedarlık vardı. Dikkat ettim ki, o sarayın efendisi kapıya gelmiş, itle oynuyor ve oynamasına yardım ediyor. Hanımlar yabanî gençlerle tatlı sohbetler ediyorlar. Yetişmiş kızlar dahi çocukların oynamasını tanzim ediyorlar. Kapıcı da onlara kumandanlık eder gibi bir aktör tavrını almış. O vakit anladım ki, o koca sarayın içerisi bom boş, hep nazik vazifeler muattal kalmış, ahlâkları sukut etmiş ki, kapıda bu sureti almışlardır.

Sonra geçtim, bir büyük saraya daha rast geldim. Gördüm ki, kapıda uzanmış vefadar bir it ve kaba, sert, sakin bir kapıcı ve sönük bir vaziyet vardı. Merak ettim, niçin o öyle, bu böyle? İçeriye girdim. Baktım ki, içerisi çok şenlik. Daire daire üstünde, ayrı ayrı nazik vazifelerle saray ehli meşguldürler. Birinci dairedeki adamlar, sarayın idaresini, tedbirini görüyorlar. Üstündeki dairede kızlar, çocuklar ders okuyorlar. Daha üstünde hanımlar, gayet latîf san'atlar, güzel nakışlarla iştigal ediyorlar. En yukarıda efendi, padişahla muhabere edip halkın istirahatini temin için ve kendi kemâlâtı ve terakkiyâtı için, kendine has ve ulvî vazifelerle iştigal ediyor gördüm. Ben onlara görünmediğim için, yasak demediler, gezebildim.

Sonra çıktım, baktım. O şehrin her tarafında bu iki kısım saraylar var. Sordum.

Dediler: "O kapısı şenlik ve içi boş saraylar, kâfirlerin ileri gelenlerinindir ve ehl-i dalâletindir. Diğerleri, namuslu Müslüman büyüklerinindir."

Sonra bir köşede bir saraya rast geldim. Üstünde **"Said"** ismini gördüm. Merak ettim. Daha dikkat ettim, suretimi üstünde gördüm gibi bana geldi. Kemâl-i taaccübümden bağırarak aklım başıma geldi, ayıldım.

İşte, o vakıa-i hayaliyeyi sana tabir edeceğim. Allah hayır etsin.

İşte, o şehir ise, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye ve medine-i medeniyet-i insaniyedir. O saraylar, herbirisi birer insandır. O saray ehli ise, insandaki göz, kulak, kalb, sır, ruh, akıl gibi letâif ve nefis ve hevâ ve kuvve-i şeheviye ve kuvve-i gadabiye gibi şeylerdir. Herbir insanda herbir latîfenin ayrı ayrı vazife-i ubûdiyetleri var. Ayrı ayrı lezzetleri, elemleri var. Nefis ve hevâ, kuvve-i şeheviye ve gadabiye, bir kapıcı ve it hükmündedirler. İşte o yüksek letâifi nefis ve hevâya musahhar etmek ve vazife-i asliyelerini unutturmak, elbette sukuttur, terakki değildir. Sair cihetleri sen tabir edebilirsin.

1.)Dâneleri ve çekirdekleri çatlatan (Allah) (En'âm Sûresi: 95)

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas : 3.Nükte

3.Nükte: İnsanın eli amel cihetinde kısa dua cihetinde uzundur

Üçüncü Nükte

İnsan, fiil ve amel cihetinde ve sa'y-i maddî itibarıyla zayıf bir hayvandır, âciz bir mahlûktur. Onun o cihetteki daire-i tasarrufâtı ve mâlikiyeti o kadar dardır ki, elini uzatsa ona yetişebilir. Hattâ, insanın eline dizginini veren hayvânât-ı ehliye, insanın zaaf ve acz ve tembelliğinden birer hisse almışlardır ki, yabanî emsallerine kıyas edildikleri vakit, azîm fark görünür (ehlî keçi ve öküz, yabanî keçi ve öküz gibi).

Fakat o insan, infial ve kabul ve dua ve sual cihetinde, şu dünya hanında aziz bir yolcudur. Ve öyle bir Kerîme misafir olmuş ki, nihayetsiz rahmet hazinelerini ona açmış; ve hadsiz bedî masnuâtını ve hizmetkârlarını ona musahhar etmiş; ve o misafirin tenezzühüne ve temâşâsına ve istifadesine öyle büyük bir daire açıp müheyyâ etmiştir ki, o dairenin nısf-ı kutru, yani merkezden muhit hattına kadar, gözün kestiği miktar, belki hayalin gittiği yere kadar geniştir ve uzundur.

İşte, eğer insan enâniyetine istinad edip, hayat-ı dünyeviyeyi gaye-i hayal ederek, derd-i maişet içinde, muvakkat bazı lezzetler için çalışsa, gayet dar bir daire içinde boğulur, gider. Ona verilen bütün cihazat ve âlât ve letâif, ondan şikâyet ederek haşirde onun aleyhinde şehadet edeceklerdir ve dâvâcı olacaklardır. Eğer kendini misafir bilse, misafir olduğu Zât-ı Kerîmin izni dairesinde sermaye-i ömrünü sarf etse, öyle geniş bir daire içinde uzun bir hayat-ı ebediye için güzel çalışır ve teneffüs edip istirahat eder, sonra âlâ-yı illiyyîne kadar gidebilir. Hem de bu insana verilen bütün cihazat ve âlât, ondan memnun olarak âhirette lehinde şehadet ederler.

Evet, insana verilen bütün cihâzât-ı acîbe, bu ehemmiyetsiz hayat-ı dünyeviye için değil, belki pek ehemmiyetli bir hayat-ı bâkiye için verilmişler. Çünkü, insanı hayvana nisbet etsek görüyoruz ki, insan, cihazat ve âlât itibarıyla çok zengindir, yüz derece hayvandan daha ziyadedir. Hayat-ı dünyeviye lezzetinde ve hayvanî yaşayışında, yüz derece aşağı düşer. Çünkü her gördüğü lezzetinde binler elem izi vardır. Geçmiş zamanın elemleri ve gelecek zamanın korkuları ve herbir lezzetin dahi elem-i zevâli, onun zevklerini bozuyor ve lezzetinde bir iz bırakıyor. Fakat hayvan öyle değil; elemsiz bir lezzet alır, kedersiz bir zevk eder. Ne geçmiş zamanın elemleri onu incitir, ne gelecek zamanın korkuları onu ürkütür. Rahatla yaşar, yatar, Hâlıkına şükreder.

Demek, ahsen-i takvim suretinde yaratılan insan, hayat-ı dünyeviyeye hasr-ı fikir etse, yüz derece sermayece hayvandan yüksek olduğu halde, yüz derece serçe kuşu gibi bir hayvandan aşağı düşer. Başka bir yerde bir temsille bu hakikati beyan etmiştim. Münasebet geldi, yine o temsili tekrar ediyorum. Şöyle ki:

Bir adam, bir hizmetkârına on altın verip “Mahsus bir kumaştan bir kat elbise yaptır” emreder. İkincisine bin altın verir, bir pusula içinde bazı şeyler yazılı o hizmetkârın cebine koyar, bir pazara gönderir.

Evvelki hizmetkâr, on altınla âlâ kumaştan mükemmel bir elbise alır. İkinci hizmetkâr, divanelik edip, evvelki hizmetkâra bakıp, cebine konulan hesap pusulasını okumayarak, bir dükkâncıya bin altın vererek bir kat elbise istedi. İnsafsız dükkâncı da kumaşın en çürüğünden bir kat elbise verdi. O bedbaht hizmetkâr, seyyidinin huzuruna geldi ve şiddetli bir tedip gördü ve dehşetli bir azap çekti.

İşte, ednâ bir şuuru olan anlar ki, ikinci hizmetkâra verilen bin altın, bir kat elbise almak için değildir. Belki mühim bir ticaret içindir.

Aynen onun gibi, insandaki cihâzât-ı mâneviye ve letâif-i insaniye ki, herbirisi hayvana nisbeten yüz derece inbisat etmiş. Meselâ, güzelliğin bütün merâtibini fark eden insan gözü; ve taamların bütün çeşit çeşit ezvâk-ı mahsusalarını temyiz eden insanın zâika-i lisaniyesi; ve hakaikın bütün inceliklerine nüfuz eden insanın aklı; ve kemâlâtın bütün envâına müştak insanın kalbi gibi sair cihazları, âletleri nerede; hayvanın pek basit, yalnız bir iki

mertebe inkişaf etmiş âletleri nerede? Yalnız şu kadar fark var ki, hayvan kendine has bir amelde-münhasıran o hayvanda bir cihaz-ı mahsus-ziyade inkişaf eder. Fakat o inkişaf hususîdir.

İnsanın cihazat cihetiyle zenginliği şu sırdandır ki: Akıl ve fikir sebebiyle, insanın hasseleri, duyguları fazla inkişaf ve inbisat peydâ etmiştir. Ve ihtiyâcâtın kesreti sebebiyle, çok çeşit çeşit hissiyat peydâ olmuştur. Ve hassasiyeti çok tenevvü etmiş ve fıtratın câmiiyeti sebebiyle pek çok makàsıda müteveccih arzulara medar olmuş; ve pek çok vazife-i fıtriyesi bulunduğu sebebiyle, âlât ve cihâzâtı ziyade inbisat peydâ etmiştir. Ve ibâdâtın bütün envâına müstaid bir fıtratta yaratıldığı için, bütün kemâlâtın tohumlarına câmi' bir istidat verilmiştir

İşte, şu derece cihazatça zenginlik ve sermayece kesret, elbette ehemmiyetsiz, muvakkat şu hayat-ı dünyeviyenin tahsili için verilmemiştir. Belki, şöyle bir insanın vazife-i asliyesi, nihayetsiz makàsıda müteveccih vezâifini görüp, acz ve fakr ve kusurunu ubûdiyet suretinde ilân etmek; ve küllî nazarıyla mevcudatın tesbihatını müşahede ederek şehadet etmek; ve nimetler içinde imdâdât-ı Rahmâniyeyi görüp şükretmek; ve masnuatta kudret-i Rabbâniyenin mu'cizâtını temâşâ ederek nazar-ı ibretle tefekkür etmektir.

Ey dünyaperest ve hayat-ı dünyeviyeye âşık ve sırr-ı ahsen-i takvimden gafil insan! Şu hayat-ı dünyeviyenin hakikatini bir vakıa-i hayaliyede Eski Said görmüş. Onu Yeni Said'e döndürmüş olan şu vakıa-i temsiliyeyi dinle:

Gördüm ki, ben bir yolcuyum. Uzun bir yola gidiyorum, yani gönderiliyorum. Seyyidim olan zat, bana tahsis ettiği altmış altından, tedricen birer miktar para veriyordu. Ben de sarf edip pek eğlenceli bir hana geldim. O handa, bir gece içinde on altını kumara mumara, eğlencelere ve şöhretperestlik yoluna sarf ettim. Sabahleyin elimde hiçbir para kalmadı. Bir ticaret edemedim. Gideceğim yer için bir mal alamadım. Yalnız o paradan bana kalan elemler, günahlar ve eğlencelerden gelen yaralar, bereler, kederler benim elimde kalmıştı.

Birden, ben o hazin hâlette iken, orada bir adam peydâ oldu. Bana dedi:

“Bütün bütün sermayeni zayi ettin, tokada da müstehak oldun. Gideceğin yere de müflis olarak elin boş gideceksin. Fakat aklın varsa tevbe kapısı açıktır. Bundan sonra sana verilecek bâki kalan on beş altından, her eline geçtikçe, yarısını ihtiyaten muhafaza et. Yani, gideceğin yerde sana lâzım olacak bazı şeyleri al.”

Baktım, nefsim razı olmuyor. “Üçte birisini” dedi. Ona da nefsim itaat etmedi. Sonra “Dörtte birisini” dedi. Baktım, nefsim müptelâ olduğu âdetini terk edemiyor. O adam hiddetle yüzünü çevirdi, gitti.

Birden o hal değişti. Baktım ki, ben tünel içinde sukut eder gibi bir sür’atle giden bir şimendifer içindeyim. Telâş ettim. Fakat ne çare ki hiçbir tarafa kaçılmaz. Garaipten olarak, o şimendiferin iki tarafında pek cazibedar çiçekler, leziz meyveler görünüyordu. Ben de akılsız acemiler gibi onlara bakıp elimi uzattım. O çiçekleri koparmak, o meyveleri almak için çalıştım. Fakat o çiçekler ve meyveler dikenli mikenli; mülâkatında elime batıyor, kanatıyor, şimendiferin gitmesiyle mufarakatinden elimi parçalıyorlar, bana pek pahalı düşüyorlardı.

Birden, şimendiferdeki bir hademe dedi: “Beş kuruş ver; sana o çiçek ve meyvelerden istediğin kadar vereceğim. Beş kuruş yerine, elin parçalanmasıyla yüz kuruş zarar ediyorsun. Hem de ceza var; izinsiz koparamazsın.”

Birden, sıkıntıdan, ne vakit tünel bitecek diye, başımı çıkarıp ileriye baktım. Gördüm ki, tünel kapısı yerine çok delikler görünüyor. O uzun şimendiferden o deliklere adamlar atılıyorlar. Bana mukabil bir delik gördüm; iki tarafında iki mezar taşı dikilmiş. Merakla dikkat ettim. O mezar taşında büyük harflerle **“Said”** ismi yazılmış gördüm. Teessüf ve hayretimden “Eyvah!” dedim. Birden, o han kapısında bana nasihat eden zâtın sesini işittim. Dedi:

“Aklın başına geldi mi?”

Dedim: “Evet, geldi. Fakat kuvvet kalmadı, çare yok.”

Dedi: “Tevbe et, tevekkül et.”

Dedim: “Ettim.”

Ayıldım. Eski Said kaybolmuş; Yeni Said olarak kendimi gördüm.

İşte, o vakıa-i hayaliyeyi, Allah hayretsin, bir iki kısmını ben tabir edeceğim; sair cihetleri sen kendin tabir et.

O yolculuk ise, âlem-i ervahtan, rahm-ı mâderden, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabirden, berzahtan, haşirden, köprüden geçen, ebedü'l-âbâd tarafına bir yolculuktur. O altmış altın ise, altmış sene ömürdür ki, bu vakıayı gördüğüm vakit kendimi kırk beş yaşında tahmin ediyordum. Senedim yok; fakat bâki kalan on beşinden yarısını âhirete sarf etmek için, Kur'ân-ı Hakîmin hâlis bir tilmizi beni irşad etti. O han ise, benim için İstanbul imiş. O şimendifer ise zamandır; herbir yıl bir vagondur. O tünel ise, hayat-ı dünyeviyedir. O dikenli çiçekler ve meyveler ise, lezâiz-i nâmeşruadır ve lehviyât-ı muharremedir ki, mülâkat esnasında tasavvur-u zevâldeki elem kalbi kanatıyor, mufarakatinde parçalıyor, cezayı dahi çektiriyor.

Şimendifer hademesi demişti: "Beş kuruş ver; onlardan istediğin kadar vereceğim." Onun tabiri şudur ki: İnsanın helâl sa'yiyle, meşru dairede gördüğü zevkler, lezzetler, keyfine kâfidir; harama girmeye ihtiyaç bırakmaz.

Sair kısımları sen tabir edebilirsin.

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas : 4.Nükte

4.Nükte: İnsanın aczinde büyük bir kudret vardır

Dördüncü Nükte

İnsan, şu kâinat içinde pek nazik ve nazenin bir çocuğa benzer: Zaafında büyük bir kuvvet ve aczinde büyük bir kudret vardır. Çünkü, o zaafın kuvvetiyle ve aczin kudretiyledir ki, şu mevcudat ona musahhar olmuş. Eğer insan zaafını anlayıp, kàlen, halen, tavren dua etse ve aczini bilip istimdad eylese, o teshirin şükrünü eda ile beraber, matlubuna öyle muvaffak olur ve maksatları ona öyle musahhar olur ki, iktidar-ı zâtîsiyle onun aşr-i mişârına muvaffak olamaz. Yalnız, bazı vakit lisan-ı hâl duasıyla hasıl olan bir matlubunu, yanlış olarak kendi iktidarına haml eder.

Meselâ, tavuğun yavrusunun zaafındaki kuvvet, tavuğu arslana saldırtır. Yeni dünyaya gelen arslanın yavrusu, o canavar ve aç arslanı kendine musahhar edip, onu aç bırakıp kendi tok oluyor. İşte câ-yı dikkat, zaaftaki bir kuvvet ve şâyân-ı temâşâ bir cilve-i rahmet...

Nasıl ki, nazdar bir çocuk, ağlamasıyla, ya istemesiyle, ya hazin haliyle matluplarına öyle muvaffak olur ve öyle kavîler ona musahhar olurlar ki, o matluplardan binden birisine bin defa kuvvetçiğiyle yetişemez. Demek zaaf ve acz, onun hakkında şefkat ve himayeti tahrik ettikleri için, küçücük parmağıyla kahramanları kendine musahhar eder. Şimdi, böyle bir çocuk, o şefkati inkâr etmek ve o himayeti itham etmek suretiyle, ahmakâne bir gururla, “Ben kuvvetimle bunları teshir ediyorum” dese, elbette bir tokat yiyecektir.

İşte, insan dahi, Hâlıkının rahmetini inkâr ve hikmetini itham edecek bir tarzda, küfran-ı nimet suretinde, Karun gibi [1] إِنَّمَا

اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ yani *“Ben kendi ilmimle, kendi iktidarımla kazandım”* dese, elbette sille-i azâba kendini müstehak eder.

Demek, şu meşhud saltanat-ı insaniyet ve terakkiyât-ı beşeriye ve kemâlât-ı medeniyet, celb ile değil, galebe ile değil, cidal ile değil, belki ona onun zaafı için teshir edilmiş, onun aczi için ona muavenet edilmiş, onun fakrı için ona ihsan edilmiş, onun cehli için ona ilham edilmiş, onun ihtiyacı için ona ikram edilmiş. Ve o saltanatın sebebi, kuvvet ve iktidar-ı ilmî değil, belki şefkat ve re’fet-i Rabbâniye ve rahmet ve hikmet-i İlâhiyedir ki, eşyayı ona teshir etmiştir. Evet, bir gözsüz akrep ve ayaksız bir yılan gibi haşerata mağlûp olan insana bir küçük kurttan ipeği giydiren ve zehirli bir böcekten balı yediren, onun iktidarı değil, belki onun zaafının semeresi olan teshir-i Rabbânî ve ikram-ı Rahmânîdir.

Ey insan! Madem hakikat böyledir. Gururu ve enâniyeti bırak. Ulûhiyetin dergâhında acz ve zaafını, istimdat lisanıyla; fakr ve hâcâtını, tazarru ve dua lisanıyla ilân et ve abd olduğunu göster. Ve حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ de, yüksel.

Hem deme ki: “Ben hiçim; ne ehemmiyetim var ki, bu kâinat bir Hakîm-i Mutlak tarafından kasdî olarak bana teshir edilsin, benden bir şükr-ü küllî istenilsin?”

Çünkü, sen çendan nefsin ve suretin itibarıyla hiç hükmündesin. Fakat vazife ve mertebe noktasında, sen şu haşmetli kâinatın dikkatli bir seyircisi, şu hikmetli mevcudatın belâğatli bir lisan-ı nâtıkı ve şu kitab-ı âlemin anlayışlı bir mütalâacısı ve şu tesbih eden mahlûkatın hayretli bir nâzırı ve şu ibadet eden masnuâtın hürmetli bir ustabaşısı hükmündesin.

Evet, ey insan! Sen, nebatî cismaniyetin cihetiyle ve hayvanî nefsin itibarıyla sağîr bir cüz, hakir bir cüz’î, fakir bir mahlûk, zayıf bir hayvansın ki, bütün dehşetli mevcudat-ı seyyâlenin dalgaları içinde çalkanıp gidiyorsun. Fakat muhabbet-i İlâhiyenin ziyasını tazammun eden imanın nuruyla münevver olan İslâmiyetin terbiyesiyle tekemmül edip, insaniyet cihetinde, abdiyetin içinde bir sultansın; ve cüz’iyetin içinde bir küllîsin; küçüklüğün içinde bir âlemsin; ve hakaretin içinde öyle makamın büyük ve daire-i nezaretin geniş bir

nâzırsın ki, diyebilirsin: “Benim Rabb-i Rahîmim dünyayı bana bir hane yaptı. Ay ve güneşi o haneme bir lâmba; ve baharı, bir deste gül; ve yazı, bir sofra-i nimet; ve hayvanı bana hizmetkâr yaptı. Ve nebâtâtı o hanemin ziynetli levazımatı yapmıştır.”

Netice-i kelâm: Sen eğer nefis ve şeytanı dinlersen, esfel-i sâfilîne düşersin. Eğer hak ve Kur’ân’ı dinlersen, âlâ-yı illiyyîne çıkar, kâinatın bir güzel takvimi olursun.

1.)Kasas Sûresi, 28:78
2.)Allah bize yeter. O ne güzel Vekîl’dir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sözler : 23.Söz : 2.Mebhas : 5.Nükte

5.Nükte: İnsanın gaibane ve hazırane ubudiyeti

Beşinci Nükte

İnsan, şu dünyaya bir memur ve misafir olarak gönderilmiş. Çok ehemmiyetli istidat ona verilmiş. Ve o istidâdâta göre ehemmiyetli vazifeler tevdi edilmiş. Ve insanı o gayeye ve o vazifelere çalıştırmak için, şiddetli teşvikler ve dehşetli tehditler edilmiş. Başka yerde izah ettiğimiz vazife-i insaniyetin ve ubûdiyetin esâsâtını şurada icmal edeceğiz, tâ ki “ahsen-i takvim” sırrı anlaşılsın.

İşte, insan, şu kâinata geldikten sonra iki cihetle ubûdiyeti var. Bir ciheti, gaibâne bir surette bir ubûdiyeti, bir tefekkürü var. Diğeri, hâzırâne, muhâtaba suretinde bir ubûdiyeti, bir münâcâtı vardır.

Birinci vecih şudur ki:

Kâinatta görünen saltanat-ı Rububiyeti, itaatkârâne tasdik edip kemâlâtına ve mehâsinine hayretkârâne nezaretidir.

Sonra, esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin nukuşlarından ibaret olan bedî san’atları, birbirinin nazar-ı ibretlerine gösterip dellâllık ve ilâncılıktır.

Sonra, herbiri birer gizli hazine-i mâneviye hükmünde olan esmâ-i Rabbâniyenin cevherlerini idrak terazisiyle tartmak, kalbin kıymetşinaslığıyla takdirkârâne kıymet vermektir.

Sonra, kalem-i kudretin mektubatı hükmünde olan mevcudat sahifelerini, arz ve semâ yapraklarını mütalâa edip hayretkârâne tefekkürdür.

Sonra, şu mevcudattaki ziynetleri ve latîf san’atları istihsankârâne temâşâ etmekle, onların Fâtır-ı Zülcemâlinin marifetine muhabbet etmek ve onların Sâni-i Zülkemâlinin huzuruna çıkmaya ve iltifatına mazhar olmaya bir iştiyaktır.

İkinci vecih;

Huzur ve hitap makamıdır ki, eserden müessire geçer. Görür ki, bir Sâni-i Zülcelâl, kendi san'atının mu'cizeleriyle kendini tanıttırmak ve bildirmek ister. O da iman ile, marifet ile mukabele eder.

Sonra görür ki, bir Rabb-i Rahîm, rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmek ister. O da Ona hasr-ı muhabbetle, tahsis-i taabbüdle kendini Ona sevdirir.

Sonra görüyor ki, bir Mün'im-i Kerîm, maddî ve mânevî nimetlerin lezizleriyle onu perverde ediyor. O da, ona mukabil fiiliyle, hâliyle, kàliyle, hattâ elinden gelse bütün hasseleriyle, cihâzâtıyla şükür ve hamd ü senâ eder.

Sonra görüyor ki, bir Celîl-i Cemîl, şu mevcudatın âyinelerinde kibriyâ ve kemâlini ve celâl ve cemâlini izhar edip nazar-ı dikkati celb ediyor. O da, ona mukabil, "Allahu ekber, Sübhânallah" deyip, mahviyet içinde, hayret ve muhabbetle secde eder.

Sonra görüyor ki, bir Ganiyy-i Mutlak, bir sehâvet-i mutlak içinde nihayetsiz servetini, hazinelerini gösteriyor. O da, ona mukabil, tâzim ve senâ içinde, kemâl-i iftikarla sual eder ve ister.

Sonra görüyor ki, o Fâtır-ı Zülcelâl, yeryüzünü bir sergi hükmünde yapmış, bütün antika san'atlarını orada teşhir ediyor. O da, ona mukabil, "Mâşaallah" diyerek takdir ile, "Bârekâllah" diyerek tahsin ile, "Sübhânallah" diyerek hayret ile, "Allahu ekber" diyerek istihsan ile mukabele eder.

Sonra görüyor ki, bir Vâhid-i Ehad, şu kâinat sarayında taklit edilmez sikkeleriyle, Ona mahsus hâtemleriyle, Ona münhasır turralarıyla, Ona has fermanlarıyla, bütün mevcudata damga-i vahdet koyuyor ve tevhidin âyâtını nakşediyor. Ve âfâk-ı âlemin aktârında vahdâniyetin bayrağını dikiyor ve rububiyetini ilân ediyor. O da, ona mukabil, tasdik ile, iman ile, tevhid ile, iz'ân ile, şehadet ile, ubûdiyet ile mukabele eder.

İşte, bu çeşit ibadat ve tefekküratla hakikî insan olur, ahsen-i takvimde olduğunu gösterir, imanın yümniyle emanete lâyık, emin bir halife-i arz olur.

Ey ahsen-i takvimde yaratılan ve sû-i ihtiyarıyla esfel-i sâfilîn tarafına giden insan-ı gafil! Beni dinle. Ben de senin gibi gençlik sarhoşluğuyla, gaflet içinde dünyayı hoş ve güzel gördüğüm halde, gençlik sarhoşluğundan ihtiyarlık sabahında ayıldığım dakikada, o

güzel zannettiğim, âhirete müteveccih olmayan dünyanın yüzünü nasıl çirkin gördüğümü ve âhirete bakan hakikî yüzü ne kadar güzel olduğunu, On Yedinci Sözün İkinci Makamındaki iki levha-i hakikate bak, sen de gör.

Birinci levha: Ehl-i dalâlet gibi, fakat sarhoş olmadan, gaflet perdesiyle eskiden gördüğüm ehl-i gaflet dünyasının hakikatini tasvir eder.

İkinci levha: Ehl-i hidayet ve huzurun hakikat-i dünyalarına işaret eder. Eskiden ne tarzda yazılmış, o tarzda bıraktım. Şiire benzer, fakat şiir değillerdir.

(1) سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

(2) رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِى وَيَسِّرْ لِى اَمْرِى وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِى يَفْقَهُوا قَوْلِى

(3) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ اللَّطِيفَةِ الاَحَدِيَّةِ شَمْسِ سَمَاءِ الاَسْرَارِ وَمَظْهَرِ الاَنْوَارِ وَمَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلاَلِ وَقُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ اَللّٰهُمَّ بِسِرِّهِ لَدَيْكَ وَبِسَيْرِهِ اِلَيْكَ اٰمِنْ خَوْفِى وَاَقِلْ عُثْرَتِى وَاذْهِبْ حُزْنِى وَحِرْصِى وَكُنْ لِى وَخُذْنِى اِلَيْكَ مِنِّى وَارْزُقْنِى

الْفَنَاءَ عَنِّى وَلاَتَجْعَلْنِى مَفْتوُناَ بِنَفْسِى
مَحْجُوباً بِحِسِّى وَاكْشِفْ لِى عَنْ كُلِّ
سِرٍّ مَكْتُوم يَاحَىُّ يَاقَيُّومُ يَاحَىُّ يَاقَيُّومُ
يَاحَىُّ يَاقَيُّومُ وَارْحَمْنِى وَارْحَمْ
رُفَقَائِى وَارْحَمْ اَهْلَ الاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ
اٰمِينَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَيَا اَكْرَمَ
الاَكْرَمِينَ
وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

1.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.)Ey Rabbim, gönlüme genişlik ver. İşimi kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz—tâ ki sözümü iyice anlasınlar. (Tâhâ Sûresi, 20:25-28)
3.)Allahım! Sırlar semâsının güneşi, nurların mazharı, celâl dairesinin merkezi ve cemâl sahibinin kutbu olan Muhammed’in biricik, latîf zâtına rahmet et. Allahım! Onun, Senin katındaki sırrı ve Sana olan seyri hürmetine, beni korkularımdan emin kıl, hatalarımı gider, hüznümü ve hırsımı benden gider. Varlığın ve huzurunla beni müşerref kıl. Beni benden kurtarıp kendine al. Kendi varlığımı Sana feda etmekle beni rızıklandır. Beni nefsime düşkün ve hissimle kör eyleme. Herbir gizli sırrı bana aç. Yâ Hayyu yâ Kayyûm, yâ Hayyu yâ Kayyûm, yâ Hayyu yâ Kayyûm! Bana, arkadaşlarıma ve ehl-i iman ve Kur’ân’a merhamet et. Âmin, ey merhametlilerin en merhametlisi ve kerem sahiplerinin en kerîmi olan Allahım!
4.)Onların duâları şu sözlerle sona erer: Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.” (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sözler : 24.Söz

24.Söz: Esma-i hüsna hakkında

Yirmi Dördüncü Söz

Şu Söz Beş Daldır. Dördüncü Dala dikkat et. Beşinci Dala yapış, çık, meyvelerini kopar, al.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى [2]

Şu âyet-i celîlenin şecere-i nuraniyesinin çok hakikatlerinden bir hakikatinin Beş Dalına işaret ederiz.

•1.Dal: Esma-i hüsna hakkında
•2.Dal: Keşfiyyat ve fikriyyattaki ihtilafların sebebi
•3.Dal: Hadis ilmine esas olacak 12 asıl
•4.Dal: Kainattaki dört çeşit amele ve ibadet tarzları
•5.Dal: Beş meyvedir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)O Allah ki, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. En güzel isimler Onundur. (Tâhâ Sûresi, 20:8)

Sözler : 24.Söz : 1.Dal

1.Dal: Esma-i hüsna hakkında

Birinci Dal

Nasıl ki bir sultanın kendi hükûmetinin dairelerinde ayrı ayrı ünvanları ve raiyetinin tabakalarında başka başka nam ve vasıfları ve saltanatının mertebelerinde çeşit çeşit isim ve alâmetleri vardır. Meselâ, adliye dairesinde hâkim-i âdil; ve mülkiyede sultan; ve askeriyede kumandan-ı âzam; ve ilmiyede halife—daha buna kıyasen sair isim ve ünvanlarını bilsen anlarsın ki, birtek padişah, saltanatının dairelerinde ve tabaka-i hükûmet mertebelerinde bin isim ve ünvana sahip olabilir. Güya o hâkim, herbir dairede şahsiyet-i mâneviye haysiyetiyle ve telefonuyla mevcut ve hazırdır; bulunur ve bilir. Ve her tabakada kanunuyla, nizamıyla, mümessiliyle meşhud ve nâzırdır; görünür, görür. Ve herbir mertebede, perde arkasında hükmüyle, ilmiyle, kuvvetiyle mutasarrıf ve basîrdir; idare eder, bakar.

Öyle de, Ezel-Ebed Sultanı olan Rabbü'l-Âlemîn için, rububiyetinin mertebelerinde ayrı ayrı, fakat birbirine bakar şe'n ve namları; ve ulûhiyetinin dairelerinde başka başka, fakat birbiri içinde görünür isim ve nişanları; ve haşmetnümâ icraatında ayrı ayrı, fakat birbirine benzer temessül ve cilveleri; ve kudretinin tasarrufâtında başka başka, fakat birbirini ihsas eder ünvanları var. Ve sıfatlarının tecelliyâtında başka başka, fakat birbirini gösterir mukaddes zuhurâtı var. Ve ef'âlinin cilvelerinde çeşit çeşit, fakat birbirini ikmal eder hikmetli tasarrufâtı var. Ve rengârenk san'atında ve mütenevvi masnuâtında çeşit çeşit, fakat birbirini temâşâ eder haşmetli rububiyâtı vardır.

Bununla beraber, kâinatın herbir âleminde, herbir taifesinde Esmâ-i Hüsnâdan bir ismin ünvanı tecellî eder. O isim o dairede hâkimdir; başka isimler orada ona tâbidirler, belki onun zımnında bulunurlar.

Hem mahlûkatın herbir tabakasında, az ve çok, küçük ve büyük, has ve âmm, herbirisinde has bir tecellî, has bir rububiyet, has bir isimle cilvesi vardır. Yani, o isim herşeye muhit ve âmm olduğu halde, öyle bir kast ve ehemmiyetle birşeye teveccüh eder; güya o isim yalnız o şeye hastır.

Hem, bununla beraber, Hâlık-ı Zülcelâl herşeye yakın olduğu halde, yetmiş bine yakın nuranî perdeleri vardır. Meselâ, sana tecellî eden Hâlık isminin, mahlûkıyetindeki cüz'î mertebesinden tut, tâ bütün kâinatın Hâlıkı olan mertebe-i kübrâ ve ünvan-ı âzama kadar ne kadar perdeler bulunduğunu kıyas edebilirsin. Demek, bütün kâinatı arkada bırakmak şartıyla mahlûkıyetin kapısından Hâlık isminin müntehâsına yetişirsin, daire-i sıfâta yanaşırsın.

Madem perdelerin birbirine temâşâ eder pencereleri var. Ve isimler birbiri içinde görünüyor. Ve şuûnât birbirine bakar. Ve temessülât birbiri içine girer. Ve ünvanlar birbirini ihsas eder. Ve zuhurat birbirine benzer. Ve tasarrufat birbirine yardım edip itmam eder. Ve rububiyetin mütenevvi terbiyeleri birbirine imdat edip muavenet eder. Elbette gerektir ki, Cenâb-ı Hakkı bir isim, bir unvanla, bir rububiyetle, ve hâkezâ, tanısa, başka ünvanları, rububiyetleri, şe'nleri içinde inkâr etmesin. Belki, herbir ismin cilvesinden sair esmâya intikal etmezse zarar eder. Meselâ, Kadîr ve Hâlık isminin eserini görse, Alîm ismini görmezse, gaflet ve tabiat dalâletine düşebilir. Belki lâzım gelir ki, onun nazarı, daima karşısında [1] هُوَ .. هُوَ اللهُ okusun, görsün. Onun kulağı herşeyden [2] قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ dinlesin, işitsin. Onun lisanı [3] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ بَرَابَرْ مِيزَنَدْ عَالَمْ desin, ilân etsin.

İşte, Kur'ân-ı Mübîn, [4] اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ لَهُ الاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى fermanıyla, zikrettiğimiz hakikatlere işaret eder.

Eğer o yüksek hakikatleri yakından temâşâ etmek istersen, git, fırtınalı bir denizden, zelzeleli bir zeminden sor. “Ne diyorsunuz?” de. Elbette “Yâ Celîl, yâ Celîl, yâ Azîz, yâ Cebbâr“ dediklerini işiteceksin.

Sonra, deniz içinde ve zemin yüzünde merhamet ve şefkatle terbiye edilen küçük hayvanattan ve yavrulardan sor. “Ne diyorsunuz?” de. Elbette “Yâ Cemîl, yâ Cemîl, yâ Rahîm, yâ Rahîm“ diyecekler. **(Haşiye)** Semâyı dinle. Nasıl “Yâ Celîl-i Zülcemâl“ diyor. Ve arza kulak ver. Nasıl “Yâ Cemîl-i Zülcelâl“ diyor. Ve hayvanlara dikkat et. Nasıl “Yâ Rahmân, yâ Rezzâk“ diyorlar. Bahardan sor. Bak, nasıl “Yâ Hannân, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ Kerîm, yâ Lâtif, yâ Atûf, ya Musavvir, yâ Münevvir, yâ Muhsin, yâ Müzeyyin“ gibi çok esmâyı işiteceksin. Ve insan olan bir insandan sor. Bak, nasıl bütün Esmâ-i Hüsnâyı okuyor ve cephesinde yazılı; sen de dikkat etsen okuyabilirsin. Güya kâinat azîm bir musika-i zikriyedir. En küçük nağme, en gür nağamâta karışmakla, haşmetli bir letâfet veriyor. Ve hâkezâ, kıyas et.

Fakat, çendan insan bütün esmâya mazhardır; fakat kâinatın tenevvüünü ve melâikenin ihtilâf-ı ibâdâtını intaç eden tenevvü-ü esmâ, insanların dahi bir derece tenevvüüne sebep olmuştur. Enbiyanın ayrı ayrı şeriatleri, evliyanın başka başka tarikatleri, asfiyanın çeşit çeşit meşrepleri şu sırdan neş’et etmiştir. Meselâ, İsâ Aleyhisselâm, sair esmâ ile beraber, Kadîr ismi onda daha galiptir. Ehl-i aşkta Vedûd ismi ve ehl-i tefekkürde Hakîm ismi daha ziyade hâkimdir.

İşte, nasıl eğer bir adam hem hoca, hem zâbit, hem adliye kâtibi, hem mülkiye müfettişi olsa, onun herbir dairede birer nisbeti, birer vazifesi, birer hizmeti, birer maaşı, birer mes’uliyeti, birer terakkiyâtı; ve muvaffakiyetsizliğine sebep birer düşman ve rakipleri oluyor. Ve padişaha karşı çok ünvanlarla görünüyor ve görür. Ve çok lisanlarla ondan medet ister ve âmirinin çok ünvanlarına müracaat eder. Ve düşmanların şerrinden kurtulmak için, muavenetini çok suretlerle talep eder.

Öyle de, çok esmâya mazhar ve çok vazifelerle mükellef ve çok düşmanlara müptelâ olan insan, münâcâtında, istiâzesinde çok isimleri zikreder. Nasıl ki, nev-i insanın medâr-ı fahri ve elhak en hakikî insan-ı kâmil olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm,

Cevşenü'l-Kebîr namındaki münâcâtında bin bir ismiyle dua ediyor, ateşten istiâze ediyor.

İşte, şu sırdandır ki, Sûre-i

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ ﴿5﴾ اِلٰهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

de üç ünvan ile istiâzeyi emrediyor ve ﴿6﴾ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ de üç ismiyle istiâneyi gösteriyor.

Haşiye: Hattâ birgün kedilere baktım. Yalnız yemeklerini yediler, oynadılar, yattılar. Hatırıma geldi: "Nasıl bu vazifesiz canavarcıklara mübarek denilir?" Sonra gece yatmak için uzandım. Baktım, o kedilerden birisi geldi, yastığıma dayandı, ağzını kulağıma getirdi, sarih bir surette "Yâ Rahîm, yâ Rahîm, yâ Rahîm, yâ Rahîm" diyerek, güya hatırıma gelen itirazı ve tahkiri, taifesi namına reddedip yüzüme çarptı. Aklıma geldi: "Acaba şu zikir bu ferde mi mahsustur, yoksa taifesine mi âmmdır? Ve işitmek yalnız benim gibi haksız bir muterize mi münhasırdır, yoksa herkes dikkat etse bir derece işitebilir mi?" Sonra, sabahleyin başka kedileri dinledim. Çendan onun gibi sarih değil; fakat mütefavit derecede aynı zikri tekrar ediyorlar. Bidâyette hırhırları arkasında "Yâ Rahîm" fark edilir. Git gide hırhırları, mırmırları aynı "Yâ Rahîm" olur; mahreçsiz, fasih bir zikr-i hazîn olur. Ağzını kapar, güzel "Yâ Rahîm" çeker. Yanıma gelen ihvanlara hikâye ettim. Onlar dahi dikkat ettiler, "Bir derece işitiyoruz" dediler. Sonra kalbime geldi: "Acaba şu ismin vech-i tahsisi nedir? Ve niçin şivesiyle zikrederler, hayvan lisanıyla etmiyorlar?" Kalbime geldi: Şu hayvanlar çocuk gibi çok nazdar ve nazik ve insana karışık bir arkadaş olduğundan, çok şefkat ve merhamete muhtaçtırlar. Okşandığı vakit, hoşlarına giden taltifleri gördükleri zaman, o nimete bir hamd olarak, kelbin hilâfına olarak esbabı bırakıp, yalnız kendi Hâlık-ı Rahîminin rahmetini kendi âleminde ilân ile, nevm-i gaflette

olan insanları ikaz ve “Yâ Rahîm“ nidâsıyla, kimden medet gelir ve kimden rahmet beklenir, esbap-perestlere ihtar ediyorlar.

1.)O.. O'dur Allah.
2.)De ki: O Allah birdir. (İhlâs Sûresi, 112:1)
3.)Bütün âlem, beraber "Lâ ilâhe illâ Hu" diyor.
4.)O Allah ki, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. En güzel isimler Onundur. (Tâhâ Sûresi, 20:8)
5.)De ki: Sığınırım insanların Rabbine, insanların Mâlikine, insanların İlâhına. Sinsice vesvese verenlerin şerrinden... (Nâs Sûresi, 114:1-4)
6.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

Sözler : 24.Söz : 2.Dal

2.Dal: Keşfiyyat ve fikriyyattaki ihtilafların sebebi

İkinci Dal

Çok esrarın anahtarlarını tazammun eden iki sırrı beyan eder.

- Mukaddeme
- Zehre-Katre-Reşha Temsili
- Zehre-Katre-Reşha Tarifleri
- Zehre-Katre-Reşha Süluk Tarzları
- Netice

Sözler : 24.Söz : 2.Dal : Mukaddeme

Mukaddeme

Birinci sır: Evliya ne için usul-i imaniyede ittifak ettikleri halde meşhudatlarında, keşfiyatlarında çok tehalüf ediyorlar. Şuhud derecesinde olan keşifleri bazan hilâf-ı vaki ve muhalif-i hak çıkıyor. Hem niçin ehl-i fikir ve nazar, herbiri kat'î bir burhanla hak telâkki ettikleri efkârlarında, birbirine mütenakız bir surette hakikati görüyorlar ve gösteriyorlar; bir hakikat niçin çok renklere giriyor?

İkinci sır: Enbiya-yı sâlife, niçin haşr-i cismanî gibi bir kısım erkân-ı imaniyeyi bir derece mücmel bırakmışlar, Kur'ân gibi tafsilât vermemişler; sonra ümmetlerinden bir kısmı, ileride o mücmel olan erkânı inkâra kadar gitmişler? Hem niçin hakikî ârif olan evliyanın bir kısmı yalnız tevhidde ileri gitmişler? Hattâ derece-i hakkalyakîne kadar gittikleri halde, bir kısım erkân-ı imaniye onların meşreplerinde pek az ve mücmel bir surette görünüyor. Hattâ, onun içindir ki, onlara tebaiyet edenler, ileride o erkân-ı imaniyeye lâzım olan ehemmiyeti vermemişler; hattâ bazıları sapmışlar. Madem bütün erkân-ı imaniyenin inkişafıyla hakikî kemâl bulunur, niçin ehl-i hakikat bazısında çok ileri ve bir kısmında çok geri kalmışlar? Halbuki, bütün esmânın mertebe-i âzamlarının mazharı ve bütün enbiyanın serveri olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve bütün kütüb-ü mukaddesenin reis-i enveri olan Kur'ân-ı Hakîm, bütün erkân-ı imaniyeyi vâzıh bir surette, pek ciddî bir ifadede ve kasdî bir tarzda tafsil etmişlerdir.

Evet, çünkü hakikatte hakikî kemâl-i etemm öyledir. İşte, şu esrarın hikmeti şudur ki:

İnsan çendan bütün esmâya mazhar ve bütün kemâlâta müstaiddir. Lâkin, iktidarı cüz'î, ihtiyarı cüz'î, istidadı muhtelif, arzuları mütefavit olduğu halde, binler perdeler, berzahlar içinde hakikati taharrî eder. Onun için, hakikatin keşfinde ve hakkın

şuhudunda berzahlar ortaya düşüyor; bazılar berzahtan geçemiyorlar. Kabiliyetler başka başka oluyor; bazıların kabiliyeti, bazı erkân-ı imaniyenin inkişafına menşe olamıyor. Hem esmânın cilvelerinin renkleri mazhara göre tenevvü ediyor, ayrı ayrı oluyor; bazı mazhar olan zat, bir ismin tam cilvesine medar olamıyor. Hem külliyet ve cüz'iyet, ve zılliyet ve asliyet itibarıyla, cilve-i esmâ başka başka suret alıyor; bazı istidat cüz'iyetten geçemiyor ve gölgeden çıkamıyor. Ve istidada göre bazan bir isim galip oluyor, yalnız kendi hükmünü icra ediyor; o istidatta onun hükmü hükümran oluyor.

Sözler : 24.Söz : 2.Dal

Zehre-Katre-Reşha Temsili

İşte, şu derin sırra ve şu geniş hikmete, esrarlı, geniş ve hakikatle bir derece karışık bir temsille bazı işaretler ederiz.

Meselâ, Zühre namıyla nakışlı bir çiçek ve kamere âşık hayatlı bir Katre ve güneşe bakan safvetli bir Reşha'yı farz ediyoruz ki, herbirisinin bir şuuru, bir kemâli var ve o kemâle bir iştiyakı bulunuyor.

Şu üç şey de, çok hakikatlere işaret etmekle beraber, nefis ve akıl ve kalbin sülûklerine işaret eder ve üç tabaka ehl-i hakikate misaldir. **(Haşiye)**

Birincisi: Ehl-i fikir, ehl-i velâyet, ehl-i nübüvvetin işârâtıdır.

İkincisi: Cismanî cihazatla kemâline sa'y edip hakikate gidenleri; ve nefsin tezkiyesiyle ve aklın istimâliyle mücahede etmekle hakikate gidenleri; ve kalbin tasfiyesiyle ve iman ve teslimiyetle hakikate gidenlerin misalleridir.

Üçüncüsü: Enâniyeti bırakmayan ve âsâra dalan ve yalnız istidlâliyle hakikate giden; ve ilim ve hikmetle ve akıl ve marifetle hakikati aramaya giden; ve iman ve Kur'ân ile, fakr ve ubûdiyetle hakikate çabuk giden, ayrı ayrı istidatta bulunan üç taifenin hikmet-i ihtilâflarına işaret eden temsillerdir.

İşte, şu üç tabakanın terakkiyâtındaki sırrı ve geniş hikmeti Zühre, Katre, Reşha ünvanları altında bir temsille bir derece göstereceğiz.

Meselâ, güneşin, kendi Hâlıkının izniyle ve emriyle, üç çeşit tecellîsi ve in'ikâsı ve ifâzası var: Birisi çiçeklere, birisi kamere ve seyyarelere, birisi şişe ve su gibi parlaklara verdiği ayrı ayrı in'ikâslarıdır.

Birincisi üç tarzdadır:

Biri, küllî ve umumî bir tecellî ve in'ikâsdır ki, bütün çiçeklere birden ifâzasıdır.

Biri de has bir tecellîdir ki, herbir nev'e göre bir hususî in'ikâsı vardır.

Biri de cüz'î bir tecellîdir ki, herbir çiçeğin şahsiyetine göre bir ifazasıdır.

Şu temsilimiz o kavle göredir ki, çiçeklerin süslü renkleri, güneşin ziyasındaki yedi rengin istihâle-i in'ikâsiyesinden neş'et ediyor; ve bu kavle göre çiçekler dahi güneşin bir çeşit âyineleridir.

İkincisi: Güneşin, kamere ve seyyarelere, Fâtır-ı Hakîmin izniyle verdiği nur ve feyizdir. Şu küllî ve geniş feyiz ve nurdan sonra, kamer, o ziyanın gölgesi hükmünde olan nuru, güneşten küllî bir surette istifade eder, sonra hususî bir tarzda denizlere ve havaya ve parlak toprağa ve bir suret-i cüz'iyede denizin kabarcıklarına ve toprağın şeffaflarına ve havanın zerrelerine ifade ve ifâzasıdır.

Üçüncüsü: Güneşin, emr-i İlâhî ile, cevv-i havayı ve denizlerin yüzlerini birer âyine ederek, safî ve küllî ve gölgesiz bir in'ikâsı var. Sonra o güneş, denizin kabarcıklarına ve suyun katrelerine ve havanın reşhalarına ve karın şişeciklerine, herbirine birer cüz'î aksi, birer küçük timsalini veriyor.

İşte, güneşin, herbir çiçeğe ve kamere mukabil herbir katreye, herbir reşhaya, mezkûr üç cihette, ikişer tarikle teveccüh ve ifâzası var:

Birinci tarik: Bil'asale, doğrudan doğruya, berzahsız, hicapsızdır. Şu yol, nübüvvetin tarikini temsil eder.

İkinci yol: Berzahlar tavassut eder. Âyine ve mazharların kabiliyetleri, şemsin cilvelerine birer renk takıyor. Şu yol ise, velâyet mesleğini temsil eder.

İşte, Zühre, Katre, Reşha, herbirisi, evvelki yolda diyebilirler ki: "Ben umum âlem güneşinin bir âyinesiyim." Fakat ikinci yolda öyle diyemez. Belki "Ben kendi güneşimin âyinesiyim"; veyahut "Nev'ime tecellî eden güneşin âyinesiyim" der. Çünkü güneşi öyle tanıyor. Bütün âleme bakar bir güneşi göremiyor. Halbuki, o şahsın veyahut nev'inin veya cinsinin güneşi, dar berzah içinde mahdut bir kayıt altında ona görünüyor. Halbuki kayıtsız, berzahsız, mutlak güneşin âsârını o mukayyet güneşe veremiyor. Çünkü bütün yeryüzünü

ısıtmak, tenvir etmek, umum nebâtat, hayvânâtın hayatlarını tahrik etmek ve seyyârâtı etrafında döndürmek gibi haşmetnümâ eserleri, o dar kayıt ve mahdut berzah içinde gördüğü güneşe, şuhud-u kalbî ile veremiyor. Belki, o âsâr-ı acîbeyi, eğer o şuurlu farz ettiğimiz üç şey, o kayıt altında gördüğü güneşe verse de, sırf aklî ve imanî bir tarzda; ve o mukayyed, ayn-ı mutlak olduğunu bir teslimiyetle verebilir. Fakat, o insan gibi akıllı farz ettiğimiz Zühre, Katre, Reşha, şu hükümleri, yani pek büyük âsârı güneşlerine isnad etmeleri, aklîdir, şuhudî değil. Belki, bazan hükm-ü imanîleri, şuhud-u kevniyelerine müsademe eder; pek güçlükle inanabilirler.

Haşiye: Her tabakada dahi üç taife var. Temsildeki üç misal, her tabakadaki o üç taifeye, belki dokuz taifeye bakar; yoksa üç tabakaya değil.

Sözler : 24.Söz : 2.Dal

Zehre-Katre-Reşha Tarifleri

İşte, hakikate dar gelen ve bazı köşelerinde hakikatin âzâları görünen ve hakikatle karışık şu temsil içine üçümüz de girmeliyiz. Üçümüz de kendimizi **«Zühre, Katre, Reşha»** farz edeceğiz. Zira onlarda farz ettiğimiz şuur kâfi gelmiyor; biz aklımızı dahi onlara katmalıyız. Yani, onlar maddî güneşlerinden nasıl feyiz alıyorlar; biz de mânevî güneşimizden öyle alıyoruz, anlamalıyız.

İşte, sen, ey dünyayı unutmayan ve maddiyâta tevaggul eden ve nefsi kesafet peydâ eden arkadaş! Sen **«Zühre»** ol. Nasıl ki o Zühre çiçeği, ziya-yı şemsten inhilâl etmiş bir renk alıyor; ve o renk içinde şemsin timsalini karıştırıp kendine ziynetli bir suret giydiriyor. Zira senin istidadın dahi ona benzer.

Hem şu esbaba dalmış Eski Said gibi mektepli feylesof ise, kamere âşık olan **«Katre»** olsun ki, kamer, güneşten aldığı ziya zıllini ona verir ve onun gözbebeğine bir nur verir, o da o nurla parlar. Fakat o Katre, o nurla yalnız kameri görür, güneşi göremez; belki imanıyla görebilir.

Hem şu herşeyi doğrudan doğruya Cenâb-ı Haktan bilir, esbabı bir perde telâkki eder fakir adam, o da **«Reşha»** olsun. Öyle bir Reşha ki, kendi zâtında fakirdir. Hiçbir şeyi yok ki, ona dayanıp Zühre gibi kendine güvensin. Hiçbir rengi yok ki onunla görünsün. Başka şeyleri de tanımıyor ki ona teveccüh etsin. Hâlis bir safveti var ki, doğrudan doğruya güneşin timsalini gözbebeğinde saklıyor.

Sözler : 24.Söz : 2.Dal

Zehre-Katre-Reşha Süluk Tarzları

Şimdi, madem biz bu üç şey yerine geçtik. Kendimize bakmalıyız: Bizde ne var, ne yapacağız?

İşte, bakıyoruz ki, bir Zât-ı Kerîm, ihsanıyla bizi gayet derece tezyin ve tenvir ve terbiye ediyor. İnsan ise, ihsan edene perestiş eder. Perestişe lâyık olana kurbiyet ister ve görmek talep eder. Öyle ise, herbirimiz, istidadımıza göre, o muhabbet cazibesiyle sülûk edeceğiz.

Ey **Zühre-misal**! Sen gidiyorsun. Fakat çiçek olarak git. İşte gittin. Terakki ede ede, tâ bir mertebe-i külliyeye geldin. Güya bütün çiçeklerin hükmüne geçtin. Halbuki, Zühre kesif bir âyinedir. Onda, ziyadaki yedi renk inhilâl ve inkisar eder. Şemsin aksini gizler. Sen sevdiğin güneşin yüzünü görmekte muvaffak olamazsın. Çünkü, kayıtlı olan renkler, hususiyetler dağıtıyor, perde çekiyor, gösteremiyor. Sen şu halde suretlerin, berzahların ortaya girmesiyle neş'et eden firaktan kurtulamazsın. Lâkin bir şartla kurtulabilirsin ki, sen kendi nefsinin muhabbetine dalmış olan başını kaldırasın ve nefsin mehâsiniyle telezzüz ve iftihar eden nazarını çekesin, gökyüzündeki güneşin yüzüne atasın. Hem, başaşağı, celb-i rızık için toprağa bakan yüzünü, yukarıdaki şemse çeviresin. Çünkü sen onun âyinesisin. Vazifen âyinedarlıktır. Bilsen, bilmesen, hazine-i rahmet kapısı olan toprak tarafından senin rızkın gelecektir.

Evet, nasıl bir çiçek, güneşin küçücük bir âyinesidir. Şu koca güneş dahi, gök denizinde, Şems-i Ezelînin Nur isminden tecellî eden bir lem'anın katre-misal bir âyinesidir. Ey kalb-i insanî! Sen nasıl bir güneşin âyinesi olduğunu bundan bil. Bu şartı yaptıktan sonra kemâlini bulursun. Fakat güneşi nefsülemirde nasılsa öyle göremezsin; o hakikati çıplak anlamazsın. Belki, senin sıfatlarının

renkleri ona bir renk verir; ve kesafetli dürbünün bir suret takar; ve kayıtlı kabiliyetin bir kayıt altına alır.

Şimdi, sen dahi, ey **Katre** içine giren hakîm feylesof! Senin katre-i fikrin dürbünüyle, felsefenin merdiveniyle, tâ kamere kadar terakki ettin, kamere girdin. Bak, kamer kendi zâtında kesafetli, zulümatlıdır. Ne ziyası var, ne hayatı. Senin sa'yin beyhude, ilmin faidesiz gitti. Sen ye'sin zulümâtından ve kimsesizliğin vahşetinden ve ervâh-ı habisenin iz'âcâtından ve o vahşetin dehşetinden şu şartlarla kurtulabilirsin ki: Tabiat gecesini terk edip hakikat güneşine teveccüh etsen ve yakînen inansan ki, şu gece nurları gündüz güneşinin ışıklarının gölgeleridir.

Bu şartı yaptıktan sonra sen kemâlini bulursun. Fakir ve karanlıklı kamer yerine, haşmetli güneşi bulursun. Fakat sen dahi, öteki arkadaşın gibi, güneşi safi göremezsin. Belki senin aklın ve felsefen ünsiyet ve ülfet ettikleri perdeler arkasında ve ilim ve hikmetin nescettiği hicapların halfinde ve kabiliyetin verdiği bir renk içinde görebilirsin.

İşte, **Reşha-misal** üçüncü arkadaşınız ki, hem fakirdir, hem renksizdir. Güneşin hararetiyle çabuk tebahhur eder, enâniyetini bırakır, buhara biner, havaya çıkar. İçindeki madde-i kesife, nâr-ı aşk ile ateş alır, ziya ile nura döner. O ziyanın cilvelerinden gelen bir şuaa yapışır, yanaşır.

Ey Reşha-misal! Madem doğrudan doğruya güneşe âyinedarlık ediyorsun. Sen hangi mertebede bulunursan bulun, ayn-ı şemse karşı, aynelyakîn bir tarzda, safi bakılacak bir delik, bir pencere bulursun. Hem o şemsin âsâr-ı acîbesini ona vermekte müşkülât çekmeyeceksin. Ona lâyık haşmetli evsâfını tereddütsüz verebilirsin. Saltanat-ı zâtiyesinin dehşetli âsârını ona vermekte hiçbir şey senin elinden tutup ondan vazgeçiremez. Seni ne berzahların darlığı, ne kabiliyetlerin kaydı, ne âyinelerin küçüklüğü seni şaşırtmaz, hilâf-ı hakikate sevk etmez. Çünkü sen safi, hâlis, doğrudan doğruya ona baktığın için anlamışsın ki, mazharlarda görünen ve âyinelerde müşahede olunan güneş değil, belki bir nevi cilveleridir, bir çeşit renkli akisleridir. Çendan o akisler onun ünvanlarıdır; fakat bütün âsâr-ı haşmetini gösteremiyorlar.

Sözler : 24.Söz : 2.Dal : Netice

Netice

İşte, şu hakikatle karışık temsilde, böyle başka başka üç tarikle kemâle gidilir. Ve o kemâlâtın mezâyâsında ve mertebe-i şuhudun tafsilâtında başka başkadırlar. Fakat neticede ve hakka iz'an ve hakikati tasdikte ittifak ederler.

İşte, nasıl bir gece adamı ki, hiç güneşi görmemiş, yalnız kamer âyinesinde bir gölgesini görüyor. Güneşe mahsus haşmetli ziyayı, dehşetli cazibeyi aklına sığıştıramıyor. Belki görenlere teslim olup taklit ediyor. Öyle de, veraset-i Ahmediye (a.s.m.) ile Kadîr ve Muhyî gibi isimlerin mertebe-i uzmâsına yetişmeyen, haşr-i âzamı ve kıyamet-i kübrâyı taklidî olarak kabul eder, *"Aklî bir mesele değildir"* der. Çünkü, hakikat-ı haşir ve kıyamet, İsm-i Âzamın ve bazı esmânın derece-i âzamının mazharıdır. Kimin nazarı oraya çıkmazsa, taklide mecburdur. Kimin fikri oraya girse, haşir ve kıyameti, gece gündüz, kış ve bahar derecesinde kolay görür, itminan-ı kalble kabul eder.

İşte şu sırdandır ki, haşir ve kıyameti, en âzam mertebede, en ekmel tafsilâtla Kur'ân zikrediyor ve İsm-i Âzamın mazharı olan Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm ders veriyor. Ve eski peygamberler ise, hikmet-i irşadın iktizasıyla, bir derece basit ve iptidaî bir halde olan ümmetlerine, haşri en âzam bir derecede, en geniş bir tafsilâtla ders vermemişler.

Hem şu sırdandır ki, bir kısım ehl-i velâyet, bazı erkân-ı imaniyeyi mertebe-i uzmâsında görmemişler veya göstermemişler. Hem şu sırdandır ki, marifetullahta derecât-ı ârifîn çok tefavüt ediyor.

Daha bunlar gibi çok esrar, şu hakikatten inkişaf eder. Şimdi şu temsil, hem bir derece hakikati ihsas ettiğinden, hem hakikat çok geniş ve çok derin olduğundan, biz dahi temsille iktifa ediyoruz. Haddimizin ve takatimizin fevkinde olan esrara girişmeyeceğiz.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal

Üçüncü Dal

Kıyamet alâmetlerinden ve âhirzaman vukuatından ve bazı a'mâlin fazilet ve sevaplarından bahseden ehâdis-i şerife güzelce anlaşılmadığından, akıllarına güvenen bir kısım ehl-i ilim, onların bir kısmına zayıf veya mevzu demişler. İmanı zayıf ve enâniyeti kavî bir kısım da inkâra kadar gitmişler. Şimdi tafsile girişmeyeceğiz. Yalnız **"On İki Asıl"** ı beyan ederiz.

•1.Asıl: Din bir imtihandır
•2.Asıl: Mesâil-i İslâmiyenin tabakatı vardır
•3.Asıl: İsrailiyyat
•4.Asıl: Hadis zannedilen ravilerin sözleri
•5.Asıl: Hadis zannedilen evliya ilhamları
•6.Asıl: Halk arasında meşhur bazı darb-ı meseller
•7.Asıl: Hadislerde gerçek zannedilen teşbihler
•8.Asıl: Cenab-ı Hakkın bazı şeyleri saklaması
•9.Asıl: Amellerin fazilet ve sevabına dair hadisler
•10.Asıl: Amellerdeki ibham sırrı
•11.Asıl: Hadislerin de müteşabih ve müşkil kısmı vardır
•12.Asıl: Nazar-ı nübüvvetin hakikatlere bakış tarzı

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 1.Asıl

1.Asıl: Din bir imtihandır

Birinci Asıl

Yirminci Sözün âhirindeki sual ve cevapta izah ettiğimiz meseledir. İcmâli şudur ki:

Din bir imtihandır, bir tecrübedir; ervâh-ı âliyeyi ervâh-ı sâfileden tefrik eder. Öyle ise, ileride herkese gözle görülecek vukuatı öyle bir tarzda bahsedecek ki, ne bütün bütün meçhul kalsın, ne de bedihî olup herkes ister istemez tasdike mecbur kalsın. Akla kapı açacak, ihtiyarı elinden almayacak. Zira, eğer tamamen bedâhet derecesinde bir alâmet-i kıyamet görülse, herkes tasdike muztar olsa, o vakit kömür gibi bir istidat, elmas gibi bir istidatla beraber kalır. Sırr-ı teklif ve netice-i imtihan zayi olur.

İşte, bunun için, Mehdî ve Süfyan meseleleri gibi çok meselelerde çok ihtilâf olmuş. Hem rivâyât dahi çok muhteliftir; birbirine zıt hükümler olmuş.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 2.Asıl

2.Asıl: Mesail-i İslamiyenin tabakatı vardır

İkinci Asıl

Mesâil-i İslâmiyenin tabakatı vardır. Biri bir burhan-ı kat'î istese, diğeri bir zann-ı galibî ile iktifa eder, başkası yalnız bir kabul-u teslimi ve reddetmemek ister. Öyle ise, esâsât-ı imaniyeden olmayan mesâil-i fer'iye veya vukuat-ı zamaniyenin herbirinde bir iz'ân-ı yakîn ile bir burhan-ı kat'î istenilmez. Belki yalnız reddetmemek ve teslimiyetle ilişmemektir.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 3.Asıl

3.Asıl: Israiliyyat

Üçüncü Asıl

Zaman-ı Sahabede Benî İsrail ve Nesârâ ulemalarından çoğu İslâmiyete girdiler. Eski malûmatları dahi onlarla beraber Müslüman oldu; bazı hilâf-ı vaki malûmât-ı sâbıkaları, İslâmiyetin malı olarak tevehhüm edildi.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 4.Asıl

4.Asıl: Hadis zannedilen ravilerin sözleri

Dördüncü Asıl

Ehâdis-i şerife râvilerinin bazı kavilleri veyahut istinbat ettikleri mânâları, metn-i hadisten telâkki ediliyordu. Halbuki, insan hatadan hâli olmadığı için, hilâf-ı vaki bazı istinbatları veya kavilleri hadis zannedilerek zaafına hükmedilmiş.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 5.Asıl

5.Asıl: Hadis zannedilen evliya ilhamları

Beşinci Asıl

اِنَّ فِى اُمَّتِى مُحَدَّثُونَ [1] yani مُلْهَمُونَ [2] sırrınca, bazı ehl-i keşif ve ehl-i velâyet olan muhaddisîn-i muhaddesun ilhamlarıyla gelen bazı maânî, hadis telâkki edilmiş. Halbuki ilham-ı evliya, bazı ârızalarla hata olabilir. İşte, bu neviden bir kısım hilâf-ı hakikat çıkabilir.

1.)Ümmetimin içinde muhaddesûn vardır. (Buhari, Fadâilü's-Sahâbe: 6, Enbiyâ: 54; Müslim, Fadâilü's-Sahâbe: 23; Tirmizi, Menâkıb: 17; Müsned, 6:55; el-Kurtubî, el-Câmi'li Ahkâm'l-Kur'ân 13:174)
2.)Kendilerine ilhâm olunan kimseler

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 6.Asıl

6.Asıl: Halk arasında meşhur bazı darb-ı meseller

Altıncı Asıl

Beynennas iştihar bulmuş bazı hikâyeler bulunuyor ki, durub-u emsal hükmüne geçer, hakikî mânâsına bakılmaz. Ne maksat için sevk edilir, ona bakılır. İşte, bu neviden, beynennas teârüf etmiş bazı kıssa ve hikâyâtı, Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir maksad-ı irşadî için temsil ve kinaye nev'inden zikredivermiş. Şu nevi meselelerin mânâ-yı hakikîsinde kusur varsa, örf ve âdât-ı nâsa aittir ve teârüf ve tesâmu-u umumîye râcidir.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 7.Asıl

7.Asıl: Hadislerde gerçek zannedilen teşbihler

Yedinci Asıl

Pek çok teşbih ve temsiller bulunuyor ki, mürur-u zamanla veya ilmin elinden cehlin eline geçmesiyle hakikat-i maddiye telâkki ediliyor, hataya düşer. Meselâ, **“Sevr”** ve **“Hut”** isminde ve âlem-i misalde sevr ve hut timsalinde, berrî ve bahrî hayvânat nâzırlarından iki melâiketullah, adeta bir koca öküz ve cismanî bir balık zannedilerek hadîse ilişilmiş.

Hem meselâ, bir vakit huzur-u Nebevîde derin bir ses işitildi. Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti ki: *“Bu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp, tâ ancak bu dakika Cehennemin dibine düşen bir taşın gürültüsüdür.”* İşte bu hadisi işiten, hakikate vasıl olmayan, inkâra sapar. Halbuki, yirmi dakika o hadisten sonra kat’iyen sabittir ki, biri geldi, Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma dedi ki: *“Meşhur münafık yirmi dakika evvel öldü.”* Yetmiş yaşına giren o münafık, Cehennemin bir taşı olarak, bütün müddet-i ömrü tedennîde, esfel-i sâfilîne, küfre sukuttan ibaret olduğunu, gayet beliğane bir surette, Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm beyan etmiştir. Cenâb-ı Hak, o vefat dakikasında o sesi işittirip ona alâmet etmiştir.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 8.Asıl

8.Asıl: Cenab-ı Hakkın bazı şeyleri saklaması

Sekizinci Asıl

Cenâb-ı Hakîm-i Mutlak, şu dâr-ı tecrübe ve meydan-ı imtihanda, çok mühim şeyleri, kesretli eşya içinde saklıyor. O saklamakla, çok hikmetler, çok maslahatlar bağlıdır. Meselâ, Leyle-i Kadri umum Ramazan'da, saat-i icâbe-i duayı Cuma gününde, makbul velîsini insanlar içinde, eceli ömür içinde ve kıyametin vaktini ömr-ü dünya içinde saklamış.

Zira, ecel-i insan muayyen olsa, yarı ömrüne kadar gaflet-i mutlaka, yarıdan sonra darağacına adım adım gitmek gibi bir dehşet verecek. Halbuki, âhiret ve dünya muvazenesini muhafaza etmek ve her vakit havf ve recâ ortasında bulunmak maslahatı, iktiza eder ki, her dakika hem ölmek, hem yaşamak mümkün olsun. Şu halde, müphem tarzdaki yirmi sene müphem bir ömür, bin sene muayyen bir ömre müreccahtır.

İşte, kıyamet dahi, şu insan-ı ekber olan dünyanın ecelidir. Eğer vakti taayyün etseydi, bütün kurun-u ûlâ ve vustâ gaflet-i mutlakaya dalacak idiler ve kurun-u uhrâ dehşette kalacaktı. İnsan nasıl hayat-ı şahsiyesiyle, hanesinin ve köyünün bekàsıyla alâkadardır. Öyle de, hayat-ı içtimaiye ve nev'iyesiyle, küre-i arzın ve dünyanın yaşamasıyla alâkadardır. Kur'ân [1] اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ der, *"Kıyamet yakındır"* ferman ediyor. Bin bu kadar sene geçtikten sonra gelmemesi, yakınlığına halel vermez. Zira kıyamet dünyanın ecelidir. Dünyanın ömrüne nisbeten bin veya iki bin sene, bir seneye nisbetle bir iki gün veya bir iki dakika gibidir. Saat-i kıyamet yalnız insaniyetin eceli değil ki, onun ömrüne nisbet edilip baîd görülsün. İşte bunun içindir ki, Hakîm-i Mutlak, kıyameti, Mugayyebât-ı Hamseden olarak

ilminde saklıyor. İşte, bu ipham sırrındandır ki, her asır, hattâ asr-ı hakikatbîn olan Asr-ı Saadet dahi daima kıyametten korkmuşlar. Hattâ bazıları *“Şerâiti hemen hemen çıkmış”* demişler.

İşte bu hakikati bilmeyen insafsız insanlar derler ki: “Âhiretin tafsilâtını ders alan müteyakkız kalbli, keskin nazarlı olan Sahabelerin fikirleri, niçin bin sene hakikatten uzak olarak fikirleri düşmüş gibi, istikbal-i dünyevîde bin dört yüz sene sonra gelecek bir hakikati asırlarında karib zannetmişler?”

Elcevap: Çünkü, Sahabeler, feyz-i sohbet-i Nübüvvetten, herkesten ziyade dâr-ı âhireti düşünerek, dünyanın fenâsını bilerek, kıyametin ipham vaktindeki hikmet-i İlâhiyeyi anlayarak, ecel-i şahsî gibi dünyanın eceline karşı dahi daima muntazır bir vaziyet alarak, âhiretlerine ciddî çalışmışlar. Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm *“Kıyameti bekleyiniz, intizar ediniz”* tekrar etmesi, şu hikmetten ileri gelmiş bir irşad-ı Nebevîdir. Yoksa vuku-u muayyene dair bir vahyin hükmüyle değildir ki hakikatten uzak olsun. İllet ayrıdır, hikmet ayrıdır. İşte, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın bu nevi sözleri, hikmet-i iphamdan ileri geliyor.

Hem şu sırdandır ki, Mehdî, Süfyan gibi âhirzamanda gelecek eşhasları, çok zaman evvel, hattâ Tâbiîn zamanında onları beklemişler, yetişmek emelinde bulunmuşlar. Hattâ bazı ehl-i velâyet *“Onlar geçmiş”* demişler. İşte bu da, kıyamet gibi, hikmet-i İlâhiye iktiza eder ki, vakitleri taayyün etmesin. Çünkü her zaman, her asır, kuvve-i mâneviyenin takviyesine medar olacak ve yeisten kurtaracak Mehdî mânâsına muhtaçtır. Bu mânâda her asrın bir hissesi bulunmak lâzımdır. Hem gaflet içinde fenalara uymamak ve lâkaytlıkta nefsin dizginini bırakmamak için, nifakın başına geçecek müthiş şahıslardan her asır çekinmeli ve korkmalı. Eğer tayin edilseydi, maslahat-ı irşad-ı umumî zayi olurdu.

Şimdi, Mehdî gibi eşhasın hakkındaki rivâyâtın ihtilâfâtı ve sırrı şudur ki:

Ehâdisi tefsir edenler, metn-i ehâdisi tefsirlerine ve istinbatlarına tatbik etmişler. Meselâ, merkez-i saltanat o vakit Şam’da veya Medine’de olduğundan, vukuat-ı Mehdiye veya Süfyâniyeyi, merkez-i saltanat civarında olan Basra, Kûfe, Şam gibi yerlerde tasavvur ederek öyle tefsir etmişler. Hem de o eşhasın şahs-ı mânevîsine

veya temsil ettikleri cemaate ait âsâr-ı azîmeyi o eşhasın zatlarında tasavvur ederek öyle tefsir etmişler ki, o eşhas-ı harika çıktıkları vakit bütün halk onları tanıyacak gibi bir şekil vermişler. Halbuki, demiştik: Bu dünya tecrübe meydanıdır. Akla kapı açılır, fakat ihtiyarı elinden alınmaz. Öyle ise, o eşhas, hattâ o müthiş Deccal dahi çıktığı zaman, çokları, hattâ kendisi de bidâyeten Deccal olduğunu bilmez. Belki nur-u imanın dikkatiyle o eşhas-ı âhirzaman tanınabilir.

Alâmet-i kıyametten olan Deccal hakkındaki hadis-i şerifte *“Birinci günü bir sene, ikinci günü bir ay, üçüncü günü bir hafta, dördüncü günü eyyâm-ı saire gibidir. Çıktığı zaman dünya işitir. Kırk günde dünyayı gezer”* rivâyet ediliyor. İnsafsız insanlar bu rivâyete muhal demişler—hâşâ—şu rivâyetin inkâr ve iptaline gitmişler. Halbuki, [2] وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ hakikati şu olmak gerektir ki:

Âlem-i küfrün en kesafetlisi olan şimalde, tabiiyyunun fikr-i küfrîsinden süzülen bir cereyan-ı azîmin başına geçecek ve Ulûhiyeti inkâr edecek bir şahsın şimal tarafından çıkmasına işaret ve şu işaret içinde bir remz-i hikmet vardır ki, kutb-u şimalîye yakın dairede bütün sene, bir gece bir gündüzdür; altı ayı gece, altı ayı gündüzdür. *“Deccalın bir günü bir senedir”* o daire yakınında zuhuruna işarettir. *“İkinci günü bir aydır”* demekten murat, şimalden bu tarafa geldikçe bazan olur, yazın bir ayında güneş gurub etmez. Şu dahi, Deccal şimalden çıkıp âlem-i medeniyet tarafına tecavüzüne işarettir; günü Deccala isnat etmekle şu işarete işaret eder. Daha bu tarafa geldikçe, bir haftada güneş gurub etmiyor.

Daha gele gele, tulû ve gurub ortasında üç saat devam ediyor. Ben Rusya’da esarette iken böyle bir yerde bulundum. Bize yakın, bir hafta güneş gurub etmeyen bir yer vardı; seyir için oraya gidiyorlardı. *“Deccalın çıktığı vakit umum dünya işitecek”* olan kaydı, telgraf ve radyo halletmiştir. Kırk günde gezmesini de, merkebi olan şimendifer ve tayyare halletmiştir. Eskiden bu iki kaydı muhal gören mülhidler şimdi âdi görüyorlar.

Alâmet-i kıyametten olan Ye’cüc ve Me’cüce ve Sedde dair bir risalede bir derece tafsilen yazdığımdan, ona havale edip şurada yalnız şunu deriz ki: Eskiden Mançur, Moğol ünvanıyla içtimaat-ı beşeriyeyi zîrüzeber eden taifeler ve Sedd-i Çinînin yapılmasına

sebebiyet verenler, kıyamete yakın, yine anarşistlik gibi bir fikirle medeniyet-i beşeriyeyi zîrüzeber edecekleri, rivâyetlerde vardır.

Bazı mülhidler derler: “Bu kadar acaibi yapan ve yapacak taifeler nerede?”

Elcevap: Çekirge gibi bir âfat, bir mevsimde pek çok kesretle bulunur. Mevsim değiştikçe, memleketi fesada veren kesretli o taifelerin hakikatleri, mahdut bazı fertlerde saklanıyor. Yine zamanı geldikçe, emr-i İlâhî ile, o mahdut fertlerden gayet kesretli aynı fesat yine başlar. Güya onların hakikat-i milliyetleri inceliyor, kopmuyor; yine mevsimi geldikçe zuhur ediyor.

Aynen öyle de, bir zaman dünyayı hercümerc eden o taifeler, izn-i İlâhî ile, mevsimi geldiği vakit, aynı o taife, medeniyet-i beşeriyeyi hercümerc edecekler. Fakat onların muharrikleri başka bir surette tezahür eder.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [3]

1.) Kamer Sûresi, 54:1
2.) Bilgi Allah katındadır. (âyetlerden iktibas dinî bir kàide: Ahkâf Sûresi: 23; Mülk Sûresi: 26)
3.) Gaybı ancak Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü’l-Kur’ân: 7; Dârimî, Fedâilü’l-Kur’ân: 21)

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 9.Asıl

9.Asıl: Amellerin fazilet ve sevabına dair hadisler

Dokuzuncu Asıl

Mesâil-i imaniyeden bir kısmın netâici, şu mukayyet ve dar âleme bakar. Diğer bir kısmı, geniş ve mutlak olan âlem-i âhirete bakar. Amellerin fazilet ve sevabına dair ehâdis-i şerifenin bir kısmı, tergib ve terhîbe münasip bir tesir vermek için belâğatli bir üslûpta geldiğinden, dikkatsiz insanlar onları mübalâğalı zannetmişler. Halbuki, bütün onlar ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat olduklarından, mücazefe ve mübalâğa, içlerinde yoktur.

Ezcümle, en ziyade insafsızların zihnini kurcalayan şu hadistir ki:

لَوْ وَزِنَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا شَرِبَ الْكَافِرُ مِنْهَا جُرْعَةَ مَاءٍ

ev kemâ kàl. Meâl-i şerifi: *“Dünyanın, Cenâb-ı Hakkın yanında bir sinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, kâfirler bir yudum suyu ondan içmeyecek idiler.”* Hakikati şudur ki: عِنْدَ اللهِ tabiri, *“âlem-i bekàdan”* demektir. Evet, âlem-i bekàdan bir sinek kanadı kadar bir nur, madem ebedîdir, yeryüzünü dolduracak muvakkat bir nurdan daha çoktur. Demek koca dünyayı bir sinek kanadıyla muvazene değil; belki herkesin kısacık ömrüne yerleşen hususî dünyasını, âlem-i bekàdan bir sinek kanadı kadar daimî bir feyz-i İlâhîye ve bir ihsan-ı İlâhîye muvazeneye gelmediği demektir.

Hem dünyanın iki yüzü var, belki üç yüzü var: Biri, Cenâb-ı Hakkın esmâsının âyineleridir. Diğeri âhirete bakar, âhiret tarlasıdır. Diğeri fenâya, ademe bakar. Bildiğimiz, marzî-i İlâhî olmayan, ehl-i dalâletin dünyasıdır. Demek, Esmâ-i Hüsnânın âyineleri ve

mektubât-ı Samedâniye ve âhiretin mezraası olan koca dünya değil; belki âhirete zıt ve bütün hatîâtın menşei ve beliyyâtın menbaı olan, dünyaperestlerin dünyasının, âlem-i âhirette ehl-i imana verilen sermedî bir zerresine değmediğine işarettir.

İşte, en doğru ve ciddî şu hakikat nerede? Ve insafsız ehl-i ilhâdın fehmettikleri mânâ nerede? O insafsız ehl-i ilhâdın en mübalâğa, en mücazefe zannettikleri mânâ nerede?

Hem meselâ, insafsız ehl-i ilhâdın mübalâğa zannettikleri, hattâ muhal bir mübalâğa ve mücazefe tevehhüm ettikleri biri de, amellerin sevabına dair ve bazı surelerin faziletleri hakkında gelen rivâyetlerdir. Meselâ: *«Fâtiha'nın Kur'ân kadar sevabı vardır» «Sûre-i İhlâs, sülüs-ü Kur'ân» «Sûre-i İzâ Zülzileti'l-Ardu, rub'u» «Sûre-i Kul Yâ Eyyühe'l-Kâfirûn, rub'u» «Sûre-i Yâsin, on defa Kur'ân kadar»* olduğuna rivâyet vardır. İşte, insafsız ve dikkatsiz insanlar demişler ki: "Şu muhaldir. Çünkü Kur'ân içinde Yâsin ve öteki faziletli olanlar da vardır. Onun için mânâsız olur."

Elcevap: Hakikati şudur ki: Kur'ân-ı Hakîmin herbir harfinin bir sevabı var, bir hasenedir. Fazl-ı İlâhîden, o harflerin sevabı sünbüllenir, bazan on tane verir, bazan yetmiş, bazan yedi yüz (Âyetü'l-Kürsî harfleri gibi), bazan bin beş yüz (Sûre-i İhlâsın harfleri gibi), bazan on bin (Leyle-i Beratta okunan âyetler ve makbul vakitlere tesadüf edenler gibi) ve bazan otuz bin (meselâ, haşhaş tohumunun kesreti misillü, Leyle-i Kadîrde okunan âyetler gibi). Ve *"O gece bin aya mukabil"* işaretiyle, bir harfinin o gecede otuz bin sevabı olur, anlaşılır. İşte, Kur'ân-ı Hakîm, tezâuf-u sevabıyla beraber, elbette muvazeneye gelmez ve gelemiyor. Belki asıl sevabıyla, bazı surelerle muvazeneye gelebilir.

Meselâ, içinde mısır ekilmiş bir tarla farz edelim ki, bin tane ekilmiş. Bazı habbeleri yedi sünbül vermiş farz etsek, herbir sünbülde yüzer dane olmuşsa, o vakit tek bir habbe, bütün tarlanın iki sülüsüne mukabil oluyor. Meselâ birisi de on sünbül vermiş, herbirinde iki yüz dane vermiş. O vakit bir tek habbe, asıl tarladaki habbelerin iki misli kadardır. Ve hâkezâ, kıyas et.

Şimdi, Kur'ân-ı Hakîmi, nuranî, mukaddes bir mezraa-i semâviye tasavvur ediyoruz. İşte, herbir harfi, asıl sevabıyla birer habbe hükmündedir. Onların sünbülleri nazara alınmayacak. Sûre-i Yâsin,

İhlâs, Fâtiha, Kul Yâ Eyyühe'l-Kâfirûn, İzâ Zülzileti'l-Ardu gibi, sair faziletlerine dair rivâyet edilen sûre ve âyetlerle muvazene edilebilir. Meselâ, Kur'ân-ı Hakîmin üç yüz bin altı yüz yirmi harfi olduğundan, Sûre-i İhlâs, Besmeleyle beraber altmış dokuzdur. Üç defa altmış dokuz, iki yüz yedi harftir. Demek, Sûre-i İhlâsın herbir harfinin haseneleri bin beş yüze yakındır. İşte, Sûre-i Yâsinin hurufatı hesap edilse, Kur'ân-ı Hakîmin mecmu-u hurufatına nisbet edilse ve on defa muzaaf olması nazara alınsa, şöyle bir netice çıkar ki: Yâsin-i Şerifin herbir harfi, takriben beş yüze yakın sevabı vardır, yani o kadar hasene sayılabilir. İşte, buna kıyasen başkalarını dahi tatbik etsen, ne kadar latîf ve güzel ve doğru ve mücazefesiz bir hakikat olduğunu anlarsın.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 10.Asıl

Onuncu Asıl

Ekser taife-i mahlûkatta olduğu gibi, ef'al ve a'mâl-i beşeriyede bazı harika fertler bulunur. O fertler, eğer iyilikte ileri gitmişse, o nevilerin medar-ı fahrleridir, yoksa medar-ı şeâmetleridir. Hem gizleniyorlar; adeta birer şahs-ı mânevî, birer gaye-i hayal hükmüne geçerler. Sair fertlerin herbirisi, o olmaya çalışır ve o olmak ihtimali var. Demek, o mükemmel harika fert mutlak, müphem bulunup, her yerde bulunması mümkün... Şu ipham itibarıyla, mantıkça kaziye-i mümkine suretinde, külliyetine hükmedilebilir. Yani, herbir amel şöyle bir netice verebilmesi mümkündür. Meselâ, *"Kim iki rekât namazı filân vakitte kılsa, bir hac kadardır."* İşte, iki rekât namaz bazı vakitte bir hacca mukabil geldiği hakikattir. Herbir iki rekât namazda, bu mânâ külliyetle mümkündür.

Demek, şu nevideki rivâyetler, vukuu bilfiil daimî ve küllî değil. Zira kabulün madem şartları vardır; külliyet ve daimîlikten çıkar. Belki, ya bilfiil muvakkattir, mutlaktır; veyahut mümkinedir, külliyedir. Demek şu nevi ehâdisteki külliyet ise, imkân itibarıyladır.

Meselâ, *"Gıybet, katl gibidir."* Demek gıybette öyle bir fert bulunur ki, katl gibi bir zehr-i kàtilden daha muzırdır. Meselâ, *"Bir güzel söz, bir abdi âzâd etmek gibi bir sadaka-i azîmenin yerine geçer."* Şimdi, tergib veya teşvik için, o müphem ferd-i mükemmel, mutlak bir surette her yerde bulunmasının imkânını vaki bir surette göstermekle, hayra şevki ve şerden nefreti tahrik etmektir.

Hem de şu âlemin mikyasıyla âlem-i ebedînin şeyleri tartılmaz. Buranın en büyüğü, oranın en küçüğüne muvazi gelemez. Sevab-ı a'mâl o âleme baktığı için, dünyevî nazarımız ona dar geliyor, aklımıza sığıştıramıyoruz. Meselâ

مَنْ قَرَاَ هٰذَا اَعْطِىَ لَهُ مِثْلُ ثَوَابِ [1] مُوسٰى وَهَارُونَ

yani

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ [2] اْلاَرَضِينَ رَبِّ الْعاَلمِينَ وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِى السَّمٰوَاتِ وَاْلاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ اْلاَرَضِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَلَهُ الْعَظَمَةُ فِى السَّمٰوَاتِ وَاْلاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَلَهُ الْمُلْكُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

İnsafsız ve dikkatsizlerin en ziyade nazar-ı dikkatini celb eden, şu gibi rivâyetlerdir. Hakikati şudur ki:

Dünyada, dar nazarımızla, kısacık fikrimizle, Mûsâ ve Hârun Aleyhimesselâmın sevaplarını ne derece tasavvur ediyoruz, biliyoruz? Âlem-i ebediyette, Rahîm-i Mutlak, saadet-i ebediyede, nihayetsiz ihtiyaç içinde bir abdine, birtek virde mukabil vereceği hakikat-i sevap, o iki zâtın sevaplarına—fakat daire-i ilmimize ve tahminimize giren sevaplarına—müsavi olabilir.

Meselâ, bedevî, vahşî bir adam, hiç padişahı görmemiş, saltanat haşmetini bilmiyor. Bir köyde bir ağayı nasıl tasavvur eder; o mahdut fikriyle, bir padişahı ondan büyükçe bir ağa kadar bilir. Hattâ bizde sade-dil bir taife var ki, eskiden diyorlardı ki: “Padişah kendi ocağı yanında ve tenceresinin başında pişirdiği bulgur çorbası yanında ne

yapıyor, bizim ağamız onu biliyor.” Demek onlar, padişahı o kadar dar bir vaziyette ve âdi bir surette tahayyül ediyorlar ki, kendi bulgur çorbasını kendi pişiriyor! Âdeta bir yüzbaşı haşmetinde farz ediyorlar.

Şimdi, biri o adamlardan birisine dese, “Sen bugün benim için bu işi yapsan, senin bildiğin padişah haşmeti kadar sana bir haşmetlik vereceğim. Yani bir yüzbaşı kadar bir rütbe vereceğim”; o söz hakikattir. Çünkü, haşmet-i padişahîden onun dar daire-i fikrine giren, ancak bir yüzbaşılık kadar bir şevkettir.

İşte, dünya nazarıyla, dar fikrimizle, âhirete müteveccih hakaik-ı sevabiyeyi o bedevî adam kadar da düşünemiyoruz. Hazret-i Mûsâ (a.s.) ve Hârun’un (a.s.) meçhulümüz olan hakikî sevapları ile muvazene değil—çünkü teşbih kaidesi, meçhulü malûma kıyas eder—belki muvazene edilen, malûmumuz olan ve tahminimize giren sevaplarıyla, bir abd-i mü’minin bir virdine mukabil meçhulümüz olan hakikî sevabıdır.

Hem de, deniz yüzü ile katrenin gözbebeği, güneşin tamam-ı aksini tutmakta müsavidirler. Fark keyfiyettedir. Hazret-i Mûsâ (a.s.) ve Hârun’un (a.s.) deniz-misal âyine-i ruhlarına in’ikâs eden mahiyet-i sevap, bir katre hükmünde bir abd-i mü’minin bir âyetten aldığı aynı mahiyet-i sevaptır. Mahiyetçe, kemiyetçe birdirler. Keyfiyet ise, kabiliyete tâbidir.

Hem bazan olur ki, birtek kelime, birtek tesbih öyle bir saadet hazinesini açar ki, altmış sene hizmetle o açılmamış. Demek bazı hâlât oluyor ki, birtek âyet, Kur’ân kadar faide verebilir.

Hem İsm-i Âzama mazhar olan Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bir âyette mazhar olduğu feyz-i İlâhî, belki bir peygamberin umum feyzi kadar olabilir. Veraset-i Ahmediye ile İsm-i Âzam zılline mazhar bir mü’min, kendi kabiliyeti itibarıyla, kemiyetçe bir nebînin feyzi kadar sevap alıyor denilse, hilâf-ı hakikat olamaz.

Hem de sevap ve fazilet, nur âlemindendir. O âlemden bir âlem, bir zerreye sığışabilir. Nasıl ki, bir zerrecik bir şişede, semâvât, nücumuyla beraber görünebilir. Öyle de, niyet-i hâlise ile şeffafiyet peydâ eden bir zikirde veya bir âyette, semâvât gibi nuranî sevap ve fazilet yerleşebilir.

Netice-i kelâm: Ey insafsız ve dikkatsiz ve imanı zayıf, felsefesi kavî, hodbin, münekkit adam! Şu On Asıl’ı nazara al; sonra sen hilâf-

ı hakikat ve kat'î muhalif-i vaki gördüğün bir rivâyeti bahane ederek ehâdis-i şerifeye ve dolayısıyla Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mertebe-i ismetine halel verecek itiraz parmağını uzatma. Zira, evvelâ o On Asıl'ın on dairesi seni inkârdan vazgeçirir. "Hakikî bir kusur varsa bize aittir" derler. "Hadise râci olamaz. Eğer hakikî değilse, senin sû-i fehmine aittir" derler.

Elhasıl, inkâr ve redde gitmek için, şu On Asıl'ı tekzip ve iptal etmek lâzım gelir. Şimdi, insafın varsa, bu On Usulü kemâl-i dikkatle düşündükten sonra, o aklın hilâf-ı hakikat gördüğü bir hadisin inkârına kalkışma. "Ya bir tefsiri, ya bir tevili, ya bir tabiri vardır" de, ilişme.

1.) Kim bunu okursa, Mûsâ ile Hârun'un sevaplarının misli ona verilir. (Şeyh Ahmed Gümüşhanevî, Mecmuatü'l-Ahzâb, s. 263)
2.) Hamd o Allah'a mahsustur ki, Göklerin Rabbi, Yerlerin Rabbi, Âlemlerin Rabbidir. Göklerde ve yerde kibriyâ Ona mahsustur. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. Hamd o Allah'a mahsustur ki, Göklerin Rabbi, Yerlerin Rabbi, Âlemlerin Rabbidir. Göklerde ve yerde azamet Onundur. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. Mülk de Ona âittir. O Göklerin Rabbidir. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır.

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 11.Asıl

11.Asıl: Hadislerin de müteşabih ve müşkil kısmı vardır

Onbirinci Asıl

Nasıl Kur'ân-ı Hakîmin müteşâbihâtı var; tevile muhtaçtır veyahut mutlak teslim istiyor. Ehâdisin de, Kur'ân'ın müteşâbihâtı gibi, müşkilâtı vardır. Bazan çok dikkatli bir tefsire ve tabire muhtaçtır. Geçmiş misallerle iktifa edebilirsiniz.

Evet, nasıl ki hüşyar olan adam, yatmış olan adamın rüyasını tabir eder. Öyle de, bazan uykuda olan bir adam, yanında uyanık olan konuşanların sözlerini işitiyor, fakat kendi âlem-i menâmına tatbik eder bir tarzda mânâ veriyor, tabir ediyor. Öyle de, ey gaflet ve felsefe uykusu içinde tenvim edilen insafsız adam! Sırr-ı [1] مَازَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ve [2] تَنَامُ عَيْنِى وَلاَ يَنَامُ قَلْبِى hükmüne mazhar ve hakikî hüşyar ve yakzan olan zâtın gördüğünü, sen kendi rüyanda inkâr değil, tabir et.

Evet, uykuda bir adamı bir sinek ısırsa, müthiş bir harpte yaralar alır gibi bir hakikat-i nevmiye bazan telâkki eder. Ondan sorulsa, "Hakikaten ben yaralandım. Bana top, tüfek atıldı" diyecek. Yanında oturanlar, onun uykusundaki ıztırabına gülüyorlar.

İşte, bu nevm-âlûd nazar-ı gaflet ve fikr-i felsefe, elbette hakaik-ı Nübüvvete mihenk olamazlar.

1.)Göz ne şaştı, ne de başka birşeye baktı. (Necm Sûresi, 53:17)
2.)Benim gözüm uyur, kalbim uyumaz. (Buhari, Teheccüd 16, Teravih 1, Menâkıb 24; Tirmizi, Edeb 86; Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl 36; Ebû Dâvud, Tahâret 79; Müsned, 1:274)

Sözler : 24.Söz : 3.Dal : 12.Asıl

12.Asıl: Nazar-ı nübüvvetin hakikatlere bakış tarzı

Onikinci Asıl

Nazar-ı Nübüvvet ve tevhid ve iman, vahdete, âhirete, Ulûhiyete baktığı için, hakaikı ona göre görür. Ehl-i felsefe ve hikmetin nazarı kesrete, esbaba, tabiata bakar, ona göre görür. Nokta-i nazar birbirinden çok uzaktır.

Ehl-i felsefenin en büyük bir maksadı, ehl-i usulü'd-din ve ulemâ-i ilm-i kelâmın makàsıdı içinde görünmeyecek bir derecede küçük ve ehemmiyetsizdir. İşte onun içindir ki, mevcudatın tafsil-i mahiyetinde ve ince ahvallerinde ehl-i hikmet çok ileri gitmişler. Fakat hakikî hikmet olan ulûm-u âliye-i İlâhiye ve uhreviyede o kadar geridirler ki, en basit bir mü'minden daha geridirler. Bu sırrı fehmetmeyenler, muhakkıkîn-i İslâmiyeyi, hükemâlara nisbeten geri zannediyorlar. Halbuki akılları gözlerine inmiş, kesrette boğulmuş olanların ne haddi var ki, veraset-i Nübüvvet ile makàsıd-ı âliye-i kudsiyeye yetişenlere yetişebilsinler?

Hem bir şey, iki nazarla bakıldığı vakit, iki muhtelif hakikati gösteriyor. İkisi de hakikat olabilir. Fennin hiçbir hakikat-i kat'iyesi, Kur'ân'ın hakaik-ı kudsiyesine ilişemez. Fennin kısa eli, onun münezzeh ve muallâ dâmenine erişemez. Nümune olarak bir misal zikrederiz.

Meselâ, küre-i arz, ehl-i hikmet nazarıyla bakılsa, hakikati şudur ki: Güneş etrafında mutavassıt bir seyyare gibi, hadsiz yıldızlar içinde döner. Yıldızlara nisbeten küçük bir mahlûk... Fakat ehl-i Kur'ân nazarıyla bakıldığı vakit, On Beşinci Sözde izah edildiği gibi, hakikati şöyledir ki: Semere-i âlem olan insan en câmi', en bedî ve en âciz, en aziz, en zayıf, en latîf bir mu'cize-i kudret olduğundan, beşik ve meskeni olan zemin, semâya nisbeten maddeten

küçüklüğüyle ve hakaretiyle beraber, mânen ve san’aten bütün kâinatın kalbi, merkezi; bütün mu’cizât-ı san’atının meşheri, sergisi; bütün tecelliyât-ı esmâsının mazharı, nokta-i mihrakiyesi; nihayetsiz faaliyet-i Rabbâniyenin mahşeri, mâkesi; hadsiz hallâkıyet-i İlâhiyenin, hususan nebâtat ve hayvânâtın kesretli envâ-ı sağiresinden cevâdâne icadın medarı, çarşısı; ve pek geniş âhiret âlemlerindeki masnuâtın küçük mikyasta nümunegâhı; ve mensucât-ı ebediyenin sür’atle işleyen destgâhı; ve menâzır-ı sermediyenin çabuk değişen taklitgâhı; ve besâtîn-i daimenin tohumcuklarına sür’atle sünbüllenen dar ve muvakkat mezraası ve terbiyegâhı olmuştur. İşte, arzın bu azamet-i mâneviyesinden ve ehemmiyet-i san’aviyesindendir ki, Kur’ân-ı Hakîm, semâvâta nisbeten büyük bir ağacın küçük bir meyvesi hükmünde olan arzı, bütün semâvâta karşı, küçücük kalbi büyük kalıba mukabil tutmak gibi denk tutuyor. Onu bir kefede, bütün semâvâtı bir kefede koyuyor, mükerreren [1] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ diyor.

İşte, sair mesâili buna kıyas et ve anla ki, felsefenin ruhsuz, sönük hakikatleri, Kur’ân’ın parlak, ruhlu hakikatleriyle müsademe edemez. Nokta-i nazar ayrı ayrı olduğu için, ayrı ayrı görünür.

1.) Göklerin ve yerin Rabbi. (Kehf Sûresi, 18:14; Sâd Sûresi, 38:66; Zuhruf Sûresi, 43:82; Nebe Sûresi, 78:37)

Sözler : 24.Söz : 4.Dal

4.Dal: Kainattaki dört çeşit amele ve ibadet tarzları

Dördüncü Dal

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ اِنَّ اللهَ يَفْعَلُ مَايَشَاءُ

Şu büyük ve geniş âyetin hazinesinden yalnız birtek cevherini göstereceğiz. Şöyle ki:

Kur'ân-ı Hakîm tasrih ediyor ki, Arştan ferşe, yıldızlardan sineklere, meleklerden semeklere, seyyârâttan zerrelere kadar herşey Cenâb-ı Hakka secde ve ibadet ve hamd ve tesbih eder. Fakat ibadetleri, mazhar oldukları esmâlara ve kabiliyetlerine göre ayrı ayrıdır, çeşit çeşittir. Biz, onların ibadetlerinin tenevvüünün bir nev'ini, bir temsille beyan ederiz.

•Mukaddeme: Temsil
•1.Kısım: Melaikeler
•2.Kısım: Hayvanat
•3.Kısım: Nebatat ve Cemadat
•4.Kısım: İnsan

1.) Görmez misin ki, göklerde olanlar ve yerde olanlar, güneş, ay ve yıldızlar, dağlar, ağaçlar ve hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde eder. Birçoğu da vardır ki, onlar üzerine azap hak olmuştur. Allah kimi hor ve hakir kılarsa, ona ikramda bulunup şerefli hâle getirecek kimse yoktur. Şüphesiz ki Allah dilediğini yapar. (Hacc Sûresi, 22:18) **Bu âyet secde âyetidir.**

Sözler : 24.Söz : 4.Dal : Mukaddeme

Mukaddeme: Temsil

Meselâ, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى azîm bir mâlikü'l-mülk, büyük bir şehri veya muhteşem bir sarayı bina ettiği vakit, o zat dört nevi ameleyi onun binasında istihdam ve istimal eder.

Birinci nevi: Onun memlük ve köleleridir. Bu nev'in ne maaşı var ve ne de ücreti var. Belki onlar, seyyidlerinin emriyle işledikleri her amelde, onların gayet latîf bir zevk ve hoş bir şevkleri vardır. Seyyidlerinin medhinden ve vasfından ne deseler, onların zevkini ve şevkini ziyade eder. Onlar, o mukaddes seyyidlerine intisaplarını büyük bir şeref bilerek onunla iktifa ediyorlar. Hem o seyyidin namıyla, hesabıyla, nazarıyla işlere bakmalarından da mânevî lezzet buluyorlar; ücret ve rütbeye ve maaşa muhtaç olmuyorlar.

İkinci kısım ki, bazı âmi hizmetkârlardır. Bilmiyorlar, niçin işliyorlar. Belki o mâlik-i zîşan onları istimal ediyor, kendi fikriyle ve ilmiyle onları çalıştırıyor. Onlara lâyık bir cüz'î ücret dahi veriyor. O hizmetkârlar bilmiyorlar ki, amellerine ne çeşit küllî gayeler, âli maslahatlar terettüp ediyor. Hattâ bazıları tevehhüm ediyorlar ki, onların amelleri yalnız kendilerine ait o ücret ve maaşından başka gayesi yoktur.

Üçüncü kısım: O mâlikü'l-mülkün bir kısım hayvânâtı var. Onları o şehrin, o sarayın binasında bazı işlerde istihdam ediyor. Onlara yalnız bir yem veriyor. Onların da istidatlarına muvafık işlerde çalışmaları, onlara bir telezzüz veriyor. Çünkü, bilkuvve bir kabiliyet ve bir istidat, fiil ve amel suretine girse, inbisat ile teneffüs eder, bir lezzet verir. Ve bütün faaliyetlerdeki lezzet bu sırdandır. Şu kısım hizmetkârların ücret ve maaşları, yalnız yem ve şu lezzet-i mâneviyedir; onunla iktifa ederler.

Dördüncü kısım: Öyle amelelerdir ki, biliyorlar ne işliyorlar ve niçin işliyorlar ve kimin için işliyorlar ve sair ameleler niçin işliyorlar ve o mâlikü'l-mülkün maksadı nedir, niçin işlettiriyor? İşte bu nevi amelelerin sair amelelere bir riyaset ve nezaretleri var. Onların derecat ve rütbelerine göre, derece derece maaşları var.

Aynen bunun gibi, semâvât ve arzın Mâlik-i Zülcelâli ve dünya ve âhiretin Bâni-i Zülcemâli olan Rabbü'l-Âlemîn—değil ihtiyaç için, çünkü herşeyin Hâlıkı Odur; belki izzet ve azamet ve rububiyetin şuûnâtı gibi bazı hikmetler için—şu kâinat sarayında, şu daire-i esbab içinde, hem melâikeyi, hem hayvânâtı, hem cemâdat ve nebâtâtı, hem insanları istihdam ediyor, onlara ibadet ettiriyor. Şu dört nev'i, ayrı ayrı vezâif-i ubûdiyetle mükellef etmiştir.

1.)En yüce meseller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 24.Söz : 4.Dal : 1.Kısım

1.Kısım: Melaikeler

Birinci kısım: Temsilde memlüklere misal **melâikeler**dir. Melâikeler ise, onlarda mücahede ile terakkiyat yoktur. Belki herbirinin sabit bir makamı, muayyen bir rütbesi vardır. Fakat onların nefs-i amellerinde bir zevk-i mahsusaları var, nefs-i ibadetlerinde derecatlarına göre tefeyyüzleri var. Demek, o hizmetkârlarının mükâfatı, hizmetlerinin içindedir. Nasıl insan mâ, hava ve ziya ve gıda ile tagaddî edip telezzüz eder. Öyle de, melekler zikir ve tesbih ve hamd ve ibadet ve marifet ve muhabbetin envarıyla tagaddî edip telezzüz ediyorlar. Çünkü onlar nurdan mahlûk oldukları için, gıdalarına nur kâfidir. Hattâ nura yakın olan râyiha-i tayyibe dahi onların bir nevi gıdalarıdır ki, ondan hoşlanıyorlar. Evet, ervâh-ı tayyibe, revâyih-i tayyibeyi sever.

Hem melekler, Mâbudlarının emriyle işledikleri işlerde ve Onun hesabıyla işledikleri amellerde ve Onun namıyla ettikleri hizmette ve Onun nazarıyla yaptıkları nezarette ve Onun intisabıyla kazandıkları şerefte ve Onun mülk ve melekûtunun mütalâasıyla aldıkları tenezzühte ve Onun tecelliyât-ı cemâliye ve celâliyesinin müşahedesiyle kazandıkları tena'umda öyle bir saadet-i azîme vardır ki, akl-ı beşer anlamaz, melek olmayan bilemez.

Meleklerin bir kısmı âbiddirler. Diğer bir kısmının ubûdiyetleri, ameldedir. Melâike-i arziyenin amele kısmı, bir nevi insan gibidir, tabir caizse bir nevi çobanlık ederler. Bir nev'i de çiftçilik ederler.

Yani rû-yi zemin umumî bir mezraadır. İçindeki bütün hayvânâtın taifelerine, Hâlık-ı Zülcelâlin emriyle, izniyle, hesabıyla, havl ve kuvvetiyle bir melek-i müekkel nezaret eder. Ondan daha küçük, herbir nevi hayvânâta mahsus, bir nevi çobanlık edecek bir melâike-i müekkel var.

Hem de rû-yi zemin bir tarladır; umum nebâtat onun içinde ekilir. Umumuna, Cenâb-ı Hakkın namıyla, kuvvetiyle nezaret edecek müekkel bir melek vardır. Ondan daha aşağı bir melek, bir taife-i mahsusaya nezaret etmekle Cenâb-ı Hakka ibadet ve tesbih eden melekler var. Rezzâkıyet arşının hamelesinden olan Hazret-i Mikâil Aleyhisselâm, şunların en büyük nâzırlarıdır.

Meleklerin çoban ve çiftçiler mesabesinde olanlarının insanlara müşabehetleri yoktur. Çünkü onların nezaretleri sırf Cenâb-ı Hakkın hesabıyladır ve Onun namıyla ve kuvvetiyle ve emriyledir. Belki nezaretleri, yalnız Rububiyetin tecelliyâtını, memur olduğu nevide müşahede etmek ve kudret ve rahmetin cilvelerini o nevide mütalâa etmek ve evâmir-i İlâhiyeyi o nev'e bir nevi ilham etmek ve o nev'in ef'âl-i ihtiyariyesini bir nevi tanzim etmekten ibarettir. Ve bilhassa zeminin tarlasındaki nebâtâta nezaretleri, onların tesbihat-ı mâneviyelerini melek lisanıyla temsil etmek ve onların hayatlarıyla Fâtır-ı Zülcelâle karşı takdim ettiği tahiyyât-ı mâneviyelerini melek lisanıyla ilân etmek, hem onlara verilen cihâzâtı hüsn-ü istimal etmek ve bazı gayelere tevcih etmek ve bir nevi tanzim etmekten ibarettir.

Melâikelerin şu hizmetleri, cüz-ü ihtiyarîleriyle bir nevi kisbdir. Belki bir nevi ubûdiyet ve ibadettir. Tasarruf-u hakikîleri yoktur. Çünkü herşeyde Hâlık-ı Külli Şeye has bir sikke vardır; başkaları parmağını icada karıştıramaz. Demek melâikelerin şu nevi amelleri ise onların ibadetidir; insan gibi âdetleri değildir.

Sözler : 24.Söz : 4.Dal : 2.Kısım

2.Kısım: Hayvanat

Ve bu saray-ı kâinatta **ikinci kısım** amele, **hayvânat**tır. Hayvânat dahi, iştiha sahibi bir nefis ve bir cüz-ü ihtiyarîleri olduğundan, amelleri hâlisen livechillâh olmuyor. Bir derece nefislerine de bir hisse çıkarıyorlar. Onun için, Mâlikü'l-Mülki Zü'l-Celâli ve'l-İkram, kerîm olduğundan, onların nefislerine bir hisse vermek için, amellerinin zımnında onlara bir maaş ihsan ediyor.

Meselâ, meşhur bülbül kuşu, **(Haşiye)** gülün aşkıyla maruf o hayvancığı, Fâtır-ı Hakîm istihdam ediyor. Beş gaye için onu istimal ediyor:

- **Birincisi:** Hayvânat kabileleri namına, nebâtat taifelerine karşı olan münasebât-ı şedideyi ilâna memurdur.
- **İkincisi:** Rahmân'ın rızka muhtaç misafirleri hükmünde olan hayvânat tarafından bir hatib-i Rabbânîdir ki, Rezzâk-ı Kerîm tarafından gönderilen hediyeleri alkışlamakla ve ilân-ı sürur etmekle muvazzaftır.
- **Üçüncüsü:** Ebnâ-yı cinsine imdat için gönderilen nebâtâta karşı hüsn-ü istikbali herkesin başında izhar etmektir.
- **Dördüncüsü:** Nev-i hayvânâtın nebâtâta derece-i aşka vasıl olan şiddet-i ihtiyacını, nebâtâtın güzel yüzlerine karşı, mübarek başları üstünde beyan etmektir.
- **Beşincisi:** Mâlikü'l-Mülk-i Zü'l-Celâli ve'l-Cemâli ve'l-İkramın bârgâh-ı merhametine en latîf bir tesbihi, en latîf bir şevk içinde, gül gibi en latîf bir yüzde takdim etmektir.

İşte, şu beş gayeler gibi başka mânâlar da vardır. Şu mânâlar ve şu gayeler, bülbülün, Hak Sübhânehu ve Teâlânın hesabına ettiği amelin gayesidir. Bülbül kendi diliyle konuşur; biz şu mânâları onun hazin sözlerinden fehmediyoruz. Melâike ve ruhaniyatın fehmettikleri gibi kendisi kendi nağamâtının mânâsını tamamen bilmese de

fehmimize zarar vermez. *“Dinleyen söyleyenden daha iyi anlar”* meşhurdur. Hem bülbül şu gayeleri tafsilâtıyla bilmemesinden, olmamasına delâlet etmiyor. Lâakal, saat gibi sana evkatını bildirir. Kendisi bilmiyor, ne yapıyor. Bilmemesi, senin bildiğine zarar vermez.

Amma o bülbülün cüz’î maaşı ise, o tebessüm eden ve gülen güzel gül çiçeklerinin müşahedesiyle aldığı zevk ve onlarla muhavere ve konuşmak ve dertlerini dökmekle aldığı telezzüzdür. Demek onun nağamât-ı hazînesi, hayvanî teellümattan gelen teşekkiyat değil, belki atâyâ-yı Rahmâniyeden gelen bir teşekkürattır.

Bülbüle nahli, fahli, ankebut ve nemli, yani arı ve vasıta-i nesil erkek hayvan ve örümcek ve karınca ve hevâm ve küçük hayvanların bülbüllerini kıyas et. Herbirinin amellerinin bülbül gibi çok gayeleri var. Onlar için de birer maaş-ı cüz’î hükmünde birer zevk-i mahsus, hizmetlerinin içinde derc edilmiştir. O zevk ile san’at-ı Rabbâniyedeki mühim gayelere hizmet ediyorlar. Nasıl ki bir sefine-i sultaniyede bir nefer dümencilik edip bir cüz’î maaş alır. Öyle de, hizmet-i Sübhâniyede bulunan bu hayvânâtın birer cüz’î maaşları vardır.

Bülbül bahsine bir tetimme:

Sakın zannetme ki, bu ilân ve dellâllık ve tesbihatın nağamâtıyla tegannî bülbüle mahsustur. Belki ekser envâın herbir nev’inin bülbül misali bir sınıfı var ki, o nev’in en latîf hissiyatını, en latîf bir tesbih ile, en latîf sec’alarla temsil edecek birer latîf ferdi veya efradı bulunur. Hususan sinek ve böceklerin bülbülleri hem çoktur, hem çeşit çeşittirler ki, onlar, bütün kulağı bulunanların, en küçük hayvandan en büyüğüne kadar olanların başlarında, tesbihatlarını güzel sec’alarla onlara işittirip onları mütelezziz ediyorlar.

Onlardan bir kısmı leylîdir. Gecede sükûta dalan ve sükûnete giren bütün küçük hayvanların kaside-hân enisleri, gecenin sükûnetinde ve mevcudatın sükûtunda, onların tatlı sözlü nutuk-hanlarıdır. Ve o meclis-i halvette olan zikr-i hafînin dairesinde birer kutuptur ki, herbirisi onu dinler, kendi kalbleriyle Fâtır-ı Zülcelâllerine bir nevi zikir ve tesbih ederler.

Diğer bir kısmı neharîdir. Gündüzde, ağaçların minberlerinde, bütün zîhayatların başlarında, yaz ve bahar mevsimlerinde, yüksek âvazlarıyla, latîf nağamatla, sec'alı tesbihatla Rahmânü'r-Rahîmin rahmetini ilân ediyorlar. Güya bir zikr-i cehrî halkasının bir reisi gibi, işitenlerin cezbelerini tahrik ediyorlar ki, o vakit işitenlerin herbirisi lisan-ı mahsusuyla ve bir âvâz-ı hususî ile Fâtır-ı Zülcelâlinin zikrine başlar.

Demek, herbir nevi mevcudatın, hattâ yıldızların da bir serzâkiri ve nurefşan bir bülbülü var. Fakat bütün bülbüllerin en efdali ve en eşrefi ve en münevveri ve en bâhiri ve en azîmi ve en kerîmi ve sesçe en yüksek ve vasıfça en parlak ve zikirce en etemm ve şükürce en eamm ve mahiyetçe en ekmel ve suretçe en ecmel, kâinat bostanında, arz ve semâvâtın bütün mevcudatını latîf seceâtıyla, leziz nağamâtıyla, ulvî tesbihatiyle vecde ve cezbeye getiren, nev-i beşerin andelib-i zîşânı ve benî Âdemin bülbül-ü zü'l-Kur'ân'ı, Muhammed-i Arabîdir.

عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَمْثَالِهِ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَاَجْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ [1]

Elhasıl: Kâinat sarayında hizmet eden hayvânat, kemâl-i itaatle evâmir-i tekvîniyeye imtisal edip, fıtratlarındaki gayeleri güzel bir vech ile ve Cenâb-ı Hakkın namıyla izhar ederek, hayatlarının vazifelerini bedî bir tarzla, Cenâb-ı Hakkın kuvvetiyle işlemekle ettikleri tesbihat ve ibadat, onların hedâyâ ve tahiyyâtlarıdır ki, Fâtır-ı Zülcelâl ve Vâhib-i Hayat dergâhına takdim ediyorlar.

Haşiye: Bülbül şairâne konuştuğu için, şu bahsimiz de bir parça şairâne düşüyor. Fakat hayal değil, hakikattir.

1.) Salâvâtın en üstünü ve selâmetin en güzeli onun, âlinin ve ona benzeyenlerin üzerine olsun.

Sözler : 24.Söz : 4.Dal : 3.Kısım

3.Kısım: Nebatat ve Cemadat

Üçüncü kısım ameleler, **nebâtat** ve **cemâdat**tır. Onların cüz-ü ihtiyarîleri olmadığı için, maaşları yoktur. Amelleri hâlisen livechillâhtır ve Cenâb-ı Hakkın iradesiyle ve ismiyle ve hesabıyla ve havl ve kuvvetiyledir.

Fakat nebâtâtın gidişatlarından hissolunuyor ki, onların vezâif-i telkih ve tevlidde ve meyvelerin terbiyesinde bir çeşit telezzüzatları var; fakat hiç teellümâta mazhar değiller. Hayvan, muhtar olduğu için, lezzetle beraber elemi de var. Cemâdat ve nebâtâtın amellerinde ihtiyar gelmediği için, eserleri de, ihtiyar sahibi olan hayvanların amellerinden daha mükemmel oluyor. İhtiyar sahibi olanların içinde, arı emsali gibi vahiy ve ilhamla tenevvür edenlerin amelleri, cüz-ü ihtiyarîsine itimad edenlerin amellerinden daha mükemmeldir.

Yeryüzünün tarlasında nebâtâtın herbir taifesi, lisan-ı hâl ve istidat diliyle Fâtır-ı Hakîmden sual ediyorlar, dua ediyorlar ki, “Yâ Rabbenâ! Bize kuvvet ver ki, yeryüzünün herbir tarafında taifemizin bayrağını dikmekle saltanat-ı rububiyetini lisanımızla ilân edelim. Ve rû-yi arz mescidinin herbir köşesinde Sana ibadet etmek için bize tevfik ver. Ve meşhergâh-ı arzın herbir tarafında Senin Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını, Senin bedî ve antika san’atlarını kendi lisanımızla teşhir etmek için bize bir revaç ve seyahate iktidar ver” derler.

Fâtır-ı Hakîm, onların mânevî dualarını kabul edip ki, bir taifenin tohumlarına kıldan kanatçıklar verir; her tarafa uçup gidiyorlar, taifeleri namına esmâ-i İlâhiyeyi okutturuyorlar (ekser dikenli nebâtat ve bir kısım sarı çiçeklerin tohumları gibi). Ve bir kısmına da, insana lâzım veya hoşuna gidecek güzel et veriyor, insanı ona hizmetkâr edip her tarafa ekiyor. Bazı taifelerine de, hazmolmayacak sert bir

kemik üstünde hayvanlar yutacak bir et veriyor ki, hayvanlar onu çok taraflara dağıtıyorlar. Bazılara da çengelcikleri verip her temas edene yapışıyor; başka yerlere giderek taifesinin bayrağını dikerler, Sâni-i Zülcelâlin antika san'atını teşhir ediyorlar. Ve bir kısmına da-acı düvelek denilen nebâtat gibi-saçmalı tüfek gibi bir kuvvet verir ki, vakti geldiği zaman onun meyvesi olan hıyarcık düşer, saçmalar gibi birkaç metre yerlere tohumcuklarını atar, zer' eder, Fâtır-ı Zülcelâlin zikir ve tesbihini kesretli lisanlarla söylettirmeye çalışırlar. Ve hâkezâ, kıyas et.

Fâtır-ı Hakîm ve Kadîr-i Alîm, kemâl-i intizamla, herşeyi güzel yaratmış, güzel teçhiz etmiş, güzel gayelere tevcih etmiş, güzel vazifelerle tavzif etmiş, güzel tesbihat yaptırıyor, güzel ibadet ettiriyor.

Ey insan! İnsan isen, şu güzel işlere tabiatı, tesadüfü, abesiyeti, dalâleti karıştırma, çirkin etme, çirkin yapma, çirkin olma.

Sözler : 24.Söz : 4.Dal : 4.Kısım

4.Kısım: İnsan

Dördüncü kısım insandır. Şu kâinat sarayında bir nevi hademe olan insanlar hem melâikeye benzer, hem hayvânâta benzer. Melâikeye, ubûdiyet-i külliyede, nezaretin şümulünde, marifetin ihatasında, Rububiyetin dellâllığında meleklere benzer. Belki insan daha câmi'dir. Fakat insanın şerîre ve iştihalı bir nefsi bulunduğundan, melâikenin hilâfına olarak, pek mühim terakkiyat ve tedenniyâta mazhardır. Hem insan, amelinde nefsi için bir haz ve zâtı için bir hisse aradığı için, hayvana benzer.

Öyle ise insanın iki maaşı var: Biri cüz'îdir, hayvanîdir, muacceldir. İkincisi melekîdir, küllîdir, müecceldir. Şimdi, insanın vazifesiyle maaşı ve terakkiyat ve tedenniyâtı, geçen yirmi üç adet Sözlerde kısmen geçmiştir. Hususan On Birinci ve Yirmi Üçüncüde daha ziyade beyan edilmiş.

Onun için şurada ihtisar ederek kapıyı kapıyoruz. Erhamürrâhimînden, rahmet kapılarını bize açmasını ve şu Sözün tekmiline tevfikini refik eylemesini niyaz ile kusurumuzun ve hatamızın affını talep ile hatmediyoruz.

Sözler : 24.Söz : 5.Dal

5.Dal: Beş meyvedir.

Beşinci Dal

Beşinci Dalın **«Beş Meyvesi»** var.

•1.Meyve: Muhabbet hakkında
•2.Meyve: Ubudiyet hakkında
•3.Meyve: Sünnet-i seniyye hakkında
•4.Meyve: Ehl-i Dünyayı taklid hakkında
•5.Meyve: İnsanın bekası hakkında

Sözler : 24.Söz : 5.Dal : 1.Meyve

1.Meyve: Muhabbet hakkında

Birinci Meyve

Ey nefisperest nefsim, ve ey dünyaperest arkadaşım! Muhabbet şu kâinatın bir sebeb-i vücududur. Hem şu kâinatın rabıtasıdır, hem şu kâinatın nurudur, hem hayatıdır. İnsan kâinatın en câmi' bir meyvesi olduğu için, kâinatı istilâ edecek bir muhabbet, o meyvenin çekirdeği olan kalbine derc edilmiştir. İşte, şöyle nihayetsiz bir muhabbete lâyık olacak, nihayetsiz bir kemâl sahibi olabilir.

İşte, ey nefis ve ey arkadaş! İnsanın havfa ve muhabbete âlet olacak iki cihaz, fıtratında derc olunmuştur. Alâküllihal, o muhabbet ve havf, ya halka veya Hâlıka müteveccih olacak. Halbuki, halktan havf ise elîm bir beliyyedir; halka muhabbet dahi belâlı bir musibettir.

Çünkü, sen öylelerden korkarsın ki, sana merhamet etmez veya senin istirhamını kabul etmez. Şu halde havf, elîm bir belâdır.

Muhabbet ise, sevdiğin şey, ya seni tanımaz, Allahaısmarladık demeyip gider (gençliğin ve malın gibi); ya muhabbetin için seni tahkir eder. Görmüyor musun ki, mecazî aşklarda yüzde doksan dokuzu, mâşukundan şikâyet eder. Çünkü, Samed âyinesi olan bâtın-ı kalble sanem-misal dünyevî mahbuplara perestiş etmek, o mahbupların nazarında sakildir ve istiskal eder, reddeder. Zira, fıtrat, fıtrî ve lâyık olmayan şeyi reddeder, atar. (Şehvânî sevmekler bahsimizden hariçtir.)

Demek, sevdiğin şeyler ya seni tanımıyor, ya seni tahkir ediyor, ya sana refakat etmiyor, senin rağmına mufarakat ediyor. Madem öyledir; bu havf ve muhabbeti öyle birisine tevcih et ki, senin havfın lezzetli bir tezellül olsun, muhabbetin zilletsiz bir saadet olsun.

Evet, Hâlık-ı Zülcelâlinden havf etmek, Onun rahmetinin şefkatine yol bulup iltica etmek demektir. Havf bir kamçıdır, Onun

rahmetinin kucağına atar. Malûmdur ki, bir valide, meselâ bir yavruyu korkutup sinesine celb ediyor. O korku, o yavruya gayet lezzetlidir. Çünkü şefkat sinesine celb ediyor. Halbuki, bütün validelerin şefkatleri, rahmet-i İlâhiyenin bir lem'asıdır. Demek havfullahta azîm bir lezzet vardır.

Madem havfullahın böyle lezzeti bulunsa, muhabbetullahta ne kadar nihayetsiz lezzet bulunduğu malûm olur. Hem Allah'tan havf eden, başkaların kasavetli, belâlı havfından kurtulur. Hem, Allah hesabına olduğu için, mahlûkata ettiği muhabbet dahi firaklı, elemli olmuyor.

Evet, insan evvelâ nefsini sever. Sonra akaribini, sonra milletini, sonra zîhayat mahlûkları, sonra kâinatı, dünyayı sever. Bu dairelerin herbirisine karşı alâkadardır; onların lezzetleriyle mütelezziz ve elemleriyle müteellim olabilir. Halbuki, şu hercümerç âlemde ve rüzgâr deveranında hiçbir şey kararında kalmadığından, biçare kalb-i insan her vakit yaralanıyor. Elleri yapıştığı şeylerle, o şeyler gidip ellerini paralıyor, belki koparıyor. Daima ıztırap içinde kalır. Yahut gafletle sarhoş olur.

Madem öyledir, ey nefis, aklın varsa bütün o muhabbetleri topla, hakikî sahibine ver, şu belâlardan kurtul. Şu nihayetsiz muhabbetler, nihayetsiz bir kemâl ve cemâl sahibine mahsustur. Ne vakit hakikî sahibine verdin; o vakit bütün eşyayı Onun namıyla ve Onun âyinesi olduğu cihetle ıztırapsız sevebilirsin. Demek, şu muhabbet doğrudan doğruya kâinata sarf edilmemek gerektir. Yoksa muhabbet, en leziz bir nimet iken, en elîm bir nikmet olur.

Bir cihet kaldı ki, en mühimi de odur ki: Ey nefis, sen muhabbetini kendi nefsine sarf ediyorsun. Sen kendi nefsini kendine mâbud ve mahbup yapıyorsun. Herşeyi nefsine feda ediyorsun. Adeta bir nevi rububiyet veriyorsun. Halbuki muhabbetin sebebi ya kemâldir—zira kemâl zâtında sevilir—yahut menfaattir, yahut lezzettir, veyahut hayriyettir; ya bunlar gibi bir sebep tahtında muhabbet edilir. Şimdi, ey nefis, birkaç Sözde kat'î ispat etmişiz ki, asıl mahiyetin kusur, naks, fakr, aczden yoğrulmuştur ki; zulmet, karanlığın derecesi nisbetinde nurun parlaklığını gösterdiği gibi, zıddiyet itibarıyla sen onlarla Fâtır-ı Zülcelâlin kemâl, cemâl, kudret ve rahmetine âyinedarlık ediyorsun. Demek, ey nefis, nefsine

muhabbet değil, belki adavet etmelisin yahut acımalısın veyahut, mutmainne olduktan sonra, şefkat etmelisin. Eğer nefsini seversen—çünkü senin nefsin lezzet ve menfaatin menşeidir; sen de lezzet ve menfaatin zevkine meftunsun—o zerre hükmünde olan lezzet ve menfaat-i nefsiyeyi nihayetsiz lezzet ve menfaatlere tercih etme. Yıldız böceği gibi olma. Çünkü o bütün ahbabını ve sevdiği eşyayı karanlığın vahşetine gark eder, nefsinde bir lem'acıkla iktifa eder. Zira, nefsî olan lezzet ve menfaatinle beraber, bütün alâkadar olduğun ve bütün menfaatleriyle intifa ettiğin ve saadetleriyle mes'ut olduğun mevcudâtın ve bütün kâinatın menfaatleri, nimetleri, iltifatına tâbi bir Mahbûb-u Ezelîyi sevmekliğin lâzımdır—tâ, hem kendinin, hem bütün onların saadetleriyle mütelezziz olasın, hem kemâl-i mutlakın muhabbetinden aldığın nihayetsiz bir lezzeti alasın.

Zaten sana, sende senin nefsine olan şedit muhabbetin, Onun zâtına karşı muhabbet-i zâtiyedir ki, sen sûiistimal edip kendi zâtına sarf ediyorsun. Öyle ise, nefsindeki ene'yi yırt, Hüve'yi göster. Ve kâinata dağınık bütün muhabbetlerin, Onun esmâ ve sıfâtına karşı verilmiş bir muhabbettir; sen sûiistimal etmişsin, cezasını da çekiyorsun. Çünkü, yerinde sarf olunmayan bir muhabbet-i gayr-ı meşruanın cezası, merhametsiz bir musibettir. Rahmânü'r-Rahîm ismiyle, hurilerle müzeyyen Cennet gibi senin bütün arzularına câmi' bir meskeni senin cismanî hevesâtına ihzar eden; ve sair esmâsıyla senin ruhun, kalbin, sırrın, aklın ve sair letâifin arzularını tatmin edecek ebedî ihsânâtını o Cennette sana müheyyâ eden; ve herbir isminde mânevî çok hazine-i ihsan ve kerem bulunan bir Mahbûb-u Ezelînin, elbette bir zerre muhabbeti kâinata bedel olabilir; kâinat Onun bir cüz'î tecellî-i muhabbetine bedel olamaz. Öyle ise, o Mahbûb-u Ezelînin kendi habîbine söylettirdiği şu ferman-ı ezelîyi dinle, ittibâ et:

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى [1] يُحْبِبْكُمُ اللهُ

1.) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)

Sözler : 24.Söz : 5.Dal : 2.Meyve

2.Meyve: Ubudiyet hakkında

İkinci Meyve

Ey nefis! Ubûdiyet, mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, belki netice-i nimet-i sabıkadır. Evet, biz ücretimizi almışız; ona göre hizmetle ve ubûdiyetle muvazzafız.

Çünkü, ey nefis, hayr-ı mahz olan vücudu sana giydiren Hâlık-ı Zülcelâl, sana iştihalı bir mide verdiğinden, Rezzâk ismiyle, bütün mat'umâtı bir sofra-i nimet içinde senin önüne koymuştur.

Sonra sana hassasiyetli bir hayat verdiğinden, o hayat dahi bir mide gibi rızık ister. Göz, kulak gibi bütün duyguların, eller gibidir ki, rû-yi zemin kadar geniş bir sofra-i nimeti, o ellerin önüne koymuştur.

Sonra, mânevî çok rızık ve nimetler isteyen insaniyeti sana verdiğinden, âlem-i mülk ve melekût gibi geniş bir sofra-i nimet, o mide-i insaniyetin önüne ve aklın eli yetişecek nisbette sana açmıştır.

Sonra, nihayetsiz nimetleri isteyen ve hadsiz rahmetin meyveleriyle tagaddî eden ve insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyeti ve imanı sana verdiğinden, daire-i mümkinat ile beraber Esmâ-i Hüsnâ ve sıfât-ı mukaddesenin dairesine şamil bir sofra-i nimet ve saadet ve lezzet sana fethetmiştir.

Sonra, imanın bir nuru olan muhabbeti sana vermekle, gayr-ı mütenâhi bir sofra-i nimet ve saadet ve lezzet sana ihsan etmiştir.

Yani, cismâniyetin itibarıyla küçük, zayıf, âciz, zelil, mukayyet, mahdut bir cüzsün. Onun ihsanıyla, cüz'î bir cüzden, küllî bir küll-ü nuranî hükmüne geçtin. Zira, hayatı sana vermekle, cüz'iyetten bir nevi külliyete; ve insaniyeti vermekle hakikî külliyete; ve İslâmiyeti vermekle ulvî ve nuranî bir külliyete; ve marifet ve muhabbeti vermekle muhit bir nura seni çıkarmış.

İşte, ey nefis, sen bu ücreti almışsın. Ubûdiyet gibi lezzetli, nimetli, rahatlı, hafif bir hizmetle mükellefsin. Halbuki buna da tembellik ediyorsun. Eğer yarım yamalak yapsan da, güya eski ücretleri kâfi gelmiyormuş gibi, çok büyük şeyleri mütehakkimâne istiyorsun. Ve hem "Niçin duam kabul olmadı?" diye nazlanıyorsun.

Evet, senin hakkın naz değil, niyazdır. Cenâb-ı Hak, Cenneti ve saadet-i ebediyeyi, mahz-ı fazl ve keremiyle ihsan eder. Sen daima rahmet ve keremine iltica et, Ona güven ve şu fermanı dinle:

قُلْ بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰ لِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ [1]

Eğer desen: "Şu küllî, hadsiz nimetlere karşı nasıl şu mahdut ve cüz'î şükrümle mukabele edebilirim?"

Elcevap: Küllî bir niyetle, hadsiz bir itikadla. Meselâ, nasıl ki bir adam, beş kuruş kıymetinde bir hediye ile bir padişahın huzuruna girer. Ve görür ki, herbiri milyonlara değer hediyeler, makbul adamlardan gelmiş, orada dizilmiş. Onun kalbine gelir: "Benim hediyem hiçtir, ne yapayım?" Birden der: "Ey seyyidim! Bütün şu kıymettar hediyeleri kendi namıma sana takdim ediyorum. Çünkü sen onlara lâyıksın. Eğer benim iktidarım olsaydı, bunların bir mislini sana hediye ederdim."

İşte, hiç ihtiyacı olmayan ve raiyetinin derece-i sadakat ve hürmetlerine alâmet olarak hediyelerini kabul eden o padişah, o biçarenin o büyük ve küllî niyetini ve arzusunu ve o güzel ve yüksek itikad liyakatini, en büyük bir hediye gibi kabul eder.

Aynen öyle de, âciz bir abd, namazında اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ der. Yani, "Bütün mahlûkatın hayatlarıyla Sana takdim ettikleri hediye-i ubûdiyetlerini, ben kendi hesabıma, umumunu Sana takdim ediyorum. Eğer elimden gelseydi, onlar kadar tahiyyeler Sana takdim edecektim. Hem Sen onlara, hem daha fazlasına lâyıksın." İşte şu niyet ve itikad, pek geniş bir şükr-ü küllîdir.

Nebâtâtın tohumları ve çekirdekleri, onların niyetleridir. Meselâ, kavun, kalbinde, nüveler suretinde bin niyet eder ki, "Yâ Hâlıkım!

Senin Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını yerin birçok yerlerinde ilân etmek isterim.” Cenâb-ı Hak, gelecek şeylerin nasıl geleceklerini bildiği için, onların niyetlerini bilfiil ibadet gibi kabul eder. *“Mü’minin niyeti amelinden hayırlıdır”* şu sırra işaret eder.

Hem

سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ عَدَدَ خَلْقِكَ [2] وَرِضَاءَ نَفْسِكَ وَزِنَةَ عَرْشِكَ وَمِدَادَ كَلِمَاتِكَ وَنُسَبِّحُكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ اَنْبِيَائِكَ وَاَوْلِيَائِكَ وَمَلٰئِكَتِكَ

gibi hadsiz adetle tesbih etmenin hikmeti şu sırdan anlaşılır.

Hem nasıl bir zabit bütün neferâtının yekûn hizmetlerini kendi namına padişaha takdim eder. Öyle de, mahlûkata zabitlik eden ve hayvânat ve nebâtâta kumandanlık yapan ve mevcudat-ı arziyeye halifelik etmeye kabil olan ve kendi hususî âleminde kendini herkese vekil telâkki eden insan, [3] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ der, bütün halkın ibadetlerini ve istiânelerini kendi namına Mâbûd-u Zülcelâle takdim eder.

Hem [4] سُبْحَانَكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَبِاَلْسِنَةِ جَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ der, bütün mevcudatı kendi hesabına söylettirir.

Hem [5] اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَمُرَكَّبَاتِهَا der, herşey namına bir salâvat getirir. Çünkü herşey nur-u Ahmedî (a.s.m.) ile alâkadardır. İşte, tesbihatta, salâvatlarda hadsiz adetlerin hikmetini anla.

1.) Onlara söyle ki: Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle—ancak bununla ferahlansınlar. Bu, onların dünyada toplayıp durduklarından daha hayırlıdır. (Yûnus Sûresi, 10:58)
2.) Mahlûkatının sayısınca, Zâtına lâyık şekilde, Arşının ağırlığınca ve kelimelerinin mürekkebi miktarınca hamdinle Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. (Müslim, Zikir: 79; Ebû Dâvud, Vitir: 24; Tirmizi, Daavât: 103; Nesâî, Sehv: 94; Müsned, 1:258, 353, 6:325, 430.)
3.) Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım dileriz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
4.) Bütün mahlûkatının bütün tesbihatlarıyla ve bütün masnuatının lisanlarıyla Seni tesbih eder, kusurdan tenzih ederiz.
5.) Allahım! Kâinatın zerreleri ve o zerrelerin mürekkebâtı adedince Muhammed'e rahmet et.

Sözler : 24.Söz : 5.Dal : 3.Meyve

3.Meyve: Sünnet-i seniyye hakkında

Üçüncü Meyve

Ey nefis! Az bir ömürde hadsiz bir amel-i uhrevî istersen; ve herbir dakika-i ömrünü bir ömür kadar faideli görmek istersen; ve âdetini ibadete ve gafletini huzura kalb etmeyi seversen, Sünnet-i Seniyyeye ittibâ et. Çünkü, bir muamele-i şer'iyeye tatbik-i amel ettiğin vakit, bir nevi huzur veriyor, bir nevi ibadet oluyor, uhrevî çok meyveler veriyor.

Meselâ birşeyi satın aldın. İcab ve kabul-ü şer'îyi tatbik ettiğin dakikada, o âdi alışverişin bir ibadet hükmünü alır. O tahattur-u hükm-ü şer'î, bir tasavvur-u vahiy verir. O dahi, Şârii düşünmekle, bir teveccüh-ü İlâhî verir. O dahi bir huzur verir. Demek, Sünnet-i Seniyyeye tatbik-i amel etmekle, bu fâni ömür, bâki meyveler verecek bir hayat-ı ebediyeye medar olacak olan faideler elde edilir.

فَاٰمِنوُا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ [1] الَّذِى يُؤْمِنُ بِاللهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

fermanını dinle. Şeriat ve Sünnet-i Seniyyenin ahkâmları içinde cilveleri intişar eden Esmâ-i Hüsnânın herbir isminin feyz-i tecellîsine bir mazhar-ı câmi' olmaya çalış.

1.) Siz de Allah'a ve Resulüne iman edin ki, o ümmî peygamber de Allah'a ve Onun sözlerine iman etmiştir. Ve ona uyun-tâ ki doğru yolu bulmuş olasınız. (A'râf Sûresi, 7:158)

Sözler : 24.Söz : 5.Dal : 4.Meyve

4.Meyve: Ehl-i Dünyayı taklid hakkında

Dördüncü Meyve

Ey nefis! Ehl-i dünyaya, hususan ehl-i sefahete, hususan ehl-i küfre bakıp, surî ziynet ve aldatıcı gayr-ı meşru lezzetlerine aldanıp taklit etme. Çünkü sen onları taklit etsen, onlar gibi olamazsın. Pek çok sukut edeceksin. Hayvan dahi olamazsın. Çünkü senin başındaki akıl, meş'um bir âlet olur; senin başını daima dövecektir.

Meselâ, nasıl ki bir saray bulunsa, büyük bir dairesinde büyük bir elektrik lâmbası bulunur. O elektrikten teşa'ub etmiş ve onunla bağlı küçük küçük elektrikler, küçük menzillere taksim edilmiş. Şimdi, birisi o büyük elektrik lâmbasının düğmesini çevirip ziyayı kapatsa, bütün menziller derin bir karanlık içine ve bir vahşete düşer.

Ve başka sarayda, büyük elektrik lâmbasıyla merbut olmayan küçük elektrik lâmbaları, her menzilde bulunuyor. O saray sahibi büyük elektrik lâmbasının düğmesini çevirerek kapatsa, sair menzillerde ışıklar bulunabilir, onunla işini görebilir; hırsızlar istifade edemezler.

İşte, ey nefsim! Birinci saray, bir Müslümandır. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, onun kalbinde o büyük elektrik lâmbasıdır. Eğer onu unutsa, el'iyâzü billâh, kalbinden onu çıkarsa, hiçbir peygamberi daha kabul edemez. Belki hiçbir kemâlâtın yeri ruhunda kalamaz. Hattâ Rabbini de tanımaz. Mahiyetindeki bütün menziller ve latîfeler karanlığa düşer. Ve kalbinde müthiş bir tahribat ve vahşet oluyor. Acaba bu tahribat ve vahşete mukabil hangi şeyi kazanıp ünsiyet edebilirsin? Hangi menfaati bulup, o tahribat zararını onunla tamir edersin?

Halbuki, ecnebiler o ikinci saraya benzerler ki, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın nurunu kalblerinden çıkarsalar da, kendilerince bazı nurlar kalabilir—veya kalabilir zannederler.

Onların mânevî kemâlât-ı ahlâkiyelerine medar olacak, Hazret-i Mûsâ ve İsâ Aleyhimesselâma bir nevi imanları ve Hâlıklarına bir çeşit itikatları kalabilir.

Ey nefs-i emmâre! Eğer desen, “Ben ecnebi değil, hayvan olmak isterim”; sana kaç defa söylemiştim, hayvan gibi olamazsın. Zira kafandaki akıl olduğu için, o akıl geçmiş elemleri ve gelecek korkuları tokatıyla senin yüzüne, gözüne, başına çarparak dövüyor. Bir lezzet içinde bin elem katıyor. Hayvan ise, elemsiz, güzel bir lezzet alır, zevk eder. Öyle ise, evvelâ aklını çıkar, at, sonra hayvan ol. Hem [1] كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ sille-i tedibini gör.

1.)Hayvanlar gibi, hattâ daha da aşağıdırlar. (A’râf Sûresi, 7:179)

Sözler : 24.Söz : 5.Dal : 5.Meyve

5.Meyve: İnsanın bekası hakkında

Beşinci Meyve

Ey nefis! Mükerreren söylediğimiz gibi, insan, şecere-i hilkatin meyvesi olduğundan, meyve gibi en uzak ve en câmi' ve umuma bakar ve umumun cihetü'l-vahdetini içinde saklar bir kalb çekirdeğini taşıyan ve yüzü kesrete, fenâya, dünyaya bakan bir mahlûktur. Ubûdiyet ise, onun yüzünü fenâdan bekàya, halktan Hakka, kesretten vahdete, müntehâdan mebdee çeviren bir hayt-ı vuslat, yahut mebde' ve müntehâ ortasında bir nokta-i ittisaldir.

Nasıl ki, tohum olacak kıymettar bir meyve-i zîşuur, ağacın altındaki zîruhlara baksa, güzelliğine güvense, kendini onların ellerine atsa veya gaflet edip düşse, onların ellerine düşecek, parçalanacak, âdi birtek meyve gibi zayi olacak. Eğer o meyve, nokta-i istinadını bulsa, içindeki çekirdek bütün ağacın cihetü'l-vahdetini tutmakla beraber, ağacın bekàsına ve hakikatinin devamına vasıta olacağını düşünebilse, o vakit o tek meyve içinde birtek çekirdek, bir hakikat-i külliye-i daimeye, bir ömr-ü bâki içinde mazhar oluyor.

Öyle de, insan, eğer kesrete dalıp, kâinat içinde boğulup, dünyanın muhabbetiyle sersem olarak fânilerin tebessümlerine aldansa, onların kucaklarına atılsa, elbette nihayetsiz bir hasârete düşer. Hem fenâ, hem fâni, hem ademe düşer. Hem mânen kendini idam eder. Eğer lisan-ı Kur'ân'dan kalb kulağıyla iman derslerini işitip başını kaldırsa, vahdete müteveccih olsa, ubûdiyetin miracıyla arş-ı kemâlâta çıkabilir, bâki bir insan olur.

Ey nefsim! Madem hakikat böyledir. Ve madem millet-i İbrahimiyedensin (a.s.). İbrahimvâri [1] لاَ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ de.

Ve Mahbûb-u Bâkîye yüzünü çevir. Ve benim gibi şöyle ağla: **(Haşiye)**

Haşiye: Buradaki Farisî beyitler, On Yedinci Sözün İkinci Makamında yazılmakla burada yazılmamıştır.

1.)Ben batıp gidenleri sevmem. (En'âm Sûresi, 6:76)

Sözler : 25.Söz

Yirmi Beşinci Söz
Mu’cizât-ı Kur’âniye Risalesi

Elde Kur’ân gibi bir mu’cize-i bâki varken,
Başka burhan aramak aklıma zâid görünür.
Elde Kur’ân gibi bir burhan-ı hakikat varken,
Münkirleri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?

İhtar: Şu Sözün başında Beş Şuleyi yazmak niyet ettik. Fakat Birinci Şulenin âhirlerinde, eski hurufatla tab etmek için gayet sür’atle yazmaya mecbur olduk. Hattâ bazı gün yirmi otuz sahifeyi iki üç saat içinde yazıyorduk. Onun için, Üç Şuleyi ihtisaren, icmâlen yazarak, İki Şuleyi de şimdilik terk ettik. Bana ait kusurlar ve noksaniyetler ve işkâl ve hatalara nazar-ı insaf ve müsamaha ile bakmalarını, ihvanlarımızdan bekleriz.

Bu Mu’cizât-ı Kur’âniye Risalesindeki ekser âyetlerin herbiri, ya mülhidler tarafından medar-ı tenkit olmuş veya ehl-i fen tarafından itiraza uğramış veya cinnî ve insî şeytanların vesvese ve şüphelerine maruz olmuş âyetlerdir. İşte, bu Yirmi Beşinci Söz öyle bir tarzda o âyetlerin hakikatlerini ve nüktelerini beyan etmiş ki, ehl-i ilhad ve fennin kusur zannettikleri noktalar i’câzın lemeâtı ve belâğat-i Kur’âniyenin kemâlâtının menşeleri olduğu, ilmî kaideleriyle ispat edilmiş. Bulantı vermemek için, onların şüpheleri zikredilmeden cevab-ı kat’î verilmiş. [1] وَالشَّمْسُ تَجْرِى وَالْجِبَالَ اَوْتَاداً gibi. Yalnız Yirminci Sözün Birinci Makamında üç dört âyette şüpheleri söylenmiş.

Hem bu Mu’cizât-ı Kur’âniye Risalesi gerçi gayet muhtasar ve acele yazılmış ise de, fakat ilm-i belâğat ve ulûm-u Arabiye noktasında, âlimlere hayret verecek derecede âlimâne ve derin ve kuvvetli bir tarzda beyan edilmiş. Gerçi her bahsini her ehl-i dikkat tam anlamaz, istifade etmez. Fakat o bahçede herkesin ehemmiyetli hissesi var. Pek acele ve müşevveş hâletler içinde telif edildiğinden ifade ve ibaresinde kusur var olmasıyla beraber, ilim noktasında çok ehemmiyetli meselelerin hakikatini beyan etmiş.

Said Nursî

Mu’cizât-ı Kur’âniye Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰى [3]
اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ
وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً

Mahzen-i mu’cizat ve mu’cize-i kübrâ-yı Ahmediye (a.s.m.) olan Kur’ân-ı Hakîm-i Mu’cizü’l-Beyanın hadsiz vücuh-u i’câzından kırka yakın vücuh-u i’câziyeyi Arabî risalelerimde ve Arabî Risale-i Nur’da ve İşârâtü’l-İ’câz namındaki tefsirimde ve geçen şu yirmi dört Sözlerde işaretler etmişiz. Şimdi, onlardan yalnız beş vechini bir derece beyan ve sair vücuhu içlerinde icmâlen derc ederek ve bir mukaddime ile onun tarif ve mahiyetine işaret edeceğiz.

•Mukaddime: Kur'anın tarifi
•1.Şule
•2.Şule
•3.Şule
•Hatime

1.)Güneş de akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
•Dağları da birer kazık yaptık. (Nebe’ Sûresi, 78:7)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
3.)De ki: And olsun, eğer bu Kur’ân’ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler

bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)

Sözler : 25.Söz : Mukaddeme

Mukaddeme: Kur'anın tarifi

Mukaddime

Üç cüzdür.

Birinci Cüz'

Kur’ân nedir, tarifi nasıldır?

Elcevap: On Dokuzuncu Sözde beyan edildiği ve sair Sözlerde ispat edildiği gibi,

Kur’ân,

•şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi,
•ve âyât-ı tekvîniyeyi okuyan mütenevvi dillerinin tercüman-ı ebedîsi,
•ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri,
•ve zeminde ve gökte gizli esmâ-i İlâhiyenin mânevî hazinelerinin keşşafı,
•ve sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikin miftahı,
•ve âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı,
•ve şu âlem-i şehadet perdesi arkasında olan âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı ebediye-i Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliye-i Sübhâniyenin hazinesi,
•ve şu İslâmiyet âlem-i mânevîsinin güneşi, temeli, hendesesi,
•ve avâlim-i uhreviyenin mukaddes haritası,
•ve Zât ve sıfât ve esmâ ve şuûn-u İlâhiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, burhan-ı kàtıı, tercüman-ı sâtıı,
•ve şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi,
•ve insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyetin mâ ve ziyası,
•ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi,
•ve insaniyeti saadete sevk eden hakikî mürşidi ve hâdîsi,
•ve insana hem bir kitab-ı şeriat,
•hem bir kitab-ı dua,
•hem bir kitab-ı hikmet,
•hem bir kitab-ı ubûdiyet,

•hem bir kitab-ı emir ve davet,
•hem bir kitab-ı zikir,
•hem bir kitab-ı fikir,
•hem bütün insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi' bir kitab-ı mukaddestir.
•Hem bütün evliya ve sıddıkîn ve urefâ ve muhakkıkînin muhtelif meşreplerine ve ayrı ayrı mesleklerine, herbirindeki meşrebin mezâkına lâyık ve o meşrebi tenvir edecek ve herbir mesleğin mesâkına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütüphane hükmünde bir kitab-ı semâvîdir.

İkinci Cüz' ve Tetimme-i Tarif

Kur'ân Arş-ı Âzamdan, İsm-i Âzamdan, her ismin mertebe-i âzamından geldiği için, On İkinci Sözde beyan ve ispat edildiği gibi,

Kur'ân,
•bütün âlemlerin Rabbi itibarıyla Allah'ın kelâmıdır;
•hem bütün mevcudatın İlâhı ünvanıyla Allah'ın fermanıdır;
•hem bütün semâvât ve arzın Hâlıkı namına bir hitaptır;
•hem rububiyet-i mutlaka cihetinde bir mükâlemedir;
•hem saltanat-ı âmme-i Sübhâniye hesabına bir hutbe-i ezeliyedir;
•hem rahmet-i vâsia-i muhîta nokta-i nazarında bir defter-i iltifâtât-ı Rahmâniyedir;
•hem Ulûhiyetin azamet-i haşmeti haysiyetiyle, başlarında bazan şifre bulunan bir muhabere mecmuasıdır;
•hem İsm-i Âzamın muhitinden nüzul ile Arş-ı Âzamın bütün muhâtına bakan ve teftiş eden hikmetfeşan bir kitab-ı mukaddestir.

Ve şu sırdandır ki, "Kelâmullah" ünvanı, kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş ve daima da veriliyor. Kur'ân'dan sonra sair enbiyanın kütüp ve suhufları derecesi gelir. Sair nihayetsiz kelimât-ı İlâhiyenin ise, bir kısmı dahi has bir itibarla, cüz'î bir ünvanla, hususî bir tecelliyle, cüz'î bir isimle ve has bir rububiyetle ve mahsus bir saltanatla ve hususî bir rahmetle zahir olan ilhâmât suretinde bir mükâlemedir. Melek ve beşer ve hayvânâtın ilhamları, külliyet ve hususiyet itibarıyla çok muhteliftir.

Üçüncü Cüz'

Kur’ân,

- asırları muhtelif bütün enbiyanın kütüplerini ve meşrepleri muhtelif bütün evliyanın risalelerini ve meslekleri muhtelif bütün asfiyanın eserlerini icmâlen tazammun eden,
- ve cihât-ı sittesi parlak ve evham ve şübehâtın zulümâtından musaffâ,
- ve nokta-i istinadı, bilyakîn, vahy-i semâvî ve kelâm-ı ezelî,
- ve hedefi ve gayesi, bilmüşahede, saadet-i ebediye,
- içi, bilbedâhe, hâlis hidayet,
- üstü, bizzarure, envâr-ı iman,
- altı, biilmilyakîn, delil ve burhan,
- sağı, bittecrübe, teslim-i kalb ve vicdan,
- solu, biaynilyakîn, teshir-i akıl ve iz’an,
- meyvesi, bihakkılyakîn, rahmet-i Rahmân ve dâr-ı cinân,
- makamı ve revacı, bilhads-i sâdık, makbul-ü melek ve ins ü cân bir kitab-ı semâvîdir.

Kur’ân’ın tarifine dair üç cüz’ündeki sıfatların herbiri başka yerlerde kat’î ispat edilmiş veya ispat edilecektir. Dâvâmız mücerret değil, herbirisi burhan-ı kat’î ile müberhendir.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule

1.Şule

Birinci Şule

Bu Şulenin Üç Şuası var.

- 1.Şua: Kur'anın Belagati
- 2.Şua: Kur'anın Camiiyeti
- 3.Şua

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua

1.Şua: Kur'anın Belagati

Birinci Şua

Derece-i i’cazda belâğat-i Kur’âniyedir. O belâğat ise, nazmın cezaletinden ve hüsn-ü metanetinden ve üslûplarının bedâatinden, garip ve müstahsenliğinden ve beyanının beraatinden, fâik ve safvetinden ve maânîsinin kuvvet ve hakkaniyetinden ve lâfzının fesahatinden, selâsetinden tevellüd eden bir belâğat-i harikulâdedir ki, benî Âdemin en dâhi ediplerini, en harika hatiplerini, en mütebahhir ulemasını muârazaya davet edip bin üç yüz senedir meydan okuyor. Onların damarlarına şiddetle dokunuyor. Muârazaya davet ettiği halde, kibir ve gururlarından başını semâvâta vuran o dâhiler, ona muâraza için ağız açamayıp, kemâl-i zilletle boyun eğdiler.

İşte, belâğatindeki vech-i i’câzı iki suretle işaret ederiz.

•1.Suret: Kur'anın i'câzı vardır ve mevcuddur
•2.Suret: Belagatindeki İ'caz-ı Kur'an

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 1.Suret

1.Suret: Kur'anın i'câzı vardır ve mevcuddur

Birinci Suret

İ’câzı vardır ve mevcuttur. Çünkü, Ceziretü’l-Arap ahalisi o asırda ekseriyet-i mutlaka itibarıyla ümmî idi. Ümmîlikleri için, mefahirlerini ve vukuat-ı tarihiyelerini ve mehâsin-i ahlâka yardım edecek durub-u emsallerini, kitabet yerine şiir ve belâğat kaydıyla muhafaza ediyorlardı. Mânidar bir kelâm, şiir ve belâğat cazibesiyle eslâftan ahlâfa hafızalarda kalıp gidiyordu. İşte, şu ihtiyac-ı fıtrî neticesi olarak, o kavmin mânevî çarşı-yı ticaretlerinde en ziyade revaç bulan, fesahat ve belâğat metâı idi. Hattâ bir kabilenin beliğ bir edibi, en büyük bir kahraman-ı millîsi gibiydi. En ziyade onunla iftihar ediyorlardı. İşte, İslâmiyetten sonra âlemi zekâlarıyla idare eden o zeki kavim, şu en revaçlı ve medar-ı iftiharları ve ona şiddet-i ihtiyaçla muhtaç olan belâğatte akvâm-ı âlemden en ileride ve en yüksek mertebede idiler. Belâğat o kadar kıymettardı ki, bir edibin bir sözü için iki kavim büyük muharebe ederdi ve bir sözüyle musalâha ediyorlardı. Hattâ, onların içinde, **“Muallâkat-ı Seb’a“** namıyla, yedi edibin yedi kasidesini altınla Kâbe’nin duvarına yazmışlar, onunla iftihar ediyorlardı.

İşte böyle bir zamanda, belâğat en revaçlı olduğu bir anda, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan nüzul etti. Nasıl ki zaman-ı Mûsâ Aleyhisselâmda sihir ve zaman-ı İsâ Aleyhisselâmda tıp revaçta idi; mu’cizelerinin mühimmi o cinsten geldi. İşte, o vakit, bülega-yı Arabı, en kısa bir sûresine mukabeleye davet etti

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُوْرَةٍ مِنْ مِثْلِهِ ﴿1﴾

fermanıyla onlara meydan okuyor. Hem der ki: *“İman getirmezseniz mel’unsunuz, Cehenneme gireceksiniz.”* Damarlarına şiddetle vuruyor. Gururlarını dehşetli surette kırıyor. O kibirli akıllarını istihfaf ediyor. Onları bidayeten idam-ı ebedî ile ve sonra da Cehennemde idam-ı ebedî ile beraber dünyevî idamla da mahkûm ediyor. Der: *“Ya muâraza ediniz, yahut can ve malınız helâkettedir.”*

İşte, eğer muâraza mümkün olsaydı, acaba hiç mümkün müydü ki, bir iki satırla muâraza edip dâvâsını iptal etmek gibi rahat bir çare varken, en tehlikeli, en müşkülâtlı muharebe tariki ihtiyar edilsin? Evet, o zeki kavim, o siyasî millet ki, bir zaman âlemi siyasetle idare ettiği halde, en kısa ve rahat ve hafif bir yolu terk etsin, en tehlikeli ve bütün mal ve canını belâya atacak uzun bir yolu ihtiyar etsin, hiç kabil midir? Çünkü edipleri birkaç hurufatla muâraza edebilseydi, Kur’ân dâvâsından vazgeçerdi, onlar da maddî ve mânevî helâketten kurtulurlardı. Halbuki muharebe gibi dehşetli, uzun bir yolu ihtiyar ettiler. Demek muâraza-i bilhuruf mümkün değildi, muhaldi. Onun için muharebe-i bissüyufa mecbur oldular.

Hem Kur’ân’ı tanzir etmek, taklidini yapmak için gayet şiddetli iki sebep vardı. Birisi düşmanın hırs-ı muârazası, diğeri dostlarının şevk-i taklididir ki, şu iki sâik-i şedid altında milyonlar Arabî kitaplar yazılmış ki, hiçbirisi ona benzemez. Âlim olsun, âmi olsun, her kim ona ve onlara baksa, kat’iyen diyecek ki, “Kur’ân bunlara benzemez; hiçbirisi onu tanzir edemez.” Şu halde, ya Kur’ân bütününün altındadır—bu ise bütün dost ve düşmanın ittifakıyla battaldır, muhaldir—veya Kur’ân, o yazılan umum kitapların fevkindedir.

Eğer desen: “Nasıl biliyoruz ki, kimse muârazaya teşebbüs etmedi? Kimse kendine güvenemedi mi ki meydana çıksın? Birbirinin yardımı da mı faide etmedi?”

Elcevap: Eğer muâraza mümkün olsaydı, alâküllihal kat’î teşebbüs edilecekti. Çünkü izzet ve namus meselesi, can ve mal tehlikesi vardı. Eğer teşebbüs edilseydi, alâküllihal, kat’î taraftar pek çok bulunacaktı. Çünkü hakka muarız ve muannit daima kesretli idi.

Eğer taraftar bulsaydı, alâküllihal iştihar bulacaktı. Çünkü, küçük bir mücadele, beşerin nazar-ı istiğrabını celb edip destanlarda iştihar eder. Şöyle acip bir mücadele ve vukuat ise gizli kalamaz. İslâmiyet aleyhinde tâ en çirkin ve en şenî şeylere kadar nakledilir, meşhur olur. Halbuki, muârazaya dair, Müseylime-i Kezzâb'ın bir iki fıkrasından başka nakledilmemiş. O Müseylime'de çendan belâğat varmış. Fakat hadsiz bir hüsn-ü cemâle mâlik olan beyan-ı Kur'ân'a nisbet edildiği için, onun sözleri hezeyan suretinde tarihlere geçmiştir. İşte, Kur'ân'ın belâğatindeki i'câz, kat'iyen, iki kere iki dört eder gibi mevcuttur ki, iş böyle oluyor.

1.) Eğer kulumuz Muhammed'e indirdiğimiz Kur'ân'dan bir şüpheniz varsa, haydi, onun benzeri bir sûre getirin. (Bakara Sûresi, 2:23)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret

2.Suret: Belagatindeki İ'caz-ı Kur'an

İkinci Suret

Belâğatindeki i’câz-ı Kur’ânînin hikmetini Beş Noktada beyan edeceğiz.

- 1.Nokta: Nazmındaki cezâlet-i harikasıdır
- 2.Nokta: Manasındaki belâğat-ı harikadır
- 3.Nokta: Üslûbundaki bedâat-i harikadır
- 4.Nokta: Lafzındaki fesâhat-ı harikasıdır
- 5.Nokta: Beyânındaki beraattir
- Makam-ı Tergib-Terhib-Medh-Zemm-Zecir
- Makam-ı İsbat ve İrşad
- Makam-ı İfham ve İlzam
- Makam-ı İfham ve Ta'lim

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 1.Nokta

1.Nokta: Nazmındaki cezalet-i harikasıdır

Birinci Nokta

Kur’ân’ın nazmında bir cezalet-i harika var. O nazımdaki cezalet ve metaneti, İşârâtü’l-İ’câz baştan aşağıya kadar bu cezalet-i nazmiyeyi beyan eder. Saatin saniye, dakika, saati sayan ve birbirinin nizamını tekmil eden ne ise, Kur’ân-ı Hakîmin herbir cümledeki, hey’âtındaki nazım ve kelimelerindeki nizam ve cümlelerin birbirine karşı münasebâtındaki intizamı öyle bir tarzda İşârâtü’l-İ’câz’da âhirine kadar beyan edilmiştir. Kim isterse ona bakabilir ve bu nazımdaki cezalet-i harikayı bu surette görebilir. Yalnız bir iki misal, bir cümlenin hey’âtındaki nazmı göstermek için zikredeceğiz.

Meselâ

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ [1]

Bu cümlede, azâbı dehşetli göstermek için, en azının şiddetle tesirini göstermekle göstermek ister. Demek taklîli ifade edecek; cümlenin bütün heyetleri de bu taklîle bakıp ona kuvvet verecek. İşte, لَئِنْ lâfzı, teşkiktir. Şek kıllete bakar. مَسَّ lâfzı, *"azıcık dokunmak"* tır; yine kılleti ifade eder. نَفْحَةٌ lâfzı, maddesi *"bir kokucuk"* olup kılleti ifade ettiği gibi, sîgası bire delâlet eder. Masdar-ı merre tabir-i sarfiyesinde *“biricik”* demektir, kılleti ifade eder. نَفْحَةٌ deki tenvin-i tenkirî, taklîli içindir ki, *“O kadar küçük ki,*

bilinemiyor” demektir. مِنْ lâfzı, teb’îz içindir, *“bir parça”* demektir; kılleti ifade eder. عَذَابِ lâfzı, nekâl, ikab’a nisbeten hafif bir nevi cezadır ki, kıllete işaret eder. رَبِّكَ lâfzı, Kahhâr, Cebbar, Müntakîm’e bedel yine şefkati ihsas etmekle kılleti işaret ediyor. İşte, bu kadar kılletteki bir parça azap böyle tesirli ise, ikab-ı İlâhî ne kadar dehşetli olur, kıyas edebilirsiniz diye ifade eder. İşte şu cümlede küçük heyetler nasıl birbirine bakıp yardım eder. Maksad-ı küllîyi, herbiri kendi lisanıyla takviye eder. Şu misal bir derece lâfız ve maksada bakar.

İkinci misal

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ [2]

Şu cümlenin hey’âtı, sadakanın şerâit-i kabulünün beşine işaret eder.

Birinci şart: Sadakaya muhtaç olmamak derecede sadaka vermek ki, وَمِمَّا lâfzındaki مِنْ -i teb’îz ile o şartı ifade eder.

İkinci şart: Ali’den alıp Veli’ye vermek değil, belki kendi malından vermektir. Şu şartı رَزَقْنَاهُمْ lâfzı ifade ediyor. *“Size rızık olandan veriniz”* demektir.

Üçüncü şart: Minnet etmemektir. Şu şarta رَزَقْنَا daki نَا lâfzı işaret eder. Yani, *“Ben size rızkı veriyorum. Benim malımdan Benim abdime vermekte minnetiniz yoktur.”*

Dördüncü şart: Öyle adama veresin ki, nafakasına sarf etsin. Yoksa sefâhete sarf edenlere sadaka makbul olmaz. Şu şarta يُنْفِقُونَ lâfzı işaret ediyor.

Beşinci şart: Allah namına vermektir ki, رَزَقْنَاهُمْ ifade ediyor. Yani, *“Mal Benimdir; Benim namımla vermelisiniz.”*

Şu şartlarla beraber, tevsî de var. Yani, sadaka nasıl mal ile olur; ilim ile dahi olur, kavl ile, fiil ile, nasihat ile de oluyor. İşte şu aksâma مِمَّا lâfzındaki مَا umumiyetiyle işaret ediyor. Hem şu cümle de bizzat işaret ediyor; çünkü mutlaktır, umumu ifade eder.

İşte, sadakayı ifade eden şu kısacık cümlede, beş şartla beraber geniş bir dairesini akla ihsan ediyor, heyetiyle ihsas ediyor.

İşte, heyette böyle pek çok nazımlar var. Kelimâtın dahi, birbirine karşı aynen, geniş, böyle bir daire-i nazmiyesi var.

Sonra kelâmların da, meselâ

[3] قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ de altı cümle var: üçü müsbet, üçü menfi. Altı mertebe-i tevhidi ispat etmekle beraber, şirkin altı envâını reddeder. Herbir cümlesi, öteki cümlelere hem delil olur, hem netice olur. Çünkü herbir cümlenin iki mânâsı var. Bir mânâ ile netice olur, bir mânâ ile de delil olur. Demek, Sûre-i İhlâsta otuz Sûre-i İhlâs kadar, muntazam, birbirini ispat eder delillerden mürekkep sûreler vardır.

Meselâ,

[4] قُلْ هُوَ اللهُ: لِاَنَّهُ اَحَدٌ، لِاَنَّهُ صَمَدٌ، لِاَنَّهُ لَمْ يَلِدْ، لِاَنَّهُ لَمْ يُولَدْ، لِاَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ

hem

[5] وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ: لِاَنَّهُ لَمْ يُولَدْ، لِاَنَّهُ لَمْ يَلِدْ، لِاَنَّهُ صَمَدٌ، لِاَنَّهُ اَحَدٌ، لِاَنَّهُ هُوَ

اللهُ

hem

هُوَ اللهُ فَهُوَ اَحَدٌ، فَهُوَ صَمَدٌ، فَاِذاً لَمْ يَلِدْ، فَاِذاً لَمْ يُولَدْ، فَاِذًا لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ [6]

Daha sen buna göre kıyas et. Meselâ,

الم ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ [7]

Şu dört cümlenin herbirisinin iki mânâsı var. Bir mânâ ile öteki cümlelere delildir; diğer mânâ ile onlara neticedir. On altı münasebet hatlarından bir nakş-ı nazmî-i i’câzî hasıl olur. İşârâtü’l-İ’câz’da öyle bir tarzda beyan edilmiş ki, bir nakş-ı nazmî-i i’câzî teşkil eder. On Üçüncü Sözde beyan edildiği gibi, güya ekser âyât-ı Kur’âniyenin herbirisi, ekser âyâtın herbirisine bakar bir gözü ve nâzır bir yüzü vardır ki, onlara münasebâtın hutut-u mâneviyesini uzatıyor, birer nakş-ı i’câzî nescediyor. İşte, İşârâtü’l-İ’câz baştan aşağıya kadar bu cezalet-i nazmiyeyi şerh etmiştir.

1.)And olsun, Rabbinin azâbından en küçük bir esinti onlara hafifçe dokunacak olsa... (Enbiyâ Sûresi, 21:46)
2.)Onlara rızık olarak verdiğimizden bağışta bulunurlar. (Bakara Sûresi, 2:3)
3.)De ki: O Allah birdir. (İhlâs Sûresi, 112-1)
4.)De ki: O Allah’tır. Çünkü O birdir. Çünkü O hiçbir şeye muhtaç değildir ve herşey Ona muhtaçtır. Çünkü O doğurmamıştır. Çünkü O doğurulmamıştır. Çünkü Ona denk olacak hiçbir şey yoktur.
5.)Hiçbir şey Onun dengi değildir. Çünkü O doğurulmamıştır. Çünkü o doğurmaktan münezzehtir. Çünkü O hiçbir şeye muhtaç değildir ve herşey Ona muhtaçtır. Çünkü O birdir. Çünkü O Allah’tır.
6.)O Allah’tır. Öyle ise O birdir. Öyle ise O Sameddir. Öyle ise O doğurmamıştır. Öyle ise O doğurulmamıştır. Öyle ise Onun hiçbir dengi yoktur.
7.)Elif lâm mim. Şu kitap ki, onda asla şüphe yoktur. O, takvâ sahipleri için bir yol göstericidir. (Bakara Sûresi, 2:1)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 2.Nokta

2.Nokta: Manasındaki belagat-ı harikadır

İkinci Nokta

Mânâsındaki belâğat-i harikadır. On Üçüncü Sözde beyan olunan şu misale bak. Meselâ,

سَبَّحَ لِلهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

âyetindeki belâğat-i mâneviyeyi zevk etmek istersen, kendini nur-u Kur'ân'dan evvel asr-ı cahiliyette, sahrâ-yı bedeviyette farz et ki, herşey zulmet-i cehil ve gaflet altında, perde-i cumûd-u tabiata sarılmış olduğu bir anda, Kur'ân'ın li-san-ı semâvîsinden [2] سَبَّحَ لِلهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ veyahut [3] تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ gibi âyetleri işit, bak. Nasıl ki, o ölmüş veya yatmış olan mevcudat-ı âlem, [4] سَبَّحَ , تُسَبِّحُ sadâsıyla, işitenlerin zihninde nasıl diriliyorlar, huşyar oluyorlar, kıyam edip zikrediyorlar. Ve o karanlık gökyüzünde birer câmid ateşpare olan yıldızlar ve yerde perişan mahlûkat, [5] تُسَبِّحُ sayhasıyla ve nuruyla, işitenin nazarında gökyüzü bir ağız, bütün yıldızlar birer kelime-i hikmetnümâ ve birer nur-u hakikat-edâ; ve küre-i arz bir baş ve berr ve bahr birer

lisan ve bütün hayvanlar ve nebatlar birer kelime-i tesbihfeşan suretinde arz-ı didar eder.

Meselâ, On Beşinci Sözde ispat edilen şu misale bak:

يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ ﴿6﴾ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لاَ تَنْفُذُونَ اِلاَّ بِسُلْطَانٍ فَبِاَيِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلاَ تَنْتَصِرَانِ فَبِاَيِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ﴿7﴾ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

âyetlerini dinle, bak ki ne diyor?

Diyor ki: “Ey acz ve hakareti içinde mağrur ve mütemerrid ve zaaf ve fakrı içinde serkeş ve muannid olan ins ve cin! Emirlerime itaat etmezseniz, haydi, elinizden gelirse hudud-u mülkümden çıkınız! Nasıl cesaret edersiniz ki, öyle bir Sultanın emirlerine karşı gelirsiniz; yıldızlar, aylar, güneşler, emirber neferleri gibi emirlerine itaat ederler. Hem tuğyanınızla öyle bir Hâkim-i Zülcelâle karşı mübareze ediyorsunuz ki, öyle azametli mutî askerleri var, faraza şeytanlarınız dayanabilseler, onları dağ gibi güllelerle recmedebilirler. Hem küfranınızla öyle bir Mâlik-i Zülcelâlin memleketinde isyan ediyorsunuz ki, cünudundan öyleleri var, değil sizin gibi küçük, âciz mahlûklar, belki farz-ı muhal olarak dağ ve arz büyüklüğünde birer adüvv-ü kâfir olsaydınız, arz ve dağ büyüklüğünde yıldızları, ateşli demirleri size atabilirler, sizi dağıtırlar. Hem öyle bir kanunu kırıyorsunuz ki, onunla öyleler bağlıdır, eğer lüzum olsa arzınızı

yüzünüze çarpar, gülleler gibi, küreler misillü yıldızları üstünüze Allah’ın izniyle yağdırabilirler.”

Daha sair âyâtın mânâlarındaki kuvvet ve belâğati ve ulviyet-i ifadesini bunlara kıyas et.

1.) Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ı tesbih eder. O azîz ve hakîmdir. (Hadîd Sûresi, 57:1)
2.) Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ı tesbih eder. (Hadîd Sûresi, 57:1)
3.) Yedi gök ve yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
4.) Tesbih etti .. Tesbih eder
5.) Tesbih eder.
6.) Ey cinler ve insanlar topluluğu! Eğer göklerin ve yerin sınırlarından çıkıp gitmeye gücünüz yeterse, haydi, çıkın. Fakat Allah’ın vereceği bir kuvvet olmadan çıkamazsınız. Artık Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? Üzerinize saf ateşten bir alevle bakır gibi kızıl bir duman salınır da, birbirinize hiçbir yardımınız dokunmaz. Artık Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? (Rahmân Sûresi, 55:33-36)
7.) And olsun ki, dünya semâsını Biz kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için birer gülle (mermi) yaptık. (Mülk Sûresi, 67:5)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 3.Nokta

Üçüncü Nokta

Üslûbundaki bedâat-i harikadır. Evet, Kur’ân’ın üslûpları hem gariptir, hem bedîdir, hem aciptir, hem muknidir. Hiçbir şeyi, hiçbir kimseyi taklit etmemiş; hiç kimse de onu taklit edemiyor. Nasıl gelmiş, öyle o üslûplar tarâvetini, gençliğini, garâbetini daima muhafaza etmiş ve ediyor.

Ezcümle, bir kısım sûrelerin başlarında şifre-misal الٓمٓ, الٓرٰ, طٰهٰ, يٰسٓ, حٰمٓ عٓسٓقٓ gibi mukattaat hurufundaki üslûb-u bedîîsi, beş altı lem’a-i i’câzı tazammun ettiğini, İşârâtü’l-İ’câz’da yazmışız. Ezcümle:

Sûrelerin başında mezkûr olan huruf, hurufâtın aksâm-ı malûmesi olan mechûre, mehmûse, şedîde, rahve, zelâka, kalkale gibi aksâm-ı kesiresinden, herbir kısmından nısfını almıştır. Kabil-i taksim olmayan hafifinden nısf-ı ekser, sakîlinden nısf-ı ekall olarak, bütün aksâmını tansif etmiştir. Şu mütedahil ve birbiri içindeki kısımları ve iki yüz ihtimal içinde müterreddit, yalnız gizli ve fikren bilinmeyecek birtek yolla umumunu tansif etmek kabil olduğu halde, o yolda, o geniş mesafede sevk-i kelâm etmek, fikr-i beşerin işi olamaz. Tesadüf hiç karışamaz.

İşte, bir şifre-i İlâhiye olan sûrelerin başlarındaki huruf, bunun gibi daha beş altı lem’a-i i’câziyeyi gösterdikleriyle beraber, ilm-i esrar-ı huruf ulemasıyla evliyanın muhakkikleri şu mukattaattan çok esrar istihraç etmişler ve öyle hakaik bulmuşlar ki, onlarca şu mukattaat kendi başıyla gayet parlak bir mu’cizedir. Onların esrarına

ehil olmadığımız, hem umum göz görecek derecede ispat edemediğimiz için, o kapıyı açamayız. Yalnız, İşârâtü'l-İ'câz'da şunlara dair beyan olunan beş altı lem'a-i i'câza havale etmekle iktifa ediyoruz.

Şimdi, esâlib-i Kur'âniyeye, sûre itibarıyla, maksat itibarıyla, âyât ve kelâm ve kelime itibarıyla birer işaret edeceğiz.

Meselâ, Sûre-i Amme'ye dikkat edilse, öyle bir üslûb-u bedî ile âhireti, haşri, Cennet ve Cehennemin ahvâlini öyle bir tarzda gösteriyor ki, şu dünyadaki ef'âl-i İlâhiyeyi, âsâr-ı Rabbâniyeyi o ahvâl-i uhreviyeye birer birer bakar, ispat eder gibi kalbi ikna eder. Şu sûredeki üslûbun izahı uzun olduğundan, yalnız bir iki noktasına işaret ederiz. Şöyle ki:

Şu sûrenin başında, kıyamet gününü ispat için der: "Size zemini güzel serilmiş bir beşik, dağları hanenize ve hayatınıza defineli direk, hazineli kazık, sizi birbirini sever, ünsiyet eder çift, geceyi hâb-ı rahatınıza örtü, gündüzü meydan-ı maişet, güneşi ışık verici, ısındırıcı bir lâmba, bulutları âb-ı hayat çeşmesi gibi ondan suyu akıttım. Basit bir sudan bütün erzakınızı taşıyan bütün çiçekli, meyveli muhtelif eşyayı kolay ve az bir zamanda icad ederiz. Öyle ise, yevm-i fasl olan kıyamet sizi bekliyor. O günü getirmek Bize ağır gelemez."

İşte, bundan sonra, kıyamette dağların dağılması, semâvâtın parçalanması, Cehennemin hazırlanması ve Cennet ehline bağ ve bostan vermesini, gizli bir surette ispatlarına işaret eder. Mânen der: "Madem gözünüz önünde dağ ve zeminde şu işleri yapar. Âhirette dahi bunlara benzer işleri yapar." Demek, sûrenin başındaki "dağ" kıyametteki dağların haline bakar; ve "bağ" ise âhirde ve âhiretteki hadikaya ve bağa bakar.

İşte, sair noktaları buna kıyas et, ne kadar güzel ve âli bir üslûbu var, gör.

Meselâ,

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ ﴿1﴾
مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ

ilâ âhir. Öyle bir üslûb-u âlide, benî beşerdeki şuûnât-ı İlâhiyeyi ve gece ve gündüzün deveranındaki tecelliyât-ı İlâhiyeyi ve senenin mevsimlerinde olan tasarrufât-ı Rabbâniyeyi ve yeryüzünde hayat, memat, haşir ve neşr-i dünyeviyedeki icraat-ı Rabbâniyeyi öyle bir ulvî üslûpla beyan eder ki, ehl-i dikkatin akıllarını teshir eder. Parlak ve ulvî, geniş üslûbu az dikkatle göründüğü için, şimdilik o hazineyi açmayacağız.

Meselâ,

اِذاَ السَّمَاءُ انْشَقَّتْ وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ وَاِذاَ الاَرْضُ مُدَّتْ وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ

Gök ve zeminin, Cenâb-ı Hakkın emrine karşı derece-i inkıyad ve itaatlerini şöyle âli bir üslûpla beyan eder ki: Nasıl bir kumandan-ı âzam, mücahede ve manevra ve ahz-ı asker şubeleri gibi, mücahedeye lâzım işler için iki daireyi teşkil edip açmış. O mücahede, o muamele işi bittikten sonra, o iki daireyi başka işlerde kullanmak ve tebdil ederek istimal etmek için, o kumandan-ı âzam o iki daireye müteveccih olur. O daireler, herbirisi hademeleri lisanıyla veya nutka gelip kendi lisanıyla der ki:

“Ey kumandanım, bir parça mühlet ver ki, eski işlerin ufak tefeklerini, pırtı mırtılarını temizleyip dışarı atayım, sonra teşrif ediniz. İşte, atıp senin emrine hazır duruyoruz. Buyurun, ne yaparsanız yapınız. Senin emrine münkadız. Senin yaptığın işler bütün hak, güzel, maslahattır.”

Öyle de, semâvât ve arz, böyle iki daire-i teklif ve tecrübe ve imtihan için açılmıştır. Müddet bittikten sonra, semâvât ve arz, daire-i teklife ait eşyayı emr-i İlâhî ile bertaraf eder, derler: “Yâ Rabbenâ! Buyurun, ne için bizi istihdam edersen et. Hakkımız Sana itaattir. Her yaptığın şey de haktır.”

İşte, cümlelerindeki üslûbun haşmetine bak, dikkat et.

Hem meselâ,

يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَاسَمَاءُ [3] اَقْلِعِى وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِىَ الاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

İşte şu âyetin bahr-i belâğatinden bir katreye işaret için, bir üslûbunu bir temsil âyinesinde göstereceğiz.

Nasıl bir harb-i umumîde bir kumandan, zaferden sonra, ateş eden bir ordusuna “Ateş kes!” ve hücum eden diğer bir ordusuna “Dur!” der, emreder; o anda ateş kesilir, hücum durur. “İş bitti, istilâ ettik, bayrağımız düşmanın merkezlerinde yüksek kalelerinin başında dikildi. Esfelü’s-sâfilîne giden o edepsiz zalimler cezalarını buldular” der.

Aynen öyle de, Padişah-ı Bîmisal, kavm-i Nuh’un mahvı için semâvât ve arza emir vermiş. Vazifelerini yaptıktan sonra, ferman ediyor: “Ey arz, suyunu yut. Ey semâ, dur, işin bitti.” Su çekildi. Dağın başında memur-u İlâhînin çadır vazifesini gören gemisi kuruldu. Zalimler cezalarını buldular.

İşte şu üslûbun ulviyetine bak. “Zemin ve gök, iki muti’ asker gibi emir dinler, itaat ederler” diyor. İşte şu üslûp işaret eder ki, insanın isyanından kâinat kızıyor, semâvât ve arz hiddete geliyorlar. Ve şu işaretle der ki: “Yer ve gök iki muti’ asker gibi emirlerine bakan bir Zâta isyan edilmez, edilmemeli.” Dehşetli bir zecri ifade eder.

İşte, tufan gibi bir hadise-i umumiyeyi bütün netâiciyle, hakaikiyle, birkaç cümlede, îcazlı, i’câzlı, cemâlli, icmalli bir tarzda beyan eder. Şu denizin sair katrelerini şu katreye kıyas et.

Şimdi, kelimelerin penceresiyle gösterdiği üslûba bak.

Meselâ, [4] وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ deki [5] كَالْعُرْجُونِ

الْقَدِيمِ kelimesine bak, ne kadar latîf bir üslûbu gösteriyor. Şöyle ki:

Kamerin bir menzili var ki, Süreyya yıldızlarının dairesidir. Kameri, hilâl vaktinde, hurmanın eskimiş beyaz bir dalına teşbih eder. Şu teşbihle, semânın yeşil perdesi arkasında güya bir ağaç bulunuyor gibi, beyaz, sivri, nuranî bir dalı, perdeyi yırtıp, başını çıkarıp, Süreyya o dalın bir salkımı gibi ve sair yıldızlar o gizli hilkat ağacının birer münevver meyvesi olarak, işitenin hayali olan gözüne göstermekle, medar-ı maişetlerinin en mühimmi hurma ağacı olan sahrânişinlerin nazarında ne kadar münasip, güzel, latîf, ulvî bir üslûb-u ifade olduğunu, zevkin varsa anlarsın.

Meselâ, On Dokuzuncu Sözün âhirinde ispat edildiği gibi, [6] وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا deki تَجْرِى kelimesi şöyle bir üslûb-u âliye pencere açar. Şöyle ki: تَجْرِى lâfzıyla, yani *“Güneş döner”* tabiriyle, kış ve yaz, gece ve gündüzün deveranındaki muntazam tasarrufât-ı kudret-i İlâhiyeyi ihtarla, Sâniin azametini ifham eder ve o mevsimlerin sahifelerinde kalem-i kudretin yazdığı mektubat-ı Samedâniyeye nazarı çevirir, Hâlık-ı Zülcelâlin hikmetini ilâm eder.

[7] وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا Yani, **“lamba”** tabiriyle şöyle bir üslûba pencere açar ki: Şu âlem bir saray; ve içinde olan eşya ise, insana ve zîhayata ihzar edilmiş müzeyyenat ve mat’ûmat ve levazımat olduğunu; ve güneş dahi musahhar bir mumdar olduğunu ihtarla Sâniin haşmetini ve Hâlıkın ihsanını ifham ederek tevhide bir delil gösterir ki, müşriklerin en mühim, en parlak mâbud zannettikleri güneş, musahhar bir lâmba, câmid bir mahlûktur. Demek, sirac tabirinde, Hâlıkın azamet-i rububiyetindeki rahmetini ihtar eder; rahmetin vüs’atindeki ihsanını ifham eder; ve o ifhamda, saltanatının haşmetindeki keremini ihsas eder; ve bu ihsasta, vahdâniyeti ilâm eder ve mânen der ki: “Câmid bir sirâc-ı musahhar, hiçbir cihette ibadete lâyık olamaz.”

Hem cereyan-ı tecrî tabirinde gece gündüzün, kış ve yazın dönmelerindeki tasarrufât-ı muntazama-i acibeyi ihtar eder ve o ihtarda, rububiyetinde münferid bir Sâniin azamet-i kudretini ifham eder. Demek, şems ve kamer noktalarından beşerin zihnini gece ve gündüz, kış ve yaz sahifelerine çevirir ve o sahifelerde yazılan hâdisâtın satırlarına nazar-ı dikkati celb eder.

Evet, Kur'ân güneşten güneş için bahsetmiyor. Belki, onu ışıklandıran Zât için bahsediyor. Hem güneşin insana lüzumsuz olan mahiyetinden bahsetmiyor. Belki güneşin vazifesinden bahsediyor ki, san'at-ı Rabbâniyenin intizamına bir zemberek ve hilkat-i Rabbâniyenin nizamına bir merkez, hem Nakkâş-ı Ezelînin gece-gündüz ipleriyle dokuduğu eşyadaki san'at-ı Rabbâniyenin insicamına bir mekik vazifesini yapıyor.

Daha sair kelimât-ı Kur'âniyeyi bunlara kıyas edebilirsin. Adeta basit, melûf birer kelime iken, latîf mânâların definelerine birer anahtar vazifesini görüyor.

İşte, ekseriyetle üslûb-u Kur'ân'ın geçen tarzlarda ulvî ve parlak olduğundandır ki, bazan bir bedevî Arap, birtek kelâma meftun olur, Müslüman olmadan secdeye giderdi. Bir bedevî ﴿8﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ kelâmını işittiği anda secdeye gitti. Ona dediler: "Müslüman mı oldun?" "Yok," dedi. "Ben şu kelâmın belâğatine secde ediyorum."

1.)De ki: Ey mülkün hakikî sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden de mülkü çeker alırsın. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:26)
2.)Gök yarıldığında, Rabbinin emrine boyun eğdiğinde-ki ona lâyık olan da budur. Yer düm düz edildiğinde, içinde ne varsa atıp boşaldığında, Rabbinin emrine boyun eğdiğinde—ki ona lâyık olan da budur. (İnşikak Sûresi, 84:1-5)
3.)Ey yer, suyunu yut. Ey gök, suyunu tut. Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdî Dağına oturdu. Ve 'Zalimler güruhu Allah'ın rahmetinden uzak olsun' denildi. (Hûd Sûresi, 11:44)
4.)Aya gelince, onun için de menziller takdir ettik ki, kurumuş hurma dalının ince yay halini alıncaya kadar incelir. (Yâsin Sûresi, 36:39)
5.)Kurumuş hurma dalının ince yaya benzer şekli gibi. (Yâsin Sûresi, 36:39)
6.)Güneş de kendisine tayin edilmiş bir yere doğru akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
7.)Güneşi de bir kandil yaptı. (Nuh Sûresi, 71:16)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 4.Nokta

4.Nokta: Lafzındaki fesahat-ı harikasıdır

Dördüncü Nokta

Lâfzındaki fesahat-i harikasıdır. Evet, Kur'ân mânen, üslûb-u beyan cihetiyle fevkalâde beliğ olduğu gibi, lâfzında gayet selis bir fesahati vardır. Fesahatin kat'î vücuduna, usandırmaması delildir. Ve fesahatin hikmetine, fenn-i beyan ve maânînin dâhi ulemasının şehadetleri bir burhan-ı bâhirdir.

Evet, binler defa tekrar edilse usandırmıyor. Belki lezzet veriyor. Küçük, basit bir çocuğun hafızasına ağır gelmiyor; hıfzedebilir. En hastalıklı, az bir sözden müteezzî olan bir kulağa nâhoş gelmiyor, hoş geliyor. Sekeratta olanın damağına şerbet gibi oluyor. Zemzeme-i Kur'ân, onun kulağında ve dimağında, aynen ağzında ve damağında mâ-i zemzem gibi leziz geliyor.

Usandırmamasının sırr-ı hikmeti şudur ki: Kur'ân, kulûbe kut ve gıda ve ukûle kuvvet ve gınâ ve ruha mâ ve ziya ve nüfusa devâ ve şifa olduğundan usandırmaz. Hergün ekmek yeriz, usanmayız. Fakat en güzel bir meyveyi hergün yesek, usandıracak. Demek, Kur'ân hak ve hakikat ve sıdk ve hidayet ve harika bir fesahat olduğundandır ki, usandırmıyor. Daima gençliğini muhafaza ettiği gibi, taravetini, halâvetini de muhafaza ediyor. Hattâ Kureyş'in rüesasından müdakkik bir beliğ, müşrikler tarafından, Kur'ân'ı dinlemek için gitmiş. Dinlemiş, dönmüş, demiş ki: "Şu kelâmın öyle bir halâveti ve tarâveti var ki, kelâm-ı beşere benzemez. Ben şairleri, kâhinleri biliyorum. Bu onların hiç sözlerine benzemez. Olsa olsa, etbâımızı kandırmak için sihir demeliyiz." İşte, Kur'ân-ı Hakîmin en muannid düşmanları bile fesahatinden hayran oluyorlar.

Kur’ân-ı Hakîmin âyetlerinde, kelâmlarında, cümlelerinde fesahatin esbabını izah çok uzun gider. Onun için sözü kısa kesip yalnız nümune olarak bir âyetteki huruf-u hecâiyenin vaziyetiyle hasıl olan bir selâset ve fesahat-i lâfziyeyi ve o vaziyetten parlayan bir lem’a-i i’câzı göstereceğiz. İşte,

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَائِفَةً مِنْكُمْ [1]

ilâ âhir. İşte şu âyette bütün huruf-u hecâ mevcuttur. Bak ki, sakil, ağır bütün aksâm-ı huruf beraber olduğu halde selâsetini bozmamış. Belki bir revnak ve muhtelif tellerden mütenasip, mütesanit bir nağme-i fesahat katmış. Hem şu lem’a-i i’câza dikkat et ki, huruf-u hecâdan ى ile ا en hafif ve birbirine kalb olduğu için, iki kardeş gibi, herbirisi yirmi bir kere tekrarı var. م ile ن **(Haşiye-1)** birbirinin kardeşi ve birbirinin yerine geçtiği için, herbirisi otuz üçer defa zikredilmiştir. ش . س . ص mahreççe, sıfatça, savtça kardeş oldukları için her biri üç def’a غ . ع kardeş oldukları halde, ع daha hafif altı defa, غ sıkleti için yarısı olarak üç defa zikredilmiştir. ز . ذ . ظ . ط mahreççe, sıfatça, sesçe kardeş oldukları için herbirisi ikişer defa, ل ve ا ile beraber ikisi لا suretinde ittihad ettikleri ve لا ا suretinde hissesi ل ın yarısıdır; onun için ل kırk iki defa, ا onun yarısı olarak yirmi bir defa zikredilmiştir. ء . ه ile mahreççe kardeş oldukları için ء **(Haşiye-2)** on üç, ه bir derece daha hafif olduğu için on dört defa . ق

ك . ف kardeş oldukları için, ق ın bir noktası fazla olduğu için ق on, ف dokuz, ك dokuz, ب dokuz, ت on iki — ت nin derecesi üç olduğu için on iki— defa zikredilmiştir. ر . ل ’ın kardeşidir; fakat ebced hesabıyla ر iki yüz, ل otuzdur. Altı derece yukarı çıktığı için altı derece aşağı düşmüştür. Hem ر telâffuzca tekerrür ettiğinden sakil olup yalnız altı defa zikredilmiştir. خ . ح ض . ث . sıkletleri ve bazı cihât-ı münasebat için birer defa zikredilmiştir. و . ح dan ve ء ’den daha hafif ve ى den ve ا ’ten daha sakil olduğu için on yedi defa, sakil ء ’den dört derece yukarı, hafif ا ’ten dört derece aşağı zikredilmiştir.

İşte şu hurufun bu zikrinde harikulâde bu vaziyet-i muntazama ile ve o münasebet-i hafiye ile ve o güzel intizam ve o dakik ve ince nazım ve insicam ile iki kere iki dört eder derecede gösterir ki, beşer fikrinin haddi değil ki şunu yapabilsin. Tesadüf ise, muhaldir ki ona karışsın. İşte şu vaziyet-i huruftaki intizam-ı acip ve nizam-ı garip, selâset ve fesahat-i lâfziyeye medar olduğu gibi, daha gizli çok hikmetleri bulunabilir. Madem hurufatında böyle intizam gözetilmiş. Elbette kelimelerinde, cümlelerinde, mânâlarında öyle esrarlı bir intizam, öyle envarlı bir insicam gözetilmiş ki, göz görse “Maşaallah,” akıl anlasa “Bârekâllah” diyecek.

Haşiye-1: Tenvin dahi nun’dur.

Haşiye-2: Hemze, melfuze ve gayr-ı melfuze yirmi beştir ve hemze’nin sakin kardeşi elif’ten üç derece yukarıdır. Zira hareke

üçtür.

1.) Sonra Allah, bu kederin ardından size bir emniyet, bir uyku verdi de, içinizden bir topluluğu o uyku sarıverdi. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:154)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

5.Nokta: Beyanındaki beraattir

Beşinci Nokta

Beyanındaki beraattir; yani, tefevvuk ve metanet ve haşmettir. Nasıl ki nazmında cezalet, lâfzında fesahat, mânâsında belâğat, üslûbunda bedâat var. Beyanında dahi faik bir beraat vardır. Evet, tergib ve terhib, medih ve zem, ispat ve irşad, ifham ve ifhâm gibi bütün aksâm-ı kelâmiyede ve tabakat-ı hitabiyede beyânât-ı Kur'âniye en yüksek mertebededir.

- Makam-ı Tergib-Terhib-Medh-Zemm-Zecir
- Makam-ı İsbat ve İrşad
- Makam-ı İfham ve İlzam (1.Misal)
- Makam-ı İfham ve İlzam (2.Misal)
- Makam-ı İfham ve Ta'lim

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

Makam-ı Tergib-Terhib-Medh-Zemm-Zecir

Meselâ: **Makam-ı tergib ve teşvik**te hadsiz misallerinden, meselâ Sûre-i [1] هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ de beyanatı, **(Haşiye-1)** âb-ı kevser gibi hoş, selsebil çeşmesi gibi selâsetle akar, Cennet meyveleri gibi tatlı, huri libası gibi güzeldir.

Makam-ı terhib ve tehditte pek çok misallerinden, meselâ [2] هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ sûresinin başında, beyanat-ı Kur'âniye ehl-i dalâletin simahında kaynayan rasas gibi, dimağında yakan ateş gibi, damağında yanan zakkum gibi, yüzünde saldıran Cehennem gibi, midesinde acı, dikenli darî gibi tesir eder. Evet, bir zâtın tehdidini gösteren Cehennem gibi bir azap memuru, öfkesinden ve gayzından parçalanmak vaziyetini alması ve [3] تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ söylemesi, söyletmesi, o zâtın terhibi ne derece dehşetli olduğunu gösterir.

Makam-ı medhin binler misallerinden, başında Elhamdü lillâh olan beş sûrede beyanat-ı Kur'âniye güneş gibi parlak,**(Haşiye-2)** yıldız gibi ziynetli, semâvât ve zemin gibi haşmetli, melekler gibi sevimli, dünyada yavrulara rahmet gibi şefkatli, âhirette Cennet gibi güzeldir.

Makam-ı zem ve zecirde binler misallerinden, meselâ

[4] اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا

âyetinde zemmi altı derece zemmeder, gıybetten altı derece şiddetle zecreder. Şöyle ki: Malûmdur, âyetin başındaki hemze, sormak, “âyâ” mânâsındadır. O sormak mânâsı, su gibi, âyetin bütün kelimelerine girer.

İşte, **birinci hemze ile der:** Âyâ, sual ve cevap mahalli olan aklınız yok mu ki, bu derece çirkin birşeyi anlamıyor?

İkincisi: يُحِبُّ lâfzıyla der: Âyâ, sevmek, nefret etmek mahalli olan kalbiniz bozulmuş mu ki, en menfur bir işi sever?

Üçüncüsü: اَحَدُكُمْ kelimesiyle der: Cemaatten hayatını alan hayat-ı içtimaiye ve medeniyetiniz ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?

Dördüncüsü: اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ kelâmıyla der: İnsaniyetiniz ne olmuş ki, böyle canavarcasına arkadaşını dişle parçalamayı yapıyorsunuz?

Beşincisi: اَخِيهِ kelimesiyle der: Hiç rikkat-i cinsiyeniz, hiç sıla-i rahminiz yok mu ki, böyle çok cihetlerle kardeşiniz olan bir mazlumun şahs-ı mânevîsini insafsızca dişliyorsunuz? Hiç aklınız yok mu ki, kendi âzânızı kendi dişinizle divane gibi ısırıyorsunuz?

Altıncısı: مَيْتًا kelâmıyla der: Vicdanınız nerede? Fıtratınız bozulmuş mu ki, en muhterem bir halde bir kardeşine karşı, etini yemek gibi en müstekreh bir iş yapılıyor?

Demek, zem ve gıybet, aklen, kalben ve insaniyeten ve vicdanen ve fıtraten ve asabiyeten ve milliyeten mezmumdur. İşte, bak, nasıl ki şu âyet îcazkârâne altı mertebe zemmi zemmetmekle, i’câzkârâne altı derece o cürümden zecreder.

Haşiye-1: Şu üslûb-u beyan, o sûrenin meâlinin libasını giymiş.

Haşiye-2: Şu tabiratta o surelerdeki bahislere işaret var.

1.)İnsan üzerinden öyle bir devir geçti ki…? (İnsan Sûresi, 76:1)
2.)Dehşeti herşeyi kaplayan kıyametin haberi sana geldi mi? (Gaşiye Sûresi, 88:1)
3.)Neredeyse öfkeden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:8)
4.)Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

Makam-ı İsbat ve İrşad

Makam-ı ispatta binler misallerinden, meselâ

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

de, haşri ispat ve istib'âdı izale için öyle bir tarzda beyan eder ki, fevkinde ispat olamaz. Şöyle ki:

Onuncu Sözün Dokuzuncu Hakikatinde, Yirmi İkinci Sözün Altıncı Lem'asında ispat ve izah edildiği gibi, her bahar mevsiminde, ihyâ-yı arz keyfiyetinde, üç yüz bin tarzda haşrin nümunelerini nihayet derecede girift, birbirine karıştırdığı halde nihayet derecede intizam ve temyizle nazar-ı beşere gösteriyor ki, bunları böyle yapan Zâta, haşir ve kıyamet ağır olamaz, der. Hem zeminin sahifesinde yüz binler envâı beraber, birbiri içinde, kalem-i kudretiyle hatasız, kusursuz yazmak birtek Vâhid-i Ehadin sikkesi olduğundan, şu âyetle güneş gibi vahdâniyeti ispat etmekle beraber, güneşin tulû ve gurubu gibi kolay ve kat'î, kıyamet ve haşri gösterir. İşte, كَيْفَ lâfzındaki keyfiyet noktasında şu hakikati gösterdiği gibi, çok

sûrelerde tafsille zikreder. Meselâ, Sûre-i [2] قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ de öyle parlak ve güzel ve şirin ve yüksek bir beyanla haşri ispat eder ki, baharın gelmesi gibi kat'î bir surette kanaat verir.

İşte, bak: Kâfirlerin, çürümüş kemiklerin dirilmesini inkâr ederek *"Bu aciptir, olamaz"* demelerine cevaben

[3] اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَالَهَا مِنْ فُرُوجٍ

ilâ âhir, [4] كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ 'a kadar ferman ediyor. Beyanı su gibi akıyor, yıldızlar gibi parlıyor. Kalbe hurma gibi hem lezzet, hem zevk veriyor, hem rızık oluyor.

Hem **makam-ı ispatın** en latîf misallerinden, [5] يٰسٓ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ der. Yani, *"Hikmetli Kur'ân'a kasem ederim, sen resullerdensin."* Şu kasem işaret eder ki, risaletin hücceti o derece yakinî ve haktır ki, hakkaniyette makam-ı tâzim ve hürmete çıkmış ki onunla kasem ediliyor. İşte şu işaretle der: "Sen resulsün. Çünkü senin elinde Kur'ân var. Kur'ân ise haktır ve Hakkın kelâmıdır. Çünkü içinde hakikî hikmet, üstünde sikke-i i'câz var."

Hem makam-ı ispatın îcazlı ve i'câzlı misallerinden, şu:

[6] قَالَ مَنْ يُحْيِى الْعِظَامَ وَهِىَ رَمِيمٌ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَأَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

Yani, *"İnsan der: Çürümüş kemikleri kim diriltecek? Sen de: Kim onları bidayeten inşa edip hayat vermişse O diriltecek."* Onuncu Sözün Dokuzuncu Hakikatinin üçüncü temsilinde tasvir edildiği gibi,

bir zat, göz önünde, bir günde yeniden büyük bir orduyu teşkil ettiği halde, biri dese, “Şu zat, efradı istirahat için dağılmış olan bir taburu bir boru ile toplar, tabur nizamı altına getirebilir.” Sen, ey insan, desen, “İnanmam”; ne kadar divanece bir inkâr olduğunu bilirsin. Aynen onun gibi, hiçten, yeniden, ordu-misal bütün hayvânat ve sair zîhayatın tabur-misal cesetlerini kemâl-i intizamla ve mizan-ı hikmetle o bedenlerin zerrâtını ve letâifini emr-i künfeyekün ile kaydedip yerleştiren ve her karnda, hattâ her baharda rû-yi zeminde yüz binler ordu-misal zevilhayat envâlarını, taifelerini icad eden bir Zât-ı Kadîr-i Alîm, tabur-misal bir cesedin nizamı altına girmekle birbiriyle tanışmış zerrât-ı esasiye ve ecza-yı asliyeyi bir sayha ile, sur-u İsrâfil’in borusuyla nasıl toplayabilir, istib’âd suretinde denilir mi? Denilse, eblehçesine bir divaneliktir.

Makam-ı irşadda beyanat-ı Kur’âniye o derece müessir ve rakiktir ve o derece mûnis ve şefiktir ki, şevk ile ruhu, zevk ile kalbi, aklı merakla ve gözü yaşla doldurur. Binler misallerinden yalnız şu

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِىَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً [7]

ilâ âhir. Yirminci Sözün Birinci Makamında, üçüncü âyet mebhasinde ispat ve izah edildiği gibi, Benî İsrail’e der: “Mûsâ Aleyhisselâmın asâsı gibi bir mu’cizesine karşı sert taş, on iki gözünden çeşme gibi yaş akıttığı halde, size ne olmuş ki, Mûsâ Aleyhisselâmın bütün mu’cizâtına karşı lâkayt kalıp gözünüz kuru, yaşsız, kalbiniz katı, ateşsiz duruyor?” O Sözde şu mânâ-yı irşadî izah edildiği için, oraya havale ederek burada kısa kesiyorum.

1.) Şimdi bak Allah’ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kadirdir. (Rum Sûresi, 30:50)
2.) Kàf. Şerefi pek yüce olan Kur’ân’a yemin olsun. (Kaf Sûresi, 50:1)
3.) Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl bina edip süsledik ki, hiçbir gediği (kusuru) yoktur. (Kàf Sûresi, 50:6-11)
4.) “(Hayata yeniden) çıkış da işte böyledir. (Kàf Sûresi, 50:11)
5.) Yâsin Sûresi, 36:1-3
6.) Yâsin Sûresi, 36:78-79
7.) Sonra, bütün bunların ardından, kalbiniz yine katılaştı. Sanki taş kesildi, hattâ taştan da katılaştı. (Bakara Sûresi, 2:74)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

Makam-ı İfham ve İlzam (1.Misal)

Makam-ı ifham ve ilzamda binler misallerinden yalnız şu iki misale bak.

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْناَ عَلٰى عَبْدِناَ فَاْتوُا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yani, *“Eğer bir şüpheniz varsa, size yardım edecek, şehadet edecek bütün büyüklerinizi ve taraftarlarınızı çağırınız, birtek sûresine bir nazire yapınız.”* İşârâtü’l-İ’câz’da izah ve ispat edildiği için, burada yalnız icmâline işaret ederiz. Şöyle ki:

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan diyor:

Ey ins ve cin! Eğer Kur’ân kelâm-ı İlâhî olduğunda şüpheniz varsa, bir beşer kelâmı olduğunu tevehhüm ediyorsanız, haydi, işte meydan, geliniz! Siz dahi ona Muhammedü’l-Emin dediğiniz zat gibi okumak yazmak bilmez, kıraat ve kitabet görmemiş bir ümmîden bu Kur’ân gibi bir kitap getiriniz, yaptırınız.

Bunu yapamazsanız, haydi, ümmî olmasın, en meşhur bir edip, bir âlim olsun.

Bunu da yapamazsanız, haydi, birtek olmasın, bütün büleganız, hutebânız, belki bütün geçmiş beliğlerin güzel eserlerini ve bütün

gelecek ediplerin yardımlarını ve ilâhlarınızın himmetlerini beraber alınız, bütün kuvvetinizle çalışınız, şu Kur'ân'a bir nazire yapınız.

Bunu da yapamazsanız, haydi, kabil-i taklit olmayan hakaik-i Kur'âniyeden ve mânevî çok mu'cizâtından kat'-ı nazar, yalnız nazmındaki belâğatine nazire olarak bir eser yapınız.

فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ [2] ilzamıyla der: Haydi, sizden mânânın doğruluğunu istemiyorum. Müftereyat ve yalanlar ve bâtıl hikâyeler olsun.

Bunu da yapamıyorsunuz. Haydi, bütün Kur'ân kadar olmasın, yalnız بِعَشْرِ سُوَرٍ on sûresine nazire getiriniz.

Bunu da yapamıyorsunuz. Haydi, birtek sûresine nazire getiriniz.

Bu da çoktur. Haydi, kısa bir sûresine bir nazire ibraz ediniz.

Hattâ, madem bunu da yapmazsanız ve yapamazsınız. Hem bu kadar muhtaç olduğunuz halde—çünkü haysiyet ve namusunuz, izzet ve dininiz, asabiyet ve şerefiniz, can ve malınız, dünya ve âhiretiniz buna nazire getirmekle kurtulabilir. Yoksa dünyada haysiyetsiz, namussuz, dinsiz, şerefsiz, zillet içinde, can ve malınız helâkette mahvolup ve âhirette [3] فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ işaretiyle, Cehennemde haps-i ebedî ile mahkûm ve sanemlerinizle beraber ateşe odunluk edeceksiniz.

Hem madem sekiz mertebe aczinizi anladınız. Elbette sekiz defa, Kur'ân dahi mu'cize olduğunu bilmekliğiniz gerektir. Ya imana geliniz veyahut susunuz, Cehenneme gidiniz!

İşte, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın makam-ı ifhamdaki ilzamına bak ve de: لَيْسَ بَعْدَ بَيَانِ الْقُرْآنِ بَيَانٌ Evet, *"Beyan-ı Kur'ân'dan sonra beyan olamaz"* ve hacet kalmaz.

1.)Bakara Sûresi, 2:23

2.)Hud Sûresi, 11:13
3.)Yakıtı insanlar ve taşlar olan Cehennem ateşinden sakının. (Bakara Sûresi, 2:24)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

Makam-ı İfham ve İlzam (2.Misal)

İkinci misal:

فَذَكِّرْ فَمَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلاَ مَجْنُونٍ .. أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ .. قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ .. أَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلاَمُهُمْ بِهٰذَا اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ .. اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لاَ يُؤْمِنُونَ .. فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ .. اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ اَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ .. اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضَ بَلْ لاَيُوقِنُونَ .. اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ .. اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ

يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ .. اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ .. اَمْ تَسْئَلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ .. اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ .. اَمْ يُرِيدُونَ كَيْداً فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ .. اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللهِ سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

İşte, şu âyâtın binler hakikatlerinden yalnız beyan-ı ifhâmiyeye misal için bir hakikatini beyan ederiz. Şöyle ki: اَمْ ، اَمْ lâfzıyla on beş tabaka istifham-ı inkârî-i taaccübî ile ehl-i dalâletin bütün aksâmını susturur ve şübehâtın bütün menşelerini kapatır. Ehl-i dalâlet için, içine girip saklanacak şeytanî bir delik bırakmıyor, kapatıyor. Altına girip gizlenecek bir perde-i dalâlet bırakmıyor, yırtıyor. Yalanlarından hiçbir yalanı bırakmıyor, başını eziyor. Herbir fıkrada, bir taifenin hülâsa-i fikr-i küfrîlerini ya bir kısa tabirle iptal eder, ya butlanı zahir olduğundan sükûtla butlanını bedâhete havale eder, veya başka âyetlerde tafsilen reddedildiği için burada mücmelen işaret eder.

Meselâ, birinci fıkra [2] وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ âyetine işaret eder. On beşinci fıkra ise [3] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا âyetine remzeder. Daha sair fıkraları buna kıyas et. Şöyle ki:

Başta diyor: Ahkâm-ı İlâhiyeyi tebliğ et. Sen kâhin değilsin. Zira kâhinin sözleri karışık ve tahminîdir; seninki hak ve yakinîdir. Mecnun olamazsın; düşmanın dahi senin kemâl-i aklına şehadet eder.

(4) أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ Âyâ, acaba muhakemesiz, âmi kâfirler gibi, sana şair mi diyorlar? Senin helâketini mi bekliyorlar? Sen de: “Bekleyiniz, ben de bekliyorum.” Senin parlak, büyük hakikatlerin şiirin hayalâtından münezzeh ve tezyinatından müstağnidir.

(5) أَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلاَمُهُمْ بِهٰذَا Yahut, acaba akıllarına güvenen akılsız feylesoflar gibi, “Aklımız bize yeter” deyip sana ittibâdan istinkâf mı ederler? Halbuki, akıl ise sana ittibâı emreder. Çünkü bütün dediğin makuldür. Fakat akıl kendi başıyla ona yetişemez.

(6) اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ Yahut inkârlarına sebep, tâğı zalimler gibi, Hakka serfuru etmemeleri midir? Halbuki, mütecebbir zalimlerin rüesaları olan Firavunların, Nemrudların akıbetleri malûmdur.

(7) اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لاَ يُؤْمِنُونَ Veyahut yalancı, vicdansız münafıklar gibi, “Kur’ân senin sözlerindir” diye seni itham mı ediyorlar? Halbuki, tâ şimdiye kadar Muhammedü’l-Emin diyerek, içlerinde seni en doğru sözlü biliyorlardı. Demek onların imana niyetleri yoktur. Yoksa Kur’ân’ın âsâr-ı beşeriye içinde bir nazirini bulsunlar.

(8) اَم خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ Veyahut, kâinatı abes ve gayesiz itikad eden felâsife-i abesiyyun gibi, kendilerini başıboş, hikmetsiz, gayesiz, vazifesiz, hâlıksız mı zannediyorlar? Acaba gözleri kör olmuş, görmüyorlar mı ki, kâinat baştan aşağıya kadar hikmetlerle müzeyyen ve gayelerle müsmirdir ve mevcudat, zerrelerden güneşlere kadar vazifelerle muvazzaftır ve evâmir-i İlâhiyeye musahharlardır.

(9) اَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ Veyahut, firavunlaşmış maddiyyun gibi, “kendi kendine oluyorlar, kendi kendini besliyorlar,

kendilerine lâzım olan herşeyi yaratıyorlar” mı tahayyül ediyorlar ki, imandan, ubûdiyetten istinkâf ederler? Demek kendilerini birer hâlık zannederler. Halbuki, birtek şeyin hâlıkı, herbir şeyin hâlıkı olmak lâzım gelir. Demek kibir ve gururları onları nihayet derecede ahmaklaştırmış ki, bir sineğe, bir mikroba karşı mağlûp bir âciz-i mutlakı, bir kadîr-i mutlak zannederler. Madem bu derece akıldan, insaniyetten sukut etmişler. Hayvandan, belki cemâdattan daha aşağıdırlar. Öyle ise bunların inkârlarından müteessir olma. Bunları dahi bir nevi muzır hayvan ve pis maddeler sırasına say. Bakma, ehemmiyet verme.

(10) اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بَلْ لاَيُوقِنُونَ Veyahut, Hâlıkı inkâr eden fikirsiz, sersem muattıla gibi, Allah’ı inkâr mı ediyorlar ki Kur’ân’ı dinlemiyorlar? Öyle ise, semâvât ve arzın vücutlarını inkâr etsinler; veyahut “Biz halk ettik” desinler, bütün bütün aklın zıvanasından çıkıp divaneliğin hezeyanına girsinler. Çünkü, semâda yıldızları kadar, zeminde çiçekleri kadar berâhin-i tevhid görünüyor, okunuyor. Demek yakîne ve hakka niyetleri yoktur. Yoksa bir harf kâtipsiz olmaz bildikleri halde, nasıl bir harfinde bir kitap yazılan şu kâinat kitabını kâtipsiz zannediyorlar?

(11) اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ Veyahut, Cenâb-ı Hakkın ihtiyarını nefyeden bir kısım hükemâ-yı dâlle gibi ve Berahime gibi, asl-ı nübüvveti mi inkâr ediyorlar, sana iman getirmiyorlar? Öyle ise, bütün mevcudatta görünen ve ihtiyar ve iradeyi gösteren bütün âsâr-ı hikmeti ve gayâtı ve intizâmâtı ve semerâtı ve âsâr-ı rahmet ve inâyâtı ve bütün enbiyanın bütün mu’cizatlarını inkâr etsinler. Veya “Mahlûkata verilen ihsânâtın hazineleri yanımızda ve elimizdedir” desinler, kabil-i hitap olmadıklarını göstersinler. Sen de onların inkârından müteellim olma; “Allah’ın akılsız hayvanları çoktur” de.

(12) اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ Veyahut, aklı hâkim yapan mütehakkim Mutezile gibi, kendilerini Hâlıkın işlerine rakîb ve

müfettiş tahayyül edip Hâlık-ı Zülcelâli mes’ul tutmak mı istiyorlar? Sakın fütur getirme. Öyle hodbinlerin inkârlarından birşey çıkmaz. Sen de aldırma.

اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿13﴾ Veyahut, cin ve şeytana uyup kehanetfuruşlar, ispritizmacılar gibi, âlem-i gayba başka bir yol mu bulunmuş zannederler? Öyle ise, şeytanlarına kapanan semâvâta, onunla çıkılacak bir merdivenleri mi var tahayyül ediyorlar ki, senin semâvî haberlerini tekzip ederler? Böyle şarlatanların inkârları, hiç hükmündedir.

اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿14﴾ Veyahut, ukul-ü aşere ve erbâbü’l-envâ namıyla şerikleri itikad eden müşrik felâsife gibi ve yıldızlara ve melâikelere bir nevi ulûhiyet isnad eden Sâbiiyyun gibi, Cenâb-ı Hakka veled nisbet eden mülhid ve dâllinler gibi, Zât-ı Ehad ve Samedin vücub-u vücuduna, vahdetine, samediyetine, istiğna-yı mutlakına zıt olan veledi nisbet ve melâikenin ubûdiyetine ve ismetine ve cinsiyetine münafi olan ünûseti isnad mı ederler? Kendilerine şefaatçi mi zannederler ki, sana tâbi olmuyorlar? İnsan gibi mümkin, fâni, bekà-yı nev’ine muhtaç ve cismanî ve mütecezzî, tekessüre kabil ve âciz, dünyaperest, yardımcı bir vârise muhtaç ve müştak mahlûklar için vasıta-i tekessür ve teâvün ve rabıta-i hayat ve bekà olan tenasül, elbette ve elbette vücudu vacip ve daim, bekàsı ezelî ve ebedî, zâtı cismâniyetten mücerred ve muallâ ve mahiyeti, tecezzî ve tekessürden münezzeh ve müberrâ ve kudreti aczden mukaddes ve bîhemtâ olan Zât-ı Zülcelâle evlât isnad etmek; hem o âciz, mümkin, miskin insanlar dahi beğenmedikleri ve izzet-i mağrurânesine yakıştıramadıkları bir nevi evlât, yani hadsiz kızları isnad etmek öyle bir safsatadır ve öyle bir divanelik hezeyanıdır ki, o fikirde olan heriflerin tekzipleri, inkârları hiçtir. Aldırmamalısın. Herbir sersemin safsatasına, her divanenin hezeyanına kulak verilmez.

اَمْ تَسْئَلَهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ [15] Veyahut, hırsa, hıssete alışmış tâği, bâği dünyaperestler gibi, senin tekâlifini ağır mı buluyorlar ki senden kaçıyorlar? Ve bilmiyorlar mı ki, sen ecrini, ücretini yalnız Allah'tan istiyorsun? Ve onlara Cenâb-ı Hak tarafından verilen maldan hem bereket, hem fakirlerin haset ve beddualarından kurtulmak için, ya ondan veya kırktan birisini kendi fakirlerine vermek ağır birşey midir ki, emr-i zekâtı ağır görüp İslâmiyetten çekiniyorlar? Bunların tekzipleri ehemmiyetsiz olmakla beraber, hakları tokattır, cevap vermek değil!

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ [16] Veyahut, gayb-âşinâlık dâvâ eden Budeîler gibi ve umur-u gaybiyeye dair tahminlerini yakîn tahayyül eden akılfuruşlar gibi, senin gaybî haberlerini beğenmiyorlar mı? Gaybî kitapları mı var ki senin gaybî kitabını kabul etmiyorlar? Öyle ise, vahye mazhar resullerden başka kimseye açılmayan ve kendi başıyla ona girmeye kimsenin haddi olmayan âlem-i gayb kendi yanlarında hazır, açık tahayyül edip ondan malûmat alarak yazıyorlar hülyasında bulunuyorlar. Böyle haddinden hadsiz tecavüz etmiş mağrur hodfuruşların tekzipleri sana fütur vermesin. Zira az bir zamanda senin hakikatlerin onların hülyalarını zir ü zeber edecek.

اَمْ يُرِيدُونَ كَيْداً فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ [17] Veyahut, fıtratları bozulmuş, vicdanları çürümüş şarlatan münafıklar, dessas zındıklar gibi, ellerine geçmeyen hidayetten halkları aldatıp çevirmek, hile edip döndürmek mi istiyorlar ki, sana karşı kâh kâhin, kâh mecnun, kâh sâhir deyip, kendileri dahi inanmadıkları halde başkalarını inandırmak mı istiyorlar? Böyle hilebaz şarlatanları insan sayıp desiselerinden, inkârlarından müteessir olarak fütur getirme. Belki daha ziyade gayret et. Çünkü onlar kendi nefislerine hile ederler, kendilerine zarar

ederler. Ve onların fenalıkta muvaffakiyetleri muvakkattir ve istidraçtır, bir mekr-i İlâhîdir.

اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللهِ سُبْحَانَ اللهِ [18] عَمَّا يُشْرِكُونَ Veyahut, hâlık-ı hayır ve hâlık-ı şer namıyla ayrı ayrı iki ilâh tevehhüm eden Mecusîler gibi ve ayrı ayrı esbaba bir nevi ulûhiyet veren ve onları kendilerine birer nokta-i istinad tahayyül eden esbabperestler, sanemperestler gibi, başka ilâhlara dayanıp sana muâraza mı ederler? Senden istiğna mı ediyorlar? Demek [3] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا hükmünce, şu bütün kâinatta gündüz gibi görünen bu intizam-ı ekmeli, bu insicam-ı ecmeli, kör olup görmüyorlar. Halbuki bir köyde iki müdür, bir şehirde iki vali, bir memlekette iki padişah bulunsa, intizam zir ü zeber olur ve insicam herc ü merce düşer. Halbuki, sinek kanadından, tâ semâvât kandillerine kadar, o derece ince bir intizam gözetilmiş ki, sinek kanadı kadar şirke yer bırakılmamış. Madem bunlar bu derece hilâf-ı akıl ve hikmet ve münâfi-i his ve bedâhet hareket ediyorlar; onların tekzipleri seni tezkirden vazgeçirmesin.

İşte, silsile-i hakaik olan şu âyâtın yüzer cevherlerinden, yalnız ifham ve ilzama dair birtek cevher-i beyanîsini icmâlen beyan ettik. Eğer iktidarım olsaydı, birkaç cevherlerini daha gösterseydim, “Şu âyetler tek başıyla bir mu’cizedir” sen dahi diyecektin.

1.)Sen öğüt vermeye devam et. Rabbinin sana verdiği peygamberlik nimeti hakkı için, sen ne bir kâhinsin, ne de bir mecnun.

Yoksa onlar “O bir şâirdir, biz onun başına gelecek felâketi bekliyoruz” mu diyorlar?

Sen “Bekleyedurun,” de. “Ben de sizinle beraber bekliyorum.”

Onlar akıllarını kullanarak mı bunu söylüyorlar, yoksa onlar sırf bir azgınlar gürûhu mudur?

Yahut Kur’ân’ı kendisi mi uydurdu diyorlar? Doğrusu onların îmân etmeye niyetleri yoktur.

Eğer doğru söylüyorlarsa, Kur’ân’ın benzeri bir söz getirsinler.

Yoksa onlar bir yaratıcı olmaksızın mı yaratıldılar? Veya kendi kendilerini mi yaratıyorlar?

Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattı? Doğru onların düşünüp îmân etmeye niyetleri yoktur.

Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mı? Veya kâinatın tedbir ve idaresini onlar mı ele geçirdi?

Yoksa göklere çıkıp da gök ehlinin haberlerini dinlemek için bir merdivenleri mi var? Öyle ise dinleyicileri, işittiklerine dair açık bir delil getirsin.

Yoksa kız çocukları Onun, erkek çocuklar da sizin mi?

Yoksa sen onlardan bir ücret istedin de onlar ağır bir borç altına mı girdiler?

Yoksa gaybın ilmi onların yanında da oradan mı alıp yazıyorlar?

Yoksa sana bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Fakat o kâfirler tuzağa düşecek olanların tâ kendileridir.

Yoksa onların Allah'tan başka bir ilâhı mı var? Allah onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir. (Tûr Sûresi, 52:29-43)

2.) Biz ona şiir öğretmedik. Bu ona yakışmaz da. (Yâsin Sûresi, 36:69)
3.) Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
4.) Yoksa onlar "O bir şâirdir, biz onun başına gelecek felâketi bekliyoruz" mu diyorlar? (Tûr Sûresi, 52:30)
5.) Yoksa bunu onlara akılları mı söylüyor? (Tûr Sûresi, 52:32)
6.) Yoksa onlar sırf bir azgınlar gürûhu mudur? (Tûr Sûresi, 52:32)
7.) Yahut Kur'ân'ı kendisi mi uydurdu diyorlar? Doğrusu onların iman etmeye niyetleri yoktur. (Tûr Sûresi, 52:33)
8.) Yoksa onlar bir yaratıcı olmaksızın mı yaratıldılar? (Tûr Sûresi, 52:35)
9.) Veya kendi kendilerini mi yaratıyorlar? (Tûr Sûresi, 52:35)
10.) Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattı? Doğrusu onların düşünüp iman etmeye niyetleri yoktur. (Tûr Sûresi, 52:36)
11.) Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mı? (Tûr Sûresi, 52:37)
12.) Veya kâinatın tedbir ve idaresini onlar mı ele geçirdi? (Tûr Sûresi, 52:37)
13.) Yoksa göklere çıkıp da gök ehlinin haberlerini dinlemek için bir merdivenleri mi var? Öyle ise dinleyicileri, işittiklerine dair açık bir delil getirsin. (Tûr Sûresi, 52:38)
14.) Yoksa kız çocukları Onun, erkek çocuklar da sizin mi? (Tûr Sûresi, 52:39)
15.) Yoksa sen onlardan bir ücret istedin de onlar ağır bir borç altına mı girdiler? (Tûr Sûresi, 52:40)
16.) Yoksa gaybın ilmi onların yanında da oradan mı alıp yazıyorlar? (Tûr Sûresi, 52:41)
17.) Yoksa sana bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Fakat o kâfirler tuzağa düşecek olanların tâ kendileridir. (Tûr Sûresi, 52:42)
18.) Yoksa onların Allah'tan başka bir ilâhı mı var? Allah onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir. (Tûr Sûresi, 52:43)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 1.Sua : 2.Suret : 5.Nokta

Makam-ı İfham ve Ta'lim

Amma ifham ve talimdeki beyanat-ı Kur’âniye o kadar harikadır, o derece letafetli ve selâsetlidir; en basit bir âmi, en derin bir hakikati onun beyanından kolayca tefehhüm eder. Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan çok hakaik-i gàmızayı, nazar-ı umumîyi okşayacak, hiss-i âmmeyi rencide etmeyecek, fikr-i avâmı taciz edip yormayacak bir surette, basitâne ve zahirâne söylüyor, ders veriyor. Nasıl bir çocukla konuşulsa, çocukça tabirat istimal edilir. Öyle de, [1] تَنَزُّلاتٌ اِلٰهِيَّةٌ اِلٰى عُقُولِ الْبَشَرِ denilen mütekellim üslûbunda muhatabın derecesine sözüyle nüzul edip öyle konuşan esâlib-i Kur’âniye, en mütebahhir hükemanın fikirleriyle yetişemediği hakaik-i gàmıza-ı İlâhiye ve esrar-ı Rabbâniyeyi müteşabihat suretinde bir kısım teşbihat ve temsilâtla en ümmî bir âmiye ifham eder. Meselâ [2] اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى bir temsil ile, rububiyet-i İlâhiyeyi saltanat misalinde; ve âlemin tedbirinde mertebe-i rububiyetini, bir sultanın taht-ı saltanatında durup icra-yı hükûmet ettiği gibi bir misalde gösteriyor.

Evet, Kur’ân, bu kâinat Hâlık-ı Zülcelâlinin kelâmı olarak rububiyetinin mertebe-i âzamından çıkarak, umum mertebeler üstüne gelerek, o mertebelere çıkanları irşad ederek, yetmiş bin perdelerden geçerek, o perdelere bakıp tenvir ederek, fehim ve zekâca muhtelif binler tabaka muhataplara feyzini dağıtıp ve nurunu

neşrederek, kabiliyetçe ayrı ayrı asırlar, karnlar üzerinde yaşamış ve bu kadar mebzuliyetle mânâlarını ortaya saçmış olduğu halde, kemâl-i şebâbetinden, gençliğinden zerre kadar zayi etmeyerek, gayet taravette, nihayet letafette kalarak, gayet suhuletli bir tarzda, sehl-i mümteni bir surette, her âmiye anlayışlı ders verdiği gibi, aynı derste, aynı sözlerle, fehimleri muhtelif ve dereceleri mütebayin pek çok tabakalara dahi ders verip ikna eden, işbâ eden bir kitab-ı mu'ciznümânın hangi tarafına dikkat edilse, elbette bir lem'a-i i'câz görülebilir.

Elhasıl: Nasıl Elhamdü lillâh gibi bir lâfz-ı Kur'ânî okunduğu zaman, dağın kulağı olan mağarasını doldurduğu gibi, aynı lâfız, sineğin küçücük kulakçığına da tamamen yerleşir. Aynen öyle de, Kur'ân'ın mânâları, dağ gibi akılları işbâ ettiği gibi, sinek gibi küçücük, basit akılları dahi aynı sözlerle talim eder, tatmin eder. Zira Kur'ân bütün ins ve cinnin bütün tabakalarını imana davet eder. Hem umumuna imanın ulûmunu talim eder, ispat eder. Öyle ise, avâmın en ümmîsi, havassın en ehassına omuz omuza, diz dize verip beraber ders-i Kur'ânîyi dinleyip istifade edecekler. Demek Kur'ân-ı Kerîm öyle bir mâide-i semâviyedir ki, binler muhtelif tabakada olan efkâr ve ukul ve kulûb ve ervah, o sofradan gıdalarını buluyorlar, müştehiyâtını alıyorlar, arzuları yerine gelir. Hattâ pek çok kapıları kapalı kalıp istikbalde geleceklere bırakılmıştır.

Şu makama misal istersen, bütün Kur'ân baştan nihayete kadar bu makamın misalleridir. Evet, bütün müçtehidîn ve sıddıkîn ve hükema-i İslâmiye ve muhakkıkîn ve ulema-i usulü'l-fıkıh ve mütekellimîn ve evliya-i ârifîn ve aktâb-ı âşıkîn ve müdakkikîn-i ulema ve avâm-ı Müslimin gibi Kur'ân'ın tilmizleri ve dersini dinleyenleri müttefikan diyorlar ki, "Dersimizi güzelce anlıyoruz." Elhasıl, sair makamlar gibi, ifham ve talim makamında dahi Kur'ân'ın lemeât-ı i'câzı parlıyor.

1.)Cenâb-ı Hakkın kullarının anlayış seviyesine göre konuşması.
2.)O Rahmân ki, hükümranlığı Arşı kaplamıştır. (Tâhâ Sûresi, 20:5)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua

İkinci Şua

Kur'ân'ın câmiiyet-i harikulâdesidir. Şu Şuanın Beş Lem'ası var.

•1.Lema: Lafzındaki Câmiiyet
•2.Lema: Manasındaki Câmiiyet
•3.Lema: İlmindeki Câmiiyet
•4.Lema: Mebahisindeki Câmiiyet
•5.Lema: Üslûb ve îcazındaki Câmiiyet

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 1.Lema

Birinci Lema

Lâfzındaki câmiiyettir. Elbette, evvelki Sözlerde, hem bu Sözde zikrolunan âyetlerden, şu câmiiyet âşikâre görünüyor. Evet,

(1) ((لِكُلِّ اٰيَةٍ ظَهْرٌ وَبَطْنٌ وَحَدٌّ وَمُطَّلَعٌ وَلِكُلِّ شُجُونٌ وَغُصُونٌ وَفُنُونٌ

olan hadisin işaret ettiği gibi, elfâz-ı Kur'âniye öyle bir tarzda vaz edilmiş ki, herbir kelâmın, hattâ herbir kelimenin, hattâ herbir harfin, hattâ bazan bir sükûtun çok vücuhu bulunuyor, herbir muhatabına ayrı ayrı bir kapıdan hissesini verir.

Meselâ (2) وَالْجِبَالَ اَوْتَاداً yani *"Dağları zemininize kazık ve direk yaptım"* bir kelâmdır.

Bir âminin şu kelâmdan hissesi: Zahiren yere çakılmış kazıklar gibi görünen dağları görür, onlardaki menâfiini ve nimetlerini düşünür, Hâlıkına şükreder.

Bir şairin bu kelâmdan hissesi: Zemin, bir taban; ve kubbe-i semâ, üstünde konulmuş yeşil ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir muhteşem çadır; ufkî bir daire suretinde ve semânın etekleri başında görünen dağları, o çadırın kazıkları misalinde tahayyül eder, Sâni-i Zülcelâline hayretkârâne perestiş eder.

Hayme-nîşin bir edibin bu kelâmdan nasibi: Zeminin yüzünü bir çöl ve sahrâ, dağların silsilelerini pek kesretle ve çok muhtelif bedevî çadırları gibi, güya tabaka-i türabiye yüksek direkler üstünde atılmış,

o direklerin sivri başları o perde-i türabiyeyi yukarıya kaldırmış, birbirine bakar, pek çok muhtelif mahlûkatın meskeni olarak tasavvur eder. O büyük, azametli mahlûkları böyle yeryüzünde çadırlar misillü kolayca kuran ve koyan Fâtır-ı Zülcelâline karşı secde-i hayret eder.

Coğrafyacı bir edibin o kelâmdan kısmeti: Küre-i zemin, bahr-i muhit-i havaîde veya esirîde yüzen bir sefine; ve dağları, o sefinenin üstünde tesbit ve muvazene için çakılmış kazıklar ve direkler şeklinde tefekkür eder. O koca küre-i zemini muntazam bir gemi gibi yapıp, bizleri içine koyup aktâr-ı âlemde gezdiren Kadîr-i Zülkemâle karşı [3] سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ شَانَكَ der.

Medeniyet ve heyet-i içtimaiyenin mütehassıs bir hakîminin bu kelâmdan hissesi: Zemini bir hane; ve o hane hayatının direği, hayat-ı hayvaniye; ve hayat-ı hayvaniye direği, şerâit-i hayat olan su, hava ve topraktır. Su ve hava ve toprağın direği ve kazığı dağlardır. Zira dağlar suyun mahzeni, havanın tarağı (gazat-ı muzırrayı tersip edip havayı tasfiye eder) ve toprağın hâmisi (bataklıktan ve denizin istilâsından muhafaza eder) ve sair levâzımât-ı hayat-ı insaniyenin hazinesi olarak fehmeder. Şu koca dağları şu suretle hane-i hayatımız olan zemine direk yapan ve maişetimize hazinedar tayin eden Sâni-i Zü'l-Celâl ve'l-İkrâma, kemâl-i tazimle hamd ü senâ eder.

Hikmet-i tabiiyenin bir feylesofunun şu kelâmdan nasibi şudur ki: Küre-i zeminin karnında bazı inkılâbat ve imtizâcâtın neticesi olarak hasıl olan zelzele ve ihtizâzâtı, dağların zuhuruyla sükûnet bulduğunu ve medar ve mihverindeki istikrarına ve zelzelenin irticâcıyla medar-ı senevîsinden çıkmamasına sebep, dağların hurucu olduğunu ve zeminin hiddeti ve gazabı, dağların menâfiziyle teneffüs etmekle sükûnet ettiğini fehmeder, tamamen imana gelir, "Elhikmetü lillâh" der.

Meselâ [4] اَنَّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا daki رَتْقًا kelimesi, tetkikat-ı felsefe ile âlûde olmayan bir âlime, o kelime şöyle ifham eder ki: Semâ berrak, bulutsuz, zemin kuru ve hayatsız, tevellüde gayr-ı kabil bir halde iken semâyı yağmurla, zemini hazravatla fethedip, bir nevi izdivaç ve

telkih suretinde bütün zîhayatları o sudan halk etmek, öyle bir Kadîr-i Zülcelâlin işidir ki, rû-yi zemin Onun küçük bir bostanı ve semânın yüz örtüsü olan bulutlar Onun bostanında bir süngerdir anlar, azamet-i kudretine secde eder.

Ve muhakkik bir hakîme, o kelime şöyle ifham eder ki: Bidâyet-i hilkatte semâ ve arz şekilsiz birer küme ve menfaatsiz birer yaş hamur, veledsiz, mahlûkatsız, toplu birer madde iken, Fâtır-ı Hakîm onları fetih ve bast edip güzel bir şekil, menfaattar birer suret, ziynetli ve kesretli mahlûkata menşe etmiştir anlar, vüs'at-i hikmetine karşı hayran olur.

Yeni zamanın feylesofuna şu kelime şöyle ifham eder ki: Manzume-i şemsiyeyi teşkil eden küremiz, sair seyyareler, bidâyette güneşle mümteziç olarak, açılmamış bir hamur şeklinde iken, Kadîr-i Kayyûm o hamuru açıp, o seyyareleri birer birer yerlerine yerleştirerek, güneşi orada bırakıp zeminimizi buraya getirerek, zemine toprak sererek, semâ canibinden yağmur yağdırarak, güneşten ziya serptirerek dünyayı şenlendirip bizleri içine koymuştur anlar, başını tabiat bataklığından çıkarır, "Âmentü Billâhi'l-Vâhidi'l-Ehad" der.

Meselâ, (5) وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا daki lâm, hem kendi mânâsını, hem fî mânâsını, hem ilâ mânâsını ifade eder. İşte, لِمُسْتَقَرٍّ in lâm'ı, avâm o lâm'ı ilâ mânâsında görüp fehmeder ki, size nisbeten ışık verici, ısındırıcı, müteharrik bir lâmba olan güneş, elbette birgün seyri bitecek, mahall-i kararına yetişecek, size faidesi dokunmayacak bir suret alacaktır anlar. O da, Hâlık-ı Zülcelâlin güneşe bağladığı büyük nimetleri düşünerek, "Sübhânallah, Elhamdü lillâh" der.

Ve âlime dahi, o lâm'ı ilâ mânâsında gösterir. Fakat güneşi yalnız bir lâmba değil, belki bahar ve yaz destgâhında dokunan mensucat-ı Rabbâniyenin bir me-kiği, gece gündüz sahifelerinde yazılan mektubat-ı Samedâniyenin mürekkebi, nur bir hokkası suretinde tasavvur ederek, güneşin cereyan-ı surîsi, alâmet olduğu ve işaret ettiği intizâmât-ı âlemi düşündürerek Sâni-i Hakîmin

san’atına “Mâşaallah” ve hikmetine “Bârekâllah” diyerek secdeye kapanır.

Ve kozmoğrafyacı bir feylesofa, lâm’ı fî mânâsında şöyle ifham eder ki: Güneş, kendi merkezinde ve mihveri üzerinde zemberekvâri bir cereyanla manzumesini emr-i İlâhî ile tanzim edip tahrik eder. Şöyle bir saat-i kübrâyı halk edip tanzim eden Sâni-i Zülcelâline karşı kemâl-i hayret ve istihsanla “El-azametü lillâh ve’l-kudretü lillâh” der, felsefeyi atar, hikmet-i Kur’âniyeye girer.

Ve dikkatli bir hakîme, şu lâm’ı, hem illet mânâsında, hem zarfiyet mânâsında tutturup şöyle ifham eder ki: Sâni-i Hakîm, işlerine esbab-ı zahiriyeyi perde ettiğinden, cazibe-i umumiye namında bir kanun-u İlâhîsiyle, sapan taşları gibi, seyyareleri güneşle bağlamış; ve o cazibeyle muhtelif, fakat muntazam hareketle o seyyareleri daire-i hikmetinde döndürüyor; ve o cazibeyi tevlit için, güneşin kendi merkezinde hareketini zahirî bir sebep etmiş. Demek, لِمُسْتَقَرٍّ mânâsı, فِى مُسْتَقَرٍّ لَهَا لِاِسْتِقْرَارِ مَنْظُومَتِهَا yani, kendi müstekarrı içinde manzumesinin istikrarı ve nizamı için hareket ediyor. Çünkü, hareket harareti, hararet kuvveti, kuvvet cazibeyi zahiren tevlit eder gibi bir âdet-i İlâhiye, bir kanun-u Rabbânîdir. İşte, şu hakîm, böyle bir hikmeti Kur’ân’ın bir harfinden fehmettiği zaman, “Elhamdü lillâh, Kur’ân’dadır hak, hikmet; felsefeyi beş paraya saymam” der.

Ve şairâne bir fikir ve kalb sahibine, şu lâm’dan ve istikrar’dan şöyle bir mânâ fehmine gelir ki: Güneş nuranî bir ağaçtır, seyyareler onun müteharrik meyveleri. Ağaçların hilâfına olarak, güneş silkinir, tâ o meyveler düşmesin. Eğer silkinmezse düşüp dağılacaklar. Hem tahayyül edebilir ki, şems meczup bir serzâkirdir. Halka-i zikrin merkezinde cezbeli bir zikreder ve ettirir. Bir risalede şu mânâya dair şöyle demiştim:

Evet, güneş bir meyvedardır; silkinir, tâ düşmesin seyyar olan yemişleri.

Eğer sükûtuyla sükûnet eylese cezbe, kaçar, ağlar fezada muntazam meczupları.

Hem meselâ, [6] اَولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ da bir sükût var, bir ıtlak var. Neye zafer bulacaklarını tayin etmemiş, tâ herkes istediğini içinde bulabilsin. Sözü az söyler, tâ uzun olsun. Çünkü, bir kısım muhatabın maksadı ateşten kurtulmaktır. Bir kısmı yalnız Cenneti düşünür. Bir kısım, saadet-i ebediyeyi arzu eder. Bir kısım, yalnız rıza-i İlâhîyi rica eder. Bir kısım, rüyet-i İlâhiyeyi gaye-i emel bilir. Ve hâkezâ, bunun gibi pek çok yerlerde, Kur'ân sözü mutlak bırakır, tâ âmm olsun. Hazfeder, tâ çok mânâları ifade etsin. Kısa keser, tâ herkesin hissesi bulunsun. İşte, اَلْمُفْلِحُونَ der, neye felâh bulacaklarını tayin etmiyor. Güya o sükûtla der: "Ey Müslümanlar, müjde size! Ey müttakî, sen Cehennemden felâh bulursun. Ey salih, sen Cennete felâh bulursun. Ey ârif, sen rıza-i İlâhîye nail olursun. Ey âşık, sen rüyete mazhar olursun." Ve hâkezâ...

İşte, Kur'ân, câmiiyet-i lâfziye cihetiyle, kelâmdan, kelimeden, huruftan ve sükûttan, herbirisinin binler misallerinden yalnız nümune olarak birer misal getirdik. Âyeti ve kıssatı bunlara kıyas edersin.

Hem meselâ, [7] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ âyeti, o kadar vücuhu var ve o derece merâtibi var ki, bütün tabakat-ı evliya, bütün sülûklerinde ve mertebelerinde şu âyete ihtiyaçlarını görüp, ondan kendi mertebesine lâyık bir gıda-yı mânevî, bir taze mânâ almışlar. Çünkü Allah bir ism-i câmi' olduğundan, Esmâ-i Hüsnâ adedince tevhidler, içinde bulunur. [8] اَىْ لاَ رَزَّاقَ اِلاَّ هُوَ .. لاَ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ .. لاَ رَحْمٰنَ اِلاَّ هُوَ ve hâkezâ.

Hem meselâ, kasas-ı Kur'âniyeden kıssa-i Mûsâ Aleyhisselâm, adeta Asâ-yı Mûsâ Aleyhisselâm gibi, binler faideleri var. O kıssada, hem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı teskin ve tesellî, hem küffarı tehdit, hem münafıkları takbih, hem Yahudileri tevbih gibi çok makàsıdı, pek çok vücuhu vardır. Onun için sûrelerde tekrar

edilmiştir. Her yerde bütün maksatları ifade ile beraber, yalnız birisi maksud-u bizzat olur, diğerleri ona tâbi kalırlar.

Eğer desen: “Geçmiş misallerdeki bütün mânâları, nasıl bileceğiz ki Kur’ân onları irade etmiş ve işaret ediyor?”

Elcevap: Madem Kur’ân bir hutbe-i ezeliyedir. Hem muhtelif, tabaka tabaka olarak, asırlar üzerinde ve arkasında oturup dizilmiş bütün benî Âdeme hitap ediyor, ders veriyor. Elbette o muhtelif efhâma göre müteaddit mânâları derc edip irade edecektir ve iradesine emareleri vaz edecektir.

Evet, İşârâtü’l-İ’câz’da, şuradaki mânâlar misillü kelimât-ı Kur’âniyenin müteaddit mânâlarını ilm-i sarf ve nahvin kaideleriyle ve ilm-i beyan ve fenn-i maânînin düsturlarıyla, fenn-i belâğatin kanunlarıyla ispat edilmiştir. Bununla beraber, ulûm-u Arabiyece sahih ve usul-ü diniyece hak olmak şartıyla ve fenn-i maânîce makbul ve ilm-i beyanca münasip ve belâğatçe müstahsen olan bütün vücuh ve maânî, ehl-i içtihad ve ehl-i tefsir ve ehl-i usulü’d-din ve ehl-i usulü’l-fıkhın icmâıyla ve ihtilâflarının şehadetiyle, Kur’ân’ın mânâlarındandırlar. O mânâlara, derecelerine göre birer emare vaz etmiştir: ya lâfziyedir, ya mâneviyedir. O mâneviye ise, ya siyak veya sibak-ı kelâmdan veya başka âyetten birer emare, o mânâya işaret eder. Bir kısmı yirmi ve otuz ve kırk ve altmış, hattâ seksen cilt olarak muhakkikler tarafından yazılan yüz binler tefsirler, Kur’ân’ın câmiiyet ve harikiyet-i lâfziyesine kat’î bir burhan-ı bâhirdir. Her ne ise, biz şu Sözde herbir mânâya delâlet eden emareyi kanunuyla, kaidesiyle göstersek söz çok uzanır. Onun için kısa kesip kısmen İşârâtü’l-İ’câz’a havale ederiz.

1.)Her bir âyetin mânâ mertebeleri vardır; zâhirî (açık), bâtınî (açık ve görünür mânâsının içindeki, ehlinin anlayabileceği mânâ), haddi (kapsamı) ve muttala’ı (anlam çerçevesi) vardır. (Bu dört mânâ tabakasından her birinin de fürûatı (detayları), işaretleri, dalları ve ayrıntıları vardır. (bk. Ebû yâ’lâ, el-Müsned 9:287; et-Taberânî, el-Mu’cemü’l-evsat 1:236)
2.)Nebe’ Sûresi, 78:7
3.)Sen her türlü kusur ve noksandan münezzehsin. Ne yücedir Senin şânın.
4.)Gökler ve yer bitişik iken Biz onları birbirinden koparıp ayırdık. (Enbiyâ Sûresi, 21:30)
5.)Güneş de kendisine tayin edilmiş bir yere doğru akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
6.)İşte kurtuluşa erenler onlardır. (Bakara Sûresi, 2:5)
7.)Bil ki, Allah’tan başka ilâh yoktur. Günahın için istiğfar et. (Muhammed Sûresi,

47:19)

8.) Yani, Ondan başka Rezzâk yoktur. Ondan başka Hâlık yoktur. Ondan başka Rahmân yoktur.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 2.Lema

İkinci Lema

Mânâsındaki câmiiyet-i harikadır. Evet, Kur'ân, bütün müçtehidlerin me'hazlarını, bütün âriflerin mezaklarını, bütün vâsılların meşreplerini, bütün kâmillerin mesleklerini, bütün muhakkiklerin mezheplerini, mânâsının hazinesinden ihsan etmekle beraber, daima onlara rehber ve terakkiyatlarında her vakit onlara mürşid olup, o tükenmez hazinesinden onların yollarına neşr-i envar ettiği bütün onlarca musaddaktır ve müttefekun aleyhtir.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 3.Lema

Üçüncü Lema

İlmindeki câmiiyet-i harikadır. Evet, Kur’ân, şeriatin müteaddit ve çok ilimlerini, hakikatin mütenevvi ve kesretli ilimlerini, tarikatin muhtelif ve hadsiz ilimlerini, kendi ilminin denizinden akıttığı gibi, daire-i mümkinâtın hakikî hikmetini ve daire-i vücubun ulûm-u hakikiyesini ve daire-i âhiretin maarif-i gàmızasını, o denizinden muntazaman ve kesretle akıtıyor. Şu Lem’aya misal getirilse bir cilt yazmak lâzım gelir. Öyle ise, yalnız nümune olarak şu yirmi beş adet Sözleri gösteriyoruz. Evet, bütün yirmi beş adet Sözlerin doğru hakikatleri, Kur’ân’ın bahr-i ilminden ancak yirmi beş katredir. O Sözlerde kusur varsa, benim fehm-i kàsırıma aittir.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 4.Lema

4.Lema: Mebahisindeki Camiiyet

Dördüncü Lema

Mebâhisindeki câmiiyet-i harikadır. Evet, insan ve insanın vazifesi, kâinat ve Hâlık-ı Kâinatın, arz ve semâvâtın, dünya ve âhiretin, mazi ve müstakbelin, ezel ve ebedin mebâhis-i külliyelerini cem etmekle beraber, nutfeden halk etmek, tâ kabre girinceye kadar; yemek, yatmak âdâbından tut, tâ kaza ve kader mebhaslerine kadar; altı gün hilkat-i âlemden tut, tâ [1] وَالْمُرْسَلاَتِ، وَالذَّارِيَاتِ kasemleriyle işaret olunan rüzgârların esmesindeki vazifelerine kadar;

وَمَا تَشَاؤُنَ اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللهُ .. [2] يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

işârâtıyla, insanın kalbine ve iradesine müdahalesinden tut, tâ [3] وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ yani bütün semâvâtı bir kabzasında tutmasına kadar; [4] وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ zeminin çiçek ve üzüm ve hurmasından tut, tâ [5] اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهَا

ile ifade ettiği hakikat-i acibeye kadar; ve semânın ﴿6﴾ ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ وَهِىَ دُخَانٌ hâletindeki vaziyetinden tut, tâ duhanla inşikakına ve yıldızlarının düşüp hadsiz fezada dağılmasına kadar; ve dünyanın imtihan için açılmasından, tâ kapanmasına kadar; ve âhiretin birinci menzili olan kabirden, sonra berzahtan, haşirden, köprüden tut, tâ Cennete, tâ saadet-i ebediyeye kadar; mazi zamanının vukuatından, Hazret-i Âdem'in hilkat-i cesedinden, iki oğlunun kavgasından tâ tufana, tâ kavm-i Firavunun garkına, tâ ekser enbiyanın mühim hâdisâtına kadar; ve ﴿7﴾ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ işaret ettiği hadise-i ezeliyeden tut, tâ ﴿8﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ifade ettiği vakıa-i ebediyeye kadar bütün mebâhis-i esasiyeyi ve mühimmeyi öyle bir tarzda beyan eder ki, o beyan, bütün kâinatı bir saray gibi idare eden; ve dünyayı ve âhireti iki oda gibi açıp kapayan; ve zemin bir bahçe, ve semâ, misbahlarıyla süslendirilmiş bir dam gibi tasarruf eden; ve mazi ve müstakbel, bir gece ve gündüz gibi nazarına karşı hazır iki sahife hükmünde temâşâ eden; ve ezel ve ebed, dün ve bugün gibi silsile-i şuûnâtın iki tarafı birleşmiş, ittisal peydâ etmiş bir surette, bir zaman-ı hazır gibi onlara bakan bir Zât-ı Zülcelâle yakışır bir tarz-ı beyandır.

Nasıl bir usta, bina ettiği ve idare ettiği iki haneden bahseder, programını ve işlerinin liste ve fihristesini yapar. Kur'ân dahi, şu kâinatı yapan ve idare eden ve işlerinin listesini ve fihristesini, tabir caizse programını yazan, gösteren bir Zâtın beyanına yakışır bir tarzdadır. Hiçbir cihetle eser-i tasannu ve tekellüf görünmüyor. Hiçbir şaibe-i taklit veya başkasının hesabına ve onun yerinde kendini farz edip konuşmuş gibi bir hud'anın emaresi olmadığı gibi, bütün ciddiyetiyle, bütün safvetiyle, bütün hulûsuyla, sâfi, berrak, parlak beyanı, nasıl gündüzün ziyası "Güneşten geldim" der, Kur'ân dahi "Ben Hâlık-ı Âlemin beyanıyım ve kelâmıyım" der.

Evet, şu dünyayı antika san'atlarla süslendiren ve lezzetli nimetlerle dolduran ve san'atperverâne ve nimetperverâne, şu derece san'atının acibeleriyle, şu derece kıymettar nimetlerini dünyanın yüzüne serpen, sıravâri tanzim eden ve zeminin yüzünde seren, güzelce dizen bir Sâni, bir Mün'imden başka, şu velvele-i takdir ve istihsanla ve zemzeme-i hamd ve şükranla dünyayı dolduran ve zemini bir zikirhane, bir mescit, bir temâşâgâh-ı san'at-ı İlâhiyeye çeviren Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan kime yakışır ve kimin kelâmı olabilir? Ondan başka kim ona sahip çıkabilir? Ondan başka kimin sözü olabilir? Dünyayı ışıklandıran ziya, güneşten başka hangi şeye yakışır? Tılsım-ı kâinatı keşfedip âlemi ışıklandıran beyan-ı Kur'ân, Şems-i Ezelîden başka kimin nuru olabilir? Kimin haddine düşmüş ki ona nazire getirsin, onun taklidini yapsın?

Evet, bu dünyayı san'atlarıyla ziynetlendiren bir San'atkârın, san'atını istihsan eden insanla konuşmaması muhaldir. Madem ki yapar ve bilir; elbette konuşur. Madem konuşur; elbette konuşmasına yakışan Kur'ân'dır. Bir çiçeğin tanziminden lâkayt kalmayan bir Mâlikü'l-Mülk, bütün mülkünü velveleye veren bir kelâma karşı nasıl lâkayt kalır? Hiç başkasına mal edip hiçe indirir mi?

1.) Yemin olsun peş peşe gönderilen meleklere. (Mürselât Sûresi, 77:1)
Yemin olsun esip kavuran rüzgâra. (Zâriyât Sûresi, 51:1)
2.) Allah dilemedikçe siz hiçbir şeyi isteyemezsiniz. (İnsan Sûresi, 76:30)
Allah, kişi ile onun kalbi arasına girer. (Enfâl Sûresi, 8:24)
3.) Gökler Onun kudret elinde dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)
4.) Yeryüzünde hurma ve üzüm bahçeleri yarattık. (Yâsin Sûresi, 36:34)
5.) Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. (Zilzâl Sûresi, 99:1)
6.) Sonra iradesini buhar halindeki semâya yöneltti. (Fussilet Sûresi, 41:11)
7.) Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (A'râf Sûresi, 7:172)
8.) Yüzler var, o gün ışıl ışıldır, Rabbine bakar. (Kıyamet Sûresi, 75:22-23)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema

5.Lema: Üslûb ve îcazındaki Camiiyet

Beşinci Lema

Kur'ân'ın üslûp ve îcâzındaki câmiiyet-i harikadır. Bunda **Beş Işık** var.

- 1.Işık
- 2.Işık
- 3.Işık
- 4.Işık
- 5.Işık

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema : 1.Işık

Birinci Işık

Üslûb-u Kur’ân’ın o kadar acip bir cem’iyeti var ki, birtek sûre, kâinatı içine alan bahr-i muhit-i Kur’ânîyi içine alır. Birtek âyet, o sûrenin hazinesini içine alır. Âyetlerin çoğu, herbirisi birer küçük sûre; sûrelerin çoğu, herbirisi birer küçük Kur’ân’dır.

İşte şu i’cazkârâne îcazdan, büyük bir lütf-u irşaddır ve güzel bir teshildir. Çünkü herkes, her vakit Kur’ân’a muhtaç olduğu halde, ya gabavetinden veya başka esbaba binaen, her vakit bütün Kur’ân’ı okumayan veyahut okumaya vakit ve fırsat bulamayan adamlar Kur’ân’dan mahrum kalmamak için, herbir sûre birer küçük Kur’ân hükmüne, hattâ herbir uzun âyet birer kısa sûre makamına geçer. Hattâ Kur’ân Fâtiha’da, Fâtiha dahi Besmelede münderiç olduğuna ehl-i keşif müttefiktirler. Şu hakikate burhan ise, ehl-i tahkikin icmâıdır.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema : 2.Işık

İkinci Işık

Âyât-ı Kur’âniye, emir ve nehiy, vaad ve vaîd, tergib ve terhib, zecir ve irşad, kasas ve emsal, ahkâm ve maarif-i İlâhiye ve ulûm-u kevniye ve kavânin ve şerâit-i hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye ve hayat-ı kalbiye ve hayat-ı mâneviye ve hayat-ı uhreviye gibi umum tabakat-ı kelâmiye ve maarif-i hakikiye ve hâcât-ı beşeriyeye delâlâtıyla, işârâtıyla câmi’ olmakla beraber خُذْ مَا شِئْتَ لِمَا شِئْتَ yani, *“İstediğin herşey için, Kur’ân’dan her ne istersen al”* ifade ettiği mânâ, o derece doğruluğuyla makbul olmuş ki, ehl-i hakikat mabeyninde durub-u emsal sırasına geçmiştir. Âyât-ı Kur’âniyede öyle bir câmiiyet var ki, her derde deva, her hacete gıda olabilir. Evet, öyle olmak lâzım gelir. Çünkü, daima terakkiyatta kat’-ı merâtip eden bütün tabakat-ı ehl-i kemâlin rehber-i mutlakı, elbette şu hâsiyete mâlik olması elzemdir.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema : 3.Işık

Üçüncü Işık

Kur’ân’ın i’cazkârâne îcâzıdır. Kâh olur ki, uzun bir silsilenin iki tarafını öyle bir tarzda zikreder ki, güzelce silsileyi gösterir. Hem kâh olur ki, bir kelimenin içine sarihan, işareten, remzen, imâen bir dâvânın çok burhanlarını derc eder.

Meselâ, [1] وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ de, âyât ve delâil-i vahdâniyet silsilesini teşkil eden silsile-i hilkat-i kâinatın mebde’ ve müntehâsını zikirle o ikinci silsileyi gösterir, birinci silsileyi okutturuyor.

Evet, bir Sâni-i Hakîme şehadet eden sahâif-i âlemin birinci derecesi, semâvât ve arzın asl-ı hilkatleridir. Sonra gökleri yıldızlarla tezyin ile zeminin zîhayatlarla şenlendirilmesi, sonra güneş ve ayın teshiriyle mevsimlerin değişmesi, sonra gece ve gündüzün ihtilâf ve deveranı içindeki silsile-i şuûnâttır. Daha gele gele, tâ kesretin en ziyade intişar ettiği mahal olan simaların ve seslerin hususiyetlerine ve imtiyazlarına ve teşahhuslarına kadar... Madem ki en ziyade intizamdan uzak ve tesadüfün karışmasına maruz olan fertlerin simalarındaki teşahhusatta hayret verici bir intizam-ı hakîmâne bulunsa, üzerinde gayet san’atkâr bir Hakîmin kalemi işlediği gösterilse, elbette intizamları zahir olan sair sahifeler kendi kendine anlaşılır, Nakkâşını gösterir. Hem madem koca semâvât ve arzın asl-ı hilkatinde eser-i san’at ve hikmet görünüyor. Elbette kâinat sarayının binasında temel taşı olarak gökleri ve zemini hikmetle

koyan bir Sâniin, sair eczalarında eser-i san'atı, nakş-ı hikmeti pek çok zahirdir. İşte şu âyet, hafîyi izhar, zahirîyi ihfâ ederek gayet güzel bir îcaz yapmış.

Elhak, [2] فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ den tut, tâ [3] وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ e kadar altı defa [4] وَمِنْ اٰيَاتِهِ، وَمِنْ اٰيَاتِهِ ile başlayan silsile-i berâhin, bir silsile-i cevahirdir, bir silsile-i nurdur, bir silsile-i i'cazdır, bir silsile-i îcâz-ı i'câzîdir. Kalb istiyor ki, şu definelerde gizli olan elmasları göstereyim. Fakat, ne yapayım, makam kaldırmıyor. Başka vakte talik edip o kapıyı şimdi açmıyorum.

Hem meselâ, [5] فَاَرْسِلُونِ يُوسُفُ اَيُّهَاالصِّدِّيقُ

فَاَرْسِلُونِ kelâmıyla يُوسُفُ kelimesi ortalarında şunlar var:

[6] اِلٰى يُوسُفَ لاسْتَعْبَرَ مِنْهُ الرُّؤْيَا فَاَرْسَلُوهُ فَذَهَبَ اِلَى السِّجْنِ وَقَالَ يُوسُفُ

Demek beş cümleyi bir cümlede icmal edip îcaz ettiği halde vuzuhu ihlâl etmemiş, fehmi işkâl etmemiş.

Hem meselâ [7] اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ نَارًا insan-ı âsi *"Çürümüş kemikleri kim diriltecek?"* diye meydan okur gibi inkârına karşı Kur'ân der: *"Kim bidâyeten*

yaratmışsa O diriltecek. O yaratan Zât ise, herbir şeyi herbir keyfiyette bilir. Hem size yeşil ağaçtan ateş çıkaran bir Zât, çürümüş kemiğe hayat verebilir.”

İşte şu kelâm, diriltmek dâvâsına müteaddit cihetlerle bakar, ispat eder.

Evvelâ, insana karşı ettiği silsile-i ihsânâtı şu kelâmıyla başlar, tahrik eder, hatıra getirir. Başka âyetlerde tafsil ettiği için kısa keser, akla havale eder. Yani, size ağaçtan meyveyi ve ateşi ve ottan erzakı ve hububu ve topraktan hububâtı ve nebâtâtı verdiği gibi, zemini size hoş, herbir erzakınız içinde konulmuş bir beşik ve âlemi güzel ve bütün levâzımâtınız içinde bulunur bir saray yapan bir Zâttan kaçıp, başıboş kalıp, ademe gidip saklanılmaz. Vazifesiz olup, kabre girip uyandırılmamak üzere rahat yatamazsınız.

Sonra, o dâvânın bir deliline işaret eder. ﴿8﴾ اَلشَّجَرِ الْاَخْضَرِ نَارًا kelimesiyle remzen der: Ey haşri inkâr eden adam! Ağaçlara bak. Kışta ölmüş kemikler gibi hadsiz ağaçları baharda dirilten, yeşillendiren, hattâ herbir ağaçta yaprak ve çiçek ve meyve cihetiyle üç haşrin nümunelerini gösteren bir Zâta karşı inkâr ile, istib’âd ile kudretine meydan okunmaz.

Sonra bir delile daha işaret eder, der: Size ağaç gibi kesif, sakil, karanlıklı bir maddeden ateş gibi latîf, hafif, nuranî bir maddeyi çıkaran bir Zâttan, odun gibi kemiklere ateş gibi bir hayat ve nur gibi bir şuur vermeyi nasıl istib’âd ediyorsunuz?

Sonra bir delile daha tasrih eder, der ki: Bedevîler için kibrit yerine ateş çıkaran meşhur ağacın, yeşilken iki dalı birbirine sürüldüğü vakit ateşi yaratan ve rutubetiyle yeşil ve hararetiyle kuru gibi iki zıt tabiatı cem edip onu buna menşe etmekle herbir şey, hattâ anâsır-ı asliye ve tabâyi-i esasiye Onun emrine bakar, Onun kuvvetiyle hareket eder, hiçbirisi başıboş olup tabiatıyla hareket etmediğini gösteren bir Zâttan, topraktan yapılan ve sonra toprağa dönen insanı topraktan yeniden çıkarması istib’âd edilmez. İsyan ile Ona meydan okunmaz.

Sonra, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın şecere-i meşhuresini hatıra getirmekle, “Şu dâvâ-yı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm,

Mûsâ Aleyhisselâmın dahi dâvâsıdır,” enbiyanın ittifakına hafî bir ima edip şu kelimenin îcâzına bir letafet daha katar.

1.)Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da yine Onun âyetlerindendir. (Rum Sûresi, 30:22)
2.)Akşama erdiğinizde Allah’ı tesbih edin. (Rum Sûresi, 30:17)
3.)Göklerde ve yerde tecellî eden en yüce sıfatlar Onundur. Onun kudreti herşeye galiptir; Onun hikmeti herşeyi kuşatır. (Rum Sûresi, 30:27)
4.)Yine Onun âyetlerindendir ki...
5.)Beni gönderin. Ey Yusuf, ey doğru sözlü kişi. (Yusuf Sûresi, 12:45-46)
6.)Yusuf’a, rüyayı ona tabir ettirmek için gönderin. Onu gönderdiler. O da zindana gitti ve dedi ki:
7.)Odur ki, yem yeşil ağaçtan size ateş çıkarır. (Yâsin Sûresi, 36:80)
8.)Yem yeşil ağaçtan ateş çıkarır. (Yâsin Sûresi, 36:80)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema : 4.Işık

Dördüncü Işık

Îcâz-ı Kur'ânî o derece câmi' ve hârıktır, dikkat edilse görünüyor ki, bazan bir denizi bir ibrikte gösteriyor gibi pek geniş ve çok uzun ve küllî düsturları ve umumî kanunları, basit ve âmi fehimlere merhameten, basit bir cüz'üyle, hususî bir hadise ile gösteriyor. Binler misallerinden yalnız iki misaline işaret ederiz.

Birinci misal:

Yirminci Sözün Birinci Makamında tafsilen beyan olunan üç âyettir ki, şahs-ı Âdem'e talim-i esmâ ünvanıyla, nev-i benî Âdeme ilham olunan bütün ulûm ve fununun talimini ifade eder. Ve Âdem'e melâikenin secde etmesi ve şeytanın etmemesi hadisesiyle, nev-i insana semekten meleğe kadar ekser mevcudat musahhar olduğu gibi, yılandan şeytana kadar muzır mahlûkatın dahi ona itaat etmeyip düşmanlık ettiğini ifade ediyor.

Hem kavm-i Mûsâ (a.s.) bir bakarayı, bir ineği kesmekle Mısır bakarperestliğinden alınan ve **"icl"** hadisesinde tesirini gösteren bir bakarperestlik mefkûre-sinin Mûsâ Aleyhisselâmın bıçağıyla kesildiğini ifade ediyor.

Hem taştan su çıkması, çay akması ve dağılıp yuvarlanması ünvanıyla, tabaka-i türabiye altında olan taş tabakası, su damarlarına hazinedarlık ve toprağa analık ettiğini ifade ediyor.

İkinci misal:

Kur'ân'da çok tekrar edilen kıssa-i Mûsâ Aleyhisselâmın cümleleri ve cüzleridir ki, herbir cümlesi, hattâ herbir cüz'ü, bir

düstur-u küllînin ucu olarak gösterilmiş ve o düsturu ifade ediyor.

Meselâ, [1] يَا هَامَانُ ابْنِ لِى صَرْحًا Firavun vezirine emreder ki, *“Bana yüksek bir kule yap; semâvâtın halini rasat edip bakacağım: Semânın gidişatından, acaba Mûsâ’nın dâvâ ettiği gibi semâda tasarruf eden bir ilâh var mıdır?”* İşte, صَرْحًا kelimesiyle ve şu cüz’î hadiseyle, dağsız bir çölde olduğundan dağları arzulayan ve Hâlıkı tanımadığından tabiatperest olup rububiyet dâvâ eden ve âsâr-ı ceberutlarını göstermekle ibkà-yı nam eden, şöhretperest olup dağ-misal meşhur ehramları bina eden ve sihir ve tenasuha kail olup cenazelerini mumya edip dağ misillü mezarlarda muhafaza eden Mısır Firavunlarının an’anesinde hükümfermâ bir düstur-u acibi ifade eder.

Meselâ, [2] فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ gark olan Firavuna der: *“Bugün senin gark olan cesedine necat vereceğim”* ünvanıyla, umum Firavunların, tenasuh fikrine binaen, cenazelerini mumyalamakla maziden alıp müstakbeldeki ensâl-i âtiyenin temâşâgâhına göndermek olan mevt-âlûd, ibretnümâ bir düstur-u hayatiyelerini ifade etmekle beraber, şu asr-ı âhirde, o gark olan Firavunun aynı cesedi olarak keşfolunan bir beden, o mahall-i gark denizinden sahile atıldığı gibi, zamanın denizinden asırların mevceleri üstünde şu asır sahiline atılacağını, mu’cizâne bir işaret-i gaybiyyeyi bir lem’a-i İ’cazı ve bu tek kelime bir mu’cize olduğunu ifade eder.

Meselâ, [3] يُذَبِّحُونَ اَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ Benî İsrail’in oğullarının kesilip kadın ve kızlarını hayatta bırakmak, bir Firavun zamanında yapılan bir hadise ünvanıyla, Yahudi milletinin ekser memleketlerde her asırda maruz olduğu müteaddit katliamları, kadın ve kızları hayat-ı beşeriye-i sefihânede oynadıkları rolü ifade eder.

[4] وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍ

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِى ٱلاِثْمِ [5]
وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَاَ
كَانُوا يَعْمَلُونَ
وَيَسْعَوْنَ فِى اْلاَرْضِ فَسَادًا وَاللهُ لاَ [6]
يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ
وَقَضَيْنَا اِلَى بَنِى اِسْرَائِيلَ فِى [7]
الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِى اْلاَرْضِ مَرَّتَيْنِ
وَلاَتَعْثَوْا فِى اْلاَرْضِ مُفْسِدِينَ [8]

Yahudilere müteveccih şu iki hükm-ü Kur’ânî, o milletin hayat-ı içtimaiye-i insaniyede dolap hilesiyle çevirdikleri şu iki müthiş düstur-u umumîyi tazammun eder ki, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi sarsan ve sa’y-u ameli, sermaye ile mübareze ettirip fukarayı zenginlerle çarpıştıran muzaaf ribâ yapıp bankaları tesise sebebiyet veren ve hile ve hud’a ile cem-i mal eden o millet olduğu gibi; mahrum kaldıkları ve daima zulmünü gördükleri hükûmetlerden ve galiplerden intikamlarını almak için her çeşit fesat komitelerine karışan ve her nevi ihtilâle parmak karıştıran yine o millet olduğunu ifade ediyor.

Meselâ, [9] فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ *“Eğer doğru iseniz mevti isteyiniz. Hiç istemeyeceksiniz.”* İşte, meclis-i Nebevîde, küçük bir cemaatin, cüz’î bir hadise ünvanıyla, milel-i insaniye içinde hırs-ı hayat ve havf-ı mematla en meşhur olan millet-i Yehudun tâ kıyamete kadar lisan-ı hâlleri mevti istemeyeceğini ve hayat hırsını bırakmayacağını ifade eder.

Meselâ, [10] وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ şu ünvanla, o milletin mukadderât-ı istikbaliyesini

umumî bir surette ifade eder. İşte, şu milletin seciyelerinde ve mukadderatında münderiç olan şöyle müthiş desatir içindir ki, Kur'ân onlara karşı pek şiddetli davranıyor, dehşetli sille-i tedip vuruyor.

İşte, şu misallerden, kıssa-i Mûsâ Aleyhisselâm ve Benî İsrail'in sair cüzlerini ve sair kıssalarını bu kıssaya kıyas et. Şimdi şu Dördüncü Işıktaki i'câzî lem'a-i îcaz gibi, Kur'ân'ın basit kelimatlarının ve cüz'î mebhaslarının arkalarında pek çok lemeât-ı i'câziye vardır. Ârife işaret yeter.

1.) Ey Hâmân, bana bir kule yap. (Mü'min Sûresi, 40:36)
2.) Yûnus Sûresi, 10:92
3.) Kızlarınızı sağ bırakıp erkek çocuklarınızı kesiyorlardı. (Bakara Sûresi, 2:49)
4.) Sen onları, hayata karşı insanların en hırslısı olarak bulursun. (Bakara Sûresi, 2:96)
5.) Onların çoğunun günaha, zulme ve haram yemeye koşuştuklarını görürsün. Ne kötü birşeydir o yaptıkları! (Mâide Sûresi, 5:62)
6.) Onlar yeryüzünde hep bozgunculuğa koşarlar. Allah ise bozguncuları sevmez. (Mâide Sûresi, 5:64)
7.) İsrailoğullarına Tevrat'ta şöyle bildirdik: Siz yeryüzünde iki kere fesat çıkaracaksınız. (İsrâ Sûresi, 17:4)
8.) Bozgunculuk yaparak yeryüzünü fesada vermeyin. (Bakara Sûresi, 2:60)
9.) Bakara Sûresi, 2:94
10.) Onların üzerine bir zillet ve yoksulluk damgası vuruldu. (Bakara Sûresi, 2:61)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 2.Sua : 5.Lema : 5.Işık

Beşinci Işık

Kur’ân’ın makàsıd ve mesâil, maânî ve esâlib ve letâif ve mehâsin cihetiyle câmiiyet-i harikasıdır. Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın sûrelerine ve âyetlerine ve hususan sûrelerin fâtihalarına, âyetlerin mebde’ ve maktalarına dikkat edilse görünüyor ki, belâğatlerin bütün envâını, fezâil-i kelâmiyenin bütün aksâmını, ulvî üslûpların bütün esnâfını, mehâsin-i ahlâkiyenin bütün efradını, ulûm-u kevniyenin bütün fezlekelerini, maarif-i İlâhiyenin bütün fihristelerini, hayat-ı şahsiye ve içtimaiye-i beşeriyenin bütün nâfi düsturlarını ve hikmet-i âliye-i kâinatın bütün nuranî kanunlarını cem etmekle beraber, hiçbir müşevveşiyet eseri görünmüyor. Elhak, o kadar ecnâs-ı muhtelifeyi bir yerde toplayıp bir münakaşa, bir karışık çıkmamak, kahhar bir nizam-ı i’câzînin işi olabilir.

Elhak, bütün bu câmiiyet içinde şu intizamla beraber, geçmiş yirmi dört adet Sözlerde izah ve ispat edildiği gibi, cehl-i mürekkebin menşei olan âdiyat perdelerini keskin beyanatıyla yırtmak, âdet perdeleri altında gizli olan harikulâdeleri çıkarıp göstermek ve dalâletin menbaı olan tabiat tâğutunu burhanın elmas kılıcıyla parçalamak ve gaflet uykusunun kalın tabakalarını ra’d-misal sayhalarıyla dağıtmak ve felsefe-i beşeriyeyi ve hikmet-i insaniyeyi âciz bırakan kâinatın tılsım-ı muğlâkını ve hilkat-i âlemin muammâ-yı acibesini fetih ve keşfetmek, elbette hakikat-bîn ve gayb-âşinâ ve hidayet-bahş ve haknümâ olan Kur’ân gibi bir mu’cizekârın harikulâde işleridir.

Evet, Kur’ân’ın âyetlerine insafla dikkat edilse görünüyor ki, sair kitaplar gibi bir iki maksadı takip eden tedricî bir fikrin silsilesine

benzemiyor. Belki, def'î ve âni bir tavrı var. Ve ilka olunuyor bir gidişatı var. Ve beraber gelen herbir taifesi, müstakil olarak uzak bir yerden ve gayet ciddî ve ehemmiyetli bir muhaberenin tek tek, kısa kısa bir surette geldiğinin nişanı var. Evet, kâinatın Hâlıkından başka kim var ki, bu derece kâinat ve Hâlık-ı Kâinatla ciddî alâkadar bir muhabereyi yapabilsin? Hadsiz derece haddinden çıkıp Hâlık-ı Zülcelâli kendi keyfiyle söyleştirsin, kâinatı doğru olarak konuştursun?

Evet, Kur'ân'da Kâinat Sâniinin pek ciddî ve hakikî ve ulvî ve hak olarak konuşması ve konuşturması görünüyor; taklidi ima edecek hiçbir emare bulunmuyor. O söyler ve söylettirir. Farz-ı muhal olarak, Müseylime gibi hadsiz derece haddinden çıkıp taklitkârâne o izzet ve ceberut sahibi olan Hâlık-ı Zülcelâlini kendi fikriyle konuşturup ve kâinatı onunla konuştursa, elbette binler taklit emareleri ve binler sahtekârlık alâmetleri bulunacaktır. Çünkü en pest bir halinde en yüksek tavrı takınanların her hâleti taklitçiliğini gösterir.

İşte şu hakikati kasemle ilân eden

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ [1] وَمَا غَوٰى وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى

ya bak, dikkat et.

1.)Kayan yıldıza yemin olsun ki, arkadaşınız (Peygamberiniz) ne şaştı, ne de bâtıla inandı. O kendi keyfine göre de konuşmaz. O ancak kendisine vahyolunanı söyler. (Necm Sûresi, 53:1-4)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua

Üçüncü Şua

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın ihbârât-ı gaybiyesi ve her asırda şebâbiyetini muhafaza etmesi ve her tabaka insana muvafık gelmesiyle hasıl olan i’cazdır. Şu Şuaın **«Üç Cilvesi»** var.

•1.Cilve: İhbârât-ı gaybiyesidir
•2.Cilve: Kur'anın şebâbetidir
•3.Cilve: Kur'anın her tabaka insana muvafık gelmesi

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 1.Cilve

1.Cilve: İhbârât-ı gaybiyesidir

Birinci Cilve

İhbârât-ı gaybiyesidir.

Şu Cilvenin **«Üç Şavkı»** var.

- 1.Şavk: Mâziye ait ihbarat-ı gaybiyesidir
- 2.Şavk: İstikbale ait ihbarat-ı gaybiyesidir
- 3.Şavk: Hakaik-i İlahiyeye ve kevniyeye ait ihbarat-ı gaybiyesidir

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 1.Cilve : 1.Savk

1.Şavk: Mâziye ait ihbarat-ı gaybiyesidir

Birinci Şavk

Maziye ait ihbârât-ı gaybiyesidir. Evet, Kur'ân-ı Hakîm, bil'ittifak, ümmî ve emin bir zâtın lisanıyla, zaman-ı Âdem'den tâ Asr-ı Saadete kadar, enbiyaların mühim hâlâtını ve ehemmiyetli vukuatını öyle bir tarzda zikrediyor ki, Tevrat ve İncil gibi kitapların tasdiki altında gayet kuvvet ve ciddiyetle ihbar ediyor. Kütüb-ü sâlifenin ittifak ettikleri noktalarda muvafakat etmiştir. İhtilâf ettikleri bahislerde, musahhihâne, hakikat-i vakıayı faslediyor. Demek, Kur'ân'ın nazar-ı gayb-bînîsi, o kütüb-ü sâlifenin umumunun fevkinde ahvâl-i maziyeyi görüyor ki, ittifakî meselelerde musaddıkane onları tezkiye ediyor, ihtilâfî meselelerde musahhihâne onlara faysal oluyor. Halbuki, Kur'ân'ın vukuat ve ahvâl-i maziyeye dair ihbârâtı aklî bir iş değil ki akılla ihbar edilsin. Belki semâa mütevakkıf nakildir. Nakil ise, kıraat ve kitabet ehline mahsustur. Dost ve düşmanın ittifakıyla kıraatsiz, kitabetsiz, emanetle maruf, ümmî lâkabıyla mevsuf bir zâta nüzul ediyor.

Hem o ahvâl-i maziyeyi öyle bir surette ihbar eder ki, bütün o ahvâli görür gibi bahseder. Çünkü, uzun bir hadisenin ukde-i hayatiyesini ve ruhunu alır, maksadına mukaddime yapar. Demek, Kur'ân'daki fezlekeler, hülâsalar gösteriyor ki, bu hülâsa ve fezlekeyi gösteren, bütün maziyi bütün ahvâliyle görüyor. Zira bir zâtın bir fende veya bir san'atta mütehassıs olduğu, hülâsalı bir sözle, fezlekeli bir san'atçıkla, o şahısların maharet ve melekelerini gösterdiği gibi, Kur'ân'da zikrolunan vukuatın hülâsaları ve ruhları gösteriyor ki, onları söyleyen, bütün vukuatı ihata etmiş, görüyor, tabiri caizse bir maharet-i fevkalâde ile ihbar ediyor.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 1.Cilve : 2.Savk

2.Şavk: İstikbale ait ihbarat-ı gaybiyesidir

İkinci Şavk

İstikbale ait ihbârât-ı gaybiyesidir. Şu kısım ihbârâtın çok envâı var. Birinci kısım hususîdir. Bir kısım, ehl-i keşif ve velâyete mahsustur. Meselâ, Muhyiddin-i Arabî [1] الم غُلِبَتِ الرُّومُ Sûresinde pek çok ihbârât-ı gaybiyeyi bulmuştur. İmam-ı Rabbânî, sûrelerin başındaki mukattaât-ı hurufla çok muamelât-ı gaybiyenin işaretlerini ve ihbârâtını görmüştür ve hâkezâ... Ulema-yı bâtın için, Kur'ân baştan başa ihbârât-ı gaybiye nev'indendir. Biz ise, umuma ait olacak bir kısmına işaret edeceğiz. Bunun da pek çok tabakatı var; yalnız bir tabakadan bahsedeceğiz. İşte, Kur'ân-ı Hakîm, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma der:**(Haşiye)**

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌ [2]
لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ [3]
اللهُ اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لاَ تَخَافُونَ .. هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ
بِالْهُدىَ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ

وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ .. فِى [4]
بِضْعِ سِنِينَ ِللهِ الْاَمْرُ
فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ [5]
اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ [6]
الْمَنُونِ قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّى مَعَكُمْ مِنَ
الْمُتَرَبِّصِينَ
وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ [7]
فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا [8]
وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَداً [9]
سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَفِى [10]
اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ
قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰى [11]
اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ
وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً
يَاْتِى اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ اَذِلَّةٍ [12]
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللهِ وَلاَ يَخَافُونَ
لَوْمَةَ لاَئِمٍ

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ [13] فَتَعْرِفُونَهَا
قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا [14] فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ
وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا [15] الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْناً

gibi çok âyâtın ifade ettiği ihbârât-ı gaybiyedir ki, aynen doğru olarak çıkmıştır. İşte, pek çok itirâzat ve tenkidâta maruz ve en küçük bir hatasından dolayı dâvâsını kaybedecek bir zâtın lisanından böyle tereddütsüz, kemâl-i ciddiyet ve emniyetle ve kuvvetli bir vüsuku ihsas eden bir tarzda böyle ihbârât-ı gaybiye, kat'iyen gösterir ki, o zât, Üstad-ı Ezelîsinden ders alıyor, sonra söylüyor.

Haşiye: Bu, gaybdan haber veren âyetler, pek çok tefsirlerde izah edilmesinden ve eski harfle tab etmek niyeti müellifine verdiği acelelik hatasından, burada izahsız ve o kıymettar hazineler kapalı kaldılar.

1.)Elif lâm mim. Rumlar mağlûp düştüler. (Rum Sûresi, 30:1-2)
2.)Sabret; Allah'ın vaadi haktır. (Rum Sûresi, 30:60)
3.)İnşaallah, hepiniz emniyet içinde ve saçlarınızı tıraş etmiş veya kısaltmış olarak Mescid-i Harama gireceksiniz. ... Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hak din ile gönderen Odur. (Fetih Sûresi, 48:27-28)
4.)Bu mağlûbiyetlerinden sonra, birkaç yıl içinde galip geleceklerdir. Hüküm

Allah'ındır. (Rum Sûresi, 30:3-4)

5.) Yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler: Hanginiz cinnete uğramış? (Kalem Sûresi, 68:5-6)

6.) Yoksa onlar 'O bir şairdir; biz onun başına gelecek felâketi bekliyoruz' mu diyorlar? Sen 'Bekleyedurun,' de. 'Ben de sizinle beraber bekliyorum.' (Tûr Sûresi, 52:30-31)

7.) Allah seni insanlardan korur. (Mâide Sûresi, 5:67)

8.) Eğer bunu yapamazsanız-ki asla yapamayacaksınız. (Bakara Sûresi, 2:24)

9.) Ölümü hiçbir zaman temennî etmeyecekler. (Bakara Sûresi, 2:95)

10.) Onlara gerek âlemin her tarafında, gerekse kendi nefislerinde âyetlerimizi göstereceğiz-tâ ki Kur'ân'ın hak olduğu onlara iyice açıklanmış olsun. (Fussılet Sûresi, 41:53)

11.) De ki: And olsun, eğer bu Kur'ân'ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)

12.) Allah öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı izzet sahibidirler; Allah yolunda cihad ederler ve dil uzatanların kınamasından da korkmazlar. (Mâide Sûresi, 5:54)

13.) De ki: Hamd Allah'a mahsustur. O size delillerini gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız. (Neml Sûresi, 27:93)

14.) De ki: O Rahmân'dır; Ona inandık ve Ona güvendik. Kimin ap açık bir sapıklık içinde bulunduğunu yakında bileceksiniz. (Mülk Sûresi, 67:29)

15.) Sizden iman edip güzel işler yapanlara Allah vaad etmiştir ki, kendilerinden önceki mü'minleri nasıl kâfirlerin yerine getirdiyse, onları da şimdiki kâfirlerin yerine, yeryüzünde hâkim kılacak, onlar için razı olduğu İslâm dinini onların kalblerinde sağlamlaştıracak ve korkularını emniyete çevirecektir. (Nur Sûresi, 24:55)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 1.Cilve : 3.Savk

3.Şavk: Hakaik-i İlahiyeye ve kevniyeye ait ihbarat-ı gaybiyesidir

Üçüncü Şavk

Hakaik-ı İlâhiyeye ve hakaik-ı kevniyeye ve umur-u uhreviyeye dair ihbârât-ı gaybiyesidir. Evet, Kur'ân'ın hakaik-ı İlâhiyeye dair beyanatı ve tılsım-ı kâinatı fethedip ve hilkat-i âlemin muammâsını açan beyanat-ı kevniyesi, ihbârât-ı gaybiyenin en mühimmidir. Çünkü, o hakaik-ı gaybiyeyi, hadsiz dalâlet yolları içinde istikametle onları gidip bulmak, akl-ı beşerin kârı değildir ve olamaz. Beşerin en dâhi hükemaları o mesâilin en küçüğüne akıllarıyla yetişmediği malûmdur.

Hem Kur'ân gösterdiği o hakaik-ı İlâhiye ve o hakaik-ı kevniyeyi beyandan sonra ve safa-yı kalb ve tezkiye-i nefisten sonra ve ruhun terakkiyatından ve aklın tekemmülünden sonra beşerin ukulü "Sadakte" deyip o hakaikı kabul eder, Kur'ân'a "Bârekâllah" der. Bu kısmın, kısmen On Birinci Sözde izah ve ispatı geçmiştir; tekrara hacet kalmamıştır.

Amma ahvâl-i uhreviye ve berzahiye ise, çendan akl-ı beşer kendi başıyla yetişemiyor, göremiyor. Fakat, Kur'ân'ın gösterdiği yollarla, onları görmek derecesinde ispat ediyor. Onuncu Sözde, Kur'ân'ın şu ihbârât-ı gaybiyesi ne derece doğru ve hak olduğu izah ve ispat edilmiştir. Ona müracaat et.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 2.Cilve

2.Cilve: Kur'anın şebâbetidir

İkinci Cilve

Kur’ân’ın şebâbetidir. Her asırda taze nazil oluyor gibi, tazeliğini, gençliğini muhafaza ediyor. Evet, Kur’ân, bir hutbe-i ezeliye olarak, umum asırlardaki umum tabakat-ı beşeriyeye birden hitap ettiği için, öyle daimî bir şebâbeti bulunmak lâzımdır. Hem de öyle görülmüş ve görünüyor. Hattâ, efkârca muhtelif ve istidatça mütebayin asırlardan, her asra göre, güya o asra mahsus gibi bakar, baktırır ve ders verir.

Beşerin âsâr ve kanunları, beşer gibi ihtiyar oluyor, değişiyor, tebdil ediliyor. Fakat Kur’ân’ın hükümleri ve kanunları o kadar sabit ve rasihtir ki, asırlar geçtikçe daha ziyade kuvvetini gösteriyor. Evet, en ziyade kendine güvenen ve Kur’ân’ın sözlerine karşı kulağını kapayan şu asr-ı hazır ve şu asrın ehl-i kitap insanları, Kur’ân’ın [1] يَا اَهْلَ الْكِتَابِ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ hitab-ı mürşidânesine o kadar muhtaçtır ki, güya o hitap doğrudan doğruya şu asra müteveccihtir ve يَا اَهْلَ الْكِتَابِ lâfzı, [2] يَا اَهْلَ الْمَكْتَبِ mânâsını dahi tazammun eder; bütün şiddetiyle, bütün tazeliğiyle, bütün şebâbetiyle, [3] يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ sayhasını âlemin aktârına savuruyor.

Meselâ, şahıslar, cemaatler muârazasından âciz kaldıkları Kur'ân'a karşı, bütün nev-i beşerin ve belki cinnîlerin de netice-i efkârları olan medeniyet-i hazıra, Kur'ân'a karşı muâraza vaziyetini almıştır; i'câz-ı Kur'ân'a karşı, sihirleriyle muâraza ediyor. Şimdi, şu müthiş yeni muârazacıya karşı, i'câz-ı Kur'ân'ı, [4] قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ âyetinin dâvâsını ispat etmek için, medeniyetin muâraza suretiyle vaz ettiği esâsâtı ve desâtirini, esâsât-ı Kur'âniye ile karşılaştıracağız.

- 1.Derece: Risale-i nur, Kuranın medeniyete üstünlüğünü gösterir
- 2.Derece: Kuran ve medeniyetin esas düsturlarını mukayese
- 3.Derece: Kuran ve medeniyetin bazı düsturlarını mukayese

1.)Ey kitap ehli! Ey kitap ehli! (Âl-i İmrân Sûresi, 3:64)
2.)Ey mektepliler!
3.)Ey kitap ehli! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze gelin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:64)
4.)De ki: İnsanlar ve cinler bir araya toplansa… (İsrâ Sûresi, 17:88)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 2.Cilve : 1.Derece

1.Derece: Risale-i nur, Kuranın medeniyete üstünlüğünü gösterir

Birinci derecede

Birinci Sözden tâ Yirmi Beşinci Söze kadar olan muvazeneler ve mizanlar ve o Sözlerin hakikatleri ve başları olan âyetler, iki kere iki dört eder derecesinde, medeniyete karşı Kur’ân’ın i’câzını ve galebesini ispat eder.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 2.Cilve : 2.Derece

2.Derece: Kuran ve medeniyetin esas düsturlarını mukayese

İkinci derecede

On İkinci Sözde ispat edildiği gibi, bir kısım düsturlarını hülâsa etmektir.

İşte, medeniyet-i hazıra, felsefesiyle hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede nokta-i istinadı **“kuvvet”** kabul eder. Hedefi **“menfaat”** bilir. Düstur-u hayatı **“cidal”** tanır. Cemaatlerin rabıtasını **“unsuriyet ve menfi milliyet”** bilir. Gayesi, hevesât-ı nefsaniyeyi tatmin ve hâcât-ı beşeriyeyi tezyid etmek için bazı **“lehviyattır.”**

Halbuki, kuvvetin şe’ni, tecavüzdür. Menfaatin şe’ni, her arzuya kâfi gelmediğinden, üstünde boğuşmaktır. Düstur-u cidâlin şe’ni, çarpışmaktır. Unsuriyetin şe’ni, başkasını yutmakla beslenmek olduğundan, tecavüzdür. İşte, şu medeniyetin şu düsturlarındandır ki, bütün mehâsiniyle beraber, beşerin yüzde ancak yirmisine bir nevi surî saadet verip seksenini rahatsızlığa, sefalete atmıştır.

Amma hikmet-i Kur’âniye ise, nokta-i istinadı, kuvvet yerine **“hakkı”** kabul eder. Gayede, menfaat yerine **“fazilet ve rıza-i İlâhîyi”** kabul eder. Hayatta, düstur-u cidal yerine, **“düstur-u teâvünü”** esas utar. Cemaatlerin rabıtalarında, unsuriyet ve milliyet yerine, **“rabıta-i dinî ve sınıfî ve vatanî”** kabul eder. Gayâtı, hevesât-ı nefsaniyenin nâmeşru tecavüzâtına sed çekip ruhu maâliyâta teşvik ve hissiyat-ı ulviyesini tatmin etmektir ve insanı kemâlât-ı insaniyeye sevk edip insan etmektir.

Hakkın şe’ni ise ittifaktır. Faziletin şe’ni, tesanüddür. Teâvünün şe’ni, birbirinin imdadına yetişmektir. Dinin şe’ni, uhuvvettir, incizaptır. Nefs-i emmâreyi gemlemekle bağlamak, ruhu kemâlâta

kamçılamakla serbest bırakmanın şe’ni, saadet-i dâreyndir. İşte, medeniyet-i hazıra, edyân-ı sâbıka-i semâviyeden, bahusus Kur’ân’ın irşâdâtından aldığı mehâsinle beraber, Kur’ân’a karşı böyle hakikat nazarında mağlûp düşmüştür.

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 2.Cilve : 3.Derece

3.Derece: Kuran ve medeniyetin bazı düsturlarını mukayese

Üçüncü derecede

Binler mesâilinden, yalnız nümune olarak üç dört meseleyi göstereceğiz. Evet, Kur'ân'ın düsturları, kanunları, ezelden geldiğinden, ebede gidecektir. Medeniyetin kanunları gibi ihtiyar olup ölüme mahkûm değildir. Daima gençtir, kuvvetlidir.

Meselâ, medeniyetin bütün cem'iyât-ı hayriyeleriyle, bütün cebbârâne şedit inzibat ve nizâmatlarıyla, bütün ahlâkî terbiyegâhlarıyla, Kur'ân-ı Hakîmin iki meselesine karşı muâraza edemeyip mağlûp düşmüşlerdir.

Meselâ

وَاَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا .. [1]
وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

Kur'ân'ın bu galebe-i i'cazkârânesini bir mukaddime ile beyan edeceğiz. Şöyle ki:

İşârâtü'l-İ'câz'da ispat edildiği gibi, bütün ihtilâlât-ı beşeriyenin madeni bir kelime olduğu gibi, bütün ahlâk-ı seyyienin menbaı dahi bir kelimedir.

Birinci kelime: **"Ben tok olayım; başkası açlıktan ölse bana ne!"**

İkinci kelime: **"Sen çalış, ben yiyeyim."**

Evet, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede havas ve avam, yani zenginler ve fakirler, muvazeneleriyle rahatla yaşarlar. O muvazenenin esası ise, havas tabakasında merhamet ve şefkat, aşağısında hürmet ve itaattir. Şimdi, birinci kelime havas tabakasını zulme, ahlâksızlığa, merhametsizliğe sevk etmiştir. İkinci kelime avâmı kine, hasede, mübarezeye sevk edip rahat-ı beşeriyeyi birkaç asırdır selb ettiği gibi, şu asırda sa'y, sermaye ile mübareze neticesi, herkesçe malûm olan Avrupa hâdisât-ı azîmesi meydana geldi.

İşte, medeniyet, bütün cem'iyât-ı hayriye ile ve ahlâkî mektepleriyle ve şedit inzibat ve nizâmâtıyla beşerin o iki tabakasını musalâha edemediği gibi, hayat-ı beşerin iki müthiş yarasını tedavi edememiştir. Kur'ân, birinci kelimeyi, esasından **"vücub-u zekât"** ile kal' eder, tedavi eder. İkinci kelimenin esasını **"hurmet-i ribâ"** ile kal' edip tedavi eder. Evet, âyet-i Kur'âniye âlem kapısında durup ribâya "Yasaktır" der. "Kavga kapısını kapamak için banka (ribâ) kapısını kapayınız" diyerek insanlara ferman eder, şakirtlerine "Girmeyiniz" emreder.

İkinci esas

Medeniyet, taaddüd-ü ezvâcı kabul etmiyor; Kur'ân'ın o hükmünü, kendine muhalif-i hikmet ve maslahat-ı beşeriyeye münâfi telâkki eder.

Evet, eğer izdivaçtaki hikmet, yalnız kazâ-yı şehvet olsa, taaddüt bilâkis, olmalı. Halbuki, hattâ bütün hayvânâtın şehadetiyle ve izdivac eden nebâtâtın tasdikiyle sabittir ki, izdivacın hikmeti ve gayesi, tenasüldür. Kazâ-yı şehvet lezzeti ise, o vazifeyi gördürmek için rahmet tarafından verilen bir ücret-i cüz'iyedir. Madem hikmeten, hakikaten, izdivaç nesil içindir, nev'in bekàsı içindir. Elbette, bir senede yalnız bir defa tevellüde kabil ve ayın yalnız yarısında kabil-i telâkkuh olan ve elli senede ye'se düşen bir kadın, ekserî vakitte tâ yüz seneye kadar kabil-i telkih bir erkeğe kâfi gelmediğinden, medeniyet pek çok fahişehâneleri kabul etmeye mecburdur.

Üçüncü esas

Muhakemesiz medeniyet, Kur'ân kadına sülüs verdiği için âyeti tenkit eder. Halbuki, hayat-ı içtimaiyede ekser ahkâm ekseriyet

itibarıyla olduğundan, ekseriyet itibarıyla bir kadın, kendini himaye edecek birisini bulur. Erkek ise, ona yük olacak ve nafakasını ona bırakacak birisiyle teşrik-i mesai etmeye mecbur olur. İşte, bu surette, bir kadın pederinden yarısını alsa, kocası noksaniyetini temin eder. Erkek pederinden iki parça alsa, bir parçasını tezevvüç ettiği kadının idaresine verecek; kızkardeşine müsavi gelir. İşte adalet-i Kur'âniye böyle iktiza eder, böyle hükmetmiştir. **(Haşiye-1)**

Dördüncü esas

Sanemperestliği şiddetle Kur'ân men ettiği gibi, sanemperestliğin bir nevi taklidi olan suretperestliği de men eder. Medeniyet ise, suretleri kendi mehâsininden sayıp Kur'ân'a muâraza etmek istemiş. Halbuki, gölgeli, gölgesiz suretler, ya bir zulm-ü mütehaccir veya bir riyâ-yı mütecessid veya bir heves-i mütecessimdir ki, beşeri zulme ve riyâya ve hevâya, hevesi kamçılayıp teşvik eder.

Hem Kur'ân, merhameten, kadınların hürmetini muhafaza için, hayâ perdesini takmasını emreder-tâ hevesât-ı rezilenin ayağı altında, o şefkat madenleri zillet çekmesinler; âlet-i hevesat, ehemmiyetsiz bir metâ hükmüne geçmesinler. **(Haşiye-2)** Medeniyet ise, kadınları yuvalarından çıkarıp, perdelerini yırtıp, beşeri de baştan çıkarmıştır. Halbuki, aile hayatı, kadın-erkek mabeyninde mütekabil hürmet ve muhabbetle devam eder. Halbuki, açık saçıklık, samimî hürmet ve muhabbeti izale edip ailevî hayatı zehirlemiştir. Hususan suretperestlik, ahlâkı fena halde sarstığı ve sukut-u ruha sebebiyet verdiği şununla anlaşılır:

Nasıl ki, merhume ve rahmete muhtaç bir güzel kadın cenazesine nazar-ı şehvet ve hevesle bakmak, ne kadar ahlâkı tahrip eder. Öyle de, ölmüş kadınların suretlerine veyahut sağ kadınların küçük cenazeleri hükmünde olan suretlerine hevesperverâne bakmak, derinden derine hissiyât-ı ulviye-i insaniyeyi sarsar, tahrip eder.

İşte, şu üç misal gibi binler mesâil-i Kur'âniyenin herbirisi, saadet-i beşeriyeyi dünyada temine hizmet etmekle beraber, hayat-ı ebediyesine de hizmet eder. Sair meseleleri, mezkûr meselelere kıyas edebilirsin.

Nasıl medeniyet-i hazıra Kur’ân’ın hayat-ı içtimaiye-i beşere ait olan düsturlarına karşı mağlûp olup Kur’ân’ın i’câz-ı mânevîsine karşı hakikat noktasında iflâs eder. Öyle de, medeniyetin ruhu olan felsefe-i Avrupa ve hikmet-i beşeriyeyi, hikmet-i Kur’ân’la yirmi beş adet Sözlerde mizanlarla iki hikmetin muvazenesinde, hikmet-i felsefiye âcize ve hikmet-i Kur’âniyenin mu’cize olduğu kat’iyetle ispat edilmiştir. Nasıl ki, On Birinci ve On İkinci Sözlerde hikmet-i felsefiyenin aczi ve iflâsı ve hikmet-i Kur’âniyenin i’câzı ve gınâsı ispat edilmiştir; müracaat edebilirsin.

Hem nasıl medeniyet-i hazıra, hikmet-i Kur’ân’ın ilmî ve amelî i’câzına karşı mağlûp oluyor. Öyle de, medeniyetin edebiyat ve belâğati de, Kur’ân’ın edep ve belâğatine karşı nisbeti, öksüz bir yetimin muzlim bir hüzünle ümitsiz ağlayışı, hem süflî bir vaziyette sarhoş bir ayyaşın velvele-i gınâsının (şarkı demektir) nisbeti ile, ulvî bir âşığın muvakkat bir iftiraktan müştakane, ümitkârâne bir hüzünle gınâsı (şarkısı) , hem zafer veya harbe ve ulvî fedakârlıklara sevk etmek için teşvikkârâne kasâid-i vataniyeye nisbeti gibidir. Çünkü edeb ve belâğat, tesir-i üslûp itibarıyla ya hüzün verir, ya neş’e verir.

Hüzün ise iki kısımdır: Ya fakdü’l-ahbaptan gelir, yani ahbapsızlıktan, sahipsizlikten gelen karanlıklı bir hüzündür ki, dalâlet-âlûd, tabiatperest, gaflet-pîşe olan medeniyetin edebiyatının verdiği hüzündür. İkinci hüzün firaku’l-ahbaptan gelir; yani ahbap var, firakında müştakane bir hüzün verir. İşte şu hüzün, hidayet-edâ, nurefşan Kur’ân’ın verdiği hüzündür.

Amma neş’e ise, o da iki kısımdır: Birisi nefsi hevesâtına teşvik eder. O da tiyatrocu, sinemacı, romancı medeniyetin edebiyatının şe’nidir. İkinci neş’e, nefsi susturup ruhu, kalbi, aklı, sırrı maâliyâta, vatan-ı aslîlerine, makarr-ı ebedîlerine, ahbab-ı uhrevîlerine yetişmek için latîf ve edebli, masumâne bir teşviktir ki, o da Cennet ve saadet-i ebediyeye ve rüyet-i cemâlullaha beşeri sevk eden ve şevke getiren Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın verdiği neş’edir.

İşte,

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰى (2)
اَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً

ifade ettiği azîm mânâ ve büyük hakikat, kasıru'l-fehim olanlarca ve dikkatsizlikle, mübalâğalı bir belâğat için muhal bir suret zannediliyor. Hâşâ! Mübalâğa değil, muhal bir suret değil, ayn-ı hakikat bir belâğat ve mümkün ve vaki bir surettedir.

O suretin bir vechi şudur ki: Yani, Kur'ân'dan tereşşuh etmeyen ve Kur'ân'ın malı olmayan ins ve cinnin bütün güzel sözleri toplansa, Kur'ân'ı tanzir edemez demektir. Hem edememiş ki, gösterilmiyor.

İkinci vecih şudur ki: Cin ve insin, hattâ şeytanların netice-i efkârları ve muhassala-i mesaileri olan medeniyet ve hikmet-i felsefe ve edebiyat-ı ecnebiye, Kur'ân'ın ahkâm ve hikmet ve belâğatine karşı âciz derekesindedirler demektir. Nasıl da nümunesini gösterdik.

Haşiye-1: Mahkemeye karşı ve mahkemeyi susturan lâyiha-i temyizin müdafaatından bir parçadır; bu makama haşiye olmuş: "Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatli bir düstur-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz elli sene zarfında geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir."

Haşiye-2: Tesettür-ü nisvan hakkında Otuz Birinci Mektubun Yirmi Dördüncü Lem'ası, gayet kat'î bir surette ispat etmiştir ki, tesettür kadınlar için fıtrîdir; ref-i tesettür fıtrata münâfidir.

1.)Allah alışverişi helâl, faizi ise haram kıldı. (Bakara Sûresi, 2:275)
Namazı dos doğru kılın ve zekâtı verin. (Bakara Sûresi, 2:43)

2.)De ki: And olsun, eğer bu Kur'ân'ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)

Sözler : 25.Söz : 1.Sule : 3.Sua : 3.Cilve

3.Cilve: Kur'anın her tabaka insana muvafık gelmesi

Üçüncü Cilve

Kur’ân-ı Hakîm, her asırdaki tabakat-ı beşerin herbir tabakasına, güya doğrudan doğruya o tabakaya hususî müteveccihtir, hitap ediyor. Evet, bütün benî Âdeme bütün tabakatıyla en yüksek ve en dakik ilim olan imana ve en geniş ve nuranî fen olan marifetullaha ve en ehemmiyetli ve mütenevvi maarif olan ahkâm-ı İslâmiyeye davet eden, ders veren Kur’ân ise, her nev’e, her taifeye muvafık gelecek bir ders vermek elzemdir. Halbuki ders birdir, ayrı ayrı değil. Öyle ise, aynı derste tabakat bulunmak lâzımdır. Derecâta göre, herbiri Kur’ân’ın perdelerinden bir perdeden hisse-i dersini alır. Şu hakikatin çok nümunelerini zikretmişiz; onlara müracaat edilebilir. Yalnız burada bir iki cüz’ünün, hem yalnız bir iki tabakasının hisse-i fehmine işaret ederiz.

Meselâ, [1] لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ .. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ Kesretli tabaka olan avam tabakasının şundan hisse-i fehmi: Cenâb-ı Hak peder ve veledden ve akrandan ve zevceden münezzehtir.

Daha mutavassıt bir tabaka, şundan, İsâ Aleyhisselâmın ve melâikelerin ve tevellüde mazhar şeylerin ulûhiyetini nefyetmektir. Çünkü muhal bir şeyi nefyetmek zahiren faidesiz olduğundan, belâğatte medar-ı faide olacak bir lâzım-ı hüküm murad olunur. İşte, cismâniyete mahsus veled ve vâlidi nefyetmekten murat ise, veled ve vâlidi ve küfvü bulunanların nefy-i ulûhiyetleridir ve mâbud olmaya

lâyık olmadıklarını göstermektir. Şu sırdandır ki, Sûre-i İhlâs, herkese, hem her vakit faida verebilir.

Daha bir parça ileri bir tabakanın hisse-i fehmi: Cenâb-ı Hak, mevcudata karşı, tevlid ve tevellüdü işmam edecek bütün rabıtalardan münezzehtir. Şerik ve muinden ve hemcinsten müberrâdır. Belki mevcudata karşı nisbeti, hallâkıyettir. Emr-i künfeyekün ile, irade-i ezeliyesiyle, ihtiyarıyla icad eder. İcabî ve ıztırarî ve sudur-u gayr-ı ihtiyarî gibi münâfi-i kemâl herbir rabıtadan münezzehtir.

Daha yüksek bir tabakanın hisse-i fehmi: Cenâb-ı Hak ezelîdir, ebedîdir, evvel ve âhirdir. Hiçbir cihette ne zâtında, ne sıfâtında, ne ef'âlinde naziri, küfvü, şebîhi, misli, misali, mesîli yoktur. Yalnız, ef'âlinde, şuûnunda, teşbihi ifade eden mesel var.

وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى [2]

Bu tabakata ârifîn tabakası, ehl-i aşk tabakası, sıddıkîn tabakası gibi ayrı ayrı hisse sahiplerini kıyas edebilirsin.

İkinci misal: Meselâ, [3] مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ Tabaka-i ûlânın şundan hisse-i fehmi şudur ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârı ve *"veledim"* hitabına mazhar olan Zeyd, izzetli zevcesini kendine küfüv bulmadığı için tatlik etmiş; Allah'ın emriyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm almış. Âyet der: "Peygamber size evlâdım dese, risalet cihetiyle söyler. Şahsiyet itibarıyla pederiniz değil ki, aldığı kadınlar ona münasip düşmesin."

İkinci tabakanın hisse-i fehmi şudur ki: Bir büyük âmir, raiyetine pederâne şefkatle bakar. Eğer o âmir, zâhir ve bâtın bir padişah-ı ruhanî olsa, o vakit merhameti pederin yüz defa şefkatinden ileri gittiğinden, o raiyetin efradı, onun hakikî evlâdı gibi, ona peder nazarıyla bakarlar. Peder nazarı zevc nazarına inkılâb edemediğinden, kız nazarı da zevce nazarına kolayca değişmediğinden, efkâr-ı âmmede Peygamber (a.s.m.) mü'minlerin kızlarını alması şu sırra uygun gelmediğinden, Kur'ân der:

“Peygamber (a.s.m.) merhamet-i İlâhiye nazarıyla size şefkat eder, pederâne muamele yapar. Risalet namına siz onun evlâdı gibisiniz. Fakat şahsiyet-i insaniyet itibarıyla pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin.”

Üçüncü kısım şöyle fehmeder ki: Peygambere (a.s.m.) intisap edip onun kemâlâtına istinad ederek onun pederâne şefkatine itimad edip kusur ve hatîat etmemelisiniz demektir. Evet, çoklar var ki, büyüklerine ve mürşidlerine itimad edip tembellik eder. Hattâ bazan “Namazımız kılınmış” der (bir kısım Alevîler gibi).

Dördüncü nükte: Bir kısım, şu âyetten şöyle bir işaret-i gaybiye fehmeder ki: Peygamberin (a.s.m.) evlâd-ı zükûru rical derecesinde kalmayıp, rical olarak nesli, bir hikmete binaen kalmayacaktır. Yalnız, *“rical”* tabirinin ifadesiyle, nisânın pederi olduğunu işaret ettiğinden, nisâ olarak nesli devam edecektir. Felillâhilhamd, Hazret-i Fâtıma’nın nesl-i mübareki, Hasan ve Hüseyin gibi iki nuranî silsilenin bedr-i münevveri, şems-i nübüvvetin mânevî ve maddî neslini idame ediyorlar.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ [4]

Birinci Şule, Üç Şua ile hitama erdi.

1.)O doğurmamış ve doğurulmamıştır. Ve hiçbir şey Onun dengi değildir. (İhlâs Sûresi, 112:3-4)
2.)En yüce meseller Allah içindir. (Nahl Sûresi, 16:60)
3.)Muhammed, sizden hiçbir erkeğin babası değildir. (Ahzâb Sûresi, 33:40)
4.)Allahım, ona ve âline rahmet et.

Sözler : 25.Söz : 2.Sule

İkinci Şule

İkinci Şulenin **«Üç Nuru»** var

- 1.Nur: Kuranın umumundaki tenasüb
- 2.Nur: Ayetlerinin hatimelerindeki fezlekeler
- 3.Nur: Kur'an, başka kelamlarla kabil-i kıyas değildir

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 1.Nur

Birinci Nur

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın heyet-i mecmuasında râik bir selâset, fâik bir selâmet, metin bir tesanüd, muhkem bir tenasüp, cümleleri ve heyetleri mabeyninde kavî bir teâvün ve âyetler ve maksatları mabeyninde ulvî bir tecavüb olduğunu, ilm-i beyan ve fenn-i maânî ve beyanînin Zemahşerî, Sekkâkî, Abdülkahir-i Cürcânî gibi binlerle dâhi imamların şehadetiyle sabit olduğu halde, o tecavüb ve teâvün ve tesanüdü ve selâset ve selâmeti kıracak, bozacak sekiz dokuz mühim esbab bulunurken; o esbab, bozmaya değil, belki selâsetine, selâmetine, tesanüdüne kuvvet vermiştir.

Yalnız, o esbab bir derece hükmünü icra edip başlarını perde-i nizam ve selâsetten çıkarmışlar. Fakat nasıl ki yeknesak, düz bir ağacın gövdesinden bir kısım çıkıntılar, sivricikler çıkar. Lâkin ağacın tenasübünü bozmak için çıkmıyorlar; belki o ağacın ziynetli tekemmülüne ve cemâline medar olan meyveleri vermek için çıkıyorlar. Aynen bunun gibi, şu esbab dahi, Kur'ân'ın selâset-i nazmına kıymettar mânâları ifade için sivri başlarını çıkarıyorlar. İşte, o Kur'ân-ı Mübîn, yirmi senede, hacetlerin mevkileri itibarıyla necim necim olarak, müteferrik, parça parça nüzul ettiği halde, öyle bir kemâl-i tenasübü vardır ki, güya bir defada nazil olmuş gibi bir münasebet gösteriyor.

Hem o Kur'ân, yirmi senede, hem muhtelif, mütebayin esbab-ı nüzule göre geldiği halde, tesanüdün kemâlini öyle gösteriyor; güya bir sebeb-i vahidle nüzul etmiştir.

Hem o Kur'ân, mütefavit ve mükerrer suallerin cevabı olarak geldiği halde, nihayet imtizac ve ittihadı gösteriyor. Güya bir sual-i vâhidin cevabıdır.

Hem Kur'ân, mütegayir, müteaddit hâdisâtın ahkâmını beyan için geldiği halde, öyle bir kemâl-i intizamı gösteriyor ki, güya bir hadise-i

vâhidin beyanıdır.

Hem Kur’ân, mütehalif, mütenevvi halette, hadsiz muhatapların fehimlerine münasip üslûplarda tenezzülât-ı kelâmiye ile nazil olduğu halde, öyle bir hüsn-ü temasül ve güzel bir selâset gösteriyor ki, güya hâlet birdir, bir derece-i fehimdir, su gibi akar bir selâset gösteriyor.

Hem o Kur’ân, mütebâid, müteaddit muhatabîn esnafına müteveccihen mütekellim olduğu halde, öyle bir suhulet-i beyanı, bir cezâlet-i nizamı, bir vuzuh-u ifhâmı var ki, güya muhatabı bir sınıftır. Hattâ her bir sınıf zanneder ki, bil’asale muhatap yalnız kendisidir.

Hem Kur’ân, mütefavit, mütederriç irşadî bazı gayelere isal ve hidayet etmek için nazil olduğu halde, öyle bir kemâl-i istikamet, öyle bir dikkat-i muvazenet, öyle bir hüsn-ü intizam vardır ki, güya maksat birdir.

İşte, bu esbablar, müşevveşiyetin esbabı iken, Kur’ân’ın i’câz-ı beyanında, selâset ve tenasübünde istihdam edilmişlerdir. Evet, kalbi sakamsız, aklı müstakim, vicdanı marazsız, zevki selim her adam Kur’ân’ın beyanında güzel bir selâset, rânâ bir tenasüp, hoş bir âhenk, yektâ bir fesahat görür.

Hem basîresinde selim bir gözü olan görür ki, Kur’ân’da öyle bir göz vardır ki, o göz bütün kâinatı zâhir ve bâtınıyla vâzıh, göz önünde bir sahife gibi görür, istediği gibi çevirir, istediği bir tarzda o sahifenin mânâlarını söyler.

Şu Birinci Nurun hakikatini misallerle tavzih etsek, birkaç mücelled lâzım. Öyle ise, sair risale-i Arabiyemde ve İşârâtü’l-İ’câz’da ve şu yirmi beş adet Sözlerde şu hakikatin ispatına dair olan izahatla iktifa edip, misal olarak mecmu-u Kur’ân’ı birden gösteriyorum.

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur

2.Nur: Ayetlerinin hatimelerindeki fezlekeler

İkinci Nur

Kur'ân-ı Hakîmin, âyetlerinin hâtimelerinde gösterdiği fezlekeler ve Esmâ-i Hüsnâ cihetindeki üslûb-u bediîsinde olan meziyet-i i'câziyeye dairdir.

İhtar: Şu İkinci Nurda çok âyetler gelecektir. O âyetler, yalnız İkinci Nurun misalleri değil, belki geçmiş mesâil ve Şuaların misalleri dahi olurlar. Bunları hakkıyla izah etmek çok uzun gelir. Şimdilik ihtisar ve icmâle mecburum. Onun için, gayet muhtasar bir tarzda, şu sırr-ı azîm-i i'câzın misallerinden olan âyetlere birer işaret edip, tafsilâtını başka vakte tâlik ettik.

İşte, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, âyetlerin hâtimelerinde galiben bazı fezlekeleri zikreder ki, o fezlekeler, ya Esmâ-i Hüsnâyı veya mânâlarını tazammun ediyor; veyahut, aklı tefekküre sevk etmek için akla havale eder, veyahut makàsıd-ı Kur'âniyeden bir kaide-i külliyeyi tazammun eder ki, âyetin tekid ve teyidi için fezlekeler yapar. İşte o fezlekelerde Kur'ân'ın hikmet-i ulviyesinden bazı işarat ve hidayet-i İlâhiyenin âb-ı hayatından bazı reşaşat, i'câz-ı Kur'ân'ın berklerinden bazı şerarat vardır. Şimdi, pek çok o işarattan yalnız on tanesini icmalen zikrederiz. Hem pek çok misallerinden birer misal ve herbir misalin pek çok hakaikından yalnız herbirinde bir hakikatin meâl-i icmâlîsine işaret ederiz. Bu on işaretin ekserîsi, ekser âyetlerde müctemian beraber bulunup hakikî bir nakş-ı i'câzî teşkil ederler. Hem misal olarak getirdiğimiz âyetlerin ekserîsi, ekser işârâta misaldir. Biz yalnız her âyetten bir işaret göstereceğiz. Misal getireceğimiz âyetlerden, eski Sözlerde bahsi geçenlerin yalnız meâline bir hafif işaret ederiz.

•Birinci Meziyet-i Cezâlet
•İkinci Nükte-i Belâgat
•Üçüncü Meziyet-i Cezâlet
•Dördüncü Nükte-i Belâgat
•Beşinci Meziyet-i Cezâlet
•Altıncı Nükte-i Belâgat
•Yedinci Sırr-ı Belâgat
•Sekizinci Meziyet-i Cezâlet
•Dokuzuncu Nükte-i Belâgat
•Onuncu Nükte-i Belâgat

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 1.Meziyet

Birinci Meziyet-i Cezalet

Birinci Meziyet-i Cezâlet

Kur'ân-ı Hakîm, i'cazkâr beyanatıyla Sâni-i Zülcelâlin ef'al ve eserlerini nazara karşı serer, bast eder. Sonra, o âsar ve ef'âlinde esmâ-i İlâhiyeyi istihraç eder; veya haşir ve tevhid gibi bir makàsıd-ı asliye-i Kur'âniyeyi ispat ediyor.

Birinci mânânın misallerinden, meselâ

هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ [1]

İkinci şıkkın misallerinden, meselâ

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَاداً وَالْجِبَالَ اَوْتَاداً وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجاً [2] ilâ âhir.. اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا [3] e kadar...

Birinci âyette âsârı bast edip, bir neticenin, bir mühim maksudun mukaddemâtı gibi, ilim ve kudrete gayat ve nizâmâtıyla şehadet eden en azîm eserleri serd eder, Alîm ismini istihraç eder. İkinci âyette, Birinci Şulenin Birinci Şuaının Üçüncü Noktasında bir derece

izah olunduğu gibi, Cenâb-ı Hakkın büyük ef'âlini, azîm âsârını zikrederek, neticesinde, yevm-i fasl olan haşri, netice olarak zikrediyor.

1.) Odur ki, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra iradesini semâya yöneltti ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti. O herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:29)
2.) Yeryüzünü bir döşek, dağları birer kazık yapmadık mı? Sizi de çift çift yarattık. (Nebe' Sûresi, 78:6-8)
3.) Şüphesiz, hüküm günü, belirlenmiş bir vakittir. (Nebe' Sûresi, 78:17)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 2.Nükte

İkinci Nükte-i Belagat

İkinci Nükte-i Belâgat

Kur’ân, beşerin nazarına san’at-ı İlâhiyenin mensucatını açar, gösterir. Sonra, fezlekede o mensucatı esmâ içinde tayyeder; veyahut akla havale eder.

Birincinin misallerinden, meselâ

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالاَرْضِ اَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالاَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الاَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللهُ فَقُلَ اَفَلاَ تَتَّقُونَ .. فَذٰلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ

İşte, başta der: Semâ ve zemini, rızkınıza iki hazine gibi müheyyâ edip oradan yağmuru, buradan hububatı çıkaran kimdir? Allah’tan başka, koca semâ ve zemini iki mutî hazinedar hükmüne kimse getirebilir mi? Öyle ise şükür Ona münhasırdır.

İkinci fıkrada der ki: Sizin âzâlarınız içinde en kıymettar göz ve kulaklarınızın mâliki kimdir? Hangi destgâh ve dükkândan aldınız? Bu latîf, kıymettar göz ve kulağı verecek ancak Rabbinizdir. Sizi icad

edip terbiye eden Odur ki; bunları size vermiştir. Öyle ise yalnız Rab Odur. Mâbud da O olabilir.

Üçüncü fıkrada der: Ölmüş yeri ihyâ edip yüz binler ölmüş taifeleri ihyâ eden kimdir? Haktan başka ve bütün kâinatın Hâlıkından başka şu işi kim yapabilir? Elbette O yapar, O ihyâ eder. Madem Haktır; hukuku zayi etmeyecektir. Sizi bir mahkeme-i kübrâya gönderecektir. Yeri ihyâ ettiği gibi, sizi de ihyâ edecektir.

Dördüncü fıkrada der: Bu azîm kâinatı bir saray gibi, bir şehir gibi, kemâl-i intizamla idare edip tedbirini gören, Allah'tan başka kim olabilir? Madem Allah'tan başka olamaz. Koca kâinatı bütün ecrâmıyla gayet kolay idare eden kudret o derece kusursuz, nihayetsizdir ki, hiçbir şerik ve iştirake ve muavenet ve yardıma ihtiyacı olamaz. Koca kâinatı idare eden, küçük mahlûkatı başka ellere bırakmaz. Demek, ister istemez "Allah" diyeceksiniz.

İşte, birinci ve dördüncü fıkra Allah der, ikinci fıkra Rab der, üçüncü fıkra el-Hak der. فَذٰلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ne kadar mu'cizâne düştüğünü anla. İşte, Cenâb-ı Hakkın azîm tasarrufâtını, kudretinin mühim mensucatını zikreder. Sonra da, o azîm âsârın, mensucatın destgâhı, فَذٰلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ yani Hak, Rab, Allah isimlerini zikretmekle, o tasarrufât-ı azîmenin menbaını gösterir.

İkincinin misallerinden:

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ﴿2﴾ وَاخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا اَنْزَلَ اللهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ

دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالاَرْضِ لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

İşte bu âyet Cenâb-ı Hakkın kemâl-i kudretini ve azamet-i rububiyetini gösteren ve vahdâniyetine şehadet eden, semâvât ve arzın hilkatindeki tecellî-i saltanat-ı ulûhiyet; ve gece gündüzün ihtilâfındaki tecellî-i rububiyet; ve hayat-ı içtimaiye-i insana en büyük bir vasıta olan gemiyi denizde teshir ile tecellî-i rahmet; ve semâdan âb-ı hayatı ölmüş zemine gönderip zemini yüz bin taifeleriyle ihyâ edip bir mahşer-i acaip suretine getirmekteki tecellî-i azamet-i kudret; ve zeminde hadsiz, muhtelif hayvânâtı basit bir topraktan halk etmekteki tecellî-i rahmet ve kudret; ve rüzgârları, nebâtat ve hayvânâtın teneffüs ve telkihlerine hizmet gibi vezaif-i azîme ile tavzif edip tedbir ve teneffüse salih vaziyete getirmek için tahrik ve idaresindeki tecellî-i rahmet ve hikmet; ve zemin ve âsüman ortasında, vasıta-i rahmet olan bulutları bir mahşer-i acaip gibi muallâkta toplayıp dağıtmak, bir ordu gibi istirahat ettirip vazife başına davet etmek gibi teshirindeki tecellî-i rububiyet gibi mensucat-ı san'atı tâdât ettikten sonra, aklı, onların hakaikına ve tafsiline sevk edip tefekkür ettirmek için لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ der, onunla ukulü ikaz için akla havale eder.

1.) De ki: Kimdir gökten ve yerden sizi rızıklandıran? Kimdir kulak ve gözler yaratıp size veren? Kimdir ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkaran? Kimdir kâinatı yerli yerince tedbir ve idare eden? Onlar diyecekler ki, 'Allah'tır.' Öyle ise, 'Hâlâ Ona ortak koşmaktan korkmaz mısınız?' de. İşte, Hak olan Rabbiniz Allah Odur. (Yûnus Sûresi, 10:31-32)

2.) Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, her türlü canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için nice deliller vardır. (Bakara Sûresi, 2:164)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 3.Meziyet

Üçüncü Meziyet-i Cezalet

Üçüncü Meziyet-i Cezâlet

Bazan Kur'ân Cenâb-ı Hakkın fiillerini tafsil ediyor; sonra bir fezleke ile icmal eder. Tafsiliyle kanaat verir; icmalle hıfzettirir, bağlar. Meselâ,

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَا اَتَمَّهَا عَلٰى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرَاهِيمَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

İşte, Hazret-i Yusuf ve ecdadına edilen nimetleri şu âyetle işaret eder. Der ki:

Sizi bütün insanlar içinde makam-ı nübüvvetle serfiraz, bütün silsile-i enbiyayı silsilenize raptedip silsilenizi nev-i beşer içinde bütün silsilelerin serdarı, hanedanınızı ulûm-u İlâhiye ve hikmet-i Rabbâniyeye bir hücre-i talim ve hidayet suretine getirip, o ilim ve hikmetle dünyanın saadetkârâne saltanatını, âhiretin saadet-i ebediyesiyle sizde birleştirmek, seni ilim ve hikmetle Mısır'a hem aziz bir reis, hem âli bir nebî, hem hakîm bir mürşid etmek olan niâmat-ı İlâhiyeyi zikir ve tâdât edip, ilim ve hikmetle onu, âbâ ve ecdadını mümtaz ettiğini zikrediyor. Sonra, "Senin Rabbin Alîm ve Hakîmdir," der. "Onun rububiyeti ve hikmeti iktiza eder ki, seni ve âbâ

ve ecdadını Alîm, Hakîm ismine mazhar etsin.” İşte, o mufassal nimetleri şu fezleke ile icmal eder.

Hem meselâ, [2] قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ İşte şu âyet, Cenâb-ı Hakkın, nev-i beşerin hayat-ı içtimaiyesindeki tasarrufâtını şöyle gösteriyor ki:

İzzet ve zillet, fakr ve servet, doğrudan doğruya Cenâb-ı Hakkın meşietine ve iradesine bağlıdır. Demek, kesret-i tabakatın en dağınık tasarrufâtına kadar, meşiet ve takdir-i İlâhiye iledir, tesadüf karışamaz. Şu hükmü verdikten sonra, insaniyet hayatında en mühim iş, onun rızkıdır. Şu âyet, beşerin rızkını doğrudan doğruya Rezzâk-ı Hakikînin hazine-i rahmetinden gönderdiğini bir iki mukaddime ile ispat eder. Şöyle ki:

Der: Rızkınız yerin hayatına bağlıdır. Yerin dirilmesi ise, bahara bakar. Bahar ise, şems ve kameri teshir eden, gece ve gündüzü çeviren Zâtın elindedir. Öyle ise, bir elmayı bir adama hakikî rızık olarak vermek, bütün yeryüzünü bütün meyvelerle dolduran o Zât verebilir. Ve O, ona hakikî Rezzâk olur. Sonra da [3] وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ der. Bu cümlede o tafsilâtlı fiilleri icmal ve ispat eder. Yani, size hesapsız rızık veren Odur ki, bu fiilleri yapar.

1.)Rabbin seni böylece seçkin kılacak, sana rüya tabirini öğretecek ve bundan önce ataların İbrahim ve İshak üzerine nimetini tamamladığı gibi, senin ve Yakuboğullarının üzerine de nimetini tamamlayacaktır. Muhakkak ki senin Rabbin Alîm ve Hakîmdir. (Yûsuf Sûresi, 12:6)
2.)De ki: Ey mülkün hakikî sahibi olan, âlemlerde dilediği gibi tasarruf eden Allahım! Sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden de mülkü çeker alırsın. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:26)
3.)Âl-i İmrân Sûresi, 3:27

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 4.Nükte

Dördüncü Nükte-i Belagat

Dördüncü Nükte-i Belâgat

Kur’ân kâh olur, mahlûkat-ı İlâhiyeyi bir tertiple zikreder; sonra o mahlûkat içinde bir nizam, bir mizan olduğunu ve onun semereleri olduğunu göstermekle, güya bir şeffafiyet, bir parlaklık veriyor ki, sonra o âyine-misal tertibinden cilvesi bulunan esmâ-i İlâhiyeyi gösteriyor. Güya o mahlûkat-ı mezkûre elfazdır; şu esmâ onun mânâları, yahut o meyvelerin çekirdekleri, yahut hülâsalarıdırlar. Meselâ,

وَلَقَدْخَلَقْنَا اْلاِنْسَانَ مِنْ سُلاَلَةٍ مِنْ طِينٍ .. ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِى قَرَارٍ مَكِينٍ .. ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا اْلعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ اَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

âyine-misal bir tarzda zikredip tertip ediyor ki, فَتَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ içinde kendi kendine görünüyor ve kendini dedirttiriyor. Hattâ, vahyin bir kâtibi, şu âyeti yazarken, daha şu kelime gelmezden evvel şu kelimeyi söylemiştir. “Acaba

bana da mı vahiy gelmiş?” zannında bulunmuş. Halbuki, evvelki kelâmın kemâl-i nizam ve şeffafiyetidir ve insicamıdır ki, o kelâm gelmeden kendini göstermiştir.

Hem meselâ,

اِنَّ رَبَّكُمُ اللهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّام ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ اَلاَ لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ، تَبَارَكَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

İşte, Kur’ân şu âyette, azamet-i kudret-i İlâhiye ve saltanat-ı rububiyeti öyle bir tarzda gösteriyor ki, güneş, ay, yıldızlar emirber neferleri gibi emrine müheyyâ, gece ve gündüzü beyaz ve siyah iki hat gibi veya iki şerit gibi birbiri arkasında döndürüp âyât-ı rububiyetini kâinat sahifelerinde yazan ve Arş-ı Rububiyetinde duran bir Kadîr-i Zülcelâli gösterdiğinden, her ruh işitse, “Bârekâllah, mâşaallah, fetebârekâllahü Rabbü’l-Âlemîn” demeye hâhişger olur. Demek, تَبَارَكَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ sâbıkın hülâsası, çekirdeği, meyvesi ve âb-ı hayatı hükmüne geçer.

1.) And olsun ki Biz insanı çamurun özünden yarattık. Sonra onu sağlam ve korunmuş olan anne rahmine bir damla su olarak yerleştirdik. Sonra o su damlasını rahme asılı pıhtılaşmış bir kan olarak yarattık. O pıhtılaşmış kanı bir parça et olarak yarattık. O et parçasını kemikler olarak yarattık. Kemiklere de et giydirdik. Sonra da onu bam başka bir yaratışla inşa ettik. Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan Allah’ın şânı ne yücedir! (Mü’minûn Sûresi, 23:12-14)
2.) Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan Allah’ın şânı ne yücedir! (Mü’minûn Sûresi, 23:14)
3.) Şüphesiz ki sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra da Arş

üzerinde hükmünü icra eden Allah’tır. O, gündüzü, peşi sıra kovalayan gece ile örter. O, güneşi, ayı ve yıldızları da emrine boyun eğmiş olarak yarattı. İyi bilin ki, yaratmak da Ona aittir, yaratıklarının tedbir ve idaresi de. Âlemlerin Rabbi olan Allah’ın şânı ne yücedir! (A’râf Sûresi, 7:54)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 5.Meziyet

Beşinci Meziyet-i Cezalet

Beşinci Meziyet-i Cezâlet

Kur'ân, bazan tagayyüre maruz ve muhtelif keyfiyâta medar maddî cüz'iyatı zikreder. Onları hakaik-ı sabite suretine çevirmek için sabit, nuranî, küllî esmâ ile icmal eder, bağlar. Veyahut tefekküre ve ibrete teşvik eder bir fezleke ile hâtime verir.

Birinci mânânın misallerinden, meselâ

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِؤُنِى بِاَسْمَاءِ هٰؤُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ قَالُوا سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

İşte, şu âyet, evvelâ "Hazret-i Âdem'in hilâfet meselesinde melâikelere rüçhaniyetine medar, ilmi olduğu" olan bir hadise-i cüz'iyeyi zikreder. Sonra, o hadisede, melâikelerin Hazret-i Âdem'e karşı ilim noktasında hadise-i mağlûbiyetlerini zikreder. Sonra bu iki hadiseyi, iki ism-i küllî ile icmal ediyor-yani اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ Yani, *"Alîm ve Hakîm Sen olduğun için Âdem'i talim*

ettin, bize galip oldu. Hakîm olduğun için bize istidadımıza göre veriyorsun, onun istidadına göre rüçhaniyet veriyorsun.”

İkinci mânânın misallerinden, meselâ,

وَاِنَّ لَكُمْ فِى ٱلْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِى بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ [2]

ilâ âhir.

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ [3]

İşte şu âyetler, Cenâb-ı Hakkın koyun, keçi, inek, manda, deve gibi mahlûklarını insanlara hâlis, sâfi, leziz bir süt çeşmesi; üzüm ve hurma gibi masnuları da insanlara latîf, leziz, tatlı birer nimet tablaları ve kazanları; ve arı gibi küçük mu’cizât-ı kudretini şifalı ve tatlı, güzel bir şerbetçi yaptığını âyet şöylece gösterdikten sonra, tefekküre, ibrete başka şeyleri de kıyas etmeye teşvik için [4] اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ der, hâtime verir.

1.)Âdem’e bütün isimleri öğrettikten sonra eşyayı meleklere gösterdi. ‘Eğer iddianızda doğru iseniz, bunların isimlerini Bana söyleyin’ buyurdu. Melekler ‘Seni her türlü noksandan tenzih ederiz,’ dediler. ‘Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Alîm ve Hakîm olan Sensin.’ (Bakara Sûresi, 2:31-32)

2.)Ehlî hayvanlarda da sizin için birer ibret vardır. Onların karınlarında, kan ile fışkı arasından çıkan ve içenlerin boğazından kolayca geçen hâlis bir sütle sizi besleriz.”(Nahl Sûresi, 16:66)

3.)Onda insanlar için şifa bulunur. Düşünen bir topluluk için şüphesiz bunda bir delil vardır. (Nahl Sûresi, 16:69)

4.)Düşünen bir topluluk için şüphesiz bunda bir delil vardır. (Nahl Sûresi, 16:69)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 6.Nükte

Altıncı Nükte-i Belagat

Altıncı Nükte-i Belâgat

Kâh oluyor ki, âyet, geniş bir kesrete ahkâm-ı rububiyeti serer, sonra birlik ciheti hükmünde bir rabıta-i vahdetle birleştirir, veyahut bir kaide-i külliye içinde yerleştirir. Meselâ,

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلاَ يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ [1]

İşte, Âyetü'l-Kürsîde on cümle ile on tabaka-i tevhidi ayrı ayrı renklerde ispat etmekle beraber مَنْ ذاَ الَّذِى يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلاَّ بِاِذْنِهِ [2] cümlesiyle, gayet keskin bir şiddetle şirki ve gayrın müdahalesini keser, atar. Hem şu âyet İsm-i Âzamın mazharı olduğundan, hakaik-ı İlâhiyeye ait mânâları âzamî derecededir ki, âzamiyet derecesinde bir tasarruf-u rububiyeti gösteriyor. Hem umum semâvât ve arza birden müteveccih tedbir-i ulûhiyeti en âzamî bir derecede, umuma şamil bir hafîziyeti zikrettikten sonra, bir rabıta-i vahdet ve birlik ciheti, o âzamî tecelliyatlarının menbalarını وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ ile hülâsa eder.

Hem meselâ,

اَللهُ الّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضَ ﴿3﴾ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِىَ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الاَنْهَارَ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَاٰتٰيكُمْ مِنْ كُلِّ مَاسَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللهِ لاَ تُحْصُوهَا

İşte şu âyetler, evvelâ Cenâb-ı Hakkın insana karşı şu koca kâinatı nasıl bir saray hükmünde halk edip, semâdan zemine âb-ı hayatı gönderip, insanlara rızkı yetiştirmek için zemini ve semâyı iki hizmetkâr ettiği gibi, zeminin sair aktârında bulunan herbir nevi meyvelerinden herbir adama istifade imkânı vermek, hem insanlara semere-i sa’ylerini mübadele edip her nevi medar-ı maişetini temin etmek için gemiyi insana musahhar etmiştir. Yani, denize, rüzgâra, ağaca öyle bir vaziyet vermiş ki, rüzgâr bir kamçı, gemi bir at, deniz onun ayağı altında bir çöl gibi durur. İnsanları gemi vasıtasıyla bütün zemine münasebettar etmekle beraber, ırmakları, büyük nehirleri insanın fıtrî birer vesait-i nakliyesi hükmünde teshir, hem güneşle ayı seyrettirip mevsimleri ve mevsimlerde değişen Mün’im-i Hakikînin renk renk nimetlerini insanlara takdim etmek için iki musahhar hizmetkâr ve o büyük dolabı çevirmek için iki dümenci hükmünde halk etmiş. Hem gece ve gündüzü insana musahhar, yani hâb-ı rahatına geceyi örtü, gündüzü maişetlerine ticaretgâh hükmünde teshir etmiştir. İşte bu niam-ı İlâhiyeyi tâdât ettikten sonra, insana verilen nimetlerin ne kadar geniş bir dairesi olduğunu gösterip, o dairede de ne derece hadsiz nimetler dolu olduğunu, şu وَاٰتٰيكُمْ

مِنْ كُلِّ مَاسَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللهِ لاَ تُحْصُوهَا fezleke ile gösterir. Yani, istidat ve ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla insan ne istemişse, bütün verilmiş. İnsana olan nimet-i İlâhiye tâdât ile bitmez, tükenmez. Evet, insanın madem bir sofra-i nimeti semâvât ve arz ise ve o sofradaki nimetlerden bir kısmı şems, kamer, gece, gündüz gibi şeyler ise, elbette insana müteveccih olan nimetler had ve hesaba gelmez.

1.) Onun hâkimiyet ve saltanatı gökleri ve yeri kuşatmıştır. Gökleri ve yeri tasarrufu altında tutmak Onun kudretine ağır gelmez. Herşeyden yüce ve herşeyden büyük olan da ancak Odur. (Bakara Sûresi, 2:255)
2.) Onun katında, Onun izni olmaksızın kim şefaat edebilir? (Bakara Sûresi, 2:255)
3.) O Allah ki, gökleri ve yeri yarattı, gökten de bir su indirdi ki, onunla sizin için rızık olarak meyvelerden bitirdi. Onun emriyle denizde seyretsinler diye gemileri sizin hizmetinize verdi. Nehirleri de yine sizin hizmetinize verdi. Birbiri ardınca dönüp duran güneşi ve ayı da sizin hizmetinize verdi. Geceyi ve gündüzü de sizin hizmetinize verdi. O, sözünüz ve halinizle istediğiniz herşeyden size verdi. Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, saymakla bitiremezsiniz. (İbrahim Sûresi, 14:32-34)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 7.Sır

Yedinci Sırr-ı Belagat

Yedinci Sırr-ı Belâgat

Kâh oluyor ki, âyet, zâhirî sebebi icadın kabiliyetinden azletmek ve uzak göstermek için, müsebbebin gayelerini, semerelerini gösteriyor—tâ anlaşılsın ki, sebep yalnız zâhirî bir perdedir. Çünkü gayet hakîmâne gayeleri ve mühim semereleri irade etmek, gayet alîm, hakîm birinin işi olmak lâzımdır. Sebebi ise şuursuz, câmiddir.

Hem semere ve gayetini zikretmekle âyet gösteriyor ki, sebepler çendan nazar-ı zâhirîde ve vücutta müsebbebatla muttasıl ve bitişik görünür. Fakat hakikatte mabeynlerinde uzak bir mesafe var. Sebepten müsebbebin icadına kadar o derece uzaklık var ki, en büyük bir sebebin eli, en ednâ bir müsebbebin icadına yetişemez. İşte, sebep ve müsebbep ortasındaki uzun mesafede, esmâ-i İlâhiye birer yıldız gibi tulû eder. Matlaları, o mesafe-i mâneviyedir. Nasıl ki zâhir nazarda dağların daire-i ufkunda semânın etekleri muttasıl ve mukarin görünür. Halbuki, daire-i ufk-u cibalîden semânın eteğine kadar, umum yıldızların matlaları ve başka şeylerin meskenleri olan bir mesafe-i azîme bulunduğu gibi, esbab ile müsebbebat mabeyninde öyle bir mesafe-i mâneviye var ki, imanın dürbünüyle, Kur’ân’ın nuruyla görünür. Meselâ,

فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهِ .. اَنَّا [1] صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا .. ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا .. فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا .. وَعِنَبًا وَقَضْبًا ..

وَزَيْتُونًا وَنَخْلاً .. وَحَدَا۬ئِقَ غُلْبًا .. وَفَاكِهَةً وَاَبًّا .. مَتَاعًا لَكُمْ وَ۬ لاَنْعَامِكُمْ

İşte şu âyet-i kerime, mu’cizât-ı kudret-i İlâhiyeyi bir tertib-i hikmetle zikrederek esbabı müsebbebâta raptedip, en âhirde مَتَاعًا لَكُمْ lâfzıyla bir gayeyi gösterir ki, o gaye, bütün o müteselsil esbab ve müsebbebat içinde o gayeyi gören ve takip eden gizli bir Mutasarrıf bulunduğunu ve o esbab Onun perdesi olduğunu ispat eder.

Evet, مَتَاعًا لَكُمْ وَ۬ لاَنْعَامِكُمْ tabiriyle, bütün esbabı icad kabiliyetinden azleder. Mânen der: Size ve hayvânâtınıza rızkı yetiştirmek için su semâdan geliyor. O suda, size ve hayvânâtınıza acıyıp, şefkat edip rızık yetiştirmek kabiliyeti olmadığından, su gelmiyor, gönderiliyor demektir. Hem toprak nebâtâtıyla açılıp, rızkınız oradan geliyor. Hissiz, şuursuz toprak sizin rızkınızı düşünüp şefkat etmek kabiliyetinden pek uzak olduğundan, toprak kendi kendine açılmıyor; Birisi o kapıyı açıyor, nimetleri ellerinize veriyor. Hem otlar, ağaçlar sizin rızkınızı düşünüp merhameten size meyveleri, hububatı yetiştirmekten pek çok uzak olduğundan, âyet gösteriyor ki, onlar bir Hakîm-i Rahîmin perde arkasından uzattığı ipler ve şeritlerdir ki, nimetlerini onlara takmış, zîhayatlara uzatıyor. İşte şu beyanattan Rahîm, Rezzâk, Mün’im, Kerîm gibi çok esmânın matlaları görünüyor.

Hem meselâ,

[2] اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللهَ يُزْجِى سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلاَلِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَا۬ءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَا۬ءُ

وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ .. يُقَلِّبُ اللهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لاُولِى الْاَبْصَارِ .. وَاللهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِى عَلٰى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِى عَلٰى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِى عَلٰى اَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللهُ مَا يَشَاءُ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

İşte, şu âyet, mu’cizât-ı rububiyetin en mühimlerinden ve hazine-i rahmetin en acip perdesi olan bulutların teşkilâtında, yağmur yağdırmaktaki tasarrufât-ı acîbeyi beyan ederken, güya bulutun eczaları cevv-i havada dağılıp saklandığı vakit, istirahate giden neferat misillü, bir boru sesiyle toplandığı gibi, emr-i İlâhî ile toplanır, bulut teşkil eder. Sonra, küçük küçük taifeler bir ordu teşkil eder gibi, o parça parça bulutları telif edip, kıyamette seyyar dağlar cesamet ve şeklinde ve rutubet ve beyazlık cihetinde kar ve dolu keyfiyetinde olan o sehab parçalarından, âb-ı hayatı bütün zîhayata gönderiyor. Fakat o göndermekte bir irade, bir kast görünüyor. Hâcâta göre geliyor; demek gönderiliyor. Cevv berrak, sâfi, hiçbir şey yokken, bir mahşer-i acaip gibi, dağvâri parçalar kendi kendine toplanmıyor. Belki zîhayatı tanıyan Birisidir ki, gönderiyor. İşte, şu mesafe-i mâneviyede Kadîr, Alîm, Mutasarrıf, Müdebbir, Mürebbî, Mugîs, Muhyî gibi esmâların matlaları görünüyor.

1.)İnsan, yediklerine bir baksın. Biz suyu bol bol indirdik. Toprağı yardıkça yardık. Ondan daneler, üzümler, sebzeler, zeytinlikler, hurmalıklar, bol ağaçlı bahçeler, çeşit çeşit meyveler ve otlar bitirdik—size ve hayvanlarınıza rızık olsun diye. (Abese Sûresi, 80:24-32)

2.)Görmedin mi ki Allah bulutları dilediği yere sevk eder, sonra onları birleştirir

ve üst üste yığar. Sonra da onun arasından yağmur tanelerinin süzüldüğünü görürsün. Gökteki dağ gibi bulutlardan, Allah, dolu taneleri indirir ki, onu dilediğine isabet ettirir, dilediğinden de onu uzak tutar. Şimşeğin parıltısı ise neredeyse gözleri alıverir. Allah geceyi ve gündüzü birbirine çevirir. Şüphesiz ki bunda gören gözler için bir ibret vardır. Allah, hareket eden her canlıyı bir çeşit sudan yaratmıştır. Onlardan kimi karnı üstünde sürünür, kimi iki ayak üstünde yürür, kimi dört ayak üstünde yürür. Allah dilediğini dilediği şekilde yaratır. Allah'ın kudreti muhakkak ki herşeye yeter. (Nur Sûresi, 24:43-45)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 8.Meziyet

Sekizinci Meziyet-i Cezalet

Sekizinci Meziyet-i Cezâlet

Kur’ân, kâh oluyor ki, Cenâb-ı Hakkın âhiretteki harika ef’allerini kalbe kabul ettirmek için ihzariye hükmünde ve zihni tasdike müheyyâ etmek için bir idadiye suretinde, dünyadaki acaib-i ef’âlini zikreder. Veyahut istikbalî ve uhrevî olan ef’âl-i acîbe-i İlâhiyeyi öyle bir surette zikreder ki, meşhudumuz olan çok nazireleriyle onlara kanaatimiz gelir. Meselâ, [1] اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّاخَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا هُوَخَصِيمٌ مُبِينٌ tâ sûrenin âhirine kadar... İşte, şu bahiste, haşir meselesinde, Kur’ân-ı Hakîm, haşri ispat için yedi sekiz surette, muhtelif bir tarzda ispat ediyor.

Evvelâ neş’e-i ûlâyı nazara verir, der ki: Nutfeden alâkaya, alâkadan mudgaya, mudgadan tâ hilkat-i insaniyeye kadar olan neş’etinizi görüyorsunuz. Nasıl oluyor ki neş’e-i uhrâyı inkâr ediyorsunuz? O onun misli, belki daha ehvenidir.

Hem Cenâb-ı Hak insana karşı ettiği ihsânât-ı azîmeyi [2] اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ نَارًا kelimesiyle işaret edip der: Size böyle nimet eden bir Zât sizi başıboş bırakmaz ki, kabre girip kalkmamak üzere yatasınız.

Hem remzen der: Ölmüş ağaçların dirilip yeşillenmesini görüyorsunuz. Odun gibi kemiklerin hayat bulmasını kıyas edemeyip istib’âd ediyorsunuz.

Hem semâvât ve arzı halk eden, semâvât ve arzın meyvesi olan insanın hayat ve memâtından âciz kalır mı? Koca ağacı idare eden, o ağacın meyvesine ehemmiyet vermeyip başkasına mal eder mi? Bütün ağacın neticesini terk etmekle, bütün eczasıyla hikmetle yoğrulmuş hilkat şeceresini abes ve beyhude yapar mı zannedersiniz?

Der: Haşirde sizi ihyâ edecek Zât öyle bir zattır ki, bütün kâinat Ona emirber nefer hükmündedir; emr-i künfeyeküne karşı kemâl-i inkıyadla serfuru eder. Bir baharı halketmek, bir çiçek kadar Ona ehven gelir. Bütün hayvânâtı icad etmek, bir sinek icadı kadar kudretine kolay gelir bir Zâttır. Öyle bir Zâta karşı [3] مَنْ يُحْيِى الْعِظَامَ deyip kudretine karşı tâcizle meydan okunmaz.

Sonra, [4] فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ tabiriyle, herşeyin dizgini elinde, herşeyin anahtarı yanında, gece ve gündüzü, kış ve yazı bir kitap sahifeleri gibi kolayca çevirir, dünya ve âhireti iki menzil gibi bunu kapar, onu açar bir Kadîr-i Zülcelâldir.

Madem böyledir. Bütün delâilin neticesi olarak [5] وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ yani, kabirden sizi ihyâ edip, haşre getirip huzur-u kibriyâsında hesabınızı görecektir.

İşte, şu âyetler, haşrin kabulüne zihni müheyyâ etti, kalbi de hazır etti. Çünkü nezâirini dünyevî ef’âl ile de gösterdi.

Hem kâh oluyor ki, ef’âl-i uhreviyesini öyle bir tarzda zikreder ki, dünyevî nezâirlerini ihsas etsin, tâ istib’âd ve inkâra meydan kalmasın. Meselâ [6] اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ilh., ve [7]

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ilh., ve [8] اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

İşte, şu sûrelerde, kıyamet ve haşirdeki inkılâbât-ı azîmeyi ve tasarrufât-ı rububiyeti öyle bir tarzda zikreder ki, insan onların nazirelerini dünyada, meselâ güzde, baharda gördüğü için, kalbe dehşet verip akla sığmayan o inkılâbâtı kolayca kabul eder. Şu üç sûrenin meâl-i icmâlîsine işaret dahi pek uzun olur. Onun için birtek kelimeyi nümune olarak göstereceğiz.

Meselâ [9] اِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ kelimesi ifade eder ki, haşirde herkesin bütün a'mâli bir sahife içinde yazılı olarak neşrediliyor. Şu mesele, kendi kendine çok acaip olduğundan, akıl ona yol bulamaz. Fakat sûrenin işaret ettiği gibi, haşr-i baharîde başka noktaların naziresi olduğu gibi, şu neşr-i suhuf naziresi pek zâhirdir. Çünkü, her meyvedar ağacın, çiçekli bir otun da amelleri var, fiilleri var, vazifeleri var, esmâ-i İlâhiyeyi ne şekilde göstererek tesbihat etmişse ubûdiyetleri var. İşte, onun, bütün bu amelleri tarih-i hayatlarıyla beraber umum çekirdeklerinde, tohumcuklarında yazılıp, başka bir baharda, başka bir zeminde çıkar. Gösterdiği şekil ve suret lisanıyla, gayet fasih bir surette, analarının ve asıllarının a'mâlini zikrettiği gibi, dal, budak, yaprak, çiçek ve meyveleriyle, sahife-i a'mâlini neşreder. İşte, gözümüzün önünde bu hakîmâne, hafîzâne, müdebbirâne, mürebbiyâne, latîfâne şu işi yapan Odur ki, der:[9] اِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ

Başka noktaları buna kıyas eyle, kuvvetin varsa istinbat et. Sana yardım için bunu da söyleyeceğiz: İşte, [6] اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ şu kelâm, **«tekvir»** lâfzıyla, yani **"sarmak ve toplamak"** mânâsıyla parlak bir temsile işaret ettiği gibi, nazirini dahi ima eder.

Birinci: Evet, Cenâb-ı Hak tarafından adem ve esir ve semâ perdelerini açıp, güneş gibi dünyayı ışıklandıran pırlanta-misal bir

lâmbayı, hazine-i rahmetinden çıkarıp dünyaya gösterdi. Dünya kapandıktan sonra, o pırlantayı perdelerine sarıp kaldıracak.

İkinci: Veya, ziya metâını neşretmek ve zeminin kafasına ziyayı zulmetle münavebeten sarmakla muvazzaf bir memur olduğunu ve her akşam o memura metâını toplattırıp gizlettiği gibi, kâh olur bir bulut perdesiyle alışverişini az yapar, kâh olur ay onun yüzüne karşı perde olur, muamelesini bir derece çeker; metâını ve muamelât defterlerini topladığı gibi, elbette o memur bir vakit o memuriyetten infisal edecektir. Hattâ hiçbir sebeb-i azil bulunmazsa, şimdilik küçük, fakat büyümeye yüz tutmuş yüzündeki iki leke büyümekle, güneş, yerin başına izn-i İlâhî ile sardığı ziyayı emr-i Rabbânî ile geriye alıp, güneşin başına sarıp, "Haydi, yerde işin kalmadı," der. "Cehenneme git, sana ibadet edip senin gibi bir memur-u musahharı sadakatsizlikle tahkir edenleri yak" der, [6] اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ fermanını lekeli siyah yüzüyle yüzünde okur.

1.)Görmedi mi o insan? Biz onu bir damla sudan yarattık da, sonra o Bize ap açık bir düşman kesiliverdi. (Yâsin Sûresi, 36:77)
2.)Odur ki, yem yeşil ağaçtan size ateş çıkarır. (Yâsin Sûresi, 36:80)
3.)Çürümüş kemikleri kim diriltir? (Yâsin Sûresi, 36:78)
4.)Herşeyin hüküm ve tasarrufu elinde olan Zât, her türlü kusur ve noksandan münezzehtir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Siz de Ona döndürüleceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)
6.)Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
7.)Gök yarıldığında. (İnfitar Sûresi, 82:1)
8.)Gök yarıldığında. (İnşikak Sûresi, 84:1)
9.)Defterler açılıp neşredildiğinde. (Tekvir Sûresi, 81:10)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 9.Nükte

Dokuzuncu Nükte-i Belagat

Dokuzuncu Nükte-i Belâgat

Kur’ân-ı Hakîm, kâh olur, cüz’î bazı maksatları zikreder; sonra, o cüz’iyat vasıtasıyla küllî makàsıda zihinleri sevk etmek için, o cüz’î maksadı bir kaide-i külliye hükmünde olan Esmâ-i Hüsnâ ile takrir ederek tesbit eder, tahkik edip ispat eder. Meselâ,

قَدْ سَمِعَ اللهُ قَوْلَ الَّتِى تُجَادِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِى اِلَى اللهِ وَاللهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

İşte, Kur’ân der: Cenâb-ı Hak Semî-i Mutlaktır; herşeyi işitir. Hattâ, en cüz’î bir macera olan ve zevcinden teşekkî eden bir zevcenin sana karşı mücadelesini Hak ismiyle işitir. Hem rahmetin en latîf cilvesine mazhar ve şefkatin en fedakâr bir hakikatine maden olan bir kadının haklı olarak zevcinden dâvâsını ve Cenâb-ı Hakka şekvâsını, umur-u azîme suretinde, Rahîm ismiyle, ehemmiyetle işitir ve Hak ismiyle, ciddiyetle bakar.

İşte, bu cüz’î maksadı küllîleştirmek için, mahlûkatın en cüz’î bir hadisesini işiten, gören, kâinatın daire-i imkânîsinden hariç bir Zât, elbette herşeyi işitir, herşeyi görür bir zat olmak lâzım gelir. Ve kâinata Rab olan, kâinat içinde mazlum, küçük mahlûkların dertlerini görmek, feryatlarını işitmek gerektir. Dertlerini görmeyen, feryatlarını

işitmeyen, Rab olamaz. Öyle ise, [2] اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ cümlesiyle iki hakikat-i azîmeyi tesbit eder.

Hem meselâ,

[3] سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

İşte, Kur'ân, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın miracının mebdei olan, Mescid-i Haramdan Mescid-i Aksâya olan seyeranını zikrettikten sonra, [4] اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ der. اِنَّهُ daki zamir, ya Cenâb-ı Hakkadır veyahut Peygamberedir.

Peygambere göre olsa, şöyle oluyor ki: "Bu seyahat-i cüz'îde bir seyr-i umumî, bir uruc-u küllî var ki, tâ Sidretü'l-Müntehâya, tâ Kab-ı Kavseyne kadar merâtib-i külliye-i esmâiyede gözüne, kulağına tezahür eden âyât-ı Rabbâniyeyi ve acaib-i san'at-ı İlâhiyeyi işitmiş, görmüştür" der. O küçük, cüz'î seyahati, küllî ve mahşer-i acaip bir seyahatin anahtarı hükmünde gösteriyor.

Eğer zamir Cenâb-ı Hakka râci olsa şöyle oluyor ki: Bir abdini bir seyahatte huzuruna davet edip bir vazife ile tavzif etmek için Mescid-i Haramdan mecma-ı enbiya olan Mescid-i Aksâya gönderip, enbiyalarla görüştürüp, bütün enbiyaların usul-ü dinlerine vâris-i mutlak olduğunu gösterdikten sonra, tâ Kab-ı Kavseyne kadar mülk ve melekûtunda gezdirdi. İşte, çendan o zat bir abddir; bir mirac-ı cüz'îde seyahat eder. Fakat bu abdde, bütün kâinata taalluk eden bir emanet beraberdir. Hem şu kâinatın rengini değiştirecek bir nur beraberdir. Hem saadet-i ebediyenin kapısını açacak bir anahtar beraber olduğu için, Cenâb-ı Hak kendi zâtını, *"bütün eşyayı işitir ve*

görür” sıfatıyla tavsif eder—tâ o emanet, o nur, o anahtarın cihanşümul hikmetlerini göstersin.

Hem meselâ,

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۟ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلاً اُولِىٓ اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

İşte, şu sûrede, *“Semâvât ve arzın Fâtır-ı Zülcelâli, semâvât ve arzı öyle bir tarzda tezyin edip âsâr-ı kemâlini göstermekle, hadsiz seyircilerinden Fâtırına hadsiz medh ü senâlar ettiriyor. Ve öyle de hadsiz nimetlerle süslendirmiş ki, semâ ve zemin bütün nimetlerin ve nimet-dîdelerin lisanlarıyla o Fâtır-ı Rahmân’ına nihayetsiz hamd ve sitayiş ederler”* dedikten sonra, yerin şehirleri ve memleketleri içinde Fâtırın verdiği cihazat ve kanatlarıyla seyr ü seyahat eden insanlarla hayvânat ve tuyur gibi, semâvî saraylar olan yıldızlar ve ulvî memleketleri olan burçlarda gezmek ve tayeran etmek için, o memleketin sekeneleri olan meleklerine kanat veren Zât-ı Zülcelâl, elbette herşeye kadîr olmak lâzım gelir. Bir sineğe bir meyveden bir meyveye, bir serçeye bir ağaçtan bir ağaca uçmak kanadını veren, Zühreden Müşteriye, Müşteriden Zuhale uçacak kanatları O veriyor.

Hem melâikeler, sekene-i zemin gibi cüz’iyete münhasır değiller. Bir mekân-ı muayyen onları kaydedemiyor. Bir vakitte dört veya daha ziyade yıldızlarda bulunduğuna işaret, مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ kelimeleriyle tafsil verir.

İşte, şu hadise-i cüz’iye olan *“melâikeleri kanatlarla teçhiz etmek”* tabiriyle, gayet küllî ve umumî bir azamet-i kudretin destgâhına işaret ederek اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ fezlekesiyle tahkik edip tesbit eder.

1.)Kocası hakkında sana müracaat eden ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü Allah işitti. Zaten Allah sizin konuşmalarınızı işitiyordu. Muhakkak ki Allah herşeyi hakkıyla işitir, herşeyi hakkıyla görür. (Mücâdele Sûresi, 58:1)
2.)Muhakkak ki Allah herşeyi hakkıyla işitir, herşeyi hakkıyla görür. (Mücâdele Sûresi, 58:1)
3.)Âyetlerimizden bir kısmını ona göstermek için kulunu bir gece Mescid-i Haramdan alıp, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâya seyahat ettiren Allah, her türlü noksandan münezzehtir. Şüphesiz ki O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi, 17:1)
4.)Şüphesiz ki O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi, 17:1)
5.)Hamd o Allah'a mahsustur ki, gökleri ve yeri yoktan yaratmış, melekleri de ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler kılmıştır. O, yarattıkları için neyi dilerse onu arttırır. Muhakkak ki Allah herşeye hakkıyla kadirdir. (Fâtır Sûresi, 35:1)
6.)İkişer, üçer, dörder. (Fâtır Sûresi, 35:1)
7.)Muhakkak ki Allah herşeye kàdirdir. (Fâtır Sûresi, 35:1)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 2.Nur : 10.Nükte

Onuncu Nükte-i Belagat

Onuncu Nükte-i Belâgat

Kâh oluyor, âyet insanın isyankârâne amellerini zikreder, şedit bir tehditle zecreder; sonra, şiddet-i tehdit ye’se ve ümitsizliğe atmamak için, rahmetine işaret eden bir kısım esmâ ile hâtime verir, tesellî eder.

Meselâ,

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ اِذًا لاَبْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلاً سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لاَتَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

İşte şu âyet der ki: De: Eğer dediğiniz gibi mülkünde şeriki olsaydı, elbette Arş-ı Rububiyetine el uzatıp, müdahale eseri görünecek bir derecede bir intizamsızlık olacaktı. Halbuki, yedi tabaka semâvâttan tut tâ hurdebinî zîhayatlara kadar herbir mahlûk, küllî olsun, cüz’î olsun, küçük olsun, büyük olsun, mazhar olduğu

bütün isimlerin cilve ve nakışları dilleriyle, o Esmâ-i Hüsnânın Müsemmâ-i Zülcelâlini tesbih edip şerik ve nazirden tenzih ediyorlar.

Evet, nasıl ki semâ güneşler, yıldızlar denilen nurefşan kelimâtıyla, hikmet ve intizamıyla Onu takdis ediyor, vahdetine şehadet ediyor; ve cevv-i hava dahi bulutların sesiyle, berk ve raad ve katrelerin kelimâtıyla Onu tesbih ve takdis ve vahdâniyetine şehadet eder. Öyle de, zemin, hayvânat ve nebâtat ve mevcudat denilen hayattar kelimâtıyla Hâlık-ı Zülcelâlini tesbih ve tevhid etmekle beraber; herbir ağacı, yaprak ve çiçek ve meyvelerin kelimâtıyla yine tesbih edip birliğine şehadet eder. Öyle de, en küçük mahlûk, en cüz'î bir masnu, küçüklüğü ve cüz'iyetiyle beraber, taşıdığı nakışlar ve keyfiyetler işaretiyle pek çok esmâ-i külliyeyi göstermekle Müsemmâ-yı Zülcelâli tesbih edip vahdâniyetine şehadet eder.

İşte, bütün kâinat birden, bir lisanla, müttefikan Hâlık-ı Zülcelâlini tesbih edip vahdâniyetine şehadet ederek kendilerine göre muvazzaf oldukları vazife-i ubûdiyeti kemâl-i itaatle yerine getirdikleri halde, şu kâinatın hülâsası ve neticesi ve nazdar bir halifesi ve nazenin bir meyvesi olan insan, bütün bunların aksine, zıddına olarak ettikleri küfür ve şirkin ne kadar çirkin düşüp ne derece cezaya şayeste olduğunu ifade edip bütün bütün ye'se düşürmemek için, hem şunun gibi nihayetsiz bir cinayete, hadsiz çirkin bir isyana Kahhâr-ı Zülcelâl nasıl meydan verip kâinatı başlarına harap etmediğinin hikmetini göstermek için [2] إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا der. O hâtime ile hikmet-i imhâli gösterip bir rica kapısı açık bırakır.

1.) De ki: Eğer onların dedikleri gibi, Allah ile beraber başka ilâhlar da bulunsaydı, Arşın sahibi olan Allah'a üstün gelmek için elbette bir yol ararlardı. Allah, onların söyledikleri şeylerden pek münezzehtir ve pek büyük bir yücelikle yücedir. Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin; lâkin siz onların tesbihini anlamazsınız. Şüphesiz ki O halîmdir, ceza vermekte acele etmez; gafûrdur, günahları çokça bağışlar. (İsrâ Sûresi, 17:42-44)

2.) Şüphesiz ki O halîmdir, ceza vermekte acele etmez; gafûrdur, günahları çokça bağışlar. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sözler : 25.Söz : 2.Sule : 3.Nur

3.Nur: Kur’an, başka kelamlarla kabil-i kıyas değildir

İkinci Şulenin Üçüncü Nuru

Şudur ki: Kur’ân, başka kelâmlarla kabil-i kıyas olamaz. Çünkü, kelâmın tabakaları, ulviyet ve kuvvet ve hüsn-ü cemâl cihetinden dört menbaı var: Biri mütekellim, biri muhatap, biri maksat, biri makamdır. Ediplerin, yanlış olarak yalnız makam gösterdikleri gibi değildir. Öyle ise, sözde kim söylemiş, kime söylemiş, niçin söylemiş, ne makamda söylemiş ise bak. Yalnız söze bakıp durma.

Madem kelâm kuvvetini, hüsnünü bu dört menbadan alır. Kur’ân’ın menbaına dikkat edilse, Kur’ân’ın derece-i belâğati, ulviyet ve hüsnü anlaşılır. Evet, madem kelâm, mütekellime bakıyor. Eğer o kelâm emir ve nehiy ise, mütekellimin derecesine göre irade ve kudreti de tazammun eder. O vakit söz mukavemetsûz olur, maddî elektrik gibi tesir eder; kelâmın ulviyet ve kuvveti o nisbette tezayüd eder.

Meselâ [1] يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَاسَمَاءُ اَقْلِعِى yani *“Yâ arz! Vazifen bitti; suyunu yut. Yâ semâ! Hâcet kalmadı; yağmuru kes.”* Meselâ [2] فَقَالَ لَهَا وَلِلاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ yani *“Yâ arz, yâ semâ! İster istemez geliniz, hikmet ve kudretime râm olunuz. Ademden çıkıp, vücutta meşhergâh-ı san’atıma geliniz’ dedi. Onlar da: “Biz kemâl-i itaatle geliyoruz. Bize gösterdiğin her vazifeyi Senin kuvvetinle göreceğiz.”* İşte, kuvvet ve

iradeyi tazammun eden hakikî ve nâfiz şu emirlerin kuvvet ve ulviyetine bak. Sonra insanların [3] اُسْكُنِى يَا اَرْضُ وَانْشَقِّى يَاسَمَاءُ وَقوُمِى اَيَّتُهَا الْقِيَامَةُ gibi suret-i emirde cemâdâta hezeyanvâri muhaveresi, hiç o iki emre kabil-i kıyas olabilir mi? Evet, temennîden neş'et eden arzular ve o arzulardan neş'et eden fuzuliyâne emirler nerede, hakikat-i âmiriyetle muttasıf bir âmirin iş başında hakikat-i emri nerede? Evet, emr-i nâfiz, büyük bir âmirin mutî ve büyük bir ordusuna **"Arş!"** emri nerede? Ve şöyle bir emir, âdi bir neferden işitilse, iki emir sureten bir iken, mânen bir neferle bir ordu kumandanı kadar farkı var.

Meselâ, [4] اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Hem meselâ, [5] وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

Şu iki âyette iki emrin kuvvet ve ulviyetine bak, sonra beşerin emirler nev'indeki kelâmına bak. Acaba yıldız böceğinin güneşe nisbeti gibi kalmıyorlar mı? Evet, hakikî bir mâlikin iş başındaki bir tasviri ve hakikî bir san'atkârın işlediği vakit san'atına dair verdiği beyanatı ve hakikî bir mün'imin ihsan başında iken beyan ettiği ihsânâtı, yani, kavl ile fiili birleştirmek, kendi fiilini hem göze, hem kulağa tasvir etmek için şöyle dese: "Bakınız, işte bunu yaptım. Böyle yapıyorum. İşte bunu bunun için yaptım. Bu böyle olacak. Bunun için işte bunu böyle yapıyorum." Meselâ,

[6] اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَالَهَا مِنْ فُرُوجٍ .. وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ

وَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ .. تَبْصِرَةً وَذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ .. وَنَزَّلْناَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَاَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ .. وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ .. رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَاَحْيَيْناَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ

Kur’ân’ın semâsında, şu sûrenin burcunda parlayan yıldız-misal Cennet meyveleri gibi şu tasvirâtı, şu ef’alleri içindeki intizam-ı belâğatle çok tabaka delâilini zikredip, neticesi olan haşri 7 كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ tabiriyle ispat edip, sûrenin başında haşri inkâr edenleri ilzam etmek nerede; insanların fuzuliyâne, onlarla teması az olan ef’alden bahisleri nerede? Taklit suretinde çiçek resimleri, hakikî, hayattar çiçeklere nisbeti derecesinde olamaz! Şu اَفَلَمْ يَنْظُرُوا dan, tâ كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ a kadar güzelce meâli söylemek çok uzun gider. Yalnız bir işaret edip geçeceğiz. Şöyle ki:

Sûrenin başında, küffar, haşri inkâr ettiklerinden, Kur’ân onları haşrin kabulüne mecbur etmek için şöylece bast-ı mukaddemat eder, der: “Âyâ, üstünüzdeki semâya bakmıyor musunuz ki, Biz ne keyfiyette, ne kadar muntazam, muhteşem bir surette bina etmişiz. Hem görmüyor musunuz ki, nasıl yıldızlarla, ay ve güneşle tezyin etmişiz, hiçbir kusur ve noksaniyet bırakmamışız. Hem görmüyor musunuz ki, zemini size ne keyfiyette sermişiz, ne kadar hikmetle tefriş etmişiz. O yerde dağları tesbit etmişiz, denizin istilâsından muhafaza etmişiz. Hem görmüyor musunuz, o yerde ne kadar güzel, rengârenk herbir cinsten çift hadravâtı, nebâtâtı halk ettik, yerin her tarafını o güzellerle güzelleştirdik. Hem görmüyor musunuz, ne keyfiyette semâ canibinden bereketli bir suyu gönderiyoruz. O suyla

bağ ve bostanları, hububatı, yüksek, leziz meyveli hurma gibi ağaçları halk edip ibâdıma rızkı onunla gönderiyorum, yetiştiriyorum. Hem görmüyor musunuz, o suyla ölmüş memleketi ihyâ ediyorum, binler dünyevî haşirleri icad ediyorum. Nasıl bu nebâtâtı kudretimle bu ölmüş memleketten çıkarıyorum; sizin haşirdeki hurucunuz da böyledir. Kıyamette arz ölüp, siz sağ olarak çıkacaksınız.”

İşte, şu âyetin ispat-ı haşirde gösterdiği cezâlet-i beyaniye—ki binden birisine ancak işaret edebildik—nerede, insanların bir dâvâ için serd ettikleri kelimat nerede?

'**

Şu risalenin başında, şimdiye kadar tahkik namına bîtarafâne muhakeme suretinde Kur’ân’ın i’câzını muannid bir hasma kabul ettirmek için, Kur’ân’ın çok hukukunu gizli bıraktık. O güneşi mumlar sırasına getirip muvazene ediyorduk. Şimdi tahkik, vazifesini ifa edip, parlak bir surette i’câzını ispat etti. Şimdi ise, tahkik namına değil, hakikat namına bir iki sözle, Kur’ân’ın muvazeneye gelmez hakikî makamına işaret edeceğiz.

Evet, sair kelâmların Kur’ân’ın âyâtına nisbeti, şişelerdeki görünen yıldızların küçücük akisleriyle yıldızların aynına nisbeti gibidir. Evet, herbiri birer hakikat-i sabiteyi tasvir eden, gösteren Kur’ân’ın kelimâtı nerede, beşerin fikri ve duygularının âyineciklerinde kelimâtıyla tersim ettikleri mânâlar nerede? Evet, envâr-ı hidayeti ilham eden ve şems ve kamerin Hâlık-ı Zülcelâlinin kelâmı olan Kur’ân’ın melâike-misal zîhayat kelimâtı nerede; beşerin hevesâtını uyandırmak için sehhar nefisleriyle, müzevver incelikleriyle ısırıcı kelimâtı nerede? Evet, ısırıcı haşarat ve böceklerin mübarek melâike ve nuranî ruhanîlere nisbeti ne ise, beşerin kelimâtı Kur’ân’ın kelimâtına nisbeti odur. Şu hakikatleri, Yirmi Beşinci Sözle beraber, geçen yirmi dört adet Sözler ispat etmiştir. Şu dâvâmız mücerret değil; burhanı, geçmiş neticedir. Evet, herbiri cevâhir-i hidayetin birer sadefi ve hakaik-ı imaniyenin birer menbaı ve esâsât-ı İslâmiyenin birer madeni ve doğrudan doğruya Arşu’r-Rahmân’dan gelen ve kâinatın fevkinde ve haricinde insana bakıp inen ve ilim ve kudret ve iradeyi tazammun eden ve hitab-ı ezelî olan elfâz-ı Kur’âniye nerede; insanın hevâî, hevaperestâne, vâhi, hevesperverâne elfâzı nerede?

Evet, Kur’ân, bir şecere-i tûbâ hükmüne geçip, şu âlem-i İslâmiyeyi bütün mâneviyâtıyla, şeâir ve kemâlâtıyla, desâtir ve ahkâmıyla yapraklar suretinde neşredip, asfiya ve evliyasını birer çiçek hükmünde o ağacın âb-ı hayatıyla taze, güzel gösterip, bütün kemâlât ve hakaik-ı kevniye ve İlâhiyeyi semere verip, meyvelerindeki çok çekirdekleri amelî birer düstur, birer program hükmüne geçip, yine meyvedar ağaç hükmünde müteselsil hakaikı gösteren Kur’ân nerede; beşerin malûmumuz olan kelâmı nerede?

اَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثُّرَيَّا [8]

Bin üç yüz elli senedir, Kur’ân-ı Hakîm, bütün hakaikını kâinat çarşısında açıp teşhir ettiği halde, herkes, her millet, her memleket onun cevahirinden, hakaikından almıştır ve alıyorlar. Halbuki, ne o ülfet, ne o mebzuliyet, ne o mürur-u zaman, ne o büyük tahavvülâtlar, onun kıymettar hakaikına, onun güzel üslûplarına halel verememiş, ihtiyarlatmamış, kurutmamış, kıymetten düşürmemiş, hüsnünü söndürmemiştir. Şu hâl tek başıyla bir i’cazdır.

Şimdi biri çıksa, Kur’ân’ın getirdiği hakaikten bir kısmına kendi hevesince çocukça bir intizam verse, Kur’ân’ın bazı âyâtına muâraza için nisbet etse, “Kur’ân’a yakın bir kelâm söyledim” dese, öyle ahmakane bir sözdür ki: Meselâ, taşları muhtelif cevahirden bir saray-ı muhteşemi yapan ve o taşların vaziyetinde umum sarayın nukuş-u âliyesine bakan mizanlı nakışlarla tezyin eden bir ustanın san’atıyla; o nukuş-u âliyeden fehmi kasır, o sarayın bütün cevahir ve ziynetlerinden bîbehre bir âdi adam, âdi hanelerin bir ustası, o saraya girip, o kıymettar taşlardaki ulvî nakışları bozup, çocukça hevesine göre, âdi bir hanenin vaziyetine göre bir intizam, bir suret verse ve çocukların nazarına hoş görünecek bazı boncukları taksa, sonra “Bakınız, o sarayın ustasından daha ziyade maharet ve servetim var ve kıymettar ziynetlerim var” dese, divanece bir hezeyan eden bir sahtekârın nisbet-i san’atı gibidir.

1.)Hûd Sûresi, 11:44
2.)Fussilet Sûresi, 41:11
3.)Ey yer, sâkin ol; ey gök, yarıl; ey kıyamet, kop!
4.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece ‘Ol’ demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)
5.)Meleklere, ‘Âdem’e secde edin’ dediğimizde... (Bakara Sûresi, 2:34)

6.)Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl binâ edip süsledik ki, hiçbir gediği yoktur.

•Yeryüzüne döşedik, onda sabit dağlar yarattık, onda her güzel çiftten bitkiler yeşerttik.

•Hakka yönelen herbir kul için bunlar görüp ibret alınacak delillerdir.

•Gökten de bereketli bir su indirdik ve kullar için rızık olsun diye onunla bağları, daneli ekinleri, salkımları üst üste binmiş yüksek hurma ağaçlarını bitirdik.

•O suyla ölü bir beldeye can verdik. İşte kabrinizden çıkışınız da böyle olacaktır. (Kaf Sûresi, 50:6-11)

7.)İşte kabrinizden çıkışınız da böyle olacaktır. (Kaf Sûresi, 50:11)

8.)Yer nerede, Süreyyâ yıldızı nerede?

Sözler : 25.Söz : 3.Sule

3.Şule

Üçüncü Şule

«Üç Ziyası» var.

•1.Ziya: Kur’an'ın büyük bir vech-i icazı
•2.Ziya: Hikmet-i Kur’âniyenin beşeri felsefeye üstünlüğü
•3.Ziya: Kuranın kendi şakirtlerine karşı icazı

Sözler : 25.Söz : 3.Sule : 1.Ziya

Birinci Ziya

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın büyük bir vech-i i'câzı On Üçüncü Sözde beyan edilmiştir. Kardeşleri olan sair vücuh-u i'caziye sırasına girmek için bu makama alınmıştır.

İşte, Kur'ân'ın herbir âyeti, birer necm-i sâkıp gibi i'caz ve hidayet nurunu neşirle küfür ve gaflet zulümâtını dağıttığını görmek ve zevk etmek istersen, kendini Kur'ân'ın nüzulünden evvel olan o asr-ı cahiliyette ve o sahrâ-yı bedeviyette farz et ki, herşey zulmet-i cehil ve gaflet altında, perde-i cumud-u tabiata sarılmış olduğu bir anda, birden Kur'ân'ın lisan-ı ulvîsinden

سَبَّحَ لِلهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

يُسَبِّحُ لِلهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ [2]

gibi âyetleri işit, bak: O ölmüş veya yatmış mevcudat-ı âlem [3] سَبَّحَ، يُسَبِّحُ sadâsıyla, işitenlerin zihninde nasıl diriliyorlar, hüşyar oluyorlar, kıyam edip zikrediyorlar.

Hem o karanlık gökyüzünde birer câmid ateşpare olan yıldızlar ve yerdeki perişan mahlûkat [4] تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ sayhasıyla, işitenin nazarında nasıl gökyüzü bir ağız, bütün yıldızlar birer kelime-i hikmetnümâ, birer nur-u hakikat-edâ; ve arz bir kafa, ve ber ve bahir birer lisan, ve bütün

hayvânat ve nebâtat birer kelime-i tesbihfeşan suretinde arz-ı didar eder. Yoksa, bu za-mandan tâ o zamana bakmakla mezkûr zevkin dekaikini göremezsin. Evet, o zamandan beri nurunu neşreden ve mürur-u zamanla ulûm-u müteârife hükmüne geçen ve sair neyyirât-ı İslâmiye ile parlayan ve Kur'ân'ın güneşiyle gündüz rengini alan bir vaziyetle veyahut sathî ve basit bir perde-i ülfetle baksan, elbette herbir âyetin ne kadar tatlı bir zemzeme-i i'caz içinde ne çeşit zulümâtı dağıttığını hakkıyla göremezsin ve birçok envâ-ı i'câzı içinde bu nevi i'câzını zevk edemezsin.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın en yüksek derece-i i'câzına bakmak istersen, şu temsil dürbünüyle bak. Şöyle ki:

Gayet büyük ve garip ve gayetle yayılmış acip bir ağaç farz edelim ki, o ağaç geniş bir perde-i gayb altında, bir tabaka-i mesturiyet içinde saklanmıştır. Malûmdur ki, bir ağacın, insanın âzâları gibi onun dalları, meyveleri, yaprakları, çiçekleri gibi bütün uzuvları arasında bir münasebet, bir tenasüp, bir muvazenet lâzımdır. Herbir cüz'ü, o ağacın mahiyetine göre bir şekil alır, bir suret verilir. İşte, hiç görülmeyen—ve hâlâ görünmüyor—o ağaca dair biri çıksa, perde üstünde onun herbir âzasına mukabil bir resim çekse, bir hudut çizse; daldan meyveye, meyveden yaprağa bir tenasüple bir suret tersim etse ve birbirinden nihayet uzak mebde' ve müntehâsının ortasında uzuvlarının aynı şekil ve suretini gösterecek muvafık tersimatla doldursa, elbette şüphe kalmaz ki, o ressam bütün o gaybî ağacı gayb-âşinâ nazarıyla görür, ihata eder, sonra tasvir eder.

Aynen onun gibi, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan dahi, hakikat-i mümkinâta dair—ki o hakikat, dünyanın iptidâsından tut, tâ âhiretin en nihayetine kadar uzanmış ve Arştan ferşe, zerreden şemse kadar yayılmış olan şecere-i hilkatin hakikatine dair—beyanat-ı Kur'âniye o kadar tenasübü muhafaza etmiş ve herbir uzva ve meyveye lâyık bir suret vermiştir ki, bütün muhakkikler nihayet-i tahkikinde Kur'ân'ın tasvirine "Mâşaallah, bârekâllah" deyip, "Tılsım-ı kâinatı ve muammâ-yı hilkati keşif ve fetheden yalnız sensin, ey Kur'ân-ı Kerîm" demişler.

وَ لِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى [5] temsilde kusur yok, esmâ ve sıfât-ı İlâhiye ve şuûn ve ef’âl-i Rabbâniye bir şecere-i tûbâ-i nur hükmünde temsil edilmekle, o şecere-i nuraniyenin daire-i azameti ezelden ebede uzanıp gidiyor. Hudud-u kibriyâsı, gayr-ı mütenâhi fezâ-yı ıtlakta yayılıp ihata ediyor. Hudud-u icraatı

يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ .. فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰى [6]

hududundan tut, ta

وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ .. خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ [7]

hududuna kadar intişar etmiş o hakikat-i nuraniyeyi bütün dal ve budaklarıyla, gayat ve meyveleriyle, o kadar tenasüple, birbirine uygun, birbirine lâyık, birbirini kırmayacak, birbirinin hükmünü bozmayacak, birbirinden tevahhuş etmeyecek bir surette o hakaik-ı esmâ ve sıfâtı ve şuûn ve ef’âli beyan eder ki, bütün ehl-i keşif ve hakikat ve daire-i melekûtta cevelân eden bütün ashab-ı irfan ve hikmet, o beyanat-ı Kur’âniyeye karşı “Sübhânallah” deyip “Ne kadar doğru, ne kadar mutabık, ne kadar güzel, ne kadar lâyık” diyerek tasdik ediyorlar.

Meselâ, bütün daire-i imkân ve daire-i vücuba bakan, hem o iki şecere-i azîmenin birtek dalı hükmünde olan imanın erkân-ı sittesi ve o erkânın dal ve budaklarının en ince meyve ve çiçekleri aralarında o kadar bir tenasüp gözetilerek tasvir eder ve o derece bir muvazenet suretinde tarif eder ve o mertebe bir münasebet tarzında izhar eder ki, akl-ı beşer idrakinden âciz ve hüsnüne karşı hayran kalır. Ve o iman dalının budağı hükmünde olan İslâmiyetin erkân-ı hamsesi aralarında ve o erkânın tâ en ince teferruatı, en küçük âdâbı ve en uzak gayâtı ve en derin hikemiyâtı ve en cüz’î semerâtına varıncaya kadar, aralarında hüsn-ü tenasüp ve kemâl-i münasebet ve tam bir muvazenet muhafaza ettiğine delil ise, o Kur’ân-ı câmiin nusus ve vücuhundan ve işârat ve rümuzundan çıkan şeriat-ı kübrâ-yı

İslâmiyenin kemâl-i intizamı ve muvazeneti ve hüsn-ü tenasübü ve rasaneti, cerh edilmez bir şahid-i âdil, şüphe getirmez bir burhan-ı kàtı'dır.

Demek oluyor ki, beyanat-ı Kur'âniye beşerin ilm-i cüz'îsine, bahusus bir ümmînin ilmine müstenid olamaz. Belki, bir ilm-i muhite istinad ediyor; ve cemî eşyayı birden görebilir, ezel ve ebed ortasında bütün hakaikı bir anda müşahede eder bir Zâtın kelâmıdır. Âmennâ...

1.) Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ı tesbih eder. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. (Hadid Sûresi, 57:1)
2.) Göklerde ne var, yerde ne varsa, hepsi o Allah'ı tesbih eder ki, herşeyin hakikî sahibidir, her türlü noksandan münezzehtir, kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. (Cum'a Sûresi, 62:1)
3.) Tesbih etti, tesbih eder.
4.) Yedi gök ve yer Onu tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
5.) En yüce misaller Allah içindir. (Nahl Sûresi, 16:60)
6.) O, kişiyle kalbinin arasına girer. (Enfâl Sûresi, 8:24)
•Daneleri ve çekirdekleri çatlatan Odur. (En'âm Sûresi, 6:95)
7.) Gökler Onun kudret eliyle dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)
•Gökleri ve yeri altı günde yarattı. (Hûd Sûresi, 11:7)

Sözler : 25.Söz : 3.Sule : 2.Ziya

2.Ziya: Hikmet-i Kur'âniyenin beşeri felsefeye üstünlüğü

İkinci Ziya

Hikmet-i Kur'âniyenin karşısında meydan-ı muarazaya çıkan felsefe-i beşeriyenin, hikmet-i Kur'ân'a karşı ne derece sukut ettiğini On İkinci Sözde izah ve bir temsil ile tasvir ve sair Sözlerde ispat ettiğimizden, onlara havale edip şimdilik başka bir cihette küçük bir muvazene ederiz. Şöyle ki:

Felsefe ve hikmet-i insaniye dünyaya sabit bakar; mevcudatın mahiyetlerinden, hâsiyetlerinden tafsilen bahseder. Sâniine karşı vazifelerinden bahsetse de, icmâlen bahseder. Adeta kâinat kitabının yalnız nakış ve huruflarından bahseder, mânâsına ehemmiyet vermez.

Kur'ân ise, dünyaya geçici, seyyal, aldatıcı, seyyar, kararsız, inkılâpçı olarak bakar. Mevcudatın mahiyetlerinden, surî ve maddî hâsiyetlerinden icmâlen bahseder. Fakat Sâni tarafından tavzif edilen vezâif-i ubûdiyetkârânelerinden ve Sâniin isimlerine ne vech ile ve nasıl delâlet ettiklerini ve evâmir-i tekvîniye-i İlâhiyeye karşı inkıyadlarını tafsilen zikreder.

İşte, felsefe-i beşeriye ile hikmet-i Kur'âniyenin şu tafsil ve icmal hususundaki farklarına bakacağız ki, mahz-ı hak ve ayn-ı hakikat hangisidir, göreceğiz. İşte, nasıl elimizdeki saat, sureten sabit görünüyor; fakat içindeki çarkların harekâtıyla, daimî içinde bir zelzele ve âlet ve çarklarının ıztırapları vardır. Aynen onun gibi, kudret-i İlâhiyenin bir saat-i kübrâsı olan şu dünya, zâhirî sabitiyetiyle beraber, daimî zelzele ve tagayyürde, fenâ ve zevâlde yuvarlanıyor. Evet, dünyaya zaman girdiği için, gece ve gündüz, o saat-i kübrânın saniyelerini sayan iki başlı bir mil hükmündedir. Sene, o saatin dakikalarını sayan bir ibre vaziyetindedir. Asır ise, o saatin saatlerini tâdât eden bir iğnedir. İşte, zaman, dünyayı emvâc-ı zevâl üstüne

atar. Bütün mazi ve istikbali ademe verip yalnız zaman-ı hazırı vücuda bırakır.

Şimdi, zamanın dünyaya verdiği şu şekille beraber, mekân itibarıyla dahi, yine dünya zelzeleli, gayr-ı sabit bir saat hükmündedir. Çünkü cevv-i hava mekânı çabuk tagayyür ettiğinden, bir halden bir hale sür'aten geçtiğinden, bazı günde birkaç defa bulutlarla dolup boşalmakla, saniye sayan milin suret-i tagayyürü hükmünde bir tagayyür veriyor.

Şimdi, dünya hanesinin tabanı olan mekân-ı arz ise, yüzü, mevt ve hayatça, nebat ve hayvanca pek çabuk tebeddül ettiğinden, dakikaları sayan bir mil hükmünde, dünyanın şu ciheti geçici olduğunu gösterir. Zemin, yüzü itibarıyla böyle olduğu gibi, batındaki inkılâbat ve zelzelelerle ve onların neticesinde cibâlin çıkmaları ve hasflar vuku bulması, saatleri sayan bir mil gibi, dünyanın şu ciheti ağırca mürur edicidir, gösterir.

Dünya hanesinin tavanı olan semâ mekânı ise, ecramların harekâtıyla, kuyruklu yıldızların zuhuruyla, küsufat ve husufâtın vuku bulmasıyla, yıldızların sukut etmeleri gibi tagayyürat gösterir ki, semâ dahi sabit değil; ihtiyarlığa, harabiyete gidiyor. Onun tagayyürâtı, haftalık saatte günleri sayan bir mil gibi, çendan ağır ve geç oluyor, fakat herhalde geçici ve zevâl ve harabiyete karşı gittiğini gösteriyor.

İşte, dünya, dünya cihetiyle şu yedi rükün üzerinde bina edilmiştir. Şu rükünler daim onu sarsıyor. Fakat şu sarsılan ve hareket eden dünya, Sâniine baktığı vakit, o harekât ve tagayyürat, kalem-i kudretin mektubat-ı Samedâniyeyi yazması için o kalemin işlemesidir. O tebeddülât-ı ahvâl ise, esmâ-i İlâhiyenin cilve-i şuûnâtını ayrı ayrı tavsifatla gösteren, tazelenen âyineleridir.

İşte, dünya, dünya itibarıyla hem fenâya gider, hem ölmeye koşar, hem zelzele içindedir. Hakikatte akarsu gibi rıhlet ettiği halde, gafletle sureten incimad etmiş, fikr-i tabiatla kesafet ve küduret peydâ edip âhirete perde olmuştur. İşte, felsefe-i sakîme, tetkikat-ı felsefe ile ve hikmet-i tabiiye ile ve medeniyet-i sefihenin cazibedar lehviyatıyla, sarhoşâne hevesatıyla o dünyanın hem cumudetini ziyade edip gafleti kalınlaştırmış, hem küduretle bulanmasını taz'îf edip Sânii ve âhireti unutturuyor.

Amma Kur'ân ise, şu hakikatteki dünyayı, dünya cihetiyle

اَلْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ ﴿1﴾
وَالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿2﴾
اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿3﴾

âyâtıyla pamuk gibi hallaç eder, atar.

اَوَ لَمْ يَنْظُرُوا فِى مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ ﴿4﴾
وَالْاَرْضِ
اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ ﴿5﴾
كَيْفَ بَنَيْنَاهَا
اَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّ السَّمٰوَاتِ ﴿6﴾
وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا

gibi beyanatıyla o dünyaya şeffafiyet verir ve bulanmasını izale eder.

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ﴿7﴾
وَمَا الْحَيوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَعِبٌ وَلَهْوٌ ﴿8﴾

gibi nurefşan neyyirâtıyla câmid dünyayı eritir. ﴿9﴾ اِذَا
اِذَا الشَّمْسُ ﴿10﴾ ve السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ
اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ ﴿11﴾ ve كُوِّرَتْ
وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِى ﴿12﴾
السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ اِلاَّ مَنْ

شَاءَ اللهُ

mevt-âlûd tabirleriyle dünyanın ebediyet-i mevhumesini parça parça eder.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ [13] مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَمَا كُنْتُمْ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ [14] فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Gök gürlemesi gibi sayhalarıyla, tabiat fikrini tevlid eden gafleti dağıtır.

Hakikat-i dünyayı olduğu gibi açar, gösterir. Çirkin dünyayı, ne kadar çirkin olduğunu göstermekle, beşerin yüzünü ondan çevirtir, Sânie bakan güzel dünyanın güzel yüzünü gösterir, beşerin gözünü ona diktirir. Hakikî hikmeti ders verir, kâinat kitabının mânâlarını talim eder, hurufat ve nukuşlarına az bakar. Sarhoş felsefe gibi çirkine âşık olup, mânâyı unutturup, hurufatın nukuşuyla insanların vaktini mâlâyâniyatta sarf ettirmiyor.

1.)Çarpacak olan felâket. Nedir o çarpacak olan felâket? (Kària Sûresi, 101:1-2)
2.)Yemin olsun Tûr'a ve satır satır yazılı kitaba. (Tûr Sûresi, 52:1-2)
3.)Kıyamet koptuğu zaman. (Vâkıa Sûresi, 56:1)
4.)Onlar göklerin ve yerin ifade ettiği mânâlara bakmazlar mı? (A'râf Sûresi, 7:185)
5.)Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl bina etmişiz? (Kaf Sûresi, 50:6)
6.)İnkâr edenler görmedi mi ki, gökler ve yer bitişik idi? (Enbiyâ Sûresi, 21:30)
7.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)
8.)Dünya hayatı ancak bir oyun ve bir oyalanmadan ibarettir. (En'âm Sûresi, 6:32)
9.)Gök yarıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1)
10.)Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
11.)Gök yarıldığında. (İnşikak Sûresi, 84:1)

12.)Sûra üfürülür. Ve Allah'ın dilediklerinden başka göklerde kim var, yerde kim varsa düşüp ölür. (Zümer Sûresi, 39:68)
13.)O, yere gireni ve yerden çıkanı, gökten ineni ve göğe yükseleni bilir. Nerede olsanız O sizinledir. Allah yaptıklarınızı hakkıyla görür. (Hadid Sûresi, 57:4)
14.)De ki: Hamd Allah'a mahsustur; O size delillerini gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız. Senin Rabbin, işlediklerinizden habersiz değildir. (Neml Sûresi, 27:93)

Sözler : 25.Söz : 3.Sule : 3.Ziya

3.Ziya: Kuranın kendi şakirtlerine karşı icazı

Üçüncü Ziya

İkinci Ziyada, hikmet-i beşeriyenin hikmet-i Kur'âniyeye karşı sukutuna ve hikmet-i Kur'âniyenin i'câzına işaret ettik. Şimdi, şu Ziyada, Kur'ân'ın şakirtleri olan asfiya ve evliya ve hükemanın münevver kısmı olan hükema-yı işrâkıyyunun hikmetleriyle Kur'ân'ın hikmetine karşı derecesini gösterip şu cihette Kur'ân'ın i'câzına muhtasar bir işaret edeceğiz.

İşte, Kur'ân-ı Hakîmin ulviyetine en sadık bir delil ve hakkaniyetine en zahir bir burhan ve i'câzına en kavî bir alâmet şudur ki: Kur'ân, bütün aksâm-ı tevhidin bütün merâtibini, bütün levâzımâtıyla muhafaza ederek beyan edip muvazenesini bozmamış, muhafaza etmiş; hem bütün hakaik-ı âliye-i İlâhiyenin muvazenesini muhafaza etmiş; hem bütün Esmâ-i Hüsnânın iktiza ettikleri ahkâmları cem etmiş, o ahkâmın tenasübünü muhafaza etmiş; hem rububiyet ve ulûhiyetin şuûnâtını kemâl-i muvazene ile cem etmiştir. İşte şu muhafaza ve muvazene ve cem, bir hâsiyettir; kat'iyen beşerin eserinde mevcut değil ve eâzım-ı insaniyenin netâic-i efkârında bulunmuyor. Ne melekûta geçen evliyaların eserinde, ne umurun bâtınlarına geçen işrâkıyyunun kitaplarında, ne âlem-i gayba nüfuz eden ruhanîlerin maarifinde hiç bulunmuyor. Güya bir taksimü'l-a'mâl hükmünde, herbir kısmı hakikatin şecere-i uzmâsından yalnız bir iki dalına yapışıyor, yalnız onun meyvesiyle, yaprağıyla uğraşıyor. Başkasından ya haberi yok, yahut bakmıyor.

Evet, hakikat-i mutlaka, mukayyet enzar ile ihata edilmez. Kur'ân gibi bir nazar-ı küllî lâzım ki ihata etsin. Kur'ân'dan başka, çendan Kur'ân'dan da ders alıyorlar, fakat hakikat-i külliyenin, cüz'î zihniyle yalnız bir iki tarafını tamamen görür, onunla meşgul olur, onda hapsolur. Ya ifrat veya tefritle hakaikın muvazenesini ihlâl edip

tenasübünü izale eder. Şu hakikat Yirmi Dördüncü Sözün İkinci Dalında acip bir temsille izah edilmiştir. Şimdi de başka bir temsille şu meseleye işaret ederiz.

Meselâ, bir denizde, hesapsız cevherlerin aksâmıyla dolu bir definenin bulunduğunu farz edelim. Gavvas dalgıçlar, o definenin cevahirini aramak için dalıyorlar. Gözleri kapalı olduğundan, el yordamıyla anlarlar. Bir kısmının eline uzunca bir elmas geçer. O gavvas hükmeder ki, bütün hazine, uzun direk gibi bir elmastan ibarettir. Arkadaşlarından, başka cevahiri işittiği vakit hayal eder ki, o cevherler bulduğu elmasın tâbileridir, fusus ve nukuşlarıdır. Bir kısmının da kürevî bir yakut eline geçer. Başkası, murabba bir kehribar bulur, ve hâkezâ, herbiri eliyle gördüğü cevheri, o hazinenin aslı ve mu'zamı itikad edip, işittiklerini o hazinenin zevâid ve teferruatı zanneder. O vakit hakaikın muvazenesi bozulur. Tenasüp de gider. Çok hakikatin rengi değişir. Hakikatin hakikî rengini görmek için tevilâta ve tekellüfâta muztar kalır. Hattâ, bazan inkâr ve tâtile kadar giderler. Hükema-yı işrâkıyyunun kitaplarını ve sünnetin mizanıyla tartmayıp keşfiyat ve meşhudâtına itimad eden mutasavvıfînin kitaplarını teemmül eden, bu hükmümüzü bilâşüphe tasdik eder. Demek, hakaik-ı Kur'âniyenin cinsinden ve Kur'ân'ın dersinden aldıkları halde—çünkü Kur'ân değiller—böyle nâkıs geliyor.

Bahr-i hakaik olan Kur'ân'ın âyetleri dahi o deniz içindeki definenin bir gavvâsıdır. Lâkin onların gözleri açık; defineyi ihata eder. Definede ne var, ne yok, görür. O defineyi öyle bir tenasüp ve intizam ve insicamla tavsif eder, beyan eder ki, hakikî hüsn-ü cemâli gösterir.

Meselâ, âyet-i

وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ [1]
وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ
يَوْمَ نَطْوِى السَّمَاءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ [2]
لِلْكُتُبِ

ifade ettikleri azamet-i rububiyeti gördüğü gibi,

إِنَّ اللهَ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَىْءٌ فِى ٱلاَرْضِ وَلاَ فِى السَّمَاءِ هُوَ الَّذِى يُصَوِّرُكُمْ فِى ٱلاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ

ifade ettikleri şümul-ü rahmeti görüyor, gösteriyor. Hem

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَٱلاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ

ifade ettiği vüs’at-i hallâkıyeti görüp gösterdiği gibi,

خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

ifade ettiği şümul-ü tasarrufu ve ihata-i rububiyeti görüp gösterir.

يُحْيِى ٱلاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهاَ

ifade ettiği hakikat-i azîme ile

وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ

ifade ettiği hakikat-i kerîmâneyi

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ

ifade ettiği hakikat-i azîme-i hâkimâne-i âmirâneyi görür, gösterir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافّاتٍ [11]
وَيَقْبِضْنَ مَايُمْسِكُهُنَّ اِلاَّ الرَّحْمَنُ اِنَّهُ
بِكُلِّ شَىْءٍ بَصِيرٌ

ifade ettikleri hakikat-i rahîmâne-i müdebbirâneyi

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلاَ [12]
يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا

ifade ettiği hakikat-i azîme ile

وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ [13]

ifade ettiği hakikat-i rakîbâneyi

هُوَ الاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ [14]
وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

ifade ettiği hakikat-i muhita gibi

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا [15]
تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ
حَبْلِ الْوَرِيدِ

ifade ettiği akrebiyeti

تَعْرُجُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ [16]
كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ

işaret ettiği hakikat-i ulviyeyi

اِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ ﴿17﴾ وَاِيتَائِ ذِى الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ

ifade ettiği hakikat-i câmia gibi bütün uhrevî ve dünyevî, ilmî ve amelî erkân-ı sitte-i imaniyenin herbirisini tafsilen, erkân-ı hamse-i İslâmiyenin herbirisini kasten ve cidden ve saadet-i dâreyni temin eden bütün düsturları görür, gösterir. Muvazenesini muhafaza edip, tenasübünü idame edip, o hakaikın heyet-i mecmuasının tenasübünden hasıl olan hüsün ve cemâlin menbaından, Kur'ân'ın bir i'câz-ı mânevîsi neş'et eder.

İşte şu sırr-ı azîmdendir ki, ulema-i ilm-i kelâm, Kur'ân'ın şakirtleri oldukları halde, bir kısmı onar cilt olarak erkân-ı imaniyeye dair binler eser yazdıkları halde, Mutezile gibi aklı nakle tercih ettikleri için, Kur'ân'ın on âyeti kadar vuzuhla ifade ve kat'î ispat ve ciddî ikna edememişler. Adeta onlar, uzak dağların altında lâğım yapıp, borularla tâ âlemin nihayetine kadar silsile-i esbabla gidip orada silsileyi keser, sonra âb-ı hayat hükmünde olan marifet-i İlâhiyeyi ve vücud-u Vâcibü'l-Vücudu ispat ederler.

Âyet-i kerime ise, herbirisi birer asâ-yı Mûsâ gibi, her yerde suyu çıkarabilir, herşeyden bir pencere açar, Sâni-i Zülcelâli tanıttırır. Kur'ân'ın bahrinden tereşşuh eden Arabî Katre risalesinde ve sair Sözlerde şu hakikat fiilen ispat edilmiş ve göstermişiz.

İşte, hem şu sırdandır ki, bâtın-ı umura gidip, sünnet-i seniyyeye ittibâ etmeyerek, meşhudatına itimad ederek yarı yoldan dönen ve bir cemaatin riyasetine geçip bir fırka teşkil eden firak-ı dâllenin bütün imamları, hakaikın tenasübünü, muvazenesini muhafaza edemediğindendir ki, böyle bid'aya, dalâlete düşüp bir cemaat-i beşeriyeyi yanlış yola sevk etmişler. İşte bunların bütün aczleri, âyât-ı Kur'âniyenin i'câzını gösterir.

1.)Kıyamet gününde yeryüzü bütünüyle Onun kabza-i tasarrufundadır. Gökler de Onun yed-i kudretinde dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)
2.)O gün semâyı, kitap sahifelerini dürer gibi düreriz. (Enbiyâ Sûresi, 21:104)
3.)Ne yerde ve ne de gökte hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz. Annelerinizin

rahimlerinde size dilediği gibi bir suret veren de Odur. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:5-6)

4.) Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)
5.) Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir. (Ankebut Sûresi, 29:60)
6.) Gökleri ve yeri yarattı, karanlıkları ve aydınlığı var etti. (En'âm Sûresi, 6:1)
7.) Sizi de, yaptıklarınızı da yarattı. (Sâffât Sûresi, 37:96)
8.) Yeryüzünü ölümünün ardından diriltir. (Rum Sûresi, 30:50)
9.) Rabbin balarısına ilham etti. (Nahl Sûresi, 16:68)
10.) Güneşi, ayı ve yıldızları da emrine boyun eğmiş olarak yarattı. (A'râf Sûresi, 7:54)
11.) Üzerlerinde dizi dizi kanat çırpıp duran kuşları da mı görmüyorlar? Onları havada tutan Rahmân'dan başkası değildir. O herşeyi hakkıyla görür. (Mülk Sûresi, 67:19)
12.) Onun hâkimiyet ve saltanatı gökleri ve yeri kuşatmıştır. Gökleri ve yeri tasarrufu altında tutmak Onun kudretine ağır gelmez. (Bakara Sûresi, 2:255)
13.) Nerede olsanız O sizinledir. (Hadid Sûresi, 57:4)
14.) O Evveldir, Âhirdir, Zâhirdir, Bâtındır. O herşeyi hakkıyla bilendir. (Hadid Sûresi, 57:3)
15.) And olsun ki insanı Biz yarattık; nefsinin ona ne vesvese verdiğini de biliriz. Çünkü Biz ona şahdamarından daha yakınız. (Kaf Sûresi, 50:16)
16.) Melekler ve Cebrâil, elli bin sene uzunluğunda olan bir günde, Allah'ın emrini almak üzere Arşa yükselirler. (Meâric Sûresi, 70:4)
17.) Allah adaleti, iyilik yapmayı ve iyi kullukta bulunmayı, akrabaya ikram etmeyi emreder; fuhşiyâtı, kötülüğü ve azgınlığı yasaklar. (Nahl Sûresi, 16:90)

Sözler : 25.Söz : Hatime

Hatime

Kur’ân’ın lemeât-ı i’câzından iki lem’a-i i’câziye On Dokuzuncu Sözün On Dördüncü Reşhasında geçmiştir ki, bir sebeb-i kusur zannedilen tekraratı ve ulûm-u kevniyede icmâli, herbiri birer lem’a-i i’câzın menbaıdır. Hem Kur’ân’da, mu’cizât-ı enbiya yüzünde parlayan bir lem’a-i i’câz-ı Kur’ân, Yirminci Sözün İkinci Makamında vâzıhan gösterilmiştir. Daha bunlar gibi, sair Sözlerde ve risale-i Arabiyemde çok lemeât-ı i’câziye zikredilip, onlara iktifâen yalnız şunu deriz ki:

Bir mu’cize-i Kur’âniye daha şudur ki: Nasıl bütün mu’cizât-ı enbiya Kur’ân’ın bir nakş-ı i’câzını göstermiştir. Öyle de, Kur’ân, bütün mu’cizâtıyla bir mu’cize-i Ahmediye (a.s.m.) olur ve bütün mu’cizât-ı Ahmediye (a.s.m.) dahi Kur’ân’ın bir mu’cizesidir ki, Kur’ân’ın Cenâb-ı Hakka karşı nisbetini gösterir; ve o nisbetin zuhuruyla herbir kelimesi bir mu’cize olur. Çünkü, o vakit birtek kelime, bir çekirdek gibi, bir şecere-i hakaikı mânen tazammun edebilir. Hem merkez-i kalb gibi, hakikat-i uzmânın bütün âzâsına münasebettar olabilir. Hem bir ilm-i muhite ve nihayetsiz bir iradeye istinad ettiği için, hurufuyla, heyetiyle, vaziyetiyle, mevkiiyle hadsiz eşyaya bakabilir. İşte, şu sırdandır ki, ulema-i ilm-i huruf, Kur’ân’ın bir harfinden bir sahife kadar esrar bulduklarını iddia ederler ve dâvâlarını o fennin ehline ispat ediyorlar.

Risalenin başından şuraya kadar bütün Şuleleri, Şuaları, Lem’aları, Nurları, Ziyaları nazara topla, birden bak. Baştaki dâvâ, şimdi kat’î netice olarak, yani,

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰى [1]
اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ

وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراَ

yı yüksek bir sadâ ile okuyup ilân ediyorlar.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ 2

رَبَّناَ لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْناَ 3

رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِى وَيَسِّرْ لِى اَمْرِى وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِى يَفْقَهُوا قَوْلِى 4

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ اَفْضَلَ وَاَجْمَلَ وَاَنْبَلَ وَاَظْهَرَ وَاَطْهَرَ وَاَحْسَنَ وَاَبَرَّ وَاَكْرَمَ وَاَعَزَّ وَاَعْظَمَ وَاَشْرَفَ وَاَعْلٰى وَاَزْكٰى وَاَبْرَكَ وَاَلْطَفَ صَلَوَاتِكَ، وَاَوْفٰى وَاَكْثَرَ وَاَزْيَدَ وَاَرْقٰى وَاَرْفَعَ وَاَدْوَمَ سَلاَمِكَ، صَلاَةً وَسَلاَمًا وَرَحْمَةً وَرِضْوَانًا وَعَفْوًا وَغُفْرَانًا تَمْتَدُّ وَتَزِيدُ بِوَابِلِ سَحَائِبِ مَوَاهِبِ جُودِكَ وَكَرَمِكَ، وَتَنْمُوا وَتَزْكُوا بِنَفَائِسِ شَرَائِفِ لَطَائِفِ جُودِكَ وَمِنَنِكَ، اَزَلِيَّةً بِاَزَلِيَّتِكَ لاَ تَزُولُ، اَبَدِيَّةً

بِاَبَدِيَّتِكَ لاَ تَحُولُ، عَلٰى عَبْدِكَ وَحَبِيبِكَ
وَرَسُولِكَ مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ، اَلنُّورِ الْبَاهِرِ
اللاَّمِعِ، وَالْبُرْهَانِ الظَّاهِرِ الْقَاطِعِ،
وَالْبَحْرِ الزَّاخِرِ، وَالنُّورِ الْغَامِرِ،وَالْجَمَالِ
الزَاهِرِ، وَالْجَلاَلِ الْقَاهِرِ، وَالْكَمَالِ
الْفَاخِرِ، صَلاَتَكَ الَّتِى صَلَّيْتَ بِعَظَمَةِ
ذَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ كَذٰلِكَ،
صَلاَةً تَغْفِرُ بِهَا ذُنُوبَنَا، وَتَشْرَحُ بِهَا
صُدُورَنَا، وَتُطَهِّرُ بِهَا قُلوُبَنَا، وَتُرَوِّحُ بِهَا
اَرْوَاحَنَا، وَتُقَدِّسُ بِهَا اَسْرَارَنَا، وَتُنَزِّهُ بِهَا
خَوَاطِرَنَا وَاَفْكَارَنَا، وَتُصَفِّى بِهَا كُدُورَاتِ
مَافِى اَسْرَارِنَا، وَتَشْفِى بِهَا اَمْرَاضَنَا،
وَتَفْتَحُ بِهَا اَقْفَالَ قُلُوبِنَا
رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ 6
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ
وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ 7
الْعَالَمِينَ
اٰمِينْ , اٰمِينْ , اٰمِينْ

1.) De ki: And olsun, eğer bu Kur'ân'ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
4.) Ey Rabbim, gönlüme genişlik ver. İşimi kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz-tâ ki sözümü iyice anlasınlar. (Tâhâ Sûresi, 20:25-28)
5.) Allah'ım! Cömertlik ve ikramınla yüklü bulutların çoşkun yağmurları gibi devam edip artan; cömertlik ve in'amlarının değerli, enfes ve latîf tecellileriyle gelişip çoğalan; ezeliyetine münasip tarzda kesilmeyen ve ebediyetine lâyık şekilde sona ermeyen en üstün, en güzel, en yüce, en zâhir, en temiz, en hoş, en iyi, en değerli, en aziz, en büyük, en şerefli, en yüksek, en pâk, en mübârek ve en latîf salâvatın; ve en mükemmel, en fazla, en ziyâde, en yüksek, en yüce ve en devamlı selâmın; bir salât ü selâm, bir rahmet ve rıza ve bir af ve mağfiret manasında; göz kamaştıran parlak nur, pek kesin delil, uçsuz bucaksız bir deryâ, aydınlığı pek şiddetli nur, pek parlak güzellik, pek üstün heybet, fevkalâde mükemmel ve yarattıklarının en hayırlısı, kulun, habîbin ve resulün olan Muhammed'in üzerine olsun. Senin yüce zâtına yakışır şekilde ona ve aynı şekilde onun âl ve ashâbına salât et. Allah'ım, bu salâvat sebebiyle günahlarımızı bağışla, gönlümüze ferahlık ver, kalplerimizi temizle, ruhlarımızı rahatlat, sırlarımızı pak eyle, kalbimizden geçenleri ve düşüncelerimizi arındır, sırlarımızdaki bulanıklığı berraklaştır, hastalıklarımıza şifa ver, kalplerimizin kilitlerini aç.
6.) Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki Vehhâb olan, istediklerimizi bize veren ancak Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
7.) Onların duaları, 'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun' sözleriyle sona erer. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sözler : 26.Söz

Yirmi Altıncı Söz

Kader Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ [2]

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ [3]

Kader ile cüz-ü ihtiyarî, iki mesele-i mühimmedir. Ona dair **«Dört Mebhas»** içinde birkaç sırlarını açmaya çalışacağız.

•1.Mebhas: Kader ve cüz-ü ihtiyarî
•2.Mebhas: Kader ile cüz-ü ihtiyarî nasıl tevfik edilebilir?
•3.Mebhas: Kadere iman.. Bedihi ve Nazari kader
•4.Mebhas: Kaderin herşeyi güzeldir
•Hatime: Eski Said'in nefsini susturan beş fıkradır
•Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. Herşeyi Biz belirli bir miktarla indiririz. (Hicr Sûresi, 15:21)
3.)Biz herşeyi İmam-ı Mübînde tek tek sayıp yazdık. (Yâsin Sûresi, 36:12)

Sözler : 26.Söz : 1.Mebhas

Birinci Mebhas

Kader ve cüz-ü ihtiyarî, İslâmiyetin ve imanın nihayet hududunu gösteren, hâlî ve vicdanî bir imanın cüzlerindendir. Yoksa ilmî ve nazarî değillerdir. Yani, mü'min, herşeyi, hattâ fiilini, nefsini Cenâb-ı Hakka vere vere, tâ nihayette teklif ve mes'uliyetten kurtulmamak için, cüz-ü ihtiyarî önüne çıkıyor; ona "Mes'ul ve mükellefsin" der. Sonra, ondan sudur eden iyilikler ve kemâlâtla mağrur olmamak için, kader karşısına geliyor; der: "Haddini bil, yapan sen değilsin."

Evet, kader, cüz-ü ihtiyarî, iman ve İslâmiyetin nihayet merâtibinde; kader, nefsi gururdan; ve cüz-ü ihtiyarî, adem-i mes'uliyetten kurtarmak içindir ki, mesâil-i imaniyeye girmişler. Yoksa, mütemerrid nüfus-u emmârenin işledikleri seyyiâtının mes'uliyetinden kendilerini kurtarmak için kadere yapışmak; ve onlara in'âm olunan mehâsinle iftihar etmek, gururlanmak, cüz-ü ihtiyarîye istinad etmek; bütün bütün sırr-ı kadere ve hikmet-i cüz-ü ihtiyariyeye zıt bir harekete sebebiyet veren ilmî meseleler değildir.

Evet, mânen terakkî etmeyen avam içinde, kaderin câ-yı istimâli var. Fakat, o da mâziyat ve mesâibdedir ki, ye'sin ve hüznün ilâcıdır. Yoksa, maâsî ve istikbaliyatta değildir ki, sefahete ve atâlete sebep olsun. Demek, kader meselesi, teklif ve mes'uliyetten kurtarmak için değil, belki fahr ve gururdan kurtarmak içindir ki, imana girmiş. Cüz-ü ihtiyarî, seyyiâta merci olmak içindir ki, akideye dahil olmuş; yoksa mehâsine masdar olarak tefer'un etmek için değildir.

Evet, Kur'ân'ın dediği gibi, insan, seyyiâtından tamamen mes'uldür. Çünkü seyyiâtı isteyen odur. Seyyiât, tahribat nev'inden olduğu için, insan bir seyyie ile çok tahribat yapabilir, müthiş bir cezaya kesb-i istihkak eder: bir kibritle bir evi yakmak gibi. Fakat hasenatta iftihara hakkı yoktur. Onda onun hakkı pek azdır. Çünkü hasenatı isteyen, iktiza eden rahmet-i İlâhiye; ve icad eden kudret-i

Rabbâniyedir. Sual ve cevap, dâi ve sebep, ikisi de Haktandır. İnsan yalnız dua ile, iman ile, şuur ile, rıza ile onlara sahip olur.

Fakat seyyiâtı isteyen nefs-i insaniyedir: ya istidat ile, ya ihtiyar ile. Nasıl ki, beyaz, güzel güneşin ziyasından bazı maddeler siyahlık ve taaffün alır. O siyahlık, onun istidadına aittir. Fakat o seyyiâtı, çok mesâlihi tazammun eden bir kanun-u İlâhî ile icad eden yine Haktır. Demek, sebebiyet ve sual nefistendir ki, mes'uliyeti o çeker. Hakka ait olan halk ve icad ise, daha başka güzel netice ve meyveleri olduğu için güzeldir, hayırdır.

İşte, şu sırdandır ki: Kesb-i şer, şerdir; halk-ı şer, şer değildir. Nasıl ki, pek çok mesâlihi tazammun eden bir yağmurdan zarar gören tembel bir adam diyemez, "Yağmur rahmet değil." Evet, halk ve icadda bir şerr-i cüz'î ile beraber hayr-ı kesir vardır. Bir şerr-i cüz'î için hayr-ı kesiri terk etmek, şerr-i kesir olur. Onun için, o şerr-i cüz'î, hayır hükmüne geçer. İcad-ı İlâhîde şer ve çirkinlik yoktur; belki abdin kisbine ve istidadına aittir.

Hem nasıl kader-i İlâhî, netice ve meyveler itibarıyla şerden ve çirkinlikten münezzehtir. Öyle de, illet ve sebep itibarıyla dahi, zulümden ve kubuhtan mukaddestir. Çünkü, kader hakikî illetlere bakar, adalet eder. İnsanlar zâhirî gördükleri illetlere hükümlerini bina eder, kaderin ayn-ı adaletinde zulme düşerler. Meselâ, hâkim seni sirkatle mahkûm edip hapsetti. Halbuki sen sârık değilsin. Fakat kimse bilmez gizli bir katlin var. İşte, kader-i İlâhî dahi seni o hapisle mahkûm etmiş. Fakat kader, o gizli katlin için mahkûm edip adalet etmiş. Hâkim ise, sen ondan masum olduğun sirkate binaen mahkûm ettiği için zulmetmiştir. İşte, şey-i vâhidde iki cihetle kader ve icad-ı İlâhînin adaleti ve insan kisbinin zulmü göründüğü gibi, başka şeyleri buna kıyas et. Demek, kader ve icad-ı İlâhî, mebde' ve müntehâ, asıl ve fer', illet ve neticeler itibarıyla şerden ve kubuhtan ve zulümden münezzehtir.

Eğer denilse: "Madem cüz-ü ihtiyarînin icada kabiliyeti yok. Bir emr-i itibarî hükmünde olan kisbden başka, insanın elinde birşey bulunmuyor. Nasıl oluyor ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanda, Hâlık-ı Semâvât ve Arza karşı, insana âsi ve düşman vaziyeti verilmiş; Hâlık-ı Arz ve Semâvât, ondan azîm şikâyetler ediyor, o âsi insana

karşı abd-i mü’mine yardım için kendini ve melâikesini tahşid ediyor, ona azîm bir ehemmiyet veriyor?

Elcevap: Çünkü küfür ve isyan ve seyyie, tahriptir, ademdir. Halbuki, azîm tahribat ve hadsiz ademler, birtek emr-i itibarîye ve ademîye terettüp edebilir. Nasıl ki, bir azîm sefinenin dümencisi, vazifesinin adem-i ifasıyla, sefine gark olup bütün hademelerin netice-i sa’yleri iptal olur. Bütün o tahribat, bir ademe terettüp ediyor. Öyle de, küfür ve mâsiyet, adem ve tahrip nev’inden olduğu için, cüz-ü ihtiyarî, bir emr-i itibarî ile onları tahrik edip müthiş netâice sebebiyet verebilir.

Zira küfür, çendan bir seyyiedir. Fakat bütün kâinatı kıymetsizlikle ve abesiyetle tahkir ve delâil-i vahdâniyeti gösteren bütün mevcudatı tekzip ve bütün tecelliyât-ı esmâyı tezyif olduğundan, bütün kâinat ve mevcudat ve esmâ-i İlâhiye namına, Cenâb-ı Hak kâfirden şedit şikâyet ve dehşetli tehdidat etmek ayn-ı hikmettir ve ebedî azap vermek ayn-ı adalettir.

Madem insan küfür ve isyanla tahribat tarafına gidiyor; az bir hizmetle pek çok işleri yapar. Onun için, ehl-i iman, onlara karşı Cenâb-ı Hakkın inâyet-i azîmine muhtaçtır. Çünkü, on kuvvetli adam, bir evin muhafazasını ve tamiratını deruhte etse, haylaz bir çocuğun o haneye ateş vermeye çalışmasına karşı, o çocuğun velisine, belki padişahına müracaata, yalvarmaya mecbur olması gibi, mü’minlerin de böyle edepsiz ehl-i isyana karşı dayanmak için Cenâb-ı Hakkın çok inâyâtına muhtaçtırlar.

Elhasıl: Eğer kader ve cüz-ü ihtiyarîden bahseden adam, ehl-i huzur ve kemâl-i iman sahibi ise, kâinatı ve nefsini Cenâb-ı Hakka verir, Onun tasarrufunda bilir. O vakit hakkı var kaderden, cüz-ü ihtiyarîden bahsetsin. Çünkü madem nefsini ve herşeyi Cenâb-ı Haktan bilir; o vakit cüz-ü ihtiyarîye istinad ederek mes’uliyeti deruhte eder; seyyiâta merciiyeti kabul edip Rabbini takdis eder, daire-i ubûdiyette kalıp teklif-i İlâhiyeyi zimmetine alır. Hem kendinden sudur eden kemâlât ve hasenatla gururlanmamak için kadere bakar, fahr yerine şükreder. Başına gelen musibetlerde kaderi görür, sabreder.

Eğer kader ve cüz-ü ihtiyarîden bahseden adam ehl-i gaflet ise, o vakit kaderden ve cüz-ü ihtiyarîden bahse hakkı yoktur. Çünkü

nefs-i emmâresi, gaflet veya dalâlet saikasıyla kâinatı esbaba verip Allah'ın malını onlara taksim eder, kendini de kendine temlik eder. Fiilini kendine ve esbaba verir, mes'uliyeti ve kusuru kadere havale eder. O vakit, nihayette Cenâb-ı Hakka verilecek olan cüz-ü ihtiyarî ve en nihayette medar-ı nazar olacak olan kader bahsi mânâsızdır. Yalnız, bütün bütün onların hikmetine zıt ve mes'uliyetten kurtulmak için bir desise-i nefsiyedir.

Sözler : 26.Söz : 2.Mebhas

2.Mebhas: Kader ile cüz-ü ihtiyarî nasıl tevfik edilebilir?

İkinci Mebhas

Ehl-i ilme mahsus, **(Haşiye-1)** ince bir tetkik-i ilmîdir.

Eğer desen: Kader ile cüz-ü ihtiyarî nasıl tevfik edilebilir?

Elcevap: Yedi vecih ile.

Birincisi: Elbette kâinatın intizam ve mizan lisanıyla hikmet ve adaletine şehadet ettiği bir Âdil-i Hakîm, insan için medar-ı sevap ve ikab olacak, mahiyeti meçhul bir cüz-ü ihtiyarî vermiştir. O Âdil-i Hakîmin pek çok hikmetini bilmediğimiz gibi, şu cüz-ü ihtiyarînin kaderle nasıl tevfik edildiğini bilmediğimiz, olmamasına delâlet etmez.

İkincisi: Bizzarure, herkes kendisinde bir ihtiyar hisseder, o ihtiyarın vücudunu vicdanen bilir. Mevcudatın mahiyetini bilmek ayrıdır, vücudunu bilmek ayrıdır. Çok şeyler var, vücudu bizce bedihî olduğu halde, mahiyeti bizce meçhul... İşte, şu cüz-ü ihtiyarî, öyleler sırasına girebilir. Herşey malûmatımıza münhasır değildir. Adem-i ilmimiz, onun ademine delâlet etmez.

Üçüncüsü: Cüz-ü ihtiyarî, kadere münâfi değil. Belki kader, ihtiyarı teyid eder. Çünkü, kader, ilm-i İlâhînin bir nev'idir. İlm-i İlâhî, ihtiyarımıza taallûk etmiş. Öyle ise ihtiyarı teyid ediyor, iptal etmiyor.

Dördüncüsü: Kader, ilim nev'indendir. İlim, malûma tâbidir. Yani, nasıl olacak, öyle taallûk ediyor. Yoksa, malûm, ilme tâbi değil. Yani,

ilim desâtiri, malûmu, haricî vücut noktasında idare etmek için esas değil. Çünkü, malûmun zâtı ve vücud-u haricîsi, iradeye bakar ve kudrete istinad eder.

Hem ezel, mazi silsilesinin bir ucu değil ki, eşyanın vücudunda esas tutulup ona göre bir mecburiyet tasavvur edilsin. Belki ezel, mazi ve hal ve istikbali birden tutar, yüksekten bakar bir âyine-misaldir. Öyle ise, daire-i mümkinat içinde uzanıp giden zamanın mazi tarafında bir uç tahayyül edip, ona **“ezel”** deyip, o ezel ilmine, eşyanın tertiple girmesini ve kendisini onun haricinde tevehhüm etmesi, ona göre muhakeme etmek hakikat değildir.

Şu sırrın keşfi için şu misale bak: Senin elinde bir âyine bulunsa, sağ tarafındaki mesafe mazi, sol tarafındaki mesafe müstakbel farz edilse, o âyine yalnız mukabilini tutar. Sonra o iki tarafı bir tertiple tutar, çoğunu tutamaz. O âyine ne kadar aşağı ise, o kadar az görür. Fakat o âyine ile yükseğe çıktıkça, o âyinenin mukabil dairesi genişlenir. Git gide, bütün iki taraf mesafeyi birden, bir anda tutar. İşte, şu âyine, şu vaziyette, onun irtisamında, o mesafelerde cereyan eden hâlât birbirine mukaddem, muahhar, muvafık, muhalif denilmez.

İşte, kader, ilm-i ezelîden olduğu için; ilm-i ezelî, hadisin tabiriyle, manzar-ı âlâdan, ezelden ebede kadar herşey, olmuş ve olacak, birden tutar, ihata eder bir makam-ı âlâdadır. Biz ve muhakemâtımız onun haricinde olamaz ki, mazi mesafesinde bir âyine tarzında olsun.

Beşincisi: Kader, sebeple müsebbebe bir taallûku var. Yani, “Şu müsebbep, şu sebeple vukua gelecek.” Öyle ise, denilmesin ki, “Madem filân adamın ölmesi, filân vakitte mukadderdir. Cüz-ü ihtiyariyle tüfek atan adamın ne kabahati var? Atmasaydı yine ölecekti.”

Sual: Niçin denilmesin?

Elcevap: Çünkü, kader onun ölmesini onun tüfeğiyle tayin etmiştir. Eğer onun tüfek atmamasını farz etsen, o vakit kaderin adem-i taallûkunu farz ediyorsun. O vakit ölmesini neyle hükmedeceksin? Ya, Cebrî gibi sebebe ayrı, müsebbebe ayrı birer

kader tasavvur etsen; veyahut Mutezile gibi kaderi inkâr etsen, Ehl-i Sünnet ve Cemaati bırakıp fırka-i dâlleye girersin.

Öyle ise, biz ehl-i hak deriz ki: *“Tüfek atmasaydı, ölmesi bizce meçhul.”* Cebrî der: *“Atmasaydı yine ölecekti.”* Mutezile der: *“Atmasaydı ölmeyecekti.”*

Altıncısı: **(Haşiye-2)** Cüz-ü ihtiyarînin üssü’l-esası olan meyelân, Mâtüridîce bir emr-i itibarîdir, abde verilebilir. Fakat Eş’arî ona mevcut nazarıyla baktığı için, abde vermemiş. Fakat o meyelândaki tasarruf, Eş’ariyece bir emr-i itibarîdir. Öyle ise o meyelân, o tasarruf, bir emr-i nisbîdir. Muhakkak bir vücud-u haricîsi yoktur. Emr-i itibarî ise, illet-i tâmme istemez ki, illet-i tâmme vücudu için lüzum ve zaruret ve vücub ortaya girip ihtiyarı ref’ etsin. Belki o emr-i itibarînin illeti, bir rüçhâniyet derecesinde bir vaziyet alsa, o emr-i itibarî sübut bulabilir. Öyle ise, o anda onu terk edebilir. Kur’ân ona o anda diyebilir ki, “Şu şerdir, yapma.”

Evet, eğer abd, hâlık-ı ef’âli bulunsaydı ve icada iktidarı olsaydı, o vakit ihtiyarı ref olurdu. Çünkü ilm-i usul ve hikmette, مَالَمْ يَجِبْ لَمْ يُوجَدْ kaidesince mukarrerdir ki, *“Birşey vâcip olmazsa, vücuda gelmez.”* Yani, illet-i tâmme bulunacak; sonra vücuda gelebilir. İllet-i tâmme ise, malûlu, bizzarure ve bilvücub iktiza ediyor. O vakit ihtiyar kalmaz.

Eğer desen: Tercih bilâ müreccih muhaldir. Halbuki, o emr-i itibarî dediğimiz kisb-i insanî, bazan yapmak ve bazan yapmamak, eğer mûcip bir müreccih bulunmazsa, tercih bilâ müreccih lâzım gelir. Şu ise, usul-ü kelâmiyenin en mühim bir esasını hedmeder.

Elcevap: Tereccuh bilâ müreccih muhaldir. Yani, müreccihsiz, sebepsiz rüçhaniyet muhaldir. Yoksa, tercih bilâ müreccih caizdir ve vakidir. İrade bir sıfattır; onun şe’ni böyle bir işi görmektir.

Eğer desen: Madem katli halk eden Haktır. Niçin bana kàtil denilir?

Elcevap: Çünkü, ilm-i sarf kaidesince, ism-i fail, bir emr-i nisbî olan masdardan müştaktır. Yoksa, bir emr-i sabit olan hâsıl-ı bilmasdardan inşikak etmez. Masdar kisbimizdir; kàtil ünvanını da

biz alırız. Hâsıl-ı bilmasdar, Hakkın mahlûkudur. Mes'uliyeti işmam eden birşey, hâsıl-ı bilmasdardan müştak kılınmaz.

Yedincisi: İrade-i cüz'iye-i insaniye ve cüz-ü ihtiyariyesi, çendan zayıftır, bir emr-i itibarîdir. Fakat Cenâb-ı Hak ve Hakîm-i Mutlak, o zayıf, cüz'î iradeyi, irade-i külliyesinin taallûkuna bir şart-ı âdi yapmıştır. Yani, mânen der: "Ey abdim, ihtiyarınla hangi yolu istersen, seni o yolda götürürüm. Öyle ise mes'uliyet sana aittir."

Teşbihte hata olmasın, sen bir iktidarsız çocuğu omuzuna alsan, onu muhayyer bırakıp "Nereyi istersen seni oraya götüreceğim" desen; o çocuk yüksek bir dağı istedi, götürdün. Çocuk üşüdü yahut düştü. Elbette "Sen istedin" diyerek itab edip, üstünde bir tokat vuracaksın. İşte, Cenâb-ı Hak, Ahkemü'l-Hâkimîn, nihayet zaafta olan abdin iradesini bir şart-ı âdi yapıp, irade-i külliyesi ona nazar eder.

Elhasıl: Ey insan! Senin elinde gayet zayıf, fakat seyyiâtta ve tahribatta eli gayet uzun ve hasenatta eli gayet kısa, cüz-ü ihtiyarî namında bir iraden var. O iradenin bir eline duayı ver ki, silsile-i hasenatın bir meyvesi olan Cennete eli yetişsin ve bir çiçeği olan saadet-i ebediyeye eli uzansın. Diğer eline istiğfarı ver ki, onun eli seyyiâttan kısalsın ve o şecere-i mel'unenin bir meyvesi olan zakkum-u Cehenneme yetişmesin.

Demek, dua ve tevekkül meyelân-ı hayra büyük bir kuvvet verdiği gibi, istiğfar ve tevbe dahi meyelân-ı şerri keser, tecavüzâtını kırar.

Haşiye-1: Bu İkinci Mebhas, en derin ve en müşkül bir sırr-ı kader meselesidir. Bütün ulema-i muhakkikînce en ehemmiyetli ve münazaralı bir mesele-i akaid-i kelâmiyedir. Risale-i Nur tam halletmiş.

Haşiye-2: Gayet müdakkik âlimlere mahsus bir hakikattir.

Sözler : 26.Söz : 3.Mebhas

3.Mebhas: Kadere iman.. Bedihi ve Nazari kader

Üçüncü Mebhas

Kadere iman, imanın erkânındandır.

Yani, *“Herşey Cenâb-ı Hakkın takdiriyledir.”* Kadere delâil-i kat’iye o kadar çoktur ki, had ve hesaba gelmez. Biz, basit ve zâhir bir tarzla, şu rükn-ü imaniyeyi, ne derece kuvvetli ve geniş olduğunu, bir mukaddeme ile göstereceğiz.

Mukaddime

Herşey vücudundan evvel ve vücudundan sonra yazıldığını [1] وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ gibi pek çok âyât-ı Kur’âniye tasrih ediyor. Ve şu kâinât denilen, kudretin Kur’ân-ı Kebîrinin âyâtı dahi, şu hükm-ü Kur’ânîyi, nizam ve mizan ve intizam ve tasvir ve tezyin ve imtiyaz gibi âyât-ı tekvîniyesiyle tasdik ediyor.

Evet, şu kâinat kitabının manzum mektubatı ve mevzun âyâtı şehadet eder ki, herşey yazılıdır. Amma, vücudundan evvel herşey mukadder ve yazılı olduğuna delil, bütün mebâdi ve çekirdekler ve mekadir ve suretler birer şahittir. Zira, herbir tohum ve çekirdekler, kâf nun tezgâhından çıkan birer latîf sandıkçadır ki, kaderle tersim edilen bir fihristecik, ona tevdi edilmiştir ki, kudret, o kaderin hendesesine göre zerrâtı istihdam edip, o tohumcuklar üstünde koca mu’cizât-ı kudreti bina ediyor. Demek, bütün ağacın başına gelecek, bütün vakıâtıyla çekirdeğinde yazılı hükmündedir. Zira tohumlar maddeten basittir, birbirinin aynıdır; maddeten birşey yoktur.

Hem herşeyin miktar-ı muntazaması, kaderi vâzıhan gösterir. Evet, hangi zîhayata bakılsa görünüyor ki, gayet hikmetli ve san’atlı

bir kalıptan çıkmış gibi, bir miktar, bir şekil var ki, o miktarı, o sureti, o şekli almak, ya harika ve nihayet derecede eğri büğrü maddî bir kalıp bulunmalı, veyahut kaderden gelen mevzun, ilmî bir kalıb-ı mânevî ile kudret-i ezeliye o sureti, o şekli biçip giydiriyor. Meselâ, sen şu ağaca, şu hayvana dikkatle bak ki, câmid, sağır, kör, şuursuz, birbirinin misli olan zerreler onun neşvünemâsında hareket eder. Bazı eğri büğrü hudutlarda, meyve ve faidelerin yerini tanır, görür, bilir gibi durur, tevakkuf eder. Sonra, başka bir yerde, büyük bir gayeyi takip eder gibi yolunu değiştirir. Demek, kaderden gelen miktar-ı mânevînin ve o miktarın emr-i mânevîsiyle zerreler hareket ederler.

Madem maddî ve görünecek eşyada bu derece kaderin tecelliyâtı var. Elbette, eşyanın mürur-u zamanla giydikleri suretler ve ettikleri harekâtla hasıl olan vaziyetler dahi bir intizam-ı kadere tâbidir. Evet, bir çekirdekte, hem bedihî olarak, irade ve evâmir-i tekvîniyenin ünvanı olan Kitab-ı Mübînden haber veren ve işaret eden, hem nazarî olarak emir ve ilm-i İlâhînin bir ünvanı olan İmam-ı Mübînden haber veren ve remzeden iki kader tecellîsi var:

Bedihî kader ise, o çekirdeğin tazammun ettiği ağacın maddî keyfiyat ve vaziyetleri ve heyetleridir ki, sonra gözle görünecek.

Nazarî ise, o çekirdekte, ondan halk olunacak ağacın müddet-i hayatındaki geçireceği tavırlar, vaziyetler, şekiller, hareketler, tesbihatlardır ki, “tarihçe-i hayat” namıyla tabir edilen, vakit be vakit değişen tavırlar, vaziyetler, şekiller, fiiller, o ağacın dalları, yaprakları gibi intizamlı birer kaderî miktarı vardır.

Madem en âdi ve basit eşyada böyle kaderin tecellîsi var. Elbette umum eşyanın vücudundan evvel yazılı olduğunu ifade eder ve az bir dikkatle anlaşılır. Şimdi, vücudundan sonra herşeyin sergüzeşt-i hayatı yazıldığına delil ise, âlemde Kitab-ı Mübîn ve İmam-ı Mübînden haber veren bütün meyveler ve Levh-i Mahfuzdan haber veren ve işaret eden, insandaki bütün kuvve-i hafızalar birer şahittir, birer emâredir.

Evet, herbir meyve, bütün ağacın mukadderât-ı hayatı, onun kalbi hükmünde olan çekirdeğinde yazılıyor. İnsanın sergüzeşt-i hayatıyla beraber, kısmen âlemin hâdisât-ı maziyesi, kuvve-i hafızasında öyle bir surette yazılıyor ki, güya hardal küçüklüğünde

bu kuvvecikte, dest-i kudret, kalem-i kaderiyle insanın sahife-i a'mâlinden küçük bir senet istinsah ederek, insanın eline verip dimağının cebine koymuş—tâ muhasebe vaktinde onunla hatırlatsın. Hem, tâ mutmain olsun ki, bu fenâ ve zevâl hercümercinde bekà için pek çok âyineler var ki, Kadîr-i Hakîm, zâillerin hüviyetlerini onlarda tersim edip ibkà ediyor. Hem bekà için pek çok levhalar var ki, Hafîz-i Alîm, fânilerin mânâlarını onlarda yazıyor.

Elhasıl: Madem en basit ve en aşağı derece-i hayat olan nebâtat hayatı bu derece kaderin nizamına tâbidir. Elbette, en yüksek derece-i hayat olan hayat-ı insaniye, bütün teferruatıyla kaderin mikyasıyla çizilmiştir ve kalemiyle yazılıyor.

Evet, nasıl katreler buluttan haber verir; reşhalar su menbaını gösterir; senetler, cüzdanlar bir defter-i kebirin vücuduna işaret ederler. Öyle de, şu meşhudumuz olan, zîhayatlardaki intizam-ı maddî olan bedihî kader ve intizam-ı mânevî ve hayatî olan nazarî kaderin reşhaları, katreleri, senetleri, cüzdanları hükmünde olan meyveler, nutfeler, tohumlar, çekirdekler, suretler, şekiller, bilbedâhe, Kitab-ı Mübîn denilen irade ve evâmir-i tekvîniyenin defterini ve İmam-ı Mübîn denilen ilm-i İlâhînin bir divanı olan Levh-i Mahfuzu gösterir.

Netice-i Meram: Madem bilmüşahede görüyoruz ki, herbir zîhayatın neşvünemâ zamanında zerreleri eğri büğrü hudutlara gider, durur. Zerreler yolunu değiştirir, o hudutların nihayetlerinde birer hikmet, birer faide, birer maslahatı semere verirler. Bilbedâhe, o şeyin miktar-ı surîsi, bir kader kalemiyle tersim edilmiştir. İşte, meşhud, bedihî kader, o zîhayatın mânevî hâlâtında dahi bir kader kalemiyle çizilmiş muntazam meyvedar hudutları, nihayetleri var olduğunu gösterir. Kudret masdardır, kader mistardır. Kudret, o maânî kitabını, o mistar üstünde yazar.

Madem maddî ve mânevî kader kalemiyle tersim edilmiş müsmir hudutlar, hikmetli nihayetler olduğunu kat'iyen anlıyoruz. Elbette, herbir zîhayatın müddet-i hayatında geçireceği ahval ve etvârı, o kaderin kalemiyle tersim edilmiş. Çünkü, sergüzeşt-i hayatı, bir intizam ve mizanla cereyan ediyor, suretler değiştiriyor, şekiller alıyor. Madem böyle umum zîhayatta kalem-i kader hükümrandır. Elbette, âlemin en mükemmel meyvesi ve arzın halifesi ve emanet-i

kübrânın hâmili olan insanın sergüzeşt-i hayatiyesi, herşeyden ziyade kaderin kanununa tâbidir.

Eğer desen: Kader bizi böyle bağlamış, hürriyetimizi selb etmiştir. İnbisat ve cevelâna müştak olan kalb ve ruh için kadere iman bir ağırlık, bir sıkıntı vermiyor mu?

Elcevap: Kat'a ve asla! Sıkıntı vermediği gibi, nihayetsiz bir hiffet, bir rahatlık ve ravh ve reyhânı veren ve emn ü emânı temin eden bir sürur, bir nur veriyor. Çünkü, insan kadere iman etmezse, küçük bir dairede cüz'î bir serbestiyet, muvakkat bir hürriyet içinde dünya kadar ağır bir yükü, biçare ruhun omuzunda taşımaya mecburdur. Çünkü insan bütün kâinatla alâkadardır. Nihayetsiz makàsıd ve metâlibi var. Kudreti, iradesi, hürriyeti milyondan birisine kâfi gelmediği için, çektiği mânevî sıkıntı ağırlığı ne kadar müthiş ve muvahhiş olduğu anlaşılır. İşte, kadere iman, bütün o ağırlığı kaderin sefinesine atar, kemâl-i rahatla, ruh ve kalbin kemâl-i hürriyetiyle kemâlâtında serbest cevelânına meydan veriyor. Yalnız nefs-i emmârenin cüz'î hürriyetini selb eder ve firavuniyetini ve rububiyetini ve keyfemâyeşâ hareketini kırar.

Kadere iman o kadar lezzetli, saadetlidir ki, tarif edilmez. Yalnız şu temsille o lezzete ve o saadete bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

İki adam bir padişahın pâyitahtına giderler. O padişahın mahall-i garaip olan has sarayına girerler. Biri, padişahı bilmez, o yerlerde gàsıbâne, sârıkane tavattun etmek ister. Fakat o bahçe, o sarayın iktiza ettikleri idare ve tedbir ve varidat; ve makinelerini işlettirmek ve garip hayvânâtın erzakını vermek gibi zahmetli külfetleri görür, mütemadiyen ıztırap çeker. O cennet gibi bahçe, başına bir cehennem gibi oluyor. Herşeye acıyor, idare edemiyor. Teessüfle vaktini geçirir. Sonra da, o hırsız, edepsiz adam, tedip suretiyle hapse atılır.

İkinci adam, padişahı tanır, padişaha kendini misafir bilir. Bütün o bahçede, o sarayda olan işler bir nizam-ı kanunla cereyan ettiğini, herşey bir programla, kemâl-i suhuletle işlediğini itikad eder. Zahmet ve külfetleri padişahın kanununa bırakıp, kemâl-i safâ ile o cennet-misal bahçenin bütün lezzetlerinden istifade edip, padişahın merhametine ve idare kanunlarının güzelliğine istinaden herşeyi hoş

görür, kemâl-i lezzet ve saadetle hayatını geçirir. İşte [2] مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ sırrını anla.

1.) Yaş ve kuru ne varsa hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)
2.) Kadere iman eden, kederden emin olur. (ed-Deylemî, el-Müsned 1:113; el-Müsâvî, Feyzu'l-Kadîr 3:187; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-Ummâl 1:106)

Sözler : 26.Söz : 4.Mebhas

Dördüncü Mebhas

Eğer desen: Birinci Mebhasta ispat ettin ki, kaderin herşeyi güzeldir, hayırdır. Ondan gelen şer de hayırdır, çirkinlik de güzeldir. Halbuki, şu dâr-ı dünyadaki musibetler, beliyyeler o hükmü cerh ediyor.

Elcevap: Ey şiddet-i şefkatten şedit bir elemi hisseden nefsim ve arkadaşım! Vücut hayr-ı mahz, adem şerr-i mahz olduğuna, bütün mehâsin ve kemâlâtın vücuda rücuu ve bütün maâsî ve mesâib ve nekaisin esası adem olduğu delildir.

Madem adem şerr-i mahzdır. Ademe müncer olan veya ademi işmam eden hâlât dahi şerri tazammun eder. Onun için, vücudun en parlak nuru olan hayat, ahvâl-i muhtelife içinde yuvarlanıp kuvvet buluyor. Mütebâyin vaziyetlere girip tasaffi ediyor ve müteaddit keyfiyatı alıp matlup semeratı veriyor ve müteaddit tavırlara girip Vâhib-i Hayatın nukuş-u esmâsını güzelce gösterir. İşte, şu hakikattendir ki, zîhayatlara âlâm ve mesâib ve meşakkat ve beliyyat suretinde bazı hâlât ârız olur ki, o hâlât ile hayatlarına envâr-ı vücut teceddüt edip zulümât-ı adem tebâud ederek hayatları tasaffi ediyor. Zira, tevakkuf, sükûnet, sükût, atâlet, istirahat, yeknesaklık, keyfiyatta ve ahvalde birer ademdir. Hattâ en büyük bir lezzet, yeknesaklık içinde hiçe iner.

Elhasıl: Madem hayat, Esmâ-i Hüsnânın nukuşunu gösterir. Hayatın başına gelen herşey hasendir. Meselâ, gayet zengin, nihayet derecede san’atkâr ve çok san’atlarda mahir bir Zât, âsâr-ı san’atını, hem kıymettar servetini göstermek için, âdi bir miskin adamı, modellik vazifesini gördürmek için, bir ücrete mukabil, bir saatte murassâ, musannâ yaptığı gömleği giydirir, onun üstünde işler ve vaziyetler verir, tebdil eder. Hem her nevi san’atını göstermek için keser, değiştirir, uzaltır, kısaltır. Acaba şu ücretli miskin adam o zâta

dese, “Bana zahmet veriyorsun. Eğilip kalkmakla vaziyet veriyorsun. Beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun” demeye hak kazanabilir mi? “Merhametsizlik, insafsızlık ettin” diyebilir mi?

İşte, onun gibi, Sâni-i Zülcelâl, Fâtır-ı Bîmisal, zîhayata göz, kulak, akıl, kalb gibi havâs ve letâifle murassâ olarak giydirdiği vücut gömleğini, Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını göstermek için, çok hâlât içinde çevirir, çok vaziyetlerde değiştirir. Elemler, musibetler nev’inde olan keyfiyat, bazı esmâsının ahkâmını göstermek için lemeât-ı hikmet içinde bazı şuâât-ı rahmet ve o şuâât-ı rahmet içinde latîf güzellikler vardır.

Sözler : 26.Söz : Hatime

Hatime: Eski Said'in nefsini susturan beş fıkradır

Hatime

Eski Said'in serkeş, müftehir, mağrur, ucüblü, riyakâr nefsini susturan,
teslime mecbur eden ***«Beş Fıkra»*** dır.

Birinci Fıkra: Madem eşya var ve san'atlıdır. Elbette bir ustaları var. Yirmi İkinci Sözde gayet kat'î ispat edildiği gibi, eğer herşey birinin olmazsa, o vakit herbir şey bütün eşya kadar müşkül ve ağır olur. Eğer herşey birinin olsa, o zaman bütün eşya bir şey kadar âsân ve kolay olur.

Madem zemin ve âsumânı birisi yapmış, yaratmış. Elbette, o pek hikmetli ve çok san'atkâr Zât, zemin ve âsumânın meyveleri ve neticeleri ve gayeleri olan zîhayatları başkalara bırakıp işi bozmayacak. Başka ellere teslim edip bütün hikmetli işlerini abes etmeyecek, hiçe indirmeyecek, şükür ve ibadetlerini başkasına vermeyecektir.

İkinci Fıkra: Sen, ey mağrur nefsim! Üzüm ağacına benzersin. Fahirlenme! Salkımları o ağaç kendi takmamış; başkası onları ona takmış.

Üçüncü Fıkra: Sen, ey riyakâr nefsim! "Dine hizmet ettim" diye gururlanma. [1] اِنَّ اللهَ لَيُؤَيِّدُ هٰذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ sırrınca, müzekkâ olmadığın için, belki sen kendini o recül-ü fâcir bilmelisin. Hizmetini, ubûdiyetini, geçen

nimetlerin şükrü ve vazife-i fıtrat ve farize-i hilkat ve netice-i san'at bil, ucüb ve riyadan kurtul.

Dördüncü Fıkra: Hakikat ilmini, hakikî hikmeti istersen, Cenâb-ı Hakkın marifetini kazan. Çünkü, bütün hakaik-i mevcudat, ism-i Hakkın şuâât ve esmâsının tezâhürât ve sıfâtının tecelliyâtıdırlar. Maddî ve mânevî, cevherî-arazî, herbir şeyin, herbir insanın hakikati, birer ismin nuruna dayanır ve hakikatine istinad ederler. Yoksa, hakikatsiz, ehemmiyetsiz bir surettir. Yirminci Sözün âhirinde şu sırra dair bir nebze bahsi geçmiştir.

Ey nefis! Eğer şu dünya hayatına müştaksan, mevtten kaçarsan, kat'iyen bil ki, hayat zannettiğin hâlât, yalnız bulunduğun dakikadır. O dakikadan evvel bütün zamanın ve o zaman içindeki eşya-yı dünyeviye, o dakikada meyyittir, ölmüştür. O dakikadan sonra bütün zamanın ve onun mazrufu, o dakikada ademdir, hiçtir. Demek güvendiğin hayat-ı maddiye, yalnız bir dakikadır. Hattâ bir kısım ehl-i tetkik, *"bir âşiredir, belki bir ân-ı seyyâledir"* demişler. İşte, şu sırdandır ki, bazı ehl-i velâyet, dünyanın, dünya cihetiyle ademine hükmetmişler.

Madem böyledir. Hayat-ı maddiye-i nefsiyeyi bırak; kalb ve ruh ve sırrın derece-i hayatlarına çık, bak: Ne kadar geniş bir daire-i hayatları var! Senin için meyyit olan mazi, müstakbel, onlar için hayydır, hayattar ve mevcuttur.

Ey nefsim! Madem öyledir, sen dahi kalbim gibi ağla ve bağır ve de ki:

Fâniyim, fâni olanı istemem. Âcizim, âciz olanı istemem.
Ruhumu Rahmân'a teslim eyledim; gayr istemem.
İsterim, fakat bir yâr-ı bâki isterim.
Zerreyim, fakat bir Şems-i Sermed isterim.
Hiç ender hiçim; fakat bu mevcudatı birden isterim.

Beşinci Fıkra: Şu fıkra, Arabî geldiği için Arabî yazıldı. Hem şu fıkra-i Arabiye, Allahu ekber zikrinde otuz üç mertebe-i tefekkürden

bir mertebeye işarettir.

اَللهُ اَكْبَرُ اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ الرَّحِيمُ الْجَمِيلُ النَّقَّاشُ الْاَزَلِىُّ الَّذِى مَاحَقِيقَةُ هٰذِهِ الْكَائِنَاتِ كُلاًّ وَجُزْءاً وَصَحَائِفَ وَطَبَقَاتٍ، وَمَا حَقَائِقُ هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتِ كُلِّيّاً وَجُزْئِيّاً وَوُجُودًا وَبَقَاءً، اِلاَّ خُطُوطُ قَلَمِ قَضَائِهِ وَقَدَرِهِ، وَتنْظِيمِهِ وَتقْدِيرِهِ بِعِلْمٍ وَحِكْمَةٍ، وَنقُوشُ پَرْكَارِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ وَتصْوِيرِهِ وَتدْبِيرِهِ بِصُنْعٍ وَعِنَايَةٍ، وَتزْيِينَاتُ يَدِ بَيْضَاءِ صُنْعِهِ وَعِنَايَتِهِ وَتَزْيِينِهِ وَتَنْوِيرِهِ بِلُطْفٍ وَكَرَمٍ، وَاَزَاهِيرُ لَطَائِفِ لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وَتَوَدُّدِهِ وَتَعَرُّفِهِ بِرَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ، وَثَمَرَاتُ فَيَّاضِ رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ وَتَحَنُّنِهِ بِجَمَالٍ وَكَمَالٍ، وَلمَعَاتُ وَتَجَلِّيَاتُ جَمَالِهِ وَكَمَالِهِ بِشَهَادَاتِ تَفَانِيَةِ الْمَرَايَا، وَسَيَّالِيَةِ

الْمَظَاهِرِ مَعَ بَقَاءِ الْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ السَّرْمَدِىِّ الدَّائِمِ التَّجَلِّى، وَالظُّهُورِ عَلٰى مَرِّ الْفُصُولِ وَالْعُصُورِ وَالدُّهُورِ، وَدَائِمِ الْاِنْعَامِ عَلٰى مَرِّ الْاَنَامِ وَالْاَيَّامِ وَالْاَعْوَامِ.

نَعَمْ فَالْاَثَرُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ ذَا عَقْلٍ عَلَى الْفِعْلِ الْمُكَمَّلِ، ثُمَّ الْفِعْلُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ ذَا فَهْمٍ عَلَى الْاِسْمِ الْمُكَمَّلِ، ثُمَّ الْاِسْمُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالْبَدَاهَةِ عَلَى الْوَصْفِ الْمُكَمَّلِ، ثُمَّ الْوَصْفُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلَى الشَّأْنِ الْمُكَمَّلِ، ثُمَّ الشَّأْنُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالْيَقِينِ عَلٰى كَمَالِ الذَّاتِ بِمَا يَلِيقُ بِالذَّاتِ وَهُوَ الْحَقُّ الْيَقِينِ.

نَعَمْ تَفَانِى الْمِرْاٰةِ، زَوَالُ الْمَوْجُودَاتِ مَعَ التَّجَلِّى الدَّائِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمُلاَزِمِ، مِنْ اَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ، اَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ لَيْسَ مُلْكُ الْمَظَاهِرِ، مِنْ اَفْصَحِ تِبْيَانٍ،

مِنْ اَوْضَحِ بُرْهَانٍ لِلْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ لِلْاِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ، لِلْبَاقِى الْوَدُودِ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ عَدَدَ مَافِى عِلْمِ اللهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

1.)Muhakkak ki Allah, bu dini fâcir adamla da teyid ve takviye eder. (Buhari, Cihad: 182, Meğâzî: 38, Kader: 5; Müslim, İmân: 178; İbn-i Mâce, Fiten: 35; Dârimî, Siyer: 73; Müsned, 2:309, 5:45.)

2.)Allah en büyüktür, o Kadîr, Alîm, Hakîm, Kerîm, Rahîm, Cemîl olan Ezelî Nakkaş'tır ki, bu kâinatın sayfaları ve tabakalarıyla, küll ve cüz olarak hakikati ve bu mevcudatın külliyet ve cüz'iyet ve vücut ve bekà itibarıyla hakikati, Onun kazâ ve kader kaleminin ilim ve hikmetle tanzim ve takdir ettiği hatları; ilim ve hikmet pergelinin sun' ve inâyetle tasvir ve tedbir ettiği nakışları; sun' ve inâyetinin yed-i beyzâsının lütuf ve keremle süsleyip aydınlattığı zinetleri, tezyinatı, lütuf ve kereminin ve teveddüd ve taarrüfünün latîfelerinden rahmet ve nimetle açan çiçekleri; rahmet ve nimetinin ve terahhum ve tahannüninün feyzinden cemâl ve kemâl ile çıkan meyveleri; ve, aynaların fâniliği ve mazharların seyyâliyetiyle beraber, onlarda tecellî eden o mücerred ve sermedî cemâlin bâki kalarak, gelip geçen mevsimler ve asırlar ve dehirler üzerinde tecelliyat ve zuhurâtının ve gelip geçen mahlûkat ve günler ve seneler üzerindeki in'âmâtının devam etmesinin şehâdetiyle, Onun cemâl ve kemâlinin tecelliyat ve lemeâtından başka birşey değildir. Evet, eserin mükemmelliği, akıl sahipleri için, fiilin mükemmelliğine delâlet eder. Mükemmel fiil ise, fehim sahipleri için, ismin mükemmelliğine delâlet eder. İsmin mükemmelliği, bilbedâhe sıfâtın mükemmelliğine; sıfâtın mükemmelliği ise, bizzarure şe'nin mükemmelliğine; şe'nin mükemmelliği ise, hakkalyakîn derecesinde bir kat'iyetle ve o zâta lâyık bir şekilde, zâtın mükemmelliğine delâlet eder.Evet, aynaların fâniliği ve mevcudatın zevâliyle beraber tecelliyâtın ve füyuzâtın devam etmesi, bütün zuhurattan daha zâhir bir surette, onlarda görünen cemâlin mazharlara ait olmadığına delâlet eder ve en fasih bir lisanla ve en vâzıh bir burhanla gösterir ki, o tecelliyat, Vâcibü'l-Vücudun ve Bâkî-i Vedûdun mücerred cemâlinin ve mazharlar üzerinde daimî yenilenen ihsânâtının cilveleridir. Allahım! Efendimiz Muhammed 'e, âl ve ashâbına, ezelden ebede, ilm-i İlâhînin mevcudatı adedince salât ve selâm et.

Sözler : 26.Söz : Zeyl

Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

Sözler : 27.Söz

Yirmi Yedinci Söz

İçtihad Risalesi

Beş altı sene mukaddem, Arabî bir risalede içtihada dair yazdığım bir mesele, iki kardeşimin arzularıyla, o meseleye dair haddinden tecavüz edenin haddini bildirmek için, şu Söz, o mesele-i içtihadiyeye dair yazıldı.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَى الرَّسُولِ وَاِلٰى اُولِى [2] الاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ

İctihad kapısı açıktır. Fakat şu zamanda oraya girmeye Altı Mâni vardır.

•1.Mani: Zamanın dehşeti
•2.Mani: İctihada ciddi ihtiyaç yoktur
•3.Mani: Zamanımızdaki ictihad melekesi yetersizdir
•4.Mani: İctihadda mütedeyyinlik esas olmalıdır
•5.Mani: İctihadın arzî veya semavî olması
•6.Mani: Yalan ve doğruluk bu zamanda yakınlaşmıştır
•Hatime: Asırlara göre şeriatler değişir

•Zeyl: Sahabeler Hakkındadır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Eğer o meseleyi Peygambere ve mü'minlerden ihtisas ve salâhiyet sahibi kimselere havale etselerdi, elbette o kimselerden hüküm çıkarmaya ehliyetli olanlar işin doğrusunu bilirlerdi. (Nisâ Sûresi, 4:83)

Sözler : 27.Söz : 1.Mani

1.Mani: Zamanın dehşeti

Birincisi

Nasıl ki kışta, fırtınaların şiddetli olduğu bir vakitte, dar delikler dahi seddedilir; yeni kapıları açmak, hiçbir cihetle kâr-ı akıl değil. Hem nasıl ki büyük bir selin hücumunda, tamir için duvarlarda delikler açmak, gark olmaya vesiledir. Öyle de, şu münkerat zamanında ve âdât-ı ecânibin istilâsı ânında ve bid'aların kesreti vaktinde ve dalâletin tahribatı hengâmında, içtihad namıyla, kasr-ı İslâmiyetten yeni kapılar açıp, duvarlarından muharriplerin girmesine vesile olacak delikler açmak, İslâmiyete cinayettir.

Sözler : 27.Söz : 2.Mani

2.Mani: İctihada ciddi ihtiyaç yoktur

İkincisi

Dinin zaruriyâtı ki, içtihad onlara giremez; çünkü kat'î ve muayyendirler. Hem o zaruriyat, kut ve gıda hükmündedirler. Şu zamanda terke uğruyorlar ve tezelzüldedirler. Ve bütün himmet ve gayreti, onların ikamesine ve ihyâsına sarf etmek lâzım gelirken, İslâmiyetin nazariyat kısmında ve selefin içtihadât-ı sâfiyâne ve hâlisânesiyle, bütün zamanların hâcâtına dar gelmeyen efkârları olduğu halde, onları bırakıp, heveskârâne yeni içtihadlar yapmak, bid'akârâne bir hıyanettir.

Sözler : 27.Söz : 3.Mani

3.Mani: Zamanımızdaki ictihad melekesi yetersizdir

Üçüncüsü

Nasıl ki, çarşıda, mevsimlere göre birer metâ mergub oluyor, vakit be vakit birer mal revaç buluyor. Öyle de, âlem meşherinde, içtimaiyât-ı insaniye ve medeniyet-i beşeriye çarşısında, her asırda birer metâ mergub olup revaç buluyor. Sûkunda, yani çarşısında teşhir ediliyor, rağbetler ona celb oluyor, nazarlar ona teveccüh ediyor, fikirler ona müncezib oluyor. Meselâ, şu zamanda siyaset metâı ve hayat-ı dünyeviyenin temini ve felsefenin revaçları gibi.

Ve Selef-i Salihîn asrında ve o zamanın çarşısında en mergub metâ, Hâlık-ı Semâvât ve Arzın marziyatlarını ve bizden arzularını, kelâmından istinbat etmek ve nur-u Nübüvvet ve Kur'ân ile, kapatılmayacak derecede açılan âhiret âlemindeki saadet-i ebediyeyi kazandırmak vesâilini elde etmek idi.

İşte, o zamanda zihinler, kalbler, ruhlar, bütün kuvvetleriyle Yerler ve Gökler Rabbinin marziyâtını anlamaya müteveccih olduğundan, içtimaiyât-ı beşeriyenin sohbetleri, muhavereleri, vukuatları, ahvalleri ona bakıyordu. Ona göre cereyan ettiğinden, her kimin güzelce bir istidadı bulunsa, onun kalbi ve fıtratı, şuursuz olarak herşeyden bir ders-i marifet alır, o zamanda cereyan eden ahval ve vukuat ve muhaverattan taallüm ediyordu. Güya herbir şey ona bir muallim hükmüne geçip, onun fıtrat ve istidadına, içtihada bir istidad-ı ihzarî telkin ediyordu. Hattâ o derece şu fıtrî ders tenvir ediyordu ki, yakîn idi ki kisbsiz içtihada kabiliyeti ola, ateşsiz nurlana... İşte, şu tarzda fıtrî bir ders alan bir müstaid, içtihada çalışmaya başladığı vakit, kibrit hükmüne geçen istidadı, nûrun alâ nûr sırrına mazhar olur, çabuk ve az zamanda müçtehid olurdu.

Amma şu zamanda, medeniyet-i Avrupa'nın tahakkümüyle, felsefe-i tabiiyenin tasallutuyla, şerâit-i hayat-ı dünyeviyenin

ağırlaşmasıyla efkâr ve kulûb dağılmış, himmet ve inâyet inkısam etmiştir. Zihinler mâneviyâta karşı yabanîleşmiştir. İşte bunun içindir ki, şu zamanda birisi, dört yaşında Kur'ân'ı hıfz edip âlimlerle mübahase eden Süfyan ibni Uyeyne olan bir müçtehidin zekâsında bulunsa, Süfyan'ın içtihadı kazandığı zamana nisbeten, on defa daha fazla zamana muhtaçtır. Süfyan on senede içtihadı tahsil etmişse, şu adam yüz seneye muhtaçtır ki tahsil edebilsin. Çünkü, Süfyan'ın iptidâ-yı tahsil-i fıtrîsi, sinn-i temyiz zamanından başlar. Yavaş yavaş istidadı müheyyâ olur, nurlanır, herşeyden ders alır, kibrit hükmüne geçer. Amma onun naziri, şu zamanda, çünkü zihni felsefede boğulmuş, aklı siyasete dalmış, kalbi hayat-ı dünyeviyede sersem olmuş, istidadı içtihaddan uzaklaşmış. Elbette fünun-u hazırada tevağğulü derecesinde, istidadı içtihad-ı şer'î kabiliyetinden uzaklaşmış; ve ulûm-u arziyede tefennünü derecesinde, içtihadın kabulünden geri kalmıştır. Onun için, "Ben de onun gibi zekîyim, niçin ona yetişemiyorum?" diyemez ve demeye hakkı yoktur ve yetişemez.

Sözler : 27.Söz : 4.Mani

4.Mani: İctihadda mütedeyyinlik esas olmalıdır

Dördüncüsü

Nasıl ki, bir cisimde, neşvünemâ için tevessü meyli bulunur. O meyl-i tevessü ise—çünkü dahildendir—vücut ve cisim için bir tekemmüldür. Fakat, eğer hariçte tevsi için bir meyil ise, o vücudun cildini yırtmaktır, tahrip etmektir, tevsi değildir. Öyle de, İslâmiyetin dairesine Selef-i Salihîn gibi takvâ-yı kâmile kapısıyla ve zaruriyât-ı diniyenin imtisali tarikiyle dahil olanlarda meylü't-tevessü ve irade-i içtihad bulunsa, o kemâldir ve tekemmüldür. Yoksa, zaruriyâtı terk eden ve hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih eden ve felsefe-i maddiye ile âlûde olanlardan olan o meylü't-tevsi ve irade-i içtihad, vücud-u İslâmiyeyi tahrip ve boynundaki şer'î zincirini çıkarmaya vesiledir.

Sözler : 27.Söz : 5.Mani

5.Mani: İctihadın arzî veya semavî olması

Beşincisi

Üç nokta-i nazar, şu zamanın içtihadâtını arziye yapar, semâvîlikten çıkarıyor. Halbuki, şeriat semâviyedir; ve içtihadât-ı şer'iye dahi, onun ahkâm-ı mesturesini izhar ettiğinden, semâviyedirler.

Birincisi: Bir hükmün hikmeti ayrıdır, illeti ayrıdır. Hikmet ve maslahat ise, tercihe sebeptir; icaba, icada medar değildir. İllet ise, vücuduna medardır. Meselâ seferde namaz kasredilir, iki rekât kılınır. Şu ruhsat-ı şer'iyenin illeti seferdir, hikmeti ise meşakkattir. Sefer bulunsa, meşakkat hiç olmasa da namaz kasredilir. Çünkü illet var. Fakat sefer bulunmasa, yüz meşakkat bulunsa, namazın kasredilmesine illet olamaz. İşte, şu hakikatin aksine olarak, şu zamanın nazarı ise, maslahat ve hikmeti illet yerine ikame edip ona göre hükmediyor. Elbette böyle içtihad arziyedir, semâvî değildir.

İkincisi: Şu zamanın nazarı, evvelâ ve bizzat saadet-i dünyeviyeye bakıyor ve ahkâmları ona tevcih ediyor. Halbuki, şeriatın nazarı ise, evvelâ ve bizzat saadet-i uhreviyeye bakar; ikinci derecede, âhirete vesile olmak dolayısıyla, dünyanın saadetine nazar eder. Demek, şu zamanın nazarı, ruh-u şeriattan yabanîdir. Öyle ise şeriat namına içtihad edemez.

Üçüncüsü: اِنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ kaidesi, yani, *"Zaruret haramı helâl derecesine getirir."* İşte, şu kaide ise, küllî değil. Zaruret, eğer haram yoluyla olmamışsa, haramı helâl etmeye sebebiyet verir. Yoksa, su-i ihtiyarıyla, gayr-ı meşru sebeplerle zaruret olmuşsa, haramı helâl edemez, ruhsatlı ahkâmlara medar olamaz, özür teşkil edemez.

Meselâ, bir adam, su-i ihtiyarıyla, haram bir tarzda kendini sarhoş etse, tasarrufâtı, ulema-i şeriatçe aleyhinde câridir, mazur sayılmaz. Tatlik etse, talâkı vaki olur. Bir cinayet etse, ceza görür. Fakat su-i ihtiyarıyla olmazsa talâk vaki olmaz, ceza da görmez. Hem meselâ, bir içki müptelâsı, zaruret derecesinde müptelâ olsa da diyemez ki, "Zarurettir, bana helâldir."

İşte, şu zamanda zaruret derecesine geçen ve insanları müptelâ eden, bir beliyye-i âmme suretine giren çok umurlar vardır ki, su-i ihtiyardan, gayr-ı meşru meyillerden ve haram muamelelerden tevellüt ettiklerinden, ruhsatlı ahkâmlara medar olup haramı helâl etmeye medar olamazlar. Halbuki, şu zamanın ehl-i içtihadı, o zaruratı ahkâm-ı şer'iyeye medar yaptıklarından, içtihadları arziyedir, hevesîdir, felsefîdir; semâvî olamaz, şer'î değil. Halbuki, semâvât ve arzın Hâlıkının ahkâm-ı İlâhiyesinde tasarruf ve ibâdının ibâdâtına müdahale o Hâlıkın izn-i mânevîsi olmazsa, o tasarruf, o müdahale merduddur.

Meselâ, bazı gafiller, hutbe gibi bazı şeâir-i İslâmiyeyi Arabîden çıkarıp her milletin lisanıyla söylemeyi iki sebep için istihsan ediyorlar.

Birincisi: "Tâ siyaset-i hazıra avâm-ı Müslimîne de o suretle tefhim edilsin." Halbuki, siyaset-i hazıra, o kadar çok yalan ve hile ve şeytanet içine girmiş ki, vesvese-i şeyâtîn hükmüne geçmiştir. Halbuki, minber vahy-i İlâhînin tebliğ makamı olduğundan, o vesvese-i siyasiyenin hakkı yoktur ki o makam-ı âliye çıkabilsin.

İkinci sebep: "Hutbe, bazı suver-i Kur'âniyenin nasihatleri anlaşılmak içindir." Evet, eğer millet-i İslâm, İslâmiyetin zaruriyâtı ve müsellemâtı ve malûm olan ahkâmını, ekseriyet itibarıyla imtisal edip yerine getirseydi, o vakit nazariyât-ı şer'iye ve mesâil-i dakika ve nesâyih-i hafiyeyi anlamak için, bildiği lisanla hutbe okunması ve suver-i Kur'âniyenin—eğer mümkün olsaydı—tercümesi **(Haşiye)** belki müstahsen olurdu. Fakat namaz, zekât, orucun vücubu ve katl, zina ve şarabın haramiyeti gibi malûm olan ahkâm-ı kat'iye-i İslâmiye mühmel kalıyor. Avâm-ı nâs, onların vücubunu ve haramiyetini ders almaya muhtaç değiller. Belki, teşvik ve ihtar ile o ahkâm-ı kudsiyeyi hatırlatıp, İslâmiyet damarını ve iman hissini tahrik etmekle, imtisallerine teşvik ve tezkire ve ihtara muhtaçtırlar. Halbuki, bir âmi,

ne kadar cahil dahi olsa, Kur'ân'dan ve hutbe-i Arabiyeden şu meâl-i icmâliyeyi anlar ki, "Herkese ve bana malûm olan imanın rükünlerini ve İslâmiyetin umdelerini, hatip ve hafız ihtar ediyor ve ders veriyor, okuyor" der, kalbinde onlara karşı bir iştiyak hasıl olur. Acaba kâinatta hangi tabirat var ki, Arş-ı Âzamdan gelen Kur'ân-ı Hakîmin i'cazkârâne, müfehhimâne ihtarlarına, tezkirlerine, teşviklerine mukabil gelebilsin?

Haşiye: İ'câza dair olan Yirmi Beşinci Söz, Kur'ân'ın hakikî tercümesi mümkün olmadığını göstermiştir.

Sözler : 27.Söz : 6.Mani

6.Mani: Yalan ve doğruluk bu zamanda yakınlaşmıştır

Altıncısı

Selef-i Salihînin müctehidîn-i izâmı, asr-ı nur ve asr-ı hakikat olan asr-ı Sahâbeye yakın olduklarından, sâfi bir nur alıp hâlis bir içtihad edebilirler. Şu zamanın ehl-i içtihadı ise, o kadar perdeler arkasında ve uzak bir mesafede hakikat kitabına bakar ki, en vâzıh bir harfini de zorla görebilirler.

Eğer desen: Sahâbeler de insandırlar; hatadan, hilâftan hâli olmazlar. Halbuki, içtihadâtın ve ahkâm-ı şeriatin medarı, Sahâbelerin adaleti ve sıdkıdır ki, hattâ ümmet *“Sahâbeler umumen âdildirler, doğru söylerler”* diye ittifak etmişler.

Elcevap: Evet, Sahâbeler ekseriyet-i mutlaka itibarıyla hakka âşık, sıdka müştak, adalete hâhişgerdirler. Çünkü yalanın ve kizbin çirkinliği, bütün çirkinliğiyle ve sıdkın ve doğruluğun güzelliği, bütün güzelliğiyle o asırda öyle bir tarzda gösterilmiş ki, ortalarındaki mesafe, Arştan ferşe kadar açılmış, esfel-i sâfilîndeki Müseylime-i Kezzâb’ın derekesinden, âlâ-yı illiyyînde olan Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın derece-i sıdkı kadar bir ayrılık görülmüştür.

Evet, Müseylime’yi esfel-i sâfilîne düşüren kizb olduğu gibi, Muhammedü’l-Emin Aleyhissalâtü Vesselâmı âlâ-yı illiyyîne çıkaran sıdktır ve doğruluktur. İşte, hissiyât-ı ulviyeyi taşıyan ve mehâsin-i ahlâkiyeye perestiş eden ve şems-i Nübüvvetin ziya-yı sohbetiyle nurlanan Sahâbeler, o derece çirkin ve sukuta sebep ve Müseylime’nin maskara-âlûd muzahrafat dükkânındaki kizbe, ihtiyarıyla ellerini uzatmamak; ve küfürden çekindikleri gibi, küfrün arkadaşı olan kizbden çekinmeleri; ve o derece güzel ve medar-ı fahr ve mübahat ve mirac-ı suud ve terakki ve Fahr-i Risaletin hazine-i âliyesinden en revaçlı bulunan ve şâşaa-i cemâliyle içtimaât-ı insaniyeyi nurlandıran sıdka ve doğruluğa ve hakka—ve

bilhassa ahkâm-ı şer’iye rivâyetinde ve tebliğinde—elbette ellerinden geldiği kadar talip ve muvafık ve âşık olmaları kat’îdir, zarurîdir, şüphesizdir.

Halbuki, şu zamanda, kizb ve sıdkın ortasındaki mesafe o kadar kısalmış ki, adeta omuz omuza vermişler. Sıdktan yalana geçmek, pek kolay gidiliyor. Hattâ, siyaset propagandası vasıtasıyla yalancılık, doğruluğa tercih ediliyor. İşte, en çirkin şey, en güzel şeylerle beraber bir dükkânda, bir fiyatla satılsa, elbette pek âli olan ve hakikat cevherine giden sıdk ve hak pırlantası, o dükkâncının marifetine ve sözüne itimad edip körü körüne alınmaz.

Sözler : 27.Söz : Hatime

Hâtime

Asırlara göre şeriatler değişir. Belki bir asırda, kavimlere göre ayrı ayrı şeriatler, peygamberler gelebilir ve gelmiştir. Hâtemü'l-Enbiyadan sonra, şeriat-i kübrâsı her asırda her kavme kâfi geldiğinden, muhtelif şeriatlere ihtiyaç kalmamıştır. Fakat teferruatta, bir derece ayrı ayrı mezheplere ihtiyaç kalmıştır.

Evet, nasıl ki mevsimlerin değişmesiyle elbiseler değişir, mizaçlara göre ilâçlar tebeddül eder. Öyle de, asırlara göre şeriatler değişir; milletlerin istidadına göre ahkâm tahavvül eder. Çünkü, ahkâm-ı şer'iyenin teferruat kısmı, ahvâl-i beşeriyeye bakar, ona göre gelir, ilâç olur.

Enbiya-yı sâlife zamanında tabakat-ı beşeriye birbirinden çok uzak ve seciyeleri hem bir derece kaba, hem şiddetli ve efkârca iptidaî ve bedeviyete yakın olduğundan, o zamandaki şeriatler, onların haline muvafık bir tarzda ayrı ayrı gelmiştir. Hattâ bir kıt'ada, bir asırda ayrı ayrı peygamberler ve şeriatler bulunurmuş. Sonra, Âhirzaman Peygamberinin gelmesiyle, insanlar güya iptidaî derecesinden idadiye derecesine terakki ettiğinden, çok inkılâbat ve ihtilâtatla akvâm-ı beşeriye birtek ders alacak, birtek muallimi dinleyecek, birtek şeriatle amel edecek vaziyete geldiğinden, ayrı ayrı şeriate ihtiyaç kalmamıştır, ayrı ayrı muallime de lüzum görülmemiştir. Fakat tamamen bir seviyeye gelmediğinden ve bir tarz-ı hayat-ı içtimaiyede gitmediğinden, mezhepler taaddüt etmiştir. Eğer, beşerin ekseriyet-i mutlakası, bir mekteb-i âlinin talebesi gibi, bir tarz-ı hayat-ı içtimaiyeyi giyse, bir seviyeye girse, o vakit mezhepler tevhid edilebilir. Fakat bu hal-i âlem o hale müsaade etmediği gibi, mezâhib de bir olmaz.

Eğer desen: Hak bir olur. Nasıl böyle dört ve on iki mezhebin muhtelif ahkâmları hak olabilir?

Elcevap: Bir su, beş muhtelif mizaçlı hastalara göre nasıl beş hüküm alır. Şöyle ki: Birisine, hastalığının mizacına göre su ilâçtır; tıbben vâciptir. Diğer birisine, hastalığı için zehir gibi muzırdır; tıbben ona haramdır. Diğer birisine az zarar verir; tıbben ona mekruhtur. Diğer birisine zararsız menfaat verir; tıbben ona sünnettir. Diğer birisine ne zarardır, ne menfaattir; âfiyetle içsin, tıbben ona mübahtır. İşte hak burada taaddüt etti. Beşi de haktır. Sen diyebilir misin ki, "Su yalnız ilâçtır, yalnız vâciptir, başka hükmü yoktur"?

İşte bunun gibi, ahkâm-ı İlâhiye, mezheplere hikmet-i İlâhiyenin sevkiyle ittibâ edenlere göre değişir. Hem hak olarak değişir ve herbirisi de hak olur, maslahat olur. Meselâ, hikmet-i İlâhiyenin tensibiyle İmam-ı Şâfiîye ittibâ eden, ekseriyet itibarıyla Hanefîlere nisbeten köylülüğe ve bedevîliğe daha yakın olup, cemaati birtek vücut hükmüne getiren hayat-ı içtimaiyede nâkıs olduğundan, herbiri bizzat dergâh-ı Kàdıu'l-Hâcâtta kendi derdini söylemek ve hususî matlubunu istemek için, imam arkasında Fâtihayı birer birer okuyorlar. Hem ayn-ı hak ve mahz-ı hikmettir. İmam-ı Âzama ittibâ edenler, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla, İslâmî hükûmetlerin ekserîsi o mezhebi iltizam etmesiyle, medeniyete, şehirliliğe daha yakın ve hayat-ı içtimaiyeye müstaid olduğundan, bir cemaat bir şahıs hükmüne girip, birtek adam umum namına söyler; umum, kalben onu tasdik ve rapt-ı kalb edip, onun sözü umumun sözü hükmüne geçtiğinden, Hanefî mezhebine göre imam arkasında Fâtiha okunmaz. Okunmaması ayn-ı hak ve mahz-ı hikmettir.

Hem meselâ, madem şeriat, tabiatın tecavüzâtına sed çekmekle onu tâdil edip nefs-i emmâreyi terbiye eder. Elbette, ekser etbâı köylü ve nim-bedevî ve amelelikle meşgul olan Şâfiî mezhebine göre, kadına temasla abdest bozulur, az bir necaset zarar verir. Ekseriyet itibarıyla hayat-ı içtimaiyeye giren, nim-medenî şeklini alan insanlar ittibâ ettikleri mezheb-i Hanefîye göre, mess-i nisvan abdesti bozmaz, bir dirhem kadar necasete fetvâ var.

İşte, bir amele ile bir efendiyi nazara alacağız. Amele, tarz-ı maişet itibarıyla, ecnebî kadınlarla ihtilâta, temasa ve bir ocak yanında oturmaya ve mülevves şeylerin içine karışmaya müptelâ

olduğundan, san’at ve maişet itibarıyla tabiat ve nefs-i emmâresi meydanı boş bulup tecavüz edebilir. Onun için, şeriat onların hakkında o tecavüzâta sed çekmek için, *“Abdest bozulur, temas etme. Namazını iptal eder, bulaşma”* mânevî kulağında bir sadâ-yı semâvî çınlattırır. Amma o efendi, namuslu olmak şartıyla, âdât-ı içtimaiyesi itibarıyla, ahlâk-ı umumiye namına, ecnebî kadınlara temasa müptelâ değil; mülevves şeylerle, nezafet-i medeniye namına kendini o kadar bulaştırmaz. Onun için, şeriat, mezheb-i Hanefî namıyla ona şiddet ve azimet göstermemiş, ruhsat tarafını gösterip hafifleştirmiştir. *“Elin dokunmuşsa abdestin bozulmaz; hicab edip kalabalık içinde suyla istinca etmemenin zararı yoktur; bir dirhem kadar fetvâ vardır”* der, onu vesveseden kurtarır.

İşte, denizden iki katre, sana misal... Onlara kıyas et. Mizan-ı Şa’rânî mizanıyla, şeriat mizanlarını bu suretle muvazene edebilirsen et.

1 سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَناَ اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

2 اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ تَمَثَّلَ فِيهِ اَنْوَارُ مَحَبَّتِكَ لِجَمَالِ صِفَاتِكَ وَاَسْمَائِكَ، بِكَوْنِهِ مِرْاٰةً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ اَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى، وَمَنْ تَمَرْكَزَ فِيهِ شُعَاعَاتُ مَحَبَّتِكَ لِصَنْعَتِكَ فِى مَصْنُوعَاتِكَ بِكَوْنِهِ اَكْمَلَ وَاَبْدَعَ مَصْنُوعَاتِكَ، وَصَيْرُورَتِهِ اَنْمُوذَجَ كَمَالاَتِ صَنْعَتِكَ، وَفِهْرِسْتَةَ مَحَاسِنِ نُقُوشِكَ.

وَمَنْ تَظَاهَرَ فِيهِ لَطَائِفُ مَحَبَّتِكَ
وَرَغْبَتِكَ لِاِسْتِحْسَانِ صَنْعَتِكَ بِكَوْنِهِ اَعْلٰى
دَلاَّلِى مَحَاسِنِ صَنْعَتِكَ وَاَرْفَعَ
الْمُسْتَحْسِنِينَ صَوْتاً فِى اِعْلاَنِ حُسْنِ
نُقُوشِكَ وَاَبْدَعَهُمْ نَعْتًا لِكَمَالاَتِ صَنْعَتِكَ.
وَمَنْ تَجَمَّعَ فِيهِ اَقْسَامُ مَحَبَّتِكَ
وَاِسْتِحْسَانِكَ لِمَحَاسِنِ اَخْلاَقِ مَخْلُوقَاتِكَ
وَلطَائِفِ اَوْصَافِ مَصْنوُعَاتِكَ، بِكَوْنِهِ
جَامِعًا لِمَحَاسِنِ الاَخْلاَقِ كَافَّةً بِاِحْسَانِكَ
وَلطَائِفِ الاَوْصَافِ قَاطِبَةً بِفَضْلِكَ.
وَمَنْ صَارَ مِصْدَاقًا صَادِقًا وَمِقْيَاسًا فَائِقًا
لِجَمِيعِ مَنْ ذَكَرْتَ فِى فُرْقاَنِكَ اِنَّكَ
تُحِبُّهُمْ مِنَ الْمُحْسِنِينَ وَالصَّابِرِينَ
وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُتَّقِينَ وَالتَّوَّابِينَ وَالاَوَّابِينَ
وَجَمِيعِ الاَصْنَافِ الَّذِينَ اَحْبَبْتَهُمْ
وَشَرَّفْتَهُمْ بِمَحَبَّتِكَ، فِى فُرْقَانِكَ حَتَّى
صَارَ اِمَامَ الْحَبِيبِينَ لَكَ، وَسَيِّدَ
الْمَحْبوُبِينَ لَكَ وَرَئِيسَ اَودَّائِكَ وَعَلٰى

اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاِخْوَانِهِ اَجْمَعِينَ. اٰمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.) Allahım! Esmâ-i Hüsnânın tecelliyâtına câmi' bir ayna oluşu sırrıyla, esmâ ve sıfâtının güzelliğine olan kudsî muhabbetinin envârı onda temessül eden, masnuâtının en ekmeli ve en bedîi, kemâlât-ı san'atının enmuzeci ve mehâsin-i nukuşunun fihristesi olması hasebiyle, masnuâtındaki san'atına olan kudsî muhabbetinin şuaları onda temerküz eden, mehâsin-i san'atının en âli dellâlı, nukuşunun güzelliklerini ilân edenler arasında sesçe en yüksek oluşu ve kemâlât-ı san'atının en güzel medîhelerini dile getirişi sebebiyle, san'atının istihsânına muhabbet ve rağbetinin en latîf cilveleri onda tezahür eden, Senin ihsânın olan mehâsin-i ahlâkın kâffesini ve eser-i fazlın olan letâif-i evsâfın hepsini câmi' olması sırrıyla, mahlûkatının güzel ahlâkına ve masnuâtının latîf evsâfına olan muhabbet ve istihsânının aksâmı onda tecemmu eden, Furkan'ında muhsinlerden, sâbirlerden, mü'minlerden, müttakîlerden, tevvâbînden, evvâbînden ve Kendini onlara sevdirdiğin ve muhabbetinle onları şereflendirdiğin bilcümle esnâf-ı ibâdın için doğru bir mihenk ve fâik bir mikyas teşkil eden, ve öyle bir mihenk ve mikyas ki, Senin habiplerinin imamı ve Senin mahbuplarının seyyidi ve Senin dostlarının reisi olan zâta, bütün ashâbına ve ihvânına, salât ve selâm et. Âmin, rahmetinle ey Erhamürrâhimîn.

Sözler : 27.Sözün Zeyli

Zeyl: Sahabeler Hakkındadır

Yirmi Yedinci Sözün Zeyli

Sahâbeler hakkındadır

Mevlânâ Câmî'nin dediği gibi derim:

يَا رَسُولَ اللهَ چِه بَاشَدْ چُونْ سَگِ [1]
اَصْحَابِ كَهْف
دَاخِلِ جَنّتْ شَوَمْ دَرْ زُمْرَهءِ اَصْحَابِ
تُو؟
اُو رَوَدْ دَرْجَنَّتْ مَنْ دَرْ جَهَنَّمَ كَىْ
رَوَاسْت
اُو سَگِ اَصْحَابِ كَهْف مَنْ سَگِ اَصْحاَبْ
تُو؟

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

ﷺ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ [3]
اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

ilâ âhir-i âyet.

Sual ediyorsunuz: Bazı rivâyetlerde vardır ki, *“Bid’aların revacı hengâmında ehl-i iman ve takvâdan bir kısım suleha, Sahâbe derecesinde veya daha ziyade efdal olabilir”* diye rivâyetler vardır. Bu rivâyetler sahih midir? Sahih ise hakikatleri nedir?

Elcevap: Enbiyadan sonra nev-i beşerin en efdali Sahâbe olduğu, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin icmâı bir hüccet-i kàtıadır ki, o rivâyetlerin sahih kısmı fazilet-i cüz’iye hakkındadır. Çünkü cüz’î fazilette ve hususî bir kemâlde, mercuh, râcihe tereccuh edebilir. Yoksa, Sûre-i Fethin âhirinde sitayişkârâne tavsifât-ı Rabbâniyeye mazhar ve Tevrat ve İncil ve Kur’ân’ın medih ve senâsına mazhar olan Sahâbelere, fazilet-i külliye nokta-i nazarında yetişilemez. Şu hakikatın pek çok esbab ve hikmetlerinden, şimdilik üç sebebi tazammun eden **«Üç Hikmeti»** beyan edeceğiz.

- 1.Sebeb: Sohbet-i nebeviye bir iksirdir
- 2.Sebeb: Sahabeler, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla hep doğrudurlar
- 3.Sebeb: Sahabelerin velayeti, diğer evliyalardan üstündür
- 1.Sual: Resul-i Ekrem'i görmeden iman edenlerle sahabelerin mukayesesi
- 2.Sual: Terk-i dünya edenlerle sahabelerin mukayesesi
- 3.Sual: Nefsini öldürenlerle sahabelerin mukayesesi
- 4.Sual: Sahabelere karşı iddia-yı rüçhaniyet nereden çıkıyor

1.)Yâ Resulallah, nasıl olur ki Ashab-ı Kehfin köpeği, senin ashabınla beraber Cennete girsin? O Cennette, ben Cehennemde—revâ mıdır bu? O Kehf Ashabının köpeği, ben senin ashabının...
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
3.)Muhammed Allah’ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi araların-da ise pek merhametlidirler. (Fetih Sûresi, 48:29)

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 1.Sebeb

1.Sebeb: Sohbet-i nebeviye bir iksirdir

Birinci Hikmet

Sohbet-i nebeviye öyle bir iksirdir ki, bir dakikada ona mazhar bir zat, senelerle seyr ü sülûka mukabil hakikatin envârına mazhar olur. Çünkü, sohbette insibağ ve in'ikâs vardır. Malûmdur ki, in'ikâs ve tebaiyetle, o nur-u âzam-ı nübüvvetle beraber en azîm bir mertebeye çıkabilir. Nasıl ki, bir sultanın hizmetkârı ve onun tebaiyetiyle öyle bir mevkie çıkar ki, bir şah çıkamaz.

İşte şu sırdandır ki, en büyük velîler Sahâbe derecesine çıkamıyorlar. Hattâ Celâleddin-i Süyutî gibi, uyanıkken çok defa sohbet-i nebeviyeye mazhar olan velîler, Resul-i Ekrem (a.s.m.) ile yakazaten görüşseler ve şu âlemde sohbetine müşerref olsalar, yine Sahâbeye yetişemiyorlar. Çünkü, Sahâbelerin sohbeti, nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) nuruyla, yani nebî olarak onunla sohbet ediyorlar. Evliyalar ise, vefat-ı nebevîden sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı görmeleri, velâyet-i Ahmediye nuruyla sohbettir. Demek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, onların nazarlarına temessül ve tezahür etmesi, velâyet-i Ahmediye cihetindedir, nübüvvet itibarıyla değil. Madem öyledir; nübüvvet derecesi velâyet derecesinden ne kadar yüksek ise, o iki sohbet de o derece tefavüt etmek lâzım gelir.

Sohbet-i nebeviye ne derece bir iksir-i nuranî olduğu bununla anlaşılır ki: Bir bedevî adam, kızını sağ olarak defnedecek bir kasavet-i vahşiyânede bulunduğu halde, gelip bir saat sohbet-i nebeviyeye müşerref olur, daha karıncaya ayağını basamaz derecede bir şefkat-i rahîmâneyi kesb ederdi. Hem cahil, vahşî bir adam, bir gün sohbet-i nebeviyeye mazhar olur, sonra Çin ve Hind gibi memleketlere giderdi, mütemeddin kavimlere muallim-i hakaik ve rehber-i kemâlât olurdu.

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 2.Sebeb

2.Sebeb: Sahabeler, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla hep doğrudurlar

İkinci Sebeb

Yirmi Yedinci Sözdeki içtihad bahsinde beyan ve ispat edildiği gibi, Sahâbeler, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla, kemâlât-ı insaniyenin en âlâ derecesindedirler. Çünkü, o zamanda, o inkılâb-ı azîm-i İslâmîde, hayır ve hak bütün güzelliğiyle, şer ve bâtıl bütün çirkinliğiyle görülmüş ve maddeten hissedilmiş. Şer ve hayır ortasında öyle bir ayrılık ve kizb ve sıdk mabeyninde öyle bir mesafe açılmıştı ki, küfür ve iman kadar, belki Cehennem ve Cennet kadar beynleri uzaklaştı. Kizb ve şer ve bâtılın dellâlı ve nümunesi olan Müseylime-i Kezzab ve maskaraca kelimeleri olduğundan, fıtraten hissiyât-ı ulviye sahibi ve maâlî-i ahlâka meftun ve izzet ve mübahate meyyal olan Sahâbeler, elbette ihtiyarlarıyla kizb ve şerre ellerini uzatıp Müseylime derekesine düşmemişler. Sıdk ve hayır ve hakkın dellâlı ve nümunesi olan Habibullahın (a.s.m.) âlâ-yı illiyyîn-i kemâlâtındaki makamına bakarak, bütün kuvvet ve himmetleriyle o tarafa koşmak, mukteza-yı seciyeleridir.

Meselâ, nasıl ki zaman oluyor, medeniyet-i beşeriye çarşısında ve hayat-ı içtimaiye-i insaniye dükkânında, bazı şeylerin verdiği müthiş neticeleri ve çirkin eserleri, zehr-i katil gibi, herkes onu satın almak değil, bütün kuvvetiyle ondan nefret edip kaçar. Ve bazı şeylerin ve mânevî metâların verdikleri güzel neticeler ve kıymettar eserler, bir tiryak-ı nâfi ve bir pırlanta gibi, herkesin nazar-ı rağbetini kendine celb eder. Herkes elinden geldiği kadar onları satın almaya çalışır. Öyle de, Asr-ı Saadette, hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin çarşısında, kizb ve şer ve küfür gibi maddeler, şekavet-i ebediye gibi neticeleri ve Müseylime-i Kezzab gibi süflî maskaraları tevlit ettiğinden, secâyâ-yı âliye ve hubb-u maâlîye meftun olan Sahâbelerin, zehr-i katilden kaçar gibi ondan kaçmaları ve nefret

etmeleri bedihîdir. Ve saadet-i ebediye gibi netice veren ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gibi nuranî meyveler gösteren, sıdk ve hakka ve imana en nâfi bir tiryak, en kıymettar bir elmas gibi, o fıtratları sâfiye ve seciyeleri sâmiye olan Sahâbeler, bütün kuvvetleriyle ve hissiyat ve letâifleriyle onlara müşteri ve müştak olması zarurîdir.

Halbuki, o zamandan sonra, git gide ve gele gele, sıdk ve kizb ortasındaki mesafe azala azala, omuz omuza geldi. Bir dükkânda ikisi beraber satılmaya başladığı gibi, ahlâk-ı içtimaiye bozuldu. Propaganda-i siyaset, yalana fazla revaç verdi. Yalanın müthiş çirkinliği gizlenip, doğruluğun parlak güzelliği görünmemeye başladığı zamanda, kimin haddi var ki, Sahâbenin adalet ve sıdk ve ulviyet ve hakkaniyet hususundaki kuvvetlerine, metanetlerine, takvâlarına yetişebilsin veya derecelerinden geçsin?

Geçen meseleyi bir derece tenvir edecek, başıma gelmiş bir halimi beyan ediyorum. Şöyle ki:

Bir zaman kalbime geldi: Niçin Muhyiddin-i Arabî gibi harika zatlar Sahâbelere yetişemiyorlar? Sonra, namaz içinde [1] سُبْحَانَ رَبِّىَ الْاَعْلٰى derken, şu kelimenin mânâsı inkişaf etti. Tam mânâsıyla değil, fakat bir parça hakikati göründü. Kalben dedim: “Keşke birtek namaza bu kelime gibi muvaffak olsaydım, bir sene ibadetten daha iyiydi.” Namazdan sonra anladım ki, o hatıra ve o hal, Sahâbelerin ibadetteki derecelerine yetişilmediğine bir irşaddır.

Evet, Kur’ân-ı Hakîmin envârıyla hasıl olan o inkılâb-ı azîm-i içtimaîde ezdad birbirinden çıkıp ayrılırken, şerler bütün tevâbiiyle, zulümâtıyla ve teferruâtıyla; ve hayır ve kemâlât bütün envârıyla ve netâiciyle karşı karşıya gelip, bir vaziyette, müheyyiç bir zamanda, her zikir ve tesbih, bütün mânâsının tabakatını turfanda ve taravetli ve taze ve genç bir surette ifade ettiği gibi, o inkılâb-ı azîmin tarrakası altında olan insanların bütün hissiyâtını, letâif-i mâneviyesini uyandırmış. Hattâ, vehim ve hayal ve sır gibi duygular hüşyar ve müteyakkız bir surette, o zikir, o tesbihlerdeki müteaddit mânâları kendi zevklerine göre alır, emer. İşte, şu hikmete binaen, bütün hissiyatları uyanık ve letâifleri hüşyar olan Sahâbeler, envâr-ı

imaniye ve tesbihiyeyi câmi' olan kelimât-ı mübarekeyi dedikleri vakit, kelimenin bütün mânâsıyla söyler ve bütün letâifiyle hisse alırlardı.

Halbuki, o infilâk ve inkılâptan sonra, git gide letâif uykuya ve havâs o hakaik noktasında gaflete düşüp, o kelimât-ı mübareke, meyveler gibi, git gide ülfet perdesiyle letafetini ve taravetini kaybeder. Adeta, sathîlik havasıyla kuruyor gibi, az bir yaşlık kalıyor ki, kuvvetli, tefekkürî bir ameliyatla ancak evvelki hali iade edilebilir. İşte, bundandır ki, kırk dakikada bir Sahâbenin kazandığı fazilete ve makama kırk günde, hattâ kırk senede başkası ancak yetişebilir.

1.) Herşeyden nihayetsiz derecede yüce olan Rabbimi bütün noksanlardan tenzih ederim.

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 3.Sebeb

3.Sebeb: Sahabelerin velayeti, diğer evliyalardan üstündür

Üçüncü Sebeb

On İkinci ve Yirmi Dördüncü ve Yirmi Beşinci Sözlerde ispat edildiği gibi, nübüvvetin velâyete nisbeti, güneşin ayn-ı zâtı ile, âyinelerde görülen güneşin misali gibidir. İşte, daire-i nübüvvet, daire-i velâyetten ne kadar yüksek ise, daire-i nübüvvetin hademeleri ve o güneşin yıldızları olan Sahâbeler dahi, daire-i velâyetteki sulehaya o derece tefevvuku olmak lâzım geliyor. Hattâ, velâyet-i kübrâ olan veraset-i nübüvvet ve sıddıkıyet—ki Sahâbelerin velâyetidir—bir velî kazansa, yine saff-ı evvel olan Sahâbelerin makamına yetişmez. Şu Üçüncü Sebebin müteaddit vücuhundan Üç Vechini beyan ederiz.

Birinci Vecih:

İçtihadda, yani istinbat-ı ahkâmda, yani Cenâb-ı Hakkın marziyâtını kelâmından anlamakta, Sahâbelere yetişilmez. Çünkü, o zamandaki o büyük inkılâb-ı İlâhî, marziyât-ı Rabbâniyeyi ve ahkâm-ı İlâhiyeyi anlamak üzere dönerdi. Bütün ezhan, istinbat-ı ahkâma müteveccihti. Bütün kalbler, “Rabbimizin bizden istediği nedir?” diye merak ederdi. Ahvâl-i zaman, bu hali işmam ve ihsas edecek bir tarzda cereyan ediyordu. Muhaverat, bu mânâları tazammun ederek vuku buluyordu.

İşte, bunun için, herşey ve her hal ve muhavereler ve sohbetler ve hikâyeler, bütün o mânâları bir derece ders verecek bir tarzda cereyan ettiğinden, Sahâbenin istidadını tekmil ve fikirlerini tenvir ettiğinden, içtihad ve istinbatta istidadı, kibrit derecesinde nurlanmaya hazır olduğundan, bir günde veya bir ayda kazandığı mertebe-i istinbat ve içtihadı, o Sahâbenin derece-i zekâvetinde ve

istidadında olan bir adam, şu zamanda on senede, belki yüz senede kazanmayacaktır. Çünkü, şimdi saadet-i ebediyeye bedel, saadet-i dünyeviye medar-ı nazardır. Beşerin nazar-ı dikkati, başka maksatlara müteveccihtir. Tevekkülsüzlük içinde derd-i maişet ruha sersemlik ve felsefe-i tabiiye ve maddiye akla körlük verdiğinden, beşerin muhit-i içtimaîsi, o şahsın zihnine ve istidadına, içtihad hususunda kuvvet vermediği gibi, teşettüt veriyor, dağıtıyor. Yirmi Yedinci Sözün içtihad bahsinde, Süfyan ibni Uyeyne ile onun zekâveti derecesinde birinin muvazenesinde ispat etmişiz ki, Süfyan'ın on senede kazandığını, öteki yüz senede kazanamıyor.

İkinci Vecih:

Sahâbelerin kurbiyet-i İlâhiye noktasındaki makamlarına velâyet ayağıyla yetişilmez. Çünkü Cenâb-ı Hak bize akrebdir ve herşeyden daha ziyade yakındır; biz ise Ondan nihayetsiz uzağız. Onun kurbiyetini kazanmak iki suretle olur:

Birisi: Akrebiyetin inkişafıyladır ki, nübüvvetteki kurbiyet ona bakar ve nübüvvet veraseti ve sohbeti cihetiyle Sahâbeler o sırra mazhardırlar.

İkinci suret: Bu'diyetimiz noktasında kat'-ı merâtip edip bir derece kurbiyete müşerref olmaktır ki, ekser seyr ü sülûk-u velâyet ona göre ve seyr-i enfüsî ve seyr-i âfâkî bu suretle cereyan ediyor.

İşte, birinci suret sırf vehbîdir, kisbî değil. İncizabdır, cezb-i Rahmânîdir ve mahbubiyettir. Yol kısadır, fakat çok metin ve çok yüksektir ve çok hâlistir ve gölgesizdir. Diğeri kisbîdir, uzundur, gölgelidir. Acaip harikaları çok ise de, kıymetçe, kurbiyetçe evvelkisine yetişemez.

Meselâ, nasıl ki dünkü güne bugün yetişmek için iki yol var: Birincisi, zamanın cereyanına tâbi olmayarak, bir kuvvet-i kudsiye ile, fevkazzaman çıkıp, dünü bugün gibi hazır görmektir. İkincisi, bir sene kat'-ı mesafe edip, dönüp dolaşıp düne gelmektir. Fakat yine dünü elde tutamıyor; onu bırakıp gidiyor.

Öyle de, zâhirden hakikate geçmek iki suretledir: Biri, doğrudan doğruya hakikatin incizabına kapılıp, tarikat berzahına girmeden, hakikati ayn-ı zâhir içinde bulmaktır. İkincisi, çok merâtipten seyr ü sülûk suretiyle geçmektir. Ehl-i ve-lâyet, çendan fenâ-i nefse

muvaffak olurlar, nefs-i emmâreyi öldürürler; yine Sahâbeye yetişemiyorlar. Çünkü Sahâbelerin nefisleri tezkiye ve tathir edildiğinden, nefsin mahiyetindeki cihâzât-ı kesire ile ubûdiyetin envâına ve şükür ve hamdin aksâmına daha ziyade mazhardırlar. Fenâ-i nefisten sonra ubûdiyet-i evliya besâtet peydâ eder.

Üçüncü Vecih:

Fazilet-i a'mâl ve sevab-ı ef'âl ve fazilet-i uhreviye cihetinde Sahâbelere yetişilmez. Çünkü, nasıl bir asker bazı şerâit dahilinde, mühim ve mahuf bir mevkide, bir saat nöbette bir sene ibadet kadar bir fazilet kazanabilir; ve bir dakikada bir kurşunu yemekle, en ekall kırk günde ancak kazanılacak velâyet derecesi gibi bir makama çıkıyor. Öyle de, Sahâbelerin tesis-i İslâmiyette ve neşr-i ahkâm-ı Kur'âniyede hizmetleri ve İslâmiyet için bütün dünyaya ilân-ı harp etmeleri o kadar yüksektir ki, bir dakikasına, başkaları bir senede yetişemez. Hattâ, denilebilir ki, bütün dakikaları, o hizmet-i kudsiyede, o şehid olan neferin dakikası gibidir. Bütün saatleri, müthiş bir makamda bir saat nöbet tutan fedakâr bir neferin nöbeti gibidir ki, amel az, ücreti çok, kıymeti yüksektir.

Evet, Sahâbeler madem İslâmiyetin tesisinde ve envâr-ı Kur'âniyenin neşrinde, saff-ı evvel teşkil ediyorlar. (1) اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrınca, bütün ümmetin hasenâtından onlara hisse çıkar. Ümmetin (2) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ demesiyle, Sahâbelerin, bütün ümmetinin hasenâtından hissedarlıklarını gösteriyor.

Hem, nasıl ki bir ağacın kökündeki küçük bir meziyet, ağacın dallarında büyük bir suret alır, büyük bir daldan daha büyüktür. Hem nasıl ki mebdede küçük bir irtifa, gittikçe bir yekûn teşkil eder. Hem nasıl ki nokta-i merkeziyeye yakın bir iğne ucu kadar bir ziyadelik, daire-i muhitada bazan bir metre kadar ziyadeye mukabil geliyor. Aynen şu dört misal gibi, Sahâbeler, İslâmiyetin şecere-i nuraniyesinin köklerinden, esaslarından oldukları, hem bina-yı

İslâmiyetin hutut-u nuraniyesinin mebdeinde, hem cemaat-i İslâmiyenin imamlarından ve adedlerinin evvellerinde, hem şems-i nübüvvet ve sirâc-ı hakikatin merkezine yakın olduklarından, az amelleri çoktur, küçük hizmetleri büyüktür. Onlara yetişmek için, hakikî Sahâbe olmak lâzım geliyor.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِى [3]
قَالَ: «اَصْحَابِى كَالنُّجُومِ بِاَيِّهِمْ اِقْتَدَيْتُمْ
اِهْتَدَيْتُمْ». وَ «خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِى».
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Bir şeye sebep olan, o şeyi işleyen gibidir. (Müslim, İmare 133; Tirmizî, İlim 14; Ebu Dâvud, Edep 115; Müsned, 4:120, 5:272-274, 357)
2.) Allahım, Efendimiz Muhammed'e ve âl ve Ashabına rahmet et.
3.) Allahım! "Ashabım yıldızlar gibidir; hangisine uysanız doğru yolu bulursunuz" (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:132, Hadis No: 381) ve "Asırların en hayırlısı benim asrımdır" (Buhari, Şehâdât: 9, Fadâilü Ashâbi'n-Nebî: 1, Rikak: 7, Eymân: 10, 27; Tirmizi, Fiten: 45, Menâkıb: 56; İbn-i Mâce, Ahkâm: 27; Müsned, 1:378, 417, 2:228, 410, 4:267, 276, 5:350.) buyuran Efendimiz Muhammed'e, âline ve ashabına salât ve selâm olsun.
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 1.Sual

1.Sual: Resul-i Ekrem'i görmeden iman edenlerle sahabelerin mukayesesi

Sual: Deniliyor ki: Sahâbeler Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı gördüler, sonra iman ettiler. Biz ise görmeden iman ettik. Öyle ise imanımız daha kavîdir. Hem kuvvet-i imanımıza delâlet eden rivâyet var.

Elcevap: Sahâbeler, o zamanda, efkâr-ı âmme-i âlem hakaik-ı İslâmiyeye muârız ve muhalif iken, Sahâbeler yalnız suret-i insaniyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı görüp, bazan mu'cizesiz olarak, öyle bir iman getirmişler ki, bütün efkâr-ı âmme-i âlem, onların imanlarını sarsmıyordu. Şüphe değil, bazısına vesvese de vermezdi.

Sizler iseniz, kendi imanınızı, Sahâbelerin imanlarıyla muvazene ediyorsunuz. Bütün efkâr-ı âmme-i İslâmiye imanınıza kuvvet ve senet olduğu halde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, şecere-i tûbâ-i nübüvvetinin çekirdeği olan beşeriyeti ve suret-i cismaniyesini değil, belki umum envâr-ı İslâmiye ve hakaik-ı Kur'âniye ile nuranî, muhteşem şahs-ı mânevîsini, bin mu'cizatla muhât olarak akıl gözüyle gördüğünüz halde, bir Avrupa feylesofunun sözüyle vesveseye ve şüpheye düşen imanınız nerede? Bütün âlem-i küfrün ve Nasâra ve Yehûd'un ve feylesofların hücumlarına karşı sarsılmayan sahâbelerin imanları nerede? Hem Sahâbelerin kuvvet-i imanlarını gösteren ve imanlarının tereşşuhâtı olan şiddet-i takvâları ve kemâl-i salâhatleri nerede? Ey müddei, senin, şiddet-i zaafından, ferâizi tamamıyla senden göstermeyen sönük imanın nerede?

Amma, hadiste varid olan ki, *"Âhirzamanda beni görmeyen ve iman getiren, daha ziyade makbuldür"* meâlindeki rivâyet, hususî

fazilete dairdir, has bazı eşhas hakkındadır. Bahsimiz ise, fazilet-i külliye ve ekseriyet itibarıyladır.

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 2.Sual

2.Sual: Terk-i dünya edenlerle sahabelerin mukayesesi

İkinci sual: Diyorlar ki: Ehl-i velâyet ve ashâb-ı kemâlât, dünyayı terk etmişler. Hattâ hadiste var ki, *“Dünya muhabbeti bütün hataların başıdır.”* Halbuki Sahâbeler dünyaya pek çok girmişler. Terk-i dünya değil, belki bir kısım Sahâbe, o zamanın ehl-i medeniyetinden daha ileri gitmişler. Nasıl oluyor ki, böyle Sahâbelerin en ednâsına, en büyük bir velî kadar kıymeti var diyorsunuz?

Elcevap: Otuz İkinci Sözün İkinci ve Üçüncü Mevkıflarında gayet kat’î ispat edilmiştir ki, dünyanın âhirete bakan yüzüyle, esmâ-i İlâhiyeye mukabil olan yüzünü sevmek sebeb-i noksaniyet değil, belki medar-ı kemâldir. Ve o iki yüzde ne kadar ileri gitse, daha ziyade ibadet ve marifetullahta ileri gider. Sahâbelerin dünyası ise, işte o iki yüzdedir. Dünyayı âhiret mezraası görüp, ekip biçmişler. Mevcudatı, esmâ-i İlâhiyenin âyinesi görüp, müştakane temâşâ edip bakmışlar. Fenâ-i dünya ise, fâni yüzüdür ki, insanın hevesâtına bakar.

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 3.Sual

3.Sual: Nefsini öldürenlerle sahabelerin mukayesesi

Üçüncü sual: Tarikatler hakikatlerin yollarıdır. Tarikatlerin içerisinde en meşhur ve en yüksek ve cadde-i kübrâ iddia olunan tarik-i Nakşibendî hakkında, o tarikatin kahramanlarından ve imamlarından bazıları, esasını böyle tarif etmişler, demişler ki:

دَرْ طَرِيقِ نَقْشِبَنْدِى لاَزِمْ اَمَدْ چَارِ تَرْك
تَرْكِ دُنْيَا، تَرْكِ عُقْبىٰ، تَرْكِ هَسْتِى، تَرْكِ
تَرك

Yani, *“Tarik-i Nakşîde dört şeyi bırakmak lâzım: Hem dünyayı, hem nefis hesabına âhireti dahi maksud-u hakikî yapmamak, hem vücudunu unutmak, hem ucbe, fahre girmemek için bu terkleri düşünmemektir."* Demek hakikî marifetullah ve kemâlât-ı insaniye terk-i mâsivâ ile olur.

Elcevap: Eğer insan yalnız bir kalbden ibaret olsaydı, bütün mâsivâyı terk, hattâ esmâ ve sıfâtı dahi bırakmak, yalnız Cenâb-ı Hakkın zâtına rapt-ı kalb etmek lâzım gelirdi. Fakat insanın akıl, ruh, sır, nefis gibi, pek çok vazifedar letâifi ve hasseleri vardır. İnsan-ı kâmil odur ki, bütün o letâifi, kendilerine mahsus ayrı ayrı tarik-i ubûdiyette hakikat cânibine sevk etmekle, Sahâbe gibi geniş bir dairede, zengin bir surette, kalb bir kumandan gibi, letâif askerleriyle kahramanâne maksada yürüsün. Yoksa, kalb, yalnız kendini kurtarmak için askerini bırakıp tek başıyla gitmek, medar-ı iftihar değil, belki netice-i ıztırardır.

Sözler : 27.Sözün Zeyli : 4.Sual

4.Sual: Sahabelere karşı iddia-yı rüçhaniyet nereden çıkıyor

Dördüncü sual: Sahâbelere karşı iddia-yı rüçhan nereden çıkıyor? Kim çıkarıyor? Şu zamanda bu meseleyi medar-ı bahs etmek nedendir? Hem müçtehidîn-i izâma karşı müsâvat dâvâ etmek neden ileri geliyor?

Elcevap: Şu meseleyi söyleyen iki kısımdır.

Bir kısmı, sâfi ehl-i diyanet ve ehl-i ilimdir ki, bazı ehâdisi görmüşler; şu zamanda ehl-i takvâ ve salâhati teşvik ve terğib için öyle mebhaslar açıyorlar. Bu kısma karşı sözümüz yok. Zaten onlar azdırlar; çabuk da intibaha gelirler.

Diğer kısım ise, gayet müthiş, mağrur insanlardır ki, mezhepsizliklerini, müçtehidîn-i izâma müsâvat dâvâsı altında neşretmek istiyorlar ve dinsizliklerini, Sahâbeye karşı müsâvat dâvâsı altında icra etmek istiyorlar. Çünkü, evvelen, o ehl-i dalâlet, sefâhete girmiş, sefâhete tiryaki olmuş. Sefâhete mâni olan tekâlif-i şer'iyeyi yapamıyor. Kendine bir bahane bulmak için der ki:

"Şu mesâil, içtihadiyedirler. O mesâilde mezhepler birbirine muhalif gidiyor. Hem onlar da bizim gibi insanlardır; hata edebilirler. Öyle ise biz de onlar gibi içtihad ederiz, istediğimiz gibi ibadetimizi yaparız. Onlara tâbi olmaya ne mecburiyetimiz var?"

İşte, bu bedbahtlar, bu desise-i şeytaniye ile başlarını mezâhibin zincirinden çıkarıyorlar. Bunların şu dâvâları ne kadar çürük, ne kadar esassız olduğu Yirmi Yedinci Sözde kat'î bir surette gösterildiğinden, ona havale ederiz.

Saniyen: O kısım ehl-i dalâlet baktılar ki, müçtehidînlerle iş bitmiyor. Onların omuzlarındaki, yalnız nazariyât-ı diniyedir. Halbuki, bu kısım ehl-i dalâlet, zaruriyât-ı diniyeyi terk ve tağyir etmek istiyorlar. "Onlardan daha iyiyiz" deseler, meseleleri tamam olmuyor. Çünkü, müçtehidîn, nazariyâta ve kat'î olmayan teferruâta

karışabilirler. Halbuki, bu mezhepsiz ehl-i dalâlet, zaruriyât-ı diniyede dahi fikirlerini karıştırmak ve kabil-i tebdil olmayan mesâili tebdil etmek ve kat'î erkân-ı İslâmiyeye karşı gelmek istediklerinden, elbette, zaruriyât-ı diniyenin hameleleri ve direkleri olan Sahâbelere ilişecekler.

Heyhat! Değil bunlar gibi insan suretindeki hayvanlar, belki hakikî insanlar ve hakikî insanların en kâmilleri olan evliyanın büyükleri, Sahâbenin küçüklerine karşı müsâvat dâvâsını kazanamadıkları, gayet kat'î bir surette Yirmi Yedinci Sözde ispat edilmiştir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى رَسُولِكَ الَّذِى [1] قَالَ: «لاَ تَسُبُّوا اَصْحَابِى، لَوْ اَنْفَقَ اَحَدُكُمْ مِثْلَ اُحُدٍ ذَهَباً مَابَلَغَ نِصْفَ مُدٍّ مِنْ اَصْحَابِى». صَدَقَ رَسُولُ اللهِ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [2] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Allahım! "Ashabıma sövmeyin; sizden birisi Uhud Dağı kadar altın bağışlasa, Ashabımdan birinin bir avuçluk bağışının yerini tutmaz" buyuran Resulüne salât ve selâm et. (Buhari, Fedâilü Ashâbi'n-Nebî: 5; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 221, 222; Ebû Dâvud, Sünnet: 10; Tirmizi, Menâkıb: 58; İbn-i Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 3:11.)

2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sözler : 28.Söz

28.Söz: Cennete dairdir

Yirmi Sekizinci Söz

“Cennete dairdir”

Şu sözün iki makamı var. Birinci Makam, Cennetin bazı letâifine işaret eder. Fakat Onuncu Sözde on iki hakikat-i kàtıa ile gayet kat’î bir surette ve bu Sözün İkinci Makamında, Onuncu Sözün hülâsası ve esası, müteselsil gayet metin Arabî bir burhan-ı kat’î ile gayet parlak bir tarzda vücudu ispat olunan Cennetin ispat-ı vücudundan bahis değil, belki şu makamda yalnız sual ve cevaba ve tenkide medar olan birkaç ahvâl-i Cennetten bahseder. Eğer tevfik-i İlâhî refik olsa, sonra azîm bir Söz, o muazzam hakikate dair yazılacaktır inşaallah.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُو وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴿2﴾
اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا اْلاَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً قَالُوا
هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ
مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ

Cennet-i bâkiyeye dair bazı suallere kısa cevaplardır.

Cennete dair, Cennetten daha güzel, hurilerinden daha latîf, selsebilinden daha tatlı olan beyanat-ı âyât-ı Kur’âniye kimseye söz

bırakmamıştır ki, fazla birşey söylensin. Fakat o parlak, ezelî ve ebedî, yüksek ve güzel âyetleri fehme takrib için bazı basamakları, hem o cennet-i Kur'âniyeden nümune için, bazı çiçeklerin nümunesi nev'inden bazı nükteleri söyleyeceğiz. Beş rümuzlu sual ve cevaba işaret edeceğiz.

Evet, Cennet, bütün lezâiz-i mâneviyeye medar olduğu gibi, bütün lezâiz-i cismaniyeye de medardır.

- 1.Sual: Cismaniyetin ebediyetle ve Cennetle ne alâkası var?
- 2.Sual: Cismaniyet dünyada bir ihtiyaç içindir, Cennette neden..?
- 3.Sual: Cennette nasıl dost dostuyla beraber bulunacaktır?
- 4.Sual: Hurilerin yetmiş hulleyi giymesi ve iliklerinin görünmesi?
- 5.Sual: Ehl-i Cennete dünya kadar yer verilmesi..?
- Zeyl: Cehenneme dairdir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)İman eden ve güzel işler yapanları müjdele: Altlarından ırmaklar akan Cennetler onlarındır. O Cennetlerden rızık olarak bir meyve yediklerinde, 'Bu daha önce yediğimiz rızıktandır' derler. Rızıkları, dünyadakine benzer şekilde kendilerine sunulur. Orada onlar için ter temiz eşler vardır. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır. (Bakara Sûresi, 2:25)

Sözler : 28.Söz : 1.Sual

1.Sual: Cismaniyetin ebediyetle ve Cennetle ne alâkası var?

Sual: Kusurlu, noksaniyetli, mütegayyir, kararsız, elemli cismaniyetin ebediyetle ve Cennetle ne alâkası var? Madem ruhun âli lezâizi vardır; ona kâfidir. Lezâiz-i cismaniye için bir haşr-i cismanî neden icab ediyor?

Elcevap: Çünkü, nasıl toprak suya, havaya, ziyaya nisbeten kesafetli, karanlıklıdır, fakat masnuât-ı İlâhiyenin bütün envâına menşe ve medar olduğundan bütün anâsır-ı sairenin mânen fevkine çıktığı gibi; hem kesafetli olan nefs-i insaniye, sırr-ı câmiiyet itibarıyla, tezekkî etmek şartıyla bütün letâif-i insaniyenin fevkine çıktığı gibi; öyle de, cismaniyet en câmi', en muhit, en zengin bir âyine-i tecelliyât-ı esmâ-i İlâhiyedir. Bütün hazâin-i rahmetin müddeharâtını tartacak ve mizana çekecek âletler cismaniyettedir. Meselâ, dildeki kuvve-i zâika, rızık zevkinde, envâ-ı mat'umat adedince mizanlara menşe olmasaydı, herbirini ayrı ayrı hissedip tanımazdı, tadıp tartamazdı.

Hem ekser esmâ-i İlâhiyenin tecelliyâtını hissedip bilmek, zevk edip tanımak cihâzâtı yine cismaniyettedir. Hem gayet mütenevvi ve nihayet derecede ayrı ayrı lezzetleri hissedecek istidatlar yine cismaniyettedir.

Madem şu kâinatın Sânii, şu kâinatla bütün hazâin-i rahmetini tanıttırmak ve bütün tecelliyât-ı esmâsını bildirmek ve bütün envâ-ı ihsânâtını tattırmak istediğini, kâinatın gidişatından ve insanın câmiiyetinden, On Birinci Sözde ispat edildiği gibi, kat'î anlaşılıyor. Elbette, şu seyl-i kâinatın bir havz-ı ekberi ve bu kâinat destgâhının işlediği mahsulâtın bir meşher-i âzamı ve şu mezraa-i dünyanın bir mahzen-i ebedîsi olan dâr-ı saadet, şu kâinata bir derece benzeyecektir. Hem cismanî, hem ruhanî bütün esâsâtını muhafaza edecektir. Ve o Sâni-i Hakîm ve o Âdil-i Rahîm, elbette cismanî

âletlerin vezâifine ücret olarak ve hidemâtına mükâfat olarak ve ibâdât-ı mahsusalarına sevap olarak, onlara lâyık lezâizi verecektir. Yoksa hikmet ve adalet ve rahmetine zıt bir hâlet olur ki, hiçbir cihetle Onun cemâl-i rahmetine ve kemâl-i adaletine uygun değildir, kabil-i tevfik olamaz.

Sözler : 28.Söz : 2.Sual

2.Sual: Cismaniyet dünyada bir ihtiyaç içindir, Cennette neden..?

Sual: Cisim, eğer hayatî olsa, ecza-yı bedenî, daim terkip ve tahlildedir, inkıraza mahkûmdur, ebediyete mazhar olamaz. Ekl ve şürb, bekà-yı şahsî; ve muamele-i zevciye ise, bekà-yı nev'î içindir ki, şu âlemde birer esas olmuşlar. Âlem-i ebediyette ve âlem-i uhrevîde şunlara ihtiyaç yoktur. Neden Cennetin en büyük lezâizi sırasına geçmişler?

Elcevap: Evvelâ, şu âlemde cism-i zîhayatın inkıraza ve mevte mahkûmiyeti ise, varidat ve masarifin muvazenesizliğindendir. Çocukluktan sinn-i kemâle kadar varidat çoktur. Ondan sonra masarif ziyadeleşir, muvazene kaybolur, o da ölür.

Âlem-i ebediyette ise, zerrât-ı cisim sabit kalıp, terkip ve tahlile maruz değil; veyahut muvazene sabit kalır, **(Haşiye)** varidatla masarif muvazenettedir. Devr-i daimî gibi, cism-i zîhayat, telezzüzat için hayat-ı cismaniye destgâhının işlettirilmesiyle beraber ebedîleşir.

Ekl ve şürb ve muamele-i zevciye, gerçi bu dünyada bir ihtiyaçtan gelir, bir vazifeye gider. Fakat o vazifeye bir ücret-i muaccele olarak, öyle mütenevvi leziz lezzet içlerine bırakılmıştır ki, sair lezâize tereccuh ediyor. Madem bu dâr-ı elemde bu kadar acib ve ayrı ayrı lezzetlere medar, ekl ve nikâhtır. Elbette, dâr-ı lezzet ve saadet olan Cennette o lezzetler o kadar ulvî bir suret alıp ve vazife-i dünyeviyenin uhrevî ücretini de lezzet olarak ona katarak ve dünyevî ihtiyacı dahi uhrevî bir hoş iştiha suretinde ilâve ederek, Cennete lâyık ve ebediyete münasip, en câmi', hayattar bir maden-i lezzet olur.

Evet,

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَهْوٌ وَلَعِبٌ [1] وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ

sırrınca, şu dâr-ı dünyada câmid ve şuursuz ve hayatsız maddeler, orada şuurlu, hayattardırlar. Buradaki insanlar gibi orada da ağaçlar, buradaki hayvanlar gibi oradaki taşlar, emri anlar ve yapar. Sen bir ağaca desen, “Filân meyveyi bana getir”; getirir. Filân taşa desen, “Gel”; gelir. Madem taş, ağaç bu derece ulvî bir suret alırlar. Elbette, ekl ve şürb ve nikâh dahi, hakikat-i cismaniyelerini muhafaza etmekle beraber, Cennetin dünya fevkindeki derecesi nisbetinde, dünyevî derecelerinden o derece yüksek bir suret almaları iktiza eder.

Haşiye: Şu dünyada cism-i insanî ve hayvanî, zerrat için güya bir misafirhane, bir kışla, bir mektep hükmündedir ki, câmid zerreler ona girerler, hayattar olan âlem-i bekàya zerrat olmak için liyakat kesb ederler, çıkarlar. Âhirette ise [2] اِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ sırrınca, nur-u hayat orada âmmdır. Nurlanmak için o seyrüsefere ve o talimat ve talime lüzum yoktur; zerreler demirbaş olarak sabit kalabilirler.

1.)Bu dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka birşey değildir. Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)
2.)Asıl hayata mazhar olan âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)

Sözler : 28.Söz : 3.Sual

3.Sual: Cennette nasıl dost dostuyla beraber bulunacaktır?

Sual: اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ sırrınca, dost dostuyla beraber Cennette bulunacaktır. Halbuki, basit bir bedevî, bir dakikada sohbet-i nebeviyede lillâh için bir muhabbet peydâ eder; o muhabbetle, Cennette Peygamberin yanında bulunması lâzım gelir. Halbuki, gayr-ı mütenâhi feyze mazhar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın feyzi, bir basit bedevî feyziyle nasıl birleşir?

Elcevap: Bir temsille şu ulvî hakikate şöyle bir işaret ederiz ki:

Meselâ, gayet güzel ve şâşaalı bir bağda, muhteşem bir zat, gayet büyük bir ziyafet, gayet müzeyyen bir seyrangâh öyle bir surette ihzar etmiş ki, kuvve-i zâikanın hissedecek bütün lezâiz-i mat'umâtı câmi', kuvve-i bâsıranın hoşuna gidecek bütün mehâsini şâmil, kuvve-i hayaliyeyi keyiflendirecek bütün garaibi müştemil, ve hâkezâ, bütün havass-ı zâhire ve bâtınayı okşayacak ve memnun edecek herşeyi içine koymuştur. Şimdi iki dost var, beraber o ziyafete giderler; bir locada, bir sofrada oturuyorlar. Fakat birisinin kuvve-i zâikası pek az olduğundan, cüz'î zevk alır. Gözü de az görüyor. Kuvve-i şâmmesi yok. Sanayi-i garibeden anlamaz, harika şeyleri bilmez. O nüzhetgâhın, binden ve belki milyondan birisini, kabiliyeti nisbetinde ancak zevk ederek istifade eder. Diğeri ise, bütün zâhirî ve bâtınî duyguları, akıl ve kalb ve his ve latîfeleri o derece mükemmel ve o mertebe inkişaf etmiştir ki, o seyrangâhtaki bütün incelikleri, güzellikleri ve letâifi ve garaibi ayrı ayrı hissedip zevk ederek ayrı ayrı lezzet aldığı halde, o dostla omuz omuzadır.

Madem bu karma karışık, elemli ve daracık şu dünyada böyle oluyor. En küçükle en büyük beraberken, serâdan Süreyyaya kadar fark oluyor. Elbette, dâr-ı saadet ve ebediyet olan Cennette, bittarîkı'l-evlâ, dost dostuyla beraberken, herbirisi istidadına göre

sofra-i Rahmânü'r-Rahîmden, istidatları derecesinde hisselerini alırlar. Bulundukları Cennetler ayrı ayrı da olsa, beraber bulunmalarına mâni olmaz. Çünkü, Cennetin sekiz tabakası birbirinden yüksek oldukları halde, umumun damı Arş-ı Âzamdır. Nasıl ki, mahrutî bir dağın etrafında, birbiri içinde, birbirinden yüksek, kaidesinden zirvesine kadar surlu daireler bulunsa; o daireler birbirinin üstündedir, fakat birbirinin güneşi görmelerine mâni olmaz, birbirinden geçebilir, birbirine bakar. Öyle de, Cennetler de buna yakın bir tarzla olduğu, ehâdisin mütenevvi rivâyâtı işaret ediyor.

1.) Kişi sevdiğiyle beraberdir. (Buhari, Edeb: 96; Müslim, Birr: 165; Tirmizi, Zühd: 50, Daavât: 98; Dârimî, Rikak: 71; Müsned, 1:392, 3:104, 110, 159, 165, 167, 168, 172)

Sözler : 28.Söz : 4.Sual

4.Sual: Hurilerin yetmiş hulleyi giymesi ve iliklerinin görünmesi?

Sual: Ehâdiste denilmiş: *“Huriler yetmiş hulleyi giydikleri halde, bacaklarının kemiklerindeki ilikleri görünüyor.”* Bu ne demektir? Ne mânâsı var? Nasıl güzelliktir?

Elcevap: Mânâsı pek güzeldir ve güzelliği pek şirindir. Şöyle ki:

Şu çirkin, ölü, câmid ve çoğu kışır olan dünyada hüsün ve cemâl, yalnız göze güzel görünüp ülfete mâni olmazsa, yeter. Halbuki, güzel, hayattar, revnaktar, bütün kışırsız, lüb ve kabuksuz iç olan Cennette, göz gibi bütün insanın duyguları, latîfeleri, cins-i latîf olan hurilerden ve huriler gibi ve daha güzel, dünyadan gelme, Cennetteki nisâ-i dünyeviyeden ayrı ayrı hisse-i zevklerini, çeşit çeşit lezzetlerini almak isterler. Demek, en yukarı hullenin güzelliğinden tut, tâ kemik içindeki iliklere kadar, birer hissin, birer latîfenin medar-ı zevki olduğunu, hadis işaret ediyor.

Evet, *“hurilerin yetmiş hulleyi giymeleri ve bacaklarındaki kemiklerin ilikleri görünmesi”* tabiriyle, hadis-i şerif işaret ediyor ki: İnsanın ne kadar hüsünperver ve zevkperest ve ziynete meftun ve cemâle müştak duyguları ve hasseleri ve kuvâları ve latîfeleri varsa, umumunu memnun edip doyuracak ve herbirisini ayrı ayrı okşayıp mes’ut edecek, maddî ve mânevî her nevi ziynet ve hüsn-ü cemâle huriler câmidirler. Demek, huriler Cennetin aksâm-ı ziynetinden yetmiş tarzını, birtek cinsten olmadığından birbirini setretmeyecek surette giydikleri gibi, kendi vücutlarından ve nefis ve cisimlerinden, belki yetmiş mertebeden ziyade ayrı ayrı hüsün ve cemâlin aksâmını gösteriyorlar,

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ [1]

işaretinin hakikatini gösteriyorlar.

Hem Cennette lüzumsuz, kışırlı ve fuzulî maddeler olmadığından, ehl-i Cennetin ekl ve şürbünden sonra kazuratı olmadığını2 hadis-i şerif beyan ediyor. Madem şu süflî dünyada, en âdi zîhayat olan ağaçlar, çok tagaddî ettikleri halde kazuratsız oluyorlar. En yüksek tabaka-i hayat olan Cennet ehli neden kazuratsız olmasın?

1.)Orada canların çekeceği, gözlerin zevk alacağı herşey vardır. (Zuhruf Sûresi, 43:71)

Sözler : 28.Söz : 5.Sual

5.Sual: Ehl-i Cennete dünya kadar yer verilmesi..?

Sual: Ehâdis-i şerifede denilmiştir ki: *“Bazı ehl-i Cennete dünya kadar bir yer veriliyor; yüz binler kasır, yüz binler huri ihsan ediliyor.”* Birtek adama bu kadar şeylerin ne lüzumu var, ne ihtiyacı var, nasıl olabilir ve ne demektir?

Elcevap: Eğer insan yalnız câmid bir vücut olsaydı veyahut yalnız mideden ibaret nebatî bir mahlûk olsaydı veyahut yalnız mukayyet, ağır ve muvakkat ve basit bir zât-ı cismaniye ve bir cism-i hayvanîden ibaret olsaydı, öyle çok kasırlara, çok hurilere lâyık ve mâlik olmazdı. Fakat insan öyle câmi’ bir mu’cize-i kudrettir ki, hattâ şu dünya-yı fânide, şu kısa bir ömürde, şu inkişaf etmemiş bazı letâifinin ihtiyacı cihetiyle, bütün dünyanın saltanatı, serveti ve lezâizi verilse, belki hırsı tok olmayacaktır. Halbuki, ebedî bir dâr-ı saadette, nihayetsiz istidada mâlik, nihayetsiz ihtiyaçlar lisanıyla, nihayetsiz arzular eliyle, nihayetsiz bir rahmetin kapısını çalan bir insan, elbette ehâdiste beyan olunan ihsânât-ı İlâhiyeye mazhariyeti makuldür ve haktır ve hakikattir. Ve şu hakikat-i ulviyeye bir temsil dürbünüyle rasat edeceğiz. Şöyle ki:

Bu dere bahçesi gibi, **(Haşiye)** şu Barla bağ ve bahçelerinin herbirinin ayrı ayrı mâliki bulunduğu halde, Barla’da gıdası itibarıyla ancak bir avuç yeme mâlik olan herbir kuş, herbir serçe, herbir arı, “Bütün Barla’nın bağ ve bostanları benim nüzhetgâhım ve seyrangâhımdır” diyebilir. Barla’yı zaptedip daire-i mülküne dahil eder. Başkalarının iştiraki onun bu hükmünü bozmaz.

Hem insan olan bir insan diyebilir ki: “Benim Hâlıkım, bu dünyayı bana hane yapmış. Güneş benim bir lâmbamdır; yıldızlar benim elektriklerimdir; yeryüzü çiçekli miçekli halılarla serilmiş benim bir beşiğimdir” der, Allah’a şükreder. Sair mahlûkatın iştiraki, onun bu

hükmünü nakzetmez. Bilâkis, mahlûkat onun hanesini tezyin eder, hanenin müzeyyenâtı hükmünde kalırlar.

Acaba, bu daracık dünyada, insan, insaniyet itibarıyla, hattâ bir kuş dahi, böyle bir daire-i azîmede bir nevi tasarruf dâvâ etse, cesîm bir nimete mazhar olsa, geniş ve ebedî bir dâr-ı saadette, ona beş yüz senelik bir mesafede bir mülk ihsan etmek nasıl istib'âd edilebilir?

Hem nasıl ki, şu kesafetli, karanlıklı, dar dünyada, güneşin pek çok âyinelerde bir anda aynen bulunması gibi, öyle de, nuranî bir zat, bir anda çok yerlerde aynen bulunması (On Altıncı Sözde ispat edildiği gibi); meselâ Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm bin yıldızda bir anda, hem Arşta, hem huzur-u nebevîde, hem huzur-u İlâhîde bir vakitte bulunması; hem Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın haşirde bir anda ekser etkıya-i ümmetiyle görüşmesi ve dünyada hadsiz makamlarda bir anda tezahür etmesi; ve evliyanın bir nevi garibi olan abdalların bir vakitte çok yerlerde görünmesi; ve avâmın rüyada, bazan bir dakikada bir sene kadar işler görmesi ve müşahede etmesi; ve herkesin kalb, ruh, hayal cihetiyle bir anda pek çok yerlerle temas edip alâkadarâne bulunması, malûm ve meşhud olduğundan, elbette nuranî, kayıtsız, geniş ve ebedî olan Cennette, cisimleri ruh kuvvetinde ve hiffetinde ve hayal sür'atinde olan ehl-i Cennet, bir vakitte yüz bin yerlerde bulunup yüz bin hurilerle sohbet ederek yüz bin tarzda zevk almak, o ebedî Cennete, o nihayetsiz rahmete lâyıktır ve Muhbir-i Sâdıkın (a.s.m.) haber verdiği gibi hak ve hakikattir. Bununla beraber, bu küçücük aklımızın terazisiyle o muazzam hakikatler tartılmaz.

İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez,
Zira bu terazi o kadar sıkleti çekmez.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (1)

رَبَّنَا لاَ تُاٰخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا (2)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى حَبِيبِكَ الَّذِى فَتَحَ [3]
اَبْوَابَ الْجَنَّةِ بِحَبِيبِيَّتِهِ وَبِصَلاَتِهِ وَاَيَّدَتْهُ
اُمَّتُهُ عَلٰى فَتْحِهَا بِصَلَوَاتِهِمْ عَلَيْهِ، عَلَيْهِ
الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ. اَللّٰهُمَّ اَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ
الاَبْرَارِ بِشَفَاعَةِ حَبِيبِكَ الْمُخْتَارِ اٰمِينَ

Haşiye: Sekiz sene kemâl-i sadakatle bu fakire hizmet eden Süleyman‘ın bahçesidir ki, bir veya iki saat zarfında şu Söz orada yazıldı.

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
3.) Allahım! Habibiyeti ve salâtıyla Cennetin kapılarını açan ve ona getirdikleri salâvatlarla ümmeti de onu teyid eden, Habibin Aleyhissalâtü Vesselâma rahmet et. Allahım! Bizi, ebrâr ile beraber, seçkin Habibinin şefaatiyle Cennete idhal et. Âmin.

Sözler : 28.Söz : Zeyl

Zeyl: Cehenneme dairdir

Cennet Sözüne küçük bir zeyl

Cehenneme dairdir

İkinci ve Sekizinci Sözlerde ispat edildiği gibi, iman, mânevî bir cennetin çekirdeğini taşıyor. Küfür dahi, mânevî bir cehennemin tohumunu saklıyor. Nasıl ki küfür, Cehennemin bir çekirdeğidir. Öyle de, Cehennem, onun bir meyvesidir.

Nasıl ki küfür, Cehenneme duhulüne sebeptir. Öyle de, Cehennemin vücuduna ve icadına dahi sebeptir. Zira, küçük bir hâkimin küçük bir izzeti, küçük bir gayreti, küçük bir celâli bulunsa, bir edepsiz ona serkeşâne dese, “Beni tedip etmezsin ve edemezsin”; herhalde, o yerde hapishane yoksa da, tek o edepsiz için bir hapishane teşkil edecek, onu içine atacaktır.

Halbuki, kâfir, Cehennemi inkârla, nihayetsiz izzet ve gayret ve celâl sahibi ve gayet büyük ve nihayetsiz Kadîr bir Zâtı tekzip ve isnad-ı acz ediyor, yalancılıkla ve aczle itham ediyor, izzetine şiddetle dokunuyor, gayretine dehşetli dokunduruyor, celâline âsiyâne ilişiyor. Elbette, farz-ı muhal olarak, Cehennemin hiçbir sebeb-i vücudu bulunmazsa da, şu derece tekzip ve isnad-ı aczi tazammun eden küfür için bir Cehennem halk edilecek, o kâfir içine atılacaktır.

رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ [1]

1.)Bunları boş yere yaratmadın, ey Rabbimiz. Seni bütün noksanlardan tenzih ederiz. Sen bizi Cehennem ateşinin azabından koru. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:191)

Sözler : 29.Söz

29.Söz: Beka-i Ruh ve Melâike ve Haşir

Yirmi Dokuzuncu Söz

Bekà-i ruh ve melâike ve haşre dairdir.

اَعوُذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [1]
بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]
تَنَزَّلُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ [3]
قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى [4]

Şu makam, iki maksad-ı esas ile bir mukaddimeden ibarettir.

- Mukaddime: Hikmet ve Hakikat cihetiyle melâikenin varlığı
- 1.Maksad: Melâike ve ruhaniyatın vücudunun isbatı
- 2.Maksad: Kıyamet ve mevt-i dünya ve hayat-ı âhiret hakkındadır

1.)Allah'ın rahmetinden kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım.
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Melekler ve Cebrâil o gecede Rablerinin izniyle yeryüzüne iner. (Kadir Sûresi, 97:4)
4.)De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. (İsra Sûresi,17:85)

Sözler : 29.Söz : Mukaddeme

Mukaddime: Hikmet ve Hakikat cihetiyle melâikenin varlığı

Mukaddime

Melâike ve ruhaniyâtın vücudu, insan ve hayvanların vücudu kadar kat'îdir denilebilir. Evet, On Beşinci Sözün Birinci Basamağında beyan edildiği gibi, hakikat kat'iyen iktiza eder ve hikmet yakînen ister ki, zemin gibi, semâvâtın dahi sekeneleri bulunsun ve zîşuur sekeneleri olsun ve o sekeneler o semâvâta münasip bulunsun. Şeriatin lisanında, pek çok muhtelifü'l-cins olan o sekenelere **"melâike ve ruhaniyat"** tesmiye edilir.

Evet, hakikat böyle iktiza eder. Zira, şu zeminimiz, semâya nisbeten küçüklüğü ve hakaretiyle beraber zîşuur mahlûklarla doldurulması, ara sıra boşaltıp yeniden yeni zîşuurlarla şenlendirilmesi işaret eder, belki tasrih eder ki, şu muhteşem burçlar sahibi olan, müzeyyen kasırlar misali olan semâvât dahi, nur-u vücudun nuru olan zîhayat ve zîhayatın ziyası olan zîşuur ve zevil'idrak mahlûklarla elbette doludur. O mahlûklar dahi, ins ve cin gibi, şu saray-ı âlemin seyircileri ve şu kâinat kitabının mütalâacıları ve şu saltanat-ı rububiyetin dellâllarıdırlar. Küllî ve umumî ubûdiyetleriyle, kâinatın büyük ve küllî mevcudatın tesbihatlarını temsil ediyorlar.

Evet, şu kâinatın keyfiyâtı, onların vücutlarını gösteriyor. Çünkü, kâinatı had ve hesaba gelmeyen dakik san'atlı tezyinat ve o mânidar mehâsinle ve hikmettar nukuşla süslendirip tezyin etmesi, bilbedâhe, ona göre mütefekkir istihsan edicilerin ve mütehayyir takdir edicilerin enzârını ister, vücutlarını talep eder. Evet, nasıl ki hüsün elbette bir âşık ister. Taam ise aç olana verilir. Öyle ise, şu nihayetsiz hüsn-ü san'at içinde gıda-yı ervah ve kut-u kulûb, elbette melâike ve ruhanîlere bakar, gösterir.

Madem bu nihayetsiz tezyinat, nihayetsiz bir vazife-i tefekkür ve ubûdiyet ister. Halbuki, ins ve cin, şu nihayetsiz vazifeye, şu hikmetli nezarete, şu vüs'atli ubûdiyete karşı, milyondan ancak birisini yapabilir. Demek, bu nihayetsiz ve çok mütenevvi olan şu vezâif ve ibadete, nihayetsiz melâike envâları, ruhaniyat ecnasları lâzımdır ki, şu mescid-i kebîr-i âlemi saflarıyla doldurup şenlendirsin.

Evet, şu kâinatın herbir cihetinde, herbir dairesinde, ruhaniyat ve melâikelerden birer taife, birer vazife-i ubûdiyetle muvazzaf olarak bulunurlar. Bazı rivâyât-ı ehâdisiyenin işârâtıyla ve şu intizam-ı âlemin hikmetiyle denilebilir ki, bir kısım ecsâm-ı câmide-i seyyâre, yıldızlar seyyârâtından tut, tâ yağmur katarâtına kadar, bir kısım melâikenin sefine ve merâkibidirler. O melâikeler, bu seyyârelere izn-i İlâhi ile binerler, âlem-i şehadeti seyredip gezerler ve o merkeplerinin tesbihatını temsil ederler.

Hem denilebilir: Bir kısım hayattar ecsam, bir hadis-i şerifte *"Ehl-i Cennet ruhları, berzah âleminde yeşil kuşların cevflerine girerler ve Cennette gezerler"* diye işaret ettiği, **"tuyurun hudrun"** tesmiye edilen Cennet kuşlarından tut, tâ sineklere kadar, bir cins ervâhın tayyareleridir. Onlar, bunların içine emr-i Hakla girerler, âlem-i cismaniyâtı seyredip, o hayattar cesetlerdeki göz, kulak gibi duygularıyla, âlem-i cismanîdeki mu'cizât-ı fıtratı temâşâ ediyorlar, tesbihat-ı mahsusalarını eda ediyorlar.

İşte, nasıl hakikat böyle iktiza ediyor. Hikmet dahi aynen öyle iktiza eyliyor. Çünkü, şu kesafetli ve ruha münasebeti az olan topraktan ve şu küduretli ve nur-u hayata münasebeti pek cüz'î olan sudan, mütemadiyen, hummâlı bir faaliyetle, letafetli hayatı ve nuraniyetli zevil'idraki halk eden Fâtır-ı Hakîm, elbette, ruha çok lâyık ve hayata çok münasip şu nur denizinden ve hattâ şu zulmet bahrinden, şu havadan, şu elektrik gibi sair madde-i latîfeden bir kısım zîşuur mahlûkları vardır. Hem pek çok kesretli olarak vardır.

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad

1.Maksad: Melaike hakkında

Birinci Maksad

Melâikenin tasdiki, imanın bir rüknüdür. Şu Maksatta, **«Dört Nükte-i Esasiye»** vardır.

•1.Esas: Kainatta ki hayat ve melaike
•2.Esas: Melaikenin vücuduna ittifak vardır
•3.Esas: Meleklerin görülmüş olması zorunludur
•4.Esas: Alemdeki külliyyatın mümessili olarak melaike
•Hatime: Melaike hakkında Kur'anın beyanatı

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad : 1.Esas

1.Esas: Kainatta ki hayat ve melaike

Birinci Esas

Vücudun kemâli, hayat iledir. Belki vücudun hakikî vücudu, hayat iledir. Hayat, vücudun nurudur. Şuur, hayatın ziyasıdır. Hayat herşeyin başıdır ve esasıdır. Hayat, herşeyi, herbir zîhayat olan şeye mal eder; birşeyi bütün eşyaya mâlik hükmüne geçirir. Hayat ile, bir şey-i zîhayat diyebilir ki, “Şu bütün eşya malımdır. Dünya hanemdir. Kâinat, Mâlikim tarafından verilmiş bir mülkümdür.”

Nasıl ki ziya, ecsâmın görülmesine sebeptir ve renklerin—bir kavle göre—sebeb-i vücududur. Öyle de, hayat dahi mevcudatın keşşafıdır. Keyfiyâtın tahakkukuna sebeptir. Hem cüz’î bir cüz’ü, küll ve küllî hükmüne getirir. Ve küllî şeyleri bir cüz’e sığıştırmaya sebeptir. Ve hadsiz eşyayı iştirak ve ittihad ettirip bir vahdete medar, bir ruha mazhar yapmak gibi, kemâlât-ı vücudun umumuna sebeptir. Hattâ hayat, kesret tabakatında bir çeşit tecellî-i vahdettir ve kesrette ehadiyetin bir âyinesidir.

Bak, hayatsız bir cisim, büyük bir dağ dahi olsa, yetimdir, gariptir, yalnızdır. Münasebeti, yalnız oturduğu mekânla ve ona karışan şeylerle vardır. Başka, kâinatta ne varsa, o dağa nisbeten madumdur. Çünkü, ne hayatı var ki hayatla alâkadar olsun, ne şuuru var ki taallûk etsin. Şimdi, bak küçücük bir cisme, meselâ balarısına: Hayat ona girdiği anda, bütün kâinatla öyle münasebet tesis eder ki, bütün kâinatla, hususan zeminin çiçekleriyle ve nebâtatlarıyla öyle bir ticaret akdeder ki, diyebilir: “Şu arz benim bahçemdir, ticarethanemdir.” İşte, zîhayattaki meşhur havass-ı zâhire ve bâtına duygularından başka, gayr-ı meş’ur, sâika ve şâika hisleriyle beraber, o arı, dünyanın ekser envâıyla ihtisas ve ünsiyet ve mübadele ve tasarrufa sahip olur.

İşte, en küçük zîhayatta hayat böyle tesirini gösterse, elbette hayat, tabaka-i insaniye olan en yüksek mertebeye çıktıkça öyle bir inbisat ve inkişaf ve tenevvür eder ki, hayatın ziyası olan şuur ile, akıl ile, bir insan, kendi hanesindeki odalarda gezdiği gibi, o zîhayat, kendi aklıyla avâlim-i ulviyede ve ruhiyede ve cismaniyede gezer. Yani, o zîşuur ve zîhayat, mânen o âlemlere misafir gittiği gibi, o âlemler dahi o zîşuurun mir'ât-ı ruhuna misafir olup, irtisam ve temessül ile geliyorlar.

Hayat, Zât-ı Zülcelâlin en parlak bir burhan-ı vahdeti ve en büyük bir maden-i nimeti ve en latîf bir tecellî-i merhameti ve en hafî ve bilinmez bir nakş-ı nezih-i san'atıdır.

Evet, hafî ve dakiktir. Çünkü, envâ-ı hayatın en ednâsı olan hayat-ı nebat ve o hayat-ı nebatın en birinci derecesi olan çekirdekteki ukde-i hayatiyenin tenebbühü, yani uyanıp açılarak neşvünemâ bulması—o derece zâhir ve kesrette ve mebzuliyette—ülfet içinde, zaman-ı Âdem'den beri hikmet-i beşeriyenin nazarında gizli kalmıştır. Hakikati, hakikî olarak beşerin aklıyla keşfedilmemiş.

Hem hayat o kadar nezih ve temizdir ki, iki vechi, yani mülk ve melekûtiyet vecihleri temizdir, paktır, şeffaftır. Dest-i kudret, esbabın perdesini vaz etmeyerek, doğrudan doğruya mübaşeret ediyor. Fakat sair şeylerdeki umur-u hasiseye ve kudretin izzetine uygun gelmeyen nâpâk keyfiyât-ı zâhiriyeye menşe olmak için, esbab-ı zâhiriyeyi perde etmiştir.

Elhasıl: Denilebilir ki, hayat olmazsa, vücut vücut değildir, ademden farkı olmaz. Hayat ruhun ziyasıdır. Şuur hayatın nurudur. Madem ki hayat ve şuur bu kadar ehemmiyetlidirler. Ve madem şu âlemde bilmüşahede bir intizam-ı kâmil-i ekmel vardır. Ve şu kâinatta bir itkan-ı muhkem, bir insicam-ı ahkem görünüyor. Madem şu biçare, perişan küremiz, sergerdan zeminimiz bu kadar had ve hesaba gelmez zevilhayat ile, zevil'ervah ile ve zevil'idrak ile dolmuştur. Elbette sadık bir hads ile ve kat'î bir yakin ile hükmolunur ki, şu kusûr-u semâviye ve şu buruc-u sâmiyenin dahi kendilerine münasip zîhayat, zîşuur sekeneleri vardır. Balık suda yaşadığı gibi, güneşin ateşinde dahi o nuranî sekeneler bulunur. Nar, nuru yakmaz. Belki ateş ışığa medet verir.

Madem kudret-i ezeliye, bilmüşahede, en âdi maddelerden, en kesif unsurlardan hadsiz zîhayat ve zîruhu halk eder; ve gayet ehemmiyetle, madde-i kesifeyi, hayat vasıtasıyla madde-i latîfeye çevirir; ve nur-u hayatı herşeyde kesretle serpiyor; ve şuur ziyasıyla ekser şeyleri yaldızlıyor. Elbette, o Kadîr-i Hakîm, bu kusursuz kudretiyle, bu noksansız hikmetiyle, nur gibi, esir gibi, ruha yakın ve münasip olan sair seyyâlât-ı latîfe maddeleri ihmal edip hayatsız bırakmaz, câmid bırakmaz, şuursuz bırakmaz. Belki, madde-i nurdan, hattâ zulmetten, hattâ esir maddesinden, hattâ mânâlardan, hattâ havadan, hattâ kelimelerden zîhayat, zîşuuru kesretle halk eder ki, hayvânâtın pek çok muhtelif ecnasları gibi pek çok muhtelif ruhanî mahlûkları, o seyyâlât-ı latîfe maddelerinden halk eder. Onların bir kısmı melâike, bir kısmı da ruhanî ve cin ecnaslarıdır.

Melâikelerin ve ruhanîlerin kesretle vücutlarını kabul etmek ne derece hakikat ve bedihî ve makul olduğunu ve Kur'ân'ın beyan ettiği gibi onları kabul etmeyen ne derece hilâf-ı hakikat ve hilâf-ı hikmet bir hurafe, bir dalâlet, bir hezeyan, bir divanelik olduğunu, şu temsile bak, gör:

İki adam, biri bedevî, vahşî, diğeri medenî, aklı başında olarak, arkadaş olup İstanbul gibi haşmetli bir şehre gidiyorlar. O medenî, muhteşem şehrin uzak bir köşesinde pis, perişan, küçük bir haneye, bir fabrikaya rastgeliyorlar. Görüyorlar ki, o hane amele, sefil, miskin adamlarla doludur. Acip bir fabrika içinde çalışıyorlar. O hanenin etrafı da zîruh ve zîhayatlarla doludur. Fakat onların medar-ı taayyüşü ve hususî şerâit-i hayatiyeleri vardır ki, onların bir kısmı âkilü'n-nebattır, yalnız nebâtatla yaşıyorlar. Diğer bir kısmı âkilü's-semektir, balıktan başka birşey yemiyorlar.

O iki adam bu hali görüyorlar. Sonra bakıyorlar ki, uzakta binler müzeyyen saraylar, âli kasırlar görünüyor. O sarayların ortalarında geniş destgâhlar ve vüs'atli meydanlar vardır. O iki adam, uzaklık sebebiyle veyahut göz zayıflığıyla veya o sarayın sekenelerinin gizlenmesi sebebiyle, o sarayın sekeneleri o iki adama görünmüyorlar. Hem şu perişan hanedeki şerâit-i hayatiye o saraylarda bulunmuyor.

O vahşî, bedevî, hiç şehir görmemiş adam, bu esbaba binaen görünmediklerinden ve buradaki şerâit-i hayat orada

bulunmadığından, der: “O saraylar, sekenelerden hâlidir, boştur, zîruh içinde yoktur” der, vahşetin en ahmakça bir hezeyanını yapar.

İkinci adam der ki: Ey bedbaht! Şu hakir, küçük haneyi görüyorsun ki, zîruhla, amelelerle doldurulmuş. Ve biri var ki, bunları her vakit tazelendiriyor, istihdam ediyor. Bak, bu hane etrafında boş bir yer yoktur; zîhayat ve zîruhla doldurulmuştur. Acaba hiç mümkün müdür ki, şu uzakta bize görünen şu muntazam şehrin, şu hikmetli tezyinatın, şu san’atlı sarayların, onlara münasip âli sekeneleri bulunmasın? Elbette o saraylar umumen doludur ve onlarda yaşayanlara göre başka şerâit-i hayatiyeleri var. Evet, ot yerine belki börek yerler; balık yerine baklava yiyebilirler. Uzaklık sebebiyle veyahut gözünün kabiliyetsizliği veya onların gizlenmekliğiyle sana görünmemeleri, onların olmamalarına hiçbir vakit delil olamaz. Adem-i rüyet, adem-i vücuda delâlet etmez. Görünmemek, olmamaya hüccet olamaz.

İşte, şu temsil gibi, ecrâm-ı ulviye ve ecsâm-ı seyyare içinde küre-i arzın hakaret ve kesafetiyle beraber bu kadar hadsiz zîruhların, zîşuurların vatanı olması ve en hasis ve en müteaffin cüzleri dahi birer menba-ı hayat kesilmesi, birer mahşer-i huveynat olması, bizzarure ve bilbedâhe ve bi’t-tarikı’l-evlâ ve bi’l-hadsi’s-sâdık ve bi’l-yakîni’l-kat’î delâlet eder, şehadet eyler, ilân eder ki, şu nihayetsiz feza-yı âlem ve şu muhteşem semâvât, burçlarıyla, yıldızlarıyla, zîşuur, zîhayat, zîruhlarla doludur. Nardan, nurdan, ateşten, ışıktan, zulmetten, havadan, savttan, râyihadan, kelimattan, esirden ve hattâ elektrikten ve sair seyyâlât-ı latîfeden halk olunan o zîhayat ve o zîruhlara ve o zîşuurlara, Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediye (Aleyhissalâtü Vesselâm), Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, *“melâike ve cân ve ruhaniyattır”* der, tesmiye eder.

Melâikenin ise, ecsâmın muhtelif cinsleri gibi, cinsleri muhteliftir. Evet, elbette bir katre yağmura müekkel olan melek, şemse müekkel meleğin cinsinden değildir. Cin ve ruhaniyat dahi, onların da pek çok ecnâs-ı muhtelifeleri vardır.

Şu Nükte-i Esasiyenin Hatimesi

Bittecrübe, madde asıl değil ki, vücut ona musahhar kalsın ve tâbi olsun. Belki, madde, bir mânâ ile kaimdir. İşte o mânâ hayattır,

ruhtur.

Hem, bilmüşahede, madde mahdum değil ki, herşey ona ircâ edilsin. Belki hâdimdir, bir hakikatin tekemmülüne hizmet eder. O hakikat hayattır. O hakikatin esası da ruhtur.

Bilbedâhe, madde hâkim değil ki, ona müracaat edilsin, kemâlât ondan istenilsin. Belki mahkûmdur; bir esasın hükmüne bakar, onun gösterdiği yollarla hareket eder. İşte o esas hayattır, ruhtur, şuurdur.

Hem, bizzarure, madde lüb değil, esas değil, müstekar değil ki, işler ve kemâlât ona takılsın, ona bina edilsin. Belki yarılmaya, erimeye, yırtılmaya müheyyâ bir kışırdır, bir kabuktur ve köpüktür ve bir surettir.

Görülmüyor mu ki, gözle görülmeyen hurdebinî bir hayvanın ne kadar keskin duyguları var ki, arkadaşının sesini işitir, rızkını görür, gayet hassas ve keskin hisleri vardır. Şu hal gösteriyor ki, maddenin küçülüp inceleşmesi nisbetinde âsâr-ı hayat tezayüd ediyor, nur-u ruh teşeddüt ediyor. Güya madde inceleştikçe, bizim maddiyatımızdan uzaklaştıkça, ruh âlemine, hayat âlemine, şuur âlemine yaklaşıyor gibi, hararet-i ruh, nur-u hayat daha şiddetli tecellî ediyor.

İşte, hiç mümkün müdür ki, bu madde perdesinde bu kadar hayat ve şuur ve ruhun tereşşuhâtı bulunsun; o perde altında olan âlem-i bâtın, zîruh ve zîşuurlarla dolu olmasın? Hiç mümkün müdür ki, şu maddiyat ve âlem-i şehadetteki mânânın ve ruhun ve hayatın ve hakikatin şu hadsiz tereşşuhâtı ve lemeat ve semerâtının menâbii, yalnız maddeye ve maddenin hareketine ircâ edilip izah edilsin? Hâşâ ve kat’â ve asla! Bu hadsiz tereşşuhat ve lemeat gösteriyor ki, şu âlem-i maddiyat ve şehadet ise, âlem-i melekût ve ervah üstünde serpilmiş tenteneli bir perdedir.

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad : 2.Esas

2.Esas: Melaikenin vücuduna ittifak vardır

İkinci Esas

Melâikenin vücuduna ve ruhanîlerin sübutuna ve hakikatlerinin vücuduna bir icmâ-ı mânevî ile, tabirde ihtilâflarıyla beraber, bütün ehl-i akıl ve ehl-i nakil, bilerek, bilmeyerek ittifak etmişler denilebilir. Hattâ, maddiyatta çok ileri giden hükema-i işrâkıyyunun meşâiyyun kısmı, melâikenin mânâsını inkâr etmeyerek, *“Herbir nev’in bir mahiyet-i mücerrede-i ruhaniyeleri vardır”* derler. Melâikeyi öyle tabir ediyorlar. Eski hükemanın işrâkıyyun kısmı dahi, melâikenin mânâsında kabule muztar kalarak, yalnız yanlış olarak **“ukul-u aşere“** ve **“erbâbü’l-envâ’“** diye isim vermişler. Bütün ehl-i edyan, **“melekü’l-cibal, melekü’l-bihar, melekü’l-emtar”** gibi, her nev’e göre birer melek-i müekkel, vahyin ilhamı ve irşadıyla bulunduğunu kabul ederek, o namlarla tesmiye ediyorlar. Hattâ, akılları gözlerine inmiş ve insaniyetten cemâdat derecesine mânen sukut etmiş olan maddiyyun ve tabiiyyun dahi, melâikenin mânâsını inkâr edemeyerek, **(Haşiye)** **“kuvâ-yı sâriye“** namıyla bir cihette kabule mecbur olmuşlar.

Ey melâike ve ruhaniyatın kabulünde tereddüt gösteren biçare adam! Neye istinad ediyorsun, hangi hakikate güveniyorsun ki, bütün ehl-i akıl bilerek, bilmeyerek melâikenin mânâsının sübutuna ve tahakkukuna ve ruhanîlerin tahakkukları hakkında ittifaklarına karşı geliyorsun, kabul etmiyorsun? Madem ki Birinci Esasta ispat edildiği gibi, hayat, mevcudatın keşşafıdır, belki neticesidir, zübdesidir. Bütün ehl-i akıl, mânâ-yı melâikenin kabulünde mânen müttefiktirler. Ve şu zeminimiz, bu kadar zîhayat ve zîruhlarla şenlendirilmiştir. Şu halde hiç mümkün olur mu ki, şu feza-yı vasîa sekenelerden, şu semâvât-ı latîfe mutavattinînden hâli kalsın?

Hiç hatırına gelmesin ki, şu hilkatte câri olan namuslar, kanunlar, kâinatın hayattar olmasına kâfi gelir. Çünkü, o cereyan eden namuslar, şu hükmeden kanunlar itibarî emirlerdir, vehmî düsturlardır; ademî sayılır. Onları temsil edecek, onları gösterecek, onların dizginlerini ellerinde tutacak melâike denilen ibâdullah olmazsa, o namuslara, o kanunlara bir vücut taayyün edemez, bir hüviyet teşahhus edemez, bir hakikat-i hariciye olamaz. Halbuki, hayat bir hakikat-i hariciyedir. Vehmî bir emir, hakikat-i hariciyeyi yüklenemez.

Elhasıl: Madem ehl-i hikmetle ehl-i din ve ashab-ı akıl ve nakil mânen ittifak etmişler ki, mevcudat şu âlem-i şehadete münhasır değildir. Hem madem, zâhir olan âlem-i şehadet, câmid ve teşekkül-ü ervâha nâmuvafık olduğu halde, bu kadar zîruhlarla tezyin edilmiş. Elbette, vücut ona münhasır değildir. Belki daha çok tabakat-ı vücut vardır ki, âlem-i şehadet onlara nisbeten münakkaş bir perdedir.

Hem madem, denizin balığa nisbeti gibi, ervâha muvafık olan âlem-i gayb ve âlem-i mânâ ervahlarla dolu olmak iktiza eder. Hem madem bütün emirler mânâ-yı melâikenin vücuduna şehadet ederler. Elbette, bilâşek velâ şüphe, melâike vücutlarının ve ruhanî hakikatlerinin en güzel sureti ve ukul-ü selime kabul edecek ve istihsan edecek en makul keyfiyeti odur ki, Kur'ân şerh ve beyan etmiştir. O Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan der ki: *"Melâike, ibâd-ı mükerremdir. Emre muhalefet etmezler. Ne emrolunsa onu yaparlar."*

Melâike, ecsâm-ı latîfe-i nuraniyedirler. Muhtelif nevilere münkasımdırlar. Evet, nasıl ki beşer bir ümmettir; kelâm sıfatından gelen şeriat-i İlâhiyenin hameleleri, mümessilleri, mütemessilleridir. Öyle de, melâike dahi muazzam bir ümmettir ki, onların amele kısmı irade sıfatından gelen şeriat-i tekvîniyenin hamelesi, mümessili ve mütemessilleridirler. Müessir-i Hakikî olan kudret-i fâtıranın ve irade-i ezeliyenin emirlerine tâbi bir nevi ibâdullahtırlar ki, ecrâm-ı ulviyenin herbiri onların birer mescidi, birer mâbedi hükmündedirler.

Haşiye: Melâike mânâsını ve ruhaniyatın hakikatini inkâra mecal bulamamışlar; belki fıtratın namuslarından **"kuvâ-yı sâriye"** diye, **"cereyan eden kuvvetler"** namını vererek yanlış bir surette tasvir

ile bir cihetten tasdikine mecbur kalmışlar. Ey kendini akıllı zanneden!..

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad : 3.Esas

3.Esas: Meleklerin görülmüş olması zorunludur

Üçüncü Esas

Mesele-i melâike ve ruhaniyat o mesâildendir ki, tek bir cüz'ün vücudu ile bir küllün tahakkuku bilinir; birtek şahsın rüyeti ile umum nev'in vücudu malûm olur. Çünkü kim inkâr ederse külliyen inkâr eder. Birtekini kabul eden, o nev'in umumunu kabul etmeye mecburdur.

Madem öyledir, işte bak: Görmüyor musun ve işitmiyor musun ki, bütün ehl-i edyan, bütün asırlarda, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar melâikenin vücuduna ve ruhanîlerin tahakkukuna ittifak etmişler ve insanın taifeleri birbirinden bahsi ve muhaveresi ve rivâyeti gibi, meleklerle muhavere edilmesine ve onların müşahedesine ve onlardan rivâyet edilmesine icmâ etmişlerdir. Acaba, hiçbir fert melâikelerden bilbedâhe görünmezse, hem bilmüşahede bir şahsın veya müteaddit eşhasın vücudu kat'î bilinmezse, hem onların bilbedâhe, bilmüşahede vücutları hissedilmezse, hiç mümkün müdür ki, böyle bir icmâ ve ittifak devam etsin ve böyle müsbet ve vücudî bir emirde ve şuhuda istinad eden bir halde müstemirren ve tevatüren o ittifak devam etsin? Hem hiç mümkün müdür ki, şu itikad-ı umumînin menşei, mebâdi-i zaruriye ve bedihî emirler olmasın? Hem hiç mümkün müdür ki, hakikatsiz bir vehim, bütün inkılâbât-ı beşeriyede, bütün akaid-i insaniyede istimrar etsin, bekà bulsun? Hem hiç mümkün müdür ki, şu ehl-i edyânın, bu icmâ-ı azîmin senedi, bir hads-i kat'î olmasın, bir yakîn-i şuhudî olmasın? Hem hiç mümkün müdür ki, o hads-i kat'î, o yakîn-i şuhudî hadsiz emarelerden ve o emareler hadsiz müşahedat vakıalarından ve o müşahedat vakıaları, şeksiz ve şüphesiz, mebâdi-i zaruriyeye istinad etmesin? Öyle ise, şu ehl-i edyandaki bu itikadat-ı umumiyenin sebebi ve senedi, tevatür-ü mânevî kuvvetini ifade eden pek çok

kerrat ile melâike müşahedelerinden ve ruhanîlerin rüyetlerinden hasıl olan mebâdi-i zaruriyedir, esâsât-ı kat'iyedir.

Hem hiç mümkün müdür, hiç makul müdür, hiç kabil midir ki, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye semâsının güneşleri, yıldızları, ayları hükmünde olan enbiya ve evliya, tevatür suretiyle ve icmâ-ı mânevî kuvvetiyle ihbar ettikleri ve şehadet ettikleri melâike ve ruhaniyatın vücutları ve müşahedeleri bir şüphe kabul etsin, bir şekke medar olsun? Bahusus onlar şu meselede ehl-i ihtisastırlar. Malûmdur ki, iki ehl-i ihtisas, binler başkasına müreccahtırlar. Hem şu meselede ehl-i ispattırlar. Malûmdur ki, iki ehl-i ispat, binler ehl-i nefiy ve inkâra müreccahtırlar.

Ve bilhassa, kâinat semâsında daim parlayan ve hiçbir vakit gurub etmeyen, âlem-i hakikatin şemsü'ş-şumusu olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın ihbaratı ve risalet güneşi olan Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) şehâdâtı ve müşahedâtı, hiç kabil midir ki, bir şüphe kabul etsin?

Madem tek bir ruhaniyatın vücudu bir zamanda tahakkuk etse, şu nev'in umumen tahakkukunu gösteriyor. Ve madem şu nev'in vücudu tahakkuk ediyor. Elbette onların suret-i tahakkukunun en ahseni, en makulü, en makbulü, şeriatin şerh ettiği gibidir, Kur'ân'ın gösterdiği gibidir, Sahib-i Miracın gördüğü gibidir.

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad : 4.Esas

4.Esas: Alemdeki külliyyatın mümessili olarak melaike

Dördüncü Esas

Şu kâinatın mevcudatına nazar-ı dikkatle bakılsa görünür ki, cüz'iyat gibi külliyatın dahi birer şahs-ı mânevîsi vardır ki, birer vazife-i külliyesi görünüyor, onda bir hizmet-i külliye görünüyor. Meselâ, bir çiçek kendince bir nakş-ı san'atı gösterip lisan-ı hâliyle esmâ-i Fâtırı zikrettiği gibi, küre-i arz bahçesi dahi bir çiçek hükmündedir, gayet muntazam küllî vazife-i tesbihiyesi vardır. Nasıl ki bir meyve, bir intizam içinde bir ilânâtı, tesbihatı ifade ediyor. Öyle de, koca bir ağacın heyet-i umumiyesiyle gayet muntazam bir vazife-i fıtriyesi ve ubûdiyeti vardır. Nasıl bir ağaç, yaprak, meyve ve çiçeklerinin kelimâtıyla bir tesbihatı var. Öyle de, koca semâvât denizi dahi, kelimâtı hükmünde olan güneşler, yıldızlar ve aylarıyla Fâtır-ı Zülcelâline tesbihat yapar ve Sâni-i Zülcelâline hamd eder, ve hâkezâ... Mevcudat-ı hariciyenin herbiri, sureten câmid, şuursuzken, gayet hayatkârâne ve şuurdarâne vazifeleri ve tesbihatları vardır. Elbette, nasıl melâikeler bunların âlem-i melekûtta mümessilidirler, tesbihatlarını ifade ederler. Bunlar dahi, âlem-i mülk ve âlem-i şehadette o melâikelerin timsalleri, haneleri, mescidleri hükmündedirler.

Yirmi Dördüncü Sözün Dördüncü Dalında beyan edildiği gibi, şu saray-ı âlemin Sâni-i Zülcelâli, o saray içinde istihdam ettiği dört kısım amelenin birincisi, melâike ve ruhanîlerdir. Madem nebâtat ve cemâdat bilmeyerek ve bir bilenin emrinde gayet mühim, ücretsiz hidemattadırlar. Ve hayvânat, bir ücret-i cüz'iye mukabilinde, bilmeyerek gayet küllî maksatlara hizmet ediyorlar. Ve insan, müeccel ve muaccel iki ücret mukabilinde o Sâni-i Zülcelâlin makàsıdını bilerek tevfik-i hareket etmek ve herşeyde nefislerine de bir hisse çıkarmak ve sair hademelere nezaret etmekle istihdam

edilmeleri, bilmüşahede görünüyor. Elbette dördüncü kısım, belki en birinci kısım olan hizmetkârlar, ameleler bulunacaktır.

Hem insana benzer ki, o Sâni-i Zülcelâlin makàsıd-ı külliyesini bilir, bir ubûdiyetle tevfik-i hareket ederler. Hem insanın hilâfına olarak, hazz-ı nefisten ve cüz'î ücretlerden tecerrüd ederek yalnız Sâni-i Zülcelâlin nazarıyla, emriyle, teveccühüyle, hesabıyla, namıyla ve kurbiyetiyle ihtisas ile ve intisab ile hasıl ettikleri lezzet ve kemâl ve zevk ve saadeti kâfi görüp, hâlisen muhlisen çalışıyorlar.

Cinslerine göre, kâinattaki mevcudatın envâına göre, vazife-i ibadetleri tenevvü ediyor. Bir hükûmetin muhtelif dairelerde muhtelif vazifedarları gibi, saltanat-ı rububiyet dairelerinde vezâif-i ubûdiyeti ve tesbihatı öyle tenevvü ediyor. Meselâ, Hazret-i Mikâil, yeryüzü tarlasında ekilen masnuât-ı İlâhiyeye, Cenâb-ı Hakkın havliyle, kuvvetiyle, hesabıyla, emriyle, bir nâzır-ı umumî hükmündedir, tabir caizse umum çitfçi-misal melâikelerin reisidir. Hem Fâtır-ı Zülcelâlin izniyle, emriyle, kuvvetiyle, hikmetiyle, umum hayvânâtın mânevî çobanlarının reisi, büyük bir melek-i müekkeli vardır.

İşte, madem şu mevcudat-ı hariciyenin herbirisinin üstünde birer melek-i müekkel var olmak lâzım gelir, tâ ki o cismin gösterdiği vezâif-i ubûdiyet ve hidemât-ı tesbihiyesini âlem-i melekûtta temsil etsin, dergâh-ı Ulûhiyete bilerek takdim etsin. Elbette, Muhbir-i Sâdıkın rivâyet ettiği melâikeler hakkındaki suretler gayet münasiptir ve makuldür. Meselâ, ferman etmiş ki, bazı melâikeler bulunur, kırk başı veya kırk bin başı var. Her başta kırk bin ağzı var. Herbir ağızda kırk bin dille, kırk bin tesbihat yapar. Şu hakikat-i hadisiyenin bir mânâsı var, bir de sureti var.

Mânâsı şudur ki: Melâikenin ibâdâtı hem gayet muntazamdır, mükemmeldir; hem gayet küllîdir, geniştir.

Ve şu hakikatin sureti ise şudur ki: Bazı büyük mevcudat-ı cismaniye vardır ki, kırk bin baş, kırk bin tarzla vezâif-i ubûdiyeti yapar. Meselâ, semâ güneşlerle, yıldızlarla tesbihat yapar. Zemin, tek bir mahlûk iken, yüz bin baş ile, her başta yüz binler ağız ile, her ağızda yüz binler lisan ile vazife-i ubûdiyeti ve tesbihat-ı Rabbâniyeyi yapıyor. İşte, küre-i arza müekkel melek dahi, âlem-i melekûtta şu mânâyı göstermek için öyle görülmek lâzımdır. Hattâ, ben mutavassıt bir badem ağacı gördüm ki, kırka yakın baş hükmünde

büyük dalları var. Sonra bir dalına baktım; kırka yakın dili hükmünde küçük dalları var. Sonra o küçük dalının bir diline baktım; kırk çiçek açmıştır. O çiçeklere nazar-ı hikmetle dikkat ettim. Herbir çiçek içinde kırka yakın incecik, muntazam püskülleri, renkleri ve san'atları gördüm ki, herbiri Sâni-i Zülcelâlin ayrı ayrı birer cilve-i esmâsını ve birer ismini okutturuyor. İşte, hiç mümkün müdür ki, şu badem ağacının Sâni-i Zülcelâli ve Hakîm-i Zülcemâli, bu câmid ağaca bu kadar vazifeleri yükletsin; onun mânâsını bilen, ifade eden, kâinata ilân eden, dergâh-ı İlâhiyeye takdim eden, ona münasip ve ruhu hükmünde bir melek-i müekkeli ona bindirmesin?

Sözler : 29.Söz : 1.Maksad : Hatime

Hatime: Melaike hakkında Kur'anın beyanatı

Ey arkadaş! Şuraya kadar beyanatımız, kalbi kabule ihzar etmek ve nefsi teslime mecbur etmek ve aklı iz'âna getirmek için bir mukaddime idi. Eğer o mukaddimeyi bir derece fehmettinse, melâikelerle görüşmek istersen hazır ol. Hem evhâm-ı seyyieden temizlen. İşte, Kur'ân âlemi kapıları açıktır. İşte Kur'ân cenneti müfettehatü'l-ebvâbdır; gir, bak. Melâikeyi o cennet-i Kur'âniye içinde, güzel bir surette gör. Herbir âyet-i tenzil, birer menzildir. İşte, şu menzillerden bak:

وَالْمُرْسَلاَتِ عُرْفًا .. فَالْعَاصِفَاتِ [1]
عَصْفًا .. وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا .. فَالْفَارِقَاتِ
فَرْقًا .. فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا
وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا .. وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا [2]
.. وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا .. فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا
.. فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرًا
تَنَزَّلُ الْمَلٰئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ [3]
رَبِّهِمْ

عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ [4]
اللهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

Hem dinle:

سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ لَا [5]
يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

senâlarını işit.

Eğer cinnîlerle görüşmek istersen

قُلْ اُوحِىَ اِلَىَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ [6]
الْجِنِّ

surlu sûreye gir, onları gör, dinle, ne diyorlar. Onlardan ibret al. Bak, diyorlar ki:

اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا يَهْدِىٓ اِلَى [7]
الرُّشْدِ فَاٰمَنَّابِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَآ اَحَدًا

1.) Yemin olsun peş peşe gönderilen meleklere; ve rüzgâr gibi esip her tarafa yayılanlara; ve bulutları yeryüzüne dağıtanlara; ve hak ile bâtılı ayıranlara; ve peygamberlere vahiy getirenlere. (Mürselât Sûresi, 77:1-5)
2.) Yemin olsun kâfirin ruhunu tâ derinliklerinden şiddetle söküp alanlara; ve mü'minin ruhunu kolaylıkla alanlara; ve suda yüzercesine gökten inenlere; ve Allah'ın emrini yerine getirmek için yarışanlara; ve emrolundukları işi tanzim ve tedbir edenlere. (Nâziât Sûresi, 79:1-5)
3.) Melekler ve Cebrâil o gecede Rablerinin izniyle yeryüzüne iner. (Kadir Sûresi, 97:4)
4.) O ateşin başında, Allah'ın emrine karşı gelmeyen ve verilen emri yerine getiren haşîn ve şiddetli melekler vardır. (Tahrim Sûresi, 66:6)
5.) O, evlât edinmekten ve her türlü kusurdan münezzehtir. Melekler ise, Allah'ın ikramda bulunduğu kullardır. Allah emretmedikçe bir söz söylemezler; ancak Onun emriyle hareket ederler. (Enbiyâ Sûresi, 21:26-27)
6.) De ki: Cinlerden bir topluluğun Kur'ân'ı dinledikleri bana vahyolundu. (Cin Sûresi, 72:1)
7.) Biz, doğru yola ileten harikulâde bir Kur'ân dinledik ve ona iman ettik. Biz

Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız. (Cin Sûresi, 72:1-2)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad

İkinci Maksad

Kıyamet ve mevt-i dünya ve hayat-ı âhiret hakkındadır

Şu Maksadın dört esası ve bir mukaddime-i temsiliyesi vardır.

•Mukaddeme: Haşri isbat için altı sual
•1.Esas: Ruh bakidir
•2.Esas: Saadet-i ebediyeye muktazi vardır
•3.Esas: Fail muktedirdir
•4.Esas: Mahal kâbildir
•Hatime: Kıyamet hakkında Kur'anın beyanatı

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : Mukaddeme

Mukaddeme: Haşri isbat için altı sual

Mukaddeme

Nasıl ki, bir saray veya bir şehir hakkında biri dâvâ etse, “Şu saray veya şehir, tahrip edilip yeniden muhkem bir surette bina ve tamir edilecektir”; elbette, onun dâvâsına karşı altı sual terettüp eder.

Birincisi: Niçin tahrip edilecek? Sebep ve muktazi var mıdır? Eğer, “Evet, var” diye ispat etti.

İkincisi, şöyle bir sual gelir ki: “Bunu tahrip edip, tamir edecek usta muktedir midir? Yapabilir mi?” Eğer, “Evet, yapabilir” diye ispat etti.

Üçüncüsü, şöyle bir sual gelir ki: “Tahribi mümkün müdür? Hem, sonra tahrip edilecek midir?” Eğer “Evet” diye imkân-ı tahribi, hem vukuunu ispat etse; iki sual daha ona varid olur ki:

“Acaba şu acip saray veya şehrin yeniden tamiri mümkün müdür? Mümkün olsa, acaba tamir edilecek midir?” Eğer “Evet” diye bunları da ispat etse, o vakit bu meselenin hiçbir cihette, hiçbir köşesinde bir delik, bir menfez kalmaz ki, şek ve şüphe ve vesvese girebilsin.

İşte, şu temsil gibi; dünya sarayının, şu kâinat şehrinin tahrip ve tamiri için muktazi var. Fâil ve ustası muktedir; tahribi mümkün ve vaki olacak, tamiri mümkün ve vaki olacaktır. İşte şu meseleler Birinci Esastan sonra ispat edilecektir.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas

Birinci Esas

Ruh, katiyen bâkidir. Birinci Maksattaki melâike ve ruhanîlerin vücutlarına delâlet eden hemen bütün deliller, şu meselemiz olan bekà-i ruha dahi delildirler. Bence mes'ele o kadar kat'îdir ki, fazla beyan abes olur. Evet, şu âlem-i berzahta, âlem-i ervahta bulunan ve âhirete gitmek için bekleyen hadsiz ervâh-ı bâkiye kafileleri ile bizim mabeynimizdeki mesafe o kadar ince ve kısadır ki, burhan ile göstermeye lüzum kalmaz. Had ve hesaba gelmeyen ehl-i keşfin ve şuhudun onlarla temas etmeleri, hattâ ehl-i keşfü'l-kuburun onları görmeleri, hattâ bir kısım avâmın da onlarla muhabereleri ve umumun da rüya-yı sâdıkada onlarla münasebet peydâ etmeleri, muzaaf tevatürler suretinde adeta beşerin ulûm-u müteârifesi hükmüne geçmiştir. Fakat şu zamanda maddiyyun fikri herkesi sersem ettiğinden, en bedihî birşeyde zihinlere vesvese vermiş. İşte şöyle vesveseleri izale için, hads-i kalbînin ve iz'ân-ı aklînin pek çok menbalarından bir mukaddime ile dört menbaına işaret edeceğiz.

•Mukaddeme: Ruh, beka için yaratılmıştır
•1.Menba: Enfüsi delil
•2.Menba: Afaki delil
•3.Menba: Ruh, nevlerin hakikati gibi bakidir
•4.Menba: Ruh, kanunlar gibi bakidir

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas : Mukaddeme

Mukaddeme: Ruh, beka için yaratılmıştır

Mukaddeme

Onuncu Sözün Dördüncü Hakikatinde ispat edildiği gibi, ebedî, sermedî, misilsiz bir cemâl, elbette âyinedar müştakının ebediyetini ve bekàsını ister. Hem kusursuz, ebedî bir kemâl-i san'at, mütefekkir dellâlının devamını talep eder. Hem nihayetsiz bir rahmet ve ihsan, muhtaç müteşekkirlerinin devam-ı tena'umlarını iktiza eder.

İşte, o âyinedar müştak, o dellâl mütefekkir, o muhtaç müteşekkir, en başta ruh-u insanîdir. Öyle ise, ebedü'l-âbâd yolunda o cemâl, o kemâl, o rahmete refakat edecek, bâki kalacaktır.

Yine Onuncu Sözün Altıncı Hakikatinde ispat edildiği gibi, değil ruh-u beşer, hattâ en basit tabakat-ı mevcudat dahi, fenâ için yaratılmamışlar, bir nevi bekàya mazhardırlar. Hattâ, ruhsuz, ehemmiyetsiz bir çiçek dahi, vücud-u zâhirîden gitse, bin vech ile bir nevi bekàya mazhardır. Çünkü sureti hadsiz hafızalarda bâki kalır. Kanun-u teşekkülâtı, yüzer tohumcuklarında bekà bulup devam eder.

Madem bir parçacık ruha benzeyen o çiçeğin kanun-u teşekkülü, timsal-i sureti bir Hafîz-i Hakîm tarafından ibkà ediliyor, dağdağalı inkılâplar içinde kemâl-i intizamla zerrecikler gibi tohumlarında muhafaza ediliyor, bâki kalır. Elbette, gayet cemiyetli ve gayet yüksek bir mahiyete mâlik ve hâricî vücut giydirilmiş ve zîşuur ve zîhayat ve nuranî kanun-u emrî olan ruh-u beşer, ne derece kat'iyetle bekàya mazhar ve ebediyetle merbut ve sermediyetle alâkadar olduğunu anlamazsan, nasıl "Zîşuur bir insanım" diyebilirsin?

Evet, koca bir ağacın bir derece ruha benzeyen programını ve kanun-u teşekkülâtını, bir nokta gibi en küçük çekirdekte derc edip muhafaza eden bir Zât-ı Hakîm-i Zülcelâl, bir Zât-ı Hafîz-i Bîzevâl

hakkında, *“Vefat edenlerin ruhlarını nasıl muhafaza eder?”* denilir mi?

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas : 1.Menba

Birinci Menba

Enfüsîdir. Yani, herkes hayatına ve nefsine dikkat etse, bir ruh-u bâkiyi anlar. Evet, herbir ruh, kaç sene yaşamışsa, o kadar beden değiştirdiği halde, bilbedâhe aynen bâki kalmıştır. Öyle ise, madem ceset gelip geçicidir. Mevt ile bütün bütün çıplak olmak dahi ruhun bekàsına tesir etmez ve mahiyetini de bozmaz. Yalnız, müddet-i hayatta tedricî ceset libasını değiştiriyor; mevtte ise birden soyunur.

Gayet kat'î bir hads ile, belki müşahede ile sabittir ki, ceset ruhla kaimdir. Öyle ise, ruh onunla kaim değildir. Belki ruh binefsihî kaim ve hâkim olduğundan, ceset istediği gibi dağılıp toplansın, ruhun istiklâliyetine halel vermez.

Belki ceset ruhun hanesi ve yuvasıdır, libası değil. Belki ruhun libası, bir derece sabit ve letafetçe ruha münasip bir gılâf-ı latîfi ve bir beden-i misalîsi vardır. Öyle ise, mevt hengâmında bütün bütün çıplak olmaz; yuvasından çıkar, beden-i misalîsini giyer.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas : 2.Menba

İkinci Menba

Âfâkîdir. Yani, mükerrer müşahedat ve müteaddit vakıat ve kerrat ile münasebattan neş'et eden bir nevi hükm-ü tecrübîdir. Evet, tek bir ruhun bâdelmemat bekàsı anlaşılsa, şu ruh nev'inin külliyetle bekàsını istilzam eder. Zira, fenn-i mantıkça kat'îdir ki, zâtî bir hassa birtek fertte görünse, bütün efratta dahi o hassanın vücuduna hükmedilir. Çünkü zâtîdir. Zâtî olsa her fertte bulunur. Halbuki, değil bir fert, belki o kadar hadsiz, o kadar hesaba, hasra gelmez müşahedâta istinad eden âsâr ve bekà-i ervâha delâlet eden emârat o derece kat'îdir ki, bize nasıl Yeni Dünya, yani Amerika var ve orada insanlar bulunur, o insanların vücutlarına hiç vehim hatıra gelmez; öyle de, şüphe kabul etmez ki, şimdi âlem-i melekût ve ervahta, ölmüş, vefat etmiş insanların ervâhı pek çok kesretle vardır ve bizimle münasebettardırlar. Mânevî hedâyâmız onlara gidiyor; onların nuranî feyizleri de bizlere geliyor.

Hem hads-i kat'î ile vicdanen hissedilebilir ki, insan öldükten sonra esaslı bir ciheti bâkidir. O esas ise ruhtur. Ruh ise, tahrip ve inhilâle maruz değil. Çünkü basittir; vahdeti var. Tahrip ve inhilâl ve bozulmak ise, kesret ve terkip edilmiş şeylerin şe'nidir. Sabıkan beyan ettiğimiz gibi, hayat, kesrette bir tarz-ı vahdeti temin eder, bir nevi bekàya sebebiyet verir. Demek vahdet ve bekà, ruhta esastır ki, ondan kesrete sirayet eder.

Ruhun fenâsı, ya tahrip ve inhilâl iledir. O tahrip ve inhilâl ise, vahdet yol vermez ki girsin, besâtet bırakmaz ki bozsun. Veyahut idam iledir. İdam ise, Cevâd-ı Mutlakın hadsiz merhameti müsaade

etmez ve nihayetsiz cûdu bırakmaz ki, verdiği nimet-i vücudu, o nimet-i vücuda pek müştak ve lâyık olan ruh-u insanîden geri alsın.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas : 3.Menba

3.Menba: Ruh, nevlerin hakikati gibi bakidir

Üçüncü Menba

Ruh, zîhayat, zîşuur, nuranî vücud-u hâricî giydirilmiş, câmi', hakikattar, külliyet kesb etmeye müstaid bir kanun-u emrîdir. Halbuki, en zayıf olan kavânîn-i emriye, sebat ve bekàya mazhardırlar. Çünkü, dikkat edilse, maruz-u tagayyür olan bütün nevilerde birer hakikat-i sabite vardır ki, bütün tagayyürat ve inkılâbat ve etvâr-ı hayat içinde yuvarlanarak suretler değiştirip, ölmeyerek, yaşayarak bâki kalıyor.

İşte, herbir şahs-ı insanî, mahiyetinin câmiiyetiyle ve küllî şuuruyla ve umumî tasavvurâtıyla, bir şahıs iken bir nev' hükmüne geçmiştir. Bir nev'e gelen ve câri olan kanun, o şahs-ı insanîde dahi câridir.

Madem Fâtır-ı Zülcelâl, insanı câmi' bir âyine ve küllî bir ubûdiyetle ve ulvî bir mahiyetle yaratmıştır. Her fertteki hakikat-i ruhiye, yüz binler suret değiştirse, izn-i Rabbânî ile ölmeyecek, yaşayarak geldiği gibi gidecek. Öyle ise, o şahs-ı insanînin hakikat-i zîşuuru ve unsur-u zîhayatı olan ruhu dahi, Allah'ın emriyle, izniyle ve ibkàsıyla, daima bâkidir.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 1.Esas : 4.Menba

4.Menba: Ruh, kanunlar gibi bakidir

Dördüncü Menba

Ruha bir derece müşabih ve ikisi de âlem-i emirden ve iradeden geldiklerinden masdar itibarıyla ruha bir derece muvafık, fakat yalnız vücud-u hissî olmayan nevilerde hükümran olan kavânîne dikkat edilse ve o namuslara bakılsa görünür ki, eğer o kanun-u emrî vücud-u hâricî giyseydi, o nevilerin birer ruhu olurdu. Halbuki o kanun daima bâkidir. Daima müstemir, sabittir. Hiçbir tagayyürat ve inkılâbat, o kanunların vahdetine tesir etmez, bozmaz. Meselâ, bir incir ağacı ölse, dağılsa, onun ruhu hükmünde olan kanun-u teşekkülâtı, zerre gibi bir çekirdeğinde, ölmeyerek bâki kalır.

İşte, madem en âdi ve zayıf emrî kanunlar dahi böyle bekà ile, devam ile alâkadardır. Elbette, ruh-u insanî, değil yalnız bekà ile, belki ebedü'l-âbâd ile alâkadar olmak lâzım gelir. Çünkü, ruh dahi Kur'ân'ın nassı ile, [1] قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى ferman-ı celîli ile, âlem-i emirden gelmiş bir kanun-u zîşuur ve bir namus-u zîhayattır ki, kudret-i ezeliye ona vücud-u hâricî giydirmiş.

Demek, nasıl ki sıfat-ı iradeden ve âlem-i emirden gelen şuursuz kavânin, daima veya ağleben bâki kalıyor. Aynen onların bir nevi kardeşi ve onlar gibi sıfat-ı iradenin tecellîsi ve âlem-i emirden gelen ruh, bekàya mazhar olmak daha ziyade kat'îdir, lâyıktır. Çünkü zîvücuttur, hakikat-i hariciye sahibidir. Hem onlardan daha kavîdir, daha ulvîdir. Çünkü zîşuurdur. Hem onlardan daha daimîdir, daha kıymettardır. Çünkü zîhayattır.

1.)De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. (İsrâ Sûresi, 17:85)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas

2.Esas: Saadet-i ebediyeye muktazi vardır

İkinci Esas

Saadet-i ebediyeye muktazi vardır. Ve o saadeti verecek Fâil-i Zülcelâl de muktedirdir. Hem harab-ı âlem, mevt-i dünya mümkündür. Hem vaki olacaktır. Yeniden ihyâ-yı âlem ve haşir mümkündür; hem vaki olacaktır. İşte bu altı meseleyi, birer birer aklı ikna edecek muhtasar bir tarzda beyan edeceğiz. Zaten Onuncu Sözde, kalbi iman-ı kâmil derecesine çıkaracak derecede burhanlar zikredilmiştir. Şurada ise, yalnız aklı ikna edecek, susturacak, Eski Said'in Nokta Risalesindeki beyanatı tarzında bahsedeceğiz.

Evet, saadet-i ebediyeye muktazi mevcuttur. O muktazinin vücuduna delâlet eden burhan-ı kat'î, On Menba ve Medardan süzülen bir hadsdir.

- 1.Medar: Nizam-ı ekmel, intizam-ı kasdî
- 2.Medar: Hikmet-i tamme
- 3.Medar: Adem-i abesiyet ve adem-i israf
- 4.Medar: Alemdeki haşir ve neşrin numuneleri
- 5.Medar: Beşerin ruhundaki gayr-ı mahdut istidadlar
- 6.Medar: Saadet-i ebediye olmazsa nimetler azaba dönüşür
- 7.Medar: Rahmet, ebedi saadeti ister
- 8.Medar: İnsanın vicdanı
- 9.Medar: Hz.Muhammedin ihbarı
- 10.Medar: Kur'anın icazı

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 1.Medar

Birinci Medar

Dikkat edilse, şu kâinatın umumunda bir nizam-ı ekmel, bir intizam-ı kasdî vardır. Her cihette reşahât-ı ihtiyar ve lemeât-ı kast görünür. Hattâ, herşeyde bir nur-u kast, her şe'nde bir ziya-yı irade, her harekette bir lem'a-i ihtiyar, her terkipte bir şule-i hikmet, semerâtının şehadetiyle nazar-ı dikkate çarpıyor.

İşte, eğer saadet-i ebediye olmazsa, şu esaslı nizam, bir suret-i zaife-i vâhiyeden ibaret kalır. Yalancı, esassız bir nizam olur. Nizam ve intizamın ruhu olan mâneviyat ve revâbıt ve niseb, hebâ olup gider.

Demek, nizamı nizam eden, saadet-i ebediyedir. Öyle ise, nizam-ı âlem, saadet-i ebediyeye işaret ediyor.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 2.Medar

İkinci Medar

Hilkat-i kâinatta bir hikmet-i tâmme görünüyor. Evet, inâyet-i ezeliyenin timsali olan hikmet-i İlâhiye, kâinatın umumunda gösterdiği maslahatların riayeti ve hikmetlerin iltizamı lisanıyla, saadet-i ebediyeyi ilân eder. Çünkü, saadet-i ebediye olmazsa, şu kâinatta bilbedâhe sabit olan hikmetleri, faideleri mükâbere ile inkâr etmek lâzım gelir. Onuncu Sözün Onuncu Hakikati bu hakikati güneş gibi gösterdiğinden, ona iktifâen burada ihtisar ederiz.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 3.Medar

Üçüncü Medar

Akıl ve hikmet ve istikrâ ve tecrübenin şehadetleriyle sabit olan hilkat-i mevcudattaki adem-i abesiyet ve adem-i israf, saadet-i ebediyeye işaret eder.

Fıtratta israf ve hilkatte abesiyet olmadığına delil, Sâni-i Zülcelâlin, herşeyin hilkatinde en kısa yolu ve en yakın ciheti ve en hafif sureti ve en güzel keyfiyeti ihtiyar ve intihap etmesidir ve bazan birşeyi yüz vazifeyle tavzif etmesidir ve bir ince şeye bin meyve ve gayeleri takmasıdır. Madem israf yok ve abesiyet olmaz. Elbette saadet-i ebediye olacaktır. Çünkü, dönmemek üzere adem, herşeyi abes eder, herşey israf olur.

Umum fıtratta, ezcümle insanda, fenn-i menâfiü'l-âzâ şehadetiyle sabit olan adem-i israf gösteriyor ki, insanda olan hadsiz istidâdât-ı mâneviye ve nihayetsiz âmâl ve efkâr ve müyûlât dahi israf edilmeyecektir. Öyle ise, insandaki o esaslı meyl-i tekemmül, bir kemâlin vücudunu gösterir ve o meyl-i saadet, saadet-i ebediyeye namzet olduğunu kat'î olarak ilân eder. Öyle olmazsa, insanın mahiyet-i hakikiyesini teşkil eden o esaslı mâneviyat, o ulvî âmâl, hikmetli mevcudatın hilâfına olarak, israf ve abes olur, kurur, hebâen gider. Şu hakikat, Onuncu Sözün On Birinci Hakikatinde ispat edildiğinden, kısa kesiyoruz.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 4.Medar

Dördüncü Medar

Pek çok nevilerde, hattâ gece ve gündüzde, kış ve baharda ve cevv-i havada, hattâ insanın şahıslarında, müddet-i hayatında değiştirdiği bedenler ve mevte benzeyen uyku ile haşir ve neşre benzer birer nevi kıyamet, bir kıyamet-i kübrânın tahakkukunu ihsas ediyor, remzen haber veriyorlar.

Evet, meselâ haftalık bizim saatimizin saniye ve dakika ve saat ve günlerini sayan çarklarına benzeyen, Allah'ın dünya denilen büyük saatindeki yevm, sene, ömr-ü beşer, deverân-ı dünya, birbirine mukaddime olarak birbirinden haber veriyor, döner, işlerler. Geceden sonra sabahı, kıştan sonra baharı işledikleri gibi, mevtten sonra subh-u kıyamet o destgâhtan, o saat-i uzmâdan çıkacağını remzen haber veriyorlar.

Bir şahsın müddet-i ömründe başına gelmiş birçok kıyamet çeşitleri vardır. Her gece bir nevi ölmekle, her sabah bir nevi dirilmekle emârât-ı haşri gördüğü gibi, beş altı senede bil'ittifak bütün zerrâtını değiştirerek, hattâ bir senede iki defa tedricî bir kıyamet ve haşir taklidini görmüş. Hem, hayvan ve nebat nevilerinde üç yüz binden ziyade haşir ve neşir ve kıyamet-i nev'iyeyi her baharda müşahede ediyor. İşte, bu kadar emârat ve işârât-ı haşriye ve bu kadar alâmat ve rumuzât-ı neşriye, elbette kıyamet-i kübrânın tereşşuhâtı hükmünde, o haşre işaret ediyorlar.

Bir Sâni-i Hakîm tarafından, nevilerde böyle kıyamet-i nev'iyeyi, yani bütün nebâtat köklerini ve bir kısım hayvanları aynen baharda

ihyâ etmek ve yaprakları ve çiçekleri ve meyveleri gibi sair bir kısım şeyleri aynıyla değil, misliyle iade ederek bir nevi haşir ve neşir yapmak, herbir şahs-ı insanîde kıyamet-i umumiye içinde bir kıyamet-i şahsiyeye delil olabilir. Çünkü, insanın birtek şahsı, başkasının bir nev'i hükmündedir. Zira, fikir nuru, insanın âmâline ve efkârına öyle bir genişlik vermiş ki, mazi ve müstakbeli ihata eder; dünyayı dahi yutsa tok olmaz. Sair nevilerde fertlerin mahiyeti cüz'iyedir, kıymeti şahsiyedir, nazarı mahduttur, kemâli mahsurdur, lezzeti ve elemi ânidir. Beşerin ise, mahiyeti ulviyedir, kıymeti gàliyedir, nazarı âmmdır, kemâli hadsizdir, mânevî lezzeti ve elemi kısmen daimîdir. Öyle ise, bilmüşahede sair nevilerde tekerrür eden bir çeşit kıyametler, haşirler, şu kıyamet-i kübrâ-yı umumiyede her şahs-ı insanî aynıyla iade edilerek haşredilmesine remzeder, haber verir. Onuncu Sözün Dokuzuncu Hakikatinde iki kere iki dört eder derecesinde kat'iyetle ispat edildiğinden, burada ihtisar ederiz.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 5.Medar

Beşinci Medar

Beşerin cevher-i ruhunda derc edilmiş gayr-ı mahdut istidadat ve o istidadatta mündemiç olan gayr-ı mahsur kabiliyetler ve o kabiliyetlerden neş'et eden hadsiz meyiller ve o hadsiz meyillerden hasıl olan nihayetsiz emeller ve o nihayetsiz emellerden tevellüt eden gayr-ı mütenâhi efkâr ve tasavvurât-ı insaniye, şu âlem-i şehadetin arkasında bulunan saadet-i ebediyeye elini uzatmış, ona gözünü dikmiş, o tarafa müteveccih olmuş olduğunu ehl-i tahkik görüyor.

İşte, hiç yalan söylemeyen fıtrat ve fıtrattaki şu kat'î ve şedit ve sarsılmaz meyl-i saadet-i ebediye, saadet-i ebediyenin tahakkukuna dair, vicdana bir hads-i kat'î veriyor. Onuncu Sözün On Birinci Hakikati, bu hakikati gündüz gibi gösterdiğinden, kısa kesiyoruz.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 6.Medar

Altıncı Medar

Rahmân-ı Rahîm olan şu mevcudatın Sâni-i Zülcemâlinin rahmeti, saadet-i ebediyeyi gösteriyor. Evet, nimeti nimet eden, nimeti nıkmetlikten halâs eden ve mevcudatı firak-ı ebedîden hasıl olan vâveylâlardan kurtaran saadet-i ebediyeyi, o rahmetin şe'nindendir ki, beşerden esirgemesin. Çünkü, bütün nimetlerin re'si, reisi, gayesi, neticesi olan saadet-i ebediye verilmezse, dünya öldükten sonra âhiret suretinde dirilmezse, bütün nimetler nıkmetlere tahavvül ederler. O tahavvül ise, bilbedâhe ve bizzarure ve umum kâinatın şehadetiyle muhakkak ve meşhud olan rahmet-i İlâhiyenin vücudunu inkâr etmek lâzım gelir. Halbuki, rahmet, güneşten daha parlak bir hakikat-i sabitedir.

Bak, rahmetin cilvelerinden ve latîf âsârından olan aşk ve şefkat ve akıl nimetlerine dikkat et. Eğer firak-ı ebedî ve hicrân-ı lâyezâlîye, hayat-ı insaniye incirar edeceğini farz etsen, görürsün ki, o latîf muhabbet en büyük bir musibet olur. O leziz şefkat en büyük bir illet olur. O nuranî akıl en büyük bir belâ olur. Demek rahmet—çünkü rahmettir—hicrân-ı ebedîyi, muhabbet-i hakikiyeye karşı çıkaramaz. Onuncu Sözün İkinci Hakikati bu hakikati gayet güzel bir surette gösterdiğinden, burada ihtisar edildi.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 7.Medar

Yedinci Medar

Şu kâinatta görünen ve bilinen bütün letâif, bütün mehâsin, bütün kemâlât, bütün incizâbat, bütün iştiyâkat, bütün terahhumat birer mânâdır, birer mazmundur, birer kelime-i mâneviyedir ki, şu kâinatın Sâni-i Zülcelâlinin lütuf ve merhametinin tecelliyâtını, ihsan ve kereminin cilvelerini bizzarure, bilbedâhe kalbe gösterir, aklın gözüne sokuyor.

Madem şu âlemde bir hakikat vardır. Bilbedâhe hakikî rahmet vardır. Madem hakikî rahmet vardır. Saadet-i ebediye olacaktır. Onuncu Sözün Dördüncü Hakikati, İkinci Hakikati ile beraber şu hakikati gündüz gibi aydınlatmıştır.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 8.Medar

Sekizinci Medar

İnsanın fıtrat-ı zîşuuru olan vicdanı, saadet-i ebediyeye bakar, gösterir. Evet, kim kendi uyanık vicdanını dinlerse, “Ebed, ebed!” sesini işitecektir. Bütün kâinat o vicdana verilse, ebede karşı olan ihtiyacının yerini dolduramaz. Demek o vicdan, o ebed için mahlûktur. Demek, bu vicdanî olan incizap ve cezbe, bir gaye-i hakikiyenin ve bir hakikat-i cazibedârın yalnız cezbiyle olabilir. Onuncu Sözün On Birinci Hakikatinin Hâtimesi bu hakikati göstermiştir.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 9.Medar

Dokuzuncu Medar

Sadık, masduk, musaddak olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarıdır. Evet, o zâtın sözleri saadet-i ebediyenin kapılarını açmıştır ve onun kelâmları saadet-i ebediyeye karşı birer penceredir. Zaten bütün enbiyanın icmâını ve bütün evliyanın tevatürünü elinde tutmuş, bütün kuvvetiyle bütün dâvâları, tevhid-i İlâhîden sonra şu haşir ve saadet noktasında temerküz ediyor. Acaba şu kuvveti sarsacak birşey var mıdır? Onuncu Sözün On İkinci Hakikati şu hakikati pek zâhir bir surette göstermiştir.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 2.Esas : 10.Medar

Onuncu Medar

On üç asırda yedi vech ile i’câzını muhafaza eden ve, Yirmi Beşinci Sözde ispat edildiği üzere, kırk adet envâ-ı i’câzıyla mu’cize olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın ihbârât-ı kat’iyesidir. Evet, o Kur’ân’ın nefs-i ihbarı, haşr-i cismanînin keşşafıdır ve şu tılsım-ı muğlâk-ı âlemin ve şu remz-i hikmet-i kâinatın miftahıdır.

Hem o Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın tazammun ettiği ve mükerreren tefekküre emredip nazara vaz eylediği berâhin-i akliye-i kat’iye binlerdir. Ezcümle, bir kıyas-ı temsilîyi tazammun eden [1] قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَاَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ ve [2] وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ve bir delil-i adalete işaret eden [3] وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ gibi pek çok âyat ile haşr-i cismanîdeki saadet-i ebediyeyi gösterecek pek çok dürbünleri nazar-ı beşerin dikkatine vaz etmiştir. Kur’ân’ın sair âyetlerle izah ettiği şu [2] وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ve [1] قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَاَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ deki kıyas-ı temsilînin hülâsasını Nokta Risalesinde şöyle beyan etmişiz ki:

Vücud-u insan, tavırdan tavra geçtikçe acip ve muntazam inkılâplar geçiriyor. Nutfeden alâkaya, alâkadan mudgaya,

mudgadan azm ve lâhme, azm ve lâhimden halk-ı cedîde, yani insan suretine inkılâbı, gayet dakik düsturlara tâbidir. O tavırların herbirisinin öyle kavânîn-i mahsusa ve öyle nizâmât-ı muayyene ve öyle harekât-ı muttarıdaları vardır ki, cam gibi, altında bir kast, bir irade, bir ihtiyar, bir hikmetin cilvelerini gösterir.

İşte, şu tarzda o vücudu yapan Sâni-i Hakîm, her sene bir libas gibi o vücudu değiştirir. O vücudun değiştirilmesi ve bekàsı için, inhilâl eden eczaların yerini dolduracak, çalışacak yeni zerrelerin gelmesi için bir terkibe muhtaçtır. İşte o beden hücreleri, muntazam bir kanun-u İlâhî ile yıkıldığından, yine muntazam bir kanun-u Rabbânî ile tamir etmek için, rızık namıyla bir madde-i latîfeyi ister ki, o beden uzuvlarının ayrı ayrı hacetleri nisbetinde, Rezzâk-ı Hakikî, bir kanun-u mahsusla taksim ve tevzi ediyor.

Şimdi, o Rezzâk-ı Hakîmin gönderdiği o madde-i latîfenin etvârına bak. Göreceksin ki, o maddenin zerrâtı, bir kafile gibi küre-i havada, toprakta, suda dağılmışken, birden hareket emrini almışlar gibi bir hareket-i kasdîyi işmam eden bir keyfiyetle toplanıyorlar. Güya onlardan herbir zerre bir vazifeyle bir muayyen mekâna gitmek için memurdur gibi, gayet muntazam toplanıyorlar. Hem gidişatından görünüyor ki, bir Fâil-i Muhtarın bir kanun-u mahsusuyla sevk edilip, cemâdat âleminden mevâlide, yani zîhayat âlemine girerler. Sonra, nizâmât-ı muayyene ve harekât-ı muttarıda ile ve desâtir-i mahsusa ile, rızık olarak bir bedene girip, o beden içinde dört matbahta pişirildikten sonra ve dört inkılâbât-ı acîbeyi geçirdikten sonra ve dört süzgeçten süzüldükten sonra, bedenin aktârına yayılarak, bütün muhtaç olan âzâların muhtelif ve ayrı ayrı derece-i ihtiyaçlarına göre, Rezzâk-ı Hakikînin inâyetiyle ve muntazam kanunlarıyla inkısam ederler.

İşte, o zerrattan hangi zerreye bir nazar-ı hikmetle baksan göreceksin ki, basîrâne, muntazamâne, semîâne, alîmâne sevk olunan o zerreye, kör ittifak, kanunsuz tesadüf, sağır tabiat, şuursuz esbab hiç ona karışamaz. Çünkü, herbirisi, unsur-u muhitten tut, tâ beden hücresine kadar, hangi tavra girmişse, o tavrın kavânîn-i muayyenesiyle güya ihtiyaren amel ediyor, muntazaman giriyor. Hangi tabakaya sefer etmişse, öyle muntazam adım atıyor ki, bilbedâhe bir Sâik-i Hakîmin emriyle gidiyor gibi görünüyor. İşte, böyle muntazam tavırdan tavra, tabakadan tabakaya, git gide, hedef-

i maksadından ayrılmayarak, tâ makam-ı lâyıkına, meselâ Tevfik'in gözbebeğine emr-i Rabbânî ile girer, oturur, çalışır. İşte bu halde, yani erzaktaki tecellî-i rububiyet gösteriyor ki, iptidâ o zerreler muayyen idiler, muvazzaf idiler, o makamlar için namzet idiler. Güya herbirisinin alnında ve cephesinde *"Filân hücrenin rızkı olacak"* yazılı gibi bir intizamın vücudu, her adamın alnında kalem-i kader ile rızkı yazılı olduğuna ve rızkı üstünde isminin yazılı olmasına işaret eder.

Acaba mümkün müdür ki, bu derece nihayetsiz bir kudret ve muhit bir hikmetle rububiyet eden ve zerrattan tâ seyyârâta kadar bütün mevcudatı kabza-i tasarrufunda tutmuş ve intizam ve mizan dairesinde döndüren Sâni-i Zülcelâl, neş'e-i uhrâyı yapmasın veya yapamasın?

İşte, çok âyât-ı Kur'âniye, şu hikmetli neş'e-i ûlâyı nazar-ı beşere vaz ediyor; haşir ve kıyametteki neş'e-i uhrâyı ona temsil ederek istib'âdı izale eder. Der:

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَاَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ [1]

Yani, *"Sizi hiçten bu derece hikmetli bir surette kim inşa etmişse, Odur ki sizi âhirette diriltecektir."* Hem der ki:

وَهُوَ الَّذِى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ [4]

Yani, *"Sizin haşirde iadeniz, dirilmeniz, dünyadaki hilkatinizden daha kolay, daha rahattır."*

Nasıl ki bir taburun askerleri istirahat için dağılsa, sonra bir boruyla çağırılsa, kolay bir surette tabur bayrağı altında toplanmaları, yeniden bir tabur teşkil etmekten çok kolay ve çok rahattır. Öyle de, bir bedende birbiriyle imtizaçla ünsiyet ve münasebet peydâ eden zerrât-ı esasiye, Hazret-i İsrâfil Aleyhisselâmın sûru ile Hâlık-ı Zülcelâlin emrine "Lebbeyk" demeleri ve toplanmaları, aklen birinci icaddan daha kolay, daha mümkündür. Hem bütün zerrelerin toplanmaları belki lâzım değil. Nüveler ve tohumlar hükmünde olan ve hadiste acbü'z-zeneb tabir edilen ecza-yı esasiye ve zerrât-ı asliye, ikinci neş'e için kâfi bir esastır, temeldir. Sâni-i Hakîm, beden-i insanîyi onların üstünde bina eder.

Üçüncü âyet olan ﴿3﴾ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ gibi âyetlerin işaret ettikleri kıyas-ı adlînin hülâsası şudur ki:

Âlemde çok görüyoruz ki, zalim, fâcir, gaddar insanlar gayet refah ve rahatla; ve mazlum ve mütedeyyin adamlar gayet zahmet ve zilletle ömür geçiriyorlar. Sonra ölüm gelir, ikisini müsavi kılar. Eğer şu müsavat nihayetsiz ise, bir nihayeti yoksa, zulüm görünür. Halbuki, zulümden tenezzühü, kâinatın şehadetiyle sabit olan adalet ve hikmet-i İlâhiye, bu zulmü hiçbir cihetle kabul etmediğinden, bilbedâhe, bir mecma-i âhari iktiza ederler ki, birinci cezasını, ikinci mükâfâtını görsün. Tâ, şu intizamsız, perişan beşer, istidadına münasip tecziye ve mükâfat görüp, adalet-i mahzâya medar ve hikmet-i Rabbâniyeye mazhar ve hikmetli mevcudat-ı âlemin bir büyük kardeşi olabilsin.

Evet, şu dâr-ı dünya, beşerin ruhunda mündemiç olan hadsiz istidatların sünbüllenmesine müsait değildir. Demek başka âleme gönderilecektir. Evet, insanın cevheri büyüktür, öyle ise ebede namzettir. Mahiyeti âliyedir. Öyle ise cinayeti dahi azîmdir, sair mevcudata benzemez. İntizamı da mühimdir. İntizamsız olamaz, mühmel kalamaz, abes edilmez, fenâ-yı mutlakla mahkûm olamaz, adem-i sırfa kaçamaz. Ona, Cehennem ağzını açmış, bekliyor. Cennet ise, âguş-u nazdârânesini açmış, gözlüyor. Onuncu Sözün Üçüncü Hakikati bu ikinci misalimizi gayet güzel gösterdiğinden, burada kısa kesiyoruz.

İşte, misal için şu iki âyet-i kerime gibi pek çok berâhin-i latîfe-i akliyeyi tazammun eden sair ayetleri dahi kıyas eyle, tetebbu et. İşte, Menâbi-i Aşere ve On Medar, bir hads-i kat'î, bir burhan-ı katıı intaç ediyorlar. Ve o pek esaslı hads ve o pek kuvvetli burhan, haşir ve kıyamete dâi ve muktazinin vücuduna kat'iyen delâlet ettikleri gibi, Sâni-i Zülcelâlin dahi—Onuncu Sözde kat'iyen ispat edildiği üzere—Hakîm, Rahîm, Hafîz, Âdil gibi ekser Esmâ-i Hüsnâsı, haşir ve kıyametin gelmesini ve saadet-i ebediyenin vücudunu iktiza ederler ve saadet-i ebediyenin tahakkukuna kat'î delâlet ederler. Demek haşir ve kıyamete muktazi o derece kuvvetlidir ki, hiçbir şek ve şüpheye medar olamaz.

1.) De ki: Onu hiçten bu derece hikmetli bir surette kim inşa etmişse, Odur ki onu âhirette diriltecektir. (Yâsin Sûresi, 36:79)
2.) O sizi halden hale sokarak yarattı. (Nuh Sûresi, 71:14)
3.) Rabbin, kullarına haksızlık edecek değildir. (Fussılet Sûresi, 41:46)
4.) Halkı önce yaratan, sonra tekrar diriltecek olan Odur; bu ise Onun için daha da kolaydır. (Rum Sûresi, 30:27)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 3.Esas

3.Esas: Fail muktedirdir

Üçüncü Esas

Fâil muktedirdir. Evet, nasıl haşrin muktazisi, şüphesiz mevcuttur. Haşri yapacak Zât da nihayet derecede muktedirdir. Onun kudretinde noksan yoktur. En büyük ve en küçük şeyler Ona nisbeten birdirler. Bir baharı halk etmek, bir çiçek kadar kolaydır.

Evet, bir Kadîr ki, şu âlem, bütün güneşleri, yıldızları, avâlimi, zerrâtı, cevâhiri, nihayetsiz lisanlarla Onun azametine ve kudretine şehadet eder. Hiçbir vehim ve vesvesenin hakkı var mıdır ki, haşr-i cismanîyi o kudretten istib'âd etsin?

Evet, bilmüşahede, bir Kadîr-i Zülcelâl, şu âlem içinde, her asırda birer yeni ve muntazam dünyayı halk eden; hattâ her senede birer yeni, seyyar, muntazam kâinatı icad eden; hattâ her günde birer yeni, muntazam âlem yapan; daima şu semâvât ve arz yüzünde ve birbiri arkasında geçici dünyaları, kâinatları kemâl-i hikmetle halk eden, değiştiren; ve asırlar ve seneler, belki günler adedince muntazam âlemleri zaman ipine asan ve onunla azamet-i kudretini gösteren; ve yüz bin çeşit haşrin nakışlarıyla tezyin ettiği koca bahar çiçeğini küre-i arzın başına birtek çiçek gibi takan ve onunla kemâl-i hikmetini, cemâl-i san'atını izhar eden bir Zât, nasıl kıyameti getirecek, nasıl bu dünyayı âhiretle değiştirecek denilir mi?

Şu Kadîrin kemâl-i kudretini ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğini ve en büyük şey, en küçük şey gibi Onun kudretine ağır gelmediğini ve hadsiz efrat birtek fert gibi o kudrete kolay geldiğini şu âyet-i kerime ilân ediyor:

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَبَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

Şu âyetin hakikatini Onuncu Sözün Hâtimesinde icmâlen ve Nokta Risalesinde ve Yirminci Mektupta izahen beyan etmişiz. Şu makam münasebetiyle, Üç Mesele suretinde bir parça izah ederiz.

İşte, kudret-i İlâhiye zâtiyedir. Öyle ise acz tahallül edemez. Hem melekûtiyet-i eşyaya taallûk eder. Öyle ise mevâni tedahül edemez. Hem nisbeti kanunîdir. Öyle ise, cüz, külle müsavi gelir; ve cüz'î, küllî hükmüne geçer.

İşte, şu üç meseleyi ispat edeceğiz.

•1.Mesele: Kudret-i Ezeliyye, lâzime-i zaruriyye-i zâtiyyedir
•2.Mesele: Kudret, melekûtiyet-i eşyaya taallûk eder
•3.Mesele: Kudretin nisbeti kanunîdir
•Netice

1.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 3.Esas : 1.Mesele

1.Mesele: Kudret-i Ezeliyye, lâzime-i zaruriyye-i zâtiyyedir

Birinci Mesele

Kudret-i Ezeliye, Zât-ı Akdes-i İlâhiyenin lâzime-i zaruriye-i zâtiyesidir. Yani, bizzarure Zâtın lâzımesidir; hiçbir cihet-i infikâki olamaz. Öyle ise, kudretin zıddı olan acz, o kudreti istilzam eden Zâta bilbedâhe ârız olamaz. Çünkü, o halde cem-i zıddeyn lâzım gelir.

Madem acz, Zâta ârız olamaz. Bilbedâhe, o Zâtın lâzımı olan kudrete tahallül edemez. Madem acz, kudretin içine giremez. Bilbedâhe, o kudret-i zâtiyede merâtip olamaz. Çünkü, herşeyin vücut merâtibi, o şeyin zıtlarının tedahülü iledir. Meselâ hararetteki merâtip, burûdetin tahallülü iledir. Hüsündeki derecat, kubhun tedahülü iledir. Ve hâkezâ, kıyas et. Fakat mümkinatta hakikî ve tabiî lüzum-u zâtî olmadığından, mümkinatta zıtlar birbirine girebilmiş, mertebeler tevellüt ederek ihtilâfat ile tagayyürât-ı âlem neş'et etmiştir.

Madem ki kudret-i ezeliyede merâtip olamaz. Öyle ise, makdûrat dahi, bizzarure, kudrete nisbeti bir olur. En büyük en küçüğe müsavi ve zerreler yıldızlara emsal olur. Bütün haşr-i beşer birtek nefsin ihyâsı gibi, bir baharın icadı birtek çiçeğin sun'u gibi o kudrete kolay gelir. Eğer esbaba isnad edilse, o vakit birtek çiçek, bir bahar kadar ağır olur. Şu Sözün İkinci Makamının dördüncü Allahu ekber mertebesinin âhir fıkrasının haşiyesinde, hem Yirmi İkinci Sözde, hem Yirminci Mektupta ve zeylinde ispat edilmiş ki, hilkat-i eşya Vâhid-i Ehade verilse, bütün eşya birşey gibi kolay olur. Eğer esbaba verilse, birşey bütün eşya kadar külfetli, ağır olur.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 3.Esas : 2.Mesele

2.Mesele: Kudret, melekûtiyet-i eşyaya taallûk eder

İkinci Mesele ki;

Kudret melekûtiyet-i eşyaya taallûk eder. Evet, kâinatın âyine gibi iki yüzü var. Biri mülk ciheti ki, âyinenin renkli yüzüne benzer. Diğeri melekûtiyet ciheti ki, âyinenin parlak yüzüne benzer.

Mülk ciheti ise, zıtların cevelângâhıdır. Güzel-çirkin, hayır-şer, küçük-büyük, ağır-kolay gibi emirlerin mahall-i vürududur. İşte, şunun içindir ki, Sâni-i Zülcelâl, esbab-ı zâhirîyi tasarrufât-ı kudretine perde etmiştir—tâ, dest-i kudret, zâhir akla göre hasis ve nâlâyık emirlerle bizzat mübaşereti görünmesin. Çünkü azamet ve izzet öyle ister. Fakat o vesait ve esbaba hakikî tesir vermemiştir. Çünkü vahdet-i ehadiyet öyle ister.

Melekûtiyet ciheti ise, herşeyde parlaktır, temizdir. Teşahhusâtın renkleri, muzahrafatları ona karışmaz. O cihet, vasıtasız, kendi Hâlıkına müteveccihtir. Onda terettüb-ü esbab, teselsül-ü ilel yoktur. Ona illiyet, mâlûliyet giremez. Eğri büğrüsü yoktur. Mâniler müdahale edemezler. Zerre, şemse kardeş olur.

Elhasıl, o kudret hem basittir, hem nâmütenâhidir, hem zâtîdir. Mahall-i taallûk-u kudret ise, hem vasıtasız, hem lekesiz, hem isyansızdır. Öyle ise, o kudretin dairesinde, büyük küçüğe karşı tekebbürü yok; cemaat ferde karşı rüçhanı olamaz; küll, cüz'e nisbeten, kudrete karşı fazla nazlanamaz.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 3.Esas : 3.Mesele

3.Mesele: Kudretin nisbeti kanunîdir

Üçüncü Mesele ki;

Kudretin nisbeti kanunîdir. Yani, çoğa-aza, büyüğe-küçüğe bir bakar. Şu mesele-i gàmızayı birkaç temsille zihne takrib edeceğiz.

İşte, kâinatta **«şeffafiyet, mukabele, muvazene, intizam, tecerrüt, itaat»** birer emirdir ki, çoğu aza, büyüğü küçüğe müsavi kılar.

Birinci temsil: ***Şeffafiyet*** sırrını gösterir. Meselâ, şemsin feyz-i tecellîsi olan timsali ve aksi, denizin yüzünde ve denizin herbir katresinde aynı hüviyeti gösterir. Eğer küre-i arz, perdesiz güneşe karşı muhtelif cam parçalarından mürekkep olsa, şemsin aksi, herbir parçada ve bütün zemin yüzünde müzahametsiz, tecezzîsiz, tenakussuz bir olur. Eğer faraza şems fâil-i muhtar olsaydı ve feyz-i ziyasını, timsal-i aksini iradesiyle verseydi, bütün zemin yüzüne verdiği feyzi, bir zerreye verdiği feyizden daha ağır olamazdı.

İkinci temsil: ***Mukabele*** sırrıdır. Meselâ, zîhayat fertlerden, yani insanlardan terekküp eden bir daire-i azîmenin nokta-i merkeziyesindeki ferdin elinde bir mum ve daire-i muhitteki fertlerin ellerinde de birer âyine farz edilse, nokta-i merkeziyenin muhit âyinelerine verdiği feyiz ve cilve-i akis müzahametsiz, tecezzîsiz, tenakussuz, nisbeti birdir.

Üçüncü temsil: ***Muvazene*** sırrıdır. Meselâ, hakikî ve hassas ve çok büyük bir mizan bulunsa, iki gözünde iki güneş veya iki yıldız veya iki dağ veya iki yumurta veya iki zerre, herhangisi bulunursa bulunsun, sarf olunacak aynı kuvvetle o hassas, azîm terazinin bir gözü göğe, biri zemine inebilir.

Dördüncü temsil: ***İntizam*** sırrıdır. Meselâ, en azîm bir gemi, en küçük bir oyuncak gibi çevrilebilir.

Beşinci temsil: ***Tecerrüt*** sırrıdır. Meselâ, teşahhusattan mücerred bir mahiyet, bütün cüz'iyâtına, en küçüğünden en büyüğüne, tenakus etmeden, tecezzî etmeden bir bakar, girer. Teşahhusât-ı zâhiriye cihetindeki hususiyetler müdahale edip şaşırtmaz. O mahiyet-i mücerredin nazarını tağyir etmez. Meselâ iğne gibi bir balık, balina balığı gibi o mahiyet-i mücerredeye mâliktir. Bir mikrop, bir gergedan gibi, mahiyet-i hayvaniyeyi taşıyor.

Altıncı temsil: ***İtaat*** sırrını gösterir. Meselâ, bir kumandan, "Arş" emriyle bir neferi tahrik ettiği gibi, aynı emirle bir orduyu tahrik eder.

Şu temsil-i itaat sırrının hakikati şudur ki: Kâinatta, bittecrübe, herşeyin bir nokta-i kemâli vardır. O şeyin, o noktaya bir meyli vardır. Muzaaf meyil, ihtiyaç olur. Muzaaf ihtiyaç, iştiyak olur. Muzaaf iştiyak, incizap olur. Ve incizap, iştiyak, ihtiyaç, meyil, Cenâb-ı Hakkın evâmir-i tekvîniyesinin, mahiyet-i eşya tarafından birer habbe ve nüve-i imtisalidirler. Mümkinat mahiyetlerinin mutlak kemâli, mutlak vücuttur. Hususî kemâli, istidatlarını kuvveden fiile çıkaran, ona mahsus bir vücuttur.

İşte, bütün kâinatın kün emrine itaati, birtek nefer hükmünde olan bir zerrenin itaati gibidir. İrade-i ezeliyeden gelen kün emr-i ezelîsine mümkinatın itaati ve imtisalinde yine iradenin tecellîsi olan meyil ve ihtiyaç ve şevk ve incizap, birden, beraber mündemiçtir. Lâtif su, nazik bir meyille incimad emrini aldığı vakit demiri parçalaması, itaat sırrının kuvvetini gösterir.

Şu altı temsil, hem nâkıs, hem mütenâhi, hem zayıf, hem tesir-i hakikîsi yok olan mümkinat kuvvetinde ve fiilinde bilmüşahede görünse, elbette hem gayr-ı mütenâhi, hem ezelî, hem ebedî, hem bütün kâinatı adem-i sırftan icad eden ve bütün ukulü hayrette bırakan, hem âsâr-ı azametiyle tecellî eden kudret-i ezeliyeye nisbeten, şüphesiz herşey müsavidir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez.

Gaflet olunmaya, şu altı sırrın küçük mizanlarıyla o kudret tartılmaz ve münasebete giremez. Yalnız fehme takrib ve istib'âdı izale için zikredilir.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 3.Esas : Netice

Üçüncü Esâs'ın netice ve hülâsası

Madem kudret-i ezeliye gayr-ı mütenâhidir. Hem Zât-ı Akdese lâzime-i zaruriyedir. Hem herşeyin lekesiz, perdesiz melekûtiyet ciheti Ona müteveccihtir. Hem Ona mukabildir. Hem, tesâvi-i tarafeynden ibaret olan imkân itibarıyla muvazenettedir. Hem, şeriat-i fıtriye-i kübrâ olan nizam-ı fıtrata ve kavânîn-i âdetullaha mutîdir. Hem, mânilerden ve ayrı ayrı hususiyetlerden, melekûtiyet ciheti mücerred ve sâfidir. Elbette, en büyük şey, en küçük şey gibi, o kudrete ziyade nazlanmaz, mukavemet etmez. Öyle ise, haşirde bütün zevil'ervâhın ihyâsı, bir sineğin baharda ihyâsından daha ziyade kudrete ağır olmaz. Öyle ise, [1] مَا خَلْقُكُمْ وَلاَبَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ fermanı mübalâğasızdır, doğrudur, haktır. Öyle ise, müddeâmız olan **"Fâil muktedirdir"** o cihette hiçbir mâni yoktur, kat'î bir surette tahakkuk etti.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 4.Esas

Dördüncü Esas

Nasıl kıyamet ve haşre muktazi var; ve haşri getirecek Fâil dahi muktedirdir. Öyle de, şu dünyanın kıyamet ve haşre kabiliyeti vardır. İşte, **"Şu mahal kabildir"** olan müddeâmızda dört mesele vardır:

Birincisi: Şu âlem-i dünyanın imkân-ı mevtidir.

İkincisi: O mevtin vukuudur.

Üçüncüsü: O harap olmuş, ölmüş dünyanın, âhiret suretinde tamir ve dirilmesinin imkânıdır.

Dördüncüsü: O mümkün olan tamir ve ihyânın vuku bulmasıdır.

•1.Mesele: Kâinatın mevti, mümkündür
•2.Mesele: Mevt-i dünya vuku bulacaktır
•3.Mesele: Âlemin dirilmesi mümkündür
•4.Mesele: Yeniden diriliş vuku bulacaktır

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 4.Esas : 1.Mesele

1.Mesele: Kâinatın mevti, mümkündür

Birinci Mesele

Şu kâinatın mevti mümkündür. Çünkü birşey kanun-u tekâmülde dahil ise, o şeyde alâküllihal neşvünemâ vardır. Neşvünemâ ve büyümek varsa, ona alâküllihal bir ömr-ü fıtrî vardır. Ömr-ü fıtrîsi varsa, alâküllihal bir ecel-i fıtrîsi vardır. Gayet geniş bir istikrâ ve tetebbu ile sabittir ki, öyle şeyler mevtin pençesinden kendini kurtaramaz.

Evet, nasıl ki insan küçük bir âlemdir, yıkılmaktan kurtulamaz. Âlem dahi büyük bir insandır; o dahi ölümün pençesinden kurtulamaz. O da ölecek, sonra dirilecek; veya yatıp, sonra subh-u haşirle gözünü açacaktır.

Hem nasıl ki kâinatın bir nüsha-i musağğarası olan bir şecere-i zîhayat tahrip ve inhilâlden başını kurtaramaz. Öyle de, şecere-i hilkatten teşa'ub etmiş olan silsile-i kâinat, tamir ve tecdit için tahripten, dağılmaktan kendini kurtaramaz. Eğer dünyanın ecel-i fıtrîsinden evvel, irade-i ezeliyenin izniyle hâricî bir maraz veya muharrip bir hadise başına gelmezse ve onun Sâni-i Hakîmi dahi ecel-i fıtrîden evvel onu bozmazsa, herhalde, hattâ fennî bir hesapla, birgün gelecek ki

اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ .. وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ .. وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ [1]

mânâları ve sırları, Kadîr-i Ezelînin izniyle tezahür edip, o dünya olan büyük insan sekerâta başlayıp, acip bir hırıltıyla ve müthiş bir

savtla fezayı çınlatıp dolduracak, bağırıp ölecek, sonra emr-i İlâhî ile dirilecektir.

İnce remizli bir mesele:

Nasıl ki su, kendi zararına olarak incimad eder. Buz, buzun zararına temeyyu eder. Lüb, kışrın zararına kuvvetleşir. Lâfız, mânâ zararına kalınlaşır. Ruh, ceset hesabına zayıflaşır. Ceset, ruh hesabına inceleşir. Öyle de, âlem-i kesif olan dünya, âlem-i latîf olan âhiret hesabına, hayat makinesinin işlemesiyle şeffaflaşır, latîfleşir. Kudret-i fâtıra, gayet hayret verici bir faaliyetle, kesif, câmid, sönmüş, ölmüş eczalarda nur-u hayatı serpmesi bir remz-i kudrettir ki, âlem-i latîf hesabına şu âlem-i kesifi nur-u hayatla eritiyor, yandırıyor, ışıklandırıyor, hakikatini kuvvetleştiriyor.

Evet, hakikat ne kadar zayıfsa da, ölmez, suret gibi mahvolmaz. Belki teşahhuslarda, suretlerde seyrüsefer eder. Hakikat büyür, inkişaf eder, gittikçe genişlenir. Kışır ve suret ise eskileşir, inceleşir, parçalanır; sabit ve büyümüş hakikatin kàmetine yakışmak için, daha güzel olarak tazeleşir. Ziyade ve noksan noktasında, hakikat ile suret mâkûsen mütenasiptirler. Yani suret kalınlaştıkça hakikat inceleşir. Suret inceleştikce, hakikat o nisbette kuvvet bulur.

İşte, şu kanun, kanun-u tekâmüle dahil olan bütün eşyaya şamildir. Demek, herhalde bir zaman gelecek ki, kâinat hakikat-i uzmâsının kışır ve sureti olan âlem-i şehadet, Fâtır-ı Zülcelâlin izniyle parçalanacak, sonra daha güzel bir surette tazelenecektir.

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ [2]

sırrı tahakkuk edecektir. Elhasıl, dünyanın mevti mümkün, hem hiç şüphe getirmez ki mümkündür.

1.)Gök yarıldığı zaman; yıldızlar saçıldığı zaman; denizler kaynayıp birbirine karıştığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1-3)
2.)O gün yeryüzü başka bir şekle girer. (İbrahim Sûresi, 14:48)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 4.Esas : 2.Mesele

2.Mesele: Mevt-i dünya vuku bulacaktır

İkinci Mesele

Mevt-i dünyanın vuku bulmasıdır. Şu meseleye delil, bütün edyân-ı semâviyenin icmâıdır ve bütün fıtrat-ı selîmenin şehadetidir ve şu kâinatın bütün tahavvülât ve tebeddülât ve tagayyürâtının işaretidir. Hem asırlar, seneler adedince zîhayat dünyaların ve seyyar âlemlerin, şu dünya misafirhanesinde mevtleriyle, asıl dünyanın da onlar gibi ölmesine şehadetleridir.

Şu dünyanın sekerâtını âyât-ı Kur'âniyenin işaret ettiği surette tahayyül etmek istersen, bak: Şu kâinatın eczaları dakik, ulvî bir nizamla birbirine bağlanmış; hafî, nazik, latîf bir rabıta ile tutunmuş; ve o derece bir intizam içindedir ki, eğer ecrâm-ı ulviyeden tek bir cirm, kün emrine veya "Mihverinden çık" hitabına mazhar olunca, şu dünya sekerâta başlar. Yıldızlar çarpışacak, ecramlar dalgalanacak. Nihayetsiz feza-yı âlemde milyonlar gülleleri, küreler gibi büyük topların müthiş sadâları gibi vâveylâya başlar. Birbirine çarpışarak, kıvılcımlar saçarak, dağlar uçarak, denizler yanarak, yeryüzü düzlenecek. İşte, şu mevt ve sekeratla, Kadîr-i Ezelî kâinatı çalkalar; kâinatı tasfiye edip, Cehennem ve Cehennemin maddeleri bir tarafa, Cennet ve Cennetin mevadd-ı münasebeleri başka tarafa çekilir; âlem-i âhiret tezahür eder.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 4.Esas : 3.Mesele

3.Mesele: Âlemin dirilmesi mümkündür

Üçüncü Mesele

Ölecek âlemin dirilmesi mümkündür. Çünkü, İkinci Esasta ispat edildiği gibi, kudrette noksan yoktur. Muktazi ise gayet kuvvetlidir. Mesele ise mümkinattandır. Mümkün bir meselenin gayet kuvvetli bir muktazisi varsa, fâilin kudretinde noksaniyet yoksa, ona mümkün değil, belki vaki suretiyle bakılabilir.

Remizli bir nükte: Şu kâinata dikkat edilse görünüyor ki, içinde iki unsur var ki her tarafa uzanmış kök atmış: Hayır-şer, güzel-çirkin, nef'-zarar, kemâl-noksan, ziya-zulmet, hidayet-dalalet, nur-nar, iman-küfür, taat-isyan, havf-muhabbet gibi âsarlarıyla, meyveleriyle, şu kâinatta ezdad birbiriyle çarpışıyor, daima tagayyür ve tebeddülâta mazhar oluyor. Başka bir âlemin mahsulâtının destgâhı hükmünde çarkları dönüyor. Elbette, o iki unsurun birbirine zıt olan dalları ve neticeleri ebede gidecek, temerküz edip birbirinden ayrılacak, o vakit Cennet-Cehennem suretinde tezahür edecektir.

Madem âlem-i bekà, şu âlem-i fenâdan yapılacaktır. Elbette, anâsır-ı esasiyesi bekàya ve ebede gidecektir. Evet, Cennet-Cehennem, şecere-i hilkatten ebed tarafına uzanıp eğilerek giden dalının iki meyvesidir ve şu silsile-i kâinatın iki neticesidir ve şu seyl-i şuûnâtın iki mahzenidir ve ebede karşı cereyan eden ve dalgalanan mevcudatın iki havuzudur ve lütuf ve kahrın iki tecellîgâhıdır ki, dest-i kudret bir hareket-i şedîde ile kâinatı çalkaladığı vakit, o iki havuz münasip maddelerle dolacaktır.

Şu remizli nüktenin sırrı şudur ki:

Hakîm-i Ezelî, inâyet-i sermediye ve hikmet-i ezeliyenin iktizasıyla, şu dünyayı, tecrübeye mahal ve imtihana meydan ve Esmâ-i Hüsnâsına âyine ve kalem-i kader ve kudretine sahife olmak için yaratmış. Ve tecrübe ve imtihan ise, neşvünemâya sebeptir. O neşvünemâ ise, istidatların inkişafına sebeptir. O inkişaf ise, kabiliyetlerin tezahürüne sebeptir. O kabiliyetlerin tezahürü ise, hakaik-i nisbiyenin zuhuruna sebeptir. Hakaik-i nisbiyenin zuhuru ise, Sâni-i Zülcelâlin Esmâ-i Hüsnâsının nukuş-u tecelliyâtını göstermesine ve kâinatı mektubât-ı Samedâniye suretine çevirmesine sebeptir. İşte, şu sırr-ı imtihan ve sırr-ı teklif iledir ki, ervâh-ı âliyenin elmas gibi cevherleri, ervâh-ı sâfilenin kömür gibi maddelerinden tasaffi eder, ayrılır.

İşte, bu mezkûr sırlar gibi daha bilmediğimiz çok ince, âli hikmetler için, âlemi bu surette irade ettiğinden, şu âlemin tagayyür ve tahavvülünü dahi o hikmetler için irade etti. Tahavvül ve tagayyür için zıtları birbirine hikmetle karıştırdı ve karşı karşıya getirdi. Zararları menfaatlere mezc ederek, şerleri hayırlara idhal ederek, çirkinlikleri güzelliklerle cem ederek, hamur gibi yoğurarak, şu kâinatı tebeddül ve tagayyür kanununa ve tahavvül ve tekâmül düsturuna tâbi kıldı.

Vakta ki meclis-i imtihan kapandı. Tecrübe vakti bitti. Esmâ-i Hüsnâ hükmünü icra etti. Kalem-i kader, mektubatını tamamıyla yazdı. Kudret, nukuş-u san’atını tekmil etti. Mevcudat, vezâifini ifa etti. Mahlûkat, hizmetlerini bitirdi. Herşey mânâsını ifade etti. Dünya, âhiret fidanlarını yetiştirdi. Zemin, Sâni-i Kadîrin bütün mu’cizât-ı kudretini, umum havârık-ı san’atını teşhir edip gösterdi. Şu âlem-i fenâ, sermedî manzaraları teşkil eden levhaları zaman şeridine taktı. O Sâni-i Zülcelâlin hikmet-i sermediyesi ve inâyet-i ezeliyesi, o imtihan neticelerini, o tecrübenin neticelerini, o Esmâ-i Hüsnânın tecellîlerinin hakikatlerini, o kalem-i kader mektubatının hakaikini, o nümune-misal nukuş-u san’atının asıllarını, o vezâif-i mevcudatın faidelerini, gayelerini, o hidemât-ı mahlûkatın ücretlerini ve o kelimât-ı kitab-ı kâinatın ifade ettikleri mânâların hakikatlerini ve istidat çekirdeklerinin sünbüllenmesini ve bir mahkeme-i kübrâ açmasını ve dünyadan alınmış misalî manzaraların göstermesini ve esbab-ı zâhiriyenin perdesini yırtmasını ve herşey doğrudan doğruya Hâlık-ı Zülcelâline teslim etmesi gibi hakikatleri iktiza etti. Ve o mezkûr

hakikatleri iktiza ettiği için, kâinatı dağdağa-i tagayyür ve fenâdan, tahavvül ve zevâlden kurtarmak ve ebedîleştirmek o zıtların tasfiyesini istedi ve tagayyürün esbabını ve ihtilâfâtın maddelerini tefrik etmek istedi. Elbette kıyameti koparacak ve o neticeler için tasfiye edecek. İşte, şu tasfiyenin neticesinde Cehennem ebedî ve dehşetli bir suret alıp, taifeleri [1] وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ tehdidine mazhar olacak; Cennet ebedî, haşmetli bir suret giyerek, ehil ve ashabı

[2] سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

hitabına mazhar olacak.

Yirmi Sekizinci Sözün Birinci Makamının İkinci Sualinde ispat edildiği gibi, Hakîm-i Ezelî, şu iki hanenin sekenelerine, kudret-i kâmilesiyle ebedî ve sabit bir vücut verir ki, hiç inhilâl ve tagayyüre ve ihtiyarlığa ve inkıraza maruz kalmazlar. Çünkü inkıraza sebebiyet veren tagayyürün esbabı bulunmaz.

1.) Sizler, ayrılın, ey mücrimler! (Yâsin Sûresi, 36:59)
2.) Size selâm olsun. Buraya ter temiz geldiniz, ne mutlu size! Ebediyen kalmak üzere girin Cennete. (Zümer Sûresi, 39:73)

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : 4.Esas : 4.Mesele

4.Mesele: Yeniden diriliş vuku bulacaktır

Dördüncü Mesele

Şu mümkün, vaki olacaktır. Evet, dünya öldükten sonra âhiret olarak diriltilecektir. Dünya harap edildikten sonra, o dünyayı yapan Zât, yine daha güzel bir surette onu tamir edecek, âhiretten bir menzil yapacaktır. Şuna delil, başta Kur'ân-ı Kerim, binler berâhin-i akliyeyi tazammun eden umum âyâtıyla ve bütün kütüb-ü semâviye bunda müttefik bulunduğu gibi, Zât-ı Zülcelâlin evsâf-ı celâliyesi ve evsâf-ı cemâliyesi ve Esmâ-i Hüsnâsı bunun vukuuna kat'î surette delâlet ederler. Ve enbiyaya gönderdiği bütün semâvî fermanları ile, kıyameti ve haşrin icadını vaad etmiş. İşte, madem vaad etmiş, elbette yapacaktır. Onuncu Sözün Sekizinci Hakikatine müracaat et.

Hem, başta Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın bin mu'cizâtının kuvvetiyle, bütün enbiya ve mürselînin ve evliya ve sıddıkînin, vukuunda müttefik olup haber verdikleri gibi, şu kâinat, bütün âyât-ı tekvîniyesiyle, vukuundan haber veriyor.

Elhasıl: Onuncu Söz bütün hakaikiyle, Yirmi Sekizinci Söz İkinci Makamında, Lâsiyyemâlardaki bütün berâhiniyle, gurub etmiş güneşin sabahleyin yeniden tulû edeceği derecesinde bir kat'iyetle göstermiştir ki, hayat-ı dünyeviyenin gurubundan sonra, şems-i hakikat hayat-ı uhreviye suretinde çıkacaktır.

Sözler : 29.Söz : 2.Maksad : Hatime

Hatime: Kıyamet hakkında Kur'anın beyanatı

İşte, baştan buraya kadar beyanatımız, ism-i Hakîmden istimdat ve feyz-i Kur’ân’dan istifade suretinde, kalbi kabule, nefsi teslime, aklı iknaa ihzar için Dört Esas söyledik. Fakat biz neyiz ki buna dair söz söyleyeceğiz? Asıl şu dünyanın Sahibi, şu kâinatın Hâlıkı, şu mevcudatın Mâliki ne söylüyor, onu dinlemeliyiz. Mülk sahibi söz söylerken başkalarının ne haddi var ki fuzuliyâne karışsın?

İşte, o Sâni-i Hakîm, dünya mescidinde ve arz mektebinde, asırlar arkasında oturan taifelerin umum saflarına hitaben irad ettiği hutbe-i ezeliyesinde, kâinatı zelzeleye veren

1 اِذَا زُلْزِلَتِ اْلاَرْضُ زِلْزَالَهَا .. وَاَخْرَجَتِ اْلاَرْضُ اَثْقَالَهَا .. وَقَالَ اْلاِنْسَانُ مَالَهَا .. يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا .. بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا .. يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ .. فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ .. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَاهُ

ve bütün mahlûkatı neş’elendiren, şevke getiren

2 وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا اْلاَنْهَارُ

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا
هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ
مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَاخَالِدُونَ

gibi binler fermanları, Mâlikü'l-Mülkten, Sahib-i Dünya ve Âhiretten dinlemeliyiz, "Âmennâ ve saddaknâ" demeliyiz.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [3]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
رَبَّنَا لاَ تُاٰخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [4]
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى [5]
اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى
سَيِّدِنَا اِبْرٰهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا
اِبْرٰهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

1.) Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. Ve yeryüzü bütün ağırlıklarını dışarı çıkarır. Ve insan 'Ne oluyor buna?' der. O gün yeryüzü, üzerinde herkesin ne iş yaptığını haber verir. Çünkü Rabbin ona konuşmasını emretmiştir. O gün insanlar yaptıklarının karşılığını görmek için hesap yerinden bölük bölük dönerler. Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa onun mükâfâtını görür. Kim zerre kadar bir kötülük yaparsa onun cezasını görür. (Zilzal Sûresi, 99:1-8)
2.) İman eden ve güzel işler yapanları müjdele: Altlarından ırmaklar akan Cennetler onlarındır. O Cennetlerden rızık olarak bir meyve yediklerinde, 'Bu daha önce yediğimiz rızıktandır' derler. Rızıkları, dünyadakine benzer şekilde kendilerine sunulur. Orada onlar için ter temiz kadınlar vardır. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır. (Bakara Sûresi, 2:25)
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka

bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresî, 2:32)

4.) Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

5.) Allahım! Tıpkı Efendimiz İbrahim'e ve Efendimiz İbrahim'in nesline salât ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in nesline de salât et. Muhakkak ki Sen her türlü övgüye sonsuz derecede lâyık olan ve şanı herşeyden sonsuz derecede yüce olan Hamîd-i Mecîdsin.

Sözler : 30.Söz

30.Söz: Ene ve Zerre

Tılsım-ı kâinatı keşfeden Kur'ân-ı Hakîmin
mühim bir tılsımını halleden

Otuzuncu Söz

Ene ve zerre'den ibaret bir elif, bir nokta'dır.

Şu Söz İki Maksattır. Birinci Maksat ene'nin mahiyet ve neticesinden, İkinci Maksat zerre'nin hareket ve vazifesinden bahseder.

•1.Maksad: Ene Risalesi
•2.Maksad: Zerre Risalesi

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

1.Maksad: Ene Risalesi

Birinci Maksad

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ [2] وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً

Şu âyetin büyük hazinesinden tek bir cevherine işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Gök, zemin, dağ, tahammülünden çekindiği ve korktuğu emanetin müteaddit vücuhundan bir ferdi, bir vechi ene'dir. Evet, ene, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar âlem-i insaniyetin etrafına dal budak salan nuranî bir şecere-i tûbâ ile müthiş bir şecere-i zakkumun çekirdeğidir.

- Mukaddime
- Enenin İki Vechi
- Felsefe ile Nübüvvet Düsturlarını mukayese
- Felsefenin Vahim Neticeleri
- Hayali Bir Vakıa

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)Biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik. Hepsi de onu yüklenmekten kaçındı ve ondan korktu. İnsan ise onu yüklendi. Gerçekten insan çok zalim, çok cahildir. (Ahzâb Sûresi, 33:72)

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

Mukaddeme: Ene'nin Mahiyeti

Şu azîm hakikate girişmeden evvel, o hakikatin fehmini teshil edecek bir mukaddime beyan ederiz. Şöyle ki:

Ene, künûz-u mahfiye olan esmâ-i İlâhiyenin anahtarı olduğu gibi, kâinatın tılsım-ı muğlâkının dahi anahtarı olarak bir muammâ-yı müşkilküşâdır, bir tılsım-ı hayretfezâdır. O ene, mahiyetinin bilinmesiyle, o garip muammâ, o acip tılsım olan ene açılır ve kâinat tılsımını ve âlem-i vücubun künûzunu dahi açar. Şu meseleye dair, Şemme isminde bir risale-i Arabiyemde şöyle bahsetmişiz ki:

Âlemin miftahı insanın elindedir ve nefsine takılmıştır. Kâinat kapıları zâhiren açık görünürken, hakikaten kapalıdır. Cenâb-ı Hak, emanet cihetiyle, insana **"ene"** namında öyle bir miftah vermiş ki, âlemin bütün kapılarını açar. Ve öyle tılsımlı bir enaniyet vermiş ki, Hallâk-ı Kâinatın künûz-u mahfiyesini onunla keşfeder. Fakat ene, kendisi de gayet muğlâk bir muammâ ve açılması müşkül bir tılsımdır. Eğer onun hakikî mahiyeti ve sırr-ı hilkati bilinse, kendisi açıldığı gibi kâinat dahi açılır. Şöyle ki:

Sâni-i Hakîm, insanın eline, emanet olarak, rububiyetinin, sıfât ve şuûnâtının hakikatlerini gösterecek, tanıttıracak işârat ve nümuneleri câmi' bir ene vermiştir—tâ ki, o ene bir vahid-i kıyasî olup, evsâf-ı Rububiyet ve şuûnât-ı Ulûhiyet bilinsin. Fakat vahid-i kıyasî, bir mevcud-u hakikî olmak lâzım değil. Belki, hendesedeki farazî hatlar gibi, farz ve tevehhümle bir vahid-i kıyasî teşkil edilebilir; ilim ve tahakkukla hakikî vücudu lâzım değildir.

Sual: Niçin Cenâb-ı Hakkın sıfât ve esmâsının marifeti enaniyete bağlıdır?

Elcevap: Çünkü, mutlak ve muhit birşeyin hududu ve nihayeti olmadığı için, ona bir şekil verilmez; ve üstüne bir suret ve bir taayyün vermek için hükmedilmez, mahiyeti ne olduğu anlaşılmaz.

Meselâ, zulmetsiz, daimî bir ziya bilinmez ve hissedilmez. Ne vakit hakikî veya vehmî bir karanlıkla bir hat çekilse, o vakit bilinir.

İşte, Cenâb-ı Hakkın, ilim ve kudret, Hakîm ve Rahîm gibi sıfât ve esmâsı muhit, hudutsuz, şeriksiz olduğu için, onlara hükmedilmez ve ne oldukları bilinmez ve hissolunmaz. Öyle ise, hakikî nihayet ve hadleri olmadığından, farazî ve vehmî bir haddi çizmek lâzım geliyor. Onu da enaniyet yapar. Kendinde bir rububiyet-i mevhume, bir mâlikiyet, bir kudret, bir ilim tasavvur eder, bir had çizer, onunla muhit sıfatlara bir hadd-i mevhum vaz eder. “Buraya kadar benim, ondan sonra Onundur” diye bir taksimat yapar. Kendindeki ölçücüklerle onların mahiyetini yavaş yavaş anlar.

Meselâ, daire-i mülkünde mevhum rububiyetiyle, daire-i mümkinatta Hâlıkının rububiyetini anlar. Ve zâhir mâlikiyetiyle, Hâlıkının hakikî mâlikiyetini fehmeder ve “Bu haneye mâlik olduğum gibi, Hâlık da şu kâinatın mâlikidir” der. Ve cüz’î ilmiyle Onun ilmini fehmeder. Ve kisbî san’atçığıyla O Sâni-i Zülcelâlin ibdâ-i san’atını anlar. Meselâ, “Ben şu evi nasıl yaptım ve tanzim ettim. Öyle de, şu dünya hanesini birisi yapmış ve tanzim etmiş” der. Ve hâkezâ, bütün sıfât ve şuûnât-ı İlâhiyeyi bir derece bildirecek, gösterecek binler esrarlı ahval ve sıfât ve hissiyat, enede münderiçtir.

Demek ene, âyine-misal ve vahid-i kıyasî ve âlet-i inkişaf ve mânâ-yı harfî gibi, mânâsı kendinde olmayan ve başkasının mânâsını gösteren, vücud-u insaniyetin kalın ipinden şuurlu bir tel ve mahiyet-i beşeriyenin hullesinden ince bir ip ve şahsiyet-i Âdemiyetin kitabından bir elif’tir ki, o elif’in iki yüzü var:

Biri hayra ve vücuda bakar. O yüz ile yalnız feyze kabildir. Vereni kabul eder; kendi icad edemez. O yüzde fâil değil; icaddan eli kısadır.

Bir yüzü de şerre bakar ve ademe gider. Şu yüzde o fâildir, fiil sahibidir.

Hem onun mahiyeti harfiyedir; başkasının mânâsını gösterir. Rububiyeti hayaliyedir. Vücudu o kadar zayıf ve incedir ki, bizzat kendinde hiçbir şeye tahammül edemez ve yüklenemez. Belki, eşyanın derecat ve miktarlarını bildiren mizanülhararet ve mizanülhava gibi mizanlar nev’inden bir mizandır ki, Vâcibü’l-Vücudun mutlak ve muhit ve hudutsuz sıfâtını bildiren bir mizandır.

İşte, mahiyetini şu tarzda bilen ve iz'ân eden ve ona göre hareket eden, [1] قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّيهَا beşaretinde dahil olur. Emaneti bihakkın eda eder ve o enenin dürbünüyle, kâinat ne olduğunu ve ne vazife gördüğünü görür. Ve âfâkî malûmat nefse geldiği vakit, enede bir musaddık görür; o ulûm, nur ve hikmet olarak kalır, zulmet ve abesiyete inkılâb etmez.

Vakta ki, ene, vazifesini şu suretle ifa etti; vahid-i kıyasî olan mevhum rububiyetini ve farazî mâlikiyetini terk eder.

[2] لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

der, hakikî ubûdiyetini takınır, makam-ı ahsen-i takvime çıkar.

Eğer o ene, hikmet-i hilkatini unutup vazife-i fıtriyesini terk ederek kendine mânâ-yı ismiyle baksa, kendini mâlik itikad etse, o vakit emanette hıyanet eder, [3] وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّيهَا altında dahil olur. İşte, bütün şirkleri ve şerleri ve dalâletleri tevlid eden enaniyetin şu cihetindendir ki, semâvât ve arz ve cibal tedehhüş etmişler, farazî bir şirkten korkmuşlar.

Evet, ene ince bir elif, bir tel, farazî bir hat iken, mahiyeti bilinmezse, tesettür toprağı altında neşvünemâ bulur, gittikçe kalınlaşır, vücud-u insanın her tarafına yayılır. Koca bir ejderha gibi, vücud-u insanı bel' eder. Bütün o insan, bütün letâifiyle adeta ene olur. Sonra, nev'in enaniyeti de bir asabiyet-i nev'iye ve milliye cihetiyle o enaniyete kuvvet verip, o ene, o enaniyet-i nev'iyeye istinad ederek, şeytan gibi, Sâni-i Zülcelâlin evâmirine karşı mübareze eder. Sonra, kıyas-ı binnefis suretiyle, herkesi, hattâ herşeyi kendine kıyas edip, Cenâb-ı Hakkın mülkünü onlara ve esbaba taksim eder, gayet azîm bir şirke düşer, [4] اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ meâlini gösterir. Evet, nasıl mîrî malından kırk parayı çalan bir adam, bütün hazır arkadaşlarını birer

dirhem almasını kabul ile hazmedebilir. Öyle de, “Kendime mâlikim” diyen adam, “Herşey kendine mâliktir” demeye ve itikad etmeye mecburdur.

İşte, ene, şu hâinâne vaziyetinde iken, cehl-i mutlaktadır. Binler fununu bilse de, cehl-i mürekkeple bir eçheldir. Çünkü duyguları, efkârları kâinatın envâr-ı marifetini getirdiği vakit, nefsinde onu tasdik edecek, ışıklandıracak ve idame edecek bir madde bulmadığı için, sönerler. Gelen herşey nefsindeki renklerle boyalanır. Mahz-ı hikmet gelse, nefsinde abesiyet-i mutlaka suretini alır. Çünkü, şu haldeki enenin rengi, şirk ve ta’tildir, Allah’ı inkârdır. Bütün kâinat parlak âyetlerle dolsa, o enedeki karanlıklı bir nokta, onları nazarda söndürür, göstermez. On Birinci Sözde, mahiyet-i insaniyenin ve mahiyet-i insaniyedeki enaniyetin, mânâ-yı harfî cihetiyle ne kadar hassas bir mizan ve doğru bir mikyas ve muhit bir fihriste ve mükemmel bir harita ve câmi’ bir âyine ve kâinata güzel bir takvim, bir ruznâme olduğu, gayet kat’î bir surette tafsil edilmiştir. Ona müracaat edilsin. O Sözdeki tafsilâta iktifâen kısa keserek mukaddimeye nihayet verdik.

1.)Nefsini günahlardan arındıran, kurtuluşa ermiştir. (Şems Sûresi, 91:9)
2.)Mülk Ona, hamd Ona, hüküm Ona aittir; siz de Ona döndürüleceksiniz
3.)Nefsini günaha daldıran, hüsrana düşmüştür. (Şems Sûresi, 91:10)
4.)Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür. (Lokman Sûresi, 31:13)

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

Enenin İki Vechi

Eğer mukaddimeyi anladınsa, gel, hakikate giriyoruz.

İşte, bak: Âlem-i insaniyette, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar iki cereyan-ı azîm, iki silsile-i efkâr, her tarafta ve her tabaka-i insaniyede dal budak salmış iki şecere-i azîme hükmünde; biri silsile-i nübüvvet ve diyanet, diğeri silsile-i felsefe ve hikmet, gelmiş gidiyor. Her ne vakit o iki silsile imtizaç ve ittihad etmişse, yani silsile-i felsefe silsile-i diyanete dehalet edip itaat ederek hizmet etmişse, âlem-i insaniyet parlak bir surette bir saadet, bir hayat-ı içtimaiye geçirmiştir. Ne vakit ayrı gitmişlerse, bütün hayır ve nur silsile-i nübüvvet ve diyanet etrafına toplanmış ve şerler ve dalâletler felsefe silsilesinin etrafına cem olmuştur. Şimdi, şu iki silsilenin menşelerini, esaslarını bulmalıyız.

İşte, diyanet silsilesine itaat etmeyen silsile-i felsefe ki, bir şecere-i zakkum suretini alıp şirk ve dalâlet zulümatını etrafına dağıtır. Hattâ, kuvve-i akliye dalında dehriyyun, maddiyyun, tabiiyyun meyvelerini beşer aklının eline vermiş. Ve kuvve-i gadabiye dalında Nemrutları, Firavunları, Şeddadları **(Haşiye-1)** beşerin başına atmış. Ve kuvve-i şeheviye-i behîmiye dalında âliheleri, sanemleri ve ulûhiyet dâvâ edenleri semere vermiş, yetiştirmiş. O şecere-i zakkumun menşei ile, silsile-i nübüvvetin—ki, bir şecere-i tûbâ-i ubûdiyet hükmünde bulunan o silsilenin, küre-i zeminin bağında mübarek dalları, kuvve-i akliye dalında enbiya ve mürselîn ve evliya ve sıddıkîn meyvelerini yetiştirdiği gibi, kuvve-i dâfia dalında âdil hâkimleri, melek gibi melikler meyvesini veren ve kuvve-i câzibe dalında hüsn-ü sîret ve ismetli cemâl-i suret ve sehâvet ve keremnamdarlar meyvesini yetiştiren ve beşer nasıl şu kâinatın en mükemmel bir meyvesi olduğunu gösteren o şecerenin menşei ile beraber, enenin iki cihetindedir. O iki şecereye menşe ve medar, esaslı bir çekirdek olarak, enenin iki vechini beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Enenin bir vechini nübüvvet tutmuş gidiyor; diğer vechini felsefe tutmuş geliyor.

Nübüvvetin vechi olan birinci vecih: Ubûdiyet-i mahzânın menşeidir. Yani, ene kendini abd bilir; başkasına hizmet eder, anlar. Mahiyeti harfiyedir; yani başkasının mânâsını taşıyor, fehmeder. Vücudu tebeîdir; yani başka birisinin vücuduyla kaim ve icadıyla sabittir, itikad eder. Mâlikiyeti vehmiyedir; yani kendi mâlikinin izniyle surî, muvakkat bir mâlikiyeti vardır, bilir. Hakikati zılliyedir; yani hak ve vacip bir hakikatin cilvesini taşıyan mümkün ve miskin bir zılldir. Vazifesi ise, kendi Hâlıkının sıfât ve şuûnâtına mikyas ve mizan olarak, şuurkârâne bir hizmettir.

İşte, enbiya ve enbiya silsilesindeki asfiya ve evliya, eneye şu vecihle bakmışlar, böyle görmüşler, hakikati anlamışlar. Bütün mülkü Malikü'l-Mülke teslim etmişler ve hükmetmişler ki, o Mâlik-i Zülcelâlin ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne ulûhiyetinde şerik ve naziri yoktur; muin ve vezire muhtaç değil; herşeyin anahtarı Onun elindedir; herşeye Kàdir-i Mutlaktır; esbab bir perde-i zâhiriyedir; tabiat bir şeriat-i fıtriyesidir ve kanunlarının bir mecmuasıdır ve kudretinin bir mistarıdır.

İşte, şu parlak, nuranî, güzel yüz, hayattar ve mânidar bir çekirdek hükmüne geçmiş ki, Hâlık-ı Zülcelâl, bir şecere-i tûbâ-i ubûdiyeti ondan halk etmiştir ki, onun mübarek dalları, âlem-i beşeriyetin her tarafını nuranî meyvelerle tezyin etmiştir. Bütün zaman-ı mazideki zulümatı dağıtıp, o uzun zaman-ı mazi, felsefenin gördüğü gibi bir mezar-ı ekber, bir ademistan olmadığını, belki istikbale ve saadet-i ebediyeye atlamak için ervâh-ı âfilîne bir medar-ı envar ve muhtelif basamaklı bir mirac-ı münevver ve ağır yüklerini bırakan ve serbest kalan ve dünyadan göçüp giden ruhların nuranî bir nuristanı ve bir bostanı olduğunu gösterir.

İkinci vecih ise, felsefe tutmuştur. Felsefe ise, eneye mânâ-yı ismiyle bakmış. Yani, kendi kendine delâlet eder, der; mânâsı kendindedir, kendi hesabına çalışır, hükmeder. Vücudu aslî, zâtî olduğunu telâkki eder. Yani, zâtında bizzat bir vücudu vardır, der. Bir hakk-ı hayatı var, daire-i tasarrufunda hakikî mâliktir, zu'm eder. Onu bir hakikat-i sabite zanneder. Vazifesini, hubb-u zâtından neş'et eden bir tekemmül-ü zâtî olduğunu bilir, ve hâkezâ... Çok esâsât-ı fâsideye

mesleklerini bina etmişler. O esâsat ne kadar esassız ve çürük olduğunu sair risalelerimde ve bilhassa Sözler'de, hususan On İkinci ve Yirmi Beşinci Sözlerde kat'î ispat etmişiz. Hattâ, silsile-i felsefenin en mükemmel fertleri ve o silsilenin dâhileri olan Eflâtun ve Aristo, İbn-i Sina ve Fârâbî gibi adamlar, *"İnsaniyetin gayetü'l-gayâtı teşebbüh-ü bi'l-Vâcibdir, yani Vâcibü'l-Vücuda benzemektir"* deyip firavunâne bir hüküm vermişler. Ve enaniyeti kamçılayıp şirk derelerinde serbest koşturarak, esbabperest, sanemperest, tabiatperest, nücumperest gibi çok envâ-ı şirk taifelerine meydan açmışlar. İnsaniyetin esasında münderiç olan acz ve zaaf, fakr ve ihtiyaç, naks ve kusur kapılarını kapayıp ubûdiyetin yolunu seddetmişler. Tabiata saplanıp, şirkten tamamen çıkamayıp, şükrün geniş kapısını bulamamışlar.

Nübüvvet ise, gaye-i insaniyet ve vazife-i beşeriyet, ahlâk-ı İlâhiye ile ve secâyâ-yı hasene ile tahallûk etmekle beraber, aczini bilip kudret-i İlâhiyeye iltica, zaafını görüp kuvvet-i İlâhiyeye istinad, fakrını görüp rahmet-i İlâhiyeye itimad, ihtiyacını görüp gınâ-yı İlâhiyeden istimdad, kusurunu görüp aff-ı İlâhîye istiğfar, naksını görüp kemâl-i İlâhîye tesbihhân olmaktır diye, ubûdiyetkârâne hükmetmişler.

İşte, diyanete itaat etmeyen felsefenin böyle yolunu şaşırdığı içindir ki, ene kendi dizginini eline almış, dalâletin herbir nev'ine koşmuş. İşte şu vecihteki enenin başı üstünde bir şecere-i zakkum neşvünemâ bulup âlem-i insaniyetin yarısından fazlasını kaplamış.

İşte, o şecerenin kuvve-i şeheviye-i behîmiye dalında beşerin enzârına verdiği meyveler ise, asnamlar ve âlihelerdir. Çünkü, felsefenin esasında kuvvet müstahsendir. Hattâ **"El-hükmü li'l-galib"** bir düsturudur. *"Galebe edende bir kuvvet var; kuvvette hak vardır"* der. **(Haşiye-2)** Zulmü mânen alkışlamış, zalimleri teşçi etmiştir ve cebbarları ulûhiyet dâvâsına sevk etmiştir.

Hem masnudaki güzelliği ve nakıştaki hüsnü, masnua ve nakşa mal edip, Sâni ve Nakkâşın mücerred ve mukaddes cemâlinin cilvesine nisbet etmeyerek, *"Ne güzel yapılmış"* yerine *"Ne güzeldir"* der, perestişe lâyık bir sanem hükmüne getirir.

Hem herkese satılan muzahraf, hodfuruş, gösterici, riyâkâr bir hüsnü istihsan, ettiği için riyâkârları alkışlamış, sanem-misalleri kendi

âbidlerine âbide **(Haşiye-3)** yapmıştır.

O şecerenin kuvve-i gadabiye dalında, biçare beşerin başında küçük büyük Nemrutlar, Firavunlar, Şeddadlar meyvelerini yetiştirmiş; kuvve-i akliye dalında, âlem-i insaniyetin dimağına dehriyyun, maddiyyun, tabiiyyun gibi meyveleri vermiş, beşerin beynini bin parça etmiştir.

Haşiye-1: Evet, Nemrutları, Firavunları yetiştiren ve dâyelik edip emziren, eski Mısır ve Babil'in, ya sihir derecesine çıkmış veyahut hususî olduğu için etrafında sihir telâkki edilen eski felsefeleri olduğu gibi, âliheleri eski Yunan kafasında yerleştiren ve asnâmı tevlid eden felsefe-i tabiiye bataklığıdır. Evet, tabiatın perdesiyle Allah'ın nurunu görmeyen insan, herşeye bir ulûhiyet verip kendi başına musallat eder.

Haşiye-2: Düstur-u nübüvvet *"Kuvvet haktadır; hak kuvvette değildir"* der, zulmü keser, adaleti temin eder.

Haşiye-3: Yani; o sanem-misâller, perestişkârlarının hevesatlarına hoş görünmek ve teveccühlerini kazanmak için riyakârane gösteriş ile ibadet gibi bir vaziyet gösteriyorlar.

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

Felsefe ile Nübüvvet Düsturlarını mukayese

Şimdi şu hakikati tenvir için, felsefe mesleğinin esâsât-ı fâsidesinden neş'et eden neticeleriyle, silsile-i nübüvvetin esâsât-ı sâdıkasından tevellüd eden neticelerinin binler muvazenesinden, nümune olarak üç dört misal zikrediyoruz.

Meselâ; nübüvvetin hayat-ı şahsiyedeki düsturî neticelerinden تَخَلَّقُوا بِاَخْلاَقِ اللهِ kaidesiyle, *"Ahlâk-ı İlâhiye ile muttasıf olup Cenâb-ı Hakka mütezellilâne teveccüh edip, acz, fakr, kusurunuzu bilip dergâhına abd olunuz"* düsturu nerede? Felsefenin *"Teşebbüh-ü bi'l-Vâcib insaniyetin gayet-i kemâlidir"* kaidesiyle, *"Vâcibü'l-Vücuda benzemeye çalışınız"* hodfuruşâne düsturu nerede? Evet, nihayetsiz acz, zaaf, fakr, ihtiyaçla yoğrulmuş olan mahiyet-i insaniye nerede? Nihayetsiz Kadîr, Kavî, Ganî ve Müstağnî olan Vâcibü'l-Vücudun mahiyeti nerede?

İkinci misal: Nübüvvetin hayat-ı içtimaiyedeki düsturî neticelerinden ve şems ve kamerden tut, tâ nebâtât hayvânâtın imdadına ve hayvânât insanın imdadına, hattâ zerrât-ı taamiye hüceyrât-ı bedenin imdadına ve muavenetine koşturulan düstur-u teâvün, kanun-u kerem, namus-u ikram nerede? Felsefenin hayat-ı içtimaiyedeki düsturlarından ve yalnız bir kısım zalim ve canavar insanların ve vahşî hayvanların fıtratlarını su-i istimallerinden neş'et eden düstur-u cidal nerede? Evet, düstur-u cidâli o kadar esaslı ve küllî kabul etmişler ki, *"Hayat bir cidaldir"* diye eblehâne hükmetmişler.

Üçüncü misal: Nübüvvetin tevhid-i İlâhî hakkındaki netâic-i âliyesinden ve düstur-u gâliyesinden اَلْوَاحِدُ لاَ يَصْدُرُ اِلاَّ

عَنِ الْوَاحِدِ yani *“Her birliği bulunan yalnız birden sudur edecektir; madem herşeyde ve bütün eşyada bir birlik var, demek birtek Zâtın icadıdır”* diye olan tevhidkârâne düsturu nerede? Eski felsefenin bir düstur-u itikadiyesinden olan اَلْوَاحِدُ لاَ يَصْدُرُ عَنْهُ اِلاَّ الْوَاحِدُ *“Birden bir sudur eder”*; yani *“Bir zâttan bizzat birtek sudur edebilir. Sair şeyler, vasıtalar vasıtasıyla ondan sudur eder”* diye, Ganiyy-i ale’l-Itlak ve Kadîr-i Mutlakı âciz vesaite muhtaç göstererek, bütün esbaba ve vesaite, rububiyette bir nevi şirket verip, Hâlık-ı Zülcelâle **“akl-ı evvel“** namında bir mahlûku verip adeta sair mülkünü esbaba ve vesaite taksim ederek bir şirk-i azîme yol açan şirk-âlûd ve dalâlet-pîşe o felsefenin düsturu nerede? Hükemanın yüksek kısmı olan işrâkıyyun böyle halt etseler, maddiyyun, tabiiyyun gibi aşağı kısımları ne kadar halt edeceklerini kıyas edebilirsin.

Dördüncü misal: Nübüvvetin düstur-u hakîmânesinden وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ sırrıyla, *“Herşeyin, her zîhayatın neticesi, hikmeti, kendine ait bir ise, Sâniine ait neticeleri, Fâtırına bakan hikmetleri binlerdir. Herbir şeyin, hattâ bir meyvenin, bir ağacın meyveleri kadar hikmetleri, neticeleri bulunduğu”* mahz-ı hakikat olan düstur-u hikmet nerede? Felsefenin *“Herbir zîhayatın neticesi kendine bakar veyahut insanın menâfiine aittir’* diye, koca bir dağ gibi ağaca hardal gibi bir meyve, bir netice takmak gibi gayet mânâsız bir abesiyet içinde gördüğü hikmetsiz hikmet-i muzahrefe düsturları nerede?

Şu hakikat, Onuncu Sözün Onuncu Hakikatinde bir derece gösterildiğinden, kısa kestik.

İşte, bu dört misale binler misali kıyas edebilirsin. “Lemeât” namındaki bir risalede bir kısmına işaret etmişiz.

1.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

Felsefenin Vahim Neticeleri

İşte, felsefenin şu esâsât-ı fâsidesinden ve netâic-i vahîmesindendir ki, İslâm hükemasından İbn-i Sina ve Fârâbî gibi dâhiler, şâşaa-i suriyesine meftun olup, o mesleğe aldanıp o mesleğe girdiklerinden, âdi bir mü'min derecesini ancak kazanabilmişler. Hattâ, İmam-ı Gazâlî gibi bir Hüccetü'l-İslâm, onlara o dereceyi de vermemiş.

Hem mütekellimînin mütebahhirîn ulemasından olan Mutezile imamları, ziynet-i surîsine meftun olup o mesleğe ciddî temas ederek aklı hâkim ittihaz ettiklerinden, ancak fâsık, mübtedi' bir mü'min derecesine çıkabilmişler.

Hem üdeba-yı İslâmiyenin meşhurlarından, bedbinlikle maruf Ebu'l-Alâ-i Maarrî ve yetimâne ağlayışıyla mevsuf Ömer Hayyam gibilerin, o mesleğin nefs-i emmâreyi okşayan zevkiyle zevklenmesi sebebiyle, ehl-i hakikat ve kemâlden bir sille-i tahkir ve tekfir yiyip *"Edepsizlik ediyorsunuz, zındıkaya giriyorsunuz, zındıkları yetiştiriyorsunuz"* diye zecirkârâne tedip tokatlarını almışlar.

Hem meslek-i felsefenin esâsât-ı fâsidesindendir ki, ene, kendi zâtında hava gibi zayıf bir mahiyeti olduğu halde, felsefenin meş'um nazarıyla mânâ-yı ismî cihetiyle baktığı için, güya buhar-misal o ene temeyyü edip, sonra ülfet cihetiyle ve maddiyata tevaggul sebebiyle güya tasallüb ediyor. Sonra gaflet ve inkârla o enaniyet tecemmüd eder. Sonra isyanla tekeddür eder, şeffafiyetini kaybeder. Sonra gittikçe kalınlaşıp sahibini yutar. Nev-i insanın efkârıyla şişer. Sonra sair insanları, hattâ esbabı kendine ve nefsine kıyas edip, onlara—kabul etmedikleri ve teberrî ettikleri halde—birer firavunluk verir. İşte o vakit Hâlık-ı Zülcelâlin evâmirine karşı mübareze vaziyetini alır, [1] مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِىَ رَمِيمٌ der, meydan okur gibi Kadîr-i Mutlakı acz ile itham eder. Hattâ, Hâlık-ı Zülcelâlin evsâfına müdahale eder; işine gelmeyenleri ve nefs-i emmârenin

firavunluğunun hoşuna gitmeyenleri ya red, ya inkâr, ya tahrif eder. Ezcümle:

Felâsifenin bir taifesi, Cenâb-ı Hakka **“mûcib-i bizzat“** demişler, ihtiyarını nefyetmişler, ihtiyarını ispat eden bütün kâinatın nihayetsiz şehadetlerini tekzip etmişler. Feyâ sübhanallah! Şu kâinatta zerreden şemse kadar bütün mevcudat, taayyünatlarıyla, intizamatıyla, hikmetleriyle, mizanlarıyla Sâniin ihtiyarını gösterdikleri halde, şu kör olası felsefenin gözü görmüyor!

Hem bir kısım felasife *“Cüz’iyâta ilm-i İlâhî taallûk etmiyor”* diye ilm-i İlâhînin azametli ihatasını nefyedip, bütün mevcudatın şehâdât-ı sâdıkalarını reddetmişler.

Hem felsefe esbaba tesir verip tabiat eline icad verir. Yirmi İkinci Sözde kat’î bir surette ispat edildiği gibi, herşeyde Hâlık-ı Külli Şeye has, parlak sikkeyi görmeyip âciz, câmid, şuursuz, kör ve iki eli tesadüf ve kuvvet gibi iki körün elinde olan tabiata masdariyet verip, binler hikmet-i âliyeyi ifade eden ve herbiri birer mektubât-ı Samedâniye hükmünde olan mevcudatın bir kısmını ona mal eder.

Hem, Onuncu Sözde ispat edildiği gibi, Cenâb-ı Hak bütün esmâsıyla ve kâinat bütün hakaikiyle ve silsile-i nübüvvet bütün tahkikatıyla ve kütüb-ü semâviye bütün âyâtıyla gösterdikleri haşir ve âhiret kapısını bulmayıp, haşri nefyedip, ervahlara bir ezeliyet isnad etmişler. İşte, bu hurafatlara sair meselelerini kıyas edebilirsin. Evet, şeytanlar, güya enenin gaga ve pençesiyle dinsiz feylesoflarının akıllarını havaya kaldırıp, dalâlet derelerine atıp dağıtmıştır. Küçük âlemde ene, büyük âlemde tabiat gibi tâğutlardandır.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللهِ [2]
فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لاَ
انْفِصَامَ لَهَا وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

1.)Çürümüş kemikleri kim diriltecek? (Yâsin Sûresi, 36:78)
2.)Kim tâğûtu reddeder de Allah’a iman ederse, işte o kopmaz ve kırılmaz, sapa sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah ise herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:256)

Sözler : 30.Söz : 1.Maksad [ENE]

Hayali Bir Vakıa

Geçen hakikati tenvir edecek bir seyahat-i hayaliye suretinde, nim-manzum olarak Lemeat'ta yazdığım bir vakıa-i misaliyenin meâlini şurada zikretmeye münasebet geldi. Şöyle ki:

Bu risalenin telifinden sekiz sene evvel, İstanbul'da, Ramazan-ı Şerifte, meslek-i felsefeyle münasebette bulunan Eski Said'in Yeni Said'e inkılâb edeceği bir hengâmdadır ki, Fâtiha-i Şerifenin âhirinde

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ [1]

ile işaret ettiği üç mesleği düşünürken, şöyle bir vakıa-i hayaliye, bir hadise-i misaliye, rüyaya benzer bir hadise gördüm ki:

Kendimi bir sahrâ-yı azîmede görüyorum. Bütün zeminin yüzünü karanlıklı, sıkıcı ve boğucu bir bulut tabakası kaplamış. Ne nesîm var, ne ziya, ne âb-ı hayat—hiçbirisi bulunmuyor. Her tarafı canavarlar, muzır ve muvahhiş mahlûklarla dolu olduğunu tevehhüm ettim. Kalbime geldi ki, şu zeminin öteki tarafında ziya, nesîm, âb-ı hayat var, oraya geçmek lâzım. Baktım ki, ihtiyarsız sevk olunuyorum. Zeminin içinde tünelvâri bir mağaraya sokuldum. Git gide zeminin içinde seyahat ettim. Bakıyorum ki, benden evvel o tahtel'arz yolda çok kimseler gitmişler, her tarafta boğulup kalmışlar. Onların ayak izlerini görüyordum. Bazılarının bir zaman seslerini işitiyordum; sonra sesleri kesiliyordu.

Ey hayaliyle benim seyahat-i hayaliyeme iştirak eden arkadaş! O zemin tabiattır ve felsefe-i tabiiyedir. Tünel ise, ehl-i felsefenin efkârıyla hakikate yol açmak için açtıkları meslektir. Gördüğüm ayak izleri, Eflâtun ve Aristo **(Haşiye)** gibi meşahirlerindir. İşittiğim sesler, İbn-i Sina ve Fârâbî gibi dâhilerindir. Evet, İbn-i Sina'nın bazı sözlerini, kanunlarını bazı yerlerde görüyordum. Sonra bütün bütün

kesiliyordu. Daha ileri gidememiş. Demek boğulmuş. Her neyse, seni meraktan kurtarmak için hayalin altındaki hakikatin bir köşesini gösterdim. Şimdi seyahatime dönüyorum.

Gid gide, baktım ki, benim elime iki şey verildi: biri, bir elektrik, o tahtel'arz tabiatın zulümatını dağıtır; diğeri bir âlet ile dahi azîm kayalar, dağ-misal taşlar parçalanıp bana yol açılıyor. Kulağıma denildi ki: "Bu elektrikle o âlet Kur'ân'ın hazinesinden size verilmiştir."

Her ne ise, çok zaman öylece gittim. Baktım ki, öteki tarafa çıktım. Gayet güzel bir bahar mevsiminde, bulutsuz bir güneş, ruh-efzâ bir nesîm, hayattar bir âb-ı leziz, her taraf şenlik içinde bir âlem gördüm. "Elhamdü lillâh" dedim. Sonra baktım ki, ben kendi kendime mâlik değilim. Birisi beni tecrübe ediyor.

Yine evvelki vaziyette, o sahrâ-yı azîmede, boğucu bulut altında yine ben kendimi gördüm. Daha başka bir yolda, bir sâik beni sevk ediyordu. Bu defa tahtezzemin değil, belki seyir ve seyahatle yeryüzünü kat' edip öteki yüze geçmek için gidiyordum. O seyahatimde öyle acaip ve garaibi görüyordum ki, tarif edilmez. Deniz bana hiddet ediyor, fırtına beni tehdit eder, herşey bana müşkülât peydâ eder. Fakat yine Kur'ân'dan bana verilen bir vasıta-i seyahatimle geçiyordum, galebe çalıyordum. Git gide bakıyordum, her tarafta seyyahların cenazeleri bulunuyor. O seyahati bitirenler, binde ancak birdir.

Her ne ise, o buluttan kurtulup, zeminin öteki yüzüne geçip güzel güneşle karşılaştım. Ruh-efzâ nesîmi teneffüs ederek "Elhamdü lillâh" dedim. O cennet gibi o âlemi seyre başladım.

Sonra baktım, biri var ki, beni orada bırakmıyor. Başka yolu bana gösterecek gibi, yine beni bir anda o müthiş sahrâya getirdi. Baktım ki, yukarıdan inmiş aynı asansörler gibi muhtelif tarzlarda bazı tayyare, bazı otomobil, bazı zembil gibi şeyler görünüyor. Kuvvet ve istidada göre onlara atılsa yukarıya çekiliyor. Ben de birisine atladım. Baktım, bir dakika zarfında bulutun fevkine beni çıkardı. Gayet güzel, müzeyyen, yeşil dağların üstüne çıktım. O bulut tabakası dağın yarısına kadar gelmemişti. En latîf bir nesîm, en leziz bir âb-ı hayat, en şirin bir ziya her tarafta görünüyor.

Baktım ki, o asansörler gibi nuranî menziller her tarafta var. Hattâ iki seyahatimde ve zeminin öteki yüzünde onları görmüştüm,

anlamamıştım. Şimdi anlıyorum ki, şunlar Kur'ân'-ı Hakîmin âyetlerinin cilveleridir.

İşte, [2] وَلاَ الضَّالِّينَ ile işaret olunan evvelki yol, tabiata saplananların ve tabiiyyun fikrini taşıyanların mesleğidir ki, onda hakikate ve nura geçmek için ne kadar müşkülât olduğunu hissettiniz. [3] غَيْرِ الْمَغْضُوبِ ile işaret olunan ikinci yol, esbabperestlerin ve vesaite icad ve tesir verenlerin, meşâiyyun hükeması gibi yalnız akılla, fikirle hakikatü'l-hakaike ve Vâcibü'l-Vücudun marifetine yol açanların mesleğidir.[4] اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ile işaret olunan üçüncü yol ise, sırat-ı müstakim ehli olan ehl-i Kur'ân'ın cadde-i nuraniyesidir ki, en kısa, en rahat, en selâmet ve herkese açık, semâvî ve Rahmânî ve nuranî bir meslektir.

Haşiye: Eğer desen: "Sen necisin, bu meşahire karşı meydana çıkıyorsun? Sen bir sinek gibi olup da kartalların uçmalarına karışıyorsun?"

Ben de derim ki: Kur'ân gibi bir üstad-ı ezeliyem varken, dalâlet-âlûd felsefenin ve evham-âlûd aklın şakirtleri olan o kartallara, hakikat ve marifet yolunda sinek kanadı kadar da kıymet vermeye mecbur değilim. Ben onlardan ne kadar aşağı isem, onların üstadı dahi benim üstadımdan bin defa daha aşağıdır. Üstadımın himmetiyle, onları gark eden madde ayağımı da ıslatamadı. Evet, büyük bir padişahın, onun kanununu ve evâmirini hâmil küçük bir neferi, küçük bir şahın büyük bir müşirinden daha büyük işler görebilir..

1.)Kendilerine in'âm ve ihsanda bulunduklarının yolu—, gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yolu değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.)Sapıtmış olanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
3.)Gazabına uğrayanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
4.)Kendilerine in'âm ve ihsanda bulunduklarının yolu... (Fâtiha Sûresi, 1:7)

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre]

2.Maksad: Zerre Risalesi

İkinci Maksad

Tahavvülât-ı zerrâta dair şu âyetin hazinesinden bir zerreye işaret edecektir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَاْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ ﴿2﴾
بَلٰى وَرَبِّى لَتَاْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ
لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى ﴿3﴾
السَّمٰوَاتِ وَلاَ فِى الْاَرْضِ وَلاَ اَصْغَرُ
مِنْ ذٰلِكَ وَلاَ اَكْبَرُ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

Şu âyetin pek büyük hazinesinden bir miskal zerre miktarında, yani zerre sandukçasında olan cevheri gösterir ve zerrenin hareket ve vazifesinden bir nebze bahseder. Şu Maksat bir Mukaddime ile Üç Noktadan ibarettir.

- Mukaddime: Tahavvülat-ı zerrat.. İmam-ı Mübîn.. Kitab-ı Mübîn
- 1.Nokta: Zerrâtın hareketine dair iki mebhas
- 2.Nokta: Herbir zerrede, Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine iki şahid-i sadık vardır
- 3.Nokta: Zerrâtın hareketinin bir hikmeti, zerreleri nurlandırmaktır
- Yedi Külli Kanun

•Hatime
•Tılsım-ı kâinatın üç esası

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Melekler ve Cebrâil o gecede Rablerinin izniyle yeryüzüne iner. (Kadir Sûresi, 97:4)
3.)De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. (İsra Sûresi,17:85)

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : Mukaddime

Mukaddeme: Tahavvülat-ı zerrat.. İmam-ı Mübîn.. Kitab-ı Mübîn

Mukaddeme

Tahavvülât-ı zerrât, Nakkâş-ı Ezelînin kalem-i kudreti, kitab-ı kâinatta yazdığı âyât-ı tekvîniyenin hengâmındaki ihtizâzâtı ve cevelânıdır. Yoksa, maddiyyun ve tabiiyyunların tevehhüm ettikleri gibi tesadüf oyuncağı ve karışık, mânâsız bir hareket değildir. Çünkü, bütün mevcudat gibi, zerreler ve herbir zerre, mebde-i hareketinde "Bismillâh" der. Çünkü, nihayetsiz, kuvvetinden fazla yükleri kaldırır ve buğday tanesi kadar bir çekirdeğin koca bir çam ağacı gibi bir yükü omuzuna alması gibi... Hem vazifesinin hitâmında "Elhamdü lillâh" der. Çünkü, bütün ukulü hayrette bırakan hikmetli bir cemâl-i san'at, faideli bir hüsn-ü nakış göstererek, Sâni-i Zülcelâlin medâyihine bir kaside-i medhiye gibi bir eser gösterir. Meselâ, nar ve mısıra dikkat et.

Evet, tahavvülât-ı zerrât, **(Haşiye)** âlem-i gaybdan olan herşeyin geçmiş aslında ve gelecek neslindeki intizamata medar ve ilim ve emr-i İlâhînin bir ünvanı olan İmam-ı Mübînin düsturları ve imlâsı tahtında ve zaman-ı hazır ve âlem-i şehadetten teşkil ve icad-ı eşyada tasarrufa medar ve kudret ve irade-i İlâhiyenin bir ünvanı olan Kitab-ı Mübînden istinsah ile ve seyyal zamanın hakikati ve sahife-i misaliyesi olan Levh-i Mahv, İsbatta kelimât-ı kudreti yazmak ve çizmekten gelen harekâttır ve mânidar ihtizazattır.

Haşiye: *İkinci Maksadın, tahavvülât-ı zerrâtın tarifine dair olan uzun cümlenin haşiyesidir.*

Kur'ân-ı Hakîmde İmam-ı Mübîn ve Kitab-ı Mübîn mükerrer yerlerde zikredilmiştir. Ehl-i tefsir "İkisi birdir"; bir kısmı "Ayrı ayrıdır" demişler. Hakikatlerine dair beyanatları muhteliftir. Hülâsa, *"İlm-i İlâhînin ünvanlarıdır"* demişler.

Fakat Kur'ân'ın feyziyle şöyle kanaatim gelmiş ki:

İmam-ı Mübîn, ilim ve emr-i İlâhînin bir nev'ine bir ünvandır ki, âlem-i şehadetten ziyade âlem-i gayba bakıyor. Yani, zaman-ı halden ziyade, mazi ve müstakbele nazar eder. Yani, herşeyin vücud-u zâhirîsinden ziyade aslına, nesline ve köklerine ve tohumlarına bakar. Kader-i İlâhînin bir defteridir. Şu defterin vücudu, Yirmi Altıncı Sözde, hem Onuncu Sözün haşiyesinde ispat edilmiştir. Evet, şu İmam-ı Mübîn, bir nevi ilim ve emr-i İlâhînin bir ünvanıdır. Yani, eşyanın mebâdileri ve kökleri ve asılları, kemâl-i intizamla eşyanın vücutlarını gayet san'atkârâne intaç etmesi cihetiyle, elbette desâtir-i ilm-i İlâhînin bir defteriyle tanzim edildiğini gösteriyor. Ve eşyanın neticeleri, nesilleri, tohumları, ileride gelecek mevcudatın programlarını, fihristelerini tazammun ettiklerinden, elbette evâmir-i İlâhiyenin bir küçük mecmuası olduğunu bildiriyorlar. Meselâ, bir çekirdek, bütün ağacın teşkilâtını tanzim edecek olan programları ve fihristeleri ve o fihriste ve programları tayin eden o evâmir-i tekvîniyenin küçücük bir mücessemi hükmünde denilebilir. Elhasıl, İmam-ı Mübîn, mazî ve müstakbelin ve âlem-i gaybın etrafında dal-budak salan şecere-i hilkatin bir programı, bir fihristesi hükmündedir. Şu mânâdaki "İmâm-ı Mübîn" kader-i İlâhînin bir defteri, bir mecmua-i desâtiridir. O desâtirin imlâsıyla ve hükmüyle, zerrât, vücud-u eşyadaki hidemâtına ve harekâtına sevk edilir.

Amma **Kitab-ı Mübîn** ise, âlem-i gaybdan ziyade âlem-i şehadete bakar. Yani, mazi ve müstakbelden ziyade zaman-ı hazıra nazar eder. Ve ilim ve emirden ziyade kudret ve irade-i İlâhiyenin bir ünvanı, bir defteri, bir kitabıdır. İmam-ı Mübîn kader defteri ise, Kitab-ı Mübîn kudret defteridir. Yani, herşey vücudunda, mahiyetinde ve sıfât ve şuûnâtında kemâl-i san'at ve intizamları gösteriyor ki, bir kudret-i kâmilenin desâtiriyle ve bir irade-i nâfizenin kavâniniyle vücut giydiriliyor suretleri tayin, teşhis edilip birer miktar-ı muayyen, birer şekl-i mahsus veriliyor. Demek o kudret ve iradenin küllî ve umumî bir mecmua-i kavânini, bir defter-i ekberi vardır ki, herbir

şeyin hususî vücutları ve mahsus suretleri ona göre biçilir, dikilir, giydirilir.

İşte şu defterin vücudu, İmam-ı Mübîn gibi, kader ve cüz-ü ihtiyarî mesâilinde ispat edilmiştir. Ehl-i gaflet ve dalâlet ve felsefenin ahmaklığına bak ki, kudret-i fâtıranın o Levh-i Mahfuzunu ve hikmet ve irade-i Rabbâniyenin o basîrâne kitabının eşyadaki cilvesini, aksini, misalini hissetmişler; hâşâ, **“tabiat“** namıyla tesmiye etmişler, körletmişler. İşte, İmam-ı Mübîn’in imlâsıyla, yani kaderin hükmüyle ve düsturuyla, kudret-i İlâhiye, icad-ı eşyada herbiri birer âyet olan silsile-i mevcudatı, **“Levh-i Mahv, İsbat”** denilen zamanın sahife-i misaliyesinde yazıyor, icad ediyor, zerrâtı tahrik ediyor. Demek, harekât-ı zerrât, o kitabetten, o istinsahtan, mevcudat âlem-i gaybdan âlem-i şehadete ve ilimden kudrete geçmelerinde bir ihtizazdır, bir harekâttır. Amma Levh-i Mahv, İsbat ise, sabit ve daim olan Levh-i Mahfuz-u Âzam’ın daire-i mümkinatta, yani mevt ve hayata, vücut ve fenâya daima mazhar olan eşyada mütebeddil bir defteri ve yazar bozar bir tahtasıdır ki, hakikat-i zaman odur. Evet, herşeyin bir hakikati olduğu gibi, zaman dediğimiz, kâinatta cereyan eden bir nehr-i azîmin hakikati dahi, Levh-i Mahv, İsbat’taki kitabet-i kudretin sahifesi ve mürekkebi hükmündedir.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [1]

1.)Neml Sûresinin 65. âyeti ve benzeri diğer âyetlerden iktibas..

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : 1.Nokta

Birinci Nokta

İki Mebhastır.

- 1.Mebhas: Zerrâtın hareketinde ve sükûnetinde iki nur-u tevhid parlıyor
- 2.Mebhas: Zerrâtın harekatındaki hikmetlere küçük bir işarettir

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : 1.Nokta : 1.Mebhas

1.Mebhas: Zerrâtın hareketinde ve sükûnetinde iki nur-u tevhid parlıyor

Birinci Mebhas

Her zerrede, hem hareketinde, hem sükûnetinde iki güneş gibi iki nur-u tevhid parlıyor. Çünkü, Onuncu Sözün Birinci İşaretinde icmâlen ve Yirmi İkinci Sözde tafsilen ispat edildiği gibi, herbir zerre, eğer memur-u İlâhî olmazsa ve Onun izni ve tasarrufuyla hareket etmezse ve ilim ve kudretiyle tahavvül etmezse, o vakit herbir zerrenin nihayetsiz bir ilmi, hadsiz bir kudreti, herşeyi görür bir gözü, herşeye bakar bir yüzü, herşeye geçer bir sözü bulunmak lâzım gelir. Çünkü, anâsırın herbir zerresi, herbir cism-i zîhayatta muntazaman işler veya işleyebilir. Eşyanın intizamatı ve kavânin-i teşekkülâtı birbirine muhaliftir. Onların nizamatı bilinmezse işlenilmez, işlenilse de yanlışsız yapılmaz. Halbuki yanlışsız yapılıyor. Öyle ise, o hizmet eden zerreler, ya bir ilm-i muhit sahibinin izin ve emriyle ve ilim ve iradesiyle işliyorlar; veyahut kendilerinde öyle bir muhit ilim ve kudret bulunmak lâzım geliyor.

Evet, havanın herbir zerresi, herbir zîhayatın cismine, herbir çiçeğin herbir meyvesine, herbir yaprağın binasına girip işleyebilir. Halbuki onların teşkilâtları ayrı ayrı tarzdadır, başka başka nizamatı var. Bir incir meyvesinin fabrikası, faraza, çuha makinesi gibi olsa, bir nar meyvesinin fabrikası da şeker makinesi gibi olacaktır. Ve hâkezâ, o binaların, o cisimlerin programları birbirinden başkadır. Şimdi, şu zerre-i havaiye bütün onlara girer veya girebilir ve gayet hakîmâne ve üstadâne, yanlışsız olarak işler, vaziyetler alır. Vazifesi bittikten sonra kalkar, gider.

İşte, müteharrik havanın müteharrik zerresi, ya nebâtâta ve hayvânâta, hattâ meyvelerine ve çiçeklerine giydirilen suretlerin,

miktarların teşkilâtını, biçimini bilmesi lâzım geldiği; veyahut onlar bir bilenin emir ve iradesiyle memur olması lâzım geldiği gibi:

Sakin toprak, sakin olan herbir zerresi, bütün çiçekli nebâtâtın ve meyvedar ağaçların tohumlarına medar ve menşe olmak kabil olduğundan, hangi tohum gelse ve o zerrede, yani misliyet itibarıyla bir zerre hükmünde olan bir avuç toprakta kendine mahsus bir fabrika ve bütün levazımatına ve teşkilâtına lâzım bütün cihazatı bulunduğundan, o zerrede ve o zerrenin kulübeciği olan o bir avuç toprakta, eşcar ve nebatat ve çiçekler ve meyveler envâı adedince muntazam mânevî makine ve fabrikaları bulunması; veyahut mu'cizekâr, herşeyi hiçten icad eder ve herşeyin herşeyini ve her cihetini bilir bir ilim ve kudret bulunması lâzımdır; veyahut bir Kadîr-i Mutlak, bir Alîm-i Külli Şeyin emir ve izniyle, havl ve kuvvetiyle o vazifeler gördürülür.

Evet, nasıl ki bir acemî, ham, âmi, âdi, hem kör bir adam Avrupa'ya gitse, bütün fabrikalara, destgâhlara girse, üstadâne kemâl-i intizamla herbir san'atta, herbir binada işler, öyle eserler yapar ki, nihayet derecede hikmetli, san'atlı, herkesi hayrette bırakıyor. Zerre miktar şuuru olan bilir ki, o adam kendi başıyla işlemiyor; belki bir üstad-ı küll ona ders verir, işlettirir.

Hem nasıl ki bir kör, âciz, yerinden kalkamıyor, basit bir kulübeciğinde oturmuş bir adam bulunuyor. Halbuki o kulübeciğe bir dirhem gibi küçük bir taş, kemik ve pamuk gibi birer madde veriliyor. Halbuki o kulübecikten batmanlarla şeker, toplarla çuha, binlerle mücevherat, gayet san'atlı, murassaatlı libaslar, lezzetli taamlar çıkıp gelse, zerre miktar aklı olan demeyecek mi ki, "O adam, gayet mu'cizekâr bir zâtın menşe-i mu'cizâtı olan fabrikasının bir mandalı veyahut miskin bir kapıcısıdır"?

Aynen öyle de, havanın zerreleri, herbiri birer mektubât-ı Samedâniye, birer antika-i san'at-ı Rabbâniye, birer mu'cize-i kudret, birer hârika-i hikmet olan nebâtât ve eşcar, ezhar ve esmardaki harekât ve hidematları, bir Sâni-i Hakîm-i Zülcelâlin, bir Fâtır-ı Kerîm-i Zülcemâlin emir ve iradesiyle hareket ettiğini; ve toprağın zerreleri dahi, herbiri birer ayrı makine ve destgâh, birer ayrı matbaa, birer ayrı hazine, birer ayrı antika ve Sâni-i Zülcelâlin esmâsını ilân eden birer ayrı ilânnâme ve kemâlâtını söyleyen birer ayrı kaside

hükmünde olan o tohumcuklarının, o çekirdeklerinin sünbüllerine, ağaçlarına menşe ve medar olmaları, emr-i künfeyeküne mâlik, herşey emrine musahhar bir Sâni-i Zülcelâlin emriyle, izniyle, iradesiyle, kuvvetiyle olması, iki kere iki dört eder gibi kat'îdir. Âmennâ.

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : 1.Nokta : 2.Mebhas

2.Mebhas: Zerrâtın harekatındaki hikmetlere küçük bir işarettir

İkinci Mebhas

Zerrâtın harekâtındaki vazifelere, hikmetlere küçük bir işarettir.

Evet, akılları gözlerine sukut etmiş maddiyyunların hikmetsiz hikmetleri, abesiyet esasına istinad eden felsefeleri nazarında tesadüfle bağlı olan tahavvülât-ı zerrâtı bütün düsturlarına üssül'esas tutup, masnuat-ı İlâhiyeye masdar göstermişler. Nihayetsiz hikmetlerle müzeyyen masnuatı hikmetsiz, mânâsız, karma karışık birşeye isnad etmeleri ne kadar hilâf-ı akıl olduğunu, zerre miktar şuuru bulunan bilir.

Şimdi, Kur'ân-ı Hakîmin hikmeti nokta-i nazarında tahavvülât-ı zerrâtın pek çok gayeleri, hikmetleri ve vazifeleri vardır. [1] وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ gibi çok âyetlerle hikmetlerine ve vazifelerine işaret eder. Numune olarak birkaçına işaret ediyoruz.

Birincisi: Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücudun tecelliyât-ı icadiyesini tecdid ve tazelendirmek için, her birtek ruhu model gibi ederek, her sene mu'cizât-ı kudretinden taze birer ceset giydirmek ve her birtek kitaptan ayrı ayrı bin muhtelif kitabı, hikmetiyle istinsah etmek ve birtek hakikati başka başka surette göstermek ve kâinatların ve âlemlerin ve mevcudatların taife taife arkasından gelmelerine yer vermek ve zemin hazırlamak için, Fâtır-ı Zülcelâl, kudretiyle zerrâtı tahrik ve tavzif etmiştir.

İkincisi: Mâlikü'l-Mülk-i Zülcelâl, şu dünyayı, bahusus rû-yi zemin tarlasını bir mülk suretinde yaratmıştır. Yani, neşvünemâya, taze taze mahsulât vermeye kabil bir surette müheyyâ etmiştir-tâ ki, nihayetsiz mu'cizât-ı kudretini orada ekip biçsin. İşte, şu zemin yüzündeki tarlasında zerrâtı hikmetle tahrik ederek intizam dairesinde tavzif edip her asırda, her fasılda, her ayda, belki her günde, belki her saatte mu'cizât-ı kudretinden yeni yeni birer kâinat gösterir, yeryüzü avlusuna başka başka mahsulât verdirir. Nihayetsiz hazine-i rahmetinin hedâyâsını, nihayetsiz kudretinin mu'cizâtının numunelerini harekât-ı zerrâtla izhar eder.

Üçüncüsü: Nihayetsiz tecelliyât-ı esmâ-i İlâhiyenin nakışlarını göstermekle, o esmânın cilvelerini ifade için, mahdut bir zeminde hadsiz nukuş göstermek, küçük bir sahifede nihayetsiz maânîleri ifade edecek olan hadsiz âyatları yazmak için, Nakkâş-ı Ezelî, zerrâtı kemâl-i hikmetle tahrik edip kemâl-i intizamla tavzif etmiştir.

Evet, geçen senenin mahsulâtıyla şu senenin mahsulâtının mahiyetleri bir hükmündedir. Fakat maânîleri başka başkadır. Taayyünât-ı itibariyeyi değiştirmekle maânîleri değişir ve çoğalır. Taayyünât-ı itibariye ve teşahhusât-ı muvakkate, tebdil edildikleri ve zâhiren fâni oldukları halde, onların maânî-i cemîleleri muhafaza olunup sabit ve bâki kalır. Şu ağacın geçen bahardaki yaprak ve çiçek ve meyvelerinin ruhları olmadığından, şu bahardaki emsalinin hakikatçe aynılarıdır.

Yalnız teşahhusât-ı itibariyede fark var. Fakat o itibarî teşahhuslar, her vakit tecelliyâtı tazelenmekte olan şuûnât-ı esmâ-i İlâhiyenin maânîlerini ifade için, şu bahardakiler ayrı teşahhusatla onların yerine geldiler.

Dördüncüsü: Hadsiz âlem-i misal gibi gayet geniş âlem-i melekût ve gayr-ı mahdut sair uhrevî âlemlere birer mahsulât veya tezyinat veya levazımat gibi onlara münasip şeyleri yetiştirmek için, şu dar mezraa-i dünyada, zemin yüzünün destgâhında ve tarlasında, Hakîm-i Zülcelâl, zerrâtı tahrik edip kâinatı seyyale ve mevcudatı seyyare ederek, şu küçük zeminde o pek büyük âlemlere pek çok mahsulât-ı mâneviye yetiştiriyor. Nihayetsiz hazine-i kudretinden nihayetsiz bir seyli dünyadan akıttırıp âlem-i gayba ve bir kısmını âhiret âlemlerine döküyor.

Beşincisi: Nihayetsiz kemâlât-ı İlâhiyeyi, hadsiz celevât-ı cemâliyeyi ve gayetsiz tecelliyât-ı celâliyeyi ve gayr-ı mütenâhi tesbihat-ı Rabbâniyeyi şu dar ve mahdut zeminde ve mütenâhi ve az bir zamanda göstermek için, zerrâtı kemâl-i hikmetle, kudretiyle tahrik edip, kemâl-i intizamla tavzif ederek, mütenâhi bir zamanda, mahdut bir zeminde, gayr-ı mütenâhi tesbihat yaptırıyor, gayr-ı mahdut tecelliyât-ı cemâliye ve celâliye ve kemâliyesini gösteriyor, çok hakaik-i gaybiye ve çok semerât-ı uhreviye ve fânilerin bâki olan hüviyet ve suretlerinden pek çok nukuş-u misaliye ve çok mânidar nüsuc-u levhiyeyi icad ediyor. Demek, zerreyi tahrik eden, şu makàsıd-ı azîmeyi, şu hikem-i cesîmeyi gösteren bir Zâttır. Yoksa, herbir zerrede güneş gibi bir dimağ bulunması lâzım gelir.

Daha bu beş numune gibi belki beş bin hikmetle tahrik olunan zerrâtın tahavvülâtını, o akılsız feylesoflar hikmetsiz zannetmişler. Ve hakikatte biri enfüsî, diğeri âfâkî iki hareket-i cezbekârânede zikir ve tesbih-i İlâhî ile Mevlevî gibi zikreden ve deverana kalkan o zerreleri, kendi kendine, sersem gibi dönüp oynuyorlar zu’m etmişler. İşte bundan anlaşılıyor ki, onların ilimleri ilim değil, cehildir. Hikmetleri, hikmetsizliktir.

Üçüncü Noktada altıncı, uzun bir hikmet daha söylenecektir.

1.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : 2.Nokta

2.Nokta: Her zerrede, Vâcibü'l-Vücuda iki şahid-i sadık vardır

İkinci Nokta

Herbir zerrede, Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine iki şahid-i sadık vardır. Evet, zerre, acz ve cumuduyla beraber, şuurkârâne büyük vazifeleri yapmakla, büyük yükleri kaldırmakla Vâcibü'l-Vücudun vücuduna kat'î şehadet ettiği gibi; harekâtında nizamat-ı umumiyeye tevfik-i hareket edip, her girdiği yerde ona mahsus nizamatı müraat etmekle, her yerde kendi vatanı gibi yerleşmesiyle Vâcibü'l-Vücudun vahdetine ve mülk ve melekûtun mâliki olan Zâtın ehadiyetine şehadet eder. Yani, zerre kimin ise, gezdiği bütün yerler de onundur.

Demek zerre-çünkü âcizdir, yükü nihayetsiz ağırdır ve vazifeleri nihayetsiz çoktur-bir Kadîr-i Mutlakın ismiyle, emriyle kaim ve müteharrik olduğunu bildirir. Hem kâinatın nizamat-ı külliyesini bilir bir tarzda tevfik-i hareket etmesi ve her yere mânisiz girmesi, tek bir Alîm-i Mutlakın kudretiyle, hikmetiyle işlediğini gösterir.

Evet, nasıl ki bir nefer, takımında, bölüğünde, taburunda, alayında, fırkasında, ve hâkezâ, herbir dairede birer nisbeti ve o nisbete göre birer vazifesi olduğunu ve o nisbetleri, o vazifeleri bilmekle tevfik-i hareket etmek, nizamat-ı askeriye tahtında talim ve talimat görmekle, bütün o dairelere kumanda eden birtek kumandan-ı âzamın emrine ve kanununa tebaiyetle oluyor. Öyle de, herbir zerre, birbiri içindeki mürekkebatta birer münasip vaziyeti, ayrı ayrı maslahatlı birer nisbeti, ayrı ayrı muntazam birer vazifesi, ayrı ayrı hikmetli neticeleri bulunduğundan, elbette o zerreyi, o mürekkebatta bütün nisbet ve vazifelerini muhafaza edip netice ve hikmetleri bozmayacak bir tarzda yerleştirmek, bütün kâinat kabza-i

tasarrufunda olan bir Zâta mahsustur. Meselâ, Tevfik'in **(Haşiye)** gözbebeğinde yerleşen zerre, gözün âsâb-ı muharrike ve hassâse ve şerâyin ve evride gibi damarlara karşı münasip vaziyet alması; ve yüzde ve sonra başta ve gövdede, daha sonra heyet-i mecmua-i insaniyede herbirisine karşı birer nisbeti, birer vazifesi, birer faidesi kemâl-i hikmetle bulunması gösteriyor ki, bütün o cismin bütün âzâsını icad eden bir Zât o zerreyi o yerde yerleştirebilir. Ve bilhassa rızık için gelen zerreler, rızık kafilesinde seyrüsefer eden o zerreler, o kadar hayretfezâ bir intizam ve hikmetle seyr ü seyahat ederler ve öyle tavırlarda, tabakalarda intizamperverâne geçip gelirler ve öyle şuurkârâne ayak atıp hiç şaşırmayarak gele gele tâ beden-i zîhayatta dört süzgeçle süzülüp rızka muhtaç âzâ ve hüceyrâtın imdadına yetişmek için kandaki küreyvât-ı hamrâya yüklenip bir kanun-u keremle imdada yetişirler. Ondan bilbedâhe anlaşılır ki, şu zerreleri binler muhtelif menzillerden geçiren, sevk eden, elbette ve elbette bir Rezzâk-ı Kerîm, bir Hallâk-ı Rahîmdir ki, kudretine nisbeten zerreler, yıldızlar omuz omuza müsavidirler.

Hem herbir zerre öyle bir nakş-ı san'atta işler ki, ya bütün zerrâtla münasebettar, herbirisine ve umumuna hem hâkim ve hem herbirisine ve umumuna mahkûm bir vaziyette bulunmakla, o hayretfezâ san'atlı nakşı ve hikmetnümâ nakışlı san'atı bilir ve icad eder—bu ise binler defa muhaldir—veya bir Sâni-i Hakîmin kanun-u kader ve kalem-i kudretinden çıkan harekete memur birer noktadır. Nasıl ki, meselâ Ayasofya kubbesindeki taşlar, eğer mimarının emrine ve san'atına tâbi olmazlarsa, herbir taşı, Mimar Sinan gibi dülgerlik san'atında bir mahareti ve sair taşlara hem mahkûm, hem hâkim olmak, yani, "Geliniz, düşmemek, sukut etmemek için baş başa vereceğiz" diye bir hüküm sahibi olması lâzımdır. Öyle de, binler defa Ayasofya kubbesinden daha san'atlı, daha hayretli ve hikmetli olan masnuattaki zerreler, Kâinat Ustasının emrine tâbi olmazlarsa, herbirine Sâni-i Kâinatın evsâfı kadar evsâf-ı kemâl verilmesi lâzım gelir.

Feyâ sübhanallah! Zındık maddiyyun gâvurlar, bir Vâcibü'l-Vücudu kabul etmediklerinden, zerrât adedince bâtıl âliheleri kabul etmeye, mezheplerine göre muztar kalıyorlar. İşte, şu cihette münkir

kâfir ne kadar feylesof, âlim de olsa, nihayet derecede bir cehl-i azîm içindedir, bir echel-i mutlaktır.

Haşiye: Nur’un birinci kâtibidir.

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : 3.Nokta

3.Nokta: Zerrâtın hareketinin bir hikmeti, zerreleri nurlandırmaktır

Üçüncü Nokta

Şu Nokta, Birinci Noktanın âhirinde va'd olunan altıncı hikmet-i azîmeye bir işarettir. Şöyle ki:

Yirmi Sekizinci Sözün ikinci sualinin cevabındaki haşiyede denilmişti ki: Tahavvülât-ı zerrâtın ve zîhayat cisimlerde zerrât harekâtının binler hikmetlerinden bir hikmeti dahi zerreleri nurlandırmaktır ve âlem-i uhreviye binasına lâyık zerreler olmak için hayattar ve mânidar olmaktır. Güya cism-i hayvanî ve insa-nî, hattâ nebatî, terbiye dersini almak için gelenlere bir misafirhane, bir kışla, bir mektep hükmündedir ki, câmid zerreler ona girerler, nurlanırlar. Adeta bir talim ve talimata mazhar olurlar, letâfet peydâ ederler. Birer vazifeyi görmekle, âlem-i bekàya ve bütün eczasıyla hayattar olan dâr-ı âhirete zerrât olmak için liyakat kesb ederler.

Sual: Zerrâtın harekâtında şu hikmetin bulunması neyle bilinir?

Elcevap: Evvelâ, bütün masnuatın bütün intizamatıyla ve hikmetleriyle sabit olan Sâniin hikmetiyle bilinir. Çünkü, en cüz'î bir şeye küllî hikmetleri takan bir hikmet, seyl-i kâinatın içinde en büyük faaliyet gösteren ve hikmetli nakışlara medar olan harekât-ı zerrâtı hikmetsiz bırakmaz. Hem en küçük mahlûkatı vazifelerinde ücretsiz, maaşsız, kemâlsiz bırakmayan bir hikmet, bir hâkimiyet, en kesretli ve esaslı memurlarını, hizmetkârlarını nursuz, ücretsiz bırakmaz.

Saniyen: Sâni-i Hakîm, anâsırı tahrik edip tavzif ederek, onlara bir ücret-i kemâl hükmünde madeniyat derecesine çıkarmasıyla ve madeniyâta mahsus tesbihatları onlara bildirmesiyle ve madeniyâtı tahrik ve tavzif edip nebâtât mertebe-i hayatiyesinin makamını

vermesiyle ve nebâtâtı rızık ederek tahrik ve tavzif ile hayvânât mertebe-i letâfetini onlara ihsan etmesiyle ve hayvânâttaki zerrâtı tavzif edip rızık yoluyla hayat-ı insaniye derecesine çıkarmasıyla ve insanın vücudundaki zerrâtı süze süze tasfiye ve taltif ederek tâ dimağın ve kalbin en nazik ve latîf yerinde makam vermesiyle bilinir ki, harekât-ı zerrât hikmetsiz değil; belki kendine lâyık bir nevi kemâlâta koşturuluyor.

Salisen: Zîhayat cisimlerin zerrâtı içinde, çekirdek ve tohumdaki gibi, bir kısım zerreler öyle mânevî bir nura, bir letâfete, bir meziyete mazhar oluyorlar ki, sair zerrelere ve o koca ağaca bir ruh, bir sultan hükmüne geçer. İşte, azîm bir ağacın bütün zerrâtı içinde bir kısım zerrelerin şu mertebeye çıkmaları, o ağacın tabaka-i hayatında çok devirleri ve nazik vazifeleri görmesiyle olduğundan, gösteriyor ki, Sâni-i Hakîmin emriyle vazife-i fıtrat içinde zerrâtın envâ-ı harekâtına göre onlara tecellî eden esmânın hesabına ve şerefine olarak birer mânevî letâfet, birer mânevî nur, birer makam, birer mânevî ders almalarını gösteriyor.

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : Yedi Külli Kanun

Yedi Külli Kanun

Elhasıl: Madem Sâni-i Hakîm herşey için o şeye münasip bir nokta-i kemâl ve ona lâyık bir mertebe-i feyz-i vücut tayin edip ve o şeye, o nokta-i kemâle sa'y edip gitmek için bir istidat vererek ona sevk ediyor. Ve bütün nebâtât ve hayvânâtta şu kanun-u rububiyet câri olmakla beraber, cemâdatta dahi câridir ki, âdi toprağa, elmas derecesine ve cevahir-i âliye mertebesine bir terakkiyat veriyor. Ve şu hakikatte muazzam bir **kanun-u rububiyetin** ucu görünüyor.

Hem madem o Hâlık-ı Kerîm, tenasül kanun-u azîminde istihdam ettiği hayvânâta ücret olarak, birer maaş gibi, birer lezzet-i cüz'iye veriyor. Ve arı ve bülbül gibi, sair hidemât-ı Rabbâniyede istihdam olunan hayvanlara birer ücret-i kemâl verir; şevk ve lezzete medar birer makam veriyor. Ve şunda bir muazzam **kanun-u keremin** ucu görünüyor.

Hem madem herşeyin hakikati, Cenâb-ı Hakkın bir isminin tecellîsine bakar, ona bağlıdır, ona âyinedir. O şey ne kadar güzel bir vaziyet alsa, o ismin şerefinedir; o isim öyle ister. O şey bilse, bilmese, o güzel vaziyet, hakikat nazarında matluptur. Ve şu hakikatten, gayet muazzam bir **kanun-u tahsin ve cemâlin** ucu görünüyor.

Hem madem Fâtır-ı Kerîm, düstur-u kerem iktizasıyla, birşeye verdiği makamı ve kemâli, o şeyin müddeti ve ömrü bitmesiyle, o kemâli geriye almıyor. Belki, o zîkemâlin meyvelerini, neticelerini, mânevî hüviyetini ve mânâsını, ruhlu ise ruhunu ibkà ediyor. Meselâ, dünyada insanı mazhar ettiği kemâlâtın mânâlarını, meyvelerini ibkà ediyor. Hattâ, müteşekkir bir mü'minin yediği zâil meyvelerin şükrünü, hamdini, mücessem bir meyve-i Cennet suretinde tekrar ona veriyor. Ve şu hakikatte, muazzam bir **kanun-u rahmetin** ucu görünüyor.

Hem madem Hallâk-ı Bîmisal israf etmiyor, abes işleri yapmıyor. Hattâ güz mevsiminde vazifesi bitmiş, vefat etmiş mahlûkların enkaz-ı maddiyesini bahar masnuatında istimal ediyor, onların binalarında derc ediyor. Elbette, [1] يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ sırrıyla, [2] وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ işaretiyle, şu dünyada câmid, şuursuz, ve mühim vazifeler gören zerrât-ı arziyenin, elbette taşı, ağacı, herşeyi zîhayat ve zîşuur olan âhiretin bazı binalarında derc ve istimali mukteza-yı hikmettir. Çünkü, harap olmuş dünyanın zerrâtını dünyada bırakmak veya ademe atmak israftır. Ve şu hakikatten, pek muazzam bir **kanun-u hikmetin** ucu görünüyor.

Hem madem şu dünyanın pek çok âsârı ve mâneviyâtı ve meyveleri ve cin ve ins gibi mükellefînin mensucat-ı amelleri, sahâif-i ef'alleri, ruhları, cesetleri âhiret pazarına gönderiliyor. Elbette o semerâta ve mânâlara hizmet eden ve arkadaşlık eden zerrât-ı arziye dahi, vazife noktasında kendine göre tekemmül ettikten sonra, yani nur-u hayata çok defa hizmet ve mazhar olduktan sonra ve hayatî tesbihata medar olduktan sonra, şu harap olacak dünyanın enkazı içinde, şu zerrâtı dahi öteki âlemin binasında derc etmek, mukteza-yı adl ve hikmettir. Ve şu hakikatten, pek muazzam bir **kanun-u adlin** ucu görünüyor.

Hem madem ruh cisme hâkim olduğu gibi, câmid maddelerde dahi, kaderin yazdığı evâmir-i tekvîniye o maddelere hâkimdir. O maddeler, kaderin mânevî yazısına göre mevki ve nizam alabilirler. Meselâ, yumurtaların envâında ve nutfelerin aksamında ve çekirdeklerin esnafında ve tohumların ecnâsında kaderin ayrı ayrı yazdığı evâmir-i tekvîniye cihetiyle ayrı ayrı makam ve nur sahibi oluyorlar. Ve o madde itibarıyla mahiyetleri **(Haşiye-1)** bir hükmünde olan o maddeler, hadsiz muhtelif mevcudata menşe oluyorlar, ayrı ayrı makam ve nur sahibi oluyorlar. Elbette, hidemât-ı hayatiye ve hayattaki tesbihat-ı Rabbâniyede defaatle bir zerre bulunmuşsa ve hizmet etmişse, o zerrenin mânevî alnında o mânâların hikmetlerini, hiçbir şeyi kaybetmeyen kader kalemiyle kaydetmesi, mukteza-yı

ihata-i ilmîdir. Ve şunda pek muazzam bir **kanun-u ilm-i muhitin** ucu görünüyor. Öyle ise, zerreler **(Haşiye-2)** başıboş değiller.

Netice-i kelâm: Geçmiş yedi kanun, yani kanun-u rububiyet, kanun-u kerem, kanun-u cemâl, kanun-u rahmet, kanun-u hikmet, kanun-u adl, kanun-u ihata-i ilmî gibi pek çok muazzam kanunların görünen uçları arkalarında birer İsm-i Âzam ve o İsm-i Âzamın tecellî-i âzamını gösteriyorlar. Ve o tecellîden anlaşılıyor ki, sair mevcudat gibi, şu dünyadaki tahavvülât-ı zerrât dahi, gayet âli hikmetler için kaderin çizdiği hudut üzerine kudretin verdiği evâmir-i tekvîniyeye göre hassas bir mizan-ı ilmî ile cevelân ediyorlar. Adeta başka, yüksek bir âleme **(Haşiye-3)** gitmeye hazırlanıyorlar. Öyle ise, zîhayat cisimler, o seyyah zerrelere güya birer mektep, birer kışla, birer misafirhane-i terbiye hükmündedir. Ve öyle olduğuna, bir hads-i sâdıkla hükmedilebilir.

Haşiye-1: Evet, bütün onlar dört unsurdan mürekkeptir. Müvellidülmâ, müvellidülhumuza, azot, karbon gibi maddelerden teşkil olunuyorlar. Maddece bir sayılabilirler. Farkları yalnız kaderin mânevî yazısındadır.

Haşiye-2: Şu cevap, yedi **“madem”** kelimelerine bakar.

Haşiye-3: Çünkü, bilmüşahede, gayet cevâdâne bir faaliyetle şu âlem-i kesif ve süflîde pek kesretle nur-u hayatı serpmek ve iş’âl etmek, hattâ en hasis maddelerde ve taaffün etmiş cisimlerde kesretle taze bir nur-u hayatı ışıklandırmak, o kesif ve hasis maddeleri nur-u hayatla letâfetlendirmek, cilâlandırmak, sarahate yakın işaret ediyor ki, gayet latîf, ulvî, nazif, hayattar diğer bir âlemin hesabına şu kesif, câmid âlemi, zerrâtın hareketiyle, hayatın nuruyla cilâlandırıyor, eritiyor, güzelleştiriyor, güya latîf bir âleme gitmek için ziynetlendiriyor. İşte, beşer haşrini aklına sığıştıramayan dar akıllı adamlar, Kur’ân’ın nuruyla rasat etseler görecekler ki, bütün zerrâtı bir ordu gibi haşredecek kadar muhit bir kanun-u kayyûmiyet görünüyor, bilmüşahede tasarruf ediyor.

1.)O gün yeryüzü başka bir şekle girer. (İbrahîm Sûresi, 14:48)

2.)Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre] : Hatime

Hatime

Elhasıl: Birinci Sözde denildiği ve ispat edildiği gibi, herşey Bismillâh der. İşte, bütün mevcudat gibi, herbir zerre ve zerrâtın herbir taifesi ve mahsus herbir cemaati, lisan-ı hâl ile Bismillâh der, hareket eder.

Evet, geçmiş Üç Nokta sırrıyla, herbir zerre, mebde-i hareketinde, lisan-ı hâl ile [1] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ der. Yani, *“Ben Allah’ın namıyla, hesabıyla, ismiyle, izniyle, kuvvetiyle hareket ediyorum.”*

Sonra, netice-i hareketinde, herbir masnu gibi, herbir zerre, herbir taifesi, lisan-ı hâl ile [2] اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ der ki, bir kaside-i medhiye hükmünde olan san’atlı bir mahlûkun nakşında, kudretin küçük bir kalem ucu hükmünde kendini gösterir. Belki herbiri, mânevî, Rabbânî, muazzam, hadsiz başlı bir fonoğrafın birer plâğı hükmünde olan masnuların üstünde dönen ve tahmidât-ı Rabbâniye kasideleriyle o masnuatı konuşturan ve tesbihat-ı İlâhiye neşidelerini okutturan birer iğne başı suretinde kendini gösteriyorlar.

[3] دَعْوٰيهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلاَمٌ وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَناَ اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ [5]
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلاَةً [6]
تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ اَدَاءً وَعَلٰى
اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَاِخْوَانِهِ وَسَلِّمْ وَسَلِّمْنَا
وَسَلِّمْ دِينَنَا، اٰمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
3.)Onların Cennetteki duaları şöyledir: ‘Allahım, Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederiz.’ Aralarındaki dilekleri de hep selâmdır, iyiliktir. Duaları ise şu sözlerle sona erer: ‘Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. (Yûnus Sûresi, 10:10)
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.)Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dua edip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
6.)Allahım! Efendimiz Muhammed’e, âline, ashabına ve ihvânına, Senin razı olacağın şekilde ve onun hakkını eda edecek bir surette salât ve selâm et, bize ve dinimize selâmet ver. Âmin, ey Rabbü’l-Âlemîn.

Sözler : 30.Söz : 2.Maksad [Zerre]

Tılsım-ı kâinatın üç esası

Aziz Kardeşlerim!

Şu Risale, tılsım-ı kâinatın üç esasından birisini halletmiştir. Çünki, müşkil-küşâ o muammâ-yı hılkatte bir hayret-fezâ faaliyet, kâinatta görünüyor. Biri de; tahavvülât-ı zerrâttır ki, bir zenberek hükmünde kâinat makinasını işlettiriyor. Biri de; hayret-fezâ hıdemât-ı vezâifi görmekle beraber, nereden nereye bu seyl-i kâinat akıp gidiyor? Kurân-ı Hakîm bu tılsımı üç esas ile keşfetmiş. O keşfin bir nevî tefsiri hükmünde bulunan şu risâle, harekât-ı zerrâtı beş-altı hikmetle halletmiştir.

Yirmidördüncü Mektub'un İkinci Esası olan, "Mevcudat ne yapıyor ve nereye gidiyor?" Birinci Remz'den nihâyete kadar ve Yirmidokuzuncu Söz'ün İkinci Maksadı o muammâyı tamamiyle açmıştır. Hakikatın üssü'l- esasını istersen bunlara bak.

Eğer o hakikat-ı Kur’âniyenin en tatlı meyvelerini istersen Yirmidördüncü Söz'ün Beşinci Dalı'ndaki Beş Meyve'yi ve Otuzbirinci Söz'ün Dördüncü Esas'ının Beş meyvesini temâşâ et.

Sözler : 31.Söz

31.Söz: Mirac Risalesi

Otuz Birinci Söz

Mirac-ı Nebeviyeye (a.s.m.) dairdir

İhtar: Mirac meselesi, erkân-ı imaniyenin usulünden sonra terettüp eden bir neticedir. Ve erkân-ı imaniyenin nurlarından medet alan bir nurdur. Erkân-ı imaniyeyi kabul etmeyen dinsiz mülhidlere karşı, elbette bizzat ispat edilmez. Çünkü, Allah'ı bilmeyen, Peygamberi tanımayan ve melâikeyi kabul etmeyen veya semâvâtın vücudunu inkâr eden adamlara Miracdan bahsedilmez; evvelâ o erkânı ispat etmek lâzım geliyor. Öyle ise, biz, Miracda istib'âd ile vesveseye düşen bir mü'mini muhatap ittihaz ederek, ona karşı serd-i kelâm edip ara sıra, makam-ı istimâda olan mülhidi nazara alıp serd-i kelâm edeceğiz. Bazı Sözlerde hakikat-i Miracın bir kısım lem'aları zikredilmiştir. İhvanlarımın ısrarıyla, ayrı ayrı o lem'aları hakikatin aslıyla birleştirmek ve kemâlât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) cemâline birden bir âyine yapmak için, inayeti Allah'tan istedik.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرٰى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ ﴿2﴾
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا
الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحىٰ عَلَّمَهُ شَدِيدُ ﴿3﴾
الْقُوٰى ذُومِرَّةٍ فَاسْتَوٰى وَهُوَ بِالْاُفُقِ

ٱلاَعْلٰى ثُمَّ دَنَا فَتَدَلىّ فَكَانَ قَابَ
قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنىٰ فَاَوْحٰى اِلٰى عَبْدِهِ
مَا اَوْحٰى مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَارَاٰى
اَفَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَايَرٰى وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْ لَةً
اُخْرٰى عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى عِنْدَهَا جَنَّةُ
الْمَاْوٰى اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى
مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَاطَغٰى لَقَدْ رَاَىٰ مِنْ
اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرىٰ

- Mukaddeme: "innehu" deki Zamirin iki vechi
- 1.Esas: Mi'racın sırr-ı lüzumu
- 2.Esas: Mi'racın Hakikati
- 1.Sual: Ben Allahı tanımıyorum, Peygamberi bilmiyorum. Nasıl Miraca inanacağım?
- 2.Sual: Herşeyden daha yakın bir Rabb ile, yetmiş bin perde arkasında görüşmek ne demektir?
- 3.Sual: Semâvâtta birinin gezmesine, melâikelerle görüşmesine nasıl inanayım?
- 4.Sual: Nasıl bir insan, binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kat' edip, gider, gelir?
- 5.Sual: Velîler gibi ruh ve kalbiyle gitse yeterdi?
- 6.Sual: Birkaç dakikada binler sene mesafeyi kat' etmek aklen muhaldir.
- 7.Sual: Emsali olmayan birşeyin, yalnız imkânı ile, vukuuna nasıl hükmedilebilir?
- 3.Esas: Mi'racın Hikmeti
- İstima Makamındaki Mülhidin Üç Müşkili
- 1.Müşkil: Mirac, niçin Hz.Muhammede mahsustur?

•2.Müşkil: O zat, nasıl kainatın hem meyvesi hem çekirdeğidir?
•3.Müşkil: Alem-i arzın tezgahlarını makinelerini görmek ne demektir?
•4.Esas: Mi'racın Meyveleri
•İstima Makamındaki Mülhide Hitap
•Zeyl: Şakk-ı Kamere Dairdir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Âyetlerimizden bir kısmını ona göstermek için kulunu bir gece Mescid-i Haramdan alıp, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâya seyahat ettiren Allah, her türlü noksandan münezzehtir. Şüphesiz ki O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi, 17:1)
3.)O ancak kendisine vahyolunanı söyler. Onu muazzam kuvvetlere sahip olan öğretti ki, kendisine gerçek suretiyle görünmüştür. O, ufkun en yukarısında idi. Sonra indi ve yaklaştı. Nihayet kendisine iki yay kadar, hattâ daha da yakın oldu. Sonra da vahyolunacak şeyi Kendi kuluna vahyetti. Onun gördüğünü kalbi yalanlamadı. Şimdi onun gördüğü hakkında onunla mücadele mi edeceksiniz? And olsun ki, onu bir kere daha hakikî suretinde, Sidre-i Müntehâda gördü ki, onun yanında Me'vâ Cenneti vardır. O zaman Sidre'yi Allah'ın nuru kaplamıştı. Göz ne şaştı, ne de başka birşeye baktı. And olsun ki Rabbinin âyetlerinden en büyüklerini gördü. (Necm Sûresi, 53:4-18)

Sözler : 31.Söz : Mukaddeme

Mukaddeme: "innehu" deki Zamirin iki vechi

Evvelki âyet-i azîmenin azîm hazinesinden, yalnız [1] اِنَّهُ zamirinde bir düstur-u belâğate istinad eden iki remzin meselemize münasebeti olduğu için, i'caz bahsinde beyan edildiği üzere yazacağız.

İşte, Kur'ân-ı Hakîm, Habib-i Ekrem Aleyhi Efdalüssalâtü ve Ekmelüsselâmın Miracının mebdei olan, Mescid-i Haramdan Mescid-i Aksâya olan seyeranını zikrettikten sonra [2] اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ der. Ve şu kelâm ile, Sûre-i [3] وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى da işaret olunan müntehâ-yı Miraca remzeden [1] اِنَّهُ daki zamir, ya Cenâb-ı Hakka râcidir veyahut Peygamberedir.

Peygambere göre olsa, kanun-u belâğat ve münasebet-i siyâk-ı kelâm şöyle ifade ediyor ki: Bu seyahat-i cüz'iyede bir seyr-i umumî, bir urûc-u küllî var ki, tâ Sidretü'l-Müntehâya, tâ Kab-ı Kavseyne kadar merâtib-i külliye-i esmâiyede gözüne, kulağına tesadüf eden âyât-ı Rabbâniyeyi ve acaib-i san'at-ı İlâhiyeyi işitmiş, görmüştür, der. O küçük, cüz'î seyahati hem küllî, hem mahşer-i acaip bir seyahatin anahtarı hükmünde gösteriyor.

Eğer zamir Cenâb-ı Hakka râci olsa, şöyle oluyor ki: Bir abdini bir seyahatte huzuruna davet edip, bir vazife ile tavzif etmek için, Mescid-i Haramdan mecma-ı enbiya olan Mescid-i Aksâya gönderip, enbiyalarla görüştürüp, bütün enbiyaların usul-ü dinlerine vâris-i mutlak olduğunu gösterdikten sonra, tâ Sidretü'l-Müntehâya, tâ Kab-ı

Kavseyne kadar mülk ve melekûtunda gezdirdi. İşte, çendan o bir abddir ve o seyahat bir mirac-ı cüz'îdir. Fakat bu abdin, bütün kâinata taallûk eden bir emanet beraberindedir. Hem şu kâinatın rengini değiştirecek bir nur beraberdir. Hem saadet-i ebediyenin kapısını açacak bir anahtar beraber olduğu için, Cenâb-ı Hak kendini *"bütün eşyayı işitir ve görür"* sıfatıyla tavsif eder—tâ, o emanet, o nur, o anahtarın cihanşümul ve muhit ve umum kâinata âmm ve bütün mahlûkata şamil hikmetlerini göstersin.

Bu sırr-ı azîmin Dört Esası var.

Birincisi: Miracın sırr-ı lüzumu nedir?

İkincisi: Hakikat-i Mirac nedir?

Üçüncüsü: Hikmet-i Mirac nedir?

Dördüncüsü: Miracın semerat ve faidesi nedir?

1.)Şüphesiz ki O… (İsrâ Sûresi, 17:1)
2.)Şüphesiz ki O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi, 17:1)
3.)Kayan yıldıza yemin olsun ki… (Necm Sûresi, 53:1)

Sözler : 31.Söz : 1.Esas

Birinci Esas

Miracın sırr-ı lüzumu

Meselâ, deniliyor ki: Cenâb-ı Hak [1] اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ dir, herşeye herşeyden daha yakındır. Cisimden, mekândan münezzehtir. Her velî, kalbi içinde Onunla görüşebilir. Neden dolayı velâyet-i Ahmediye (a.s.m.), Mirac gibi uzun bir seyahatin neticesinden sonra, her velînin kendi kalbinde muvaffak olduğu münâcâta muvaffak oluyor?

Elcevap: Şu sırr-ı gàmızı iki temsille fehme takrib ediyoruz. On İkinci Sözün sırr-ı i'câz-ı Kur'ân ve sırr-ı Mirac hakkında olan şu iki temsili dinle:

Birinci temsil

Bir sultanın iki çeşit mükâlemesi, sohbeti, görüşmesi vardır; iki tarzda hitabı, iltifatı vardır:

Birisi, âmi bir raiyetiyle, cüz'î bir iş için, hususî bir hacete dair, has bir telefonla sohbet etmektir.

Diğeri, saltanat-ı uzmâ ünvanıyla ve hilâfet-i kübrâ namıyla ve hâkimiyet-i âmme haysiyetiyle ve evâmirini etrafa neşir ve teşhir maksadıyla, o işlerle alâkadar bir elçisiyle veya o evâmirle münasebettar büyük bir memuruyla konuşmaktır, sohbet etmektir ve haşmetini izhar eden ulvî bir fermanla bir mükâlemedir.

İşte, [2] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى şu temsil gibi, şu kâinat Hâlıkının ve Mâlikü'l-Mülk ve'l-Melekûtun ve Hâkim-i Ezel ve Ebedin iki tarzda mükâlemesi, sohbeti, iltifatı vardır: Birisi cüz'î ve has, diğeri

küllî ve âmm. İşte, Mirac, velâyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) bütün velâyâtın fevkinde bir külliyet, bir ulviyet suretinde bir tezahürüdür ki, bütün kâinatın Rabbi ismiyle, bütün mevcudatın Hâlıkı ünvanıyla Cenâb-ı Hakkın sohbetine ve münâcâtına müşerrefiyettir.

İkinci temsil

Bir adam, elindeki bir âyineyi güneşe karşı tutar. O âyine, kendi miktarınca bir ışık ve yedi rengi hâvi bir ziyayı, bir aksi, şemsten alır; onun nisbetinde güneşle münasebettar olur, sohbet eder. Ve o ışıklı âyineyi karanlıklı hanesine veya dam altındaki küçük, hususî bağına tevcih etse, güneşin kıymeti nisbetinde değil, belki o âyinenin kabiliyeti miktarınca istifade edebilir.

Diğeri ise, âyineyi bırakır, doğrudan doğruya güneşe karşı çıkar, haşmetini görür, azametini anlar. Sonra pek yüksek bir dağa çıkar, güneşin pek geniş şâşaa-i saltanatını görür ve bizzat, perdesiz onunla görüşür. Sonra döner, hanesinden veya bağının damından geniş pencereler açar, gökteki güneşe karşı yollar yapar, hakikî güneşin daimî ziyasıyla sohbet eder, konuşur. Ve böylece, minnettârâne bir sohbet edebilir ve diyebilir: “Ey yeryüzünü ışığıyla yaldızlayan ve zeminin vechini ve bütün çiçeklerin yüzlerini güldüren dünya güzeli, gök nazdarı olan nazenin güneş! Onlar gibi benim haneciğimi, bahçeciğimi ısındırdın ve ışıklandırdın—bütün dünyayı ışıklandırdığın ve yeryüzünü ısındırdığın gibi.” Halbuki, evvelki âyine sahibi böyle diyemez. O âyine kaydı altında güneşin aksi ise, âsârı mahduttur, o kayda göredir.

İşte, Şems-i Ezel ve Ebed Sultanı olan Zât-ı Ehad ve Samedin tecellîsi, mahiyet-i insaniyeye, hadsiz merâtibi tazammun eden iki suretle tezahür eder:

Birincisi: Âyine-i kalbe uzanan bir nisbet-i Rabbâniye ile bir tezahürdür ki, herkes istidadına ve tayy-ı merâtipte seyr ü sülûküne, esmâ ve sıfâtın tecelliyâtına nisbeten cüz’î ve küllî o Şems-i Ezelînin nuruna ve sohbetine ve münâcâtına mazhariyeti var. Galip esmâ ve sıfâtın zılâlinde giden velâyetlerin derecâtı bu kısımdan ileri gelir.

İkincisi: İnsanın câmiiyeti ve şecere-i kâinatın en münevver meyvesi olduğundan, bütün kâinatta cilveleri tezahür eden Esmâ-i

Hüsnâyı birden âyine-i ruhunda gösterebilmesi cihetiyle, Cenâb-ı Hak, tecellî-i zâtıyla ve Esmâ-i Hüsnânın âzamî mertebede nev-i insanın mânen en âzam bir ferdine tecellî-i âzam tezahür eder ki, bu tezahür ve tecellî, Mirac-ı Ahmedî (a.s.m.) sırrıdır ki, onun velâyeti, risaletine mebde' olur.

Velâyet ki, zıllden geçer, ikinci temsilin birinci adamına benzer. Risalette zıll yoktur; doğrudan doğruya Zât-ı Zülcelâlin ehadiyetine bakar, ikinci temsilin ikinci adamına benzer. Mirac ise, velâyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) keramet-i kübrâsı, hem mertebe-i ulyâsı olduğundan, risalet mertebesine inkılâb etmiş. Miracın bâtını velâyettir; halktan Hakka gitmiş. Zâhir-i Mirac risalettir; Haktan halka geliyor. Velâyet, kurbiyet merâtibinde sülûktür; çok merâtibin tayyına ve bir derece zamana muhtaçtır. Nur-u âzam olan risalet ise, akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafı sırrına bakar ki, bir ân-ı seyyale kâfidir. Onun için hadiste denilmiş: *"Bir anda dönmüş, gelmiş."*

Şimdi, makam-ı istimâda bulunan mülhide deriz ki: Madem bu kâinat gayet muntazam bir memleket, gayet muhteşem bir şehir, gayet müzeyyen bir saray hükmündedir. Elbette onun bir hâkimi, bir mâliki, bir ustası vardır.

Madem böyle haşmetli bir Mâlik-i Zülcelâl, bir Hâkim-i Zülkemâl, bir Sâni-i Zülcemâl vardır. Hem madem umum o âleme, o memlekete, o şehre, o saraya alâkadarlık gösteren ve havas ve duygularıyla umumuna münasebettar ve nazarı küllî olan bir insan vardır. Elbette o Sâni-i Muhteşem, o küllî nazarlı ve umumî şuurlu olan insan ile ulvî, âzamî bir münasebeti bulunacaktır ve ona kudsî bir hitabı ve âli bir teveccühü olacaktır.

Hem madem Âdem Aleyhisselâmdan şimdiye kadar şu münasebete mazhar olanların içinde, âsârının şehadetiyle, yani küre-i arzın nısfını ve nev-i beşerin humsunu daire-i tasarrufuna aldığı ve kâinatın şekl-i mânevîsini değiştirdiği, ışıklandırdığı gibi, en âzamî bir mertebede o münasebeti Muhammed-i Arabî Sallallahu Aleyhi Vesellem göstermiştir. Öyle ise, o münasebetin en âzamî bir mertebesinden ibaret olan Mirac, ona elyak ve ona evfaktır.

1.)Ona şahdamarından daha yakın. (Kaf Sûresi, 50:16)
2.)En yüce sıfatlar Allah'a aittir. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 31.Söz : 2.Esas

İkinci Esas

Hakikat-i Mirac nedir?

Elcevap: Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) merâtib-i kemâlâtta seyr ü sülûkünden ibarettir. Yani, Cenâb-ı Hakkın tertib-i mahlûkatta tecellî ettirdiği ayrı ayrı isim ve ünvanlarla ve saltanat-ı rububiyetinde teşkil ettiği devâir-i tedbir ve icadda ve o dairelerde birer arş-ı rububiyet ve birer merkez-i tasarrufa medar olan bir semâ tabakasında gösterdiği âsâr-ı rububiyeti birer birer o abd-i mahsusa göstermekle, o abdi, hem bütün kemâlât-ı insaniyeyi câmi', hem bütün tecelliyât-ı İlâhiyeye mazhar, hem bütün tabakat-ı kâinata nazır ve saltanat-ı Rububiyetin dellâlı ve marziyât-ı İlâhiyenin mübelliği ve tılsım-ı kâinatın keşşafı yapmak için, burâka bindirip, berk gibi semâvâtı seyrettirip, kat'-ı merâtip ettirerek, kamervâri menzilden menzile, daireden daireye rububiyet-i İlâhiyeyi temâşâ ettirip, o dairelerin semâvâtında makamları bulunan ve ihvânı olan enbiyayı birer birer göstererek, tâ Kab-ı Kavseyn makamına çıkarmış, ehadiyet ile kelâmına ve rüyetine mazhar kılmıştır.

Şu yüksek hakikate iki temsil dürbünüyle bakılabilir.

Birincisi:

Yirmi Dördüncü Sözde izah edildiği gibi, nasıl ki bir padişahın kendi hükûmetinin dairelerinde ayrı ayrı ünvanları ve raiyetinin tabakalarında başka başka nam ve vasıfları ve saltanatının mertebelerinde çeşit çeşit isim ve alâmetleri vardır. Meselâ, adliye dairesinde hâkim-i âdil ve mülkiyede sultan ve askeriyede kumandan-ı âzam ve ilmiyede halife, ve hâkezâ, sair isim ve ünvanları bulunur. Herbir dairede birer mânevî tahtı hükmünde olan makam ve iskemlesi bulunur. O tek padişah, o saltanatın dairelerinde ve tabakat-ı hükûmetin mertebelerinde bin isim ve ünvana sahip olabilir. Birbiri içinde bin taht-ı saltanatı olabilir. Güya o hâkim, herbir

dairede şahsiyet-i mâneviye haysiyetiyle ve telefonuyla mevcut ve hazır bulunur, bilir. Ve her tabakada kanunuyla, nizamıyla, mümessiliyle görünür, görür. Ve her mertebede, perde arkasında hükmüyle, ilmiyle, kuvvetiyle idare eder, bakar. Ve herbir dairenin başka bir merkezi, bir menzili vardır. Ahkâmları birbirinden ayrıdır. Tabakatları birbirinden başkadır. İşte, böyle bir sultan, istediği bir zâtı bütün o dairelerinde gezdirip, her daireye mahsus saltanat-ı şahanesini ve evâmir-i hâkimânesini gösterip, daireden daireye, tabakadan tabakaya gezdirip, tâ huzuruna getirir. Sonra bütün o dairelere taallûk eden bazı evâmir-i umumiye-i külliyeyi ona tevdi eder, gönderir.

İşte, bu misal gibi, Ezel ve Ebed Sultanı olan Rabbü'l-Âlemîn için, rububiyetinin mertebelerinde ayrı ayrı, fakat birbirine bakar şe'n ve namları vardır. Ve ulûhiyetinin dairelerinde başka başka, fakat birbiri içinde görünür isim ve alâmetleri vardır. Ve haşmetli icraatında ayrı ayrı, fakat birbirine benzer tecellî ve cilveleri vardır. Ve kudretinin tasarrufâtında başka başka, fakat birbirini ihsas eder ünvanları vardır. Ve sıfatlarının tecelliyâtında başka başka, fakat birbirini gösterir mukaddes zuhuratı vardır. Ve ef'âlinin cilvelerinde çeşit çeşit, fakat birbirini ikmâl eder tasarrufâtı vardır. Ve rengârenk san'atında ve masnûatında çeşit çeşit, fakat birbirini temâşâ eder haşmetli rububiyeti vardır.

İşte şu sırr-ı azîme binaen, kâinatı hayretfezâ acip bir tertiple tanzim etmiş. En küçük tabakat-ı mahlûkattan olan zerrâttan, tâ semâvâta ve semâvâtın birinci tabakasından, tâ Arş-ı Âzama kadar birbiri üstünde teşkilât var. Herbir semâ, bir ayrı âlemin damı ve rububiyet için bir arş ve tasarrufât-ı İlâhiye için bir merkez hükmündedir. O dairelerde ve o tabakatta, çendan, ehadiyet itibarıyla bütün esmâ bulunabilir, bütün ünvanlarla tecellî eder. Fakat, nasıl ki adliyede hâkim-i âdil ünvanı asıldır, hâkimdir; sair ünvanlar orada onun emrine bakar, ona tâbidir. Öyle de, herbir tabakat-ı mahlûkatta, herbir semâda bir isim, bir ünvan-ı İlâhî hâkimdir; sair ünvanlar da onun zımnındadır. Meselâ, ism-i Kadîre mazhar Hazret-i İsâ Aleyhisselâm hangi semâda Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ile görüştüyse, işte o semâ dairesinde Cenâb-ı Hak Kadîr ünvanıyla bizzat orada mütecellîdir. Meselâ, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın

makamı olan semâ dairesinde en ziyade hükümfermâ, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın mazhar olduğu Mütekellim ünvanıdır, ve hâkezâ...

İşte, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, çünkü İsm-i Âzama mazhardır ve nübüvveti umumîdir ve bütün esmâya mazhardır. Elbette, bütün devâir-i rububiyetle alâkadardır. Elbette o dairelerde makam sahibi olan enbiyalarla görüşmek ve umum tabakattan geçmek, hakikat-i Miracı iktiza ediyor.

İkinci temsil

Nasıl ki bir sultanın ünvanlarından olan “kumandan-ı âzam” ünvanı, devâir-i askeriyenin serasker dairesi gibi küllî ve geniş daireden tut, tâ onbaşı dairesi gibi cüz’î ve hususî herbir dairede bir zuhuru, bir cilvesi vardır. Meselâ, bir nefer, o kumandanlık ünvan-ı âzamının nümunesini onbaşı şahsında görür, ona bakar, ondan emir alır. O nefer onbaşı olduğunda, çavuş dairesindeki kumandanlık dairesi nazarına çarpar, ona bakar. Sonra çavuş olsa, o vakit kumandanlık nümunesini ve cilvesini mülâzım dairesinde görür, o makamda ona mahsus bir iskemle bulunur. Ve hâkezâ, yüzbaşı, binbaşı, ferik, müşir dairelerinden herbirinde, dairelerin büyük ve küçüklüğü nisbetinde o kumandanlık ünvanını görür.

Şimdi, bir neferi, o kumandan-ı âzam bütün devâir-i askeriyeye taallûk edecek bir vazifeyle tavzif etmek istese, bir müfettiş gibi her devâiri görüp ve görünecek bir makam vermek istese, elbette o kumandan-ı âzam, o neferi, onbaşı dairesinden tut, tâ daire-i âzamına kadar birer birer gezdirecek, tâ görsün, görülsün. Sonra huzuruna kabul edip sohbetine müşerref ederek, nişan ve ferman verip taltif ederek, tâ geldiği yere kadar bir anda gönderir.

Şu temsilde bir noktayı nazara almak lâzım ki, padişah eğer âciz olmazsa, surî olduğu gibi mânevî cihetinde de iktidarı olsa, o vakit ferik, müşir, mülâzım gibi eşhası tevkil etmez, bizzat her yerde bulunur. Yalnız bazı perdeler altında ve makam sahibi eşhasın arkasında, doğrudan doğruya emri o verir. Bazı veliyy-i kâmil olan padişahlar çok dairelerde, bazı eşhas suretinde icraatını yaptığı rivâyet edilir. Şu temsille baktığımız hakikat ise, acz onun içinde olmadığı için, doğrudan doğruya herbir dairede emir ve hüküm kumandan-ı âzamdan geliyor; onun emriyle, iradesiyle, kuvvetiyledir.

İşte, şu temsil gibi, Hâkim-i Arz ve Semâvât, emr-i künfeyeküne mâlik Âmir-i Mutlak olan Sultan-ı Ezelî ve Ebedî, tabakat-ı mahlûkatında cereyan eden ve kemâl-i itaat ve intizamla imtisal olunan evâmir ve kumandanlığının şuûnâtı ve zerrâttan seyyârâta ve sinekten semâvâta kadar olan tabakat-ı mahlûkat ve tavâif-i mevcudatta küçük-büyük, cüz'î-küllî tabakatı ve taifeleri ayrı ayrı, fakat birbirine bakar bir tarzda birer daire-i rububiyet, birer tabaka-i hâkimiyet görünüyor.

Şimdi, bütün kâinattaki makàsıd-ı ulyâ ve netâic-i uzmâyı anlayacak ve bütün tabakatın ayrı ayrı vezâif-i ubûdiyetlerini görmekle Zât-ı Kibriyânın saltanat-ı rububiyetini, haşmet-i hâkimiyetini müşahede ederek, o Zâtın marziyâtı ne olduğunu anlamak ve Onun saltanatına dellâl olmak için, alâküllihal, o tabakat ve dairelere bir seyr ü sülûk olacaktır. Tâ, daire-i âzamiyesinin ünvanı olan Arş-ı Âzamına girecek, tâ Kab-ı Kavseyne, yani imkân ve vücub ortasında Kab-ı Kavseyn ile işaret olunan makama girecek ve Zât-ı Celîl-i Zülcemâl ile görüşecektir ki, şu seyr ü sülûk ise Miracın hakikatidir.

Herbir insan, aklıyla, hayal sür'atinde seyeranı; herbir velî, kalbiyle berk sür'atinde cevelânı; ve cism-i nuranî olan herbir melek, ruh sür'atinde Arştan ferşe, ferşten Arşa deveranı; ehl-i Cennetin insanları, burak sür'atinde, haşirden beş yüz sene fazla mesafeden Cennete çıkmaları olduğu gibi, nur ve nur kabiliyetinde ve evliya kalblerinden daha latîf ve emvâtın ruhlarından ve melâike cisimlerinden daha hafif ve cesed-i necmî ve beden-i misalîden daha zarif olan ruh-u Muhammedînin (a.s.m.) hadsiz vezâifine medar ve cihazatının mahzeni olan cism-i Muhammedî (a.s.m.), elbette onun ruh-u âlisiyle Arşa kadar beraber gidecektir.

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 1.Sual

1.Sual: Ben Allahı tanımıyorum, Peygamberi bilmiyorum. Nasıl Miraca inanacağım?

Şimdi, makam-ı istimâda olan mülhide bakıyoruz:

Hatıra geliyor ki: O mülhid kalbinden der, “Ben Allah’ı tanımıyorum, Peygamberi bilmiyorum. Nasıl Miraca inanacağım?”

Biz de deriz ki:

Madem şu kâinat ve mevcudat var ve içinde ef’al ve icad var. Hem madem muntazam bir fiil fâilsiz olmaz, mânidar bir kitap kâtipsiz olmaz, san’atlı bir nakış Nakkâşsız olmaz. Elbette, şu kâinatı dolduran ef’âl-i hakîmânenin bir fâili ve yeryüzünün mevsim be mevsim tazelenen hayretfezâ nukuşlarının, mânidar mektubatının bir kâtibi, bir Nakkâşı vardır.

Hem madem bir işte iki hâkimin bulunması o işin intizamını bozuyor. Hem madem sinek kanadından tâ semâvât kandiline kadar mükemmel bir intizam var. Öyle ise o Hâkim birdir. Bir olmazsa—çünkü herşeyde san’at ve hikmet o derece aciptir ki, o şeyin Sânii, herbir şeye muktedir olacak, herbir işi bilecek bir derecede Kadîr-i Mutlak olmak lâzım gelir; öyle ise, bir olmazsa—mevcudat adedince ilâhların bulunması lâzım gelir. O ilâhlar hem birbirine zıt, hem birbirine misil olacaklar; ve o halde şu acip intizam bozulmamak yüz bin defa muhaldir.

Hem madem şu mevcudatın tabakatı, bir ordudan bin defa daha muntazam bir emirle hareket ettiği bilbedâhe görünüyor. Yıldızların, güneş ve kamerin muntazaman hareketlerinden tut, tâ badem çiçeklerine kadar herbir taife o kadar muntazam, o kadar mükemmel bir surette Kadîr-i Ezelînin o taifeye verdiği nişanları, formaları, güzel libasları ve tayin ettiği harekâtı, bin defa ordudan daha muntazam bir tarzda izhar ediyor. Öyle ise, şu kâinatın, mevcudatı Onun emrine

bakar ve imtisal eder, perde-i gayb arkasında bir Hâkim-i Mutlakı vardır.

Hem madem o Hâkim, bütün yaptığı icraat-ı hakîmâne şehadetiyle, hem gösterdiği âsâr-ı haşmetle, bir Sultan-ı Zülcelâldir. Hem gösterdiği ihsânât ile, gayet Rahîm bir Rabdir. Hem izhar ettiği güzel san'atlarıyla, san'atperver ve san'atını çok sever bir Sânidir. Hem gösterdiği tezyinat ve merak-âver san'atlarıyla zîşuurların nazar-ı istihsanını âsârına celb etmek isteyen bir Hâlık-ı Hakîmdir. Hem hilkat-i âlemde gösterdiği muhayyirü'l-ukul tezyinatın ne demek olduğunu ve mahlûkat nereden gelip nereye gideceğini, rububiyetinin hikmetiyle zîşuura bildirmek istediği anlaşılıyor. Elbette bu Hâkim-i Hakîm ve Sâni-i Alîm, rububiyetini göstermek ister.

Hem madem bu kadar gösterdiği âsâr-ı lütuf ve merhamet ve garaib-i san'at ile zîşuura kendini tanıttırmak ve sevdirmek ister. Elbette, zîşuurlardan arzularını ve onlardaki marziyâtı ne olduğunu, bir mübelliğ vasıtasıyla bildirecektir.

Öyle ise, zîşuurlardan birisini tayin edip onunla o rububiyetini ilân edecektir. Ve sevdiği san'atlarını teşhir için, bir dellâlı kurb-u huzuruna müşerref edip teşhire vasıta edecektir. Ve o ulvî makàsıdını sair zîşuurlara bildirmekle kemâlâtını izhar etmek için birisini muallim tayin edecektir. Ve şu kâinatta derc ettiği tılsımı ve şu mevcudatta gizlediği muammâ-i rububiyeti mânâsız kalmamak için, herhalde bir rehber tayin edecektir. Ve gösterdiği ve enzârın temâşâsına neşrettiği mehâsin-i san'at faidesiz ve abes kalmamak için, onlardaki makàsıdı ders verecek bir rehber tayin edecektir. Hem marziyâtını zîşuurlara tebliğ etmek için, birisini bütün zîşuurların fevkinde bir makama çıkaracak ve marziyâtını ona bildirecek, onlara gönderecektir.

Madem hakikat ve hikmet böyle iktiza ediyor. Ve şu vezâife en elyak Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Çünkü, bilfiil, en mükemmel bir surette o vazifeleri yapmıştır. Teşkil ettiği âlem-i İslâm ve gösterdiği nur-u İslâmiyet, bir şahid-i âdil ve sadıktır. Öyle ise, o Zât, doğrudan doğruya, bütün kâinatın fevkine çıkıp, bütün mevcudattan geçip, bir makama girmek lâzımdır ki, bütün mahlûkatın Hâlıkı ile umumî, ulvî, küllî bir sohbet etsin. İşte, Mirac dahi bu hakikati ifade ediyor.

Elhasıl: Madem şu azîm kâinatı, mezkûr maksatlar gibi çok azîm makàsıd ve çok büyük gayeler için şu surette teşkil, tertip ve tezyin etmiştir. Hem madem şu mevcudat içinde şu umumî rububiyeti bütün dekaikiyle, şu azîm saltanat-ı Ulûhiyeti bütün hakaikiyle görecek insan nev'i vardır. Elbette o Hâkim-i Mutlak o insanla konuşacaktır, makàsıdını bildirecektir.

Madem her insan cüz'iyetten ve süfliyetten tecerrüd edip en yüksek bir makam-ı küllîye çıkamıyor, o Hâkimin küllî hitabına bizzat muhatap olamıyor. Elbette, o insanlar içinde bazı efrad-ı mahsusa, o vazifeyle muvazzaf olacaklar, tâ iki cihetle münasebeti bulunsun: hem insan olmalı, tâ insanlara muallim olsun; hem ruhen gayet ulvî olmalı ki, tâ doğrudan doğruya hitaba mazhar olsun.

Şimdi, madem şu insanlar içinde, şu kâinat Sâniinin makàsıdını en mükemmel bir surette bildiren ve şu kâinat tılsımını keşfeden ve hilkatin muammâsını açan ve rububiyetin mehâsin-i saltanatına en mükemmel tarzda dellâllık eden Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Elbette, bütün efrad-ı insaniye içinde öyle bir mânevî seyr ü sülûkü olacaktır ki, cismanî âlemde seyr ü seyahat suretinde bir Miracı olacaktır. Yetmiş bin perde tabir olunan berzah-ı esmâ ve tecellî-i sıfât ve ef'âl ve tabakat-ı mevcudatın arkasına kadar kat'-ı merâtip edecektir. İşte Mirac budur.

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 2.Sual

2.Sual: Herşeyden daha yakın bir Rabb ile, yetmiş bin perde arkasında görüşmek ne demektir?

Yine hatıra geliyor ki: Ey müstemi'! Sen kalbinden diyorsun ki, "Nasıl inanayım? Herşeyden daha yakın bir Rabbe, binler sene mesafeyi kat' edip yetmiş bin perdeyi geçtikten sonra Onunla görüşmek ne demektir?"

Biz de deriz ki: Cenâb-ı Hak herşeye herşeyden daha yakındır. Fakat herşey Ondan nihayetsiz uzaktır.

Nasıl ki, güneşin şuuru ve konuşması olsa, senin elindeki âyine vasıtasıyla seninle konuşabilir, istediği gibi sende tasarruf eder. Belki, âyine-misal senin gözbebeğinden sana daha yakın olduğu halde, sen dört bin sene kadar ondan uzaksın; hiçbir cihette ona yanaşamazsın. Eğer terakki etsen, kamer makamına gelip doğrudan doğruya bir mukabele noktasına çıksan, ona yalnız bir nevi âyinedarlık edebilirsin. Öyle de, Şems-i Ezel ve Ebed olan Zât-ı Zülcelâl herşeye herşeyden daha yakın olduğu halde, herşey Ondan nihayetsiz uzaktır. Yalnız, bütün mevcudatı kat' edip, cüz'iyetten çıkıp, külliyetin merâtibinde git gide binler hicaplardan geçip, tâ bütün mevcudata muhit bir ismine yanaşır, ondan daha ileride çok merâtibi kat' eder, sonra bir nevi kurbiyete müşerref olur.

Hem meselâ, bir nefer, kumandan-ı âzamın şahs-ı mânevîsinden çok uzaktır. O nefer, kumandanını, onbaşılıkta gördüğü küçük bir nümune ile, gayet uzak bir mesafede, mânevî çok perdeler arkasında ona bakar. Hakikî onun şahs-ı mânevîsiyle kurbiyet ise, mülâzımlık, yüzbaşılık, binbaşılık gibi çok merâtib-i külliyeden geçmek lâzım geliyor. Halbuki, kumandan-ı âzam, emriyle, kanunuyla, nazarıyla, hükmüyle, ilmiyle—sureten olduğu gibi mânen de kumandan ise—bizzat zâtıyla o neferin yanında bulunur, görür.

Şu hakikat On Altıncı Sözde gayet kat’î bir surette ispat edildiğinden, ona iktifâen burada kısa kesiyoruz.

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 3.Sual

3.Sual: Semâvâtta birinin gezmesine, melâikelerle görüşmesine nasıl inanayım?

Yine hatıra gelir ki: Sen kalbinden dersin, “Ben semâvâtı inkâr ediyorum, melâikelere inanmıyorum. Semâvâtta birinin gezmesine, melâikelerle görüşmesine nasıl inanayım?”

Evet, senin gibi aklı gözüne inmiş ve gözüne perde çekilmiş adamlara söz anlatmak ve birşey göstermek elbette müşküldür. Fakat hak o kadar parlaktır ki, körler de görebildiği için, biz de deriz ki:

Feza-yı ulvî, bil’ittifak, esir ile doludur. Ziya, elektrik, hararet gibi sair seyyâlât-ı latîfe, o fezayı dolduran bir maddenin vücuduna delâlet eder. Meyveler ağacını, çiçekler çimenlerini, sünbüller tarlalarını, balıklar denizini bilbedâhe gösterdiği gibi, şu yıldızlar dahi, bizzarure, menşelerini, tarlasını, denizini, çimengâhının vücudunu aklın gözüne sokuyorlar.

Madem âlem-i ulvîde muhtelif teşkilât var; muhtelif vaziyetlerde muhtelif ahkâmlar görünüyor. Öyle ise, o ahkâmların menşeleri olan semâvât muhteliftir. İnsanda cisimden başka nasıl akıl, kalb, ruh, hayal, hafıza gibi mânevî vücutlar da var. Elbette, insan-ı ekber olan âlemde ve şu insan meyvesinin şeceresi olan kâinatta, âlem-i cismaniyetten başka âlemler var. Hem âlem-i arzdan, tâ Cennet âlemine kadar herbir âlemin birer semâsı vardır.

Hem melâike için deriz ki: Seyyârât içinde mutavassıt ve yıldızlar içinde küçük ve kesif olan küre-i arz, mevcudat içinde en kıymettar ve nuranî olan hayat ve şuur, hesapsız bir surette onda bulunuyorlar. Elbette, karanlıklı bir hane hükmünde olan şu arza nisbeten müzeyyen kasırlar, mükemmel saraylar hükmünde olan yıldızlar ve yıldızların denizleri olan gökler, zîşuur ve zîhayat ve pek kesretli ve

muhtelifül’ecnas olan melâike ve ruhanîlerin meskenleridir. Pek kat’î bir surette, İşârâtü’l-İ’câz namındaki tefsirimde, [1] ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ âyetinde, semâvâtın hem vücudu, hem taaddüdü ispat edildiğinden; ve melâike hakkında Yirmi Dokuzuncu Sözde, iki kere iki dört eder kat’iyetinde, melâikelerin vücudunu ispat ettiğimizden, onlara iktifâen burada kısa kesiyoruz.

Elhasıl: Esirden yapılmış, elektrik, ziya, hararet, cazibe gibi seyyâlât-ı latîfenin medarı olmuş ve hadiste [2] اَلسَّمَاءُ مَوْجٌ مَكْفُوفٌ işaretiyle seyyârât ve nücumun harekâtına müsait olmuş ve **"Samanyolu"** denilen **"mecerretü’s-semâ"**dan, tâ en yakın seyyareye kadar, muhtelif vaziyet ve teşekkülde yedi tabaka, herbir tabaka âlem-i arzdan tâ âlem-i berzaha, âlem-i misale, tâ âlem-i âhirete kadar birer âlemin damı hükmünde birer semânın bulunması, hikmeten, aklen iktiza eder.

1.) Sonra da iradesini semâya yöneltti ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti. (Bakara Sûresi, 2:29)
2.) Sema, dalgaları karar kılmış bir denizdir. (Tirmizi, Tefsîru Sûreti’l-Hadîd: 1; Müsned, 2:370)

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 4.Sual

4.Sual: Nasıl bir insan, binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kat' edip, gider, gelir?

Hem hatıra gelir ki: Ey mülhid! Sen dersin, "Bin müşkülâtla tayyare vasıtasıyla ancak bir iki kilometre yukarıya çıkılabilir. Nasıl bir insan, cismiyle, binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kat' eder, gider, gelir?"

Biz de deriz ki: Arz gibi ağır bir cisim, fenninizce, hareket-i seneviyesiyle bir dakikada takriben yüz seksen sekiz saat mesafeyi keser; takriben yirmi beş bin senelik mesafeyi bir senede kat' ediyor. Acaba, şu muntazam harekâtı ona yaptıran ve bir sapan taşı gibi döndüren bir Kadîr-i Zülcelâl, bir insanı Arşa getiremez mi? Şemsin cazibesi denilen bir kanun-u Rabbânî ile, Mevlevî gibi, etrafında pek ağır olan cism-i arzı gezdiren bir hikmet, cazibe-i rahmet-i Rahmân ile ve incizab-ı muhabbet-i Şems-i Ezel ile, bir cism-i insanı berk gibi Arş-ı Rahmân'a çıkaramaz mı?

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 5.Sual

5.Sual: Velîler gibi ruh ve kalbiyle gitse yeterdi?

Yine hatıra gelir ki: Diyorsun, “Haydi, çıkılabilir. Niçin çıkmış? Ne lüzumu var? Velîler gibi ruh ve kalbiyle gitse yeter.”

Biz de deriz ki: Madem Sâni-i Zülcelâl, mülk ve melekûtundaki âyât-ı acibesini göstermek ve şu âlemin destgâh ve menbalarını temâşâ ettirmek ve a’mâl-i beşeriyenin netâic-i uhreviyesini irâe etmek istemiş. Elbette, âlem-i mubsarâtın anahtarı hükmünde olan gözünü ve mesmuat âlemindeki âyâtı temâşâ eden kulağını, Arşa kadar beraber alması lâzım geldiği gibi, ruhunun hadsiz vezaife medar olan âlât ve cihâzâtının makinesi hükmünde olan cism-i mübarekini dahi, tâ Arşa kadar beraber alması mukteza-yı akıl ve hikmettir. Nasıl ki Cennette, hikmet-i İlâhiye cismi ruha arkadaş ediyor. Çünkü pek çok vezaif-i ubûdiyete ve hadsiz lezâiz ve âlâma medar olan cesettir. Elbette o cesed-i mübarek, ruha arkadaş olacaktır. Madem Cennette cisim ruh ile beraber gider. Elbette, Cennetü’l-Me’vâ gövdesi olan Sidretü’l-Müntehâya urûc eden zât-ı Ahmediye (a.s.m.) ile cesed-i mübarekini refakat ettirmesi ayn-ı hikmettir.

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 6.Sual

6.Sual: Birkaç dakikada binler sene mesafeyi kat' etmek aklen muhaldir.

Yine hatıra gelir ki: Dersin, "Birkaç dakikada binler sene mesafeyi kat' etmek aklen muhaldir."

Biz de deriz ki: Sâni-i Zülcelâlin san'atında, harekât nihayet derecede muhteliftir. Meselâ, savtın sür'atiyle ziya, elektrik, ruh, hayal sür'atleri ne kadar mütefavit olduğu malûm. Seyyârâtın dahi, fennen harekâtı o kadar muhteliftir ki, akıl hayrettedir. Acaba latîf cismi, uruçta sür'atli olan ulvî ruhuna tâbi olmuş, ruh sür'atinde hareketi nasıl akla muhalif görünür?

Hem on dakika yatsan, bazı olur ki, bir sene kadar hâlâta maruz olursun. Hattâ bir dakikada insan gördüğü rüyayı, onun içinde işittiği sözleri, söylediği kelimâtı toplansa, uyanık âleminde bir gün, belki daha fazla zaman lâzımdır. Demek oluyor ki, bir zaman-ı vahid, iki şahsa nisbeten, birisine bir gün, birisine de bir sene hükmüne geçer. Şu mânâya bir temsil ile bak ki:

İnsanın hareketinden, güllenin hareketinden, savttan, ziyadan, elektrikten, ruhtan, hayalden tezahür eden sür'at-i harekâtta bir mikyas olmak için şöyle bir saat farz ediyoruz ki: O saatte on iğne var. Birisi saatleri gösterir. Biri de, ondan altmış defa daha geniş bir dairede dakikayı sayar. Birisi altmış defa daha geniş bir daire içinde saniyeleri, diğeri yine altmış defa daha geniş bir dairede sâliseleri, ve hâkezâ râbiaları, hâmiseleri, sâdise, sâbia, sâmine, tâsia, tâ âşireleri sayacak gayet muntazam, azîm bir dairede birer ibre farz ediyoruz. Faraza, saati sayan ibrenin dairesi küçük saatimiz kadar olsa, herhalde âşireleri sayan ibrenin dairesi arzın medar-ı senevîsi kadar, belki daha fazla olmak lâzım gelir.

Şimdi iki şahıs farz ediyoruz. Biri, saati sayan ibreye binmiş gibi, o ibrenin harekâtına göre temâşâ ediyor. Diğeri, âşireleri sayan ibreye binmiş. Bu iki şahsın bir zaman-ı vahidde müşahede ettikleri

eşya, saatimizle arzın medar-ı senevîsi nisbeti gibi, meşhudatça pek çok farkları vardır. İşte zaman, çünkü harekâtın bir rengi, bir levni, yahut bir şeridi hükmünde olduğundan, harekâtta câri olan bir hüküm, zamanda dahi câridir.

İşte, bir saatte meşhudatımız, bir saatin saati sayan ibresine binen zîşuur şahsın meşhudatı kadar olduğu ve hakikat-i ömrü de o kadar olduğu halde; âşire ibresine binen şahıs gibi, aynı zamanda, o muayyen saatte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, burak-ı tevfik-i İlâhîye biner, berk gibi bütün daire-i mümkinatı kat' edip, acaib-i mülk ve melekûtu görüp, daire-i vücub noktasına çıkıp, sohbete müşerref olup, rüyet-i cemâl-i İlâhîye mazhar olarak, fermanı alıp vazifesine dönebilir ve dönmüş ve öyledir.

Sözler : 31.Söz : 2.Esas : 7.Sual

7.Sual: Emsali olmayan birşeyin, yalnız imkânı ile, vukuuna nasıl hükmedilebilir?

Yine hatıra gelir ki: Dersiniz, “Evet, olabilir, mümkündür. Fakat her mümkün vaki olmuyor. Bunun emsali var mı ki kabul edilsin? Emsali olmayan birşeyin, yalnız imkânı ile, vukuuna nasıl hükmedilebilir?”

Biz de deriz ki: Emsali o kadar çoktur ki, hesaba gelmez. Meselâ, her zînazar, gözüyle, yerden tâ Neptün seyyaresine kadar bir saniyede çıkar. Her zîilim, aklıyla kozmoğrafya kanunlarına binip yıldızların tâ arkasına bir dakikada gider. Her zîiman, namazın ef’al ve erkânına fikrini bindirip, bir nevi Miracla kâinatı arkasına atıp huzura kadar gider. Her zîkalb ve kâmil velî, seyr ü sülûk ile, Arştan ve daire-i esmâ ve sıfâttan kırk günde geçebilir. Hattâ, Şeyh-i Geylânî, İmam-ı Rabbânî gibi bazı zatların ihbarat-ı sadıkaları ile, bir dakikada Arşa kadar urûc-u ruhanîleri oluyor. Hem ecsâm-ı nuranî olan melâikelerin Arştan ferşe, ferşten Arşa kısa bir zamanda gitmeleri ve gelmeleri vardır. Hem ehl-i Cennet, mahşerden Cennet bağlarına kısa bir zamanda urûc ediyorlar.

Elbette bu kadar nümuneler gösteriyorlar ki, bütün evliyaların sultanı, umum mü’minlerin imamı, umum ehl-i Cennetin reisi ve umum melâikenin makbulü olan zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) seyr ü sülûküne medar bir Miracı bulunması ve onun makamına münasip bir surette olması, ayn-ı hikmettir ve gayet makuldür ve şüphesiz vakidir.

Sözler : 31.Söz : 3.Esas

Üçüncü Esas

Hikmet-i Mirac nedir?

Elcevap: Miracın hikmeti o kadar yüksektir ki, fikr-i beşer ulaşamıyor. O kadar derindir ki, ona yetişemiyor. O kadar incedir ve latîftir ki, akıl kendi başıyla göremiyor. Fakat bazı işaretlerle, hakikatleri bilinmezse de vücutları bildirilebilir. Şöyle ki:

Şu kâinatın Hâlıkı, şu kesret tabakatında nur-u vahdetini ve tecellî-i ehadiyetini göstermek için, kesret tabakatının müntehâsından tâ mebde-i vahdete bir hayt-ı ittisal suretinde bir Miracla, bir ferd-i mümtazı, bütün mahlûkat hesabına kendine muhatap ittihaz ederek, bütün zîşuur namına makàsıd-ı İlâhiyesini ona anlatmak ve onunla bildirmek ve onun nazarıyla âyine-i mahlûkatında cemâl-i san'atını, kemâl-i rububiyetini müşahede etmek ve ettirmektir.

Hem Sâni-i Âlemin, âsârın şehadetiyle, nihayetsiz cemâl ve kemâli vardır. Cemâl, hem kemâl, ikisi de mahbub-u lizâtihîdirler. Yani bizzat sevilirler. Öyle ise, o Cemâl ve Kemâl Sahibinin, cemâl ve kemâline nihayetsiz bir muhabbeti vardır. O nihayetsiz muhabbeti, masnuatında çok tarzlarda tezahür ediyor. Masnuatını sever; çünkü masnuatının içinde cemâlini, kemâlini görür. Masnuat içinde en sevimli ve en âli, zîhayattır. Zîhayatlar içinde en sevimli ve âli, zîşuurdur. Ve zîşuurun içinde, câmiiyet itibarıyla en sevimli, insanlar içinde bulunur. İnsanlar içinde, istidadı tamamıyla inkişaf eden, bütün masnuatta münteşir ve mütecellî kemâlâtın nümunelerini gösteren fert, en sevimlidir.

İşte, Sâni-i Mevcudat, bütün mevcudatta intişar eden tecellî-i muhabbetin bütün envâını bir noktada, bir âyinede görmek ve bütün envâ-ı cemâlini, ehadiyet sırrıyla göstermek için, şecere-i hilkatten bir meyve-i münevver derecesinde ve kalbi o şecerenin hakaik-i

esasiyesini istiab edecek bir çekirdek hükmünde olan bir zâtı, o mebde-i evvel olan çekirdekten, tâ müntehâ olan meyveye kadar bir hayt-ı ittisal hükmünde olan bir Mirac ile, o ferdin, kâinat namına mahbubiyetini göstermek ve huzuruna celb etmek ve rüyet-i cemâline müşerref etmek ve ondaki hâlet-i kudsiyeyi başkasına sirayet ettirmek için, kelâmıyla taltif edip fermanıyla tavzif etmektir.

Şimdi, şu hikmet-i âliyeye bakmak için, iki temsil dürbünüyle tarassut edeceğiz.

Birinci temsil

On Birinci Sözün hikâye-i temsiliyesinde tafsilen beyan edildiği gibi, nasıl ki bir sultan-ı zîşânın pek çok hazineleri ve o hazinelerde pek çok cevahirlerin envâı bulunsa, hem sanayi-i garibede çok mahareti olsa ve hesapsız fünun-u acibeye marifeti, ihatası bulunsa, nihayetsiz ulûm-u bediaya ilim ve ıttılaı olsa; her cemâl ve kemâl sahibi kendi cemâl ve kemâlini görüp ve göstermek istemesi sırrınca, elbette o sultan-ı zîfünun dahi bir meşher açmak ister ki, içinde sergiler dizsin, tâ nâsın enzârına saltanatının haşmetini, hem servetinin şâşaasını, hem kendi san’atının hârikalarını, hem kendi marifetinin garibelerini izhar edip göstersin—tâ, cemâl ve kemâl-i mânevîsini iki vech ile müşahede etsin: Bir vechi, bizzat nazar-ı dekaik-âşinâsıyla görsün. Diğeri, gayrın nazarıyla baksın.

Ve şu hikmete binaen, elbette cesîm, muhteşem, geniş bir saray yapmaya başlar. Şahane bir surette dairelere, menzillere taksim eder. Hazinelerinin türlü türlü murassaâtıyla süslendirip, kendi dest-i san’atının en güzel, en latîf san’atlarıyla ziynetlendirir. Fünun ve hikmetinin en incelikleriyle tanzim eder. Ve ulûmunun âsâr-ı mu’cizekârâneleriyle donatır, tekmil eder. Sonra nimetlerinin çeşitleriyle, taamlarının lezizleriyle, her taifeye lâyık sofraları serer, bir ziyafet-i âmme ihzar eder. Sonra, raiyetine kendi kemâlâtını göstermek için, onları seyre ve ziyafete davet eder. Sonra birisini yaver-i ekrem yapar, aşağıdaki tabakat ve menzillerden yukarıya davet eder, daireden daireye, üst üstteki tabakalarda gezdirir. O acip san’atının makinelerini ve destgâhlarını ve aşağıdan gelen mahsulâtın mahzenlerini göstere göstere, tâ daire-i hususiyesine

kadar getirir. Bütün o kemâlâtının madeni olan mübarek zâtını ona göstermekle ve huzuruyla onu müşerref eder. Kasrın hakaikini ve kendi kemâlâtını ona bildirir, seyircilere rehber tayin eder, gönderir. Tâ o sarayın sâniini, o sarayın müştemilâtıyla, nukuşuyla, acaibiyle, ahaliye tarif etsin. Ve sarayın nakışlarındaki rumuzunu bildirip ve içindeki san'atlarının işaretlerini öğretip, derunundaki manzum murassâlar ve mevzun nukuş nedir ve saray sahibinin kemâlâtını ve hünerlerini nasıl gösterirler, o saraya girenlere tarif etsin ve girmenin âdâbını ve seyrin merasimini bildirip ve görünmeyen sultan-ı zîfünun ve zîşuûna karşı marziyâtı ve arzuları dairesinde teşrifat merasimini tarif etsin.

Aynen öyle de, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Ezel-Ebed Sultanı olan Sâni-i Zülcelâl, nihayetsiz kemâlâtını ve nihayetsiz cemâlini görmek ve göstermek istemiştir ki, şu âlem sarayını öyle bir tarzda yapmıştır ki, herbir mevcut pek çok dillerle Onun kemâlâtını zikreder, pek çok işaretlerle cemâlini gösterir. Esmâ-i Hüsnâsının herbir isminde ne kadar gizli mânevî defineler ve herbir ünvan-ı mukaddesesinde ne kadar mahfî letâif bulunduğunu, şu kâinat bütün mevcudatıyla gösterir. Ve öyle bir tarzda gösterir ki, bütün fünun, bütün desâtiriyle, şu kitab-ı kâinatı zaman-ı Âdem'den beri mütalâa ediyor. Halbuki o kitap esmâ ve kemâlât-ı İlâhiyeye dair ifade ettiği mânâların ve gösterdiği âyetlerin öşr-ü mişarını daha okuyamamış.

İşte şöyle bir saray-ı âlemi, kendi kemâlât ve cemâl-i mânevîsini görmek ve göstermek için bir meşher hükmünde açan Celîl-i Zülcemâl, Cemîl-i Zülcelâl, Sâni-i Zülkemâlin hikmeti iktiza ediyor ki, şu âlem-i arzdaki zîşuurlara nisbeten abes ve faidesiz olmamak için, o sarayın âyetlerinin mânâsını birisine bildirsin. O saraydaki acaibin menbalarını ve netâicinin mahzenleri olan avâlim-i ulviyede birisini gezdirsin ve bütün onların fevkine çıkarsın ve kurb-u huzuruna müşerref etsin ve âhiret âlemlerinde gezdirsin. Umum ibâdına bir muallim ve saltanat-ı rububiyetine bir dellâl ve marziyât-ı İlâhiyesine bir mübelliğ ve saray-ı âlemindeki âyât-ı tekvîniyesine bir müfessir gibi, çok vazifelerle tavzif etsin. Mu'cizat nişanlarıyla imtiyazını göstersin. Kur'ân gibi bir fermanla o şahsı, Zât-ı Zülcelâlin has ve sadık bir tercümanı olduğunu bildirsin.

İşte, Miracın pek çok hikmetlerinden, şu temsil dürbünüyle bir ikisini nümune olarak gösterdik. Sairlerini kıyas edebilirsin.

İkinci temsil

Nasıl ki bir zât-ı zîfünun, mu'ciznümâ bir kitabı telif edip yazsa—öyle bir kitap ki, her sahifesinde yüz kitap kadar hakaik, her satırında yüz sahife kadar latîf mânâlar, herbir kelimesinde yüz satır kadar hakikatler, her harfinde yüz kelime kadar mânâlar bulunsa—bütün o kitabın maânî ve hakaikleri, o kâtib-i mu'ciznümânın kemâlât-ı mâneviyesine baksa, işaret etse, elbette öyle bitmez bir hazineyi kapalı bırakıp abes etmez. Herhalde o kitabı bazılara ders verecek, tâ o kıymettar kitap mânâsız kalıp beyhude olmasın, onun gizli kemâlâtı zâhir olup kemâlini bulsun ve cemâl-i mânevîsi görünsün, o da sevinsin ve sevdirsin. Hem o acip kitabı bütün maânîsiyle, hakaikiyle ders verecek birisini, en birinci sahifeden tâ nihayete kadar üstünde ders vere vere geçirecektir.

Aynen öyle de, Nakkâş-ı Ezelî, şu kâinatı, kemâlâtını ve cemâlini ve hakaik-i esmâsını göstermek için öyle bir tarzda yazmıştır ki, bütün mevcudat hadsiz cihetlerle nihayetsiz kemâlâtını ve esmâ ve sıfâtını bildirir, ifade eder. Elbette bir kitabın mânâsı bilinmezse hiçe sukut eder. Bahusus böyle herbir harfi binler mânâyı tazammun eden bir kitap sukut edemez ve ettirilmez. Öyle ise, o kitabı yazan, elbette onu bildirecektir. Her taifenin istidadına göre bir kısmını anlattıracaktır. Hem umumunu, en âmm nazarlı, en küllî şuurlu, en mümtaz istidatlı bir ferde ders verecektir. Öyle bir kitabın umumunu ve küllî hakaikini ders vermek için gayet yüksek bir seyr ü sülûk ettirmek hikmeten lâzımdır. Yani, birinci sahifesi olan tabakat-ı kesretin en nihayetinden tut, tâ müntehâ sahifesi olan daire-i ehadiyete kadar bir seyeran ettirmek lâzım geliyor. İşte şu temsille Miracın ulvî hikmetlerine bir derece bakabilirsin.

1.)En yüce meseller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 31.Söz : 3.Esas

İstima Makamındaki Mülhidin Üç Müşkili

Şimdi, makam-ı istimâda olan mülhide bakıp kalbini dinleyeceğiz, ne hale girdiğini göreceğiz. işte, hatıra geliyor ki: Onun kalbi diyor, "Ben inanmaya başladım. Fakat iyi anlayamıyorum. Üç mühim müşkülüm daha var."

Birincisi: Şu Mirac-ı Azîm niçin Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma mahsustur?

İkincisi: O zât nasıl şu kâinatın çekirdeğidir? Dersiniz: "Kâinat onun nurundan halk olunmuş; hem kâinatın en âhir ve en münevver meyvesidir". Bu ne demektir?

Üçüncüsü: Sabık beyanatınızda diyorsunuz ki: Âlem-i ulvîye çıkmak, şu âlem-i arziyedeki âsarların makinelerini, destgâhlarını ve netâicinin mahzenlerini görmek için urûc etmiştir. Ne demektir?

- 1.Müşkil: Mirac, niçin Hz.Muhammede mahsustur?
- 2.Müşkil: O zat, nasıl kainatın hem meyvesi hem çekirdeğidir?
- 3.Müşkil: Alem-i arzın tezgahlarını makinelerini görmek ne demektir?

Sözler : 31.Söz : 3.Esas : 1.Müskil

1.Müşkil: Mirac, niçin Hz.Muhammede mahsustur?

Elcevap:

Birinci Müşkülünüz

Otuz adet Sözlerde tafsilen halledilmiştir. Yalnız şurada, zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) kemâlâtına ve delâil-i nübüvvetine ve o Mirac-ı Âzama en elyak o olduğuna icmâlî işaretler nev'inde bir muhtasar fihriste gösteriyoruz. Şöyle ki:

Evvelâ: Tevrat, İncil, Zebur gibi kütüb-ü mukaddeseden, pek çok tahrifata maruz oldukları halde, şu zamanda dahi, Hüseyin-i Cisrî gibi bir muhakkik, nübüvvet-i Ahmediyeye (a.s.m.) dair yüz on dört işarî beşaretleri çıkarıp Risale-i Hamidiye'de göstermiştir.

Saniyen: Tarihçe sabit, Şık ve Satîh gibi meşhur iki kâhinin, nübüvvet-i Ahmediyeden (a.s.m.) biraz evvel, nübüvvetine ve Âhirzaman Peygamberi o olduğuna beyanatları gibi çok beşaretler sahih bir surette tarihen nakledilmiştir.

Salisen: Velâdet-i Ahmediye (a.s.m.) gecesinde Kâbedeki sanemlerin sukutuyla, Kisrâ-yı Fârisin saray-ı meşhuresi olan Eyvânı inşikak etmesi gibi, irhasat denilen yüzer hârika tarihçe meşhurdur.

Rabian: Bir orduya parmağından gelen suyu içirmesi ve câmide, bir cemaat-i azîme huzurunda kuru direğin, minberin naklinden dolayı mufarakat-i Ahmediyeden (a.s.m.) deve gibi enîn ederek ağlaması [1] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ nassıyla, şakk-ı kamer gibi, muhakkiklerin tahkikatıyla bine bâliğ mu'cizatla serfiraz olduğunu tarih ve siyer gösteriyor.

Hamisen: Dost ve düşmanın ittifakıyla ahlâk-ı hasenenin şahsında en yüksek derecede; ve bütün muamelâtının şehadetiyle, secâyâ-yı sâmiye, vazifesinde ve tebliğatında en âli bir derecede; ve

din-i İslâmdaki mehâsin-i ahlâkın şehadetiyle, şeriatinde en âli hısâl-i hamîde en mükemmel derecede bulunduğuna ehl-i insaf ve dikkat tereddüt etmez.

Sadisen: Onuncu Sözün İkinci İşaretinde işaret edildiği gibi,

- Ulûhiyet, mukteza-yı hikmet olarak tezahür istemesine mukabil, en âzamî bir derecede zât-ı Ahmediye (a.s.m.) dinindeki âzamî ubûdiyetiyle en parlak bir derecede göstermiştir.
- Hem Hâlık-ı Âlemin nihayet kemâldeki cemâlini bir vasıtayla göstermek, mukteza-yı hikmet ve hakikat olarak istemesine mukabil, en güzel bir surette gösterici ve tarif edici, bilbedâhe, o zâttır.
- Hem Sâni-i Âlemin nihayet cemâlde olan kemâl-i san'atı üzerine enzâr-ı dikkati celb etmek, teşhir etmek istemesine mukabil, en yüksek bir sadâ ile dellâllık eden, yine bilmüşahede o zâttır.
- Hem bütün âlemlerin Rabbi, kesret tabakatında vahdâniyetini ilân etmek istemesine mukabil, tevhidin en âzamî bir derecede, bütün merâtib-i tevhidi ilân eden, yine bizzarure o zâttır.
- Hem Sahib-i Âlemin nihayet derecede âsârındaki cemâlin işaretiyle, nihayetsiz hüsn-ü zâtîsini ve cemâlinin mehâsinini ve hüsnünün letâifini âyinelerde mukteza-yı hakikat ve hikmet olarak görmek ve göstermek istemesine mukabil, en şâşaalı bir surette âyinedarlık eden ve gösteren ve sevip ve başkasına sevdiren, yine bilbedâhe o zâttır.
- Hem şu saray-ı âlemin Sânii, gayet hârika mu'cizeleriyle ve gayet kıymettar cevahirlerle dolu hazine-i gaybiyelerini izhar ve teşhir istemesi ve onlarla kemâlâtını tarif etmek ve bildirmek istemesine mukabil, en âzamî bir surette teşhir edici ve tavsif edici ve tarif edici, yine bilbedâhe o zâttır.
- Hem şu kâinatın Sânii, şu kâinatı envâ-ı acaip ve ziynetlerle süslendirmek suretinde yapması ve zîşuur mahlûkatını seyir ve tenezzüh ve ibret ve tefekkür için ona idhal etmesi ve mukteza-yı hikmet olarak onlara o âsar ve sanayiinin mânâlarını, kıymetlerini ehl-i temâşâ ve tefekküre bildirmek istemesine mukabil, en âzamî bir surette cin ve inse, belki ruhanîlere ve melâikelere de Kur'ân-ı Hakîm vasıtasıyla rehberlik eden, yine bilbedâhe o zâttır.
- Hem şu kâinatın Hâkim-i Hakîmi, şu kâinatın tahavvülâtındaki maksat ve gayeyi tazammun eden tılsım-ı muğlâkını ve mevcudatın

“nereden, nereye ve ne oldukları” olan şu üç sual-i müşkilin muammâsını bir elçi vasıtasıyla umum zîşuurlara açtırmak istemesine mukabil, en vâzıh bir surette ve en âzamî bir derecede, hakaik-i Kur’âniye vasıtasıyla o tılsımı açan ve o muammâyı halleden, yine bilbedâhe o zâttır.

- Hem şu âlemin Sâni-i Zülcelâli, bütün güzel masnuatıyla kendini zîşuur olanlara tanıttırmak ve kıymetli nimetlerle kendini onlara sevdirmesi, bizzarure, onun mukabilinde, zîşuur olanlara marziyâtı ve arzu-yu İlâhiyelerini bir elçi vasıtasıyla bildirmesini istemesine mukabil, en âlâ ve ekmel bir surette, Kur’ân vasıtasıyla o marziyat ve arzuları beyan eden ve getiren, yine bilbedâhe o zâttır.
- Hem Rabbü’l-Âlemîn, meyve-i âlem olan insana, âlemi içine alacak bir vüs’at-i istidat verdiğinden ve bir ubûdiyet-i külliyeye müheyyâ ettiğinden ve hissiyatça kesrete ve dünyaya müptelâ olduğundan bir rehber vasıtasıyla yüzlerini kesretten vahdete, fâniden bâkiye çevirmek istemesine mukabil, en âzamî bir derecede, en eblâğ bir surette, Kur’ân vasıtasıyla en ahsen bir tarzda rehberlik eden ve risaletin vazifesini en ekmel bir tarzda ifa eden, yine bilbedâhe o zâttır.

İşte, mevcudatın en eşrefi olan zîhayat ve zîhayat içinde en eşref olan zîşuur ve zîşuur içinde en eşref olan hakikî insan ve hakikî insan içinde geçmiş vezâifi en âzamî bir derecede, en ekmel bir surette ifa eden zât, elbette o Mirac-ı Azîm ile Kab-ı Kavseyne çıkacak, saadet-i ebediye kapısını çalacak, hazine-i rahmetini açacak, imanın hakaik-i gaybiyesini görecek, yine o olacaktır.

Sabian: Bilmüşahede, şu masnuatta gayet güzel tahsinat, nihayet derecede süslü tezyinat vardır. Ve bilbedâhe, şöyle tahsinat ve tezyinat, onların Sâniinde gayet şiddetli bir irade-i tahsin ve kasd-ı tezyin var olduğunu gösterir. Ve irade-i tahsin ve tezyin ise, bizzarure, o Sânide san’atına karşı kuvvetli bir rağbet ve kudsî bir muhabbet olduğunu gösterir. Ve masnuat içinde en câmi’ ve letâif-i san’atı birden kendinde gösteren ve bilen ve bildiren ve kendini sevdiren ve başka masnuattaki güzellikleri “Maşaallah” deyip istihsan eden, bilbedâhe, o san’atperver ve san’atını çok seven Sâniin nazarında en ziyade mahbup o olacaktır.

İşte, masnuatı yaldızlayan mezâyâ ve mehâsine ve mevcudatı ışıklandıran letâif ve kemâlâta karşı “Sübhanallah, Maşaallah, Allahu

ekber” diyerek semâvâtı çınlattıran ve Kur’ân’ın nağamâtıyla kâinatı velveleye verdiren, istihsan ve takdirle, tefekkür ve teşhirle, zikir ve tevhidle ber ve bahri cezbeye getiren, yine bilmüşahede o zâttır.

İşte, böyle bir zât ki, [2] اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrınca, bütün ümmetin işlediği hasenâtın bir misli, onun kefe-i mizanında bulunan ve umum ümmetinin salâvatı onun mânevî kemâlâtına imdat veren ve risaletinde gördüğü vezâifin netâicini ve mânevî ücretleriyle beraber rahmet ve muhabbet-i İlâhiyenin nihayetsiz feyzine mazhar olan bir zât, elbette Mirac merdiveniyle Cennete, Sidretü’l-Müntehâya, Arşa ve Kab-ı Kavseyne kadar gitmek, ayn-ı hak, nefs-i hakikat ve mahz-ı hikmettir.

1.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
2.)Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü’l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü’l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]

Sözler : 31.Söz : 3.Esas : 2.Müskil

2.Müşkil: O zat, nasıl kainatın hem meyvesi hem çekirdeğidir?

İkinci Müşkül

Ey makam-ı istimâdaki insan! Şu ikinci işkâl ettiğin hakikat o kadar derindir, o kadar yüksektir ki, akıl ona ne ulaşır, ne de yanaşır —illâ nur-u imanla görünür. Fakat bazı temsilâtla o hakikatin vücudu fehme takrib edilir. Öyle ise bir nebze takribe çalışacağız.

İşte, şu kâinata nazar-ı hikmetle bakıldığı vakit, azîm bir şecere mânâsında görünür. Ve şecerenin nasıl dalları, yaprakları, çiçekleri, meyveleri vardır. Şu şecere-i hilkatin de bir şıkkı olan âlem-i süflînin anâsır dalları, nebâtât ve eşcar yaprakları, hayvânât çiçekleri, insan meyveleri hükmünde görünür.

Sâni-i Zülcelâlin ağaçlar hakkında câri olan bir kanunu, elbette şu şecere-i âzamda da câri olmak, mukteza-yı ism-i Hakîmdir. Öyle ise, mukteza-yı hikmet, şu şecere-i hilkatin de bir çekirdekten yapılmasıdır. Hem öyle bir çekirdek ki, âlem-i cismanîden başka, sair âlemlerin nümunesini ve esasatını câmi' olsun. Çünkü, binler muhtelif âlemleri tazammun eden kâinatın çekirdek-i aslîsi ve menşei, kuru bir madde olamaz.

Madem şu şecere-i kâinattan daha evvel, o neviden başka şecere yok. Öyle ise, ona menşe ve çekirdek hükmünde olan mânâ ve nur, elbette yine şecere-i kâinatta bir meyve libasının giydirilmesi, yine Hakîm isminin muktezasıdır. Çünkü çekirdek daima çıplak olamaz. Madem evvel-i fıtratta meyve libasını giymemiş. Elbette âhirde o libası giyecektir.

Madem o meyve insandır. Ve madem insan içinde, sabıkan ispat edildiği üzere, en meşhur meyve ve en muhteşem semere ve umumun nazar-ı dikkatini celb eden ve arzın nısfını ve beşerin humsunun nazarını kendine hasreden ve mehâsin-i mâneviyesiyle âlemi ya nazar-ı muhabbet veya hayretle kendine baktıran meyve

ise, zât-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Elbette, kâinatın teşekkülüne çekirdek olan nur, onun zâtında cismini giyerek en âhir bir meyve suretinde görünecektir.

Ey müstemi! Şu acip kâinat-ı azîme bir insanın cüz'î mahiyetinden halk olunmasını istib'âd etme. Bir nevi âlem gibi olan muazzam çam ağacını, buğday tanesi kadar bir çekirdekten halk eden Kadîr-i Zülcelâl, şu kâinatı nur-u Muhammedîden (Aleyhissalâtü Vesselâm) nasıl halk etmesin veya edemesin? İşte, şecere-i kâinat, şecere-i tûbâ gibi, gövdesi ve kökü yukarıda, dalları aşağıda olduğu için, aşağıdaki meyve makamından, tâ çekirdek-i aslî makamına kadar nuranî bir hayt-ı münasebet var. İşte, Mirac, o hayt-ı münasebetin gılâfı ve suretidir ki, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm o yolu açmış, velâyetiyle gitmiş, risaletiyle dönmüş ve kapıyı da açık bırakmış. Arkasındaki evliya-yı ümmeti, ruh ve kalble, o cadde-i nuranîde, Mirac-ı Nebevînin gölgesinde seyr ü sülûk edip istidatlarına göre makamat-ı âliyeye çıkıyorlar.

Hem sabıkan ispat edildiği üzere, şu kâinatın Sânii, birinci işkâlin cevabında gösterilen makàsıd için, şu kâinatı bir saray suretinde yapmış ve tezyin etmiştir. O makàsıdın medarı zât-ı Ahmediye (a.s.m.) olduğu için, kâinattan evvel Sâni-i Kâinatın nazar-ı inâyetinde olması ve en evvel tecellîsine mazhar olmak lâzım geliyor. Çünkü birşeyin neticesi, semeresi evvel düşünülür. Demek, vücuden en âhir, mânen de en evveldir. Halbuki, zât-ı Ahmediye (a.s.m.) hem en mükemmel meyve, hem bütün meyvelerin medar-ı kıymeti ve bütün maksatların medar-ı zuhuru olduğundan, en evvel tecellî-i icada mazhar, onun nuru olmak lâzım gelir.

Sözler : 31.Söz : 3.Esas : 3.Müskil

3.Müşkil: Alem-i arzın tezgahlarını makinelerini görmek ne demektir?

Üçüncü Müşkülün

O kadar geniştir ki, bizim gibi dar zihinli insanlar istiab ve ihata edemez. Fakat uzaktan uzağa bakabiliriz.

Evet, âlem-i süflînin mânevî destgâhları ve küllî kanunları, avâlim-i ulviyededir. Ve mahşer-i masnuat olan küre-i arzın hadsiz mahlûkatının netâic-i amelleri ve cin ve insin semerât-ı ef'alleri, yine avâlim-i ulviyede temessül eder. Hattâ, hasenat Cennetin meyveleri suretine, seyyiat ise Cehennemin zakkumları şekline girdikleri, pek çok emârat ve pek çok rivâyâtın şehadetiyle ve hikmet-i kâinatın ve ism-i Hakîmin iktizasıyla beraber, Kur'ân-ı Hakîmin işârâtı gösteriyor.

Evet, zeminin yüzünde kesret o kadar intişar etmiş ve hilkat o kadar teşa'ub etmiş ki, bütün kâinatta münteşir umum masnuatın pek çok fevkinde ecnâs-ı mahlûkat ve esnaf-ı masnuat, küre-i zeminde bulunur, değişir, daima dolup boşalır. İşte şu cüz'iyat ve kesretin menbaları, madenleri, elbette küllî kanunlar ve küllî tecelliyât-ı esmâiyedir ki, o küllî kanunlar, o küllî tecellîler ve o muhit esmâların mazharları da bir derece basit ve sâfi ve herbiri bir âlemin arşı ve sakfı ve bir âlemin merkez-i tasarrufu hükmünde olan semâvâttır ki, o âlemlerin birisi de Sidretü'l-Müntehâdaki Cennetü'l-Me'vâdır. Yerdeki tesbihat ve tahmidat, o Cennetin meyveleri suretinde—Muhbir-i Sadıkın ihbarıyla—temessül ettiği sabittir.

İşte, bu üç nokta gösteriyorlar ki, yerde olan netâic ve semerâtın mahzenleri oralardadır ve mahsulâtı o tarafa gider.

Deme ki, "Havaî bir Elhamdü lillâh kelimem nasıl mücessem bir meyve-i Cennet olur?"

Çünkü, sen gündüz uyanıkken güzel bir söz söylersin; bazan rüyada güzel bir elma şeklinde yersin. Gündüz çirkin bir sözün,

gecede acı birşey suretinde yutarsın. Bir gıybet etsen, murdar bir et suretinde sana yedirirler. Öyle ise, şu dünya uykusunda söylediğin güzel sözlerin ve çirkin sözlerin, meyveler suretinde, uyanık âlemi olan âlem-i âhirette yersin ve yemesini istib’âd etmemelisin.

Sözler : 31.Söz : 4.Esas

Dördüncü Esas

Miracın semerâtı ve faidesi nedir?

Elcevap: Şu şecere-i tûbâ-i mâneviye olan Miracın beş yüzden fazla meyvelerinden, nümune olarak yalnız beş tanesini zikredeceğiz.

Birinci Meyve: Erkân-ı imaniyenin hakaikini gözle görüp, melâikeyi, Cenneti, âhireti, hattâ Zât-ı Zülcelâli gözle müşahede etmek, kâinata ve beşere öyle bir hazine ve bir nur-u ezelî ve ebedî bir hediye getirmiştir ki, şu kâinatı perişan ve fâni karma karışık bir vaziyet-i mevhumeden çıkarıp, o nur ve o meyve ile, o kâinatı kudsî mektubât-ı Samedâniye, güzel âyine-i cemâl-i Zât-ı Ehadiye vaziyeti olan hakikatini göstermiş, kâinatı ve bütün zîşuuru sevindirip mesrur etmiş. Hem o nur ve o meyve ile, beşeri müşevveş, perişan, âciz, fakir, hâcâtı hadsiz, a'dâsı nihayetsiz ve fâni, bekàsız bir vaziyet-i dalâletkârâneden, o insanı o nur, o meyve-i kudsiye ile, ahsen-i takvimde bir mu'cize-i kudret-i Samedâniyesi ve mektubât-ı Samedâniyenin bir nüsha-i câmiası ve Sultan-ı Ezel ve Ebedin bir muhatabı, bir abd-i hassı ve kemâlâtının istihsancısı, halîli ve cemâlinin hayretkârı, habibi ve Cennet-i bâkiyesine namzet bir misafir-i azizi suret-i hakikîsinde göstermiş, insan olan bütün insanlara nihayetsiz bir sürur, hadsiz bir şevk vermiştir.

İkinci Meyve: Sâni-i Mevcudat ve Sahib-i Kâinat ve Rabbü'l-Âlemîn olan Hâkim-i Ezel ve Ebedin marziyât-ı Rabbâniyesi olan İslâmiyetin—başta namaz olarak—esasatını cin ve inse hediye getirmiştir ki, o marziyâtı anlamak o kadar merak-âver ve saadet-âverdir ki tarif edilmez. Çünkü herkes büyükçe bir velînimetini yahut

muhsin bir padişahının uzaktan arzularını anlamaya ne kadar arzukeş ve anlasa ne kadar memnun olur. Temenni eder ki, “Keşke bir vasıta-i muhabere olsaydı, doğrudan doğruya o zâtla konuşsaydım. Benden ne istiyor, anlasaydım. Benden, onun hoşuna gideni bilseydim” der. Acaba, bütün mevcudat kabza-i tasarrufunda ve bütün mevcudattaki cemâl ve kemâlât Onun cemâl ve kemâline nisbeten zayıf bir gölge ve her anda nihayetsiz cihetlerle Ona muhtaç ve nihayetsiz ihsanlarına mazhar olan beşer, ne derece Onun marziyâtını ve arzularını anlamak hususunda hahişger ve merak-âver olması lâzım olduğunu anlarsın. İşte, zât-ı Ahmediye (a.s.m.) yetmiş bin perde arkasında o Sultan-ı Ezel ve Ebedin marziyâtını, doğrudan doğruya, Mirac semeresi olarak, hakkalyakîn işitip, getirip beşere hediye etmiştir.

Evet, beşer, kamerdeki hali anlamak için ne kadar merak eder ki, biri gidip dönüp haber verse! Hem ne kadar fedakârlık gösterir. Eğer anlasa, ne kadar hayret ve meraka düşer. Halbuki, kamer öyle bir Mâlikü’l-Mülkün memleketinde geziyor ki, kamer bir sinek gibi küre-i arzın etrafında pervaz eder; küre-i arz pervane gibi şemsin etrafında uçar. Şems binler lâmbalar içinde bir lâmbadır ki, o Mâlikü’l-Mülk-i Zülcelâlin bir misafirhanesinde mumdarlık eder. İşte, zât-ı Ahmediye (a.s.m.) öyle bir Zât-ı Zülcelâlin şuûnâtını ve acaib-i san’atını ve âlem-i bekàda hazâin-i rahmetini görmüş, gelmiş, beşere söylemiş. İşte, beşer bu zâtı kemâl-i merak ve hayret ve muhabbetle dinlemezse, ne kadar hilâf-ı akıl ve hikmetle hareket ettiğini anlarsın.

Üçüncü Meyve: Saadet-i ebediyenin definesini görüp, anahtarını alıp getirmiş, cin ve inse hediye etmiştir. Evet, Mirac vasıtasıyla ve kendi gözüyle Cenneti görmüş ve Rahmân-ı Zülcemâlin rahmetinin bâki cilvelerini müşahede etmiş ve saadet-i ebediyeyi kat’iyen, hakkalyakîn anlamış, saadet-i ebediyenin vücudunun müjdesini cin ve inse hediye etmiştir ki: Biçare cin ve ins, kararsız bir dünyada ve zelzele-i zevâl ve firak içindeki mevcudatı, seyl-i zaman ve harekât-ı zerrât ile adem ve firak-ı ebedî denizine döküldüğü olan vaziyet-i mevhume-i canhıraşânede oldukları hengâmda, şöyle bir müjde ne kadar kıymettar olduğu; ve idam-ı ebedî ile kendilerini mahkûm zanneden fâni cin ve insin kulağında öyle bir müjde ne kadar saadet-âver olduğu tarif edilmez. Bir adama,

idam edileceği anda, onun affıyla kurb-u şahanede bir saray verilse, ne kadar sürura sebeptir. Bütün cin ve ins adedince böyle sürurları topla, sonra bu müjdeye kıymet ver.

Dördüncü Meyve: Rüyet-i cemâlullah meyvesini kendi aldığı gibi, o meyvenin her mü'mine dahi mümkün olduğunu cin ve inse hediye getirmiştir ki, o meyve ne derece leziz ve hoş ve güzel bir meyve olduğunu bununla kıyas edebilirsin: Yani, her kalb sahibi bir insan, zîcemâl, zîkemâl, zîihsan bir zâtı sever. Ve o sevmek dahi, cemâl ve kemâl ve ihsanın derecâtına nisbeten tezayüd eder, perestiş derecesine gelir; canını feda eder derecede muhabbet bağlar. Yalnız bir defa görmesine, dünyasını feda etmek derecesine çıkar. Halbuki, bütün mevcudattaki cemâl ve kemâl ve ihsan, Onun cemâl ve kemâl ve ihsanına nisbeten, küçük birkaç lemeâtın güneşe nisbeti gibi de olmaz. Demek, nihayetsiz bir muhabbete lâyık ve nihayetsiz rüyete ve nihayetsiz bir iştiyaka elyak bir Zât-ı Zülcelâli ve'l-Kemâlin saadet-i ebediyede rüyetine muvaffak olması ne kadar saadet-âver ve medar-ı sürur ve hoş ve güzel bir meyve olduğunu, insan isen anlarsın.

Beşinci Meyve: İnsan, kâinatın kıymettar bir meyvesi ve Sâni-i Kâinatın nazdar sevgilisi olduğu, Mirac ile anlaşılmış ve o meyveyi cin ve inse getirmiştir. Küçük bir mahlûk, zayıf bir hayvan ve âciz bir zîşuur olan insanı, o meyve ile o kadar yüksek bir makama çıkarır ki, kâinatın bütün mevcudatı üstünde bir makam-ı fahr veriyor. Ve öyle bir sevinç ve sürur-u mes'udiyetkârâne veriyor ki, tasvir edilmez. Çünkü, âdi bir nefere denilse, "Sen müşir oldun"; ne kadar memnun olur. Halbuki, fâni, âciz bir hayvan-ı nâtık, zevâl ve firak sillesini daima yiyen biçare insana, birden "Ebedî, bâki bir Cennette, Rahîm ve Kerîm bir Rahmân'ın rahmetinde ve hayal sür'atinde, ruhun vüs'atinde, aklın cevelânında, kalbin bütün arzularında, mülk ve melekûtunda tenezzühe, seyerana ve cevelâna muvaffak olduğun gibi, saadet-i ebediyede rüyet-i cemâline de muvaffak olursun" denildiği vakit, insaniyeti sukut etmemiş bir insan, ne kadar derin ve ciddî bir sevinç ve süruru kalbinde hissedeceğini tahayyül edebilirsin.

Sözler : 31.Söz

İstima Makamındaki Mülhide Hitap

Şimdi, makam-ı istimâda olan zâta deriz ki: İlhad gömleğini yırt, at. Mü'min kulağını geçir ve Müslim gözlerini tak. Sana iki küçük temsil ile bir iki meyvenin derece-i kıymetini göstereceğiz.

Meselâ: seninle biz beraber bir memlekette bulunuyoruz. Görüyoruz ki, herşey bize ve birbirine düşman ve bize yabancı; her taraf müthiş cenazelerle dolu; işitilen sesler yetimlerin ağlayışı, mazlumların vâveylâsıdır. İşte biz şöyle bir vaziyette olduğumuz vakitte, biri gitse, o memleketin padişahından bir müjde getirse, o müjdeyle bize yabancı olanlar ahbap şekline girse; düşman gördüğümüz kimseler, kardeşler suretine dönse, o müthiş cenazeler, huşû ve huzûda, zikir ve tesbihte birer ibadetkâr şeklinde görünse; o yetimâne ağlayışlar, senâkârâne "Yaşasın"lar hükmüne girse; ve o ölümler ve o soymaklar, garatlar terhisat suretine dönse; kendi sururumuzla beraber herkesin sururuna müşterek olsak, o müjde ne kadar mesrurâne olduğunu elbette anlarsın.

İşte, Mirac-ı Ahmediyenin (a.s.m.) bir meyvesi olan nur-u imandan evvel şu kâinatın mevcudatı, nazar-ı dalâletle bakıldığı vakit, yabancı, muzır, müz'iç, muvahhiş; ve dağ gibi cirimler birer müthiş cenaze; ecel, herkesin başını kesip adem-âbâd kuyusuna atar; bütün sadâlar, firak ve zevâlden gelen vâveylâlar olduğu halde, dalâletin öyle tasvir ettiği hengâmda, meyve-i Mirac olan hakaik-i erkân-ı imaniye nasıl mevcudatı sana kardeş, dost ve Sâni-i Zülcelâline zâkir ve müsebbih; ve mevt ve zevâl, bir nevi terhis ve vazifeden âzâd etmek; ve sadâlar, birer tesbihat hakikatinde olduğunu sana gösterir. Bu hakikati tamam görmek istersen, İkinci ve Sekizinci Sözlere bak.

İkinci temsil: Seninle biz sahrâ-yı kebir gibi bir mevkideyiz. Kum denizi fırtınasında, gece o kadar karanlık olduğundan, elimizi bile göremiyoruz. Kimsesiz, hâmisiz, aç ve susuz, meyus ve ümitsiz bir vaziyette olduğumuz dakikada, birden, bir zât, o karanlık

perdesinden geçip, sonra gelip bir otomobil hediye getirse ve bizi bindirse, birden cennet-misal bir yerde istikbalimiz temin edilmiş, gayet merhametkâr bir hâmimiz bulunmuş, yiyecek ve içecek ihzar edilmiş bir yerde bizi koysa, ne kadar memnun oluruz, bilirsin.

İşte, o sahrâ-yı kebir bu dünya yüzüdür. O kum denizi, bu hadisat içinde harekât-ı zerrât ve seyl-i zaman tahrikiyle çalkanan mevcudat ve biçare insandır. Her insan, endişesiyle kalbi dağidar olan istikbali, müthiş zulümat içinde, nazar-ı dalâletle görüyor. Feryadını işittirecek kimseyi bilmiyor. Nihayetsiz aç, nihayetsiz susuzdur. İşte, semere-i Mirac olan marziyât-ı İlâhiye ile, şu dünya gayet kerîm bir Zâtın misafirhanesi, insanlar dahi Onun misafirleri, memurları, istikbal dahi Cennet gibi güzel, rahmet gibi şirin ve saadet-i ebediye gibi parlak göründüğü vakit, ne kadar hoş, güzel, şirin bir meyve olduğunu anlarsın.

Makam-ı istimâda olan zât diyor ki: “Cenâb-ı Hakka yüz binler hamd ve şükür olsun ki, ilhaddan kurtuldum, tevhide girdim, tamamıyla inandım ve kemâl-i imanı kazandım.”

Biz de deriz: Ey kardeş, seni tebrik ediyoruz. Cenâb-ı Hak bizleri Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın şefaatine mazhar etsin. Âmin.

1 اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنِ انْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ وَنَبَعَ مِنْ اَصَابِعِهِ الْمَاءُ كَالْكَوْثَرِ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ اَجْمَعِينَ مِنْ اَوَّلِ الدُّنْيَا اِلٰى اٰخِرِ الْمَحْشَرِ

2 سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿3﴾
رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا ۖ اِنْ نَسِينَا ۖ اَوْ اَخْطَاْنَا ﴿4﴾
رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا ﴿5﴾
رَبَّنَا ۖ اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْلَنَا ۖ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿6﴾
وَ اٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿7﴾

1.)Allahım! Onun işaretiyle ay parçalanan, parmaklarından kevser gibi sular akan, gözün asla şaşmadığı Mirac mu’cizesinin sahibi, Efendimiz Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına, dünyanın iptidâsından mahşerin âhirine kadar salât et.
2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.)Dualarımızı kabul et, ey Rabbimiz. Herşeyi hakkıyla işiten de, herşeyi hakkıyla bilen de ancak Sensin. (Bakara Sûresi, 2:127)
4.)Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
5.)Ey Rabbimiz, bizi hidayete eriştirdikten sonra kalblerimizi tekrar sapıklığa meylettirme. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
6.)Ey Rabbimiz, nurumuzu tamamla ve bizi bağışla. Muhakkak ki Senin herşeye gücün yeter. (Tahrim Sûresi, 66:8)
7.)Onların duaları, ‘Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur’ sözleriyle sona erer. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sözler : 31.Sözün Zeyli

Zeyl: Şakk-ı Kamere Dairdir

On Dokuzuncu ve Otuz Birinci Sözlerin Zeyli

Şakk-ı Kamer mu’cizesine dairdir (a.s.m.)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَاِنْ ﴿2﴾
يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

Kamer gibi parlak bir mu’cize-i Ahmediye (a.s.m.) olan inşikak-ı kameri, evhâm-ı fâside ile inhisâfa uğratmak isteyen feylesoflar ve onların muhakemesiz mukallitleri diyorlar ki: "Eğer inşikak-ı kamer vuku bulsaydı, umum âleme malûm olurdu; bütün tarih-i beşerin nakletmesi lâzım gelirdi."

Elcevap: İnşikak-ı kamer, dâvâ-yı nübüvvete delil olmak için, o dâvâyı işiten ve inkâr eden hazır bir cemaate, gecede, vakt-i gaflette, âni olarak gösterildiğinden, hem ihtilâf-ı metâli ve sis ve bulutlar gibi rüyete mâni esbabın vücudu ile beraber, o zamanda medeniyet taammüm etmediğinden ve hususî kaldığından ve tarassudât-ı semâviye pek az olduğundan, bütün etraf-ı âlemde görülmek, umum tarihlere geçmek elbette lâzım değildir. Şakk-ı kamer yüzünden bu evham bulutlarını dağıtacak çok noktalardan, şimdilik Beş Noktayı dinle.

Birinci Nokta: O zaman, o zemindeki küffârın gayet şedit derecede inatları tarihen malûm ve meşhur olduğu halde, Kur’ân-ı Hakîmin ﴿3﴾ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ demesiyle şu vak’ayı umum

âleme ihbar ettiği halde, Kur'ân'ı inkâr eden o küffardan hiçbir kimse, şu âyetin tekzibine, yani ihbar ettiği şu vakıanın inkârına ağız açmamışlar. Eğer o zamanda o hadise o küffarca kat'î ve vaki bir hadise olmasaydı, şu sözü serrişte ederek gayet dehşetli bir tekzibe ve Peygamberin iptal-i dâvâsına hücum göstereceklerdi. Halbuki, şu vak'aya dair siyer ve tarih, o vak'a ile münasebettar küffârın adem-i vukuuna dair hiçbir şeyini nakletmemişlerdir. Yalnız, ﴿4﴾ وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ âyetinin beyan ettiği gibi, tarihçe menkul olan şudur ki: O hadiseyi gören küffar *"Sihirdir"* demişler ve "Bize sihir gösterdi. Eğer sair taraflardaki kervan ve kafileler görmüşlerse hakikattir. Yoksa bize sihir etmiş" demişler. Sonra, sabahleyin Yemen ve başka taraflardan gelen kafileler ihbar ettiler ki, "Böyle bir hadiseyi gördük." Sonra küffar, Fahr-i Âlem (a.s.m.) hakkında—hâşâ!—"Yetim-i Ebu Talib'in sihri semâya da tesir etti" dediler.

İkinci Nokta: Sa'd-ı Taftazanî gibi eâzım-ı muhakkikînin ekseri demişler ki: "İnşikak-ı kamer, parmaklarından su akması, umum bir orduya su içirmesi, camide hutbe okurken dayandığı kuru direğin mufarakat-i Ahmediyeden (a.s.m.) ağlaması, umum cemaatin işitmesi gibi mütevatirdir. Yani, öyle tabakadan tabakaya bir cemaat-i kesire nakletmiştir ki, kizbe ittifakları muhaldir. Halley gibi meşhur bir kuyruklu yıldızın bin sene evvel çıkması gibi mütevatirdir. Görmediğimiz Serendip Adasının vücudu gibi tevatürle vücudu kat'îdir" demişler. İşte böyle gayet kat'î ve şuhudî mesâilde teşkikât-ı vehmiye yapmak akılsızlıktır. Yalnız muhal olmamak kâfidir. Halbuki, şakk-ı kamer, bir volkanla inşikak eden bir dağ gibi mümkündür.

Üçüncü Nokta: Mu'cize, dâvâ-yı nübüvvetin ispatı için, münkirleri ikna etmek içindir, icbar için değildir. Öyle ise, dâvâ-yı nübüvveti işitenler için, ikna edecek bir derecede mu'cize göstermek lâzımdır. Sair taraflara göstermek veyahut icbar derecesinde bir bedâhetle izhar etmek, Hakîm-i Zülcelâlin hikmetine münâfi olduğu gibi, sırr-ı teklife dahi muhaliftir. Çünkü, akla kapı açmak, ihtiyarı elinden almamak, sırr-ı teklif iktiza ediyor. Eğer Fâtır-ı Hakîm,

inşikak-ı kameri, feylesofların hevesatına göre bütün âleme göstermek için bir iki saat öyle bıraksaydı ve beşerin umum tarihlerine geçseydi, o vakit sair hâdisât-ı semâviye gibi, ya dâvâ-yı nübüvvete delil olmazdı, risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) hususiyeti kalmazdı; veyahut bedâhet derecesinde öyle bir mu'cize olacaktı ki, aklı icbar edecek, aklın ihtiyarını elinden alacak, ister istemez nübüvveti tasdik edecek; Ebu Cehil gibi kömür ruhlu, Ebu Bekr-i Sıddık gibi elmas ruhlu adamlar bir seviyede kalıp, sırr-ı teklif zayi olacaktı. İşte bu sır içindir ki, hem âni, hem gece, hem vakt-i gaflet, hem ihtilâf-ı metâli, sis ve bulut gibi sair mevânii perde ederek umum âleme gösterilmedi veyahut tarihlere geçirilmedi.

Dördüncü Nokta: Şu hadise, gece vakti, herkes gaflette iken, âni bir surette vuku bulduğundan, etraf-ı âlemde elbette görülmeyecek. Bazı efrada görünse de, gözüne inanmayacak. İnandırsa da, elbette böyle mühim bir hadise, haber-i vahid ile tarihlere bâki bir sermaye olmayacak.

Bazı kitaplarda *"Kamer iki parça olduktan sonra yere inmiş"* ilâvesi ise, ehl-i tahkik reddetmişler. *"Şu mu'cize-i bâhireyi kıymetten düşürmek niyetiyle, belki bir münafık ilhak etmiş"* demişler.

Hem meselâ, o vakit cehalet sisiyle muhat İngiltere, İspanya'da yeni gurup, Amerika'da gündüz, Çin'de, Japonya'da sabah olduğu gibi, başka yerlerde başka esbab-ı mâniaya binaen elbette görülmeyecek. Şimdi bu akılsız muterize bak: Diyor ki, "İngiltere, Çin, Japon, Amerika gibi akvâmın tarihleri bundan bahsetmiyor; öyle ise vuku bulmamış." Bin nefrin onun gibi Avrupa kâselislerin başına!

Beşinci Nokta: İnşikak-ı kamer, kendi kendine, bazı esbaba binaen vuku bulmuş, tesadüfî, tabiî bir hadise değil ki, âdi ve tabiî kanunlarına tatbik edilsin. Belki, şems ve kamerin Hâlık-ı Hakîmi, Resulünün risaletini tasdik ve dâvâsını tenvir için, harikulâde olarak o hadiseyi ika etmiştir. Sırr-ı irşad ve sırr-ı teklif ve hikmet-i risaletin iktizasıyla, hikmet-i Rububiyetin istediği insanlara, ilzam-ı hüccet için gösterilmiştir. O sırr-ı hikmetin iktiza etmedikleri, istemedikleri ve dâvâ-yı nübüvveti henüz işitmedikleri aktâr-ı zemindeki insanlara göstermemek için, sis ve bulut ve ihtilâf-ı metâli haysiyetiyle, bazı

memleketin kameri daha çıkmaması ve bazılarının güneşleri çıkması ve bir kısmının sabahı olması ve bir kısmının güneşi yeni gurub etmesi gibi, o hadiseyi görmeye mâni pek çok esbaba binaen gösterilmemiş. Eğer umum onlara dahi gösterilseydi, o halde ya işaret-i Ahmediyenin neticesi ve mu'cize-i nübüvvet olarak gösterilecekti; o vakit risaleti bedâhet derecesine çıkacaktı, herkes tasdike mecbur olurdu, aklın ihtiyarı kalmazdı—iman ise, aklın ihtiyarıyladır—sırr-ı teklif zayi olurdu. Eğer sırf bir hadise-i semâviye olarak gösterilseydi, risalet-i Ahmediye ile münasebeti kesilirdi ve onunla hususiyeti kalmazdı.

***Elhasıl*:** Şakk-ı kamerin imkânında şüphe kalmadı, kat'î ispat edildi. Şimdi, vukuuna delâlet eden çok burhanlarından altısına **(Haşiye)** işaret ederiz. Şöyle ki:

Ehl-i adalet olan Sahabelerin vukuuna icmâı; ve ehl-i tahkik umum müfessirlerin [3] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ tefsirinde onun vukuuna ittifakı; ve ehl-i rivâyet-i sadıka bütün muhaddisînin, pek çok senetlerle ve muhtelif tariklerle vukuunu nakletmesi; ve ehl-i keşif ve ilham bütün evliya ve sıddıkînin şehadeti; ve ilm-i kelâmın meslekçe birbirinden çok uzak olan imamların ve mütebahhir ulemanın tasdiki; ve nass-ı kat'î ile, dalâlet üzerine icmâları vaki olmayan ümmet-i Muhammediyenin o vak'ayı telâkki-i bilkabul etmesi, güneş gibi inşikak-ı kameri ispat eder.

***Elhasıl*:** buraya kadar tahkik namına ve hasmı ilzam hesabına idi. Bundan sonraki cümleler hakikat namına ve iman hesabınadır. Evet, tahkik öyle dedi; hakikat ise diyor ki:

Semâ-yı risaletin kamer-i münîri olan Hâtem-i Divan-ı Nübüvvet, nasıl ki, mahbubiyet derecesine çıkan ubûdiyetindeki velâyetin keramet-i uzmâsı ve mu'cize-i kübrâsı olan Miracla, yani bir cism-i arzî semâvâtta gezdirmekle semâvâtın sekenesine ve âlem-i ulvî ehline rüçhaniyeti ve mahbubiyeti gösterildi ve velâyetini ispat etti. Öyle de, arza bağlı, semâya asılı olan kameri, bir arzlının işaretiyle iki parça ederek, arzın sekenesine, o arzlının risaletine öyle bir mu'cize gösterildi ki, zât-ı Ahmediye (a.s.m.), kamerin açılmış iki nuranî kanadı gibi, risalet ve velâyet gibi iki nuranî kanadıyla, iki

ziyadar cenahla evc-i kemâlâta uçmuş, tâ Kab-ı Kavseyne çıkmış; hem ehl-i semâvât, hem ehl-i arza medar-ı fahr olmuştur.

عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ الصَّلاَةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ [5]
مِلأَ الاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتِ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [6]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ مَنِ انْشَقَّ الْقَمَرُ بِاِشَارَتِهِ [7]
اجْعَلْ قَلْبِى وَقُلُوبَ طَلَبَةِ رَسَائِلِ النُّورِ
الصَّادِقِينَ كَالْقَمَرِ فِى مُقَابَلَةِ شَمْسِ
الْقُرْاٰنِ اٰمِينَ اٰمِينَ

Haşiye: Yani, altı defa icmâ suretinde, vukuuna dair altı hüccet vardır. Bu makam çok izaha lâyık iken, maatteessüf kısa kalmıştır.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Kıyamet yaklaştı, ay yarıldı. Onlar ise, ne zaman bir mu'cize görseler yüz çevirir ve 'Bu daimî bir sihirdir' derler. (Kamer Sûresi, 54:1-2)
3.)Ve Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
4.)Bu daimî bir sihirdir' derler. (Kamer Sûresi, 54:2)
5.)Ona ve âline, yer ve gökler dolusunca salât ve selâm olsun.
6.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Suresi, 2:32)
7.)Allahım! Bir işaretiyle ay parçalanan zâtın hürmetine, benim kalbimi ve Risale-i Nur'un sadık talebelerinin kalblerini, Kur'ân güneşine mukabil bir ay hükmüne getir. Âmin, âmin.

Sözler : 32.Söz

32.Söz: Tevhide Dair

Otuz İkinci Söz

Şu Söz Üç Mevkıftır

- 1.Mevkıf: Tevhide Dair Temsili bir Muhavere
- 2.Mevkıf: Ehadiyyetin isbatı
- 3.Mevkıf: Esma-yı ilahiye.. Kuranın gösterdiği hidayet yolu..
- Sual: Allaha muhabbet nasıl olabilir?
- Münacat: Üveysü'l-Karânî'nin münâcâtı

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif

Yirmi İkinci Sözün Sekizinci Lem’asını izah eden bir zeyildir.

Mevcudat-ı âlem vahdâniyete şehadet ettikleri elli beş lisandan—ki Katre risalesinde onlara işaret edilmiş—birinci lisanına bir tefsirdir ve [1] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا âyetinin pek çok hakaikinden, temsil libası giydirilmiş bir hakikattir.

Birinci Mevkıf

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا [1]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ [3]

Bir Ramazan gecesinde, şu kelâm-ı tevhidînin on bir cümlesinin herbirinde, birer tevhid mertebesi ve birer müjde bulunduğunu ve o mertebelerden yalnız Lâ şerîke lehu’daki mânâyı, basit avâmın fehmine gelecek bir muhavere-i temsiliye ve bir münazara-i faraziye

tarzında ve lisan-ı hâli lisan-ı kàl suretinde söylemiştim. Bana hizmet eden kıymettar kardeşlerimin ve mescid arkadaşlarımın arzuları ve istemeleri üzerine o muhavereyi yazıyorum. Şöyle ki:

Bütün tabiatperest, esbabperest ve müşrik gibi umum envâ-ı ehl-i şirkin ve küfrün ve dalâletin tevehhüm ettikleri şeriklerin namına bir şahıs farz ediyoruz ki, o şahs-ı farazî, mevcudat-ı âlemden birşeye rab olmak istiyor ve hakikî mâlik olmak dâvâ etmektedir.

•Zerreye Müracaat
•Küreyvat-ı Hamraya Müracaat
•Hücreye Müracaat
•İnsan Bedenine Müracaat
•İnsan Nevine Müracaat
•Zemin Yüzüne Müracaat
•Küre-i Arza Müracaat
•Güneşe Müracaat
•Yıldızlara Müracaat
•Arabi Fıkra ve Tercümesi
•Küçük Bir Zeyl

1.)Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O birdir ve hiçbir şeriki yoktur. Mülk umumen Onundur; hamd bütünüyle Ona aittir. Hayatı veren de, ölümü veren de Odur. O, kendisine ölüm ârız olmayan Hayy-ı Ezelîdir. Bütün hayır Onun elindedir. Onun kudreti herşeye yeter. Herkesin ve herşeyin dönüşü de Onadır. (Buharî, Ezân 155, Teheccüd 21, Umre 12, Cihad 133, Bed'ü'l-Halk 11, Mağâzî 29, Daavât 18, 52, Rikâk 11, I'tisâm 3; Müslim, Zikir 28, 30, 74, 75, 76, Vitir 24, Cihad 158, Edeb 101; Tirmizî, Mevâkıt 108, Hac 104, Daavât 35, 36; Nesâî, Sehiv 83-86, Menâsik 163, 170, Îmân 12; İbni Mâce, Ticârât 40, Menâsik 84, Edeb 58, Dua 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik 56; Dârîmî, Salât 88, 90, Menâsik 34, İsti'zân 53, 57; Muvatta', Hac 127, 243, Kur'ân 20, 22)

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Zerre

Zerreye Müracaat

İşte, o müddeî, evvelâ mevcudatın en küçüğü olan bir zerreye rast gelir. Ona rab ve hakikî mâlik olmakta olduğunu, zerreye tabiat lisanıyla, felsefe diliyle söyler. O zerre dahi, hakikat lisanıyla ve hikmet-i Rabbânî diliyle der ki:

“Ben hadsiz vazifeleri görüyorum. Ayrı ayrı her masnua girip işliyorum. Eğer bütün o vezâifi bana gördürecek, sende ilim ve kudret varsa—

“Hem benim gibi had ve hesaba gelmeyen zerrat içinde beraber gezip iş görüyoruz. **(Haşiye)** Eğer bütün emsalim o zerreleri de istihdam edip emir tahtına alacak bir hüküm ve iktidar sende varsa—

“Hem kemâl-i intizamla cüz olduğum mevcutlara, meselâ kandaki küreyvât-ı hamrâya hakikî mâlik ve mutasarrıf olabilirsen, bana rab olmak dâvâ et, beni Cenâb-ı Haktan başkasına isnad et. Yoksa sus!

“Hem bana rab olmadığın gibi, müdahale dahi edemezsin. Çünkü, vezâifimizde ve harekâtımızda o kadar mükemmel bir intizam var ki, nihayetsiz bir hikmet ve muhit bir ilim sahibi olmayan, bize parmak karıştıramaz. Eğer karışsa, karıştıracak. Halbuki, senin gibi câmid, âciz ve kör ve iki eli tesadüf ve tabiat gibi iki körün elinde olan bir şahıs, hiçbir cihette parmak uzatamaz.”

O müddeî, maddiyyunların dedikleri gibi dedi ki: “Öyle ise sen kendi kendine mâlik ol. Neden başkasının hesabına çalışmasını söylüyorsun?”

Zerre ona cevaben der: “Eğer güneş gibi bir dimağım ve ziyası gibi ihatalı bir ilmim ve harareti gibi şümullü bir kudretim ve ziyasındaki yedi renk gibi muhit duygularım ve gezdiğim her yere ve işlediğim her mevcuda müteveccih birer yüzüm ve bakar birer gözüm ve geçer birer sözüm bulunsaydı, belki senin gibi ahmaklık edip

kendi kendime mâlik olduğumu dâvâ ederdim. Haydi, def ol git, sen benden iş bulamazsın!”

Haşiye: Evet, müteharrik herbir şey, zerrattan seyyârâta kadar, kendilerinde olan sikke-i samediyet ile vahdeti gösterdikleri gibi, harekâtlarıyla dahi, gezdikleri bütün yerleri vahdet namına zaptederler, kendi Mâlikinin mülküne idhal ederler. Hareket etmeyen masnuat ise, nebâtattan nücum-u sevâbite kadar, birer mühr-ü vahdâniyet hükmündedirler ki, bulunduğu mekânı, kendi Sâniinin mektubu olduğunu gösterirler. Demek herbir nebat, herbir meyve birer mühr-ü vahdâniyet, birer sikke-i vahdettirler ki, mekânlarını ve vatanlarını, vahdet namına, Sânilerinin mektubu olduğunu gösterirler. Elhasıl, herbir şey, hareketiyle bütün eşyayı vahdet namına zapteder. Demek bütün yıldızları elinde tutmayan, birtek zerreye rab olamaz.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Küreyvat-ı Hamra

Küreyvat-ı Hamraya Müracaat

İşte, şeriklerin vekili zerreden meyus olunca, küreyvât-ı hamrâdan iş bulacağım diye, kandaki bir küreyvât-ı hamrâya rast gelir. Ona esbab namına ve tabiat ve felsefe lisanıyla der ki: “Ben sana rab ve mâlikim.”

O küreyvât-ı hamrâ, yani yuvarlak, kırmızı mevcut, ona hakikat lisanıyla ve hikmet-i İlâhiye diliyle der:

“Ben yalnız değilim. Eğer sikkemiz ve memuriyetimiz ve nizamatımız bir olan kan ordusundaki bütün emsalime mâlik olabilirsen, hem gezdiğimiz ve kemâl-i hikmetle istihdam olunduğumuz bütün hüceyrât-ı bedene mâlik olacak bir dakik hikmet ve azîm kudret sende varsa, göster. Ve gösterebilirsen, belki senin dâvânda bir mânâ bulunabilir. Halbuki, senin gibi sersem ve senin elindeki sağır tabiat ve kör kuvvetle, değil mâlik olmak, belki zerre miktar karışamazsın. Çünkü bizdeki intizam o kadar mükemmeldir ki, ancak herşeyi görür ve işitir ve bilir ve yapar bir zât bize hükmedebilir. Öyle ise sus! Vazifem o kadar mühim ve intizam o kadar mükemmeldir ki, seninle, senin böyle karma karışık sözlerine cevap vermeye vaktim yok” der, onu tard eder.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Hücre

Hücreye Müracaat

Sonra, onu kandıramadığı için, o müddeî gider, bedendeki hüceyre tabir ettikleri menzilciğe rast gelir. Felsefe ve tabiat lisanıyla der: “Zerreye ve küreyvât-ı hamrâya söz anlattıramadım. Belki sen sözümü anlarsın. Çünkü sen gayet küçük bir menzil gibi birkaç şeyden yapılmışsın. Öyle ise ben seni yapabilirim. Sen benim masnuum ve hakikî mülküm ol” der.

O hüceyre, ona cevaben, hikmet ve hakikat lisanıyla der ki:

“Ben çendan küçücük bir şeyim. Fakat pek büyük vazifelerim, pek ince münasebetlerim ve bedenin bütün hüceyrâtına ve heyet-i mecmuasına bağlı alâkalarım var. Ezcümle, evride ve şerâyin damarlarına ve hassâse ve muharrike âsaplarına ve cazibe, dafia, müvellide, musavvire gibi kuvvelere karşı derin ve mükemmel vazifelerim var. Eğer bütün bedeni, bütün damar ve âsab ve kuvveleri teşkil ve tanzim ve istihdam edecek bir kudret ve ilim sende varsa ve benim emsalim ve san’atça ve keyfiyetçe birbirimizin kardeşi olan bütün hüceyrât-ı bedeniyeye tasarruf edecek nafiz bir kudret, şamil bir hikmet sende varsa, göster; sonra ‘Ben seni yapabilirim’ diye dâvâ et. Yoksa haydi git! Küreyvât-ı hamrâ bana erzak getiriyorlar. Küreyvât-ı beyzâ da bana hücum eden hastalıklara mukabele ediyorlar. İşim var, beni meşgul etme.

“Hem senin gibi âciz, câmid, sağır, kör bir şey bize hiçbir cihetle karışamaz. Çünkü bizde o derece ince ve nazik ve mükemmel bir intizam **(Haşiye)** var ki, eğer bize hükmeden bir Hakîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Mutlak olmazsa intizamımız bozulur, nizamımız karışır.”

Haşiye: Sâni-i Hakîm, beden-i insanı gayet muntazam bir şehir hükmünde halk etmiştir. Damarların bir kısmı telgraf ve telefon

vazifesini görür. Bir kısmı da, çeşmelerin boruları hükmünde, âb-ı hayat olan kanın cevelânına medardırlar. Kan ise, içinde iki kısım küreyvât halk edilmiş. Bir kısmı **“küreyvât-ı hamrâ“** tabir edilir ki, bedenin hüceyrelerine erzak dağıtıyor ve bir kanun-u İlâhî ile hüceyrelere erzak yetiştiriyor (tüccar ve erzak memurları gibi). Diğer kısmı **küreyvât-ı beyzâ**dırlar ki, ötekilere nisbeten ekalliyettedirler. Vazifeleri, hastalık gibi düşmanlara karşı asker gibi müdafaadır ki, ne vakit müdafaaya girseler, Mevlevî gibi iki hareket-i devriye ile sür’atli bir vaziyet-i acibe alırlar.

Kanın heyet-i mecmuası ise, iki vazife-i umumiyesi var: Biri bedendeki hüceyrâtın tahribatını tamir etmek, diğeri hüceyrâtın enkazlarını toplayıp bedeni temizlemektir. Evride ve şerâyin namında iki kısım damarlar var ki, biri sâfi kanı getirir, dağıtır, sâfi kanın mecrâlarıdır. Diğer kısmı, enkazı toplayan bulanık kanın mecrâsıdır ki, şu ikinci ise, kanı **“ree“** denilen, nefesin geldiği yere getirirler.

Sâni-i Hakîm, havada iki unsur halk etmiştir: biri azot, biri müvellidülhumuza. Müvellidülhumuza ise, nefes içinde kana temas ettiği vakit, kanı telvis eden karbon unsur-u kesifini kehribar gibi kendine çeker. İkisi imtizaç eder. Buharî hâmız-ı karbon denilen, semli havaî bir maddeye inkılâb ettirir. Hem hararet-i gariziyeyi temin eder, hem kanı tasfiye eder. Çünkü, Sâni-i Hakîm, fenn-i kimyada aşk-ı kimyevî tabir edilen bir münasebet-i şedideyi, müvellidülhumuza ile karbona vermiş ki, o iki unsur birbirine yakın olduğu vakit, o kanun-u İlâhî ile o iki unsur imtizaç ederler. Fennen sabittir ki, imtizaçtan hararet hasıl olur. Çünkü imtizaç bir nevi ihtiraktır. Şu sırrın hikmeti budur ki: O iki unsurun, herbirisinin zerrelerinin ayrı ayrı hareketleri var. İmtizaç vaktinde her iki zerre, yani onun zerresi bunun zerresiyle imtizaç eder, birtek hareketle hareket eder, bir hareket muallâk kalır. Çünkü imtizaçtan evvel iki hareket idi. Şimdi iki zerre bir oldu; her iki zerre, bir zerre hükmünde bir hareket aldı. Diğer hareket, Sâni-i Hakîmin bir kanunuyla hararete inkılâb eder. Zaten *“Hareket harareti tevlid eder”* bir kanun-u mukarreredir. İşte bu sırra binaen, beden-i insanîdeki hararet-i gariziye, bu imtizac-ı kimyeviye ile temin edildiği gibi, kandaki karbon alındığı için kan dahi sâfi olur. İşte nefes dahile girdiği vakit, vücudun hem âb-ı hayatını temizliyor, hem nâr-ı hayatı iş’âl ediyor. Çıktığı

vakit, ağızda, mu’cizât-ı kudret-i İlâhiye olan kelime meyvelerini veriyor.

فَسُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِى صُنْعِهِ الْعُقُولُ [1]

1.) Sanatında akılların hayrete düştüğü Allah, her türlü kusur ve noksandan uzaktır.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : İnsan Bedeni

İnsan Bedenine Müracaat

Sonra o müddeî onda da meyus oldu. Bir insanın bedenine rast gelir. Yine kör tabiat ve serseri felsefe lisanıyla, tabiiyyunun dedikleri gibi der ki: “Sen benimsin. Seni yapan benim. Veya sende hissem var.”

Cevaben, o beden-i insan, hakikat ve hikmet diliyle ve intizamının lisan-ı hâliyle der ki:

“Eğer bütün emsalim ve yüzümüzdeki sikke-i kudret ve turra-i fıtrat bir olan bütün insanların bedenlerine hakikî mutasarrıf olacak bir kudret ve ilim sende varsa—

“hem sudan ve havadan tut, tâ nebâtat ve hayvânâta kadar benim erzakımın mahzenlerine mâlik olacak bir servetin ve bir hâkimiyetin varsa—

“hem ben kılıf olduğum gayet geniş ve yüksek olan ruh, kalb, akıl gibi letâif-i mâneviyeyi benim gibi dar, süflî bir zarfta yerleştirerek, kemâl-i hikmetle istihdam edip ibadet ettirecek, sende nihayetsiz bir kudret, hadsiz bir hikmet varsa, göster. Sonra ‘Ben seni yaptım’ de. Yoksa sus!

“Hem bendeki intizam-ı ekmelin şehadetiyle ve yüzümdeki sikke-i vahdetin delâletiyle, benim Sâniim herşeye kadîr, herşeye alîm, herşeyi görür ve herşeyi işitir bir Zâttır. Senin gibi sersem âcizin parmağı Onun san’atına karışamaz, zerre miktar müdahale edemez.”

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : İnsan Nevi

İnsan Nevine Müracaat

O şeriklerin vekili, bedende dahi parmak karıştıracak yer bulamaz. Gider, insanın nev'ine rast gelir. Kalbinden der ki: "Belki bu dağınık, karma karışık olan cemaat içinde, şeytan onların ef'âl-i ihtiyariye ve içtimaiyelerine karıştığı gibi, belki ben de ahvâl-i vücudiye ve fıtriyelerine karışabileceğim ve parmak karıştıracak bir yer bulacağım. Ve onda bir yer bulup, beni tard eden bedene ve beden hüceyresine hükmümü icra ederim."

Onun için, beşerin nev'ine, yine sağır tabiat ve sersem felsefe lisanıyla der ki: "Siz çok karışık birşey görünüyorsunuz. Ben size rab ve mâlikim. Veyahut hissedarım" der.

O vakit nev-i insan, hak ve hakikat lisanıyla, hikmet ve intizamın diliyle der ki:

"Eğer bütün küre-i arza giydirilen ve nev'imiz gibi bütün hayvânat ve nebâtâtın yüz binler envâından rengârenk atkı ve iplerden kemâl-i hikmetle dokunan ve dikilen gömleği ve yeryüzüne serilen ve yüz binler zîhayat envâından nesc olunan ve gayet nakışlı bir surette icad edilen haliçeyi yapacak ve her vakit kemâl-i hikmetle tecdid edip tazelendirecek bir kudret ve hikmet sende varsa—

"hem, eğer biz meyve olduğumuz küre-i arza ve çekirdek olduğumuz âlemde tasarruf edecek ve hayatımıza lâzım maddeleri mîzan-ı hikmetle aktâr-ı âlemden bize gönderecek bir muhit kudret ve şamil bir hikmet sende varsa—

"ve yüzümüzdeki sikke-i kudret bir olan bütün gitmiş ve gelecek emsalimizi icad edecek bir iktidar sende varsa, belki bana rububiyet dâvâ edebilirsin. Yoksa, haydi sus! Benim nev'imdeki karma karışıklığa bakıp parmak karıştırabilirim deme. Çünkü intizam mükemmeldir. O karma karışık zannettiğin vaziyetler, kudretin kader kitabına göre kemâl-i intizamla bir istinsahtır. Çünkü, bizden çok aşağı olan ve bizim taht-ı nezaretimizde bulunan hayvânat ve

nebâtâtın kemâl-i intizamları gösteriyor ki, bizdeki karışıklıklar bir nevi kitabettir.

“Hiç mümkün müdür ki, bir haliçenin her tarafına yayılan bir atkı ipini san’atkârâne yerleştiren, haliçenin ustasından başkası olsun? Hem bir meyvenin mucidi, ağacının mucidinden başkası olsun? Hem çekirdeği icad eden, çekirdekli cismin sâniinden başkası olsun?

“Hem gözün kördür. Yüzümdeki mu’cizât-ı kudreti, mahiyetimizdeki havârık-ı fıtratı görmüyorsun. Eğer görsen anlarsın ki, benim Sâniim öyle bir Zâttır ki, hiçbir şey Ondan gizlenemez, hiçbir şey Ona nazlanıp ağır gelemez. Yıldızlar, zerreler kadar Ona kolay gelir. Bir baharı bir çiçek kadar suhuletle icad eder. Koca kâinatın fihristesini, kemâl-i intizamla benim mahiyetimde derc eden bir Zâttır. Böyle bir Zâtın san’atına senin gibi câmid, âciz ve kör, sağır parmak karıştırabilir mi? Öyle ise sus, def ol git” der, onu tard eder.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Zemin Yüzü

Zemin Yüzüne Müracaat

Sonra o müddeî gider, zeminin yüzüne serilen geniş haliçeye ve zemine giydirilen gayet müzeyyen ve münakkâş gömleğe, esbab namına ve tabiat lisanıyla ve felsefe diliyle der ki: “Sende tasarruf edebilirim ve sana mâlikim. Veya sende hissem var” diye dâvâ eder.

O vakit, o gömlek, **(Haşiye)** o haliçe, hak ve hakikat namına, lisan-ı hikmetle o müddeîye der ki:

“Eğer seneler, karnlar adedince yere giydirilip, sonra intizamla çıkarılıp geçmiş zamanın ipine asılan ve yeniden giydirilecek ve kemâl-i intizamla kader dairesinde programları ve biçimleri çizilen ve tayin olunan ve gelecek zamanın şeridine takılan ve intizamlı ve hikmetli, ayrı ayrı nakışları bulunan bütün gömlekleri, haliçeleri dokuyacak, icad edecek kudret ve san’at sende varsa—

“hem hilkat-i arzdan tâ harab-ı arza kadar, belki ezelden ebede kadar ulaşacak, hikmetli, kudretli iki mânevî elin varsa ve bütün atkılarımdaki bütün fertleri icad edecek, kemâl-i intizam ve hikmetle tamir ve tecdid edecek sende bir iktidar ve hikmet varsa—

“hem bizim modelimiz ve bizi giyen ve bizi kendine peçe ve çarşaf yapan küre-i arzı elinde tutup mucid olabilirsen, bana rububiyet dâvâ et. Yoksa, haydi dışarıya! Bu yerde yer bulamazsın.

“Hem bizde öyle bir sikke-i vahdet ve öyle bir turra-i ehadiyet vardır ki, bütün kâinat kabza-i tasarrufunda olmayan ve bütün eşyayı bütün şuûnâtıyla birden görmeyen ve nihayetsiz işleri beraber yapamayan ve her yerde hazır ve nazır bulunmayan ve mekândan münezzeh olmayan ve nihayetsiz hikmet ve ilim ve kudrete mâlik olmayan, bize sahip olamaz ve müdahale edemez.”

Haşiye: Fakat şu haliçe hem hayattardır, hem intizamlı bir ihtizazdadır. Her vakit nakışları kemâl-i hikmet ve intizamla tebeddül eder-tâ ki, Nessâcının muhtelif cilve-i esmâsını ayrı ayrı göstersin.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Küre-i Arz

Küre-i Arza Müracaat

Sonra o müddeî gider, “Belki küre-i arzı kandırıp orada bir yer bulurum” der. Gider, küre-i arza, **(Haşiye-1)** yine esbab namına ve tabiat lisanıyla der ki: “Böyle serseri gezdiğinden, sahipsiz olduğunu gösteriyorsun. Öyle ise sen benim olabilirsin.”

O vakit, küre-i arz, hak namına ve hakikat diliyle, gök gürültüsü gibi bir sadâ ile ona der ki:

“Halt etme! Ben nasıl serseri, sahipsiz olabilirim? Benim elbisemi ve elbisemin içindeki en küçük bir noktayı, bir ipi intizamsız bulmuş musun ve hikmetsiz ve san’atsız görmüş müsün ki bana sahipsiz, serseri dersin? Eğer hareket-i seneviyemle takriben yirmi beş bin senelik **(Haşiye-2)** bir mesafede bir senede gezdiğim ve kemâl-i mizan ve hikmetle vazife-i hizmetimi gördüğüm daire-i azîmeye hakikî mâlik olabilirsen; ve kardeşlerim ve benim gibi vazifedar olan on seyyareye ve gezdikleri bütün dairelere ve bizim imamımız ve biz onunla bağlı ve cazibe-i rahmetle ona takılı olduğumuz güneşi icad edip yerleştirecek ve sapan taşı gibi beni ve seyyârât yıldızları ona bağlayacak ve kemâl-i intizam ve hikmetle döndürüp istihdam edecek bir nihayetsiz hikmet ve nihayetsiz kudret sende varsa, bana rububiyet dâvâ et. Yoksa, haydi cehennem ol, git! Benim işim var; vazifeme gidiyorum.

“Hem bizlerdeki haşmetli intizamat ve dehşetli harekât ve hikmetli teshirat gösteriyor ki, bizim ustamız öyle bir Zâttır ki, bütün mevcudat, zerrelerden yıldızlara ve güneşlere kadar emirber nefer hükmünde Ona mutî ve musahhardırlar. Bir ağacı meyveleriyle tanzim ve tezyin ettiği gibi kolayca, güneşi seyyârâtla tanzim eder bir Hakîm-i Zülcelâl ve Hâkim-i Mutlaktır.”

Haşiye-1: Elhasıl: Zerre, o müddeîyi küreyvât-ı hamrâya havale eder. Küreyvât-ı hamrâ onu hüceyreye, hüceyre dahi beden-i insana, beden-i insan ise nev-i insana, nev-i insan onu zîhayat envâından dokunan arzın gömleğine, arzın gömleği dahi küre-i arza, küre-i arz onu güneşe, güneş ise bütün yıldızlara havale eder. Herbiri der: “Git, benden yukarıdakini zaptedebilirsen, sonra gel, benim zaptıma çalış. Eğer onu mağlûp etmezsen beni ele geçiremezsin.” Demek, bütün yıldızlara sözünü geçiremeyen, birtek zerreye rububiyetini dinletemez.

Haşiye-2: Bir dairenin takriben nısf-ı kutru yüz seksen milyon kilometre olsa, o daire kendisi takriben yirmi beş bin senelik mesafe olur.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Güneş

Güneşe Müracaat

Sonra o müddeî, yerde yer bulamadığı için gider, güneşe kalbinden der ki: “Bu çok büyük birşeydir. Belki içinde bir delik bulup bir yol açarım, yeri de musahhar ederim.” Güneşe şirk namına ve şeytanlaşmış felsefe lisanıyla, mecusîlerin dedikleri gibi der ki: “Sen bir sultansın. Kendi kendine mâliksin, istediğin gibi tasarruf edersin.”

Güneş ise, hak namına ve hakikat lisanıyla ve hikmet-i İlâhiye diliyle ona der:

“Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ! Ben musahhar bir memurum. Seyyidimin misafirhanesinde bir mumdarım. Bir sineğe, belki bir sineğin kanadına dahi hakikî mâlik olamam. Çünkü sineğin vücudunda öyle mânevî cevherler ve göz, kulak gibi antika san’atlar var ki, benim dükkânımda yok, daire-i iktidarımın haricindedir” der, müddeîyi tekdir eder.

Sonra o müddeî döner, firavunlaşmış felsefe lisanıyla der ki: “Madem kendine mâlik ve sahip değilsin, bir hizmetkârsın. Esbab namına benimsin” der.

O vakit güneş, hak ve hakikat namına ve ubûdiyet lisanıyla der ki: “Ben öyle birinin olabilirim ki, bütün emsalim olan ulvî yıldızları icad eden ve semâvâtında kemâl-i hikmetle yerleştiren ve kemâl-i haşmetle döndüren ve kemâl-i ziynetle süslendiren bir Zât olabilir.”

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Yıldızlar

Yıldızlara Müracaat

Sonra o müddeî, kalbinden der ki: “Yıldızlar çok kalabalıktırlar. Hem dağınık, karma karışık görünüyorlar. Belki onların içinde, müvekkillerim namına birşey kazanırım” der, onların içine girer. Onlara esbab namına, şerikleri hesabına ve tuğyan etmiş felsefe lisanıyla, nücumperest olan sâbiiyyunların dedikleri gibi der ki: “Sizler pek çok dağınık olduğunuzdan, ayrı ayrı hâkimlerin taht-ı hükmünde bulunuyorsunuz.”

O vakit yıldızlar namına bir yıldız der ki:

“Ne kadar sersem, akılsız ve ahmak ve gözsüzsün ki, bizim yüzümüzdeki sikke-i vahdeti ve turra-i ehadiyeti görmüyorsun, anlamıyorsun. Ve bizim nizamat-ı âliyemizi ve kavânin-i ubûdiyetimizi bilmiyorsun. Bizi intizamsız zannediyorsun.

“Bizler öyle bir Zâtın san’atıyız ve hizmetkârlarıyız ki, bizim denizimiz olan semâvâtı ve şeceremiz olan kâinatı ve mesiregâhımız olan nihayetsiz feza-yı âlemi kabza-i tasarrufunda tutan bir Vâhid-i Ehaddir. Bizler, donanma elektrik lâmbaları gibi, Onun kemâl-i rububiyetini gösteren nuranî şahitleriz ve saltanat-ı rububiyetini ilân eden ışıklı burhanlarız. Herbir taifemiz, Onun daire-i saltanatında, ulvî, süflî, dünyevî, berzahî, uhrevî menzillerde haşmet-i saltanatını gösteren ve ziya veren nuranî hizmetkârlarız.

“Evet, herbirimiz kudret-i Vâhid-i Ehadin birer mu’cizesi; ve şecere-i hilkatin birer muntazam meyvesi; ve vahdâniyetin birer münevver burhanı; ve melâikelerin birer menzili, birer tayyaresi, birer mescidi; ve avâlim-i ulviyenin birer lâmbası, birer güneşi; ve saltanat-ı rububiyetin birer şahidi; ve feza-yı âlemin birer ziyneti, birer kasrı, birer çiçeği; ve semâ denizinin birer nuranî balığı; ve gökyüzünün birer güzel gözü **(Haşiye-1)** olduğumuz gibi, heyet-i mecmuamızda sükûnet içinde bir sükût ve hikmet içinde bir hareket ve haşmet içinde bir ziynet ve intizam içinde bir hüsn-ü hilkat ve mevzuniyet içinde bir kemâl-i san’at bulunduğundan, Sâni-i Zülcelâlimizi,

nihayetsiz dillerle vahdetini, ehadiyetini, samediyetini ve evsâf-ı cemâl ve celâl ve kemâlini bütün kâinata ilân ettiğimiz halde, bizim gibi nihayet derecede sâfi, temiz, mutî, musahhar hizmetkârları karma karışıklık ve intizamsızlık ve vazifesizlik, hattâ sahipsizlikle ittiham ettiğinden tokada müstehaksın” der. O müddeînin yüzüne recm-i şeytan gibi bir yıldız, öyle bir tokat vurur ki, yıldızlardan tâ Cehennemin dibine onu atar. Ve beraberinde olan tabiatı **(Haşiye-2)** evham derelerine ve tesadüfü adem kuyusuna ve şerikleri imtinâ ve muhaliyet zulümatına ve din aleyhindeki felsefeyi esfel-i sâfilînin dibine atar. Bütün yıldızlarla beraber o yıldız [1] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا ferman-ı kudsîsini okurlar. Ve “Sinek kanadından tut, tâ semâvât kandillerine kadar, bir sinek kanadı kadar şerike yer yoktur ki parmak karıştırsın” diye ilân ederler.

[2] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

[3] اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سِرَاجِ وَحْدَتِكَ فِى كَثْرَةِ مَخْلُوقَاتِكَ وَدَلاَّلِ وَحْدَانِيَّتِكَ فِى مَشْهَرِ كَائِنَاتِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Haşiye-1: Cenâb-ı Hakkın acaib-i masnuatına bakıp, temâşâ edip ve ettiren işaretleriz. Yani, semâvât hadsiz gözlerle zemindeki acaib-i san’at-ı İlâhiyeyi temâşâ eder gibi görünüyor. Semânın melâikeleri gibi, yıldızlar dahi, mahşer-i acaip ve garaip olan arza bakıyorlar ve zîşuurları dikkatle baktırıyorlar, demektir.

Haşiye-2: Fakat sukuttan sonra tabiat tevbe etti. Hakikî vazifesi tesir ve fiil olmadığını, belki kabul ve infial olduğunu anladı. Ve kendisi kader-i İlâhînin bir nevi defteri-fakat tebeddül ve tagayyüre kabil bir defteri-ve kudret-i Rabbâniyenin bir nevi programı ve Kadîr-i Zülcelâlin bir nevi fıtrî şeriati ve bir nevi mecmua-i kavânîni olduğunu bildi. Kemâl-i acz ve inkıyadla vazife-i ubûdiyetini takındı ve **“fıtrat-ı İlâhiye“** ve **“san’at-ı Rabbâniye“** ismini aldı.

1.) Eğer göklerde ve yerde Allah’tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Allahım! Mahlûkatının kesret daireleri içinde sirâc-ı vahdetin ve kâinatının meşherinde dellâl-ı vahdâniyetin olan Efendimiz Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm olsun.

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Arabi Fıkra

Arabi Fıkra ve Tercümesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِ ﴿2﴾
الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

âyetinin ezelî bağından bir çiçeğine işaret eden Arabî fıkralardır.

حَتّٰى كَاَنَّ الشَّجَرَةَ الْمُزَهَّرَةَ قَصِيدَةٌ ﴿3﴾
مَنْظُومَةٌ مُحَرَّرَةٌ .. وَتُنْشِدُ لِلْفَاطِرِ
الْمَدَائِحَ الْمُبَهَّرَةَ اَوْ فَتَحَتْ بِكَثْرَةٍ
عُيُونَهَا الْمُبَصَّرَةَ .. لِتَنْظُرَ لِلصَّانِعِ
الْعَجَائِبَ الْمُنَشَّرَةَ اَوْ زَيَّنَتْ لِعِيدِهَا
اَعْضَائَهَا الْمُخَضَّرَةَ .. لِيَشْهَدَ سُلْطَانُهَا
اٰثَارَهُ الْمُنَوَّرَةَ وَتُشْهِرَ فِى الْمَحْضَرِ
مُرَصَّعَاتِ الْجَوْهَرِ .. وَتُعْلِنَ لِلْبَشَرِ حِكْمَةَ
خَلْقِ الشَّجَرِ بِكَنْزِهَا الْمُدَخَّرِ مِنْ جُودِ

رَبِّ الثَّمَرِ .. سُبْحَانَهُ مَا اَحْسَنَ اِحْسَانَهُ
مَا اَزْيَنَ بُرْهَانَهُ، مَا اَبْيَنَ تِبْيَانَهُ
خَيَالْ بِينَدْ اَزِينْ اَشْجَارْ مَلاَئِكْ رَا جَسَدْ [4]
اَمَدْ سَمَاوِى بَا هَزَارَانْ نَىْ.. اَزِينْ نَيْهَا
شُنِيدَتْ هُوشْ سِتَايِشْهَايِ ذَاتِ حَىْ..
وَرَقْهَارَا زَبَانْ دَارَنْدَ هَمَه هُو هُو ذِكْرِ
اَرَنْد بَدَرْ مَعْنَايِ حَىُّ حَىُّ.. چُو لاَ اِلَهَ
اِلاَّ هُو بَرَابَرْ مِيزَنَنْد هَرْ شَىْ.. دَمَا دَمْ
جُوِيَدَنْد يَا حَقْ سَرَاسَرْ گُوِيَدَنْد يَا حَىْ
بَرَابَرْ مِيزَنَنْداَللهْ
وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا [5]

Arabî fıkranın tercümesi:

Yani, güya çiçek açmış herbir ağaç, güzel yazılmış manzum bir kasidedir ki, o kaside Fâtır-ı Zülcelâlin medâyih-i bâhiresini inşad edip, şairane lisan-ı hâl ile söylüyor.

Veyahut o çiçek açmış herbir ağaç, binler bakar ve baktırır gözlerini açmış, tâ Sâni-i Zülcelâlin neşir ve teşhir olunan acaib-i san’atını bir iki gözle değil, belki binler gözlerle baksın, tâ ehl-i dikkati öyle baktırsın.

Veyahut o çiçek açan herbir ağaç, umumî bayram olan baharın içindeki hususî bayramında ve resmigeçit-misal bir anda yeşillenmiş âzâlarını en süslü müzeyyenatla süslemiş. Tâ ki, onun Sultan-ı Zülcelâli, ona ihsan ettiği hedâyâyı ve letâifi ve âsâr-ı nuraniyesini müşahede etsin. Hem meşher-i san’at-ı İlâhiye olan zeminin

yüzünde ve bahar mevsiminde, murassaât-ı rahmetini enzâr-ı halka teşhir etsin. Ve şecerin hikmet-i hilkatini beşere ilân etsin. İncecik dallarında ne kadar mühim hazineler bulunduğunu ve ihsanat-ı Rahmâniyenin meyvelerinde ne derece mühim defineler var olduğunu göstermekle kemâl-i kudret-i İlâhiyeyi göstersin.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor! (Rum Sûresi, 30:50)
3.) Arapça olarak yazılan bu metnin açıklaması aşağıda, "Arabî fıkranın tercümesi" bölümünde verilmiştir.
4.) Hayal görüyor ki, bu ağaçlar meleklere cesed olmuş, onlardan binlerce ney sesi geliyor. Onların neylerinden fikir, Hay olan Cenâb-ı Hakkın medihlerini işitiyor. Onların yaprakları birer dil olmuş, her zaman yâ Hay, yâ Hay mânâsında "hû" , "hû" zikrini çekiyorlar. Ki her şey beraber, "Lâilâhe illâllah" diyor; her zaman yâ Hak, hakkı hayat istiyorlar; baştanbaşa ya Hay diyorlar; hep beraber "Allah" diye zikrediyorlar.
5.) Gökten bereketli bir su indirdik. (Kaf Sûresi, 50:9)

Sözler : 32.Söz : 1.Mevkif : Zeyl

Küçük Bir Zeyl

Birinci Mevkıfın küçük bir zeyli

Festemi’ âyet:

1 اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا

ilâ âhir-i âyet...

2 ثُمَّ انْظُرْ اِلٰى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرٰى سُكُوتًا فِى سُكُونَةٍ، حَرَكَةً فِى حِكْمَةٍ، تَلَئْلُئاً فِى حَشْمَةٍ، تَبَسُّمًا فِى زِينَةٍ، مَعَ اِنْتِظَامِ الْخِلْقَةِ، مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ، تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا، تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا، تَلَئْلُؤُ نُجُومِهَا، تُعْلِنُ لاَهْلِ النُّهٰى، سَلْطَنَةً بِلاَ اِنْتِهَاءٍ

1 اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا

ilâ âhir-i âyet...

Bu âyetin bir nevi tercümesi olan

ثُمَّ انْظُرْ اِلٰى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرٰى سُكُوتًا فِى سُكُونَةٍ

tercümesidir.

Yani, âyet-i kerime, nazar-ı dikkati, semânın ziynetli ve güzel yüzüne çeviriyor. Tâ, dikkat-i nazar ile, semânın yüzünde fevkalâde sükûnet içinde bir sükûtu görüp, bir Kadîr-i Mutlakın emir ve teshiriyle o vaziyeti aldığını anlasın. Yoksa, eğer başıboş olsaydılar, birbiri içinde o dehşetli hadsiz ecram, o gayet büyük küreler ve gayet sür'atli hareketleriyle öyle bir velveleyi çıkarmak lâzımdı ki, kâinatın kulağını sağır edecekti. Hem öyle bir zelzele-i hercümerc içinde karışıklık olacaktı ki, kâinatı dağıtacaktı. Yirmi camus birbiri içinde hareket etse ne kadar velveleli bir hercümerce sebebiyet verdiği malûm. Halbuki, küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür'atli hareket edenler, yıldızlar içerisinde var olduğunu kozmoğrafya söylüyor. İşte, sükûnet içindeki sükût-u ecramdan, Sâni-i Zülcelâlin ve Kadîr-i Zülkemâlin derece-i kudret ve teshirini ve nücumun Ona derece-i inkıyad ve itaatini anla.

حَرَكَةً فِى حِكْمَةٍ

Hem, semânın yüzünde, hikmet içinde bir hareketi görmeyi âyet emrediyor. Evet, gayet acip ve azîm o harekât, gayet dakik ve geniş hikmet içindedir. Nasıl ki bir fabrikanın çarklarını ve dolaplarını bir hikmet içinde çeviren bir san'atkâr, fabrikanın azamet ve intizamı derecesinde derece-i san'at ve maharetini gösterir. Öyle de, koca güneşe, seyyârâtla beraber fabrika vaziyetini veren ve o müthiş azîm küreleri sapan taşları misillü ve fabrika çarkları gibi etrafında döndüren bir Kadîr-i Zülcelâlin derece-i kudret ve hikmeti, o nisbette nazara tezahür eder.

تَلَئْلُئاً فِى حَشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِى زِينَةٍ

Yani, hem, semâvât yüzünde öyle bir haşmet içinde bir parlamak ve bir ziynet içinde bir tebessüm var ki, Sâni-i Zülcelâlin ne kadar muazzam bir saltanatı, ne kadar güzel bir san'atı olduğunu gösterir.

Donanma günlerinde kesretli elektrik lâmbaları sultanın derece-i haşmetini ve terakkiyât-ı medeniyede derece-i kemâlini gösterdiği gibi, koca semâvât, o haşmetli, ziynetli yıldızlarıyla Sâni-i Zülcelâlin kemâl-i saltanatını ve cemâl-i san’atını öylece nazar-ı dikkate gösteriyorlar.

مَعَ اِنْتِظَامِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ

Hem diyor ki: Semânın yüzündeki mahlûkatın intizamını, dakik mizanlar içinde masnuatın mevzuniyetini gör ve anla ki, onların Sânii ne kadar Kadîr ve ne kadar Hakîm olduğunu bil.

Evet, muhtelif ve küçük cirimleri veyahut hayvanları döndüren ve bir vazife için çeviren ve bir mizan-ı mahsusla herbirini muayyen bir yolda sevk eden bir zâtın derece-i iktidar ve hikmetini ve hareket eden cirmlerin ona derece-i itaat ve musahhariyetlerini gösterdikleri gibi, koca semâvât o dehşetli azametiyle, hadsiz yıldızlarıyla ve o yıldızlar da dehşetli büyüklükleriyle ve gayet şiddetli hareketleriyle beraber, zerre miktar ve bir saniyecik kadar hudutlarından tecavüz etmemeleri, bir âşire-i dakika kadar vazifelerinden geri kalmamaları, Sâni-i Zülcelâllerinin ne kadar dakik bir mizan-ı mahsusla rububiyetini icra ettiğini nazar-ı dikkate gösterirler.

Hem de şu âyet gibi, Sûre-i Amme’de ve sâir âyetlerde beyan olunan teshir-i şems ve kamer ve nücumla işaret ettiği gibi,

تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا، تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا، تَلَئْلُؤُ نُجُومِهَا، تُعْلِنُ لاَهْلِ النُّهٰى، سَلْطَنَةً بِلاَ اِنْتِهَاءٍ

Yani, semanın müzeyyen tavanına, güneş gibi ışık verici, ısındırıcı bir lâmbayı takmak; gece-gündüz hatlarıyla, kış-yaz sahifelerinde mektubât-ı Samedâniyeyi yazmasına bir nur hokkası hükmüne getirmek; ve yüksek minare ve kulelerdeki büyük saatlerin parlayan akrepleri misillü, kubbe-i semâda kameri zamanın saat-i kübrâsına bir akrep yapmak, mütefavit çok hilâller suretinde her geceye güya ayrı bir hilâl bırakıp, sonra dönüp kendine toplamak, menzillerinde kemâl-i mizanla, dakik hesapla hareket ettirmek; ve

kubbe-i semâda parlayan, tebessüm eden yıldızlarla göğün güzel yüzünü yaldızlamak, elbette nihayetsiz bir saltanat-ı rububiyetin şeâiridir. Zîşuura, Onu iş'âr eden muhteşem bir Ulûhiyetin işârâtıdır; ehl-i fikri imana ve tevhide davet eder.

Bak kitab-ı kâinatın safha-i renginine,
Hâme-i zerrîn-i kudret, gör, ne tasvir eylemiş.
Kalmamış bir nokta-i muzlim çeşm-i dil erbâbına,
Sanki âyâtın Hüdâ nur ile tahrir eylemiş.
Bak, ne mu'ciz-i hikmet, iz'an-rübâ-yı kâinat,
Bak, ne âli bir temâşâdır feza-yı kâinat.
Dinle de yıldızları, şu hutbe-i şirinine,
Nâme-i nurîn-i hikmet bak ne takrir eylemiş.
Hep beraber nutka gelmiş, hak lisanıyla derler:
Bir Kadîr-i Zülcelâlin haşmet-i sultanına,
Birer burhan-ı nurefşânız vücub-u Sânie; hem vahdete, hem kudrete şahitleriz biz.
Şu zeminin yüzünü yaldızlayan nazenin mu'cizâtı çün melek seyranına,
Bu semânın arza bakan, Cennete dikkat eden, binler müdakkik gözleriz biz.
Tûbâ-yı hilkatten semâvât şıkkına, hep kehkeşan ağsânına,
Bir Cemîl-i Zülcelâlin dest-i hikmetiyle takılmış binler güzel meyveleriz biz.
Şu semâvât ehline birer mescid-i seyyar, birer hane-i devvar, birer ulvî âşiyâne,
Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i Cebbar, birer tayyareyiz biz.
Bir Kadîr-i Zülkemâlin, bir Hakîm-i Zülcelâlin birer mu'cize-i kudret, birer harika-i san'at-ı Hâlıkane,
Birer nadire-i hikmet, birer dâhiye-i hilkat, birer nur âlemiyiz biz.
Böyle yüz bin dille yüz bin burhan gösteririz, işittiririz insan olan insana.
Kör olası dinsiz gözü görmez oldu yüzümüzü. Hem işitmez sözümüzü. Hak söyleyen âyetleriz biz.
Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize musahharız, müsebbihiz abîdâne

Zikrederiz, kehkeşanın halka-i kübrâsına mensup birer meczuplarız biz.

1.) Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl bina edip süsledik. (Kaf Sûresi, 50:6)
2.) Sonra göğün yüzüne bak, nasıl sükûnet içerisinde bir sessizlik, hikmet içerisinde bir hareket, haşmet içerisinde bir parıldama, zînet içerisinde bir tebessüm göreceksin. Bunlar intizam-ı hilkat, ittizân-ı san’at ile beraber olmaktadır. Kandilinin parlaması, lâmbasının ışık vermesi, yıldızlarının parıldamaları akıl sahiplerine sonsuz bir saltanatın varlığını ilân eder.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif

İkinci Mevkıf

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ .. اَللهُ الصَّمَدُ [2]

Şu Mevkıfın Üç Maksadı var.

- 1.Maksad: Vâhid-i Ehadin isbatı
- 2.Maksad: Bir tek zatın her şeyde tasarruf edebilmesi
- Hatime: Ehadiyete dair bir tefekkür
- Bir Sual: Risalelerdeki kıyas-ı temsili ve hikayelerin yakîniyyet derecesi
- 3.Maksad: İki şıktır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)De ki: O Allah birdir. O Allah'tır, Sameddir; herşey Ona muhtaç iken O hiçbir şeye muhtaç değildir. (İhlâs Sûresi, 112:1-2)

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 1.Maksad

1.Maksad: Vâhid-i Ehadin isbatı

Birinci Maksad

Bir yıldızın tokatıyla yere sukut eden ehl-i şirk ve dalâletin vekili, zerrelerden yıldızlara kadar hiçbir yerde zerre miktar şirke yer bulamadığından, o tarzdaki dâvâdan vazgeçip, fakat şeytan gibi, vahdete dair teşkikât yapmak için üç mühim sual ile, ehadiyete ve vahdete dair, ehl-i tevhide vesvese yapmak istedi.

Birinci Sual

Zındıka lisanıyla diyor ki: “Ey ehl-i tevhid! Ben, kendi müvekkillerim namına birşey bulamadım, mevcudatta bir hisse çıkaramadım, mesleğimi ispat edemedim. Fakat siz ne ile nihayetsiz bir kudret sahibi bir Vâhid-i Ehadi ispat ediyorsunuz? Neden Onun kudretiyle beraber başka eller karışmasını kabil görmüyorsunuz?”

Elcevap: Yirmi İkinci Sözde kat’î ispat edilmiş ki, bütün mevcudat, bütün zerrat, bütün yıldızlar, herbiri Vâcibü’l-Vücudun ve Kadîr-i Mutlakın vücub-u vücuduna birer burhan-ı neyyirdir. Bütün kâinattaki silsilelerin herbiri Onun vahdâniyetine birer delil-i kat’îdir. Kur’ân-ı Hakîm, hadsiz burhanlarında ispat ettiği gibi, umumun nazarına en zâhir burhanları daha ziyade zikreder. Ezcümle,

وَلَئِنْ سَئَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللهُ [1]

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ [2]

gibi pek çok âyatla, Kur’ân-ı Hakîm, hilkat-i arz ve semâvâtı, vahdâniyete bedâhet derecesinde bir burhan gösteriyor ki, ister

istemez, zîşuur olan her adam, hilkat-i arz ve semâvâtta bizzarure Hâlık-ı Zülcelâlini tasdik etmeye mecburdur ki, [3] لَيَقُولُنَّ اللهُ der.

Birinci Mevkıfta nasıl bir zerreden başladık, tâ yıldızlara ve semâvâta kadar sikke-i tevhidi gösterdik. Kur'ân-ı Hakîm, şu nevi âyatla, yıldızlardan ve semâvâttan tutup, tâ zerrelere kadar şirki tard eder. Şöyle işaret eder ve mânen der:

Semâvât ve arzı böyle muntazam halk eden bir Kadîr-i Mutlakın, devâir-i masnuatından olan manzume-i şemsiye bilbedâhe Onun kabza-i tasarrufundadır. Madem o Kadîr-i Mutlak, şemsi, seyyârâtıyla kabza-i tasarrufunda tutuyor ve tanzim ve teshir ve tedvir ediyor. Elbette, o manzume-i şemsiyenin bir cüz'ü ve şems ile bağlanan küre-i arz dahi kabza-i tasarrufunda ve tedbir ve tedvirindedir. Madem küre-i arz, kabza-i tasarrufunda ve tedbir ve tedvirindedir; bilbedâhe, arzın yüzünde yazılan ve icad edilen ve yerin meyveleri ve gayâtı hükmünde olan masnuat dahi Onun kabza-i rububiyetinde ve terbiyesindedir.

Madem bütün zeminin yüzüne serilen ve serpilen ve yüzünü yaldızlayan ve ziynetlendiren ve her zaman tazelenen, gelip giden ve zemin onlarla dolup boşalan umum masnuat kabza-i kudret ve ilmindedir ve adl ü hikmetinin mizanıyla ölçülüp ve tanzim edilir. Madem bütün envâ Onun kabza-i kudretindedir. Elbette, o envâın muntazam ve mükemmel fertleri ve âlemin küçük misal-i musağğarları ve envâ-ı kâinatın bilânçoları ve kitab-ı âlemin küçücük fihristeleri hükmünde olan cüz'î fertleri, bilbedâhe Onun kabza-i rububiyetinde ve icadındadır ve tedvir ve terbiyesindedir.

Madem herbir zîhayat, kabza-i tedbir ve terbiyesindedir. Elbette, o zîhayatın vücudunu teşkil eden hüceyrât ve küreyvât ve âzâ ve âsab, bilbedâhe Onun kabza-i ilim ve kudretindedir.

Madem herbir hüceyre ve kandaki herbir küreyvat Onun taht-ı emrindedir ve daire-i tasarrufundadır ve Onun kanunuyla hareket ederler. Elbette, bütün bunların madde-i esasiyesi ve bütün onlardaki nakş-ı san'ata ve nesc-i nakşa mekikler ve yaylar hükmünde olan zerrat dahi, bizzarure Onun kabza-i kudretinde ve daire-i ilmindedir.

Ve Onun emriyle, izniyle, kuvvetiyle muntazam harekât yapar, mükemmel vezâif görür.

Madem herbir zerrenin hareketi ve vazife görmesi Onun kanunuyla, izniyle, emriyledir. Elbette, teşahhusât-ı vechiye ve herkesin yüzünde herkesten onu temyiz edecek birer alâmet-i farika bulunması ve simalar gibi seslerde, dillerde ayrı ayrı farklar bulunması, bilbedâhe, Onun ilim ve hikmetiyledir.

İşte, şu silsileye, mebde' ve müntehâyı zikrederek işaret eden şu âyete bak:

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لاٰيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ ﴿4﴾

Şimdi deriz: Ey ehl-i şirkin vekili! İşte, silsile-i kâinat kadar kuvvetli burhanlar, meslek-i tevhidi ispat eder ve bir Kadîr-i Mutlakı gösterir. Madem hilkat-i semâvât ve arz, bir Sâni-i Kadîri ve o Sâni-i Kadîrin nihayetsiz bir kudretini ve o nihayetsiz kudretin nihayetsiz kemâlde olduğunu gösterir. Elbette, şeriklerden istiğna-yı mutlak var. Yani, hiçbir cihette şeriklere ihtiyaç yok. İhtiyaç olmadığı halde neden bu zulümatlı meslekte gidiyorsunuz? Ne zorunuz var ki oraya giriyorsunuz?

Hem de şürekâya hiçbir ihtiyaç olmadığı ve kâinat onlardan müstağni-yi mutlak oldukları halde, şerik-i ulûhiyet gibi, rububiyet ve icad şerikleri dahi mümtenidirler, vücutları muhaldir. Çünkü, semâvât ve arzın Sâniindeki kudret, hem nihayet kemâlde, hem nihayetsiz olduğunu ispat ettik. Eğer şerik bulunsa, mütenâhi diğer bir kudret, o nihayetsiz ve gayet kemâldeki kudreti mağlûp edip bir kısım yer zaptetmek ve ona nihayet vermek ve mânen âciz bırakıp, hadsiz olduğu halde tahdit etmek ve hiçbir mecburiyet olmadan, bir mütenâhi şey, nihayetsiz bir şeye, nihayetsiz olduğu bir vakitte nihayet vermek ve mütenâhi yapmak lâzım gelir ki, bu, muhâlâtın en gayr-ı makulü ve mümteniâtın en katmerlisidir.

Hem şerikler müstağniyetün anhâ ve mümteniatün bizzat, yani hiç onlara ihtiyaç olmadığı gibi vücutları muhal oldukları halde, onları

dâvâ etmek sırf tahakkümîdir. Yani, aklen, mantıken, fikren o dâvâyı ettirecek bir sebep olmadığı için, mânâsız sözler hükmündedir; ilm-i usulce **“tahakkümî”** tabir edilir. Yani, mânâsız dâvâ-yı mücerrettir. İlm-i kelâm ve ilm-i usulün düsturlarındandır ki, denilir:

لاَعِبْرَةَ لِلاِحْتِمَالِ الْغَيْرِ النَّاشِى عَنْ دَلِيلٍ وَلاَيُنَافِى الاِمْكَانُ الذَّاتِىُّ الْيَقِينَ الْعِلْمِىَّ

Yani, *“Bir delilden, bir emareden neş’et etmeyen bir ihtimalin ehemmiyeti yok; kat’î ilme şek katmaz, yakîn-i hükmîyi sarsmaz.”* Meselâ, zâtında Barla Denizi (yani Eğirdir Gölü), imkân ve ihtimal var ki, pekmez olsun, yağa inkılâb etmiş olsun. Fakat, madem bir emareden o imkân ve ihtimal neş’et etmiyor; onun vücuduna ve su olduğuna kat’î ilmimize tesir etmez, şek ve vesvese vermez.

İşte, bunun gibi, mevcudatın her tarafından, kâinatın her köşesinden sorduk. Birinci Mevkıfta gösterildiği gibi, zerrattan yıldızlara kadar ve İkinci Mevkıfta görüldüğü gibi, hilkat-i semâvât ve arzdan, tâ simalardaki teşahhusâta kadar hangi şeyden sorulduysa, lisan-ı hâl ile vahdâniyete şehadet ve sikke-i tevhidi gösterdi; sen de gördün. Öyle ise, kâinatın mevcudatında bir emare yok ki, şirk ihtimali ona bina edilsin. Demek, dâvâ-yı şirk, sırf tahakkümî ve mânâsız söz ve dâvâ-yı mücerret olduğundan, şirki iddia etmek mahz-ı cehalet, ayn-ı belâhettir.

İşte, ehl-i dalâletin vekili, buna karşı diyeceği kalmıyor. Yalnız diyor ki: “Şirke emare, kâinattaki tertib-i esbabdır, herşeyin bir sebeple bağlı olduğudur. Demek esbabın hakikî tesirleri vardır. Tesirleri varsa şerik olabilirler.”

Elcevap: Meşiet ve hikmet-i İlâhiyenin muktezasıyla ve çok esmânın tezahür etmek istemesiyle, müsebbebat esbaba raptedilmiş, herbir şey bir sebeple bağlanmış. Fakat çok yerlerde ve müteaddit Sözlerde kat’î ispat etmişiz ki, esbabda hakikî tesir-i icadî yok. Şimdi yalnız bu kadar deriz ki:

Esbab içinde, bilbedâhe en eşrefi ve ihtiyarı en geniş ve tasarrufatı en vâsi, insandır. İnsanın dahi en zâhir ef’âl-i ihtiyariyesi içinde en zâhiri, ekl ve kelâm ve fikirdir. Yani yemek, söylemek,

düşünmektir. Şu yemek, söylemek, düşünmek ise, gayet muntazam, acip, hikmetli birer silsiledir. O silsilenin yüz cüz'ünden, insanın dest-i ihtiyarına verilen, ancak bir cüz'üdür. Meselâ, yemekten, bedenin tagaddî-i hüceyrâtından tut, tâ semerâtın teşekkülüne kadar olan silsile-i ef'al içinde insanın dest-i ihtiyarına verilen, yalnız ağızdaki dişlerin değirmenini tahrik edip onu çiğnemektir. Ve söylemek silsilesinden, yalnız mehâric-i huruf kalıplarına havayı sokup çıkarmaktır. Halbuki, ağzında birtek kelime bir çekirdek gibi iken, bir ağaç hükmündedir; hava içinde milyonlar aynı kelime gibi meyveler verir, milyonlarla dinleyenlerin kulaklarına girer. Bu misalî sünbüle, insandaki hayalin eli ancak yetişebilir. İhtiyarın kısacık eli nasıl yetişir?

Madem esbab içinde en eşrefi ve en ziyade ihtiyar sahibi olan insan, böyle hakikî icaddan eli bağlansa, sair cemâdat ve behîmat ve anâsır ve tabiat nasıl hakikî mutasarrıf olabilirler? Yalnız, o esbab birer zarftır. Ve masnuat-ı Rabbâniyeye birer kılıftırlar. Ve hedâyâ-yı Rahmâniyeye birer tablacıdırlar. Elbette bir padişahın hediyesinin kabı veya hediyeye sarılan mendil veyahut hediye eline verilip getiren nefer, o padişahın saltanatına şerik olamazlar. Ve onları şerik tevehhüm eden, saçma bir hezeyan eder. Öyle de, esbab-ı zâhiriye ve vesait-i suriyenin, rububiyet-i İlâhiyeden hiçbir cihette hisseleri olamaz; hizmet-i ubûdiyetten başka nasipleri yoktur.

1.) And olsun ki, onlara "Gökleri ve yeri yaratan kimdir?" diye sorsan, elbette "Allah" derler. (Lokman Sûresi: 25)
2.) Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da Onun âyetlerindendir. (Rum Sûresi, 30:22)
3.) Elbette "Allah" derler. (Lokman Sûresi: 25)
4.) Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da Onun âyetlerindendir. İlim sahipleri için elbette bunda deliller vardır. (Rum Sûresi, 30:22)

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 2.Maksad

2.Maksad: Bir tek zatın her şeyde tasarruf edebilmesi

İkinci Maksad

Ehl-i şirkin vekili, meslek-i şirki hiçbir cihetle ispat edemediğinden ve onun ispatından meyus kaldığından, ehl-i tevhidin mesleğini teşkikâtıyla ve şüpheleriyle tahrip etmeye çalışmak istediğinden, şöyle ikinci bir sual ediyor. Diyor ki:

“Ey ehl-i tevhid! Siz diyorsunuz ki: [1] قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ اَللهُ الصَّمَدُ Hâlık-ı Âlem birdir, Ehaddir, Sameddir. Hem herşeyin Hâlıkı Odur. Ehadiyet-i Zâtiyesiyle beraber, doğrudan doğruya herşeyin dizgini Onun elinde, herşeyin anahtarı kabzasında, herşeyin nâsiyesini tutuyor, bir iş bir işe mâni olmuyor,bütün eşyada bütün ahvâliyle bir anda tasarruf edebilir.’ Böyle acip bir hakikate nasıl inanılabilir? Müşahhas birtek zât nihayetsiz yerlerde nihayetsiz işleri külfetsiz yapabilir mi?”

Elcevap: Şu suale, gayet derin ve ince ve gayet yüksek ve geniş olan bir sırr-ı ehadiyet ve samediyetin beyanıyla cevap verilir. Fikr-i beşer ise, o sırra, ancak bir temsil dürbünüyle ve mesel rasadıyla bakabilir. Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfâtında misil ve misali yok. Fakat mesel ve temsille bir derece şuûnâtına bakılabilir. İşte biz de, temsilât-ı maddiye ile o sırra işaret edeceğiz.

Birinci Temsil:

Şöyle ki: On Altıncı Sözde ispat edildiği gibi, birtek zât-ı müşahhas, muhtelif âyineler vasıtasıyla külliyet kesb eder; bir cüz’î-yi hakikî iken, şuûnât-ı kesireye mâlik bir küllî hükmüne geçer. Evet, nasıl cismanî şeylere cam ve su gibi maddeler âyine olup, cismanî

birtek şey o âyinelerde bir külliyet kesb eder. Öyle de, nuranî şeylere ve ruhaniyata dahi, hava ve esir ve âlem-i misalin bazı mevcudatı, âyineler hükmünde ve berk ve hayal sür'atinde birer vasıta-i seyir ve seyahat suretine geçerler ki, o nuranîler ve o ruhanîler, hayal sür'atiyle o merâyâ-yı nazifede ve o menâzil-i latîfede gezerler. Bir anda binler yerlere girerler. Ve her âyinede, nuranî oldukları ve akisleri onların aynı ve onların hâsiyetlerine mâlik oldukları için, cismaniyetin aksine olarak, her yerde bizzat bulunur gibi hükmederler. Kesif cismanîlerin akisleri ve misalleri, o cismaniyetin aynları olmadığı gibi, hâsiyetlerine dahi mâlik değil; ölü sayılırlar.

Meselâ, güneş, müşahhas bir cüz'î olduğu halde, parlak eşya vasıtasıyla bir küllî hükmüne geçer. Zemin yüzündeki bütün parlak şeylere, hattâ herbir katre suya ve cam zerreciklerine birer aksini, birer misalî güneşi, onların kabiliyetine göre verir. Güneşin hararet ve ziyası ve ziyasındaki yedi rengi ve zâtının bir nevi misali, herbir parlak cisimde bulunur. Faraza, güneşin ilmi, şuuru bulunsaydı, her âyine onun bir nevi menzili ve tahtı ve iskemlesi hükmünde olup, herşeyle bizzat temas eder, her zîşuurla âyineleri vasıtasıyla, hattâ gözbebeğiyle birer telefon hükmünde muhabere edebilirdi. Birşey, birşeye mâni olmazdı. Bir muhabere, bir muhabereye sed çekmezdi. Her yerde bulunmakla beraber, hiçbir yerde bulunmazdı.

Acaba, bir Zâtın bin bir isminden yalnız Nur isminin maddî ve cüz'î ve câmid bir âyinesi hükmünde olan güneş, böyle teşahhusuyla beraber, küllî yerlerde küllî işlere mazhar olsa, o Zât-ı Zülcelâl, ehadiyet-i zâtiyesiyle beraber nihayetsiz işleri bir anda yapamaz mı?

İkinci Temsil:

Kâinat bir şecere hükmünde olduğu için, herbir şecere, kâinatın hakaikine misal olabilir. İşte, biz de şu odamızın önündeki muhteşem, muazzam çınar ağacını kâinata bir misal-i musağğar hükmünde tutup, kâinattaki cilve-i ehadiyeti onunla göstereceğiz. Şöyle ki:

Şu ağacın lâakal on bin meyvesi var. Herbir meyvesinin lâakal yüzer kanatlı çekirdeği var. Bütün on bin meyve ve bir milyon çekirdek, bir anda, beraber bir san'at ve icada mazhardırlar. Halbuki, şu ağacın çekirdek-i aslîsinde ve kökünde ve gövdesinde, cüz'î ve

müşahhas ve ukde-i hayatiye tabir edilen bir cilve-i irade-i İlâhiye ve bir nüve-i emr-i Rabbânî ile, şu ağacın kavânîn-i teşkiliyesinin merkeziyeti, her dalın başında, herbir meyvenin içinde, herbir çekirdeğin yanında bulunur ki, hiçbirinin birşeyini noksan bırakmayarak, birbirine mâni olmayarak onunla yapılır. Ve o birtek cilve-i irade ve o kanun-u emrî ziya, hararet, hava gibi dağılıp her yere gitmiyor. Çünkü gittiği yerlerin ortalarındaki uzun mesafelerde ve muhtelif masnularda hiçbir iz bırakmıyor, hiçbir eseri görülmüyor. Eğer intişar ile olsaydı, izi ve eseri görülecekti. Belki, bizzat tecezzî ve intişar etmeden herbirisinin yanında bulunuyor. Ehadiyetine ve şahsiyetine, o küllî işler münâfi olmuyor. Hattâ denilebilir ki, o cilve-i irade, o kanun-u emrî, o ukde-i hayatiye herbirinin yanında bulunur, hiçbir yerde de bulunmaz. Güya şu muhteşem ağaçta meyveler, çekirdekler adedince o kanun-u emrînin birer gözü, birer kulağı var. Belki ağacın herbir cüz'ü, o kanun-u emrînin duygularının birer merkezi hükmündedir ki, uzun vasıtaları, perde olup bir mâni teşkil etmek değil, belki telefon telleri gibi birer vesile-i teshil ve takrib olur. En uzak, en yakın gibidir.

Madem, bilmüşahede, Zât-ı Ehad-i Samedin irade gibi bir sıfatının birtek cilve-i cüz'îsi bilmüşahede milyon yerde, milyonlar işe vasıtasız medar olur. Elbette, Zât-ı Zülcelâlin tecellî-i kudret ve iradesiyle, şecere-i hilkati bütün ecza ve zerratıyla beraber tasarruf edebilmesine şuhud derecesinde yakîn etmek lâzım gelir.

On Altıncı Sözde ispat ve izah edildiği gibi deriz ki: Madem güneş gibi âciz ve musahhar mahlûklar ve ruhanî gibi maddeyle mukayyed nim-nuranî masnular ve şu çınar ağacının mânevî nuru, ruhu hükmünde olan ukde-i hayatı ve merkez-i tasarrufu olan emrî kanunlar ve iradî cilveler, nuraniyet sırrıyla, bir yerde iken ve birtek müşahhas cüz'î oldukları halde pek çok yerlerde ve pek çok işlerde bilmüşahede bulunabilirler. Ve madde ile mukayyed bir cüz'î oldukları halde, mutlak bir küllî hükmünü alırlar. Ve bir anda, bir cüz-ü ihtiyarî ile pek çok muhtelif işleri bilmüşahede kesb ederler. Sen de görüyorsun ve inkâr edemezsin.

Acaba, maddeden mücerred ve muallâ, hem kaydın tahdidinden ve kesafetin zulmetinden münezzeh ve müberrâ; hem şu umum envar ve şu bütün nuraniyat, onun envâr-ı kudsiye-i esmâiyesinin kesif bir gölgesi ve zılâli; hem umum vücut ve bütün hayat ve âlem-i

ervah ve âlem-i berzah ve âlem-i misal, nim-şeffaf bir âyine-i cemâli; hem sıfâtı muhîta ve şuûnâtı külliye olan birtek Zât-ı Akdesin irade-i külliye ve kudret-i mutlaka ve ilm-i muhit ile zâhir olan tecellî-i sıfâtı ve cilve-i ef'âli içindeki teveccüh-ü ehadiyetinden hangi şey saklanabilir? Hangi iş Ona ağır gelebilir? Hangi yer Ondan gizlenebilir? Hangi fert Ondan uzak kalabilir? Hangi şahıs külliyet kesbetmeden Ona yanaşabilir? Hiç eşya Ondan gizlenebilir mi? Hiç bir iş bir işe mâni olur mu? Hiç bir yer Onun huzurundan hâli kalır mı? İbn-i Abbas Radıyallahu Anhın dediği gibi, *"herbir mevcuda bakar birer mânevî basarı ve işitir birer mânevî sem'i"* bulunmaz mı? Silsile-i eşya, Onun evâmir ve kanunlarının sür'atle cereyanlarına birer tel, birer damar hükmüne geçmez mi? Mevâni ve avâik Onun tasarrufuna vesâil ve vesait olamaz mı? Esbab ve vesait sırf zâhirî bir perde olamaz mı? Hiçbir yerde bulunmadığı halde her yerde bulunmaz mı? Hiç tahayyüz ve temekküne muhtaç olur mu? Hiç uzaklık ve küçüklük ve tabakat-ı vücudun perdeleri Onun kurbiyetine ve tasarrufuna ve şuhuduna mâni olabilir mi? Hem, hiç maddîlerin, mümkünlerin, kesiflerin, kesirlerin, mukayyetlerin, mahdutların hassaları ve maddenin ve imkânın ve kesafetin ve kesretin ve takayyüdün ve mahdudiyetin mahsus ve münhasır lâzımları olan tagayyür, tebeddül, tahayyüz ve tecezzî gibi emirler, maddeden mücerred ve Vâcibü'l-Vücud ve Nuru'l-Envar ve Vâhid-i Ehad ve kuyuddan münezzeh ve huduttan müberrâ ve kusurdan mukaddes ve noksandan muallâ bir Zât-ı Akdese lâhik olabilir mi? Acz hiç Ona yakışır mı? Kusur hiç Onun dâmen-i izzetine yanaşır mı?

1.)De ki: O Allah birdir. O Allah'tır, Sameddir; herşey Ona muhtaç iken O hiçbir şeye muhtaç değildir. (İhlâs Sûresi, 112:1-2)

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 2.Maksadın Hatimesi

Hatime: Ehadiyete dair bir tefekkür

İkinci Maksadın Hatimesi

Bir zaman, ehadiyete dair bir tefekkürde bulunduğum zaman, odamın yanındaki çınar ağacının meyvelerine baktım; Arabiyü'l-ibâre bir silsile-i tefekkür kalbe geldi. Nasıl gelmişse, öyle Arabî olarak yazıp, sonra kısa bir meâlini söyleyeceğim. İşte:

نَعَمْ فَالْاَثْمَارُ وَالْبُذُورُ مُعْجِزَاتُ الْحِكْمَةِ، خَوَارِقُ الصَّنْعَةِ، هَدَايَا الرَّحْمَةِ، بَرَاهِينُ الْوَحْدَةِ، بَشَائِرُ لُطْفِهِ فِى دَارِ الْاَخِرَةِ، شَوَاهِدُ صَادِقَةٌ، بِاَنَّ خَلاَّقَهَا لِكُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ، بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ، كُلُّ الْاَثْمَارِ وَالْبُذُورِ مَرَايَاءُ الْوَحْدَةِ فِى اَطْرَافِ الْكَثْرَةِ، اِشَارَاتُ الْقَدَرِ، رُمُوزَاتُ الْقُدْرَةِ، بِاَنَّ تاَكَ الْكَثْرَةَ مِنْ مَنْبَعِ الْوَحْدَةِ، تَصْدُرُ شَاهِدَةً لِوَحْدَةِ الْفَاطِرِ فِى الصُّنْعِ وَالتَّصْوِيرِ، ثُمَّ اِلَى الْوَحْدَةِ تَنْتَهِى ذَاكِرَةً لِحِكْمَةِ الْقَادِرِ فِى الْخَلْقِ

وَالتَّدْبِيرِ، وَكَذَا هُنَّ تَلْوِيحَاتُ الْحِكْمَةِ بِاَنَّ صَانِعَ الْكُلِّ بِكُلِّيَّةِ النَّظَرِ اِلىَ الْجُزْئِىِّ يَنْظُرُ، ثُمَّ اِلٰى جُزْئِهِ، اِذْ اِنْ كَانَ ثَمَرًا فَهُوَ الْمَقْصُودُ الاَظْهَرُ مِنْ خَلْقِ هٰذَا الشَّجَرِ فَالْبَشَرُ ثَمَرٌ لِهٰذِهِ الْكَائِنَاتِ، فَهُوَ الْمَطْلُوبُ الاَزْهَرُ لِخَالِقِ الْمَوْجُودَاتِ. وَالْقَلْبُ كَالنُّوَاةِ فَهُوَ الْمِرْاٰةُ الاَنْوَرُ لِصَانِعِ الْكَائِنَاتِ ...مِنْ هٰذِهِ الْحِكْمَةِ صَارَ الاِنْسَانُ الاَصْغَرُ فِى هٰذِهِ الْمَخْلُوقَاتِ هُوَ الْمَدَارُ الاَظْهَرُ لِلنَّشْرِ وَالْمَحْشَرِ فِى هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتِ وَالتَّخْرِيبِ وَالتَّبْدِيلِ لِهٰذِهِ الْكَائِنَاتِ.

Bu Arabî fıkranın mebdei şudur:

فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِيقَةَ اَرْضِهِ: مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ، مَحْشَرَ خِلْقَتِهِ، مَظْهَرَ قُدْرَتِهِ، مَدَارَ حِكْمَتِهِ، مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ، مَزْرَعَ جَنَّتِهِ، مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ، مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ، مَكِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ، فَمُزَيَّنُ الْحَيْوَانَاتِ،

مُنَقِّشُ الطّيُورَاتِ، مُثَمِّرُ الشّجَرَاتِ، مُزَهِّرُ النَّبَاتَاتِ، مُعْجِزَاتُ عِلْمِهِ، خَوَارِقُ صُنْعِهِ، هَدَايَا جُودِهِ، بَشَائِرُ لُطْفِهِ، تَبَسُّمُ الاَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ الاَثْمَارِ، تَسَجُّعُ الاَطْيَارِ فِى نَسْمَةِ الاَسْحَارِ، تَهَزُّجُ الاَمْطَارِ عَلَى خُدُودِ الاَزْهَارِ تَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى الاَطْفَالِ الصِّغَارِ، تَعَرُّفُ وَدُودٍ تَوَدُّدُ رَحْمٰنٍ تَرَحُّمُ حَنَّانٍ تَحَنُّنُ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ وَالاِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيَوَانِ وَالْمَلَكِ وَالْجَانِّ

İşte bu Arabî tefekkürün kısa bir meâli şudur ki:

Bütün meyveler ve içindeki tohumcuklar, hikmet-i Rabbâniyenin birer mu’cizesi, san’at-ı İlâhiyenin birer harikası, rahmet-i İlâhiyenin birer hediyesi, vahdet-i İlâhiyenin birer burhan-ı maddîsi, âhirette eltâf-ı İlâhiyenin birer müjdecisi, kudretinin ihatasına ve ilminin şümulüne birer şahid-i sadık oldukları gibi, şunlar, âlem-i kesretin aktârında ve şu ağaç gibi tekessür etmiş bir nevi âlemin etrafında vahdet âyineleridirler. Enzârı kesretten vahdete çeviriyorlar. Lisan-ı hâl ile herbirisi der: “Dal budak salmış şu koca ağacın içinde dağılma, boğulma. Bütün o ağaç bizdedir. Onun kesreti, vahdetimizde dahildir.”

Hattâ, her meyvenin kalbi hükmünde olan herbir çekirdek dahi, vahdetin birer maddî âyinesi oldukları gibi, zikr-i kalbiyy-i hafî ile, koca ağacın zikr-i cehrî suretiyle çektiği ve okuduğu bütün esmâyı zikreder, okur.

Hem o meyveler, tohumlar, vahdetin âyineleri oldukları gibi, kaderin meşhud işârâtı ve kudretin mücessem rumuzâtıdır ki, kader onlarla işaret eder ve kudret o kelimelerle remzen der:

“Nasıl ki şu ağacın kesretli dal ve budakları birtek çekirdekten gelmiş ve şu ağacın san’atkârının icad ve tasvirde vahdetini gösteriyor. Sonra şu ağaç, dal ve budak salıp tekessür ve intişar ettikten sonra, bütün hakikatini bir meyvede toplar, bütün mânâsını bir çekirdekte derc eder, onunla Hâlık-ı Zülcelâlinin halk ve tedbirindeki hikmetini gösterir. Öyle de, şu şecere-i kâinat, bir menba-ı vahdetten vücut alır, terbiye görür. Ve o kâinatın meyvesi olan insan, şu kesret-i mevcudat içinde vahdeti gösterdiği gibi, kalbi dahi, iman gözüyle kesret içinde sırr-ı vahdeti görür.”

Hem o meyveler ve tohumlar, hikmet-i Rabbâniyenin telvihatıdır. Hikmet, onlarla ehl-i şuura şöyle ifade ediyor ve diyor ki:

“Nasıl şu ağaca müteveccih küllî nazar, küllî tedbir, külliyetiyle ve umumiyetiyle birtek meyveye bakar. Çünkü o meyve o ağaca bir misal-i musağğardır. Hem o ağaçtan maksud odur. Hem o küllî nazar ve umumî tedbir, bir meyvenin içinde herbir çekirdeğe dahi nazar eder. Çünkü çekirdek umum ağacın mânâsını, fihristesini taşıyor. Demek, ağacın tedbirini gören Zât, o tedbirle alâkadar bütün esmâsıyla, ağacın vücudundan maksud ve icadının gayesi olan herbir semereye müteveccihtir. Hem şu koca ağaç, o küçük meyveler için bazan budanır, kesilir, tecdid için bazı cihetleri tahrip edilir; daha güzel, bâki meyveler vermek için aşılanır. Öyle de, şu şecere-i kâinatın semeresi olan beşer, kâinatın vücudundan ve icadından maksud odur ve icad-ı mevcudatın gayesi de odur. Ve o meyvenin çekirdeği olan insanın kalbi dahi, Sâni-i Kâinatın en münevver ve en câmi’ bir âyinesidir. İşte şu hikmettendir ki, şu küçücük insan, neşir ve haşir gibi muazzam inkılâplara medar olmuş kâinatın tahrip ve tebdiline sebep olur. Onun muhakemesi için dünya kapısı kapanıp âhiret kapısı açılır.”

Madem haşrin bahsi geldi. Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın, haşrin ispatına dair cezâlet-i beyanını ve kuvvet-i ifadesini gösteren bir nükte-i hakikatini beyan etmeye münasebet geldi. Şöyle ki:

Şu tefekkür neticesi gösteriyor ki, beşerin muhakemesi ve saadet-i ebediye kazanması için, lüzum olsa bütün kâinat tahrip edilir; ve tahrip ve tebdil edecek bir kudret görünüyor ve vardır. Fakat haşrin merâtibi var. Bir kısmına iman farzdır, marifeti lâzımdır. Diğer kısmı, terakkiyât-ı ruhiye ve fikriyenin derecâtına göre görünür ve ilim ve marifeti lâzım olur. Kur'ân-ı Hakîm, en basit ve kolay olan mertebeyi kat'î ve kuvvetli ispat için, en geniş ve en büyük bir daire-i haşri açacak bir kudreti gösteriyor.

İşte, umuma iman lâzım olan haşrin mertebesi şudur ki: İnsanlar öldükten sonra ruhları başka makamlara gider. Cesetleri çürüyor; fakat insanın cesedinde bir çekirdek, bir tohum hükmünde olacak **"acbüzzeneb"** tabir edilen küçük bir cüz'ü bâki kalıp, Cenâb-ı Hak onun üstünde cesed-i insanîyi haşirde halk eder, onun ruhunu ona gönderir. İşte bu mertebe o kadar kolaydır ki, her baharda milyonlarla misali görülüyor.

İşte, bazan şu mertebeyi ispat için âyât-ı Kur'âniye öyle bir daireyi gösteriyor ki, bütün zerrâtı haşir ve neşredecek bir kudretin tasarrufatını gösterir. Bazan da, bütün mahlûkatı fenâya gönderip yeniden getirecek bir kudret ve hikmetin âsârını gösterir. Bazı, yıldızları dağıtıp semâvâtı parçalayabilir bir kudret ve hikmetin tasarrufatını ve âsârını gösterir. Bazı, bütün zîhayatı öldürecek, yeniden, def'aten, bir sayha ile diriltecek bir kudret ve hikmetin tasarrufatını ve tecelliyatını gösterir. Bazı, bütün rû-yi zeminde zîhayat olanları ayrı ayrı haşir ve neşredecek bir kudret ve hikmetin tecelliyatını gösterir. Bazan, küre-i arzı bütün bütün dağıtacak, dağları uçuracak, düzeltip daha güzel bir surete çevirecek bir kudret ve hikmetin âsârını gösterir.

Demek, herkese imanı ve marifeti farz olan haşirden başka, çok mertebe-i haşirleri dahi o kudret ve hikmetle yapabilir. Hikmet-i Rabbâniye iktiza etmişse, elbette haşir ve neşr-i insanî ile beraber, umum onları dahi yapacak veyahut bazı mühimlerini yapar.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : Bir Sual

Bir Sual: Risalelerdeki kıyas-ı temsili ve hikayelerin yakîniyyet derecesi

Bir sual:

Diyorsunuz ki: “Sen Sözlerde kıyas-ı temsilî çok istimal ediyorsun. Halbuki, fenn-i mantıkça, kıyas-ı temsilî yakîni ifade etmiyor. Mesâil-i yakîniyede burhan-ı mantıkî lâzımdır. Kıyas-ı temsilî, usul-ü fıkıh ulemasınca zann-ı galip kâfi olan metâlipte istimal edilir. Hem de, sen temsilâtı bazı hikâyeler suretinde zikrediyorsun. Hikâye hayalî olur, hakikî olmaz, vakıa muhalif olur.”

Elcevap: İlm-i mantıkça, çendan, *“Kıyas-ı temsilî, yakîn-i kat’î ifade etmiyor”* denilmiş. Fakat kıyas-ı temsilînin bir nev’i var ki, mantığın yakînî burhanından çok kuvvetlidir ve mantığın birinci şeklinin birinci darbından daha yakînîdir. O kısım da şudur ki:

Bir temsil-i cüz’î vasıtasıyla bir hakikat-i küllînin ucunu gösterip, hükmü o hakikate bina ediyor; o hakikatin kanununu, bir hususî maddede gösteriyor—tâ o hakikat-i uzmâ bilinsin ve cüz’î maddeler ona ircâ edilsin. Meselâ, “Güneş, nuraniyet vasıtasıyla, birtek zât iken her parlak şeyin yanında bulunuyor” temsiliyle bir kanun-u hakikat gösteriliyor ki, nur ve nuranî için kayıt olamaz, uzak ve yakın bir olur, az ve çok müsavi olur, mekân onu zaptedemez.

Hem meselâ, “ağacın meyveleri, yaprakları bir anda, bir tarzda, kolaylıkla ve mükemmel olarak birtek merkezde, bir kanun-u emrî ile teşkili ve tasviri” bir temsildir ki, muazzam bir hakikatin ve küllî bir kanunun ucunu gösterir. O hakikat ve o hakikatin kanununu gayet kat’î bir surette ispat eder ki, o koca kâinat dahi şu ağaç gibi o kanun-u hakikatin ve o sırr-ı ehadiyetin bir mazharıdır, bir meydan-ı cevelânıdır.

İşte, bütün Sözlerdeki kıyâsât-ı temsiliyeler bu çeşittirler ki, burhan-ı kat’î-yi mantıkîden daha kuvvetli, daha yakînîdirler.

İkinci suale cevap:

Malûmdur ki, fenn-i belâğatte, bir lâfzın, bir kelâmın mânâ-yı hakikîsi başka bir maksud mânâya sırf bir âlet-i mülâhaza olsa, ona **“lâfz-ı kinâî”** denilir. Ve **“kinâî”** tabir edilen bir kelâmın mânâ-yı aslîsi, medar-ı sıdk ve kizb değildir. Belki kinâî mânâsıdır ki, medar-ı sıdk ve kizb olur. Eğer o kinâî mânâ doğruysa o kelâm sadıktır; mânâ-yı aslî kâzip dahi olsa sıdkını bozmaz. Eğer mânâ-yı kinâî doğru değilse, mânâ-yı aslîsi doğru olsa, o kelâm kâziptir. Meselâ, kinâî misallerinden, **“Fülânün tavîlü’n-necad”** denilir. Yani, **“kılıcının kayışı, bendi uzundur.”** Şu kelâm, o adamın kametinin uzunluğuna kinayedir. Eğer o adam uzun ise, kılıcı ve kayışı ve bendi olmasa da, yine bu kelâm sadıktır, doğrudur. Eğer o adamın boyu uzun olmazsa, çendan uzun bir kılıcı ve uzun bir kayışı ve uzun bir bendi bulunsa, yine bu kelâm kâziptir. Çünkü mânâ-yı aslîsi maksud değil.

İşte, Onuncu Sözün ve Yirmi İkinci Sözün hikâyeleri gibi, sair Sözlerin hikâyeleri kinâiyat kısmındandırlar ki, be-gayet doğru ve gayet sadık ve mutabık-ı vaki olan hikâyelerin sonlarındaki hakikatler, o hikâyelerin mânâ-yı kinâiyeleridir.

Mânâ-yı asliyeleri bir temsil-i dürbinîdir; nasıl olursa olsun, sıdkına ve hakkaniyetine zarar vermez. Hem o hikâyeler birer temsildirler. Yalnız umuma tefhim için, lisan-ı hâl lisan-ı kàl suretinde ve şahs-ı mânevî bir şahs-ı maddî şeklinde gösterilmiştir.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad

Üçüncü Maksad

Umum ehl-i dalâletin vekili, ikinci sualine **(Haşiye)** karşı kat'î ve mukni ve mülzim cevabı aldıktan sonra, şöyle üçüncü bir sual ediyor. Diyor ki:

"Kur'ân'da [1] اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ .. اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ gibi kelimat, başka hâlıklar, râhimler bulunduğunu iş'ar eder.

Hem diyorsunuz ki, 'Hâlık-ı Âlemin nihayetsiz kemâlâtı var; bütün envâ-ı kemâlâtın en nihayet mertebelerini câmidir.' Halbuki, eşyanın kemâlâtı ezdad ile bilinir. Elem olmazsa, lezzet bir kemâl olmaz. Zulmet olmazsa, ziya tahakkuk etmez. Firak olmazsa, visal lezzet vermez, ve hâkezâ..."

Haşiye: İkinci Maksadın başındaki sual demektir. Yoksa, Hâtimenin âhirindeki bu küçücük sual değildir.

- 1.Şıkk: Kur'andaki, başka ilahlara delalet eder gibi görünen ibareler
- 2.Şıkk: Allahın nihayetsiz kemâlâtı

1.)"Yaratıcıların en güzeli. (Mü'minûn Sûresi, 23:14; Sâffât Sûresi, 37:125) .. "Merhametlilerin en merhametlisi. (A'râf Sûresi, 7:151; Yûsuf Sûresi, 12:64)

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 1.Sıkk

1.Şıkk: Kur'andaki, başka ilahlara delalet eder gibi görünen ibareler

Elcevap: Birinci şıkka Beş İşaretle cevap veririz.

Birinci İşaret: Kur'ân baştan başa tevhidi ispat ettiği ve gösterdiği için, bir delil-i kat'îdir ki, Kur'ân-ı Hakîmin o nevi kelimeleri sizin fehmettiğiniz gibi değildir. Belki [1] اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ demesi, *"Hâlıkıyet mertebelerinin en ahsenindedir"* demektir ki, başka hâlık bulunduğuna hiç delâleti yok. Belki, hâlıkıyetin, sair sıfatlar gibi çok meratibi var. [1] اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ demek, *"merâtib-i hâlıkıyetin en güzel, en müntehâ mertebesinde bir Hâlık-ı Zülcelâldir"* demektir.

İkinci İşaret: [1] اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ gibi tabirler, hâlıkların taaddüdüne bakmıyor, belki mahlûkıyetin envâına bakıyor. Yani, *"herşeyi, herşeye lâyık bir tarzda, en güzel bir mertebede halk eder bir Hâlıktır."* Nasıl ki, şu mânâyı [2] اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ gibi âyetler ifade eder.

Üçüncü İşaret: [3] اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ .. اَللهُ أَكْبَرُ .. خَيْرُ الْفَاصِلِينَ .. خَيْرُ الْمُحْسِنِينَ gibi tabirattaki muvazene, Cenâb-ı Hakkın vakideki sıfât ve ef'âli, sair o sıfât ve ef'âlin nümunelerine mâlik olanlarla muvazene ve tafdil değildir. Çünkü, bütün kâinatta, cin ve ins ve melekte olan kemâlât, Onun kemâline nisbeten zayıf bir gölgedir; nasıl muvazeneye gelebilir? Belki muvazene, insanların ve bahusus ehl-i gafletin nazarına göredir.

Meselâ, nasıl ki bir nefer, onbaşısına karşı kemâl-i itaat ve hürmeti gösteriyor, bütün iyilikleri ondan görüyor; padişahı az düşünür. Onu düşünse de, yine teşekküratını onbaşıya veriyor. İşte, böyle bir nefere karşı denilir: "Yahu, padişah senin onbaşından daha büyüktür. Yalnız ona teşekkür et." Şimdi, şu söz, vakideki padişahın haşmetli hakikî kumandanlığıyla, onbaşısının cüz'î, surî kumandanlığını muvazene değil. Çünkü, o muvazene ve tafdil mânâsızdır. Belki, neferin nazar-ı ehemmiyet ve irtibatına göredir ki, onbaşısını tercih eder, teşekküratını ona verir, yalnız onu sever.

İşte, bunun gibi, hâlık ve mün'im tevehhüm olunan zâhirî esbab, ehl-i gafletin nazarında Mün'im-i Hakikîye perde olur. Ehl-i gaflet onlara yapışır, nimet ve ihsanı onlardan bilir, medih ve senâlarını onlara verir. Kur'ân der ki: *"Cenâb-ı Hak daha büyüktür, daha güzel bir Hâlıktır, daha iyi bir Muhsindir. Ona bakınız, Ona teşekkür ediniz."*

Dördüncü İşaret: Muvazene ve tafdil, vaki mevcutlar içinde olduğu gibi, imkânî, hattâ farazî eşyalar içinde dahi olabilir. Nasıl ki, ekser mahiyetlerde müteaddit merâtip bulunur. Öyle de, esmâ-i İlâhiye ve sıfât-ı kudsiyenin mahiyetlerinde de, akıl itibarıyla hadsiz merâtip bulunabilir. Halbuki, Cenâb-ı Hak, o sıfât ve esmânın mümkün ve mutasavver bütün merâtibinin en ekmelinde, en ahsenindedir. Bütün kâinat, kemâlâtıyla bu hakikate şahittir. [4] لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى bütün esmâsını ahseniyet ile tavsif, şu mânâyı ifade ediyor.

Beşinci İşaret: Şu muvazene ve mufadale, Cenâb-ı Hakkın mâsivâya mukabil değil. Belki iki nevi tecelliyat-ı sıfâtı var:

Biri, vâhidiyet sırrıyla ve vesait ve esbab perdesi altında ve bir kanun-u umumî suretinde tasarrufatıdır.

İkincisi, ehadiyet sırrıyla, perdesiz, doğrudan doğruya, hususî bir teveccühle tasarruftur.

İşte, ehadiyet sırrıyla, doğrudan doğruya olan ihsanı ve icadı ve kibriyâsı ise, vesait ve esbabın mezâhiriyle görünen âsâr-ı ihsanından ve icad ve kibriyâsından daha büyük, daha güzel, daha yüksektir demektir. Meselâ, nasıl bir padişahın—fakat velî bir padişahın—ki, umum memurları ve kumandanları sırf bir perde olup, bütün hüküm ve icraat Onun elinde farz ediyoruz. O padişahın tasarrufat ve icraatı iki çeşittir:

Birisi, umumî bir kanunla, zâhirî memurların ve kumandanların suretinde ve makamların kabiliyetine göre verdiği emirler ve gösterdiği icraatlardır.

İkincisi, umumî kanunla değil ve zâhirî memurları da perde yapmayarak, doğrudan doğruya ihsânât-ı şahanesi ve icraatı, daha güzel, daha yüksek denilebilir.

Öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebed olan Hâlık-ı Kâinat, çendan vesait ve esbabı icraatına perde yapmış, haşmet-i rububiyetini göstermiş. Fakat, ibâdının kalbinde hususî bir telefon bırakmış ki, esbabı arkada bırakıp, doğrudan doğruya Ona teveccüh etmek için, ubûdiyet-i hassa ile mükellef edip ﴿5﴾ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deyiniz diye, kâinattan, yüzlerini kendine çevirir.

İşte اَللهُ أَكْبَرُ .. اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ .. اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ meânîsi şu mânâya da bakıyor.

1.)Yaratıcıların en güzeli. (Mü'minûn Sûresi, 23:14; Sâffât Sûresi, 37:125)
2.)O herşeyi en güzel şekilde yarattı." (Secde Sûresi, 32:7)
3.)Yaratıcıların en güzeli. (Mü'minûn Sûresi, 23:14; Sâffât Sûresi, 37:125)

Allah en büyüktür. (Ebû Hanîfe, el-Müsned s. 148; Ebû Yûsuf, Kitabu'l-Âsâr s. 18; eş Şafiî, es-Sünenu'l-Me'sûra s. 290; İbni Ebî Şeybe, el-Musannef 6:75; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat 5:28.)

Ayırt edenlerin en hayırlısı. (En'âm Sûresi, 6:57)

İhsan edenlerin en hayırlısı.

4.)En güzel isimler Onundur. (Haşir Sûresi, 59:24)

5.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk

2.Şıkk: Allahın nihayetsiz kemâlâtı

Vekilin ikinci şık sualine Beş Remiz ile cevaptır:

- 1.Remiz: Hakiki kemal, zıddına bağlı olmayan kemaldir
- 2.Remiz: Kemal bizzat sevilir
- 3.Remiz: Kainattaki bütün kemâlât, Zât-ı Zülcelâlin kemâlinin işaretleridir
- 4.Remiz: Birşeyin lezzeti, hüsnü, cemâli, emsal ve ezdadına değil, mazharlarına bakar
- 5.Remiz: Hadiste dünyanın tahkir edilmesi

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk : 1.Remiz

1.Remiz: Hakiki kemal, zıddına bağlı olmayan kemaldir

Birinci Remiz

Sualde diyor ki: “Birşeyin zıddı olmazsa, o şeyin nasıl kemâli olabilir?”

Elcevap: Şu sual sahibi, hakikî kemâli bilmiyor, yalnız nisbî bir kemâl zannediyor. Halbuki, gayra bakan ve gayra nisbeten hasıl olan meziyetler, faziletler, tefevvuklar hakikî değiller; nisbîdirler, zayıftırlar. Eğer gayr nazardan sakıt olsalar, onlar da sukut ederler. Meselâ, sıcaklığın nisbî lezzeti ve fazileti, soğuğun tesiriyledir. Yemeğin nisbî lezzeti, açlık eleminin tesiriyledir. Onlar gitse, bunlar da azalır.

Halbuki, hakikî lezzet ve muhabbet ve kemâl ve fazilet odur ki, gayrın tasavvuruna bina edilmesin, zâtında bulunsun ve bizzat bir hakikat-i mukarrere olsun. Lezzet-i vücut ve lezzet-i hayat ve lezzet-i muhabbet ve lezzet-i marifet ve lezzet-i iman ve lezzet-i bekâ ve lezzet-i rahmet ve lezzet-i şefkat ve hüsn-ü nur ve hüsn-ü basar ve hüsn-ü kelâm ve hüsn-ü kerem ve hüsn-ü sîret ve hüsn-ü suret ve kemâl-i zât ve kemâl-i sıfât ve kemâl-i ef’al gibi bizzat meziyetler, gayr olsun olmasın, şu meziyetler tebeddül etmez.

İşte, Sâni-i Zülcelâl ve Fâtır-ı Zülcemâl ve Hâlık-ı Zülkemâlin bütün kemâlâtı hakikiyedir, zâtiyedir. Gayr ve mâsivâ Ona tesir etmez, yalnız mezâhir olabilirler.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk : 2.Remiz

İkinci Remiz

Seyyid Şerif Cürcânî Şerhu'l-Mevâkıf'ta demiş ki: *"Sebeb-i muhabbet, ya lezzet veya menfaat, ya müşâkelet (yani meyl-i cinsiyet), ya kemâldir. Çünkü kemâl mahbub-u lizâtihîdir."* Yani, ne şeyi seversen, ya lezzet için seversin, ya menfaat için, ya evlâda meyil gibi bir müşâkele-i cinsiye için, ya kemâl olduğu için seversin. Eğer kemâl ise, başka bir sebep, bir garaz lâzım değil; o bizzat sevilir. Meselâ, eski zamanda sahib-i kemâlât insanları herkes sever; onlara karşı hiçbir alâka olmadığı halde istihsankârâne muhabbet edilir.

İşte, Cenâb-ı Hakkın bütün kemâlâtı ve Esmâ-i Hüsnâsının bütün merâtipleri ve bütün faziletleri hakikî kemâlât olduklarından, bizzat sevilirler; mahbûbetün lizâtihâdırlar. Mahbub-u Bilhak ve Habîb-i Hakikî olan Zât-ı Zülcelâl, hakikî olan kemâlâtını ve sıfât ve esmâsının güzelliklerini kendine lâyık bir tarzda sever, muhabbet eder. Hem o kemâlâtın mazharları, âyineleri olan san'atını ve masnuatını ve mahlûkatının mehâsinini sever, muhabbet eder. Enbiyasını ve evliyasını, hususan Seyyidü'l-Mürselîn ve Sultanü'l-Evliya olan Habîb-i Ekremini sever. Yani, kendi cemâlini sevmesiyle, o cemâlin âyinesi olan Habîbini sever. Ve kendi esmâsını sevmesiyle, o esmânın mazhar-ı câmii ve zîşuuru olan o Habîbini ve ihvânını sever. Ve san'atını sevmesiyle, o san'atın dellâl ve teşhircisi olan o Habîbini ve emsalini sever. Ve masnuatını sevmesiyle, o masnuata karşı "Maşaallah, bârekâllah, ne kadar güzel yapılmışlar!" diyen ve takdir eden ve istihsan eden o Habîbini ve onun arkasında olanları sever. Ve mahlûkatının mehâsinini sevmesiyle, o mehâsin-i

ahlâkın umumunu câmi’ olan o Habîb-i Ekremini ve onun etbâ ve ihvânını sever, muhabbet eder.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk : 3.Remiz

3.Remiz: Kainattaki bütün kemâlât, Zât-ı Zülcelâlin kemâlinin işaretleridir

Üçüncü Remiz

Umum kâinattaki umum kemâlât, bir Zât-ı Zülcelâlin kemâlinin âyâtıdır ve cemâlinin işârâtıdır. Belki, hakikî kemâline nisbeten bütün kâinattaki hüsün ve kemâl ve cemâl, zayıf bir gölgedir. Şu hakikatin beş hüccetine icmâlen işaret ederiz.

Birinci hüccet: Nasıl ki, mükemmel, muhteşem, münakkâş, müzeyyen bir saray mükemmel bir ustalık, bir dülgerliğe bilbedâhe delâlet eder. Ve mükemmel fiil olan o dülgerlik, o nakkâşlık, bizzarure, mükemmel bir fâile, bir ustaya, bir mühendise ve **“nakkâş”** ve **“musavvir”** gibi ünvan ve isimleriyle beraber delâlet eder. Ve mükemmel o isimler dahi, şüphesiz, o ustanın mükemmel, san’atkârâne sıfatına delâlet eder. Ve o kemâl-i san’at ve sıfat, bilbedâhe, o ustanın kemâl-i istidadına ve kabiliyetine delâlet eder. Ve o kemâl-i istidat ve kabiliyet, bizzarure, o ustanın kemâl-i zâtına ve ulviyet-i mahiyetine delâlet eder.

Aynen öyle de, şu saray-ı âlem, şu mükemmel, müzeyyen eser, bilbedâhe, gayet kemâldeki ef’âle delâlet eder. Çünkü, eserdeki kemâlât, o ef’âlin kemâlâtından ileri gelir ve onu gösterir.

Kemâl-i ef’âl ise, bizzarure, bir Fâil-i Mükemmele ve o Fâilin kemâl-i esmâsına, yani, âsâra nisbeten Müdebbir, Musavvir, Hakîm, Rahîm, Müzeyyin gibi isimlerin kemâline delâlet eder.

İsimlerin ve ünvanların kemâli ise, şeksiz şüphesiz, o Fâilin kemâl-i evsâfına delâlet eder. Zira, sıfat mükemmel olmazsa, sıfattan neş’et eden isimler, unvanlar mükemmel olamaz.

Ve o evsâfın kemâli, bilbedâhe, şuûnât-ı zâtiyenin kemâline delâlet eder. Çünkü, sıfatın mebdeleri, o şuûn-u zâtiyedir.

Ve şuûn-u zâtiyenin kemâli ise, biilmilyakîn, Zât-ı Zîşuûnun kemâline ve öyle lâyık bir kemâline delâlet eder ki, o kemâlin ziyası şuûn ve sıfât ve esmâ ve ef'al ve âsâr perdelerinden geçtiği halde, şu kâinatta yine bu kadar hüsnü ve cemâli ve kemâli göstermiş.

İşte, şu derece hakikî kemâlât-ı zâtiyenin burhan-ı kat'î ile vücudu sabit olduktan sonra, gayra bakan ve emsal ve ezdâda tefevvuk cihetiyle olan nisbî kemâlâtın ne ehemmiyeti kalır, ne derece sönük düşer, anlarsın.

İkinci hüccet: Şu kâinata nazar-ı ibretle bakıldığı vakit, vicdan ve kalb bir hads-i sadıkla hisseder ki, şu kâinatı bu derece güzelleştiren ve süslendiren ve envâ-ı mehâsinle tezyin edenin, nihayet derecede bir cemâl ve kemâlâtı vardır ki şöyle yapıyor.

Üçüncü hüccet: Malûmdur ki, mevzun ve muntazam ve mükemmel ve güzel san'atlar, gayet güzel bir programa istinad eder. Mükemmel ve güzel bir program ise, mükemmel ve güzel bir ilme ve güzel bir zihne ve güzel bir kabiliyet-i ruhiyeye delâlet eder. Demek, ruhun mânevî güzelliğidir ki, ilim vasıtasıyla san'atında tezahür ediyor.

İşte, şu kâinat, hadsiz mehâsin-i maddiyesiyle, bir mânevî ve ilmî mehâsinin tereşşuhatıdır. Ve o ilmî ve mânevî mehâsin ve kemâlât, elbette hadsiz bir sermedî hüsün ve cemâl ve kemâlin cilveleridir.

Dördüncü hüccet: Malûmdur ki, ziyayı verenin ziyadar olması lâzım; tenvir edenin nuranî olması gerek; ihsan gınâdan gelir; lütuf latîften zuhur eder. Madem öyledir; kâinata bu kadar hüsün ve cemâl vermek ve mevcudata muhtelif kemâlât vermek, ışık güneşi gösterdiği gibi, bir cemâl-i sermedîyi gösterirler.

Madem mevcudat, zeminin yüzünde büyük bir nehir gibi, kemâlâtın lem'alarıyla parlar, geçer. O nehir güneşin cilveleriyle parladığı gibi, şu seyl-i mevcudat dahi hüsün ve cemâl ve kemâlin lem'alarıyla muvakkaten parlar, gider. Arkalarından gelenler aynı parlamayı, aynı lem'aları gösterdiklerinden anlaşılıyor ki, cereyan eden suyun kabarcıklarındaki cilveler, güzellikler nasıl kendilerinden değil, belki bir güneşin ziyasının güzellikleri, cilveleridir. Öyle de, şu

seyl-i kâinattaki muvakkat parlayan mehâsin ve kemâlât, bir Şems-i Sermedînin lemeât-ı cemâl-i esmâsıdır

نَعَمْ تَفَانِى الْمِرْاٰةِ زَوَالُ الْمَوْجُودَاتِ [1] مَعَ تَجَلِّى الدَّائِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمُلاَزِمِ مِنْ اَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ اَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ لَيْسَ مُلْكَ الْمَظَاهِرِ مِنْ اَفْصَحِ تِبْيَانٍ مِنْ اَوْضَحِ بُرْهَانٍ لِلْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ لِلاِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْبَاقِى الْوَدُودِ

Beşinci hüccet: Malûmdur ki, üç dört muhtelif yoldan gelenler aynı bir hadiseyi söyleseler, yakîni ifade eden tevatür derecesinde o hadisenin kat'î vukuuna delâlet eder. İşte, meşrepçe ve meslekçe ve istidatça ve asırca gayet muhtelif, ayrı ayrı bütün muhakkıkînin muhtelif tabakatından ve evliyanın muhtelif turuklarından ve asfiyanın muhtelif mesleklerinden ve hükema-yı hakikiyenin muhtelif mezheplerinden olan bütün ehl-i keşif ve zevk ve şuhud ve müşahede, keşif ve zevk ve şuhud ile ittifak etmişler ki, kâinat mezâhirinde ve mevcudat âyinelerinde görülen mehâsin ve kemâlât, birtek Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun tecelliyât-ı kemâlidir ve cilve-i cemâl-i esmâsıdır. İşte bunların icmâı sarsılmaz bir hüccet-i kàtıadır.

Tahmin ederim ki, şu Remizde, ehl-i dalâletin vekili işitmemek için kulağını kapayıp kaçmaya mecburdur. Zaten zulmetli kafaları, huffaş misillü, bu nurları görmeye tahammül edemezler. Öyle ise, bundan sonra onları pek de nazara almayacağız.

1.) Evet, âyinelerin fâniliği ve mevcudatın zevâliyle beraber tecelliyâtın ve füyuzâtın devam etmesi, bütün zuhurattan daha zâhir bir surette, onlarda görünen cemâlin mazharlara ait olmadığına delâlet eder ve en fasih bir lisanla ve en vâzıh bir burhanla gösterir ki, o tecelliyat, Vâcibü'l-Vücudun ve Bâkî-i Vedûdun mücerred cemâlinin ve mazharlar üzerinde daimî yenilenen ihsânâtının cilveleridir.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk : 4.Remiz

4.Remiz: Birşeyin lezzeti, hüsnü, cemâli, emsal ve ezdadına değil, mazharlarına bakar

Dördüncü Remiz

Birşeyin lezzeti, hüsnü, cemâli, emsal ve ezdâdına bakmaktan ziyade, mazharlarına bakarlar. Meselâ, kerem güzel ve hoş bir sıfattır. Kerîm olan zât, başka mükrimlere tefevvuk cihetiyle aldığı lezzet-i nisbiyeden bin defa daha hoş bir lezzeti, ikram ettiği adamların telezzüzleriyle, ferahlarıyla alır. Hem bir şefkat ve merhamet sahibi, şefkat ettiği mahlûkların istirahatleri derecesinde hakikî bir lezzet alır. Meselâ, bir validenin, evlâdının mes'udiyetlerinden ve istirahatlerinden şefkat vasıtasıyla aldığı lezzet o derece kuvvetlidir ki, onların rahatı için ruhunu feda eder derecesine getirir. Hattâ o şefkatin lezzeti, tavuğu civcivlerini himaye etmek için arslana saldırtır.

İşte, madem evsâf-ı âliyedeki hakikî lezzet ve hüsün ve saadet ve kemâl, akran ve ezdâda bakmıyor, belki mezâhir ve müteallikatına bakıyor. Elbette, Hayy-ı Kayyûm ve Hannân-ı Mennân ve Rahîm ve Rahmân olan Zât-ı Zülcemâl ve Kemâlin rahmetindeki cemâl ise, merhumlara bakar. Merhametine mazhar olanların, hususan Cennet-i bâkiyede nihayetsiz envâ-ı rahmet ve şefkatine mazhar olanların derece-i saadetlerine ve tena'umlarına ve ferahlarına göre, o Zât-ı Rahmânü'r-Rahîm, Ona lâyık bir tarzda bir muhabbet, bir sevmek gibi, Ona lâyık şuûnâtla tabir edilen ulvî, kudsî, güzel, münezzeh mânâları vardır. **«Lezzet-i kudsiye, aşk-ı mukaddes, ferah-ı münezzeh, mesruriyet-i kudsiye»** tabir edilen, izn-i şer'î olmadığından yad edemediğimiz gayet münezzeh, mukaddes

şuûnâtı vardır ki, herbiri, kâinatta gördüğümüz ve mevcudat mâbeyninde hissettiğimiz aşk ve ferah ve mesruriyetten nihayetsiz derecelerde daha yüksek, daha ulvî, daha mukaddes, daha münezzeh olduğunu çok yerlerde ispat etmişiz. O mânâların birer lem'asına bakmak istersen, gelecek temsilâtın dürbünüyle bak:

Meselâ, nasıl ki sehâvetli, âlicenap, müşfik bir zât, güzel bir ziyafeti, gayet fakir ve aç ve muhtaç olanlara vermek için, seyahat eden güzel bir gemisine serer. Kendi de üstünde seyreder. O fukaranın minnettârâne tena'umları ve o aç olanların müteşekkirâne telezzüzleri ve o muhtaç olanların senâkârâne memnuniyetleri, ne derece o kerîm zâtı mesrur ve müferrah eder, ne kadar onun hoşuna gider, anlarsın.

İşte, küçücük bir sofranın hakikî mâliki olmayan ve bir tevziat memuru hükmünde olan bir insanın mesruriyeti böyle ise, cin ve insi ve hayvânâtı feza-yı âlem denizinde seyir ve seyahat ettiren ve bir sefine-i Rabbâniye olan koca zeminin üstüne bindirip, yüzünde hadsiz envâ-ı mat'umâtı câmi' bir sofrayı serip, bütün zîhayatı küçük bir kahvaltı nev'inde o ziyafete davet etmekle beraber, gayet mükemmel ve bütün envâ-ı lezâizi câmi', sermedî, ebedî bir dâr-ı bekâda Cennetleri, herbirisini birer sofra-i nimet ederek hadsiz lezâizi ve letâifi câmi' bir tarzda, nihayetsiz bir zamanda, nihayetsiz muhtaç, nihayetsiz müştak, nihayetsiz ibâdına, hakikî yemek için ziyafet açan bir Rahmân-ı Rahîme ait ve tabirinde âciz olduğumuz maânî-i mukaddese-i muhabbeti ve netâic-i rahmeti kıyas edebilirsin.

Hem meselâ, mahir bir san'atperver, maharetini göstermeyi sever bir usta, güzel, plâksız konuşan fonoğraf gibi bir san'atı icad ettikten sonra onu kurup tecrübe ediyor, gösteriyor. O san'atkârın düşündüğü ve istediği neticeleri en mükemmel bir tarzda gösterse, onun mucidi ne kadar iftihar eder, ne kadar memnun olur, ne derece hoşuna gider, kendi kendine "Bârekâllah" der.

İşte, küçücük bir insan, icadsız, sırf surî bir san'atçığıyla, bir fonoğrafın güzel işlemesiyle böyle memnun olsa, acaba bir Sâni-i Zülcelâl, koca kâinatı bir musikî, bir fonoğraf hükmünde icad ettiği gibi, zemini ve zemin içindeki bütün zîhayatı ve bilhassa zîhayat içinde insanın başını öyle bir fonoğraf-ı Rabbânî ve bir musika-i İlâhî tarzında yapmış ki, hikmet-i beşer, o san'at karşısında hayretinden

parmağını ısırıyor. İşte, bütün o masnuat, bütün onlardan matlup neticeleri nihayet derecede ve gayet güzel bir surette gösterdiklerinden ve ibâdât-ı mahsusa ve tesbihat-ı hususiye ve tahiyyât-ı muayyene ile tabir edilen, evâmir-i tekvîniyeye karşı onların itaatleri ve onlardan matlup olan makàsıd-ı Rabbâniyenin husulünden hasıl olan ve iftihar ve memnuniyet ve ferahla tabir edemediğimiz maânî-i mukaddese ve şuûn-u münezzehe, o derece âli ve mukaddestir ki, bütün ukul-ü beşer ittihad edip bir akıl olsa, yine onların künhüne yetişemez ve ihata edemez.

Hem meselâ, adaletperver, ihkak-ı hakkı sever ve ondan zevk alır bir hâkim, mazlumların haklarını vermekten ve mazlumların teşekkürlerinden ve zalimleri tecziye etmekle mazlumların intikamlarını almaktan nasıl memnun olur, bir zevk alır.

İşte, Hakîm-i Mutlak ve Âdil-i Bilhak ve Kahhâr-ı Zülcelâl, değil yalnız cin ve inste, belki bütün mevcudatta ihkak-ı haktan, yani herşeye hakk-ı vücudu ve hakk-ı hayatı vermekten ve vücut ve hayatını mütecavizlerden muhafaza etmekten ve dehşetli mevcutları tecavüzlerden tevkif ve durdurmaktan, hususan mahşerde ve dâr-ı âhirette cin ve insin muhakemesinden başka bütün zîhayata karşı tecellî-i kübrâ-yı adl ve hikmetten gelen maânî-i mukaddeseyi kıyas edebilirsin.

İşte şu üç misal gibi, bin bir esmâ-i İlâhiyenin herbirinde pek çok tabakat-ı hüsün ve cemâl ve fazl ve kemâl bulunduğu gibi, pek çok merâtib-i muhabbet ve iftihar ve izzet ve kibriyâ vardır. İşte bundandır ki, Vedûd ismine mazhar olan muhakkıkîn-i evliya, *“Bütün kâinatın mayası muhabbettir. Bütün mevcudatın harekâtı muhabbetledir. Bütün mevcudattaki incizap ve cezbe ve cazibe kanunları muhabbettendir”* demişler. Onlardan birisi demiş:

فَلَكْ مَسْت مَلَكْ مَسْت نُجُومْ مَسْت
سَمٰوَاتْ مَسْت
شَمْس مَسْت قَمَرْ مَسْت زَمِين مَسْت
عَنَاصِرْ مَسْت

نَبَاتْ مَسْت شَجَرْ مَسْت بَشَرْ مَسْت
سَرَاسَرْ ذِی حَیَاتْ مَسْت
هَمَه ذَرَّاتِ مَوْجُودَاتْ بَرَابَرْ مَسْت دَرْ
مَسْتَسْت

Yani, muhabbet-i İlâhiyenin tecellîsinde ve o şarâb-ı muhabbetten, herkes istidadına göre mesttir. Malûmdur ki, her kalb, kendine ihsan edeni sever ve hakikî kemâle muhabbet eder ve ulvî cemâle meftun olur. Kendiyle beraber sevdiği ve şefkat ettiği zâtlara dahi ihsan edeni daha pek çok sever. Acaba, sabıkan beyan ettiğimiz gibi, herbir isminde binler ihsan defineleri bulunan ve bütün sevdiklerimizi ihsânâtıyla mes'ud eden ve binler kemâlâtın menbaı olan ve binler tabakat-ı cemâlin medarı olan bin bir esmâsının müsemmâsı olan Cemîl-i Zülcelâl, Mahbub-u Zülkemâl ne derece aşk ve muhabbete lâyık olduğu ve bütün kâinat Onun muhabbetiyle mest ve sergerdan olmasının şayeste bulunduğu anlaşılmaz mı?

İşte şu sırdandır ki, Vedûd ismine mazhar bir kısım evliya, *"Cenneti istemiyoruz. Bir lem'a-i muhabbet-i İlâhiye ebeden bize kâfidir"* demişler.

Hem ondandır ki, hadiste geldiği gibi, *"Cennette bir dakika rüyet-i cemâl-i İlâhî, bütün Cennet lezâizine fâiktir."*

İşte şu nihayetsiz kemâlât-ı muhabbet, vâhidiyet ve ehadiyet dairesinde, Zât-ı Zülcelâlin kendi esmâ ve mahlûkatıyla hâsıl olur. Demek, o daire haricinde tevehhüm olunan kemâlât, kemâlât değildir.

1.)Felek mest, melek mest, yıldızlar mest, gökler mest. Bütün canlılar baştan başa mest. Bütün varlıkların zerreleri beraber ve iç içe mesttirler.

Sözler : 32.Söz : 2.Mevkif : 3.Maksad : 2.Sıkk : 5.Remiz

Beşinci Remiz

Beş Noktadır.

Birinci nokta: Ehl-i dalâletin vekili der ki: “Ehâdisinizde dünya tel’in edilmiş, **"cîfe"** ismiyle yad edilmiş. Hem bütün ehl-i velâyet ve ehl-i hakikat dünyayı tahkir ediyor, ‘Fenadır, pistir’ diyorlar. Halbuki, sen bütün kemâlât-ı İlâhiyeye medar ve hüccet, onu gösteriyorsun ve âşıkane ondan bahsediyorsun.”

Elcevap: Dünyanın üç yüzü var.

Birinci yüzü Cenâb-ı Hakkın esmâsına bakar. Onların nukuşunu gösterir. Mânâ-yı harfiyle, onlara âyinedarlık eder. Dünyanın şu yüzü, hadsiz mektubât-ı Samedâniyedir. Bu yüzü gayet güzeldir; nefrete değil, aşka lâyıktır.

İkinci yüzü âhirete bakar. Âhiretin tarlasıdır, Cennetin mezraasıdır, rahmetin mezheresidir. Şu yüzü dahi, evvelki yüzü gibi güzeldir. Tahkire değil, muhabbete lâyıktır.

Üçüncü yüzü insanın hevesâtına bakan ve gaflet perdesi olan ve ehl-i dünyanın mel’abe-i hevesâtı olan yüzdür. Şu yüz çirkindir. Çünkü fânidir, zâildir, elemlidir, aldatır. İşte, hadiste varid olan tahkir ve ehl-i hakikatin ettiği nefret, bu yüzdedir.

Kur’ân-ı Hakîmin kâinattan ve mevcudattan ehemmiyetkârâne, istihsankârâne bahsi ise, evvelki iki yüze bakar. Sahabelerin ve sair ehlullahın mergub dünyaları evvelki iki yüzdedir.

Şimdi, dünyayı tahkir edenler dört sınıftır.

Birincisi: Ehl-i marifettir ki, Cenâb-ı Hakkın marifetine ve muhabbet ve ibadetine sed çektiği için tahkir eder.

İkincisi: Ehl-i âhirettir ki, ya dünyanın zarurî işleri onları amel-i uhrevîden men ettiği için veyahut şuhud derecesinde imanla Cennetin kemâlât ve mehâsinine nisbeten dünyayı çirkin görür. Evet, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâma güzel bir adam nisbet edilse yine çirkin göründüğü gibi, dünyanın ne kadar kıymettar mehâsini varsa, Cennetin mehâsinine nisbet edilse hiç hükmündedir.

Üçüncüsü: Dünyayı tahkir eder, çünkü eline geçmez. Şu tahkir dünyanın nefretinden gelmiyor, muhabbetinden ileri geliyor.

Dördüncüsü: Dünyayı tahkir eder; zira dünya eline geçiyor, fakat durmuyor, gidiyor. O da kızıyor. Teselli bulmak için tahkir eder, “Pistir” der. Şu tahkir ise, o da dünyanın muhabbetinden ileri geliyor. Halbuki makbul tahkir odur ki, hubb-u âhiretten ve marifetullahın muhabbetinden ileri gelir.

Demek, makbul tahkir, evvelki iki kısımdır. Cenâb-ı Hak bizi onlardan yapsın. Âmin, bihurmeti Seyyidi’l-Mürselîn.

Sözler : 32.Söz : 3.Mevkif

Üçüncü Mevkıf

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Şu Üçüncü Mevkıf İkinci Noktadır. O da İki Mebhastır.

- 1.Mebhas: Herbir şeyin hakikati esma-yı ilahiye dayanır
- 2.Mebhas: Kur'an ve ehl-i dalaletin yollarının mukayesesi

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sözler : 32.Söz : 3.Mevkif : 1.Mebhas

1.Mebhas: Herbir şeyin hakikati esma-yı ilahiye dayanır

Birinci Mebhas

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

sırrınca, herşeyden Cenâb-ı Hakka karşı pencereler hükmünde çok vecihler var. Bütün mevcudatın hakaiki, bütün kâinatın hakikati, esmâ-i İlâhiyeye istinad eder. Herbir şeyin hakikati, bir isme veyahut çok esmâya istinad eder. Eşyadaki sıfatlar, san'atlar dahi, herbiri birer isme dayanıyor. Hattâ, hakikî fenn-i hikmet Hakîm ismine ve hakikatli fenn-i tıp Şâfî ismine ve fenn-i hendese Mukaddir ismine, ve hâkezâ, herbir fen bir isme dayandığı ve onda nihayet bulduğu gibi, bütün fünun ve kemâlât-ı beşeriye ve tabakat-ı kümmelîn-i insaniyenin hakikatleri esmâ-i İlâhiyeye istinad eder. Hattâ, muhakkıkîn-i evliyanın bir kısmı demişler: *"Hakikî hakaik-i eşya, esmâ-i İlâhiyedir. Mahiyet-i eşya ise, o hakaikin gölgeleridir. Hattâ, birtek zîhayat şeyde, yalnız zâhir olarak yirmi kadar esmâ-i İlâhiyenin cilve-i nakşı görünebilir."*

Şu ince ve dakik ve pek büyük ve geniş hakikati, bir temsille fehme takribe çalışacağız. İki üç ayrı ayrı elekle elemek suretinde tahlil edeceğiz. Ne kadar uzun beyan etsek yine kısadır; usanmamak gerek. Şöyle:

Nasıl ki, gayet mahir bir tasvirci ve heykeltraş bir zât, gayet güzel bir çiçekle ve insan cins-i latîfinden gayet güzel bir hasnânın suret ve heykelini yapmak istese, evvelâ o iki şeyin umumî şekillerini bazı hatlarla tayin eder. Şu tayini bir tanzim iledir, bir takdir ile yapıyor, hendeseye istinaden hudut tayin ediyor. Şu tanzim ve takdir, bir hikmet ve ilim ile yapıldığını gösteriyor ki, tanzim ve tahdit fiilleri, ilim ve hikmet pergeliyle dönüyor. Öyle ise, tanzim ve tahdit arkasında,

ilim ve hikmet mânâları hükmediyor. Öyle ise, ilim ve hikmet pergeli kendini gösterecek.

İşte, kendini gösterdi ki, o hudutlar içinde, göz, kulak, burun, yaprak ve incecik püskülcükler gibi şeylerin tasvirine başladı. Şimdi görüyoruz ki, içindeki pergelin harekâtıyla tayin edilen âzâlar, san'atkârâne ve inâyetkârâne düşüyor. Öyle ise, o ilim ve hikmet pergelini çeviren, arkada sun' ve inâyet mânâları var, hükmediyorlar ve kendilerini gösterecekler.

İşte, ondandır ki, bir hüsün ve ziynete kabiliyet gösteriyor. Öyle ise, sun' ve inâyeti çalıştıran, irade-i tahsin ve kasd-ı tezyindir. Öyle ise, onlar hükmediyorlar ki, tezyine, tenvire başladı, bir tebessüm vaziyetini gösterdi ve hayattarlık heyetini verdi.

Elbette, şu tahsin ve tenvir mânâsını çalıştıran, lütuf ve kerem mânâsıdır. Evet, o iki mânâ, onda o derece hükmeder ki, adeta o çiçek bir lütf-u mücessem, o heykel bir kerem-i mütecessiddir.

Şimdi, bu mânâ-yı kerem ve lütfu çalıştıran ve tahrik eden, teveddüd ve taarrüf mânâlarıdır. Yani, kendini hüneriyle tanıttırmak ve halka kendini sevdirmek mânâları arkada hükmediyor. Bu tanıttırmak ve sevdirmek, elbette meyl-i merhamet ve irade-i nimetten geliyor.

Madem rahmet ve irade-i nimet arkada hükmediyor. Öyle ise, o heykeli, nimetin envâıyla dolduracak, tezyin edecek, o çiçeğin suretini de bir hediyeye takacak.

İşte, o heykelin ellerini, kucağını ve ceplerini kıymettar nimetlerle doldurdu ve o çiçek suretini de bir mücevherata taktı. Demek bu rahmet ve irade-i nimeti çalıştıran, terahhum ve tahannündür. Yani, acımak ve şefkat etmek mânâsı, rahmet ve nimeti tahrik ediyor.

Ve o müstağnî ve hiç kimseye ihtiyacı olmayan zâtta olan terahhum ve tahannün mânâsını tahrik eden ve izhara sevk eden, elbette o zâttaki mânevî cemâl ve kemâldir ki, tezahür etmek isterler. Ve o cemâlin en şirin cüz'ü olan muhabbet ve en tatlı kısmı olan rahmet ise, san'at âyinesiyle görünmek ve müştakların gözleriyle kendilerini görmek isterler. Yani, cemâl ve kemâl—çünkü bizzat sevilirler—herşeyden ziyade kendi kendini severler. Hem hüsündür, hem aşktırlar. Hüsün ve aşkın ittihadı bu noktadandır. Cemâl, madem kendini sever, kendini âyinelerde görmek ister. İşte, heykele

konulan ve surete takılan sevimli nimetler, güzel meyveler, o cemâl-i mânevînin, kendi kabiliyetlerine göre birer lem'asını taşıyorlar; o lem'aları hem cemâl sahibine, hem başkasına gösteriyorlar.

Aynen öyle de, Sâni-i Hakîm, Cenneti ve dünyayı, semâvâtı ve zemini, nebâtat ve hayvânâtı, cin ve insi, melek ve ruhaniyatı, küllî ve cüz'î bütün eşyayı, cilve-i esmâsıyla eşkâlini tahdit ediyor, tanzim ediyor, birer miktar-ı muayyene veriyor. Onun ile, bunlara **«Mukaddir, Munazzım, Musavvir»** isimlerini okutturuyor.

Öyle bir tarzda şekl-i umumîsinin hududunu tayin eder ki, Alîm, Hakîm ismini gösterir.

Sonra, ilim ve hikmet cetveliyle, o hudut içinde, o şeyin tasvirine başlar. Öyle bir tarzda ki, sun' ve inâyet mânâlarını ve **«Sâni»** ve **«Kerîm»** isimlerini gösteriyor.

Sonra, san'atın yed-i beyzâsıyla, inâyetin fırçasıyla, o suretin—eğer birtek insan ve birtek çiçek ise—göz, kulak, yaprak, püskül gibi âzâlarına bir hüsün, bir ziynet renkleri veriyor. Eğer zemin ise, maâdin, nebâtat ve hayvânâtına bir hüsün ve ziynet renkleri veriyor. Eğer Cennet ise, bağlarına, kasırlarına, hurilerine bir hüsün ve ziynet renkleri veriyor, ve hâkezâ, başkalarını kıyas et.

Hem öyle bir tarzda tezyin ve tenvir eder ki, lütuf ve kerem mânâları onda o derece hükmediyor ki, adeta o mevcud-u müzeyyen, o masnu-u münevver bir lütf-u mücessem, bir kerem-i mütecessid hükmüne geçer, **«Lâtif»** ve **«Kerîm»** ismini zikreder.

Sonra, o lütuf ve keremi şu cilveye sevk eden, elbette teveddüd ve taarrüftür, yani kendini zîhayata sevdirmek ve zîşuura bildirmek şe'nleridir ki, Lâtif, Kerîm isimlerinin arkalarında **«Vedûd»** ve **«Mâruf»** isimlerini okutuyor ve masnuun lisan-ı hâlinden işitiliyor.

Sonra, o müzeyyen mevcudu, o güzel mahlûku leziz meyveler, sevimli neticelerle süslendirip, ziynetten nimete, lütuftan rahmete çevirir, Mün'im ve Rahîm ismini okutturur ve zâhirî perdeler arkasında o iki ismin cilvesini gösterir.

Sonra, bu Rahîm ve Kerîmi, Müstağnî-yi ale'l-Itlak olan Zâtta, bu cilveye sevk eden, elbette bir terahhum, tahannün şe'nleridir ki, ism-i **«Hannân»** ve **«Rahmân»** ı okutturuyor ve gösteriyor.

Şu terahhum, tahannün mânâlarını cilveye sevk eden, elbette bir cemâl ve kemâl-i zâtîdir ki, tezahür etmek ister. Cemîl ismini ve

Cemîl isminde münderiç olan Vedûd ve Rahîm isimlerini okutturuyor. Çünkü cemâl bizzat sevilir. Zîcemâl ve cemâl, kendi kendini sever. Hem hüsündür, hem muhabbettir. Kemâl dahi bizzat mahbubdur, sebepsiz olarak sevilir. Hem muhibdir, hem mahbubdur. Madem nihayetsiz derece-i kemâlde bir cemâl ve nihayetsiz derece-i cemâlde bir kemâl nihayet derecede sevilir, muhabbete ve aşka lâyıktır. Elbette, âyinelerde ve âyinelerin kabiliyetlerine göre lemeâtını ve cilvelerini görmek ve göstermekle tezahür etmek ister.

Demek, Sâni-i Zülcelâlin ve Hakîm-i Zülcemâlin ve Kadîr-i Zülkemâlin zâtındaki cemâl-i zâtî ve kemâlât-ı zâtiyesi terahhum ve tahannün ister ve Rahmân ve Hannân isimlerini tecellîye sevk eder. Terahhum ve tahannün ise, rahmet ve nimeti göstermekle **«Rahîm»** ve **«Mün'im»** isimlerini cilveye sevk eder.

Rahmet ve nimet ise teveddüd, taarrüf şe'nlerini iktiza edip **«Vedûd»** ve **«Mâruf»** isimlerini tecellîye sevk eder, masnuun bir perdesinde onları gösterir.

Teveddüd ve taarrüf ise, lütuf ve kerem mânâlarını tahrik eder, **«Lâtif»** ve **«Kerîm»** isimlerini, masnuun bazı perdelerinde okutturuyor.

Lütuf ve kerem şe'nleri ise, tezyin ve tenvir fiillerini tahrik eder, **«Müzeyyin»** ve **«Münevvir»** isimlerini, masnuun hüsün ve nuraniyeti lisanıyla okutturur.

Ve o tezyin ve tahsin şe'nleri ise, sun' ve inâyet mânâlarını iktiza eder ve **«Sâni»** ve **«Muhsin»** isimlerini, o masnuun güzel simasıyla okutturur.

Ve o sun' ve inâyet ise, bir ilim ve hikmeti iktiza eder ve ism-i **«Alîm»** ve **«Hakîm»** i, o masnuun intizamlı, hikmetli âzâsıyla okutturur.

O ilim ve hikmet ise, tanzim, tasvir, teşkil fiillerini iktiza ediyor; **«Musavvir»** ve **«Mukaddir»** isimlerini, masnuun heyetiyle, şekliyle okutturur, gösterir.

İşte, Sâni-i Zülcelâl, bütün masnuatını öyle bir tarzda yapmış ki, ekserisi, hususan zîhayat kısmı, çok esmâ-i İlâhiyeyi okutturur. Güya herbir masnuuna ayrı ayrı, birbiri üstünde yirmi gömlek giydirmiş, yirmi perdeye sarmış; her gömlekte, her perdede ayrı ayrı esmâsını yazmış.

Meselâ, temsilde gösterildiği gibi, tek güzel bir çiçekle, insanın kısm-ı sânisinden bir ferd-i hasnânın yalnız zâhirî hilkatlerinde çok sahifeler vardır. Başka büyük ve küllî masnuatı o iki cüz'î misale kıyas et.

Birinci sahife: Umumî şekil ve miktarını gösteren heyettir ki, **«yâ Musavvir, yâ Mukaddir, yâ Munazzım»** isimlerini yad eder.

İkinci sahife: Suretlerinde ayrı ayrı âzâların inkişafıyla hasıl olan çiçek ve insanın basit heyetidir ki, o sahifede **«Alîm, Hakîm»** isimleri gibi çok isimler yazılıyor.

Üçüncü sahife: O iki mahlûkun ayrı ayrı âzâlarına ayrı ayrı hüsün ve ziynet vermekle, o sahifede **«Sâni ve Bâri'»** isimleri gibi çok isimler yazılıyor.

Dördüncü sahife: Öyle bir ziynet ve hüsün, o iki masnua veriliyor ki, güya lütuf ve kerem tecessüm etmiş, onlar olmuş. O sahife **«yâ Lâtif, yâ Kerîm»** gibi çok isimleri yad eder, okur.

Beşinci sahife: O çiçeğe leziz meyveler, o hasnâya sevimli evlâtlar, güzel ahlâklar takmakla, o sahife **«yâ Vedûd, yâ Rahîm, yâ Mün'im»** gibi isimleri okutturuyor.

Altıncı sahife: O in'âm ve ihsan sahifesinde **«yâ Rahmân, yâ Hannân»** gibi isimler okunuyor.

Yedinci sahife: O nimetlerde, o neticelerde öyle lemeât-ı hüsün ve cemâl görünüyor ki, hakikî bir şevk ve şefkatle yoğrulmuş halis bir şükür ve sâfi bir muhabbete lâyık olur. O sahifede **«yâ Cemîl-i Zülkemâl, yâ Kâmil-i Zülcemâl»** isimleri yazılı okunuyor.

İşte, yalnız bir güzel çiçek ve hasnâ bir insan ve yalnız maddî ve zâhir suretinde bu kadar esmâyı gösterirse, acaba umum çiçekler ve bütün zîhayat ve büyük ve küllî mevcudat, ne derece ulvî ve küllî esmâyı okutuyor, kıyas edebilirsin.

Hem insan ruh, kalb, akıl cihetiyle ve hayat ve letâif sahifeleriyle **«Hayy, Kayyûm ve Muhyî»** gibi ne kadar esmâ-i kudsiye-i nuraniyeyi okur ve okutturur, kıyas edebilirsin.

İşte, Cennet bir çiçektir. Huri taifesi dahi bir çiçektir. Rû-yi zemin dahi bir çiçektir. Bahar da bir çiçektir. Semâ da bir çiçektir; yıldızlar o çiçeğin yaldızlı nakışlarıdır. Güneş de bir çiçektir; ziyasındaki yedi

rengi o çiçeğin nakışlı boyalarıdır. Âlem güzel ve büyük bir insandır; nasıl ki insan küçük bir âlemdir.

Huriler nev'i ve ruhanîler cemaati ve melek cinsi ve cin taifesi ve insan nev'i, birer güzel şahıs hükmünde tasvir ve tanzim ve icad edilmiştir. Hem herbiri külliyetiyle, hem herbir ferdi tek başıyla, Sâni-i Zülcemâlinin esmâsını gösterdikleri gibi, Onun cemâline, kemâline, rahmetine ve muhabbetine birer ayrı ayrı âyinelerdir. Ve nihayetsiz cemâl ve kemâline ve rahmet ve muhabbetine birer şahid-i sadıktır. Ve o cemâl ve kemâlin ve rahmet ve muhabbetin birer âyâtıdır, birer emârâtıdır. İşte, şu nihayetsiz envâ-ı kemâlât, daire-i vâhidiyette ve ehadiyette hâsıldır. Demek, o daire haricinde tevehhüm olunan kemâlât, kemâlât değildir.

İşte, hakaik-i eşyanın esmâ-i İlâhiyeye dayandığını ve istinad ettiğini, belki hakikî hakaik, o esmânın cilveleri olduğunu ve herşeyin çok cihetlerle, çok dillerle Sâniini zikir ve tesbih ettiğini anla, [1] وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ nin bir mânâsını bil ve [2] سُبْحَانَ مَنِ اخْتَفٰى بِشِدَّةِ ظُهُورِهِ de. Ve âyetlerin âhirlerinde olan

[3] وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ .. وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ .. وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

gibi zikir ve tekrarlarındaki bir sırrı fehmet.

Eğer bir çiçekte esmâyı okuyamıyorsan ve vâzıh göremiyorsan, Cennete bak, bahara dikkat et, zeminin yüzünü temâşâ et. Rahmetin şu büyük çiçekleri olan Cennet ve bahar ve zeminde yazılan esmâyı vâzıhan okuyabilirsin, cilvelerini ve nakışlarını anlar, görürsün.

1.) Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.) Şiddet-i zuhurundan gizlenmiş olan Zât her türlü noksandan münezzehtir.
3.) Sadece O herşeyi hakkıyla bilir ve herşeye hakkıyla kâdirdir. (Rum Sûresi, 30:54)
Sadece O çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir. (Yûnus Sûresi, 10:107)

Sadece Onun kudreti herşeye galiptir ve O herşeyi hikmetle yapar. (Rum Sûresi, 30:27)

Sözler : 32.Söz : 3.Mevkif : 2.Mebhas

2.Mebhas: Kur'an ve ehl-i dalaletin yollarının mukayesesi

İkinci Noktanın İkinci Mebhası

Ehl-i dalaletin vekili, tutunacak ve dalâletini ona bina edecek hiçbir şey bulamadığı ve mülzem kaldığı zaman şöyle diyor ki: “Ben, saadet-i dünyayı ve lezzet-i hayatı ve terakkiyât-ı medeniyeti ve kemâl-i san’atı, kendimce, âhireti düşünmemekte ve Allah’ı tanımamakta ve hubb-u dünyada ve hürriyette ve kendine güvenmekte gördüğüm için, insanın ekserisini bu yola şeytanın himmetiyle sevk ettim ve ediyorum.”

Elcevap: Biz dahi Kur’ân namına diyoruz ki: Ey biçare insan! Aklını başına al, ehl-i dalâletin vekilini dinleme. Eğer onu dinlersen hasâretin o kadar büyük olur ki, tasavvurundan ruh, akıl ve kalb ürperir.

Senin önünde iki yol var: Birisi, ehl-i dalâletin vekilinin gösterdiği şekavetli yoldur. Diğeri, Kur’ân-ı Hakîmin tarif ettiği saadetli yoldur.

İşte, o iki yolun pek çok muvazenelerini, çok Sözlerde, hususan Küçük Sözlerde gördün ve anladın. Şimdi, makam münasebetiyle, binde bir muvazenelerini yine gör, anla. Şöyle ki:

Şirk ve dalâletin ve fısk ve sefahetin yolu, insanı nihayet derecede sukut ettiriyor. Hadsiz elemler içinde nihayetsiz ağır bir yükü, zayıf ve âciz beline yükletir. Çünkü, insan Cenâb-ı Hakkı tanımazsa ve Ona tevekkül etmezse, o vakit, insan, gayet derecede âciz ve zayıf, nihayet derecede muhtaç, fakir, hadsiz musibetlere maruz, elemli, kederli bir fâni hayvan hükmünde olup, bütün sevdiği ve alâka peydâ ettiği bütün eşyadan mütemadiyen firak elemini çeke çeke, nihayette, bâki kalan bütün ahbabını bir firak-ı elîm içinde bırakıp, kabrin zulümatına yalnız olarak gider. Hem müddet-i hayatında gayet cüz’î bir ihtiyar ve küçük bir iktidar ve kısacık bir hayat ve az bir ömür ve sönük bir fikir ile, nihayetsiz elemlerle ve

emellerle faidesiz çarpışır ve hadsiz arzuların ve makàsıdın tahsiline, semeresiz, boşu boşuna çalışır. Hem kendi vücudunu yükleyemediği halde, koca dünya yükünü biçare beline ve kafasına yüklenir. Daha Cehenneme gitmeden Cehennem azâbını çeker.

Evet, şu elîm elemi ve dehşetli mânevî azâbı hissetmemek için, ehl-i dalâlet, iptal-i his nev'inden gaflet sarhoşluğuyla muvakkaten hissetmez. Fakat hissedeceği zaman, kabre yakın olduğu vakit, birden hisseder. Çünkü, Cenâb-ı Hakka hakikî abd olmazsa, kendi kendine mâlik zannedecek. Halbuki, o cüz'î ihtiyar, o küçük iktidarı ile şu fırtınalı dünyada vücudunu idare edemiyor. Hayatına muzır mikroptan tut, tâ zelzeleye kadar binler taife düşmanları, hayatına karşı tehacüm vaziyetinde görür. Elîm bir korku dehşeti içinde, her vakit kendine müthiş görünen kabir kapısına bakıyor.

Hem bu vaziyette iken, insaniyet itibarıyla nev-i insanî ile ve dünya ile alâkadar olduğu halde, dünyayı ve insanı bir Hakîm, Alîm, Kadîr, Rahîm, Kerîm bir Zâtın tasarrufunda tasavvur etmediği ve onları tesadüf ve tabiata havale ettiği için, dünyanın ehvâli ve insanın ahvâli, onu daima iz'âç eder. Kendi elemiyle beraber, insanların elemini de çeker. Dünyanın zelzelesi, tâunu, tufanı, kaht u galâsı, fenâ ve zevâli, ona gayet müz'iç ve karanlıklı birer musibet suretinde onu tâzip eder.

Hem şu haldeki insan, merhamet ve şefkate lâyık değildir. Çünkü kendi kendine bu dehşetli vaziyeti veriyor. Sekizinci Sözde, kuyuya girmiş iki kardeşin muvazene-i halinde denildiği gibi, nasıl bir adam, güzel bir bahçede, güzel bir ziyafette, güzel ahbaplar içinde, nezahetli, tatlı, namuslu, hoş, meşru bir lezzet ve eğlenceye kanaat etmeyip gayr-ı meşru ve mülevves bir lezzet için çirkin ve necis bir şarabı içse, sarhoş olup kendini kış ortasında, pis bir yerde vahşi canavarlar içinde tahayyül etse, titreyip, bağırıp çağırsa, nasıl merhamete lâyık değil. Çünkü ehl-i namus ve mübarek arkadaşlarını canavar tasavvur eder, onlara karşı hakaret eder. Hem ziyafetteki leziz taamları ve temiz kapları mülevves, pis taşlar tasavvur eder, kırmaya başlar. Hem mecliste muhterem kitapları ve mânidar mektupları mânâsız ve âdi nakışlar tasavvur eder, yırtarak ayak altına atar, ve hâkezâ... Böyle bir şahıs nasıl merhamete müstehak değildir, belki tokata müstehaktır.

Öyle de, sû-i ihtiyarından neş'et eden küfür sarhoşluğuyla ve dalâlet divaneliğiyle, Sâni-i Hakîmin şu misafirhane-i dünyasını tesadüf ve tabiat oyuncağı olduğunu tevehhüm edip; ve cilve-i esmâ-i İlâhiyeyi tazelendiren masnuatın, zamanın geçmesiyle vazifelerinin bittiğinden âlem-i gayba geçmelerini, adem ile idam tasavvur ederek; ve tesbihat sadâlarını zevâl ve firak-ı ebedî vâveylâsı olduklarını tahayyül ettiğinden; ve mektubât-ı Samedâniye olan şu mevcudat sahifelerini mânâsız, karma karışık tasavvur ettiğinden; ve âlem-i rahmete yol açan kabir kapısını zulümat-ı adem ağzı tasavvur ettiğinden; ve eceli, hakikî ahbaplara visal daveti olduğu halde, bütün ahbaplardan firak nöbeti tasavvur ettiğinden; hem kendini dehşetli bir azab-ı elîmde bırakıyor, hem mevcudatı, hem Cenâb-ı Hakkın esmâsını, hem mektubatını inkâr ve tezyif ve tahkir ettiğinden merhamete ve şefkate lâyık olmadığı gibi, şiddetli bir azaba da müstehaktır, hiçbir cihette merhamete lâyık değildir.

İşte, ey bedbaht ehl-i dalâlet ve sefahet! Şu dehşetli sukuta karşı ve ezici meyusiyete mukabil hangi tekemmülünüz, hangi fünununuz, hangi kemâliniz, hangi medeniyetiniz, hangi terakkiyâtınız karşı gelebilir? Ruh-u beşerin eşedd-i ihtiyaçla muhtaç olduğu hakikî teselliyi nerede bulabilirsiniz? Hem güvendiğiniz ve bel bağladığınız ve âsâr-ı İlâhiyeyi ve ihsânât-ı Rabbâniyeyi onlara isnat ettiğiniz hangi tabiatınız, hangi esbabınız, hangi şerikiniz, hangi keşfiyâtınız, hangi milletiniz, hangi bâtıl mâbudunuz, sizi, sizce idam-ı ebedî olan mevtin zulümâtından kurtarıp, kabir hududundan, berzah hududundan, mahşer hududundan, sırat köprüsünden hâkimâne geçirebilir, saadet-i ebediyeye mazhar edebilir? Halbuki, kabir kapısını kapamadığınız için, siz kat'î olarak bu yolun yolcususunuz. Böyle bir yolcu, öyle birisine dayanır ki, bütün bu daire-i azîme ve bu geniş hudutlar, Onun taht-ı emrinde ve tasarrufundadır.

Hem dahi, ey bedbaht ehl-i dalâlet ve gaflet! *"Gayr-ı meşru bir muhabbetin neticesi, merhametsiz azap çekmektir"* kaidesi sırrınca, siz, fıtratınızdaki Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfât ve esmâsına sarf edilecek muhabbet ve marifet istidadını ve şükür ve ibâdât cihâzâtını nefsinize ve dünyaya gayr-ı meşru bir surette sarf ettiğinizden, bil'istihkak cezasını çekiyorsunuz. Çünkü Cenâb-ı Hakka ait muhabbeti nefsinize verdiniz; mahbubunuz olan nefsinizin hadsiz belâsını çekiyorsunuz. Çünkü hakikî bir rahatı, o mahbubunuza

vermiyorsunuz. Hem onu, hakikî mahbub olan Kadîr-i Mutlaka tevekkül ile teslim etmiyorsunuz, daima elem çekiyorsunuz.

Hem Cenâb-ı Hakkın esmâ ve sıfâtına ait muhabbeti dünyaya verdiniz ve âsâr-ı san'atını, âlemin esbabına taksim ettiniz; belâsını çekiyorsunuz. Çünkü, o hadsiz mahbuplarınızın bir kısmı size Allahaısmarladık demeyip, size arkasını çevirip, bırakıp gidiyor. Bir kısmı sizi hiç tanımıyor, tanısa da sizi sevmiyor, sevse de size bir faide vermiyor. Daima hadsiz firaklardan ve ümitsiz, dönmemek üzere zevâllerden azap çekiyorsunuz.

İşte, ehl-i dalâletin saadet-i hayatiye ve tekemmülât-ı insaniye ve mehâsin-i medeniyet ve lezzet-i hürriyet dedikleri şeylerin içyüzleri ve mahiyetleri budur. Sefahet ve sarhoşluk bir perdedir; muvakkaten hissettirmez. "Tuh onların aklına!" de.

Amma Kur'ân'ın cadde-i nuraniyesi ise, bütün ehl-i dalâletin çektiği yaraları hakaik-i imaniye ile tedavi eder. Bütün evvelki yoldaki zulümatı dağıtır. Bütün dalâlet ve helâket kapılarını kapatır. Şöyle ki:

İnsanın zaaf ve aczini ve fakr ve ihtiyacını, bir Kadîr-i Rahîme tevekkül ile tedavi eder. Hayat ve vücudun yükünü Onun kudretine, rahmetine teslim edip, kendine yüklemeyip, belki kendisi o hayatına ve nefsine biner hükmünde bir rahat makam bulur. Kendisinin **"nâtık bir hayvan"** değil, belki hakikî bir insan ve makbul bir misafir-i Rahmân olduğunu bildirir. Dünyayı, bir misafirhane-i Rahmân olduğunu göstermekle ve dünyadaki mevcudat ise esmâ-i İlâhiyenin âyineleri olduklarını ve masnuatı ise her vakit tazelenen mektubât-ı Samedâniye olduklarını bildirmekle, insanın fenâ-yı dünyadan ve zevâl-i eşyadan ve hubb-u fâniyattan gelen yaralarını güzelce tedavi eder ve evhamın zulümatından kurtarır.

Hem mevt ve eceli, âlem-i berzaha giden ve âlem-i bekâda olan ahbaplara visal ve mülâkat mukaddimesi olarak gösterir. Ehl-i dalâletin nazarında bütün ahbabından bir firak-ı ebedî telâkki ettiği ölüm yaralarını böylece tedavi eder. Ve o firak, ayn-ı lika olduğunu ispat eder.

Hem kabrin âlem-i rahmete ve dâr-ı saadete ve bağıstan-ı cinâna ve nuristan-ı Rahmân'a açılan bir kapı olduğunu ispat etmekle, beşerin en müthiş korkusunu izale edip, en elîm ve kasavetli ve sıkıntılı olan berzah seyahatini en leziz ve ünsiyetli ve

ferahlı bir seyahat olduğunu gösterir. Kabir ile ejderha ağzını kapatır, güzel bir bahçeye kapı açar. Yani, kabir ejderha ağzı olmadığını, belki bağistan-ı rahmete açılan bir kapı olduğunu gösterir.

Hem mü'mine der: İhtiyarın cüz'î ise, kendi Mâlikinin irade-i külliyesine işini bırak. İktidarın küçük ise, Kadîr-i Mutlakın kudretine itimat et. Hayatın az ise, hayat-ı bâkiyeyi düşün. Ömrün kısa ise, ebedî bir ömrün var, merak etme. Fikrin sönük ise, Kur'ân'ın güneşi altına gir, imanın nuruyla bak ki, yıldız böceği olan fikrin yerine herbir âyet-i Kur'ân birer yıldız misillü sana ışık verir. Hem hadsiz emellerin, elemlerin varsa, nihayetsiz bir sevap ve hadsiz bir rahmet seni bekliyor. Hem hadsiz arzuların, makàsıdın varsa, onları düşünüp muztarip olma. Onlar bu dünyaya sığışmaz. Onların yerleri başka diyardır ve onları veren de başkadır.

Hem der: Ey insan! Sen kendine mâlik değilsin. Sen, kudreti nihayetsiz bir Kadîr, rahmeti hadsiz bir Rahîm-i Zât-ı Zülcelâlin memlûküsün. Öyle ise, sen kendi hayatını kendine yükleyip zahmet çekme. Çünkü hayatı veren Odur, idare eden de Odur. Hem dünya sahipsiz değil ki! Sen kendi kafana dünya yükünü yüklettirerek ehvâlini düşünüp merak etme. Çünkü onun sahibi Hakîmdir, Alîmdir. Sen de misafirsin; fuzulî olarak karışma, karıştırma.

Hem insanlar, hayvanlar gibi mevcudat başıboş değiller; belki vazifedar memurdurlar, bir Hakîm-i Rahîmin nazarındadırlar. Onların âlâm ve meşakkatlerini düşünüp ruhuna elem çektirme; ve onların Hâlık-ı Rahîminin rahmetinden daha ileri şefkatini sürme. Hem sana düşmanlık vaziyetini alan mikroptan tâ tâun ve tufan ve kaht ve zelzeleye kadar bütün eşyanın dizginleri o Rahîm-i Hakîmin elindedirler. O Hakîmdir, abes iş yapmaz; Rahîmdir, rahîmiyeti çoktur. Yaptığı her işinde bir nevi lütuf var.

Hem der: Şu âlem çendan fânidir; fakat ebedî bir âlemin levazımatını yetiştiriyor. Çendan zâildir, geçicidir; fakat bâki meyveler veriyor, bâki bir zâtın bâki esmâsının cilvelerini gösteriyor. Ve çendan lezzetleri az, elemleri çoktur; fakat Rahmân-ı Rahîmin iltifâtâtı, zevâlsiz hakikî lezzetlerdir. Elemler ise, sevap cihetiyle mânevî lezzet yetiştiriyor. Madem meşru daire, ruh ve kalb ve nefsin bütün lezzetlerine safâlarına, keyiflerine kâfidir. Gayr-ı meşru daireye girme. Çünkü o dairedeki bir lezzetin bazan bin elemi var. Hem

hakikî ve daimî lezzet olan iltifâtât-ı Rahmâniyeyi kaybetmeye sebeptir.

Hem dalâletin yolunda sabıkan beyan edildiği gibi, esfel-i sâfilîne insanı öyle bir sukut ettiriyor ki, hiçbir medeniyet, hiçbir felsefe ona çare bulamadıkları ve o derin zulümat kuyusundan hiçbir terakkiyât-ı beşeriye, hiçbir kemâlât-ı fenniye insanı çıkaramadığı halde, Kur'ân-ı Hakîm, iman ve amel-i salihle, o esfel-i sâfilîne sukuttan, insanı âlâ-yı illiyyîne çıkarır. Ve delâil-i kat'iye ile çıkarmasını ispat ediyor ve o derin kuyuyu terakkiyât-ı mâneviyenin basamaklarıyla ve tekemmülât-ı ruhiyenin cihâzâtıyla dolduruyor.

Hem beşerin uzun ve fırtınalı ve dağdağalı olan ebed tarafındaki yolculuğunu gayet derecede teshil eder ve kolaylaştırır. Bin, belki elli bin senelik mesafeyi bir günde kestirecek vesaiti gösterir.

Hem Sultan-ı Ezel ve Ebed olan Zât-ı Zülcelâli tanıttırmakla, insanı Ona bir memur abd ve bir vazifedar misafir vaziyetini verir. Hem dünya misafirhanesinde, hem berzahî ve uhrevî menzillerde kemâl-i rahatla seyahatini temin eder. Nasıl ki, bir padişahın müstakim bir memuru, onun daire-i memleketinde, hem her vilâyetin hudutlarından suhuletle ve tayyare, gemi, şimendifer gibi sür'atli vasıta-i seyahatle gezer, geçer. Öyle de, Sultan-ı Ezelîye iman ile intisap eden ve amel-i salih ile itaat eden bir insan, şu misafirhane-i dünya menzillerinden ve âlem-i berzah ve âlem-i mahşer dairelerinden ve hâkezâ kabirden sonraki bütün âlemlerin geniş hudutlarından berk ve burâk sür'atinde geçer, tâ saadet-i ebediyeyi bulur. Ve şu hakikati kat'î ispat eder ve asfiya ve evliyaya gösterir.

Hem de Kur'ân'ın hakikati der ki: Ey mü'min! Sendeki nihayetsiz muhabbet kabiliyetini, çirkin ve noksan ve şerûr ve sana muzır olan nefs-i emmârene verme. Onu mahbub ve onun hevâsını kendine mâbud ittihaz etme. Belki sendeki o nihayetsiz muhabbet kabiliyetini, nihayetsiz bir muhabbete lâyık; hem nihayetsiz sana ihsan edebilen; hem istikbalde seni nihayetsiz mes'ut eden; hem bütün alâkadar olduğun ve onların saadetleriyle mes'ut olduğun bütün zâtları ihsânâtıyla mes'ut eden; hem nihayetsiz kemâlâtı bulunan; ve nihayetsiz derecede kudsî, ulvî, münezzeh, kusursuz, noksansız, zevâlsiz cemâl sahibi olan; ve bütün esmâsı nihayet derecede güzel olan; ve her isminde pek çok envâr-ı hüsün ve cemâl bulunan; ve

Cennet bütün güzellikleriyle ve nimetleriyle Onun cemâl-i rahmetini ve rahmet-i cemâlini gösteren; ve sevimli ve sevilen bütün kâinattaki bütün hüsün ve cemâl ve mehâsin ve kemâlât Onun cemâline ve kemâline işaret eden ve delâlet eden ve emare olan bir Zâtı mahbub ve mâbud ittihaz et.

Hem der: Ey insan! Onun esmâ ve sıfâtına ait istidad-ı muhabbetini, sair bekâsız mevcudata verme, faidesiz mahlûkata dağıtma. Çünkü, âsâr ve mahlûkat fânidirler. Fakat o âsârda ve o masnuatta nakışları, cilveleri görünen Esmâ-i Hüsnâ bâkidirler, daimîdirler. Ve esmâ ve sıfâtın herbirisinde binler merâtib-i ihsan ve cemâl ve binler tabakat-ı kemâl ve muhabbet var. Sen yalnız Rahmân ismine bak ki, Cennet bir cilvesi ve saadet-i ebediye bir lem'ası ve dünyadaki bütün rızık ve nimet bir katresidir.

İşte, şu muvazene, ehl-i dalâletle ehl-i imanın hayat ve vazife cihetindeki mahiyetlerine işaret eden

لَقَدْخَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ [1] ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

hem netice ve âkıbetlerine işaret eden [2] فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ olan âyete dikkat et. Ne kadar ulvî, mu'cizâne, beyan ettiğimiz muvazeneyi ifade ederler.

Birinci âyet, On Birinci Sözde tafsilen o âyetin i'cazkârâne ve îcazkârâne ifade ettiği hakikati, o Sözde beyan edildiğinden, onu oraya havale ederiz. İkinci âyet ise, yalnız bir küçük işaretle göstereceğiz ki, ne kadar ulvî bir hakikati ifade ediyor. Şöyle ki:

Şu âyet, mefhum-u muvafık ile şöyle ferman ediyor: *"Ehl-i dalâletin ölmesiyle, semâvât ve zemin, onların üstünde ağlamıyorlar."* Ve mefhum-u muhalifle delâlet ediyor ki, *"Ehl-i imanın dünyadan gitmesiyle, semâvât ve zemin, onların üstünde ağlıyor."*

Yani, ehl-i dalâlet, madem semâvât ve arzın vazifelerini inkâr ediyor, mânâlarını bilmiyor, onların kıymetlerini iskat ediyor, Sânilerini tanımıyor. Onlara karşı bir hakaret, bir adâvet ettiğinden, elbette semâvât ve zemin, onlara ağlamak değil, belki onlara nefrin eder, onların gebermesiyle memnun olurlar. Ve mefhum-u muhalifle der: *“Semâvât ve arz, ehl-i imanın ölmesiyle ağlarlar.”* Zira, ehl-i iman ise, çünkü semâvât ve arzın vazifelerini bilir. Hakikî hakikatlerini tasdik ediyor. Ve onların ifade ettikleri mânâları iman ile anlıyor. “Ne kadar güzel yapılmışlar, ne kadar güzel hizmet ediyorlar” diyor. Ve onlara lâyık kıymeti veriyor ve ihtiram ediyor. Cenâb-ı Hak hesabına onlara ve onlar âyine oldukları esmâya muhabbet ediyor. İşte, bu sır içindir ki, semâvât ve zemin, ağlar gibi ehl-i imanın zevâline mahzun oluyorlar.

1.)And olsun ki, Biz insanı en güzel bir şekilde yarattık. Sonra da onu en aşağı seviyeye indirdik-ancak iman eden ve güzel işler yapanlar müstesna. (Tîn Sûresi, 95:4-6)
2.)Gök ve yer onlara ağlamadı. (Duhan Sûresi, 44:29)

Sözler : 32.Söz : Sual

Mühim Bir Sual Mühim Bir Sual

Mühim bir sual

Diyorsunuz ki: “Muhabbet ihtiyarî değil. Hem, ihtiyac-ı fıtrîye binaen, leziz taamları ve meyveleri severim. Peder ve valide ve evlâtlarımı severim. Refika-i hayatımı severim. Dost ve ahbaplarımı severim. Enbiya ve evliyayı severim. Hayatımı, gençliğimi severim. Baharı ve güzel şeyleri ve dünyayı severim. Nasıl bunları sevmeyeceğim? Nasıl bütün bu muhabbetleri Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfât ve esmâsına verebilirim? Bu ne demektir?”

Elcevap: Dört Nükteyi dinle.

- 1.Nükte: Muhabbetin yüzü mecazî mahbuptan hakikî mahbuba çevrilebilir.
- 2.Nükte: Her şeyi Cenâb-ı Hakkın hesabına sevmek gerekir
- 3.Nükte: Cenâb-ı Hakkın esmâsına karşı olan muhabbetin tabakatı var
- 4.Nükte: Allah namına muhabbetin faydaları

Sözler : 32.Söz : Sual : 1.Nükte

1.Nükte: Muhabbetin yüzü mecazî mahbuptan hakikî mahbuba çevrilebilir.

Birinci Nükte

Muhabbet çendan ihtiyarî değil. Fakat, ihtiyar ile, muhabbetin yüzü bir mahbuptan diğer bir mahbuba dönebilir. Meselâ, bir mahbubun çirkinliğini göstermekle, veyahut asıl lâyık-ı muhabbet olan diğer bir mahbuba perde veya âyine olduğunu göstermekle, muhabbetin yüzü mecazî mahbuptan hakikî mahbuba çevrilebilir.

Sözler : 32.Söz : Sual : 2.Nükte

2.Nükte: Her şeyi Cenâb-ı Hakkın hesabına sevmek gerekir

İkinci Nükte

Tâdât ettiğin sevdiklerini sevme demiyoruz. Belki onları Cenâb-ı Hakkın hesabına ve Onun muhabbeti namına sev deriz.

Meselâ, leziz taamları, güzel meyveleri, Cenâb-ı Hakkın ihsanı ve o Rahmân-ı Rahîmin in'âmı cihetinde sevmek, Rahmân ve Mün'im isimlerini sevmektir; hem mânevî bir şükürdür. Şu muhabbet yalnız nefis hesabına olmadığını ve Rahmân namına olduğunu gösteren, meşru dairesinde kanaatkârâne kazanmak ve mütefekkirâne, müteşekkirâne yemektir.

Hem peder ve valideyi şefkatle teçhiz eden ve seni onların merhametli elleriyle terbiye ettiren hikmet ve rahmet hesabına onlara hürmet ve muhabbet, Cenâb-ı Hakkın muhabbetine aittir. O muhabbet ve hürmet, şefkat, Allah için olduğunun alâmeti şudur ki: Onlar ihtiyar oldukları ve sana hiçbir faideleri kalmadığı ve seni zahmet ve meşakkate attıkları zaman, daha ziyade muhabbet ve merhamet ve şefkat etmektir.

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَا اَوْ كِلاَهُمَا فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ [1]

âyeti, beş mertebe hürmet ve şefkate evlâdı davet etmesi, Kur'ân'ın nazarında valideynin hukukları ne kadar ehemmiyetli ve ukukları ne derece çirkin olduğunu gösterir. Madem peder kimseyi değil, yalnız veledinin kendinden daha ziyade iyi olmasını ister. Ona mukabil, veled dahi pedere karşı hak dâvâ edemez. Demek, valideyn ve veled ortasında fıtraten sebeb-i münakaşa yok. Zira, münakaşa ya gıpta ve hasetten gelir. Pederde oğluna karşı o yok. Veya

münakaşa, haksızlıktan gelir. Veledin hakkı yoktur ki, pederine karşı hak dâvâ etsin. Pederini haksız görse de, ona isyan edemez. Demek pederine isyan eden ve onu rencide eden, insan bozması bir canavardır.

Ve evlâtlarını, o Zât-ı Rahîm-i Kerîmin hediyeleri olduğu için kemâl-i şefkat ve merhametle onları sevmek ve muhafaza etmek, yine Hakka aittir. Ve o muhabbet ise, Cenâb-ı Hakkın hesabına olduğunu gösteren alâmet ise, vefatlarında sabır ile şükürdür, meyusâne feryad etmemektir. “Hâlıkımın, benim nezaretime verdiği sevimli bir mahlûku idi, bir memlûkü idi. Şimdi hikmeti iktiza etti, benden aldı, daha iyi bir yere götürdü. Benim o memlûkte bir zâhirî hissem varsa, hakikî bin hisse onun Hâlıkına aittir. [2] اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ deyip teslim olmaktır.

Hem dost ve ahbap ise, eğer onlar iman ve amel-i salih sebebiyle Cenâb-ı Hakkın dostları iseler, [3] اَلْحُبُّ فِى اللهِ sırrınca, o muhabbet dahi Hakka aittir.

Hem refika-i hayatını, rahmet-i İlâhiyenin mûnis, latîf bir hediyesi olduğu cihetiyle sev ve muhabbet et. Fakat çabuk bozulan hüsn-ü suretine muhabbetini bağlama. Belki kadının en cazibedar, en tatlı güzelliği, kadınlığa mahsus bir letâfet ve nezaket içindeki hüsn-ü sîretidir. Ve en kıymettar ve en şirin cemâli ise, ulvî, ciddî, samimî, nuranî şefkatidir. Şu cemâl-i şefkat ve hüsn-ü sîret, âhir hayata kadar devam eder, ziyadeleşir. Ve o zaife, latîfe mahlûkun hukuk-u hürmeti o muhabbetle muhafaza edilir. Yoksa, hüsn-ü suretin zevâliyle, en muhtaç olduğu bir zamanda biçare hakkını kaybeder.

Hem enbiya ve evliyayı sevmek, Cenâb-ı Hakkın makbul ibâdı olmak cihetiyle, Cenâb-ı Hakkın namına ve hesabınadır. Ve o nokta-i nazardan Ona aittir.

Hem hayatı, Cenâb-ı Hakkın insana ve sana verdiği en kıymettar ve hayat-ı bâkiyeyi kazandıracak bir sermaye ve bir define ve bâki kemâlâtın cihâzâtını câmi’ bir hazine cihetiyle onu sevmek, muhafaza etmek, Cenâb-ı Hakkın hizmetinde istihdam etmek, yine o muhabbet bir cihette Mâbûda aittir.

Hem gençliğin letâfetini, güzelliğini, Cenâb-ı Hakkın latîf, şirin, güzel bir nimeti nokta-i nazarından istihsan etmek, sevmek, hüsn-ü istimal etmek, şâkirâne bir nevi muhabbet-i meşruadır.

Hem baharı, Cenâb-ı Hakkın nuranî esmâlarının en latîf, güzel nakışlarının sahifesi ve Sâni-i Hakîmin antika san'atının en müzeyyen ve şâşaalı bir meşher-i san'atı olduğu cihetiyle mütefekkirâne sevmek, Cenâb-ı Hakkın esmâsını sevmektir.

Hem dünyayı, âhiretin mezraası ve esmâ-i İlâhiyenin âyinesi ve Cenâb-ı Hakkın mektubatı ve muvakkat bir misafirhanesi cihetinde sevmek, nefs-i emmâre karışmamak şartıyla, Cenâb-ı Hakka ait olur.

Elhasıl: Dünyayı ve ondaki mahlûkatı mânâ-yı harfiyle sev; mânâ-yı ismiyle sevme. "Ne kadar güzel yapılmış" de. "Ne kadar güzeldir" deme. Ve kalbin bâtınına, başka muhabbetlerin girmesine meydan verme. Çünkü, bâtın-ı kalb âyine-i Sameddir ve Ona mahsustur.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا حُبَّكَ وَحُبَّ مَا يُقَرِّبُنَا اِلَيْكَ

de.

İşte, bütün tâdât ettiğimiz muhabbetler, eğer bu suretle olsa, hem elemsiz bir lezzet verir, hem bir cihette zevâlsiz bir visaldir. Hem muhabbet-i İlâhiyeyi ziyadeleştirir. Hem meşru bir muhabbettir. Hem ayn-ı lezzet bir şükürdür. Hem ayn-ı muhabbet bir fikirdir.

Meselâ, nasıl ki bir padişah-ı âli, **(Haşiye)** sana bir elmayı ihsan etse, o elmaya iki muhabbet ve onda iki lezzet var:

Biri: Elma, elma olduğu için sevilir. Ve elmaya mahsus ve elma kadar bir lezzet var. Şu muhabbet padişaha ait değil. Belki, huzurunda o elmayı ağzına atıp yiyen adam, padişahı değil, elmayı sever ve nefsine muhabbet eder. Bazan olur ki, padişah, o nefisperverâne olan muhabbeti beğenmez, ondan nefret eder. Hem elma lezzeti dahi cüz'îdir. Hem zevâl bulur; elmayı yedikten sonra o lezzet dahi gider, bir teessüf kalır.

İkinci muhabbet ise, elma içindeki, elma ile gösterilen iltifâtât-ı şâhânedir. Güya o elma, iltifât-ı şâhânenin nümunesi ve

mücessemidir diye başına koyan adam, padişahı sevdiğini izhar eder. Hem iltifâtın gılâfı olan o meyvede öyle bir lezzet var ki, bin elma lezzetinin fevkindedir. İşte şu lezzet ayn-ı şükrandır. Şu muhabbet, padişaha karşı hürmetli bir muhabbettir.

Aynen onun gibi, bütün nimetlere ve meyvelere zâtları için muhabbet edilse, yalnız maddî lezzetleriyle gafilâne telezzüz etse, o muhabbet nefsanîdir. O lezzetler de geçici ve elemlidir. Eğer Cenâb-ı Hakkın iltifâtât-ı rahmeti ve ihsânâtının meyveleri cihetiyle sevse ve o ihsan ve iltifâtâtın derece-i lütuflarını takdir etmek suretinde kemâl-i iştiha ile lezzet alsa, hem mânevî bir şükür, hem elemsiz bir lezzettir.

Haşiye: Bir zaman iki aşiret reisi, bir padişahın huzuruna girmişler, yazılan aynı vaziyette bulunmuşlar.

1.)Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, sakın onlara ‘Öf’ bile deme. (İsrâ Sûresi, 17:23)
2.)Hüküm (yetki ve karar) Allah’ındır. (Mü’min Sûresi, 40:12)
3.)Allah için sevmek. (Ebû Dâvûd, Sünnet 15; Tirmizî, Kıyâmet 60; Müsned 3:438, 440)
4.)Allahım! Bize Senin muhabbetini ve bizi Sana yaklaştıracak şeylerin muhabbetini nasip et!

Sözler : 32.Söz : Sual : 3.Nükte

3.Nükte: Cenâb-ı Hakkın esmâsına karşı olan muhabbetin tabakatı var

Üçüncü Nükte

Cenâb-ı Hakkın esmâsına karşı olan muhabbetin tabakatı var. Sabıkan beyan ettiğimiz gibi, bazan âsâra muhabbet suretiyle esmâyı sever. Bazan esmâyı, kemâlât-ı İlâhiyenin ünvanları olduğu cihetle sever. Bazan insan, câmiiyet-i mahiyet cihetiyle hadsiz ihtiyacat noktasında esmâya muhtaç ve müştak olur ve o ihtiyaçla sever. Meselâ, sen bütün şefkat ettiğin akraba ve fukara ve zayıf ve muhtaç mahlûkata karşı âcizâne istimdat ihtiyacını hissettiğin halde biri çıksa, istediğin gibi onlara iyilik etse, o zâtın “in’âm edici” ünvanı ve “kerîm” ismi ne kadar senin hoşuna gider; ne kadar o zâtı o ünvanla seversin. Öyle de, yalnız Cenâb-ı Hakkın Rahmân ve Rahîm isimlerini düşün ki, sen sevdiğin ve şefkat ettiğin bütün mü’min âbâ ve ecdadını ve akraba ve ahbabını dünyada nimetlerin envâıyla ve Cennette envâ-ı lezâizle ve saadet-i ebediyede onları sana gösterip ve kendini onlara göstermesiyle mes’ut ettiği cihette o Rahmân ismi ve Rahîm ünvanı ne kadar sevilmeye lâyıktırlar; ve ne derece o iki isme ruh-u beşer muhtaç olduğunu kıyas edebilirsin. Ve ne derece اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى رَحْمٰنِيَّتِهِ وَعَلٰى رَحِيمِيَّتِهِ yerindedir, anlarsın.

Hem alâkadar olduğun ve perişaniyetlerinden müteessir olduğun, senin bir nevi hânen ve içindeki mevcudat senin o hânenin ünsiyetli levazımatı ve sevimli müzeyyenatı hükmünde olan dünyayı ve içindeki mahlûkatı kemâl-i hikmetle tanzim ve tedbir ve terbiye eden Zâtın Hakîm ismine ve Mürebbî ünvanına senin ruhun ne kadar muhtaç, ne kadar müştak olduğunu, dikkat etsen anlarsın.

Hem bütün alâkadar olduğun ve zevâlleriyle müteellim olduğun insanları, mevtleri hengâmında adem zulümatından kurtarıp şu dünyadan daha güzel bir yerde yerleştiren bir Zâtın Vâris, Bâis isimlerine, Bâkî, Kerîm, Muhyî ve Muhsin ünvanlarına ne kadar ruhun muhtaç olduğunu, dikkat etsen anlarsın.

İşte, insanın mahiyeti ulviye, fıtratı câmia olduğundan, binler envâ-ı hâcât ile binbir esmâ-i İlâhiyeye, herbir ismin çok mertebelerine fıtraten muhtaçtır. Muzaaf ihtiyaç, iştiyaktır. Muzaaf iştiyak, muhabbettir. Muzaaf muhabbet dahi aşktır. Ruhun tekemmülâtına göre, merâtib-i muhabbet, merâtib-i esmâya göre inkişaf eder. Bütün esmâya muhabbet dahi, çünkü o esmâ Zât-ı Zülcelâlin ünvanları ve cilveleri olduğundan, muhabbet-i zâtiyeye döner. Şimdi, yalnız nümune olarak, bin bir esmâdan yalnız Adl ve Hakem ve Hak ve Rahîm isimlerinin bin bir mertebelerinden bir mertebeyi beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Hikmet ve adl içindeki Rahmânü'r-Rahîm ve Hak ismini âzamî bir dairede görmek istersen, şu temsile bak: Nasıl ki, bir orduda dört yüz muhtelif taifeler bulunduğunu farz ediyoruz ki, herbir taife beğendiği elbiseleri ayrı, hoşuna gittiği erzakı ayrı, rahatla istimal edeceği silâhları ayrı ve mizacına deva olacak ilâçları ayrı oldukları halde, bütün o dört yüz taife, ayrı ayrı, takım bölük tefrik edilmeyerek, belki birbirine karışık olduğu halde, onları kemâl-i şefkat ve merhametinden ve harikulâde iktidarından ve mu'cizâne ilim ve ihatasından ve fevkalâde adalet ve hikmetinden, misilsiz birtek padişah, onların hiçbirini şaşırmayarak, hiçbirini unutmayarak, bütün ayrı ayrı onlara lâyık elbise, erzak, ilâç ve silâhlarını, muinsiz olarak, bizzat kendisi verse, o zât acaba ne kadar muktedir, müşfik, âdil, kerîm bir padişah olduğunu anlarsın. Çünkü, bir taburda on milletten efrad bulunsa, onları ayrı ayrı giydirmek ve teçhiz etmek çok müşkül olduğundan, bilmecburiye, ne cinsten olursa olsun bir tarzda teçhiz edilir.

İşte, öyle de, Cenâb-ı Hakkın adl ve hikmet içindeki ism-i Hak ve Rahmânü'r-Rahîm'in cilvesini görmek istersen, bahar mevsiminde, zeminin yüzünde çadırları kurulmuş, muhteşem, dört yüz bin milletten mürekkep nebâtat ve hayvânat ordusuna bak ki, bütün o milletler, o taifeler birbiri içinde oldukları halde, herbirinin libası ayrı, erzakı ayrı, silâhı ayrı, tarz-ı hayatı ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı

oldukları halde ve o hâcatlarını tedarik edecek iktidarları ve o metâlibi isteyecek dilleri olmadığı halde, daire-i hikmet ve adl içinde, mîzan ve intizam ile Hak ve Rahmân, Rezzak ve Rahîm, Kerîm ünvanlarını seyret, gör. Nasıl hiçbirini şaşırmayarak, unutmayarak, iltibas etmeyerek terbiye ve tedbir ve idare eder.

İşte, böyle hayret verici muhit bir intizam ve mîzan ile yapılan bir işe başkalarının parmakları karışabilir mi? Vâhid-i Ehad, Hakîm-i Mutlak, Kàdîr-i Külli Şeyden başka, bu san'ata, bu tedbire, bu rububiyete, bu tedvire hangi şey elini uzatabilir? Hangi sebep müdahale edebilir?

1.) Şefkat ve merhameti dünya ve âhireti kuşatmasından ve rahmetinin çok özel cilveleri olmasından dolayı Allah'a hamd ve senâlar olsun.

Sözler : 32.Söz : Sual : 4.Nükte

4.Nükte: Allah namına muhabbetin faydaları

Dördüncü Nükte

Diyorsun: Benim taamlara, nefsime, refikama, valideynime, evlâdıma, ahbabıma, evliyaya, enbiyaya, güzel şeylere, bahara, dünyaya müteallik, ayrı ayrı muhtelif muhabbetlerimin, Kur'ân'ın emrettiği tarzda olsa, neticeleri, faideleri nedir?

Elcevap: Bütün neticeleri beyan etmek için büyük bir kitap yazmak lâzım gelir. Şimdilik, yalnız icmâlen bir iki neticeye işaret edilecek. Evvelâ dünyadaki muaccel neticeleri beyan edilecek. Sonra, âhirette tezahür eden neticeleri zikredilecek. Şöyle ki:

•Dünyadaki Neticeler
•Ahiretteki Neticeler

Sözler : 32.Söz : Sual : 4.Nükte : Dünya

Dünyadaki Neticeler

Sabıkan beyan edildiği gibi, ehl-i gaflet ve ehl-i dünya tarzında ve nefis hesabına olan muhabbetlerin, dünyada belâları, elemleri, meşakkatleri çoktur; safâları, lezzetleri, rahatları azdır. Meselâ şefkat, acz yüzünden elemli bir musibet olur. Muhabbet, firak yüzünden belâlı bir hırkat olur. Lezzet, zevâl yüzünden zehirli bir şerbet olur. Âhirette ise, Cenâb-ı Hakkın hesabına olmadıkları için, ya faidesizdir veya azaptır (eğer harama girmişse).

Sual: Enbiya ve evliyaya muhabbet nasıl faidesiz kalır?

Elcevap: Ehl-i teslisin İsâ Aleyhisselâma ve Râfızîlerin Hazret-i Ali Radıyallahu Anha muhabbetleri faidesiz kaldığı gibi. Eğer o muhabbetler, Kur'ân'ın irşad ettiği tarzda ve Cenâb-ı Hakkın hesabına ve muhabbet-i Rahmân namına olsalar, o zaman hem dünyada, hem âhirette güzel neticeleri var.

Amma dünyada ise, leziz taamlara, güzel meyvelere muhabbetin, elemsiz bir nimet ve ayn-ı şükür bir lezzettir.

Nefsine muhabbet ise, ona acımak, terbiye etmek, zararlı hevesattan men etmektir. O vakit nefis sana binmez, seni hevâsına esir etmez. Belki sen nefsine Refika-i hayatına muhabbetin, madem hüsn-ü sîret ve maden-i şefkat ve hediye-i rahmet olduğuna bina edilmiş. O refikaya samimî muhabbet ve merhamet edersen, o da sana ciddî hürmet ve muhabbet eder. İkiniz ihtiyar oldukça o hal ziyadeleşir, mes'udâne hayatını geçirirsin. Yoksa, hüsn-ü surete muhabbet nefsânî olsa, o muhabbet çabuk bozulur, hüsn-ü muaşereti de bozar.

Peder ve valideye karşı muhabbetin, Cenâb-ı Hak hesabına olduğu için, hem bir ibadet, hem de onlar ihtiyarlandıkça hürmet ve

muhabbeti ziyadeleştirirsin. En âli bir hisle, en merdâne bir himmetle onların tûl-ü ömrünü ciddî arzu edip bekàlarına dua etmek, tâ "Onların yüzünden daha ziyade sevap kazanayım" diye samimî hürmetle onların elini öpmek, ulvî bir lezzet-i ruhanî almaktır. Yoksa, nefsanî, dünya itibarıyla olsa, onlar ihtiyar oldukları ve sana bâr olacak bir vaziyete girdikleri zaman, en süflî ve en alçak bir hisle vücutlarını istiskal etmek, sebeb-i hayatın olan o muhterem zâtların mevtlerini arzu etmek gibi vahşî, kederli, ruhanî bir elemdir.

Evlâdına muhabbet ise, Cenâb-ı Hakkın senin nezaretine ve terbiyene emanet ettiği sevimli, ünsiyetli o mahlûklara muhabbet ise, saadetli bir muhabbet, bir nimettir. Ne musibetleriyle fazla elem çekersin, ne de ölümleriyle meyusâne feryad edersin. Sabıkan geçtiği gibi, "Onların Hâlıkları hem Hakîm, hem Rahîm olduğundan, onlar hakkında o mevt bir saadettir" dersin. Senin hakkında da, onları sana veren Zâtın rahmetini düşünürsün, firak eleminden kurtulursun.

Ahbaplara muhabbetin ise, madem Allah içindir. O ahbapların firakları, hattâ ölümleri, sohbetinize ve uhuvvetinize mâni olmadığı için, o mânevî muhabbet ve ruhanî irtibattan istifade edersin. Ve mülâkat lezzeti daimî olur. Allah için olmazsa, bir günlük mülâkat lezzeti, yüz günlük firak elemini netice verir. **(Haşiye)**

Enbiya ve evliyaya muhabbetin ise: Ehl-i gaflete karanlıklı bir vahşetgâh görünen âlem-i berzah, o nuranîlerin vücutlarıyla tenevvür etmiş menzilgâhları suretinde sana göründüğü için, o âleme gitmeye tevahhuş, tedehhüş değil, belki bilâkis temayül ve iştiyak hissini verir; hayat-ı dünyeviyenin lezzetini kaçırmaz. Yoksa, onların muhabbeti, ehl-i medeniyetin meşâhir-i insaniyeye muhabbeti nev'inden olsa, o kâmil insanların fenâ ve zevâllerini ve mazi denilen mezar-ı ekberinde çürümelerini düşünmekle, elemli hayatına bir keder daha ilâve eder. Yani, "Öyle kâmilleri çürüten bir mezara ben de gireceğim" diye düşünür, mezaristana endişeli bir nazarla bakar, ah çeker. Evvelki nazarda ise, cisim libasını mazide bırakıp kendileri istikbal salonu olan berzah âleminde kemâl-i rahatla ikametlerini düşünür, mezaristana ünsiyetkârâne bakar.

Hem güzel şeylere muhabbetin, madem Sânileri hesabınadır, "Ne güzel yapılmışlar" tarzındadır. O muhabbetin bir leziz tefekkür

olduğu halde, hüsünperest, cemâlperest zevkinin nazarını daha yüksek, daha mukaddes ve binler defa daha güzel cemâl mertebelerinin definelerine yol açar, baktırır. Çünkü, o güzel âsârdan ef'âl-i İlâhiyenin güzelliğine intikal ettirir. Ondan esmânın güzelliğine, ondan sıfâtın güzelliğine, ondan Zât-ı Zülcelâlin cemâl-i bîmisâline karşı kalbe yol açar. İşte bu muhabbet bu surette olsa, hem lezzetlidir, hem ibadettir ve hem tefekkürdür.

Gençliğe muhabbetin ise, madem Cenâb-ı Hakkın güzel bir nimeti cihetinde sevmişsin. Elbette onu ibadette sarf edersin, sefahette boğdurup öldürmezsin. Öyle ise, o gençlikte kazandığın ibadetler, o fâni gençliğin bâki meyveleridir. Sen ihtiyarlandıkça, gençliğin iyilikleri olan bâki meyvelerini elde ettiğin halde, gençliğin zararlarından, taşkınlıklarından kurtulursun. Hem ihtiyarlıkta daha ziyade ibadete muvaffakiyet ve merhamet-i İlâhiyeye daha ziyade liyakat kazandığını düşünürsün. Ehl-i gaflet gibi beş on senelik bir gençlik lezzetine mukabil, elli senede "Eyvah, gençliğim gitti" diye teessüf edip gençliğe ağlamayacaksın. Nasıl ki, öylelerin birisi demiş:

لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا فَأُخْبِرَهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ

Yani, *"Keşke gençliğim birgün dönseydi, ihtiyarlık benim başıma neler getirdiğini şekvâ ederek haber verecektim."*

Bahar gibi ziynetli meşherlere muhabbet ise, madem san'at-ı İlâhiyeyi seyran itibarıyladır. O baharın gitmesiyle, temâşâ lezzeti zâil olmaz. Çünkü, bahar, yaldızlı bir mektup gibi verdiği mânâları her vakit temâşâ edebilirsin. Senin hayalin ve zaman, ikisi de sinema şeritleri gibi, sana o temâşâ lezzetini idame ettirmekle beraber, o baharın mânâlarını, güzelliklerini sana tazelendirirler. O vakit muhabbetin esefli, elemli, muvakkat olmaz; lezzetli, safâlı olur.

Dünyaya muhabbetin ise, madem Cenâb-ı Hakkın namınadır. O vakit dünyanın dehşetli mevcudatı, sana ünsiyetli bir arkadaş hükmüne geçer. Mezraa-i âhiret cihetiyle sevdiğin için, herşeyinde âhirete faide verecek bir sermaye, bir meyve alabilirsin. Ne musibetleri sana dehşet verir, ne zevâl ve fenâsı sana sıkıntı verir.

Kemâl-i rahatla o misafirhanede müddet-i ikametini geçirirsin. Yoksa, ehl-i gaflet gibi seversen, yüz defa sana söylemişiz ki, sıkıntılı, ezici, boğucu, fenâya mahkûm, neticesiz bir muhabbet içinde boğulur, gidersin.

Haşiye: Allah için bir saniye mülâkat, bir senedir. Dünya için olsa, bir sene, bir saniyedir.

Sözler : 32.Söz : Sual : 4.Nükte : Ahiret

Ahiretteki Neticeler

İşte, bazı mahbupların, Kur'ân'ın irşad ettiği surette olduğu vakit, herbirisinden yüzde ancak bir letâfetini gösterdik. Kur'ân'ın gösterdiği yolda olmazsa, yüzden bir mazarratına işaret ettik. Şimdi, şu mahbupların, dâr-ı bekâda, âlem-i âhirette, Kur'ân-ı Hakîmin âyât-ı beyyinâtıyla işaret ettiği neticeleri işitmek ve anlamak istersen, işte o çeşit meşru muhabbetlerin dâr-ı âhiretteki neticelerini bir Mukaddime ve Dokuz İşaret ile, yüzden bir faidesini icmâlen göstereceğiz.

Mukaddime

Cenâb-ı Hak, celîl ulûhiyetiyle, cemil rahmetiyle, kebîr rububiyetiyle, kerîm re'fetiyle, azîm kudretiyle, latîf hikmetiyle, şu küçük insanın vücudunu bu kadar havas ve hissiyatla, bu derece cevârih ve cihazatla ve muhtelif âzâ ve âlâtla ve mütenevvi letâif ve mâneviyatla teçhiz ve tezyin etmiştir ki, tâ mütenevvi ve pek çok âlât ile, hadsiz envâ-ı nimetini, aksâm-ı ihsânâtını, tabakat-ı rahmetini o insana ihsas etsin, bildirsin, tattırsın, tanıttırsın. Hem, tâ bin bir esmâsının hadsiz envâ-ı tecelliyatlarını, insana o âlât ile bildirsin, tarttırsın, sevdirsin.

Ve o insandaki pek kesretli âlât ve cihâzâtın herbirisinin ayrı ayrı hizmeti, ubûdiyeti olduğu gibi, ayrı ayrı lezzeti, elemi, vazifesi ve mükâfâtı vardır.

Meselâ, göz, suretlerdeki güzelliklerini ve âlem-i mubsaratta güzel mu'cizât-ı kudretin envâını temâşâ eder. Vazifesi, nazar-ı ibretle Sâniine şükrandır. Nazara mahsus lezzet ve elem malûmdur, tarife hacet yok.

Meselâ, kulak, sadâların envâlarını, latîf nağmelerini ve mesmuat âleminde Cenâb-ı Hakkın letâif-i rahmetini hisseder. Ayrı

bir ubûdiyet, ayrı bir lezzet, ayrı da bir mükâfâtı var.

Meselâ, kuvve-i şâmme, kokular taifesindeki letâif-i rahmeti hisseder. Kendine mahsus bir vazife-i şükrâniyesi, bir lezzeti vardır. Elbette mükâfâtı dahi vardır.

Meselâ, dildeki kuvve-i zâika, bütün mat'ûmâtın ezvâkını anlamakla, gayet mütenevvi bir şükr-ü mânevî ile vazife görür.

Ve hâkezâ, bütün cihâzât-ı insaniyenin ve kalb ve akıl ve ruh gibi büyük ve mühim letâifin böyle ayrı ayrı vazifeleri, lezzetleri ve elemleri vardır.

İşte, Cenâb-ı Hak ve Hakîm-i Mutlak, bu insanda istihdam ettiği bu cihâzâtın elbette herbirerlerine lâyık ücretlerini verecektir. O müteaddit envâ-ı muhabbetin sabıkan beyan edilen dünyadaki muaccel neticelerini, herkes vicdan ile hisseder ve bir hads-i sadık ile ispat edilir. Âhiretteki neticeleri ise, kat'iyen vücutları ve tahakkukları, icmâlen Onuncu Sözün on iki hakikat-i kàtıa-i sâtıasıyla ve Yirmi Dokuzuncu Sözün altı esas-ı bâhiresiyle ispat edildiği gibi, tafsilen

اَصْدَقُ الْكَلاَمِ وَاَبْلَغُ النِّظَامِ كَلاَمُ اللهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ الْعَلاَّمِ [1]

olan Kur'ân-ı Hakîmin âyât-ı beyyinâtıyla, tasrih ve telvih ve remiz ve işârâtıyla kat'iyen sabittir. Daha uzun burhanları getirmeye lüzum yok. Zaten başka Sözlerde ve Cennete dair Yirmi Sekizinci Sözün Arabî olan İkinci Makamında ve Yirmi Dokuzuncu Sözde çok burhanlar geçmiştir.

Birinci işaret

Leziz taamlara, hoş meyvelere şâkirâne muhabbet-i meşruanın uhrevî neticesi, Kur'ân'ın nassıyla, Cennete lâyık bir tarzda leziz taamları, güzel meyveleridir. Ve o taamlara ve o meyvelere müştehiyâne bir muhabbettir. Hattâ dünyada yediğin meyve üstünde söylediğin "Elhamdü lillâh" kelimesi, Cennet meyvesi olarak tecessüm ettirilip sana takdim edilir. Burada meyve yersin, orada "Elhamdü lillâh" yersin. Ve nimette ve taam içinde in'âm-ı İlâhîyi ve iltifat-ı Rahmânîyi gördüğünden, o lezzetli şükr-ü mânevî, Cennette

gayet leziz bir taam suretinde sana verileceği, hadisin nassıyla, Kur'ân'ın işârâtıyla ve hikmet ve rahmetin iktizasıyla sabittir.

İkinci işaret

Dünyada meşru bir surette nefsine muhabbet, yani, mehâsinine bina edilen muhabbet değil, belki noksaniyetlerini görüp tekmil etmeye bina edilen şefkat ile onu terbiye etmek ve onu hayra sevk etmek neticesi, o nefse lâyık mahbupları Cennette veriyor. Nefis madem dünyada hevâ ve hevesini Cenâb-ı Hak yolunda hüsn-ü istimal etmiş. Cihâzâtını, duygularını hüsn-ü suretle istihdam etmiş. Kerîm-i Mutlak, ona dünyadaki meşru ve ubûdiyetkârâne muhabbetin neticesi olarak, Cennette, Cennetin yetmiş ayrı ayrı envâ-ı ziynet ve letâfetinin nümuneleri olan yetmiş muhtelif hulleyi giydirip, nefisteki bütün hasseleri memnun edecek, okşayacak yetmiş envâ-ı hüsünle vücudunu süslendirip, herbiri ruhlu küçük birer Cennet hükmünde olan hurileri o dâr-ı bekàda vereceği, pek çok âyât ile tasrih ve ispat edilmiştir. Hem dünyada gençliğe muhabbet, yani, ibadette gençlik kuvvetini sarf etmenin neticesi, dâr-ı saâdette ebedî bir gençliktir.

Üçüncü işaret

Refika-i hayatına meşru dairesinde, yani latîf şefkatine, güzel hasletine, hüsn-ü sîretine binaen samimî muhabbet ile refika-i hayatını da nâşizelikten, sair günahlardan muhafaza etmenin netice-i uhreviyesi ise, Rahîm-i Mutlak, o refika-i hayatı, hurilerden daha güzel bir surette ve daha ziynetli bir tarzda, daha cazibedar bir şekilde, ona dâr-ı saadette ebedî bir refika-i hayatı ve dünyadaki eski maceraları birbirine mütelezzizâne nakletmek ve eski hatıratı birbirine tahattur ettirecek enîs, latîf, ebedî bir arkadaş, bir muhib ve mahbub olarak verileceğini vaad etmiştir. Elbette vaad ettiği şeyi kat'î verecektir.

Dördüncü işaret

Valideyn ve evlâda muhabbet-i meşruanın neticesi, nass-ı Kur'ân ile, Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, onların makamları ayrı ayrı da olsa, yine o mes'ut aileye sâfi olarak lezzet-i sohbeti, Cennete lâyık

bir hüsn-ü muaşeret suretinde, dâr-ı bekàda ebedî mülâkat ile ihsan eder. Ve on beş yaşına girmeden, yani hadd-i bülûğa vasıl olmadan vefat eden çocuklar, [2] وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ile tabir edilen Cennet çocukları şeklinde ve Cennete lâyık bir tarzda, gayet süslü, sevimli bir surette, onları Cennette dahi peder ve validelerinin kucaklarına verir, veledperverlik hislerini memnun eder, ebedî o zevki ve o lezzeti onlara verir. Zira çocuklar sinn-i teklife girmediklerinden, ebedî, sevimli, şirin çocuk olarak kalacaklar. Dünyadaki her lezzetli şeyin en âlâsı Cennette bulunur. Yalnız, çok şirin olan veledperverlik, yani çocuklarını sevip okşamak zevki, Cennet tenasül yeri olmadığından, Cennette yoktur zannedilirdi. İşte bu surette o dahi vardır. Hem en zevkli ve en şirin bir tarzda vardır. İşte, kablelbülûğ evlâdı vefat edenlere müjde!

Beşinci işaret

Dünyada [3] اَلْحُبُّ فِى اللهِ hükmünce salih ahbaplara muhabbetin neticesi, Cennette [4] عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ile tabir edilen, karşı karşıya kurulmuş Cennet iskemlelerinde oturup, hoş, şirin, güzel, tatlı bir surette, dünya maceralarını ve kadîm olan hatıratlarını birbirine nakledip eğlendirmeleri suretinde, firaksız, sâfi bir muhabbet ve sohbet suretinde ahbaplarıyla görüştüreceği, Kur’ân’ın nassıyla sabittir.

Altıncı işaret

Enbiya ve evliyaya Kur’ân’ın tarif ettiği tarzda muhabbetin neticesi, o enbiya ve evliyanın şefaatlerinden berzahda, haşirde istifade etmekle beraber, gayet ulvî ve onlara lâyık makam ve füyuzattan o muhabbet vasıtasıyla istifaza etmektir. Evet,[5] اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ sırrınca, âdi bir adam, en yüksek bir makama, muhabbet ettiği âli-makam bir zâtın tebaiyetiyle girebilir.

Yedinci işaret

Güzel şeylere ve bahara meşrû muhabbetin, yani, “ne kadar güzel yapılmış” nazarıyla, o âsârın arkasındaki ef’âlin güzelliğini ve intizamını ve intizam-ı ef’al arkasındaki güzel esmânın cilvelerini ve o güzel esmanın arkasında sıfâtın tecelliyatını ve hâkezâ, sevmekliğin neticesi ise, dâr-ı bekâda o güzel gördüğü masnûattan bin def’a daha güzel bir tarzda esmânın cilvesini ve esmâ içindeki cemâl ve sıfâtını, Cennette görmektir. Hattâ İmam-ı Rabbânî Radıyallahü anh demiş ki: *“Letâif-i Cennet, cilve-i esmânın temessülâtıdır.”* Teemmel!

Sekizinci işaret

Dünyada, dünyanın âhiret mezraası ve esmâ-i İlâhiye âyinesi olan iki güzel yüzüne karşı mütefekkirâne muhabbetin uhrevî neticesi, dünya kadar, fakat fâni dünya gibi fâni değil, bâki bir Cennet verilecektir. Hem dünyada yalnız zayıf gölgeleri gösterilen esmâ, o Cennetin âyinelerinde en şâşaalı bir surette gösterilecektir.

Hem dünyayı mezraa-i âhiret yüzünde sevmenin neticesi, dünyayı fidanlık, yani ancak fidanları bir derece yetiştiren küçük bir mezraası hükmünde olacak öyle bir Cenneti verecek ki, dünyada havas ve hissiyât-ı insaniye küçük fidanlar olduğu halde, Cennette en mükemmel bir surette inkişaf ve dünyada tohumcuklar hükmünde olan istidatları, envâ-ı lezâiz ve kemâlâtla sünbüllenecek surette ona verileceği, rahmetin ve hikmetin muktezası olduğu gibi, hadisin nususuyla ve Kur’ân’ın işârâtıyla sabittir.

Hem madem dünyanın, her hatânın başı olan mezmum muhabbeti değil, belki esmâya ve âhirete bakan iki yüzünü, esmâ ve âhiret için sevmiş ve ibadet-i fikriye ile o yüzleri mamur etmiş, güya bütün dünyasıyla ibadet etmiş. Elbette dünya kadar bir mükâfat alması, mukteza-yı rahmet ve hikmettir. Hem madem âhiretin muhabbetiyle onun mezraasını sevmiş ve Cenâb-ı Hakkın muhabbetiyle âyine-i esmâsını sevmiş. Elbette dünya gibi bir mahbub ister. O da dünya kadar bir Cennettir.

Sual: O kadar büyük ve hâli bir Cennet neye yarar?

Elcevap: Nasıl ki, eğer mümkün olsaydı, hayal sür'atiyle zemin aktârını ve yıldızların ekserini gezsen, "Bütün âlem benimdir" diyebilirsin. Melâike ve insan ve hayvanların iştirakleri, senin o hükmünü bozmaz. Öyle de, o Cennet dahi dolu olsa, "O Cennet benimdir" diyebilirsin. Hadiste *"Bazı ehl-i Cennete verilen beş yüz senelik bir Cennet"* sırrı, Yirmi Sekizinci Sözde ve İhlâs Lem'asında beyan edilmiştir.

Dokuzuncu işaret

İman ve muhabbetullahın neticesi, ehl-i keşif ve tahkikin ittifakıyla, dünyanın bin sene hayat-ı mes'udânesi bir saatine değmeyen Cennet hayatı; ve Cennet hayatının dahi bin senesi bir saat müşahedesine değmeyen bir kudsî, münezzeh cemâl ve kemâl sahibi olan Zât-ı Zülcelâlin müşahedesi, rüyetidir ki, **(Haşiye)** hadis-i kat'î ile ve Kur'ân'ın nassıyla sabittir. Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm gibi muhteşem bir kemâl ile meşhur bir zâtın rüyetine iştiyaklı bir merak, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi bir cemâl ile mümtaz bir zâtın şuhuduna meraklı bir iştiyak, herkes vicdanen hisseder. Acaba dünyanın bütün mehâsin ve kemâlâtından binler derece yüksek olan Cennetin bütün mehâsin ve kemâlâtı, bir cilve-i cemâli ve kemâli olan bir Zâtın rüyeti ne kadar mergub, merak-âver ve şuhudu ne derece matlub ve iştiyakâver olduğunu kıyas edebilirsen et.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا فِي الدُّنْيَا حُبَّكَ وَحُبَّ مَا ﴿6﴾
يُقَرِّبُنَا اِلَيْكَ وَالْاِسْتِقَامَةَ كَمَا اَمَرْتَ
وَفِى الْاٰخِرَةِ رَحْمَتَكَ وَرُؤْيَتَكَ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ ﴿7﴾
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلَمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ [8]
رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ
اَجْمَعِينَ اٰمِينَ

Haşiye: Hadisin nassıyla, *"o şuhud, bütün lezâiz-i Cennetin o derece fevkindedir ki, onları unutturur. Ve şuhuddan sonra ehl-i şuhudun hüsn-ü cemâli o derece fazlalaşır ki, döndükleri vakit, saraylarındaki aileleri çok dikkatle, zorla onları tanıyabilirler"* hadiste vârid olmuştur.

1.)Sözün en doğrusu ve nazmın en beliği, bütün mülkün hakikî Mâliki olan, kudreti herşeye galip bulunan ve ilmi herşeyi kuşatan Allah'ın kelâmıdır.
2.)Ebediyen yaşlanmayacak çocuklar... (Vâkıa Sûresi, 56:17; İnsan Sûresi, 76:19)
3.)Allah için sevmek (Ebû Dâvûd, Sünnet 15; Tirmizî, Kıyâmet 60; Müsned 3:438, 440)
4.)Karşılıklı kurulmuş koltuklarda... (Hicr Sûresi, 15:47; Sâffât Sûresi, 37:44),
5.)Kişi sevdiğiyle beraberdir. (Buhari, Edeb 96; Müslim, Birr 165; Tirmizi, Zühd 50, Daavât 98)
6.)Allah'ım! Bize, dünyada Senin muhabbetini ve bizi Sana ve yaklaştıracak şeylerin muhabbetini ve Senin emrettiğin şekilde istikameti, âhirette de rahmetini ve rüyetini nasip et!
7.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
8.)Allah'ım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. Âmin.

Sözler : 32.Söz : Münacat

Tenbih-Münacat

Tenbih

Şu Sözün âhirinde uzun tafsilâtı uzun görme. Ehemmiyetine nisbeten kısadır; daha uzun ister.

Bütün Sözlerde konuşan ben değilim. Belki, işârât-ı Kur'âniye namına hakikattir. Hakikat ise hak söyler, doğru konuşur. Eğer yanlış birşey gördünüz; muhakkak biliniz ki, haberim olmadan fikrim karışmış, karıştırmış, yanlış etmiş.

Münâcât

Yâ Rab! Nasıl büyük bir sarayın kapısını çalan bir adam, açılmadığı vakit, o sarayın kapısını, diğer makbul bir zâtın sarayca menus sadâsıyla çalar, tâ ona açılsın. Öyle de, biçare ben dahi, Senin dergâh-ı rahmetini, mahbub abdin olan Üveysü'l-Karânî'nin nidâsıyla ve münâcâtıyla şöyle çalıyorum. O dergâhını ona açtığın gibi, rahmetinle bana da aç. Ekulü kemâ kale:

اِلٰهِى اَنْتَ رَبِّى وَاَنَا الْعَبْدُ وَاَنْتَ الْخَالِقُ وَاَنَا الْمَخْلُوقُ
وَاَنْتَ الرَّزَّاقُ وَاَنَا الْمَرْزُوقُ وَاَنْتَ الْمَالِكُ وَاَنَا الْمَمْلُوكُ
وَاَنْتَ الْعَزِيزُ وَاَنَا الذَّلِيلُ وَاَنْتَ الْغَنِىُّ وَاَنَا الْفَقِيرُ

وَاَنْتَ الْحَىُّ وَاَنَا الْمَيِّتُ وَاَنْتَ الْبَاقِى وَاَنَا الْفَانِى
وَاَنْتَ الْكَرِيمُ وَاَنَا اللَّئِيمُ وَاَنْتَ الْمُحْسِنُ وَاَنَا الْمُسِيئُ
وَاَنْتَ الْغَفُورُ وَاَنَا الْمُذْنِبُ وَاَنْتَ الْعَظِيمُ وَاَنَا الْحَقِيرُ
وَاَنْتَ الْقَوِىُّ وَاَنَا الضَّعِيفُ وَاَنْتَ الْمُعْطِى وَاَنَا السَّائِلُ
وَاَنْتَ الاَمِينُ وَاَنَا الْخَائِفُ وَاَنْتَ الْجَوَّادُ وَاَنَا الْمِسْكِينُ
وَاَنْتَ الْمُجِيبُ وَاَنَا الدَّاعِى وَاَنْتَ الشَّافِى وَاَنَا الْمَرِيضُ
فَاغْفِرْلِى ذُنُوبِى وَتَجَاوَزْ عَنِّى وَاشْفِ اَمْرَاضِى يَا اَللهُ يَاكَافِى يَا رَبِّ يَا وَافِى يَا رَحِيمُ يَا شَافِي يَا كَرِيمُ يَا مُعَافِى فَاعْفُ عَنِّى مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَعَافِنِى مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَارْضَ عَنِّى اَبدًا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿3﴾

1.) Ey İlâhım! Rabbim Sensin. Çünkü ben bir kulum. Nefsimin terbiyesinden âcizim. Demek beni terbiye eden Sensin.

•Hem Sensin Yaratıcı. Çünkü ben yaratılmış bir varlığım, yapılıyorum.

•Hem rızık veren Sensin. Çünkü ben rızka muhtacım ve ona elim yetişmiyor. Demek rızkımı veren Sensin.

•Hem Sensin Mâlik, Mülkün gerçek sahibisin. Çünkü ben bir memluk ve köleyim; benden başkası bende tasarruf ediyor. Demek benim sahibim Sensin.

•Hem Sen izzet sahibisin, yücesin. Ben ise zelilim; Halbuki üzerimde bir izzet ve bir onur cilvesi görünüyor. Demek Senin izzetinin aynasıyım.

•Hem Sensin sınırsız zengin. Çünkü ben muhtaç ve fakirim; bana bu fakir hâlimle ulaşamayacağım bir zenginlik veriliyor. Demek mutlak zengin Sensin, veren Sensin.

•Hem ölümü olmayan devamlı hayat sahibi Sensin. Çünkü ben ölümlüyüm; dirilmem ve ölmemde Senin daimî hayat sıfatının cilvesi görünüyor.

•Hem Sensin Bâkî. Çünkü ben fâniyim; ömrümün sona ermesinde Senin varlığının devamlı ve bâkî olduğunu anlıyorum.

•Hem Sen şeref sahibi yüceler yücesisin. Çünkü ben kötülükler içinde bocalıyorum; Demek şeref ve haysiyet Senden geliyor.

•Hem sonsuz ihsan sahibi Sensin. Ben ise günâh işleyen bir kulum. Fakat pişman olup tevbe edince bana ihsan kapıları açılıyor. Demek ihsanınla bağışlayıp sonsuz güzellikler bahşeden Sensin.

•Hem günahları affeden yalnız Sensin. Ben ise, günahkârım. Demek günahları affedecek Senin kapından başka kapı yoktur.

•Hem büyüklük ve azamet sahibi Sensin. Ben ise hakir ve küçüğüm. Küçüklüğüme bakarak Senin büyüklüğünün her türlü övgüden daha yüce olduğunu anlıyorum.

•Hem kuvveti bütün kâinatı kaplamış ve bütün varlıkları zapt ederek hükmü altına almış olan Sensin. Çünkü ben aciz ve zayıfım; bende zayıflığın aksine bir güç görünüyor. Demek güç ve kuvvet Senden geliyor.

•Hem kâinatı rahmet hediyeleriyle dolduran ve istekleri en güzel şekilde karşılayan Sensin. Çünkü ben sözlerimle ve hâlimle daima yalvararak istiyorum, dileniyorum. Demek veren ve hediye eden Sensin.

•Hem vadinde ve sözünde emîn olan ve güvenenlerin güvenini boşa çıkarmayan Sensin. Çünkü ben korku ve kaygı içindeyim; Sana dayanıp güvendiğimde bütün korkularımdan kurtuluyorum. Demek emîn olan ve güven veren Sensin.

•Hem cömert olan Sensin. Çünkü ben miskinim ve hayatıma lâzım olan şeyleri elde etmekten acizim. Fakat acizliğime rağmen bir zenginlik içindeyim. Demek cömertçe ihsan eden Sensin.

•Hem dualara cevap veren Sensin. Çünkü ben hâlimle ve dilimle daima dua edip istiyorum, niyaz edip yalvarıyorum. Arzularım yerine geliyor. İsteklerime cevap veriliyor. Demek arzu ve isteklerime cevap veren Sensin.

•Hem her türlü hastalığa şifâ veren Sensin. Çünkü ben hastayım. Hastalıktan her kurtuluşumda Senin şifa verici tecellini görüyorum. Demek her türlü

hastalığa şifa veren Sensin.

2.) Benim günahlarımı affet. Hatalarımı bağışla. Hastalıklarıma şifa ver, ey bütün kemâl sıfatların sahibi ve noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah! Ey güzel isimlerinin sonsuz hazineleri her şeyin her ihtiyacını her zaman en mükemmel şekilde karşılayan Kâfî! Ey varlıkları yaratıp onları en münasip organ ve duygularla donatan ve ihtiyaçlarını en güzel şekilde karşılayarak onları yaratılış gayelerine sevk eden Rab! Ey vaadini yerine getirmesinde şüphe olmayan ve bütün varlıkların ihtiyaçlarını kudret ve rahmetiyle gideren Vâfî! Ey rahmet ve merhameti her şeyi kuşatmakla birlikte imanlı ve ihlâslı kullarına çok özel ikram ve şefkati olan Rahîm! Ey maddî ve mânevî her çeşit hastalığa şifâ veren Şâfî! Ey sayısız rahmet meyvelerini ve nimetlerini bütün canlıların önlerine seren ve iyiliği bol olan Kerîm! Ey maddî ve mânevî dertleri gideren, afiyet ve sağlık veren Muâfî! Benim bütün günahlarımı bağışla. Benim bütün dertlerime âfiyet ver. Beni ebediyen rızana mazhar et. Rahmetinle ey merhametlilerin en merhametlisi.

3.)Onların duâları, “Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun” sözleriyle sona erer. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sözler : 33.Söz

33.Söz: Pencereler Risalesi

Otuz Üçüncü Söz

Otuz Üç Penceredir

Bir cihette Otuz Üçüncü Mektup ve bir cihette Otuz Üçüncü Söz

- Mukaddeme
- 1.Pencere: Umulmadık yerden ihtiyaçların yetiştirilmesi
- 2.Pencere: Hadsiz imkânat yolları içinden, mahsus suret verilmesi
- 3.Pencere: Biribiri içinde hadsiz taifelerin karıştırılmadan terbiye edilmesi
- 4.Pencere: İstidat, ihtiyaç ve ıztırar lisanıyla yapılan dualara cevap verilmesi
- 5.Pencere: Eşyanın defaten yaratılmasına rağmen sanatlı olması
- 6.Pencere: Kâinatın ulvî ve süflî tabakatındaki bütün âlemlerin aynı Rabbi göstermesi
- 7.Pencere: Câmid ve basit unsurlardan hadsiz ve muntazam mürekkebâtın icadı
- 8.Pencere: Mucizat, keramat, keşfiyyat ve tahkikatların ittifakı
- 9.Pencere: Kâinattaki ibâdât-ı umumiye
- 10.Pencere: Kâinattaki mevcudatın teâvünü, tecavübü, tesanüdü..
- 11.Pencere: Dalâletten neş’et eden ıztırabat
- 12.Pencere: Her şeydeki miktar-ı muntazam ve takdir
- 13.Pencere: Bütün mevcudatın lisan-ı hâl ve kal ile ettiği tesbihat

- 14.Pencere: Acz-i mutlak içinde bir kudret-i mutlakanın âsârı görünmesi
- 15.Pencere: Herşeye, o şeyin kabiliyet-i mahiyetine göre vücut vermek
- 16.Pencere: Tazelenen mahlûkatın icad ve tedbirlerindeki intizamat ve tanzimat
- 17.Pencere: Gayet kıymettarlık ve hadsiz ucuzluk gibi zıd hakikatler
- 18.Pencere: Eser-fiil-isim-sıfat-şuun-zat silsilesi
- 19.Pencere: Herbir nebat ve ağaçın çok lisan ile saniini göstermesi
- 20.Pencere: Tesadüfî ve karışık tevehhüm edilen küllî unsurlar
- 21.Pencere: Güneş
- 22.Pencere: Küre-i arz
- 23.Pencere: Hayat
- 24.Pencere: Mevt
- 25.Pencere: Failiyyet ve mefuliyyet hakikatleri
- 26.Pencere: Şu mevcudatın yüzünde gelip geçen cemâller ve hüsünler
- 27.Pencere: Sebeplerin azli
- 28.Pencere: Mecmu-u âleme şamil bir hikmet ve tanzim
- 29.Pencere: Herbir şeyin, bütün eşyayı kendi Hâlıkına isnad etmesi
- 30.Pencere: İmkân ve Hudûs
- 31.Pencere: İnsan penceresi
- 32.Pencere: Hazret-i Muhammed
- 33.Pencere: Tevhid denizi olan Kur'an-ı Azim-üş Şan
- İhtar

Sözler : 33.Söz : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَفِى ﴿2﴾
اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ اَوَلَمْ
يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

Sual: Şu iki âyet-i câmianın ifade ettiği vücub ve vahdâniyet-i İlâhiye ve evsâf ve şuûnât-ı Rabbâniyeye, âlem-i asgar ve ekber olan insan ve kâinatın vech-i delâletlerini, mücmel ve kısa bir surette beyanlarını isteriz. Çünkü münkirler pek ileri gittiler. “Ne vakte kadar وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿3﴾ deyip elimizi kaldıracağız?” diyorlar.

Elcevap: Yazılan bütün otuz üç adet Sözler, o âyetin denizinden ve ifaza ettiği hakikat bahrinden otuz üç katredir. Onlara baksanız, cevabınızı alabilirsiniz. Şimdilik, yalnız o denizden bir katrenin reşehâtına işaret nev’inden şöyle deriz ki:

Meselâ, nasıl ki bir zât-ı mu’ciznümâ, büyük bir saray yapmak istese, evvelâ temellerini, esaslarını, muntazaman, hikmetle vaz eder ve ilerideki neticelerine ve gayelerine muvafık bir tarzda tertip eder. Sonra menzillere, kısımlara maharetle tefrik ve tafsil ediyor. Sonra o menzilleri tanzim ve tertip ediyor. Sonra nukuşlarla tezyin ediyor. Sonra elektrik lâmbalarıyla tenvir ediyor. Sonra, o muhteşem ve müzeyyen sarayda maharetini, ihsânâtını tecdit etmek için, herbir tabakada yeni yeni icadlar, tebdiller, tahviller yapıyor. Sonra, herbir

menzilde kendi makamına merbut bir telefon raptedip birer pencere açarak, herbirinden onun makamı görünür.

Aynen öyle de, [4] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Sâni-i Zülcelâl, Hâkim-i Hakîm, Adl-i Hakem ve bin bir esmâ-i kudsiye ile müsemmâ Fâtır-ı Bîmisal, şu âlem-i ekber olan kâinat sarayının ve hilkat şeceresinin icadını irade etti. Altı günde, o sarayın, o şecerenin esâsâtını desâtir-i hikmet ve kavânin-i ilm-i ezelîsi ile vaz' etti. Sonra ulvî ve süflî tabakata ve dallara ayırıp, kaza ve kader desâtiriyle tafsil ve tasvir etti. Sonra, her mahlûkatın her taifesini ve her tabakasını, sun' ve inâyet düsturuyla tanzim etti. Sonra, herşeyi herbir âlemi, ona lâyık bir tarzda, meselâ semâyı yıldızlarla, zemini çiçeklerle tezyin ettiği gibi, süslendirip tezyin etti. Sonra, o kavânin-i külliye ve desâtir-i umumiye meydanlarında esmâlarını tecellî ettirip tenvir etti. Sonra, bu kanun-u küllînin tazyikinden feryad eden fertlere, Rahmânü'r-Rahîm isimlerini hususî bir surette imdada yetiştirdi. Demek, o küllî ve umumî desâtiri içinde hususî ihsânâtı, hususî imdatları, hususî cilveleri var ki, herşey, her vakit, her hâceti için Ondan istimdat eder, Ona bakabilir.

Sonra, her menzilden, her tabakadan, her âlemden, her taifeden, her fertten, herşeyden kendini gösterecek, yani vücudunu ve vahdetini bildirecek pencereler açmış. Her kalb içinde bir telefon bırakmış. Şimdi, şu hadsiz percerelerden, elbette haddimizin fevkinde olarak bahse girişemeyeceğiz. Onları ilm-i muhit-i İlâhîye havale edip, yalnız âyât-ı Kur'âniyenin lemeâtı olan Otuz Üç Pencereyi, Otuz Üçüncü Sözün Otuz Üçüncü Mektubunun, namazdan sonraki tesbihatın otuz üç aded-i mübarekine muvafık olmak için Otuz Üç Pencereye icmâlî ve muhtasar bir surette işaret edip, izahını sair Sözlere havale ederiz.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Onlara, gerek içinde yaşadıkları âlemin her tarafında, gerekse kendi nefislerinde âyetlerimizi göstereceğiz—tâ ki Kur'ân'ın hak olduğu onlara iyice açıklanmış olsun. Rabbinin herşeye şahit olması yetmez mi? (Fussılet Sûresi, 41:53)
3.)O herşeye kàdirdir. (Mülk Sûresi, 67:1)
4.)En yüce misaller Allah'a mahsustur. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 33.Söz : 1.Pencere

1.Pencere: Umulmadık yerden ihtiyaçların yetiştirilmesi

Birinci Pencere

Bilmüşahede görüyoruz ki, bütün eşya, hususan zîhayat olanların pek çok muhtelif hâcâtı ve pek çok mütenevvi metâlibi vardır. O matlapları, o hâcetleri, ummadığı ve bilmediği ve eli yetişmediği yerden, münasip ve lâyık bir vakitte onlara veriliyor, imdada yetiştiriliyor. Halbuki, o hadsiz maksudların en küçüğüne, o muhtaçların kudreti yetişmez, elleri ulaşmaz.

Sen kendine bak: Zâhirî ve bâtınî hasselerin ve onların levazımatı gibi, elin yetişmediği ne kadar eşyaya muhtaçsın. Bütün zîhayatları kendine kıyas et. İşte, bütün onlar, birer birer vücub-u Vâcibe şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, güneşin ziyası güneşi gösterdiği gibi, o hal ve bu keyfiyet, perde-i gayb arkasında bir Vâcibü'l-Vücudu, bir Vâhid-i Ehadi, hem gayet Kerîm, Rahîm, Mürebbî, Müdebbir ünvanları içinde akla gösterir.

Şimdi, ey münkir-i cahil ve ey fâsık-ı gafil! Bu faaliyet-i hakîmâneyi, basîrâneyi, rahîmâneyi neyle izah edebilirsin? Sağır tabiatla mı, kör kuvvetle mi, sersem tesadüfle mi, âciz, câmid esbabla mı izah edebilirsin?

Sözler : 33.Söz : 2.Pencere

2.Pencere: Hadsiz imkânat yolları içinden, mahsus suret verilmesi

İkinci Pencere

Eşya, vücut ve teşahhusatlarında, nihayetsiz imkânat yolları içinde müteredd it, mütehayyir, şekilsiz bir surette iken, birden bire gayet muntazam, hakîmâne öyle bir teşahhus vechi veriliyor ki, meselâ herbir insanın yüzünde, bütün ebnâ-yı cinsinden herbirisine karşı birer alâmet-i farika o küçük yüzde bulunduğu ve zâhir ve bâtın duygularıyla, kemâl-i hikmetle teçhiz edildiği cihetle, o yüz, gayet parlak bir sikke-i ehadiyet olduğunu ispat eder. Herbir yüz, yüzer cihetle bir Sâni-i Hakîmin vücuduna şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi, bütün yüzlerin heyet-i mecmuasıyla izhar ettikleri o sikke, bütün eşyanın Hâlıkına mahsus bir hâtem olduğunu akıl gözüne gösterir.

Ey münkir! Hiçbir cihetle kabil-i taklit olmayan şu sikkeleri ve mecmuundaki parlak sikke-i samediyeti hangi destgâha havale edebilirsin?

Sözler : 33.Söz : 3.Pencere

3.Pencere: Biribiri içinde hadsiz taifelerin karıştırılmadan terbiye edilmesi

Üçüncü Pencere

Zeminin yüzünde, dört yüz bin muhtelif taifeden **(Haşiye)** ibaret olan bütün hayvânat ve nebâtat envâının ordusu, bilmüşahede ayrı ayrı erzakları, suretleri, silâhları, libasları, talimatları, terhisatları, kemâl-i mizan ve intizamla, hiçbir şey unutulmayarak, hiçbirini şaşırmayarak, bir surette tedbir ve terbiye etmek öyle bir sikkedir ki, hiçbir şüphe kabul etmez, güneş gibi parlak bir sikke-i Vâhid-i Ehaddir. Hadsiz bir kudret ve muhit bir ilim ve nihayetsiz bir hikmet sahibinden başka kimin haddi var ki, o hadsiz derecede harika olan şu idareye karışsın? Çünkü, şu birbiri içinde girift olan envâları, milletleri, umumunu birden idare ve terbiye edemeyen, onlardan birisine karışsa, elbette karıştıracak. Halbuki, [1] فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرىٰ مِنْ فُطُورٍ sırrıyla, hiçbir karışık alâmeti yoktur. Demek ki hiçbir parmak karışamıyor.

Haşiye: Hattâ o taifelerden bir kısım var ki, bir senedeki efradı, zaman-ı Âdem'den kıyamete kadar vücuda gelen bütün insan efradından ziyadedir.

1.)Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)

Sözler : 33.Söz : 4.Pencere

4.Pencere: İstidat, ihtiyaç ve ıztırar lisanıyla yapılan dualara cevap verilmesi

Dördüncü Pencere

İstidat lisanıyla bütün tohumlar tarafından; ve ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla bütün hayvanlar tarafından; ve lisan-ı ıztırarî ile bütün muztarlar tarafından edilen duaların makbuliyetidir.

İşte, bu nihayetsiz duaların bilmüşahede kabul ve icabeti, herbiri vücuba ve vahdete şehadet ve işaret ettikleri gibi, mecmuu, büyük bir mikyasta, bilbedâhe, bir Hâlık-ı Rahîm ve Kerîm ve Mücîbe delâlet eder ve baktırır.

Sözler : 33.Söz : 5.Pencere

5.Pencere: Eşyanın defaten yaratılmasına rağmen sanatlı olması

Beşinci Pencere

Görüyoruz ki, eşya, hususan zîhayat olanlar, def'î gibi âni bir zamanda vücuda gelir. Halbuki, def'î ve âni bir surette, basit bir maddeden çıkan şeyler gayet basit, şekilsiz, san'atsız olması lâzım gelirken, çok maharete muhtaç bir hüsn-ü san'atta, çok zamana muhtaç ihtimamkârâne nakışlarla münakkâş, çok âlâta muhtaç acip san'atlarla müzeyyen, çok maddelere muhtaç bir surette halk olunuyorlar.

İşte, bu def'î ve âni bir surette bu harika san'at ve güzel heyet, herbiri bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şehadet ve vahdet-i rububiyetine işaret ettikleri gibi, mecmuu, gayet parlak bir tarzda, nihayetsiz Kadîr, nihayetsiz Hakîm bir Vâcibü'l-Vücudu gösterir.

Şimdi, ey sersem münkir! Haydi, bunu neyle izah edersin? Senin gibi sersem, âciz, cahil tabiatla mı? Veyahut, hadsiz derece hata ederek, o Sâni-i Mukaddese **"tabiat"** ismini verip, onun mu'cizât-ı kudretini, o tesmiye bahanesiyle tabiata isnad edip, bin derece muhali birden irtikâp etmek mi istersin?

Sözler : 33.Söz : 6.Pencere

6.Pencere: Kâinatın ulvî ve süflî tabakatındaki bütün âlemlerin aynı Rabbi göstermesi

Altıncı Pencere

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] وَاخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا اَنْزَلَ اللهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Şu âyet, vücub ve vahdeti gösterdiği gibi, bir İsm-i Âzamı gösteren gayet büyük bir penceredir. İşte şu âyetin hülâsatü'l-hülâsası şudur ki:

Kâinatın ulvî ve süflî tabakatındaki bütün âlemler, ayrı ayrı lisanla birtek neticeyi, yani birtek Sâni-i Hakîmin rububiyetini gösteriyorlar. Şöyle ki:

Nasıl göklerde-hattâ kozmoğrafyanın itirafıyla dahi-gayet büyük neticeler için gayet muntazam hareketler, bir Kadîr-i Zülcelâlin vücud

ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir. Öyle de, zeminde, bilmüşahede—hattâ coğrafyanın şehadetiyle ve ikrarıyla—gayet büyük maslahatlar için, mevsimlerdeki gibi gayet muntazam tahavvülâtlar dahi, aynı o Kadîr-i Zülcelâlin vücub-u vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

Hem nasıl berde ve bahirde kemâl-i rahmetle rızıkları verilen ve kemâl-i hikmetle muhtelif şekiller giydirilen ve kemâl-i rububiyetle türlü türlü duygularla teçhiz edilen bütün hayvânat, birer birer yine o Kadîr-i Zülcelâlin vücuduna şehadet ve vahdetine işaret etmekle beraber, heyet-i mecmuasıyla, gayet geniş bir mikyasta azamet-i ulûhiyetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir. Öyle de, bağlardaki muntazam nebâtat ve nebâtâtın gösterdikleri müzeyyen çiçekler ve çiçeklerin gösterdikleri mevzun meyveler ve meyvelerin gösterdikleri müzeyyen nakışlar, birer birer yine o Sâni-i Hakîmin vücuduna şehadet ve vahdetine işaret etmekle beraber, külliyetleriyle, gayet şâşaalı bir surette cemâl-i rahmetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

Hem nasıl cevv-i semâdaki bulutlardan mühim hikmetler ve gayeler ve lüzumlu faideler ve semereler için tavzif edilen ve gönderilen katreler, katreler adedince yine o Sâni-i Hakîmin vücubunu ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir. Öyle de, zemindeki bütün dağların ve dağlar içindeki madenlerin, ayrı ayrı hâsiyetleriyle beraber, ayrı ayrı maslahatlar için ihzar ve iddiharları, dağ metanetinde bir kuvvetle, yine o Sâni-i Hakîmin vücub ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

Hem nasıl sahrâlarda ve dağlardaki küçük küçük tepelerin türlü türlü muntazam çiçeklerle süslenmeleri, herbiri bir Sâni-i Hakîmin vücubuna şehadet ve vahdetine işaret etmekle beraber, heyet-i mecmuasıyla haşmet-i saltanatını ve kemâl-i rububiyetini gösterir. Öyle de, bütün otlarda ve ağaçlardaki bütün yaprakların türlü türlü eşkâl-i muntazamaları ve ayrı ayrı vaziyetleri ve cezbekârâne mevzun hareketleri, yapraklar adedince, yine o Sâni-i Hakîmin vücub-u vücudunu ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

Hem nasıl bütün ecsâm-ı nâmiyede, büyümek zamanında muntazaman hareketleri ve türlü türlü âlâtla teçhizleri ve çeşit çeşit meyvelere şuurkârâne teveccühleri, herbiri ferden ferdâ yine o Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şehadet ve vahdetine işaret eder; ve

heyet-i mecmuasıyla, gayet büyük bir mikyasta, ihata-i kudretini ve şümul-ü hikmetini ve cemâl-i san'atını ve kemâl-i rububiyetini gösterir. Öyle de, bütün hayvanî cesetlerde kemâl-i hikmetle nefislerini, ruhlarını yerleştirmek, türlü türlü cihazatla kemâl-i intizamla teslih etmek, türlü türlü hizmetlerde kemâl-i hikmetle göndermek, hayvânat adedince, belki cihazatları sayısınca, yine o Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ve işaret ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, gayet parlak bir surette cemâl-i rahmetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

Hem nasıl bütün kalblere, insan ise her nevi ulûm ve hakikatleri bildiren, hayvan ise her nevi hâcetlerinin tedarikini öğreten bütün ilhâmât-ı gaybiye bir Rabb-i Rahîmin vücudunu ihsas eder ve rububiyetine işaret eder. Öyle de, gözlere kâinat bostanındaki mânevî çiçekleri toplayan şuâât-ı ayniye gibi zâhirî ve bâtınî bütün duyguların ayrı ayrı âlemlere herbiri birer anahtar olmaları, yine o Sâni-i Hakîm, o Fâtır-ı Alîm, o Hâlık-ı Rahîm, o Rezzâk-ı Kerîmin vücub-u vücudunu ve vahdet ve ehadiyetini ve kemâl-i rububiyetini güneş gibi gösterir.

İşte, şu yukarıda geçen on iki ayrı ayrı pencerelerden, on iki vecihten bir pencere-i âzam açılıyor ki, on iki renkli bir ziya-yı hakikatle Cenâb-ı Hakkın ehadiyetini ve vahdâniyetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

İşte, ey bedbaht münkir! Şu daire-i arz kadar, belki medar-ı senevîsi kadar geniş olan şu pencereyi neyle kapatabilirsin? Ve güneş gibi parlak olan şu maden-i nuru neyle söndürebilirsin? Ve hangi perde-i gaflette saklayabilirsin?

1.) Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, her türlü canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için nice deliller vardır. (Bakara Sûresi, 2:164)

Sözler : 33.Söz : 7.Pencere

7.Pencere: Câmid ve basit unsurlardan hadsiz ve muntazam mürekkebâtın icadı

Yedinci Pencere

Şu kâinat yüzünde serpilen masnuatın kemâl-i intizamları ve kemâl-i mevzuniyetleri ve kemâl-i ziynetleri ve icadlarının suhuleti ve birbirine benzemeleri ve birtek fıtrat izhar etmeleri, nasıl ki bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücudunu ve kemâl-i kudretini ve vahdetini gayet geniş bir mikyasta gösteriyorlar. Öyle de,

- câmid ve basit unsurlardan hadsiz ve ayrı ayrı ve muntazam mürekkebâtın icadı, mürekkebat adedince yine o Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şehadet ve vahdetine işaret etmekle beraber,
- heyet-i mecmuasıyla, gayet parlak bir tarzda, kemâl-i kudretini ve vahdetini gösterdiği gibi,
- terkibât-ı mevcudat tabir edilen terkip ve tahlil hengâmındaki teceddütte, nihayet derecede ihtilât ve karışma içinde nihayet derecede bir imtiyaz ve tefrik ile, meselâ topraktaki tohumların ve köklerin çok karışık olduğu halde hiç şaşırmayarak, bir surette sünbüllenmelerini ve vücutlarını temyiz ve tefrik etmek ve ağaçlara giren karışık maddeleri yaprak ve çiçek ve meyvelere tefrik etmek ve hüceyrât-ı bedene karışık bir surette giden gıdaî maddeleri kemâl-i hikmetle ve kemâl-i mizanla ayırıp tefrik etmek, yine o Hakîm-i Mutlak ve o Alîm-i Mutlak ve o Kadîr-i Mutlakın vücub-u vücudunu ve kemâl-i kudretini ve vahdetini gösterdiği gibi,
- zerreler âlemini hadsiz ve geniş bir tarla hükmüne getirip, her dakikada kemâl-i hikmetle ekip, biçip, yeni yeni kâinatlar mahsulatını ondan almak ve o câmide, âcize, cahile olan zerrâta gayet şuurkârâne ve gayet hakîmâne ve muktedirâne hadsiz muntazam vazifeleri gördürmek, yine o Kadîr-i Zülcelâlin ve o Sâni-i

Zülkemâlin vücub-u vücudunu ve kemâl-i kudretini ve azamet-i rububiyetini ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

İşte, bu dört yolla büyük bir pencere marifetullaha açılır ve büyük bir mikyasta, bir Sâni-i Hakîmi akla gösterir. Şimdi, ey bedbaht gafil! Şu halde Onu görmek ve tanımak istemezsen, aklını çıkar at, hayvan ol, kurtul!

Sözler : 33.Söz : 8.Pencere

8.Pencere: Mucizat, keramat, keşfiyyat ve tahkikatların ittifakı

Sekizinci Pencere

Nev-i beşerdeki bütün ervâh-ı neyyire ashabı olan enbiyalar (aleyhimüsselâm), bâhir ve zâhir mu'cizatlarına istinad ederek; ve bütün kulûb-u münevvere aktâbı olan evliyalar, keşif ve kerametlerine itimad ederek; ve bütün ukûl-u nuraniye erbabı olan asfiyalar, tahkikatlarına istinad ederek, birtek Vâhid-i Ehad, Vâcibü'l-Vücud, Hâlık-ı Külli Şeyin vücub-u vücuduna ve vahdetine ve kemâl-i rububiyetine şehadetleri, pek büyük ve nuranî bir penceredir; hem her vakit o makam-ı rububiyeti göstermektedir.

Ey biçare münkir! Kime güveniyorsun ki bunları dinlemiyorsun? Veyahut gündüz içinde gözünü kapamakla, dünyayı gece mi oldu zannediyorsun?

Sözler : 33.Söz : 9.Pencere

Dokuzuncu Pencere

Kâinattaki ibâdât-ı umumiye, bilbedâhe bir Mâbud-u Mutlakı gösteriyor.

Evet, âlem-i ervaha ve bâtına giden ve ruhanî ve meleklerle görüşen zâtların şehadetleriyle sabit olan umum ruhanî ve melâikelerin kemâl-i imtisal ile ubûdiyetleri ve bilmüşahede bütün zîhayatların kemâl-i intizamla ubûdiyetkârâne vazifeler görmeleri ve, bilmüşahede, anâsır gibi bütün cemâdâtın kemâl-i itaatle ubûdiyetkârâne hizmetleri, bir Mâbud-u Bilhakkın vücub-u vücudunu ve vahdetini gösterdiği gibi, herbir taifesi icmâ ve tevatür kuvvetini taşıyan bütün âriflerin hakikatli marifetleri, bütün şâkirler taifesinin semeredar şükürleri ve bütün zâkirlerin feyizli zikirleri ve bütün hâmidlerin nimet arttıran hamdleri ve bütün muvahhidlerin burhanlı tevhidleri ve tavsifleri ve bütün muhiblerin hakikî muhabbet ve aşkları ve bütün mürîdlerin sadık irade ve rağbetleri ve bütün müniblerin ciddî talep ve inâbeleri, yine Mâruf, Mezkûr, Meşkûr, Mahmud, Vâhid, Mahbub, Mergub, Maksud olan o Mâbud-u Ezelînin vücub-u vücudunu ve kemâl-i rububiyetini ve vahdetini gösterdiği gibi, kâmil insanlardaki bütün makbul ibâdâtın ve o makbul ibâdâtın neticesinden hasıl olan füyuzat ve münacat, müşahedat ve keşfiyat, yine o Mevcud-u Lemyezel ve o Mâbud-u Lâyezâlin vücub-u vücudunu ve vahdetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

İşte, şu üç cihette ziyadar büyük bir pencere, vahdâniyete açılır.

Sözler : 33.Söz : 10.Pencere

10.Pencere: Kâinattaki mevcudatın teâvünü, tecavübü, tesanüdü..

Onuncu Pencere

وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَلَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِىَ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ وَسَخَّرَلكُمُ الاَنْهَارَ وَسَخَّرَلَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَلَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَاٰتيكُمْ مِنْ كُلِّ مَاسَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللهِ لاَ تُحْصُوهَا

Şu kâinattaki mevcudatın birbirine teâvünü, tecavübü, tesanüdü gösterir ki, umum mahlûkat birtek Mürebbînin terbiyesindedirler, birtek Müdebbirin idaresindedirler, birtek Mutasarrıfın taht-ı tasarrufundadırlar, birtek Seyyidin hizmetkârlarıdırlar. Çünkü, zemindeki zîhayatları levazımat-ı hayatiyeyi emr-i Rabbânî ile pişiren güneşten ve takvimcilik eden kamerden tut, tâ ziya, hava, mâ, gıdanın zîhayatların imdadına koşmalarına ve nebâtâtın dahi hayvânâtın imdadına koşmalarına ve hayvânat dahi insanların imdadına koşmalarına, hattâ âzâ-yı bedenin birbirinin muavenetine koşmalarına ve hattâ gıda zerrâtının hüceyrât-ı bedeniyenin imdadına koşmalarına kadar câri olan bir düstur-u teâvün ile, câmid ve şuursuz olan o mevcudat-ı müteâvine, bir kanun-u kerem, bir

namus-u şefkat, bir düstur-u rahmet altında, gayet hakîmâne, kerîmâne birbirine yardım etmek, birbirinin sadâ-yı hâcetine cevap vermek, birbirini takviye etmek, elbette, bilbedâhe, birtek, yektâ, Vâhid-i Ehad, Ferd-i Samed, Kadîr-i Mutlak, Alîm-i Mutlak, Rahîm-i Mutlak, Kerîm-i Mutlak bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun hizmetkârları ve memurları ve masnuları olduklarını gösterir.

İşte, ey biçare müflis felsefî! Bu muazzam pencereye ne diyorsun? Senin tesadüfün buna karışabilir mi?

1.)Gökten de bir su indirdi ki, onunla sizin için rızık olarak meyvelerden bitirdi. Onun emriyle denizde seyretsinler diye gemileri sizin hizmetinize verdi. Nehirleri de yine sizin hizmetinize verdi.

- Birbiri ardınca dönüp duran güneşi ve ayı da sizin hizmetinize verdi. Geceyi ve gündüzü de sizin hizmetinize verdi.
- O, sözünüz ve halinizle istediğiniz herşeyden size verdi. Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, saymakla bitiremezsiniz. (İbrahim Sûresi, 14:32-34)

Sözler : 33.Söz : 11.Pencere

11.Pencere: Dalâletten neş’et eden ıztırabat

Onbirinci Pencere

اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ [1]

Bütün ervah ve kulûbun dalâletten neş’et eden ıztırabat ve keşmekeş ve ıztırabattan neş’et eden mânevî elemlerden kurtulmaları, birtek Hâlıkı tanımakla olur. Bütün mevcudatı birtek Sânie vermekle necat buluyorlar, birtek Allah’ın zikriyle mutmain olurlar. Çünkü, hadsiz mevcudat birtek zâta verilmezse, Yirmi İkinci Sözde kat’î ispat edildiği gibi, o zaman her birtek şeyi hadsiz esbaba isnad etmek lâzım gelir ki, o halde birtek şeyin vücudu, umum mevcudat kadar müşkül olur.

Çünkü, Allah’a verse, hadsiz eşyayı bir zâta verir. Ona vermezse, herbir şeyi hadsiz esbaba vermek lâzım gelir. O vakit, bir meyve, kâinat kadar müşkülât peydâ eder, belki daha ziyade müşkül olur. Çünkü, nasıl bir nefer yüz muhtelif adamın idaresine verilse, yüz müşkülât olur. Ve yüz nefer bir zabitin idaresine verilse, bir nefer hükmünde kolay olur. Öyle de, çok muhtelif esbabın birtek şeyin icadında ittifakları, yüz derece müşkülâtlı olur. Ve pek çok eşyanın icadı birtek zâta verilse, yüz derece kolay olur.

İşte, mahiyet-i insaniyedeki merak ve taleb-i hakikat cihetinden gelen nihayetsiz ıztıraptan kurtaracak, yalnız tevhid-i Hâlık ve marifet-i İlâhiyedir. Madem küfürde ve şirkte nihayetsiz müşkülât ve ıztırabat var. Elbette o yol muhaldir, hakikati yoktur. Madem tevhidde, mevcudatın yaratılışındaki suhulete ve kesrete ve hüsn-ü san’ata muvafık olarak, nihayetsiz suhulet ve kolaylık var. Elbette o yol vâciptir, hakikattir.

İşte, ey bedbaht ehl-i dalâlet! Bak, dalâlet yolu ne kadar karanlıklı ve elemli! Ne zorun var ki oradan gidiyorsun? Hem bak, iman ve tevhid yolu ne kadar kolay ve safâlı! Oraya gir, kurtul.

1.) Haberiniz olsun ki, kalbler ancak Allah'ın zikriyle huzura kavuşur. (Ra'd Sûresi, 13:28)

Sözler : 33.Söz : 12.Pencere

12.Pencere: Her şeydeki miktar-ı muntazam ve takdir

Onikinci Pencere

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى اَلَّذِى خَلَقَ فَسَوّٰى وَالَّذِى قَدَّرَ فَهَدٰى [1]

sırrınca, umum eşyada, hususan zîhayat masnularda, hikmetli bir kalıptan çıkmış gibi, herşeye bir miktar-ı muntazam ve bir suret, hikmetle verildiği; ve o suret ve o miktarda, maslahatlar ve faideler için eğri büğrü hudutlar bulunması; hem müddet-i hayatlarında değiştirdikleri suret-i libasları ve miktarları yine hikmetlere, maslahatlara muvafık bir tarzda, mukadderât-ı hayatiyeden terkip ve tanzim edilen mânevî ve muntazam birer suret, birer miktar bulunması, bilbedâhe gösterir ki, bir Kadîr-i Zülcelâlin ve bir Hakîm-i Zülkemâlin kader dairesinde suretleri ve biçimleri tertip edilen ve kudretin destgâhında vücutları verilen o hadsiz masnuat, o Zâtın vücub-u vücuduna delâlet ve vahdetine ve kemâl-i kudretine hadsiz lisanla şehadet ederler.

Sen kendi cismine ve âzâlarına ve onlardaki eğri büğrü yerlerin meyvelerine ve faidelerine bak, kemâl-i hikmet içinde kemâl-i kudreti gör.

1.) Herşeyden yüce olan Rabbinin ismini tesbih et. O Rabbin ki, herşeyi yaratıp düzene koydu. O Rabbin ki, herşeye lâyık bir şekil ve ölçü tayin ederek onu yaratılış gayesine yöneltti. (A'lâ Sûresi, 87:1-3)

Sözler : 33.Söz : 13.Pencere

13.Pencere: Bütün mevcudatın lisan-ı hâl ve kal ile ettiği tesbihat

Onüçüncü Pencere

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

sırrınca, herşey lisan-ı mahsusuyla Hâlıkını yad eder, takdis eder. Evet, bütün mevcudatın lisan-ı hâl ve kal ile ettiği tesbihat, birtek Zât-ı Mukaddesin vücudunu gösteriyor.

Evet, fıtratın şehadeti reddedilmez. Delâlet-i hal ise, hususan çok cihetlerle gelse, şüphe getirmez. Bak, hadsiz fıtrî şehadeti tazammun eden ve nihayetsiz tarzlarda lisan-ı hâl ile delâlet eden ve mütedahil daireler gibi birtek merkeze bakan şu mevcudatın muntazam suretleri, herbiri birer dildir; ve mevzun heyetleri, herbiri birer lisan-ı şehadettir; ve mükemmel hayatları, herbiri birer lisan-ı tesbihtir ki, Yirmi Dördüncü Sözde kat'î ispat edildiği gibi, o bütün dillerle pek zâhir bir surette tesbihatları ve tahiyyâtları ve birtek Mukaddes Zâta şehadetleri, ziya güneşi gösterdiği gibi, bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücud'u gösterir ve kemâl-i ulûhiyetine delâlet eder.

1.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44

Sözler : 33.Söz : 14.Pencere

14.Pencere: Acz-i mutlak içinde bir kudret-i mutlakanın âsârı görünmesi

Ondördüncü Pencere

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ ﴿2﴾
مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ﴿3﴾
اِنَّ رَبِّى عَلَى كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ ﴿4﴾

sırlarınca, herşey, herşeyinde ve her şe'ninde tek bir Hâlık-ı Zülcelâle muhtaçtır.

Evet, kâinattaki mevcudata bakıyoruz ve görüyoruz ki, zaaf-ı mutlak içinde bir kuvvet-i mutlaka tezahürâtı var; ve acz-i mutlak içinde bir kudret-i mutlakanın âsârı görünüyor: meselâ, nebâtâtın tohumlarında ve köklerindeki ukde-i hayatiyelerinin intibahları zamanında gösterdikleri harika vaziyetleri gibi.

Hem fakr-ı mutlak ve kuruluk içinde bir gınâ-yı mutlakın tezahürâtı var: kıştaki toprağın ve ağaçların vaziyet-i fakirâneleri ve baharda şâşaalı servet ve gınâları gibi.

Hem cumûd-u mutlak içinde bir hayat-ı mutlakanın tereşşuhâtı görünüyor: anâsır-ı câmidenin zîhayat maddelere inkılâbı gibi.

Hem bir cehl-i mutlak içinde muhit bir şuurun tezahürâtı görünüyor: zerrelerden yıldızlara kadar herşeyin harekâtında nizâmât-ı âleme ve mesâlih-i hayata ve metâlib-i hikmete muvafık bir tarzda hareket etmeleri ve şuurkârâne vaziyetleri gibi.

İşte, bu acz içindeki kudret; ve zaaf içindeki kuvvet; ve fakr içindeki servet ve gınâ; ve cumud ve cehil içindeki hayat ve şuur,

bilbedâhe ve bizzarure, bir Kadîr-i Mutlak ve Kaviyy-i Mutlak ve Ganiyy-i Mutlak ve Alîm-i Mutlak ve Hayy-ı Kayyûm bir Zâtın vücub-u vücuduna ve vahdetine karşı her taraftan pencereler açar, heyet-i mecmuasıyla, büyük bir mikyasta, bir cadde-i nuraniyeyi gösterir.

İşte, ey tabiat bataklığına düşen gafil! Eğer tabiatı bırakıp kudret-i İlâhiyeyi tanımazsan, herbir şeye, hattâ herbir zerreye hadsiz bir kuvvet ve kudret ve nihayetsiz bir hikmet ve maharet, belki ekser eşyayı görecek, bilecek, idare edecek bir iktidar, herşeyde bulunduğunu kabul etmek lâzım gelir.

1.) De ki: Herşeyin mülk ve tasarrufu kimin elindedir? (Mü'minun Sûresi, 23:88)
2.) Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. (Hicr Sûresi, 15:21)
3.) Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)
4.) Muhakkak ki benim Rabbim herşeyi hakkıyla koruyucudur. (Hûd Sûresi, 11:57)

Sözler : 33.Söz : 15.Pencere

15.Pencere: Herşeye, o şeyin kabiliyet-i mahiyetine göre vücut vermek

Onbeşinci Pencere

اَلَّذِى اَحْسَنَ كُلَّ شىْءٍ خَلَقَهُ [1]

sırrınca, herşeye, o şeyin kabiliyet-i mahiyetine göre kemâl-i mizan ve intizamla biçilip hüsn-ü san'atla tertip edilip, en kısa yolda, en güzel bir surette, en hafif bir tarzda, istimalce en kolay bir şekilde (meselâ kuşların elbiselerine ve her vakit tüylerini kolayca oynatmalarına ve istimal etmelerine bak), hem israfsız, hikmetli bir tarzda vücut vermek, suret giydirmek, eşya adedince dillerle bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şehadet ve bir Kadîr-i Alîm-i Mutlaka işaret ederler.

1.)O herşeyi en güzel şekilde yaratandır. (Secde Sûresi, 32:7)

Sözler : 33.Söz : 16.Pencere

16.Pencere: Tazelenen mahlûkatın icad ve tedbirlerindeki intizamat ve tanzimat

Onaltıncı Pencere

Rû-yi zeminde mevsim be mevsim tazelenen mahlûkatın icad ve tedbirlerindeki intizamat ve tanzimat, bilbedâhe bir hikmet-i âmmeyi gösterir. Sıfat mevsufsuz olmadığından, elbette o hikmet-i âmme, bizzarure bir Hakîmi gösterir.

Hem o perde-i hikmet içinde harika tezyinat, bilbedâhe bir inâyet-i tammeyi gösterir. Ve o inâyet-i tamme, bizzarure inâyetkâr bir Hâlık-ı Kerîmi gösterir.

Ve o perde-i inâyette, umuma şamil bir taltifat ve ihsanat, bilbedâhe bir rahmet-i vâsiayı gösterir. Ve o rahmet-i vâsia, bizzarure bir Rahmân-ı Rahîmi gösterir.

Ve o perde-i rahmet üstünde dahi, bütün rızka muhtaç zîhayatların lâyık ve mükemmel bir tarzda iâşeleri ve erzakları, bilbedâhe, terbiyekârâne bir rezzâkıyet ve şefkatkârâne bir rububiyeti gösterir. Ve o terbiye ve idare, bizzarure bir Rezzâk-ı Kerîmi gösterir.

Evet, zeminin yüzünde kemâl-i hikmetle terbiye edilen ve kemâl-i inâyetle tezyin edilen ve kemâl-i rahmetle taltif edilen ve kemâl-i şefkatle iâşe edilen bütün mahlûkat, birer birer bir Sâni-i Hakîm, Kerîm, Rahîm, Rezzâkın vücubuna şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi, yeryüzünün mecmuunda tezahür eden ve umumunda görülen ve kast ve iradeyi bilbedâhe gösteren hikmet-i âmme; ve hikmeti dahi tazammun eden, umum masnuata şamil inâyet-i tamme; ve inâyet ve hikmeti tazammun eden ve umum mevcudat-ı arziyeye şamil olan rahmet-i vâsia; ve rahmet ve hikmet ve inâyeti de tazammun eden, umum zîhayata şamil bir surette ve gayet kerîmâne bir tarzda olan rızık ve iâşe-i umumiyeyi birden nazara al, bak:

Nasıl ki, elvân-ı seb’a, ziyayı teşkil eder; ve yeryüzünü tenvir eden o ziya, nasıl şüphesiz güneşi gösterir. Öyle de, o hikmet içindeki inâyet ve inâyet içindeki rahmet ve rahmet içindeki iâşe-i rızkî, nihayet derecede Hakîm, Kerîm, Rahîm, Rezzak bir Vâcibü’l-Vücudun vahdetini ve kemâl-i rububiyetini, büyük bir mikyasta, yüksek bir derecede, parlak bir surette gösterir.

İşte, ey sersem münkir-i gafil! Göz önündeki bu hakîmâne, kerîmâne, rahîmâne, rezzâkane terbiyeti ve bu acip ve harika ve mu’cize keyfiyeti neyle izah edebilirsin? Senin gibi serseri tesadüfle mi? Ve kalbin gibi kör kuvvetle mi? Ve kafan gibi sağır tabiatla mı? Ve senin gibi âciz, câmid, câhil esbabla mı? Yoksa, nihayetsiz derecede mukaddes, münezzeh ve müberrâ, muallâ ve nihayetsiz derecede Kadîr, Alîm, Semî’, Basîr olan Zât-ı Zülcelâle, nihayetsiz derecede âciz, câhil, sağır, kör, mümkün, miskin olan “tabiat“ namını verip nihayetsiz hata işlemek mi istersin? Hem güneş gibi parlak şu hakikati hangi kuvvetle söndürebilirsin, hangi perde-i gaflet altında saklayabilirsin?

Sözler : 33.Söz : 17.Pencere

17.Pencere: Gayet kıymettarlık ve hadsiz ucuzluk gibi zıd hakikatler

Onyedinci Pencere

اِنَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ [1]

Zeminin yüzünü yaz zamanında temâşâ edip görüyoruz ki: İcad-ı eşyada müşevveşiyeti iktiza eden ve intizamsızlığa sebep olan nihayetsiz sehâvet ve bir cûd-u mutlak, gayet derecede bir insicam ve intizam içinde görünüyor. İşte, zemin yüzünü tezyin eden bütün nebâtâtı gör.

Hem mizansızlığı ve kabalığı iktiza eden, icad-ı eşyadaki sür'at-i mutlaka dahi kemâl-i mevzuniyet içinde görünüyor. İşte, zemin yüzünü süslendiren bütün meyvelere bak.

Hem ehemmiyetsizliği, belki çirkinliği iktiza eden kesret-i mutlaka dahi, kemâl-i hüsn-ü san'at içinde görünüyor. İşte, yeryüzünü yaldızlayan bütün çiçeklere bak.

Hem san'atsızlığı, basitliği iktiza eden, icad-ı eşyadaki suhulet-i mutlaka dahi, nihayetsiz derecede san'atkârlık ve maharet ve ihtimamkârlık içinde görünüyor. İşte, yeryüzündeki ağaç ve nebâtat cihâzâtının sandıkçaları ve programları ve tarihçe-i hayatlarının kutucukları hükmünde olan bütün tohumlara, çekirdeklere dikkatle bak.

Hem ihtilâf ve ayrılığı iktiza eden uzaklık ve bu'd-u mutlak dahi bir ittifak-ı mutlak içinde görünüyor. İşte, bütün aktâr-ı zeminde zer' edilen her nevi hububata bak.

Hem karışmayı ve bulaşmayı iktiza eden kemâl-i ihtilât, bilâkis, kemâl-i imtiyaz ve tefrik içinde görünüyor. İşte, bütün yeraltına

karışık atılan ve madde itibarıyla birbirine benzeyen tohumların, sünbül vaktinde kemâl-i imtiyazları ve ağaçlara giren muhtelif maddelerin yaprak, çiçek ve meyvelere kemâl-i imtiyazla tefrikleri ve mideye giren karışık gıdaların muhtelif âzâ ve hüceyrâta göre kemâl-i imtiyazla ayrılmalarına bak, kemâl-i hikmet içinde kemâl-i kudreti gör.

Hem ehemmiyetsizliği, kıymetsizliği iktiza eden gayet derecede mebzuliyet ve nihayet derecede ucuzluk dahi, yeryüzünde masnuatça, san'atça, nihayet derecede kıymettar ve pahalı bir keyfiyette görünüyor. İşte, o hadsiz acaib-i san'at içinde, yeryüzünün Rahmânî sofrasında, yalnız, kudretin şekerlemeleri olan dutların nevilerine bak, kemâl-i rahmeti kemâl-i san'at içinde gör.

İşte, bütün rû-yi zeminde, gayet kıymettarlıkla beraber hadsiz ucuzluk; ve hadsiz ucuzluk içinde, hadsiz ihtilât ve karışıklıkla beraber hadsiz imtiyaz ve tefrik; ve hadsiz imtiyaz ve tefrik içinde, gayet uzaklıkla beraber son derecede muvafakat ve benzeyiş; ve son derece benzemek içinde, gayet derecede suhulet ve kolaylıkla beraber gayet derecede ihtimamkârâne yapılış; ve gayet derecede güzel yapılış içerisinde, sür'at-i mutlaka ve çabuklukla beraber gayet derecede mevzun ve mizanlı ve israfsızlık; ve gayet derecede israfsızlık içinde, son derece çokluk ve kesretle beraber son derecede hüsn-ü san'at; ve son derece hüsn-ü san'at içinde, nihayet derecede sehâvetle beraber intizam-ı mutlak, elbette gündüz ışığı, ışık güneşi gösterdiği gibi, bir Kadîr-i Zülcelâlin, bir Hakîm-i Zülkemâlin, bir Rahîm-i Zülcemâlin vücub-u vücuduna ve kemâl-i kudretine ve cemâl-i rububiyetine ve vâhidiyetine ve ehadiyetine şehadet ederler, [2] لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى sırrını gösterirler.

Şimdi, ey biçare cahil, gafil, muannid, muattıl! Bu hakikat-i uzmâyı neyle tefsir edebilirsin? Bu nihayet derecede mu'cize ve harika keyfiyeti neyle izah edebilirsin? Bu hadsiz derecede acip şu san'atları neye isnad edebilirsin? Bu yeryüzü derecesinde geniş bu pencereye hangi perde-i gafleti atıp kapatabilirsin? Senin tesadüfün nerede, tabiat dediğin ve güvendiğin şuursuz yoldaşın ve dalâlette istinadgâhın ve arkadaşın nerede? Bu işlere tesadüfün karışması

yüz derece muhal değil mi? Ve şu harika işlerin binden birinin tabiata havalesi bin derece muhal olmuyor mu? Yoksa câmid, âciz tabiatın, herbir şeyin içinde o şeyden yapılan eşya adedince mânevî makine ve matbaaları mı var?

1.) Muhakkak ki, göklerde ve yerde, iman edenler için deliller vardır. (Câsiye Sûresi, 45:3)
2.) En güzel isimler Onundur. (Tâhâ Sûresi, 20:8)

Sözler : 33.Söz : 18.Pencere

18.Pencere: Eser-fiil-isim-sıfat-şuun-zat silsilesi

Onsekizinci Pencere

اَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِى مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1]

Yirmi İkinci Sözde izâh edilen şu temsile bak ki: Nasıl mükemmel, muntazam, san'atlı, saray gibi bir eser, bilbedâhe, muntazam bir fiile delâlet eder. Yani, bir bina, bir dülgerliğe delâlet eder. Ve mükemmel, muntazam bir fiil, bizzarure, mükemmel bir fâile ve mahir bir ustaya, bir dülgere delâlet eder. Ve mükemmel usta ve dülger ünvanları, bilbedâhe, mükemmel bir sıfata, yani san'at melekesine delâlet eder. Ve mükemmel sıfat ve o mükemmel meleke-i san'at, bilbedâhe, mükemmel bir istidadın vücuduna delâlet eder. Ve mükemmel bir istidat ise, âli bir ruh ve yüksek bir zâtın vücuduna delâlet eder.

Öyle de, zeminin yüzünü, belki kâinatı dolduran müteceddid eserler, bilbedâhe, gayet derece-i kemâlde bulunan ef'âli gösteriyor.

Ve şu nihayet derecedeki intizam ve hikmet dairesindeki ef'âl, bilbedâhe, ünvanları ve isimleri mükemmel olan bir fâili gösteriyor. Çünkü muntazam, hakîmâne fiiller fâilsiz olmadığı, kat'iyen malûm.

Ve son derece mükemmel ünvanlar, o fâilin son derece kemâldeki sıfatlarına delâlet eder. Çünkü, fenn-i sarfça, nasıl ism-i fâil masdardan yapılır. Öyle de, unvanların ve isimlerin dahi masdarları ve menşeleri, sıfatlardır.

Ve son derece-i kemâlde sıfatlar, şüphesiz, son derece mükemmel olan şuûnât-ı zâtiyeye delâlet eder.

Ve kabiliyet-i zâtiye, tabir edemediğimiz o mükemmel şuûn-u zâtiye, bihakkılyakin, hadsiz derece-i kemâlde olan bir zâta delâlet eder.

İşte, bütün âlemdeki âsâr-ı san'at ve bütün mahlûkat, herbiri birer eser-i mükemmel olduğundan, herbiri bir fiile; ve fiil ise isme; isim ise vasfa; ve vasıf ise şe'ne; ve şe'n ise zâta şehadet ettikleri için, masnuat adedince, birtek Sâni-i Zülcelâlin vücub-u vücuduna şehadet ve ehadiyetine işaret ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, silsile-i mahlûkat kadar kuvvetli bir tarzda bir mirac-ı marifettir. Hiçbir cihette içine şüphe girmeyen müteselsil bir burhan-ı hakikattir.

Şimdi, ey biçare münkir-i gafil! Silsile-i kâinat kadar kuvvetli şu burhanı neyle kırabilirsin? Şu masnuat adedince hakikatin şuâını gösteren hadsiz delikli ve kafesli şu pencereyi neyle kapatabilirsin? Hangi perde-i gafleti üstüne çekebilirsin?

1.) Onlar, göklerin ve yerin iç yüzüne (özüne) bakmadılar mı? (A'râf Sûresi, 7:185)

Sözler : 33.Söz : 19.Pencere

19.Pencere: Herbir nebat ve ağaçın çok lisan ile saniini göstermesi

Ondokuzuncu Pencere

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

sırrınca, Sâni-i Zülcelâl, semâvâtın ecrâmına o kadar hikmetler, mânâlar takmış ki, güya celâl ve cemâlini ifade etmek için, semâvâtı güneşler, aylar, yıldızlar kelimeleriyle söylettirdiği gibi, cevv-i semâda olan mevcudata dahi öyle hikmetler ve mânâlar ve maksatlar takmış ki, güya o cevv-i semâyı berkler, şimşekler, ra'dlar, katreler kelimeleriyle intak ediyor ve kemâl-i hikmet ve cemâl-i rahmetini ders veriyor. Ve nasıl zemin kafasını hayvânat ve nebâtat denilen mânidar kelimeleriyle söyleştirip kemâlât-ı san'atını kâinata gösteriyor.

Öyle de, o kafanın birer kelimesi olan nebatları ve ağaçları dahi yapraklar, çiçekler, meyveler kelimeleriyle intak edip yine kemâl-i san'atını ve cemâl-i rahmetini ilân ediyor. Ve birer kelime olan çiçekleri ve meyveleri dahi tohumcuklar kelimeleriyle konuşturup dekaik-i san'atını ve kemâl-i rububiyetini ehl-i şuura talim ediyor.

İşte, bu hadsiz kelimât-ı tesbihiye içinde, yalnız tek bir sünbül ve tek bir çiçeğin tarz-ı ifadesine kulak verip dinleyeceğiz, nasıl şehadet eder, bileceğiz.

Evet, herbir nebat, herbir ağaç, pek çok lisanla Sânilerini öyle gösteriyorlar ki, ehl-i dikkati hayretlerde bırakır ve bakanlara "Sübhanallah, ne kadar güzel şehadet ediyor" dedirtirler.

Evet, herbir nebâtın çiçek açması zamanında ve sünbül vermesi ânında, tebessümkârâne mânevî tekellümleri hengâmındaki tesbihleri, kendileri gibi güzel ve zâhirdir. Çünkü, herbir çiçeğin güzel ağzıyla ve muntazam sünbülün lisanıyla ve mevzun tohumların ve muntazam habbelerin kelimâtıyla hikmeti gösteren o nizam, bilmüşahede, ilmi gösteren bir mizan içindedir. Ve o mizan ise, maharet-i san'atı gösteren bir nakş-ı san'at içindedir. Ve o nakş-ı san'at, lütuf ve keremi gösteren bir ziynet içindedir. Ve o ziynet dahi, rahmet ve ihsanı gösteren latîf kokular içindedir. Ve birbiri içinde bulunan şu mânidar keyfiyetler öyle bir lisan-ı şehadettir ki, hem Sâni-i Zülcemâlini esmâsıyla tarif eder, hem evsâfıyla tavsif eder, hem cilve-i esmâsını tefsir eder, hem teveddüd ve taarrüfünü, yani sevdirilmesini ve tanıttırılmasını ifade eder.

İşte, birtek çiçekten böyle bir şehadet işitsen, acaba zemin yüzündeki Rabbânî bağlarda umum çiçekleri dinleyebilsen, ne derece yüksek bir kuvvetle Sâni-i Zülcelâlin vücub-u vücudunu ve vahdetini ilân ettiklerini işitsen, hiç şüphen ve vesvesen ve gafletin kalabilir mi? Eğer kalsa, sana insan ve zîşuur denilebilir mi?

Gel, şimdi bir ağaca dikkatle bak. İşte, bahar mevsiminde yaprakların muntazaman çıkması, çiçeklerin mevzunen açılması, meyvelerin hikmetle, rahmetle büyümesi ve dalların ellerinde, masum çocuklar gibi, nesîmin esmesiyle oynaması içindeki latîf ağzını gör. Nasıl bir dest-i keremle yeşillenen yaprakların diliyle ve bir neş'e-i lütufla tebessüm eden çiçeklerin lisanıyla ve bir cilve-i rahmetle gülen meyvelerin kelimâtıyla ifade edilen hikmetli nizam içindeki adilli mizan; ve adli gösteren mizan içinde bulunan dikkatli san'atlar, nakışlar; ve maharetli nakışlar ve ziynetler içinde rahmet ve ihsanı gösteren ayrı ayrı tatmaklar; ve ayrı ayrı güzel kokular ve hoş tatmaklar içinde birer mu'cize-i kudret olan tohumlar ve çekirdekler, gayet zâhir bir surette bir Sâni-i Hakîm, Kerîm, Rahîm, Muhsin, Mün'im, Mücemmil, Mufaddılın vücub-u vücudunu ve vahdetini ve cemâl-i rahmetini ve kemâl-i rububiyetini gösterir.

İşte, eğer bütün rû-yi zemindeki ağaçların lisan-ı hâllerini birden dinleyebilsen,

يُسَبِّحُ ِللهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَافِى الاَرْضِ [2]

hazinesinde ne kadar güzel cevherler bulunduğunu göreceksin, anlayacaksın.

İşte, ey nankörlük içinde kendini başıboş zanneden bedbaht gafil! Bu derece hadsiz lisanlarla kendini sana tanıttıran ve bildiren ve sevdiren bir Kerîm-i Zülcemâl, tanımak istenilmezse, bu lisanları susturmalı. Madem ki susturulmaz, dinlemeli. Gafletle kulağını kapasan kurtulamazsın. Çünkü sen kulağını kapamakla kâinat sükût etmez, mevcudat susmaz, vahdâniyet şahitleri seslerini kesmezler. Elbette seni mahkûm ederler.

1.) Yedi gök ve yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.) Göklerde ve yerde olan herşey Allah'ı tesbih eder. (Haşir Sûresi, 59:24)

Sözler : 33.Söz : 20.Pencere

20.Pencere: Tesadüfî ve karışık tevehhüm edilen küllî unsurlar

Yirminci Pencere (Haşiye)

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شىْءٍ [1] وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا [2] نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ وَاَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا اَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

Nasıl cüz'iyat ve neticelerde ve teferruatta kemâl-i hikmet ve cemâl-i san'at görünüyor. Öyle de, tesadüfî ve karışık tevehhüm edilen küllî unsurların, büyük mahlûkatın zâhiren karışık vaziyetleri dahi bir hikmet ve san'atla vaziyetler alıyorlar. İşte ziyanın parlaması, sair hikmetli hidemâtının delâletiyle, yeryüzünde masnuat-ı İlâhiyeyi izn-i Rabbânî ile teşhir ve ilân etmektir. Demek bir Sâni-i Hakîm tarafından ziya istihdam ediliyor; çarşı-yı âlem sergilerindeki antika san'atlarını onunla irâe ediyor.

Şimdi rüzgârlara bak ki: Sair hakîmâne, kerîmâne faidelerinin ve vazifelerinin şehadetiyle, gayet mühim ve kesretli vazifelere koşuyorlar. Demek o dalgalanmak, bir Sâni-i Hakîm tarafından bir tavziftir, bir tasriftir, bir kullanmaktır. Dalgalanmaları ise, emr-i Rabbânînin çabuk yerine getirilmesine sür'atle çalışmaktır.

Şimdi bak çeşmelere, çaylara, ırmaklara: Yerden, dağlardan kaynamaları tesadüfî değildir. Çünkü onlara terettüp eden, âsâr-ı rahmet olan faidelerin ve semerelerin şehadetiyle ve dağlarda bir

mizan-ı hâcetle iddiharlarının ifadesiyle ve bir mizan-ı hikmetle gönderilmelerinin delâletiyle gösteriliyor ki, bir Rabb-i Hakîmin teshiriyle ve iddiharıyladır. Ve kaynamaları ise, Onun emrine heyecanla imtisal etmeleridir.

Şimdi yerdeki bütün taşların ve cevahirlerin ve madenlerin envâına bak: Bunların tezyinatları ve menfaatli hâsiyetleri bir Sâni-i Hakîmin tezyiniyle, tertibiyle, tedbiriyle, tasviriyle olduğunu, onlara müteallik hakîmâne faideleri ve mesâlih-i hayatiye ve levâzımât-ı insaniye ve hâcât-ı hayvaniyeye muvafık bir tarzda ihzarları gösteriyor.

Şimdi çiçeklere, meyvelere bak: Bunların gülümsemeleri ve tadları ve güzellikleri ve nakışları ve koku vermeleri bir Sâni-i Kerîmin, bir Mün'im-i Rahîmin sofrasında birer tarife, birer davetname hükmünde olarak, muhtelif renk ve koku ve tadlarla her nev'e ayrı ayrı tarife ve davetname olarak verilmiştir.

Şimdi kuşlara bak: Onların söyleşmeleri ve cıvıldaşmaları bir Sâni-i Hakîmin intak ve söyletmesi olduğuna delil-i kat'î ise, hayret verir bir tarzda birbirine o seslerle müdavele-i hissiyat ve ifade-i maksat etmeleridir.

Şimdi bulutlara bak: Yağmurun şıpıltıları mânâsız bir ses olmadığına ve şimşek ile gök gürlemesi boş bir gürültü olmadığına kat'î delil ise, hâli bir boşlukta o acaibi icad etmek ve onlardan âb-ı hayat hükmündeki damlaları sağmak ve zemin yüzündeki muhtaç ve müştak zîhayatlara emzirmek gösteriyor ki, o şırıltı, o gürültü, gayet mânidar ve hikmettardır ki, bir Rabb-i Kerîmin emriyle müştaklara o yağmur bağırıyor ki, "Sizlere müjde, geliyoruz!" mânâsını ifade ederler.

Şimdi göğe bak: Gök içinde hadsiz ecramdan yalnız kamere dikkat et. Onun hareketi bir Kadîr-i Hakîmin emriyle olduğu, ona müteallik ve yeryüzüne ait mühim hikmetlerdir ki, başka yerde beyan ettiğimizden kısa kesiyoruz.

İşte, ziyadan tut, tâ kamere kadar, saydığımız küllî unsurlar gayet geniş bir tarzda ve büyük bir mikyasta bir pencere açar, bir Vâcibü'l-Vücudun vahdetini ve kemâl-i kudretini ve azamet-i saltanatını gösterir, ilân ederler.

İşte, ey gafil! Eğer bu gök gürlemesi gibi bu sadâyı susturabilirsen ve güneşin ışığı gibi parlak o ziyayı söndürebilirsen, Allah'ı unut. Yoksa aklını başına al, [3] سُبْحَانَ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ de.

Haşiye: Şu Yirminci Pencerenin hakikati, bir zaman Arabî bir surette şöyle kalbe gelmişti:

[4] تَلَئْـلُأُ الضِّيَاءِ مِنْ تَنْوِيرِكَ تَشْهِيرِكَ
تَمَوُّجُ الْاِعْصَارِ مِنْ تَصْرِيفِكَ تَوْظِيفِكَ
سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ سُلْطَانَكَ
تَفَجُّرُ الْأَنْهَارِ مِنْ تَدْخِيرِكَ تَسْخِيرِكَ
تَزَيُّنُ الْأَحْجَارِ مِنْ تَدْبِيرِكَ تَصْوِيرِكَ
سُبْحَانَكَ مَا أَبْدَعَ حِكْمَتَكَ
تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ مِنْ تَزْيِينِكَ تَحْسِينِكَ
تَبَرُّجُ الْأَثْمَارِ مِنْ اِنْعَامِكَ اِكْرَامِكَ
سُبْحَانَكَ مَا اَحْسَنَ صَنْعَتَكَ
تَسَجُّعُ الْأَطْيَارِ مِنْ اِنْطَاقِكَ اِرْفَاقِكَ
تَهَزُّجُ الْأَمْطَارِ مِنْ اِنْزَالِكَ اِفْضَالِكَ

سَبْحَانَكَ مَا اَوْسَعَ رَحْمَتَكَ
تَحَرُّكُ الأَقْمَارِ مِنْ تَقْدِيرِكَ تَدْبِيرِكَ
تَدْوِيرِكَ تَنْوِيرِكَ سُبْحَانَكَ مَا أَنْوَرَ
بُرْهَانَكَ وأَبْهَرَ سُلْطَانَكَ

1.) Herşeyin melekûtu elinde olan Allah her türlü kusurdan münezzehtir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
2.) Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. Herşeyi Biz belirli bir miktarla indiririz. Rüzgârları da Biz aşılayıcı olarak gönderdik, sonra gökten bir su indirip onunla sizi suladık. Yoksa o suyu hazinesinde saklayan siz değilsiniz. (Hicr Sûresi, 15:21-22)
3.) Yedi gök ve yer ve onların içinde bulunanlar tarafından Kendisi tesbih edilen Zât, her türlü kusurdan münezzehtir.
4.) Işığın parıldaması Senin nurlandırman ve teşhir etmendendir. Fırtınanın dalgalanması Senin yönlendirmen ve görevlendirmendendir. Sen her noksandan münezzehsin; ne büyüktür saltanatın!

- Nehirlerin fışkırması Senin depolayıp emre boyun eğdirmendendir. Taşların süsleri Senin tedbirin ve şekillendirmendendir. Sen her noksandan münezzehsin; ne eşsizdir Senin hikmetin!
- Çiçeklerin tebessümü Senin süsleyip güzelleştirmendendir. Meyvelerin süslenmesi Senin in'âmın ve ikramındandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne güzeldir Senin san'atın!
- Kuşların cıvıldaşması Senin konuşturman ve yakınlaştırmandandır. Damlaların şıpıltısı Senin indirmen ve fazlındandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne geniştir Senin rahmetin!
- Ayların seyretmesi Senin takdirin ve tedbirinle, Senin döndürmen ve aydınlatmandandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne aydınlatıcıdır delilin, ne engindir saltanatın!

Sözler : 33.Söz : 21.Pencere

Yirmibirinci Pencere

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ [1]

Şu kâinatın lâmbası olan güneş, Kâinat Sâniinin vücuduna ve vahdâniyetine güneş gibi parlak ve nuranî bir penceredir.

Evet, manzume-i şemsiye denilen, küremizle beraber on iki seyyare, cirmleri küçüklük—büyüklük itibarıyla pek çok muhtelif ve mevkileri uzaklık—yakınlık noktasında pek çok mütefavit ve sür'at-i hareketleri çok mütenevvi olduğu halde, kemâl-i intizam ve hikmetle ve kemâl-i mizanla ve bir saniye kadar şaşırmayarak hareketleri ve deveranları ve güneş ile, cazibe kanunu tabir edilen bir kanun-u İlâhî ile bağlanmaları, yani onlar imamlarına iktidâları, büyük bir mikyasta bir azamet-i kudret-i İlâhiyeyi ve vahdâniyet-i Rabbâniyeyi gösterir. Çünkü o câmid cirmleri, o şuursuz büyük kütleleri nihayet derecede intizam ve mizan-ı hikmet içinde, muhtelif şekillerde ve muhtelif mesafelerde ve muhtelif hareketlerde döndürmek, istihdam etmek, ne derece bir kudreti ve bir hikmeti ispat ettiğini kıyas et. Bu büyük ve ağır işe zerre miktar tesadüf karışsa, öyle bir patlayış verecek ki, kâinatı dağıtacak. Çünkü, bir dakika tesadüf birisini tevkif etse, mihverinden çıkmasına sebebiyet verir, başkalarıyla müsademe etmesine yol açar. Küre-i arzdan bin defa büyük cirmlerle müsademenin ne derece dehşetli olduğunu kıyas edebilirsin.

Manzume-i şemsiyenin, yani şemsin me'mumları ve meyveleri olan on iki seyyarenin acaibini ilm-i muhit-i İlâhîye havale edip, yalnız gözümüzün önünde, seyyaremiz bulunan arza bakıyoruz. Görüyoruz ki, bu seyyaremiz, bir azamet-i şevket-i Rububiyeti ve haşmet-i saltanat-ı Ulûhiyeti ve kemâl-i rahmet ve hikmeti gösterir bir surette,

güneşin etrafında, emr-i Rabbânî ile, Birinci Mektupta beyan edildiği gibi, pek büyük bir hizmet için bir uzun seyir ve seyahat ona ettiriliyor. Bir sefine-i Rabbâniye olarak, acaib-i masnuat-ı İlâhiye ile doldurulmuş ve zîşuur ibâdullaha seyrangâh gibi bir mesken-i seyyar vaziyeti verilmiş. Ve evkat ve hesabı bildirecek saat akrebi gibi, kamer dahi dakik hesaplarla, azîm hikmetlerle ona takılmış ve o kamere başka menzillerde ayrı seyir ve seyahat verilmiş.

İşte, bu mübarek seyyaremizin şu halleri, küre-i arz kuvvetinde bir şehadetle bir Kadîr-i Mutlakın vücub-u vücudunu ve vahdetini ispat eder. Madem şu seyyaremiz böyledir. Manzume-i şemsiyeyi ona kıyas edebilirsin.

Hem şemse, kendi mihveri üstünde, cazibe denilen mânevî ipleri yumak yaptırmak için dolap ve çıkrık hükmünde olan güneşi, bir Kadîr-i Zülcelâlin emriyle döndürüp, o seyyârâtı o mânevî iplerle bağlayıp tanzim etmek ve güneşi bütün seyyârâtı ile, saniyede beş saatlik bir mesafeyi kestirecek kadar bir sür'atle, bir tahmine göre Herkül Burcu tarafına veya Şemsü'ş-Şumus cânibine sevk etmek, elbette, Ezel ve Ebed Sultanı olan Zât-ı Zülcelâlin kudretiyle ve emriyledir. Güya, haşmet-i rububiyetini göstermek için, bu emirber neferleri hükmünde olan manzume-i şemsiye ordusu ile bir manevra yaptırır.

Ey kozmoğrafyacı efendi! Hangi tesadüf bu işlere karışabilir? Hangi esbabın eli buna ulaşabilir? Hangi kuvvet buna yanaşabilir? Haydi, sen söyle. Hiç böyle bir Sultan-ı Zülcelâl, aczini gösterip mülküne başkasını karıştırır mı? Bahusus kâinatın meyvesi, neticesi, gayesi, hülâsası olan zîhayatları başka ellere verir mi? Başkasını müdahale ettirir mi? Bahusus o meyvelerin en câmii ve o neticelerin en mükemmeli ve zeminin halifesi ve o Sultanın âyinedar bir misafiri olan insanları başıboş bırakır mı? Ve onları tabiata ve tesadüfe havale edip haşmet-i saltanatını hiçe indirir mi? Kemâl-i hikmetini sukut ettirir mi?

1.) Güneş de kendisine tayin edilmiş bir yere doğru akıp gider. Bu, kudreti herşeye galip olan ve ilmi herşeyi kuşatan Allah'ın takdiridir. (Yâsin Sûresi, 36:38)

Sözler : 33.Söz : 22.Pencere

Yirmiikinci Pencere

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًا والْجِبَالَ اَوْتَادًا وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا (1)

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا (2)

Küre-i arz bir kafadır ki, yüz bin ağzı vardır. Her bir ağzında yüz bin lisanı vardır. Her lisanında yüz bin burhanı var ki, herbiri çok cihetle Vâcibü'l-Vücud, Vâhid-i Ehad, herşeye Kadîr, herşeye Alîm bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine ve evsâf-ı kudsiyesine ve Esmâ-i Hüsnâsına şehadet ederler.

Evet, arzın evvel-i hilkatine bakıyoruz ki, mâyi haline gelen bir madde-i seyyâleden taş, ve taştan toprak halk edilmiş. Mâyi kalsaydı, kabil-i süknâ olmazdı. O mâyi taş olduktan sonra demir gibi sert olsaydı, kabil-i istifade olmazdı. Elbette buna bu vaziyeti veren, yerin sekenelerinin hâcetlerini gören bir Sâni-i Hakîmin hikmetidir.

Sonra, tabaka-i türâbiye, dağlar direği üzerine atılmış, tâ içindeki dahilî inkılâplardan gelen zelzeleler, dağlarla teneffüs edip, zemini hareketinden ve vazifesinden şaşırtmasın. Hem denizin istilâsından toprağı kurtarsın. Hem zîhayatların levâzımât-ı hayatiyesine birer hazine olsun. Hem havayı tarasın, gazât-ı muzırradan tasfiye etsin, tâ teneffüse kabil olsun. Hem suları biriktirip iddihar etsin. Hem zîhayata lâzım olan sair madenlere menşe ve medar olsun.

İşte, bu vaziyet bir Kadîr-i Mutlak ve bir Hakîm-i Rahîmin vücub-u vücuduna ve vahdetine gayet kat'î ve kuvvetli şehadet eder.

Ey coğrafyacı efendi! Bunu neyle izah edersin? Hangi tesadüf şu acaib-i masnuatla dolu sefine-i Rabbâniyeyi bir meşher-i acaip yaparak, yirmi dört bin sene bir mesafede bir senede sür'atle çevirip, onun yüzünde dizilmiş eşyadan hiçbir şey düşürmesin?

Hem zeminin yüzündeki acip san'atlara bak: Anâsırlar ne derece hikmetle tavzif edilmişler. Bir Kadîr-i Hakîmin emriyle zemin yüzündeki Rahmân misafirlerine nasıl güzel bakıyorlar, hizmetlerine koşuyorlar.

Hem acip ve garip san'atlar içinde rengârenk, acip, hikmetli, zemin yüzünün simasındaki bu nakışlı çizgilere bak: Nasıl sekenelerine enhar ve çayları, deniz ve ırmakları, dağ ve tepeleri, ayrı ayrı mahlûklarına ve ibâdına lâyık birer mesken ve vesâit-i nakliye yapmış. Sonra yüz binler ecnâs-ı nebâtat ve envâ-ı hayvânâtıyla kemâl-i hikmet ve intizamla doldurup hayat vererek şenlendirmek, vakit be vakit muntazaman mevt ile terhis ederek boşaltıp yine muntazaman ba'sü ba'de'l-mevt suretinde doldurmak, bir Kadîr-i Zülcelâlin ve bir Hakîm-i Zülkemâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine yüz binler lisanlarla şehadet ederler.

Elhasıl: Yüzü acaib-i san'ata bir meşher ve garaib-i mahlûkata bir mahşer ve kafile-i mevcudata bir memer ve sufûf-u ibâdına bir mescid ve makarr olan zemin, bütün kâinatın kalbi hükmünde olduğundan, kâinat kadar nur-u vahdâniyeti gösterir.

İşte, ey coğrafyacı efendi! Bu zemin kafası yüz bin ağız, herbirinde yüz bin lisanla Allah'ı tanıttırsa ve sen Onu tanımazsan, başını tabiat bataklığına soksan, derece-i kabahatini düşün. Ne derece dehşetli bir cezaya seni müstehak eder, bil, ayıl ve başını bataklıktan çıkar, [3] اٰمَنْتُ بِاللهِ الَّذِى بِيَدِهٖ مَلَكُوتُ كُلِّ شىْءٍ de.

1.) Yeryüzünü bir döşek, dağları birer kazık yapmadık mı? Sizi de çift çift yarattık. (Nebe' Sûresi, 78:6-8)
2.) Bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. (Rum Sûresi, 30:50)
3.) Herşeyin hüküm ve tasarrufu elinde bulunan Zâta iman ettim.

Sözler : 33.Söz : 23.Pencere

23.Pencere: Hayat

Yirmiüçüncü Pencere

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ [1]

Hayat, kudret-i Rabbâniye mu’cizâtının en nuranîsidir, en güzelidir. Ve vahdâniyet burhanlarının en kuvvetlisi ve en parlağıdır. Ve tecelliyât-ı Samedâniye âyinelerinin en câmii ve en berrakıdır.

Evet, hayat, tek başıyla, bir Hayy-ı Kayyûmu bütün esmâ ve şuûnâtıyla bildirir. Çünkü hayat pek çok sıfâtın memzuç bir macunu hükmünde bir ziya, bir tiryaktır. Elvân-ı seb’a ziyada ve muhtelif edviyeler tiryakta nasıl ki mümtezicen bulunur. Öyle de, hayat dahi pek çok sıfattan yapılmış bir hakikattir. O hakikattaki sıfatlardan bir kısmı, duygular vasıtasıyla inbisat ederek inkişaf edip ayrılırlar. Kısm-ı ekseri ise, hissiyat suretinde kendilerini ihsas ederler ve hayattan kaynama suretinde kendilerini bildirirler.

Hem hayat, kâinatın tedbir ve idaresinde hükümfermâ olan rızık ve rahmet ve inâyet ve hikmeti tazammun ediyor. Güya hayat onları arkasına takıp, girdiği yere çekiyor. Meselâ, hayat bir cisme, bir bedene girdiği vakit, Hakîm ismi dahi tecellî eder, hikmetle yuvasını güzelce yapıp tanzim eder. Aynı halde Kerîm ismi de tecellî edip meskenini hâcâtına göre tertip ve tezyin eder. Yine aynı halde Rahîm isminin cilvesi görünüyor ki, o hayatın devam ve kemâli için türlü türlü ihsanlarla taltif eder. Yine aynı halde Rezzak isminin cilvesi görünüyor ki, o hayatın bekâsına ve inkişafına lâzım maddî, mânevî gıdaları yetiştiriyor ve kısmen bedeninde iddihar ediyor.

Demek, hayat bir nokta-i mihrakiye hükmünde, muhtelif sıfât birbiri içine girer, belki birbirinin aynı olur. Güya hayat tamamıyla hem ilimdir, aynı halde kudrettir, aynı halde de hikmet ve rahmettir, ve hâkezâ... İşte, hayat bu câmi’ mahiyeti itibarıyla, şuûn-u zâtiye-i Rabbâniyeye âyinedarlık eden bir âyine-i samediyettir.

İşte bu sırdandır ki, Hayy-ı Kayyûm olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücud, hayatı pek çok kesretle ve mebzuliyetle halk edip neşir ve teşhir eder. Ve herşeyi hayatın etrafına toplattırıp ona hizmetkâr eder. Çünkü hayatın vazifesi büyüktür. Evet, samediyetin âyinesi olmak kolay birşey değil, âdi bir vazife değil!

İşte, göz önünde her vakit gördüğümüz bu had ve hesaba gelmeyen yeni yeni hayatlar ve hayatların asılları ve zâtları olan ruhlar, birden ve hiçten vücuda gelmeleri ve gönderilmeleri, bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücud ve Hayy-ı Kayyûmun vücub-u vücudunu ve sıfât-ı kudsiyesini ve Esmâ-i Hüsnâsını, lemeâtın güneşi gösterdiği gibi gösteriyorlar. Güneşi tanımayan ve kabul etmeyen adam, nasıl gündüzü dolduran ziyayı inkâr etmeye mecbur oluyor. Öyle de, Hayy-ı Kayyûm, Muhyî ve Mümît olan Şems-i Ehadiyeti tanımayan adam, zeminin yüzünü, belki mazi ve müstakbeli dolduran zîhayatların vücudunu inkâr etmeli ve yüz derece hayvandan aşağı düşmeli, hayat mertebesinden düşüp câmid bir cahil-i echel olmalı!

1.)Ölümü de, hayatı da yaratan Odur. (Mülk Sûresi, 67:2)

Sözler : 33.Söz : 24.Pencere

Yirmidördüncü Pencere

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [1]

Mevt, hayat kadar bir burhan-ı rububiyettir. Gayet kuvvetli bir hüccet-i vahdâniyettir. [2] اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ delâletince, mevt adem, idam, fenâ, hiçlik, fâilsiz bir inkıraz değil; belki bir Fâil-i Hakîm tarafından, hizmetten terhis ve tahvil-i mekân ve tebdil-i beden ve vazifeden paydos ve haps-i bedenden âzâd etmek ve muntazam bir eser-i hikmet olduğu, Birinci Mektupta gösterilmiştir.

Evet, nasıl zemin yüzündeki masnuat ve zîhayatlar ve hayattar zemin yüzü, bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna ve vahdâniyetine şehadet ediyorlar. Öyle de, o zîhayatlar, ölümleriyle bir Hayy-ı Bâkînin sermediyetine ve vâhidiyetine şehadet ediyorlar. Yirmi İkinci Sözde, mevt, gayet kuvvetli bir burhan-ı vahdet ve bir hüccet-i sermediyet olduğu ispat ve izah edildiğinden, şu bahsi o Söze havale edip, yalnız mühim bir nüktesini beyan edeceğiz. Şöyle ki: Nasıl zîhayatlar, vücutlarıyla bir Vâcibü'l-Vücudun vücuduna delâlet ediyorlar. Öyle de, o zîhayatlar, ölümleriyle bir Hayy-ı Bâkînin sermediyetine, vâhidiyetine şehadet ediyorlar. Meselâ, yalnız birtek zîhayat olan zemin yüzü, intizâmâtıyla, ahvâliyle Sânii gösterdiği gibi, öldüğü vakit, yani kış, beyaz kefeniyle, ölmüş o zemin yüzünü kapamasıyla, nazar-ı beşeri ondan çeviriyor. Veyahut, nazar, o giden bahar cenazesinin arkasından maziye gider, daha geniş bir manzarayı gösterir. Yani, herbiri birer mu'cize-i kudret olan, zemin

dolusu bütün geçen baharlar misillü, yeni gelecek birer harika-i kudret ve birer hayattar zemin olan, bahar dolusu hayattar mevcudat-ı arziyenin gelmelerini ihsas ve vücutlarına şehadet ettiklerinden, öyle geniş bir mikyasta, öyle parlak bir surette, öyle kuvvetli bir derecede bir Sâni-i Zülcelâlin, bir Kadîr-i Zülkemâlin, bir Kayyûm-u Bâkînin, bir Şems-i Sermedînin vücub-u vücuduna ve vahdetine ve bekâ ve sermediyetine şehadet ederler ve öyle parlak delâili gösterirler ki, ister istemez, bedâhet derecesinde, “Âmentü billâhi’l-Vâhidi’l-Ehad” dedirtir.

Elhasıl: [3] وَيُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا sırrınca, hayattar bu zemin, bir baharda Sânie şehadet ettiği gibi, onun ölmesiyle, zamanın geçmiş ve gelecek iki kanadına dizilmiş mu’cizât-ı kudretine nazarı çeviriyor. Bir bahar yerine binler baharı gösteriyor. Bir mu’cize yerine binler mu’cizât-ı kudretine işaret eder. Ve onlardan her bahar, şu hazır bahardan daha kat’î şehadet eder. Çünkü, mazi tarafına geçenler, zâhirî esbablarıyla beraber gitmişler; arkalarında, yine kendileri gibi başkalar, yerlerine gelmişler. Demek, esbab-ı zâhiriye hiçtir. Yalnız bir Kadîr-i Zülcelâl onları halk edip hikmetiyle esbaba bağlayarak gönderdiğini gösteriyor. Ve gelecek zamanda dizilmiş hayattar olan zemin yüzleri ise daha parlak şehadet eder. Çünkü, yeniden, yoktan, hiçten yapılıp gönderilecek yere konup, vazife gördürüp, sonra gönderilecekler.

İşte, ey tabiata saplanan ve bataklıkta boğulmak derecesine gelen gafil! Bütün mazi ve müstakbele ulaşacak hikmetli ve kudretli mânevî el sahibi olmayan birşey, nasıl bu zeminin hayatına karışabilir? Senin gibi hiç ender hiç olan tesadüf ve tabiat buna karışabilir mi? Kurtulmak istersen, “Tabiat, olsa olsa bir defter-i kudret-i İlâhiyedir. Tesadüf ise, cehlimizi örten gizli bir hikmet-i İlâhiyenin perdesidir” de, hakikate yanaş.

1.)Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesna. Hüküm ve hükümranlık Onundur; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
2.)Ölümü de, hayatı da yaratan Odur. (Mülk Sûresi, 67:2)
3.)Yeryüzünü de ölümünün ardından O diriltir. (Rum Sûresi, 30:19)

Sözler : 33.Söz : 25.Pencere

25.Pencere: Failiyyet ve mefuliyyet hakikatleri

Yirmibeşinci Pencere

Nasıl ki, madrup, elbette dâribe delâlet eder. San'atlı bir eser, san'atkârı icab eder. Veled, vâlidi iktiza eder. Tahtiyet, fevkiyeti istilzam eder, ve hâkezâ...

Bütün umur-i izafiye tabir ettikleri, birbirisiz olmayan evsâf-ı nisbiye misillü, şu kâinatın cüz'iyatında ve heyet-i umumiyesinde görünen imkân dahi, vücubu gösterir. Ve bütün onlarda görünen infial, bir fiili gösterir. Ve umumunda görünen mahlûkiyet, hâlıkıyeti gösterir. Ve umumunda görünen kesret ve terkip, vahdeti istilzam eder. Ve vücub ve fiil ve hâlıkıyet ve vahdet, bilbedâhe ve bizzarure, mümkün, münfail, kesir, mürekkep, mahlûk olmayan, vâcib ve fâil, vâhid ve hâlık olan mevsuflarını ister. Öyle ise, bilbedâhe, bütün kâinattaki bütün imkânlar, bütün infialler, bütün mahlûkiyetler, bütün kesret ve terkipler, bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücud, Fa'âlün limâ Yürid, Hâlık-ı Külli Şeye, Vâhid-i Ehade şehadet eder.

Elhasıl: Nasıl imkândan vücub görünüyor; infialden fiil ve kesretten vahdet-bunların vücudu, onların vücuduna kat'iyen delâlet eder. Öyle de, mevcudat üstünde görünen masnûiyet ve merzukiyet gibi sıfatlar dahi, sâniiyet, rezzâkiyet gibi şe'nlerin vücutlarına kat'î delâlet ediyor. Şu sıfâtın vücudu dahi, bizzarure ve bilbedâhe, bir Hallâk ve Rezzak Sâni-i Rahîmin vücuduna delâlet eder.

Demek, herbir mevcut taşıdığı yüzler, bu çeşit sıfatlar lisanıyla, Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun yüzler Esmâ-i Hüsnâsına şehadet ederler. Bu şehadetler kabul edilmezse, mevcudatın bütün bu çeşit sıfatlarını inkâr etmek lâzım gelir.

Sözler : 33.Söz : 26.Pencere

26.Pencere: Şu mevcudatın yüzünde gelip geçen cemâller ve hüsünler

Yirmialtıncı Pencere (Haşiye)

Şu kâinatın mevcudatı yüzünde tazelenen ve gelip geçen cemâller ve hüsünler, bir cemâl-i sermedî cilvelerinin bir nevi gölgeleri olduğunu gösterir. Evet, ırmağın yüzündeki kabarcıkların parlayıp gitmesinden sonra arkadan gelenlerin gidenler gibi parlamaları, daimî bir şemsin şualarının âyineleri olduklarını gösterdikleri gibi, seyyal zaman ırmağında, seyyar mevcudatın üstünde parlayan lemeât-ı cemâliye dahi, bir cemâl-i sermedîye işaret ederler ve onun bir nevi emareleridirler.

Hem kâinat kalbindeki ciddî aşk, bir Mâşuk-u Lâyezâlîyi gösterir. Evet, ağacın mahiyetinde olmayan birşey, esaslı bir surette meyvesinde bulunmadığı delâletiyle, şecere-i kâinatın hassas meyvesi olan nev-i insandaki ciddî aşk-ı lâhutî gösterir ki, bütün kâinatta—fakat başka şekillerde—hakikî aşk ve muhabbet bulunuyor. Öyle ise, kalb-i kâinattaki şu hakikî muhabbet ve aşk, bir Mahbûb-u Ezelîyi gösterir.

Hem kâinatın sinesinde çok suretlerde tezahür eden incizaplar, cezbeler, cazibeler, ezelî bir hakikat-i cazibedarın cezbiyle olduğunu hüşyar kalblere gösterir.

Hem mahlûkatın en hassas ve nuranî taifesi olan ehl-i keşif ve velâyetin ittifakıyla, zevk ve şuhuda istinad ederek, bir Cemîl-i Zülcelâlin cilvesine, tecellîsine mazhar olduklarını ve o Celîl-i Zülcemâlin kendini tanıttırılmasına ve sevdirilmesine zevk ile muttali olduklarını müttefikan haber vermeleri, yine bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun, bir Cemîl-i Zülcelâlin vücuduna ve insanlara kendini tanıttırmasına kat'iyen şehadet eder.

Hem kâinat yüzünde ve mevcudat üstünde işleyen kalem-i tahsin ve tezyin, o kalem sahibi Zâtın esmâsının güzelliğini vazıhan

gösteriyor.

İşte, kâinat yüzündeki cemâl ve kalbindeki aşk ve sinesindeki incizap ve gözlerindeki keşif ve şuhud ve hey'âtındaki hüsün ve tezyinat, pek latîf, nuranî bir pencere açar. Onunla, bütün esmâsı cemîle bir Cemîl-i Zülcelâli ve bir Mahbub-u Lâyezâlîyi ve bir Mâbud-u Lemyezeli, hüşyar olan akıl ve kalblere gösterir.

İşte, ey maddiyat karanlığında, evham zulümatında, boğucu şübehat içinde çırpınan gafil! Kendine gel, insaniyete lâyık bir surette yüksel, şu dört delikle bak, cemâl-i vahdeti gör, kemâl-i imanı kazan, hakikî insan ol!

Haşiye: Şu Pencere umumî değil, ehl-i kalbe ve ehl-i muhabbete hususiyeti var.

Sözler : 33.Söz : 27.Pencere

Yirmiyedinci Pencere

اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ [1]

Kâinatta, esbab ve müsebbebat görünen eşyaya bakıyoruz ve görüyoruz ki, en âlâ bir sebep, en âdi bir müsebbebe kuvveti yetmiyor. Demek esbab bir perdedir; müsebbepleri yapan başkadır.

Meselâ, hadsiz masnuattan, yalnız cüz'î bir misal olarak, insan başı içinde bir hardal küçüklüğünde bir yerde yerleştirilen kuvve-i hafızaya bakıyoruz. Görüyoruz ki, öyle bir câmi' kitap, belki kütüphane hükmündedir ki, bütün sergüzeşt-i hayatı, içinde karıştırılmaksızın yazılıyor. Acaba şu mu'cize-i kudrete hangi sebep gösterilebilir? Telâfif-i dimağiye mi? Basit, şuursuz hüceyrat zerreleri mi? Tesadüf rüzgârları mı? Halbuki, o mu'cize-i san'at, öyle bir Zâtın san'atı olabilir ki, beşerin haşirde neşredilecek büyük defter-i a'mâlinden, muhasebe vaktinde hatıra getirilecek ve işlediği her fiilleri yazıldığını bildirmek için bir küçük senet istinsah edip, yazıp, aklının eline verecek bir Sâni-i Hakîmin san'atı olabilir.

İşte, beşerin kuvve-i hafızasına misal olarak, bütün yumurtaları, çekirdekleri, tohumları kıyas et. Ve bu câmi', küçücük mu'cizelere, sair müsebbebatı da kıyas et. Çünkü, hangi müsebbebe ve masnua baksan, o derece harika bir san'at var ki, değil onun âdi, basit sebebi, belki bütün esbab toplansa, ona karşı izhar-ı acz edecekler. Meselâ, büyük bir sebep zannedilen güneşi ihtiyarlı, şuurlu farz ederek, ona denilse, "Bir sineğin vücudunu yapabilir misin?" Elbette diyecek ki: "Hâlıkımın ihsanıyla, dükkânımda ziya, renkler, hararet çok. Fakat sineğin vücudunda göz, kulak, hayat gibi öyle şeyler var

ki, ne benim dükkânımda bulunur ve ne de benim iktidarım dahilindedir.”

Hem nasıl ki müsebbebdeki harika san’at ve tezyinat, esbabı azledip, Müsebbibü’l-Esbab olan Vâcibü’l-Vücuda işaret ederek, [2] وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ sırrınca Ona teslim-i umur eder. Öyle de, müsebbebata takılan neticeler, gayeler, faideler, bilbedâhe, perde-i esbab arkasında bir Rabb-i Kerîmin, bir Hakîm-i Rahîmin işleri olduğunu gösterir. Çünkü, şuursuz esbab, elbette bir gayeyi düşünüp çalışmaz. Halbuki, görüyoruz, vücuda gelen her mahlûk, bir gaye değil, belki çok gayeleri, çok faideleri, çok hikmetleri takip ederek vücuda geliyor. Demek, bir Rabb-i Hakîm ve Kerîm, o şeyleri yapıp gönderiyor, o faideleri onlara gaye-i vücut yapıyor.

Meselâ yağmur geliyor. Yağmuru zâhiren intaç eden esbab, hayvânâtı düşünüp, onlara acıyıp merhamet etmekten ne kadar uzak olduğu malûmdur. Demek, hayvânâtı halk eden ve rızıklarını taahhüt eden bir Hâlık-ı Rahîmin hikmetiyle imdada gönderiliyor. Hattâ yağmura **“rahmet“** deniliyor. Çünkü çok âsâr-ı rahmet ve faideleri tazammun ettiğinden, güya yağmur şeklinde rahmet tecessüm etmiş, takattur etmiş, katre katre geliyor.

Hem bütün mahlûkatın yüzüne tebessüm eden bütün ziynetli nebâtat ve hayvânattaki tezyinat ve gösterişler, bilbedâhe, perde-i gayb arkasında bu süslü ve güzel san’atlarla kendini tanıttırmak ve sevdirmek ve bildirmek isteyen bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine delâlet ederler. Demek, eşyadaki süslü vaziyetler, gösterişli keyfiyetler, tanıttırmak ve sevdirmek sıfatlarına kat’iyen delâlet eder. Sevdirmek ve tanıttırmak sıfatları ise, bilbedâhe, Vedûd, Mâruf bir Sâni-i Kadîrin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet eder.

Elhasıl: Sebep gayet âdi, âciz ve ona isnad edilen müsebbep ise gayet san’atlı ve kıymetli olduğundan, sebebi azleder. Hem müsebbebin gayesi, faidesi dahi, câhil ve câmid olan esbabı ortadan atar, bir Sâni-i Hakîmin eline teslim eder. Hem müsebbebin yüzündeki tezyinat ve maharetler, kendi kudretini zîşuurlara bildirmek isteyen ve kendini sevdirmek arzu eden bir Sâni-i Hakîme işaret eder.

Ey esbabperest biçare! Bu üç mühim hakikati neyle izah edebilirsin? Sen nasıl kendini kandırabilirsin? Aklın varsa, esbab perdesini yırt, “Vahdehû lâ şerîke lehu” de, hadsiz evhamdan kurtul.

1.)Allah herşeyin yaratıcısıdır. O herşey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. (Zümer Sûresi, 39:62)
2.)Bütün işler Ona döndürülür. (Hûd Sûresi, 11:123)

Sözler : 33.Söz : 28.Pencere

28.Pencere: Mecmu-u âleme şamil bir hikmet ve tanzim

Yirmisekizinci Pencere

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لاٰيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ

Şu kâinata bakıyoruz: Görüyoruz ki, hüceyrât-ı bedenden tut, tâ mecmu-u âleme şamil bir hikmet ve tanzim var.

Hüceyrât-ı bedene bakıyoruz: Görüyoruz ki, mesâlih-i bedeni gören ve idare eden birisinin emriyle, kanunuyla, o küçücük hüceyrelerde ehemmiyetli bir tedbir var. Mideye nasıl bir kısım rızık içyağı suretinde iddihar olunup vakt-i hâcette sarf edilir. Aynen, o küçücük hüceyrelerde de o tasarruf ve iddihar var.

Nebâtâta bakıyoruz: Gayet hakîmâne bir terbiye, bir tedbir görünüyor.

Hayvânâta bakıyoruz: nihayet derecede kerîmâne bir terbiye ve iâşe görüyoruz.

Kâinatın erkân-ı azîmesine bakıyoruz: Mühim gayeler için haşmetkârâne bir tedvir ve tenvir görüyoruz.

Âlemin mecmuuna bakıyoruz: Muntazam bir memleket, bir şehir, bir saray hükmünde, âli hikmetler, gali gayeler için mükemmel bir tanzimat görüyoruz. Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfında izah ve ispat edildiği üzere, bir zerreden tut, tâ yıldızlara kadar, zerre miktar şirke yer bırakmıyor. Öyle birbirlerine mânen münasebettardırlar ki, bütün yıldızları musahhar etmeyen ve elinde tutmayan, bir zerreye rububiyetini dinlettiremez. Bir zerreye hakikî rab olmak için, bütün

yıldızlara sahip olmak lâzım gelir. Hem, Otuz İkinci Sözün İkinci Mevkıfında izah ve ispat edildiği üzere, semâvâtın halk ve tesviyesine muktedir olmayan, beşerin simasındaki teşahhusu yapamaz.

Demek, bütün semâvâtın rabbi olmayan, birtek insanın simasındaki alâmet-i farika olan nakş-ı simâvîyi yapamaz. İşte, kâinat kadar büyük bir pencere ki, onunla bakılsa,

اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ [2] لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

âyetleri, büyük harflerle kâinat sahifelerinde yazılı olduğu gibi, akıl gözüyle de görülecek. Öyle ise, görmeyenin ya aklı yok, ya kalbi yok. Veya insan suretinde bir hayvandır.

1.) Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da Onun âyetlerindendir. İlim sahipleri için elbette bunda deliller vardır. (Rum Sûresi, 30:22)
2.) Allah herşeyin yaratıcısıdır. O herşey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona aittir. (Zümer Sûresi, 39:62-63)

Sözler : 33.Söz : 29.Pencere

29.Pencere: Herbir şeyin, bütün eşyayı kendi Hâlıkına isnad etmesi

Yirmidokuzuncu Pencere

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Bir bahar mevsiminde, garibâne, mütefekkirâne seyahate gidiyordum. Bir tepeciğin eteğinden geçerken, parlak bir sarıçiçek nazarıma ilişti. Eskiden vatanımda ve sair memleketlerde gördüğüm o cins sarıçiçekleri derhatır ettirdi. Şöyle bir mânâ kalbe geldi ki: Bu çiçek kimin turrası ise, kimin sikkesi ise ve kimin mührü ise ve kimin nakşı ise, elbette bütün zemin yüzündeki o nevi çiçekler Onun mühürleridir, sikkeleridir.

Şu mühür tahayyülünden sonra şöyle bir tasavvur geldi ki: Nasıl bir mühürle mühürlenmiş bir mektup, o mühür, o mektubun sahibini gösterir. Öyle de, şu çiçek bir mühr-ü Rahmânîdir. Şu envâ-ı nakışlarla ve mânidar nebâtat satırlarıyla yazılan şu tepecik dahi, bu çiçek Sâniinin mektubudur. Hem şu tepecik dahi bir mühürdür. Şu sahrâ ve ova, bir mektub-u Rahmânî hey'âtını aldı.

İşbu tasavvurdan şöyle bir hakikat zihne geldi ki: Herbir şey, bir mühr-ü Rabbânî hükmünde, bütün eşyayı kendi Hâlıkına isnad eder, kendi Kâtibinin mektubu olduğunu ispat eder. İşte, herbir şey öyle bir pencere-i tevhiddir ki, bütün eşyayı bir Vâhid-i Ehade mal eder.

Demek, herbir şeyde, hususan zîhayatlarda öyle harika bir nakış, öyle mu'cizekâr bir san'at var ki, onu öyle yapan ve öyle mânidar nakşeden, bütün eşyayı yapabilir. Ve bütün eşyayı yapan, elbette O olacaktır. Demek bütün eşyayı yapamayan, birtek şeyi icad edemez.

İşte, ey gafil! Şu kâinatın yüzüne bak ki, birbiri içinde hadsiz mektubât-ı Samedâniye hükmünde olan sahâif-i mevcudat ve herbir

mektup üstünde hadsiz sikke-i tevhid mühürleriyle temhir edilmiş bütün bu mühürlerin şehadetlerini kim tekzip edebilir? Hangi kuvvet onları susturabilir? Kalb kulağıyla hangisini dinlesen [2] اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلهَ اِلاَّ اللهُ dediğini işitirsin.

1.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına şehâdet ederim. (Buhârî, Ezan 148, Cuma 23; Müslim, Îman 44-45, Salat 6; Ebû Dâvud, Taharet 64, Salat 28; Tirmizî, Taharet 41, Îman 17; Nesâî, Ezan 3; İbni Mâce, İkame 24)

Sözler : 33.Söz : 30.Pencere

Otuzuncu Pencere

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا ﴿1﴾
كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ ﴿2﴾
وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Şu Pencere, imkân ve hudûsa müesses umum mütekellimînin penceresidir ve ispat-ı Vâcibü'l-Vücuda karşı caddeleridir. Bunun tafsilâtını, Şerhu'l-Mevâkıf ve Şerhu'l-Makàsıd gibi, muhakkiklerin büyük kitaplarına havale ederek, yalnız Kur'ân'ın feyzinden ve şu pencereden ruha gelen bir iki şuaı göstereceğiz. Şöyle ki:

Âmiriyet ve hâkimiyetin muktezası, rakip kabul etmemektir, iştiraki reddetmektir, müdahaleyi ref etmektir. Onun içindir ki, küçük bir köyde iki muhtar bulunsa, köyün rahatını ve nizamını bozarlar. Bir nahiyede iki müdür, bir vilâyette iki vali bulunsa, hercümerc ederler. Bir memlekette iki padişah bulunsa, fırtınalı bir karma karışıklığa sebebiyet verirler.

Madem hâkimiyet ve âmiriyetin gölgesinin zayıf bir gölgesi ve cüz'î bir nümunesi, muavenete muhtaç, âciz insanlarda böyle rakip ve zıddı ve emsalinin müdahalesini kabul etmezse, acaba saltanat-ı mutlaka suretindeki hâkimiyet ve rububiyet derecesindeki âmiriyet, bir Kadîr-i Mutlakta ne derece o redd-i müdahale kanunu ne kadar esaslı bir surette hükmünü icra ettiğini kıyas et. Demek, ulûhiyet ve rububiyetin en kat'î ve daimî lâzımı, vahdet ve infiraddır.

Buna bir burhan-ı bâhir ve şahid-i kâtı', kâinattaki intizam-ı ekmel ve insicam-ı ecmeldir. Sinek kanadından tut, tâ semâvât kandillerine kadar öyle bir nizam var ki, akıl onun karşısında hayretinden ve istihsanından "Sübhanallah, maşaallah, bârekâllah" der, secde eder.

Eğer zerre miktar şerike yer bulunsaydı, müdahalesi olsaydı, [1] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا âyet-i kerimesinin delâletiyle, nizam bozulacaktı, suret değişecekti, fesadın âsârı görünecekti. Halbuki,

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ [3] ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ

delâletiyle ve şu ifade ile, nazar-ı beşer, kusuru aramak için ne kadar çabalasa, hiçbir yerde kusuru bulamayarak, yorgun olarak, menzili olan göze gelip, onu gönderen münekkit akla diyecek: “Beyhude yoruldum, kusur yok” demesiyle gösteriyor ki, Nizam ve intizam gayet mükemmeldir. Demek, intizam-ı kâinat, vahdâniyetin kat’î şahididir.

Gel gelelim «hudûsa»; Mütekellimîn demişler ki: *“Âlem mütegayyirdir. Her mütegayyir hâdistir. Herbir hâdisin bir muhdisi, yani mucidi var. Öyle ise bu kâinatın kadîm bir mucidi var.”*

Biz de deriz: Evet, kâinat hâdistir. Çünkü, görüyoruz, her asırda, belki her senede, belki her mevsimde bir kâinat, bir âlem gider, biri gelir. Demek bir Kadîr-i Zülcelâl var ki, bu kâinatı hiçten icad ederek, her senede, belki her mevsimde, belki her günde birisini icad eder, ehl-i şuura gösterir ve sonra onu alır, başkasını getirir, birbiri arkasına takıp zincirleme bir surette zamanın şeridine asıyor. Elbette, bu âlem gibi birer kâinat-ı müteceddide hükmünde olan, her baharda gözümüzün önünde hiçten gelen ve giden kâinatları icad eden bir Zât-ı Kadîrin mu’cizât-ı kudretidirler. Elbette, âlem içinde her vakit âlemleri halk edip değiştiren Zât, mutlaka şu âlemi dahi o halk etmiştir ve şu âlemi ve rû-yi zemini o büyük misafirlere misafirhane yapmıştır.

Gelelim «imkân» bahsine; Mütekellimîn demişler ki: *“İmkân, mütesâviyü’t-tarafeyndir. Yani, adem ve vücud, ikisi de müsavi olsa, bir tahsis edici, bir tercih edici, bir mucid lâzımdır. Çünkü, mümkinat*

birbirini icad edip teselsül edemez. Yahut o onu, o da onu icad edip devir suretinde dahi olamaz. Öyle ise bir Vâcibü'l-Vücud vardır ki bunları icad ediyor" Devir ve teselsülü, on iki burhan, yani arşî ve süllemî gibi namlarla müsemmâ, meşhur on iki delil-i kat'î ile devri iptal etmişler ve teselsülü muhal göstermişler; silsile-i esbabı kesip Vâcibü'l-Vücudun vücudunu ispat etmişler.

Biz de deriz ki: Esbab, teselsülün berâhiniyle âlemin nihayetinde kesilmesinden ise, herşeyde Hâlık-ı Külli Şeye has sikkeyi göstermek daha kat'î, daha kolaydır. Kur'ân'ın feyziyle, bütün Pencereler ve bütün Sözler o esas üzerine gitmişler. Bununla beraber, imkân noktasının hadsiz bir vüs'ati var; hadsiz cihetlerle Vâcibü'l-Vücudun vücudunu gösteriyor. Yalnız mütekellimînin teselsülün kesilmesi yoluna—elhak geniş ve büyük olan o caddeye—münhasır değildir. Belki had ve hesaba gelmeyen yollarla Vâcibü'l-Vücudun marifetine yol açar. Şöyle ki:

Herbir şey, vücudunda, sıfâtında, müddet-i bekâsında hadsiz imkânat, yani gayet çok yollar ve cihetler içinde müterreddit iken, görüyoruz ki, o hadsiz cihetler içinde vücutça muntazam bir yolu takip ediyor. Herbir sıfatı da, mahsus bir tarzda ona veriyor. Müddet-i bekâsında bütün değiştirdiği sıfat ve haller dahi böyle bir tahsisle veriliyor. Demek bir muhassısın iradesiyle, bir müreccihin tercihiyle, bir Mucid-i Hakîmin icadıyladır ki, hadsiz yollar içinde hikmetli bir yolda onu sevk eder; muntazam sıfâtı ve ahvâli ona giydiriyor.

Sonra infiraddan çıkarıp, bir terkipli cisme cüz yapar; imkânat ziyadeleşir. Çünkü o cisimde binler tarzda bulunabilir. Halbuki, neticesiz o vaziyetler içinde, neticeli, mahsus bir vaziyet ona verilir ki, mühim neticeleri ve faideleri ve o cisimde vazifeleri gördürülüyor.

Sonra, o cisim dahi diğer bir cisme cüz yaptırılıyor; imkânat daha ziyadeleşir. Çünkü binlerle tarzda bulunabilir. İşte, o binler tarz içinde birtek vaziyet veriliyor, o vaziyetle mühim vazifeler gördürülüyor, ve hâkezâ... Gittikçe daha ziyade kat'î bir Hakîm-i Müdebbirin vücub-u vücudunu gösteriyor, bir Âmir-i Alîmin emriyle sevk edildiğini bildiriyor. Cisim içinde cisim, birbiri içinde cüz olup giden bütün bu terkiplerde, nasıl bir nefer, takımında, bölüğünde, taburunda, alayında, fırkasında, ordusunda, mütedahil o heyetlerden herbirisine mahsus birer vazifesi, hikmetli birer nisbeti, intizamlı birer hizmeti

bulunuyor. Hem nasıl ki, senin gözbebeğinden bir hüceyre, gözünde bir nisbeti ve bir vazifesi var. Senin başın heyet-i umumiyesi nisbetine dahi hikmetli bir vazifesi ve hizmeti vardır. Zerre miktar şaşırsa, sıhhat ve idare-i beden bozulur. Kan damarlarına, his ve hareket âsablarına, hattâ bedenin heyet-i umumiyesinde birer mahsus vazifesi, hikmetli birer vaziyeti vardır. Binlerle imkânat içinde, bir Sâni-i Hakîmin hikmetiyle o muayyen vaziyet verilmiştir.

Öyle de, bu kâinattaki mevcudat, herbiri kendi zâtıyla, sıfâtıyla, çok imkânat yolları içinde has bir vücudu ve hikmetli bir sureti ve faideli sıfatları, nasıl bir Vâcibü'l-Vücuda şehadet ederler. Öyle de, mürekkebâta girdikleri vakit, herbir mürekkepte daha başka bir lisanla, yine Sâniini ilân eder. Git gide, tâ en büyük mürekkebe kadar nisbeti, vazifesi, hizmeti itibarıyla Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna ve ihtiyarına ve iradesine şehadet eder. Çünkü, birşeyi, bütün mürekkebâta hikmetli münasebetleri muhafaza suretinde yerleştiren, bütün o mürekkebâtın Hâlıkı olabilir. Demek birtek şey binler lisanlarla Ona şehadet eder hükmündedir.

İşte, kâinatın mevcudatı kadar değil, belki mevcudatın sıfât ve mürekkebâtı adedince imkânat noktasından da Vâcibü'l-Vücudun vücuduna karşı şehadetler geliyor.

İşte, ey gafil! Kâinatı dolduran bu şehadetleri, bu sadâları işitmemek, ne derece sağır ve akılsız olmak lâzım geliyor, haydi sen söyle!

1.) Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
2.) Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesna. Hüküm ve hükümranlık Onundur; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
3.) Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? Sonra tekrar tekrar gözünü çevir. Kusur bulamaz, hor ve hakir sana döner; o göz bitkindir artık. (Mülk Sûresi, 67:3-4)

Sözler : 33.Söz : 31.Pencere

31.Pencere: İnsan penceresi

Otuzbirinci Pencere

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ [1]
وَفِى الْاَرْضِ اٰيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ وَفِى [2]
اَنْفُسِكُمْ اَفَلاَ تُبْصِرُونَ

Şu Pencere insan penceresidir ve enfüsîdir. Ve enfüsî cihetinde şu pencerenin tafsilâtını binler muhakkıkîn-i evliyanın mufassal kitaplarına havale ederek, yalnız feyz-i Kur'ân'dan aldığımız birkaç esasa işaret ederiz. Şöyle ki:

On Birinci Sözde beyan edildiği gibi, insan öyle bir nüsha-i câmiadır ki, Cenâb-ı Hak, bütün esmâsını, insanın nefsiyle insana ihsas ediyor. Tafsilâtını başka Sözlere havale edip yalnız Üç Noktayı göstereceğiz.

Birinci Nokta

İnsan, üç cihetle esmâ-i İlâhiyeye bir âyinedir.

Birinci vecih: Gecede zulümat nasıl nuru gösterir. Öyle de, insan, zaaf ve acziyle, fakr ve hâcâtıyla, naks ve kusuruyla bir Kadîr-i Zülcelâlin kudretini, kuvvetini, gınâsını, rahmetini bildiriyor, ve hâkezâ, pek çok evsâf-ı İlâhiyeye bu suretle âyinedarlık ediyor. Hattâ hadsiz aczinde ve nihayetsiz zaafında, hadsiz a'dâsına karşı bir nokta-i istinad aramakla, vicdan daima Vâcibü'l-Vücuda bakar. Hem nihayetsiz fakrında, nihayetsiz hâcâtı içinde, nihayetsiz maksatlara karşı bir nokta-i istimdad aramaya mecbur olduğundan, vicdan daima o noktadan bir Ganiyy-i Rahîmin dergâhına dayanır. Dua ile el açar. Demek her vicdanda şu nokta-i istinad ve nokta-i istimdad

cihetinde iki küçük pencere, Kadîr-i Rahîmin bârgâh-ı rahmetine açılır, her vakit onunla bakabilir.

İkinci vecih âyinedarlık ise: İnsana verilen nümuneler nev'inden cüz'î ilim, kudret, basar, sem', mâlikiyet, hâkimiyet gibi cüz'iyatla, Kâinat Mâlikinin ilmine ve kudretine, basarına, sem'ine, hâkimiyet-i rububiyetine âyinedarlık eder, onları anlar, bildirir. Meselâ, "Ben nasıl bu evi yaptım ve yapmasını biliyorum ve görüyorum ve onun mâlikiyim ve idare ediyorum. Öyle de, şu koca kâinat sarayının bir ustası var. O usta onu bilir, görür, yapar, idare eder," ve hâkezâ...

Üçüncü vecih âyinedarlık ise: İnsan, üstünde nakışları görünen esmâ-i İlâhiyeye âyinedarlık eder. Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfının başında bir nebze izah edilen insanın mahiyet-i câmiasında nakışları zâhir olan yetmişten ziyade esmâ vardır. Meselâ, yaratılışından Sâni, Hâlık ismini ve hüsn-ü takviminden Rahmân ve Rahîm isimlerini ve hüsn-ü terbiyesinden Kerîm, Lâtif isimlerini, ve hâkezâ, bütün âzâ ve âlâtıyla, cihazat ve cevarihiyle, letâif ve mâneviyâtıyla, havas ve hissiyatıyla ayrı ayrı esmânın ayrı ayrı nakışlarını gösteriyor. Demek nasıl esmâda bir İsm-i Âzam var; öyle de, o esmânın nukuşunda dahi bir nakş-ı âzam var ki, o da insandır.

Ey kendini insan bilen insan! Kendini oku. Yoksa hayvan ve câmid hükmünde insan olmak ihtimali var.

İkinci Nokta

Mühim bir sırr-ı ehadiyete işaret eder. Şöyle ki:

İnsanın nasıl ruhu bütün cesedine öyle bir münasebeti var ki, bütün âzâsını ve eczasını birbirine yardım ettirir. Yani, irade-i İlâhiye cilvesi olan evâmir-i tekvîniye ve o evâmirden vücud-u hâricî giydirilmiş bir kanun-u emrî ve latîfe-i Rabbâniye olan ruh, onların idaresinde, onların mânevî seslerini hissetmesinde ve hâcatlarını görmesinde birbirine mâni olmaz, ruhu şaşırtmaz. Ruha nisbeten uzak, yakın, bir hükmünde; birbirine perde olmaz. İsterse çoğunu birinin imdadına yetiştirir. İsterse bedenin her cüz'ü ile bilebilir, hissedebilir, idare edebilir. Hattâ, çok nuraniyet kesb etmişse, herbir cüz'ü ile görebilir ve işitebilir.

Öyle de, [3] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Cenâb-ı Hakkın, madem Onun bir kanun-u emri olan ruh, küçük bir âlem olan insan cisminde ve âzâsında bu vaziyeti gösteriyor. Elbette, âlem-i ekber olan kâinatta, o Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun irade-i külliyesine ve kudret-i mutlakasına, hadsiz fiiller, hadsiz sadâlar, hadsiz dualar, hadsiz işler, hiçbir cihette Ona ağır gelmez, birbirine mâni olmaz, o Hâlık-ı Zülcelâli meşgul etmez, şaşırtmaz. Bütününü birden görür, bütün sesleri birden işitir. Yakın, uzak birdir. İsterse bütününü birinin imdadına gönderir. Herşey ile herşeyi görebilir, seslerini işitebilir. Ve herşey ile herşeyi bilir, ve hâkezâ...

Üçüncü Nokta

Hayatın pek mühim bir mahiyeti ve ehemmiyetli bir vazifesi var. Fakat o bahis, Hayat Penceresinde ve Yirminci Mektubun Sekizinci Kelimesinde tafsili geçtiğinden, ona havale edip yalnız bunu ihtar ederiz ki:

Hayatta hissiyat suretinde kaynayan memzuç nakışlar, pek çok esmâ ve şuûnât-ı zâtiyeye işaret eder, gayet parlak bir surette Hayy-ı Kayyûmun şuûnât-ı zâtiyesine âyinedarlık eder. Şu sırrın izahı, Allah'ı tanımayanlara ve daha tam tasdik etmeyenlere karşı zamanı olmadığından, kapıyı kapıyoruz.

1.)Muhakkak ki Biz insanı en güzel bir şekilde yarattık. (Tîn Sûresi, 95:4)
2.)Kesin olarak iman edenler için yeryüzünde ve kendi nefislerinde nice deliller vardır. Hâlâ görmez misiniz? (Zâriyât Sûresi, 51:20-21)
3.)En yüce meseller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sözler : 33.Söz : 32.Pencere

Otuzikinci Pencere

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفٰى بِاللهِ شَهِيدًا [1]

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ يُحْيِى وَيُمِيتُ [2]

Şu Pencere, semâ-i risaletin güneşi, belki güneşler güneşi olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın penceresidir. Şu gayet parlak ve pek büyük ve çok nuranî pencere, Otuz Birinci Söz olan Mirac Risalesiyle On Dokuzuncu Söz olan Nübüvvet-i Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm) Risalesinde ve On Dokuz İşaretli olan On Dokuzuncu Mektupta ne derece nuranî ve zâhir olduğu ispat edildiğinden, o iki Sözü ve o Mektubu ve o Mektubun On Dokuzuncu İşaretini bu makamda düşünüp, sözü onlara havale edip, yalnız deriz ki:

Tevhidin bir burhan-ı nâtıkı olan Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, risalet ve velâyet cenahlarıyla, yani kendinden evvel bütün enbiyanın tevatürle icmâlarını ve ondan sonraki bütün evliyanın ve asfiyanın icmâkârâne tevatürlerini tazammun eden bir kuvvetle, bütün hayatında bütün kuvvetiyle vahdâniyeti gösterip ilân etmiş ve âlem-i İslâmiyet gibi geniş, parlak, nuranî bir pencereyi marifetullaha açmıştır. İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî, Muhyiddin-i

Arabî, Abdülkàdir-i Geylânî gibi milyonlar muhakkıkîn-i asfiya ve sıddıkîn o pencereden bakıyorlar, başkalarına da gösteriyorlar.

Acaba böyle bir pencereyi kapatacak bir perde var mı? Ve onu itham edip bu pencereden bakmayanın aklı var mı? Haydi, sen söyle.

1.) Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidayet ve hak din ile gönderen Odur. Buna şahit olarak Allah yeter. (Fetih Sûresi, 48:28)
2.) De ki: Ey insanlar! Ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın gönderdiği peygamberim. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Dirilten de Odur, öldüren de. (A'râf Sûresi, 7:158)

Sözler : 33.Söz : 33.Pencere

33.Pencere: Tevhid denizi olan Kur'an-ı Azim-üş Şan

Otuzüçüncü Pencere

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذِى اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا قَيِّمًا (1)

الٓر كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ (2)

Bütün geçmiş Pencereler, Kur’ân denizinden bazı katreler olduğunu düşün; sonra Kur’ân’da ne kadar âb-ı hayat hükmünde olan envâr-ı tevhid var olduğunu kıyas edebilirsin. Fakat bütün o Pencerelerin menbaı ve madeni ve aslı olan Kur’ân’a gayet mücmel bir surette, gayet basit bir tarzda bakılsa dahi, yine gayet parlak, nuranî bir pencere-i câmiadır. O pencere ne kadar kat’î ve parlak ve nuranî olduğunu, Yirmi Beşinci Söz olan İ’câz-ı Kur’ân Risalesine ve On Dokuzuncu Mektubun On Sekizinci İşaretine havale ediyoruz. Ve Kur’ân’ı bize gönderen Zât-ı Zülcelâlin Arş-ı Rahmânîsine niyaz edip deriz:

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا (3)

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا (4)

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (5)

وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ 6

1.)Hamd o Allah’a mahsustur ki, kuluna kitabı dos doğru bir şekilde indirmiş ve o kitapta hiçbir tezat ve eğriliğe yer vermemiştir. (Kehf Sûresi, 18:1-2)
2.)Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, insanları inkâr karanlıklarından iman nuruna çıkarman için sana indirdik. (İbrahim Sûresi, 14:1)
3.)Ey Rabbimiz! Eğer unutur veya hata edersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
4.)Ey Rabbimiz! Bizi hidayete eriştirdikten sonra kalblerimizi tekrar sapıklığa meylettirme. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
5.)Ey Rabbimiz! Duamızı kabul buyur. Muhakkak ki Sen herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilensin. (Bakara Sûresi, 2:127)
6.)Muhakkak ki tevbeleri çok kabul eden ve çok merhamet eden ancak Sensin. (Bakara Sûresi, 2:128)

Sözler : 33.Söz : Ihtar

İhtar

İhtar

Şu Otuz Üç Pencereli olan Otuz Üçüncü Mektup, imanı olmayanı, inşaallah imana getirir. İmanı zayıf olanın imanını kuvvetleştirir. İmanı kavî ve taklidî olanın imanını tahkikî yapar. İmanı tahkikî olanın imanını genişlendirir. İmanı geniş olana, bütün kemâlât-ı hakikiyenin medarı ve esası olan marifetullahta terakkiyat verir, daha nuranî, daha parlak manzaraları açar. İşte bunun için, “Bir pencere bana kâfi geldi, yeter” diyemezsin. Çünkü, senin aklına kanaat geldi, hissesini aldı ise, kalbin de hissesini ister, ruhun da hissesini ister. Hattâ hayal de o nurdan hissesini isteyecek. Binaenaleyh, herbir Pencerenin ayrı ayrı faideleri vardır.

Mirac Risalesinde asıl muhatap mü’min idi; mülhid, ikinci derecede istimâ makamında idi. Şu risalede ise, muhatap, münkirdir; istimâ makamlarında mü’mindir. Bunu düşünüp öylece bakmalı.

Fakat, maatteessüf, mühim bir sebebe binaen şu Mektup gayet sür’atle yazıldığından ve hattâ müsvedde halinde kaldığından, elbette bana ait olan tarz-ı ifadede müşevveşiyet ve kusurlar olacaktır. Nazar-ı müsamaha ile bakmalarını ve ellerinden gelirse ıslahlarını ve mağfiret ile bana dua eylemelerini ihvanlarımdan isterim.

وَالسَّلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى (1)
وَالْمَلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهَوٰى

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ (2)
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلَمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ [3]
رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ
وَسَلِّمْ اٰمِينَ

1.) Selâm, hüdâya tâbi olanların üzerine olsun! Levm ve itab da hevâya tâbi olanlara olsun!
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Allahım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. Âmin.

Mektubat

M E K T U B A T

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Mektubat : 1.Mektub

1.Mektub: Dört sualin muhtasar cevabıdır

Birinci Mektup

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَبِهِ نَسْتَعِينُ [2]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ [3] يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Dört sualin muhtasar cevabıdır.

- 1.Sual: Hızır Aleyhisselam hayattamıdır?
- 2.Sual: Mevtin mahluk ve nimet olması?
- 3.Sual: Cehennem nerededir?
- 4.Sual: Aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkılab edebilirmi?

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve sadece Ondan yardım diliyoruz.
3.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 1.Mektub : 1.Sual

1.Sual: Hızır Aleyhisselam hayattamıdır?

Birinci Sual

Hazret-i Hızır Aleyhisselâm hayatta mıdır? Hayatta ise, niçin bazı mühim ulema hayatını kabul etmiyorlar?

Elcevap: Hayattadır. Fakat merâtib-i hayat beştir. O, ikinci mertebededir. Bu sebepten, bazı ulema hayatında şüphe etmişler.

Birinci tabaka-i hayat: Bizim hayatımızdır ki, çok kayıtlarla mukayyettir.

İkinci tabaka-i hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas Aleyhimesselâmın hayatlarıdır ki, bir derece serbesttir. Yani, bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler. Bizim gibi beşeriyet levazımatıyla daimî mukayyet değillerdir. Bazan, istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler; fakat bizim gibi mecbur değillerdir. Tevatür derecesinde, ehl-i şuhud ve keşif olan evliyanın Hazret-i Hızır ile maceraları, bu tabaka-i hayatı tenvir ve ispat eder. Hattâ makamat-ı velâyette bir makam vardır ki, “makam-ı Hızır” tabir edilir. O makama gelen bir velî, Hızır’dan ders alır ve Hızır ile görüşür. Fakat bazan o makam sahibi, yanlış olarak ayn-ı Hızır telâkki olunur.

Üçüncü tabaka-i hayat: Hazret-i İdris ve İsâ Aleyhimesselâmın tabaka-i hayatlarıdır ki, beşeriyet levazımatından tecerrüdle, melek hayatı gibi bir hayata girerek nuranî bir letâfet kesb eder. Âdetâ beden-i misalî letâfetinde ve cesed-i necmî nuraniyetinde olan cism-i dünyevîleriyle semâvâtta bulunurlar. *“Âhirzamanda Hazret-i İsâ Aleyhisselâm gelecek, şeriat-ı Muhammediye (a.s.m.) ile amel edecek”* meâlindeki hadîsin sırrı şudur ki:

Âhirzamanda, felsefe-i tabiiyenin verdiği cereyan-ı küfrîye ve inkâr-ı ulûhiyete karşı, İsevîlik dini tasaffi ederek ve hurafattan tecerrüd edip İslâmiyete inkılâp edeceği bir sırada, nasıl ki İsevîlik

şahs-ı mânevîsi, vahy-i semâvî kılıcıyla o müthiş dinsizliğin şahs-ı mânevîsini öldürür. Öyle de, Hazret-i İsâ Aleyhisselâm, İsevîlik şahs-ı mânevîsini temsil ederek, dinsizliğin şahs-ı mânevîsini temsil eden Deccalı öldürür; yani, inkâr-ı ulûhiyet fikrini öldürecek.

Dördüncü tabaka-i hayat: Şüheda hayatıdır. Nass-ı Kur'ân'la, şühedanın, ehl-i kuburun fevkinde bir tabaka-i hayatları vardır. Evet, şüheda, hayat-ı dünyevîlerini tarik-i hakta feda ettikleri için, Cenâb-ı Hak, kemâl-i kereminden, onlara hayat-ı dünyeviyeye benzer, fakat kedersiz, zahmetsiz bir hayatı âlem-i berzahta onlara ihsan eder. Onlar kendilerini ölmüş bilmiyorlar. Yalnız kendilerinin daha iyi bir âleme gittiklerini biliyorlar, kemâl-i saadetle mütelezziz oluyorlar, ölümdeki firak acılığını hissetmiyorlar. Ehl-i kuburun çendan ruhları bâkidir; fakat kendilerini ölmüş biliyorlar. Berzahta aldıkları lezzet ve saadet, şühedanın lezzetine yetişmez.

Nasıl ki, iki adam bir rüyada cennet gibi bir güzel saraya girerler. Birisi rüyada olduğunu bilir; aldığı keyif ve lezzet pek noksandır. "Ben uyansam şu lezzet kaçacak" diye düşünür. Diğeri rüyada olduğunu bilmiyor; hakikî lezzet ile hakikî saadete mazhar olur. İşte, âlem-i berzahtaki emvat ve şühedanın hayat-ı berzahiyeden istifadeleri öyle farklıdır. Hadsiz vakıatla ve rivayatla, şühedanın bu tarz-ı hayata mazhariyetleri ve kendilerini sağ bildikleri sabit ve kat'îdir. Hattâ, Seyyidü'ş-Şüheda olan Hazret-i Hamza Radıyallahu Anh, mükerrer vakıatla, kendine iltica eden adamları muhafaza etmesi ve dünyevî işlerini görmesi ve gördürmesi gibi çok vakıatla, bu tabaka-i hayat tenvir ve ispat edilmiş. Hattâ, ben kendim, Ubeyd isminde bir yeğenim ve talebem vardı. Benim yanımda ve benim yerime şehid olduktan sonra, üç aylık mesafede esarette bulunduğum zaman, mahall-i defnini bilmediğim halde, bence bir rüya-yı sadıkada, tahte'l-arz bir menzil suretindeki kabrine girmişim. Onu şüheda tabaka-i hayatında gördüm. O beni ölmüş biliyormuş; benim için çok ağladığını söyledi. Kendisini hayatta biliyor. Fakat Rus'un istilâsından çekindiği için, yeraltında kendine güzel bir menzil yapmış. İşte bu cüz'î rüya, bazı şerâit ve emâratla, geçen hakikate bana şuhud derecesinde bir kanaat vermiştir.

Beşinci tabaka-i hayat: Ehl-i kuburun hayat-ı ruhanîleridir. Evet, mevt, tebdil-i mekândır, ıtlak-ı ruhtur, vazifeden terhistir; idam ve adem ve fenâ değildir. Hadsiz vakıatla ervâh-ı evliyanın temessülleri

ve ehl-i keşfe tezahürleri ve sair ehl-i kuburun yakazaten ve menâmen bizlerle münasebetleri ve vakıa mutabık olarak bizlere ihbaratları gibi çok delâil, o tabaka-i hayatı tenvir ve ispat eder. Zaten bekà-i ruha dair Yirmi Dokuzuncu Söz, bu tabaka-i hayatı delâil-i kat'iye ile ispat etmiştir.

Mektubat : 1.Mektub : 2.Sual

2.Sual: Mevtin mahluk ve nimet olması?

İkinci Sual

Furkan-ı Hakîmde,

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً [1]

gibi âyetlerde, *“Mevt dahi hayat gibi mahlûktur; hem bir nimettir”* diye ifham ediliyor. Halbuki, zâhiren mevt inhilâldir, ademdir, tefessühtür, hayatın sönmesidir, hâdimü’l-lezzâttır. Nasıl mahlûk ve nimet olabilir?

Elcevap: Birinci sualin cevabının âhirinde denildiği gibi, mevt, vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuttur, hayat-ı bâkiyeye bir davettir, bir mebde’dir, bir hayat-ı bâkiyenin mukaddimesidir. Nasıl ki hayatın dünyaya gelmesi bir halk ve takdirledir. Öyle de, dünyadan gitmesi de bir halk ve takdirle, bir hikmet ve tedbirledir. Çünkü, en basit tabaka-i hayat olan hayat-ı nebâtiyenin mevti, hayattan daha muntazam bir eser-i san’at olduğunu gösteriyor. Zira, meyvelerin, çekirdeklerin, tohumların mevti tefessühle, çürümek ve dağılmakla göründüğü halde, gayet muntazam bir muamele-i kimyeviye ve mizanlı bir imtizâcât-ı unsuriye ve hikmetli bir teşekkülât-ı zerreviyeden ibaret olan bir yoğurmaktır ki, bu görünmeyen intizamlı ve hikmetli ölümü, sümbülün hayatıyla tezahür ediyor. Demek çekirdeğin mevti, sümbülün mebde-i hayatıdır; belki ayn-ı hayatı hükmünde olduğu için, şu ölüm dahi hayat kadar mahlûk ve muntazamdır.

Hem zîhayat meyvelerin yahut hayvanların mide-i insaniyede ölümleri, hayat-ı insaniyeye çıkmalarına menşe olduğundan, o mevt onların hayatından daha muntazam ve mahlûk denilir.

İşte, en ednâ tabaka-i hayat olan hayat-ı nebâtiyenin mevti böyle mahlûk, hikmetli ve intizamlı olsa, tabaka-i hayatın en ulvîsi olan hayat-ı insaniyenin başına gelen mevt, elbette, yeraltına girmiş bir çekirdeğin hava âleminde bir ağaç olması gibi, yeraltına giren bir insan da âlem-i berzahta elbette bir hayat-ı bâkiye sünbülü verecektir.

Amma mevt nimet olduğunun ciheti ise, çok vücuhundan dört vechine işaret ederiz.

Birincisi: Ağırlaşmış olan vazife-i hayattan ve tekâlif-i hayatiyeden âzâd edip, yüzde doksan dokuz ahbabına kavuşmak için âlem-i berzahta bir visal kapısı olduğundan, en büyük bir nimettir.

İkincisi: Dar, sıkıntılı, dağdağalı, zelzeleli dünya zindanından çıkarıp, vüs'atli, sürurlu, ıztırapsız, bâki bir hayata mazhariyetle, Mahbûb-u Bâkînin daire-i rahmetine girmektir.

Üçüncüsü: İhtiyarlık gibi, şerâit-i hayatiyeyi ağırlaştıran birçok esbab vardır ki, mevti, hayatın pek fevkinde nimet olarak gösterir. Meselâ, sana ıztırap veren pek ihtiyar olmuş peder ve validenle beraber, ceddin cedleri, sefalet-i halleriyle senin önünde şimdi bulunsaydı, hayat ne kadar nikmet, mevt ne kadar nimet olduğunu bilecektin. Hem meselâ, güzel çiçeklerin âşıkları olan güzel sineklerin, kışın şedâidi içinde hayatları ne kadar zahmet ve ölümleri ne kadar rahmet olduğu anlaşılır.

Dördüncüsü: Nevm, nasıl ki bir rahat, bir rahmet, bir istirahattir- hususan musibetzedeler, yaralılar, hastalar için. Öyle de, nevmin büyük kardeşi olan mevt dahi, musibetzedelere ve intihara sevk eden belâlarla müptelâ olanlar için ayn-ı nimet ve rahmettir. Amma ehl-i dalâlet için, müteaddit Sözlerde kat'î ispat edildiği gibi, mevt dahi hayat gibi nikmet içinde nikmet, azap içinde azaptır; o bahisten hariçtir.

1.)Hanginiz daha güzel işler yapacaksınız diye sizi imtihan etmek için ölümü de, hayatı da yaratan Odur. (Mülk Sûresi, 67:2)

Mektubat : 1.Mektub : 3.Sual

3.Sual: Cehennem nerededir?

Üçüncü Sual

Cehennem nerededir?

Elcevap:

قُلْ اِنَّماَ الْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ .. لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ الله [1]

Cehennemin yeri, bazı rivâyatla, **“tahte’l-arz”** denilmiştir. Başka yerlerde beyan ettiğimiz gibi, küre-i arz, hareket-i seneviyesiyle, ileride mecma-ı haşir olacak bir meydanın etrafında bir daire çiziyor. Cehennem ise, arzın o medar-ı senevîsi altındadır demektir. Görünmemeleri ve hissedilmemeleri, perdeli ve nursuz ateş olduğu içindir. Küre-i arzın seyahat ettiği mesafe-i azîmede pek çok mahlûkat var ki, nursuz oldukları için görünmezler. Kamer, nuru çekildikçe vücudunu kaybettiği gibi, nursuz çok küreler, mahlûklar, gözümüzün önünde olup göremiyoruz.

Cehennem ikidir. Biri suğrâ, biri kübrâdır. İleride, suğrâ kübrâya inkılâp edeceği ve çekirdeği hükmünde olduğu gibi, ileride ondan bir menzil olur. Cehennem-i Suğrâ, yerin altında, yani merkezindedir. Kürenin altı, merkezidir. İlm-i tabakatü’l-arzca malûmdur ki, ekseriya her otuz üç metre hafriyatta, bir derece-i hararet tezayüd eder. Demek, merkeze kadar nısf-ı kutr-u arz, altı bin küsûr kilometre olduğundan, iki yüz bin derece-i harareti câmi, yani iki yüz defa ateş-i dünyevîden şedit ve rivayet-i hadîse muvafık bir ateş bulunuyor.

Şu Cehennem-i Suğrâ, Cehennem-i Kübrâya ait çok vezâifi, dünyada ve âlem-i berzahta görmüş ve ehâdislerle işaret edilmiştir. Âlem-i âhirette, küre-i arz nasıl ki sekenesini medar-ı senevîsindeki meydan-ı haşre döker. Öyle de, içindeki Cehennem-i Suğrâyı dahi Cehennem-i Kübrâya emr-i İlâhî ile teslim eder. Ehl-i İtizâlin bazı

imamları *“Cehennem sonradan halk edilecektir”* demeleri, halihazırda tamamıyla inbisat etmediğinden ve sekenelerine tam münasip bir tarzda inkişaf etmediğinden galattır ve gabâvettir.

Hem perde-i gayb içindeki âlem-i âhirete ait menzilleri dünya gözümüzle görmek ve göstermek için, ya kâinatı küçültüp iki vilâyet derecesine getirmeli, veyahut gözümüzü büyütüp yıldızlar gibi gözlerimiz olmalı ki, yerlerini görüp tayin edelim. [2] وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ Âhiret âlemine ait menziller bu dünyevî gözümüzle görülmez. Fakat, bazı rivâyâtın işârâtıyla, âhiretteki Cehennem bu dünyamızla münasebettardır. Yazın şiddet-i hararetine [3] مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ denilmiştir.

Demek, bu dünyevî, küçücük ve sönük akıl gözüyle o büyük Cehennem görülmez. Fakat ism-i Hakîmin nuruyla bakabiliriz. Şöyle ki:

Arzın medar-ı senevîsi altında bulunan Cehennem-i Kübrâ, yerin merkezindeki Cehennem-i Suğrayı güya tevkil ederek bazı vezâifini gördürmüş. Kadîr-i Zülcelâlin mülkü pek çok geniştir; hikmet-i İlâhiye nereyi göstermişse Cehennem-i Kübrâ oraya yerleşir. Evet, bir Kadîr-i Zülcelâl ve emr-i künfeyeküne mâlik bir Hakîm-i Zülkemâl, gözümüzün önünde, kemâl-i hikmet ve intizamla kameri arza bağlamış; azamet-i kudret ve intizamla arzı güneşe raptetmiş; ve güneşi, seyyârâtıyla beraber, arzın sür’at-i seneviyesine yakın bir sür’atle ve haşmet-i rububiyetiyle, bir ihtimale göre şemsü’ş-şümus tarafına bir hareket vermiş; ve donanma elektrik lâmbaları gibi yıldızları saltanat-ı rububiyetine nuranî şahitler yapmış, onunla saltanat-ı rububiyetini ve azamet-i kudretini göstermiş bir Zât-ı Zülcelâlin kemâl-i hikmetinden ve azamet-i kudretinden ve saltanat-ı rububiyetinden uzak değildir ki, Cehennem-i Kübrâyı elektrik lâmbalarının fabrikasının kazanı hükmüne getirip âhirete bakan semânın yıldızlarını onunla iş’âl etsin, hararet ve kuvvet versin. Yani, âlem-i nur olan Cennetten yıldızlara nur verip, Cehennemden nar ve

hararet göndersin; aynı halde, o Cehennemin bir kısmını ehl-i azâba mesken ve mahpes yapsın.

Hem bir Fâtır-ı Hakîm ki, dağ gibi koca bir ağacı, tırnak gibi bir çekirdekte saklar. Elbette, o Zât-ı Zülcelâlin kudret ve hikmetinden uzak değildir ki, küre-i arzın kalbindeki Cehennem-i Suğrâ çekirdeğinde Cehennem-i Kübrâyı saklasın.

Elhasıl: Cennet ve Cehennem, şecere-i hilkatten ebed tarafına uzanıp eğilerek giden bir dalın iki meyvesidir. Meyvenin yeri ise, dalın müntehâsındadır.

Hem şu silsile-i kâinatın iki neticesidir. Neticelerin mahalleri, silsilenin iki tarafındadır. Süflîsi, sakîli aşağı tarafında; nuranîsi, ulvîsi yukarı tarafındadır.

Hem şu seyl-i şuûnâtın ve mahsulât-ı mâneviye-i arziyenin iki mahzenidir. Mahzenin mekânı ise, mahsulâtın nev'ine göre, fenası altında, iyisi üstündedir.

Hem ebede karşı cereyan eden ve dalgalanan mevcudat-ı seyyâlenin iki havzıdır. Havzın yeri ise, seylin durduğu ve tecemmu ettiği yerdedir. Yani, habîsâtı ve müzahrefâtı esfelde, tayyibâtı ve sâfiyâtı âlâdadır.

Hem lütuf ve kahrın, rahmet ve azametin iki tecellîgâhıdır. Tecellîgâhın yeri ise her yerde olabilir. Rahmân-ı Zülcemâl ve Kahhâr-ı Zülcelâl nerede isterse tecellîgâhını açar.

Amma Cennet ve Cehennemin vücutları ise, Onuncu ve Yirmi Sekizinci ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerde gayet kat'î bir surette ispat edilmiştir. Şurada yalnız bu kadar deriz ki: Meyvenin vücudu dal kadar ve neticenin silsile kadar ve mahzenin mahsulât kadar ve havzın ırmak kadar ve tecellîgâhın, rahmet ve kahrın vücutları kadar kat'î ve yakîndir.

1.)De ki: İlim ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)
•Allah'tan başkası bilmez. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7)
2.)Gerçek ilim Allah katındadır.
3.)Muhakkak ki yaz sıcağının şiddeti Cehennem sıcağındandır. (Buharî, Mevâkît: 9, 10; Müslim, Mesâcid: 180, 181; Ebû Dâvud, Salât: 4; Tirmizî, Mevâkît: 5; Nesâî, Mevâkît: 5)

Mektubat : 1.Mektub : 4.Sual

4.Sual: Aşk-ı mecazi, aşk-ı hakikiye inkılab edebilirmi?

Dördüncü Sual

Mahbuplara olan aşk-ı mecazî aşk-ı hakikîye inkılâp ettiği gibi, acaba ekser nasta bulunan, dünyaya karşı olan aşk-ı mecazî dahi bir aşk-ı hakikîye inkılâp edebilir mi?

Elcevap: Evet. Dünyanın fâni yüzüne karşı olan aşk-ı mecazî, eğer o âşık, o yüzün üstündeki zeval ve fenâ çirkinliğini görüp ondan yüzünü çevirse, bâki bir mahbup arasa, dünyanın pek güzel ve âyine-i esmâ-i İlâhiye ve mezraa-i âhiret olan iki diğer yüzüne bakmaya muvaffak olursa, o gayr-ı meşru mecazî aşk, o vakit aşk-ı hakikîye inkılâba yüz tutar. Fakat bir şartla ki, kendinin zâil ve hayatıyla bağlı kararsız dünyasını haricî dünyaya iltibas etmemektir. Eğer ehl-i dalâlet ve gaflet gibi kendini unutup, âfâka dalıp, umumî dünyayı hususî dünyası zannedip ona âşık olsa, tabiat bataklığına düşer, boğulur. Meğer ki, harika olarak bir dest-i inâyet onu kurtarsın. Şu hakikati tenvir için şu temsile bak:

Meselâ, şu güzel, ziynetli odanın dört duvarında, dördümüze ait dört endam âyinesi bulunsa, o vakit beş oda olur: biri hakikî ve umumî, dördü misalî ve hususî. Herbirimiz, kendi âyinemiz vasıtasıyla, hususî odamızın şeklini, heyetini, rengini değiştirebiliriz. Kırmızı boya vursak kırmızı, yeşil boyasak yeşil gösterir. Ve hâkezâ, âyinede tasarrufla çok vaziyetler verebiliriz. Çirkinleştirir, güzelleştirir, çok şekillere koyabiliriz. Fakat haricî ve umumî odayı ise kolaylıkla tasarruf ve tağyir edemeyiz. Hususî oda ile umumî oda hakikatte birbirinin aynı iken, ahkâmda ayrıdırlar. Sen bir parmakla odanı harap edebilirsin; ötekinin bir taşını bile kımıldatamazsın.

İşte, dünya süslü bir menzildir. Herbirimizin hayatı bir endam âyinesidir. Şu dünyadan herbirimize birer dünya var, birer âlemimiz var. Fakat direği, merkezi, kapısı, hayatımızdır. Belki o hususî

dünyamız ve âlemimiz bir sahifedir, hayatımız bir kalem—onunla, sahife-i a’mâlimize geçecek çok şeyler yazılıyor.

Eğer dünyamızı sevdikse, sonra gördük ki, dünyamız, hayatımız üstünde bina edildiği için, hayatımız gibi zâil, fâni, kararsızdır, hissedip bildik. Ona ait muhabbetimiz, o hususî dünyamız âyine olduğu ve temsil ettiği güzel nukuş-u esmâ-i İlâhiyeye döner, ondan cilve-i esmâya intikal eder.

Hem o hususî dünyamız, âhiret ve Cennetin muvakkat bir fidanlığı olduğunu derk edip, ona karşı şedit hırs ve talep ve muhabbet gibi hissiyatımızı onun neticesi ve semeresi ve sümbülü olan uhrevî fevâidine çevirsek, o vakit o mecazî aşk hakikî aşka inkılâp eder.

Yoksa, [1] نَسُوا اللهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفاَسِقُونَ sırrına mazhar olup, nefsini unutup, hayatın zevâlini düşünmeyerek hususî, kararsız dünyasını aynı umumî dünya gibi sabit bilip kendini lâyemut farz ederek dünyaya saplansa, şedit hissiyatla ona sarılsa, onda boğulur, gider. O muhabbet onun için hadsiz belâ ve azaptır. Çünkü, o muhabbetten yetimâne bir şefkat, meyusâne bir rikkat tevellüt eder. Bütün zîhayatlara acır, hattâ güzel ve zevâle maruz bütün mahlûkata bir rikkat ve bir firkat hisseder; elinden birşey gelmez, ye’s-i mutlak içinde elem çeker.

Fakat gafletten kurtulan evvelki adam, o şedit şefkatin elemine karşı ulvî bir tiryak bulur ki, acıdığı bütün zîhayatların mevt ve zevâlinde bir Zât-ı Bâkînin bâki esmâsının daimî cilvelerini temsil eden âyine-i ervahları bâki görür; şefkati bir sürura inkılâp eder. Hem zeval ve fenâya maruz bütün güzel mahlûkatın arkasında bir cemâl-i münezzeh ve hüsn-ü mukaddes ihsas eden bir nakış ve tahsin ve san’at ve tezyin ve ihsan ve tenvir-i daimîyi görür. O zeval ve fenâyı, tezyid-i hüsün ve tecdid-i lezzet ve teşhir-i san’at için bir tazelendirmek şeklinde görüp, lezzetini ve şevkini ve hayretini ziyadeleştirir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

1.)Onlar Allah’ı unuttular. Allah da onlara kendilerini unutturdu. Onlar yoldan çıkmış kimselerin tâ kendisidir. (Haşir Sûresi, 59:19)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 2.Mektub

2.Mektub: Bediüzzamanın Hediye Almama Sebebleri

İkinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

O mezkûr ve malûm talebesinin hediyesine karşı cevaptan bir parçadır.

Salisen:

Bana bir hediye gönderdin; gayet ehemmiyetli bir kaidemi bozmak istersin. Ben demiyorum ki: “Kardeşim ve biraderzadem olan Abdülmecid ve Abdurrahman’dan kabul etmediğim gibi senden de kabul etmem.” Çünkü sen onlardan daha ileri ve ruhuma daha yakın olduğundan, herkesin hediyesi reddedilse, seninki bir defaya mahsus olmak üzere reddedilmez. Fakat bu münasebetle o kaidemin sırrını söyleyeceğim. Şöyle ki:

Eski Said minnet almazdı. Minnetin altına girmektense ölümü tercih ederdi. Çok zahmet ve meşakkat çektiği halde kaidesini bozmadı. Eski Said’in, senin bu biçare kardeşine irsiyet kalan şu hasleti ise, tezehhüd ve sun’î bir istiğnâ değil, belki dört beş ciddî esbaba istinat eder.

Birincisi: Ehl-i dalâlet, ehl-i ilmi, ilmi vasıta-i cer etmekle ittiham ediyorlar, “İlmi ve dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar” deyip insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. Bunları fiilen tekzip lâzımdır.

İkincisi: Neşr-i hak için enbiyaya ittibâ etmekle mükellefiz. Kur’ân-ı Hakîmde, hakkı neşredenler إِنْ اَجْرِىَ إِلاَّ [2]

عَلَى اللهِ اِنْ اَجْرِىَ اِلاّ عَلَى اللهِ diyerek insanlardan istiğnâ göstermişler. Sûre-i Yâsin'de [3] اِتَّبِعوُا مَنْ لاَ يَسْئَلُكُمْ اَجْراً وَهُمْ مُهْتَدُونَ cümlesi, meselemiz hakkında çok mânidardır.

Üçüncüsü: Birinci Sözde beyan edildiği gibi, Allah namına vermek, Allah namına almak lâzımdır. Halbuki, ekseriya ya veren gafildir; kendi namına verir, zımnî bir minnet eder. Ya alan gafildir; Mün'im-i Hakikîye ait şükrü, senâyı zâhirî esbaba verir, hata eder.

Dördüncüsü: Tevekkül, kanaat ve iktisat öyle bir hazine ve bir servettir ki, hiçbir şeyle değişilmez. İnsanlardan ahz-ı mal edip o tükenmez hazine ve defineleri kapatmak istemem. Rezzâk-ı Zülcelâle yüz binler şükrediyorum ki, küçüklüğümden beri beni minnet ve zillet altına girmeye mecbur etmemiş. Onun keremine istinaden, bakiye-i ömrümü de o kaideyle geçirmesini rahmetinden niyaz ediyorum.

Beşincisi: Bir iki senedir çok emâreler ve tecrübelerle kat'î kanaatim oldu ki, halkların malını, hususan zenginlerin ve memurların hediyelerini almaya mezun değilim. Bazıları bana dokunuyor; belki dokunduruluyor, yedirilmiyor, bazan bana zararlı bir surete çevriliyor. Demek gayrın malını almamaya mânen bir emirdir ve almaktan bir nehiydir.

Hem bende bir tevahhuş var. Herkesi her vakit kabul edemiyorum. Halkın hediyesini kabul etmek, onların hatırını sayıp istemediğim vakitte onları kabul etmek lâzım geliyor. O da hoşuma gitmiyor. Hem tasannu ve temellukten beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor. Gayrın en âlâ baklavasını yemek, en murassâ libasını giymek ve onların hatırını saymaya mecbur olmak, bana nâhoş geliyor.

Altıncısı: Ve istiğnâ sebebinin en mühimi, mezhebimizce en muteber olan İbn-i Hâcer diyor ki: *"Salâhat niyetiyle sana verilen birşey sâlih olmazsan kabul etmek haramdır."*

İşte, şu zamanın insanları, hırs ve tama' yüzünden, küçük bir hediyesini pek pahalı satıyorlar. Benim gibi günahkâr bir biçareyi,

sâlih veya velî tasavvur ederek, sonra bir ekmek veriyorlar. Eğer-hâşâ-ben kendimi sâlih bilsem, o alâmet-i gururdur, salâhatin ademine delildir. Eğer kendimi sâlih bilmezsem, o malı kabul etmek caiz değildir. Hem âhirete müteveccih a'mâle mukàbil sadaka ve hediyeyi almak, âhiretin bâki meyvelerini dünyada fâni bir surette yemek demektir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Benim mükâfâtımı vermek ancak Allah'a aittir. (Yunus Sûresi, 10:72; Hûd Sûresi, 11:29; Sebe' Sûresi, 34:47)
3.)Doğru yolda olan ve sizden hiçbir ücret istemeyen kimselere tâbi olun. (Yâsin Sûresi, 36:21)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 3.Mektub

3.Mektub: Bediüzzamanın Bazı Tefekküratı

Üçüncü Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

O malûm talebesine gönderilen mektubun bir parçasıdır.

Hamisen:

Bir mektupta, buradaki hissiyatıma hissedar olmak arzusunu yazmıştın. İşte binden birini işit.

Bir gece, yüz tabakalık irtifada, bir katran ağacının başındaki yuvada, semânın yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne baktım; Kur'ân-ı Hakîmin [2] فَلاَ اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ kaseminde ulvî bir nur-u i'câz ve parlak bir sırr-ı belâğat gördüm. Evet, seyyar yıldızlara ve istitar ve intişarlarına işaret eden şu âyet, gayet âli bir nakş-ı san'at ve âli bir levha-i ibret, nazar-ı temâşâya gösteriyor.

Evet, şu seyyareler, kumandanları olan güneşin dairesinden çıkıyorlar, sabit yıldızlar dairesine girerek semâda yeni yeni nakışları ve san'atları gösteriyorlar. Bazan kendileri gibi parlak bir yıldıza omuz omuza verir, güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Bazan küçük yıldızlar içine girip bir kumandan suretini gösteriyorlar. Hususuyla bu mevsimde, akşamdan sonra, ufukta Zühre yıldızı ve fecirden evvel

diğer parlak bir arkadaşı, gayet şirin ve güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Sonra, vazife-i teftişiyelerini ve nakş-ı san'atta mekiklik hizmetini ifadan sonra yine dönüp, sultanları olan güneşin şâşaalı dairesine girip gizleniyorlar. Şimdi, şu hunnes, künnes tabir edilen seyyarelerle şu zeminimizi kâinat fezasında birer gemi, birer tayyare suretinde kemâl-i intizamla döndüren ve seyr ü seyahat ettiren Zâtın haşmet-i rububiyetini ve şâşaa-i saltanat-ı ulûhiyetini güneş gibi parlaklığıyla gösteriyorlar.

Bak bir saltanatın haşmetine ki, gemileri ve tayyareleri içinde öyleleri var ki, bin defa küre-i arz kadar bir cesamette ve bir saniyede sekiz saat mesafeyi kat' eden sür'attedir. İşte, böyle bir Sultana ubûdiyet ve imanla intisap etmek ve şu dünyada ona misafir olmak ne kadar âli bir saadet, ne derece büyük bir şeref olduğunu kıyas et.

Sonra kamere baktım. [3] وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ âyetinin gayet parlak bir nur-u i'câzı ifade ettiğini gördüm. Evet, kamerin takdiri ve tedviri ve tedbir ve tenviri ve zemine ve güneşe karşı gayet dakik bir hesapla vaziyetleri o kadar hayretfezâ, o derece harikadır ki, **"Onu öyle tanzim eden ve takdir eden bir Kadîre hiçbir şey ağır gelmez; onu öyle yapan herşeyi yapabilir"** fikrini, temâşâ eden herbir zîşuura ders verir.

Hem öyle bir tarzda güneşi takip ediyor ki, bir saniye kadar yolunu şaşırmıyor, zerre kadar vazifesinden geri kalmıyor. Dikkatle bakana [4] سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِى صُنْعِهِ الْعُقُولُ dedirtiyor. Hususan Mayıs'ın âhirinde olduğu gibi, bazı vakitte ince hilâl şeklinde Süreyya menziline girdiği vakit, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı suretini ve Süreyya bir salkım suretini gösterdiğinden, o yeşil semâ perdesi arkasında, hayale nuranî büyük bir ağacın vücudunu tahayyül ettirir. Güya, o ağaçtan bir dalının bir sivri ucu o perdeyi delmiş, bir salkımıyla beraber başını çıkarmış, Süreyya ve hilâl olmuş; ve sair yıldızlar da o gaybî ağacın meyveleri

olduğunu hayale telkin eder. İşte ﴿5﴾ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ teşbihinin letâfetini, belâğatini gör.

Sonra ﴿6﴾ هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولاً فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهاَ âyeti hatırıma geldi ki, zemin musahhar bir sefine, bir merkûp olduğunu işaret ediyor. O işaretten, kendimi feza-yı kâinatta sür'atle seyahat eden pek büyük bir geminin yüksek bir mevkiinde gördüm. At ve gemi gibi bir merkûba binildiği zaman kıraati sünnet olan ﴿7﴾ سُبْحاَنَ الَّذِى سَخَّرَلَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ âyetini okudum.

Hem gördüm ki, küre-i arz, şu hareketle, sinema levhalarını gösteren bir makine vaziyetini aldı, bütün semâvâtı harekete getirdi, bütün yıldızları muhteşem bir ordu gibi sevke başladı. Öyle şirin ve yüksek manzaraları gösterdi ki, ehl-i fikri mest ve hayran eder. Fesübhânallah dedim, ne kadar az bir masrafla ne kadar çok ve büyük ve garip ve acip, âli ve gâli işler görülüyor! Bu noktadan, iki nükte-i imaniye hatıra geldi.

Birincisi: Birkaç gün evvel bir misafirim bana sual etti. O şüpheli sualin esası şudur: "Cennet ve Cehennem pek çok uzaktırlar. Haydi, ehl-i Cennet, lütf-u İlâhî ile, berk ve burak gibi uçarak haşirden geçerler, Cennete giderler. Fakat ehl-i Cehennem, sakil cisimleri ve büyük ve ağır günahların yükleri altında nasıl gidecekler? Hangi vasıta ile?"

İşte hatıra gelen şudur: Nasıl ki, meselâ Amerika'da, bütün milletler umumî bir kongreye davet edilse, her millet büyük gemisine biner, oraya gider. Öyle de, bahr-i muhît-i kâinatta, bir senede yirmi beş bin senelik uzun bir seyahate alışan küre-i arz, ahalisini alır, gider, mahşer meydanına boşaltır. Hem, her otuz üç metrede bir derece-i hararet tezayüd ettiği delâletiyle, merkez-i arzda bulunan Cehennem ateşinin hadîsçe beyan olunan derece-i hararetine muvafık iki yüz bin derece-i harareti taşıyan ve hadîsin rivâyâtına göre dünyada ve berzahta Büyük Cehennemin bazı vazifelerini

gören ateşini Cehenneme döker; sonra emr-i İlâhî ile daha güzel ve bâki bir surete tebeddül eder, âhiret âleminden bir menzil olur.

Hatıra gelen ikinci nükte: Sâni-i Kadîr, Fâtır-ı Hakîm, Vâhid-i Ehad, kemâl-i kudretini ve cemâl-i hikmetini ve delil-i vahdetini göstermek için, pek az birşeyle çok işleri görmek, pek küçük birşeyle pek büyük vazifeleri gördürmeyi âdet etmiştir. Bazı Sözlerde demiştim ki: Eğer bütün eşya tek bir Zâta isnad edilse, vücub derecesinde bir suhulet, bir kolaylık peydâ eder. Eğer eşya müteaddit sânilere, esbablara isnad edilse, imtinâ derecesinde bir suubet, bir müşkülât ortaya düşer. Çünkü, bir zâbit gibi veya usta gibi birtek zât, kesretli efrada ve kesretli taşlara bir fiille, bir hareketle ve suhuletle bir vaziyet verip bir netice hâsıl eder ki, eğer o vaziyeti alması ve o neticeyi istihsal etmesi, o ordudaki efrada ve o direksiz kubbedeki taşlara havale edilse, pek çok fiillerle, pek çok müşkülâtla, pek çok karışıklıklarla ancak yapılabilir.

İşte, şu kâinattaki raks ve deveran, seyr ü cevelân ve temâşâ-i tesbihfeşan ve fusul-ü erbaa ve gece-gündüzdeki seyeran gibi ef'al, eğer vahdete verilse, birtek Zât, birtek emirle, birtek küreyi tahrik ile, mevsimlerin değişmesindeki acaib-i san'atı ve gece-gündüzün deveranındaki garaib-i hikmeti ve yıldızların ve şems ve kamerin sûrî hareketlerinde şirin temâşâ levhalarını göstermek gibi, o âli vaziyetleri ve gâli neticeleri istihsal eder. Çünkü umum mevcudat ordusu Onundur. İstese, arz gibi bir neferi, umum yıldızlara kumandan tayin eder. Koca güneşi, ahalisine ısıtıcı ve ışık verici bir lâmba; ve elvâh-ı nukuş-u kudret olan fusul-ü erbaayı da bir mekik; ve sahaif-i kitabet-i hikmet olan gece-gündüzü de bir yay yapar. Herbir gününe, ayrı bir şekilde bir kameri göstererek, evkatın hesabı için takvimcilik yaptırır. Ve yıldızların kendilerine, raksa gelen ve cezbeden raks eden melâikenin ellerinde, süslü ve şirin, parlak, nâzenin misbahlar suretini vermek gibi, arza ait çok hikmetlerini gösterir. Eğer bu vaziyetler, umum mevcudata hükmü ve nizamı ve kanunu ve tedbiri müteveccih olan bir Zattan istenilmezse, o vakit umum güneşler, yıldızlar, hakikî hareketle ve hadsiz bir sür'atle hadsiz bir mesafeyi hergün kat' etmeleri lâzım gelir.

İşte, vahdette nihayetsiz suhulet ve kesrette nihayetsiz suubet bulunduğundandır ki, ehl-i san'at ve ticaret, kesrete bir vahdet verir, tâ suhulet ve kolaylık olsun. Yani, şirketler teşkil ederler.

Elhasıl, dalâlet yolunda nihayetsiz müşkülât var; hidayet ve vahdet yolunda nihayetsiz suhulet var.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى ﴿8﴾

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Yemin olsun gizlenen ve açığa çıkan yıldızlara. (Tekvir Sûresi, 81:15-16)
3.)Ay'a gelince, onun için de menziller takdir ettik ki, kurumuş hurma dalının ince yay halini alıncaya kadar incelir. (Yâsin Sûresi, 36:39)
4.)İşlerinde, akılların hayrette kaldığı Zât, her türlü kusurdan münezzehtir.
5.)Kurumuş hurma dalının ince yaya benzeyen hali gibi. (Yâsin Sûresi, 36:39)
6.)Üzerinde gezin ve Allah'ın verdiği rızıktan yiyin diye yeryüzünü sizin emrinize veren Odur. (Mülk Sûresi, 67:15)
7.)Her türlü kusurdan münezzehtir o Allah ki, bunu bizim hizmetimize verdi. Yoksa bizim buna gücümüz yetmezdi. (Zuhruf Sûresi, 43:13)
8.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 4.Mektub

4.Mektub: Çam Dağında Hatıra Gelen İki Hatıra

Dördüncü Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

سَلاَمُ اللهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوانِكُمْ لاَسِيَّمَا... اِلٰى آخِرِهِ [2]

Aziz kardeşlerim,

Ben şimdi Çam Dağında, yüksek bir tepede, büyük bir çam ağacının tepesinde, bir menzilde bulunuyorum. İnsten tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit, hayalen sizleri yanımda bulur, bir hasbihal ederim, sizinle müteselli olurum. Bir mâni olmazsa, bir iki ay burada yalnız kalmak arzusundayım. Barla'ya dönsem, arzunuz vechile sizden ziyade müştak olduğum şifahî bir musahabe çaresini arayacağız. Şimdi bu çam ağacında hatıra gelen iki üç hatırayı yazıyorum.

Birincisi: Bir parça mahrem bir sırdır. Fakat senden sır saklanmaz. Şöyle ki:

Ehl-i hakikatin bir kısmı nasıl ki ism-i Vedûd'a mazhardırlar ve âzamî bir mertebede o ismin cilveleriyle, mevcudatın pencereleriyle Vâcibü'l-Vücuda bakıyorlar. Öyle de, şu hiç ender hiç olan kardeşinize, yalnız hizmet-i Kur'ân'a istihdamı hengâmında ve o hazine-i bînihayenin dellâlı olduğu bir vakitte, ism-i Rahîm ve ism-i Hakîm mazhariyetine medar bir vaziyet verilmiş. Bütün Sözler, o

mazhariyetin cilveleridir. İnşaallah, o Sözler [3] وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا sırrına mazhardırlar.

İkincisi: Tarik-i Nakşî hakkında denilen [4] *"Der tarik-i Nakşibendî lâzım âmed çâr terk. Terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk"* olan fıkra-i rânâ birden hatıra geldi. O hatıra ile beraber, birden şu fıkra tulû etti: [5] *"Der tarik-i aczmendî lâzım âmed çâr çiz. Fakr-ı mutlak, acz-i mutlak, şükr-ü mutlak, şevk-i mutlak ey aziz."*

Sonra, senin yazdığın, **"Bak kitab-ı kâinatın safha-i rengînine, ilâahir."** olan rengin ve zengin şiir hatırıma geldi. O şiirle semânın yüzündeki yıldızlara baktım. "Keşke şair olsaydım, bunu tekmil etseydim" dedim. Halbuki şiir ve nazma istidadım yokken yine başladım. Fakat nazım ve şiir yapamadım. Nasıl hutur ettiyse öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et. İşte, birden hatıra gelen şu:

Dinle de yıldızları, şu hutbe-i şirinine,
Nâme-i nurîn-i hikmet bak ne takrir eylemiş.
Hep beraber nutka gelmiş, hak lisanıyla derler:
Bir Kadîr-i Zülcelâlin haşmet-i sultanına,
Birer burhan-ı nurefşânız biz vücud-u Sânia,
Hem vahdete, hem kudrete şahitleriz biz.
Şu zeminin yüzünü yaldızlayan
Nazenin mu'cizâtı çün melek seyranına,
Bu semânın arza bakan, Cennete dikkat eden
Binler müdakkik gözleriz biz. **(Haşiye)**
Tûbâ-yı hilkatten semâvât şıkkına
Hep kehkeşan ağsânına,
Bir Cemîl-i Zülcelâlin dest-i hikmetiyle takılmış
Pek güzel meyveleriyiz biz.
Şu semâvât ehline birer mescid-i seyyar

Birer hane-i devvar, birer ulvî âşiyâne,
Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i cebbar
Birer tayyareleriz biz.
Bir Kadîr-i Zülkemâlin, bir Hakîm-i Zülcelâlin
Birer mu’cize-i kudret, birer harika-i san’at-ı Hâlıkane,
Birer nadire-i hikmet, birer dâhiye-i hilkat
Birer nur âlemiyiz biz.
Böyle yüz bin dille yüz bin burhan gösteririz
İşittiririz insan olan insana.
Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü,
Hem işitmez sözümüzü. Hak söyleyen âyetleriz biz.
Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize müsebbihiz, zikrederiz âbidâne
Kehkeşanın halka-i kübrâsına mensup birer meczuplarız biz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Said Nursî

Haşiye: Yani, Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığı olan zeminin yüzünde hadsiz mu’cizât-ı kudret teşhir edildiğinden, semâvât âlemindeki melâikeler, o mu’cizâtı ve o harikaları temâşâ ettikleri gibi, ecrâm-ı semâviyenin gözleri hükmünde olan yıldızlar dahi, güya melâikeler gibi, zemin yüzündeki nazenin masnuatı gördükçe, Cennet âlemine bakıyorlar ve o muvakkat harikaları bâki bir surette Cennette dahi temâşâ ediyorlar gibi, bir zemine, bir Cennete bakıyorlar; yani o iki âleme nezaretleri var demektir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin ve arkadaşlarınızın, hususan ... ilâ âhir, üzerine olsun.
3.)Kime hikmet verilmişse, işte ona pek çok hayır verilmiştir. (Bakara Sûresi, 2:269)
4.)Tarik-i Nakşîde dört şeyi bırakmak lâzım: Hem dünyayı, hem nefis hesabına âhireti dahi maksud-u hakikî yapmamak, hem vücudunu unutmak, hem ucbe,

fahre girmemek için bu terkleri düşünmemektir.

5.) Ey aziz kardeşim! Allah'a karşı âcizlik ve ihtiyacını hissetme esasına dayanan bu yolda şu dört şey lazımdır: Sonsuz acz, sonsuz fakr, sonsuz şevk, sonsuz şükür.

6.) Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 5.Mektub

5.Mektub: İmam-ı Rabbaninin bazı beyanatı

Beşinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Silsile-i Nakşînin kahramanı ve bir güneşi olan İmam-ı Rabbânî (r.a.), Mektubat'ında demiş ki: *"Hakaik-i imaniyeden bir meselenin inkişafını, binler ezvak ve mevâcid ve kerâmâta tercih ederim."*

Hem demiş ki: *"Bütün tariklerin nokta-i müntehâsı, hakaik-i imaniyenin vuzuh ve inkişafıdır."*

Hem demiş ki: *"Velâyet üç kısımdır. Biri velâyet-i suğrâ ki, meşhur velâyettir; biri velâyet-i vustâ, biri velâyet-i kübrâdır. Velâyet-i kübrâ ise, verâset-i nübüvvet yoluyla, tasavvuf berzahına girmeden, doğrudan doğruya hakikate yol açmaktır."*

Hem demiş ki: *"Tarîk-i Nakşîde iki kanatla sülûk edilir. Yani, hakaik-i imaniyeye sağlam bir surette itikad etmek ve ferâiz-i diniyeyi imtisal etmekle olur. Bu iki cenahta kusur varsa o yolda gidilmez."*

Öyle ise, tarik-i Nakşînin üç perdesi var:

Birisi ve en birincisi ve en büyüğü: Doğrudan doğruya hakaik-i imaniyeye hizmettir ki, İmam-ı Rabbânî de (r.a.) âhir zamanında ona sülûk etmiştir.

İkincisi: Ferâiz-i diniyeye ve Sünnet-i Seniyyeye tarîkat perdesi altında hizmettir.

Üçüncüsü: Tasavvuf yoluyla emrâz-ı kalbiyenin izalesine çalışmak, kalb ayağıyla sülûk etmektir. Birincisi farz, ikincisi vacip, bu üçüncüsü ise sünnet hükmündedir.

Madem hakikat böyledir. Ben tahmin ediyorum ki, eğer Şeyh Abdülkàdir Geylânî (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi zâtlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakaik-i imaniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine sarf edeceklerdi. Çünkü saadet-i ebediyenin medarı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. İmansız Cennete gidemez; fakat tasavvufsuz Cennete giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, hakaik-i İslâmiye gıdadır. Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir seyr ü sülûk ile bazı hakaik-i imaniyeye ancak çıkılabilirdi. Şimdi ise, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle, kırk dakikada o hakaike çıkılacak bir yol bulunsa, o yola karşı lâkayt kalmak elbette kâr-ı akıl değil. İşte, otuz üç adet Sözler, böyle Kur'ânî bir yolu açtığını, dikkatle okuyanlar hükmediyorlar.

Madem hakikat budur. Esrar-ı Kur'âniyeye ait yazılan Sözler, şu zamanın yaralarına en münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümatın tehacümatına maruz heyet-i İslâmiyeye en nâfi bir nur ve dalâlet vâdilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olduğu itikadındayım.

Bilirsiniz ki, eğer dalâlet cehaletten gelse, izalesi kolaydır. Fakat dalâlet fenden ve ilimden gelse, izalesi müşküldür. Eski zamanda ikinci kısım binde bir bulunuyordu. Bulunanlardan ancak binden biri irşadla yola gelebilirdi. Çünkü, öyleler kendilerini beğeniyorlar. Hem bilmiyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar. Cenâb-ı Hak şu zamanda, i'câz-ı Kur'ân'ın mânevî lemeâtından olan malûm Sözleri, şu dalâlet zındıkasına bir tiryak hâsiyetini vermiş tasavvurundayım.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 6.Mektub

Altıncı Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

سَلاَمُ اللهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمَا وَعَلٰى اِخْوَانِكُمَا مَادَامَ الْمَلَوَانِ وَتَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَمَادَامَ الْقَمَرَانِ وَاسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ [2]

Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim,

Madem Cenâb-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği mânâlara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri ziyade müteessir etmemek için, gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip bir kısmını sizlere hikâye edeceğim. Şöyle ki:

Şu iki üç aydır pek yalnız kaldım. Bazan on beş yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır dağcılar yakınımda yok dağıldılar.

İşte gece vakti, şu garibâne dağlarda, sessiz, sadasız, yalnız, ağaçların hazinâne hemhemeleri içinde, kendimi birbiri içinde beş muhtelif renkli gurbetlerde gördüm.

Birincisi: İhtiyarlık sırrıyla, hemen ekseriyet-i mutlaka ile, akran ve ahbabım ve akaribimden yalnız ve garip kaldım. Onlar beni bırakıp âlem-i berzaha gittiklerinden neş’et eden hazin bir gurbeti hissettim.

İşte, şu gurbet içinde ayrı diğer bir daire-i gurbet açıldı. O da, geçen bahar gibi alâkadar olduğum ekser mevcudat beni bırakıp gittiklerinden hâsıl olan firkatli bir gurbeti hissettim.

Ve şu gurbet içinde bir daire-i gurbet daha açıldı ki, vatanımdan ve akaribimden ayrı düşüp yalnız kaldığımdan tevellüt eden firkatli bir gurbeti hissettim.

Ve şu gurbet içinde, gecenin ve dağların garibâne vaziyeti bana rikkatli bir gurbeti daha hissettirdi.

Ve şu gurbetten dahi, şu fâni misafirhaneden ebedü'l-âbâd tarafına harekete âmâde olan ruhumu fevkalâde bir gurbette gördüm. Birden, fesübhânallah dedim, bu gurbetlere ve karanlıklara nasıl dayanılır düşündüm. Kalbim feryatla dedi:

Yâ Rab, garibem, bîkesem, zaîfem, nâtüvânem, alîlem, âcizem, ihtiyarem,

Bî-ihtiyarem, el-aman-gûyem, afv-cûyem, meded-hâhem, zidergâhet İlâhî!

Birden, nur-u iman, feyz-i Kur'ân, lütf-u Rahmân imdadıma yetiştiler. O beş karanlıklı gurbetleri, beş nuranî ünsiyet dairelerine çevirdiler.

Lisanım [3] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ söyledi. Kalbim

[4] فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

âyetini okudu.

Aklım dahi, ıztırabından ve dehşetinden feryat eden nefsime hitaben dedi:

Bırak bîçare feryadı, belâdan kıl tevekkül. Zira feryat, belâ-ender hata-ender belâdır bil.

Belâ vereni buldunsa eğer, safâ-ender vefâ-ender atâ-ender belâdır bil.

Madem öyle, bırak şekvâyı, şükret; çün belâbil, demâ keyfinden güler hep gül mül.

Ger bulmazsan, bütün dünya cefâ-ender fenâ-ender hebâ-ender belâdır bil.

Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırsın küçücük bir belâdan, gel tevekkül kıl.

Tevekkül ile belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün. O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Hem üstadlarımdan Mevlânâ Celâleddin'in nefsine dediği gibi dedim:

اُو گُفْتِ : «أَلَسْتُ» وَتُوگُفْتِی : «بَلٰی» [5] شُکْرِ «بَلٰی» چِیسْتْ؟ کَشِیدَنْ بَلاَ سِرِّ بَلاَ چِیسْتْ کِه یَعْنِی مَنَمْ حَلْقَه زَنِ دَرْگَهِ فَقْرُ وفَنَا

O vakit nefsim dahi "Evet, evet. Acz ve tevekkülle, fakr ve iltica ile nur kapısı açılır, zulmetler dağılır. [6] اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰی نُورِ الْاِیمَانِ وَالْاِسْلاَمِ dedi. Meşhur Hikem-i Atâiyenin şu fıkrası, [7] مَاذاَ وَجَدَ مَنْ فَقَدَهُ وَمَاذَا فَقَدَ مَنْ وَجَدَهُ yani, *"Cenâb-ı Hakkı bulan neyi kaybeder? Ve Onu kaybeden neyi kazanır?"* yani, *"Onu bulan herşeyi bulur. Onu bulmayan hiçbir şey bulmaz, bulsa da başına belâ bulur"* ne derece

âli bir hakikat olduğunu gördüm ve [8] طَوبٰى لِلْغُرَبَاءِ hadîsinin sırrını anladım, şükrettim.

İşte, kardeşlerim, karanlıklı bu gurbetler, çendan nur-u imanla nurlandılar; fakat yine bende bir derece hükümlerini icra ettiler ve şöyle bir düşünceyi verdiler: “Madem ben garibim ve gurbetteyim ve gurbete gideceğim. Acaba şu misafirhanedeki vazifem bitmiş midir? Tâ ki sizleri ve Sözleri tevkil etsem ve bütün bütün alâkamı kessem” fikri hatırıma geldi. Onun için sizden sormuştum ki, “Acaba yazılan Sözler kâfi midir, noksanı var mı? Yani vazifem bitmiş midir? Tâ ki rahat-ı kalble kendimi nurlu, zevkli, hakikî bir gurbete atıp, dünyayı unutup, Mevlânâ Celâleddin’in dediği gibi

دَانِى سَمَاعِ چِه بُودْ؟ بِى خُودْ شُدَنْ زِ [9] هَسْتِى أَنْدَرْ فَنَاىْ مُطْلَقْ ذَوْقِ بَقَا چَشِيدَنْ

deyip, ulvî bir gurbeti arayabilir miyim?” diye sizi o suallerle tasdî etmiştim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [10]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Gece ve gündüz devam ettikçe, devirler birbirini takip ettikçe, ay ve güneş durdukça iki kutup yıldızı karşılıklı bulundukça Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi de siz ikinizin ve kardeşlerinizin üzerine olsun.
3.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
4.)Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)
5.)O, “ben Senin Rabbin değil miyim?” dedi. Sen “Evet” dedin. “Evet” demenin şükrü nedir, bilir misin? Çok bela çekmektir. Bilir misin bela çekmenin sırrı nedir? Yani fakr u fena dergahındaki halkaya katılmaktır. (Dîvân-ı Kebîr, s. 157, Gazel 251)
6.)İmân ve İslâmiyet nuru için Allah’a hamd olsun.
7.)İbn-i Atâillah el-İskenderî, Şerhü’l-Hikemi’l-Atâiye, s. 208
8.)Ne mutlu gariplere! (Müslim, Îman: 232; Tirmizî, Îman: 13; İbni Mâce, Fiten:

15; Dârimî, Rikâk: 42; Müsned, 1:184, 398, 2:177, 222, 389, 4:73)

9.)Semâ'ın ne olduğunu bilir misin? O, şahsî varlıktan vazgeçip; mutlak yokluk içinde bekâyı zevk etmektir.

10.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 7.Mektub

7.Mektub: Hz.Peygamberin Zeyneb'i tezevvücü

Yedinci Mektup

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

2 اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَداً دَائِمًا

Aziz kardeşlerim,

Bana söylemek üzere Şamlı Hâfıza iki şey demişsiniz:

Birincisi: “Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın Zeyneb’i tezevvücünü, eski zaman münafıkları gibi yeni zamanın ehl-i dalâleti dahi medar-ı tenkit buluyorlar; nefsanî, şehevânî telâkki ediyorlar” diyorsunuz.

Elcevap: Yüz bin defa hâşâ ve kellâ! O dâmen-i muallâya şöyle pest şübehâtın eli yetişmez. Evet, on beş yaşından kırk yaşına kadar, hararet-i gariziyenin galeyanı hengâmında ve hevesât-ı nefsaniyenin iltihabı zamanında, dost ve düşmanın ittifakıyla kemâl-i iffet ve tamam-ı ismetle Haticetü’l-Kübrâ (r.a.) gibi ihtiyarca birtek kadınla iktifa ve kanaat eden bir zâtın, kırktan sonra, yani hararet-i gariziye tevakkufu hengâmında ve hevesât-ı nefsâniyenin sükûneti zamanında kesret-i izdivaç ve tezevvücâtı, bizzarure ve bilbedâhe, nefsanî olmadığını ve başka ehemmiyetli hikmetlere müstenit olduğunu, zerre kadar insafı olana ispat eder bir hüccettir.

O hikmetlerden birisi şudur ki: Zât-ı Risaletin akvâli gibi, ef’al ve ahvâli ve etvar ve harekâtı dahi menâbi-i din ve şeriattır ve ahkâmın

me’hazlarıdır. Şıkk-ı zâhirîsine Sahabeler hamele oldukları gibi, hususî dairesindeki mahfî ahvâlâtından tezahür eden esrar-ı din ve ahkâm-ı şeriatın hameleleri ve râvileri de ezvâc-ı tâhirattır ve bilfiil o vazifeyi ifa etmişlerdir. Esrar ve ahkâm-ı dinin hemen yarısı, belki onlardan geliyor. Demek bu azîm vazifeye, birçok ve meşrepçe muhtelif ezvâc-ı tâhirat lâzımdır.

Gelelim Hazret-i Zeyneb’in tezevvücüne: Yirmi Beşinci Sözün Birinci Şulesinin Üçüncü Şuaının misallerinden olan

مَاكَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَ [3]

âyetine dair şöyle yazılmış ki, insanların tabakatına göre birtek âyet, müteaddit vücuhlarla, herbir tabakanın fehmine göre bir mânâ ifade ediyor. Bir tabakanın şu âyetten hisse-i fehmi şudur ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârı veya **“Oğlum”** hitabına mazhar olan Zeyd (r.a.), rivayet-i sahiha ile itirafına binaen, izzetli zevcesini kendine mânen küfüv bulmadığı için tatlik etmiş. Yani, Hazret-i Zeyneb, başka yüksek bir ahlâkta yaratılmış ve bir peygambere zevce olacak fıtratta olduğunu, Zeyd ferâsetle hissetmiş. Ve kendisini ona zevc olacak fıtratta kendine küfüv bulmadığından, mânevî imtizaçsızlığa sebebiyet verdiği için tatlik etmiştir. Allah’ın emriyle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm almış. Yani, زَوَّجْنَاكَهَا [4] nın işaretiyle, o nikâh bir akd-i semâvî olduğuna delâletiyle, harikulâde ve örf ve muâmelât-ı zâhiriye fevkinde, sırf kaderin hükmüyledir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o hükm-ü kadere inkıyad göstermiştir ve mecbur olmuştur; nefis arzusuyla değildir.

Şu kader hükmünün de ehemmiyetli bir hükm-ü şer’î ve mühim bir hikmet-i âmmeyi ve şümullü bir maslahat-ı umumiyeyi tazammun eden

لِكَىْ لاَ يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِى اَزْوَاجِ اَدْعِيَائِهِمْ [5]

âyet-i kerimesinin işaretiyle, büyüklerin küçüklere “oğlum” demeleri, zıhar meseleleri gibi, yani karısına “Anam gibisin” dese haram olduğu gibi değildir ki, ahkâm onunla değişsin. Hem büyüklerin raiyetlerine ve peygamberlerin ümmetlerine pederâne nazar ve hitapları, vazife-i risalet itibarıyladır; şahsiyet-i insaniye itibarıyla değildir ki, onlardan zevce almak uygun düşmesin.

İkinci bir tabakanın hisse-i fehmi şudur ki: Bir büyük âmir, raiyetine pederâne bir şefkatle bakar. Eğer o âmir, zâhirî ve bâtınî bir padişah-ı ruhanî olsa, merhameti pederin yüz defa şefkatinden ileri gittiği için, raiyetinin efradı, onun hakikî evlâdı gibi, ona peder nazarıyla bakarlar. Peder nazarı ise, zevc nazarına inkılâp edemediğinden ve kız nazarı da zevce nazarına kolayca değişmediğinden; efkâr-ı âmmede, Peygamberin, mü’minlerin kızlarını alması şu sırra uygun gelmediği için, Kur’ân o vehmi def maksadıyla der:

“Peygamber, rahmet-i İlâhiye hesabıyla size şefkat eder, pederâne muamele eder. Ve risalet namına siz onun evlâdı gibisiniz. Fakat şahsiyet-i insaniye itibarıyla pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin. Ve sizlere ‘Oğlum’ dese, ahkâm-ı şeriat itibarıyla siz onun evlâdı olamazsınız.”

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima üzerinize olsun.
3.)Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir; o Allah’ın Resulüdür ve peygamberlerin sonuncusudur. (Ahzâb Sûresi, 33:40)
4.)Biz onu sana nikâhladık. (Ahzâb Sûresi, 33:37)
5.)Tâ ki, evlâtlıklarının boşadığı hanımlarla evlenmekte mü’minler için bir günah olmadığı anlaşılsın. (Ahzâb Sûresi, 33:37)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 8.Mektub

8.Mektub: Şefkatin Aşktan Üstün Olması

Sekizinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ [1] يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللهِ [3] اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2] isimleri الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2] e girdiklerinin ve her mübarek şeyin başında zikredilmelerinin çok hikmetleri var. Onların beyanını başka vakte tâliken, şimdilik kendime ait bir hissimi söyleyeceğim.

Kardeşim, ben اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2] isimlerini öyle bir nur-u âzam görüyorum ki, bütün kâinatı ihata eder ve her ruhun bütün hâcât-ı ebediyesini tatmin edecek ve hadsiz düşmanlarından emin edecek, nurlu ve kuvvetli görünüyorlar. Bu iki nur-u âzam olan isimlere yetişmek için en mühim bulduğum vesile, fakr ile şükür, acz ile şefkattir; yani ubûdiyet ve iftikardır.

Şu mesele münasebetiyle hatıra gelen ve muhakkikîne, hattâ bir üstadım olan İmam-ı Rabbânî'ye muhalif olarak diyorum ki:

Hazret-i Yâkup Aleyhisselâmın Yusuf Aleyhisselâma karşı şedit ve parlak hissiyatı, muhabbet ve aşk değildir, belki şefkattir. Çünkü, şefkat, aşk ve muhabbetten çok keskin ve parlak ve ulvî ve nezihtir ve makam-ı nübüvvete lâyıktır. Fakat muhabbet ve aşk, mecazî mahbuplara ve mahlûklara karşı derece-i şiddette olsa, o makam-ı muallâ-yı nübüvvete lâyık düşmüyor. Demek, Kur'ân-ı Hakîmin parlak bir i'câz ile, parlak bir surette gösterdiği ve ism-i Rahîm'in

vusûlüne vesile olan hissiyat-ı Yâkubiye, yüksek bir derece-i şefkattir. İsm-i Vedûda vesile-i vusûl olan aşk ise, Züleyhâ'nın Yusuf Aleyhisselâma karşı olan muhabbet meselesindedir. Demek Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, Hazret-i Yâkup Aleyhisselâmın hissiyatını ne derece Züleyhâ'nın hissiyatından yüksek göstermişse, şefkat dahi o derece aşktan daha yüksek görünüyor.

Üstadım İmam-ı Rabbânî, aşk-ı mecazîyi makam-ı nübüvvete pek münasip görmediği için demiş ki: "Mehâsin-i Yusufiye, mehâsin-i uhreviye nev'inden olduğundan, ona muhabbet ise mecazî muhabbetler nev'inden değildir ki, kusur olsun."

Ben de derim: Ey Üstad, o tekellüflü bir tevildir. Hakikat şu olmak gerektir ki: O muhabbet değil, belki yüz defa muhabbetten daha parlak, daha geniş, daha yüksek bir mertebe-i şefkattir.

Evet, şefkat bütün envâıyla lâtîf ve nezihtir. Aşk ve muhabbet ise, çok envâına tenezzül edilmiyor.

Hem şefkat pek geniştir. Bir zât, şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle, bütün yavrulara, hattâ zîruhlara şefkatini ihata eder ve Rahîm isminin ihatasına bir nevi âyinedarlık gösterir. Halbuki aşk, mahbubuna hasr-ı nazar edip herşeyi mahbubuna feda eder. Yahut mahbubunu îlâ ve senâ etmek için başkalarını tenzil ve mânen zemmeder ve hürmetlerini kırar. Meselâ biri demiş: *"Güneş mahbubumun hüsnünü görüp utanıyor; görmemek için bulut perdesini başına çekiyor."* Hey âşık efendi! Ne hakkın var, sekiz İsm-i Âzamın bir sahife-i nuranîsi olan güneşi böyle utandırıyorsun?

Hem şefkat hâlistir, mukabele istemiyor, sâfi ve ivazsızdır. Hattâ en âdi mertebede olan hayvânâtın yavrularına karşı fedakârâne, ivazsız şefkatleri buna delildir. Halbuki aşk ücret ister ve mukabele talep eder. Aşkın ağlamaları bir nevi taleptir, bir ücret istemektir.

Demek, suver-i Kur'âniyenin en parlağı olan Sûre-i Yusuf'un en parlak nuru olan Hazret-i Yâkub'un (a.s.) şefkati, ism-i Rahmân ve Rahîm'i gösterir ve şefkat yolu rahmet yolu olduğunu bildirir. Ve o elem-i şefkate devâ olarak da [4] فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ dedirir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى 5

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahmetinin eserleri dünya ve âhireti dolduran Rahmân Allah. İnanan kullarına pek özel ikramları olan Rahîm Allah.
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
4.)En iyi koruyucu Allah’tır; merhametlilerin en merhametlisi de Odur. (Yusuf Sûresi, 12:64)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 9.Mektub

Dokuzuncu Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Yine o hâlis talebesine gönderdiği mektubun bir parçasıdır.

•Saniyen: Keramet ve İkram arasındaki fark
•Salisen: İnsandaki hissiyatlar ahiret için verilmiştir
•Rabian: İslam ve İman'ın farkları

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 9.Mektub : Saniyen

Saniyen: Keramet ve İkram arasındaki fark

Saniyen

Neşr-i envâr-ı Kur'âniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin, bir ikram-ı İlâhîdir, belki bir keramet-i Kur'âniyedir, bir inâyet-i Rabbâniyedir. Sizi tebrik ediyorum. Keramet ve ikram ve inâyetin bahsi geldiği münasebetiyle, keramet ve ikramın bir farkını söyleyeceğim. Şöyle ki:

Kerametin izharı, zaruret olmadan zarardır. İkramın izharı ise, bir tahdis-i nimettir. Eğer kerametle müşerref olan bir şahıs, bilerek harika bir emre mazhar olursa, o halde eğer nefs-i emmâresi bâki ise, kendine güvenmek ve nefsine ve keşfine itimad etmek ve gurura düşmek cihetinde istidraç olabilir. Eğer bilmeyerek harika bir emre mazhar olursa: Meselâ, birisinin kalbinde bir sual var. İntâk-ı bilhak nev'inden ona muvafık bir cevap verir; sonra anlar. Anladıktan sonra kendi nefsine değil, belki kendi Rabbisine itimadı ziyadeleşir ve "Beni benden ziyade terbiye eden bir Hafîzim vardır" der, tevekkülünü ziyadeleştirir. Bu kısım, hatarsız bir keramettir; ihfâsına mükellef değil. Fakat fahr için, kasten izharına çalışmamalı. Çünkü, onda zâhiren insanın kisbinin bir medhali bulunduğundan, nefsine nisbet edebilir.

Amma ikram ise, o, kerametin selâmetli olan ikinci nev'inden daha selâmetli, bence daha âlidir. İzharı, tahdis-i nimettir. Kisbin medhali yoktur; nefsi onu kendine isnad etmez.

İşte, kardeşim, hem senin hakkında, hem benim hakkımda, bahusus Kur'ân hakkındaki hizmetimizde eskiden beri gördüğüm ve yazdığım ihsânât-ı İlâhiye bir ikramdır; izharı, tahdis-i nimettir. Onun için sana karşı, tahdis-i nimet nev'inden, ikimizin hizmetimize ait muvaffakiyâtı yazıyorum. Biliyordum ki, sende fahr değil, şükür damarını tahrik ediyor.

Mektubat : 9.Mektub : Salisen

Salisen: İnsandaki hissiyatlar ahiret için verilmiştir

Salisen

Görüyorum ki, şu dünya hayatında en bahtiyar odur ki, dünyayı bir misafirhane-i askerî telâkki etsin ve öyle de iz'an etsin ve ona göre hareket etsin. Ve o telâkki ile, en büyük mertebe olan mertebe-i rızâyı çabuk elde edebilir. Kırılacak şişe pahasına daimî bir elmasın fiyatını vermez; istikamet ve lezzetle hayatını geçirir.

Evet, dünyaya ait işler, kırılmaya mahkûm şişeler hükmündedir. Bâki umur-u uhreviye ise, gayet sağlam elmaslar kıymetindedir. İnsanın fıtratındaki şiddetli merak ve hararetli muhabbet ve dehşetli hırs ve inatlı talep ve hâkezâ şedit hissiyatlar, umur-u uhreviyeyi kazanmak için verilmiştir.

O hissiyatı şiddetli bir surette fâni umur-u dünyeviyeye tevcih etmek, fâni ve kırılacak şişelere bâki elmas fiyatlarını vermek demektir.

Şu münasebetle bir nokta hatıra gelmiş; söyleyeceğim. Şöyle ki:

Aşk, şiddetli bir muhabbettir. Fâni mahbuplara müteveccih olduğu vakit, ya o aşk kendi sahibini daimî bir azap ve elemde bırakır. Veyahut o mecazî mahbup, o şiddetli muhabbetin fiyatına değmediği için, bâki bir mahbubu arattırır; aşk-ı mecazî, aşk-ı hakikîye inkılâp eder.

İşte, insanda binlerle hissiyat var. Herbirisinin, aşk gibi, iki mertebesi var: biri mecazî, biri hakikî. Meselâ, endişe-i istikbal hissi herkeste var. Şiddetli bir surette endişe ettiği vakit bakar ki, o endişe ettiği istikbale yetişmek için elinde senet yok. Hem rızık cihetinde bir taahhüt altında ve kısa olan bir istikbal, o şiddetli endişeye değmiyor. Ondan yüzünü çevirip, kabirden sonra hakikî ve uzun ve gafiller hakkında taahhüt altına alınmamış bir istikbale teveccüh eder.

Hem mala ve câha karşı şiddetli bir hırs gösterir. Bakar ki, muvakkaten onun nezaretine verilmiş o fâni mal ve âfetli şöhret ve tehlikeli ve riyâya medar olan câh, o şiddetli hırsa değmiyor. Ondan, hakikî câh olan merâtib-i mâneviyeye ve derecât-ı kurbiyeye ve zâd-ı âhirete ve hakikî mal olan a'mâl-i salihaya teveccüh eder. Fena haslet olan hırs-ı mecazî ise, âli bir haslet olan hırs-ı hakikîye inkılâp eder.

Hem meselâ, şiddetli bir inatla, ehemmiyetsiz, zâil, fâni umurlara karşı hissiyatını sarf eder. Bakar ki, bir dakika inada değmeyen birşeye bir sene inat ediyor. Hem zararlı, zehirli birşeye inat namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his böyle şeyler için verilmemiş; onu onlara sarf etmek, hikmet ve hakikate münâfidir. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umur-u zâileye vermeyip, âli ve bâki olan hakaik-i imaniyeye ve esâsât-ı İslâmiyeye ve hidemât-ı uhreviyeye sarf eder. O haslet-i rezile olan inad-ı mecazî, güzel ve âli bir haslet olan hakikî inada, yani hakta şiddetli sebata inkılâp eder.

İşte, şu üç misal gibi, insanlar, insana verilen cihazat-ı mâneviyeyi, eğer nefsin ve dünyanın hesabıyla istimal etse ve dünyada ebedî kalacak gibi gafilâne davransa, ahlâk-ı rezileye ve israfat ve abesiyete medar olur. Eğer hafiflerini dünya umuruna ve şiddetlilerini vezâif-i uhreviyeye ve mâneviyeye sarf etse, ahlâk-ı hamîdeye menşe, hikmet ve hakikate muvafık olarak saadet-i dâreyne medar olur.

İşte, tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatleri şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler, "Haset etme, hırs gösterme, adâvet etme, inat etme, dünyayı sevme." Yani, "Fıtratını değiştir" gibi, zâhiren onlarca mâlâyutak bir teklifte bulunurlar. Eğer deseler ki, "Bunların yüzlerini hayırlı şeylere çeviriniz, mecrâlarını değiştiriniz" hem nasihat tesir eder, hem daire-i ihtiyarlarında bir emr-i teklif olur.

Mektubat : 9.Mektub : Rabian

Rabian: İslam ve İman'ın farkları

Rabian

Ulema-i İslâm ortasında **“İslâm”** ve **“İman”** ın farkları çok medar-ı bahsolmuş. Bir kısmı “İkisi birdir” diğer kısmı “İkisi bir değil, fakat biri birisiz olmaz” demişler ve bunun gibi çok muhtelif fikirler beyan etmişler. Ben şöyle bir fark anladım ki:

İslâmiyet iltizamdır; iman iz’andır. Tabir-i diğerle, İslâmiyet, hakka tarafgirlik ve teslim ve inkıyaddır; iman ise, hakkı kabul ve tasdiktir.

Eskide bazı dinsizleri gördüm ki, ahkâm-ı Kur’âniyeye şiddetli tarafgirlik gösteriyorlardı. Demek o dinsiz, bir cihette Hakkın iltizamıyla İslâmiyete mazhardı; “dinsiz bir Müslüman” denilirdi. Sonra bazı mü’minleri gördüm ki, ahkâm-ı Kur’âniyeye tarafgirlik göstermiyorlar, iltizam etmiyorlar; “gayr-ı müslim bir mü’min” tabirine mazhar oluyorlar.

Acaba İslâmiyetsiz iman, medar-ı necat olabilir mi?

Elcevap: İmansız İslâmiyet sebeb-i necat olmadığı gibi, İslâmiyetsiz iman da medar-ı necat olamaz. Felillâhi’l-hamdü ve’l-minnetü Kur’ân’ın i’câz-ı mânevîsinin feyziyle, Risale-i Nur mizanları, din-i İslâmın ve hakaik-i Kur’âniyenin meyvelerini ve neticelerini öyle bir tarzda göstermişlerdir ki, dinsiz dahi onları anlasa, taraftar olmamak kàbil değil. Hem iman ve İslâmın delil ve burhanlarını o derece kuvvetli göstermişlerdir ki, gayr-ı müslim dahi anlasa, herhalde tasdik edecektir; gayr-ı müslim kaldığı halde iman eder.

Evet, Sözler, tûbâ-i Cennetin meyveleri gibi tatlı ve güzel olan iman ve İslâmiyetin meyvelerini ve saadet-i dâreynin mehâsini gibi hoş ve şirin öyle neticelerini göstermişler ki, görenlere ve tanıyanlara nihayetsiz bir tarafgirlik ve iltizam ve teslim hissini verir. Ve silsile-i mevcudat gibi kuvvetli ve zerrat gibi kesretli iman ve İslâmın burhanlarını göstermişler ki, nihayetsiz bir iz’an ve kuvvet-i iman

verirler. Hattâ, bazı defa Evrâd-ı Şah-ı Nakşibendîde şehadet getirdiğim vakit,

عَلٰى ذٰلِكَ نَحْيٰى وَعَلَيْهِ نَمُوتُ وَعَلَيْهِ نُبْعَثُ غَدًا [1]

dediğim zaman nihayetsiz bir tarafgirlik hissediyorum. Eğer bütün dünya bana verilse, bir hakikat-i imaniyeyi feda edemiyorum. Bir hakikatin bir dakika aksini farz etmek bana gayet elîm geliyor. Bütün dünya benim olsa, birtek hakaik-i imaniyenin vücut bulmasına bilâ tereddüt vermesine nefsim itaat ediyor.

وَاٰمَنَّا بِمَا اَرْسَلْتَ مِنْ رَسُولٍ وَاٰمَنَّا بِمَا اَنْزَلْتَ مِنْ كِتَابٍ وَصَدَّقْنَا [2]

dediğim vakit, nihayetsiz bir kuvvet-i iman hissediyorum. Hakaik-i imaniyenin herbirisinin aksini aklen muhal telâkki ediyorum. Ehl-i dalâleti nihayetsiz ebleh ve divane görüyorum.

Senin valideynine pek çok selâm ve arz-ı hürmet ederim. Onlar da bana dua etsinler. Sen benim kardeşim olduğun için, onlar da benim peder ve validem hükmündedirler. Hem köyünüze, hususan senden Sözleri işitenlere umumen selâm ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.) Bu iman üzere yaşar, bu imanla ölür, bu imanla diriliriz. (Mecmûatü'l-Ahzâb, el-Gümüşhânevî; Nakşibendî, Evrâd-ı Nakşibend: 7)
2.) Peygamber olarak gönderdiğin kim varsa iman ettik; kitap olarak indirdiğin ne varsa iman ettik; ve bütün bunları tasdik ettik. (Mecmûatü'l-Ahzâb, el-Gümüşhânevî; Nakşibendî, Evrâd-ı Nakşibend: 7)
3.) Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 10.Mektub

Onuncu Mektup

İki sualin cevabıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Birincisi

Otuzuncu Sözün İkinci Maksadının, tahavvülât-ı zerrat tarifine dair olan uzun cümlesinin haşiyesidir....

İkincisi

Meydan-ı haşir nerededir?

Elcevap: وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ Hâlık-ı Hakîmin herşeyde gösterdiği hikmet-i âliye, hattâ tek küçük birşeye çok büyük hikmetleri takmasıyla tasrih derecesinde işaret ediyor ki, küre-i arz serseriyâne, bâd-ı heva azîm bir daireyi çizmiyor. Belki, mühim birşey etrafında dönüyor ve meydan-ı ekberin daire-i muhîtasını çiziyor, gösteriyor. Ve bir meşher-i azîmin etrafında gezip mahsulât-ı mâneviyesini ona devrediyor ki, ileride, o meşherde, enzâr-ı nâs önünde gösterilecektir.

Demek, yirmi beş bin seneye karib bir daire-i muhîtanın içinde, rivayete binaen 1 Şâm-ı Şerif kıt'ası bir çekirdek hükmünde olarak o daireyi dolduracak bir meydan-ı haşir bast edilecektir. Küre-i arzın bütün mânevî mahsulâtı, şimdilik perde-i gayb altında olan o meydanın defterlerine ve elvahlarına gönderiliyor; ve ileride meydan

açıldığı vakit, sekenesini de yine o meydana dökecek, o mânevî mahsulâtları da gaipten şehadete geçecektir.

Evet, küre-i arz, bir tarla, bir çeşme, bir ölçek hükmünde olarak, o meydan-ı ekberi dolduracak kadar mahsulât vermiş ve onu istiap edecek mahlûkat ondan akmış ve onu imlâ edecek masnuat ondan çıkmış. Demek, küre-i arz bir çekirdek; ve meydan-ı haşir, içindekilerle beraber bir ağaçtır, bir sümbüldür ve bir mahzendir. Evet, nasıl ki nuranî bir nokta, sür'at-i hareketiyle nuranî bir hat olur veya bir daire olur. Öyle de, küre-i arz, sür'atli, hikmetli hareketiyle bir daire-i vücudun temessülüne ve o daire-i vücut mahsulâtıyla beraber, bir meydan-ı haşr-i ekberin teşekkülüne medardır.

قُلْ اِنَّماَ الْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [3]

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Gerçek ilim Allah katındadır.
3.)De ki: İlim ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 11.Mektub

Onbirinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Bu Mektup mühim bir ilâç olup dört âyetin hazinesinden dört küçük cevherine işaret eder.

Aziz kardeşim,

Şu dört muhtelif meseleyi muhtelif vakitlerde Kur'ân-ı Hakîm nefsime ders vermiş. Arzu eden kardeşlerim dahi bundan bir ders veya bir hisse almaları için yazdım. Mebhas itibarıyla başka başka dört âyet-i kerimenin hazine-i hakaikinden birer küçük cevher nümune olarak gösterilmiştir. O dört mebhastan herbir mebhasın ayrı bir sureti, ayrı bir faidesi var.

•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 11.Mektub : 1.Mesele

Birinci Mesele

اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطاَنِ كَانَ ضَعِيفًا [1]

Ey sû-i vesveseden meyus nefsim! Tedâi-yi hayalât, tahattur-u faraziyat, bir nevi irtisam-ı gayr-ı ihtiyarîdir. İrtisam ise, eğer hayırdan ve nuraniyetten olsa, hakikatin hükmü bir derece suretine ve misaline geçer: güneşin ziyası ve harareti, âyinedeki misaline geçtiği gibi. Eğer şerden ve kesiften olsa, aslın hükmü ve hassası, suretine geçmez ve timsaline sirayet etmez. Meselâ necis ve murdar birşeyin âyinedeki sureti ne necistir, ne murdardır. Ve yılanın timsali ısırmaz.

İşte şu sırra binaen, tasavvur-u küfür, küfür değil; tahayyül-ü şetm, şetm değil. Hususan ihtiyarsız olsa ve farazî bir tahattur olsa, bütün bütün zararsızdır.

Hem ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaatin mezhebinde birşeyin şer'an çirkinliği, pisliği, nehy-i İlâhî sebebiyledir. Madem ki ihtiyarsız ve rızasız bir tahattur-u farazîdir, bir tedâi-yi hayalîdir; nehiy ona taallûk etmez. O dahi ne kadar çirkin ve pis birşeyin sureti dahi olsa, çirkin ve pis olmaz.

1.)Muhakkak ki şeytanın hilesi pek zayıftır. (Nisâ Sûresi, 4:76)

Mektubat : 11.Mektub : 2.Mesele

İkinci Mesele

Barla Yaylası, Tepelice'de, çam, katran, karakavağın bir meyvesi olup, Sözler mecmuasına yazıldığı için buraya yazılmamıştır.

Mektubat : 11.Mektub : 3.Mesele

Üçüncü Mesele

Şu iki mesele, Yirmi Beşinci Sözün, i’câz-ı Kur’ân’a karşı medeniyetin aczini gösteren misallerinden bir kısmıdır. Kur’ân’a muhalif olan hukuk-u medeniyetin ne kadar haksız olduğunu ispat eden binler misallerinden iki misal: [1] فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ olan hükm-ü Kur’ânî, mahz-ı adalet olduğu gibi, ayn-ı merhamettir.

Evet, adalettir. Çünkü, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla bir erkek, bir kadın alır, nafakasını taahhüt eder. Bir kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler, irsiyetteki noksanını telâfi eder.

Hem merhamettir. Çünkü, o zaife kız, pederinden şefkate ve kardeşinden merhamete çok muhtaçtır. Hükm-ü Kur’ân’a göre o kız, pederinden endişesiz bir şefkat görür. Pederi, ona “benim servetimin yarısını ellerin ve yabanilerin ellerine geçmesine sebep olacak zararlı bir çocuk” nazarıyla endişe edip bakmaz. O şefkate, endişe ve hiddet karışmaz. Hem kardeşinden rekabetsiz, hasetsiz bir merhamet ve himayet görür. Kardeşi, ona “hanedanımızın yarısını bozacak ve malımızın mühim bir kısmını ellerin eline verecek bir rakip” nazarıyla bakmaz; o merhamete ve himayete bir kin, bir iğbirar katmaz.

Şu halde, o fıtraten nazik, nâzenin ve hilkaten zaife ve nahife kız, sureten az birşey kaybeder; fakat, ona bedel, akaribin şefkatinden, merhametinden tükenmez bir servet kazanır. Yoksa, rahmet-i Haktan ziyade ona merhamet edeceğiz diye hakkından fazla ona hak vermek, ona merhamet değil, şedit bir zulümdür.

Belki, zaman-ı cahiliyette gayret-i vahşiyâneye binaen kızlarını sağ olarak defnetmek gibi gaddarâne bir zulmü andıracak şu zamanın hırs-ı vahşiyânesi, merhametsiz bir şenaate yol açmak

ihtimali vardır. Bunun gibi, bütün ahkâm-ı Kur'âniye [2] وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ fermanını tasdik ediyorlar.

1.)Erkeğe iki kız hissesi vardır. (Nisâ Sûresi, 4:176)
2.)Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi, 21:107)

Mektubat : 11.Mektub : 4.Mesele

Dördüncü Mesele

[1] فَـلِاُمِّهِ السُّدُسُ İşte, mimsiz medeniyet, nasıl kız hakkında, hakkından fazla hak verdiğinden böyle bir haksızlığa sebep oluyor. Öyle de, valide hakkında, hakkını kesmekle, daha dehşetli haksızlık ediyor.

Evet, rahmet-i Rabbâniyenin en hürmetli, en halâvetli, en latîf ve en şirin bir cilvesi olan şefkat-i valide, hakaik-i kâinat içinde en muhterem, en mükerrem bir hakikattir. Ve valide, en kerîm, en rahîm, öyle fedakâr bir dosttur ki, o şefkat saikasıyla, bir valide, bütün dünyasını ve hayatını ve rahatını, veledi için feda eder. Hattâ, valideliğin en basit ve en ednâ derecesinde olan korkak tavuk, o şefkatin küçücük bir lem'asıyla, yavrusunu müdafaa için ite atılır, arslana saldırır.

İşte böyle muhterem ve muazzez bir hakikati taşıyan bir valideyi veledinin malından mahrum etmek, o muhterem hakikate karşı ne kadar dehşetli bir haksızlık, ne derece vahşetli bir hürmetsizlik, ne mertebe cinayetli bir hakaret ve arş-ı rahmeti titreten bir küfran-ı nimet ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin gayet parlak ve nâfi bir tiryakına bir zehir katmak olduğunu, insaniyetperverlik iddia eden insan canavarları anlamazlarsa, elbette hakikî insanlar anlar. Kur'ân-ı Hakîmin [1] فَـلِاُمِّهِ السُّدُسُ hükmünü, ayn-ı hak ve mahz-ı adalet olduğunu bilirler.

[2] اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

1.)Ölenin annesi için altıda bir hisse vardır. (Nisâ Sûresi, 4:11)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 12.Mektub

Onikinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى رُفَقَائِكُمْ [2]

Aziz kardeşlerim,

O gece benden sual ettiniz; ben cevabını vermedim. Çünkü, mesâil-i imaniyenin münakaşa suretinde bahsi caiz değildir. Siz münakaşa suretinde bahsetmiştiniz. Şimdilik, münakaşanızın esası olan üç sualinize gayet muhtasar bir cevap yazıyorum. Tafsilini, Eczacı Efendinin isimlerini yazmış olduğu Sözlerde bulursunuz. Yalnız, kader ve cüz-ü ihtiyarîye ait Yirmi Altıncı Söz hatırıma gelmemişti, size söylememiştim. Ona da bakınız; fakat gazete gibi okumayınız.

Eczacı Efendinin o Sözleri mütalâa etmesini havale ettiğimin sırrı şudur ki: O çeşit meselelerdeki şüpheler, erkân-ı imaniyenin zaafından ileri geliyor. O Sözler ise, erkân-ı imaniyeyi tamamıyla ispat ederler.

•1.Sual: Hz.Ademin Cennetten ihracı?
•2.Sual: Şeytanların halkı ve icadı ne içindir?
•3.Sual: Musibetler masumlar için zulüm değilmi?

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Selâm, sizin ve arkadaşlarınızın üzerine olsun.

Mektubat : 12.Mektub : 1.Sual

1.Sual: Hz.Ademin Cennetten ihracı?

Birinci Sualiniz

Hazret-i Âdem'in (a.s.) Cennetten ihracı ve bir kısım benî Âdem'in Cehenneme idhali ne hikmete mebnidir?

Elcevap: Hikmeti, tavziftir. Öyle bir vazife ile memur edilerek gönderilmiştir ki, bütün terakkiyât-ı mâneviye-i beşeriyenin ve bütün istidâdât-ı beşeriyenin inkişaf ve inbisatları ve mahiyet-i insaniyenin bütün esmâ-i İlâhiyeye bir âyine-i câmia olması, o vazifenin netâicindendir. Eğer Hazret-i Âdem Cennette kalsaydı, melek gibi makamı sabit kalırdı; istidâdât-ı beşeriye inkişaf etmezdi. Halbuki, yeknesak makam sahibi olan melâikeler çoktur; o tarz ubûdiyet için insana ihtiyaç yok. Belki hikmet-i İlâhiye, nihayetsiz makamâtı kat' edecek olan insanın istidadına muvafık bir dâr-ı teklifi iktiza ettiği için, melâikelerin aksine olarak, muktezâ-yı fıtratları olan malûm günahla Cennetten ihraç edildi.

Demek, Hazret-i Âdem'in Cennetten ihracı ayn-ı hikmet ve mahz-ı rahmet olduğu gibi, küffârın da Cehenneme idhalleri haktır ve adalettir. Onuncu Sözün Üçüncü İşaretinde denildiği gibi, çendan kâfir az bir ömürde bir günah işlemiş; fakat o günah içinde nihayetsiz bir cinayet var. Çünkü, küfür, bütün kâinatı tahkirdir, kıymetlerini tenzil etmektir ve bütün masnuatın vahdâniyete şehadetlerini tekziptir ve mevcudat âyinelerinde cilveleri görünen esmâ-i İlâhiyeyi tezyiftir. Onun için, mevcudatın hakkını kâfirden almak üzere, mevcudatın Sultanı olan Kahhâr-ı Zülcelâlin, kâfirleri ebedî Cehenneme atması ayn-ı hak ve adalettir. Çünkü nihayetsiz cinayet nihayetsiz azâbı ister.

Mektubat : 12.Mektub : 2.Sual

2.Sual: Şeytanların halkı ve icadı ne içindir?

İkinci Sualiniz

Şeytanların halkı ve icadı ne içindir? Cenâb-ı Hak şeytanı ve şerleri halk etmiş; hikmeti nedir? Şerrin halkı şerdir, kabîhin halkı kabîhtir.

Elcevap: Hâşâ, halk-ı şer, şer değil; belki kesb-i şer, şerdir. Çünkü, halk ve icad bütün netâice bakar. Kesb, hususî bir mübaşeret olduğu için, hususî netâice bakar. Meselâ, yağmurun gelmesinin binlerle neticeleri var; bütünü de güzeldir. Sû-i ihtiyarıyla bazıları yağmurdan zarar görse, “Yağmurun icadı rahmet değildir” diyemez, “Yağmurun halkı şerdir” diye hükmedemez. Belki sû-i ihtiyarıyla ve kesbiyle onun hakkında şer oldu. Hem ateşin halkında çok faideler var; bütünü de hayırdır. Fakat bazıları, sû-i kesbiyle, sû-i istimaliyle ateşten zarar görse, “Ateşin halkı şerdir” diyemez. Çünkü, ateş yalnız onu yakmak için yaratılmamış. Belki o, kendi sû-i ihtiyarıyla, yemeğini pişiren ateşe elini soktu ve o hizmetkârını kendine düşman etti.

Elhasıl: Hayr-ı kesir için şerr-i kalil kabul edilir. Eğer şerr-i kalil olmamak için, hayr-ı kesiri intac eden bir şer, terk edilse, o vakit şerr-i kesir irtikâp edilmiş olur. Meselâ, cihada asker sevk etmekte, elbette bazı cüz’î ve maddî ve bedenî zarar ve şer olur. Fakat o cihadda hayr-ı kesir var ki, İslâm, küffârın istilâsından kurtulur. Eğer o şerr-i kalil için cihad terk edilse, o vakit hayr-ı kesir gittikten sonra, şerr-i kesir gelir. O ayn-ı zulümdür. Hem meselâ, kangren olmuş ve kesilmesi lâzım gelen bir parmağın kesilmesi hayırdır, iyidir. Halbuki zâhiren bir şerdir. Parmak kesilmezse el kesilir, şerr-i kesir olur.

İşte, kâinattaki şerlerin, zararların, beliyyelerin ve şeytanların ve muzırların halk ve icadları şer ve çirkin değildir; çünkü çok netâic-i mühimme için halk olunmuşlardır. Meselâ, melâikelere şeytanlar

musallat olmadıkları için, terakkiyatları yoktur; makamları sâbittir, tebeddül etmez. Kezâ, hayvânâtın dahi, şeytanlar musallat olmadıkları için, mertebeleri sabittir, nâkıstır.

Âlem-i insaniyette ise, merâtib-i terakkiyat ve tedenniyat, nihayetsizdir; Nemrutlardan, Firavunlardan tut, tâ sıddıkîn-i evliya ve enbiyaya kadar gayet uzun bir mesafe-i terakki var. İşte, kömür gibi olan ervâh-ı sâfileyi, elmas gibi olan ervâh-ı âliyeden temyiz ve tefrik için, şeytanların hilkatiyle ve sırr-ı teklif ve ba's-ı enbiya ile, bir meydan-ı imtihan ve tecrübe ve cihad ve müsabaka açılmış. Eğer mücahede ve müsabaka olmasaydı, maden-i insaniyetteki elmas ve kömür hükmünde olan istidatlar beraber kalacaktı. Âlâ-yı illiyyîndeki Ebu Bekr-i Sıddık'ın ruhu, esfel-i sâfilîndeki Ebu Cehil'in ruhuyla bir seviyede kalacaktı.

Demek, şeyâtin ve şerlerin yaratılması, büyük ve küllî neticeye baktığı için, icadları şer değil, çirkin değil. Belki, sû-i istimâlâttan ve kesb denilen mübaşeret-i hususiyeden gelen şerler, çirkinlikler, kesb-i insana aittir; icad-ı İlâhiye ait değildir.

Eğer sual etseniz ki: Bi'set-i enbiya ile beraber şeytanların vücudundan ekser insanlar kâfir oluyor, küfre gidiyor, zarar görüyor. "El-hükmü li'l-ekser" kaidesince, ekser ondan şer görse, o vakit halk-ı şer şerdir; hattâ bi'set-i enbiya dahi rahmet değil denilebilir.

Elcevap: Kemiyetin, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti yok. Asıl ekseriyet, keyfiyete bakar. Meselâ, yüz hurma çekirdeği bulunsa, toprak altına konup su verilmezse ve muamele-i kimyeviye görmezse ve bir mücahede-i hayatiyeye mazhar olmazsa, yüz para kıymetinde yüz çekirdek olur. Fakat su verildiği ve mücahede-i hayatiyeye maruz kaldığı vakit, sû-i mizacından sekseni bozulsa, yirmisi meyvedar yirmi hurma ağacı olsa, diyebilir misin ki, "Suyu vermek şer oldu, ekserisini bozdu"? Elbette diyemezsin. Çünkü o yirmi, yirmi bin hükmüne geçti. Sekseni kaybeden, yirmi bini kazanan zarar etmez, şer olmaz.

Hem meselâ, tavus kuşunun yüz yumurtası bulunsa, yumurta itibarıyla beş yüz kuruş eder. Fakat o yüz yumurta üstünde tavus oturtulsa, sekseni bozulsa, yirmisi yirmi tavus kuşu olsa, denilebilir mi ki, "Çok zarar oldu, bu muamele şer oldu, bu kuluçkaya

kapanmak çirkin oldu, şer oldu”? Hayır, öyle değil, belki hayırdır. Çünkü o tavus milleti ve o yumurta taifesi, dört yüz kuruş fiyatında bulunan seksen yumurtayı kaybedip, seksen lira kıymetinde yirmi tavus kuşu kazandı.

İşte, nev-i beşer, bi’set-i enbiya ile, sırr-ı teklif ile, mücahede ile, şeytanlarla muharebe ile kazandıkları yüz binlerle enbiya ve milyonlarla evliya ve milyarlarla asfiya gibi âlem-i insaniyetin güneşleri, ayları ve yıldızları mukàbilinde, kemiyetçe kesretli, keyfiyetçe ehemmiyetsiz hayvânât-ı muzırra nev’inden olan küffârı ve münafıkları kaybetti.

Mektubat : 12.Mektub : 3.Sual

3.Sual: Musibetler masumlar için zulüm değilmi?

Üçüncü Sualiniz

Cenâb-ı Hak musibetleri veriyor, belâları musallat ediyor. Hususan masumlara, hattâ hayvanlara bu zulüm değil mi?

Elcevap: Hâşâ! Mülk Onundur; mülkünde istediği gibi tasarruf eder. Hem acaba, san'atkâr bir zât, bir ücret mukàbilinde seni bir model yapıp, gayet san'atkârâne yaptığı murassâ bir libası sana giydiriyor; hünerini, maharetini göstermek için kısaltıyor, uzaltıyor, biçiyor, kesiyor, seni oturtuyor, kaldırıyor. Sen ona diyebilir misin ki, "Beni güzelleştiren elbiseyi çirkinleştirdin; bana oturtup kaldırmakla zahmet verdin"? Elbette diyemezsin. Dersen divanelik edersin.

Aynen öyle de, Sâni-i Zülcelâl göz, kulak, lisan gibi duygularla murassâ, gayet san'atkârâne bir vücudu sana giydirmiş. Mütenevvi esmâsının nakışlarını göstermek için seni hasta eder, müptelâ eder, aç eder, tok eder, susuz eder, bu gibi ahvalde yuvarlatır. Mahiyet-i hayatiyeyi kuvvetleştirmek ve cilve-i esmâsını göstermek için, seni böyle çok tavırlarda gezdiriyor. Sen eğer desen, "Beni niçin bu mesâibe müptelâ ediyorsun?" Temsilde işaret edildiği gibi, yüz hikmet seni susturacak.

Zaten sükûn ve sükûnet, atâlet, yeknesaklık, tevakkuf, bir nevi ademdir, zarardır. Hareket ve tebeddül vücuttur, hayırdır. Hayat, harekâtla kemâlâtını bulur, beliyyat vasıtasıyla terakki eder. Hayat, cilve-i esmâ ile muhtelif harekâta mazhar olur, tasaffî eder, kuvvet bulur, inkişaf eder, inbisat eder, kendi mukadderâtını yazmasına müteharrik bir kalem olur, vazifesini ifa eder, ücret-i uhreviyeye kesb-i istihkak eder.

İşte, münakaşanızın içindeki üç sualinizin muhtasar cevapları bu kadardır. İzahları otuz üç adet Sözlerdedir.

Aziz kardeşim,

Sen bu mektubu Eczacıya ve münakaşayı işitenlerden münasip gördüklerine oku. Benim tarafımdan da, yeni bir talebem olan Eczacıya selâm et, de ki:

Mezkûr mesâil gibi dakik mesâil-i imaniyeyi, mizansız mücadele suretinde cemaat içinde bahsetmek caiz değildir. Mizansız mücadele olduğundan, tiryak iken zehir olur. Diyenlere, dinleyenlere zarardır. Belki böyle mesâil-i imaniyenin itidal-i demle, insafla, bir müdavele-i efkâr suretinde bahsi caizdir.

Ve de ki: Eğer senin kalbine bu nevi mesâilde şüpheler gelirse ve Sözlerden de cevabını bulmazsan, hususî bana yazarsınız.

Hem Eczacıya de ki: Merhum pederi hakkında gördüğü rüya için hatırıma şöyle bir mânâ geldi ki: Merhum pederi doktor olmak münasebetiyle, çok salih ve mübarek, belki velî insanlara faidesi dokunmuş ve ondan memnun olan ve menfaat gören o mübareklerin ervahları, onun vefatı hengâmında kuşlar suretinde, en yakın akrabası olan oğluna görünmüş; onun ruhuna şefaatkârâne bir hoşâmedî nev’inden bir istikbal ettikleri hatırıma geldi.

O gece burada beraber bulunan bütün dostlara selâm ve dua ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Mektubat : 13.Mektub

Onüçüncü Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى .. وَالْمَلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهَوٰى [2]

Aziz kardeşlerim,

Hal ve istirahatimi ve vesika için adem-i müracaatımı ve hal-i âlem siyasetine karşı lâkaytlığımı pek çok soruyorsunuz. Şu sualleriniz çok tekerrür ettiğinden, hem mânen de benden sorulduğundan, şu üç suale Yeni Said değil, belki Eski Said lisanıyla cevap vermeye mecbur oldum.

- 1.Sual: İstirahatın nasıl? Halin nedir?
- 2.Sual: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?
- 3.Sual: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın?

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Selâm, doğru yola tâbi olanlara olsun. (Tâhâ Sûresi, 20:47)
•Kınama ve azarlama ise nefsin heves ve arzularına tâbi olanlara olsun.

Mektubat : 13.Mektub : 1.Sual

1.Sual: İstirahatın nasıl? Halin nedir?

Birinci Sualiniz

İstirahatin nasıl? Halin nedir?

Elcevap: Cenâb-ı Erhamürrâhimîne yüz bin şükrediyorum ki, ehl-i dünyanın bana ettiği envâ-ı zulmü, envâ-ı rahmete çevirdi. Şöyle ki:

Siyaseti terk ve dünyadan tecerrüt ederek bir dağın mağarasında âhireti düşünmekte iken, ehl-i dünya zulmen beni oradan çıkarıp nefyettiler. Hâlık-ı Rahîm ve Hakîm, o nefyi bana bir rahmete çevirdi. Emniyetsiz ve ihlâsı bozacak esbaba maruz o dağdaki inzivayı emniyetli, ihlâslı, Barla dağlarındaki halvete çevirdi. Rusya'da esarette iken niyet ettim ve niyaz ettim ki, âhir ömrümde bir mağaraya çekileyim... Erhamürrâhimîn, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faidesini verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini zayıf vücuduma yüklemedi.

Yalnız, Barla'da, iki üç adamda bir vehhamlık vardı. O vehhamlık sebebiyle bana eziyet verildi. Hattâ o dostlarım, güya istirahatimi düşünüyorlar. Halbuki, o vehhamlık sebebiyle, hem kalbime, hem Kur'ân'ın hizmetine zarar verdiler. Hem ehl-i dünya bütün menfilere vesika verdiği ve cânileri hapisten çıkarıp affettikleri halde, bana zulüm olarak vermediler. Benim Rabb-i Rahîmim, beni Kur'ân'ın hizmetinde ziyade istihdam etmek ve Sözler namıyla envâr-ı Kur'âniyeyi bana fazla yazdırmak için, dağdağasız bir surette beni şu gurbette bırakıp, bir büyük merhamete çevirdi.

Hem ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli rüesaları ve şeyhleri kasabalarda ve şehirlerde bırakıp akrabalarıyla beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri halde, beni zulmen tecrit etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşehrilerimi, bir iki tanesi müstesna olmak üzere, yanıma gelmeye izin vermedi. Benim Hâlık-ı Rahîmim, o tecridi benim hakkımda bir azîm rahmete

çevirdi. Zihnimi sâfi bırakıp, gıll ü gıştan âzâde olarak, Kur'ân-ı Hakîmin feyzini, olduğu gibi almaya vesile etti.

Hem ehl-i dünya, bidayette, iki sene zarfında iki âdi mektup yazdığımı çok gördü. Hattâ şimdi bile, on veya yirmi günde veya bir ayda bir iki misafirin sırf âhiret için yanıma gelmesini hoş görmediler, bana zulmettiler. Benim Rabb-i Rahîmim ve Hâlık-ı Hakîmim, o zulmü bana merhamete çevirdi ki, doksan sene mânevî bir ömrü kazandıracak şu şuhûr-u selâsede, beni bir halvet-i mergubeye ve bir uzlet-i makbuleye koymaya çevirdi. Elhamdü lillâhi alâ külli hal; işte hal ve istirahatim böyle...

Mektubat : 13.Mektub : 2.Sual

2.Sual: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?

İkinci Sualiniz

Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?

Elcevap: Şu meselede ben kaderin mahkûmuyum, ehl-i dünyanın mahkûmu değilim. Kadere müracaat ediyorum. Ne vakit izin verirse, rızkımı buradan ne vakit keserse, o vakit giderim. Şu mânânın hakikati şudur ki:

Başa gelen her işte iki sebep var: biri zâhirî, diğeri hakikî. Ehl-i dünya zâhirî bir sebep oldu, beni buraya getirdi. Kader-i İlâhî ise, sebeb-i hakikîdir; beni bu inzivâya mahkûm etti. Sebeb-i zâhîrî zulmetti, sebeb-i hakikî ise adalet etti. Zâhirîsi şöyle düşündü: "Şu adam ziyadesiyle ilme ve dine hizmet eder; belki dünyamıza karışır" ihtimaliyle beni nefyedip üç cihetle katmerli bir zulüm etti. Kader-i İlâhî ise, benim için gördü ki, hakkıyla ve ihlâsla ilme ve dine hizmet edemiyorum; beni bu nefye mahkûm etti. Onların bu katmerli zulmünü muzaaf bir rahmete çevirdi.

Madem ki nefyimde kader hâkimdir ve o kader âdildir; ona müracaat ederim. Zâhîrî sebep ise, zaten bahane nev'inden birşeyleri var. Demek onlara müracaat mânâsızdır. Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu.

Başlarını yesin, dünyalarını tamamen bıraktığım ve ayaklarına dolaşsın, siyasetlerini büs bütün terk ettiğim halde, düşündükleri bahaneler, evhamlar elbette asılsız olduğundan, onlara müracaatla o evhamlara bir hakikat vermek istemiyorum. Eğer uçları ecnebî elinde olan dünya siyasetine karışmak için bir iştiham olsaydı, değil sekiz sene, belki sekiz saat kalmayacak, tereşşuh edecekti, kendini gösterecekti. Halbuki sekiz senedir birtek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım. Dört senedir burada taht-ı nezarette

bulunuyorum; hiçbir tereşşuh görülmedi. Demek, Kur’ân-ı Hakîmin hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir ulviyeti var ki, çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzüle meydan vermiyor.

Adem-i müracaatımın ikinci sebebi şudur ki: Haksızlığı hak zanneden adamlara karşı hak dâvâ etmek, bir nevi haksızlıktır. Bu nevi haksızlığı irtikâp etmek istemem.

Mektubat : 13.Mektub : 3.Sual

3.Sual: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın?

Üçüncü Sualiniz

Dünyanın siyasetine karşı niçin bu kadar lâkaytsın? Bu kadar safahât-ı âleme karşı tavrını hiç bozmuyorsun. Bu safahâtı hoş mu görüyorsun? Veyahut korkuyor musun ki sükût ediyorsun?

Elcevap: Kur'ân-ı Hakîmin hizmeti, beni şiddetli bir surette siyaset âleminden men etti. Hattâ düşünmesini de bana unutturdu. Yoksa, bütün sergüzeşt-i hayatım şahittir ki, hak gördüğüm meslekte gitmeye karşı korku elimi tutup men edememiş ve edemiyor.

Hem neden korkum olacak? Dünya ile, ecelimden başka bir alâkam yok. Çoluk çocuğumu düşüneceğim yok. Malımı düşüneceğim yok. Hanedanımın şerefini düşüneceğim yok. Riyâkâr bir şöhret-i kâzibeden ibaret olan şan ve şeref-i dünyeviyenin muhafazasına değil, kırılmasına yardım edene rahmet! Kaldı ecelim. O, Hâlık-ı Zülcelâlin elindedir. Kimin haddi var ki, vakti gelmeden ona ilişsin? Zaten izzetle mevti, zilletle hayata tercih edenlerdeniz. Eski Said gibi birisi şöyle demiş:

وَنَحْنُ اُنَاسٌ لاَ تَوَسُّطَ بَيْنَنَا لَنَا الصَّدْرُ دُونَ الْعَالَمِينَ اَوِ الْقَبْرُ [1]

Belki hizmet-i Kur'ân, beni hayat-ı içtimaiye-i siyasiye-i beşeriyeyi düşünmekten men ediyor. Şöyle ki:

Hayat-ı beşeriye bir yolculuktur. Şu zamanda, Kur'ân'ın nuruyla gördüm ki, o yol bir bataklığa girdi. Mülevves ve ufûnetli bir çamur içinde, kàfile-i beşer düşe kalka gidiyor. Bir kısmı selâmetli bir yolda gider. Bir kısmı mümkün olduğu kadar çamurdan, bataklıktan kurtulmak için bazı vasıtaları bulmuş. Bir kısm-ı ekseri, o ufûnetli,

pis, çamurlu bataklık içinde, karanlıkta gidiyor. Yüzde yirmisi, sarhoşluk sebebiyle, o pis çamuru misk ü amber zannederek yüzüne gözüne bulaştırıyor; düşerek, kalkarak gider, tâ boğulur. Yüzde sekseni ise, bataklığı anlar, ufûnetli, pis olduğunu hisseder; fakat mütehayyirdirler, selâmetli yolu göremiyorlar. İşte bunlara karşı iki çare var:

Birisi, topuzla o sarhoş yirmisini ayıltmaktır.

İkincisi, bir nur göstermekle mütehayyirlere selâmet yolunu irâe etmektir.

Ben bakıyorum ki, yirmiye karşı seksen adam, elinde topuz tutuyor. Halbuki, o biçare ve mütehayyir olan seksene karşı hakkıyla nur gösterilmiyor. Gösterilse de, bir elinde hem sopa, hem nur olduğu için, emniyetsiz oluyor. Mütehayyir adam, “Acaba nurla beni celb edip topuzla dövmek mi istiyor?” diye telâş eder. Hem de bazan arızalarla topuz kırıldığı vakit, nur dahi uçar veya söner.

İşte, o bataklık ise, gafletkârâne ve dalâlet-pîşe olan sefîhâne hayat-ı içtimaiye-i beşeriyedir. O sarhoşlar, dalâletle telezzüz eden mütemerridlerdir. O mütehayyir olanlar, dalâletten nefret edenlerdir, fakat çıkamıyorlar; kurtulmak istiyorlar, yol bulamıyorlar, mütehayyir insanlardır. O topuzlar ise siyaset cereyanlarıdır. O nurlar ise hakaik-i Kur’âniyedir. Nura karşı kavga edilmez, ona karşı adâvet edilmez. Sırf şeytan-ı racîmden başka ondan nefret eden olmaz.

İşte, ben de, nur-u Kur’ân’ı elde tutmak için, [2] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ deyip, siyaset topuzunu atarak, iki elimle nura sarıldım. Gördüm ki, siyaset cereyanlarında, hem muvafıkta, hem muhalifte o nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garazkârâne telâkkiyatlarından müberrâ ve sâfi olan bir makamda verilen ders-i Kur’ân ve gösterilen envâr-ı Kur’âniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham etmemek gerektir—meğer dinsizliği ve zındıkayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan suretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola!

Elhamdü lillâh, siyasetten tecerrüd sebebiyle, Kur’ân’ın elmas gibi hakikatlerini propaganda-i siyaset ittihamı altında cam

parçalarının kıymetine indirmedim. Belki, gittikçe o elmaslar kıymetlerini her taifenin nazarında parlak bir tarzda ziyadeleştiriyor.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْ لاَ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ [3]

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Öyle insanlarız ki, bir orta seviyemiz yoktur. Ya herşeyin üstünde, ya da kabirde oluruz.
2.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.
3.)Dediler: Bizi buna eriştiren Allah'a hamd olsun; yoksa Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 14.Mektub

Ondördüncü Mektup

Telif edilmemiştir.

Mektubat : 15.Mektub

Onbeşinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

- 1.Sual: Sahabeler nazar-ı velayetle müfsidleri neden keşfedemiyor?
- 2.Sual: Hazret-i Ali (R.A.) zamanında başlayan muharebelerin mahiyeti?
- 3.Sual: O mübarek zatların başına gelen o feci gaddarane muâmelenin hikmeti?
- 4.Sual: Ahirzamanda imandan sonra umumi küfür?
- 5.Sual: Ervah-ı bâkiyenin kıyametten müteessir olması?
- 6.Sual: Her şeyin hâlik olması

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 15.Mektub : 1.Sual

1.Sual: Sahabeler nazar-ı velayetle müfsidleri neden keşfedemiyor?

Aziz kardeşim,

Senin Birinci Sualin ki;

“Sahabeler nazar-ı velâyetle müfsitleri neden keşfedemediler? Tâ, Hulefâ-yı Râşidînin üçünün şehadetini netice verdi. Halbuki, küçük Sahabelere, büyük velîlerden daha büyük deniliyor.”

Elcevap: Bunda iki makam var.

Birinci Makam

Dakik bir sırr-ı velâyetin beyanıyla sual halledilir. Şöyle ki:

Sahabelerin velâyeti, velâyet-i kübrâ denilen, veraset-i nübüvvetten gelen, berzah tarikine uğramayarak, doğrudan doğruya zâhirden hakikate geçip akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafına bakan bir velâyettir ki, o velâyet yolu, gayet kısa olduğu halde gayet yüksektir. Harikaları az, fakat meziyâtı çoktur. Keşif ve keramet orada az görünür.

Hem evliyanın kerametleri ise, ekserisi ihtiyarî değil. Ummadığı yerden, ikram-ı İlâhî olarak bir harika ondan zuhur eder. Bu keşif ve kerametlerin ekserisi de, seyr ü sülûk zamanında tarîkat berzahından geçtikleri vakit, âdi beşeriyetten bir derece tecerrüd ettiklerinden, hilâf-ı âdet hâlâta mazhar olurlar.

Sahabeler ise, sohbet-i nübüvvetin in’ikâsıyla ve incizâbıyla ve iksiriyle, tarîkatteki seyr ü sülûk daire-i azîminin tayyına mecbur değildirler. Bir kademde ve bir sohbette, zâhirden hakikate geçebilirler. Meselâ, nasıl ki dün geceki Leyle-i Kadre ulaşmak için iki yol var:

Biri, bir sene gezip dolaşıp tâ o geceye gelmektir. Bu kurbiyeti kazanmak için bir sene mesafeyi tayyetmek lâzım gelir. Şu ise, ehl-i

sülûkün mesleğidir ki, ehl-i tarikatin çoğu bununla gider.

İkincisi, zamanla mukayyet olan cism-i maddî gılâfından sıyrılıp tecerrüdle ruhen yükselip, dün geceki Leyle-i Kadri öbür gün leyle-i îyd ile beraber, bugünkü gibi hazır görmektir. Çünkü ruh zamanla mukayyet değil. Hissiyat-ı insaniye ruh derecesine çıktığı vakit, o hazır zaman genişlenir; başkalarına nisbeten mazi ve müstakbel olan vakitler, ona nisbeten hazır hükmündedir.

İşte bu temsile göre, dün geceki Leyle-i Kadre geçmek için, mertebe-i ruha çıkıp maziyi hazır derecesinde görmektir. Şu sırr-ı gàmızın esası, akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafıdır. Meselâ, güneş bize yakındır; çünkü ziyası, harareti ve misali âyinemizde ve elimizdedir. Fakat biz ondan uzağız. Eğer biz nuraniyet noktasında onun akrebiyetini hissetsek, âyinemizdeki misalî olan timsaline münasebetimizi anlasak, o vasıtayla onu tanısak; ziyası, harareti, heyeti ne olduğunu bilsek, onun akrebiyeti bize inkişaf eder ve yakınımızda onu tanıyıp münasebettar oluruz. Eğer biz bu'diyetimiz nokta-i nazarından ona yakınlaşmak ve tanımak istesek, pek çok seyr-i fikrîye ve sülûk-u aklîye mecbur oluruz ki, kavânin-i fenniye ile fikren semâvâta çıkıp semâdaki güneşi tasavvur ederek, sonra mahiyetindeki ziya ve harareti ve ziyasındaki elvân-ı seb'ayı uzun uzadıya tetkikat-ı fenniye ile anladıktan sonra, birinci adamın kendi âyinesinde az bir tefekkürle elde ettiği kurbiyet-i mâneviyeyi ancak elde edebiliriz.

İşte şu temsil gibi, nübüvvet ve veraset-i nübüvvetteki velâyet, sırr-ı akrebiyetin inkişafına bakar. Velâyet-i saire ise, ekseri kurbiyet esası üzerine gider, birçok merâtipte seyr ü sülûke mecbur olur.

İkinci Makam

O hâdisâta sebebiyet veren ve fesadı çeviren birkaç Yahudiden ibaret değildir ki, onları keşfetmekle fesadın önü alınsın. Çünkü, pek çok muhtelif milletlerin İslâmiyete girmeleriyle, birbirine zıt ve muhalif çok cereyanlar ve efkâr karıştı. Bahusus, bazıların gurur-u millîleri Hazret-i Ömer'in (r.a.) darbeleriyle dehşetli yaralandığından, seciyeten intikama fırsat beklerlerdi. Çünkü, onların hem eski dini iptal edilmiş, hem medar-ı şerefi olan eski hükûmeti ve saltanatı tahrip edilmiş. İntikamını, bilerek veya bilmeyerek hâkimiyet-i

İslâmiyeden almaya hissen taraftar bir suret almış. Onun için, Yahudi gibi zeki ve dessas bir kısım münafıklar, o hâlet-i içtimaiyeden istifade ettiler denilmiş. Demek, o hâdisâtın önünü almak, o vakitteki hayat-ı içtimaiyeyi ve muhtelif efkârı ıslahla olurdu. Yoksa, bir iki müfsidin keşfedilmesiyle olmazdı.

Eğer denilse: “Hazret-i Ömer’in (r.a.) minber üstünde, bir aylık mesafede bulunan Sâriye namındaki bir kumandanına, [1] يَاسَارِيَةُ اَلْجَبَلَ اَلْجَبَلَ deyip, Sâriye’ye işittirip, sevkülceyş noktasından zaferine sebebiyet veren kerâmetkârâne kumandası ne derece keskin nazarlı olduğunu gösterdiği halde, neden yanındaki kàtili Firuz’u o keskin nazar-ı velâyetiyle görmedi?”

Elcevap: Hazret-i Yâkup Aleyhisselâmın verdiği cevapla cevap veririz. **(Haşiye)** Yani, Hazret-i Yâkuptan sorulmuş ki, “Niçin Mısır’dan gelen gömleğinin kokusunu işittin de, yakınında bulunan Kenan Kuyusundaki Yusuf’u görmedin?” Cevaben demiş ki:

“Bizim halimiz şimşekler gibidir; bazan görünür, bazan saklanır. Bazı vakit olur ki, en yüksek mevkide oturup her tarafı görüyoruz gibi oluruz. Bazı vakitte de ayağımızın üstünü göremiyoruz.”

Elhasıl, insan her ne kadar fâil-i muhtar ise de, fakat [2] وَمَا تَشَاؤُنَ اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللهُ sırrınca, meşiet-i İlâhiye asıldır, kader hâkimdir. Meşiet-i İlâhiye, meşiet-i insaniyeyi geri verir, [3] اِذَا جَاءَ الْقَدَرُ عَمِىَ الْبَصَرُ hükmünü icra eder. Kader söylese, iktidar-ı beşer konuşmaz, ihtiyar-ı cüz’î susar.

Haşiye:

زِ مِصْرَشْ بُویِ پِرَاهَنْ شِنِیدِی چِرَا دَرْ چاهِ کَنْعَانَشْ نَدِیدِی [4]

بَگُفْتْ: اَحْوَالِ مَا بَرْقِ جِهَانَ اسْتْ دَمِی پِیْدَاوُ دِیگَرْدَمْ نِهَا نَسْتْ

گَهِی بَرْ طَارُمِ أَعْلٰی نَشِینَمْ گَهِی بَرْ پُشْتِ پَایِ خُودْ نَبِینَمْ

1.) Ey Sâriye, dağa dikkat et, dağa! (Taberî, Tarihü'l-Ümem ve'l-Mülûk, 2:380; Ebû Nuaym, ed-Delâil, 3:210,211; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 6:370; Süyûtî, Târihü'l-Hulefâ, s.128; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 7:131)
2.) Allah dilemedikçe siz hiçbir şeyi dileyemezsiniz. (İnsan Sûresi, 76:30)
3.) Kader gelince göz kör olur. (Beyhakî, Şuabü'l-Îman, 1:233; Ayrıca bk. Müsned, 5:234; el-Heysemî, Mecmu'z-Zevâîd, 10:146; İbni Hacer, el-Metâlibü'l-Âliye, 3:234; el-Hâkim, Müstedrek, 2:405, 406)
4.) Sâdi-i Şirâzî'nin Gülistan'ından alınmış bir şiirdir. Mânâsı parça içerisinde verilmiştir.

Mektubat : 15.Mektub : 2.Sual

2.Sual: Hazret-i Ali (R.A.) zamanında başlayan muharebelerin mahiyeti?

İkinci Sualinizin Meali

Hazret-i Ali (r.a.) zamanında başlayan muharebelerin mahiyeti nedir? Muhariplere ve o harpte ölen ve öldürenlere ne nam verebiliriz?

Elcevap: Cemel Vak'ası denilen Hazret-i Ali ile Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr ve Âişe-i Sıddîka (rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmaîn) arasında olan muharebe, adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin mücadelesidir. Şöyle ki:

Hazret-i Ali, adalet-i mahzâyı esas edip Şeyheyn zamanındaki gibi o esas üzerine gitmek için içtihad etmiş. Muârızları ise, Şeyheyn zamanındaki safvet-i İslâmiye adalet-i mahzâya müsait idi; fakat mürur-u zamanla İslâmiyetleri zayıf muhtelif akvam hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye girdikleri için, adalet-i mahzânın tatbikatı çok müşkül olduğundan, **"ehvenüşşerri ihtiyar"** denilen adalet-i nisbiye esası üzerine içtihad ettiler. Münakaşa-i içtihadiye siyasete girdiği için muharebeyi intac etmiştir.

Madem sırf lillâh için ve İslâmiyetin menâfii için içtihad edilmiş ve içtihaddan muharebe tevellüt etmiş; elbette hem katil, hem maktul, ikisi de ehl-i Cennettir, ikisi de ehl-i sevaptır diyebiliriz. Her ne kadar Hazret-i Ali'nin içtihadı musîb ve mukàbilindekilerin hata ise de, yine azâba müstehak değiller. Çünkü, içtihad eden, hakkı bulsa iki sevap var; bulmazsa, bir nevi ibadet olan içtihad sevabı olarak bir sevap alır, hatasından mazurdur. Bizde gayet meşhur ve sözü hüccet bir zât-ı muhakkik, Kürtçe demiş ki:

ژِی شَرِّ صَحَابَانْ مَکَه قَالُ وقِیلْ لَوْرَا
جَنَّتِینَه قَاتِلُ وهَمْ قَتِیلْ

Yani: *“Sahabelerin muharebesinde kıyl ü kàl etme. Çünkü hem kàtil ve hem maktul, ikisi de ehl-i Cennettirler.”*

Adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin izahı şudur ki

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِى الاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا 1

Âyetin mânâ-yı işarîsiyle, bir mâsumun hakkı, bütün halk için dahi iptal edilmez. Bir fert dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenâb-ı Hakkın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için iptal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferdin rızası bulunmadan, hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına, rızasıyla olsa, o başka meseledir.

Adalet-i izafiye ise, küllün selâmeti için cüz’ü feda eder. Cemaat için, ferdin hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır. Fakat adalet-i mahzâ kàbil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür.

İşte, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, adalet-i mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kàbil-i tatbiktir deyip, hilâfet-i İslâmiyeyi o esas üzerine bina ediyordu. Mukàbilleri ve muarızları ise, "Kàbil-i tatbik değil; çok müşkülâtı var" diye, adalet-i izafiye üzerine içtihad etmişler. Tarihin gösterdiği sair esbab ise, hakikî sebep değiller, bahanelerdir.

Eğer desen: “Hilâfet-i İslâmiye noktasında İmam-ı Ali’nin fevkalâde iktidarı, harikulâde zekâsı ve yüksek liyakatiyle beraber, seleflerine nisbeten muvaffakiyetsizliği nedendir?”

Elcevap: O mübarek zât, siyaset ve saltanattan ziyade, daha çok mühim başka vazifelere lâyıktı. Eğer tam muvaffakiyet-i siyasiye ve tamam saltanat olsaydı, Şâh-ı Velâyet ünvan-ı mânidârını bihakkın kazanamayacaktı. Halbuki, zâhirî ve siyasî hilâfetin pek çok

fevkinde mânevî bir saltanat kazandı ve üstad-ı küll hükmüne geçti, hattâ kıyamete kadar saltanat-ı mânevîsi bâki kaldı.

Amma Hazret-i İmam-ı Ali'nin Vak'a-i Sıffin'de Hazret-i Muaviye'nin taraftarlarıyla muharebesi ise, hilâfet ve saltanatın muharebesidir. Yani, Hazret-i İmam-ı Ali, ahkâm-ı dini ve hakaik-i İslâmiyeyi ve âhireti esas tutup, saltanatın bir kısım kanunlarını ve siyasetin merhametsiz mukteziyatlarını onlara feda ediyordu. Hazret-i Muaviye ve taraftarları ise, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeyi saltanat siyasetleriyle takviye etmek için azimeti bırakıp ruhsatı iltizam ettiler, siyaset âleminde kendilerini mecbur zannedip ruhsatı tercih ettiler, hataya düştüler.

Amma Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in Emevîlere karşı mücadeleleri ise, din ile milliyet muharebesi idi. Yani, Emevîler, devlet-i İslâmiyeyi Arap milliyeti üzerine istinad ettirip, rabıta-i İslâmiyeti rabıta-i milliyetten geri bıraktıklarından, iki cihetle zarar verdiler.

Birisi: Milel-i saireyi rencide ederek tevhiş ettiler.

Diğeri: Unsuriyet ve milliyet esasları, adaleti ve hakkı takip etmediğinden, zulmeder, adalet üzerine gitmez. Çünkü, unsuriyetperver bir hâkim, millettaşını tercih eder, adalet edemez.

آ لاِسْلاَمِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ لاَ فَرْقَ بَيْنَ عَبْدٍ حَبَشِيٍّ وَسَيِّدٍ قُرَيْشِيٍّ اِذَا اَسْلَمَا

ferman-ı kat'îsiyle, rabıta-i diniye yerine rabıta-i milliye ikame edilmez. Edilse adalet edilmez, hakkaniyet gider.

İşte, Hazret-i Hüseyin, rabıta-i diniyeyi esas tutup, muhik olarak onlara karşı mücadele etmiş, tâ makam-ı şehadeti ihraz etmiş.

Eğer denilse: "Bu kadar haklı ve hakikatli olduğu halde neden muvaffak olmadı? Hem neden kader-i İlâhî ve rahmet-i İlâhiye onların feci bir âkıbete uğramasına müsaade etmiş?"

Elcevap: Hazret-i Hüseyin'in yakın taraftarları değil, fakat cemaatine iltihak eden sair milletlerde, yaralanmış gurur-u milliyeleri cihetiyle, Arap milletine karşı bir fikr-i intikam bulunması, Hazret-i Hüseyin ve taraftarlarının sâfi ve parlak mesleklerine halel verip mağlûbiyetlerine sebep olmuş.

Amma kader nokta-i nazarında feci âkıbetin hikmeti ise:

Hasan ve Hüseyin (r.a.) ve onların hanedanları ve nesilleri, mânevî bir saltanata namzet idiler. Dünya saltanatı ile mânevî saltanatın cem'i gayet müşküldür. Onun için onları dünyadan küstürdü, dünyanın çirkin yüzünü gösterdi—tâ, kalben dünyaya karşı alâkaları kalmasın. Onların elleri muvakkat ve surî bir saltanattan çekildi; fakat parlak ve daimî bir saltanat-ı mâneviyeye tayin edildiler. Âdi valiler yerine, evliya aktablarına merci oldular.

1.) Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir. (Mâide Sûresi, 5:32)

2.) İslâm, Câhiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. Müslüman olduktan sonra, Habeşli bir köle ile Kureyşli bir efendi arasında hiçbir fark yoktur. (Bu ibare, İslâmiyet öncesi câhiliye âdetlerine dönmekten men eden hadislerden iktibas edilmiştir. Bu mevzuda bir çok hadis-i şerif rivayet edilmiştir. Bunlardan birisi şöyledir: "İslâm dini, kendinden önceki bâtıl olan fiil, hareket, âdet ve inanışları keser, kaldırır." Buharî, Ahkâm: 4, İmâra: 36, 37; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Tirmizî, Cihâd: 28, İlim: 16, Nesâî, Bey'a: 26; İbni Mâce, Cihad: 39; Müsned, 4:69, 70, 199, 204, 205, 5:381, 6:402, 403)

Mektubat : 15.Mektub : 3.Sual

3.Sual: O mübarek zatların başına gelen o feci gaddarane muâmelenin hikmeti?

Üçüncü Sualiniz

“O mübarek zâtların başına gelen o feci, gaddârâne muamelenin hikmeti nedir?” diyorsunuz.

Elcevap: Sabıkan beyan ettiğimiz gibi, Hazret-i Hüseyin’in muarızları olan Emevîler saltanatında, merhametsiz gadre sebebiyet verecek üç esas vardı:

Birisi: Merhametsiz siyasetin bir düsturu olan, *“Hükûmetin selâmeti ve âsâyişin devamı için eşhas feda edilir.”*

İkincisi: Onların saltanatı unsuriyet ve milliyete istinad ettiği için, milliyetin gaddârâne bir düsturu olan, *“Milletin selâmeti için herşey feda edilir.”*

Üçüncüsü: Emevîlerin Hâşimîlere karşı an’anesindeki rekabet damarı, Yezid gibi bazılarında bulunduğu için, şefkatsiz bir gadre kàbiliyet göstermişti.

Dördüncü bir sebep de, Hazret-i Hüseyin’in (r.a.) taraftarlarında bulunuyordu ki, Emevîlerin, Arap milliyetini esas tutup sair milletlerin efradına **“memâlik”** tabir ederek köle nazarıyla bakmaları ve gurur-u milliyelerini kırmaları yüzünden, milel-i saire Hazret-i Hüseyin’in (r.a.) cemaatine intikamkârâne ve müşevveş bir niyetle iltihak ettiklerinden, Emevîlerin asabiyet-i milliyelerine fazla dokunmuş, gayet gaddârâne ve merhametsizcesine, meşhur faciaya sebebiyet vermişlerdir.

Mezkûr dört esbab, zâhirîdir. Kader noktasından bakıldığı vakit, Hazret-i Hüseyin (r.a.) ve akrabasına, o facia sebebiyle hasıl olan netâic-i uhreviye ve saltanat-ı ruhaniye ve terakkiyât-ı mâneviye o

kadar kıymettardır ki, o facia ile çektikleri zahmet gayet kolay ve ucuz düşer. Nasıl ki bir nefer, bir saat işkence altında şehid edilse, öyle bir mertebeyi bulur ki, on sene başkası çalışsa ancak o mertebeyi bulur. Eğer o nefer şehid olduktan sonra ona sorulabilse, “Az birşeyle pek çok şeyler kazandım” diyecektir.

Mektubat : 15.Mektub : 4.Sual

4.Sual: Ahirzamanda imandan sonra umumi küfür?

Dördüncü Sualinizin Meali

Âhirzamanda Hazret-i İsâ Aleyhisselâm Deccalı öldürdükten sonra, insanlar ekseriyetle din-i hakka girerler. Halbuki, rivayetlerde gelmiştir ki, *“Yeryüzünde Allah Allah diyenler bulundukça kıyamet kopmaz.”* Böyle umumiyetle imana geldikten sonra nasıl umumiyetle küfre giderler?

Elcevap: Hadîs-i sahihte rivayet edilen, *“Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın geleceğini ve şeriat-i İslâmiye ile amel edeceğini, Deccalı öldüreceğini”* imanı zayıf olanlar istib’ad ediyorlar. Onun hakikati izah edilse, hiç istib’ad yeri kalmaz. Şöyle ki:

O hadîsin ve Süfyan ve Mehdî hakkındaki hadîslerin ifade ettikleri mânâ budur ki:

Âhirzamanda, dinsizliğin iki cereyanı kuvvet bulacak:

Birisi: Nifak perdesi altında risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) inkâr edecek, Süfyan namında müthiş bir şahıs, ehl-i nifakın başına geçecek, şeriat-ı İslâmiyenin tahribine çalışacaktır. Ona karşı, Âl-i Beyt-i Nebevînin silsile-i nuranîsine bağlanan ehl-i velâyet ve ehl-i kemâlin başına geçecek, Âl-i Beytten Muhammed Mehdî isminde bir zât-ı nuranî, o Süfyanın şahs-ı mânevîsi olan cereyan-ı münafıkaneyi öldürüp dağıtacaktır.

İkinci cereyan ise: Tabiiyyun, maddiyyun felsefesinden tevellüt eden bir cereyan-ı nemrudâne, gittikçe âhirzamanda felsefe-i maddiye vasıtasıyla intişar ederek kuvvet bulup, Ulûhiyeti inkâr edecek bir dereceye gelir. Nasıl bir padişahı tanımayan ve ordudaki zâbitan ve efrad onun askerleri olduğunu kabul etmeyen vahşî bir adam, herkese, her askere bir nevi padişahlık ve bir gûnâ hâkimiyet verir. Öyle de, Allah’ı inkâr eden o cereyan efradları, birer küçük

Nemrud hükmünde nefislerine birer rububiyet verir. Ve onların başına geçen en büyükleri, ispritizma ve manyetizmanın hâdisâtı nev'inden müthiş harikalara mazhar olan Deccal ise, daha ileri gidip, cebbârâne surî hükûmetini bir nevi rububiyet tasavvur edip ulûhiyetini ilân eder. Bir sineğe mağlûp olan ve bir sineğin kanadını bile icad edemeyen âciz bir insanın ulûhiyet dâvâ etmesi ne derece ahmakçasına bir maskaralık olduğu malûmdur.

İşte böyle bir sırada, o cereyan pek kuvvetli göründüğü bir zamanda, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın şahsiyet-i mâneviyesinden ibaret olan hakikî İsevîlik dini zuhur edecek, yani rahmet-i İlâhiyenin semâsından nüzul edecek, halihazır Hıristiyanlık dini o hakikate karşı tasaffi edecek, hurafattan ve tahrifattan sıyrılacak, hakaik-i İslâmiye ile birleşecek, mânen Hıristiyanlık bir nevi İslâmiyete inkılâp edecektir. Ve Kur'ân'a iktida ederek, o İsevîlik şahs-ı mânevîsi tâbi ve İslâmiyet metbû makamında kalacak, din-i hak bu iltihak neticesinde azîm bir kuvvet bulacaktır.

Dinsizlik cereyanına karşı ayrı ayrı iken mağlûp olan İsevîlik ve İslâmiyet, ittihad neticesinde dinsizlik cereyanına galebe edip dağıtacak istidadında iken, âlem-i semâvâtta cism-i beşerîsiyle bulunan şahs-ı İsâ Aleyhisselâm, o din-i hak cereyanının başına geçeceğini, bir Muhbir-i Sadık, bir Kadîr-i Külli Şeyin vaadine istinad ederek haber vermiştir. Madem haber vermiş, haktır. Madem Kadîr-i Külli Şey vaad etmiş, elbette yapacaktır.

Evet, her vakit semâvâttan melâikeleri yere gönderen ve bazı vakitte insan suretine vaz' eden (Hazret-i Cibril'in Dıhye suretine girmesi gibi) ve ruhanîleri âlem-i ervahtan gönderip beşer suretine temessül ettiren, hattâ ölmüş evliyaların çoklarının ervahlarını cesed-i misaliyle dünyaya gönderen bir Hakîm-i Zülcelâl, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmı, İsâ dinine ait en mühim bir hüsn-ü hâtimesi için, değil semâ-i dünyada cesediyle bulunan ve hayatta olan Hazret-i İsâ, belki âlem-i âhiretin en uzak köşesine gitseydi ve hakikaten ölseydi, yine şöyle bir netice-i azîme için ona yeniden ceset giydirip dünyaya göndermek, o Hakîmin hikmetinden uzak değil. Belki onun hikmeti öyle iktiza ettiği için vaad etmiş ve vaad ettiği için elbette gönderecek.

Hazret-i İsâ Aleyhisselâm geldiği vakit, herkes onun hakikî İsâ olduğunu bilmek lâzım değildir. Onun mukarreb ve havassı, nur-u imanla onu tanır. Yoksa, bedâhet derecesinde herkes onu tanımayacaktır.

Sual: Rivayetlerde gelmiş ki, *"Deccalın bir yalancı cenneti var; kendine tâbi olanları ona atar. Hem yalancı bir cehennemi var; tâbi olmayanları ona atar. Hattâ o kendi merkebinin de bir kulağını cennet gibi, bir kulağını da cehennem gibi yapmış. Azamet-i bedeniyesi bu kadardır, şu kadardır"* diye tarifat var.

Elcevap: Deccalın şahs-ı surîsi insan gibidir. Mağrur, firavunlaşmış, Allah'ı unutmuş olduğundan, surî, cebbârâne olan hâkimiyetine ulûhiyet namını vermiş bir şeytan-ı ahmaktır ve bir insan-ı dessastır. Fakat şahs-ı mânevîsi olan dinsizlik cereyan-ı azîmi pek cesîmdir. Rivayetlerde Deccala ait tavsifât-ı müthişe ona işaret eder. Bir vakit Japonya'nın Başkumandanının resmi, bir ayağı Bahr-i Muhitte, diğer ayağı on günlük mesafedeki Port Arthur Kal'asında tasvir edilmiş; o küçük Japon Kumandanının bu surette tasviriyle, ordusunun şahs-ı mânevîsi gösterilmiş.

Amma Deccalın yalancı cenneti ise, medeniyetin cazibedar lehviyâtı ve fantaziyeleridir. Merkebi ise, şimendifer gibi bir vasıtadır ki, bir başında ateş ocağı bulunur; kendine tâbi olmayanları bazan ateşe atar. O merkebin bir kulağı, yani diğer başı cennet gibi tefriş edilmiş; tâbi olanları oraya oturtur. Zaten sefih ve gaddar medeniyetin mühim bir merkebi olan şimendifer, ehl-i sefahet ve dünya için yalancı bir cennet getirir; biçare ehl-i diyanet ve ehl-i İslâm için, medeniyet elinde cehennem zebanîsi gibi tehlike getirir, esaret ve sefalet altına atar.

İşte, İsevîliğin din-i hakikîsi zuhur ile ve İslâmiyete inkılâp etmesiyle, çendan âlemde ekseriyet-i mutlakaya nurunu neşreder. Fakat, yine kıyamet kopmasına yakın, tekrar bir dinsizlik cereyanı başgösterir, galebe eder ve *"El-hükmü li'l-ekser"* kaidesince, yeryüzünde Allah Allah diyecek kalmayacak; yani, ehemmiyetli bir cemaat küre-i arzda mühim bir mevkie sahip olacak bir surette Allah Allah denilmeyecek demektir. Yoksa, ekalliyette kalan veyahut mağlûp düşen ehl-i hak kıyamete kadar bâki kalacak; yalnız,

kıyametin kopacağı ânında, kıyametin dehşetlerini görmemek için, bir eser-i rahmet olarak, ehl-i imanın ruhları daha evvel kabzedilecek, kıyamet kâfirlerin başına kopacaktır.

Mektubat : 15.Mektub : 5.Sual

5.Sual: Ervah-ı bâkiyenin kıyametten müteessir olması?

Beşinci Sualinizin Meali

Kıyametin hâdisâtından ervâh-ı bâkiye müteessir olacaklar mı?

Elcevap: Derecatlarına göre müteessir olacaklar. Melâikelerin tecelliyât-ı kahriyede kendilerine göre müteessir oldukları gibi müteessir olurlar. Nasıl ki bir insan, sıcak bir yerde iken, hariçte kar ve tipi içinde titreyenleri görse, akıl ve vicdan itibarıyla müteessir olur. Öyle de, zîşuur olan ervâh-ı bâkiye, kâinatla alâkadar oldukları için, kâinatın hâdisât-ı azîmesinden, derecelerine göre müteessir olmalarını; ehl-i azap ise elemkârâne, ehl-i saadet ise hayretkârâne, istiğrabkârâne, belki bir cihette istibşarkârâne teessüratları bulunmasını, işârât-ı Kur'âniye gösteriyor. Zira, Kur'ân-ı Hakîm, her zaman kıyametin acaibini tehdit suretinde zikrediyor, *"Göreceksiniz"* diyor. Halbuki, cism-i insanî ile onu görenler, kıyamete yetişenlerdir. Demek, kabirde cesetleri çürüyen ervahların da o tehdid-i Kur'âniyeden hisseleri var.

Mektubat : 15.Mektub : 6.Sual

6.Sual: Her şeyin hâlik olması

Altıncı Sualinizin Meali

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ [1]

Bu âyetin âhirete, Cennete, Cehenneme ve ehillerine şümulü var mı, yok mu?

Elcevap: Şu mesele, pek çok ehl-i tahkik ve ehl-i keşif ve ehl-i velâyetin medar-ı bahsi olmuş. Şu meselede söz onlarındır. Hem de şu âyetin çok genişliği ve çok merâtibi var.

Ehl-i tahkikin bir kısm-ı ekseri demişler ki: *"Âlem-i bekàya şümulü yok."* Diğer kısmı ise: *"Âni olarak onlar da az bir zamanda bir nevi helâkete mazhar olurlar. O kadar az bir zamanda oluyor ki, fenâya gidip gelmiş hissetmeyecekler."*

Amma, bazı müfrit fikirli ehl-i keşfin hükmettikleri fenâ-yı mutlak ise, hakikat değildir. Çünkü, Zât-ı Akdes-i İlâhî madem sermedî ve daimîdir; elbette sıfâtı ve esmâsı dahi sermedî ve daimîdirler. Madem sıfâtı ve esmâsı daimî ve sermedîdirler; elbette onların âyineleri ve cilveleri ve nakışları ve mazharları olan âlem-i bekàdaki bâkiyat ve ehl-i bekà, fenâ-yı mutlaka, bizzarure, gidemez.

Kur'ân-ı Hakîmin feyzinden şimdilik iki nokta hatıra gelmiş; icmâlen yazacağız.

Birincisi: Cenâb-ı Hak öyle bir Kadîr-i Mutlaktır ki, adem ve vücut, kudretine ve iradesine nisbeten iki menzil gibi, gayet kolay bir surette oraya gönderir ve getirir. İsterse bir günde, isterse bir anda oradan çevirir.

Hem adem-i mutlak zaten yoktur. Çünkü bir ilm-i muhît var. Hem daire-i ilm-i İlâhînin harici yok ki, birşey ona atılsın. Daire-i ilim içinde bulunan adem ise, adem-i haricîdir ve vücud-u ilmîye perde olmuş bir ünvandır. Hattâ, bu mevcudat-ı ilmiyeye, bazı ehl-i tahkik **"a'yân-ı sâbite"** tabir etmişler. Öyle ise, fenâya gitmek, muvakkaten haricî

libasını çıkarıp, vücud-u mânevîye ve ilmîye girmektir. Yani, hâlik ve fâni olanlar, vücud-u haricîyi bırakıp, mahiyetleri bir vücud-u mânevî giyer, daire-i kudretten çıkıp daire-i ilme girer.

İkincisi: Çok Sözlerde izah ettiğimiz gibi, herşey, mânâ-yı ismiyle ve kendine bakan vecihte hiçtir; kendi zâtında müstakil ve bizatihî sabit bir vücudu yok. Ve yalnız kendi başıyla kaim bir hakikati yok. Fakat Cenâb-ı Hakka bakan vecihte ise, yani mânâ-yı harfiyle olsa, hiç değil. Çünkü onda cilvesi görünen esmâ-i bâkiye var. Mâdum değil; çünkü sermedî bir vücudun gölgesini taşıyor. Hakikati vardır, sabittir, hem yüksektir. Çünkü mazhar olduğu bâki bir ismin sabit bir nevi gölgesidir.

Hem [1] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ insanın elini mâsivâdan kesmek için bir kılıçtır ki, o da, Cenâb-ı Hakkın hesabına olmayan fâni dünyada, fâni şeylere karşı alâkaları kesmek için, hükmü, dünyadaki fâniyâta bakar. Demek, Allah hesabına olsa, mânâ-yı harfiyle olsa, livechillâh olsa, mâsivâya girmez ki, [1] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ kılıcıyla başı kesilsin.

Elhasıl: Eğer Allah için olsa, Allah'ı bulsa, gayr kalmaz ki başı kesilsin. Eğer Allah'ı bulmazsa ve hesabıyla bakmazsa, herşey gayrdır. [1] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ kılıcını istimal etmeli, perdeyi yırtmalı, tâ Onu bulmalı.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Said Nursî

1.)Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesnâ. (Kasas Sûresi, 28:88)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 16.Mektub

Onaltıncı Mektup

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ [2]
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَانًا
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا [3] sırrına mazhar olmuş, şiddetli yazılmamış.

Şu Mektup

Çoklar tarafından sarihan ve mânen gelen bir suale cevaptır. Şu cevabı vermek benim için hoş değil; arzu etmiyorum. Herşeyimi Cenâb-ı Hakkın tevekkülüne bağlamıştım. Fakat ben kendi halimde ve âlemimde rahat bırakılmadığım ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmecburiye Eski Said lisanıyla, şahsım için değil, belki dostlarımı ve Sözlerimi ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için, hakikat-i hali hem dostlarıma, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükme beyan etmek için, Beş Noktayı beyan ediyorum.

•1.Nokta: Ne için siyasetten çekildin?
•2.Nokta: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten çekiniyor?
•3.Nokta: Sana gelen sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?
•4.Nokta: Evhamlı birkaç sualin cevabıdır
•5.Nokta: Beş küçük mesele
•Zeyl: Bediüzzamanı serbest bırakmamalarının sebebi

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Onlar öyle kimselerdir ki, insanlar onlara 'Düşman size karşı büyük bir kuvvet topladı; onlardan korkun' dedikleri zaman onların imanı ziyadeleşti ve 'Allah bize yeter; O ne güzel vekildir' dediler. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
3.)Ona yumuşak bir dille söz söyleyin. (Tâhâ Sûresi, 20:44)

Mektubat : 16.Mektub : 1.Nokta

1.Nokta: Ne için siyasetten çekildin?

Birinci Nokta

Denilmiş: “Niçin siyasetten çekildin, hiç yanaşmıyorsun?”

Elcevap: Dokuz on sene evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vasıtasıyla dine ve ilme hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu. Ve gördü ki, o yol meşkûk ve müşkülâtlı ve bana nisbeten fuzuliyâne, hem en lüzumlu hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık; ve bilmeyerek ecnebî parmağına âlet olmak ihtimali var.

Hem siyasete giren, ya muvafık olur veya muhalif olur. Eğer muvafık olsa, madem memur ve meb’us değilim; o halde siyasetçilik bana fuzulî ve mâlâyâni birşeydir. Bana ihtiyaç yok ki beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok. Çünkü mesâil tavazzuh etmiş; herkes benim gibi bilir. Beyhude çene çalmak mânâsızdır. Eğer kuvvetle ve hâdise çıkarmakla muhalefet etsem, husulü meşkûk bir maksat için binler günaha girmek ihtimali var; birinin yüzünden çoklar belâya düşer. Hem on ihtimalden bir iki ihtimale binaen günahlara girmek, masumları günaha atmak vicdanım kabul etmiyor diye, Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terk etti. Buna kat’î şahit, o vakitten beri, sekiz senedir birtek gazete ne okudum ve ne dinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi, biri çıksın, söylesin. Halbuki, sekiz sene evvel, günde belki sekiz gazete Eski Said okuyordu. Hem beş senedir bütün dikkatle benim halime nezaret ediliyor. Siyasetvâri bir tereşşuh gören söylesin. Halbuki, benim gibi asabî ve [1] اِنَّمَا الْحِيلَةُ فِى تَرْكِ الْحِيَلِ düsturuyla, en büyük hileyi hilesizlikte bulan pervâsız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene,

sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsaydı, tetkikata, taharriyâta lüzum bırakmayarak, top güllesi gibi sadâ verecekti.

1.)Gerçek hile, hilesizliktir.

Mektubat : 16.Mektub : 2.Nokta

2.Nokta: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten çekiniyor?

İkinci Nokta

Yeni Said niçin bu kadar şiddetle siyasetten tecennüb ediyor?

Elcevap: Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışmasını ve kazanmasını, meşkûk bir iki sene hayat-ı dünyeviyeye lüzumsuz, fuzulî bir surette karışmayla feda etmemek için; hem en mühim, en lüzumlu, en saf ve en hakikatli olan hizmet-i iman ve Kur'ân için şiddetle siyasetten kaçıyor. Çünkü, diyor:

Ben ihtiyar oluyorum; bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyorum. Öyle ise bana en mühim iş, hayat-ı ebediyeye çalışmak lâzım geliyor. Hayat-ı ebediyeyi kazanmakta en birinci vasıta ve saadet-i ebediyenin anahtarı imandır; ona çalışmak lâzım geliyor.

Fakat ilim itibarıyla insanlara dahi bir menfaat dokundurmak için şer'an hizmete mükellef olduğumdan, hizmet etmek isterim. Lâkin o hizmet, ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviyeye ait olacak. O ise elimden gelmez. Hem fırtınalı bir zamanda sağlam hizmet edilmez. Onun için, o ciheti bırakıp, en mühim, en lüzumlu, en selâmetli olan, imana hizmet cihetini tercih ettim. Kendi nefsime kazandığım hakaik-i imaniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim mânevî ilâçları, sair insanların eline geçmek için, o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenâb-ı Hak bu hizmeti kabul eder ve eski günahıma kefaret yapar. Bu hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimsenin—mü'min olsun, kâfir olsun, sıddık olsun, zındık olsun—karşı gelmeye hakkı yoktur. Çünkü imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fıskta, kebâirde birer menhus lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok. Elem içinde elemdir, zulmet içinde zulmettir, azap içinde azaptır.

İşte, böyle hadsiz bir hayat-ı ebediyeye çalışmayı ve iman gibi kudsî bir nura hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz,

tehlikeli siyaset oyuncaklarına atılmak, benim gibi alâkasız ve yalnız ve eski günahlarına kefaret aramaya mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir divaneliktir; divaneler de anlayabilirler.

Amma “Kur’ân ve imanın hizmeti niçin beni men ediyor?” dersen, ben de derim ki:

Hakaik-i imaniye ve Kur’âniye birer elmas hükmünde olduğu halde, siyasetle âlûde olsaydım, elimdeki o elmaslar, iğfal olunabilen avam tarafından, “Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?” diye düşünürler. O elmaslara âdi şişeler nazarıyla bakabilirler. O halde, ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer. İşte, ey ehl-i dünya! Neden benimle uğraşıyorsunuz, beni kendi halimde bırakmıyorsunuz?

Eğer derseniz: "Şeyhler bazan işimize karışıyorlar. Sana da bazan şeyh derler”

Ben de derim: Hey efendiler, ben şeyh değilim. Ben hocayım. Buna delil: Dört senedir buradayım. Birtek adama tarîkat verseydim, şüpheye hakkınız olurdu. Belki yanıma gelen herkese demişim: “İman lâzım, İslâmiyet lâzım. Tarîkat zamanı değil.”

Eğer derseniz: “Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyetperverlik fikri var, o işimize gelmiyor”

Ben de derim: Hey efendiler! Eski Said ve Yeni Said’in yazdıkları meydanda. Şahit gösteriyorum ki, ben [1] لَا لِاسْلاَمِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ ferman-ı kat’îsiyle, eski zamandan beri menfi milliyet ve unsuriyetperverliğe, Avrupa’nın bir nevi frenk illeti olduğundan, bir zehr-i katil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o frenk illetini İslâm içine atmış, tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O frenk

illetine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığımı, talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar.

Madem böyledir. Hey efendiler, herbir hâdiseyi bahane tutup bana sıkıntı vermeye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hata etse, garpta bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek; veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle Bağdat'ta bir dükkâncıyı esnaflık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdise-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek hangi usulledir, hangi vicdan hükmeder, hangi maslahat iktiza eder?

1.)İslâm, Câhiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. (Müslüman olduktan sonra, Habeşli bir köle ile Kureyşli bir efendi arasında hiçbir fark yoktur.) (Bu ibare, İslâmiyet öncesi câhiliye âdetlerine dönmekten men eden hadislerden iktibas edilmiştir. Bu mevzuda bir çok hadis-i şerif rivayet edilmiştir. Bunlardan birisi şöyledir: "İslâm dini, kendinden önceki bâtıl olan fiil, hareket, âdet ve inanışları keser, kaldırır." Buharî, Ahkâm: 4, İmâra: 36, 37; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Tirmizî, Cihâd: 28, İlim: 16, Nesâî, Bey'a: 26; İbni Mâce, Cihad: 39; Müsned, 4:69, 70, 199, 204, 205, 5:381, 6:402, 403)

Mektubat : 16.Mektub : 3.Nokta

3.Nokta: Sana gelen sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?

Üçüncü Nokta

Halimi, istirahatimi düşünen ve her musibete karşı sabırla sükûtumu istiğrap eden dostlarımın şöyle bir sualleri var ki: “Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Halbuki eskiden çok hiddetli ve izzetli idin; ednâ bir tahkire tahammül edemezdin.”

Elcevap: İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız.

Birinci hikâye: İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebepsiz, gıyabımda tezyifkârâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum. Sonra, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi, sıkıntıyı izale edip o adamı da bana helâl ettirdi. O hakikat şudur:

Nefsime dedim: Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar şahsıma ve nefsime ait ise, Allah ondan razı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler. Eğer doğru söylemişse, beni nefsimin terbiyesine sevk eder ve gururdan beni kurtarmaya yardımdır. Eğer yalan söylemişse, beni riyadan ve riyanın esası olan şöhret-i kâzibeden kurtarmaya yardımdır. Evet, ben nefsimle musalâha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese veya gösterse, ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir.

Eğer o adamın tahkiratı, benim imana ve Kur’ân’a hizmetkârlığım sıfatıma ait ise, o bana ait değil. O adamı, beni istihdam eden Sahib-i Kur’ân‘a havale ediyorum. O Azîzdir, Hakîmdir.

Eğer sırf beni sövmek, tahkir etmek, çürütmek nev’inden ise, o da bana ait değil. Ben menfi ve esir ve garip ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere aittir. Bir insanın elindeki esirini tahkir etmek, sahibine aittir; o müdafaa eder.

Madem hakikat budur. Kalbim istirahat etti,

وَاُفَوِّضُ اَمْرِى اِلَى اللهِ اِنَّ اللهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ [1]

dedim. O vakıayı olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, Kur’ân onu helâl etmemiş.

İkinci hikâye: Şu senede işittim ki, bir hâdise olmuş. O hâdisenin vukuundan sonra, yalnız icmâlen vukuunu işittiğim halde, o vakıa ile ciddî alâkadarmışım gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de, pek nadir olarak bir mesele-i imaniyeyi bir dostuma yazardım. Hattâ dört senede kardeşime bir tek mektup yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi men ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men ediyordu. Yalnız bir iki ahbapla haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise, ayda bir ikisi, bazı bir iki dakika, bir mesele-i âhirete dair benimle görüşüyordu. Bu gurbet halimde, garip, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvafık olmayan bir köyde, herşeyden, herkesten men edildim. Hattâ, dört sene evvel, harap olmuş bir camii tamir ettirdim. Memleketimde imamlık ve vaizlik vesikam elimde olduğundan, o camide dört senedir—Allah kabul etsin—imamlık ettiğim halde, şu mübarek geçen Ramazan’da mescide gidemedim. Bazan yalnız namazımı kıldım, cemaatle kılınan namazın yirmi beş sevabından ve hayrından mahrum kaldım.

İşte, başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. İnşaallah devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum ki:

Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik, ayıplı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslah-ı hal eder; hem ona keffâretüzzünub olur. Dünya misafirhanesinin safâsını çok gördüm. Azıcık cefâsını görsem, yine şükrederim.

Eğer imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaası bana ait değil. Onu, Azîz-i Cebbâra havale ediyorum.

Eğer asılsız ve riyaya sebep ve ihlâsı kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise, onlara rahmet! Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannederim. Benimle temas edenler beni bilirler ki, şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum. Hattâ kıymettar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa tekdir etmişim.

Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürtmek, iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye ait ise, beyhudedir. Zira Kur'ân yıldızlarına perde çekilmez. Gözünü kapayan, yalnız kendi görmez; başkasına gece yapamaz.

1.) Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Muhakkak ki Allah kullarını hakkıyla görür. (Mü'min Sûresi, 40:44)

Mektubat : 16.Mektub : 4.Nokta

Dördüncü Nokta

Evhamlı birkaç sualin cevabıdır.

Birincisi

Ehl-i dünya bana der: “Neyle yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa’yiyle geçinenleri istemiyoruz.”

Elcevap: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz.

Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar. Ben de derim ki:

Küçüklüğümden beri halkların malını kabul etmemek (velev zekât dahi olsa), hem maaşı kabul etmemek (yalnız bir iki sene Dârü’l-Hikmeti’l-İslâmiyede dostlarımın icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum, o parayı da mânen millete iade ettik). Hem maişet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar; kabul etmedim. “Öyle ise nasıl idare edersin?” denilse, derim:

Bereket ve ikram-ı İlâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de, fakat Kur’ân hizmetinin kerameti olarak, erzak hususunda, ikram-ı İlâhî olan berekete mazhar oluyorum. [1] وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ sırrıyla, Cenâb-ı Hakkın bana ettiği ihsânâtı yad edip, bir şükr-ü

mânevî nev’inde birkaç nümunesini söyleyeceğim. Bir şükr-ü mânevî olmakla beraber, korkuyorum ki, bir riya ve gururu ihsas ederek o mübarek bereket kesilsin. Çünkü müftehirâne gizli bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur. Fakat, ne çare, söylemeye mecbur oldum.

İşte birisi: Şu altı aydır otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne miktar kifayet edecek, bilmiyorum. **(Haşiye)**

İkincisi: Şu mübarek Ramazan’da, yalnız iki haneden bana yemek geldi; ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnûum. Mütebâkisi, bütün Ramazan’da benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sadık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuş’un ihbarı ve şehadetiyle, üç ekmek, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, on beş gün Ramazan’dan sonra bitmiştir.

Üçüncüsü: Dağda, üç ay, bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, hergün ekmekle beraber yemek şartıyla, kâfi geldi. Hattâ, Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günüydü, dedim ona: “Git, ekmek getir.” İki saat, her tarafımızda kimse yok ki oradan ekmek alınsın. “Cuma gecesi senin yanında bu dağda beraber dua etmek arzu ediyorum” dedi. Ben de dedim: “ [2] تَوَكَّلْنَا عَلَى اللهِ ; kal.”

Sonra, hiç münasebeti olmadığı halde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şekerle çayımız vardı. Dedim: “Kardeşim, bir parça çay yap.”

O ona başladı. Ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum. Müteessifâne şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim diye düşünmedeyken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim. Gördüm ki, koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: “Süleyman, müjde! Cenâb-ı Hak bize rızık verdi.”

O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvânât-ı vahşiye, hiçbiri ilişmemiş. Yirmi otuz gündür hiçbir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmek ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzereyken, dört sene sadık bir sıddîkım olan müstakim Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkageldi.

Dördüncüsü: Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i İlâhiye bana kâfi geldi.

İşte, şu nümuneler gibi çok şeyler var ve bereket-i İlâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahr için zikrediyorum zannetmeyiniz. Belki mecbur oldum. Hem benim için iyiliğe bir medar olduğunu düşünmeyiniz. Bu bereketler, ya yanıma gelen hâlis dostlarıma ihsandır; veya hizmet-i Kur'âniyeye bir ikramdır; veya iktisadın bereketli bir menfaatidir; veyahut "Yâ Rahîm, yâ Rahîm" ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki, bereket suretinde gelir, ben de ondan istifade ederim. Evet, hazin mırmırlarını dikkatle dinlesen, "Yâ Rahîm, yâ Rahîm" çektiklerini anlarsın.

Kedi bahsi geldi, tavuğu hatıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta yumurta makinesi gibi, pek az fasılayla hergün rahmet hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem birgün iki yumurta getirdi, ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum, "Böyle olur mu?" dedim. Dediler: "Belki bir ihsan-ı İlâhîdir." Hem şu tavuğun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerifin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazan'da bu mübarek hali bir ikram-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti, hemen o başladı, beni yumurtasız bırakmadı.

İkinci Vehimli Sual

Ehl-i dünya diyorlar ki: "Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bıraksak belki dünyamıza karışırsın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip, halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?"

Elcevap: Yirmi sene evvelki Divan-ı Harb-i Örfîde ve hürriyetten daha evvel zamanda çoklara malûm hal ve vaziyetim ve İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnâmesi namında o zaman Divan-ı Harpteki müdafaatım kat'î gösterir ki, değil kurnazlık, belki ednâ bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellukkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirir, kendini çekmez. İğfal ve aldatmaya daima çalışır. Halbuki, bana karşı en mühim hücumlara ve tenkitlere mukàbil, tezellüle tenezzül etmedim. [3] تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ deyip ehl-i dünyaya arkamı çevirdim.

Hem de âhireti bilen ve dünyanın hakikatini keşfeden, aklı varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam, hayat-ı ebediyesini dünyanın bir iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez. Feda etse kurnaz olmaz, belki ebleh bir divane olur. Ebleh bir divanenin elinden ne gelir ki onunla uğraşılsın?

Amma zâhiren târik-i dünya, bâtınen tâlib-i dünya şüphesi ise:

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِى اِنَّ النَّفْسَ لاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ [4]

sırrınca, ben nefsimi tebrie etmiyorum. Nefsim her fenalığı ister. Fakat şu fâni dünyada, şu muvakkat misafirhanede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için, ebedî, daimî hayatını ve saadet-i ebediyesini berbat etmek, ehl-i aklın kârı değil. Ehl-i aklın ve zîşuurun kârı olmadığından, nefs-i emmârem ister istemez akla tâbi olmuştur.

Üçüncü Vehimli Sual

Ehl-i dünya diyorlar ki: "Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun? Eğer beğenmiyorsan bize muarızsın. Biz muarızlarımızı ezeriz."

Elcevap: Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat

karışmıyorum. Çünkü ben başka maksattayım; başka noktalar benim kalbimi doldurmuş, başka şeyleri düşünmeye kalbimde yer bırakmamış. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, kalbe bakmak değil. Çünkü idarenizi, âsâyişinizi istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâyık olmadığınız halde “Kalb de bizi sevsin” demeye?

Kalbe karışsanız: Evet, ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum. Öyle de, hal-i âlemin salâhını temenni ediyorum, dua ediyorum ve ehl-i dünyanın ıslahını arzu ediyorum. Fakat irade edemiyorum; çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne vazifemdir, ne de iktidarım var.

Dördüncü Şüpheli Sual

Ehl-i dünya diyorlar ki: “O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı. Sana nasıl emin olabiliriz ki, fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?”

Elcevap: Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber, memleketimde, talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım halde, diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garip, zayıf, âciz, bütün kuvvetiyle âhirete müteveccih, ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, iman ve âhiret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bazı ehl-i âhireti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazarıyla bakan bir insan, semeresiz, tehlikeli dünyanıza karışsa, muzaaf bir divane olmak gerektir.

Haşiye: Bir sene devam etti.

1.)Rabbinin nimetini yâd et. (Duhâ Sûresi, 93:11)
2.)Allah’a tevekkül ettik.
3.)Allah’a tevekkül ettim (Hûd Sûresi: 56)
4.)Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder. (Yusuf Sûresi, 12:53)

Mektubat : 16.Mektub : 5.Nokta

Beşinci Nokta

Beş küçük meseleye dairdir.

Birincisi

Ehl-i dünya bana diyorlar ki: “Bizim usul-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve suret-i telebbüsümüzü niçin sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muarızsın.”

Ben de derim: Hey efendiler! Ne hakla bana usul-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Halbuki siz, beni hukuk-u medeniyetten iskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan memnu’ bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz halde, sebepsiz beni tecrid edip, bir iki tane müstesna, hiçbir hemşehriyle görüştürmediniz. Demek beni efrad-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz. Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez. Siz bana dünya kapısını kapadınız. Ben de âhiret kapısını çaldım; rahmet-i İlâhiye açtı. Âhiret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karma karışık usul ve âdâtı ona nasıl teklif edilir? Ne vakit beni serbest bırakıp, memleketime iade edip hukukumu verdiniz; o vakit usulünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

İkinci Mesele

Ehl-i dünya diyorlar ki: “Bize ahkâm-ı diniyeyi ve hakaik-i İslâmiyeyi talim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle neşriyat-ı diniye yapıyorsun? Sen madem nefye mahkûmsun; bu işlere karışmaya hakkın yok.”

Elcevap: Hak ve hakikat inhisar altına alınmaz. İman ve Kur'ân nasıl inhisar altına alınabilir? Siz dünyanızın usulünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz. Fakat hakaik-i imaniye ve esâsât-ı Kur'âniye, resmî bir şekilde ve ücret mukàbilinde, dünya muamelâtı suretine sokulmaz. Belki, bir mevhibe-i İlâhiye olan o esrar, hâlis bir niyetle ve dünyadan ve huzûzât-ı nefsaniyeden tecerrüd etmek vesilesiyle o feyizler gelebilir.

Hem de sizin o resmî daireniz dahi, memleketteyken beni vaiz kabul etti, tayin etti. Ben o vaizliği kabul ettim, fakat maaşını terk ettim. Elimde vesikam var. Vaizlik, imamlık vesikasıyla her yerde amel edebilirim. Çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler madem iade edildi; eski vesikalarımın hükmü bâkidir.

Saniyen: Yazdığım hakaik-i imaniyeyi doğrudan doğruya nefsime hitap etmişim. Herkesi davet etmiyorum. Belki ruhları muhtaç ve kalbleri yaralı olanlar, o edviye-i Kur'âniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız, medar-ı maişetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, haşre dair bir risalemi tab ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vali, o risaleyi tetkik edip, tenkit edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

Üçüncü Mesele

Benim bazı dostlarım, ehl-i dünya bana şüpheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için benden zâhiren teberri ediyorlar, belki tenkit ediyorlar. Halbuki, kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinaplarını, o ehl-i dünyaya sadakate değil, belki bir nevi riyaya, vicdansızlığa hamledip o dostlarıma karşı fena nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey âhiret dostlarım! Benim Kur'ân'a hizmetkârlığımdan teberri edip kaçmayınız. Çünkü, inşaallah benden size zarar gelmez. Eğer faraza musibet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberriyle kurtulamazsınız. O hal ile, musibete ve tokada daha ziyade istihkak kesb edersiniz. Hem ne var ki evhama düşüyorsunuz?

Dördüncü Mesele

Şu nefiy zamanında görüyorum ki, hodfuruş ve siyaset bataklığına düşmüş bazı insanlar, bana tarafgirâne, rakibâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadarım!

Hey efendiler! Ben imanın cereyanındayım. Karşımda imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok. O adamlardan ücret mukàbilinde iş görenler, belki kendilerini bir derece mazur görüyor. Fakat ücretsiz, hamiyet namına bana karşı tarafgirâne, rakibâne vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek, gayet fena bir hatadır. Çünkü, sabıkan ispat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alâkadar değilim. Yalnız, bütün vaktimi ve hayatımı hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye hasr ve vakfetmişim. Madem böyledir; bana eziyet verip rakibâne ilişen adam düşünsün ki, o muamelesi zındıka ve imansızlık namına imana ilişmek hükmüne geçer.

Beşinci Mesele

Dünya madem fânidir. Hem madem ömür kısadır. Hem madem gayet lüzumlu vazifeler çoktur. Hem madem hayat-ı ebediye burada kazanılacaktır. Hem madem dünya sahipsiz değil. Hem madem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir müdebbiri var. Hem madem ne iyilik ve ne fenalık cezasız kalmayacaktır. Hem madem [1] لاَ يُكَلِّفُ اللهُ نَفْسًا اِلاَّ وُسْعَهَا sırrınca teklif-i mâlâyutak yoktur. Hem madem zararsız yol, zararlı yola müreccahtır. Hem madem dünyevî dostlar ve rütbeler kabir kapısına kadardır.

Elbette, en bahtiyar odur ki, dünya için âhireti unutmasın, âhiretini dünyaya feda etmesin, hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın, mâlâyâni şeylerle ömrünü telef etmesin, kendini misafir telâkki edip misafirhane sahibinin emirlerine göre hareket etsin, selâmetle kabir kapısını açıp saadet-i ebediyeye girsin. **(Haşiye)**

Haşiye: Bu madem'ler içindir ki, şahsıma karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırmıyorum ve ehemmiyet vermiyorum. "Meraka değmiyor" diyorum ve dünyaya karışmıyorum.

1.)Allah kimseye gücünden fazlasını yüklemez. (Bakara Sûresi, 2:286)

Mektubat : 16.Mektub : Zeyl

Zeyl: Bediüzzamanı serbest bırakmamalarının sebebi

On Altıncı Mektubun Zeyli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Ehl-i dünya, sebepsiz, benim gibi âciz, garip bir adamdan tevehhüm edip, binler adam kuvvetinde tahayyül ederek beni çok kayıtlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında bir iki gece kalmaklığıma müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "Said elli bin nefer kuvvetindedir; onun için serbest bırakmıyoruz."

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız halde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz, divane gibi hükmediyorsunuz? Eğer korkunuz şahsımdan ise, elli bin nefer değil, belki bir nefer elli defa benden ziyade işler görebilir. Yani, odamın kapısında durup bana "Çıkmayacaksın" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'ân'a ait dellâllığımdan ve kuvve-i mâneviye-i imaniyeden ise, elli bin nefer değil, yanlışsınız, meslek itibarıyla elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun! Çünkü, Kur'ân-ı Hakîmin kuvvetiyle, sizin dinsizleriniz dahil olduğu halde bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim envâr-ı imaniye ile, onların fünun-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kal'alarını zirüzeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın tevfikiyle, beni o mesleğimin bir meselesinden geri çeviremezler, inşaallah mağlûp edemezler.

Madem böyledir; ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim âhiretime karışmayınız. Karışsanız da beyhudedir!

Takdir-i Hüdâ kuvve-i bâzû ile dönmez,
Bir şem'a ki Mevlâ yaka, üflemekle sönmez!

Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edip âdetâ korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medar olmayan şeyhlik, büyüklük, hanedan, aşiret sahibi, nüfuzlu, etbâı çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvâliyle alâkadar olmak, hattâ siyasete girmek, hattâ muhalif olmak gibi, bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler. Hattâ hapiste ve hariçteki, yani kendilerince kàbil-i af olmayanların dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdetâ herşeyden men ettiler.

Fena ve fâni bir adamın, güzel ve bâki şöyle bir sözü var:

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.

Ben de derim:

Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa,
Kur'ân'ın feyziyle, hâdiminde de
Şaşırmaz ilmi, susmaz sözü vardır,
Yanılmaz kalbi, sönmez nuru vardır.

Çok dostlarla beraber, bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren sual ettiler: "Neden vesika için müracaat etmiyorsun, istida vermiyorsun?"

Elcevap: Beş altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

Birincisi: Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki, onların mahkûmu olayım, onlara müracaat edeyim. Ben kader-i İlâhînin

mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var; ona müracaat ediyorum.

İkincisi: Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakinen iman edip bildim. Onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Madem vatanımda bâki kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şeye yaramıyor. Madem her yer misafirhanedir; eğer misafirhane sahibinin rahmeti yar ise, herkes yardır, her yer yarar. Eğer yar değilse, her yer kalbe bardır ve herkes düşmandır.

Üçüncüsü: Müracaat kanun dairesinde olur. Halbuki bu altı senedir bana karşı muamele keyfî ve fevkalkanundur. Menfiler kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukuk-u medeniyetten ve belki hukuk-u dünyeviyeden iskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevkalkanun muamele edenlere kanun namına müracaat mânâsız olur.

Dördüncüsü: Bu sene, buranın müdürü, benim namıma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre karyesinde tebdil-i hava için birkaç gün kalmaya dair müracaat etti; müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevab-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde faidesiz bir tezellül olur.

Beşincisi: Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dâvâ etmek ve onlara müracaat etmek bir haksızlıktır, hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve hakka karşı hürmetsizliği irtikâp etmek istemem vesselâm.

Altıncı sebep: Bana karşı ehl-i dünyanın verdiği sıkıntı, siyaset için değil. Çünkü onlar da bilirler ki siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki, bilerek veya bilmeyerek, zındıka hesabına, benim dine merbutiyetimden beni tâzip ediyorlar. Öyle ise, onlara müracaat etmek, dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zındıkayı okşamak demektir.

Hem ben onlara müracaat ve dehalet ettikçe; âdil olan kader-i İlâhî, beni onların zalim eliyle tâzip edecektir. Çünkü onlar diyanete merbutiyetimden beni sıkıyorlar; kader ise, benim diyanette ve ihlâsta noksaniyetim var, ara sıra ehl-i dünyaya riyakârlıklarımdan için beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, kader der: "Ey riyakâr, bu müracaatın

cezasını çek.” Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: “Bizi tanımıyorsun, sıkıntıda kal.”

Yedinci sebep: Malûmdur ki, bir memurun vazifesi, heyet-i içtimaiyeye muzır eşhâsa meydan vermemek ve nâfilere yardım etmektir. Halbuki, beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama, [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ taki, imanın lâtîf bir zevkini izah ettiğim vakit, bir cürm-ü meşhut halinde beni yakalamak gibi, çok zaman yanıma gelmediği halde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâsla dinleyen o biçareyi de mahrum bıraktı, beni de hiddete getirdi. Halbuki, burada bazı adamlar vardı; o onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra, edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek surette bulundukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı.

Hem malûmdur ki, zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zabit olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Halbuki bir senedir, hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i milliyece iki mühim zât, kaç defa odamın yanından geçtikleri halde, kat’â ve asla ne benimle görüştüler ve ne de halimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorlar. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından, güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar!

İşte şu adamlar gibi eczası ve memurları bulunan bir hükûmeti hükûmet diyerek merci tanıyıp müracaat etmek kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı, Antere gibi diyecekti:

مَاءُ الْحَيَاةِ بِذِلَّةٍ كَجَهَنَّمَ وَجَهَنَّمُ [3]
بِالْعِزِّ فَخْرُ مَنْزِلِي

Eski Said yok. Yeni Said ise, ehl-i dünya ile konuşmayı mânâsız görüyor. “Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar; mahkeme-i kübrâda onlarla muhakeme olacağız” der, sükût eder.

Adem-i müracaatımın sebeplerinden sekizincisi: “Gayr-ı meşru bir muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu” kaidesince, âdil olan kader-i İlâhî, lâyık olmadıkları halde meylettiğim şu ehl-i dünyanın zalim eliyle beni tâzip ediyor. Ben de bu azâba

müstehakım deyip sükût ediyordum. Çünkü, Harb-i Umumîde gönüllü alay kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında, kıymettar talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra, Hutuvât-ı Sitte gibi eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, İngilizlerin İstanbul'a tasallutu altında, İngilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebepsiz esaret altına alanlara yardım ettim.

İşte, onlar da bana o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya'da, esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektirdiler. Halbuki, Ruslar beni Kürt gönüllü kumandanı suretinde, Kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları halde, beni dersten men etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zabitlerin kısm-ı ekserisine ders veriyordum. Bir defa Rus kumandanı geldi, dinledi. Türkçe bilmediği için, siyasî ders zannetti, bir defa beni men etti; sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı cami yaptık. Ben imamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler, ihtilâttan men etmediler, beni muhabereden kesmediler.

Halbuki, bu dostlarım, güya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların menfaat-i imaniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken, üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar, ihtilâttan men ettiler. Vesikam olduğu halde, dersten, hattâ odamda hususî dersimi de men ettiler, muhabereye sed çektiler. Hattâ, vesikam olduğu halde, kendim tamir ettiğim ve dört sene imamlık ettiğim mescidimden beni men ettiler. Şimdi dahi cemaat sevabından beni mahrum etmek için—daimî cemaatim ve âhiret kardeşlerim—mahsus üç adama dahi imamet etmemi kabul etmiyorlar. Hem, istemediğim halde birisi bana iyi dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kızıyor, nüfuzunu kırayım diye vicdansızcasına tedbirler yapıyor, âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte, böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Haktan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddei olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel, sen söyle, bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de, ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münafıklar var. Münafık kâfirden eşeddir. Onun için, kâfir Rus'un bana çektirmediğini çektiriyorlar.

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve saadet-i ebediyenize hizmet ediyorum. Demek hizmetim hâlis, lillâh için olmamış ki, aksülâmel oluyor; siz, ona mukàbil her fırsatta beni incitiyorsunuz. Elbette mahkeme-i kübrâda sizinle görüşeceğiz.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [4]
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ [5]

derim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.
3.)Zilletle ele geçen âb-ı hayat, tıpkı Cehennem gibidir. İzzetle Cehennem ise, medar-ı iftihar bir menzilim olur. Dîvânü Antera, (Takdim ve şerh: Mecîd Tarrâd), 135
4.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
5.)O ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır! (Enfâl Sûresi, 8:40; Hac Sûresi, 22:78)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 17.Mektub

17.Mektub: Çocuk Taziyenamesi

On Yedinci Mektub

(Yirmi Beşinci Lem’anın Zeyli)

Çocuk Taziyenâmesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Aziz âhiret kardeşim Hafız Halid Efendi,

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ اَلَّذِينَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [2]

Kardeşim, çocuğun vefatı beni müteessir etti. Fakat, اَلْحُكْمُ للهِ [3] kazaya rıza, kadere teslim İslâmiyetin bir şiârıdır. Cenâb-ı Hak sizlere sabr-ı cemil versin; merhumu da, size zahîre-i âhiret ve şefaatçi yapsın. Size ve sizin gibi müttaki mü’minlere büyük bir müjde ve hakikî bir teselli gösterecek Beş Noktayı beyan ederiz.

Birinci Nokta

Kur’ân-ı Hakîmde وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ [4] sırrı ve meâli şudur ki:

Mü’minlerin kablelbülûğ vefat eden evlâtları, Cennette ebedî, sevimli, Cennete lâyık bir surette, daimî çocuk kalacaklarını; ve

Cennete giden peder ve validelerinin kucaklarında ebedî medar-ı sürurları olacaklarını; ve çocuk sevmek ve evlât okşamak gibi en lâtîf bir zevki, ebeveynine temine medar olacaklarını; ve herbir lezzetli şeyin Cennette bulunduğunu; “Cennet tenasül yeri olmadığından, evlât muhabbeti ve okşaması olmadığını” diyenlerin hükümleri hakikat olmadığını; hem dünyada on senelik kısa bir zamanda teellümatla karışık evlât sevmesine ve okşamasına bedel, sâfi, elemsiz, milyonlar sene ebedî evlât sevmesini ve okşamasını kazanmak, ehl-i imanın en büyük bir medar-ı saadeti olduğunu, şu âyet-i kerime, [4] وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ cümlesiyle işaret ediyor ve müjde veriyor.

İkinci Nokta

Bir zaman, bir zât, bir zindanda bulunuyor. Sevimli bir çocuğu yanına gönderilmiş. O biçare mahpus, hem kendi elemini çekiyor, hem veledinin istirahatini temin edemediği için, onun zahmetiyle müteellim oluyordu. Sonra, merhametkâr hâkim ona bir adam gönderir, der ki:

“Şu çocuk çendan senin evlâdındır. Fakat benim raiyetim ve milletimdir. Onu ben alacağım, güzel bir sarayda beslettireceğim.”

O adam ağlar, sızlar, “Benim medar-ı tesellim olan evlâdımı vermeyeceğim” der.

Ona arkadaşları der ki: “Senin teessürâtın mânâsızdır. Eğer sen çocuğa acıyorsan, çocuk şu mülevves, ufunetli, sıkıntılı zindana bedel, ferahlı, saadetli bir saraya gidecek. Eğer sen nefsin için müteessir oluyorsan, menfaatini arıyorsan; çocuk burada kalsa, muvakkaten şüpheli bir menfaatinle beraber, çocuğun meşakkatlerinden çok sıkıntı ve elem çekmek var. Eğer oraya gitse, sana bin menfaati var. Çünkü padişahın merhametini celbe sebep olur, sana şefaatçi hükmüne geçer. Padişah onu seninle görüştürmek arzu edecek. Elbette görüşmek için onu zindana göndermeyecek, belki seni zindandan çıkarıp o saraya celb edecek, çocukla görüştürecek—şu şartla ki, padişaha emniyetin ve itaatin varsa...”

İşte, şu temsil gibi, aziz kardeşim, senin gibi mü'minlerin evlâdı vefat ettikleri vakit şöyle düşünmeli:

Şu veled mâsumdur; onun Hâlıkı dahi Rahîm ve Kerîmdir. Benim nâkıs terbiye ve şefkatime bedel, gayet kâmil olan inâyet ve rahmetine aldı. Dünyanın elemli, musibetli, meşakkatli zindanından çıkarıp Cennetü'l-Firdevsine gönderdi. O çocuğa ne mutlu! Şu dünyada kalsaydı, kimbilir ne şekle girerdi! Onun için ben ona acımıyorum, bahtiyar biliyorum. Kaldı kendi nefsime ait menfaati için, kendime dahi acımıyorum, elîm müteessir olmuyorum. Çünkü dünyada kalsaydı, on senelik muvakkat elemle karışık bir evlât muhabbeti temin edecekti. Eğer salih olsaydı, dünya işinde muktedir olsaydı, belki bana yardım edecekti. Fakat vefatıyla, ebedî Cennette on milyon sene bana evlât muhabbetine medar ve saadet-i ebediyeye vesile bir şefaatçi hükmüne geçer. Elbette ve elbette, meşkûk, muaccel bir menfaati kaybeden, muhakkak ve müeccel bin menfaati kazanan, elîm teessürat göstermez, meyusâne feryad etmez.

Üçüncü Nokta

Vefat eden çocuk, bir Hâlık-ı Rahîmin mahlûku, memlûkü, abdi ve bütün heyetiyle onun masnuu ve ona ait olarak ebeveyninin bir arkadaşı idi ki, muvakkaten ebeveyninin nezaretine verilmiş. Peder ve valideyi ona hizmetkâr etmiş. Ebeveyninin o hizmetlerine mukàbil, muaccel bir ücret olarak, lezzetli bir şefkat vermiş.

Şimdi, binden dokuz yüz doksan dokuz hisse sahibi olan o Hâlık-ı Rahîm, mukteza-yı rahmet ve hikmet olarak o çocuğu senin elinden alsa, hizmetine hâtime verse, surî bir hisse ile, hakikî bin hisse sahibine karşı şekvâyı andıracak bir tarzda meyusâne hüzün ve feryad etmek ehl-i imana yakışmaz, belki ehl-i gaflet ve dalâlete yakışıyor.

Dördüncü Nokta

Eğer dünya ebedî olsaydı, insan içinde ebedî kalsaydı ve firak ebedî olsaydı, elîmâne teessürat ve meyusâne teellümâtın bir mânâsı olurdu. Fakat madem dünya bir misafirhanedir; vefat eden

çocuk nereye gitmişse, siz de, biz de oraya gideceğiz. Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir caddedir. Hem madem müfarakat dahi ebedî değil; ileride hem berzahta, hem Cennette görüşülecektir. ﴿3﴾ اَلْحُكْمُ لِلهِ demeli. “O verdi, o aldı. Elhamdü lillâhi alâ külli hal” deyip sabırla şükretmeli.

Beşinci Nokta

Rahmet-i İlâhiyenin en lâtîf, en güzel, en hoş, en şirin cilvelerinden olan şefkat, bir iksir-i nuranîdir, aşktan çok keskindir. Çabuk Cenâb-ı Hakka vüsûle vesile olur. Nasıl aşk-ı mecazî ve aşk-ı dünyevî, pek çok müşkülâtla aşk-ı hakikîye inkılâp eder, Cenâb-ı Hakkı bulur. Öyle de, şefkat, fakat müşkülâtsız, daha kısa, daha safî bir tarzda, kalbi Cenâb-ı Hakka rapteder.

Gerek peder ve gerek valide, veledini bütün dünya gibi severler. Veledi elinden alındığı vakit, eğer bahtiyar ise, hakikî ehl-i iman ise, dünyadan yüzünü çevirir, Mün’im-i Hakikîyi bulur. Der ki: “Dünya madem fânidir, değmiyor alâka-i kalbe.” Veledi nereye gitmişse, oraya karşı bir alâka peydâ eder, büyük mânevî bir hal kazanır.

Ehl-i gaflet ve dalâlet, şu beş hakikatteki saadet ve müjdeden mahrumdurlar. Onların hali ne kadar elîm olduğunu şununla kıyas ediniz ki: Bir ihtiyar hanım gayet sevdiği sevimli birtek çocuğunu sekeratta görüp, dünyada tevehhüm-ü ebediyet hükmünce, gaflet veya dalâlet neticesinde, mevti adem ve firak-ı ebedî tasavvur ettiğinden, yumuşak döşeğine bedel kabrin toprağını düşünüp, gaflet veya dalâlet cihetiyle, Erhamürrâhimînin cennet-i rahmetini, firdevs-i nimetini düşünmediğinden, ne kadar meyusâne bir hüzün ve elem çektiğini kıyas edebilirsin.

Fakat vesile-i saadet-i dâreyn olan iman ve İslâmiyet, mü’mine der ki: Şu sekeratta olan çocuğun Hâlık-ı Rahîmi, onu bu fâni dünyadan çıkarıp Cennetine götürecek. Hem sana şefaatçi, hem ebedî bir evlât yapacak. Müfarakat muvakkattir, merak etme.

﴿5﴾ اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ ﴿3﴾

de, sabret.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى ﴿6﴾

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Sabredenleri müjdele. O sabredenler ki, başlarına bir musibet geldiği zaman 'Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz' derler. (Bakara Sûresi, 2:155-156)
3.)Hüküm Allah'ındır. (Mü'min Sûresi, 40:12)
4.)Ebediyen yaşlanmayacak olan çocuklar. (Vâkıa Sûresi, 56:17; İnsan Sûresi, 76:19)
5.)Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:155-156)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 18.Mektub

18.Mektub: Üç mühim Meseledir

Onsekizinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Bu Mektup, Üç Mesele-i Mühimmedir.

•1.Mesele: Evliya keşiflerindeki hata olması
•2.Mesele: Vahdet-ül Vücud meselesi
•3.Mesele: Hikmet ve akıl ile halledilmeyen mühim bir mesele

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 18.Mektub : 1.Mesele

1.Mesele: Evliya keşiflerindeki hata olması

Birinci Mesele-i Mühimme

Fütûhât-ı Mekkiye sahibi Muhyiddin-i Arabî (k.s.) ve İnsan-ı Kâmil denilen meşhur bir kitabın sahibi Seyyid Abdülkerim (k.s.) gibi evliya-yı meşhure, küre-i arzın tabakat-ı seb'asından ve Kaf Dağı arkasındaki arz-ı beyzâdan ve Fütuhat'ta "meşmeşiye" dedikleri acaipten bahsediyorlar, "Gördük" diyorlar. Acaba bunların dedikleri doğru mudur? Doğru ise, halbuki bu yerlerin yerde yerleri yoktur. Hem coğrafya ve fen onların bu dediklerini kabul edemiyor. Eğer doğru olmazsa, bunlar nasıl veli olabilirler? Böyle hilâf-ı vâki ve hilâf-ı hak söyleyen nasıl ehl-i hakikat olabilir?

Elcevap: Onlar ehl-i hak ve hakikattirler, hem ehl-i velâyet ve şuhuddurlar. Gördüklerini doğru görmüşler; fakat ihatasız olan hâlet-i şuhudda ve rüya gibi rüyetlerini tabirde verdikleri hükümlerinde hakları olmadığı için, kısmen yanlıştır. Rüyadaki adam kendi rüyasını tabir edemediği gibi, o kısım ehl-i keşif ve şuhud dahi rüyetlerini o halde iken kendileri tabir edemezler. Onları tabir edecek, "asfiya" denilen veraset-i nübüvvet muhakkikleridir. Elbette o kısım ehl-i şuhud dahi, asfiya makamına çıktıkları zaman, kitap ve sünnetin irşadıyla yanlışlarını anlarlar, tashih ederler, hem etmişler.

Şu hakikati izah edecek şu hikâye-i temsiliyeyi dinle. Şöyle ki:

Bir zaman ehl-i kalb iki çoban varmış. Kendileri ağaç kâsesine süt sağıp yanlarına bıraktılar. Kaval tabir ettikleri düdüklerini, o süt kâsesi üzerine uzatmışlardı. Birisi "Uykum geldi" deyip yatar. Uykuda bir zaman kalır. Ötekisi yatana dikkat eder. Bakar ki, sinek gibi birşey, yatanın burnundan çıkıp süt kâsesine bakıyor ve sonra kaval içine girer, öbür ucundan çıkar, gider, bir geven altındaki deliğe girip kaybolur. Bir zaman sonra yine o şey döner, yine kavaldan geçer, yatanın burnuna girer; o da uyanır. Der ki:

“Ey arkadaş, acip bir rüya gördüm.”

O da der: “Allah hayır etsin, nedir?”

Der ki: “Sütten bir deniz gördüm. Üstünde acip bir köprü uzanmış. O köprünün üstü kapalı, pencereli idi. Ben o köprüden geçtim. Bir meşelik gördüm ki, başları hep sivri. Onun altında bir mağara gördüm, içine girdim, altın dolu bir hazine gördüm. Acaba tabiri nedir?”

Uyanık arkadaşı dedi: “Gördüğün süt denizi, şu ağaç çanaktır. O köprü de şu kavalımızdır. O başı sivri meşelik de şu gevendir. O mağara da şu küçük deliktir. İşte, kazmayı getir, sana hazineyi de göstereceğim.”

Kazmayı getirir. O gevenin altını kazdılar, ikisini de dünyada mes’ut edecek altınları buldular.

İşte, yatan adamın gördüğü doğrudur. Doğru görmüş; fakat rüyada iken ihatasız olduğu için tabirde hakkı olmadığından, âlem-i maddî ile âlem-i mânevîyi birbirinden fark etmediğinden, hükmü kısmen yanlıştır ki, “Ben hakikî, maddî bir deniz gördüm” der. Fakat uyanık adam, âlem-i misal ile âlem-i maddîyi fark ettiği için, tabirde hakkı vardır ki, dedi: “Gördüğün doğrudur, fakat hakikî deniz değil. Belki şu süt kâsemiz senin hayaline deniz gibi olmuş, kaval da köprü gibi olmuş ve hâkezâ...“

Demek oluyor ki, âlem-i maddî ile âlem-i ruhanîyi birbirinden fark etmek lâzım gelir. Birbirine mezc edilse, hükümleri yanlış görünür. Meselâ, senin dar bir odan var. Fakat dört duvarını kapayacak dört büyük âyine konulmuş. Sen içine girdiğin vakit, o dar odayı bir meydan kadar geniş görürsün. Eğer desen, “Odamı geniş bir meydan kadar görüyorum”; doğru dersin. Eğer “Odam bir meydan kadar geniştir” diye hükmetsen, yanlış edersin. Çünkü âlem-i misali âlem-i hakikîye karıştırırsın.

İşte, küre-i arzın tabakat-ı seb’asına dair bazı ehl-i keşfin, Kitap ve Sünnetin mizanıyla tartmadan beyan ettiği tasvirat, yalnız coğrafya nokta-i nazarındaki maddî vaziyetten ibaret değildir. Meselâ, demişler: *“Bir tabaka-i arz, cin ve ifritlerindir. Binler sene genişliği var.”* Halbuki, bir iki senede devredilen küremizde o acip tabakalar yerleşemez. Fakat âlem-i mânâ ve âlem-i misalde ve âlem-i berzah ve ervahta küremizi bir çamın çekirdeği hükmünde farz

etsek, ondan temessül ve teşekkül eden misalî şeceresi, o çekirdeğe nisbeten koca bir çam ağacı kadar olduğundan, bir kısım ehl-i şuhud, seyr-i ruhanîlerinde, arzın tabakalarından bazılarını âlem-i misalde pek çok geniş görüyorlar, binler sene bir mesafe tuttuklarını görüyorlar. Gördükleri doğrudur. Fakat âlem-i misal sureten âlem-i maddîye benzediği için, iki âlemi memzuç görüyorlar, öyle tabir ediyorlar. Âlem-i sahveye döndükleri vakit, mizansız olduğu için, meşhudatlarını aynen yazdıklarından, hilâf-ı hakikat telâkki ediliyor. Nasıl küçük bir âyinede büyük bir saray ile büyük bir bahçenin vücud-u misaliyeleri onda yerleşir. Öyle de, âlem-i maddînin bir senelik mesafesinde, binler sene vüs'atinde vücud-u misalî ve hakaik-i mâneviye yerleşir.

Hâtime: Şu meseleden anlaşılıyor ki, derece-i şuhud, derece-i iman-ı bilgaybdan çok aşağıdır. Yani, yalnız şuhuduna istinad eden bir kısım ehl-i velâyetin ihatasız keşfiyatı, veraset-i nübüvvet ehli olan asfiya ve muhakkikînin, şuhuda değil, Kur'ân'a ve vahye, gaybî fakat sâfi, ihatalı, doğru hakaik-i imaniyelerine dair ahkâmlarına yetişmez.

Demek, bütün ahval ve keşfiyatın ve ezvak ve müşahedatın mizanı, Kitap ve Sünnettir. Ve mihenkleri, Kitap ve Sünnetin desâtir-i kudsiyeleri ve asfiya-i muhakkikînin kavânin-i hadsiyeleridir.

Mektubat : 18.Mektub : 2.Mesele

İkinci Mesele-i Mühimme

Sual: Vahdetü'l-vücud meselesi, çoklar tarafından en yüksek makam telâkki ediliyor. Halbuki, velâyet-i kübrâda bulunan, başta Hulefâ-i Erbaa olmak üzere Sahabeler ve hem başta Hamse-i Âl-i Abâ olarak Eimme-i Ehl-i Beyt ve hem başta Eimme-i Erbaa olarak Müçtehidîn ve Tâbiînden, bu çeşit vahdetü'l-vücud meşrebi sarihan görülmemiş. Acaba onlardan sonra çıkanlar daha ileri mi gitmişler, daha mükemmel bir cadde-i kübrâ mı bulmuşlar?

Elcevap: Hâşâ! Şems-i risaletin en yakın yıldızları ve en karib vereseleri bulunan o asfiyadan, hiç kimsenin haddi değil, daha ileri gidebilsin. Belki cadde-i kübrâ onlarındır.

Vahdetü'l-vücud ise, bir meşrep ve bir hal ve bir nâkıs mertebedir. Fakat zevkli, neş'eli olduğundan, seyr ü sülûkta o mertebeye girdikleri vakit, çoğu çıkmak istemiyorlar, orada kalıyorlar, en müntehâ mertebe zannediyorlar.

İşte şu meşrep sahibi, eğer maddiyattan ve vesaitten tecerrüd etmiş ve esbab perdesini yırtmış bir ruh ise, istiğrakkârâne bir şuhuda mazhar ise, vahdetü'l-vücuddan değil, belki vahdetü'ş-şuhuddan neş'et eden, ilmî değil, hâlî bir vahdet-i vücud onun için bir kemâl, bir makam temin edebilir. Hattâ, Allah hesabına kâinatı inkâr etmek derecesine gidebilir. Yoksa, esbab içinde dalmış ise, maddiyata mütevağğıl ise, vahdetü'l-vücud demesi, kâinat hesabına Allah'ı inkâr etmeye kadar çıkar.

Evet, cadde-i kübrâ, Sahabe ve Tâbiîn ve asfiyanın caddesidir. [1] حَقَائِقُ الْاَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ cümlesi, onların kaide-i külliyeleridir. Ve Cenâb-ı Hakkın, [2] لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ mazmunu üzere, hiçbir şeyle müşabeheti yok. Tahayyüz ve

tecezzîden münezzehtir. Mevcudatla alâkası, Hâlıkıyettir. Ehl-i vahdetü'l-vücudun dedikleri gibi mevcudat evham ve hayalât değil. Görünen eşya dahi Cenâb-ı Hakkın âsârıdır. **"Heme ost"** değil, **"Heme ezost"** tur. Çünkü, hadisat ayn-ı kadîm olamaz. Şu meseleyi iki temsille fehme takrib edeceğiz.

Birincisi: Meselâ bir padişah var. O padişahın hâkim-i âdil ismiyle bir adliye dairesi var ki, o ismin cilvesini gösteriyor. Bir ismi de halifedir; bir meşihat ve bir ilmiye dairesi, o ismin mazharıdır. Bir de kumandan-ı âzam ismi var; o isimle devâir-i askeriyede faaliyet gösterir, ordu o ismin mazharıdır.

Şimdi, biri çıksa, dese ki, "O padişah yalnız hâkim-i âdildir; devâir-i adliyeden başka daire yok." O vakit, bilmecburiye, adliye memurları içinde, hakikî değil, itibarî bir surette, meşihat dairesindeki ulemanın evsâfını ve ahvâlini onlara tatbik edip, zıllî ve hayalî bir tarzda, hakiki adliye içinde tebeî ve zıllî bir meşihat dairesi tasavvur edilir. Hem daire-i askeriyeye ait ahval ve muamelâtını, yine farazî bir tarzda, o memurîn-i adliye içinde itibar edip, gayr-ı hakikî bir daire-i askeriye itibar edilir, ve hâkezâ... İşte, şu halde, padişahın hakikî ismi ve hakikî hâkimiyeti, hâkim-i âdil ismidir ve adliyedeki hâkimiyettir. Halife, kumandan-ı âzam, sultan gibi isimleri hakikî değiller, itibarîdirler. Halbuki padişahlık mahiyeti ve saltanat hakikati, bütün isimleri hakikî olarak iktiza eder. Hakikî isimler ise, hakikî daireleri istiyor ve iktiza ediyorlar.

İşte, saltanat-ı ulûhiyet, Rahmân, Rezzâk, Vehhâb, Hallâk, Fa'âl, Kerîm, Rahîm gibi pek çok esmâ-i mukaddeseyi hakikî olarak iktiza ediyor. O hakikî esmâ dahi, hakikî âyineleri iktiza ediyorlar.

Şimdi, ehl-i vahdetü'l-vücud madem [3] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ der, hakaik-i eşyayı hayal derecesine indirir. Cenâb-ı Hakkın Vâcibü'l-Vücud ve Mevcud ve Vâhid ve Ehad isimlerinin hakikî cilveleri ve daireleri var. Belki âyineleri, daireleri hakikî olmazsa, hayalî, ademî dahi olsa, onlara zarar etmez. Belki vücud-u hakikînin âyinesinde vücut rengi olmazsa, daha ziyade sâfi ve parlak olur. Fakat, Rahmân, Rezzâk, Kahhâr, Cebbâr, Hallâk gibi isimleri ise,

tecellîleri hakikî olmuyor, itibarî oluyor. Halbuki, o esmâlar, mevcut ismi gibi hakikattirler, gölge olamazlar; aslîdirler, tebeî olamazlar.

İşte, Sahabe ve asfiya-i müçtehidîn ve Eimme-i Ehl-i Beyt, [1] حَقَائِقُ الْاَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ derler ki, Cenâb-ı Hakkın bütün esmâsıyla hakikî bir surette tecelliyâtı var. Bütün eşyanın Onun icadıyla bir vücud-u ârızîsi vardır. Ve o vücut, çendan Vâcibü'l-Vücudun vücuduna nisbeten gayet zayıf ve kararsız bir zıll, bir gölgedir; fakat hayal değil, vehim değildir. Cenâb-ı Hak, Hallâk ismiyle vücut veriyor ve o vücudu idame ediyor.

İkinci temsil: Meselâ şu menzilin dört duvarında dört tane endam âyinesi bulunsa, herbir âyine içinde her ne kadar o menzil öteki üç âyineyle beraber irtisam ediyor; fakat herbir âyine kendinin heyetine ve rengine göre eşyayı kendi içinde ihtiva eyler, kendine mahsus misalî bir menzil hükmündedir. İşte, şimdi iki adam o menzile girse, birisi birtek âyineye bakar, der ki: "Herşey bunun içindedir." Başka âyineleri ve âyinelerin içlerindeki suretleri işittiği vakit, mesmuâtını o tek âyinedeki, iki derece gölge olmuş, hakikati küçülmüş, tagayyür etmiş o âyinenin küçük bir köşesinde tatbik eder. Hem der: "Ben öyle görüyorum, öyle ise hakikat böyledir."

Diğer adam ona der ki: "Evet, sen görüyorsun, gördüğün haktır. Fakat vâkide ve nefsülemirde hakikatin hakikî sureti öyle değil. Senin dikkat ettiğin âyine gibi daha başka âyineler var; gördüğün kadar küçücük, gölgenin gölgesi değiller."

İşte, esmâ-i İlâhiyenin herbiri ayrı ayrı birer âyine ister. Hem meselâ Rahmân, Rezzâk, hakikatli, asıl oldukları için, kendilerine lâyık, rızka ve merhamete muhtaç mevcudatı ister. Rahmân, nasıl hakikî bir dünyada rızka muhtaç hakikatli zîruhları ister; Rahîm de, öyle hakikî bir Cenneti ister. Eğer yalnız Mevcud ve Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid-i Ehad isimleri hakikî tutulup öteki isimler onların içine gölge olmak haysiyetiyle alınsa, o esmâya karşı bir haksızlık hükmüne geçer.

İşte şu sırdandır ki, cadde-i kübrâ, elbette velâyet-i kübrâ sahipleri olan Sahabe ve asfiya ve Tâbiîn ve Eimme-i Ehl-i Beyt ve

eimme-i müçtehidînin caddesidir ki, doğrudan doğruya Kur’ân’ın birinci tabaka şakirtleridir.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (4)

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ (5)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ (6)

1.)Varlıkların sabit birer hakikati vardır. (Ömer en-Nesefî, el-Akâid, 1)
2.)Onun benzeri hiçbir şey yoktur. (Şûrâ Sûresi, 42:11)
3.)Ondan başka hiçbir mevcut yoktur.
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.)Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dua edip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
6.)Allahım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin Efendimize ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et.

Mektubat : 18.Mektub : 3.Mesele

3.Mesele: Hikmet ve akıl ile halledilmeyen mühim bir mesele

Üçüncü Mesele

Hikmet ve akılla halledilmeyen bir mesele-i mühimme:

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ [1]

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ [2]

Sual: Kâinattaki mütemadiyen şu hayret-engiz faaliyetin sırrı ve hikmeti nedir? Neden şu durmayanlar durmuyorlar, daima dönüp tazeleniyorlar?

Elcevap: Şu hikmetin izahı bin sahife ister. Öyle ise, izahını bırakıp, gayet muhtasar bir icmâlini iki sahifeye sığıştıracağız.

İşte, nasıl ki bir şahıs, bir vazife-i fıtriyeyi veyahut bir vazife-i içtimaiyeyi yapsa ve o vazife için hararetli bir surette çalışsa, elbette ona dikkat eden anlar ki, o vazifeyi ona gördüren iki şeydir:

Birisi: Vazifeye terettüp eden maslahatlar, semereler, faidelerdir ki, ona **“ille-i gaiye”** denilir.

İkincisi: Bir muhabbet, bir iştiyak, bir lezzet vardır ki, hararetle o vazifeyi yaptırıyor ki, ona **“dâi ve muktazî”** tabir edilir.

Meselâ, yemek yemek, iştihadan gelen bir lezzet, bir iştiyaktır ki, onu yemeğe sevk eder. Sonra da, yemeğin neticesi, vücudu beslemektir, hayatı idame etmektir.

Öyle de, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى [3] şu kâinattaki dehşet-engiz ve hayretnümâ hadsiz faaliyet, iki kısım esmâ-i İlâhiyeye istinad ederek iki hikmet-i vâsia içindir ki, herbir hikmeti de nihayetsizdir:

Birincisi: Cenâb-ı Hakkın Esmâ-i Hüsnâsının had ve hesaba gelmez envâ-ı tecelliyâtı var. Mahlûkatın tenevvüleri, o tecelliyâtın tenevvüünden geliyor. O esmâ ise, daimî bir surette tezahür isterler. Yani nakışlarını göstermek isterler. Yani, nakışların âyinelerinde cilve-i cemâllerini görmek ve göstermek isterler. Yani, kâinat kitabını ve mevcudat mektubatını ânen feânen tazelendirmek isterler. Yani, yeniden yeniye mânidar yazmak ve herbir mektubu, Zât-ı Mukaddes ve Müsemmâ-yı Akdes ile beraber bütün zîşuurların nazar-ı mütalâasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler.

İkinci sebep ve hikmet: Nasıl ki mahlûkattaki faaliyet bir iştiha, bir iştiyak, bir lezzetten geliyor. Ve hattâ herbir faaliyette kat'iyen lezzet vardır. Belki herbir faaliyet bir nevi lezzettir.

Öyle de, Vâcibü'l-Vücuda lâyık bir tarzda ve istiğnâ-yı zâtîsine ve gınâ-yı mutlakına muvafık bir surette ve kemâl-i mutlakına münasip bir şekilde, hadsiz bir şefkat-i mukaddese ve hadsiz bir muhabbet-i mukaddese var.

Ve o şefkat-i mukaddese ve o muhabbet-i mukaddeseden gelen hadsiz bir şevk-i mukaddes var.

Ve o şevk-i mukaddesten gelen hadsiz bir sürur-u mukaddes var.

Ve o sürur-u mukaddesten gelen, tabir caizse, hadsiz bir lezzet-i mukaddese var.

Hem o lezzet-i mukaddeseden gelen hadsiz terahhumdan, mahlûkatın, faaliyet-i kudret içinde ve istidatları kuvveden fiile çıkmasından ve tekemmül etmesinden neş'et eden memnuniyetlerinden ve kemâllerinden gelen ve Zât-ı Rahmân-ı Rahîme ait, tabir caizse, hadsiz memnuniyet-i mukaddese ve hadsiz iftihar-ı mukaddes vardır ki, hadsiz bir surette hadsiz bir faaliyeti iktiza ediyor.

İşte, şu hikmet-i dakikayı felsefe ve fen ve hikmet bilmediği içindir ki, şuursuz tabiatı ve kör tesadüfü ve câmid esbabı, şu gayet derecede alîmâne, hakîmâne, basîrâne faaliyete karıştırmışlar, dalâlet zulümatına düşüp nur-u hakikati bulamamışlar.

قُلِ اللهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿4﴾

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ [5]
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى كاَشِفِ طِلْسِمِ [6]
كاَئِناَتِكَ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْمَوْجُوداَتِ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ ماَداَمَ الاَرْضُ
وَالسَّمٰوَاتُ

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [7]

Said Nursî

1.)O dilediğini dilediği gibi yapar. (Burûc Sûresi, 85:16; Hûd Sûresi, 11:107)
2.)O her an bir tasarruftadır. (Rahmân Sûresi, 55:29)
3.)En yüce misaller Allah içindir. (Nahl Sûresi, 16:60)
4.)Sen ‘Allah’ de, sonra da bırak onları, daldıkları batakta oynayıp dursunlar. (En’âm Sûresi, 6:91)
5.)Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dua edip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
6.)Allahım! Kâinatın tılsımını bizlere açan Efendimize ve âl ve ashabına, yer ve gökler devam ettikçe, mevcudatın zerreleri adedince salât ve selâm et.
7.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 19.Mektub

On Dokuzuncu Mektup

Bu risale, üç yüzden fazla mu'cizâtı beyan eder. Risalet-i Ahmediyenin (a.s.m.) mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de o mu'cizenin bir kerametidir. Üç dört nev ile harika olmuştur:

Birincisi: Nakil ve rivayet olmakla beraber, yüz sahifeden fazla olduğu halde, kitaplara müracaat edilmeden, ezber olarak, dağ, bağ köşelerinde, üç dört gün zarfında, her günde iki üç saat çalışmak şartıyla, mecmuu on iki saatte telif edilmesi, harika bir vakıadır.

İkincisi: Bu risale, uzunluğuyla beraber, ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tembel ehl-i kalemi öyle bir şevk ve gayrete getirdi ki, bu sıkıntılı ve usançlı bir zamanda, bu civarda, bir sene zarfında yetmiş adede yakın nüshalar yazıldığı, o mu'cize-i risaletin bir kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Üçüncüsü: Acemî ve tevafuktan haberi yok ve bize de daha tevafuk tezahür etmeden evvel onun ve başka sekiz müstensihin birbirini görmeden yazdıkları nüshalarda, lâfz-ı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kelimesi, bütün risalede ve lâfz-ı Kur'ân beşinci parçasında öyle bir tarzda tevafuk etmeleri göründü ki, zerre miktar insafı olan, tesadüfe vermez. Kim görmüşse kat'î hükmediyor ki, bu bir sırr-ı

gaybîdir, mu’cize-i Ahmediyenin (a.s.m.) bir kerametidir.

Şu risalenin başındaki esaslar çok mühimdirler. Hem şu risaledeki ehâdis, hemen umumen eimme-i hadîsçe makbul ve sahih olmakla beraber, en kat’î hâdisât-ı risaleti beyan ediyorlar. O risalenin mezâyâsını söylemek lâzım gelse, o risale kadar bir eser yazmak lâzım geldiğinden, müştak olanları, onu bir kere okumasına havale ediyoruz.

Said Nursî

İhtar: Şu risalede çok ehâdis-i şerife nakletmişim. Yanımda kütüb-ü hadîsiye bulunmuyor. Yazdığım hadîslerin lâfzında yanlışım varsa, ya tashih edilsin, veyahut **“hadîs-i bilmânâdır”** denilsin. Çünkü, kavl-i râcih odur ki, *“Nakl-i hadîs-i bilmânâ caizdir.”* Yani, hadîsin yalnız mânâsını alıp, lâfzını kendi zikreder. Madem öyledir; lâfzında yanlışım varsa, hadîs-i bilmânâ nazarıyla bakılsın.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفٰى بِاللهِ شَهِيدًا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ [3]

ilâ âhir.

Risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) dair On Dokuzuncu Sözle Otuz Birinci Söz, nübüvvet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) delâil-i kat'iye ile ispat ettiklerinden, ispat cihetini onlara havale edip, yalnız onlara bir tetimme olarak, On Dokuz Nükteli İşaretler ile, o büyük hakikatin bazı lem'alarını göstereceğiz.

•1.İşaret
•2.İşaret
•3.İşaret: Mucize çeşitleri
•4.İşaret: Altı mühim esastır
•5.İşaret: Gaybe dair Mucizeler
•6.İşaret: Gaybe dair Mucizeler
•7.İşaret: Bereket-i Taam Mucizeleri
•8.İşaret: Su mucizeleri
•9.İşaret: Ağaçların Emr-i Nebevîye itaat etmesi
•10.İşaret: Kuru direğin ağlaması mucizesi
•11.İşaret: Cemadat, Taş ve Dağ Taifesine ait mucizeler
•12.İşaret
•13.İşaret: Hasta ve Yaralıların şifa bulması
•14.İşaret: Resulullahın Duasıyla zâhir olan harikalardır
•15.İşaret: Hayvanlar, ölüler, cinler ve meleklerin şehadetleri
•16.İşaret: İrhasat Nevinden Mucizeler
•17.İşaret
•18.İşaret: Kuranın İ'cazı
•19.İşaret: Risalet delilleri
•Bir İkram-ı İlâhî ve Bir Eser-i İnayet-i Rabbaniye

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla
3.)Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidayet ve hak din ile gönderen Odur. Buna şahit olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın Resulüdür. (Fetih Sûresi, 48:28-29)

Mektubat : 19.Mektub : 1.Isaret

1.İşaret

Birinci Nükteli İşaret

Şu kâinatın Sahip ve Mutasarrıfı, elbette bilerek yapıyor ve hikmetle tasarruf ediyor ve her tarafı görerek tedvir ediyor ve herşeyi bilerek, görerek terbiye ediyor ve herşeyde görünen hikmetleri, gayeleri, faideleri irade ederek tedvir ediyor.

Madem yapan bilir, elbette bilen konuşur.

Madem konuşacak; elbette zîşuur ve zîfikir ve konuşmasını bilenlerle konuşacak.

Madem zîfikirle konuşacak; elbette zîşuurun içinde en cemiyetli ve şuuru küllî olan insan nev'iyle konuşacaktır.

Madem insan nev'iyle konuşacak; elbette insanlar içinde kàbil-i hitap ve mükemmel insan olanlarla konuşacak.

Madem en mükemmel ve istidadı en yüksek ve ahlâkı ulvî ve nev-i beşere muktedâ olacak olanlarla konuşacaktır. Elbette, dost ve düşmanın ittifakıyla, en yüksek istidatta ve en âli ahlâkta ve nev-i beşerin humsu ona iktidâ etmiş ve nısf-ı arz onun hükm-ü mânevîsi altına girmiş ve istikbal onun getirdiği nurun ziyasıyla bin üç yüz sene ışıklanmış ve beşerin nuranî kısmı ve ehl-i imanı mütemadiyen günde beş defa onunla tecdid-i biat edip ona dua-yı rahmet ve saadet edip ona medih ve muhabbet etmiş olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile konuşacak ve konuşmuş; ve resul yapacak ve yapmış; ve sair nev-i beşere rehber yapacak ve yapmıştır.

Mektubat : 19.Mektub : 2.Isaret

İkinci Nükteli İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm iddia-yı nübüvvet etmiş, Kur'ân-ı Azîmüşşan gibi bir fermanı göstermiş ve ehl-i tahkikin yanında bine kadar mu'cizât-ı bâhireyi göstermiştir. O mu'cizat, heyet-i mecmuasıyla, dâvâ-yı nübüvvetin vukuu kadar vücutları kat'îdir. Kur'ân-ı Hakîmin çok yerlerinde en muannid kâfirlerden naklettiği sihir isnad etmeleri gösteriyor ki, o muannid kâfirler dahi mu'cizâtın vücutlarını ve vukularını inkâr edemiyorlar. Yalnız, kendilerini aldatmak veya etbâlarını kandırmak için—hâşâ—sihir demişler.

Evet, mu'cizât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) yüz tevatür kuvvetinde bir kat'iyeti vardır. Mu'cize ise, Hâlık-ı Kâinat tarafından, onun dâvâsına bir tasdiktir, sadakte hükmüne geçer. Nasıl ki, sen bir padişahın meclisinde ve daire-i nazarında desen ki, "Padişah beni filân işe memur etmiş." Senden o dâvâya bir delil istenilse, padişah "Evet" dese, nasıl seni tasdik eder. Öyle de, âdetini ve vaziyetini senin iltimasınla değiştirirse, "Evet" sözünden daha kat'î, daha sağlam, senin dâvânı tasdik eder.

Öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dâvâ etmiş ki:

"Ben, şu kâinat Hâlıkının meb'usuyum. Delilim de şudur ki: Müstemir âdetini, benim dua ve iltimasımla değiştirecek. İşte, parmaklarıma bakınız, beş musluklu bir çeşme gibi akıttırıyor. Kamere bakınız, bir parmağımın işaretiyle iki parça ediyor. Şu ağaca bakınız, beni tasdik için yanıma geliyor, şehadet ediyor. Şu bir parça taama bakınız, iki üç adama ancak kâfi geldiği halde, işte, iki yüz, üç yüz adamı tok ediyor."

Ve hâkezâ, yüzer mu'cizâtı böyle göstermiştir.

Şimdi, şu zâtın delâil-i sıdkı ve berâhin-i nübüvveti, yalnız mu'cizâtına münhasır değildir. Belki, ehl-i dikkat için, hemen umum

harekâtı ve ef’âli, ahval ve akvâli, ahlâk ve etvârı, sîret ve sureti, sıdkını ve ciddiyetini ispat eder.

[1] Hattâ, meşhur ulema-i Benî İsrailiyeden Abdullah ibni Selâm gibi pek çok zâtlar, yalnız o Zât-ı Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın simasını görmekle, *“Şu simada yalan yok; şu yüzde hile olamaz”* diyerek imana gelmişler.

Çendan muhakkıkîn-i ulema, delâil-i nübüvveti ve mu’cizâtı bin kadar demişler; fakat binler, belki yüz binler delâil-i nübüvvet vardır. Ve yüz binler yolla yüz binler muhtelif fikirli adamlar, o zâtın nübüvvetini tasdik etmişler. Yalnız Kur’ân-ı Hakîmde kırk vech-i i’câzdan başka, nübüvvet-i Ahmediyenin (a.s.m.) bin burhanını gösteriyor.

Hem madem nev-i beşerde nübüvvet vardır. Ve yüz binler zât, nübüvvet dâvâ edip mu’cize gösterenler gelip geçmişler. Elbette, umumun fevkinde bir kat’iyetle, nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) sabittir. Çünkü, İsâ Aleyhisselâm ve Mûsâ Aleyhisselâm gibi umum resullere nebî dedirten ve risaletlerine medar olan delâil ve evsaf ve vaziyetler ve ümmetlerine karşı muameleler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmda daha ekmel, daha câmi bir surette mevcuttur.

Madem hükm-ü nübüvvetin illeti ve sebebi, zât-ı Ahmedîde (a.s.m.) daha mükemmel mevcuttur. Elbette, hükm-ü nübüvvet, umum enbiyadan daha vâzıh bir kat’iyetle ona sabittir.

Mektubat : 19.Mektub : 3.Isaret

3.İşaret: Mucize çeşitleri

Üçüncü Nükteli İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mu'cizâtı çok mütenevvidir. Risaleti umumî olduğu için, hemen ekser envâ-ı kâinattan birer mu'cizeye mazhardır. Güya, nasıl ki bir padişah-ı zîşânın bir yaver-i ekremi, mütenevvi hediyelerle muhtelif akvâmın mecmaı olan bir şehre geldiği vakit, her taife onun istikbaline bir mümessil gönderir, kendi taifesi lisanıyla ona hoşâmedî eder, onu alkışlar. Öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebedin en büyük yaveri olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, âleme teşrif edip ve küre-i arzın ahalisi olan nev-i beşere meb'us olarak geldiği ve umum kâinatın Hâlıkı tarafından umum kâinatın hakaikine karşı alâkadar olan envâr-ı hakikat ve hedâyâ-yı mâneviyeyi getirdiği zaman, taştan, sudan, ağaçtan, hayvandan, insandan tut, tâ aydan, güneşten yıldızlara kadar her taife kendi lisan-ı mahsusuyla ve ellerinde birer mu'cizesini taşımasıyla, onun nübüvvetini alkışlamış ve hoşâmedî demiş.

Şimdi, o mu'cizâtın umumunu bahsetmek için ciltlerle yazı yazmak lâzım gelir. Muhakkikîn-i asfiya, delâil-i nübüvvetin tafsilâtına dair çok ciltler yazmışlar. Biz, yalnız icmâlî işaretler nev'inden, o mu'cizâtın kat'î ve mânevî mütevatir olan küllî envâına işaret ederiz.

İşte, nübüvvet-i Ahmediyenin (a.s.m.) delâili, evvelâ iki kısımdır:

Birisi, "irhasat" denilen, nübüvvetten evvel ve velâdeti vaktinde zuhur eden harikulâde hallerdir.

İkinci kısım, sair delâil-i nübüvvettir.

İkinci kısım da iki kısımdır: Biri, ondan sonra, fakat nübüvvetini tasdiken zuhura gelen harikalardır. İkincisi, Asr-ı Saadetinde mazhar olduğu harikalardır.

Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: Biri, zâtında, sîretinde, suretinde, ahlâkında, kemâlinde zâhir olan delâil-i nübüvvettir.

İkincisi, âfâkî, haricî şeylerde mazhar olduğu mu’cizattır.

Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: Biri mânevî ve Kur’ânîdir. Diğeri maddî ve ekvânîdir.

Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır:

Biri: Dâvâ-yı nübüvvet vaktinde, ehl-i küfrün inadını kırmak veyahut ehl-i imanın kuvvet-i imanını ziyadeleştirmek için zuhura gelen harikulâde mu’cizattır. Şakk-ı kamer ve parmağından suyun akması ve az taamla çokları doyurması ve hayvan ve ağaç ve taşın konuşması gibi yirmi nevi ve herbir nev’i mânevî tevatür derecesinde ve herbir nev’in de çok mükerrer efradı vardır.

İkinci kısım, istikbalde ihbar ettiği hâdiselerdir ki, Cenâb-ı Hakkın talimiyle o da haber vermiş, haber verdiği gibi doğru çıkmıştır.

İşte, biz de şu âhirki kısımdan başlayıp icmâlî bir fihriste göstereceğiz. **(Haşiye)**

Haşiye: Maatteessüf niyet ettiğim gibi yazamadım. İhtiyarsız olarak nasıl kalbe geldi, öyle yazıldı. Şu taksimattaki tertibi tamamıyla müraat edemedim.

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret

4.İşaret: Altı mühim esastır

Dördüncü Nükteli İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, Allâmü'l-Guyûbun talimiyle haber verdiği umur-u gaybiye, had ve hesaba gelmez. İ'câz-ı Kur'ân'a dair olan Yirmi Beşinci Sözde envâına işaret ve bir derece izah ve ispat ettiğimizden, geçmiş zamana dair ve enbiya-yı sabıkaya dair ve hakaik-i İlâhiyeye ve hakaik-i kevniyeye ve hakaik-i uhreviyeye dair ihbârât-ı gaybiyelerini Yirmi Beşinci Söze havale edip, şimdilik bahsetmeyeceğiz. Yalnız, kendinden sonra Sahabe ve Âl-i Beytin başına gelen ve ümmetin ileride mazhar olacağı hâdisâta dair pek çok ihbârât-ı sadıka-i gaybiyesi kısmından, cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz. Ve şu hakikat tamamıyla anlaşılmak için, Altı Esas, mukaddime olarak beyan edeceğiz.

- 1.Esas: İmtihan Sırrı
- 2.Esas: Vahyin Kısımları
- 3.Esas: Tevatür hakkında izah
- 4.Esas: İstikbale ait haberlerdeki tekerrür meselesi
- 5.Esas: Peygamberimizin gaybı bilmesi
- 6.Esas: Peygamberimizin şahs-ı manevisi

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 1.Esas

1.Esas: İmtihan Sırrı

Birinci Esas

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, çendan her hali ve her tavrı, sıdkına ve nübüvvetine şahit olabilir. Fakat her hali, her tavrı harikulâde olmak lâzım değildir. Çünkü, Cenâb-ı Hak onu beşer suretinde göndermiş, tâ insanın ahvâl-i içtimaiyelerinde ve dünyevî, uhrevî saadetlerini kazandıracak a'mâl ve harekâtlarında rehber olsun ve imam olsun ve herbiri birer mu'cizât-ı kudret-i İlâhiye olan âdiyat içindeki harikulâde olan san'at-ı Rabbâniyeyi ve tasarruf-u kudret-i İlâhiyeyi göstersin. Eğer ef'âlinde beşeriyetten çıkıp harikulâde olsaydı, bizzat imam olamazdı; ef'âliyle, ahvâliyle, etvârıyla ders veremezdi.

Fakat, yalnız nübüvvetini muannidlere karşı ispat etmek için harikulâde işlere mazhar olur ve indelhâce, ara sıra mu'cizâtı gösterirdi. Fakat, sırr-ı teklif olan imtihan ve tecrübe muktezasıyla, elbette bedâhet derecesinde ve ister istemez tasdike mecbur kalacak derecede mu'cize olmazdı. Çünkü, sırr-ı imtihan ve hikmet-i teklif iktiza eder ki, akla kapı açılsın ve aklın ihtiyarı elinden alınmasın. Eğer gayet bedihî bir surette olsa, o vakit aklın ihtiyarı kalmaz, Ebu Cehil de Ebu Bekir gibi tasdik eder, imtihan ve teklifin faidesi kalmaz, kömürle elmas bir seviyede kalırdı.

Câ-yı hayrettir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, mübalâğasız binler vecihte binler çeşit insan, herbiri birtek mu'cizesiyle veya bir delil-i nübüvvetle veya bir kelâmıyla veya yüzünü görmesiyle, ve hâkezâ, birer alâmetiyle iman getirdikleri halde, bütün bu binler ayrı ayrı insanları ve müdakkik ve mütefekkirleri imana getiren bütün o binler delâil-i nübüvveti, nakl-i

sahihle ve âsâr-ı kat’iye ile şimdiki bedbaht bir kısım insanlara kâfi gelmiyor gibi, dalâlete sapıyorlar.

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 2.Esas

2.Esas: Vahyin Kısımları

İkinci Esas

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hem beşerdir, beşeriyet itibarıyla beşer gibi muamele eder; hem resuldür, risalet itibarıyla Cenâb-ı Hakkın tercümanıdır, elçisidir. Risaleti, vahye istinad eder. Vahiy iki kısımdır:

Biri vahy-i sarihîdir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onda sırf bir tercümandır, mübelliğdir, müdahalesi yoktur: Kur'ân ve bazı ehâdis-i kudsiye gibi.

İkinci kısım, vahy-i zımnîdir. Şu kısmın mücmel ve hülâsası, vahye ve ilhama istinad eder; fakat tafsilâtı ve tasvirâtı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma aittir. O vahiyden gelen mücmel hâdiseyi tafsil ve tasvirde, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, bazan yine ilhama, ya vahye istinad edip beyan eder, veyahut kendi ferasetiyle beyan eder. Ve kendi içtihadıyla yaptığı tafsilât ve tasvirâtı ya vazife-i risalet noktasında ulvî kuvve-i kudsiye ile beyan eder, veyahut örf ve âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre, beşeriyeti noktasında beyan eder.

İşte, her hadîste, bütün tafsilâtına vahy-i mahz noktasıyla bakılmaz. Beşeriyetin muktezası olan efkâr ve muamelâtında, risaletin ulvî âsârı aranılmaz. Madem bazı hâdiseler mücmel olarak, mutlak bir surette ona vahyen gelir, o da kendi ferasetiyle ve tearüf-ü umumî cihetiyle tasvir eder. Şu tasvirdeki müteşabihâta ve müşkülâta bazan tefsir lâzım geliyor, hattâ tabir lâzım geliyor. Çünkü, bazı hakikatler var ki, temsille fehme takrib edilir. **[2]** Nasıl ki, bir vakit huzur-u Nebevîde derince bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: *"Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp şimdi Cehennemin dibine düşmüş*

bir taşın gürültüsüdür.” Bir saat sonra cevap geldi ki, *“Yetmiş yaşına giren meşhur bir münafık ölüp Cehenneme gitti.”* Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın beliğ bir temsille beyan ettiği hâdisenin tevilini gösterdi.

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 3.Esas

3.Esas: Tevatür hakkında izah

Üçüncü Esas

Naklolunan haberler, eğer tevatür suretinde olsa, kat'îdir. Tevatür iki kısımdır: **(Haşiye)** Biri sarih tevatür, biri mânevî tevatürdür.

Mânevî tevatür de iki kısımdır. Biri sükûtîdir. Yani, sükût ile kabul gösterilmiş. Meselâ, bir cemaat içinde bir adam, o cemaatin nazarı altında bir hâdiseyi haber verse, cemaat onu tekzip etmezse, sükûtla mukabele etse, kabul etmiş gibi olur. Hususan, haber verdiği hâdisede cemaat onunla alâkadar olsa, hem tenkide müheyyâ ve hatayı kabul etmez ve yalanı çok çirkin görür bir cemaat olsa, elbette onun sükûtu o hâdisenin vukuuna kuvvetli delâlet eder.

İkinci kısım tevatür-ü mânevî şudur ki: Bir hâdisenin vukuuna, **[3]** meselâ "Bir kıyye taam, iki yüz adamı tok etmiş" denilse, fakat onu haber verenler ayrı ayrı surette haber veriyor. Biri bir çeşit, biri başka bir surette, diğeri başka bir şekilde beyan eder. Fakat umumen, aynı hâdisenin vukuuna müttefiktirler. İşte, mutlak hâdisenin vukuu, mütevatir-i bilmânâdır, kat'îdir. İhtilâf-ı suret ise zarar vermez.

Hem bazan olur ki, haber-i vahid, bazı şerâit dahilinde tevatür gibi kat'iyeti ifade eder. Hem bazan olur ki, haber-i vahid, haricî emarelerle kat'iyeti ifade eder.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan bize naklolunan mu'cizâtı ve delâil-i nübüvveti, kısm-ı âzamı tevatürledir: ya sarihî, ya mânevî, ya sükûtî. Ve bir kısmı, çendan haber-i vahidledir. Fakat öyle şerâit dahilinde, nakkad-ı muhaddisîn nazarında kabule şayan olduktan sonra, tevatür gibi kat'iyeti ifade etmek lâzım gelir. Evet, muhaddisînin muhakkikîninden **"el-hâfız"** tabir ettikleri zâtlar, lâakal yüz bin hadîsi hıfzına almış binler muhakkik muhaddisler, hem elli

sene sabah namazını işâ abdestiyle kılan müttakî muhaddisler ve başta Buharî ve Müslim olarak Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahipleri olan ilm-i hadîs dâhileri, allâmeleri tashih ve kabul ettikleri haber-i vahid, tevatür kat'iyetinden geri kalmaz.

Evet, fenn-i hadîsin muhakkikleri, nakkadları o derece hadîsle hususiyet peydâ etmişler ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tarz-ı ifadesine ve üslûb-u âlisine ve suret-i ifadesine ünsiyet edip meleke kesb etmişler ki, yüz hadîs içinde bir mevzuu görse, "Mevzudur" der. "Bu hadîs olmaz ve Peygamberin sözü değildir" der, reddeder. Sarraf gibi, hadîsin cevherini tanır, başka sözü ona iltibas edemez. Yalnız, İbn-i Cevzî gibi bazı muhakkikler, tenkitte ifrat edip, bazı ehâdis-i sahihaya da mevzu demişler. Fakat her mevzu şeyin mânâsı yanlıştır demek değildir; belki "Bu söz hadîs değildir" demektir.

Sual: An'aneli senedin faidesi nedir ki, lüzumsuz yerde, malûm bir vakıada, "an filân, an filân, an filân" derler?

Elcevap: Faideleri çoktur. Ezcümle, bir faidesi şudur ki: An'ane ile gösteriliyor ki, an'anede dahil olan mevsuk ve hüccetli ve sadık ehl-i hadîsin bir nevi icmâını irae eder ve o senette dahil olan ehl-i tahkikin bir nevi ittifakını gösterir. Güya o senette, o an'anede dahil olan herbir imam, herbir allâme, o hadîsin hükmünü imza ediyor, sıhhatine dair mührünü basıyor.

Sual: Neden hâdisât-ı i'câziye, sair zarurî ahkâm-ı şer'iye gibi tevatür suretinde, pek çok tarîklerle, çok ehemmiyetli nakledilmemiş?

Elcevap: Çünkü ekser ahkâm-ı şer'iyeye, ekser nas, ekser evkatta muhtaçtır. Farz-ı ayn gibi, o ahkâmın her şahsa alâkası var. Amma mu'cizat ise, herkesin herbir mu'cizeye ihtiyacı yok. Eğer ihtiyaç olsa da, bir defa işitmek kâfi gelir. Âdetâ farz-ı kifaye gibi, bir kısım insanlar onları bilse yeter.

İşte bunun içindir ki, bazı olur, bir mu'cizenin vücudu ve tahakkuku, bir hükmün vücudundan on derece daha kat'î olduğu halde, onun râvisi bir iki olur, hükmün râvisi on yirmi olur.

Haşiye: Şu risalede tevatür lâfzı, Türkçe “şayia” mânâsındaki tevatür değil, belki yakîni ifade eden, yalan ihtimali olmayan kuvvetli ihbardır.

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 4.Esas

4.Esas: İstikbale ait haberlerdeki tekerrür meselesi

Dördüncü Esas

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın istikbalden haber verdiği bazı hâdiseler, cüz'î birer hâdise değil, belki tekerrür eden birer hâdise-i külliyeyi, cüz'î bir surette haber verir. Halbuki o hâdisenin müteaddit vecihleri var. Her defa bir vechini beyan eder. Sonra râvi-i hadîs o vecihleri birleştirir. Hilâf-ı vaki gibi görünür.

Meselâ, Hazret-i Mehdîye dair muhtelif rivayetler var. Tafsilât ve tasvirat başka başkadır. Halbuki, Yirmi Dördüncü Sözün bir dalında ispat edildiği gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vahye istinaden, herbir asırda kuvve-i mâneviye-i ehl-i imanı muhafaza etmek için, hem dehşetli hâdiselerde ye'se düşmemek için, hem âlem-i İslâmiyetin bir silsile-i nuraniyesi olan Âl-i Beytine ehl-i imanı mânevî raptetmek için Mehdîyi haber vermiş. Âhirzamanda gelen Mehdî gibi herbir asır, Âl-i Beytten bir nevi mehdî, belki mehdîler bulmuş. Hattâ, Âl-i Beytten mâdud olan Abbasiye hulefasından, Büyük Mehdînin çok evsâfına câmi bir mehdî bulmuş. İşte, büyük Mehdîden evvel gelen emsalleri, nümuneleri olan hulefa-i mehdiyyîn ve aktâb-ı mehdiyyîn evsafları, asıl Mehdînin evsâfına karışmış ve ondan rivayetler ihtilâfa düşmüş.

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 5.Esas

5.Esas: Peygamberimizin gaybı bilmesi

Beşinci Esas

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, [1] لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ sırrınca, kendi kendine gaybı bilmezdi. Belki Cenâb-ı Hak ona bildirirdi, o da bildirirdi. Cenâb-ı Hak hem Hakîmdir, hem Rahîmdir. Hikmet ve rahmeti ise, umur-u gaybiyeden çoğunun setrini iktiza ediyor, müphem kalmasını istiyor. Çünkü şu dünyada insanın hoşuna gitmeyen şeyler daha çoktur; vukuundan evvel onları bilmek elîmdir. İşte bu sır içindir ki, ölüm ve ecel müphem bırakılmış ve insanın başına gelecek musibetler dahi perde-i gaybda kalmış.

İşte, hikmet-i Rabbâniye ve rahmet-i İlâhiye böyle iktiza ettiği için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine karşı ziyade hassas merhametini ziyade rencide etmemek ve âl ve ashabına karşı şedit şefkatini fazla incitmemek için, vefat-ı Nebevîden sonra âl ve ashabının ve ümmetinin başlarına gelen müthiş hâdisâtı umumiyetle ve tafsilâtıyla göstermemek, **(Haşiye)** mukteza-yı hikmet ve rahmettir. Fakat yine bazı hikmetler için, mühim hâdisâtı—fakat dehşetli bir surette değil—ona talim etmiş, o da ihbar etmiş.

Hem güzel hâdiseleri kısmen mücmel, kısmen tafsille bildirmiş, o da haber vermiş. Onun haberlerini de, en yüksek bir derece-i takvâda ve adlde ve sıdkta çalışan ve

[2] وَمَنْ كَذَبَ عَلَىَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

hadîsindeki tehditten şiddetle korkan ve

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللهِ [3]

âyetindeki şiddetli tehditten şiddetle kaçan muhaddisîn-i kâmilîn, bize sahih bir surette o haberleri nakletmişler.

Haşiye: Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâma, Aişe-i Sıddıkaya karşı ziyade muhabbet ve şefkatini rencide etmemek için, vak'a-i Cemel hâdisesinde o bulunacağı kat'î gösterilmediğine delil ise, **[4]** ezvâc-ı tâhirâta ferman etmiş ki: "Keşke bilseydim, hanginiz o vak'ada bulunacak." Fakat sonra, hafif bir surette bildirilmiş ki, **[5]** Hazret-i Ali'ye (r.a.) ferman etmiş: "Seninle Aişe beyninde bir hâdise olsa..."

فَارْفَقْ وَبَلِّغْهَا مَاْمَنَهَا [4]

1.)Gaybı yalnız Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; bk. Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7; Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân: 21)
2.)Kim bilerek bana yalan isnad ederse (benden yalan bir şey haber verirse) Cehennem ateşindeki yerine hazırlansın. (Buharî, İlim: 38, Cenâiz: 33, Enbiyâ: 50, Edeb: 109; Müslim, Zühd: 72; Ebû Dâvud, İlim: 4; Tirmizî, Fiten: 70, İlim: 8, 13; Müsned, 1:70, 78, 2:159, 171, 3:13, 44, 4:47, 100, 5:292)
3.)Allah adına yalan söyleyenden daha zalim kim vardır? (Zümer Sûresi, 39:32)
4.)Ona şefkatle muamele et ve onu güveneceği yere götür. (Müsned, 6:393; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 6:410; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 7:234)

Mektubat : 19.Mektub : 4.Isaret : 6.Esas

6.Esas: Peygamberimizin şahs-ı manevisi

Altıncı Esas

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ahval ve evsâfı, siyer ve tarih suretiyle beyan edilmiş. Fakat o evsaf ve ahvâl-i galibi, beşeriyetine bakar. Halbuki, o zât-ı mübarekin şahs-ı mânevîsi ve mahiyet-i kudsiyesi o derece yüksek ve nuranîdir ki, siyer ve tarihte beyan olunan evsaf, o bâlâ kamete uygun gelmiyor, o yüksek kıymete muvafık düşmüyor. Çünkü, اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ [1] sırrınca, hergün, hattâ şimdi de bütün ümmetinin ibadetleri kadar bir azîm ibadet sahife-i kemâlâtına ilâve oluyor. Nihayetsiz rahmet-i İlâhiyeye, nihayetsiz bir surette, nihayetsiz bir istidatla mazhar olduğu gibi, hergün hadsiz ümmetinin hadsiz duasına mazhar oluyor.

Ve şu kâinatın neticesi ve en mükemmel meyvesi ve Hâlık-ı Kâinatın tercümanı ve sevgilisi olan o zât-ı mübarekin tamam-ı mahiyeti ve hakikat-i kemâlâtı, siyer ve tarihe geçen beşerî ahval ve etvâra sığışmaz. Meselâ, Hazret-i Cebrâil ve Mikâil iki muhafız yaver hükmünde gazve-i Bedir'de yanında bulunan bir zât-ı mübarek, çarşı içinde bedevî bir Arapla at mübayaasında münazaa etmek, birtek şahit olan Huzeyme'yi şahit göstermekle görünen etvârı içinde sığışmaz.

İşte, yanlış gitmemek için, her vakit mahiyet-i beşeriyeti itibarıyla işitilen evsâf-ı âdiye içinde başını kaldırıp hakikî mahiyetine ve mertebe-i risalette durmuş nuranî şahsiyet-i mâneviyesine bakmak lâzımdır. Yoksa, ya hürmetsizlik eder veya şüpheye düşer. Şu sırrı izah için şu temsili dinle:

Meselâ bir hurma çekirdeği var. O hurma çekirdeği toprak altına konup açılarak koca meyvedar bir ağaç oldu. Hem gittikçe tevessü eder, büyür.

Veya tavus kuşunun bir yumurtası vardı. O yumurtaya hararet verildi, bir tavus civcivi çıktı. Sonra, tam mükemmel, her tarafı kudretten yazılı ve yaldızlı bir tavus kuşu oldu. Hem gittikçe daha büyür ve güzelleşir.

Şimdi, o çekirdek ve o yumurtaya ait sıfatlar, haller var. İçinde incecik maddeler var. Hem ondan hasıl olan ağaç ve kuşun da, o çekirdek ve yumurtanın âdi, küçük keyfiyet ve vaziyetlerine nisbeten büyük ve âli sıfatları ve keyfiyetleri var.

Şimdi, o çekirdek ve o yumurtanın evsâfını ağaç ve kuşun evsâfıyla raptedip bahsetmekte lâzım gelir ki, her vakit akl-ı beşer başını çekirdekten ağaca kaldırıp baksın ve yumurtadan kuşa gözünü tevcih edip dikkat etsin—tâ işittiği evsâfı onun aklı kabul edebilsin. Yoksa, “Bir dirhem çekirdekten bin batman hurma aldım” ve “Şu yumurta, cevv-i âsumanda kuşların sultanıdır” dese, tekzip ve inkâra sapacak.

İşte, bunun gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın beşeriyeti, o çekirdeğe, o yumurtaya benzer. Ve vazife-i risaletle parlayan mahiyeti ise, şecere-i tûbâ gibi ve Cennetin tayr-ı hümayunu gibidir. Hem daima tekemmüldedir. Onun için, çarşı içinde bir bedevî ile nizâ eden o zâtı düşündüğü vakit, Refref’e binip, Cebrâil’i arkada bırakıp, Kàb-ı Kavseyne koşup giden zât-ı nuranîsine hayal gözünü kaldırıp bakmak lâzım gelir. Yoksa ya hürmetsizlik edecek veya nefs-i emmâresi inanmayacak.

1.)Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü’l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü’l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

5.İşaret: Gaybe dair Mucizeler

Beşinci Nükteli İşaret

Umur-u gaybiyeye dair hadîslerin birkaç misalini zikrederiz.

- Mucizeler [6-13]
- Sual: Hz.Alinin Hilafet Sırası?
- Sual: Hilafet neden Al-i Beytte kalmadı?
- Sual: O zamanki fitnelerin vech-i rahmeti nedir?
- Mucizeler [15-21]
- Mucizeler [22-27]

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Mucizeler [6-13]

[6] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nakl-i sahihle ve mütevatir bir derecede bize vasıl olmuş ki, minber üstünde, cemaat-i Sahabe içinde ferman etmiş ki:

اِبْنِى حَسَنٌ هٰذاَ سَيِّدٌ سَيُصْلِحُ اللهُ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ [1]

İşte, kırk sene sonra İslâmın en büyük iki ordusu karşı karşıya geldiği vakit, Hazret-i Hasan Radıyallahü Anh, Hazret-i Muaviye (r.a.) ile musalâha edip, cedd-i emcedinin mu'cize-i gaybiyesini tasdik etmiştir.

İkincisi: **[7]** Nakl-i sahihle, Hazret-i Ali'ye demiş:

سَتُقَاتِلُ النَّاكِثِينَ وَالْقاَسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ [2]

Hem vak'a-i Cemel, hem vak'a-i Sıffin, hem vak'a-i Havâriç hâdiselerini haber vermiş.

[8] Hem Hazret-i Ali (r.a.) Hazret-i Zübeyir ile seviştiği bir zaman dedi: "Bu sana karşı muharebe edecek. Fakat haksızdır."

[9] Hem Ezvâc-ı Tâhirâtına demiş: "İçinizden birisi, mühim bir fitnenin başına geçecek ve etrafında çoklar katledilecek."

وَتَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلاَبُ الْحَوْأَبِ [3]

İşte şu sahih, kat'î hadîsler, otuz sene sonra Hazret-i Ali'nin Hazret-i Aişe ve Zübeyir ve Talha'ya karşı vak'a-i Cemel'de; ve Muaviye'ye karşı Sıffin'de; ve Havârice karşı Harevra'da ve Nehruvan'da muharebesi, o ihbar-ı gaybiyenin bir tasdik-i fiilîsidir.

[10] Hem Hazret-i Ali'ye, "senin sakalını senin başının kanıyla ıslattıracak bir adamı" ihbar etmiş. Hazret-i Ali o adamı tanırmış; o da Abdurrahman ibni Mülcemü'l-Hâricîdir.

[11] Hem Hâricîlerin içinde **"Züssedye"** denilen bir adamı, garip bir nişanla alâmet olarak haber vermiştir ki, Havâriçlerin maktulleri içinde o adam bulunmuş, Hazret-i Ali onu hakkaniyetine hüccet göstermiş, hem mu'cize-i Nebeviyeyi ilân etmiş.

[12] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ümmü Seleme'nin, daha diğerlerin rivayet-i sahihiyle haber vermiş ki, "Hazret-i Hüseyin, Taff, yani Kerbelâ'da katledilecektir." Elli sene sonra, aynı vak'a-i ciğersûz vukua gelip o ihbar-ı gaybîyi tasdik etmiş.

[13] Hem mükerreren ihbar etmiş ki: "Benim Âl-i Beytim, benden sonra يَلْقَوْنَ قَتْلاً وَتَشْرِيدًا yani katle ve belâya ve nefye maruz kalacaklar." Ve bir derece izah etmiş, aynen öyle çıkmıştır.

1.) Şu benim oğlum Hasan, seyyiddir. Allah onun vasıtasıyla Müslümanların iki büyük ordusunu barıştıracaktır. (Buharî, Fiten: 20; Sulh: 9; Fedâilu Ashâbi'n-Nebî: 22; Menâkıb: 25; Dârîmî, Sünnet: 12; Tirmizî, Menâkıb: 25; Nesâî, Cum'a: 27; Müsned, 5:38, 44, 49, 51)

2.) Sen, biatını bozan, hak ve adaletten sapan ve dinden çıkan kimselerle savaşacaksın. (el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:139, 140; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 7:138; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 6:414)

3.) Ona Hav'eb köpekleri havlayacak. (Müsned, 6:52, 97; İbni Hibban, Sahih, 8:258, no: 6697; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:120)

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Sual: Hz.Alinin Hilafet Sırası?

Şu makamda bir mühim sual vardır ki, denilir ki: “Hazret-i Ali, o derece hilâfete liyakati olduğu ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma karabeti ve harikulâde cesaret ve ilmiyle beraber, neden hilâfette tekaddüm ettirilmedi? Ve neden onun hilâfeti zamanında İslâm çok keşmekeşe mazhar oldu?”

Elcevap: Âl-i Beytten bir kutb-u âzam demiş ki: *“Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali‘nin (r.a.) hilâfetini arzu etmiş. Fakat gaipten ona bildirilmiş ki, murad-ı İlâhî başkadır. O da arzusunu bırakıp murad-ı İlâhîye tâbi olmuş.”*

Murad-ı İlâhînin hikmetlerinden birisi şu olmak gerektir ki:

Vefat-ı Nebevîden sonra, en ziyade ittifak ve ittihada gelmeye muhtaç olan Sahabeler, eğer Hazret-i Ali başa geçseydi, Hazret-i Ali’nin hilâfeti zamanında zuhura gelen hâdisâtın şehadetiyle ve Hazret-i Ali’nin mümâşatsız, pervâsız, zâhidâne, kahramanâne, müstağniyâne tavrı ve şöhretgir-i âlem şecaati itibarıyla, çok zâtlarda ve kabilelerde rekabet damarını harekete getirip tefrikaya sebep olmak kaviyyen muhtemeldi.

Hem Hazret-i Ali’nin hilâfetinin teahhur etmesinin bir sırrı da şudur ki: Gayet muhtelif akvâmın birbirine karışmasıyla, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın haber verdiği gibi sonra inkişaf eden yetmiş üç fırka efkârının esaslarını taşıyan o akvam içinde, fitne-engiz hâdisâtın zuhuru zamanında, Hazret-i Ali gibi harikulâde bir cesaret ve feraset sahibi, Hâşimî ve Âl-i Beyt gibi kuvvetli, hürmetli bir kuvvet lâzımdı ki dayanabilsin. Evet, dayandı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın haber verdiği gibi, **[14]** *“Ben Kur’ân’ın tenzili için harb ettim. Sen de tevili için harb edeceksin.”*

Hem eğer Hazret-i Ali olmasaydı, dünya saltanatı, mülûk-u Emeviyeyi bütün bütün yoldan çıkarmak muhtemeldi. Halbuki,

karşılarında Hazret-i Ali ve Âl-i Beyti gördükleri için, onlara karşı muvazeneye gelmek ve ehl-i İslâm nazarında mevkilerini muhafaza etmek için, ister istemez, Emeviye devleti reislerinin umumu, kendileri olmasa da, herhalde teşvik ve tasvipleriyle, etbâları ve taraftarları, bütün kuvvetleriyle hakaik-i İslâmiyeyi ve hakaik-i imaniyeyi ve ahkâm-ı Kur'âniyeyi muhafazaya ve neşre çalıştılar. Yüz binlerle müçtehidîn-i muhakkikîn ve muhaddisîn-i kâmilîn ve evliyalar ve asfiyalar yetiştirdiler. Eğer karşılarında Âl-i Beytin gayet kuvvetli velâyet ve diyanet ve kemâlâtı olmasaydı, Abbasîlerin ve Emevîlerin âhirlerindeki gibi, bütün bütün çığırdan çıkmak muhtemeldi.

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Sual: Hilafet neden Al-i Beytte kalmadı?

Eğer denilse: “Neden hilâfet-i İslâmiye Âl-i Beyt-i Nebevîde takarrur etmedi? Halbuki en ziyâde lâyık ve müstehak onlardı.”

Elcevap: Saltanat-ı dünyeviye aldatıcıdır. Âl-i Beyt ise, hakaik-i İslâmiyeyi ve ahkâm-ı Kur’âniyeyi muhafazaya memur idiler. Hilâfet ve saltanata geçen, ya nebî gibi mâsum olmalı, veyahut Hulefâ-i Râşidîn ve Ömer ibni Abdülâziz-i Emevî ve Mehdî-i Abbâsî gibi harikulâde bir zühd-ü kalbi olmalı ki, aldanmasın. Halbuki, Mısır’da Âl-i Beyt namına teşekkül eden devlet-i Fâtımiye hilâfeti ve Afrika’da Muvahhidîn hükûmeti ve İran’da Safevîler devleti gösteriyor ki, saltanat-ı dünyeviye Âl-i Beyte yaramaz; vazife-i asliyesi olan hıfz-ı dini ve hizmet-i İslâmiyeti onlara unutturur. Halbuki, saltanatı terk ettikleri zaman, parlak ve yüksek bir surette İslâmiyete ve Kur’ân’a hizmet etmişler.

İşte, bak: Hazret-i Hasan’ın neslinden gelen aktablar, hususan Aktâb-ı Erbaa ve bilhassa Gavs-ı Âzam olan Şeyh Abdülkàdir-i Geylânî ve Hazret-i Hüseyin’in neslinden gelen imamlar, hususan Zeynelâbidin ve Cafer-i Sadık ki, herbiri birer mânevî mehdî hükmüne geçmiş, mânevî zulmü ve zulümatı dağıtıp envâr-ı Kur’âniyeyi ve hakaik-i imaniyeyi neşretmişler, cedd-i emcedlerinin birer vârisi olduklarını göstermişler.

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Sual: O zamanki fitnelerin vech-i rahmeti nedir?

Eğer denilse: “Mübarek İslâmiyet ve nuranî Asr-ı Saadetin başına gelen o dehşetli, kanlı fitnenin hikmeti ve vech-i rahmeti nedir? Çünkü onlar kahra lâyık değildiler.”

Elcevap: Nasıl ki baharda dehşetli yağmurlu bir fırtına, her taife-i nebâtâtın, tohumların, ağaçların istidatlarını tahrik eder, inkişaf ettirir; herbiri kendine mahsus çiçek açar, fıtrî birer vazife başına geçer. Öyle de, Sahabe ve Tâbiînin başına gelen fitne dahi, çekirdekler hükmündeki muhtelif ayrı ayrı istidatları tahrik edip kamçıladı. “İslâmiyet tehlikededir, yangın var!” diye her taifeyi korkuttu, İslâmiyetin hıfzına koşturdu. Herbiri, kendi istidadına göre, câmia-i İslâmiyetin kesretli ve muhtelif vazifelerinden bir vazifeyi omuzuna aldı, kemâl-i ciddiyetle çalıştı. Bir kısmı hadîslerin muhafazasına, bir kısmı şeriatın muhafazasına, bir kısmı hakaik-ı îmâniyenin muhafazasına, bir kısmı Kur’ân’ın muhafazasına çalıştı, ve hâkezâ, herbir taife bir hizmete girdi. Vezâif-i İslâmiyette hummâlı bir surette sa’y ettiler. Muhtelif renklerde çok çiçekler açıldı. Pek geniş olan âlem-i İslâmiyetin aktârına, o fırtına ile tohumlar atıldı, yarı yeri gülistana çevirdi. Fakat, maatteessüf, o güller ve gülistan içinde, ehl-i bid’a fırkalarının dikenleri dahi çıktı.

Güya dest-i kudret, celâlle o asrı çalkaladı, şiddetle tahrik edip çevirdi, ehl-i himmeti gayrete getirip elektriklendirdi. O hareketten gelen bir kuvve-i anilmerkeziyye ile, pek çok münevver müçtehidleri ve nuranî muhaddisleri, kudsî hafızları, asfiyaları, aktabları âlem-i İslâmın aktârına uçurdu, hicret ettirdi. Şarktan garba kadar ehl-i İslâmı heyecana getirip, Kur’ân’ın hazinelerinden istifade için gözlerini açtırdı.

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Mucizeler [15-21]

Şimdi sadede geliyoruz.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın umur-u gaybiyeden haber verdiği gibi doğru vukua gelen işler binlerdir, pek çoktur. Biz yalnız cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz.

İşte, başta Buharî ve Müslim, sıhhatle meşhur Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahipleri, beyan edeceğimiz haberlerin çoğunda müttefik ve o haberlerin çoğu mânen mütevatir ve bir kısmı dahi, ehl-i tahkik onların sıhhatine ittifak etmesiyle, mütevatir gibi kat'î denilebilir.

[15] İşte, nakl-i sahih-i kat'î ile, Ashabına haber vermiş ki: "Siz umum düşmanlarınıza galebe edeceksiniz. Hem feth-i Mekke, hem feth-i Hayber, hem feth-i Şam, hem feth-i Irak, hem feth-i İran, hem feth-i Beytü'l-Makdise muvaffak olacaksınız. Hem o zamanın en büyük devletleri olan İran ve Rum padişahlarının hazinelerini beyninizde taksim edeceksiniz." Haber vermiş. Hem *"Tahminim böyle"* veya *"Zannederim"* dememiş. Belki, görür gibi kat'î ihbar etmiş, haber verdiği gibi çıkmış. Halbuki haber verdiği vakit, hicrete mecbur olmuş, Sahabeleri az, Medine etrafı ve bütün dünya düşmandı.

[16] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, çok defa ferman etmiş:

عَلَيْكُمْ بِسِيرَةِ الَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِى اَبِى بَكْرٍ وَعُمَرَ [1]

deyip, Ebu Bekir ve Ömer kendinden sonraya kalacaklar, hem halife olacaklar, hem mükemmel bir surette ve rıza-i İlâhî ve marzî-i Nebevî dairesinde hareket edecekler. Hem Ebu Bekir az kalacak, Ömer çok kalacak ve pek çok fütuhat yapacak.

[17] Hem ferman etmiş ki:

زُوِيَتْ لِىَ اْلاَرْضُ فَاُرِيتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَسَيَبْلُغُ مُلْكُ اُمَّتِى مَا زُوِىَ لِى مِنْهَا

deyip, “Şarktan garba kadar benim ümmetimin eline geçecektir. Hiçbir ümmet o kadar mülk zaptetmemiş.” Haber verdiği gibi çıkmış.

[18] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, Gazâ-i Bedir’den evvel ferman etmiş:

هٰذَا مَصْرَعُ اَبِى جَهْلٍ هٰذَا مَصْرَعُ عُتْبَةَ هٰذَا مَصْرَعُ اُمَيَّةَ هٰذَا مَصْرَعُ فُلاَنٍ وَفُلاَنٍ

deyip, müşrik-i Kureyş’in reislerinin herbiri nerede katledileceğini göstermiş ve demiş: “Ben kendi elimle Übeyy ibni Halef’i öldüreceğim.” Haber verdiği gibi çıkmış.

[19] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, bir ay uzak mesafede, Şam etrafında, Mûte nam mevkideki gazve-i meşhurede muharebe eden Sahabelerini görür gibi ferman etmiş:

اَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَاُصِيبَ ثُمَّ اَخَذَهَا جَعْفَرُ فَاُصِيبَ ثُمَّ اَخَذَهَا اِبْنُ رَواَحَةَ فَاُصِيبَ ثُمَّ اَخَذَهَا سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللهِ

deyip, birer birer hâdisâtı Ashabına haber vermiş. İki üç hafta sonra Ya’le ibn-i Münebbih meydan-ı harpten geldi; daha söylemeden Muhbir-i Sadık (a.s.m.) harbin tafsilâtını beyan etti. Ya’le kasem etti: *“Dediğin gibi, aynen öyle oldu.”*

[20] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, ferman etmiş:

اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِي ثَلٰثوُنَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا [5]

وَاِنَّ هٰذَا الْاَمْرَ بَدَاَ نُبُوَّةً وَرَحْمَةً ثُمَّ يَكُونُ رَحْمَةً وَخِلاَفَةً ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا ثُمَّ يَكُونُ عُتُوًّا وَجَبَرُوتًا [6]

deyip, Hazret-i Hasan'ın altı ay hilâfetiyle, Ciharyâr-ı Güzînin (Hulefâ-i Râşidînin) zaman-ı hilâfetlerini ve onlardan sonra saltanat şekline girmesini, sonra o saltanattan ceberut ve fesad-ı ümmet olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

[21] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, ferman etmiş:

يُقْتَلُ عُثْمَانُ وَهُوَ يَقْرَاُ الْمُصْحَفَ [7]

وَاَنَّ اللهَ عَسٰى اَنْ يُلْبِسَهُ قَمِيصًا وَاِنَّهُمْ يُرِيدُونَ خَلْعَهُ [8]

deyip, Hazret-i Osman halife olacağını ve hal'i istenileceğini ve mazlum olarak, Kur'ân okurken katledileceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

1.)Benden sonra Ebû Bekir ve Ömer'in yolu üzere gidin. (Tirmizî, Menâkıb: 16, 37; İbni Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 5:382, 385, 399, 402)

2.)Yeryüzü benim için büzülüp katlandı. Bana onun doğuları ve batıları gösterildi ve ümmetimin mülkü benim için katlanan yerlere kadar ulaşacaktır. (Yani şarktan garba kadar benim ümmetimin eline geçecektir. Hiçbir ümmet o kadar mülk zaptetmemiş)." (Müslim, Fiten: 19, 20; Ebû Dâvud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 14; İbni Mâce, Fiten: 9; Müsned, 4:123, 278, 284)

3.)Burası Ebû Cehil'in katledileceği yer, burası Utbe'nin katledileceği yer, burası Ümeyye'nin katledileceği yer ve burası da falan ve falanın katledileceği yerlerdir. (Hadis-i bilmânâdır. Müslim, Cihad: 83, Cennet: 76; Ebû Dâvud, Cihad: 115; Nesâi, Cenâiz: 117; Müsned, 1:26, 3:219, 258.)

4.)Sancağı Zeyd aldı ve vuruldu. Sonra Câfer aldı, o da vuruldu. Sonra İbni Revâha aldı, o da vuruldu. Ve sonra onu, Allah'ın kılıçlarından bir kılıç eline aldı... (Buharî, Mağâzî: 44; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:298)

5.) Hilâfet benden sonra otuz sene sürecek, ondan sonra da saltanat şeklini alacaktır. (Müsned, 5:220, 221)
6.) Bu iş nübüvvet ve rahmetle başladı, sonra rahmet ve hilâfet halini alacak, sonra ısırıcı saltanat şekline girecek, sonra da ceberût ve fesâd-ı ümmet azgınlık meydan alacak. (Kadî Iyâz, eş-Şifâ, 1:340; Müsned, 4:273)
7.) Osman Mushaf okurken şehid edilecek. (el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:103)
8.) Muhakkak ki Cenâb-ı Hak Osman'a halife gömleğini giydirecektir; fakat onlar bu gömleği çıkartmak isteyecekler. (bk. el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:100)

Mektubat : 19.Mektub : 5.Isaret

Mucizeler [22-27]

[22] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, hacamat edip, mübarek kanını Abdullah ibni Zübeyr teberrüken şerbet gibi içtiği zaman ferman etmiş:

وَيْلٌ لِلنَّاسِ مِنْكَ وَوَيْلٌ لَكَ مِنَ النَّاسِ [1]

deyip, harika bir şecaatle ümmetin başına geçeceğini ve müthiş hücumlara maruz kalacaklarını ve insanlar onun yüzünden dehşetli hâdiselere giriftar olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Abdullah ibni Zübeyr, Emevîler zamanında, hilâfeti Mekke'de ilân ederek kahramanâne çok müsademe etmiş. Nihayet Haccac-ı Zalim büyük bir orduyla üzerine hücum ederek, şiddetli müsademeden sonra o kahraman-ı âlişan şehid edilmiş.

[23] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, Emeviye devletinin zuhurunu ve onların padişahlarının çoğu zalim olacağını ve içlerinde Yezid ve Velid bulunacağını ve Hazret-i Muaviye ümmetin başına geçeceğini, وَاِذاَ مَلَكْتَ فَاَسْجِحْ [2] fermanıyla rıfk ve adaleti tavsiye etmiş. Ve Emeviyeden sonra

يَخْرُجُ وَلَدُ الْعَبَّاسِ بِالرَّايَاتِ السُّودِ وَيَمْلِكُونَ اَضْعَافَ ماَ مَلَكوُا [3]

deyip, devlet-i Abbasiyenin zuhurunu ve uzun müddet devam edeceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

[24] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, ferman etmiş:

وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدِ اقْتَرَبَ [4]

deyip, Cengiz ve Hülâgû’nun dehşetli fitnelerini ve Arap devlet-i Abbasiyesini mahvedeceklerini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

[25] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, Sa’d ibni Ebî Vakkas gayet ağır hasta iken ona ferman etmiş:

لَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتّٰى يَنْتَفِعَ بِكَ اَقْوَامٌ وَيَسْتَضِرَّ بِكَ اٰخَرُونَ [5]

deyip, ileride büyük bir kumandan olacağını, çok fütuhat yapacağını, çok milletler ve kavimler ondan menfaat görüp, yani İslâm olup ve çoklar zarar görecek, yani devletleri onun eliyle harap olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Hazret-i Sa’d ordu-yu İslâm başına geçti, devlet-i İraniyeyi zirüzeber etti, çok kavimlerin daire-i İslâma ve hidayete girmelerine sebep oldu.

[26] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, imana gelen Habeş Meliki olan Necâşî hicretin yedinci senesinde vefat ettiği gün Ashabına haber vermiş, hattâ cenaze namazını kılmış. Bir hafta sonra cevap geldi ki, aynı günde vefat etmiş.

[27] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, Ciharyâr-ı Güzîn ile beraber Uhud veya Hira Dağının başında iken dağ titredi, zelzelelendi. Dağa ferman etti ki:

اُثْبُتْ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِىٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدٌ [6]

deyip, Hazret-i Ömer ve Osman ve Ali’nin şehid olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Şimdi, ey bedbaht, kalbsiz, biçare adam! *“Muhammed-i Arabî akıllı bir adamdı”* diye o şems-i hakikate karşı gözünü yuman biçare insan! On beş envâ-ı külliye-i mu’cizâtından birtek nev’i olan umur-u gaybiyeden, on beş ve belki yüz kısmından bir kısmını işittin. Mânevî tevatür derecesinde kat’î bir kısmını duydun. Şu ihbar-ı gayb kısmının yüzden birisini akıl gözüyle gören bir zâta “dâhi-i âzam” denilir ki, ferasetiyle istikbali keşfediyor. Binaenaleyh, senin gibi haydi dehâ desek, yüz dâhi-i âzam derecesinde bir dehâ-yı kudsiyeyi taşıyan bir adam yanlış görür mü? Yanlış haber vermeye tenezzül eder mi? Böyle yüz derece bir dehâ-yı âzam sahibinin saadet-i

dâreyne dair sözlerini dinlememek, elbette yüz derece divaneliğin alâmetidir.

1.) Senin yüzünden insanların, insanlar yüzünden de senin vay haline! (el-Askalânî, el-Metâlibü'l-Âliye, 4:21; el-Heysemî, Mecma'u'z-Zevâid, 2708; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:554)
2.) Başa geçtiğin zaman affedici ol ve âdil davran. (el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 5:186; İbni Hacer, el-Metâlibü'l-Â'liye (tahkik: Abdurrahman el-A'zamî), no. 4085)
3.) Abbasoğulları siyah bayraklarla çıkarlar ve ve öncekilerden çok uzun müddet saltanat sürerler. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:338; Müsned, 3:216-218; Beyhakî, Delâili'n-Nübüvve: 6:517)
4.) Yaklaşmakta olan bir şerden vay Arapların haline! (Buharî, Fiten: 4, 28; Müslim, Fiten: 1; Ebû Dâvud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 23; İbni Mâce, Fiten: 9; Müsned, 2:390, 39; el-Hâkim, el-Müstedrek, 1:108, 4:439, 483)
5.) Sen daha çok yaşayacaksın ve ordunun başına geçeceksin. Sonunda; tâ ki, bir kısım milletler senden fayda görecekler, bir kısmı da zarar görecekler... (Buharî, Cenâiz: 36, Menâkıbü'l-Ensâr: 49, Ferâiz: 6; el-Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:209; A'liyyü'l-Karî, Şerhu'ş-Şifâ, 1:699; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, 1:94)
6.) Sâkin ol! Zira senin üstünde bir peygamber, bir sıddık ve şehid vardır. (Buharî, Fedailü's-Sahâbe:5,7; Ebû Dâvud, Sünnet, 8; Tirmizî, Menakıb: 17, 18; Müsned, 3:112, 5:331; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:450, 451 (verilen bu kaynaklarda "iki şehid" tabiri geçmektedir))

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

6.İşaret: Gaybe dair Mucizeler

Altıncı Nükteli İşaret

- Mucizeler [28-37]
- Sual: Al-i Beyte Muhabbet
- Mucizeler [38-49]
- Mucizeler [50-53]
- Mucizeler [54-62]

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

Mucizeler [28-37]

[28] Nakl-i sahih-i kat'î ile, Hazret-i Fatıma'ya (r.a.) ferman etmiş ki: (1) اَنْتِ اَوَّلُ اَهْلِ بَيْتِى لُحُوقًا بِى deyip, "Âl-i Beytimden, herkesten evvel vefat edip bana iltihak edeceksin" diye söylemiş. Altı ay sonra, haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

[29] Hem Ebû Zer'e ferman etmiş:

(2) سَتُخْرَجُ مِنْ هُنَا وَتعِيشُ وَحْدَكَ وَتَمُوتُ وَحْدَكَ

deyip, Medine'den nefyedilip, yalnız hayat geçirip, yalnız bir sahrâda vefat edeceğini haber vermiş. Yirmi sene sonra, haber verdiği gibi çıkmış.

[30] Hem Enes ibni Mâlik'in halası olan Ümm-ü Haram'ın hanesinde uykudan kalkmış, tebessüm edip ferman etmiş:

(3) رَاَيْتُ اُمَّتِى يَغْزُونَ فِى الْبَحْرِ كَالْمُلوُكِ عَلَى الْاَسِرَّةِ

Ümm-ü Haram niyaz etmiş: "Dua ediniz, ben de onlarla beraber olayım." Ferman etmiş: "Beraber olacaksın." Kırk sene sonra, zevci olan Ubâde ibni Sâmit refakatiyle Kıbrıs'ın fethine gitmiş; Kıbrıs'ta vefat edip, mezarı ziyaretgâh olmuş. Haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

[31] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, ferman etmiş ki:

(4) يَخْرُجُ مِنْ ثَقِيفٍ كَذَّابٌ وَمُبِيرٌ

Yani, “Sakif kabilesinden biri dâvâ-yı nübüvvet edecek ve biri hunhar zalim zuhur edecek” deyip, nübüvvet dâvâ eden meşhur Muhtar’ı ve yüz bin adam öldüren Haccac-ı Zalimi haber vermiş.

[32] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile,

(5) سَتُفْتَحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَنِعْمَ الْاَمِيرُ اَمِيرُهَا وَنِعْمَ الْجَيْشُ جَيْشُهَا

deyip, İstanbul’un İslâm eliyle fetholacağını ve Hazret-i Sultan Mehmed Fatih’in yüksek bir mertebe sahibi olduğunu haber vermiş. Haber verdiği gibi zuhur etmiş.

[33] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, ferman etmiş ki:

(6) اِنَّ الدِّينَ لَوْكَانَ مَنوُطًا بِالثُّرَيَّا لَنَالَهُ رِجاَلٌ مِنْ اَبْنَاءِ فاَرِسَ

deyip, başta Ebu Hanife olarak, İran’ın emsalsiz bir surette yetiştirdiği ulema ve evliyaya işaret ediyor, haber veriyor.

[34] Hem ferman etmiş ki:

(7) عاَلِمُ قُرَيْشٍ يَمْـلأُ طِباَقَ الْاَرْضِ عِلْمًا

deyip, İmam-ı Şâfiî’ye işaret edip haber veriyor.

[35] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, ferman etmiş ki:

(8) سَتَفْتَرِقُ اُمَّتِى ثَلاَثًا وَسَبْعِينَ فِرْقَةً اَلنَّاجِيَةُ وَاحِدَةٌ مِنْهَا، قِيلَ: مَنْ هُمْ قاَلَ: ماَ اَناَ عَلَيْهِ وَاَصْحاَبِى

deyip, ümmeti yetmiş üç fırkaya inkısam edeceğini ve içinde fırka-i nâciye-i kâmile, Ehl-i Sünnet ve Cemaat olduğunu haber veriyor.

[36] Hem ferman etmiş ki: [9] اَلْقَدَرِيَّةُ مَجُوسُ هٰذِهِ الْاُمَّةِ deyip, çok şubelere inkısam eden ve kaderi inkâr eden Kaderiye taifesini haber vermiş. Hem çok şubelere inkısam eden Râfızîleri haber vermiş.

[37] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, İmam-ı Ali'ye (r.a.) demiş: "Sende, Hazret-i İsâ (a.s.) gibi, iki kısım insan helâkete gider: Birisi ifrat-ı muhabbet, diğeri ifrat-ı adâvetle. Hazret-i İsâ'ya, Nasrânî, muhabbetinden, hadd-i meşrudan tecavüzle—hâşâ—'ibnullah' dediler. Yahudi, adâvetinden çok tecavüz ettiler, nübüvvetini ve kemâlini inkâr ettiler. Senin hakkında da, bir kısım, hadd-i meşrudan tecavüz edecek, muhabbetinden helâkete gidecektir."

[10] لَهُمْ نَبْزٌ يُقَالُ لَهُمُ الرَّافِضَةُ demiş. "Bir kısmı, senin adâvetinden çok ileri gidecekler. Onlar da Havâriçtir ve Emevîlerin müfrit bir kısım taraftarlarıdır ki, onlara 'Nâsibe' denilir."

1.)Buharî, Menâkıb: 25, Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 101; İbni Mâce, Cenâiz: 64; Müsned, 6:240, 282, 283; Kadî İyâz, eş-Şifâ, 1:340
2.)Buradan çıkarılacak, tek başına yaşayacak ve tek başına öleceksin. (el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:345; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:343; Aliyyü'l-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:700; el-Askalânî, el-Metâlibü'l-Â'liye, 4:116, no. 4109; İbni Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5:8-9; el-Askalânî, el-İsabe: 4:64)
3.)Rüyâmda ümmetimin gazilerini gördüm. Tahtlarına oturmuş padişahlar gibi denizde savaşarak yollarına devam ediyorlardı. (Buharî, Ta'bîr: 12; Cihad: 3, 8, 63, 75; İsti'zân, 41; Müslim, İmâret: 160, 161; Ebû Dâvud, Cihad: 9; Tirmizî, Fedâilü'l-Cihad: 15; Nesâî, Cihad: 40; İbni Mâce, Cihad: 10; Dârîmî, Cihad: 28; Muvatta', Cihad: 39; Müsned, 3:240, 264 ...; el-Elbânî, Sahîhu'l-Câmi'i's-Sağîr, 6:24, no: 6620; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:556)
4.)Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 229, Tirmizî, Fiten: 44, Menâkıb: 73; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:450, 4:254
5.)İstanbul fethedilecektir. Onu fethedecek olan kumandan ne güzel kumandan ve onun ordusu ne güzel ordudur. (el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:422; Buharî, Târihü's-Sağîr, no. 139; Müsned, 4:335; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 6:218)
6.)Eğer din, Ülker Takımyıldızında bile olsaydı, Fars'tan bazı kimseler ona ulaşıp alabileceklerdi. (Buharî, Tefsir: 62; Tirmizî, 47. sûrenin tefsiri: 3)
7.)Kureyş'in âlimi yeryüzünün tabakalarını ilimle dolduracaktır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:53, 54)
8.)Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. İçlerinden birisi fırka-i nâciyedir. 'Onlar kimdir?' dediler. Buyurdu ki: Bana ve Ashabıma tâbi olanlardır. (Ebû

Dâvud, Sünnet: 1; İbni Mâce, Fiten: 17; Tirmizî, Îmân: 18; Müsned, 2:232, 3:120, 148; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:679)

9.)Kaderiye fırkası, bu ümmetin mecûsîleridir. (4:150; el-Hâkim, el-Müstedrek, 1:85; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Süyûti, el-Fethu'l-Kebîr, 3:23; Müsned, 2:86, 125, 5:406)

10.)Onların bir lâkabı vardır ki, onlara Rafizî denir. (Müsned, 1:103)

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

Sual: Al-i Beyte Muhabbet

Eğer denilse: “Âl-i Beyte muhabbeti Kur’ân emrediyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm çok teşvik etmiş. O muhabbet, Şîalar için belki bir özür teşkil eder. Çünkü, ehl-i muhabbet bir derece ehl-i sekirdir. Niçin Şîalar, hususan Râfızîler o muhabbetten istifade etmiyorlar, belki işaret-i Nebeviye ile o fart-ı muhabbete mahkûmdurlar?”

Elcevap: Muhabbet iki kısımdır.

Biri: Mânâ-yı harfiyle, yani Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hesabına, Cenâb-ı Hak namına, Hazret-i Ali ile Hasan ve Hüseyin ve Âl-i Beyti sevmektir. Şu muhabbet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın muhabbetini ziyadeleştirir, Cenâb-ı Hakkın muhabbetine vesile olur. Şu muhabbet meşrudur, ifratı zarar vermez, tecavüz etmez, başkalarının zemmini ve adâvetini iktiza etmez.

İkincisi: Mânâ-yı ismiyle muhabbettir. Yani bizzat onları sever. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı düşünmeden, Hazret-i Ali’nin kahramanlıklarını ve kemâlini ve Hazret-i Hasan ve Hüseyin’in yüksek faziletlerini düşünüp sever. Hattâ Allah’ı bilmese de, Peygamberi tanımasa da, yine onları sever. Bu sevmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın muhabbetine ve Cenâb-ı Hakkın muhabbetine sebebiyet vermez. Hem ifrat olsa, başkaların zemmini ve adâvetini iktiza eder.

İşte, işaret-i Nebeviye ile, Hazret-i Ali hakkında ziyade muhabbetlerinden, Hazret-i Ebu Bekri’s-Sıddık ile Hazret-i Ömer’den teberri ettiklerinden, hasârete düşmüşler. Ve o menfi muhabbet, sebeb-i hasârettir.

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

Mucizeler [38-49]

[38] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, ferman etmiş ki:

(1) اِذاَ مَشَوُا الْمُطَيْطَاءَ وَخَدَمَتْهُمْ بَنَاتُ فاَرِسَ وَالرُّوم رَدَّ اللهُ بَاْسَهُمْ بَيْنَهُمْ وَسَلَّطَ شِرَاَرَهُمْ عَلٰى خِياَرِهِمْ

deyip, "Ne vakit size Fars ve Rum kızları hizmet etti; o vakit belânız, fitneniz içinize girecek, harbiniz dahilî olacak, şerirleriniz başa geçip hayırlılar ve iyilerinize musallat olacaklar" haber vermiş. Otuz sene sonra haber verdiği gibi çıkmış.

[39] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, ferman etmiş ki:

(2) وَتُفْتَحُ خَيْبَرُ عَلٰى يَدَىْ عَلِىٍّ deyip, "Hayber Kal'asının fethi Ali'nin eliyle olacak." Me'mulün pek fevkinde, ikinci gün bir mu'cize-i Nebeviye olarak, Hayber Kal'asının kapısını Hazret-i Ali çekip kalkan gibi istimal ederek fethe muvaffak olduktan sonra kapıyı yere atmış. Sekiz kuvvetli adam o kapıyı yerden kaldıramamış. Bir rivayette, kırk adam kaldıramamış.

[40] Hem ferman etmiş ki:

(3) لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا واَحِدَةٌ

diye, Sıffin'de Hazret-i Ali ile Muaviye'nin harbini haber vermiş.

[41] Hem ferman etmiş ki: [4] اِنَّ عَمَّارًا تَقْتُلَهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ diye, “Bâği bir taife Ammâr’ı katledecek.” Sonra, Sıffin harbinde katledildi. Hazret-i Ali, onu Muaviye’nin taraftarları bâği olduklarına hüccet gösterdi. Fakat Muaviye tevil etti. Amr ibnü’l-Âs dedi: “Bâği yalnız onun katilleridir; umumumuz değiliz.”

[42] Hem ferman etmiş ki: [5] اِنَّ الْفِتَنَ لاَ تَظْهَرُ مَادَامَ عُمَرُ حَيًّا diye, “Hazret-i Ömer sağ kaldıkça içinizde fitneler zuhur etmez.” Haber vermiş; öyle de olmuş.

[43] Hem Süheyl ibni Amr daha imana gelmeden esir olmuş. Hazret-i Ömer Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma demiş ki: “İzin ver, ben bunun dişlerini çekeceğim. Çünkü o fesahatiyle küffâr-ı Kureyş’i harbimize teşvik ediyordu.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş ki:

[6] وَعَسٰى اَنْ يَقُومَ مَقَامًا يَسُرُّكَ يَاعُمَرُ

diye, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın vefatı hengâmında olan dehşet-engiz ve sabır-sûz hâdisede, Hazret-i Ebu Bekri’s-Sıddık nasıl ki Medine-i Münevverede kemâl-i metanetle herkese teselli verip mühim bir hutbe ile Sahabeleri teskin etmiş; aynen onun gibi, şu Süheyl, o hengâmda, Mekke-i Mükerremede, aynı Ebu Bekri’s-Sıddık gibi Sahabeye teskin ve teselli verip, malûm fesahatiyle Ebu Bekri’s-Sıddık’ın aynı hutbesinin meâlinde bir nutuk söylemiş. Hattâ iki hutbenin kelimeleri birbirine benzer.

[44] Hem Sürâka’ya ferman etmiş ki:

[7] كَيْفَ بِكَ اِذَا اُلْبِسْتَ سُوَارَىْ كِسْرٰى

diye, “Kisrânın iki bileziğini giyeceksin.” Hazret-i Ömer zamanında Kisrâ mahvedildi; ziynetleri ve şahane bilezikleri geldi, Hazret-i Ömer Sürâka’ya giydirdi. Dedi:

اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى سَلَبَهُمَا كِسْرٰى وَاَلْبَسَهُمَا سُرَاقَةَ [8]

ihbar-ı Nebevîyi tasdik ettirdi.

[45] Hem ferman etmiş ki:

اِذاَ ذَهَبَ كِسْرٰى فَلاَ كِسْرٰى بَعْدَهُ [9]

diye, “Kisrâ-yı Fars gittikten sonra daha kisrâ çıkmayacak.” Haber vermiş; hem öyle olmuş.

[46] Hem Kisrâ elçisine demiş: “Şimdi Kisrânın oğlu Şirviye Perviz, Kisrâyı öldürdü.” O elçi tahkik etmiş; aynı vakitte öyle olmuş. O da İslâm olmuş. Bazı ehâdiste o elçinin adı Firuz’dur.

[47] Hem, nakl-i sahih-i kat’î ile, Hâtıb ibni Ebî Beltea’nın, gizli Kureyş’e gönderdiği mektubu haber vermiş. Hazret-i Ali ile Mikdad’ı göndermiş, “Filân mevkide bir şahısta şöyle bir mektup var; alınız, getiriniz.” Gittiler, aynı yerden aynı mektubu getirdiler. Hâtıb’ı celb etti. “Neden yaptın?” demiş; o da özür beyan etmiş, özrünü kabul etmiş.

[48] Hem, nakl-i sahih ile, Utbe ibni Ebî Leheb hakkında ferman etmiş ki: يَاْكُلُهُ كَلْبُ اللهِ [10] diye, Utbe’nin âkıbet-i feciasını haber vermiş. Sonra Yemen tarafına giderken bir arslan gelip onu yemiş, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın hem bedduasını, hem haberini tasdik etmiş.

[49] Hem, nakl-i sahih ile, feth-i Mekke vaktinde, Hazret-i Bilâl-i Habeşî Kâbe damına çıkıp ezan okumuş. Rüesa-yı Kureyş’ten Ebu Süfyan, Attab ibni Esid ve Hâris ibni Hişam oturup konuştular. Attab dedi: “Pederim Esid bahtiyardı ki bugünü görmedi.” Hâris dedi ki: “Muhammed bu siyah kargadan başka adam bulmadı mı ki müezzin yapsın?” Hazret-i Bilâl-i Habeşîyi tezyif etti. Ebu Süfyan dedi: “Ben korkarım, birşey demeyeceğim. Kimse olmasa da, şu Batha’nın taşları ona haber verecek, o bilecek.” Hakikaten, bir parça sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onlara rast geldi, harfiyen

konuştuklarını söyledi. O vakit Attab ile Hâris şehadet getirdiler, Müslüman oldular.

İşte, ey biçare mülhid! Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımayan kalbsiz adam! Bak, Kureyş'in iki muannid büyükleri, birtek ihbar-ı gaybî ile imana geldiler. Ne kadar kalbin bozulmuş ki, mânevî tevatürle, bu ihbar-ı gaybî gibi binler mu'cizâtı işitiyorsun, yine kanaat-i tammen gelmiyor. Her ne ise, sadede dönüyoruz.

1.) Tirmizî (tahkik: Ahmed Şâkir), no. 2262; el-Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha, 954; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 10:232, 237
2.) Buharî, Cihad: 102,143, el-Mağâzî: 38; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 34, 35; Müsned, 2:484, 5:333; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 4:205
3.) Müslümanlardan aynı dâvâya sahip iki büyük topluluk birbiriyle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. (Müslim, Fiten: 4; İbni Hibban, Sahih, 8:259; Ali el-Karî, Şerhu'ş-Şifâ, 1:704; el-Elbânî, Sahihü'l-Câmî, 6:174, no. 7294)
4.) Buharî, Salât, 63; Müslim, Fiten: 70, 72, 73; Tirmizî, Menâkıb: 34; Müsned, 2:161, 164, 206, 3:5, 22, 28, 91, 4:197, 199, 5:215, 306, 307, 6:289, 300, 311, 315; Kettânî, Nazmü'l-Mütenâsir, 126; İbni Hibban, Sahih, 8:260; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:155, 3:191, 397; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:339; es-Sâ'âtî, el-Fethü'r-Rabbânî, 23:142
5.) Buharî, Mevâkît, 4; Menâkıb: 25, Fiten: 22; Müslim, Îmân: 231, Fiten: 27; İbni Mâce, Fiten: 9; Müsned, 5:401, 405
6.) Yâ Ömer! Gün gelir, bu adam seni sevindirecek bir duruma gelir. (Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:704; el-Hafâcî, Şerhu'ş-Şifâ, 3:218; el-Askalânî, el-İsâbe, 2:93-94; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:282)
7.) Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:703, el-Askalânî, el-İsâbe, no. 3115
8.) Bu iki bileziği Kisrâ'dan alıp Sürâka'ya giydiren Allah'a hamd olsun. (Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:703, el-Askalânî, el-İsâbe, no. 3115; Kâd-ı Iyâz, eş-Şifâ, 1:344)
9.) Buharî, İmân: 31; Müslim, Fiten: 76; Tirmizî, Fiten: 41; Müsned, 2:233, 240, 5:92, 99; Kâd-ı Iyâz, eş-Şifâ, 1:337; el-Mubârekforî, Tuhfetü'l-Ahvezî, 6:462, 663
10.) Allah'ın bir iti onu yiyecek. (el-Hafâcî, Şerhu'ş-Şifâ, 3:139; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:664)

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

Mucizeler [50-53]

[50] Hem, nakl-i sahih ile, Gazve-i Bedir'de, Hazret-i Abbas Sahabelerin eline esir düştüğü vakitte, fidye-i necat istenilmiş. O da demiş: "Param yok." Hazret-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş ki: "Zevcen Ümmü Fadl yanında bu kadar parayı filân yere bırakmışsın." Hazret-i Abbas tasdik edip, "İkimizden başka kimsenin bilmediği bir sır idi." O vakit kemâl-i imanı kazanıp İslâm olmuş.

[51] Hem, nakl-i sahih-i kat'î ile, muzır bir sâhir olan Lebid-i Yahudi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı rencide etmek için acip ve müessir bir sihir yapmış. Bir tarağa saçları sarmış, üstünde sihir yapmış, bir kuyuya atmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali'ye ve Sahabelere ferman etmiş: "Gidiniz, filân kuyuda bu çeşit sihir âletlerini bulup getiriniz." Gitmişler, aynen öyle bulup getirmişler. Herbir ipi açıldıkça, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dahi rahatsızlığından hiffet buluyordu.

[52] Hem, nakl-i sahih ile, Ebu Hüreyre ve Huzeyfe gibi mühim zâtlar bulunduğu bir heyette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş ki:

ضِرْسُ اَحَدِكُمْ فِى النَّارِ اَعْظَمُ مِنْ اُحُدٍ [1]

diye, birinin irtidadıyla müthiş âkıbetini haber vermiş. Ebu Hüreyre dedi: "O heyetten, ben bir adamla ikimiz kaldık. Ben korktum. Sonra öteki adam Yemâme Harbinde Müseylime tarafında bulunup mürted olarak katledildi." İhbar-ı Nebevînin hakikati çıktı.

[53] Hem, nakl-i sahih ile, Umeyr ve Safvan Müslüman olmadan evvel, mühim bir mala mukàbil, Peygamberin (a.s.m.) katline karar

verip, Umeyr ise Peygamberin (a.s.m.) katlini niyet ederek Medine'ye gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Umeyr'i gördü, yanına çağırdı. dedi: "Safvan ile maceranız budur." elini Umeyr'in göğsüne koydu; Umeyr "Evet" dedi, Müslüman oldu.

Daha bunlar gibi pek çok sahih ihbârât-ı gaybiye vuku bulmuş. Meşhur kütüb-ü sitte-i sahiha-i hadîsiyede zikredilmiştir ve senetleriyle beyan edilmiştir. Bu risalede beyan edilen vakıatın ekseri, tevatür-ü mânevî hükmünde kat'îdir, yakinîdirler. Başta Buharî ve Müslim—ki, Kur'ân'dan sonra en sahih kitap olduklarını ehl-i tahkik kabul etmiş—ve sair Sahih-i Tirmizî, Neseî ve Ebu Davud ve Müstedrekü'l-Hâkim ve Müsned-i Ahmed ibni Hanbel ve Delâil-i Beyhakî gibi kitaplarda an'anesiyle beyan edilmiştir.

Şimdi, ey mülhid-i bîhuş! "Muhammed-i Arabî (a.s.m.) akıllı bir adamdı" deyip geçme. Çünkü şu umur-u gaybiyeye dair ihbârât-ı sadıka-i Ahmediye (a.s.m.) iki şıktan hâli değil: Ya diyeceksin ki, o zât-ı kudsîde öyle keskin bir nazar ve geniş bir dehâ var ki, mâzi ve müstakbeli ve umum dünyayı görür, bilir ve etraf-ı âlemi ve şark ve garbı temâşâ eder bir gözü ve geçmiş ve gelecek bütün zamanları keşfeder bir dehâsı vardır. Bu hal ise beşerde olamaz; eğer olsa, Hâlık-ı Âlem tarafından verilmiş bir harika, bir mevhibe olur. Bu ise, tek başıyla bir mu'cize-i âzamdır. Veyahut inanacaksın ki, o zât-ı mübarek, öyle bir Zâtın memuru ve şakirdidir ki, herşey Onun nazarında ve tasarrufundadır. Ve bütün envâ-ı kâinat ve bütün zamanlar Onun taht-ı emrindedir. Defter-i kebirinde herşey yazılıdır; istediği zaman talebesine bildirir ve gösterir. Demek, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Üstâd-ı Ezelîsinden ders alır, öyle ders verir.

1.)Birinizin dişi, Cehennemde Uhud Dağından daha büyük olacaktır. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 4:342, el-Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:203; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 8:289-290, 8:290; Tebrîzî, Mişkâtü'l-Mesâbîh, 3:103)

Mektubat : 19.Mektub : 6.Isaret

Mucizeler [54-62]

[54] Hem, nakl-i sahih ile, Hazret-i Hâlid'i, harp için Düvmetü'l-Cendel reisi olan Ükeydir'e gönderdiği vakit ferman etmiş ki: [1] اِنَّكَ تَجِدُهُ يَصِيدُ الْبَقَرَ diye, bakar-ı vahşî avında bulacağını, kavgasız esir edileceğini ihbar etmiş. Hazret-i Hâlid gitmiş, aynen öyle bulmuş, esir etmiş, getirmiş.

[55] Hem, nakl-i sahih ile, Kureyş, Benî Hâşimî aleyhinde yazdıkları ve Kâbenin sakfına astıkları sahife hakkında ferman etmiş ki: "Kurtlar yazılarınızı yemiş; yalnız sahifedeki esmâ-i İlâhiyeye ilişmemişler." Haber vermiş. Sonra sahifeye bakmışlar; aynen öyle olmuş.

[56] Hem, nakl-i sahih ile, "Beytü'l-Makdisin fethinde büyük bir tâun çıkacak" ferman etmişti. Hazret-i Ömer zamanında Beytü'l-Makdis fetholundu. Ve öyle bir tâun çıktı ki, üç günde yetmiş bin vefiyat oldu.

[57] Hem, nakl-i sahih ile, o zamanda vücudu olmayan Basra ve Bağdat'ın vücuda geleceklerini ve Bağdad'a dünya hazinelerinin gireceğini ve Türkler ve Bahr-i Hazar etrafındaki milletlerle Araplar muharebe edeceklerini ve sonra onlar çoklukla İslâmiyete girecek, Araplara, Araplar içinde hâkim olacaklarını haber vermiş. Demiş ki:

[2] يُوشِكُ اَنْ يَكْثُرَ فِيكُمُ الْعَجَمُ يَاْكُلُونَ فَيْئَكُمْ وَيَضْرِبُونَ رِقَابَكُمْ

[58] Hem ferman etmiş ki:

[3] هَلاَكُ اُمَّتِى عَلٰى يَدِ اُغَيْلِمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ

diye, Emeviyenin Yezid ve Velid gibi şerir reislerinin fesadını haber vermiş.

[59] Hem Yemâme gibi bir kısım yerlerde irtidat vuku bulacağını haber vermiş.

[60] Hem gazve-i meşhure-i Hendek'te ferman etmiş ki:

اِنَّ قُرَيْشًا وَالْاَحْزَابَ لاَ يَغْزُونِى اَبدًا وَاَنَا اَغْزُوهُمْ [4]

diye, "Bundan sonra onlar bana değil, belki ben onlara hücum edeceğim." Haber vermiş, haber verdiği gibi çıkmış.

[61] Hem, nakl-i sahih ile, vefatından bir iki ay evvel ferman etmiş ki:

اِنَّ عَبْداً خُيِّرَ فاَخْتاَرَ ماَ عِنْدَ اللهِ [5]

diye vefatını haber vermiş.

[62] Hem Zeyd ibni Sûhan hakkında ferman etmiş ki:

يَسْبِقُ عُضْوٌ مِنْهُ اِلَى الْجَنَّةِ [6]

Zeyd'den evvel bir uzvu şehid edileceğini haber vermiş. Bir zaman sonra, Nihavend harbinde bir eli kesilmiş. Demek, en evvel o el şehid olup mânen Cennete gitmiş.

İşte, bütün bahsettiğimiz umur-u gaybiye, on kısım envâ-ı mu'cizâtından birtek nevidir. O nev'in on kısmından bir kısmını söylemedik. Şimdi, bu kısımla beraber, i'câz-ı Kur'ân'a dair Yirmi Beşinci Sözde, gayet geniş ihbar-ı gayb nev'inin, dört nev'ini icmâlen beyan etmişiz. İşte buradaki nev'i ile beraber, Kur'ân'ın lisanıyla gaybdan haber verilen o dört büyük nev'i beraber düşün. Gör ki, ne kadar kat'î, şüphesiz, parlak, kuvvetli, kavî bir burhan-ı risalettir ki, bütün bütün kalbi, aklı bozulmayan, elbette iman edecek ki, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, Hâlık-ı Külli Şey ve Allâmü'l-Guyûb olan bir Zât-ı Zülcelâlin resulüdür ve Ondan haber alıyor.

1.)Onu yabânî öküz avlarken bulacaksın. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:344; Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:218; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:704; İbnü'l-Kayyım, Zâdü'l-

Meâd, 5:538-539; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:519; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 4:30)

2.) İçinizde Arap olmayan milletlerin çoğalacağı günler yakındır. Onlar sizin gelirlerinizi ve herşeyinizi gözünüz önünde yiyecekler ve ensenize vuracaklar. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:341; Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:194; Aliyyü'l-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:692; el-Heysemî, Mecme'u'z-Zevâid, 7:310; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:519; Müsned, 2:288, 296, 304, 324, 377, 520, 4:66, 5:38)

3.) Ümmetimin helâki, Kureyş'in birkaç küçük gencinin elleriyle olacak. (Buharî, Menâkıb: 25; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:479, 527, 572; Müsned, 2:288, 296, 301, 304, 324, 377, 520, 536, 4:66, 5:38; İbni Hibban, Sahih, 8:215, 252)

4.) Buharî, Meğâzî: 29; Müsned, 4:262, 6:394; İbni Hibban, Sahih, 6:272

5.) Allah bir kulunu serbest bıraktı. O da, Allah katındakini seçti. (Buharî, Menâkıbu'l-Ensâr: 45; Salât: 80, Fedâilü's-Sahâbe: 3; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 2; Tirmizî, Menâkıb: 15; Ebû Dâvud, Mukaddime: 14; Müsned, 3:18, 478, 4:211, 5:139; İbni Hibban, Sahih, 8:200, 9:58)

6.) Onun bir uzvu kendisinden önce Cennete gider. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:343; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:702; Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:214; el-Heysemî, Mecme'u'z-Zevâid, 9:398; Askâlânî, el-Metâlibü'l-Âliye, 4:91, no. 4047)

Mektubat : 19.Mektub : 7.Isaret

7.İşaret: Bereket-i Taam Mucizeleri

Yedinci Nükteli İşaret

Mu'cizât-ı Nebeviyenin bereket-i taam hususunda olan kısmından birkaç kat'î ve mânen mütevatir misaline işaret edeceğiz. Bahisten evvel bir mukaddime zikri münasiptir.

Mukaddime

Şu gelecek bereketli mu'cizat misalleri, herbiri müteaddit tarikle, hattâ bazıları on altı tarikle sahih bir surette nakledilmiş. Ekserisi bir cemaat-i kesire huzurunda vuku bulmuş; o cemaat içinde muteber ve sadık insanlar onlardan bahsedip nakletmişler. Meselâ, "Sâ' denilen dört avuç taamdan yetmiş adam yemişler, tok olmuşlar" naklediyor. O yetmiş adam onun sözünü işitiyor, tekzip etmiyor. Demek sükûtla tasdik ediyorlar. Halbuki, o asr-ı sıdk ve hakikatte ve o hakperest ve ciddî ve doğru adam olan Sahabeler, zerre miktar yalanı görse, red ve tekzip ederler. Halbuki, bahsedeceğimiz vakıaları çoklar rivayet etmiş ve ötekiler de sükûtla tasdik etmişler. Demek, herbir hâdise mânen mütevatir gibi kat'îdir.

Hem Sahabeler, Kur'ân'ın ve âyetlerin hıfzından sonra, en ziyade Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ef'al ve akvâlinin muhafazasına, bahusus ahkâma ve mu'cizâta dair ahvâline bütün kuvvetleriyle çalıştıklarını ve sıhhatlerine pek çok dikkat ettiklerini, tarih ve siyer şehadet ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ait en küçük bir hareketi, bir sîreti, bir hali ihmal etmemişler. Ve etmediklerini ve kaydettiklerini, kütüb-ü ehâdisiye şehadet ediyor.

Hem Asr-ı Saadette, mu'cizâtı ve medar-ı ahkâm ehâdisi, kitabetle çoklar kaydedip yazdılar. Hususan Abâdile-i Seb'a kitabetle kaydettiler. Hususan, Tercümanü'l-Kur'ân olan Abdullah ibni Abbas

ve Abdullah ibni Amr ibni’l-Âs, bahusus otuz kırk sene sonra Tâbiînin binler muhakkikleri, ehâdisi ve mu’cizâtı yazıyla kaydettiler.

Daha ondan sonra, başta dört imam-ı müçtehid ve binler muhakkik muhaddisler naklettiler, yazıyla muhafaza ettiler.

Daha Hicretten iki yüz sene sonra, başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sitte-i makbule vazife-i hıfzı omuzlarına aldılar. İbni Cevzî gibi şiddetli binler münekkitler çıkıp, bazı mülhidlerin veya fikirsiz veya hıfzsız veya nâdanların karıştırdıkları mevzu ehâdisi tefrik ettiler, gösterdiler.

Sonra, ehl-i keşfin tasdikiyle, yetmiş defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm temessül edip yakaza halinde onun sohbetiyle müşerref olan Celâleddin Süyutî gibi allâmeler ve muhakkikler, ehâdis-i sahihanın elmaslarını, sair sözlerden ve mevzuattan tefrik ettiler. İşte, bahsedeceğimiz hâdiseler, mu’cizeler, böyle elden ele—kuvvetli, emin, müteaddit ve çok, belki hadsiz ellerden—sağlam olarak bize gelmiş.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

İşte buna binaen, “Bu zamana kadar uzun mesafeden gelen, şu zamandan tâ o zamana kadar bu hâdiseleri, nasıl bileceğiz ki karışmamış ve sâfidir?” hatıra gelmemelidir.

Berekete Dair Mu'cizat-ı Kat'iyenin Birinci Misali: **[63]** Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sitte-i sahiha müttefikan haber veriyorlar ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Hazret-i Zeynep ile tezevvücü velîmesinde, Hazret-i Enes’in validesi Ümmü Süleym, bir iki avuç hurmayı yağla kavurarak bir kaba koyup Hazret-i Enes’le Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma gönderdi. Enes’e ferman etti ki: “Filân, filânı çağır. Hem, kime tesadüf etsen davet et.” Enes de kime rast geldiyse çağırdı. Üç yüz kadar Sahabe gelip suffe ve hücre-i saadeti doldurdular. Ferman etti:

تَحَلَّقُوا عَشَرَةً عَشَرَةً

Yani, “Onar onar halka olunuz.” Sonra, mübarek elini o az taam üzerine koydu, dua etti, “Buyurun” dedi. Bütün o üç yüz adam yediler, tok olup kalktılar. Enes’e ferman etmiş: “Kaldır.” Enes demiş ki: “Bilmedim, taam kabını koyduğum vakit mi taam çoktu, yoksa kaldırdığım vakit mi çoktu, fark edemedim.”

İkinci Misal: **[64]** Mihmandâr-ı Nebevî Ebu Eyyubi’l-Ensârî hanesine teşrif-i Nebevî hengâmında Ebu Eyyub der ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Ebu Bekr-i Sıddık’a kâfi gelecek iki kişilik yemek yaptım. Ona ferman etti: [2] اُدْعُ ثَلاَثِينَ مِنْ اَشْرَافِ الاَنْصَارِ Otuz adam geldiler, yediler. Sonra ferman etti: [3] اُدْعُ سِتِّينَ Altmış daha davet ettim. Geldiler, yediler. Sonra ferman etti [4] اُدْعُ سَبْعِينَ Yetmiş daha davet ettim. Geldiler, yediler. Kaplarda yemek daha kaldı. Bütün gelenler o mu’cize karşısında İslâmiyete girip biat ettiler. O iki kişilik taamdan yüz seksen adam yediler.

Üçüncü Misal: **[65]** Hazret-i Ömer ibnü’l-Hattab ve Ebu Hüreyre ve Selemetübnü’l-Ekvâ ve Ebu Amrate’l-Ensarî gibi, müteaddit tariklerle diyorlar ki:

Bir gazvede ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma müracaat ettiler. Ferman etti ki: “Heybelerinizde kalan bakıye-i erzakı toplayınız.” Herkes azar birer parça hurma getirdi. En çok getiren, dört avuç getirebildi. Bir kilime koydular.

Seleme der ki: “Mecmuunu ben tahmin ettim, oturmuş bir keçi kadar ancak vardı.” Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bereketle dua edip ferman etti: “Herkes kabını getirsin.” Koşuştular, geldiler. O ordu içinde hiçbir kap kalmadı, hepsini doldurdular. Hem fazla kaldı.

Sahabeden bir râvi demiş: “O bereketin gidişatından anladım: Eğer ehl-i arz gelseydi, onlara dahi kâfi gelecekti.”

Dördüncü Misal: [66] Başta Buharî ve Müslim, kütüb-ü sahiha beyan ediyorlar ki:

Abdurrahman ibn-i Ebî Bekr-i Sıddık der: Biz yüz otuz Sahabe, bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Dört avuç miktarı olan bir sâ' ekmek için hamur yapıldı. Bir keçi dahi kesildi, pişirildi; yalnız ciğer ve böbrekleri kebap yapıldı. Kasem ederim, o kebaptan, yüz otuz Sahabeden herbirisine bir parça kesti, verdi. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm pişmiş eti iki kâseye koydu. Biz umumumuz tok oluncaya kadar yedik; fazla kaldı. Ben fazlasını deveye yükledim.

Beşinci Misal: [67] Kütüb-ü sahiha kat'iyetle beyan ediyorlar ki:

Gazve-i Garra-i Ahzabda, meşhur Yevmü'l-Hendek'te, Hazret-i Câbiru'l-Ensârî kasemle ilân ediyor: O günde, dört avuç olan bir sâ' arpa ekmeğinden, bir senelik bir keçi oğlağından bin adam yediler ve öylece kaldı.

Hazret-i Câbir der ki: "O gün yemek, hanemde pişirildi. Bütün bin adam o sâ'dan, o oğlaktan yediler, gittiler. Daha tenceremiz dolu kaynıyor, daha hamurumuz ekmek yapılıyor. O hamura, o tencereye mübarek ağzının suyunu koyup bereketle dua etmişti."

İşte, şu mu'cize-i bereketi, bin zâtın huzurunda, onları ona alâkadar göstererek Hazret-i Câbir kasemle ilân ediyor. Demek şu hâdise, bin adam rivayet etmiş gibi kat'î denilebilir.

Altıncı Misal: [68] Nakl-i sahih-i kat'î ile, hâdim-i Nebevî Hazret-i Enes'in amcası meşhur Ebu Talha der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, yetmiş seksen adamı, Enes'in koltuğu altında getirdiği az arpa ekmeğinden tok oluncaya kadar yedirdi. "O az ekmekleri parça parça ediniz" emretti ve bereketle dua etti. Menzil dar olduğundan, onar onar gelip yediler, tok olarak gittiler.

Yedinci Misal: [69] Nakl-i sahih-i kat'î ile, Şifâ-i Şerif ve Müslim gibi kütüb-ü sahiha beyan ederler ki:

Hazret-i Câbiru'l-Ensârî diyor: Bir zât, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan iyâli için taam istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yarım yük arpa verdi. Çok zaman o adam iyâliyle ve misafirleriyle o arpadan yediler. Bakıyorlar, bitmiyor. Noksaniyetini anlamak için ölçtüler. Sonra bereket dahi kalktı; noksan olmaya başladı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma geldi, vak'ayı beyan etti. Ona cevaben ferman etti:

لَوْ لَمْ تَكِلْهُ ـَلأَ كَلْتُمْ مِنْهُ وَلَقاَمَ بِكُمْ [5]

Yani, "Eğer kile ile tecrübe etmeseydiniz, hayatınızca size yeterdi."

Sekizinci Misal: [70] Tirmizî ve Neseî ve Beyhakî ve Şifâ-i Şerif gibi kütüb-ü sahiha beyan ediyorlar ki:

Hazret-i Semurete'bni Cündüb der: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma bir kâse et geldi. Sabahtan akşama kadar fevc fevc adamlar geldiler, yediler.

İşte, mukaddimede beyan ettiğimiz sırra binaen, şu vakıa-i bereket yalnız Semure'nin rivayeti değil; belki Semure, o yemeği yiyen cemaatlerin mümessili gibi, onların namına ve tasdiklerine binaen ilân ediyor.

Dokuzuncu Misal: [71] Şifâ-i Şerif sahibi ve meşhur İbni Ebî Şeybe ve Taberânî gibi mevsuk ve sahih muhakkikler rivayetiyle, Hazret-i Ebu Hüreyre der:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bana emretti: "Mescid-i şerifin suffesini mesken ittihaz eden yüzden ziyade fukara-yı muhacirîni davet et." Ben dahi onları aradım, topladım. Umumumuza bir tabla taam konuldu. Biz istediğimiz kadar yedik, kalktık. O kâse konulduğu vakit nasıl idi; yine öyle dolu kaldı. Yalnız parmakların izi taamda görünüyordu.

İşte, Hazret-i Ebu Hüreyre, umum kâmilîn-i ehl-i suffe tasdikine istinaden, onlar namına haber verir. Demek, mânen umum ehl-i suffe rivayet etmiş gibi kat'îdir. Hem hiç mümkün müdür ki, o haber hak ve doğru olmasa, o sadık ve kâmil zâtlar sükût edip tekzip etmesinler?

Onuncu Misal: [72] Nakl-i sahih-i kat'î ile, Hazret-i İmam-ı Ali der:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Benî Abdilmuttalib'i cem etti. Onlar kırk adam idiler. Onlardan bazıları bir deve yavrusunu yerdi ve dört kıyye süt içerdi. Halbuki, umum onlara bir avuç kadar bir yemek yaptı; umum yiyip tok oldular, yemek eskisi gibi kaldı. Sonra, üç dört adama ancak kâfi gelir ağaçtan bir kap içinde süt getirdi. Umumen içtiler, doydular; içilmemiş gibi bâki kaldı.

İşte, Hazret-i Ali'nin şecaati ve sadakati kat'iyetinde bir mu'cize-i bereket!

Onbirinci Misal: [73] Nakl-i sahih ile, Hazret-i Ali ve Fatımatü'z-Zehrâ velîmesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Bilâl-ı Habeşîye emretti: "Dört beş avuç un, ekmek yapılsın ve bir deve yavrusu kesilsin."

Hazret-i Bilâl der: Ben taamı getirdim. Mübarek elini üstüne vurdu. Sonra taife taife Sahabeler geldiler, yediler, gittiler. O yemekten bâki kalan miktara yine bereketle dua etti. Bütün Ezvâc-ı Tâhirâta, herbirine birer kâse gönderildi. Emretti ki: "Hem yesinler, hem yanlarına gelenlere yedirsinler."

Evet, böyle mübarek bir izdivaçta, elbette böyle bir bereket lâzımdır ve vukuu kat'îdir.

Onikinci Misal: [74] Hazret-i İmam-ı Cafer-i Sadık, pederleri İmam-ı Muhammedü'l-Bâkır'dan, o da pederi İmam-ı Zeynelâbidin'den, o dahi İmam-ı Ali'den nakleder ki:

Fatımatü'z-Zehrâ, yalnız ikisine kâfi gelecek bir yemek pişirdi. Sonra Ali'yi gönderdi, tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gelsin, beraber yesinler. Teşrif etti ve emretti ki, o yemekten herbir ezvâcına birer kâse gönderildi. Sonra kendine, hem Ali'ye, hem Fatıma ve evlâtlarına birer kâse ayrıldıktan sonra, Hazret-i Fatıma der: "Tenceremizi kaldırdık; daha dolu olup taşıyordu. Meşiet-i İlâhiye ile, hayli zaman o yemekten yedik."

Acaba niçin bu nuranî, yüksek silsile-i rivayetten gelen şu mu'cize-i berekete, gözünle görmüş gibi inanmıyorsun? Evet, buna karşı şeytan dahi bahane bulamaz.

Onüçüncü Misal: [75] Ebu Davud ve Ahmed ibni Hanbel ve İmam-ı Beyhakî gibi sadûk imamlar, Dükeynü'l-Ahmes ibni Saidi'l-Müzeyn'den, hem altı kardeşle beraber sohbete müşerref ve Sahabelerden olan Numan ibni Mukarrini'l-Ahmesiyyi'l-Müzeyn'den, hem Cerir'den naklederek, müteaddit tariklerle Hazreti Ömer ibnü'l-Hattab'dan naklediyorlar ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hazret-i Ömer'e emretti: "Ahmesî kabilesinden gelen dört yüz atlıya yolculuk için zâd ü zahîre ver." Hazret-i Ömer dedi: "Ya Resulallah, mevcut zahîre birkaç sâ'dır. Kümesi, oturmuş bir deve yavrusu kadardır." Ferman etti: "Git, ver." O da gitti, yarım yük hurmadan, dört yüz süvariye kifayet derecesinde zâd ü zahîre verdi. Ve dedi: Hiç noksan olmamış gibi eski halinde kaldı.1

İşte şu mu'cize-i bereket, dört yüz adamla ve bahusus Hazret-i Ömer ile münasebettar bir surette vukua gelmiştir. Rivayetlerin arkasında bunlar var. Bunların sükûtu, tasdiktir; iki üç haber-i vahid deyip geçme. Böyle hâdiseler haber-i vahid dahi olsa, tevatür-ü mânevî hükmünde kanaat verir.

Ondördüncü Misal: [76] Başta Buharî ve Müslim, kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Hazret-i Câbir'in pederi vefat eder. Borcu çok, ziyade medyun; borç sahipleri de Yahudiler. Câbir, pederinin asıl malını guremâya verdi, kabul etmediler. Halbuki, bağındaki meyveleri, kaç senede deynine kâfi gelmeyecek. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "Bağın meyvelerini koparınız, harman ediniz." Öyle yaptılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm harman içinde gezdi, dua etti. Sonra Câbir, harmandan pederinin bütün guremâsının borçlarını verdikten sonra, yine, bir senede bağdan gelen mahsulât kadar harmanda kaldı. Bir rivayette, bütün guremâya verdiği kadar kaldı. O hâdiseden, borç sahipleri olan Yahudiler çok taaccüp edip hayrette kaldılar.

İşte şu mu’cize-i bâhire-i bereket, yalnız Hazret-i Câbir gibi birkaç râvilerin haberi değil. Belki mânevî tevatür hükmünde, o hâdise ile münasebettar, hadd-i tevatür derecesinde çok adamları temsil ederek rivayet etmişler.

Onbeşinci Misal: **[77]** Başta Tirmizî ve İmam-ı Beyhakî gibi muhakkikler, Hazret-i Ebu Hüreyre’den nakl-i sahihle beraber haber veriyorlar ki:

Ebu Hüreyre demiş ki: Bir gazvede (başka bir rivayette, Gazve-i Tebük’te), ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: هَلْ مِنْ شَىْءٍ “Birşey var mı?” diye emretti. Ben dedim: “Heybede bir parça hurma var.” (Bir rivayette, on beş tane imiş.) Dedi: “Getir.” Getirdim. Mübarek elini soktu, bir kabza çıkardı, bir kaba bıraktı, bereketle dua buyurdular. Sonra onar onar askeri çağırdı, umumen yediler. Sonra ferman etti:

خُذْماَ جِئْتَ بِهِ وَاقْبِضْ عَلَيْهِ وَلاَ تَكُبَّهُ [6]

Ben aldım, elimi o heybeye soktum. Evvel getirdiğim kadar elime geçti. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayatında, Ebu Bekir ve Ömer ve Osman hayatında o hurmalardan yedim. (Başka bir tarikte rivayet edilmiş ki: O hurmalardan kaç yük, fî sebilillâh sarf ettim. Sonra Hazret-i Osman’ın katlinde o hurma, kabıyla nehb ve garat edildi, gitti.)

İşte, hoca-i kâinat olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâmın kudsî medresesi ve tekkesi olan suffenin demirbaş bir mühim talebesi ve müridi ve kuvve-i hafızanın ziyadesi için dua-yı Nebeviyeye mazhar olan Hazret-i Ebu Hüreyre, gazve-i Tebük gibi bir mecma-ı nâsta vukuunu haber verdiği şu mu’cize-i bereket, mânen bir ordu sözü kadar kat’î ve kuvvetli olmak gerektir.

Onaltıncı Misal: **[78]** Başta Buharî, kütüb-ü sahiha nakl-ı kat’î ile beyan ediyorlar ki:

Hazret-i Ebu Hüreyre aç olmuş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın arkasından gidip menzil-i saadete gitmişler. Bakarlar ki,

bir kadeh süt oraya hediye getirilmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: “Ehl-i Suffeyi çağır.” Ben kalbimden dedim ki: “Bu sütün bütününü ben içebilirim; ben daha ziyade muhtacım.” Fakat emr-i Nebevî için onları topladım, getirdim. Yüzü mütecaviz idiler. Ferman etti: “Onlara içir.” Ben de o kadehteki sütü birer birer verdim. Herbirisi doyuncaya kadar içer, diğerine veririm. Böyle birer birer içirerek bütün Ehl-i Suffe o sâfi sütten içtiler. Sonra ferman etti ki: (7) بَقِيتُ اَناَ وَاَنْتَ فاَشْرَبْ Ben içtim. İçtikçe, “İç” ferman eder. Tâ, ben dedim: “Seni hak ile irsal eden Zât-ı Zülcelâle kasem ederim, yer kalmadı ki içeyim.” Sonra kendisi aldı, Bismillâh deyip hamd ederek bakıyesini içti. Yüz bin âfiyet olsun!

İşte şu sâfi, hâlis süt gibi lâtîf, şüphesiz mu’cize-i bâhire-i bereket, beş yüz bin hadîsi hıfzına alan Hazret-i Buharî başta olarak, Kütüb-ü Sitte-i sahiha ile nakilleri, gözle görmek kadar kat’î olmakla beraber, medrese-i kudsiye-i Ahmediye (a.s.m.) olan suffenin namdar, sadık, hafız bir şakirdi olan Ebu Hüreyre’nin, umum Ehl-i Suffeyi mânen işhad ederek, âdetâ umumunu temsil edip şu ihbarı tevatür derecesinde kat’î telâkki etmeyenin, ya kalbi bozuk veya aklı yok. Acaba, Hazret-i Ebu Hüreyre gibi sadık ve bütün hayatını hadîse ve dine vakfeden,

(8) وَمَنْ كَذَبَ عَلَىَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّاْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

hadîsini işiten ve nakleden, hiç mümkün müdür ki, hıfzındaki ehâdis-i Nebeviyenin kıymetini ve sıhhatini şüpheye düşürüp Ehl-i Suffenin tekzibine hedef edecek muhalif bir söz ve asılsız bir vak’a söylesin? Hâşâ!

Yâ Rab! Şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bereketi hürmetine, bize ihsan ettiğin maddî ve mânevî rızkımıza bereket ihsan et!

Bir Nükte-i Mühimme

Malûmdur ki, zayıf şeyler içtimâ ettikçe kuvvetleşir. İncecik ipler topak yapılsa, kuvvetli halat olur. Kuvvetli halatlar topak yapılsa, kimse koparamaz. İşte, on beş envâ-ı mu'cizattan yalnız bereket kısmındaki mu'cizâtı ve o kısmın on beş kısmından ancak bir kısmını, on beş misalle gösterdik. Herbir misal, tek başıyla nübüvveti ispat eder bir derecede kuvvetliydi. Farz-ı muhal olarak, bunların bir kısmını kuvvetsiz saysak da yine kuvvetsiz diyemeyiz. Çünkü, kavî ile ittifak eden kavîleşir.

Hem şu on beş misalin içtimaı, kat'î, şüphesiz bir tevatür-ü mânevî ile, kuvvetli bir mu'cize-i kübrâyı gösterir. Şimdi, şu mecmudaki mu'cize-i kübrâ, bereket mu'cizelerinden zikredilmemiş olan on dört kısm-ı âhare mezc edilse, kuvvetli halatları topak yapmak gibi, koparılması mümkün olmayan bir mu'cize-i ekber, içinde görünür.

Sonra, şu mu'cize-i ekberi, sair on dört nevi mu'cizâtın mecmuuna ilâve et, gör ki, ne derece kuvvetli, sarsılmaz, kat'î bir burhan-ı nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) gösterir. İşte, nübüvvet-i Ahmediyenin (a.s.m.) direği, şu mecmudan teşekkül eden dağ gibi kuvvetli bir direktir. Şimdi, cüz'iyatta ve misallerde, sû-i fehimden gelen şüphelerle, o metin sakf-ı muallâyı sebatsız ve kàbil-i sukut görmek ne derece akılsızlık olduğunu anladın.

Evet, berekete dair o mu'cizeler gösteriyorlar ki, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, umuma rızık veren ve rızıkları halk eden bir Zât-ı Rahîm ve Kerîmin sevgili memurudur, pek hürmetli bir abdidir ki, rızkın envâında, hilâf-ı âdet olarak, ona hiçten ve sırf gaybdan ziyafetler gönderiyor.

Malûmdur ki, Ceziretü'l-Arab, suyu ve ziraati az bir yerdir. Onun için, ahalisi, hususan bidayet-i İslâmdaki Sahabeler, dıyk-ı maişete maruzdular. Hem susuzluğa çok defa giriftar oluyorlardı. İşte, bu hikmete binaen, mu'cizât-ı bâhire-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın mühimleri, taam ve su hususunda tezahür etmiş. Bu harikalar, dâvâ-yı nübüvvete delil ve mu'cize olmaktan ziyade, ihtiyaca binaen, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma bir ikram-ı İlâhî, bir ihsan-ı Rabbânî, bir ziyafet-i Rahmâniye hükmündedir. Çünkü, o mu'cizâtı görenler, nübüvveti tasdik etmişler. Fakat mu'cize zuhur ettikçe iman ziyadeleşir, nurun alâ nur olur.

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Ensar’dan otuz kişi çağır.
3.)Altmış kişi çağır.
4.)Yetmiş kişi çağır.
5.)Müslim, Fedâil: 3, no. 2281; Beyhakî, Delâilü’n-Nübüvve: 6:114
6.)Getirdiğin şeyi al götür. Onu tut muhafaza et ve boşaltma. (Tirmizî, Menâkıb: 47, no. 3839; Beyhakî, Delâilü’n-Nübüvve: 6:110 (muhtelif tariklerle); Müsned, 2:352; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:295; es-Sâ’âtî, el-Fethü’r-Rabbânî, 22:56; Tebrîzî, Mişkâtü’l-Mesâbîh, 3:191 no. 5933)
7.)Geriye seninle ben kaldık, iç. (Buharî, Rikâk: 17; Tirmizî, Sıfatü’l-Kıyâme: 36, no. 2477; Müsned, 2:515; Tirmizî (tahkik: Ahmed Şâkir), no. 2479; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:15; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:296)
8.)Kim bilerek bana yalan isnad ederse (benden yalan bir şey haber verirse) Cehennem ateşindeki yerine hazırlansın. (Buharî, İlim: 39; Cenâiz: 33; Enbiyâ: 50; Edeb: 109; Müslim, Zühd: 72; Ebû Dâvud, İlim: 4; Tirmizî, Fiten: 70, İlim: 8, 13; Tefsir: 1; Menâkıb: 19; İbni Mâce, Mukaddime: 4; Dârîmî, Mukaddime: 25, 46; Müsned, 1:70, 78)

Mektubat : 19.Mektub : 8.Isaret

Sekizinci İşaret

Su hususunda tezahür eden bir kısım mu’cizâtı beyan eder.

Mukaddime

Malûmdur ki, cemaatler içinde vuku bulan hâdiseler, âhâdî bir surette nakledilse, tekzip edilmediği vakit, doğruluğunu gösterir. Çünkü, insanın fıtratında, yalana yalandır demeye cibillî bir meyil vardır. Hususan, her kavimden ziyade yalana karşı sükût etmez Sahabeler olsa; hususan hâdiseler Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma taallûk etse; ve bilhassa, nakleden, meşâhir-i Sahabeden olsa, elbette o haber-i vahid sahibi, o hâdiseyi gören cemaati temsil eder hükmünde rivayet eder.

Halbuki, şimdi bahsedeceğimiz mu’cizât-ı mâiyeyi, herbir misali çok tariklerle, çok Sahabelerin ellerinden, binler Tâbiînin muhakkikleri el atıp almışlar, sağlam olarak ikinci asır müçtehidlerinin ellerine vermişler. Onlar da, kemâl-i ciddiyetle ve hürmetle el atıp, kabul edip, arkalarındaki asrın muhakkiklerinin ellerine vermişler. Her tabaka, binler kuvvetli ellerden geçip, gele gele tâ asrımıza gelmiş. Hem Asr-ı Saadette yazılan kütüb-ü ehâdisiye sağlam olarak devredilip, tâ Buharî ve Müslim gibi ilm-i hadîsin dâhi imamlarının ellerine geçmiş. Onlar da, kemâl-i tahkikle merâtibini tefrik ederek, sıhhati şüphesiz olanları cem ederek bize ders vermişler, takdim etmişler.

جَزَاهُمُ اللهُ خَيْرًا كَثِيرًا [1]

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mübarek parmaklarından suyun akması ve pek çok adama içirmesi mütevatirdir. Öyle bir cemaat nakletmiş ki, yalana ittifakları muhaldir.

Şu mu’cize gayet kat’îdir. Hem üç defa, üç mecma-ı azîmde tekerrür etmiş. Başta Buharî, Müslim, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şuayb, İmam-ı Katâde gibi pek çok ehl-i sahih bir cemaat, Sahabelerden, başta hâdim-i Nebevî Hazret-i Enes, Hazret-i Câbir, Hazret-i İbni Mes’ud gibi meşâhir-i Sahabenin bir cemaatinden, parmaklarından suyun kesretle akması ve orduya içirmesi, nakl-i sahih-i kat’î ile beyan edilmiştir. Bu nevi mu’cize-i mâiyeden, pek çok misallerinden dokuz misali beyan edeceğiz.

Birinci Misal: [79] Başta Buharî, Müslim, kütüb-ü sahiha, Hazret-i Enes’ten nakl-i sahihle haber veriyorlar ki:

Hazret-i Enes diyor: Zevra nâm-mahalde, üç yüz kişi kadar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. İkindi namazı için abdest almayı emretti. Su bulunmadı. Yalnız bir parça su emretti; getirdik. Mübarek ellerini içine batırdı. Gördüm ki, parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Sonra, bütün maiyetindeki üç yüz adam geldiler, umumu abdest alıp içtiler.

İşte, şu misali, Hazret-i Enes, üç yüz kişiyi temsil ederek haber veriyor. Mümkün müdür ki, o üç yüz kişi, şu habere mânen iştirak etmesinler; hem iştirak etmedikleri halde tekzip etmesinler?

İkinci Misal: [80] Başta Buharî, Müslim, kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Hazret-i Câbir ibni Abdullahi’l-Ensârî beyan ediyor: Biz, bin beş yüz kişi, Gazve-i Hudeybiye’de susadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, kırba denilen deriden bir kap sudan abdest aldı, sonra elini içine soktu. Gördüm ki, parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Bin beş yüz kişi içip, kaplarını o kırbadan doldurdular.

Sâlim ibni Ebi’l-Ca’d, Câbir’den sormuş: “Kaç kişiydiniz?” Câbir demiş ki: “Yüz bin kişi de olsaydı, yine kâfi gelirdi. Fakat biz, on beş yüz (yani bin beş yüz) idik.”

İşte, şu mu’cize-i bâhirenin râvileri, mânen bin beş yüz kadardırlar. Çünkü, fıtrat-ı beşeriyede, yalana yalan demek bir meyl-i arzusu vardır. Sahabeler ise, sıdk ve doğruluk için, can ve mal ve peder ve validelerini ve kavim ve kabilelerini feda edip, sıdk ve hak için fedai oldukları halde, hem *“Benden bilerek yalan birşey haber*

veren, Cehennem ateşinden yerini hazırlasın” meâlindeki hadîs-i şerifin tehdidine karşı, yalana mukàbil sükût etmeleri mümkün değildir. Madem sükût ettiler; o haberi kabul ettiler, mânen iştirak edip tasdik ediyorlar demektir.

Üçüncü Misal: **[81]** Gazve-i Buvat’ta, yine Buharî, Müslim başta, kütüb-ü sahiha beyan ediyorlar ki:

Hazret-i Câbir dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: نَادِ بِالْوُضُوءِ *“Abdest almak için nida et”* dediler. “Su yok” denildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: “Bir parça su bulunuz.” Gayet az su getirdik. Sonra, o az su üstüne elini kapadı, birşeyler okudu, bilmedim ne idi. Sonra ferman etti: رِدْنَا بِجَفْنَةِ الرَّكْبِ Yani, *“Kàfilenin büyük teştini (tekne) getir.”* Bana getirildi; ben de Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın önüne koydum. O da elini içine koydu, parmaklarını açtı. Ben de o az suyu, mübarek eli üzerine döküyordum. Gördüm ki, mübarek parmaklarından kesretle su aktı, sonra teşt doldu. Suya muhtaç olanları çağırdım. Bütün geldiler, o sudan abdest alıp içtiler. Ben dedim: “Daha kimse kalmadı.” Elini kaldırdı; o cefne (yani tekne) lebâleb dolu kaldı.

İşte, şu mu’cize-i bâhire-i Ahmediye (a.s.m.) mânen mütevatirdir. Çünkü, Hazret-i Câbir o işte başta olduğu için, birinci söz onun hakkıdır; o, umumun namına ilân ediyor. Çünkü o vakit hizmet eden o zât idi; ilân, başta onun hakkıdır. İbni Mes’ud da aynen rivayetinde diyor ki: “Ben gördüm ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın parmaklarından çeşme gibi su akıyor.” Acaba, meşâhir-i sıddıkîn-i Sahabeden olan Enes, Câbir, İbni Mes’ud gibi bir cemaat dese, “Ben gördüm”; görmemesi mümkün müdür?

Şimdi şu üç misali birleştir, ne kadar kuvvetli bir mu’cize-i bâhire olduğunu gör. Ve üç tarik birleşse, hakikî tevatür hükmünde parmaklarından su akmasını kat’î ispat eder. Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın taştan on iki yerde çeşme gibi su akıtması, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın on parmağından on musluk suyun

akmasının derecesine çıkamaz. Çünkü, taştan su akması mümkündür; âdiyat içinde nazîri bulunur. Fakat et ve kemikten âb-ı kevser gibi suyun kesretle akmasının nazîri, âdiyat içinde yoktur.

Dördüncü Misal: **[82]** Başta İmam-ı Mâlik, Muvatta' kitab-ı muteberinde, Muaz ibni Cebel gibi meşâhir-i Sahabeden haber veriyor ki:

Hazret-i Muaz ibni Cebel dedi ki: Gazve-i Tebük'te bir çeşmeye rast geldik; sicim kalınlığında, güçle akıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Bir parça o suyu toplayınız." Avuçlarında bir parça topladılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, onunla elini yüzünü yıkadı. Suyu çeşmeye koyduk. Birden çeşmenin menfezi açılıp kesretle aktı, bütün orduya kâfi geldi.

Hattâ bir râvi olan İmam İbni İshak der ki: Gök gürültüsü gibi, toprak altında o çeşmenin suyu gürültü yaparak öyle aktı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hazret-i Muaz'a ferman etti ki:

يُوشِكُ يا مُعاَذُ اِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ اَنْ تَرٰى ماَهٰهُنٰا قَدْ مُلِئَ جِنَانًا

Yani, *"Bu eser-i mu'cize olan mübarek su devam edip buraları bağa çevirecek; ömrün varsa göreceksin."* Ve öyle olmuştur.

Beşinci Misal: **[83]** Başta Buharî, Hazret-i Berâ'dan ve Müslim, Hazret-i Selemeti'bni Ekvâ'dan ve sair kütüb-ü sahiha başka râvilerden müttefikan haber veriyorlar ki:

Gazve-i Hudeybiye'de bir kuyuya rast geldik. Biz dört yüz kişiydik. O kuyunun suyu elli kişiyi ancak idare ederdi. Biz suyu çektik, içinde birşey bırakmadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, kuyunun başına oturdu. Bir kova su istedi; getirdik. Kovanın içine mübarek ağzının suyunu bıraktı ve dua etti, sonra o kovayı kuyuya döktü. Birden kuyu coştu ve kaynadı, ağzına kadar doldu. Bütün ordu, kendileri ve hayvânâtı doyuncaya kadar içtiler, kaplarını da doldurdular.

Altıncı Misal: **[84]** Yine Müslim ve İbni Cerîr-i Taberî gibi, hadîsin dâhi imamları başta olarak, kütüb-ü sahiha, nakl-i sahihle, meşhur Ebu Katâde'den haber veriyorlar ki:

Ebu Katâde diyor: Mûte gazve-i meşhuresinde, reislerin şehadeti üzerine, imdada gidiyorduk. Bende bir kırba vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bana ferman etti:

اِحْفَظْ عَلَىَّ مِيضَئَتَكَ فَسَيَكُونُ لَهاَ نَبَأٌ عَظِيمٌ

Yani, *"Kırbanı sakla; onun büyük işi var."* Sonra susuzluk başladı. Yetmiş iki kişi idik. (Taberî'nin nakline göre, üç yüz idik.) Susuz kaldık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: "Kırbanı getir." Ben getirdim. O da aldı, ağzını ağzına getirdi. İçine nefes etti, etmedi, bilmem. Sonra yetmiş iki kişi geldiler, içtiler, kaplarını doldurdular. Sonra ben aldım; verdiğim gibi kalmıştı.

İşte, şu mu'cize-i bâhire-i Ahmediyeyi (a.s.m.) gör,

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ بِعَدَدِ قَطَراَتِ الْمَاءِ

de.

Yedinci Misal: **[85]** Başta Buharî ve Müslim olarak, kütüb-ü sahiha, Hazret-i İmran ibni Husayn'dan haber veriyorlar ki:

İmran der: Bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber susuz kaldık. Bana ve Ali'ye ferman etti ki: "Filân mevkide bir kadın, iki kırba suyu hayvana yükletmiş, gidiyor. Alıp buraya getiriniz." Ben ve Ali beraber gittik; aynı yerde kadını su yüküyle bulduk, getirdik. Sonra emretti: "Bir kaba, bir parça su boşaltınız." Boşalttık. Bereketle dua etti. Sonra, yine suyu o hayvandaki kırbaya koyduk. Ferman etti ki: "Herkes gelsin, kabını doldursun." Bütün kàfile geldi, kaplarını doldurdular, içtiler. Sonra ferman etti: "Kadına birşeyler toplayınız." Kadının eteğini doldurdular.

İmran diyor ki: Ben tahayyül ediyordum ki, gittikçe iki kırba doluyor, daha ziyadeleşiyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o kadına ferman etti ki:

اِذْهَبِى فَاِنَّا لَمْ نَاْخُذْ مِنْ مَائِكِ شَيْئًا وَلٰكِنَّ اللهَ سَقَانَا

Yani, *“Senin suyundan almadık. Belki Cenâb-ı Hak bize hazinesinden su içirdi.”*

Sekizinci Misal: **[86]** Başta meşhur İbni Huzeyme, Sahih’inde, râviler Hazret-i Ömer’den naklediyorlar ki:

Gazve-i Tebük’te susuz kaldık. Hattâ bazılar devesini keser, susuzluktan içini sıkar, içerdi. Ebu Bekri’s-Sıddık, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma dua etmek için rica etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elini kaldırdı; daha elini indirmeden bulut toplandı, yağmur öyle geldi ki, kaplarımızı doldurduk. Sonra su çekildi. Ordumuza mahsus olarak, hududumuzu tecavüz etmedi. Demek, tesadüf içine karışmamış, sırf bir mu’cize-i Ahmediyedir (a.s.m.).

Dokuzuncu Misal: **[87]** Meşhur Abdullah ibni Amr ibni’l-Âs’ın hafidi ve dört imamın ona itimad edip ve ondan tahric-i hadîs ettikleri Amr ibni Şuayb’dan, nakl-i sahihle haber veriyorlar ki:

Demiş: Nübüvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, amcası Ebu Talib ile deveye binip, Arafe civarında Zilhicaz nam-mevkie geldikleri vakit, Ebu Talib demiş: “Ben susadım.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm inmiş, yere ayağını vurmuş, su çıkmış, Ebu Talib içmiştir.

Muhakkikînden birisi demiş ki: Şu hâdise nübüvvetten evvel olduğundan, irhasat kàbilinden olmakla beraber, bin sene sonra aynı yerde Arafat çeşmesi çıkması, o hâdiseye binaen bir keramet-i Ahmediye (a.s.m.) sayılabilir.

İşte, şu dokuz misaller gibi, doksan misal olmasa da, belki doksan surette rivayetler, mu’cizât-ı mâiyeyi haber vermişler. Baştaki

yedi misal, mânevî tevatür gibi kat'î ve kuvvetlidirler. Âhirdeki iki misal, çendan o derece tarikleri kuvvetli ve müteaddit değil, râvileri çok değiller. Fakat sekizinci misalde Hazret-i Ömer'den rivayet olunan mu'cize-i sahâbiyeyi teyid ve takviye eden ikinci bir mu'cize-i sahâbiye, **[88]** başta İmam-ı Beyhakî ve Hâkim olarak, kütüb-ü sahiha, Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki:

Hazret-i Ömer, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan yağmur duasını niyaz etti. Çünkü ordu suya muhtaçtı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elini kaldırdı. Birden bulut toplandı, yağmur geldi, ordunun ihtiyacı kadar su verdi, gitti. Âdetâ, yalnız orduya su vermek için memurdu; geldi, ihtiyaca göre verdi, gitti.

Şu hâdise, nasıl ki sekizinci misali teyid ve kat'î ispat eder. Öyle de, şu hâdisede, meşhur allâmelerden ve tashihte çok müşkülpesent, hattâ çok sahihlere mevzu deyip kabul etmeyen İbni Cevzî gibi bir muhakkik der ki: "Şu hâdise gazve-i meşhure-i Bedir'de vuku bulmuş.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً [3] لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ âyet-i kerimesi o hâdiseyi beyan edip ifade eder."

Madem âyet o hâdiseyi gösterir; kat'iyetinde şüphe kalmaz. Hem dua-i Nebevî ile, birden ve sür'atle, daha elini indirmeden yağmurun gelmesi, çok tekerrür etmiş, tek başıyla bir mu'cize-i mütevatiredir. Bazı defa camide, minber üstünde elini kaldırmış, daha indirmeden yağmış; tevatürle nakledilmiş.

1.)Allah onları bol hayırla mükâfatlandırsın.
2.)Allahım, suyun damlaları adedince ona ve âline salât ve selâm eyle!
3.)Sizi temizlemek için üzerinize gökten yağmur indirmişti. (Enfal sûresi, 8:11)

Mektubat : 19.Mektub : 9.Isaret

9.İşaret: Ağaçların Emr-i Nebevîye itaat etmesi

Dokuzuncu İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın envâ-ı mu'cizâtından birisi de, ağaçların insanlar gibi emrini dinlemeleri ve yerinden kalkıp yanına geldikleridir ki, şu mu'cize-i şeceriye, mübarek parmaklarından suyun akması gibi, mânen mütevatirdir. Müteaddit suretleri var ve çok tariklerle gelmiştir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın emri için, ağaç, yerinden çıkıp yanına gelmesi, sarihan mütevatir denilebilir. Çünkü, meşâhir-i sıddıkîn-i Sahabeden Hazret-i Ali, Hazret-i İbni Abbas, Hazret-i İbni Mes'ud, Hazret-i İbni Ömer, Hazret-i Ya'le ibni Murre, Hazret-i Câbir, Hazret-i Enes ibni Mâlik, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Üsâme bin Zeyd ve Hazret-i Gaylan ibni Seleme gibi Sahabeler, herbiri kat'iyetle, aynı mu'cize-i şeceriyeyi haber vermiş. Tâbiînin yüzer imamları, mezkûr Sahabelerden herbir Sahabeden, ayrı bir tarikle o mu'cize-i şeceriyeyi nakletmişler, âdetâ muzaaf tevatür suretinde bize nakletmişler. İşte şu mu'cize-i şeceriye, hiçbir şüphe kabul etmez bir tevatür-ü mânevî-i kat'î hükmündedir.

Şimdi, o mu'cize-i kübrânın, tekerrür ettiği halde, birkaç sahih suretlerini birkaç misalle beyan edeceğiz.

Birinci Misal: [89] Başta İmam-ı İbn-i Mâce ve Dârimî ve İmam-ı Beyhakî, nakl-i sahihle, Hazret-i Enes ibni Mâlik'ten ve Hazret-i Ali'den ve Bezzaz ve İmam-ı Beyhakî, Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki:

Üç Sahabe demişler: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm küffârın tekzibinden müteessir olarak mahzun idi. Dedi:

يَارَبِّ اَرِنِى اٰيَةً لاَ اُبَالِى مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا [1]

Enes'in rivayetinde, Hazret-i Cebrâil hazırdı. Vadi kenarında bir ağaç vardı. Hazret-i Cebrâil'in ilâmıyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ağacı çağırdı, tâ yanına geldi. Sonra "Git" dedi. Tekrar gitti, yerine yerleşti.

İkinci Misal: **[90]** Allâme-i Mağrib Kadı İyaz, Şifâ-i Şerifte, ulvî bir senetle, doğru ve sağlam bir an'ane ile, Hazret-i Abdullah ibni Ömer'den haber veriyor ki:

Bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına bir bedevî geldi. Ferman etti: اَيْنَ تُرِيدُ "Nereye gidiyorsun?" Bedevî dedi: "Ehlime." Ferman etti: هَلْ لَكَ اِلٰى خَيْرٍ مِنْ ذٰلِكَ "Ondan daha iyi bir hayır istemiyor musun?" Bedevî dedi: "Nedir?" Ferman etti:

اَنْ تَشْهَدَ اَنْ لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاٰ شَرِيكَ لَهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ [2]

Bedevî dedi: "Bu şehadete şahit nedir?" Ferman etti: هٰذِهِ الشَّجَرَةُ السَّمُرَةُ "Vadi kenarındaki ağaç şahit olacak."

İbni Ömer der ki: O ağaç yerinden sallanarak çıktı, yeri şak etti, geldi, tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına. Üç defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ağacı istişhad etti, ağaç da sıdkına şehadet etti. Emretti, yine yerine gidip yerleşti.

[91] Hazret-i Büreyde İbni Sahibi'l-Eslemî tarikinde, nakl-i sahihle, Büreyde dedi ki: Biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâmın yanında iken, bir seferde bir a’râbî geldi. Bir âyet, yani bir mu’cize istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti:

قُلْ لِتِلْكَ الشَّجَرَةِ رَسُولُ اللهِ يَدْعُوكِ [3]

Bir ağaca işaret etti. Ağaç, sağa ve sola meylederek köklerini yerden çıkarıp huzur-u Nebevîye geldi, [4] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ dedi. Sonra a’râbî dedi: “Yine yerine gitsin.” Emretti, yerine gitti. A’râbî dedi: “İzin ver, sana secde edeyim.” Dedi: “İzin yok kimseye.” Dedi: “Öyle ise senin elini, ayağını öpeceğim.” İzin verdi.

Üçüncü Misal: **[92]** Başta Sahih-i Müslim, kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Câbir diyor: Biz bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Kaza-yı hacet için bir yer aradı. Settareli bir yer yoktu. Sonra gitti iki ağaç yanına, bir ağacın dalını tuttu, çekti. Ağaç itaat ederek beraber gitti; öteki ağacın yanına getirdi. Mutî devenin yularını tutup çekildikte geldiği gibi, o iki ağacı o suretle yan yana getirdi. Sonra dedi: اِلْتَئِمَا عَلَىَّ بِاِذْنِ اللهِ Yani, “Üstüme birleşiniz” dedi. İkisi birleşerek settare oldular. Arkalarında kaza-yı hacet ettikten sonra onlara emretti, yerlerine gittiler.

İkinci bir rivayette, yine Hazret-i Câbir der ki: Bana emretti ki:

يَاجَابِرُ قُلْ لِهٰذِهِ الشَّجَرَةِ يَقُولُ لَكِ رَسُولُ اللهِ اِلْحَقِى بِصَاحِبَتِكِ حَتّٰى اَجْلِسَ خَلْفَكُمَا

Yani, “O ağaçlara de: Resulullahın haceti için birleşiniz.” Ben öyle dedim, onlar da birleştiler. Sonra ben beklerken, Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm çıkageldi. Başıyla sağa sola işaret etti; o iki ağaç yerlerine gittiler.

Dördüncü Misal: **[93]** Nakl-i sahihle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın cesur kumandanlarından ve hizmetkârlarından olan Üsâme bin Zeyd der ki:

Bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Kaza-yı hacet için, hâli, settareli bir yer bulunmuyordu. Ferman etti ki: (5) هَلْ تَرٰى مِنْ نَخْلٍ اَوْحِجاَرَةٍ Dedim: “Evet, var.” Emretti ve dedi:

اِنْطَلِقْ وَقُلْ لَهُنَّ اِنَّ رَسُولَ اللهِ يَاْمُرُكُنَّ اَنْ تَاْتِينَ لِمَخْرَجِ رَسُولِ اللهِ وَقُلْ لِلْحِجاَرَةِ مِثْلَ ذٰلِكَ

Yani, “Ağaçlara de ki: ‘Resulullahın haceti için birleşiniz.’ Ve taşlara da de: ‘Duvar gibi toplanınız.’” Ben gittim, söyledim. Kasem ediyorum ki, ağaçlar birleştiler ve taşlar duvar oldular. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hacetinden sonra yine emretti: (6) قُلْ لَهُنَّ يَفْتَرِقْنَ Benim nefsim kabza-i kudretinde olan Zât-ı Zülcelâle kasem ederim, ağaçlar ve taşlar ayrılıp yerlerine gittiler.

Şu, Hazret-i Câbir ve Üsâme’nin beyan ettiği iki hâdiseyi, aynen Ya’le ibni Murre ve Gaylan ibni Selemeti’s-Sakafî ve Hazret-i İbni Mes’ud, Gazve-i Huneyn’de aynen haber veriyorlar.

Beşinci Misal: **[94]** İmam-ı İbni Fevrek ki, kemâl-i içtihad ve fazlından kinaye olarak **“Şâfiî-yi Sânî”** ünvanını alan allâme-i asır, kat’î haber veriyor ki:

Gazve-i Taif’te, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gece at üstünde giderken uykusu geliyordu. O halde iken bir sidre ağacına rast geldi. Ağaç ona yol verip atını incitmemek için iki şak oldu;

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayvan ile içinden geçti. Tâ zamanımıza kadar o ağaç iki ayak üstünde, muhterem bir vaziyette kaldı.

Altıncı Misal: [95] Hazret-i Ya'le, tarikinde nakl-i sahihle haber veriyor ki:

Bir seferde, "talha" veya "semure" denilen bir ağaç geldi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın etrafında tavaf eder gibi döndü, sonra yine yerine gitti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti ki: اِنَّهَا اِسْتَاْذَنَتْ اَنْ تُسَلِّمَ عَلَيَّ Yani, "O ağaç Cenâb-ı Haktan istedi ki, bana selâm etsin."

Yedinci Misal: [96] Muhaddisler, nakl-i sahihle İbni Mes'ud'dan beyan ediyorlar ki:

İbni Mes'ud dedi: Batn-ı Nahl denilen nam mevkide, Nusaybin ecinnîleri ihtidâ için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma geldikleri vakit, bir ağaç o ecinnîlerin geldiklerini haber verdi.

Hem İmam-ı Mücahid, o hadîste İbni Mes'ud'dan nakleder ki: O cinnîler bir delil istediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir ağaca emretti; yerinden çıkıp geldi, sonra yine yerine gitti.

İşte, cin taifesine birtek mu'cize kâfi geldi. Acaba bu mu'cize gibi bin mu'cizât işiten bir insan imana gelmezse, cinnîlerin [7] يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللهِ شَطَطًا tabir ettikleri şeytanlardan daha şeytan olmaz mı?

Sekizinci Misal: [97] Sahih-i Tirmizî, nakl-i sahihle Hazret-i İbni Abbas'tan haber veriyorlar ki:

İbni Abbas dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir a'râbîye ferman etti:

اَرَاَيْتَ اِنْ دَعَوْتُ هٰذاَ الْعِذْقَ مِنْ هٰذِهِ النَّخْلَةِ اَتَشْهَدُ اَنِّى رَسُولُ اللهِ

“Ben bu ağacın şu dalını çağırsam, yanıma gelse, iman edecek misin?” “Evet” dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çağırdı. O urcun, ağacının başından kopup, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına atladı, geldi.

Sonra emretti, yine yerine gitti.

İşte, bu sekiz misal gibi çok misaller var; çok tariklerle nakledilmişler. Malûmdur ki, yedi sekiz urgan toplansa, kuvvetli bir halat olur. Binaenaleyh, şu en meşhur sıddıkîn-i Sahabeden böyle müteaddit tariklerle ihbar edilen şu mu’cize-i şeceriye, elbette tevatür-ü mânevî kuvvetindedir, belki tevatür-ü hakikîdir. Zaten Sahabeden sonra Tâbiînin eline geçtiği vakit, tevatür suretini alır. Hususan Buharî, Müslim, İbni Hibban, Tirmizî gibi kütüb-ü sahiha, tâ zaman-ı Sahabeye kadar, o yolu o kadar sağlam yapmışlar ve tutmuşlar ki, meselâ Buharî’de görmek, aynı Sahabeden işitmek gibidir.

Acaba, o Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ağaçlar, misallerde göründüğü gibi, onu tanıyıp, risaletini tasdik edip, ona selâm ederek ziyaret edip emirlerini dinleyerek itaat ettiği halde, kendilerine insan diyen bir kısım câmid, akılsız mahlûklar onu tanımazsa, iman etmezse, kuru ağaçtan çok ednâ, odun parçası gibi ehemmiyetsiz, kıymetsiz olarak ateşe lâyık olmaz mı?

1.)Ey Rabbim, bana öyle bir âyet göster ki, bundan böyle beni yalanlayanlara aldırmayayım. (İbni Mâce, Fiten: 23, no. 4028; Dârîmî, Mukaddime: 3; Müsned, 1:223, 3:113, 4:177; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:302; Ali el-Kari, Şerhu’ş-Şifâ, 1:620; el-Heysemî, Mecmeu’z-Zevâid, 9:10; el-Hindî, Kenzü’l-Ummâl, 2:354)
2.)Allah’tan başka hiçbir ilâh olmadığına, Onun bir olduğuna, hiçbir şeriki bulunmadığına ve Muhammed’in, Onun kulu ve resulü olduğuna şehadet etmendir.
3.)Şu ağaca, ‘Resulullah seni çağırıyor’ de.
4.)Selâm sana ey Allah’ın Resûlü!
5.)Ağaç veya taş gibi birşeyler görüyor musun?
6.)Onlara söyle, ayrılsınlar.

7.) Bizim beyinsizimiz ise Allah hakkında yalan yanlış şeyler söylüyor. (Cin sûresi, 72:4)

Mektubat : 19.Mektub : 10.Isaret

10.İşaret: Kuru direğin ağlaması mucizesi

Onuncu İşaret

[98] Şu mu’cize-i şeceriyeyi daha ziyade takviye eden, mütevatir bir surette nakledilen **«Hanîn-ül Ciz'»** mu’cizesidir. Evet, Mescid-i Şerif-i Nebevîde, kuru direğin büyük bir cemaat içinde, muvakkaten firak-ı Ahmedîden (a.s.m.) ağlaması, beyan ettiğimiz mu’cize-i şeceriyenin misallerini hem teyid eder, hem kuvvet verir. Çünkü o da ağaçtır, cinsi birdir. Fakat şunun şahsı mütevatirdir. Öteki kısımlar, herbirinin nev’i mütevatirdir; cüz’iyatları, misalleri, çoğu sarih tevatür derecesine çıkmıyor.

Evet, Mescid-i Şerifte, hurma ağacından olan kuru direk, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hutbe okurken ona dayanıyordu. Sonra minber-i şerif yapıldığı vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm minbere çıkıp hutbeye başladı. Okurken, direk deve gibi enin edip ağladı; bütün cemaat işitti. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yanına geldi, elini üstüne koydu, onunla konuştu, teselli verdi, sonra durdu. Şu mu’cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, pek çok tariklerle, tevatür derecesinde nakledilmiştir.

Evet, **«Hanîn-ül Ciz'»** mu’cizesi çok münteşir ve meşhur ve hakikî mütevatirdir. Sahabelerin bir cemaat-i âlisinden on beş tarikle gelip, Tâbiînin yüzer imamları o mu’cizeyi, o tariklerle, arkadaki asırlara haber vermişler. Sahabenin o cemaatinden ulema-i Sahabe namdarları ve rivayet-i hadîsin reislerinden Hazret-i Enes ibni Mâlik (hâdim-i Nebevî), Hazret-i Câbir bin Abdullahi’l-Ensârî (hâdim-i Nebevî), Hazret-i Abdullah ibni Ömer, Hazret-i Abdullah bin Abbas, Hazret-i Sehl bin Sa’d, Hazret-i Ebu Saidi’l-Hudrî, Hazret-i Übey ibni’l-Kâ’b, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Ümmü’l-mü’minîn Ümmü Seleme gibi meşâhir-i ulema-i Sahabe ve rivayet-i hadîsin rüesaları gibi, herbiri bir tarikin başında, aynı mu’cizeyi ümmete haber

vermişler. Başta Buharî, Müslim, kütüb-ü sahiha, arkalarındaki asırlara o mütevatir mu’cize-i kübrâyı tarikleriyle haber vermişler.

İşte, Hazret-i Câbir tarikinde der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hutbe okurken, Mescid-i Şerifte **«Ciz'-un Nahl»** denilen kuru direğe dayanıp okurdu. Minber-i şerif yapıldıktan sonra, minbere geçtiği vakit, direk tahammül edemeyerek, hamile deve gibi ses verip inleyerek ağladı. Hazret-i Enes, tarikinde der ki: Camus gibi ağladı, mescidi lerzeye getirdi. Sehl ibni Sa’d, tarikinde der: Hem onun ağlaması üzerine, halklarda ağlamak çoğaldı. Hazret-i Übeyy ibni’l-Kâ’b, tarikinde diyor: Hem öyle ağladı ki, inşikak etti.

Diğer bir tarikte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: اِنَّ هٰذَا بَكٰى لِماَ فَقَدَ مِنَ الذِّكْرِ Yani, *“Onun mevkiinde okunan zikir ve hutbedeki zikr-i İlâhînin iftirakındandır ağlaması.”*

Diğer bir tarikte, ferman etmiş:

لَوْ لَمْ اَلْتَزِمْهُ لَمْ يَزَلْ هٰكَذَا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ تَحَزُّنًا عَلٰى رَسُولِ اللهِ

Yani, *“Ben onu kucaklayıp teselli vermeseydim, Resulullahın iftirakından kıyamete kadar böyle ağlaması devam edecekti.”*

Hazret-i Büreyde, tarikinde der ki: Ciz’ ağladıktan sonra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elini üstüne koyup ferman etti:

اِنْ شِئْتَ اَرُدُّكَ اِلَى الْحاَئِطِ الَّذِى كُنْتَ فِيهِ تَنْبُتُ لَكَ عُرُوقُكَ وَيَكْمُلُ خَلْقُكَ وَيُجَدَّدُ خُوصُكَ وَثَمَرُكَ وَاِنْ شِئْتَ اَغْرِسُكَ فِى الْجَنَّةِ يَاْكُلُ اَوْلِيَاءُ اللهِ مِنْ ثَمَرِكَ

Sonra o ciz'i dinledi, ne söylüyor. Ciz' söyledi; arkadaki adamlar da işitti:

اِغْرِسْنِى فِى الْجَنَّةِ يَاْكُلْ مِنِّى اَوْلِيَاءُ اللهِ فِى مَكَانٍ لاَ يَبْلٰى

Yani, *"Cennette beni dik ki, benim meyvelerimden, Cenâb-ı Hakkın sevgili kulları yesin. Hem bir mekân ki, orada bekà bulup, çürümek yoktur."* Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti..

[2] قَدْ فَعَلْتُ Sonra ferman etti:

[3] اِخْتاَرَ داَرَ الْبَقَاءِ عَلٰى داَرِ الْفَنَاءِ

İlm-i kelâmın büyük imamlarından meşhur Ebu İshak-ı İsferanî naklediyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm direğin yanına gitmedi. Belki direk onun emriyle onun yanına geldi. Sonra emretti, yerine döndü.

Hazret-i Übeyy ibni Kâ'b der ki: Şu hâdise-i harikadan sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki, "Direk minberin altına konulsun." Minberin altına konuldu-tâ Mescid-i Şerifin tamiri için hedmedilinceye kadar. O vakit Hazret-i Übeyy ibni Kâ'b yanına aldı; çürüyünceye kadar muhafaza edildi. Meşhur Hasan-ı Basrî, şu hâdise-i mu'cizeyi şakirtlerine ders verdiği vakit ağlardı ve derdi ki: "Ağaç, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma meyil ve iştiyak gösteriyor. Sizler daha ziyade iştiyaka, meyle müstehaksınız."

Biz de deriz ki: Evet, hem ona iştiyak ve meyil ve muhabbet, onun sünnet-i seniyyesine ve şeriat-ı garrâsına ittibâ iledir.

Bir Nükte-i Mühimme

Eğer denilse: "Neden Gazve-i Hendek'te dört avuç taamla bin adamı doyurmak olan mu'cize-i taamiye; ve mübarek parmaklarından akan su ile, bin kişiye suyu doyuruncaya kadar içiren mu'cize-i mâiye, neden şu hanîn-i ciz' mu'cizesi gibi şâşaa ile, çok kesretli tariklerle nakledilmemiş? Halbuki o ikisi, bundan daha ziyade bir cemaatte vuku bulmuş."

Elcevap: Zuhur eden mu’cizeler iki kısımdır. Bir kısmı, nübüvveti tasdik ettirmek için, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm elinde izhar ediliyor. Hanîn-i ciz’ şu nevidendir ki, sırf nübüvvetin tasdiki için bir hüccet olarak zuhura gelmiş ki, mü’minlerin imanını ziyadeleştirmek ve münafıkları ihlâsa ve imana sevk etmek ve küffârı imana getirmek için zâhir olmuş. Onun için, avam ve havas, herkes onu gördü; onun neşrine fazla ihtimam edildi.

Fakat şu mu’cize-i taamiye ve mu’cize-i mâiye ise, mu’cizeden ziyade bir keramettir; belki kerametten ziyade bir ikramdır; belki ikramdan ziyade, ihtiyaca binaen bir ziyafet-i Rahmâniyedir. Onun için, çendan dâvâ-yı nübüvvete delildir ve mu’cizedir; fakat asıl maksat, ordu aç kalmış, bir çekirdekten bin batman hurmayı halk ettiği gibi, Cenâb-ı Hak, hazine-i gaybdan bir sâ’ taamdan bin adama ziyafet veriyor. Hem susuz kalmış mücahid bir orduya, kumandan-ı âzamın parmaklarından âb-ı kevser gibi su akıttırıp içiriyor.

İşte şu sır içindir ki, mu’cize-i taamiye ve mu’cize-i mâiyenin herbir misali, hanîn-i ciz’ derecesine çıkmıyor. Fakat o iki mu’cizenin cinsleri ve nevileri, külliyet itibarıyla, hanîn-i ciz’ gibi mütevatir ve kesretlidir. Hem taamın bereketini ve parmaklarından suyun akmasını herkes göremiyor, yalnız eserlerini görüyor. Direğin ağlamasını ise herkes işitiyor. Onun için fazla intişar etti.

Eğer denilse: “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın her hal ve hareketini kemâl-i ihtimamla Sahabeler muhafaza ederek nakletmişler. Böyle mu’cizât-ı azîme, neden on, yirmi tarikle geliyor? Yüz tarikle gelmeliydi. Hem neden Hazret-i Enes, Câbir, Ebu Hüreyre’den çok geliyor; Hazret-i Ebu Bekir ve Ömer az rivayet ediyor?”

Elcevap: Birinci şıkkın cevabı, Dördüncü İşaretin Üçüncü Esasında geçmiş.

İkinci şıkkın cevabı ise: Nasıl ki insan bir ilâca muhtaç olsa, bir tabibe gider; hendese için mühendise gider, mühendisten nakleder; mesele-i şer’iye müftüden haber alınır, ve hâkezâ...

Öyle de, Sahabe içinde, ehâdis-i Nebeviyeyi gelecek asırlara ders vermek için, ulema-i Sahabeden bir kısım, ona mânen muvazzaf idiler, bütün kuvvetleriyle ona çalışıyorlardı. Evet, Hazret-i

Ebu Hüreyre bütün hayatını hadîsin hıfzına vermiş. Hazret-i Ömer siyaset âlemiyle ve hilâfet-i kübrâ ile meşgulmüş. Onun için, ehâdisi ümmete ders vermek için, Ebu Hüreyre ve Enes ve Câbir gibi zâtlara itimad edip, ondan, rivayeti az ederdi. Hem madem sıddık, sadûk, sadık ve musaddak bir Sahabenin meşhur bir namdarı, bir tarikle bir hâdiseyi haber verse, yeter denilir, başkasının nakline ihtiyaç da kalmaz. Onun için bazı mühim hâdiseler iki üç tarikle geliyor.

1.)İstersen seni eski yerine nakledeyim. Orada kök salar, büyüyüp gelişirsin, yaprakların tazelenir ve defalarca meyve verirsin. Eğer Cenneti istersen seni Cennette dikeyim; orada meyvelerinden Allah'ın sevgili kulları yer.
2.)Öyle yaptım.
3.)Bâki olan âhireti fâni dünyaya tercih etti.

Mektubat : 19.Mektub : 11.Isaret

11.İşaret: Cemadat, taş ve dağ mucizeleri 1

Onbirinci İşaret

Onuncu İşaret, nasıl ki şecer taifesindeki mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdi. On Birinci İşaret dahi, cemâdatta taş ve dağ taifesinin mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdiklerine işaret edecek. İşte, biz de, o çok kesretli misallerinden yedi sekiz misali zikredeceğiz".

Birinci Misal: [99] Allâme-i Mağrib Hazret-i Kadı İyaz, Şifâ-i Şerif'inde ulvî bir senetle ve Buharî sahibi gibi mühim imamlardan nakl-i sahihle haber veriyorlar ki:

Hâdim-i Nebevî Hazret-i İbni Mes'ud der ki: Biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında taam yerken, taamın tesbihlerini işitiyorduk.

İkinci Misal: [100] Nakl-i sahihle, Enes ve Ebu Zer'den kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Hazret-i Enes (hâdim-i Nebevî) demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında idik. Avucuna küçük taşları aldı; mübarek elinde tesbih etmeye başladılar. Sonra Ebu Bekri's-Sıddık'ın eline koydu; yine tesbih ettiler.

Ebu Zerr-i Gıfârî, tarikinde der ki: Sonra Hazret-i Ömer'in eline koydu; yine tesbih ettiler. Sonra aldı, yere koydu, sustular. Sonra yine aldı, Hazret-i Osman'ın eline koydu; yine tesbihe başladılar. Sonra, Hazret-i Enes ve Ebu Zer diyorlar ki: "Ellerimize koydu, sustular."1

Üçüncü Misal: **[101]** Hazret-i Ali ve Hazret-i Câbir ve Hazret-i Aişe-i Sıddıkadan nakl-i sahihle sabittir ki:

Dağ, taş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma [1] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ diyorlardı.

Hazret-i Ali'nin tarikinde diyor ki: Bidâyet-i nübüvvette, nevâhî-i Mekke'de Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber gezdiğimizde, ağaç ve taşa rast geldiğimiz vakit [1] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ diyorlardı.

Hazret-i Câbir, tarikinde der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, taş ve ağaca rast geldiği vakit, ona secde ediyordular. Yani, inkıyad edip [1] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ diyordular.

Câbir'in bir rivayetinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

[2] اِنِّى َلأَعْرِفُ حَجَرًا كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ

Bazılar demişler ki, "O Hacerü'l-Esvede işarettir."

Hazret-i Aişe'nin tarikinde demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

[3] لَمَّا اسْتَقْبَلَنِى جَبْرَائِيلُ بِالرِّسَالَةِ جَعَلْتُ لاَ اَمُرُّ بِحَجَرٍ وَلاَ شَجَرٍ اِلاَّ قَالَ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اَللهِ

Dördüncü Misal: **[102]** Nakl-i sahihle Hazret-i Abbas'tan haber veriyorlar ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Abbas ve dört oğlunu (Abdullah, Ubeydullah, Fazl, Kusem) beraber, “mülâet” denilen bir perde altına alarak üzerlerine örttü. Dedi:

يَا رَبِّ هٰذَا عَمِّى وَصِنْوُ اَبِى وَهٰؤُلَاءِ بَنُوهُ فَاسْتُرْهُمْ مِنَ النَّارِ كَسَتْرِى اِيَّاهُمْ بِمُلَائَتِى [4]

deyip dua etti. Birden, evin damı ve kapısı ve duvarları “Âmin, âmin” diyerek duaya iştirak ettiler.

Beşinci Misal: **[103]** Başta Buharî, İbni Hibban, Ebû Davud, Tirmizî gibi kütüb-ü sahiha, müttefikan Hazret-i Enes’ten, Ebu Hüreyre’den, Osman-ı Zinnureynden, Aşere-i Mübeşşereden Said ibni Zeyd’den haber veriyorlar ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekri’s-Sıddık, Ömerü’l-Faruk ve Osman-ı Zinnureyn ile Uhud Dağının başına çıktılar. Cebel-i Uhud, ya onların mehabetlerinden veya kendi sürur ve sevincinden lerzeye geldi, kımıldandı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti ki:

اُثْبُتْ يَا اُحُدُ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِىٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ [5]

Şu hadîs, Hazret-i Ömer ve Osman şehid olacaklarına bir ihbar-ı gaybîdir.

[104] Şu misalin tetimmesi olarak nakledilmiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mekke’den hicret ettiği ve küffarlar takibe çıktıkları vakit, Sebîr namındaki dağa çıktılar. Sebîr dedi: “Yâ Resulallah, benden ininiz. Korkarım, benim üstümde sizi vururlarsa Allah beni tâzip eder. Onun için korkarım.” Cebel-i Hira çağırdı: [6] يَا

رَسُولَ اللهِ اِلَىَّ “Bana gel.” Bu sır içindir ki, ehl-i kalb Sebîr’de havf ve Hira’da da emniyeti hissederler.

Bu misalden anlaşılır ki, o koca dağlar birer müstakil abddir, müsebbihtir ve vazifedardırlar. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı tanır ve severler; başıboş değillerdir.

Altıncı Misal: **[105]** Nakl-i sahihle Hazret-i Abdullah ibni Ömer’den haber veriyorlar ki:

Demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm minberde hutbe okurken,

وَماَ قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ [7]

âyetini okudu. Ve dedi:

اِنَّ الْجَبَّارَ يُعَظِّمُ نَفْسَهُ وَيَقُولُ اَنَا الْجَبَّارُ اَنَا الْجَبَّارُ اَنَا الْكَبِيرُ الْمُتَعَالْ [8]

dediği vakit minber öyle sarsıldı ve öyle lerzeye geldi ve titredi; korktuk ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı düşürecek bir derecede sallandı.

Yedinci Misal: **[106]** Nakl-i sahihle, habrü’l-ümme ve tercümanü’l-Kur’ân olan Hazret-i İbni Abbas ve hâdim-i Nebevî ve ulema-i azîme-i Sahabeden olan İbni Mes’ud’dan haber veriyorlar ki:

Demişler: Feth-i Mekke gününde, Kâbe ve etrafında, taşta rasasla mıhlanmış üç yüz altmış sanem vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elinde kavse benzer bir değnekle o sanemlere birer birer işaret ederek

جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقاً ﴿9﴾

deyip, hangisine işaret etti, yere düştü. Sanemin yüzüne işaret ettiyse arkasına düşer, arkasına işaret ettiyse yüz üstüne düşer, ve hâkezâ, sanemler yere yuvarlandılar.

Sekizinci Misal: **[107]** Meşhur Bahîra-i Rahibin meşhur kıssasıdır ki, nübüvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, amcası Ebu Talib ve bir kısım Kureyşî ile beraber Şam tarafına, ticarete gidiyorlar. Bahîra-i Rahibin kilisesi civarına geldikleri vakit oturdular. İnsanlarla ihtilât etmeyen münzevî Bahîra-i Rahip birden çıkageldi. Kàfile içinde Muhammedü'l-Emin'i (a.s.m.) gördü. Kàfileye dedi: "Şu Seyyidü'l-Âlemîndir ve peygamber olacaktır." Kureyşîler dediler: "Nereden biliyorsun?" Mübarek rahip dedi ki:

"Siz gelirken baktım ki, havada, üstünüzde bir parça bulut vardı. Siz otururken, şu Muhammedü'l-Emin (a.s.m.) tarafına bulut meyletti, gölge yaptı. Hem görüyordum ki, taş, ağaç ona secde eder gibi bir vaziyet gördüm. Bu ise nebîlere yapılır."

İşte, bu sekiz misal gibi, belki seksen misal var. Bu sekiz misal birleştirilse, öyle kopmaz bir zincir olur ki, hiçbir şüphe onu koparamaz ve sarsamaz. Şu cins mu'cize, umumiyeti itibarıyla, yani cemâdâtın dâvâ-yı nübüvvete delil olarak konuşmaları, mânevî tevatür hükmünde yakîni ve kat'iyeti ifade eder. Herbir misal, mecmuun kuvvetinden, kendi kuvvetinden fazla bir kuvvet daha alır. Evet, zayıf bir direk, kuvvetli direklerle omuz omuza geldiği vakit, muhkemleşir. Zayıf, kuvvetsiz bir adam, asker olup orduya girse öyle kuvvetleşir ki, bin adama meydan okur.

1.) Selâm sana ey Allah'ın Resûlü!
2.) Bana selâm veren bir taş biliyorum. (Müslim, Fedâil: 2; Tirmizî, Menâkıb: 5; Müsned, 5:89, 95, 105; İbni Hibban, Sahih, 8:139)
3.) Cebrâil bana vahiy getirmeye başladıktan sonra hangi taşın ve hangi ağacın yanından geçsem, bana mutlaka 'Esselâmü aleyke yâ Resulallah' derlerdi.

(Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:307; Hafâcî, Şerhu'ş-Şifâ, 3:71; el-Heysemî, Mecme'u'z-Zevâid, 8:259)

4.) Yâ Rabbi! Bu benim amcamdır ve babamızın öz kardeşidir. Bunlar da onun çocuklarıdır. Ben abâmla onların üzerlerini örttüğüm gibi, sen de onları örterek ateşten koru. (Beyhâkî, Delâilü'n-Nübüvve, 6:71)

5.) Dur ey Uhud! Şüphesiz üzerinde bir peygamber, bir sıddık ve iki şehid var.

6.) Ey Allahın Resulü bana gel. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:308; Hafâci, Şerhu'ş-Şifâ, 3:75)

7.) Onlar Allah'ın kudret ve azametini hakkıyla bilemediler. Halbuki kıyamet gününde yeryüzü bütünüyle Onun tasarrufundadır; gökler de Onun kudretiyle dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)

8.) Cebbâr olan Allah kendini tâzîm ediyor ve buyuruyor ki: Cebbar Benim, Cebbar Benim; herşeyden büyük ve herşeyden yüce olan Benim.

9.) Hak geldi, bâtıl yok oldu. Muhakkak ki bâtıl yok olup gidicidir. (İsrâ Sûresi, 17:81)

Mektubat : 19.Mektub : 12.Isaret

12.İşaret: Cemadat, taş ve dağ mucizeleri 2

Onikinci İşaret

On Birinci İşaretle alâkadar olan üç misal, fakat gayet mühim misallerdir.

Birinci Misal

[108] وَماَ رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰى nass-ı kat'îsiyle ve ehl-i tahkik umum müfessirlerin tahkikiyle ve umum ehl-i hadîsin ihbarıyla, Gazve-i Bedir'de, şu âyet haber veriyor ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir avuç toprakla küçük taşları aldı, küffar ordusunun yüzüne attı, شَاهَتِ الْوُجُوهُ dedi. شَاهَتِ الْوُجُوهُ kelimesi bir kelâm iken onların herbirinin kulağına gitmesi gibi, o bir avuç toprak dahi herbir kâfirin gözüne gitti. Herbiri kendi gözüyle meşgul olup, hücumda iken, birden kaçtılar.

[109] Hem Gazve-i Huneyn'de, başta İmam-ı Müslim olarak ehl-i hadîs haber veriyorlar ki: Gazve-i Huneyn'de, Bedir gibi, küffar şiddetle hücum ederken, yine bir avuç toprak atıp, شَاهَتِ الْوُجُوهُ diyerek, herbirinin kulağına bir شَاهَتِ

الْوُجُوهُ kelimesi girdiği gibi, biiznillâh herbirinin yüzüne bir avuç toprak gitti, gözleriyle meşgul olup kaçtılar.

İşte, Bedir'de ve Huneyn'deki harika olan şu hâdise, esbab-ı âdi ve kudret-i beşer dahilinde olmadığından, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan وَماَ رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰى ferman eder. Yani, *"O hâdise kudret-i beşer haricindedir. Kuvve-i beşeriye ile değil, belki fevkalâde bir surette, kudret-i İlâhiye ile olmuştur."*

İkinci Misal

[110] Başta Buharî, Müslim, kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Gazve-i Hayber'de bir Yahudi kadını, bir keçiyi biryan yapıp pişirmiş, gayet müessir bir zehirle zehirlemiş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma göndermiş. Sahabeler yemeye başladılar. Birden ferman etti:

اِرْفَعُوا اَيْدِيَكُمْ اِنَّهَا اَخْبَرَتْنِى اَنَّهَا مَسْمُومَةٌ

Yani, "Pişirilen keçi bana der ki, 'Ben zehirliyim" diye haber veriyor. Herkes elini çekti. Fakat o şiddetli zehirin tesirinden, Bişr ibni'l-Bera' aldığı birtek lokmadan vefat etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o Zeynep ismindeki kadını çağırdı. Ferman etti: "Neden böyle yaptın?" O menhuse dedi: "Eğer peygambersen sana zarar vermeyecek. Eğer padişahsan, insanları senden kurtarmak için yaptım." Bazı rivayette onu öldürtmemiş, bazı tarikte öldürtmüş. Ehl-i tahkik demiş ki: Kendi öldürtmemiş; fakat Bişr'in veresesine verilmiş, onlar öldürmüşler.

Şu vak'a-i acibedeki vech-i i'câzı gösterecek iki üç noktayı dinle:

Birincisi: Bir rivayette var ki, o keçinin kavli haber verdiği vakit bazı Sahabeler de işittiler.

İkincisi: Hem bir rivayette vardır ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, haber verdikten sonra dedi: "Bismillâh deyiniz, ondan

sonra yiyiniz. Zehir daha tesir etmeyecektir.” Şu rivayeti çendan İbni Hacer-i Askalânî kabul etmemiş, fakat başkaları kabul etmişler.

Üçüncüsü: Hem dessas Yahudiler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ve mukarrebîn-i Sahabeye birden darbe vurmak istedikleri halde, birden gaipten haber verilmiş gibi hâdisenin inkişafı ve desiselerinin akîm kalması ve o ihbarın ifade ettiği vakıa doğru çıkması ve hiçbir vakit Sahabeleri nazarında mütehalif bir haberi görülmeyen Zât-ı Ahmediyenin “Şu keçinin kavli bana söylüyor” demesi, herkesin kulağıyla o keçiden o sözü işitmesi kadar kanaat-i kat’iyeleri olmuş.

Üçüncü Misal

Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın **“yed-i beyzâ”** ve **“asâ”** mu’cizesine nazire olarak, üç hâdisede bir mu’cize-i Ahmediye:

Birincisi: [111] Hazret-i İmam-ı Ahmed ibni Hanbel, Ebu Saidi’l-Hudrî’den tahriç ve tashih eder ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Katâde ibni Numan’a, karanlıklı, yağmurlu bir gecede bir değnek verir ve ferman eder ki: “Sana, lâmba gibi, onar arşın her tarafta ışık verecek. Evine gittiğin zaman bir siyah şahıs gölge göreceksin. O şeytandır. Onu hanenden çıkar, tard et.” Katâde değneği alır, gider. Yed-i beyzâ gibi ışık verir. Evine gider, o siyah şahsı görür, tard eder.

İkincisi: [112] Bir menba-ı garaip olan gazve-i kübrâ-yı Bedir’de, Ukkâşe ibni’l-Muhassını’l-Esedî’nin müşriklerle döğüşürken kılıcı kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, ona, kılıca mukàbil, kalınca bir değnek verdi. Dedi: “Bununla harb et.” Birden, değnek, biiznillâh, uzun, beyaz bir kılıç oldu. Onunla harb etti. Hayatı miktarınca, tâ Yemâme harbinde şehid oluncaya kadar boynunda taşıdı. Şu hâdise kat’îdir. Çünkü Ukkâşe bütün hayatında onunla iftihar etmiş ve o kılıç **“el-avn”** namıyla meşhur olmuş. İşte, Hazret-i Ukkâşe’nin iftiharı ve kılıcın **“avn”** namıyla, kılıçların fevkinde iştiharı, şu hâdisenin iki hüccetidir.

Üçüncüsü: [113] İbnü Abdi’l-Berr gibi bir allâme-i asır ve ehl-i tahkikin büyüklerinden nakil ve tashih ediyorlar ki:

Gazve-i Uhud’da, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın halazâdesi olan Abdullah ibni Cahş harb ederken kılıcı kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bir değnek verdi. O değnek onun elinde bir kılıç oldu; onunla harb etti. O eser-i mu’cize olan kılıç bâki kaldı.4 Meşhur İbnü Seyyidi’n-Nâs, siyerinde haber veriyor ki: Bir zaman sonra, Abdullah o kılıcı Buğa-yı Türkî namında bir adama iki yüz liraya sattı.

İşte bu iki kılıç, asâ-yı Mûsâ gibi birer mu’cizedir. Fakat asâ-yı Mûsâ, vefat-ı Mûsâ’dan sonra vech-i i’câzı kalmadı; fakat şunlar bâki kaldılar.

1.)Attığın zaman sen atmadın; ancak Allah attı. (Enfâl Sûresi, 8:17)
2.)Bu yüzler kahrolsun!

Mektubat : 19.Mektub : 13.Isaret

13.İşaret: Hasta ve Yaralıların şifa bulması

Onüçüncü İşaret

Mu'cizât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın hem mütevatir, hem misalleri pek çok bir nev'i dahi, hastalar ve yaralılar, nefes-i mübarekiyle şifa bulmalarıdır. Şu nevi mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, nev'i itibarıyla mânevî mütevatirdir. Cüz'iyatları, bir kısmı dahi mânevî mütevatir hükmündedir. Diğer kısmı âhâdî ise de, ilm-i hadîsin müdakkik imamları tashih ve tahriç ettikleri için, kanaat-i ilmiye verir. Biz de, pek çok misallerinden birkaç misalini zikredeceğiz.

Birinci Misal

[114] Allâme-i Mağrib Kadı İyaz, Şifa-i Şerif'inde, ulvî bir an'ane ile ve müteaddit tariklerle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hâdimi ve bir kumandanı ve Hazret-i Ömer'in zamanında ordu-yu İslâmın başkumandanı ve İran'ın fatihi ve Aşere-i Mübeşşereden olan Hazret-i Sa'd ibni Ebî Vakkas diyor:

Gazve-i Uhud'da, ben Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanındaydım. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o gün kavsı kırılıncaya kadar küffâra oklar attı. Sonra bana okları veriyordu, "At" diyordu. Nasl'sız, yani okun uçmasına yardım eden kanatları olmayan okları verirdi ve bana emrederdi: "At!" Ben de atardım; kanatlı oklar gibi uçardı, küffârın cesedine yerleşirdi.

O halde iken, Katâde ibni Numan'ın gözüne bir ok isabet etmiş. Gözünü çıkarıp, gözünün hadekası yüzünün üstüne indi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mübarek, şifalı eliyle onun gözünü alıp, eski yuvasına yerleştirip, iki gözünden en güzeli olarak, hiçbir şey olmamış gibi şifa buldu.

Şu vakıa çok iştihar etmiş. Hattâ Katâde'nin bir hafîdi, Ömer ibni Abdi'l-Aziz'in yanına geldiği vakit, kendini şöyle tarif etmiş: "Ben öyle bir zâtın hafîdiyim ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun çıkmış gözünü yerine koyup birden şifa buldu; en güzel göz o olmuş" diye, nazım suretinde **(Haşiye)** Hazret-i Ömer'e söylemiş, onunla kendini tanıttırmış.

[115] Hem nakl-i sahihle haber verilmiş ki: Meşhur Ebu Katâde'nin, yevm-i Zîkarad denilen gazvede, bir ok mübarek yüzüne isabet etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mübarek eliyle meshetmiş. Ebu Katâde der ki: "Kat'iyen ve asla ne acısını ve ne de cerahatini görmedim."

İkinci Misal

[116] Başta Buharî ve Müslim, kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki:

Gazve-i Hayber'de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Aliyy-i Haydarî'yi bayraktar tayin ettiği halde, Ali'nin gözleri hastalıktan çok ağrıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tiryak gibi tükürüğünü gözüne sürdüğü dakikada şifa bularak hiçbir şey kalmadı. Sabahleyin Hayber Kal'asının pek ağır demir kapısını çekip, elinde kalkan gibi tutup Kal'a-i Hayber'i fethetti.

[117] Hem o vakıada, Seleme İbnü'l-Ekvâ'nın bacağına kılıç vurulmuş, yarılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona nefes edip, birden ayağı şifa bulmuş.

Üçüncü Misal

[118] Başta Neseî olarak, erbab-ı siyer, Osman ibni Huneyf'ten haber veriyorlar ki:

Osman diyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına bir âmâ geldi, dedi: "Benim gözlerimin açılması için dua et." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona ferman etti:

فَانْطَلِقْ وَتَوَضَّأْ ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَقُلِ
اللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْئَلُكَ وَاَتَوَجَّهُ اِلَيْكَ بِنَبِىِّ

مُحَمَّدٍ نَبِىِّ الرَّحْمَةِ يَا مُحَمَّدُ اِنِّى اَتَوَجَّهُ بِكَ اِلَـى رَبِّكَ اَنْ يَكْشِفَ عَنْ بَصَرِى اَللّٰهُمَّ شَفِّعْهُ فِىَّ

O gitti, öyle yaptı, geldi. Gözü açılmış, güzel görüyormuş, gördük.

Dördüncü Misal

[119] Büyük bir imam olan İbni Veheb haber veriyor ki:

Gazve-i Bedir'in on dört şehidinden birisi olan Muavviz ibni Afra' Ebu Cehil ile döğüşürken, Ebu Cehl-i lâin, o kahramanın bir elini kesmiş. O da öteki eliyle elini tutup Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun elini yine yerine yapıştırdı, tükürüğünü ona sürdü. Birden şifa buldu, yine harbe gitti, şehid oluncaya kadar harb etti.

[120] Hem yine İmam-ı Celîl ibni Veheb haber veriyor ki: O gazvede Hubeyb ibni Yesaf'ın omuz başına bir kılıç vurulmuş ki, bir şakkı ayrılmış gibi dehşetli bir yara açılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun kolunu omuzuna eliyle yapıştırmış, nefes etmiş; şifa bulmuş.

İşte şu iki vakıa, çendan âhâdîdir ve haber-i vahiddir. Fakat İbni Veheb gibi bir imam tashih etse, gazve-i Bedir gibi bir menba-ı mu'cizat olan bir gazvede olsa, hem bu iki vakıayı andıracak çok misaller bulunsa, elbette şu iki vakıa kat'î ve vakidir denilebilir.

İşte, ehâdis-i sahiha ile sübut bulan belki bin misal var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mübarek eli ona şifa olmuş.

Bu parça altın ve elmasla yazılsa liyakati var

Evet, sabıkan bahsi geçmiş:

Avucunda küçük taşların zikir ve tesbih etmesi, [2] وَماَ رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ sırrıyla, aynı avucunda, küçücük taş ve toprak, düşmana top ve gülle hükmünde, onları inhizâma sevk etmesi, [3] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ nassı ile, aynı avucunun parmağıyla kameri iki parça etmesi, ve aynı el, çeşme gibi on parmağından suyun akması ve bir orduya içirmesi, ve aynı el, hastalara ve yaralılara şifa olması, elbette o mübarek el, ne kadar harika bir mu'cize-i kudret-i İlâhiye olduğunu gösterir. Güya, ahbap içinde o elin avucu küçük bir zikirhane-i Sübhânîdir ki, küçücük taşlar dahi içine girse zikir ve tesbih ederler. Ve a'dâya karşı küçücük bir cephane-i Rabbânîdir ki, içine taş ve toprak girse, gülle ve bomba olur. Ve yaralılar ve hastalara karşı küçücük bir eczahane-i Rahmânîdir ki, hangi derde temas etse, derman olur. Ve celâl ile kalktığı vakit, kameri parçalayıp,Kàb-ı Kavseyn şeklini verir. Ve cemâl ile döndüğü vakit, âb-ı kevser akıtan on musluklu bir çeşme-i rahmet hükmüne girer. Acaba böyle bir zâtın birtek eli böyle acip mu'cizâta mazhar ve medar olsa, o zâtın, Hâlık-ı Kâinat yanında ne kadar makbul olduğu ve dâvâsında ne kadar sadık bulunduğu ve o el ile biat edenler ne kadar bahtiyar olacakları, bedâhet derecesinde anlaşılmaz mı?

Bir sual: Deniliyor ki: "Sen çok şeylere mütevatir dersin. Halbuki biz onların çoğunu yeni işitiyoruz. Mütevatir birşey böyle gizli kalmaz."

Elcevap: Ulema-i şeriat yanında çok mütevatir ve bedihî şeyler var ki, onlardan olmayana göre meçhuldür. Ehl-i hadîs yanında da çok mütevatir var, sairlerin yanında âhâdî de olmuyor. Ve hâkezâ, her fennin ehl-i ihtisası, o fenne göre bedihiyâtı, nazariyâtı beyan edilir. Umum halk ise, o fennin ehl-i ihtisasına itimad eder, teslim olur veya içine girer, görür.

Şimdi, haber verdiğimiz hakikî mütevatir veya mânevî mütevatir veya tevatür hükmünde kat'iyeti ifade eden vakıalar, hem ehl-i hadîs, hem ehl-i şeriat, hem ehl-i usulüddin, hem ekser tabakat-ı ulemada

hükmünü öyle göstermiş. Gaflette bulunan avam veya gözünü kapayan nâdanlar bilmezlerse, kabahat onlara aittir.

Beşinci Misal

[121] İmam-ı Bağavî, tahrici ve tashihiyle haber veriyor ki:

Aliyyi'bni'l-Hakem'in, gazve-i Hendek'te, küffârın darbesiyle ayağı kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshetti; dakikasında öyle şifa buldu ki, atından inmedi.

Altıncı Misal

[122] Başta İmam-ı Beyhakî, ehl-i hadîs haber veriyorlar ki:

İmam-ı Ali gayet hasta idi. Iztırabından, kendi kendine dua edip inliyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, dedi: اَللّٰهُمَّ اشْفِهِ Ve ayağıyla Hazret-i Ali'ye dokundu, "Kalk" dedi. Birden şifa buldu. İmam-ı Ali der ki: "Ondan sonra o hastalığı hiç görmedim."

Yedinci Misal

[123] Şürehbilü'l-Cu'fî'nin meşhur kıssasıdır ki:

Avucunda etten bir ur vardı ki, kılıcı ve atın dizginini tutamıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm eliyle avucundaki uru meshetti ve mübarek eliyle oğdu. O urdan hiçbir eser kalmadı.

Sekizinci Misal

Altı çocuğun herbiri, ayrı ayrı birer mu'cize-i Ahmediyeye mazhar oldu.

Birincisi: [124] İbni Ebî Şeybe (muhakkik-i kâmil ve muhaddis-i meşhur) haber veriyor ki:

Bir kadın, bir çocuğu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına getirdi. O çocukta bir belâ vardı; konuşmuyordu, aptaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir su ile mazmaza etti, elini yıkadı, o suyu kadına verdi, "Çocuğa içirsin" ferman etti. Çocuk o

suyu içtikten sonra, hastalığından ve belâsından birşey kalmadı. Öyle bir akıl ve kemal sahibi oldu ki, ukalâ-yı nâsın fevkine çıktı.

İkincisi: [125] Nakl-i sahihle, Hazret-i İbni Abbas demiş ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma mecnun bir çocuk getirildi. Mübarek elini onun göğsüne koydu. Birden çocuk istifrâ etti. İçinden, küçük hıyar kadar siyah birşey çıktı; çocuk şifa bulup gitti.

Üçüncüsü: [126] İmam-ı Beyhakî ve Nesâî nakl-i sahihle haber veriyorlar ki:

Muhammed ibni Hâtib isminde bir çocuğun koluna kaynayan tencere dökülmüş, bütün kolunu yakmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshedip tükürüğünü sürdü; dakikasında şifa buldu.

Dördüncüsü: [127] Büyümüş, fakat lisanı yok, büyükçe bir çocuk Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına geldi. Çocuğa ferman etmiş: “Ben kimim?” Hiç konuşmayan dilsiz çocuk [5] اَنْتَ رَسُولُ اللهِ deyip tekellüme başlamış.

Beşinci çocuk: [128] Âlem-i yakazada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile mükerrer surette müşerref olan Celâleddin Süyutî ve asrın imamı, tahriç ve tashihle Mübarekü’l-Yemâme ismiyle meşhur bir zâtı, daha yeni dünyaya geldiği vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına getirmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona müteveccih olmuş. Çocuk tekellüme başlamış, [6] اَشْهَدُ اَنَّكَ رَسُولُ اللهِ demiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm “Bârekâllah” demiş. Çocuk ondan sonra büyüyünceye kadar daha konuşmamış. O çocuk, bu mu’cize-i Ahmediyeye ve “Bârekâllah” dua-yı Nebevîsine mazhar olduğundan, **“Mübarekü’l-Yemâme”** ismiyle şöhret bulmuş.

Altıncı çocuk: [129] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm namaz kılarken, hırçın bir çocuk namazını kat’ edip geçtiğinden, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm [7] اَللّٰهُمَّ اقْطَعْ

اَثَرَهُ demiş. Ondan sonra çocuk daha yürümemiş, öyle kalmış, hırçınlığının cezasını bulmuş.

Yedinci çocuk: [130] Çocuk tabiatında hayâsız bir kadın, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yemek yerken lokma istemiş, vermiş. Demiş: “Yok, senin ağzındakini istiyorum.” Onu da vermiş. O gayet hayâsız kadın, o lokmayı yedikten sonra, en hayâlı kadın ve Medine kadınlarının fevkinde bir hayâ sahibi oldu.

İşte bu sekiz misal gibi, seksen değil, belki sekiz yüz misalleri var. Çoğu kütüb-ü siyer ve ehâdiste beyan edilmiştir. Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mübarek eli Hakîm-i Lokman’ın bir eczahanesi gibi ve tükürüğü Hazret-i Hızır’ın âb-ı hayat çeşmesi gibi ve nefesi Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın nefesi gibi meded-res ve şifa-resan olsa; ve nev-i beşer çok musibet ve belâlara giriftar olsa, elbette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma hadsiz müracaatlar olmuş. Hastalar, çocuklar, mecnunlar pek kesretli gelmişler, cümlesi şifa bulup gitmişler. Hattâ, kırk defa hacceden ve kırk sene sabah namazını yatsı abdestiyle kılan, Tâbiînin azîm imamlarından ve çok Sahabelerle görüşen, Tavus denilen Ebu Abdurrahmani’l-Yemânî kat’iyen haber verir ve hükmeder ve demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ne kadar mecnun gelmişse, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm sinesine elini koymuşsa, kat’iyen şifa bulmuştur; şifa bulmayan kalmamış.

İşte, Asr-ı Saadete yetişmiş böyle bir imam, böyle kat’î ve küllî hükmetmişse, elbette ona gelen hiçbir hasta kalmamış ki, illâ şifa bulmuş. Madem şifa bulmuş; elbette müracaatlar binler olacaktır.

Haşiye:

اَنَا ابْنُ الَّذِى سَالَتْ عَلَى الْخَدِّ عَيْنُهُ
فَرُدَّتْ بِكَفِّ الْمُصْطَفٰى اَحْسَنَ الرَّدِّ

فَعاَدَتْ كَمَا كَانَتْ ِلاَوَّلِ اَمْرِهاَ فَياَ
حُسْنَ ماَ عَيْنٍ وَياحُسْنَ ماَرَدٍّ

1.)Şimdi git, abdest al. Sonra iki rekât namaz kıl ve de ki: ‘Allah’ım! Hâcetimi sana arz ediyor ve nebiyy-i rahmet olan Peygamberin Muhammed ile Sana teveccüh ediyorum. Yâ Muhammed! Gözümden perdeyi kaldırması için senin Rabbine seninle teveccüh ediyorum. Allahım, onu bana şefaatçi kıl.’ (bk. Tirmizî, Deavât: 118; İbni Mâce, İkame: 189; Müsned: 4-138)
2.)Attığın zaman da sen atmadın… (Enfal Sûresi, 8;17)
3.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
4.)Allah’ım ona şifa ver.
5.)Sen Allah’ın Resulüsün.
6.)Senin Allah Resulü olduğuna şehadet ederim.
7.)Allahım, onun yerden izini kes.

Mektubat : 19.Mektub : 14.Isaret

14.İşaret: Resulullahın Duasıyla zâhir olan harikalardır

Ondördüncü İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın envâ-ı mu'cizâtından bir nev-i azîmi, duasıyla zâhir olan harikalardır. Evet, şu nevi, kat'î ve hakikî mütevatirdir. Cüz'iyat ve misalleri o kadar çoktur ki, hesap edilmez. Misallerin çokları var ki, onlar da mütevatir derecesine çıkmışlar. Belki tevatüre yakın meşhur olmuşlar. Bir kısmını öyle imamlar nakletmiş ki, meşhur mütevatir gibi kat'iyeti ifade eder. Biz şu pek çok misallerinden, tevatüre yakın ve meşhur derecesinde münteşir bazı misalleri, nümune olarak ve her misalin de birkaç cüz'iyâtını zikredeceğiz.

Birinci Misal

[131] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yağmur duası tevatür derecesinde ve çok defa tekrar ile, daima sür'atle kabul olması, başta İmam-ı Buharî ve İmam-ı Müslim, eimme-i hadîs nakletmişler. Hattâ bazı defa, minber-i şerif üstünde yağmur duası için elini kaldırıp, indirmeden yağmış.

[132] Sabıkan zikrettiğimiz gibi, bir iki defa ordu susuz kaldığı vakit bulut geliyordu, yağmur veriyordu. Hattâ, nübüvvetten evvel, cedd-i Nebî Abdülmuttalib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın küçüklük zamanında mübarek yüzüyle yağmur duasına giderdi. Onun yüzü hürmetine gelirdi ki, o hâdise Abdülmuttalib'in bir şiiriyle iştihar bulmuş.

[133] Hem vefat-ı Nebevîden sonra, Hazret-i Ömer, Hazret-i Abbas'ı vesile yapıp demiş: "Yâ Rab, bu Senin habibinin amcasıdır. Onun yüzü hürmetine yağmur ver." Yağmur gelmiş.

[134] Hem İmam-ı Buharî ve Müslim haber veriyorlar ki: Yağmur için dua talep edildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dua etti. Yağmur öyle geldi ki, mecbur oldular: “Aman dua et, kesilsin.” Dua etti, birden kesildi.

İkinci Misal

[135] Tevatüre yakın meşhurdur ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Sahabe ve imana gelenler daha kırka vasıl olmadan ve gizli ibadet etmekte iken, dua etti:

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ الْاِسْلاَمَ بِعُمَرِ بْنِ الْخَطَّابِ اَوْ بِعَمْرِو بْنِ هِشَامٍ [1]

Bir iki gün sonra, Hazret-i Ömer ibnü’l-Hattab imana geldi ve İslâmiyeti ilân ve i’zaz etmeye vesile oldu, “Faruk” ünvan-ı âlisini aldı.5

Üçüncü Misal

Bazı Sahabe-i Güzine, ayrı ayrı maksatlar için dua etmiş. Duası öyle parlak bir surette kabul olmuş ki, o keramet-i duaiye, mu’cize derecesine çıkmış.

[136] Ezcümle, başta Buharî ve Müslim haber veriyorlar ki, İbni Abbas’a şöyle dua etmiş:

اَللّٰهُمَّ فَقِّهْهُ فِى الدِّينِ وَعَلِّمْهُ التَّاْوِيلَ [2] duası öyle makbul olmuş ki, İbni Abbas **“tercümanü’l-Kur’ân”** ünvan-ı zîşânını ve **“habrü’l-ümme”** yani “allâme-i ümmet” rütbe-i âlisini kazanmış. Hattâ çok gençken, Hazret-i Ömer onu ulema ve kudema-yı Sahabe meclisine alıyordu.

[137] Hem başta İmam-ı Buharî, ehl-i kütüb-ü sahiha haber veriyorlar ki: Enes’in validesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma niyaz etmiş ki, “Senin hâdimin olan Enes’in evlât ve malı

hakkında bereketle dua et.” O da dua etmiş, [3] اَللّٰهُمَّ اَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِى مَا اَعْطَيْتَهُ demiş. Hazret-i Enes, âhir ömründe kasemle ilân ediyor ki: “Ben kendi elimle yüz evlâdımı defnetmişim. Benim malım ve servetim itibarıyla da, hiçbirisi benim gibi mesut yaşamamış. Benim malımı görüyorsunuz ki pek çoktur. Bunlar bütün dua-yı Nebeviyenin bereketindendir.”

[138] Hem başta İmam-ı Beyhakî, ehl-i hadîs haber veriyorlar ki: Aşere-i Mübeşşereden Abdurrahman bin Avf’a, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kesret-i mal ve bereketle dua etmiş. O duanın bereketiyle o kadar servet kazanmış ki, bir defa yedi yüz deveyi yükleriyle beraber fî sebîlillâh tasadduk etmiş. İşte, dua-yı Nebeviyenin bereketine bakınız, “Bârekâllah” deyiniz.

[139] Hem İmam-ı Buharî başta, râviler naklediyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Urve İbn-i Ebî Ca’de’ye, ticarette kâr ve kazanç için bereketle dua etmiş. Urve diyor ki: “Ben bazı Kûfe çarşısında duruyordum. Bir günde kırk bin kazanıyordum, sonra evime dönüyordum.” İmam-ı Buharî der ki: “Toprağı da eline alsa onda bir kazanç bulurdu.”

[140] Hem Abdullah ibni Cafer’e kesret-i mal ve bereket için dua etmiş. Hazret-i Abdullah ibni Cafer o derece servet kazanmış ki, o asırda şöhretgir olmuş. O bereket-i dua-yı Nebevî ile hasıl olan serveti kadar, sehâvetle de iştihar etmiş.

Bu neviden çok misaller var. Nümune için bu dört misalle iktifa ediyoruz.

[141] Hem başta İmam-ı Tirmizî haber veriyor ki: Sa’d ibni Ebî Vakkas için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dua etmiş: [4] اَللّٰهُمَّ اَجِبْ دَعْوَتَهُ demiş. Sa’d’ın duasının kabulü için dua etmiş. O asırda Sa’d’ın bedduasından herkes korkuyordu. Duasının kabulü de şöhret buldu.

[142] Hem meşhur Ebu Katâde’ye ferman etmiş:

اَفْلَحَ اللهُ وَجْهَكَ اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُ فِى شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ

diye, genç kalmasına dua etmiş. Ebu Katâde yetmiş yaşında vefat ettiği vakit, on beş yaşında bir genç gibi olduğu, nakl-i sahihle6 şöhret bulmuş.

[143] Hem meşhur şair Nâbiğa'nın kıssa-i meşhuresidir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında bir şiirini okumuş. Şu fıkra:

بَلَغْنَا السَّمَاءَ مَجْدُنَا وَسَنَائُنَا وَاِنَّا نُرِيدُ فَوْقَ ذٰلِكَ مَظْهَرًا

Yani, *"Şerefimiz göğe çıktı; biz daha üstüne çıkmak istiyoruz."* Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mülâtafe suretinde ferman etti: اِلَى اَيْنَ يَا اَبَا لَيْلٰى؟ dedi: اِلَى الْجَنَّةِ يَا رَسُولَ اللهِ Yani, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, latîfe olarak dedi: "Gökten öbür tarafa nereyi istiyorsun ki, şiirinde orayı niyet ediyorsun?" Nâbiğa dedi: "Göklerin fevkinde Cennete gitmek istiyoruz." Sonra bir mânidar şiirini daha okudu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dua etti: لاَ يَفْضُضِ اللهُ فَاكَ Yani, "Senin ağzın bozulmasın." İşte, o dua-yı Nebevînin bereketiyle, o Nâbiğa, yüz yirmi yaşında bir dişi noksan olmadı. Hattâ bazı bir dişi düştüğü vakit, yerine bir daha geliyordu.

[144] Hem, nakl-i sahihle, İmam-ı Ali için dua etmiş: اَللّٰهُمَّ اكْفِهِ الْحَرَّ وَالْقَرَّ Yani, "Yâ Rab, soğuk ve sıcağın zahmetini ona gösterme." İşte şu dua bereketiyle, İmam-ı Ali kışta

yaz libasını giyerdi, yazda kış libasını giyerdi. Derdi ki: “O duanın bereketiyle hiçbir soğuk ve sıcağın zahmetini çekmiyorum.”

[145] Hem Hazret-i Fatıma için dua etmiş: اَللّٰهُمَّ لاَتُجِعْهَا Yani, “Açlık elemini ona verme.” Hazret-i Fatıma der ki: “O duadan sonra açlık elemini görmedim.”

[146] Hem Tufeyl ibni Amr, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan bir mu’cize istedi ki, götürüp kavmine göstersin. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm [6] اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ لَهُ demiş. İki gözü ortasında bir nur zuhur etmiş, sonra değneği ucuna naklolmuş. Bununla **“zinnur”** diye iştihar bulmuş.

İşte bu vakıalar ehâdis-i meşhuredendir ki, kat’iyet peydâ etmişler.

[147] Hem Ebu Hüreyre, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma şekvâ etmiş ki, “Nisyan bana ârız oluyor.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş, bir mendil şeklinde birşey açmış. Sonra, mübarek avucuyla gaibden birşey alır gibi, öyle avucunu oraya boşaltmış. İki üç defa öyle yaparak Ebu Hüreyre’ye emiş: “Şimdi mendili topla.” Toplamış. Bu sırr-ı mânevî-i dua-yı Nebevî ile, Ebu Hüreyre kasem eder: “Ondan sonra hiçbir şey unutmadım.”

İşte bu vakıalar ehâdis-i meşhuredendirler.

Dördüncü Misal

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bedduasına mazhar olmuş birkaç vakıayı beyan ederiz.

Birincisi: [148] Perviz denilen Fars Padişahı, nâme-i Nebeviyeyi yırtmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma haber geldi. Şöyle beddua etti: اَللّٰهُمَّ مَزِّقْهُ “Yâ Rab! Nasıl mektubumu paraladı; Sen de onu ve onun mülkünü parça parça et.” İşte şu bedduanın tesiriyledir ki, o Kisrâ Perviz’in oğlu Şirviye, hançerle onu paraladı. Sa’d ibni Ebî Vakkas da saltanatını parça parça etti.

Sâsâniye devletinin hiçbir yerde şevketi kalmadı. Fakat Kayser ve sair melikler, nâme-i Nebeviyeye hürmet ettikleri için, mahvolmadılar.

İkincisi: [149] Tevatüre yakın meşhurdur ve âyât-ı Kur'âniye işaret ediyor ki: Bidâyet-i İslâmda, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mescidü'l-Harâmda namaz kılarken, rüesa-yı Kureyş toplandılar, ona karşı gayet bed bir muamele ettiler. O da, o vakit onlara beddua etti. İbni Mes'ud der ki: "Kasem ederim, o bed muameleyi yapan ve onun bedduasına mazhar olanların, gazve-i Bedir'de birer birer lâşelerini gördüm."

Üçüncüsü: [150] Mudariyye denilen Arabın büyük bir kabilesi, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı tekzip ettikleri için, onlara kaht ile beddua etti. Yağmur kesildi, kaht ve galâ başgösterdi. Sonra Mudariyye kavminden olan kabile-i Kureyş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma iltimas ettiler. Dua etti, yağmur geldi, kahtlık kalktı. Bu vakıa tevatür derecesinde meşhurdur.

Beşinci Misal

Hususî adamlara bedduasının dehşetli kabulüdür. Bunun çok misalleri var. Kat'î üç misali, nümune olarak beyan ederiz.

Birincisi: [151] Utbe bin Ebî Leheb hakkında şöyle beddua etti: اَللّٰهُمَّ سَلِّطْ عَلَيْهِ كَلْبًا مِنْ كِلاَبِكَ Yani, "Yâ Rab! Ona bir itini musallat et." Sonra, Utbe sefere giderken, bir arslan gelip, kàfile içinde onu arayıp bulmuş, parçalamış. Şu vakıa meşhurdur; eimme-i hadîs nakil ve tashih etmişler.

İkincisi: [152] Muhallim ibni Cessâme'dir ki, Âmir ibni Azbat'ı gadr ile katletmişti. Halbuki, Âmir'i, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, onu cihad ve harp için kumandan edip bir bölükle göndermişti. Muhallim de beraberdi. Bu gadrin haberi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma yetiştiği vakit hiddet etmiş, [7] اَللّٰهُمَّ لاَ تَغْفِرْ لِمُحَلِّمٍ diye beddua buyurmuş. Yedi gün sonra o Muhallim öldü. Kabre koydular, kabir dışarıya attı. Kaç defa

koydularsa yer kabul etmedi. Sonra mecbur oldular; iki taş ortasında muhkemce bir duvar yapılmış, o surette yeraltında setredilmiş.

Üçüncüsü: [153] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm görüyordu, bir adam sol eliyle yemek yer. Ferman etmiş: كُلْ بِيَمِينِكَ "Sağ elinle ye" demiş. O adam demiş: لاَ اَسْتَطِيعُ "Sağ elimle yapamıyorum." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: لاَ اسْتَطَعْتَ diye beddua etmiş: "Kaldıramayacaksın." İşte ondan sonra o adam sağ elini hiç kaldıramamış.

Altıncı Misal

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hem duası, hem temasından zuhur eden pek çok harikalarından, kat'iyet kesb etmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz.

Birincisi: [154] Hazret-i Hâlid ibni Velid'e (Seyfullaha) birkaç saçını verip nusretine dua etmiş. Hazret-i Hâlid, o saçları külâhında hıfzetmiş. İşte o saç ve duanın bereketi hürmetine, hiçbir harbe girmemiş, illâ muzaffer çıkmış.

İkincisi: [155] Selmân-ı Farisî, evvelce Yahudilerin abdiymiş. Onun seyyidleri, onu âzâd etmek için çok şeyler istediler. "Üç yüz hurma fidanını dikip meyve verdikten sonra, kırk okıyye altın vermekle âzâd edilirsin" dediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma geldi, beyan-ı hal etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, kendi eliyle, Medine civarında üç yüz fidanı dikti. Yalnız bir tanesini başkası dikti. O sene zarfında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın diktiği bütün fidanlar meyve verdi. Yalnız birtek başkası dikmişti; o tek meyve vermedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu çıkardı, yeniden dikti. O da meyve verdi.

Hem tavuk yumurtası kadar bir altını, ağzının tükürüğünü ona sürdü, dua etti, Selmân'a verdi. Dedi: "Git, Yahudilere ver." Selmân-ı Farisî gidip o altından kırk okıyyeyi onlara verdi. O tavuk yumurtası kadar olan altın, eskisi gibi bâki kaldı. İşte şu vakıa, Hazret-i Selmân-

ı Pâkin sergüzeşte-i hayatının en mühim bir hâdise-i mu'cizekârânesidir; muteber ve mevsuk imamlar haber vermişler.

Üçüncüsü: [156] Ümmü Mâlik isminde bir Sahabiye, "ukke" denilen küçük bir yağ tulumundan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma yağ hediye ederdi. Bir defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona dua edip ukkeyi vermiş, ferman etmiş ki: "Onu boşaltıp sıkmayınız." Ümmü Mâlik ukkeyi almış. Ne vakit evlâtları yağ isterlerse, bereket-i dua-yı Nebevî ile, ukkede yağ bulurlardı. Hayli zaman devam etti. Sonra sıktılar, bereket kesildi.

Yedinci Misal

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın duasıyla ve temasıyla suların tatlılaşması ve güzel koku vermesinin çok hâdiseleri var. İki üç taneyi nümune olarak beyan ederiz.

Birincisi: [157] İmam-ı Beyhakî başta, ehl-i hadîs haber veriyorlar ki: Bi'r-i Kubâ denilen kuyunun suyu bazı kesiliyordu, yani bitiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm abdest suyunu içine koyup dua ettikten sonra, kesretle devam etti, daha hiç kesilmedi.

İkincisi: [158] Başta Ebu Nuaym Delâil-i Nübüvvet'te, ehl-i hadîs haber veriyorlar ki: Enes'in evindeki kuyuya, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tükürüğünü içine atıp dua etmiş; Medine-i Münevverede en tatlı su o olmuş.

Üçüncüsü: [159] İbni Mâce haber veriyor ki: Mâ-i zemzemden bir kova su, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma getirdiler. Bir parça ağzına aldı, kovaya boşalttı. Kova misk gibi rayiha verdi.

Dördüncüsü: [160] İmam-ı Ahmed ibni Hanbel haber veriyor ki: Bir kuyudan bir kova su çıkardılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, içine ağzının suyunu akıtıp kuyuya boşalttıktan sonra misk gibi rayiha vermeye başladı.

Beşincisi: [161] Ricalullahtan ve İmam-ı Müslim ve ulema-i Mağribin mutemedi ve makbulü olan Hammad ibni Seleme haber veriyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, deriden bir tuluk su doldurup ağzına üflemiş, dua etmiş. Bağladı, bir kısım Sahabeye verdi. "Ağzını açmayınız; yalnız abdest aldığınız vakit açınız" demiş.

Gitmişler, abdest almak vaktinde ağzını açmışlar. Görüyorlar ki, hâlis bir süt, ağzında da kaymak yağ.

İşte bu beş cüz'ü, bazıları meşhur, bazı da mühim imamlar naklediyorlar. Bunlar ve burada nakledilmeyenlerle mecmuu, mânevî tevatür gibi bir mu'cize-i mutlakanın tahakkukunu gösteriyorlar.

Sekizinci Misal

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mesh ve duasıyla, sütsüz ve kısır keçilerin, mübarek elinin temasıyla ve duasıyla sütlü, hem çok sütlü olmaları misalleri ve cüz'iyatları çoktur. Biz, yalnız meşhur ve kat'î iki üç misali, nümune olarak zikrediyoruz.

Birincisi: [162] Ehl-i siyerin bütün muteber kitapları haber veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekri's-Sıddık ile beraber hicret ederken, Âtiket bint-i Hâlidi'l-Huzâî denilen Ümmü Mâbed hanesine gelmişler. Gayet zayıf, sütsüz, kısır bir keçi orada vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ümmü Mâbed'e ferman etti: "Bunda süt yok mudur?" Ümmü Mâbed demiş ki: "Bunun vücudunda kan yoktur; nereden süt verecek?" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gidip o keçinin beline elini sürmüş, memesini de meshetmiş, dua etmiş. Sonra demiş: "Kap getiriniz, sağınız." Sağdılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekri's-Sıddık ile içtikten sonra, o hane halkı da doyuncaya kadar içmişler. O keçi kuvvetlenmiş, öyle de mübarek kalmış.

İkincisi: [163] Şât-ı İbni Mes'ud'un meşhur kıssasıdır ki: İbni Mes'ud, İslâm olmadan evvel, bazıların çobanıydı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekri's-Sıddık ile beraber, İbni Mes'ud'un keçileriyle bulunduğu yere gitmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, İbni Mes'ud'dan süt istemiş. O da demiş: "Keçiler benim değil, başkasının malıdırlar." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: "Kısır, sütsüz bir keçi bana getir." O da iki senedir teke görmemiş bir keçi getirdi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm eliyle onun memesine meshedip dua etmiş. Sonra sağmışlar, hâlis bir süt almışlar, içmişler. İbni Mes'ud bu mu'cizeyi gördükten sonra iman etmiş.

Üçüncüsü: [164] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın murdiası, yani süt annesi olan Halime-i Sa'diye'nin keçilerinin kıssa-i

meşhuresidir ki: O kabilede bir derece kahtlık vardı. Hayvânat zayıf ve sütsüz oluyordular. Ve tok oluncaya kadar yemiyorlardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm oraya, süt annesinin yanına gönderildiği zaman, onun bereketiyle, Halime-i Sa'diye'nin keçileri, akşam vakti, başkalarının hilâfına olarak, hem tok ve memeleri dolu olarak geliyorlardı.

İşte bunun gibi, siyer kitaplarında daha başka cüz'iyatları var. Fakat bu nümuneler asıl maksada kâfidir.

Dokuzuncu Misal

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bazı zâtların başını ve yüzünü mübarek eliyle meshedip dua ettikten sonra zâhir olan harikaların çok cüz'iyatından, iştihar bulmuş birkaçını nümune olarak beyan ediyoruz.

Birincisi: [165] Ömer ibni Sa'd'ın başına elini sürmüş, dua etmiş. Seksen yaşında o adam, o duanın bereketiyle, öldüğü vakit başında beyaz yoktu.

İkincisi: [166] Kays ibni Zeyd'in başına elini koyup, meshedip dua etmiş. O duanın bereketiyle, yüz yaşına girdiği vakit, meshin tesiriyle, bütün başı beyaz, yalnız Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın elini koyduğu yer sim siyah olarak kalmış.

Üçüncüsü: [167] Abdurrahman ibni Zeyd ibni'l-Hattab, hem küçük, hem çirkindi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm eliyle başını meshedip dua etmiş. O duanın bereketiyle, kametçe en bâlâ kamet ve suretçe en güzel bir surete girmiş.

Dördüncüsü: [168] Âiz ibni Amr'ın gazve-i Huneyn'de yüzü yaralanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, eliyle yüzündeki kanı silmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın elinin temas ettiği yer, parlak bir nuraniyet vermiş ki, muhaddisler كَغُرَّةِ الْفَرَسِ tabir etmişler. Yani, *"doru atın alnındaki beyaz gibi"* temas yeri öyle parlıyordu.

Beşincisi: [169] Katâde İbni Selmân'ın yüzüne elini sürmüş, dua etmiş. Katâde'nin yüzü âyine gibi parlamaya başlamış.

Altıncısı: **[170]** Ümmülmü'minîn Ümmü Seleme'nin kızı ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın üvey kızı Zeyneb'e, küçükken, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun yüzüne abdest suyu atıp taltif etmiş. O suyun temasından sonra, Zeyneb'in hüsün ve cemâli acip suret almış, bedîülcemâl olmuş.

İşte, şu cüz'iyatlar gibi daha çok misaller var. Onların çoğunu eimme-i hadîs nakletmişler. Bu cüz'iyâtın herbirini haber-i vahid ve zaif farz etsek dahi, yine mecmuu, mânevî bir tevatür hükmünde, mutlak bir mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmı gösterir. Çünkü bir hâdise ayrı ayrı ve çok suretlerle nakledilse, asıl hâdisenin vukuu kat'î olur. Suretlerin herbiri zayıf dahi olsa, yine asıl hâdiseyi ispat ediyor.

Meselâ, bir gürültü işitildi. Bazılar dediler ki, "Filân ev harap oldu." Diğeri, "Başka ev harap oldu" dedi. Daha başkası, başka bir evi söyledi, ve hâkezâ... Herbir rivayet, haber-i vahid de, zayıf da, hilâf-ı vaki de olabilir. Fakat asıl vakıa ki, bir ev harap olmuş, o kat'îdir; onda bütün müttefiktirler. Halbuki, bahsettiğimiz şu altı cüz'iyat, hem sahihtirler, hem bazıları şöhret derecesine çıkmışlar. Faraza bunların herbirini zayıf addetsek, temsilde mutlak bir hane harap olması gibi, yine cüz'iyâtın mecmuunda, mutlak bir mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın vücudunu kat'iyen gösterir.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mu'cizât-ı bâhiresi, herbir nevide kat'î olarak mevcuttur. Cüz'iyâtı dahi, o küllî ve mutlak mu'cizenin suretleri veyahut nümuneleridir. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, nasıl ki eli, parmakları, tükürüğü, nefesi, sözü, yani duası, çok mu'cizâtın mebdei oluyor. Aynen öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın sair letâifi ve duyguları ve cihâzâtı, çok harikalara medardır. Kütüb-ü siyer ve tarih, o harikaları beyan etmişler, sîret ve suret ve duygularında çok delâil-i nübüvvet bulunduğunu göstermişler.

1.)Allahım, İslâmiyeti Ömer ibni'l-Hattâb veya Amr ibni'l-Hişâm (Ebû Cehil) ile aziz eyle.
2.)Allahım! Onu dinde fakîh kıl ve ona tefsir ilmini öğret. (Buharî, Vudû': 10, İlim: 17, Fedâilü'l-Eshâb: 24; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 138; İbni Hibban, Sahih, 9:98; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:327; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:661; Hafâcî, Şerhu'ş-Şifâ, 3:130; İbnü'l-Esîr, Câmiu'l-Usûl, 9:63; Müsned, 1:264, 314, 328, 330; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:534)

3.) Allahım! Onun malını ve evlâdını çoğalt. Ve ona ihsan ettiğin nimetlere bereket ver.
4.) Allahım, onun duasını kabul eyle. (Tirmizî, Menâkıb: 27, no. 3751; İbn-i Hibbân, Sahih, no. 12215; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:499; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, 1:93, Ebû Nuaym, Delâilü'n-Nübüvve, 3:206; el-Elbânî, Mişkâtü'l-Mesâbîh, 3:251, no. 6116; el-Mubârekforî, Tuhfetü'l-Ahvezî, 10:253-254, no. 3835; Ahmed ibni Hanbel, Fedâilü's-Sahâbe, 2:750, no. 1038; İbnü'l-Esîr, Câmi'u'l-Usûl, 10:16, no. 6535)
5.) Allah onun yüzünü ak etsin. Allahım, onun tenini ve saçını mübarek kıl.
6.) Allahım, onu nurlandır.
7.) Allahım, Muhallim'i affetme.

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret

15.İşaret: Hayvanlar, ölüler, cinler ve meleklerin şehadetleri

Onbeşinci İşaret

Nasıl ki taşlar, ağaçlar, kamer, güneş onu tanıyorlar, birer mu'cizesini göstermekle nübüvvetini tasdik ediyorlar. Öyle de, hayvânat taifesi, ölüler taifesi, cinler taifesi, melâikeler taifesi o zât-ı mübareki tanıyorlar ve nübüvvetini tasdik ediyorlar ki, onlar, onu tanıdıklarını, herbir taifesi bazı mu'cizâtını göstermekle gösteriyorlar ve nübüvvetinin tasdikini ilân ediyorlar.

Şu On Beşinci İşaretin Üç Şubesi var.

•1.Şube: Hayvanata dair Mucizeler
•2.Şube: Cenazeler ve cinler ve meleklere dair Mucizeler
•3.Şube: Resul-i Ekremin korunmasına dair Mucizeler

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 1.Sube

1.Şube: Hayvanata dair Mucizeler

Birinci Şubesi

Hayvânat cinsi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı tanıyorlar ve mu'cizâtını da izhar ediyorlar. Şu Şubenin çok misalleri var. Biz yalnız burada, meşhur ve mânevî tevatür derecesinde kat'î olmuş veya muhakkıkîn-i eimmenin makbulü olmuş veya ümmet telâkki-i bilkabul etmiş olan bir kısım hâdiseleri, nümune olarak zikredeceğiz.

Birinci Hâdise

[171] Mânevî tevatür derecesinde bir şöhretle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekri's-Sıddık ile, küffârın takibinden kurtulmak için tahassun ettikleri Gar-ı Hira'nın kapısında, iki nöbetçi gibi, iki güvercin gelip beklemeleri ve örümcek dahi, perdedar gibi, harika bir tarzda, kalın bir ağla mağara kapısını örtmesidir. Hattâ, rüesa-yı Kureyş'ten, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın eliyle Gazve-i Bedir'de öldürülen Übeyy ibni Halef mağaraya bakmış. Arkadaşları demişler: "Mağaraya girelim." O demiş: "Nasıl girelim? Burada bir ağ görüyorum ki, Hazret-i Muhammed tevellüt etmeden bu ağ yapılmış gibidir. Bu iki güvercin işte orada duruyor. Adam olsa orada dururlar mı?"

[172] İşte bunun gibi, mübarek güvercin taifesi, feth-i Mekke'de dahi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın başı üzerinde gölge yaptıklarını, İmam-ı Celîl ibni Veheb naklediyor.

[173] Hem nakl-i sahihle Hazret-i Aişe-i Sıddıka haber veriyor ki: Güvercin gibi, dâcin denilen bir kuş hanemizde vardı. Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm hazır olsaydı, hiç debelenmezdi, sükûtla dururdu. Ne vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıksaydı, o kuş başlardı harekete; giderdi, gelirdi, hiç durmuyordu. Demek o kuş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı dinliyordu, huzurunda temkinle sükût ederdi.

İkinci Hâdise

[174] Beş altı tarikle, mânevî bir tevatür hükmünü almış kurt hâdisesidir ki, bu kıssa-i acibe çok tariklerle meşhur Sahabelerden nakledilmiş. Ezcümle, Ebu Saidi'l-Hudrî ve Selemeti'bnü'l-Ekvâ ve İbni Ebî Veheb ve Ebu Hüreyre ve bir vak'a sahibi çoban (Uhban) gibi müteaddit tariklerle haber veriyorlar ki:

Bir kurt, keçilerden birisini tutmuş; çoban, kurdun elinden kurtarmış. Zi'b demiş: "Allah'tan korkmadın, benim rızkımı elimden aldın." Çoban demiş: "Acaip, zi'b konuşur mu?" Zi'b ona demiş: "Acip senin halindedir ki, bu yerin arka tarafında bir zât var ki sizi Cennete davet ediyor, peygamberdir, onu tanımıyorsunuz." Bütün tarikler kurdun konuşmasında müttefik olmakla beraber, kuvvetli bir tarik olan Ebu Hüreyre, ihbarında diyor ki: Çoban kurda demiş: "Ben gideceğim. Fakat kim benim keçilerime bakacak?" Zi'b demiş: "Ben bakacağım." Çoban ise, çobanlığı kurda devredip gelmiş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı görmüş, iman etmiş, dönüp gitmiş. Zi'bi çoban bulmuş; zayiat yok. Bir keçi ona kesmiş; çünkü ona üstadlık etmiş.

Bir tarikte, rüesa-yı Kureyş'ten Ebu Süfyan ile Safvan bir kurdu gördüler, bir ceylânı takip edip Harem-i Şerife girdi. Kurt dönmüş; sonra taaccüp etmişler. Kurt konuşmuş, risalet-i Ahmediyeyi haber vermiş. Ebu Süfyan, Safvan'a demiş ki: "Bu kıssayı kimseye söylemeyelim. Korkarım, Mekke boşalıp onlara iltihak edecekler."

Elhasıl, kurt kıssası kat'î ve mânevî mütevatir gibi kanaat verir.

Üçüncü Hâdise

Beş altı tarikle, mühim Sahabelerden nakledilen cemel hâdisesidir ki:

[175] Ezcümle, Ebu Hüreyre ve Sa'lebe bin Mâlik ve Câbir ibni Abdullah ve Abdullah ibni Cafer ve Abdullah ibni Ebî Evfa gibi müteaddit tarikler ve o tariklerin başındaki Sahabeler müttefikan haber veriyorlar ki: Deve gelmiş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma tahiyye-i ikram nev'inden secde edip konuşmuş. Ve birkaç tarikte haber veriliyor ki, o deve bir bağda kızmış, vahşi olmuş, yanına kimseyi sokmuyor, hücum ediyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm girdi; deve geldi, ikrâmen secde etti, yanında ıhtı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yular taktı. Deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma dedi: "Beni çok meşakkatli şeylerde çalıştırdılar; şimdi de beni kesmek istiyorlar. Onun için kızdım." Deve sahibine söyledi: "Böyle midir?".. "Evet" dediler.

[176] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Adbâ ismindeki devesi, vefat-ı Nebevîden sonra kederinden ne yedi, ne içti, tâ öldü. Hem o deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile mühim bir kıssayı konuştuğunu, Ebu İshak-ı İsferanî gibi bazı mühim imamlar haber vermişler.

[177] Hem nakl-i sahihle, Câbir ibni Abdullah'ın bir seferde devesi çok yorulmuştu, daha yürüyemiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o deveye ufak bir dürtmekle dürttü. O deve, o iltifat-ı Ahmedîden o kadar bir çeviklik, bir sevinçlik peydâ etti ki, daha sür'atinden dizgini zaptedilmiyor, yolda yetişilmiyordu; Hazret-i Câbir haber veriyor.

Dördüncü Hâdise

[178] Başta İmam-ı Buharî, eimme-i hadîs haber veriyorlar ki: Bir defa, gecede, Medine-i Münevverenin haricinde, düşman hücum ediyor gibi mühim bir hâdise işâa edildi. Sonra cesur atlılar çıktılar, gittiler. Yolda görüyorlar; bir zât geliyor. Baktılar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Ferman etmiş: "Birşey yoktur." Meşhur Ebu Talha'nın atına binip, şecaat-i kudsiyesi muktezasınca herkesten evvel gitmiş, tahkik etmiş ve dönmüştü. Ebu Talha'ya ferman etmiş: وَجَدْتُ فَرَسَكَ بَحْرًا Yani, "Senin atın, sarsmadan, gayet çabuktur." Halbuki, Ebu Talha'nın atı, katuf tabir edilen,

yürüyüşsüz kısmındandı. O geceden sonra, hiçbir at ona karşı yürüyüşte mukabele edemiyordu.

[179] Hem nakl-i sahihle, bir defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm seferde, namaz kılacak vaktinde, atına dedi: “Dur.” O da durdu, namaz bitinceye kadar hiçbir âzâsını kımıldatmadı.

Beşinci Hâdise

[180] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârı Sefine, Yemen Valisi Muaz ibni Cebel’in yanına gitmek için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan emir alıp gitmiş. Yolda bir arslan rast gelmiş. O Sefine ona demiş: “Ben Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârıyım.” Arslan ses verip ayrılmış, ilişmemiş. Diğer bir tarikte haber veriyorlar ki: Sefine döndüğü vakit yolu kaybetmiş. Bir arslana rast gelmiş; arslan ona ilişmemekle beraber, yolu da göstermiş.

[181] Hem Hazret-i Ömer’den haber veriyorlar ki, demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına bir bedevî geldi. Arapça **“dabb”** denilen bir susmar, yani keler elindeydi. Dedi: “Eğer bu hayvan sana şehadet etse ben sana iman getiririm, yoksa iman getirmem.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o hayvandan sordu. O susmar, fasih bir dille, risaletine şehadet etti.

[182] Hem Ümmülmü’minîn Ümmü Seleme haber veriyor ki: Bir ceylân Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmla konuşmuş ve risaletine şehadet etmiş.

İşte bunun gibi çok misaller var. Hem de kat’î şöhret bulmuş birkaç nümuneyi gösterdik. Ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımayana ve itaat etmeyene deriz:

Ey insan, ibret alınız! Kurt, arslan, Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselami tanıyor, itaat ediyorlar. Sizlerin hayvandan, kurttan aşağı düşmemeye çalışmanız iktiza eder.

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Sube

2.Şube: Cenazeler ve cinler ve meleklere dair Mucizeler

İkinci Şube

Cenazelerin ve **cinlerin** ve **melâikelerin** Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımalarıdır. Bunun da çok hâdiseleri var. Nümune için, şöhret bulmuş ve mevsuk imamlar haber vermiş birkaç nümuneyi, evvelâ cenazelerden göstereceğiz. Amma cin ve melâike ise, o mütevatirdir; onların misalleri bir değil, bindir.

İşte, ölülerin konuşması misallerinden:

Birincisi şudur ki: [183] Ulema-i zâhir ve bâtının Tâbiîn zamanında en büyük reisi ve İmam-ı Ali'nin mühim ve sadık bir şakirdi olan Hasan Basrî haber veriyor ki: Bir adam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına gelerek ağlayıp sızladı. Dedi: "Benim küçük bir kızım vardı. Şu yakın derede öldü, oraya attım." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona acıdı. Ona dedi: "Gel, oraya gideceğiz." Gittiler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ölmüş kızı çağırdı, "Yâ fülâne!" dedi. Birden, o ölmüş kız [1] لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "Tekrar peder ve validenin yanına gelmeyi arzu eder misin?" O dedi: "Yok, ben onlardan daha hayırlısını buldum."

İkincisi: [184] İmam-ı Beyhakî ve İmam-ı İbni Adiyy gibi bazı mühim imamlar, Hazret-i Enes ibni Mâlik'ten haber veriyorlar ki, Enes demiş: Bir ihtiyare kadının birtek oğlu vardı, birden vefat etti. O saliha

kadın çok müteessir oldu. Dedi: “Yâ Rab! Senin rızan için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın biatı ve hizmeti için hicret edip buraya geldim. Benim hayatımda istirahatimi temin edecek tek evlâtçığımı, o Resulün hürmetine bağışla.” Enes der: O ölmüş adam kalktı, bizimle yemek yedi.

İşte, şu hâdise-i acibeye işaret ve ifade eden, İmam-ı Busayrî’nin Kaside-i Bürdede şu fıkrasıdır:

لَوْنَاسَبَتْ قَدْرَهُ اٰيَاتُهُ عِظَمًا اَحْيَى
اسْمُهُ حِينَ يُدْعٰى دَارِسَ الرِّمَمِ

Yani, *“Eğer alâmetleri, onun kadrine muvafık derecesinde azametini ve makbuliyetini gösterseydiler, değil yeni ölmüşler, belki onun ismiyle çürümüş kemikler de ihyâ edilebilirdi.”*

Üçüncü hâdise: [185] Başta İmam-ı Beyhakî gibi râviler, Abdullah ibni Ubeydullahi’l-Ensârî’den haber veriyorlar ki, Abdullah demiş: Sâbit ibni Kays ibni Şemmas’ın Yemâme Harbinde şehid düştüğü ve kabre koyduğumuz vakit ben hazırdım. Kabre konulurken, birden ondan bir ses geldi:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ اَبُوْ بَكْرِ الصِّدِّيقُ [2]
وَعُمَرُ الشَّهِيدُ وَعُثْمَانُ الْبَرُّ الرَّحِيمُ

dedi. Sonra açtık, baktık; ölü, cansız! İşte, o vakit, daha Hazret-i Ömer hilâfete geçmeden, şehadetini haber veriyor.

Dördüncü hâdise: [186] İmam-ı Taberanî ve Ebu Nuaym Delâil-i Nübüvvet’te, Numan ibni Beşir’den haber veriyorlar ki: Zeyd ibni Hârice, çarşı içinde birden düşüp vefat etti. Eve getirdik. Akşam ve yatsı arasında, etrafında kadınlar ağlarken, birden اَنْصِتُوا اَنْصِتُوا “Susunuz” dedi. Sonra, fasih bir lisanla, [3] مُحَمَّدٌ

رَسُولُ اللهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ diyerek bir miktar konuştu. Sonra baktık ki, cansız, vefat etmiş.

İşte, cansız cenazeler onun risaletini tasdik etse, canlı olanlar tasdik etmese, elbette o câni canlılar, cansızlardan daha cansız ve ölülerden daha ölüdürler!

Amma, melâikelerin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma hizmeti ve görünmesi ve cinnîlerin ona iman ve itaati, mütevatirdir. Nass-ı Kur'ân ve çok âyatla musarrahtır.

[187] Gazve-i Bedir'de beş bin melâike, nass-ı Kur'ân ile, önde, Sahabeler gibi ona hizmet edip asker olmuşlar. Hattâ o melekler, melâikeler içinde, Ashab-ı Bedir gibi şeref kazanmışlar.

Şu meselede iki cihet var:

Birisi: Cin ve melâikenin taifeleri, hayvan ve insanın taifeleri gibi, vücutları kat'î ve bizimle münasebettar olduğu, Yirmi Dokuzuncu Sözde, iki kere iki dört eder derecesinde bir kat'iyetle ispat etmişiz. Onların ispatını o Söze havale ederiz.

İkinci cihet: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın şerefiyle, eser-i mu'cizesi olarak, efrad-ı ümmeti onları görmek ve konuşmaktır.

[188] İşte, başta Buharî ve İmam-ı Müslim, eimme-i hadîs müttefikan haber veriyorlar ki: Bir defa melek, yani Hazret-i Cebrâil, beyaz libaslı bir insan suretinde gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Sahabeleri içinde otururken, yanına gitmiş, demiş: مَا اْلاِسْلاَمُ وَمَا اْلاِيمَانُ وَمَا اْلاِحْسَانُ Yani, *"İman, İslâm, ihsan nedir? Tarif et."* Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tarif etmiş. Oradaki cemaat-i Sahabe hem ders almış, hem de o zâtı iyi görmüşler. O zât, misafir gibi görünürken, üstünde alâmet-i sefer eseri hiç yoktu. Kalktı, birden kayboldu. O vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş ki: *"Size ders vermek için Cebrâil böyle yaptı."*

Hem haber-i sahih ile ve haber-i kat'î ile ve mânevî tevatür derecesinde, eimme-i hadîs haber veriyorlar ki, Hazret-i Cebrâil'i çok defa, hüsn-ü cemâl sahibi olan Dıhye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında Sahabeler görüyorlardı.

Ezcümle, **[189]** Hazret-i Ömer ve İbni Abbas ve Üsame bin Zeyd ve Hâris ve Aişe-i Sıddıka ve Ümmü Seleme, kat'iyen sabittir ki, bunlar kat'iyen haber veriyorlar ki, "Biz Hazret-i Cebrâil'i Dıhye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında çok görüyoruz." Acaba hiç mümkün müdür ki, bu zâtlar, görmeden, görüyoruz desinler?

[190] Hem nakl-i sahih-i kat'î ile, Aşere-i Mübeşşereden İran fatihi Sa'd ibni Ebî Vakkas haber veriyor ki: "Gazve-i Uhudda, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın iki tarafında, iki beyaz libaslı, ona nöbettar gibi, muhafız suretinde gördük. İkisi de, anlaşıldı ki, meleklerdir. Ve Hazret-i Cebrâil ile Mikâil olduğunu anladık." Acaba böyle bir kahraman-ı İslâm "Gördük" dese, görmemek mümkün müdür?

[191] Hem Ebu Süfyan ibni Hâris ibni Abdülmuttalib (ammizâde-i Nebevî), nakl-i sahihle haber veriyor ki: "Gazve-i Bedir'de, gökle yer arasında, beyaz libaslı, atlı zâtları gördük."

[192] Hem Hazret-i Hamza, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan niyaz etti ki, "Ben Cebrâil'i görmek istiyorum." Kâbede ona gösterdi. Dayanamadı, bîhuş oldu, yere düştü.

Bu çeşit melâikeleri görmek vukuatı çoktur. Bütün bu vukuat, bir nevi mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmı gösteriyor ve delâlet ediyor ki, onun misbâh-ı nübüvvetine melekler dahi pervanelerdir.

Cinnîler ise, onlarla görüşmek ve görmek, değil Sahabeler, belki avâm-ı ümmet dahi çoklarıyla görüşmeleri çok vuku buluyor.

Fakat en kat'î, en sahih haberle, eimme-i hadîs bize diyorlar ki, **[193]** İbni Mes'ud: "Batn-ı Nahl'de, ecinnîlerin ihtidâsı gecesinde ecinnîleri gördüm ve Sudan Kabilesinden Zut denilen uzun boylu taifeye benzettim. Onlara benziyordular."

[194] Hem meşhurdur ve hadîs imamları tahriç ve kabul ettikleri Hazret-i Hâlid ibni Velid vak'asıdır ki, Uzzâ denilen sanemi tahrip ettikleri vakit, siyah bir kadın şeklinde, o sanem içinden bir cinniye çıktı. Hazret-i Hâlid bir kılıçla o cinniyeyi iki parça etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hâdise için ferman etmiş ki: "Uzzâ sanemi içinde ona ibadet ediliyordu. Daha ona ibadet edilmez."

[195] Hem Hazret-i Ömer'den meşhur bir haberdir ki, demiş: Biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında iken, ihtiyar şeklinde, elinde bir asâ, "Hâme" isminde bir cinnî geldi, iman etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, ona kısa sûrelerden birkaç sûreyi ders verdi. Dersini aldı, gitti.

Şu âhirki hâdiseye, çendan bazı hadîs imamları ilişmişler. Fakat mühim imamlar, sıhhatine hükmetmişler. Her neyse, bu nevide uzun söylemeye lüzum yok; misalleri çoktur.

[196] Hem deriz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın nuruyla, terbiyesiyle ve onun arkasında gitmesiyle, binler Şeyh-i Geylânî gibi aktablar, asfiyalar, melâikeler ve cinlerle görüşmüşler ve konuşuyorlar; ve bu hâdise, yüz tevatür derecesinde ve çok kesrettedir. Evet, ümmet-i Muhammed'in (a.s.m.) melâike ve cinlerle temasları ve tekellümleri ise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın terbiye ve irşad-ı i'câzkârânesinin bir eseridir.

1.)Buyrun! Emredin.
2.)Muhammed Allah'ın Resulüdür. Ebû Bekir Sıddıktır. Ömer şehiddir. Osman ise, şefkatli ve iyilikseverdir. (Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:320; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:649; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 6:157-158)
3.)Muhammed Allah'ın Resûlüdür, Selâm sana ey Allah'ın Resûlü!

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 3.Sube

3.Şube: Resul-i Ekremin korunmasına dair Mucizeler

Üçüncü Şube

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hıfzı ve ismeti, bir mu'cize-i bâhiredir. [1] وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ âyet-i kerimesinin hakikat-i bâhiresi, çok mu'cizâtı gösterir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıktığı vakit, değil yalnız bir taifeye, bir kavme, bir kısım ehl-i siyasete veya bir dine, belki umum padişahlara ve umum ehl-i dine tek başıyla meydan okudu. Halbuki onun amcası en büyük düşman ve kavim ve kabilesi düşman iken, yirmi üç sene nöbettarsız, tekellüfsüz, muhafazasız ve pek çok defa suikaste maruz kaldığı halde, kemâl-i saadetle, rahat döşeğinde vefat edip Mele-i Âlâya çıkmasına kadar hıfz ve ismeti, [1] وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ne kadar kuvvetli bir hakikati ifade ettiğini ve ne kadar metin bir nokta-i istinad olduğunu, güneş gibi gösterir. Biz, yalnız nümune için, kat'iyet kesb etmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz.

Birinci hâdise

[197] Ehl-i siyer ve hadîs müttefikan haber veriyorlar ki: Kureyş kabilesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı öldürtmek için kat'î ittifak ettiler. Hattâ, insan suretine girmiş bir şeytanın tedbiriyle, Kureyş içine fitne düşmemek için, her kabileden lâakal bir adam içinde bulunup, iki yüze yakın, Ebu Cehil ve Ebu Leheb'in taht-ı hükmünde olarak, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hane-i

saadetini bastılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında Hazret-i Ali vardı. Ona dedi: “Sen bu gece benim yatağımda yat.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm beklemiş, tâ Kureyş gelmiş, bütün hanenin etrafını tutmuşlar. O vakit çıktı, bir parça toprak başlarına attı, hiçbirisi onu görmedi, içlerinden çıktı, gitti. Gar-ı Hira’da iki güvercin ve bir örümcek, bütün Kureyş’e karşı ona nöbettar olup muhafaza ettiler.

İkinci hâdise

[198] Vakıât-ı kat’iyedendir ki, mağaradan çıkıp Medine tarafına gittikleri vakit, Kureyş rüesası, mühim bir mal mukàbilinde, Sürâka isminde gayet cesur bir adamı gönderdiler; tâ takip edip onları öldürmeye çalışsın. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekr-i Sıddık ile beraber gardan çıkıp giderken gördüler ki, Sürâka geliyor. Ebu Bekr-i Sıddık telâş etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mağarada dediği gibi, [2] لاَ تَحْزَنْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا dedi. Sürâka’ya bir baktı; Sürâka’nın atının ayakları yere saplandı, kaldı. Tekrar kurtuldu, yine takip etti. Tekrar atının ayaklarının saplandığı yerden duman gibi birşey çıkıyordu. O vakit anladı ki, ne onun elinden ve ne de kimsenin elinden gelmez ki ona ilişsin. “El-aman” dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm aman verdi. Fakat dedi: “Git, öyle yap ki başkası gelmesin.”

Şu hâdise münasebetiyle bunu da beyan ederiz ki: Sahih bir surette haber veriyorlar:

[199] Bir çoban, onları gördükten sonra Kureyş’e haber vermek için Mekke’ye gitmiş. Mekke’ye dahil olduğu vakit, niçin geldiğini unutmuş. Ne kadar çalışmışsa, hatırına getirememiş. Mecbur olmuş, dönmüş. Sonra anlamış ki, ona unutturulmuş.

Üçüncü hâdise

[200] Gazve-i Gatfan ve Enmar’da, müteaddit tariklerle eimme-i hadîs haber veriyorlar ki: Gavres isminde cesur bir kabile reisi, kimse görmeden, tam Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın başı

üzerine gelerek, yalın kılıç elinde olduğu halde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma dedi: “Kim seni benden kurtaracak?” Demiş: “Allah.” Sonra böyle dua etti: اَللّٰهُمَّ اكْفِنِيهِ بِمَا شِئْتَ Birden o Gavres, iki omuzu ortasına gaibden bir darbe yer, o kılıç elinden düşer, yere yuvarlanır. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kılıcı eline alır, “Şimdi seni kim kurtaracak?” der, sonra affeder. O adam gider taifesine. O pek cür’etkâr, cesur adama herkes hayrette kalır. “Ne oldu sana? Niçin birşey yapamadın?” dediler. O dedi: “Hâdise böyle oldu. Ben şimdi insanların en iyisinin yanından geliyorum.”

[201] Hem şu hâdise gibi, Gazve-i Bedir’de bir münafık, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı bir gaflet vaktinde, kimse görmeden, tam arkasından kılıç kaldırıp vururken, birden Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bakmış. O titreyip, kılıç elinden yere düşmüş.

Dördüncü hâdise

[202] Mânevî tevatüre yakın bir şöhretle ve ekser ehl-i tefsirin

إِنَّا جَعَلْنَا فِى اَعْنَاقِهِمْ اَغْلاَلاً فَهِىَ اِلَى الاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لاَ يُبْصِرُونَ

âyetinin sebeb-i nüzulü ve ehl-i tefsir allâmeleri ve ehl-i hadîs imamları haber veriyorlar ki:

Ebu Cehil yemin etmiş ki, “Ben secdede Muhammed’i görsem, bu taşla onu vuracağım.” Büyük bir taş alıp gitmiş. Secdede gördüğü vakit kaldırıp vurmakta iken, elleri yukarıda kalmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm namazı bitirdikten sonra kalkmış; Ebu

Cehil’in eli çözülmüş. O ise, ya Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın müsaadesiyle, veyahut ihtiyaç kalmadığından çözülmüş.

[203] Hem yine Ebu Cehil kabilesinden, bir tarikte Velid ibni Muğire, yine Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı vurmak için büyük bir taşı alıp, secdede iken vurmaya gitmiş, gözü kapanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı Mescid-i Harâmda görmedi, geldi. Onu gönderenleri de görmüyordu; yalnız seslerini işitiyordu. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm namazdan çıktı; ihtiyaç kalmadığından onun gözü de açıldı.

[204] Hem nakl-i sahihle Ebu Bekr-i Sıddık’tan haber veriyorlar ki: Sûre-i ﴿5﴾ تَبَّتْ يَدَا اَبِى لَهَبٍ nâzil olduktan sonra, Ebu Leheb’in karısı Ümmü Cemil denilen ﴿6﴾ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ bir taş alıp Mescid-i Harâma gelmiş. Ebu Bekir ile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm orada oturuyorlarmış. Gözü Ebu Bekr-i Sıddık’ı görüyor, soruyor: “Yâ Ebâ Bekir! Senin arkadaşın nerede? Ben işitmişim ki beni hicvetmiş. Ben görsem, bu taşı ağzına vuracağım.” Yanında iken Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı görmemiş. Elbette, hıfz-ı İlâhîde olan bir Sultan-ı Levlâk’ı, böyle bir Cehennem oduncusu, onun huzuruna girip göremez. Ağzına mı düşmüş?

Beşinci hâdise

[205] Haber-i sahihle haber veriliyor ki: Âmir ibni Tufeyl ve Erbed ibni Kays, ikisi ittifak ederek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına gitmişler. Âmir demiş: “Ben onu meşgul edeceğim, sen onu vuracaksın.” Sonra bakıyor ki, birşey yapmıyor. Gittikten sonra arkadaşına dedi: “Neden vurmadın?” Dedi: “Nasıl vuracağım? Ne kadar niyet ettim; bakıyorum ki, ikimizin ortasına sen geçiyorsun. Seni nasıl vuracağım?”

Altıncı hâdise

[206] Nakl-i sahihle haber veriliyor ki: Gazve-i Uhud'da veya Huneyn'de, Şeybe bin Osmanü'l-Hacebiyye-ki, Hazret-i Hamza onun hem amcasını, hem pederini öldürmüştü-intikamını almak için gizli geldi. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın arkasından yalın kılıç kaldırdı. Birden kılıç elinden düştü. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona baktı, elini göğsüne koydu. Şeybe der ki: "O dakikada dünyada ondan daha sevgili adam bana olmazdı." İmana geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "Haydi, git, harp et." Şeybe dedi: "Ben gittim, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm önünde harp ettim. Eğer o vakit pederim de rast gelseydi vuracaktım."

[207] Hem feth-i Mekke gününde, Fedâle namında birisi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına, vurmak niyetiyle geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bakıp tebessüm etti. "Nefsinle ne konuştun?" dedi ve Fedâle için taleb-i mağfiret etti. Fedâle imana geldi ve dedi ki: "O vakit ondan daha ziyade dünyada sevgilim olmazdı."

Yedinci hâdise

[208] Nakl-i sahihle, Yahudiler, suikast niyetiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın oturduğu yere, üstünden büyük bir taş atmak ânında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o dakikada hıfz-ı İlâhî ile kalkmış; o suikast de akîm kalmış.

Bu yedi misal gibi çok hâdiseler vardır.

[209] Başta İmam-ı Buharî ve İmam-ı Müslim ve eimme-i hadîs, Hazret-i Aişe'den naklediyorlar ki: [1] وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ âyeti nâzil olduktan sonra, ara sıra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı muhafaza eden zâtlara ferman etti:

يَا اَيُّهَا النَّاسُ انْصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِى رَبِّى عَزَّ وَجَلَّ

Yani, *"Nöbettarlığa lüzum yok. Benim Rabbim beni hıfz ediyor."*

İşte, şu Risale de, baştan buraya kadar gösteriyor ki, şu kâinatın her nev'i, her âlemi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı tanır, alâkadardır. Herbir nev-i kâinatta onun mu'cizâtı görünüyor. Demek, o zât-ı Ahmediye (a.s.m.), Cenâb-ı Hakkın—fakat *"kâinatın Hâlıkı"* itibarıyla ve *"bütün mahlûkatın Rabbi"* ünvanıyla—memurudur ve resulüdür. Evet, nasıl ki bir padişahın büyük ve müfettiş bir memurunu herbir daire bilir ve tanır; hangi daireye girse onunla münasebettar olur. Çünkü umumun padişahı namına bir memuriyeti var. Eğer meselâ yalnız adliye müfettişi olsa, o vakit adliye dairesiyle münasebettar olur; başka daireler onu pek tanımaz. Ve askeriye müfettişi olsa, mülkiye dairesi onu bilmez. Öyle de, anlaşılıyor ki, bütün devâir-i saltanat-ı İlâhiyede, melekten tut, tâ sineğe ve örümceğe kadar herbir taife onu tanır ve bilir veya bildirilir. Demek, Hâtemü'l-Enbiyâ ve Resulü Rabbi'l-Âlemîndir. Ve umum enbiyanın fevkinde, risaletinin şümulü var.

1.)Allah seni insanlardan koruyacaktır. (Mâide Sûresi, 5:67)
2.)Üzülme! Allah bizimle beraberdir.
3.)Allahım! Dilediğin bir şeyle beni ondan kurtar.
4.)Biz onların boyunlarına öyle halkalar geçirdik ki, çenelerine kadar dayanır da hakka boyun eğmezler. Bir de önlerine bir sed, arkalarına bir sed çekip gözlerini kapattık; artık hakkı görmezler. (Yâsin Sûresi, 36:8-9)
5.)Elleri kurusun Ebû Leheb'in! (Tebbet Sûresi, 111:1)
6.)Odun hammalı. (Tebbet Sûresi, 111:4)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret

Onaltıncı İşaret

İrhasat denilen, bi'set-i nübüvvetten evvel, fakat nübüvvetle alâkadar olarak vücuda gelen harikalar dahi delâil-i nübüvvettir. Şu da üç kısımdır.

- 1.Kısım: Mukaddes kitap ve suhufların, nübüvvet-i Ahmediye dair haberleri
- 2.Kısım: Arifler, kahinler, hatifler, putlar ve mezar taşlarının şehadetleri
- 3.Kısım: Peygamberimizin velâdeti anında vücuda gelen harikalar

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 1.Kısım

1.Kısım: Mukaddes kitaplar..

Birinci Kısım

Nass-ı Kur'ân'la, Tevrat, İncil, Zebur ve suhuf-u enbiyanın, nübüvvet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâma dair verdikleri haberdir. Evet, madem o kitaplar semâvîdirler ve madem o kitap sahipleri enbiyadırlar. Elbette ve herhalde, onların dinlerini nesheden ve kâinatın şeklini değiştiren ve yerin yarısını getirdiği bir nurla ışıklandıran bir zattan bahsetmeleri, zarurî ve kat'îdir. Evet, küçük hâdiseleri haber veren o kitaplar, nev-i beşerin en büyük hâdisesi olan hâdise-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı haber vermemek kàbil midir?

İşte, madem bilbedâhe haber verecekler; herhalde ya tekzip edecekler, tâ ki dinlerini tahripten ve kitaplarını nesihten kurtarsınlar; veya tasdik edecekler, tâ ki o hakikatli zât ile dinleri hurafattan ve tahrifattan kurtulsun. Halbuki, dost ve düşmanın ittifakıyla, tekzip emâresi hiçbir kitapta yoktur. Öyle ise tasdik vardır.

Madem mutlak bir surette tasdik vardır. Ve madem şu tasdikin vücudunu iktiza eden kat'î bir illet ve esaslı bir sebep vardır. Biz dahi, o tasdikin vücuduna delâlet eden üç hüccet-i kàtıa ile ispat edeceğiz.

•1.Hüccet: Peygamberimizin ehl-i kitaba meydan okuması
•2.Hüccet: Yahudi ve Hristyan ulemasının itirafları
•3.Hüccet: Eski mukaddes kitaplardan çıkarılan deliller

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 1.Kısım : 1.Hüccet

1.Hüccet: Peygamberimizin ehl-i kitaba meydan okuması

Birinci Hüccet

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Kur'ân'ın lisanıyla onlara der ki:

"Kitaplarınızda benim tasdikim ve evsâfım vardır. Benim beyan ettiğim şeylerde, kitaplarınız beni tasdik ediyor."

قُلْ فَأْتوُا بِالتَّوْرٰيةِ فَاتْلوُهَا اِنْ كُنْتُمْ صاَدِقِينَ (1)

قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اَبْنَاءَنَا وَاَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللهِ عَلَى الْكاَذِبِينَ (2)

gibi âyetlerle onlara meydan okuyor. *"Tevrat'ınızı getiriniz, okuyunuz. Ve geliniz, biz çoluk ve çocuğumuzu alıp, Cenâb-ı Hakkın dergâhına el açıp, yalancılar aleyhinde lânetle dua edeceğiz"* diye mütemadiyen onların başına vurduğu halde, hiç Yahudi bir âlim veya Nasrânî bir kıssîs, onun bir yanlışını gösteremedi. Eğer gösterseydi, pek çok kesrette bulunan ve pek çok inatlı ve hasetli olan kâfirler ve münafık Yahudiler ve bütün âlem-i küfür, her tarafta ilân edeceklerdi.

Hem demiş: *"Ya yanlışımı bulunuz; veyahut sizinle mahvoluncaya kadar cihad edeceğim."* Halbuki, bunlar harbi ve

perişaniyeti ve hicreti ihtiyar ettiler. Demek yanlışını bulamadılar. Bir yanlış bulunsaydı onlar kurtulurlardı.

1.)Âl-i İmrân Sûresi, 3:93
2.)Âl-i İmrân Sûresi, 3:61

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 1.Kısım : 2.Hüccet

2.Hüccet: Yahudi ve Hristyan ulemasının itirafları

İkinci Hüccet

Tevrat, İncil ve Zebur'un ibareleri, Kur'ân gibi i'câzları olmadığından, hem mütemadiyen tercüme tercüme üstüne olduğundan, pek çok yabanî kelimeler, içlerine karıştı. Hem müfessirlerin sözleri ve yanlış tevilleri, onların âyetleriyle iltibas edildi. Hem bazı nâdanların ve bazı ehl-i garazın tahrifatı da ilâve edildi. Şu surette, o kitaplarda tahrifat, tağyirat çoğaldı. Hattâ, Şeyh Rahmetullah-i Hindî (allâme-i meşhur), kütüb-ü sabıkanın binler yerde tahrifatını, keşişlerine ve Yahudi ve Nasârâ ulemasına ispat ederek iskât etmiş. İşte bu kadar tahrifatla beraber, şu zamanda dahi, meşhur Hüseyin-i Cisrî (rahmetullahi aleyh), o kitaplardan yüz on delil, nübüvvet-i Ahmediyeye dair çıkarmıştır. Risale-i Hamidiye'de yazmış, o risaleyi de Manastırlı merhum İsmail Hakkı tercüme etmiş. Kim arzu ederse ona müracaat eder, görür.

Hem pek çok Yahudi uleması ve Nasârâ uleması ikrar ve itiraf etmişler ki, "Kitaplarımızda Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın evsâfı yazılıdır." **[210]** Evet, gayr-ı müslim olarak, başta meşhur Rum meliklerinden Herakl itiraf etmiş, demiş ki: "Evet, İsâ Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan haber veriyor."

[211] Hem Rum meliki Mukavkıs namında Mısır hâkimi ve ulema-i Yehudun en meşhurlarından İbni Sûriya ve İbni Ahtab ve onun kardeşi Kâb bin Esed ve Zübeyr bin Bâtıyâ gibi meşhur ulema ve reisler, gayr-ı müslim kaldıkları halde ikrar etmişler ki, "Evet, kitaplarımızda onun evsâfı vardır; ondan bahsediyorlar."

[212] Hem Yehudun meşhur ulemasından ve Nasârânın meşhur kıssislerinden, kütüb-ü sabıkada evsâf-ı Muhammediyeyi (a.s.m.) gördükten sonra inadı terk edip imana gelenler, evsâfını Tevrat ve İncil'de göstermişler, ve sair Yahudi ve Nasrânî ulemasını onunla ilzam etmişler. Ezcümle, meşhur Abdullah ibni Selâm ve Veheb ibni Münebbih ve Ebu Yâsir ve Şâmul—ki bu zât, melik-i Yemen Tübba' zamanında idi; Tübba' nasıl gıyaben ve bi'setten evvel iman getirmiş, Şâmul de öyle— **[213]** ve Sâye'nin iki oğlu olan Esid ve Sa'lebe ki, İbni Heyeban denilen bir ârif-i billâh, bi'setten evvel Benî Nadr kabilesine misafir olmuş, [1] قَرِيبٌ ظُهُورُ نَبِيٍّ هٰذَا دَارُ هِجْرَتِهِ demiş, orada vefat etmiş. Sonra o kabile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile harp ettikleri zaman, Esid ve Sa'lebe meydana çıktılar, o kabileye bağırdılar:

وَاللهِ هُوَ الَّذِى عَهِدَ اِلَيْكُمْ فِيهِ اِبْنُ هَيَبَانَ

Yani, "İbni Heyeban'ın haber verdiği zât budur; onunla harp etmeyiniz." Fakat onlar, onları dinlemediler, belâlarını buldular.

[214] Hem ulema-i Yehuddan İbni Bünyamin ve Muhayrık ve Kâ'bü'l-Ahbar gibi çok ulema-i Yehud, evsâf-ı Nebeviyeyi kitaplarında gördüklerinden, imana gelmişler, sair imana gelmeyenleri de ilzam etmişler.

[215] Hem ulema-i Nasârâdan, meşhur, bahsi geçen Bahîra-i Rahib ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Şam tarafına amcasıyla gittiği vakit on iki yaşındaydı. Bahîra-i Rahib, onun hatırı için Kureyşîleri davet etmiş. Baktı ki, kàfileye gölge eden bir parça bulut, daha kàfile yerinde gölge ediyor. "Demek aradığım adam orada kalmış." Sonra adam göndermiş, onu da getirtmiş. Ebu Talib'e demiş: "Sen dön, Mekke'ye git. Yahudiler hasûddurlar. Bunun evsâfı Tevrat'ta mezkûrdur; hıyanet ederler."

[216] Hem Nastûru'l-Habeşe ve Habeş Reisi olan Necâşî, evsâf-ı Muhammediyeyi kitaplarında gördükleri için, beraber iman etmişler.

[217] Hem Dağatır isminde meşhur bir Nasrânî âlimi, evsâfı görmüş, iman etmiş. Rumlar içinde ilân etmiş; şehid edilmiş.

[218] Hem Nasrânî rüesasından Hâris ibni Ebî Şümeri'l-Gasânî ve Şam'ın büyük dinî reisleri ve melikleri, yani Sahib-i İlba ve Herakl ve İbni Nâtûr ve Cârud gibi meşhur zâtlar, kitaplarında evsâfını görmüşler ve iman etmişler. Yalnız Herakl, dünya saltanatı için imanını izhar etmemiş.

[219] Hem bunlar gibi, Selmânü'l-Farisî, o da evvel Nasrânî idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın evsâfını gördükten sonra onu arıyordu.

[220] Hem Temim namında mühim bir âlim, hem meşhur Habeş Reisi Necâşî, hem Habeş Nasârâsı, hem Necran papazları, bütün müttefikan haber veriyorlar ki: "Biz evsâf-ı Nebeviyeyi kitaplarımızda gördük, onun için imana geldik."

1.) Bir peygamberin zuhuru yakındır. Burası da onun hicret yeridir. (Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 1:367, 2:526, 6:240-249; el-Hindî, Kenzü'l-Ummâl, 11:401, 12:390-408; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:364; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:739-743; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 8:240)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 1.Kısım : 3.Hüccet

3.Hüccet: Eski mukaddes kitaplardan çıkarılan deliller

Üçüncü Hüccet

İşte, bir nümune olarak Tevrat, İncil, Zebur'un, Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâma ait âyetlerinin birkaç nümunesini göstereceğiz.

[221] Birincisi: Zebur'da şöyle bir âyet var:

اَللّٰهُمَّ ابْعَثْ لَنَا مُقِيمَ السُّنَّةِ بَعْدَ الْفَتْرَةِ

"Mukîmü's-Sünne" ise, ism-i Ahmedîdir.

[222] İncil'in âyeti:

قاَلَ الْمَسِيحُ اِنِّى ذَاهِبٌ اِلٰى اَبِى وَاَبِيكُمْ لِيَبْعَثَ لَكُمُ الْفارَقْلِيطًا

Yani, "Ben gidiyorum, tâ size Faraklit gelsin." Yani, Ahmed gelsin.

[223] İncil'in ikinci bir âyeti:

اِنِّى اَطْلُبُ مِنْ رَبِّى فَارَقْلِيطًا يَكُونَ مَعَكُمْ اِلَى الْاَبَدِ

Yani, “Ben Rabbimden, hakkı bâtıldan fark eden bir Peygamberi istiyorum ki, ebede kadar beraberinizde bulunsun.” Faraklit, اَلْفَارِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ mânâsında, Peygamberin o kitaplarda ismidir.

[224] Tevrat’ın âyeti:

اِنَّ اللهَ قَالَ لاِبْرَاهِيمَ اِنَّ هَاجَرَ تَلِدُ وَيَكُونُ مِنْ وَلَدِهَا مَنْ يَدُهُ فَوْقَ الْجَمِيعِ وَيَدُ الْجَمِيعِ مَبْسُوطَةٌ اِلَيْهِ بِالْخُشُوعِ

Yani, “Hazret-i İsmail’in validesi olan Hâcer, evlât sahibesi olacak. Ve onun evlâdından öyle birisi çıkacak ki, o veledin eli, umumun fevkinde olacak ve umumun eli huşû ve itaatle ona açılacak.”

[225] Tevrat’ın ikinci bir âyeti:

وَقَالَ يَا مُوسٰى اِنِّى مُقِيمٌ لَهُمْ نَبِيًّا مِنْ بَنِى اِخْوَتِهِمْ مِثْلَكَ وَاُجْرِى قَوْلِى فِى فَمِهِ وَالرَّجُلُ الَّذِى لاَ يَقْبَلُ قَوْلَ النَّبِىِّ الَّذِى يَتَكَلَّمُ بِاِسْمِى فَاَنَا اَنْتَقِمُ مِنْهُ

Yani, “Benî İsrail’in kardeşleri olan Benî İsmail’den, senin gibi birini göndereceğim. Ben sözümü onun ağzına koyacağım; Benim vahyimle konuşacak. Onu kabul etmeyene azap vereceğim.”

[226] Tevrat’ın üçüncü bir âyeti:

قَالَ مُوسٰى رَبِّ اِنِّى اَجِدُ فِى التَّوْرَيةِ اُمَّةً هُمْ خَيْرُ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ يَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُؤْمِنُونَ بِاللهِ فَاجْعَلْهُمْ اُمَّتِى قَالَ تِلْكَ اُمَّةُ مُحَمَّدٍ

İhtar: “Muhammed” ismi, o kitaplarda **«Müşeffah»** ve **«el-Münhamennâ»** ve **«Himyâtâ»** gibi Süryânî isimler suretinde, “Muhammed” mânâsındaki İbrânî isimleriyle gelmiş. Yoksa sarih “Muhammed” ismi az vardı. Sarih miktarını dahi hasûd Yahudiler tahrif etmişler.

[227] Zebur’un âyeti:

يَا دَاوُدُ يَاْتِى بَعْدَكَ نَبِىٌّ يُسَمّٰى اَحْمَدَ وَمُحَمَّدًا صَادِقًا سَيِّدًا اُمَّتُهُ مَرْحُومَةٌ

[228] Hem Abâdile-i Seb’adan ve kütüb-ü sabıkada çok tetkikat yapan Abdullah ibni Amr ibni’l-Âs ve meşhur ulema-i Yehuddan en evvel İslâma gelen Abdullah ibni Selâm ve meşhur Kâ’bü’l-Ahbar denilen Benî İsrail’in allâmelerinden, o zamanda daha çok tahrifata uğramayan Tevrat’ta aynen şu gelecek âyeti ilân ederek göstermişler. Âyetin bir parçası şudur ki: Hz. Mûsâ ile hitaptan sonra, gelecek Peygambere hitaben şöyle diyor:

يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْاُمِّيِّينَ اَنْتَ عَبْدِى وَرَسُولِى سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلاَ غَلِيظٍ وَلاَ صَخَّابٍ فِى الْاَسْوَاقِ

وَلاَ يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ بَلْ يَعْفوُ وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللهُ حَتّٰى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِاَنْ يَقُولُوا لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ

[229] Tevrat'ın bir âyeti daha:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ مَوْلِدُهُ بِمَكَّةَ وَهِجْرَتُهُ بِطَيْبَةَ وَمُلْكُهُ بِالشَّامِ وَاُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ [6]

İşte şu âyette Muhammed lâfzı, "Muhammed" mânâsında Süryânî bir isimde gelmiştir.

[230] Tevrat'ın diğer bir âyeti daha:

اَنْتَ عَبْدِى وَرَسُولِى سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ [7]

İşte şu âyette, Benî İshak'ın kardeşleri olan Benî İsmail'den ve Hazret-i Mûsâ'dan sonra gelen Peygambere hitap ediyor.

[231] Tevrat'ın diğer bir âyeti daha:

عَبْدِىَ الْمُخْتاَرُ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلاَ غَلِيظٍ [8]

İşte, **"Muhtar"**ın mânâsı **"Mustafa"**dır, hem ism-i Nebevîdir.

[232] İncil'de, İsâ'dan sonra gelen ve İncil'in birkaç âyetinde **"Âlem Reisi"** ünvanıyla müjde verdiği Nebînin tarifine dair:

مَعَهُ قَضِيبٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقاَتِلُ بِهِ وَاُمَّتُهُ كَذٰلِكَ [9]

İşte şu âyet gösteriyor ki, “Sahibü’s-seyf ve cihada memur bir Peygamber gelecektir.” “Kadîb-i hadîd” kılıç demektir. Hem ümmeti de onun gibi sahibü’s-seyf, yani cihada memur olacağını, Sûre-i Feth’in âhirinde

وَمَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ [10] شَطْئَهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

âyeti, İncil’in şu âyeti gibi, başka âyetlerine işaret edip, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, sahibü’s-seyf ve cihada memur olduğunu, İncil ile beraber ilân ediyor.

[233] Tevrat’ın Beşinci Kitabının Otuz Üçüncü Bâbında şu âyet var: *“Hak Teâlâ, Tûr-i Sina’dan ikbal edip bize Sâir’den tulû etti ve Fâran Dağlarında zâhir oldu.”*

İşte şu âyet, nasıl ki “Tûr-i Sina’da ikbal-i Hak” fıkrasıyla nübüvvet-i Mûseviyeyi ve Şam Dağlarından ibaret olan “Sâir’den tulû-u Hak” fıkrasıyla nübüvvet-i İseviyeyi ihbar eder. Öyle de, bil’ittifak Hicaz Dağlarından ibaret olan “Fâran Dağlarından zuhur-u Hak” fıkrasıyla, bizzarure risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) haber veriyor.

[234] Hem Sûre-i Feth’in âhirinde [11] ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ hükmünü tasdiken, Tevrat’ta Fâran Dağlarından zuhur eden Peygamberin Sahabeleri hakkında şu âyet var: “Kudsîlerin bayrakları beraberindedir. Ve onun sağındadır.” **“Kudsîler”** namıyla tavsif eder. Yani, “Onun Sahabeleri kudsî, salih evliyalardır.”

[235] Eş’ıya Peygamberin kitabında, Kırk İkinci Bâbında şu âyet vardır: “Hak Sübhânehu, âhirzamanda, kendinin ıstıfâ-gerde ve bergüzidesi kulunu ba’s edecek ve ona, Ruhu’l-Emin Hazret-i Cibril’i yollayıp din-i İlâhîsini ona talim ettirecek. Ve o dahi, Ruhu’l-Eminin talimi vechile nâsa talim eyleyecek ve beynennâs hak ile hükmedecektir. O bir nurdur, halkı zulümattan çıkaracaktır. Rabbin bana kablelvuku bildirdiği şeyi ben de size bildiriyorum.”

İşte şu âyet, gayet sarih bir surette, Âhirzaman Peygamberi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın evsâfını beyan ediyor.

[236] Mişâil namıyla müsemmâ Mihâil Peygamberin kitabının Dördüncü Bâbında şu âyet var: “Âhirzamanda bir ümmet-i merhume kaim olup, orada Hakka ibadet etmek üzere mübarek dağı ihtiyar ederler. Ve her iklimden orada birçok halk toplanıp Rabb-i Vâhide ibadet ederler, Ona şirk etmezler.”

İşte şu âyet, zâhir bir surette, dünyanın en mübarek dağı olan Cebel-i Arafat ve orada her iklimden gelen hacıların tekbir ve ibadetlerini ve ümmet-i merhume namıyla şöhret-şiâr olan ümmet-i Muhammediyeyi tarif ediyor.

[237] Zebur’da, Yetmiş İkinci Bâbında şu âyet var: “Bahirden bahre mâlik ve nehirlerden, arzın makta’ ve müntehâsına kadar mâlik ola... Ve kendisine Yemen ve Cezayir mülûkü hediyeler götüreler... Ve padişahlar ona secde ve inkıyad edeler... Ve her vakit ona salât ve hergün kendisine bereketle dua oluna... Ve envârı, Medine’den münevver ola... Ve zikri, ebedü’l-âbâd devam ede... Onun ismi, şemsin vücudundan evvel mevcuttur; onun adı güneş durdukça münteşir ola...”

İşte şu âyet, pek âşikâr bir tarzda Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâmı tavsif eder. Acaba Hazret-i Davud Aleyhisselâmdan sonra, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka hangi nebî gelmiş ki, şarktan garba kadar dinini neşretmiş ve mülûkü cizyeye bağlamış ve padişahları kendine secde eder gibi bir inkıyad altına almış ve hergün nev-i beşerin humsunun salâvat ve dualarını kendine kazanmış ve envârı Medine’den parlamış kim var? Kim gösterilebilir?

[238] Hem Türkçe Yuhanna İncilinin On Dördüncü Bab ve otuzuncu âyeti şudur: “Artık sizinle çok söyleşmem. Zira bu Âlemin Reisi geliyor. Ve bende onun nesnesi asla yoktur.” İşte, **“Âlemin Reisi”** tabiri, **“Fahr-i Âlem”** demektir. “Fahr-i Âlem” ünvanı ise, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın en meşhur ünvanıdır.

[239] Yine İncil-i Yuhanna, On Altıncı Bab ve yedinci âyeti şudur: “Amma ben size hakkı söylüyorum. Benim gittiğim, size faidelidir. Zira ben gitmeyince Tesellici size gelmez.” İşte, bakınız: Reis-i Âlem ve insanlara hakikî teselli veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü

Vesselâmdan başka kimdir? Evet, Fahr-i Âlem odur ve fâni insanları idam-ı ebedîden kurtarıp teselli veren odur.

[240] Hem İncil-i Yuhanna, On Altıncı Bab, sekizinci âyeti: “O dahi geldikte, dünyayı günaha dair, salâha dair ve hükme dair ilzam edecektir.” İşte, dünyanın fesadını salâha çeviren ve günahlardan ve şirkten kurtaran ve siyaset ve hâkimiyet-i dünyayı tebdil eden, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kim gelmiş?

[241] Hem İncil-i Yuhanna, On Altıncı Bab, on birinci âyet: “Zira bu Âlemin Reisinin gelmesinin hükmü gelmiştir.” İşte, **“Âlemin Reisi” (Haşiye-1)** elbette Seyyidü’l-Beşer olan Ahmed-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

[242] Hem İncil-i Yuhanna, On İkinci Bab ve on üçüncü âyet: “Amma o Hak Ruhu geldiği zaman, sizi bilcümle hakikate irşad edecektir. Zira kendisinden söylemiyor. Bilcümle, işittiğini söyleyerek gelecek nesnelerden size haber verecek.”

İşte bu âyet sarihtir. Acaba umum insanları birden hakikate davet eden ve her haberini vahiyden veren ve Cebrâil’den işittiğini söyleyen ve kıyamet ve âhiretten tafsilen haber veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kimdir? Ve kim olabilir?

[243] Hem kütüb-ü enbiyada, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Muhammed, Ahmed, Muhtar mânâsında Süryânî ve İbrânî isimleri var. İşte, Hazret-i Şuayb’ın suhufunda ismi, “Muhammed” mânâsında **«Müşeffah»** tır.

[244] Hem Tevrat’ta, yine “Muhammed” mânâsında **«Münhamennâ»** hem “Nebiyyü’l-Haram” mânâsında **«Himyâtâ»**, Zebur’da **«el-Muhtar»** ismiyle müsemmâdır. Yine Tevrat’ta **«el-Hâtemü’l-Hâtem»**, hem Tevrat’ta ve Zebur’da **«Mukîmü’s-Sünne»**, hem suhuf-u İbrahim ve Tevrat’ta **«Mazmaz»** dır. Hem Tevrat’ta **«Ahyed»** tir.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş:

اِسْمِى فِى الْقُرْاٰنِ مُحَمَّدٌ، وَفِى الْاِنْجِيلِ اَحْمَدُ، وَفِى التَّوْرٰيةِ اَحْيَدُ [12]

buyurmuştur.

[245] Hem İncil'de, esmâ-i Nebevîden صَاحِبُ الْقَضِيبِ وَالْهِرَاوَةِ yani, *"Seyf ve Asâ Sahibi."* Evet, sâhibü's-seyf enbiyalar içinde en büyüğü, ümmetiyle cihada memur, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

[246] Yine İncil'de, Sahibü't-Tac'dır. Evet, **"Sahibü't-Tac"** ünvanı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma mahsustur. Tac, "amâme", yani sarık demektir. Eski zamanda, milletler içinde, milletçe umumiyet itibarıyla sarık ve agel saran kavm-i Araptır. İncilde Sahibü't-Tac, kat'î olarak Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demektir.

[247] Hem İncil'de el-Baraklit veyahut el-Faraklit ki, İncil tefsirlerinde *"hak ve bâtılı birbirinden tefrik eden hakperest"* mânâsı verilmiş ki, sonra gelecek insanları hakka sevk edecek zâtın ismidir.

[248] İncil'in bir yerinde, İsâ Aleyhisselâm demiş: *"Ben gideceğim, tâ Dünyanın Reisi gelsin."* Acaba Hazret-i İsâ Aleyhisselâmdan sonra dünyanın reisi olacak ve hak ve bâtılı fark ve temyiz edip Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın yerinde insanları irşad edecek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kim gelmiştir? Demek Hazret-i İsâ Aleyhisselâm ümmetine daima müjde ediyor ve haber veriyor ki, "Birisi gelecek, bana ihtiyaç kalmayacak. Ben onun bir mukaddimesiyim ve müjdecisiyim." Nasıl ki şu âyet-i kerime:

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَابَنِي اِسْرَائِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِى مِنْ بَعْدِى اسْمُهُ اَحْمَدُ [13]

(Haşiye-2) Evet, İncil'de Hazret-i İsâ Aleyhisselâm, çok defalar ümmetine müjde veriyor. İnsanların en mühim bir reisi geleceğini; ve

o zâtı da bazı isimlerle yad ediyor. O isimler elbette Süryânî ve İbrânîdirler. Ehl-i tahkik görmüşler. O isimler, “Ahmed, Muhammed, Fârikun beyne’l-Hakkı ve’l-Bâtıl” mânâsındadırlar.

Demek İsâ Aleyhisselâm, çok defa Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâmdan beşaret veriyor.

Sual: Eğer desen, “Neden Hazret-i İsâ Aleyhisselâm her nebîden ziyade müjde veriyor; başkalar yalnız haber veriyorlar, müjde sureti azdır?”

Elcevap: Çünkü, Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm, İsa Aleyhisselâmı Yahudilerin müthiş tekzibinden ve müthiş iftiralarından ve dinini müthiş tahrifattan kurtarmakla beraber; İsâ Aleyhisselâmı tanımayan Benî İsrail’in suubetli şeriatine mukàbil, suhuletli ve câmi ve ahkâmca şeriat-i İseviyenin noksanını ikmal edecek bir şeriat-i âliyeye sahiptir. İşte onun için, çok defa “Âlemin Reisi geliyor” diye müjde veriyor.

İşte Tevrat, İncil, Zebur’da ve sair suhuf-u enbiyada çok ehemmiyetle, âhirde gelecek bir peygamberden bahisler var, çok âyetler var—nasıl bir kısım nümunelerini gösterdik. Hem çok namlarla o kitaplarda mezkûrdur. Acaba bütün bu kütüb-ü enbiyada, bu kadar ehemmiyetle, mükerrer âyetlerde bahsettikleri Âhirzaman Peygamberi, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kim olabilir?

Haşiye-1: Evet, o zat öyle bir reis ve sultandır ki, bin üç yüz elli senede ve ekser asırlardan herbir asırda, lâakal üç yüz elli milyon tebaası ve raiyeti var; kemal-i teslim ve inkıyadla evâmirine itaat ederler, hergün ona selam etmekle tecdid-i biat ederler.

Haşiye-2: **[249]** أُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ Seyyâh-ı Meşhur Evliyâ Çelebi, Hazret-i Şem’un-u Safâ’nın türbesinde, ceylân derisinde yazılı İncil-i Şerif’te, bu gelen âyeti okumuştur. Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında nâzil olan âyet: ايتون :

Bir oğlan, ازربیون yani İbrahim neslinden ola, پروفتون peygamber ola, لوغسلین yalancı olmaya, بنت Onun افزولات mevlidi Mekke ola. که کالو شیر sâlihlikle gelmiş ola. تونو منین Onun mübarek adı مَوَامَیتَ (*) Ahmet Muhammed ola. ایسفد وس Ona uyanlar, تاکردیس bu cihan ıssı olalar. پیست بیث dahi, ol cihan ıssı ola. (* Bu “Mevâmit” kelimesi “memed”den ve “memed” dahi “Muhammed”den tahrif edilmiş.)

1.)Allahım! Fetretten sonra bize Sünneti ihyâ edecek olan zâtı gönder. (Yusuf Nebhânî, Hüccetullah ale’l-Âlemîn, 104, 115)
2.)Hak ile bâtılın arasını ayıran.
3.)Mûsâ dedi ki: ‘Ey Rabbim, ben Tevrat’ta, insanlara iyiliği emredip onları kötülükten sakındırmak için çıkarılmış, Allah’a iman eden hayırlı bir ümmetin vasıflarını gördüm. Onu benim ümmetim yap.’ Allah buyurdu ki: ‘O, Muhammed ümmetidir.’ (Ali el-Kari, Şerhu’ş-Şifâ, 1:746; Yusuf Nebhânî, Hüccetüllah ale’l-Âlemîn, 107-118; Tevrat, Eş’ıyâ, Ishah, 42)
4.)Yâ Davud! Senden sonra, Ahmed, Muhammed, Sâdık ve Seyyid olarak anılacak bir peygamber gelecek. Onun ümmeti Allah’ın rahmetine mazhar olacak. (Halebî, es-Sîretü’l-Halebiye, 1:353; Kandehlevî, Hayâtü’s-Sahâbe, 1:18; İbni Kesîr, el-Bidâye ve’n-Nihâye, 2:326; Ali el-Kari, Şerhu’ş-Şifâ, 1:739; Nebhânî, Hüccetüllah ale’l-Âlemîn, 122)
5.)Ey Peygamber! Muhakkak ki Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir sakındırıcı ve ümmîler için bir dayanak olarak gönderdik. Sen Benim kulumsun ve sana Mütevekkil ismini verdim. Sen ne katı kalbli, ne huysuz ve ne de sokaklarda böbürlenerek yürüyen biri değilsin. Sen kötülüğe kötülükle de karşılık vermezsin. Sen affeden ve bağışlayan bir peygambersin. Eğriliğe girmiş olan halk onunla yolunu doğrultuncaya ve ‘Lâilâhe İllallâh’ deyinceye kadar Allah o peygamberin ruhunu almaz. (Buharî, Büyû’: 5; Burhâneddin Halebî, es-Sîretü’l-Halebiye, 1:346; Dârîmî, Mukaddime: 2; Kandehlevî, Hayâtü’s-Sahâbe, 1:17; İbni Kesîr, el-Bidâye ve’n-Nihâye, 2:326; Nebhânî, Hüccetüllah ale’l-Âlemîn, 105, 135; el-Acurrî, eş-Şerî’a, 444, 452; Kastalânî, el-Mevâhibü’l-Ledünniye, 6:192)
6.)Muhammed, Allah’ın Resulüdür. Mekke onun doğum yeri, Medine hicret yeri, Şam onun mülküdür. Ümmeti ise hamd edici kimselerdir. (Dârîmî, Mukaddime: 2; Halebî, es-Sîretü’l-Halebiye, 1:346-351; Ali el-Kari, Şerhu’ş-Şifâ, 1:739; Nebhânî, Hüccetüllah ale’l-Âlemîn, 116; Ebû Nuaym, Delâilü’n-Nübüvve, 1:72

7.) Sen benim kulum ve Resûlümsün. Sana Mütevekkil ismini verdim. (Buharî, Büyû': 5; Burhâneddin Halebî, es-Sîretü'l-Halebiye, 1:346; Dârîmî, Mukaddime: 2; Kandehlevî, Hayâtü's-Sahâbe, 1:17; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 2:326; Nebhânî, Hüccetüllah ale'l-Âlemîn, 105, 135; el-Acurrî, eş-Şerî'a, 444, 452; Kastalânî, el-Mevâhibü'l-Ledünniye, 6:192)
8.) Seçkin kulum, ne katı kalpli ne de huysuz değildir. (Dârîmî, Mukaddime: 2; Nebhânî, Hüccetüllah ale'l-Âlemîn, 105, 119; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:739)
9.) Onun demirden bir asâsı, yani kılıcı olacak ve onunla savaşacak. Ümmeti de onun gibi olacak. (Nebhânî, Hüccetüllah ale'l-Âlemîn, 99, 114)
10.) Onların İncil'deki vasıfları da şöyledir: Filizini çıkarmış, sonra git gide kuvvet bulmuş, kalınlaşmış ve gövdesi üzerinde yükselmiş bir ekine benzerler ki, ekincilerin pek hoşuna gider. Allah'ın onları böylece çoğaltıp kuvvetlendirmesi, kâfirleri öfkeye boğmak içindir. (Fetih Sûresi, 48:29)
11.) Onların Tevrat'taki vasıfları budur. (Fetih Sûresi, 48:29)
12.) Benim ismim Kur'ân'da Muhammed, İncil'de Ahmed, Tevrat'ta Ahyed'dir. (Nebhânî, Hüccetüllah ale'l-Âlemîn, 108, 112; Halebî, es-Sîretü'l-Halebiye, 1:353; el-Envârü'l-Muhammediyye mine'l-Mevâhibü'l-Ledünniyye, s. 143 (İbn-i Abbas'dan r.a rivayet olunmuştur))
13.) Hani Meryem oğlu İsa 'Ey İsrailoğulları,' demişti. 'Ben, daha önce indirilen Tevrat'ı doğrulamak ve benden sonra gelecek Ahmed isminde bir peygamberi müjdelemek üzere size Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberim.' (Saf Sûresi, 61:6)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Kısım

2.Kısım: Arifler, kahinler..

İkinci Kısım

İrhasattan ve delâil-i nübüvvetten maksat şudur ki: Bi'set-i Ahmediyeden evvel, zaman-ı fetrette kâhinler, hem o zamanın bir derece evliya ve ârif-i billâh olan bir kısım insanları, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın geleceğini haber vermişler ve ihbarlarını da neşretmişler, şiirleriyle gelecek asırlara bırakmışlar. Onlar çoktur. Biz, ehl-i siyer ve tarihin nakil ve kabul ettikleri meşhur ve münteşir olan bir kısmını zikredeceğiz. Ezcümle;

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Kısım

Arifler

[250] Yemen padişahlarından Tübba' isminde bir melik, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın evsâfını eski kitaplarda görmüş, iman etmiş. Şöyle bir şiirini ilân etmiş:

شَهِدْتُ عَلٰى اَحْمَدَ اَنَّهُ رَسُولٌ مِنَ اللهِ بَارِى النَّسَمِ
فَلَوْ مُدَّ عُمْرِى اِلٰى عُمْرِهِ لَكُنْتُ وَزِيرًا لَهُ وَابْنَ عَمٍّ

Yani, "Ben Ahmed'in (a.s.m.) risaletini tasdik ediyorum. Ben onun zamanına yetişseydim, ona vezir ve ammizade olurdum. (Yani, Ali gibi olurdum.)"

İkincisi: [251] Meşhur Kuss ibni Sâide ki, kavm-i Arabın en meşhur ve mühim hatibi ve muvahhid bir zât-ı rûşen-zamirdir. İşte şu zât da, bi'set-i Nebevîden evvel risalet-i Ahmediyeyi şu şiirle ilân ediyor:

اَرْسَلَ فِينَا اَحْمَدَ خَيْرَ نَبِىٍّ قَدْ بُعِثَ [1]
صَلّٰى عَلَيْهِ اللهُ مَا عَجَّ لَهُ رَكْبٌ وَحُثَّ

Üçüncüsü: **[252]** Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ecdadından olan Kâ'b ibni Lüeyy, nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ilham eseri olarak şöyle ilân etmiş:

عَلٰى غَفْلَةٍ يَاْتِى النَّبِىُّ مُحَمَّدٌ فَيُخْبِرُ اَخْبَارًا صَدُوقًا خَبِيرُهَا

Yani, "Füc'eten, Muhammedü'n-Nebî gelecek, doğru haberleri verecek."

Dördüncüsü: **[253]** Yemen padişahlarından Seyf ibni Zîyezen, kütüb-ü sabıkada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın evsâfını görmüş, iman etmiş, müştak olmuştu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ceddi Abdülmuttalib Yemen'e kàfile-i Kureyş ile gittiği zaman, Seyf ibni Zîyezen onları çağırmış, onlara demiş ki:

اِذَا وُلِدَ بِتِهَامَةَ وَلَدٌ بَيْنَ كَتْفَيْهِ شَامَةٌ كَانَتْ لَهُ اَلْاِمَامَةُ وَاِنَّكَ يَاعَبْدَ الْمُطَّلِبِ لَجَدُّهُ

Yani, "Hicaz'da bir çocuk dünyaya gelir. Onun iki omuzu arasında hâtem gibi bir nişan var. İşte o çocuk umum insanlara imam olacak." Sonra, gizli Abdülmuttalib'i çağırmış. "O çocuğun ceddi de sensin" diye kerametkârâne, bi'setten evvel haber vermiş.

Beşincisi: **[254]** Varaka bin Nevfel (Hatice-i Kübrânın ammizadelerinden), bidâyet-i vahiyde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm telâş etmiş. Hatice-i Kübrâ, o hâdiseyi meşhur Varaka bin Nevfel'e hikâye etmiş. Varaka demiş: "Onu bana gönder." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Varaka'nın yanına gitmiş, mebde-i vahiydeki vaziyeti hikâye etmiş. Varaka demiş:

بَشِّرْ يا مُحَمَّدُ اِنِّى اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ النَّبِىُّ الْمُنْتَظَرُ وَبَشَّرَ بِكَ عِيسٰى

Yani, “Telâş etme, o hâlet vahiydir. Sana müjde! İntizar edilen Nebî sensin. İsâ seninle müjde vermiş.”

Altıncısı: **[255]** Askelâni’l-Himyerî nam ârif-i billâh, bi’setten evvel Kureyşîleri gördüğü vakit, “İçinizde dâvâ-yı nübüvvet eden var mı?” “Yok” derlerdi. Sonra, bi’set vaktinde yine sormuş. “Evet,” demişler. “Biri dâvâ-yı nübüvvet ediyor.” Demiş: “İşte, âlem onu bekliyor.”

Yedincisi: **[256]** Nasârâ ulema-yı benâmından İbnü’l-Alâ, bi’setten ve Peygamberi görmeden evvel haber vermiş. Sonra gelmiş, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı görmüş. Demiş:

وَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ وَجَدْتُ صِفَتَكَ فِى الْاِنْجِيلِ وَبَشَّرَ بِكَ اِبْنُ الْبَتوُلِ

Yani, “Ben senin sıfatını İncil’de gördüm, iman ettim. İbn-i Meryem, İncil’de senin geleceğini müjde etmiş.”

Sekizincisi: **[257]** Bahsi geçen Habeş Padişahı Necâşî demiş:

لَيْتَ لِى خِدْمَتَهُ بَدَلاً عَنْ هٰذِهِ السَّلْطَنَةِ

Yani, “Keşke şu saltanata bedel, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârı olsaydım! O hizmetkârlık, saltanatın pek fevkindedir.”

1.)Gönderilenlerin ve peygamberlerin en hayırlısı olarak Ahmed’i (a.s.m.) bize gönderdi. Kàfileler onun için yollara düştükçe ve bu teşvik edildikçe Allah ona rahmet eylesin. (Süyûtî, el-Fethu’l-Kebîr, 2:133; İbni Kesîr, el-Bidâye ve’n-Nihâye, 2:230; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:363; Ali el-Kari, Şerhu’ş-Şifâ, 1:740;

Taberanî, el-Mu’cemu’l-Kebîr, 12:1254; Beyhakî, Delâilü’n-Nübüvve: 2:101; Ebû Nuaym, Delâilü’n-Nübüvve, 1:105.)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Kısım

Kahinler

Şimdi, ilham-ı Rabbânî ile gaibden haber veren bu âriflerden sonra, gaibden ruh ve cin vasıtasıyla haber veren kâhinler, pek sarih bir surette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın geleceğini ve nübüvvetini haber vermişler. Onlar çoktur; biz, onlardan meşhurları ve mânevî tevatür hükmüne geçmiş ve ekser tarih ve siyerde nakledilmiş birkaçını zikredeceğiz. Onların uzun kıssalarını ve sözlerini siyer kitaplarına havale edip, yalnız icmâlen bahsedeceğiz.

Birincisi: [258] Şıkk isminde meşhur bir kâhindir ki, bir gözü, bir eli, bir ayağı varmış—âdetâ yarım insan. İşte o kâhin, mânevî tevatür derecesinde kat'î bir surette tarihlere geçmiş ki, risalet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmı haber verip mükerreren söylemiştir.

İkincisi: [259] Meşhur Şam kâhini Satîh'tir ki, kemiksiz, âdetâ âzâsız bir vücut, yüzü göğsü içinde bir acûbe-i hilkat ve çok da yaşamış bir kâhindir. Gaibden verdiği doğru haberler, o zaman insanlarda şöhret bulmuş. Hattâ, Kisrâ, yani Fars Padişahı, gördüğü acip rüyayı ve velâdet-i Ahmediye (a.s.m.) zamanında sarayının on dört şerefesinin düşmesinin sırrını Satîh'ten sormak için, Muyzan denilen âlim bir elçisini göndermiş. Satîh demiş: "On dört zât, sizlerde hâkimiyet edecek, sonra saltanatınız mahvolacak. Hem birisi gelecek, bir din izhar edecek. İşte, o sizin din ve devletinizi kaldıracak" meâlinde Kisrâ'ya haber göndermiş. İşte o Satîh, sarih bir surette, Âhirzaman Peygamberinin gelmesini haber vermiş.

[260] Hem kâhinlerden Sevad ibni Karibi'd-Devsî ve Hunâfir ve Ef'asiye Necran ve Cizl ibni Cizli'l-Kindî ve İbni Halasati'd-Devsî ve Fatıma binti Numan-ı Necâriye gibi meşhur kâhinler, siyer ve tarih kitaplarında tafsilen beyan ettikleri vecih üzere, Âhirzaman

Peygamberinin geleceğini, o Peygamber de Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu haber vermişler.1

[261] Hem Hazret-i Osman'ın akrabasından Sa'd Binti Küreyz, kâhinlik vasıtasıyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetini gaibden haber almış. Bidâyet-i İslâmiyette, Hazret-i Osman-ı Zinnureyn'e demiş ki: "Sen git, iman et." Osman bidâyette gelmiş, iman etmiş. İşte, o Sa'd o vakıayı böyle bir şiirle söylüyor:

هَدَى اللهُ عُثْمَانَ بِقَوْلِى اِلَى الَّتِى بِهَا رُشْدُهُ وَاللهُ يَهْدِى اِلَى الْحَقِّ

1.)Allah, Osman'a, ona söylediğim bir sözle hidâyet nasip etti. Hakka eriştiren ancak Allah'tır. (Süyûtî, el-Hasâisü'l-Kübrâ, 1:258)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Kısım

Hatifler

Hem kâhinler gibi, **“hâtif”** denilen, şahsı görünmeyen ve sesi işitilen cinnîler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın geleceğini mükerreren haber vermişler. Ezcümle;

[262] Zeyyab ibnü’l-Hâris’e, hâtif-i cinnî böyle bağırmış, onun ve başkasının sebeb-i İslâmı olmuş:

(1) يَا ذَيَابُ يَا ذَيَابُ اِسْمَعِ الْعَجَبَ الْعُجَابَ بُعِثَ مُحَمَّدٌ بِالْكِتَابِ يَدْعُو بِمَكَّةَ فَلاَ يُجَابُ

[263] Yine bir hâtif-i cinnî, Sâmia bin Karreti’l-Gatafânî’ye böyle bağırmış, bazılarını imana getirmiştir:

(2) جَاءَ الْحَقُّ فَسَطَعَ وَدُمِّرَ بَاطِلٌ فَانْقَمَعَ

Bu hâtiflerin beşaretleri ve haber vermeleri pek meşhurdur ve çoktur.

Hem nasıl kâhinler, hâtifler haber vermişler. Öyle de, sanemler dahi ve sanemlere kesilen kurbanlar dahi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletini haber vermişler. Ezcümle;

[264] Kıssa-i meşhuredendir ki, Mâzen kabilesinin sanemi bağırıp demiş:

هٰذَا النَّبِىُّ الْمُرْسَلُ جَاءَ بِالْحَقِّ الْمُنْزَلِ [3]

diyerek, risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) haber vermiş.

[265] Hem Abbas ibni Merdâs'ın sebeb-i İslâmiyeti olan meşhur vakıa şudur ki: Dımar namında bir sanemi varmış; o sanem birgün böyle bir ses vermiş:

اَوْدٰى ضِمَارُ وَكَانَ يُعْبَدُ مُدَّةً قَبْلَ الْبَيَانِ مِنَ النَّبِىِّ مُحَمَّدٍ

Yani, "Muhammed gelmeden evvel bana ibadet ediliyordu. Şimdi Muhammed'in beyanı gelmiş; daha o dalâlet olamaz."

[266] Hazret-i Ömer, İslâmiyetten evvel, saneme kesilen bir kurbandan böyle işitmiş:

يَا اٰلَ الذَّبِيحْ اَمْرٌ نَجِيحْ رَجُلٌ فَصِيحْ يَقُولُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [4]

İşte bu nümuneler gibi çok vakıalar var; mevsuk kitaplar kabul edip nakletmişler.

1.) Ey Zeyâb, ey Zeyâb! Acaibin en acibine kulak ver: Muhammed kitapla gönderildi; Mekke ahalisini çağırıyor, ama onu dinlemiyorlar. (Halebî, es-Sîretü'l-Halebiye, 1:335-337; Süyûtî, el-Hasâisü'l-Kübrâ, 1:358; Nebhânî, Hüccetüllah ale'l-Âlemîn, 181)
2.) Hak geldi, nur saçtı. Bâtıl ise, mahvoldu, kökü kazındı. (Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:748; Süyûtî, el-Hasâisü'l-Kübrâ, 1:252)
3.) Şu gönderilen Peygamber, indirilmiş hak bir kitap getirdi. (Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 2:255; Halebî, es-Sîretü'l-Halebiye, 1:325; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 2:337; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 8:242; Ali el-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1:747; Süyûtî, el-Hasâisü'l-Kübrâ, 1:252-271)
4.) Ey kurban kesenler! Mühim bir iş var, bir adam fasih bir lisanla 'Lâ ilâhe illâllah' diyor. (Buharî, Menâkıbü'l-Ensâr: 35; es-Sâ'âtî, el-Fethü'r-Rabbânî, 20:2030)

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 2.Kısım

Sanemler ve kurbanlar

Nasıl ki kâhinler, ârif-i billâhlar, hâtifler, hattâ sanemler ve kurbanlar risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) haber vermişler, herbir hâdise dahi bir kısım insanların imanına sebep olmuş.

[267] Öyle de, bazı taşlar üstünde ve kabirlerde ve kabirlerin mezar taşlarında, hatt-ı kadimle [1] مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ اَمِينٌ gibi ibareler bulunmuş, onunla bir kısım insanlar imana gelmişler. Evet, hatt-ı kadimle bazı taşlarda bulunan [1] مُحَمَّدٌ مُصْلِحٌ اَمِينٌ , Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan ibarettir.

Çünkü ondan evvel, zamanına pek yakın, yalnız yedi Muhammed ismi var, başka yoktur. O yedi adamın hiçbir cihetle “Muslih-i Emin” tabirine liyakatleri yoktur

1.)Muhammed, ıslah edici ve emîndir.

Mektubat : 19.Mektub : 15.Isaret : 3.Kısım

3.Kısım: Veladet ânı..

Üçüncü Kısım

İrhasattan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın velâdeti hengâmında vücuda gelen harikalardır ve hâdiselerdir. O hâdiseler, onun velâdetiyle alâkadar bir surette vücuda gelmiş.

Hem bi'setten evvel bazı hâdiseler var ki, doğrudan doğruya birer mu'cizesidir. Bunlar çoktur. Nümune olarak, meşhur olmuş ve eimme-i hadîs kabul etmiş ve sıhhatleri tahakkuk etmiş birkaç nümuneyi zikredeceğiz.

Birincisi: [268] Velâdet-i Nebevî gecesinde, hem annesi, hem annesinin yanında bulunan Osman ibni Âs'ın annesi, hem Abdurrahman ibni Avf'ın annesinin gördükleri azîm bir nurdur ki, üçü de demişler: "Velâdeti ânında biz öyle bir nur gördük ki, o nur maşrık ve mağribi bize aydınlattırdı."

İkincisi: [269] O gece Kâbedeki sanemlerin çoğu baş aşağı düşmüş.

Üçüncüsü: [270] Meşhur Kisrânın eyvânı (yani saray-ı meşhuresi) o gece sallanıp inşikak etmesi ve on dört şerefesinin düşmesidir.

Dördüncüsü: [271] Sava'nın takdis edilen küçük denizinin o gecede yere batması ve **[272]** İstahrâbâd'da bin senedir daima iş'âl edilen, yanan ve sönmeyen, Mecusîlerin mâbud ittihaz ettikleri ateşin, velâdet gecesinde sönmesi...

İşte şu üç dört hâdise işarettir ki, o yeni dünyaya gelen zât, ateşperestliği kaldıracak, Fars saltanatının sarayını parçalayacak, izn-i İlâhî ile olmayan şeylerin takdisini men edecektir.

Beşincisi: **[273]** Çendan velâdet gecesinde değil, fakat velâdete pek yakın olduğu cihetle, o hâdiseler de irhasat-ı Ahmediyedir ki (a.s.m.), Sûre-i اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ’de nass-ı kat’î ile beyan edilen Vak’a-i Fildir ki, Kâbe’yi tahrip etmek için, Ebrehe namında Habeş meliki gelip, fil-i Mahmudî namında cesîm bir fili öne sürüp gelmiş. Mekke’ye yakın olduğu vakit fil yürümemiş. Çare bulamamış, dönmüşler. Ebâbil kuşları onları mağlûp etmiş ve perişan etmiş, kaçmışlar. Bu kıssa-i acibe, tarih kitaplarında tafsilen meşhurdur. İşte şu hâdise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın delâil-i nübüvvetindendir. Çünkü velâdete pek yakın bir zamanda, kıblesi ve mevlidi ve sevgili vatanı olan Kâbe-i Mükerreme, gaybî ve harika bir surette, Ebrehe’nin tahribinden kurtulmuştur.

Altıncısı: **[274]** Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, küçüklüğünde Halime-i Sa’diye’nin yanında iken, Halime ve Halime’nin zevcinin şehadetleriyle, güneşten rahatsız olmamak için, çok defa üstünde bir bulut parçasının ona gölge ettiğini görmüşler ve halka söylemişler ve o vakıa sıhhatle şöhret bulmuş.

[275] Hem, Şam tarafına on iki yaşında iken gittiği vakit, Bahîra-i Rahibin şehadetiyle, bir parça bulut Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın başına gölge ettiğini görmüş ve göstermiş.

[276] Hem yine bi’setten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bir defa Hatice-i Kübrânın Meysere ismindeki hizmetkârıyla ticaretten geldiği zaman, Hatice-i Kübrâ, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın başında iki meleğin bulut tarzında gölge ettiklerini görmüş, kendi hizmetkârı olan Meysere’ye demiş. Meysere dahi Hatice-i Kübrâya demiş: “Bütün seferimizde ben öyle görüyordum.”

Yedincisi: **[277]** Nakl-i sahihle sabittir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bi’setten evvel bir ağacın altında oturdu. O yer kuru idi, birden yeşillendi. Ağacın dalları, onun başı üzerine eğilip kıvrılarak gölge yapmıştır.

Sekizincisi: **[278]** Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ufak iken Ebu Talib’in evinde kalıyordu. Ebu Talib, çoluk ve çocuğu ile, onunla beraber yerlerse karınları doyardı. Ne vakit o zât yemekte

bulunmazsa, tok olmuyorlardı. Şu hâdise hem meşhurdur, hem kat'îdir.

[279] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın küçüklüğünde ona bakan ve hizmet eden Ümmü Eymen demiş: "Hiçbir vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm açlık ve susuzluktan şikâyet etmedi—ne küçüklüğünde ve ne de büyüklüğünde."

Dokuzuncusu: [280] Murdiası olan Halime-i Sa'diye'nin malında ve keçilerinin sütünde, kabilesinin hilâfına olarak çok bereketi ve ziyade olmasıdır. Bu vakıa hem meşhurdur, hem kat'îdir.

[281] Hem sinek onu tâciz etmezdi, onun cesed-i mübarekine ve libasına konmazdı. Nasıl ki, evlâdından Seyyid Abdülkàdir-i Geylânî (k.s.) dahi, ceddinden o hali irsiyet almıştı; sinek ona da konmazdı.

Onuncusu: [282] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dünyaya geldikten sonra, bahusus velâdet gecesinde, yıldızların düşmesinin çoğalmasıdır ki, şu hâdise, On Beşinci Sözde kat'iyen burhanlarıyla ispat ettiğimiz üzere, şu yıldızların sukutu, şeyâtin ve cinlerin gaybî haberlerden kesilmesine alâmet ve işarettir. İşte, madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm vahiyle dünyaya çıktı; elbette yarım yamalak ve yalanlarla karışık, kâhinlerin ve gaibden haber verenlerin ve cinlerin ihbârâtına sed çekmek lâzımdır ki, vahye bir şüphe iras etmesinler ve vahye benzemesin. Evet, bi'setten evvel kâhinlik çoktu. Kur'ân nâzil olduktan sonra onlara hâtime çekti. Hattâ çok kâhinler imana geldiler. Çünkü daha cinler taifesinden olan muhbirlerini bulamadılar. Demek Kur'ân hâtime çekmişti. İşte, eski zaman kâhinleri gibi, şimdi de medyumlar suretinde yine bir nevi kâhinlik, Avrupa'da, ispritizmacıların içlerinde başgöstermiş. Her ne ise...

Elhasıl: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetinden evvel nübüvvetini tasdik ettiren ve tasdik eden pek çok vakıalar, pek çok zâtlar zâhir olmuşlar. Evet, dünyaya mânen reis olacak **(Haşiye)** ve dünyanın mânevî şeklini değiştirecek ve dünyayı âhirete mezraa yapacak ve dünyanın mahlûkatının kıymetlerini ilân edecek ve cin ve inse saadet-i ebediyeye yol gösterecek ve fâni cin ve insi idam-ı ebedîden kurtaracak ve dünyanın hikmet-i hilkatini ve tılsım-ı

muğlâkını ve muammâsını açacak ve Hâlık-ı Kâinatın makàsıdını bilecek ve bildirecek ve o Hâlıkı tanıyıp umuma tanıttıracak bir zât, elbette o daha gelmeden herşey, her nevi, her taife onun geleceğini sevecek ve bekleyecek ve hüsn-ü istikbal edecek ve alkışlayacak ve Hâlıkı tarafından bildirilirse o da bildirecek. Nasıl ki, sabık işaretlerde ve misallerde gördük ki, herbir nev-i mahlûkat, onu hüsn-ü istikbal ediyor gibi mu'cizâtını gösteriyorlar, mu'cize lisanıyla nübüvvetini tasdik ediyorlar.

Haşiye: Evet, Sultan-ı Levlâke Levlâk, öyle bir reistir ki, bin üç yüz elli senedir saltanatı devam ediyor. Birinci asırdan sonra herbir asırda lâakal üç yüz elli milyon tebaası ve raiyeti vardır. Küre-i arzın yarısını bayrağı altına almış; ve tebaası kemâl-i teslimiyetle ona hergün salât ü selâmla tecdid-i biat ederek emirlerine itaat ederler.

Mektubat : 19.Mektub : 17.Isaret

Onyedinci İşaret

[283] Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Kur'ân'dan sonra en büyük mu'cizesi kendi zâtıdır. Yani, onda içtima etmiş ahlâk-ı âliyedir ki, herbir haslette en yüksek tabakada olduğuna, dost ve düşman ittifak ediyorlar. Hattâ şecaat kahramanı Hazret-i Ali, mükerreren diyordu: "Harbin dehşetlendiği vakit, biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın arkasına iltica edip tahassun ediyorduk." Ve hâkezâ, bütün ahlâk-ı hamîdede en yüksek ve yetişilmeyecek bir dereceye mâlikti. Şu mu'cize-i ekberi Allâme-i Mağrib Kadı İyaz'ın Şifâ-i Şerif'ine havale ediyoruz. Elhak, o zât, o mu'cize-i ahlâk-ı hamîdeyi pek güzel beyan edip ispat etmiştir.

Hem pek büyük ve dost ve düşmanla musaddak bir mu'cize-i Ahmediye (a.s.m.), şeriat-i kübrâsıdır ki, ne misli gelmiş ve ne de gelecek. Şu mu'cize-i âzamın bir derece beyanını, bütün yazdığımız otuz üç Söz ve otuz üç Mektuba ve otuz bir Lem'aya ve on üç Şuaya havale ediyoruz.

[284] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın mütevatir ve kat'î bir mu'cize-i kübrâsı, şakk-ı kamerdir. Evet, şu inşikak-ı kamer, çok tariklerle mütevatir bir surette, İbni Mes'ud, İbni Abbas, İbni Ömer, İmam-ı Ali, Enes, Huzeyfe gibi pek çok eâzım-ı Sahabeden müteaddit tariklerle haber verilmekle beraber, nass-ı Kur'ân'la, [1] اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ âyeti, o mu'cize-i kübrâyı âleme ilân etmiştir. O zamanın inatçı Kureyş müşrikleri, şu âyetin verdiği habere karşı inkârla mukabele etmemişler, belki yalnız *"Sihirdir"* demişler. Demek, kâfirlerce dahi kamerin inşikakı kat'îdir. Şu mu'cize-i kübrâyı, şakk-ı kamere dair yazdığımız, Otuz Birinci Söze zeyl olan Şakk-ı Kamer Risalesine havale ederiz.

[285] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nasıl ki arz ahâlisine inşikak-ı kamer mu’cizesini göstermiş; öyle de, semâvât ahalisine Mirac mu’cize-i ekberini göstermiştir. İşte, Mirac denilen şu mu’cize-i âzamı, Otuz Birinci Söz olan Mirac Risalesine havale ederiz. Çünkü o risale, o mu’cize-i kübrâyı, ne kadar nuranî ve âli ve doğru olduğunu kat’î burhanlarla, hattâ mülhidlere karşı da ispat etmiştir. Yalnız, mu’cize-i Miracın mukaddimesi olan Beytü’l-Makdis seyahati ve sabahleyin Kureyş kavmi ondan Beytü’l-Makdisin tarifatını istemesi üzerine hasıl olan bir mu’cizeyi bahsedeceğiz. Şöyle ki:

[286] Mirac gecesinin sabahında, miracını Kureyş’e haber verdi. Kureyş tekzip etti. Dediler: “Eğer Beytü’l-Makdise gitmişsen, Beytü’l-Makdisin kapılarını ve duvarlarını ve ahvâlini bize tarif et.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman ediyor ki:

فَكَرَبْتُ كَرْباً لَمْ اَكْرُبْ مِثْلَهُ قَطُّ فَجَلَّى اللهُ لِى بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَكَشَفَ الْحُجُبَ بَيْنِى وَبَيْنَهُ حَتّٰى رَاَيْتُهُ فَنَعَتُّهُ وَاَنَا اَنْظُرُ اِلَيْهِ

Yani, “Onların tekziplerinden ve suallerinden pek çok sıkıldım. Hattâ öyle bir sıkıntı hiç çekmemiştim. Birden, Cenâb-ı Hak, Beytü’l-Makdisi bana gösterdi. Ben de Beytü’l-Makdise bakıyorum, birer birer herşeyi tarif ediyordum.” İşte, o vakit Kureyş baktılar ki, Beytü’l-Makdisten doğru ve tam haber veriyor.

[287] Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Kureyş’e demiş ki: “Yolda giderken sizin bir kàfilenizi gördüm. Kàfileniz yarın filân vakitte gelecek.” Sonra o vakit kàfileye muntazır kaldılar. Kàfile bir saat taahhur etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarı doğru çıkmak için, ehl-i tahkikin tasdikiyle, güneş bir saat tevakkuf etmiş. Yani, arz, onun sözünü doğru çıkarmak için, vazifesini, seyahatini bir saat tatil etmiştir ve o tatili güneşin sükûnetiyle göstermiştir.

İşte, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın birtek sözünün tasdiki için, koca arz vazifesini terk eder, koca güneş şahit olur. Böyle bir zâtı tasdik etmeyen ve emrini tutmayanın ne derece bedbaht olduğunu ve onu tasdik edip emrine [2] سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا diyenlerin ne kadar bahtiyar olduklarını anla, [3] اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى الْاِيمَانِ وَالْاِسْلاَمِ de.

1.)Kıyamet yaklaştı, ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
2.)İşittik ve itaat ettik. (Bakara Sûresi, 2:285)
3.)İmân ve İslâm nimetinden dolayı Allah'a hamd olsun.

Mektubat : 19.Mektub : 18.Isaret

18.İşaret: Kuranın İ'cazı

Onsekizinci İşaret

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın en büyük ve ebedî ve yüzer delâil-i nübüvveti câmi ve kırk vecihle i’câzı ispat edilmiş bir mu’cizesi dahi Kur’ân-ı Hakîmdir. İşte şu mu’cize-i ekberin beyanına dair Yirmi Beşinci Söz, takriben yüz elli sahifede, kırk vech-i i’câzını icmâlen beyan ve ispat etmiştir. Öyle ise, şu mahzen-i mu’cizat olan mu’cize-i âzamı o Söze havale ederek, yalnız iki üç nükteyi beyan edeceğiz.

- 1.Nükte: Kur'anın her tabakaya karşı bir nevi i'cazı vardır
- 2.Nükte: Kur'ana muaraza edilememiştir.
- 3.Nükte: Kur'anın mahiyeti

Mektubat : 19.Mektub : 18.Isaret : 1.Nükte

1.Nükte: Kur'anın her tabakaya karşı bir nevi i'cazı vardır

Birinci Nükte

Eğer denilse; “İ’câz-ı Kur’ân belâğattedir. Halbuki umum tabakatın hakları var ki, i’câzında hisseleri bulunsun. Halbuki, belâğattaki i’câzı, binde ancak bir muhakkik âlim anlayabilir.”

Elcevap: Kur’ân-ı Hakîmin her tabakaya karşı bir nevi i’câzı vardır ve bir tarzda i’câzının vücudunu ihsas eder.

Meselâ, ehl-i belâğat ve fesâhat tabakasına karşı, harikulâde belâğattaki i’câzını gösterir.

Ve ehl-i şiir ve hitabet tabakasına karşı garip, güzel, yüksek üslûb-u bedîin i’câzını gösterir. O üslûp herkesin hoşuna gittiği halde, kimse taklit edemiyor. Mürur-u zaman o üslûbu ihtiyarlatmıyor; daima genç ve tazedir. Öyle muntazam bir nesir ve mensur bir nazımdır ki, hem âli, hem tatlıdır.

Hem kâhinler ve gaibden haber verenler tabakasına karşı, harikulâde ihbârât-ı gaybiyedeki i’câzını gösterir.

Ve ehl-i tarih ve hâdisât-ı âlem uleması tabakasına karşı, Kur’ân’daki ihbârât ve hâdisât-ı ümem-i sâlife ve ahval ve vâkıât-ı istikbaliye ve berzahiye ve uhreviyedeki i’câzını gösterir.

Ve içtimaiyat-ı beşeriye uleması ve ehl-i siyaset tabakasına karşı, Kur’ân’ın desâtir-i kudsiyesindeki i’câzını gösterir. Evet, o Kur’ân’dan çıkan şeriat-i kübrâ, o sırr-ı i’câzı gösterir.

Hem maarif-i İlâhiye ve hakaik-i kevniyede tevaggul eden tabakaya karşı, Kur’ân’daki hakaik-i kudsiye-i İlâhiyedeki i’câzı gösterir veya i’câzın vücudunu ihsas eder.

Ve ehl-i tarîkat ve velâyete karşı, Kur'ân bir deniz gibi daima temevvücde olan âyâtının esrarındaki i'câzını gösterir.

Ve hâkezâ, kırk tabakadan her tabakaya karşı bir pencere açar, i'câzını gösterir. Hattâ, yalnız kulağı bulunan ve bir derece mânâ fehmeden avam tabakasına karşı, Kur'ân'ın okunmasıyla, başka kitaplara benzemediğini, kulak sahibi tasdik eder. Ve o âmi der ki: "Ya bu Kur'ân bütün dinlediğimiz kitapların aşağısındadır—bu ise, hiçbir düşman dahi diyemez ve hem yüz derece muhaldir. Öyle ise, bütün işitilen kitapların fevkindedir. Öyle ise mu'cizedir."

İşte bu kulaklı âminin fehmettiği i'câzı, ona yardım için bir derece izah edeceğiz. Şöyle ki:

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan meydana çıktığı vakit, bütün âleme meydan okudu ve insanlarda iki şiddetli his uyandırdı:

Birisi: Dostlarında hiss-i taklidî, yani sevgili Kur'ân'ın üslûbuna karşı benzemeklik arzusu ve onun gibi konuşmak hissi.

İkincisi: Düşmanlarda bir hiss-i tenkit ve muaraza, yani Kur'ân üslûbuna mukabele etmekle dâvâ-yı i'câzı kırmak hissi.

İşte bu iki hiss-i şeditle milyonlar Arabî kitaplar yazılmışlar, meydandadır. Şimdi, bütün bu kitapların en beliğleri, en fasihleri Kur'ân'la beraber okunduğu vakit, her kim dinlese, kat'iyen diyecek ki, Kur'ân bunların hiçbirisine benzemiyor. Demek Kur'ân, umum bu kitapların derecesinde değildir. Öyle ise, herhalde, ya Kur'ân umumunun altında olacak—o ise, yüz derece muhal olmakla beraber, hiç kimse, hattâ şeytan bile olsa diyemez. **(Haşiye-1)** Öyle ise, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, yazılan umum kitapların fevkindedir.

Hattâ, mânâyı da fehmetmeyen cahil âmi tabakaya karşı da, Kur'ân-ı Hakîm, usandırmamak suretiyle i'câzını gösterir. Evet, o âmi, cahil adam der ki: "En güzel, en meşhur bir beyti iki üç defa işitsem, bana usanç veriyor. Şu Kur'ân ise hiç usandırmıyor; gittikçe daha ziyade dinlemesi hoşuma gidiyor. Öyle ise bu insan sözü değildir."

Hem hıfza çalışan çocukların tabakasına karşı dahi, Kur'ân-ı Hakîm, o nazik, zayıf, basit ve bir sahife kitabı hıfzında tutamayan o çocukların küçük kafalarında, o büyük Kur'ân ve çok yerlerinde iltibas ve müşevveşiyete sebebiyet veren, birbirine benzeyen âyetlerin ve cümlelerin teşabühüyle beraber, kemâl-i suhuletle,

kolaylıkla o çocukların hafızalarında yerleşmesi suretinde, i’câzını onlara dahi gösterir.

Hattâ, az sözden ve gürültüden müteessir olan hastalara ve sekeratta olanlara karşı, Kur’ân’ın zemzemesi ve sadâsı, zemzem suyu gibi onlara hoş ve tatlı geldiği cihetle, bir nevi i’câzını onlara da ihsas eder.

Elhasıl: Kırk muhtelif tabakata ve ayrı ayrı insanlara, kırk vech ile Kur’ân-ı Hakîm i’câzını gösterir veya i’câzının vücudunu ihsas eder, kimseyi mahrum bırakmaz. Hattâ, yalnız gözü bulunan, **(Haşiye-2)** kulaksız, kalbsiz, ilimsiz tabakasına karşı da, Kur’ân’ın bir nevi alâmet-i i’câzı vardır. Şöyle ki:

Hafız Osman hattıyla ve basmasıyla olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın yazılan kelimeleri birbirine bakıyor. Meselâ, Sûre-i Kehf’te [1] وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ kelimesi altında yapraklar delinse, Sûre-i Fâtır’daki [2] قِطْمِيرٍ kelimesi az bir inhirafla görünecek ve o kelbin ismi de anlaşılacak. Ve Sûre-i Yâsin’de iki defa [3] مُحْضَرُونَ birbiri üstüne; ve’s-Sâffât’taki مُحْضَرِينَ ve مُحْضَرُونَ hem birbirine, hem onlara bakıyor; biri delinse, ötekiler az bir inhirafla görünecek.

Meselâ, Sûre-i Sebe’in âhirinde, Sûre-i Fâtır’ın evvelindeki iki [4] مَثْنٰى birbirine bakar. Bütün Kur’ân’da yalnız üç [4] مَثْنٰى dan ikisi birbirine bakmaları tesadüfî olamaz.

Ve bunların emsali pek çoktur. Hattâ bir kelime, beş altı yerde yapraklar arkasında az bir inhirafla birbirine bakıyorlar. Ve Kur’ân’ın birbirine bakan iki sahifesinde, birbirine bakan cümleleri kırmızı kalemle yazılan bir Kur’ân’ı ben gördüm, “Şu vaziyet dahi bir nevi mu’cizenin emaresidir” o vakit dedim. Daha sonra baktım ki, Kur’ân’ın, müteaddit yapraklar arkasında birbirine bakar çok cümleleri var ki, mânidar bir surette birbirine bakar.

İşte, tertib-i Kur'ân irşad-ı Nebevî ile, münteşir ve matbu Kur'ân'lar da ilham-ı İlâhî ile olduğundan, Kur'ân-ı Hakîm'in nakşında ve o hattında bir nevi alâmet-i i'câz işareti var. Çünkü o vaziyet ne tesadüfün işi ve ne de fikr-i beşerin düşünüşüdür. Fakat bazı inhiraf var ki, o da tab'ın noksanıdır ki, tam muntazam olsaydı, kelimeler tam birbiri üzerine düşecekti.

Hem, Kur'ân'ın Medine'de nâzil olan mutavassıt ve uzun sûrelerinin herbir sahifesinde lâfzullah pek bedî bir tarzda tekrar edilmiş. Ağleben ya beş, ya altı, ya yedi, ya sekiz, ya dokuz, ya on bir adet tekrarla beraber, bir yaprağın iki yüzünde ve karşı karşıya gelen sahifede güzel ve mânidar bir münasebet-i adediye gösterir. **(Haşiye-3-4-5-6)**

Haşiye-1: Yirmi Altıncı Mektubun ehemmiyetli Birinci Mebhası, şu cümlenin hâşiyesi ve izahıdır.

Haşiye-2: Yalnız gözü bulunan, kulaksız, kalbsiz tabakasına karşı vech-i i'câzı, burada gayet mücmel ve muhtasar ve nâkıs kalmıştır. Fakat bu vech-i i'câzı Yirmi Dokuzuncu ve Otuzuncu Mektuplarda *(Haşiyecik)* gayet parlak ve nuranî ve zâhir ve bâhir gösterilmiştir; hattâ körler de görebilir. O vech-i i'câzı gösterecek bir Kur'ân yazdırdık; inşaallah tab edilecek, herkes de o güzel vechi görecektir. (*Haşiyecik:* Otuzuncu Mektup pek parlak tasavvur ve niyet edilmişti. Fakat yerini başkasına, İşârâtü'l-İ'câz'a verdi, kendisi meydana çıkmadı.)

Haşiye-3: Hem ehl-i zikir ve münâcâta karşı, Kur'ân'ın ziynetli ve kafiyeli lâfzı ve fesahati, san'atlı üslûbu ve nazarı kendine çevirecek belâğatin mezâyâsı çok olmakla beraber, ulvî ciddiyeti ve İlâhî huzuru ve cem'iyet hatırı veriyor, ihlâl etmiyor. Halbuki, o çeşit mezâyâ-yı fesahat ve san'at-ı lâfziye ve nazım ve kafiye, ciddiyeti ihlâl eder, zarafeti işmam ediyor, huzuru bozar, nazarı dağıtır. Hattâ münâcâtın en lâtîfi ve en ciddîsi ve en ulvî nazımlı ve Mısır'ın kaht u galâsının sebeb-i ref'i olan İmam-ı Şâfiî'nin meşhur bir münâcâtını çok defa okuyordum. Gördüm ki, nazımlı, kafiyeli olduğu için, münâcâtın ulvî ciddiyetini ihlâl eder. Sekiz dokuz senedir virdimdir. Hakikî ciddiyeti, ondaki kafiye ve nazımla birleştiremedim. Ondan

anladım ki, Kur'ân'ın has, fıtrî, mümtaz olan kafiyelerinde, nazım ve mezâyâsında bir nevi i'câzı var ki, hakikî ciddiyeti ve tam huzuru muhafaza eder, ihlâl etmez. İşte, ehl-i münâcat ve zikir, bu nevi i'câzı aklen fehmetmezse de kalben hisseder.

Haşiye-4: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın mânevî bir sırr-ı i'câzı şudur ki: Kur'ân, İsm-i Âzama mazhar olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın pek büyük ve pek parlak derece-i imanını ifade ediyor. Hem, mukaddes bir harita gibi, âlem-i âhiretin ve âlem-i rububiyetin yüksek hakikatlerini beyan eden, gayet büyük ve geniş ve âli olan hak dinin mertebe-i ulviyesini fıtrî bir tarzda ifade ediyor, ders veriyor. Hem Hâlık-ı Kâinatın, umum mevcudatın Rabbi cihetinde, hadsiz izzet ve haşmetiyle hitabını ifade ediyor. Elbette, bu suretteki ifade-i Furkan'a ve bu tarzdaki beyan-ı Kur'ân'a karşı,

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالجِنُّ عَلٰى (5)
اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لاَيَاْتُونَ بِمِثْلِهِ

sırrıyla bütün ukul-ü beşeriye ittihad etse, birtek akıl olsa dahi, karşısına çıkamaz, muaraza edemez.

اَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثُّرَيَّا (6)

Çünkü, şu üç esas nokta-i nazarında, kat'iyen kàbil-i taklid değildir ve tanzir edilmez. Şu üç hakikate mukabil, gelecek hangi hakikat var? Kimin haddine düşmüş ki, bunları taklit etsin? Evet, nasıl ki bu tarz-ı ifade sun'î olamaz, öyle de taklid edilmez. Evet, kimin haddine düşmüş ki, hadsiz derece haddinden tecavüz edip, Hâlık-ı Kâinatı bu surette konuştursun?

Haşiye-5: Kur'ân-ı Hakîmin umum sahifeleri âhirinde âyet tamam oluyor. Güzel bir kafiye ile nihayeti hitam buluyor. Bunun sırrı şudur ki: En büyük olan Müdayene âyeti sahifeler için, Sûre-i İhlâs ve Kevser, satırlar için bir vahid-i kıyasî ittihaz edildiğinden, Kur'ân-ı Hakîmin bu güzel meziyeti ve i'câz alâmeti görülüyor.

Haşiye-6: Bu makamın bu mebhasında gayet ehemmiyetli ve haşmetli ve büyük ve Risale-i Nur'un muvaffakiyeti noktasında gayet ziynetli ve sevimli ve müşevvik kerametin, pek az ve cüz'î vaziyet ve kısacık nümunelerine ve küçücük emârelerine, acelelik belâsıyla

iktifa edilmiş. Halbuki o büyük hakikat ve o sevimli keramet ise, **“tevafuk”** namıyla beş altı nevileriyle Risale-i Nur’un bir silsile-i kerametini ve Kur’ân’ın göze görünen bir nevi i’câzının lemeâtını ve rumuzât-ı gaybiyenin bir menba-ı işârâtını teşkil ediyor. Sonradan, Kur’ân’da lâfzullahın tevafukundan çıkan bir lem’a-i i’câzı gösteren yaldız ile bir Kur’ân yazdırıldı. Hem Rumuzat-ı Semâniye namındaki sekiz küçük risaleler, hurufat-ı Kur’âniyenin tevafukatından çıkan münasebet-i lâtîfe ve işârât-ı gaybiyelerinin beyanında telif edildi. Hem Risale-i Nur’u tevafuk sırrıyla tasdik ve takdir ve tahsin eden Keramet-i Gavsiye ve üç Keramet-i Aleviye ve İşârât-ı Kur’âniye namındaki beş adet risaleler yazıldı. Demek, Mucizât-ı Ahmediye’nin telifinde o büyük hakikat icmâlen hissedilmiş. Fakat, maatteessüf, müellif yalnız bir tırnağını görüp göstermiş, daha arkasına bakmayarak koşup gitmiş.

1.) Sekizincileri köpekleridir… (Kehf Sûresi, 18:22)
2.) Kıtmîr: Ashab-ı Kehf’in köpeklerinin adı. (Fâtır Sûresi, 35:13)
3.) Hazır bulundurulanlar. (Yâsin Sûresi, 36:32, 53, 75)
4.) İkişer. (Sebe Sûresi, 34:46; Nisâ Sûresi, 4:3)
5.) “De ki: And olsun, eğer bu Kur’ân’ın benzerini getirmek için insanlar ve cinler bir araya toplanıp da hepsi birbirine yardımcı olsalar, yine de onun benzerini getiremezler. (İsrâ Sûresi, 17:88)
6.) Yer nerede, Süreyyâ yıldızı nerede!

Mektubat : 19.Mektub : 18.Isaret : 2.Nükte

2.Nükte: Kur'ana muaraza edilememiştir.

İkinci Nükte

Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın zamanında sihrin revacı olduğundan, mühim mu’cizâtı ona benzer bir tarzda geldiği; ve Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın zamanında ilm-i tıp revaçta olduğundan, mu’cizâtının galibi o cinsten geldiği gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dahi zamanında Ceziretü’l-Arabda en ziyade revaçta dört şey idi:

Birincisi: Belâğat ve fesahat.

İkincisi: Şiir ve hitabet.

Üçüncüsü: Kâhinlik ve gaibden haber vermek.

Dördüncüsü: Hâdisât-ı maziyeyi ve vâkıât-ı kevniyeyi bilmekti.

İşte, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan geldiği zaman, bu dört nevi malûmat sahiplerine karşı meydan okudu.

Başta, ehl-i belâğate birden diz çöktürdü; hayretle Kur’ân’ı dinlediler.

İkincisi, ehl-i şiir ve hitabet, yani muntazam nutuk okuyan ve güzel şiir söyleyenlere karşı öyle bir hayret verdi ki, parmaklarını ısırttı. Altınla yazılan en güzel şiirlerini ve Kâbe duvarlarına medar-ı iftihar için asılan meşhur Muallâkat-ı Seb’alarını indirtti, kıymetten düşürdü.

Hem gaipten haber veren kâhinleri ve sâhirleri susturdu. Onların gaybî haberlerini onlara unutturdu. Cinnîlerini tard ettirdi. Kâhinliğe hâtime çektirdi.

Hem ümem-i sâlifenin vekayiine ve hâdisât-ı âlemin ahvâline vakıf olanları hurafattan ve yalandan kurtarıp, hakikî hâdisât-ı

maziyeyi ve nurlu olan vekayi-i âlemi onlara ders verdi.

İşte bu dört tabaka, Kur'ân'a karşı kemâl-i hayret ve hürmetle onun önüne diz çökerek şakirt oldular. Hiçbirisi hiçbir vakit birtek sûreyle muarazaya kalkışamadılar.

Eğer denilse: "Nasıl biliyoruz ki, kimse muaraza edemedi ve muaraza kàbil değil?"

Elcevap: Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde teşebbüs edilecekti. Çünkü muarazaya ihtiyaç şedit idi. Zira dinleri, malları, canları, iyalleri tehlikeye düşüyor; muaraza edilseydi kurtulurlardı. Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde muaraza edecektiler. Eğer muaraza edilseydi, muaraza taraftarları kâfirler, münafıklar çok, hem pek çok olduğundan, herhalde muarazaya taraftar çıkıp iltizam ederek herkese neşredeceklerdi. (Nasıl ki, İslâmiyetin aleyhinde herşeyi neşretmişler.) Eğer neşretseydiler ve muaraza olsaydı, herhalde tarihlere, kitaplara şâşaalı bir surette geçecekti. İşte, meydanda bütün tarihler, kitaplar; hiçbirisinde, Müseylime-i Kezzâbın birkaç fıkrasından başka yoktur. Halbuki, Kur'ân-ı Hakîm, yirmi üç sene mütemadiyen damarlara dokunduracak ve inadı tahrik edecek bir tarzda meydan okudu. Ve derdi ki:

"Şu Kur'ân'ın, Muhammedü'l-Emin gibi bir ümmîden nazîrini yapınız ve gösteriniz.

"Haydi, bunu yapamıyorsunuz; o zât ümmî olmasın, gayet âlim ve kâtip olsun.

"Haydi, bunu da getiremiyorsunuz; birtek zât olmasın. Bütün âlimleriniz, beliğleriniz toplansın, birbirine yardım etsin. Hattâ güvendiğiniz âliheleriniz size yardım etsin.

"Haydi, bununla da yapamayacaksınız. Eskiden yazılmış beliğ eserlerden de istifade edip, hattâ gelecekleri de yardıma çağırıp Kur'ân'ın nazîrini gösteriniz, yapınız.

"Haydi, bunu da yapamıyorsunuz. Kur'ân'ın mecmuuna olmasın da, yalnız on sûresinin nazîrini getiriniz.

"Haydi, on sûresine mukàbil, hakikî, doğru olarak bir nazîre getiremiyorsunuz. Haydi, hikâyelerden, asılsız kıssalardan terkip ediniz, yalnız nazmına ve belâğatine nazîre olsun getiriniz.

“Haydi, bunu da yapamıyorsunuz; birtek sûresinin nazîrini getiriniz.

“Haydi, sûre uzun olmasın; kısa bir sûre olsun, nazîrini getiriniz. Yoksa din, can, mal, iyalleriniz, dünyada da, âhirette de tehlikeye düşecektir.”

İşte, sekiz tabakada ilzam suretinde, Kur’ân-ı Hakîm yirmi üç senede değil, belki bin üç yüz senede bütün ins ve cinne karşı bu meydanı okumuş ve okuyor. Halbuki, evvelki zamanda o kâfirler can, mal ve iyâlini tehlikeye atıp en dehşetli yol olan harp yolunu ihtiyar ederek, en kolay ve en kısa olan muaraza yolunu terk ettiler. Demek muaraza yolu mümkün değildi.

İşte, hiçbir âkıl, hususan o zamanda Ceziretü’l-Arabdaki adamlar, hususan Kureyşîler gibi zeki adamlar, birtek edipleri Kur’ân’ın birtek sûresine nazîre yapıp Kur’ân’ın hücumundan kurtulmasını temin ederek, kısa ve kolay yolu terk edip can, mal, iyâlini tehlikeye atıp, en müşkülâtlı yola sülûk eder mi?

Elhasıl, meşhur Câhız’ın dediği gibi, *“Muaraza-i bilhuruf mümkün olmadı, muharebe-i bissüyufa mecbur oldular.”*

Eğer denilse: Bazı muhakkik ulema demişler ki: “Kur’ân’ın bir sûresine değil, birtek âyetine, hattâ birtek cümlesine, hattâ birtek kelimesine muaraza edilmez ve edilmemiş.” Bu sözler mübalâğa görünüyor ve akıl kabul etmiyor. Çünkü beşerin sözlerinde Kur’ân cümlelerine benzeyen çok cümleler var. Bu sözün sırr-ı hikmeti nedir?

Elcevap: İ’câz-ı Kur’ân’da iki mezhep var:

Mezheb-i ekser ve râcih odur ki, Kur’ân’daki letâif-i belâğat ve mezâyâ-yı maânî, kudret-i beşerin fevkindedir.

İkinci, mercuh mezhep odur ki, Kur’ân’ın bir sûresine muaraza kudret-i beşer dahilindedir; fakat Cenâb-ı Hak, mu’cize-i Ahmediye (a.s.m.) olarak men etmiş. Nasıl ki bir adam ayağa kalkabilir; fakat eser-i mu’cize olarak bir nebî dese ki, “Sen kalkamayacaksın,” o da kalkamazsa mu’cize olur. Şu mezheb-i mercûha **“Sarfe Mezhebi”** denilir. Yani, Cenâb-ı Hak cin ve insi men etmiş ki, Kur’ân’ın bir sûresine mukabele edemesinler. Eğer men etmeseydi, cin ve ins bir sûresine mukabele ederdi. İşte, şu mezhebe göre, *“Bir kelimesine de*

muaraza edilmez” diyen ulemanın sözleri hakikattir. Çünkü, madem Cenâb-ı Hak i’câz için onları men etmiş; muarazaya ağızlarını açamazlar. Ağızlarını açsalar da, izn-i İlâhî olmazsa kelimeyi çıkaramazlar.

Amma mezheb-i râcih ve ekser olan mezheb-i evvele göre dahi, o ulemanın beyan ettiği fikrin şöyle bir ince vechi vardır ki:

Kur’ân-ı Hakîm’in cümleleri, kelimeleri birbirine bakar. Bazı olur, bir kelime on yere bakar; onda, on nükte-i belâğat, on münasebet bulunuyor. Nasıl ki, İşârâtü’l-İ’câz namındaki tefsirde, Fâtiha’nın bazı cümleleri içinde ve [1] الم ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ cümleleri içinde, şu nüktelerden bazı nümuneleri göstermişiz.

Meselâ, nasıl ki münakkâş bir sarayda, müteaddit, muhtelif nakışların düğümü hükmünde bir taşı, bütün nakışlara bakacak bir yerde yerleştirmek, bütün o duvarı nukuşuyla bilmeye mütevakkıftır. Hem nasıl ki, insanın başındaki gözbebeğini yerinde yerleştirmek, bütün cesedin münasebâtını ve vezâif-i acibesini ve gözün o vezâife karşı vaziyetini bilmekle oluyor. Öyle de, ehl-i hakikatin çok ileri giden bir kısmı, Kur’ân’ın kelimâtında pek çok münasebâtı ve sair âyetlere, cümlelere bakan vücuhları, alâkaları göstermişler. Hususan ulema-i ilm-i huruf daha ileri gidip, bir harf-i Kur’ân’da bir sahife kadar esrarı, ehline beyan ederek ispat etmişler.

Hem madem Hâlık-ı Külli Şeyin kelâmıdır; herbir kelimesi, kalb ve çekirdek hükmüne geçebilir. Etrafında, esrardan müteşekkil bir cesed-i mânevîye kalb ve bir şecere-i mâneviyeye çekirdek hükmüne geçebilir.

İşte, insanın sözlerinde, Kur’ân’ın kelimeleri gibi kelimeler, belki cümleler, âyetler bulunabilir. Fakat Kur’ân’da çok münasebât gözetilerek bir tarzla yerleştirildiği yerde, bir ilm-i muhit lâzım ki, öyle yerli yerine yerleşsin.

1.)Elif lâm mim. Şu yüce kitap ki, onda asla şüphe yoktur. (Bakara Sûresi, 2:1-2)

Mektubat : 19.Mektub : 18.Isaret : 3.Nükte

3.Nükte: Kur'anın mahiyeti

Üçüncü Nükte

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın hülâsatü’l-hülâsa bir icmâl-i mahiyeti için, bir vakit Arabî ibare ile bir tefekkür-ü hakikîyi Cenâb-ı Hak benim kalbime ihsan etmişti. Şimdi, aynen o tefekkürü Arabî olarak yazacağız, sonra mânâsını beyan edeceğiz. İşte:

سُبْحاَنَ مَنْ شَهِدَ عَلٰى وَحْدَانِيَّتِهِ وَصَرَّحَ بِاَوْصاَفِ جَمَالِهِ وَجَلاَلِهِ وَكَمَالِهِ الْقُرْاٰنُ الْحَكِيمُ الْمُنَوَّرُ جِهَاتُهُ السِّتُّ الْجَاوِى لِسِرِّ اِجْمَاعِ كُلِّ كُتُبِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْاَوْلِيآءِ وَالْمُوَحِّدِينَ الْمُخْتَلِفِينَ فِي الْاَعْصَارِ وَالْمَشَارِبِ وَالْمَسَالِكِ الْمُتَّفِقِينَ بِقُلُوبِهِمْ وَعُقُولِهِمْ عَلٰى تَصْدِيقِ اَسَاسَاتِ الْقُرْاٰنِ وَكُلِّيَاتِ اَحْكَامِهِ عَلٰى وَجْهِ الْاِجْمَالِ وَهُوَ مَحْضُ الْوَحْيِ بِاِجْمَاعِ الْمُنْزِلِ وَالْمُنْزَلِ وَالْمُنَزَّلِ عَلَيْهِ وَعَيْنُ

الْهِدَايَةِ بِالْبَدَاهَةِ وَمَعْدَنُ اَنْوَارِ الْاِيمَانِ
بِالضَّرُورَةِ وَمَجْمَعُ الْحَقَائِقِ بِالْيَقِينِ
وَمُوصِلٌ اِلَى السَّعَادَةِ بِالْعَيَانِ وَذُو
الْاَثْمَارِ الْكَامِلِينَ بِالْمُشَاهَدَةِ وَمَقْبُولُ
الْمَلَكِ وَالْاِنْسِ وَالْجَانِّ بِالْحَدْسِ الصَّادِقِ
مِنْ تَفَارِيقِ الْاَمَارَاتِ وَالْمُؤَيَّدُ بِالدَّلَائِلِ
الْعَقْلِيَّةِ بِاتِّفَاقِ الْعُقَلَاءِ الْكَامِلِينَ
وَالْمُصَدَّقُ مِنْ جِهَةِ الْفِطْرَةِ السَّلِيمَةِ
بِشَهَادَةِ اِطْمِئْنَانِ الْوِجْدَانِ وَالْمُعْجِزَةُ
الْاَبَدِيَّةُ الْبَاقِى وَجْهُ اِعْجَازِهِ عَلٰى مَرِّ
الزَّمَانِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْمُنْبَسِطُ دَائِرَةُ
اِرْشَادِهِ مِنَ الْمَلَإِ الْاَعْلٰى اِلَى مَكْتَبِ
الصِّبْيَانِ يَسْتَفِيدُ مِنْ عَيْنِ دَرْسِ
الْمَلٰئِكَةُ مَعَ الصَّبِيِّينَ وَكَذَا هُوَ ذُو الْبَصَرِ
الْمُطْلَقِ يَرَى الْاَشْيَاءَ بِكَمَالِ الْوُضُوحِ
وَالظُّهُورِ وَيُحِيطُ بِهَا وَيُقَلِّبُ الْعَالَمَ فِى
يَدِهِ وَيُعَرِّفُهُ لَنَا كَمَا يُقَلِّبُ صَانِعُ السَّاعَةِ
السَّاعَةَ فِى كَفِّهِ وَيُعَرِّفُ لِلنَّاسِ فَهٰذَا

الْقُرْاٰنُ الْعَظِيمُ الشَّانِ هُوَ الَّذِىَ يَقُولُ مُكَرَّرًا: «اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ» «فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ»

İşte, şu tefekkür-ü Arabînin tercümesi ve meâli şudur ki:

Yani, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın altı ciheti parlaktır ve nurludur. Evham ve şübehat içine giremez. Çünkü arkası Arşa dayanıyor; o cihette nur-u vahiy var. Önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn var. Ebede, âhirete el atmış, Cennet ve saadet nuru var. Üstünde sikke-i i’câz parlıyor. Altında burhan ve delil direkleri var. İçi hâlis hidayet; sağı [1] اَفَلاَ يَعْقِلُونَ lar ile ukulü istintakla “Sadakte” dedirtiyor.

Solunda, kalblere ezvâk-ı ruhanî vermekle, vicdanları istişhad ederek “Bârekâllah” dediren Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyâna hangi köşeden, hangi cihetten evham ve şübehâtın hırsızları girebilir?

Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan asırları, meşrepleri, meslekleri muhtelif olan enbiyanın, evliyanın, muvahhidînin kitaplarının sırr-ı icmâını câmidir. Yani, bütün o ehl-i kalb ve akıl, Kur’ân-ı Hakîm’in mücmel ahkâmını ve esâsâtını tasdik eder bir surette, o esâsâtı kitaplarında zikredip kabul etmişler. Demek onlar, Kur’ân şecere-i semâvîsinin kökleri hükmündedirler.

Hem Kur’ân-ı Hakîm vahye istinad ediyor ve vahiydir. Çünkü, Kur’ân’ı nâzil eden Zât-ı Zülcelâl, mu’cizât-ı Ahmediye (a.s.m.) ile, Kur’ân vahiy olduğunu gösterir, ispat eder. Ve nâzil olan Kur’ân dahi, üstündeki i’câz ile gösterir ki, Arştan geliyor. Ve münzel-i aleyh olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bidâyet-i vahiydeki telâşı ve nüzul-ü vahiy vaktindeki vaziyet-i bîhuşu ve herkesten ziyade Kur’ân’a karşı ihlâs ve hürmeti gösteriyor ki, vahiy olup ezelden geliyor, ona misafir oluyor.

Hem o Kur’ân, bilbedâhe mahz-ı hidayettir. Çünkü onun muhalifi, bilmüşahede, küfrün dalâletidir.

Hem, bizzarure, Kur'ân envâr-ı imaniyenin madenidir. Elbette envâr-ı imaniyenin aksi zulümattır. Çok Sözlerde bunu kat'î olarak ispat etmişiz.

Hem Kur'ân, bilyakîn, hakaikin mecmaıdır. Hayalât ve hurafat, içine giremez. Teşkil ettiği hakikatli âlem-i İslâmiyet, izhar ettiği esaslı şeriat ve gösterdiği âli kemâlâtın şehadetiyle, âlem-i gayba ait olan bahislerinde dahi, âlem-i şehadetteki bahisleri gibi ayn-ı hakaik olduğunu ve içinde hilâf bulunmadığını ispat eder.

Hem Kur'ân, bil'ayan ve şüphesiz, saadet-i dâreyne isal eder, beşeri ona sevk eder. Kimin şüphesi varsa, bir defa Kur'ân'ı okusun ve dinlesin, ne diyor?

Hem Kur'ân'ın verdiği meyveler hem mükemmeldir, hem hayattardır. Öyle ise, Kur'ân ağacının kökü hakikattedir, hayattardır. Çünkü meyvenin hayatı, ağacın hayatına delâlet eder. İşte, bak, her asırda ne kadar asfiya ve evliya gibi mükemmel ve kâmil zîhayat ve zînur meyveler vermiş.

Hem hadsiz müteferrik emârelerden neş'et eden bir hads ve kanaatle, Kur'ân, hem ins, hem cin, hem meleğin makbulü ve mergubudur ki, okunduğu vakit, onlar iştiyakla pervane gibi etrafına toplanıyorlar.

Hem Kur'ân vahiy olmakla beraber, delâil-i akliye ile teyid ve tahkim edilmiş. Evet, kâmil ukalânın ittifakı buna şahittir. Başta ulema-i ilm-i kelâmın allâmeleri ve İbni Sina, İbni Rüşd gibi felsefenin dâhileri, müttefikan, esâsât-ı Kur'âniyeyi usulleriyle, delilleriyle ispat etmişler.

Hem Kur'ân, fıtrat-ı selime cihetiyle musaddaktır. Eğer bir arıza ve bir maraz olmazsa, herbir fıtrat-ı selime onu tasdik eder. Çünkü itmi'nân-ı vicdan ve istirahat-i kalb, onun envârıyla olur. Demek fıtrat-ı selime, vicdanın itmi'nânı şehadetiyle onu tasdik ediyor. Evet, fıtrat, lisan-ı haliyle Kur'ân'a der: "Fıtratımızın kemâli sensiz olamaz." Şu hakikati çok yerlerde ispat etmişiz.

Hem Kur'ân, bilmüşahede ve bilbedâhe, ebedî ve daimî bir mu'cizedir. Her vakit i'câzını gösterir. Sair mu'cizat gibi sönmez, vakti bitmez; ebedîdir.

Hem Kur'ân'ın mertebe-i irşadında öyle bir genişlik var ki, birtek dersinde, Hazret-i Cibril (a.s.), bir tıfl-ı nevresîde ile omuz omuza o

dersi dinler, hisselerini alırlar. Ve İbni Sina gibi en dâhi feylesof, en âmi bir ehl-i kıraatle diz dize aynı dersi okurlar, derslerini alırlar. Hattâ bazan olur ki, o âmi adam, kuvvet ve safvet-i iman cihetiyle, İbni Sina'dan daha ziyade istifade eder.

Hem Kur'ân'ın içinde öyle bir göz var ki, bütün kâinatı görür, ihata eder ve bir kitabın sahifeleri gibi kâinatı göz önünde tutar, tabakatını ve âlemlerini beyan eder. Bir saatin san'atkârı nasıl saatini çevirir, açar, gösterir, tarif eder. Kur'ân dahi, elinde kâinatı tutmuş, öyle yapıyor.

İşte şöyle bir Kur'ân-ı Azîmüşşandır ki, [2] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der, vahdâniyeti ilân eder.

[3] اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ لَنَا فِى الدُّنْيَا قَرِينًا وَفِى الْقَبْرِ مُونِسًا وَفِى الْقِيٰمَةِ شَفِيعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَاباً وَفِى الْجَنَّةِ رَفِيقاً وَاِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلاً وَاِمَامًا. اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا وَقُبُورَنَا بِنُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ وَنَوِّرْ بُرْهَانَ الْقُرْاٰنِ بِحَقِّ وَبِحُرْمَةِ مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مِنَ الرَّحْمٰنِ الْحَنَّانِ اٰمِينَ

1.)Akıl etmezler mi? (Yâsin Sûresi, 36:68)
2.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
3.)Allahım! Kur'ân'ı bize dünyada bir dost, kabirde ünsiyetli bir yoldaş, kıyamette bir şefaatçi, sırat üzerinde bir nur, Cehennem ateşine karşı bir siper ve örtü,

Cennette bir refik, bütün hayırlara bir delil ve imam kıl. Allahım! Kalblerimizi ve kabirlerimizi iman ve Kur’ân nuruyla nurlandır. Üzerine Kur’ân indirilen zâtın—Rahmân-ı Hannân’ın salât ve selâmı onun ve âlinin üzerine olsun—hakkı ve hürmeti için, bize Kur’ân’ın burhanlarını aydınlat. Âmin.

Mektubat : 19.Mektub : 19.Isaret

19.İşaret: Risalet delilleri

Ondokuzuncu Nükteli İşaret

Sabık işaretlerde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Cenâb-ı Hakkın Resulü olduğu gayet kat'î ve şüphesiz bir surette ispat edildi. İşte, risaleti binler delâil-i kat'iye ile sabit olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, vahdâniyet-i İlâhiyenin ve saadet-i ebediyenin en parlak bir delili ve en kat'î bir burhanıdır. Biz şu İşarette, o muşrık, parlak delile ve nâtık-ı sâdık burhana, hülâsatü'l-hülâsa bir icmal ile küçük bir tarif yapacağız. Çünkü, madem o delildir ve neticesi marifet-i İlâhiyedir; elbette delili tanımak ve vech-i delâletini bilmek lâzımdır. Öyle ise, biz de gayet muhtasar bir hülâsa ile vech-i delâletini ve sıhhatini beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, şu kâinatın mevcudatı gibi, Hâlık-ı Kâinatın vücuduna ve vahdetine kendi zâtı delâlet ettiği gibi, o kendi delâlet-i zâtiyesini, bütün mevcudatın delâletiyle beraber, lisanıyla ilân etmiştir. Madem delildir; biz de o delilin hüccet ve istikametine ve sıdk ve hakkaniyetine on beş esasta işaret ederiz:

Birinci Esas: Hem zâtıyla, hem lisanıyla, hem delâlet-i haliyle, hem kaliyle, kâinatın Sâniine delâlet eden şu delil, hem hakikat-i kâinatça musaddak, hem sâdıktır. Çünkü, bütün mevcudatın vahdâniyete delâletleri, elbette, vahdâniyeti söyleyen zâtı tasdik hükmündedir. Demek, söylediği dâvâ da umum kâinatça musaddaktır.

Hem beyan ettiği kemâl-i mutlak olan vahdâniyet-i İlâhiye ve hayr-ı mutlak olan saadet-i ebediye, bütün hakaik-i âlemin hüsün ve kemâline muvafık ve mutabık olduğundan, o, dâvâsında elbette sâdıktır.

Demek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vahdâniyet-i İlâhiyeye ve saadet-i ebediyeye bir burhan-ı nâtık-ı sâdık ve musaddaktır.

İkinci Esas: Hem o delil-i sâdık ve musaddak, madem umum enbiyanın fevkinde binler mu'cizat ve neshedilmeyen bir şeriat ve umum cin ve inse şamil bir davet sahibi olduğundan, elbette umum enbiyanın reisidir. Öyle ise, umum enbiyanın mu'cizatlarının sırrını ve ittifaklarını câmidir. Demek, bütün enbiyanın kuvvet-i icmâı ve mu'cizatlarının şehadeti, onun sıdk ve hakkaniyetine bir nokta-i istinad teşkil eder.

Hem onun terbiyesi ve irşadı ve nur-u şeriatiyle kemal bulan bütün evliya ve asfiyanın sultanı ve üstadıdır. Öyle ise, onların sırr-ı kerametlerini ve icmâkârâne tasdiklerini ve tahkiklerinin kuvvetini câmidir. Çünkü onlar üstadlarının açtığı ve kapıyı açık bıraktığı yolda gitmişler, hakikati bulmuşlar. Öyle ise, onların bütün kerametleri ve tahkikatları ve icmâları, o mukaddes üstadlarının sıdk ve hakkaniyeti için bir nokta-i istinad temin eder.

Hem o burhan-ı vahdâniyet, sabık işaretlerde görüldüğü gibi, o kadar kat'î, yakînî ve bâhir mu'cizeleri ve harika irhasatları ve şüphesiz delâil-i nübüvveti var ve o zâtı öyle bir tasdik ediyor ki, kâinat toplansa onların tasdikini iptal edemez.

Üçüncü Esas: Hem o mu'cizât-ı bâhire sahibi olan vahdâniyet dellâlı ve saadet-i ebediye müjdecisi, kendi zât-ı mübarekinde öyle ahlâk-ı âliye ve vazife-i risaletinde öyle secâyâ-yı sâmiye ve tebliğ ettiği şeriat ve dininde öyle hasâil-i gàliye vardır ki, en şedit düşman dahi onu tasdik ediyor, inkâra mecal bulamıyor. Madem zâtında ve vazifesinde ve dininde en yüksek ve güzel ahlâkları ve en ulvî ve mükemmel seciyeleri ve en kıymettar ve makbul hasletleri bulunuyor.

Elbette o zât, mevcudattaki kemâlâtın ve ahlâk-ı âliyenin misali ve mümessili ve timsali ve üstadıdır. Öyle ise, zâtında ve vazifesinde ve dininde şu kemâlât ise, hakkaniyetine ve sıdkına o kadar kuvvetli bir nokta-i istinaddır ki, hiçbir cihette sarsılmaz.

Dördüncü Esas: Hem maden-i kemâlât ve muallim-i ahlâk-ı âliye olan o dellâl-ı vahdâniyet ve saadet, kendi kendine söylemiyor, belki söylettiriliyor. Evet, Hâlık-ı Kâinat tarafından söylettiriliyor. Üstâd-ı Ezelîsinden ders alır, sonra ders verir. Çünkü, sabık işaretlerde kısmen beyan edilen binler delâil-i nübüvvetle, Hâlık-ı Kâinat, bütün o mu'cizâtı onun elinde halk etmekle gösterdi ki, o, Onun hesabına konuşuyor, Onun kelâmını tebliğ ediyor.

Hem ona gelen Kur'ân ise, içinde, dışında kırk vech-i i'câz ile gösterir ki, o Cenâb-ı Hakkın tercümanıdır.

Hem o kendi zâtında bütün ihlâsıyla ve takvâsıyla ve ciddiyetiyle ve emanetiyle ve sair bütün ahval ve etvârıyla gösterir ki, o kendi namına, kendi fikriyle demiyor, belki Hâlıkı namına konuşuyor.

Hem onu dinleyen bütün ehl-i hakikat, keşif ve tahkikle tasdik etmişler ve ilmelyakîn iman etmişler ki, o kendi kendine konuşmuyor; belki Hâlık-ı Kâinat onu konuşturuyor, ders veriyor, onunla ders verdiriyor.

Öyle ise, onun sıdk ve hakkaniyeti, bu dört gayet kuvvetli esasların icmâına istinad eder.

Beşinci Esas: Hem o tercüman-ı Kelâm-ı Ezelî, ervahları görüyor, melâikelerle sohbet ediyor, cin ve insi de irşad ediyor. Değil ins ve cin âlemi, belki âlem-i ervah ve âlem-i melâike fevkinde ders alıyor ve mâverâsında münasebeti var ve ıttılaı vardır. Sabık mu'cizâtı ve tevatürle kat'î macera-yı hayatı, şu hakikati ispat etmiştir. Öyle ise, kâhinler ve sair gaibden haber verenler gibi, onun haberlerine değil cin, değil ervah, değil melâike, belki Cibril'den başka Melâike-i Mukarrebîn dahi karışamıyor. Hattâ, ekser evkatta onun arkadaşı olan Hazret-i Cebrâil'i dahi bazı geri bırakıyor.

Altıncı Esas: Hem o melek, cin ve beşerin seyyidi olan zât, şu kâinat ağacının en münevver ve mükemmel meyvesi ve rahmet-i İlâhiyenin timsali ve muhabbet-i Rabbâniyenin misali ve Hakkın en münevver burhanı ve hakikatin en parlak sirâcı ve tılsım-ı kâinatın miftahı ve muammâ-yı hilkatin keşşafı ve hikmet-i âlemin şârihi ve saltanat-ı İlâhiyenin dellâlı ve mehâsin-i san'at-ı Rabbâniyenin vassâfı; ve câmiiyet-i istidat cihetiyle, o zât mevcudattaki kemâlâtın en mükemmel enmuzecidir. Öyle ise, o zâtın şu evsâfı ve şahsiyet-i mâneviyesi işaret eder, belki gösterir ki, o zât kâinatın illet-i gaiyesidir. Yani, "O zâta şu kâinatın Hâlıkı bakmış, kâinatı halk etmiştir. Eğer onu icad etmeseydi, kâinatı dahi icad etmezdi" denilebilir. Evet, cin ve inse getirdiği hakaik-i Kur'âniye ve envâr-ı imaniye ve zâtında görünen ahlâk-ı âliye ve kemâlât-ı sâmiye, şu hakikate şahid-i katı'dır.

Yedinci Esas: Hem o burhan-ı hak ve sirâc-ı hakikat, öyle bir din ve şeriat göstermiştir ki, iki cihanın saadetini temin edecek

desâtiri câmidir. Ve câmi olmakla beraber, kâinatın hakaikini ve vezâifini ve Hâlık-ı Kâinat'ın esmâsını ve sıfâtını, kemâl-i hakkaniyetle beyan etmiştir.

İşte o İslâmiyet ve şeriat, öyle bir tarzda muhit ve mükemmeldir ve öyle bir surette kâinatı kendiyle beraber tarif eder ki; onun mâhiyetine dikkat eden elbette anlar ki; o din, bu güzel kâinatı yapan Zâtın, o kâinatı kendiyle beraber tarif edecek bir beyannamesidir ve bir tarifesidir. Nasıl ki bir sarayın ustası, o saraya münasip bir tarife yapar, kendini vasıflarıyla göstermek için bir tarife kaleme alır. Öyle de, din ve şeriat-i Muhammediyede (a.s.m.) öyle bir ihata, bir ulviyet, bir hakkaniyet görünüyor ki, kâinatı halk ve tedbir edenin kaleminden çıktığını gösterir. Ve o kâinatı güzelce tanzim eden kim ise, şu dini güzelce tanzim eden yine Odur. Evet, o nizam-ı ekmel, elbette bu nazm-ı ecmeli ister.

Sekizinci Esas: İşte, mezkûr sıfatlarla muttasıf ve her cihetle sarsılmaz, kuvvetli istinad noktalarına dayanan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, âlem-i şehadete müteveccih olarak, âlem-i gayb namına, cin ve insin başları üzerine ilân ederek, istikbalde gelecek asırlar arkasında duran akvâma ve milletlere hitap edip öyle bir nidâ eder ki, umum cin ve inse, umum yerlere, umum asırlara işittiriyor. Evet, işitiyoruz.

Dokuzuncu Esas: Hem öyle yüksek, kuvvetli hitap ediyor ki, bütün asırlar onu dinler. Evet, aks-i sadâsını herbir asır işitiyor.

Onuncu Esas: Hem o zâtın gidişatında görünüyor ki: Görüyor, öyle haber veriyor. Çünkü en tehlikeli vakitlerde, kemâl-i metanetle, tereddütsüz, telâşsız söylüyor. Bazı olur, tek başıyla dünyaya meydan okuyor.

Onbirinci Esas: Hem bütün kuvvetiyle, öyle kuvvetli davet edip çağırır ki, yarı yeri ve nev-i beşerin beşte birini, sesine karşı "Lebbeyk" dedirtti, [1] سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا söylettirdi.

Onikinci Esas: Hem öyle bir ciddiyetle davet ve öyle esaslı bir surette terbiye eder ki, düsturlarını asırların cephesinde ve aktârın taşlarında nakşediyor ve dehirlerin yüzlerinde pâyidar ediyor.

Onüçüncü Esas: Hem tebliğ ettiği ahkâmın sağlamlığına öyle bir vüsuk ve güvenmekle söylüyor ve davet ediyor ki, dünya

toplansa, onu bir hükmünden geri çevirip pişman edemez. Buna şahit, bütün tarih-i hayatı ve Siyer-i Seniyesidir.

Ondördüncü Esas: Hem öyle bir itmi'nân ile, bir itimad ile davet eder, tebliğ eder ki, kimseden minnet almaz, hiçbir müşkülâta karşı telâş etmez. Tereddütsüz, kemâl-i samimiyetle ve safvetle ve herkesten evvel kendisi amel edip kabul ederek, getirdiği ahkâmı ilân eder. Buna şahit ise, herkesçe, dost ve düşmanca malûm olan meşhur zühdü ve istiğnâsı ve dünyanın fâni müzeyyenâtına adem-i tenezzülüdür.

Onbeşinci Esas: Hem getirdiği dine herkesten ziyade itaati ve Hâlıkına karşı herkesten ziyade ubûdiyeti ve menhiyâta karşı herkesten ziyade takvâsı kat'iyen gösterir ki, o, Sultan-ı Ezel ve Ebedin mübelliğidir, elçisidir. Ve o, Mâbud-u Bilhakkın en hâlis abdidir ve Kelâm-ı Ezelînin tercümanıdır.

Şu on beş adet esasların neticesi şudur ki: Mezkûr evsafla muttasıf şu zât, bütün kuvvetiyle, bütün hayatında mükerreren ve mütemadiyen [2] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der, vahdâniyeti ilân eder.

[3] اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ عَدَدَ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ

[4] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)İşittik ve itaat ettik. (Bakara Sûresi, 2:285)
2.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
3.)Allahım! Ona ve âline, ümmetinin hasenâtı adedince salât ve selâm et.
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Mektubat : 19.Mektub

Bir İkram-ı İlâhî ve Bir Eser-i İnayet-i Rabbaniye

Bir ikram-ı İlâhî ve bir eser-i inâyet-i Rabbâniye

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ [1] mazmununa mâsadak olmak emeliyle deriz:

Şu risalenin telifinde Cenâb-ı Hakkın bir eser-i inâyetini ve rahmetini zikredeceğim. Tâ, şu risaleyi okuyanlar ehemmiyetle baksınlar.

İşte, şu risalenin telifi, hiç kalbimde yoktu. Çünkü risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) dair Otuz Birinci ve On Dokuzuncu Sözler yazılmıştı. Birden bire, şu risaleyi yazmak için mücbir bir hatıra kalbe geldi.

Hem kuvve-i hafızam, musibetler neticesi olarak sönmüştü. Hem meşrebimde, yazdığım eserlerde nakil suretiyle, kale-kîle suretiyle gitmemiştim. Hem yanımda kütüb-ü hadîsiye ve siyer kitapları yoktur. Bununla beraber, “Tevekkeltü alâllah” diyerek başladım.

Öyle bir muvaffakiyet oldu ki, Eski Said’in kuvve-i hafızasından ziyade hafızam yardım etti. Her iki üç saatte, sür’atle otuz kırk sahife yazıldı. Birtek saatte on beş sahife yazılıyordu. Ekser Buharî, Müslim, Beyhakî, Tirmizî, Şifâ-i Şerif, Ebu Nuaym, Taberî gibi kitaplardan naklediliyor. Halbuki bu nakilde hata olsa—hadîs olduğu için—günah olması lâzım geldiğinden, kalbim titriyordu. Fakat anlaşıldı ki, inâyet var ve şu risaleye ihtiyaç var. İnşaallah sahih bir surette yazılmıştır. Şayet bazı elfâz-ı hadîsiyede veya râvilerin isminde bir yanlış bulunsa, tashih edilerek müsamaha ile bakmalarını ihvanlarımdan rica ediyorum.

Said Nursî

Evet, biz müsveddeyi yazıyorduk. Üstadımız da söylüyordu. Yanında hiç kitap yoktu; hiç müracaat da etmiyordu. Birden bire, gayet sür'atli söylüyordu, biz de yazıyorduk. İki üç saatte otuz kırk, daha fazla sahife yazıyorduk. Bizim de kanaatimiz geldi ki, bu muvaffakiyet, mu'cizât-ı Nebeviyenin bir kerametidir.

Daimî hizmetkârı:.....Abdullah Çavuş
Hizmetkârı ve müsvedde kâtibi:..... Süleyman Sâmi
Müsvedde kâtibi ve âhiret kardeşi:.....Hâfız Hâlid
Müsvedde ve tebyiz kâtibi:.....Hâfız Tevfik

1.)Rabbinin nimetine gelince, onu minnet ve şükranla an. (Duhâ Sûresi, 93:11)

Mektubat : 20.Mektub

20.Mektub: Tevhide dair 11 kelimenin izahı

Yirminci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

لا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ [3]

Sabah ve akşam namazından sonra tekrarı pek çok fazileti bulunan ve bir rivâyet-i sahîhada İsm-i Âzam mertebesini taşıyan şu cümle-i tevhidiyenin on bir kelimesi var. Herbir kelimesinde, hem birer müjde ve beşaret, hem birer mertebe-i tevhîd-i rubûbiyet, hem bir İsm-i Âzam noktasında bir kibriyâ-i vahdet ve bir kemâl-i vahdâniyet vardır. Bu büyük ve ulvî hakikatlerin izahını sair Sözlere havale edip, bir vaade binaen, şimdilik mücmel bir hülâsa suretinde iki makam, bir mukaddime ile ona bir fihriste yapacağız.

•Mukaddime
•1.Makam

•2.Makam

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O birdir; Onun hiçbir şeriki yoktur. Mülk Ona ait, hamd Ona mahsustur. Hayatı veren de Odur, ölümü veren de Odur. O, kendisine asla ölüm ârız olmayan Hayy-ı Ezelîdir. Bütün hayır Onun elindedir. O herşeye hakkıyla kàdirdir. Herşeyin ve herkesin dönüşü de Onadır. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik: 56; Dârîmî, Salât: 88, 90; Muvatta', Hac: 127, 243; Kur'an: 20, 22; Müsned, 1:47; 2:5; 3:320; 4:4; 5:191)

Mektubat : 20.Mektub : Mukaddeme

Mukaddeme

Kat'iyen bil ki, hilkatin en yüksek gayesi ve fıtratın en yüce neticesi, iman-ı billâhtır. Ve insaniyetin en âli mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, iman-ı billâh içindeki marifetullahtır. Cin ve insin en parlak saadeti ve en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullahtır. Ve ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için en sâfi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir.

Evet, bütün hakikî saadet ve hâlis sürur ve şirin nimet ve sâfi lezzet, elbette marifetullah ve muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz. Cenâb-ı Hakkı tanıyan ve seven, nihayetsiz saadete, nimete, envâra, esrara, ya bilkuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen, nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama mânen ve maddeten müptelâ olur.

Evet, şu perişan dünyada, âvâre nev-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta, sahipsiz, hâmisiz bir surette, âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultanı da olsa kaç para eder? İşte bu âvâre nev-i beşer içinde, bu perişan, fâni dünyada, insan sahibini tanımazsa, mâlikini bulmazsa, ne kadar biçare sergerdan olduğunu herkes anlar. Eğer sahibini bulsa, mâlikini tanısa, o vakit rahmetine iltica eder, kudretine istinad eder. O vahşetgâh dünya, bir tenezzühgâha döner ve bir ticaretgâh olur.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam

1.Makam: 11 kelimedeki müjdeler

Birinci Makam

Şu kelâm-ı tevhidînin on bir kelimesinin herbirinde birer müjde var.
Ve o müjdede birer şifa ve o şifada birer lezzet-i mâneviye bulunur.

- 1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
- 2.Kelime: O birdir
- 3.Kelime: Onun şeriki yoktur
- 4.Kelime: Mülk onundur
- 5.Kelime: Hamd onundur
- 6.Kelime: Hayatı veren Odur
- 7.Kelime: Mevti veren Odur
- 8.Kelime: Hayatı daimidir
- 9.Kelime: Hayır Onun elindedir
- 10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
- 11.Kelime: Dönüş Onadır

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 1.Kelime

1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur

Birinci Kelime

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ da şöyle bir müjde var ki:

Hadsiz hâcâta müptelâ, nihayetsiz a’dânın hücumuna hedef olan ruh-u insanî şu kelimede öyle bir nokta-i istimdad bulur ki, bütün hâcâtını temin edecek bir hazine-i rahmet kapısını ona açar. Ve öyle bir nokta-i istinad bulur ki, bütün a’dâsının şerrinden emin edecek bir kudret-i mutlakanın sahibi olan kendi Mâbudunu ve Hâlıkını bildirir ve tanıttırır, sahibini gösterir, mâliki kim olduğunu irâe eder. Ve o irâe ile, kalbi vahşet-i mutlakadan ve ruhu hüzn-ü elîmden kurtarıp, ebedî bir ferahı, daimî bir süruru temin eder.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 2.Kelime

İkinci Kelime

وَحْدَهُ Şu kelimede şifalı, saadetli bir müjde vardır. Şöyle ki:

Kâinatın ekser envâıyla alâkadar ve o alâkadarlık yüzünden perişan ve keşmekeş içinde boğulmak derecesine gelen ruh-u beşer ve kalb-i insan, وَحْدَهُ kelimesinde bir melce, bir halâskâr bulur ki, onu bütün o keşmekeşten, o perişaniyetten kurtarır. Yani, وَحْدَهُ mânen der:

Allah birdir. Başka şeylere müracaat edip yorulma. Onlara tezellül edip minnet çekme. Onlara temelluk edip boyun eğme. Onların arkasına düşüp zahmet çekme. Onlardan korkup titreme. Çünkü Sultan-ı Kâinat birdir. Herşeyin anahtarı Onun yanında, herşeyin dizgini Onun elindedir. Herşey Onun emriyle halledilir. Onu bulsan, her matlubunu buldun; hadsiz minnetlerden, korkulardan kurtuldun.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 3.Kelime

3.Kelime: Onun şeriki yoktur

Üçüncü Kelime

لاَ شَرِيكَ لَهُ Yani, nasıl ki ulûhiyetinde ve saltanatında şeriki yoktur; Allah bir olur, müteaddit olamaz. Öyle de, rububiyetinde ve icraatında ve icâdâtında dahi şeriki yoktur.

Bazan olur ki, sultan bir olur, saltanatında şeriki olmaz; fakat icraatında, onun memurları onun şeriki sayılırlar ve onun huzuruna herkesin girmesine mâni olurlar, “Bize de müracaat et” derler. Fakat Ezel-Ebed Sultanı olan Cenâb-ı Hak, saltanatında şeriki olmadığı gibi, icraat-ı rububiyetinde dahi muinlere, şeriklere muhtaç değildir. Emir ve iradesi, havl ve kuvveti olmazsa, hiçbir şey hiçbir şeye müdahale edemez. Doğrudan doğruya herkes Ona müracaat edebilir. Şeriki ve muini olmadığından, o müracaatçı adama “Yasaktır, Onun huzuruna giremezsin” denilmez.

İşte, şu kelime ruh-u beşer için şöyle bir müjde verir ki:

İmanı elde eden ruh-u beşer, mânisiz, müdahalesiz, hâilsiz, mümanaatsız, her halinde, her arzusunda, her anda, her yerde o ezel ve ebed ve hazâin-i rahmet mâliki ve defâin-i saadet sahibi olan Cemîl-i Zülcelâl, Kadîr-i Zülkemâlin huzuruna girip hâcâtını arz edebilir. Ve rahmetini bulup kudretine istinad ederek kemâl-i ferah ve süruru kazanabilir.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 4.Kelime

4.Kelime: Mülk onundur

Dördüncü Kelime

لَهُ الْمُلْكُ Yani, mülk umumen Onundur. Sen, hem Onun mülküsün, hem memlûküsün, hem mülkünde çalışıyorsun. Şu kelime, şöyle şifalı bir müjde veriyor ve diyor:

Ey insan! Sen kendini, kendine mâlik sayma. Çünkü sen kendini idare edemezsin. O yük ağırdır; kendi başına muhafaza edemezsin, belâlardan sakınıp levazımatını yerine getiremezsin. Öyle ise, beyhude ıztıraba düşüp azap çekme. Mülk başkasınındır. O Mâlik hem Kadîrdir, hem Rahîmdir. Kudretine istinad et; rahmetini ittiham etme. Kederi bırak, keyfini çek. Zahmeti at, safâyı bul.

Hem der ki: Mânen sevdiğin ve alâkadar olduğun ve perişaniyetinden müteessir olduğun ve ıslah edemediğin şu kâinat, bir Kadîr-i Rahîmin mülküdür. Mülkü sahibine teslim et. Ona bırak; cefâsını değil, safâsını çek. O hem Hakîmdir, hem Rahîmdir. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder, çevirir. Dehşet aldığın zaman, İbrahim Hakkı gibi *“Mevlâ görelim neyler.. Neylerse güzel eyler”* de, pencerelerden seyret, içlerine girme.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 5.Kelime

5.Kelime: Hamd onundur

Beşinci Kelime

لَهُ الْحَمْدُ Yani, hamd ve senâ, medih ve minnet Ona mahsustur, Ona lâyıktır. Demek nimetler Onundur ve Onun hazinesinden çıkar. Hazine ise daimîdir. İşte şu kelime şöyle müjde verip diyor ki:

Ey insan! Nimetin zevâlinden elem çekme. Çünkü rahmet hazinesi tükenmez. Ve lezzetin zevâlini düşünüp o elemden feryad etme. Çünkü o nimet meyvesi, bir rahmet-i bînihayenin semeresidir. Ağacı bâki ise, meyve gitse de yerine gelen var. Nimetin lezzeti içinde, o lezzetten yüz derece daha ziyade lezzetli bir iltifat-ı rahmeti hamd ile düşünüp, lezzeti, birden yüz derece yapabilirsin. Nasıl ki, bir padişah-ı zîşânın sana hediye ettiği bir elma lezzeti içinde, yüz, belki bin elmanın lezzetinin fevkinde, bir iltifat-ı şahane lezzetini sana ihsas ve ihsan eder. Öyle de, لَهُ الْحَمْدُ kelimesiyle, yani hamd ve şükürle, yani nimetten in'âmı hissetmekle, yani Mün'imi tanımakla ve in'âmı düşünmekle, yani Onun rahmetinin iltifatını ve şefkatinin teveccühünü ve in'âmının devamını düşünmekle, nimetten bin derece daha leziz, mânevî bir lezzet kapısını sana açar.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 6.Kelime

6.Kelime: Hayatı veren Odur

Altıncı Kelime

يُحْيِى Yani, hayatı veren Odur. Ve hayatı rızıkla idame eden de Odur. Ve levazımat-ı hayatı da ihzar eden yine Odur. Ve hayatın âli gayeleri Ona aittir ve mühim neticeleri Ona bakar; yüzde doksan dokuz meyvesi Onundur. İşte şu kelime, şöyle fâni ve âciz beşere nidâ eder, müjde verir ve der:

Ey insan! Hayatın ağır tekâlifini omuzuna alıp zahmet çekme. Hayatın fenâsını düşünüp hüzne düşme. Yalnız dünyevî, ehemmiyetsiz meyvelerini görüp, dünyaya gelişinden pişmanlık gösterme. Belki, o sefine-i vücudundaki hayat makinesi, Hayy-ı Kayyûma aittir. Masarıf ve levazımatını O tedarik eder. Ve o hayatın pek kesretli gayeleri ve neticeleri var ve Ona aittir. Sen o gemide bir dümenci neferisin. Vazifeni güzel gör, ücretini al, keyfine bak. O hayat sefinesi ne kadar kıymettar olduğunu ve ne kadar güzel faideler verdiğini ve o sefine sahibi Zâtın ne kadar Kerîm ve Rahîm olduğunu düşün, mesrur ol ve şükret. Ve anla ki, vazifeni istikametle yaptığın vakit, o sefinenin verdiği bütün netâic, bir cihetle senin defter-i a’mâline geçer, sana bir hayat-ı bâkiyeyi temin eder, seni ebedî ihyâ eder.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 7.Kelime

7.Kelime: Mevti veren Odur

Yedinci Kelime

وَيُمِيتُ Yani, mevti veren Odur. Yani, hayat vazifesinden terhis eder, fâni dünyadan yerini tebdil eder, külfet-i hizmetten âzâd eder. Yani, hayat-ı fâniyeden, seni hayat-ı bâkiyeye alır. İşte şu kelime, şöylece fâni cin ve inse bağırır, der ki:

Sizlere müjde! Mevt idam değil, hiçlik değil, fenâ değil, inkıraz değil, sönmek değil, firak-ı ebedî değil, adem değil, tesadüf değil, fâilsiz bir in'idam değil. Belki, bir Fâil-i Hakîm-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir tebdil-i mekândır.

Saadet-i ebediye tarafına, vatan-ı aslîlerine bir sevkiyattır. Yüzde doksan dokuz ahbabın mecmaı olan âlem-i berzaha bir visal kapısıdır.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 8.Kelime

8.Kelime: Hayatı daimidir

Sekizinci Kelime

وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ Yani, bütün kâinatın mevcudatında görünen ve vesile-i muhabbet olan kemâl ve hüsün ve ihsanın hadsiz bir derece fevkinde bir cemâl ve kemâl ve ihsanın sahibi ve bütün mahbuplara bedel, birtek cilve-i cemâli kâfi gelen bir Mâbud-u Lemyezel, bir Mahbub-u Lâyezâlin ezelî ve ebedî bir hayat-ı daimesi var ki, şaibe-i zevâl ve fenâdan münezzeh ve avârız-ı naks ve kusurdan müberrâdır. İşte şu kelime, cin ve inse ve bütün zîşuura ve ehl-i muhabbet ve aşka ilân eder ki:

Sizlere müjde! Mahbuplarınızdan nihayetsiz firakların yaralarını tedavi edip merhem süren bir Mahbub-u Bâkîniz var. Madem O var ve bâkidir; başkaları ne olursa olsun, merak çekmeyiniz. Belki o mahbuplarda sebeb-i muhabbetiniz olan hüsün ve ihsan, fazl ve kemâl, o Mahbub-u Bâkînin cilve-i cemâl-i bâkisinden çok perdelerden geçip, gayet zayıf bir gölgenin gölgesidir. Onların zevâlleri sizleri incitmesin. Çünkü onlar bir nevi âyinelerdir. Âyinelerin değişmesi, şâşaa-i cemâlin cilvesini tazeleştirir, güzelleştirir. Madem O var, herşey var.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 9.Kelime

9.Kelime: Hayır Onun elindedir

Dokuzuncu Kelime

بِيَدِهِ الْخَيْرُ Yani, her hayır Onun elindedir. Her yaptığınız hayrat Onun defterine geçer. Her işlediğiniz a'mâl-i saliha, yanında kaydedilir. İşte, şu kelime, cin ve inse nidâ edip müjde veriyor. Diyor ki:

Ey biçareler! Mezaristana göçtüğünüz zaman, "Eyvah, malımız harap olup sa'yimiz hebâ oldu. Şu güzel ve geniş dünyadan gidip dar bir toprağa girdik" demeyiniz, feryad edip me'yus olmayınız. Çünkü sizin herşeyiniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmiştir. Hizmetinizin mükâfâtını verecek ve her hayır elinde ve her hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelâl sizi celb edip yeraltında muvakkaten durdurur, sonra huzuruna aldırır. Ne mutlu sizlere ki, hizmetinizi ve vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti; rahata ve rahmete gidiyorsunuz. Hizmet, meşakkat bitti; ücret almaya gidiyorsunuz.

Evet, geçen baharın defter-i a'mâlinin sahifeleri ve hidemâtının sandukçaları olan tohumları, çekirdekleri muhafaza eden ve ikinci baharda gayet şâşaalı, belki yüz derece aslından daha bereketli bir tarzda muhafaza eden, neşreden Kadîr-i Zülcelâl, elbette sizin de netâic-i hayatınızı öyle muhafaza ediyor ve hizmetinize pek kesretli bir surette mükâfat verecektir.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 10.Kelime

10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez

Onuncu Kelime

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ Yani, O Vâhiddir, Ehaddir. Herşeye kàdirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Bir baharı halk etmek, bir çiçek kadar Ona kolaydır. Cenneti halk etmek, bir bahar kadar Ona rahattır. Her günde, her senede, her asırda yeniden yeniye icad ettiği hadsiz masnuatı, nihayetsiz kudretine nihayetsiz lisanlarla şehadet ederler.

İşte şu kelime dahi şöyle müjde eder; der ki:

Ey insan! Yaptığın hizmet, ettiğin ubûdiyet boşu boşuna gitmez. Bir dâr-ı mükâfat, bir mahall-i saadet senin için ihzar edilmiştir. Senin şu fâni dünyana bedel, bâki bir Cennet seni bekler. İbadet ettiğin ve tanıdığın Hâlık-ı Zülcelâlin vaadine iman ve itimad et. Ona, vaadinde hulf etmek muhaldir. Kudretinde hiçbir cihetle noksaniyet yoktur. İşlerine acz müdahale edemez. Senin küçük bahçeni halk ettiği gibi, Cenneti dahi senin için halk edebilir ve halk etmiş ve sana vaad etmiş. Ve vaad ettiği için, elbette seni onun içine alacak.

Madem bilmüşahede görüyoruz: Her senede, yeryüzünde hayvânat ve nebâtâtın üç yüz binden ziyade envâlarını ve milletlerini kemâl-i intizam ve mizanla, kemâl-i sür’at ve suhuletle haşredip neşreder. Elbette böyle bir Kadîr-i Zülcelâl, vaadini yerine getirmeye muktedirdir.

Hem madem her senede, öyle bir Kadîr-i Mutlak, haşrin ve Cennetin nümunelerini binler tarzda icad ediyor. Hem madem bütün semâvî fermanlarıyla saadet-i ebediyeyi vaad edip Cenneti müjde veriyor. Hem madem bütün icraatı ve şuûnâtı hak ve hakikattir ve

sıdk ve ciddiyetledir. Hem madem, âsârının şehadetiyle, bütün kemâlât Onun nihayetsiz kemâline delâlet ve şehadet eder. Ve hiçbir cihette naks ve kusur Onda yoktur. Hem madem hulfülvaad ve hilâf ve kizb ve aldatmak, en çirkin bir haslet ve naks ve kusurdur. Elbette ve elbette, o Kadîr-i Zülcelâl, O Hakîm-i Zülkemâl, o Rahîm-i Zülcemâl, vaadini yerine getirecek, saadet-i ebediye kapısını açacak, Âdem babanızın vatan-ı aslîsi olan Cennete sizleri, ey ehl-i iman, idhal edecektir.

Mektubat : 20.Mektub : 1.Makam : 11.Kelime

Onbirinci Kelime

وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ Yani, ticaret ve memuriyet için, mühim vazifelerle bu dâr-ı imtihan olan dünyaya gönderilen insanlar, ticaretlerini yapıp, vazifelerini bitirip ve hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlık-ı Zülcelâllerine dönecekler ve Mevlâ-yı Kerîmlerine kavuşacaklar. Yani, bu dâr-ı fâniden gidip dâr-ı bâkide huzur-u Kibriyâya müşerref olacaklar. Yani, esbab dağdağasından ve vesâitin karanlık perdelerinden kurtulup, Rabb-i Rahîmlerine, makarr-ı saltanat-ı ebedîsinde perdesiz kavuşacaklar. Doğrudan doğruya, herkes, kendi Hâlıkı ve Mâbudu ve Rabbi ve Seyyidi ve Mâliki kim olduğunu bilecek ve bulacaklar.

İşte, şu kelime, bütün müjdelerin fevkinde şöyle müjde eder ve der ki:

Ey insan! Bilir misin nereye gidiyorsun ve nereye sevk olunuyorsun? Otuz İkinci Sözün âhirinde denildiği gibi, dünyanın bin sene mes'udâne hayatı, bir saat hayatına mukàbil gelmeyen Cennet hayatının; ve o Cennet hayatının dahi bin senesi, bir saat rüyet-i cemâline mukàbil gelmeyen bir Cemîl-i Zülcelâlin daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna gidiyorsun. Müptelâ ve meftun ve müştak olduğunuz mecazî mahbuplarda ve bütün mevcudat-ı dünyeviyedeki hüsün ve cemâl, Onun cilve-i cemâlinin ve hüsn-ü esmâsının bir nevi gölgesi; ve bütün Cennet, bütün letâfetiyle, bir cilve-i rahmeti; ve bütün iştiyaklar ve muhabbetler ve incizaplar ve câzibeler, bir lem'a-i muhabbeti olan bir Mâbud-u Lemyezelin, bir Mahbub-u Lâyezâlin daire-i huzuruna gidiyorsunuz. Ve ziyafetgâh-ı ebedîsi olan Cennete

çağırılıyorsunuz. Öyle ise, kabir kapısına ağlayarak değil, gülerek giriniz.

Hem şu kelime şöyle müjde veriyor, diyor ki:

Ey insan! Fenâya, ademe, hiçliğe, zulümata, nisyana, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi tevehhüm edip düşünmeyiniz. Siz fenâya değil, bekàya gidiyorsunuz. Ademe değil, vücud-u daimîye sevk olunuyorsunuz. Zulümata değil, âlem-i nura giriyorsunuz. Sahip ve Mâlik-i Hakikînin tarafına gidiyorsunuz. Ve Sultan-ı Ezelînin payitahtına dönüyorsunuz. Kesrette boğulmaya değil, vahdet dairesinde teneffüs edeceksiniz. Firaka değil, visale müteveccihsiniz.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam

İkinci Makam

İsm-i Âzam noktasında, tevhidin ispatına muhtasar bir işarettir.

•1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
•2.Kelime: O birdir
•3.Kelime: Onun şeriki yoktur
•4.Kelime: Mülk onundur
•5.Kelime: Hamd onundur
•6.Kelime: Hayatı veren Odur
•7.Kelime: Mevti veren Odur
•8.Kelime: Hayatı daimidir
•9.Kelime: Hayır Onun elindedir
•10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
•11.Kelime: Dönüş Onadır
•10.Kelimeye Zeyl: Vahdetteki kolaylığa dair üç temsil

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 1.Kelime

1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur

Birinci Kelime

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ da bir tevhid-i ulûhiyet ve mâbudiyet vardır. Şu mertebenin gayet kuvvetli bir burhanına şöyle işaret ederiz ki:

Şu kâinat yüzünde, hususan zeminin sahifesinde, gayet muntazam bir faaliyet görünüyor. Ve gayet hikmetli bir hallâkıyet müşahede ediyoruz. Ve gayet intizamlı bir fettâhiyet, yani herşeye lâyık bir şekil açmak ve suret vermek, aynelyakîn görüyoruz. Hem gayet şefkatli, keremli, rahmetli bir vehhâbiyet ve ihsânât görüyoruz. Öyle ise, bizzarure, şu hal ve şu keyfiyet, Fa'âl, Hallâk, Fettah, Vehhab bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücudunu ve vahdetini ispat eder, belki ihsas eder.

Evet, mevcudatın mütemadiyen zevâlleri, tazelenmeleri gösteriyor ki, o mevcudat, bir Sâni-i Kadîrin kudsî esmâsının cilveleri ve envâr-ı esmâiyesinin gölgeleri ve ef'âlinin eserleri ve kalem-i kader ve kudretin nakışları ve sahifeleri ve cemâl-i kemâlinin âyineleridir.

Şu hakikat-i uzmâya ve şu tevhidin mertebe-i ulyâsına, şu kâinatın Sahibi, bütün gönderdiği mukaddes kitaplar ve suhuflarıyla o tevhidi gösterdiği gibi, bütün ehl-i hakikat ve kâmilîn-i nev-i beşer tahkikatlarıyla ve keşfiyatlarıyla aynı mertebe-i tevhidi gösteriyorlar. Ve kâinat dahi, acz ve fakrıyla beraber, mazhar olduğu daimî mu'cizât-ı san'atın ve havârık-ı iktidar, hazâin-i servetin şehadetiyle, aynı mertebe-i tevhide işaret eder. Demek, Şâhid-i Ezelî, bütün kütüp ve suhufuyla; ve ehl-i şuhud, bütün tahkikat ve küşûfuyla; ve âlem-i

şehadet, bütün muntazam ahval ve hakîmâne şuûnâtıyla o mertebe-i tevhidde bil’icmâ ittifak ediyorlar.

İşte, o Vâhid-i Ehadi kabul etmeyen, ya nihayetsiz ilâhları kabul edecek veyahut ahmak sofestaî gibi hem kendini, hem kâinatın vücudunu inkâr edecek.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 2.Kelime

İkinci Kelime

وَحْدَهُ İşte şu kelime sarih bir mertebe-i tevhidi gösterir. Şu mertebeyi dahi âzamî bir surette ispat eden gayet kuvvetli bir burhanına şöyle işaret ederiz ki:

Biz gözümüzü açtıkça, kâinat yüzüne nazarımızı saldırdıkça, en evvel gözümüze ilişen, âmm ve mükemmel bir nizamdır ve şamil, hassas bir mizandır. Görüyoruz, herşey dakik bir nizamla, hassas bir mizan ve ölçü içindedir.

Daha bir parça dikkat-i nazar ettikçe, yeniden yeniye bir tanzim ve tevziniyet gözümüze çarpıyor. Yani, birisi, intizamla o nizamı değiştiriyor ve tartıyla o mizanı tazelendiriyor. Herşey bir model olup, pek kesretli, muntazam ve mevzun suretler giydiriliyor.

Daha ziyade dikkat ettikçe, o tanzim ve tevzin altında bir hikmet ve adalet görünüyor. Her harekette bir hikmet ve maslahat gözetiliyor; bir hak, bir faide takip ediliyor.

Daha ziyade dikkat ettikçe, gayet hakîmâne bir faaliyet içinde bir kudretin tezahüratı ve herşeyin her şe'nini ihata eden gayet muhît bir ilmin cilveleri nazar-ı şuurumuza çarpıyor.

Demek, bütün mevcudattaki şu nizam ve mizan, umuma âmm bir tanzim ve tevzini ve o tanzim ve tevzin, âmm bir hikmet ve adaleti ve o hikmet ve adalet, bir kudret ve ilmi gözümüze gösteriyor. Demek, bir Kadîr-i Külli Şey ve bir Alîm-i Külli Şey, şu perdeler arkasında akla görünüyor.

Hem herşeyin evveline ve âhirine bakıyoruz; hususan zîhayat nev'inde görüyoruz ki: Başlangıçları, asılları, kökleri, hem meyveleri ve neticeleri öyle bir tarzdadır ki, güya tohumları, asılları birer tarife, birer program şeklinde, bütün o mevcudun cihazatını tazammun ediyor. Ve neticesinde ve meyvesinde, yine bütün o zîhayatın mânâsı süzülüp onda tecemmu eder, tarihçe-i hayatını ona bırakır. Güya onun aslı olan çekirdeği, desâtir-i icadiyesinin bir mecmuasıdır. Ve meyvesi ve semeresi ise, evâmir-i icadiyesinin bir fihristesi hükmünde görüyoruz.

Sonra o zîhayatın zâhirine ve bâtınına bakıyoruz. Gayet derecede hikmetli bir kudretin tasarrufatı ve nâfiz bir iradenin tasviratı ve tanzimatı görünüyor. Yani, bir kuvvet ve kudret icad eder; bir emir ve irade suret giydirir.

İşte, bütün mevcudat, böyle evveline dikkat ettikçe, bir ilmin tarifenâmesi; ve âhirine dikkat ettikçe, bir Sâniin plânı ve beyannamesi; ve zâhirine baktıkça, bir Fâil-i Muhtarın ve Mürîdin gayet san'atlı ve tenasüplü bir hulle-i san'atı; ve bâtınına baktıkça, bir Kadîrin gayet muntazam bir makinesini müşahede ediyoruz.

İşte şu hal ve şu keyfiyet, bizzarure ve bilbedâhe ilân eder ki, hiçbir şey, hiçbir zaman, hiçbir mekân, birtek Sâni-i Zülcelâlin kabza-i tasarrufundan hariç olamaz. Herbir şey ve bütün eşya, bütün şuûnâtıyla bir Kadîr-i Mürîdin kabza-i tasarrufunda tedbir edilir ve bir Rahmân-ı Rahîmin tanzimiyle ve lütfuyla güzelleştiriliyor ve bir Hannân-ı Mennânın tezyiniyle süslendiriliyor.

Evet, başında şuur ve yüzünde gözü bulunana, şu kâinat ve şu mevcudattaki nizam ve mizan ve tanzim ve tevzin, birtek, yektâ, Vâhid, Ehad, Kadîr, Mürîd, Alîm, Hakîm bir Zâtı, vahdâniyet mertebesinde gösterir. Evet, herşeyde bir birlik var. Birlik ise biri gösterir. Meselâ, dünyanın lâmbası olan güneş birdir; öyle ise dünyanın mâliki dahi birdir. Meselâ, zemin yüzündeki zîhayatların hizmetçileri olan hava, ateş, su birdir; öyle ise onları istihdam eden ve bizlere musahhar eden dahi birdir.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 3.Kelime

3.Kelime: Onun şeriki yoktur

Üçüncü Kelime

لاَ شَرِيكَ لَهُ Şu kelimeyi, Otuz İkinci Sözün Birinci Makamı gayet kuvvetli ve şâşaalı bir surette ispat ettiğinden, ona havale ederiz. Onun fevkinde beyan olamaz; ondan daha ileri beyana lüzum yok ve izah edilmez.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 4.Kelime

4.Kelime: Mülk onundur

Dördüncü Kelime

لَهُ الْمُلْكُ Yani, ferşten Arşa, serâdan Süreyya'ya, zerrattan seyyârâta, ezelden ebede kadar herbir mevcut, semâvât ve arz, dünya ve âhiret, herşey Onun mülküdür. Mâlikiyet mertebe-i uzmâsı, tevhid-i âzam suretinde Onundur. Şu mertebe-i uzmâ-yı mâlikiyet ve makam-ı âzam-ı tevhidin bir hüccet-i kübrâsı, latîf bir zamanda ve latîf bir hatırada, Arabî ibaresinde, şu âcizin hatırına ilka edildi. O latîf hatıranın hatırı için, aynı ibare-i Arabiyeyi kaydedip sonra meâlini yazacağız.

1 لَهُ الْمُلْكُ لِاَنَّ ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ كَهٰذَا الْعَالَمِ الصَّغِيرِ. مَصْنُوعُ قُدْرَتِهِ مَكْتُوبُ قَدَرِهِ. اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيَّرَهُ مَسْجِدًا. اِيجَادُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ سَاجِدًا. اِنْشَاؤُهُ لِذَاكَ صَيَّرَ ذَاكَ مِلْكًا. اِيجَادُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ مَمْلُوكًا. صَنْعَتُهُ فِى ذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَابًا. صِبْغَتُهُ فِى هٰذَا تَزَاهَرَتْ خِطَابًا. قُدْرَتُهُ فِى ذَاكَ تُظْهِرُ حِشْمَتَهُ. رَحْمَتُهُ فِى هٰذَا

تُنَظَمُ نِعْمَتَهُ. حِشْمَتُـهُ فِى ذَاكَ تَشْهَدُ هُوَ الْوَاحِدُ. نِعْمَتُهُ فِى هٰذَا تُعْلِنُ هُوَ الاَحَدُ. سِكَّتُهُ فِى ذَاكَ فِى الْكُلِّ وَالاَجْزَاءِ. خَاتَمُهُ فِى هٰذَا فِى الْجِسْمِ وَالاَعْضَاءِ

Birinci Fıkra

ذاَكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ...الخ Yani, şu kâinat denilen âlem-i ekber ve insan denilen onun misal-i musağğarı olan âlem-i asgar, kudret ve kader kalemiyle yazılan âfâkî ve enfüsî vahdâniyet delâilini gösteriyorlar.

Evet, kâinattaki san’at-ı muntazamanın küçük bir mikyasta nümunesi insanda vardır. O daire-i kübrâdaki san’at Sâni-i Vâhide şehadet ettiği gibi, şu insanda olan küçük mikyastaki hurdebinî san’at dahi yine o Sânie işaret eder, vahdetini gösterir.

Hem nasıl ki, şu insan gayet mânidar bir mektub-u Rabbânîdir, muntazam bir kaside-i kaderdir. Öyle de, şu kâinat dahi, aynı o kalem-i kaderle, fakat büyük bir mikyasta yazılmış muntazam bir kaside-i kaderdir.

Hiç mümkün müdür ki, hadsiz alâmet-i farika ile bütün insanlara bakan şu insan yüzündeki sikke-i vahdete ve bütün mevcudatı omuz omuza, el ele, baş başa veren kâinat üstündeki hâtem-i vahdâniyete Vâhid-i Ehadden başka birşeyin müdahalesi bulunsun?

İkinci Fıkra

اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ الخ Meâli şudur:

Sâni-i Hakîm, âlem-i ekberi öyle bedî bir surette halk edip âyât-ı kibriyâsını üstünde nakşetmiş ki, kâinatı bir mescid-i kebir şekline döndürmüş. Ve insanı dahi öyle bir tarzda icad edip, ona akıl vererek, onunla o mu'cizât-ı san'atına ve o bedî kudretine karşı secde-i hayret ettirerek, ona âyât-ı kibriyâyı okutturup, kemerbeste-i ubûdiyet ettirerek, o mescid-i kebirde bir abd-i sâcid fıtratında yaratmıştır. Hiç mümkün müdür ki, şu mescid-i kebirin içindeki sâcidlerin, âbidlerin mâbud-u hakikîleri, o Sâni-i Vâhid-i Ehadden başkası olabilsin?

Üçüncü Fıkra

اِنْشَاؤُهُ لِذاَكَ...الخ Meâli şudur ki:

O Mâlikü'l-Mülk-i Zülcelâl, âlem-i ekberi, bahusus küre-i arz yüzünü öyle bir surette inşa ederek yapmıştır ki, birbiri içinde hadsiz daireler olup, herbir daire bir tarla hükmünde olup, vakit be vakit, mevsim be mevsim, asır be asır eker, biçer, mahsulât alır. Mütemadiyen mülkünü çalıştırır, tasarruf eder.

En büyük daire olan zerrat âlemini bir tarla yapıp, her zaman kâinat kadar mahsulâtı, kudretiyle, hikmetiyle onda eker, biçer, kaldırır. Âlem-i şehadetten âlem-i gayba, daire-i kudretten daire-i ilme gönderir.

Sonra, mutavassıt bir daire olan zemin yüzünü, aynen öyle bir mezraa yapmış ki, mevsim be mevsim âlemleri, envâları içinde eker, biçer, kaldırır. Mânevî mahsulâtını dahi gaybî, uhrevî, misalî ve mânevî âlemlerine gönderir.

Daha küçük bir daire olan bir bahçeyi, yine, yüz defa, bin defa kudretle doldurup hikmetle boşalttırıyor.

Daha küçük bir daire olan bir zîhayatı, meselâ bir ağacı, bir insanı, yüz defa onun kadar ondan mahsulât alır.

Demek, o Mâlikü'l-Mülk-i Zülcelâl, küçük-büyük, cüz'î-küllî herşeyi birer model hükmünde inşa ederek, yüzler tarzda taze taze nakışlarla münakkaş mensucat-ı san'atını onlara giydirir, cilve-i

esmâsını, mu’cizât-ı kudretini izhar eder. Kendi mülkünde herbir şeyi birer sahife hükmünde inşa etmiş. Her sahifede, yüzer tarzda mânidar mektubatını yazar; hikmetinin âyâtını izhar eder, zîşuurlara okutturur.

Şu âlem-i ekberi mülk şeklinde inşa etmekle beraber, şu insanı dahi öyle bir surette halk etmiştir ve ona öyle cihazat ve âletler ve havas ve hissiyatlar ve bilhassa nefis, hevâ ve ihtiyaç ve iştiha ve hırs ve dâvâ vermiştir ki, o geniş mülkünde, bütün mülke muhtaç bir memlûk hükmüne getirmiştir.

İşte, hiç mümkün müdür ki, pek büyük olan âlem-i zerrattan, tâ bir sineğe kadar bütününü mülk ve tarla yapan ve küçük insanı o büyük mülke nâzır ve müfettiş ve çiftçi ve tüccar ve dellâl ve âbid ve memlûk yaptıran ve kendine muhterem bir misafir ve sevgili bir muhatap ittihaz eden o Mâlikü’l-Mülk-i Zülcelâlden başka, o mülke tasarruf edip o memlûke seyyid olabilsin?

Dördüncü Fıkra

صَنْعَتُهُ فِى ذَالكَ الخ... ibaresidir. Meâli şudur ki:

Sâni-i Zülcelâlin âlem-i ekberdeki san’atı o derece mânidardır ki, o san’at bir kitap suretinde tezahür edip, kâinatı bir kitab-ı kebir hükmüne getirdiğinden, akl-ı beşer, hakikî fenn-i hikmet kütüphanesini ondan aldı ve ona göre yazdı. Ve o kitab-ı hikmet, o derece hakikatle bağlı ve hakikatten medet alıyor ki, büyük Kitab-ı Mübînin bir nüshası olan Kur’ân-ı Hakîm şeklinde ilân edildi.

Hem nasıl ki, kâinattaki san’atı, kemâl-i intizamından kitap şekline girdi. İnsandaki sıbgatı ve nakş-ı hikmeti dahi hitap çiçeğini açtı. Yani, o san’at, o derece mânidar ve hassas ve güzeldir ki, o makine-i zîhayattaki cihazatı, fonoğraf gibi nutka geldi, söylettirdi. Ve öyle bir ahsen-i takvim içinde bir sıbga-i Rabbâniye vermiş ki, o maddî, cismanî, câmid kafada mânevî, gaybî, hayattar olan beyan ve hitap çiçeği açıldı. Ve o insan kafasındaki kàbiliyet-i nutuk ve beyana o derece ulvî cihazat ve istidat verdi ki, Sultan-ı Ezelîye muhatap olacak bir makamda inkişaf ettirdi, terakki verdi. Yani, fıtrat-ı insaniyedeki sıbga-i Rabbâniye, hitab-ı İlâhî çiçeğini açtı.

Hiç mümkün müdür ki, kitap derecesine gelen bütün mevcudattaki san’ata ve hitap makamına gelen insandaki o sıbgaya Vâhid-i Ehadden başkası karışabilsin? Hâşâ!

Beşinci Fıkra

قُدْرَتُهُ فِى ذَالكَ الخ... ibaresidir. Meâli şudur ki:

Kudret-i İlâhiye, âlem-i ekberde haşmet-i rububiyetini gösteriyor. Rahmet-i Rabbâniye ise, âlem-i asgar olan insanda nimetleri tanzim ediyor. Yani, Sâniin kudreti, kibriyâ ve celâl noktasında, kâinatı öyle muhteşem bir saray şeklinde icad ediyor ki, güneşi büyük bir elektrik lâmbası, kameri kandil, ve yıldızları mumlar meyveleriyle yaldızlar, elektrikler. Ve zemin yüzünü bir sofra, bir tarla, bir bahçe, bir haliçe; ve dağları birer mahzen, birer direk, birer kal’a, ve hâkezâ, bütün eşyayı büyük bir mikyasta o büyük sarayın levazımatı şekline getirerek şâşaalı bir surette haşmet-i rububiyetini gösterdiği gibi; cemâl noktasında, rahmeti dahi, en küçük zîhayata kadar her zîruha envâ-ı nimetini verir, onunla tanzim eder, baştan aşağıya kadar nimetlerle süsleyip lütuf ve keremle tezyin eder ve o haşmet-i celâliyeye karşı cemâl-i rahmetini o küçücük lisanlarla, o büyük lisana karşı çıkarır.

Yani, güneş ve Arş gibi büyük cirmler haşmet lisanıyla “Yâ Celîl, yâ Kebîr, yâ Azîm” dedikleri vakit, sinek ve semek gibi o küçücük zîhayatlar dahi rahmet lisanıyla “Yâ Cemîl, yâ Rahîm, yâ Kerîm” diyerek, o musika-i kübrâya latîf nağamatlarını katıyorlar, tatlılaştırıyorlar.

Hiç mümkün müdür ki, o Celîl-i Zülcemâlden ve o Cemîl-i Zülcelâlden başka birşey, kendi başıyla şu âlem-i ekber ve asgara icad cihetinde müdahale edebilsin? Hâşâ!

Altıncı Fıkra

حِشْمَتُـهُ فِى ذَالكَ الخ... ibaresidir. Meâli şudur ki:

Yani, kâinatın heyet-i mecmuasında tezahür eden haşmet-i rububiyet, vahdâniyet-i İlâhiyeyi ispat edip gösterdiği gibi, zîhayatların cüz'iyatlarına mukannen erzaklarını veren nimet-i Rabbâniye dahi ehadiyet-i İlâhiyeyi ispat edip gösterir. Vâhidiyet ise, bütün o mevcudat Birinindir ve Birine bakar ve Birinin icadıdır demektir. Ehadiyet ise, herbir şeyde, Hâlık-ı Külli Şey'in ekser esmâsı tecellî ediyor demektir. Meselâ, güneşin ziyası bütün zeminin yüzünü ihata ettiği haysiyetiyle, vâhidiyet misalini gösterir. Ve herbir şeffaf cüzde ve su katrelerinde, güneşin ziyası ve harareti ve ziyasındaki yedi rengi ve bir nevi gölgesi bulunması, ehadiyet misalini gösterir. Ve herbir şeyde, hususan zîhayatta ve bilhassa herbir insanda, o Sâniin ekser esmâsı onda tecellî ettiği cihetle, ehadiyeti gösterir.

İşte, şu fıkra işaret eder ki, kâinatta tasarruf eden haşmet-i rububiyet, o koca güneşi şu zemin yüzündeki zîhayatlara bir hizmetkâr, bir lâmba, bir ocak; ve koca küre-i zemini onlara bir beşik, bir menzil, bir ticaretgâh; ve ateşi, her yerde hazır bir aşçı ve dost; ve bulutu süzgeç ve murdia; ve dağları mahzen ve ambar; ve havayı, zîhayata enfas ve nüfusa yelpaze; ve suyu, yeniden hayata girenlere süt emziren dâye ve hayvânâta âb-ı hayat veren bir şerbetçi hükmüne getiren rububiyet-i İlâhiye, gayet vâzıh bir surette vahdâniyet-i İlâhiyeyi gösterir. Evet, Hâlık-ı Vâhidden başka kim güneşi arzlılara musahhar bir hizmetkâr eder? Ve o Vâhid-i Ehadden başka kim havayı elinde tutar, pek çok vazifelerle tavzif edip rû-yi zeminde çevik çalak bir hizmetkâr eder? Ve o Vâhid-i Ehadden başka kimin haddine düşmüştür ki, ateşi aşçı yapsın ve kibrit başı kadar bir zerrecik ateşe binler batman eşyayı yuttursun? Ve hâkezâ, herbir şey, herbir unsur, herbir ecrâm-ı ulviye, o haşmet-i rububiyet noktasında Vâhid-i Zülcelâli gösterir.

İşte, celâl ve haşmet noktasında vâhidiyet göründüğü gibi, cemâl ve rahmet noktasında dahi, nimet ve ihsan, ehadiyet-i İlâhiyeyi ilân eder. Çünkü, zîhayatta ve bilhassa insanda, o derece san'at-ı câmia içinde, hadsiz envâ-ı nimeti anlayacak, kabul edecek, isteyecek cihazat ve âletler vardır ki, bütün kâinatta tecelli eden bütün esmâsının cilvesine mazhardır. Âdetâ bir nokta-i mihrakiye hükmünde, bütün Esmâ-i Hüsnâyı birden mâhiyetinin âyinesiyle gösterir ve onunla ehadiyet-i İlâhiyeyi ilân eder.

Yedinci Fıkra

سِكَّتُهُ فِى ذَاكَ فِى الْكُلِّ وَالْاَجْزَاءِ.
خَاتَمُهُ فِى هٰذَا فِى الْجِسْمِ وَالْاَعْضَاءِ

Meâli şudur ki:

Sâni-i Zülcelâl, âlem-i ekberin heyet-i mecmuasında bir sikke-i kübrâsı olduğu gibi, bütün eczasında ve envâında dahi birer sikke-i vahdet koymuştur. Âlem-i asgar olan insanın cisminde ve yüzünde birer hâtem-i vahdâniyet bastığı gibi, herbir âzâsında dahi birer mühr-ü vahdeti vardır.

Evet, o Kadîr-i Zülcelâl herşeyde, külliyatta ve cüz'iyatta, yıldızlarda ve zerrelerde birer sikke-i vahdet koymuştur ki, Ona şehadet eder; ve birer mühr-ü vahdâniyet basmıştır ki, Ona delâlet eder. Şu hakikat-i uzmâ, Yirmi İkinci Sözde ve Otuz İkinci Sözde ve Otuz Üçüncü Mektubun otuz üç adet penceresinde gayet parlak ve kat'î bir surette izah ve ispat edildiğinden, onlara havale edip sözü keser, burada hâtime veririz.

1.) Mülk umumen Ona aittir. Zira şu büyük âlem, tıpkı bu küçük âlem gibidir; her ikisi de Onun kudretinin masnuu ve kaderinin mektubudur. Şu büyük âlemi ibdâ ederek onu bir mescid haline getirmiş, bu küçük âlemi icad ederek onu da bir sâcid kılmıştır. Şunu bir mülk şeklinde inşa etmiş, bunu da bir memlük olarak icad etmiştir. Şundaki san'atı bir kitap olarak tezahür etmiş, bundaki sıbğası ise hitap çiçekleri suretinde açmıştır. Şunda kudretiyle haşmetini gösterir; bunda ise rahmetiyle nimetlerini tanzim eder. Şundaki haşmeti Onun vâhidiyetine şehadet eder; bundaki nimetleri ise Onun ehadiyetini ilân eder. Şu büyük âlemin küll ve eczalarında Onun sikkesi okunduğu gibi, bu küçük âlemin cisim ve âzâlarında da Onun hâtemi vardır.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 5.Kelime

5.Kelime: Hamd onundur

Beşinci Kelime

لَهُ الْحَمْدُ Yani, bütün mevcudatta sebeb-i medih ve senâ olan kemâlât Onundur. Öyle ise, hamd dahi Ona aittir. Ezelden ebede kadar her kimden her kime karşı gelen ve gelecek medh ü senâ Ona aittir. Çünkü sebeb-i medih olan nimet ve ihsan ve kemâl ve cemâl ve medar-ı hamd olan herşey Onundur, Ona aittir. Evet, âyât-ı Kur'âniyenin işârâtıyla, bütün mevcudattan daimî bir surette dergâh-ı İlâhiyeye giden bir ubûdiyettir, bir tesbihtir, bir secdedir, bir duadır ve bir hamd ü senâdır ki, daimî o dergâha gidiyor.

Şu hakikat-i tevhidi ispat eden bir burhan-ı âzama şöyle işaret ederiz ki:

Şu kâinata baktığımız vakit, bağıstan şeklinde, sakfı ulvî yıldızlarla yaldızlanmış, zemini ziynetli mevcudatla şenlenmiş surette görünüyor. İşte şu bağıstandaki muntazam nuranî ecrâm-ı ulviye ve hikmetli ve ziynetli mevcudat-ı süfliye, umumen herbiri, lisan-ı mahsusuyla derler ki: "Biz bir Kadîr-i Zülcelâlin mu'cizât-ı kudretiyiz; bir Hâlık-ı Hakîm ve bir Sâni-i Kadîr'in vahdetine şehadet ederiz."

Ve şu bağıstan-ı âlem içindeki küre-i arza bakıyoruz. Görüyoruz ki, bir bahçe şeklinde, rengârenk, yüz binler süslü, çiçekli nebâtat taifeleri onda serilmiş ve çeşit çeşit yüz binler envâ-ı hayvânat onda serpilmiştir.

İşte, şu zemin bahçesinde bütün o süslü nebâtat ve ziynetli hayvânat, muntazam suretleriyle ve mevzun şekilleriyle ilân ediyorlar ki, "Biz birtek Sâni-i Hakîmin san'atından birer mu'cizesi, birer harikasıyız ve vahdâniyetin birer dellâlı, birer şahidiyiz."

Hem o bahçedeki ağaçların başlarına bakar, görürüz ki: Gayet derecede alîmâne, hakîmâne, kerîmâne, latîfâne, cemîlâne yapılmış muhtelif suretlerde meyveleri, çiçekleri görüyoruz. İşte şunlar, bil'umum bir lisan ile ilân ederler ki, "Biz bir Rahmân-ı Zülcemâlin ve bir Rahîm-i Zülkemâlin mu'ciznümâ hediyeleriyiz, hayretnümâ ihsanlarıyız."

İşte, bağıstan-ı kâinattaki ecram ve mevcudat ve küre-i arz bahçesindeki nebâtat ve hayvânat ve eşcar ve nebâtâtın başlarındaki ezhar ve semerat, nihayet derecede yüksek bir sadâ ile şehadet eder, ilân eder, derler ki:

Bizim Hâlıkımız ve Musavvirimiz ve bizi hediye veren Kadîr-i Zülcemâl, Hakîm-i Bîmisal, Kerîm-i Pürneval herşeye kàdirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Hiçbir şey daire-i kudretinden hariç olamaz. Kudretine nisbeten, zerreler, yıldızlar birdir. Küllî, cüz'î kadar kolaydır. Cüz, küll kadar kıymetlidir. En büyük, en küçük kadar kudretine nisbeten rahattır. Küçük, büyük kadar san'atlıdır; belki, san'atça, küçük büyükten daha büyüktür. Bütün mazideki acaib-i kudreti olan vukuat şehadet eder ki, o Kadîr-i Mutlak, bütün istikbaldeki acaib-i imkânâta muktedirdir. Dünü getiren yarını getirdiği gibi, maziyi icad eden o Zât-ı Kadîr, istikbali dahi icad eder. Dünyayı yapan o Sâni-i Hakîm, âhireti de yapar. Evet, Mâbud-u Bilhak yalnız o Kadîr-i Zülcelâl olduğu gibi, Mahmud-u bi'l-Itlak yine yalnız Odur. İbadet Ona mahsus olduğu gibi, hamd ü senâ dahi Ona hastır.

Hiç mümkün müdür ki, semâvât ve arzı halk eden bir Sâni-i Hakîm, semâvât ve arzın en mühim neticesi ve kâinatın en mükemmel meyvesi olan insanları başıboş bıraksın, esbab ve tesadüfe havale etsin, hikmet-i bâhiresini abesiyete kalb etsin? Hâşâ!

Hiç mümkün müdür ki, hakîm, alîm bir zât, bir ağacı gayet ehemmiyetle tedbir ve tasvir edip ve gayet derecede hikmetle idare ve terbiye ettiği halde, o ağacın gayesi, faidesi olan meyvelerine bakmayıp ehemmiyet vermesin; hırsız ellere, boş yerlere dağılsın, zayi olsun? Elbette bakmamak, ehemmiyet vermemek olamaz. Çünkü ağaca ehemmiyet vermek, meyveleri içindir. İşte, şu kâinatın zîşuuru ve en mükemmel meyvesi ve neticesi ve gayesi, insandır. Şu kâinatın Sâni-i Hakîmi, mümkün müdür ki, şu zîşuur meyvelerin

meyveleri olan hamd ve ibadeti, şükür ve muhabbeti başkalara verip hikmet-i bâhiresini hiçe indirsin, veyahut kudret-i mutlakasını acze kalb ettirsin, veyahut ilm-i muhîtini cehle çevirsin? Yüz bin defa hâşâ!

Hiç mümkün müdür ki, şu kâinat sarayının binasındaki makàsıd-ı Rabbâniyenin medarı olan zîşuur ve zîşuurun serfirâzı olan nev-i insanın mazhar olduğu nimetlere mukàbil izhar ettikleri şükür ve ibadeti, o saray-ı kâinatın Sâniinden başkasına gitsin? Ve o Sâni-i Zülcelâl, o gayetülgaye olan şükür ve ibadeti, başkalara gitmesine müsaade etsin?

Hem hiç mümkün müdür ki, hadsiz envâ-ı nimetiyle kendini zîşuurlara sevdirsin; ve hadsiz mu'cizât-ı san'atıyla kendini onlara tanıttırsın; sonra onların şükür ve ibadetlerini, hamd ve muhabbetlerini, marifet ve minnettarlıklarını esbaba ve tabiata terk edip ehemmiyet vermesin, hikmet-i mutlakasını inkâr ettirsin, saltanat-ı rububiyetini hiçe indirsin? Yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

Hiç mümkün müdür ki, bir baharı halk edemeyen ve bütün meyveleri icad edemeyen ve yeryüzünde sikkeleri bir olan bütün elmaları inşa edemeyen, onların bir misal-i musağğarı olan bir elmayı halk edip ve o elmayı nimet olarak birisine yedirsin, şükrünü kazansın, Mahmud-u bi'l-Itlaka hamd noktasında iştirak etsin? Hâşâ! Çünkü, bir elmayı halk eden kim ise, bütün dünyaya gelen elmaları icad eden yine O olabilir. Çünkü sikke birdir. Hem elmaları icad eden kim ise, bütün dünyada medar-ı rızık olan hububat ve semerâtı halk eden yine Odur. Demek, en küçük cüz'î bir zîhayata en cüz'î bir nimeti veren, doğrudan doğruya kâinatın Hâlıkıdır ve Rezzâk-ı Zülcelâldir. Öyle ise, şükür ve hamd, doğrudan doğruya Ona aittir. Öyle ise, hakikat-i kâinat, daima hak lisanıyla der:

لَهُ الْحَمْدُ مِنْ كُلِّ اَحَدٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ [1]

1.)Her kimden gelirse gelsin ve kime giderse gitsin, ezelden ebede bütün hamdler Ona mahsustur.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 6.Kelime

6.Kelime: Hayatı veren Odur

Altıncı Kelime

يُحْيِى Yani, hayat veren yalnız Odur. Öyle ise, herşeyin Hâlıkı dahi yalnız Odur. Çünkü, kâinatın ruhu, nuru, mayası, esası, neticesi, hülâsası hayattır. Hayatı veren kim ise, bütün kâinatın Hâlıkı da Odur. Hayatı veren elbette Odur, Hayy u Kayyûmdur.

İşte, şu mertebe-i tevhidin burhan-ı âzamına şöyle işaret ederiz ki:

Başka bir Sözde izah ve ispat edildiği gibi, zemin yüzünün sahrâsında çadırları kurulmuş gayet muhteşem zîhayatlar ordusunu görüyoruz. Evet, Hayy u Kayyûmun hadsiz ordularından, her bahar mevsiminde yeni silâh altına alınmış, gaibden gelen taze bir ordu meydana çıkmış görüyoruz. Şu orduya bakıyoruz ki: Nebâtat taifelerinden iki yüz binden ziyade ve hayvânat milletlerinden yine yüz binden fazla çeşit çeşit, muhtelif kavimler görüyoruz. Herbir milletin, herbir taifenin elbisesi ayrı, erzakı ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı, silâhları ayrı, müddet-i askeriyeleri ayrı olduğu halde, bir Kumandan-ı Âzam, hadsiz kudret ve hikmetiyle ve nihayetsiz ilim ve iradesiyle, bitmez rahmetiyle, tükenmez hazinesiyle, hiçbirini unutmayarak, şaşırmayarak, karıştırmayarak, geciktirmeyerek, ayrı ayrı bütün o üç yüz binden ziyade milletleri ve taifeleri kemâl-i intizamla, tamam-ı mizanla, vakti vaktine, ayrı ayrı erzaklarını, ayrı ayrı elbiselerini, ayrı ayrı silâhlarını vererek, ayrı ayrı talimat yaptırarak, ayrı ayrı terhisat ettiğini, gözü bulunan, bilmüşahede görür ve kalbi bulunan, biaynelyakîn tasdik eder.

İşte, hiç mümkün müdür ki, şu ihyâ ve idareye ve şu terbiye ve iaşeye, o orduyu bütün şuûnâtıyla ihata eden bir ilm-i muhîtin ve o orduyu bütün levazımatıyla idare eden bir kudret-i mutlakanın sahibinden başkası karışabilsin, müdahale edebilsin, onda hissesi olsun? Yüz binler defa hâşâ!

Malûmdur ki, bir taburda on millet bulunsa, ayrı ayrı teçhiz etmesi on tabur kadar güç olduğundan, âciz insanlar, ister istemez bir tarzda teçhize mecbur olmuşlar. Halbuki Hayy u Kayyûm, şu muhteşem ordusu içinde, üç yüz binden ziyade milletlere ayrı ayrı teçhizat-ı hayatiyeyi veriyor. Hem külfetsiz, müşkülâtsız, kolay bir tarzda, hafif bir şekilde, gayet hakîmâne ve intizamperverâne veriyor. Ve koca orduya, birtek lisanla [1] هُوَ الَّذِى يُحْيِى dedirtip, kâinat mescidinde o cemaat-i uzmâya

[2] اَللهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ لاَ تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ...الخ

okutturuyor.

1.)Hayatı veren ancak Odur.
2.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O Hayy ve Kayyûmdur. Onu ne uyuklama ve ne de uyku tutmaz, gafletin hiçbir çeşidi hiçbir zaman Ona ârız olamaz. Göklerde ne var, yerde ne varsa Onundur. Onun katında, Onun izni olmaksızın kim şefaat edebilir? O bütün mahlûkatının geçmiş ve gelecekteki bütün hallerini bilir. Onun mahlûkatı ise, Onun dilediğinden başka, İlâhî ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Onun hâkimiyet ve saltanatı gökleri ve yeri kuşatmıştır. Gökleri ve yeri tasarrufu altında tutmak Onun kudretine ağır gelmez. Herşeyden yüce ve herşeyden büyük olan da ancak Odur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 7.Kelime

7.Kelime: Mevti veren Odur

Yedinci Kelime

وَ يُمِيتُ Yani, mevti veren Odur. Yani, hayatı veren O olduğu gibi, hayatı alan, mevti veren dahi yine Odur.

Evet, mevt yalnız tahrip ve sönmek değildir ki esbaba verilsin, tabiata havale edilsin. Belki, nasıl bir tohum zâhiren ölüp çürüyor; fakat bâtınen bir sümbülün hayatına ve yoğurmasına, yani cüz'î tohumluk hayatından, küllî sümbül hayatına geçiyor. Öyle de, mevt dahi zâhiren bir inhilâl ve bir intifâ göründüğü halde, hakikatte, insan için hayat-ı bâkiyeye ünvan ve mukaddime ve mebde' oluyor. Öyle ise, hayatı veren ve idare eden Kadîr-i Mutlak, yine elbette mevti dahi O icad eder.

Şu kelimedeki mertebe-i uzmâ-yı tevhidin bir burhan-ı âzamına şöyle işaret ederiz ki:

Otuz Üçüncü Mektubun Yirmi Dördüncü Penceresinde beyan edildiği gibi, şu mevcudat, irade-i İlâhiye ile seyyâledir. Şu kâinat, emr-i Rabbânî ile seyyaredir. Şu mahlûkat, izn-i İlâhî ile, zaman nehrinde mütemadiyen akıyor, âlem-i gaybdan gönderiliyor, âlem-i şehadette vücud-u zâhirî giydiriliyor, sonra âlem-i gayba muntazaman yağıyor, iniyor. Ve emr-i Rabbânî ile, mütemadiyen istikbalden gelip hale uğrayarak teneffüs eder, maziye dökülür.

İşte şu mahlûkatın şu seyelânı, gayet hakîmâne, rahmet ve ihsan dairesinde; ve şu seyeranı, gayet alîmâne, hikmet ve intizam dairesinde; ve şu cereyanı, gayet rahîmâne, şefkat ve mizan dairesinde, baştan aşağıya kadar hikmetlerle, maslahatlarla, neticelerle ve gayelerle yapılıyor. Demek, bir Kadîr-i Zülcelâl, bir

Hakîm-i Zülkemâl, mütemadiyen tavaif-i mevcudatı ve her taife içindeki cüz'iyatı ve o taifelerden teşekkül eden âlemleri, kudretiyle hayat verip tavzif eder, sonra hikmetiyle terhis edip mevte mazhar eder, âlem-i gayba gönderir, daire-i kudretten, daire-i ilme çevirir.

İşte, hiç mümkün müdür ki, şu kâinatı heyet-i mecmuasıyla çevirmeye muktedir olmayan ve bütün zamanlara hükmü geçmeyen ve âlemleri hayata, mevte bir fert gibi mazhar etmeye kudreti yetmeyen ve baharları, bir çiçek gibi hayat verip, yeryüzüne takıp, sonra mevtle ondan koparıp alamayan bir zât, mevt ve imâteye sahip çıkabilsin? Evet, en cüz'î bir zîhayatın mevti dahi, hayatı gibi, bütün hakaik-i hayat ve envâ-ı mevt elinde bulunan bir Zât-ı Zülcelâlin kanunuyla, izniyle, emriyle, kuvvetiyle, ilmiyle olmak zarurîdir.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 8.Kelime

8.Kelime: Hayatı daimidir

Sekizinci Kelime

وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ Yani, hayatı daimîdir, ezelî ve ebedîdir. Mevt ve fenâ, adem ve zevâl Ona ârız olamaz. Çünkü hayat, Ona zâtîdir. Zâtî olan, zâil olamaz. Evet, ezelî olan, elbette ebedîdir. Kadîm olan, elbette bâkidir. Vâcibü'l-Vücud olan, elbette sermedîdir.

Evet, bir hayat ki, bütün vücut, bütün envârıyla onun gölgesidir; nasıl adem ona ârız olabilir?

Evet, bir hayat ki, vâcib bir vücut onun lâzımı ve ünvanıdır; elbette adem ve fenâ hiçbir cihetle ona ârız olamaz.

Evet, bir hayat ki, bütün hayatlar mütemadiyen onun cilvesiyle zuhura gelir ve bütün hakaik-i sabite-i kâinat ona istinad eder, onunla kaimdir. Elbette, hiçbir cihetle fenâ ve zevâl ona ârız olamaz.

Evet, bir hayat ki, onun bir lem'a-i cilvesi, mâruz-u fenâ ve zevâl olan eşya-yı kesireye bir vahdet verip bekàya mazhar eder ve dağılmaktan kurtarır ve vücudunu muhafaza eder ve bir nevi bekàya mazhar eder. Yani, hayat, kesrete bir vahdet verir, ibkà eder; hayat gitse dağılır, fenâya gider. Elbette, öyle hadsiz lemeât-ı hayatiye bir cilvesi olan hayat-ı vâcibeye, zevâl ve fenâ yanaşamaz.

Şu hakikate şahid-i kat'î, şu kâinatın zevâl ve fenâsıdır. Yani, mevcudat, vücutlarıyla, hayatlarıyla nasıl ki o Hayy-ı Lâyemûtun hayatına ve o hayatın vücub-u vücuduna delâlet ve şehadet ederler. **(Haşiye)** Öyle de, mevtleriyle, zevâlleriyle o hayatın bekàsına, sermediyetine delâlet eder ve şehadet ederler. Çünkü, mevcudat zevâle gittikten sonra, arkalarında yine kendileri gibi hayata mazhar

olup yerlerine geldiklerinden, gösteriyor ki, daimî bir zîhayat var ki, mütemadiyen cilve-i hayatı tazelendiriyor. Nasıl ki, güneşe karşı cereyan eden bir nehrin yüzünde kabarcıklar parlar, gider. Gelenler aynı parlamayı gösterip, taife taife arkasında parlayıp, sönüp gider. Bu sönmek, parlamak vaziyetiyle, yüksek, daimî bir güneşin devamına delâlet ederler. Öyle de, şu mevcudat-ı seyyaredeki hayat ve mevtin değişmeleri ve münavebeleri, bir Hayy-ı Bâkînin bekà ve devamına şehadet ederler.

Evet, şu mevcudat, âyinelerdir. Fakat zulmet nura âyine olduğu gibi, hem karanlık ne derece şiddetliyse o derece nurun parlamasını gösterdiği gibi, çok cihetlerle zıddiyet noktasında âyinedarlık ederler. Meselâ, nasıl ki mevcudat acziyle kudret-i Sânie âyinedarlık eder, fakrıyla gınâsına âyinedar olur. Öyle de, fenâsıyla bekàsına âyinedarlık eder.

Evet, zeminin yüzü ve yüzündeki eşcârın kıştaki vaziyet-i fakirâneleri ve baharda şâşaa-pâş olan servet ve gınâları, gayet kat'î bir surette, bir Kadîr-i Mutlak ve Ganiyy-i Ale'l-Itlakın kudret ve rahmetine âyinedarlık eder. Evet, bütün mevcudat, güya lisan-ı hal ile, Veyse'l-Karanî gibi şöyle münâcât ederler, derler ki:

"Yâ İlâhenâ! Rabbimiz Sensin. Çünkü biz abdiz. Nefsimizin terbiyesinden âciziz. Demek bizi terbiye eden Sensin.

"Hem Sensin Hâlık. Çünkü biz mahlûkuz, yapılıyoruz.

"Hem Rezzâk Sensin. Çünkü biz rızka muhtacız; elimiz yetişmiyor. Demek bizi yapan ve rızkımızı veren Sensin.

"Hem Sensin Mâlik. Çünkü biz memlûküz. Bizden başkası bizde tasarruf ediyor. Demek Mâlikimiz Sensin.

"Hem Sen Azizsin, izzet ve azamet sahibisin. Biz zilletimize bakıyoruz; üstümüzde bir izzet cilveleri var. Demek Senin izzetinin âyinesiyiz.

"Hem Sensin Ganiyy-i Mutlak. Çünkü biz fakiriz; fakrımızın eline yetişmediği bir gınâ veriliyor. Demek Ganî Sensin, veren Sensin.

"Hem Sen Hayy-ı Bâkîsin. Çünkü biz ölüyoruz; ölmemizde ve dirilmemizde bir daimî hayat verici cilvesini görüyoruz.

"Hem Sen Bâkîsin. Çünkü biz, fenâ ve zevâlimizde, Senin devam ve bekànı görüyoruz.

“Hem cevap veren, atiyye veren Sensin. Çünkü biz, umum mevcudat, kalî ve hâlî dillerimizle daimî bağırıp istiyoruz, niyaz edip yalvarıyoruz. Arzularımız yerlerine geliyor, maksudlarımız veriliyor. Demek bize cevap veren Sensin.”

Ve hâkezâ, bütün mevcudatın, küllî ve cüz’î herbirisi birer Veyse’l-Karanî gibi, bir münâcât-ı mâneviye suretinde bir âyinedarlıkları var. Acz ve fakr ve kusurlarıyla kudret ve kemâl-i İlâhîyi ilân ediyorlar.

Haşiye: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın Nemruda karşı imâte ve ihyâda güneşin tulû ve gurubuna intikali, cüz’î imâte ve ihyâdan küllî imâte ve ihyâya intikaldir ve bir terakkidir; o delilin en parlak ve en geniş dairesini göstermektir. Yoksa, bir kısım ehl-i tefsirin dedikleri gibi hafî delili bırakıp zâhir delile çıkmak değildir.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 9.Kelime

9.Kelime: Hayır Onun elindedir

Dokuzuncu Kelime

بِيَدِهِ الْخَيْرُ Yani, bütün hayrat Onun elinde, bütün hasenat Onun defterinde, bütün ihsanat Onun hazinesindedir. Öyle ise, hayır isteyen Ondan istemeli, iyilik arzu eden Ona yalvarmalı.

Şu kelimenin hakikatini kat'î bir surette göstermek için, ilm-i İlâhînin hadsiz delillerinden bir geniş delilin emârelerine ve lem'alarına şöyle işaret eder ve deriz ki:

Şu kâinatta görünen ef'âl ile tasarruf edip icad eden Sâniin, bir muhît ilmi var. Ve o ilim, Onun zâtının hassa-i lâzime-i zaruriyesidir; infikâki muhaldir. Nasıl ki güneşin zâtı bulunup ziyası bulunmamak kàbil değil; öyle de, binler derece ondan ziyade kàbil değildir ki, şu muntazam mevcudatı icad eden Zâtın ilmi, ondan infikâk etsin.

Şu ilm-i muhît, o Zâta lâzım olduğu gibi, taallûk cihetiyle herşeye dahi lâzımdır. Yani, hiçbir şey Ondan gizlenmesi kàbil değildir. Perdesiz, güneşe karşı zemin yüzündeki eşya, güneşi görmemesi kàbil olmadığı gibi, o Alîm-i Zülcelâlin nur-u ilmine karşı eşyanın gizlenmesi, bin derece daha gayr-ı kabildir, muhaldir. Çünkü huzur var. Yani, herşey daire-i nazarındadır ve mukàbildir ve daire-i şuhudundadır ve herşeye nüfuzu var. Şu câmid güneş, şu âciz insan, şu şuursuz röntgen şuaı gibi zînurlar, hâdis, nâkıs ve ârızî oldukları halde, onların nurları, mukàbilindeki herşeyi görüp nüfuz ederlerse, elbette vâcib ve muhît ve zâtî olan nur-u ilm-i ezelîden hiçbir şey gizlenemez ve haricinde kalamaz. Şu hakikate işaret eden, kâinatın had ve hesaba gelmez alâmetleri, âyetleri vardır. Ezcümle:

Bütün mevcudatta görünen bütün hikmetler, o ilme işaret eder. Çünkü, hikmetle iş görmek, ilimle olur. Hem bütün inâyetler, tezyinatlar, o ilme işaret eder. İnâyetkârâne, lütufkârâne iş gören, elbette bilir ve bilerek yapar.

Hem herbiri birer mizan içindeki bütün intizamlı mevcudat ve herbiri birer intizam içindeki bütün mizanlı ve ölçülü hey'ât, yine o ilm-i muhîte işaret eder. Çünkü, intizam ile iş görmek, ilimle olur. Ölçü ile, tartı ile san'atkârâne yapan, elbette kuvvetli bir ilme istinaden yapar.

Hem bütün mevcudatta görünen muntazam miktarlar, hikmet ve maslahata göre biçilmiş şekiller, bir kazânın düsturuyla ve kaderin pergâriyle tanzim edilmiş gibi meyvedar vaziyetler ve heyetler, bir ilm-i muhîti gösteriyor.

Evet, eşyaya ayrı ayrı muntazam suretler vermek, herşeyin mesâlih-i hayatiyesine ve vücuduna lâyık mahsus bir şekil vermek, bir ilm-i muhîtle olur, başka surette olamaz.

Hem bütün zîhayata, herbirisine lâyık bir tarzda, münasip vakitte, ummadığı yerde rızıklarını vermek, bir ilm-i muhîtle olur. Çünkü rızkı gönderen, rızka muhtaç olanları bilecek, tanıyacak, vaktini bilecek, ihtiyacını idrak edecek; sonra rızkını lâyık bir tarzda verebilir.

Hem umum zîhayatın, ipham ünvanı altında bir kanun-u taayyüne bağlı olan ecelleri, ölümleri bir ilm-i muhîti gösteriyor. Çünkü her taifenin, gerçi fertlerin zâhiren muayyen bir vakt-i eceli görünmüyor, fakat o taifenin iki had ortasında mahdut bir zamanda ecelleri muayyendir. O ecel hengâmında, o şeyin arkasında vazifesini idame edecek olan neticesinin, meyvesinin, çekirdeğinin muhafazası ve bir taze hayata inkılâp ettirmesi, yine o ilm-i muhîti gösteriyor.

Hem bütün mevcudata şamil, herbir mevcuda lâyık bir surette rahmetin taltifâtı, bir rahmet-i vâsia içinde bir ilm-i muhîti gösteriyor. Çünkü, meselâ, zîhayatın etfallerini sütle iaşe eden ve zeminin suya muhtaç nebâtâtına yağmurla yardım eden, elbette etfâli tanır, ihtiyaçlarını bilir ve o nebâtâtı görür ve yağmurun onlara lüzumunu derk eder; sonra gönderir. Ve hâkezâ, bütün hikmetli, inâyetli rahmetinin hadsiz cilveleri, bir ilm-i muhîti gösteriyor.

Hem bütün eşyanın san'atındaki ihtimâmat ve san'atkârâne tasvirat ve mâhirâne tezyinat, bir ilm-i muhîti gösteriyor. Çünkü, binler vaziyet-i muhtemele içinde, muntazam ve müzeyyen, san'atlı ve hikmetli bir vaziyeti intihap etmek, derin bir ilimle olur. Bütün eşyadaki şu tarz-ı intihabat, bir ilm-i muhîti gösteriyor.

Hem icad ve ibdâ-ı eşyada kemâl-i suhulet, bir ilm-i ekmele delâlet eder. Çünkü bir işte kolaylık ve bir vaziyette suhulet, derece-i ilim ve maharetle mütenasiptir. Ne kadar ziyade bilse, o derece kolay yapar.

İşte şu sırra binaen, herbiri birer mu'cize-i san'at olan mevcudata bakıyoruz ki, hayretnümâ bir derecede suhuletle, kolaylıkla, külfetsiz, dağdağasız, kısa bir zamanda, fakat mu'ciznümâ bir surette icad edilir. Demek hadsiz bir ilim vardır ki, hadsiz suhuletle yapılır. Ve hâkezâ, mezkûr emâreler gibi binler alâmet-i sadıka var ki, şu kâinatta tasarruf eden Zâtın muhît bir ilmi vardır. Ve herşeyi bütün şuûnâtıyla bilir, sonra yapar.

Madem şu Kâinat Sahibinin böyle bir ilmi vardır. Elbette insanları ve insanların amellerini görür ve insanlar neye lâyık ve müstehak olduklarını bilir; hikmet ve rahmetinin muktezasına göre onlarla muamele eder ve edecek. Ey insan! Aklını başına al, dikkat et: Nasıl bir Zât seni bilir ve bakar, bil ve ayıl!

Eğer denilse: "Yalnız ilim kâfi değildir; irade dahi lâzımdır. İrade olmazsa ilim kâfi gelmez."

Elcevap: Bütün mevcudat nasıl ki bir ilm-i muhîte delâlet ve şehadet eder. Öyle de, o ilm-i muhît sahibinin irade-i külliyesine dahi delâlet eder. Şöyle ki:

Herbir şeye, hususan herbir zîhayata, pek çok müşevveş ihtimâlât içinde, muayyen bir ihtimalle ve pek çok akîm yollar içinde, neticeli bir yolla ve pek çok imkânât içinde müterreddit iken gayet muntazam bir teşahhus verilmesi, hadsiz cihetlerle bir irade-i külliyeyi gösteriyor. Çünkü, herşeyin vücudunu ihata eden hadsiz imkânât ve ihtimâlât içinde ve semeresiz, akîm yollarda ve karışık ve yeknesak, sel gibi mizansız akan câmid unsurlardan, gayet hassas bir ölçüyle, nazik bir tartıyla ve gayet ince bir intizamla, nazenin bir nizamla verilen mevzun şekil ve muntazam teşahhus, bizzarure ve

bilbedâhe, belki bilmüşahede, bir irade-i külliyenin eseri olduğunu gösterir.

Çünkü, hadsiz vaziyetler içinde bir vaziyeti intihap etmek, bir tahsis, bir tercih, bir kast ve bir irade ile olur. Ve amd ve arzu ile tahsis edilir. Elbette tahsis, bir muhassısı iktiza eder. Tercih, bir müreccihi ister. Muhassıs ve müreccih ise iradedir. Meselâ, insan gibi yüzler muhtelif cihazat ve âlâtın makinesi hükmünde olan bir vücudun, bir katre sudan; ve yüzer muhtelif âzâsı bulunan bir kuşun, basit bir yumurtadan; ve yüzer muhtelif kısımlara ayrılan bir ağacın, basit bir çekirdekten icadları, kudret ve ilme şehadet ettikleri gibi, gayet kat'î ve zarurî bir tarzda, onların Sâniinde bir irade-i külliyeye delâlet ederler ki, o irade ile, o şeyin herşeyini tahsis eder. Ve o irade ile, her cüz'üne, her uzvuna, her kısmına ayrı, has bir şekil verir, bir vaziyet giydirir.

Elhasıl: Nasıl ki eşyada, meselâ hayvânattaki ehemmiyetli âzânın, esasat ve netâic itibarıyla birbirlerine benzeyişleri ve tevafukları ve birtek sikke-i vahdet izhar etmeleri, nasıl kat'î olarak delâlet ediyor ki, umum hayvânâtın Sânii birdir, Vâhiddir, Ehaddir. Öyle de, o hayvânâtın ayrı ayrı teşahhusları ve simalarındaki başka başka hikmetli taayyün ve temeyyüzleri delâlet eder ki, onların Sâni-i Vâhidi, Fâil-i Muhtardır ve iradelidir; istediğini yapar, istemediğini yapmaz, kast ve irade ile işler.

Madem ilm-i İlâhîye ve irade-i Rabbâniyeye mevcudat adedince, belki mevcudatın şuûnâtı adedince delâlet ve şehadet vardır. Elbette, bir kısım feylesofların irade-i İlâhiyeyi nefiy ve bir kısım ehl-i bid'atın kaderi inkâr ve bir kısım ehl-i dalâletin, cüz'iyâta adem-i ıttılaını iddia etmeleri ve tabiiyyunun bir kısım mevcudatı tabiat ve esbaba isnad etmeleri, mevcudat adedince muzaaf bir yalancılıktır ve mevcudatın şuûnâtı adedince muzaaf bir dalâlet divaneliğidir. Çünkü hadsiz şehadet-i sadıkayı tekzip eden, hadsiz bir yalancılık işlemiş olur.

İşte, meşiet-i İlâhiye ile vücuda gelen işlerde, "inşaallah, inşaallah" yerinde, bilerek "tabiî, tabiî" demek ne kadar hata ve muhalif-i hakikat olduğunu kıyas et.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime

10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez

Onuncu Kelime

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ Yani, hiçbir şey Ona ağır gelemez. Daire-i imkânda ne kadar eşya var; o eşyaya gayet kolay vücut giydirebilir. Ve o derece ona kolay ve rahattır ki, [1] اِنَّماَ اَمْرُهُ اِذاَ اَرَادَ شَيْئًا...الخ sırrıyla, güya yalnız emreder, yapılır.

Nasıl ki gayet mahir bir san'atkâr, ziyade kolay bir tarzda, elini işe dokundurur dokundurmaz, makine gibi işler. Ve o sür'at ve mahareti ifade için denilir ki, "O iş ve san'at ona o kadar musahhardır ki, güya emriyle, dokunmasıyla işler oluyor, san'atlar vücuda geliyor." Öyle de, Kadîr-i Zülcelâlin kudretine karşı, eşyanın nihayet derecede musahhariyet ve itaatine ve o kudretin nihayet derecede külfetsiz ve suhuletle iş gördüğüne işareten

[1] اِنَّماَ اَمْرُهُ اِذاَ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

ferman eder.

Şu hakikat-i uzmânın hadsiz esrarından beş sırrını, beş nüktede beyan edeceğiz.

•1.Nükte: Kudret için her şey kolaydır
•2.Nükte: Kudrete nisbeten herşey müsavi olduğuna delil

•3.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç menbaı
•4.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç sırrı
•5.Nükte: Teşkilin, teşekkül ile karıştırılması

1.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece ‘Ol’ demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime : 1.Nükte

1.Nükte: Kudret için her şey kolaydır

Birincisi

Kudret-i İlâhiyeye nisbeten en büyük şey, en küçük şey kadar kolaydır. Bir nev'in umum efradıyla icadı, bir fert kadar külfetsiz ve rahattır. Cenneti halk etmek, bir bahar kadar kolaydır. Bir baharı icad etmek, bir çiçek kadar rahattır.

Şu sırrı izah ve ispat eden, haşre dair Onuncu Sözün âhirinde, hem melâike ve bekà-i ruh ve haşre dair Yirmi Dokuzuncu Sözde haşir meselesinde, İkinci Esasın beyanında zikredilen nuraniyet sırrı, şeffâfiyet sırrı, mukabele sırrı, muvazene sırrı, intizam sırrı, itaat sırrı, altı temsille ispat edilerek gösterilmiştir ki, kudret-i İlâhiyeye nisbeten yıldızlar, zerreler gibi kolaydır; hadsiz efrad, bir fert kadar külfetsiz ve rahatça icad edilir. Madem o iki Sözde bu altı sır ispat edilmiş; onlara havale ederek burada kısa keseriz.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime : 2.Nükte

2.Nükte: Kudrete nisbeten herşey müsavi olduğuna delil

İkincisi

Kudret-i İlâhiyeye nisbeten herşey müsavi olduğuna delil-i kàtı' ve burhan-ı sâtı' şudur ki:

Hayvânat ve nebâtâtın icadında, gözümüzle görüyoruz, hadsiz bir sehâvet ve kesret içinde, nihayet derecede bir itkan, bir hüsn-ü san'at bulunuyor. Hem nihayet derecede karışıklık ve ihtilât içinde, nihayet derecede bir imtiyaz ve tefrik görünüyor. Hem nihayet derecede mebzuliyet ve vüs'at içinde, nihayet derecede san'atça kıymettarlık ve hilkatçe güzellik bulunuyor. Hem nihayet derecede san'atkârâne bir surette, çok cihazata ve çok zamana muhtaç olmakla beraber, gayet derecede suhuletle ve sür'atle icad ediliyor. Âdetâ birden ve hiçten, o mu'cizât-ı san'at vücuda geliyor.

İşte, bilmüşahede, her mevsimde rû-yi zeminde gördüğümüz bu faaliyet-i kudret, kat'iyen delâlet eder ki, şu ef'âlin menbaı olan kudrete nisbeten, en büyük şey en küçük şey kadar kolaydır. Ve hadsiz efradın icadı ve idareleri, bir fert kadar rahatça icad ve idare edilir.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime : 3.Nükte

3.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç menbaı

Üçüncüsü

Şu kâinatta, şu görünen tasarrufat ve ef'âl ile hükmeden Sâni-i Kadîrin kudretine nisbeten, en büyük küll, en küçük cüz kadar kolay gelir. Efradca kesretli bir küllînin icadı, birtek cüz'înin icadı kadar suhuletlidir. Ve en âdi bir cüz'îde, en yüksek bir kıymet-i san'at gösterilebilir.

Şu hakikatin sırr-ı hikmeti üç menbadan çıkar:

Evvelâ: İmdad-ı vâhidiyetten.

Saniyen: Yüsr-ü vahdetten.

Salisen: Tecellî-i ehadiyetten.

Birinci menba olan imdad-ı vâhidiyet

Yani, herşey ve bütün eşya, birtek zâtın mülkü olsa, o vakit, vâhidiyet cihetiyle herbir şeyin arkasında bütün eşyanın kuvvetini tahşid edebilir. Ve bütün eşya, birtek şey gibi kolayca idare edilir. Şu sırrı, şöyle bir temsille fehme takrib için deriz:

Meselâ, nasıl ki bir memleketin tek bir padişahı bulunsa, o padişah o vahdet-i saltanat kanunu cihetiyle, herbir neferin arkasında bir ordu kuvvet-i mâneviyesini tahşid edebilir; ve edebildiği için, o tek nefer, bir şahı esir edebilir ve şahın fevkinde, padişahı namına hükmedebilir. Hem o padişah, vâhidiyet-i saltanat sırrıyla bir neferi ve bir memuru istihdam ve idare ettiği gibi, bütün orduyu ve bütün memurlarını idare edebilir. Güya vâhidiyet-i saltanat sırrıyla, herkesi,

herşeyi, bir ferdin imdadına gönderebilir. Ve herbir ferdi, bütün efrad kadar bir kuvvete istinad edebilir, yani ondan medet alabilir. Eğer o vâhidiyet-i saltanat ipi çözülse ve başıbozukluğa dönse, o vakit herbir nefer, hadsiz bir kuvveti birden kaybedip, yüksek bir makam-ı nüfuzdan sukut eder, âdi bir adam makamına gelir. Ve onların idare ve istihdamları, efrad adedince müşkülât peydâ eder.

Aynen öyle de, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى şu kâinatın Sânii, Vâhid olduğundan, herbir şeye karşı, bütün eşyaya müteveccih olan esmâyı tahşid eder. Ve nihayetsiz bir san'atla, kıymettar bir surette icad eder. Lüzum olsa, bütün eşya ile birtek şeye bakar, baktırır, medet verir ve kuvvetli yapar. Ve bütün eşyayı dahi, o vâhidiyet sırrıyla, birtek şey gibi icad eder, tasarruf eder, idare eder.

İşte, şu imdad-ı vâhidiyet sırrıyladır ki, şu kâinatta, nihayet derecede mebzuliyet ve ucuzluk içinde, nihayet derecede san'atça ve kıymetçe yüksek ve âli bir keyfiyet görünüyor.

İkinci menba olan yüsr-ü vahdet

Yani, birlik usulüyle, bir merkezde, bir elden, bir kanunla olan işler, gayet derecede kolaylık veriyor. Müteaddit merkezlere, müteaddit kanuna, müteaddit ellere dağılsa, müşkülât peydâ eder.

Meselâ, nasıl ki bir ordunun bütün neferatının bir merkezden, bir kanunla, bir kumandan-ı âzam emriyle esasat-ı teçhiziyeleri yapılsa, birtek nefer kadar kolay olur. Eğer ayrı ayrı fabrikalarda, ayrı ayrı merkezlerde teçhizatları yapılsa, bir ordunun teçhizine lâzım olan bütün askerî fabrikalar, birtek neferin teçhizatı için lâzım gelir. Demek, eğer vahdete istinad edilse, bir ordu, bir nefer kadar kolay olur. Eğer vahdet olmazsa, bir nefer, bir ordu kadar, teçhizin esasatı cihetinde müşkülât peydâ eder.

Hem bir ağacın meyvelerine, vahdet noktasında bir merkeze, bir kanuna, bir köke istinaden madde-i hayatiye verilse, binler meyveler, tek bir meyve gibi kolay olur. Eğer herbir meyve ayrı ayrı merkeze raptedilse ve ayrı ayrı yerden mevadd-ı hayatiyeleri gönderilse, herbir meyve bütün ağaç kadar müşkülât peydâ eder. Çünkü, bütün ağaca lâzım olan mevadd-ı hayatiye, herbir meyve için dahi lâzımdır.

İşte, şu iki temsil gibi, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى şu kâinatın Sânii, Vâhid-i Ehad olduğu için, vahdetle iş görür. Ve vahdetle iş gördüğü için, bütün eşya birtek şey kadar kolay olur. Hem birtek şeyi, san'atça bütün eşya kadar kıymetli yapabilir. Ve hadsiz efradı, gayet kıymettar bir surette icad ederek, şu görünen hadsiz mebzuliyet ve nihayetsiz ucuzluk lisanıyla, cûd-u mutlakını gösterir ve hadsiz sehâvetini ve nihayetsiz hallâkıyetini izhar eder.

Üçüncü menba olan tecellî-i ehadiyet

Yani, Sâni-i Zülcelâl, cisim ve cismanî olmadığı için, zaman ve mekân Onu kayıt altına alamaz. Ve kevn ve mekân, Onun şuhuduna ve huzuruna müdahale edemez. Ve vesâit ve ecram, Onun fiiline perde çekemez. Teveccühünde tecezzî ve inkısam olmaz. Birşey birşeye mâni olmaz. Hadsiz ef'âli, bir fiil gibi yapar. Onun içindir ki, bir çekirdekte koca bir ağacı mânen derc ettiği gibi, bir âlemi birtek fertte derc edebilir. Bütün âlem, birtek fert gibi dest-i kudretinde çevrilir. Şu sırrı başka Sözlerde izah ettiğimiz gibi, deriz ki:

Nasıl ki nuraniyet itibarıyla bir derece kayıtsız olan güneşin timsali herbir cilalı, parlak şeyde temessül eder. Binlerle, milyonlarla âyineler nuruna mukàbil gelse, birtek âyine gibi, inkısam etmeden, bizzat herbirinde cilve-i misaliyesi bulunur. Eğer âyinenin istidadı olsa, güneş, azametiyle onda âsârını gösterebilir. Birşey birşeye mâni olamaz. Binler, bir gibi ve binler yere bir yer gibi kolay girer. Herbir yer, binler yer kadar o güneşin cilvesine mazhar olur.

İşte, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى şu kâinat Sâni-i Zülcelâlinin, nur olan bütün sıfâtıyla ve nuranî olan bütün esmâsıyla, teveccüh-ü ehadiyet sırrıyla öyle bir tecellîsi var ki, hiçbir yerde olmadığı halde, her yerde hazır ve nazırdır. Teveccühünde inkısam olmaz. Aynı anda, her yerde, külfetsiz, müzahamesiz, her işi yapar.

İşte, şu imdad-ı vâhidiyet ve yüsr-ü vahdet ve tecellî-i ehadiyet sırrıyladır ki, bütün mevcudat birtek Sânie verildiği vakit, o bütün mevcudat birtek mevcut gibi kolay ve suhuletli olur. Ve herbir mevcut, hüsn-ü san'atça, bütün mevcudat kadar kıymetli olabilir. Nasıl ki mevcudatın hadsiz mebzuliyeti içinde, herbir fertte hadsiz dekaik-i

san’atın bulunması bu hakikati gösteriyor. Eğer o mevcudat doğrudan doğruya birtek Sânie verilmezse, o zaman herbir mevcut bütün mevcudat kadar müşkülâtlı olur ve bütün mevcudat birtek mevcut kıymetine sukut eder, iner. Şu halde ya hiçbir şey vücuda gelmeyecek veya gelse de kıymetsiz, hiçe inecektir.

İşte şu sırdandır ki, ehl-i felsefenin en ziyade ileri gidenleri olan sofestaîler, tarik-i haktan yüzlerini çevirdiklerinden, küfür ve dalâlet tarikine bakmışlar; görmüşler ki, şirk yolu, tarik-i haktan ve tevhid yolundan yüz bin defa daha müşkülâtlıdır, nihayet derecede gayr-ı makuldür. Onun için, bilmecburiye, herşeyin vücudunu inkâr ederek akıldan istifa etmişler.

1.)En yüce sıfatlar Allah’ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime : 4.Nükte

4.Nükte: Kudretteki kolaylığın üç sırrı

Dördüncüsü

Şu kâinatta, şu görünen ef'âl ile tasarruf eden Zât-ı Kadîrin kudretine nisbeten Cennetin icadı bir bahar kadar kolay ve bir baharın icadı bir çiçek kadar kolaydır. Ve bir çiçeğin mehâsin-i san'atı ve letâif-i hilkati, bir bahar kadar letâfetli ve kıymetli olabilir.

Şu hakikatin sırrı üç şeydir:

Birincisi: Sânideki vücub ile tecerrüd.

İkincisi: Mahiyetinin mübayenetiyle adem-i takayyüd.

Üçüncüsü: Adem-i tahayyüz ile adem-i tecezzîdir.

Birinci sır: Vücub ve tecerrüdün hadsiz kolaylığa ve nihayetsiz suhulete sebebiyet vermeleri, gayet derin bir sırdır. Onu bir temsil ile fehme takrib edeceğiz. Şöyle ki:

Vücud mertebeleri muhteliftir. Ve vücut âlemleri ayrı ayrıdır. Ayrı ayrı oldukları için, vücutta rüsuhu bulunan bir tabaka-i vücudun bir zerresi, o tabakadan daha hafif bir tabaka-i vücudun bir dağı kadardır ve o dağı istiab eder. Meselâ, âlem-i şehadetten olan kafadaki hardal kadar kuvve-i hafıza, âlem-i mânâdan bir kütüphane kadar vücudu içine alır. Ve âlem-i haricîden olan tırnak kadar bir âyine-i vücudun âlem-i misal tabakasından koca bir şehri içine alır. Ve o âlem-i haricîden olan o âyine ve o hafızanın şuurları ve kuvve-i icadiyeleri olsaydı, bir zerrecik vücud-u haricîleri kuvvetiyle, o vücud-u mânevîde ve misalîde hadsiz tasarrufat ve tahavvülât

yapabilirlerdi. Demek, vücut rüsuh peydâ ettikçe, kuvvet ziyadeleşir; az bir şey, çok hükmüne geçer. Hususan vücut rüsuh-u tam kazandıktan sonra, maddeden mücerred ise, kayıt altına girmezse, o vakit cüz'î bir cilvesi, sair hafif tabakat-ı vücudun çok âlemlerini çevirebilir.

İşte, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى şu kâinatın Sâni-i Zülcelâli, Vâcibü'l-Vücuddur. Yani, Onun vücudu zâtîdir, ezelîdir, ebedîdir, ademi mümtenidir, zevâli muhaldir ve tabakat-ı vücudun en râsihi, en esaslısı, en kuvvetlisi, en mükemmelidir. Sair tabakat-ı vücut, Onun vücuduna nisbeten gayet zayıf bir gölge hükmündedir. Ve o derece Vücud-u Vâcib, râsih ve hakikatli; ve vücud-u mümkünat o derece hafif ve zayıftır ki, Muhyiddin-i Arabî gibi çok ehl-i tahkik, sair tabakat-ı vücudu evham ve hayal derecesine indirmişler, [2] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ demişler. Yani, "Vücud-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere vücut denilmemeli; onlar vücut ünvanına lâyık değillerdir" diye hükmetmişler.

İşte, Vâcibü'l-Vücud'un hem vâcib, hem zâtî olan kudretine karşı, mevcudatın hem hâdis, hem ârızî vücutları ve mümkünâtın hem kararsız, hem kuvvetsiz sübutları, elbette nihayet derecede kolay ve hafif gelir. Bütün ruhları haşr-i âzamda ihyâ edip muhakeme etmek, bir baharda, belki bir bahçede, belki bir ağaçta haşir ve neşrettiği yaprak ve çiçek ve meyveler kadar kolaydır.

İkinci sır: Mübayenet-i mahiyet ve adem-i takayyüdün kolaylığa sebebiyeti ise şudur ki:

Sâni-i Kâinat, elbette kâinat cinsinden değildir. Mahiyeti, hiçbir mahiyete benzemez. Öyle ise, kâinat dairesindeki mânialar, kayıtlar Onun önüne geçemez, Onun icraatını takyid edemez. Bütün kâinatı birden tasarruf edip çevirebilir. Eğer kâinat yüzündeki görünen tasarrufat ve ef'âl kâinata havale edilse, o kadar müşkülât ve karışıklığa sebebiyet verir ki, hiçbir intizam kalmadığı gibi, hiçbir şey dahi vücutta kalmaz, belki vücuda gelemez.

Meselâ, nasıl ki kemerli kubbelerdeki ustalık san’atı o kubbedeki taşlara havale edilse ve bir taburun zabite ait idaresi neferâta bırakılsa, ya hiç vücuda gelmez, veyahut çok müşkülât ve karışıklık içinde, intizamsız bir vaziyet alacak. Halbuki, o kubbelerdeki taşlara vaziyet vermek için, taş nev’inden olmayan bir ustaya verilse ve taburdaki neferâtın idaresi, mertebe itibarıyla zabitlik mahiyetini haiz olan bir zabite havale edilse, hem san’at kolay olur, hem tedbir ve idare suhuletli olur. Çünkü taşlar ve neferler birbirine mâni olurlar; usta ve zabit ise, mânisiz, her noktaya bakar, idare eder.

İşte, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Vâcibü’l-Vücudun mahiyet-i kudsiyesi, mahiyât-ı mümkünat cinsinden değildir. Belki bütün hakaik-i kâinat, o mahiyetin Esmâ-i Hüsnâsından olan Hak isminin şualarıdır. Madem mahiyet-i mukaddesesi hem Vâcibü’l-Vücuddur, hem maddeden mücerreddir, hem bütün mâhiyâta muhaliftir; misli, misali, mesîli yoktur. Elbette o Zât-ı Zülcelâlin o kudret-i ezeliyesine nisbeten bütün kâinatın idaresi ve terbiyesi, bir bahar, belki bir ağaç kadar kolaydır. Haşr-i âzam ve dâr-ı âhiret, Cennet ve Cehennemin icadı, bir güz mevsiminde ölmüş ağaçların yeniden bir baharda ihyâları kadar kolaydır.

Üçüncü sır: Adem-i tahayyüz ve adem-i tecezzînin nihayet derecede olan kolaylığa sebebiyet vermelerinin sırrı ise şudur ki:

Madem Sâni-i Kadîr mekândan münezzehtir; elbette kudretiyle her mekânda hazır sayılır. Ve madem tecezzî ve inkısam yoktur; elbette herşeye karşı bütün esmâsıyla müteveccih olabilir. Ve madem her yerde hazır ve herşeye müteveccih olur; öyle ise mevcudat ve vesâit ve ecram Onun ef’âline mümânaat etmez, ta’vik etmez; belki hiç lüzum yok. Faraza lüzum olsa, elektriğin telleri gibi ve ağacın dalları gibi ve insanın damarları gibi, eşya, vesile-i teshilât ve vasıta-i vusul-ü hayat ve sebeb-i sür’at-i ef’âl hükmüne geçer. Ta’vik, takyid, men ve müdahale şöyle dursun, belki teshil ve tesri’ ve îsâle vesile hükmüne geçer. Demek, Kadîr-i Zülcelâlin tasarrufât-ı kudretine, herşey itaat ve inkıyad cihetinde-ihtiyaç yok; eğer ihtiyaç olsa-kolaylığa vesile olur.

Elhasıl: Sâni-i Kadîr, külfetsiz, muâlecesiz, sür'atle, suhuletle, herşeyi, o şeye lâyık bir surette halk eder. Külliyâtı, cüz'iyat kadar kolay icad eder. Cüz'iyâtı, külliyat kadar san'atlı halk eder.

Evet, külliyâtı ve semâvâtı ve arzı halk eden kim ise, semâvât ve arzda olan cüz'iyâtı ve efrad-ı zîhayatiyeyi halk eden elbette yine Odur ve Ondan başka olamaz. Çünkü o küçük cüz'iyat, o külliyâtın meyveleri, çekirdekleri, misal-i musağğarlarıdır.

Hem o cüz'iyâtı icad eden kim ise, cüz'iyâtı ihata eden unsurları ve semâvât ve arzı dahi O halk etmiştir. Çünkü, görüyoruz ki, cüz'iyat, külliyâta nisbeten birer çekirdek, birer küçük nüsha hükmündedir. Öyle ise, o cüz'îleri halk eden Zâtın elinde, anâsır-ı külliye ve semâvât ve arz bulunmalıdır. Tâ ki, hikmetinin düsturlarıyla ve ilminin mizanlarıyla o küllî ve muhît mevcudatın hülâsalarını, mânâlarını, nümunelerini, o küçücük misal-i musağğarlar hükmünde olan cüz'iyatta derc edebilsin.

Evet, acaib-i san'at ve garaib-i hilkat noktasında cüz'iyat külliyattan geri değil; çiçekler yıldızlardan aşağı değil; çekirdekler ağaçların mâdûnunda değil; belki çekirdekteki nakş-ı kader olan mânevî ağaç, bağdaki nesc-i kudret olan mücessem ağaçtan daha aciptir. Ve hilkat-i insaniye, hilkat-i âlemden daha aciptir. Nasıl ki bir cevher-i ferd üstünde, esir zerrâtıyla bir Kur'ân-ı hikmet yazılsa, semâvât yüzündeki yıldızlarla yazılan bir kur'ân-ı azametten kıymetçe daha ehemmiyetli olabilir. Öyle de, çok küçük cüz'iyatlar var, mu'cizât-ı san'atça külliyattan üstündür.

1.)En yüce sıfatlar Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)
2.)Ondan başka hiçbir gerçek varlık yoktur.

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelime : 5.Nükte

5.Nükte: Teşkilin, teşekkül ile karıştırılması

Beşincisi

Sabık beyanatımızda, icad-ı mahlûkatta görünen hadsiz kolaylık, gayet derecede çabukluk, nihayetsiz sür'at-i ef'âl, nihayetsiz suhuletle icad-ı eşyanın sırlarını, hikmetlerini bir derece gösterdik. İşte şu nihayetsiz sür'at ve hadsiz suhuletle vücud-u eşya, ehl-i hidayete şöyle kat'î bir kanaat verir ki:

Mahlûkatı icad eden Zâtın kudretine nisbeten Cennetler, baharlar kadar; baharlar, bahçeler kadar; bahçeler, çiçekler kadar kolay gelir.

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ واَحِدَةٍ [1]

sırrıyla, nev-i beşerin haşir ve neşri, birtek nefsin imâte ve ihyâsı gibi suhuletlidir.

اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ [2]

tasrihiyle, bütün insanları haşirde ihyâ etmek, istirahat için dağılan bir orduyu, bir boru sesiyle toplamak kadar kolaydır.

İşte şu hadsiz sür'at ve nihayetsiz suhulet, bilbedâhe, kudret-i Sâniin kemâline ve herşey Ona nisbeten kolay olduğuna delil-i kat'î ve burhan-ı yakînî olduğu halde, ehl-i dalâletin nazarında Sâniin kudretiyle eşyanın teşkili ve icadı—ki vücub derecesinde suhuletlidir

—bin derece muhal olan kendi kendine teşekkül ile iltibasa sebep olmuştur. Yani bazı âdi şeylerin vücuda gelmelerini çok kolay gördükleri için, onların teşkilini, **“teşekkül”** tevehhüm ediyorlar. Yani, “icad edilmiyorlar, belki kendi kendine vücut buluyorlar.” İşte, gel, ahmaklığın nihayetsiz derecâtına bak ki, nihayetsiz bir kudretin delilini, onun ademine delil yapar, nihayetsiz muhalât kapısını açar. Çünkü o halde, Sâni-i Âleme lâzım olan nihayetsiz kudret ve muhît ilim gibi evsâf-ı kemâl, her mahlûkun her zerresine verilmek lâzım gelir, tâ kendi kendine teşekkül edebilsin.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2.) Tek bir sesledir ki, hepsi birden toplanıp huzurumuza getirilirler. (Yâsin Sûresi, 36:53)

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 11.Kelime

11.Kelime: Dönüş Onadır

Onbirinci Kelime

وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ Yani, dâr-ı fâniden dâr-ı bâkiye dönülecek ve Kadîm-i Bâkînin makarr-ı saltanat-ı ebediyesine gidilecek ve kesret-i esbabdan Vâhid-i Zülcelâlin daire-i kudretine gidilecek, dünyadan âhirete geçilecek. Merciiniz Onun dergâhıdır, melceiniz Onun rahmetidir. Ve hâkezâ...

Şu kelimenin bunlar gibi ifade ettiği pek çok hakikatler var. Şu hakikatlerin içinde, saadet-i ebediye ile Cennete döneceğinizi ifade eden hakikat ise, Onuncu Sözün on iki burhan-ı kat'î-yi yakîniyle ve Yirmi Dokuzuncu Sözün pek çok delâil-i katıayı tazammun eden altı esasıyla o derece kat'î ispat edilmiştir ki, başka beyana hâcet bırakmıyor. Gurub eden güneşin ertesi sabah yeniden tulû edeceği kat'iyetinde o iki Söz ispat etmişler ki, şu dünyanın mânevî güneşi olan hayat dahi, harab-ı dünya ile gurubundan sonra, haşrin sabahında bâki bir surette tulû edecektir. Ve cin ve insin bir kısmı saadet-i ebediyeye ve bir kısmı da şekavet-i ebediyeye mazhar olacaktır.

Madem Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözler bu hakikati kemâliyle ispat etmişler. Sözü onlara havale edip, yalnız deriz ki:

Sabık beyanatta kat'î ispat edildiği üzere, nihayetsiz bir ilm-i muhît ve hadsiz bir irade-i külliye ve nihayetsiz bir kudret-i mutlaka sahibi olan şu kâinatın Sâni-i Hakîmi ve şu insanların Hâlık-ı Rahîmi, bütün semâvî kitapları ve fermanlarıyla Cenneti ve saadet-i ebediyeyi nev-i beşerin ehl-i imanına vaad etmiştir. Madem vaad etmiştir, elbette yapacaktır. Çünkü vaadinde hulf etmek Ona

muhaldir. Çünkü vaadini ifa etmemek, gayet çirkin bir noksandır. Kâmil-i Mutlak, noksandan münezzeh ve mukaddestir. Vaad ettiğini yapmamak, ya cehlinden veya aczinden yapamaz. Halbuki, o Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Külli Şey hakkında cehil ve acz muhal olduğundan, hulf-ü vaad dahi muhaldir.

Hem başta Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm olarak bütün enbiya ve evliya ve asfiya ve ehl-i iman, mütemâdiyen o Rahîm-i Kerîmden, vaad ettiği saadet-i ebediyeyi rica edip yalvarıyorlar ve niyaz edip istiyorlar.

Hem bütün Esmâ-i Hüsnâ ile beraber istiyorlar. Çünkü, başta şefkati ve rahmeti, adaleti ve hikmeti ve Rahmân ve Rahîm, Âdil ve Hakîm isimleri ve rububiyeti ve saltanatı ve Rab ve Allah isimleri gibi ekser Esmâ-i Hüsnâsı, daire-i âhireti ve saadet-i ebediyeyi iktiza ve istilzam ederler ve tahakkukuna şehadet ve delâlet ediyorlar. Belki, Onuncu Sözde ispat edildiği gibi, bütün mevcudat bütün hakaikiyle dâr-ı âhirete işaret ediyorlar.

Hem, fermân-ı âzam olan Kur'ân-ı Hakîm, binler âyât ve beyyinâtıyla ve berâhin-i sadıka-i kat'iyesiyle o hakikati gösteriyor ve talim ediyor. Ve nev-i beşerin mâbihi'l-iftiharı olan Habib-i Ekrem, binler mu'cizât-ı bâhireye istinad ederek, bütün hayatında, bütün kuvvetiyle o hakikati ders vermiş, ispat etmiş, ilân etmiş, görmüş ve göstermiş.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبارِكْ عَلَيْهِ وَعَلٰى
اٰلِهِ وَصَحْبِهِ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ اَهْلِ الْجَنَّةِ فِى
الْجَنَّةِ وَاحْشُرْنَا وَنَاشِرَ -هٰذَا الْمَكْتُوبِ-
وَرُفَقَائَهُ وَصَاحِبَهُ سَعِيدًا وَوَالِدَيْنَا
وَاِخْوَانَنَا وَاَخَوَاتِنَا تَحْتَ لِوَائِهِ وَارْزُقْنَا
شَفَاعَتَهُ وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ
بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

رَبَّنَا لاَ تُؤَا خِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [2]
رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ [3]
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِى وَيَسِّرْلِى [4]
اَمْرِى وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِى
يَفْقَهُوا قَوْلِى
رَبَّناَ تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ [5]
الْعَلِيمُ
وَتُبْ عَلَيْناَ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ [6]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [7]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Allahım! Ona, âline ve ashabına, Cennetteki ehl-i Cennetin nefesleri sayısınca salât ve selâm et ve bereket ihsan et. Bizi, bu kitabın naşirini, arkadaşlarını, sahibi olan Said'i, anne ve babalarımızı, erkek ve kız kardeşlerimizi, onun sancağı altında saidler olarak haşret; bizi onun şefaatiyle rızıklandır; bizi, onun âl ve ashabıyla beraber, rahmetinle Cennete koy, ey Erhamürrâhimîn. Âmin, âmin.
2.)Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
3.)Ey Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalblerimizi sapıklığa meylettirme. Yüce katından bize bir rahmet bağışla. Muhakkak ki veren Sensin, dua edip istediklerimizi bize bağışlayan Sensin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:8)
4.)Ey Rabbim, gönlüme genişlik ver. İşimi kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz— tâ ki sözümü iyice anlasınlar. (Tâhâ Sûresi, 20:25-28)
5.)Dualarımızı kabul et, ey Rabbimiz. Herşeyi hakkıyla işiten de, herşeyi hakkıyla bilen de ancak Sensin. (Bakara Sûresi, 2:127)
6.)Tevbemizi kabul et. Muhakkak ki tevbeleri çok kabul eden ve rahmeti herşeyi

kuşatan ancak Sensin. (Bakara Sûresi, 2:128)

7.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Mektubat : 20.Mektub : 2.Makam : 10.Kelimeye Zeyl

Yirminci Mektubun
Onuncu Kelimesine Zeyl

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ [1] يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

اَلاَ بِذِكْرِاللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ [3]

ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً رَجُلاً فِيهِ شُرَكآءُ [4] مُتَشَاكِسُونَ

Sual: Sen çok yerlerde demişsin ki: “Vahdette nihayet derecede kolaylık var; kesrette ve şirkte nihayet müşkülât oluyor. Vahdette vücub derecesinde bir suhulet var; şirkte imtinâ derecesinde bir suubet var” diyorsun. Halbuki, gösterdiğin müşkülât ve muhâlât, vahdet tarafında da cereyan eder.

Meselâ, diyorsun: “Eğer zerreler memur olmazlarsa, herbir zerrede, ya bir ilm-i muhît veya bir kudret-i mutlaka veya hadsiz mânevî makineler, matbaalar bulunmak lâzım gelir. Bu ise yüz derece muhaldir.” Halbuki, o zerreler memur-u İlâhî de olsalar, yine öyle bir mazhariyet lâzım gelir-tâ hadsiz muntazam vazifelerini yapabilsinler. Bunun hallini isterim.

Elcevap: Çok Sözlerde izah ve ispat etmişiz ki, bütün mevcudat birtek Sânie verilse, birtek mevcut gibi kolay ve suhuletli olur. Eğer müteaddit esbaba ve tabiata isnad edilse, birtek sinek semâvât kadar, bir çiçek bir bahar kadar, bir meyve bir bahçe kadar müşkülâtlı ve suubetli olur. Madem şu mesele başka Sözlerde izah ve ispat edilmiş; onlara havale edip, şurada yalnız üç işaretle o hakikate karşı nefsin itmi'nânını temin edecek üç temsil beyan edeceğiz.

Birinci Temsil

Meselâ şeffaf, parlak bir zerrecik, bizzat kendi başıyla bir kibrit başı kadar bir nur içinde yerleşmez ve ona masdar olamaz. Kendi cirmi kadar ve mahiyeti miktarınca, bil'asâle, cüz'î, zerre gibi bir nuru olabilir. Fakat o zerrecik, güneşe intisap edip, ona karşı gözünü açıp baksa, o vakit o koca güneşi ziyasıyla, elvân-ı seb'asıyla, hararetiyle, hattâ mesafesiyle içine alabilir ve bir nevi tecellî-i âzamına mazhar olur. Demek, o zerre kendi kendine kalsa, bir zerre kadar ancak iş görebilir. Eğer güneşe memur ve mensup ve mir'at sayılsa, güneş gibi, güneşin icraatındaki bir kısım cüz'î nümunelerini gösterebilir.

İşte, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى herbir mevcut, hattâ herbir zerre, eğer kesrete ve şirke ve esbaba ve tabiata ve kendi kendine isnad edilse, o vakit herbir zerre, herbir mevcut, ya bir ilm-i muhît ve kudret-i mutlaka sahibi olmalı; veyahut hadsiz mânevî makine ve matbaalar içinde teşekkül etmeli—tâ ona tevdi edilen acip vazifeleri yapabilsin. Eğer o zerreler Vâhid-i Ehade isnad edilse, o vakit herbir masnu, herbir zerre Ona mensup olur, Onun memuru hükmüne geçer. Şu intisabı, onu tecellîye mazhar eder. Bu mazhariyet ve intisapla, nihayetsiz bir ilim ve kudrete istinad eder. Hâlıkının kuvvetiyle, milyonlar defa kuvvet-i zâtîsinden fazla işleri, vazifeleri, o intisap ve istinad sırrıyla yapar.

İkinci Temsil

Meselâ iki kardeş var. Birisi cesur, kendine güvenir; diğeri hamiyetli, milliyetperverdir.

Bir muharebe zamanında, kendine güvenen adam devlete intisap etmez, kendi başıyla iş görmek ister. Kendi kuvvetinin menbalarını belinde taşımaya mecbur olur. Teçhizatını, cephanelerini kendi kuvvetine göre çekmeye muztardır. O şahsî ve küçük kuvvet miktarınca, düşman ordusunun bir onbaşısıyla ancak mücadele eder; fazla birşey elinden gelmez.

Öteki kardeş kendine güvenmiyor ve kendisini âciz, kuvvetsiz biliyor; padişaha intisap etti, askere kaydedildi. O intisapla, koca bir ordu, ona nokta-i istinad oldu. Ve o istinadla, arkasında, padişahın himmetiyle bir ordunun mânevî kuvveti tahşid edilebilir bir kuvve-i mâneviye ile harbe atıldı. Tâ düşmanın mağlûp ordusu içindeki şahın büyük bir müşirine rast geldi. Kendi padişahı namına, “Seni esir ediyorum, gel” der, esir eder, getirir.

Şu halin sırrı ve hikmeti şudur ki:

Evvelki başıbozuk, kendi menba-ı kuvvetini ve teçhizatını kendisi taşımaya mecbur olduğu için, gayet cüz’î iş görebilirdi. Şu memur ise, kendi kuvvetinin menbaını taşımaya mecbur değil; belki onu ordu ve padişah taşıyor. Mevcut telgraf ve telefon teline makinesini küçük bir telle raptetmek gibi, şu adam bu intisapla kendini o hadsiz kuvvete rapteder.

İşte, (5) وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى eğer her mahlûk, her zerre doğrudan doğruya Vâhid-i Ehade isnad edilse ve onlar ona intisap etseler, o vakit o intisap kuvvetiyle ve Seyyidinin havliyle, emriyle, karınca Firavunun sarayını başına yıkar, başaşağı atar; sinek Nemrudu gebertip Cehenneme atar; bir mikrop, en cebbar bir zalimi kabre sokar; buğday tanesi kadar çam çekirdeği, bir dağ gibi bir çam ağacının destgâhı ve makinesi hükmüne geçer; havanın zerresi, bütün çiçeklerin, meyvelerin ayrı ayrı işlerinde, teşekkülâtlarında muntazaman, güzelce çalışabilir. Bütün bu kolaylık, bilbedâhe, memuriyet ve intisaptan ileri geliyor. Eğer iş başıbozukluğa dönse, esbaba ve kesrete ve kendi kendilerine bırakılıp şirk yolunda gidilse, o vakit herşey cirmi kadar ve şuuru miktarınca iş görebilir.

Üçüncü Temsil

Meselâ iki arkadaş var; hiç görmedikleri bir memleketin ahvâline dair istatistikli bir nevi coğrafya yazmak istiyorlar.

Birisi, o memleketin padişahına intisap edip, telgraf ve telefon dairesine girer. On paralık bir telle kendi telefon makinesini devletin teline rapteder. Her yerle görüşür, muhabere eder, malûmat alır. Gayet muntazam ve mükemmel coğrafya istatistiğine ait san'atkârâne bir eser yapar.

Öteki arkadaş ise, ya elli sene mütemadiyen gezecek ve müşkülâtla her yeri görüp her hâdiseyi işitecek; veyahut milyonlarla lirayı sarf edip, devletin tel ve telefon temdidatı kadar ve padişah gibi telgraf sahibi olacak. Tâ, evvelki arkadaşı gibi o mükemmel eseri yapsın.

Öyle de, [5] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى eğer hadsiz eşya ve mahlûkat Vâhid-i Ehade verilse, o vakit o irtibatla herşey birer mazhar olur. O Şems-i Ezelînin tecellîsine mazhariyetle, kavânin-i hikmetine ve desâtir-i ilmiyesine ve nevâmis-i kudretine irtibat peydâ eder. O vakit, havl ve kuvvet-i İlâhiye ile herşeyi görür bir gözü ve her yere bakar bir yüzü ve her işe geçer bir sözü hükmünde bir cilve-i Rabbâniyeye mazhar olur. Eğer o intisap kesilse, o şey, bütün eşyadan dahi inkıta' eder, cirmi kadar bir küçüklüğe sığışır. O halde bir ulûhiyet-i mutlaka sahibi olmalı ki, evvelki vaziyette gördüğü işleri görebilsin.

Elhasıl: Vahdet ve iman yolunda, vücub derecesinde bir suhulet ve kolaylık var. Şirk ve esbabda, imtinâ derecesinde müşkülât ve suubet var. Çünkü bir vâhid, külfetsiz olarak, kesîr eşyaya bir vaziyet verir ve bir neticeyi istihsal eder. Eğer o vaziyeti almayı ve o neticeyi istihsal etmeyi, o eşya-yı kesîreye havale edilse, o vakit pek çok külfetle ve pek çok hareketlerle ancak o vaziyet alınır ve o netice istihsal edilir.

Meselâ, Üçüncü Mektupta denildiği gibi, semâvât meydanında, şems ve kamer kumandası altında yıldızlar ordusunu harekete getirmekle, her gece ve her sene, şâşaalı, tesbihkârâne bir seyeran ve cereyan vermek demek olan cazibedar, sevimli vaziyet-i semâviye ve mevsimlerin değişmesi gibi büyük maslahatların vücut bulması

demek olan o ulvî, hikmetli netice-i arziye, eğer vahdete verilse, o Sultan-ı Ezel, kolayca, küre-i arz gibi bir neferi o vaziyet ve o netice için ecrâm-ı ulviyeye kumandan tayin eder. O vakit, arz, emir aldıktan sonra, memuriyet neş'esinden, Mevlevî gibi zikir ve semâa kalkar, az bir masrafla o güzel vaziyet hâsıl olur, o mühim netice vücut bulur. Eğer arza "Sen dur, karışma" denilse ve o netice ve o vaziyetin istihsali de semâvâta havale edilse ve vahdetten kesrete ve şirke gidilse, her gün ve her sene, binler derece küre-i arzdan büyük olan milyonlar adedince yıldızlar hareket etmek, milyarlar sene mesafeyi yirmi dört saatte ve bir senede kestirmek lâzımdır.

Netice-i meram: Kur'ân ve ehl-i iman, hadsiz masnuatı bir Sâni-i Vâhide verir, doğrudan doğruya her işi Ona isnad eder, vücub derecesinde suhuletli bir yolda gider, sevk eder. Ve ehl-i şirk ve tuğyan, bir masnu-u vâhidi hadsiz esbaba isnad ederek, imtinâ derecesinde suubetli bir yolda gider. Şu halde, Kur'ân yolunda bütün masnuat ile, dalâlet yolunda bir masnu-u vâhid beraberdirler. Hattâ, belki bütün eşyanın vâhidden suduru, bir vâhidin hadsiz eşyadan sudurundan çok derece eshel ve kolaydır. Nasıl ki bir zabit, bin neferin tedbirini bir nefer gibi kolay yapar. Ve bir neferin tedbiri bin zabite havale edilse, bin nefer kadar müşkülâtlı olur, keşmekeşe sebebiyet verir.

İşte şu hakikati, şu âyet-i azîme, ehl-i şirkin başına vuruyor, dağıtıyor:

ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً رَجُلاً فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلاً سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلاً اَلْحَمْدُ لِلهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿6﴾

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿7﴾

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ [8]
بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ اٰمِينَ، وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ
اَللّٰهُمَّ يَا اَحَدُ يَا وَاحِدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَآ [9]
اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ .. يَا مَنْ لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ.. وَيَا مَنْ يُحْيِى
وَيُمِيتُ.. يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ .. يَا مَنْ هُوَ
عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ.. يَا مَنْ اِلَيْهِ
الْمَصِيرُ.. بِحَقِّ اَسْرَارِ هٰذِهِ الْكَلِمَاتِ
اِجْعَلْ نَاشِرَ هٰذِهِ الرِّسَالَةِ وَرُفَقَائَهُ
وَصَاحِبَهَا سَعِيدًا مِنَ الْمُوَحِّدِينَ
الْكَامِلِينَ وَمِنَ الصِّدِّيقِينَ الْمُحَقِّقِينَ
وَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ اٰمِينَ
اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ سِرِّ اَحَدِيَّتِكَ اِجْعَلْ نَاشِرَ [10]
هٰذَا الْكِتَابِ نَاشِرًا لِاَسْرَارِ التَّوْحِيدِ
وَقَلْبَهُ مَظْهَرًا لِاَنْوَارِ الْاِيمَانِ وَلِسَانَهُ

نَاطِقًا بِحَقَائِقِ الْقُرْآنِ. آمِينَ آمِينَ آمِينَ

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
3.)Haberiniz olsun ki, kalbler ancak Allah’ın zikriyle huzura kavuşur. (Ra’d Sûresi, 13:28)
4.)Birçok geçimsiz kimsenin ortaklığı altındaki bir köleyi, Allah misal olarak verdi. (Zümer Sûresi, 39:29)
5.)En yüce misaller Allah’ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)
6.)Birçok geçimsiz kimsenin ortaklığı altındaki bir köle ile, tek bir efendiye bağlı olan bir köleyi Allah misal olarak verdi. Bu ikisinin durumu bir olur mu? Hamd Allah’a mahsustur; lâkin onların çoğu bunu bilmez. (Zümer Sûresi, 39:29)
7.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
8.)Allahım! Efendimiz Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına, kâinatın zerrâtı adedince salât ve selâm et. Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun.
9.)Ey Ehad ve Vâhid ve Samed olan, Ey Ondan başka hiçbir ilâh bulunmayan, Ey bir olan ve hiçbir şeriki bulunmayan, Ey bütün mülk Onun olan ve bütün hamd ona mahsus olan, Ey hayatı veren ve ölümü veren, Ey bütün hayır elinde bulunan, Ey herşeye hakkıyla kàdir olan, Ey bütün mahlûkatın dönüşü Ona olan Allahım! Bu kelimelerin hakkı için, bu risalenin naşirini, arkadaşlarını ve sahibi Said’i kâmil muvahhidlerden ve muhakkik sıddıklardan ve müttakî mü’minlerden eyle. Âmin.
10.)Allahım! Ehadiyetinin sırrı hürmetine, bu kitabın naşirini tevhidin esrarına bir naşir, kalbini imanın envârına mazhar eyle ve lisanını Kur’ân’ın hakaikiyle intak et. Âmin, âmin, âmin.

Mektubat : 21.Mektub

21.Mektub: İhtiyar valideyn hakkında

Yirmibirinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ [1] يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَا اَوْكِلاَ [3] هُمَا فَلاَ تَقُلْ لَهُماَ اُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ اِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلاَوَّابِينَ غَفُورًا

Ey hanesinde ihtiyar bir valide veya pederi veya akrabasından veya iman kardeşlerinden bir amel-mande veya âciz, alîl bir şahıs bulunan gafil! Şu âyet-i kerimeye dikkat et, bak: Nasıl ki bir âyette, beş tabaka ayrı ayrı surette ihtiyar valideyne şefkati celb ediyor!

Evet, dünyada en yüksek hakikat, peder ve validelerin evlâtlarına karşı şefkatleridir. Ve en âli hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukàbil hürmet haklarıdır. Çünkü onlar, hayatlarını, kemâl-i lezzetle evlâtlarının hayatı için feda edip sarf ediyorlar. Öyle

ise, insaniyeti sukut etmemiş ve canavara inkılâp etmemiş herbir veled, o muhterem, sadık, fedakâr dostlara hâlisâne hürmet ve samimâne hizmet ve rızalarını tahsil ve kalblerini hoşnut etmektir. (Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı, ana hükmündedir.)

İşte, o mübarek ihtiyarların vücutlarını istiskal edip ölümlerini arzu etmek ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır, bil, ayıl! Evet, hayatını senin hayatına feda edenin zevâl-i hayatını arzu etmek ne kadar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla!

Ey derd-i maişetle müptelâ olan insan! Bil ki, senin hanendeki bereket direği ve rahmet vesilesi ve musibet dâfiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme, “Maişetim dardır, idare edemiyorum.” Çünkü onların yüzünden gelen bereket olmasaydı, elbette senin dıyk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu hakikati benden inan. Bunun çok kat’î delillerini biliyorum; seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum; şu sözüme kanaat et. Kasem ederim, şu hakikat gayet kat’îdir. Hattâ nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir hakikat, sana kanaat vermeli.

Evet, kâinatın şehadetiyle, nihayet derecede Rahmân, Rahîm ve Lâtif ve Kerîm olan Hâlık-ı Zülcelâli ve’l-İkram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından rızıklarını gayet latîf bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi, çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâyık ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların rızıklarını dahi, bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tamahkâr ve bahîl insanlara yükletmez.

اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُوالْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿4﴾ وَكَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ ﴿5﴾

âyetlerinin ifade ettikleri hakikati, bütün zîhayatın envâ-ı mahlûkları lisan-ı hal ile bağırıp o hakikat-i kerîmâneyi söylüyorlar.

Hattâ değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve rızıkları insanların rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı

mahlûkların rızıkları dahi bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal: Benim yakın dostlarım bilirler ki, iki üç sene evvel hergün yarım ekmek—o köyün ekmeği küçüktü—muayyen bir tayınım vardı ki, çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayınım hem bana, hem onlara kâfi geldi. Çok kere de fazla kalırdı.

İşte şu hal o derece tekerrür edip bana kanaat verdi ki, ben kedilerin bereketinden istifade ediyordum. Kat'î bir surette ilân ediyorum, onlar bana bâr değil. Hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine misafir geldiği vakit berekete medar oluyor. Öyle ise, mahlûkatın en mükerremi olan insan; ve insanların en mükemmeli olan ehl-i iman; ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyân aceze, alîl ihtiyareler; ve alîl ihtiyarların içinde şefkat ve hizmet ve muhabbete en ziyade lâyık ve müstehak bulunan akrabalar; ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan peder ve valide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece vesile-i bereket ve vasıta-i rahmet ve [6] لَوْلاَ الشُّيُوخُ الرُّكَّعُ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلاَءُ صَبًّا sırrıyla—yani, *"Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasaydı, belâlar sel gibi üstünüze dökülecekti"*—ne derece sebeb-i def-i musibet olduklarını sen kıyas eyle.

İşte, ey insan, aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın. [7] اَلْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ sırrıyla, sen valideynine hürmet etmezsen, senin evlâdın dahi sana hizmet etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen, işte sana mühim bir define: Onlara hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seriütteessür kalblerini rencide etmekle, [8] خَسِرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ sırrına mazhar olursun. Eğer

rahmet-i Rahmân istersen, o Rahmân'ın vedîalarına ve senin hanendeki emanetlerine rahmet et.

Âhiret kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardı. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum, sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve validelerinin haklarını anlamış ve o hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden rahat ve rahmet bulmuş, inşaallah âhiretini de tamir etmiş. Bahtiyar olmak isteyen, ona benzemeli.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ قَالَ : [9]
«اَلْجَنَّةُ تَحْتَ اَقْدَامِ الْاُمَّهَاتِ» وَعَلٰى
اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِينَ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [10]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, onlara sakın 'Öf' bile deme, onları azarlama; onlara güzel söz söyle. Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger ve de ki: 'Ey Rabbim, nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur.' Sizin içinizde olanı Rabbiniz hakkıyla bilir. Eğer siz salih kimseler olursanız, muhakkak ki O, kendisine yönelenler için çok bağışlayıcıdır. (İsrâ Sûresi, 17:23-25)
4.)Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)
5.)Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir. (Ankebut Sûresi, 29:60)
6.)el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:163; Süyûtî, Kenzü'l-Ummâl, 9:167; İmam-ı Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, s. 341; Mecmeu'z-Zevaid, 10:227; Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 3:345
7.)Her amel kendi cinsinden birşeyle karşılık görür. (Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, 1:332; Aliyyu'l-Kâri, el-Esrâru'l-Merfûa, 103)
8.)Dünyayı da, âhireti de kaybetti. (Hac Sûresi, 22:11)
9.)Allahım! "Cennet annelerin ayakları altındadır" buyuran zâta ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. [Tırnak içindeki metnin kaynağı: Süyûtî, el-

Câmiu’s-Sağîr, 3642; el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:335; el-Elbânî, Sahîhu’l-Câmii’s-Sağîr ve Ziyâdetuhu, 1259, 1260]

10.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin.” Bakara Sûresi, 2:32

Mektubat : 22.Mektub

22.Mektub: Uhuvvet hakkında

Yirmiikinci Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Şu Mektup iki mebhastır. Birinci Mebhas, ehl-i imanı uhuvvete ve muhabbete davet eder.

•1.Mebhas: Tarafgirlik ve inat ve hasetin zararları
•2.Mebhas: Hırs Hakkında
•Hatime: Gıybet Hakkında
•Zeyl: Kazf-ı muhsanat hakkında

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas

1.Mebhas: Tarafgirlik ve inat ve hasetin zararları

Birinci Mebhas

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ [2]
اِدْفَعْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِىٌّ حَمِيمٌ [3]
وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ [4]

Mü'minlerde nifak ve şikak, kin ve adâvete sebebiyet veren tarafgirlik ve inat ve haset, hakikatçe ve hikmetçe ve insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyetçe ve hayat-ı şahsiyece ve hayat-ı içtimaiyece ve hayat-ı mâneviyece çirkin ve merduttur, muzır ve zulümdür ve hayat-ı beşeriye için zehirdir. Şu hakikatin gayet çok vücuhundan altı vechini beyan ederiz.

- 1.Vecih: Hakikat nazarında zulümdür
- 2.Vecih: Hikmet nazarında zulümdür
- 3.Vecih: Adalet-i mahza nazarında zulümdür
- 4.Vecih: Hayat-ı şahsiye nazarında zulümdür

- 5.Vecih: Hayat-ı ictimaiye nazarında zulümdür
- 6.Vecih: Hayat-ı mâneviye cihetiyle yanlıştır

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Mü'minler ancak kardeştirler; siz de kardeşlerinizin arasını düzeltin. (Hucurat Sûresi, 49:10)
3.) Kötülüğe iyiliğin en güzeliyle karşılık ver. Bir de bakarsın, aranızda düşmanlık bulunan kimse candan bir dost oluvermiştir. (Fussılet Sûresi, 41:34)
4.) Öfkelerini yutanlar ve insanların kusurlarını affedenlere gelince, Allah iyilik yapanları ve iyi kullukta bulunanları sever. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:134)

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 1.Vecih

1.Vecih: Hakikat nazarında zulümdür

Birinci Vecih

Hakikat nazarında zulümdür.

Ey mü'mine kin ve adâvet besleyen insafsız adam! Nasıl ki, sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz mâsum ile bir câni var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, semâvâta işittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ birtek mâsum, dokuz câni olsa, yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de, sen, bir hane-i Rabbâniye ve bir sefine-i İlâhiye olan bir mü'minin vücudunda, iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi, dokuz değil, belki yirmi sıfat-ı mâsume varken, sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir câni sıfatı yüzünden ona kin ve adâvet bağlamakla o hane-i mâneviye-i vücudun mânen gark ve ihrakına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şenî ve gaddar bir zulümdür.

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 2.Vecih

2.Vecih: Hikmet nazarında zulümdür

İkinci Vecih

Hem hikmet nazarında dahi zulümdür. Zira malûmdur ki, adâvet ve muhabbet, nur ve zulmet gibi zıttırlar. İkisi, mânâ-yı hakikîsinde olarak beraber cem' olamazlar.

Eğer muhabbet, kendi esbabının rüçhaniyetine göre bir kalbde hakikî bulunsa, o vakit adâvet mecazî olur, acımak suretine inkılâp eder. Evet, mü'min, kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenalığı için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için, nass-ı hadîsle, *"Üç günden fazla mü'min mü'mine küsüp kat'-ı mükâleme etmeyecek."*

Eğer esbab-ı adâvet galebe çalıp, adâvet, hakikatiyle bir kalbde bulunsa, o vakit muhabbet mecazî olur, tasannu ve temelluk suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki, mü'min kardeşine kin ve adâvet ne kadar zulümdür. Çünkü, nasıl ki sen âdi, küçük taşları Kâbeden daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de, Kâbe hürmetinde olan iman ve Cebel-i Uhud azametinde olan İslâmiyet gibi çok evsâf-ı İslâmiye muhabbeti ve ittifakı istediği halde, mü'mine karşı adâvete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı kusurâtı iman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu, aklın varsa anlarsın.

Evet, tevhid-i imanî, elbette tevhid-i kulûbu ister. Ve vahdet-i itikad dahi, vahdet-i içtimaiyeyi iktiza eder. Evet, inkâr edemezsin ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir rabıta anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber

bulunduğunuzdan, arkadaşâne bir alâka telâkki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla, uhuvvetkârâne bir münasebet hissedersin. Halbuki, imanın verdiği nur ve şuurla ve sana gösterdiği ve bildirdiği esmâ-i İlâhiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak rabıtaları ve uhuvvet münasebetleri var.

Meselâ, her ikinizin Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir, Râzıkınız bir—bir, bir, bine kadar bir, bir.

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir—bir, bir, yüze kadar bir, bir.

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir—ona kadar bir, bir.

Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirler bulundukları halde, şikak ve nifâka, kin ve adâvete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü’mine karşı hakikî adâvet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o rabıta-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete karşı bir istihfaf ve o münasebât-ı uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i’tisaf olduğunu, kalbin ölmemişse, aklın sönmemişse anlarsın.

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 3.Vecih

3.Vecih: Adalet-i mahza nazarında zulümdür

Üçüncü Vecih

Adalet-i mahzâyı ifade eden [1] وَلاَ تَزِرُ واَزِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى sırrına göre, bir mü'minde bulunan câni bir sıfat yüzünden, sair mâsum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adâvet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu; ve bahusus bir mü'minin fena bir sıfatından darılıp, küsüp, o mü'minin akrabasına adâvetini teşmil etmek, [2] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ sîga-i mübalâğa ile gayet azîm bir zulüm ettiğini, hakikat ve şeriat ve hikmet-i İslâmiye sana ihtar ettiği halde, nasıl kendini haklı bulursun, "Benim hakkım var" dersin?

Hakikat nazarında sebeb-i adâvet ve şer olan fenalıklar, şer ve toprak gibi kesiftir; başkasına sirayet ve in'ikâs etmemek gerektir. Başkası ondan ders alıp şer işlese, o başka meseledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, muhabbet gibi nurdur; sirayet ve in'ikâs etmek, şe'nidir. Ve ondandır ki, *"Dostun dostu dosttur"* sözü durub-u emsal sırasına geçmiştir. Hem onun içindir ki, *"Bir göz hatırı için çok gözler sevilir"* sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat böyle gördüğü halde, sevmediğin bir adamın sevimli, mâsum bir kardeşine ve taallûkatına adâvet etmek ne kadar hilâf-ı hakikat olduğunu, hakikatbîn isen anlarsın.

1.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164)
2.)Muhakkak ki insan çok zalimdir. (İbrahim Sûresi, 14:34)

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 4.Vecih

4.Vecih: Hayat-ı şahsiye nazarında zulümdür

Dördüncü Vecih

Hayat-ı şahsiye nazarında dahi zulümdür. Şu Dördüncü Vechin esası olarak birkaç düsturu dinle:

Birincisi: Sen mesleğini ve efkârını hak bildiğin vakit, “Mesleğim haktır veya daha güzeldir” demeye hakkın var. Fakat “Yalnız hak benim mesleğimdir” demeye hakkın yoktur.

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ
وَلٰكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ تُبْدِى الْمَسَاوِيَا

sırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz, başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez.

İkinci Düstur: Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihati bazan damara dokundurur, aksülâmel yapar.

Üçüncü Düstur: Adâvet etmek istersen, kalbindeki adâvete adâvet et, onun ref’ine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefs-i emmârene ve hevâ-i nefsine adâvet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için mü’minlere adâvet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen, kâfirler, zındıklar çoktur; onlara adâvet et. Evet, nasıl ki muhabbet

sıfatı muhabbete lâyıktır. Öyle de, adâvet hasleti, herşeyden evvel kendisi adâvete lâyıktır.

Eğer hasmını mağlûp etmek istersen, fenalığına karşı iyilikle mukabele et. Çünkü, eğer fenalıkla mukabele edersen, husumet tezayüd eder. Zâhiren mağlûp bile olsa, kalben kin bağlar, adâveti idame eder. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedâmet eder, sana dost olur.

اِذَا اَنْتَ اَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكْتَهُ وَاِنْ [2] اَنْتَ اَكْرَمْتَ اللَّئِيمَ تَمَرَّدَا

hükmünce, mü’minin şe’ni, kerîm olmaktır. Senin ikramınla sana musahhar olur. Zâhiren leîm bile olsa, iman cihetinde kerîmdir. Evet, fena bir adama “İyisin, iyisin” desen iyileşmesi ve iyi adama “Fenasın, fenasın” desen fenalaşması çok vuku bulur. Öyle ise,

وَاِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [3]
وَاِنْ تَعْفُوا وَتصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللهَ [4] غَفُورٌ رَحِيمٌ

gibi desâtir-i kudsiye-i Kur’âniyeye kulak ver. Saadet ve selâmet ondadır.

Dördüncü Düstur: Ehl-i kin ve adâvet, hem nefsine, hem mü’min kardeşine, hem rahmet-i İlâhiyeye zulmeder, tecavüz eder. Çünkü, kin ve adâvetle nefsini bir azâb-ı elîmde bırakır. Hasmına gelen nimetlerden azâbı ve korkusundan gelen elemi nefsine çektirir, nefsine zulmeder.

Eğer adâvet hasetten gelse, o bütün bütün azaptır. Çünkü, haset evvelâ hâsidi ezer, mahveder, yandırır. Mahsud hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, haset ettiği şeylerin âkıbetini düşünsün. Tâ anlasın ki, rakibinde olan dünyevî hüsün ve kuvvet ve mertebe ve servet, fânidir, muvakkattir. Faidesi az, zahmeti çoktur.

Eğer uhrevî meziyetler ise, zaten onlarda haset olamaz. Eğer onlarda dahi haset yapsa, ya kendisi riyâkârdır; âhiret malını dünyada mahvetmek ister. Veyahut mahsûdu riyâkâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve nimetlerden mahzun olup, kader ve rahmet-i İlâhiyeye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdetâ kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor. Kaderi tenkit eden, başını örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.

Acaba birgün adâvete değmeyen birşeye bir sene kin ve adâvetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder, bozulmamış hangi vicdana sığar?

Halbuki, mü'min kardeşinden sana gelen bir fenalığı bütün bütün ona verip onu mahkûm edemezsin. Çünkü,

Evvelâ kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp, o kader ve kazâ hissesine karşı rıza ile mukabele etmek gerektir.

Saniyen, nefis ve şeytanın hissesini de ayırıp, o adama adâvet değil, belki nefsine mağlûp olduğundan, acımak ve nedamet edeceğini beklemek.

Salisen, sen kendi nefsinde görmediğin veya görmek istemediğin kusurunu gör, bir hisse de ona ver.

Sonra bâki kalan küçük bir hisseye karşı, en selâmetli ve en çabuk hasmını mağlûp edecek af ve safh ile ve ulüvvücenaplıkla mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun. Yoksa, sarhoş ve divane olan ve şişeleri ve buz parçalarını elmas fiyatıyla alan cevherci bir Yahudi gibi, beş paraya değmeyen fâni, zâil, muvakkat, ehemmiyetsiz umur-u dünyeviyeye, güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi şedit bir hırsla ve daimî bir kinle, mütemadiyen bir adâvetle mukabele etmek, sîga-i mübalağa ile, bir zalûmiyettir veya bir sarhoşluktur, bir nevi divaneliktir.

İşte, hayat-ı şahsiyece bu derece muzır olan adâvete ve fikr-i intikama, eğer şahsını seversen yol verme ki kalbine girsin. Eğer kalbine girmişse, onun sözünü dinleme. Bak, hakikatbîn olan Hâfız-ı Şirazî'yi dinle:

دُنْيَا نَه مَتَاعِيسْتِى كِه اَرْزَدْبَنِزَاعِى

Yani, *“Dünya öyle bir metâ değil ki nizâa değsin.”* Çünkü, fâni ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz’î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın.

Hem demiş:

آسَايِشِ دُوگِيتِى تَفْسِيرِ اِينْ دُو حَرْفَسْتْ
بَا دُوسِتَانْ مُرُوَّتْ بَا دُشْمَنَانْ مُدَارَا

Yani, *“İki cihanın rahat ve selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: dostlarına karşı mürüvvetkârâne muaşeret ve düşmanlarına sulhkârâne muamele etmektir.”*

Eğer dersen: “İhtiyar benim elimde değil; fıtratımda adâvet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum.”

Elcevap: Sû-i hulk ve fena haslet eseri gösterilmezse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse, kusurunu da anlasa, zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin, mânevî bir nedamet, gizli bir tevbe ve zımnî bir istiğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlaman, onun şerrinden seni kurtarır. Zaten bu Mektubun bu Mebhasını yazdık, tâ bu mânevî istiğfarı temin etsin; haksızlığı hak bilmesin, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmesin.

Câ-yı dikkat bir hâdise: Bir zaman, bu garazkârâne tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki, mütedeyyin bir ehl-i ilim, fikr-i siyasîsine muhalif bir âlim-i salihi, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârâne medhetti. İşte, siyasetin bu fena neticelerinden ürktüm, [5] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.

1.) Rıza gözü, ayıplara karşı kördür. Kem göz ise çirkinlikleri gösterir. (Ali Mâverdî, Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn, s.10; Dîvânü'ş-Şâfiî, s.91)
2.) İyi ve izzetli birine iyilik edersen, onu elde edersin. Kötü birine iyilik edersen, o daha da azar. (Bu beyit Mütenebbi'ye aittir. bk. el-Orfü't-Tayyib fî Şerhi Dîvâni't-Tayyib, s. 2:710.)
3.) Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler. (Furkan Sûresi, 25:72)
4.) Eğer onları affeder, kusurlarına bakmaz ve bağışlarsanız, şüphesiz ki Allah da çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir. (Teğabün Sûresi, 64:14)
5.) Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 5.Vecih

5.Vecih: Hayat-ı ictimaiye nazarında zulümdür

Beşinci Vecih

Hayat-ı içtimaiyece, inat ve tarafgirlik gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: “Hadîste, اِخْتِلاَفُ اُمَّتِى رَحْمَةٌ denilmiş. İhtilâf ise tarafgirliği iktiza ediyor.

“Hem tarafgirlik marazı, mazlum avâmı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avâmı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır.

“Hem tesadüm-ü efkârdan ve tehalüf-ü ukulden hakikat tamamıyla tezahür eder.”

Elcevap:

Birinci suale deriz ki: Hadîsteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır. Yani, herbiri kendi mesleğinin tamir ve revâcına sa’y eder. Başkasının tahrip ve iptaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilâf ise—ki garazkârâne, adâvetkârâne birbirinin tahribine çalışmaktır—hadîsin nazarında merduttur. Çünkü birbiriyle boğuşanlar müsbet hareket edemezler.

İkinci suale deriz ki: Tarafgirlik eğer hak namına olsa, haklılara melce olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârâne, nefis hesabına olan tarafgirlik, haksızlara melcedir ki, onlara nokta-i istinad teşkil eder. Çünkü, garazkârâne tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edip taraftarlık gösterse, o adam o şeytana rahmet

okuyacak. Eğer mukàbil tarafa melek gibi bir adam gelse, ona-hâşâ-lânet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, hakikat hesabına olan tesadüm-ü efkâr ise, maksatta ve esasta ittifakla beraber, vesâilde ihtilâf eder. Hakikatin her köşesini izhar edip hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefs-i emmâre hesabına hodfuruşluk, şöhretperverâne bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü, maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi nokta-i telâkîsi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hal-i âlem buna şahittir. Elhasıl:

اَلْحُبُّ لِلّٰهِ .. وَالْبُغْضُ فِى اللّٰهِ .. [2] وَالْحُكْمُ لِلّٰهِ

olan desâtir-i âliye düstur-u harekât olmazsa, nifak ve şikak meydan alır. Evet, [3] وَالْبُغْضُ فِى اللّٰهِ وَالْحُكْمُ لِلّٰهِ demezse, o düsturları nazara almazsa, adalet etmek isterken zulmeder.

Câ-yı ibret bir hâdise: Bir vakit, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh bir kâfiri yere atmış. Kılıcını çekip keseceği zaman o kâfir ona tükürmüş. O, kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir ona demiş ki: “Neden beni kesmedin?”

Dedi: “Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün; hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlâsım zedelendi. Onun için seni kesmedim.”

O kâfir ona dedi: “Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmekti. Madem dininiz bu derece sâfi ve hâlistir; o din haktır” dedi.

Hem medar-ı dikkat bir vakıa: Bir zaman bir hâkim bir hırsızın elini kestiği vakit eser-i hiddet gösterdiği için, ona dikkat eden âdil

âmiri onu o vazifeden azletmiş. Çünkü şeriat namına, kanun-u İlâhî hesabına kesseydi, nefsi ona acıyacaktı. Ve kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek, nefsine o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Câ-yı teessüf bir hâlet-i içtimaiye ve kalb-i İslâmı ağlatacak müthiş bir maraz-ı hayat-ı içtimaî: "Haricî düşmanların zuhur ve tehacümünde dahilî adâvetleri unutmak ve bırakmak" olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevî kavimler dahi takdir edip yaptıkları halde, şu cemaat-i İslâmiyeye hizmet dâvâ edenlere ne olmuş ki, birbiri arkasında tehacüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz'î adâvetleri unutmayıp düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar? Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye bir hıyanettir.

Medar-ı ibret bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden, belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde, Sipkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılarına çıktığı vakit, o iki düşman taife, eski adâveti unutup, omuz omuza verip, o haricî aşireti def edinceye kadar dahilî adâveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte, ey mü'minler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Herbirisine karşı tesanüd ederek, el ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecburken, onların hücumunu teshil etmek, onların harîm-i İslâma girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne tarafgirlik ve adâvetkârâne inat, hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler, ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehvâl ve mesâibine kadar, birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırsla bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an, uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu kal'a-i İslâmiyeyi küçük adâvetlerle ve bahanelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslâmiye olduğunu bil, ayıl.

Ehâdis-i şerifede gelmiş ki: "Âhirzamanın Süfyan ve Deccal gibi nifak ve zındıka başına geçecek eşhâs-ı müdhişe-i muzırraları,

İslâmın ve beşerin hırs ve şikakından istifade ederek, az bir kuvvetle nev-i beşeri hercümerc eder ve koca âlem-i İslâmı esaret altına alır.”

Ey ehl-i iman! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, aklınızı başınıza alınız. İhtilâfınızdan istifade eden zalimlere karşı [4] اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ kal’a-i kudsiyesi içine giriniz, tahassun ediniz. Yoksa, ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz.

Malûmdur ki, iki kahraman birbiriyle boğuşurken, bir çocuk ikisini de dövebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı muvazenede bulunsa, bir küçük taş, muvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte, ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârâne tarafgirliklerinizden, kuvvetiniz hiçe iner; az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimaiyenizle alâkanız varsa,

اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ [5] يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

düstur-u âliyeyi düstur-u hayat yapınız, sefalet-i dünyevîden ve şekavet-i uhreviyeden kurtulunuz.

1.)Ümmetimin ihtilâfı rahmettir. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:64; el-Münâvî, Feyzü’l-Kadîr, 1:210-212)
2.)Allah için sevmek. (Buharî, Îman: 1; Ebû Dâvud, Sünnet: 2; Müsned, 5:146)
•Allah için buğzetmek. (Buharî, Îman: 1; Ebû Dâvud, Sünnet: 2; Müsned, 5:146)
•Hüküm Allah’a aittir. (Mü’min, 40:12; Kasas, 28:70; En’âm, 6:57)
3.)Allah için buğzetmek. (Buharî, Îman: 1; Ebû Dâvud, Sünnet: 2; Müsned, 5:146)
•Hüküm Allah’a aittir. (Mü’min, 40:12; Kasas, 28:70; En’âm, 6:57)
4.)Mü’minler ancak kardeştirler. (Hucurat Sûresi, 49:10)
5.)Mü’minin mü’mine bağlılığı, parçaları birbirini tutan binâ gibidir. (Buharî, Salât: 88; Edeb: 36; Mezâlim: 5; Müslim, Birr: 65; Tirmizî, Birr: 18; Nesâî, Zekât: 67; Müsned, 4:405, 409)

Mektubat : 22.Mektub : 1.Mebhas : 6.Vecih

6.Vecih: Hayat-ı mâneviye cihetiyle yanlıştır

Altıncı Vecih

Hayat-ı mâneviye ve sıhhat-i ubûdiyet, adâvet ve inatla sarsılır. Çünkü, vasıta-i halâs ve vesile-i necat olan ihlâs zayi olur. Zira, tarafgir bir muannid, kendi a'mâl-i hayriyesinde hasmına tefevvuk ister. Hâlisen livechillâh amele pek de muvaffak olamaz. Hem hüküm ve muamelâtında tarafgirini tercih eder, adalet edemez. İşte, ef'âl ve a'mâl-i hayriyenin esasları olan ihlâs ve adalet, husumet ve adâvetle kaybolur.

Şu Altıncı Vecih çok uzundur. Fakat kàbiliyet-i makam kısa olduğundan, kısa kesiyoruz.

Mektubat : 22.Mektub : 2.Mebhas

İkinci Mebhas

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِنَّ اللَهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿2﴾
وَكَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ ﴿3﴾
يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Ey ehl-i iman! Sabıkan, adâvet ne kadar zararlı olduğunu anladın. Hem anla ki, adâvet kadar hayat-ı İslâmiyeye en müthiş bir maraz-ı muzır dahi, hırstır.

Hırs, sebeb-i haybettir ve illet ve zillettir; ve mahrumiyet ve sefaleti getirir. Evet, her milletten ziyade hırsla dünyaya saldıran Yahudi milletinin zillet ve sefaleti, bu hükme bir şahid-i kàtı'dır.

Evet, hırs, zîhayat âleminde en geniş bir daireden tut, tâ en cüz'î bir ferde kadar sû-i tesirini gösterir. Tevekkülvâri taleb-i rızık ise, bilâkis medar-ı rahattır ve her yerde hüsn-ü tesirini gösterir. İşte, bir nevi zîhayat ve rızka muhtaç olan meyvedar ağaçlar ve nebatlar, tevekkülvâri, kanaatkârâne yerlerinde durup hırs göstermediklerinden, rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanlardan pek fazla evlât besliyorlar. Hayvânat ise, hırsla rızıkları peşinde koştukları için, pek çok zahmet ve noksaniyetle rızıklarını elde edebiliyorlar.

Hem hayvânat dairesi içinde zaaf ve acz lisan-ı haliyle tevekkül eden yavruların meşru ve mükemmel ve latîf rızıkları hazine-i rahmetten verilmesi; ve hırsla rızıklarına saldıran canavarların gayr-ı meşru ve pek çok zahmetle kazandıkları nâhoş rızıkları gösteriyor ki, hırs sebeb-i mahrumiyettir; tevekkül ve kanaat ise vesile-i rahmettir.

Hem daire-i insaniye içinde her milletten ziyade hırsla dünyaya yapışan ve aşk ile hayat-ı dünyeviyeye bağlanan Yahudi milleti, pek çok zahmetle kazandığı, kendine faidesi az, yalnız hazinedarlık ettiği gayr-ı meşru bir servet-i ribâ ile bütün milletlerden yedikleri sille-i zillet ve sefalet, katl ve ihanet gösteriyor ki, hırs maden-i zillet ve hasârettir.

Hem harîs bir insan her vakit hasârete düştüğüne dair o kadar vakıalar var ki, [4] اَلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ darbımesel hükmüne geçmiş, umumun nazarında bir hakikat-i âmme olarak kabul edilmiştir.

Madem öyledir. Eğer malı çok seversen, hırsla değil, belki kanaatle malı talep et, tâ çok gelsin.

Ehl-i kanaat ile ehl-i hırs, iki şahsa benzer ki, büyük bir zâtın divanhanesine giriyorlar. Birisi kalbinden der: “Beni yalnız kabul etsin; dışarıdaki soğuktan kurtulsam bana kâfidir. En aşağıdaki iskemleyi de bana verseler, lütuftur.”

İkinci adam, güya bir hakkı varmış gibi ve herkes ona hürmet etmeye mecburmuş gibi, mağrurâne der ki: “Bana en yukarı iskemleyi vermeli.” O hırsla girer, gözünü yukarı mevkilere diker, onlara gitmek ister. Fakat divanhane sahibi onu geri döndürüp aşağı oturtur. Ona teşekkür lâzımken, teşekküre bedel kalbinden kızıyor. Teşekkür değil, bilâkis hane sahibini tenkit ediyor. Hane sahibi de ondan istiskal ediyor.

Birinci adam mütevaziâne giriyor, en aşağıdaki iskemleye oturmak istiyor. Onun o kanaati, divanhane sahibinin hoşuna gidiyor. “Daha yukarı iskemleye buyurun” der. O da gittikçe teşekkürâtını ziyadeleştirir; memnuniyeti tezayüd eder.

İşte, dünya bir divanhane-i Rahmân’dır. Zemin yüzü bir sofra-i rahmettir. Derecât-ı erzak ve merâtib-i nimet dahi iskemleler hükmündedir.

Hem, en cüz’î işlerde de herkes hırsın sû-i tesirini hissedebilir.

Meselâ, iki dilenci birşey istedikleri vakit, hırsla ilhah eden dilenciden istiskal edip vermemek, diğer sakin dilenciye merhamet edip vermek, herkes kalbinde hisseder.

Hem meselâ, gecede uykun kaçmış; sen yatmak istesen, lâkayt kalsan, uykun gelebilir. Eğer hırsla uyku istesen, “Aman yatayım, aman yatayım” dersen, bütün bütün uykunu kaçırırsın.

Hem meselâ, mühim bir netice için birisini hırsla beklersin. “Aman gelmedi, aman gelmedi” deyip, en nihayet hırs senin sabrını tüketip, kalkar gidersin. Bir dakika sonra o adam gelir; fakat beklediğin o mühim netice bozulur.

Şu hâdisâtın sırrı şudur ki: Nasıl ki bir ekmeğin vücudu, tarla, harman, değirmen, fırına terettüp eder. Öyle de, tertib-i eşyada bir teennî-i hikmet vardır. Hırs sebebiyle, teennî ile hareket etmediği için, o tertipli eşyadaki mânevî basamakları müraat etmez; ya atlar, düşer veyahut bir basamağı noksan bırakır, maksada çıkamaz.

İşte, ey derd-i maişetle sersem olmuş ve hırs-ı dünya ile sarhoş olmuş kardeşler! Hırs bu kadar muzır ve belâlı birşey olduğu halde, nasıl hırs yolunda her zilleti irtikâp ve haram-helâl demeyip her malı kabul ve hayat-ı uhreviyeye lâzım çok şeyleri feda ediyorsunuz; hattâ erkân-ı İslâmiyenin mühim bir rüknü olan zekâtı, hırs yolunda terk ediyorsunuz? Halbuki, zekât, her şahıs için sebeb-i bereket ve dâfi-i beliyyattır. Zekâtı vermeyenin, herhalde elinden zekât kadar bir mal çıkacak; ya lüzumsuz yerlere verecektir, ya bir musibet gelip alacaktır.

Hakikatli bir rüya-yı hayaliyede, Birinci Harb-i Umumînin beşinci senesinde, bir acip rüyada benden soruldu:

“Müslümanlara gelen bu açlık, bu zayiat-ı maliye ve meşakkat-i bedeniye nedendir?”

Rüyada demiştim:

“Cenâb-ı Hak bir kısım maldan onda bir **(Haşiye-1)** veya bir kısım maldan kırkta bir, **(Haşiye-2)** kendi verdiği malından birisini bizden istedi—tâ bize fukaraların dualarını kazandırsın ve kin ve hasetlerini men etsin. Biz, hırsımız için tamahkârlık edip vermedik. Cenâb-ı Hak, müterakim zekâtını, kırkta otuz, onda sekizini aldı.

“Hem her senede yalnız bir ayda, yetmiş hikmetli bir açlık bizden istedi. Biz nefsimize acıdık; muvakkat ve lezzetli bir açlığı çekmedik. Cenâb-ı Hak, ceza olarak, yetmiş cihetle belâlı bir nevi orucu beş sene cebren bize tutturdu.

“Hem yirmi dört saatte birtek saati, hoş ve ulvî, nuranî ve faideli bir nevi talimat-ı Rabbâniyeyi bizden istedi. Biz tembellik edip o namazı ve niyazı yerine getirmedik. O tek saati diğer saatlere katarak zayi ettik. Cenâb-ı Hak, onun kefareti olarak, beş sene talim ve talimat ve koşturmakla bize bir nevi namaz kıldırdı” demiştim.

Sonra ayıldım, düşündüm, anladım ki, o rüya-yı hayaliyede pek mühim bir hakikat vardır. Yirmi Beşinci Sözde, medeniyetle hükm-ü Kur’ân’ı muvazene bahsinde ispat ve beyan edildiği üzere, beşerin hayat-ı içtimaîsinde bütün ahlâksızlığın ve bütün ihtilâlâtın menşei iki kelimedir:

Birisi: “Ben tok olduktan sonra başkası açlıktan ölse bana ne?”

İkincisi: “Sen çalış, ben yiyeyim.”

Bu iki kelimeyi de idame eden, cereyan-ı ribâ ve terk-i zekâttır. Bu iki müthiş maraz-ı içtimaîyi tedavi edecek tek çare, zekâtın bir düstur-u umumî suretinde icrasıyla, vücub-u zekât ve hurmet-i ribâdır.

Hem değil yalnız eşhasta ve hususî cemaatlerde, belki umum nev-i beşerin saadet-i hayatı için en mühim bir rükün, belki devam-ı hayat-ı insaniye için en mühim bir direk, zekâttır. Çünkü, beşerde, havas ve avâm, iki tabaka var. Havastan avâma merhamet ve ihsan; ve avâmdan havâssa karşı hürmet ve itaati temin edecek, zekâttır. Yoksa, yukarıdan avâmın başına zulüm ve tahakküm iner; avâmdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer, daimî bir mücadele-i mâneviyede, bir keşmekeş-i ihtilâfta bulunur. Gele gele, tâ Rusya’da olduğu gibi, sa’y ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar.

Ey ehl-i kerem ve vicdan! Ve ey ehl-i sehâvet ve ihsan! İhsanlar zekât namına olmazsa, üç zararı var. Bazan da faidesiz gider. Çünkü, Allah namına vermediğin için, mânen minnet ediyorsun, biçare fakiri minnet esareti altında bırakıyorsun. Hem makbul olan duasından mahrum kalıyorsun. Hem hakikaten Cenâb-ı Hakkın malını ibâdına vermek için bir tevziat memuru olduğun halde, kendini sahib-i mal zannedip bir küfrân-ı nimet ediyorsun.

Eğer zekât namına versen, Cenâb-ı Hak namına verdiğin için bir sevap kazanıyorsun, bir şükrân-ı nimet gösteriyorsun. O muhtaç adam dahi sana tabasbus etmeye mecbur olmadığı için, izzet-i nefsi

kırılmaz ve duası senin hakkında makbul olur. Evet, zekât kadar, belki daha ziyade nafile ve ihsan, yahut sair suretlerde verip riyâ ve şöhret gibi, minnet ve tezlil gibi zararları kazanmak nerede? Zekât namına o iyilikleri yapıp, hem farzı edâ etmek, hem sevabı, hem ihlâsı, hem makbul bir duayı kazanmak nerede?

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [5]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ [6]

نِ الَّذِى قَالَ: « اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا » وَقَالَ: « اَلْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لاَ يَفْنَى» وَعَلٰى [7]

اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Haşiye-1: Yani, her sene taze verdiği buğday gibi mallardan onda bir.

Haşiye-2: Yani, eskiden verdiği kırktan ki, her senede galiben ve lâakal ribh-i ticarî ve nesl-i hayvanî cihetiyle, o kırktan taze olarak bir adet verir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)
3.)Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir. O herşeyi hakkıyla işitir, herşeyi hakkıyla bilir. (Ankebut Sûresi, 29:60)
4.)Hırs, hasâret ve muvaffakiyetsizliğin sebebidir.
5.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka

bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

6.) Allahım! “Mü’minler birbiri için sağlam bir binanın taşları gibidir; birbirlerine kuvvet verirler.” buyuran Efendimiz Muhammed’e salât ve selâm et.

7.) “Kanaat tükenmez bir hazinedir” [Süyûti, el-Fethü’l-Kebîr, 2:309] buyuran Efendimiz Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun.

Mektubat : 22.Mektub : Hatime

Hatime: Gıybet Hakkında

Hâtime

Gıybet hakkındadır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Yirmi beşinci sözün Birinci Şulesinin Birinci Şuaının Beşinci Noktasının, makam-ı zem ve zecrin misallerinden olan birtek âyetin, mu'cizâne altı tarzda gıybetten tenfir etmesi, Kur'ân'ın nazarında gıybet ne kadar şenî birşey olduğunu tamamıyla gösterdiğinden, başka beyana ihtiyaç bırakmamış. Evet, Kur'ân'ın beyanından sonra beyan olamaz; ihtiyaç da yoktur.

İşte [2] اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا âyetinde altı derece zemmi zemmeder, gıybetten altı mertebe şiddetle zecreder. Şu âyet bilfiil gıybet edenlere müteveccih olduğu vakit, mânâsı gelecek tarzda oluyor. Şöyle ki:

Malûmdur, âyetin başındaki hemze, sormak, "âyâ" mânâsındadır. O sormak mânâsı, su gibi, âyetin bütün kelimelerine girer. Her kelimede bir hükm-ü zımnî var. İşte;

Birincisi: "Hemze" ile der: Âyâ, sual ve cevap mahalli olan aklınız yok mu ki, bu derece çirkin birşeyi anlamıyor?

İkincisi: [3] يُحِبُّ lâfzıyla der: Âyâ, sevmek ve nefret etmek mahalli olan kalbiniz bozulmuş mu ki, en menfur bir işi sever?

Üçüncüsü: (4) اَحَدُكُمْ kelimesiyle der: Cemaatten hayatını alan hayat-ı içtimaiye ve medeniyetiniz ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?

Dördüncüsü: (5) اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ kelâmıyla der: İnsaniyetiniz ne olmuş ki, böyle canavarcasına arkadaşınızı dişle parçalamayı yapıyorsunuz?

Beşincisi: (6) اَخِيهِ kelimesiyle der: Hiç rikkat-i cinsiyeniz, hiç sıla-i rahminiz yok mu ki, böyle çok cihetlerle kardeşiniz olan bir mazlumun şahs-ı mânevîsini insafsızca dişliyorsunuz? Ve hiç aklınız yok mu ki, kendi âzânızı kendi dişinizle divane gibi ısırıyorsunuz?

Altıncısı: (7) مَيْتًا kelâmıyla der: Vicdanınız nerede? Fıtratınız bozulmuş mu ki, en muhterem bir halde bir kardeşinize karşı, etini yemek gibi en müstekreh bir işi yapıyorsunuz?

Demek, şu âyetin ifadesiyle ve kelimelerin ayrı ayrı delâletiyle, zem ve gıybet, aklen ve kalben ve insaniyeten ve vicdanen ve fıtraten ve milliyeten mezmumdur. İşte, bak, nasıl şu âyet îcazkârâne altı mertebe zemmi zemmetmekle, i'câzkârâne altı derece o cürümden zecreder.

Gıybet, ehl-i adâvet ve haset ve inadın en çok istimal ettikleri alçak bir silâhtır. İzzet-i nefis sahibi, bu pis silâha tenezzül edip istimal etmez. Nasıl meşhur bir zât demiş:

وَ اُكَبِّرُ نَفْسِى عَنْ جَزَاءٍ بِغِيْبَةٍ فَكُلُّ اِغْتِيَابٍ جَهْدُ مَنْ لاَ لَهُ جَهْدٌ

Yani, *"Düşmanıma gıybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü gıybet, zayıf ve zelil ve aşağıların silâhıdır."*

Gıybet odur ki, gıybet edilen adam hazır olsaydı ve işitseydi, kerahet edip darılacaktı. Eğer doğru dese, zaten gıybettir. Eğer yalan

dese, hem gıybet, hem iftiradır; iki katlı çirkin bir günahtır.

Gıybet, mahsus birkaç maddede caiz olabilir:

Birisi: Şekvâ suretinde bir vazifedar adama der, tâ yardım edip o münkeri, o kabahati ondan izale etsin ve hakkını ondan alsın.

Birisi de: Bir adam onunla teşrik-i mesai etmek ister, seninle meşveret eder. Sen de, sırf maslahat için, garazsız olarak, meşveretin hakkını edâ etmek için desen: “Onunla teşrik-i mesai etme. Çünkü zarar göreceksin.”

Birisi de: Maksadı tahkir ve teşhir değil, belki maksadı tarif ve tanıttırmak için dese: “O topal ve serseri adam filân yere gitti.”

Birisi de: O gıybet edilen adam fâsık-ı mütecahirdir. Yani fenalıktan sıkılmıyor, belki işlediği seyyiatla iftihar ediyor, zulmüyle telezzüz ediyor, sıkılmayarak âşikâre bir surette işliyor.

İşte bu mahsus maddelerde, garazsız ve sırf hak ve maslahat için gıybet caiz olabilir. Yoksa, gıybet, nasıl ateş odunu yer, bitirir; gıybet dahi a’mâl-i salihayı yer, bitirir.

Eğer gıybet etti veyahut isteyerek dinledi; o vakit [8] اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنِ اغْتَبْنَاهُ demeli, sonra gıybet edilen adama ne vakit rast gelse, “Beni helâl et” demeli.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [9]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
3.)Hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
4.)Sizden biri. (Hucurât Sûresi, 49:12)
5.)Etini yemek. (Hucurât Sûresi, 49:12)
6.)Kardeşinin. (Hucurât Sûresi, 49:12)
7.)Ölü halde. (Hucurât Sûresi, 49:12)
8.)Allahım, bizi ve gıybetini ettiğimiz zâtı mağfiret et. (Suyûtî, el-Fethu’l-Kebîr, 1:87)
9.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 22.Mektub : Zeyl

Zeyl: Kazf-ı muhsanat hakkında

Yirmi İkinci Mektubun Hâtimesindeki bahse bir zeyldir.

اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا

Gıybet şu âyetin kat'î hükmüyle nazar-ı Kur'ân'da gayet menfur ve ehl-i gıybet, gayet fena ve alçaktırlar. Gıybetin en fena ve en şenîi ve en zâlimâne kısmı, kazf-i muhsanât nev'idir. Yani, gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen bir insan, bir erkek veya kadın hakkında zinâ isnat etmek, en şenî bir günah-ı kebâir ve en zâlimâne bir cinayettir, hayat-ı içtimâiye-i ehl-i imanı zehirlendirir bir hıyanettir, mesut bir ailenin hayatını mahveden bir gadirdir. Evet, Sûre-i Nur bu hakikati o kadar şiddetle göstermiş ki, vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürperttiriyor.

وَلَوْلاَ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَايَكُونُ لَنَا (2)
اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

şiddetle ferman ediyor ve diyor ki: Gözüyle görmüş dört şahidi gösteremeyen, merdûdü'ş-şehadettir; ebedî şehadetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar. Acaba böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki, gözüyle görmüş dört şahidi gösterebilir? Kur'ân-ı Hakîm bu şartı koşturmakla, "Böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz, bu kapıyı kapayınız demektir."

يُحِبُّونَ اَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ (3)

tehdidiyle, öyleleri münafık gibi ehl-i imanın hayat-ı içtimâiyelerini böyle işâalarla ifsad ediyorlar, ifade ediyor. Ve bilhassa böyle gıybet ehl-i namus ve ehl-i haysiyet hakkında olsa ve bilhassa ehl-i ilim hakkında olsa ve bilhassa akıldan hariç bir tarzda olsa... Meselâ,

namuslu bir zât, kendi gayet yakışıklı, bir cihetle mükemmel ve ailesine kemâl-i itimadı olduğu halde, hiçbir cihetle ona mukabil gelemeyen ve onun hizmetkârı hükmünde ve ona nispeten çirkince bir insan ve dünyada onların içtimâını hiçbir fıtrat ve vicdan kabul etmediği bir surette, o biçare ailesini o suretle gıybet etmek, bu nevi gıybetin en şenîidir. Böyle eşne' gıybetin sebebi, olsa olsa, insanın dest-i ihtiyarında olmayan bir muhabbet vasıtasıyla, yine kadınların kıskançlığından ve habbeyi kubbe görüp ve kendi iffetini göstermekle başkasını ittiham etmek nev'inden bu nevi şayialar meydan alıyorlar. Bu işâadan tevbe etsinler; yoksa kahr-ı İlâhî gelmesi kaviyen memuldür. Öyle iftira edenler, böyle iftiraya maruz kalacakları, cezâ-yı amelleri olmak ihtimalini düşünsünler!

Said Nursî

1.) Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
2.) Onu işittiğinizde, 'Bunu söylemek bize yakışmaz. Hâşâ, bu büyük bir iftiradır' demeniz gerekmez miydi? (Nur Sûresi, 24:16)
3.) İman edenler arasında çirkin söz ve hareketlerin yayılmasından hoşlananlar... (Nur Sûresi, 24:19)

Mektubat : 23.Mektub

23.Mektub: Yedi sualdir

Yirmiüçüncü Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ [1] يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

اَبَدًا بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكَ وَذَرَّاتِ وُجُودِكَ

Aziz, gayretli, ciddî, hakikatli, hâlis, dirayetli kardeşim,

Bizim gibi hakikat ve âhiret kardeşlerin, ihtilâf-ı zaman ve mekân, sohbetlerine ve ünsiyetlerine bir mâni teşkil etmez. Biri şarkta, biri garpta, biri mazide, biri müstakbelde, biri dünyada, biri âhirette olsa da, beraber sayılabilirler ve sohbet edebilirler. Hususan birtek maksat için birtek vazifede bulunanlar, birbirinin aynı hükmündedirler. Sizi her sabah yanımda tasavvur edip, kazancımın bir kısmını, bir sülüsünü—Allah kabul etsin—size veriyorum. Duada, Abdülmecid ve Abdurrahman ile berabersiniz. İnşaallah her vakit hissenizi alırsınız.

Sizin dünyaca bazı müşkülâtınız, senin hesabına beni bir parça müteessir etti. Fakat madem dünya bâki değil ve musibetlerinde bir nevi hayır vardır; senin bedeline “Yâ Hû bu da geçer” kalbime geldi. [3] لاَ عَيْشَ اِلاَّ عَيْشُ الْاٰخِرَةِ düşündüm. [4] اِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ okudum. [5] اِنَّا ِللهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ dedim. Senin yerine teselli buldum. Cenâb-ı

Hak bir abdini severse, dünyayı ona küstürür, çirkin gösterir.1 İnşaallah sen de o sevgililerin sınıfındansın. Sözlerin neşrine mânilerin çoğalması sizi müteessir etmesin. İnşaallah, neşrettiğin miktar bir rahmete mazhar olduğu zaman, pek bereketli bir surette o nurlu çekirdekler, kesretli çiçekler açacaklar.

Bazı sualler soruyorsunuz. Aziz kardeşim, yazılan galip Sözler ve Mektuplar, ihtiyarsız, def'î ve âni bir surette kalbe geliyordu, güzel oluyordu. Eğer ihtiyar ile, Eski Said gibi kuvve-i ilmiye ile düşünüp cevap versem, sönük düşer, noksan olur. Bir miktardır ki, tulûat-ı kalbiye tevakkuf etmiş, hafıza kamçısı kırılmış. Fakat cevapsız kalmamak için gayet muhtasar birer cevap yazacağız.

•1.Sual: Müminin mümine en iyi duası nasıl olmalıdır?
•2.Sual: Sahabeden başkasına "radıyallahu anh" denilirmi?
•3.Sual: Mezhep imamları mı yoksa aktablar mı üstündür?
•4.Sual: Allah sabredenlerle beraberdir ayetinin hikmeti?
•5.Sual: Hz.Peygamber nübüvvetten evvel nasıl ibadet ederdi?
•6.Sual: Nübüvvetin 40 yaşında gelmesi ve ömrünün 63 olmasının hikmeti?
•7.Sual: Gençlerinizin en hayırlısı, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlar.. hadis midir?

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Ömrünün dakikalarının âşireleri ve vücudunun zerreleri adedince, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Gerçek hayat, ancak âhiret hayatıdır. (Buharî, Rikak: 1; Cihad: 33, 110; Menâkıbu'l-Ensâr: 9; Mağâzî: 29; Müslim, Cihad: 126, 129; Tirmizî, Menâkıb: 55; İbni Mâce, Mesâcid: 3; Müsned, 2:381; 3:172, 180, 216, 276; 5:332)
4.)Şüphesiz, Allah sabredenlerle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:153; Enfâl Sûresi, 8:46)
5.)Muhakkak ki biz Allah'ın kullarıyız ve Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Mektubat : 23.Mektub : 1.Sual

1.Sual: Müminin mümine en iyi duası nasıl olmalıdır?

Birinci Sualiniz: Mü'minin mü'mine en iyi duası nasıl olmalıdır?

Elcevap: Esbab-ı kabul dairesinde olmalı. Çünkü bazı şerâit dahilinde dua makbul olur. Şerâit-i kabulün içtimaı nisbetinde makbuliyeti ziyadeleşir.

Ezcümle, dua edileceği vakit, istiğfar ile mânevî temizlenmeli; sonra, makbul bir dua olan salâvat-ı şerifeyi şefaatçi gibi zikretmeli ve âhirde yine salâvat getirmeli. Çünkü, iki makbul duanın ortasında bir dua makbul olur.

Hem [1] بِظَهْرِ الْغَيْبِ yani gıyaben ona dua etmek,

Hem hadîste ve Kur'ân'da gelen me'sur dualarla dua etmek; meselâ,

[2] اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ لِى وَلَهُ فِى الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

[3] رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

gibi câmi dualarla dua etmek

Hem hulûs ve huşû ve huzur-u kalble dua etmek,

Hem namazın sonunda, bilhassa sabah namazından sonra,

Hem mevâki-i mübarekede, hususan mescidlerde,

Hem Cumada, hususan saat-i icabede,

Hem şuhur-u selâsede, hususan leyâli-i meşhurede,

Hem Ramazan’da, hususan Leyle-i Kadirde dua etmek, kabule kârin olması rahmet-i İlâhiyeden kaviyen me’muldür.

O makbul duanın ya aynen dünyada eseri görünür; veyahut dua olunanın âhiretine ve hayat-ı ebediyesi cihetinde makbul olur. Demek, aynı maksat yerine gelmezse, dua kabul olmadı denilmez, belki daha iyi bir surette kabul edilmiş denilir.

1.) Müslim, Zikr: 86-88; Tirmizî, Birr, 50; Ebu Davud, Vitr, 29; İbni Mâce, Menâsik, 5
2.) Allahım, Senden kendim ve onun için dünyada ve âhirette af ve âfiyet istiyorum. en-Nevevî, el-Ezkâr, 74; el-Hâkim, el-Müstedrek, 1:517
3.) Ey Rabbimiz, bize dünyada da güzellik ver, âhirette de güzellik ver. Ve bizi Cehennem ateşinin azâbından koru. (Bakara Sûresi, 2:201)

Mektubat : 23.Mektub : 2.Sual

2.Sual: Sahabeden başkasına "radıyallahu anh" denilirmi?

İkinci Sualiniz: Sahabe-i Kiram Hazeratına "radıyallahu anh" denildiğine binaen, başkalara da bu mânâda söylemek muvafık mıdır?

Elcevap: Evet, denilir. Çünkü Resul-i Ekremin bir şiârı olan aleyhissalâtü vesselâm kelâmı gibi radıyallahu anh terkibi Sahabeye mahsus bir şiar değil. Belki Sahabe gibi, veraset-i nübüvvet denilen velâyet-i kübrâda bulunan ve makam-ı rızaya yetişen Eimme-i Erbaa, Şah-ı Geylânî, İmam-ı Rabbânî, İmam-ı Gazâlî gibi zatlara denilmeli. Fakat örf-ü ulemada Sahabeye radıyallahu anh, Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiîne rahimehullah, onlardan sonrakilere gaferahullah ve evliyaya kuddise sirruhu denilir.

Mektubat : 23.Mektub : 3.Sual

3.Sual: Mezhep imamları mı yoksa aktablar mı üstündür?

Üçüncü Sualiniz: Başta müçtehidîn-i izam imamları mı efdal, yoksa hak tarîkatlerin şahları, aktabları mı efdaldir?

Elcevap: Umum müçtehidîn değil; belki Ebu Hanife, Mâlik, Şâfiî, Ahmed ibni Hanbel şahların, aktabların fevkindedirler. Fakat hususî faziletlerde Şah-ı Geylânî gibi bazı harika kutuplar, bir cihette daha parlak makama sahiptirler. Fakat küllî fazilet imamlarındır. Hem tarîkat şahlarının bir kısmı müçtehidlerdendir. Onun için, umum müçtehidîn, aktabdan daha efdaldir denilmez. Fakat Eimme-i Erbaa, Sahabeden ve Mehdîden sonra en efdallerdir denilir.

Mektubat : 23.Mektub : 4.Sual

4.Sual: Allah sabredenlerle beraberdir ayetinin hikmeti?

Dördüncü Sualiniz: [1] اِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ de hikmet ve gaye nedir?

Elcevap: Cenâb-ı Hak, Hakîm ismi muktezası olarak, vücud-u eşyada, bir merdivenin basamakları gibi bir tertip vaz etmiş. Sabırsız adam, teennî ile hareket etmediği için, basamakları ya atlar düşer veya noksan bırakır, maksut damına çıkamaz. Onun için hırs mahrumiyete sebeptir. Sabır ise, müşkülâtın anahtarıdır ki,

اَلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِر [2]
وَالصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ [3]

durub-u emsal hükmüne geçmiştir. Demek, Cenâb-ı Hakkın inâyet ve tevfiki, sabırlı adamlarla beraberdir. Çünkü sabır üçtür:

Biri: Mâsiyetten kendini çekip sabretmektir. Şu sabır takvâdır; [4] اِنَّ اللهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ sırrına mazhar eder.

İkincisi: Musibetlere karşı sabırdır ki, tevekkül ve teslimdir.

اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ [5]
وَاللهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ [6]

şerefine mazhar ediyor. Ve sabırsızlık ise Allah'tan şikâyeti tazammun eder. Ve ef'âlini tenkit ve rahmetini ittiham ve hikmetini beğenmemek çıkar.

Evet, musibetin darbesine karşı şekvâ suretiyle elbette âciz ve zayıf insan ağlar. Fakat şekvâ Ona olmalı; Ondan olmamalı. Hazret-i

Yakup Aleyhisselâmın [7] اِنَّمَا اَشْكُوا بَثِّى وَحُزْنِى اِلَى اللهِ demesi gibi olmalı. Yani, musibeti Allah'a şekvâ etmeli; yoksa Allah'ı insanlara şekvâ eder gibi "Eyvah! Of!" deyip "Ben ne ettim ki bu başıma geldi?" diyerek âciz insanların rikkatini tahrik etmek zarardır, mânâsızdır.

Üçüncü sabır: İbadet üzerine sabırdır ki, şu sabır onu makam-ı mahbubiyete kadar çıkarıyor, en büyük makam olan ubûdiyet-i kâmile cânibine sevk ediyor.

1.) Şüphesiz, Allah sabredenlerle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:153; Enfâl Sûresi, 8:46)
2.) Hırslı olan kimsenin ümidi boşa çıkar ve hüsrâna uğrar.
3.) Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır. (Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:21)
4.) Allah takvâ sahipleriyle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:194)
5.) Muhakkak ki Allah tevekkül edenleri sever. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:159)
6.) Allah sabredenleri sever. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:146)
7.) Ben derdimi de, üzüntümü de ancak Allah'a şikâyet ederim' dedi. (Yusuf Sûresi, 12:86)

Mektubat : 23.Mektub : 5.Sual

5.Sual: Hz.Peygamber nübüvvetten evvel nasıl ibadet ederdi?

Beşinci Sualiniz: Sinn-i mükellefiyet on beş sene kabul ediliyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm nübüvvetten evvel nasıl ibadet ederdi?

Elcevap: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın, Arabistan'da çok perdeler altında cereyan eden bakiye-i dini ile. Fakat farziyet ve mecburiyet suretiyle değil, belki ihtiyarıyla ve mendubiyet suretiyle ibadet ederdi. Şu hakikat uzundur; şimdilik kısa kalsın.

Mektubat : 23.Mektub : 6.Sual

6.Sual: Nübüvvetin 40 yaşında gelmesi ve ömrünün 63 olmasının hikmeti?

Altıncı Sualiniz: Sinn-i kemâl itibar olunan kırk yaşında nübüvvetin gelmesi ve ömr-ü saadetlerinin altmış üç olmasındaki hikmet nedir?

Elcevap: Hikmetleri çoktur. Birisi şudur ki:

Nübüvvet gayet ağır ve büyük bir mükellefiyettir. Melekât-ı akliye ve istidâdât-ı kalbiyenin inkişafı ve tekemmülü ile o ağır mükellefiyet tahammül edilir. O tekemmülün zamanı ise kırk yaşıdır. Hem hevesât-ı nefsâniyenin heyecanlı zamanı ve hararet-i gariziyenin galeyanlı hengâmı ve ihtirâsât-ı dünyeviyenin feveranlı vakti olan gençlik ve şebabiyet ise, sırf İlâhî ve uhrevî ve kudsî olan vezâif-i nübüvvete muvafık düşmüyor. Kırktan evvel ne kadar ciddî ve hâlis bir adam olsa da, şöhretperestlerin hatırlarına, “Belki dünyanın şan ve şerefi için çalışır” vehmi gelir. Onların ittihamından çabuk kurtulamaz. Fakat kırktan sonra, madem kabir tarafına nüzul başlıyor ve dünyadan ziyade âhiret ona görünüyor. Harekât ve a’mâl-i uhreviyesinde çabuk o ittihamdan kurtulur ve muvaffak olur. İnsanlar da sûizandan kurtulur, halâs olur.

Amma ömr-ü saadetinin altmış üç olması ise, çok hikmetlerinden birisi şudur ki:

Şer’an ehl-i iman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı gayet derecede sevmek ve hürmet etmek ve hiçbir şeyinden nefret etmemek ve her halini güzel görmekle mükellef olduğundan, altmıştan sonraki meşakkatli ve musibetli olan ihtiyarlık zamanında, Habib-i Ekremini bırakmıyor; belki imam olduğu ümmetin ömr-ü galibi olan altmış üçte Mele-i Âlâya gönderiyor, yanına alıyor, her cihette imam olduğunu gösteriyor.

Mektubat : 23.Mektub : 7.Sual

7.Sual: Gençlerinizin en hayırlısı, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlar.. hadis midir?

Yedinci Sualiniz

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ

hadîs midir? Bundan murad nedir?

Elcevap: Hadîs olarak işitmişim. Murad da şudur ki:

En hayırlı genç odur ki, ihtiyar gibi ölümü düşünüp âhiretine çalışarak, gençlik hevesâtına esir olmayıp gaflette boğulmayandır. Ve ihtiyarlarınızın en kötüsü odur ki, gaflette ve hevesatta gençlere benzemek ister, çocukçasına hevesât-ı nefsâniyeye tâbi olur.

Senin levhanda gördüğün ikinci parçanın sahih sureti şudur ki: Ben başımın üstünde onu bir levha-i hikmet olarak tâlik etmişim. Her sabah ve akşam ona bakarım, dersimi alırım:

Dost istersen Allah yeter. Evet, O dost ise herşey dosttur.

Yârân istersen Kur'ân yeter. Evet, ondaki enbiya ve melâike ile hayalen görüşür ve vukuatlarını seyredip ünsiyet eder.

Mal istersen kanaat yeter. Evet, kanaat eden iktisat eder; iktisat eden bereket bulur.

Düşman istersen nefis yeter. Evet, kendini beğenen belâyı bulur, zahmete düşer; kendini beğenmeyen safâyı bulur, rahmete gider.

Nasihat istersen ölüm yeter. Evet, ölümü düşünen, hubb-u dünyadan kurtulur ve âhiretine ciddî çalışır.

Yedinci meselenize bir sekizinciyi ben ilâve ediyorum. Şöyle ki:

Bir iki gün evvel bir hâfız, Sûre-i Yusuf'tan bir aşir, tâ [2] تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَاَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَ e kadar okudu. Birden âni bir nükte kalbe geldi. Kur'ân'a ve imana ait herşey kıymetlidir; zâhiren ne kadar küçük olursa olsun kıymetçe büyüktür. Evet, saadet-i ebediyeye yardım eden, küçük değildir. Öyle ise, "Şu küçük bir nüktedir; şu izaha ve ehemmiyete değmez" denilmez. Elbette şu çeşit mesâilde en birinci talebe ve muhatap olan ve nüket-i Kur'âniyeyi takdir eden İbrahim Hulûsi, o nükteyi işitmek ister. Öyle ise dinle:

En güzel bir kıssanın güzel bir nüktesidir. Ahsenü'l-kasas olan kıssa-i Yusuf Aleyhisselâmın hâtimesini haber veren

[2] تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَاَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَ

âyetinin ulvî ve lâtîf ve müjdeli ve i'câzkârâne bir nüktesi şudur ki:

Sair ferahlı ve saadetli kıssaların âhirindeki zevâl ve firak haberlerinin acıları ve elemi, kıssadan alınan hayalî lezzeti acılaştırıyor, kırıyor. Bahusus kemâl-i ferah ve saadet içinde bulunduğunu ihbar ettiği hengâmda mevtini ve firakını haber vermek daha elîmdir; dinleyenlere eyvah dedirtir. Halbuki şu âyet, kıssa-i Yusuf'un en parlak kısmı ki, Aziz-i Mısır olması, peder ve validesiyle görüşmesi, kardeşleriyle sevişip tanışması olan, dünyada en büyük saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki:

Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf kendisi Cenâb-ı Haktan vefatını istedi ve vefat etti, o saadete mazhar oldu. Demek, o dünyevî lezzetli saadetten daha cazibedar bir saadet ve ferahlı bir vaziyet, kabrin arkasında vardır ki, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi hakikatbîn bir zât, o gayet lezzetli dünyevî vaziyet içinde, gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki saadete mazhar olsun.

İşte, Kur'ân-ı Hakîmin şu belâğatine bak ki, kıssa-i Yusuf'un hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberde dinleyenlere elem ve

teessüf değil, belki bir müjde ve bir sürur ilâve ediyor. Hem irşad ediyor ki:

Kabrin arkası için çalışınız; hakikî saadet ve lezzet ondadır.

Hem Hazret-i Yusuf'un âli sıddıkıyetini gösteriyor ve diyor:

Dünyanın en parlak ve en sürurlu hâleti dahi ona gaflet vermiyor, onu meftun etmiyor; yine âhireti istiyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.) Gençlerinizin en hayırlısı, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlar; ihtiyarlarınızın en kötüsü de gençlerinize benzemeye çalışanlardır. (Ali Mâverdî, Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn, s.27; İmam-ı Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 1:142; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:487)
2.) Müslüman olarak canımı al ve beni salih kullarına kat. (Yusuf Sûresi, 12:101)
3.) Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 24.Mektub

24.Mektub: Kainatın mühim bir tılsımı

Yirmidördüncü Mektup

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿2﴾

Sual: Eâzım-ı Esmâ-i İlâhiyeden olan Rahîm ve Hakîm ve Vedûd'un iktiza ettikleri şefkatperverâne terbiye ve maslahatkârâne tedbir ve muhabbettârâne taltif, nasıl ve ne suretle, müthiş ve muvahhiş olan mevt ve ademle, zevâl ve firakla, musibet ve meşakkatle tevfik edilebilir? Haydi, insan saadet-i ebediyeye gittiği için, mevt yolunda geçtiğini hoş görelim. Fakat bu nazik ve nazenin ve zîhayat olan eşcar ve nebâtat envâları ve çiçekleri ve vücuda lâyık ve hayata âşık ve bekàya müştak olan hayvânat taifelerini, mütemadiyen hiçbirini bırakmayarak ifnâlarında ve gayet sür'atle onlara göz açtırmayarak idamlarında ve onlara nefes aldırmayarak meşakkatle çalıştırmalarında ve hiçbirini rahatta bırakmayarak musibetlerle tağyirlerinde ve hiçbirini müstesna etmeyerek öldürmelerinde ve hiçbiri durmayarak zevâllerinde ve hiçbiri memnun olmayarak firaklarında hangi şefkat ve merhamet var, hangi hikmet ve maslahat bulunur, hangi lütuf ve merhamet yerleşebilir?

Elcevap: Dâi ve muktazîyi gösteren Beş Remizle ve gayeleri ve faideleri gösteren Beş İşaretle şu suali halleden çok geniş ve çok derin ve çok yüksek olan hakikat-i uzmâya uzaktan uzağa baktırmaya çalışacağız.

- 1.Makam
- 2.Makam
- 1.Zeyl: Dua Hakkındadır
- 2.Zeyl: Mi'râc-ı Nebevî hakkındadır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Allah dilediğini yapar ve dilediği gibi hükmeder. (İbrâhim Sûresi, 14:27; Mâide, 5:1)

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam

1.Makam: Dai ve Muktaziyi gösteren Beş Remiz

Birinci Makam

Beş Remizdir.

- 1.Remiz: Mevcudatın Sâni-i Zülcelâle karşı hakları yoktur
- 2.Remiz: Kainattaki faaliyetin bir hikmeti
- 3.Remiz: Eşya zeval ve ademe gitmiyor
- 4.Remiz: Esmanın tenevvüü, mahlukatın tenevvüünü iktiza ediyor
- 5.Remiz: Madem Allah var; herşey var.. Eşyanın üç yüzü var

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam : 1.Remiz

1.Remiz: Mevcudatın Sâni-i Zülcelâle karşı hakları yoktur

Birinci Remiz

Yirmi Altıncı Sözün hâtimelerinde denildiği gibi, nasıl ki bir mahir san'atkâr, kıymettar bir elbiseyi murassâ ve münakkaş surette yapmak için, bir miskin adamı, lâyık olduğu bir ücrete mukàbil model yaparak, kendi san'at ve maharetini göstermek için, o elbiseyi o miskin adam üstünde biçer, keser, kısaltır, uzatır; o adamı da oturtur, kaldırır, muhtelif vaziyetler verir. Şu miskin adamın hiçbir hakkı var mıdır ki, o san'atkâra desin: "Beni güzelleştiren bu elbiseye neden ilişip tebdil ve tağyir ediyorsun ve beni kaldırıp oturtup meşakkatle benim istirahatimi bozuyorsun?"

Aynen öyle de, Sâni-i Zülcelâl, herbir nevi mevcudatın mahiyetini birer model ittihaz ederek ve nukuş-u esmâsıyla kemâlât-ı san'atını göstermek için, herbir şeye, hususan zîhayata, duygularla murassâ bir vücut libasını giydirerek, üstünde kalem-i kazâ ve kaderle nakışlar yapar, cilve-i esmâsını gösterir. Herbir mevcuda dahi, ona lâyık bir tarzda bir ücret olarak, bir kemâl, bir lezzet, bir feyiz veriyor.

مَالِكُ الْمُلْكِ يَتَصَرَّفُ فِى مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ [1]

sırrına mazhar olan o Sâni-i Zülcelâle karşı hiçbir şeyin hakkı var mıdır ki, desin, "Bana zahmet veriyorsun, benim istirahatimi bozuyorsun." Hâşâ!

Evet, mevcudatın hiçbir cihette Vâcibü'l-Vücuda karşı hakları yoktur ve hak dâvâ edemezler. Belki hakları daima şükür ve hamd

ile, verdiği vücut mertebelerinin hakkını edâ etmektir. Çünkü verilen bütün vücut mertebeleri vukuattır, birer illet ister. Fakat verilmeyen mertebeler imkânâttır. İmkânât ise ademdir, hem nihayetsizdir. Ademler ise illet istemezler. Nihayetsize illet olamaz.

Meselâ madenler diyemezler: “Niçin nebâtî olmadık?” Şekvâ edemezler; belki vücud-u madenîye mazhar oldukları için, hakları Fâtırına şükrandır.

Nebâtat, “Niçin hayvan olmadım?” deyip şekvâ edemez. Belki, vücut ile beraber, hayata mazhar olduğu için, hakkı şükrandır.

Hayvan ise, “Niçin insan olmadım?” diye şikâyet edemez. Belki, hayat ve vücut ile beraber, kıymettar bir ruh cevheri ona verildiği için, onun üstündeki hakkı, şükrandır. Ve hâkezâ, kıyas et.

Ey insan-ı müştekî! Sen mâdum kalmadın, vücut nimetini giydin, hayatı tattın, câmid kalmadın, hayvan olmadın, İslâmiyet nimetini buldun, dalâlette kalmadın, sıhhat ve selâmet nimetini gördün, ve hâkezâ... Ey nankör! Daha sen nerede hak kazanıyorsun ki, Cenâb-ı Hakkın sana verdiği mahz-ı nimet olan vücut mertebelerine mukàbil şükretmeyerek, imkânât ve ademiyat nev’inde ve senin eline geçmediği ve sen lâyık olmadığın yüksek nimetlerin sana verilmediğinden, bâtıl bir hırsla Cenâb-ı Haktan şekvâ ediyorsun ve küfrân-ı nimet ediyorsun?

Acaba bir adam, minare başına çıkmak gibi âli derecatlı bir mertebeye çıksın, büyük makam bulsun, her basamakta büyük bir nimet görsün; o nimetleri verene şükretmesin ve desin: “Niçin o minareden daha yükseğine çıkamadım?” diye şekvâ ederek ağlayıp sızlasın—ne kadar haksızlık eder ve ne kadar küfrân-ı nimete düşer, ne kadar büyük divanelik eder; divaneler dahi anlar.

Ey kanaatsiz, hırslı ve iktisatsız, israflı ve haksız, şekvâlı, gafil insan! Kat’iyen bil ki, kanaat, ticaretli bir şükrandır; hırs, hasâretli bir küfrandır. Ve iktisat, nimete güzel ve menfaatli bir ihtiramdır. İsraf ise, nimete çirkin ve zararlı bir istihfaftır. Eğer aklın varsa kanaate alış ve rızaya çalış. Tahammül etmezsen, “Yâ Sabûr” de ve sabır iste, hakkına razı ol, teşekkî etme. Kimden kime şekvâ ettiğini bil, sus. Herhalde şekvâ etmek istersen, nefsini Cenâb-ı Hakka şekvâ et; çünkü kusur ondadır.

1.)Mülkün sahibi, mülkünde nasıl dilerse öyle tasarruf eder.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam : 2.Remiz

2.Remiz: Kainattaki faaliyetin bir hikmeti

İkinci Remiz

On Sekizinci Mektubun âhirki meselesinin âhirinde denildiği gibi, Hâlık-ı Zülcelâl, hayretnümâ, dehşet-engiz bir surette bir faaliyet-i rububiyetiyle mevcudatı mütemadiyen tebdil ve tecdid ettiğinin bir hikmeti budur:

Nasıl ki mahlûkatta faaliyet ve hareket bir iştiha, bir iştiyak, bir lezzetten, bir muhabbetten ileri geliyor. Hattâ denilebilir ki, herbir faaliyette bir lezzet nev'i vardır; belki herbir faaliyet bir çeşit lezzettir. Ve lezzet dahi bir kemâle müteveccihtir; belki bir nevi kemâldir. Madem faaliyet bir kemâl, bir lezzet, bir cemâle işaret eder. Ve madem kemâl-i mutlak ve Kâmil-i Zülcelâl olan Vâcibü'l-Vücud, zât ve sıfât ve ef'âlinde bütün envâ-ı kemâlâta câmidir. Elbette, o Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve kudsiyetine lâyık bir tarzda ve istiğnâ-yı zâtîsine ve gınâ-yı mutlakına muvafık bir surette ve kemâl-i mutlakına ve tenezzüh-ü zâtîsine münasip bir şekilde, hadsiz bir şefkat-i mukaddese ve nihayetsiz bir muhabbet-i münezzehesi vardır.

Elbette o şefkat-i mukaddeseden ve o muhabbet-i münezzeheden gelen hadsiz bir şevk-i mukaddes vardır.

Ve o şevk-i mukaddesten gelen hadsiz bir sürur-u mukaddes vardır.

Ve o sürur-u mukaddesten gelen, tabiri caizse, hadsiz bir lezzet-i mukaddese vardır.

Ve elbette o lezzet-i mukaddese ile beraber, hadsiz Onun merhameti cihetiyle, faaliyet-i kudreti içinde, mahlûkatının istidatları kuvveden fiile çıkmasından ve tekemmül etmesinden neş'et eden, o

mahlûkatın memnuniyetlerinden ve kemâllerinden gelen, Zât-ı Rahmân ve Rahîme ait, tabiri caizse, hadsiz memnuniyet-i mukaddese ve hadsiz iftihar-ı mukaddes vardır ki, hadsiz bir surette, hadsiz bir faaliyeti iktiza ediyor.

Ve o hadsiz faaliyet dahi, hadsiz bir tebdil ve tağyir ve tahvil ve tahribi dahi iktiza ediyor. Ve o hadsiz tağyir ve tebdil dahi mevt ve ademi, zevâl ve firakı iktiza ediyor.

Bir zaman, hikmet-i beşeriyenin, masnuatın gayelerine dair gösterdiği faideler, nazarımda çok ehemmiyetsiz göründü. Ve ondan bildim ki, o hikmet abesiyete gider. Onun için, feylesofların ileri gidenleri, ya tabiat dalâletine düşer veya sofestaî olur veya ihtiyar ve ilm-i Sânii inkâr eder veya Hâlıka “mucib-i bizzat” der.

İşte, o zaman, rahmet-i İlâhiye Hakîm ismini imdadıma gönderdi; bana da masnuatın büyük gayelerini gösterdi. Yani, herbir masnu öyle bir mektub-u Rabbânîdir ki, umum zîşuur onu mütalâa eder.

Şu gaye bir sene bana kâfi geldi. Sonra san’attaki harikalar inkişaf etti; o gaye kâfi gelmemeye başladı. Daha çok büyük diğer bir gaye gösterildi. Yani, herbir masnuun en mühim gayeleri Sâniine bakar; Onun kemâlât-ı san’atını ve nukuş-u esmâsını ve murassaât-ı hikmetini ve hedâyâ-yı rahmetini Onun nazarına arz etmek ve cemâl ve kemâline bir âyine olmaktır, bildim.

Şu gaye hayli zaman bana kâfi geldi. Sonra, san’at ve icad-ı eşyadaki hayret-engiz faaliyet içinde, gayet derecede sür’atli tağyir ve tebdildeki mu’cizât-ı kudret ve şuûnât-ı rububiyet göründü. O vakit bu gaye dahi kâfi gelmemeye başladı. Belki şu gaye kadar büyük bir muktazî ve dâi dahi lâzımdır, bildim.

İşte, o vakit, şu İkinci Remizdeki muktazîler ve gelecek işaretlerdeki gayeler gösterildi. Ve yakînen bana bildirildi ki, kâinattaki kudretin faaliyeti ve seyr ü seyelân-ı eşya o kadar mânidardır ki, o faaliyetle Sâni-i Hakîm envâ-ı kâinatı konuşturuyor. Güya göklerin ve zeminin müteharrik mevcutları ve hareketleri, onların o konuşmalarındaki kelimelerdir; ve taharrük ise, bir tekellümdür. Demek, faaliyetten gelen harekât ve zevâl, bir tekellümât-ı tesbihiyedir. Ve kâinattaki faaliyet dahi, kâinatın ve envâının sessizce bir konuşması ve konuşturmasıdır.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam : 3.Remiz

3.Remiz: Eşya zeval ve ademe gitmiyor

Üçüncü Remiz

Eşya zevâl ve ademe gitmiyor; belki daire-i kudretten daire-i ilme geçiyor, âlem-i şehadetten âlem-i gayba gidiyor, âlem-i tagayyür ve fenâdan âlem-i nura, bekàya müteveccih oluyor.

Hakikat nokta-i nazarında, eşyadaki cemâl ve kemâl, esmâ-i İlâhiyeye aittir ve onların nukuş ve cilveleridir. Madem o esmâ bâkidirler ve cilveleri daimîdir; elbette nakışları teceddüd eder, tazelenir, güzelleşir. Ademe ve fenâya gitmiyor; belki, yalnız itibarî taayyünleri değişir. Ve medar-ı hüsün ve cemâl ve mazhar-ı feyiz ve kemâl olan hakikatleri ve mahiyetleri ve hüviyet-i misaliyeleri bâkidirler.

Zîruh olmayanlar, doğrudan doğruya onlardaki hüsün ve cemâl, esmâ-i İlâhiyeye aittir; şeref onlaradır, medih onların hesabına geçer, güzellik onlarındır, muhabbet onlara gider; o âyinelerin değişmesiyle onlara bir zarar îras etmez.

Eğer zîruh ise, zevil'ukulden değilse, onların zevâl ve firakı bir adem ve fenâ değil; belki vücud-u cismanîden ve vazife-i hayatın dağdağasından kurtulup, kazandıkları vazifenin semerelerini bâki olan ervahlarına devrederek, onların, o ervâh-ı bâkiyeleri dahi birer esmâ-i İlâhiyeye istinad ederek devam eder, belki kendine lâyık bir saadete gider.

Eğer o zîruhlar zevil'ukulden ise, zaten saadet-i ebediyeye ve maddî ve mânevî kemâlâta medar olan âlem-i bekàya ve o Sâni-i Hakîmin dünyadan daha güzel, daha nuranî olan âlem-i berzah, âlem-i misal, âlem-i ervah gibi diğer menzillerine, başka

memleketlerine bir seyr ü seferdir; bir mevt ve adem ve zevâl ve firak değil, belki kemâlâta kavuşmaktır.

Elhasıl: Madem Sâni-i Zülcelâl vardır ve bâkidir; ve sıfât ve esmâsı daimî ve sermedîdirler. Elbette o esmânın cilveleri ve nakışları, bir mânevî bekà içinde teceddüd eder; tahrip ve fenâ, idam ve zevâl değildirler. Malûmdur ki, insan, insaniyet cihetiyle, ekser mevcudatla alâkadardır. Onların saadetleriyle mütelezziz ve helâketleriyle müteellimdir. Hususan zîhayat ile, ve bilhassa nev-i beşerle, ve bilhassa sevdiği ve istihsan ettiği ehl-i kemâlin âlâmıyla daha ziyade müteellim ve saadetleriyle daha ziyade mes'ut olur. Hattâ, şefkatli bir valide gibi, kendi saadetini ve rahatını onların saadeti için feda eder.

İşte, her mü'min, derecesine göre, nur-u Kur'ân ve sırr-ı iman ile, bütün mevcudatın saadetleriyle ve bekàlarıyla ve hiçlikten kurtulmalarıyla ve kıymettar mektubat-ı Rabbâniye olmalarıyla mes'ut olabilir ve dünya kadar bir nur kazanabilir. Herkes derecesine göre bu nurdan istifade eder.

Eğer ehl-i dalâlet ise, kendi elemiyle beraber, bütün mevcudatın helâketiyle ve fenâsıyla ve zâhirî idamlarıyla, zîruh ise âlâmlarıyla, müteellim olur. Yani, onun küfrü, onun dünyasına adem doldurur, onun başına boşaltır; daha Cehenneme gitmeden Cehenneme gider.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam : 4.Remiz

4.Remiz: Esmanın tenevvüü, mahlukatın tenevvüünü iktiza ediyor

Dördüncü Remiz

Çok yerlerde dediğimiz gibi, bir padişahın sultan, halife, hâkim, kumandan gibi muhtelif ünvanlar ve sıfatlardan neş'et eden muhtelif ayrı ayrı devâir-i teşkilâtı olduğu gibi, Cenâb-ı Hakkın Esmâ-i Hüsnâsının had ve hesaba gelmez türlü türlü tecelliyâtı vardır. Mahlûkatın tenevvüleri ve ihtilâfları, o tecelliyâtın tenevvülerinden ileri geliyor.

İşte, her kemâl ve cemâl sahibi, fıtraten cemâl ve kemâlini görmek ve göstermek istemesi sırrınca, o muhtelif esmâ dahi, daimî ve sermedî oldukları için, daimî bir surette Zât-ı Akdes hesabına tezahür isterler. Yani nakışlarını görmek isterler. Yani, kendi nakışlarının âyinelerinde cilve-i cemâllerini ve in'ikâs-ı kemâllerini görmek ve göstermek isterler. Yani, kâinat kitab-ı kebîrini ve mevcudatın muhtelif mektubatını ânen feânen tazelendirmek, yani yeniden yeniye mânidar yazmak, yani birtek sahifede ayrı ayrı binler mektubatı yazmak ve herbir mektubu Zât-ı Mukaddes ve Müsemmâ-yı Akdesin nazar-ı şuhuduna izhar etmekle beraber, bütün zîşuurun nazar-ı mütalâasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler. Bu hakikate işaret eden şu hakikatli şiire bak:

Kitab-ı âlemin yaprakları, envâ-ı nâmâdud,
Huruf ile kelimâtı dahi efrâd-ı nâmahdud.
Yazılmış destgâh-ı Levh-i Mahfuz-u hakikatte,
Mücessem lâfz-ı mânidardır âlemde her mevcud.

تَاَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَاِنَّهَا [1]
مِنَ الْمَلاَ الْاَعْلَى اِلَيْكَ رَسَائِلُ

1.)Kâinatın satırlarını dikkatle mütalâa et. Zira onlar, Mele-i Âlâdan sana gönderilmiş mektuplardır.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Makam : 5.Remiz

5.Remiz: Madem Allah var; herşey var.. Eşyanın üç yüzü var

Beşinci Remiz

İki Nüktedir.

Birinci Nükte: Madem Cenâb-ı Hak var; herşey var. Madem Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücuda intisap var; herşey için bütün eşya var. Çünkü, Vâcibü'l-Vücuda nisbetle herbir mevcut, bütün mevcudata, vahdet sırrıyla bir irtibat peydâ eder. Demek, Vâcibü'l-Vücuda intisabını bilen veya intisabı bilinen herbir mevcut, sırr-ı vahdetle, Vâcibü'l-Vücuda mensup bütün mevcudatla münasebettar olur. Demek herbir şey, o intisap noktasında hadsiz envâr-ı vücuda mazhar olabilir. Firaklar, zevâller, o noktada yoktur. Bir ân-ı seyyâle yaşamak, hadsiz envâr-ı vücuda medardır.

Eğer o intisap olmazsa ve bilinmezse, hadsiz firaklara ve zevâllere ve ademlere mazhar olur. Çünkü, o halde, alâkadar olabileceği herbir mevcuda karşı bir firakı ve bir iftirakı ve bir zevâli vardır. Demek, kendi şahsî vücuduna, hadsiz ademler ve firaklar yüklenir. Bir milyon sene vücutta kalsa da (intisapsız), evvelki noktasındaki o intisaptaki bir an yaşamak kadar olamaz.

Onun için, ehl-i hakikat demişler ki: *"Bir ân-ı seyyâle vücud-u münevver, milyon sene bir vücud-u ebtere müreccahtır."* Yani, Vücud-u Vacibe nisbetle bir an vücut, nisbetsiz milyon sene bir vücuda müreccahtır.

Hem bu sır içindir ki, ehl-i tahkik demişler: *"Envâr-ı vücut ise Vâcibü'l-Vücudu tanımakladır."* Yani, o halde kâinat, envâr-ı vücut içinde olarak, melâike ve ruhaniyat ve zîşuurlarla dolu görünür. Eğer Onsuz olsa, adem zulümatları firak ve zevâl elemleri herbir mevcudu

ihata eder. Dünya, o adamın nazarında, boş ve hâli bir vahşetgâh suretinde görünür.

Evet, nasıl ki bir ağaç meyvelerinin herbirisi, ağacın başındaki bütün meyvelere karşı birer nisbeti var. Ve o nisbetle birer kardeşi, arkadaşı mevcut olduğundan, onların adedince ârızî vücutları vardır. Ne vakit o meyve ağacın başından kesilse, herbir meyveye karşı bir firak ve zevâl hâsıl olur. Herbir meyve onun için mâdum hükmündedir. Haricî bir zulmet-i adem ona hâsıl oluyor. Öyle de, kudret-i Ehad-i Samede intisap noktasında, herşey için bütün eşya var. Eğer intisap olmazsa, herşey için, eşya adedince haricî ademler var.

İşte, şu remizden, imanın azamet-i envârına bak ve dalâletin dehşetli zulümatını gör. Demek, iman, şu remizde beyan edilen hakikat-i âliye-i nefsül emriyenin ünvanıdır; ve iman ile ondan istifade edebilir. Eğer iman olmazsa: Nasıl ki kör, sağır, dilsiz, akılsız adama herşey mâdumdur; öyle de, imansıza herşey mâdumdur, zulümatlıdır.

İkinci Nükte: Dünyanın ve eşyanın üç tane yüzü var:

*Birinci yüzü***:** Esmâ-i İlâhiyeye bakar, onların âyineleridir. Bu yüze zevâl ve firak ve adem giremez; belki tazelenmek ve teceddüd var.

*İkinci yüzü***:** Âhirete bakar, âlem-i bekàya nazar eder, onun tarlası hükmündedir. Bu yüzde, bâki semereler ve meyveler yetiştirmek var; bekàya hizmet eder, fâni şeyleri bâki hükmüne getirir. Bu yüzde dahi mevt ve zevâl değil, belki hayat ve bekà cilveleri var.

*Üçüncü yüzü***:** Fânilere, yani bizlere bakar ki, fânilerin ve ehl-i hevesâtın mâşukası ve ehl-i şuurun ticaretgâhı ve vazifedarların meydan-ı imtihanlarıdır. İşte bu üçüncü yüzündeki fenâ ve zevâl, mevt ve ademin acılarına ve yaralarına merhem için, o üçüncü yüzün içyüzündeki bekà ve hayat cilveleri var.

Elhâsıl, şu mevcudat-ı seyyâle, şu mahlûkat-ı seyyâre, Vâcibü'l-Vücudun envâr-ı îcad ve vücudunu tazelendirmek için müteharrik âyineler ve değişen mazharlardır.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam

İkinci Makam

Bir Mukaddime, Beş İşarettir.
Mukaddime İki Mebhastır.

•1.Mebhas: Temsiller, birer mirsad-ı tefekkürdür
•2.Mebhas: Mevcudatın gayeleri üç kısımdır
•1.İşaret: Güzel manalar ve misalî hüviyetlerin muhafazası
•2.İşaret: Gaybî hakikatler ve levhî dokumaların netice verilmesi
•3.İşaret: Uhrevî meyveler ve Sermedî manzaraların neşri
•4.İşaret: Rabbanî tesbihatı ilan ve Esmanın muktazilerini izhar
•5.İşaret: Subhanî işlerin ve ilmî meşhedlerin zuhuru

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 1.Mebhas

1.Mebhas: Temsiller, birer mirsad-ı tefekkürdür

Birinci Mebhas

Bu gelecek Beş İşarette, şuûnât-ı rububiyeti rasat etmek için, birer sönük, küçük dürbün nev'inden birer temsil yazılacak. Bu temsiller şuûnât-ı rububiyetin hakikatini tutamaz, ihata edemez, mikyas olamaz; fakat baktırabilir. O gelecek temsilâtta ve geçen remizlerde, Zât-ı Akdesin şuûnâtına münasip olmayan tabirat, temsilin kusuruna aittir. Meselâ, lezzet ve sürur ve memnuniyetin bizce malûm mânâları, şuûnât-ı mukaddeseyi ifade edemiyor; fakat birer ünvan-ı mülâhazadır, birer mirsad-ı tefekkürdür.

Hem dahi şu temsiller, muhît, azîm bir kanun-u rububiyetin küçük bir misalde ucunu göstermekle, rububiyetin şuûnâtında o kanunun hakikatini ispat ediyor. Meselâ, "Bir çiçek vücuttan gider, binler vücut bırakarak öyle gider" denilmiş. Onunla azîm bir kanun-u rububiyeti gösteriyor ki, bütün bahar, belki bütün dünyadaki mevcudatta bu kanun-u rububiyet cereyan ediyor.

Evet, Hâlık-ı Rahîm, bir kuşun tüylü libasını hangi kanunla değiştiriyor, tazelendiriyor. O Sâni-i Hakîm, aynı kanunla, her sene küre-i arzın libasını tecdid eder. Hem o aynı kanunla, her asırda dünyanın şeklini tebdil eder. Hem aynı kanunla, kıyamet vaktinde kâinatın suretini tağyir edip değiştirir.

Hem hangi kanunla zerreyi Mevlevî gibi tahrik ederse, aynı kanunla küre-i arzı meczup ve semâa kalkan Mevlevî gibi döndürüyor. Ve o kanunla âlemleri böyle çeviriyor ve manzume-i şemsiyeyi gezdiriyor.

Hem hangi kanunla senin bedenindeki hüceyrâtın zerrelerini tazelendiriyor, tamir ve tahlil ediyorsa, aynı kanunla senin bağını her sene tecdid eder ve her mevsimde çok defa tazelendirir. Aynı kanunla, zemin yüzünü her bahar mevsiminde tecdid eder, taze bir peçe üstüne çeker.

Hem o Sâni-i Kadîr, hangi kanun-u hikmetle bir sineği ihyâ eder; aynı kanunla şu önümüzdeki çınar ağacını her baharda ihyâ eder. Ve o kanunla küre-i arzı yine o baharda ihyâ eder. Ve aynı kanunla haşirde mahlûkatı da ihyâ eder. Şu sırra işareten,

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

Kur'ân ferman eder.

Ve hâkezâ, kıyas et. Bunlar gibi çok kavânin-i rububiyet vardır ki, zerreden tâ mecmu-u âleme kadar cereyan ediyor. İşte, faaliyet-i rububiyetin içindeki şu kanunların azametine bak ve genişliğine dikkat et ve içindeki sırr-ı vahdeti gör, herbir kanun bir burhan-ı vahdet olduğunu bil. Evet, şu çok kesretli ve çok azametli kanunlar, herbiri ilim ve iradenin cilvesi olmakla beraber, hem vâhid, hem muhît olduğu için, Sâniin vahdâniyetini ve ilim ve iradesini gayet kat'î bir surette ispat ederler.

İşte, ekser Sözlerde ekser temsilât, böyle kanunların uçlarını birer cüz'î misalle göstermekle, müddeâda aynı kanunun vücuduna işaret eder. Madem temsille kanunun tahakkuku gösteriliyor; burhan-ı mantıkî gibi yakinî bir surette müddeâyı ispat eder. Demek, Sözlerdeki ekser temsiller birer burhan-ı yakinî, birer hüccet-i katıa hükmündedir.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 2.Mebhas

2.Mebhas: Mevcudatın gayeleri üç kısımdır

İkinci Mebhas

Onuncu Sözün Onuncu Hakikatinde denildiği gibi: Bir ağacın ne kadar meyveleri ve çiçekleri vardır; herbir meyvenin, herbir çiçeğin o kadar gayeleri, hikmetleri vardır. Ve o hikmetler üç kısımdır:

Bir kısmı Sânie bakar, esmâsının nakışlarını gösterir.

Bir kısmı zîşuurlara bakar ki, onların nazarlarında kıymettar mektubat ve mânidar kelimattır.

Bir kısmı kendi nefsine ve hayatına ve bekàsına bakar. Ve insana faideli ise, insanın menfaatine göre hikmetleri vardır.

İşte, herbir mevcudun böyle kesretli gayeleri bulunduğunu bir vakit düşünürken, hatırıma Arabî tarzda ve gelecek Beş İşaretin esâsâtına nota hükmünde olarak, küllî gayelere işaret eden şu fıkralar gelmiştir:

وَهٰذِهِ الْمَوْجُودَاتُ الْجَلِيلَةُ مَظَاهِرُ سَيَّالَةٌ وَمَرَايَا جَوَّالَةٌ لِتَجَدُّدِ تَجَلِّيَاتِ اَنْوَارِ اِيجَادِهِ سُبْحَانَهُ بِتَبَدُّلِ التَّعَيُّنَاتِ الْاِعْتِبَارِيَّةِ. اَوَّلاً: مَعَ اِسْتِحْفَاظِ الْمَعَانِى الْجَمِيلَةِ وَالْهُوِيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ. وَثَانِيًا: مَعَ اِنْتِاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ

اللّوْحِيَّةِ. وَثَالِثًا: مَعَ نَشْرِ الثِّمَرَاتِ الْاُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ. وَرَابِعًا: مَعَ اِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاِظْهَارِ الْمُقْتَضَيَاتِ الْاَسْمَائِيَّةِ. وَخَامِسًا: لِظُهُورِ الشُّؤُنَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

İşte bu beş fıkrada, gelecekte bahsedeceğimiz işârâtın esâsâtı var. Evet, herbir mevcut, hususan zîhayat olanların, beş tabaka ayrı ayrı hikmetleri ve gayeleri var. Nasıl ki, meyvedar bir ağaç, birbirinin üstündeki dalları semere verir. Öyle de, herbir zîhayatın, beş tabaka muhtelif gayeleri bulunur ve hikmetleri var.

Ey insan-ı fâni! Senin cüz'î bir çekirdek hükmündeki kendi hakikatini, meyvedar bir şecere-i bâkiyeye inkılâp etmesini ve Beş İşarette gösterilen on tabaka meyvelerini ve on nevi gayelerini elde etmesini istersen, hakikî imanı elde et. Yoksa, bütün onlardan mahrum kalmakla beraber, o çekirdek içinde sıkışıp; çürüyeceksin.

1.)Bu muhteşem mevcudat,
- *evvelâ:* güzel mânâlarının ve misalî hüviyetlerinin muhafaza edilmesiyle,
- *saniyen:* gaybî hakikatleri ve elvâh-ı mahfuzadaki suretleri netice vermekle,
- *salisen:* uhrevî semereleri ve sermedî manzaraları neşretmekle,
- *rabian:* Rablerinin tesbihatını ilân ve Esmâ-i Hüsnânın mukteziyâtını izhar etmekle,
- *hamisen:* şuûnât-ı Sübhâniyenin ve ilmî vücut dairelerinin zuhuru için itibarî taayyünlerinin değişmesiyle,

her türlü kusurdan münezzeh olan Zâtın envâr-ı icadiyesinin tecelliyâtının yenilenmesine birer gelip geçici mezâhir, birer müteharrik aynadırlar.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 1.Isaret

1.Işaret: Güzel manalar ve misalî hüviyetlerin muhafazası

Birinci İşaret

فَاَوَّلاً: بِتَبَدُّلِ التَّعَيُّنَاتِ الْاِعْتِبَارِيَّةِ مَعَ اِسْتِحْفَاظِ الْمَعَانِى الْجَمِيلَةِ وَالْهُوِيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ

fıkrası ifade ediyor ki:

Bir mevcut, vücuttan gittikten sonra, zâhiren kendisi ademe, fenâya gider; fakat ifade ettiği mânâlar bâki kalır, mahfuz olur. Hüviyet-i misaliyesi ve sureti ve mahiyeti dahi âlem-i misalde ve âlem-i misalin nümuneleri olan elvâh-ı mahfuzada ve elvâh-ı mahfuzanın nümuneleri olan kuvve-i hafızalarda kalır. Demek, bir vücud-u sûrî kaybeder, yüzer vücud-u mânevî ve ilmî kazanır.

Meselâ, nasıl ki bir sahifenin tab'ına medar olan matbaa hurufatına bir vaziyet ve bir tertip verilir ve bir sahifenin tab'ına medar olur; ve o sahife ise, suretini ve hüviyetini, basılan müteaddit yapraklara verip ve mânâlarını çok akıllara neşrettikten sonra, o matbaa hurufatının vaziyeti ve tertibi de değiştirilir. Çünkü daha ona lüzum kalmadı; hem başka sahifelerin tab'ı lâzım geliyor. İşte, aynen bunun gibi, şu mevcudat-ı arziye, hususan nebâtiye, kalem-i kader-i İlâhî onlara bir tertip, bir vaziyet verir; bahar sahifesinde kudret onları icad eder; ve güzel mânâlarını ifade ederek, suretleri ve hüviyetleri âlem-i misal gibi âlem-i gaybın defterine geçtikleri için, hikmet iktiza

ediyor ki, o vaziyet değişsin, tâ yeni gelecek diğer bahar sahifesi yazılsın, onlar dahi mânâlarını ifade etsinler.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 2.Isaret

2.Işaret: Gaybî hakikatler ve levhî dokumaların netice verilmesi

İkinci İşaret

وَثَانِيًا: مَعَ اِنْتَاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ اللَّوْحِيَّةِ

Bu fıkra işaret eder ki:

Herbir şey, cüz'î olsun, küllî olsun, vücuttan gittikten sonra—hususan zîhayat olsa—çok hakaik-i gaybiye netice vermekle beraber, âlem-i misalin defterlerinde olan levh-i misâlî üstünde etvâr-ı hayatı adedince suretleri bırakıp, o suretlerden mânidar olan ve mukadderât-ı hayatiye denilen sergüzeşt-i hayatiyeleri yazılır ve ruhaniyata bir mütalâagâh olur.

Nasıl ki, meselâ bir çiçek vücuttan gider; fakat yüzer tohumcuklarını ve tohumcuklarda mahiyetini vücutta bırakmakla beraber, küçük elvâh-ı mahfuzada ve elvâh-ı mahfuzanın küçük nümuneleri olan hafızalarda binler suretini bırakıp, zîşuurlara etvâr-ı hayatıyla ifade ettiği tesbihât-ı Rabbâniye ve nukuş-u esmâiyeyi okutturur, sonra gider. Öyle de, yeryüzünün saksısında güzel masnuatla münakkaş olan bahar mevsimi, bir çiçektir. Zâhiren zevâl bulur, ademe gider. Fakat onun tohumları adedince ifade ettikleri hakaik-i gaybiye ve çiçekleri adedince neşrettiği hüviyet-i misaliye ve mevcudatı adedince gösterdikleri hikmet-i Rabbâniyeyi kendine bedel olarak vücutta bırakıp sonra bizden saklanır. Hem o giden baharın arkadaşları olan sair baharlara yer boşaltır-tâ onlar gelip

vazife görsünler. Demek o bahar zâhirî bir vücudu çıkarır, mânen bin vücut giyer.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 3.Isaret

3.Işaret: Uhrevî meyveler ve Sermedî manzaraların neşri

Üçüncü İşaret

وَثَالِثًا: مَعَ نَشْرِ الثَّمَرَاتِ ٱلأُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ

fıkrası ifade ediyor ki:

Dünya bir destgâh ve bir mezraadır; âhiret pazarına münasip olan mahsulâtı yetiştirir. Çok Sözlerde ispat etmişiz: Nasıl ki cin ve insin amelleri âhiret pazarına gönderiliyor. Öyle de, dünyanın sair mevcudatı dahi, âhiret hesabına çok vazifeler görüyorlar ve çok mahsulât yetiştiriyorlar. Belki küre-i arz onlar için geziyor. Belki denilebilir ki, onun içindir. Bu sefine-i Rabbâniye, yirmi dört bin senelik bir mesafeyi bir senede geçip meydan-ı haşrin etrafında dönüyor.

Meselâ, ehl-i Cennet elbette arzu ederler ki, dünya maceralarını tahattur etsinler ve birbirine nakletsinler. Belki o maceraların levhalarını ve misallerini görmeyi çok merak ederler. Elbette, sinema perdelerinde görmek gibi, o levhaları, o vak'aları müşahede etseler, çok mütelezziz olurlar. Madem öyledir; herhalde, dâr-ı lezzet ve menzil-i saadet olan dâr-ı Cennette, [1] عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ işaretiyle, sermedî manzaralarda, dünyevî maceraların muhaveresi ve dünyevî hâdisâtın manzaraları Cennette bulunacaktır.

İşte bu güzel mevcudatın bir an görünmesiyle kaybolması ve birbiri arkasından gelip geçmesi, menâzır-ı sermediyeyi teşkil etmek için bir fabrika destgâhları hükmünde görünüyor. Meselâ, nasıl ki ehl-i medeniyet fâni vaziyetlere bir nevi bekà vermek ve ehl-i istikbale yadigâr bırakmak için, güzel veya garip vaziyetlerin suretlerini alıp sinema perdeleriyle istikbale hediye ediyor; zaman-ı maziyi zaman-ı halde ve istikbalde gösteriyor ve derc ediyorlar. Aynen öyle de, şu mevcudat-ı bahariye ve dünyeviyede kısa bir hayat geçirdikten sonra, onların Sâni-i Hakîmi, âlem-i bekàya ait gayelerini o âleme kaydetmekle beraber, âlem-i ebedîde, sermedî manzaralarda onların etvâr-ı hayatlarında gördükleri vezâif-i hayatiyeyi ve mu'cizât-ı Sübhâniyeyi menâzır-ı sermediyede kaydetmek, mukteza-yı ism-i Hakîm ve Rahîm ve Vedûddur.

1.)Karşılıklı tahtlarda. (Hicr Sûresi, 15:47)

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 4.Isaret

4.Işaret: Rabbanî tesbihatı ilan ve Esmanın muktazilerini izhar

Dördüncü İşaret

وَرَابِعًا: مَعَ اِعْلاَنِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاِظْهَارِ الْمُقْتَضَيَاتِ الاَسْمَائِيَّةِ

fıkrası ifade ediyor ki:

Mevcudat, etvâr-ı hayatıyla, müteaddit envâ-ı tesbihat-ı Rabbâniyeyi yapıyor. Hem esmâ-i İlâhiyenin iktiza ve istilzam ettikleri hâlâtı gösteriyor ki: Meselâ Rahîm ismi şefkat etmek ister, Rezzâk ismi rızık vermek iktiza eder, Lâtîf ismi lütfetmek istilzam eder. Ve hâkezâ, bütün esmânın birer birer muktezası vardır. İşte, herbir zîhayat, hayatıyla ve vücuduyla o esmânın muktezasını göstermekle beraber, cihazatı adedince Sâni-i Hakîme tesbihat yapıyorlar.

Meselâ, nasıl ki bir insan güzel meyveler yer. O meyveler midesinde dağılır, erir, zâhiren mahvolur. Fakat ağzından, midesinden başka bütün hüceyrât-ı bedeniyede faaliyetkârâne bir lezzet, bir zevk vermekle beraber, aktâr-ı bedendeki vücudu ve hayatı beslemek ve idame-i hayat etmek gibi pek çok hikmetlerin vücuduna medar oluyor. O taam kendisi de, vücud-u nebâtîden hayat-ı insaniye tabakasına çıkıyor, terakki ediyor. Aynen öyle de, şu mevcudat zevâl perdesinde saklandıkları vakit, onların yerinde herbirisinin pek çok tesbihatı bâki kalmakla beraber, pek çok esmâ-i İlâhiyenin de nukuşlarını ve mukteziyâtını o esmânın ellerine bırakır, yani bir vücud-u bâkiyeye tevdi ederler, öyle giderler.

Acaba fâni ve muvakkat bir vücudun gitmesiyle, onun yerine bir nevi bekàya mazhar binler vücut kalsa, denilir mi ki “Ona yazık oldu” veyahut “Abes oldu” veyahut “Şu sevimli mahlûk neden gitti” şekvâ edilebilir mi? Belki onun hakkındaki rahmet, hikmet, muhabbet öyle iktiza ediyorlar ve öyle olmak gerektir. Yoksa, birtek zarar gelmemek için, binler menfaati terk etmek lâzım gelir ki, o halde binler zarar olur.

Demek Rahîm, Hakîm ve Vedûd isimleri, zevâle ve firaka muarız değiller; belki istilzam edip iktiza ediyorlar.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Makam : 5.Isaret

5.Işaret: Subhanî işlerin ve ilmî meşhedlerin zuhuru

Beşinci İşaret

وَخَامِسًا: لِظُهُورِ الشُّؤُنَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

fıkrası ifade ediyor ki:

Mevcudat, hususan zîhayat olanlar, vücud-u surîden gittikten sonra, bâki çok şeyleri bırakırlar, öyle giderler.

İkinci Remizde beyan edildiği gibi, Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun kudsiyet ve istiğnâ-yı kemâline muvafık bir tarzda ve ona lâyık bir surette, hadsiz bir muhabbet, nihayetsiz bir şefkat, gayetsiz bir iftihar, tabiri caizse, mukaddes, hadsiz bir memnuniyet, bir sevinç—tabirde hata olmasın—hadsiz bir lezzet-i mukaddese, bir ferah-ı münezzeh, şuûnât-ı rububiyetinde bulunur ki, onların âsârı bilmüşahede görünüyor. İşte o şuûnat iktiza ettikleri hayretnümâ faaliyet içinde, mevcudat, tebdil ve tağyirle, zevâl ve fenâ içinde sür'atle sevk ediliyor, mütemadiyen âlem-i şehadetten âlem-i gayba gönderiliyor. Ve o şuûnâtın cilveleri altında, mahlûkat, daimî bir seyr ü seyelân, bir hareket ve cevelân içinde çalkanmakta ve ehl-i gafletin kulaklarına vâveylâ-yı firak ve zevâli ve ehl-i hidayetin sem'ine velvele-i zikir ve tesbihi dağıtmaktadırlar.

Bu sırra binaen, herbir mevcut, Vâcibü'l-Vücudun bâki şuûnâtının tezahürüne bâki birer medar olacak mânâları, keyfiyetleri, hâletleri vücutta bırakıp öyle gidiyorlar. Hem o mevcut, bütün müddet-i hayatında geçirdiği etvar ve ahvâli, ilm-i ezelînin ünvanları

olan İmam-ı Mübîn, Kitab-ı Mübîn, Levh-i Mahfuz gibi vücud-u ilmî dairelerinde vücud-u haricîsini temsil eden mufassal bir vücut dahi bırakıp öyle giderler. Demek, her fâni, bir vücudu terk eder, binler bâki vücutları kazanır, kazandırır.

Meselâ, nasıl ki harikulâde bir fabrika makinesine âdi bazı maddeler atılır; içinde yanarlar, zâhiren mahvolur, fakat o fabrikanın imbiklerinde çok kıymettar kimya maddeleri ve edviyeler teressüp eder. Hem onun kuvvetiyle ve buharıyla o fabrikanın çarkları döner; bir taraftan kumaşları dokumasına, bir kısmı kitap tab'ına, bir kısmı da şeker gibi başka kıymettar şeyleri imal etmesine medar oluyor, ve hâkezâ... Demek, o âdi maddelerin yanmasıyla ve zâhiren mahvolmasıyla binler şeyler vücut buluyor. Demek, âdi bir vücut gider, âli çok vücutları irsiyet bırakır. İşte, şu halde, o âdi maddeye "Yazık oldu" denilir mi? "Fabrika sahibi neden ona acımadı, yandırdı; o sevimli maddeleri mahvetti?" şikâyet edilir mi?

Aynen öyle de, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى Hâlık-ı Hakîm ve Rahîm ve Vedûd, mukteza-yı rahmet ve hikmet ve vedûdiyet olarak kâinat fabrikasına hareket veriyor. Herbir vücud-u fâniyi çok bâki vücutlara çekirdek yapar, makàsıd-ı Rabbâniyesine medar eder, şuûnât-ı Sübhâniyesine mazhar kılar, kalem-i kaderine mürekkep ittihaz eder ve kudretin dokumasına bir mekik yapar. Ve daha bilmediğimiz pek çok inâyât-ı gàliye ve makàsıd-ı âliye için, kendi faaliyet-i kudretiyle kâinatı faaliyete getirir. Zerrâtı cevelâna, mevcudatı seyerâna, hayvânâtı seyelâna, seyyârâtı deverâna getirir, kâinatı konuşturur, âyâtını ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır. Ve mahlûkat-ı arziyeyi, rububiyeti noktasında, havayı emir ve iradesine bir nevi arş, ve nur unsurunu ilim ve hikmetine diğer bir arş, ve suyu ihsan ve rahmetine başka bir arş, ve toprağı hıfz ve ihyâsına bir çeşit arş yapmış; o arşlardan üçünü mahlûkat-ı arziye üstünde gezdiriyor.

1.)En yüce misaller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

Mektubat : 24.Mektub : Hatime

Hatime

Kat'iyen bil ki, bu Beş Remizde ve Beş İşarette gösterilen parlak hakikat-i âliye, nur-u Kur'ân ile görünür ve imanın kuvvetiyle sahip olunabilir. Yoksa, o hakikat-i bâkiye yerine, gayet müthiş bir zulümat geçer. Ehl-i dalâlet için dünya firaklar ve zevâllerle dolu ve ademlerle mâlâmâldir. Kâinat, onun için mânevî bir cehennem hükmüne geçer. Herşey onun için âni bir vücut ile hadsiz bir adem ihata ediyor. Bütün mazi ve müstakbel zulümat-ı ademle memlûdür; yalnız kısacık bir zaman-ı halde bir hazin nur-u vücut bulabilir. Fakat sırr-ı Kur'ân ve nur-u iman ile, ezelden ebede kadar bir nur-u vücut görünür, ona alâkadar olur ve onunla saadet-i ebediyesini temin eder.

Elhasıl, biz Şair-i Mısrî'nin tarzında deriz:

Derya olunca nefes,
Pârelenince kafes,
Tâ kesilince bu ses,
Çağırırım: Yâ Hak, yâ Mevcud, yâ Hayy, yâ Mâbud,
Yâ Hakîm, yâ Maksud, yâ Rahîm, yâ Vedûd!

Ve bağırarak derim:

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ [1]
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينُ

Ve iman ederek ispat ederim:

اِنَّ الْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَالْجَنَّةَ حَقٌّ [2]
وَالنَّارَ حَقٌّ وَاِنَّ السَّعَادَةَ الْاَبَدِيَّةَ حَقٌّ وَاِنَّ
اللهَ رَحِيمٌ حَكِيمٌ وَدُودٌ وَاِنَّ الرَّحْمَةَ
وَالْحِكْمَةَ وَالْمَحَبَّةَ مُحِيطَةٌ بِجَمِيعِ
الْاَشْيَاءِ وَشُؤُنَاتِهَا
وَقَالُوا الْحَمْدُ للهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا [3]
كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَآ اِنْ نَسِينَآ اَوْ اَخْطَاْنَا [5]
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلٰوةً [6]
تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ اَدَاءً وَعَلٰى
اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ اٰمِينَ وَالْحَمْدُ للهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ
سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِيقَةَ اَرْضِهِ.. [7]
مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ.. مَحْشَرَ خِلْقَتِهِ.. مَظْهَرَ
قُدْرَتِهِ.. مَدَارَ حِكْمَتِهِ.. مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ..

مَزْرَعَ جَنَّتِهِ.. مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ.. مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ.. مَكِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ.. فَمُزَيَّنُ الْحَيَوَانَاتِ مُنَقَّشُ الطُّيُورَاتِ.. مُثَمَّرُ الشَّجَرَاتِ.. مُزَهَّرُ النَّبَاتَاتِ.. مُعْجِزَاتُ عِلْمِهِ.. خَوَارِقُ صُنْعِهِ.. هَدَايَاءُ جُودِهِ.. بَرَاهِينُ لُطْفِهِ.. دَلاَئِلُ الْوَحْدَةِ لَطَائِفُ الْحِكْمَةِ.. شَوَاهِدُ الرَّحْمَةِ.. تَبَسُّمُ الاَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ الاَثْمَارِ.. تَسَجُّعُ الاَطْيَارِ فِى نَسْمَةِ الاَسْحَارِ.. تَهَزُّجُ الاَمْطَارِ عَلى خُدُودِ الاَزْهَارِ.. تَزَيُّنُ الاَزْهَارِ.. تَبَرُّجُ الاَثْمَارِ.. فِـى هٰذِهِ الْجِنَانِ.. تَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى الاَطْفَالِ الصِّغَارِ فِى كُلِّ الْحَيَوَانَاتِ وَالاِنْسَانِ.. تَعَرُّفُ وَدُودٍ.. تَوَدُّدُ رَحْمٰنٍ.. تَرَحُّمُ حَنَّانٍ.. تَحَنُّنُ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ وَالاِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيَوَانِ وَالْمَلَكِ وَالْجَانِّ

1.) Melik, Hak ve Mübîn olan Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Emin ve vaadinde sadık olan Muhammed Onun Resulüdür.
2.) Şüphesiz, ölümden sonra diriliş haktır. Cennet haktır. Cehennem ateşi haktır. Saadet-i ebediye haktır. Şüphesiz ki Allah çok merhametli ve çok hikmetlidir; O mahlûkatını çok sever ve nihayetsiz bir muhabbetle sevilmeye lâyıktır. Ve şüphesiz ki Onun rahmeti, hikmeti ve muhabbeti, bütün eşyayı bütün şuûnatıyla kuşatır.
3.) Dediler: Bizi buna eriştiren Allah'a hamd olsun; yoksa Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
6.) Allahım! Efendimiz Muhammed'e ve âl ve ashabına Senin razı olacağın ve onun lâyık ve müstehak olduğu bir rahmetle salât ve selâm et. Âmin. Ezelden ebede her türlü hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.
7.) Her türlü noksandan ve kusurdan münezzehtir o Zât ki, ilminin mucizeleri, san'atının harikaları, cûd ve sehâsının hediyeleri, lûtfunun burhanları, vahdetinin delilleri, hikmetinin latîfeleri, rahmetinin şahitleri olan müzeyyen hayvânâtı, münakkaş kuşları, meyveli ağaçları ve çiçekli nebâtâtı ile, yeryüzü bahçesini san'atının meşheri, mahlûkatının mahşeri, kudretinin mazharı, hikmetinin medarı, rahmetinin çiçekliği, Cennetinin tarlası, mahlûkatının resmî geçit meydanı, mevcudatının seyelângâhı, masnuatının ölçeği yapmıştır. Bu yeryüzü bahçelerinde, meyvelerin ziynetiyle gülen çiçeklerin tebessümü, seher yeliyle şakıyan kuşların sec'aları, çiçeklerin yaprakçıklarındaki damlaların şıpıltısı, çiçeklerin süslenmesi, meyvelerin açılıp saçılması, bütün hayvânat ve insan validelerinin küçük yavrulara terahhumu, cin ve insana ve hayvânâta ve ruhaniyat ve melâikeye bir Vedûd'un kendisini tanıttırması, bir Rahmân'ın kendini sevdirmesi, bir Hannân'ın terahhumu, bir Mennân'ın en latîf rahmet cilvelerini izhar etmesidir.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl

1.Zeyl: Dua Hakkındadır

Yirmi Dördüncü Mektubun Birinci Zeyli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [3]

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَآؤُكُمْ

Yani, *“Ey insanlar! Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var?”* meâlindeki âyetin beş nüktesini dinle.

- 1.Nükte: Dua üç nevidir
- 2.Nükte: Duanın tesiri azîmdir
- 3.Nükte: Duanın makbuliyeti, iki cihetledir
- 4.Nükte: Duanın en güzel meyvesi
- 5.Nükte: Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl : 1.Nükte

1.Nükte: Dua üç nevidir

Birinci Nükte

Dua bir sırr-ı azîm-i ubûdiyettir. Belki ubûdiyetin ruhu hükmündedir. Çok yerlerde zikrettiğimiz gibi, dua üç nevidir.

Birinci nevi dua: İstidat lisanıyladır ki, bütün hububat, tohumlar, lisan-ı istidatla Fâtır-ı Hakîme dua ederler ki, "Senin nukuş-u esmânı mufassal göstermek için bize neşvünemâ ver. Küçük hakikatimizi sümbülle ve ağacın büyük hakikatine çevir."

Hem şu istidat lisanıyla dua nev'inden birisi de şudur ki: Esbabın içtimaı, müsebbebin icadına bir duadır. Yani, esbab bir vaziyet alır ki, o vaziyet bir lisan-ı hal hükmüne geçer; ve müsebbebi, Kadîr-i Zülcelâlden dua eder, isterler. Meselâ su, hararet, toprak, ziya, bir çekirdek etrafında bir vaziyet alarak, o vaziyet bir lisan-ı duadır ki, "Bu çekirdeği ağaç yap, yâ Hâlıkımız" derler. Çünkü, o mu'cize-i harika-i kudret olan ağaç, o şuursuz, câmid, basit maddelere havale edilmez, havalesi muhaldir. Demek, içtima-ı esbab bir nevi duadır.

İkinci nevi dua: İhtiyac-ı fıtrî lisanıyladır ki, bütün zîhayatların iktidar ve ihtiyarları dahilinde olmayan hâcetlerini ve matlaplarını ummadıkları yerden, vakt-i münasipte onlara vermek için, Hâlık-ı Rahîmden bir nevi duadır. Çünkü, iktidar ve ihtiyarları haricinde, bilmedikleri yerden, vakt-i münasipte onlara bir Hakîm-i Rahîm gönderiyor. Elleri yetişmiyor; demek o ihsan, dua neticesidir.

Elhasıl, bütün kâinattan dergâh-ı İlâhiyeye çıkan, bir duadır. Esbab olanlar, müsebbebâtı Allah'tan isterler.

Üçüncü nevi dua: İhtiyaç dairesinde zîşuurların duasıdır ki, bu da iki kısımdır.

Eğer ıztırar derecesine gelse veya ihtiyac-ı fıtrîye tam münasebettar ise veya lisan-ı istidada yakınlaşmışsa veya sâfi, hâlis kalbin lisanıyla ise, ekseriyet-i mutlaka ile makbuldür. Terakkiyât-ı beşeriyenin kısm-ı âzamı ve keşfiyatları, bir nevi dua neticesidir. Havârık-ı medeniyet dedikleri şeyler ve keşfiyatlarına medar-ı iftihar zannettikleri emirler, mânevî bir dua neticesidir. Hâlis bir lisan-ı istidatla istenilmiş, onlara verilmiştir. Lisan-ı istidatla ve lisan-ı ihtiyac-ı fıtrî ile olan dualar dahi, bir mâni olmazsa ve şerâit dahilinde ise, daima makbuldürler.

İkinci kısım: Meşhur duadır. O da iki nevidir: biri fiilî, biri kavlî. Meselâ çift sürmek fiilî bir duadır. Rızkı topraktan değil; belki toprak, hazine-i rahmetin bir kapısıdır ki, rahmetin kapısı olan toprağı sabanla çalar.

Sair kısımların tafsilâtını tayyedip, yalnız kavlî duanın bir iki sırlarını, gelecek iki üç nüktede söyleyeceğiz.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl : 2.Nükte

2.Nükte: Duanın tesiri azîmdir

İkinci Nükte

Duanın tesiri azîmdir. Hususan dua külliyet kesb ederek devam etse, netice vermesi galiptir, belki daimîdir. Hattâ denilebilir ki, sebeb-i hilkat-i âlemin birisi de duadır. Yani, kâinatın hilkatinden sonra, başta nev-i beşer ve onun başında âlem-i İslâm ve onun başında Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın muazzam olan duası, bir sebeb-i hilkat-i âlemdir. Yani, Hâlık-ı Âlem, istikbalde o zâtı, nev-i beşer namına, belki mevcudat hesabına bir saadet-i ebediye, bir mazhariyet-i esmâ-i İlâhiye isteyecek bilmiş, o gelecek duayı kabul etmiş, kâinatı halk etmiş.

Madem duanın bu derece azîm ehemmiyeti ve vüs'ati vardır. Hiç mümkün müdür ki, bin üç yüz elli senede, her vakitte, nev-i beşerden üç yüz milyon, cin ve ins ve melek ve ruhaniyattan had ve hesaba gelmez mübarek zatlar, bil'ittifak zât-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında rahmet-i uzmâ-yı İlâhiye ve saadet-i ebediye ve husul-ü maksud için duaları nasıl kabul olmasın? Hiçbir cihetle mümkün müdür ki, o duaları reddedilsin?

Madem bu kadar külliyet ve vüs'at ve devam kesb edip lisan-ı istidat ve ihtiyac-ı fıtrî derecesine gelmiş. Elbette o zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, dua neticesi olarak öyle bir makam ve mertebededir ki, bütün ukul toplansa, bir akıl olsalar, o makamın hakikatini tamamıyla ihata edemezler.

İşte, ey Müslüman, senin rûz-i mahşerde böyle bir şefîin var. Bu şefîin şefaatini kendine celb etmek için, sünnetine ittibâ et.

Eğer desen: Madem o Habîbullahtır. Bu kadar salâvat ve duaya ne ihtiyacı var?

Elcevap: O zât (a.s.m.) umum ümmetinin saadetiyle alâkadar ve bütün efrad-ı ümmetinin her nevi saadetleriyle hissedardır ve her nevi musibetleriyle endişedardır. İşte, kendi hakkında merâtib-i saadet ve kemâlât hadsiz olmakla beraber, hadsiz efrad-ı ümmetinin, hadsiz bir zamanda, hadsiz envâ-ı saadetlerini hararetle arzu eden ve hadsiz envâ-ı şekavetlerinden müteessir olan bir zât, elbette hadsiz salâvat ve dua ve rahmete lâyıktır ve muhtaçtır.

Eğer desen: Bazan kat'î olacak işler için dua edilir: meselâ husuf ve küsuf namazındaki dua gibi. Hem bazan hiç olmayacak şeyler için dua edilir.

Elcevap: Başka Sözlerde izah edildiği gibi, dua bir ibadettir. Abd, kendi aczini ve fakrını dua ile ilân eder. Zâhirî maksatlar ise, o duanın ve o ibadet-i duaiyenin vakitleridir; hakikî faideleri değil. İbadetin faidesi âhirete bakar. Dünyevî maksatlar hâsıl olmazsa, "O dua kabul olmadı" denilmez. Belki "Daha duanın vakti bitmedi" denilir.

Hem hiç mümkün müdür ki, bütün ehl-i imanın bütün zamanlarda mütemadiyen kemâl-i hulûs ve iştiyak ve dua ile istedikleri saadet-i ebediye onlara verilmesin ve bütün kâinatın şehadetiyle hadsiz rahmeti bulunan o Kerîm-i Mutlak, o Rahîm-i Mutlak, bütün onların o duasını kabul etmesin ve saadet-i ebediye vücut bulmasın?

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl : 3.Nükte

3.Nükte: Duanın makbuliyeti, iki cihetledir

Üçüncü Nükte

Dua-yı kavlî-i ihtiyarînin makbuliyeti, iki cihetledir: Ya ayn-ı matlubu ile makbul olur; veyahut daha evlâsı verilir.

Meselâ, birisi kendine bir erkek evlât ister. Cenâb-ı Hak, Hazret-i Meryem gibi bir kız evlâdını veriyor. “Duası kabul olunmadı” denilmez. “Daha evlâ bir surette kabul edildi” denilir. Hem bazan kendi dünyasının saadeti için dua eder. Duası âhiret için kabul olunur. “Duası reddedildi” denilmez. Belki, “Daha enfa' bir surette kabul edildi” denilir, ve hâkezâ...

Madem Cenâb-ı Hak Hakîmdir. Biz Ondan isteriz, O da bize cevap verir. Fakat hikmetine göre bizimle muamele eder. Hasta, tabibin hikmetini ittiham etmemeli. Hasta bal ister; tabib-i hâzık, sıtması için sulfato verir. “Tabip beni dinlemedi” denilmez. Belki âh ü fizârını dinledi, işitti, cevap da verdi, maksudun iyisini yerine getirdi.

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl : 4.Nükte

4.Nükte: Duanın en güzel meyvesi

Dördüncü Nükte

Duanın en güzel, en lâtîf, en leziz, en hazır meyvesi, neticesi şudur ki:

Dua eden adam bilir ki, birisi var ki onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder. Onun kudret eli herşeye yetişir. Bu büyük dünya hanında o yalnız değil; bir Kerîm Zât var, ona bakar, ünsiyet verir. Hem onun hadsiz ihtiyâcâtını yerine getirebilir ve onun hadsiz düşmanlarını def edebilir bir Zâtın huzurunda kendini tasavvur ederek bir ferah, bir inşirah duyup, dünya kadar ağır bir yükü üzerinden atıp [1] اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ der.

1.)Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Mektubat : 24.Mektub : 1.Zeyl : 5.Nükte

5.Nükte: Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir

Beşinci Nükte

Dua ubûdiyetin ruhudur ve hâlis bir imanın neticesidir. Çünkü dua eden adam duasıyla gösteriyor ki:

“Bütün kâinata hükmeden birisi var ki, en küçük işlerime ıttılaı var ve bilir. En uzak maksatlarımı yapabilir. Benim her halimi görür, sesimi işitir. Öyle ise, bütün mevcudatın bütün seslerini işitiyor ki, benim sesimi de işitiyor. Bütün o şeyleri O yapıyor ki, en küçük işlerimi de Ondan bekliyorum, Ondan istiyorum.”

İşte, duanın verdiği hâlis tevhidin genişliğine ve gösterdiği nur-u imanın halâvet ve sâfiliğine bak,

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعآؤُكُمْ [1]

sırrını anla ve

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ [2]

fermanını dinle.

اَكَرْنَه خَواهِى دَادْ نَه دَادِى خَواهْ

denildiği gibi, eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [3]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ [4]
الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللهِ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ سَلِّمْنَا
وَسَلِّمْ دِينَنَا اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

1.) De ki: Eğer duanız olmasa Rabbim katında ne ehemmiyetiniz var? (Furkan Sûresi, 25:77)
2.) Rabbiniz buyurdu ki: Bana dua edin, size cevap vereyim. (Mü'min Sûresi, 40:60)
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm ve Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
4.) Allahım! Efendimiz Muhammed'e, âline ve ashabına, ezelden ebede kadar Allah'ın ilmindeki varlıklar adedince salât ve selâm et; bize ve dinimize selâmet ver. Âmin. Her türlü hamd ve övgü, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl

2.Zeyl: Mirac-ı Nebevî hakkındadır

Yirmi Dördüncü Mektubun İkinci Zeyli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [3]

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً اُخْرٰى عِنْدَ سِدْرَةِ [4]

الْمُنْتَهٰى عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى اِذْ يَغْشَى

السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا

طَغٰى لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

Mevlid-i Nebevinin Miraciye kısmında Beş Nükteyi beyan edeceğiz.

- 1.Nükte: Cennetten getirilen Buraka dair
- 2.Nükte: Cenâb-ı Hakkın Resul-i Ekrem'e karşı muhabbet-i münezzehesi
- 3.Nükte: Miraciyedeki muhavereler birer ünvan-ı mülâhazadır
- 4.Nükte: Yetmiş bin perde arkasında Cenâb-ı Hakk ile görüşmek
- 5.Nükte: Mevlid-i Nebevî müstahsen bir âdet-i İslâmiyedir
- Hatime: En mümtaz ferd olarak Hz.Muhammed

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

4.)And olsun ki, onu bir kere daha hakikî suretinde, Sidre-i Müntehâda gördü ki, onun yanında Me’vâ Cenneti vardır. O zaman Sidre’yi Allah’ın nuru kaplamıştı. Göz ne şaştı, ne de başka birşeye baktı. And olsun ki Rabbinin âyetlerinden en büyüklerini gördü. (Necm Sûresi, 53:13-18)

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : 1.Nükte

1.Nükte: Cennetten getirilen Buraka dair

Birinci Nükte

Cennetten getirilen Buraka dair, Mevlit yazan Süleyman Efendi hazin bir aşk macerasını beyan ediyor. O zât ehl-i velâyet olduğu ve rivayete bina ettiği için, elbette bir hakikati o suretle ifade ediyor. Hakikat şu olmak gerektir ki:

Âlem-i bekànın mahlûkları, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın nuruyla pek alâkadardırlar. Çünkü, onun getirdiği nur iledir ki, Cennet ve dâr-ı âhiret, cin ve insle şenlenecek. Eğer o olmasaydı, o saadet-i ebediye olmazdı ve Cennetin her nevi mahlûkatından istifadeye müstaid olan cin ve ins, Cenneti şenlendirmeyeceklerdi; bir cihette sahipsiz, virane kalacaktı.

Yirmi Dördüncü Sözün Dördüncü Dalında beyan edildiği gibi, nasıl ki bülbülün güle karşı dâsitâne-i aşkı, taife-i hayvânâtın taife-i nebâtâta derece-i aşka bâliğ olan ihtiyâcât-ı şedîde-i aşknümâyı rahmet hazinesinden gelen ve hayvânâtın erzaklarını taşıyan kàfile-i nebâtâta karşı ilân etmek için bir hatib-i Rabbânî olarak, başta bülbül-ü gül ve her neviden bir nevi bülbül intihap edilmiş ve onların nağamâtı dahi, nebâtâtın en güzellerinin başlarında hoşâmedî nev'inden tesbihkârâne bir hüsn-ü istikbaldir, bir alkışlamadır.

Aynen bunun gibi, sebeb-i hilkat-i eflâk ve vesile-i saadet-i dâreyn ve Habîb-i Rabbü'l-Âlemîn olan zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma karşı, nasıl ki melâike nev'inden Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm kemâl-i muhabbetle hizmetkârlık ediyor, melâikelerin Hazret-i Âdem Aleyhisselâma inkıyad ve itaatini ve sırr-ı sücudunu gösteriyor. Öyle de, ehl-i Cennetin, hattâ Cennetin

hayvânat kısmının dahi o zâta karşı alâkaları, bindiği Burak'ın hissiyât-ı âşıkanesiyle ifade edilmiştir.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : 2.Nükte

2.Nükte: Cenâb-ı Hakkın Resul-i Ekrem'e karşı muhabbet-i münezzehesi

İkinci Nükte

Mirac-ı Nebeviyedeki maceralardan birisi, Cenâb-ı Hakkın Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma karşı muhabbet-i münezzehesi, *“Sana âşık olmuşum”* tabiriyle ifade edilmiş. Şu tabirat, Vâcibü’l-Vücudun kudsiyetine ve istiğnâ-yı zâtîsine, mânâ-yı örfî ile münasip düşmüyor. Madem Süleyman Efendinin Mevlidi rağbet-i âmmeye mazhariyeti delâletiyle, o zât ehl-i velâyettir ve ehl-i hakikattir; elbette irâe ettiği mânâ sahihtir. Mânâ da budur ki:

Zât-ı Vâcibü’l-Vücudun hadsiz cemâl ve kemâli vardır. Çünkü, bütün kâinatın aksâmına inkısam etmiş olan cemâl ve kemâlin bütün envâı, Onun cemâl ve kemâlinin emâreleri, işaretleri, âyetleridir. İşte, herhalde, cemâl ve kemâl sahibi bilbedâhe cemâl ve kemâlini sevmesi gibi, Zât-ı Zülcelâl dahi cemâlini pek çok sever. Hem kendine lâyık bir muhabbetle sever. Hem cemâlinin şuâât ı olan esmâsını dahi sever. Madem esmâsını sever; elbette esmâsının cemâlini gösteren san’atını sever. Öyle ise, cemâl ve kemâline âyine olan masnuatını dahi sever. Madem cemâl ve kemâlini göstereni sever; elbette cemâl ve kemâl-i esmâsına işaret eden mahlûkatının mehâsinini sever. Bu beş nevi muhabbete, Kur’ân-ı Hakîm, âyâtıyla işaret ediyor.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, madem masnuat içinde en mükemmel ferttir ve mahlûkat içinde en mümtaz şahsiyettir.

Hem san’at-ı İlâhiyeyi bir velvele-i zikir ve tesbihle teşhir ediyor ve istihsan ediyor.

Hem esmâ-i İlâhiyedeki cemâl ve kemâl hazinelerini lisan-ı Kur'ân ile açmıştır.

Hem kâinatın âyât-ı tekviniyesinin, Sâniinin kemâline delâletlerini parlak ve kat'î bir surette lisan-ı Kur'ân'la beyan ediyor.

Hem küllî ubûdiyetiyle rububiyet-i İlâhiyeye âyinedarlık ediyor.

Hem mahiyetinin câmiiyetiyle bütün esmâ-i İlâhiyeye bir mazhar-ı etemm olmuştur.

Elbette bunun için denilebilir ki, Cemîl-i Zülcelâl, kendi cemâlini sevmesiyle, o cemâlin en mükemmel âyine-i zîşuuru olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı sever.

Hem kendi esmâsını sevmesiyle, o esmânın en parlak âyinesi olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı sever ve Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma benzeyenleri dahi derecelerine göre sever.

Hem san'atını sevdiği için, elbette Onun san'atını en yüksek bir sadâ ile bütün kâinata neşreden ve semâvâtın kulağını çınlatan, ber ve bahri cezbeye getiren bir velvele-i zikir ve tesbihle ilân eden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı sever ve ona ittibâ edenleri de sever.

Hem masnuatını sevdiği için, o masnuatın en mükemmeli olan zîhayatı ve zîhayatın en mükemmeli olan zîşuuru ve zîşuurun en efdali olan insanları ve insanların bil'ittifak en mükemmeli olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı elbette daha ziyade sever.

Hem kendi mahlûkatının mehâsin-i ahlâkiyelerini sevdiği için, mehâsin-i ahlâkiyede bil'ittifak en yüksek mertebede bulunan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı sever ve derecâta göre ona benzeyenleri dahi sever.

Demek, Cenâb-ı Hakkın rahmeti gibi, muhabbeti dahi kâinatı ihata etmiş. İşte, o hadsiz mahbuplar içindeki mezkûr beş vechinin herbir vechinde en yüksek makam, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma mahsustur ki, **"Habîbullah"** lâkabı ona verilmiş.

İşte bu en yüksek makam-ı mahbubiyeti, Süleyman Efendi, *"Ben sana âşık olmuşum"* tabiriyle beyan etmiştir. Şu tabir bir mirsad-ı tefekkürdür, gayet uzaktan uzağa bu hakikate bir işarettir. Bununla

beraber, madem bu tabir şe’n-i rububiyete münasip olmayan mânâyı hayale getiriyor; en iyisi, şu tabir yerine *“Ben senden razı olmuşum”* denilmeli.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : 3.Nükte

3.Nükte: Miraciyedeki muhavereler birer ünvan-ı mülâhazadır

Üçüncü Nükte

Miraciyedeki maceralar, malûmumuz olan mânâlarla, o kudsî ve nezih hakikatleri ifade edemiyor. Belki o muhavereler birer ünvan-ı mülâhazadır, birer mirsad-ı tefekkürdür ve ulvî ve derin hakaike birer işarettir ve imanın bir kısım hakaikine birer ihtardır ve kabil-i tabir olmayan bazı mânâlara birer kinayedir. Yoksa, malûmumuz olan mânâlarla bir macera değil. Biz, hayalimizle o muhaverelerden o hakikatleri alamayız; belki kalbimizle heyecanlı bir zevk-i imanî ve nuranî bir neş'e-i ruhanî alabiliriz. Çünkü, nasıl Cenâb-ı Hakkın zât ve sıfâtında nazir ve şebih ve misli yoktur; öyle de, şuûnât-ı rububiyetinde misli yoktur. Sıfâtı nasıl mahlûkat sıfâtına benzemiyor; muhabbeti dahi benzemez.

Öyle ise, şu tabiratı müteşabihat nev'inden tutup deriz ki: Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve kudsiyetine münasip bir tarzda ve istiğnâ-yı zâtîsine ve kemâl-i mutlakına muvafık bir surette, muhabbeti gibi bazı şuûnâtı var ki, miraciye macerasıyla onu ihtar ediyor. Mirac-ı Nebeviyeye dair Otuz Birinci Söz, hakaik-i miraciyeyi usul-ü imaniye dairesinde izah etmiştir. Ona iktifâen burada ihtisar ediyoruz.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : 4.Nükte

4.Nükte: Yetmiş bin perde arkasında Cenâb-ı Hakk ile görüşmek

Dördüncü Nükte

“Yetmiş bin perde arkasında Cenâb-ı Hakkı görmüş” tabiri, bu’diyet-i mekânı ifade ediyor. Halbuki, Vâcibü’l-Vücud mekândan münezzehtir, herşeye herşeyden daha yakındır. Bu ne demektir?

Elcevap: Otuz Birinci Sözde mufassalan, burhanlarla o hakikat beyan edilmiştir. Burada yalnız şu kadar deriz ki:

Cenâb-ı Hak bize gayet karîbdir; biz Ondan gayet derecede uzağız. Nasıl ki, güneş, elimizdeki âyine vasıtasıyla bize gayet yakındır ve yerde herbir şeffaf şey, kendine bir nevi arş ve bir çeşit menzil olur. Eğer güneşin şuuru olsaydı, bizimle âyinemiz vasıtasıyla muhabere ederdi. Fakat biz ondan dört bin sene uzağız. Bilâ teşbih velâ temsil, Şems-i Ezelî, herşeye herşeyden daha yakındır. Çünkü Vâcibü’l-Vücuddur, mekândan münezzehtir. Hiçbir şey Ona perde olamaz. Fakat herşey nihayet derecede Ondan uzaktır.

İşte, Miracın uzun mesafesiyle, [1] وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ in ifade ettiği mesafesizliğin sırrıyla, hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın gitmesinde, çok mesafeyi tayyederek gitmesi ve ân-ı vâhidde yerine gelmesi sırrı bundan ileri geliyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın miracı, onun seyr ü sülûküdür, onun ünvan-ı velâyetidir.

Ehl-i velâyet, nasıl ki seyr ü sülûk-i ruhanî ile, kırk günden tâ kırk seneye kadar bir terakki ile, derecât-ı imaniyenin hakkalyakîn derecesine çıkıyor. Öyle de, bütün evliyanın sultanı olan Resul-i

Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, değil yalnız kalbi ve ruhuyla, belki hem cismiyle, hem havassıyla, hem letâifiyle, kırk seneye mukàbil kırk dakikada, velâyetinin keramet-i kübrâsı olan Miracı ile bir cadde-i kübrâ açarak hakaik-i imaniyenin en yüksek mertebelerine gitmiş, Mirac merdiveniyle Arşa çıkmış, Kàb-ı Kavseyn makamında, hakaik-i imaniyenin en büyüğü olan iman-ı billâh ve iman-ı bil'âhireti aynelyakîn, gözüyle müşahede etmiş, Cennete girmiş, saadet-i ebediyeyi görmüş, o Miracın kapısıyla açtığı cadde-i kübrâyı açık bırakmış. Bütün evliya-yı ümmeti seyr ü sülûk ile, derecelerine göre, ruhanî ve kalbî bir tarzda o Miracın gölgesi içinde gidiyorlar.

1.)Biz ona şahdamarından daha yakınız. (Kaf Sûresi, 50:16)

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : 5.Nükte

5.Nükte: Mevlid-i Nebevî müstahsen bir âdet-i İslâmiyedir

Beşinci Nükte

Mevlid-i Nebevî ile Miraciyenin okunması, gayet nâfi ve güzel âdettir ve müstahsen bir âdet-i İslâmiyedir. Belki hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyenin gayet lâtîf ve parlak ve tatlı bir medar-ı sohbetidir. Belki, hakaik-i imaniyenin ihtarı için en hoş ve şirin bir derstir. Belki, imanın envârını ve muhabbetullah ve aşk-ı Nebevîyi göstermeye ve tahrike en müheyyiç ve müessir bir vasıtadır. Cenâb-ı Hak bu âdeti ebede kadar devam ettirsin. Ve Süleyman Efendi gibi Mevlid yazanlara Cenâb-ı Hak rahmet etsin, yerlerini Cennetü'l-Firdevs yapsın. Âmin.

Mektubat : 24.Mektub : 2.Zeyl : Hatime

Hatime: En mümtaz ferd olarak Hz.Muhammed

Hatime

Madem şu kâinatın Hâlıkı, her nevide bir ferd-i mümtaz ve mükemmel ve câmi halk edip, o nev'in medar-ı fahri ve kemâli yapar. Elbette, esmâsındaki İsm-i Âzam tecellîsiyle, bütün kâinata nisbeten mümtaz ve mükemmel bir ferdi halk edecek. Esmâsında bir İsm-i Âzam olduğu gibi, masnuatında da bir ferd-i ekmel bulunacak ve kâinata münteşir kemâlâtı o fertte cem edip kendine medar-ı nazar edecek.

O fert, herhalde zîhayattan olacaktır. Çünkü envâ-ı kâinatın en mükemmeli zîhayattır. Ve herhalde, zîhayat içinde o fert zîşuurdan olacaktır. Çünkü, zîhayatın envâı içinde en mükemmeli zîşuurdur. Ve herhalde, o ferd-i ferid, insandan olacaktır. Çünkü, zîşuur içinde hadsiz terakkiyâta müstaid, insandır.

Ve insanlar içinde, herhalde o fert Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olacaktır. Çünkü, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar hiçbir tarih, onun gibi bir ferdi gösteremiyor ve gösteremez. Zira, o zât, küre-i arzın yarısını ve nev-i beşerin beşten birisini saltanat-ı mâneviyesi altına alarak, bin üç yüz elli sene kemâl-i haşmetle saltanat-ı mâneviyesini devam ettirip, bütün ehl-i kemâle, bütün envâ-ı hakaikte bir üstâd-ı küll hükmüne geçmiş. Dost ve düşmanın ittifakıyla, ahlâk-ı hasenenin en yüksek derecesine sahip olmuş; bidâyet-i emrinde, tek başıyla bütün dünyaya meydan okumuş; her dakikada yüz milyondan ziyade insanların vird-i zebânı olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânı göstermiş bir zât, elbette o ferd-i mümtazdır, ondan başkası olamaz. Bu âlemin hem çekirdeği, hem meyvesi odur.

عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ اَلصَّلاَةُ [1] وَالسَّلاَمُ بِعَدَدِ اَنوَاعِ الْكَائِنَاتِ وَمَوْجُودَاتِهَا

İşte böyle bir zâtın mevlid ve miracını dinlemek, yani terakkiyâtının mebde’ ve müntehâsını işitmek, yani tarihçe-i hayat-ı mâneviyesini bilmek, o zâtı kendine reis ve seyyid ve imam ve şefî telâkki eden mü’minlere ne kadar zevkli, fahirli, nurlu, neş’eli, hayırlı bir müsamere-i ulviye-i diniye olduğunu anla.

Yâ Rab! Habib-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hürmetine ve İsm-i Âzam hakkına, şu risaleyi neşredenlerin ve rüfekasının kalblerini envâr-ı imaniyeye mazhar ve kalemlerini esrar-ı Kur’âniyeye naşir eyle ve onlara sırat-ı müstakimde istikamet ver. Âmin.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [2] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.) Kâinatın adedi ve mevcudatı adedince salât ve selâm onun ve âl ve ashabının üzerine olsun.
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 25.Mektub

Yirmi Beşinci Mektup

Telif edilmemiştir.

Mektubat : 26.Mektub

26.Mektub: Dört Mebhastır

Yirmi Beşinci Mektup

Şu Yirmi Altıncı Mektup, birbiriyle münasebeti az Dört Mebhastır.

•1.Mebhas: Şeytanla Münazara
•2.Mebhas: Bediüzzamanın üç şahsiyeti
•3.Mebhas: Milliyetçilik hakkında
•4.Mebhas: On muhtelif Meseledir

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas

1.Mebhas: Şeytanla Münazara

Birinci Mebhas

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [2]

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ [3]

Hüccetü'l-Kur'ân ale'ş-Şeytan ve Hizbihî

İblis'i ilzam, şeytanı ifham, ehl-i tuğyanı iskât eden Birinci Mebhas, bîtarafâne muhakeme içinde Şeytanın müthiş bir desisesini, kat'î bir surette reddeden bir vakıadır. O vakıanın mücmel bir kısmını on sene evvel Lemeâtta yazmıştım. Şöyle ki:

•Desise 1: Kuranı beşer kelamı farz etmek
•Desise 2: Bîtarafane Muhakeme
•Desise 3: Kur'anın beşer kelâmına benzemesi
•Desise 4: Kuranın din namına uydurulmuş olması ihtimali
•Desise 5: Meşhur insanların kandırılması
•Desise 6: Şeytanın İkinci Küçük Bir İtirazı

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Şeytandan sana bir vesvese geldiğinde Allah'a sığın. Şüphesiz ki O, herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. (Fussilet Sûresi, 41:36)

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 1.Desise

Desise 1: Kuranı beşer kelamı farz etmek

Bu risalenin telifinden on bir sene evvel, Ramazan-ı Şerifte, İstanbul'da, Bayezid Cami-i Şerifinde hafızları dinliyordum. Birden, şahsını görmedim, fakat mânevî bir ses işittim gibi bana geldi, zihnimi kendine çevirdi. Hayalen dinledim.

Baktım ki, bana der: "Sen Kur'ân'ı pek âli, çok parlak görüyorsun. Bîtarafâne muhakeme et, öyle bak. Yani, bir beşer kelâmı farz et, bak. Acaba o meziyetleri, o ziynetleri görecek misin?"

Hakikaten ben de ona aldandım, beşer kelâmı farz edip öyle baktım. Gördüm ki, nasıl Bayezid'in elektrik düğmesi çevrilip söndürülünce ortalık karanlığa düşer; öyle de, o farz ile, Kur'ân'ın parlak ışıkları gizlenmeye başladı.

O vakit anladım ki, benimle konuşan şeytandır; beni vartaya yuvarlandırıyor. Kur'ân'dan istimdad ettim. Birden, bir nur kalbime geldi, müdafaaya kat'î bir kuvvet verdi. O vakit, şöylece Şeytana karşı münazara başladı.

Dedim: Ey Şeytan! Bîtarafâne muhakeme, iki taraf ortasında bir vaziyettir. Halbuki hem senin, hem insandaki senin şakirtlerin, dediğiniz bîtarafâne muhakeme ise, taraf-ı muhalifi iltizamdır. Bîtaraflık değildir, muvakkaten bir dinsizliktir. Çünkü Kur'ân'a kelâm-ı beşer diye bakmak ve öyle muhakeme etmek, şıkk-ı muhalifi esas tutmaktır. Bâtılı iltizamdır, bîtarafâne değildir. Belki bâtıla tarafgirliktir.

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 2.Desise

Desise 2: Bîtarafane Muhakeme

Şeytan dedi ki: “Öyle ise ne Allah’ın kelâmı, ne de beşerin kelâmı deme. Ortada farz et, bak.”

Ben dedim: O da olamaz. Çünkü, münâzaun fîh bir mal bulunsa, eğer iki müddeî birbirine yakınsa ve kurbiyet-i mekân varsa, o vakit, o mal ikisinden başka birinin elinde veya ikisinin elleri yetişecek bir surette bir yere bırakılacak. Hangisi ispat etse, o alır. Eğer o iki müddeî birbirinden gayet uzak, biri maşrıkta, biri mağripte ise, o vakit, kaideten, sahibülyed kim ise onun elinde bırakılacaktır. Çünkü ortada bırakmak kàbil değildir.

İşte, Kur’ân kıymettar bir maldır. Beşer kelâmı Cenâb-ı Hakkın kelâmından ne kadar uzaksa, o iki taraf o kadar, belki hadsiz birbirinden uzaktır. İşte, serâdan Süreyya’ya kadar birbirinden uzak o iki taraf ortasında bırakmak mümkün değildir. Hem ortası yoktur. Çünkü, vücut ve adem gibi ve nâkızeyn gibi iki zıttırlar; ortası olamaz. Öyle ise, Kur’ân için sahibülyed, taraf-ı İlâhîdir. Öyle ise, Onun elinde kabul edilip, öylece delâil-i ispata bakılacak. Eğer öteki taraf, Onun kelâmullah olduğuna dair bütün burhanları birer birer çürütse, elini ona uzatabilir; yoksa uzatamaz.

Heyhat! Binler berâhin-i kat’iyenin mıhlarıyla Arş-ı Âzama çakılan bu muazzam pırlantayı, hangi el bütün o mıhları söküp, o direkleri kesip, onu düşürebilir?

İşte, ey Şeytan, senin rağmına, ehl-i hak ve insaf bu suretteki hakikatli muhakeme ile muhakeme ederler. Hattâ, en küçük bir delilde dahi Kur’ân’a karşı imanlarını ziyadeleştirirler. Senin ve şakirtlerinin gösterdiği yol ise:

Bir kere beşer kelâmı farz edilse, yani Arşa bağlanan o muazzam pırlanta yere atılsa, bütün mıhların kuvvetinde ve çok burhanların metanetinde birtek burhan lâzım ki onu yerden kaldırıp Arş-ı Mânevîye çaksın-tâ küfrün zulümatından kurtulup imanın envârına erişsin. Halbuki buna muvaffak olmak pek güçtür. Onun için, senin desisenle, şu zamanda, bîtarafâne muhakeme sureti altında çokları imanlarını kaybediyorlar.

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 3.Desise

Desise 3: Kur'anın beşer kelâmına benzemesi

Şeytan döndü ve dedi: “Kur’ân beşer kelâmına benziyor; onların muhaveresi tarzındadır. Demek beşer kelâmıdır. Eğer Allah’ın kelâmı olsa, Ona yakışacak, her cihetçe harikulâde bir tarzı olacaktı. Onun san’atı nasıl beşer san’atına benzemiyor; kelâmı da benzememeli.”

Cevaben dedim: Nasıl ki Peygamberimiz (a.s.m.), mu’cizâtından ve hasâisinden başka, ef’al ve ahval ve etvârında beşeriyette kalıp, beşer gibi âdet-i İlâhiyeye ve evâmir-i tekviniyesine münkad ve mutî olmuş. O da soğuk çeker, elem çeker, ve hâkezâ... Herbir ahval ve etvârında harikulâde bir vaziyet verilmemiş-tâ ki ümmetine ef’âliyle imam olsun, etvârıyla rehber olsun, umum harekâtıyla ders versin. Eğer her etvârında harikulâde olsaydı, bizzat her cihetçe imam olamazdı, herkese mürşid-i mutlak olamazdı, bütün ahvâliyle rahmeten li’l-âlemîn olamazdı.

Aynen öyle de, Kur’ân-ı Hakîm, ehl-i şuura imamdır, cin ve inse mürşiddir, ehl-i kemâle rehberdir, ehl-i hakikate muallimdir. Öyle ise, beşerin muhaverâtı ve üslûbu tarzında olmak, zarurî ve kat’îdir. Çünkü, cin ve ins münâcâtını ondan alıyor, duasını ondan öğreniyor, mesâilini onun lisanıyla zikrediyor, edeb-i muaşereti ondan taallüm ediyor, ve hâkezâ, herkes onu merci yapıyor. Öyle ise, eğer Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın Tûr-i Sina’da işittiği kelâmullah tarzında olsaydı, beşer bunu dinlemekte ve işitmekte tahammül edemezdi ve merci edemezdi. Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm gibi bir ulü’l-azm, ancak birkaç kelâmı işitmeye tahammül etmiştir. Mûsâ Aleyhisselâm demiş:

اَهٰكَذَا كَلاَمُكَ؟ قَالَ اللهُ: لِى قُوَّةُ [1] جَمِيعِ اْلاَلْسِنَةِ

1.)Senin kelâmın böyle midir?’ Allah buyurdu: ‘Ben bütün lisanların kuvvetine mâlikim.” Süyûtî, ed-Dürrü’l-Mensûr, 3:536

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 4.Desise

Desise 4: Kuranın din namına uydurulmuş olması ihtimali

Şeytan yine döndü, dedi ki: “Kur’ân’ın mesâili gibi, çok zatlar o çeşit mesâili din namına söylüyorlar. Onun için, bir beşer, din namına böyle birşey yapmak mümkün değil mi?”

Cevaben; Kur’ân’ın nuruyla dedim ki:

Evvelâ: Dindar bir adam, din muhabbeti için, “Hak böyledir, hakikat budur, Allah’ın emri böyledir” der. Yoksa, Allah’ı kendi keyfine konuşturmaz. Hadsiz derece haddinden tecavüz edip, Allah’ın taklidini yapıp, Onun yerinde konuşmaz.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللهِ [1]

düsturundan titrer.

Ve saniyen: Bir beşer kendi başına böyle yapması ve muvaffak olması hiçbir cihetle mümkün değildir, belki yüz derece muhaldir. Çünkü birbirine yakın zatlar birbirini taklit edebilirler. Bir cinsten olanlar birbirinin suretine girebilirler. Mertebece birbirine yakın olanlar birbirinin makamlarını taklit edebilirler, muvakkaten insanları iğfal ederler; fakat daimi iğfal edemezler. Çünkü, ehl-i dikkat nazarında, alâ külli hal, etvar ve ahvâli içindeki tasannuatlar ve tekellüfatlar sahtekârlığını gösterecek, hilesi devam etmeyecek.

Eğer sahtekârlıkla taklide çalışan, ötekinden gayet uzaksa, meselâ âdi bir adam İbn-i Sina gibi bir dâhiyi ilimde taklit etmek istese ve bir çoban bir padişahın vaziyetini takınsa, elbette hiç kimseyi aldatamayacak, belki kendi maskara olacak. Herbir hali bağıracak ki, “Bu sahtekârdır!”

İşte—hâşâ, yüz bin defa hâşâ—Kur'ân beşer kelâmı farz edildiği vakit, nasıl ki bir yıldız böceği bin sene tekellüfsüz, hakikî bir yıldız olarak rasat ehline görünsün? Hem bir sinek, bir sene tamamen tavus suretini tasannusuz temâşâ ehline göstersin? Hem sahtekâr, âmi bir nefer, namdar, âli bir müşirin tavrını takınsın, makamında otursun, çok zaman öyle kalsın, hilesini ihsas etmesin? Hem müfteri, yalancı, itikadsız bir adam, müddet-i ömründe daima en sadık, en emin, en mutekid bir zâtın keyfiyetini ve vaziyetini en müdakkik nazarlara karşı telâşsız göstersin, dâhilerin nazarında tasannuu saklansın? Bu ise yüz derece muhaldir; ona hiçbir zîakıl mümkün diyemez. Ve öyle de farz etmek, bedihî bir muhali vaki farz etmek gibi bir hezeyandır.

Aynen öyle de, Kur'ân'ı kelâm-ı beşer farz etmek, lâzım gelir ki, âlem-i İslâmın semâsında bilmüşahede pek parlak ve daima envâr-ı hakaiki neşreden bir yıldız-ı hakikat, belki bir şems-i kemâlât telâkki edilen Kitab-ı Mübînin mahiyeti—hâşâ, sümme hâşâ—bir yıldız böceği hükmünde tasannucu bir beşerin hurafatlı bir düzmesi olsun. Ve en yakınında olanlar ve dikkatle ona bakanlar farkında bulunmasın. Ve onu daima âli ve menba-ı hakaik bir yıldız bilsin. Bu ise yüz derece muhal olmakla beraber, sen ey Şeytan, yüz derece şeytanetinde ileri gitsen, buna imkân verdiremezsin, bozulmamış hiçbir aklı kandıramazsın. Yalnız, mânen pek uzaktan baktırmakla aldatıyorsun; yıldızı, yıldız böceği gibi küçük gösteriyorsun.

Salisen: Hem, Kur'ân'ı beşer kelâmı farz etmek, lâzım gelir ki, âsârıyla, tesirâtıyla, netâiciyle âlem-i insaniyetin bilmüşahede en ruhlu ve hayatfeşan, en hakikatli ve saadetresan, en cemiyetli ve mu'cizbeyan, âli meziyetleriyle yaldızlı bir Furkanın gizli hakikati—hâşâ—muavenetsiz, ilimsiz birtek insanın fikrinin tasniâtı olsun, yakınında onu temâşâ eden ve merakla dikkat eden büyük zekâlar, ulvî dehâlar onda hiçbir zaman, hiçbir cihette sahtekârlık ve tasannu eserini görmesin; daima ciddiyeti, samimiyeti, ihlâsı bulsun.

Bu ise, yüz derece muhal olmakla beraber, bütün ahvâliyle, akvâliyle, harekâtıyla bütün hayatında emaneti, imanı, emniyeti, ihlâsı, ciddiyeti, istikameti gösteren ve ders veren ve sıddıkînleri yetiştiren en yüksek, en parlak, en âli haslet telâkki edilen ve kabul

edilen bir zâtı en emniyetsiz, en ihlâssız, en itikadsız farz etmekle, muzaaf bir muhali vaki görmek gibi, Şeytanı dahi utandıracak bir hezeyan-ı fikrîdir. Çünkü şu meselenin ortası yoktur. Zira, farz-ı muhal olarak, Kur'ân kelâmullah olmazsa, Arştan ferşe düşer gibi sukut eder, ortada kalmaz. Mecma-ı hakaik iken, menba-ı hurafat olur. Ve o harika fermanı gösteren zat—hâşâ, sümme hâşâ—eğer Resulullah olmazsa, âlâ-yı illiyyînden esfel-i sâfilîne sukut etmek ve menba-ı kemâlât derecesinden maden-i desâis makamına düşmek lâzım gelir, ortada kalamaz. Zira Allah namına iftira eden, yalan söyleyen, en ednâ bir dereceye düşer. Bir sineği daimî bir surette tavus görmek ve tavusun büyük evsâfını onda her vakit müşahede etmek ne kadar muhal ise, şu mesele de öyle muhaldir. Fıtraten akılsız, sarhoş bir divane lâzım ki buna ihtimal versin.

Rabian: Hem, Kur'ân'ı kelâm-ı beşer farz etmek, lâzım gelir ki, benî Âdemin en büyük ve muhteşem ordusu olan ümmet-i Muhammediyenin (a.s.m.) mukaddes bir kumandanı olan Kur'ân, bilmüşahede kuvvetli kanunlarıyla, esaslı düsturlarıyla, nâfiz emirleriyle, o pek büyük orduyu iki cihanı fethedecek bir derecede bir intizam verdiği ve bir inzibat altına aldığı ve maddî ve mânevî teçhiz ettiği ve umum efradın derecâtına göre akıllarını talim ve kalblerini terbiye ve ruhlarını teshir ve vicdanlarını tathir, âzâ ve cevârihlerini istimal ve istihdam ettiği halde—hâşâ, yüz bin hâşâ—kuvvetsiz, kıymetsiz, asılsız bir düzme farz edip, yüz derece muhali kabul etmek lâzım gelmekle beraber; müddet-i hayatında ciddî harekâtıyla Hakkın kanunlarını benî Âdeme ders veren ve samimî ef'âliyle hakikatin düsturlarını beşere talim eden ve hâlis ve makul akvâliyle istikametin ve saadetin usullerini gösteren ve tesis eden ve bütün tarihçe-i hayatının şehadetiyle, Allah'ın azâbından çok havf eden ve herkesten ziyade Allah'ı bilen ve bildiren ve nev-i beşerin beşten birisine ve küre-i arzın yarısına bin üç yüz elli sene kemâl-i haşmetle kumandanlık eden ve cihanı velveleye veren şöhretşiar şuûnâtıyla, nev-i beşerin, belki kâinatın elhak medar-ı fahri olan bir zâtı—hâşâ, yüz bin defa hâşâ—Allah'tan korkmaz ve bilmez ve yalandan çekinmez, haysiyetini tanımaz farz etmekle, yüz derece muhali birden irtikâp etmek lâzım gelir. Çünkü şu meselenin ortası yoktur. Zira, farz-ı muhal olarak, Kur'ân kelâmullah olmazsa, Arştan düşse,

orta yerde kalamaz. Belki yerde en yalancı birinin malı olduğunu kabul etmek lâzım gelir. Bu ise, ey Şeytan, yüz derece sen katmerli bir şeytan olsan, bozulmamış hiçbir aklı kandıramazsın ve çürümemiş hiçbir kalbi ikna edemezsin.

1.)Allah adına yalan söyleyenden daha zalim kim vardır? (Zümer Sûresi, 39:32)

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 5.Desise

Desise 5: Meşhur insanların kandırılması

Şeytan döndü, dedi: “Nasıl kandıramam? Ekser insanlara ve insanın meşhur âkıllerine Kur’ân’ı ve Muhammed’i inkâr ettirdim ve kandırdım.”

Elcevap:

Evvelâ: Gayet uzak mesafeden bakılsa, en büyük şey, en küçük birşey gibi görünebilir. Bir yıldız, bir mum kadardır denilebilir.

Saniyen: Hem tebeî ve sathî bir nazarla bakılsa, gayet muhal birşey mümkün görünebilir.

Bir zaman bir ihtiyar adam Ramazan hilâlini görmek için semâya bakmış. Gözüne bir beyaz kıl inmiş. O kılı ay zannetmiş, “Ay’ı gördüm” demiş. İşte, muhaldir ki, hilâl o beyaz kıl olsun. Fakat kasten ve bizzat ay’a baktığı ve o saçı tebeî ve dolayısıyla ve ikinci derecede göründüğü için, o muhali mümkün telâkki etmiş.

Salisen: Hem kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır.

Adem-i kabul bir lâkaytlıktır, bir göz kapamaktır ve câhilâne bir hükümsüzlüktür. Bu surette, çok muhal şeyler onun içinde gizlenebilir. Onun aklı onlarla uğraşmaz.

Amma inkâr ise, o adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir, bir hükümdür. Onun aklı hareket etmeye mecburdur.

O halde, senin gibi bir şeytan, onun aklını elinden alır, sonra inkârı ona yutturur. Hem, ey Şeytan, bâtılı hak ve muhali mümkün gösteren gaflet ve dalâlet ve safsata ve inat ve muğâlata ve mükâbere ve iğfal ve görenek gibi şeytanî desiselerle, çok muhâlâtı intac eden küfür ve inkârı, o bedbaht, insan suretindeki hayvanlara yutturmuşsun.

Rabian: Hem, Kur'ân'ı kelâm-ı beşer farz etmek, lâzım gelir ki, âlem-i insaniyetin semâsında yıldızlar gibi parlayan asfiyalara, sıddıkînlere, aktablara bilmüşahede rehberlik eden ve bilbedâhe mütemadiyen hak ve hakkaniyeti, sıdk ve sadakati, emn ve emaneti umum tabakat-ı ehl-i kemâle talim eden ve erkân-ı imaniyenin hakaikiyle ve erkân-ı İslâmiyenin desâtiriyle iki cihanın saadetini temin eden ve bu icraatının şehadetiyle bizzarure hak, hâlis ve sâfi hakikat ve gayet doğru ve pek ciddî olmak lâzım gelen bir kitabı, kendi evsâfının ve tesirâtının ve envârının zıddıyla muttasıf tasavvur edip—hâşâ, hâşâ!—tasniat ve iftiraların mecmuası nazarıyla bakmak, sofestaîleri ve şeytanları dahi utandıracak ve titretecek şenî bir hezeyan-ı küfrî olmakla beraber; izhar ettiği din ve şeriat-ı İslâmiyenin şehadetiyle ve müddet-i hayatında gösterdiği bil'ittifak fevkalâde takvâsının ve hâlis ve sâfi ubûdiyetinin delâletiyle ve bil'ittifak kendinde göründüğü ahlâk-ı hasenesinin iktizasıyla ve yetiştirdiği bütün ehl-i hakikatin ve sahib-i kemâlâtın tasdikiyle en mutekid, en metin, en emin, en sadık bir zâtı—hâşâ, sümme hâşâ, yüz bin kere hâşâ—itikadsız, en emniyetsiz, Allah'tan korkmaz, yalandan çekinmez bir vaziyette farz edip, muhâlâtın en çirkin ve menfur bir suretini ve dalâletin en zulümlü ve zulümatlı bir tarzını irtikâp etmek lâzım gelir.

Elhasıl: On Dokuzuncu Mektubun On Sekizinci İşaretinde denildiği gibi, nasıl kulaklı âmi tabakası, i'câz-ı Kur'ân fehminde demiş: "Kur'ân, bütün dinlediğim ve dünyada mevcut kitaplara kıyas edilse, hiçbirisine benzemiyor ve onların derecesinde değildir." Öyle ise, ya Kur'ân umumun altındadır veya umumun fevkinde bir derecesi vardır. Umumun altındaki şık ise, muhal olmakla beraber, hiçbir düşman, hattâ Şeytan dahi diyemez ve kabul etmez. Öyle ise, Kur'ân umum kitapların fevkindedir; öyle ise mu'cizedir.

Aynen öyle de, biz de ilm-i usul ve fenn-i mantıkça sebr ve taksim denilen en kat'î hüccetle deriz:

Ey Şeytan ve ey Şeytanın şakirtleri! Kur'ân ya Arş-ı Âzamdan ve İsm-i Âzamdan gelmiş bir kelâmullahtır veyahut—hâşâ, sümme hâşâ, yüz bin kere hâşâ—yerde, Allah'tan korkmaz ve Allah'ı bilmez, itikadsız bir beşerin düzmesidir. Bu ise, ey Şeytan, sabık hüccetlere

karşı bunu sen diyemezsin ve diyemezdin ve diyemeyeceksin. Öyle ise, bizzarure ve bilâşüphe, Kur'ân Hâlık-ı Kâinatın kelâmıdır. Çünkü ortası yoktur ve muhaldir ve olamaz. Nasıl ki kat'î bir surette ispat ettik; sen de gördün ve dinledin.

Hem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ya Resulullahtır ve bütün resullerin ekmeli ve bütün mahlûkatın efdalidir; veyahut—hâşâ, yüz bin defa hâşâ—Allah'a iftira ettiği ve Allah'ı bilmediği ve azâbına inanmadığı için, itikadsız, esfel-i sâfilîne sukut etmiş bir beşer farz etmek **(Haşiye)** lâzım gelir. Bu ise, ey İblis, ne sen ve ne de güvendiğin Avrupa feylesofları ve Asya münafıkları bunu diyemezsiniz ve diyememişsiniz ve diyemeyeceksiniz ve dememişsiniz ve demeyeceksiniz. Çünkü bu şıkkı dinleyecek ve kabul edecek, dünyada yoktur. Onun içindir ki, güvendiğin o feylesofların en müfsitleri ve o münafıkların en vicdansızları dahi diyorlar ki: "Muhammed-i Arabî (a.s.m.) çok akıllıydı ve çok güzel ahlâklıydı."

Madem şu mesele iki şıkka münhasırdır. Ve madem ikinci şık muhaldir ve hiçbir kimse buna sahip çıkmıyor. Ve madem kat'î hüccetlerle ispat ettik ki, ortası yoktur. Elbette ve bizzarure, senin ve hizbüşşeytanın rağmına olarak, bilbedâhe ve bihakkılyakîn, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm Resulullahtır ve bütün resullerin ekmelidir ve bütün mahlûkatın efdalidir.

عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ بِعَدَدِ الْمَلَكِ وَالْاِنْسِ وَالْجَانِّ [1]

Haşiye-1: Kur'ân-ı Hakîm, kâfirlerin küfriyatlarını ve galiz tabirâtlarını iptal etmek için zikrettiğine istinaden, ehl-i dalâletin fikr-i küfrîlerinin bütün bütün muhaliyetini ve bütün bütün çürüklüğünü göstermek için, şu tabirâtı farz-ı muhal suretinde titreyerek kullanmaya mecbur oldum.

1.)Meleklerin, insanların ve cinlerin sayısınca ona salât ve selâm olsun.

Mektubat : 26.Mektub : 1.Mebhas : 6.Desise

Desise 6: Şeytanın İkinci Küçük Bir İtirazı

Şeytanın İkinci Küçük Bir İtirazı

Sûre-i (1) قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ i okurken,

(2) مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلاَّ لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ لَقَدْ كُنْتَ فِى غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ وَقَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ اَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ

Şu âyetleri okurken Şeytan dedi ki: “Kur’ân’ın en mühim fesahatini, siz onun selâsetinde ve vuzuhunda buluyorsunuz. Halbuki şu âyette nereden nereye atlıyor! Sekerattan, tâ kıyamete atlıyor. Nefh-i surdan, muhasebenin hitâmına intikal ediyor ve ondan Cehenneme idhali zikrediyor. Bu acip atlamaklar içinde hangi selâset kalır? Kur’ân’ın ekser yerlerinde, böyle birbirinden uzak meseleleri

birleştiriyor. Böyle münasebetsiz vaziyetle selâset, fesahat nerede kalır?”

Elcevap: Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın esas-ı i’câzının en mühimlerinden, belâğatinden sonra îcâzıdır. Îcaz, i’câz-ı Kur’ân’ın en metin ve en mühim bir esasıdır. Kur’ân-ı Hakîmde şu mu’cizâne îcaz o kadar çoktur ve o kadar güzeldir ki, ehl-i tetkik, karşısında hayrettedirler. Meselâ,

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعِى وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِىَ الاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (3)

kısa birkaç cümleyle Tufan hâdise-i azîmesini netâiciyle öyle îcazkârâne ve mu’cizâne beyan ediyor ki, çok ehl-i belâğati, belâğatine secde ettirmiş.

Hem meselâ,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَا اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰيهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسوُلُ اللهِ نَاقَةَ اللهِ وَسُقْيٰهَا فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّيهَا وَلاَ يَخَافُ عُقْبٰيهَا (4)

İşte, kavm-i Semud’un acip ve mühim hâdisâtını ve netâicini ve sû-i akıbetlerini böyle kısa birkaç cümle ile, îcaz içinde bir i’câz ile, selâsetli ve vuzuhlu ve fehmi ihlâl etmez bir tarzda beyan ediyor.

Hem meselâ,

وَذَالنُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ [5] نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

İşte, [6] اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ cümlesinden [7] فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ cümlesine kadar çok cümleler matvîdir, o mezkûr olmayan cümleler fehmi ihlâl etmiyor, selâsete zarar vermiyor. Hazret-i Yunus Aleyhisselâmın kıssasından mühim esasları zikreder, mütebâkisini akla havale eder.

Hem meselâ, Sûre-i Yusuf'ta [8] فَاَرْسِلُوْنِ kelimesinden [9] يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيقُ ortasında yedi sekiz cümle, îcaz ile tayyedilmiş; hiç fehmi ihlâl etmiyor, selâsetine zarar vermiyor. Bu çeşit mu'cizâne îcazlar Kur'ân'da pek çoktur. Hem pek güzeldir.

Amma Sûre-i قٓ'ın âyeti ise, ondaki îcaz pek acip ve mu'cizânedir. Çünkü, kâfirin pek müthiş ve çok uzun ve bir günü elli bin sene olan istikbaline ve o istikbalin dehşetli inkılâbâtında kâfirin başına gelecek elîm ve mühim hâdisâta birer birer parmak basıyor, şimşek gibi fikri onlar üstünde gezdiriyor. O pek çok uzun zamanı, hazır bir sahife gibi nazara gösterir; zikredilmeyen hâdisâtı hayale havale edip ulvî bir selâsetle beyan eder.

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ [10] وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

İşte, ey Şeytan, şimdi bir sözün daha varsa söyle.

Şeytan der: “Bunlara karşı gelemem, müdafaa edemem. Fakat çok ahmaklar var, beni dinliyorlar. Ve insan suretinde çok şeytanlar var, bana yardım ediyorlar. Ve feylesoflardan çok firavunlar var, enâniyetlerini okşayan meseleleri benden ders alıyorlar, senin bu gibi Sözlerin neşrine sed çekerler. Bunun için sana teslim-i silâh etmem.”

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [11]

1.)Kaf. Şerefi pek yüce olan Kur’ân’a yemin olsun. (Kaf Sûresi, 50:1)
2.)İnsanın ağzından hiçbir söz çıkmaz ki, yanında onu yazmaya hazır, gözetleyici bir melek olmasın. Derken ölüm sarhoşluğu gerçekten geliverir. İşte senin kaçıp durduğun şey budur. Ve sûra üfürülür. Vaad olunan gün işte budur. Herkes yanında bir sevk eden, bir de şahitlik eden melekle beraber gelir. And olsun ki sen bundan gafildin. Şimdi gözünden perdeyi kaldırdık. Bakışın pek keskindir bugün! Yanındaki melek, ‘İşte onun defteri bende hazırdır’ der. Atın Cehenneme herbir inatçı kâfiri! (Kaf Sûresi, 50:18-24)
3.)Ve denildi ki: ‘Ey yer, suyunu yut. Ey gök, suyunu tut.’ Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdî Dağına oturdu. Ve ‘Zalimler güruhu Allah’ın rahmetinden uzak olsun’ denildi. (Hûd Sûresi, 11:44)
4.)Semud kavmi, azgınlığı yüzünden peygamberini yalanladı. Onların en azgını başkaldırdığı zaman, Allah’ın Resulü kendilerine ‘Allah’ın bir mu’cize olarak yarattığı şu deveye dokunmayın; onun su içmesine mâni olmayın’ demişti. Onlar peygamberlerini yalanlayıp deveyi öldürdüler. Rableri de, günahları yüzünden onları azapla kuşatıp hepsini birden helâk etti. Allah onlara verdiği cezanın âkıbetinden korkacak değildir. (Şems Sûresi, 91:11-15)
5.)Balığın yuttuğu Yunus’u da hatırla ki, öfkelenerek kavmini terk etmiş ve Bizim de kendisini bu yüzden bir sıkıntıya uğratmayacağımızı sanmıştı. Sonra karanlıklar içinde kaldığında niyaz etti: ‘Senden başka ilâh yoktur; Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben nefsine zulmedenlerden oldum.’ (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
6.)Kendisini sıkıntıya uğratmayacağımızı. (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
7.)Karanlıklar içinde nida etti. (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
8.)Beni gönderiniz. (Yusuf Sûresi, 12:45)
9.)Ey Yusuf, ey doğru sözlü kişi. (Yusuf Sûresi, 12:46)
10.)Kur’ân okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki, rahmete erişesiniz. (A’râf Sûresi, 7:204)
11.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Mektubat : 26.Mektub : 2.Mebhas

İkinci Mebhas

Şu Mebhas, bana daimî hizmet edenlerin, ahlâkımda gördükleri acip ihtilâftan gelen hayretlerine karşı, hem iki talebemin benim hakkımda haddimden fazla hüsnüzanlarını tâdil etmek için yazılmıştır.

Ben görüyorum ki: Kur'ân-ı Hakîmin hakaikine ait bazı kemâlât, o hakaike dellâllık eden vasıtalara veriliyor. Şu ise yanlıştır. Çünkü, me'hazın kudsiyeti, çok burhanlar kuvvetinde tesirat gösteriyor, onunla ahkâmı umuma kabul ettiriyor. Ne vakit dellâl ve vekil gölge etse, yani onlara teveccüh edilse, o me'hazdaki kudsiyetin tesiri kaybolur. Bu sır içindir ki, bana karşı haddimden çok fazla teveccüh gösteren kardeşlerime bir hakikati beyan edeceğim. Şöyle ki:

Bir insanın müteaddit şahsiyeti olabilir. O şahsiyetler ayrı ayrı ahlâkı gösteriyorlar. Meselâ, büyük bir memurun, memuriyet makamında bulunduğu vakit bir şahsiyeti var ki, vakar iktiza ediyor, makamın izzetini muhafaza edecek etvar istiyor. Meselâ, her ziyaretçi için tevazu göstermek tezellüldür, makamı tenzildir. Fakat kendi hanesindeki şahsiyeti, makamın aksiyle bazı ahlâkı istiyor ki, ne kadar tevazu etse iyidir. Az bir vakar gösterse, tekebbür olur. Ve hâkezâ...

Demek bir insanın, vazifesi itibarıyla bir şahsiyeti bulunur ki, hakikî şahsiyetiyle çok noktalarda muhalif düşer. Eğer o vazife sahibi o vazifeye hakikî lâyıksa ve tam müstaid ise, o iki şahsiyeti birbirine yakın olur. Eğer müstaid değilse, meselâ bir nefer bir müşir makamında oturtulsa, o iki şahsiyet birbirinden uzak düşer; o neferin şahsî, âdi, küçük hasletleri, makamın iktiza ettiği âli, yüksek ahlâkla kabil-i telif olamıyor.

İşte, bu biçare kardeşinizde üç şahsiyet var. Birbirinden çok uzak, hem de pek çok uzaktırlar.

Birincisi: Kur’ân-ı Hakîmin hazine-i âlisinin dellâlı cihetindeki muvakkat, sırf Kur’ân’a ait bir şahsiyetim var. O dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek ahlâk var ki, o ahlâk benim değil; ben sahip değilim. Belki o makamın ve o vazifenin iktiza ettiği seciyelerdir. Bende bu neviden ne görseniz benim değil; onunla bana bakmayınız, o makamındır.

İkinci şahsiyet: Ubûdiyet vaktinde, dergâh-ı İlâhiyeye müteveccih olduğum vakit, Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla bir şahsiyet veriliyor ki, o şahsiyet bazı âsârı gösteriyor. O âsâr, mânâ-yı ubûdiyetin esası olan “kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhiyeye iltica etmek” noktalarından geliyor ki, o şahsiyetle, kendimi herkesten ziyade bedbaht, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. Bütün dünya beni medh ü senâ etse beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemâlim.

Üçüncüsü: Hakikî şahsiyetim, yani Eski Said’in bozması bir şahsiyetim var ki, o da Eski Said’den irsiyet kalma bazı damarlardır. Bazan riyâya, hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem, asil bir hanedandan olmadığımdan, hısset derecesinde bir iktisat ile, düşkün ve pest ahlâklar görünüyor.

Ey kardeşler! Sizi bütün bütün kaçırmamak için, bu şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve sû-i hallerini söylemeyeceğim. İşte, kardeşlerim, ben müstaid ve makam sahibi olmadığım için, şu şahsiyetim, dellâllık ve ubûdiyet vazifelerindeki ahlâktan ve âsârdan çok uzaktır.

Hem [1] دَادِ حَقْ رَاقَابِلِيَّتْ شَرْطْ نِيسْت kaidesince, Cenâb-ı Hak, merhametkârâne, kudretini benim hakkımda böyle göstermiş ki, en ednâ bir nefer gibi bu şahsiyetimi, en âlâ bir makam-ı müşiriyet hükmünde olan hizmet-i esrar-ı Kur’âniyede istihdam ediyor. Yüz binler şükür olsun! Nefis cümleden süflî, vazife cümleden âlâ.

[2] اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Yirmi Altıncı Mektubun İkinci Mebhasının Âhiridir.

(Benimle görüşen veya görüşmek arzu eden dostlara bir düsturdur ki, uzakta bulunan bir kısım kardeşlere yazılmıştır.)

Benimle görüşmek arzunuzu hissettim. Kardeşlerim, benimle görüşmek iki cihetle olur: Ya dünya cihetiyle, yani hayat-ı içtimaiye-i insaniye itibariyledir. Şu cihetteki kapıyı kapamışım. Veya hayat-ı uhreviye ve hayat-ı mâneviye cihetiyledir. O da iki vecihledir.

Biri: Şahsıma haddimden fazla hüsn-ü zan edip şahsımdan, bir istifade-i maneviyeyi niyet etmektir. Şu veçhi de kabul etmem. Çünkü, ben Kur'ân-ı Hakîmin sırf bir hizmetkârıyım, o mukaddes dükkânın bir dellâlıyım. Şahsî dükkânımdaki perişan, ehemmiyetsiz şeyleri satışa çıkarmayacağım ve çıkarmak istemiyorum. Çünkü, Kur'ân-ı Hakîmin kudsî elmaslarının kıymetlerine şüphe îras etmemek için, perişan ve şahsî dükkânımda bulunan kırık cam parçalarını satsam, hakikî sarraf olmayan müşteriler, dellâllık vaktinde elimde gördükleri elmaslara da şişe nazarıyla bakabilirler; zihinlerine bir iltibas, bir şüphe gelir. Onun için, şahsî dükkânımı kat'iyen kapamışım. Bana o mukaddes dükkânın hizmetkârlığı yeter. Müflis bir hizmetkâr olsam, daha hoşuma gidiyor.

İkinci vecih şudur ki: Kur'ân hesabıyla ve dellâllığı ve hâdimliği noktasında benimle görüşmektir. Şu vecihte gelenleri ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ediyorum. Fakat bu görüşmek için şark ve garp mâni olmaz. Belki yerin üstü ve altı dahi birdir. Sureten görüşmeye o kadar lüzum yok.

Şu münasebetin de ve manevî görüşmenin de üç meyvesi var:

Birincisi: Dellâllık ettiğim mukaddes dükkânın mücevheratını benden almaktır. İşte o dükkândan şimdilik on iki küçük cevherleri size gönderdim.

İkinci meyvesi: Beş farz namazını kılan ve yedi kebâiri terk eden zâtları, şu manevî münasebet ve görüşmek neticesi olarak, âhiret kardeşliğine kabul ediyorum. Ben her sabah manevî kazancım ne ise, o âhiret kardeşlerimin sahife-i a'mâline geçmek için Cenâb-ı Hakkın dergâhına niyaz edip hediye ediyorum. Onlar dahi beni

manevî hayratlarına ve dualarına hissedar etmelidirler-tâ hisselerini kazancımızdan alsınlar.

Üçüncü meyvesi: Onları yanımda ya hakikaten veya hayalen hazır edip beraber dergâh-ı İlâhîye el açıp dua ederek ve Kur'ân'ın hizmetine dair el ele, kalb kalbe verip gayet ciddî bir surette rapt-ı kalb etmektir. İşte, kardeşlerim, size şu üç meyve şimdiden hâsıldır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.)Allah vergisi için kabiliyet şart değildir.
2.)Rabbimin bu fazlından dolayı Allah'a hamdolsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas

3.Mebhas: Milliyetçilik hakkında

Üçüncü Mebhas

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ [2] وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا

Yani,

لِتَعَارَفُوا مُنَاسَبَاتِ الْحَيَاةِ الْاِجْتِمَاعِيَّةِ فَتَعَاوَنُوا عَلَيْهَا لاَ لِتَنَاكَرُوا فَتَخَاصَمُوا

Yani, *“Sizi taife taife, millet millet, kabile kabile yaratmışım, tâ birbirinizi tanımalısınız ve birbirinizdeki hayat-ı içtimaiyeye ait münasebetlerinizi bilesiniz, birbirinize muavenet edesiniz. Yoksa, sizi kabile kabile yaptım ki, yekdiğerinize karşı inkârla yabanî bakasınız, husumet ve adâvet edesiniz değildir.”*

Şu Mebhas Yedi Meseledir.

- 1.Mesele: Bu risalenin Eski Said lisanıyla yazıldığına dair bir ihtar
- 2.Mesele: Tearüf ve teavün düsturunun beyanı
- 3.Mesele: Fikr-i milliyet iki kısımdır
- 4.Mesele: Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor
- 5.Mesele: Avrupayı körü körüne taklit

•6.Mesele: Menfi milliyette ifrat edenlere
•7.Mesele: Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık; sonra da, birbirinizi tanıyasınız diye milletlere ve kabilelere ayırdık. (Hucurat Sûresi, 49:13)

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 1.Mesele

1.Mesele: Bu risalenin Eski Said lisanıyla yazıldığına dair bir ihtar

Birinci Mesele

Şu âyet-i kerimenin ifade ettiği hakikat-i âliye hayat-ı içtimaiyeye ait olduğu için, hayat-ı içtimaiyeden çekilmek isteyen Yeni Said lisanıyla değil, belki İslâmın hayat-ı içtimaiyesiyle münasebettar olan Eski Said lisanıyla, Kur'ân-ı Azîmüşşâna bir hizmet maksadıyla ve haksız hücumlara bir siper teşkil etmek fikriyle yazmaya mecbur oldum.

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 2.Mesele

2.Mesele: Tearüf ve teavün düsturunun beyanı

İkinci Mesele

Şu âyet-i kerimenin işaret ettiği teârüf ve teâvün düsturunun beyanı için deriz ki:

Nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, tâ takımlara kadar tefrik edilir. Tâ ki, her neferin muhtelif ve müteaddit münasebâtı ve o münasebâta göre vazifeleri tanınsın, bilinsin—tâ, o ordunun efradları, düstur-u teâvün altında hakikî bir vazife-i umumiye görsün ve hayat-ı içtimaiyeleri a'dânın hücumundan masun kalsın. Yoksa, tefrik ve inkısam, bir bölük bir bölüğe karşı rekabet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasamet etsin, bir fırka bir fırkanın aksine hareket etsin değildir.

Aynen öyle de, heyet-i içtimaiye-i İslâmiye büyük bir ordudur; kabâil ve tavâife inkısam edilmiş. Fakat bin bir bir birler adedince cihet-i vahdetleri var: Hâlıkları bir, Rezzâkları bir, Peygamberleri bir, kıbleleri bir, kitapları bir, vatanları bir-bir, bir, bir, binler kadar bir, bir...

İşte bu kadar bir birler uhuvveti, muhabbeti ve vahdeti iktiza ediyorlar. Demek, kabâil ve tavâife inkısam, şu âyetin ilân ettiği gibi, teârüf içindir, teâvün içindir; tenâkür için değil, tehâsum için değildir.

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 3.Mesele

3.Mesele: Fikr-i milliyet iki kısımdır

Üçüncü Mesele

Fikr-i milliyet şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan dessas Avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfi bir surette uyandırıyorlar, tâ ki parçalayıp onları yutsunlar.

Hem fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var, gafletkârâne bir lezzet var, şeâmetli bir kuvvet var. Onun için, şu zamanda hayat-ı içtimaiye ile meşgul olanlara “Fikr-i milliyeti bırakınız” denilmez. Fakat fikr-i milliyet iki kısımdır:

Bir kısmı menfidir, şeâmetlidir, zararlıdır. Başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adâvetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise, muhasamet ve keşmekeşe sebeptir. Onun içindir ki, hadîs-i şerifte ferman etmiş:

اَلاِسْلاَمِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ [1]

ve Kur’ân da ferman etmiş:

اِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا [2]

İşte şu hadîs-i şerif, şu âyet-i kerime, kat'î bir surette menfi bir milliyeti ve fikr-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti ona ihtiyaç bırakmıyor.

Evet, acaba hangi unsur var ki, üç yüz elli milyon vardır? Ve o İslâmiyet yerine o unsuriyet fikri, fikir sahibine o kadar kardeşleri, hem ebedî kardeşleri kazandırsın?

Evet, menfi milliyetin tarihçe pek çok zararları görülmüş. Ezcümle, Emevîler, bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırdıkları için, hem âlem-i İslâmı küstürdüler, hem kendileri de çok felâketler çektiler.

Hem Avrupa milletleri şu asırda unsuriyet fikrini çok ileri sürdükleri için, Fransız ve Almanın çok şeâmetli ebedî adâvetlerinden başka, Harb-i Umumîdeki hâdisât-ı müthişe dahi, menfi milliyetin nev-i beşere ne kadar zararlı olduğunu gösterdi.

Hem bizde, iptida-yı Hürriyette, Babil Kal'asının harabiyeti zamanında **"tebelbül-ü akvâm"** tabir edilen teşâub-u akvam ve o teşâub sebebiyle dağılmaları gibi, menfi milliyet fikriyle, başta Rum ve Ermeni olarak pek çok kulüpler namında sebeb-i tefrika-i kulûb, muhtelif mülteciler cemiyetleri teşekkül etti. Ve onlardan şimdiye kadar ecnebîlerin boğazına gidenlerin ve perişan olanların halleri, menfi milliyetin zararını gösterdi.

Şimdi ise, en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebî tahakkümü altında ezilen anâsır ve kabâil-i İslâmiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabanî bakmak ve birbirini düşman telâkki etmek öyle bir felâkettir ki, tarif edilmez. Adeta bir sineğin ısırmaması için, müthiş yılanlara arka çevirip sineğin ısırmasına karşı mukabele etmek gibi bir divanelikle, büyük ejderhalar hükmünde olan Avrupa'nın doymak bilmez hırslarını, pençelerini açtıkları bir zamanda onlara ehemmiyet vermeyip, belki mânen onlara yardım edip, menfi unsuriyet fikriyle şark vilâyetlerindeki vatandaşlara veya cenup tarafındaki dindaşlara adâvet besleyip onlara karşı cephe almak, çok zararları ve mehâlikiyle beraber, o cenup efradları içinde düşman olarak yoktur ki, onlara karşı cephe alınsın. Cenuptan gelen Kur'ân nuru var; İslâmiyet ziyası gelmiş; o içimizde vardır ve her yerde bulunur. İşte o dindaşlara adâvet ise, dolayısıyla İslâmiyete, Kur'ân'a dokunur.

İslâmiyet ve Kur'ân'a karşı adâvet ise, bütün bu vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve hayat-ı uhreviyesine bir nevi adâvettir. Hamiyet namına hayat-ı içtimaiyeye hizmet edeyim diye iki hayatın temel taşlarını harap etmek, hamiyet değil, hamâkattir!

1.) İslâm, Câhiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. Müslüman olduktan sonra, Habeşli bir köle ile Kureyşli bir efendi arasında hiçbir fark yoktur. (Bu ibare, İslâmiyet öncesi câhiliye âdetlerine dönmekten men eden hadislerden iktibas edilmiştir. Bu mevzuda bir çok hadis-i şerif rivayet edilmiştir. Bunlardan birisi şöyledir: "İslâm dini, kendinden önceki bâtıl olan fiil, hareket, âdet ve inanışları keser, kaldırır." Buharî, Ahkâm: 4, İmâra: 36, 37; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Tirmizî, Cihâd: 28, İlim: 16, Nesâî, Bey'a: 26; İbni Mâce, Cihad: 39; Müsned, 4:69, 70, 199, 204, 205, 5:381, 6:402, 403)

2.) Kâfirler, kalblerine cahiliyet taassubundan ibaret olan o gayreti yerleştirdiklerinde, Allah, Resulünün ve mü'minlerin üzerine sükûnet ve emniyetini indirdi ve onlara takvâda ve sözlerine bağlılıkta sebat verdi. Zaten onlar buna lâyık ve ehil kimselerdi. Allah ise herşeyi hakkıyla bilir. (Fetih Sûresi, 48:26)

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 4.Mesele

4.Mesele: Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor

Dördüncü Mesele

Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor. Teâvüne, tesanüde sebeptir; menfaatli bir kuvvet temin eder, uhuvvet-i İslâmiyeyi daha ziyade teyid edecek bir vasıta olur.

Şu müsbet fikr-i milliyet, İslâmiyete hâdim olmalı, kal'a olmalı, zırhı olmalı; yerine geçmemeli. Çünkü İslâmiyetin verdiği uhuvvet içinde bin uhuvvet var; âlem-i bekàda ve âlem-i berzahta o uhuvvet bâki kalıyor. Onun için, uhuvvet-i milliye ne kadar da kavî olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa onu onun yerine ikame etmek, aynı kal'anın taşlarını kal'anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nev'inden ahmakane bir cinayettir.

İşte, ey ehl-i Kur'ân olan şu vatanın evlâtları! Altı yüz sene değil, belki Abbasîler zamanından beri, bin senedir Kur'ân-ı Hakîmin bayraktarı olarak bütün cihana karşı meydan okuyup Kur'ân'ı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi Kur'ân'a ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müthiş tehâcümâtı def ettiniz. Tâ

فَسَوْفَ يَاْتِى اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللهِ

âyetine güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi Avrupa'nın ve frenk-meşrep münafıkların desiselerine uyup şu âyetin evvelindeki hitaba

mâsadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız.

Câ-yı dikkat bir hal: Türk milleti anâsır-ı İslâmiye içinde en kesretli olduğu halde, dünyanın her tarafında olan Türkler ise Müslümandır. Sair unsurlar gibi müslim ve gayr-ı müslim olarak iki kısma inkısam etmemiştir. Nerede Türk taifesi varsa Müslümandır. Müslümanlıktan çıkan veya Müslüman olmayan Türkler, Türklükten dahi çıkmışlardır (Macarlar gibi). Halbuki, küçük unsurlarda dahi hem müslim ve hem de gayr-ı müslim var.

Ey Türk kardeş! Bilhassa sen dikkat et. Senin milliyetin İslâmiyetle imtizaç etmiş; ondan kàbil-i tefrik değil. Tefrik etsen, mahvsın. Bütün senin mazideki mefâhirin İslâmiyet defterine geçmiş. Bu mefâhir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, sen şeytanların vesveseleriyle, desiseleriyle o mefâhiri kalbinden silme.

1.)Allah öyle bir topluluk getirecektir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı izzet sahibidirler ve Allah yolunda cihad ederler." Mâide Sûresi, 5:54

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 5.Mesele

5.Mesele: Avrupayı körü körüne taklit

Beşinci Mesele

Asya'da uyanan akvam, fikr-i milliyete sarılıp, aynen Avrupa'yı her cihetle taklit ederek, hattâ çok mukaddesatları o yolda feda ederek hareket ediyorlar. Halbuki her milletin kamet-i kıymeti başka bir elbise ister. Bir cins kumaş bile olsa, tarzı ayrı ayrı olmak lâzım gelir. Bir kadına bir jandarma elbisesi giydirilmez. Bir ihtiyar hocaya tango bir kadın libası giydirilmediği gibi, körü körüne taklit dahi çok defa maskaralık olur. Çünkü,

Evvelâ: Avrupa bir dükkân, bir kışla ise, Asya bir mezraa, bir cami hükmündedir. Bir dükkâncı dansa gider, bir çiftçi gidemez. Kışla vaziyeti ile mescid vaziyeti bir olmaz.

Hem ekser enbiyanın Asya'da zuhuru, ağleb-i hukemanın Avrupa'da gelmesi, kader-i ezelînin bir remzi, bir işaretidir ki, Asya akvâmını intibâha getirecek, terakki ettirecek, idare ettirecek, din ve kalbdir. Felsefe ve hikmet ise din ve kalbe yardım etmeli, yerine geçmemeli.

Saniyen: Din-i İslâmı Hıristiyan dinine kıyas edip Avrupa gibi dine lâkayt olmak, pek büyük bir hatadır. Evvelâ, Avrupa dinine sahiptir. Başta Wilson, Lloyd George, Venizelos gibi Avrupa büyükleri, papaz gibi dinlerine mutaassıp olmaları şahittir ki, Avrupa dinine sahiptir, belki bir cihette mutaassıptır.

Salisen: İslâmiyeti Hıristiyan dinine kıyas etmek, kıyas-ı maalfârıktır; o kıyas yanlıştır. Çünkü Avrupa dinine mutaassıp olduğu zaman medenî değildi; taassubu terk etti, medenîleşti.

Hem din onların içinde üç yüz sene muharebe-i dahiliyeyi intac etmiş. Müstebit zalimlerin elinde avâmı, fukarayı ve ehl-i fikri ezmeye

vasıta olduğundan, onların umumunda muvakkaten dine karşı bir küsmek hasıl olmuştu. İslâmiyette ise, tarihler şahittir ki, bir defadan başka dahilî muharebeye sebebiyet vermemiş.

Hem ne vakit ehl-i İslâm dine ciddî sahip olmuşlarsa, o zamana nisbeten yüksek terakki etmişler. Buna şahit, Avrupa'nın en büyük üstadı Endülüs devlet-i İslâmiyesidir. Hem ne vakit cemaat-i İslâmiye dine karşı lâkayt vaziyeti almışlar; perişan vaziyete düşerek tedennî etmişler.

Hem İslâmiyet, vücub-u zekât ve hurmet-i ribâ gibi binler şefkatperverâne mesâil ile fukarayı ve avâmı himaye ettiği,

اَفَلاَ يَعْقِلُونَ .. اَفَلاَ يَتَفَكَّرُونَ .. اَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ [1]

gibi kelimâtıyla aklı ve ilmi istişhad ve ikaz ettiği ve ehl-i ilmi himaye ettiği cihetle, daima İslâmiyet fukaraların ve ehl-i ilmin kal'ası ve melcei olmuştur. Onun için, İslâmiyete karşı küsmeye hiçbir sebep yoktur.

İslâmiyetin, Hıristiyanlık ve sâir dinlere cihet-i farkının sırr-ı hikmeti şudur ki:

İslâmiyetin esası, mahz-ı tevhiddir; vesâit ve esbaba tesir-i hakikî vermiyor, icad ve makam cihetiyle kıymet vermiyor. Hıristiyanlık ise, "velediyet" fikrini kabul ettiği için, vesâit ve esbaba bir kıymet verir, enâniyeti kırmaz. Adeta rububiyet-i İlâhiyenin bir cilvesini azizlerine, büyüklerine verir.

اِتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللهِ [2]

âyetine mâsadak olmuşlar. Onun içindir ki, Hıristiyanların dünyaca en yüksek mertebede olanları, gurur ve enâniyetlerini muhafaza etmekle beraber, sabık Amerika Reisi Wilson gibi, mutaassıp bir dindar olur. Mahz-ı tevhid dini olan İslâmiyet içinde, dünyaca yüksek mertebede olanlar ya enâniyeti ve gururu bırakacak

veya dindarlığı bir derece bırakacak. Onun için, bir kısmı lâkayt kalıyorlar, belki dinsiz oluyorlar.

1.)Akıl etmezler mi? (Yâsin Sûresi, 36:68)
Tefekkür etmez misiniz? (En'âm Sûresi, 6:50)
Gereği gibi düşünmezler mi? (Nisâ Sûresi, 4:82)
2.)Onlar hahamlarını ve papazlarını kendilerine Allah'tan başka rab edindiler. (Tevbe Sûresi, 9:31)

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 6.Mesele

6.Mesele: Menfi milliyette ifrat edenlere

Altıncı Mesele

Menfi milliyette ve unsuriyet fikrinde ifrat edenlere deriz ki:

Evvelâ: Şu dünya yüzü, hususan şu memleketimiz, eski zamandan beri çok muhaceretlere ve tebeddülâta maruz olmakla beraber, merkez-i hükûmet-i İslâmiye bu vatanda teşkil olduktan sonra, akvâm-ı saireden pervane gibi çokları içine atılıp tavattun etmişler. İşte bu halde Levh-i Mahfuz açılsa, ancak hakikî unsurlar birbirinden tefrik edilebilir. Öyle ise, hakikî unsuriyet fikrine hareketi ve hamiyeti bina etmek, mânâsız ve hem pek zararlıdır. Onun içindir ki, menfi milliyetçilerin ve unsuriyetperverlerin reislerinden ve dine karşı pek lâkayt birisi, mecbur olmuş, demiş: *“Dil, din bir ise millet birdir.”*

Madem öyledir. Hakikî unsuriyete değil, belki dil, din, vatan münasebâtına bakılacak. Eğer üçü bir ise, zaten kuvvetli bir millet; eğer biri noksan olursa, tekrar milliyet dairesine dahildir.

Saniyen: İslâmiyetin mukaddes milliyeti, bu vatan evlâdının hayat-ı içtimaiyesine kazandırdığı yüzer faideden iki faideyi misal olarak beyan edeceğiz.

***Birincisi*:** Şu devlet-i İslâmiye yirmi otuz milyon iken, bütün Avrupa’nın büyük devletlerine karşı hayatını ve mevcudiyetini muhafaza ettiren, şu devletin ordusundaki nur-u Kur’ân’dan gelen şu fikirdir: “Ben ölsem şehidim, öldürsem gaziyim.” Kemâl-i şevk ile ve aşk ile ölümün yüzüne gülerek istikbal etmiş, daima Avrupa’yı titretmiş. Acaba dünyada basit fikirli, sâfi kalbli olan neferâtın ruhunda şöyle ulvî fedakârlığa sebebiyet verecek hangi şey

gösterilebilir? Hangi hamiyet onun yerine ikame edilebilir ve hayatını ve bütün dünyasını severek ona feda ettirebilir?

***İkincisi*:** Avrupa'nın ejderhaları (büyük devletleri) her ne vakit şu devlet-i İslâmiyeye bir tokat vurmuşlarsa, üç yüz elli milyon İslâmı ağlatmış ve inletmiş. Ve o müstemlekât sahipleri, onları inletmemek ve sızlatmamak için elini çekmiş, elini kaldırırken indirmiş. Şu hiçbir cihetle istisgar edilmeyecek mânevî ve daimî bir kuvvetüzzahr yerine hangi kuvvet ikame edilebilir, gösterilsin. Evet, o azîm mânevî kuvvetüzzahrı menfi milliyetle ve istiğnâkârâne hamiyetle gücendirmemeli.

Mektubat : 26.Mektub : 3.Mebhas : 7.Mesele

7.Mesele: Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere

Yedinci Mesele

Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere deriz ki:

Eğer şu milleti ciddî severseniz, onlara şefkat ederseniz, öyle bir hamiyet taşıyınız ki, onların ekserîsine şefkat sayılsın. Yoksa, ekserîsine merhametsizcesine bir tarzda, şefkate muhtaç olmayan bir kısm-ı kalîlin muvakkat, gafletkârâne hayat-ı içtimaiyelerine hizmet ise, hamiyet değildir. Çünkü, menfi unsuriyet fikriyle yapılacak hamiyetkârlığın, milletin sekizden ikisine muvakkat faidesi dokunabilir; lâyık olmadıkları o hamiyetin şefkatine mazhar olurlar. O sekizden altısı ya ihtiyardır, ya hastadır, ya musibetzededir, ya çocuktur, ya çok zayıftır, ya pek ciddî olarak âhireti düşünür müttakîdirler ki, bunlar hayat-ı dünyeviyeden ziyade, müteveccih oldukları hayat-ı berzahiyeye ve uhreviyeye karşı bir nur, bir teselli, bir şefkat isterler ve hamiyetkâr mübarek ellere muhtaçtırlar. Bunların ışıklarını söndürmeye ve tesellilerini kırmaya hangi hamiyet müsaade eder? Heyhat! Nerede millete şefkat, nerede millet yolunda fedakârlık?

Rahmet-i İlâhiyeden ümit kesilmez. Çünkü, Cenâb-ı Hak, bin seneden beri Kur'ân'ın hizmetinde istihdam ettiği ve ona bayraktar tayin ettiği bu vatandaşların muhteşem ordusunu ve muazzam cemaatini, muvakkat arızalarla inşaallah perişan etmez. Yine o nuru ışıklandırır ve vazifesini idame ettirir.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas

4.Mebhas: On muhtelif Meseledir

Dördüncü Mebhas

Tenbih: Yirmi Altıncı Mektubun Dört Mebhası birbiriyle münasebettar olmadığı gibi, bu Dördüncü Mebhasın On Mesâili dahi birbiriyle münasebettar değildir. Onun için, münasebeti aramamalı. Nasıl gelmiş, öyle yazılmış. Mühim bir talebesine gönderdiği mektubun bir parçasıdır; o talebenin beş altı suallerine verilen cevaplardır.

- 1.Mesele: 18.000 alem ve Nefs-i emmare hakkında
- 2.Mesele: Allahı bilmek, varlığını bilmekten ayrı bir şeydir
- 3.Mesele: Tekrim edilmiş insanın zalum ve cehul olması nasıl olur?
- 4.Mesele: "İmanınızı Lâ ilâhe illâllah ile yenileyiniz" hadisi
- 5.Mesele: Sadece Allaha iman yeterlimidir?
- 6.Mesele: Şeytanla münazara bahsine bir izah
- 7.Mesele: Birkaç ikram-ı Rabbânînin izahı
- 8.Mesele: Elfaz-ı Kuraniyenin ehemmiyeti
- 9.Mesele: Mühim bir sırr-ı velâyet
- 10.Mesele: Dost-Kardeş-Talebe bahsi

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 1.Mesele

1.Mesele: 18.000 alem .. Nefs-i emmare hakkında

Birincisi

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلى وَالِدَيْكُمْ وَعَلى [3]

اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık ve sadık, muhlis ve hâlis kardeşim İbrahim Hulûsi Bey,

Mektubunda beyan ediyorsun ki: “Eğirdir gibi” orada muvaffak olmuyorsun.

Ondan telâş etme. Orada öyle esbab var ki, bütün bütün tevakkuf ve tatil neticesini verebilirdi. Cenâb-ı Hakka şükür, yine tevakkuf değil muvaffakiyet var.

O mânevî esbabdan biri şudur ki: Cinnî şeytandan ders alan insan şeytanları, dünyevî meşgaleleriyle seni bir çember içine alıp, Nurlara hizmetini tahdit etmek için, sezdirmeyerek perde altında çalışmışlar.

Hem o havalide sabıkan müthiş ameliyat ve icraat olduğundan, o muhitte bir ürkeklik hasıl olup, senin kalbindeki gayet kuvvetli bir metanet olmasaydı, o Nurlar orada hiç ışıklandırmayacaktı. Fakat orada az hizmet de çoktur, kıymettardır.

Saniyen: Mektubunda diyorsun: [4] رَبُّ الْعَالَمِينَ tabir ve tefsirinde *“on sekiz bin âlem”* demişler. O adedin hikmetini soruyorsun.

Kardeşim, ben şimdi o adedin hikmetini bilmiyorum. Fakat bu kadar derim ki:

Kur’ân-ı Hakîmin cümleleri birer mânâya münhasır değil; belki, nev-i beşerin umum tabakatına hitap olduğu için, her tabakaya karşı birer mânâyı tazammun eden bir küllî hükmündedir. Beyan olunan mânâlar, o küllî kaidenin cüz’iyatları hükmündedirler. Herbir müfessir, herbir ârif, o küllîden bir cüz’ü zikrediyor. Ya keşfine, ya deliline, veyahut meşrebine istinad edip, bir mânâyı tercih ediyor. İşte bunda dahi, bir taife, o adede muvafık bir mânâ keşfetmiş.

Meselâ, ehl-i velâyetin ehemmiyetle virdlerinde zikir ve tekrar ettikleri

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لاَيَبْغِيَانِ [5]

cümlesinde, daire-i vücub ile daire-i imkândaki bahr-i Rububiyet ve bahr-i ubûdiyetten tut, tâ dünya ve âhiret bahirlerine, tâ âlem-i gayb ve âlem-i şehadet bahirlerine, tâ şark ve garb, şimal ve cenuptaki bahr-i muhîtlerine, tâ Bahr-i Rum ve Fars bahrine, tâ Akdeniz ve Karadeniz ve Boğazına-ki mercan denilen balık ondan çıkıyor—tâ Akdeniz ve Bahr-i Ahmere ve Süveyş Kanalına, tâ tatlı ve tuzlu sular denizlerine, tâ toprak tabakası altındaki tatlı ve müteferrik su denizleriyle üstündeki tuzlu ve muttasıl denizlerine, tâ Nil ve Dicle ve Fırat gibi büyük ırmaklar denilen küçük tatlı denizlerle onların karıştığı tuzlu büyük denizlerine kadar, mânâsındaki cüz’iyatları var. Bunlar umumen murad ve maksud olabilir ve onun hakikî ve mecazî mânâlarıdır.

İşte onun gibi, [6] اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dahi, pek çok hakaiki câmidir. Ehl-i keşif ve hakikat, keşiflerine göre ayrı ayrı beyan ederler. Ben de böyle fehmederim ki:

Semâvâtta binler âlem var. Yıldızların bir kısmı, herbiri birer âlem olabilir. Yerde de herbir cins mahlûkat birer âlemdir. Hattâ herbir insan dahi küçük bir âlemdir. رَبُّ الْعَالَمِينَ tabiri ise, *“Doğrudan doğruya her âlem, Cenâb-ı Hakkın rububiyetiyle idare ve terbiye ve tedbir edilir”* demektir. رَبِّ الْعَالَمِينَ tâbirinden sonra [7] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ zikri, icmalden tafsîle geçmektir. Nasıl ki, *“memleket-i İslâmiye hâkimi”* tabirinden sonra, *“Anadolu, Asya ve Afrika hâkimi”* tâbiri haşmet-i saltanatı mufassalan gösterir. Öyle de, rububiyet-i mutlakadan sonra, haşmet-i rububiyeti mufassalan gösterir. Her neyse, şimdilik sualine tam cevap veremiyorum.

Salisen: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

[8] اِذَا اَرَادَ اللهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا اَبْصَرَهُمْ بِعُيُوبِ اَنْفُسِهِمْ

Kur’ân-ı Hakîmde Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm demiş:

[9] وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِى اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

Evet, nefsini beğenen ve nefsine itimad eden, bedbahttır. Nefsinin ayıbını gören, bahtiyardır. Öyle ise sen bahtiyarsın.

Fakat bazan olur ki, nefs-i emmâre, ya levvâmeye veya mutmainneye inkılâp eder, fakat silâhlarını ve cihâzâtını âsâba devreder. Âsab ve damarlar ise, o vazifeyi âhir ömre kadar görür. Nefs-i emmâre çoktan öldüğü halde, onun âsârı yine görünür. Çok büyük asfiya ve evliya var ki, nüfusları mutmainne iken, nefs-i emmâreden şekvâ etmişler. Kalbleri gayet selim ve münevver iken, emrâz-ı kalbden vâveylâ etmişler. İşte bu zatlardaki, nefs-i emmâre

değil, belki âsâba devredilen nefs-i emmârenin vazifesidir. Maraz ise, kalbî değil, belki maraz-ı hayalîdir.

İnşaallah, aziz kardeşim, size hücum eden nefsiniz ve emrâz-ı kalbiniz değil, belki mücahedenin devamı için beşeriyet itibarıyla âsâba intikal eden ve terakkiyât-ı daimîye sebebiyet veren, dediğimiz gibi bir hâlettir.

1.) Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin, anne ve babanızın ve kardeşlerinizin üzerine olsun.
4.) Âlemlerin Rabbi... (Fâtiha Sûresi, 1:2; Bakara Sûresi, 2:131; Mâide Sûresi, 5:28)
5.) Allah iki denizi salıverdi ki, o denizler birbirleriyle karşılaşırlar. Aralarında ise bir engel vardır; birbirine karışmazlar. (Rahmân Sûresi, 55:19-20)
6.) Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
7.) Göklerin ve yerin Rabbi.
8.) Allah bir topluluk için hayır murad ettiğinde, onlara nefislerinin ayıplarını gösterir. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:81)
9.) Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğü emreder. (Yusuf Sûresi, 12:53)

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 2.Mesele

2.Mesele: Allahı bilmek, varlığını bilmekten ayrı bir şeydir

İkinci Mesele

Eski hocanın sual ettiği üç meselenin izahatı, Risale-i Nur'un eczalarında vardır. Şimdilik icmâlî bir işaret edeceğiz.

Birinci suali: Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin Râzî'ye mektubunda demiş: "Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayrıdır." Bu ne demektir? Maksat nedir de soruyor?

Evvelâ: Ona okuduğun Yirmi İkinci Sözün Mukaddimesinde tevhid-i hakikî ile tevhid-i zâhirînin farkındaki misal ve temsil, maksada işaret eder. Otuz İkinci Sözün İkinci ve Üçüncü Mevkıfları ve Makàsıdları, o maksadı izah eder.

Ve saniyen: Usulüddin imamları ve ulema-i ilm-i kelâmın akaide dair ve vücud-u Vâcibü'l-Vücud ve tevhid-i İlâhîye dair beyanatları Muhyiddin-i Arabî'nin nazarında kâfi gelmediği için, ilm-i kelâmın imamlarından Fahreddin Râzî'ye öyle demiş.

Evet, ilm-i kelâm vasıtasıyla kazanılan marifet-i İlâhiye, marifet-i kâmile ve huzur-u tam vermiyor. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın tarzında olduğu vakit, hem marifet-i tammeyi verir, hem huzur-u etemmi kazandırır ki, inşaallah, Risale-i Nur'un bütün eczaları, o Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın cadde-i nuranîsinde birer elektrik lâmbası hizmetini görüyorlar.

Hem, Muhyiddin-i Arabî'nin nazarına Fahreddin Râzî'nin ilm-i kelâm vasıtasıyla aldığı marifetullah ne kadar noksan görülüyor. Öyle de, tasavvuf mesleğiyle alınan marifet dahi, Kur'ân-ı Hakîmden doğrudan doğruya, veraset-i Nübüvvet sırrıyla alınan marifete nisbeten o kadar noksandır. Çünkü, Muhyiddin-i Arabî mesleği,

huzur-u daimîyi kazanmak için [1] لاَ مَوْجُودَ اِلاّ هُوَ deyip, kâinatın vücudunu inkâr edecek bir tarza kadar gelmiş. Ve sairleri ise, yine huzur-u daimîyi kazanmak için, [2] لاَ مَشْهُودَ اِلاَّ هُوَ deyip kâinatı nisyan-ı mutlak altına almak gibi acip bir tarza girmişler.

Kur'ân-ı Hakîmden alınan marifet ise, huzur-u daimîyi vermekle beraber, ne kâinatı mahkûm-u adem eder, ne de nisyan-ı mutlakta hapseder. Belki, başıbozukluktan çıkarıp Cenâb-ı Hak namına istihdam eder; herşey mir'ât-ı marifet olur. Sadi-i Şirazî'nin dediği gibi,

[3] دَرْ نَظَرِ هُوشِيَارْ هَرْ وَرَقِى دَفْتَرِيسْت
أَزْ مَعْرِفَتِ كِرْدِگَارْ

herşeyde Cenâb-ı Hakkın marifetine bir pencere açar.

Bazı Sözlerde ulema-i ilm-i kelâmın mesleğiyle, Kur'ân'dan alınan minhâc-ı hakikînin farkları hakkında şöyle bir temsil söylemişiz ki:

Meselâ, bir su getirmek için, bazıları küngân (su borusu) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısım da, her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir, tıkanır, kesilir. Fakat her yerde kuyuları kazıp su çıkarmaya ehil olanlar, zahmetsiz herbir yerde suyu buldukları gibi, aynen öyle de:

Ulema-i ilm-i kelâm, esbabı, nihayet-i âlemde teselsül ve devrin muhaliyetiyle kesip, sonra Vâcibü'l-Vücudun vücudunu onunla ispat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. Amma Kur'ân-ı Hakîmin minhâc-ı hakikîsi ise, her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Herbir âyeti, birer asâ-yı Mûsâ gibi, nereye vursa âb-ı hayat fışkırtıyor.

[4] وَفِى كُلِّ شىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ

düsturunu herşeye okutturuyor.

Hem iman yalnız ilim ile değil; imanda çok letâifin hisseleri var. Nasıl ki, bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif âsâba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor. İlimle gelen mesâil-i imaniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecâta göre ruh, kalb, sır, nefis, ve hâkezâ, letâif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa noksandır. İşte, Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin Râzî'ye bu noktayı ihtar ediyor.

1.)Ondan başka hiçbir gerçek varlık yoktur.
2.)Ondan başka görülen gerçek hiçbir şey yoktur.
3.)Uyanık olanın nazarında her yaprak, san'atkâr olan Allah'ın marifetini içeren bir defterdir.
4.)Herşeyde Allah'ın birliğini gösteren bir delil vardır.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 3.Mesele

3.Mesele: Tekrim edilmiş insanın zalum ve cehul olması nasıl olur?

Üçüncü Mesele

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي اٰدَمَ [1] âyetinin اِنَّهُ [2] كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً âyetiyle vech-i tevfiki nedir?

Elcevap: On Birinci Sözde ve Yirmi Üçüncü Sözde ve Yirmi Dördüncünün Beşinci Dalının İkinci Meyvesinde izahı vardır. Sırr-ı icmâlîsi budur ki:

Cenâb-ı Hak, kemâl-i kudretiyle, nasıl birtek şeyden çok şeyleri yapıyor, çok vazifeleri gördürüyor, bir sahifede bin kitabı yazıyor. Öyle de, insanı, pek çok envâ yerinde bir nev-i câmi halk etmiş. Yani, bütün envâ-ı hayvânâtın muhtelif derecâtı kadar, birtek nevi olan insan ile o vezâifi gördürmek irade etmiş ki, insanların kuvâlarına ve hissiyatlarına fıtraten bir had bırakmamış, fıtrî bir kayıt koymamış, serbest bırakmış. Sair hayvânâtın kuvâları ve hissiyatları mahduttur, fıtrî bir kayıt altındadır. Halbuki insanın her kuvâsı, hadsiz bir mesafede cevelân eder gibi, gayr-ı mütenâhi cânibine gider. Çünkü insan, Hâlık-ı Kâinatın esmâsının nihayetsiz tecellîlerine bir âyine olduğu için, kuvâlarına nihayetsiz bir istidat verilmiş.

Meselâ, insan, hırs ile, bütün dünya ona verilse, [3] هَلْ مِنْ مَزِيدٍ diyecek. Hem, hodgâmlığıyla, kendi menfaatine binler adamın zararını kabul eder. Ve hâkezâ, ahlâk-ı seyyiede hadsiz

derecede inkişafları olduğu ve Nemrudlar ve Firavunlar derecesine kadar gittikleri ve sıga-i mübalâğa ile **“zalûm”** olduğu gibi, ahlâk-ı hasenede dahi hadsiz bir terakkiyâta mazhar olur, enbiya ve sıddıkîn derecesine terakki eder.

Hem insan, hayvanların aksine olarak, hayata lâzım herşeye karşı cahildir, herşeyi öğrenmeye mecburdur. Hadsiz eşyaya muhtaç olduğu için, sıga-i mübalâğa ile, **“cehûl”** dür. Hayvan ise, dünyaya geldiği vakit hem az şeylere muhtaç, hem muhtaç olduğu şeyleri bir iki ayda, belki bir iki günde, bazan bir iki saatte bütün şerâit-i hayatını öğrenir. Güya bir başka âlemde tekemmül etmiş, öyle gelmiş. İnsan ise, bir iki senede ancak ayağa kalkar, on beş senede ancak menfaat ve zararı fark eder. İşte, cehûl mübalâğası buna da işaret eder.

1.)And olsun ki biz Âdemoğullarını şan ve şeref sahibi kıldık. (İsrâ Sûresi, 17:70)
2.)Gerçekten insan çok zalim, çok cahildir. (Ahzâb Sûresi, 33:72)
3.)Daha var mı? (Kâf Sûresi, 50:30)

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 4.Mesele

4.Mesele: "İmanınızı Lâ ilâhe illâllah ile yenileyiniz" hadisi

Dördüncü Mesele

(1) جَدِّدُوا اِيمَانَكُمْ بِلاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ın hikmetini soruyorsunuz. Onun hikmeti çok Sözlerde zikredilmiştir. Bir sırr-ı hikmeti şudur ki:

İnsanın hem şahsı, hem âlemi her zaman teceddüt ettikleri için, her zaman tecdid-i imana muhtaçtır. Zira insanın herbir ferdinin mânen çok efradı var. Ömrünün seneleri adedince, belki günleri adedince, belki saatleri adedince birer ferd-i âhar sayılır. Çünkü, zaman altına girdiği için, o ferd-i vâhid bir model hükmüne geçer, hergün bir ferd-i âhar şeklini giyer.

Hem insanda bu taaddüt ve teceddüt olduğu gibi, tavattun ettiği âlem dahi seyyardır. O gider, başkası yerine gelir. Daima tenevvü ediyor, hergün başka bir âlem kapısını açıyor.

İman ise, hem o şahıstaki her ferdin nur-u hayatıdır, hem girdiği âlemin ziyasıdır. (2) لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ise, o nuru açar bir anahtardır.

Hem insanda madem nefis, hevâ ve vehim ve şeytan hükmediyorlar; çok vakit imanını rencide etmek için, gafletinden istifade ederek, çok hileleri ederler, şüphe ve vesveselerle iman nurunu kaparlar.

Hem zâhir-i şeriate muhalif düşen ve hattâ bazı imamlar nazarında küfür derecesinde tesir eden kelimat ve harekât eksik

olmuyor. Onun için, her vakit, her saat, hergün tecdid-i imana bir ihtiyaç vardır.

Sual: Mütekellimîn uleması, âlemi, imkân ve hudûsun ünvan-ı icmâlîsi içinde sarıp zihnen üstüne çıkar, sonra vahdâniyeti ispat ederler. Ehl-i tasavvufun bir kısmı, tevhid içinde tam huzuru kazanmak için, [3] لاَ مَشْهُودَ اِلاَّ هُوَ deyip kâinatı unutur, nisyan perdesini üstüne çeker, sonra tam huzuru bulur. Ve diğer bir kısmı, hakikî tevhidi ve tam huzuru bulmak için, [4] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ diyerek kâinatı hayale sarar, ademe atar, sonra huzur-u tam bulur. Halbuki, sen, bu üç meşrepten hariç bir cadde-i kübrâyı Kur'ân'da gösteriyorsun. Ve onun şiârı olarak,

لاَ مَعْبُودَ اِلاَّ هُوَ لاَ مَقْصُودَ اِلاَّ هُوَ [5]

diyorsun. Bu caddenin tevhide dair bir burhanını ve bir muhtasar yolunu icmâlen göster.

Elcevap: Bütün Sözler ve bütün Mektuplar o caddeyi gösterir. Şimdilik, istediğiniz gibi, azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir burhanına muhtasaran işaret ederiz. Şöyle ki:

Âlemde herbir şey, bütün eşyayı kendi Hâlıkına verir. Ve dünyada herbir eser, bütün âsârı kendi Müessirinin eserleri olduğunu gösterir. Ve kâinatta herbir fiil-i icadî, bütün ef'âl-i icadiyeyi kendi Fâilinin fiilleri olduğunu ispat eder. Ve mevcudatta tecellî eden herbir isim, bütün esmâyı kendi Müsemmâsının isimleri ve ünvanları olduğuna işaret eder. Demek, herbir şey, doğrudan doğruya bir burhan-ı vahdâniyettir ve marifet-i İlâhiyenin bir penceresidir.

Evet, herbir eser, hususan zîhayat olsa, kâinatın küçük bir misal-i musağğarıdır ve âlemin bir çekirdeğidir ve küre-i arzın bir meyvesidir. Öyle ise, o misal-i musağğarı, o çekirdeği, o meyveyi icad eden, herhalde bütün kâinatı icad eden yine Odur. Çünkü, meyvenin mucidi, ağacının mucidinden başkası olamaz. Öyle ise,

herbir eser, bütün âsârı Müessirine verdiği gibi, herbir fiil dahi, bütün ef'âli Fâiline isnad eder.

Çünkü, görüyoruz ki, herbir fiil-i icadî, ekser mevcudatı ihata edecek derecede geniş ve zerreden şümusa kadar uzun birer kanun-u hallâkıyetin ucu olarak görünüyor. Demek, o cüz'î fiil-i icadî sahibi kim ise, o mevcudatı ihata eden ve zerreden şümusa kadar uzanan kanun-u küllî ile bağlanan bütün ef'âlin Fâili olmak gerektir.

Evet, bir sineği ihyâ eden, bütün hevâmı ve küçük hayvânâtı icad eden ve arzı ihyâ eden Zât olacaktır. Hem Mevlevî gibi zerreyi döndüren kim ise, müteselsilen mevcudatı tahrik edip, tâ şemsi seyyârâtıyla gezdiren aynı Zât olmak gerektir. Çünkü kanun bir silsiledir; ef'âl onunla bağlıdır.

Demek, nasıl herbir eser, bütün âsârı Müessirine verir; ve herbir fiil-i icadî, bütün ef'âli Fâiline mal eder. Aynen öyle de, kâinattaki tecellî eden herbir isim, bütün isimleri kendi Müsemmâsına isnad eder ve Onun ünvanları olduğunu ispat eder. Çünkü, kâinatta tecellî eden isimler, devâir-i mütedahile gibi ve ziyadaki elvân-ı seb'a gibi birbiri içine giriyor, birbirine yardım ediyor, birbirinin eserini tekmil ediyor, tezyin ediyor.

Meselâ, Muhyî ismi birşeye tecellî ettiği vakit ve hayat verdiği dakikada, Hakîm ismi dahi tecellî ediyor, o zîhayatın yuvası olan cesedini hikmetle tanzim ediyor. Aynı halde Kerîm ismi dahi tecellî ediyor, yuvasını tezyin eder. Aynı anda Rahîm isminin dahi tecellîsi görünüyor; o cesedin şefkatle havâicini ihzar eder. Aynı zamanda Rezzâk ismi tecellîsi görünüyor; o zîhayatın bekàsına lâzım maddî ve mânevî rızkını ummadığı tarzda veriyor, ve hâkezâ... Demek, Muhyî kimin ismi ise, kâinatta nurlu ve muhît olan Hakîm ismi de Onundur ve bütün mahlûkatı şefkatle terbiye eden Rahîm ismi de Onundur ve bütün zîhayatları keremiyle iaşe eden Rezzâk ismi dahi Onun ismidir, ünvanıdır, ve hâkezâ...

Demek, herbir isim, herbir fiil, herbir eser öyle bir burhan-ı vahdâniyettir ki, kâinatın sahifelerinde ve asırların satırlarında yazılan ve mevcudat denilen bütün kelimâtı, Kâtibinin nakş-ı kalemi olduğuna delâlet eden birer mühr-ü vahdâniyet, birer hâtem-i ehadiyettir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ قَالَ: «اَفْضَلُ مَا [6]
قُلْتُ اَنَا وَالنَّبِيُّـونَ مِنْ قَبْلِى لآ اِلٰهَ اِلاَّ
اللهُ» وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

1.)İmanınızı Lâ ilâhe illâllah ile yenileyiniz. (Müsned, 2:359; el-Münzirî, et-Terğîb ve't-Terhîb, 2:415; Hâkim, el-Müstedrek, 4:256; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:52)
2.)Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.
3.)Ondan başka görülen gerçek hiçbir şey yoktur.
4.)Ondan başka hiçbir gerçek varlık yoktur.
5.)Ondan başka ma'bud yoktur. Ondan başka maksud yoktur.
6.)Allahım! "Benim ve benden evvelki peygamberlerin sözleri içinde en faziletlisi Lâ ilâhe illâllah'tır" buyuran zâta ve âl ve ashabına salât ve selâm et. [Muvatta', Kur'ân: 32; Hac: 246; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:153; el-Elbânî, Sahihu'l-Câmii's-Sağîr, no. 1113]

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 5.Mesele

5.Mesele: Sadece Allaha iman yeterlimidir?

Beşinci Mesele

Saniyen: Mektubunuzda “Mücerred (1) لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kâfi midir? Yani, (2) مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ demezse ehl-i necat olabilir mi?” diye, diğer bir maksadı soruyorsunuz. Bunun cevabı uzundur.

Yalnız şimdi bu kadar deriz ki:

Kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirinden ayrılmaz, birbirini ispat eder, birbirini tazammun eder, biri birisiz olmaz. Madem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtemü’l-Enbiyadır, bütün enbiyanın vârisidir. Elbette bütün vusul yollarının başındadır. Onun cadde-i kübrâsından hariç hakikat ve necat yolu olamaz. Umum ehl-i marifetin ve tahkikin imamları, Sadi-i Şirazî gibi derler:

(3) مُحَالَسْتِ سَعْدِی بَرَاهِ نَجَاتْ ظَفَرْ
بُرْدَنْ جُزْ دَرْ پَیَ مُصْطَفٰی

Hem

(4) كُلُّ الطُّرُقِ مَسْدُودٌ اِلاَّ الْمِنْهَاجَ الْمُحَمَّدِیَّ

demişler.

Fakat bazan oluyor ki, cadde-i Ahmediyede (a.s.m.) gittikleri halde, bilmiyorlar ki cadde-i Ahmediyedir ve cadde-i Ahmediye dahilindedir.

Hem bazan oluyor ki, Peygamberi bilmiyorlar; fakat gittikleri yol, cadde-i Ahmediyenin eczasındandır.

Hem bazan oluyor ki, bir keyfiyet-i meczubâne veya bir hâlet-i istiğrakkârâne veya bir vaziyet-i münzeviyâne ve bedeviyâne suretinde, cadde-i Muhammediyeyi düşünmeyerek, yalnız [1] لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ onlara kâfi geliyor.

Fakat bununla beraber, en mühim bir cihet budur ki: Adem-i kabul başkadır, kabul-ü adem başkadır. Bu çeşit ehl-i cezbe ve ehl-i uzlet veya işitmeyen veya bilmeyen adamlar, Peygamberi bilmiyorlar veya düşünmüyorlar ki kabul etsinler. O noktada cahil kalıyorlar. Marifet-i İlâhiyeye karşı yalnız [1] لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ biliyorlar. Bunlar ehl-i necat olabilirler.

Fakat Peygamberi işiten ve dâvâsını bilen adamlar onu tasdik etmezse, Cenâb-ı Hakkı tanımaz. Onun hakkında yalnız [1] لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ kelâmı, sebeb-i necat olan tevhidi ifade edemez. Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilâne adem-i kabul değil; belki o kabul-ü ademdir ve o inkârdır. Mu'cizâtıyla, âsârıyla kâinatın medar-ı fahri ve nev-i beşerin medar-ı şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı inkâr eden adam, elbette hiçbir cihette hiçbir nura mazhar olamaz ve Allah'ı tanımaz. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter.

1.)Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.
2.)Hazret-i Muhammed (a.s.m.) Allah'ın resulüdür.
3.)Ey Sâdî! Mustafa'nın (a.s.m.) izinde gitmeden, kurtuluş yolunda zafer kazanmak muhaldir.
4.)Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yolundan başka bütün yollar kapalıdır.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 6.Mesele

6.Mesele: Şeytanla münazara bahsine bir izah

Altıncı Mesele

Salisen: *“Şeytanla Münazara”* namındaki Birinci Mebhastaki, Şeytanın mesleğine ait bazı tabirat çok galiz düşmüş. *“Hâşâ, hâşâ”* kelimesiyle ve farz-ı muhal suretindeki kayıtlarla tâdil edildiği halde, yine beni titretiyor. Sonra size gönderilen parçada bazı ufak tâdilât vardı; nüshanızı onunla tashih edebildiniz mi? Fikrinizi tevkil ediyorum; o tabirattan lüzumsuz gördüklerinizi tayyedebilirsiniz.

Aziz kardeşim, o mebhas çok mühimdir. Çünkü ehl-i zındıkanın üstadı Şeytandır. Şeytan ilzam edilmezse, onun mukallitleri kanmazlar. Kur’ân-ı Hakîm, kâfirlerin galiz tabirlerini reddetmek için zikrettiğinden bana bir cesaret verildi ki, bu şeytanî olan mesleğin bütün bütün çürüklüğünü göstermek için, farz-ı muhal suretinde, hizbüşşeytanın efradı mesleklerinin iktizasıyla kabul etmeye mecbur oldukları ve ister istemez mânen meslek diliyle diyecekleri ahmakane tabiratlarını titreyerek istimal ettim. Fakat o istimal ile, onları kuyu dibine sıkıştırıp, meydanı baştan başa Kur’ân hesabına zaptettik, onların foyalarını meydana çıkardık. Şu muzafferiyete, şu temsil içinde bak:

Meselâ, semâvâta başı temas etmiş pek yüksek bir minare ve o minarenin altında, küre-i arzın merkezine kadar bir kuyu kazılmış farz ediyoruz. İşte, ezanı umum memlekette umum ahaliye işitilen bir zât, minare başından ta kuyu dibine kadar hangi mevkide bulunduğunu ispat etmek için, iki fırka münakaşa ediyorlar.

Birinci fırka der ki: “Minare başındadır, kâinata ezan okuyor. Çünkü ezanını işitiyoruz; hayattardır, ulvîdir. Çendan herkes onu o yüksek yerde görmüyor. Fakat herkes derecesine göre, onu çıktığı

ve indiği vakit, bir makamda, bir basamakta görür ve onunla bilir ki, o yukarı çıkar ve nerede görünürse görünsün, o yüksek makam sahibidir.”

Diğer şeytanî ve ahmak güruh ise der: “Yok, makamı minare başı değil. Nerede görünürse görünsün, makamı kuyu dibidir.” Halbuki, hiç kimse ne onu kuyu dibinde görmüş ve ne de görebilir. Faraza, eğer taş gibi sakîl, ihtiyarsız olsaydı, elbette kuyu dibinde bulunacaktı, birisi görecekti.

Şimdi, bu iki muarız fırkanın muharebe meydanı, o minare başından tâ kuyu dibine kadar uzun bir mesafedir. Hizbullah denilen ehl-i nur cemaati, yüksek nazarlı olanlara, o müezzin zâtı minare başında gösteriyorlar. Ve nazarları o dereceye çıkmayanlara ve kasîrünnazar olanlara, derecelerine göre birer basamakta o müezzin-i âzamı gösteriyorlar. Küçük bir emâre onlara kâfi gelir ve ispat eder ki, o zât taş gibi câmid bir cisim değil; belki istediği vakit yukarı çıkar, görünür, ezan okur bir insan-ı kâmildir.

Diğer hizbüşşeytan denilen güruh ise derler: “Ya minare başında herkese gösteriniz; veyahut makamı kuyu dibidir” diye ahmakane hükmederler. Ahmaklıklarından bilmiyorlar ki, minare başında herkese gösterilmemesi, herkesin nazarı oraya çıkmamasından ileri geliyor. Hem mugalâta suretinde, minare başı hariç olarak bütün mesafeyi zaptetmek istiyorlar.

İşte, o iki cemaatin münakaşasını halletmek için, biri çıkar, o hizbüşşeytana der ki:

“Ey menhus güruh! Eğer o müezzin-i âzamın makamı kuyu dibi olsa, taş gibi câmid, hayatsız, kuvvetsiz olmak lâzım gelir. Ve kuyu basamaklarında ve minarenin derecelerinde görünen, o olmamak lâzım gelir. Madem öyle görüyorsunuz; elbette o, kuvvetsiz, hakikatsiz, câmid olmayacak. Minare başı onun makamı olacak. Öyle ise, ya siz onu kuyu dibinde göstereceksiniz—ki hiçbir cihette bunu gösteremezsiniz ve hiçbir kimseye orada bulunmasını dinletemezsiniz— veyahut susunuz. Meydan-ı müdafaanız kuyu dibidir. Sair meydan ve uzun mesafe ise, şu mübarek cemaatin meydanıdır. Kuyu dibinden başka, o zâtı nerede gösterseler, dâvâyı kazanırlar.”

İşte, şu temsil gibi, Münazara-i Şeytanî mebhası, Arştan ferşe kadar olan uzun mesafeyi hizbüşşeytanın elinden alıyor ve hizbüşşeytanı mecbur ediyor, sıkıştırıyor. En gayr-ı makul, en muhal, en menfur mevkii onlara bırakıyor. En dar ve kimse giremeyecek bir deliğe onları sokuyor, bütün mesafeyi Kur'ân namına zaptediyor.

Eğer onlara denilse, "Kur'ân nasıldır?" Derler: "Güzel ve ahlâk dersini veren bir insan kitabıdır." O vakit onlara denilir: "Öyle ise Allah'ın kelâmıdır ve böyle kabul etmeye mecbursunuz. Çünkü siz mesleğinizce güzel diyemeyeceksiniz."

Hem eğer onlara denilse, "Peygamberi nasıl bilirsiniz?" Derler: "Güzel ahlâklı, çok akıllı bir adam." O vakit onlara denilecek: "Öyle ise imana geliniz. Çünkü güzel ahlâklı, akıllı olsa, alâküllihal Resulullahtır. Çünkü sizin bu 'güzel' sözünüz, hududunuz dahilinde değil; mesleğinizce böyle diyemezsiniz."

Ve hâkezâ, temsildeki sair işaretlere, hakikatin sair cihetleri tatbik edilebilir.

İşte bu sırra binaen, o Şeytanla münazara edilen Birinci Mebhas, ehl-i imanın imanını muhafaza etmek için mu'cizât-ı Ahmediyeyi bilmeye ve kat'î burhanlarını öğrenmeye muhtaç etmiyor. Ednâ bir emâre, küçük bir delil, onların imanlarını kurtarıyor. Kuyu dibindeki esfel-i sâfilînde olmadığına, herbir hal-i Ahmediye (a.s.m.), herbir haslet-i Muhammediye (a.s.m.), herbir tavr-ı Nebevî (a.s.m.), birer mu'cize hükmüne geçer, âlâ-yı illiyyînde bir makamı bulunduğunu ispat eder.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 7.Mesele

7.Mesele: Birkaç ikram-ı Rabbânînin izahı

Yedinci Mesele

Medar-ı ibret bir mesele

Vehme maruz, fütura düşen bazı dostlarıma kuvve-i mâneviyeyi teyid edecek yedi emârenin delâletiyle, sırf hizmet-i Kur'ân'a ait bir ikram-ı Rabbânîyi ve bir himayet-i İlâhiyeyi beyan etmeye mecburum ki, o zayıf damarlı bir kısım dostlarımı kurtarayım.

O yedi emârenin dördü, dost iken, sırf birer maksad-ı dünyevî için, şahsıma değil, Kur'ân'a hâdimliğim cihetinde düşman vaziyeti almalarıyla, o maksatlarının aksiyle tokat yediler. O yedi emârenin üçü ise, ciddî dost idiler ve daima da dostturlar. Fakat dostluğun iktiza ettiği merdâne vaziyeti muvakkaten göstermediler, tâ ki ehl-i dünyanın teveccühünü kazanıp birer maksad-ı dünyevî kazansınlar ve başlarından emin olsunlar. Halbuki, o üç dostum, maatteessüf, o maksatlarının aksiyle birer itab gördüler.

Evvelki dört zâhirî dost, sonra düşman vaziyeti gösterenlerin,

Birincisi: Bir müdür, kaç vasıta ile yalvardı, Onuncu Sözden bir nüsha istedi. Ona verdim. O ise, terfi için, dostluğumu bırakıp düşmanlık vaziyeti aldı. Valiye şekvâ ve ihbar suretinde verdi. Hizmet-i Kur'âniyenin bir eser-i ikramı olarak, terfi değil, azledildi.

İkincisi: Diğer bir müdür, dost iken, âmirlerinin hatırı için ve ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak fikriyle, şahsıma değil, hizmetkârlığım cihetinde rakibâne ve düşmanâne vaziyet aldı, kendi maksadının aksiyle tokat yedi. Ümit edilmediği bir meselede iki

buçuk seneye mahkûm edildi. Sonra Kur'ân'ın bir hizmetkârından dua istedi. İnşaallah belki kurtulacak; çünkü ona dua edildi.

Üçüncüsü: Bir muallim, dost görünürken, ben de ona dost baktım. Sonra Barla'ya nakledip yerleşmek için düşmanâne bir vaziyeti ihtiyar etti, o maksadının aksiyle tokat yedi. Muallimlikten askerliğe atıldı, Barla'dan uzaklaştırıldı.

Dördüncüsü: Bir muallim, hâfız, hem mütedeyyin gördüğüm için, Kur'ân'ın hizmetinde bana bir dostluk edecek niyetiyle ona samimâne bir dostluk gösterdim. Sonra, o, ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak için, bir memurun birtek kelâmıyla bize karşı çok soğuk ve korkak vaziyeti aldı. Sonra o maksadının aksiyle tokat yedi. Müfettişinden şiddetli bir tekdir yedi ve azledildi.

İşte, bu dört adam düşman vaziyeti almakla böyle tokat yedikleri gibi, üç dostum da, ciddî dostluğun iktiza ettiği merdâne vaziyeti göstermedikleri için, tokat değil, bir nevi ihtar nev'inde aks-i maksatlarıyla ikaz edildiler.

Birincisi: Gayet mühim ve ciddî ve hakikî bir talebem olan bir zât-ı muhterem, mütemadiyen Sözleri yazar, neşrederdi. Müşevveş büyük bir memurun gelmesiyle ve bir hâdisenin vukuu ile, yazdığı Sözleri sakladı, muvakkaten istinsahı da terk etti. Tâ ki, ehl-i dünyadan bir zahmet görmesin ve bir sıkıntı çekmesin ve onların şerlerinden emin olsun. Halbuki, o hizmet-i Kur'âniyenin muvakkaten tâtilinden gelen bir eser-i hata olarak, bir sene mütemadiyen bin liraya mahkûmiyet gibi bir belâ gözü önüne konuldu. Ne vakit istinsaha niyet etti ve eski vaziyetine döndü; o dâvâsından tebrie etti, lillâhilhamd beraat kazandı, fakr-ı haliyle beraber bin liradan kurtuldu.

İkincisi: Beş seneden beri mert ve ciddî ve cesur bir dostum, ehl-i dünyanın ve yeni gelen bir âmirin hüsn-ü zannını ve teveccühünü kazanmak için, komşum iken, düşünmeyerek, ihtiyarsız, birkaç ay benimle görüşmedi. Hattâ bayramda ve Ramazan'da uğramadı. Halbuki maksadının aksiyle karye meselesi neticelendi, nüfuzu kırıldı.

Üçüncüsü: Haftada bir iki defa benimle görüşen bir hâfız, imam olmuş, sarık sarmak için iki ay beni terk etti. Hattâ bayramda yanıma

gelmedi. Hilâf-ı memul olarak, maksadının aksiyle, yedi sekiz ay imamlık ettiği halde, hilâf-ı âdet bir surette ona sarık bağlattırılmadı.

İşte bu gibi vukuatlar çok var. Fakat bazılarının hatırlarını kırmamak için zikretmiyorum. Bunlar ne kadar zayıf birer emâre ise de, fakat içtimaında bir kuvvet hissedilir. Onunla kanaat gelir ki, şahsıma karşı değil—çünkü nefsimi hiçbir ikrama lâyık görmüyorum—belki hizmet-i Kur'ân noktasında, sırf o cihette bir ikram-ı İlâhî ve bir himâyet-i Rabbâniye altında hizmet ettiğimiz anlaşılıyor. Dostlarım bunu düşünmeli, evhâma kapılmamalı.

Madem hizmetkârlığıma bir ikram-ı İlâhîdir. Ve madem fahre değil, belki şükre sebeptir. Ve madem [1] وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ fermanı var. Bu sırlara binaen, hususî bir surette dostlarıma beyan ediyorum.

1.)Rabbinin nimetini yâd et. (Duhâ Sûresi, 93:11)

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 8.Mesele

8.Mesele: Elfaz-ı Kuraniyenin ehemmiyeti

Sekizinci Mesele

Yirmi Yedinci Sözün, içtihada mâni esbabın Beşinci Sebebinin Üçüncü Noktasının üçüncü misalinin haşiyesidir.

Mühim bir sual: Bazı ehl-i tahkik derler ki: “Elfâz-ı Kur’âniye ve zikriye ve sair tesbihlerin herbiri müteaddit cihetlerle insanın letâif-i mâneviyesini tenvir eder, mânevî gıda verir. Mânâları bilinmezse, yalnız lâfız ifade etmiyor, kâfi gelmiyor. Lâfız bir libastır; değiştirilse, her taife kendi lisanıyla o mânâlara elfaz giydirse, daha nâfi olmaz mı?”

Elcevap: Elfâz-ı Kur’âniye ve tesbihât-ı Nebeviyenin lâfızları câmid libas değil, cesedin hayattar cildi gibidir; belki mürur-u zamanla cilt olmuştur. Libas değiştirilir; fakat cilt değişse vücuda zarardır. Belki namazda ve ezandaki gibi elfâz-ı mübarekeler, mânâ-yı örfîlerine alem ve nam olmuşlar. Alem ve isim ise değiştirilmez.

Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim bir hâleti çok defa tetkik ettim, gördüm ki, o hâlet hakikattir. O hâlet şudur ki:

Sûre-i İhlâsı Arefe gününde yüzer defa tekrar edip okuyordum. Gördüm ki, bendeki mânevî duyguların bir kısmı, birkaç defada gıdasını alır, vazgeçer, durur. Ve kuvve-i müfekkire gibi bir kısım dahi, bir zaman mânâ tarafına müteveccih olur, hissesini alır, o da durur. Ve kalb gibi bir kısım, mânevî bir zevke medar bazı mefhumlar cihetinde hissesini alır, o da sükût eder.

Ve hâkezâ, git gide, o tekrarda yalnız bir kısım letâif kalır ki, pek geç usanıyor; devam eder, daha mânâya ve tetkikata hiç ihtiyaç

bırakmıyor. Gaflet kuvve-i müfekkireye zarar verdiği gibi ona zarar vermiyor. Lâfız ve lâfz-ı müşebbi' olduğu bir meâl-i icmâlî ile ve isim ve alem bulundukları mânâ-yı örfî onlara kâfi geliyor. Eğer mânâyı o vakit düşünse, zararlı bir usanç verir.

Ve o devam eden latîfeler, taallüme ve tefehhüme muhtaç değiller; belki tahattura, teveccühe ve teşvike ihtiyaç gösterirler. Ve o cilt hükmündeki lâfızları onlara kâfi geliyor ve mânâ vazifesini görüyorlar. Ve bilhassa o Arabî lâfızlar ile, kelâmullah ve tekellüm-i İlâhî olduğunu tahattur etmekle, daimî bir feyze medardır.

İşte, kendim tecrübe ettiğim şu hâlet gösteriyor ki, ezan gibi ve namazın tesbihâtı gibi ve her vakit tekrar edilen Fâtiha ve Sûre-i İhlâs gibi hakaikleri başka lisanla ifade etmek çok zararlıdır. Çünkü, menba-ı daimî olan elfâz-ı İlâhiye ve Nebeviye kaybolduktan sonra, o daimî letâifin daimî hisseleri de kaybolur. Hem her harfin lâakal on sevabı zayi olması; ve huzur-u daimî bütün namazda herkes için devam etmediğinden, gaflet içinde, tercüme vasıtasıyla insanların tabirâtı ruha zulmet vermesi gibi zararlar olur.

Evet, nasıl İmam-ı Âzam demiş: "(1) لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ *tevhide alem ve isimdir."* Biz de deriz:

Kelimât-ı tesbihiye ve zikriyenin, hususan ezanda ve namazda olanların ekseriyet-i mutlakası, alem ve isim hükmüne geçmişler. Alem gibi, mânâ-yı lügavîsinden ziyade, mânâ-yı örfî-i şer'îsine bakılır. Öyle ise değişmeleri şer'an mümkün değildir. Her mü'mine bilmesi lâzım olan mücmel mânâları, yani muhtasar bir meâli ise, en âmi bir adam dahi çabuk öğrenir. Bütün ömrünü İslâmiyetle geçiren ve kafasını binler mâlâyâniyatla dolduran adamlar, bir iki haftada, hayat-ı ebediyesinin anahtarı olan şu kelimât-ı mübarekenin meâl-i icmâlîsini öğrenmemesine nasıl mazur olabilirler, nasıl Müslüman olurlar, nasıl "akıllı adam" denilirler? Ve öyle heriflerin tembelliklerinin hatırı için o nur menbalarının mahfazalarını bozmak kâr-ı akıl değildir.

Hem (2) سُبْحَانَ اللهِ diyen, hangi milletten olursa olsun, Cenâb-ı Hakkı takdis ettiğini anlar. İşte bu kadar kâfi gelmez mi? Eğer mânâsına kendi lisanıyla müteveccih olsa, akıl noktasında bir

defa taallüm eder. Halbuki günde yüz defa tekrar eder. O yüz defa, aklın hisse-i taallümünden başka, lâfızdan ve lâfza sirayet eden ve imtizaç eden meâl-i icmâlî, çok nurlara ve feyizlere medardır. Bahusus, tekellüm-ü İlâhî haysiyetiyle aldığı kudsiyet ve o kudsiyetten gelen feyizler ve nurlar çok ehemmiyetlidir.

Elhasıl: Zaruriyât-ı diniye mahfazaları olan elfâz-ı kudsiye-i İlâhiyenin yerine hiçbir şey ikame edilemez ve yerlerini tutamaz ve vazifelerini göremez. Ve muvakkat ifade etseler de, daimî, ulvî, kudsî ifade edemezler.

Amma nazariyât-ı diniyenin mahfazaları olan elfazlar ise, değiştirilmeye lüzum kalmaz. Çünkü nasihatle ve sair tedris ve talim ve vaazla o ihtiyaç mündefi' olur.

Elhasıl, lisan-ı nahvî olan lisan-ı Arabînin câmiiyeti ve elfâz-ı Kur'âniyenin i'câzı öyle bir tarzdadır ki, kabil-i tercüme değildir, belki "muhaldir" diyebilirim. Kimin şüphesi varsa, i'câza dair Yirmi Beşinci Söze müracaat etsin. Tercüme dedikleri şeyler ise, gayet muhtasar ve nâkıs bir mealdir. Böyle meal nerede; hayattar, çok cihetlerle teşa'ub etmiş âyâtın hakikî mânâları nerede?

1.)Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.
2.)Allah, her türlü kusur ve noksan sıfattan münezzehtir.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 9.Mesele

9.Mesele: Mühim bir sırr-ı velâyet

Dokuzuncu Mesele

Mühim ve mahrem bir mesele ve bir sırr-ı velâyet

Âlem-i İslâmda Ehl-i Sünnet ve Cemaat denilen ehl-i hak ve istikamet fırka-i azîmesi, hakaik-i Kur'âniyeyi ve imaniyeyi, istikamet dairesinde, hüve hüvesine Sünnet-i Seniyyeye ittibâ ederek muhafaza etmişler. Ehl-i velâyetin ekseriyet-i mutlakası o daireden neş'et etmişler. Diğer bir kısım ehl-i velâyet, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bazı desâtirleri haricinde ve usullerine muhalif bir caddede görünmüş. İşte şu kısım ehl-i velâyete bakanlar iki şıkka ayrıldılar:

Bir kısmı ise, Ehl-i Sünnetin usulüne muhalif oldukları için, velâyetlerini inkâr ettiler. Hattâ onlardan bir kısmının tekfirine kadar gittiler.

Diğer kısım ki, onlara ittibâ edenlerdir. Onların velâyetlerini kabul ettikleri için derler ki, *"Hak yalnız Ehl-i Sünnet ve Cemaatin mesleğine münhasır değil"*; ehl-i bid'adan bir fırka teşkil ettiler, hattâ dalâlete kadar gittiler. Bilmediler ki, her hâdi zât mühdî olamaz. Şeyhleri hatasından mazurdur, çünkü meczuptur. Kendileri ise mazur olamazlar.

Mutavassıt bir kısım ise, o velîlerin velâyetlerini inkâr etmediler, fakat yollarını ve mesleklerini kabul etmediler. Diyorlar ki: *"Hilâf-ı usul olan sözleri, ya hale mağlûp olup hata ettiler; veyahut mânâsı bilinmez müteşabihat misillü şatahattır."*

Maatteessüf, birinci kısım, hususan ulema-i ehl-i zâhir, meslek-i Ehl-i Sünneti muhafaza niyetiyle, çok mühim evliyayı inkâr, hattâ tadlîl etmeye mecbur olmuşlar. İkinci kısım olan taraftarları ise, o

çeşit şeyhlere ziyade hüsn-ü zan ettikleri için, hak mesleğini bırakıp bid'ata, hattâ dalâlete girdikleri olmuş.

İşte, şu sırra dair, pek çok zaman zihnimi işgal eden bir hâlet vardı:

Bir zaman, ben bir kısım ehl-i dalâlete mühim bir vakitte kahr ile dua ettim. Bedduama karşı, müthiş bir kuvvet-i mâneviye çıktı. Hem duamı geri çeviriyordu, hem beni men etti.

Sonra gördüm ki, o kısım ehl-i dalâlet, hilâf-ı hak icraatında bir kuvve-i mâneviyenin teshilâtıyla arkasına aldığı halkı sürükleyip gidiyor, muvaffak oluyor.

Yalnız cebirle değil, belki velâyet kuvvetinden gelen bir arzuyla imtizaç ettiği için, ehl-i imanın bir kısmı o arzuya kapılıp hoş görüyorlar, çok fena telâkki etmiyorlar.

İşte bu iki sırrı hissettiğim vakit dehşet aldım. "Fesübhânallah" dedim. "Tarik-i haktan başka velâyet bulunabilir mi? Hususan müthiş bir cereyan-ı dalâlete ehl-i hakikat taraftar çıkar mı?" dedim. Sonra, bir mübarek Arefe gününde, müstahsen bir âdet-i İslâmiyeye binaen Sûre-i İhlâsı yüzer defa tekrar ederek okuyup, onun bereketiyle, **"Mühim bir suale cevap"** namında yazılan mesele ile beraber şöyle bir hakikat dahi rahmet-i İlâhiye ile kalb-i âcizâneme gelmiş. Hakikat şudur ki:

Sultan Mehmed Fatih'in zamanında hikâye edilen meşhur ve mânidar Cibali Baba kıssası nev'inden olarak, bir kısım ehl-i velâyet, zâhiren muhakemeli ve âkıl görünürken, meczupturlar. Ve bir kısmı dahi, bazan sahvede ve daire-i akılda görünür, bazan aklın ve muhakemenin haricinde bir hale girer. Şu kısımdan bir sınıfı, ehl-i iltibastır, tefrik etmiyor. Sekir halinde gördüğü bir meseleyi hâlet-i sahvede tatbik eder, hata eder ve hata ettiğini bilmez. Meczupların bir kısmı ise, indallah mahfuzdur, dalâlete sülûk etmez. Diğer bir kısmı ise mahfuz değiller; bid'at ve dalâlet fırkalarında bulunabilirler. Hattâ kâfirler içinde bulunabileceği ihtimal verilmiş.

İşte, muvakkat veya daimî meczup olduklarından, mânen **"mübarek mecnun"** hükmünde oluyorlar. Ve mübarek ve serbest mecnun hükmünde oldukları için, mükellef değiller. Ve mükellef olmadıkları için muahaze olunmuyorlar. Kendi velâyet-i meczubâneleri bâki kalmakla beraber, ehl-i dalâlete ve ehl-i bid'aya

taraftar çıkarlar, mesleklerine bir derece revaç verip, bir kısım ehl-i imanı ve ehl-i hakkı, o mesleğe girmeye meş’ûmâne bir sebebiyet verirler.

Mektubat : 26.Mektub : 4.Mebhas : 10.Mesele

10.Mesele: Dost-Kardeş-Talebe bahsi

Onuncu Mesele

Ziyaretçilere ait bazı dostlar tarafından ihtar ile bir düstur izah edilmek istenilmiştir. Onun için yazılmıştır.

Malûm olsun ki, bizi ziyaret eden, ya hayat-ı dünyeviye cihetinde gelir; o kapı kapalıdır. Veya hayat-ı uhreviye cihetinde gelir. O cihette iki kapı var:

Ya şahsımı mübarek ve makam sahibi zannedip gelir. O kapı dahi kapalıdır. Çünkü ben kendimi beğenmiyorum; beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenâb-ı Hakka çok şükür, beni kendime beğendirmemiş.

İkinci cihet, sırf Kur'ân-ı Hakîmin dellâlı olduğum cihetledir. Bu kapıdan girenleri ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ediyorum. Onlar da üç tarzda olur: Ya dost olur, ya kardeş olur, ya talebe olur.

Dostun hassası ve şartı budur ki: Kat'iyen Sözlere ve envâr-ı Kur'âniyeye dair olan hizmetimize ciddî taraftar olsun; ve haksızlığa ve bid'alara ve dalâlete kalben taraftar olmasın; kendine de istifadeye çalışsın.

Kardeşin hassası ve şartı şudur ki: Hakikî olarak Sözlerin neşrine ciddî çalışmakla beraber, beş farz namazını edâ etmek, yedi kebâiri işlememektir.

Talebeliğin hassası ve şartı şudur ki: Sözleri kendi malı ve telifi gibi hissedip sahip çıksın ve en mühim vazife-i hayatiyesini onun neşir ve hizmeti bilsin.

İşte şu üç tabaka, benim üç şahsiyetimle alâkadardır:

Dost, benim şahsî ve zâtî şahsiyetimle münasebettar olur.

Kardeş, abdiyetim ve ubûdiyet noktasındaki şahsiyetimle alâkadar olur.

Talebe ise, Kur'ân-ı Hakîmin dellâlı cihetinde ve hocalık vazifesindeki şahsiyetimle münasebettardır.

Şu görüşmenin de üç meyvesi var:

Birincisi: Dellâllık itibarıyla mücevherât-ı Kur'âniyeyi benden veya Sözlerden ders almak—velev bir ders de olsa.

İkincisi: İbadet itibarıyla uhrevî kazancıma hissedar olur.

Üçüncüsü: Beraber dergâh-ı İlâhiyeye müteveccih olup rapt-ı kalb ederek, Kur'ân-ı Hakîmin hizmetinde el ele verip tevfik ve hidayet istemek.

Eğer talebe ise, her sabah mütemadiyen ismiyle, bazan hayaliyle dahi yanımda hazır olur, hissedar olur.

Eğer kardeş ise, birkaç defa hususî ismiyle ve suretiyle dua ve kazancımda hazır olup hissedar olur. Sonra umum ihvanlar içinde dahil olup, rahmet-i İlâhiyeye teslim ediyorum ki, dua vaktinde *"ihvetî ve ihvânî"* dediğim vakit onlar içinde bulunur. Ben bilmezsem, rahmet-i İlâhiye onları biliyor ve görüyor.

Eğer dost ise ve ferâizi kılar ve kebâiri terk ederse, umumiyet-i ihvan itibarıyla duamda dahildir.

Bu üç tabaka dahi beni mânevî dua ve kazançlarında dahil etmek şarttır.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ قَالَ: (اَلْمُؤْمِنُ [1] لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا) وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [2] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا [3]
كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
اَللّٰهُمَّ يَا مَنْ اَجَابَ نُوحًا فِى قَوْمِهِ، [4]
وَيَا مَنْ نَصَرَ اِبْرَاهِيمَ عَلٰى اَعْدَائِهِ، وَيَا
مَنْ اَرْجَعَ يُوسُفَ اِلٰى يَعْقُوبَ، وَيَا مَنْ
كَشَفَ الضُّرَّ عَنْ اَيُّوبَ، وَيَا مَنْ اَجَابَ
دَعْوَةَ زَكَرِيَّا، وَيَا مَنْ تَقَبَّلَ يُونُسَ ابْنَ
مَتّٰى.. نَسْئَلُكَ بِاَسْرَارِ اَصْحَابِ هٰذِهِ
الدَّعَوَاتِ الْمُسْتَجَابَاتِ اَنْ تَحْفَظَنِى
وَتَحْفَظَ نَاشِرَ هٰذِهِ الرَّسَائِلِ
وَرُفَقَاءَهُمْ شَرِّ شَيَاطِينِ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ
وَانْصُرْنَا عَلٰى اَعْدَائِنَا وَلاَ تَكِلْنَا اِلٰى
اَنْفُسِنَا وَاكْشِفْ كُرْبَتَنَا وَكُرْبَتَهُمْ وَاشْفِ
اَمْرَاضَ قُلُوبِنَا وَقُلُوبِهِمْ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

1.)Allahım! “Mü’minin mü’mine bağlılığı, parçaları birbirini tutan binâ gibidir. (Buharî, Salât: 88; Edeb: 36; Mezâlim: 5; Müslim, Birr: 65; Tirmizî, Birr: 18; Nesâî, Zekât: 67; Müsned, 4:405, 409.) buyuran zâta ve âl ve ashabına salât ve selâm et.

2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara

Sûresi, 2:32)

3.) Dediler: Bizi buna eriştiren Allah'a hamd olsun; yoksa Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)

4.) Ey kavmi içinde Nuh'un duasına icabet eden, ey düşmanlarına karşı İbrahim'e yardım eden, ey Yusuf'u tekrar Yakub'a kavuşturan, ey Eyyüb'den zararı kaldıran, ey Zekeriya'nın duasına cevap veren, ey Yunus ibni Mettâ'nın tevbesini kabul eden Allahım! Bu müstecap duaların sahiplerinin hürmetine, beni, bu risalenin naşirini ve arkadaşlarını ins ve cin şeytanlarının şerlerinden muhafaza etmeni, düşmanlarımıza karşı bize nusret vermeni, bizi nefislerimize terk etmemeni, sıkıntılarımızı kaldırmanı ve kalblerimizin ve onların kalblerinin hastalıklarına şifa vermeni Senden istiyoruz. Âmin, âmin, âmin.

Mektubat : 27.Mektub

Yirmi Yedinci Mektup

Bu Mektup, Risale-i Nur Müellifinin talebelerine yazdığı ayn-ı hakikat ve çok letâfetli, güzel mektupları ile, Risale-i Nur talebelerinin Üstadlarına ve bazan birbirlerine yazdıkları ve Risale-i Nur'un mütalâasından aldıkları parlak feyizlerini ifade eden çok zengin bir mektup olup, bu mecmuanın üç dört misli kadar büyüdüğü için, bu mecmuaya ilhak edilmemiştir. Müstakillen, Barla, Kastamonu, Emirdağ Lâhikaları olarak neşredilmiştir.

Mektubat : 28.Mektub

Yirmi Sekizinci Mektup

Şu Mektup Sekiz Meseledir.

•1.Mesele: Rüya Bahsi
•2.Mesele: Hz.Musanın Azrailin gözüne tokat vurması
•3.Mesele: Beş Noktadır
•4.Mesele: Bediüzzamana yapılmış bir saldırının sebebleri
•5.Mesele: Şükür Risalesi
•6.Mesele: Vehhabiler Hakkında
•7.Mesele: Yedi İşarettir
•8.Mesele: Sekiz Nüktedir

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele

1.Mesele: Rüya Bahsi

Birinci Risale olan Birinci Mesele

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ [2]

Saniyen: Üç sene evvel benimle görüştükten üç gün sonra tabiri çıkmış, tevili tezahür etmiş eski bir rüyanızın, şimdi tabirini istiyorsunuz. Şimdilik o güzel, mübarek, müjdeli rüya mürur-u zamana uğramış. Mânâsını göstermiş olan o rüyaya karşı böyle desem hakkım yok mu?

نَه شَبَمْ نَه شَبْ پَرَسْتَمْ مَنْ [3]
غُلاَمِ شَمْسَمْ اَزْشَمْسِ مِى كُويَمْ خَبَرْ
آنْ خَيَالاَتِى كِه دَامِ اَوْلِيَاسْت [4]
عَكْسِ مَهْرُويَانِ بُوسْتَانِ خُدَاسْت

Evet, kardeşim, seninle mahz-ı hakikat dersini müzakereye alışmışız. Hayalâtlara karşı kapısı açık olan rüyaları tahkikî bir surette mevzuubahis etmek, tahkik mesleğine tam uygun gelmediğinden, o cüz'î hâdise-i nevmiye münasebetiyle, mevtin küçük bir kardeşi olan nevme ait ilmî ve düsturî olarak altı nükte-i hakikati, âyât-ı Kur'âniyenin işaret ettiği vecihte beyan edeceğiz. Yedincisinde, senin rüyana kısa bir tabir verilecek.

•1.Nükte: Uykuda perdeli olarak ehemmiyetli hakikatler

vardır

- 2.Nükte: Rüya, hayır iken şer telakki edilebilir
- 3.Nükte: Rüya-yı sadıka, nübüvvetin kırk cüz'ünden bir cüzdür
- 4.Nükte: Rüya üç nevidir
- 5.Nükte: Rüya-yı sadıka, hiss-i kalbelvukuun fazla inkişafıdır
- 6.Nükte: Rüya-yı sadıka, kader-i İlâhînin herşeye muhît olduğuna bir hüccettir
- 7.Nükte: Mühim bir rüyanın tabiri

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Eğer rüya tabirini biliyorsanız. (Yusuf Sûresi, 12:43)
3.)Ben ne geceyim, ne de geceye kulluk ederim. Ben bir hakikat güneşinin hâdimiyim ki, size ondan haber getiriyorum. [İmam-ı Rabbânî, el-Mektûbât 1:124 (130. Mektup)]
4.)Evliyaya tuzak olan hayaller, ilahî bahçelerin ay yüzlü güzellerinin akisleridir. (Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî)

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 1.Nükte

1.Nükte: Uykuda perdeli olarak ehemmiyetli hakikatler vardır

Birincisi

Sûre-i Yusuf'un mühim bir esası rüya-yı Yusufiye olduğu gibi, [1] وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا âyeti misillü çok âyetlerle, rüyada ve nevmde perdeli olarak ehemmiyetli hakikatler var olduğunu gösterir.

1.)Uykunuzu bir istirahat kıldık. (Nebe' Sûresi, 78:9)

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 2.Nükte

2.Nükte: Rüya, hayır iken şer telakki edilebilir

İkincisi

Kur’ân ile tefe’üle ve rüyaya itimada ehl-i hakikat taraftar değiller. Çünkü, Kur’ân-ı Hakîm, ehl-i küfrü kesretle ve şiddetli bir tarzda vuruyor. Tefe’ülde, kâfire ait şiddeti, tefe’ül eden insana çıktığı vakit yeis veriyor, kalbi müşevveş ediyor.

Hem rüya dahi, hayır iken, bazı aks-i hakikatle göründüğü için şer telâkki edilir, ye’se düşürür, kuvve-i mâneviyeyi kırar, sû-i zan verir. Çok rüyalar var ki, sureti dehşetli, zararlı, mülevves iken, tabiri ve mânâsı çok güzel oluyor. Herkes rüyanın suretiyle mânâsının hakikati mabeynindeki münasebeti bulamadığı için, lüzumsuz telâş eder, meyus olur, keder eder.

İşte, yalnız bu cihet içindir ki, ehl-i hakikat gibi ve İmam-ı Rabbânî misillü, başta [1] نَه شَبَمْ نَه شَبْ پَرَسْتَمْ dedim.

1.)Ne geceyim, ne geceperestim.

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 3.Nükte

3.Nükte: Rüya-yı sadıka, nübüvvetin kırk cüz'ünden bir cüzdür

Üçüncüsü

Hadîs-i sahihle, nübüvvetin kırk cüz'ünden bir cüz'ü, nevmde rüya-yı sadıka suretinde tezahür etmiş. Demek, rüya-yı sadıka hem haktır, hem nübüvvetin vezâifine taallûku var. Şu Üçüncü Mesele gayet mühim ve uzun ve nübüvvetle alâkadar ve derin olduğundan, başka vakte tâlik ediyoruz, şimdilik o kapıyı açmıyoruz.

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 4.Nükte

4.Nükte: Rüya üç nevidir

Dördüncüsü

Rüya üç nevidir. İkisi, tabir-i Kur'ân'la, [1] أَضْغَاثُ أَحْلاَمٍ da dahildir, tabire değmiyor. Mânâsı varsa da ehemmiyeti yok. Ya mizacın inhirafından, kuvve-i hayaliye şahsın hastalığına göre bir terkibat, tasvirat yapıyor; yahut gündüz veya daha evvel, hattâ bir iki sene evvel aynı vakitte başına gelen müheyyiç hâdisâtı, hayal tahattur eder, tâdil ve tasvir eder, başka bir şekil verir. İşte bu iki kısım [1] أَضْغَاثُ أَحْلاَمٍ dır, tabire değmiyor.

Üçüncü kısım ki, rüya-yı sadıkadır. O doğrudan doğruya, mahiyet-i insaniyedeki latîfe-i Rabbâniye, âlem-i şehadetle bağlanan ve o âlemde dolaşan duyguların kapanmasıyla ve durmasıyla âlem-i gayba karşı bir münasebet bulur, bir menfez açar. O menfezle, vukua gelmeye hazırlanan hâdiselere bakar. Ve Levh-i Mahfuzun cilveleri ve mektubat-ı kaderiyenin nümuneleri nev'inden birisine rast gelir, bazı vakıat-ı hakikiyeyi görür. Ve o vakıatta bazan hayal tasarruf eder, suret libasları giydirir.

Bu kısmın çok envâı ve tabakatı var. Bazı, aynen gördüğü gibi çıkar, bazan bir ince perde altında çıkıyor, bazan kalınca bir perde ile sarılıyor. Hadîs-i şerifte gelmiş ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bidâyet-i vahiyde gördüğü rüyalar, subhun inkişafı gibi zâhir, açık, doğru çıkıyordu.

1.)Karma karışık, tabire değmez rüyalar. (Yusuf Sûresi, 12:44)

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 5.Nükte

5.Nükte: Rüya-yı sadıka, hiss-i kalbelvukuun fazla inkişafıdır

Beşincisi

Rüya-yı sadıka, hiss-i kalbelvukuun fazla inkişafıdır. Hiss-i kablelvuku ise, herkeste cüz'î, küllî vardır. Hattâ hayvanlarda dahi vardır. Hattâ, bir zaman ben bu hiss-i kablelvukuu, zâhirî ve bâtınî meşhur duygulara ilâve olarak, insanda ve hayvanda **"sâika"** ve **"şâika"** namıyla, aynı sâmia ve bâsıra gibi iki hiss-i âhari ilmen bulmuştum. Ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefe, o gayr-ı meşhur hislere, hata ederek, ahmakçasına, **"sevk-i tabiî"** diyorlar. Hâşâ, sevk-i tabiî değil, belki bir nevi ilham-ı fıtrî olarak, insan ve hayvanı kader-i İlâhî sevk ediyor.

Meselâ, kedi gibi bazı hayvan, gözü kör olduğu vakit, o sevk-i kaderî ile gider, gözüne ilâç olan bir otu bulur, gözüne sürer, iyi olur.

Hem rû-yi zeminin sıhhiye memurları hükmünde ve bedevî hayvânâtın cenazelerini kaldırmakla muvazzaf kartal gibi âkilüllâhm kuşlara, bir günlük mesafeden bir hayvan cenazesinin vücudu, o sevk-i kaderî ile ve o hiss-i kablelvuku ilhamıyla ve o sâika-i İlâhî ile bildirilir ve bulurlar.

Hem yeni dünyaya gelmiş bir arı yavrusu, yaşı bir gün iken, havada bir günlük mesafeye gider, havada izini kaybetmeyerek, o sevk-i kaderî ile ve o sâika ilhamıyla döner, yuvasına girer.

Hattâ, herkesin başında çok defa tekerrür ediyor ki, birisinden bahsediyorken, âni kapı açılarak, tahminin fevkinde, aynı adam gelir. Hattâ Kürtçe durub-u emsaldendir:

نَاڤِ گُرْبِينَه پَالاَنْدَارْ لِى وَرِينَه

Yani, *“Kurdun bahsini ettiğin zaman topuzu hazırla, vur; çünkü kurt geliyor.”* Demek bir hiss-i kablelvuku ile, latîfe-i Rabbâniye, icmâlen o adamın gelmesini hisseder. Fakat aklın şuuru ihata etmediği için, kasten değil, ihtiyarsız olarak bahsetmeye sevk eder. Ehl-i feraset, bazan keramet gibi geldiğini beyan eder. Hattâ bir zaman bende şu nevi hassasiyet fazla idi. Bu hâli bir düstur içine almak istedim, fakat yakıştıramadım ve yapamadım. Fakat ehl-i salâhatte ve bahusus ehl-i velâyette bu hiss-i kablelvuku fazla inkişaf eder, kerametkârâne âsârını gösterir. İşte, umum avâm için dahi bir nevi velâyete mazhariyet var ki, rüya-yı sadıkada, evliya gibi, gaybî ve istikbalî olan Evet, uyku nasıl ki avâm için rüya-yı sadıka cihetinde bir mertebe-i velâyet hükmündedir. Öyle de, umum için, gayet güzel ve muhteşem bir sinema-i Rabbâniyenin seyrangâhıdır. Fakat güzel ahlâklı güzel düşünür. Güzel düşünen, güzel levhaları görür. Fena ahlâklı, fena düşündüğünden, fena levhaları görür.

Hem herkes için, âlem-i şehadet içinde âlem-i gayba bakan bir penceredir. Hem mukayyet ve fâni insanlar için, saha-i ıtlak bir meydan ve bir nevi bekàya mazhar ve mazi ve müstakbel, hal hükmünde bir temâşâgâhtır. Hem tekâlif-i hayatiye altında ezilen ve meşakkat çeken zîruhların istirahatgâhıdır. İşte bu gibi sırlar içindir ki, Kur’ân-ı Hakîm, [1] وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا nev’indeki âyetlerle, hakikat-i nevmiyeyi ehemmiyetle ders veriyor.

1.)Uykunuzu bir istirahat kıldık. (Nebe’ Sûresi, 78:9)

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 6.Nükte

6.Nükte: Rüya-yı sadıka, kader-i İlâhînin herşeye muhît olduğuna bir hüccettir

Altıncısı ve en mühimmi

Rüya-yı sadıka benim için hakkalyakîn derecesine gelmiş ve pek çok tecrübâtımla kader-i İlâhînin herşeye muhît olduğuna bir hüccet-i kàtı' hükmüne geçmiştir. Evet, bu rüyalar, benim için, hususan bu birkaç sene zarfında o dereceye gelmiştir ki, meselâ yarın başıma gelecek en küçük hâdisât ve en ehemmiyetsiz muamelât ve hattâ en âdi muhaverat yazılı olduğunu ve daha gelmeden muayyen olduğunu; ve gecede onları görmekle, dilimle değil, gözümle okuduğum bana kat'î olmuştur. Bir değil, yüz değil, belki bin defa, gecede, hiç düşünmediğim halde gördüğüm bazı adamlar veyahut söylediğim meseleler, o gecenin gündüzünde, az bir tabirle aynen çıkıyor. Demek, en cüz'î hâdisat, vukua gelmeden evvel hem mukayyettir, hem yazılmıştır. Demek tesadüf yok; hâdisat başıboş gelmiyor, intizamsız değillerdir.

Mektubat : 28.Mektub : 1.Mesele : 7.Nükte

7.Nükte: Mühim bir rüyanın tabiri

Yedincisi

Senin müjdeli, mübarek ve güzel rüyanın tabiri, Kur'ân için ve bizim için çok güzeldir. Hem zaman tabir etti ve ediyor, tabirimize ihtiyaç bırakmıyor. Hem kısmen tabiri güzel olarak çıkmış. Sen dikkat etsen anlarsın. Yalnız bir iki noktasına işaret ederiz. Yani bir hakikat beyan ederiz; senin hakikat-i rüya nev'inden olan vakıalar, o hakikatin temessülâtıdır. Şöyle ki:

O vâsi meydanlık, âlem-i İslâmiyettir. Meydanlığın nihayetindeki mescid, Isparta vilâyetidir. Etrafı bulanık, çamurlu su, hal ve zamanın sefahet ve atâlet ve bid'atlar bataklığıdır. Sen selâmetle, bulaşmadan, sür'atle mescide eriştiğin, herkesten evvel envâr-ı Kur'âniyeye sahip çıkıp, kalbini bozmadan sağlam kaldığına işarettir. Mesciddeki küçük cemaat ise, Hakkı, Hulûsi, Sabri, Süleyman, Rüştü, Bekir, Mustafa, Ali, Zühtü, Lütfi, Hüsrev, Refet gibi, Sözlerin hameleleridir. Ufak kürsü ise, Barla gibi küçük bir köydür. Yüksek ses ise, Sözlerdeki kuvvet ve sür'at-i intişarlarına işarettir. Birinci safta sana tahsis edilen makam ise, Abdurrahman'dan sana münhal kalan yerdir. O cemaat, telsiz âletlerin âhizeleri hükmünde, bütün dünyaya ders işittirmek istemek işareti ve hakikati ise, inşaallah tamamıyla sonra çıkacak. Şimdi efradı birer küçük çekirdek iseler de, ileride tevfik-i İlâhî ile birer şecere-i âliye hükmüne geçerler ve birer telsiz telgrafın merkezi olurlar. Sarıklı, küçük, genç bir zât ise, Hulûsi'ye omuz omuza verecek, belki geçecek birisi, naşirler ve talebeler içine girmeye namzettir. Bazılarını zannederim, fakat kat'î hükmedemem. O genç, kuvve-i velâyetle meydana atılacak bir zâttır. Sair noktaları sen benim bedelime tabir et.

Senin gibi dostlarla uzun konuşmak hem tatlı, hem makbul olduğundan, şu kısa meselede uzun konuştum, belki de israf ettim.

Fakat nevme ait olan âyât-ı Kur’âniyenin bir nevi tefsirine işaret etmek niyetiyle başladığımdan, inşaallah o israf affolur veya israf olmaz.

Mektubat : 28.Mektub : 2.Mesele

2.Mesele: Hz.Musanın Azrailin gözüne tokat vurması

İkinci Mesele olan İkinci Risale

“Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâmın gözüne tokat vurmuş, ilh.” meâlindeki hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kaldırmak ve halletmek için yazılmıştır.

Eğirdir’de bir münakaşa-i ilmiye işittim. O münakaşa, hususan şu zamanda yanlıştır. Hattâ münakaşayı bilmiyordum. Benden de sual edildi. Muteber bir kitapta, hadîs-i Şeyheynin ittifakına alâmet olan ق işaretiyle bir hadîs bana gösterildi; “Hadîs midir, değil midir?” sual edildi.

Ben dedim: Böyle muteber bir kitapta Şeyheyn hadîsinin ittifakına hükmeden bir zâta itimad etmek lâzım. Demek hadîstir. Fakat hadîsin, Kur’ân gibi bazı müteşabihâtı var; ancak havass onların mânâlarını bulabilir. Şu hadîsin zâhiri dahi, müşkülât-ı hadîsin müteşabihat kısmından olmak ihtimali var, dedim. Eğer bilseydim medar-ı münakaşa olmuş; öyle kısa değil, belki böyle cevap verecektim:

Evvelâ: Bu çeşit mesâili münakaşa etmenin birinci şartı, insafla, hakkı bulmak niyetiyle, inatsız bir surette, ehil olanların mabeyninde, sû-i telâkkiye sebep olmadan müzakeresi caiz olabilir. O müzakere hak için olduğuna delil şudur ki:

Eğer hak, muarızın elinde zâhir olsa, müteessir olmasın, belki memnun olsun. Çünkü bilmediği şeyi öğrendi. Eğer kendi elinde zâhir olsa, fazla birşey öğrenmedi; belki gurura düşmek ihtimali var.

Saniyen: Sebeb-i münakaşa, eğer hadîs ise, hadîsin merâtibini ve vahy-i zımnînin derecâtını ve tekellümât-ı Nebeviyenin aksâmını bilmek lâzım. Avâm içinde müşkülât-ı hadîsiyeyi münakaşa etmek,

izhar-ı fazl suretinde, avukat gibi kendi sözünü doğru göstermek ve enaniyetini hakka ve insafa tercih etmek suretinde deliller aramak caiz değildir.

Madem şu mesele açılmış, medar-ı münakaşa edilmiş, biçare avâm-ı nasın zihninde sû-i tesir ediyor. Çünkü şu gibi müteşabih hadîsleri aklına sığıştıramadığı için, eğer inkâr etse, dehşetli bir kapı açar; yani küçücük aklına sığışmayan kat'î hadîsleri dahi inkâra yol açar. Eğer zâhir-i hadîsin mânâsını tutarak öyle kabul edip neşretse, ehl-i dalâletin itirâzâtına ve "Hurafattır" demelerine yol açar. Madem bu müteşabih hadîse, lüzumsuz ve zararlı bir tarzda nazar-ı dikkat celb edilmiş ve bu çeşit hadîsler çok varid olmuş. Elbette şüpheleri izale edecek bir hakikati beyan etmek lâzım gelir. Şu hadîs kat'î olsun veya olmasın, o hakikati zikretmek gerektir.

İşte, yazdığımız risalelerde, ezcümle Yirmi Dördüncü Sözün Üçüncü Dalında On İki Asıl ile, ve Dördüncü Dalında, ve On Dokuzuncu Mektubun vahyin taksimâtına dair mukaddimesindeki bir esasında tafsilâta iktifâen, burada icmâlen o hakikate bir işaret ederiz. Şöyle ki:

Melâike, insan gibi bir surete inhisar etmez; müşahhas iken, bir küllî hükmündedir. Hazret-i Azrâil Aleyhisselâm, kabz-ı ervâha müekkel olan melâikelerin nâzırıdır.

Her ölünün ruhunu Hazret-i Azrâil Aleyhisselâm mı bizzat kabzediyor? Yoksa aveneleri mi kabzediyorlar?

Bu hususta üç meslek var:

Birinci meslek: Azrâil Aleyhisselâm, herkesin ruhunu kabzeder. Bir iş bir işe mâni olmaz. Çünkü nuranîdir. Nuranî birşey, hadsiz âyineler vasıtasıyla hadsiz yerlerde bizzat bulunabilir ve temessül eder. Nuranînin temessülâtı, o nuranî zâtın hassasına mâliktir; onun aynı sayılır, gayrı değildir. Güneşin âyinelerdeki misalleri güneşin ziya ve hararetini gösterdiği gibi, melâike gibi ruhanîlerin dahi, âlem-i misalin ayrı ayrı âyinelerinde misalleri, onların aynılarıdır, hassalarını gösterirler. Fakat âyinelerin kàbiliyetine göre temessül ediyorlar. Nasıl ki Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm, bir vakitte Dıhye suretinde Sahabeler içinde göründüğü1 dakikada, binler yerde başka suretlerde ve Arş-ı Âzam önünde, şarktan garba kadar geniş ve

muhteşem kanatlarıyla secde ediyordu. Her yerde, o yerin kàbiliyetine göre temessülü varmış; bir anda binler yerde bulunuyormuş.

İşte, şu mesleğe göre, kabz-ı ruh vaktinde insanın âyinesine temessül eden melekü'l-mevtin insanî ve cüz'î bir misali, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm gibi bir ulü'l-azm ve celâlli ve hiddetli bir zâtın tokadına maruz olmak ve o misalî melekü'l-mevtin libası hükmündeki suret-i misaliyesindeki gözünü çıkarmak ne muhaldir, ne fevkalâdedir, ne de gayr-ı makuldür.

İkinci meslek odur ki, Hazret-i Cebrâil, Mikâil, Azrâil gibi melâike-i izâm, birer nâzır-ı umumî hükmünde, kendi nevilerinden ve kendilerine benzer küçük tarzda avâneleri vardır. Ve o muavinler, envâ-ı mahlûkata göre ayrı ayrıdırlar. Sulehânın **(Haşiye-1)** ervâhını kabzeden başkadır, ehl-i şekavetin ervâhını kabzeden yine başkadır. Nasıl ki, [1] وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا âyeti işaret ediyor ki, kabz-ı ervâh eden, taife taifedir.

Bu mesleğe göre, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâma değil, belki Azrâil'in bir avânesinin misalî cesedine, fıtrî celâletine ve hulkî celâdetine ve Cenâb-ı Hakkın yanında nazdar olmasına binaen, ona bir tokat aşk etmek gayet makuldür. **(Haşiye-2)**

Üçüncü meslek: Yirmi Dokuzuncu Sözün Dördüncü Esasında beyan edildiği gibi ve ehâdis-i şerifenin delâlet ettiği üzere, *"Bazı melâikeler var ki, kırk bin başı var. Her başında kırk bin dili var (demek seksen bin gözü dahi var). Herbir dilde kırk bin tesbihat var."*

Evet, madem melâikeler âlem-i şehadetin envâına göre müekkeldirler, âlem-i ervahta o envâın tesbihatlarını temsil ediyorlar; elbette öyle olmak lâzım gelir. Çünkü, meselâ küre-i arz bir mahlûktur, Cenâb-ı Hakkı tesbih ediyor. Değil kırk bin, belki yüz binler baş hükmünde envâları var. Her nev'in, yüz binler dil hükmünde efradları var, ve hâkezâ... Demek, küre-i arza müekkel

meleğin kırk bin, belki yüz binler başı olmalı ve her başında da yüz binler dil olmalı, ve hâkezâ...

İşte bu mesleğe binaen, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâmın her ferde müteveccih bir yüzü ve bakar bir gözü vardır. Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın Hazret-i Azrâil Aleyhisselâma tokat vurması, hâşâ, Azrâil Aleyhisselâmın mahiyet-i asliyesine ve şekl-i hakikîsine değil ve bir tahkir değil ve adem-i kabul değil; belki vazife-i risaletin daha devamını ve bekàsını arzu ettiği için, kendi eceline dikkat eden ve hizmetine sed çekmek isteyen bir göze şamar vurmuş ve vurur.

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [2]
لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ هُوَ [3]
قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [4]
هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ [5]
مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ فَاَمَّا الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ
فَيَتَّبِعُونَ مَاتَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ اِلاَّ اللهُ
وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ اٰمَنَّا بِهِ
كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ اِلاَّ اُولُوا
الْاَلْبَابِ

Haşiye-1: Bizde “Seydâ” lâkabıyla meşhur bir veliyy-i azîm, sekeratta iken, ervâh-ı evliyanın kabzına müekkel melekü’l-mevt

gelmiş. Seydâ, bağırarak demiş ki: “Ben talebe-i ulûmu çok sevdiğim için, talebe-i ulûmun kabz-ı ervâhına müekkel, mahsus taife ruhumu kabzetsin” diye dergâh-ı İlâhiyeye rica etmiş. Yanında oturanlar bu vak’aya şahit olmuşlar.

Haşiye-2: Hattâ memleketimizde gayet cesur bir adam, sekerat vaktinde melekü’l-mevti görmüş, demiş: “Beni yatak içinde yakalıyorsun!” Kalkmış, atına binmiş, kılıcını eline almış, ona meydan okumuş. Merdâne, at üstünde vefat etmiş.

1.) Yemin olsun kâfirin ruhunu tâ derinliklerinden şiddetle söküp alanlara. Ve mü’minin ruhunu kolaylıkla alanlara. (Nâziât Sûresi, 79:1-2)
2.) Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır. (Mülk Sûresi, 67:26)
3.) Gaybı Allah’tan başkası bilmez. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü’l-Kur’ân: 7)
4.) De ki: Şüphesiz ilim Allah katındadır.
5.) Sana Kur’ân’ı indiren Odur. O Kur’ân’ın âyetlerinden bir kısmı, mânâsı açık olan muhkem âyetlerdir ki, kitabın aslı ve manası bunlardır. Diğer bir kısım âyetler ise müteşabih âyetlerdir. Kalblerinde sapıklığa meyil bulunanlar, muhkem âyetleri bırakıp fitne aramak ve yalan yanlış yorumlamak için müteşabih âyetlere yönelirler. Halbuki o âyetlerin tefsirini Allah’tan başkası bilemez. İlimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar ise, ‘Biz buna inandık; hepsi Rabbimizin katından indirilmiştir’ derler. Bunları ancak akıl sahibi olanlar düşünüp anlar. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:7)

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele

3.Mesele: Beş Noktadır

Üçüncü Mesele olan Üçüncü Risale

Şu mesele, umum ihvânımın ekseri lisan-ı halle ve bir kısmının lisan-ı kalle ettikleri umumî bir sualin, has ve hususî ve mahremce bir cevabıdır.

Sual: Senin ziyaretine gelen herkese diyorsun ki: "Benim şahsımdan bir himmet beklemeyiniz ve şahsımı mübarek tanımayınız. Ben makam sahibi değilim. Âdi bir neferin, müşir makamının evâmirini tebliği gibi, ben de mânevî bir müşiriyet makamının evâmirini tebliğ ediyorum. Hem müflis bir adamın, gayet kıymettar ve zengin elmas ve mücevherat dükkânının dellâlı olduğu gibi, ben dahi mukaddes ve Kur'ânî bir dükkânın dellâlıyım" diyorsun. Halbuki, aklımız ilme muhtaç olduğu gibi, kalbimiz dahi bir feyiz ister, ruhumuz bir nur ister, ve hâkezâ, çok cihetle çok şeyler istiyoruz. Seni hâcâtımıza yarayacak adam zannedip senin ziyaretine geliyoruz. Bize âlimden ziyade bir sahib-i velâyet, sahib-i himmet ve sahib-i kemâlât lâzım. Eğer hakikat-i hal dediğin gibiyse, ziyaretinize yanlış geldik, lisan-ı halleri diyor.

Elcevap: Beş Noktayı dinleyiniz, sonra düşününüz. Ziyaretiniz beyhude mi, yoksa faideli midir, o vakit hükmediniz.

- 1.Nokta: Hizmet-i Kuraniyedeki ilahi ikramlar tekebbüre sebeb olamaz
- 2.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin inkişafının ehemmiyeti
- 3.Nokta: Üstadın tevhid-i kıble etmesi
- 4.Nokta: Risaleler velâyet-i kübrâya mazhardır
- 5.Nokta: Risalelerin irşad vazifesini de gördüğüne dair misaller

- Tetimme: Sözlerde hissedilen üç keramet-i Kur’âniye

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : 1.Nokta

1.Nokta: Hizmet-i Kuraniyedeki ilahi ikramlar tekebbüre sebeb olamaz

Birinci Nokta

Nasıl ki bir padişahın âdi bir hizmetkârı ve biçare bir neferi, padişah namına feriklere, paşalara hedâyâ-yı şahanesini ve nişanlarını veriyor, onları minnettar ediyor. Eğer ferikler ve müşirler, “Bu âdi nefere neden tenezzül edip elinden ihsan ve nişanları alıyoruz?” deseler, mağrurâne bir divaneliktir. Eğer o nefer dahi, vazifesinin haricinde müşire kıyam etmezse, kendini ondan yüksek görse, eblehçesine bir divaneliktir. Hem eğer o memnun olan feriklerden birisi, müteşekkirâne o neferin kulübeciğine tenezzülen misafir gitse, kuru ekmekten başka bulmayan o nefer mahcup kalmamak için, o hali gören ve bilen padişah, elbette o neferini mahcup etmemek için, matbah-ı şahaneden, sadık hizmetkârının muhterem misafirine tabla gönderir.

Öyle de, Kur’ân-ı Hakîmin sadık bir hizmetkârı, ne kadar âdi olursa olsun, Kur’ân namına, en büyük insanlara emirlerini çekinmeyerek tebliğ eder ve en zengin ruhlu olanlara Kur’ân’ın âli elmaslarını, yalvararak, mütezellilâne değil, belki müftehirâne ve müstağniyâne satar. Onlar ne kadar büyük olursa olsun, o âdi hizmetkâra, vazife başında iken tekebbür edemezler. Ve o hizmetkâr dahi, onların ona müracaatında kendine medar-ı gurur bulamaz ve haddinden tecavüz etmez. Eğer o hazine-i kudsiyenin müşterileri içinde bazıları o biçare hizmetkâra velâyet nazarıyla baksalar ve büyük tanısalar, elbette hakikat-i Kur’âniyenin merhamet-i kudsiyesi şanındandır ki, o hizmetkârını mahcup etmemek için, hazine-i hassa-i İlâhiyeden, o hizmetkârın hiç haberi ve medhali olmadan, onlara medet versin ve himmet ederek feyizdar etsin.

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : 2.Nokta

2.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin inkişafının ehemmiyeti

İkinci Nokta

İmam-ı Rabbânî ve Müceddid-i Elf-i Sânî Ahmed-i Farukî (r.a.) demiş: *“Hakaik-i imaniyeden birtek meselenin inkişafı ve vuzuhu, benim indimde binler ezvak ve kerâmâta müreccahtır. Hem bütün tarîkatlerin gayesi ve neticesi, hakaik-i imaniyenin inkişafı ve vuzuhudur.”*

Madem şöyle bir tarîkat kahramanı böyle hükmediyor. Elbette, hakaik-i imaniyeyi kemâl-i vuzuhla beyan eden ve esrar-ı Kur’âniyeden tereşşuh eden Sözler, velâyetten matlup olan neticeleri verebilirler.

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : 3.Nokta

3.Nokta: Üstadın tevhid-i kıble etmesi

Üçüncü Nokta

Bundan otuz sene evvel, Eski Said'in gâfil kafasına müthiş tokatlar indi, [1] اَلْمَوْتُ حَقٌّ kaziyesini düşündü. Kendini bataklık çamurunda gördü. Medet istedi, bir yol aradı, bir halâskâr taharri etti. Gördü ki, yollar muhtelif; tereddütte kaldı. Gavs-ı Âzam olan Şeyh-i Geylânî Radıyallahu Anhın Fütuhu'l-Gayb namındaki kitabıyla tefe'ül etti. Tefe'ülde şu çıktı:

[2] اَنْتَ فِى دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِى قَلْبَكَ

Aciptir ki, o vakit ben Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye âzâsı idim. Güya ehl-i İslâmın yaralarını tedaviye çalışan bir hekim idim. Halbuki en ziyade hasta bendim. Hasta evvelâ kendine bakmalı; sonra hastalara bakabilir.

İşte, Hazret-i Şeyh bana der ki: "Sen kendin hastasın. Kendine bir tabip ara."

Ben dedim: "Sen tabibim ol." Tuttum, kendimi ona muhatap addederek, o kitabı bana hitap ediyor gibi okudum. Fakat kitabı çok şiddetliydi. Gururumu dehşetli kırıyordu. Nefsimde şiddetli ameliyat-ı cerrahiye yaptı. Dayanamadım, yarısına kadar kendimi ona muhatap ederek okudum; bitirmeye tahammülüm kalmadı. O kitabı dolaba koydum.

Fakat sonra, ameliyat-ı şifakârâneden gelen acılar gitti, lezzet geldi. O birinci üstadımın kitabını tamam okudum ve çok istifade ettim. Ve onun virdini ve münâcâtını dinledim, çok istifaza ettim.

Sonra İmam-ı Rabbânî'nin Mektubat kitabını gördüm, elime aldım. Hâlis bir tefe'ül ederek açtım. Acaiptendir ki, bütün Mektubat'ında yalnız iki yerde **"Bediüzzaman"** lâfzı var. O iki mektup bana birden açıldı. Pederimin ismi Mirza olduğundan, o mektupların başında **"Mirza Bediüzzaman'a Mektup"** diye yazılı olarak gördüm. "Fesübhânallah," dedim. "Bu bana hitap ediyor." O zaman Eski Said'in bir lâkabı Bediüzzaman idi. Halbuki Hicretin üç yüz senesinde, Bediüzzaman-ı Hemedânî'den başka o lâkapla iştihar etmiş zatları bilmiyordum. Halbuki İmamın zamanında dahi öyle bir adam vardı ki, ona o iki mektubu yazmış. O zâtın hali benim halime benziyormuş ki, o iki mektubu kendi derdime devâ buldum. Yalnız İmam, o mektuplarında tavsiye ettiği gibi, çok mektuplarında musırrâne şunu tavsiye ediyor: *"Tevhid-i kıble et."* Yani, *"Birini üstad tut, arkasından git. Başkasıyla meşgul olma."*

Şu en mühim tavsiyesi, benim istidadıma ve ahvâl-i ruhiyeme muvafık gelmedi. Ne kadar düşündüm: Bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi, yoksa daha ötekinin mi arkasından gideyim? Tahayyürde kaldım. Herbirinde ayrı ayrı cazibedar hâsiyetler var; biriyle iktifâ edemiyordum.

O tahayyürde iken, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle kalbime geldi ki: Bu muhtelif turukların başı ve bu cetvellerin menbaı ve şu seyyarelerin güneşi Kur'ân-ı Hakîmdir. Hakikî tevhid-i kıble bunda olur. Öyle ise, en âlâ mürşid de ve en mukaddes üstad da odur.

Ona yapıştım. Nâkıs ve perişan istidadım elbette lâyıkıyla o mürşid-i hakikînin âb-ı hayat hükmündeki feyzini massedip alamıyor. Fakat ehl-i kalb ve sahib-i halin derecâtına göre, o feyzi, o âb-ı hayatı, yine onun feyziyle gösterebiliriz. Demek, Kur'ân'dan gelen o Sözler ve o nurlar, yalnız aklî mesâil-i ilmiye değil, belki kalbî, ruhî, hâlî mesâil-i imaniyedir. Ve pek yüksek ve kıymettar maarif-i İlâhiye hükmündedirler.

1.)Ölüm hak ve gerçektir.
2.)Sen dârü'l-hikmettesin; önce, kalbini tedavi edecek bir tabip ara.

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : 4.Nokta

4.Nokta: Risaleler velâyet-i kübrâya mazhardır

Dördüncü Nokta

Sahabelerden ve Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiînden en yüksek mertebeli velâyet-i kübrâ sahibi olan zâtlar, nefs-i Kur'ân'dan bütün letâiflerinin hisselerini aldıklarından ve Kur'ân onlar için hakikî ve kâfi bir mürşid olduğundan gösteriyor ki, her vakit Kur'ân-ı Hakîm, hakikatleri ifade ettiği gibi, velâyet-i kübrâ feyizlerini dahi ehil olanlara ifâza eder.

Evet, zâhirden hakikate geçmek iki suretledir:

Biri: Tarîkat berzahına girip, seyr ü sülûk ile kat-ı merâtip ederek hakikate geçmektir.

İkinci suret: Doğrudan doğruya, tarîkat berzahına uğramadan, lûtf-u İlâhî ile hakikate geçmektir ki, Sahabeye ve Tâbiîne has ve yüksek ve kısa tarik şudur. Demek, hakaik-i Kur'âniyeden tereşşuh eden nurlar ve o nurlara tercümanlık eden Sözler, o hassaya mâlik olabilirler ve mâliktirler.

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : 5.Nokta

5.Nokta: Risalelerin irşad vazifesini de gördüğüne dair misaller

Beşinci Nokta

Beş cüz'î misalle göstereceğiz ki, Sözler talim-i hakaik ettikleri gibi, irşad vazifesini de görüyorlar.

Birinci misal: Ben kendim, on değil, yüz değil, binler defa müteaddit tecrübâtımla kanaatim gelmiş ki, Sözler ve Kur'ân'dan gelen nurlar, aklıma ders verdiği gibi, kalbime de iman hali telkin ediyor, ruhuma iman zevki veriyor, ve hâkezâ... Hattâ, dünyevî işlerimde, keramet sahibi bir şeyhin bir müridi nasıl şeyhinden hâcâtına dair medet ve himmet bekliyor; ben de Kur'ân-ı Hakîmin kerametli esrarından o hâcâtımı beklerken, ümit etmediğim ve ummadığım bir tarzda bana çok defa hâsıl oluyor. Yalnız cüz'iyattan iki küçük misal:

Biri: On Altıncı Mektupta izahı ve tafsili geçen, Süleyman isminde bir misafirime, katran ağacı başında koca bir ekmek harika bir tarzda gösterilmiş. İki gün, ikimiz o hediye-i gaybîden yedik.

İkinci misal: Gayet küçük ve lâtîf, bugünlerde vaki olan meseleyi söyleyeceğim. Şöyle ki:

Fecirden evvel hatırıma geldi ki, bir zâtın kalbine vesvese verecek bir tarzda tarafımdan sözler söylenilmişti. "Keşke," dedim, "onu görseydim, kalbindeki dağdağayı izale etseydim." Aynı dakikada, Nis'e gitmiş bir parça kitabım bana lâzımdı. "Keşke elime geçseydi" dedim.

Sabah namazından sonra oturdum, baktım, aynı zât, o kitap parçası elinde olduğu halde içeri girdi.

Ona dedim: "Senin elindeki nedir?"

Dedi: “Bilmiyorum. Kapının önünde, Nis’ten gelmiş diye birisi bana verdi; ben de size getirdim.”

“Fesübhânallah,” dedim. “Böyle bir vakitte bu adamın evinden çıkıp gelmesi ve şu Sözün Nis’ten gelmesi hiç tesadüfe benzemiyor. Ve böyle bir adama şöyle bir parça kitabı aynı dakikada eline verip bana gönderen, elbette Kur’ân-ı Hakîmin himmetidir” diyerek, “Elhamdü lillâh,” dedim. “Benim en küçük, ehemmiyetsiz, hafî arzu-yu kalbimi bilen birisi, elbette bana merhamet ediyor, beni himaye ediyor. Öyle ise dünyanın minnetini beş paraya almam.”

İkinci misal: Biraderzadem Merhum Abdurrahman, sekiz seneden beri benden ayrılıp dünyanın gaflet ve evhamlarına bulaştığı halde, şahsıma karşı haddimden çok fazla hüsn-ü zannı varmış. Bende olmayan ve elimden gelmeyen himmeti istiyor ve medet bekliyordu. Kur’ân-ı Hakîmin himmeti imdadına yetişti, haşre dair olan Onuncu Sözü vefatından üç ay evvel eline yetiştirdi. O Söz, onu mânevî kirlerinden ve evham ve gafletten temizlemekle beraber, adeta mertebe-i velâyete çıkmış gibi, vefatından evvel yazdığı mektubunda üç zâhir keramet izhar etmiş. Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içinde derc edilmiş; müracaat olunsun.

Üçüncü misal: Burdurlu Hasan Efendi isminde ehl-i kalb bir âhiret kardeşim ve talebem vardı. Bana karşı haddimden çok fazla hüsn-ü zan ederek, büyük bir velîden himmet beklemek gibi, biçare benden medet bekliyordu. Birden bire, hiç münasebet yokken, Otuz İkinci Sözü Burdur köylerinde oturan birisine mütalâa etmek üzere verdim. Sonra Hasan Efendi hatırıma geldi, dedim: “Şayet Burdur’a gidersen Hasan Efendiye ver, beş altı gün mütalâa etsin.”

O adam gitmiş, doğrudan doğruya Hasan Efendiye vermiş. Hasan Efendinin eceli otuz kırk gün kalmıştı. Gayet susamış bir adamın âb-ı kevser gibi tatlı suya rast gelirken yapışması gibi, öyle de Otuz İkinci Söze yapışmış. Mütemadiyen mütalâa yapa yapa ve tefeyyüz ede ede, hususan Üçüncü Mevkıfındaki muhabbetullah bahsinde tamamıyla derdine devâ bulmuş. Ve bir kutb-u âzamdan beklediği feyzi onda bulmuş. Sağlam olarak camie gitmiş, namaz kılmış, orada ruhunu Rahmân’a teslim eylemiş. (Rahmetullahi aleyh.)

Dördüncü misal: Hulûsi Beyin Yirmi Yedinci Mektuptaki fıkralarının şehadetiyle, en mühim ve müessir tarîkat olan Nakşî tarîkatinden ziyade himmet ve medet, feyiz ve nuru, esrar-ı Kur'âniyenin tercümanı olan Nurlu Sözlerde bulmuştur.

Beşinci misal: Kardeşim Abdülmecid, biraderzadem Abdurrahman'ın (rahmetullahi aleyh) vefatı üzerine ve daha sair elîm ahvâlât içinde bir perişaniyet hissetmişti. Hem, elimden gelmeyen mânevî himmet ve medet bekliyordu. Ben onunla muhabere etmiyordum. Birden bire, mühim birkaç Sözü ona gönderdim. O da mütalâa ettikten sonra yazıyor ki:

"Elhamdü lillâh, kurtuldum. Çıldıracaktım. Bu Sözlerin herbiri birer mürşid hükmüne geçti. Çendan bir mürşidden ayrıldım, fakat çok mürşidleri birden buldum, kurtuldum" diye yazıyordu. Ben baktım ki, hakikaten Abdülmecid güzel bir mesleğe girip o eski vaziyetlerinden kurtulmuş.

Daha bu beş misal gibi pek çok misaller var. Onlar gösteriyorlar ki, ulûm-u imaniye, hususan doğrudan doğruya ihtiyaca binaen ve yaralarına devâen Kur'ân-ı Hakîmin esrarından mânevî ilâçlar alınsa ve tecrübe edilse, elbette o ulûm-u imaniye ve o edviye-i ruhaniye, ihtiyacını hissedenlere ve ciddî ihlâs ile istimal edenlere yeter, kâfi gelir. Onları satan ve gösteren eczacı ve dellâl ne halde bulunursa bulunsun, âdi olsun, müflis olsun, zengin olsun, makam sahibi olsun, hizmetkâr olsun, çok fark yoktur.

Evet, güneş varken mumların ışığı altına girmeye ihtiyaç yok. Madem güneşi gösteriyorum; benden mum ışığı—bahusus bende bulunmazsa—istemek mânâsızdır, lüzumsuzdur. Belki onların bana dua ile, mânevî yardımla, hattâ himmetle muavenet etmeleri lâzımdır. Ve ben onlardan istimdat etmem ve medet istemem benim hakkımdır. Onlar, Nurlardan aldıkları feyze kanaat etmek, onların üstünde haktır.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [1]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلٰوةً [2]
تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ اَدَاءً وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.) Allahım! Efendimiz Muhammed'e ve âl ve ashabına Senin razı olacağın ve onun lâyık ve müstehak olduğu bir rahmetle salât ve selâm et.

Mektubat : 28.Mektub : 3.Mesele : Tetimme

Tetimme: Sözlerde hissedilen üç keramet-i Kur'âniye

Yirmi Sekizinci Mektubun Üçüncü Meselesinin tetimmesi olabilir küçük ve hususî bir mektuptur.

Âhiret kardeşlerim ve çalışkan talebelerim Hüsrev Efendi ve Refet Bey,

Sözler namındaki envâr-ı Kur'âniyede üç keramet-i Kur'âniyeyi hissediyorduk. Sizler dahi gayret ve şevkinizle bir dördüncüsünü ilâve ettirdiniz. Bildiğimiz üç ise:

Birincisi: Telifinde fevkalâde suhulet ve sür'attir. Hattâ beş parça olan On Dokuzuncu Mektup, iki üç günde ve her günde üç dört saat zarfında mecmuu on iki saat eder—kitapsız, dağda, bağda telif edildi. Otuzuncu Söz, hastalıklı bir zamanda, beş altı saatte telif edildi. Yirmi Sekizinci Söz olan Cennet bahsi, bir veya iki saatte, Süleyman'ın dere bahçesinde telif edildi. Ben ve Tevfik ile Süleyman bu sür'ate hayrette kaldık. Ve hâkezâ... Telifinde bu keramet-i Kur'âniye olduğu gibi...

İkincisi: Yazmasında dahi fevkalâde bir suhulet, bir iştiyak ve usanmamak var. Şu zamanda ruhlara, akıllara usanç veren çok esbab içinde, bu Sözlerden biri çıkar; birden çok yerlerde kemâl-i iştiyakla yazılmaya başlanıyor. Mühim meşgaleler içinde onlar herşeye tercih ediliyor. Ve hâkezâ...

Üçüncü keramet-i Kur'âniye: Bunların okunması dahi usanç vermiyor. Hususan ihtiyaç hissedilse, okundukça zevk alınıyor, usanılmıyor.

İşte, siz dahi dördüncü bir keramet-i Kur'âniyeyi ispat ettiniz. Hüsrev gibi, kendine tembel diyen ve beş senedir Sözleri işittiği halde yazmaya cidden tembellik edip başlamayan bir kardeşimiz, bir

ayda on dört kitabı güzel ve dikkatli yazması, şüphesiz dördüncü bir keramet-i esrar-ı Kur’âniyedir. Hususan Otuz Üçüncü Mektup olan Otuz Üç Pencerelerin kıymeti tamamen takdir edilmiş ki, gayet dikkatle ve güzel yazılmış. Evet, o risale, marifetullah ve iman-ı billâh için en kuvvetli ve en parlak bir risaledir. Yalnız, baştaki pencereler gayet icmal ve ihtisarla gidilmiştir. Fakat gittikçe inkişaf eder, daha ziyade parlar. Zaten sair telifata muhalif olarak, ekser Sözlerin başları mücmel başlar, gittikçe genişlenir, tenevvür eder.

Mektubat : 28.Mektub : 4.Mesele

4.Mesele: Bediüzzamana yapılmış bir saldırının sebebleri

Dördüncü Risale olan
Dördüncü Mesele

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

İhvanlarıma, medar-ı intibah bir hâdise-i cüz'iyeye dair bir suale cevaptır.

Aziz kardeşlerim,

Sual ediyorsunuz ki: "Cami-i şerifinize, Cuma gecesinde, sebepsiz olarak, mübarek bir misafirin gelmesiyle tecavüz edilmiş. Bu hâdisenin mahiyeti nedir? Neden sana ilişiyorlar?"

Elcevap: Dört Noktayı, bilmecburiye, Eski Said lisanıyla beyan edeceğim. Belki ihvanlarıma medar-ı intibah olur; siz de cevabınızı alırsınız.

- 1.Nokta: Tecavüz hadisesinin mahiyeti
- 2.Nokta: Zulme rıza, zulümdür
- 3.Nokta: Bilerek zarara razı olana şefkat edip lehinde bakılmaz
- 4.Nokta: Yapılan muameleler sırf keyfî ve kanun dışıdır

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 28.Mektub : 4.Mesele : 1.Nokta

1.Nokta: Tecavüz hadisesinin mahiyeti

Birinci Nokta

O hâdisenin mahiyeti, hilâf-ı kanun ve sırf keyfî ve zındıka hesabına, Cuma gecesinde kalbimize telâş vermek ve cemaate fütur getirmek ve beni misafirlerle görüştürmemek için bir desise-i şeytaniye ve münafıkane bir taarruzdur. Garaiptendir ki, o geceden evvel olan Perşembe günü tenezzüh için bir tarafa gitmiştim. Avdetimde, güya iki yılan birbirine eklenmiş gibi uzunca siyah bir yılan sol tarafımdan geldi, benimle arkadaşımın ortasından geçti. Arkadaşıma, o yılandan dehşet alıp korktun mu, diye sordum:

“Gördün mü?”

O dedi: “Neyi?”

Dedim: “Bu dehşetli yılanı.”

Dedi: “Yok, görmedim ve göremiyorum.”

“Fesübhânallah,” dedim. “Bu kadar büyük bir yılan ikimizin ortasından geçtiği halde nasıl görmedin?”

O vakit hatırıma birşey gelmedi. Fakat sonra kalbime geldi ki: “Bu sana işarettir, dikkat et.”

Düşündüm ki, gecelerde gördüğüm yılanlar nev’indendir. Yani, gecelerde gördüğüm yılanlar ise, hıyanet niyetiyle her ne vakit bir memur yanıma gelse, onu yılan suretinde görüyordum. Hattâ bir defa müdüre söylemiştim: “Fena niyetle geldiğin vakit seni yılan suretinde görüyorum; dikkat et” demiştim. Zaten selefini çok vakit öyle görüyordum. Demek, şu zâhiren gördüğüm yılan ise, işarettir ki, hıyanetleri bu defa yalnız niyette kalmayacak, belki bilfiil bir tecavüz suretini alacak.

Bu defaki tecavüz, çendan zâhiren küçükmüş ve küçültülmek isteniliyordu. Fakat vicdansız bir muallimin teşvikiyle ve iştirakiyle o memurun verdiği emir, “Cami içinde namazın tesbihâtındayken o misafirleri getiriniz” diye jandarmalara emretmiş. Maksat da beni kızdırmak, Eski Said damarıyla bu fevkalkanun, sırf keyfî muameleye karşı, kovmakla mukabele etmekti. Halbuki o bedbaht bilmedi ki, Said’in lisanında Kur’ân’ın destgâhından gelen bir elmas kılıç varken, elindeki kırık odun parçasıyla müdafaa etmez; belki o kılıcı böyle istimal edecektir.

Fakat jandarmaların akılları başlarında olduğu için, hiçbir devlet, hiçbir hükûmet namazda, camide vazife-i diniye bitmeden ilişmediği için, namaz ve tesbihâtın hitâmına kadar beklediler. Memur bundan kızmış, “Jandarmalar beni dinlemiyorlar” diye kır bekçisini arkasından göndermiş. Fakat Cenâb-ı Hak beni böyle yılanlarla uğraşmaya mecbur etmiyor. İhvanlarıma da tavsiyem budur ki:

Zaruriyet-i kat’iye olmadan bunlarla uğraşmayınız. Cevâbü’l-ahmaki’s-sükût nev’inden, tenezzül edip onlarla konuşmayınız. Fakat buna dikkat ediniz ki, canavar bir hayvana karşı kendini zayıf göstermek, onu hücuma teşcî ettiği gibi, canavar vicdanı taşıyanlara karşı dahi dalkavukluk etmekle zaaf göstermek, onları tecavüze sevk eder. Öyle ise dostlar müteyakkız davranmalı, tâ dostların lâkaytlıklarından ve gafletlerinden, zındıka taraftarları istifade etmesinler.

Mektubat : 28.Mektub : 4.Mesele : 2.Nokta

2.Nokta: Zulme rıza, zulümdür

İkinci Nokta

وَلاَتَرْكَنُوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

âyet-i kerimesi fermanıyla, zulme değil yalnız âlet olanı ve taraftar olanı, belki ednâ bir meyil edenleri dahi dehşetle ve şiddetle tehdit ediyor. Çünkü, rıza-yı küfür küfür olduğu gibi, zulme rıza da zulümdür.

İşte, bir ehl-i kemâl, kâmilâne, şu âyetin çok cevâhirinden bir cevherini şöyle tabir etmiştir:

Muîn-i zâlimîn dünyada erbâb-ı denâettir,
Köpektir zevk alan sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten.

Evet, bazıları yılanlık ediyor, bazıları köpeklik ediyor. Böyle mübarek bir gecede, mübarek bir misafirin, mübarek bir duada iken, hafiyelik edip, güya cinayet yapıyormuşuz gibi ihbar eden ve taarruz eden, elbette bu şiirin meâlindeki tokada müstehaktır.

Sual: “Madem Kur’ân-ı Hakîmin feyziyle ve nuruyla en mütemerrid ve müteannid dinsizleri ıslah ve irşad etmeye, Kur’ân’ın himmetine güveniyorsun; hem bilfiil de yapıyorsun. Neden senin yakınında bulunan bu mütecavizleri çağırıp irşad etmiyorsun?”

Elcevap: Usul-ü şeriatin kaide-i mühimmesindendir:

اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَيَنْظَرُ لَهُ

Yani, *“Bilerek zarara razı olana şefkat edip lehinde bakılmaz.”*

İşte, ben çendan Kur’ân-ı Hakîmin kuvvetine istinaden dâvâ ediyorum ki, çok alçak olmamak ve yılan gibi dalâlet zehrini serpmekle telezzüz etmemek şartıyla, en mütemerrid bir dinsizi, birkaç saat zarfında ikna etmezsem de, ilzam etmeye hazırım. Fakat, nihayet derecede alçaklığa düşmüş bir vicdan ki, bilerek dinini dünyaya satar ve bilerek hakikat elmaslarını pis, muzır şişe parçalarına mübadele eder derecede münafıklığa girmiş insan suretindeki yılanlara hakaiki söylemek, hakaike karşı bir hürmetsizliktir.

كَتَعْلِيقِ الدُّرَرِ فِى اَعْنَاقِ الْبَقَرِ [2]

darbımeseli gibi oluyor. Çünkü bu işleri yapanlar, kaç defa hakikati Risale-i Nur’dan işittiler. Ve bilerek, hakikatleri zındıka dalâletlerine karşı çürütmek istiyorlar. Böyleler, yılan gibi zehirden lezzet alıyorlar.

1.)Zulmedenlere en küçük bir meyil dahi göstermeyin; yoksa Cehennem ateşi size de dokunur. (Hûd Sûresi, 11:113)
2.)Öküzün boynuna inci takmak gibi.

Mektubat : 28.Mektub : 4.Mesele : 3.Nokta

3.Nokta: Bazı memurların Üstada hücum etmesi hakkında

Üçüncü Nokta

Ehl-i siyaset çoktan beri anlamışlar ki ben siyasetle alâkadar değilim. Değil şimdi, hattâ oniki seneye yakındır ki “Eûzü billahi mineşşeytani vessiyase” deyip siyaseti her cihetçe atmışım. Hiçbir ehl-i siyaset, hiçbir hükûmet benim meşgul olduğum sırf hakaik-i imaniyeye karşı ilişmeye hiçbir kanunları muvafakat etmiyor. Demek beni sıkan ve sıkıştıran ve yedi senedir müdhiş bir esarette beni durduran, zındıka ile telezzüz edenlerdir. Evet zındıka ehli anlasın ki; Kur’anın elmas kılıncıyla onların belini kırmışım, onlara karşı galibim. Yalnız hükûmet bize karışmasın; ben tek başımla Kur’an-ı Hakîm’in himmetiyle, bu havalideki zındıklara meydan okuyabilirim. Fakat maatteessüf desise-i şeytaniye ile bazı memurları elde ediyorlar, o perde altında bana hücum ediyorlar. İşte beni mağlub eden bu haldir.

Garaibdendir ki, hem acınacak hem çok teessüf edilecek bir mes’ele:

Bir zât ehl-i ilim iken bize karşı muaveneti ve bize hücum edenlere karşı müdafaası vazife-i diniyesi iken; tama’ yüzünden ve vehim ve korkaklık sebebiyle, sonra evlâda şefkati (fakat meş’um bir şefkati) cihetiyle bana karşı zındıkanın hücumunu teshil etti. Belki bilmeyerek nüfuzumu kırmak perdesi altında, Sözler namındaki envâr-ı Kur’aniyenin kıymetini düşürtmek ve muhtaçları o Nurlardan soğutmak hizmetinde bilerek veya bilmeyerek âlet oldu. Ve zındıkanın propagandasını yapan ve bu defaki gibi tecavüzü ihzar eden veledine (oğluna) o meş’um şefkat ile yardım ediyor. Çok defa müracaatla beraber imamlık vesikamı tasdik etmedi. Geçen sene

bana hususî câmiimde namazımı ta’til ettiren yine bunlar imiş ve bunun vehmi sebebiyet vermiştir.

Altı senedir sabrettim. Sana birşey demedim. Artık yeter. Bir-iki kelime senin menfaatın için söyleyeceğim.

Efendi! Eğer sen vehim yüzünden korkup böyle yapıyorsan, o korku pek ehemmiyetsizdir. Asıl şimdi kork ki, gayet dehşetli bir hataya düştün. Müdhiş bir korku sana müteveccihtir. Eğer hubb-u câh yüzünden böyle yapıyorsan, ehl-i iman nazarında bundan sonra bu vak’aları işitenler sana karşı ne düşünecekler düşün, aklını başına al. O tama’ ve vehim ve şefkat yüzünden ne kadar zayi’ ettiğini anla. Tövbenin kapısı açıktır. Zararın neresinden dönülse kârdır.

Said Nursî

Mektubat : 28.Mektub : 4.Mesele : 4.Nokta

4.Nokta: Yapılan muameleler sırf keyfî ve kanun dışıdır

Dördüncü Nokta

Bana karşı bu yedi senedeki muameleler, sırf keyfî ve fevkalkanundur. Çünkü, menfîlerin ve esirlerin ve zindandakilerin kanunları meydandadır. Onlar kanunen akrabasıyla görüşürler, ihtilâttan men olunmazlar. Her millet ve devlette ibadet ve taat, tecavüzden masundur. Benim emsallerim, şehirlerde akrabalarıyla ve ahbaplarıyla beraber kaldılar. Ne ihtilâttan, ne muhabereden ve ne de gezmekten men olunmadılar. Ben men olundum. Ve hattâ camiime ve ibadetime tecavüz edildi. Şâfiîlerce, tesbihat içinde kelime-i tevhidin tekrarı sünnet iken, bana terk ettirilmeye çalışıldı.

Hattâ Burdur'da eski muhacirlerden Şebab isminde ümmî bir zât, kayınvalidesiyle beraber tebdil-i hava için buraya gelmiş; hemşehrilik itibarıyla benim yanıma geldi. Üç müsellâh jandarma ile camiden istenildi. O memur, hilâf-ı kanun yaptığı hatayı setretmeye çalışıp, "Afedersiniz, gücenmeyiniz; vazifedir" demiş, sonra "Haydi, git" diyerek ruhsat vermiş.

Bu vakıaya sair şeyler ve muameleler kıyas edilse anlaşılır ki, bana karşı sırf keyfî muameledir ki, yılanları, köpekleri bana musallat ediyorlar. Ben de tenezzül etmiyorum ki onlarla uğraşayım. O muzırların şerlerini def etmek için, Cenâb-ı Hakka havale ediyorum.

Zaten sebeb-i tehcir olan hâdiseyi çıkaranlar, şimdi memleketlerindedirler. Ve kuvvetli rüesalar, aşâirlerin başındadırlar. Herkes terhis edildi. Başlarını yesin, dünyalarıyla alâkam olmadığı halde, beni ve iki zât-ı âhari müstesna bıraktılar. Buna da peki dedim. Fakat o zâtlardan birisi bir yere müftü nasb olunmuş; memleketinden başka her tarafı geziyor ve Ankara'ya da gidiyor.

Diğeri, İstanbul’da kırk binler hemşehrileri içinde ve herkesle görüşebilir bir vaziyette bırakılmış. Halbuki bu iki zât, benim gibi kimsesiz, yalnız değiller; maşâallah büyük nüfuzları var. Hem... Hem...

Halbuki, beni bir köye sokmuşlar, en vicdansız insanlarla beni sıkıştırmışlar. Yirmi dakikalık bir köye altı senede iki defa gidebildiğim gibi, o köye gitmek ve birkaç gün tebdil-i hava için ruhsat verilmediği bir derecede beni, muzaaf bir istibdat altında eziyorlar. Halbuki, bir hükûmet ne şekilde olursa olsun, kanunu bir olur. Köyler ve şahıslara göre ayrı ayrı kanun olmaz. Demek hakkımdaki kanun, kanunsuzluktur. Buradaki memurlar, nüfuz-u hükûmeti, ağrâz-ı şahsiyede istimal ediyorlar. Fakat Cenâb-ı Erhamürrâhimîne yüz binler şükrediyorum ve tahdis-i nimet suretinde derim ki:

Bütün onların bu tazyikat ve istibdatları, envâr-ı Kur’âniyeyi ışıklandıran gayret ve himmet ateşine odun parçaları hükmüne geçiyor, iş’âl ediyor, parlatıyor. Ve o tazyikleri gören ve gayretin hararetiyle inbisat eden o envâr-ı Kur’âniye, Barla yerine bu vilâyeti, belki ekser memleketi bir medrese hükmüne getirdi. Onlar beni bir köyde mahpus zannediyor. Zındıkların rağmına olarak, bilâkis, Barla kürsî-i ders olup, Isparta gibi çok yerler medrese hükmüne geçti.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

1.)Rabbimin bu fazlından dolayı Allah’a hamdolsun.

Mektubat : 28.Mektub : 5.Mesele

Beşinci Risale Olan Beşinci Mesele

Şükür Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan tekrar ile

اَفَلاَ يَشْكُرُونَ.. اَفَلاَ يَشْكُرُونَ [3]

وَسَنَجْزِى الشَّاكِرِينَ [4]

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لاَزِيدَنَّكُمْ [5]

بَلِ اللهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ [6]

gibi âyetlerle gösteriyor ki, Hâlık-ı Rahmân‘ın, ibâdından istediği en mühim iş şükürdür. Furkan-ı Hakîmde gayet ehemmiyetle şükre davet eder. Ve şükür etmemekliği, nimetleri tekzip ve inkâr suretinde gösterip,

فَبِاَىِّ آلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ [7]

fermanıyla, Sûre-i Rahmân’da şiddetli ve dehşetli bir surette otuz bir defa şu âyetle tehdit ediyor, şükürsüzlüğün bir tekzip ve inkâr olduğunu gösteriyor.

Evet, Kur’ân-ı Hakîm, nasıl ki şükrü netice-i hilkat gösteriyor. Öyle de, Kur’ân-ı kebîr olan şu kâinat dahi gösteriyor ki, netice-i hilkat-i âlemin en mühimi şükürdür. Çünkü, kâinata dikkat edilse

görünüyor ki, kâinatın teşkilâtı şükrü intac edecek bir surette, herbir şey bir derece şükre bakıyor ve ona müteveccih oluyor. Güya şu şecere-i hilkatin en mühim meyvesi şükürdür. Ve şu kâinat fabrikasının çıkardığı mahsulâtın en âlâsı şükürdür.

Çünkü, hilkat-i âlemde görüyoruz ki, mevcudat-ı âlem bir daire tarzında teşkil edilip, içinde nokta-i merkeziye olarak hayat halk edilmiş. Bütün mevcudat hayata bakar, hayata hizmet eder, hayatın levazımatını yetiştirir. Demek, kâinatı halk eden Zât, ondan o hayatı intihap ediyor.

Sonra görüyoruz ki, zîhayat âlemlerini bir daire suretinde icad edip, insanı nokta-i merkeziyede bırakıyor. Adeta, zîhayatlardan maksud olan gayeler onda temerküz ediyor; bütün zîhayatı onun etrafına toplayıp ona hizmetkâr ve musahhar ediyor, onu onlara hâkim ediyor. Demek, Hâlık-ı Zülcelâl, zîhayatlar içinde insanı intihap ediyor, âlemde onu irade ve ihtiyar ediyor.

Sonra görüyoruz ki, âlem-i insaniyet de, belki hayvan âlemi de bir daire hükmünde teşkil olunuyor ve nokta-i merkeziyede rızık vaz edilmiş. Bütün nev-i insanı ve hattâ hayvânâtı rızka adeta taaşşuk ettirip, onları umumen rızka hâdim ve musahhar etmiş. Onlara hükmeden rızıktır. Rızkı da o kadar geniş ve zengin bir hazine yapmış ki, hadsiz nimetleri câmidir. Hattâ rızkın çok envâından yalnız bir nev'inin tatlarını tanımak için, lisanda kuvve-i zâika namında bir cihazla mat'ûmat adedince mânevî, ince ince mizancıklar konulmuştur. Demek, kâinat içinde en acip, en zengin, en garip, en şirin, en câmi, en bedî hakikat rızıktadır.

Şimdi, görüyoruz ki, herşey nasıl ki rızkın etrafında toplanmış, ona bakıyor. Öyle de, rızık dahi, bütün envâıyla, mânen ve maddeten, halen ve kalen şükürle kaimdir, şükürle oluyor, şükrü yetiştiriyor, şükrü gösteriyor. Çünkü, rızka iştiha ve iştiyak, bir nevi şükr-ü fıtrîdir. Ve telezzüz ve zevk dahi gayr-ı şuurî bir şükürdür ki, bütün hayvânatta bu şükür vardır. Yalnız insan, dalâlet ve küfürle o fıtrî şükrün mahiyetini değiştiriyor, şükürden şirke giriyor.

Hem rızık olan nimetlerde gayet güzel, süslü suretler, gayet güzel kokular, gayet güzel tatmaklar şükrün davetçileridir; zîhayatı şevke davet eder ve şevkle bir nevi istihsan ve ihtirama sevk eder, bir şükr-ü mânevî ettirir. Ve zîşuurun nazarını dikkate celb eder,

istihsana tergib eder. Nimetleri ihtirama onu teşvik eder; onunla kalen ve fiilen şükre irşad eder ve şükrettirir. Ve şükür içinde en âli ve tatlı lezzeti ve zevki ona tattırır. Yani, gösterir ki, şu lezzetli rızık ve nimet, kısa ve muvakkat bir lezzet-i zâhiriyesiyle beraber, daimî, hakikî, hadsiz bir lezzeti ve zevki taşıyan iltifat-ı Rahmânîyi şükürle kazandırır. Yani, rahmet hazinelerinin Mâlik-i Kerîminin hadsiz lezzetli olan iltifatını düşündürüp, şu dünyada dahi Cennetin bâki bir zevkini mânen tattırır. İşte rızık, şükür vasıtasıyla o kadar kıymettar ve zengin bir hazine-i câmia olduğu halde, şükürsüzlükle nihayet derecede sukut eder.

Altıncı Sözde beyan edildiği gibi, lisandaki kuvve-i zâika, Cenâb-ı Hak hesabına, yani mânevî vazife-i şükraniye ile rızka müteveccih olduğu vakit, o dildeki kuvve-i zâika, rahmet-i bînihaye-i İlâhiyenin hadsiz matbahlarına şâkir bir müfettiş, hâmid bir nâzır-ı âlikadr hükmündedir. Eğer nefis hesabına olsa, yani rızkı in'âm edenin şükrünü düşünmeyerek müteveccih olsa, o dildeki kuvve-i zâika, bir nâzır-ı âlikadr makamından, batn fabrikasının yasakçısı ve mide tavlasının bir kapıcısı derecesine sukut eder.

Nasıl rızkın şu hizmetkârı şükürsüzlükle bu dereceye sukut eder. Öyle de, rızkın mahiyeti ve sair hademeleri dahi sukut ediyorlar. En yüksek makamdan en ednâ makama inerler. Kâinat Hâlıkının hikmetine zıt ve muhalif bir vaziyete düşerler.

Şükrün mikyâsı kanaattir ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir. Şükürsüzlüğün mizanı hırstır ve israftır, hürmetsizliktir, haram-helâl demeyip rast geleni yemektir.

Evet, hırs, şükürsüzlük olduğu gibi, hem sebeb-i mahrumiyettir, hem vasıta-i zillettir. Hattâ, hayat-ı içtimaiyeye sahip olan mübarek karınca dahi, güya hırs vasıtasıyla ayaklar altında kalmış, ezilir. Çünkü, kanaat etmeyip, senede birkaç tane buğday kâfi gelirken, elinden gelse binler taneyi toplar. Güya mübarek arı, kanaatinden dolayı başlar üstünde uçar. Kanaat ettiğinden, balı insanlara emr-i İlâhî ile ihsan eder, yedirir.

Evet, Zât-ı Akdesin alem-i zâtîsi ve en âzamî ismi olan lâfzullahtan sonra en âzam ismi olan Rahmân, rızka bakar. Ve rızıktaki şükürle ona yetişilir. Hem Rahmân'ın en zâhir mânâsı, Rezzâktır.

Hem şükrün envâı var. O nevilerin en câmii ve fihriste-i umumiyesi, namazdır.

Hem şükür içinde sâfi bir iman var; hâlis bir tevhid bulunur. Çünkü, bir elmayı yiyen ve “Elhamdü lillâh” diyen adam, o şükürle ilân eder ki: “O elma doğrudan doğruya dest-i kudretin yadigârı ve doğrudan doğruya hazine-i rahmetin hediyesidir” demesiyle ve itikad etmesiyle, herşeyi, cüz’î olsun küllî olsun, Onun dest-i kudretine teslim ediyor. Ve herşeyde rahmetin cilvesini bilir. Hakikî bir imanı ve hâlis bir tevhidi, şükürle beyan ediyor.

İnsan-ı gafil, küfrân-ı nimetle ne derece hasârete düştüğünü, çok cihetlerden yalnız bir vechini söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Lezzetli bir nimeti insan yese, eğer şükretse, o yediği nimet, o şükür vasıtasıyla bir nur olur, uhrevî bir meyve-i Cennet olur. Verdiği lezzetle, Cenâb-ı Hakkın iltifat-ı rahmetinin eseri olduğunu düşünmekle, büyük ve daimî bir lezzet ve zevk veriyor. Bu gibi mânevî lübleri ve hülâsaları ve mânevî maddeleri ulvî makamlara gönderip, maddî ve tüflî (posa) ve kışrî, yani vazifesini bitiren ve lüzumsuz kalan maddeleri fuzulât olup aslına, yani anâsıra inkılâp etmeye gidiyor. Eğer şükretmezse, o muvakkat lezzet, zevâl ile bir elem ve teessüf bırakır ve kendisi dahi kazurat olur. Elmas mahiyetindeki nimet, kömüre kalb olur. Şükürle, zâil rızıklar, daimî lezzetler, bâki meyveler verir. Şükürsüz nimet, en güzel bir suretten, çirkin bir surete döner. Çünkü, o gafile göre rızkın âkıbeti, muvakkat bir lezzetten sonra fuzulâttır.

Evet, rızkın aşka lâyık bir sureti var. O da, şükürle o suret görünür. Yoksa, ehl-i gaflet ve dalâletin rızka aşkları bir hayvanlıktır. Daha buna göre kıyas et ki, ehl-i dalâlet ve gaflet ne derece hasâret ediyorlar.

Envâ-ı zîhayat içinde en ziyade rızkın envâına muhtaç, insandır. Cenâb-ı Hak insanı bütün esmâsına câmi bir âyine ve bütün rahmetinin hazinelerinin müddeharâtını tartacak, tanıyacak cihazata mâlik bir mu’cize-i kudret ve bütün esmâsının cilvelerinin vaziyetlerinin inceliklerini mizana çekecek âletleri hâvi bir halife-i arz suretinde halk etmiştir. Onun için, hadsiz bir ihtiyaç verip, maddî ve mânevî rızkın hadsiz envâına muhtaç etmiştir. İnsanı, bu câmiiyete göre en âlâ bir mevki olan ahsen-i takvime çıkarmak vasıtası,

şükürdür. Şükür olmazsa, esfel-i sâfilîne düşer, bir zulm-ü azîmi irtikâp eder.

Elhasıl, en âlâ ve en yüksek tarik olan tarik-i ubûdiyet ve mahbubiyetin dört esasından en büyük esası şükürdür ki, o dört esas şöyle tabir edilmiş:

Der tarik-i acz-mendî lâzım âmed çâr-çiz:
Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak, ey aziz.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ [8]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [9]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الشَّاكِرِينَ وَالْحَامِدِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ. اٰمِينَ [10]

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [11]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Hâlâ şükretmezler mi? (Yâsin Sûresi, 36:35,78)
4.)Şükredenleri elbette mükâfatlandıracağız. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:145)
5.)Şükrederseniz nimetimi elbette arttırırım. (İbrahim Sûresi, 14:7)
6.)Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol. (Zümer Sûresi, 39:66)
7.)Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz?" (Rahmân Sûresi, 55:13 vd)
8.)Allah'ım, bizi şükredenlerden eyle-rahmetinle, ey Erhamürrâhimîn.
9.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i

Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

10.) Allah'ım! Şükredenlerin ve hamd edenlerin efendisi olan, Efendimiz Muhammed'e (a.s.m.) ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et. Âmin.

11.) Onların duaları, 'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun' sözleriyle sona erer. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Mektubat : 28.Mektub : 6.Mesele

6.Mesele: Vehhabi Meselesi

Altıncı Risale olan Altıncı Mesele

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاَتُصِيبَنَّ الَّذِى ظَلَمُوا [2]
مِنْكُمْ خَاصَّةً

Aziz kardeşlerim,

“Haremeyn-i Şerifeynin Vehhâbilerin eline geçmesi ve onların, eâzım-ı İslâmın türbeleri hakkındaki tahripkârâne hürmetsizliği ne hikmete mebnîdir?” diye sual ediyorsunuz.

Elcevap: Şu hadise, âlem-i İslâmın siyasetine ve hayat-ı içtimâiyesine taallûk ettiği için, Yeni Said kafasıyla cevap veremiyorum. Çünkü, şimdi daire-i nazarım başka ufuktadır. Fakat, hiç kırmadığım ve dâima faydasını gördüğüm mübarek hatıran için Eski Said kafasını muvakkaten başıma sıkılarak giyerek, şu Altıncı Meseleyi dört muhtasar nüktelerle beyan edeceğiz.

•1.Nükte: Alem-i İslâmın ananesi itibariyle üç esası
•2.Nükte: Alem-i insâniyet itibariyle üç esası
•3.Nükte: Her meslekte bir hak, bir hakikat bulunur
•4.Nükte: Bu meselede kaderin hükmü

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Öyle bir fitneden sakının ki, geldiği zaman içinizden sadece zâlimlere isâbet etmez. (Enfâl Sûresi, 8:25)

Mektubat : 28.Mektub : 6.Mesele : 1.Nükte

1.Nükte: Alem-i İslâmın ananesi itibariyle üç esası

Birinci Nükte

Şu Vehhâbi meselesinin kökü derindir. An'anesi zaman-ı Sahabeden başlayarak gelmiş. İşte o an'ane, üç uzun esaslarla gelmiştir:

Birincisi: Hazret-i Ali (r.a.), Vehhâbilerin ecdâdından ve ekserisi Necid sekenesinden olan Hâricîlere kılıç çekmesi ve Nehrivan'da onların hâfızlarını öldürmesi, onlarda derinden derine, hem din namına Şîalığın aksine olarak, Hz. Ali'nin (r.a.) faziletlerine karşı bir küsmek, bir adâvet tevellüd etmiştir. Hazret-i Ali (r.a.) **"Şâh-ı Velâyet"** ünvânını kazandığı ve turuk-u evliyanın ekser-i mutlakı ona rücû etmesi cihetinden, Hâricîlerde ve şimdi ise Hâricîlerin bayraktarı olan Vehhâbilerde, ehl-i velâyete karşı bir inkâr, bir tezyif damarı yerleşmiştir.

İkincisi: Müseylime-i Kezzâbın fitnesiyle irtidâda yüz tutan Necid havâlisi, Hazret-i Ebû Bekir'in (r.a.) hilâfetinde, Hâlid İbni Velid'in kılıncıyla zîr ü zeber edildi. Bundan Necid ahalisinin Hulefa-i Raşidîn'e ve dolayısıyla Ehl-i Sünnet ve Cemaate karşı bir iğbirâr, seciyelerine girmişti. Hâlis Müslüman oldukları halde, yine eskiden ecdatlarının yedikleri darbeyi unutmuyorlar-nasıl ki ehl-i İran'ın, Hazret-i Ömer'in (r.a.) âdilâne darbesiyle devletleri mahv ve milletlerinin gururu kırıldığı için Şîalar Âl-i Beyt muhabbeti perdesi altında Hazret-i Ömer'e (r.a.) ve Hazret-i Ebû Bekir'e (r.a.) ve dolayısıyla Ehl-i Sünnet ve Cemaate dâima müntakimâne, fırsat buldukça tecavüz etmişler.

Üçüncü esas: Vehhâbilerin azîm imamlarından ve acîp dehâları taşıyan meşhur İbni Teymiye ve İbni Kayyıme'l-Cevzî gibi zatlar

Muhyiddin-i Arabî (k.s.) gibi azîm evliyâya karşı fazla hücum ettikleri ve güya mezheb-i Ehl-i Sünneti Şîalara karşı Hazret-i Ebû Bekir'in (r.a.) Hazret-i Ali'den (r.a.) efdâliyetini müdafaa ediyorum diyerek, Hazret-i Ali'nin (r.a) kıymetini çok düşürüyorlar. Hârika faziletlerini âdileştiriyorlar. Muhyiddin-i Arabî (k.s.) gibi çok evliyâyı inkâr ve tekfir ediyorlar.

Hem, Vehhâbiler kendilerini Ahmed İbni Hanbel mezhebinde saydıkları için, Ahmed İbni Hanbel Hazretleri bir milyon hadisin hâfızı ve râvîsi ve şiddetli olan Hanbelî mezhebinin reisi ve halk-ı Kur'ân meselesinde cihanpesendâne salâbet ve metânet sahibi bir zat olduğundan, onun bir derece zâhirî ve mutaassıbâne ve Alevîlere muhâlefetkârâne mezhebinden din nâmına istifade edip, bir kısım evliyânın türbelerini tahrip ediyorlar ve kendilerini haklı zannediyorlar. Halbuki, bir dirhem hakları varsa, bazan on dirhem ilâve ediyorlar.

Mektubat : 28.Mektub : 6.Mesele : 2.Nükte

2.Nükte: Alem-i insâniyet itibariyle üç esası

İkinci Nükte

Şu Vehhâbi meselesinin âlem-i İslâmın an'anesi itibariyle nasıl ki üç esası var; öyle de, âlem-i insâniyet itibariyle dahi üç esası vardır:

Birincisi: Ehl-i dünyanın ve maddî tarihin nazarıyla, nev-i beşerin hayat-ı içtimâiyesi noktasında bakılsa, görülüyor ki hayat-ı içtimâiye-i siyâsiye itibariyle beşer birkaç devri geçirmiş.

Birinci devri vahşet ve bedevîlik devri,

ikinci devri memlûkiyet devri,

üçüncü devri esir devri,

dördüncüsü ecir devri,

beşincisi mâlikiyet ve serbestiyet devridir.

Vahşet devri dinlerle, hükûmetlerle tebdil edilmiş, nim-medeniyet devri açılmış. Fakat, nev-i beşerin zekîleri ve kavîleri, insanların bir kısmını abd ve memlûk ittihaz edip hayvan derecesine indirmişler. Sonra bu memlûklar dahi bir intibâha düşüp gayrete gelerek o devri esir devrine çevirmişler; yani, memlûkiyetten kurtulup fakat el-hükmü li'l-ğâlib olan zâlim düsturuyla yine insanların kavîleri zayıflarına esir muâmelesi yapmışlar. Sonra, İhtilâl-i Kebîr gibi çok inkılâplarla, o devir de ecîr devrine inkılâp etmiş. Yani, zenginler olan havas tabakası, avâmı ve fukarayı ücret mukabilinde hizmetkâr ittihaz etmesi, yani sermaye sahipleri ehl-i sa'yi ve ameleyi küçük bir ücrete mukabil istihdam etmeleridir.

Bu devirde sû-i istimâlât o dereceye vardı ki, bir sermayedar, kendi yerinde oturup, bankalar vâsıtasıyla bir günde bir milyon

kazandığı halde; bir biçare amele, sabahtan akşama kadar, tahte'l-arz madenlerde çalışıp, kut-u lâyemût derecesinde, on kuruşluk bir ücret kazanıyor. Şu hal, müthiş bir kin, bir iğbirar verdi ki, avâm tabakası havâssa ilân-ı isyan etti. Şu asrın tâbiriyle, sosyalistlik, bolşeviklik sûretinde, evvel Rusya'yı zîr ü zeber edip geçen Harb-i Umumîden istifade ederek, her yerde kök saldılar. Şu bolşevizmin perdesi altındaki kıyâm-ı avâm, havâssa karşı bir kin ve bir tezyif fikrini verdiğinden, büyüklere ve havâssa âit medâr-ı şeref herşeyi kırmak için bir cesaret vermiş.

İkinci esas: Şu asır, menfî milliyeti çok ileri sürdü. Anâsır-ı İslâmiye hiç muhtaç olmadığı halde, şu milliyet fikrine körü körüne sarıldılar. Menfî milliyet ise, mukaddesât-ı diniyeye hürmetkâr olamıyor; bahaneler buldukça ilişmek istiyor.

Üçüncü esas: Sükût...

Mektubat : 28.Mektub : 6.Mesele : 3.Nükte

3.Nükte: Her meslekte bir hak, bir hakikat bulunur

Üçüncü Nükte

Meslekler, mezhepler ne kadar bâtıl da olsalar, içinde ukde-i hayatiyesi hükmünde bir hak, bir hakikat bulunur. Eğer âsârına ve neticelerine hükmeden hak ve hakikat ise ve menfî cihetleri müsbet cihetlerine mağlûp ise, o meslek haktır. Eğer içinde hak ve hakikat, neticelere hükmedemiyor ve menfî ciheti müsbet cihetine galebe ediyorsa, o meslek bâtıldır. Onun ehli, ehl-i bid'a ve dalâlet olur.

İşte bu kaideye binâen, âlem-i İslâmdaki ehl-i bid'a fırkalarına bakılsa görülüyor ki, herbiri bir hakka istinad edip gitmiş. Fakat, menfî ciheti ya garaz, ya inat gibi bir sebeple, o mesleğin âsârı dalâlet hesabına çalışmıştır. Meselâ, Şîalar Kur'ân'ın emrine imtisalen Ehl-i Beytin muhabbetini esas tutup, sonra intikam-ı milliyet cihetinden bir garaz gelerek, meşrû muhabbet-i Ehl-i Beytin âsârını zaptederek, Sahabe ve Şeyheynin buğzuna binâ edip, âsâr göstermişler;

لاَلِحُبِّ عَلِيٍّ بَلْ لِبُغْضِ عُمَرَ [1]

olan darb-ı meselîne mâsadak olmuşlar.

Hem meselâ, Vehhâbiler ve Hâricîler ise, nusûs-u Şeriate ve sarîh-i âyâta ve zevâhir-i ehâdise istinad ederek hâlis Tevhîde münâfi ve sanemperestliği imâ edecek herşeyi reddetmekliği kaide tutmuşlar. Fakat, birinci nüktedeki üç esasta beyan edilen sebepler cihetinden gelen menfî garazlar, onları haktan çevirip, dalâlete saptırmış ki, ifrat derecesinde tahribat yapıyorlar. Ve hâkezâ, Cebriye olsun, Mûtezile olsun, hangi fırka olursa olsun böyle bir hakikati mesleğinde görüp onunla aldanıp, sonra dalâlete saplanır.

Her neyse... Her bâtıl bir mesleğin herbir ciheti bâtıl olmak lâzım olmadığı gibi, herbir hak mesleğin dahi herbir ciheti hak olmak lâzım değildir. Buna binâen, sâdattan olan şerif-i Mekke, Ehl-i Sünnet ve Cemaatten iken zaaf gösterip İngiliz siyasetinin Haremeyn-i Şerifeyne müstebidâne girmesine meydan verdi. Nass-ı âyetle küffârın girmesini kabul etmeyen Haremeyn-i Şerifeyni, İngiliz siyasetinin, âlem-i İslâmı aldatacak bir sûrette, merkez-i siyâsiyesi hükmüne getirmesine yol verdiğinden, ehl-i bid'attan olan Vehhâbiler, hariçten medâr-ı istinad aramayarak, filcümle nimmüstakil bir siyaset-i İslâmiye takip ettiklerinden, şu cihette haklı olarak o gibi Ehl-i Sünnete galebe ettiler denilebilir.

1.)Maksat Hz. Ali'ye duyulan sevgi değil; Hz. Ömer'e duyulan kindir.

Mektubat : 28.Mektub : 6.Mesele : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Esbap tahtında vücuda gelen hâdiseler, o esbâbın hâlis malı değil. Belki asıl o hâdisenin hakiki sahibi kaderdir. Kader ise hikmet-i İlâhiye ile hükmeder. Öyleyse, bu Vehhâbi hâdisesine yalnız Vehhâbilerin Ehl-i Sünnete karşı müfritâne bir tecavüzü nazarıyla bakmayacağız. Belki Ehl-i Sünnet, bir sû-i hareketiyle kadere fetvâ vermiş ki, Vehhâbileri Ehl-i Sünnete taslît etmiş. Vehhâbiler zulmeder; çünkü, hem çok müfritâne, hem intikamkârâne, hem Haricîlik nâmına ettikleri için, cinâyet ediyorlar. Fakat, kader-i İlâhî, üç sebebe binâen adâlet eder:

Birincisi: Hadis-i sahîh ile sabit olan ziyaret-i kubûr ve makberistana hürmet-i şer'iye sû-i istimâl edildi, gayr-i meşrû hâdiseler zuhura geldi. Husûsan evliyâların makberlerine karşı hürmet ise, mânâ-yı harfî cihetiyle kalmadı, mânâ-yı ismî derecesine çıktı. Yani, sırf Cenâb-ı Hak hesabına makbul bir abdi olduğuna ve şefaatine ve mânevî duasına mazhar olmak için olan meşrû hürmetten ziyade; o kabir sahibini âdetâ sahib-i tasarruf ve kendi kendine medet verecek bir kudret sahibi tasavvur edip, âmiyâne, câhilâne takdis edildi. Hattâ o dereceye varmış ki, namaz kılmayanlar, o mâruf ve meşhur türbelere kurban kesip, ona yalvarıyordu. İşte bu müfritâne hâl, kadere fetvâ verdi ki, o muharribi onlara musallat etsin. Fakat, o muharrib dahi, onları tâdil etmek ve ifratlarını kırmak lâzım gelirken, öyle yapmayıp, bilâkis o da tefrit edip köküyle kesmeye başladı. Elbette,

اَلظّالِمُ سَيْفُ اللهِ يَنْتَقِمُ بِهِ ثُمَّ يَنْتَقِمُ مِنْهُ [1]

kaidesine mazhar olur. Onlar da sonra cezasını bulurlar.

İkincisi: Şu asırda maddî fikir galebe çalmış. Esbâb-ı zâhiriye, hakîki telâkkî ediliyor. İnsanlar esbâba yapışıyor. Eğer esbâb-ı zâhiriye bir âyine hükmünden çıkıp nazar-ı dikkati kendisine celbetse, Tevhîd-i hakîkiye münâfi olur. İşte, şu gafil maddî asırdaki insanlar, mütedeyyin de olsa, esbâba fazla sarılmalarına hikmet-i şer'iye müsaade etmiyor. İşte buna binâen, evliyânın ve eâzım-ı İslâmiyenin türbelerine birer mukaddes ziyâretgâh nazarıyla bakmak, o hikmet-i şer'iyeye şu zamanda pek muvafık düşmediğinden, kader-i İlâhî onu tâdil etmek istedi ki, bunları musallat etti.

Üçüncüsü: Şu asırda enâniyet o derece dizgini eline almış ki, çok insanlar birer küçük Firavun ve birer küçük Nemrud hükmüne geçmişler. İşte ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet ve bu mağrur ehl-i enâniyet nazarında kıyâs-ı binnefs olarak, eâzım-ı İslâmiyenin nâmdarlarını, hâşâ enâniyetle ittiham ettiklerinden, hem o ehl-i gaflet ve dalâlet kendileri Allah'ı tanımadıkları için, çok şeylere, çok zâtlara birer nevî rubûbiyet tahayyül ettikleri bir hengâmda ve sanemperestliğin, başka bir nevi olan heykelperestlerin ve sûretperestlerin gayet müthiş bir riyâkârlık mânâsında olan şan ve şeref peşinde koştukları bir zamanda, eâzım-ı İslâmiyenin türbelerine câhilâne ve müfritâne bir sûrette avâmların takdîs derecesinde hürmetleri, elbette hikmet-i şer'iye noktasında kader münâsip görmedi ki; bu muharripleri Ehl-i Sünnete taslît etti. Onlarla tâdil edecek.

Fakat Vehhâbilerin seyyiât ve tahribâtlarıyla beraber, medâr-ı şükran bir cihetleri var ki, o çok mühimdir. Belki onların tahripkârâne olan seyyiâtlarına mukabil o cihettir ki, onları şimdilik muvaffak ediyor. O cihet de şudur ki: Namaza çok dikkat ediyorlar. Şeriatın ahkâmına tatbik-i harekete çalışıyorlar. Başkaları gibi lâkaytlık etmiyorlar. Güyâ dinin taassubu nâmına tecâvüz ediyorlar. Başkaları gibi dinin ehemmiyetsizliğine binâen şeâir-i diniyeyi tahrip etmiyorlar.

Hem, Vehhâbilik az bir fırkadır. Koca âlem-i İslâmın havz-ı kebîri içinde ya erir, ya itidâle gelir; çünkü menbâı hâriçte değil ki, âlem-i İslâmı bulandırsın. Menbâı hariçte olsaydı, çok düşündürecekti...

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [2]

1.) Zâlim Allah'ın kılıcıdır; onunla başkalarını cezalandırır, sonra da onu cezalandırır.
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele

7.Mesele: Yedi İşarettir

Yedinci Risale olan Yedinci Mesele

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

قُلْ بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ [2]

فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Şu Mesele, Yedi İşarettir.

- Yedi Sebeb: Tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inayetin izharı
- Yedi İşaret: Birkaç küllî inayet-i Rabbaniyenin beyanı
- Mahrem bir suale cevaptır
- Hatime: Bir sırr-ı azîm-i inâyeti beyan
- Ahmed Galib ve Binbaşı Asım'ın fıkraları

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)Onlara söyle ki: Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle-ancak bununla ferahlansınlar. Bu, onların dünyada toplayıp durduklarından daha hayırlıdır. (Yûnus Sûresi, 10:58)

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : Yedi Sebeb

Yedi Sebeb: Tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inayetin izharı

Evvelâ, tahdis-i nimet suretinde birkaç sırr-ı inâyeti izhar eden Yedi Sebebi beyan ederiz.

Birinci Sebeb

Eski Harb-i Umumîden evvel ve evâilinde, bir vakıa-i sadıkada görüyorum ki, Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ müthiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum validem yanımdadır. Dedim: “Ana, korkma. Cenâb-ı Hakkın emridir; O Rahîmdir ve Hakîmdir.”

Birden, o halette iken, baktım ki, mühim bir zât bana âmirâne diyor ki: “İ’câz-ı Kur’ân’ı beyan et.”

Uyandım, anladım ki, bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâptan sonra, Kur’ân etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur’ân kendi kendini müdafaa edecek. Ve Kur’ân’a hücum edilecek; i’câzı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i’câzın bir nev’ini şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak, benim gibi bir adam namzet olacak. Ve namzet olduğumu anladım.

Madem i’câz-ı Kur’ân’ı bir derece beyan, Sözlerle oldu. Elbette, o i’câzın hesabına geçen ve onun reşehâtı ve berekâtı nev’inden olan hizmetimizdeki inâyâtı izhar etmek, i’câza yardımdır ve izhar etmek gerektir.

İkinci Sebeb

Madem Kur’ân-ı Hakîm mürşidimizdir, üstadımızdır, imamımızdır, her bir âdabda rehberimizdir. O kendi kendini methediyor. Biz de onun dersine ittibâen, onun tefsirini methedeceğiz.

Hem madem yazılan Sözler onun bir nevi tefsiridir. Ve o risaleler ki, hakaik-i Kur’âniyenin malıdır ve hakikatleridir. Ve madem Kur’ân-ı Hakîm ekser sûrelerde, hususan الر larda, حم lerde kendi kendini kemâl-i haşmetle gösteriyor, kemâlâtını söylüyor, lâyık olduğu methi kendi kendine ediyor. Elbette, Sözlerde in’ikas etmiş Kur’ân-ı Hakîmin lemeât-ı i’câziyesinden ve o hizmetin makbuliyetine alâmet olan inâyât-ı Rabbâniyenin izharına mükellefiz. Çünkü o üstadımız öyle eder ve öyle ders verir.

Üçüncü Sebeb

Sözler hakkında, tevazu suretinde demiyorum; belki bir hakikati beyan etmek için derim ki:

Sözlerdeki hakaik ve kemâlât benim değil, Kur’ân’ındır ve Kur’ân’dan tereşşuh etmiştir. Hattâ Onuncu Söz, yüzer âyât-ı Kur’âniyeden süzülmüş bazı katarattır. Sair risaleler dahi umumen öyledir.

Madem ben öyle biliyorum. Ve madem ben fâniyim, gideceğim. Elbette bâki olacak birşey ve bir eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Ve madem ehl-i dalâlet ve tuğyan, işlerine gelmeyen bir eseri, eser sahibini çürütmekle eseri çürütmek âdetleridir. Elbette, semâ-yı Kur’ân’ın yıldızlarıyla bağlanan risaleler, benim gibi çok itirazâta ve tenkidâta medar olabilen ve sukut edebilen çürük bir direkle bağlanmamalı.

Hem madem örf-ü nâsta, bir eserdeki mezâyâ, o eserin masdarı ve menbaı zannettikleri müellifinin etvârında aranılıyor. Ve bu örfe göre, o hakaik-i âliyeyi ve o cevâhir-i gàliyeyi kendim gibi bir müflise ve onların binde birini kendinde gösteremeyen şahsiyetime mal etmek, hakikate karşı büyük bir haksızlık olduğu için, risaleler kendi malım değil, Kur’ân’ın malı olarak, Kur’ân’ın reşehât-ı meziyâtına mazhar olduklarını izhar etmeye mecburum.

Evet, lezzetli üzüm salkımlarının hâsiyetleri, kuru çubuğunda aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükmündeyim.

Dördüncü Sebeb

Bazan tevazu, küfrân-ı nimeti istilzam ediyor; belki küfrân-ı nimet olur. Bazan da tahdis-i nimet, iftihar olur. İkisi de zarardır. Bunun çare-i yegânesi—ki ne küfrân-ı nimet çıksın, ne de iftihar olsun—meziyet ve kemâlâtları ikrar edip, fakat temellük etmeyerek, Mün'im-i Hakikînin eser-i in'âmı olarak göstermektir.

Meselâ, nasıl ki murassâ ve müzeyyen bir elbise-i fâhireyi biri sana giydirse ve onunla çok güzelleşsen, halk sana dese, "Maşaallah, çok güzelsin, çok güzelleştin." Eğer sen tevazukârâne desen, "Hâşâ, ben neyim? Hiç! Bu nedir, nerede güzellik?" O vakit küfrân-ı nimet olur ve hulleyi sana giydiren mahir san'atkâra karşı hürmetsizlik olur.

Eğer müftehirâne desen, "Evet, ben çok güzelim. Benim gibi güzel nerede var? Benim gibi birini gösteriniz." O vakit, mağrurâne bir fahirdir.

İşte, fahirden, küfrandan kurtulmak için demeli ki: "Evet, ben güzelleştim. Fakat güzellik libasındır ve dolayısıyla libası bana giydirenindir; benim değildir."

İşte, bunun gibi, ben de, sesim yetişse bütün küre-i arza bağırarak derim ki:

Sözler güzeldirler, hakikattirler. Fakat benim değildirler; Kur'ân-ı Kerîmin hakaikinden telemmu' etmiş şualardır.

وَمَامَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِى وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِى بِمُحَمَّدٍ [1]

düsturuyla derim ki:

وَمَامَدَحْتُ الْقُرْاٰنَ بِكَلِمَاتِى وَلٰكِنْ مَدَحْتُ كَلِمَاتِى بِالْقُرْاٰنِ

Yani, *"Kur'ân'ın hakaik-i i'câzını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim. Belki Kur'ân'ın güzel hakikatleri benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvîleştirdi."*

Madem böyledir; hakaik-i Kur'ân'ın güzelliği namına, Sözler namındaki âyinelerinin güzelliklerini ve o âyinedarlığa terettüp eden inâyât-ı İlâhiyeyi izhar etmek, makbul bir tahdis-i nimettir.

Beşinci Sebeb

Çok zaman evvel bir ehl-i velâyetten işittim ki: O zât, eski velîlerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaati gelmiş ki, "Şark tarafından bir nur zuhur edecek, bid'alar zulümâtını dağıtacak." Ben böyle bir nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazır etmek lâzım gelir. Ve anladık ki, bu hizmetimizle o nuranî zâtlara zemin ihzar ediyoruz.

Madem kendimize ait değil; elbette, Sözler namındaki nurlara ait olan inâyât-ı İlâhiyeyi beyan etmekte medar-ı fahir ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükür ve tahdis-i nimet olur.

Altıncı Sebeb

Sözlerin telifi vasıtasıyla Kur'ân'a hizmetimize bir mükâfât-ı âcile ve bir vasıta-i teşvik olan inâyât-ı Rabbâniye, bir muvaffakiyettir. Muvaffakiyet ise izhar edilir.

Muvaffakiyetten geçse, olsa olsa bir ikram-ı İlâhî olur. İkram-ı İlâhî ise, izharı bir şükr-ü mânevîdir.

Ondan dahi geçse, olsa olsa, hiç ihtiyarımız karışmadan bir keramet-i Kur'âniye olur. Biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyarsız ve habersiz gelen bir kerametin izharı zararsızdır.

Eğer âdi kerâmâtın fevkine çıksa, o vakit, olsa olsa Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinin şûleleri olur. Madem i'câz izhar edilir; elbette i'câza yardım edenin dahi izharı, i'câz hesabına geçer. Hiç medar-ı fahir ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükrandır.

Yedinci Sebeb

Nev-i insanın yüzde sekseni ehl-i tahkik değildir ki, hakikate nüfuz etsin ve hakikati hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki, surete, hüsn-ü zanna binaen, makbul ve mutemed insanlardan işittikleri

mesâili takliden kabul ederler. Hattâ, kuvvetli bir hakikati zayıf bir adamın elinde zayıf görür; ve kıymetsiz bir meseleyi kıymettar bir adamın elinde görse, kıymettar telâkki eder.

İşte, ona binaen, benim gibi zayıf ve kıymetsiz bir biçarenin elindeki hakaik-i imaniye ve Kur'âniyenin kıymetini, ekser nâsın nokta-i nazarında düşürmemek için, bilmecburiye ilân ediyorum ki, ihtiyarımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım inâyâta ve teshilâta mazhar oluyoruz. Öyle ise, o inâyetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

1.)Ben sözlerimle Muhammed'i (a.s.m.) övmüş olmadım; aslında sözlerimi Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmla övmüş ve güzelleştirmiş oldum.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : Yedi Isaret

Yedi İşaret: Birkaç küllî inayet-i Rabbaniyenin beyanı

İşte, geçmiş yedi esbaba binaen, küllî birkaç inâyet-i Rabbâniyeye işaret edeceğiz.

- 1.İşaret: Tevafukat
- 2.İşaret: Samimi talebelerin yardımcı kılınması
- 3.İşaret: Risale-i Nur eczalarının parlak ispatları
- 4.İşaret: Temsiller
- 5.İşaret: Risalelerin telifindeki kolaylık
- 6.İşaret: Üstadın hayatının hizmet-i Kurana göre takdir edilmesi
- 7.İşaret: Eserlerin tebyizinde maişette kolaylık

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 1.Isaret

1.İşaret: Tevafukat

Birinci İşaret

Yirmi Sekizinci Mektubun Sekizinci Meselesinin Birinci Nüktesinde beyan edilmiştir ki, tevafukattır.

Ezcümle, Mu'cizât-ı Ahmediye Mektubatında, Üçüncü İşaretinden tâ On Sekizinci İşaretine kadar altmış sahife, habersiz, bilmeyerek, bir müstensihin nüshasında, iki sahife müstesna olmak üzere mütebâki bütün sahifelerde, kemâl-i muvazenetle, iki yüzden ziyade Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kelimeleri birbirine bakıyorlar. Kim insafla iki sahifeye dikkat etse, tesadüf olmadığını tasdik edecek. Halbuki, tesadüf, olsa olsa bir sahifede kesretli emsal kelimeleri bulunsa, yarı yarıya tevafuk olur, ancak bir iki sahifede tamamen tevafuk edebilir. O halde böyle umum sahifelerde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kelimesi, iki olsun, üç olsun, dört olsun veya daha ziyade olsun, kemâl-i mizanla birbirinin yüzüne baksa, elbette tesadüf olması mümkün değildir. Hem sekiz ayrı ayrı müstensihin bozamadığı bir tevafukun, kuvvetli bir işaret-i gaybiye, içinde olduğunu gösterir.

Nasıl ki, ehl-i belâğatin kitaplarında belâğatin derecâtı bulunduğu halde, Kur'ân-ı Hakîmdeki belâğat, derece-i i'câza çıkmış; kimsenin haddi değil ki ona yetişsin. Öyle de, mu'cizât-ı Ahmediyenin bir âyinesi olan On Dokuzuncu Mektup ve mu'cizât-ı Kur'âniyenin bir tercümanı olan Yirmi Beşinci Söz ve Kur'ân'ın bir nevi tefsiri olan Risale-i Nur eczalarında tevafukat, umum kitapların fevkinde bir derece-i garabet gösteriyor. Ve ondan anlaşılıyor ki, mu'cizât-ı Kur'âniye ve mu'cizât-ı Ahmediyenin bir nevi kerametidir ki, o âyinelerde tecellî ve temessül ediyor.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 2.Isaret

2.Işaret: Samimi talebelerin yardımcı kılınması

İkinci İşaret

Hizmet-i Kur'âniyeye ait inâyât-ı Rabbâniyenin ikincisi şudur ki:

Cenâb-ı Hak, benim gibi kalemsiz, yarım ümmî, diyar-ı gurbette kimsesiz, ihtilâttan men edilmiş bir tarzda; kuvvetli, ciddî, samimî, gayyur, fedakâr ve kalemleri birer elmas kılıç olan kardeşleri bana muavin ihsan etti. Zayıf ve âciz omuzuma çok ağır gelen vazife-i Kur'âniyeyi, o kuvvetli omuzlara bindirdi, kemâl-i kereminden yükümü hafifleştirdi.

O mübarek cemaat ise, Hulûsi'nin tabiriyle telsiz telgrafın âhizeleri hükmünde ve Sabri'nin tabiriyle Nur fabrikasının elektriklerini yetiştiren makineler hükmünde ayrı ayrı meziyetleri ve kıymettar muhtelif hâsiyetleriyle beraber, yine Sabri'nin tabiriyle bir tevafukat-ı gaybiye nev'inden olarak, şevk ve sa'y ü gayret ve ciddiyette birbirine benzer bir surette, esrar-ı Kur'âniyeyi ve envâr-ı imaniyeyi etrafa neşretmeleri ve her yere eriştirmeleri ve şu zamanda (yani hurufat değişmiş, matbaa yok, herkes envâr-ı imaniyeye muhtaç olduğu bir zamanda) ve fütur verecek ve şevki kıracak çok esbab varken, bunların fütursuz, kemâl-i şevk ve gayretle bu hizmetleri, doğrudan doğruya bir keramet-i Kur'âniye ve zâhir bir inâyet-i İlâhiyedir.

Evet, velâyetin kerameti olduğu gibi, niyet-i hâlisanın dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır. Bahusus, lillâh için olan bir uhuvvet dairesindeki kardeşlerin içinde, ciddî, samimî tesanüdün çok kerametleri olabilir. Hattâ şöyle bir cemaatin şahs-ı mânevîsi bir veliyy-i kâmil hükmüne geçebilir, inâyâta mazhar olur.

İşte, ey kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur’ân’da arkadaşlarım! Bir kaleyi fetheden bir bölüğün çavuşuna bütün şerefi ve bütün ganimeti vermek nasıl zulümdür, bir hatadır. Öyle de, şahs-ı mânevînizin kuvvetiyle ve kalemlerinizle hâsıl olan fütuhattaki inâyâtı benim gibi bir biçareye veremezsiniz. Elbette, böyle mübarek bir cemaatte, tevafukat-ı gaybiyeden daha ziyade kuvvetli bir işaret-i gaybiye var ve ben görüyorum, fakat herkese ve umuma gösteremiyorum.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 3.Isaret

3.Işaret: Risale-i Nur eczalarının parlak ispatları

Üçüncü İşaret

Risale-i Nur eczaları, bütün mühim hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeyi, hattâ en muannide karşı dahi parlak bir surette ispatı, çok kuvvetli bir işaret-i gaybiye ve bir inâyet-i İlâhiyedir. Çünkü hakaik-i imaniye ve Kur'âniye içinde öyleleri var ki, en büyük bir dâhi telâkki edilen İbni Sina, fehminde aczini itiraf etmiş, *"Akıl buna yol bulamaz"* demiş. Onuncu Söz risalesi, o zâtın dehâsıyla yetişemediği hakaiki, avâmlara da, çocuklara da bildiriyor.

Hem meselâ, sırr-ı kader ve cüz-i ihtiyarînin halli için, koca Sa'd-ı Taftazanî gibi bir allâme, kırk elli sahifede, meşhur Mukaddemât-ı İsnâ Aşer namıyla telvih nam kitabında ancak hallettiği ve ancak havassa bildirdiği aynı mesâili, kadere dair olan Yirmi Altıncı Sözde, İkinci Mebhasın iki sahifesinde tamamıyla, hem herkese bildirecek bir tarzda beyanı, eser-i inâyet olmazsa nedir?

Hem bütün ukulü hayrette bırakan ve hiçbir felsefenin eliyle keşfedilemeyen ve sırr-ı hilkat-i âlem ve tılsım-ı kâinat denilen ve Kur'ân-ı Azîmüşşânın i'câzıyla keşfedilen o tılsım-ı müşkülküşâ ve o muammâ-yı hayretnümâ, Yirmi Dördüncü Mektup ve Yirmi Dokuzuncu Sözün âhirindeki remizli nüktede ve Otuzuncu Sözün, tahavvülât-ı zerrâtın altı adet hikmetinde keşfedilmiştir. Kâinattaki faaliyet-i hayretnümânın tılsımını ve hilkat-i kâinatın ve âkıbetinin muammâsını ve tahavvülât-ı zerrattaki harekâtın sırr-ı hikmetini keşif ve beyan etmişlerdir; meydandadır, bakılabilir.

Hem sırr-ı ehadiyet ile şeriksiz vahdet-i rububiyeti, hem nihayetsiz kurbiyet-i İlâhiye ile nihayetsiz bu'diyetimiz olan hayret-engiz hakikatleri, kemâl-i vuzuhla On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Söz

beyan ettikleri gibi, kudret-i İlâhiyeye nisbeten zerrat ve seyyarat müsavi olduğunu ve haşr-i âzamda umum zîruhun ihyâsı, bir nefsin ihyâsı kadar o kudrete kolay olduğunu ve şirkin hilkat-i kâinatta müdahalesi imtinâ derecesinde akıldan uzak olduğunu kemâl-i vuzuhla gösteren Yirminci Mektuptaki [1] وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ kelimesi beyanında ve üç temsili hâvi onun zeyli, şu azîm sırr-ı vahdeti keşfetmiştir.

Hem hakaik-i imaniye ve Kur'âniyede öyle bir genişlik var ki, en büyük zekâ-yı beşerî ihata edemediği halde, benim gibi zihni müşevveş, vaziyeti perişan, müracaat edilecek kitap yokken, sıkıntılı ve sür'atle yazan bir adamda, o hakaikin ekseriyet-i mutlakası dekaikiyle zuhuru, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin i'câz-ı mânevîsinin eseri ve inâyet-i Rabbâniyenin bir cilvesi ve kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir.

1.)O herşeye kâdirdir. (Hûd Sûresi, 11:4; Rûm Sûresi, 30:50; Şûrâ Sûresi, 42:9; Mülk Sûresi, 67:1)

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 4.Isaret

4.İşaret: Temsiller

Dördüncü İşaret

Elli altmış risaleler **(Haşiye)** öyle bir tarzda ihsan edilmiş ki, değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebaiyet eden ve tetkike vakit bulamayan bir insanın, belki büyük zekâlardan mürekkep bir ehl-i tetkikin sa'y ve gayretiyle yapılmayan bir tarzda telifleri, doğrudan doğruya bir eser-i inâyet olduklarını gösteriyor. Çünkü bütün bu risalelerde bütün derin hakaik, temsilât vasıtasıyla, en âmi ve ümmî olanlara kadar ders veriliyor. Halbuki o hakaikin çoğunu, büyük âlimler "Tefhim edilmez" deyip, değil avâma, belki havassa da bildiremiyorlar.

İşte, en uzak hakikatleri en yakın bir tarzda, en âmi bir adama ders verecek derecede, benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlâk, çoğu anlaşılmaz ve "Zâhir hakikatleri dahi müşkülleştiriyor" diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o sû-i iştiharı tasdik etmiş bir şahsın elinde bu harika teshilât ve suhulet-i beyan, elbette, bilâşüphe, bir eser-i inâyettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'ân-ı Kerîmin i'câz-ı mânevîsinin bir cilvesidir ve temsilât-ı Kur'âniyenin bir temessülüdür ve in'ikâsıdır.

Haşiye: Şimdi yüz otuzdur.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 5.Isaret

5.İşaret: Risalelerin telifindeki kolaylık

Beşinci İşaret

Risaleler umumiyetle pek çok intişar ettiği halde, en büyük âlimden tut, tâ en âmi adama kadar ve ehl-i kalb büyük bir velîden tut, tâ en muannid dinsiz bir feylesofa kadar olan tabakat-ı nâs ve taifeler o risaleleri gördükleri ve okudukları ve bir kısmı tokatlarını yedikleri halde tenkit edilmemesi ve her taife derecesine göre istifade etmesi, doğrudan doğruya bir eser-i inâyet-i Rabbâniye ve bir keramet-i Kur'âniye olduğu gibi, çok tetkikat ve taharriyâtın neticesiyle ancak husul bulan o çeşit risaleler, fevkalâde bir sür'atle, hem idrakimi ve fikrimi müşevveş eden sıkıntılı inkıbaz vakitlerinde yazılması dahi, bir eser-i inâyet ve bir ikram-ı Rabbânîdir.

Evet, ekser kardeşlerim ve yanımdaki umum arkadaşlarım ve müstensihler biliyorlar ki, On Dokuzuncu Mektubun beş parçası, birkaç gün zarfında, hergün iki üç saatte ve mecmuu on iki saatte, hiçbir kitaba müracaat edilmeden yazılması, hattâ en mühim bir parça ve o parçada lâfz-ı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kelimesinde zâhir bir hâtem-i nübüvveti gösteren dördüncü cüz, üç dört saatte, dağda, yağmur altında, ezber yazılmış. Ve Otuzuncu Söz gibi mühim ve dakik bir risale, altı saat içinde bir bağda yazılmış. Ve Yirmi Sekizinci Söz, Süleyman'ın bahçesinde bir, nihayet iki saat içinde yazılması gibi, ekser risaleler böyle olması; ve eskiden beri sıkıntılı ve münkabız olduğum zaman en zâhir hakikatleri dahi beyan edemediğimi, belki bilemediğimi yakın dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni dersten, teliften men etmekle beraber, en mühim Sözler ve risaleler, en sıkıntılı ve hastalıklı zamanımda, en sür'atli bir tarzda yazılması, doğrudan

doğruya bir inâyet-i İlâhiye ve bir ikram-ı Rabbânî ve bir keramet-i Kur’âniye olmazsa nedir?

Hem hangi kitap olursa olsun, böyle hakaik-i İlâhiyeden ve imaniyeden bahsetmişse, alâküllihal bir kısım mesâili, bir kısım insanlara zarar verir. Ve zarar verdikleri için, her mesele herkese neşredilmemiş. Halbuki şu risaleler ise, şimdiye kadar hiç kimsede—çoklardan sorduğum halde—sû-i tesir ve aksülâmel ve tahdiş-i ezhan gibi bir zarar vermedikleri, doğrudan doğruya bir işaret-i gaybiye ve bir inâyet-i Rabbâniye olduğu bizce muhakkaktır.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 6.Isaret

6.Işaret: Üstadın hayatının hizmet-i Kurana göre takdir edilmesi

Altıncı İşaret

Şimdi bence kat'iyet peydâ etmiştir ki, ekser hayatım, ihtiyar ve iktidarımın, şuur ve tedbirimin haricinde, öyle bir tarzda geçmiş ve öyle garip bir surette ona cereyan verilmiş, tâ Kur'ân-ı Hakîme hizmet edecek olan bu nevi risaleleri netice versin. Adeta bütün hayat-ı ilmiyem, mukaddemât-ı ihzariye hükmüne geçmiş ve Sözlerle i'câz-ı Kur'ân'ın izharı, onun neticesi olacak bir surette olmuştur. Hattâ, şu yedi sene nefyimde ve gurbetimde ve sebepsiz ve arzumun hilâfında tecerrüdüm ve meşrebime muhalif, yalnız bir köyde imrar-ı hayat etmekliğim; ve eskiden beri ülfet ettiğim hayat-ı içtimaiyenin çok rabıtalarından ve kaidelerinden nefret edip terk etmekliğim, doğrudan doğruya bu hizmet-i Kur'âniyeyi hâlis, sâfi bir surette yaptırmak için bu vaziyet verildiğine şüphem kalmamıştır. Hattâ çok defa bana verilen sıkıntı ve zulmen bana karşı olan tazyikat perdesi altında bir dest-i inâyet tarafından merhametkârâne, Kur'ân'ın esrarına hasr-ı fikir ettirmek ve nazarı dağıtmamak için yapılmıştır kanaatindeyim. Hattâ, eskiden mütalâaya çok müştak olduğum halde, bütün bütün sair kitapların mütalâasından bir men, bir mücanebet ruhuma verilmişti. Böyle gurbette medar-ı teselli ve ünsiyet olan mütalâayı bana terk ettiren, anladım ki, doğrudan doğruya âyât-ı Kur'âniyenin üstad-ı mutlak olmaları içindir.

Hem yazılan eserler, risaleler, ekseriyet-i mutlakası, hariçten hiçbir sebep gelmeyerek, ruhumdan tevellüt eden bir hâcete binaen, âni ve def'î olarak ihsan edilmiş. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit, demişler: "Şu zamanın yaralarına devadır." İntişar ettikten

sonra ekser kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde lâyık bir ilâç hükmüne geçiyor.

İşte, ihtiyar ve şuurumun dairesi haricinde, mezkûr hâletler ve sergüzeşt-i hayatım ve ulûmların envâlarındaki hilâf-ı âdet, ihtiyarsız tetebbuâtım, böyle bir netice-i kudsiyeye müncer olmak için kuvvetli bir inâyet-i İlâhiye ve bir ikram-ı Rabbânî olduğuna bende şüphe bırakmamıştır.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : 7.Isaret

7.Işaret: Eserlerin tebyizinde maişette kolaylık

Yedinci İşaret

Bu hizmetimiz zamanında, beş altı sene zarfında, bilâmübalâğa yüz eser-i ikram-ı İlâhî ve inâyet-i Rabbâniye ve keramet-i Kur'âniyeyi gözümüzle gördük. Bir kısmını On Altıncı Mektupta işâret ettik. Bir kısmını Yirmi Altıncı Mektubun Dördüncü Mebhasının mesâil-i müteferrikasında, bir kısmını Yirmi Sekizinci Mektubun Üçüncü Meselesinde beyan ettik. Benim yakın arkadaşlarım bunu biliyorlar. Daimî arkadaşım Süleyman Efendi çoklarını biliyor. Hususan Sözlerin ve risalelerin neşrinde ve tashihatında ve yerlerine yerleştirmekte ve tesvid ve tebyizinde, fevkalme'mul, kerametkârâne bir teshilâta mazhar oluyoruz; keramet-i Kur'âniyye olduğuna şüphemiz kalmıyor. Bunun misalleri yüzlerdir.

Hem maişet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki, en küçük bir arzu-yu kalbimizi, bizi istihdam eden Sahib-i İnâyet tatmin etmek için, fevkalme'mul bir surette ihsan ediyor, ve hâkezâ... İşte bu hal gayet kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir ki, biz istihdam olunuyoruz. Hem rıza dairesinde, hem inâyet altında bize hizmet-i Kur'âniye yaptırılıyor.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [2]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلٰوةً [3]
تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ اَدَاءً وَعَلٰى
اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا اٰمِينَ

1.)Rabbimin bu ihsanından dolayı Allah'a hamd olsun.
2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.)Allahım! Efendimiz Muhammed’e ve âl ve ashabına Senin razı olacağın ve onun lâyık ve müstehak olduğu bir rahmetle ve pek kesretli bir selâmetle salât ve selâm et. Âmin.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : Sual

Mahrem bir suale cevaptır

Mahrem bir suale cevaptır

Şu sırr-ı inâyet, eskiden mahremce yazılmış, On Dördüncü Sözün âhirine ilhak edilmişti. Her nasılsa ekser müstensihler unutup yazmamışlardı. Demek münasip ve lâyık mevkii burasıymış ki, gizli kalmış.

Benden sual ediyorsun: “Neden senin Kur’ân’dan yazdığın Sözlerde bir kuvvet, bir tesir var ki, müfessirlerin ve âriflerin sözlerinde nadiren bulunur? Bazan bir satırda bir sahife kadar kuvvet var; bir sahifede bir kitap kadar tesir bulunuyor.”

Elcevap (güzel bir cevaptır): Şeref, i’câz-ı Kur’ân’a ait olduğundan ve bana ait olmadığından, bilâpervâ derim:

Ekseriyet itibarıyla öyledir. Çünkü, yazılan Sözler tasavvur değil, tasdiktir. Teslim değil, imandır. Marifet değil, şehadettir, şuhuddur. Taklit değil, tahkiktir. İltizam değil, iz’andır. Tasavvuf değil, hakikattir. Dâvâ değil, dâvâ içinde burhandır. Şu sırrın hikmeti budur ki:

Eski zamanda, esâsât-ı imaniye mahfuzdu, teslim kavî idi. Teferruatta, âriflerin marifetleri delilsiz de olsa, beyanatları makbul idi, kâfi idi. Fakat şu zamanda, dalâlet-i fenniye elini esâsâta ve erkâna uzatmış olduğundan, her derde lâyık devâyı ihsan eden Hakîm-i Rahîm olan Zât-ı Zülcelâl, Kur’ân-ı Kerîmin en parlak mazhar-ı i’câzından olan temsilâtından bir şulesini, acz ve zaafıma, fakr ve ihtiyacıma merhameten, hizmet-i Kur’ân’a ait yazılarıma ihsan etti.

Felillâhilhamd, sırr-ı temsil dürbünüyle, en uzak hakikatler gayet yakın gösterildi. Hem sırr-ı temsil cihetü’l-vahdetiyle, en dağınık meseleler toplattırıldı.

Hem sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakaike kolaylıkla yetiştirildi. Hem sırr-ı temsil penceresiyle, hakaik-i gaybiyeye, esâsât-ı İslâmiyeye, şuhuda yakın bir yakîn-i imaniye hâsıl oldu. Akıl ile

beraber vehim ve hayal, hattâ nefis ve hevâ teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbur oldu.

Elhasıl, yazılarımda ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak temsilât-ı Kur’âniyenin lemeâtındandır. Benim hissem, yalnız şiddet-i ihtiyacımla taleptir ve gayet aczimle tazarruumdur. Dert benimdir, devâ Kur’ân’ındır.

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele : Hatime

Hatime: Bir sırr-ı azîm-i inâyeti beyan

Yedinci Meselenin Hâtimesidir

Sekiz inâyet-i İlâhiye suretinde gelen işârât-ı gaybiyeye dair gelen veya gelmek ihtimali olan evhâmı izale etmek ve bir sırr-ı azîm-i inâyeti beyan etmeye dairdir. Şu Hâtime Dört Nüktedir.

Birinci Nükte: Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

İkinci Nükte: Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Üçüncü Nükte: İşaret-i hâssa, işaret-i âmme münasebetiyle bir sırr-ı dakik-i Rububiyet ve Rahmâniyete işaret edeceğiz. Bir kardeşimin güzel bir sözü var. O sözü bu meseleye mevzu edeceğim. Sözü de şudur ki:

Birgün güzel bir tevafukatı ona gösterdim. Dedi:

“Güzel! Zaten her hakikat güzeldir. Fakat bu Sözlerdeki tevafukat ve muvaffakiyet daha güzeldir.”

Ben de dedim: “Evet, herşey ya hakikaten güzeldir, ya bizzat güzeldir, veya neticeleri itibarıyla güzeldir. Ve bu güzellik, rububiyet-i âmmeye ve şümul-ü rahmete ve tecellî-i âmmeye bakar. Dediğin gibi, bu muvaffakiyetteki işaret-i gaybiye daha güzeldir. Çünkü bu rahmet-i hâssaya ve rububiyet-i hâssaya ve tecellî-i hâssaya bakar bir surettedir.”

Bunu bir temsille fehme takrib edeceğiz. Şöyle ki:

Bir padişahın umumî saltanatı ve kanunuyla, merhamet-i şahanesi umum efrad-ı millete teşmil edilebilir. Her fert, doğrudan

doğruya o padişahın lûtfuna, saltanatına mazhardır. O suret-i umumiyede, efradın çok münasebât-ı hususiyesi vardır.

İkinci cihet, padişahın ihsânât-ı hususiyesidir ve evâmir-i hassasıdır ki, umumî kanunun fevkinde, bir ferde ihsan eder, iltifat eder, emir verir.

İşte bu temsil gibi, Zât-ı Vâcibü'l-Vücud ve Hâlık-ı Hakîm ve Rahîmin umumî rububiyet ve şümul-ü rahmeti noktasında herşey hissedardır. Herşeyin hissesine isabet eden cihette, hususî onunla münasebettardır. Hem kudret ve irade ve ilm-i muhîtiyle herşeye tasarrufatı, herşeyin en cüz'î işlerine müdahalesi, rububiyeti vardır. Herşey, her şe'ninde Ona muhtaçtır; Onun ilim ve hikmetiyle işleri görülür, tanzim edilir. Ne tabiatın haddi var ki, o daire-i tasarruf-u rububiyetinde saklansın ve tesir sahibi olup müdahale etsin; ve ne de tesadüfün hakkı var ki, o hassas mizan-ı hikmet dairesindeki işlerine karışsın. Risalelerde, yirmi yerde kat'î hüccetlerle tesadüfü ve tabiatı nefyetmişiz ve Kur'ân kılıcıyla idam etmişiz, müdahalelerini muhal göstermişiz. Fakat, rububiyet-i âmmedeki daire-i esbab-ı zâhiriyede, ehl-i gafletin nazarında hikmeti ve sebebi bilinmeyen işlerde, tesadüf namını vermişler. Ve hikmetleri ihata edilmeyen bazı ef'âl-i İlâhiyenin kanunlarını, tabiat perdesi altında gizlenmiş, görememişler, tabiata müracaat etmişler.

İkincisi, hususî rububiyetidir ve has iltifat ve imdad-ı Rahmânîsidir ki, umumî kanunların tazyikatı altında tahammül edemeyen fertlerin imdadına, Rahmânü'r-Rahîm isimleri imdada yetişirler, hususî bir surette muavenet ederler, o tazyikattan kurtarırlar. Onun için, her zîhayat, hususan insan, her anda Ondan istimdat eder ve medet alabilir. İşte bu hususî rububiyetindeki ihsânâtı, ehl-i gaflete karşı da tesadüf altına gizlenmez ve tabiata havale edilmez.

İşte bu sırra binaendir ki, i'câz-ı Kur'ân ve mu'cizât-ı Ahmediyedeki işârât-ı gaybiyeyi, hususî bir işaret telâkki ve itikad etmişiz. Ve bir imdad-ı hususî ve muannidlere karşı kendini gösterecek bir inâyet-i hâssa olduğunu yakîn ettik ve sırf lillâh için ilân ettik. Kusur etmişsek Allah affetsin. Âmin.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَآ اِنْ نَسِينَآ اَوْ اَخْطَاْنَا ﴿1﴾

1.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

Mektubat : 28.Mektub : 7.Mesele

Ahmed Galib ve Binbaşı Asım'ın fıkraları

Sözlerin tebyizinde kıymettar hizmeti sebkat eden Muallim Ahmed Galib'in fıkrasıdır.

"Elde Kur'ân gibi burhan-ı hakikat varken,
"Münkiri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?"

Sözün özdür, ey can, tekellüf değil.
Ledün ilminin zübde-i pâkidir
Bu, sümmettedarik tasannuf değil.
Bu bir hikmet-i nur-u irfandır
Ki ehvâ ve lâğv ve tefelsüf değil.
Müzekkî-i nefis ve musaffî-i ruh,
Mürebbî-i dildir, tasavvuf değil.
O Sözler bütün marifet şemsidir,
Sözüm doğrudur, bir teellüf değil.
İçin nurudur, lâfza akseylemiş,
Bir iki satırda teradüf değil.
Mutabık lâfızlar birbirine,
Bu asla tasannu, tesadüf değil.
Dizilmiş nizamla bütün harfleri,
Tevafuktur, asla tehalüf değil.
Bu bir cilve-i sırr-ı i'câzdır
Ki Kur'ân'dandır, tecevvüf değil.
Bu hüsn-ü tesadüf güzeldir, güzel,
Bu babda ne dense tezauf değil.
Said-i Bediüzzaman-ı Nursî
Beyanı bedîdir, taattuf değil.
Tesellîye ermemiş elinde kalem,
Eder arz-ı dîdar, taharrüf değil.

Tevafuk, sözünde ona çok mudur?
Tefevvuk onun için teşerrüf değil.
İsabet buna savb-ı Haktan gelir,
Bu kastî değildir, tasarruf değil.
Bunu görmeyen bed nazarlar için,
Telehhüf derim ben, teessüf değil.
Ki var mânevî hayretim galiben,
Beyanım bu yolda tazarruf değil.
Çok işte Hak onu muvaffak ede,
Tevafuk makam-ı tevakkuf değil.

Ahmed Galib
(Rahmetullahi Aleyh)

Merhum Binbaşı Asım Beyin fıkrasıdır.

Kasem ederim, doğrudur sözü özüyle beraber,
Bu hakikati kabul ve tasdik etmeyen bedmâyeler,
Kalır dalâlet ve vâdi-i hüsranda nice seneler.
Bunları irşad edip kurtarmaktır hüner,
Hidayet erişse eğer, o vakit boyun eğer.
Cümlenin ıslahını niyaz edip Hâlıka yalvaralım,
Hep envâr-ı Kur'âniye olan Sözleri okuyup anlatalım,
Bu yolda bizler de feyz alıp dilşad olalım,
Fenâyı bekàya tebdilde rıza-yı Bârîye kavuşalım.
Sad-hezar tahsine lâyık bîbahâ fıkra-i Galib,
Bu hakikatleri söylemekle olur şüphesiz galib.

Binbaşı Asım
(Rahmetullahi Aleyh)

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele

8.Mesele: Sekiz Nüktedir

Sekizinci Risale olan

Sekizinci Mesele

Şu Mesele, altı sualin cevabı olup Sekiz Nüktedir.

- 1.Nükte: Ekser Sözler'de tevafukat-ı gaybiye
- 2.Nükte: Tevafukat-ı gaybiye, bir meziyet-i belâgat midir?
- 3.Nükte: Onuncu Söz hakkında bir münakaşaya cevap
- 4.Nükte: Mahşer, Cennet ve Cehennem hakkında sualler
- 5.Nükte: Zaman-ı fetrette Resul-i Ekrem'in ecdadının ibadeti?
- 6.Nükte: Resul-i Ekrem'in ecdadlarından nebî gelmiş midir?
- 7.Nükte: Resul-i Ekrem'in peder ve valideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in imanları?
- 8.Nükte: Resul-i Ekrem'in amcası Ebu Talib'in imanı?

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 1.Nükte

1.Nükte: Ekser Sözler'de tevafukat-ı gaybiye

Birinci Nükte: Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 2.Nükte

2.Nükte: Tevafukat-ı gaybiye, bir meziyet-i belâgat midir?

İkinci Nükte: Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 3.Nükte

3.Nükte: Onuncu Söz hakkında bir münakaşaya cevap

Üçüncü Nükte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى وَالِدَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوَانِكُمْ وَعَلٰى رُفَقَائِكُمْ فِى دَرْسِ الْقُرْآنِ [3]

Aziz kardeşim,

Evvela: Kardeşimiz Abdülmecid'in, Yirmi Altıncı Mektubun Üçüncü Mebhasını, lüzumsuz bir ihtiyata binaen ziyade görmesini, sen de onun ziyadesini ziyade görmekliğin beni ziyade sevindirdi.

وَكَيْفَ اَخَافُ مَا اَشْرَكْتُمْ وَلاَ تَخَافُونَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللهِ [4]

diyen ve Kur'ân'ın takdirine mazhar olan Hazret-i İbrahim'in (a.s.) ittibâına mükellef olduğumuza işaret eden

مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا [5]

sırrına mazhar olduğumuzu bilmeliyiz.

Saniyen: Bana karşı umumen dost bir şehir ahalisinden bir müftü, sathî bir nazarla, vâhî bazı tenkidâtı, Onuncu Sözün teferruat kısmına etmiş diye Abdülmecid yazıyor. Abdülmecid'in ona verdiği cevaplar, iki yer müstesna, mütebâkisi kâfidir. Fakat iki yerde, o da o zatın sathî sualine, sathî olarak cevap vermiş:

Birincisi: O zât demiş ki: "Onuncu Sözün Hakikatleri münkirlere karşı değil. Çünkü sıfât ve esmâ-i İlâhiyeye binâ edilmiş." Abdülmecid cevabında diyor ki: "Münkirleri Hakikatlerden evvelki dört İşaretle imana getirmiş, ikrar ettirmiş. Sonra Hakikatleri dinlettiriyor" meâlinde cevap vermiş. Hakikî cevabı şudur ki:

Herbir Hakikat, üç şeyi birden ispat ediyor: Hem Vâcibü'l-Vücudun vücudunu, hem esmâ ve sıfâtını; sonra haşri onlara bina edip, ispat ediyor. En muannid münkirden, tâ en hâlis bir mü'mine kadar herkes, her Hakikatten hissesini alabilir. Çünkü, Hakikatlerde, mevcudata, âsâra nazarı çeviriyor. Der ki:

Bunlarda muntazam ef'al var. Muntazam fiil ise fâilsiz olmaz. Öyleyse bir fâili var. İntizam ve mizanla o fâil iş gördüğü için, hakîm ve âdil olmak lâzım gelir. Madem hakîmdir; abes işleri yapmaz. Madem adaletle iş görüyor; hukukları zayi etmez. Öyleyse bir mecma-ı ekber, bir mahkeme-i kübrâ olacak.

İşte Hakikatler, bu tarzda işe girişmişler. Mücmel olduğu için, üç dâvâyı birden ispat ediyorlar. Sathî nazar fark edemiyor. Zaten o mücmel Hakikatlerin her birisi, başka risaleler ve Sözlerde kemâl-i izahla tafsil edilmiş.

Abdülmecid'in ikinci nâkıs cevabı şudur ki:

O zatın yanlış sualine mümâşât edip, yanlışını kabul ettiği için, yanlış etmiş. Çünkü Onuncu Sözün Haşiyesinde, İsm-i Âzam, yalnız her ismin bir mertebesinden ibaret olduğu zikredilmemiş. Belki çok yerlerde demişiz: İsm-i Âzamdan ve her ismin âzamî mertebesinden tezahür eder. İsm-i Âzamı ispat etmekle beraber, her ismin bir mertebe-i âzamı var ki, Resul-i Ekrem (a.s.m.) bunlara mazhar olduğu gibi, haşr-i âzam da onlara bakıyor. Meselâ ism-i Hâlık merâtibi, benim Hâlıkımdan tut, tâ Hâlık-ı Küll-i Şey'e kadar olan mertebe-i âzama kadar merâtibi var.

O şüpheli zatın, her ismin bir mertebe-i âzamı olduğunu tezyif etmek niyetiyle, “Mutasavvıfa-i mütefelsife fikridir” demiş. Halbuki, başta İmam-ı Âzam, İmam-ı Gazâlî, Celâleddin-i Süyûtî, İmam-ı Rabbânî, Şâh-ı Geylânî gibi sıddıkîn-i muhakkıkîn, İsm-i Âzamı ayrı ayrı görmüşler. İmam-ı Âzam demiş: el-Adl, el-Hakem ism-i âzamdır, ve hâkezâ. Her neyse, bu mesele bu kadar yeter.

O zatın sathî ilişmesinden üç cihetle memnun oldum:

Birincisi: Tenkit etmek istediği halde, edemediği için gösteriyor ki, Onuncu Sözün hakaiki, kabil-i tenkit değildir. Olsa olsa, teferruat kabilinden bazı ibarelerine ilişebilir.

İkincisi: İnşaallah âlî bir zekâ ve gayreti bulunan Abdülmecid’i gayrete getirdi. Hulûsi’ye yakışacak çalışkan, müteyakkız bir arkadaş oldu.

Üçüncüsü: O zât müşteridir ki ilişmiş. Müşteri olmayan lâkayt kalır. İnşaallah ileride tam istifade edecek.

Bu nüktenin bir güzel meâlini ya sen, ya Abdülmecid kaleme alıp, benim selâmımla, memnuniyetimle beraber, o zata gönderebilirsiniz.

Mahallenizin imamı Hafız Ömer Efendiye selâm et ve de ki, ben onu kabul ettim. Talebelik şartlarını da ona söyle. Pederiniz ve Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman, Sözler’i ciddî dinlemeleri beni çok mesrur ediyor. Ben onlara dua ediyorum. Onlar da bana dua etsinler. Seydâ namındaki zât, pederinizin intisap ettiği zât değil, ondan evvel gelmiş iştihar etmiş mühim bir zattır. Başta Sabri, Süleyman, Tevfik bütün ihvanlar size selâm ediyorlar.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı sizin, anne ve babanızın, kardeşlerinizin, Kur’ân dersindeki arkadaşlarınızın üzerine olsun.
4.)Siz Allah’a ortak koşmaktan korkmazken, ben mi sizin ortak koştuklarınızdan korkacağım? (En’âm Sûresi, 6:81)
5.)Bâtıl dinlerden uzak, İbrahim’in İslâm dinine uy!

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 4.Nükte

4.Nükte: Mahşer, Cennet ve Cehennem hakkında sualler

Dördüncü Nükte

Beş altı suali tazammun eden birinci sualinizde, “Meydan-ı haşre cem’ ve keyfiyet nasıl; ve üryan mı olacak? Ve dostlarla görüşmek için ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı şefaat için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek zât nasıl görüşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennemin libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?” diyorsunuz.

Elcevap: Şu sualin cevabı, gayet mükemmel ve vâzıh olarak, kütüb-ü ehâdisiyede vardır. Meşrep ve mesleğimize ait, yalnız bir iki nükteyi söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Evvelâ: Bir Mektupta, meydan-ı haşir, küre-i arzın medar-ı senevîsinde olduğunu ve küre-i arz, şimdiden mânevî mahsulâtını o meydanın elvahlarına gönderdiği gibi, senevî hareketiyle, bir daire-i vücudun temessül ve o daire-i vücudun mahsulâtıyla, bir meydan-ı haşrin teşekkülüne bir mebde’ olduğu ve küre-i arz denilen şu sefine-i Rabbâniyenin merkezindeki Cehennem-i Suğrâyı Cehennem-i Kübrâya boşalttığı gibi, sekenesini de meydan-ı haşre boşaltacağı beyan edilmiştir.

Saniyen: Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözler başta olarak sair Sözlerde, gayet kat’î bir surette, o haşrin, meydanıyla beraber vücudu kat’î olarak ispat edilmiştir.

Salisen: Görüşmek ise, On Altıncı Sözde ve Otuz Bir ve Otuz İkide kat’iyen ispat edilmiştir ki, bir zât, nuraniyet sırrıyla, bir dakikada binler yerde bulunup milyonlar adamlarla görüşebilir.

Rabian: Cenâb-ı Hak, insandan başka zîruh mahlûkatına fıtrî birer libas giydirdiği gibi, meydan-ı haşirde sun’î libaslardan üryan olarak, fakat fıtrî bir libas giydirmesi, ism-i Hakîm muktezasıdır. Dünyada sun’î libasın hikmeti, yalnız soğuk ve sıcaktan muhafaza ve ziynet ve setr-i avrete münhasır değildir. Belki mühim bir hikmeti, insanın sair nevilerdeki tasarruf ve münasebetine ve kumandanlığına işaret eden bir fihriste ve bir liste hükmündedir. Yoksa, kolay ve ucuz, fıtrî bir libas giydirebilirdi. Çünkü bu hikmet olmazsa, muhtelif paçavraları vücuduna sarıp giyen insan, şuurlu hayvânâtın nazarında ve onlara nisbeten bir maskara olur, mânen onları güldürür. Meydan-ı haşirde o hikmet ve münasebet yok; o liste de olmaması lâzım gelir.

Hamisen: Rehber ise, senin gibi Kur’ân’ın nuru altına girenlere, Kur’ân’dır. الم lerin, الر ların, حم lerin başlarına bak, anla ki, Kur’ân ne kadar makbul bir şefaatçi, ne kadar doğru bir rehber, ne kadar kudsî bir nur olduğunu gör.

Sadisen: Ehl-i Cennet ve ehl-i Cehennemin libasları ise, Yirmi Sekizinci Sözde hurilerin yetmiş hulle giymesine dair beyan edilen düstur burada da câridir. Şöyle ki:

Ehl-i Cennet olan bir insan, Cennetin her nev’inden her vakit istifade etmek, elbette arzu eder. Cennetin gayet muhtelif envâ-ı mehâsini var; her vakit bütün Cennetin envâıyla mübaşeret eder. Öyle ise, Cennetin mehâsininin nümunelerini, küçük bir mikyasta, kendine ve hurilerine giydirir; kendisi ve hurileri birer küçük cennet hükmüne geçer. Nasıl ki bir insan, bir memlekette münteşir bulunan çiçekler envâını, nümunegâh küçük bir bahçesinde cem eder; ve bir dükkâncı, bütün mallarındaki nümuneleri bir listede cem eder; ve bir insan, tasarruf ettiği ve hükmettiği ve münasebettar olduğu envâ-ı mahlûkatın nümunelerini kendine bir elbise ve bir levazımat-ı beytiye yapıyor. Öyle de, ehl-i Cennet olan bir insan, hususan bütün duygularıyla ve cihazat-ı mâneviyesiyle ubûdiyet etmiş ve Cennetin lezâizine istihkak kesb etmişse, herbir duygusunu memnun edecek, herbir cihazatını okşayacak, herbir letâifini zevklendirecek bir tarzda, Cennetin herbir nev’inden birer mehâsini gösterecek bir tarz-ı libası, kendilerine ve hurilerine, rahmet-i İlâhiye tarafından giydirilecek. Ve o

müteaddit hulleler bir cinsten, bir neviden olmadığına delil, şu mealdeki hadîstir ki:

“Huriler yetmiş hulle giydikleri halde, bacaklarındaki ilikleri görünür, setretmiyor.”

Demek, en üstündeki hulleden, tâ en alttaki hulleye kadar, ayrı ayrı mehâsinle, ayrı ayrı tarzda hissiyâtı ve duyguları zevklendirecek, memnun edecek mertebeler var.

Ehl-i Cehennem ise, nasıl ki dünyada gözüyle, kulağıyla, kalbiyle, eliyle, aklıyla, ve hâkezâ, bütün cihazatıyla günahlar işlemiş; elbette Cehennemde onlara göre elem verecek, azap çektirecek ve küçük bir cehennem hükmüne gelecek muhtelifülcins parçalardan yapılmış elbise giydirilmek, hikmete ve adalete münafi görünmüyor.

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 5.Nükte

5.Nükte: Zaman-ı fetrette Resul-i Ekrem'in ecdadının ibadeti?

Beşinci Nükte

Sual ediyorsunuz ki: “Zaman-ı fetrette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ecdadı bir din ile mütedeyyin miydiler?”

Elcevap: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın, bilâhare gaflet ve mânevî zulümat perdeleri altında kalan ve hususî bazı insanlarda cereyan eden bakiye-i dini ile mütedeyyin olduğuna rivâyat vardır. Elbette Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmdan gelen ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı netice veren bir silsile-i nuraniyeyi teşkil eden efrad, elbette din-i hak nurundan lâkayt kalmamışlar ve zulümat-ı küfre mağlûp olmamışlar. Fakat zaman-ı fetrette,

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُولاً [1]

sırrıyla, ehl-i fetret, ehl-i necattırlar. Bil’ittifak, teferruattaki hatîatlarından muahazeleri yoktur. İmam-ı Şâfiî ve İmam-ı Eş’arîce, küfre de girse, usul-i imanîde bulunmazsa, yine ehl-i necattır. Çünkü teklif-i İlâhî irsal ile olur ve irsal dahi ıttıla ile teklif takarrur eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, enbiya-yı sâlifenin dinlerini setretmiş; o ehl-i fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevap görür; etmezse azap görmez. Çünkü mahfî kaldığı için hüccet olamaz.

1.)Peygamber göndermedikçe Biz kimseye azap edici değiliz. (İsrâ Sûresi, 17:15)

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 6.Nükte

6.Nükte: Resul-i Ekrem'in ecdadlarından nebî gelmiş midir?

Altıncı Nükte

Dersiniz ki: “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ecdadlarından nebî gelmiş midir?”

Elcevap: Hazret-i İsmail Aleyhisselâmdan sonra bir nass-ı kat’î yoktur. Ecdadlarından olmayan, yalnız Hâlid ibni Sinan ve Hanzele namında iki nebî gelmiştir. Fakat ecdad-ı Nebîden, Kâ’b ibni Lüey’in meşhur ve sarih ve tansis tarzındaki bu şiiri ki:

عَلٰى غَفْلَةٍ يَأْتِى النَّبِىُّ مُحَمَّدٌ فَيُخْبِرُ[1]
اَخْبَارًا صَدُوقًا خَبِيرُهَا

demesi, mu’cizekârâne ve nübüvvettârâne bir söze benzer.

İmam-ı Rabbânî, hem delile, hem keşfe istinaden demiş ki: *“Hindistan’da çok nebîler gelmiştir. Fakat bazılarının ya hiç ümmeti olmamış; veyahut mahdut birkaç adama münhasır kaldığı için iştihar bulmamışlar, veyahut nebî ismi verilmemiş.”*

İşte, İmamın bu düsturuna binaen, ecdad-ı Nebîden bu nevi nebîlerin bulunması mümkün...

1.)Füc’eten Muhammedü’n-Nebi gelecek, doğru haberleri verecek. (Ebû Nuaym, Delâîlü’n-Nübüvve, 1:90; İbni Kesîr, el-Bidaye, 2:227)

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 7.Nükte

7.Nükte: Resul-i Ekrem'in peder ve valideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in imanları?

Yedinci Nükte

Diyorsunuz ki: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in imanları hakkında akvâ ve esahh olan haber hangisidir?"

Elcevap: Yeni Said on senedir yanında başka kitapları bulundurmuyor, "Bana Kur'ân yeter" diyor. Böyle teferruat mesâilinde, bütün kütüb-ü ehâdisi tetkik edip en akvâsını yazmaya vaktim müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar derim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valideleri ehl-i necattır ve ehl-i Cennettir ve ehl-i imandır. Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekreminin mübarek kalbini ve o kalbin taşıdığı ferzendâne şefkatini elbette rencide etmez.

Eğer denilse: "Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma imana muvaffak olamadılar? Neden bi'setine yetişemediler?"

Elcevap: Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekreminin peder ve validesini, kendi keremiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ferzendâne hissini memnun etmek için, valideynini minnet altında bulundurmuyor. Valideynlik mertebesinden mânevî evlât mertebesine getirmemek için, hâlis kendi minnet-i rububiyeti altına alıp onları mes'ut etmek ve Habib-i Ekremini de memnun etmekliği rahmeti iktiza etmiş ki, valideynini ve ceddini, ona zâhirî ümmet etmemiş. Fakat ümmetin meziyetini, faziletini, saadetini onlara ihsan etmiştir.

Evet, âli bir müşirin yüzbaşı rütbesinde olan pederi, huzuruna girmesi, birbirine zıt iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah, o müşir olan yaver-i ekremine merhameten, pederini onun maiyetine vermiyor.

Mektubat : 28.Mektub : 8.Mesele : 8.Nükte

8.Nükte: Resul-i Ekrem'in amcası Ebu Talib'in imanı?

Sekizinci Nükte

Diyorsunuz ki: "Amcası Ebu Talib'in imanı hakkında esah nedir?"

Elcevap: Ehl-i teşeyyu', imanına kail; Ehl-i Sünnetin ekserîsi imanına kail değiller. Fakat benim kalbime gelen budur ki:

Ebu Talib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletini değil, şahsını, zâtını gayet ciddî severdi. Onun o gayet ciddî, o şahsî şefkati ve muhabbeti, elbette zayie gitmeyecektir. Evet, ciddî bir surette Cenâb-ı Hakkın Habib-i Ekremini sevmiş ve himaye etmiş ve taraftarlık göstermiş olan Ebu Talib'in, inkâra ve inada değil, belki hicab ve asabiyet-i kavmiye gibi hissiyata binaen makbul bir iman getirmemesi üzerine, Cehenneme gitse de, yine Cehennem içinde bir nevi hususî cenneti, onun hasenatına mükâfaten halk edebilir. Kışta bazı yerde baharı halk ettiği ve zindanda, uyku vasıtasıyla, bazı adamlara zindanı saraya çevirdiği gibi, hususî cehennemi, hususî bir nevi cennete çevirebilir.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1]
لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [2]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [3]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Gerçek ilim Allah katındadır.
2.)Gaybı Allah’tan başkası bilemez.
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Mektubat : 29.Mektub

Yirmi Dokuzuncu Mektup

•1.Kısım: Muhtelif Dokuz Nükte
•2.Kısım: Ramazan-ı Şerife dairdir
•3.Kısım
•4.Kısım
•5.Kısım: Nur ayeti
•6.Kısım: Şeytanın Desiseleri
•7.Kısım: İşarat-ı Seb'a
•8.Kısım: Rumuzat-ı Semaniye
•9.Kısım: Telvihât-ı Tis’a

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım

1.Kısım: Muhtelif Dokuz Nükte

Yirmi Dokuzuncu Mektup Dokuz Kısımdır.

Bu kısım Birinci Kısımdır

Dokuz Nükte'dir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

Aziz, sıddık kardeşim ve hizmet-i Kur'âniyede pek ciddî bir arkadaşım,

Bu defaki mektubunda, vaktim ve halim müsaade etmediği mühim bir meseleye dair cevap istiyorsun.

Kardeşim, bu sene, elhamdülillâh, risaleleri yazanlar pek çoğalmış. İkinci tashih bana geliyor. Sabahtan akşama kadar sür'atli bir tarzda meşgul oluyorum; çok mühim işlerim de geri kalıyor. Ve bu vazifeyi daha azîm görüyorum. Hususan Şaban ve Ramazan'da, akıldan ziyade kalb hissedardır, ruh hareket eder. Şu mesele-i azîmeyi başka vakte tâlik edip, ne vakit Cenâb-ı Hakkın rahmetinden kalbe sünuhat gelse, tedricen size yazılır. Şimdilik üç nükteyi **(Haşiye)** beyan edeceğim.

Haşiye: Bilâhare dokuz nükteye tamamlanmıştır.

•1.Nükte: Kuran-ı Hakîmin esrarı biliniyor mu?
•2.Nükte: Kurandaki yeminler
•3.Nükte: Huruf-u mukattaa
•4.Nükte: Kuran-ı Hakîmin hakikî tercümesi kabil değildir

•5.Nükte: Elhamdülillah cümlesinin tahlili
•6.Nükte: "na'budu" deki nur-u icaz
•7.Nükte: Şeairin kıymeti
•8.Nükte: Şeairin dair tarifi
•9.Nükte: Şeairin taabbüdî kısmı

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 1.Nükte

1.Nükte: Kuran-ı Hakîmin esrarı biliniyor mu?

Birinci Nükte

“Kur’ân-ı Hakîmin esrarı bilinmiyor; müfessirler hakikatini anlamamışlar” diye beyan olunan fikrin iki yüzü var. Ve onu diyen, iki taifedir.

Birincisi: Ehl-i hak ve ehl-i tetkiktir. Derler ki: “Kur’ân bitmez ve tükenmez bir hazinedir. Her asır, nusus ve muhkemâtını teslim ve kabul ile beraber, tetimmat kabilinden, hakaik-i hafiyesinden dahi hissesini alır, başkasının gizli kalmış hissesine ilişmez.”

Evet, zaman geçtikçe Kur’ân-ı Hakîmin daha ziyade hakaiki inkişaf eder demektir. Yoksa—hâşâ ve kellâ—Selef-i Sâlihînin beyan ettikleri hakaik-i zâhiriye-i Kur’âniyeye şüphe getirmek değil. Çünkü onlara iman lâzımdır. Onlar nasstır, kat’îdir, esastırlar, temeldirler. Kur’ân [1] وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِىٌّ مُبِينٌ fermanıyla, mânâsı vâzıh olduğunu bildirir. Baştan başa hitab-ı İlâhî o mânâlar üzerine döner, takviye eder, bedâhet derecesine getirir. O mensus mânâları kabul etmemekten—hâşâ sümme hâşâ—Cenâb-ı Hakkı tekzip ve Hazret-i Risaletin fehmini tezyif etmek çıkar.

Demek, maânî-i mensûsa, müteselsilen menba-ı Risaletten alınmıştır. Hattâ İbni Cerîr-i Taberî, bütün maânî-i Kur’ân’ı, muan’an senetle müteselsilen menba-ı Risalete îsal etmiş ve o tarzda, mühim ve büyük tefsirini yazmış.

İkinci taife: Ya akılsız bir dosttur, kaş yapayım derken göz çıkarıyor; veya şeytan akıllı bir düşmandır ki, ahkâm-ı İslâmiye ve hakaik-i imaniyeye karşı gelmek istiyor. Kur’ân-ı Hakîmin—senin tabirinle—birer polat kalesi hükmünde olan surlu sûreleri içinde yol

bulmak istiyor. Böyleler—hâşâ—hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye şüphe îras etmek için bu nevi sözleri işâa ediyorlar.

1.)Bu Kur'ân'ın lisanı ap açık bir Arapçadır. (Nahl Sûresi, 16:103)

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 2.Nükte

2.Nükte: Kurandaki yeminler

İkinci Nükte

Cenâb-ı Hak Kur’ân’da çok şeylere kasem etmiş. Kasemât-ı Kur’âniyede çok büyük nükteler var, çok sırlar var.

Meselâ, (1) وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا daki kasem, On Birinci Sözdeki muhteşem temsilin esasına işaret eder; kâinatı bir saray ve bir şehir suretinde gösterir.

Hem (2) يٰسٓ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ deki kasemle, i’câzât-ı Kur’âniyenin kudsiyetini ve ona kasem edilecek bir derece-i hürmette olduğunu ihtar eder.

(3) وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى

(4) فَلاَ اُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

deki kasem, yıldızların sukutuyla, vahye şüphe îras etmemek için cin ve şeytanların gaybî haberlerden kesilmelerine alâmet olduğuna işaret etmekle beraber, yıldızları dehşetli azametleriyle ve kemâl-i intizamla yerlerine yerleştirmek ve seyyaratları hayret-engiz bir surette döndürmekteki azamet-i kudret ve kemâl-i hikmeti, o kasemle ihtar ediyor. (5) وَالذَّارِيَاتِ .. وَالْمُرْسَلاَتِ deki kasemde, havanın temevvücâtı ve tasrifâtı içinde mühim hikmetleri ihtar etmek için, rüzgârlara memur melâikelere kasemle

nazar-ı dikkati celb ediyor ki, tesadüfî zannolunan unsurlar, çok nazik hikmetleri ve ehemmiyetli vazifeleri görüyorlar.

Ve hâkezâ, herbir mevkiin, ayrı ayrı nüktesi ve faidesi vardır. Vakit müsait olmadığı için, yalnız icmâlen [6] وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ kasemindeki çok nüktelerinden bir nükteye işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Cenâb-ı Hak, tîn ve zeytinle kasem vasıtasıyla azamet-i kudretini ve kemâl-i rahmetini ve büyük nimetlerini ihtar ederek, esfel-i sâfilîn tarafına giden insanın yüzünü o taraftan çevirip, şükür ve fikir ve iman ve amel-i salih ile, tâ âlâ-yı illiyyîne kadar terakkiyât-ı mâneviyeye mazhar olabilmesine işaret ediyor. Nimetler içinde tîn ve zeytinin tahsisinin sebebi, o iki meyvenin çok mübarek ve nâfi olması ve hilkatlerinde de medar-ı dikkat ve nimet çok şeyler bulunmasıdır. Çünkü, hayat-ı içtimaiye ve ticariye ve tenviriye ve gıda-yı insaniye için zeytin en büyük bir esas teşkil ettiği gibi; incirin hilkati, zerre gibi bir çekirdekte koca incir ağacının cihazatını saklayıp derc etmek gibi bir harika mucize-i kudreti gösterdiği gibi, taamında, menfaatinde ve ekser meyvelere muhalif olarak devamında ve daha sair menâfiindeki nimet-i İlâhiyeyi kasemle hatıra getiriyor. Buna mukàbil, insanı iman ve amel-i salihe çıkarmak ve esfel-i sâfilîne düşürmemek için bir ders veriyor.

1.)Yemin olsun güneşe ve aydınlığına. (Şems Sûresi, 91:1)
2.)Yâsin. Hikmet dolu Kur'ân'a yemin olsun. (Yâsin Sûresi, 36:1-2)
3.)Kayan yıldıza yemin olsun. (Necm Sûresi, 53:1)
4.)Yemin ederim yıldızların mevkilerine. Bu bir yemin ki, bilseniz, ne büyüktür! (Vâkıa Sûresi, 56:75-76)
5.)Yemin olsun rüzgâra. (Zâriyât Sûresi, 51:1)
•Yemin olsun gönderilen meleklere. (Mürselât Sûresi, 77:1)
6.)Yemin olsun incire ve zeytine. (Tîn Sûresi, 95:1)

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 3.Nükte

3.Nükte: Huruf-u mukattaa

Üçüncü Nükte

Sûrelerin başlarındaki huruf-u mukattaa İlâhî bir şifredir; has abdine, onlarla bazı işaret-i gaybiye veriyor. O şifrenin miftahı, o abd-i hastadır, hem onun veresesindedir. Kur'ân-ı Hakîm madem her zaman ve her taifeye hitap ediyor; her asrın her tabakasının hissesini câmi çok mütenevvi vücuhları, mânâları olabilir. Selef-i Sâlihîn ise, en hâlis parça onlarındır ki, beyan etmişler. Ehl-i velâyet ve tahkik, seyr ü sülûk-ü ruhaniyeye ait çok muamelât-ı gaybiye işârâtını onlarda bulmuşlar. İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde, el-Bakara Sûresinin başında, i'câz-ı belâğat noktasında bir nebze onlardan bahsetmişiz; müracaat edilsin.

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 4.Nükte

4.Nükte: Kuran-ı Hakîmin hakikî tercümesi kabil değildir

Dördüncü Nükte

Kur'ân-ı Hakîmin hakikî tercümesi kàbil olmadığını Yirmi Beşinci Söz ispat etmiştir. Hem mânevî i'câzındaki ulviyet-i üslûp ise tercümeye gelmez. Mânevî i'câzında olan ulviyet-i üslûp cihetinden gelen zevk ve hakikati beyan ve ifham etmek pek müşkül. Fakat yolu göstermek için bir iki cihete işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan,

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1]
وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ
وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ [2]
يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ [3]
بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَاتٍ ثَلاَثٍ
خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ [4]
يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ [5]
لاَيَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ [6]

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿7﴾

gibi âyetlerle, o derece harika bir ulviyet-i üslûp ve i'câzkârâne bir cemiyet içinde hallâkıyetin hakikatini hayale tasvir ediyor, gösteriyor ki:

"Sâni-i Âlem olan şu kâinatın ustası, iş başında olarak şems ve kameri hangi çekiçle yerlerine çakıyorsa, aynı çekiçle, aynı anda zerreleri yerlerine, meselâ zîhayatların gözbebeklerinde yerleştiriyor. Semâvâtı hangi ölçüyle, hangi mânevî âletle tertip edip açıyorsa, aynı anda, aynı tertiple gözün perdelerini açar, yapar, tanzim eder, yerleştirir. Hem Sâni-i Zülcelâl, mânevî kudretin hangi mânevî çekiciyle yıldızları göklere çakıyorsa, aynı o mânevî çekiçle, beşerin simasındaki hadsiz alâmet-i farika noktalarını ve zâhirî ve bâtınî duygularını yerlerine nakşediyor" diye ifade eder.

Demek, o Sâni-i Zülcelâl, iş başında işlerini hem göze, hem kulağa göstermek için, âyât-ı Kur'âniye ile, bir çekici zerreye vuruyor; aynı âyetin diğer kelimesiyle, o çekici şemse vuruyor, merkezine çakar gibi ulvî üslûpla vahdâniyeti ayn-ı ehadiyet içinde ve nihayet celâli nihayet cemâl içinde ve nihayet azameti nihayet hafâ içinde ve nihayet vüs'ati nihayet dikkat içinde ve nihayet haşmeti nihayet rahmet içinde ve nihayet bu'diyeti nihayet kurbiyet içinde gösterir. Muhal telâkki edilen cem-i ezdâdın en uzak mertebesini, vâcip derecesindeki bir suretini ifade eder, ispat edip gösterir. İşte bu tarz ifadesi ve üslûbudur ki, en harika edipleri, belâğatine secde ettiriyor.

Hem meselâ,

وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ تَقُومَ السَّمَاۤءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهِ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْاَرْضِ اِذَاۤ اَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿8﴾

âyetiyle, şöyle bir üslûb-u âli ile saltanat-ı rububiyetindeki haşmeti gösterir. Şöyle ki:

“Gökler ve zemin, iki mutî kışla hükmünde ve iki muntazam ordu merkezi suretinde, tek bir emirle veya boru gibi bir işaretle, o iki kışlada fenâ ve adem perdesinde yatan mevcudat, o emre kemâl-i sür’atle ve itaatle ‘Lebbeyk’ deyip meydan-ı haşir ve imtihana çıkarlar.”

İşte, haşir ve kıyameti ne kadar mu’cizâne bir üslûb-u âli ile ifade edip ve o dâvânın içinde bir delil-i iknâiye işaret ediyor ki:

Bilmüşahede, nasıl ki zeminin cevfinde saklanmış ve ölmüş hükmündeki tohumlar ve cevv-i semâda, ademde ve küre-i havaiyede dağılmış, saklanmış katreler, nasıl kemâl-i intizam ve sür’atle haşrolup her baharda meydan-ı tecrübe ve imtihana çıkıyorlar; zeminde hububat, semâda katarat her vakit bir mahşer-nümun suretini alırlar. Öyle de, haşr-i ekber dahi öyle kolay zuhur eder. Madem bunu görüyorsunuz; onu dahi inkâr edemezsiniz. Ve hâkezâ... Şu âyetlere, sair âyattaki derece-i belâğati kıyas edebilirsiniz. Acaba, şu tarzdaki âyâtın hakikî tercümesi mümkün müdür? Elbette değildir. Olsa olsa, ya kısa bir meâl-i icmâlî veya âyetin her cümlesi için beş altı satır tefsir yazmak lâzım gelir.

1.)Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da Onun âyetlerindendir. (Rum Sûresi, 30:22)
2.)Gökler Onun kudret elinde dürülmüştür. (Zümer Sûresi, 39:67)
3.)O sizi, annelerinizin karnında, üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor. (Zümer Sûresi, 39:6)
4.)Gökleri ve yeri altı günde yarattı. (A’râf Sûresi, 7:54)
5.)Allah, kişi ile kalbi arasına girer. (Enfâl Sûresi, 8:24)
6.)Zerre kadar birşey bile Ondan uzak kalamaz. (Sebe’ Sûresi, 34:3)
7.)O geceyi gündüze, gündüzü de geceye geçirir. Gönüllerde saklı olanı hakkıyla bilen de Odur. (Hadîd Sûresi, 57:6)
8.)Rum Sûresi, 30:25

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 5.Nükte

Beşinci Nükte

Meselâ, اَلْحَمْدُ لله bir cümle-i Kur'âniyedir. Bunun en kısa mânâsı, ilm-i nahiv ve beyan kaidelerinin iktiza ettiği şudur:

كُلُّ فَرْدٍ مِنْ اَفْرَادِ الْحَمْدِ مِنْ اَىِّ حَامِدٍ صَدَرَ وَعَلٰى اَىِّ مَحْمُودٍ وَقَعَ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ خَاصٌّ وَمُسْتَحِقٌّ لِلذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ الْمُسَمّٰى بِاللهِ

Yani, *"Ne kadar hamd ve medih varsa, kimden gelse, kime karşı da olsa, ezelden ebede kadar hastır ve lâyıktır o Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda ki, Allah denilir."*

İşte, *"Ne kadar hamd varsa"* el-i istiğraktan çıkıyor.

"Her kimden gelse" kaydı ise, hamd masdar olup fâili terk edildiğinden, böyle makamda umumiyeti ifade eder.

Hem mef'ûlün terkinde, yine makam-ı hitâbîde külliyet ve umumiyeti ifade ettiği için, *"her kime karşı olsa"* kaydını ifade ediyor.

"Ezelden ebede kadar" kaydı ise, fiilî cümlesinden ismî cümlesine intikal kaidesi sebat ve devama delâlet ettiği için, o mânâyı ifade ediyor.

"Has ve müstehak" mânâsını, lillâh'taki lâm-ı cer ifade ediyor. Çünkü o lâm ihtisas ve istihkak içindir.

"Zât-ı Vâcibü'l-Vücud" kaydı ise, vücub-u vücud, ulûhiyetin lâzım-ı zarurîsi ve Zât-ı Zülcelâle karşı bir ünvan-ı mülâhaza

olduğundan, lâfzullah sair esmâ ve sıfâta câmiiyeti ve İsm-i Âzam olduğu itibarıyla, delâlet-i iltizamiye ile delâlet ettiği gibi, “Vâcibü’l-Vücud” ünvanına dahi o delâlet-i iltizamiye ile delâlet ediyor.

İşte, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ cümlesinin en kısa ve ulema-yı Arabiyece müttefekun aleyh bir mânâ-yı zâhirîsi şöyle olursa, başka bir lisana o i’câz ve kuvvetle nasıl tercüme edilebilir?

Hem elsine-i âlem içinde lisan-ı nahvî, Arabîden başka birtek lisan var; o da hiçbir vakit Arap lisanının câmiiyetine yetişemez. Acaba o câmi ve i’câzdârâne olan lisan-ı nahvî ile mucizekârâne bir surette ve her ciheti birden bilir, irade eder bir ilm-i muhit içinde zuhur eden kelimât-ı Kur’âniye, sair elsine-i terkibiye ve tasrifiye vasıtasıyla, zihni cüz’î, şuuru kısa, fikri müşevveş, kalbi karanlıklı bazı insanların kelimât-ı tercümiyesi nasıl o mukaddes kelimat yerini tutabilir? Hattâ diyebilirim ve belki ispat edebilirim ki, herbir harf-i Kur’ân, bir hakaik hazinesi hükmüne geçer; bazan birtek harf, bir sahife kadar hakikatleri ders verir.

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 6.Nükte

6.Nükte: "na'budu" deki nur-u icaz

Altıncı Nükte

Bu mânâyı tenvir için, kendi başımdan geçmiş nurlu bir hali ve hakikatli bir hayali söylüyorum. Şöyle ki:

Bir vakit [1] إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki nun-u mütekellim-i maalgayri düşündüm ve mütekellim-i vahde sıygasından [2] نَعْبُدُ sıygasına intikalin sebebini kalbim aradı. Birden, namazdaki cemaatin fazileti ve sırrı, o nun'dan inkişaf etti.

Gördüm ki, namaz kıldığım o Bayezid Camiindeki cemaatle iştirakimi ve herbiri benim bir nevi şefaatçim hükmüne ve kıraatimde izhar ettiğim hükümlere ve dâvâlara birer şahit ve birer müeyyid gördüm. Nâkıs ubûdiyetimi, o cemaatin büyük ve kesretli ibâdâtı içinde dergâh-ı İlâhiyeye takdime cesaret geldi.

Birden, bir perde daha inkişaf etti. Yani, İstanbul'un bütün mescidleri ittisal peydâ etti. O şehir, o Bayezid Camii hükmüne geçti. Birden, onların dualarına ve tasdiklerine mânen bir nevi mazhariyet hissettim.

Onda dahi, rû-yi zemin mescidinde, Kâbe-i Mükerreme etrafında dairevî saflar içinde kendimi gördüm. [3] اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dedim, benim bu kadar şefaatçilerim var, benim namazda söylediğim herbir sözü aynen söylüyorlar, tasdik ediyorlar.

Madem hayalen bu perde açıldı, Kâbe-i Mükerreme mihrap hükmüne geçti. Ben bu fırsattan istifade ederek, o safları işhad edip, tahiyyatta getirdiğim

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [4]

olan imanın tercümanını mübarek Hacerü'l-Esvede tevdi edip emanet bırakıyorum derken, birden bir vaziyet daha açıldı. Gördüm ki, dahil olduğum cemaat üç daireye ayrıldı.

Birinci daire: Rû-yi zeminde mü'minler ve muvahhidîndeki cemaat-i uzmâ.

İkinci daire: Baktım, umum mevcudat, bir salât-ı kübrâda, bir tesbihât-ı uzmâda, her taife kendine mahsus salâvat ve tesbihatla meşgul bir cemaat içindeyim. **"Vezâif-i eşya"** tabir edilen hidemât-ı meşhude, onların ubûdiyetlerinin ünvanlarıdır. O halde Allahu ekber deyip hayretten başımı eğdim, nefsime baktım:

Üçüncü bir daire içinde, hayret-engiz, zâhiren ve keyfiyeten küçük, hakikaten ve vazifeten ve kemiyeten büyük, bir küçük âlemi gördüm ki, zerrât-ı vücudiyemden tâ havâss-ı zâhiriyeme kadar, taife taife vazife-i ubûdiyetle ve şükrâniye ile meşgul bir cemaat gördüm. Bu dairede, kalbimdeki latîfe-i Rabbâniyem, [5] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ o cemaat namına diyor. Nasıl, evvelki iki cemaatte de lisanım o iki cemaat-i uzmâyı niyet ederek demişti.

Elhasıl, [2] نَعْبُدُ nun'u şu üç cemaate işaret ediyor. İşte bu halette iken, birden Kur'ân-ı Hakîmin tercümanı ve mübelliği olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, Medine-i Münevvere denilen mânevî minberinde, şahsiyet-i mâneviyesi haşmetiyle temessül ederek, [6] يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ hitabını, mânen herkes gibi ben de işitip, o üç cemaatte herkes benim gibi [7] اِيَّاكَ نَعْبُدُ ile mukabele ediyor tahayyül ettim. [8] اِذَا ثَبَتَ الشَّىْءُ ثَبَتَ بِلَوَازِمِهِ kaidesince, şöyle bir hakikat fikre göründü ki:

Madem bütün âlemlerin Rabbi, insanları muhatap ittihaz edip umum mevcudatla konuşur; ve şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hitab-ı izzeti, nev-i beşere, belki umum zîruha ve zîşuura tebliğ ediyor. İşte, bütün mazi ve müstakbel, zaman-ı hazır hükmüne geçti; bütün nev-i beşer bir mecliste, safları muhtelif bir cemaat şeklinde olarak, o hitap, o suretle onlara ediliyor.

O vakit, herbir âyât-ı Kur'âniye, gayet haşmetli ve vüs'atli bir makamdan, gayet kesretli ve muhtelif ve ehemmiyetli muhatabından, nihayetsiz azamet ve celâl sahibi Mütekellim-i Ezelîden ve makam-ı mahbubiyet-i uzmâ sahibi tercüman-ı âlişanından aldığı bir kuvvet-i ulviyet, cezâlet ve belâğat içinde, parlak, hem pek parlak bir nur-u i'câzı içinde gördüm. O vakit, değil umum Kur'ân, ya bir sûre, yahut bir âyet, belki herbir kelimesi birer mucize hükmüne geçti. [9] اَلْحَمْدُ ِللهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ dedim; o ayn-ı hakikat olan hayalden, [2] نَعْبُدُ nun'una girdiğim gibi çıktım ve anladım ki, Kur'ân'ın değil âyetleri, kelimeleri, belki nun-u [2] نَعْبُدُ gibi bazı harfleri dahi mühim hakikatlerin nurlu anahtarlarıdır.

Kalb ve hayal, o nun-u [2] نَعْبُدُ den çıktıktan sonra, akıl karşılarına çıktı, dedi: "Ben de hisse isterim. Sizin gibi uçamam. Ayaklarım delildir, hüccettir. Ayn-ı [2] نَعْبُدُ ve [10] نَسْتَعِينُ de, Mâbud ve Müsteân olan Hâlıka giden yolu göstermek lâzımdır ki, sizinle gelebileyim."

O vakit kalbe şöyle geldi ki:

O mütehayyir akla de: Bak, kâinattaki bütün mevcudata: Zîhayat olsun, câmid olsun, kemâl-i itaat ve intizamla vazife suretinde ubûdiyetleri var. Bir kısmı, şuursuz, hissiz oldukları halde, gayet şuurkârâne, intizamperverâne ve ubûdiyetkârâne vazife görüyorlar. Demek bir Mâbud-u Bilhak ve bir Âmir-i Mutlak vardır ki, bunları ibadete sevk edip istihdam ediyor.

Hem bak, bütün mevcudata, hususan zîhayat olanlara: Herbirinin gayet kesretli ve gayet mütenevvi ihtiyacatı var ve vücut ve bekàsına lâzım pek kesretli, muhtelif matlupları var; en küçüğüne elleri ulaşmaz, kudretleri yetişmez. Halbuki o hadsiz matlapları, ummadığı yerden, vakt-i münasipte, muntazaman onların ellerine veriliyor ve bilmüşahede görünüyor.

İşte, şu mevcudatın bu hadsiz fakr ve ihtiyacatı ve bu fevkalâde iânât-ı gaybiye ve imdâdât-ı Rahmâniye bilbedâhe gösterir ki, bir Ganiyy-i Mutlak ve Kerîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak olan bir hâmi ve râzıkları vardır ki, herşey ve her zîhayat Ondan istiâne eder, medet bekliyor, mânen [11] إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ der.

O vakit akıl, “Âmennâ ve saddaknâ” dedi.

1.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.)Kulluk ederiz.
3.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin rabbi olan Allah’a mahsustur. (Fâtihâ Sûresi, 1:2)
4.)Şehadet ederim ki, Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Hz. Muhammed (a.s.m.) Allah’ın Resûlüdür.
5.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
6.)Ey insanlar, Rabbinize kulluk edin.” (Bakara Sûresi, 2:21)
7.)Ancak Sana kulluk ederiz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
8.)Birşey sabit olduğunda, bütün levazımatıyla birlikte sabit olur.
9.)İman ve Kur’ân nurundan dolayı Allah’a hamd olsun.
10.)Yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
11.)Ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 7.Nükte

7.Nükte: Şeairin kıymeti

Yedinci Nükte

Sonra, o halde

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ [1]

dediğim vakit, baktım ki:

Mazi tarafına göçüp giden kàfile-i beşer içinde gayet nuranî, parlak enbiya, sıddıkîn, şüheda, evliya, salihîn kàfilelerini gördüm ki, istikbal zulümatını dağıtıp, ebede giden yolda bir cadde-i kübrâ-yı müstakîmde gidiyorlar. Bu kelime beni o kàfileye iltihak etmek için yol gösteriyor, belki iltihak ettiriyor. Birden, “Fesübhânallah,” dedim. “Zulümat-ı istikbali tenvir eden ve kemâl-i selâmetle giden bu nuranî kàfile-i uzmâya iltihak etmemek, ne kadar hasâret ve helâket olduğunu, zerre miktar şuuru olan, bilmesi lâzım. Acaba bid’aları icad etmekle o kàfile-i uzmâdan inhiraf eden, nereden nur bulabilir, hangi yoldan gidebilir?”

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, rehberimiz ferman etmiş ki:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ وَكُلُّ ضَلاَلَةٍ فِى النَّارِ [2]

Acaba bu ferman-ı kat’îye karşı, ulemâü’s-sû’ tabirine lâyık bazı bedbahtlar hangi maslahatı buluyorlar, hangi fetvâyı veriyorlar ki, lüzumsuz, zararlı bir surette şeâir-i İslâmiyenin bedîhiyâtına karşı geliyorlar, tebdili kàbil görüyorlar? Olsa olsa, muvakkat bir cilve-i mânâdan gelen bir intibah-ı muvakkat, o ulema-i sû’u aldatmıştır.

Meselâ, nasıl ki bir hayvanın veyahut bir meyvenin derisi soyulsa, muvakkat bir zarafet gösterir; fakat az bir zamanda o zarif et ve o güzel meyve, o yabanî ve paslı ve kesif ve ârızî deri altında siyahlanır, taaffün eder. Öyle de, şeâir-i İslâmiyedeki tabirat-ı Nebeviye ve İlâhiye, hayattar ve sevabdar bir cilt, bir deri hükmündedir. Onların soyulmasıyla, maânîdeki bir nuraniyet, muvakkaten çıplak, bir derece görünür. Fakat, ciltten cüdâ olmuş bir meyve gibi, o mübarek mânâların ruhları uçar, zulmetli kalb ve kafalarda beşerî postunu bırakıp gider. Nur uçar, dumanı kalır. Her ne ise...

1.) Bizi doğru yola ilet—kendilerine nimet ve ihsanda bulunduklarının yoluna. (Fâtiha Sûresi, 1:6-7)
2.) Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet Cehennem ateşindedir. (Müslim, Cum'a: 43; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Nesâî, Î'deyn: 22; İbni Mâce, Mukaddime: 6, 7; Dârîmî, Mukaddime: 16, 23; Müsned, 3:310, 371, 4:126, 127)

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 8.Nükte

8.Nükte: Şeairin tarifi

Sekizinci Nükte

Buna dair bir düstur-u hakikati beyan etmek lâzım. Şöyle ki:

Nasıl **“hukuk-u şahsiye”** ve bir nevi hukukullah sayılan **“hukuk-u umumiye”** namıyla iki nevi hukuk var. Öyle de, mesâil-i şer’iyede bir kısım mesâil, eşhâsa taallûk eder; bir kısım umuma, umumiyet itibarıyla taallûk eder ki, onlara **“şeâir-i İslâmiye”** tabir edilir. Bu şeâirin umuma taallûku cihetiyle, umum onda hissedardır.

Umumun rızası olmazsa, onlara ilişmek, umumun hukukuna tecavüzdür. O şeâirin en cüz’îsi (sünnet kabilinden bir meselesi) en büyük bir mesele hükmünde nazar-ı ehemmiyettedir. Doğrudan doğruya umum âlem-i İslâma taallûk ettiği gibi, Asr-ı Saadetten şimdiye kadar bütün eâzım-ı İslâmın bağlandığı o nuranî zincirleri koparmaya, tahrip ve tahrif etmeye çalışanlar ve yardım edenler, düşünsünler ki, ne kadar dehşetli bir hataya düşüyorlar. Ve zerre miktar şuurları varsa titresinler!

Mektubat : 29.Mektub : 1.Kısım : 9.Nükte

9.Nükte: Şeairin taabbüdî kısmı

Dokuzuncu Nükte

Mesâil-i şeriattan bir kısmına **“taabbüdî”** denilir, aklın muhakemesine bağlı değildir, emrolduğu için yapılır. İlleti, emirdir.

Bir kısmına **“mâkulü’l-mânâ”** tabir edilir. Yani, bir hikmet ve bir maslahatı var ki, o hükmün teşriine müreccih olmuş; fakat sebep ve illet değil. Çünkü hakikî illet, emir ve nehy-i İlâhîdir.

Şeâirin taabbüdî kısmı, hikmet ve maslahat onu tağyir edemez. Taabbüdîlik ciheti tereccuh ediyor; ona ilişilmez. Yüz bin maslahat gelse onu tağyir edemez. Öyle de, “Şeâirin faidesi yalnız malûm mesâlihtir” denilmez ve öyle bilmek hatadır. Belki o maslahatlar ise, çok hikmetlerinden bir faidesi olabilir.

Meselâ, biri dese, “Ezanın hikmeti, Müslümanları namaza çağırmaktır. Şu halde bir tüfek atmak kâfidir.” Halbuki, o divane bilmez ki, binler maslahat-ı ezâniye içinde o bir maslahattır. Tüfek sesi o maslahatı verse, acaba nev-i beşer namına, yahut o şehir ahalisi namına, hilkat-i kâinatın netice-i uzmâsı ve nev-i beşerin netice-i hilkati olan ilân-ı tevhid ve rububiyet-i İlâhiyeye karşı izhar-ı ubûdiyete vasıta olan ezanın yerini nasıl tutacak?

Elhasıl, Cehennem lüzumsuz değil. Çok işler var ki, bütün kuvvetiyle “Yaşasın Cehennem” der.

Cennet dahi ucuz değildir; mühim fiyat ister.

لاَيَسْتَوِى اَصْحَابُ النَّارِ وَاصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ [1]

1.)Cehennem ehli ile Cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli, muradına ermiş

olanların tâ kendisidir. (Haşir Sûresi, 59:20)

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım

İkinci Risale olan
İkinci Kısım

Ramazan-ı Şerife dairdir

Birinci Kısmın âhirinde şeâir-i İslâmiyeden bir nebze bahsedildiğinden, şeâirin içinde en parlak ve muhteşem olan Ramazan-ı Şerife dair olan bu İkinci Kısımda, bir kısım hikmetleri zikredilecektir. Bu İkinci Kısım, Ramazan-ı Şerifin pek çok hikmetlerinden dokuz hikmeti beyan eden Dokuz Nükte'dir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ [2]
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى
وَالْفُرْقَانِ

•1.Nükte: Rububiyet noktasında orucun bir hikmeti
•2.Nükte: Nimete şükür cihetiyle orucun bir hikmeti
•3.Nükte: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle orucun bir hikmeti
•4.Nükte: Nefsin terbiyesi cihetiyle orucun bir hikmeti
•5.Nükte: Nefsin tehzib-i ahlakı cihetiyle orucun bir hikmeti
•6.Nükte: Kurânın nüzulüne bakması cihetiyle orucun bir hikmeti
•7.Nükte: Nev-i insanın ahiret kazancına bakması cihetiyle orucun bir hikmeti
•8.Nükte: Hayat-ı şahsiyeye bakması cihetiyle orucun bir

hikmeti

- 9.Nükte: Nefsin mevhum rububiyetini kırmak cihetiyle orucun bir hikmeti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)O Ramazan ayı ki, insanlara doğru yolu gösteren, ap açık hidayet delillerini taşıyan ve hak ile bâtılın arasını ayıran Kur'ân, o ayda indirilmiştir. (Bakara Sûresi, 2:185)

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 1.Nükte

1.Nükte: Rububiyet noktasında orucun bir hikmeti

Birinci Nükte

Ramazan-ı Şerifteki savm, İslâmiyetin erkân-ı hamsesinin birincilerindendir. Hem şeâir-i İslâmiyenin âzamlarındandır.

İşte, Ramazan-ı Şerifteki orucun çok hikmetleri, hem Cenâb-ı Hakkın rububiyetine, hem insanın hayat-ı içtimaiyesine, hem hayat-ı şahsiyesine, hem nefsin terbiyesine, hem niam-ı İlâhiyenin şükrüne bakar hikmetleri var.

Cenâb-ı Hakkın rububiyeti noktasında orucun çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Cenâb-ı Hak, zemin yüzünü bir sofra-i nimet suretinde halk ettiği ve bütün envâ-ı nimeti o sofrada [1] مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ bir tarzda o sofraya dizdiği cihetle, kemâl-i Rububiyetini ve Rahmâniyet ve Rahîmiyetini o vaziyetle ifade ediyor.

İnsanlar, gaflet perdesi altında ve esbab dairesinde, o vaziyetin ifade ettiği hakikati tam göremiyor, bazan unutuyor. Ramazan-ı Şerifte ise, ehl-i iman, birden muntazam bir ordu hükmüne geçer. Sultan-ı Ezelînin ziyafetine davet edilmiş bir surette, akşama yakın "Buyurunuz" emrini bekliyorlar gibi bir tavr-ı ubûdiyetkârâne göstermeleri, o şefkatli ve haşmetli ve külliyetli Rahmâniyete karşı, vüs'atli ve azametli ve intizamlı bir ubûdiyetle mukabele ediyorlar. Acaba böyle ulvî ubûdiyete ve şeref-i keramete iştirak etmeyen insanlar, insan ismine lâyık mıdırlar?

1.)Umulmadık yerlerden. (Talâk Sûresi, 65:3)

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 2.Nükte

2.Nükte: Nimete şükür cihetiyle orucun bir hikmeti

İkinci Nükte

Ramazan-ı Mübareğin savmı, Cenâb-ı Hakkın nimetlerinin şükrüne baktığı cihetle, çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Birinci Sözde denildiği gibi, bir padişahın matbahından bir tablacının getirdiği taamlar bir fiyat ister. Tablacıya bahşiş verildiği halde, çok kıymettar olan o nimetleri kıymetsiz zannedip onu in'âm edeni tanımamak nihayet derecede bir belâhet olduğu gibi; Cenâb-ı Hak, hadsiz envâ-ı nimetini nev-i beşere zemin yüzünde neşretmiş, ona mukàbil, o nimetlerin fiyatı olarak şükür istiyor. O nimetlerin zâhirî esbabı ve ashabı, tablacı hükmündedirler. O tablacılara bir fiyat veriyoruz, onlara minnettar oluyoruz. Hattâ, müstehak olmadıkları pek çok fazla hürmet ve teşekkürü ediyoruz. Halbuki, Mün'im-i Hakikî, o esbabdan hadsiz derecede, o nimet vasıtasıyla şükre lâyıktır. İşte Ona teşekkür etmek, o nimetleri doğrudan doğruya Ondan bilmek, o nimetlerin kıymetini takdir etmek ve o nimetlere kendi ihtiyacını hissetmekle olur.

İşte, Ramazan-ı Şerifteki oruç, hakikî ve hâlis, azametli ve umumî bir şükrün anahtarıdır. Çünkü, sair vakitlerde mecburiyet tahtında olmayan insanların çoğu, hakikî açlık hissetmedikleri zaman, çok nimetlerin kıymetini derk edemiyor. Kuru bir parça ekmek, tok olan adamlara, hususan zengin olsa, ondaki derece-i nimet anlaşılmıyor. Halbuki, iftar vaktinde, o kuru ekmek, bir mü'minin nazarında çok kıymettar bir nimet-i İlâhiye olduğuna kuvve-i zâikası şehadet eder. Padişahtan tâ en fukaraya kadar herkes, Ramazan-ı Şerifte o nimetlerin kıymetlerini anlamakla bir şükr-ü mânevîye mazhar olur.

Hem gündüzdeki yemekten memnûiyeti cihetiyle, “O nimetler benim mülküm değil. Ben bunların tenâvülünde hür değilim. Demek başkasının malıdır ve in’âmıdır; Onun emrini bekliyorum” diye, nimeti nimet bilir, bir şükr-ü mânevî eder.

İşte, bu suretle oruç çok cihetlerle hakikî vazife-i insaniye olan şükrün anahtarı hükmüne geçer.

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 3.Nükte

3.Nükte: Hayat-ı içtimaiye cihetiyle orucun bir hikmeti

Üçüncü Nükte

Oruç, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye baktığı cihetle çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

İnsanlar maişet cihetinde muhtelif bir surette halk edilmişler. Cenâb-ı Hak, o ihtilâfa binaen, zenginleri fukaraların muavenetine davet ediyor. Halbuki, zenginler fukaranın acınacak acı hallerini ve açlıklarını, oruçtaki açlıkla tam hissedebilirler. Eğer oruç olmazsa, nefisperest çok zenginler bulunabilir ki, açlık ve fakirlik ne kadar elîm ve onlar şefkate ne kadar muhtaç olduğunu idrak edemez. Bu cihette insaniyetteki hemcinsine şefkat ise, şükr-ü hakikînin bir esasıdır. Hangi fert olursa olsun, kendinden bir cihette daha fakiri bulabilir; ona karşı şefkate mükelleftir. Eğer nefsine açlık çektirmek mecburiyeti olmazsa, şefkat vasıtasıyla muavenete mükellef olduğu ihsanı ve yardımı yapamaz, yapsa da tam olamaz. Çünkü, hakikî o hâleti kendi nefsinde hissetmiyor.

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 4.Nükte

4.Nükte: Nefsin terbiyesi cihetiyle orucun bir hikmeti

Dördüncü Nükte

Ramazan-ı Şerifteki oruç, nefsin terbiyesine baktığı cihetindeki çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Nefis, kendini hür ve serbest ister ve öyle telâkki eder. Hattâ, mevhum bir rububiyet ve keyfemâyeşâ hareketi, fıtrî olarak arzu eder. Hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Hususan, dünyada servet ve iktidarı da varsa, gaflet dahi yardım etmişse, bütün bütün gasıbâne, hırsızcasına, nimet-i İlâhiyeyi hayvan gibi yutar.

İşte, Ramazan-ı Şerifte, en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki, kendisi mâlik değil, memlûktür; hür değil, abddir. Emrolunmazsa, en âdi ve en rahat şeyi de yapamaz, elini suya uzatamaz diye, mevhum rububiyeti kırılır, ubûdiyeti takınır, hakikî vazifesi olan şükre girer.

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 5.Nükte

5.Nükte: Nefsin tehzib-i ahlakı cihetiyle orucun bir hikmeti

Beşinci Nükte

Ramazan-ı Şerifin orucu, nefsin tehzib-i ahlâkına ve serkeşâne muamelelerinden vazgeçmesi cihetine baktığı noktasındaki çok hikmetlerinden birisi şudur ki:

Nefs-i insaniye gafletle kendini unutuyor. Mahiyetindeki hadsiz aczi, nihayetsiz fakrı, gayet derecedeki kusurunu göremez ve görmek istemez. Hem ne kadar zayıf ve zevâle maruz ve musibetlere hedef bulunduğunu ve çabuk bozulur, dağılır et ve kemikten ibaret olduğunu düşünmez. Adeta polattan bir vücudu var gibi, lâyemûtâne, kendini ebedî tahayyül eder gibi dünyaya saldırır. Şedit bir hırs ve tamahla ve şiddetli alâka ve muhabbetle dünyaya atılır. Her lezzetli ve menfaatli şeylere bağlanır. Hem kendini kemâl-i şefkatle terbiye eden Hâlıkını unutur. Hem netice-i hayatını ve hayat-ı uhreviyesini düşünmez; ahlâk-ı seyyie içinde yuvarlanır.

İşte, Ramazan-ı Şerifteki oruç, en gafillere ve mütemerridlere, zaafını ve aczini ve fakrını ihsas ediyor. Açlık vasıtasıyla midesini düşünüyor; midesindeki ihtiyacını anlar. Zayıf vücudu ne derece çürük olduğunu hatırlıyor. Ne derece merhamete ve şefkate muhtaç olduğunu derk eder. Nefsin firavunluğunu bırakıp, kemâl-i acz ve fakr ile dergâh-ı İlâhiyeye ilticaya bir arzu hisseder ve bir şükr-ü mânevî eliyle rahmet kapısını çalmaya hazırlanır—eğer gaflet kalbini bozmamışsa!

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 6.Nükte

6.Nükte: Kurânın nüzulüne bakması cihetiyle orucun bir hikmeti

Altıncı Nükte

Ramazan-ı Şerifin sıyâmı, Kur'ân-ı Hakîmin nüzulüne baktığı cihetle ve Ramazan-ı Şerif, Kur'ân-ı Hakîmin en mühim zaman-ı nüzulü olduğu cihetindeki çok hikmetlerinden birisi şudur ki:

Kur'ân-ı Hakîm, madem şehr-i Ramazan'da nüzul etmiş. O Kur'ân'ın zaman-ı nüzulunu istihzar ile, o semâvî hitabı hüsn-ü istikbal etmek için Ramazan-ı Şerifte nefsin hâcât-ı süfliyesinden ve mâlâyâniyat hâlâttan tecerrüt ve ekl ve şürbün terkiyle melekiyet vaziyetine benzemek ve bir surette o Kur'ân'ı yeni nâzil oluyor gibi okumak ve dinlemek ve ondaki hitâbât-ı İlâhiyeyi güya geldiği ân-ı nüzulünde dinlemek ve o hitabı Resul-i Ekremden (a.s.m.) işitiyor gibi dinlemek, belki Hazret-i Cebrâil'den, belki Mütekellim-i Ezelîden dinliyor gibi bir kudsî hâlete mazhar olur. Ve kendisi tercümanlık edip başkasına dinlettirmek ve Kur'ân'ın hikmet-i nüzulünü bir derece göstermektir.

Evet, Ramazan-ı Şerifte güya âlem-i İslâm bir mescid hükmüne geçiyor. Öyle bir mescid ki, milyonlarla hâfızlar, o mescid-i ekberin köşelerinde o Kur'ân'ı, o hitab-ı semâvîyi arzlılara işittiriyorlar. Her Ramazan,

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ [1]

âyetini, nuranî, parlak bir tarzda gösteriyor; Ramazan Kur'ân ayı olduğunu ispat ediyor. O cemaat-i uzmânın sair efradları, bazıları huşû ile o hâfızları dinlerler. Diğerleri kendi kendine okurlar.

Şöyle bir vaziyetteki bir mescid-i mukaddeste, nefs-i süflînin hevesâtına tâbi olup, yemek içmekle o vaziyet-i nuranîden çıkmak ne

kadar çirkinse ve o mesciddeki cemaatin mânevî nefretine ne kadar hedef ise, öyle de, Ramazan-ı Şerifte ehl-i sıyâma muhalefet edenler de o derece umum âlem-i İslâmın mânevî nefretine ve tahkirine hedeftir.

1.)Ramazan ayı, kendisinde Kur'ân'ın indirildiği aydır. (Bakara Sûresi, 2:185)

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 7.Nükte

7.Nükte: Nev-i insanın ahiret kazancına bakması cihetiyle orucun bir hikmeti

Yedinci Nükte

Ramazan'ın sıyâmı, dünyada âhiret için ziraat ve ticaret etmeye gelen nev-i insanın kazancına baktığı cihetteki çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Ramazan-ı Şerifte sevab-ı a'mâl, bire bindir. Kur'ân-ı Hakîmin, nass-ı hadisle, herbir harfinin on sevabı var; on hasene sayılır, on meyve-i Cennet getirir. Ramazan-ı Şerifte herbir harfin on değil, bin; ve Âyetü'l-Kürsî gibi âyetlerin herbir harfi binler; ve Ramazan-ı Şerifin Cumalarında daha ziyadedir. Ve Leyle-i Kadirde otuz bin hasene sayılır. Evet, herbir harfi otuz bin bâki meyveler veren Kur'ân-ı Hakîm, öyle bir nuranî şecere-i tûbâ hükmüne geçiyor ki, milyonlarla o bâki meyveleri Ramazan-ı Şerifte mü'minlere kazandırır. İşte, gel, bu kudsî, ebedî, kârlı ticarete bak, seyret ve düşün ki, bu hurufâtın kıymetini takdir etmeyenler ne derece hadsiz bir hasârette olduğunu anla.

İşte, Ramazan-ı Şerif adeta bir âhiret ticareti için gayet kârlı bir meşher, bir pazardır. Ve uhrevî hasılat için gayet münbit bir zemindir. Ve neşvünemâ-i a'mâl için, bahardaki mâ-i Nisandır. Saltanat-ı rububiyet-i İlâhiyeye karşı ubûdiyet-i beşeriyenin resmigeçit yapmasına en parlak, kudsî bir bayram hükmündedir. Ve öyle olduğundan, yemek içmek gibi nefsin gafletle hayvanî hâcâtına ve mâlâyâni ve hevâperestâne müştehiyâta girmemek için, oruçla mükellef olmuş. Güya muvakkaten hayvaniyetten çıkıp melekiyet vaziyetine veyahut âhiret ticaretine girdiği için, dünyevî hâcâtını

muvakkaten bırakmakla, uhrevî bir adam ve tecessüden tezahür etmiş bir ruh vaziyetine girerek, savmı ile Samediyete bir nevi âyinedarlık etmektir.

Evet, Ramazan-ı Şerif, bu fâni dünyada, fâni ömür içinde ve kısa bir hayatta, bâki bir ömür ve uzun bir hayat-ı bâkiyeyi tazammun eder, kazandırır. Evet, birtek Ramazan, seksen sene bir ömür semerâtını kazandırabilir. Leyle-i Kadir ise, nass-ı Kur'ân ile, bin aydan daha hayırlı olduğu, bu sırra bir hüccet-i kàtıadır.

Evet, nasıl ki bir padişah, müddet-i saltanatında, belki her senede, ya cülûs-u hümayun namıyla veyahut başka bir şâşaalı cilve-i saltanatına mazhar bazı günleri bayram yapar. Raiyetini, o günde umumî kanunlar dairesinde değil, belki hususî ihsânâtına ve perdesiz huzuruna ve has iltifatına ve fevkalâde icraatına ve doğrudan doğruya lâyık ve sadık milletini has teveccühüne mazhar eder. Öyle de, Ezel ve Ebed Sultanı olan on sekiz bin âlemin Padişah-ı Zülcelâli, o on sekiz bin âleme bakan, teveccüh eden ferman-ı âlişânı olan Kur'ân-ı Hakîmi, Ramazan-ı Şerifte inzal eylemiş. Elbette o Ramazan, mahsus bir bayram-ı İlâhî ve bir meşher-i Rabbânî ve bir meclis-i ruhanî hükmüne geçmek, mukteza-yı hikmettir.

Madem Ramazan o bayramdır. Elbette bir derece süflî ve hayvanî meşagilden insanları çekmek için, oruca emredilecek. Ve o orucun ekmeli ise, mide gibi bütün duyguları, gözü, kulağı, kalbi, hayali, fikri gibi cihazat-ı insaniyeye dahi bir nevi oruç tutturmaktır. Yani, muharremattan, mâlâyâniyattan çekmek ve herbirisine mahsus ubûdiyete sevk etmektir. Meselâ, dilini yalandan, gıybetten ve galiz tabirlerden ayırmakla ona oruç tutturmak; ve o lisanı, tilâvet-i Kur'ân ve zikir ve tesbih ve salâvat ve istiğfar gibi şeylerle meşgul etmek; meselâ gözünü nâmahreme bakmaktan ve kulağını fena şeyleri işitmekten men edip, gözünü ibrete ve kulağını hak söz ve Kur'ân dinlemeye sarf etmek gibi, sair cihazata da bir nevi oruç tutturmaktır. Zaten mide en büyük bir fabrika olduğu için, oruçla ona tatil-i eşgal ettirilse, başka küçük destgâhlar kolayca ona ittibâ ettirilebilir.

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 8.Nükte

8.Nükte: Hayat-ı şahsiyeye bakması cihetiyle orucun bir hikmeti

Sekizinci Nükte

Ramazan-ı Şerif, insanın hayat-ı şahsiyesine baktığı cihetindeki çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

İnsana en mühim bir ilâç nev'inden maddî ve mânevî bir perhizdir. Ve tıbben bir hımyedir ki, insanın nefsi yemek, içmek hususunda keyfemâyeşâ hareket ettikçe, hem şahsın maddî hayatına tıbben zarar verdiği gibi, hem helâl-haram demeyip rast gelen şeye saldırmak, adeta mânevî hayatını da zehirler. Daha kalbe ve ruha itaat etmek, o nefse güç gelir, serkeşâne dizginini eline alır. Daha insan ona binemez; o insana biner.

Ramazan-ı Şerifte, oruç vasıtasıyla bir nevi perhize alışır, riyazete çalışır ve emir dinlemeyi öğrenir. Biçare zayıf mideye de, hazımdan evvel yemek yemek üzerine doldurmakla hastalıkları celb etmez. Ve emir vasıtasıyla helâli terk ettiği cihetle, haramdan çekinmek için akıl ve şeriattan gelen emri dinlemeye kàbiliyet peydâ eder. Hayat-ı mâneviyeyi bozmamaya çalışır.

Hem insanın ekseriyet-i mutlakası açlığa çok defa müptelâ olur. Sabır ve tahammül için bir idman veren açlık, riyazete muhtaçtır. Ramazan-ı Şerifteki oruç, on beş saat, sahursuz ise yirmi dört saat devam eden bir müddet-i açlığa sabır ve tahammül ve bir riyazettir ve bir idmandır. Demek, beşerin musibetini ikileştiren sabırsızlığın ve tahammülsüzlüğün bir ilâcı da oruçtur.

Hem o mide fabrikasının çok hademeleri var. Hem onunla alâkadar çok cihazat-ı insaniye var. Nefis, eğer muvakkat bir ayın gündüz zamanında tatil-i eşgal etmezse, o fabrikanın hademelerinin ve o cihazatın hususî ibadetlerini onlara unutturur, kendiyle meşgul

eder, tahakkümü altında bırakır. O sair cihazat-ı insaniyeyi de, o mânevî fabrika çarklarının gürültüsü ve dumanlarıyla müşevveş eder. Nazar-ı dikkatlerini daima kendine celb eder. Ulvî vazifelerini muvakkaten unutturur. Ondandır ki, eskiden beri çok ehl-i velâyet, tekemmül için riyazete, az yemek ve içmeye kendilerini alıştırmışlar.

Fakat Ramazan-ı Şerif orucuyla o fabrikanın hademeleri anlarlar ki, sırf o fabrika için yaratılmamışlar. Ve sair cihazat, o fabrikanın süflî eğlencelerine bedel, Ramazan-ı Şerifte melekî ve ruhanî eğlencelerde telezzüz ederler, nazarlarını onlara dikerler. Onun içindir ki, Ramazan-ı Şerifte mü'minler derecâtına göre ayrı ayrı nurlara, feyizlere, mânevî sururlara mazhar oluyorlar. Kalb ve ruh, akıl, sır gibi letâifin o mübarek ayda oruç vasıtasıyla çok terakkiyat ve tefeyyüzleri vardır. Midenin ağlamasına rağmen, onlar mâsumâne gülüyorlar.

Mektubat : 29.Mektub : 2.Kısım : 9.Nükte

9.Nükte: Nefsin mevhum rububiyetini kırmak cihetiyle orucun bir hikmeti

Dokuzuncu Nükte

Ramazan-ı Şerifin orucu, doğrudan doğruya nefsin mevhum rububiyetini kırmak ve aczini göstermekle ubûdiyetini bildirmek cihetindeki hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Nefis Rabbisini tanımak istemiyor; firavunâne kendi rububiyet istiyor. Ne kadar azaplar çektirilse, o damar onda kalır. Fakat açlıkla o damarı kırılır. İşte, Ramazan-ı Şerifteki oruç, doğrudan doğruya nefsin firavunluk cephesine darbe vurur, kırar. Aczini, zaafını, fakrını gösterir, abd olduğunu bildirir.

Hadisin rivayetlerinde vardır ki:

Cenâb-ı Hak nefse demiş ki: “Ben neyim, sen nesin?”

Nefis demiş: “Ben benim, Sen sensin.”

Azap vermiş, Cehenneme atmış, yine sormuş. Yine demiş: “Ene ene, ente ente.” Hangi nevi azâbı vermiş, enâniyetten vazgeçmemiş.

Sonra açlıkla azap vermiş. Yani aç bırakmış. Yine sormuş: “Men ene? Ve mâ ente?”

Nefis demiş:

اَنْتَ رَبِّى الرَّحِيمُ وَاَنَا عَبْدُكَ الْعَاجْزُ

Yani, *“Sen benim Rabb-i Rahîmimsin. Ben senin âciz bir abdinim."*

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ [1]
صَلٰوةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ اَدَاءً

بِعَدَدِ ثَوَابِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ فِى شَهْرِ
رَمَضَانِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ [2]
وَسَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ اٰمِينَ 2

İtizar: Şu İkinci Kısım, kırk dakikada sür'atle yazılmasından, ben ve müsvedde yazan kâtip ikimiz de hasta olduğumuzdan, elbette içinde müşevveşiyet ve kusur bulunacaktır. Nazar-ı müsamaha ile bakmalarını ihvanlarımızdan bekleriz. Münasip gördüklerini tashih edebilirler.

1.) Allahım! Efendimiz Muhammed'e ve âl ve ashabına Senin razı olacağın ve onun lâyık ve müstehak olduğu bir rahmetle, Ramazan ayında okunan Kur'ân'ın harfleri adedince salât ve selâm et. Âmin.
2.) İzzet sahibi Rabbin, onların yakıştırdıklarından münezzehtir. Bütün peygamberlere selâm olsun. Hamd ise Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Sâffât Sûresi, 37:180-182)

Mektubat : 29.Mektub : 3.Kısım

Üçüncü Risale olan Üçüncü Kısım

Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Mektubat : 29.Mektub : 4.Kısım

4.Kısım

Dördüncü Risale olan Dördüncü Kısım

Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Mektubat : 29.Mektub : 5.Kısım

Beşinci Risale olan Beşinci Kısım

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ﴿2﴾

âyet-i pür-envârının çok envâr-ı esrarından bir nurunu, Ramazan-ı Şerifte bir hâlet-i ruhaniyede hissettim, hayal meyal gördüm. Şöyle ki:

Üveys-i Karânî'nin

اِلٰهِى اَنْتَ رَبِّى وَانَا الْعَبْدُ.. وَاَنْتَ الْخَالِقُ وَانَا الْمَخْلُوقُ.. وَاَنْتَ الرَّزَّاقُ وَاَنَا الْمَرْزُوقُ.. الخ ﴿3﴾

münâcât-ı meşhuresi nev'inden, bütün mevcudat-ı zevilhayat, Cenâb-ı Hakka karşı aynı münâcâtı ettiklerini; ve on sekiz bin âlemin herbirinin ışığı birer ism-i İlâhî olduğunu bana kanaat verecek bir vakıa-i kalbiye-i hayaliyeyi gördüm. Şöyle ki:

Birbirine sarılı çok yapraklı bir gül goncası gibi, şu âlem binler perde perde içinde sarılı, birbiri altında saklı âlemleri bu âlem içinde gördüm. Herbir perde açıldıkça diğer bir âlemi görüyordum. O âlem ise, âyet-i Nur'un arkasındaki,

اَوْ كَظُلُمَاتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّىٍّ يَغْشٰيهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ﴿4﴾

ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ اِذَا اَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرٰيهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

âyeti tasvir ettiği gibi, bir zulümat, bir vahşet, bir dehşet karanlığı içinde bana görünüyordu. Birden, bir ism-i İlâhînin cilvesi, bir nur-u azîm gibi görünüp ışıklandırıyordu. Hangi perde akla karşı açılmışsa, hayale karşı başka bir âlem (fakat gafletle, karanlıklı bir âlem) görünüyorken, güneş gibi bir ism-i İlâhî tecellî eder, baştan başa o âlemi tenvir eder, ve hâkezâ... Bu seyr-i kalbî ve seyahat-i hayaliye çok devam etti. Ezcümle:

Hayvânat âlemini gördüğüm vakit, hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açlıklarıyla beraber zaaf ve aczleri, o âlemi bana çok karanlıklı ve hazin gösterdi. Birden, Rahmân ismi Rezzâk burcunda (yani mânâsında) bir şems-i tâbân gibi tulû etti, o âlemi baştan başa rahmet ziyasıyla yaldızladı.

Sonra, o âlem-i hayvânât içinde, etfal ve yavruların zaaf ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları, hazin ve herkesi rikkate getirecek bir karanlık içinde diğer bir âlemi gördüm. Birden, Rahîm ismi şefkat burcunda tulû etti. O kadar güzel ve şirin bir surette o âlemi ışıklandırdı ki, şekvâ ve rikkat ve hüzünden gelen yaş damlalarını, ferah ve sürura ve şükrün lezzetinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi bir perde daha açıldı; âlem-i insanî bana göründü. O âlemi o kadar karanlıklı, o kadar zulümatlı, dehşetli gördüm ki, dehşetimden feryad ettim, “Eyvah” dedim. Çünkü, gördüm ki, insanlardaki ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî bekà ve saadet-i ebediyeyi ve Cenneti gayet ciddî isteyen himmetleri ve istidatları ve hadsiz makàsıda ve metâlibe müteveccih fakr ve ihtiyacatları ve zaaf ve acziyle beraber, hücuma maruz kaldıkları hadsiz musibet ve a’dâlarıyla beraber, gayet kısa bir ömür, gayet dağdağalı bir hayat, gayet perişan bir maişet içinde, kalbe en elîm ve en müthiş hâlet olan mütemâdi zeval ve firak belâsı içinde, ehl-i gaflet için zulümat-ı

ebedî kapısı suretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar, birer birer ve taife taife o zulümat kuyusuna atılıyorlar.

İşte bu âlemi bu zulümat içinde gördüğüm anda, kalb ve ruh ve aklımla beraber bütün letâif-i insaniyem, belki bütün zerrât-ı vücudum feryatla ağlamaya hazırken, birden Cenâb-ı Hakkın Âdil ismi Hakîm burcunda, Rahmân ismi Kerîm burcunda, Rahîm ismi Gafûr burcunda (yani mânâsında), Bâis ismi Vâris burcunda, Muhyî ismi Muhsin burcunda, Rab ismi Mâlik burcunda tulû ettiler. O âlem-i insanî içindeki çok âlemleri tenvir ettiler, ışıklandırdılar ve nuranî âhiret âleminden pencereler açıp o karanlıklı insan dünyasına nurlar serptiler.

Sonra muazzam bir perde daha açıldı, âlem-i arz göründü. Felsefenin karanlıklı kavânin-i ilmiyeleri, hayale dehşetli bir âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür'atli bir hareketle, yirmi beş bin sene mesafeyi bir senede devreden ve her vakit dağılmaya ve parçalanmaya müstait ve içi zelzeleli, ihtiyar ve çok yaşlı küre-i arz içinde, âlemin hadsiz fezasında seyahat eden biçare nev-i insan vaziyeti, bana vahşetli bir karanlık içinde göründü. Başım döndü, gözüm karardı.

Birden, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın Kadîr, Alîm, Rab, Allah ve Rabbü's-Semâvâti ve'l-Arz ve Musahhiru'ş-Şemsi ve'l-Kamer isimleri rahmet, azamet, rububiyet burcunda tulû ettiler. O âlemi öyle nurlandırdılar ki, o hâlette bana küre-i arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli bir seyahat gemisi, tenezzüh ve keyif ve ticaret için müheyyâ edilmiş bir şekilde gördüm.

Elhasıl: Bin bir ism-i İlâhînin, kâinata müteveccih olan o esmâdan herbiri bir âlemi ve o âlem içindeki âlemleri tenvir eden bir güneş hükmünde ve sırr-ı ehadiyet cihetiyle, herbir ismin cilvesi içinde sair isimlerin cilveleri dahi bir derece görünüyordu. Sonra, kalb her zulümat arkasında ayrı ayrı bir nuru gördüğü için, seyahate iştihası açılıyordu. Hayale binip semâya çıkmak istedi.

O vakit gayet geniş bir perde daha açıldı; kalb semâvat âlemine girdi. Gördü ki, o nuranî, tebessüm eden suretinde görülen yıldızlar, küre-i arzdan daha büyük ve ondan daha sür'atli bir surette birbiri içinde geziyorlar, dönüyorlar. Bir dakika birisi yolunu şaşırtsa, başkasıyla müsademe edecek; öyle bir patlak verecek ki, kâinatın

ödü patlayıp âlemi dağıtacak. Nur değil, ateş saçarlar; tebessümle değil, vahşetle bana baktılar. Hadsiz büyük, geniş, hâli, boş, dehşet, hayret zulümatı içinde semâvâtı gördüm. Geldiğime bin pişman oldum.

Birden,

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ .. رَبُّ الْمَلٰئِكَةِ وَالرُّوحِ [5]

’un Esmâ-i Hüsnâsı,

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ .. وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ [6]

burcunda cilveleriyle zuhur ettiler. O mânâ cihetiyle, karanlık üstüne çökmüş olan yıldızlar, o envâr-ı azîmeden birer lem’a alıp, yıldızlar adedince elektrik lâmbaları yakılmış gibi, o âlem-i semâvat nurlandı. O boş ve hâli tevehhüm edilen semâvat dahi, melâikelerle, ruhanîlerle doldu, şenlendi. Sultan-ı Ezel ve Ebedin hadsiz ordularından bir ordu hükmünde hareket eden güneşler ve yıldızlar, bir manevra-i ulvî yapıyorlar tarzında, o Sultan-ı Zülcelâlin haşmetini ve şâşaa-i rububiyetini gösteriyorlar gibi gördüm. Bütün kuvvetimle ve mümkün olsaydı bütün zerrâtımla ve beni dinleselerdi bütün mahlûkatın lisanlarıyla diyecektim; hem umum onların namına dedim:

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّـهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لاَ شَرْقِيَّةٍ وَلاَغَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ وَلَـوْ لَمْ [7]

تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰى نُورٍ يَهْدِى اللهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاۤءُ

âyetini okudum, döndüm, indim, ayıldım.

8 اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنْ

dedim.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)
3.)İlâhî, Sen benim Rabbimsin; ben ise kulum. Sen Hâlıksın, ben ise mahlûk. Sen Rezzâksın, ben ise merzuk...
4.)Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer ki, o denizi üst üste dalgalar kaplamış, dalgaları da bulutlar örtmüştür. Karanlıklar birbiri üstüne öylesine bastırmıştır ki, elini uzatsa onu dahi göremez olur. İşte, Allah'ın nur vermediği kimsenin nurdan hiçbir nasibi yoktur. (Nur Sûresi, 24:40)
5.)Göklerin ve yerin Rabbi. (Duhân Sûresi, 44:7)
•Meleklerin ve ruhun Rabbi.
6.)And olsunki dünya semâsını Biz kandillerle süsledik. (Mülk Sûresi, 67:5)
•Güneşi ve ayı emrine boyun eğdirdi. (Ra'd Sûresi, 13:2)
7.)Allah göklerin ve yerin nurudur. Onun nurunun misali, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fanus içindedir. Cam fanus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer ki, ne doğuya, ne de batıya ait olmayan mübarek bir ağacın yakıtından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kabiliyettedir. O nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur. (Nur Sûresi, 24:35)
8.)İmânın ve Kur'ân'ın nurundan dolayı Allah'a hamd olsun.

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım

6.Kısım: Şeytanın Desiseleri

Altıncı Risale olan Altıncı Kısım

Kur'ân-ı Hakîmin tilmizlerini ve hâdimlerini ikaz etmek ve aldanmamak için yazılmıştır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَلَاتَرْكَنُوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا [2]
فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

Şu altıncı kısım, ins ve cin şeytanlarının altı desiselerini inşaallah akîm bırakır ve hücum yollarının altısını seddeder.

•1.Desise: Makam ve Şöhret Sevgisi
•2.Desise: Korkaklık
•3.Desise: Tamah
•4.Desise: Irkçılık
•5.Desise: Enaniyet
•6.Desise: Tembellik
•Kudsi Bir Tarihçe
•Es'ile-i Sitte

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Zulmedenlere en küçük bir meyil dahi göstermeyin; yoksa Cehennem ateşi size de dokunur. (Hûd Sûresi, 11:113)

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 1.Desise

1.Desise: Makam ve Şöhret Sevgisi

Birinci Desise

Şeytan-ı ins, şeytan-ı cinnîden aldığı derse binaen, hizbü'l-Kur'ân'ın fedakâr hâdimlerini hubb-u cah vasıtasıyla aldatmak ve o kudsî hizmetten ve o mânevî ulvî cihaddan vazgeçirmek istiyorlar. Şöyle ki:

İnsanda, ekseriyet itibarıyla, hubb-u cah denilen hırs-ı şöhret ve hodfuruşluk ve şan ve şeref denilen riyâkârâne halklara görünmek ve nazar-ı âmmede mevki sahibi olmaya, ehl-i dünyanın her ferdinde cüz'î, küllî arzu vardır. Hattâ o arzu için hayatını feda eder derecesinde şöhretperestlik hissi onu sevk eder.

Ehl-i âhiret için bu his gayet tehlikelidir. Ehl-i dünya için de gayet dağdağalıdır, çok ahlâk-ı seyyienin de menşeidir ve insanların da en zayıf damarıdır. Yani, bir insanı yakalamak ve kendine çekmek, onun o hissini okşamakla kendine bağlar, hem onunla onu mağlûp eder. Kardeşlerim hakkında en ziyade korktuğum, bunların bu zayıf damarından ehl-i ilhâdın istifade etmek ihtimalidir. Bu hal beni çok düşündürüyor. Hakikî olmayan bazı biçare dostlarımı o suretle çektiler, mânen onları tehlikeye attılar. **(Haşiye)**

Ey kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarım! Bu hubb-u cah cihetinden gelen dessas ehl-i dünyanın hafiyelerine veya ehl-i dalâletin propagandacılarına veya şeytanın şakirtlerine deyiniz ki:

"Evvelâ rıza-yı İlâhî ve iltifat-ı Rahmânî ve kabul-ü Rabbânî öyle bir makamdır ki, insanların teveccühü ve istihsânı, ona nisbeten bir zerre hükmündedir. Eğer teveccüh-ü rahmet varsa, yeter. İnsanların teveccühü, o teveccüh-ü rahmetin in'ikâsı ve gölgesi olmak cihetiyle makbuldür; yoksa arzu edilecek birşey değildir. Çünkü kabir kapısında söner, beş para etmez."

Hubb-u cah hissi eğer susturulmazsa ve izale edilmezse, yüzünü başka cihete çevirmek lâzımdır. Şöyle ki:

Sevab-ı uhrevî için, dualarını kazanmak niyetiyle ve hizmetin hüsn-ü tesiri noktasında, gelecek temsildeki sırra binaen, belki o hissin meşru bir ciheti bulunur. Meselâ, Ayasofya Camii, ehl-i fazl ve kemalden mübarek ve muhterem zatlarla dolu olduğu bir zamanda, tek tük, sofada ve kapıda haylâz çocuklar ve serseri ahlâksızlar bulunup camiin pencerelerinin üstünde ve yakınında ecnebîlerin eğlence-perest seyircileri bulunsa, bir adam o cami içine girip ve o cemaat içine dahil olsa; eğer güzel bir sadâ ile, şirin bir tarzda, Kur'ân'dan bir aşir okusa, o vakit binler ehl-i hakikatin nazarları ona döner, hüsn-ü teveccühle, mânevî bir dua ile o adama bir sevap kazandırırlar. Yalnız haylâz çocukların ve serseri mülhidlerin ve tek tük ecnebîlerin hoşuna gitmeyecek.

Eğer o mübarek camiye ve o muazzam cemaat içine o adam girdiği vakit, süflî ve edepsizce fuhşa ait şarkıları bağırıp çağırsa, raksedip zıplasa, o vakit o haylâz çocukları güldürecek, o serseri ahlâksızları fuhşiyâta teşvik ettiği için hoşlarına gidecek ve İslâmiyetin kusurunu görmekle mütelezziz olan ecnebîlerin istihzâkârâne tebessümlerini celb edecek. Fakat umum o muazzam ve mübarek cemaatin bütün efradından bir nazar-ı nefret ve tahkir celb edecektir. Esfel-i sâfilîne sukut derecesinde nazarlarında alçak görünecektir.

İşte, aynen bu misal gibi, âlem-i İslâm ve Asya, muazzam bir camidir. Ve içinde ehl-i iman ve ehl-i hakikat, o camideki muhterem cemaattir. O haylâz çocuklar ise, çocuk akıllı dalkavuklardır. O serseri ahlâksızlar, frenkmeşrep, milliyetsiz, dinsiz heriflerdir. Ecnebî seyircileri ise, ecnebîlerin naşir-i efkârı olan gazetecilerdir. Herbir Müslüman, hususan ehl-i fazl ve kemal ise, bu camide, derecesine göre bir mevkii olur, görünür, nazar-ı dikkat ona çevrilir.

Eğer İslâmiyetin bir sırr-ı esası olan ihlâs ve rıza-yı İlâhî cihetinde, Kur'ân-ı Hakîmin ders verdiği ahkâm ve hakaik-i kudsiyeye dair harekât ve a'mâl ondan sudur etse, lisan-ı hali mânen âyât-ı Kur'âniyeyi okusa, o vakit mânen âlem-i İslâmın herbir ferdinin vird-i zebânı olan

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ [1]

duasında dahil olup hissedar olur ve umumuyla uhuvvetkârâne alâkadar olur. Yalnız, hayvânât-ı muzırra nev'inden bazı ehl-i dalâletin ve sakallı çocuklar hükmündeki bazı ahmakların nazarlarında kıymeti görünmez.

Eğer o adam, medar-ı şeref tanıdığı bütün ecdadını ve medar-ı iftihar bildiği bütün geçmişlerini ve ruhen nokta-i istinad telâkki ettiği Selef-i Sâlihînin cadde-i nuranîlerini terk edip, heveskârâne, hevâperestâne, riyâkârâne, şöhretperverâne, bid'akârâne işlerde ve harekâtta bulunsa, mânen bütün ehl-i hakikat ve ehl-i imanın nazarında en alçak mevkie düşer.

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَاِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ [2]

sırrına göre, ehl-i iman ne kadar âmi ve cahil de olsa, aklı derk etmediği halde, kalbi öyle hodfuruş adamları görse soğuk görür, mânen nefret eder.

İşte, hubb-u caha meftun ve şöhretperestliğe müptelâ adam (ikinci adam), hadsiz bir cemaatin nazarında esfel-i sâfilîne düşer; ehemmiyetsiz ve müstehzî ve hezeyancı bazı serserilerin nazarında muvakkat ve menhus bir mevki kazanır.

اَلاَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلاَّ الْمُتَّقِينَ [3]

sırrına göre, dünyada zarar, berzahta azap, âhirette düşman bazı yalancı dostları bulur.

Birinci suretteki adam, faraza hubb-u cahı kalbinden çıkarmazsa, fakat ihlâsı ve rıza-yı İlâhîyi esas tutmak ve hubb-u cahı hedef ittihaz etmemek şartıyla, bir nevi meşru makam-ı mânevî, hem muhteşem bir makam kazanır ki, o hubb-u cah damarını kemâliyle tatmin eder. Bu adam az, hem pek az ve ehemmiyetsiz birşey kaybeder; ona mukàbil, çok, hem pek çok kıymettar, zararsız şeyleri bulur. Belki

birkaç yılanı kendinden kaçırır; ona bedel çok mübarek mahlûkları arkadaş bulur, onlarla ünsiyet eder. Veya ısırıcı yabanî eşek arılarını kaçırıp, mübarek rahmet şerbetçileri olan arıları kendine celb eder, onların ellerinden bal yer gibi, öyle dostlar bulur ki, daima dualarıyla ve âb-ı kevser gibi feyizler, âlem-i İslâmın etrafından onun ruhuna içirilir ve defter-i a'mâline geçirilir.

Bir zaman, dünyanın bir büyük makamını işgal eden küçük bir insan, şöhretperestlik yolunda büyük bir kabahat işlemekle âlem-i İslâmın nazarında maskara olduğu vakit, geçen temsilin meâlini ona ders verdim, başına vurdum. İyi sarstı; fakat kendimi hubb-u cahtan kurtaramadığım için, o ikazım dahi onu uyandırmadı.

Haşiye: O biçareler, "Kalbimiz Üstadla beraberdir" fikriyle kendilerini tehlikesiz zannederler. Halbuki, ehl-i ilhâdın cereyanına kuvvet veren ve propagandalarına kapılan, belki bilmeyerek hafiyelikte istimal edilmek tehlikesi bulunan bir adamın "Kalbim sâfidir, Üstadımın mesleğine sadıktır" demesi bu misale benzer ki: Birisi namaz kılarken karnındaki yeli tutamıyor, çıkıyor, hades vuku buluyor. Ona "Namazın bozuldu" denildiği vakit, o diyor: "Neden namazım bozulsun? Kalbim sâfidir."

1.)Allahım, erkek, kadın bütün mü'minleri mağfiret et.
2.)Mü'minin ferasetinden sakının; çünkü o Allah'ın nuruyla bakar. (Tirmizî, Tefsiru Sûre 15:6; Ebû Nuaym, Hılyetü'l-Evliyâ, 4:94; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 10:268; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:42)
3.)O gün dostlar birbirine düşman kesilir—ancak takvâ sahipleri müstesna. (Zuhruf Sûresi, 43:67)

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 2.Desise

2.Desise: Korkaklık

İkinci Desise

İnsanda en mühim ve esaslı bir his, hiss-i havftır. Dessas zalimler, bu korku damarından çok istifade etmektedirler; onunla korkakları gemlendiriyorlar. Ehl-i dünyanın hafiyeleri ve ehl-i dalâletin propagandacıları, avâmın ve bilhassa ulemanın bu damarından çok istifade ediyorlar, korkutuyorlar, evhamlarını tahrik ediyorlar.

Meselâ, nasıl ki damda bir adamı tehlikeye atmak için, bir dessas adam, o evhamlının nazarında zararlı görünen birşeyi gösterip, vehmini tahrik edip, kova kova, tâ damın kenarına gelir, baş aşağı düşürür, boynu kırılır. Aynen onun gibi, çok ehemmiyetsiz evhamla çok ehemmiyetli şeyleri feda ettiriyorlar. Hattâ, bir sinek beni ısırmasın diyerek, yılanın ağzına girer.

Bir zaman—Allah rahmet etsin—mühim bir zat kayığa binmekten korkuyordu. Onunla beraber bir akşam vakti İstanbul'dan Köprüye geldik. Kayığa binmek lâzım geldi. Araba yok. Sultan Eyüb'e gitmeye mecburuz. Israr ettim.

Dedi: "Korkuyorum; belki batacağız."

Ona dedim: "Bu Haliç'te tahminen kaç kayık var?"

Dedi: "Belki bin var."

Dedim: "Senede kaç kayık gark olur?"

Dedi: "Bir iki tane. Bazı sene de hiç batmaz."

Dedim: "Sene kaç gündür?"

Dedi: "Üç yüz altmış gündür."

Dedim: "Senin vehmine ilişen ve korkuna dokunan batmak ihtimali, üç yüz altmış bin ihtimalden birtek ihtimaldir. Böyle bir ihtimalden korkan, insan değil, hayvan da olamaz."

Hem ona dedim: “Acaba kaç sene yaşamayı tahmin ediyorsun?”

Dedi: “Ben ihtiyarım. Belki on sene daha yaşamam ihtimali vardır.”

Dedim: “Ecel gizli olduğundan, herbir günde ölmek ihtimali var. Öyle ise, üç bin altı yüz günde hergün vefatın muhtemel. İşte, kayık gibi üç yüz binden bir ihtimal değil, belki üç binden bir ihtimalle bugün ölümün muhtemeldir. Titre ve ağla, vasiyet et” dedim.

Aklı başına geldi, titreyerek kayığa bindirdim. Kayık içinde ona dedim:

“Cenâb-ı Hak havf damarını hıfz-ı hayat için vermiş, hayatı tahrip için değil. Ve hayatı ağır ve müşkül ve elîm ve azap yapmak için vermemiştir. Havf iki, üç, dört ihtimalden bir olsa, hattâ beş altı ihtimalden bir olsa, ihtiyatkârâne bir havf meşru olabilir. Fakat yirmi, otuz, kırk ihtimalden bir ihtimalle havf etmek evhamdır, hayatı azâba çevirir.”

İşte, ey kardeşlerim! Eğer ehl-i ilhâdın dalkavukları sizi korkutmakla kudsî cihad-ı mânevînizden vazgeçirmek için size hücum etseler, onlara deyiniz:

“Biz hizbü’l-Kur’ân’ız.

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْناَ الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ [1]

sırrıyla, Kur’ân’ın kalesindeyiz.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

etrafımızda çevrilmiş muhkem bir surdur. Binler ihtimalden bir ihtimalle şu kısa hayat-ı fâniyeye küçük bir zarar gelmesi korkusundan, hayat-ı ebediyemize yüzde yüz, binler zarar verecek bir yola bizi ihtiyarımızla sevk edemezsiniz.”

Ve deyiniz: “Acaba hizmet-i Kur’âniyede arkadaşımız ve o hizmet-i kudsiyenin tedbirinde üstadımız ve ustabaşımız olan Said Nursî’nin yüzünden, bizim gibi hak yolunda ona dost olan ehl-i haktan kim zarar görmüş? Ve onun has talebelerinden kim belâ görmüş ki biz de göreceğiz ve o görmek ihtimaliyle telâş edeceğiz? Bu kardeşimizin binler uhrevî dostları ve kardeşleri var. Yirmi otuz senedir dünya hayat-ı içtimaiyesine tesirli bir surette karıştığı halde,

onun yüzünden bir kardeşinin zarar gördüğünü işitmedik. Hususan o zaman elinde siyaset topuzu vardı. Şimdi o topuz yerine nur-u hakikat var. Eskiden 31 Mart hadisesinde çendan onu da karıştırdılar, bazı dostlarını da ezdiler. Fakat sonra tebeyyün etti ki, mesele başkaları tarafından çıkmış. Onun dostları, onun yüzünden değil, onun düşmanları yüzünden belâ gördüler. Hem o zaman çok dostlarını da kurtardı. Buna binaen, bin değil, binler ihtimalden birtek ihtimal-i tehlike korkusuyla bir hazine-i ebediyeyi elimizden kaçırmak, sizin gibi şeytanların hatırına gelmemeli" deyip, ehl-i dalâletin dalkavuklarının ağzına vurup tard etmelisiniz.

Hem o dalkavuklara deyiniz ki: "Yüz binler ihtimalden bir ihtimal değil, yüzden yüz ihtimalle bir helâket gelse, zerre kadar aklımız varsa, korkup, onu bırakıp kaçmayacağız."

Çünkü, mükerrer tecrübelerle görülmüş ve görülüyor ki, büyük kardeşine veyahut üstadına tehlike zamanında ihanet edenlerin, gelen belâ en evvel onların başında patlar. Hem merhametsizcesine onlara ceza verilmiş ve alçak nazarıyla bakılmış. Hem cesedi ölmüş, hem ruhu zillet içinde mânen ölmüş. Onlara ceza verenler, kalblerinde bir merhamet hissetmezler. Çünkü derler: "Bunlar madem kendilerine sadık ve müşfik üstadlarına hain çıktılar; elbette çok alçaktırlar, merhamete değil tahkire lâyıktırlar."

Madem hakikat budur. Hem madem bir zalim ve vicdansız bir adam, birisini yere atıp ayağıyla onun başını kat'î ezecek bir surette davransa, o yerdeki adam eğer o vahşî zalimin ayağını öpse, o zillet vasıtasıyla kalbi başından evvel ezilir, ruhu cesedinden evvel ölür. Hem başı gider, hem izzet ve haysiyeti mahvolur. Hem o canavar, vicdansız zalime karşı zaaf göstermekle, kendisini ezdirmeye teşcî eder. Eğer ayağı altındaki mazlum adam, o zalimin yüzüne tükürse, kalbini ve ruhunu kurtarır, cesedi bir şehid-i mazlum olur. Evet, tükürün zalimlerin hayâsız yüzlerine!

Bir zaman İngiliz devleti, İstanbul Boğazının toplarını tahrip ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmda, o devletin en büyük daire-i diniyesi olan Anglikan Kilisesinin Başpapazı tarafından Meşihat-ı İslâmiyeden dinî altı sual soruldu. Ben de o zaman Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyenin âzâsıydım. Bana dediler: "Bir cevap ver. Onlar, altı suallerine altı yüz kelimeyle cevap istiyorlar."

Ben dedim: “Altı yüz kelimeyle değil, altı kelimeyle de değil, hattâ bir kelimeyle dahi değil, belki bir tükürükle cevap veriyorum. Çünkü, o devlet, işte görüyorsunuz, ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı, mağrurâne üstümüzde sual sormasına karşı, yüzüne tükürmek lâzım geliyor. Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!” demiştim. Şimdi diyorum:

Ey kardeşlerim! İngiliz gibi cebbar bir hükûmetin istilâ ettiği bir zamanda, bu tarzda matbaa lisanıyla onlara mukabele etmek, tehlike yüzde yüz iken hıfz-ı Kur’ânî bana kâfi geldiği halde, size de yüzde bir ihtimalle ehemmiyetsiz zalimlerin elinden gelen zararlara karşı, elbette yüz derece daha kâfidir.

Hem, ey kardeşlerim, çoğunuz askerlik etmişsiniz. Etmeyenler de elbette işitmişlerdir. İşitmeyenler de benden işitsinler ki, en ziyade yaralananlar, siperini bırakıp kaçanlardır. En az yara alanlar, siperinde sebat edenlerdir.

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلاَقِيكُمْ [3]

mânâ-yı işarîsiyle gösteriyor ki, firar edenler, kaçmalarıyla ölümü daha ziyade karşılıyorlar.

1.) Şüphesiz ki zikri (vahyi, Kur’ân’ı) Biz indirdik; onu koruyan da elbette Biziz. (Hicr Sûresi, 15:9)
2.) Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
3.) De ki: Kaçıp durduğunuz ölüm mutlaka gelip sizi bulacaktır. (Cum’a Sûresi, 62:8)

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 3.Desise

3.Desise: Tamah

Üçüncü Desise

Tamah yüzünden çoklarını avlıyorlar.

Kur'ân-ı Hakîmin âyât ve beyyinâtından istifaza ettiğimiz kat'î burhanlarla çok risalelerde ispat etmişiz ki, meşru rızık, iktidar ve ihtiyarın derecesine göre değil, belki acz ve iftikarın nisbetinde geliyor. Bu hakikati gösteren hadsiz işaretler, emâreler, deliller vardır. Ezcümle:

Bir nevi zîhayat ve rızka muhtaç olan eşcar yerinde durup, onların rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvânat, hırsla rızıklarının peşinde koştuklarından, ağaçlar gibi mükemmel beslenmiyorlar.

Hem hayvânat nev'inden balıkların en aptal, iktidarsız ve kum içinde bulunduğu halde mükemmel beslenmesi ve umumiyetle semiz olarak görünmesi, maymun ve tilki gibi zekî ve muktedir hayvânat sû-i maişetinden alîz ve zayıf olması gösteriyor ki, vasıta-ı rızık iktidar değil, iftikardır.

Hem, insanî olsun, hayvanî olsun, bütün yavruların hüsn-ü maişeti ve süt gibi hazine-i rahmetin en latîf bir hediyesi, umulmadık bir tarzda onlara zaaf ve aczlerine şefkaten ihsan edilmesi; ve vahşî canavarların dıyk-ı maişetleri dahi gösteriyor ki, vesile-i rızk-ı helâl acz ve iftikardır, zekâ ve iktidar değildir.

Hem dünyada, milletler içinde şiddet-i hırsla meşhur olan Yahudi milletinden daha ziyade rızık peşinde koşan olmuyor. Halbuki zillet ve sefalet içinde en ziyade sû-i maişete onlar maruz oluyorlar. Onların zenginleri dahi süflî yaşıyorlar. Zaten ribâ gibi gayr-ı meşru yollarla kazandıkları mal, rızk-ı helâl değil ki meselemizi cerh etsin.

Hem çok ediplerin ve çok ulemanın fakr-ı hali ve çok aptalların servet ve gınâsı dahi gösteriyor ki, celb-i rızkın medarı zekâ ve

iktidar değildir, belki acz ve iftikardır, tevekkülvâri bir teslimdir ve lisan-ı kal ve lisan-ı hal ve lisan-ı fiil ile bir duadır.

İşte bu hakikati ilân eden

اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ [1]

âyeti, bu dâvâmıza o kadar kavî ve metin bir burhandır ki, bütün nebâtat ve hayvânat ve etfal lisanıyla okunuyor. Ve rızık isteyen her taife, şu âyeti lisan-ı hal ile okuyor.

Madem rızık mukadderdir ve ihsan ediliyor ve veren de Cenâb-ı Haktır. O hem Rahîm, hem Kerîmdir. Onun rahmetini ittiham etmek derecesinde ve keremini istihfaf eder bir surette, gayr-ı meşru bir tarzda yüz suyu dökmekle, vicdanını, belki bazı mukaddesâtını rüşvet verip, menhus, bereketsiz bir mal-ı haramı kabul eden düşünsün ki, ne kadar muzaaf bir divaneliktir!

Evet, ehl-i dünya, hususan ehl-i dalâlet, parasını ucuz vermez, pek pahalı satar. Bir senelik hayat-ı dünyeviyeye bir derece yardım edecek bir mala mukàbil, hadsiz bir hayat-ı ebediyeyi tahrip etmeye bazan vesile olur. O pis hırsla, gazab-ı İlâhîyi kendine celb eder ve ehl-i dalâletin rızasını celbe çalışır.

Ey kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münafıkları, sizi, insaniyetin şu zayıf damarı olan tamah yüzünden yakalasalar, geçen hakikati düşünüp, bu fakir kardeşinizi nümune-i imtisal ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki, kanaat ve iktisat, maaştan ziyade sizin hayatınızı idame ve rızkınızı temin eder. Bahusus size verilen o gayr-ı meşru para, sizden, ona mukàbil bin kat fazla fiyat isteyecek. Hem her saati size ebedî bir hazineyi açabilir olan hizmet-i Kur'âniyeye sed çekebilir veya fütur verir. Bu öyle bir zarar ve boşluktur ki, her ay binler maaş verilse, yerini dolduramaz.

İhtar: Ehl-i dalâlet, Kur'ân-ı Hakîmden alıp neşrettiğimiz hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye karşı müdafaa ve mukabele elinden gelmediği için, münafıkane ve desisekârâne iğfal ve hile dâmını (tuzağını) istimal ediyor. Dostlarımı hubb-u cah, tamah ve havf ile aldatmak ve beni bazı isnâdatla çürütmek istiyorlar. Biz, kudsî hizmetimizde daima müsbet hareket ediyoruz. Fakat, maatteessüf, herbir emr-i hayırda bulunan mânileri def etmek vazifesi, bizi bazan

menfi harekete sevk ediyor. İşte, bunun içindir ki, ehl-i nifakın hilekârâne propagandasına karşı, kardeşlerimi sabık üç nokta ile ikaz ediyorum, onlara gelen hücumu def'e çalışıyorum.

Şimdi, en mühim bir hücum benim şahsımadır. Diyorlar ki: "Said Kürttür. Neden bu kadar ona hürmet ediyorsunuz, arkasına düşüyorsunuz?"

İşte, bilmecburiye, böyle herifleri susturmak için, Dördüncü Desise-i Şeytaniyeyi, istemeyerek Eski Said lisanıyla zikredeceğim.

1.) Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 4.Desise

4.Desise: Irkçılık

Dördüncü Desise

Şeytanın telkiniyle ve ehl-i dalâletin ilkaâtıyla, bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkileri işgal eden bazı mülhidler, kardeşlerimi aldatmak ve asabiyet-i milliyetlerini tahrik etmek için diyorlar ki: “Siz Türksünüz. Maşaallah, Türklerde her nevi ulema ve ehl-i kemal vardır. Said bir Kürttür. Milliyetinizden olmayan birisiyle teşrik-i mesai etmek hamiyet-i milliyeye münâfidir.”

Elcevap: Ey bedbaht mülhid! Ben felillâhilhamd Müslümanım. Her zamanda kudsî milletimin üç yüz elli milyon efradı vardır. Böyle ebedî bir uhuvveti tesis eden ve dualarıyla bana yardım eden ve içinde Kürtlerin ekseriyet-i mutlakası bulunan üç yüz elli milyon kardeşi, unsuriyet ve menfi milliyet fikrine feda etmek ve o mübarek hadsiz kardeşlere bedel, Kürt namını taşıyan ve Kürt unsurundan addedilen mahdut birkaç dinsiz veya mezhepsiz bir mesleğe girenleri kazanmaktan yüz bin defa istiâze ediyorum. Ey mülhid! Senin gibi ahmaklar lâzım ki, Macar kâfirleri veyahut dinsiz olmuş ve frenkleşmiş birkaç Türkleri muvakkaten, dünyaca dahi faidesiz uhuvvetini kazanmak için, üç yüz elli milyon hakikî, nuranî menfaattar bir cemaatin bâki uhuvvetlerini terk etsin. Yirmi Altıncı Mektubun Üçüncü Meselesinde, delilleriyle menfi milliyetin mahiyetini ve zararlarını gösterdiğimizden, ona havale edip, yalnız o Üçüncü Meselenin âhirinde icmal edilen bir hakikati burada bir derece izah edeceğiz. Şöyle ki:

O Türkçülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan hamiyetfuruş mülhidlere derim ki:

Din-i İslâmiyet milletiyle ebedî ve hakikî bir uhuvvet ile, Türk denilen bu vatan ehl-i imanıyla şiddetli ve pek hakikî alâkadarım. Ve bin seneye yakın, Kur’ân’ın bayrağını cihanın cihât-ı sittesinin

etrafında galibâne gezdiren bu vatan evlâtlarına, İslâmiyet hesabına müftehirâne ve taraftarâne muhabbettarım.

Sen ise, ey hamiyetfuruş sahtekâr! Türkün mefâhir-i hakikiye-i milliyesini unutturacak bir surette mecazî ve unsurî ve muvakkat ve garazkârâne bir uhuvvetin var. Senden soruyorum: Türk milleti, yalnız yirmi ile kırk yaşı ortasındaki gafil ve heveskâr gençlerden ibaret midir? Hem onların menfaati ve onların hakkında hamiyet-i milliyenin iktiza ettiği hizmet, yalnız onların gafletini ziyadeleştiren ve ahlâksızlıklara alıştıran ve menhiyâta teşcî eden frenkmeşrebâne terbiyede midir? Ve ihtiyarlıkta onları ağlattıracak olan muvakkat bir güldürmekte midir?

Eğer hamiyet-i milliye bunlardan ibaretse ve terakki ve saadet-i hayatiye bu ise, evet, sen böyle Türkçü isen ve böyle milliyetperver isen, ben o Türkçülükten kaçıyorum; sen de benden kaçabilirsin. Eğer zerre miktar hamiyet ve şuurun ve insafın varsa, şimdiki taksimata bak, cevap ver. Şöyle ki:

Türk milleti denilen şu vatan evlâdı altı kısımdır. Birinci kısmı, ehl-i salâhat ve takvâdır. İkinci kısmı, musibetzede ve hastalar taifesidir. Üçüncü kısmı, ihtiyarlar sınıfıdır. Dördüncü kısmı, çocuklar taifesidir. Beşinci kısmı, fakirler ve zayıflar taifesidir. Altıncı kısmı gençlerdir.

Acaba bütün evvelki beş taife Türk değiller mi? Hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mu? Acaba altıncı taifeye sarhoşçasına bir keyif vermek yolunda o beş taifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak hamiyet-i milliye midir, yoksa o millete düşmanlık mıdır? “El-hükmü li’l-ekser” sırrınca, eksere zarar dokunduran düşmandır, dost değildir.

Senden soruyorum: **Birinci kısım olan ehl-i iman ve ehl-i takvâ**nın en büyük menfaati, frenkmeşrebâne bir medeniyette midir? Yoksa hakaik-i imaniyenin nurlarıyla saadet-i ebediyeyi düşünüp, müştak ve âşık oldukları tarik-i hakta sülûk etmek ve hakikî teselli bulmakta mıdır? Senin gibi dalâlet-pîşe hamiyetfuruşların tuttuğu meslek, müttakî ehl-i imanın mânevî nurlarını söndürüyor ve hakikî tesellilerini bozuyor ve ölümü idam-ı ebedî ve kabri daimî bir firak-ı lâyezâlî kapısı olduğunu gösteriyor.

İkinci kısım olan musibetzede ve hastaların ve hayatından meyus olanların menfaati, frenkmeşrebâne, dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Halbuki, o biçareler bir nur isterler, bir teselli isterler. Musibetlerine karşı bir mükâfat isterler. Ve onlara zulmedenlerden intikamlarını almak isterler. Ve yakınlaştıkları kabir kapısındaki dehşeti def etmek istiyorlar. Sizin gibilerin sahtekâr hamiyetiyle, pek çok şefkate ve okşamaya ve tımar etmeye çok lâyık ve muhtaç o biçare musibetzedelerin kalblerine iğne sokuyorsunuz, başlarına tokmak vuruyorsunuz, merhametsizcesine ümitlerini kırıyorsunuz, ye’s-i mutlaka düşürüyorsunuz. Hamiyet-i milliye bu mudur? Böyle mi millete menfaat dokunduruyorsunuz?

Üçüncü taife olan ihtiyarlar bir sülüs teşkil ediyor. Bunlar kabre yakınlaşıyorlar, ölüme yaklaşıyorlar, dünyadan uzaklaşıyorlar, âhirete yanaşıyorlar. Böylelerin menfaati ve nuru ve tesellisi, Hülâgû ve Cengiz gibi zalimlerin gaddarâne sergüzeştlerini dinlemesinde midir? Ve âhireti unutturacak, dünyaya bağlandıracak, neticesiz, mânen sukut, zâhiren terakki denilen şimdiki nevi hareketinizde midir? Ve uhrevî nur, sinemada mıdır? Ve hakikî teselli, tiyatroda mıdır? Bu biçare ihtiyarlar hamiyetten hürmet isterlerken, mânevî bıçakla o biçareleri kesmek hükmünde ve “İdam-ı ebediye sevk ediliyorsunuz” fikrini vermek ve rahmet kapısı tasavvur ettikleri kabir kapısını ejderha ağzına çevirmek, “Sen oraya gideceksin” diye mânevî kulağına üflemek hamiyet-i milliye ise, böyle hamiyetten yüz bin defa el’iyâzü billâh!

Dördüncü taife ki, çocuklardır. Bunlar hamiyet-i milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da, zaaf ve acz ve iktidarsızlık noktasında, merhametkâr, kudretli bir Hâlıkı bilmekle ruhları inbisat edebilir, istidatları mes’udâne inkişaf edebilir. İleride, dünyadaki müthiş ehval ve ahvâle karşı gelebilecek bir tevekkül-ü imanî ve teslim-i İslâmî telkinatıyla o masumlar hayata müştakane bakabilirler. Acaba, alâkaları pek az olduğu terakkiyât-ı medeniye dersleri ve onların kuvve-i mâneviyesini kıracak ve ruhlarını söndürecek, nursuz, sırf maddî, felsefî düsturların taliminde midir?

Eğer insan bir cesed-i hayvânîden ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı, belki bu masum çocukları muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye tabir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdiğiniz bu firengî usul, onlara çocukçasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir

menfaati verebilirdi. Madem ki o masumlar hayatın dağdağalarına atılacaklar, madem ki insandırlar. Elbette küçük kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında büyük maksatlar tevellüt edecek. Madem hakikat böyledir; onlara şefkatin muktezası, gayet derecede fakr ve aczinde, gayet kuvvetli bir nokta-i istinadı ve tükenmez bir nokta-i istimdadı, kalblerinde iman-ı billâh ve iman-ı bil'âhiret suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir validenin, veledini bıçakla kesmesi gibi, hamiyet-i milliye sarhoşluğuyla, o biçare masumları mânen boğazlamaktır. Cesedini beslemek için beynini ve kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahşiyâne bir gadirdir, bir zulümdür.

Beşinci taife fakirler ve zayıflar taifesidir. Acaba, hayatın ağır tekâlifini fakirlik vasıtasıyla elîm bir tarzda çeken fakirlerin ve hayatın müthiş dağdağalarına karşı çok müteessir olan zayıfların hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mudur? Bu biçarelerin ye'sini ve elemini arttıran ve sefih bir kısım zenginlerin mel'abe-i hevesâtı ve zalim bir kısım kavîlerin vesile-i şöhret ve şekaveti olan frenkmeşrebâne ve perde-bîrûnâne ve firavunâne medeniyetperverlik namı altında yaptığınız harekâtta mıdır? Bu biçare fukaraların fakirlik yarasına merhem ise, unsuriyet fikrinden değil, belki İslâmiyetin eczahane-i kudsiyesinden çıkabilir. Zayıfların kuvveti ve mukavemeti, karanlık ve tesadüfe bağlı, şuursuz, tabiî felsefeden alınmaz; belki hamiyet-i İslâmiye ve kudsî İslâmiyet milliyetinden alınır.

Altıncı taife gençlerdir. Bu gençlerin gençlikleri eğer daimî olsaydı, menfi milliyetle onlara içirdiğiniz şarabın muvakkat bir menfaati, bir faidesi olurdu. Fakat o gençliğin lezzetli sarhoşluğu, ihtiyarlıkla elemle ayılması ve o tatlı uykunun ihtiyarlık sabahında esefle uyanmasıyla, o şarabın humarı ve sıkıntısı onu çok ağlattıracak ve o lezzetli rüyanın zevâlindeki elem ona çok hazin teessüf ettirecek. "Eyvah! Hem gençlik gitti, hem ömür gitti. Hem müflis olarak kabre gidiyorum. Keşke aklımı başıma alsaydım!" dedirecek. Acaba bu taifenin hamiyet-i milliyeden hissesi, az bir zamanda muvakkat bir keyif görmek için, pek uzun bir zamanda teessüfle ağlattırmak mıdır? Yoksa onların saadet-i dünyeviyeleri ve lezzet-i hayatiyeleri, o güzel, şirin gençlik nimetinin şükrünü vermek suretinde, o nimeti sefahet yolunda değil, belki istikamet yolunda sarf etmekle, o fâni gençliği ibadetle mânen ibkà etmek ve o gençliğin

istikametiyle dâr-ı saadette ebedî bir gençlik kazanmakta mıdır? Zerre miktar şuurun varsa söyle!

Elhasıl: Eğer Türk milleti yalnız altıncı taife olan gençlerden ibaret olsa ve gençlikleri daimî kalsa ve dünyadan başka yerleri bulunmasa, sizin Türkçülük perdesi altındaki frenkmeşrebâne harekâtınız, hamiyet-i milliyeden sayılabilirdi. Benim gibi hayat-ı dünyeviyeye az ehemmiyet veren ve unsuriyet fikrini frengî illeti gibi bir maraz telâkki eden ve gençleri nâmeşrû keyif ve hevesattan men'e çalışan ve başka memlekette dünyaya gelen bir adama, "O Kürttür, arkasına düşmeyiniz" diyebilirdiniz ve demeye bir hak kazanabilirdiniz. Fakat madem ki Türk namı altında olan şu vatan evlâdı, sabıkan beyan edildiği gibi, altı kısımdır. Beş kısma zarar vermek ve keyiflerini kaçırmak, yalnız birtek kısma muvakkat ve dünyevî ve âkıbeti meş'um bir keyif vermek, belki sarhoş etmek, elbette o Türk milletine dostluk değil, düşmanlıktır.

Evet, ben unsurca Türk sayılmıyorum. Fakat Türklerin ehl-i takvâ taifesine ve musibetzedeler kısmına ve ihtiyarlar sınıfına ve çocuklar taifesine ve zayıflar ve fakirler zümresine bütün kuvvetimle ve kemâl-i iştiyakla müşfikane ve uhuvvetkârâne çalışmışım ve çalışıyorum. Altıncı taife olan gençleri dahi, hayat-ı dünyeviyesini zehirlettirecek ve hayat-ı uhreviyesini mahvedecek ve bir saat gülmeye bedel bir sene ağlamayı netice veren harekât-ı nâmeşruadan vazgeçirmek istiyorum. Yalnız bu altı yedi sene değil, belki yirmi senedir, Kur'ân'dan ahzedip Türkçe lisanıyla neşrettiğim âsâr meydandadır.

Evet, lillâhilhamd, Kur'ân-ı Hakîmin maden-i envârından iktibas edilen âsâr ile, ihtiyar taifesinin en ziyade istedikleri nur gösteriliyor. Musibetzedelerin ve hastaların tiryak gibi en nâfi ilâçları, eczahane-i kudsiye-i Kur'âniyede gösteriliyor. Ve ihtiyarları en ziyade düşündüren kabir kapısı, rahmet kapısı olduğu ve idam kapısı olmadığı, o envâr-ı Kur'âniye ile gösterildi. Ve çocukların nazik kalblerinde hadsiz mesâib ve muzır eşyaya karşı gayet kuvvetli bir nokta-i istinad ve hadsiz âmâl ve arzularına medar bir nokta-i istimdat, Kur'ân-ı Hakîmin madeninden çıkarıldı ve gösterildi ve bilfiil istifade ettirildi. Ve fukaralar ve zuafalar kısmını en ziyade ezen ve müteessir eden hayatın ağır tekâlifi, Kur'ân-ı Hakîmin hakaik-i imaniyesiyle hafifleştirildi.

İşte bu beş taife-ki, Türk milletinin altı kısmından beş kısmıdır-menfaatlerine çalışıyoruz. Altıncı kısım ki gençlerdir; onların iyilerine karşı ciddî uhuvvetimiz var, senin gibi mülhidlere karşı hiçbir cihetle dostluğumuz yok. Çünkü ilhâda giren ve Türkün hakikî bütün mefâhir-i milliyesini taşıyan İslâmiyet milliyetinden çıkmak isteyen adamları Türk bilmiyoruz, Türk perdesi altına girmiş frenk telâkki ediyoruz. Çünkü, yüz bin defa Türkçüyüz deyip dâvâ etseler, ehl-i hakikati kandıramazlar. Zira fiilleri, harekâtları, onların dâvâlarını tekzip ediyor.

İşte, ey frenkmeşrepler ve propagandanızla hakikî kardeşlerimi benden soğutmaya çalışan mülhidler! Bu millete menfaatiniz nedir? Birinci taife olan ehl-i takvâ ve salâhatin nurunu söndürüyorsunuz. Merhamete ve tımar etmeye şâyan ikinci taifesinin yaralarına zehir serpiyorsunuz. Ve hürmete çok lâyık olan üçüncü taifenin tesellisini kırıyorsunuz, ye’s-i mutlaka atıyorsunuz. Ve şefkate çok muhtaç olan dördüncü taifenin bütün bütün kuvve-i mâneviyesini kırıyorsunuz ve hakikî insaniyetini söndürüyorsunuz. Ve muavenet ve yardıma ve teselliye çok muhtaç olan beşinci taifenin ümitlerini, istimdatlarını akîm bırakıp, onların nazarında hayatı mevtten daha ziyade dehşetli bir surete çeviriyorsunuz. İkaza ve ayılmaya çok muhtaç olan altıncı taifesine, gençlik uykusu içinde öyle bir şarap içiriyorsunuz ki, o şarabın humârı pek elîm, pek dehşetlidir. Acaba bu mudur hamiyet-i milliyeniz ki, o hamiyet-i milliye uğrunda çok mukaddesâtı feda ediyorsunuz? O Türkçülük menfaati, Türklere bu suretle midir? Yüz bin defa el’iyâzü billâh!

Ey efendiler! Bilirim ki, hak noktasında mağlûp olduğunuz zaman kuvvete müracaat edersiniz. Kuvvet hakta olduğu, hak kuvvette olmadığı sırrıyla, dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-i Kur’âniyeye feda olan bu baş size eğilmeyecektir!

Hem size bunu da haber veriyorum ki, değil sizler gibi mahdut, mânen millet nazarında menfur bir kısım adamlar, belki binler sizler gibi bana maddî düşmanlık etseler, ehemmiyet vermeyeceğim ve bir kısım muzır hayvânattan fazla kıymet vermeyeceğim. Çünkü bana karşı ne yapacaksınız?

Yapacağınız iş, ya hayatıma hâtime çekmekle veya hizmetimi bozmak suretiyle olur. Bu iki şeyden başka dünyada alâkam yok.

Hayatın başına gelen ecel ise, şuhud derecesinde kat'î iman etmişim ki, tagayyür etmiyor, mukadderdir. Madem böyledir; hak yolunda şehadetle ölsem, çekinmek değil, iştiyakla bekliyorum. Bahusus ben ihtiyar oldum; bir seneden fazla yaşamayı zor düşünüyorum. Zâhirî bir sene ömrü, şehadet vasıtasıyla kazanılan hadsiz bir ömr-ü bâkiye tebdil etmek, benim gibilerin en âli bir maksadı, bir gayesi olur.

Amma hizmet ise, felillâhilhamd, hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede Cenâb-ı Hak rahmetiyle öyle kardeşleri bana vermiş ki, vefatımla, o hizmet, bir merkezde yapıldığına bedel, çok merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölümle susturulsa, pek çok kuvvetli diller benim dilime bedel konuşacaklar, o hizmeti idame ederler. Hattâ diyebilirim: Nasıl ki bir tane tohum toprak altına girip ölmesiyle bir sümbül hayatını netice verir; bir taneye bedel yüz tane vazife başına geçer. Öyle de, mevtim, hayatımdan fazla o hizmete vasıta olur ümidini besliyorum.

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 5.Desise

5.Desise: Enaniyet

Beşinci Desise

Ehl-i dalâletin tarafgirleri, enâniyetten istifade edip kardeşlerimi benden çekmek istiyorlar. Hakikaten, insanda en tehlikeli damar enâniyettir. Ve en zayıf damarı da odur. Onu okşamakla çok fena şeyleri yaptırabilirler.

Ey kardeşlerim! Dikkat ediniz, sizi enâniyette vurmasınlar, onunla sizi avlamasınlar. Hem biliniz ki, şu asırda ehl-i dalâlet ene'ye binmiş, dalâlet vadilerinde koşuyor. Ehl-i hak, bilmecburiye, eneyi terk etmekle hakka hizmet edebilir. Enenin istimalinde haklı dahi olsa, madem ki ötekilere benzer ve onlar da onları kendileri gibi nefisperest zannederler, hakkın hizmetine karşı bir haksızlıktır. Bununla beraber, etrafına toplandığımız hizmet-i Kur'âniye, ene'yi kabul etmiyor, nahnü istiyor. "Ben demeyiniz, biz deyiniz" diyor.

Elbette kanaatiniz gelmiş ki, bu fakir kardeşiniz ene ile meydana çıkmamış. Sizi enesine hâdim yapmıyor. Belki enesiz bir hâdim-i Kur'ânî olarak kendini size göstermiş. Ve kendini beğenmemeyi ve enesine taraftar olmamayı meslek ittihaz etmiş. Bununla beraber, kat'î delillerle size ispat etmiştir ki, meydan-ı istifadeye vaz edilen eserler mîrî malıdır, yani Kur'ân-ı Hakîmin tereşşuhâtıdır. Hiç kimse enesiyle onlara temellük edemez. Haydi, farz-ı muhal olarak, ben enemle o eserlere sahip çıkıyorum; benim bir kardeşimin dediği gibi, madem bu Kur'ânî hakikat kapısı açıldı, benim noksaniyetime ve ehemmiyetsizliğime bakılmayarak, ehl-i ilim ve kemal arkamda bulunmaktan çekinmemeli ve istiğnâ etmemelidirler. Selef-i Sâlihînin ve muhakkıkîn-i ulemanın âsarları, çendan her derde kâfi ve vâfi bir hazine-i azîmedir; fakat bazı zaman olur ki, bir anahtar bir hazineden ziyade ehemmiyetli olur. Çünkü hazine kapalıdır. Fakat bir anahtar çok hazineleri açabilir.

Zannederim ki, o enâniyet-i ilmiyeyi fazla taşıyan zatlar da anladılar ki, neşrolunan Sözler, hakaik-i Kur'âniyenin birer anahtarı ve o hakaiki inkâr etmeye çalışanların başlarına inen birer elmas kılıçtır. O ehl-i fazl ve kemal ve kuvvetli enâniyet-i ilmiyeyi taşıyan zatlar bilsinler ki, bana değil, Kur'ân-ı Hakîme talebe ve şakirt oluyorlar; ben de onların bir ders arkadaşıyım. Haydi, farz-ı muhal olarak, ben üstadlık dâvâ etsem, madem şimdi ehl-i imanın tabakatını, avamdan havassa kadar, maruz kaldıkları evham ve şübehattan kurtarmak çaresini bulduk; o ulema ya daha kolay bir çaresini bulsunlar veyahut bu çareyi iltizam edip ders versinler, taraftar olsunlar. Ulemâü's-sû' hakkında bir tehdid-i azîm var; bu zamanda ehl-i ilim ziyade dikkat etmeli.

Haydi, farz etseniz ki, düşmanlarımızın zannı gibi, ben, benlik hesabına böyle bir hizmette bulunuyorum. Acaba, dünyevî ve millî bir maksat için çok zatlar enâniyeti terk edip, firavun-meşrep bir adamın kemâl-i sadakatle etrafına toplanıp, şiddetli bir tesanüdle iş gördükleri halde, acaba bu kardeşiniz, hakikat-i Kur'âniye ve hakaik-i imaniye etrafında, kendi enâniyetini setretmekle beraber, o dünyevî komitenin onbaşıları gibi terk-i enâniyetle hakaik-i Kur'âniye etrafında bir tesanüdü sizden istemeye hakkı yok mudur? Sizin en büyük âlimleriniz de ona "Lebbeyk" dememesinde haksız değil midirler?

Kardeşlerim, enâniyetin işimizde en tehlikeli ciheti kıskançlıktır. Eğer sırf lillâh için olmazsa, kıskançlık müdahale eder, bozar. Nasıl ki bir insanın bir eli bir elini kıskanmaz ve gözü kulağına haset etmez ve kalbi aklına rekabet etmez. Öyle de, bu heyetimizin şahs-ı mânevîsinde, herbiriniz bir duygu, bir âzâ hükmündesiniz. Birbirinize karşı rekabet değil, bilâkis birbirinizin meziyetiyle iftihar etmek, mütelezziz olmak bir vazife-i vicdaniyenizdir.

Birşey daha kaldı; en tehlikelisi odur ki: İçinizde ve ahbabınızda, bu fakir kardeşinize karşı bir kıskançlık damarı bulunmak, en tehlikelidir. Sizlerde mühim ehl-i ilim de var. Ehl-i ilmin bir kısmında bir enâniyet-i ilmiye bulunur. Kendi mütevazi de olsa, o cihette enâniyetlidir; çabuk enâniyetini bırakmaz. Kalbi, aklı ne kadar yapışsa da, nefsi, o ilmî enâniyeti cihetinde imtiyaz ister, kendini satmak ister, hattâ yazılan risalelere karşı muaraza ister. Kalbi risaleleri sevdiği ve aklı istihsan ettiği ve yüksek bulduğu halde, nefsi

ise, enâniyet-i ilmiyeden gelen kıskançlık cihetinde zımnî bir adâvet besler gibi, Sözlerin kıymetlerinin tenzilini arzu eder—tâ ki kendi mahsulât-ı fikriyesi onlara yetişsin, onlar gibi satılsın. Halbuki, bilmecburiye bunu haber veriyorum ki:

Bu durûs-u Kur'âniyenin dairesi içinde olanlar, allâme ve müctehidler de olsalar, vazifeleri, ulûm-u imaniye cihetinde, yalnız yazılan şu Sözlerin şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir. Çünkü, çok emârelerle anlamışız ki, bu ulûm-u imaniyedeki fetvâ vazifesiyle tavzif edilmişiz. Eğer biri, dairemiz içinde nefsin enâniyet-i ilmiyeden aldığı bir hisle, şerh ve izah haricinde birşey yazsa, soğuk bir muaraza veya nâkıs bir taklitçilik hükmüne geçer. Çünkü, çok delillerle ve emârelerle tahakkuk etmiş ki, Risale-i Nur eczaları Kur'ân'ın tereşşuhâtıdır; bizler, taksimü'l-a'mâl kaidesiyle, herbirimiz bir vazife deruhte edip o âb-ı hayat tereşşuhâtını muhtaç olanlara yetiştiriyoruz.

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : 6.Desise

6.Desise: Tembellik

Altıncı Desise

Şudur ki: İnsandaki tembellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade eder.

Evet, şeytan-ı ins ve cinnî her cihette hücum ederler. Arkadaşlarımızdan metin kalbli, sadakati kuvvetli, niyeti ihlâslı, himmeti âli gördükleri vakit başka noktalardan hücum ederler. Şöyle ki:

İşimize sekte ve hizmetimize fütur vermek için, onların tembelliklerinden ve tenperverliklerinden ve vazifedarlıklarından istifade ederler. Onlar, öyle desiselerle, onları hizmet-i Kur'âniyeden alıkoyuyorlar ki, haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, tâ ki hizmet-i Kur'âniyeye vakit bulmasın. Bir kısmına da dünyanın cazibedar şeylerini gösteriyorlar ki, hevesi uyanıp, hizmete karşı bir gaflet gelsin. Ve hâkezâ, bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek dikkatli fehminize havale ederiz.

Ey kardeşlerim, dikkat ediniz. Vazifeniz kudsiyedir, hizmetiniz ulvîdir. Herbir saatiniz, bir gün ibadet hükmüne geçebilecek bir kıymettedir. Biliniz ki, elinizden kaçmasın.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا [1] وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَلاَتَشْتَرُوا بِآيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً [2]

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ [3]
وَسَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ [5]
النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الْحَبِيبِ الْعَالِى الْقَدْرِ
الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ
اٰمِينَ

1.) Ey iman edenler! Sabırlı olun, sabır yarışında düşmanlarınızı geride bırakın, her an cihada hazırlıklı bulunun ve Allah'tan korkun ki kurtuluşa eresiniz. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:200)
2.) Benim âyetlerimi, az bir dünya menfaatiyle değiştirmeyin. (Bakara Sûresi, 2:41)
3.) İzzet sahibi Rabbin, onların yakıştırdıklarından münezzehtir. Bütün peygamberlere selâm olsun. Hamd ise Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Sâffât Sûresi, 37:180-182)
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.) Allahım! Kadri pek yüce ve makamı pek büyük olan Habibin, Ümmî Peygamber, Efendimiz Muhammed'e ve âline ve ashabına salât ve selâm et. Âmin

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : Kudsi Bir Tarihce

Kudsi Bir Tarihçe

Kudsî bir tarihçe

Kur'ân-ı Hakîmin mühim bir sırr-ı i'câzîsinin zuhur ettiği senenin tarihi, yine lâfz-ı Kur'ân'dadır. Şöyle ki:

Kur'ân kelimesi, ebced hesabıyla 351 (üç yüz elli bir)'dir. İçinde iki elif var. Mahfî elif, "elfün" okunsa, "bin" mânâsındaki elfün'dür. **(Haşiye)** Demek 1351 (bin üç yüz elli bir) senesine "sene-i Kur'âniye" tabir edilebilir. Çünkü, lâfz-ı Kur'ân'daki tevafukatın sırr-ı acibi, Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur eczalarında o sene göründü. Ve Kur'ân'daki Lâfz-ı Celâlin i'câzkârâne sırr-ı tevafuku aynı senede tezahür etti. Ve bir nakş-ı i'câzîyi gösterecek bir Kur'ân'ın yeni bir tarzda yazılması, aynı senede oluyor. Ve hatt-ı Kur'ân'ın tebdiline karşı, Kur'ân şakirtlerinin bütün kuvvetleriyle hatt-ı Kur'ânîyi muhafazaya çalışması aynı senededir. Ve Kur'ân'ın mühim ezvâk-ı i'câziyesi aynı senede tezahür ediyor. Hem aynı senede Kur'ân ile çok münasebettar hâdisât olmuş ve olacak gibi...

Haşiye: İlm-i sarf kaidesince, feilün, "fe'lün" okunur-ketifün, "ketfün" okunması gibi. Buna binaen, elifün, "elfün" okunur. O halde 1351 olur.

Mektubat : 29.Mektub : 6.Kısım : Esile-i Sitte

Altıncı Risale olan
Altıncı Kısmın Zeyli

Es’ile-i Sitte

İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, şu mahrem zeyil yazılmıştır. Yani, “Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!” denildiği zaman yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa’nın insaniyetperver maskesi altında vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın! Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Ve bu asırda, yüz bin cihette “Yaşasın Cehennem” dedirten mim’siz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzıhaldir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَمَا لَنَا اَلاَّ نَتَوَكَّلَ عَلَى اللهِ وَقَدْ [2]
هَدٰينَا سُبُلَنَا وَلنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَا اٰذَيْتُمُونَا
وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Bu yakınlarda ehl-i ilhâdın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok biçare ehl-i imana ettikleri zalimâne ve dinsizcesine tecavüz nev’inden, bana, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir mâbedimde hususî bir iki kardeşimle hususî ibadetimde, gizli ezan ve kametimize müdahale edildi. “Niçin Arapça kamet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?” denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i hitap olmayan öyle vicdansız alçaklara değil,

belki milletin mukadderâtıyla keyfî istibdatla oynayan firavunmeşrep komitenin başlarına derim ki:

Ey ehl-i bid'a ve ilhâd! Altı sualime cevap isterim.

Birincisi: Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların, hattâ vahşî, canavar bir çete reisinin bir usulü var, bir düsturla hükmeder. Siz hangi usulle bu acip tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz. Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Çünkü böyle hususî ibâdâtta kanun yapılmaz ve kanun olamaz.

İkincisi: Nev-i beşerde, hususan bu asr-ı hürriyette ve bilhassa medeniyet dairesinde, hemen umumiyetle hükümfermâ hürriyet-i vicdan düsturunu kırmak ve istihfaf etmek ve dolayısıyla nev-i beşeri istihkar etmek ve itirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz? Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize "lâdinî" ismi vermekle ne dine, ne dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde, dinsizliği mutaassıbâne kendine bir din ittihaz etmek tarzında, dine ve ehl-i dine böyle tecavüz, elbette saklı kalmayacak, sizden sorulacak. Ne cevap vereceksiniz? Yirmi hükûmetin en küçüğünün itirazına karşı dayanamadığınız halde, nasıl yirmi hükûmetin birden itirazını hiçe sayar gibi hürriyet-i vicdaniyeyi cebrî bir surette bozmaya çalışıyorsunuz?

Üçüncüsü: Mezheb-i Hanefînin ulviyetine ve sâfiyetine münâfi bir surette, vicdanını dünyaya satan bir kısım ulemâü's-sû'un yanlış fetvâlarıyla, benim gibi Şâfii'l-mezhep adamlara hangi usulle teklif ediyorsunuz? Bu meslekte milyonlar etbâı bulunan Şâfiî mezhebini kaldırıp bütün Şâfiîleri Hanefîleştirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usulüdür denilebilir. Yoksa keyfî bir alçaklıktır. Öylelerin keyfine tâbi değiliz ve tanımayız!

Dördüncüsü: İslâmiyetle eskiden beri imtizaç ve ittihad eden, ciddî dindar ve dinine samimî hürmetkâr Türklük milliyetine bütün bütün zıt bir surette, frenklik mânâsında Türkçülük namıyla, tahrifdârâne ve bid'akârâne bir fetvâ ile "Türkçe kamet et" diye, benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usulledir? Evet, hakikî Türklere pek hakikî dostâne ve uhuvvetkârâne münasebettar olduğum halde, böyle sizin gibi frenkmeşreplerin Türkçülüğüyle hiçbir

cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanunla?

Eğer milyonlarla efradı bulunan ve binler seneden beri milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakikî bir vatandaşı ve eskiden beri cihad arkadaşı olan Kürtlerin milliyetini kaldırıp onların dilini onlara unutturduktan sonra, belki, bizim gibi ayrı unsurdan sayılanlara teklifiniz, bir nevi usul-ü vahşiyâne olur. Yoksa sırf keyfîdir. Eşhâsın keyfine tebaiyet edilmez ve etmeyiz!

Beşincisi: Bir hükûmet, kendi raiyetine ve raiyet kabul ettiği adamlara herbir kanunu tatbik etse de, raiyet kabul etmediği adamlara kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: “Madem biz raiyetiniz değiliz; siz de bizim hükûmetimiz değilsiniz.”

Hem hiçbir hükûmet iki cezayı birden vermez. Bir katili ya hapse atar veyahut idam eder. Hem hapisle ceza, hem idamla ceza bir yerde vermek hiçbir usulde yoktur.

İşte, madem vatana ve millete hiçbir zararım dokunmadığı halde, beni sekiz senedir, en yabanî ve hariç bir milletten câni bir adama dahi yapılmayan bir esaret altına aldınız. Cânileri affettiğiniz halde, hürriyetimi selb edip hukuk-u medeniyeden iskat ederek muamele ettiniz. “Bu da vatan evlâdıdır” demediğiniz halde, hangi usulle, hangi kanunla biçare milletinize rızaları hilâfına olarak tatbik ettiğiniz bu hürriyet-şiken usulünüzü, benim gibi her cihetle size yabancı bir adama teklif ediyorsunuz?

Madem Harb-i Umumîde ordu kumandanlarının şehadetiyle, vasıta olduğumuz çok fedakârlıkları ve vatan uğrunda cansiperâne mücahedeleri cinayet saydınız. Ve biçare milletin hüsn-ü ahlâkını muhafaza ve saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerinin teminine pek ciddî ve tesirli çalışmayı hıyanet saydınız. Ve mânen menfaatsiz, zararlı, hatarlı, keyfî, küfrî frenk usulünü kendinde kabul etmeyen bir adama sekiz sene ceza verdiniz. (Şimdi ceza yirmi sekiz sene oldu.) Ceza bir olur. Tatbikini kabul etmedim; cezayı çektirdiniz. İkinci bir cezayı cebren tatbik etmek hangi usulledir?

Altıncısı: Madem sizlerle, itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran, küllî bir muhalefetimiz var. Siz dininizi ve âhiretinizi dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette, mâbeynimizde, tahmininizce bulunan muhalefet sırrıyla, biz dahi

hilâfınıza olarak, dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zalimâne ve vahşiyâne hükmünüz altında bir iki sene zelîlâne geçecek hayatımızı, kudsî bir şehadeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer. Fakat Kur'ân-ı Hakîmin feyzine ve işârâtına istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız. Kahhar bir el ile, cennetiniz ve mahbubunuz olan dünyadan tard edilip ebedî zulümata çabuk atılacaksınız. Arkamdan, pek çabuk sizin nemrutlaşmış reisleriniz gebertilecek, yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u İlâhîde yakalarını tutacağım. Adalet-i İlâhiye onları esfel-i sâfilîne atmakla intikamımı alacağım.

Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz! Ben rahmet-i İlâhîden ümit ederim ki, mevtim, hayatımdan ziyade dine hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp başınızı dağıtacak! Cesaretiniz varsa ilişiniz! Yapacağınız varsa göreceğiniz de var. Ben bütün tehdidâtınıza karşı, bütün kuvvetimle bu âyeti okuyorum:

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ [1]
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَانًا
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

1.) Onlar öyle kimselerdir ki, insanlar onlara 'Düşman size karşı büyük bir kuvvet topladı; onlardan korkun' dedikleri zaman onların imanı ziyadeleşti ve 'Allah bize yeter; O ne güzel vekildir' dediler. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım

Yedinci Kısım

İşârât-ı Seb’a

فَاٰمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ اْلاُمِّيِّ [1]
الَّذِى يُؤْمِنُ بِاللهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ [2]
وَيَأْبَى اللهُ اِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Üç sualin cevabı olarak Yedi İşarettir. Birinci sual Dört İşarettir.

•1.İşaret: Dar-ul Harb ve Türkçe Fatiha meselesi
•2.İşaret: "Avrupadaki inkılabları taklit" fikri
•3.İşaret: "Dini taassub bizi geri bıraktı" fikri
•4.İşaret: Tahribatçı ehl-i bid’a iki kısımdır
•5.İşaret: Hz.Mehdi, alemi nasıl ıslah edebilir?
•6.İşaret: Hz.Mehdi, Hz.İsa ve Deccal Süfyan komiteleri
•7.İşaret: Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin?

1.)Allah’a ve Resulüne iman edin ki, o ümmî peygamber de Allah’a ve Onun sözlerine iman etmiştir. Ve ona uyun-tâ ki doğru yolu bulmuş olasınız. (A’râf Sûresi, 7:158)
2.)Allah’ın nurunu üflemekle söndürmek isterler. Allah ise nurunu

tamamlamaktan başka birşeye razı olmaz-kâfirler isterse hoşlanmasınlar. (Tevbe Sûresi, 9:32)

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 1.Isaret

1.İşaret: Dar-ul Harb ve Türkçe Fatiha meselesi

Birinci İşaret

Şeâir-i İslâmiyeyi tağyire teşebbüs edenlerin senetleri ve hüccetleri, yine her fena şeylerde olduğu gibi, ecnebîleri körü körüne taklitçilik yüzünden geliyor. Diyorlar ki: “Londra’da ihtidâ edenler ve ecnebîlerden imana gelenler, memleketlerinde ezan ve kamet gibi çok şeyleri kendi lisanlarına tercüme ediyorlar, yapıyorlar. Âlem-i İslâm onlara karşı sükût ediyor, itiraz etmiyor. Demek bir cevaz-ı şer’î var ki sükût ediliyor.”

Elcevap: Bu kıyasın o kadar zâhir bir farkı var ki, hiçbir cihette onlara kıyas etmek ve onları taklit etmek zîşuurun kârı değildir. Çünkü, ecnebî diyarına, lisan-ı şeriatta **“dâr-ı harp”** denilir. Dâr-ı harpte çok şeylere cevaz olabilir ki, diyar-ı İslâmda mesağ olamaz.

Hem frengistan diyarı, Hıristiyan şevketi dairesidir. Istılahât-ı şer’iyenin maânîsini ve kelimât-ı mukaddesenin mefâhimini lisan-ı hal ile telkin edecek ve ihsas edecek bir muhit olmadığından, bilmecburiye, kudsî maânî, mukaddes elfâza tercih edilmiş; maânî için elfaz terk edilmiş, ehvenüşşer ihtiyar edilmiş. Diyar-ı İslâmda ise, muhit, o kelimât-ı mukaddesenin meâl-i icmâlîsini ehl-i İslâma lisan-ı hal ile ders veriyor. An’ane-i İslâmiye ve İslâmî tarih ve umum şeâir-i İslâmiye ve umum erkân-ı İslâmiyete ait muhaverât-ı ehl-i İslâm, o kelimât-ı mukaddesenin mücmel meallerini, mütemadiyen ehl-i imana telkin ediyorlar. Hattâ, şu memleketin maâbid ve medâris-i diniyesinden başka, makberistanın mezar taşları dahi birer telkin edici, birer muallim hükmündedir ki, o maânî-i mukaddeseyi ehl-i imana ihtar ediyorlar. Acaba kendine Müslüman diyen bir adam, dünyanın bir menfaati için bir günde elli kelime frengî lügatından

taallüm ettiği halde, elli senede ve hergünde elli defa tekrar ettiği Sübhanallah, Elhamdü lillâh ve Lâ ilâhe illâllah ve Allahu ekber gibi mukaddes kelimeleri öğrenmezse, elli defa hayvandan daha aşağı düşmez mi? Böyle hayvanlar için bu kelimât-ı mukaddese tercüme ve tahrif edilmez ve tehcir edilmezler. Onları tehcir ve tağyir etmek, bütün mezar taşlarını hâkketmektir; bu tahkire karşı titreyen mezaristandaki ehl-i kuburu aleyhlerine döndürmektir.

Ehl-i ilhâda kapılan ulemâü's-sû', milleti aldatmak için diyorlar ki: "İmam-ı Âzam, sair imamlara muhalif olarak demiş ki: 'İhtiyaç olsa, diyar-ı baîdede, Arabî hiç bilmeyenlere, ihtiyaç derecesine göre, Fâtiha yerine Fârisî tercümesi cevazı var.' Öyle ise biz de muhtacız, Türkçe okuyabiliriz."

Elcevap: İmam-ı Âzamın bu fetvâsına karşı, başta âzamî imamların en mühimleri ve sair on iki eimme-i müçtehidîn, o fetvânın aksine fetvâ veriyorlar. Âlem-i İslâmın cadde-i kübrâsı, o umum eimmenin caddesidir; muazzam ümmet, cadde-i kübrâda gidebilir. Başka hususî ve dar caddeye sevk edenler, idlâl ediyorlar.

İmam-ı Âzamın fetvâsı beş cihette hususîdir.

Birincisi: Merkez-i İslâmiyetten uzak diyar-ı âharde bulunanlara aittir.

İkincisi: İhtiyac-ı hakikîye binaendir.

Üçüncüsü: Bir rivayette1 lisan-ı ehl-i Cennetten sayılan Fârisî lisanıyla tercümeye mahsustur.

Dördüncüsü: Fâtiha'ya mahsus olarak cevaz verilmiş-tâ Fâtiha'yı bilmeyen namazı terk etmesin.

Beşincisi: Kuvvet-i imandan gelen bir hamiyet-i İslâmiye ile, maânî-i mukaddesenin, avâmın tefehhümüne medar olmak için cevaz gösterilmiş. Halbuki, zaaf-ı imandan gelen ve menfi fikr-i milliyetten çıkan ve lisan-ı Arabîye karşı nefret ve zaaf-ı imandan tevellüt eden meyl-i tahrip saikasıyla tercüme edip Arabî aslını terk etmek, dini terk ettirmektir!

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 2.Isaret

2.İşaret: "Avrupadaki inkılabları taklit" fikri

İkinci İşaret

Şeâir-i İslâmiyeyi tağyir eden ehl-i bid'a, evvelâ ulemâü's-sû'dan fetvâ istediler. Sabıkan beş vecihle hususî olduğunu gösterdiğimiz fetvâyı gösterdiler.

Saniyen, ehl-i bid'a, ecnebî inkılâpçılarından böyle meş'um bir fikir aldılar ki: Avrupa, Katolik mezhebini beğenmeyerek, başta ihtilâlciler, inkılâpçılar ve feylesoflar olarak, Katolik mezhebine göre ehl-i bid'a ve Mutezile telâkki edilen Protestanlık mezhebini iltizam edip, Fransızların İhtilâl-i Kebîrinden istifade ederek, Katolik mezhebini kısmen tahrip edip Protestanlığı ilân ettiler. İşte, körü körüne taklitçiliğe alışan buradaki hamiyetfüruşlar diyorlar ki: "Madem Hıristiyan dininde böyle bir inkılâp oldu; bidâyette inkılâpçılara mürted denildi, sonra Hıristiyan olarak yine kabul edildi. Öyle ise, İslâmiyette de böyle dinî bir inkılâp olabilir."

Elcevap: Bu kıyasın, Birinci İşaretteki kıyastan daha ziyade farkı zâhirdir. Çünkü, din-i İsevîde, yalnız esâsât-ı diniye Hazret-i İsâ Aleyhisselâmdan alındı. Hayat-ı içtimaiyeye ve füruat-ı şer'iyeye dair ekser ahkâmlar, Havariyun ve sair rüesa-yı ruhaniye tarafından teşkil edildi. Kısm-ı âzamı kütüb-ü sabıka-i mukaddeseden alındı. Hazret-i İsâ Aleyhisselâm dünyaca hâkim ve sultan olmadığından ve kavânin-i umumiye-i içtimaiyeye merci olmadığından, esâsât-ı diniyesi, hariçten bir libas giydirilmiş gibi şeriat-ı Hıristiyaniye namına örfî kanunlar, medenî düsturlar alınmış, başka bir suret verilmiş. Bu suret tebdil edilse, o libas değiştirilse, yine Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın esas dini bâki kalabilir, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmı inkâr ve tekzip çıkmaz.

Halbuki, din ve şeriat-ı İslâmiyenin sahibi olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm iki cihanın sultanı, şark ve garp ve Endülüs ve Hind birer taht-ı saltanatı olduğundan, din-i İslâmın esâsâtını bizzat kendisi gösterdiği gibi, o dinin teferruatını ve sair ahkâmını, hattâ en cüz'î âdâbını dahi bizzat o getiriyor, o haber veriyor, o emir veriyor. Demek, füruat-ı İslâmiye, değişmeye kàbil bir libas hükmünde değil ki, onlar tebdil edilse esas din bâki kalabilsin. Belki, esas-ı dine bir cesettir, lâakal bir cilttir. Onunla imtizaç ve iltiham etmiş; kabil-i tefrik değildir. Onları tebdil etmek, doğrudan doğruya Sahib-i Şeriatı inkâr ve tekzip etmek çıkar.

Mezâhibin ihtilâfı ise, Sahib-i Şeriatin gösterdiği nazarî düsturların tarz-ı tefehhümünden ileri gelmiştir. **"Zaruriyât-ı diniye"** denilen ve kabil-i tevil olmayan ve **"muhkemat"** denilen düsturları ise, hiçbir cihette kabil-i tebdil değildir ve medar-ı içtihad olamaz. Onları tebdil eden, başını dinden çıkarıyor,

يَمْرُقوُنَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الْقَوْسِ [1]

kaidesine dahil oluyor.

Ehl-i bid'a, dinsizliklerine ve ilhâdlarına şöyle bir bahane buluyorlar; diyorlar ki: "Âlem-i insaniyetin müteselsil hâdisâtına sebep olan Fransız İhtilâl-i Kebîrinde, papazlara ve rüesa-yı ruhaniyeye ve onların mezheb-i hâssı olan Katolik mezhebine hücum edildi ve tahrip edildi. Sonra, çoklar tarafından tasvip edildi. Frenkler dahi ondan sonra daha ziyade terakki ettiler."

Elcevap: Bu kıyasın dahi, evvelki kıyaslar gibi, farkı zâhirdir. Çünkü, Fransızlarda havas ve hükûmet adamları elinde çok zaman din-i Hıristiyanî, bahusus Katolik mezhebi, bir vasıta-i tahakküm ve istibdat olmuştu. Havas, o vasıtayla nüfuzlarını avam üzerinde idame ediyorlardı. Ve **"serseri"** tabir ettikleri avam tabakasında intibaha gelen hamiyetperverlerini ve havas zalimlerin istibdadına karşı hücum eden hürriyetperverlerin mütefekkir kısımlarını ezmeye vasıta olduğundan ve dört yüz seneye yakın frengistanda ihtilâllerle istirahat-i beşeriyeyi bozmaya ve hayat-ı içtimaiyeyi zîrüzeber etmeye bir sebep telâkki edildiğinden, o mezhebe, dinsizlik namına

değil, belki Hıristiyanlığın diğer bir mezhebi namına hücum edildi. Ve tabaka-i avamda ve feylesoflarda bir küsmek, bir adâvet hâsıl olmuştu ki, malûm hadise-i tarihiye vukua gelmiştir.

Halbuki, din-i Muhammedî (a.s.m.) ve şeriat-ı İslâmiyeye karşı hiçbir mazlumun, hiçbir mütefekkirin hakkı yoktur ki, ondan şekvâ etsin. Çünkü onları küstürmüyor, onları himaye ediyor. Tarih-i İslâm meydandadır. İslâmlar içinde bir iki vukuattan başka dahilî muharebe-i diniye olmamış. Katolik mezhebi ise, dört yüz sene ihtilâlât-ı dahiliyeye sebep olmuş.

Hem İslâmiyet, havastan ziyade, avâmın tahassungâhı olmuştur. Vücub-u zekât ve hurmet-i ribâ ile, havassı, avâmın üstünde müstebit yapmak değil, bir cihette hâdim yapıyor,

(2) سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ .. خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ

diyor.

Hem Kur'ân-ı Hakîm lisanıyla

(3) اَفَلاَ تَعْقِلُونَ .. اَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ .. اَفَلاَ يَتَفَكَّرُونَ

gibi kudsî havaleler ile aklı istişhad ediyor ve ikaz ediyor ve akla havale ediyor, tahkike sevk ediyor. Onunla, ehl-i ilim ve ashab-ı akla, din namına makam veriyor, ehemmiyet veriyor. Katolik mezhebi gibi aklı azletmiyor, ehl-i tefekkürü susturmuyor, körü körüne taklit istemiyor.

Hakikî Hıristiyanlık değil, belki şimdiki Hıristiyan dininin esasıyla İslâmiyetin esası mühim bir noktadan ayrıldığından, sabık farklar gibi çok cihetlerle ayrı ayrı gidiyorlar. O mühim nokta şudur:

İslâmiyet, tevhid-i hakikî dinidir ki, vasıtaları, esbabları iskat ediyor, enâniyeti kırıyor, ubûdiyet-i hâlisa tesis ediyor. Nefsin rububiyetinden tut, tâ her nevi rububiyet-i bâtılayı kat ediyor, reddediyor. Bu sır içindir ki, havastan bir büyük insan tam dindar

olsa, enâniyeti terk etmeye mecbur olur. Enâniyeti terk etmeyen, salâbet-i diniyeyi ve kısmen de dinini terk eder.

Şimdiki Hıristiyanlık dini ise, velediyet akidesini kabul ettiği için, vesait ve esbaba tesir-i hakikî verir. Din namına enâniyeti kırmaz; belki "Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın bir mukaddes vekili" diye, o enâniyete bir kudsiyet verir. Onun için, dünyaca en büyük makam işgal eden Hıristiyan havasları tam dindar olabilirler. Hattâ Amerika'nın esbak Reisicumhuru Wilson ve İngilizin esbak Reis-i Vükelâsı Lloyd George gibi çoklar var ki, mutaassıp birer papaz hükmünde dindar oldular. Müslümanlarda ise, öyle makamlara girenler, nadiren tam dindar ve salâbetli kalırlar. Çünkü gururu ve enâniyeti bırakamıyorlar. Takvâ-yı hakikî ise, gurur ve enâniyetle içtima edemiyor.

Evet, nasıl ki Hıristiyan havassının taassubu, Müslüman havaslarının adem-i salâbeti mühim bir farkı gösteriyor; öyle de, Hıristiyandan çıkan feylesoflar dinlerine karşı lâkayt veya muarız vaziyeti alması ve İslâmdan çıkan hükemaların kısm-ı âzamı hikmetlerini esâsât-ı İslâmiyeye bina etmesi, yine mühim bir farkı gösteriyor.

Hem ekseriyetle zindanlara ve musibetlere düşen âmi Hıristiyanlar, dinden medet beklemiyorlar. Eskiden çoğu dinsiz oluyordular. Hattâ Fransa'nın İhtilâl-i Kebîrini çıkaran ve **"serseri dinsiz"** tabir edilen, tarihçe meşhur inkılâpçılar, o musibetzede avam kısmıdır. İslâmiyette ise, ekseriyet-i mutlaka ile hapse ve musibete düşenler, dinden medet beklerler ve dindar oluyorlar. İşte bu hal dahi mühim bir farkı gösteriyor.

1.)Okun yaydan fırlaması gibi dinden çıkarlar. (Buharî, Enbiyâ: 6; Menâkıb: 25; Meğâzî: 61; Fedâilü'l-Kur'ân: 36; Edeb: 95; Tevhid: 23, 57; İstitâbe: 95; Müslim, Zekât: 142-144, 147, 148, 154, 156, 159; Ebû Dâvud, Sünnet: 28; Tirmizî, Fiten: 24; Nesâî, Zekât: 79, Tahrîm: 26; İbni Mâce, Mukaddime: 12; Muvattâ', Messü'l-Kur'ân: 10; Müsned, 1:88, 3:5, 4:145, 5:42)
2.)Milletin efendisi, onlara hizmet edendir." el-Mağribî, Câmiu'ş-Şeml, 1:450, no. 1668; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463
•İnsanların en hayırlısı onlara en faydalı olandır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:481, no. 4044)
3.)Akıl etmiyor musunuz? (Bakara Sûresi, 2:44)
•İyice düşünmüyorlar mı? (Nisâ Sûresi, 4:82)
•Hiç tefekkür etmezler mi? (En'âm Sûresi, 6:50)

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 3.Isaret

3.İşaret: "Dini taassub bizi geri bıraktı" fikri

Üçüncü İşaret

Ehl-i bid'a diyorlar ki: "Bu taassub-u dinî bizi geri bıraktı. Bu asırda yaşamak, taassubu bırakmakla olur. Avrupa taassubu bıraktıktan sonra terakki etti."

Elcevap: Yanlışsınız ve aldanmışsınız! Veya aldatıyorsunuz. Çünkü Avrupa, dinine mutaassıptır. Hattâ bir âdi Bulgara veya bir nefer-i İngilize veya bir serseri Fransıza, "Sarık sar. Sarmazsan hapse atılacaksın" denilse, taassupları muktezasınca diyecek: "Hapse değil, öldürseniz bile dinime ve milliyetime bu hakareti yapmayacağım."

Hem tarih şahittir ki, ehl-i İslâm ne vakit dinine tam temessük etmişse, o zamana nisbeten terakki etmiş; ne vakit salâbeti terk etmişse, tedennî etmiş. Hıristiyanlık ise bilâkistir. Bu da mühim bir fark-ı esasîden neş'et etmiş.

Hem İslâmiyet sair dinlere kıyas edilmez. Bir Müslüman, İslâmiyetten çıksa ve dinini terk etse, daha hiçbir peygamberi kabul edemez. Belki Cenâb-ı Hakkı dahi ikrar edemez ve belki hiçbir mukaddes şeyi tanımaz; belki kendinde kemâlâta medar olacak bir vicdan bulunmaz, tefessüh eder. Onun için, İslâmiyet nazarında harbî kâfirin hakk-ı hayatı var. Hariçte olsa, musalâha etse; dahilde olsa, cizye verse İslâmiyetçe hayatı mahfuzdur. Fakat mürtedin hakk-ı hayatı yoktur. Çünkü vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir hükmüne geçer. Halbuki, Hıristiyanın bir dinsizi, yine hayat-ı içtimaiyeye nâfi bir vaziyette kalabilir. Bazı mukaddesâtı kabul eder ve bazı peygamberlere inanabilir ve Cenâb-ı Hakkı bir cihette tasdik edebilir.

Acaba, bu ehl-i bid'a ve doğrusu ehl-i ilhâd, bu dinsizlikte hangi menfaati buluyorlar? Eğer idare ve âsâyişi düşünüyorlarsa, Allah'ı bilmeyen dinsiz on serserinin idaresi ve şerlerini def etmesi, bin ehl-i diyanetin idaresinden daha müşküldür. Eğer terakkiyi düşünüyorlarsa, öyle dinsizler idare-i hükûmete muzır oldukları gibi, terakkiye dahi mânidirler; terakki ve ticaretin esası olan emniyet ve âsâyişi kırıyorlar. Doğrusu, onlar meslekçe tahribatçıdırlar. Dünyada en büyük ahmak odur ki, böyle dinsiz serserilerden terakki ve saadet-i hayatiyeyi beklesin.

Böyle ahmaklardan mühim bir mevkii işgal eden birisi demiş ki: "Biz Allah Allah diye diye geri kaldık; Avrupa top tüfek diye diye ileri gitti."

"Cevâbü'l-ahmaki's-sükût" kaidesince, böylelere karşı cevap sükûttur. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht âkıller bulunduğundan deriz ki:

Ey biçareler! Bu dünya bir misafirhanedir. Her günde otuz bin şahit, cenazeleriyle "El-mevtü hakkun" hükmünü imza ediyorlar ve o dâvâya şehadet ediyorlar. Ölümü öldürebilir misiniz? Bu şahitleri tekzip edebilir misiniz? Madem edemiyorsunuz; mevt Allah Allah dedirtir. Sekeratta Allah Allah yerine hangi topunuz, hangi tüfeğiniz, zulümat-ı ebedîyi o sekerattakinin önünde ışıklandırır, ye's-i mutlakını ümid-i mutlaka çevirebilir?

Madem ölüm var, kabre girilecek, bu hayat gidiyor, bâki bir hayat geliyor. Bir defa top tüfek denilse, bin defa Allah Allah demek lâzım gelir. Hem Allah yolunda olsa, tüfek de Allah der, top da Allahu ekber diye bağırır, Allah ile iftar eder, imsak eder.

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 4.Isaret

4.İşaret: Tahribatçı ehl-i bid'a iki kısımdır

Dördüncü İşaret

Tahribatçı ehl-i bid'a iki kısımdır.

Bir kısmı, güya din hesabına, İslâmiyete sadakat namına, güya dini milliyetle takviye etmek için, "Zaafa düşmüş din şecere-i nuraniyesini milliyet toprağında dikmek, kuvvetleştirmek istiyoruz" diye, dine taraftar vaziyeti gösteriyorlar.

İkinci kısım, millet namına, milliyet hesabına, unsuriyete kuvvet vermek fikrine binaen, "Milleti İslâmiyetle aşılamak istiyoruz" diye, bid'aları icad ediyorlar.

Birinci kısma deriz ki:

Ey ***"sadîk ahmak"*** ıtlakına mâsadak biçare ulemâü's-sû' veya meczup, akılsız, cahil sufîler! Hakikat-i kâinat içinde kökü yerleşmiş ve hakaik-i kâinata kökler salmış olan şecere-i tûbâ-i İslâmiyet, mevhum, muvakkat, cüz'î, hususî, menfî, belki esassız, garazkâr, zulümkâr, zulmanî unsuriyet toprağına dikilmez. Onu oraya dikmeye çalışmak, ahmakane ve tahripkârâne, bid'akârâne bir teşebbüstür.

İkinci kısım milliyetçilere deriz ki:

Ey sarhoş hamiyetfuruşlar! Bir asır evvel milliyet asrı olabilirdi. Şu asır, unsuriyet asrı değil. Bolşevizm, sosyalizm meseleleri istilâ ediyor, unsuriyet fikrini kırıyor, unsuriyet asrı geçiyor. Ebedî ve daimî olan İslâmiyet milliyeti, muvakkat, dağdağalı unsuriyetle bağlanmaz ve aşılanmaz. Ve aşılamak olsa da, İslâm milletini ifsad ettiği gibi, unsuriyet milliyetini dahi ıslah edemez, ibkà edemez.

Evet, muvakkat aşılamakta bir zevk ve bir muvakkat kuvvet görünüyor; fakat pek muvakkat ve âkıbeti hatarlıdır. Hem Türk

unsurunda ebedî kabil-i iltiyam olmamak suretinde bir inşikak çıkacak. O vakit milletin kuvveti, bir şık bir şıkkın kuvvetini kırdığı için, hiçe inecek. İki dağ birbirine karşı bir mizanın iki gözünde bulunsa, bir batman kuvvet, o iki kuvvetle oynayabilir, yukarı kaldırır, aşağı indirir.

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 5.Isaret

5.İşaret: Hz.Mehdi, alemi nasıl ıslah edebilir?

İkinci Sual, İki İşarettir.
Birinci İşaret ki,

Beşinci İşarettir.

Mühim bir sualin gayet muhtasar bir cevabıdır.

Sual: Âhirzamanda Hazret-i Mehdî geleceğine ve fesada girmiş âlemi ıslah edeceğine dair1 müteaddit rivâyât-ı sahiha var. Halbuki şu zaman cemaat zamanıdır, şahıs zamanı değil. Şahıs ne kadar dâhi ve hattâ yüz dahi derecesinde olsa, bir cemaatin mümessili olmazsa, bir cemaatin şahs-ı mânevîsini temsil etmezse, muhalif bir cemaatin şahs-ı mânevîsine karşı mağlûptur. Şu zamanda, kuvvet-i velâyeti ne kadar yüksek olursa olsun, böyle bir cemaat-i beşeriyenin ifsâdât-ı azîmesi içinde nasıl ıslah eder? Eğer Mehdînin bütün işleri harika olsa, şu dünyadaki hikmet-i İlâhiyeye ve kavânin-i âdetullaha muhalif düşer. Bu Mehdî meselesinin sırrını anlamak istiyoruz.

Elcevap: Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetinden, şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser-i himayet olarak, herbir fesad-ı ümmet zamanında bir muslih veya bir müceddid veya bir halife-i zîşan veya bir kutb-u âzam veya bir mürşid-i ekmel veyahut bir nevi mehdî hükmünde mübarek zatları göndermiş, fesadı izale edip milleti ıslah etmiş, din-i Ahmedîyi (a.s.m.) muhafaza etmiş.

Madem âdeti öyle cereyan ediyor. Âhirzamanın en büyük fesadı zamanında, elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hâkim, hem mehdî, hem mürşid, hem kutb-u âzam olarak bir zât-ı nuranîyi gönderecek ve o zat da ehl-i beyt-i

Nebevîden olacaktır. Cenâb-ı Hak bir dakika zarfında beyne’s-semâ ve’l-arz âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı gibi, bir saniyede denizin fırtınalarını teskin eder. Ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin nümunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını icad eden Kadîr-i Zülcelâl, Mehdî ile de âlem-i İslâmın zulümatını dağıtabilir. Ve vaad etmiştir; vaadini elbette yapacaktır.

Kudret-i İlâhiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır. Eğer daire-i esbab ve hikmet-i Rabbâniye noktasında düşünülse, yine o kadar mâkul ve vukua lâyıktır ki, “Eğer Muhbir-i Sadıktan rivayet olmazsa dahi, herhalde öyle olmak lâzım gelir ve olacaktır” diye ehl-i tefekkür hükmeder. Şöyle ki:

Felillâhilhamd,

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ فِى الْعَالَمِينَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

duası—umum ümmet, umum namazında, günde beş defa tekrar ettikleri bu dua—bilmüşahede kabul olmuştur ki, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, Âl-i İbrahim Aleyhisselâm gibi öyle bir vaziyet almış ki, umum mübarek silsilelerin başında, umum aktar ve âsârın mecmalarında o nuranî zatlar kumandanlık ediyorlar.HAŞİYE Ve öyle bir kesrettedirler ki, o kumandanların mecmuu, muazzam bir ordu teşkil ediyorlar. Eğer maddî şekle girse ve bir tesanütle bir fırka vaziyetini alsalar, İslâmiyet dinini milliyet-i mukaddese hükmünde rabıta-i ittifak ve intibah yapsalar, hiçbir milletin ordusu onlara karşı dayanamaz. İşte, o pek kesretli o muktedir ordu, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır ve Hazret-i Mehdînin en has ordusudur.

Evet, bugün tarih-i âlemde hiçbir nesil, şecere ile ve senetlerle ve an’ane ile birbirine muttasıl ve en yüksek şeref ve âli hasep ve asil neseple mümtaz hiçbir nesil yoktur ki, Âl-i Beytten gelen seyyidler nesli kadar kuvvetli ve ehemmiyetli bulunsun. Eski zamandan beri bütün ehl-i hakikatin fırkaları başında onlar ve ehl-i

kemâlin namdar reisleri yine onlardır. Şimdi de, kemiyeten milyonları geçen bir nesl-i mübarektir. Mütenebbih ve kalbleri imanlı ve muhabbet-i Nebevî ile dolu ve cihandeğer şeref-i intisabıyla serfirazdırlar. Böyle bir cemaat-i azîme içindeki mukaddes kuvveti tehyiç edecek ve uyandıracak hâdisât-ı azîme vücuda geliyor. Elbette o kuvvet-i azîmedeki bir hamiyet-i âliye feveran edecek ve Hazret-i Mehdî başına geçip tarik-i hak ve hakikate sevk edecek. Böyle olmak ve böyle olmasını, bu kıştan sonra baharın gelmesi gibi, âdetullahtan ve rahmet-i İlâhiyeden bekleriz ve beklemekte haklıyız.

1.)Allahım! Tıpkı âlemlerde İbrahim'e ve İbrahim'in âline salât ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in âline de salât et. Muhakkak ki Sen her türlü hamd ve övgüye nihayetsiz derecede lâyıksın ve şan ve şerefin herşeyden nihayetsiz derecede yüksektir.

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 6.Isaret

6.İşaret: Hz.Mehdi, Hz.İsa ve Deccal Süfyan komiteleri

İkinci İşaret, yani:

Altıncı İşaret

Hazret-i Mehdînin cemiyet-i nuraniyesi, Süfyan komitesinin tahribatçı rejim-i bid'akârânesini tamir edecek, Sünnet-i Seniyyeyi ihyâ edecek, yani âlem-i İslâmiyette risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) inkâr niyetiyle şeriat-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) tahribe çalışan Süfyan komitesi, Hazret-i Mehdî cemiyetinin mucizekâr mânevî kılıcıyla öldürülecek ve dağıtılacak.

Hem âlem-i insaniyette inkâr-ı ulûhiyet niyetiyle medeniyet ve mukaddesât-ı beşeriyeyi zîrüzeber eden Deccal komitesini, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın din-i hakikîsini İslâmiyetin hakikatiyle birleştirmeye çalışan hamiyetkâr ve fedakâr bir İsevî cemaati namı altında ve **"Müslüman İsevîleri"** ünvanına lâyık bir cemiyet, o Deccal komitesini, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın riyaseti altında öldürecek ve dağıtacak, beşeri inkâr-ı ulûhiyetten kurtaracak.

Şu mühim sır pek uzundur. Başka yerlerde bir nebze bahsettiğimizden, burada bu kısa işaretle iktifâ ediyoruz.

Mektubat : 29.Mektub : 7.Kısım : 7.Isaret

7.İşaret: Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin?

Yedinci İşaret

Yani **Üçüncü Sual:** Diyorlar ki: “Senin eski zamandaki müdafaatın ve İslâmiyet hakkındaki mücahedâtın, şimdiki tarzda değil. Hem Avrupa’ya karşı İslâmiyeti müdafaa eden mütefekkirîn tarzında gitmiyorsun. Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin? Neden mânevî mücahidîn-i İslâmiye tarzında hareket etmiyorsun?”

Elcevap: Eski Said ile mütefekkirîn kısmı, felsefe-i beşeriyenin ve hikmet-i Avrupaiyenin düsturlarını kısmen kabul edip, onların silâhlarıyla onlarla mübareze ediyorlar, bir derece onları kabul ediyorlar. Bir kısım düsturlarını, fünun-u müsbete suretinde lâyetezelzel teslim ediyorlar; o suretle, İslâmiyetin hakikî kıymetini gösteremiyorlar. Adeta, kökleri çok derin zannettikleri hikmetin dallarıyla İslâmiyeti aşılıyorlar, güya takviye ediyorlar. Bu tarzda galebe az olduğundan ve İslâmiyetin kıymetini bir derece tenzil etmek olduğundan, o mesleği terk ettim.

Hem bilfiil gösterdim ki, İslâmiyetin esasları o kadar derindir ki, felsefenin en derin esasları onlara yetişmez, belki sathî kalır. Otuzuncu Söz, Yirmi Dördüncü Mektup, Yirmi Dokuzuncu Söz bu hakikati burhanlarıyla ispat ederek göstermiştir. Eski meslekte, felsefeyi derin zannedip, ahkâm-ı İslâmiyeyi zâhirî telâkki edip, felsefenin dallarıyla bağlamakla durutmak ve muhafaza edilmek zannediliyordu. Halbuki, felsefenin düsturlarının ne haddi var ki onlara yetişsin?

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ 1

وَقَالُو الْحَمْدُ للهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ 2

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ فِى الْعَالَمِينَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ 3

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.) Dediler: Bizi buna eriştiren Allah’a hamd olsun; ve eğer Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A’râf Sûresi, 7:43)
3.) Allahım! Tıpkı âlemlerde İbrahim’e ve İbrahim’in âline salât ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed’e ve Efendimiz Muhammed’in âline de salât et. Muhakkak ki Sen her türlü hamd ve övgüye nihayetsiz derecede lâyıksın ve şan ve şerefin herşeyden nihayetsiz derecede yüksektir.

Mektubat : 29.Mektub : 8.Kısım

8.Kısım: Rumuzat-ı Semaniye

Sekizinci Kısım olan

Rumuzât-ı Semâniye

Sekiz Remizdir, yani sekiz küçük risaledir. Şu remizlerin esası, ilm-i cifrin mühim bir düsturu ve ulûm-u hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım esrar-ı gaybiye-i Kur'âniyenin mühim bir miftahı olan tevafuktur. İleride başka bir mecmuada neşredileceğinden buraya derc edilmedi.

Bkz. Rumuzat-ı Semaniye

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım

Dokuzuncu Kısım

Telvihât-ı Tis'a

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ [2]
وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

Şu kısım, turuk-u velâyet hakkında olup Dokuz Telvihtir.

•1.Telvih: Tarikat nedir?
•2.Telvih: Zikr-i İlâhî ve tefekkürün bir faydası
•3.Telvih: Velayet bir hüccet-i risalettir
•4.Telvih: Meslek-i velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkülatlıdır
•5.Telvih: Vahdetü'l-vücud fikrinin tehlikeleri
•6.Telvih: Üç Noktadır
•7.Telvih: Dört Nüktedir
•8.Telvih: Sekiz Vartayı beyan eder
•9.Telvih: Tarikatin dokuz faidesini beyan eder
•Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)İyi bilin ki, Allah'ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar. (Yunus Sûresi, 10:62)

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 1.Telvih

1.Telvih: Tarikat nedir?

Birinci Telvih

Tasavvuf, tarikat, velâyet, seyr ü sülûk namları altında şirin, nuranî, neş'eli, ruhanî bir hakikat-i kudsiye vardır ki, o hakikat-i kudsiyeyi ilân eden, ders veren, tavsif eden binler cilt kitap, ehl-i zevk ve keşfin muhakkikleri yazmışlar, o hakikati ümmete ve bize söylemişler. [1] جَزَاهُمُ اللهُ خَيْرًا كَثِيرًا Biz, o muhit denizinden birkaç katre hükmünde birkaç reşhalarını şu zamanın bazı ilcaatına binaen göstereceğiz.

Sual: Tarikat nedir?

Elcevap: Tarikatin gaye-i maksadı, marifet ve inkişaf-ı hakaik-i imaniye olarak, Mirac-ı Ahmedînin (a.s.m.) gölgesinde ve sâyesi altında kalb ayağıyla bir seyr ü sülûk-i ruhanî neticesinde, zevkî, hâlî ve bir derece şuhudî hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye mazhariyet; **"tarikat," "tasavvuf"** namıyla ulvî bir sırr-ı insanî ve bir kemâl-i beşerîdir.

Evet, şu kâinatta insan bir fihriste-i câmia olduğundan, insanın kalbi binler âlemin harita-i mâneviyesi hükmündedir. Evet, insanın kafasındaki dimağı, hadsiz telsiz telgraf ve telefonların santral denilen merkezi misillü, kâinatın bir nevi merkez-i mânevîsi olduğunu gösteren hadsiz fünun ve ulûm-u beşeriye olduğu gibi, insanın mahiyetindeki kalbi dahi, hadsiz hakaik-i kâinatın mazharı, medarı, çekirdeği olduğunu, had ve hesaba gelmeyen ehl-i velâyetin yazdıkları milyon-larla nuranî kitaplar gösteriyorlar.

İşte, madem kalb ve dimağ-ı insanî bu merkezdedir; çekirdek haletinde bir şecere-i azîmenin cihazatını tazammun eder ve ebedî, uhrevî, haşmetli bir makinenin âletleri ve çarkları içinde derc edilmiştir. Elbette ve herhalde, o kalbin Fâtırı, o kalbi işlettirmesini ve

bilkuvve tavırdan bilfiil vaziyetine çıkarmasını ve inkişafını ve hareketini irade etmiş ki, öyle yapmış. Madem irade etmiş; elbette o kalb dahi akıl gibi işleyecek. Ve kalbi işlettirmek için en büyük vasıta, velâyet merâtibinde zikr-i İlâhî ile tarikat yolunda hakaik-i imaniyeye teveccüh etmektir.

1.)Allah onları bol hayırla mükâfatlandırsın.

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 2.Telvih

2.Telvih: Zikr-i İlâhî ve tefekkürün bir faydası

İkinci Telvih

Bu seyr ü sülûk-i kalbînin ve hareket-i ruhaniyenin miftahları ve vesileleri, zikr-i İlâhî ve tefekkürdür. Bu zikir ve fikrin mehâsini tâdâd ile bitmez. Hadsiz fevâid-i uhreviyeden ve kemâlât-ı insaniyeden kat-ı nazar, yalnız şu dağdağalı hayat-ı dünyeviyeye ait cüz'î bir faidesi şudur ki:

Her insan, hayatın dağdağasından ve ağır tekâlifinden bir derece kurtulmak ve teneffüs etmek için, herhalde bir teselli ister, bir zevki arar ve vahşeti izale edecek bir ünsiyeti taharri eder. Medeniyet-i insaniye neticesindeki içtimâât-ı ünsiyetkârâne, on insanda bir ikisine muvakkat olarak, belki gafletkârâne ve sarhoşçasına bir ünsiyet ve bir ülfet ve bir teselli verir. Fakat yüzde sekseni ya dağlarda, derelerde münferit yaşıyor, ya derd-i maişet onu ücrâ köşelere sevk ediyor, ya musibetler ve ihtiyarlık gibi âhireti düşündüren vasıtalar cihetiyle insanların cemaatlerinden gelen ünsiyetten mahrumdurlar. O hal onlara ünsiyet verip teselli etmez.

İşte böylelerin hakikî tesellisi ve ciddî ünsiyeti ve tatlı zevki, zikir ve fikir vasıtasıyla kalbi işletmek, o ücrâ köşelerde, o vahşetli dağ ve sıkıntılı derelerde kalbine müteveccih olup Allah diyerek kalbiyle ünsiyet edip, o ünsiyetle, etrafında vahşetle ona bakan eşyayı ünsiyetkârâne tebessüm vaziyetinde düşünüp, "Zikrettiğim Hâlıkımın hadsiz ibâdı her tarafta bulunduğu gibi, bu vahşetgâhımda da çokturlar. Ben yalnız değilim; tevahhuş mânâsızdır" diyerek, imanlı bir hayattan ünsiyetli bir zevk alır. Saadet-i hayatiye mânâsını anlar, Allah'a şükreder.

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 3.Telvih

3.Telvih: Velayet bir hüccet-i risalettir

Üçüncü Telvih

Velâyet bir hüccet-i risalettir; tarikat bir burhan-ı şeriattır. Çünkü risaletin tebliğ ettiği hakaik-i imaniyeyi, velâyet bir nevi şuhud-u kalbî ve zevk-i ruhanî ile aynelyakîn derecesinde görür, tasdik eder. Onun tasdiki, risaletin hakkaniyetine kat'î bir hüccettir. Şeriat ders verdiği ahkâmın hakaikini, tarikat zevkiyle, keşfiyle ve ondan istifadesiyle ve istifazasıyla o ahkâm-ı şeriatın hak olduğuna ve haktan geldiğine bir burhan-ı bâhirdir. Evet, nasıl ki velâyet ve tarikat, risalet ve şeriatın hücceti ve delilidir; öyle de, İslâmiyetin bir sırr-ı kemâli ve medar-ı envârı ve insaniyetin, İslâmiyet sırrıyla bir maden-i terakkiyâtı ve bir menba-ı tefeyyüzâtıdır.

İşte bu sırr-ı azîmin bu derece ehemmiyetiyle beraber, bazı firak-ı dâlle onun inkârı tarafına gitmişler. Kendileri mahrum kaldıkları o envardan başkalarının mahrumiyetine sebep olmuşlar. En ziyade medar-ı teessüf şudur ki:

Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bir kısım zâhirî uleması ve Ehl-i Sünnet ve Cemaate mensup bir kısım ehl-i siyaset gafil insanlar, ehl-i tarikatin içinde gördükleri bazı sûiistimâlâtı ve bir kısım hatîâtı bahane ederek, o hazine-i uzmâyı kapatmak, belki tahrip etmek ve bir nevi âb-ı hayatı dağıtan o kevser menbaını kurutmak için çalışıyorlar. Halbuki eşyada kusursuz ve her ciheti hayırlı şeyler, meşrepler, meslekler az bulunur. Alâküllihal bazı kusurlar ve sûiistimâlât olacak. Çünkü ehil olmayanlar bir işe girseler, elbette sûiistimal ederler. Fakat Cenâb-ı Hak, âhirette muhasebe-i a'mâl düsturuyla, adalet-i Rabbâniyesini, hasenat ve seyyiâtın muvazenesiyle gösteriyor. Yani, hasenat râcih ve ağır gelse mükâfatlandırır, kabul eder; seyyiat râcih gelse cezalandırır, reddeder. Hasenat ve seyyiâtın muvazenesi kemiyete bakmaz,

keyfiyete bakar. Bazı olur, birtek hasene bin seyyiâta tereccuh eder, affettirir.

Madem adalet-i İlâhiye böyle hükmeder ve hakikat dahi bunu hak görür. Tarikat, yani Sünnet-i Seniyye dairesinde tarikatin hasenâtı seyyiâtına kat'iyen müreccah olduğuna delil, ehl-i tarikat, ehl-i dalâletin hücumu zamanında imanlarını muhafaza etmesidir. Âdi bir samimî ehl-i tarikat, sûrî, zâhirî bir mütefenninden daha ziyade kendini muhafaza eder. O zevk-i tarikat vasıtasıyla ve o muhabbet-i evliya cihetiyle imanını kurtarır. Kebâirle fâsık olur, fakat kâfir olmaz, kolaylıkla zındıkaya sokulmaz. Şedit bir muhabbet ve metin bir itikadla aktab kabul ettiği bir silsile-i meşâyihi, onun nazarında hiçbir kuvvet çürütemez. Çürütmediği için, onlardan itimadını kesemez. Onlardan itimadı kesilmezse, zındıkaya giremez. Tarikatte hissesi olmayan ve kalbi harekete gelmeyen, bir muhakkik âlim zat da olsa, şimdiki zındıkların desiselerine karşı kendini tam muhafaza etmesi müşkülleşmiştir.

Birşey daha var ki: Daire-i takvâdan hariç, belki daire-i İslâmiyetten hariç bir suret almış bazı meşreplerin ve tarikat namını haksız olarak kendine takanların seyyiâtıyla tarikat mahkûm olamaz. Tarikatin dinî ve uhrevî ve ruhanî çok mühim ve ulvî neticelerinden sarf-ı nazar, yalnız âlem-i İslâm içindeki kudsî bir rabıta olan uhuvvetin inkişafına ve inbisatına en birinci, tesirli ve hararetli vasıta tarikatler olduğu gibi, âlem-i küfrün ve siyaset-i Hıristiyaniyenin, nur-u İslâmiyeti söndürmek için müthiş hücumlarına karşı dahi, üç mühim ve sarsılmaz kale-i İslâmiyeden bir kalesidir. Merkez-i hilâfet olan İstanbul'u beş yüz elli sene bütün âlem-i Hıristiyaniyenin karşısında muhafaza ettiren, İstanbul'da beş yüz yerde fışkıran envâr-ı tevhid ve o merkez-i İslâmiyedeki ehl-i imanın mühim bir nokta-i istinadı, o büyük camilerin arkalarındaki tekkelerde Allah Allah diyenlerin kuvvet-i imaniyeleri ve marifet-i İlâhiyeden gelen bir muhabbet-i ruhaniye ile cûş u huruşlarıdır.

İşte, ey akılsız hamiyetfuruşlar ve sahtekâr milliyetperverler! Tarikatin, hayat-ı içtimaiyenizde bu hasenesini çürütecek hangi seyyiatlardır, söyleyiniz.

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 4.Telvih

4.Telvih: Meslek-i velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkülatlıdır

Dördüncü Telvih

Meslek-i velâyet çok kolay olmakla beraber çok müşkülâtlıdır; çok kısa olmakla beraber çok uzundur; çok kıymettar olmakla beraber çok hatarlıdır; çok geniş olmakla beraber çok dardır. İşte bu sırlar içindir ki, o yolda sülûk edenler bazan boğulur, bazan zararlı düşer, bazan döner, başkalarını yoldan çıkarır.

Ezcümle, tarikatte **"seyr-i enfüsî"** ve **"seyr-i âfâkî"** tabirleri altında iki meşrep var.

Enfüsî meşrebi, nefisten başlar, hariçten gözünü çeker, kalbe bakar, enâniyeti deler geçer, kalbinden yol açar, hakikati bulur. Sonra âfâka girer. O vakit âfâkı nuranî görür. Çabuk o seyri bitirir. Enfüsî dairesinde gördüğü hakikati, büyük bir mikyasta onda da görür. Turuk-u hafiyenin çoğu bu yolla gidiyor. Bunun da en mühim esası enâniyeti kırmak, hevâyı terk etmek, nefsi öldürmektir.

İkinci meşrep âfâktan başlar, o daire-i kübrânın mezâhirinde cilve-i esmâ ve sıfâtı seyredip sonra daire-i enfüsiyeye girer. Küçük bir mikyasta, daire-i kalbinde o envârı müşahede edip, onda en yakın yolu açar. Kalb âyine-i Samed olduğunu görür, aradığı maksada vâsıl olur.

İşte, birinci meşrepte sülûk eden insanlar nefs-i emmâreyi öldürmeye muvaffak olamazsa, hevâyı terk edip enâniyeti kırmazsa, şükür makamından fahir makamına düşer, fahirden gurura sukut eder. Eğer muhabbetten gelen bir incizap ve incizaptan gelen bir nevi sekir beraber bulunsa, **"şatahat"** namıyla haddinden çok fazla dâvâlar ondan sudur eder. Hem kendi zarar eder, hem başkasının zararına sebep olur.

Meselâ, nasıl ki bir mülâzım, kendinde bulunan kumandanlık zevkiyle ve neş'esiyle gururlansa, kendini bir müşir zanneder. Küçücük dairesini o küllî daire ile iltibas eder. Ve bir küçük âyinede görünen bir güneşi, denizin yüzünde haşmetiyle cilvesi görünen güneşle bir cihet-i müşabehetle iltibasa sebep olur. Öyle de, çok ehl-i velâyet var ki, bir sineğin bir tavus kuşuna nisbeti gibi, kendinden o derece büyük olanlardan kendini büyük görür ve öyle de müşahede ediyor, kendini haklı buluyor. Hattâ ben gördüm ki, yalnız kalbi intibaha gelmiş, uzaktan uzağa velâyetin sırrını kendinde hissetmiş, kendini Kutb-u Âzam telâkki edip o tavrı takınıyordu. Ben dedim:

"Kardeşim, nasıl ki kanun-u saltanatın, sadrazam dairesinden tâ nahiye müdürü dairesine kadar bir tarzda cüz'î, küllî cilveleri var. Öyle de, velâyetin ve kutbiyetin dahi öyle muhtelif daire ve cilveleri var. Herbir makamın çok zılleri ve gölgeleri var. Sen, sadrazam-misal kutbiyetin âzam cilvesini, bir müdür dairesi hükmünde olan kendi dairende o cilveyi görmüşsün, aldanmışsın. Gördüğün doğrudur, fakat hükmün yanlıştır. Bir sineğe bir kap su bir küçük denizdir."

O zat şu cevabımdan inşaallah ayıldı ve o vartadan kurtuldu.

Hem ben müteaddit insanları gördüm ki, bir nevi mehdî kendilerini biliyorlardı ve "Mehdî olacağım" diyorlardı. Bu zatlar yalancı ve aldatıcı değiller; belki aldanıyorlar. Gördüklerini hakikat zannediyorlar. Esmâ-i İlâhînin nasıl ki tecelliyâtı, Arş-ı Âzam dairesinden tâ bir zerreye kadar cilveleri var; ve o esmâya mazhariyet de, o nisbette tefavüt eder. Öyle de, mazhariyet-i esmâdan ibaret olan merâtib-i velâyet dahi öyle mütefavittir. Şu iltibasın en mühim sebebi şudur:

Makamât-ı evliyadan bazı makamlarda Mehdî vazifesinin hususiyeti bulunduğu ve Kutb-u Âzama has bir nisbeti göründüğü ve Hazret-i Hızır'ın bir münasebet-i hassası olduğu gibi, bazı meşâhirle münasebettar bazı makamat var. Hattâ o makamlara Makam-ı Hızır, Makam-ı Üveys, Makam-ı Mehdiyet tabir edilir.

İşte bu sırra binaen, o makama ve o makamın cüz'î bir nümunesine veya bir gölgesine girenler, kendilerini o makamla has münasebettar meşhur zatlar zannediyorlar. Kendini Hızır telâkki eder veya Mehdî itikad eder veya Kutb-u Âzam tahayyül eder. Eğer hubb-u caha talip enâniyeti yoksa, o halde mahkûm olmaz. Onun

haddinden fazla dâvâları şatahat sayılır; onunla belki mes'ul olmaz. Eğer enâniyeti perde ardında hubb-u caha müteveccih ise, o zat enâniyete mağlûp olup, şükrü bırakıp fahre girse, fahirden git gide gurura sukut eder. Ya divanelik derecesine sukut eder veyahut tarik-i haktan sapar. Çünkü, büyük evliyayı kendi gibi telâkki eder, haklarındaki hüsn-ü zannı kırılır. Zira, nefis ne kadar mağrur da olsa, kendisi, kendi kusurunu derk eder. O büyükleri de kendine kıyas edip kusurlu tevehhüm eder. Hattâ, enbiyalar hakkında da hürmeti noksanlaşır.

İşte bu hale giriftar olanlar, mizan-ı şeriatı elde tutmak ve usulüddin ulemasının düsturlarını kendine ölçü ittihaz etmek ve İmam-ı Gazâlî ve İmam-ı Rabbânî gibi muhakkıkîn-i evliyanın talimatlarını rehber etmek gerektir. Ve daima nefsini ittiham etmektir. Ve kusurdan, acz ve fakrdan başka nefsin eline vermemektir.

Bu meşrepteki şatahat, hubb-u nefisten neş'et ediyor. Çünkü muhabbet gözü kusuru görmez. Nefsine muhabbeti için, o kusurlu ve liyakatsiz bir cam parçası gibi nefsini bir pırlanta, bir elmas zanneder. Bu nevi içindeki en tehlikeli bir hata şudur ki:

Kalbine ilhamî bir tarzda gelen cüz'î mânâları *"kelâmullah"* tahayyül edip, âyet tabir etmeleridir. Ve onunla, vahyin mertebe-i ulyâ-yı akdesine bir hürmetsizlik gelir. Evet, balarısının ve hayvânâtın ilhâmâtından tut, tâ avâm-ı nâsın ve havâss-ı beşeriyenin ilhâmâtına kadar ve avâm-ı melâikenin ilhâmâtından tâ havâss-ı kerrûbiyyûnun ilhâmâtına kadar bütün ilhâmat, bir nevi kelimât-ı Rabbâniyedir. Fakat mazharların ve makamların kàbiliyetine göre, kelâm-ı Rabbânî, yetmiş bin perdede telemmu eden ayrı ayrı cilve-i hitab-ı Rabbânîdir.

Amma vahiy ve kelâmullahın ism-i has ve onun en bâhir misal-i müşahhası olan Kur'ân'ın nücumlarına ism-i has olan *"âyet"* namı öyle ilhâmâta verilmesi, hata-yı mahzdır. On İkinci ve Yirmi Beşinci ve Otuz Birinci Sözlerde beyan ve ispat edildiği gibi, elimizdeki boyalı âyinede görünen küçük ve sönük ve perdeli güneşin misali, semâdaki güneşe ne nisbeti varsa; öyle de, o müddeîlerin kalbindeki ilham dahi, doğrudan doğruya kelâm-ı İlâhî olan Kur'ân güneşinin âyetlerine nisbeti o derecededir. Evet, herbir âyinede görünen güneşin misalleri güneşindir ve onunla münasebettardır denilse

haktır; fakat o güneşçiklerin âyinesine küre-i arz takılmaz ve onun cazibesiyle bağlanmaz!

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 5.Telvih

5.Telvih: Vahdetü'l-vücud fikrinin tehlikeleri

Beşinci Telvih

Tarikatin gayet mühim bir meşrebi olan **"vahdetü'l-vücud"** namı altındaki vahdetü'ş-şuhud, yani, Vâcibü'l-Vücudun vücuduna hasr-ı nazar edip, sair mevcudatı, o vücud-u Vâcibe nisbeten o kadar zayıf ve gölge görür ki, vücut ismine lâyık olmadığını hükmedip, hayal perdesine sarıp, terk-i mâsivâ makamında onları hiç saymak, hattâ mâdum tasavvur etmek, yalnız cilve-i esmâ-i İlâhiyeye hayalî bir âyine vaziyeti vermek kadar ileri gider.

İşte bu meşrebin ehemmiyetli bir hakikati var ki: Vâcibü'l-Vücudun vücudu, iman kuvvetiyle ve yüksek bir velâyetin hakkalyakîn derecesinde inkişafıyla, vücud-u mümkinat o derece aşağıya düşer ki, hayal ve ademden başka onun nazarında makamları kalmaz; adeta Vâcibü'l-Vücudun hesabına kâinatı inkâr eder.

Fakat bu meşrebin tehlikeleri var. En birincisi şudur ki:

Erkân-ı imaniye altıdır. İman-ı billâhtan başka, iman-ı bi'l-yevmi'l-âhir gibi rükünler var. Bu rükünler ise, mümkinatın vücutlarını ister. O muhkem erkân-ı imaniye hayal üstünde bina edilmez. Onun için, o meşrep sahibi, âlem-i istiğrak ve sekirden âlem-i sahve girdiği vakit, o meşrebi beraber almamak gerektir ve o meşrebin muktezasıyla amel etmemek lâzımdır. Hem, kalbî ve hâlî ve zevkî olan bu meşrebi, aklî ve kavlî ve ilmî suretine çevirmemektir. Çünkü, Kitap ve Sünnetten gelen desâtir-i akliye ve kavânin-i ilmiye ve usul-ü kelâmiye o meşrebi kaldıramıyor, kabil-i tatbik olamıyor. Onun için, Hulefâ-yı Râşidînden ve Eimme-i Müçtehidînden ve Selef-i Sâlihînin büyüklerinden, o meşrep sarihan görünmüyor. Demek, en âli bir

meşrep değil. Belki yüksek, fakat nâkıs; çok ehemmiyetli, fakat çok hatarlı; çok ağır, fakat çok zevklidir. O zevk için ona girenler, ondan çıkmak istemiyorlar; hodgâmlıkla, en yüksek mertebe zannediyorlar.

Bu meşrebin esasını ve mahiyetini Nokta Risalesinde ve bir kısım Sözlerde ve Mektubat'ta bir derece beyan ettiğimizden, onlara iktifâen, şurada o mühim meşrebin ehemmiyetli bir vartasını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

O meşrep, daire-i esbabdan geçip, terk-i mâsivâ sırrıyla mümkinattan alâkasını kesen ehass-ı havassın istiğrak-ı mutlak hâletinde mazhar olduğu salih bir meşreptir. Şu meşrebi, esbab içinde boğulanların ve dünyaya âşık olanların ve felsefe-i maddiye ile tabiata saplananların nazarına ilmî bir surette telkin etmek, tabiat ve maddede onları boğdurmaktır ve hakikat-i İslâmiyeden uzaklaştırmaktır. Çünkü, dünyaya âşık ve daire-i esbaba bağlı bir nazar, bu fâni dünyaya bir nevi bekà vermek ister. O dünya mahbubunu elinden kaçırmak istemiyor, vahdetü'l-vücud bahanesiyle ona bir bâki vücut tevehhüm eder; o mahbubu olan dünya hesabına ve bekà ve ebediyeti ona tam mal etmesine binaen, bir mâbudiyet derecesine çıkarır—neûzü billâh—Allah'ı inkâr etmek vartasına yol açar.

Şu asırda maddiyyunluk fikri o derece istilâ etmiş ki, maddiyatı herşeye merci biliyorlar. Böyle bir asırda, has ehl-i iman, maddiyatı idam eder derecesinde ehemmiyetsiz gördüklerinden, vahdetü'l-vücud meşrebi ortaya atılsa, belki maddiyyunlar sahip çıkacaklar, "Biz de böyle diyoruz" diyecekler. Halbuki, dünyada meşârib içinde, maddiyyunların ve tabiatperestlerin mesleğinden en uzak meşrep, vahdetü'l-vücud meşrebidir. Çünkü, ehl-i vahdetü'l-vücud, o kadar vücud-u İlâhîye kuvvet-i imanla ehemmiyet veriyorlar ki, kâinatı ve mevcudatı inkâr ediyorlar. Maddiyyunlar ise, o kadar mevcudata ehemmiyet veriyorlar ki, kâinat hesabına Allah'ı inkâr ediyorlar. İşte bunlar nerede, ötekiler nerede?

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 6.Telvih

6.Telvih: Üç Noktadır

Altıncı Telvih

Üç Noktadır.

Birinci Nokta: Velâyet yolları içinde en güzeli, en müstakimi, en parlağı, en zengini, Sünnet-i Seniyyeye ittibâdır. Yani, a'mâl ve harekâtında Sünnet-i Seniyyeyi düşünüp ona tâbi olmak ve taklit etmek ve muamelât ve ef'âlinde ahkâm-ı şer'iyeyi düşünüp rehber ittihaz etmektir.

İşte bu ittibâ ve iktida vasıtasıyla, âdi ahvâli ve örfî muameleleri ve fıtrî hareketleri ibadet şekline girmekle beraber, herbir ameli, sünneti ve şer'i o ittibâ noktasında düşündürmekle, bir tahattur-u hükm-ü şer'î veriyor. O tahattur ise, Sahib-i Şeriati düşündürüyor. O düşünmek ise, Cenâb-ı Hakkı hatıra getiriyor. O hatıra, bir nevi huzur veriyor. O halde, mütemadiyen ömür dakikaları huzur içinde bir ibadet hükmüne getirilebilir.

İşte bu cadde-i kübrâ, velâyet-i kübrâ olan ehl-i veraset-i nübüvvet olan Sahabe ve Selef-i Sâlihînin caddesidir.

İkinci Nokta: Velâyet yollarının ve tarikat şubelerinin en mühim esası, ihlâstır. Çünkü ihlâs ile hafî şirklerden halâs olur. İhlâsı kazanmayan, o yollarda gezemez.

Ve o yolların en keskin kuvveti, muhabbettir. Evet, muhabbet, mahbubunda bahaneler aramaz ve kusurlarını görmek istemez. Ve kemâline delâlet eden zayıf emâreleri, kavî hüccetler hükmünde görür. Daima mahbubuna taraftardır.

İşte bu sırra binaendir ki, muhabbet ayağıyla marifetullaha teveccüh eden zatlar, şübehâta ve itirâzâta kulak vermezler, ucuz kurtulurlar. Binler şeytan toplansa, onların Mahbub-u Hakikîsinin

kemâline işaret eden bir emâreyi, onların nazarında iptal edemez. Eğer muhabbet olmazsa, o vakit kendi nefsi ve şeytanı ve haricî şeytanların ettikleri itirazat içinde çok çırpınacak. Kahramancasına bir metanet ve kuvvet-i iman ve dikkat-i nazar lâzımdır ki kendisini kurtarsın. İşte bu sırra binaendir ki, umum merâtib-i velâyette marifetullahtan gelen muhabbet, en mühim maya ve iksirdir.

Fakat muhabbetin bir vartası var ki: Ubûdiyetin sırrı olan niyazdan, mahviyetten, naza ve dâvâya atlar, mizansız hareket eder. Mâsivâ-yı İlâhiyeye teveccühü hengâmında mânâ-yı harfîden mânâ-yı ismîye geçmesiyle, tiryak iken zehir olur. Yani, gayrullahı sevdiği vakit, Cenâb-ı Hak hesabına ve Onun namına, Onun bir âyine-i esmâsı olmak cihetiyle rapt-ı kalb etmek lâzımken, bazan o zâtı, o zat hesabına, kendi kemâlât-ı şahsiyesi ve cemâl-i zâtîsi namına düşünüp, mânâ-yı ismiyle sever. Allah'ı ve Peygamberi düşünmeden yine onları sevebilir. Bu muhabbet, muhabbetullaha vesile değil, perde oluyor. Mânâ-yı harfî ile olsa, muhabbetullaha vesile olur, belki cilvesidir denilebilir.

Üçüncü Nokta: Bu dünya dârü'l-hikmettir, dârü'l-hizmettir; dârü'l-ücret ve mükâfat değil. Buradaki a'mâl ve hizmetlerin ücretleri berzahta ve âhirettedir. Buradaki a'mâl berzahta ve âhirette meyve verir.

Madem hakikat budur; a'mâl-i uhreviyeye ait neticeleri dünyada istememek gerektir. Verilse de, memnunâne değil, mahzunâne kabul etmek lâzımdır. Çünkü, Cennetin meyveleri gibi, kopardıkça yerine aynı gelmek sırrıyla bâki hükmünde olan amel-i uhrevî meyvesini, bu dünyada fâni bir surette yemek, kâr-ı akıl değildir. Bâki bir lâmbayı, bir dakika yaşayacak ve sönecek bir lâmba ile mübadele etmek gibidir.

İşte bu sırra binaen, ehl-i velâyet, hizmet ve meşakkat ve musibet ve külfeti hoş görüyorlar, nazlanmıyorlar, şekvâ etmiyorlar. [1] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ diyorlar. Keşif ve keramet, ezvak ve envar verildiği vakit, bir iltifât-ı İlâhî nev'inden kabul edip setrine çalışıyorlar. Fahre değil, belki şükre, ubûdiyete daha ziyade giriyorlar. Çokları o ahvâlin istitar ve inkıtâını istemişler,

tâ ki amellerindeki ihlâs zedelenmesin. Evet, makbul bir insan hakkında en mühim bir ihsan-ı İlâhî, ihsanını ona ihsas etmemektir- tâ niyazdan naza ve şükürden fahre girmesin.

İşte bu hakikate binaendir ki, velâyeti ve tarikati isteyenler, eğer velâyetin bazı tereşşuhâtı olan ezvak ve kerâmâtı isterlerse ve onlara müteveccih ise ve onlardan hoşlansa, bâki, uhrevî meyveleri fâni dünyada, fâni bir surette yemek kabilinden olmakla beraber, velâyetin mayası olan ihlâsı kaybedip velâyetin kaçmasına meydan açar.

1.)Her hal üzere Allah'a hamd olsun. (Kenzü'l-Ummâl, 1:72, 181; Tirmizî, 5:578, hadîs no: 3599; İbni Mâce, 1:92, hadîs no: 251, 2:1260, hadîs no: 3830)

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 7.Telvih

7.Telvih: Dört Nüktedir

Yedinci Telvih

Dört Nüktedir.

Birinci Nükte: Şeriat, doğrudan doğruya, gölgesiz, perdesiz, sırr-ı ehadiyet ile rububiyet-i mutlaka noktasında, hitab-ı İlâhînin neticesidir. Tarikatin ve hakikatin en yüksek mertebeleri, şeriatın cüzleri hükmüne geçer; yoksa daima vesile ve mukaddime ve hâdim hükmündedirler. Neticeleri, şeriatın muhkemâtıdır. Yani, hakaik-i şeriata yetişmek için, tarikat ve hakikat meslekleri, vesile ve hâdim ve basamaklar hükmündedir. Git gide, en yüksek mertebede, nefs-i şeriatta bulunan mânâ-yı hakikat ve sırr-ı tarikate inkılâp ederler. O vakit şeriat-ı kübrânın cüzleri oluyorlar. Yoksa, bazı ehl-i tasavvufun zannettikleri gibi, şeriatı zâhirî bir kışır, hakikati onun içi ve neticesi ve gayesi tasavvur etmek doğru değildir.

Evet, şeriatın, tabakat-ı nâsa göre inkişâfâtı ayrı ayrıdır. Avâm-ı nâsa göre zâhir-i şeriatı hakikat-i şeriat zannedip, havassa münkeşif olan şeriatın mertebesine hakikat ve tarikat namı vermek yanlıştır. Şeriatin, umum tabakata bakacak merâtibi var.

İşte bu sırra binaendir ki, ehl-i tarikat ve ashab-ı hakikat, ileri gittikçe hakaik-i şeriata karşı incizapları, iştiyakları, ittibâları ziyadeleşiyor. En küçük bir Sünnet-i Seniyyeyi en büyük bir maksat gibi telâkki edip onun ittibâına çalışıyorlar, onu taklit ediyorlar. Çünkü, vahiy ne kadar ilhamdan yüksek ise, semere-i vahiy olan âdâb-ı şer'iye, o derece, semere-i ilham olan âdâb-ı tarikatten yüksek ve ehemmiyetlidir. Onun için, tarikatin en mühim esası, Sünnet-i Seniyyeye ittibâ etmektir.

İkinci Nükte: Tarikat ve hakikat, vesilelikten çıkmamak gerektir. Eğer maksud-u bizzat hükmüne geçseler, o vakit şeriatın muhkemâtı ve ameliyâtı ve Sünnet-i Seniyyeye ittibâ, resmî hükmünde kalır, kalb öteki tarafa müteveccih olur. Yani, namazdan ziyade halka-i zikri düşünür; ferâizden ziyade evrâdına müncezip olur; kebâirden kaçmaktan ziyade, âdâb-ı tarikatin muhalefetinden kaçar. Halbuki, muhkemât-ı şeriat olan farzların bir tanesine, evrâd-ı tarikat mukàbil gelemez, yerini dolduramaz. Âdâb-ı tarikat ve evrâd-ı tasavvuf, o ferâizin içindeki hakikî zevke medar-ı teselli olmalı, menşe olmamalı. Yani, tekkesi, camideki namazın zevkine ve tâdil-i erkânına vesile olmalı; yoksa, camideki namazı çabuk, resmî kılıp, hakikî zevkini ve kemâlini tekkede bulmayı düşünen, hakikatten uzaklaşıyor.

Üçüncü Nükte: “Sünnet-i Seniyye ve ahkâm-ı şeriat haricinde tarikat olabilir mi?” diye sual ediliyor.

Elcevap: Hem var, hem yok. Vardır; çünkü bazı evliya-yı kâmilîn, şeriat kılıcıyla idam edilmişler. Hem yoktur; çünkü muhakkıkîn-i evliya, Sâdi-i Şirazî’nin bu düsturunda ittifak etmişler:

مَحَالَسْتِ سَعْدِی بَرَاهِ صَفَا ظَفَرْ بُرْدَنْ
چُزْ دَرْ پَی مُصْطَفٰی

Yani, *“Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın caddesinden hariç ve onun arkasından gitmeyen, muhaldir ki, hakikî envâr-ı hakikate vasıl olabilsin.”* Bu meselenin sırrı şudur ki:

Madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtemü’l-Enbiyadır ve umum nev-i beşer namına muhatab-ı İlâhîdir. Elbette, nev-i beşer onun caddesi haricinde gidemez; ve bayrağı altında bulunmak zarurîdir.

Ve madem ehl-i cezbe ve ehl-i istiğrak, muhalefetlerinden mes’ul olamazlar. Ve madem insanda bazı letâif var ki, teklif altına giremez; o latîfe hâkim olduğu vakit, tekâlif-i şer’iyeye muhalefetiyle mes’ul tutulmaz. Ve madem insanda bazı letâif var ki, teklif altına girmediği gibi, ihtiyar altına da girmez, hattâ aklın tedbiri altına da girmez; o latîfe, kalbi ve aklı dinlemez. Elbette, o latîfe bir insanda hâkim olduğu zaman—fakat o zamana mahsus olarak—o zat, şeriata

muhalefette velâyet derecesinden sukut etmez, mâzur sayılır. Fakat bir şartla ki, hakaik-i şeriata ve kavâid-i imanîye karşı bir inkâr, bir tezyif, bir istihfaf olmasın. Ahkâmı yapmasa da, ahkâmı hak bilmek gerektir. Yoksa, o hale mağlûp olup—neûzü billâh—o hakaik-i muhkemeye karşı inkâr ve tekzibi işmam edecek bir vaziyet, alâmet-i sukuttur.

Elhasıl, daire-i şeriatın haricinde bulunan ehl-i tarikat iki kısımdır.

Bir kısmı, sabıkan geçtiği gibi, ya hale, istiğraka, cezbeye ve sekre mağlûp olup veya teklifi dinlemeyen veya ihtiyarı işitmeyen latîfelerin mahkûmu olup, daire-i şeriatın haricine çıkıyor. Fakat o çıkmak, ahkâm-ı şeriatı beğenmemekten veya istememekten değil, belki mecburiyetle, ihtiyarsız terk ediyor.

Bu kısım ehl-i velâyet var. Hem mühim velîler, bunların içinde muvakkaten bulunmuş. Hattâ bu neviden, değil yalnız daire-i şeriattan, belki daire-i İslâmiyet haricinde bulunduğunu bazı muhakıkkîn-i evliya hükmetmişler. Fakat bir şartla: Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği ahkâmın hiçbirini tekzip etmemektir. Belki ya düşünmüyor veya müteveccih olamıyor veyahut bilemiyor ve bilmiyor. Bilse, kabul etmese, olmaz.

İkinci kısım ise, tarikat ve hakikatin parlak ezvaklarına kapılıp, mezâkından çok yüksek olan hakaik-i şeriatın derece-i zevkine yetişemediği için, zevksiz, resmî birşey telâkki edip ona karşı lâkayt kalır. Git gide, şeriatı zahirî bir kışır zanneder; bulduğu hakikati esas ve maksud telâkki eder. “Ben onu buldum; o bana yeter” der, ahkâm-ı şeriata muhalif hareket eder. Bu kısımdan aklı başında olanlar mes’uldürler, sukut ediyorlar, belki kısmen şeytana maskara oluyorlar.

Dördüncü Nükte: Ehl-i dalâlet ve bid’at fırkalarından bir kısım zatlar, ümmet nazarında makbul oluyorlar. Aynen onlar gibi zatlar var; zâhirî hiçbir fark yokken ümmet reddediyor. Bunda hayret ediyordum. Meselâ, Mutezile mezhebinde Zemahşerî gibi, itizalde en mutaassıp bir fert olduğu halde, muhakkıkîn-i Ehl-i Sünnet, onun o şedit itirâzâtına karşı onu tekfir ve tadlil etmiyorlar, belki bir râh-ı necat onun için arıyorlar. Zemahşerî’nin derece-i şiddetinden çok

aşağı Ebû Ali Cübbâî gibi Mutezile imamlarını, merdud ve matrud sayıyorlar.

Çok zaman bu sır benim merakıma dokunuyordu. Sonra, lûtf-u İlâhî ile anladım ki, Zemahşerî'nin Ehl-i Sünnete itirâzâtı, hak zannettiği mesleğindeki muhabbet-i haktan ileri geliyordu. Yani, meselâ tenzih-i hakikî, onun nazarında, hayvanlar kendi ef'âline hâlık olmasıyla oluyor. Onun için, Cenâb-ı Hakkı tenzih muhabbetinden, Ehl-i Sünnetin halk-ı ef'âl meselesinde düsturunu kabul etmiyor. Merdud olan sair Mutezile imamları, muhabbet-i haktan ziyade, Ehl-i Sünnetin yüksek düsturlarına kısa akılları yetişemediğinden ve geniş kavânin-i Ehl-i Sünnet onların dar fikirlerine yerleşmediğinden, inkâr ettiklerinden merduddurlar.

Aynen bu ilm-i kelâmdaki Ehl-i İtizalin Ehl-i Sünnet ve Cemaate muhalefeti olduğu gibi, Sünnet-i Seniyye haricindeki bir kısım ehl-i tarikatin muhalefeti dahi iki cihetledir.

Biri, Zemahşerî gibi, haline, meşrebine meftûniyet cihetinde daha derece-i zevkine yetişemediği âdâb-ı şeriata karşı bir derece lâkayt kalır.

Diğer kısmı ise—hâşâ—âdâb-ı şeriata, desâtir-i tarikate nisbeten ehemmiyetsiz bakar. Çünkü dar havsalası o geniş ezvâkı ihata edemiyor ve kısa makamı o yüksek âdâba yetişemiyor.

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 8.Telvih

8.Telvih: Sekiz Vartayı beyan eder

Sekizinci Telvih

Sekiz Vartayı beyan eder.

Birincisi: Sünnet-i Seniyyeye tamam ittibâı riayet etmeyen bir kısım ehl-i sülûk, velâyeti nübüvvete tercih etmekle vartaya düşer. Yirmi Dördüncü ve Otuz Birinci Sözlerde, nübüvvet ne kadar yüksek olduğu ve velâyet ona nisbeten ne kadar sönük olduğu ispat edilmiştir.

İkincisi: Ehl-i tarikatin bir kısım müfrit evliyasını Sahabeye tercih, hattâ enbiya derecesinde görmekle vartaya düşer. On İkinci ve Yirmi Yedinci Sözlerde ve Sahabeler hakkındaki Zeylinde kat'î ispat edilmiştir ki, Sahabelerde öyle bir hassa-i sohbet var ki, velâyetle yetişilmez ve Sahabelere tefevvuk edilmez ve enbiyaya hiçbir vakit evliya yetişmez.

Üçüncüsü: İfratla tarikat taassubu taşıyanların bir kısmı, âdâb ve evrâd-ı tarikati Sünnet-i Seniyyeye tercih etmekle sünnete muhalefet edip, sünneti terk eder, fakat virdini bırakmaz. O suretle âdâb-ı şer'iyeye bir lâkaytlık vaziyeti gelir, vartaya düşer.

Çok Sözlerde ispat edildiği gibi ve İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî gibi muhakkıkîn-i ehl-i tarikat derler ki: *"Birtek Sünnet-i Seniyyeye ittibâ noktasında hâsıl olan makbuliyet, yüz âdâb ve nevâfil-i hususiyeden gelemez. Bir farz bin sünnete müreccah olduğu gibi, bir Sünnet-i Seniyye dahi bin âdâb-ı tasavvufa müreccahtır"* demişler.

Dördüncüsü: Müfrit bir kısım ehl-i tasavvuf, ilhamı, vahiy gibi zanneder ve ilhamı vahiy nev'inden telâkki eder, vartaya düşer. Vahyin derecesi ne kadar yüksek ve küllî ve kudsî olduğu ve ilhâmat ona nisbeten ne derece cüz'î ve sönük olduğu, On İkinci Sözde ve

i’câz-ı Kur’ân’a dair Yirmi Beşinci Sözde ve sair risalelerde gayet kat’î ispat edilmiştir.

Beşincisi: Sırr-ı tarikati anlamayan bir kısım mutasavvıfe, zayıfları takviye etmek ve gevşekleri teşcî etmek ve şiddet-i hizmetten gelen usanç ve meşakkati tahfif etmek için istenilmeyerek verilen ezvak ve envar ve kerâmâtı hoş görüp meftun olur; ibâdâta, hidemâta ve evrâda tercih etmekle vartaya düşer. Şu risalenin Altıncı Telvihinin Üçüncü Noktasında icmâlen beyan olunduğu ve sair Sözlerde kat’iyen ispat edilmiştir ki, bu dâr-ı dünya dârü’l-hizmettir, dârü’l-ücret değil. Burada ücretini isteyenler, bâki, daimî meyveleri fâni ve muvakkat bir surete çevirmekle beraber, dünyadaki bekà hoşuna gidiyor, müştakane berzaha bakamıyor. Adeta bir cihette dünya hayatını sever; çünkü içinde bir nevi âhireti bulur.

Altıncısı: Ehl-i hakikat olmayan bir kısım ehl-i sülûk, makamât-ı velâyetin gölgelerini ve zıllerini ve cüz’î nümunelerini, makamât-ı asliye-i külliye ile iltibas etmekle vartaya düşer. Yirmi Dördüncü Sözün İkinci Dalında ve sair Sözlerde kat’iyen ispat edilmiştir ki: Nasıl güneş âyineler vasıtasıyla taaddüt ediyor; binler misalî güneş, aynı güneş gibi ziya ve hararet sahibi olur. Fakat o misalî güneşler, hakikî güneşe nisbeten çok zayıftırlar. Aynen onun gibi, makamât-ı enbiya ve eâzım-ı evliyanın makamâtının bazı gölgeleri ve zılleri var. Ehl-i sülûk onlara girer, kendini o evliya-yı azîmeden daha azîm görür, belki enbiyadan ileri geçtiğini zanneder, vartaya düşer.

Fakat bu geçmiş umum vartalardan zarar görmemek için, usul-ü imaniyeyi ve esâsât-ı şeriatı daima rehber ve esas tutmak ve meşhudunu ve zevkini onlara karşı muhalefetinde ittiham etmekledir.

Yedincisi: Bir kısım ehl-i zevk ve şevk, sülûkünde fahri, nazı, şatahatı, teveccüh-ü nâsı ve merciiyeti şükre, niyaza, tazarruâta ve nâstan istiğnâya tercih etmekle vartaya düşer. Halbuki en yüksek mertebe ise, ubûdiyet-i Muhammediyedir ki, **“mahbubiyet”** ünvanıyla tabir edilir. Ubûdiyetin ise sırr-ı esası niyaz, şükür, tazarru, huşû, acz, fakr, halktan istiğnâ cihetiyle o hakikatin kemâline mazhar olur. Bazı evliya-ı azîme, fahir ve naz ve şatahata muvakkaten, ihtiyarsız girmişler; fakat o noktada, ihtiyaren onlara iktida edilmez. Hâdidirler, mühdî değillerdir, arkalarından gidilmez.

Sekizinci Varta: Hodgâm, aceleci bir kısım ehl-i sülûk, âhirette alınacak ve koparılacak velâyet meyvelerini, dünyada yemesini ister ve sülûkünde onları istemekle vartaya düşer. Halbuki,

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ [1]

gibi âyetlerle ilân edildiği gibi, çok Sözlerle kat'iyen ispat edilmiştir ki, âlem-i bekàda birtek meyve, fâni dünyanın bin bahçesine müreccahtır. Onun için, o mübarek meyveleri burada yememeli. Eğer istenilmeyerek yedirilse, şükredilmeli; mükâfat için değil, belki teşvik için bir ihsan-ı İlâhî olarak telâkki edilmeli.

1.)Dünya hayatı, aldatıcı bir menfaatten başka birşey değildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)

Mektubat : 29.Mektub : 9.Kısım : 9.Telvih

9.Telvih: Tarikatin dokuz faidesini beyan eder

Dokuzuncu Telvih

Tarikatin pek çok semerâtından ve faidelerinden yalnız burada dokuz adedini icmâlen beyan edeceğiz.

Birincisi: İstikametli tarikat vasıtasıyla, saadet-i ebediyedeki ebedî hazinelerin anahtarları ve menşeleri ve madenleri olan hakaik-i imaniyenin inkişafı ve vuzuhu ve aynelyakîn derecesinde zuhurlarıdır.

İkincisi: Makine-i insaniyenin merkezi ve zembereği olan kalbi, tarikat vasıta olup işletmesiyle ve o işletmekle sair letâif-i insaniyeyi harekete getirip netice-i fıtratlarına sevk ederek hakikî insan olmaktır.

Üçüncüsü: Âlem-i berzah ve âhiret seferinde, tarikat silsilelerinden bir silsileye iltihak edip ve o kàfile-i nuraniye ile ebedü'l-âbâd yolunda arkadaş olmak ve yalnızlık vahşetinden kurtulmak ve onlarla dünyada ve berzahta mânen ünsiyet etmek ve evham ve şübehâtın hücumlarına karşı onların icmâına ve ittifakına istinad edip, herbir üstadını kavî bir senet ve kuvvetli bir burhan derecesinde görüp, onlarla o hatıra gelen dalâlet ve şübehâtı def etmektir.

Dördüncüsü: İmandaki marifetullah ve o marifetteki muhabbetullahın zevkini, sâfi tarikat vasıtasıyla anlamak; ve o anlamakla dünyanın vahşet-i mutlakasından ve insanın kâinattaki gurbet-i mutlakasından kurtulmaktır. Çok Sözlerde ispat etmişiz ki, saadet-i dâreyn ve elemsiz lezzet ve vahşetsiz ünsiyet ve hakikî zevk ve ciddî saadet, iman ve İslâmiyetin hakikatindedir. İkinci Sözde beyan edildiği gibi, iman, şecere-i tûbâ-i Cennetin bir çekirdeğini

taşıyor. İşte, tarikatin terbiyesiyle o çekirdek neşvünemâ bulur, inkişaf eder.

Beşincisi: Tekâlif-i şer'iyedeki hakaik-i latîfeyi, tarikatten ve zikr-i İlâhîden gelen bir intibah-ı kalbî vasıtasıyla hissetmek, takdir etmek- o vakit taate, suhre gibi değil, belki iştiyakla itaat edip ubûdiyeti ifa eder.

Altıncısı: Hakikî zevke ve ciddî teselliye ve kedersiz lezzete ve vahşetsiz ünsiyete, hakikî medar ve vasıta olan tevekkül makamını ve teslim rütbesini ve rıza derecesini kazanmaktır.

Yedincisi: Sülûk-ü tarikatin en mühim şartı, en ehemmiyetli neticesi olan ihlâs vasıtasıyla, şirk-i hafîden ve riyâ ve tasannu gibi rezâilden halâs olmak ve tarikatin mahiyet-i ameliyesi olan tezkiye-i nefis vasıtasıyla nefs-i emmârenin ve enâniyetin tehlikelerinden kurtulmaktır.

Sekizincisi: Tarikatte, zikr-i kalbî ile ve tefekkür-ü aklî ile kazandığı teveccüh ve huzur ve kuvvetli niyetler vasıtasıyla âdetlerini ibadet hükmüne çevirmek ve muamelât-ı dünyeviyesini a'mâl-i uhreviye hükmüne getirip sermaye-i ömrünü hüsn-ü istimal etmek cihetiyle, ömrünün dakikalarını, hayat-ı ebediyenin sümbüllerini verecek çekirdekler hükmüne getirmektir.

Dokuzuncusu: Seyr-i sülûk-ü kalbî ile ve mücahede-i ruhî ile ve terakkiyât-ı mâneviye ile, insan-ı kâmil olmak için çalışmak; yani hakikî mü'min ve tam bir Müslüman olmak; yani, yalnız surî değil, belki hakikat-i imanı ve hakikat-i İslâmı kazanmak; yani, şu kâinat içinde ve bir cihette kâinat mümessili olarak, doğrudan doğruya kâinatın Hâlık-ı Zülcelâline abd olmak ve muhatap olmak ve dost olmak ve halil olmak ve âyine olmak ve ahsen-i takvimde olduğunu göstermekle, benî Âdemin melâikeye rüçhaniyetini ispat etmek ve şeriatın imanî ve amelî cenahlarıyla makamât-ı âliyede uçmak ve bu dünyada saadet-i ebediyeye bakmak, belki de o saadete girmektir.

1 سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلَمْ عَلَى الْغَوْثِ الْاَكْبَرِ [2]
فِى كُلِّ الْعُصُورِ وَالْقُطْبِ الْاَعْظَمِ فِى
كُلِّ الدُّهُورِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِى تَظَاهَرَتْ
حِشْمَةُ وَلاَيَتِهِ وَمَقَامُ مَحْبُوبِيَّتِهِ فِى
مِعْرَاجِهِ وَانْدَرَجَ كُلُّ الْوَلاَيَاتِ فِى ظِلِّ
مِعْرَاجِهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ
اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
2.) Allahım! Bütün asırların gavs-ı ekberi ve bütün çağların kutb-u âzamı olan Efendimiz Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm et-o efendimiz ki, Miracında haşmet-i velâyeti ve makam-ı mahbubiyeti tezahür etmiştir ve bütün velâyetler onun Miracının gölgesinde münderiç bulunmaktadır. Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.

Mektubat : 29.Mektub : Zeyl

Zeyl: Acz, fakr, şefkat ve tefekkür tariki

Zeyl

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

Bu küçücük zeylin büyük bir ehemmiyeti var. Herkese menfaatlidir.

Cenâb-ı Hakka vâsıl olacak tarikler pek çoktur. Bütün hak tarikler Kur'ân'dan alınmıştır. Fakat tarikatlerin bazısı, bazısından daha kısa, daha selâmetli, daha umumiyetli oluyor. O tarikler içinde, kàsır fehmimle Kur'ân'dan istifade ettiğim **"acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür"** tarikidir.

Evet, acz dahi, aşk gibi, belki daha eslem bir tariktir ki, ubûdiyet tarikiyle mahbubiyete kadar gider. Fakr dahi Rahmân ismine isal eder. Hem şefkat dahi, aşk gibi, belki daha keskin ve daha geniş bir tariktir ki, Rahîm ismine isal eder. Hem tefekkür dahi, aşk gibi, belki daha zengin, daha parlak bir tariktir ki, Hakîm ismine isal eder.

Şu tarik, hafî tarikler misillü, **"letâif-i aşere"** gibi on hatve değil; ve tarik-i cehriye gibi **"nüfus-u seb'a"** yedi mertebeye atılan adımlar değil; belki Dört Hatveden ibarettir. Tarikatten ziyade hakikattir, şeriattir.

Yanlış anlaşılmasın; acz ve fakr ve kusurunu Cenâb-ı Hakka karşı görmek demektir. Yoksa onları yapmak veya halka göstermek demek değildir.

Şu kısa tarikin evrâdı, ittibâ-ı sünnettir; ferâizi işlemek, kebâiri terk etmektir. Ve bilhassa, namazı tâdil-i erkânla kılmak, namazın arkasındaki tesbihatı yapmaktır.

Birinci Hatveye [2] فَلاَ تُزَكُّوا اَنْفُسَكُمْ âyeti işaret ediyor.

İkinci Hatveye [3] وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ âyeti işaret ediyor.

Üçüncü Hatveye [4] مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ âyeti işaret ediyor.

Dördüncü Hatveye [5] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ âyeti işaret ediyor.

Şu Dört Hatvenin kısa bir izahı şudur ki:

Birinci Hatvede

[2] فَلاَ تُزَكُّوا اَنْفُسَكُمْ âyeti işaret ettiği gibi, tezkiye-i nefis etmemek. Zira, insan, cibilliyeti ve fıtratı hasebiyle nefsini sever. Belki, evvelâ ve bizzat yalnız zâtını sever; başka herşeyi nefsine feda eder. Mâbuda lâyık bir tarzda nefsini metheder; mâbuda lâyık bir tenzihle nefsini meâyipten tenzih ve tebrie eder. Elden geldiği kadar kusurları kendine lâyık görmez ve kabul etmez. Nefsine perestiş eder tarzında, şiddetle müdafaa eder. Hattâ, fıtratında tevdi edilen ve Mâbud-u Hakikînin hamd ve tesbihi için ona verilen cihazat ve istidadı kendi nefsine sarf ederek, [6] مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُ sırrına mazhar olur. Kendini görür, kendine güvenir, kendini beğenir.

İşte, şu mertebede, şu hatvede tezkiyesi, tathiri, onu tezkiye etmemek, tebrie etmemektir.

İkinci Hatvede

وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ [3]

dersini verdiği gibi, kendini unutmuş, kendinden haberi yok. Mevti düşünse, başkasına verir. Fenâ ve zevâli görse, kendine almaz. Ve külfet ve hizmet makamında nefsini unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzat makamında nefsini düşünmek, şiddetle iltizam etmek, nefs-i emmârenin muktezasıdır.

Şu makamda tezkiyesi, tathiri, terbiyesi, şu hâletin aksidir. Yani, nisyân-ı nefis içinde nisyan etmemek. Yani, huzuzat ve ihtirasatta unutmak; ve mevtte ve hizmette düşünmek...

Üçüncü Hatvede

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ [4]

dersini verdiği gibi, nefsin muktezası, daima iyiliği kendinden bilip fahr ve ucbe girer. Bu Hatvede, nefsinde yalnız kusuru ve naksı ve aczi ve fakrı görüp, bütün mehâsin ve kemâlâtını, Fâtır-ı Zülcelâl tarafından ona ihsan edilmiş nimetler olduğunu anlayıp, fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamd etmektir.

Şu mertebede tezkiyesi, قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا [7] sırrıyla şudur ki: Kemâlini kemâlsizlikte, kudretini aczde, gınâsını fakrda bilmektir.

Dördüncü Hatvede

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ [5] dersini verdiği gibi, nefis kendini serbest ve müstakil ve bizzat mevcut bilir. Ondan, bir nevi rububiyet dâvâ eder; mâbuduna karşı adâvetkârâne bir isyanı

taşır. İşte, gelecek şu hakikati derk etmekle ondan kurtulur. Hakikat şudur ki:

Herşey, nefsinde mânâ-yı ismiyle fânidir, mefkuttur, hâdistir, mâdumdur. Fakat mânâ-yı harfiyle ve Sâni-i Zülcelâlin esmâsına âyinedarlık cihetiyle ve vazifedarlık itibarıyla şahittir, meşhuddur, vâciddir, mevcuttur.

Şu makamda tezkiyesi ve tathiri şudur ki: Vücudunda adem, ademinde vücudu vardır. Yani, kendini bilse, vücut verse, kâinat kadar bir zulümat-ı adem içindedir. Yani, vücud-u şahsîsine güvenip Mûcid-i Hakikîden gaflet etse, yıldız böceği gibi bir şahsî ziya-yı vücudu, nihayetsiz zulümât-ı adem ve firaklar içinde bulunur, boğulur. Fakat enâniyeti bırakıp, bizzat nefsi hiç olduğunu ve Mûcid-i Hakikînin bir âyine-i tecellîsi bulunduğunu gördüğü vakit, bütün mevcudatı ve nihayetsiz bir vücudu kazanır. Zira, bütün mevcudat, esmâsının cilvelerine mazhar olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudu bulan, herşeyi bulur.

Hâtime

Şu acz, fakr, şefkat, tefekkür tarikindeki Dört Hatvenin izahatı, hakikatin ilmine, şeriatin hakikatine, Kur'ân'ın hikmetine dair olan yirmi altı adet Sözlerde geçmiştir. Yalnız, şurada bir iki noktaya kısa bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Evet, şu tarik daha kısadır. Çünkü dört hatvedir. Acz, elini nefisten çekse, doğrudan doğruya Kadîr-i Zülcelâle verir. Halbuki, en keskin tarik olan aşk, nefisten elini çeker, fakat mâşuk-u mecazîye yapışır. Onun zevâlini bulduktan sonra Mahbub-u Hakikîye gider.

Hem şu tarik daha eslemdir. Çünkü nefsin şatahat ve bâlâpervâzâne dâvâları bulunmaz. Çünkü, acz ve fakr ve kusurdan başka nefsinde bulmuyor ki, haddinden fazla geçsin.

Hem bu tarik daha umumî ve cadde-i kübrâdır. Çünkü, kâinatı, ehl-i vahdetü'l-vücud gibi, huzur-u daimî kazanmak için idama mahkûm zannedip Lâ mevcude illâ Hû hükmetmeye veyahut ehl-i vahdetü'ş-şuhud gibi, huzur-u daimî için kâinatı nisyan-ı mutlak hapsinde hapse mahkûm tahayyül edip Lâ meşhude illâ Hû demeye mecbur olmuyor. Belki, idamdan ve hapisten gayet zâhir olarak

Kur’ân affettiğinden, o da sarf-ı nazar edip ve mevcudatı kendileri hesabına hizmetten azlederek Fâtır-ı Zülcelâl hesabına istihdam edip Esmâ-i Hüsnâsının mazhariyet ve âyinedarlık vazifesinde istimal ederek, mânâ-yı harfî nazarıyla onlara bakıp, mutlak gafletten kurtulup huzur-u daimîye girmektir; herşeyde Cenâb-ı Hakka bir yol bulmaktır. Elhasıl, mevcudatı mevcudat hesabına hizmetten azlederek, mânâ-yı ismiyle bakmamaktır.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.) Nefislerinizi temize çıkarmayın. (Necm Sûresi, 53:32)
3.) Allah’ı unutanlar gibi olmayın ki, Allah da onlara kendi nefislerini unutturmuştur. (Haşir Sûresi, 59:19)
4.) Sana her ne iyilik erişirse Allah’tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi nefsindendir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
5.) Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesnâ. (Kasas Sûresi, 28:88)
6.) Nefsinin arzusunu kendine mâbud edinen kimse. (Furkan Sûresi, 25:43)
7.) Nefsini günahlardan arındıran kurtuluşa ermiştir. (Şems Sûresi, 91:9)

Mektubat : 30-31-32-33.Mektub

Otuzuncu Mektup

Matbu Arabî İşârâtü'l-İ'câz tefsiridir.

Otuz Birinci Mektup

Otuz bir Lem'adır.

Otuz İkinci Mektup

Kendi kendine manzum tarzını alan matbu Lemeat risalesidir. Otuz İkinci Lem'a olup, Sözler mecmuasının âhirinde neşredilmiştir.

Otuz Üçüncü Mektup

Marifet-i İlâhiyeye pencereler açan otuz üç pencereli risale olup, bir cihette Otuz Üçüncü Söz olduğundan, Sözler mecmuasında neşredilmiş, buraya derc edilmemiştir.

Lemalar

L E M' A L A R

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Lemalar : 1.Lema

Lemalar

1.Lema: Hz.Yunus'un Münacatı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ ﴿2﴾
اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ
اِذْ نَادٰى رَبَّهُ اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ ﴿3﴾
اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ ﴿4﴾
هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ
حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿5﴾
لاَحَوْلَ وَلاَقُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ ﴿6﴾
يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى يَا بَاقِى أَنْتَ ﴿7﴾
الْبَاقِى
لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ﴿8﴾

Otuz Birinci Mektubun birinci kısmı, her zaman, hususan mağrib ve işâ ortasında otuz üçer defa okunması çok faziletli bulunan

mezkûr kelimât-ı mübarekenin herbirinin çok envârından birer nurunu gösterecek altı Lem’adır.

Birinci Lem’a

Hazret-i Yunus ibni Mettâ Alâ Nebiyyinâ ve Aleyhissalâtü Vesselâmın münâcâtı, en azîm bir münâcattır ve en mühim bir vesile-i icabe-i duadır.

Hazret-i Yunus Aleyhisselâmın kıssa-i meşhuresinin hülâsası:

Denize atılmış, büyük bir balık onu yutmuş. Deniz fırtınalı ve gece dağdağalı ve karanlık ve her taraftan ümit kesik bir vaziyette,

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

münâcâtı, ona sür’aten vasıta-i necat olmuştur.

Şu münâcâtın sırr-ı azîmi şudur ki:

O vaziyette esbab bilkülliye sukut etti. Çünkü o halde ona necat verecek öyle bir Zat lâzım ki, hükmü hem balığa, hem denize, hem geceye, hem cevv-i semâya geçebilsin. Çünkü onun aleyhinde gece, deniz ve hût ittifak etmişler. Bu üçünü birden emrine musahhar eden bir Zat onu sahil-i selâmete çıkarabilir. Eğer bütün halk onun hizmetkârı ve yardımcısı olsaydılar, yine beş para faydaları olmazdı.3 Demek esbabın tesiri yok. Müsebbibü’l-Esbabdan başka bir melce olamadığını aynelyakin gördüğünden, sırr-ı ehadiyet, nur-u tevhid içinde inkişaf ettiği için, şu münâcat birden bire geceyi, denizi ve hûtu musahhar etmiştir. O nur-u tevhid ile hûtun karnını bir tahtelbahir gemisi hükmüne getirip ve zelzeleli dağvâri emvac dehşeti içinde, denizi, o nur-u tevhid ile emniyetli bir sahrâ, bir meydan-ı cevelân ve tenezzühgâhı olarak o nur ile semâ yüzünü bulutlardan süpürüp, kameri bir lâmba gibi başı üstünde bulundurdu. Her taraftan onu tehdit ve tazyik eden o mahlûkat, her cihette ona dostluk yüzünü gösterdiler. Tâ sahil-i selâmete çıktı, şecere-i yaktîn4 altında o lûtf-u Rabbânîyi müşahede etti.

İşte, Hazret-i Yunus Aleyhisselâmın birinci vaziyetinden yüz derece daha müthiş bir vaziyetteyiz. Gecemiz istikbaldir. İstikbalimiz, nazar-ı gafletle, onun gecesinden yüz derece daha karanlık ve

dehşetlidir. Denizimiz, şu sergerdan küre-i zeminimizdir. Bu denizin her mevcinde binler cenaze bulunuyor; onun denizinden bin derece daha korkuludur. Bizim hevâ-yı nefsimiz, hûtumuzdur; hayat-ı ebediyemizi sıkıp mahvına çalışıyor. Bu hut, onun hûtundan bin derece daha muzırdır. Çünkü onun hûtu yüz senelik bir hayatı mahveder. Bizim hûtumuz ise, yüz milyon seneler hayatın mahvına çalışıyor.

Madem hakikî vaziyetimiz budur. Biz de, Hazret-i Yunus Aleyhisselâma iktidaen, umum esbabdan yüzümüzü çevirip, doğrudan doğruya, Müsebbibü'l-Esbab olan Rabbimize iltica edip

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ [9]

demeliyiz ve aynelyakin anlamalıyız ki, gaflet ve dalâletimiz sebebiyle aleyhimize ittifak eden istikbal, dünya ve hevâ-yı nefsin zararlarını def edecek yalnız o Zat olabilir ki, istikbal taht-ı emrinde, dünya taht-ı hükmünde, nefsimiz taht-ı idaresindedir. Acaba Hâlık-ı Semâvat ve Arzdan başka hangi sebep var ki, en ince ve en gizli hâtırât-ı kalbimizi bilecek? Ve bizim için istikbali, âhiretin icadıyla ışıklandıracak ve dünyanın yüz bin boğucu emvâcından kurtaracak-hâşâ-Zât-ı Vâcibü'l-Vücuddan başka hiçbir şey, hiçbir cihette, Onun izin ve iradesi olmadan imdad edemez ve halâskâr olamaz.

Madem hakikat-i hal böyledir. Nasıl ki Hazret-i Yunus Aleyhisselâma o münâcâtın neticesinde hûtu ona bir merkûb, bir tahtelbahir ve denizi bir güzel sahrâ ve gece mehtaplı bir latîf suret aldı. Biz dahi o münâcâtın sırrıyla

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ [9]

demeliyiz. [10] لاَ اِلٰهَ الاَّ اَنْتَ cümlesiyle istikbalimize, [11] سُبْحَانَكَ kelimesiyle dünyamıza, [12] اِنِّى كُنْتُ مِنَ

الظّالِمِينَ fıkrasıyla nefsimize nazar-ı merhametini celb etmeliyiz. Tâ ki, nur-u iman ile ve Kur'ân'ın mehtabıyla istikbalimiz tenevvür etsin ve o gecemizin dehşet ve vahşeti, ünsiyet ve tenezzühe inkılâp etsin. Ve mütemadiyen mevt ve hayatın değişmesiyle seneler ve karnlar emvâcı üstünde hadsiz cenazeler binip ademe atılan dünyamız ve zeminimizde, Kur'ân-ı Hakîmin tezgâhında yapılan bir sefine-i mâneviye hükmüne geçen hakikat-i İslâmiyet içine girip, selâmetle o denizin üstünde gezip, tâ sahil-i selâmete çıkarak hayatımızın vazifesi bitsin. O denizin fırtınaları ve zelzeleleri, sinema perdeleri gibi tenezzühün manzaralarını tazelendirmekle, vahşet ve dehşet yerine, nazar-ı ibret ve tefekkürü keyiflendirerek okşayıp ışıklandırsın. Hem o sırr-ı Kur'ân'la, o terbiye-i Furkaniye ile, nefsimiz bize binmeyecek, merkûbumuz olup, bizi ona bindirip, hayat-ı ebediyemizin kazanmasına kuvvetli bir vasıtamız olsun.

Elhasıl: Madem insan, mahiyetinin câmiiyeti itibarıyla, sıtmadan müteellim olduğu gibi, arzın zelzele ve ihtizâzâtından ve kâinatın kıyamet hengâmında zelzele-i kübrâsından müteellim oluyor. Ve nasıl ki hurdebinî bir mikroptan korkar, ecrâm-ı ulviyeden zuhur eden kuyruklu yıldızdan dahi korkar. Hem nasıl ki hanesini sever, koca dünyayı da öyle sever. Hem nasıl ki küçük bahçesini sever; öyle de, hadsiz ebedî Cenneti dahi müştakane sever. Elbette, böyle bir insanın Mâbudu, Rabbi, melcei, halâskârı, maksudu öyle bir Zat olabilir ki, umum kâinat Onun kabza-i tasarrufunda, zerrat ve seyyârat dahi taht-ı emrindedir. Elbette öyle bir insan daima Yunusvâri (a.s.)

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ (9)

demeye muhtaçtır.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (13)

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Karanlıklar içinde niyaz etti: 'Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum.' (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
3.) Rabbine şöyle niyaz etmişti: 'Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.' (Enbiyâ Sûresi, 21:83)
4.) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)
5.) Allah bana yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
6.) Havl ve kuvvet, ancak herşeyden yüce ve nihayetsiz azamet sahibi olan Allah'a aittir. (Ayrıca bk. Buhârî, Meğâzî: 38; Müslim, Zikr: 44-46)
7.) Bâkî kalan ancak sensin, ey Bâkî. Bâkî kalan ancak sensin, ey Bâkî.
8.) [Kur'ân] iman edenler için bir hidayet rehberi ve bir şifadır. (Fussilet Sûresi, 41:44)
9.) Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum. (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
10.) Senden başka ilâh yoktur.
11.) Sen her noksandan münezzehsin.
12.) Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum.
13.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 2.Lema

2.Lema: Hz.Eyyub'un Münacatı

İkinci Lem’a

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
اِذْ نَادٰى رَبَّهُ اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ [2]
اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Sabır kahramanı Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın şu münâcâtı, hem mücerreb, hem tesirlidir. Fakat, âyetten iktibas suretinde, bizler münâcâtımızda

رَبِّى اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ [3]
الرَّاحِمِينَ

demeliyiz.

Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın meşhur kıssasının hülâsası şudur ki:

Pek çok yara, bere içinde epey müddet kaldığı halde, o hastalığın azîm mükâfâtını düşünerek, kemâl-i sabırla tahammül edip kalmış. Sonra, yaralarından tevellüt eden kurtlar kalbine ve diline iliştiği zaman, zikir ve marifet-i İlâhiyenin mahalleri olan kalb ve lisanına iliştikleri için, o vazife-i ubudiyete halel gelir düşüncesiyle, kendi istirahati için değil, belki ubudiyet-i İlâhiye için demiş: “Yâ Rab, zarar bana dokundu. Lisanen zikrime ve kalben ubudiyetime halel veriyor” diye münâcât edip, Cenâb-ı Hak o hâlis ve sâfi, garazsız, lillâh için o münâcâtı gayet harika bir surette kabul etmiş, kemâl-i âfiyetini ihsan edip envâ-ı merhametine mazhar eylemiş.

İşte bu Lem’ada Beş Nükte var.

•1.Nükte: Bâtıni hastalıklarımız
•2.Nükte: Musibetlerde şekva etmemek
•3.Nükte: Zeval-i lezzet, elemdir
•4.Nükte: Sabır kuvvetini dağıtmamak
•5.Nükte: Üç meseledir
•Hatime: Hastalıklar ve Esma-yı hüsna

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Eyyub'u da hatırla ki, Rabbine şöyle niyaz etmişti: 'Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.' (Enbiyâ Sûresi, 21:83)
3.)Ey Rabbim! Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.

Lemalar : 2.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: Bâtını hastalıklarımız

Birinci Nükte

Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın zâhirî yara hastalıklarının mukabili, bizim bâtınî ve ruhî ve kalbî hastalıklarımız vardır. İç dışa, dış içe bir çevrilsek, Hazret-i Eyyub'dan daha ziyade yaralı ve hastalıklı görüneceğiz. Çünkü işlediğimiz herbir günah, kafamıza giren herbir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar.

Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın yaraları, kısacık hayat-ı dünyeviyesini tehdit ediyordu. Bizim mânevî yaralarımız, pek uzun olan hayat-ı ebediyemizi tehdit ediyor. O münâcât-ı Eyyubiyeye, o hazretten bin defa daha ziyade muhtacız.

Bahusus, nasıl ki o hazretin yaralarından neş'et eden kurtlar kalb ve lisanına ilişmişler. Öyle de, bizleri, günahlardan gelen yaralar ve yaralardan hasıl olan vesveseler, şüpheler—neûzu billâh—mahall-i iman olan bâtın-ı kalbe ilişip imanı zedeler ve imanın tercümanı olan lisanın zevk-i ruhanîsine ilişip zikirden nefretkârâne uzaklaştırarak susturuyorlar.

Evet, günah kalbe işleyip, siyahlandıra siyahlandıra, tâ nur-u imanı çıkarıncaya kadar katılaştırıyor. Herbir günah içinde küfre gidecek bir yol var. O günah, istiğfarla çabuk imha edilmezse, kurt değil, belki küçük bir mânevî yılan olarak kalbi ısırıyor.

Meselâ, utandıracak bir günahı gizli işleyen bir adam, başkasının ıttılaından çok hicap ettiği zaman, melâike ve ruhaniyâtın vücudu ona çok ağır geliyor. Küçük bir emâre ile onları inkâr etmek arzu ediyor.

Hem meselâ, Cehennem azabını intaç eden büyük bir günahı işleyen bir adam, Cehennemin tehdidâtını işittikçe istiğfarla ona karşı siper almazsa, bütün ruhuyla Cehennemin ademini arzu ettiğinden, küçük bir emâre ve bir şüphe, Cehennemin inkârına cesaret veriyor.

Hem meselâ, farz namazını kılmayan ve vazife-i ubudiyeti yerine getirmeyen bir adamın, küçük bir âmirinden küçük bir vazifesizlik yüzünden aldığı tekdirden müteessir olan o adam, Sultan-ı Ezel ve Ebedin mükerrer emirlerine karşı farzında yaptığı bir tembellik, büyük bir sıkıntı veriyor. Ve o sıkıntıdan arzu ediyor ve mânen diyor ki, keşke o vazife-i ubudiyeti bulunmasaydı! Ve bu arzudan, bir mânevî adâvet-i İlâhiyeyi işmam eden bir inkâr arzusu uyanır. Bir şüphe, vücud-i İlâhiyeye dair kalbe gelse, kat'î bir delil gibi ona yapışmaya meyleder; büyük bir helâket kapısı ona açılır. O bedbaht bilmiyor ki, inkâr vasıtasıyla, gayet cüz'î bir sıkıntı vazife-i ubudiyetten gelmeye mukabil, inkârda milyonlarla o sıkıntıdan daha müthiş mânevî sıkıntılara kendini hedef eder. Sineğin ısırmasından kaçıp yılanın ısırmasını kabul eder.

Ve hâkezâ, bu üç misale kıyas edilsin ki, [1] بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ sırrı anlaşılsın.

1.)Kazandıkları günahlar, kalblerini kaplayıp karartmıştır. (Mutaffifîn Sûresi, 83:14)

Lemalar : 2.Lema : 2.Nükte

İkinci Nükte

Yirmi Altıncı Sözde sırr-ı kadere dair beyan edildiği gibi, musibet ve hastalıklarda insanların şekvâya üç vecihle hakları yoktur.

Birinci Vecih: Cenâb-ı Hak, insana giydirdiği vücut libasını san'atına mazhar ediyor. İnsanı bir model yapmış; o vücut libasını o model üstünde keser, biçer, tebdil eder, tağyir eder, muhtelif esmâsının cilvesini gösterir. Şâfî ismi hastalığı istediği gibi, Rezzak ismi de açlığı iktiza ediyor, ve hâkezâ...

مَالِكُ الْمُلْكِ يَتَصَرَّفُ فِى مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ [1]

İkinci Vecih: Hayat musibetlerle, hastalıklarla tasaffi eder, kemal bulur, kuvvet bulur, terakki eder, netice verir, tekemmül eder, vazife-i hayatiyeyi yapar. Yeknesak istirahat döşeğindeki hayat, hayr-ı mahz olan vücuttan ziyade, şerr-i mahz olan ademe yakındır ve ona gider.

Üçüncü Vecih: Şu dâr-ı dünya, meydan-ı imtihandır ve dâr-ı hizmettir. Lezzet ve ücret ve mükâfat yeri değildir. Madem dâr-ı hizmettir ve mahall-i ubudiyettir. Hastalıklar ve musibetler, dinî olmamak ve sabretmek şartıyla, o hizmete ve o ubudiyete çok muvafık oluyor ve kuvvet veriyor. Ve herbir saati bir gün ibadet hükmüne getirdiğinden, şekvâ değil, şükretmek gerektir.

Evet, ibadet iki kısımdır: bir kısmı müsbet, diğeri menfi. Müsbet kısmı malûmdur. Menfi kısmı ise, hastalıklar ve musibetlerle, musibetzede zaafını ve aczini hissedip, Rabb-i Rahîmine ilticâkârâne teveccüh edip, Onu düşünüp, Ona yalvarıp hâlis bir ubudiyet yapar. Bu ubudiyete riyâ giremez, hâlistir. Eğer sabretse, musibetin mükâfâtını düşünse, şükretse, o vakit herbir saati bir gün ibadet hükmüne geçer. Kısacık ömrü uzun bir ömür olur. Hattâ bir kısmı var

ki, bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçer. Hattâ bir âhiret kardeşim, Muhacir Hafız Ahmed isminde bir zâtın müthiş bir hastalığına ziyade merak ettim. Kalbime ihtar edildi: “Onu tebrik et. Herbir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçiyor.” Zaten o zat sabır içinde şükrediyordu.

1.)Mülkün mâliki, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder.

Lemalar : 2.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Zeval-i lezzet, elemdir

Üçüncü Nükte

Bir iki Sözde beyan ettiğimiz gibi, her insan geçmiş hayatını düşünse, kalbine ve lisanına ya “ah” veya “oh” gelir. Yani, ya teessüf eder, ya “Elhamdülillâh” der.

Teessüfü dedirten, eski zamanın lezâizinin zeval ve firakından neş’et eden mânevî elemlerdir. Çünkü zevâl-i lezzet elemdir. Bazan muvakkat bir lezzet daimî elem verir. Düşünmek ise o elemi deşiyor, teessüf akıtıyor.

Eski hayatında geçirdiği muvakkat âlâmın zevâlinden neş’et eden mânevî ve daimî lezzet, “Elhamdü lillâh” dedirtir. Bu fıtrî hâletle beraber, musibetlerin neticesi olan sevap ve mükâfât-ı uhreviye ve kısa ömrü musibet vasıtasıyla uzun bir ömür hükmüne geçmesini düşünse, sabırdan ziyade, şükreder,

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ [1]

demesi iktiza eder. Meşhur bir söz var ki, *“Musibet zamanı uzundur.”* Evet, musibet zamanı uzundur. Fakat örf-ü nâsta zannedildiği gibi sıkıntılı olduğundan uzun değil, belki uzun bir ömür gibi hayatî neticeler verdiği için uzundur.

1.)Küfür ve dalâletten başka her türlü hal için Allah’a hamd olsun. (Ayrıca bk. Tirmizî, Deavât: 45; İbni Mâce, Mukaddime: 23; Dua: 2.)

Lemalar : 2.Lema : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Yirmi Birinci Sözün Birinci Makamında beyan edildiği gibi, Cenâb-ı Hakkın insana verdiği sabır kuvvetini evham yolunda dağıtmazsa, her musibete karşı kâfi gelebilir. Fakat vehmin tahakkümüyle ve insanın gafletiyle ve fâni hayatı bâki tevehhüm etmesiyle, sabır kuvvetini mazi ve müstakbele dağıtıp, halihazırdaki musibete karşı sabrı kâfi gelmez, şekvâya başlar. Adeta—hâşâ—Cenâb-ı Hakkı insanlara şekvâ eder. Hem çok haksız bir surette ve divanecesine şekvâ edip sabırsızlık gösterir.

Çünkü, geçmiş herbir gün, musibet ise zahmeti gitmiş, rahatı kalmış; elemi gitmiş, zevâlindeki lezzet kalmış; sıkıntısı geçmiş, sevabı kalmış. Bundan şekvâ değil, belki mütelezzizâne şükretmek lâzım gelir. Onlara küsmek değil, bilâkis muhabbet etmek gerektir. Onun o geçmiş fâni ömrü, musibet vasıtasıyla bâki ve mes'ut bir nevi ömür hükmüne geçer. Onlardaki âlâmı vehimle düşünüp bir kısım sabrını onlara karşı dağıtmak divaneliktir.

Amma gelecek günler ise, madem daha gelmemişler, içlerinde çekeceği hastalık veya musibeti şimdiden düşünüp sabırsızlık göstermek, şekvâ etmek, ahmaklıktır. "Yarın, öbür gün aç olacağım, susuz olacağım" diye bugün mütemadiyen su içmek, ekmek yemek ne kadar ahmakçasına bir divaneliktir. Öyle de, gelecek günlerdeki, şimdi adem olan musibet ve hastalıkları düşünüp, şimdiden onlardan müteellim olmak, sabırsızlık göstermek, hiçbir mecburiyet olmadan kendi kendine zulmetmek öyle bir belâhettir ki, hakkında şefkat ve merhamet liyakatini selb ediyor.

Elhasıl, nasıl şükür nimeti ziyadeleştiriyor; öyle de, şekvâ musibeti ziyadeleştirir. Hem merhamete liyakati selb eder.

Birinci Harb-i Umumînin birinci senesinde, Erzurum'da mübarek bir zat müthiş bir hastalığa giriftar olmuştu. Yanına gittim. Bana dedi:

“Yüz gecedir ben başımı yastığa koyup yatamadım” diye acı bir şikâyet etti.

Ben çok acıdım. Birden hatırıma geldi ve dedim:

“Kardeşim, geçmiş sıkıntılı yüz günün, şimdi sürurlu yüz gün hükmündedir. Onları düşünüp şekvâ etme. Onlara bakıp şükret. Gelecek günler ise, madem daha gelmemişler; Rabbin olan Rahmânü’r-Rahîmin rahmetine itimad edip, dövülmeden ağlama, hiçten korkma, ademe vücut rengi verme. Bu saati düşün. Sendeki sabır kuvveti bu saate kâfi gelir. Divane bir kumandan gibi yapma ki, sol cenah düşman kuvveti onun sağ cenahına iltihak edip ona taze bir kuvvet olduğu halde, sol cenahındaki düşmanın sağ cenahı daha gelmediği vakitte, o tutar, merkez kuvvetini sağa sola dağıtıp, merkezi zayıf bırakıp, düşman ednâ bir kuvvetle merkezi harap eder.”

Dedim: “Kardeşim, sen bunun gibi yapma. Bütün kuvvetini bu saate karşı tahşid et. Rahmet-i İlâhiyeyi ve mükâfât-ı uhreviyeyi ve fâni ve kısa ömrünü uzun ve bâki bir surete çevirdiğini düşün. Bu acı şekvâ yerinde ferahlı bir şükret.”

O da tamamıyla bir ferah alarak, “Elhamdü lillâh,” dedi, “hastalığım ondan bire indi.”

Lemalar : 2.Lema : 5.Nükte

Beşinci Nükte

Üç Meseledir.

Birinci Mesele: Asıl musibet ve muzır musibet, dine gelen musibettir. Musibet-i diniyeden her vakit dergâh-ı İlâhiyeye iltica edip feryad etmek gerektir.

Fakat dinî olmayan musibetler, hakikat noktasında musibet değildirler. Bir kısmı ihtar-ı Rahmânîdir. Nasıl ki çoban, gayrın tarlasına tecavüz eden koyunlarına taş atıp, onlar o taştan hissederler ki, zararlı işten kurtarmak için bir ihtardır, memnunâne dönerler. Öyle de, çok zâhirî musibetler var ki, İlâhî birer ihtar, birer ikazdır. Ve bir kısmı keffâretü'z-zünubdur. Ve bir kısmı, gafleti dağıtıp, beşerî olan aczini ve zaafını bildirerek bir nevi huzur vermektir. Musibetin hastalık olan nev'i, sabıkan geçtiği gibi, o kısım, musibet değil, belki bir iltifat-ı Rabbânîdir, bir tathirdir.

Rivayette vardır ki, *"Ermiş bir ağacı silkmekle nasıl meyveleri düşüyor; sıtmanın titremesinden günahlar öyle dökülüyor."* Hazret-i Eyyub Aleyhisselâm, münâcâtında, istirahat-i nefis için dua etmemiş. Belki zikr-i lisanî ve tefekkür-ü kalbîye mâni olduğu zaman, ubudiyet için şifa talep eylemiş. Biz, o münâcatla birinci maksadımız, günahlardan gelen mânevî, ruhî yaralarımızın şifasını niyet etmeliyiz. Maddî hastalıklar için, ubudiyete mâni olduğu zaman iltica edebiliriz. Fakat muterizâne, müştekiyâne bir surette değil, belki mütezellilâne ve istimdatkârâne iltica edilmeli. Madem Onun rububiyetine razıyız; o rububiyeti noktasında verdiği şeye rıza lâzım. Kazâ ve kaderine itirazı işmam eder bir tarzda ah, of edip şekvâ etmek, bir nevi kaderi tenkittir, rahîmiyetini ittihamdır. Kaderi tenkit eden, başını örse vurur, kırar. Rahmeti ittiham eden, rahmetten mahrum kalır. Kırılmış elle intikam almak için o eli istimal etmek nasıl kırılmasını tezyid ediyor;

öyle de, musibete giriftar olan adam, itirazkârâne şekvâ ve merakla onu karşılamak, musibeti ikileştiriyor.

İkinci Mesele: Maddî musibetleri büyük gördükçe büyür, küçük gördükçe küçülür. Meselâ, gecelerde insanın gözüne bir hayal ilişir. Ona ehemmiyet verdikçe şişer, ehemmiyet verilmezse kaybolur. Hücum eden arılara iliştikçe fazla tehacüm göstermeleri, lâkayt kaldıkça dağılmaları gibi, maddî musibetlere de büyük nazarıyla, ehemmiyetle baktıkça büyür. Merak vasıtasıyla o musibet cesetten geçerek kalbde de kökleşir, bir mânevî musibeti dahi netice verir, ona istinad eder, devam eder. Ne vakit o merakı, kazâya rıza ve tevekkül vasıtasıyla izale etse, bir ağacın kökü kesilmesi gibi, maddî musibet hafifleşe hafifleşe, kökü kesilmiş ağaç gibi kurur, gider. Bu hakikati ifade için bir vakit böyle demiştim:

Bırak ey biçare feryadı belâdan kıl tevekkül,
Zira feryat belâ ender hatâ ender belâdır bil.
Eğer belâ vereni buldunsa, safâ ender atâ ender belâdır bil.
Eğer bulmazsan, bütün dünya cefâ ender fenâ ender belâdır bil.
Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırsın küçük bir belâdan? Gel, tevekkül kıl.
Tevekkülle belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün. O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Nasıl ki mübarezede müthiş bir hasma karşı gülmekle, adâvet musalâhaya, husumet şakaya döner, adâvet küçülür, mahvolur, tevekkül ile musibete karşı çıkmak dahi öyledir.

Üçüncü Mesele: Her zamanın bir hükmü var. Şu gaflet zamanında musibet şeklini değiştirmiş. Bazı zamanda ve bazı eşhasta belâ, belâ değil, belki bir lûtf-u İlâhîdir. Ben şu zamandaki hastalıklı sair musibetzedeleri—fakat musibet dine dokunmamak şartıyla—bahtiyar gördüğümden, hastalık ve musibet aleyhtarı

bulunmak hususunda bana bir fikir vermiyor. Ve bana, onlara acımak hissini iras etmiyor. Çünkü, hangi bir genç hasta yanıma gelmişse, görüyorum, emsallerine nisbeten bir derece vazife-i diniyeye ve âhirete karşı merbutiyeti var. Ondan anlıyorum ki, öyleler hakkında o nevi hastalıklar musibet değil, bir nevi nimet-i İlâhiyedir. Çünkü, çendan o hastalık onun dünyevî, fâni, kısacık hayatına bir zahmet iras ediyor, fakat onun ebedî hayatına faydası dokunuyor. Bir nevi ibadet hükmüne geçiyor. Eğer sıhhat bulsa, gençlik sarhoşluğuyla ve zamanın sefahetiyle, elbette hastalık hâletini muhafaza edemeyecek, belki sefahete atılacak.

Lemalar : 2.Lema : Hatime

Hatime: Hastalıklar ve Esma-yı hüsna

Hâtime

Cenâb-ı Hak, hadsiz kudret ve nihayetsiz rahmetini göstermek için, insanda hadsiz bir acz, nihayetsiz bir fakr derc eylemiştir. Hem hadsiz nukuş-u esmâsını göstermek için insanı öyle bir surette halk etmiş ki, hadsiz cihetlerle elemler aldığı gibi, hadsiz cihetlerle de lezzetler alabilir bir makine hükmünde yaratmış.

Ve o makine-i insaniyede yüzer âlet var. Herbirinin elemi ayrı, lezzeti ayrı, vazifesi ayrı, mükâfâtı ayrıdır. Adeta insan-ı ekber olan âlemde tecellî eden bütün esmâ-i İlâhiye, bir âlem-i asgar olan insanda dahi o esmânın umumiyetle cilveleri var. Bunda sıhhat ve âfiyet ve lezâiz gibi nâfi emirler nasıl şükrü dedirtir, o makineyi çok cihetlerle vazifelerine sevk eder, insan da bir şükür fabrikası gibi olur. Öyle de, musibetlerle, hastalıklarla, âlâm ile, sair müheyyiç ve muharrik ârızalarla, o makinenin diğer çarklarını harekete getirir, tehyiç eder. Mahiyet-i insaniyede münderiç olan acz ve zaaf ve fakr madenini işlettiriyor. Bir lisanla değil, belki herbir âzânın lisanıyla bir iltica, bir istimdat vaziyeti verir. Güya insan o ârızalarla, ayrı ayrı binler kalemi tazammun eden müteharrik bir kalem olur, sahife-i hayatında veyahut levh-i misalîde mukadderât-ı hayatını yazar, esmâ-i İlâhiyeye bir ilânnâme yapar ve bir kaside-i manzume-i Sübhâniye hükmüne geçip, vazife-i fıtratını ifa eder.

Lemalar : 3.Lema

Lemalar

3.Lema: Ya Baki ente'l Baki

Üçüncü Lem’a

Bu Lem’aya bir derece his ve zevk karışmış. His ve zevkin coşkunlukları ise, aklın düsturlarını, fikrin mizanlarını çok dinlemediklerinden ve müraat etmediklerinden, bu Üçüncü Lem’a mantık mizanlarıyla tartılmamalı.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [2]

âyetinin meâlini ifade eden

يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى .. يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى [3]

iki cümlesi, mühim iki hakikati ifade ediyorlar. Ondandır ki, Nakşîlerin rüesasından bir kısım, bu iki cümle ile kendilerine bir hatme-i mahsus yapıp muhtasar bir hatme-i Nakşiye hükmünde tutuyorlar. Madem o azîm âyetin meâlini bu iki cümle ifade ediyor. Biz bu iki cümlenin ifade ettiği iki hakikat-i mühimmenin birkaç nüktesini beyan edeceğiz.

•1.Nükte: Ya Baki ente'l Baki cümlesindeki iki hakikat
•2.Nükte: İnsanın fıtratında bekâya karşı şiddetli aşk
•3.Nükte: Bâki’nin rızası yolunda bir saniye, bir senedir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Herşey helâk olup gidicidir—Ona bakan yüzü müstesnâ. Hüküm sadece Ona

aittir; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)

3.)Bâkî kalan ancak Sensin, ey Bâkî. Bâkî kalan ancak Sensin, ey Bâkî.

Lemalar : 3.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: Ya Baki ente'l Baki cümlesindeki iki hakikat

Birinci Nükte

Birinci defa [1] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى bir ameliyat-ı cerrahiye hükmünde kalbi mâsivâdan tecrit ediyor, kesiyor. Şöyle ki:

İnsan, mahiyet-i câmiiyeti itibarıyla, mevcudatın hemen ekserîsiyle alâkadardır. Hem insanın mahiyet-i câmiasında hadsiz bir istidad-ı muhabbet derc edilmiştir. Onun için, insan da umum mevcudata karşı bir muhabbet besliyor. Koca dünyayı bir hanesi gibi seviyor. Ebedî Cennete bahçesi gibi muhabbet ediyor. Halbuki, muhabbet ettiği mevcudat durmuyorlar, gidiyorlar. Firaktan daima azap çekiyor. Onun o hadsiz muhabbeti, hadsiz bir mânevî azaba medar oluyor.

O azabı çekmekte kabahat, kusur ona aittir. Çünkü kalbindeki hadsiz istidad-ı muhabbet, hadsiz bir cemâl-ı bâkiye mâlik bir Zâta tevcih etmek için verilmiş. O insan sûiistimal ederek o muhabbeti fâni mevcudata sarf ettiği cihetle kusur ediyor, kusurunun cezasını firâkın azabıyla çekiyor.

İşte bu kusurdan teberri edip o fâni mahbubattan kat-ı alâka etmek, o mahbuplar onu terk etmeden evvel o onları terk etmek cihetiyle Mahbub-u Bâkîye hasr-ı muhabbeti ifade eden [1] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى olan birinci cümlesi, “Bâkî-i Hakikî yalnız Sensin. Mâsivâ fânidir. Fâni olan, elbette bâki bir muhabbete ve ezelî ve ebedî bir aşka ve ebed için yaratılan bir kalbin alâkasına medar olamaz” mânâsını ifade ediyor. “Madem o hadsiz mahbubat fânidirler, beni bırakıp gidiyorlar. Onlar beni bırakmadan evvel ben

onları [1] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى demekle bırakıyorum. Yalnız Sen bâkisin ve Senin ibkàn ile mevcudat bekà bulabildiğini bilip itikad ederim. Öyleyse, Senin muhabbetinle onlar sevilir. Yoksa alâka-i kalbe lâyık değiller” demektir.

İşte bu hâlette kalb hadsiz mahbubatından vazgeçiyor. Hüsün ve cemalleri üstünde fânilik damgasını görür, alâka-i kalbi keser. Eğer kesmezse, mahbupları adedince mânevî cerihalar oluyor.

İkinci cümle olan [1] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى o hadsiz cerihalara hem merhem, hem tiryak oluyor. Yani, “Yâ Bâkî. Madem Sen bâkisin, yeter. Herşeye bedelsin. Madem Sen varsın, herşey var.”

Evet, mevcudatta sebeb-i muhabbet olan hüsün ve ihsan ve kemal, umumiyetle Bâkî-i Hakikînin hüsün ve ihsan ve kemâlâtının işârâtı ve çok perdelerden geçmiş zayıf gölgeleridir, belki cilve-i Esmâ-i Hüsnânın gölgelerinin gölgeleridir.

1.)Bâkî kalan ancak Sensin, ey Bâkî.

Lemalar : 3.Lema : 2.Nükte

2.Nükte: İnsanın fıtratında bekâya karşı şiddetli aşk

İkinci Nükte

İnsanın fıtratında bekàya karşı gayet şedit bir aşk var. Hattâ her sevdiği şeyde, kuvve-i vâhime cihetiyle bir nevi bekà tevehhüm eder, sonra sever. Ne vakit zevâlini düşünse veya görse, derinden derine feryat eder. Bütün firaklardan gelen feryatlar, aşk-ı bekàdan gelen ağlamaların tercümanlarıdır. Eğer tevehhüm-ü bekà olmazsa muhabbet edemez. Hattâ denilebilir ki, âlem-i bekànın ve ebedî Cennetin bir sebeb-i vücudu, şu mahiyet-i insaniyedeki o şiddetli aşk-ı bekàdan çıkan gayet kuvvetli arzu-yu bekà ve bekà için fıtrî, umumî duadır ki, Bâkî-i Zülcelâl, o şedit, sarsılmaz, fıtrî arzuyu, o tesirli, kuvvetli, umumî duayı kabul etmiştir ki, fâni insanlar için bâki bir âlemi halk etmiş.

Hem hiç mümkün müdür ki, Fâtır-ı Kerîm, Hâlık-ı Rahîm, küçük midenin cüz'î arzusunu ve muvakkat bir bekà için lisan-ı hal ile duasını hadsiz envâ-ı mat'umat-ı leziziyenin icadıyla kabul etsin de, umum nev-i beşerin pek büyük bir ihtiyac-ı fıtrîden gelen pek şiddetli bir arzusunu ve küllî ve daimî ve haklı ve hakikatli, kàlli, halli, bekàya dair gayet kuvvetli duasını kabul etmesin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ! Kabul etmemek mümkün değildir. Hem hikmet ve adaletine ve rahmet ve kudretine hiçbir cihetle yakışmaz.

Madem insan bekàya âşıktır; elbette bütün kemâlâtı, lezzetleri, bekàya tâbidir. Ve madem bekà Bâkî-i Zülcelâle mahsustur. Ve madem Bâkînin esmâsı bâkiyedir. Ve madem Bâkînin âyineleri Bâkînin rengini, hükmünü alır ve bir nevi bekàya mazhar olur. Elbette insana en lâzım iş, en mühim vazife, o Bâkîye karşı alâka peydâ etmektir ve esmâsına yapışmaktır. Çünkü Bâkî yoluna sarf olunan herşey bir nevi bekàya mazhar olur.

İşte ikinci [1] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى cümlesi bu hakikati ifade ediyor. İnsanın hadsiz mânevî yaralarını tedavi etmekle beraber, fıtratındaki gayet şiddetli arzu-yu bekàyı onunla tatmin ediyor.

1.)Bâkî kalan ancak Sensin, ey Bâkî.

Lemalar : 3.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Bâki'nin rızası yolunda bir saniye, bir senedir

Üçüncü Nükte

Şu dünyada zamanın fenâ ve zevâl-i eşyadaki tesiratı gayet muhteliftir. Ve mevcudat ise, mütedahil daireler gibi birbiri içinde iken, hükümleri zeval noktasında ayrı ayrı oluyor.

Nasıl ki saatin saniyelerini sayan dairesi, dakikayı ve saati ve günleri sayan daireleri zâhiren birbirine benzer, fakat sür'atte birbirine muhaliftir. Öyle de, insandaki cisim, nefis, kalb, ruh daireleri öyle mütefavittir. Meselâ, cismin bekàsı, hayatı, vücudu, bulunduğu bir gün, belki bir saat olduğu ve mazi ve müstakbeli mâdum ve meyyit bulunduğu halde, kalbin hazır günden çok gün evvel, çok gün sonraki zamana kadar daire-i vücudu ve hayatı geniştir. Ruhun hazır günden seneler evvel ve seneler sonraki bir daire-i azîme, daire-i hayatına ve vücuduna dahildir.

İşte bu istidada binaen, hayat-ı kalbî ve ruhîye medar olan marifet-i İlâhiye ve muhabbet-i Rabbâniye ve ubudiyet-i Sübhâniye ve marziyât-ı Rahmâniye cihetiyle, bu dünyadaki fâni ömür, bâki bir ömrü tazammun eder ve ebedî ve bâki bir ömrü intaç eder ve bâki ve lâyemut bir ömür hükmüne geçer.

Evet, Bâkî-i Hakikînin muhabbet, marifet, rızası yolunda bir saniye, bir senedir. Eğer Onun yolunda olmazsa, bir sene bir saniyedir. Belki Onun yolunda bir saniye lâyemuttur, çok senelerdir. Ve dünya cihetinde ehl-i gafletin yüz senesi bir saniye hükmüne geçer.

Meşhur böyle bir söz var ki,

سِنَةُ الْفِرَاقِ سَنَةٌ وَسَنَةُ الْوِصَالِ سِنَةٌ

Yani, *“Firâkın bir saniyesi bir sene kadar uzundur ve visâlin bir senesi bir saniye kadar kısadır.”* Ben bu fıkranın bütün bütün aksine diyorum ki:

Visal, yani, Bâkî-i Zülcelâlin rızası dairesinde livechillâh bir saniye visal, değil yalnız böyle bir sene, belki daimî bir pencere-i visaldir. Gaflet ve dalâlet firâkı içinde değil bir sene, belki bin sene, bir saniye hükmündedir. O sözden daha meşhur şu söz var:

اَرْضُ الْفَلاَةِ مَعَ الاَعْدَاءِ فِنْجَانٌ سَمٌّ الْخِيَاطِ مَعَ الاَحْبَابِ مَيْدَانٌ [1]

hükmümüzü teyid ediyor.

Meşhur evvelki sözün sahih bir mânâsı budur ki: Fâni mevcudatın visâli madem fânidir; ne kadar uzun da olsa yine kısa hükmündedir. Senesi bir saniye gibi geçer, hasretli bir hayal ve esefli bir rüya olur. Bekàyı isteyen kalb-i insanî bir sene visalde, yalnız bir saniyecikte ancak zerre gibi bir zevkini alabilir. Firak ise, saniyesi bir sene değil, senelerdir. Çünkü firâkın meydanı geniştir. Bekàyı isteyen bir kalbe, firak, çendan bir saniye de olsa, seneler kadar tahribat yapar. Çünkü hadsiz firakları ihtar eder. Maddî ve süflî muhabbetler için bütün mazi ve müstakbel firakla doludur.

Şu mesele münasebetiyle deriz: Ey insanlar! Fâni, kısa, faydasız ömrünüzü bâki, uzun, faydalı, meyvedar yapmak ister misiniz? Madem istemek insaniyetin iktizasıdır; Bâkî-i Hakikînin yoluna sarf ediniz. Çünkü Bâkîye müteveccih olan şey, bekànın cilvesine mazhar olur.

Madem her insan gayet şiddetli bir surette uzun bir ömür ister, bekàya âşıktır. Ve madem bu fâni ömrü bâki ömre tebdil eden bir çare var ve mânen çok uzun bir ömür hükmüne geçirmek mümkündür. Elbette, insaniyeti sukut etmemiş bir insan, o çareyi arayacak ve o imkânı bilfiile çevirmeye çalışacak ve tevfik-i hareket edecek.

İşte o çare budur: Allah için işleyiniz, Allah için görüşünüz, Allah için çalışınız. Lillâh, livechillâh, lieclillâh rızası dairesinde hareket ediniz. O vakit sizin ömrünüzün dakikaları, seneler hükmüne geçer.

Bu hakikate işareten, Leyle-i Kadir gibi birtek gece, seksen küsur seneden ibaret olan bin ay hükmünde olduğunu, nass-ı Kur'ân gösteriyor. Hem bu hakikate işaret eden, ehl-i velâyet ve hakikat beyninde bir düstur-u muhakkak olan **"bast-ı zaman"** sırrıyla, çok seneler hükmünde olan birkaç dakikalık zaman-ı Miraç, bu hakikatin vücudunu ispat eder ve bilfiil vukuunu gösteriyor. Miracın birkaç saat müddeti, binler seneler hükmünde vüs'ati ve ihatası ve uzunluğu vardır. Çünkü, o, Miraç yolunda bekà âlemine girdi. Bekà âleminin birkaç dakikası, şu dünyanın binler senesini tazammun etmiştir.

Hem şu hakikate bina edilen beyne'l-evliya kesretle vuku bulmuş olan bast-ı zaman hadiseleridir. Bazı evliya bir dakikada bir günlük işi görmüş, bazıları bir saatte bir sene vazifesini yapmış, bazıları bir dakikada bir hatme-i Kur'âniyeyi okumuş olduklarını rivayet edip ihbar ediyorlar. Böyle ehl-i hak ve sıdk, bilerek kizbe elbette tenezzül etmezler. Hem o derece hadsiz ve kesretli bir tevatürle bast-ı zaman **(Haşiye)** hakikatini aynen müşahede ettikleri medar-ı şüphe olamaz.

Şu bast-ı zaman, herkesçe musaddak bir nev'i, rüyada görünüyor. Bazan bir dakikada insanın gördüğü rüyayı, geçirdiği ahvâli, konuştuğu sözleri, gördüğü lezzetleri veya çektiği elemleri görmek için, yakaza âleminde bir gün, belki günler lâzımdır.

Elhasıl: İnsan çendan fânidir; fakat bekà için halk edilmiş ve bâki bir Zâtın âyinesi olarak yaratılmış ve bâki meyveleri verecek işleri görmekle tavzif edilmiş ve bâki bir Zâtın bâki esmâsının cilvelerine ve nakışlarına medar olacak bir suret verilmiştir. Öyleyse, böyle bir insanın hakikî vazifesi ve saadeti, bütün cihazatı ve istidadatıyla o Bâkî-i Sermedînin daire-i marziyâtında esmâsına yapışıp, ebed yolunda o Bâkîye müteveccih olup gitmektir. Lisanı [2] يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى dediği gibi, kalbi, ruhu, aklı, bütün letâifi

[3] هُوَ الْبَاقِى هُوَ الْاَزَلِىُّ الْاَبَدِىُّ هُوَ الْسَّرْمَدِىُّ هُوَ الدَّائِمُ هُوَ الْمَطْلُوبُ هُوَ

الْمَحْبُوبُ هُوَ الْمَقْصُودُ هُوَ الْمَعْبُودُ

demeli.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [4]

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [5]

Haşiye:

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ [6]

âyetiyle

وَلَبِثُوا فِى كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا [7]

âyeti tayy-ı zamanı gösterdiği gibi,

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ [8]

âyeti de bast-ı zamanı gösterir.

1.) Düşmanla beraber sahrâ, bir fincan kadar dar; ahbapla beraber iğne deliği, bir meydan kadar geniştir. (bk. İbnü'l-Cevzî, el-Müdhiş: 1:385; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:246)
2.) Bâkî kalan ancak Sensin, ey Bâkî.
3.) Varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî Odur; başlangıcı olmayan Ezelî ve sonu olmayan Ebedî Odur; Varlığı sürekli olan Daimî ve rızasına kavuşmak istenen Matlup Odur; sevilen Mahbub Odur; cemâliyle ve rızasıyla müşerref

olunmak en büyük gaye olan Maksûd Odur; Kendisine ibadet ve mânevî kulluk hediyeleri takdim edilen Mâbûd Odur.

4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

5.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

6.) İçlerinden söze başlayan biri, ‘Bu halde ne kadar kaldık?’ diye sordu. ‘Bir gün, yahut daha da az’ dediler. (Kehf Sûresi, 18:19)

7.) Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar, buna dokuz yıl daha kattılar. (Kehf Sûresi, 18:25)

8.) Rabbinin katında bir gün, sizin hesabınıza göre bin yıl gibidir. (Hac Sûresi, 22:47)

Lemalar : 4.Lema

Lemalar

4.Lema: Minhac-üs Sünne

Dördüncü Lem’a

“Minhâcü’s-Sünne” bu risaleye lâyık görülmüştür.

Mesele-i İmamet bir mesele-i fer’iye olduğu halde, ziyade ehemmiyet verildiğinden, bir mesâil-i imaniye sırasına girip, ilm-i kelâmda ve usulüddinde medar-ı nazar olduğu cihetle Kur’ân’a ve imana ait hizmet-i esasiyemize münasebeti bulunduğundan, cüz’î bahsedildi.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ ﴿2﴾ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

قُلْ لاَ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلاَّ الْمَوَدَّةَ ﴿3﴾ فِى الْقُرْبىٰ

Şu âyet-i azîmenin çok hakaik-i azîmesinden bir iki hakikatine İki Makam ile işaret edeceğiz.

•1.Makam: Dört Nüktedir.
•2.Makam: Sünnet-i Seniyye risalesi

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.) Size, kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. O size çok düşkün, mü’minlere çok şefkatli, çok merhametlidir. Ey Peygamber, eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:128-129)
3.) De ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum. Sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi ve Ehl-i Beytime muhabbettir. (Şûrâ Sûresi, 42:23)

Lemalar : 4.Lema : 1.Makam

1.Makam: Dört Nüktedir.

Birinci Makam

Dört Nüktedir.

- 1.Nükte: Resul-ü Ekrem'in ümmetine karşı şefkat ve merhameti
- 2.Nükte: Resul-ü Ekrem'in hususi şahıslara karşı şefkati
- 3.Nükte: Al-i Beyt'in, alem-i islam içinde büyük ehemmiyeti
- 4.Nükte: İmamet meselesi

Lemalar : 4.Lema : 1.Makam : 1.Nükte

...1.Nükte: Resul-ü Ekrem'in ümmetine karşı şefkat ve merhameti

Birinci Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine karşı kemâl-i şefkat ve merhametini ifade ediyor.

Evet, rivayet-i sahiha ile, mahşerin dehşetinden herkes, hattâ enbiya dahi "nefsî, nefsî" dedikleri zaman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm "ümmetî, ümmetî" diye refet ve şefkatini göstereceği gibi, yeni dünyaya geldiği zaman, ehl-i keşfin tasdikiyle, validesi onun münâcâtından "ümmetî, ümmetî" işitmiş. Hem bütün tarih-i hayatı ve neşrettiği şefkatkârâne mekârim-i ahlâk, kemâl-i şefkat ve refetini gösterdiği gibi, ümmetinin hadsiz salâvatına hadsiz ihtiyaç göstermekle, ümmetinin bütün saadetleriyle kemâl-i şefkatinden alâkadar olduğunu göstermekle hadsiz bir şefkatini göstermiş.

İşte bu derece şefkatli ve merhametli bir rehberin sünnet-i seniyyesine müraat etmemek ne derece nankörlük ve vicdansızlık olduğunu kıyas eyle.

Lemalar : 4.Lema : 1.Makam : 2.Nükte

...2.Nükte: Resul-ü Ekrem'in hususi şahıslara karşı şefkati

İkinci Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, küllî ve umumî vazife-i nübüvvet içinde bazı hususî, cüz'î maddelere karşı azîm bir şefkat göstermiştir. Zâhir hale göre o azîm şefkati o hususî, cüz'î maddelere sarf etmesi, vazife-i nübüvvetin fevkalâde ehemmiyetine uygun gelmiyor. Fakat hakikatte o cüz'î madde, küllî, umumî bir vazife-i nübüvvetin medarı olabilecek bir silsilenin ucu ve mümessili olduğundan, o silsile-i azîmenin hesabına, onun mümessiline fevkalâde ehemmiyet verilmiş.

Meselâ, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Hasan ve Hüseyin'e karşı küçüklüklerinde gösterdikleri fevkalâde şefkat ve ehemmiyet-i azîme, yalnız cibillî şefkat ve hiss-i karâbetten gelen bir muhabbet değil, belki vazife-i nübüvvetin bir hayt-ı nuranîsinin bir ucu ve verâset-i Nebeviyenin gayet ehemmiyetli bir cemaatinin menşei, mümessili, fihristesi cihetiyledir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Hasan'ı (r.a.) kemâl-i şefkatinden kucağına alarak başını öpmesiyle, Hazret-i Hasan'dan (r.a.) teselsül eden nuranî nesl-i mübarekinden, Gavs-ı Âzam olan Şah-ı Geylânî gibi çok mehdî-misal verese-i nübüvvet ve hamele-i şeriat-ı Ahmediye (a.s.m.) olan zatların hesabına Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmüş. Ve o zatların istikbalde edecekleri hizmet-i kudsiyelerini nazar-ı nübüvvetle görüp takdir ve istihsan etmiş. Ve takdir ve teşvike alâmet olarak, Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmüş.

Hem Hazret-i Hüseyin'e karşı gösterdikleri fevkalâde ehemmiyet ve şefkat, Hazret-i Hüseyin'in (r.a.) silsile-i nuraniyesinden gelen Zeynelâbidin, Cafer-i Sadık gibi eimme-i âlişan ve hakikî verese-i Nebeviye gibi pek çok mehdî-misal zevât-ı nuraniyenin namına ve

din-i İslâm ve vazife-i risalet hesabına boynunu öpmüş, kemâl-i şefkat ve ehemmiyetini göstermiştir.

Evet, zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) gayb-âşinâ kalbiyle, dünyada Asr-ı Saadetten ebed tarafında olan meydan-ı haşri temâşâ eden ve yerden Cenneti gören ve zeminden gökteki melâikeleri müşahede eden ve zaman-ı Âdem'den beri mazi zulümatının perdeleri içinde gizlenmiş hâdisâtı gören, hattâ Zât-ı Zülcelâlin rüyetine mazhar olan nazar-ı nuranîsi, çeşm-i istikbal-bînisi, elbette Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in arkalarında teselsül eden aktab ve eimme-i verese ve mehdîleri görmüş ve onların umumu namına başlarını öpmüş. Evet, Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmesinden, Şah-ı Geylânî'nin hisse-i azîmesi var.

Lemalar : 4.Lema : 1.Makam : 3.Nükte

...3.Nükte: Al-i Beyt'in, alem-i islam içinde büyük ehemmiyeti

Üçüncü Nükte

اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبىٰ âyetinin bir kavle göre mânâsı: *"Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vazife-i risaletin icrasına mukabil ücret istemez; yalnız Âl-i Beytine meveddeti istiyor."*

Eğer denilse: "Bu mânâya göre, karâbet-i nesliye cihetinden gelen bir fayda gözetilmiş görünüyor. Halbuki, [1] اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللهِ اَتْقٰيكُمْ sırrına binaen, karâbet-i nesliye değil, belki kurbiyet-i İlâhiye noktasında vazife-i risalet cereyan ediyor."

Elcevap: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, gayb-âşinâ nazarıyla görmüş ki, Âl-i Beyti, âlem-i İslâm içinde bir şecere-i nuraniye hükmüne geçecek. Âlem-i İslâmın bütün tabakatında, kemâlât-ı insaniye dersinde rehberlik ve mürşidlik vazifesini görecek zatlar, ekseriyet-i mutlaka ile, Âl-i Beytten çıkacak. Teşehhüddeki, ümmetin âl hakkındaki duası ki,

[2] اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

dir, makbul olacağını keşfetmiş.

Yani, nasıl ki millet-i İbrahimiyede ekseriyet-i mutlaka ile nuranî rehberler Hazret-i İbrahim'in (a.s.) âlinden, neslinden olan enbiya olduğu gibi; ümmet-i Muhammediyede de (a.s.m.), vezâif-i azîme-i İslâmiyette ve ekser turuk ve mesâlikinde, enbiya-yı Benî İsrail gibi,1 aktâb-ı Âl-i Beyt-i Muhammediyeyi (a.s.m.) görmüş. Onun için,

قُلْ لاَ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبىٰ [3]

demesiyle emrolunarak, Âl-i Beyte karşı ümmetin meveddetini istemiş.

Bu hakikati teyid eden mükerrer rivayetlerde ferman etmiş:

"Size iki şey bırakıyorum; onlara temessük etseniz necat bulursunuz: biri Kitabullah, biri Âl-i Beytim." Çünkü, Sünnet-i Seniyyenin menbaı ve muhafızı ve her cihetle iltizam etmesiyle mükellef olan, Âl-i Beyttir.

İşte bu sırra binaendir ki, Kitap ve Sünnete ittibâ ünvanıyla bu hakikat-i hadîsiye bildirilmiştir. Demek Âl-i Beytten, vazife-i risaletçe muradı, Sünnet-i Seniyyesidir. Sünnet-i Seniyyeye ittibâı terk eden, hakikî Âl-i Beytten olmadığı gibi, Âl-i Beyte hakikî dost da olamaz.

Hem ümmetini Âl-i Beytin etrafında toplamak arzusunun sırrı şudur ki: Zaman geçtikçe Âl-i Beyt çok tekessür edeceğini izn-i İlâhî ile bilmiş ve İslâmiyet zaafa düşeceğini anlamış. O halde, gayet kuvvetli ve kesretli bir cemaat-i mütesânide lâzım ki, âlem-i İslâmın terakkiyât-ı mâneviyesinde medar ve merkez olabilsin. İzn-i İlâhî ile düşünmüş ve ümmetini Âl-i Beyti etrafına toplamasını arzu etmiş.

Evet, Âl-i Beytin efradı ise, itikad ve iman hususunda sairlerden çok ileri olmasa da, yine teslim, iltizam ve tarafgirlikte çok ileridedirler. Çünkü İslâmiyete fıtraten, neslen ve cibilliyeten taraftardırlar. Cibillî taraftarlık zayıf ve şansız, hattâ haksız da olsa bırakılmaz. Nerede kaldı ki, gayet kuvvetli, gayet hakikatli, gayet şanlı bütün silsile-i ecdadı bağlandığı ve şeref kazandığı ve canlarını feda ettikleri bir hakikate taraftarlık, ne kadar esaslı ve fıtrî olduğunu bilbedâhe hisseden bir zat, hiç taraftarlığı bırakır mı? Ehl-i Beyt, işte bu şiddet-i iltizam ve fıtrî İslâmiyet cihetiyle, din-i İslâm lehinde ednâ

bir emâreyi kuvvetli bir burhan gibi kabul eder. Çünkü fıtrî taraftardır. Başkası ise, kuvvetli bir burhan ile sonra iltizam eder.

1.) Allah katında en şerefliniz, en ziyade takvâ sahibi olanınızdır. (Hucurat Sûresi, 49:13)
2.) Allahım! Tıpkı İbrahim'e ve İbrahim'in âline salât ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in âline de salât et. Muhakkak ki Sen her türlü hamd ve övgüye nihayetsiz derecede lâyıksın ve şan ve şerefin herşeyden nihayetsiz derecede yüksektir. (bk. Buhârî, Enbiya 10; Müslim, Salât: 65-66)
3.) De ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum. Sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi ve Ehl-i Beytime muhabbettir. (Şûrâ Sûresi, 42:23)

Lemalar : 4.Lema : 1.Makam : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Üçüncü Nükte münasebetiyle, Şîalarla Ehl-i Sünnet ve Cemaatin medar-ı nizâı, hattâ akaid-i imaniye kitaplarına ve esasat-ı imaniye sırasına girecek derecede büyütülmüş bir meseleye kısaca bir işaret edeceğiz. Mesele şudur:

Ehl-i Sünnet ve Cemaat der ki: "Hazret-i Ali Hulefâ-i Erbaanın dördüncüsüdür. Hazret-i Sıddık daha efdaldir ve hilâfete daha müstehak idi ki, en evvel o geçti."

Şîalar derler ki: "Hak Hazret-i Ali'nin (r.a.) idi. Ona haksızlık edildi. Umumundan en efdal Hazret-i Ali'dir (r.a.)." Dâvâlarına getirdikleri delillerin hülâsası: Derler ki, Hazret-i Ali (r.a.) hakkında vârid ehâdis-i Nebeviye ve Hazret-i Ali'nin (r.a.) **"Şah-ı Velâyet"** ünvanıyla, ekseriyet-i mutlaka ile evliyanın ve tariklerin mercii ve ilim ve şecaat ve ibadette harikulâde sıfatları ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ona ve ondan teselsül eden Âl-i Beyte karşı şiddet-i alâkası gösteriyor ki, en efdal odur. Daima hilâfet onun hakkı idi, ondan gasp edildi.

Elcevap: Hazret-i Ali (r.a.) mükerreren, kendi ikrarı4 ve yirmi seneden ziyade o hulefâ-i selâseye ittibâ ederek onların şeyhülislâmlığı makamında bulunması, Şîaların bu dâvâlarını cerh ediyor. Hem hulefâ-i selâsenin zaman-ı hilâfetlerinde fütuhat-ı İslâmiye ve mücahede-i a'dâ hadiseleri ve Hazret-i Ali'nin zamanındaki vakıalar, yine hilâfet-i İslâmiye noktasında Şîaların dâvâlarını cerh ediyor. Demek Ehl-i Sünnet ve Cemaatin dâvâsı haktır.

Eğer denilse: Şîa ikidir. Biri Şîa-i Velâyettir, diğeri Şîa-i Hilâfettir. Haydi, bu ikinci kısım, garaz ve siyaset karıştırmasıyla haksız olsun. Fakat birinci kısımda garaz ve siyaset yok. Halbuki Şîa-i Velâyet,

Şîa-i Hilâfete iltihak etmiş. Yani, ehl-i turuktaki evliyanın bir kısmı Hazret-i Ali'yi efdal görüyorlar, siyaset cihetinde olan Şîa-i Hilâfetin dâvâlarını tasdik ediyorlar.

Elcevap: Hazret-i Ali'ye (r.a.) iki cihetle bakılmak gerektir. Bir ciheti şahsî kemâlât ve mertebesi noktasından, ikinci cihet Âl-i Beytin şahs-ı mânevîsini temsil ettiği noktasındandır. Âl-i Beytin şahs-ı mânevîsi ise Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bir nevi mahiyetini gösteriyor.

İşte, birinci nokta itibarıyla, Hazret-i Ali (r.a.) başta olarak bütün ehl-i hakikat, Hazret-i Ebu Bekir ve Hazret-i Ömer'i (r.a.) takdim ediyorlar. Hizmet-i İslâmiyette ve kurbiyet-i İlâhiyede makamlarını daha yüksek görmüşler.

İkinci nokta cihetinde, Hazret-i Ali (r.a.) şahs-ı mânevî-i Âl-i Beytin mümessili ve şahs-ı mânevî-i Âl-i Beyt bir hakikat-i Muhammediyeyi (a.s.m.) temsil ettiği cihetle, muvazeneye gelmez. İşte, Hazret-i Ali hakkında fevkalâde senâkârâne ehâdis-i Nebeviye bu ikinci noktaya bakıyorlar. Bu hakikati teyid eden bir rivayet-i sahiha var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş: *"Her nebînin nesli kendindendir. Benim neslim Ali'nin (r.a.) neslidir."*

Hazret-i Ali'nin (r.a.) şahsı hakkında sair hulefâdan ziyade senâkârâne ehâdisin kesretle intişarının sırrı şudur ki: Emevîler ve Haricîler ona haksız hücum ve tenkis ettiklerine mukabil, Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak, onun hakkında rivâyâtı çok neşrettiler. Sair Hulefâ-i Râşidîn ise öyle tenkit ve tenkise çok maruz kalmadıkları için, onlar hakkındaki ehâdisin intişarına ihtiyaç görülmedi.

Hem istikbalde Hazret-i Ali (r.a.) elîm hâdisâta ve dahilî fitnelere maruz kalacağını nazar-ı nübüvvetle görmüş, Hazret-i Ali'yi (r.a.) meyusiyetten ve ümmetini onun hakkında sû-i zandan kurtarmak için, [1] مَنْ كُنْتُ مَوْلاَهُ فَعَلِىٌّ مَوْلاَهُ gibi mühim hadislerle Ali'yi (r.a.) teselli ve ümmeti irşad etmiştir.

Hazret-i Ali'ye (r.a.) karşı Şîa-i Velâyetin ifratkârâne muhabbetleri ve tarikat cihetinden gelen tafdilleri, kendilerini Şîa-i Hilâfet derecesinde mes'ul etmez. Çünkü, ehl-i velâyet, meslek itibarıyla, muhabbetle mürşidlerine bakarlar. Muhabbetin şe'ni ifrattır.

Mahbubunu makamından fazla görmek arzu ediyor. Ve öyle de görüyor. Muhabbetin taşkınlıklarında ehl-i hal mâzur olabilirler. Fakat onların muhabbetten gelen tafdili, Hulefâ-i Râşidînin zemmine ve adâvetine gitmemek şartıyla ve usul-ü İslâmiyenin haricine çıkmamak kaydıyla mâzur olabilirler.

Şîa-i Hilâfet ise, ağrâz-ı siyaset, içine girdiği için, garazdan, tecavüzden kurtulamıyorlar, itizar hakkını kaybediyorlar. Hattâ, [2] لاَ لِحُبِّ عَلِيٍّ بَلْ لِبُغْضِ عُمَرَ cümlesine mâsadak olarak, Hazret-i Ömer'in (r.a.) eliyle İran milliyeti ceriha aldığı için, intikamlarını hubb-u Ali suretinde gösterdikleri gibi, Amr ibnü'l-Âs'ın Hazret-i Ali'ye (r.a.) karşı hurucu ve Ömer ibni Sa'd'ın Hazret-i Hüseyin'e (r.a.) karşı feci muharebesi, Ömer ismine karşı şiddetli bir gayz ve adâveti Şîalara vermiş.

Ehl-i Sünnet ve Cemaate karşı Şîa-i Velâyetin hakkı yoktur ki, Ehl-i Sünneti tenkit etsin. Çünkü Ehl-i Sünnet, Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkis etmedikleri gibi, ciddî severler. Fakat hadisçe tehlikeli sayılan ifrat-ı muhabbetten çekiniyorlar. Hadisçe Hazret-i Ali'nin (r.a.) şîası hakkındaki senâ-yı Nebevî, Ehl-i Sünnete aittir. Çünkü istikametli muhabbetle Hazret-i Ali'nin (r.a.) şîaları, ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaattir. Hazret-i İsâ Aleyhisselâm hakkındaki ifrat-ı muhabbet Nesârâ için tehlikeli olduğu gibi, Hazret-i Ali (r.a.) hakkında da o tarzda ifrat-ı muhabbet, hadis-i sahihte, tehlikeli olduğu tasrih edilmiş.

Şîa-i Velâyet eğer dese ki: "Hazret-i Ali'nin (r.a.) kemâlât-ı fevkalâdesi kabul olunduktan sonra Hazret-i Sıddık'ı (r.a.) ona tercih etmek kabil olmuyor."

Elcevap: Hazret-i Sıddık-ı Ekberin ve Fâruk-u Âzamın (r.a.) şahsî kemâlâtıyla ve veraset-i nübüvvet vazifesiyle zaman-ı hilâfetteki kemâlâtıyla beraber bir mizanın kefesine; Hazret-i Ali'nin (r.a.) şahsî kemâlât-ı harikasıyla, hilâfet zamanındaki dahilî, bilmecburiye girdiği elîm vakıalardan gelen ve sû-i zanlara mâruz olan hilâfet mücahedeleri beraber mizanın diğer kefesine bırakılsa, elbette Hazret-i Sıddık'ın (r.a.) veyahut Fâruk'un (r.a.) veyahut

Zinnureyn'in (r.a.) kefesi ağır geldiğini Ehl-i Sünnet görmüş, tercih etmiş.

Hem, On İkinci ve Yirmi Dördüncü Sözlerde ispat edildiği gibi, nübüvvet, velâyete nisbeten derecesi o kadar yüksektir ki, nübüvvetin bir dirhem kadar cilvesi, bir batman kadar velâyetin cilvesine müreccahtır. Bu nokta-i nazardan, Hazret-i Sıddık-ı Ekberin (r.a.) ve Fâruk-u Âzamın (r.a.) veraset-i nübüvvet ve tesis-i ahkâm-ı risalet noktasında hisseleri taraf-ı İlâhîden ziyade verildiğine, hilâfetleri zamanlarındaki muvaffakiyetleri Ehl-i Sünnet ve Cemaate delil olmuş. Hazret-i Ali'nin (r.a.) kemâlât-ı şahsiyesi, o veraset-i nübüvvetten gelen o ziyade hisseyi hükümden iskat edemediği için, Hazret-i Ali (r.a.), Şeyheyn-i Mükerremeynin zaman-ı hilâfetlerinde onlara şeyhülislâm olmuş ve onlara hürmet etmiş. Acaba Hazret-i Ali'yi (r.a.) seven ve hürmet eden ehl-i hak ve sünnet, Hazret-i Ali'nin (r.a.) sevdiği ve ciddî hürmet ettiği Şeyheyni nasıl sevmesin ve hürmet etmesin?

Bu hakikati bir misalle izah edelim: Meselâ, gayet zengin bir zâtın irsiyetinden, evlâtlarının birine yirmi batman gümüş ile dört batman altın veriliyor. Diğerine beş batman gümüş ile beş batman altın veriliyor. Öbürüne de üç batman gümüş ile beş batman altın verilse, elbette âhirdeki ikisi çendan kemiyeten az alıyorlar, fakat keyfiyeten ziyade alıyorlar. İşte, bu misal gibi, Şeyheynin veraset-i nübüvvet ve tesis-i ahkâm-ı risaletinde tecellî eden hakikat-i akrebiyet-i İlâhiye altınından hisselerinin az bir fazlalığı, kemâlât-ı şahsiye ve velâyet cevherinden neş'et eden kurbiyet-i İlâhiyenin ve kemâlât-ı velâyetin ve kurbiyetin çoğuna galip gelir. Muvazenede bu noktaları nazara almak gerektir. Yoksa, şahsî şecaati ve ilmi ve velâyeti noktasında birbiriyle muvazene edilse, hakikatin sureti değişir.

Hem Hazret-i Ali'nin (r.a.) zâtında temessül eden şahs-ı mânevî-i Âl-i Beyt ve o şahsiyet-i mâneviyede veraset-i mutlaka cihetiyle tecellî eden hakikat-i Muhammediye (a.s.m.) noktasında muvazene edilmez. Çünkü orada Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın sırr-ı azîmi var.

Amma Şîa-i Hilâfet ise, Ehl-i Sünnet ve Cemaate karşı mahcubiyetinden başka hiçbir hakları yoktur. Çünkü bunlar Hazret-i

Ali'yi (r.a.) fevkalâde sevmek dâvâsında oldukları halde tenkis ediyorlar ve sû-i ahlâkta bulunduğunu onların mezhepleri iktiza ediyor. Çünkü diyorlar ki, "Hazret-i Sıddık ile Hazret-i Ömer (r.a.) haksız oldukları halde, Hazret-i Ali (r.a.) onlara mümâşât etmiş, Şîa ıstılahınca takiyye etmiş, yani onlardan korkmuş, riyâkârlık etmiş." Acaba böyle kahraman-ı İslâm ve **"Esedullah"** ünvanını kazanan ve sıddıkların kumandanı ve rehberi olan bir zâtı riyâkâr ve korkaklıkla ve sevmediği zatlara tasannukârâne muhabbet göstermekle ve yirmi seneden ziyade havf altında mümâşât etmekle, haksızlara tebaiyeti kabul etmekle muttasıf görmek, ona muhabbet değildir. O çeşit muhabbetten Hazret-i Ali (r.a.) teberrî eder.

İşte, ehl-i hakkın mezhebi hiçbir cihetle Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkis etmez, sû-i ahlâk ile itham etmez, öyle bir harika-i şecaate korkaklık isnad etmez ve derler ki: "Hazret-i Ali (r.a.) Hulefâ-i Râşidîni hak görmeseydi, bir dakika tanımaz ve itaat etmezdi. Demek ki, onları haklı ve râcih gördüğü için, gayret ve şecaatini hakperestlik yoluna teslim etmiş."

Elhasıl: Herşeyin ifrat ve tefriti iyi değildir. İstikamet ise, hadd-i vasattır ki, Ehl-i Sünnet ve Cemaat onu ihtiyar etmiş. Fakat, maatteessüf, Ehl-i Sünnet ve Cemaat perdesi altına Vahhâbîlik ve Haricîlik fikri kısmen girdiği gibi, siyaset meftunları ve bir kısım mülhidler, Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkit ediyorlar. Hâşâ, siyaseti bilmediğinden hilâfete tam liyakat göstermemiş, idare edememiş diyorlar. İşte bunların bu haksız ithamlarından, Alevîler Ehl-i Sünnete karşı küsmek vaziyetini alıyorlar. Halbuki, Ehl-i Sünnetin düsturları ve esas-ı mezhepleri, bu fikirleri iktiza etmiyor, belki aksini ispat ediyorlar. Haricîlerin ve mülhidlerin tarafından gelen böyle fikirlerle Ehl-i Sünnet mahkûm olamaz. Belki Ehl-i Sünnet, Alevîlerden ziyade Hazret-i Ali'nin (r.a.) taraftarıdırlar. Bütün hutbelerinde, dualarında Hazret-i Ali'yi (r.a.) lâyık olduğu senâ ile zikrediyorlar. Hususan, ekseriyet-i mutlaka ile Ehl-i Sünnet ve Cemaat mezhebinde olan evliya ve asfiya, onu mürşid ve Şah-ı Velâyet biliyorlar. Alevîler, hem Alevîlerin, hem Ehl-i Sünnetin adâvetine istihkak kesb eden Haricîleri ve mülhidleri bırakıp ehl-i hakka karşı cephe almamalıdırlar. Hattâ bir kısım Alevîler, Ehl-i Sünnetin inadına sünneti terk ediyorlar. Her ne ise, bu meselede fazla söyledik; çünkü ulemanın beyninde ziyade medar-ı bahs olmuştur.

Ey ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat! Ve ey Âl-i Beytin muhabbetini meslek ittihaz eden Alevîler! Çabuk bu mânâsız ve hakikatsiz, haksız, zararlı olan nizâı aranızdan kaldırınız. Yoksa, şimdiki kuvvetli bir surette hükmeyleyen zındıka cereyanı, birinizi diğeri aleyhinde âlet edip, ezmesinde istimal edecek. Bunu mağlûp ettikten sonra, o âleti de kıracak. Siz ehl-i tevhid olduğunuzdan, uhuvveti ve ittihadı emreden yüzer esaslı rabıta-i kudsiye mâbeyninizde varken, iftirakı iktiza eden cüz'î meseleleri bırakmak elzemdir.

1.) Ben kimin efendisiysem, Ali de onun efendisidir. (Tirmizî, Menâkıb: 19; İbni Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 1:84, 118, 119, 152, 331, 4:281, 368, 370, 382, 5:347, 366, 419; el-Kettânî, Nazmu'l-Mütenâsir fi'l-Ehâdîsi'l-Mütevâtir, s. 24; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 6:218; İbni Hibbân, Sahih, 9:42; Hâkim, el-Müstedrek, 2:130, 3:134)
2.) Sebep, Hz. Ali'ye duyulan sevgi değil; Hz. Ömer'e duyulan kindir.
3.)

Lemalar : 4.Lema : 2.Makam

İkinci Makam

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [1]

Âyetinin ikinci hakikatine dair olacak. **(Haşiye)**

Haşiye-1: Bu ikinci Makam, On Birinci Lem'a olarak telif edilmiştir.

1.)Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Lemalar : 5.Lema

5.Lema: Hasbünallah.. ayetinin mühim bir nüktesidir

Beşinci Lem’a

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1] âyetinin gayet mühim bir hakikatini on beş mertebe ile beyan edecek bir risale olacaktı. Fakat hakikat ve ilimden ziyade, zikir ve tefekkürle münasebettar olduğundan, şimdilik tehir edildi. Çendan On Birinci Lem’a olan “Mirkatü’s-Sünnet ve Tiryaku Marazi’l-Bid’a” namındaki gayet mühim bir risale, Beşinci Lem’a namıyla, bidâyeten yazılmıştı. Fakat o risale, on bir nükte-i mühimmeye inkısam ettiğinden, On Birinci Lem’aya girdi, Beşinci Lem’a açıkta kaldı.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 6.Lema

Altıncı Lem’a

لاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ [1]

cümlesinin ifade ettiği çok âyâtın mühim hakikatini yine on beş, yirmi mertebe-i fikriye ile beyan edecek bir risale olacaktı. Bu Lem’a da, Beşinci Lem’a gibi, nefsimde hissettiğim ve harekât-ı ruhiyemde zikir ve tefekkürle müşahede ettiğim mertebeler olduğundan, ilim ve hakikatten ziyade zevk ve hale medar olmak cihetiyle, hakikat lem’aları içinde değil, belki âhirlerinde yazılması münasip görüldü.

1.)Yüce ve büyük olan Allah’ın kudret ve gücünden başka kudret ve güç yoktur.

Lemalar : 7.Lema

7.Lema: Sure-i Fetih'deki İhbar

Yedinci Lem’a

Sûre-i Feth’in âhirindeki âyetin yedi nevi ihbar-ı gaybîsine dairdir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ ﴿2﴾ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ اللهُ اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لاَتَخَافُونَ فَعَلِمَ مَالَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفٰى بِاللهِ شَهِيدًا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِى

ٱلاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرةً وَاَجْرًا عَظِيمًا

Sûre-i Feth'in bu üç âyetinin çok vücuh-u i’câzı vardır. Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın on vücuh-u külliye-i i’câziyesinden ihbar-ı bilgayb veçhi, şu üç âyette, yedi sekiz vecihle görünüyor.

- 1.Vecih
- 2.Vecih
- 3.Vecih
- 4.Vecih
- 5.Vecih
- 6.Vecih
- 7.Vecih
- Tetimme 1
- Tetimme 2
- Hatime

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

2.)And olsun ki Allah, Resulünün gördüğü rüyanın hak olduğunu tasdik etti. İnşaallah hepiniz emniyet içinde ve saçlarınızı tıraş etmiş ve kısaltmış olarak Mescid-i Harama gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bilir; onun için, Mekke’nin fethinden önce size yakın bir fetih daha ihsan etti.

-Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidayet ve hak din ile gönderen Odur. Buna şahit olarak Allah yeter.

-Muhammed Allah’ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler. Sen onların rükû ve secde ettiklerini görürsün. Onlar Allah’ın lûtfunu ve rızasını ararlar. Yüzlerinde ise secde izi vardır. Onların Tevrat’taki vasıfları budur. İncil’deki vasıfları ise şöyledir: Onlar filizini çıkarmış, sonra git gide kuvvet bulmuş, kalınlaşmış ve gövdesi üzerinde yükselmiş bir ekine benzer ki, ekincilerin pek hoşuna gider. Allah’ın onları böylece çoğaltıp kuvvetlendirmesi, kâfirleri öfkeye boğmak içindir. Onlardan iman eden ve güzel işler yapanlara Allah mağfiret ve büyük bir mükâfat vaad etmiştir. (Fetih Sûresi, 48:27-29)

Lemalar : 7.Lema : 1.Vecih

1.Vecih

Birincisi

لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا [1] ilâ âhir. Feth-i Mekke'yi, vukuundan evvel kat'iyetle haber veriyor. İki sene sonra, haber verdiği tarzda vuku bulmuştur.

1.)And olsun ki Allah, Resulünün gördüğü rüyanın hak olduğunu tasdik etti. (Fetih Sûresi, 48:27)

Lemalar : 7.Lema : 2.Vecih

İkincisi

فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا [1] ifade ediyor ki: Sulh-u Hudeybiye, çendan zâhirî İslâm aleyhinde görülmüş ve Kureyşîler bir derece galip görünmüş olduğu halde, mânen, Sulh-u Hudeybiye mânevî büyük bir fetih hükmünde olacak ve sair fütuhatın da anahtarı olacak diye ihbar ediyor.

Filhakika, Sulh-u Hudeybiye ile, çendan maddî kılıç kılıfına muvakkaten konuldu. Fakat Kur'ân-ı Hakîmin bârika-âsâ elmas kılıcı çıktı; kalbleri, akılları fethetti. Musalâha münasebetiyle birbiriyle ihtilât ettiler. Mehâsin-i İslâmiyet, envâr-ı Kur'âniye, inat ve taassubât-ı kavmiye perdelerini yırtarak hükmünü icra ettiler. Meselâ, bir dâhiye-i harp olan Hâlid bin Velid ve bir dâhiye-i siyaset olan Amr ibnü'l-Âs gibi, mağlûbiyeti kabul etmeyen zatlar, Sulh-u Hudeybiye ile cilvesini gösteren seyf-i Kur'ânî onları mağlûp edip, Medine-i Münevvereye kemâl-i inkıyad ile İslâmiyete gerdendâde-i teslim olduktan sonra, Hazret-i Hâlid, bir seyfullah şekline girdi ve fütuhat-ı İslâmiyenin bir kılıcı oldu.

Mühim Bir Sual: Fahrü'l-Âlemîn ve Habib-i Rabbü'l-Âlemîn Hazret-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Sahabelerinin, müşrikîne karşı Uhud'un nihayetinde ve Huneyn'in bidâyetinde mağlûbiyetinin hikmeti nedir?

Elcevap: Müşrikler içinde, o zamanda saff-ı Sahabede bulunan ekâbir-i Sahabeye istikbalde mukabil gelecek Hazret-i Hâlid gibi çok zatlar bulunduğundan, şanlı ve şerefli olan istikballeri nokta-i nazarında bütün bütün izzetlerini kırmamak için, hikmet-i İlâhiye, hasenât-ı istikbaliyelerinin bir mükâfât-ı muaccelesi olarak mazide onlara vermiş, bütün bütün izzetlerini kırmamış. Demek mazideki

Sahabeler, müstakbeldeki Sahabelere karşı mağlûp olmuşlar—tâ, o müstakbel Sahabeler, berk-i süyuf korkusuyla değil, belki bârika-i hakikat şevkiyle İslâmiyete girsin ve o şehâmet-i fıtriyeleri çok zillet çekmesin.

1.)Bundan önce size yakın bir fetih daha ihsan etti. (Fetih Sûresi, 48:27)

Lemalar : 7.Lema : 3.Vecih

Üçüncüsü

[3] لاَتَخَافُونَ kaydıyla ihbar ediyor ki: *“Sizler emniyet-i mutlaka içinde Kâbe’yi tavaf edeceksiniz.”* Halbuki, Ceziretü’l-Arabdaki bedevî akvam, çoğu düşman olmakla beraber, Mekke etrafı ve Kureyş kabilesi kısm-ı âzamı düşman iken, *“Yakın bir zamanda, hiç havf hissedilmezken Kâbeyi tavaf edeceksiniz”* ihbarıyla, Ceziretü’l-Arabı itaat altına ve bütün Kureyşi İslâmiyet içine ve emniyet-i tâmme vaz’ edilmesine delâlet ve ihbar eder. Aynen haber verdiği gibi vukua gelmiştir.

Lemalar : 7.Lema : 4.Vecih

Dördüncüsü

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ [1]

kemâl-i kat'iyetle ihbar ediyor ki, *"Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği din, umum dinlere galebe çalacak."* Halbuki, o zamanda yüzer milyon tebaası bulunan Nasârâ ve Yahudi ve Mecusî dinleri ve Roma, Çin ve İran hükûmeti gibi yüzer milyon tebaası bulunan cihangir devletlerin edyân-ı resmîleri iken, kendi küçük kabilesine karşı tam galebe edemeyen bir vaziyette bulunan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği din, umum dinlere galip ve umum devletlere muzaffer olacağını ihbar ediyor. Hem gayet vuzuh ve kat'iyetle ihbar ediyor. İstikbal, o haber-i gaybîyi, Bahr-i Muhit-i Şarkîden Bahr-i Muhit-i Garbîye kadar İslâm kılıcının uzamasıyla tasdik etmiştir.

1.)Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidayet ve hak din ile gönderen Odur. (Fetih Sûresi, 48:28)

Lemalar : 7.Lema : 5.Vecih

Beşincisi

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ ﴿1﴾ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا

ilâ âhir. Şu âyetin başı, Sahabelerin enbiyadan sonra nev-i beşer içinde en mümtaz olduklarına sebep olan secâyâ-yı âliye ve mezâyâ-yı galiyeyi haber vermekle, mânâ-yı sarihiyle, tabakat-ı Sahabenin istikbalde muttasıf oldukları ayrı ayrı mümtaz has sıfatlarını ifade etmekle beraber, mânâ-yı işarîsiyle, ehl-i tahkikçe vefat-ı Nebevîden sonra makamına geçecek Hulefâ-i Râşidîne hilâfet tertibiyle işaret edip, herbirisinin en meşhur medar-ı imtiyazları olan sıfât-ı hassayı dahi haber veriyor. Şöyle ki:

﴿2﴾ وَالَّذِينَ مَعَهُ maiyet-i mahsusa ve sohbet-i hassa ile ve en evvel vefat ederek yine maiyetine girmekle meşhur ve mümtaz olan Hazret-i Sıddık'ı gösterdiği gibi, ﴿3﴾ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ ile, istikbalde küre-i arzın devletlerini fütuhâtıyla titretecek ve adaletiyle zalimlere sâika gibi şiddet gösterecek olan Hazret-i Ömer'i gösterir. Ve ﴿4﴾ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ile, istikbalde en mühim bir fitnenin vukuu hazırlanırken, kemâl-i merhamet ve şefkatinden, İslâmlar içinde kan dökülmemek için ruhunu feda edip teslim-i nefis ederek Kur'ân okurken mazlumen şehid olmasını tercih eden Hazret-i Osman'ı da haber verdiği gibi;

تَرٰيهُمْ رُكّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا [5]

saltanat ve hilâfete kemâl-i liyakat ve kahramanlıkla girdiği halde ve kemâl-i zühd ve ibadet ve fakr ve iktisadı ihtiyar eden ve rükû ve sücudda devamı ve kesreti herkesçe musaddak olan Hazret-i Ali'nin (r.a.) istikbaldeki vaziyetini ve o fitneler içindeki harpleriyle mes'ul olmadığını ve niyeti ve matlubu fazl-ı İlâhî olduğunu haber veriyor.

1.) Muhammed Allah'ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler. Sen onların rükû ve secde ettiklerini görürsün. (Fetih Sûresi, 48:29)
2.) Onunla beraber olanlar. (Fetih Sûresi, 48:29)
3.) Kâfirlere karşı şiddetli. (Fetih Sûresi, 48:29)
4.) Kendi aralarında merhametli." Fetih Sûresi, 48:29
5.) Sen onların rükû ve secde ettiklerini görürsün. Onlar Allah'ın lûtfunu ve rızasını ararlar. (bk. Fetih Sûresi, 48: 29)

Lemalar : 7.Lema : 6.Vecih

Altıncısı

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ [1] fıkrası, iki cihetle ihbar-ı gaybîdir.

Birincisi: Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm gibi ümmî bir zâta nisbeten gayb hükmünde olan Tevrat‘taki evsâf-ı Sahabeyi haber veriyor.

Evet, Tevrat‘ta, On Dokuzuncu Mektupta beyan edildiği gibi, âhirzamanda gelecek Peygamberin Sahabeleri hakkında Tevrat‘ta bu fıkra var: *“Kudsîlerin bayrakları beraberlerindedir.”* Yani, onun Sahabeleri ehl-i taat ve ibadet ve ehl-i salâhat ve velâyettirler ki, o vasıfları *“kudsîler”* yani *“mukaddes”* tabiriyle ifade etmiştir. Tevrat‘ın pek çok ayrı ayrı lisanlara tercüme edilmesi vasıtasıyla o kadar tahrifat olduğu halde, şu Sûre-i Feth’in [2] مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ hükmünü müteaddit âyâtıyla tasdik ediyor.

İkinci Cihet ihbar-ı gaybî şudur ki: [2] مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ fıkrasıyla ihbar ediyor ki, “Sahabeler ve Tâbiînler, ibadette öyle bir dereceye gelecekler ki, ruhlarındaki nuraniyet yüzlerinde parlayacak ve cephelerinde kesret-i sücuddan hâsıl olan bir hâtem-i velâyet nev’inde, alınlarında sikkeler görünecek.”

Evet, istikbal bunu vuzuhla ve kat’iyetle, parlak bir surette ispat etmiştir. Evet, o kadar acip fitneler ve dağdağa-i siyaset içinde, gece ve gündüzde Zeynelâbidin gibi bin rekât namaz kılan ve Tâus-u Yemenî gibi kırk sene yatsı abdestiyle sabah namazını edâ eden çok

mühim pek çok zatlar [2] مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ sırrını göstermişlerdir.

1.)Onların Tevrat’taki vasıfları budur. (Fetih Sûresi, 48: 29)
2.)Onların Tevrat’taki vasıfları... (Fetih Sûresi, 48: 29)

Lemalar : 7.Lema : 7.Vecih

7.Vecih

Yedincisi

وَمَثَلُهُمْ فِى اْلاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ [1] شَطْئَهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

fıkrası, iki cihetle ihbar-ı gaybîdir.

Birincisi: Nebiyy-i Ümmîye nisbeten gayb hükmünde olan İncil'in Sahabeler hakkındaki ihbarını ihbardır.

Evet, İncil'de, âhirzamanda gelecek Peygamberin (a.s.m.) vasfında [2] مَعَهُ قَضِيبٌ مِنْ حَدِيدٍ وَ اُمَّتُهُ كَذَلِكَ gibi âyetler var. Yani, Hazret-i İsâ (a.s.) gibi kılıçsız değil, belki sahibüsseyf bir Peygamber gelecek, cihada memur olacak ve onun Sahabeleri dahi kılıçlı ve cihada memur olacaklardır. O kadîb-i hadid sahibi, Reis-i Âlem olacak. Çünkü, İncil'in bir yerinde der: *"Ben gidiyorum, tâ Âlemin Reisi (a.s.m.) gelsin."* Yani, Âlemin Reisi geliyor.

Demek oluyor ki: İncil'in bu iki fıkrasından anlaşılıyor ki, Sahabeler çendan mebde'de az ve zayıf görünecekler; fakat çekirdekler gibi neşvünemâ bularak yükselip, kalınlaşıp kuvvetleşerek, küffârın gayzlarını onlara yutkundurup boğduracak vakitte, kılıçlarıyla nev-i beşeri kendilerine musahhar edip, reisleri olan Peygamberin (a.s.m.) ise âleme reis olduğunu ispat edecekler. Aynen şu Sûre-i Feth'in âyetinin meâlini ifade ediyor.

İkinci Vecih: Şu fıkra ihbar ediyor ki, Sahabeler çendan azlığından ve zaafından Sulh-u Hudeybiyeyi kabul etmişler; elbette, herhalde az bir zamandan sonra sür'aten öyle bir inkişaf ve ihtişam ve kuvvet kesb edecekler ki, rû-yi zemin tarlasında dest-i kudretle ekilen, nev-i beşerin o zamanda gafletleri cihetiyle kısa, kuvvetsiz, nâkıs, bereketsiz sümbüllerine nisbeten gayet yüksek ve kuvvetli ve meyvedar ve bereketli bir surette çoğalacaklar ve kuvvet bulacaklar ve haşmetli hükûmetleri gıptadan, hasetten ve kıskançlıktan gelen bir gayz içinde bırakacaklar. Evet, istikbal bu ihbar-ı gaybîyi çok parlak bir surette göstermiştir.

Şu ihbarda hafî bir ima daha var ki: Sahabeyi tavsifât-ı mühimme ile senâ ederken, en büyük bir mükâfâtın vaadi makamca lâzım geldiği halde, [3] مَغْفِرَةً kelimesiyle işaret ediyor ki, istikbalde Sahabeler içinde fitneler vasıtasıyla mühim kusurlar olacak. Çünkü mağfiret kusurun vukuuna delâlet eder. Ve o zamanda Sahabeler nazarında en mühim matlup ve en yüksek ihsan, mağfiret olacak. Ve en büyük mükâfat ise, af ile, mücâzât etmemektir.

[3] مَغْفِرَةً kelimesi nasıl bu latîf imayı gösteriyor; öyle de, sûrenin başındaki

[4] لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ

cümlesiyle münasebettardır. Sûrenin başı—hakikî günahlardan mağfiret değil; çünkü ismet var, günah yok—belki makam-ı nübüvvete lâyık bir mânâ ile Peygambere müjde-i mağfiret ve âhirinde Sahabelere mağfiret ile müjde etmekle, o imaya bir letâfet daha katar.

İşte, âhir-i Feth'in mezkûr üç âyeti, on vücuh-u i'câzından yalnız ihbar-ı gaybî veçhinin çok vücuhundan yalnız yedi veçhini bahsettik. Cüz-ü ihtiyarî ve kadere dair Yirmi Altıncı Sözün âhirinde, şu âhirki âyetin hurufatının vaziyetindeki mühim bir lem'a-i i'câza işaret edilmiştir. Bu âhirki âyet, cümleleriyle Sahabeye baktığı gibi, kayıtlarıyla dahi yine Sahabenin ahvâline bakıyor. Ve elfâzıyla

Sahabenin evsâfını ifade ettikleri gibi, hurufâtıyla ve o âyetteki hurufâtın tekerrür-ü adediyle yine Ashab-ı Bedir, Uhud, Huneyn, Suffe, Rıdvan gibi tabakat-ı meşhure-i Sahabede bulunan zatlara işaret ettikleri gibi, ilm-i cifrin bir nev'i ve bir anahtarı olan tevafuk cihetiyle ve ebced hesabıyla daha çok esrarı ifade ediyor.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَناَ اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [5]

1.)İncil'deki vasıfları ise şöyledir: Onlar filizini çıkarmış, sonra git gide kuvvet bulmuş, kalınlaşmış ve gövdesi üzerinde yükselmiş bir ekine benzer ki, ekincilerin pek hoşuna gider. Allah'ın onları böylece çoğaltıp kuvvetlendirmesi, kâfirleri öfkeye boğmak içindir. (Fetih Sûresi: 48:29)
2.)Onun demirden bir asâsı, yani kılıcı olacak ve onunla savaşacak. Ümmeti de onun gibi olacak. (Nebhânî, Hüccetullah ale'l-Âlemîn: 99:114)
3.)Bir mağfiret. (Fetih Sûresi: 48:29)
4.)Tâ ki, Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın. (Fetih Sûresi, 48:2)
5.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 7.Lema : Tetimme 1

Tetimme 1

Sûre-i Feth'in âhirindeki âyetin mânâ-yı işarîsiyle verdiği ihbar-ı gaybî münasebetiyle, gelecek âyette aynı haber, aynı mânâ-yı işarî ile verdiği münasebetle, bir nebze ondan bahsedilecek.

Bir tetimme

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا وَمَنْ ١ يُطِعِ اللهَ وَالرَّسُولَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيقًا

Bu âyetin beyanında binler nüktelerinden iki nükteye işaret edeceğiz.

Birinci Nükte: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mefâhimiyle, mânâ-yı sarihiyle ifade-i hakaik ettiği gibi, üslûplarıyla, hey'âtıyla çok maânî-yi işariyeyi dahi ifade ediyor. Herbir âyetin çok tabaka-i mânâları var. Kur'ân ilm-i muhitten geldiği için, bütün mânâları murad olabilir. İnsanın cüz'î fikri ve şahsî iradesiyle olan kelâmlar gibi bir iki mânâya inhisar etmez.

İşte bu sırra binaen, âyât-ı Kur'âniyenin ehl-i tefsir tarafından hadsiz hakaiki beyan edilmiş. Müfessirînin beyan etmediği daha çok

hakaiki var. Ve bilhassa hurufâtında ve mânâ-yı sarihinden başka işârâtında çok ulûm-u mühimme vardır.

İkinci Nükte: İşte bu âyet-i kerime,

(2) مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

tabiriyle, sırat-ı müstakimin ehli ve hakikî niam-ı İlâhiyeye mazhar nev-i beşerdeki taife-i enbiya ve kafile-i sıddıkîn ve cemaat-i şüheda ve esnaf-ı salihîn ve envâ-ı tâbiînin bulunduklarını ifade etmekle beraber, âlem-i İslâmiyette o beş kısmın en mükemmelini dahi ayrıca sarahaten gösterdikten sonra, o beş kısmın imamları ve baştaki rüesalarını sıfât-ı meşhureleriyle zikretmekle onlara delâlet edip ifade ettiği gibi, ihbar-ı gayb nev'inde bir lem'a-i i'câz ile o taifelerin istikbaldeki reislerinin vaziyetlerini bir vecihle tayin ediyor.

Evet, (3) مِنَ النَّبِيِّينَ nasıl ki sarahatle Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma bakıyor; (4) وَالصِّدِّيقِينَ fıkrasıyla Ebu Bekri's-Sıddık'a bakıyor. Hem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmdan sonra ikinci olduğuna ve en evvel yerine geçeceğine ve **"Sıddık"** ismi ümmetçe ona ünvan-ı mahsus ve sıddıkînlerin başında görüneceğine işaret ettiği gibi, (5) وَالشُّهَدَاءِ kelimesiyle Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman, Hazret-i Ali Rıdvanullahi Aleyhim Ecmaîni, üçünü beraber ifade ediyor. Hem üçü Sıddıktan sonra nübüvvetin hilâfetine mazhar olacaklarını ve üçü de şehid olacaklarını, fazilet-i şehadetleri de sair fezâillerine ilâve edileceğini işaret ve gaybî bir surette ifade ediyor. (6) وَالصَّالِحِينَ kelimesiyle Ashab-ı Suffe, Bedir, Rıdvan gibi mümtaz zevâta işaret ederek, (7) وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا cümlesiyle, mânâ-yı sarihiyle onların ittibâına teşvik ve

Tâbiînlerdeki tebaiyeti çok müşerref ve güzel göstermekle, mânâ-yı işarîsiyle Hulefâ-i Erbaanın beşincisi olarak ve [8] اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِى ثَلاَثُونَ سَنَةً hadis-i şerifin hükmünü tasdik ettiren, müddet-i hilâfeti azlığıyla beraber kıymetini azîm göstermek için o mânâ-yı işarîsiyle Hazret-i Hasan Radıyallahu Anhı gösterir.

Elhasıl, Sûre-i Feth'in âhirki âyeti Hulefâ-i Erbaaya baktığı gibi, bu âyet dahi, teyiden, ihbar-ı gayb nev'inden onların istikbaldeki vaziyetlerine kısmen işaret suretiyle bakar. İşte, Kur'ân'ın envâ-ı i'câzından olan ihbar-ı gayb nev'inin lemeât-ı i'câziyesi âyât-ı Kur'âniyede o kadar çoktur ki, hasra gelmez. Ehl-i zâhirin kırk elli âyete hasretmeleri, nazar-ı zâhirî iledir. Hakikatte ise binden geçer. Bazan bir âyette dört beş vecihle ihbar-ı gaybî bulunur.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [9] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [10]

1.) Muhakkak onları doğru yola ilettik. Her kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, Al-lah'ın kendilerine pek büyük nimetler bağışladığı peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kimselerle beraberdirler. Ne güzel arkadaştır onlar! (Nisâ Sûresi, 4:68-69)
2.) Peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kimseler—ne güzel arkadaştır onlar! (Nisâ Sûresi, 4:69)
3.) Peygamberlerden. (Nisâ Sûresi, 4:69)
4.) Sıddıklar. (Nisâ Sûresi, 4:69)
5.) Şehitler. (Nisâ Sûresi, 4:69)
6.) Salihler. (Nisâ Sûresi, 4:69)
7.) Ve bunların arkadaşlıkları ne güzeldir. (Nisâ Sûresi, 4:69)
8.) Hilâfet benden sonra otuz sene devam edecek, ondan sonra saltanat şekline girecektir. (el-Münâvîî, Feyzü'l-Kadîr: c.3 s.509; İbnu Abdilber, et-Temhîd: c.8 s.67. Ayrıca bk.: Tirmizî, Fiten: 48; Müsned, 5:220, 221; el-Elbânî, Sahîhu Câmiu's-Sağîr, no: 3336)
9.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
10.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 7.Lema : Tetimme 2

Bu tetimmeye ikinci bir izah (Haşiye)

Şu âhir-i Feth’in işaret-i gaybiyesini teyid eden, hem Fâtiha-i Şerifedeki sırat-ı müstakim ehli ve [1] صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ âyetindeki murad kimler olduğunu beyan eden, hem ebedü’l-âbâdın pek uzun yolunda en nuranî, ünsiyetli, kesretli, cazibedar bir kafile-i rüfekayı gösteren ve ehl-i iman ve ashab-ı şuuru şiddetle o kafileye tebaiyet noktasında iltihak ve refakate mucizâne sevk eden şu âyet,

[2] فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقًا

yine âhir-i Feth’in âhirki âyeti gibi, ilm-i belâgatte **“maârîzu’l-kelâm”** ve **“müstetbeâtü’t-terâkib”** tabir edilen mânâ-yı maksuttan başka, işarî ve remzî mânâlarla Hulefâ-i erbaa ve beşinci halife olan Hazret-i Hasan’a (r.a.) işaret ediyor, gaybî umurdan birkaç cihette haber veriyor. Şöyle ki:

Nasıl ki şu âyet, mânâ-yı sarihi ile, nev-i beşerde niam-ı âliye-i İlâhiyeye mazhar olan, ehl-i sırat-ı müstakim olan kafile-i enbiya ve taife-i sıddıkîn ve cemaat-i şüheda ve envâ-ı salihîn ve sınıf-ı tâbiîn, muhsinîn olduğunu ifade ettiği gibi; âlem-i İslâmda dahi o taifelerin en ekmeli ve en efdali bulunduğunu ve Nebiyy-i Âhirzamanın sırr-ı veraset-i nübüvvetten teselsül eden taife-i verese-i enbiya ve Sıddık-ı Ekberin maden-i sıddıkiyetinden teselsül eden kafile-i sıddıkîn ve

hulefâ-i selâsenin şehadet mertebesiyle merbut bulunan kafile-i şüheda,

وَالَّذِينَ اٰمَنوُا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴿3﴾

sırrıyla bağlanan cemaat-i salihîn ve

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى ﴿4﴾ يُحْبِبْكُمُ اللهُ

sırrını imtisal eden ve Sahabelerin ve Hulefâ-i Râşidînin refakatinde giden esnaf-ı Tâbiîni ihbar-ı gaybî nev'inden gösterdiği gibi, وَالصِّدِّيقِينَ kelimesiyle, mânâ-yı işarî cihetinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan sonra makamına geçecek ve halifesi olacak ve ümmetçe **"Sıddık"** ünvanıyla şöhret bulacak ve sıddıkîn kafilesinin reisi olacak Hazret-i Ebu Bekri's-Sıddık'ı ihbar ediyor.

وَالشُّهَدَاءِ kelimesiyle, Hulefâ-i Râşidînden üçünün şehadetini haber veriyor. Ve Sıddıktan sonra üç şehid halife olacaklar. Çünkü شُّهَدَاءِ cem'dir; cem'in ekalli üçtür. Demek Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman, Hazret-i Ali (Radıyallahu Anhüm) Sıddıktan sonra riyaset-i İslâmiyete geçecekler ve şehid olacaklar. Aynı haber-i gaybî vuku bulmuştur.

Hem وَالصَّالِحِينَ kaydıyla, Ehl-i Suffe gibi taat ve ibadette Tevrat'ın senâsına mazhar olmuş ehl-i salâhat ve takvâ ve ibadet, istikbalde kesretle bulunacağını ihbar etmekle beraber, وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقًا cümlesi, Sahabeye ilim ve amelde refakat ve tebaiyet eden Tâbiînlerin tebaiyetini tahsin etmekle, ebed yolunda o dört kafilenin refakatlerini hasen ve güzel göstermekle beraber; Hazret-i Hasan'ın (r.a.) birkaç ay gibi kısacık müddet-i hilâfeti çendan az idi, fakat

اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِى ثَلاَثُونَ سَنَةً [5]

hükmüyle ve ihbar-ı gaybiye-i Nebeviyenin tasdikiyle ve

اِبْنِى حَسَنٌ هٰذَا سَيِّدٌ سَيُصْلِحُ اللهُ بِهِ [6] بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

hadisindeki mucizâne ihbar-ı gaybî-yi Nebevîyi tasdik eden ve iki büyük ordu, iki cemaat-i azîme-i İslâmiyenin musalâhasını temin eden ve nizâı ortalarından kaldıran Hazret-i Hasan'ın (r.a.) kısacık müddet-i hilâfetini ehemmiyetli gösterip, Hulefâ-i Erbaaya bir beşinci halife göstermek için, ihbar-ı gaybî nev'inden mânâ-yı işarîsiyle ve وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقًا kelimesinde beşinci halifenin ismine, ilm-i belâgatte **"müstetbeâtü't-terâkib"** tabir edilen bir sırla işaret ediyor.

İşte, mezkûr işarî ihbarlar gibi daha çok sırlar var. Sadedimize gelmediği için şimdilik kapı açılmadı. Kur'ân-ı Hakîmin çok âyâtı var ki, herbir âyet çok vecihlerle ihbar-ı gaybî nev'indendir. Bu nevi ihbârât-ı gaybiye-i Kur'âniye binlerdir.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [7] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [8] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye: Kardeşlerim, her ikisini faydalı bulmasından iki izahı beraber kaydetmişler. Yoksa biri kâfi idi.

1.)Kendilerine in'âmda bulunduğun kimselerin yolu. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.)İşte onlar, Allah'ın kendilerine pek büyük nimetler bağışladığı peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kimselerle beraberdirler. Ne güzel arkadaştır onlar! (Nisâ Sûresi, 4:69)

3.) İman eden ve güzel işler yapanlar. (Bakara Sûresi, 2:82)
4.) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)
5.) Hilâfet benden sonra otuz sene sürecek (Müsned, 5:220, 221)
6.) Şu benim oğlum Hasan, seyyiddir. Allah onun vasıtasıyla Müslümanların iki büyük ordusunu barıştıracaktır. (Buharî, Fiten: 20; Tirmizî, Menâkıb: 25; Nesâî, Cum'a: 27; Müsned, 5:38, 44,49, 51)
7.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
8.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 7.Lema : Hatime

Hâtime

Kur’ân-ı Hakîmin tevafuk cihetinden tezahür eden i’câzî nüktelerinden bir nüktesi şudur ki:

Kur’ân-ı Hakîmde ism-i Allah, Rahmân, Rahîm, Rab ve İsm-i Celâl yerindeki Hüve’nin mecmuu dört bin küsurdur. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Hesab-ı ebcedin ikinci nev’i ki, huruf-u hecâ tertibiyledir, o da dört bin küsur eder. Büyük adetlerde küçük kesirler tevafuku bozmadığından, küçük kesirlerden kat-ı nazar edildi. Hem الٓمٓ tazammun ettiği vav-ı atıf ile beraber, iki yüz seksen (280) küsur eder. Aynen Sûre-i el-Bakara’nın iki yüz seksen (280) küsur İsm-i Celâline ve hem iki yüz seksen (280) küsur âyâtın adedine tevafuk etmekle beraber, ebcedin hecâî tarzındaki ikinci hesabıyla, yine dört bin küsur eder. O da, yukarıda zikri geçmiş beş esmâ-i meşhurenin adedine tevafuk etmekle beraber,

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ‘in kesirlerinden kat-ı nazar, adedine tevafuk ediyor. Demek, bu sırr-ı tevafuka binaen, الٓمٓ hem müsemmâsını tazammun eden bir isimdir, hem el-Bakara’ya isim, hem Kur’ân’a isim, hem ikisine muhtasar bir fihriste, hem ikisinin enmuzeci ve hülâsası ve çekirdeği, hem

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ in mücmelidir. Ebcedin meşhur hesabıyla

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ism-i Rab adedine müsavi olmakla beraber, الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ deki müşedded ر iki ر sayılsa, o vakit 990 (dokuz yüz doksan) olup, pek çok esrar-ı mühimmeye medar olup, on dokuz harfiyle on dokuz bin âlemin miftahıdır.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanda Lâfza-i Celâlin tevafukat-ı latîfesindendir ki, bütün Kur'ân'da sayfanın âhirki satırın yukarı kısmında seksen Lâfza-i Celâl birbirine tevafukla baktığı gibi, aşağıki kısımda da aynen seksen Lâfza-i Celâl birbirine tevafukla bakar. Tam o âhirki satırın ortasında yine elli beş Lâfza-i Celâl birbiri üstüne düşüp ittihad ederek, güya elli beş Lâfza-i Celâlden terekküp etmiş birtek Lâfza-i Celâldir. Âhirki satırın başında yalnız ve bazı üç harfli kısa bir kelime, fasıla ile yirmi beş tam tevafukla tam ortadaki elli beşin tam tevafukuna zammedilince, seksen tevafuk olup, o satırın nısf-ı evvelindeki seksen tevafuka ve nısf-ı âhirdeki yine seksen tevafuka tevafuk ediyor. Acaba böyle latîf, zarif, muntazam, mevzun, i'câzlı bu tevafukat nüktesiz, hikmetsiz olur mu? Hâşâ, olamaz. Belki, o tevafukatın ucuyla mühim bir define açılabilir.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [1]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [2]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Said Nursî

1.) Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 8.Lema

8.Lema: Keramet-i Gavsiye risalesi

Sekizinci Lem’a

Kerâmet-i Gavsiye Risalesidir. Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasında ve teksir Lem’alar Mecmuasında neşredilmiştir.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybî

Lemalar : 9.Lema

Lemalar

9.Lema: Altı Muhtelif Sualdir

Dokuzuncu Lem’a

Bu lem’ayı herkes okumasın. Vahdetü’l-vücudun ince kusurlarını herkes göremez ve muhtaç değil.

1 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

2 اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, muhlis, halis kardeşim,

Kardeşimiz Abdülmecid’e ayrı mektup yazmadığımın sebebi, size yazdığım mektupları kâfi gördüğümdendir ki, Abdülmecid, benim için Hulûsi’den sonra kıymettar bir kardeşim, bir talebemdir. Her sabah akşam Hulûsî ile beraber, bazen daha evvel duâmda ismiyle hazır oluyor. Size yazdığım mektuplardan, evvel Sabri, sonra Hakkı Efendi istifade ediyorlar. Onlara da ayrı mektup yazmıyorum. Cenâb-ı Hak seni onlara mübarek büyük bir kardeş yapmış. Sen benim yerime Abdülmecid ile muhabere et, merak etmesin, Hulûsî’den sonra onu düşünüyorum.

•1.Sual: Hulusî nin nesebi hakkında
•2.Sual: Ruhun mahlukiyeti hakkında tahlil
•3.Sual: Cifir ilmine dair
•4.Sual: Hz.İsanın babasız dünyaya gelmesi
•5.Sual: Şeriatte hikmet ve İllet meselesi
•6.Sual: Vahdet-ül vücud hakkında bir tahlil

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi, üzerinize olsun.

Lemalar : 9.Lema : 1.Sual

1.Sual: Hulusî nin nesebi hakkında

Birinci Sualiniz

Cedlerinizden birisinin imzası **“es-Seyyid Muhammed”** e dair mahrem sualiniz var.

Kardeşim buna ilmî ve tahkikî ve keşfî cevap vermek elimde değil. Fakat ben arkadaşlarıma derdim ki: “Hulûsî ne şimdiki Türklere ve ne de Kürtlere benzemiyor. Bunda başka bir hâsiyet görüyorum.” Arkadaşlarım da beni tasdik ediyorlar.

دَادِ حَقْ رَا قَابِلِيَّتْ شَرْطْ نِيِيسْت [1]

sırrıyla “Hulûsî’de büyük bir asâlet tezahürü bir dâd-ı Hakdır” derdik.

Hem kat’iyyen bil ki; Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın iki âli var. Biri: Nesebî âldir. Biri de Şahs-ı mânevîsi ve nûrânisinin risalet noktasındaki âli var. Bu ikinci âlde kat’iyyen sen dahil olmakla beraber, birinci âlde dahi delilsiz bir kanâatim var ki ceddinin imzası sebepsiz değildir.

1.)Allah vergisi için kabiliyet şart değildir.

Lemalar : 9.Lema : 2.Sual

2.Sual: Ruhun mahlukiyeti hakkında tahlil

Aziz kardeşim,

Senin İkinci Sualinin Hulasası

Muhyiddin-i Arabî demiş: *“Rûhun mahlûkıyeti, inkişâfından ibarettir.”* O sual ile, benim gibi zayıf bir bîçâreyi, Muhyiddin-i Arabî gibi müthiş bir hârika-i hakikat, bir dâhiye-i ilm-i esrâra karşı mübârezeye mecbur ediyorsun. Fakat madem nusûs-u Kur’ân’a istinâden bahse girişeceğim; ben sinek dahi olsam o kartaldan daha yüksek uçabilirim.

Kardeşim, bil ki: Hazret-i Muhyiddin aldatmaz, fakat aldanır. Hâdîdir, fakat her kitabında mühdî olamıyor. Gördüğü doğrudur, fakat hakikat değildir. Yirmi Dokuzuncu Sözde, ruh bahsinde, medâr-ı sualiniz olan o hakikat izah edilmiştir.

Evet, ruh, mâhiyeti itibarıyla bir kanun-u emrîdir. Fakat vücud-u hâricî giydirilmiş bir nâmus-u zîhayattır ve vücud-u hâricî sahibi bir kanundur. Hazret-i Muhyiddin, yalnız mâhiyeti noktasında düşünmüştür. Vahdetü’l-vücud meşrebince, eşyanın vücudunu hayal görüyor. O zât, hârika keşfiyâtıyla ve müşâhedâtıyla ve mühim bir meşreb sahibi ve müstakil bir meslek ihtiyar ettiğinden, bilmecburiye, zayıf te’vilâtla, tekellüflü bir surette, bazı âyâtı meşrebine, meşhûdâtına tatbik ediyor, âyâtın sarâhatini incitiyor. Sâir risalelerde cadde-i müstakîme-i Kur’âniye ve minhâc-ı kavîm-i Ehl-i Sünnet beyan edilmiştir. O zât-ı kudsînin kendine mahsus bir makamı var; hem makbûlîndendir. Fakat mîzansız keşfiyâtında hudutları çiğnemiş ve cumhûr-u muhakkıkîne çok meselelerde muhâlefet etmiş.

İşte, bu sır içindir ki, o kadar yüksek ve hârika bir kutup, bir ferîd-i devrân olduğu halde, kendine mahsus tarikatı gayet kısacık, Sadreddin-i Konevîye münhasır kalıyor gibidir ve âsârından

istikametkârâne istifade nâdir oluyor. Hattâ çok muhakkıkîn-i asfiyâ, o kıymettar âsârını mütalâa etmeye revaç göstermiyorlar; hattâ bazıları men ediyorlar.

Hazret-i Muhyiddin'in meşrebiyle ehl-i tahkikin meşrebinin mâbeynindeki esaslı fark ve onların me'hazlarını göstermek, çok uzun tetkikata ve çok yüksek ve geniş nazarlara muhtaçtır. Evet, fark o kadar dakîk ve derin ve me'haz o kadar yüksek ve geniştir ki, Hazret-i Muhyiddin hatâsından muâheze edilmemiş, makbul olarak kalmış. Yoksa, eğer ilmen, fikren ve keşfen o fark o me'haz görünseydi, onun için gayet büyük bir sukut ve ağır bir hatâ olurdu. Madem fark o kadar derindir; bir temsil ile o farkı ve o me'hazları, Hazret-i Muhyiddin'in o meselede yanlışını göstermeye muhtasaran çalışacağız. Şöyle ki:

Meselâ, bir âyinede güneş görünüyor. Şu âyine, güneşin hem zarfı, hem mevsûfudur. Yani, güneş bir cihette onun içinde bulunur ve bir cihette âyineyi ziynetlendirip parlak bir boyası, bir sıfatı olur. Eğer o âyine, fotoğraf âyinesi ise, güneşin misâlini sâbit bir surette kâğıda alıyor. Şu halde, âyinede görünen güneş, fotoğrafın resim kâğıdındaki görünen mâhiyeti, hem âyineyi süslendirip sıfatı hükmüne geçtiği cihette, hakikî güneşin gayrıdır. Güneş değil, belki güneşin cilvesi başka bir vücuda girmesidir. Âyine içinde görünen güneşin vücudu ise, hâriçteki görünen güneşin ayn-ı vücudu değilse de, ona irtibâtı ve ona işâret ettiği için, onun ayn-ı vücudu zannedilmiş.

İşte bu temsile binâen, "Âyinede hakikî güneşten başka birşey yoktur" denilmek ve âyineyi zarf ve içindeki güneşin vücud-u hâricîsi murad olmak cihetiyle denilebilir. Fakat âyinenin sıfatı hükmüne geçmiş münbasit aksi ve fotoğraf kâğıdına intikal eden resim cihetiyle güneştir denilse, hatâdır; "Güneşten başka içinde birşey yoktur" demek yanlıştır. Çünkü, âyinenin parlak yüzündeki akis ve arkasında teşekkül eden resim var. Bunların da ayrı ayrı birer vücudu var. Çendan o vücudlar güneşin cilvesindendir; fakat güneş değiller. İnsanın zihni, hayâli, bu âyine misâline benzer. Şöyle ki:

İnsanın âyine-i fikrindeki mâlûmâtın dahi iki veçhi var: Bir vecihle ilimdir, bir vecihle mâlûmdur. Eğer zihni o mâlûma zarf saysak, o vakit o mâlûm mevcud, zihnî bir mâlûm olur; vücudu ayrı birşeydir.

Eğer zihni o şeyin husûlüyle mevsuf saysak, zihne sıfat olur; o şey o vakit ilim olur, bir vücud-u hâricîsi vardır. O mâlûmun vücud ve cevheri dahi olsa, bununki arazî bir vücud-u hârîcisi olur.

İşte bu iki temsile göre, kâinat bir âyinedir. Her mevcudâtın mâhiyeti dahi birer âyinedir. Kudret-i Ezeliye ile îcâd-ı İlâhîye mâruzdurlar. Herbir mevcud, bir cihetle Şems-i Ezelînin bir isminin bir nevi âyinesi olup bir nakşını gösterir. Hazret-i Muhyiddin meşrebinde olanlar, yalnız âyinelik ve zarfiyet cihetinde ve âyinedeki vücud-u misâli, nefiy noktasında ve akis, ayn-ı mün'akis olmak üzere keşfedip, başka mertebeyi düşünmeyerek, [1] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ diyerek, yanlış etmişler. [2] حَقَائِقُ الاَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ kaide-i esâsiyeyi inkâr etmek derecesine düşmüşler.

Amma ehl-i hakikat ise, verâset-i Nübüvvet sırrıyla ve Kur'ân'ın kat'î ifâdâtıyla görmüşler ki, âyine-i mevcudatta kudret ve irâde-i İlâhiye ile vücud bulan nakışlar Onun eserleridir. **"Heme ezost" (Haşiye-1)** tur; **"Heme ost" (Haşiye-2)** değil. Eşyanın bir vücudu vardır ve o vücud bir derece sâbittir. Çendan o vücud, Vücud-u Vâcibe nisbeten vehmî ve hayâlî hükmünde zayıftır; fakat Kadîr-i Ezelînin îcad ve irâde ve kudretiyle vardır.

Nasıl ki, temsilde, âyine içindeki güneşin hakikî vücud-u hâricîsinden başka bir vücud-u misâlîsi var. Ve âyineyi ziynetli boyalayan münbasit aksinin dahi arazî ve ayrı bir vücud-u hâricîsi var. Ve âyinenin arkasındaki fotoğrafın resim kâğıdına intikâş eden suret-i şemsiyenin dahi ayrı ve arazî bir vücud-u hâricîsi vardır, hem bir derece sâbit bir vücuddur. Öyle de, kâinat âyinesinde ve mâhiyât-ı eşya âyinelerinde esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin irade ve ihtiyar ve kudret ile hâsıl olan cilveleriyle tezâhür eden nukûş-u masnûâtın, Vücud-u Vâcibden ayrı, hâdis bir vücudu var. Hem o vücuda Kudret-i Ezeliye ile sebat verilmiş. Fakat eğer irtibat kesilse, bütün eşya birden fenâya gider. Bekâ-i vücud için her an, herşey,

Hâlıkının ibkàsına muhtaçtır. Çendan [2] حَقَائِقُ الاَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ dür; fakat Onun ispat ve tesbitiyle sâbittir.

İşte, Hazret-i Muhyiddin, *“Ruh mahlûk değil; âlem-i emirden ve sıfat-ı irâdeden gelmiş bir hakikattir”* demesi, çok nusûsun zâhirine muhâlif olduğu gibi; mezkûr tahkikata binâen iltibâs etmiş, aldanmış, zayıf vücudları görmemiş.

Esmâ-i İlâhiyeden Hallâk, Rezzak gibi isimlerin mazharları vehmî ve hayâlî şeyler olamaz. Madem o esmâ hakikatlidirler. Elbette mazharlarının da hakikat-i hâriciyeleri vardır.

Haşiye-1: Yani herşey Ondandır. O îcad eder.

Haşiye-2: Herşey O değil ki; [1] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ denilsin.

1.)Ondan başka hiçbir mevcut yoktur.
2.)Varlıkların sabit birer hakikati vardır. (Ömer en-Nesefî, el-Akâid, 1)

Lemalar : 9.Lema : 3.Sual

3.Sual: Cifir ilmine dair

Üçüncü Sualiniz

İlm-i cifre anahtar olacak bir ders istiyorsunuz.

Elcevap: Biz kendi arzu ve tedbirimizle bu hizmette bulunmuyoruz. İhtiyârımızın fevkinde, bize, daha hayırlı bir ihtiyar işimize hâkimdir. İlm-i cifir, meraklı ve zevkli bir meşgale olduğundan, vazife-i hakikiyeden alıkoyup meşgul ediyor. Hattâ, kaç defadır esrâr-ı Kur'âniyeye karşı o anahtar ile bazı sırlar açılıyordu; kemâl-i iştiyak ve zevk ile müteveccih olduğum vakit kapanıyordu. Bunda iki hikmet buldum:

Birisi, [1] لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ yasağına karşı hilâf-ı edepte bulunmak ihtimâli var.

İkincisi, hakâik-ı esâsiye-i imâniye ve Kur'âniyenin berâhîn-i kat'iye ile ümmete ders vermek hizmeti ise, ilm-i cifir gibi ulûm-u hafiyenin yüz derece daha fevkinde bir meziyet ve kıymeti vardır. O vazife-i kudsiyede kat'î hüccetler ve muhkem deliller sûiistimâle meydan vermiyorlar. Fakat cifir gibi, muhkem kaidelere merbut olmayan ulûm-u hafiyede sûiistimâl girip şarlatanların istifade etmeleri ihtimâlidir. Zaten hakikatlerin hizmetine ne vakit ihtiyaç görülse, ihtiyâca göre bir nebze ihsân edilir.

İşte, ilm-i cifrin anahtarları içinde en kolayı ve belki en sâfisi ve belki en güzeli, ism-i Bedi'den gelen ve Kur'ân'da Lâfza-i Celâlde cilvesini gösteren ve bizim neşrettiğimiz âsârı ziynetlendiren tevâfukun envâlarıdır. Kerâmet-i Gavsiyenin birkaç yerinde bir nebze gösterilmiş.

Ezcümle, tevâfuk birkaç cihette birşeyi gösterse, delâlet derecesinde bir işarettir. Bazan birtek tevâfuk, bazı karâinle delâlet hükmüne geçer. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter. Ciddî ihtiyaç olsa size bildirilecektir.

1.)Gaybı yalnız Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7; Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân: 21)

Lemalar : 9.Lema : 4.Sual

4.Sual: Hz.İsanın babasız dünyaya gelmesi

Dördüncü Sualiniz

Yani sizin değil, İmam Ömer Efendinin suali ki, bedbaht bir doktor, Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın pederi varmış diye, **(Haşiye)** dîvânecesine bir te'vil ile bir âyetten kendine güya şâhit gösteriyor...

O bîçare adam bir zaman huruf-u mukattáa ile bir hat icadına çalışıyordu. Hem pek çok hararetli çalışıyordu. O vakit anladım ki, o adam zındıkların tavrından hissetmiş ki, hurufat-ı İslâmiyenin kaldırılmasına teşebbüs edecekler. O adam gûya o sele karşı hizmet edeceğim diye çok beyhude çalışmış. Şimdi bu meselede ve hem ikinci meselesinde yine zındıkların esasât-ı İslâmiyeye karşı müthiş hücumunu hissetmiş ki böyle mânâsız te'vilat ile bir musalâha yolunu açmak istediğini zannediyorum.

اِنَّ مَثَلَ عِيسٰى عِنْدَ اللهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ [1]

gibi nusûs-u kat'iye ile Hazret-i İsâ Aleyhisselâm pedersiz olduğu kat'iyyeti varken, tenâsüldeki bir kanunun muhâlefetini gayr-ı mümkün telâkki etmekle, vâhî te'vilât ile bu metin ve esaslı hakikati değiştirmeye teşebbüs edenlerin sözüne ehemmiyet verilmez ve ehemmiyete değmez. Çünkü hiçbir kanun yoktur ki, şüzuzları ve nâdirleri bulunmasın ve hâricine çıkmış fertleri bulunmasın. Ve hiçbir kaide-i külliye yoktur ki, hârika fertler ile tahsis edilmesin.

Zaman-ı Âdem'den beri bir kanundan hiçbir fert şüzûz etmemek ve hâricine çıkmamak olamaz. Evvelâ, bu kanun-u tenâsül, mebde' itibârıyla, iki yüz bin envâ-ı hayvânâtın mebde'leriyle hark edilmiş ve nihâyet verilmiş. Yani, en evvelki pederleri âdetâ Âdem'leri hükmünde, iki yüz bin o evvelki pederler, kanun-u tenâsülü hark etmişler. Peder ve valideden gelmemişler ve o kanun hâricinde vücud verilmiş.

Hem her baharda gözümüzle gördüğümüz, yüz bin envâın kısmı âzamı, hadsiz efradları, kanun-u tenâsül hâricinde—yaprakların yüzünde, taaffün etmiş maddelerde—o kanun hâricinde îcâd edilir. Acaba mebdeinde ve hattâ her senede bu kadar şâzlarla yırtılmış, zedelenmiş bir kanunu, bin dokuz yüz senede bir ferdin şüzûzunu akla sığıştıramayan ve nusûs-u Kur'âniyeye karşı bir te'vîle yapışan bir akıl, kaç derece akılsızlık ettiğini kıyâs et.

O bedbahtların kanun-u tabiî tâbir ettiği şeyler, emr-i İlâhî ve irâde-i Rabbâniyenin küllî bir cilvesi olan âdetullah kanunlarıdır ki, Cenâb-ı Hak, o âdâtını bazı hikmet için değiştirir. Herşeyde ve her kanunda irâde ve ihtiyârının hükmettiğini gösterir. Hârikulâde bazı fertlerde hark-ı âdât eder.

اِنَّ مَثَلَ عِيسٰى عِنْدَ اللهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ [1]

fermânıyla bu hakikati gösterir.

Haşiye: Nev-i beşerin bir rub'unun başına reis olarak geçen ve nev-i beşerden nev-i melâikeye bir cihette intikal eden ve arzı bırakıp semâvâtı vatan ittihâz eden hârika bir ferd-i insanın bu hârika vaziyetleri kanun-u tenâsülün hârika bir suretini iktizâ ederken, kanun-u tenâsülün şüpheli, meçhul, gayr-ı fıtrî, belki ednâ bir tarz ile o kanun içine almak, hiç yakışmadığı gibi, hiç mecburiyet de yoktur. Hem sarâhat-i Kur'âniye te'vil kaldırmaz. Yüz cihette zedelenen kanun-u tenâsülün tâmiri hesâbına hiçbir cihette zedelenmeyen ve tenâsülün hâricinde bulunan kanun-u cinsiyet-i melek, hem kanun-u sarâhat-i Kur'âniye gibi kuvvetli kanunlar nasıl tahrip edilir.

1.)Allah katında Îsâ'nın misali Âdem'in misali gibidir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:59)

Lemalar : 9.Lema : 5.Sual

5.Sual: Şeriatte hikmet ve İllet meselesi

Ömer Efendinin o doktora dâir İkinci suali

O doktor, o meselede o kadar eblehâne hareket ediyor ki, sözlerini dinlemek yahut ehemmiyet verip cevap vermekten çok aşağıdır. Bu bîçâre, küfür ve îmân ortasını bulmak istiyor. Onun ehemmiyetsiz bahsine karşı değil, belki yalnız Ömer Efendinin istifsârına göre derim:

Me'mûrât ve menhiyât-ı şer'iyede illet, emr-i İlâhîdir ve nehy-i İlâhîdir. Maslahatlar ve hikmetler ise, müreccihtirler; emir ve nehyin taallûklarına ism-i Hakîm noktasında sebep olabilir.

Meselâ, sefer eden, namazını kasreder. Bu namazın kasrına bir illet ve bir hikmet var. İllet, seferdir; hikmet, meşakkattir. Sefer bulunsa, meşakkat olmasa da, namaz kasredilir. Sefer olmasa, hânesinde yüz meşakkat görse, yine namaz kasredilmez. Çünkü meşakkat filcümle bazan seferde bulunması, kasr-ı namaza hikmet olmasına kâfidir ve seferi illet yapmasına da yine kâfidir.

İşte, bu kaide-i şer'iyeye binâen, ahkâm-ı şer'iye hikmetlere göre tegayyür etmiyor, hakikî illetlere bakar. Meselâ, o doktorun bahsettiği gibi, hınzırın etinden bildiği zarardan, hastalıktan başka, *"Hınzır eti yiyen bir cihette hınzırlaşır"* **(Haşiye)** kaidesiyle ve o hayvan, sâir hayvânât-ı ehliye gibi zararsız yapılmıyor. Etinden gelen menfaatten ziyade, çok zarar îrâs etmekle beraber, etindeki kuvvetli yağ, kuvvetli soğuk memleketi olan firengistandan başka tıbben muzır olduğu gibi, mânen ve hakikaten çok zararlı olduğu tahakkuk etmiş.

İşte bu gibi hikmetler, onun haram olmasına ve nehy-i İlâhî taallûkuna da bir hikmet olmuştur. Hikmet her fertte ve her vakitte bulunmak lâzım değildir. O hikmetin tebeddülü ile illet değişmez. İllet değişmezse hüküm değişmez. İşte bu kaideye göre, o bîçâre adamın ne kadar şeriatın rûhundan uzak konuştuğu anlaşılsın. Şeriat nâmına

onun sözüne ehemmiyet verilmez. Hâlikın çok akılsız feylesoflar suretinde hayvanları vardır!

Haşiye: Acaba firengistanın bu kadar harika terakkiyât-ı medeniyetiyle ve kemâlât-ı fenniyesiyle ve insaniyetperverâne ulûmuyla ileri gittiği halde, o terakkiyat ve kemâlâta ve o ulûma bütün bütün zıt olan maddiyyunluk ve tabiiyyunluk zulümâtında hınzırcasına saplanmalarında, hınzır etinin yemesinin medhali yok mudur? Soruyorum. İnsan, beslendiği şeyle mizâcı müteessir olduğuna delil, *“kırk günde hergün et yiyen kasâvet-i kalbiyeye dûçâr olduğu”* darbımesel hükmüne geçmesidir.

Lemalar : 9.Lema : 6.Sual

6.Sual: Vahdet-ül vücud hakkında bir tahlil

Muhyiddin-i Arabî hakkındaki sualin cevabına zeyldir.

Sual: Muhyiddin-i Arabî, vahdetü'l-vücud meselesini en yüksek bir mertebe telâkki ettiği gibi, ehl-i aşk bir kısım evliyâ-i azîme dahi ona ittibâ etmişler. Bu meslek en yüksek mertebe olmadığını, hem hakikî olmadığını, belki bir derecede ehl-i sekir ve istiğrâkın ve ashâb-ı şevk ve aşkın meşrebi olduğunu söylüyorsun. Öyle ise, muhtasaran sırr-ı verâset-i Nübüvvetle ve Kur'ân'ın sarâhatiyle gösterilen Tevhîdin yüksek mertebesi hangisidir? Göster.

Elcevap: Benim gibi hiç ender hiç, âciz bir bîçârenin kısa fikriyle bu yüksek mertebeleri muhâkeme etmek, yüz derece haddimin fevkindedir. Yalnız, Kur'ân-ı Hakîmin feyzinden gelen gayet muhtasar bir iki nükteyi söyleyeceğim; belki bu meselede faydası olacak.

Birinci Nükte: Vahdetü'l-vücudun meşrebine ve saplanmasına çok esbab var. Onlardan bir ikisi kısaca beyan edilecek.

Birinci sebep: Mertebe-i Rubûbiyetin hallâkıyetini âzamî derecede zihinlerine sığıştıramadıklarından ve sırr-ı Ehadiyet ile herşeyi bizzat kabza-i Rubûbiyetinde tuttuğunu ve herşey kudret ve ihtiyar ve irâdesiyle vücud bulduğunu kalblerine tam yerleştiremediklerinden, "Herşey Odur" veyahut "yoktur" veya "hayaldir" veya "tezâhüriyetidir" veya "cilveleridir" demeye kendilerini mecbur bilmişler.

İkinci sebep: Firâkı hiç istemeyen ve firaktan şiddetle kaçan ve ayrılıktan titreyen ve bu'diyetten Cehennem gibi korkan ve zevâlden gayet derece nefret eden ve visâli, rûhu ve canı gibi seven ve kurbiyeti Cennet gibi hadsiz bir iştiyakla arzulayan aşk sıfatı, herşeydeki akrebiyet-i İlâhiyenin bir cilvesine yapışmakla, firak ve

bu’diyeti hiçe sayıp, likâ ve visâli dâimî zannederek [1] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ diye, aşkın sekriyle ve o şevk-i bekà ve likà ve visâlin muktezâsıyla, gayet zevkli bir meşreb-i hâli vahdetü’l-vücudda bulunduğunu tasavvur ederek, müthiş firaklardan kurtulmak için, o vahdetü’l-vücud meselesini melce’ ittihâz etmişler.

Demek birinci sebebin menşei, aklın gayet geniş ve gayet yüksek olan bazı hakàik-ı îmâniyeye yetişmediğinden ve ihâta edemediğinden ve aklın îmân noktasında tamamıyla inkişâf etmediğindendir. İkinci sebebin menşei, kalbin aşk noktasında fevkalâde inkişâfından ve hârikulâde inbisâtından ve genişliğinden ileri gelmiştir.

Amma sarâhat-i Kur’âniye ile verâset-i Nübüvvetin evliyâ-i azîmesi ve ehl-i sahv olan asfiyânın gördükleri mertebe-i uzmâ-yı Tevhid ise, hem çok yüksektir, hem rubûbiyet ve hallâkıyet-i İlâhiyenin mertebe-i uzmâsını, hem bütün esmâ-i İlâhiyenin hakikî olduklarını ifade ediyor. Ve esâsâtı muhâfaza edip, ahkâm-ı Rubûbiyetin muvâzenesini bozmuyor. Çünkü derler ki:

Cenâb-ı Hakkın ehadiyet-i zâtiyesiyle ve mekândan münezzehiyetiyle beraber, herşey bütün şuûnâtıyla, doğrudan doğruya ilmiyle ihâta ve teşhis edilmiş ve irâdesiyle tercih ve tahsis edilmiş ve kudretiyle ispat ve îcâd edilmiştir. Bütün kâinatı birtek mevcud gibi îcâd ve tedbir ediyor. Bir çiçeği kolaylıkla halk ettiği gibi, koca baharı dahi o suhûletle halk eder. Birşey birşeye mâni olmaz. Teveccühünde tecezzî yoktur. Aynı anda, her yerde, kudret ve ilmiyle tasarruf noktasında bulunuyor. Tasarrufunda tevzi ve inkısam yoktur. On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Sözün İkinci Mevkıfının İkinci Maksadında bu sır tamamıyla izah ve ispat edilmiştir.

[2] لاَمُشَاحَّةَ فِي التَّمْثِيلِ kaidesiyle temsildeki kusura bakılmadığından, gayet kusurlu bir temsil söyleyeceğim—tâ iki meşrebin bir derece farkı anlaşılsın.

Meselâ, hârika ve emsalsiz, gayet büyük ve gayet ziynetli, şark ve garba bir anda uçacak ve şimalden cenuba ulaşan kanatlarını kapayıp açacak, yüz binler nakışlarla tezyin edilmiş ve kanadının

herbir tüyünde gayet dâhiyâne san’atlar derc edilmiş bir tavus kuşu farz ediyoruz. Şimdi seyirci iki adam var. Akıl ve kalb kanatlarıyla bu kuşun yüksek mertebelerine ve hârika ziynetlerine uçmak istiyorlar.

Birisi, bu tavus kuşunun vaziyetine ve heykeline ve hârikulâde herbir tüyündeki kudret nakışlarına bakar ve gayet aşk ve şevk ile sever. Dakik tefekkürü kısmen bırakır ve aşka yapışır. Fakat görür ki, hergün o sevimli nakışlar tahavvül ve tebeddül eder. Sevdiği ve perestiş ettiği o mahbublar kaybolur, zeval buluyor. O adam kendine tesellî vermek ve aklına sığıştıramadığı vahdet-i hakikî ile rubûbiyet-i mutlaka ve ehadiyet-i zâtî ile hallâkıyet-i külliyeye mâlik bir nakkâşın bir nakş-ı san’atıdır demek lâzım gelirken, o itikad yerine, “Bu tavus kuşundaki ruh o kadar âlîdir ki, onun sânii onun içindedir veya o olmuş. Hem o ruh, vücuduyla müttehid, vücudu ise sûret-i zâhiriye ile mümteziç olduğundan, o rûhun kemâli ve o vücudun yüksekliği, bu cilveleri böyle gösterir, her dakika başka bir nakşı ve ayrı bir hüsnü izhâr eder. Hakikî ihtiyar ile bir îcad değil, belki bir cilvedir, bir tezâhürdür” der.

Diğer adam der ki: “Bu mîzanlı ve nizamlı, gayet san’atkârâne nakışlar, kat’î bir surette, bir irâde ve ihtiyar ve kasd ve meşîeti iktizâ eder. İrâdesiz bir cilve, ihtiyarsız bir tezâhür olamaz. Evet, tavusun mâhiyeti güzel ve yüksektir; fakat onun mâhiyeti fâil olamaz. Belki münfâildir; fâili ile hiçbir cihette ittihâd edemez. Rûhu güzel ve âlîdir, fakat mûcid ve mutasarrıf değil, belki ancak mazhar ve medardır. Çünkü herbir tüyünde, bilbedâhe, nihâyetsiz bir hikmetle bir san’at ve nihâyetsiz bir kudretle bir nakş-ı ziynet görünüyor. Bu ise irâdesiz, ihtiyarsız olamaz. Bu kemâl-i kudret içinde kemâl-i hikmeti ve kemâl-i ihtiyar içinde kemâl-i rubûbiyeti ve merhameti gösteren san’atlar, cilve milve işi değil. Bu yaldızlı defteri yazan kâtip onun içinde olamaz, onunla ittihâd edemez. Belki, yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucuyla temâsı var. Öyle ise, o kâinat denilen misâlî tavusun hârikulâde ziynetleri, o tavus Hâlıkının yaldızlı bir mektubudur.”

İşte şimdi o kâinat tavusuna bak, o mektubu oku, Kâtibine “Mâşâallah, Tebârekâllah, Sübhânallah” de. Mektubu kâtip zanneden veya kâtibi mektup içinde tahayyül eden veya mektubu hayal tevehhüm eden, elbette aşk perdesinde aklını saklamış, hakikatin hakikî suretini görmemiş.

Vahdetü’l-vücudun meşrebine sebebiyet veren aşkın envaından en mühim ciheti, aşk-ı dünyadır. Mecâzî olan aşk-ı dünya, aşk-ı hakikîye inkılâb ettiği zaman, vahdetü’l-vücuda inkılâb eder. Nasıl ki insandan şahsî bir mahbûbu muhabbet-i mecâzî ile seven, sonra zevâl ve fenâsını kalbine yerleştiremeyen bir âşık, mahbûbuna aşk-ı hakikî ile bir bekà kazandırmak için “Mâbud ve Mahbûb-u Hakikînin bir âyine-i cemâlidir” diye kendini tesellî eder, bir hakikate yapışır. Öyle de, koca dünyayı ve kâinatı hey’et-i mecmuasıyla mahbub ittihâz eden, sonra o muhabbet-i acîbe dâimî zevâl ve firak kamçılarıyla muhabbet-i hakikîye inkılâb ettiği vakit, o çok büyük mahbubunu zevâl ve firaktan kurtarmak için vahdetü’l-vücud meşrebine ilticâ eder. Eğer gayet yüksek ve kuvvetli îmân sahibi ise, Muhyiddin-i Arab’ın emsâli gibi zâtlara zevkli, nûrânî, makbul bir mertebe olur. Yoksa, vartalara, maddiyâta girmek, esbapta boğulmak ihtimâli var. Vahdetü’ş-şuhud ise, o zararsızdır, ehl-i sahvın da yüksek bir meşrebidir.

اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ [3]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Ondan başka hiçbir mevcut yoktur.
2.)Temsilde tartışma olmaz.
3.)Allah’ım! Bize hakkı hak olarak göster ve ona ittiba etmekle bizi rızıklandır.
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 10.Lema

10.Lema: Şefkat Tokatları

Onuncu Lem’a

Şefkat Tokatları Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ ﴿2﴾
مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ
بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللهُ
نَفْسَهُ وَاللهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ

âyetinin bir sırrını, hizmet-i Kur’âniyede arkadaşlarımın beşeriyet muktezası olarak sehiv ve hatalarının neticesinde yedikleri şefkat tokatlarını beyan etmekle tefsir ediyor. Hizmet-i Kur’âniyenin bir silsile-i kerameti ve o hizmet-i kudsiyenin etrafında izn-i İlâhî ile nezaret eden ve himmet ve duasıyla yardım eden Gavs-ı Âzamın bir nevi kerameti beyan edilecek. Tâ ki, bu hizmet-i kudsiyede bulunanlar, ciddiyetlerinde, hizmetlerinde sebat etsinler.

Bu hizmet-i kudsiyenin kerameti üç nevidir.

Birinci nevi: O hizmeti ihzar etmek ve hâdimlerini o hizmete sevk etmek cihetidir.

İkinci kısım: Mânileri bertaraf etmek ve muzırların şerrini def edip onları tokatlamaktır.

Bu iki kısmın hadiseleri çoktur, hem çok uzundur.**(Haşiye)** Başka vakte tâliken, en hafif olan üçüncü bir kısımdan bahsedeceğiz.

Üçüncü kısım şudur ki: Hizmette hâlisen çalışanlara fütur geldiği vakit şefkatli bir tokat yerler, intibaha gelerek yine o hizmete girerler. Bu kısmın hâdisâtı yüzden fazladır. Yalnız yirmi hadiseden on üç, on dördü şefkatli tokat yemişler, altı yedisi zecir tokatı görmüşler.

Haşiye: Meselâ din muhaliflerinin *Halk Partisi*, Nur talebelerine verdikleri azap ve sıkıntı ve ihanetlerden, kendileri dünyada daha ziyade cezasını çektiler, aynını gördüler.

•1.Tokat: Said-i Nursi
•2.Tokat: Abdülmecid Nursi
•3.Tokat: Hulusi Bey
•4.Tokat: Muhacir Hafız Ahmed
•5.Tokat: Hakkı Efendi
•6.Tokat: Bekir Efendi
•7.Tokat: Şamlı Hafız Tevfik
•8.Tokat: Seyrânî
•9.Tokat: Büyük Hafız Zühtü
•10.Tokat: Hafız Ahmed
•12.Tokat: Muallim Galip
•13.Tokat: Hafız Hâlid
•14.Tokat: Üç Mustafa'lar
•Sual: Tokatların Hikmeti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Herkes hayır olarak ne işlemiş, kötülük olarak ne işlemişse, kıyamet gününde hepsini önünde hazır bulur. O zaman ister ki, işlediği kötülüklerle kendisi arasında büyük bir mesafe bulunsun. Allah, sizi kendisinden gelecek bir azaptan sakındırıyor. Çünkü Allah kullarına çok şefkatlidir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:30)

Lemalar : 10.Lema : 1.Tokat

1.Tokat: Said-i Nursi

Birincisi

Bu biçare Said'dir. Her ne vakit hizmete fütur verir, neme lâzım deyip hususî, nefsime ait işlerle meşgul olduğum zaman tokat yemişim. Hem de kanaatim geliyor ki, ihmalimden tokat yedim. Çünkü, hangi maksadım beni iğfale sevk etmişse, onun aksiyle tokat yerdim. Sair hâlis arkadaşlarımın da yedikleri şefkat tokatları, dikkat ede ede, benim gibi, hangi maksat için ihmal etmişse, onun aksiyle şefkat tokatlarını yediklerinden, kanaatimiz gelmiş ki, o hadiseler hizmet-i Kur'âniyenin kerametindendir.

Meselâ, bu biçare Said, Van'da ders-i hakaik-i Kur'âniye ile meşgul olduğum miktarca, Şeyh Said hâdisâtı zamanında vesveseli hükûmet, hiçbir cihette bana ilişmedi ve ilişemedi. Vakta ki neme lâzım dedim, kendi nefsimi düşündüm, âhiretimi kurtarmak için Erek Dağında harabe mağara gibi bir yere çekildim. O vakit sebepsiz beni aldılar, nefyettiler; Burdur'a getirildim.

Orada yine hizmet-i Kur'âniyede bulunduğum miktarca—o vakit menfilere çok dikkat ediliyordu; her akşam ispat-ı vücut etmekle mükellef oldukları halde—ben ve hâlis talebelerim müstesna kaldık. Ben hiçbir vakit ispat-ı vücuda gitmedim, hükûmeti tanımadım. Oranın valisi, oraya gelen Fevzi Paşaya şikâyet etmiş. Fevzi Paşa demiş, "Ona ilişmeyiniz, hürmet ediniz." Bu sözü ona söylettiren, hizmet-i Kur'âniyenin kudsiyetidir. Ne vakit nefsimi kurtarmak, yalnız âhiretimi düşünmek fikri bana galebe etti, hizmet-i Kur'âniyede muvakkat fütur geldi; aksi maksadımla tokat yedim. Yani bir menfâdan diğerine, Isparta'ya gönderildim.

Isparta'da yine hizmet başına geçtim. Yirmi gün geçtikten sonra bazı korkak insanların ihtarlarıyla, "Belki bu vaziyeti hükûmet hoş görmeyecek. Bir parça teennî etsen daha iyi olur" dediler. Bende, tekrar yalnız kendimi düşünmek hatırası kuvvet buldu. "Aman,

halklar gelmesin” dedim. Yine o menfâdan dahi üçüncü nefiy olarak Barla’ya verildim.

Barla’da ne vakit bana fütur gelmişse, yalnız kendimi düşünmek hatırası kuvvet bulmuşsa, bu ehl-i dünyanın yılanlarından, münafıklarından birisi bana musallat olmuş. Bu sekiz senede seksen hadiseyi, kendi başımdan geçtiği için hikâye edebilirim. Usandırmamak için kısa kesiyorum.

Ey kardeşlerim, başıma gelen şefkat tokatlarını söyledim. Sizlerin de başınıza gelen şefkat tokatlarını, izin verirseniz ve helâl etseniz, söyleyeceğim. Gücenmeyiniz. Gücenen olursa ismini tasrih etmeyeceğim.

Lemalar : 10.Lema : 2.Tokat

2.Tokat: Abdülmecid Nursi

İkincisi

Öz kardeşim ve en birinci ve yüksek ve fedakâr bir talebem olan Abdülmecid'in Van'da güzel bir evi vardı. İdaresi yerinde, hem muallim idi. Hizmet-i Kur'âniyenin daha revaçlı bir yeri olan hududa gitmekliğim için arzumun hilâfına olarak teşebbüs edenlere, içtihadınca, güya menfaatim için iştirak etmedi, rey vermedi. Güya, ben hududa gitseydim, hem hizmet-i Kur'âniye siyasetsiz, sâfi olmayacak, hem onu Van'dan çıkaracak idiler diye iştirak etmedi. Maksadının aksiyle şefkatli bir tokat yedi. Hem Van'dan, hem o güzel evinden, hem memleketinden ayrıldı. Ergani'ye gitmeye mecbur kaldı.

Lemalar : 10.Lema : 3.Tokat

3.Tokat: Hulusi Bey

Üçüncüsü

Hizmet-i Kur'âniyenin pek mühim bir âzâsı olan Hulûsi Bey, Eğirdir'den memlekete gittiği vakit, saadet-i dünyeviyeyi tam zevk ettirecek ve temin edecek esbab bulunduğundan, bir derece, sırf uhrevî olan hizmet-i Kur'âniyede fütura yüz göstermeye dair esbab hazırlandı. Çünkü, hem çoktan görmediği peder ve validesine kavuştu, hem vatanını gördü, hem şerefli, rütbeli bir surette gittiği için dünya ona güldü, güzel göründü. Halbuki, hizmet-i Kur'âniyede bulunana, ya dünya ona küsmeli veya o dünyaya küsmeli—tâ, ihlâsla, ciddiyetle hizmet-i Kur'âniyede bulunsun.

İşte, Hulûsi'nin kalbi çendan lâyetezelzel idi. Fakat bu vaziyet onu fütura sevk ettiğinden, şefkatli tokat yedi. Tam bir iki sene bazı münafıklar ona musallat oldular. Dünyanın lezzetini de kaçırdılar. Hem dünyayı ondan, hem onu dünyadan küstürdüler. O vakit vazife-i mâneviyesindeki ciddiyete tam mânâsıyla sarıldı.

Lemalar : 10.Lema : 4.Tokat

4.Tokat: Muhacir Hafız Ahmed

Dördüncüsü

Muhacir Hafız Ahmed'dir. O kendisi söylüyor:

Evet, ben itiraf ediyorum ki, hizmet-i Kur'âniyede âhiretim nokta-i nazarında içtihadımda hata ettim. Hizmete fütur verecek bir arzuda bulundum. Şefkatli, fakat şiddetli ve kefaretli bir tokat yedim. Şöyle ki:

Üstadım yeni icadlara **(Haşiye)** taraftar olmadığı için—benim camim onun komşusudur; şuhur-u selâse geliyor—camimi terk etsem, hem ben çok sevap kaybediyorum, hem mahalle namazsızlığa alışacak. Yeni usul yapmazsam, men edileceğim. İşte bu içtihada göre, ruhum kadar sevdiğim Üstadımın muvakkaten başka bir köye gitmesini arzu ettim. Bilmedim ki, o yerini değiştirse, başka bir memlekete gitse, hizmet-i Kur'âniyeye muvakkaten fütur gelir. Tam o sıralarda ben tokat yedim. Şefkatli, fakat öyle dehşetli bir tokat yedim ki, üç aydır daha aklım başıma gelmedi. Fakat, lillâhilhamd, Üstadımın kat'î ihbarıyla, ona ihtar edilmiş ki, o musibetin her dakikası bir gün ibadet kadar hükmünde olduğunu rahmet-i İlâhiyeden ümitvar olabiliriz. Çünkü o hata bir garaza binaen değildi. Sırf âhiretimi düşünmek noktasında o arzu geldi.

Haşiye: Yani, Türkçe ezan gibi, şeâir-i İslâmiyeye muhalif bid'atlardır.

Lemalar : 10.Lema : 5.Tokat

5.Tokat: Hakkı Efendi

Beşincisi

Hakkı Efendidir. Şimdi burada olmadığı için, Hulûsi'ye vekâlet ettiğim gibi ona da vekâleten derim ki:

Hakkı Efendi talebelik vazifesini hakkıyla ifa ederken, ahlâksız bir kaymakam geldi. Hem Üstadına, hem de kendine zarar gelmemek için, yazdıklarını sakladı. Muvakkaten hizmet-i Nuriyeyi terk etti. Birden, bir şefkat tokadı mânâsında, bin lirayı vermeye mükellef olacak bir dâvâ başına açıldı. Bir sene o tehdit altında kaldı. Tâ geldi, burada görüştük, avdetinde hizmet-i Kur'âniyeye, talebelik vazifesine girdi. Şefkat tokadının hükmü kalktı, tebrie etti.

Sonra Kur'ân'ı yeni bir tarzda **(Haşiye)** yazmak hususunda talebelere bir vazife açıldı. Hakkı Efendiye de hisse verildi. Elhak, o hissesine sahip çıktı. Bir cüz'ü güzel yazdı. Fakat derd-i maişet zaruretiyle kendini mecbur bilip, gizli dâvâ vekâletine teşebbüs etti. Birden, bir şefkat tokadı daha yedi. Kalemi tutan parmağı muvakkaten kırıldı. "Bu parmakla hem dâvâ vekâleti yapmak, hem Kur'ân'ı yazmak olmayacak" diye, lisan-ı mânâ ile ihtar edildi. Dâvâ vekâletine teşebbüsünü bilmediğimiz için, parmağına hayret ediyorduk. Sonra anlaşıldı ki, kudsî, sâfi hizmet-i Kur'âniye, gayet temiz, kendine mahsus parmakları başka işe karıştırmak istemiyor.

Her ne ise... Hulûsi Beyi kendim gibi bildim, ona bedel konuştum. Hakkı Efendi de aynen onun gibidir. Eğer benim vekâletime razı olmazsa, kendi tokadını kendi yazsın.

Haşiye: Tevafuk mucizesini gösterir bir surette demektir.

Lemalar : 10.Lema : 6.Tokat

6.Tokat: Bekir Efendi

Altıncısı

Bekir Efendidir. Şimdi hazır olmadığı için, ben, kardeşim Abdülmecid'e vekâlet ettiğim gibi, onun itimat ve sadakatine itimadım ve Şamlı Hafız ve Süleyman Efendi gibi bütün has dostlarımın hükümlerine, bildiklerine istinaden diyorum ki:

Bekir Efendi Onuncu Sözü tab etti. İ'câz-ı Kur'ân'a dair Yirmi Beşinci Sözü yeni huruf çıkmadan tab etmek için ona gönderdik. Onuncu Sözün matbaa fiyatını gönderdiğimiz gibi onu da göndereceğiz diye yazdık. Bekir Efendi, benim fakr-ı halimi düşünüp, matbaa fiyatı dört yüz banknot kadar olduğunu mülâhaza ederek ve kendi kesesinden vermek, belki Hoca razı olmaz diye, onun nefsi onu aldattı. Tab edilmedi. Hizmet-i Kur'âniyeye mühim bir zarar oldu. İki ay sonra, dokuz yüz lira hırsızların eline geçti. Şefkatli ve şiddetli bir tokat yedi. İnşaallah, zıyâa giden dokuz yüz lira, sadaka hükmüne geçti.

Lemalar : 10.Lema : 7.Tokat

7.Tokat: Şamlı Hafız Tevfik

Yedincisi

Şamlı Hafız Tevfik'tir. O kendisi diyor:

Evet, itiraf ediyorum ki, ben bilmeyerek ve yanlış düşünerek hizmet-i Kur'âniyede fütur verecek harekâtım sebebiyle iki şefkatli tokat yedim. Şüphem de kalmadı ki, bu tokat o cihetten geldi.

Birincisi: Lillâhilhamd, benim hatt-ı Arabiyem Kur'ân'a bir derece uygun bir tarzda ihsan edilmişti. Üstadım en evvel üç cüz bana yazdırmakla sair arkadaşlarıma taksim etti. Kur'ân yazmak iştiyakı, risalelerin tebyiz ve tesvidindeki hizmetime arzumu kırdı. Hem Arabî hattı bulunmayan sair arkadaşlara tefevvuk edeceğim diye gururkârâne bir tavırda bulundum. Hattâ Üstadım yazıya ait bir tedbir bana söylediği vakit, "Bu iş bana aittir," o vakit dedim. "Ben bunu biliyorum, ders almaya ihtiyacım yoktur" gibi mağrurâne söyledim. İşte bu hatama göre, fevkalâde, hiç hatıra gelmeyen bir tokat yedim. En az Arabî hattı olan bir kardeşime (Hüsrev'e) yetişemedim. Bizler bütün hayret ettik. Şimdi anladık ki, o bir tokattır.

İkincisi: Ben itiraf ediyorum ki, hizmet-i Kur'âniyedeki kemâl-i ihlâs ve sırf livechillâh için hizmeti, iki vaziyetim ihlâl ediyordu. Şiddetli bir tokat yedim. Çünkü ben bu memlekette garip hükmündeyim, garibim. Hem, şekvâ olmasın, Üstadımın en mühim bir düsturu olan iktisada ve kanaate riayet etmediğimden, fakr-ı hale mâruzum. Hodbin, mağrur insanlarla ihtilâta mecbur olduğumdan—Cenâb-ı Hak affetsin—mürüvvetkârâne bir surette riyâya ve tabasbusa da mecbur oluyordum. Üstadım çok defa beni ikaz ve ihtar ve tekdir ediyordu. Maatteessüf kendimi kurtaramıyordum. Halbuki, Kur'ân-ı Hakîmin ruh-u hizmetine zıt olan bu vaziyetimden şeytan-ı cinnî ve insî istifade etmekle beraber, hizmetimize de bir soğukluk, bir fütur veriyordu.

İşte ben bu kusuruma karşı şiddetli—fakat inşaallah şefkatli—bir tokat yedim. Şüphemiz kalmadı ki, bu tokat, o kusura binaen gelmiş. O tokad da şudur:

Sekiz senedir ben Üstadımın hem muhatabı, hem müsevvidi, hem mübeyyizi olduğum halde, sekiz ay kadar Nurlardan istifade edemedim. Bu hale hayret ettik. Ben de ve Üstadım da, “Bu neden böyle oluyor?” diye esbab arıyorduk. Şimdi kat’î kanaatimiz geldi ki, o hakaik-i Kur’âniye nurdur, ziyadır. Tasannu, temelluk, tezellül zulmetleriyle birleşemiyor. Onun için, bu nurların hakikatlerinin meâli benden uzaklaşıyor tarzında bulunarak bana yabanî görünüyor, yabanî kalıyordu. Cenâb-ı Haktan niyaz ediyorum ki, bundan sonra Cenâb-ı Hak bana o hizmete lâyık ihlâs ihsan etsin, ehl-i dünyaya tasannu ve riyâdan kurtarsın. Başta Üstadım olarak kardeşlerimden dua rica ediyorum.

Pür kusur Şamlı Hafız Tevfik

Lemalar : 10.Lema : 8.Tokat

8.Tokat: Seyrani

Sekizincisi

Seyrânî'dir. Bu zat, Hüsrev gibi Nura müştak ve dirayetli bir talebemdi. Esrar-ı Kur'âniyenin bir anahtarı ve ilm-i cifrin mühim bir miftahı olan tevafukata dair Isparta'daki talebelerin fikirlerini istimzaç ettim. Ondan başkaları kemâl-i şevkle iştirak ettiler. O zat başka bir fikirde ve başka bir merakta bulunduğu için, iştirak etmemekle beraber, beni de kat'î bildiğim hakikatten vazgeçirmek istedi. Cidden bana dokunmuş bir mektup yazdı. "Eyvah!" dedim, "bu talebemi kaybettim." Çendan fikrini tenvir etmek istedim. Başka bir mânâ daha karıştı. Bir şefkat tokadını yedi. Bir seneye karib, bir halvethanede (yani hapiste) bekledi.

Lemalar : 10.Lema : 9.Tokat

9.Tokat: Büyük Hafız Zühtü

Dokuzuncusu

Büyük Hafız Zühtü'dür. Bu zat, Ağrus'taki Nur talebelerinin başında nâzırları hükmünde olduğu bir zaman, Sünnet-i Seniyyeye ittibâ ve bid'alardan içtinâbı meslek ittihaz eden talebelerin mânevî şerefini kâfi görmeyerek ve ehl-i dünyanın nazarında bir mevki kazanmak emeliyle, mühim bir bid'anın muallimliğini deruhte etti. Tamamıyla mesleğimize zıt bir hata işledi. Pek müthiş bir şefkat tokadını yedi. Hanedanının şerefini zîrüzeber edecek bir hadiseye mâruz kaldı. Fakat, maatteessüf, Küçük Hafız Zühtü, hiç tokada istihkakı yokken, o elîm hadise ona da temas etti. Belki, inşaallah, o hadise onun kalbini dünyadan kurtarıp tamamıyla Kur'ân'a vermek için bir ameliyat-ı cerrahiye-i nâfia hükmüne geçer.

Lemalar : 10.Lema : 10.Tokat

10.Tokat: Hafız Ahmed

Onuncusu

Hafız Ahmed (r.h.) namında bir adamdır. Bu zat, risalelerin yazmasında iki üç sene teşvikkârâne bir surette bulunuyordu ve istifade ediyordu. Sonra ehl-i dünya zayıf bir damarından istifade etti. O şevk zedelendi. Ehl-i dünyaya temas etti—belki o cihetle ehl-i dünyanın zararını görmesin, hem onlara sözünü geçirsin ve bir nevi mevki kazansın ve dar olan maişetine bir suhulet olsun. İşte, hizmet-i Kur'âniyeye o suretle, o yüzden gelen fütur ve zarara mukabil iki tokat yedi.

Biri: Dar maişetiyle beraber beş nüfus daha ilâve edildi, perişaniyeti ehemmiyet kesb etti.

İkinci tokat: Şeref ve haysiyet noktasında hassas ve hattâ birtek adamın tenkit ve itirazını çekemeyen o zat, bilmeyerek bazı dessas insanlar onu öyle bir surette kendilerine perde ettiler ki, şerefi zîrüzeber oldu, yüzde doksanını kaybetti ve yüzde doksan adamı aleyhine çevirdi. Her ne ise, Allah affetsin, belki inşaallah bundan intibaha gelir, yine kısmen vazifesine döner.

On birincisi: Belki rızası yok diye yazılmadı.

Lemalar : 10.Lema : 12.Tokat

12.Tokat: Muallim Galip

Onikincisi

Muallim Galip'tir (r.h.). Evet, bu zat, sadıkane ve takdirkârâne, risalelerin tebyizinde çok hizmet etti ve hiçbir müşkilât karşısında zaaf göstermedi. Ekser günlerde geliyordu, kemâl-i şevkle dinliyordu ve istinsah ediyordu. Sonra kendine otuz lira ücret mukabilinde umum Sözler'i ve Mektubat'ı yazdırdı. Onun maksadı, memleketinde neşretmek ve hem hemşehrilerini tenvir etmekti. Sonra, bazı düşünceler neticesinde, risaleleri tasavvur ettiği gibi neşretmedi, sandığa bıraktı. Birden, elîm bir hadise yüzünden bir sene gam ve gussa çekti. Risalelerin neşriyle ona adâvet edecek resmî birkaç düşmanlara bedel, zalim, insafsız çok düşmanları buldu, bir kısım dostlarını kaybetti.

Lemalar : 10.Lema : 13.Tokat

13.Tokat: Hafız Hâlid

Onüçüncüsü

Hafız Hâlid'dir (r.h.). Kendisi der:

Evet, itiraf ediyorum, Üstadımın hizmet-i Kur'âniyede neşrettiği âsârın tesvidinde hararetli bir surette bulunduğum zaman, mahallemizde bir cami imamlığı vardı. Eski kisve-i ilmiyemi, sarığı bağlamak niyetiyle muvakkaten o hizmete fütur verip, bilmeyerek çekildim. Maksadımın aksiyle şefkatli bir tokat yedim. Sekiz dokuz ay imamlık ettiğim halde, müftünün çok vaadlerine rağmen, fevkalâde bir surette, sarığı saramadım. Şüphemiz kalmadı ki, o kusurdan bu şefkatli tokat geldi. Ben Üstadımın hem bir muhatabı, hem bir müsevvidi idim. Benim çekilmemle tesvid hususunda sıkıntı çekmişti. Her ne ise, yine şükür ki, kusurumuzu anladık ve bu hizmetin de ne kadar kudsî olduğunu bildik. Ve Şah-ı Geylânî gibi, arkamızda melek-i sıyânet gibi bir üstad bulunduğuna itimad ettik.

Ez'afü'l-ibâd Hafız Hâlid

Lemalar : 10.Lema : 14.Tokat

14.Tokat: Üç Mustafa'lar

Ondördüncüsü

Üç Mustafa’nın küçücük üç tokat yemeleridir.

Birincisi: Mustafa Çavuş (r.h.) sekiz senedir bizim hususî küçük camie, hem sobasına, hem gazyağına, hem kibritine kadar hizmet ediyordu. Hattâ gazyağını ve kibritini sekiz senedir kendi kesesinden sarf ettiğini sonra öğrendik. Cemaate, hususan Cuma gecelerinde, gayet zarurî bir iş olmayınca geri kalmıyordu. Sonra ehl-i dünya onun safvet-i kalbinden istifade ederek dediler ki:

“Sözlerin bir kâtibi olan Hafızın sarığına ilişecekler. Hem gizli ezan muvakkaten terk edilsin. Sen kâtibe söyle, cebir görmeden evvel sarığı çıkarsın.”

O bilmiyordu ki, hizmet-i Kur’âniyede bulunan birisinin sarığını çıkarmaya dair sözü tebliğ etmek, Mustafa Çavuş gibi yüksek ruhlulara pek ağırdır. Onların sözlerini tebliğ etmiş. O gece rüyada ben görüyordum ki, Mustafa Çavuş’un elleri kirli, kaymakam arkasında olarak odama geldi. İkinci gün ona dedim:

“Mustafa Çavuş, sen bugün kimle görüştün? Seni, elin mülevves bir surette kaymakamın arkasında gördüm.”

Dedi: “Eyvah! Bana böyle bir söz, muhtar söyledi, ‘Kâtibe söyle.’ Ben arkasında ne olduğunu bilmedim.”

Hem aynı günde bir okkaya yakın gazyağını camie getirmiş. Hiç vuku bulmayan, o gün kapı açık kalmış, bir keçi yavrusu içeriye girmiş, büyük bir adam gelmiş, keçi yavrusunun seccademe yakın bıraktığı muzahrefâtı yıkamak için, ibrikteki gazyağını su zannedip bütün o gazyağını, temizlik yapıyorum diye, camiin her tarafına serpmiş. Acaiptir ki, kokusunu duymamış. Demek, o mescid lisan-ı hal ile Mustafa Çavuş’a diyor: “Senin gazyağın bize lâzım değil. Ettiğin hata için, gazyağını kabul etmedim” diye işaret vermek için o adama koku işittirilmedi. Hattâ o hafta içinde, Cuma gecesinde ve

birkaç mühim namazda, o kadar çalıştığı halde cemaate yetişemiyordu. Sonra ciddî bir nedamet, bir istiğfar ettikten sonra safvet-i asliyesini buldu.

İkincisi Mustafa'lar: Kuleönü'ndeki kıymettar, çalışkan, mühim bir talebem olan Mustafa ile, onun çok sadık ve fedakâr arkadaşı Hafız Mustafa'dır (r.h.). Ben Bayramdan sonra, ehl-i dünya bize sıkıntı verip hizmet-i Kur'âniyeye fütur vermemek için, "Şimdilik gelmesinler," diye haber göndermiştim. "Şayet gelecek olurlarsa birer birer gelsinler." Halbuki bunlar, üç adam birden, bir gece geldiler. Fecirden evvel hava müsaitse gitmek niyet edildi. Hiç vuku bulmadığı bir tarzda, hem Mustafa Çavuş, hem Süleyman Efendi, hem ben, hem onlar, zâhir bir tedbiri düşünemedik, bize unutturuldu. Herbirimiz ötekine bırakıp ihtiyatsızlık ettik. Onlar fecirden evvel gittiler. Öyle bir fırtına onları iki saat mütemadiyen tokatladı ki, bu fırtınadan kurtulmayacaklar diye telâş ettim. Şimdiye kadar bu kışta ne öyle bir fırtına olmuş ve ne de bu kadar kimseye acımıştım. Sonra Süleyman'ı, ihtiyatsızlığının cezası olarak arkalarından gönderip, sıhhat ve selâmetlerini anlamak için gönderecektim. Mustafa Çavuş dedi: "O gitse o da kalacak. Ben de onun arkasından gidip aramak lâzım. Benim arkamdan da Abdullah Çavuş gelmek lâzım." Bu hususta "Tevekkelnâ alâllah" dedik, intizar ettik.

Lemalar : 10.Lema : Sual

Sual: Tokatların Hikmeti

Sual: Has dostlarınıza gelen musibetleri, tokat eseri deyip hizmet-i Kur'âniyede füturları cihetinde bir itab telâkki ediyorsun. Halbuki size ve hizmet-i Kur'âniyeye hakikî düşmanlık edenler selâmette kalıyorlar. Neden dosta tokat vuruluyor, düşmana ilişilmiyor?

Elcevap: [1] اَلظُّلْمُ لاَيَدُومُ وَالْكُفْرُ يَدُومُ sırrınca, dostların hataları, hizmetimizde bir nevi zulüm hükmüne geçtiği için, çabuk çarpılıyor. Şefkatli tokat yer, aklı varsa intibaha gelir.

Düşman ise, hizmet-i Kur'âniyeye zıddiyeti, mümânaati, dalâlet hesabına geçer. Bilerek veya bilmeyerek hizmetimize tecavüzü zındıka hesabına geçer. Küfür devam ettiği için, onlar ekseriyetle çabuk tokat yemiyorlar.

Nasıl ki, küçük kabahatleri işleyenlerin nahiyelerde cezaları verilir, büyük kabahatleri de büyük mahkemelere gönderilir. Öyle de, ehl-i imanın ve has dostların hükmen küçük hataları, çabuk onları temizlemek için, kısmen dünyada ve sür'aten verilir. Ehl-i dalâletin cinayetleri o kadar büyüktür ki, kısacık hayat-ı dünyeviyeye cezaları sığışmadığından, mukteza-yı adalet olarak, âlem-i bekàdaki Mahkeme-i Kübrâya havale edildiği için, ekseriyetle burada cezaya çarpılmıyorlar.

İşte, hadis-i şerifte [2] اَلدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ mezkûr hakikate dahi işaret ediyor. Yani, dünyada şu mü'min, kısmen kusurâtından cezasını gördüğü için, dünya onun hakkında bir dâr-ı cezadır. Dünya, onların saadetli âhiretlerine nisbeten bir zindan ve cehennemdir. Ve kâfirler, madem

Cehennemden çıkmayacaklar; hasenatlarının mükâfatlarını kısmen dünyada gördükleri ve büyük seyyiatları tehir edildiği cihetle, onların âhiretine nisbeten dünya cennetleridir. Yoksa, mü’min bu dünyada dahi kâfirden mânen ve hakikat nokta-i nazarında çok ziyade mes’uttur. Adeta mü’minin imanı, mü’minin ruhunda bir cennet-i mâneviye hükmüne geçiyor; kâfirin küfrü, kâfirin mahiyetinde mânevî bir cehennemi ateşlendiriyor.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [3]

1.)Zulüm devam etmez, küfür devam eder. (El-Münâvî, Feyzu’l-Kadîr: 2:107)
2.)Dünya mü’minin zindanı, kâfirin Cennetidir. (Müslim, Zühd: 1; Tirmizî, Zühd: 16; İbni Mâce, Zühd: 3; Müsned, 2:197, 323, 389, 485)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 11.Lema

11.Lema: Sünnet-i Seniyye

On Birinci Lem’a

Mirkatü’s-Sünne ve Tiryaku Marazı’l-Bid’a

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ [2]
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Şu âyetin birinci makamı Minhâcü’s-Sünnet, ikinci makamı Mirkatü’s-Sünnettir.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ [3]
هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيم
قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَهَ فَاتَّبِعُونِى [4]
يُحْبِبْكُمُ اللهُ

Bu iki âyet-i azîmenin yüzer nüktesinden on bir nüktesi icmâlen beyan edilecek.

•1.Nükte: Sünnet-i Seniyyenin ehemmiyeti
•2.Nükte: İmam-ı Rabbani’nin beyanı

•3.Nükte: Üstadın kendi nefsinde sünneti rehber görmesi
•4.Nükte: Ölüm haktır
•5.Nükte: Allah'a muhabbet, sünnete ittibaı netice verir
•6.Nükte: Bid'at hakkında
•7.Nükte: Sünnet-i Seniyye edebtir
•8.Nükte: Zat-ı Ahmediye'nin maden-i şefkat olması
•9.Nükte: Sünnete tamamen ittiba nasıl mümkün olabilir
•10.Nükte: Cenab-ı Hakk'ın muhabbetine mazhar olmak
•11.Nükte: Üç meseledir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere çok şefkatli, çok merhametlidir. (Tevbe Sûresi, 9:128)
3.)Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)
4.)De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)

Lemalar : 11.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: Sünnet-i Seniyyenin ehemmiyeti

Birinci Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

Yani, *“Fesâd-ı ümmetim zamanında kim benim sünnetime temessük etse, yüz şehidin ecrini, sevabını kazanabilir.”*

Evet, Sünnet-i Seniyyeye ittibâ, mutlaka gayet kıymettardır. Hususan bid’aların istilâsı zamanında Sünnet-i Seniyyeye ittibâ etmek daha ziyade kıymettardır. Hususan fesâd-ı ümmet zamanında Sünnet-i Seniyyenin küçük bir âdâbına mürâât etmek, ehemmiyetli bir takvâyı ve kuvvetli bir imanı ihsas ediyor. Doğrudan doğruya Sünnete ittibâ etmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı hatıra getiriyor. O ihtardan, o hâtıra, bir huzur-u İlâhi hâtırasına inkılâp eder. Hattâ en küçük bir muamelede, hattâ yemek, içmek ve yatmak âdâbında Sünnet-i Seniyyeyi mürâât ettiği dakikada, o âdi muamele ve o fıtrî amel, sevaplı bir ibadet ve şer’î bir hareket oluyor. Çünkü o âdi hareketiyle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ittibâını düşünüyor ve şeriatın bir edebi olduğunu tasavvur eder. Ve şeriat sahibi o olduğu hatırına gelir. Ve ondan, Şâri-i Hakikî olan Cenâb-ı Hakka kalbi müteveccih olur. Bir nevi huzur ve ibadet kazanır.

İşte, bu sırra binaen, Sünnet-i Seniyyeye ittibâı kendine âdet eden, âdâtını ibadete çevirir, bütün ömrünü semeredar ve sevabdar yapabilir.

Lemalar : 11.Lema : 2.Nükte

2.Nükte: İmam-ı Rabbani'nin beyanı

İkinci Nükte

İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî (r.a.) demiş ki: "Ben seyr-i ruhanîde kat-ı merâtip ederken, tabakat-ı evliyâ içinde en parlak, en haşmetli, en letâfetli, en emniyetli, Sünnet-i Seniyyeye ittibâı esas-ı tarikat ittihaz edenleri gördüm. Hattâ o tabakanın âmi evliyaları, sair tabakâtın has velîlerinden daha muhteşem görünüyordu."

Evet, Müceddid-i Elf-i Sâni İmam-ı Rabbânî hak söylüyor. Sünnet-i Seniyyeyi esas tutan, Habibullahın zılli altında makam-ı mahbubiyete mazhardır.

Lemalar : 11.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Üstadın kendi nefsinde sünneti rehber görmesi

Üçüncü Nükte

Bu fakir Said, Eski Said'den çıkmaya çalıştığı bir zamanda, rehbersizlikten ve nefs-i emmârenin gururundan gayet müthiş ve mânevî bir fırtına içinde akıl ve kalbim hakaik içerisinde yuvarlandılar. Kâh Süreyya'dan serâya, kâh serâdan Süreyya'ya kadar bir sukut ve suud içerisinde çalkanıyorlardı.

İşte, o zaman müşahede ettim ki, Sünnet-i Seniyyenin meseleleri, hattâ küçük âdâbları, gemilerde hatt-ı hareketi gösteren kıblenâmeli birer pusula gibi, hadsiz zararlı, zulümatlı yollar içinde birer düğme hükmünde görüyordum. Hem o seyahat-i ruhiyede, çok tazyikat altında, gayet ağır yükler yüklenmiş bir vaziyette kendimi gördüğüm zamanda, Sünnet-i Seniyyenin o vaziyete temas eden meselelerine ittibâ ettikçe, benim bütün ağırlıklarımı alıyor gibi bir hiffet buluyordum. Bir teslimiyetle, tereddütlerden ve vesveselerden, yani, "Acaba böyle hareket hak mıdır, maslahat mıdır?" diye endişelerden kurtuluyordum. Ne vakit elimi çektiysem, bakıyordum, tazyikat çok. Nereye gittikleri anlaşılmayan çok yollar var. Yük ağır, ben de gayet âcizim. Nazarım da kısa, yol da zulümatlı. Ne vakit Sünnete yapışsam yol aydınlaşıyor, selâmetli yol görünüyor, yük hafifleşiyor, tazyikat kalkıyor gibi bir hâlet hissediyordum. İşte o zamanlarımda İmam-ı Rabbânînin hükmünü bilmüşahede tasdik ettim.

Lemalar : 11.Lema : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Bir zaman rabıta-i mevtten ve [1] اَلْمَوْتُ حَقٌّ kaziyesindeki tasdikten ve âlemin zeval ve fenâsından gelen bir hâlet-i ruhiyeden, kendimi acip bir âlemde gördüm. Baktım ki, ben bir cenazeyim, üç mühim büyük cenazenin başında duruyorum.

Birisi: Benim hayatımla alâkadar ve mazi kabrine giren zîhayat mahlûkatın heyet-i mecmuasının cenaze-i mâneviyesi başında bir mezar taşı hükmündeyim.

İkincisi: Küre-i arz mezaristanında, nev-i beşerin hayatıyla alâkadar envâ-ı zîhayatın heyet-i mecmuasının mazi mezarına defnedilen azîm cenazenin başında bulunan, mezar taşı olan bu asrın yüzünde çabuk silinecek bir nokta ve çabuk ölecek bir karıncayım.

Üçüncüsü: Şu kâinatın kıyamet vaktinde ölmesi, muhakkaku'l-vuku olduğu için, nazarımda vâki hükmüne geçti. O azîm cenazenin sekeratından dehşet ve vefatından beht ve hayret içinde kendimi görmekle beraber, istikbalde de muhakkaku'l-vuku olan vefatım o zaman vuku buluyor gibi göründü ve [2] فَاِنْ تَوَلَّوْا ilh. sırrıyla, bütün mevcudat, bütün mahbubat, benim vefatımla bana arkalarını çevirip beni terk ettiler, yalnız bıraktılar. Hadsiz bir deniz suretini alan ebed tarafındaki istikbale ruhum sevk ediliyordu. O denize ister istemez atılmak lâzım geliyordu.

İşte, o pek acip ve çok hazin hâlette iken, iman ve Kur'ân'dan gelen bir medetle,

فَاِنْ تَوَلّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

âyeti imdadıma yetişti ve gayet emniyetli ve selâmetli bir gemi hükmüne geçti. Ruh, kemâl-i emniyetle ve sürurla o âyetin içine girdi.

Evet, anladım ki, âyetin mânâ-yı sarihinden başka bir mânâ-yı işarîsi beni teselli etti ki, sükûnet buldum ve sekînet verdi.

Evet, nasıl ki mânâ-yı sarihi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma der: *“Eğer ehl-i dalâlet arka verip senin şeriat ve sünnetinden i’raz edip Kur’ân’ı dinlemeseler, merak etme. Ve de ki: Cenâb-ı Hak bana kâfidir. Ona tevekkül ediyorum. Sizin yerlerinize, ittibâ edecekleri yetiştirir. Taht-ı saltanatı herşeyi muhittir; ne âsiler hududundan kaçabilirler ve ne de istimdat edenler medetsiz kalırlar.”*

Öyle de, mânâ-yı işarîsiyle der ki: “Ey insan ve ey insanın reisi ve mürşidi! Eğer bütün mevcudat seni bırakıp fenâ yolunda ademe giderse, eğer zîhayatlar senden mufarakat edip ölüm yolunda koşarsa, eğer insanlar seni terk edip mezaristana girerse, eğer ehl-i gaflet ve dalâlet seni dinlemeyip zulümata düşerse, merak etme. De ki: Cenâb-ı Hak bana kâfidir. Madem O var, herşey var. Ve o halde, o gidenler ademe gitmediler. Onun başka memleketine gidiyorlar. Ve onların bedeline o Arş-ı Azîm Sahibi, nihayetsiz cünud ve askerinden, başkalarını gönderir. Ve mezaristana girenler mahvolmadılar; başka âleme gidiyorlar. Onların bedeline başka vazifedarları gönderir. Ve dalâlete düşenlere bedel, tarik-i hakkı takip edecek muti kullarını gönderebilir. Madem öyledir; O herşeye bedeldir, bütün eşya birtek teveccühüne bedel olamaz” der.

İşte, şu mânâ-yı işarî vasıtasıyla, bana dehşet veren üç müthiş cenaze, başka şekil aldılar. Yani, hem Hakîm, hem Rahîm, hem Âdil, hem Kadîr bir Zât-ı Zülcelâlin taht-ı tedbir ve rububiyetinde ve hikmet ve rahmeti içinde hikmetnümâ bir seyeran, ibretnümâ bir cevelân, vazifedârâne bir seyahat suretinde bir seyrüseferdir, bir terhis ve tavziftir ki, böylece kâinat çalkalanıyor, gidiyor, geliyor.

1.) Ölüm gerçektir. (bk. Ahmed b. Muhammed, Kitâbü Usûli'd-Dîn 1:213; el-Kınnevcî, Katfü's-semer fî Beyânî Akîdeti Ehli'l-eser: 1:121)
2.) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa. (Tevbe Sûresi, 9:129)
3.) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Lemalar : 11.Lema : 5.Nükte

5.Nükte: Allah'a muhabbet, sünnete ittibaı netice verir

Beşinci Nükte

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى [1] يُحْبِبْكُمُ اللهُ

âyet-i azîmesi, ittibâ-ı sünnet ne kadar mühim ve lâzım olduğunu pek kat'î bir surette ilân ediyor. Evet, şu âyet-i kerime, kıyâsât-ı mantıkıye içinde, kıyas-ı istisnâî kısmının en kuvvetli ve kat'î bir kıyasıdır. Şöyle ki:

Nasıl mantıkça kıyas-ı istisnâî misali olarak deniliyor: "Eğer güneş çıksa gündüz olacak." Müsbet netice için denilir: "Güneş çıktı. Öyleyse netice veriyor ki, şimdi gündüzdür." Menfi netice için deniliyor: "Gündüz yok. Öyleyse netice veriyor ki, güneş çıkmamış." Mantıkça, bu müsbet ve menfi iki netice kat'îdirler.

Aynen böyle de, şu âyet-i kerime der ki: Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa, Habibullaha ittibâ edilecek. İttibâ edilmezse, netice veriyor ki, Allah'a muhabbetiniz yoktur. Muhabbetullah varsa, netice verir ki, Habibullahın Sünnet-i Seniyyesine ittibâı intaç eder.

Evet, Cenâb-ı Hakka iman eden, elbette Ona itaat edecek. Ve itaat yolları içinde en makbulü ve en müstakimi ve en kısası, bilâşüphe, Habibullahın gösterdiği ve takip ettiği yoldur.

Evet, bu kâinatı bu derece in'âmât ile dolduran Zât-ı Kerîm-i Zülcemâl, zîşuurlardan o nimetlere karşı şükür istemesi, zarurî ve bedihîdir. Hem bu kâinatı bu kadar mucizât-ı san'atla tezyin eden o Zât-ı Hakîm-i Zülcelâl, elbette, bilbedâhe, zîşuurlar içinde en mümtaz birisini Kendine muhatap ve tercüman ve ibâdına mübelliğ ve imam yapacaktır. Hem bu kâinatı had ve hesaba gelmez tecelliyât-ı cemal

ve kemâlâtına mazhar eden o Zât-ı Cemîl-i Zülkemal, elbette, bilbedâhe, sevdiği ve izharını istediği cemal ve kemal ve esmâ ve san'atının en câmi ve en mükemmel mikyas ve medarı olan bir zâta, herhalde en ekmel bir vaziyet-i ubudiyeti verecek ve onun vaziyetini sairlerine nümune-i imtisal edip herkesi onun ittibâına sevk edecek. Tâ ki o güzel vaziyeti başkalarında da görünsün.

Elhasıl: Muhabbetullah, Sünnet-i Seniyyenin ittibâını istilzam edip intaç ediyor. Ne mutlu o kimseye ki, Sünnet-i Seniyyeye ittibâından hissesi ziyade ola. Veyl o kimseye ki, Sünnet-i Seniyyeyi takdir etmeyip bid'alara giriyor.

1.) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)

Lemalar : 11.Lema : 6.Nükte

Altıncı Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ وَكُلُّ ضَلاَلَةٍ فِى النَّارِ [1]

Yani, اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ [2] sırrıyla, kavaid-i Şeriat-ı Garrâ ve desâtir-i Sünnet-i Seniyye tamam ve kemâlini bulduktan sonra, yeni icadlarla o düsturları beğenmemek veyahut—hâşâ ve kellâ—nâkıs görmek hissini veren bid’aları icad etmek dalâlettir, ateştir.

Sünnet-i Seniyyenin merâtibi var.Bir kısmı vâciptir, terk edilmez. O kısım, Şeriat-ı Garrâda tafsilâtıyla beyan edilmiş. Onlar muhkemattır, hiçbir cihette tebeddül etmez. Bir kısmı da nevâfil nev’indendir. Nevâfil kısmı da iki kısımdır:

Bir kısmı, ibadete tâbi Sünnet-i Seniyye kısımlarıdır. Onlar dahi şeriat kitaplarında beyan edilmiş; onların tağyiri bid’attır. Diğer kısmı, **“âdâb”** tabir ediliyor ki, Siyer-i Seniyye kitaplarında zikredilmiş. Onlara muhalefete bid’a denilmez; fakat âdâb-ı Nebevîye bir nevi muhalefettir ve onların nurundan ve o hakikî edepten istifade etmemektir. Bu kısım ise, örf ve âdât, muamelât-ı fıtriyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tevatürle malûm olan harekâtına ittibâ etmektir. Meselâ, söylemek âdâbını gösteren ve yemek ve içmek ve yatmak gibi hâlâtın âdâbının düsturlarını beyan eden ve muaşerete taallûk eden çok sünnet-i seniyyeler var. Bu nevi sünnetlere **“âdâb”** tabir edilir. Fakat o âdâba ittibâ eden, âdâtını ibadete çevirir. O âdâbdan mühim bir feyiz alır. En küçük bir âdâbın mürââtı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı tahattur ettiriyor, kalbe bir nur veriyor.

Sünnet-i Seniyyenin içinde en mühimi, İslâmiyet alâmetleri olan ve şeâire de taallûk eden sünnetlerdir. Şeâir, adeta hukuk-u umumiye nev'inden, cemiyete ait bir ubudiyettir. Birisinin yapmasıyla o cemiyet umumen istifade ettiği gibi, onun terkiyle de umum cemaat mes'ul olur. Bu nevi şeâire riyâ giremez ve ilân edilir. Nafile nev'inden de olsa, şahsî farzlardan daha ehemmiyetlidir.

1.) Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet Cehennem ateşindedir. (Müslim, Cum'a: 43; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Nesâî, Î'deyn: 22; İbn-i Mâce, Mukaddime: 6, 7; Dârimî, Mukaddime: 16, 23; Müsned, 3:310, 371, 4:126, 127)
2.) Bugün sizin için dininizi kemâle erdirdim. (Mâide Sûresi, 5:3)

Lemalar : 11.Lema : 7.Nükte

Yedinci Nükte

Sünnet-i Seniyye edeptir. Hiçbir meselesi yoktur ki, altında bir nur, bir edep bulunmasın. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

اَدَّبَنِى رَبِّى فَاَحْسَنَ تَاْدِيبِى

Yani, *“Rabbim bana edebi güzel bir surette ihsan etmiş, edeplendirmiş.”*

Evet, siyer-i Nebeviyeye dikkat eden ve Sünnet-i Seniyyeyi bilen, kat’iyen anlar ki, edebin envâını, Cenâb-ı Hak, Habibinde cem etmiştir. Onun Sünnet-i Seniyyesini terk eden, edebi terk eder.

بِى اَدَبْ مَحْرُومْ بَاشَدْ اَزْ لُطْفِ رَبْ [1]

kaidesine mâsadak olur, hasâretli bir edepsizliğe düşer.

Sual: Herşeyi bilen ve gören ve hiçbir şey Ondan gizlenemeyen Allâmü’l-Guyûba karşı edep nasıl olur? Sebeb-i hacâlet olan hâletler Ondan gizlenemez. Edebin bir nev’i tesettürdür, mucib-i istikrah hâlâtı setretmektir. Allâmü’l-Guyûba karşı tesettür olamaz.

Elcevap: Evvelâ, Sâni-i Zülcelâl nasıl ki kemâl-i ehemmiyetle san’atını güzel göstermek istiyor ve müstekreh şeyleri perdeler altına alıyor ve nimetlerine, o nimetleri süslendirmek cihetiyle nazar-ı dikkati celb ediyor. Öyle de, mahlûkatını ve ibâdını sair zîşuurlara güzel göstermek istiyor. Çirkin vaziyetlerde görünmeleri, Cemîl ve Müzeyyin ve Lâtîf ve Hakîm gibi isimlerine karşı bir nevi isyan ve hilâf-ı edep oluyor. İşte, Sünnet-i Seniyyedeki edep, o Sâni-i Zülcelâlin esmâlarının hudutları içinde bir mahz-ı edep vaziyetini takınmaktır.

Saniyen: Nasıl ki bir tabip, doktorluk noktasında, bir nâmahremin en nâmahrem uzvuna bakar ve zaruret olduğu vakit ona gösterilir, hilâf-ı edep denilmez. Belki, edeb-i tıp öyle iktiza eder denilir. Fakat o tabip, recüliyet ünvanıyla yahut vâiz ismiyle yahut hoca sıfatıyla o nâmahremlere bakamaz, ona gösterilmesini edep fetvâ veremez. Ve o cihette ona göstermek hayâsızlıktır. Öyle de, Sâni-i Zülcelâlin çok esmâsı var; herbir ismin ayrı bir cilvesi var. Meselâ, Gaffâr ismi günahların vücudunu ve Settâr ismi kusûrâtın bulunmasını iktiza ettikleri gibi, Cemîl ismi de çirkinliği görmek istemez. Lâtîf, Kerîm, Hakîm, Rahîm gibi esmâ-i cemâliye ve kemâliye, mevcudatın güzel bir surette ve mümkün vaziyetlerin en iyisinde bulunmalarını iktiza ederler. Ve o esmâ-i cemâliye ve kemâliye ise, melâike ve ruhanî ve cin ve insin nazarında güzelliklerini, mevcudatın güzel vaziyetleriyle ve hüsn-ü edepleriyle göstermek isterler. İşte, Sünnet-i Seniyyedeki âdâb, bu ulvî âdâbın işaretidir ve düsturlarıdır ve nümuneleridir.

1.)Edepsiz kişi Allah’ın lütfundan mahrum olur.

Lemalar : 11.Lema : 8.Nükte

8.Nükte: Zat-ı Ahmediye'nin maden-i şefkat olması

Sekizinci Nükte

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ [1] dan evvelki olan لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ [2] ilh. âyeti, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine karşı kemâl-i şefkat ve nihayet re'fetini gösterdikten sonra, şu فَاِنْ تَوَلَّوْا [3] âyetiyle der ki:

"Ey insanlar, ey Müslümanlar! Böyle hadsiz bir şefkatiyle sizi irşad eden ve sizin menfaatiniz için bütün kuvvetini sarf eden ve mânevî yaralarınız için, kemâl-i şefkatle, getirdiği ahkâm ve Sünnet-i Seniyyesiyle tedavi edip merhem vuran şefkatperver bir zâtın bedihî şefkatini inkâr etmek ve gözle görünen re'fetini ittiham etmek derecesinde onun sünnetinden ve tebliğ ettiği ahkâmdan yüzlerinizi çevirmek ne kadar vicdansızlık, ne kadar akılsızlık olduğunu biliniz.

"Ve ey şefkatli Resul ve ey re'fetli Nebî! Eğer senin bu azîm şefkatini ve büyük re'fetini tanımayıp akılsızlıklarından sana arka verip dinlemeseler, merak etme. Semâvat ve arzın cünudu taht-ı emrinde olan, Arş-ı Azîm-i Muhitin tahtında saltanat-ı rububiyeti hükmeden Zât-ı Zülcelâl sana kâfidir. Hakikî muti taifeleri senin etrafına toplattırır, seni onlara dinlettirir, senin ahkâmını onlara kabul ettirir."

Evet, Şeriat-ı Muhammediye ve Sünnet-i Ahmediyede hiçbir mesele yoktur ki, müteaddit hikmetleri bulunmasın. Bu fakir, bütün kusur ve aczimle beraber bunu iddia ediyorum ve bu dâvânın ispatına da hazırım. Hem şimdiye kadar yazılan yetmiş seksen Risale-i Nuriye, Sünnet-i Ahmediyenin ve Şeriat-ı Muhammediyenin

(a.s.m.) meseleleri ne kadar hikmetli ve hakikatli olduğuna yetmiş seksen şahid-i sadık hükmüne geçmiştir. Eğer bu mevzua dair iktidar olsa, yazılsa, yetmiş değil, belki yedi bin risale, o hikmetleri bitiremeyecek.

Hem ben şahsımda bilmüşahede ve zevken, belki bin tecrübâtım var ki, mesâil-i şeriatla Sünnet-i Seniyye düsturları, emrâz-ı ruhaniyede ve akliyede ve kalbiyede, hususan emrâz-ı içtimaiyede gayet nâfi birer devâdır bildiğimi ve onların yerini başka felsefî ve hikmetli meseleler tutamadığını, bilmüşahede kendim hissettiğimi ve başkalarına da bir derece risalelerde ihsas ettiğimi ilân ediyorum. Bu dâvâmda tereddüt edenler, Risale-i Nur eczalarına müracaat edip baksınlar.

İşte böyle bir zâtın Sünnet-i Seniyyesine elden geldiği kadar ittibâa çalışmak ne kadar kârlı ve hayat-ı ebediye için ne kadar saadetli ve hayat-ı dünyeviye için ne kadar menfaatli olduğu kıyas edilsin.

1.) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. (Tevbe Sûresi, 9:129)
2.) Size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki… (Tevbe Sûresi, 9:128)
3.) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Lemalar : 11.Lema : 9.Nükte

9.Nükte: Sünnete tamamen ittiba nasıl mümkün olabilir

Dokuzuncu Nükte

Sünnet-i Seniyyenin herbir nev'ine tamamen bilfiil ittibâ etmek, ehass-ı havassa dahi ancak müyesser olur. Ona bilfiil olmasa da, binniyet, bilkast, taraftarâne ve iltizamkârâne talip olmak, herkesin elinden gelir. Farz ve vâcip kısımlara zaten ittibâa mecburiyet var. Ve ubudiyetteki müstehap olan Sünnet-i Seniyyenin terkinde, günah olmasa dahi, büyük sevabın zayiatı var. Tağyirinde ise büyük hata vardır. Âdât ve muamelâttaki Sünnet-i Seniyye ise, ittibâ ettikçe, o âdât, ibadet olur. Etmese itab yok; fakat Habibullahın âdâb-ı hayatiyesinin nurundan istifadesi azalır.

Ahkâm-ı ubudiyette yeni icadlar bid'attır. Bid'atlar ise,

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ [1]

sırrına münafi olduğu için, merduttur. Fakat, tarikatte evrad ve ezkâr ve meşrepler nev'inden olsa ve asılları Kitap ve Sünnetten ahzedilmek şartıyla, ayrı ayrı tarzda, ayrı ayrı surette olmakla beraber, mukarrer olan usul ve esasatı, Sünnet-i Seniyyeye muhalefet ve tağyir etmemek şartıyla, bid'a değillerdir. Lâkin bir kısım ehl-i ilim, bunlardan bir kısmını bid'aya dahil edip, fakat **"bid'a-i hasene"** namını vermiş. İmam-ı Rabbânî Müceddid-i Elf-i Sâni diyor ki:

"Ben seyr-i sülûk-i ruhanîde görüyordum ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan mervî olan kelimat nurludur, Sünnet-i Seniye şuâı ile parlıyor. Ondan mervî olmayan parlak ve kuvvetli virdleri ve halleri gördüğüm vakit, üstünde o nur yoktu. Bu kısmın en parlağı, evvelkinin en azına mukabil gelmiyordu. Bundan anladım ki,

Sünnet-i Seniyyenin şuâı bir iksirdir. Hem o Sünnet, nur isteyenlere kâfidir; hariçte nur aramaya ihtiyaç yoktur.”

İşte, böyle hakikat ve şeriatın bir kahramanı olan bir zâtın bu hükmü gösteriyor ki, Sünnet-i Seniyye, saadet-i dâreynin temel taşıdır ve kemâlâtın madeni ve menbaıdır.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا اتِّبَاعَ السُّنَّةِ السَّنِيَّةِ [2]

رَبَّنَا اٰمَنَّا بِمَا اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ [3]

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

1.)Bugün sizin için dininizi kemâle erdirdim. (Mâide Sûresi, 5:3)
2.)Allahım bize Sünnet-i Seniyyeye ittiba etmeyi nasip et.
3.)Ey Rabbimiz! Biz indirdiğin kitaba inandık ve peygambere uyduk. Sen de bizi, Senin birliğine ve peygamberinin doğruluğuna şahitlik edenlerle beraber yaz. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:53)

Lemalar : 11.Lema : 10.Nükte

10.Nükte: Cenab-ı Hakk'ın muhabbetine mazhar olmak

Onuncu Nükte

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى [1] يُحْبِبْكُمُ اللهُ

âyetinde i'câzlı bir îcâz vardır. Çünkü çok cümleler bu üç cümlenin içinde derc edilmiştir. Şöyle ki:

Şu âyet diyor ki: "Allah'a (celle celâluhu) imanınız varsa, elbette Allah'ı seveceksiniz. Madem Allah'ı seversiniz; Allah'ın sevdiği tarzı yapacaksınız. Ve o sevdiği tarz ise: Allah'ın sevdiği zâta benzemelisiniz. Ona benzemek ise, ona ittibâ etmektir. Ne vakit ona ittibâ etseniz, Allah da sizi sevecek. Zaten siz Allah'ı seversiniz, tâ ki Allah da sizi sevsin."

İşte bütün bu cümleler, şu âyetin yalnız mücmel ve kısa bir meâlidir. Demek oluyor ki, insan için en mühim, âli maksat, Cenâb-ı Hakkın muhabbetine mazhar olmasıdır. Bu âyetin nassıyla gösteriyor ki, o matlab-ı âlânın yolu Habibullaha ittibâdır ve Sünnet-i Seniyyesine iktidâdır. Bu makamda üç nokta ispat edilse, mezkûr hakikat tamamıyla tezahür eder.

Birinci Nokta: Beşer, fıtraten, şu kâinatın Hâlıkına karşı hadsiz bir muhabbet üzerine yaratılmıştır. Çünkü fıtrat-ı beşeriyede cemâle karşı bir muhabbet ve kemâle karşı perestiş etmek ve ihsana karşı sevmek vardır. Cemal ve kemal ve ihsan derecâtına göre o muhabbet tezayüd eder, aşkın en müntehâ derecesine kadar gider.

Hem bu küçük insanın küçücük kalbinde kâinat kadar bir aşk yerleşir. Evet, kalbin mercimek kadar bir sandukçası olan kuvve-i

hafıza, bir kütüphane hükmünde binler kitap kadar yazı, içinde yazılması gösteriyor ki, kalb-i insan, kâinatı içine alabilir ve o kadar muhabbet taşıyabilir.

Madem fıtrat-ı beşeriyede ihsan ve cemal ve kemâle karşı böyle hadsiz bir istidad-ı muhabbet vardır. Ve madem bu kâinatın Hâlıkı, kâinatta tezahür eden âsârıyla bilbedâhe tahakkuku sabit olan hadsiz cemâl-i mukaddesi, bu mevcudatta tezahür eden nukuş-u san'atıyla bizzarure sübutu tahakkuk eden hadsiz kemâl-i kudsîsi ve bütün zîhayatlarda tezahür eden hadsiz envâ-ı ihsan ve in'âmâtıyla bilyakin ve belki bilmüşahede vücudu tahakkuk eden hadsiz ihsânâtı vardır.

Elbette, zîşuurların en câmii ve en muhtacı ve en mütefekkiri ve en müştâkı olan beşerden, hadsiz bir muhabbeti iktiza ediyor.

Evet, herbir insan o Hâlık-ı Zülcelâle karşı hadsiz bir muhabbete müstaid olduğu gibi, o Hâlık dahi herkesten ziyade cemal ve kemal ve ihsanına karşı hadsiz bir mahbubiyete müstehaktır. Hattâ insan-ı mü'minde, hayatına ve bekàsına ve vücuduna ve dünyasına ve nefsine ve mevcudata karşı türlü türlü muhabbetleri ve şedit alâkaları, o istidad-ı muhabbet-i İlâhiyenin tereşşuhâtıdır. Hattâ insanın mütenevvi hissiyât-ı şedidesi, o istidad-ı muhabbetin istihaleleridir ve başka şekillere girmiş reşhalarıdır.

Malûmdur ki, insan kendi saadetiyle mütelezziz olduğu gibi, alâkadar olduğu zatların saadetleriyle dahi mütelezziz oluyor. Ve kendini belâdan kurtaranı sevdiği gibi, sevdiklerini de kurtaranı öyle sever. İşte, bu hâlet-i ruhiyeye binaen, insan, eğer her insana ait envâ-ı ihsânât-ı İlâhiyeden yalnız bunu düşünse ki: "Benim Hâlıkım beni zulümat-ı ebediye olan ademden kurtarıp bu dünyada bir güzel bir dünyayı bana verdiği gibi, ecelim geldiği zaman beni idam-ı ebedî olan ademden ve mahvdan yine kurtarıp bâki bir âlemde ebedî ve çok şâşaalı bir âlemi bana ihsan ve o âlemin umum envâ-ı lezâiz ve mehâsininden istifade edecek ve cevelân edip tenezzüh edecek zâhirî ve bâtınî hasseleri, duyguları bana in'âm ettiği gibi, çok sevdiğim ve çok alâkadar olduğum bütün akarib ve ahbap ve ebnâ-yı cinsimi dahi öyle hadsiz ihsanlara mazhar ediyor ve o ihsanlar bir cihette bana ait oluyor. Zira onların saadetleriyle mes'ut ve mütelezziz oluyorum.

Madem [2] اَلْاِنْسَانُ عَبِيدُ الْاِحْسَانِ sırrıyla, herkeste ihsana karşı perestiş var. Elbette, böyle hadsiz ebedî ihsânâta karşı, kâinat kadar bir kalbim olsa, o ihsana karşı muhabbetle dolmak iktiza eder ve doldurmak isterim. Ben bilfiil o muhabbeti etmezsem de, bil'istidat, bil'iman, binniyet, bilkabul, bittakdir, bil'iştiyak, bil'iltizam, bil'irade suretinde ediyorum" diyecek. Ve hâkezâ, cemal ve kemâle karşı insanın göstereceği muhabbet ise, icmâlen işaret ettiğimiz ihsana karşı muhabbete kıyas edilsin.

Kâfir ise, küfür cihetiyle, hadsiz bir adâvet eder. Hattâ kâinata ve mevcudata karşı zâlimâne ve tahkirkârâne bir adâvet taşıyor.

İkinci Nokta: Muhabbetullah, ittibâ-ı Sünnet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı istilzam eder. Çünkü Allah'ı sevmek, Onun marziyâtını yapmaktır. Marziyâtı ise, en mükemmel bir surette zât-ı Muhammediyede (a.s.m.) tezahür ediyor. Zât-ı Ahmediyeye (a.s.m.) harekât ve ef'alde benzemek iki cihetledir.

Birisi: Cenâb-ı Hakkı sevmek cihetinde emrine itaat ve marziyâtı dairesinde hareket etmek, o ittibâı iktiza ediyor. Çünkü bu işte en mükemmel imam, zât-ı Muhammediyedir (a.s.m.).

İkincisi: Madem zât-ı Ahmediye (a.s.m.) insanlara olan hadsiz ihsânât-ı İlâhiyenin en mühim bir vesilesidir; elbette Cenâb-ı Hak hesabına hadsiz bir muhabbete lâyıktır. İnsan, sevdiği zâta eğer benzemek kabilse, fıtraten benzemek ister. İşte, Habibullahı sevenlerin, Sünnet-i Seniyyesine ittibâ ile ona benzemeye çalışmaları kat'iyen iktiza eder.

Üçüncü Nokta: Cenâb-ı Hakkın hadsiz merhameti olduğu gibi, hadsiz bir muhabbeti de vardır. Bütün kâinattaki masnuatın mehâsiniyle ve süslendirmesiyle kendini hadsiz bir surette sevdirdiği gibi; masnuatını, hususan, sevdirmesine sevmekle mukabele eden zîşuur mahlûkatı sever. Cennetin bütün letâif ve mehâsini ve lezâizi ve niamâtı bir cilve-i rahmeti olan bir Zâtın nazar-ı muhabbetini kendine celbe çalışmak ne kadar mühim ve âli bir maksat olduğu bilbedâhe anlaşılır. Madem, nass-ı kelâmıyla, Onun muhabbetine, yalnız ittibâ-ı Sünnet-i Ahmediye (a.s.m.) ile mazhar olunur; elbette

ittibâ-ı Sünnet-i Ahmediye (a.s.m.) en büyük bir maksad-ı insanî ve en mühim bir vazife-i beşeriye olduğu tahakkuk eder.

1.) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:31)
2.) İnsan iyilik ve ihsanın kölesidir. (Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ: 4:121; el-Beyhakî, Şuabü'l-îman: 1:381; Hatîb el-Bağdâdî, Târîhu Bağdâd 4:276, 7:346; el-Hakîm et-Tirmizî, Nevâdiru'l-Usûl 1:149)

Lemalar : 11.Lema : 11.Nükte

11.Nükte: Üç meseledir

Onbirinci Nükte

Üç Meseledir.

Birinci Mesele: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Sünnet-i Seniyyesinin menbaı üçtür: akvâli, ef'âli, ahvâlidir. Bu üç kısım dahi üç kısımdır: ferâiz, nevâfil, âdât-ı hasenesidir.

Farz ve vâcip kısmında ittibâa mecburiyet var; terkinde azap ve ikab vardır. Herkes ona ittibâa mükelleftir.

Nevâfil kısmında, emr-i istihbâbî ile, yine ehl-i iman mükelleftir; fakat terkinde azap ve ikab yoktur. Fiilinde ve ittibâında azîm sevaplar var. Ve tağyir ve tebdili bid'a ve dalâlettir ve büyük hatadır.

Âdât-ı seniyyesi ve harekât-ı müstahsenesi ise, hikmeten, maslahaten, hayat-ı şahsiye ve nev'iye ve içtimaiye itibarıyla onu taklit ve ittibâ etmek gayet müstahsendir. Çünkü herbir hareket-i âdiyesinde çok menfaat-i hayatiye bulunduğu gibi, mütâbaat etmekle, o âdâb ve âdetler ibadet hükmüne geçer.

Evet, madem dost ve düşmanın ittifakıyla, zât-ı Ahmediye (a.s.m.) mehâsin-i ahlâkın en yüksek mertebelerine mazhardır. Ve madem bil'ittifak nev-i beşer içinde en meşhur ve mümtaz bir şahsiyettir. Ve madem, binler mucizâtın delâletiyle ve teşkil ettiği âlem-i İslâmiyetin ve kemâlâtının şehadetiyle ve mübelliğ ve tercüman olduğu Kur'ân-ı Hakîmin hakaikinin tasdikiyle, en mükemmel bir insan-ı kâmil ve bir mürşid-i ekmeldir. Ve madem semere-i ittibâıyla milyonlar ehl-i kemal, merâtib-i kemâlâtta terakki edip saadet-i dâreyne vâsıl olmuşlardır. Elbette o zâtın sünneti, harekâtı, iktidâ edilecek en güzel nümunelerdir ve takip edilecek en sağlam rehberlerdir ve düstur ittihaz edilecek en muhkem kanunlardır. Bahtiyar odur ki, bu ittibâ-ı Sünnette hissesi ziyade ola. Sünnete ittibâ etmeyen, tembellik ederse hasâret-i azîme,

ehemmiyetsiz görürse cinayet-i azîme, tekzibini işmam eden tenkit ise dalâlet-i azîmedir.

İkinci Mesele: Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Hakîmde [1] وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ferman eder. Rivâyât-ı sahiha ile Hazret-i Aişe-i Sıddıka (r.a.) gibi Sahabe-i Güzin, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı tarif ettikleri zaman, [2] خُلُقُهُ الْقُرْاٰنْ diye tarif ediyorlardı. Yani, Kur'ân'ın beyan ettiği mehâsin-i ahlâkın misali, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Ve o mehâsini en ziyade imtisal eden ve fıtraten o mehâsin üstünde yaratılan odur.

İşte böyle bir zâtın ef'al, ahval, akval ve harekâtının herbirisi nev-i beşere birer model hükmüne geçmeye lâyık iken, ona iman eden ve ümmetinden olan gafillerin (Sünnetine ehemmiyet vermeyen veyahut tağyir etmek isteyen) ne kadar bedbaht olduğunu divaneler de anlar.

Üçüncü Mesele: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hilkaten en mutedil bir vaziyette ve en mükemmel bir surette halk edildiğinden, harekât ve sekenâtı itidal ve istikamet üzerine gitmiştir. Siyer-i Seniyyesi kat'î bir surette gösterir ki, her hareketinde istikamet ve itidal üzere gitmiş, ifrat ve tefritten içtinap etmiştir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm [3] فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ emrini tamamıyla imtisal ettiği için, bütün ef'al ve akval ve ahvâlinde istikamet, kat'î bir surette görünüyor. Meselâ kuvve-i akliyenin fesat ve zulmeti hükmündeki ifrat ve tefriti olan gabâvet ve cerbezeden müberrâ olarak, hadd-i vasat ve medar-ı istikamet olan hikmet noktasında kuvve-i akliyesi daima hareket ettiği gibi; kuvve-i gadabiyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan korkaklık ve tehevvürden münezzeh olarak, kuvve-i gadabiyenin medar-ı istikameti ve hadd-i vasatı olan şecaat-i kudsiye ile kuvve-i gadabiyesi hareket etmekle beraber; kuvve-i şeheviyenin fesadı ve

ifrat ve tefriti olan humud ve fücurdan musaffâ olarak, o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şeheviyesi daima iffeti, âzamî mâsumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir. Ve hâkezâ, bütün Sünen-i Seniyyesinde, ahvâl-i fıtriyesinde ve ahkâm-ı şer'iyesinde hadd-i istikameti ihtiyar edip, zulüm ve zulümat olan ifrat ve tefritten, israf ve tebzirden içtinap etmiştir. Hattâ tekellümünde ve ekl ve şürbünde iktisadı rehber ve israftan kat'iyen içtinap etmiştir. Bu hakikatin tafsilâtına dair binler cilt kitap telif edilmiştir. [4] اَلْعَارِفُ تَكْفِيهِ الْاِشَارَةُ sırrınca, bu denizden bu katre ile iktifâ edip, kıssayı kısa keseriz.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى جَامِعِ مَكَارِمِ الْاَخْلَاقِ [5] وَمَظْهَرِ سِرِّ «وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ» اَلَّذِى قَالَ: «مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ»

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا [6] وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا [7] اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin. (Kalem Sûresi, 68:4)
2.)Onun ahlakı Kur'andır. (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 139; Ebû Dâvud, Tatavvu': 26; Nesâi, Tetavvu': 2; Müsned, 6:54, 91, 163, 188, 216; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 5:170; İbni Hibban, Sahih, 1:345, 4:112.)
3.)Emrolunduğun gibi dos doğru ol. (Hûd Sûresi, 11:112)
4.)Arif olana bir işaret yeter.
5.)Allahım! "Şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzeresin" sırrına mazhar olarak en üstün meziyetleri kendisinde toplayan ve "Ümmetimin fesadı zamanında

benim sünnetime yapışana yüz şehid ecri vardır” buyuran zâta salât et.

6.) Dediler: Bizi buna eriştiren Allah’a hamd olsun; yoksa Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A’râf Sûresi, 7:43)

7.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti her şeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 12.Lema

12.Lema: Kurana dair iki Nükte

On İkinci Lem’a

Refet Beyin iki cüz’î suali münasebetiyle, iki nükte-i Kur’âniyenin beyanına dairdir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Senin, bu müsaadesiz zamanımda suallerin, beni müşkül bir mevkide bulunduruyor. Bu defaki iki sualin çendan cüz’îdir, fakat iki nükte-i Kur’âniyeye münasebettar olduklarından ve küre-i arza dair sualiniz coğrafya ve kozmoğrafyanın yedi kat zemin ve yedi tabaka semâvâta tenkitlerine temas ettiğinden, bana ehemmiyetli geldi. Onun için, sualin cüz’iyetine bakmayarak, ilmî ve küllî bir surette, iki âyet-i kerimeye dair İki Nükte icmâlen beyan edilecek. Sen de cüz’î sualine karşı ondan hisse alırsın.

•1.Nükte: İki Noktadır
•2.Nükte: İki meseledir

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Selâm, Allah’ın rahmeti ve bereketi sizin ve kardeşlerinizin üzerine olsun.

Lemalar : 12.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: İki Noktadır

Birinci Nükte

İki Noktadır.

•1.Nokta: Fıtri rızık hakkında
•2.Nokta: İmkanın çeşitleri

Lemalar : 12.Lema : 1.Nükte : 1.Nokta

1.Nokta: Fıtri rızık hakkında

Birinci Nokta

وَكَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ (1)

اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ (2)

âyetlerinin sırrınca, rızık doğrudan doğruya Kadîr-i Zülcelâlin elindedir ve hazine-i rahmetinden çıkar. Herbir zîhayatın rızkı taahhüd-ü Rabbânîsi altında olduğundan, açlıktan ölmek olmamak lâzım gelir. Halbuki, zâhiren açlıktan ve rızıksızlıktan ölenler çok görünüyor. Şu hakikatin ve şu sırrın halli şudur ki:

Taahhüd-ü Rabbânî hakikattir; rızıksızlık yüzünden ölenler yoktur. Çünkü o Hakîm-i Zülcelâl, zîhayatın bedenine gönderdiği rızkın bir kısmını ihtiyat için şahm ve içyağı suretinde iddihar eder. Hattâ bedenin her hücresine gönderdiği rızkın bir kısmını, yine o hücrenin bir köşesinde iddihar eder; istikbalde, hariçten rızık gelmediği zaman sarf edilmek üzere bir ihtiyat zahîresi hükmünde bulundurur. İşte, bu iddihar edilmiş ihtiyat rızık bitmeden evvel ölüyorlar. Demek o ölmek rızıksızlıktan değildir. Belki sû-i ihtiyardan tevellüt eden bir âdet ve o sû-i ihtiyardan ve âdetin terkinden neş’et eden bir marazla ölüyorlar.

Evet, zîhayatın bedeninde şahm suretinde iddihar edilen rızk-ı fıtrî, hadd-i vasat olarak kırk gün mükemmelen devam eder. Hattâ bir marazın veya bir istiğrak-ı ruhanî neticesinde iki kırkı geçer. Hattâ bir adam, şedit bir inat yüzünden, Londra mahpushanesinde yetmiş

gün, sıhhat ve selâmetle, hiçbir şey yemeden hayatı devam ettiğini on üç (şimdi otuz dokuz) sene evvel gazeteler yazmışlar.

Madem kırk günden yetmiş seksen güne kadar rızk-ı fıtrî devam ediyor. Ve madem Rezzak ismi, gayet geniş bir surette rû-yi zeminde cilvesi görünüyor. Ve madem hiç ümit edilmediği bir tarzda, memeden ve odundan rızıklar akıyor, başgösteriyor. Eğer pür-şer beşer sû-i ihtiyarıyla müdahale edip karışmazsa, herhalde rızk-ı fıtrî bitmeden evvel o zîhayatın imdadına o isim yetişiyor, açlıkla ölüme yol vermiyor. Öyleyse, açlıktan ölenler, eğer kırk günden evvel ölseler, kat'iyen rızıksızlıktan değildir. Belki terkü'l-âdât mine'l-mühlikât sırrıyla, sû-i ihtiyardan gelen bir âdet ve terk-i âdetten neş'et eden bir illetten, bir marazdan ileri gelmiştir. Öyleyse, açlıktan ölmek olmaz, denilebilir.

Evet, bilmüşahede görünüyor ki, rızık, iktidar ve ihtiyar ile mâkûsen mütenasiptir. Meselâ, daha dünyaya gelmeden evvel bir yavru, rahm-ı mâderde ihtiyar ve iktidardan bütün bütün mahrum olduğu bir zamanda, ağzını kımıldatacak kadar muhtaç olmayacak bir surette rızkı veriliyor.

Sonra, dünyaya geldiği vakit, iktidar ve ihtiyar yok, fakat bir derece istidadı ve bilkuvve bir hissi olduğundan, yalnız ağzını yapıştırmak kadar bir harekete ihtiyaç ile en mükemmel ve en mugaddî ve hazmı en kolay ve en latîf bir surette ve en acip bir fıtratta, memeler musluğundan ağzına veriliyor.

Sonra, iktidar ve ihtiyara bir derece alâka peydâ ettikçe, o kolay ve güzel rızık, bir derece çocuğa karşı nazlanmaya başlar. O memeler çeşmeleri kesilir, başka yerlerden rızkı gönderilir. Fakat iktidar ve ihtiyarı rızkı takip etmeye müsait olmadığı için, Rezzâk-ı Kerîm, peder ve validesinin şefkat ve merhametlerini, iktidar ve ihtiyarına yardımcı gönderiyor.

Her ne vakit iktidar ve ihtiyar tekemmül eder; o vakit rızkı ona koşmaz ve koşturulmaz. Rızık yerinde durur, der: "Gel, beni ara ve bul ve al."

Demek rızık, iktidar ve ihtiyar ile mâkûsen mütenasiptir. Hattâ çok risalelerde beyan etmişiz ki, en ihtiyarsız ve iktidarsız hayvanlar daha iyi yaşıyorlar, daha iyi besleniyorlar.

1.) Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlı vardır. Onları da sizi de rızıklandıran Allahtır. (Ankebut Sûresi, 29:60)
2.) Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan, ancak Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)

Lemalar : 12.Lema : 1.Nükte : 2.Nokta

İkinci Nokta

İmkânın envâı var. İmkân-ı aklî, imkân-ı örfî, imkân-ı âdî gibi kısımları vardır. Bir hadise, eğer imkân-ı aklî dairesinde olmazsa reddedilir; imkân-ı örfî dairesinde olmazsa dahi mu'cize olur, fakat kolayca keramet olamaz. Eğer örfen ve kaideten nazîri bulunmazsa, şuhud derecesinde bir burhan-ı kat'î ile ancak kabul edilir.

İşte, bu sırra binaen, kırk gün ekmek yemeyen Seyyid Ahmed-i Bedevî'nin harikulâde halleri imkân-ı örfî dairesindedir. Hem keramet olur, hem harikulâde bir âdeti de olabilir. Evet, Seyyid Ahmed-i Bedevî'nin (k.s.) acip ve istiğrakkârâne hallerde bulunduğu, tevatür derecesinde naklediliyor. Kırk günde bir defa yemek yemesi vâki olmuştur. Fakat her vakit öyle değil; keramet nev'inden bazı defa olmuştur. Bir ihtimal var ki, hâlet-i istiğrakiyesi yemeye ihtiyaç görmediği için, ona nisbeten âdet hükmüne girmiştir. Seyyid Ahmed-i Bedevî nev'inden çok evliyalardan bu tarz harikalar mevsukan rivayet edilmiş. Madem Birinci Noktada ispat ettiğimiz gibi, müddehar rızık kırk günden fazla devam eder ve o miktar yememek âdeten mümkündür ve mevsukan harika adamlardan o hâl rivayet edilmiştir; elbette inkâr edilmeyecektir.

Lemalar : 12.Lema : 2.Nükte

2.Nükte: İki meseledir

İkinci sual münasebetiyle iki mesele-i mühimme beyan edilecek.

Çünkü coğrafya ve kozmoğrafya fenlerinin kısacık kanunlarıyla ve daracık düsturlarıyla ve küçücük mizanlarıyla Kur'ân'ın semâvâtına çıkamadıklarından ve âyâtın yıldızlarındaki yedi kat mânâları keşfedemediklerinden, âyeti tenkit, belki inkârına divanecesine çalışmışlar.

•1.Mesele: Yedi kat arz hakkında
•2.Mesele: Yedi kat sema hakkında

Lemalar : 12.Lema : 2.Nükte : 1.Mesele

1.Mesele: Yedi kat arz hakkında

Birinci Mesele-i Mühimme

Semâvât gibi arzın da yedi tabaka olmasına dairdir. Şu mesele, yeni zamanın feylesoflarına hakikatsiz görünüyor; onların arza ve semâvâta dair olan fenleri kabul etmiyor. Bunu vasıta ederek bazı hakaik-i Kur'âniyeye itiraz ediyorlar. Buna dair muhtasaran birkaç işaret yazacağız.

Birincisi: *Evvelâ,* âyetin mânâsı ayrıdır ve o mânâların efradı ve mâsadakları ayrıdır. İşte o küllî mânânın müteaddit efradından bir ferdi bulunmazsa, o mânâ inkâr edilmez. Semâvâtın yedi tabakasına ve arzın yedi katına dair mânâ-yı küllîsinin çok efradından yedi mâsadak zâhiren görünüyor.

Saniyen: Ayetin sarahatinde *"yedi kat arz"* dememiş,

اَللهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الاَرْضِ مِثْلَهُنَّ [1]

ilâ âhir. Âyetin zâhiri diyor ki: *"Arzı da, o seb'a semâvât gibi halk etmiş ve mahlûkatına mesken ittihaz etmiş."* Yedi tabaka olarak halk ettim, demiyor. Misliyet ise, mahlûkiyet ve mahlûkata meskeniyet cihetiyle bir teşbihtir.

İkincisi: Küre-i arz her ne kadar semâvâta nisbeten çok küçüktür; fakat hadsiz masnuat-ı İlâhiyenin meşheri, mazharı, mahşeri, merkezi hükmünde olduğundan, kalb cesede mukabil geldiği gibi, küre-i arz dahi koca, hadsiz semâvâta karşı bir kalb ve mânevî bir merkez hükmünde olarak mukabil gelir. Onun için,

- zeminin küçük mikyasta eskiden beri yedi **(Haşiye)** iklimi,
- hem Avrupa, Afrika, Okyanusya, iki Asya, iki Amerika namlarıyla mâruf yedi kıt'ası,
- hem denizle beraber Şark, Garp, Şimal, Cenup, bu yüzdeki ve Yeni Dünya yüzündeki malûm yedi kıt'ası,
- hem merkezinden tâ kışr-ı zâhirîye kadar hikmeten, fennen sabit olan muttasıl ve mütenevvi yedi tabakası,
- hem zîhayat için medar-ı hayat olmuş yetmiş basit ve cüz'î unsurları tazammun edip ve *"yedi kat"* tabir edilen meşhur yedi nevi küllî unsuru,
- hem *"dört unsur"* denilen su, hava, nar, toprak (türab) ile beraber, *"mevâlid-i selâse"* denilen maâdin, nebâtat ve hayvânâtın yedi tabakaları ve yedi kat âlemleri,
- hem cin ve ifrit ve sair muhtelif zîşuur ve zîhayat mahlûkların âlemleri ve meskenleri olduğu, çok kesretli ehl-i keşif ve ashab-ı şuhudun şehadetiyle sabit yedi kat arzın âlemleri,
- hem küre-i arzımıza benzeyen yedi küre-i uhrâ dahi bulunmasına, zîhayata makarr ve mesken olmasına işareten yedi tabaka, yani, yedi küre-i arziye bulunmasına işareten küre-i arz dahi, yedi tabaka, âyât-ı Kur'âniyeden fehmedilmiştir.
- İşte, yedi nevi ile yedi tarzda arzın yedi tabakası mevcut olduğu tahakkuk ediyor. Sekizincisi olan âhirki mânâ başka nokta-i nazarda ehemmiyetlidir; o yedide dahil değildir.

Üçüncüsü: Madem Hakîm-i Mutlak israf etmiyor, abes şeyleri yaratmıyor. Ve madem mahlûkatın vücutları zîşuur içindir ve zîşuurla kemâlini bulur ve zîşuurla şenlenir ve zîşuurla abesiyetten kurtulur. Ve madem bilmüşahede o Hakîm-i Mutlak, o Kadîr-i Zülcelâl, hava unsurunu, su âlemini, toprak tabakasını hadsiz zîhayatlarla şenlendiriyor. Ve madem hava ve su hayvânâtın cevelânına mâni olmadığı gibi, toprak, taş gibi kesif maddeler elektrik ve röntgen gibi maddelerin seyrine mâni olmuyorlar. Elbette o Hakîm-i Zülkemal, o Sâni-i Bîzevâl, küre-i arzımızın merkezinden tut, tâ meskenimiz ve merkezimiz olan bu kışr-ı zâhirîye kadar birbirine muttasıl yedi küllî tabakayı ve geniş meydanlarını ve âlemlerini ve mağaralarını boş ve hâli bırakmaz. Elbette onları şenlendirmiş, o âlemlerin şenlenmesine münasip ve muvafık zîşuur mahlûkları halk edip orada iskân etmiştir.

O zîşuur mahlûklar, madem ki melâike ecnâsından ve ruhanî envâlarından olmak lâzım gelir. Elbette en kesif ve en sert tabaka, onlara nisbeten, balığa nisbeten deniz ve kuşa nisbeten hava gibidir. Hattâ zeminin merkezindeki müthiş ateş dahi o zîşuur mahlûklara nisbeti, bizlere nisbeten güneşin harareti gibi olmak iktiza eder. O zîşuur ruhanîler nurdan oldukları için, nâr onlara nur gibi olur.

Dördüncüsü: On Sekizinci Mektupta tabakat-ı arzın acaibine dair ehl-i keşfin tavr-ı akıl haricinde beyan ettikleri tasvirata dair bir temsil zikredilmiştir. Hülâsası şudur ki:

Küre-i arz, âlem-i şehadette bir çekirdektir; âlem-i misaliye ve berzahiyede bir büyük ağaç gibi, semâvâta omuz omuza vuracak bir azamettedir. Ehl-i keşfin küre-i arzda ifritlere mahsus tabakasını bin senelik bir mesafe görmeleri, âlem-i şehadete ait küre-i arzın çekirdeğinde değil, belki âlem-i misalîdeki dallarının ve tabakalarının tezahürüdür. Madem küre-i arzın zâhiren ehemmiyetsiz bir tabakasının böyle başka âlemde azametli tezahürâtı var; elbette yedi kat semâvâta mukabil yedi kat denilebilir. Ve mezkûr noktaları ihtar için, îcâz ile i'câzkârâne bir tarzda âyât-ı Kur'âniye, semâvâtın yedi tabakasına karşı bu küçücük arzı mukabil göstermekle işaret ediyor.

Haşiye: Seb'a ile beraber, yedi kelimesi yedi kere tevafuku pek güzel düşmüş.

1.)O Allah ki, yedi göğü yarattı ve yeryüzünü de onlar gibi yarattı. (Talâk Sûresi, 65:12)

Lemalar : 12.Lema : 2.Nükte : 2.Mesele

2.Mesele: Yedi kat sema hakkında

İkinci Mesele-i Mühimmedir

(1) تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ

ilâ âhir.

(2) ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Şu âyet-i kerime gibi müteaddit âyetler, semâvâtı yedi semâ olarak beyan ediyor. İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde, eski Harb-i Umumînin birinci senesinde cephe-i harpte ihtisar mecburiyetiyle gayet mücmel beyan ettiğimiz o meselenin yalnız bir hülâsasını yazmak münasiptir. Şöyle ki:

Eski hikmet, semâvâtı dokuz tasavvur edip, lisan-ı şer'îde Arş ve Kürs'ü yedi semâvât ile beraber kabul edip acip bir suretle semâvâtı tasvir etmiştiler. O eski hikmetin dâhi hükemasının şâşaalı ifadeleri, nev-i beşeri çok asırlar müddetince tahakkümleri altında tutmuşlar. Hattâ, çok ehl-i tefsir, âyâtın zâhirlerini onların mezhebine göre tevfik etmeye mecbur kalmışlar. O suretle Kur'ân-ı Hakîmin i'câzına bir derece perde çekilmişti.

Ve hikmet-i cedide namı verilen yeni felsefe ise, eski felsefenin mürur ve ubûra ve hark ve iltiyâma kabil olmayan, semâvât hakkındaki ifratına mukabil tefrit edip, semâvâtın vücudunu adeta inkâr ediyorlar. Evvelkiler ifrat, sonrakiler tefrit edip, hakikati tamamıyla gösterememişler.

Kur’ân-ı Hakîmin hikmet-i kudsiyesi ise, o ifrat ve tefriti bırakıp, hadd-i vasatı ihtiyar edip der ki: Sâni-i Zülcelâl yedi kat semâvâtı halk etmiştir. Hareket eden yıldızlar ise, balıklar gibi semâ içinde gezerler ve tesbih ederler. Hadiste اَلسَّمَاءُ مَوْجٌ مَكْفُوفٌ denilmiş. Yani, *“Semâ, emvâcı karardâde olmuş bir denizdir.”* İşte bu hakikat-i Kur’âniyeyi yedi kaide ve yedi vecih mânâ ile gayet muhtasar bir surette ispat edeceğiz.

Birinci kaide: Fennen ve hikmeten sabittir ki, bu haddi yok feza-yı âlem, nihayetsiz bir boşluk değil, belki “esir” dedikleri madde ile doludur.

İkincisi: Fennen ve aklen, belki müşahedeten sabittir ki, ecrâm-ı ulviyenin câzibe ve dâfia gibi kanunlarının rabıtası ve ziya ve hararet ve elektrik gibi maddelerdeki kuvvetlerin nâşiri ve nâkili, o fezayı dolduran bir madde mevcuttur.

Üçüncüsü: Madde-i esiriye, esir kalmakla beraber, sair maddeler gibi muhtelif teşekkülâta ve ayrı ayrı suretlerde bulunduğu tecrübeten sabittir. Evet, nasıl ki buhar, su, buz gibi havâî, mâyi, câmid üç nevi eşya aynı maddeden oluyor. Öyle de, madde-i esiriyeden dahi yedi nevi tabakat olmasına hiçbir mâni-i aklî olmadığı gibi, hiçbir itiraza medar olmaz.

Dördüncüsü: Ecrâm-ı ulviyeye dikkat edilse görünüyor ki, o ulvî âlemlerin tabakatında muhalefet var. Meselâ, Nehrüssemâ ve Kehkeşan namıyla maruf, Türkçe Samanyolu tabir olunan, bulut şeklindeki daire-i azîmenin bulunduğu tabaka, elbette sevâbit yıldızların tabakasına benzemiyor. Güya tabaka-i sevâbit yıldızları, yaz meyveleri gibi yetişmiş, ermişler. Ve o Kehkeşandaki bulut şeklinde görülen hadsiz yıldızlar ise, yeniden yeniye çıkıp ermeye başlıyorlar. Tabaka-i sevâbit dahi, sadık bir hads ile, manzume-i şemsiyenin tabakasına muhalefeti görünüyor. Ve hâkezâ, yedi manzumat ve yedi tabaka birbirine muhalif bulunması, his ve hads ile derk olunur.

Beşincisi: Hadsen ve hissen ve istikrâen ve tecrübeten sabit olmuştur ki, bir maddede tanzim ve teşkil düşse ve o maddeden başka masnuat yapılsa, elbette muhtelif tabaka ve şekillerde olur.

Meselâ, elmas madeninde teşkilât başladığı vakit, o maddeden hem ramad, yani hem kül, hem kömür, hem elmas nevileri tevellüt ediyor. Hem meselâ ateş teşekküle başladığı vakit, hem alev, hem duman, hem kor tabakalarına ayrılıyor. Hem meselâ müvellidülmâ, müvellidülhumuza ile mezc edildiği vakit, o mezcden hem su, hem buz, hem buhar gibi tabakalar teşekkül ediyor. Demek anlaşılıyor ki, bir madde-i vâhidde teşkilât düşse, tabakata ayrılıyor. Öyleyse, madde-i esiriyede kudret-i fâtıra teşkilâta başladığı için, elbette ayrı ayrı tabaka olarak ﴿3﴾ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ sırrıyla yedi nevi semâvâtı ondan halk etmiştir.

Altıncısı: Şu mezkûr emâreler, bizzarure, semâvâtın hem vücuduna, hem taaddüdüne delâlet ederler. Madem kat'iyen semâvat müteaddittir. Ve Muhbir-i Sadık, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın lisanıyla yedidir der. Elbette yedidir.

Yedincisi: Yedi, yetmiş, yedi yüz gibi tabirat, üslûb-u Arabîde kesreti ifade ettiği için, o küllî yedi tabaka çok kesretli tabakaları hâvi olabilir.

Elhasıl: Kadîr-i Zülcelâl, esir maddesinden yedi kat semâvâtı halk edip tesviye ederek, gayet dakik ve acip bir nizamla tanzim etmiş ve yıldızları içinde zer' edip ekmiştir. Madem Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan umum ins ve cinnin umum tabakalarına karşı konuşan bir hutbe-i ezeliyedir. Elbette nev-i beşerin herbir tabakası, herbir âyât-ı Kur'âniyeden hissesini alacak ve âyât-ı Kur'âniye, her tabakanın fehmini tatmin edecek surette, ayrı ayrı ve müteaddit mânâları zımnen ve işareten bulunacaktır.

Evet, hitâbât-ı Kur'âniyenin vüs'ati ve maânî ve işârâtındaki genişliği ve en âmî bir avamdan en has bir havassa kadar derecât-ı fehimlerini mürâât ve mümâşât etmesi gösterir ki, herbir âyetin herbir tabakaya bir veçhi var, bakıyor. İşte bu sırra binaen, *"yedi semâvât"* mânâ-yı küllîsinde yedi tabaka-i beşeriye, muhtelif yedi kat mânâyı fehmetmişler. Şöyle ki:

﴿3﴾ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ âyetinde, kısa nazarlı ve dar fikirli bir tabaka-i insaniye, havâ-yı nesîmînin tabakatını fehmeder.

Ve kozmoğrafya ile sersemleşmiş diğer bir tabaka-i insaniye dahi, elsine-i enâmda *“seb’a-i seyyare”* ile meşhur yıldızları ve medarlarını fehmeder.

Daha bir kısım insanlar, küremize benzer zevilhayatın makarrı olmuş semâvî yedi küre-i âharı fehmeder.

Diğer bir taife-i beşeriye, manzume-i şemsiyenin yedi tabakaya ayrılmasını, hem manzume-i şemsiyemizle beraber yedi manzumât-ı şümusiyeyi fehmeder.

Daha diğer bir taife-i beşeriye, madde-i esiriyenin teşekkülâtı yedi tabakaya ayrılmasını fehmeder.

Daha geniş fikirli bir tabaka-i beşeriye, yıldızlarla yaldızlanıp bütün görünen gökleri bir semâ sayıp, onu bu dünyanın semâsıdır diyerek, bundan başka altı tabaka-i semâvat var olduğunu fehmeder.

Ve nev-i beşerin yedinci tabakası ve en yüksek taifesi ise, semâvât-ı seb’ayı âlem-i şehadete münhasır görmüyor; belki avâlim-i uhreviye ve gaybiye ve dünyeviye ve misaliyenin birer muhit zarfı ve ihatalı birer sakfı olan yedi semâvâtın var olduğunu fehmeder.

Ve hâkezâ, bu âyetin külliyetinde, mezkûr yedi kat tabakanın yedi kat mânâları gibi daha çok cüz’î mânâları vardır. Herkes fehmine göre hissesini alır ve o mâide-i semâviyeden herkes rızkını bulur.

Madem o âyetin böyle pek çok sadık mâsadakları var. Şimdiki akılsız feylesofların ve serseri kozmoğrafyalarının, inkâr-ı semâvât bahanesiyle böyle âyete taarruz etmesi, haylâz ahmak çocukların semâvâttaki yıldızlara bir yıldızı düşürmek niyetiyle taş atmasına benzer. Çünkü âyetin mânâ-yı küllîsinden birtek mâsadak sadıksa, o küllî mânâ sadık ve hak olur. Hattâ vâkide bulunmayan, fakat umumun lisanında mütedâvil bulunan bir ferdi, umumun efkârını mürâât için o küllîde dahil olabilir. Halbuki, hak ve hakikî çok efradını gördük. Ve şimdi bu insafsız ve haksız coğrafyaya ve sersem ve sermest ve sarhoş kozmoğrafyaya bak: Nasıl bu iki fen hata ederek, hak ve hakikat ve sadık olan küllî mânâdan gözlerini yumup ve çok sadık olan mâsadakları görmeyerek hayalî bir acip ferdi, mânâ-yı âyet tevehhüm ederek âyete taş attılar, kendi başlarını kırdılar, imanlarını uçurdular!

Elhasıl: Kıraat-ı seb’a, vücuh-u seb’a ve mucizât-ı seb’a ve hakaik-i seb’a ve erkân-ı seb’a üzerine nâzil olan Kur’ân semâsının o yedişer tabakalarına cin ve şeyâtîn hükmündeki itikadsız maddî fikirler çıkamadıklarından, âyâtın nücumunda ne var, ne yok bilmeyip, yalan ve yanlış haber verirler. Ve onların başlarına o âyâtın nücumundan mezkûr tahkikat gibi şahaplar inerler ve onları yakarlar.

Evet, cin fikirli feylesofların felsefesiyle o semâvât-ı Kur’âniyeye çıkılmaz. Belki, âyâtın yıldızlarına, hikmet-i hakikiyenin miracıyla ve iman ve İslâmiyetin kanatlarıyla çıkılabilir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى شَمْسِ سَمَاۤءِ [4]
الرِّسَالَةِ وَقَمَرِ فَلَكِ النُّبُوَّةِ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ نُجُومِ الْهُدٰى لِمَنِ اهْتَدٰى
سُبْحَانَكَ لَاعِلْمَ لَنَاۤ اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَاۤ اِنَّكَ [5]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ يَارَبَّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ زَيِّنْ [6]
قُلُوبَ كَاتِبِ هٰذِهِ الرِّسَالَةِ وَرُفَقَائِهِ
بِنُجُومِ حَقَائِقِ الْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ اٰمِينَ

1.)Yedi gök ve yer ve içindekiler Onu tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Sonra iradesini semâya yöneltti ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti. O herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:29)
3.)Gökleri yedi kat olarak tanzim etti. (Bakara Sûresi, 2:29)
4.)Allahım! Risalet semâsının güneşi ve nübüvvet feleğinin ayı olan zât ile, doğru yola erişenlerin hidayet yıldızları olan âl ve ashabına salât et.
5.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
6.)Ey göklerin ve yerin Rabbi olan Allahım! Bu risalenin kâtibi ile arkadaşlarının kalblerini Kur’ân hakikatlerinin yıldızlarıyla süslendir. Âmin.

Lemalar : 13.Lema

13.Lema: İstiazenin Hikmeti

On Üçüncü Lem’a

Hikmetü’l-İstiâze

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [1]
sırrına dairdir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]
وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ اَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ [3]

Şeytandan istiâze sırrına dairdir. On Üç İşaret yazılacak. O işaretlerin bir kısmı, müteferrik bir surette Yirmi Altıncı Söz gibi bir kısım risalelerde beyan ve ispat edildiğinden, burada yalnız icmâlen bahsedilecek.

- 1.İşaret: Hizbüşşeytanın ehl-i hakka galip gelmesi
- 2.İşaret: Şeytanların yaratılmasının hikmeti
- 3.İşaret: Kur’anda ehl-i dalalete karşı şiddetli tehdidlerin hikmeti
- 4.İşaret: Adem, şerr-i mahz; vücud, hayr-ı mahzdır
- 5.İşaret: Ehl-i İmanın, şeytanın desiselerine kanmasındaki sır
- 6.İşaret: İmkan-ı akli ve İmkan-ı zati

•7.İşaret: Halk-ı Şer ve Günah-ı Kebire meselesi
•8.İşaret: Küfür yolundaki müşkilat
•9.İşaret: Cemali ve Celali isimler bazen mağlubiyeti iktiza eder
•10.İşaret: Şeytanın vücuduna dair dört delil
•11.İşaret: Ehl-i dalaletin şerrinden mevcudatın hiddetlenmesi
•12.İşaret: Dört sualdir
•13.İşaret: Üç Noktadır

1.)Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)De ki: Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da, ey Rabbim, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:97-98)

Lemalar : 13.Lema : 1.Isaret

1.İşaret: Hizbüşşeytanın ehl-i hakka galip gelmesi

Birinci İşaret

Sual: Şeytanların kâinatta icad cihetinde hiçbir medhalleri olmadığı, hem Cenâb-ı Hak rahmet ve inâyetiyle ehl-i hakka taraftar olduğu, hem hak ve hakikatin cazibedar güzellikleri ve mehâsinleri ehl-i hakka müeyyid ve müşevvik bulunduğu, hem dalâletin müstekreh çirkinlikleri ehl-i dalâleti tenfir ettikleri halde, hizbüşşeytanın çok defa galebe etmesinin hikmeti nedir? Ve ehl-i hak, her vakit şeytanın şerrinden Cenâb-ı Hakka sığınmasının sırrı nedir?

Elcevap: Hikmeti ve sırrı şudur ki: Ekseriyet-i mutlaka ile dalâlet ve şer, menfidir ve tahriptir ve ademîdir ve bozmaktır. Ve ekseriyet-i mutlaka ile hidayet ve hayır, müsbettir ve vücudîdir ve imar ve tamirdir. Herkesçe malûmdur ki, yirmi adamın yirmi günde yaptığı bir binayı, bir adam bir günde tahrip eder. Evet, bütün âzâ-yı esasiyenin ve şerâit-i hayatiyenin vücuduyla vücudu devam eden hayat-ı insan Hâlık-ı Zülcelâlin kudretine mahsus olduğu halde, bir zalim, bir uzvu kesmesiyle, hayata nisbeten ademî olan mevte o insanı mazhar eder. Onun için, [1] اَلتَّخْرِيبُ اَسْهَلِ durub-u emsal hükmüne geçmiş.

İşte bu sırdandır ki, ehl-i dalâlet, hakikaten zayıf bir kuvvetle pek kuvvetli ehl-i hakka bazan galip oluyor. Fakat ehl-i hakkın öyle muhkem bir kalesi var ki, onda tahassun ettikleri vakit, o müthiş düşmanlar yanaşamazlar, bir halt edemezler. Eğer muvakkat bir zarar verseler, [2] وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ sırrıyla, ebedî bir sevap ve menfaatle o zarar telâfi edilir. O kale-i metin, o hısn-ı hasîn ise, şeriat-ı Muhammediye ve sünnet-i Ahmediyedir (a.s.m.).

1.)Tahrip kolaydır.
2.)Gerçek iyi sonuç takvâ sahiplerinindir. (A’râf Sûresi, 7:128)

Lemalar : 13.Lema : 2.Isaret

2.İşaret: Şeytanların yaratılmasının hikmeti

İkinci İşaret

Sual: Şerr-i mahz olan şeytanların icadı ve ehl-i imana taslitleri ve onların yüzünden çok insanlar küfre girip Cehenneme girmeleri, gayet müthiş ve çirkin görünüyor. Acaba Cemîl-i Alel'ıtlak ve Rahîm-i Mutlak ve Rahmân-ı Bilhakkın rahmet ve cemâli, bu hadsiz çirkinliğin ve dehşetli musibetin husulüne nasıl müsaade ediyor ve nasıl cevaz gösteriyor? Şu meseleyi çoklar sormuşlar ve çokların hatırına geliyor.

Elcevap: Şeytanın vücudunda cüz'î şerlerle beraber birçok makasıd-ı hayriye-i külliye ve kemâlât-ı insaniye vardır. Evet, bir çekirdekten koca bir ağaca kadar ne kadar mertebeler var; mahiyet-i insaniyedeki istidatta dahi ondan daha ziyade merâtip var. Belki zerreden şemse kadar dereceleri var. Bu istidâdâtın inkişâfâtı, elbette bir hareket ister, bir muamele iktiza eder. Ve o muameledeki terakki zembereğinin hareketi, mücahede ile olur. O mücahede ise, şeytanların ve muzır şeylerin vücuduyla olur. Yoksa, melâikeler gibi, insanların da makamı sabit kalırdı. O halde insan nev'inde binler envâ hükmünde sınıflar bulunmayacak... Bir şerr-i cüz'î gelmemek için bin hayrı terk etmek, hikmet ve adalete münafidir.

Çendan, şeytan yüzünden ekser insanlar dalâlete giderler. Fakat ehemmiyet ve kıymet, ekseriyetle keyfiyete bakar; kemiyete az bakar veya bakmaz. Nasıl ki, bin ve on çekirdeği bulunan bir zat, o çekirdekleri toprak altında bir muamele-i kimyeviyeye mazhar etse, ondan on tanesi ağaç olmuş, bini bozulmuş. O on ağaç olmuş çekirdeklerin o adama verdiği menfaat, elbette, bin bozulmuş çekirdeğin verdiği zararı hiçe indirir. Öyle de, nefis ve şeytanlara karşı mücahede ile, yıldızlar gibi nev-i insanı şereflendiren ve tenvir eden on insan-ı kâmil yüzünden o nev'e gelen menfaat ve şeref ve kıymet, elbette, haşarat nev'inden sayılacak derecede süflî ehl-i

dalâletin küfre girmesiyle insan nev’ine vereceği zararı hiçe indirip göze göstermediği için, rahmet ve hikmet ve adalet-i İlâhiye, şeytanın vücuduna müsaade edip tasallutlarına meydan vermiş.

Ey ehl-i iman! Bu müthiş düşmanlarınıza karşı zırhınız, Kur’ân tezgâhında yapılan takvâdır. Ve siperiniz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Sünnet-i Seniyyesidir. Ve silâhınız, istiâze ve istiğfar ve hıfz-ı İlâhiyeye ilticadır.

Lemalar : 13.Lema : 3.Isaret

3.İşaret: Kur'anda ehl-i dalalete karşı şiddetli tehdidlerin hikmeti

Üçüncü İşaret

Sual: Kur'ân-ı Hakîmde ehl-i dalâlete karşı azîm şekvâları ve kesretli tahşidâtı ve çok şiddetli tehdidâtı, aklın zâhirine göre, adaletli ve münasebetli belâgatine ve üslûbundaki itidaline ve istikametine münasip düşmüyor. Adeta âciz bir adama karşı, orduları tahşid ediyor. Ve onun cüz'î bir hareketi için, binler cinayet etmiş gibi tehdit ediyor. Ve müflis ve mülkte hiç hissesi olmadığı halde, mütecaviz bir şerik gibi mevki verip ondan şekvâ ediyor. Bunun sırrı ve hikmeti nedir?

Elcevap: Onun sır ve hikmeti şudur ki: Şeytanlar ve şeytanlara uyanlar, dalâlete sülûk ettikleri için, küçük bir hareketle çok tahribat yapabilirler. Ve çok mahlûkatın hukukuna, az bir fiil ile çok hasâret veriyorlar.

Nasıl ki, bir sultanın büyük bir ticaret gemisinde, bir adam az bir hareketle, belki küçük bir vazifeyi terk etmekle, o gemiyle alâkadar bütün vazifedarların semere-i sa'ylerinin ve netice-i amellerinin mahvına ve iptaline sebebiyet verdiği için, o geminin sahib-i zîşânı, o âsiden, o gemiyle alâkadar olan bütün raiyetinin hesabına azîm şikâyetler edip dehşetli tehdit ediyor. Ve onun o cüz'î hareketini değil, belki o hareketin müthiş neticelerini nazara alarak ve sahib-i zîşânın zâtına değil, belki raiyetinin hukuku namına dehşetli bir cezaya çarpar.

Öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebed dahi, küre-i arz gemisinde ehl-i hidayetle beraber bulunan, ehl-i dalâlet olan hizbüşşeytanın zâhiren cüz'î hatîatlarıyla ve isyanlarıyla pek çok mahlûkatın hukukuna tecavüz ettikleri ve mevcudatın vezâif-i âliyelerinin neticelerinin iptal etmesine sebebiyet verdikleri için, onlardan azîm şikâyet ve dehşetli tehdidat, ve tahribatlarına karşı mühim tahşidat etmek, ayn-ı belâgat

içinde mahz-ı hikmettir ve gayet münasip ve muvafıktır. Ve mutabık-ı mukteza-yı haldir ki, belâgatin tarifidir ve esasıdır. Ve israf-ı kelâm olan mübalâğadan münezzehtir.

Malûmdur ki, böyle az bir hareketle çok tahribat yapan dehşetli düşmanlara karşı gayet metin bir kaleye iltica etmeyen, çok perişan olur. İşte, ey ehl-i iman, o çelik ve semâvî kale, Kur'ân'dır. İçine gir, kurtul.

Lemalar : 13.Lema : 4.Isaret

4.İşaret: Adem, şerr-i mahz; vücud, hayr-ı mahzdır

Dördüncü İşaret

Adem şerr-i mahz, ve vücud hayr-ı mahz olduğunu, ehl-i tahkik ve ashab-ı keşif ittifak etmişler. Evet, ekseriyet-i mutlaka ile, hayır ve mehâsin ve kemâlât, vücuda istinad eder ve ona râci olur. Sureten menfi ve ademî de olsa, esası sübutîdir ve vücudîdir. Dalâlet ve şer ve musibetler ve mâsiyetler ve belâlar gibi bütün çirkinliklerin esası, mayası ademdir, nefiydir. Onlardaki fenalık ve çirkinlik, ademden geliyor. Çendan suret-i zâhirîde müsbet ve vücudî de görünseler, esası ademdir, nefiydir.

Hem bilmüşahede sabittir ki, bina gibi birşeyin vücudu, bütün eczasının mevcudiyetiyle takarrur eder. Halbuki onun harabiyeti ve ademi ve in'idâmı, bir rüknün ademiyle hasıl olur. Hem vücut, herhalde mevcut bir illet ister, muhakkak bir sebebe istinad eder. Adem ise, ademî şeylere istinad edebilir; ademî birşey, mâdum birşeye illet olur.

İşte bu iki kaideye binaendir ki, şeytan-ı ins ve cinnin kâinattaki müthiş âsâr-ı tahripkârâneleri ve envâ-ı küfür ve dalâlet ve şer ve mehâliki yaptıkları halde zerre miktar icada ve hilkate müdahaleleri olmadığı gibi, mülk-ü İlâhîde bir hisse-i iştirakleri olamıyor. Ve bir iktidar ve bir kudretle o işleri yapmıyorlar; belki çok işlerinde iktidar ve fiil değil, belki terk ve atâlettir. Hayrı yaptırmamakla şerleri yapıyorlar, yani şerler oluyorlar. Çünkü mehâlik ve şer, tahribat nev'inden olduğu için, illetleri, mevcut bir iktidar ve fâil bir icad olmak lâzım değildir. Belki bir emr-i ademî ile ve bir şartın bozulmasıyla koca bir tahribat olur.

İşte bu sır Mecusîlerde inkişaf etmediği içindir ki, kâinatta *"Yezdan"* namıyla bir hâlık-ı hayır, diğeri *"Ehriman"* namıyla bir hâlık-ı şer itikad etmişlerdir. Halbuki onların "Ehriman" dedikleri mevhum

ilâh-ı şer, bir cüz-ü ihtiyariyle ve icadsız bir kesble şerlere sebebiyet veren malûm şeytandır.

İşte, ey ehl-i iman! Şeytanların bu müthiş tahribatına karşı en mühim silâhınız ve cihazat-ı tamiriyeniz istiğfardır ve “Eûzü billâh” demekle Cenâb-ı Hakka ilticadır. Ve kal’anız Sünnet-i Seniyyedir.

Lemalar : 13.Lema : 5.Isaret

5.İşaret: Ehl-i İmanın, şeytanın desiselerine kanmasındaki sır

Beşinci İşaret

Cenâb-ı Hak, kütüb-ü semâviyede beşere karşı Cennet gibi azîm mükâfat ve Cehennem gibi dehşetli mücâzâtı göstermekle beraber, çok irşad, ikaz, ihtar, tehdit ve teşvik ettiği halde; ehl-i iman, bu kadar esbab-ı hidayet ve istikamet varken, hizbüşşeytanın mükâfatsız, çirkin, zayıf desiselerine karşı mağlûp olmaları, bir zaman beni çok düşündürüyordu. Acaba, iman varken, Cenâb-ı Hakkın o kadar şiddetli tehdidâtına ehemmiyet vermemek nasıl oluyor? Nasıl iman gitmiyor?

اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا [1]

sırrıyla şeytanın gayet zayıf desiselerine kapılıp Allah'a isyan ediyor. Hattâ benim arkadaşlarımdan bazıları, yüz hakikat dersini kalben tasdik ile beraber, benden işittiği ve bana karşı da fazla hüsn-ü zannı ve irtibatı varken, kalbsiz ve bozuk bir adamın ehemmiyetsiz ve riyâkârâne iltifatına kapıldı; onun lehinde, benim aleyhimde bir vaziyete geldi. "Fesübhânallah" dedim. "İnsanda bu derece sukut olabilir mi? Ne kadar hakikatsiz bir insandı!" diye o biçareyi gıybet ettim, günaha girdim.

Sonra, sabık işaretlerdeki hakikat inkişaf etti, karanlıklı çok noktaları aydınlattı. O nur ile, lillâhilhamd, hem Kur'ân-ı Hakîmin azîm tergibat ve teşvikatı tam yerinde olduğunu; hem ehl-i imanın desâis-i şeytaniyeye kapılmaları imansızlıktan ve imanın zayıflığından olmadığını; hem günah-ı kebâiri işleyen küfre girmediğini; hem Mutezile mezhebi ve bir kısım Hariciye mezhebi *"Günah-ı kebâiri irtikâp eden kâfir olur veya iman ve küfür ortasında kalır"* diye hükümlerinde hata ettiklerini; hem benim o biçare arkadaşım da yüz ders-i hakikati bir herifin iltifatına feda etmesi,

düşündüğüm gibi çok sukut ve dehşetli alçaklık olmadığını anladım, Cenâb-ı Hakka şükrettim, o vartadan kurtuldum. Çünkü, sabıkan dediğimiz gibi, şeytan, cüz'î bir emr-i ademî ile insanı mühim tehlikelere atar. Hem insandaki nefis ise, şeytanı her vakit dinler. Kuvve-i şeheviye ve gadabiye ise, şeytanın desiselerine hem kabile, hem nâkile iki cihaz hükmündedir.

İşte, bunun içindir ki, Cenâb-ı Hakkın Gafûr, Rahîm gibi iki ismi, tecellî-i âzamla ehl-i imana teveccüh ediyor. Ve Kur'ân-ı Hakîmde peygamberlere en mühim ihsanı mağfiret olduğunu gösteriyor ve onları istiğfar etmeye davet ediyor. [2] بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ kelime-i kudsiyesini her sûre başında tekrar ile ve her mübarek işlerde zikrine emretmesiyle, kâinatı ihata eden rahmet-i vâsiasını melce ve tahassungâh gösteriyor ve [3] فَاسْتَعِذْ emriyle,

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [4]

kelimesini siper yapıyor.

1.)Muhakkak ki şeytanın tuzağı pek zayıftır. (Nisâ Sûresi, 4:76)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
3.)Sığın. (A'raf Sûresi, 7:200; Nahl Sûresi, 16:98; Mü'min Sûresi, 40:56; Fussilet Sûresi, 41:36)
4.)Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.

Lemalar : 13.Lema : 6.Isaret

6.İşaret: İmkan-ı akli ve İmkan-ı zati

Altıncı İşaret

Şeytanın en tehlikeli bir desisesi şudur ki: Bazı hassas ve sâfi-kalb insanlara, tahayyül-ü küfrîyi tasdik-i küfürle iltibas ettiriyor. Tasavvur-u dalâleti, dalâletin tasdiki suretinde gösteriyor. Ve mukaddes zatlar ve münezzeh şeyler hakkında gayet çirkin hatıraları hayaline gösteriyor. Ve imkân-ı zâtîyi imkân-ı aklî şeklinde gösterip, imandaki yakînine münâfi bir şek tarzını veriyor. Ve o vakit o biçare hassas adam, kendini dalâlet ve küfür içine düştüğünü tevehhüm edip imandaki yakîninin zâil olduğunu zanneder, ye'se düşer, o yeisle şeytana maskara olur. Şeytan hem ye'sini, hem o zayıf damarını, hem o iltibasını çok işlettirir; ya divane olur, yahut [1] هَرْچِه بَادْ اَبَادْ der, dalâlete gider.

Şeytanın bu desisesinin mahiyeti ne kadar esassız olduğunu, bazı risalelerde beyan ettiğimiz gibi, burada icmâlen bahsedeceğiz. Şöyle ki:

Nasıl ki âyinede yılanın sureti ısırmaz ve ateşin misali yandırmaz ve murdarın aksi telvis etmez. Öyle de, hayal veya fikir âyinesinde küfriyâtın ve şirkin akisleri ve dalâletin gölgeleri ve şetimli çirkin sözlerin hayalleri itikadı bozmaz, imanı tağyir etmez, hürmetli edebi kırmaz. Çünkü meşhur kaidedir ki, *"Tahayyül-ü şetim şetim olmadığı gibi, tahayyül-ü küfür dahi küfür değil ve tasavvur-u dalâlet de dalâlet değil."*

İmandaki şek meselesi ise, imkân-ı zâtîden gelen ihtimaller, o yakîne münâfi değil ve o yakîni bozmaz. İlm-i usul-i dinde kavâid-i mukarreredendir ki,

اِنَّ ٱلاِمْكَانَ الذّاتِيَ لاَيُنَافِى الْيَقِينَ الْعِلْمِىَ [2]

Meselâ, Barla Denizi su olarak yerinde bulunduğuna yakînimiz var. Halbuki, zâtında mümkündür ki, o deniz, bu dakikada batmış olsun. Ve batması mümkinattandır. Bu imkân-ı zâtî, madem bir emâreden neş'et etmiyor; zihnî bir imkân olamaz ki, şek olsun. Çünkü, yine ilm-i usul-i dinde bir kaide-i mukarreredir ki,

لاَعِبْرَةَ لِلاِحْتِمَالِ غَيْرِ النَّاشِئِ عَنْ دَلِيلٍ

Yani, *"Bir emâreden gelmeyen bir ihtimal-i zâtî ise, bir imkân-ı zihnî olmaz ki şüphe verip ehemmiyeti olsun."*

İşte bu desise-i şeytaniyeye mâruz olan biçare adam, hakaik-i imaniyeye yakînini böyle zâtî imkânlarla kaybediyor zanneder. Meselâ, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında, beşeriyet itibarıyla çok imkân-ı zâtiye hatırına geliyor ki, imanın cezim ve yakînine zarar vermez. Fakat o zarar verdi zanneder, zarara düşer.

Hem bazan şeytan, kalb üstündeki lümmesi cihetinde, Cenâb-ı Hak hakkında fena sözler söyler. O adam zanneder ki, onun kalbi bozulmuş ki böyle söylüyor; titriyor. Halbuki onun titremesi ve korkması ve adem-i rızası delildir ki, o sözler kalbinden gelmiyor, belki lümme-i şeytaniyeden geliyor veya şeytan tarafından ihtar ve tahayyül ediliyor.

Hem insanın letâifi içinde teşhis edemediğim bir iki latîfe var ki, ihtiyar ve iradeyi dinlemezler, belki de mes'uliyet altına da giremezler. Bazan o latîfeler hükmediyorlar, hakkı dinlemiyorlar, yanlış şeylere giriyorlar. O vakit şeytan o adama telkin eder ki: "Senin istidadın hakka ve imana muvafık değil ki, böyle ihtiyarsız bâtıl şeylere giriyorsun. Demek senin kaderin seni şekavete mahkûm etmiştir." O biçare adam ye'se düşüp helâkete gider.

İşte, şeytanın evvelki desiselerine karşı mü'minin tahassungâhı, muhakkıkîn-i asfiyanın düsturlarıyla hudutları taayyün eden hakaik-i imaniye ve muhkemât-ı Kur'âniyedir. Ve âhirdeki desiselerine karşı, istiâze ile, ehemmiyet vermemektir. Çünkü ehemmiyet verdikçe,

nazar-ı dikkati celb ettirip büyür, şişer. Mü'minin böyle mânevî yaralarına tiryak ve merhem, Sünnet-i Seniyyedir.

1.) Her ne olursa olsun.
2.) İmkân-ı zatî, yakîn-î ilmîye aykırı değildir. (bk. el-Gazâlî, el-Menhûl: s.122; el-Müceddidî, Kavâidü'l-fıkh: s.11, 143)

Lemalar : 13.Lema : 7.Isaret

7.İşaret: Halk-ı Şer ve Günah-ı Kebire meselesi

Yedinci İşaret

Sual: Mutezile imamları, şerrin icadını şer telâkki ettikleri için, küfür ve dalâletin hilkatini Allah'a vermiyorlar. Güya onunla Allah'ı takdis ediyorlar! *"Beşer kendi ef'âlinin hâlıkıdır"* diye dalâlete gidiyorlar.

Hem derler: "Bir günah-ı kebireyi işleyen bir mü'minin imanı gider. Çünkü Cenâb-ı Hakka itikad ve Cehennemi tasdik etmek, öyle günahı işlemekle kabil-i tevfik olamaz. Çünkü dünyada gayet cüz'î bir hapis korkusuyla kendini hilâf-ı kanun herşeyden muhafaza eden adam, ebedî bir azâb-ı Cehennemi ve Hâlıkın gazabını nazar-ı ehemmiyete almayacak derecede büyük günahları işlerse, elbette imansızlığa delâlet eder."

Elcevap: Birinci şıkkın cevabı şudur ki: Kader Risalesinde izah edildiği gibi, halk-ı şer, şer değil; belki kesb-i şer, şerdir. Çünkü, halk ve icad umum neticelere bakar. Bir şerrin vücudu çok hayırlı neticelere mukaddeme olduğu için, o şerrin icadı, neticeler itibarıyla hayır olur, hayır hükmüne geçer. Meselâ ateşin yüz hayırlı neticeleri var. Fakat bazı insanlar, sû-i ihtiyarıyla ateşi kendilerine şer yapmakla, "Ateşin icadı şerdir" diyemezler. Öyle de, şeytanların icadı, terakkiyât-ı insaniye gibi çok hikmetli neticeleri olmakla beraber, sû-i ihtiyarıyla ve yanlış kesbiyle şeytanlara mağlûp olmakla, "Şeytanın hilkati şerdir" diyemez. Belki o, kendi kesbiyle kendine şer yaptı.

Evet, kesb ise, mübaşeret-i cüz'iye olduğu için, hususî bir netice-i şerriyenin mazharı olur; o kesb-i şer, şer olur. Fakat icad umum neticelere baktığı için, şer, şer değil, belki hayırdır. İşte Mutezile bu sırrı anlamadıkları için, *"Halk-ı şer, şerdir; ve çirkinin icadı çirkindir"* diye, Cenâb-ı Hakkı takdis için, şerrin icadını ona vermemişler,

dalâlete düşmüşler, [1] وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ olan bir rükn-ü imaniyeyi tevil etmişler.

İkinci şık ki, “Günah-ı kebireyi işleyen nasıl mü’min kalabilir?” diye suallerine cevap ise:

Evvelâ, sabık işaretlerde onların hatası kat’î bir surette anlaşılmıştır ki, tekrara hâcet kalmamıştır. Saniyen, nefs-i insaniye, muaccel ve hazır bir dirhem lezzeti, müeccel, gaip bir batman lezzete tercih ettiği gibi, hazır bir tokat korkusundan, ileride bir sene azaptan daha ziyade çekinir.

Hem insanda hissiyat galip olsa, aklın muhakemesini dinlemez. Heves ve vehmi hükmedip, en az ve ehemmiyetsiz bir lezzet-i hazırayı ileride gayet büyük bir mükâfâta tercih eder. Ve az bir hazır sıkıntıdan, ileride büyük bir azâb-ı müeccelden ziyade çekinir. Çünkü tevehhüm ve heves ve his, ileriyi görmüyor, belki inkâr ediyorlar. Nefis dahi yardım etse, mahall-i iman olan kalb ve akıl susarlar, mağlûp oluyorlar. Şu halde, kebâiri işlemek imansızlıktan gelmiyor, belki his ve hevesin ve vehmin galebesiyle akıl ve kalbin mağlûbiyetinden ileri gelir.

Hem sabık işaretlerde anlaşıldığı gibi, fenalık ve hevesat yolu, tahribat olduğu için, gayet kolaydır. Şeytan-ı ins ve cinnî, çabuk insanları o yola sevk ediyor. Gayet câ-yı hayret bir haldir ki, âlem-i bekànın—nass-ı hadisle—sinek kanadı kadar bir nuru, ebedî olduğu için, bir insanın müddet-i ömründe dünyadan aldığı lezzet ve nimete mukabil geldiği halde, bazı bîçare insanlar, bir sinek kanadı kadar bu fâni dünyanın lezzetini, o bâki âlemin bu fâni dünyasına değer lezzetlerine tercih edip şeytanın arkasında gider.

İşte bu sırlar içindir ki, Kur’ân-ı Hakîm, mü’minleri pek çok tekrar ve ısrar ile, tehdit ve teşvik ile, günahtan zecir ve hayra sevk ediyor.

Bir zaman Kur’ân-ı Hakîmin bu tekrar ile şiddetli irşâdâtı bana bu fikri verdi ki, bu kadar mütemâdi ihtarlar ve ikazlar, mü’min insanları sebatsız ve hakikatsiz gösteriyorlar. İnsanın şerefine yakışmayacak bir vaziyet veriyorlar. Çünkü, bir memur, âmirinden aldığı birtek emri itaatine kâfi iken, aynı emri on defa söylese, o memur cidden

gücenecek. “Beni ittiham ediyorsun; ben hain değilim” der. Halbuki, en hâlis mü’minlere Kur’ân-ı Hakîm musırrâne, mükerrer emrediyor.

Bu fikir benim zihnimi kurcaladığı bir zamanda, iki üç sadık arkadaşlarım vardı. Onları şeytan-ı insînin desiselerine kapılmamak için pek çok defa ihtar ve ikaz ediyordum. “Bizi ittiham ediyorsun” diye gücenmiyorlardı. Fakat ben kalben diyordum ki: “Bu mütemâdiyen ihtarlarımla bunları gücendiriyorum, sadakatsizlikle ve sebatsızlıkla ittiham ediyorum.”

Sonra, birden, sabık işaretlerde izah ve ispat edilen hakikat inkişaf etti. O vakit, o hakikatle hem Kur’ân-ı Hakîmin tam mutabık-ı mukteza-yı hal ve yerinde ve israfsız ve hikmetli ve ittihamsız bir surette ısrar ve tekrârâtı yaptığı ve ayn-ı hikmet ve mahz-ı belâgat olduğunu bildim. Ve o sadık arkadaşlarımın gücenmediklerinin sırrını anladım. O hakikatin hülâsası şudur ki:

Şeytanlar, tahribat cihetinde sevk ettikleri için, az bir amel ile çok şerleri yaparlar. Onun için, tarik-i hakta ve hidayette gidenler, pek çok ihtiyat ve şiddetli sakınmaya ve mükerrer ihtârâta ve kesretli muavenete muhtaç olduklarındandır ki, Cenâb-ı Hak, o tekrarat cihetinde bin bir ismiyle ehl-i imana muavenetini takdim ediyor ve binler merhamet ellerini imdadına uzatıyor. Şerefini kırmıyor, belki vikaye ediyor. İnsanın kıymetini küçük düşürtmüyor, belki şeytanın şerrini büyük gösteriyor.

İşte, ey ehl-i hak ve ehl-i hidayet! Şeytan-ı ins ve cinnînin mezkûr desiselerinden kurtulmak çaresi: Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak mezhebini karargâh yap ve Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın muhkemat kalesine gir ve Sünnet-i Seniyyeyi rehber yap, selâmeti bul.

1.)Başa gelen ister hayır olsun ister şer olsun, kadere her yönüyle inanmak.

Lemalar : 13.Lema : 8.Isaret

8.İşaret: Küfür yolundaki müşkilat

Sekizinci İşaret

Sual: Sabık işaretlerde ispat ettiniz ki, dalâlet yolu kolay ve tahrip ve tecavüz olduğu için, çoklar o yola sülûk ediyorlar. Halbuki sair risalelerde kat'î delillerle ispat etmişsiniz ki, küfür ve dalâlet yolu o kadar müşkilâtlı ve suubetlidir ki, hiç kimse ona girmemek gerekti ve kabil-i sülûk değil. Ve iman ve hidayet yolu o kadar kolay ve zâhirdir ki, herkes ona girmeliydi.

Elcevap: Küfür ve dalâlet iki kısımdır. Bir kısmı, amelî ve fer'î olmakla beraber, iman hükümlerini nefyetmek ve inkâr etmektir ki, bu tarz dalâlet kolaydır. Hakkı kabul etmemektir; bir terktir, bir ademdir, bir adem-i kabuldür. İşte bu kısımdır ki, risalelerde kolay gösterilmiş.

İkinci kısım ise, amelî ve fer'î olmayıp, belki itikadî ve fikrî bir hükümdür. Yalnız imanın nefyini değil, belki imanın zıddına gidip bir yol açmaktır. Bu ise bâtılı kabuldür, hakkın aksini ispattır. Bu kısım, imanın yalnız nefyi ve nakîzi değil, imanın zıddıdır. Adem-i kabul değil ki kolay olsun. Belki kabul-ü ademdir. Ve o ademi ispat etmekle kabul edilebilir. اَلْعَدَمُ لاَ يُثْبَتُ kaidesiyle, ademin ispatı elbette kolay değildir.

İşte, sair risalelerde imtinâ derecesinde suubetli ve müşkilâtlı gösterilen küfür ve dalâlet bu kısımdır ki, zerre miktar şuuru bulunan, bu yola sâlik olmamak lâzımdır. Hem bu yol, risalelerde kat'î ispat edildiği gibi, o kadar dehşetli elemleri var ve boğucu karanlıkları var ki, zerre miktar aklı bulunan, o yola talip olmaz.

Eğer denilse: Bu kadar elîm ve karanlıklı, müşkilâtlı yola nasıl ekser insanlar gidiyorlar?

Elcevap: İçine düşmüş bulunuyorlar, çıkamıyorlar. Hem insandaki nebâtî ve hayvânî kuvveleri, âkıbeti görmedikleri,

düşünemedikleri ve o insandaki letâif-i insaniyeye galebe ettikleri için, çıkmak istemiyorlar ve hazır, muvakkat bir lezzetle mütesellî oluyorlar.

Sual: Eğer denilse, Dalâlette öyle dehşetli bir elem ve bir korku var ki, kâfir, değil hayattan lezzet alması, hiç yaşamaması lâzım geliyor. Belki o elemden ezilmeli ve o korkudan ödü patlamalıydı. Çünkü insaniyet itibarıyla hadsiz eşyaya müştak ve hayata âşık olduğu halde, küfür vasıtasıyla, mevtini bir idam-ı ebedî ve bir firâk-ı lâyezâlî ve zevâl-i mevcudatı ve ahbabının vefatlarını ve bütün sevdiklerini idam ve mufarakat-i ebediye suretinde, gözü önünde, daima küfür vasıtasıyla gören insan nasıl yaşayabilir? Nasıl hayattan lezzet alabilir?

Elcevap: Acip bir mağlâta-i şeytaniye ile kendini aldatır, yaşar. Sûrî bir lezzet alır zanneder. Meşhur bir temsille onun mahiyetine işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Deniliyor: Devekuşuna demişler, “Kanatların var, uç.” O da kanatlarını kısıp “Ben deveyim” demiş, uçmamış. Fakat avcının tuzağına düşmüş. Avcı beni görmesin diye başını kuma sokmuş. Halbuki koca gövdesini dışarıda bırakmış, avcıya hedef etmiş. Sonra ona demişler, “Madem deveyim diyorsun, yük götür.” O zaman kanatlarını açıvermiş, “Ben kuşum” demiş, yükün zahmetinden kurtulmuş. Fakat hâmisiz ve yemsiz olarak avcıların hücumuna hedef olmuş.

Aynen onun gibi, kâfir, Kur’ân’ın semâvî ilânâtına karşı küfr-ü mutlakı bırakıp meşkûk bir küfre inmiş. Ona denilse: “Madem mevt ve zevâli bir idam-ı ebedî biliyorsun. Kendini asacak olan darağacı göz önünde. Ona her vakit bakan nasıl yaşar, nasıl lezzet alır?” O adam, Kur’ân’ın umumî vech-i rahmet ve şümullü nurundan aldığı bir hisse ile der: “Mevt idam değil; ihtimal bekà var.” Veyahut, devekuşu gibi başını gaflet kumuna sokar—tâ ki ecel onu görmesin ve kabir ona bakmasın ve zevâl-i eşya ona ok atmasın!

Elhasıl, o meşkûk küfür vasıtasıyla, devekuşu gibi mevt ve zevâli idam mânâsında gördüğü vakit, Kur’ân ve semâvî kitapların îmân-ı bi’l-âhiret’e dair kat’î ihbârâtı ona bir ihtimal verir; o kâfir o ihtimale yapışır, o dehşetli elemi üzerine almaz. O vakit ona denilse, “Madem

bâki bir âleme gidilecek; o âlemde güzel yaşamak için tekâlif-i diniye meşakkatini çekmek gerektir.” O adam şekk-i küfrî cihetiyle der: “Belki yoktur. Yok için neden çalışayım?” Yani, vaktâ ki o hükm-ü Kur’ân’ın verdiği ihtimal-i bekà cihetiyle idam-ı ebedî âlâmından kurtulur ve meşkûk küfrün verdiği ihtimal-i adem cihetiyle tekâlif-i diniye meşakkati ona müteveccih olur; ona karşı küfür ihtimaline yapışır, o zahmetten kurtulur. Demek, bu nokta-i nazarda, mü’minden ziyade bu hayatta lezzet alır zannediyor. Çünkü tekâlif-i diniyenin zahmetinden ihtimal-i küfrî ile kurtuluyor ve âlâm-ı ebediyeden, ihtimal-i imanî cihetiyle kendi üzerine almaz. Halbuki bu mağlâta-i şeytaniyenin hükmü gayet sathî ve faydasız ve muvakkattir.

İşte, Kur’ân-ı Hakîmin küffarlar hakkında da bir nevi cihet-i rahmeti vardır ki, hayat-ı dünyeviyeyi onlara cehennem olmaktan bir derece kurtarıp bir nevi şek vererek, şek ile yaşıyorlar. Yoksa, âhiret cehennemini andıracak, bu dünyada dahi mânevî bir cehennem azabı çekeceklerdi ve intihara mecbur olacaklardı.

İşte, ey ehl-i iman! Sizi idam-ı ebedîden ve dünyevî ve uhrevî cehennemlerden kurtaran Kur’ân’ın himayeti altına mü’minâne ve mutemidâne giriniz ve Sünnet-i Seniyyesinin dairesine teslimkârâne ve müstahsinâne dahil olunuz, dünya şekavetinden ve âhirette azaptan kurtulunuz.

1.) Yokluk ispat edilemez. (İbni Kayyim, es-Savâiku’l-Mürsele: 4:1310; İbni Kayyim, er-Rûh fi’l-Kelâm: 1:198)

Lemalar : 13.Lema : 9.Isaret

9.İşaret: Cemali ve Celali isimler bazen mağlubiyeti iktiza eder

Dokuzuncu İşaret

Sual: Hizbullah olan ehl-i hidayet, başta enbiya ve onların başında Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm, o kadar inâyet ve rahmet-i İlâhiye ve imdad-ı Sübhâniyeye mazhar oldukları halde, neden çok defa, hizbüşşeytan olan ehl-i dalâlete mağlûp olmuşlar? Hem, Hâtemü'l-Enbiyânın güneş gibi parlak nübüvvet ve risaleti ve iksir-i âzam gibi tesirli i'câz-ı Kur'ânî vasıtasıyla irşadı ve cazibe-i umumiye-i kâinattan daha cazibedar hakaik-i Kur'âniyenin komşuluğunda ve yakınında olan Medine münafıklarının dalâlette ısrarları ve hidayete girmemeleri niçindir ve hikmeti nedir?

Elcevap: Bu iki şık müthiş sualin halli için, derince bir esas beyan etmek lâzım gelir. Şöyle ki:

Şu kâinat Hâlık-ı Zülcelâlinin hem cemâlî, hem celâlî iki kısım esmâsı bulunduğundan ve o cemâlî ve celâlî isimler, hükümlerini ayrı ayrı cilvelerle göstermek iktiza ettiklerinden, Hâlık-ı Zülcelâl, kâinatta ezdâdı birbirine mezc edip, birbirine mukabil getirip ve birbirine mütecaviz ve müdafi bir vaziyet verip, hikmetli ve menfaattar bir nevi mübareze suretine getirip, ondan, zıtları birbirinin hududuna geçirip ihtilâfat ve tagayyürat meydana getirmekle, kâinatı kanun-u tagayyür ve tahavvül ve düstur-u terakki ve tekâmüle tâbi kıldığı için; o şecere-i hilkatin câmi bir semeresi olan insan nev'inde o kanun-u mübarezeyi daha acip bir şekle getirip, bütün terakkiyât-ı insaniyeye medar bir mücahede kapısını açıp, hizbullaha karşı meydana çıkabilmek için hizbüşşeytana bazı cihazat vermiş.

İşte bu sırr-ı dakik içindir ki, enbiyalar çok defa ehl-i dalâlete karşı mağlûp oluyor. Ve gayet zaaf ve aczde olan dalâlet ehli, mânen gayet kuvvetli olan ehl-i hakka muvakkaten galip oluyorlar ve mukavemet ediyorlar. Bu acip mukavemetin sırr-ı hikmeti şudur ki:

Dalâlette ve küfürde hem adem ve terk var ki, pek kolaydır, hareket istemez. Hem tahrip var ki, çok sehîldir ve âsândır, az bir hareket yeter. Hem tecavüz var ki, az bir amel ile çoklarına zarar verip, ihâfe noktasında ve firavuniyet cihetinden onlara bir makam kazandırır. Hem âkıbeti görmeyen ve hazır zevke müptelâ olan insandaki nebâtî ve hayvânî kuvvelerin tatmini, telezzüzü, hürriyeti vardır ki, akıl ve kalb gibi letâif-i insaniyeyi insaniyetkârâne ve âkıbet-endişâne olan vazifelerinden vazgeçiriyorlar.

Ehl-i hidayet ve başta ehl-i nübüvvet ve başta Habib-i Rabbü'l-Âlemîn olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın meslek-i kudsîsi, hem vücudî, hem sübutî, hem tamir, hem hareket, hem hududda istikamet, hem âkıbeti düşünmek, hem ubudiyet, hem nefs-i emmârenin firavuniyetini, serbestliğini kırmak gibi esasat-ı mühimme bulunduğundandır ki, Medine-i Münevverede bulunan o zamanın münafıkları, o parlak güneşe karşı yarasa kuşu gibi gözlerini yumup, o cazibe-i azîmeye karşı şeytanî bir kuvve-i dâfiaya kapılıp dalâlette kalmışlar.

Eğer denilirse: Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselâm madem Habib-i Rabbü'l-Âlemîndir. Hem elindeki hak ve lisanındaki hakikattir. Ve ordusundaki askerlerin bir kısmı melâikedir. Ve bir avuç su ile bir orduyu sular. Ve dört avuç buğday ve bir oğlağın etiyle bin adamı doyuracak bir ziyafet verir. Ve küffar ordusunun gözlerine bir avuç toprak atmakla, o bir avuç topraktan her küffârın gözüne bir avuç toprak girmesiyle onları kaçırır. Ve daha bunun gibi bin mu'cizat sahibi olan bir kumandan-ı Rabbânî, nasıl oluyor da Uhud'un nihayetinde ve Huneyn'in bidâyetinde mağlûp oluyor?

Elcevap: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nev-i beşere muktedâ ve imam ve rehber olarak gönderilmiştir. Tâ ki, o nev-i insanî, hayat-ı içtimaiye ve şahsiyedeki düsturları ondan öğrensin ve Hakîm-i Zülkemâlin kavânin-i meşietine itaate alışsınlar ve desâtir-i hikmetine tevfik-i hareket etsinler. Eğer Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayat-ı içtimaiye ve şahsiyesinde daima harikulâdelere ve mucizelere istinad etseydi, o vakit imam-ı mutlak ve rehber-i ekber olamazdı.

İşte bu sır içindir ki, yalnız dâvâsını tasdik ettirmek için, ara sıra, indelhâce, münkirlerin inkârını kırmak için mucizeler gösterirdi. Sair vakitlerde nasıl ki herkesten ziyade evâmir-i İlâhiyeye itaat etmiştir; öyle de, hikmet-i Rabbâniye ile ve meşiet-i Sübhâniye ile tesis edilen âdetullah kavâninine herkesten ziyade mürâat ve itaat ederdi. Düşmana karşı zırh giyerdi, “Sipere giriniz” emrederdi. Yara alırdı, zahmet çekerdi. Tâ, tamamıyla hikmet-i İlâhiye kanununa ve kâinattaki şeriat-ı fıtriye-i kübrâya mürâat ve itaati göstersin.

Lemalar : 13.Lema : 10.Isaret

10.İşaret: Şeytanın vücuduna dair dört delil

Onuncu İşaret

İblis'in en mühim bir desisesi, kendini, kendine tâbi olanlara inkâr ettirmektir. Şu zamanda, hususan maddiyyunların felsefeleriyle zihni bulananlar bu bedihî meselede tereddüt gösterdikleri için, şeytanın bu desisesine karşı bir iki söz söyleyeceğiz. Şöyle ki:

İnsanlarda şeytan vazifesini gören cesetli ervâh-ı habise bilmüşahede bulunduğu gibi, cinnîden cesetsiz ervâh-ı habise dahi bulunduğu, o kat'iyettedir. Eğer onlar maddî ceset giyseydiler, bu şerîr insanların aynı olacaktılar. Hem eğer bu insan suretindeki insî şeytanlar cesetlerini çıkarabilseydiler, o cinnî iblisler olacaktılar. Hattâ bu şiddetli münasebete binaendir ki, bir mezheb-i bâtıl hükmetmiş ki, *"İnsan suretindeki gayet şerîr ervâh-ı habise, öldükten sonra şeytan olur."*

Malûmdur ki, âlâ birşey bozulsa, ednâ birşeyin bozulmasından daha ziyade bozuk olur. Meselâ, nasıl ki süt ve yoğurt bozulsalar yine yenilebilir. Yağ bozulsa yenilmez, bazan zehir gibi olur. Öyle de, mahlûkatın en mükerremi, belki en âlâsı olan insan, eğer bozulsa, bozuk hayvandan daha ziyade bozuk olur. Müteaffin maddelerin kokusuyla telezzüz eden haşarat gibi ve ısırmakla zehirlendirmekten ezzet alan yılanlar gibi, dalâlet bataklığındaki şerler ve habis ahlâklarla telezzüz ve iftihar eder ve zulmün zulümatındaki zararlardan ve cinayetlerden lezzet alırlar, adeta şeytanın mahiyetine girerler. Evet, cinnî şeytanın vücuduna kat'î bir delili, insî şeytanın vücududur.

Saniyen: Yirmi Dokuzuncu Sözde yüzer delil-i kat'î ile ruhanî ve meleklerin vücudunu ispat eden umum o deliller, şeytanların dahi vücudunu ispat ederler. Bu ciheti o Söze havale ediyoruz.

Salisen: Kâinattaki umur-u hayriyedeki kanunların mümessili, nâzırı hükmünde olan meleklerin vücudu, ittifak-ı edyân ile sabit olduğu gibi, umur-u şerriyenin mümessilleri ve mübaşirleri ve o umurdaki kavâninin medarları olan ervâh-ı habise ve şeytaniye bulunması, hikmet ve hakikat noktasında kat'îdir. Belki umur-u şerriyede zîşuur bir perdenin bulunması daha ziyade lâzımdır. Çünkü, Yirmi İkinci Sözün başında denildiği gibi, herkes, herşeyin hüsn-ü hakikîsini göremediği için, zâhirî şerriyet ve noksaniyet cihetinde Hâlık-ı Zülcelâle karşı itiraz etmemek ve rahmetini ittiham etmemek ve hikmetini tenkit etmemek ve haksız şekvâ etmemek için, zahirî bir vasıtayı perde ederek, tâ itiraz ve tenkit ve şekvâ o perdelere gidip, Hâlık-ı Kerîm ve Hakîm-i Mutlaka teveccüh etmesin. Nasıl ki, vefat eden ibâdın küsmesinden Hazret-i Azrail'i kurtarmak için hastalıkları ecele perde etmiş; öyle de, Hazret-i Azrail'i (a.s.) kabz-ı ervâha perde edip, tâ merhametsiz tevehhüm edilen o hâletlerden gelen şekvâlar Cenâb-ı Hakka teveccüh etmesin. Öyle de, daha ziyade bir kat'iyetle, şerlerden ve fenalıklardan gelen itiraz ve tenkit Hâlık-ı Zülcelâle teveccüh etmemek için, hikmet-i Rabbâniye, şeytanın vücudunu iktiza etmiştir.

Rabian: İnsan küçük bir âlem olduğu gibi, âlem dahi büyük bir insandır. Bu küçük insan o büyük insanın bir fihristesi ve hülâsasıdır. İnsanda bulunan nümunelerin büyük asılları, insan-ı ekberde bizzarure bulunacaktır. Meselâ, nasıl ki insanda kuvve-i hafızanın vücudu, âlemde Levh-i Mahfuzun vücuduna kat'î delildir; öyle de, insanda kalbin bir köşesinde lümme-i şeytaniye denilen bir âlet-i vesvese ve kuvve-i vâhimenin telkinatıyla konuşan bir şeytanî1 lisan ve ifsad edilen kuvve-i vâhime küçük bir şeytan hükmüne geçtiğini ve sahiplerinin ihtiyarına zıt ve arzusuna muhalif hareket ettiklerini, hissen ve hadsen herkes nefsinde görmesi, âlemde büyük şeytanların vücuduna kat'î bir delildir. Ve bu lümme-i şeytaniye ve şu kuvve-i vâhime bir kulak ve bir dil olduklarından, ona üfleyen ve bunu konuşturan haricî bir şahs-ı şerîrenin vücudunu ihsas ederler.

Lemalar : 13.Lema : 11.Isaret

11.İşaret: Ehl-i dalaletin şerrinden mevcudatın hiddetlenmesi

Onbirinci İşaret

Ehl-i dalâletin şerrinden kâinatın kızdıklarını ve anâsır-ı külliyenin hiddet ettiklerini ve umum mevcudatın galeyana geldiklerini, Kur'ân-ı Hakîm, mucizâne ifade ediyor. Yani, kavm-i Nuh'un başına gelen tufan ile semâvat ve arzın hücumunu ve kavm-i Semud ve Âd'ın inkârından hava unsurunun hiddetini ve kavm-i Firavuna karşı su unsurunun ve denizin galeyanını ve Karun'a karşı toprak unsurunun gayzını ve ehl-i küfre karşı âhirette [1] تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ sırrıyla Cehennemin gayzını ve öfkesini ve sair mevcudatın ehl-i küfür ve dalâlete karşı hiddetini gösterip ilân ederek gayet müthiş bir tarzda ve i'câzkârâne ehl-i dalâlet ve isyanı zecrediyor.

Sual: Niçin böyle ehemmiyetsiz insanların ehemmiyetsiz amelleri ve şahsî günahları kâinatın hiddetini celb ediyor?

Elcevap: Bazı risalelerde ve sabık işaretlerde ispat edildiği gibi, küfür ve dalâlet, müthiş bir tecavüzdür ve umum mevcudatı alâkadar edecek bir cinayettir. Çünkü hilkat-i kâinatın bir netice-i âzamı, ubudiyet-i insaniyedir ve rububiyet-i İlâhiyeye karşı iman ve itaatle mukabeledir. Halbuki ehl-i küfür ve dalâlet ise, küfürdeki inkârıyla, mevcudatın ille-i gayeleri ve sebeb-i bekàları olan o netice-i âzamı reddettikleri için, umum mahlûkatın hukukuna bir nevi tecavüz olduğu gibi, umum masnuatın âyinelerinde cilveleri tezahür eden ve masnuatın kıymetlerini âyinedarlık cihetinde âli eden esmâ-i İlâhiyenin cilvelerini inkâr ettikleri için, o esmâ-i kudsiyeye karşı bir tezyif olduğu gibi, umum masnuatın kıymetini tenzil ile, o masnuata

karşı bir tahkir-i azîmdir. Hem umum mevcudatın herbiri birer vazife-i âliye ile muvazzaf birer memur-u Rabbânî derecesinde iken, küfür vasıtasıyla sukut ettirip, câmid, fâni, mânâsız bir mahlûk menzilesinde gösterdiğinden, umum mahlûkatın hukukuna karşı bir nevi tahkirdir.

İşte, envâ-ı dalâlet, derecâtına göre az çok kâinatın yaratılmasındaki hikmet-i Rabbâniyeye ve dünyanın bekàsındaki makasıd-ı Sübhâniyeye zarar verdiği için, ehl-i isyana ve ehl-i dalâlete karşı kâinat hiddete geliyor, mevcudat kızıyor, mahlûkat öfkeleniyor.

Ey cirmi ve cismi küçük ve cürmü ve zulmü büyük ve ayıp ve zenbi azîm biçare insan! Kâinatın hiddetinden, mahlûkatın nefretinden, mevcudatın öfkesinden kurtulmak istersen, işte kurtulmanın çaresi: Kur'ân-ı Hakîmin daire-i kudsiyesine girmektir ve Kur'ân'ın mübelliği olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnet-i seniyyesine ittibâdır. Gir ve tâbi ol.

1.)Neredeyse öfkeden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:8)

Lemalar : 13.Lema : 12.Isaret

12.İşaret: Dört sualdir

Onikinci İşaret

Dört sual ve cevaptır.

- 1.Sual: Mahdud günahlara hadsiz azab nasıl adalet olur
- 2.Sual: Cehennem ceza-yı amel, Cennet fazl-ı İlahidir
- 3.Sual: Seyyienin bir, hasenenin on yazılmasının sırrı
- 4.Sual: Ehl-i dalaletin muvaffakiyetinin hikmeti

Lemalar : 13.Lema : 12.Isaret : 1.Sual

1.Sual: Mahdud günahlara hadsiz azab nasıl adalet olur

Birinci Sual

Mahdut bir hayatta, mahdut günahlara mukabil hadsiz bir azap ve nihayetsiz bir Cehennem nasıl adalet olur?

Elcevap: Sabık işaretlerde, hususan bundan evvelki On Birinci İşarette kat'iyen anlaşıldı ki, küfür ve dalâlet cinayeti, nihayetsiz bir cinayettir ve hadsiz bir hukuka tecavüzdür.

Lemalar : 13.Lema : 12.Isaret : 2.Sual

2.Sual: Cehennem ceza-yı amel, Cennet fazl-ı İlahidir

İkinci Sual

Şeriatta denilmiştir ki, *“Cehennem ceza-yı ameldir, fakat Cennet fazl-ı İlâhî iledir.”* Bunun sırr-ı hikmeti nedir?

Elcevap: Sabık işaretlerde tebeyyün etti ki, insan, icadsız bir cüz-ü ihtiyarî ile ve cüz’î bir kesb ile, bir emr-i ademî veya bir emr-i itibarî teşkil ile ve sübut vermekle müthiş tahribata ve şerlere sebebiyet verdiği gibi, nefsi ve hevâsı daima şerlere ve zararlara meyyal olduğu için, o küçük kesbin neticesinden hâsıl olan seyyiâtın mes’uliyetini o çeker. Çünkü onun nefsi istedi ve kendi kesbiyle sebebiyet verdi. Ve şer, ademî olduğu için, abd ona fâil oldu, Cenâb-ı Hak da halk etti. Elbette o hadsiz cinayetin mes’uliyetini, nihayetsiz bir azapla çekmeye müstehak olur.

Amma hasenat ve hayrat ise, madem ki vücudîdirler, kesb-i insanî ve cüz-ü ihtiyarî onlara illet-i mûcide olamaz. İnsan onda hakikî fâil olamaz. Ve nefs-i emmâresi de hasenâta taraftar değildir. Belki rahmet-i İlâhiye onları ister ve kudret-i Rabbâniye icad eder. Yalnız, insan, iman ile, arzu ile, niyet ile sahip olabilir. Ve sahip olduktan sonra, o hasenat ise, ona evvelce verilmiş olan vücut ve iman nimetleri gibi, sabık hadsiz niam-ı İlâhiyeye bir şükürdür, geçmiş nimetlere bakar. Vaad-i İlâhî ile verilecek Cennet ise, fazl-ı Rahmânî ile verilir. Zâhirde bir mükâfattır, hakikatte fazldır.

Demek seyyiâtta sebep nefistir, mücâzâta bizzat müstehaktır. Hasenatta ise sebep Haktandır, illet de Haktandır. Yalnız, insan iman ile tesahup eder. “Mükâfâtını isterim” diyemez, “Fazlını beklerim” diyebilir.

Lemalar : 13.Lema : 12.Isaret : 3.Sual

3.Sual: Seyyienin bir, hasenenin on yazılmasının sırrı

Üçüncü Sual

Beyanat-ı sabıkadan da anlaşılıyor ki, seyyiat, intişar ve tecavüz ile taaddüt ettiğinden, bir seyyie bin yazılmalı; hasene ise, vücudî olduğu için maddeten taaddüt etmediğinden ve abdin icadıyla ve nefsin arzusuyla olmadığından, hiç yazılmamalı veya bir yazılmalı idi. Neden seyyie bir yazılır, hasene on ve bazan bin yazılır?

Elcevap: Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmet ve cemâl-i rahîmiyetini o suretle gösteriyor.

Lemalar : 13.Lema : 12.Isaret : 4.Sual

4.Sual: Ehl-i dalaletin muvaffakiyetinin hikmeti

Dördüncü Sual

Ehl-i dalâletin kazandıkları muvaffakiyet ve gösterdikleri kuvvet ve ehl-i hidayete galebeleri gösteriyor ki, onlar bir kuvvete ve bir hakikate istinad ediyorlar. Demek ya ehl-i hidayette zaaf var, ya onlarda bir hakikat var.

Elcevap: Hâşâ! Ne onlarda hakikat var, ne ehl-i hakta zaaf vardır. Fakat, maatteessüf, kàsırünnazar, muhakemesiz bir kısım avam tereddüde düşüp vesvese ediyorlar, akidelerine halel geliyor. Çünkü diyorlar: “Eğer ehl-i hakta tam hak ve hakikat olsaydı, bu derece mağlûbiyet ve zillet olmamak gerekti. Çünkü hakikat kuvvetlidir. اَلْحَقُّ يَعْلُو وَلاَ يُعْلٰى عَلَيْهِ olan kaide-i esasiye ile, kuvvet haktadır. Eğer o ehl-i hakka mukabil galibâne gelen ehl-i dalâletin hakikî bir kuvveti ve bir nokta-i istinadı olmasaydı, bu derece galibiyet ve muvaffakiyet olmamak lâzım gelecekti.”

Elcevap: Ehl-i hakkın mağlûbiyeti kuvvetsizlikten, hakikatsizlikten gelmediği, sabık işaretlerle kat’î ispat edildiği gibi, ehl-i dalâletin galebesi kuvvetlerinden ve iktidarlarından ve nokta-i istinad bulmalarından gelmediği, yine o işaretlerle kat’î ispat edildiğinden, bu sualin cevabı, sabık işaretlerin heyet-i mecmuasıdır. Yalnız burada desiselerinden, istimal ettikleri bir kısım silâhlarına işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Ben kendim mükerreren müşahede etmişim ki, yüzde on ehl-i fesat, yüzde doksan ehl-i salâhı mağlûp ediyordu. Hayretle merak ettim. Tetkik ederek kat’iyen anladım ki, o galebe kuvvetten, kudretten gelmiyor, belki fesattan ve alçaklıktan ve tahripten ve ehl-i

hakkın ihtilâfından istifade etmesinden ve içlerine ihtilâf atmaktan ve zayıf damarları tutmaktan ve aşılamaktan ve hissiyat-ı nefsaniyeyi ve ağrâz-ı şahsiyeyi tahrik etmekten ve insanın mahiyetinde muzır madenler hükmünde bulunan fena istidatları işlettirmekten ve şan ve şeref namıyla, riyâkârâne nefsin firavuniyetini okşamaktan ve vicdansızca tahribatlarından herkes korkmasından geliyor. Ve o misilli şeytanî desiseler vasıtasıyla muvakkaten ehl-i hakka galebe ederler. Fakat [2] وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ sırrıyla, [1] اَلْحَقُّ يَعْلُو وَلاَ يُعْلٰى عَلَيْهِ düsturuyla, onların o muvakkat galebeleri, menfaat cihetinden onlar için ehemmiyetsiz olmakla beraber, Cehennemi kendilerine ve Cenneti ehl-i hakka kazandırmalarına sebeptir.

İşte, dalâlette, iktidarsızlar muktedir görünmeleri ve ehemmiyetsizler şöhret kazanmaları içindir ki, hodfuruş, şöhretperest, riyâkâr insanlar ve az birşeyle iktidarlarını göstermek ve ihâfe ve ızrar cihetinden bir mevki kazanmak için ehl-i hakka muhalefet vaziyetine girerler. Tâ görünsün ve nazar-ı dikkat ona celb olunsun. Ve iktidar ve kudretle değil, belki terk ve atâletle sebebiyet verdiği tahribat ona isnad edilip ondan bahsedilsin. Nasıl ki böyle şöhret divanelerinden birisi namazgâhı telvis etmiş, tâ herkes ondan bahsetsin. Hattâ ondan lânetle de bahsedilmiş de, şöhretperestlik damarı kendisine bu lânetli şöhreti hoş göstermiş diye darbımesel olmuş.

Ey âlem-i bekà için yaratılan ve fâni âleme müptelâ olan biçare insan!

[3] فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ

âyetinin sırrına dikkat et, kulak ver. Bak, ne diyor:

Mefhum-u sarihiyle ferman ediyor ki, ehl-i dalâletin ölmesiyle, insanla alâkadar olan semâvât ve arz, onların cenazeleri üstünde ağlamıyorlar, yani, onların ölmesiyle memnun oluyorlar.

Ve mefhum-u işarîsiyle ifade ediyor ki, ehl-i hidayetin ölmesiyle semâvât ve arz, onların cenazeleri üstünde ağlıyorlar, firaklarını istemiyorlar. Çünkü ehl-i iman ile bütün kâinat alâkadardır, ondan

memnundur. Zira iman ile Hâlık-ı Kâinatı bildikleri için, kâinatın kıymetini takdir edip hürmet ve muhabbet ederler. Ehl-i dalâlet gibi tahkir ve zımnî adâvet etmezler.

Ey insan, düşün! Sen alâküllihal öleceksin. Eğer nefis ve şeytana tâbi isen, senin komşuların, belki akrabaların, senin şerrinden kurtulmak için mesrur olacaklar. Eğer [4] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ deyip Kur'ân'a ve Habib-i Rahmân'a tâbi isen, o vakit semavat ve arz ve mevcudat, herkesin derecesine nisbeten, senin derecene göre senin firâkından müteessir olup mânen ağlarlar. Ulvî bir matemle ve haşmetli bir teşyî ile, kabir kapısıyla girdiğin bekà âleminde senin derecene nisbeten senin için bir hüsn-ü istikbal var olduğuna işaret ederler.

1.)Hak daima üstün gelir; hakka galebe edilmez.
2.)Gerçek sonuç takvâ sahiplerinindir. (A'râf Sûresi, 7:128)
3.)Gök ve yer onlara ağlamadı. (Duhan Sûresi, 44:29)
4.)Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.

Lemalar : 13.Lema : 13.Isaret

13.İşaret: Üç Noktadır

Onüçüncü İşaret

Üç Noktadır.

- 1.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin azameti cihetinde bir vesvese
- 2.Nokta: Şeytanın insana kusurunu itiraf ettirmemesi
- 3.Nokta: Bir müminin bir tek seyyiesiyle onun bütün hasenatını örtmek

Lemalar : 13.Lema : 13.Isaret : 1.Nokta

1.Nokta: Hakaik-i İmaniyenin azameti cihetinde bir vesvese

Birinci Nokta

Şeytanın en büyük bir desisesi, hakaik-i imaniyenin azameti cihetinde dar kalbli ve kısa akıllı ve kàsır fikirli insanları aldatır, der ki: “Birtek zat, umum zerrat ve seyyarat ve nücumu ve sair mevcudatı bütün ahvâliyle tedbir-i rububiyetinde çeviriyor, idare ediyor deniliyor. Böyle hadsiz acip, büyük meseleye nasıl inanılabilir? Nasıl kalbe yerleşir? Nasıl fikir kabul edebilir?” der. Acz-i insanî noktasında bir hiss-i inkârî uyandırıyor.

Elcevap: Şeytanın bu desisesini susturan sır «Allahu ekber» dir. Ve cevab-ı hakikîsi de «Allahu ekber» dir. Evet, «Allahu ekber» in ziyade kesretle şeâir-i İslâmiyede tekrarı, bu desiseyi mahvetmek içindir. Çünkü, insanın âciz kuvveti ve zayıf kudreti ve dar fikri, böyle hadsiz büyük hakikatleri «Allahu ekber» nuruyla görüp tasdik ediyor ve «Allahu ekber» kuvvetiyle o hakikatleri taşıyor ve «Allahu ekber» dairesinde yerleştiriyor ve vesveseye düşen kalbine diyor ki:

Bu kâinatın gayet muntazamca tedbir ve tedvîri bilmüşahede görünüyor. Bunda iki yol var:

Birinci yol: Mümkündür. Fakat gayet azîmdir ve harikadır. Zaten böyle harika bir eser, bir harika san’atla, çok acip bir yolla olur. O yol ise, mevcudat, belki zerrat adedince vücudunun şahitleri bulunan bir Zât-ı Ehad ve Samedin rububiyetiyle ve irade ve kudretiyle olmasıdır.

İkinci yol: Hiçbir cihet-i imkânı olmayan ve imtinâ derecesinde müşkilâtlı ve hiçbir cihette mâkul olmayan şirk ve küfür yoludur. Çünkü, Yirminci Mektup ve Yirmi İkinci Söz gibi çok risalelerde gayet kat’î ispat edildiği üzere, o vakit kâinatın herbir mevcudunda ve hattâ herbir zerresinde bir ulûhiyet-i mutlaka ve bir ilm-i muhit ve hadsiz bir kudret bulunmak lâzım geliyor. Tâ ki, mevcudatta bilmüşahede görünen nihayet derecede nizam ve intizam ve gayet hassas mizan

ve imtiyaz ile mükemmel ve müzeyyen olan nukuş-u san’at vücut bulabilsin.

Elhasıl: Eğer tam lâyık ve tam yerinde olan azametli ve kibriyâlı rububiyet olmazsa, o vakit her cihetçe gayr-ı mâkul ve mümteni bir yol takip etmek lâzım gelecek. Lâyık ve lâzım olan azametten kaçmakla, muhal ve imtinâa girmeyi şeytan dahi teklif edemez.

Lemalar : 13.Lema : 13.Isaret : 2.Nokta

2.Nokta: Şeytanın insana kusurunu itiraf ettirmemesi

İkinci Nokta

Şeytanın mühim bir desisesi, insana kusurunu itiraf ettirmemektir —tâ ki istiğfar ve istiâze yolunu kapasın. Hem nefs-i insaniyenin enâniyetini tahrik edip, tâ ki nefis kendini avukat gibi müdafaa etsin, adeta taksirattan takdis etsin.

Evet, şeytanı dinleyen bir nefis, kusurunu görmek istemez. Görse de, yüz tevil ile tevil ettirir.

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ [1]

sırrıyla, nefsine nazar-ı rıza ile baktığı için, ayıbını görmez. Ayıbını görmediği için itiraf etmez, istiğfar etmez, istiâze etmez, şeytana maskara olur. Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi bir peygamber-i âlîşan

وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِى اِنَّ النَّفْسَ لاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّى [2]

dediği halde, nasıl nefse itimad edilebilir?

Nefsini ittiham eden, kusurunu görür. Kusurunu itiraf eden, istiğfar eder. İstiğfar eden, istiâze eder. İstiâze eden, şeytanın şerrinden kurtulur. Kusurunu görmemek, o kusurdan daha büyük bir kusurdur. Ve kusurunu itiraf etmemek, büyük bir noksanlıktır. Ve kusurunu görse, o kusur kusurluktan çıkar. İtiraf etse, affa müstehak olur.

1.)Kabullenen ve rıza gözüyle bakan hiçbir kusur göremez. (İbni Asâkir, Târîhu Dimaşk: 33:219; 36:319; el-Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn: 3:36; el-Kalkaşendî,

Subhu’l-a’şâ: 9:196)

2.) Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder—ancak Rabbim merhamet ederse o başka. (Yusuf Sûresi, 12:53)

Lemalar : 13.Lema : 13.Isaret : 3.Nokta

3.Nokta: Bir müminin bir tek seyyiesiyle onun bütün hasenatını örtmek

Üçüncü Nokta

İnsanın hayat-ı içtimaiyesini ifsad eden bir desise-i şeytaniye şudur ki: Bir mü'minin birtek seyyiesiyle bütün hasenâtını örter. Şeytanın bu desisesini dinleyen insafsızlar, o mü'mine adâvet ederler.

Halbuki, Cenâb-ı Hak, haşirde adalet-i mutlaka ile mizan-ı ekberinde a'mâl-i mükellefîni tarttığı zaman, hasenâtı seyyiâta galibiyeti-mağlûbiyeti noktasında hükmeyler. Hem seyyiâtın esbabı çok ve vücutları kolay olduğundan, bazan birtek hasene ile çok seyyiâtını örter. Demek, bu dünyada o adalet-i İlâhiye noktasında muamele gerektir. Eğer bir adamın iyilikleri fenalıklarına kemiyeten veya keyfiyeten ziyade gelse, o adam muhabbete ve hürmete müstehaktır. Belki, kıymettar birtek hasene ile, çok seyyiâtına nazar-ı afla bakmak lâzımdır.

Halbuki, insan, fıtratındaki zulüm damarıyla, şeytanın telkiniyle, bir zâtın yüz hasenâtını birtek seyyie yüzünden unutur, mü'min kardeşine adâvet eder, günahlara girer. Nasıl bir sinek kanadı göz üstüne bırakılsa bir dağı setreder, göstermez. Öyle de, insan, garaz damarıyla, sinek kanadı kadar bir seyyie ile dağ gibi hasenâtı örter, unutur, mü'min kardeşine adâvet eder, insanların hayat-ı içtimaiyesinde bir fesat âleti olur.

Şeytanın bu desisesine benzer diğer bir desise ile, insanın selâmet-i fikrini ifsad ediyor, hakaik-i imaniyeye karşı sıhhat-ı muhakemeyi bozuyor ve istikamet-i fikriyeyi ihlâl ediyor. Şöyle ki:

Bir hakikat-i imaniyeye dair yüzer delâil-i ispatiyenin hükmünü, nefyine delâlet eden bir emâre ile kırmak ister. Halbuki, kaide-i mukarreredir ki, *"Bir ispat edici, çok nefyedicilere tereccuh ediyor."*

Bir dâvâya müsbit bir şahidin hükmü, yüz nâfîlere râcih olur. Bu hakikate bu temsil ile bak. Şöyle ki:

Bir saray, yüzer kapalı kapıları var. Birtek kapı açılmasıyla o saraya girilebilir, öteki kapılar da açılır. Eğer bütün kapılar açık olsa, bir iki tanesi kapansa, o saraya girilemeyeceği söylenemez.

İşte, hakaik-i imaniye o saraydır. Herbir delil, bir anahtardır; ispat ediyor, kapıyı açıyor. Birtek kapının kapalı kalmasıyla o hakaik-i imaniyeden vazgeçilmez ve inkâr edilemez. Şeytan ise, bazı esbaba binaen, ya gaflet veya cehalet vasıtasıyla kapalı kalmış olan bir kapıyı gösterir; ispat edici bütün delilleri nazardan iskat ediyor. “İşte bu saraya girilmez. Belki saray değildir, içinde birşey yoktur” der, kandırır.

İşte, ey şeytanın desiselerine müptelâ olan biçare insan! Hayat-ı diniye, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyenin selâmetini dilersen ve sıhhat-i fikir ve istikamet-i nazar ve selâmet-i kalb istersen, muhkemât-ı Kur’âniyenin mizanlarıyla ve Sünnet-i Seniyyenin terazileriyle a’mâl ve hâtırâtını tart. Ve Kur’ân’ı ve Sünnet-i Seniyyeyi daima rehber yap. Ve

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [1]

de, Cenâb-ı Hakka ilticada bulun.

İşte bu On Üç İşaret, on üç anahtardır. Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın en âhirki sûresi ve

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [1]

in mufassalı ve madeni olan

اَسْتَعِيذُ بِاللهِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ اِلٰهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

النَّاسِ

اَلّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

sûresinin hısn-ı hasîni ve kale-i metîninin kapısını o on üç anahtarla aç, gir, selâmeti bul.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ 3

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ اَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ 4

1.)Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.
2.)Allah'a sığınırım.. Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla..
•De ki: Sığınırım insanların Rabbine, insanların Mâlikine, insanların İlâhına; insanların kalbine sinsice vesvese verenin şerrinden; cinlerden ve insanlardan olan şeytanların şerrinden. (Nâs Sûresi, 114:1-6)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)
4.)De ki: Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da, yâ Rabbi, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:97-98)

Lemalar : 14.Lema

14.Lema: İki Makamdır

On Dördüncü Lem'a

İki Makamdır. Birinci Makamı, iki sualin cevabıdır.

•1.Makam: İki suale cevaptır
•2.Makam: Besmelenin sırları

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam

1.Makam: İki suale cevaptır

•1.Sual: Dünyanın öküz ve balık üzerinde olması
•2.Sual: Al-i Aba hakkında

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 1.Sual

1.Sual: Dünyanın öküz ve balık üzerinde olması

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Sevr ve hût'a dair sorduğun sualin bazı risalelerde cevabı vardır. O nevi suallere göre cevap, Yirmi Dördüncü Sözün Üçüncü Dalında *"On İki Asıl"* namıyla on iki kaide-i mühimme beyan edilmiştir. O kaideler ehâdis-i Nebeviyeye dair muhtelif tevilâta dair birer mihenktirler ve ehâdise gelen evhâmı def edecek mühim esaslardır. Maatteessüf şimdilik sünuhattan başka ilmî mesâille iştigalime mâni bazı haller var. Onun için, sualinize göre cevap veremiyorum. Eğer sünuhat-ı kalbiye olsa, bilmecburiye meşgul oluyorum. Bazan suallere sünuhata tevafuk ettiği için cevap verilir; gücenmeyiniz. Onun için, herbir sualinize lâyıkınca cevap veremiyorum. Haydi, bu defaki sualinize kısa bir cevap vereyim.

Bu defaki sualinizde diyorsunuz ki: "Hocalar diyorlar: Arz öküz ve balık üstünde duruyor. Halbuki arz, muallâkta bir yıldız gibi gezdiğini coğrafya görüyor. Ne öküz var, ne de balık!"

Elcevap: İbni Abbas (r.a.) gibi zatlara isnad edilen sahih bir rivayet var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan sormuşlar: "Dünya ne üstündedir?"

Ferman etmiş: [3] عَلَى الثَّوْرِ وَالْحُوتِ

Bir rivayette, bir defa [4] عَلَى التّوْرِ demiş, diğer defada [5] عَلَى الْحُوتِ demiştir. Muhaddislerin bir kısmı, İsrailiyattan alınma ve eskiden beri nakledilen hurafevâri hikâyelere bu hadisi tatbik etmişler. Hususan Benî İsrail âlimlerinin Müslüman olanlarından bir kısmı, kütüb-ü sabıkada sevr ve hût hakkında gördükleri hikâyeleri hadise tatbik edip, hadisin mânâsını acip bir tarza çevirmişler. Şimdilik bu sualinize dair gayet mücmel Üç Esas ve Üç Vecih söylenecek.

Birinci Esas: Benî İsrail ulemasının bir kısmı Müslüman olduktan sonra, eski malûmatları dahi onlarla beraber Müslüman olmuş, İslâmiyete mal olmuş. Halbuki o eski malûmatlarda yanlışlar var. O yanlışlar elbette onlara aittir, İslâmiyete ait değildir.

İkinci Esas: Teşbih ve temsiller, havastan avâma geçtikçe, yani, ilmin elinden cehlin eline düştükçe, mürur-u zamanla hakikat telâkki edilir. Meselâ, küçüklüğümde kamer tutuldu. Ben valideme dedim:

“Neden ay böyle oldu?”

Dedi: “Yılan yutmuş.”

Dedim: “Daha görünüyor.”

Dedi: “Yukarıda yılanlar cam gibi olup içlerinde bulunan şeyi gösterirler.”

Bu çocukluk hatırasını çok zaman tahattur ediyordum. Ve derdim ki: “Bu kadar hakikatsiz bir hurafe, validem gibi ciddî zatların lisanında nasıl geziyor?” diye düşünürdüm. Tâ, felekiyat fennini mütalâa ettiğim vakit gördüm ki, validem gibi öyle diyenler bir teşbihi hakikat telâkki etmişler. Çünkü, derecât-ı şemsiyenin medârı olan “mıntıkatü’l-burûc” tabir ettikleri daire-i azîme, menâzil-i kameriyenin medârı bulunan mâil-i kamer dairesi birbiri üstüne geçmekle, o iki daire, herbiri iki kavis şeklini vermiş. O iki kavise felekiyun uleması, latîf bir teşbihle, büyük iki yılan namı olan “tinnîneyn” namını vermişler. İşte, o iki dairenin tekatu’ noktasına, “baş” mânâsına “re’s,” diğerine “kuyruk” mânâsına “zeneb” demişler. Kamer re’se ve şems zenebe geldiği vakit, felekiyun ıstılahınca “haylûlet-i arz” vuku bulur. Yani, küre-i arz, tam ikisinin ortasına düşer. O vakit kamer hasf olur. Sabık teşbihle, “Kamer tinnînin ağzına girdi” denilir. İşte bu ulvî ve

ilmî teşbih, avâmın lisanına girdikçe, mürur-u zamanla, kameri yutacak koca bir yılan şeklini almış.

İşte, Sevr ve Hût namıyla iki büyük melek, bir teşbih-i latîf-i kudsî ile ve mânidar bir işaretle, Sevr ve Hût namıyla tesmiye edilmişler. Kudsî, ulvî lisan-ı Nübüvvetten umumun lisanına girdikçe, o teşbih hakikate inkılâp etmiş, adeta gayet büyük bir öküz ve dehşetli bir balık suretini almışlar.

Üçüncü Esas: Nasıl ki Kur'ân'ın müteşabihâtı var; gayet derin meseleleri temsilâtla ve teşbihatla avâma ders veriyor. Öyle de, hadisin müteşabihâtı var; gayet derin hakikatleri me'nûs teşbihatla ifade eder. Meselâ, bir iki risalede beyan ettiğimiz gibi, bir vakit huzur-u Nebevîde gayet derin bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: *"Yetmiş senedir yuvarlanıp bu dakikada Cehennemin dibine düşen bir taşın gürültüsüdür."* Birkaç dakika sonra birisi geldi, dedi: *"Yetmiş yaşındaki meşhur münafık öldü."* Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın gayet beliğ temsilinin hakikatini ilân etti.

Senin sualin cevabına şimdilik Üç Vecih söylenecek.

Birincisi: Hamele-i Arş ve Semâvat denilen melâikenin birinin ismi *"Nesir"* ve diğerinin ismi *"Sevr"* olarak dört melâikeyi Cenâb-ı Hak Arş ve semâvâta, saltanat-ı rububiyetine nezaret etmek için tayin ettiği gibi, semâvâtın bir küçük kardeşi ve seyyarelerin bir arkadaşı olan küre-i arza dahi iki melek, nâzır ve hamele olarak tayin etmiştir. O meleklerin birinin ismi *"Sevr"* ve diğerinin ismi *"Hût"*tur. Ve o namı vermesinin sırrı şudur ki:

Arz iki kısımdır: biri su, biri toprak. Su kısmını şenlendiren balıktır. Toprak kısmını şenlendiren, insanların medar-ı hayatı olan ziraat, öküz iledir ve öküzün omuzundadır. Küre-i arza müekkel iki melek, hem kumandan, hem nâzır olduklarından, elbette balık taifesine ve öküz nev'ine bir cihet-i münasebetleri bulunmak lâzımdır. Belki, [6] وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ , o iki meleğin âlem-i melekût ve âlem-i misalde sevr ve hût suretinde temessülleri var.**(Haşiye)** İşte bu münasebete ve o nezarete işareten ve küre-i arzın o iki mühim nevi mahlûkatına imâen, lisan-ı mu'cizü'l-beyân-ı Nebevî, [7] أَ

لاَرْضُ عَلَى الثَّوْرِ وَالْحُوتِ demiş, gayet derin ve geniş, bir sayfa kadar meseleleri hâvi olan bir hakikati gayet güzel ve kısa birtek cümleyle ifade etmiş.

İkinci Vecih: Meselâ, nasıl ki denilse, “Bu devlet ve saltanat hangi şey üzerinde duruyor?” Cevabında [8] عَلَى السَّيْفِ وَ الْقَلَمِ denilir. Yani, *“Asker kılıcının şecaatine, kuvvetine ve memur kaleminin dirayetine ve adaletine istinad eder.”* Öyle de, küre-i arz madem zîhayatın meskenidir ve zîhayatın kumandanları da insandır ve insanın ehl-i sevâhil kısmının kısm-ı âzamının medar-ı taayyüşleri balıktır ve ehl-i sevâhil olmayan kısmının medar-ı taayyüşleri, ziraatle, öküzün omuzundadır ve mühim bir medar-ı ticareti de balıktır. Elbette, devlet seyf ve kalem üstünde durduğu gibi, küre-i arz da öküz ve balık üstünde duruyor, denilir. Zira, ne vakit öküz çalışmazsa ve balık milyon yumurtayı birden doğurmazsa, o vakit insan yaşayamaz, hayat sukut eder, Hâlık-ı Hakîm de arzı harap eder.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, gayet mucizâne ve gayet ulvî ve gayet hikmetli bir cevapla, [7] اَلاَرْضُ عَلَى الثَّوْرِ وَالْحُوتِ demiş. Nev-i insanînin hayatı, ne kadar cins-i hayvânînin hayatıyla alâkadar olduğuna dair geniş bir hakikati iki kelimeyle ders vermiş.

Üçüncü Vecih: Eski kozmoğrafya nazarında güneş gezer. Güneşin her otuz derecesini bir burç tabir etmişler. O burçlardaki yıldızların aralarında birbirine raptedecek farazî hatlar çekilse, birtek vaziyet hâsıl olduğu vakit, bazı esed (yani arslan) suretini, bazı terazi mânâsına olarak mizan suretini, bazı öküz mânâsına sevr suretini, bazı balık mânâsına hût suretini göstermişler. O münasebete binaen o burçlara o isimler verilmiş. Şu asrın kozmoğrafyası nazarında ise, güneş gezmiyor. O burçlar boş ve muattal ve işsiz kalmışlar. Güneşin bedeline küre-i arz geziyor. Öyleyse, o boş, işsiz burçlar ve yukarıdaki muattal daireler yerine, yerde arzın medar-ı senevîsinde,

küçük mikyasta o daireleri teşkil etmek gerektir. Şu halde, burûc-u semâviye, arzın medar-ı senevîsinden temessül edecek. Ve o halde küre-i arz her ayda burûc-u semâviyenin birinin gölgesinde ve misalindedir. Güya arzın medar-ı senevîsi bir âyine hükmünde olarak, semâvî burçlar onda temessül ediyor.

İşte bu vecihle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, sabıkan zikrettiğimiz gibi, bir defa [4] عَلَى الثَّوْرِ bir defa [5] عَلَى الْحُوتِ demiş. Evet, mu'cizü'l-beyan olan lisan-ı Nübüvvete yakışır bir tarzda, gayet derin ve çok asır sonra anlaşılacak bir hakikate işareten, bir defa [4] عَلَى الثَّوْرِ demiş. Çünkü küre-i arz, o sualin zamanında Sevr Burcunun misalindeydi. Bir ay sonra yine sorulmuş, [5] عَلَى الْحُوتِ demiş. Çünkü o vakit küre-i arz Hût Burcunun gölgesindeymiş.

İşte, istikbalde anlaşılacak bu ulvî hakikate işareten ve küre-i arzın vazifesindeki hareketine ve seyahatine imâen ve semâvî burçlar, güneş itibarıyla muattal ve misafirsiz olduklarına ve hakikî işleyen burçlar ise küre-i arzın medar-ı senevîsinde bulunduğuna ve o burçlarda vazife gören ve seyahat eden küre-i arz olduğuna remzen, [3] عَلَى الثَّوْرِ وَالْحُوتِ demiştir.

وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [9]

Bazı kütüb-ü İslâmiyede sevr ve hûta dair acip ve haric-i akıl hikâyeler, ya İsrailiyattır veya temsilâttır veya bazı muhaddislerin tevilâtıdır ki, bazı dikkatsizler tarafından hadis zannedilerek Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma isnad edilmiş.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [10]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (11)

Haşiye: Evet, küre-i arz, bahr-i muhit-i havaîde bir sefine-i Rabbâniye ve—nass-ı hadisle—âhiretin bir mezraası, yani, fidanlık tarlası olduğundan, o câmid ve şuursuz büyük gemiyi o denizde emr-i İlâhî ile, intizamla, hikmetle yüzdüren, kaptanlık eden melâikeye *“Hût”* namı ve o tarlaya izn-i İlâhî ile nezaret eden melâikeye *“Sevr”* ismi ne kadar yakıştığı zâhirdir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Öküz ve balık üzerindedir.
4.)Öküz üzerinde
5.)Balık üzerinde
6.)Gerçek ilim ancak Allah katındadır.
7.)Dünya, öküz ve balığın üzerindedir. (bk. Hâkim, el-Müstedrek: 4:636; el-Münzirî, et-Terğib ve’t-terhîb: 4:257; el-Heysemî, Mecmeu’z-Zevâid: 8:131; İbnü’l-Cevzî, el-Muntazam: 1:172)
8.)Kılıç ve kalem üzerinde.
9.)Doğrusunu ancak Allah bilir.
10.)Ey Rabbimiz, unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
11.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 2.Sual

İkinci Sual

Âl-i Abâ kakkındadır

Kardeşim, Âl-i Abâ hakkındaki cevapsız kalan sualinizin çok hikmetlerinden yalnız birtek hikmeti söylenecek. Şöyle ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, giydiği mübarek abâsını, Hazret-i Ali ve Hazret-i Fatıma ve Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in üstlerine örtmesi ve onlara bu suretle,

لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا [1]

âyetiyle dua etmesinin esrarı ve hikmetleri var. Sırlarından bahsetmeyeceğiz. Yalnız, vazife-i risalete taallûk eden bir hikmeti şudur ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, gayb-âşinâ ve istikbal-bîn nazar-ı nübüvvetle, otuz kırk sene sonra Sahabeler ve Tâbiînler içinde mühim fitneler olup kan dökülecceğini görmüş. İçinde en mümtaz şahsiyetler, abâsı altında olan o üç şahsiyet olduğunu müşahede etmiş. Hazret-i Ali'yi ümmet nazarında tathir ve tebrie etmek ve Hazret-i Hüseyin'i tâziye ve teselli etmek ve Hazret-i Hasan'ı tebrik etmek ve musalâha ile mühim bir fitneyi kaldırmakla şerefini ve ümmete azîm faydasını ilân etmek ve Hazret-i Fatıma'nın zürriyetinin tâhir ve müşerref olacağını ve Ehl-i Beyt ünvan-ı âlisine lâyık olacaklarını ilân etmek için, o dört şahsa, kendiyle beraber *"Hamse-i Âl-i Abâ"* ünvanını bahşeden o abâyı örtmüştür.

Evet, çendan Hazret-i Ali halife-i bilhak idi. Fakat dökülen kanlar çok ehemmiyetli olduğundan, ümmet nazarında tebriesi ve beraati vazife-i risalet hasebiyle ehemmiyetli olduğundan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o suretle onu tebrie ediyor. Onu tenkit ve tahtie ve tadlil eden Haricîleri ve Emevîlerin mütecaviz taraftarlarını sükûta davet ediyor. Evet, Haricîler ve Emevîlerin müfrit taraftarları Hazret-i Ali hakkındaki tefritleri ve tadlilleri ve Hazret-i Hüseyin'in gayet fecî, ciğer-sûz hadisesiyle Şîaların ifratları ve bid'aları ve Şeyheynden teberrîleri, ehl-i İslâma çok zararlı düşmüştür.

İşte bu abâ ve dua ile, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali (r.a.) ve Hazret-i Hüseyin'i mes'uliyetten ve ittihamdan ve ümmetini onlar hakkında sû-i zandan kurtardığı gibi, Hazret-i Hasan'ı, yaptığı musalâha ile ümmete ettiği iyiliğini vazife-i risalet noktasında tebrik ediyor ve Hazret-i Fatıma'nın zürriyetinin nesl-i mübareki, âlem-i İslâmda Ehl-i Beyt ünvanını alarak âli bir şeref kazanacaklarını ve Hazret-i Fatıma

وَاِنِّى اُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [2]

diyen Hazret-i Meryem'in validesi gibi zürriyetçe çok müşerref olacağını ilân ediyor.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْاَبْرَارِ وَعَلٰى اَصْحَابِهِ الْمُجَاهِدِينَ الْمُكْرَمِينَ الْاَخْيَارِ اٰمِينَ [3]

1.)Tâ ki, ey Peygamber ailesi, Allah günahlarınızı giderip sizi ter temiz yapsın. (Ahzâb Sûresi, 33:33)
2.)Onun ve neslinin, kovulmuş şeytanın şerrinden korunması için Sana sığındım. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:36)
3.)Allahım! Efendimiz Muhammed'e, onun iyi ve temiz ve iyilik sahibi olan nesline ve mücahid ve ikrama mazhar ve hayırlı zâtlar olan Ashabına salât et.

Âmin.

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam

İkinci Makam

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1] in binler esrarından altı sırrına dairdir.

İhtar: Besmelenin rahmet noktasında parlak bir nuru, sönük aklıma uzaktan göründü. Onu, kendi nefsim için, nota suretinde kaydetmek istedim. Ve yirmi otuz kadar sırlar ile, o nurun etrafında bir daire çevirmekle avlamak ve zaptetmek arzu ettim. Fakat, maatteessüf, şimdilik o arzuma tam muvaffak olamadım. Yirmi otuzdan beş altıya indi.

"Ey insan!" dediğim vakit nefsimi murad ediyorum. Bu ders kendi nefsime has iken, ruhen benimle münasebettar ve nefsi nefsimden daha huşyar zatlara, belki medar-ı istifade olur niyetiyle, On Dördüncü Lem'anın İkinci Makamı olarak, müdakkik kardeşlerimin tasviplerine havale ediyorum. Bu ders akıldan ziyade kalbe bakar; delilden ziyade zevke nâzırdır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

قَالَتْ يَا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّى اُلْقِىَ اِلَىَّ [2] كِتَابٌ كَرِيمٌ اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Şu makamda birkaç sır zikredilecektir.

- 1.Sır: Besmelenin birbiri içinde üç sikke-i rububiyete işareti
- 2.Sır: Kuran'ın daima vahidiyet içinde ehadiyeti göstermesi

•3.Sır: Rahmetin şu hadsiz karanlık kainatı ışıklandırması
•4.Sır: “İyyake na’budu” hitabı ve Zat-ı Ehadiyet
•5.Sır: “İnsan Rahmanın suretinde yaratılmıştır” hadisinin manası
•6.Sır: Rahmetin Sultan-ı Zülcelale vusüle vesile olması

1.)Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
2.)Belkıs, ‘Ey kavmimin ileri gelenleri,’ dedi. ‘Bana mühim bir mektup bırakıldı. Bu mektup Süleyman’dan geliyor ve Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla başlıyor. (Neml Sûresi, 27:29-30)

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 1.Sır

1.Sır: Besmelenin birbiri içinde üç sikke-i rububiyete işareti

Birinci Sır

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ in bir cilvesini şöyle gördüm ki:

Kâinat simasında, arz simasında ve insan simasında, birbiri içinde birbirinin nümunesini gösteren üç sikke-i rububiyet var.

Biri, kâinatın heyet-i mecmuasındaki teavün, tesanüd, teânuk, tecavübden tezahür eden sikke-i kübrâ-yı Ulûhiyettir ki, بِسْمِ اللهِ ona bakıyor.

İkincisi, küre-i arz simasında, nebâtat ve hayvanâtın tedbir ve terbiye ve idaresindeki teşabüh, tenasüp, intizam, insicam, lûtuf ve merhametten tezahür eden sikke-i kübrâ-yı Rahmâniyettir ki, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ ona bakıyor.

Sonra, insanın mahiyet-i câmiasının simasındaki letâif-i refet ve dekaik-i şefkat ve şuâât-ı merhamet-i İlâhiyeden tezahür eden sikke-i ulyâ-yı Rahîmiyettir ki, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ deki اَلرَّحِيمِ ona bakıyor.

Demek, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ sahife-i âlemde bir satır-ı nuranî teşkil eden üç sikke-i ehadiyetin kudsî ünvanıdır ve kuvvetli bir haytıdır ve parlak bir hattıdır. Yani,

Bismillâhirrahmânirrahîm, yukarıdan nüzul ile, semere-i kâinat ve âlemin nüsha-i musaggarası olan insana ucu dayanıyor. Ferşi Arşa bağlar, insanî arşa çıkmaya bir yol olur.

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 2.Sır

2.Sır: Kuran'ın daima vahidiyet içinde ehadiyeti göstermesi

İkinci Sır

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, hadsiz kesret-i mahlûkatta tezahür eden vâhidiyet içinde ukulü boğmamak için, daima o vâhidiyet içinde ehadiyet cilvesini gösteriyor. Yani, meselâ, nasıl ki güneş ziyasıyla hadsiz eşyayı ihata ediyor. Mecmu-u ziyasındaki güneşin zâtını mülâhaza etmek için gayet geniş bir tasavvur ve ihatalı bir nazar lâzım olduğundan, güneşin zâtını unutturmamak için, herbir parlak şeyde güneşin zâtını, aksi vasıtasıyla gösteriyor. Ve her parlak şey kendi kabiliyetince güneşin cilve-i zâtîsiyle beraber, ziyası, harareti gibi hassalarını gösteriyor. Ve her parlak şey, güneşi bütün sıfâtıyla, kabiliyetine göre gösterdiği gibi, güneşin ziya ve hararet ve ziyadaki elvân-ı seb'a gibi keyfiyatlarının herbirisi dahi umum mukabilindeki şeyleri ihata ediyor. Öyle de, [1] وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى temsilde hata olmasın, ehadiyet ve samediyet-i İlâhiye, herbir şeyde, hususan zîhayatta, hususan insanın mahiyet âyinesinde bütün esmâsıyla bir cilvesi olduğu gibi, vahdet ve vâhidiyet cihetiyle dahi, mevcudatla alâkadar herbir ismi, bütün mevcudatı ihata ediyor.

İşte, vâhidiyet içinde ukulü boğmamak ve kalbler Zât-ı Akdesi unutmamak için, daima vâhidiyetteki sikke-i ehadiyeti nazara veriyor ki, o sikkenin üç mühim ukdesini irâe eden, [2] بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ dir.

1.)En yüce meseller Allah'ındır. (Nahl Sûresi, 16:60)

2.)Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 3.Sır

3.Sır: Rahmetin şu hadsiz karanlık kainatı ışıklandırması

Üçüncü Sır

Şu hadsiz kâinatı şenlendiren, bilmüşahede, rahmettir. Ve bu karanlıklı mevcudatı ışıklandıran, bilbedâhe, yine rahmettir. Ve bu hadsiz ihtiyacat içinde yuvarlanan mahlûkatı terbiye eden, bilbedâhe, yine rahmettir. Ve, bir ağacın bütün heyetiyle meyvesine müteveccih olduğu gibi, bütün kâinatı insana müteveccih eden ve her tarafta ona baktıran ve muavenetine koşturan, bilbedâhe, rahmettir. Ve bu hadsiz fezayı ve boş ve hâli âlemi dolduran, nurlandıran ve şenlendiren, bilmüşahede, rahmettir. Ve bu fâni insanı ebede namzet eden ve ezelî ve ebedî bir Zâta muhatap ve dost yapan, bilbedâhe, rahmettir.

Ey insan! Madem rahmet böyle kuvvetli ve cazibedar ve sevimli ve medetkâr bir hakikat-i mahbubedir. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ de, o hakikate yapış ve vahşet-i mutlakadan ve hadsiz ihtiyâcâtın elemlerinden kurtul. Ve o Sultan-ı Ezel ve Ebedin tahtına yanaş ve o rahmetin şefkatiyle ve şefaatiyle ve şuââtıyla o Sultana muhatap ve halil ve dost ol.

Evet, kâinatın envâını hikmet dairesinde insanın etrafında toplayıp, bütün hâcâtına kemâl-i intizam ve inâyetle koşturmak, bilbedâhe, iki hâletten birisidir:

Ya kâinatın herbir nev’i, kendi kendine insanı tanıyor, ona itaat ediyor, muavenetine koşuyor—bu ise yüz derece akıldan uzak olduğu gibi, çok muhâlâtı intaç ediyor; insan gibi bir âciz-i mutlakta en kuvvetli bir sultan-ı mutlakın kudreti bulunmak lâzım geliyor. Veyahut bu kâinatın perdesi arkasında bir Kadîr-i Mutlakın ilmiyle bu

muavenet oluyor. Demek, kâinatın envâı insanı tanıyor değil; belki insanı bilen ve tanıyan, merhamet eden bir Zâtın tanımasının ve bilmesinin delilleridir.

Ey insan! Aklını başına al. Hiç mümkün müdür ki, bütün envâ-ı mahlûkatı sana müteveccihen muavenet ellerini uzattıran ve senin hâcetlerine lebbeyk dedirten Zât-ı Zülcelâl seni bilmesin, tanımasın, görmesin?

Madem seni biliyor, rahmetiyle bildiğini bildiriyor. Sen de Onu bil, hürmetle bildiğini bildir. Ve kat'iyen anla ki, senin gibi zaif-i mutlak, âciz-i mutlak, fakir-i mutlak, fâni, küçük bir mahlûka bu koca kâinatı musahhar etmek ve onun imdadına göndermek, elbette hikmet ve inâyet ve ilim ve kudreti tazammun eden hakikat-i rahmettir.

Elbette böyle bir rahmet, senden küllî ve hâlis bir şükür ve ciddî ve sâfî bir hürmet ister. İşte, o hâlis şükrün ve o sâfî hürmetin tercümanı ve ünvanı olan بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ i de, o rahmetin vusulüne vesile ve o Rahmân'ın dergâhında şefaatçi yap.

Evet, rahmetin vücudu ve tahakkuku, güneş kadar zâhirdir. Çünkü, nasıl merkezî bir nakış, her taraftan gelen atkı ve iplerin intizamından ve vaziyetlerinden hâsıl oluyor; öyle de, bu kâinatın daire-i kübrâsında bin bir ism-i İlâhînin cilvesinden uzanan nuranî atkılar, kâinat simasında öyle bir sikke-i rahmet içinde bir hâtem-i Rahîmiyeti ve bir nakş-ı şefkati dokuyor ve öyle bir hâtem-i inâyeti nesc ediyor ki, güneşten daha parlak kendini akıllara gösteriyor.

Evet, şems ve kameri, anâsır ve maâdini, nebâtat ve hayvânâtı, bir nakş-ı âzamın atkı ipleri gibi o bin bir isimlerin şuâlarıyla tanzim eden ve hayata hâdim eden ve nebâtî ve hayvânî olan umum validelerin gayet şirin ve fedakârâne şefkatleriyle şefkatini gösteren ve zevilhayatı hayat-ı insaniyeye musahhar eden ve ondan rububiyet-i İlâhiyenin gayet güzel ve şirin bir nakş-ı âzamını ve insanın ehemmiyetini gösteren ve en parlak rahmetini izhar eden o Rahmân-ı Zülcemâl, elbette kendi istiğnâ-yı mutlakına karşı, rahmetini ihtiyac-ı mutlak içindeki zîhayata ve insana makbul bir

şefaatçi yapmış. Ey insan! Eğer insan isen, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ de, o şefaatçiyi bul.

Evet, rû-yi zeminde dört yüz bin muhtelif ayrı ayrı nebâtâtın ve hayvânâtın taifelerini, hiçbirini unutmayarak, şaşırmayarak, vakti vaktine, kemâl-i intizamla, hikmet ve inâyetle terbiye ve idare eden ve küre-i arzın simasında hâtem-i ehadiyeti vaz' eden, bilbedâhe, belki bilmüşahede, rahmettir. Ve o rahmetin vücudu, bu küre-i arzın simasındaki mevcudatın vücutları kadar kat'î olduğu gibi, o mevcudat adedince tahakkukunun delilleri var.

Evet, zeminin yüzünde öyle bir hâtem-i rahmet ve sikke-i ehadiyet bulunduğu gibi, insanın mahiyet-i mâneviyesinin simasında dahi öyle bir sikke-i rahmet vardır ki, küre-i arz simasındaki sikke-i merhamet ve kâinat simasındaki sikke-i uzmâ-yı rahmetten daha aşağı değil. Âdeta bin bir ismin cilvesinin bir nokta-i mihrakiyesi hükmünde bir câmiiyeti var.

Ey insan! Hiç mümkün müdür ki, sana bu simayı veren ve o simada böyle bir sikke-i rahmeti ve bir hâtem-i ehadiyeti vaz' eden Zat, seni başıboş bıraksın; sana ehemmiyet vermesin; senin harekâtına dikkat etmesin; sana müteveccih olan bütün kâinatı abes yapsın; hilkat şeceresini, meyvesi çürük, bozuk, ehemmiyetsiz bir ağaç yapsın? Hem hiçbir cihetle şüphe kabul etmeyen ve hiçbir vecihle noksaniyeti olmayan, güneş gibi zâhir olan rahmetini ve ziya gibi görünen hikmetini inkâr ettirsin? Hâşâ!

Ey insan! Bil ki, o rahmetin arşına yetişmek için bir miraç var. O miraç ise, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ dir. Ve bu miraç ne kadar ehemmiyetli olduğunu anlamak istersen, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın yüz on dört sûrelerinin başlarına ve hem bütün mübarek kitapların iptidâlarına ve umum mübarek işlerin mebde'lerine bak. Ve Besmelenin azamet-i kadrine en kat'î bir hüccet şudur ki, İmam-ı Şâfiî gibi çok büyük müçtehidler demişler: *"Besmele tek bir âyet olduğu halde, Kur'ân'da yüz on dört defa nâzil olmuştur."*

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 4.Sır

4.Sır: “İyyake na’budu” hitabı ve Zat-ı Ehadiyet

Dördüncü Sır

Hadsiz kesret içinde vâhidiyet tecellîsi, hitab-ı [1] اِيَّاكَ نَعْبُدُ demekle herkese kâfi gelmiyor. Fikir dağılıyor. Mecmuundaki vahdet arkasında Zât-ı Ehadiyeti mülâhaza edip [2] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ demeye, küre-i arz vüs’atinde bir kalb bulunmak lâzım geliyor. Ve bu sırra binaen, cüz’iyatta zâhir bir surette sikke-i ehadiyeti gösterdiği gibi, herbir nevide sikke-i ehadiyeti göstermek ve Zât-ı Ehadi mülâhaza ettirmek için, hâtem-i Rahmâniyet içinde bir sikke-i ehadiyeti gösteriyor. Tâ, külfetsiz, herkes her mertebede [2] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deyip, doğrudan doğruya Zât-ı Akdese hitap ederek müteveccih olsun.

İşte, Kur’ân-ı Hakîm, bu sırr-ı azîmi ifade içindir ki, kâinatın daire-i âzamında, meselâ semâvat ve arzın hilkatinden bahsettiği vakit, birden, en küçük bir daireden ve en dakik bir cüz’îden bahseder, tâ ki zâhir bir surette hâtem-i ehadiyeti göstersin. Meselâ, hilkat-i semâvat ve arzdan bahsi içinde, hilkat-i insandan ve insanın sesinden ve simasındaki dekaik-i nimet ve hikmetten bahis açar. Tâ ki fikir dağılmasın, kalb boğulmasın, ruh Mâbûdunu doğrudan doğruya bulsun. Meselâ,

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ [3]

âyeti, mezkûr hakikati mucizâne bir surette gösteriyor.

Evet, hadsiz mahlûkatta ve nihayetsiz bir kesrette vahdet sikkeleri, mütedahil daireler gibi, en büyüğünden en küçük sikkeye kadar envâı ve mertebeleri vardır. Fakat o vahdet, ne kadar olsa, yine kesret içinde bir vahdettir; hakikî hitabı tam temin edemiyor. Onun için, vahdet arkasında ehadiyet sikkesi bulunmak lâzımdır—tâ ki kesreti hatıra getirmesin, doğrudan doğruya Zât-ı Akdese karşı kalbe yol açsın.

Hem, sikke-i ehadiyete nazarları çevirmek ve kalbleri celb etmek için, o sikke-i ehadiyet üstünde gayet cazibedar bir nakış ve gayet parlak bir nur ve gayet şirin bir halâvet ve gayet sevimli bir cemal ve gayet kuvvetli bir hakikat olan rahmet sikkesini ve Rahîmiyet hâtemini koymuştur. Evet, o rahmetin kuvvetidir ki, zîşuurun nazarlarını celb eder, kendine çeker ve ehadiyet sikkesine isal eder ve Zât-ı Ehadiyeyi mülâhaza ettirir ve ondan, [2] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki hakikî hitaba mazhar eder.

İşte, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Fâtiha'nın fihristesi ve Kur'ân'ın mücmel bir hülâsası olduğu cihetle, bu mezkûr sırr-ı azîmin ünvanı ve tercümanı olmuş. Bu ünvanı eline alan, rahmetin tabakatında gezebilir. Ve bu tercümanı konuşturan, esrar-ı rahmeti öğrenir ve envâr-ı Rahîmiyeti ve şefkati görür.

1.)Ancak Sana kulluk ederiz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.)Ancak Sana kulluk eder ve ancak Senden yardım dileriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
3.)Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da Onun âyetlerindendir. (Rum Sûresi, 30:22)

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 5.Sır

5.Sır: “İnsan Rahmanın suretinde yaratılmıştır” hadisinin manası

Beşinci Sır

Bir hadis-i şerifte varid olmuş ki:

اِنَّ اللهَ خَلَقَ اْلاِنْسَانَ عَلٰى صُورَةِ الرَّحْمٰنِ [1]

(ev kemâ kàl.) Bu hadis-i şerifi, bir kısım ehl-i tarikat, akaid-i imaniyeye münasip düşmeyen acip bir tarzda tefsir etmişler. Hattâ onlardan bir kısım ehl-i aşk, insanın sima-yı mânevîsine bir suret-i Rahmân nazarıyla bakmışlar. Ehl-i tarikatin ekserinde sekir ve ehl-i aşkın çoğunda istiğrak ve iltibas olduğundan, hakikate muhalif telâkkilerinde belki mâzurdurlar. Fakat aklı başında olanlar, fikren, onların esas-ı akaide münâfi olan mânâlarını kabul edemez. Etse hata eder.

Evet, bütün kâinatı bir saray, bir ev gibi muntazam idare eden ve yıldızları zerreler gibi hikmetli ve kolay çeviren ve gezdiren ve zerrâtı muntazam memurlar gibi istihdam eden Zât-ı Akdes-i İlâhînin şerîki, nazîri, zıddı, niddi olmadığı gibi,

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ [2]

sırrıyla, sureti, misli, misali, şebîhi dahi olamaz. Fakat,

وَلَهُ الْمَثَلُ الاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [3]

sırrıyla, mesel ve temsil ile şuûnâtına ve sıfât ve esmâsına bakılır. Demek, mesel ve temsil, şuûnat nokta-i nazarında vardır.

Şu mezkûr hadis-i şerifin çok makasıdından birisi şudur ki:

İnsan, ism-i Rahmân'ı tamamıyla gösterir bir surettedir. Evet, sabıkan beyan ettiğimiz gibi, kâinatın simasında bin bir ismin şuâlarından tezahür eden ism-i Rahmân göründüğü gibi ve zemin yüzünün simasında rububiyet-i mutlaka-i İlâhiyenin hadsiz cilveleriyle tezahür eden ism-i Rahmân gösterildiği gibi, insanın suret-i câmiasında, küçük bir mikyasta, zeminin siması ve kâinatın siması gibi yine o ism-i Rahmân'ın cilve-i etemmini gösterir demektir.

Hem işarettir ki, Zât-ı Rahmânü'r-Rahîmin delilleri ve âyineleri olan zîhayat ve insan gibi mazharlar o kadar o Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda delâletleri kat'î ve vâzıh ve zâhirdir ki, güneşin timsalini ve aksini tutan parlak bir âyine parlaklığına ve delâletinin vuzuhuna işareten "O âyine güneştir" denildiği gibi, "İnsanda suret-i Rahmân var" vuzuh-u delâletine ve kemâl-i münasebetine işareten denilmiş ve denilir. Ve ehl-i vahdetü'l-vücudun mutedil kısmı [4] لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ هُوَ bu sırra binaen, bu delâletin vuzuhuna ve bu münasebetin kemâline bir ünvan olarak demişler.

اَللّٰهُمَّ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيمُ بِحَقِّ «بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ» اِرْحَمْنَا كَمَا يَلِيقُ بِرَحِيمِيَّتِكَ وَفَهِّمْنَا اَسْرَارَ «بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ» كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَانِيَّتِكَ اٰمِينَ [5]

1.) Muhakkak ki Allah, insanı Rahmân suretinde yaratmıştır. (Buharî, İsti'zân: 1; Müslim, Birr: 115, Cennet: 28; Müsned, 2:244, 251, 315, 323, 434, 463, 519)
2.) Onun benzeri hiçbir şey yoktur. O herşeyi hakkıyla işitir, herşeyi hakkıyla görür. (Şûrâ Sûresi, 42:11)
3.) Göklerde ve yerde tecellî eden en yüce sıfatlar Onundur. Onun kudreti herşeye galiptir; Onun hikmeti herşeyi kuşatır. (Rum Sûresi, 30:27)
4.) Ondan başka hiçbir mevcut yoktur.
5.) Ey Rahmân ve Rahîm olan Allahım! "Bismillâhirrahmânirrahîm"in hakkı için, rahîmiyetine yaraşır şekilde bize merhamet et ve Rahmâniyetine yaraşır şekilde, bize "Bismillâhirrahmânirrahîm"in sırlarını anlamayı temin et.

Lemalar : 14.Lema : 2.Makam : 6.Sır

6.Sır: Rahmetin Sultan-ı Zülcelale vusüle vesile olması

Altıncı Sır

Ey hadsiz acz ve nihayetsiz fakr içinde yuvarlanan biçare insan! Rahmet ne kadar kıymettar bir vesile ve ne kadar makbul bir şefaatçi olduğunu bununla anla ki:

O rahmet, öyle bir Sultan-ı Zülcelâle vesiledir ki, yıldızlarla zerrat beraber olarak, kemâl-i intizam ve itaatle beraber ordusunda hizmet ediyorlar. Ve o Zât-ı Zülcelâlin ve o Sultan-ı Ezel ve Ebedin istiğnâ-yı zâtîsi var. Ve istiğnâ-yı mutlak içindedir. Hiçbir cihetle kâinata ve mevcudata ihtiyacı olmayan bir Ganiyy-i Alelıtlaktır. Ve bütün kâinat taht-ı emir ve idaresinde ve heybet ve azameti altında nihayet itaatte, celâline karşı tezellüldedir.

İşte rahmet seni, ey insan, o Müstağnî-yi Alelıtlak'ın ve Sultan-ı Sermedînin huzuruna çıkarır ve Ona dost yapar ve Ona muhatap eder ve sevgili bir abd vaziyetini verir. Fakat nasıl sen güneşe yetişemiyorsun, çok uzaksın, hiçbir cihetle yanaşamıyorsun; fakat güneşin ziyası, güneşin aksini, cilvesini, senin âyinen vasıtasıyla senin eline verir. Öyle de, o Zât-ı Akdese ve o Şems-i Ezel ve Ebede biz çendan nihayetsiz uzağız, yanaşamayız. Fakat Onun ziya-yı rahmeti Onu bize yakın ediyor.

İşte, ey insan! Bu rahmeti bulan, ebedî, tükenmez bir hazine-i nur buluyor. O hazineyi bulmasının çaresi, rahmetin en parlak bir misali ve mümessili ve o rahmetin en beliğ bir lisanı ve dellâlı olan ve Rahmeten li'l-Âlemîn ünvanıyla Kur'ân'da tesmiye edilen Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnetidir ve tebaiyetidir. Ve bu Rahmeten li'l-Âlemîn olan rahmet-i mücessemeye vesile ise, salâvattır.

Evet, salâvatın mânâsı rahmettir. Ve o zîhayat mücessem rahmete rahmet duası olan salâvat ise, o Rahmeten li'l-Âlemînin vüsulüne vesiledir.1 Öyleyse, sen salâvatı kendine, o Rahmeten li'l-Âlemîne ulaşmak için vesile yap ve o zâtı da rahmet-i Rahmân'a vesile ittihaz et. Umum ümmetin, Rahmeten li'l-Âlemîn olan Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında, hadsiz bir kesretle, rahmet mânâsıyla salâvat getirmeleri, rahmet ne kadar kıymettar bir hediye-i İlâhiye ve ne kadar geniş bir dairesi olduğunu parlak bir surette ispat eder.

Elhasıl: Hazine-i rahmetin en kıymettar pırlantası ve kapıcısı zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm olduğu gibi, en birinci anahtarı dahi [1] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ dir. Ve en kolay bir anahtarı da salâvattır.

[2] اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ اَسْرَارِ «بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ» صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَبِحُرْمَتِهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَ اَصْحَابِهِ اَجْمَعِينَ وَارْحَمْنَا رَحْمَةً تُغْنِينَا بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ مِنْ خَلْقِكَ اٰمِينَ

[3] سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Allahım! "Bismillâhirrahmânirrahîm"in hakkı için, âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta ve bütün âl ve ashabına, Senin rahmetine ve onun hürmetine yaraşır bir şekilde salât ve selâm et. Bize de, Senden gayrı, Senin mahlûkatından hiç kimsenin merhametine muhtaç olmayacağımız bir rahmetle merhamet et.

3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 15.Lema

On Beşinci Lem’a

Risale-i Nur Külliyatının Sözler, Mektubat ve On Dördüncü Lem’aya kadar olan kısmının fihristesidir.

Her kısmın fihristesi, yani, Sözler kısmının fihristesi Sözler mecmuasında bulunduğundan, Mektubat ve Lem’alar’ın da kendilerine âit fihristeleri o mecmuaların âhirlerine ilhâk edildiğinden burada yazılmadı.

Bkz. Fihrist Risalesi 1.Kısım

Lemalar : 16.Lema

16.Lema: Dört küçük meseledir

On Altıncı Lem’a

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşlerim Hoca Sabri, Hafız Ali, Mes’ud, Mustafa’lar, Hüsrev, Refet, Bekir Bey, Rüştü, Lütfi’ler, Hafız Ahmed, Şeyh Mustafa ve saire.

Sizlere, meraklı ve medar-ı sual olmuş dört küçük meseleyi, malûmat kabilinden muhtasar bir surette beyan etmekliğe, kalbimde bir hatıra hissettim.

•1.Mesele: Ehl-i keşfin haberlerinin yanlış çıkması
•2.Mesele: Siyasete karışmamak hakkında
•3.Mesele: Bediüzzamanın Harbe karşı çıkmasının sebebi
•4.Mesele: Bediüzzamanın İhtiyat tavsiyesinin sebebi
•Hatime: Lihye-i Şerife hakkında
•Mektup1: Muhtelif Üç sualdir
•Mektup2: Mugayyebât-ı Hamseye dair

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Lemalar : 16.Lema : 1.Mesele

1.Mesele: Ehl-i keşfin haberlerinin yanlış çıkması

Birincisi

Kardeşlerimizden Çaprazzâde Abdullah Efendi gibi bazı adamlar, ehl-i keşiften rivayeten, bu geçen Ramazan'da Ehl-i Sünnet ve Cemaat için bir ferec, bir fütuhat olacağını haber verdikleri halde, zuhur etmedi. Böyle ehl-i velâyet ve keşif neden hilâf-ı vâki haber veriyorlar? Benden sordular. Ben de, birden, sünuhat kabilinden olarak verdiğim cevabın muhtasarı şudur:

Hadis-i şerifte vârit olmuştur ki, *"Bazan belâ nâzil oluyor; gelirken karşısına sadaka çıkar, geri çevirir."* Şu hadisin sırrı gösteriyor ki, mukadderat, bazı şerâitle vukua gelirken geri kalır. Demek, ehl-i keşfin muttali olduğu mukadderat mutlak olmadığını, belki bazı şerâitle mukayyet bulunduğunu ve o şerâitin vuku bulmamasıyla o hâdise de vukua gelmiyor. Fakat o hâdise, ecel-i muallâk gibi, Levh-i Ezelînin bir nevi defteri hükmünde olan Levh-i Mahv-İsbatta mukadder olarak yazılmıştır. Gayet nadir olarak Levh-i Ezelîye kadar keşif çıkar. Ekseri oraya çıkamıyor.

İşte bu sırra binaen, geçen Ramazan-ı Şerifte ve Kurban Bayramında ve daha başka vakitlerde, istihraca binaen veya keşfiyat nev'inden verilen haberler, muallâk oldukları şerâiti bulamadıkları için vukua gelmemişler ve haber verenleri tekzip etmiyorlar. Çünkü mukadder imiş, fakat şartı gelmeden o da vukua gelmemiş.

Evet, Ramazan-ı Şerifte bid'aların ref'ine Ehl-i Sünnet ve Cemaatin ekseriyetle hâlis duası bir şart ve bir sebeb-i mühim idi. Maalesef camilere Ramazan-ı Şerifte bid'alar girdiğinden, duaların kabulüne sed çekip ferec gelmedi. Nasıl ki, sabık hadisin sırrıyla, sadaka belâyı ref' eder; ekseriyetin hâlis duası dahi ferec-i umumîyi cezb eder. Kuvve-i cazibe vücuda gelmediğinden, fütuhat da verilmedi.

Lemalar : 16.Lema : 2.Mesele

2.Mesele: Siyasete karışmamak hakkında

İkinci Meraklı Sual

Bu iki ay zarfında heyecanlı bir vaziyet-i siyasiye karşısında bana, hem alâkadar olduğum çok kardeşlerime kavî bir ihtimalle ferec verecek bir teşebbüs etmek lâzımken, o vaziyete hiç ehemmiyet vermeyerek, bilâkis, beni tazyik eden ehl-i dünyanın lehinde olarak bir fikirde bulundum. Bazı zatlar hayret içinde hayrette kaldılar.

Dediler ki: “Sana işkence eden bu mübtedi’ ve kısmen münafık baştaki insanların takip ettikleri siyaseti nasıl görüyorsun ki ilişmiyorsun?”

Verdiğim cevabın muhtasarı şudur ki: Bu zamanda ehl-i İslâmın en mühim tehlikesi, fen ve felsefeden gelen bir dalâletle kalblerin bozulması ve imanın zedelenmesidir. Bunun çare-i yegânesi nurdur, nur göstermektir ki, kalbler ıslah olsun, imanlar kurtulsun. Eğer siyaset topuzuyla hareket edilse, galebe çalınsa, o kâfirler münafık derecesine iner. Münafık, kâfirden daha fenadır. Demek, topuz böyle bir zamanda kalbi ıslah etmez. O vakit küfür kalbe girer, saklanır, nifaka inkılâp eder. Hem nur, hem topuz-ikisini, bu zamanda benim gibi bir âciz yapamaz. Onun için, bütün kuvvetimle nura sarılmaya mecbur olduğumdan, siyaset topuzu ne şekilde olursa olsun bakmamak lâzım geliyor.

Amma maddî cihadın muktezası ise, o vazife şimdilik bizde değildir. Evet, ehline göre kâfirin veya mürtedin tecavüzatına sed çekmek için topuz lâzımdır. Fakat iki elimiz var. Eğer yüz elimiz de olsa, ancak nura kâfi gelir. Topuzu tutacak elimiz yok.

Lemalar : 16.Lema : 3.Mesele

3.Mesele: Bediüzzamanın Harbe karşı çıkmasının sebebi

Üçüncü Meraklı Sual

Bu yakında İngiliz ve İtalya gibi ecnebîlerin bu hükûmete ilişmesiyle, eskiden beri bu vatandaki hükûmetin hakikî nokta-i istinadı ve kuvve-i mâneviyesinin menbaı olan hamiyet-i İslâmiyeyi tehyic etmekle şeâir-i İslâmiyenin bir derece ihyâsına ve bid'aların bir derece def'ine medar olacağı halde, neden şiddetle harp aleyhinde çıktın ve bu meselenin âsâyişle halledilmesini dua ettin ve şiddetli bir surette mübtedi'lerin hükûmetleri lehinde taraftar çıktın? Bu ise, dolayısıyla bid'alara tarafgirliktir.

Elcevap: Biz ferec ve ferah ve sürur ve fütuhat isteriz—fakat kâfirlerin kılıcıyla değil! Kâfirlerin kılıçları başlarını yesin; kılıçlarından gelen fayda bize lâzım değil. Zaten o mütemerrid ecnebîlerdir ki, münafıkları ehl-i imana musallat ettiler ve zındıkları yetiştirdiler.

Hem harp belâsı ise, hizmet-i Kur'âniyemize mühim bir zarardır. Bizim en fedakâr ve en kıymettar kardeşlerimizin ekserisi kırk beşten aşağı olduğundan, harp vasıtasıyla vazife-i kudsiye-i Kur'âniyeyi bırakıp askere gitmeye mecbur olacaktılar. Benim param olsa, hüsn-ü rızamla, böyle kıymettar kardeşlerimin herbirisini askerlikten kurtarmak için, bedel-i nakdiye bin lira kadar da olsa verirdim. Böyle yüzer kıymettar kardeşlerimizin hizmet-i Kur'âniye-i Nuriyeyi bırakıp maddî cihad topuzuna el atmakta, yüz bin lira kendi zararımızı hissediyordum. Hattâ Zekâi'nin bu iki sene askerliği, belki bin lira kadar mânevî faydasını kaybettirdi.

Her neyse... Kadîr-i Külli Şey, bir dakikada, bulutlarla dolmuş cevv-i havayı süpürüp temizleyerek semânın berrak yüzünde ziyadar güneşi gösterdiği gibi, bu zulümatlı ve rahmetsiz bulutları da izale edip hakaik-i şeriatı güneş gibi gösterir ve ucuz ve dağdağasız verebilir. Onun rahmetinden bekleriz ki, bize pahalı satmasın.

Baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine iman versin, yeter. O vakit kendi kendine iş düzelir.

Lemalar : 16.Lema : 4.Mesele

4.Mesele: Bediüzzamanın İhtiyat tavsiyesinin sebebi

Dördüncü Meraklı Sual

Diyorlar ki: “Madem sizin elinizdeki nurdur, topuz değildir. Nura karşı muaraza edilmez ve nurdan kaçılmaz ve nurun izharından zarar gelmez. Neden arkadaşlarınıza ihtiyatı tavsiye ediyorsunuz, çok nurlu risaleleri halklara gösterilmesini men ediyorsunuz?”

Bu suale karşı cevabın muhtasar meâli şudur ki:

Başlardaki başların çoğu sarhoş, okumaz. Okusa da anlamaz, yanlış mânâ verip ilişir. İlişmemesi için, aklı başına gelinceye kadar göstermemek lâzım geliyor. Hem çok vicdansız insanlar var ki, garaz veya tamah veyahut havf cihetiyle nuru inkâr eder veya gözünü kapar. Onun için, kardeşlerime de tavsiye ediyorum ki, ihtiyat etsinler, nâehillerin eline hakikatleri vermesinler. Hem ehl-i dünyanın evhâmını tahrik edecek işlerde bulunmasınlar.**(Haşiye)**

Haşiye: Ciddî bir meseleye vesile olabilecek bir latîfe: Dünkü gün sabahleyin bir dostumun dâmâdı Mehmed yanıma geldi. Mesrurâne, beşaretkârâne dedi ki: “Senin bir kitabını Isparta’da tab etmişler, çoklar okuyorlar.” Ben dedim: “O yasak olan tab değil; belki müstensihle bazı nüshalar alınmış ki, hükûmet ona birşey demez.” Hem dedim: “Sakın bunu senin dostun olan iki münafığa söyleme. Onlar böyle birşey arıyorlar ki bahane etsinler.” İşte, kardeşlerim, bu adam çendan bir dostumun dâmâdıdır; o münasebetle benim de ahbabım sayılır. Fakat berberlik münasebetiyle, vicdansız muallim ve münafık müdürün dostudur. Orada kardeşlerimizden birisi bilmeyerek öyle söylemiş. İyi oldu ki, en evvel geldi, bana haber verdi. Ben de

tenbih ettim, fenalığın önü alındı. Ve teksir makinesi binler nüshaları bu perde altında neşretti.

Lemalar : 16.Lema : Hatime

Hatime: Lihye-i Şerife hakkında

Hâtime

Bugün Refet Beyin bir mektubunu aldım. Lihye-i Şerife hakkındaki suali münasebetiyle diyorum ki:

Hadisçe sabittir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Lihye-i Saadetinden düşen saçların taneleri mahduttur. Otuz kırk tane veya elli altmış tane gibi az bir miktarda iken, binler yerde Lihye-i Saadetin saçları bulunması, beni bir zaman çok düşündürdü. O vakit hatırıma gelmiş ki, Lihye-i Saadet, yalnız Lihye-i Şerifin saçlarından ibaret değil. Belki re's-i mübarekinin tıraş oldukça hiçbir şeyini kaybetmeyen Sahabeler, o nurlu ve mübarek ve daimî yaşayacak saçları muhafaza etmişler. Onlar, binlerdir; şimdiki mevcuda müsâvi gelebilirler.

Yine o vakit hatırıma geldi ki: Acaba her camide bulunan, sened-i sahih ile bu saç Hazret-i Risaletin saçı olduğu sabit midir ki, ona karşı ziyaret makbul olabilsin?

Birden hatıra geldi ki, o saçların ziyareti vesiledir. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma karşı salâvat getirmeye sebep ve bir hürmet ve muhabbete medardır. Vesilelik ciheti o şeyin zâtına bakmaz, vesilelik cihetine bakar. Onun için, eğer bir saç hakikî olarak Lihye-i Saadetten olmazsa, madem zâhir hale göre öyle telâkki edilmiş ve o vesilelik vazifesini yapıyor ve hürmete ve teveccühe ve salâvata vesile oluyor; kat'î senetle o saçın zâtını teşhis ve tayin lâzım değildir. Yalnız, aksine kat'î delil olmasın, yeter. Çünkü telâkkiyât-ı âmme ve kabul-ü ümmet, bir nevi hüccet hükmüne geçer.

Bazı ehl-i takvâ, böyle işlerde, ya takvâ veya ihtiyat veya azîmet noktasında ilişseler de, hususî ilişirler. Bid'a da deseler, bid'a-i hasene nev'inde dahildir. Çünkü vesile-i salâvattır.

Refet Bey mektubunda diyor: "Bu mesele ihvanlar beyninde medar-ı münakaşa olmuş." Kardeşlerime tavsiye ediyorum ki,

inşikaka ve iftiraka sebebiyet veren münakaşa etmesinler. Yalnız müdavele-i efkâr suretinde, nizâsız mübahaseye alışsınlar.

Lemalar : 16.Lema : Mektup1

Mektup1: Muhtelif Üç sualdir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık Senirkentli kardeşlerim İbrahim, Şükrü, Hafız Bekir, Hafız Hüseyin, Hafız Recep Efendiler,

Hafız Tevfik ile gönderdiğiniz üç meseleye mülhidler eskiden beri ilişiyorlar.

Birincisi:

حَتّٰى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ [3]

Âyetin ifade ettiği zâhir mânâsına göre, *“Güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurup ettiğini görmüş”* diyor.

İkincisi: Sedd-i Zülkarneyn nerededir?

Üçüncüsü: Âhirzamanda Hazret-i İsâ’nın (a.s.) geleceğine ve Deccalı öldüreceğine dairdir.

Sual1: Güneşin bir çeşme suyunda gurup etmesi
Sual2: Sedd-i Zülkarneyn - Ye’cüc ve Me’cüc
Sual3: Hz.İsânın Deccali öldürmesi

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Nihayet gün batısına vardı ve güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşmede gurub ettiğini gördü. (Kehf Sûresi, 18:86)

Lemalar : 16.Lema : Mektup1 : 1.Sual

Sual1: Güneşin bir çeşme suyunda gurup etmesi

Bu suallerin cevapları uzundur. Yalnız muhtasar bir işaretle deriz ki:

Âyât-ı Kur'âniye, üslûb-u Arabiye üzerine ve zâhir nazara göre umumun anlayacağı bir tarzda ifade ettiği için, çok defa teşbih ve temsil suretinde beyan ediyor. İşte, تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ yani, güneşin, hararetli ve çamurlu bir çeşme gibi görünen Bahr-i Muhit-i Garbînin sahilinde veya volkanlı, alevli, dumanlı dağın gözünde gurup ettiğini Zülkarneyn görmüş. Yani, zâhir nazarda, Bahr-i Muhit-i Garbînin sevâhilinde, yazın şiddet-i hararetiyle etrafındaki bataklık hararetlenmiş, tebahhur ettiği bir zamanda, o buhar arkasında büyük bir çeşme havzası suretinde uzaktan Zülkarneyn'e görünen Bahr-i Muhitin bir kısmında, güneşin zâhirî gurubunu görmüş. Veya volkanlı, taş ve toprak ve maden sularını karıştırarak fışkıran bir dağın başında, yeni açılmış ateşli gözünde, semâvâtın gözü olan güneşin gizlendiğini görmüş.

Evet, Kur'ân-ı Hakîmin mucizâne belâgat-i ifadesi bu cümle ile çok mesâili ders veriyor. Evvelâ, Zülkarneyn'in mağrip tarafına seyahati, şiddet-i hararet zamanında ve bataklık tarafına ve güneşin gurup âvânına ve volkanlı bir dağın fışkırması vaktine tesadüf ettiğini beyan etmekle, Afrika'nın tamam-ı istilâsı gibi çok ibretli meselelere işaret eder.

Malûmdur ki, görünen hareket-i şems zâhirîdir ve küre-i arzın mahfî hareketine delildir, onu haber veriyor. Hakikat-i gurup murad değildir. Hem çeşme, teşbihtir. Uzaktan, büyük bir deniz, küçük bir havuz gibi görünür. Hararetten çıkan sis ve buharlar ve bataklıklar

arkasında görünen bir denizi, çamur içinde bir çeşmeye teşbihi ve Arapça hem çeşme, hem güneş, hem göz mânâsında olan ayn kelimesi, esrar-ı belâgatçe gayet mânidar ve münasiptir.**(Haşiye)** Zülkarneyn'in nazarında uzaklık cihetiyle öyle göründüğü gibi, Arş-ı Âzamdan gelen ve ecrâm-ı semâviyeye kumanda eden semâvî hitab-ı Kur'ânî, bir misafirhane-i Rahmâniyede sirac vazifesini gören musahhar güneşi Bahr-i Muhit-i Garbî gibi bir çeşme-i Rabbânîde gizleniyor demesi, azametine ve ulviyetine yakışıyor ve mucizâne üslûbuyla denizi hararetli bir çeşme ve dumanlı bir göz gösterir; ve semâvî gözlere öyle görünür.

Elhasıl: Bahr-i Muhit-i Garbîye *"çamurlu bir çeşme"* tabiri, Zülkarneyn'e nisbeten uzaklık noktasında o büyük denizi bir çeşme gibi görmüş. Kur'ân'ın nazarı ise herşeye yakın olduğu cihetle, Zülkarneyn'in galat-ı his nev'indeki nazarına göre bakamaz. Belki Kur'ân semâvâta bakarak geldiğinden, küre-i arzı kâh bir meydan, kâh bir saray, bazan bir beşik, bazan bir sayfa gibi gördüğünden, sisli, buharlı, koca Bahr-i Muhit-i Atlas-ı Garbîyi bir çeşme tabir etmesi, azamet-i ulviyetini gösteriyor.

Haşiye: [1] فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ deki عَيْنٍ tabiri, esrar-ı belâgatçe latîf bir mânâyı remzen ihtar ediyor. Şöyle ki: "Semâ yüzü, güneş gözüyle zeminin yüzündeki cemâl-i rahmeti seyirden sonra, zemin dahi deniz gözüyle yukarıdaki azamet-i İlâhiyeyi temâşâyı müteakip o iki göz birbiri içine kapanırken, rû-yi zemindeki gözleri kapıyor" diye, mucizâne bir kelime ile hatırlatıyor ve gözler vazifesine paydos işaretine işaret ediyor.

1.)Hararetli ve çamurlu bir çeşmede .. (Kehf Sûresi, 18:86)

Lemalar : 16.Lema : Mektup1 : 2.Sual

İkinci Sualiniz

Sedd-i Zülkarneyn nerededir? Ye'cüc, Me'cüc kimlerdir?

Elcevap: Eskiden bu meseleye dair bir risale yazmıştım. O vaktin mülhidleri onunla mülzem olmuşlardı. Şimdilik hem o risale yanımda yoktur, hem kuvve-i hafızam tatil-i eşgal etmiş, yardım etmiyor. Hem Yirmi Dördüncü Sözün Üçüncü Dalında bir nebze bu meseleden bahsedilmiş. Onun için, bu meselenin yalnız iki üç nüktesine gayet muhtasar bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Ehl-i tahkikin beyanına göre, hem Zülkarneyn ünvanının işaretiyle, Yemen padişahlarından, Zülyezen gibi zü kelimesiyle başlayan isimleri bulunduğundan, bu Zülkarneyn, İskender-i Rumî değildir. Belki Yemen padişahlarından birisidir ki, Hazret-i İbrahim'in zamanında bulunmuş ve Hazret-i Hızır'dan ders almış. İskender-i Rumî ise, Milâttan takriben üç yüz sene evvel gelmiş, Aristo'dan ders almış.

Tarih-i beşerî, muntazam surette üç bin seneye kadar gidiyor. Bu nâkıs ve kısa tarih nazarı, Hazret-i İbrahim'in zamanından evvel doğru olarak hükmedemiyor. Ya hurafevâri, ya münkirâne, ya gayet muhtasar gidiyor.

Bu Yemenî Zülkarneyn, tefsirlerde eskiden beri İskender namıyla iştiharının sebebi, ya o Zülkarneyn'in bir ismi İskender'dir ki, İskender-i Kebir ve Eski İskender'dir. Veyahut, âyât-ı Kur'âniyenin zikrettiği hâdisât-ı cüz'iyeler, küllî hâdisâtın uçları olduğu cihetle, Zülkarneyn olan İskender-i Kebirin nübüvvetkârâne irşâdâtıyla akvâm-ı zâlime ile milel-i mazlume ortasında hâil ve gaddarların garetlerine mâni olacak meşhur Sedd-i Çin'in binasını kurduğu gibi; İskender-i Rumî misilli müteaddit cihangirler ve kuvvetli padişahlar

maddî cihetinde, ve mânevî âlem-i insaniyetin padişahları olan bir kısım enbiya ve bazı aktab dahi mânevî ve irşadî cihetinde, o Zülkarneyn'in arkasında gidip, iktidâ edip, mazlumları zalimlerden kurtaracak çarelerin mühimlerinden olan dağlar ortalarında sedleri **(Haşiye)** sonra dağlar başlarında kaleleri kurmuşlar. Ya bizzat maddî kuvvetleriyle veyahut irşad ve tedbirleriyle tesis etmişler. Sonra, şehirlerin etrafında surları ve ortalarında kaleleri, tâ son çare olan kırk ikilik topları ve kale-i seyyar gibi diritnavtları yapmışlar. Hattâ rû-yi zeminin en meşhur seddi ve kaç günlük uzak bir mesafe tutan Sedd-i Çin'i, Kur'ân lisanıyla Ye'cüc ve Me'cücün ve tabir-i diğerle tarih lisanında Mançur ve Moğol denilen ve âlem-i beşeriyeti kaç defa zîrüzeber eden ve Himalaya Dağlarının arkasından çıkan ve şarktan garba kadar harap eden akvâm-ı vahşiye ve garetkâr milletlerin Hint ve Çin'deki akvâm-ı mazlumeye tecavüzlerini durdurmak için, o Himalaya silsilelerine yakın iki dağ ortasında uzun bir sed yaptığı ve o akvâm-ı vahşiyenin kesretle hücumlarına çok zaman mâni olduğu gibi, Kafkas dağlarında, Derbent cihetinde yine çapulcu, garetgîr akvâm-ı Tatariyenin hücumunu durdurmak için, Zülkarneyn-misal eski İran padişahlarının himmetiyle sedler yapılmıştır. Bu neviden çok sedler var. Kur'ân-ı Hakîm, umum nev-i beşerle konuştuğu için, zâhiren bir hadise-i cüz'iyeyi zikredip, umum o hadiseye benzer hâdisâtı ihtar ederek konuşuyor. İşte bu nokta-i nazardandır ki, Sedde ve Ye'cüc ve Me'cüce dair rivayetler ve akvâl-i müfessirîn ayrı ayrı gidiyor.

Hem Kur'ân-ı Hakîm, münâsebât-ı kelâmiye cihetinde, bir hâdiseden uzak bir hâdiseye intikal eder. Bu münâsebâtı düşünmeyen zanneder ki, iki hâdisenin zamanları birbirine yakındır. İşte, Seddin harabiyetinden kıyametin kopmasını Kur'ân'ın haber vermesi, kurbiyet-i zaman cihetiyle değil, belki münâsebât-ı kelâmiye cihetinde iki nükte içindir:

Yani, bu sed nasıl harap olacak, öyle de dünya harap olacaktır. Hem nasıl ki fıtrî ve İlâhî sedler olan dağlar metindir, ancak kıyametin kopmasıyla harap olurlar. Öyle de, bu sed dahi dağ gibi metindir, ancak dünyanın harap olmasıyla hâk ile yeksân olabilir, inkılâbât-ı zaman tahribat yapsa da çoğu sağlam kalır demektir. Evet, Sedd-i Zülkarneyn'in külliyetinden bir ferdi olan Sedd-i Çinî binler sene yaşadığı halde daha meydanda duruyor. İnsanın eliyle zemin

sayfasında yazılan mücessem, mütehaccir, mânidar, tarih-i kadimden uzun bir satır olarak okunuyor.

Haşiye: Rû-yi zeminde mürur-u zamanla dağ şeklini almış, tanınmayacak bir surette gelmiş çok sun'î sedler vardır.

Lemalar : 16.Lema : Mektup1 : 3.Sual

Sual3: Hz.İsânın Deccali öldürmesi

Üçüncü Sualiniz

Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın Deccalı öldürmesi, hem Birinci Mektup ve hem On Beşinci Mektupta gayet muhtasar ve size kâfi bir cevap vardır.

Lemalar : 16.Lema : Mektup2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, fedakâr, sıddık, vefadar kardeşlerim Hoca Sabri ve Hafız Ali,

Mugayyebât-ı Hamseye dair Sûre-i Lokman'ın âhirindeki âyetin hakkında mühim sualiniz gayet mühim bir cevap isterken, maatteessüf, şimdiki hâlet-i ruhiyem ve ahvâl-i maddiyem o cevaba müsait değildir. Yalnız, sualinizin temas ettiği bir iki noktaya gayet mücmel işaret edeceğiz.

Şu sualinizin meâli gösteriyor ki, ehl-i ilhad tarafından tenkit suretinde, Mugayyebât-ı Hamseden yağmurun gelmek vaktine ve rahm-ı mâderdeki cenînin keyfiyetine itiraz edilmiş. Demişler ki: "Rasathanelerde bir âletle yağmurun vakt-i nüzulü keşfediliyor. Onu da, Allah'tan başkası da biliyor. Hem röntgen şuâıyla rahm-ı mâderdeki cenînin müzekker, müennes olduğu anlaşılıyor. Demek Mugayyebât-ı Hamseye ıttıla kàbildir."

Elcevap: Yağmurun vakt-i nüzulü bir kaideye merbut olmadığı için, doğrudan doğruya meşiet-i hassa-i İlâhiye ile bağlı ve hazine-i rahmetten hususî iradeye tâbi olduğunun bir sırr-ı hikmeti şudur ki:

Kâinatta en mühim hakikat ve en kıymettar mahiyet nur, vücut, hayat, rahmettir ki, bu dört şey perdesiz, vasıtasız, doğrudan doğruya kudret-i İlâhiye ve meşiet-i hassa-i İlâhiyeye bakar. Sair masnuatta zâhirî esbab kudretin tasarrufuna perde oluyorlar. Ve

muttarid kanunlar ve kaideler, bir derece irade ve meşiete hicap oluyor. Fakat vücut, hayat, nur ve rahmette o perdeler konulmamış. Çünkü perdelerin sırr-ı hikmeti o işte cereyan etmiyor.

Madem vücutta en mühim hakikat rahmet ve hayattır. Yağmur, hayata menşe ve medar-ı rahmet, belki ayn-ı rahmettir. Elbette vesâit perde olmayacak, kaide ve yeknesaklık dahi meşiet-i hassa-i İlâhiyeyi setretmeyecek. Tâ ki, her vakit, herkes, herşeyde şükür ve ubudiyete ve sual ve duaya mecbur olsun. Eğer bir kaide dahilinde olsaydı, o kaideye güvenip, şükür ve rica kapısı kapanırdı.

Güneşin tulûunda ne kadar menfaatler olduğu malûmdur. Halbuki muttarid bir kaideye tâbi olduğundan, güneşin çıkması için dua edilmiyor ve çıkmasına dair şükür yapılmıyor. Ve ilm-i beşerî, o kaidenin yoluyla yarın güneşin çıkacağını bildiği için, gaipten sayılmıyor. Fakat yağmurun cüz'iyâtı bir kaideye tâbi olmadığı için, her vakit insanlar rica ve dua ile dergâh-ı İlâhiyeye ilticaya mecbur oluyorlar. Ve ilm-i beşerî vakt-i nüzulünü tayin edemediği için, sırf hazine-i rahmetten bir nimet-i hassa telâkki edip hakikî şükrediyorlar. İşte bu âyet, bu nokta-i nazardan yağmurun vakt-i nüzulünü Mugayyebât-ı Hamseye idhal ediyor.

Rasathanelerdeki âletle bir yağmurun mukaddemâtını hissedip vaktini tayin etmek gaibi bilmek değil, belki gaipten çıkıp âlem-i şehadete takarrubu vaktinde bazı mukaddemâtına ıttıla suretinde bilmektir. Nasıl en hafî umur-u gaybiye vukua geldikte, veyahut vukua yakın olduktan sonra, hiss-i kablelvukuun bir nev'iyle bilinir. O gaybı bilmek değil, belki o, mevcudu veya mukarrebü'l-vücudu bilmektir. Hattâ ben kendi âsâbımda bir hassasiyet cihetiyle, yirmi dört saat evvel, gelecek yağmuru bazan hissediyorum. Demek yağmurun mukaddemâtı, mebâdileri var. O mebâdiler, rutubet nev'inden kendini gösteriyor, arkasından yağmurun geldiğini bildiriyor. Bu hal, aynen kaide gibi, ilm-i beşerin gaipten çıkıp daha şehadete girmeyen umura vusule bir vesile olur. Fakat daha âlem-i şehadete ayak basmayan ve meşiet-i hassa ile rahmet-i hassadan çıkmayan yağmurun vakt-i nüzulünü bilmek, ilm-i Allâmü'l-Guyûba mahsustur.

Kaldı ikinci mesele

Röntgen şuâıyla rahm-ı mâderdeki çocuğun erkek ve dişisini bilmekle [3] وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْاَرْحَامِ âyetinin meâl-i gaybîsine münâfi olamaz. Çünkü, âyet yalnız zükûret ve ünûset keyfiyetine değil, belki o çocuğun acip istidad-ı hususîsi ve istikbalde kesb edeceği vaziyetine medar olan mukadderât-ı hayatiyesinin mebâdileri, hattâ simasındaki gayet acip olan sikke-i samediyet muraddır ki, çocuğun o tarzda bilinmesi, ilm-i Allâmü'l-Guyûba mahsustur. Yüz bin röntgen-misal fikr-i beşerî birleşse, yine o çocuğun umum efrad-ı beşeriyeye karşı birer alâmet-i farikası bulunan yalnız hakikî sima-yı veçhiyesini keşfedemez. Nerede kaldı ki, sima-yı veçhîsinden yüz defa daha harika olan, istidadındaki sima-yı mânevîyi keşfedebilsin!

Başta dedik ki: Vücut ve hayat ve rahmet, bu kâinatta en mühim hakikatlerdir ve en mühim makam onlarındır. İşte onun için, o câmi hakikat-i hayatiye, bütün incelikleriyle ve dekaikiyle irade-i hassaya ve rahmet-i hassaya ve meşiet-i hassaya bakmalarının bir sırrı şudur ki:

Hayat, bütün cihazatıyla ve cihâtıyla şükür ve ubudiyet ve tesbihin menşe ve medarı olduğundandır ki, irade-i hassaya hicap olan yeknesaklık ve kaidelik ve rahmet-i hassaya perde olan vesâit-i zâhiriye konulmamıştır. Cenâb-ı Hakkın, rahm-ı mâderdeki çocukların sima-yı maddî ve mânevîlerinde iki cilvesi var:

Birisi: Vahdetini ve ehadiyetini ve samediyetini gösterir ki, o çocuk âzâ-yı esasîde ve cihazat-ı insaniyenin envâında sair insanlarla muvafık ve mutabık olduğu cihetle, Hâlık ve Sâniinin vahdetine şehadet ediyor. O cenîn bu lisanla bağırıyor ki: "Bana bu sima ve âzâyı veren kim ise, bütün esasat-ı âzâda bana benzeyen bütün insanların sânii dahi Odur. Ve hem bütün zîhayatın sânii Odur."

İşte, rahm-ı mâderdeki cenînin bu lisanı, gaybî değil, kaideye ve ıttırada ve nev'ine tâbi olduğu için malûmdur, bilinebilir, âlem-i şehadettir. Âlem-i gayba girmiş bir daldır ve bir dildir.

İkinci cihet: Sima-yı istidadiye-i hususiyesi ve sima-yı veçhiye-i şahsiyesi lisanıyla Sâniinin ihtiyarını, iradesini ve meşietini ve rahmet-i hassasını ve hiçbir kayıt altında olmadığını, bağırıp gösteriyor. Fakat bu lisan gaybü'l-gaybdan geliyor. İlm-i Ezelîden

başkası, kablelvücut bunu göremiyor ve ihata edemiyor. Rahm-ı mâderde iken bu simanın binde bir cihazatı, görünmekle bilinmiyor!

Elhasıl: Cenînin sima-yı istidadîsinde ve sima-yı veçhiyesinde hem delil-i vahdâniyet var, hem ihtiyar ve irade-i İlâhiyenin hücceti vardır. Eğer Cenâb-ı Hak muvaffak etse, Mugayyebât-ı Hamseye dair bazı nükteler yazılacaktır. Şimdilik bundan fazla vaktim ve halim müsaade etmedi; hâtime veriyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
•Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima kardeşlerinizin ve sizin üzerinize olsun.
3.)Rahimlerde olanı da O bilir. (Lokman Sûresi, 31:34)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Lemalar : 17.Lema

On Yedinci Lem’a

Zühre’den gelmiş On Beş Notadan ibarettir.

Mukaddime

BU LEM’ANIN telifinden on iki sene evvel,**(1)** inâyet-i Rabbâniye ile, marifet-i İlâhiyede bir hareket-i fikriye ve bir seyahat-i kalbiye ve bir inkişâfât-ı ruhiyede tezahür eden bazı lemeât-ı tevhidiyeyi, Arabî olarak, notalar suretinde Zühre, Şule, Habbe, Şemme, Zerre, Katre gibi risalelerde kaydetmiştim. Uzun bir hakikatin yalnız bir ucunu göstermek ve parlak bir nurun yalnız bir şuâını irâe etmek tarzında yazıldığından, yalnız kendi kendime birer hatıra ve birer ihtar şeklinde olduğundan, başkalarının istifadesi mahdut kalmıştı. Hususan, en mümtaz ve en has kardeşlerimin kısm-ı âzamı Arabî okumamışlar. Bunların ısrarı ve ilhâhıyla, o notaların, o lem’aların kısmen izahlı ve kısmen kısa bir meâlini Türkçe olarak yazmaya mecbur oldum. Şu notalar ve Arabî risaleler, Yeni Said’in en evvel hakikat ilminden bir derece şuhud suretinde gördüğü için, tağyir edilmeden, mealleri yazıldı. Onun için, bazı cümleler, sair Sözlerde de zikredilmekle beraber burada da zikrediliyor. Ve bir kısmı, gayet mücmel olmakla beraber, izah edilmiyor, tâ letâfet-i asliyesini kaybetmesin.

---

(1): On iki sene evvel” denilen tarih, Hicrî 1340, Milâdî 1921 seneleridir.

•1.Nota: Fani şeylere kalbi bağlamamak

•2.Nota: Tevazu ve tekebbür hakkında
•3.Nota: İnsanın kendini la-yemut telakki etmesi
•4.Nota: Haşirde herbir insanın aynıyla ihya edileceği
•5.Nota: Avrupa medeniyeti ile Hüdâ-yı Kur'aniyenin muvazenesi
•6.Nota: Kafirlerin çokluklarının ve ittifaklarının ehemmiyetsizliği
•7.Nota: Müslümanları dünyaya teşvik etmenin yanlışlığı
•8.Nota: Çalışmaktaki lezzet ve cemadattaki lezzet meselesi
•9.Nota: Nübüvvet ve ubudiyet hakkındadır
•10.Nota: Marifetullahın bürhanları üç çeşittir
•11.Nota: Kuranın ifadesinde şefkat ve merhamet
•12.Nota: Eski Saidin bir münacatı
•13.Nota: Medar-ı iltibas olmuş 5 mesele
•14.Nota: Tevhide dair dört küçük remizdir
•15.Nota: Üç meseledir

Lemalar : 17.Lema : 1.Nota

Birinci Nota

Kendi nefsime hitaben demiştim: Ey gafil Said! Bil ki, şu âlemin fenâsından sonra sana refakat etmeyen ve dünyanın harabıyla senden mufarakat eden birşeye kalbini bağlamak sana lâyık değildir. Hususan senin asrının inkırazıyla seni terk edip arka çeviren ve bahusus berzah seferinde arkadaşlık etmeyen ve hususan seni kabir kapısına kadar teşyî etmeyen, hususan bir iki sene zarfında ebedî bir firakla senden ayrılıp günahını senin boynuna takan, hususan senin rağmına olarak husulü ânında seni terk eden fâni şeylerle kalbini bağlamak kâr-ı akıl değildir.

Eğer aklın varsa, uhrevî inkılâbâtında, berzahî etvârında ve dünyevî inkılâbâtının müsâdemâtı altında ezilen, bozulan ve ebedî seferde sana arkadaşlığa muktedir olmayan işleri bırak, ehemmiyet verme, onların zevâlinden kederlenme.

Sen kendi mahiyetine bak ki: Senin latîfelerin içinde öyle bir latîfe var ki, ebedden ve Ebedî Zattan başkasına razı olamaz. Ondan başkasına teveccüh edemiyor. Mâsivâsına tenezzül etmez. Bütün dünyayı ona versen, o fıtrî ihtiyacı tatmin edemez. O şey ise, senin duygularının ve latîfelerinin sultanıdır. Fâtır-ı Hakîmin emrine mutî olan o sultanına itaat et, kurtul.

Lemalar : 17.Lema : 2.Nota

2.Nota: Tevazu ve tekebbür hakkında

İkinci Nota

Hakikattar bir rüyada gördüm ki, insanlara diyordum:

“Ey insan! Kur’ân’ın desâtirindendir ki, Cenâb-ı Hakkın mâsivâsından hiçbir şeyi, ona taabbüd edecek bir derecede kendinden büyük zannetme. Hem, sen kendini hiçbir şeyden tekebbür edecek derecede büyük tutma. Çünkü mahlûkat mâbûdiyetten uzaklık noktasında müsâvi oldukları gibi, mahlûkiyet nisbetinde de birdirler.”

Lemalar : 17.Lema : 3.Nota

3.Nota: İnsanın kendini la-yemut telakki etmesi

Üçüncü Nota

Ey gafil Said! Bil ki, galat-ı his nev'inden, gayet muvakkat dünyayı lâyemut ve daimî görüyorsun. Etrafına ve dünyaya baktığın zaman bir derece sabit ve müstemir gördüğünden, fâni nefsini de o nazarla sabit telâkki ettiğinden, yalnız kıyametin kopacağından dehşet alıyorsun. Güya kıyametin kopmasına kadar yaşayacaksın gibi, yalnız ondan korkuyorsun.

Aklını başına al. Sen ve hususî dünyan, daimî zeval ve fenâ darbesine mâruzsunuz. Senin bu galat-ı hissin ve mağlâtan şu misale benzer ki: Bir adam, elinde olan âyinesini bir hane veya bir şehre veya bir bahçeye karşı tutsa, misalî bir hane, bir şehir, bir bahçe, o âyinede görünür. Ednâ bir hareket ve küçük bir tagayyür âyinenin başına gelse, o misalî hane ve şehir ve bahçede hercümerc ve karışıklık düşer. Hariçteki hakikî hane, şehir ve bahçenin devam ve bekàsı sana fayda vermez. Çünkü, senin elindeki âyinedeki hane ve sana ait şehir ve bahçe, yalnız âyinenin sana verdiği mikyas ve mizanladır.

Senin hayatın ve ömrün âyinedir. Senin dünyanın direği ve âyinesi ve merkezi, senin ömrün ve hayatındır. Her dakikada o hane ve şehir ve bahçenin ölmesi mümkün ve harap olması muhtemel olduğundan, her dakika senin başına yıkılacak ve senin kıyametin kopacak bir vaziyettedir. Madem öyledir, sen bu hayatına ve dünyana, çekemedikleri ve kaldıramadıkları yükleri yükletme.

Lemalar : 17.Lema : 4.Nota

4.Nota: Haşirde herbir insanın aynıyla ihya edileceği

Dördüncü Nota

Bil ki, ekseriyetle Fâtır-ı Hakîmin âdetidir: Ehemmiyetli ve kıymettar şeyleri aynıyla iade ediyor. Yani, ekser eşyanın misliyle tazelenmesi, mevsimlerin tebeddülünde, asırların değişmesinde o kıymettar, ehemmiyetli şeyleri aynıyla iade ediyor. Yevmî ve senevî ve asrî haşirlerin umumunda, şu kaide-i âdetullah ekseriyetle muttarid görünüyor.

İşte bu sabit kaideye binaen deriz: Madem, fununun ittifakıyla ve ulûmun şehadetiyle, hilkat şeceresinin en mükemmel meyvesi insandır. Ve mahlûkat içinde en ehemmiyetli insandır. Ve mevcudat içinde en kıymettar insandır. Ve insanın bir ferdi, sair hayvânâtın bir nev'i hükmündedir. Elbette, kat'î bir hads ile hükmedilir ki, haşir ve neşr-i ekberde, beşerin herbir ferdi aynıyla, cismiyle, ismiyle, resmiyle iade edilecektir.

Lemalar : 17.Lema : 5.Nota

5.Nota: Avrupa medeniyeti ile Hüdâ-yı Kur'aniyenin muvazenesi

Beşinci Nota

Şu notada, Avrupa fünunu ve medeniyeti, Eski Said'in fikrinde bir derece yerleştiği için, Yeni Said harekât-ı fikriyede seyrettiği zaman, Avrupa'nın fünun ve medeniyeti o seyahat-i kalbiyede emrâz-ı kalbiyeye inkılâp ederek ziyade müşkilâta medar olduğundan, bilmecburiye, Yeni Said zihnini silkeleyip, muzahraf felsefeyi ve sefih medeniyeti atmak isterken, kendi ruhunda Avrupa'nın lehinde şehadet eden hissiyât-ı nefsaniyeyi susturmak için, Avrupa'nın şahs-ı mânevîsi ile bir cihette gayet kısa, bir cihette uzun, gelecek muhavereye mecbur olmuştur.

Yanlış anlaşılmasın, Avrupa ikidir. Birisi, İsevîlik din-i hakikîsinden aldığı feyizle hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye nâfi san'atları ve adalet ve hakkaniyete hizmet eden fünunları takip eden bu birinci Avrupa'ya hitap etmiyorum. Belki, felsefe-i tabiiyenin zulmetiyle, medeniyetin seyyiâtını mehâsin zannederek beşeri sefâhete ve dalâlete sevk eden bozulmuş ikinci Avrupa'ya hitap ediyorum. Şöyle ki:

O zaman, o seyahat-i ruhiyede, mehâsin-i medeniyet ve fünun-u nâfiadan başka olan mâlâyâni ve muzır felsefeyi ve muzır ve sefih medeniyeti elinde tutan Avrupa'nın şahs-ı mânevîsine karşı demiştim:

Bil, ey ikinci Avrupa! Sen sağ elinle sakîm ve dalâletli bir felsefeyi ve sol elinle sefih ve muzır bir medeniyeti tutup dâvâ edersin ki, "Beşerin saadeti bu ikisiyledir." Senin bu iki elin kırılsın ve şu iki pis hediyen senin başını yesin ve yiyecek!

Ey küfür ve küfrânı dağıtıp neşreden bedbaht ruh! Acaba, hem ruhunda, hem vicdanında, hem aklında, hem kalbinde dehşetli musibetlerle musibetzede olmuş ve azaba düşmüş bir adamın,

cismiyle zâhirî bir surette, aldatıcı bir ziynet ve servet içinde bulunmasıyla saadeti mümkün olabilir mi? Ona mesut denilebilir mi?

Âyâ, görmüyor musun ki, bir adamın cüz'î bir emirden meyus olması ve vehmî bir emelden ümidi kesilmesi ve ehemmiyetsiz bir işten inkisar-ı hayale uğraması sebebiyle, tatlı hayaller ona acılaşıyor, şirin vaziyetler onu tazip ediyor, dünya ona dar geliyor, zindan oluyor. Halbuki, senin şeâmetinle kalbinin en derin köşelerinde ve ruhunun tâ esasında dalâlet darbesini yiyen ve o dalâlet cihetiyle bütün emelleri inkıtaa uğrayan ve bütün elemleri ondan neş'et eden bir biçare insana hangi saadeti temin ediyorsun? Acaba, zâil, yalancı bir cennette cismi bulunan ve kalbi, ruhu cehennemde azap çeken bir insana mesut denilebilir mi? İşte, sen biçare beşeri böyle baştan çıkardın; yalancı bir cennet içinde cehennemî bir azap çektiriyorsun.

Ey beşerin nefs-i emmâresi! Bu temsile bak, beşeri nereye sevk ettiğini bil. Meselâ bizim önümüzde iki yol var. Birisinden gidiyoruz. Görüyoruz ki, her adım başında biçare, âciz bir adam bulunur. Zalimler hücum edip malını, eşyasını gasp ederek kulübeciğini harap ediyorlar. Bazen da yaralıyorlar. Öyle bir tarzda ki, acınacak haline semâ ağlıyor. Nereye bakılsa, hal bu minval üzere gidiyor. O yolda işitilen sesler zalimlerin gürültüleri, mazlumların ağlayışları olduğundan, umumî bir matem o yolu kaplıyor. İnsan, insaniyet cihetiyle gayrın elemiyle müteellim olduğundan, hadsiz bir eleme giriftar oluyor. Halbuki vicdan bu derece teellüme tahammül edemediğinden, o yolda giden iki şeyden birisine mecbur olur: Ya insaniyetten tecerrüt edip ve nihayetsiz vahşeti iltizam ederek öyle bir kalbi taşıyacak ki, kendi selâmetiyle beraber umumun helâketi onu müteessir etmesin; veyahut kalb ve aklın muktezasını iptal etsin.

Ey sefahet ve dalâletle bozulmuş ve İsevî dininden uzaklaşmış Avrupa! Deccal gibi birtek gözü taşıyan kör dehân ile ruh-u beşere bu cehennemî hâleti hediye ettin. Sonra anladın ki, bu öyle ilâçsız bir illettir ki, insanı âlâ-yı illiyyînden esfel-i sâfilîne atar, hayvânâtın en bedbaht derecesine indirir. Bu illete karşı bulduğun ilâç, muvakkaten iptal-i his hizmeti gören cazibedar oyuncakların ve uyutucu hevesat ve fantaziyelerindir. Senin bu ilâcın, senin başını yesin ve yiyecek!

İkinci yol ki, Kur'ân-ı Hakîm hidayetiyle beşere hediye etmiştir, şöyledir:

Görüyoruz ki, o yolun her menzilinde, her mekânında, her şehrinde bir sultan-ı âdilin müstakim askerleri her tarafta bulunuyorlar, geziyorlar. Ara sıra o sultanın emriyle o askerlerin bir kısmını terhis ediyorlar. Silâhlarını, atlarını ve mîrî levazımatlarını alıyorlar, onlara izin tezkeresini veriyorlar. O terhis olunan neferler, çendan ünsiyet ettikleri at ve silâhların teslim alınmasından zâhiren mahzun oluyorlar; fakat hakikat noktasında, terhisle müferrah olup, sultanın ziyaretine ve padişahın pâyitahtına dönmesi ve padişahı ziyaret etmesi cihetinde gayet memnun oluyorlar.

Bazan terhis memurları acemî bir nefere rast geliyorlar. Nefer onları tanımıyor. "Silâhını teslim et" diyorlar. Nefer diyor: "Ben padişahın askeriyim, onun hizmetindeyim. Sonra onun yanına gideceğim. Siz neci oluyorsunuz? Eğer onun izin ve rızasıyla gelmişseniz, göz ve baş üstüne geldiniz. Emrini gösteriniz. Yoksa çekiliniz, benden uzak olunuz. Ben tek başımla kalsam, sizler binler dahi olsanız, yine sizinle dövüşeceğim. Kendi nefsim için değil, çünkü nefsim benim değil, benim sultanımındır. Belki bendeki nefsim ve silâhım, mâlikimin emanetidir. Emaneti muhafaza ve sultanımın haysiyetini himaye ve izzetini vikaye için size baş eğmeyeceğim!"

İşte, o ikinci yoldaki medar-ı sürur ve saadet olan binler ahvalden bu hal bir nümunedir. Sair ahvâli sen kıyas et. Bütün o ikinci yolun seferinde, tevellüdat namında, sevinç ve şenlikle bir tahşidat ve sevkiyat-ı askeriye vardır ve vefiyat namında sürur ve mızıka ile terhisat-ı askeriye görünüyorlar. İşte, Kur'ân-ı Hakîm beşere bu yolu hediye etmiştir. Bu hediyeyi kim tam kabul etse, böyle iki cihanın saadetine giden bu ikinci yoldan gider. Ne geçmiş şeyden mahzun ve ne de gelecek şeyden havf eder.

Ey ikinci, bozuk Avrupa! Senin çürük ve esassız esaslarının bir kısmı şunlardır ki:

"En büyük melekten en küçük semeğe kadar herbir zîhayat kendi nefsine mâliktir ve kendi zâtı için çalışır ve kendi lezzeti için çabalar. Onun bir hakk-ı hayatı var. Gaye-i himmeti ve hedef-i maksadı yaşamak ve bekàsını temin etmektir" diyorsun. Ve Hâlık-ı

Kerîmin kerem düsturlarından ve erkân-ı kâinatta kemâl-i itaatle imtisal edilen düstur-u teavünle, nebâtat hayvânâtın imdadına ve hayvânat insanların yardımına koşmasından tezahür eden o umumî kanunun rahîmâne, kerîmâne cilvelerini cidal zannedip, *“Hayat bir cidaldir”* diye, ahmakane hükmetmişsin.

Acaba, o düstur-u teavünün cilvesinden olan, zerrât-ı taâmiyenin kemâl-i şevkle beden hücrelerinin gıdalandırılması için koşmaları nasıl cidaldir? Nasıl bir çarpışmaktır? Belki o imdat ve o koşmak, Kerîm bir Rabbin emriyle bir teavündür.

Hem çürük bir esasın, *“Herşey kendi nefsine mâliktir”* diyorsun. Hiçbir şey kendi nefsine mâlik olmadığına kat’î bir delil şudur ki:

Esbabın içinde en eşrefi ve ihtiyar noktasında en geniş iradelisi, insandır. Halbuki bu insanın düşünmek, söylemek ve yemek gibi en zâhir ef’âl-i ihtiyariyesinden yüz cüz’ünden onun dest-i ihtiyarına verilen ve daire-i iktidarına giren, yalnız meşkûk tek bir cüzdür. Böyle en zâhir fiilin yüz cüz’ünden bir cüz’üne mâlik olmayan, nasıl kendine mâliktir denilir?

Böyle en eşref ve ihtiyarı en geniş, bu derece hakikî tasarruftan ve temellükten eli bağlanmış bulunsa, *“Sair hayvânat ve cemâdat kendi kendine mâliktir”* diyen, hayvandan daha ziyade hayvan ve cemâdattan daha ziyade câmid ve şuursuz olduğunu ispat eder.

Seni bu hataya atıp bu vartaya düşüren, bir gözlü dehândır. Yani, harika, menhus zekândır. O kör dehân ile, herşeyin hâlıkı olan Rabbini unuttun, mevhum bir tabiata isnad ettin, âsârını esbaba verdin, o Hâlıkın malını bâtıl mâbud olan tâğutlara taksim ettin. Şu noktada ve o dehân nazarında, her zîhayat, herbir insan, tek başıyla hadsiz a’dâya karşı mukavemet etmek ve nihayetsiz hâcâtın tahsiline çabalamak lâzım geliyor. Ve zerre gibi bir iktidar, ince tel gibi bir ihtiyar, zâil lem’a gibi bir şuur, çabuk söner şule gibi bir hayat, çabuk geçer dakika gibi bir ömürle, o hadsiz a’dâya ve hâcâta karşı dayanmaya mecbur oluyor. Halbuki, o biçare zîhayatın sermayesi, binler matlublarından birisine kâfi gelmiyor. Musibete giriftar olduğu zaman, sağır, kör esbabdan başka derdine derman beklemiyor. [1] وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ اِلاَّ فِى ضَلاَلٍ sırrına mazhar oluyor.

Senin karanlıklı dehân, nev-i beşerin gündüzünü geceye kalb etmiş. Yalnız o sıkıntılı, zulümlü ve zulmetli geceye ısındırmak için, yalancı, muvakkat lâmbalarla tenvir ettin. O lâmbalar sürurla beşerin yüzüne tebessüm etmiyorlar. Belki beşerin ağlanacak acı hallerindeki eblehâne gülmesine, o ışıklar müstehziyâne gülüp eğleniyor.

Herbir zîhayat, senin şakirtlerin nazarında, zalimlerin hücumuna mâruz, miskin birer musibetzededirler. Dünya bir matemhane-i umumiyedir. Dünyadaki sadâlar ölümlerden, elemlerden gelen vâveylâlardır. Senden tam ders alan şakirdin, bir firavun olur. Fakat en hasis şeye ibadet eden ve menfaat gördüğü herşeyi kendine rab telâkki eden bir firavun-u zelildir.

Hem senin şakirdin mütemerriddir. Fakat bir lezzeti için nihayet zilleti kabul eden miskin bir mütemerriddir. Hasis bir menfaat için şeytanın ayağını öper derecede alçaklık gösterir.

Hem cebbardır. Fakat kalbinde bir nokta-i istinad bulamadığı için, zâtında gayet âciz bir cebbâr-ı hodfuruştur.

O şakirdin gaye-i himmeti hevesât-ı nefsâniyeyi tatmin ve hamiyet ve fedakârlık perdesi altında kendi menfaat-i nefsini arayan ve hırs ve gururunu teskin etmeye çalışan bir dessastır. Nefsinden başka ciddî olarak hiçbir şeyi sevmiyor, herşeyi nefsine feda ediyor.

Amma Kur'ân'ın hâlis ve tam şakirdi ise, bir abddir. Fakat âzam-ı mahlûkata karşı da ubudiyete tenezzül etmez ve Cennet gibi en büyük ve âzam bir menfaati gaye-i ubudiyet yapmaz bir abd-i azizdir.

Hem halim selimdir. Fakat Fâtır-ı Zülcelâlinden başkasına, izni ve emri olmadan tezellüle tenezzül etmez bir halîm-i âlihimmettir.

Hem fakirdir. Fakat onun Mâlik-i Kerîmi ona ileride iddihar ettiği mükâfatla bir fakir-i müstağnîdir.

Hem zayıftır. Fakat kudreti nihayetsiz olan Seyyidinin kuvvetine istinad eden bir zaif-i kavîdir ki, Kur'ân hakikî bir şakirdine Cennet-i ebediyeyi dahi gaye-i maksat yaptırmadığı halde, bu zâil, fâni dünyayı ona gaye-i maksat hiç yapar mı?

İşte iki şakirdin himmetlerinin ne derece birbirinden farklı olduğunu anla.

Hem felsefe-i sakîmenin şakirtleriyle Kur'ân-ı Hakîmin tilmizlerinin hamiyetkârlık ve fedakârlıklarını bununla muvazene edebilirsin. Şöyle ki:

Felsefenin şakirdi, kendi nefsi için kardeşinden kaçar, onun aleyhinde dâvâ açar. Kur'ân'ın şakirdi ise, semâvat ve arzdaki umum salih ibâdı kendine kardeş telâkki ederek, gayet samimî bir surette onlara dua eder. Ve saadetleriyle mes'ut oluyor. Ve ruhunda şedit bir alâkayı onlara karşı hisseder ki, duasında

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ [2]

der. Hem en büyük şey olan Arş ve şemsi musahhar birer memur ve kendi gibi bir abd, bir mahlûk telâkki eder.

Hem iki şakirdin ulviyet ve inbisat-ı ruhlarını bundan kıyas et ki:

Kur'ân, kendi şakirtlerinin ruhuna öyle bir inbisat ve ulviyet verir ki, doksan dokuz taneli tesbihe bedel, doksan dokuz esmâ-i İlâhiyenin cilvelerini gösteren doksan dokuz âlemlerin zerrâtını, birer tesbih taneleri olarak şakirtlerinin ellerine verir, "Evradlarınızı bununla okuyunuz" der. İşte, Kur'ân'ın tilmizlerinden Şah-ı Geylânî, Rufâî, Şâzelî (r.a.) gibi şakirtleri, virdlerini okudukları vakit dinle, bak! Ellerinde silsile-i zerrâtı, katarat adetlerini, mahlûkatın aded-i enfâsını tutmuşlar, onunla evradlarını okuyorlar, Cenâb-ı Hakkı zikir ve tesbih ediyorlar.

İşte, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın mucizâne terbiyesine bak ki, nasıl ednâ bir kederle ve küçük bir gamla başı dönüp sersemleşen ve küçük bir mikroba mağlûp olan bu küçük insan, terbiye-i Kur'ân ile ne kadar teâli ediyor. Ve ne derece letâifi inbisat eder ki, koca dünya mevcudatını, virdine tesbih olmakta kısa görüyor. Ve Cenneti zikir ve virdine gaye olmakta az gördüğü halde, kendi nefsini Cenâb-ı Hakkın ednâ bir mahlûkunun üstünde büyük tutmuyor. Nihayet izzet içinde nihayet tevazuu cem ediyor. Felsefe şakirtlerinin buna nisbeten ne derece pest ve aşağı olduğunu kıyas edebilirsin.

İşte, felsefe-i sakîme-i Avrupaiyeden yek-çeşm olan dehâsının yanlış gördüğü hakikatleri, iki cihana bakan, gayb-âşinâ parlak iki

gözüyle iki âleme nazar eden, beşer için iki saadete iki eliyle işaret eden hüdâ-yı Kur'ânî der ki:

Ey insan! Senin elinde bulunan nefis ve malın senin mülkün değil, belki sana emanettir. O emanetin mâliki herşeye kadîr, herşeyi bilir bir Rahîm-i Kerîmdir. O senin yanındaki mülkünü senden satın almak istiyor—tâ senin için muhafaza etsin, zayi olmasın. İleride mühim bir fiyat sana verecek. Sen muvazzaf ve memur bir askersin. Onun namıyla çalış ve hesabıyla amel et. Odur ki, muhtaç olduğun şeyleri sana rızık olarak gönderiyor ve senin takatin yetmediği şeylerden seni muhafaza eder. Senin şu hayatının gayesi, neticesi, o Mâlikin esmâsına ve şuûnâtına bir mazhariyettir. Sana bir musibet geldiği vakit, de: ﴿3﴾ اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ Yani, "Ben Mâlikimin hizmetindeyim. Ey musibet! Eğer Onun izin ve rızasıyla geldinse, merhaba, safâ geldin. Çünkü, elbette bir vakit Ona döneceğiz ve Onun huzuruna gideceğiz ve Ona müştâkız. Madem herhalde bir zaman bizi hayatın tekâlifinden âzâd edecektir. Haydi, ey musibet, o terhis ve o âzâd etmek senin elinle olsun, razıyım. Eğer benim emanet muhafazasında ve vazifeperverliğimi tecrübe suretinde sana emir ve irade etmiş, fakat sana teslim olmaklığıma izin ve rızası olmazsa, benim takatim yettikçe, emin olmayana, Mâlikimin emanetini teslim etmem" der.

İşte, binden bir nümune olarak, dehâ-yı felsefînin ve hüdâ-yı Kur'ânînin verdikleri derslerin derecelerine bak. Evet, iki tarafın hakikat-i hali, sabıkan beyan edilen tarzla gidiyor. Fakat hidayet ve dalâlette insanların dereceleri mütefavittir, gafletin mertebeleri de muhteliftir. Herkes her mertebede bu hakikati tamamıyla hissedemez. Çünkü gaflet, hissi iptal ediyor. Ve bu zamanda öyle bir derecede iptal-i his etmiş ki, bu elîm elemin acısını ehl-i medeniyet hissetmiyorlar. Fakat hassasiyet-i ilmiyenin tezayüdüyle ve her günde otuz bin cenazeyi gösteren mevtin ikazatıyla o gaflet perdesi parçalanıyor. Ecnebîlerin tâğutlarıyla ve fünun-u tabiiyeleriyle dalâlete gidenlere ve onları körü körüne taklit edip ittibâ edenlere binler nefrin ve teessüfler!

Ey bu vatan gençleri! Frenkleri taklide çalışmayınız. Âyâ, Avrupa'nın size ettikleri hadsiz zulüm ve adâvetten sonra, hangi

akılla onların sefahet ve bâtıl efkârlarına ittibâ edip emniyet ediyorsunuz? Yok, yok! Sefihâne taklit edenler, ittibâ değil, belki şuursuz olarak onların safına iltihak edip kendi kendinizi ve kardeşlerinizi idam ediyorsunuz. Âgâh olunuz ki, siz ahlâksızcasına ittibâ ettikçe, hamiyet dâvâsında yalancılık ediyorsunuz. Çünkü şu surette ittibâınız, milliyetinize karşı bir istihfaftır ve millete bir istihzâdır.

هَدٰينَا اللهُ وَاِيَّاكُمْ اِلَى الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ [4]

1.)Kâfirlerin duası ancak boşa gider. (Ra’d Sûresi, 13:14)
2.)Allah’ım, mü’min erkekleri ve mü’min kadınları bağışla.
3.)Biz Allah’ın kullarıyız; dönüşümüz de ancak Onadır. (Bakara Sûresi, 2:156)
4.)Allah bizi de, sizi de sırat-ı müstakime eriştirsin.

Lemalar : 17.Lema : 6.Nota

6.Nota: Kafirlerin çokluklarının ve ittifaklarının ehemmiyetsizliği

Altıncı Nota

Ey kâfirlerin çokluklarından ve onların bazı hakaik-i imaniyenin inkârındaki ittifaklarından telâşa düşen ve itikadını bozan biçare insan! Bil ki, kıymet ve ehemmiyet, kemiyette ve adet çokluğunda değil. Çünkü, insan eğer insan olmazsa, şeytan bir hayvana inkılâp eder. İnsan, bazı frenkler ve frenkmeşrepler gibi ihtirâsât-ı hayvâniyede terakki ettikçe, daha şiddetli bir hayvâniyet mertebesini alır. Sen görüyorsun ki, hayvânâtın kemiyet ve adet itibarıyla hadsiz bir çokluğu varken, ona nisbeten insan gayet az iken, umum envâ-ı hayvânat üstünde sultan ve halife ve hâkim olmuştur.

İşte, muzır kâfirler ve kâfirlerin yolunda giden sefihler, Cenâb-ı Hakkın hayvânâtından bir nevi habislerdir ki, Fâtır-ı Hakîm onları dünyanın imâreti için halk etmiştir. Mü'min ibâdına ettiği nimetlerin derecelerini bildirmek için, onları bir vâhid-i kıyasî yapıp, âkıbetinde, müstehak oldukları Cehenneme teslim eder.

İşte, küffârın ve ehl-i dalâletin bir hakikat-i imaniyeyi inkâr ve nefyetmelerinde kuvvet yoktur. Çünkü, nefiy sırrıyla, ittifakları kuvvetsizdir. Bin nefyediciler, bir tek hükmündedir. Meselâ, bütün İstanbul ahalisi, Ramazan'ın başında ayı görmediğinden nefyetse, iki şahidin ispatıyla o cemm-i gafîrin nefiy ve ittifakı sukut eder. Madem küfrün ve dalâletin mahiyeti nefiydir ve inkârdır, cehildir ve ademdir; küffârın kesretle ittifakı ehemmiyetsizdir. Ehl-i hakkın, hak ve sabit ve sübutu ispat olunan mesâil-i imaniyede, şuhuda istinad eden iki mü'minin hükmü, hadsiz o ehl-i dalâletin ittifakına râcih olur, galebe eder.

Bu hakikatin sırrı şudur ki: Nefyedenlerin dâvâları sureten bir iken, müteaddittir; birbiriyle ittihad edemez ki kuvvetlensin. İspat edicilerin dâvâları ittihad ediyor, birbirinden kuvvet alır. Çünkü

gökteki hilâl-i Ramazan'ı görmeyen der ki: "Benim nazarımda ay yoktur; benim yanımda görünmüyor." Başkası da "Nazarımda yoktur' der. Daha başkası da öyle der. Herbiri kendi nazarında yoktur der. Herbirinin nazarları ayrı ayrı ve nazara perde olan esbab dahi ayrı ayrı olabildiği için, dâvâları da ayrı ayrı olur, birbirine kuvvet veremez.

Fakat ispat edenler demiyor ki, "Benim nazarımda ve gözümde hilâl var." Belki "Nefsü'l-emirde, göğün yüzünde hilâl vardır, görünür" der. Görenler bütün aynı dâvâyı ve "Nefsü'l-emirde vardır" der. Demek bütün dâvâlar birdir. Nefyedenlerin nazarları ayrı ayrı olduğundan, dâvâları da ayrı ayrı olur. Nefsü'l-emre hükmedemiyorlar. Çünkü nefsü'l-emirde nefiy ispat edilmez. Çünkü ihata lâzımdır.

اَلْعَدَمُ الْمُطْلَقُ لاَ يُثْبَتُ اِلاَّ بِمُشْكِلاَتٍ عَظِيمَةٍ [1]

bir kaide-i usuldür. Evet, birşeyi dünyada var desen, yalnız o şeyi göstermek kâfi gelir. Eğer yok deyip nefyetsen, bütün dünyayı eleyip göstermek lâzım gelir ki, tâ o nefiy ispat edilsin.

İşte bu sırra binaen, ehl-i küfrün bir hakikati nefyetmesi ise, bir meseleyi halletmek veyahut dar bir delikten geçmek veyahut bir hendekten atlamak misalindedir ki, bin de, bir de, birdir. Çünkü birbirine yardımcı olamaz. Fakat ispat edenler nefsü'l-emirde hakikat-i hale baktıkları için, müddeâları ittihad ediyor. Kuvvetleri birbirine yardım eder. Büyük bir taşın kaldırmasına benzer ki, ne kadar eller yapışsa daha ziyade kaldırması kolay olur ve birbirinden kuvvet alır.

1.) Mutlak yokluk, ancak pek büyük güçlüklerle ispat edilebilir. (İbni Kayyim el-Cevzî, es-Savâiku'l-Mürsele 4:1310; İbni Kayyim el-Cevzî, er-Rûh fi'l-Kelâm 1:198)

Lemalar : 17.Lema : 7.Nota

7.Nota: Müslümanları dünyaya teşvik etmenin yanlışlığı

Yedinci Nota

Ey Müslümanları dünyaya şiddetle teşvik eden ve san'at ve terakkiyât-ı ecnebiyeye cebirle sevk eden bedbaht hamiyetfuruş! Dikkat et, bu milletin bazılarının din ile bağlandıkları rabıtaları kopmasın. Eğer böyle ahmakane, körü körüne topuzların altında bazıların dinden rabıtaları kopsa, o vakit hayat-ı içtimaiyede bir semm-i kàtil hükmünde o dinsizler zarar verecekler. Çünkü mürtedin vicdanı tamam bozulduğundan, hayat-ı içtimaiyeye zehir olur. Ondandır ki, ilm-i usulde *"Mürtedin hakk-ı hayatı yoktur. Kâfir eğer zimmî olsa veya musalâha etse hakk-ı hayatı var"* diye usul-i şeriatın bir düsturudur. Hem mezheb-i Hanefiyede, ehl-i zimmeden olan bir kâfirin şehadeti makbuldür; fakat fâsık merdûdü'ş-şehadettir. Çünkü haindir.

Ey bedbaht, fâsık adam! Fâsıkların kesretine bakıp aldanma ve "Ekseriyetin efkârı benimle beraberdir" deme. Çünkü fâsık adam, fıskı isteyerek ve bizzat talep edip girmemiş; belki içine düşmüş, çıkamıyor. Hiçbir fâsık yoktur ki, salih olmasını temenni etmesin ve âmirini ve reisini mütedeyyin görmek istemesin. İllâ ki—el-iyâzü billâh!—irtidat ile vicdanı tefessüh edip, yılan gibi zehirlemekten lezzet alsın!

Ey divane baş ve bozuk kalb! Zanneder misin ki Müslümanlar dünyayı sevmiyorlar veyahut düşünmüyorlar ki fakr-ı hale düşmüşler; ve ikaza muhtaçtırlar, tâ ki dünyadan hissesini unutmasınlar?

Zannın yanlıştır, tahminin hatadır. Belki hırs şiddetlenmiş; onun için fakr-ı hale düşüyorlar. Çünkü mü'minde hırs sebeb-i hasârettir ve sefalettir. [1] اَلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ durub-u emsal hükmüne geçmiştir.

Evet, insanı dünyaya çağıran ve sevk eden esbab çoktur. Başta nefis ve hevâsı ve ihtiyaç ve havassı ve duyguları ve şeytanı ve dünyanın surî tatlılığı ve senin gibi kötü arkadaşları gibi çok dâileri var. Halbuki bâki olan âhirete ve uzun hayat-ı ebediyeye davet eden azdır. Eğer sende zerre miktar bu biçare millete karşı hamiyet varsa ve ulüvv-ü himmetten dem vurduğun yalan olmazsa, hayat-ı bâkiyeye yardım eden azlara imdat etmek lâzım gelir. Yoksa, o az dâileri susturup çoklara yardım etsen, şeytana arkadaş olursun.

Âyâ, zanneder misin, bu milletin fakr-ı hali dinden gelen bir zühd ve terk-i dünyadan gelen bir tembellikten neş'et ediyor? Bu zanda hata ediyorsun. Acaba görmüyor musun ki, Çin ve Hintteki Mecusî ve Berâhime ve Afrika'daki zenciler gibi, Avrupa'nın tasallutu altına giren milletler bizden daha fakirdirler? Hem görmüyor musun ki, zarurî kuttan ziyade Müslümanların elinde bırakılmıyor?

Ya Avrupa kâfir zalimleri veya Asya münafıkları, desiseleriyle ya çalar veya gasp ediyor.

Sizin cebren böyle ehl-i imanı mim'siz medeniyete sevk etmekteki maksadınız, eğer memlekette âsâyiş ve emniyet ve kolayca idare etmek ise, kat'iyen biliniz ki, hata ediyorsunuz, yanlış yola sevk ediyorsunuz. Çünkü itikadı sarsılmış, ahlâkı bozulmuş yüz fâsıkın idaresi ve onlar içinde âsâyiş temini, binler ehl-i salâhatin idaresinden daha müşküldür.

İşte bu esaslara binaen, ehl-i İslâm dünyaya ve hırsa sevk etmeye ve teşvik etmeye muhtaç değildirler. Terakkiyat ve âsâyişler bununla temin edilmez. Belki mesailerinin tanzimine ve mâbeynlerindeki emniyetin tesisine ve teavün düsturunun teshiline muhtaçtırlar. Bu ihtiyaç da, dinin evâmir-i kudsiyesiyle ve takvâ ve salâbet-i diniye ile olur.

1.)Hırs, hasaret ve muvaffakiyetsizliğin sebebidir. (bk. İbni Kays, Kura'd-Dayf 4:301; el-Meydânî, Mecmeu'l-Emsâl 1:24)

Lemalar : 17.Lema : 8.Nota

8.Nota: Çalışmaktaki lezzet ve cemadattaki lezzet meselesi

Sekizinci Nota

Ey sa'y ve ameldeki lezzet ve saadeti bilmeyen tembel insan! Bil ki, Cenâb-ı Hak, kemâl-i kereminden, hizmetin mükâfâtını hizmet içinde derc etmiştir. Amelin ücretini nefs-i amel içine koymuştur. İşte bu sır içindir ki, mevcudat, hattâ bir nokta-i nazarda câmidat dahi, evâmir-i tekviniye tabir edilen hususî vazifelerinde, kemâl-i şevkle ve bir çeşit lezzetle evâmir-i Rabbâniyeyi imtisal ederler. Arıdan, sinekten, tavuktan tut, tâ şems ve kamere kadar herşey kemâl-i lezzetle vazifesine çalışıyorlar. Demek hizmetlerinde bir lezzet var ki, akılları olmadığından âkıbeti ve neticeleri düşünmeden, mükemmel vazifelerini ifa ediyorlar.

Eğer desen: "Zîhayatta lezzet kabildir. Cemâdatta nasıl şevk ve lezzet olabilir?"

Elcevap: Cemâdat kendi hesaplarına değil, onlarda tecellî eden esmâ-i İlâhiye hesabına bir şeref, bir makam, bir kemal, bir güzellik, bir intizam isterler, arıyorlar. O vazife-i fıtriyelerinin imtisalinde, Nûru'l-Envârın isimlerine birer mâkes, birer âyine hükmüne geçtiğinden, tenevvür eder, terakki eder.

Meselâ, nasıl ki bir katre su, bir zerrecik cam parçası, zâtında ziyasız, ehemmiyetsizken, sâfi kalbiyle güneşe yüzünü çevirse, o vakit o ehemmiyetsiz, ziyasız katre ve cam parçası, güneşin bir nevi arşı olup senin yüzüne de tebessüm eder. İşte bu misal gibi, zerrat ve mevcudat, cemâl-i mutlak ve kemâl-i mutlak sahibi olan Zât-ı Zülcelâlin isimlerine vazifeperverlik cihetinde âyine olmalarıyla, o katre ve zerrecik şişe gibi gayet aşağı bir dereceden gayet yüksek bir derece-i zuhura ve tenevvüre çıkıyorlar. Madem vazife cihetinde gayet nuranî ve yüksek bir makam alıyorlar; lezzet mümkün ve

kabilse, yani hayat-ı âmmeden hissedar iseler, gayet lezzetle o vazifeleri görüyorlar denilebilir.

Vazifede lezzet bulunduğuna en zâhir bir delil: Sen kendi âzâ ve duygularının hizmetlerine bak. Herbiri, bekà-i şahsî ve bekà-i nev'î için ettikleri hizmetlerinde ayrı ayrı lezzetleri var. Nefs-i hizmet, onlara bir telezzüz hükmüne geçiyor. Hattâ hizmeti terk etmek, o uzvun bir nevi azabıdır.

Hem en zâhir bir delil dahi, horoz ve yavrulu tavuk gibi hayvânâtın vazifelerinde gösterdikleri fedakârâne ve merdâne vaziyetleridir ki, horoz aç olduğu halde tavukları nefsine tercih edip, bulduğu rızka onları çağırır; yemez, onlara yedirir. Ve bir şevk ve iftihar ve telezzüzle o vazifeyi gördüğü görünür. Demek o hizmette, yemekten fazla bir lezzet alır. Hem küçük yavrularına çobanlık eden tavuk dahi, yavrularının hatırı için ruhunu feda eder, ite atılır. Kendini aç bırakıp onları doyurur. Demek o hizmette öyle bir lezzet alır ki, açlık acısına ve ölmek elemine tereccuh eder, ziyade gelir.

Hayvânî valideler, yavrularını, küçük iken vazifeleri bulunduğundan, lezzetle himayeye çalışır. Büyük olduktan sonra vazife kalkar, lezzet de gider. Yavrusunu döver, elinden daneyi alır. Yalnız, insan nev'indeki validelerin vazifeleri bir derece devam eder. Çünkü insanlarda, zaaf ve acz itibarıyla, daima bir nevi çocukluk var; her vakit de şefkate muhtaçtır.

İşte umum hayvânâtın, horoz gibi çobanlık eden erkeklerine ve tavuk gibi validelerine bak, anla ki, bunlar kendi hesabına ve kendileri namına, kendi kemalleri için o vazifeyi görmüyorlar. Çünkü hayatını, vazifede lâzım gelse feda ediyorlar. Belki vazifeleri, onları o vazifeyle tavzif eden ve o vazife içinde rahmetiyle bir lezzet derc eden Mün'im-i Kerîmin hesabına ve Fâtır-ı Zülcelâlin namına görüyorlar.

Hem nefs-i hizmette ücret bulunduğuna bir delil de şudur ki: Nebâtat ve eşcar, bir şevk u lezzeti ihsas eden bir tavırla Fâtır-ı Zülcelâlin emirlerini imtisal ediyorlar. Çünkü, dağıttığı güzel kokular ve müşterilerin nazarını celb edecek ziynetlerle süslenmeleri ve sümbülleri ve meyveleri için çürüyünceye kadar kendilerini feda etmeleri, ehl-i dikkate gösterir ki, onların, emr-i İlâhînin imtisalinden öyle bir lezzetleri var ki, nefsini mahvedip çürütüyor.

Bak, başında çok süt konserveleri taşıyan hindistan cevizi ve incir gibi meyvedar ağaçlar, rahmet hazinesinden lisan-ı hal ile süt gibi en güzel bir gıdayı ister, alır, meyvelerine yedirir, kendi bir çamur yer. Nar ağacı sâfi bir şarabı hazine-i rahmetten alıp meyvesine yedirir, kendisi çamurlu ve bulanık bir suya kanaat eder.

Hattâ hububatta dahi sümbüllenmek vazifesinde zâhir bir iştiyak görünür. Nasıl ki dar bir yerde hapsedilen bir zat, bir bostana, geniş bir yere çıkmayı müştakane ister; öyle de, hububatta, sümbüllenmek vazifesinde öyle sürurlu bir vaziyet, bir iştiyak görünüyor.

İşte ***"sünnetullah"*** tabir edilen, kâinatta cereyan eden bu sırlı uzun düsturdandır ki, işsiz, tembel, istirahatle yaşayan ve rahat döşeğinde uzananlar, ekseriyetle, sa'y eden, çalışanlardan daha ziyade zahmet ve sıkıntı çeker. Çünkü, daima işsizler ömründen şikâyet eder, eğlence ile çabuk geçmesini ister. Sa'y eden ve çalışan ise şâkirdir, hamd eder, ömrünün geçmesini istemez.

اَلْمُسْتَرِيحُ الْعَاطِلُ شَاكٍ مِنْ عُمْرِهِ وَالسَّاعِى الْعَامِلُ شَاكِرٌ [1]

küllî düsturdur. Hem o sır iledir ki, *"Rahat zahmette, zahmet rahattadır"* cümlesi darbımesel olmuştur.

Evet, cemâdâta dikkatle nazar edilse, bilkuvve yalnız istidat ve kabiliyet cihetinde nâkıs kalıp inkişaf etmeyenlerin, gayet bir içtihad ve sa'y ile inbisat edip bilkuvveden bilfiil suretine geçmesinde, mezkûr sünnet-i İlâhiye düsturuyla bir tavır görünüyor. Ve o tavır işaret eder ki, o vazife-i fıtriyede bir şevk ve o meselede bir lezzet vardır. Eğer o câmidin umumî hayattan hissesi varsa, şevk kendisinin olur; yoksa, o câmidi temsil eden, nezaret eden şeye aittir. Hattâ bu sırra binaen denilebilir: Lâtif, nâzik su incimad emrini aldığı vakit, öyle şiddetli bir şevkle o emre imtisal eder ki, demiri şak eder, parçalar. Demek burûdet ve tahtessıfır soğuğun lisanıyla, ağzı kapalı demir kaptaki suya "Genişlen" emr-i Rabbânîsini tebliğinde, şiddet-i şevkle kabını parçalar. Demiri bozar, kendisi buz olur.

Ve hâkezâ, herşeyi buna kıyas et ki, güneşlerin deverânından ve seyir ü seyahatlerinden tut, tâ zerrelerin mevlevî gibi devretmelerine

ve dönmelerine ve ihtizazlarına kadar kâinattaki bütün sa'y ve hareket, kanun-u kader-i İlâhî üzerine cereyan ediyor ve dest-i kudret-i İlâhîden sudur eden ve irade ve emir ve ilmi tazammun eden emr-i tekvînî ile zuhur eder.

Hattâ herbir zerre, herbir mevcut, herbir zîhayat, bir nefer askere benzer ki, orduda muhtelif dairelerde, o neferin ayrı ayrı nisbetleri, vazifeleri olduğu gibi, herbir zerre, herbir zîhayatın dahi öyledir. Meselâ senin gözünde bir zerre, gözün hücresinde ve gözde ve âsâb-ı veçhiyede ve bedenin şerâyin tabir edilen damarlarında birer nisbeti ve o nisbete göre birer vazifesi ve o vazifeye göre birer faydası vardır. Ve hâkezâ, herşeyi ona kıyas et.

Buna binaen herbir şey, bir Kadîr-i Ezelînin vücub-u vücuduna iki cihetle şehadet eder:

Biri: Tâkatinin binler derece fevkinde vazifeleri görmekteki acz-i mutlak lisanıyla o Kadîrin vücuduna şehadet eder.

İkincisi: Herbir şey, nizam-ı âlemi teşkil eden düsturlara ve muvazene-i mevcudatı idame eden kanunlara tatbik-i hareket etmekle o Alîm-i Kadîre şehadet eder. Çünkü zerre gibi bir câmid, arı gibi küçük bir hayvan, Kitab-ı Mübînin mühim ve ince meseleleri olan nizam ve mizanı bilmez. Câmid bir zerre, arı gibi küçük bir hayvan nerede? Semâvat tabakalarını bir defter sayfası gibi açıp, kapayıp toplayan Zât-ı Zülcelâlin elindeki Kitab-ı Mübînin mühim, ince meselelerini okumak nerede? Eğer sen divanelik edip zerrede o kitabın ince hurufâtını okuyacak kadar bir göz bulunduğunu tevehhüm etsen, o vakit o zerrenin şehadetini redde çalışabilirsin!

Evet, Fâtır-ı Hakîm, Kitab-ı Mübînin düsturlarını gayet güzel bir surette ve muhtasar bir tarzda ve has bir lezzette ve mahsus bir ihtiyaçla icmâl edip derc eder. Herşey öyle has bir lezzet ve mahsus bir ihtiyaçla amel etse, o Kitab-ı Mübînin düsturlarını bilmeyerek imtisal eder. Meselâ, hortumlu sivrisinek dünyaya geldiği dakikada hanesinden çıkar, durmayarak insanın yüzüne hücum eder, uzun asâsıyla vurur, âb-ı hayat fışkırtır, içer. Hücumdan kaçmakta, erkân-ı harp gibi maharet gösterir. Acaba bu küçük, tecrübesiz, yeni dünyaya gelen mahlûka bu san'atı ve bu fenn-i harbi ve su çıkarmak san'atını kim öğretmiş? Ve nerede öğrenmiş? Ben, yani bu biçare Said, itiraf ediyorum ki, eğer ben o hortumlu sineğin yerinde

olsaydım, bu san'atı, bu kerrüfer harbini ve su çıkarmak hizmetini, çok uzun dersler ve çok müteaddit tecrübelerle ancak öğrenebilirdim.

İşte, ilhâma mazhar olan arı, örümcek ve yuvasını çorap gibi yapan bülbül gibi hayvânâtı bu sineğe kıyas et. Hattâ nebâtâtı da aynen hayvânâta kıyas edebilirsin. Evet, Cevâd-ı Mutlak (celle celâluhu), her ferd-i zîhayatın eline lezzet midâdıyla ve ihtiyaç mürekkebiyle yazılmış bir tezkereyi vermiş, onunla evâmir-i tekviniyenin programını ve hizmetlerinin fihristesini tevdi etmiştir. Bak o Hakîm-i Zülcelâle, nasıl Kitab-ı Mübînin düsturlarından, arı vazifesine ait miktarını bir tezkerede yazmış, arının başındaki sandukçaya koymuştur. O sandukçanın anahtarı da, vazifeperver arıya has bir lezzettir. Onunla sandukçayı açar, programını okur, emri anlar, hareket eder,[2] وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ âyetinin sırrını izhar eder.

İşte, eğer bu Sekizinci Notayı tamam işittin ve tam anladınsa, bir hads-i imanî ile

[3] وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ كُلَّ شَىْءٍ in bir sırrını,

[4] وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ nin bir hakikatini,

[5] اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ nun bir düsturunu,

[6] فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ un bir nüktesini anlarsın.

1.)Atâlet içinde istirahat eden, ömründen şikâyetçidir. Çalışan ve iş gören ise haline şükreder.
2.)Rabbin balarısına ilham etti. (Nahl Sûresi, 16:68)
3.)Rahmeti herşeyi kaplamıştır. (A'râf Sûresi, 7:156)
4.)Hiçbir şey yoktur ki, Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
5.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da

oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)

6.) Şânı ne yücedir Onun ki, herşeyin iç yüzü Onun elindedir. Siz de Ona döneceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)

Lemalar : 17.Lema : 9.Nota

9.Nota: Nübüvvet ve ubudiyet hakkındadır

Dokuzuncu Nota

Bil ki, nev-i beşerde nübüvvet, beşerdeki hayır ve kemâlâtın fezlekesi ve esasıdır. Din-i hak, saadetin fihristesidir. İman, bir hüsn-ü münezzeh ve mücerreddir.

Madem şu âlemde parlak bir hüsün, geniş ve yüksek bir hayır, zâhir bir hak, fâik bir kemal görünüyor. Bilbedâhe, hak ve hakikat, nübüvvet içindedir ve nebîler elindedir. Dalâlet, şer ve hasâret, onun muhalifindedir.

Mehâsin-i ubudiyetin binlerinden yalnız buna bak ki, Nebî Aleyhisselâm, ubudiyet cihetiyle muvahhidînin kalblerini iyd ve Cuma ve cemaat namazlarında ittihad ettiriyor ve dillerini bir kelimede cem ediyor. Öyle bir surette ki, şu insan, Mâbûd-u Ezelînin azamet-i hitabına, hadsiz kalblerden ve dillerden çıkan sesler, dualar, zikirlerle mukabele ediyor. O sesler, dualar, zikirler birbirine tesanüd ederek ve birbirine yardım edip ittifak ederek öyle geniş bir surette Mâbûd-u Ezelînin ulûhiyetine karşı bir ubudiyet gösteriyor ki, güya küre-i arz kendisi o zikri söylüyor, o duayı ediyor ve aktârıyla namaz kılıyor ve etrafıyla, semâvâtın fevkinde izzet ve azametle nâzil olan [1] اَقِيمُوا الصَّلٰوةَ emrini, küre-i arz imtisal ediyor. Bu sırr-ı ittihad ile, kâinat içinde bir zerre gibi zayıf, küçük bir mahlûk olan şu insan, ubudiyetin azameti cihetiyle Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın mahbub bir abdi ve arzın halifesi, sultanı ve hayvânâtın reisi ve hilkat-i kâinatın neticesi ve gayesi oluyor.

Evet, eğer namazların arkasında, hususan bayram namazlarında, bir anda Allahu ekber diyen yüzer milyon insanların sesleri, âlem-i gaybda ittihad ettikleri gibi, âlem-i şehadette dahi birbiriyle ittihad edip içtima etse, küre-i arz tamamıyla büyük bir insan

olup, azametine nisbeten büyük bir sadâ ile söylediği Allahu ekber'e müsavi geldiğinden, o muvahhidînin ittihadıyla bir anda Allahu ekber demeleri, küre-i arzın büyük bir Allahu ekber'i hükmüne geçiyor. Adeta bayram namazlarında âlem-i İslâmın zikir ve tesbihiyle zemin zelzele-i kübrâya mazhar olup, aktâr ve etrafıyla Allahu ekber deyip, kıblesi olan Kâbe-i Mükerremenin samimî kalbiyle niyet edip, Mekke ağzıyla, Cebel-i Arefe diliyle Allahu ekber diyerek, o tek kelime, etrafı arzdaki umum mü'minlerin mağaramisal ağızlarındaki havada temessül ediyor. Birtek Allahu ekber kelimesinin aks-i sadâsıyla hadsiz Allahu ekber vuku bulduğu gibi, o makbul zikir ve tekbir, semâvâtı dahi çınlatıp berzah âlemlerine de temevvüç ederek sadâ veriyor.

İşte, bu arzı böyle kendine sâcid ve âbid ve ibâdına mescid ve mahlûklarına beşik ve kendine müsebbih ve mükebbir eden Zât-ı Zülcelâle, yerin zerrâtı adedince hamd ve tesbih ve tekbir edip ve mevcudatı adedince hamd ediyoruz ki, bize bu nevi ubudiyeti ders veren Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmına ümmet eylemiş.

1.)Namazı dos doğru kılın. (Bakara Sûresi, 2:43, 83, 110; Nisâ Sûresi, 4:77,103; En'am Sûresi, 6:72; Yûnus Sûresi, 10:87: Hac Sûresi, 22:78: Nûr Sûresi, 24:56; Rûm Sûresi, 30:31; Mücadele Sûresi, 58:13; Müzemmil Sûresi, 73:20)

Lemalar : 17.Lema : 10.Nota

10.Nota: Marifetullahın bürhanları üç çeşittir

Onuncu Nota

Bil, ey gafil, müşevveş Said! Cenâb-ı Hakkın nur-u marifetine yetişmek ve bakmak ve âyât ve şahitlerin âyinelerinde cilvelerini görmek ve berâhin ve deliller mesâmâtıyla temâşâ etmek iktiza ediyor ki, senin üstünden geçen, kalbine gelen ve aklına görünen herbir nuru tenkit parmaklarıyla yoklama ve tereddüt eliyle tenkit etme. Sana ışıklanan bir nuru tutmak için elini uzatma. Belki gaflet esbabından tecerrüd et, onlara müteveccih ol, dur. Çünkü, ben müşahede ettim ki, marifetullahın şahitleri, burhanları üç çeşittir:

Bir kısmı su gibidir. Görünür, hissedilir, lâkin parmaklarla tutulmaz. Bu kısımda hayalâttan tecerrüd etmek, külliyetle ona dalmak gerektir. Tenkit parmaklarıyla tecessüs edilmez; edilse akar, kaçar. O âb-ı hayat, parmağı mekân ittihaz etmez.

İkinci kısım, hava gibidir. Hissedilir, fakat ne görünür, ne de tutulur. Ona karşı sen, yüzün, ağzın, ruhunla o rahmet nesîmine karşı teveccüh et, kendini mukabil tut. Tenkit elini uzatma, tutamazsın. Ruhunla teneffüs et. Tereddüt eliyle baksan, tenkitle el atsan, o yürür, gider. Senin elini mesken ittihaz etmez, ona razı olmaz.

Üçüncü kısım ise, nur gibidir. Görünür, fakat ne hissedilir, ne de tutulur. Öyleyse, sen kalbinin gözüyle, ruhunun nazarıyla kendini ona mukabil tut ve gözünü ona tevcih et, bekle. Belki kendi kendine gelir. Çünkü nur, elle tutulmaz, parmaklarla avlanmaz. Belki o nur ancak basiret nuruyla avlanır. Eğer haris ve maddî elini uzatsan ve maddî mizanlarla tartsan, sönmese de gizlenir. Çünkü öyle nur, maddîde hapse razı olmadığı gibi, kayda giremez, kesîfi kendine mâlik ve seyyid kabul etmez.

Lemalar : 17.Lema : 11.Nota

11.Nota: Kuranın ifadesinde şefkat ve merhamet

Onbirinci Nota

Bil ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın ifadesinde çok şefkat ve merhamet var. Çünkü, muhatapların ekserîsi, cumhur-u avamdır. Onların zihinleri basittir. Nazarları dahi dakik şeyleri görmediğinden, onların besâtet-i efkârını okşamak için, tekrarla, semâvat ve arzın yüzlerine yazılan âyetleri tekrar ediyor, o büyük harfleri kolaylıkla okutturuyor. Meselâ, semâvat ve arzın hilkati ve semâdan yağmurun yağdırılması ve arzın dirilmesi gibi bilbedâhe okunan ve görünen âyetleri ders veriyor. O huruf-u kebîre içinde küçük harflerle yazılan ince âyâta nazarı nadiren çevirir, tâ zahmet çekmesinler.

Hem üslûb-u Kur'ânîde öyle bir cezâlet ve selâset ve fıtrîlik var ki, güya Kur'ân bir hafızdır, kudret kalemiyle kâinat sayfalarında yazılan âyâtı okuyor. Güya Kur'ân, kâinat kitabının kıraatidir ve nizâmâtının tilâvetidir ve Nakkaş-ı Ezelînin şuûnâtını okuyor ve fiillerini yazıyor. Bu cezâlet-i beyaniyeyi görmek istersen, hüşyar ve müdakkik bir kalble, Sûre-i Amme ve

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ [1]

âyetleri gibi fermanları dinle.

1.)De ki: Ey mülkün hakiki sahibi olan Allahım... (Âl-i İmrân Sûresi, 3:26)

Lemalar : 17.Lema : 12.Nota

Onikinci Nota

Ey bu notaları dinleyen dostlarım! Biliniz ki, ben hilâf-ı âdet olarak, gizlemesi lâzım gelen, Rabbime karşı kalbimin tazarru ve niyaz ve münâcâtını bazan yazdığımın sebebi; ölüm, dilimi susturduğu zamanlarda, dilime bedel kitabımın söylemesinin kabulünü rahmet-i İlâhiyeden rica etmektir. Evet, kısa bir ömürde, hadsiz günahlarıma kefaret olacak, muvakkat lisanımın tevbe ve nedametleri kâfi gelmiyor. Sabit ve bir derece daim olan kitabın lisanı daha ziyade o işe yarar. İşte, on üç sene **(Haşiye)** evvel, dağdağalı bir fırtına-i ruhiye neticesinde, Eski Said'in gülmeleri Yeni Said'in ağlamalarına inkılâp edeceği hengâmda, gençliğin gaflet uykusundan ihtiyarlık sabahıyla uyandığım bir anda, şu münâcat ve niyaz, Arabî yazılmıştır. Bir kısmının Türkçe meâli şudur ki:

Ey Rabb-i Rahîmim ve ey Hâlık-ı Kerîmim! Benim sû-i ihtiyarımla ömrüm ve gençliğim zayi olup gitti. Ve o ömür ve gençliğin meyvelerinden elimde kalan, elem verici günahlar, zillet verici elemler, dalâlet verici vesveseler kalmıştır. Ve bu ağır yük ve hastalıklı kalb ve hacâletli yüzümle kabre yakınlaşıyorum. Bilmüşahede, göre göre, gayet sür'atle, sağa ve sola inhiraf etmeyerek, ihtiyarsız bir tarzda, vefat eden ahbap ve akran ve akaribim gibi, kabir kapısına yanaşıyorum.

O kabir, bu dâr-ı fâniden firâk-ı ebedî ile ebedü'l-âbâd yolunda kurulmuş, açılmış evvelki menzil ve birinci kapıdır. Ve bu bağlandığım ve meftun olduğum şu dâr-ı dünya da, kat'î bir yakîn ile anladım ki, hâliktir gider ve fânidir ölür. Ve bilmüşahede, içindeki mevcudat dahi, birbiri arkasından kafile kafile göçüp gider, kaybolur. Hususan benim gibi nefs-i emmâreyi taşıyanlara şu dünya çok gaddardır, mekkârdır. Bir lezzet verse, bin elem takar, çektirir. Bir üzüm yedirse, yüz tokat vurur.

Ey Rabb-i Rahîmim ve ey Hâlık-ı Kerîmim! [1] كُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ sırrıyla ben şimdiden görüyorum ki, yakın bir zamanda, ben kefenimi giydim, tabutuma bindim, dostlarımla veda eyledim. Kabrime teveccüh edip giderken, Senin dergâh-ı rahmetinde, cenazemin lisan-ı haliyle, ruhumun lisan-ı kàliyle bağırarak derim: “El-aman, el-aman! Ya Hannân! Yâ Mennân! Beni günahlarımın hacâletinden kurtar!”

İşte kabrimin başına ulaştım, boynuma kefenimi takıp kabrimin başında uzanan cismimin üzerine durdum. Başımı dergâh-ı rahmetine kaldırıp bütün kuvvetimle feryad edip nidâ ediyorum: “El-aman, el-aman! Yâ Hannân! Yâ Mennân! Beni günahlarımın ağır yüklerinden halâs eyle!”

İşte, kabrime girdim, kefenime sarıldım. Teşyîciler beni bırakıp gittiler. Senin af ve rahmetini intizar ediyorum. Ve bilmüşahede gördüm ki, Senden başka melce ve mence yok. Günahların çirkin yüzünden ve mâsiyetin vahşî şeklinden ve o mekânın darlığından, bütün kuvvetimle nidâ edip diyorum:

“El-aman, el-aman! Ya Rahmân! Yâ Hannân! Yâ Mennân! Yâ Deyyân! Beni çirkin günahlarımın arkadaşlıklarından kurtar! Yerimi genişlettir! İlâhî, Senin rahmetin melceimdir ve Rahmeten li’l-Âlemîn olan Habibin, Senin rahmetine yetişmek için vesilemdir. Senden şekvâ değil, belki nefsimi ve halimi Sana şekvâ ediyorum.

“Ey Hâlık-ı Kerîmim ve ey Rabb-i Rahîmim! Senin Said ismindeki mahlûkun ve masnuun ve abdin, hem âsi, hem âciz, hem gafil, hem cahil, hem alîl, hem zelîl, hem müsi’, hem müsin, hem şakî, hem seyyidinden kaçmış bir köle olduğu halde, kırk sene sonra nedamet edip Senin dergâhına avdet etmek istiyor. Senin rahmetine iltica ediyor. Hadsiz günah ve hatîatlarını itiraf ediyor. Evham ve türlü türlü illetlerle müptelâ olmuş, Sana tazarru ve niyaz eder. Eğer kemâl-i rahmetinle onu kabul etsen, mağfiret edip rahmet etsen, zaten o Senin şânındır. Çünkü Erhamürrâhimînsin. Eğer kabul etmezsen, Senin kapından başka hangi kapıya gideyim? Hangi kapı var? Senden başka Rab yok ki dergâhına gidilsin. Senden başka hak mâbud yoktur ki ona iltica edilsin.”

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ اٰخِرُ الْكَلاَمِ فِى الدُّنْيَا وَ اَوَّلُ الْكَلاَمِ فِى الاٰخِرَةِ وَفِى الْقَبْرِ: اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Haşiye: Bu risalenin telifinden on üç sene evvel.

1.)Her gelecek şey yakındır. (İbn-i Mâce, Mukaddime:7; Dârimî, Mukaddime 23)
2.)Senden başka ilâh yoktur. Sen birsin. Senin hiçbir şerikin yoktur. Dünyada son, âhirette ve kabirde ilk söz: Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur; yine şehadet ederim ki Muhammed (a.s.m.) Allah'ın Resulüdür.

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota

13.Nota: Medar-ı iltibas olmuş 5 mesele

Onüçüncü Nota

Medar-ı iltibas olmuş olan beş meseledir.

- 1.Mesele: Cenab-ı Hakkın vazifesine karışmamak
- 2.Mesele: İbadetin sebeb ve illeti
- 3.Mesele: İhlasın ehemmiyeti
- 4.Mesele: İktiran ve illet meselesi
- 5.Mesele: Cemaatin şerefini reisine vermek zulümdür.

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota : 1.Mesele

1.Mesele: Cenab-ı Hakkın vazifesine karışmamak

Birincisi

Tarik-i hakta çalışan ve mücahede edenler, yalnız kendi vazifelerini düşünmek lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakka ait vazifeyi düşünüp, harekâtını ona bina ederek hataya düşerler. Edebü'd-Din ve'd-Dünya risalesinde vardır ki:

Bir zaman şeytan, Hazret-i İsâ Aleyhisselâma itiraz edip demiş ki: "Madem ecel ve herşey kader-i İlâhî iledir; sen kendini bu yüksek yerden at, bak nasıl öleceksin."

Hazret-i İsâ Aleyhisselâm demiş ki:

اِنَّ للهِ اَنْ يَخْتَبِرَ عَبْدَهُ وَلَيْسَ لِلْعَبْدِ اَنْ يَخْتَبِرَ رَبَّهُ [1]

Yani, "Cenâb-ı Hak abdini tecrübe eder ve der ki: 'Sen böyle yapsan sana böyle yaparım. Göreyim seni, yapabilir misin?' diye tecrübe eder. Fakat abdin hakkı yok ve haddi değil ki, Cenâb-ı Hakkı tecrübe etsin ve desin: 'Ben böyle işlesem Sen böyle işler misin?' diye tecrübevâri bir surette Cenâb-ı Hakkın rububiyetine karşı imtihan tarzı, sû-i edeptir, ubudiyete münâfidir."

Madem hakikat budur; insan kendi vazifesini yapıp Cenâb-ı Hakkın vazifesine karışmamalı.

Meşhurdur ki, bir zaman İslâm kahramanlarından ve Cengiz'in ordusunu müteaddit defa mağlûp eden Celâleddin-i Harzemşah harbe giderken, vüzerâsı ve etbâı ona demişler: "Sen muzaffer olacaksın. Cenâb-ı Hak seni galip edecek."

O demiş: “Ben Allah’ın emriyle, cihad yolunda hareket etmeye vazifedarım. Cenâb-ı Hakkın vazifesine karışmam. Muzaffer etmek veya mağlûp etmek Onun vazifesidir.”

İşte o zat bu sırr-ı teslimiyeti anlamasıyla, harika bir surette çok defa muzaffer olmuştur.

Evet, insanın elindeki cüz-ü ihtiyarî ile işledikleri ef’allerinde, Cenâb-ı Hakka ait netâici düşünmemek gerektir. Meselâ, kardeşlerimizden bir kısım zatlar, halkların Risale-i Nur’a iltihakları şevklerini ziyadeleştiriyor, gayrete getiriyor. Dinlemedikleri vakit, zayıfların kuvve-i mâneviyeleri kırılıyor, şevkleri bir derece sönüyor. Halbuki, üstad-ı mutlak, muktedâ-yı küll, rehber-i ekmel olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, [2] وَماَ عَلَى الرَّسُولِ اِلاَّ الْبَلاَغُ olan ferman-ı İlâhîyi kendine rehber-i mutlak ederek, insanların çekilmesiyle ve dinlememesiyle daha ziyade sa’y ü gayret ve ciddiyetle tebliğ etmiş. Çünkü

[3] اِنَّكَ لاَ تَهْدِى مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ

sırrıyla anlamış ki, insanlara dinlettirmek ve hidayet vermek, Cenâb-ı Hakkın vazifesidir; Cenâb-ı Hakkın vazifesine karışmazdı.

Öyleyse, işte ey kardeşlerim! Siz de, size ait olmayan vazifeye harekâtınızı bina etmekle karışmayınız ve Hâlıkınıza karşı tecrübe vaziyetini almayınız.

1.) Maverdî, Edebü’d-Dünyâ ve’d-Dîn s. 12; Ma’mer b. Râşid, el-Câmi’ 11:113; Ebû Nuaym, Hilyetü’l-Evliyâ 4:12; İbnü’l-Cevzî, Telbîsü İblîs 1:344; İbni Hacer, el-İsâbe 4:764
2.) Peygambere düşen, ancak tebliğ etmekten ibarettir. (Nur Sûresi, 24:54)
3.) Sen sevdiğin kimseyi hidayete erdiremezsin. Ancak Allah dilediğine hidayet verir. (Kasas Sûresi, 28:56)

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota : 2.Mesele

2.Mesele: İbadetin sebeb ve illeti

İkinci Mesele

Ubudiyet, emr-i İlâhîye ve rıza-yı İlâhîye bakar. Ubudiyetin dâîsi emr-i İlâhî ve neticesi rıza-yı Haktır. Semerâtı ve fevâidi uhreviyedir. Fakat ille-i gaiye olmamak, hem kasten istenilmemek şartıyla, dünyaya ait faydalar ve kendi kendine terettüp eden ve istenilmeyerek verilen semereler, ubudiyete münâfi olmaz. Belki zayıflar için müşevvik ve müreccih hükmüne geçerler. Eğer o dünyaya ait faydalar ve menfaatler o ubudiyete, o virde veya o zikre illet veya illetin bir cüz'ü olsa, o ubudiyeti kısmen iptal eder. Belki o hâsiyetli virdi akîm bırakır, netice vermez.

İşte bu sırrı anlamayanlar, meselâ yüz hâsiyeti ve faydası bulunan Evrâd-ı Kudsiye-i Şah-ı Nakşibendîyi veya bin hâsiyeti bulunan Cevşenü'l-Kebîr'i, o faydaların bazılarını maksud-u bizzat niyet ederek okuyorlar. O faydaları göremiyorlar ve göremeyecekler ve görmeye de hakları yoktur. Çünkü o faydalar, o evradların illeti olamaz ve ondan, onlar kasten ve bizzat istenilmeyecek. Çünkü onlar fazlî bir surette, o hâlis virde talepsiz terettüp eder. Onları niyet etse, ihlâsı bir derece bozulur. Belki ubudiyetten çıkar ve kıymetten düşer.

Yalnız bu kadar var ki, böyle hâsiyetli evrâdı okumak için, zayıf insanlar bir müşevvik ve müreccihe muhtaçtırlar. O faydaları düşünüp, şevke gelip, o evrâdı sırf rıza-yı İlâhî için, âhiret için okusa zarar vermez. Hem de makbuldür. Bu hikmet anlaşılmadığından, çoklar, aktabdan ve Selef-i Salihînden mervî olan faydaları görmediklerinden şüpheye düşer, hattâ inkâr da eder.

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota : 3.Mesele

3.Mesele: İhlasın ehemmiyeti

Üçüncü Mesele

طُوبٰى لِمَنْ عَرَفَ حَدَّهُ وَلَمْ يَتَجَاوَزْ طَوْرَهُ

Yani, *“Ne mutlu o adama ki, kendini bilip haddinden tecavüz etmez.”*

Nasıl bir zerre camdan, bir katre sudan, bir havuzdan, denizden, kamerden seyyarelere kadar güneşin cilveleri var. Herbirisi kabiliyetine göre güneşin aksini, misalini tutuyor ve haddini biliyor. Bir katre su, kendi kabiliyetine göre “Güneşin bir aksi bende vardır” der. Fakat “Ben de deniz gibi bir âyineyim” diyemez. Öyle de, esmâ-i İlâhiyenin cilvesinin tenevvüüne göre, makamât-ı evliyada öyle merâtip var. Esmâ-i İlâhiyenin herbirisinin, bir güneş gibi, kalbden Arşa kadar cilveleri var. Kalb de bir arştır. Fakat “Ben de Arş gibiyim” diyemez.

İşte, ubudiyetin esası olan, acz ve fakr ve kusur ve naksını bilmek ve niyaz ile dergâh-ı Ulûhiyete karşı secde etmeye bedel naz ve fahir suretinde gidenler, zerrecik kalbini Arşa müsavi tutar. Katre gibi makamını, deniz gibi evliyanın makamâtıyla iltibas eder. Kendini o büyük makamâta yakıştırmak ve o makamda kendini muhafaza etmek için, tasannuâta, tekellüfâta, mânâsız hodfuruşluğa ve birçok müşkilâta düşer.

Elhasıl, hadiste vardır ki:

هَلَكَ النَّاسُ اِلاّ الْعَالِمُونَ وَهَلَكَ الْعَالِمُونَ اِلاَّ الْعَامِلُونَ وَهَلَكَ الْعَامِلُونَ اِلاَّ الْمُخْلِصُونَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلٰى خَطَرٍ عَظِيمٍ [2]

Yani, medar-ı necat ve halâs, yalnız ihlâstır. İhlâsı kazanmak çok mühimdir. Bir zerre ihlâslı amel, batmanlarla hâlis olmayana müreccahtır. İhlâsı kazandıran, harekâtındaki sebebi sırf bir emr-i İlâhî ve neticesi rıza-yı İlâhî olduğunu düşünmeli ve vazife-i İlâhiyeye karışmamalı.

Herşeyde bir ihlâs var. Hattâ muhabbetin de ihlâsla bir zerresi, batmanlarla resmî ve ücretli muhabbete tereccuh eder. İşte bir zat bu ihlâslı muhabbeti böyle tabir etmiş:

وَمَآ اَنَا بِالْبَاغِى عَلَى الْحُبِّ رُشْوَةً ضَعِيفٌ هَوًى يُبْغىَ عَلَيْهِ ثَوَابُ [3]

Yani, *“Ben muhabbet üzerine bir rüşvet, bir ücret, bir mukabele, bir mükâfat istemiyorum. Çünkü, mukabilinde bir mükâfat, bir sevap istenilen muhabbet zayıftır, devamsızdır.”* Hattâ hâlis muhabbet, fıtrat-ı insaniyede ve umum validelerde derc edilmiştir. İşte bu hâlis muhabbete tam mânâsıyla validelerin şefkatleri mazhardır. Valideler, o sırr-ı şefkatle, evlâtlarına karşı muhabbetlerine bir mükâfat, bir rüşvet istemediklerine ve talep etmediklerine delil; ruhunu, belki saadet-i uhreviyesini de onlar için feda etmeleridir. Tavuğun bütün sermayesi kendi hayatı iken, yavrusunu itin ağzından kurtarmak için —Hüsrev’in müşahedesiyle—kafasını ite kaptırır.

1.) Buhârî, et-Tarihu’l-Kebîr 3:338; Taberânî, el-Mu’cemü’l-Kebîr 5:71; Beyhâkî, es-Sünenü’l-Kübrâ 4:182

2.) İnsanlar helâk oldu-âlimler müstesna. Âlimler de helâk oldu-ilmiyle amel edenler müstesna. Amel edenler de helâk oldu-ihlâs sahipleri müstesna. İhlâs sahiplerine gelince, onlar da pek büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar. (bk. Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ 2:415; Gazâlî, İhyâu Ulûmi’d-Dîn 3:414,4:179, 362)

3.)bk. İbni Kays, Kura’d-Dayf 1:95, 207; ez-Zehebî, Târihu’l-İslâm 103.

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota : 4.Mesele

4.Mesele: İktiran ve illet meselesi

Dördüncü Mesele

Esbab-ı zâhiriye eliyle gelen nimetleri o esbab hesabına almamak gerektir. Eğer o sebep ihtiyar sahibi değilse (meselâ hayvan ve ağaç gibi), doğrudan doğruya o nimeti Cenâb-ı Hak hesabına verir. Madem o lisan-ı hal ile Bismillâh der, sana verir. Sen de Allah hesabına olarak Bismillâh de, al.

Eğer o sebep ihtiyar sahibi ise, o Bismillâh demeli, sonra ondan al. Yoksa alma. Çünkü

وَلاَ تَاْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ

âyetinin mânâ-yı sarihinden başka bir mânâ-yı işarîsi şudur ki: *“Mün’im-i Hakikîyi hatıra getirmeyen ve Onun namıyla verilmeyen nimeti yemeyiniz”* demektir.

O halde, hem veren Bismillâh demeli, hem alan Bismillâh demeli. Eğer o Bismillâh demiyor, fakat sen de almaya muhtaçsan, sen Bismillâh de, onun başı üstünde rahmet-i İlâhiyenin elini gör, şükürle öp, ondan al. Yani, nimetten in’âma bak, in’amdan Mün’im-i Hakikîyi düşün. Bu düşünmek bir şükürdür. Sonra o zâhirî vasıtaya istersen dua et; çünkü o nimet onun eliyle size gönderildi.

Esbab-ı zâhiriyeyi perestiş edenleri aldatan, iki şeyin beraber gelmesi veya bulunmasıdır ki, iktiran tabir edilir, birbirine illet zannetmeleridir. Hem birşeyin ademi, bir nimetin mâdum olmasına illet olduğundan, tevehhüm eder ki, o şeyin vücudu dahi o nimetin vücuduna illettir. Şükrünü, minnettarlığını o şeye verir, hataya düşer. Çünkü bir nimetin vücudu, o nimetin umum mukaddemâtına ve şerâitine terettüp eder. Halbuki o nimetin ademi, birtek şartın ademiyle oluyor.

Meselâ, bir bahçeyi sulayan cetvelin deliğini açmayan adam, o bahçenin kurumasına ve o nimetlerin ademine sebep ve illet oluyor. Fakat o bahçenin nimetlerinin vücudu, o adamın hizmetinden başka, yüzer şerâitin vücuduna tevakkufla beraber, illet-i hakikî olan kudret ve irade-i Rabbâniye ile vücuda gelir. İşte bu mağlâtanın ne kadar hatası zâhir olduğunu anla ve esbabperestlerin de ne kadar hata ettiklerini bil.

Evet, iktiran ayrıdır, illet ayrıdır. Bir nimet sana geliyor. Fakat bir insanın sana karşı ihsan niyeti o nimete mukarin olmuş. Fakat illet olmamış. İllet rahmet-i İlâhiyedir. Evet, o adam ihsan etmeyi niyet etmeseydi o nimet sana gelmezdi, nimetin ademine illet olurdu. Fakat, mezkûr kaideye binaen, o meyl-i ihsan, o nimete illet olamaz. Ancak yüzer şerâitin bir şartı olabilir.

Meselâ, Risale-i Nur'un şakirtleri içinde Cenâb-ı Hakkın nimetlerine mazhar bazı zatlar (Hüsrev, Refet gibi), iktirânı illetle iltibas etmişler, Üstadına fazla minnettarlık gösteriyorlardı. Halbuki, Cenâb-ı Hak onlara ders-i Kur'ânîde verdiği nimet-i istifade ile, Üstadlarına ihsan ettiği nimet-i ifadeyi beraber kılmış, mukarenet vermiş.

Onlar derler ki: "Eğer Üstadımız buraya gelmeseydi biz bu dersi alamazdık. Öyleyse onun ifadesi, istifademize illettir."

Ben de derim: Ey kardeşlerim! Cenâb-ı Hakkın bana da, sizlere de ettiği nimet beraber gelmiş. İki nimetin illeti de rahmet-i İlâhiyedir. Ben de sizin gibi, iktirânı illetle iltibas ederek, bir vakit Risale-i Nur'un sizler gibi elmas kalemli yüzer şakirtlerine çok minnettarlık hissediyordum. Ve diyordum ki: "Bunlar olmasaydı, benim gibi yarım ümmî bir biçare nasıl hizmet edecekti?" Sonra anladım ki, sizlere kalem vasıtasıyla olan kudsî nimetten sonra, bana da bu hizmete muvaffakiyet ihsan etmiş. Birbirine iktiran etmiş; birbirinin illeti olamaz. Ben size teşekkür değil, belki sizi tebrik ediyorum. Siz de bana minnettarlığa bedel, dua ve tebrik ediniz.

Bu Dördüncü Meselede gafletin ne kadar dereceleri bulunduğu anlaşılır.

1.)Üzerine Allah'ın adı zikredilmeyen şeylerden yemeyin! (En'âm Sûresi, 6:121)

Lemalar : 17.Lema : 13.Nota : 5.Mesele

5.Mesele: Cemaatin şerefini reisine vermek zulümdür.

Beşinci Mesele

Nasıl ki bir cemaatin malı bir adama verilse zulüm olur. Veya cemaate ait vakıfları bir adam zaptetse zulmeder. Öyle de, cemaatin sa'yleriyle hâsıl olan bir neticeyi veya cemaatin haseneleriyle terettüp eden bir şerefi, bir fazileti o cemaatin reisine veya üstadına vermek hem cemaate, hem de o üstad veya reise zulümdür. Çünkü enâniyeti okşar, gurura sevk eder. Kendini kapıcı iken padişah zannettirir. Hem kendi nefsine de zulmeder. Belki bir nevi şirk-i hafîye yol açar.

Evet, bir kaleyi fetheden bir taburun ganimetini ve muzafferiyet ve şerefini, binbaşısı alamaz. Evet, üstad ve mürşid, masdar ve menba telâkki edilmemek gerektir. Belki mazhar ve mâkes olduklarını bilmek lâzımdır. Meselâ, hararet ve ziya sana bir âyine vasıtasıyla gelir. Sen de, güneşe karşı minnettar olmaya bedel, âyineyi masdar telâkki edip, güneşi unutup, ona minnettar olmak divaneliktir.

Evet, âyine muhafaza edilmeli, çünkü mazhardır. İşte mürşidin ruhu ve kalbi bir âyinedir, Cenâb-ı Haktan gelen feyze mâkes olur, müridine aksedilmesine de vesile olur. Vesilelikten fazla, feyiz noktasında makam verilmemek lâzımdır.

Hattâ bazı olur ki, masdar telâkki edilen bir üstad, ne mazhardır, ne masdardır. Belki müridinin safvet-i ihlâsıyla ve kuvvet-i irtibatıyla ve ona hasr-ı nazarla, o mürid, başka yolda aldığı füyuzâtı, üstadının mir'ât-ı ruhundan gelmiş görüyor. Nasıl ki bazı adam, manyetizma vasıtasıyla bir cama dikkat ede ede âlem-i misale karşı hayalinde bir pencere açılır, o âyinede çok garaibi müşahede eder. Halbuki âyinede değil, belki âyineye olan dikkat-i nazar vasıtasıyla, âyinenin

haricinde hayaline bir pencere açılmış, görüyor. Onun içindir ki, bazan nâkıs bir şeyhin hâlis müridi, şeyhinden daha ziyade kâmil olabilir. Ve döner, şeyhini irşad eder ve şeyhinin şeyhi olur.

Lemalar : 17.Lema : 14.Nota

14.Nota: Tevhide dair dört küçük remizdir

Ondördüncü Nota

Tevhide dair dört küçük remizdir.

- 1.Remiz: İnsanın yaratılışında görülen vahdet delilleri
- 2.Remiz: İnsandaki aşk-ı beka
- 3.Remiz: İnsanın mahiyetindeki latifelerin bazı halleri
- 4.Remiz: İnsanın hususi dünyası dar bir kabir hükmündedir

Lemalar : 17.Lema : 14.Nota : 1.Remiz

1.Remiz: İnsanın yaratılışında görülen vahdet delilleri

Birinci Remiz

Ey esbabperest insan! Acaba, garip cevherlerden yapılmış bir acip kasrı görsen ki yapılıyor. Onun binasında sarf edilen cevherlerin bir kısmı yalnız Çin'de bulunuyor. Diğer kısmı Endülüs'te, bir kısmı Yemen'de, bir kısmı Sibirya'dan başka yerde bulunmuyor. Binanın yapılması zamanında, aynı günde şark, şimal, garp, cenuptan o cevherli taşlar kolaylıkla celb olup yapıldığını görsen, hiç şüphen kalır mı ki, o kasrı yapan usta, bütün küre-i arza hükmeden bir hâkim-i mucizekârdır?

İşte, herbir hayvan, öyle bir kasr-ı İlâhîdir. Hususan insan, o kasırların en güzeli ve o sarayların en acibidir. Ve bu insan denilen sarayın cevherleri, bir kısmı âlem-i ervahtan, bir kısmı âlem-i misalden ve Levh-i Mahfuzdan ve diğer bir kısmı da hava âleminden, nur âleminden, anâsır âleminden geldiği gibi; hâcâtı ebede uzanmış, emelleri semâvat ve arzın aktârında intişar etmiş, rabıtaları, alâkaları dünya ve âhiret edvârında dağılmış bir saray-ı acip ve bir kasr-ı gariptir.

İşte, ey kendini insan zanneden insan! Madem mahiyetin böyledir; seni yapan ancak o Zat olabilir ki, dünya ve âhiret birer menzil, arz ve semâ birer sayfa, ezel ve ebed, dün ve yarın hükmünde olarak tasarruf eden bir Zat olabilir. Öyleyse, insanın mâbûdu ve melcei ve halâskârı O olabilir ki, arz ve semâya hükmeder, dünya ve ukbâ dizginlerine mâliktir.

Lemalar : 17.Lema : 14.Nota : 2.Remiz

2.Remiz: İnsandaki aşk-ı beka

İkinci Remiz

Bazı eblehler var ki, güneşi tanımadıkları için, bir âyinede güneşi görse, âyineyi sevmeye başlar. Şedit bir hisle onun muhafazasına çalışır—tâ ki içindeki güneşi kaybolmasın. Ne vakit o ebleh, güneş, âyinenin ölmesiyle ölmediğini ve kırılmasıyla fenâ bulmadığını derk etse, bütün muhabbetini gökteki güneşe çevirir. O vakit anlar ki, âyinede görünen güneş, âyineye tâbi değil, bekàsı ona mütevakkıf değil. Belki güneştir ki, o âyineyi o tarzda tutuyor ve onun parlamasına ve nuruna medet veriyor. Güneşin bekàsı onunla değil; belki âyinenin hayattar parlamasının bekàsı, güneşin cilvesine tâbidir.

Ey insan! Senin kalbin ve hüviyet ve mahiyetin bir âyinedir. Senin fıtratında ve kalbinde bulunan şedit bir muhabbet-i bekà, o âyine için değil ve o kalbin ve mahiyetin için değil. Belki o âyinede istidada göre cilvesi bulunan Bâkî-i Zülcelâlin cilvesine karşı muhabbetindir ki, belâhet yüzünden, o muhabbetin yüzü başka yere dönmüş. Madem öyledir; [1] يَابَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى de. Yani, madem Sen varsın ve bâkisin. Fenâ ve adem ne isterse bize yapsın, ehemmiyeti yok!

1.)Bâkî olan sadece Odur.

Lemalar : 17.Lema : 14.Nota : 3.Remiz

3.Remiz: İnsanın mahiyetindeki latifelerin bazı halleri

Üçüncü Remiz

Ey insan! Fâtır-ı Hakîmin senin mahiyetine koyduğu en garip bir hâlet şudur ki:

Bazan dünyaya yerleşemiyorsun, zindanda boğazı sıkılmış adam gibi “of, of” deyip dünyadan daha geniş bir yer istediğin halde; bir zerrecik, bir iş, bir hatıra, bir dakika içine girip yerleşiyorsun. Koca dünyaya yerleşemeyen kalb ve fikrin o zerrecikte yerleşir. En şiddetli hissiyatınla o dakikacık, o hatıracıkta dolaşıyorsun.

Hem senin mahiyetine öyle mânevî cihazat ve latîfeler vermiş ki, bazıları dünyayı yutsa tok olmaz; bazıları bir zerreyi kendinde yerleştiremiyor. Baş bir batman taşı kaldırdığı halde, göz bir saçı kaldıramadığı gibi; o latîfe, bir saç kadar bir sıkleti, yani, gaflet ve dalâletten gelen küçük bir hâlete dayanamıyor. Hattâ bazan söner ve ölür.

Madem öyledir, hazer et, dikkatle bas, batmaktan kork. Bir lokma, bir kelime, bir dane, bir lem’a, bir işarette, bir öpmekte batma. Dünyayı yutan büyük letâiflerini onda batırma. Çünkü çok küçük şeyler var, çok büyükleri bir cihette yutar. Nasıl küçük bir cam parçasında gök, yıldızlarıyla beraber içine girip gark oluyor. Hardal gibi küçük kuvve-i hafızanda, senin sahife-i a’mâlin ekseri ve sahaif-i ömrün ağlebi içine girdiği gibi, çok cüz’î küçük şeyler var, öyle büyük eşyayı bir cihette yutar, istiab eder.

Lemalar : 17.Lema : 14.Nota : 4.Remiz

4.Remiz: İnsanın hususi dünyası dar bir kabir hükmündedir

Dördüncü Remiz

Ey dünyaperest insan! Çok geniş tasavvur ettiğin senin dünyan, dar bir kabir hükmündedir. Fakat o dar kabir gibi menzilin duvarları şişeden olduğu için, birbiri içinde in'ikâs edip, göz görünceye kadar genişliyor. Kabir gibi darken, bir şehir kadar geniş görünür. Çünkü o dünyanın sağ duvarı olan geçmiş zaman ve sol duvarı olan gelecek zaman, ikisi mâdum ve gayr-ı mevcut oldukları halde, birbiri içinde in'ikâs edip gayet kısa ve dar olan hazır zamanın kanatlarını açarlar. Hakikat hayale karışır; mâdum bir dünyayı mevcut zannedersin.

Nasıl bir hat, sür'at-i hareketle bir satıh gibi geniş görünürken, hakikat-i vücudu ince bir hat olduğu gibi, senin de dünyan hakikatçe dar, fakat senin gaflet ve vehim ve hayalinle duvarları çok genişlemiş. O dar dünyada, bir musibetin tahrikiyle kımıldansan, başını, çok uzak zannettiğin duvara çarparsın. Başındaki hayali uçurur, uykunu kaçırır. O vakit görürsün ki, o geniş dünyan kabirden daha dar, köprüden daha müsaadesiz. Senin zamanın ve ömrün, berkten daha çabuk geçer; hayatın, çaydan daha sür'atli akar.

Madem dünya hayatı ve cismânî yaşayış ve hayvânî hayat böyledir. Hayvâniyetten çık, cismâniyeti bırak, kalb ve ruhun derece-i hayatına gir. Tevehhüm ettiğin geniş dünyadan daha geniş bir daire-i hayat, bir âlem-i nur bulursun. İşte o âlemin anahtarı, marifetullah ve vahdâniyet sırlarını ifade eden لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kelime-i kudsiyesiyle kalbi söylettirmek, ruhu işlettirmektir.

1.)Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Lemalar : 17.Lema : 15.Nota

Onbeşinci Nota

Üç meseledir.

•1.Mesele: İsm-i Hafizin bir tecelli-i etemmi
•2.Mesele: Tesettür risalesidir
•3.Mesele: Vücud ibahadır, temlik değildir

Lemalar : 17.Lema : 15.Nota : 1.Mesele

1.Mesele: İsm-i Hafizin bir tecelli-i etemmi

Birinci Mesele

İsm-i Hafîzin tecellî-i etemmine işaret eden

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

âyetidir. Kur'ân-ı Hakîmin bu hakikatine delil istersen, Kitab-ı Mübînin mistarı üstünde yazılan şu kâinat kitabının sayfalarına baksan, ism-i Hafîzin cilve-i âzamını ve bu âyet-i kerimenin bir hakikat-i kübrâsının nazîresini çok cihetlerle görebilirsin.

Ezcümle: Ağaç, çiçek ve otların muhtelif tohumlarından bir kabza al. O muhtelif ve birbirine muhalif tohumların cinsleri birbirinden ayrı, nevileri birbirinden başka olan çiçek ve ağaç ve otların sandukçaları hükmünde olan o kabzayı, karanlıkta ve karanlık ve basit ve câmid bir toprak içinde defnet, serp. Sonra, mizansız ve eşyayı fark etmeyen ve nereye yüzünü çevirsen oraya giden basit suyla sula.

Sonra, senevî haşrin meydanı olan bahar mevsiminde gel, bak. İsrâfilvâri melek-i ra'd, baharda, nefh-i sur nev'inden yağmura bağırması, yeraltında defnedilen çekirdeklere nefh-i ruhla müjdelemesi zamanına dikkat et ki, o nihayet derece karışık ve karışmış ve birbirine benzeyen o tohumcuklar, ism-i Hafîzin tecellîsi altında, kemâl-i imtisalle, hatasız olarak, Fâtır-ı Hakîmden gelen evâmir-i tekviniyeyi imtisal ediyorlar. Ve öyle tevfik-i hareket ediyorlar ki, onların o hareketlerinde bir şuur, bir basiret, bir kast, bir irade, bir ilim, bir kemal, bir hikmet parladığı görünüyor. Çünkü, görüyorsun ki, o birbirine benzeyen tohumcuklar, birbirinden temayüz ediyor, ayrılıyor.

Meselâ bu tohumcuk bir incir ağacı oldu, Fâtır-ı Hakîmin nimetlerini başlarımız üstünde neşre başladı. Serpiyor, dallarının elleriyle bizlere uzatıyor. İşte bu, ona sureten benzeyen bu iki tohumcuk ise, gün âşığı namındaki çiçekle, hercai menekşe gibi çiçekleri verdi. Bizler için süslendi. Yüzümüze gülüyorlar, kendilerini bizlere sevdiriyorlar.

Daha buradaki bir kısım tohumcuklar, bu güzel meyveleri verdi. Ve sümbül ve ağaç oldular. Güzel tad ve koku ve şekilleriyle iştahımızı açıp, kendi nefislerine bizim nefislerimizi davet ediyorlar. Ve kendilerini müşterilerine feda ediyorlar. Tâ nebâtî hayat mertebesinden, hayvânî hayat mertebesine terakki etsinler.

Ve hâkezâ, kıyas et. Öyle bir surette o tohumcuklar inkişaf ettiler ki, o tek kabza, muhtelif ağaçlarla ve mütenevvi çiçeklerle dolu bir bahçe hükmüne geçti. İçinde hiçbir galat, kusur yok.

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ﴿2﴾

sırrını gösterir. Herbir tohum, ism-i Hafîzin cilvesiyle ve ihsanıyla, ona pederinin ve aslının malından verdiği irsiyeti, iltibassız, noksansız muhafaza edip gösteriyor.

İşte bu hadsiz harika muhafazayı yapan Zât-ı Hafîz, kıyamet ve haşirde, hafîziyetin tecellî-i ekberini göstereceğine kat'î bir işarettir.

Evet, bu ehemmiyetsiz, zâil, fâni tavırlarda bu derece kusursuz, galatsız hafîziyet cilvesi bir hüccet-i katıadır ki, ebedî tesiri ve azîm ehemmiyeti bulunan, emanet-i kübrâ hamelesi ve arzın halifesi olan insanların ef'âl ve âsâr ve akvâlleri ve hasenat ve seyyiatları, kemâl-i dikkatle muhafaza edilir ve muhasebesi görülecek.

Âyâ, bu insan zanneder mi ki başıboş kalacak? Hâşâ! Belki insan ebede meb'ustur ve saadet-i ebediyeye ve şekavet-i daimeye namzettir. Küçük büyük, az çok, her amelinden muhasebe görecek. Ya taltif veya tokat yiyecek.

İşte, hafîziyetin cilve-i kübrâsına ve mezkûr âyetin hakikatine şahitler had ve hesaba gelmez. Bu meseledeki gösterdiğimiz şahit, denizden bir katre, dağdan bir zerredir.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa karşılığını görür. Kim zerre kadar bir kötülük işlerse o da onun karşılığını görür. (Zilzal Sûresi, 99:7-8)
2.)Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 17.Lema : 15.Nota : 2.Mesele

2.Mesele: Tesettür risalesidir

İkinci Mesele: Tesettür Risalesidir

Bkz. 24.Lema: Tesettür Risalesi

Lemalar : 17.Lema : 15.Nota : 3.Mesele

3.Mesele: Vücud ibahadır, temlik değildir

Üçüncü Mesele

Ey insan ve ey nefsim, muhakkak bil ki: Cenâb-ı Hakkın sana in'âm ettiği vücudun, cismin, âzaların, malın ve hayvânâtın ibâhadır, temlik değildir. Yani, istifaden için kendi mülkünü senin eline vermiş, istifade et diye ibâha etmiş. Senin gibi, idare etmekten hakikaten âciz ve tedbirden cidden câhil bir şahsa temlik etmemiş. Çünkü, mülk olarak verseydi, idaresini sana bırakmak lâzım gelirdi.

Acaba en kolay, en zahir ve daire-i ihtiyar ve şuurda dahil olan bir midenin idaresini yapamadığın halde, nasıl göz ve kulak gibi daire-i ihtiyar ve şuurun haricinde idare isteyen şeylere mâlik olabilirsin?

Madem sana verilen hayat ve hayatın levâzımatı temlik değil, ibâhadır. Elbette ibâhanın düsturuyla hareket etmek lâzımdır. Yani, nasıl bir zât, ziyafete misafirleri dâvet eder. Onlara, meclis ziyafetindeki eşyadan ve ziyafetten istifadeyi ibâha ediyor, temlik etmiyor. İbâha ve ziyafetin kaidesi ise, mihmandarın rızası dahilinde tasarruf etmektir. Öyleyse israf edemez, başkasına ikram edemez, sofradan kaldırıp başkasına sadaka veremez, dökemez, zâyi edemez. Eğer temlik olsaydı, yapabilirdi ve kendi arzusuyla hareket edebilirdi.

Aynen bunun gibi, Cenâb-ı Hak sana ibâha suretinde verdiği hayatı intiharla hâtime çekemezsin, gözünü çıkaramazsın ve mânen gözü kör etmek demek olan gözü verenin rızası haricinde harama sarf edemezsin. Ve hâkezâ, kulağı ve dili ve bunlar gibi cihazâtı harama sarf etmekle mânen öldüremezsin. Ve eti yenilmeyen hayvanını lüzumsuz tâzip edip katledemezsin. Ve hâkezâ, bütün sana verilen nimetler, bu misafirhane-i dünyanın sahibi olan

Mihmandar-ı Kerîm-i Zülcelâlin kavânîn-i şeriatı dairesinde tasarruf etmek gerektir.

Said Nursî

Lemalar : 18.Lema

On Sekizinci Lem’a

Sikke-i Tasdik-i Gaybî ve teksir Lem’alar mecmuasında neşredilmiştir.

Bkz. 1.Keramet-i Aleviye Risalesi [18.Lema]

Lemalar : 19.Lema

19.Lema: İktisat Risalesi

On Dokuzuncu Lem’a

İktisat Risalesi

İktisat ve kanaate, israf ve tebzîre dairdir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاَ تُسْرِفُوا [2]

Şu âyet-i kerime, iktisada kat’î emir ve israftan nehy-i sarih suretinde gayet mühim bir ders-i hikmet veriyor. Şu meselede Yedi Nükte var.

•1.Nükte: İktisadın bir kısım hikmetleri
•2.Nükte: İsrafa girmek, hastalıkları tevlid eder
•3.Nükte: Şükür için leziz taamlar tercih edilebilir
•4.Nükte: İktisad, izzete; israf, zillete sebebtir
•5.Nükte: İktisad ile israfın farkı
•6.Nükte: İktisad ile cimriliğin farkı
•7.Nükte: Hırsın üç neticesi
•İktisadsızlık ve israfın dehşetli zararları

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Yiyin, için, fakat israf etmeyin. (A’râf Sûresi, 7:31)

Lemalar : 19.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: İktisadın bir kısım hikmetleri

Birinci Nükte

Hâlık-ı Rahîm, nev-i beşere verdiği nimetlerin mukabilinde şükür istiyor. İsraf ise şükre zıttır, nimete karşı hasâretli bir istihfaftır. İktisat ise, nimete karşı ticaretli bir ihtiramdır.

Evet, iktisat hem bir şükr-ü mânevî, hem nimetlerdeki rahmet-i İlâhiyeye karşı bir hürmet, hem kat'î bir surette sebeb-i bereket, hem bedene perhiz gibi bir medar-ı sıhhat, hem mânevî dilencilik zilletinden kurtaracak bir sebeb-i izzet, hem nimet içindeki lezzeti hissetmesine ve zâhiren lezzetsiz görünen nimetlerdeki lezzeti tatmasına kuvvetli bir sebeptir. İsraf ise, mezkûr hikmetlere muhalif olduğundan, vahîm neticeleri vardır.

Lemalar : 19.Lema : 2.Nükte

2.Nükte: Israfa girmek, hastalıkları tevlid eder

İkinci Nükte

Fâtır-ı Hakîm, insanın vücudunu mükemmel bir saray suretinde ve muntazam bir şehir misalinde yaratmış. Ağızdaki kuvve-i zâikayı bir kapıcı, âsâb ve damarları telefon ve telgraf telleri gibi, kuvve-i zâika ile merkez-i vücuttaki mide ile bir medar-ı muhabereleridir ki, ağza gelen maddeyi o damarlarla haber verir. Bedene, mideye lüzumu yoksa "Yasaktır" der, dışarı atar. Bazan da, bedene menfaati olmamakla beraber, zararlı ve acı ise, hemen dışarı atar, yüzüne tükürür.

İşte, madem ağızdaki kuvve-i zâika bir kapıcıdır; mide, cesedin idaresi noktasında bir efendi ve bir hâkimdir. O saraya veyahut o şehre gelen ve sarayın hâkimine verilen hediyenin yüz derece kıymeti varsa, kapıcıya bahşiş nev'inden ancak beş derecesi muvafık olur, fazla olamaz. Tâ ki, kapıcı gururlanıp, baştan çıkıp, vazifeyi unutup, fazla bahşiş veren ihtilâlcileri saray dahiline sokmasın.

İşte, bu sırra binaen, şimdi iki lokma farz ediyoruz. Bir lokma, peynir ve yumurta gibi mugaddî maddeden kırk para, diğer lokma en âlâ baklavadan on kuruş olsa; bu iki lokma, ağza girmeden, beden itibarıyla farkları yoktur, müsavidirler. Boğazdan geçtikten sonra, ceset beslemesinde yine müsavidirler. Belki, bazan kırk paralık peynir daha iyi besler. Yalnız, ağızdaki kuvve-i zâikayı okşamak noktasında yarım dakika bir fark var. Yarım dakika hatırı için kırk paradan on kuruşa çıkmak ne kadar mânâsız ve zararlı bir israf olduğu kıyas edilsin.

Şimdi, saray hâkimine gelen hediye kırk para olmakla beraber, kapıcıya dokuz defa fazla bahşiş vermek, kapıcıyı baştan çıkarır. "Hâkim benim" der. Kim fazla bahşiş ve lezzet verse onu içeriye

sokacak, ihtilâl verecek, yangın çıkaracak. “Aman, doktor gelsin, hararetimi teskin etsin, ateşimi söndürsün” dedirmeye mecbur edecek.

İşte, iktisat ve kanaat, hikmet-i İlâhiyeye tevfik-i harekettir; kuvve-i zâikayı kapıcı hükmünde tutup, ona göre bahşiş verir. İsraf ise, o hikmete zıt hareket ettiği için çabuk tokat yer, mideyi karıştırır, iştihâ-yı hakikîyi kaybeder. Tenevvü-ü et’imeden gelen sun’î bir iştihâ-yı kâzibe ile yedirir, hazımsızlığa sebebiyet verir, hasta eder.

Lemalar : 19.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Şükür için leziz taamlar tercih edilebilir

Üçüncü Nükte

Sabık İkinci Nüktede, *“Kuvve-i zâika kapıcıdır”* dedik. Evet, ehl-i gaflet ve ruhen terakki etmeyen ve şükür mesleğinde ileri gitmeyen insanlar için bir kapıcı hükmündedir. Onun telezzüzü hatırı için isrâfâta ve bir dereceden on derece fiyata çıkmamak gerektir.

Fakat, hakikî ehl-i şükrün ve ehl-i hakikatin ve ehl-i kalbin kuvve-i zâikası, Altıncı Sözdeki muvazenede beyan edildiği gibi, kuvve-i zâikası rahmet-i İlâhiyenin matbahlarına bir nâzır ve bir müfettiş hükmündedir. Ve o kuvve-i zâika da taamlar adedince mizancıklarla nimet-i İlâhiyenin envâını tartmak ve tanımak, bir şükr-ü mânevî suretinde cesede, mideye haber vermektir. İşte, bu surette kuvve-i zâika yalnız maddî cesede bakmıyor. Belki kalbe, ruha, akla dahi baktığı cihetle, midenin fevkinde hükmü var, makamı var. İsraf etmemek şartıyla ve sırf vazife-i şükrâniyeyi yerine getirmek ve envâ-ı niam-ı İlâhiyeyi hissedip tanımak kaydıyla ve meşru olmak ve zillet ve dilenciliğe vesile olmamak şartıyla, lezzetini takip edebilir. Ve o kuvve-i zâikayı taşıyan lisanı şükürde istimal etmek için leziz taamları tercih edebilir. Bu hakikate işaret eden bir hadise ve bir keramet-i Gavsiye:

Bir zaman, Hazret-i Gavs-ı Âzam Şeyh Geylânî’nin terbiyesinde, nazdar ve ihtiyare bir hanımın birtek evlâdı bulunuyormuş. O muhterem ihtiyare, gitmiş oğlunun hücresine, bakıyor ki, oğlu bir parça kuru ve siyah ekmek yiyor. O riyazattan zaafiyetiyle, validesinin şefkatini celb etmiş. Ona acımış. Sonra Hazret-i Gavs’ın yanına şekvâ için gitmiş. Bakmış ki, Hazret-i Gavs, kızartılmış bir tavuk yiyor. Nazdarlığından demiş:

“Yâ Üstad! Benim oğlum açlıktan ölüyor; sen tavuk yersin!”

Hazret-i Gavs tavuğa demiş: [1] قُمْ بِاِذْنِ اللهِ O pişmiş tavuğun kemikleri toplanıp tavuk olarak yemek kabından dışarı atıldığını, mutemet ve mevsuk çok zatlardan, Hazret-i Gavs gibi kerâmât-ı harikaya mazhariyeti dünyaca meşhur bir zâtın bir kerameti olarak, mânevî tevatürle nakledilmiş. Hazret-i Gavs demiş: “Ne vakit senin oğlun da bu dereceye gelirse, o zaman o da tavuk yesin.”

İşte, Hazret-i Gavs’ın bu emrinin mânâsı şudur ki: Ne vakit senin oğlun da ruhu cesedine, kalbi nefsine, aklı midesine hâkim olsa ve lezzeti şükür için istese, o vakit leziz şeyleri yiyebilir.

1.)Allah’ın izniyle kalk.

Lemalar : 19.Lema : 4.Nükte

4.Nükte: İktisad, izzete; israf, zillete sebebtir

Dördüncü Nükte

“İktisat eden, maişetçe aile belâsını çekmez” meâlindeki لاَ يَعُولُ مَنِ اقْتَصَدَ hadis-i şerifi sırrıyla, “iktisat eden, maişetçe aile zahmet ve meşakkatini çok çekmez.”

Evet, iktisat kat’î bir sebeb-i bereket ve medar-ı hüsn-ü maişet olduğuna o kadar kat’î deliller var ki, had ve hesaba gelmez. Ezcümle, ben kendi şahsımda gördüğüm ve bana hizmet ve arkadaşlık eden zatların şehadetleriyle diyorum ki:

İktisat vasıtasıyla bazan bire on bereket gördüm ve arkadaşlarım gördüler. Hattâ dokuz sene (şimdi otuz sene) evvel benimle beraber Burdur’a nefyedilen reislerden bir kısmı, parasızlıktan zillet ve sefalete düşmemekliğim için, zekâtlarını bana kabul ettirmeye çok çalıştılar. O zengin reislere dedim: “Gerçi param pek azdır. Fakat iktisadım var, kanaate alışmışım. Ben sizden daha zenginim.” Mükerrer ve musırrâne tekliflerini reddettim. Câ-yı dikkattir ki, iki sene sonra, bana zekâtlarını teklif edenlerin bir kısmı, iktisatsızlık yüzünden borçlandılar. Lillâhilhamd, onlardan yedi sene sonra, o az para, iktisat bereketiyle bana kâfi geldi, benim yüz suyumu döktürmedi, beni halklara arz-ı hâcete mecbur etmedi. Hayatımın bir düsturu olan ***“nâstan istiğnâ”*** mesleğini bozmadı.

Evet, iktisat etmeyen, zillete ve mânen dilenciliğe ve sefalete düşmeye namzettir. Bu zamanda israfâta medar olacak para çok pahalıdır. Mukabilinde bazan haysiyet, namus rüşvet alınıyor. Bazan mukaddesât-ı diniye mukabil alınıyor, sonra menhus bir para

veriliyor. Demek, mânevî yüz lira zararla maddî yüz paralık bir mal alınır.

Eğer iktisat edip hâcât-ı zaruriyeye iktisar ve ihtisar ve hasretse,

اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ [2]

sırrıyla,

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى اْلاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا [3]

sarahatiyle, ummadığı tarzda, yaşayacak kadar rızkını bulacak. Çünkü şu âyet taahhüt ediyor.

Evet, rızık ikidir:

Biri hakikî rızıktır ki, onunla yaşayacak. Bu âyetin hükmü ile, o rızık taahhüd-ü Rabbânî altındadır. Beşerin sû-i ihtiyarı karışmazsa, o zarurî rızkı herhalde bulabilir. Ne dinini, ne namusunu, ne izzetini feda etmeye mecbur olmaz.

İkincisi, rızk-ı mecazîdir ki, sû-i istimâlâtla hâcât-ı gayr-ı zaruriye hâcât-ı zaruriye hükmüne geçip, görenek belâsıyla tiryaki olup, terk edemiyor. İşte bu rızık taahhüd-ü Rabbânî altında olmadığı için, bu rızkı tahsil etmek, hususan bu zamanda çok pahalıdır. Başta izzetini feda edip zilleti kabul etmek, bazan alçak insanların ayaklarını öpmek kadar mânen bir dilencilik vaziyetine düşmek, bazan hayat-ı ebediyesinin nuru olan mukaddesât-ı diniyesini feda etmek suretiyle o bereketsiz, menhus malı alır.

Hem bu fakr u zaruret zamanında, aç ve muhtaç olanların elemlerinden ehl-i vicdana rikkat-i cinsiye vasıtasıyla gelen teellüm, o gayr-ı meşru bir surette kazandığı parayla aldığı lezzeti, vicdanı varsa acılaştırıyor. Böyle acip bir zamanda, şüpheli mallarda, zaruret derecesinde iktifa etmek lâzımdır. Çünkü

اِنَّ الضَّرُورَةَ تُقَدَّرُ بِقَدْرِهَا [4]

sırrıyla, haram maldan, mecburiyetle zaruret derecesini alabilir, fazlasını alamaz. Evet, muztar adam, murdar etten tok oluncaya

kadar yiyemez. Belki ölmeyecek kadar yiyebilir. Hem, yüz aç adamın huzurunda kemâl-i lezzetle fazla yenilmez.

İktisat, sebeb-i izzet ve kemal olduğuna delâlet eden bir vakıa:

Bir zaman, dünyaca sehâvetle meşhur Hâtem-i Tâî, mühim bir ziyafet veriyor. Misafirlerine gayet fazla hediyeler verdiği vakit, çölde gezmeye çıkıyor. Bakar ki, bir ihtiyar fakir adam, bir yük dikenli çalı ve gevenleri beline yüklemiş, cesedine batıyor, kanatıyor. Hâtem ona dedi:

“Hâtem-i Tâî, hediyelerle beraber mühim bir ziyafet veriyor. Sen de oraya git; beş kuruşluk çalı yüküne bedel beş yüz kuruş alırsın.”

O muktesit ihtiyar demiş ki: “Ben bu dikenli yükümü izzetimle çekerim, kaldırırım; Hâtem-i Tâî’nin minnetini almam.”

Sonra Hâtem-i Tâî’den sormuşlar: “Sen kendinden daha civanmert, aziz kimi bulmuşsun?”

Demiş: “İşte o sahrâda rast geldiğim o muktesit ihtiyarı benden daha aziz, daha yüksek, daha civanmert gördüm.”

1.) Müsned, 1:447; el-Münâvî, Feyzü’l-Kadîr, 5:454, no: 7939; el-Hindî, Kenzü’l-Ummâl, 3:36, 6:49, 56, 57
2.) Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah’tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)
3.) Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkını vermek Allah’a ait olmasın. (Hûd Sûresi, 11:6)
4.) Zaruretler zaruret miktarınca sınırlandırılır.

Lemalar : 19.Lema : 5.Nükte

Beşinci Nükte

Cenâb-ı Hak, kemâl-i kereminden, en fakir adama en zengin adam gibi ve gedâya, yani fakire, padişah gibi, lezzet-i nimetini ihsas ettiriyor. Evet, bir fakirin, kuru bir parça siyah ekmekten açlık ve iktisat vasıtasıyla aldığı lezzet, bir padişahın ve bir zenginin israftan gelen usanç ve iştahsızlıkla yediği en âlâ baklavadan aldığı lezzetten daha ziyade lezzetlidir.

Câ-yı hayrettir ki, bazı müsrif ve mübezzir insanlar, böyle iktisatçıları hısset ile ittiham ediyorlar. Hâşâ! İktisat, izzet ve cömertliktir. Hısset ve zillet, ehl-i israf ve tebzîrin zâhirî merdâne keyfiyetlerinin içyüzüdür. Bu hakikati teyid eden, bu risalenin telifi senesinde Isparta'da hücremde cereyan eden bir vakıa var. Şöyle ki:

Kaideme ve düstur-u hayatıma muhalif bir surette, bir talebem iki buçuk okkaya yakın bir balı, bana hediye kabul ettirmeye ısrar etti. Ne kadar kaidemi ileri sürdüm, kanmadı. Bilmecburiye, yanımdaki üç kardeşime yedirmek ve Şâbân-ı Şerif ve Ramazan'da o baldan iktisatla otuz kırk gün üç adam yesin ve getiren de sevap kazansın ve kendileri de tatlısız kalmasın diyerek, "Alınız" dedim. Bir okka bal da benim vardı. O üç arkadaşım, gerçi müstakim ve iktisadı takdir edenlerdendi. Fakat, her ne ise, birbirine ikram etmek ve herbiri ötekinin nefsini okşamak ve kendi nefsine tercih etmek olan, bir cihette ulvî bir hasletle iktisadı unuttular. Üç gecede iki buçuk okka balı bitirdiler. Ben gülerek dedim: "Sizi otuz kırk gün o bal ile tatlandıracaktım. Siz otuz günü üçe indirdiniz. Afiyet olsun!" dedim. Fakat ben, kendi o bir okka balımı iktisatla sarf ettim. Bütün Şâban ve Ramazan'da hem ben yedim, hem, lillâhilhamd, o kardeşlerimin herbirisine iftar vaktinde birer kaşık **(Haşiye)** verip, mühim sevaba medar oldu.

Benim halimi görenler, o vaziyetimi belki hısset telâkki etmişlerdir. Öteki kardeşlerimin üç gecelik vaziyetlerini bir civanmertlik telâkki edebilirler. Fakat, hakikat noktasında, o zâhirî hısset altında ulvî bir izzet ve büyük bir bereket ve yüksek bir sevap gizlendiğini gördük. Ve o civanmertlik ve israf altında, eğer vazgeçilmeseydi, bir dilencilik ve gayrın eline tamahkârâne ve muntazırâne bakmak gibi, hıssetten çok aşağı bir hâleti netice verirdi.

Haşiye: Yani, büyükçe bir çay kaşığı iledir.

Lemalar : 19.Lema : 6.Nükte

6.Nükte: İktisad ile cimriliğin farkı

Altıncı Nükte

İktisat ve hıssetin çok farkı var. Tevazu, nasıl ki ahlâk-ı seyyieden olan tezellülden mânen ayrı ve sureten benzer bir haslet-i memdûhadır. Ve vakar, nasıl ki kötü hasletlerden olan tekebbürden mânen ayrı ve sureten benzer bir haslet-i memdûhadır. Öyle de, ahlâk-ı âliye-i Peygamberiyeden olan ve belki kâinattaki nizam-ı hikmet-i İlâhiyenin medarlarından olan iktisat ise, sefillik ve bahillik ve tamahkârlık ve hırsın bir halitası olan hısset ile hiç münasebeti yok. Yalnız sureten bir benzeyiş var. Bu hakikati teyid eden bir vakıa:

Sahabenin Abâdile-i Seb'a-i meşhuresinden olan Abdullah ibni Ömer Hazretleri ki, Halife-i Resulullah olan Faruk-u Âzam Hazret-i Ömer'in (r.a.) en mühim ve büyük mahdumu ve Sahabe âlimlerinin içinde en mümtazlarından olan o zât-ı mübarek çarşı içinde, alışverişte, kırk paralık bir meseleden, iktisat için ve ticaretin medarı olan emniyet ve istikameti muhafaza için şiddetli münakaşa etmiş. Bir Sahabe ona bakmış. Rû-yi zeminin halife-i zîşânı olan Hazret-i Ömer'in mahdumunun kırk para için münakaşasını acip bir hısset tevehhüm ederek, o imamın arkasına düşüp, ahvâlini anlamak ister.

Baktı ki, Hazret-i Abdullah hane-i mübarekine girdi. Kapıda bir fakir adam gördü. Bir parça eğlendi, ayrıldı, gitti. Sonra hanesinin ikinci kapısından çıktı, diğer bir fakiri orada da gördü. Onun yanında da bir parça eğlendi, ayrıldı, gitti.

Uzaktan bakan o Sahabe merak etti. Gitti, o fakirlere sordu: "İmam sizin yanınızda durdu, ne yaptı?"

Herbirisi dedi: "Bana bir altın verdi."

O Sahabe dedi: "Fesübhânallah! Çarşı içinde kırk para için böyle münakaşa etsin de, sonra hanesinde iki yüz kuruşu kimseye sezdirmeden, kemâl-i rıza-yı nefisle versin!" diye düşündü. Gitti, Hazret-i Abdullah ibni Ömer'i gördü, dedi:

“Ya imam, bu müşkülümü hallet. Sen çarşıda böyle yaptın, hanende de şöyle yapmışsın.”

Ona cevaben dedi ki: “Çarşıdaki vaziyet iktisattan ve kemâl-i akıldan ve alışverişin esası ve ruhu olan emniyetin, sadakatin muhafazasından gelmiş bir hâlettir, hısset değildir. Hanemdeki vaziyet, kalbin şefkatinden ve ruhun kemâlinden gelmiş bir hâlettir. Ne o hıssettir ve ne de bu israftır.”

İmam-ı Âzam, bu sırra bir işaret olarak

لاَ اِسْرَافَ فِي الْخَيْرِ كَمَا لاَ خَيْرَ فِى الاِسْرَافِ

demiş. Yani, *“Hayırda ve ihsanda—fakat müstehak olanlara—israf olmadığı gibi, israfta da hiçbir hayır yoktur.”*

Lemalar : 19.Lema : 7.Nükte

7.Nükte: Hırsın üç neticesi

Yedinci Nükte

İsraf, hırsı intaç eder. Hırs üç neticeyi verir

- 1.Netice: Kanaatsizlik
- 2.Netice: Haybet ve hasâret
- 3.Netice: İhlâssızlık

1.Netice: Kanaatsizlik

1.Netice: Kanaatsizlik

Birincisi

Kanaatsizliktir. Kanaatsizlik ise sa'ye, çalışmaya şevki kırar. Şükür yerine şekvâ ettirir, tembelliğe atar. Ve meşru, helâl, az malı **(Haşiye)** terk edip, gayr-ı meşru, külfetsiz bir malı arar. Ve o yolda izzetini, belki haysiyetini feda eder.

Haşiye: İktisatsızlık yüzünden müstehlikler çoğalır, müstahsiller azalır. Herkes gözünü hükûmet kapısına diker. O vakit hayat-ı içtimaiyenin medarı olan san'at, ticaret, ziraat tenakus eder. O millet de tedennî edip sukut eder, fakir düşer.

2.Netice: Haybet ve hasaret

2.Netice: Haybet ve hasaret

Hırsın İkinci Neticesi

Haybet ve hasârettir. Maksudunu kaçırmak ve istiskale mâruz kalıp teshilât ve muavenetten mahrum kalmak, hattâ اَلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ yani, *“Hırs, hasâret ve muvaffakiyetsizliğin sebebidir”* olan darbımesele mâsadak olur.

Hırs ve kanaatin tesiratı, zîhayat âleminde gayet geniş bir düsturla cereyan ediyor. Ezcümle, rızka muhtaç ağaçların fıtrî kanaatleri, onların rızkını onlara koşturduğu gibi, hayvânâtın hırsla meşakkat ve noksaniyet içinde rızka koşmaları, hırsın büyük zararını ve kanaatin azîm menfaatini gösterir.

Hem zayıf umum yavruların lisan-ı halleriyle kanaatleri, süt gibi latîf bir gıdanın, ummadığı bir yerden onlara akması ve canavarların hırsla noksan ve mülevves rızıklarına saldırması, dâvâmızı parlak bir surette ispat ediyor.

Hem semiz balıkların vaziyet-i kanaatkârânesi, mükemmel rızıklarına medar olması ve tilki ve maymun gibi zeki hayvanların hırsla rızıkları peşinde dolaşmakla beraber kâfi derecede bulmamalarından cılız ve zayıf kalmaları, yine hırs ne derece sebeb-i meşakkat ve kanaat ne derece medar-ı rahat olduğunu gösterir.

Hem Yahudi milleti hırs ile, ribâ ile, hile dolabı ile rızıklarını zilletli ve sefaletli, gayr-ı meşru ve ancak yaşayacak kadar rızıklarını bulması ve sahrânişinlerin, yani bedevîlerin, kanaatkârâne vaziyetleri, izzetle yaşaması ve kâfi rızkı bulması, yine mezkûr dâvâmızı kat’î ispat eder.

Hem çok âlimlerin **(Haşiye-1)** ve ediplerin **(Haşiye-2)** zekâvetlerinin verdiği bir hırs sebebiyle fakr-ı hale düşmeleri ve çok aptal ve iktidarsızların, fıtrî kanaatkârâne vaziyetleriyle zenginleşmeleri kat'î bir surette ispat eder ki, rızk-ı helâl, acz ve iftikara göre gelir, iktidar ve ihtiyar ile değil.

Belki o rızk-ı helâl, iktidar ve ihtiyar ile mâkûsen mütenasiptir. Çünkü, çocukların iktidar ve ihtiyarı geldikçe rızkı azalır, uzaklaşır, sakilleşir.

اَلْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لاَ يَفْنىَ [1]

hadisinin sırrıyla, kanaat bir define-i hüsn-ü maişet ve rahat-ı hayattır. Hırs ise, bir maden-i hasâret ve sefalettir.

Haşiye-1: İran'ın âdil padişahlarından Nuşirevân-ı Âdil'in veziri, akılca meşhur âlim olan Büzürcmehr'den (Büzürg-Mihr) sormuşlar: "Neden ulema, ümera kapısında görünüyor da, ümera ulema kapısında görünmüyor? Halbuki, ilim emâretin fevkindedir." Cevaben demiş ki: "Ulemanın ilminden, ümeranın cehlindendir." Yani, ümera, cehlinden ilmin kıymetini bilmiyorlar ki, ulemanın kapısına gidip ilmi arasınlar. Ulema ise, marifetlerinden, mallarının kıymetini dahi bildikleri için, ümera kapısında arıyorlar. İşte Büzürcmehr, ulemanın arasında fakr ve zilletlerine sebep olan zekâvetlerinin neticesi bulunan hırslarını zarif bir surette tevil ederek nâzikâne cevap vermiştir. (Hüsrev)

Haşiye-2: Bunu teyid eden bir hadise: Fransa'da ediplere, iyi dilencilik yaptıkları için dilencilik vesikası veriliyor. Süleyman Rüştü

1.)Kanaat, tükenmez bir hazinedir. (bk. et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat: 7:84; el-Beyhakî, ez-Zühd: 2:88; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:133)

3.Netice: İhlassızlık

3.Netice: İhlassızlık

Üçüncü Netice

Hırs, ihlâsı kırar, amel-i uhreviyeyi zedeler. Çünkü, bir ehl-i takvânın hırsı varsa, teveccüh-ü nâsı ister. Teveccüh-ü nâsı mürâât eden, ihlâs-ı tâmmı bulamaz. Bu netice çok ehemmiyetli, çok câ-yı dikkattir.

Elhasıl, israf, kanaatsizliği intaç eder. Kanaatsizlik ise, çalışmanın şevkini kırar, tembelliğe atar, hayatından şekvâ kapısını açar, mütemadiyen şekvâ ettirir. **(Haşiye)** Hem ihlâsı kırar, riyâ kapısını açar. Hem izzetini kırar, dilencilik yolunu gösterir.

İktisat ise, kanaati intaç eder.

عَزَّ مَنْ قَنَعَ ذَلَّ مَنْ طَمَعَ [1]

hadisin sırrıyla, kanaat, izzeti intaç eder. Hem sa'ye ve çalışmaya teşcî eder. Şevkini ziyadeleştirir, çalıştırır. Çünkü, meselâ bir gün çalıştı. Akşamda aldığı cüz'î bir ücrete kanaat sırrıyla, ikinci gün yine çalışır. Müsrif ise, kanaat etmediği için, ikinci gün daha çalışmaz. Çalışsa da şevksiz çalışır.

Hem iktisattan gelen kanaat, şükür kapısını açar, şekvâ kapısını kapatır. Hayatında daima şâkir olur. Hem kanaat vasıtasıyla insanlardan istiğnâ etmek cihetinde, teveccühlerini aramaz. İhlâs kapısı açılır, riyâ kapısı kapanır.

Haşiye: Evet, hangi müsrifle görüşsen, şekvâlar işiteceksin. Ne kadar zengin olsa da yine dili şekvâ edecektir. En fakir, fakat kanaatkâr bir adamla görüşsen, şükür işiteceksin.

1.) Kanaat eden aziz olur; tamah eden zillete düşer. (bk. İbnü'l-Esîr, en-Nihâye fî Ğarîbi'l-Hadîs: 4:114; ez-Zebîdî, Tâcü'l-Arûs: 22:90)

Lemalar : 19.Lema

İktisadsızlık ve israfın dehşetli zararları

İktisatsızlık ve israfın dehşetli zararlarını geniş bir dairede müşahede ettim. Şöyle ki:

Ben, dokuz sene evvel mübarek bir şehre geldim. Kış münasebetiyle o şehrin menâbi-i servetini göremedim. Allah rahmet etsin, oranın müftüsü birkaç defa bana dedi: “Ahalimiz fakirdir.” Bu söz benim rikkatime dokundu. Beş altı sene sonraya kadar, daima o şehir ahalisine acıyordum.

Sekiz sene sonra yazın yine o şehre geldim. Bağlarına baktım. Merhum müftünün sözü hatırıma geldi. “Fesübhânallah,” dedim. “Bu bağların mahsulâtı, şehrin hâcetinin pek fevkindedir. Bu şehir ahalisi pek çok zengin olmak lâzım gelir.” Hayret ettim. Beni aldatmayan ve hakikatlerin derkinde bir rehberim olan bir hatıra-i hakikatle anladım: İktisatsızlık ve israf yüzünden bereket kalkmış ki, o kadar menâbi-i servetle beraber, o merhum müftü “Ahalimiz fakirdir” diyordu. Evet, zekât vermek ve iktisat etmek, malda bittecrübe sebeb-i bereket olduğu gibi, israf etmekle zekât vermemek, sebeb-i ref-i bereket olduğuna hadsiz vakıat vardır.

İslâm hükemasının Eflâtun’u ve hekimlerin şeyhi ve feylesofların üstadı, dâhi-i meşhur Ebu Ali ibni Sina, yalnız tıp noktasında,

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاَ تُسْرِفُوا [1]

âyetini şöyle tefsir etmiş. Demiş:

جَمَعْتُ الطِّبَّ فِى بَيْتَيْنِ جَمْعًا .. وَحُسْنُ الْقَوْلِ فِى قَصْرِ الْكَلاَمِ

فَقَلَلْ اِنْ اَكَلْتَ وَبَعْدَ اَكْلٍ تَجَنَّبْ ..
وَالشِّفَاءُ فِى الْاِنْهِضَامِ
وَلَيْسَ عَلَى النُّفُوسِ اَشَدُّ حَالاً .. مِنْ
اِدْخَالِ الطَّعَامِ عَلَى الطَّعَامِ

Yani, ilm-i tıbbı iki satırla topluyorum. Sözün güzelliği kısalığındadır. Yediğin vakit az ye. Yedikten sonra dört beş saat kadar daha yeme. Şifa hazımdadır. Yani, kolayca hazmedeceğin miktarı ye, nefse ve mideye en ağır ve yorucu hal, taam taam üstüne yemektir. **(Haşiye)**

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Câ-yı hayret ve medar-ı ibret bir tevafuk:

İktisat Risalesini, üçü acemî olarak, beş altı ayrı ayrı müstensih, ayrı ayrı yerde, ayrı ayrı nüshadan yazıp, birbirinden uzak, hatları birbirinden ayrı, hiç elif'leri düşünmeyerek yazdıkları herbir nüshanın elif'leri, duasız elli bir (51), dua ile beraber elli üç (53)'te tevafuk etmekle beraber, İktisat Risalesinin tarih-i telif ve istinsahı olan Rûmîce elli bir (51) ve Arabî elli üç (53) tarihinde tevafuku ise, şüphesiz tesadüf olamaz. İktisattaki bereketin keramet derecesine çıktığına bir işarettir. Ve bu seneye ***"Sene-i İktisat"*** tesmiyesi lâyıktır.

Evet, zaman, iki sene sonra bu keramet-i iktisadiyeyi, İkinci Harb-i Umumiyede her taraftaki açlık ve tahribat ve israfatla ve nev-i beşer ve herkes iktisada mecbur olmasıyla ispat etti.

Haşiye: Yani, vücuda en muzır, dört beş saat fasıla vermeden yemek yemek, veyahut telezzüz için mütenevvi yemekleri birbiri

üstüne mideye doldurmaktır.

1.) Yiyin, için, fakat israf etmeyin. (A’râf Sûresi, 7:31)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 20.Lema

Yirminci Lem’a

İhlâs hakkında

On Yedinci Lem’anın On Yedinci Notasının Yedi Meselesinden, Beş Noktadan ibaret olan İkinci meselesinin Birinci Noktası iken, ehemmiyetine binaen Yirminci Lem’a oldu.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
اِنَّآ اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ [2]
اللهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينُ اَلاَ لِلهِ الدِّينُ
الْخَالِصُ

âyetiyle ve

هَلَكَ النَّاسُ اِلاَّ الْعَالِمُونَ وَهَلَكَ [3]
الْعَالِمُونَ اِلاَّ الْعَامِلُونَ وَهَلَكَ الْعَامِلُونَ
اِلاَّ الْمُخْلِصُونَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلٰى خَطَرٍ
عَظِيمٍ

(ev kemâ kàl) hadis-i şerifi, ikisi de ihlâs ne kadar İslâmiyette mühim bir esas olduğunu gösteriyorlar. Bu ihlâs meselesinin hadsiz nüktelerinden yalnız Beş Noktayı muhtasaran beyan ederiz.

Tenbih: Bu mübarek Isparta'nın medar-ı şükran bir hüsn-ü taliidir ki, ondaki ehl-i takvâ ve ehl-i tarikat ve ehl-i ilmin, sair yerlere nisbeten, rekabetkârâne ihtilâfları görünmüyor. Gerçi lâzım olan hakikî muhabbet ve ittifak yoksa da, zararlı muhalefet ve rekabet de başka yerlere nisbeten yoktur.

Birinci Nokta

Mühim ve müthiş bir sual: Neden ehl-i dünya, ehl-i gaflet, hattâ ehl-i dalâlet ve ehl-i nifak rekabetsiz ittifak ettikleri halde, ehl-i hak ve ehl-i vifak olan ashab-ı diyanet ve ehl-i ilim ve ehl-i tarikat, neden rekabetli ihtilâf ediyorlar? İttifak ehl-i vifakın hakkı iken ve hilâf ehl-i nifakın lâzımı iken, neden bu hak oraya geçti ve şu haksızlık şuraya geldi?

Elcevap: Bu elîm ve fecî ve ehl-i hamiyeti ağlattıracak hadise-i müthişenin pek çok esbabından, yedi sebebini beyan edeceğiz.

•1.Sebeb: Bir makama ve ücrete çoklar namzed olması
•2.Sebeb: İzzetin su-i istimali
•3.Sebeb: Ulüvv-ü himmetin su-i istimali
•4.Sebeb: İstikamet ve ihlasın muhafaza edilmemesi
•5.Sebeb: İttifaktaki azim kuvvete tam ihtiyaç hissetmemek
•6.Sebeb: Himmetlerin kesretli meselelere inkısam etmesi
•7.Sebeb: Ulüvv-ü himmet ve müsabakanın tam muhafaza edilmemesi

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Muhakkak ki Biz sana kitabı hak ile indirdik. İbadetini ihlâs ile Ona yönelterek sadece Allah'a kulluk et. Bilin ki, şirkten ve riyadan uzak hâlis din Allah'a mahsustur. (Zümer Sûresi, 39:2-3)
3.)İnsanlar helâk oldu-âlimler müstesna. Âlimler de helâk oldu-ilmiyle amel edenler müstesna. Amel edenler de helâk oldu-ihlâs sahipleri müstesna. İhlâs sahiplerine gelince, onlar da pek büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar. (bk. Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ 2:415; Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn 3:414)

Lemalar : 20.Lema : 1.Sebeb

1.Sebeb: Bir makama ve ücrete çoklar namzed olması

Birincisi

Ehl-i hakkın ihtilâfı hakikatsizlikten gelmediği gibi, ehl-i gafletin ittifakı dahi hakikattarlıktan değildir. Belki ehl-i dünyanın ve ehl-i siyasetin ve ehl-i mektep gibi hayat-ı içtimaiyenin tabakatına dair birer muayyen vazife ile ve has bir hizmet ile meşgul taifelerin, cemaatlerin ve cemiyetlerin vazifeleri taayyün edip ayrılmış. Ve o vezâif mukabilindeki alacakları maişet noktasındaki maddî ücret ve hubb-u cah ve şan ve şeref noktasında teveccüh-ü nâstan alacakları **(Haşiye-1)** mânevî ücret taayyün etmiş, ayrılmış. Müzâhame ve münakaşayı ve rekabeti intac edecek derecede bir iştirak yok. Onun için, bunlar ne kadar fena bir meslekte de gitseler, birbiriyle ittifak edebilirler.

Amma ehl-i din ve ashab-ı ilim ve erbab-ı tarikat ise, bunların herbirisinin vazifesi umuma baktığı gibi, muaccel ücretleri de taayyün ve tahassus etmediği ve herbirinin makam-ı içtimaîde ve teveccüh-ü nâsta ve hüsn-ü kabuldeki hissesi tahassus etmiyor. Bir makama çoklar namzet olur. Maddî ve mânevî herbir ücrete çok eller uzanabilir. O noktadan müzâhame ve rekabet tevellüt edip vifakı nifaka, ittifakı ihtilâfa tebdil eder.

İşte bu müthiş marazın merhemi, ilâcı, ihlâstır. Yani, hakperestliği nefisperestliğe tercih etmekle ve hakkın hatırı, nefsin ve enâniyetin hatırına galip gelmekle,

اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللهِ [1]

sırrına mazhar olup, nâstan gelen maddî ve mânevî ücretten istiğnâ etmekle **(Haşiye-2)**

وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلاّ الْبَلاَغُ [2]

sırrına mazhar olup, hüsnü kabul ve hüsn-ü tesir ve teveccüh-ü nâsı kazanmak noktalarının Cenâb-ı Hakkın vazifesi ve ihsanı olduğunu ve kendi vazifesi olan tebliğde dahil olmadığını ve lâzım da olmadığını ve onunla mükellef olmadığını bilmekle ihlâsa muvaffak olur. Yoksa ihlâsı kaçırır.

Haşiye-1: *İhtar:* Teveccüh-ü nâs istenilmez, belki verilir. Verilse de onunla hoşlanılmaz. Hoşlansa ihlâsı kaybeder, riyâya girer. Şan ve şeref arzusuyla teveccüh-ü nâs ise, ücret ve mükâfat değil, belki ihlâssızlık yüzünden gelen bir itab ve bir mücazattır. Evet, amel-i salihin hayatı olan ihlâsın zararına teveccüh-ü nâs ve şan ve şeref, kabir kapısına kadar muvakkat olan bir lezzet-i cüz'iyeye mukabil, kabrin öbür tarafında azâb-ı kabir gibi nâhoş bir şekil aldığından, teveccüh-ü nâsı arzu etmek değil, belki ondan ürkmek ve kaçmak lâzımdır. Şöhretperestlerin ve şan ü şeref peşinde koşanların kulakları çınlasın!

Haşiye-2: Sahabelerin senâ-i Kur'âniyeye mazhar olan îsâr hasletini kendine rehber etmek, yani, hediye ve sadakanın kabulünde başkasını kendine tercih etmek ve hizmet-i diniyenin mukabilinde gelen menfaat-i maddiyeyi istemeden ve kalben talep etmeden, sırf bir ihsan-ı İlâhî bilerek, nâstan minnet almayarak ve hizmet-i diniyenin mukabilinde de almamaktır. Çünkü, hizmet-i diniyenin mukabilinde dünyada birşey istenilmemeli ki, ihlâs kaçmasın. Çendan hakları var ki, ümmet onların maişetlerini temin etsin. Hem zekâta da müstehaktırlar. Fakat bu istenilmez, belki verilir. Verildiği vakit de "Hizmetimin ücretidir" denilmez. Mümkün olduğu kadar kanaatkârâne, başka ehil ve daha müstehak olanların nefsini kendi nefsine tercih etmek,

وَيُؤْثِرُونَ عَلٰى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ [3]

sırrına mazhariyetle, bu müthiş tehlikeden kurtulup ihlâsı kazanabilir.

1.) Benim mükâfâtımı vermek ancak Allah'a aittir. (Yunus Sûresi, 10:72; Hûd Sûresi, 11:29; Sebe' Sûresi, 34:47)
2.) Peygambere düşen, ancak tebliğ etmekten ibarettir. (Nur Sûresi, 24:54)
3.) Kendileri ihtiyaç halinde olsalar bile başkalarını kendi nefislerine tercih ederler. (Haşir Sûresi, 59:9)

Lemalar : 20.Lema : 2.Sebeb

2.Sebeb: İzzetin su-i istimali

İkinci Sebeb

Ehl-i dalâletin zilletindendir ittifakları; ehl-i hidayetin izzetindendir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinad etmedikleri için, zayıf ve zelildirler. Tezellül için, kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muavenet ve ittifakına samimî yapışırlar. Hattâ, meslekleri dalâlet ise de, yine ittifakı muhafaza ederler. Adeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdârâne bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet, ihlâs ile kim ne isterse Allah verir. **(Haşiye-1)**

Amma ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinad ettikleri için ve herbiri bizzat tarik-i hakta yalnız Rabbini düşünüp tevfikine itimad ederek gittiklerinden, mânen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbisine müracaat eder, medet Ondan ister. Meşreplerin ihtilâfıyla, zâhir-i meşrebine muhalif olana karşı muavenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgâmlık ve enâniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevehhüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilâf ve rekabet ortaya girer. İhlâsı kaçırır, vazifesi zîrüzeber olur.

İşte bu müthiş sebebin verdiği vahîm neticeleri görmemenin yegâne çaresi, Dokuz Emirdir.

1. Müsbet hareket etmektir ki, yani, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti ve başkalarının tenkîsi, onun fikrine ve ilmine müdahale etmesin, onlarla meşgul olmasın.

2. Belki, daire-i İslâmiyet içinde, hangi meşrepte olursa olsun, medar-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak olacak çok rabıta-i vahdet

bulunduğunu düşünüp ittifak ederek,

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihetinde hakkı ise, “Mesleğim haktır” yahut “daha güzeldir” diyebilir. Yoksa, başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini ima eden “Hak yalnız benim mesleğimdir” veyahut “Güzel benim meşrebimdir” diyemez olan insaf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i İlâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle,

5. Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat suretindeki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Ve hakkı, bâtılın savletinden kurtarmak için,

7. Nefsini ve enâniyetini,

8. Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9. Ve ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla ifa eder.**(Haşiye-2)**

Haşiye-1: Evet, [1] مَنْ طَلَبَ وَ جَدَّ وَجَدَ bir düstur-u hakikattir. Külliyeti geniş ve genişliği mesleğimize de şâmil olabilir.

Haşiye-2: Hattâ, hadis-i sahihle, âhirzamanda İsevîlerin hakikî dindarları ehl-i Kur’ân ile ittifak edip, müşterek düşmanları olan zındıkaya karşı dayanacakları gibi; şu zamanda dahi ehl-i diyanet ve ehl-i hakikat, değil yalnız dindaşı, meslektaşı, kardeşi olanlarla samimî ittifak etmek, belki Hıristiyanların hakikî dindar ruhanîleriyle dahi, medar-ı ihtilâf noktaları muvakkaten medar-ı münakaşa ve nizâ etmeyerek, müşterek düşmanları olan mütecaviz dinsizlere karşı ittifaka muhtaçtırlar.

1.)Kim taleb eder ve ciddi isterse, isteğine ulaşır..

Lemalar : 20.Lema : 3.Sebeb

Üçüncü Sebeb

Ehl-i hakkın ihtilâfı himmetsizlikten ve aşağılıktan ve ehl-i dalâletin ittifakı ulüvv-ü himmetten değildir. Belki ehl-i hidayetin ihtilâfı, ulüvv-ü himmetin sû-i istimalinden ve ehl-i dalâletin ittifakı, himmetsizlikten gelen zaaf ve aczdendir.

Ehl-i hidayeti, ulüvv-ü himmetten sû-i istimale ve dolayısıyla ihtilâfa ve rekabete sevk eden, âhiret nokta-i nazarında bir haslet-i memdûha sayılan hırs-ı sevap ve vazife-i uhreviyede kanaatsizlik cihetinden ileri geliyor. Yani, “Bu sevabı ben kazanayım, bu insanları ben irşad edeyim, benim sözümü dinlesinler” diye, karşısındaki hakikî kardeşi ve cidden muhabbet ve muavenetine ve uhuvvetine ve yardımına muhtaç bir zâta karşı rekabetkârâne vaziyet alır. “Şakirtlerim niçin onun yanına gidiyorlar? Niçin onun kadar şakirtlerim bulunmuyor?” diye, enâniyeti oradan fırsat bulup, mezmûm bir haslet olan hubb-u câha temayül ettirir, ihlâsı kaçırır, riyâ kapısını açar.

İşte bu hatanın ve bu yaranın ve bu müthiş maraz-ı ruhanînin ilâcı şudur ki:

Cenâb-ı Hakkın rızası ihlâs ile kazanılır; kesret-i etbâ’ ile ve fazla muvaffakiyetle değildir. Çünkü onlar, vazife-i İlâhiyeye ait olduğu için, istenilmez, belki bazan verilir. Evet, bazan birtek kelime sebeb-i necat ve medar-ı rıza olur. Kemiyetin ehemmiyeti o kadar medar-ı nazar olmamalı. Çünkü bazan birtek adamın irşadı, bin adamın irşadı kadar rıza-yı İlâhîye medar olur.

Hem ihlâs ve hakperestlik ise, Müslümanların nereden ve kimden olursa olsun istifadelerine taraftar olmaktır. Yoksa, “Benden ders alıp sevap kazandırsınlar” düşüncesi, nefsin ve enâniyetin bir hilesidir.

Ey sevaba hırslı ve a’mâl-i uhreviyeye kanaatsiz insan! Bazı peygamberler peygamberlik vazife-i kudsiyesinin hadsiz ücretini almışlar. Demek hüner, kesret-i etbâ’ ile değildir. Belki hüner, rıza-yı İlâhîyi kazanmakladır. Sen neci oluyorsun ki, böyle hırsla “Herkes beni dinlesin?” diye, vazifeni unutup vazife-i İlâhiyeye karışıyorsun? Kabul ettirmek, senin etrafına halkı toplamak Cenâb-ı Hakkın vazifesidir. Vazifeni yap, Allah’ın vazifesine karışma.

Hem hak ve hakikati dinleyen ve söyleyene sevap kazandıranlar yalnız insanlar değildir. Cenâb-ı Hakkın zîşuur mahlûkları ve ruhanîleri ve melâikeleri kâinatı doldurmuş, her tarafı şenlendirmişler. Madem çok sevap istersin; ihlâsı esas tut ve yalnız rıza-yı İlâhîyi düşün. Tâ ki senin ağzından çıkan mübarek kelimelerin havadaki efradları, ihlâs ile ve niyet-i sadıka ile hayatlansın, canlansın, hadsiz zîşuurun kulaklarına gidip onları nurlandırsın, sana da sevap kazandırsın. Çünkü, meselâ sen “Elhamdülillâh” dedin. Bu kelâm, milyonlarla büyük küçük “Elhamdülillâh” kelimeleri, havada izn-i İlâhî ile yazılır. Nakkaş-ı Hakîm abes ve israf yapmadığı için, o kesretli mübarek kelimeleri dinleyecek kadar hadsiz kulakları halk etmiş. Eğer ihlâs ile, niyet-i sadıka ile o havadaki kelimeler hayatlansalar, lezzetli birer meyve gibi ruhanîlerin kulaklarına girer. Eğer rıza-yı İlâhî ve ihlâs o havadaki kelimelere hayat vermezse, dinlenilmez. Sevap da yalnız ağızdaki kelimeye münhasır kalır. Seslerinin ziyade güzel olmadığından, dinleyenlerin azlığından sıkılan hafızların kulakları çınlasın!

Lemalar : 20.Lema : 4.Sebeb

4.Sebeb: İstikamet ve ihlasın muhafaza edilmemesi

Dördüncü Sebeb

Ehl-i hidayetin rekabetkârâne ihtilâfı, âkıbeti düşünmemekten ve kasr-ı nazardan olmadığı gibi; ehl-i dalâletin samimâne ittifakları, âkıbet-endişlikten ve yüksek nazardan değildir. Belki ehl-i hidayet, hak ve hakikatin tesiriyle, nefsin kör hissiyatına kapılmayarak, kalbin ve aklın dûr-endişâne temayülâtına tâbi olmakla beraber, istikameti ve ihlâsı muhafaza edemediklerinden, o yüksek makamı muhafaza edemeyip ihtilâfa düşüyorlar. Ehl-i dalâlet ise, nefsin ve hevânın tesiriyle, kör ve âkıbeti görmeyen ve bir dirhem hazır lezzeti bir batman ilerideki lezzete tercih eden hissiyatın mukteziyatıyla, birbirine samimî olarak, muaccel bir menfaat ve hazır bir lezzet için şiddetli ittifak ediyorlar.

Evet, dünyevî ve hazır lezzet ve menfaat etrafında aşağı, kalbsiz nefisperestler samimî ittifak ve ittihad ediyorlar. Ehl-i hidayet, âhirete ait ve ileriye müteallik semerât-ı uhreviyeye ve kemâlâta, kalb ve aklın yüksek düsturlarıyla müteveccih oldukları için, esaslı bir istikamet ve tam bir ihlâs ve gayet fedakârâne bir ittihad ve ittifak olabilirken, enâniyetten tecerrüd edemedikleri için, ifrat ve tefrit yüzünden, ulvî bir menba-ı kuvvet olan ittifakı kaybedip, ihlâs da kırılır. Ve vazife-i uhreviye de zedelenir. Kolayca rıza-yı İlâhî de elde edilmez.

Bu mühim marazın merhemi ve ilâcı, “El-hubbu fillâh” sırrıyla, tarik-i hakta gidenlere refakatle iftihar etmek; ve arkalarından gitmek; ve imamlık şerefini onlara bırakmak; ve o hak yolunda kim olursa olsun kendinden daha iyi olduğunun ihtimaliyle enâniyetinden vazgeçip ihlâsı kazanmak; ve ihlâsla bir dirhem amel, ihlâssız batmanlarla amellere râcih olduğunu bilmekle ve tâbiiyeti dahi, sebeb-i mes’uliyet ve hatarlı olan metbûiyete tercih etmekle o

marazdan kurtulur ve ihlâsı kazanır, vazife-i uhreviyesini hakkıyla yapabilir.

Lemalar : 20.Lema : 5.Sebeb

5.Sebeb: Ittifaktaki azim kuvvete tam ihtiyaç hissetmemek

Beşinci Sebeb

Ehl-i hidayetin ihtilâfı ve adem-i ittifakı zaaflarından olmadığı gibi, ehl-i dalâletin kuvvetli ittifakı da kuvvetlerinden değildir. Belki ehl-i hidayetin ittifaksızlığı, iman-ı kâmilden gelen nokta-i istinad ve nokta-i istinaddan neş'et eden kuvvetten ileri geldiği gibi; ehl-i gaflet ve ehl-i dalâletin ittifakları, kalben nokta-i istinad bulmadıkları itibarıyla zaaf ve aczlerinden ileri gelmiştir. Çünkü zayıflar ittifaka muhtaç oldukları için kuvvetli ittifak ederler. Kavîler, ihtiyacı tam hissetmediklerinden, ittifakları zayıftır. Arslanlar, tilkiler gibi ittifaka muhtaç olmadıkları için ferdî yaşıyorlar. Yabanî keçiler, kurtlardan muhafaza için, bir sürü teşkil ederler.

Demek zayıfların cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi kavî olduğu gibi, **(Haşiye)** kavîlerin cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi ise zayıftır. Bu sırra bir işaret-i latîfe ve zarif bir nükte-i Kur'âniyedir ki, ferman etmiş: [1] وَقَالَ نِسْوَةٌ فِى الْمَدِينَةِ Müenneslerin cemaatine, iki katlı müennes olduğu halde, müzekker fiili olan قَالَ buyurması; hem [2] قَالَتِ الْاَعْرَابُ buyurmakla, müzekkerlerin cemaatine, müennes fiili olan قَالَتِ tabiriyle, latîfâne işaret ediyor ki, zayıf ve halîm ve yumuşak kadınların cemiyeti kuvvetleşir, sertlik ve şiddet kesb edip bir nevi recüliyet kazanır. Müzekker fiilini iktiza ettiğinden, [3] وَقَالَ نِسْوَةٌ tabiriyle, gayet güzel düşmüş. Erkekler ise, hususan bedevî a'rab olsa, kuvvetlerine güvendikleri için, cemiyetleri zayıf olup hem ihtiyatkârlık, hem

yumuşaklık vaziyetini aldığından, bir nevi kadınlık hâsiyeti takındıkları için, müennes fiilini iktiza ettiğinden, [2] قَالَتِ الْاَعْرَابُ müennes fiiliyle tabiri tam yerindedir.

Evet, ehl-i hak, gayet kuvvetli bir nokta-i istinad olan iman-ı billâhtan gelen tevekkül ve teslimle, başkalara arz-ı ihtiyaç edip muavenet ve yardımlarını istemez. İstese de gayet fedakârâne yapışmaz. Ehl-i dünya, dünya işlerinde hakikî nokta-i istinadlarından gaflet ettiklerinden, zaaf ve acze düşüp, şiddetli bir surette yardımcılara ihtiyacını hisseder; samimâne, belki fedakârâne ittifak ederler.

İşte, ehl-i hak, ittifaktaki hak kuvvetini düşünmediklerinden ve aramadıklarından, haksız ve muzır bir netice olan ihtilâfa düşerler. Haksız ehl-i dalâlet ise, ittifaktaki kuvveti, aczleri vasıtasıyla hissettiklerinden, gayet mühim bir vesile-i makasıd olan ittifakı elde etmişler.

İşte, ehl-i hakkın bu haksız ihtilâf marazının merhemi ve ilâcı,

وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ [4]

âyetindeki şiddetli nehy-i İlâhî,

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوى [5]

âyetinde, hayat-ı içtimaiyece gayet hikmetli emr-i İlâhîyi düstur-u hareket etmek; ve ihtilâfın İslâmiyete ne derece zararlı olduğunu ve ehl-i dalâletin ehl-i hakka galebesini ne derece teshil ettiğini düşünüp, kemâl-ı zaaf ve acz ile, o ehl-i hakkın kafilesine fedakârâne, samimâne iltihak etmektir, şahsiyetini unutmakla riyâ ve tasannudan kurtulup ihlâsı elde etmektir.

Haşiye: Avrupa komiteleri içinde en şiddetlisi ve en tesirlisi ve bir cihette en kuvvetlisi, cins-i latîf ve zayıf ve nazik olan kadınların Amerika'daki Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan Komitesi olduğu, hem

milletler içinde az ve zayıf olan Ermenilerin komitesi, gösterdikleri kuvvetli fedakârâne vaziyetle bu müddeâmızı teyid ediyor.

1.) Şehirdeki kadınlar dedi ki.. (Yusuf Sûresi, 12:12)
2.) Bedevîler dedi ki.. (Hucurât Sûresi, 49:14)
3.) Kadınlar dedi ki.. (Yusuf Sûresi, 12:12)
4.) İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz elden gider. (Enfâl Sûresi, 8:46)
5.) Birbirinizle iyilik ve takvâda yardımlaşın. (Mâide Sûresi, 5:2)

Lemalar : 20.Lema : 6.Sebeb

6.Sebeb: Himmetlerin kesretli meselelere inkısam etmesi

Altıncı Sebeb

Ehl-i hakkın ihtilâfı nâmertliklerinden, himmetsizliklerinden, hamiyetsizliklerinden olmadığı gibi; gafletli ehl-i dünyanın ve ehl-i dalâletin hayat-ı dünyeviyeye ait işlerde samimâne ittifakları dahi mertlikten, hamiyetten, himmetten değildir. Belki, ehl-i hakkın, ekseriyetle âhirete ait olan faydaları düşünmekle, o ehemmiyetli ve kesretli meselelere hamiyeti, himmeti, mertliği inkısam eder. Hakikî sermaye olan vaktini bir meseleye sarf etmediği için, meslektaşlarıyla ittifakı muhkemleşmiyor. Çünkü meseleler çok, daire dahi geniştir.

Gafletli ehl-i dünya ise, yalnız hayat-ı dünyeviyeyi düşündüklerinden, bütün hissiyatıyla ve ruh ve kalbiyle, şiddetli bir surette hayat-ı dünyeviyeye ait meselelere sarılır. Ve o meselede ona yardım edene kuvvetli yapışır. Ve hakikat nokta-i nazarında beş paraya değmeyen ve ehl-i hak ona on para kıymet vermeyen meselelere, divane olmuş elmasçı bir Yahudinin beş paralık cam parçasına beş lira fiyat verdiği gibi, beş yüz lira kıymetindeki vaktini o meseleye hasreder. Elbette bu kadar fiyat verip ve şiddetli hissiyatla sarılmak, bâtıl yolunda dahi olsa, samimî bir ihlâs olduğundan, o meselede muvaffak olur ve ehl-i hakka galebe eder. Bu galebe neticesinde ehl-i hak zillete ve mahkûmiyete ve tasannua ve riyâya düşüp ihlâsı kaybeder. O nâmert, himmetsiz, hamiyetsiz bir kısım ehl-i dünyaya dalkavukluk etmeye mecbur olur.

Ey ehl-i hak! Ey hakperest ehl-i şeriat ve ehl-i hakikat ve ehl-i tarikat! Bu müthiş maraz-ı ihtilâfa karşı birbirinizin kusurunu görmeyerek, yekdiğerinizin ayıbına karşı gözünüzü yumunuz.

وَاِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [1]

edeb-i Furkanî ile edepleniniz. Ve haricî düşmanın hücumunda dahilî münakaşâtı terk etmek ve ehl-i hakkı sukuttan ve zilletten kurtarmayı en birinci ve en mühim bir vazife-i uhreviye telâkki edip, yüzer âyât ve ehâdis-i Nebeviyenin şiddetle emrettikleri uhuvvet, muhabbet ve teavünü yapıp, bütün hissiyatınızla, ehl-i dünyadan daha şiddetli bir surette meslektaşlarınızla ve dindaşlarınızla ittifak ediniz, yani, ihtilâfa düşmeyiniz. “Böyle küçük meseleler için kıymettar vaktimi sarf etmektense, o çok kıymetli vaktimi zikir ve fikir gibi kıymettar şeylere sarf edeceğim” deyip çekilerek ittifakı zayıflaştırmayınız. Çünkü bu mânevî cihadda küçük mesele zannettiğiniz, çok büyük olabilir. Bir neferin, bir saatte, mühim ve hususî şerâit dahilindeki nöbeti bir sene ibadet hükmüne bazan geçmesi gibi, bu ehl-i hakkın mağlûbiyeti zamanında, mânevî mücahede mesâilinde, küçük bir meseleye sarf olunan senin kıymettar bir günün, o neferin o saati gibi bin derece kıymet alabilir, bir günün bin gün olabilir. Madem liveçhillâhtır, o işin küçüğüne, büyüğüne, kıymetli ve kıymetsizliğine bakılmaz. İhlâs ve rıza-yı İlâhî yolunda zerre, yıldız gibi olur. Vesilenin mahiyetine bakılmaz, neticesine bakılır. Madem neticesi rıza-yı İlâhîdir ve mayası ihlâstır; o küçük değildir, büyüktür.

1.)Onlar boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler. (Furkan Sûresi, 25:72)

Lemalar : 20.Lema : 7.Sebeb

7.Sebeb: Ulüvv-ü himmet ve müsabakanın tam muhafaza edilmemesi

Yedinci Sebeb

Ehl-i hak ve hakikatin ihtilâf ve rekabetleri kıskançlıktan ve hırs-ı dünyadan gelmediği gibi, ehl-i dünyanın ve ehl-i gafletin ittifakları dahi civanmertlikten ve ulüvv-ü cenaptan değildir. Belki ehl-i hakikat, hakikatten gelen ulüvv-ü cenap ve ulüvv-ü himmet ve tarik-i hakta memdûh olan müsabakayı tam muhafaza edemediklerinden ve nâehillerin girmesi yüzünden bir derece sû-i istimal ettiklerinden, rekabetkârâne ihtilâfa düşüp hem kendine, hem cemaat-i İslâmiyeye ehemmiyetli zarar olmuş.

Ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet ise, meftun oldukları menfaatlerini kaçırmamak ve menfaat için perestiş ettikleri reislerini ve arkadaşlarını küstürmemek için, zilletlerinden ve nâmertliklerinden, hamiyetsizliklerinden, mutlak arkadaşlarıyla-hattâ denî ve hain ve muzır olsalar dahi hâlisâne ittihad, hem menfaat etrafında toplanan—ne şekilde olursa olsun—şerikleriyle samimâne ittifak ederler, samimiyet neticesi olarak istifade ederler.

İşte, ey musibetzede ve ihtilâfa düşmüş ehl-i hak ve ashab-ı hakikat! Bu musibet zamanında ihlâsı kaçırdığınızdan ve rıza-yı İlâhîyi münhasıran gaye-i maksat yapmadığınızdan, ehl-i hakkın bu zillet ve mağlûbiyetine sebebiyet verdiniz.

Umûr-u diniye ve uhreviyede rekabet, gıpta, haset ve kıskançlık olmamalı. Ve hakikat nokta-i nazarında olamaz. Çünkü kıskançlık ve hasedin sebebi: Birtek şeye çok eller uzanmasından ve birtek makama çok gözler dikilmesinden ve birtek ekmeği çok mideler istemesinden, müzâhame münakaşa, müsabaka sebebiyle gıptaya, sonra kıskançlığa düşerler. Dünyada bir şey-i vâhide çoklar talip olduğundan ve dünya dar ve muvakkat olması sebebiyle insanın hadsiz arzularını tatmin edemediği için, rekabete düşüyorlar. Fakat,

âhirette tek bir adama beş yüz sene **(Haşiye)** mesafelik bir cennet ihsan edilmesi ve yetmiş bin kasır ve huriler verilmesi ve ehl-i Cennetten herkes kendi hissesinden kemâl-i rıza ile memnun olması işaretiyle gösteriliyor ki, âhirette medar-ı rekabet birşey yoktur ve rekabet de olamaz. Öyleyse, âhirete ait olan a'mâl-i salihada dahi rekabet olamaz; kıskançlık yeri değildir. Kıskançlık eden ya riyâkârdır; a'mâl-i saliha suretiyle dünyevî neticeleri arıyor. Veyahut sadık cahildir ki, a'mâl-i saliha nereye baktığını bilmiyor ve a'mâl-i salihanın ruhu, esası, ihlâs olduğunu derk etmiyor. Rekabet suretiyle evliyaullaha karşı bir nevi adâvet taşımakla, vüs'at-i rahmet-i İlâhiyeyi ittiham ediyor. Bu hakikati teyid eden bir vakıa:

Eski arkadaşlarımızdan bir adamın, bir adama karşı adâveti vardı. O adamın yanında senâkârâne onun düşmanı amel-i salihle, hattâ velâyetle tavsif edildi. O adam kıskanmadı, sıkılmadı. Sonra birisi dedi: "Senin o düşmanın cesurdur, kuvvetlidir." Baktık ki, o adamda şiddetli bir kıskançlık ve bir rekabet damarı uyandı.

Ona dedik: "Velâyet ve salâhat hadsiz bir hayat-ı ebediyenin pırlantası gibi bir kuvvet ve bir yükseklikdir. Sen buna bu cihette kıskanmadın. Dünyevî kuvvet öküzde ve cesaret canavarda dahi bulunmakla beraber, velâyet ve salâhate nisbeten, bir âdi cam parçasının elmasa nisbeti gibidir."

O adam dedi ki: "Bir noktaya, bir makama ikimiz bu dünyada gözümüzü dikmişiz. Oraya çıkmak için basamaklarımız da kuvvet ve cesaret gibi şeylerdir. Onun için kıskandım. Âhiret makamâtı hadsizdir. O, burada benim düşmanım iken, orada benim samimî ve sevgili kardeşim olabilir."

Ey ehl-i hakikat ve tarikat! Hakka hizmet, büyük ve ağır bir defineyi taşımak ve muhafaza etmek gibidir. O defineyi omuzunda taşıyanlara ne kadar kuvvetli eller yardıma koşsalar daha ziyade sevinir, memnun olurlar. Kıskanmak şöyle dursun, gayet samimî bir muhabbetle o gelenlerin kendilerinden daha ziyade olan kuvvetlerini ve daha ziyade tesirlerini ve yardımlarını müftehirâne alkışlamak lâzım gelirken, nedendir ki rekabetkârâne o hakikî kardeşlere ve fedakâr yardımcılara bakılıyor ve o hal ile ihlâs kaçıyor? Vazifenizde müttehem olup, ehl-i dalâletin nazarında, sizden ve sizin mesleğinizden yüz derece aşağı olan, "din ile dünyayı kazanmak ve

ilm-i hakikatle maişeti temin etmek, tamah ve hırs yolunda rekabet etmek” gibi müthiş ittihamlara mâruz kalıyorsunuz?

Bu marazın çare-i yegânesi: Nefsini ittiham etmek ve nefsine değil, daima karşısındaki meslektaşına taraftar olmak... Fenn-i âdâb ve ilm-i münazaranın uleması mâbeynindeki hakperestlik ve insaf düsturu olan şu “Eğer bir meselenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına taraftar olup ve kendi haklı çıktığına sevinse ve hasmının haksız ve yanlış olduğuna memnun olsa, insafsızdır.” Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit, o münazarada bilmediği birşeyi öğrenmiyor. Belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eğer hak hasmının elinde çıksa, zararsız, bilmediği bir meseleyi öğrenip menfaattar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insaflı hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip taraftar çıkar, memnun olur.

İşte bu düsturu ehl-i din, ehl-i hakikat, ehl-i tarikat, ehl-i ilim kendilerine rehber ittihaz etseler, ihlâsı kazanırlar. Ve vazife-i uhreviyelerinde muvaffak olurlar. Ve bu fecî sukut ve musibet-i hazıradan rahmet-i İlâhiye ile kurtulurlar.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [1]

Haşiye: Mühim bir taraftan ehemmiyetli bir sual: Rivayette gelmiş ki, Cennette bir adama beş yüz senelik bir cennet verilir. Bu hakikat akl-ı dünyevînin havsalasında nasıl yerleşir?

Elcevap: Nasıl ki bu dünyada herkesin dünya kadar hususî ve muvakkat bir dünyası var. Ve o dünyanın direği onun hayatıdır. Ve zâhirî ve bâtınî duygularıyla o dünyasından istifade eder. “Güneş bir lâmbam, yıldızlar mumlarımdır” der. Başka mahlûkat ve zîruhlar bulunmaları, o adamın mâlikiyetine mâni olmadıkları gibi, bilâkis, onun hususî dünyasını şenlendiriyorlar, ziynetlendiriyorlar. Aynen öyle de—fakat binler derece yüksek—herbir mü’min için binler kasır ve hurileri ihtiva eden has bahçesinden başka, umumî Cennetten beş yüz sene genişliğinde birer hususî cenneti vardır. Derecesi

nisbetinde inkişaf eden hissiyatıyla, duygularıyla, Cennete ve ebediyete lâyık bir surette istifade eder. Başkaların iştiraki, onun mâlikiyetine ve istifadesine noksan vermedikleri gibi, kuvvet verirler. Ve hususî ve geniş cennetini ziynetlendiriyorlar. Evet, bu dünyada bir adam, bir saatlik bir bahçeden ve bir günlük bir seyrangâhtan ve bir aylık bir memleketten ve bir senelik bir mesiregâhta seyahatinden ağzıyla, kulağıyla, gözüyle, zevkiyle, zâikasıyla, sair duygularıyla istifade ettiği gibi, aynen öyle de, fakat bir saatlik bir bahçeden ancak istifade eden bu fâni memleketteki kuvve-i şâmme ve kuvve-i zâika, o bâki memlekette bir senelik bahçeden aynı istifadeyi eder. Ve burada bir senelik mesiregâhtan ancak istifade edebilen bir kuvve-i bâsıra ve kuvve-i sâmia, orada beş yüz senelik mesiregâhındaki seyahatten, o haşmetli, baştan başa ziynetli memlekete lâyık bir tarzda istifade eder. Her mü'min derecesine ve dünyada kazandığı sevaplar, haseneler nisbetinde inbisat ve inkişaf eden duygularıyla zevk alır, telezzüz eder, müstefid olur.

1.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 21.Lema

Yirmi Birinci Lem’a

İhlâs hakkında

On Yedinci Lem’anın On Yedinci Notasının Yedi Meselesinden Dördüncü Meselesi iken, ihlâs münasebetiyle Yirminci Lem’anın İkinci Noktası oldu. Nuraniyetine binaen Yirmi Birinci Lem’a olarak Lemeâta girdi.

Bu Lem’a lâakal her on beş günde bir defa okunmalı.

•Mukaddime
•1.Düstur: Amellerde rıza-yı ilahi olmalı
•2.Düstur: Hizmet arkadaşlarını tenkit etmemek
•3.Düstur: Bütün kuvvetini İhlasta ve hakta bilmek
•4.Düstur: Hizmet arkadaşlarının meziyet ve şerefleriyle iftihar etmek
•İhlası kazandıran iki sebeb: Rabıta-i Mevt ve Tefekkür
•1.Mani: Rekabet
•2.Mani: Şan ve Şeref
•3.Mani: Korku ve Tama
•Mektup: Risale-i Nuru yazmak Hakkında bir mektup

Lemalar : 21.Lema : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴿2﴾
وَقُومُوا لِلهِ قَانِتِينَ ﴿3﴾
قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّيهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّيهَا ﴿4﴾
وَلاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً ﴿5﴾

Ey âhiret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur’âniyede arkadaşlarım! Bilirsiniz ve biliniz:

Bu dünyada, hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaatçi, en metin bir nokta-i istinad, en kısa bir tarîk-i hakikat, en makbul bir dua-yı mânevî, en kerametli bir vesile-i makasıd, en yüksek bir haslet, en sâfi bir ubudiyet, ihlâstır.

Madem ihlâsta mezkûr hassalar gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var. Ve madem bu müthiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukabilinde ve şiddetli tazyikat karşısında ve savletli bid’alar, dalâletler içerisinde bizler gayet az ve zayıf ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz halde, gayet ağır ve büyük ve umumî ve kudsî bir vazife-i imaniye ve hizmet-i Kur’âniye omuzumuza ihsan-ı İlâhî tarafından konulmuş. Elbette, herkesten ziyade, bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz. Ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız. Yoksa, hem şimdiye

kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zayi olur, devam etmez; hem şiddetli mes’ul oluruz.

وَلاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً [5]

âyetindeki şiddetli tehditkârâne nehy-i İlâhîye mazhar olup, saadet-i ebediye zararına, mânâsız, lüzumsuz, zararlı, kederli, hodfuruşâne, sakîl, riyâkârâne bazı hissiyat-ı süfliye ve menâfi-i cüz’iyenin hatırı için ihlâsı kırmakla, hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna tecavüz, hem hizmet-i Kur’âniyenin hürmetine taarruz, hem hakaik-i imaniyenin kudsiyetine hürmetsizlik etmiş oluruz.

Ey kardeşlerim! Mühim ve büyük bir umur-u hayriyenin çok muzır mânileri olur. Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle çok uğraşır. Bu mânilere ve bu şeytanlara karşı ihlâs kuvvetine dayanmak gerektir. İhlâsı kıracak esbabdan yılandan, akrepten çekindiğiniz gibi çekininiz. Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm

اِنَّ النَّفْسَ لاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّى [6]

demesiyle, nefs-i emmâreye itimad edilmez. Enâniyet ve nefs-i emmâre sizi aldatmasın. İhlâsı kazanmak ve muhafaza etmek ve mânileri def etmek için, gelecek düsturlar rehberiniz olsun.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz elden gider. (Enfâl Sûresi, 8:46)
3.)Allah için kıyamda bulunup Ona kulluk edin. (Bakara Sûresi, 2:238)
4.)Nefsini günahlardan arındıran, kurtuluşa ermiştir. Nefsini günaha daldıran ise hüsrana düşmüştür. (Şems Sûresi, 91:9-10)
5.)Benim âyetlerimi, az bir dünya menfaatiyle değiştirmeyin. (Bakara Sûresi, 2:41)
6.)Şüphesiz nefis daima kötülüğe sevk eder-ancak Rabbim rahmet ederse o müstesna. (Yusuf Sûresi, 12:53)

Lemalar : 21.Lema : 1.Düstur

1.Düstur: Amellerde rıza-yı ilahi olmalı

Birinci Düsturunuz

Amelinizde rıza-yı İlâhî olmalı. Eğer O razı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer O kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse, sizler istemek talebinde olmadığınız halde, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Onun için, bu hizmette, doğrudan doğruya, yalnız Cenâb-ı Hakkın rızasını esas maksat yapmak gerektir.

Lemalar : 21.Lema : 2.Düstur

2.Düstur: Hizmet arkadaşlarını tenkit etmemek

İkinci Düsturunuz

Bu hizmet-i Kur'âniyede bulunan kardeşlerinizi tenkit etmemek ve onların üstünde faziletfuruşluk nev'inden gıpta damarını tahrik etmemektir.

Çünkü nasıl insanın bir eli diğer eline rekabet etmez, bir gözü bir gözünü tenkit etmez, dili kulağına itiraz etmez, kalb ruhun ayıbını görmez. Belki birbirinin noksanını ikmal eder, kusurunu örter, ihtiyacına yardım eder, vazifesine muavenet eder. Yoksa o vücud-u insanın hayatı söner, ruhu kaçar, cismi de dağılır.

Hem nasıl ki bir fabrikanın çarkları birbiriyle rekabetkârâne uğraşmaz, birbirinin önüne tekaddüm edip tahakküm etmez, birbirinin kusurunu görerek tenkit edip, sa'ye şevkini kırıp atâlete uğratmaz. Belki bütün istidatlarıyla birbirinin hareketini umumî maksada tevcih etmek için yardım ederler; hakikî bir tesanüd, bir ittifakla gaye-i hilkatlerine yürürler. Eğer zerre miktar bir taarruz, bir tahakküm karışsa, o fabrikayı karıştıracak, neticesiz, akîm bırakacak. Fabrika sahibi de o fabrikayı bütün bütün kırıp dağıtacak.

İşte, ey Risale-i nur şakirtleri ve Kur'ân'ın hizmetkârları! Sizler ve bizler öyle bir insan-ı kâmil ismine lâyık bir şahs-ı mânevînin âzâlarıyız. Ve hayat-ı ebediye içindeki saadet-i ebediyeyi netice veren bir fabrikanın çarkları hükmündeyiz. Ve sahil-i selâmet olan Dârüsselâma ümmet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) çıkaran bir sefine-i Rabbâniyede çalışan hademeleriz. Elbette, dört fertten bin yüz on bir kuvvet-i mâneviyeyi temin eden sırr-ı ihlâsı kazanmakla tesanüd ve ittihad-ı hakikîye muhtacız ve mecburuz.

Evet, üç elif ittihad etmezse, üç kıymeti var. Sırr-ı adediyet ile ittihad etse, yüz on bir kıymet alır. Dört kere dört ayrı ayrı olsa, on altı kıymeti var. Eğer sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksat ve ittifak-ı vazife

ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza verseler, o vakit dört bin dört yüz kırk dört kuvvetinde ve kıymetinde olduğu gibi, hakikî sırr-ı ihlâs ile, on altı fedakâr kardeşlerin kıymet ve kuvvet-i mâneviyesi dört binden geçtiğine, pek çok vukuat-ı tarihiye şehadet ediyor.

Bu sırrın sırrı şudur ki: Hakikî, samimî bir ittifakta herbir fert, sair kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehid adamın herbiri yirmi gözle bakıyor, on akılla düşünüyor, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda mânevî kıymeti ve kuvvetleri vardır.**(Haşiye)**

Haşiye: Evet, sırr-ı ihlâs ile samimî tesanüd ve ittihad, hadsiz menfaate medar olduğu gibi, korkulara, hattâ ölüme karşı en mühim bir siper, bir nokta-i istinaddır. Çünkü ölüm gelse, bir ruhu alır. Sırr-ı uhuvvet-i hakikiye ile, rıza-yı İlâhî yolunda, âhirete müteallik işlerde kardeşleri adedince ruhları olduğundan, biri ölse, “Diğer ruhlarım sağlam kalsınlar. Zira o ruhlar her vakit sevapları bana kazandırmakla mânevî bir hayatı idame ettiklerinden, ben ölmüyorum” diyerek, ölümü gülerek karşılar. Ve “O ruhlar vasıtasıyla sevap cihetinde yaşıyorum, yalnız günah cihetinde ölüyorum” der, rahatla yatar.

Lemalar : 21.Lema : 3.Düstur

3.Düstur: Bütün kuvvetini İhlasta ve hakta bilmek

Üçüncü Düsturunuz

Bütün kuvvetinizi ihlâsta ve hakta bilmelisiniz.

Evet, kuvvet haktadır ve ihlâstadır. Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlâs ve samimiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.

Evet, kuvvet hakta ve ihlâsta olduğuna bir delil, şu hizmetimizdir. Bu hizmetimizde bir parça ihlâs, bu dâvâyı ispat eder ve kendi kendine delil olur. Çünkü, yirmi seneden fazla kendi memleketimde ve İstanbul'da ettiğimiz hizmet-i ilmiye ve diniyeye mukabil, burada, yedi sekiz senede yüz derece fazla edildi. Halbuki, kendi memleketimde ve İstanbul'da, burada benimle çalışan kardeşlerimden yüz, belki bin derece fazla yardımcılarım varken, burada ben yalnız, kimsesiz, garip, yarım ümmî; insafsız memurların tarassudat ve tazyikatları altında, yedi sekiz sene sizinle ettiğim hizmet, yüz derece eski hizmetten fazla muvaffakiyeti gösteren mânevî kuvvet, sizlerdeki ihlâstan geldiğine kat'iyen şüphem kalmadı.

Hem itiraf ediyorum ki, samimî ihlâsınızla, şan ve şeref perdesi altında nefsimi okşayan riyâdan beni bir derece kurtardınız. İnşaallah tam ihlâsa muvaffak olursunuz, beni de tam ihlâsa sokarsınız.

Bilirsiniz ki, Hazret-i Ali (r.a.), o mucizevâri kerametiyle ve Hazret-i Gavs-ı Âzam (k.s.) o harika keramet-i gaybiyesiyle, sizlere bu sırr-ı ihlâsa binaen iltifat ediyorlar. Ve himayetkârâne teselli verip hizmetinizi mânen alkışlıyorlar. Evet, hiç şüphe etmeyiniz ki, bu teveccühleri ihlâsa binaen gelir. Eğer bilerek bu ihlâsı kırsanız, onların tokadını yersiniz. Onuncu Lem'adaki şefkat tokatlarını tahattur ediniz.

Böyle mânevî kahramanları arkanızda zahîr, başınızda üstad bulmak isterseniz, [1] وَيُؤْثِرُونَ عَلٰى اَنْفُسِهِمْ sırrıyla ihlâs-ı tâmmı kazanınız. Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize şerefte, makamda, teveccühte, hattâ menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz. Hattâ, en latîf ve güzel bir hakikat-i imaniyeyi muhtaç bir mü'mine bildirmek ki, en mâsumâne, zararsız bir menfaattir; mümkünse, nefsinize bir hodgâmlık gelmemek için, istemeyen bir arkadaşla yaptırması hoşunuza gitsin. Eğer "Ben sevap kazanayım, bu güzel meseleyi ben söyleyeyim" arzunuz varsa, çendan onda bir günah ve zarar yoktur; fakat mâbeyninizdeki sırr-ı ihlâsa zarar gelebilir.

1.)Başkalarını kendi nefislerine tercih ederler. (Haşir Sûresi, 59:9)

Lemalar : 21.Lema : 4.Düstur

4.Düstur: Hizmet arkadaşlarının meziyet ve şerefleriyle iftihar etmek

Dördüncü Düsturunuz

Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirâne iftihar etmektir.

Ehl-i tasavvufun mâbeyninde ***«fenâ fi'ş-şeyh»***, ***«fenâ fi'r-resul»*** ıstılahatı var. Ben sufî değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte ***«fenâ fi'l-ihvân»*** suretinde güzel bir düsturdur. Kardeşler arasında buna tefânî denilir. Yani, birbirinde fâni olmaktır. Yani, kendi hissiyat-ı nefsaniyesini unutup, kardeşlerinin meziyat ve hissiyatıyla fikren yaşamaktır.

Zaten mesleğimizin esası uhuvvettir. Peder ile evlât, şeyh ile mürid mâbeynindeki vasıta değildir. Belki hakikî kardeşlik vasıtalarıdır. Olsa olsa bir üstadlık ortaya girer. Mesleğimiz halîliye olduğu için, meşrebimiz hıllettir. Hıllet ise, en yakın dost ve en fedakâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmert kardeş olmak iktiza eder. Bu hılletin üssü'l-esası, samimî ihlâstır. Samimî ihlâsı kıran adam, bu hılletin gayet yüksek kulesinin başından sukut eder. Gayet derin bir çukura düşmek ihtimali var; ortada tutunacak yer bulamaz.

Evet, yol iki görünüyor. Cadde-i kübrâ-yı Kur'âniye olan şu mesleğimizden şimdi ayrılanlar, bize düşman olan dinsizlik kuvvetine bilmeyerek yardım etmek ihtimali var. İnşaallah, Risale-i Nur yoluyla Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın daire-i kudsiyesine girenler, daima nura, ihlâsa, imana kuvvet verecekler ve öyle çukurlara sukut etmeyeceklerdir.

Lemalar : 21.Lema

İhlası kazandıran iki sebeb: Rabıta-i Mevt ve Tefekkür

Ey hizmet-i Kur'âniyede arkadaşlarım!

İhlâsı kazanmanın ve muhafaza etmenin en müessir **bir sebebi**, rabıta-i mevttir. Evet, ihlâsı zedeleyen ve riyâya ve dünyaya sevk eden tûl-i emel olduğu gibi, riyâdan nefret veren ve ihlâsı kazandıran, rabıta-i mevttir. Yani, ölümünü düşünüp, dünyanın fâni olduğunu mülâhaza edip, nefsin desiselerinden kurtulmaktır. Evet, ehl-i tarikat ve ehl-i hakikat, Kur'ân-ı Hakîmin

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ [1]

اِنَّكَ مَيِّتٌ وَاِنَّهُمْ مَيِّتُونَ [2]

gibi âyetlerinden aldığı dersle, rabıta-i mevti sülûklarında esas tutmuşlar; tûl-i emelin menşei olan tevehhüm-ü ebediyeti o rabıta ile izale etmişler. Onlar farazî ve hayalî bir surette kendilerini ölmüş tasavvur ve tahayyül edip ve yıkanıyor, kabre konuyor farz edip, düşüne düşüne, nefs-i emmâre o tahayyül ve tasavvurdan müteessir olup, uzun emellerinden bir derece vazgeçer. Bu rabıtanın fevâidi pek çoktur. Hadiste

اَكْثِرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللَّذَّاتِ

(ev kemâ kàl) yani, *"Lezzetleri tahrip edip acılaştıran ölümü çok zikrediniz"* diye bu rabıtayı ders veriyor.

Fakat mesleğimiz tarikat olmadığı, belki hakikat olduğu için, bu rabıtayı, ehl-i tarikat gibi farazî ve hayalî suretinde yapmaya mecbur değiliz. Hem meslek-i hakikate uygun gelmiyor. Belki, âkıbeti düşünmek suretinde müstakbeli zaman-ı hazıra getirmek değil, belki hakikat noktasında zaman-ı hazırdan istikbale fikren gitmek, nazaran

bakmaktır. Evet, hiç hayale, faraza lüzum kalmadan, bu kısa ömür ağacının başındaki tek meyvesi olan kendi cenazesine bakabilir. Onunla yalnız kendi şahsının mevtini gördüğü gibi, bir parça öbür tarafa gitse asrının ölümünü de görür; daha bir parça öbür tarafa gitse dünyanın ölümünü de müşahede eder, ihlâs-ı etemme yol açar.

İkinci sebep, iman-ı tahkikînin kuvvetiyle ve marifet-i Sânii netice veren masnuattaki tefekkür-ü imanîden gelen lemeât ile bir nevi huzur kazanıp, Hâlık-ı Rahîmin hazır, nâzır olduğunu düşünüp, Ondan başkasının teveccühünü aramayarak, huzurunda başkalarına bakmak, medet aramak o huzurun edebine muhalif olduğunu düşünmekle o riyâdan kurtulup ihlâsı kazanır.

Her ne ise, bunda çok derecat, merâtip var. Herkes kendi hissesine göre ne kadar istifade edebilse o kadar kârdır. Risale-i Nur'da riyâdan kurtaracak, ihlâsı kazandıracak çok hakaik zikredildiğinden, ona havale edip burada kısa kesiyoruz.

1.)Her nefis ölümü tadıcıdır. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)
2.)Muhakkak ki sen de öleceksin, onlar da ölecekler. (Zümer Sûresi, 39:30)

Lemalar : 21.Lema : 1.Mani

1.Mani: Rekabet

İhlâsı kıran ve riyâya sevk eden pek çok esbabdan iki üçünü muhtasaran beyan edeceğiz.

Birincisi

Menfaat-i maddiye cihetinden gelen rekabet, yavaş yavaş ihlâsı kırar. Hem netice-i hizmeti de zedeler. Hem o maddî menfaati de kaçırır.

Evet, hakikat ve âhiret için çalışanlara karşı bu millet bir hürmet ve bir muavenet fikrini daima beslemiş. Ve bilfiil onların hakikat-i ihlâslarına ve sadıkane olan hizmetlerine bir cihette iştirak etmek niyetiyle, onların hâcât-ı maddiyelerinin tedarikiyle meşgul olup vakitlerini zayi etmemek için, sadaka ve hediye gibi maddî menfaatlerle yardım edip hürmet etmişler. Fakat bu muavenet ve menfaat istenilmez, belki verilir. Hem kalben arzu edip muntazır kalmakla, lisan-ı hal ile dahi istenilmez. Belki ummadığı bir halde verilir. Yoksa ihlâsı zedelenir. Hem

وَلاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً [1]

âyetinin nehyine yanaşır, ameli kısmen yanar.

İşte bu maddî menfaati arzu edip muntazır kalmak, sonra nefs-i emmâre, hodgâmlık cihetiyle, o menfaati başkasına kaptırmamak için, hakikî bir kardeşine ve o hususî hizmette arkadaşına karşı bir rekabet damarı uyandırır. İhlâsı zedelenir, hizmette kudsiyeti kaybeder, ehl-i hakikat nazarında sakîl bir vaziyet alır. Ve maddî menfaati de kaybeder.

Her ne ise, bu hamur çok su götürür. Kısa kesip, yalnız, hakikî kardeşlerimin içinde sırr-ı ihlâsı ve samimî ittifakı kuvvetleştirecek iki misal söyleyeceğim.

Birinci misal: Ehl-i dünya, büyük bir servet ve şiddetli bir kuvvet elde etmek için, hattâ bir kısım ehl-i siyaset ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin mühim âmilleri ve komiteleri, iştirak-i emval düsturunu kendilerine rehber etmişler. Bütün sû-i istimâlât ve zararlarıyla beraber, harika bir kuvvet, bir menfaat elde ediyorlar.

Halbuki, iştirak-i emvâlin, çok zararlarıyla beraber, iştirakle mahiyeti değişmez. Herbirisi umuma gerçi bir cihette ve nezarette mâlik hükmündedir; fakat istifade edemez.

Her ne ise, bu iştirak-i emval düsturu a'mâl-i uhreviyeye girse, zararsız azîm menfaate medardır. Çünkü bütün emval, o iştirak eden herbir ferdin eline tamamen geçmesinin sırrını taşıyor. Çünkü, nasıl ki dört beş adamdan, iştirak niyetiyle biri gazyağı, biri fitil, biri lâmba, biri şişe, biri kibrit getirip lâmbayı yaktılar. Herbiri tam bir lâmbaya mâlik oluyor. O iştirak edenlerin herbirinin bir duvarda büyük bir âyinesi varsa, herbirinin noksansız, parçalanmadan, birer lâmba, oda ile beraber âyinesine girer. Aynen öyle de, emvâl-i uhreviyede sırr-ı ihlâs ile iştirak ve sırr-ı uhuvvet ile tesanüd ve sırr-ı ittihad ile teşrikü'l-mesâi, o iştirak-i a'mâlden hâsıl olan umum yekûn ve umum nur herbirinin defter-i a'mâline bitamâmihâ gireceği, ehl-i hakikat mâbeyninde meşhud ve vakidir. Ve vüs'at-i rahmet ve kerem-i İlâhînin muktezasıdır.

İşte, ey kardeşlerim! Sizleri inşaallah menfaat-i maddiye rekabete sevk etmeyecek. Fakat menfaat-i uhreviye noktasında bir kısım ehl-i tarikat aldandıkları gibi, sizin de aldanmanız mümkündür. Fakat şahsî, cüz'î bir sevap nerede, mezkûr misal hükmündeki iştirak-i a'mâl noktasında tezahür eden sevap ve nur nerede?

İkinci misal: Ehl-i san'at, netice-i san'atı ziyade kazanmak için, iştirak-i san'at cihetinde mühim bir servet elde ediyorlar. Hattâ dikiş iğneleri yapan on adam, ayrı ayrı yapmaya çalışmışlar. O ferdî çalışmanın, her günde yalnız üç iğne, o ferdî san'atın meyvesi olmuş. Sonra, teşrikü'l-mesâi düsturuyla on adam birleşmişler. Biri demir getirip, biri ocak yandırıp, biri delik açar, biri ocağa sokar, biri ucunu sivriltir, ve hâkezâ... Herbirisi iğne yapmak san'atında yalnız cüz'î bir işle meşgul olup, iştigal ettiği hizmet basit olduğundan vakit zayi olmayıp, o hizmette meleke kazanarak, gayet sür'atle işini

görmüş. Sonra, o teşrik-i mesâi ve taksim-i a’mâl düsturuyla olan san’atın semeresini taksim etmişler. Herbirisine bir günde üç iğneye bedel üç yüz iğne düştüğünü görmüşler. Bu hadise, ehl-i dünyanın san’atkârları arasında, onları teşrik-i mesâiye sevk etmek için dillerinde destan olmuştur.

İşte, ey kardeşlerim! Madem umur-u dünyeviyede, kesif maddelerde böyle ittihad, ittifak ile neticeler, böyle azîm yekûn faydalar verir. Acaba, uhrevî ve nuranî ve tecezzî ve inkısama muhtaç olmayarak ve fazl-ı İlâhî ile herbirisinin âyinesine umum nur in’ikâs etmek ve herbiri umumun kazandığı misil sevaba mâlik olmak, ne kadar büyük bir kâr olduğunu kıyas edebilirsiniz. Bu azîm kâr, rekabetle ve ihlâssızlıkla kaçırılmaz!

1.) Benim âyetlerimi, az bir dünya menfaatiyle değiştirmeyin. (Bakara Sûresi, 2:41)

Lemalar : 21.Lema : 2.Mani

İhlâsı kıran İkinci Mani

Hubb-u cahtan gelen şöhretperestlik saikasıyla ve şan ve şeref perdesi altında teveccüh-ü âmmeyi kazanmak, nazar-ı dikkati kendine celb etmekle enâniyeti okşamak ve nefs-i emmâreye bir makam vermektir ki, en mühim bir maraz-ı ruhî olduğu gibi, ***"şirk-i hafî"*** tabir edilen riyâkârlığa, hodfuruşluğa kapı açar, ihlâsı zedeler.

Ey kardeşlerim! Kur'ân-ı Hakîmin hizmetindeki mesleğimiz hakikat ve uhuvvet olduğu ve uhuvvetin sırrı, şahsiyetini kardeşler içinde fâni edip **(Haşiye)** onların nefislerini kendi nefsine tercih etmek olduğundan, mâbeynimizde bu nevi hubb-u cahtan gelen rekabet tesir etmemek gerektir. Çünkü mesleğimize bütün bütün münâfidir. Madem kardeşlerin şerefi umumiyetle her ferde ait olabilir; o büyük şeref-i mânevîyi şahsî, hodfuruşâne, rekabetkârâne, cüz'î bir şerefe ve şöhrete feda etmek, Risale-i Nur şakirtlerinden yüz derece uzak olduğu ümidindeyim.

Evet, Risale-i Nur şakirtlerinin kalbi, aklı, ruhu böyle aşağı, zararlı, süflî şeylere tenezzül etmez. Fakat herkeste nefs-i emmâre bulunur. Bazı da hissiyat-ı nefsiye damarlara ilişir, bir derece hükmünü kalb, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalb ve ruh ve aklınızı ittiham etmem. Risale-i Nur'un verdiği tesire binaen itimad ediyorum. Fakat nefis ve hevâ ve his ve vehim bazan aldatıyorlar. Onun için bazan şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve hevâ ve his ve vehme bakıyor; ihtiyatlı davranınız.

Evet, eğer mesleğimiz şeyhlik olsaydı, makam bir olurdu veyahut mahdut makamlar bulunurdu. O makama müteaddit istidatlar namzet olurdu. Gıptakârâne bir hodgâmlık olabilirdi. Fakat mesleğimiz uhuvvettir. Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşid vaziyetini takınamaz. Uhuvvetteki makam geniştir; gıptakârâne müzâhameye medar olamaz. Olsa olsa, kardeş kardeşe muavin ve zahîr olur,

hizmetini tekmil eder. Pederâne, mürşidâne mesleklerdeki gıptakârâne hırs-ı sevap ve ulüvv-ü himmet cihetiyle çok zararlı ve hatarlı neticeler vücuda geldiğine delil, ehl-i tarikatin o kadar mühim ve azîm kemâlâtları ve menfaatleri içindeki ihtilâfâtın ve rekabetin verdiği vahîm neticelerdir ki, onların o azîm, kudsî kuvvetleri bid'a rüzgârlarına karşı dayanamıyor.

Haşiye: Evet, bahtiyar odur ki, kevser-i Kur'ânîden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev'indeki şahsiyetini ve enâniyetini o havuz içine atıp eritendir.

Lemalar : 21.Lema : 3.Mani

3.Mani: Korku ve Tama

Üçüncü Mani

Korku ve tamâdır. Bu mâni diğer bir kısım mânilerle beraber Hücumât-ı Sittede tamamıyla izah edildiğinden, ona havale edip, Cenâb-ı Erhamürrâhimînden bütün Esmâ-i Hüsnâsını şefaatçi yapıp niyaz ediyoruz ki, bizleri ihlâs-ı tâmma muvaffak eylesin. Âmin.

1. اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ سُورَةِ الْاِخْلاَصِ اِجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلِصِينَ الْمُخْلَصِينَ. اٰمِينَ اٰمِينَ
2. سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Allahım! İhlâs Sûresinin hakkı için, bizi ihlâs sahibi olan ve ihlâsa eriştirilen kullarından eyle. Âmin, âmin.
2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 21.Lema : Yazı mektubu

Risale-i Nuru yazmak Hakkında bir mektup

Bir kısım kardeşlerime hususî bir mektuptur

Yazıda usanan ve ibadet ayları olan Şuhur-u Selâsede sair evrâdı, beş cihetle ibadet sayılan **(Haşiye)** Risale-i Nur yazısına tercih eden kardeşlerime iki hadis-i şerifin bir nüktesini söyleyeceğim.

Birincisi: يُوزَنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ بِدِمَاءِ الشُّهَدَاءِ

(ev kemâ kàl). Yani, *“Mahşerde ulema-i hakikatin sarf ettikleri mürekkep şehidlerin kanıyla muvazene edilir, o kıymette olur.”*

İkincisi: مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِأَةِ شَهِيدٍ

(ev kemâ kàl). Yani, *“Bid’aların ve dalâletlerin istilâsı zamanında Sünnet-i Seniyyeye ve hakikat-i Kur’âniyeye temessük edip hizmet eden, yüz şehid sevabını kazanabilir.”*

Ey tembellik damarıyla yazıdan usanan ve ey sufîmeşrep kardeşler! Bu iki hadisin mecmuu gösterir ki, böyle zamanda hakaik-i imaniyeye ve esrar-ı Şeriat ve Sünnet-i Seniyyeye hizmet eden mübarek, hâlis kalemlerden akan siyah nur veya âb-ı hayat hükmünde olan mürekkeplerin bir dirhemi, şühedanın yüz dirhem kanı hükmünde yevm-i mahşerde size fayda verebilir. Öyleyse onu kazanmaya çalışınız.

Eğer deseniz: Hadiste ***"âlim"*** tabiri var. Bir kısmımız yalnız kâtibiz

Elcevap: Bir sene bu risaleleri ve bu dersleri anlayarak ve kabul ederek okuyan, bu zamanın mühim, hakikatli bir âlimi olabilir. Eğer anlamasa da, madem Risale-i Nur şakirtlerinin bir şahs-ı mânevîsi var; şüphesiz o şahs-ı mânevî bu zamanın bir âlimidir. Sizin kalemleriniz ise, o şahs-ı mânevînin parmaklarıdır. Kendi nokta-i nazarımda liyakatsiz olduğum halde, haydi, hüsn-ü zannınıza binaen bu fakire bir üstadlık ve tebaiyet noktasında bir âlim vaziyetini verdiğinizden bağlanmışsınız. Ben ümmî ve kalemsiz olduğum için, sizin kalemleriniz benim kalemim sayılır; hadiste gösterilen ecri alırsınız.

Said Nursî

Haşiye: Bu kıymetli mektupta Üstadımızın işaret ettiği beş nevi ibadetin kendilerinden izahını talep ettik. Aldığımız izah aşağıya yazılmıştır:

1. En mühim bir mücahede olan ehl-i dalâlete karşı mânen mücahede etmektir.

2. Üstadına neşr-i hakikat cihetinde yardım suretiyle hizmet etmektir.

3. Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmektir.

4. Kalemle ilmi tahsil etmektir.

5. Bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî olan ibadeti yapmaktır.

Rüştü, Hüsrev, Refet

Lemalar : 22.Lema

22.Lema: İşaret-i Selase Risalesi

Yirmi İkinci Lem’a

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Isparta’nın âdil valisine ve adliyesine ve zabıtasına, en mahrem ve en has ve hâlis kardeşlerime mahsus olarak yirmi iki sene evvel Isparta’nın Barla nahiyesinde iken yazdığım gayet mahrem bu risaleceğimi, Isparta milletiyle ve hükûmetiyle alâkadarlığını gösterdiği için takdim ediyorum. Eğer münasip görülse, ya yeni veya eski harfle daktilo ile birkaç nüsha yazılsın ki, yirmi beş otuz senedir esrarımı arayanlar ve tarassut edenler de anlasınlar ki, gizli hiçbir sırrımız yok. Ve en gizli bir sırrımız işte bu risaledir, bilsinler.

Said Nursî

İşârât-ı Selâse

On Yedinci Lem’anın On Yedinci Notasının Üçüncü Meselesi iken, suallerinin şiddet ve şümulüne ve cevaplarının kuvvet ve parlaklığına binaen, Otuz Birinci Mektubun Yirmi İkinci Lem’ası olarak Lemeâta karıştı. Lem’alar bu Lem’aya yer vermelidirler. Mahremdir, en has ve hâlis ve sadık kardeşlerimize mahsustur.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ [3] اللهَ بَالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

Bu mesele Üç İşarettir.

•1.İşaret: Ehl-i dünyanın Hz.Üstada müdahale etmesinin sebebi
•2.İşaret: Müsavat-ı Hukuk fikrinin müdafaası
•3.İşaret: Neden inziva yapıyorsun?
•Hatime: Ehl-i dünyanın enaniyeti

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Allah'a tevekkül edene Allah kâfidir. Allah emrini mutlaka gerçekleştirir. Allah herşeye bir ölçü takdir etmiştir. (Talâk Sûresi, 65:3)

Lemalar : 22.Lema : 1.Isaret

1.İşaret: Ehl-i dünyanın Hz.Üstada müdahale etmesinin sebebi

Birinci İşaret

Şahsıma ve Risale-i Nur'a ait mühim bir sual: Çoklar tarafından deniliyor ki, "Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki, her fırsatta onlar senin âhiretine karışıyorlar? Halbuki hiçbir hükûmetin kanunu, târikü'd-dünya ve münzevîlere karışmıyor."

Elcevap: Yeni Said'in bu suale karşı cevabı sükûttur. Yeni Said, "Benim cevabımı kader-i İlâhî versin" der. Bununla beraber, mecburiyetle, emâneten istiâre ettiği Eski Said'in kafası diyor ki:

Bu suale cevap verecek, Isparta vilâyetinin hükûmetidir ve şu vilâyetin milletidir. Çünkü bu hükûmet ve şu millet, benden çok ziyade bu sualin altındaki mânâ ile alâkadardırlar. Madem binler efradı bulunan bir hükûmet ve yüz binler efradı bulunan bir millet benim bedelime düşünmeye ve müdafaa etmeye mecburdur; ben neden lüzumsuz olarak müddeîlerle konuşup müdafaa edeyim?

Çünkü dokuz senedir ben bu vilâyetteyim; gittikçe daha ziyade dünyalarına arkamı çeviriyorum. Hiçbir halim de mestur kalmamış. En gizli, en mahrem risalelerim dahi hükûmetin ve bazı meb'usların ellerine geçmiş. Eğer ehl-i dünyayı telâşa ve endişeye düşürecek dünyevî bir karışmak halim ve karıştırmak teşebbüsüm ve fikrim olsaydı, bu vilâyet ve kazalardaki hükûmet, dokuz sene dikkat ve tecessüs ettikleri halde ve ben de çekinmeyerek yanıma gelenlere esrarımı beyan ettiğim halde, hükûmet bana karşı sükût edip ilişmediler. Eğer milletin ve vatanın saadetine ve istikbaline zarar verecek bir kabahatim varsa, dokuz seneden beri valisinden tut, köy karakol kumandanına kadar kendilerini mes'ul eder. Onlar kendilerini mes'uliyetten kurtarmak için, hakkımda habbeyi kubbe yapanlara karşı kubbeyi habbe yapıp beni müdafaa etmeye mecburdurlar. Öyleyse bu sualin cevabını onlara havale ediyorum.

Amma şu vilâyetin milleti, umumiyetle benden ziyade beni müdafaa etmek mecburiyetleri şundandır ki, bu dokuz senedir hem kardeş, hem dost, hem mübarek olan bu milletin hayat-ı ebediyesine ve kuvvet-i imaniyesine ve saadet-i hayatiyesine bilfiil ve maddeten tesirini gösteren yüzer risalelerle çalıştığımızı ve hiçbir dağdağa ve zarar, hiç kimseye o risaleler yüzünden gelmediği ve hiçbir garazkârâne tereşşuhât-ı siyasiye ve dünyeviye görülmediği ve lillâhilhamd şu Isparta vilâyeti, eski zamanın Şam-ı Şerifinin mübarekiyeti ve âlem-i İslâmın medrese-i umumîsi olan Mısır'ın Câmiü'l-Ezher'i mübarekiyeti nev'inden, kuvvet-i imaniye ve salâbet-i diniye cihetinde bir mübarekiyet makamını Risale-i Nur vasıtasıyla kazanarak bu vilâyette, imanın kuvveti lâkaytlığa ve ibadetin iştiyakı sefahete hâkim olmasını ve umum vilâyetlerin fevkinde bir meziyet-i dindarâneyi Risale-i Nur bu vilâyete kazandırdığından, elbette bu vilâyetteki umum insanlar, hattâ faraza dinsizi de olsa, beni ve Risale-i Nur'u müdafaaya mecburdur. Onların çok ehemmiyetli müdafaa hakları içinde, benim gibi vazifesini bitirmiş ve lillâhilhamd binlerle şakirtler benim gibi bir âcizin yerinde çalışmış ve çalıştığı hengâmda, ehemmiyetsiz cüz'î hakkım beni müdafaaya sevk etmiyor. Bu kadar binlerle dâvâ vekilleri bulunan bir adam, kendi dâvâsını kendi müdafaa etmez.

Lemalar : 22.Lema : 2.Isaret

2.İşaret: Müsavat-ı Hukuk fikrinin müdafaası

İkinci İşaret

Tenkitkârâne bir suale cevaptır.

Ehl-i dünya tarafından deniliyor ki: “Sen neden bizden küstün? Bir defa olsun hiç müracaat etmeyip sükût ettin. Bizden şiddetli şekvâ edip ‘Bana zulmediyorsunuz’ diyorsun. Halbuki bizim bir prensibimiz var, bu asrın muktezası olarak hususî düsturlarımız var. Bunların tatbikini sen kendine kabul etmiyorsun. Kanunu tatbik eden zalim olmaz. Kabul etmeyen isyan eder. Ezcümle, bu asr-ı hürriyette ve bu yeni başladığımız cumhuriyetler devrinde, müsavat esası üzerine tahakküm ve tagallübü kaldırmak düsturu bizim bir kanun-u esasîmiz hükmüne geçtiği halde, sen kâh hocalık, kâh zâhidlik suretinde teveccüh-ü âmmeyi kazanarak, nazar-ı dikkati kendine celb ederek, hükûmetin nüfuzu haricinde bir kuvvet, bir makam-ı içtimaî elde etmeye çalıştığın, zâhir halin ve eski zamandaki macera-yı hayatının delâletiyle anlaşılıyor. Bu hal ise, şimdiki tabirle, burjuvaların müstebidâne tahakkümleri içinde hoş görünebilir. Fakat bizim tabaka-i avâmın intibahıyla ve galebesiyle tezahür eden tam sosyalizm ve bolşevizm düsturları bizim daha ziyade işimize yaradığı için o sosyalizm düsturlarını kabul ettiğimiz halde, senin vaziyetin bize ağır geliyor, prensiplerimize muhalif düşüyor. Onun için sana verdiğimiz sıkıntıdan şekvâya ve küsmeye hakkın yoktur.”

Elcevap: Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinattaki kanun-u fıtrata muvafık hareket etmezse, hayırlı işlerde ve terakkîde muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer. Madem kanun-u fıtrata tatbik-i harekete mecburiyet var; elbette fıtrat-ı beşeriyeyi değiştirmek ve nev-i beşerin hilkatindeki

hikmet-i esasiyeyi kaldırmakla, mutlak müsavat kanunu tatbik edilebilir.

Evet, ben neseben ve hayatça avam tabakasındanım. Ve meşreben ve fikren, müsavat-ı hukuk mesleğini kabul edenlerdenim. Ve şefkaten ve İslâmiyetten gelen sırr-ı adaletle, burjuva denilen tabaka-i havassın istibdat ve tahakkümlerine karşı eskiden beri muhalefetle çalışanlardanım. Onun için, bütün kuvvetimle adalet-i tâmme lehinde, zulüm ve tagallübün ve tahakküm ve istibdadın aleyhindeyim.

Fakat nev-i beşerin fıtratı ve sırr-ı hikmeti, müsavat-ı mutlaka kanununa zıttır. Çünkü Fâtır-ı Hakîm, kemâl-i kudret ve hikmetini göstermek için, az birşeyden çok mahsulât aldırır ve bir sahifede çok kitapları yazdırır ve birşeyle çok vazifeleri yaptırdığı gibi, beşer nev'i ile de binler nev'in vazifelerini gördürür. İşte o sırr-ı azîmdendir ki, Cenâb-ı Hak, insan nev'ini, binler nevileri sümbül verecek ve hayvânâtın sair binler nevileri kadar tabakat gösterecek bir fıtratta yaratmıştır. Sair hayvânat gibi kuvâlarına, latîfelerine, duygularına had konulmamış; serbest bırakıp hadsiz makamatta gezecek istidat verdiğinden, bir nevi iken binler nevi hükmüne geçtiği içindir ki, arzın halifesi ve kâinatın neticesi ve zîhayatın sultanı hükmüne geçmiştir.

İşte, nev-i insanın tenevvüünün en mühim mayası ve zembereği, müsabaka ile, hakikî imanlı fazilettir. Fazileti kaldırmak, mahiyet-i beşeriyenin tebdiliyle, aklın söndürülmesiyle, kalbin öldürülmesiyle, ruhun mahvedilmesiyle olabilir. Evet, şu hürriyet perdesi altında müthiş bir istibdadı taşıyan şu asrın gaddar yüzüne çarpılmaya lâyık iken ve halbuki o tokada müstehak olmayan gayet mühim bir zâtın yanlış olarak yüzüne savrulan kâmilâne şu sözün,

Ne mümkün zulm ile, bîdâd ile imhâ-yı hürriyet?
Çalış, idrâki kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

sözünün yerine, bu asrın yüzüne çarpmak için ben de derim:

Ne mümkün zulm ile, bîdâd ile imhâ-yı hakikat?
Çalış, kalbi kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

Veyahut,

Ne mümkün zulm ile, bîdâd ile imhâ-yı fazilet?
Çalış, vicdanı kaldır, muktedirsen âdemiyetten!

Evet, imanlı fazilet, medar-ı tahakküm olmadığı gibi, sebeb-i istibdat da olamaz. Tahakküm ve tagallüb etmek faziletsizliktir. Ve bilhassa ehl-i faziletin en mühim meşrebi, acz ve fakr ve tevazu ile hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye karışmak tarzındadır. Lillâhilhamd, bu meşrep üstünde hayatımız gitmiş ve gidiyor.

Ben kendimde fazilet var diye fahir suretinde dâvâ etmiyorum. Fakat nimet-i İlâhiyeyi tahdis suretinde şükretmek niyetiyle diyorum ki:

Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle, ulûm-u imaniye ve Kur'âniyeye çalışmak ve fehmetmek faziletini ihsan etmiştir. Bu ihsan-ı İlâhîyi bütün hayatımda, lillâhilhamd, tevfik-i İlâhî ile şu millet-i İslâmiyenin menfaatine, saadetine sarf ederek, hiçbir vakit vasıta-i tahakküm ve tagallüb olmadığı gibi, ekser ehl-i gafletçe matlup olan teveccüh-ü nâs ve hüsn-ü kabul-ü halk dahi, mühim bir sırra binaen benim menfûrumdur, onlardan kaçıyorum. Yirmi sene eski hayatımı zayi ettiği için onları kendime muzır görüyorum. Fakat Risale-i Nur'u beğenmelerine bir emâre biliyorum, onları küstürmüyorum.

İşte, ey ehl-i dünya! Dünyanıza hiç karışmadığım ve prensiplerinizle hiçbir cihet-i temasım bulunmadığı ve dokuz sene esaretteki bu hayatımın şehadetiyle yeniden dünyaya karışmaya hiçbir niyet ve arzum yokken, bana eski bir mütegallip ve daima fırsatı bekleyen ve fikr-i istibdat ve tahakkümü taşıyan bir adam gibi yapılan bunca tarassut ve tazyikiniz hangi kanunladır? Hangi maslahatladır? Dünyada hiçbir hükûmet böyle fevkalkanun ve hiçbir ferdin tasvibine mazhar olmayan bir muameleye müsaade etmediği halde, bana karşı yapılan bu kadar bed muamelelere, yalnız değil benim küsmem, belki eğer bilse nev-i beşer küser, belki kâinat küsüyor.

Lemalar : 22.Lema : 3.Isaret

3.İşaret: Neden inziva yapıyorsun?

Üçüncü İşaret

Mağlatalı, divanecesine bir sual

Bir kısım ehl-i hüküm diyorlar ki: “Madem sen bu memlekette duruyorsun. Şu memleketin cumhurî kanunlarına inkıyad etmek lâzım gelirken, sen neden inzivâ perdesi altında kendini o kanunlardan kurtarıyorsun? Ezcümle, şimdiki hükûmetin kanununda, vazife haricinde bir meziyeti, bir fazileti kendine takıp, onunla bir kısım millete tahakküm edip nüfuzunu icra etmek, müsavat esasına istinad eden cumhuriyetin bir düsturuna münâfidir. Sen neden vazifesiz olduğun halde elini öptürüyorsun? Halk beni dinlesin diye hodfuruşâne bir vaziyet takınıyorsun?”

Elcevap: Kanun tatbik edenler, evvelâ kendilerine tatbik ettikten sonra başkasına tatbik edebilirler. Siz kendinize tatbik etmediğiniz bir düsturu başkasına tatbik etmekle, herkesten evvel siz düsturunuzu, kanununuzu kırıyorsunuz ve karşı geliyorsunuz. Çünkü bu müsavat-ı mutlaka kanununun bana tatbikini istiyorsunuz. Ben de derim:

Ne vakit bir nefer, bir müşirin makam-ı içtimaîsine çıkarsa ve milletin o müşire karşı gösterdikleri hürmet ve teveccühe iştirak ederse ve onun gibi o teveccüh ve hürmete mazhar olursa veyahut o müşir, o nefer gibi âdileşirse ve o neferin sönük vaziyetini alırsa ve o müşirin vazife haricinde hiçbir ehemmiyeti kalmazsa; hem eğer en zeki ve bir ordunun muzafferiyetine sebebiyet veren bir erkân-ı harp reisi, en aptal bir neferle teveccüh-ü âmmede ve hürmet ve muhabbette müsavata girerse, o vakit sizin bu müsavat kanununuz hükmünce bana şöyle diyebilirsiniz: “Kendine hoca deme. Hürmeti kabul etme. Faziletini inkâr et. Hizmetçine hizmet et, dilencilere arkadaş ol!”

Eğer deseniz: “Bu hürmet ve makam ve teveccüh, vazife başında olduğu vakte mahsustur ve vazifedarlara hastır. Sen vazifesiz bir adamsın; vazifedarlar gibi milletin hürmetini kabul edemezsin.”

Elcevap: Eğer insan yalnız bir cesetten ibaret olsa ve insan dünyada lâyemûtâne daimî kalsa ve kabir kapısı kapansa ve ölüm öldürülse, o vakit vazife yalnız askerlik ve idare memurlarına mahsus kalırsa, sözünüzde dahi bir mânâ olurdu.

Fakat madem insan yalnız cesetten ibaret değil; cesedi beslemek için kalb, dil, akıl, dimağ koparılıp o cesede yedirilmez. Onlar imhâ edilmez; onlar da idare ister. Ve madem kabir kapısı kapanmıyor. Ve madem kabrin öbür tarafındaki endişe-i istikbal her ferdin en mühim meselesidir. Elbette milletin itaat ve hürmetine istinad eden vazifeler, yalnız milletin hayat-ı dünyeviyesine ait içtimaî ve siyasî ve askerî vazifelere münhasır değildir.

Evet, yolculara seyahat için vesika vermek bir vazife olduğu gibi, ebed tarafına giden yolculara da hem vesika, hem o zulümatlı yolda nur vermek öyle bir vazifedir ki, hiçbir vazife o vazife kadar ehemmiyetli değildir. Böyle bir vazifenin inkârı, ölümün inkârıyla ve hergün el-mevtü hakkun dâvâsını, cenazelerinin mührüyle imza edip tasdik eden otuz bin şahidin şehadetini tekzip ve inkâr etmekle olur.

Madem mânevî hâcât-ı zaruriyeye istinad eden mânevî vazifeler var. Ve o vazifelerin en mühimi, ebed yolunda seyahat için pasaport varakası ve berzah zulümatında kalbin cep feneri ve saadet-i ebediyenin anahtarı olan imandır ve imanın ders ve takviyesidir. Elbette, o vazifeyi gören ehl-i marifet, herhalde, küfran-ı nimet suretinde, kendine edilen nimet-i İlâhiyeyi ve fazilet-i imaniyeyi hiçe sayıp, sefihler ve fâsıkların makamına sukut etmeyecektir. Kendini, aşağıların bid’alarıyla, sefahetleriyle bulaştırmayacaktır. İşte, beğenmediğiniz ve müsavatsızlık zannettiğiniz inzivâ bunun içindir.

İşte bu hakikatle beraber, beni işkenceyle tâciz eden sizin gibi enâniyette ve bu kanun-u müsavatı kırmakta firavunluk derecesinde ileri giden mütekebbirlere karşı demiyorum. Çünkü mütekebbirlere karşı tevazu, tezellül zannedildiğinden, tevazu etmemek gerektir. Belki ehl-i insaf ve mütevazi ve âdil kısmına derim ki:

Ben, felillâhilhamd, kendi kusurumu, aczimi biliyorum. Değil Müslümanlar üstünde mütekebbirâne bir makam-ı ihtiram istemek, belki her vakit nihayetsiz kusurlarımı, hiçliğimi görüp, istiğfarla teselli bulup, halklardan ihtiram değil, dua istiyorum. Hem zannederim, benim bu mesleğimi, benim bütün arkadaşlarım biliyorlar.

Yalnız bu kadarı var ki, Kur'ân-ı Hakîmin hizmeti esnasında ve hakaik-i imaniyenin dersi vaktinde, o hakaik hesabına ve Kur'ân şerefine, o makamın iktiza ettiği izzet ve vakar-ı ilmiyeyi ders vaktinde muhafaza edip, başımı ehl-i dalâlete eğmemek için, o izzetli vaziyeti muvakkaten takınıyorum. Zannederim, ehl-i dünyanın kanunlarının haddi yoktur ki, bu noktalara karşı çıkabilsin.

Câ-yı hayret bir tarz-ı muamele:

Malûmdur ki, her yerde ehl-i maarif, marifet ve ilim noktasında muhakeme eder. Nerede ve kimde marifet ve ilmi görse, meslek itibarıyla ona karşı bir dostluk ve bir hürmet besler. Hattâ düşman bir hükûmetin bir profesörü bu memlekete gelse, ehl-i maarif, onun ilim ve marifetine hürmeten onu ziyaret ederler ve ona hürmet ederler.

Halbuki İngilizin en yüksek meclis-i ilmiyesinin, Meşihat-ı İslâmiyeden sorduğu altı sualin cevabını altı yüz kelime ile Meşihat-ı İslâmiyeden istedikleri zaman, bura maarifinin hürmetsizliğine uğrayan bir ehl-i marifet, o altı suale altı kelime ile, mazhar-ı takdir olmuş bir cevap veren ve ecnebîlerin en mühim ve hukemaların en esaslı düsturlarına hakikî ilim ve marifetle muaraza edip galebe çalan ve Kur'ân'dan aldığı kuvvet-i marifet ve ilme istinaden Avrupa feylesoflarına meydan okuyan ve Hürriyetten altı ay evvel İstanbul'da hem ulemayı ve hem de mekteplileri münazaraya davet edip kendisi hiç sual sormadan suallerine noksansız olarak doğru cevap veren **(Haşiye)** ve bütün hayatını bu milletin saadetine hasreden ve yüzer risale, o milletin Türkçe olan lisanıyla neşredip o milleti tenvir eden; hem vatandaş, hem dindaş, hem dost, hem kardeş bir ehl-i marifete karşı en ziyade sıkıntı veren ve hakkında adâvet besleyen ve belki hürmetsizlik eden, bir kısım maarif dairesine mensup olanlarla az bir kısım resmî hocalardır.

İşte, gel, bu hale ne diyeceksin? Medeniyet midir? Maarifperverlik midir? Vatanperverlik midir? Milliyetperverlik midir?

Cumhuriyetperverlik midir? Hâşâ, hâşâ! Hiç, hiçbir şey değil. Belki bir kader-i İlâhîdir ki, o kader-i İlâhî, o ehl-i marifet adamın dostluk ümit ettiği yerden adâvet gösterdi ki, hürmet yüzünden ilmi riyâya girmesin ve ihlâsı kazansın.

Haşiye: Yeni Said diyor ki: Şu makamda Eski Said'in iftiharkârâne söylediği şu sözlere ben iştirak etmiyorum. Bu risalede sözü ona verdiğim için susturamıyorum. Enâniyetilere karşı bir parça enâniyetini göstersin diye sükût ediyorum.

Lemalar : 22.Lema : Hatime

Hatime

Kendimce câ-yı hayret ve medar-ı şükran bir taarruz

Bu fevkalâde enâniyetli ehl-i dünyanın enâniyet işinde o kadar hassasiyet var ki, eğer şuuren olsaydı, keramet derecesinde veyahut büyük bir dehâ derecesinde bir muamele olurdu. O muamele de şudur:

Kendi nefsim ve aklım bende hissetmedikleri bir parça riyâkârâne enâniyet vaziyetini, onlar enâniyetlerinin hassasiyet mizanıyla hissediyorlar gibi, şiddetli bir surette, ben hissetmediğim enâniyetimin karşısına çıkıyorlar. Bu sekiz dokuz senede, sekiz dokuz defa tecrübem var ki, onların zalimâne bana karşı muamelelerinin vukuundan sonra, kader-i İlâhîyi düşünüp, “Niçin bunları bana musallat etti?” diye nefsimin desiselerini arıyordum. Her defada, ya nefsim şuursuz olarak enâniyete fıtrî meyletmiş veyahut bilerek beni aldatmış, anlıyorum. O vakit, kader-i İlâhî, o zalimlerin zulmü içerisinde, hakkımda adalet etmiş derdim.

Ezcümle, bu yazın arkadaşlarım güzel bir ata beni bindirdiler. Bir seyrangâha gittim. Şuursuz olarak, nefsimde hodfuruşâne bir keyif arzusu uyanmakla, ehl-i dünya öyle şiddetli o arzumun karşısına çıktılar ki, yalnız o gizli arzuyu değil, belki çok iştahlarımı kestiler. Hattâ, ezcümle, bu defa Ramazan’dan sonra, eski zamanda gayet büyük, kudsî bir imamın bize karşı gaybî kerametiyle iltifatından sonra kardeşlerimin takvâ ve ihlâsları ve ziyaretçilerin hürmet ve hüsn-ü zanları içinde, ben bilmeyerek, nefsim müftehirâne, güya müteşekkirâne perdesi altında riyâkârâne bir enâniyet vaziyetini almak istedi. Birden bu ehl-i dünyanın hadsiz hassasiyetle ve hattâ riyâkârlığın zerrelerini de hissedebilir bir tarzda, birden bana iliştiler. Ben Cenâb-ı Hakka şükrediyorum ki, bunların zulmü bana bir vasıta-i ihlâs oldu.

وَقُلْ رَبِّ اَعوُذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ 1
الشَّيَاطِينِ وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ
اَللّٰهُمَّ يَا حَافِظُ يَاحَفِيظُ يَا خَيْرَ 2
الْحَافِظِينَ، اِحْفَظْنِى وَاحْفَظْ رُفَقَائِى
مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَمِنْ شَرِّ
الْجِنِّ وَالْاِنْسَانِ وَمِنْ شَرِّ اَهْلِ الضَّلاَلَةِ
وَاَهْلِ الطُّغْيَانِ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ 3
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) De ki: Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da, yâ Rabbi, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:97-98)
2.) Ey muhafaza edici olan ve koruyucuların en hayırlısı olan Allahım! Beni ve arkadaşlarımı nefsin ve şeytanın şerrinden, insanların ve cinlerin şerrinden, ehl-i dalâlet ve tuğyanın şerrinden muhafaza et. Âmin, âmin, âmin.
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 23.Lema

Yirmi Üçüncü Lem’a

Tabiat Risalesi

On Yedinci Lem’anın On Altıncı Notası iken, ehemmiyetine binaen, Yirmi Üçüncü Lem’a olmuştur. Tabiattan gelen fikr-i küfrîyi dirilmeyecek bir surette öldürüyor, küfrün temel taşını zîrüzeber ediyor.

İhtar: Şu Notada, tabiiyyunun münkir kısmının gittikleri yolun içyüzü ne kadar akıldan uzak ve ne kadar çirkin ve ne derece hurafe olduğu, lâakal doksan muhali tazammun eden Dokuz Muhal ile beyan edilmiş. Sair risalelerde o muhaller kısmen izah edildiğinden; burada gayet muhtasar olmak haysiyetiyle, bâzı basamaklar tayyedilmiştir. Onun için, birden bire, “Bu kadar zâhir ve âşikâre bir hurafeyi nasıl bu meşhur âkıl feylesoflar kabul etmişler, o yolda gidiyorlar?” hatıra geliyor.

Evet, onlar mesleklerinin içyüzünü görememişler. Hem, hakikat-i meslekleri ve mesleklerinin lâzımı ve muktezası odur ki, yazılmış herbir muhalin ucunda beyan edilen o çirkin ve müstekreh ve gayr-ı mâkul **(Haşiye)** hülâsa-i mezhepleri ve mesleklerinin lâzımı ve zarurî muktezası olduğunu gayet bedihî ve kat’î burhanlarla, şüphesi olanlara tafsilen beyan ve ispat etmeye hazırım.

Haşiye: Bu risalenin sebeb-i telifi, gayet mütecavizâne ve gayet çirkin bir tarzla, hakaik-i imaniyeyi tezyif edip, bozulmuş aklı yetişmediği şeye hurafe deyip, dinsizliği tabiata bağlayarak, Kur’ân’a hücum edilmesidir. O hücum ise şiddetli bir hiddeti kalbe (kaleme)

verdi ki, şiddetli ve galiz tokatları o mülhidlere ve haktan yüz çeviren bâtıl mezheplilere yedirdi. Yoksa, Risale-i Nur’un mesleği, nezihâne ve nazikâne ve kavl-i leyyindir.

•Mukaddime
•1.Meslek: Esbabın İcadı
•2.Meslek: Kendi kendine teşekkül
•3.Meslek: Tabiatin iktizası
•Netice
•Sual: Cüzi bir iştirakin men'i
•Hatime: Üç sualdir

Lemalar : 23.Lema : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِى اللهِ شَكٌّ فَاطِرِ ﴿2﴾
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

Şu âyet-i kerime, istifham-ı inkârî ile, *“Cenâb-ı Hak hakkında şek olmaz ve olmamalı”* demekle, vücud ve vahdâniyet-i İlâhiye bedâhet derecesinde olduğunu gösteriyor.

Şu sırrı izahtan evvel bir ihtar:

1338’de Ankara’ya gittim. İslâm Ordusunun Yunan’a galebesinden neş’e alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müthiş bir zındıka fikri, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessâsâne çalıştığını gördüm. “Eyvah,” dedim. “Bu ejderha imanın erkânına ilişecek!” O vakit, şu âyet-i kerime bedâhet derecesinde vücud ve vahdâniyeti ifham ettiği cihetle, ondan istimdad edip, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur’ân-ı Hakîmden alınan kuvvetli bir burhanı, Nur’un Arabî risalesinde yazdım. Ankara’da, Yeni Gün Matbaasında tab ettirmiştim. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli burhan tesirini göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu. Bilmecburiye, o burhanı Türkçe olarak bir derece beyan edeceğim. O burhanın bazı parçaları bazı risalelerde tam izah edildiğinden, burada icmâlen yazılacaktır. Sair risalelerde inkısam etmiş olan müteaddit burhanlar, bu burhanda kısmen ittihad ediyor, herbiri bunun bir cüz’ü hükmüne geçiyor.

Mukaddime

Ey insan! Bil ki, insanların ağzından çıkan ve dinsizliği işmam eden dehşetli kelimeler var; ehl-i iman bilmeyerek istimal ediyorlar. Mühimlerinden üç tanesini beyan edeceğiz.

Birincisi: Evcedethu'l-esbab, yani, "Esbab bu şeyi icad ediyor."

İkincisi: Teşekkele binefsihî, yani, "Kendi kendine teşekkül ediyor, oluyor, bitiyor."

Üçüncüsü: İktezathu't-tabiat, yani, "Tabiîdir, tabiat iktiza edip icad ediyor."

Evet, madem mevcudat var ve inkâr edilmez. Hem, her mevcut san'atlı ve hikmetli vücuda geliyor. Hem madem kadîm değil, yeniden oluyor. Herhalde, ey mülhid, bu mevcudu, meselâ bu hayvanı, ya diyeceksin ki, esbab-ı âlem onu icad ediyor, yani esbabın içtimaında o mevcut vücut buluyor; veyahut o kendi kendine teşekkül ediyor; veyahut, tabiat muktezası olarak, tabiatın tesiriyle vücuda geliyor; veyahut bir Kadîr-i Zülcelâlin kudretiyle icad edilir.

Madem aklen bu dört yoldan başka yol yoktur. Evvelki üç yol muhal, battal, mümteni, gayr-ı kabil oldukları kat'î ispat edilse, bizzarure ve bilbedâhe, dördüncü yol olan tarik-i vahdâniyet şeksiz, şüphesiz sabit olur.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Peygamberleri onlara dedi ki: Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah hakkında şüphe olur mu? (İbrahim Sûresi, 14:10)

Lemalar : 23.Lema : 1.Meslek

1.Meslek: Esbabın İcadı

Amma birinci yol ki

Esbab-ı âlemin içtimaıyla teşkil-i eşya ve vücud-u mahlûkattır. Pek çok muhâlâtından yalnız üç tanesini zikrediyoruz.

- 1.Muhal
- 2.Muhal
- 3.Muhal

Lemalar : 23.Lema : 1.Meslek : 1.Muhal

1.Muhal

Birincisi

Bir eczahanede, gayet muhtelif maddelerle dolu, yüzer kavanoz şişeler bulunuyor. O edviyelerden, zîhayat bir macun istenildi. Hem hayattar, harika bir tiryak, onlardan yapılmak icap etti. Geldik, o eczahanede, o zîhayat macunun ve hayattar tiryakın çoklukla efradını gördük. O macunlardan herbirisini tetkik ettik.

Görüyoruz ki, o kavanoz şişelerden herbirisinden, bir mizan-ı mahsusla, bir iki dirhem bundan, üç dört dirhem ötekinden, altı yedi dirhem başkasından, ve hâkezâ, muhtelif miktarlarda eczalar alınmış. Eğer birinden, bir dirhem ya noksan veya fazla alınsa, o macun zîhayat olamaz, hâsiyetini gösteremez. Hem o hayattar tiryakı da tetkik ettik. Herbir kavanozdan bir mizan-ı mahsusla bir madde alınmış ki, zerre miktarı noksan veya ziyade olsa, tiryak hassasını kaybeder. O kavanozlar elliden ziyade iken, herbirisinden ayrı bir mizanla alınmış gibi, ayrı ayrı miktarda eczaları alınmış.

Acaba hiçbir cihette imkân ve ihtimal var mı ki, o şişelerden alınan muhtelif miktarlar, şişelerin garip bir tesadüf veya fırtınalı bir havanın çarpmasıyla devrilmesinden, herbirisinden alınan miktar kadar, yalnız o miktar aksın, beraber gitsinler ve toplanıp o macunu teşkil etsinler? Acaba bundan daha hurafe, muhal, bâtıl birşey var mı? Eşek muzaaf bir eşekliğe girse, sonra insan olsa, “Bu fikri kabul etmem” diye kaçacaktır.

İşte bu misal gibi, herbir zîhayat, elbette zîhayat bir macundur. Ve herbir nebat, hayattar bir tiryak gibidir ki, çok müteaddit eczalardan, çok muhtelif maddelerden, gayet hassas bir ölçüyle alınan maddelerden terkip edilmiştir. Eğer esbaba, anâsıra isnad

edilse ve “Esbab icad etti” denilse, aynen eczahanedeki macunun, şişelerin devrilmesinden vücut bulması gibi, yüz derece akıldan uzak, muhal ve bâtıldır.

Elhasıl, şu eczahane-i kübrâ-yı âlemde, Hakîm-i Ezelînin mizan-ı kazâ ve kaderiyle alınan mevâdd-ı hayatiye, hadsiz bir hikmet ve nihayetsiz bir ilim ve herşeye şâmil bir irade ile vücut bulabilir. “Kör, sağır, hudutsuz, sel gibi akan küllî anasır ve tabâyi ve esbabın işidir” diyen bedbaht, “O tiryak-ı acip, kendi kendine, şişelerin devrilmesinden çıkıp olmuştur” diyen divane bir hezeyancı, sarhoş bulunan bir ahmaktan daha ziyade ahmaktır. Evet, o küfür ahmakane, sarhoşâne, divanece bir hezeyandır.

Lemalar : 23.Lema : 1.Meslek : 2.Muhal

2.Muhal

İkinci Muhal

Eğer herşey, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Zülcelâle verilmezse, belki esbaba isnad edilse, lâzım gelir ki, âlemin pek çok anâsır ve esbabı, herbir zîhayatın vücudunda müdahalesi bulunsun. Halbuki, sinek gibi bir küçük mahlûkun vücudunda, kemâl-i intizamla, gayet hassas bir mizan ve tamam bir ittifakla, muhtelif ve birbirine zıt, mübâyin esbabın içtimaı o kadar zâhir bir muhaldir ki, sinek kanadı kadar şuuru bulunan, “Bu muhaldir, olamaz” diyecektir.

Evet, bir sineğin küçücük cismi, kâinatın ekser anâsır ve esbabıyla alâkadardır, belki bir hülâsasıdır. Eğer Kadîr-i Ezelîye verilmezse, o esbab-ı maddiye, onun vücudu yanında bizzat hazır bulunmak lâzım; belki onun küçücük cismine girmek gerektir. Belki, cisminin küçük bir nümunesi olan gözündeki bir hücresine girmeleri icap ediyor. Çünkü, sebep maddî ise, müsebbebin yanında ve içinde bulunması lâzım geliyor. Şu halde, iki sineğin iğne ucu gibi parmakları yerleşmeyen o hücrecikte, erkân-ı âlem ve anâsır ve tabâyiin, maddeten içinde bulunup, usta gibi içinde çalıştıklarını kabul etmek lâzım geliyor. İşte, Sofestâînin en eblehleri dahi böyle bir meslekten utanıyor.

Lemalar : 23.Lema : 1.Meslek : 3.Muhal

3.Muhal

Üçüncü Muhal

اَلْوَاحِدُ لاَ يَصْدُرُ اِلاَّ عَنِ الْوَاحِدِ kaide-i mukarreresiyle, *“Bir mevcudun vahdeti varsa, elbette bir vâhidden, bir elden sudur edebilir.”* Hususan o mevcut, gayet mükemmel bir intizam ve hassas bir mizan içinde ve câmi bir hayata mazhar ise, bilbedâhe, sebeb-i ihtilâf ve keşmekeş olan müteaddit ellerden çıkmadığını, belki gayet kadîr, hakîm olan birtek elden çıktığını gösterdiği halde; hadsiz ve câmid ve cahil, mütecaviz, şuursuz, karmakarışıklık içinde, kör, sağır esbab-ı tabiiyenin karmakarışık ellerine—hadsiz imkânat yolları içinde ve içtima ve ihtilâtla o esbabın körlüğü, sağırlığı ziyadeleştiği halde—o muntazam ve mevzun ve vâhid bir mevcudu onlara isnad etmek, yüz muhali birden kabul etmek gibi akıldan uzaktır.

Haydi, bu muhalden kat-ı nazar, esbab-ı maddiyenin elbette tesirleri, mübaşeretle ve temasla olur. Halbuki, o esbab-ı tabiiyenin temasları, zîhayat mevcutların zâhirleriyledir. Halbuki görüyoruz ki, o esbab-ı maddiyenin elleri yetişmediği ve temas edemedikleri o zîhayatın bâtını, on defa zâhirinden daha muntazam, daha latîf, san’atça daha mükemmeldir. Esbab-ı maddiyenin elleri ve âletleriyle hiçbir cihetle yerleşemedikleri, belki tam zâhirine de temas edemedikleri küçücük zîhayat, küçücük hayvancıklar, en büyük mahlûklardan daha ziyade san’atça acip, hilkatçe bedî bir surette oldukları halde, o câmid, cahil, kaba, uzak, büyük ve birbirine zıt olan sağır, kör esbaba isnad etmek, yüz derece kör, bin derece sağır olmakla olur.

Lemalar : 23.Lema : 2.Meslek

2.Meslek: Kendi kendine teşekkül

Amma İkinci Mesele

Teşekkele binefsihî dir. Yani, *“Kendi kendine teşekkül ediyor.”* İşte bu cümlenin dahi çok muhâlâtı var; çok cihetle bâtıldır, muhaldir. Nümune için, muhâlâtından üç tanesini beyan ederiz.

- 1.Muhal
- 2.Muhal
- 3.Muhal

Lemalar : 23.Lema : 2.Meslek : 1.Muhal

Birincisi

Ey muannid münkir! Senin enâniyetin seni o kadar ahmaklaştırmış ki, yüz muhali birden kabul etmeyi bir derece hükmediyorsun. Çünkü sen mevcutsun. Ve basit bir madde ve câmid ve tagayyürsüz değilsin. Belki, daima teceddüdde olarak, gayet muntazam bir makine ve harika ve daima tahavvülde bir saray gibisin. Senin vücudunda her vakit zerreler çalışıyorlar. Senin vücudun kâinatla, hususan rızık münasebetiyle, hususan bekà-yı nev'î itibarıyla alâkadar ve alışverişi vardır. Senin vücudunda çalışan zerreler, o münasebâtı bozmamak ve o alâkadarlığı kırmamak için dikkat ediyorlar, öylece ihtiyatla ayaklarını atıyorlar. Güya bütün kâinata bakıyorlar, senin münasebâtını kâinatta görüp öyle vaziyet alıyorlar. Sen zâhirî ve bâtınî duygularınla, o zerrelerin o harika vaziyetine göre istifade edersin.

Eğer sen vücudundaki zerreleri, Kadîr-i Ezelînin kanunuyla hareket eden küçücük memurları veya bir ordusu veya kalem-i kaderin uçları (herbir zerre bir kalem ucu) veya kalem-i kudretin noktaları (herbir zerre bir nokta) olduğunu kabul etmezsen, o vakit senin gözünde çalışan herbir zerreye öyle bir göz lâzım ki, senin mecmu-u cesedinin her tarafını görmekle beraber, münasebettar olduğun bütün kâinatı dahi görecek bir gözü ve bütün senin mazi ve müstakbel ve nesil ve aslın ve anâsırının menbalarını ve rızkının madenlerini bilecek, tanıyacak, yüz dâhi kadar bir akıl vermek lâzım geliyor. Senin gibi bu meselelerde zerre kadar aklı olmayanın bir zerresine bin Eflâtun kadar bir ilim ve şuur vermek, bin derece divanece bir hurafeciliktir.

Lemalar : 23.Lema : 2.Meslek : 2.Muhal

İkinci Muhal

Senin vücudun bin kubbeli harika bir saraya benzer ki, her kubbesinde taşlar, direksiz birbirine baş başa verip muallâkta durdurulmuş. Belki senin vücudun, bin defa bu saraydan daha aciptir. Çünkü, o saray-ı vücudun, daima, kemâl-i intizamla tazelenmektedir. Gayet harika olan ruh, kalb ve mânevî letâiften kat-ı nazar, yalnız cesedindeki herbir âzâ, bir kubbeli menzil hükmündedir. Zerreler, o kubbedeki taşlar gibi birbirleriyle kemâl-i muvazene ve intizamla başbaşa verip, harika bir bina, fevkalâde bir san'at, göz ve dil gibi acip birer mucize-i kudret gösteriyorlar.

Eğer bu zerreler, şu âlemin ustasının emrine tâbi birer memur olmasalar, o vakit herbir zerre, umum o cesetteki zerrelere hem hâkim-i mutlak, hem herbirisine mahkûm-u mutlak, hem herbirisine misil, hem hâkimiyet noktasında zıt, hem yalnız Vâcibü'l-Vücuda mahsus olan ekser sıfâtın masdarı, menbaı, hem gayet mukayyet, hem gayet mutlak bir surette olmakla beraber, sırr-ı vahdetle yalnız bir Vâhid-i Ehadin eseri olabilen gayet muntazam bir masnu-u vâhidi o hadsiz zerrâta isnad etmek—zerre kadar şuuru olan, bunun pek zâhir bir muhal, belki yüz muhal olduğunu derk eder.

Lemalar : 23.Lema : 2.Meslek : 3.Muhal

Üçüncü Muhal

Eğer senin vücudun, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Ezelînin kalemiyle mektub olmazsa ve tabiata, esbaba mensup matbû ise, o vakit senin vücudundaki bir hüceyre-i bedenden tut, birbiri içinde daireler misilli, binler mürekkepler adedince tabiat kalıplarının bulunması lâzım gelir. Çünkü, meselâ bu elimizdeki kitap eğer mektub olsa, birtek kalem, kâtibinin ilmine istinad edip bütün onları yazar. Eğer o mektub olmazsa ve onun kalemine verilmezse, “Kendi kendine olmuş” denilse veya tabiata verilse, o vakit matbû kitap gibi herbir harfi için ayrı bir demir kalem lâzımdır ki, tab edilsin.

Nasıl ki, matbaada hurufat adedince demir harfler bulunur, sonra o harfler vücut bulur. O vakit birtek kaleme bedel, o hurufat adedince kalemler bulunması lâzım gelir. Belki o hurufat içinde—bazan olduğu gibi—küçük kalemle bir büyük harfte bir sayfa ince hatla yazılmış ise, binler kalem birtek harf için lâzım geliyor. Belki, birbirinin içine girip muntazam bir vaziyetle senin cesedin gibi bir şekil alıyorsa, o vakit herbir dairede, herbir cüz için, o mürekkebat adedince kalıplar lâzım geliyor. Haydi, yüz muhal içinde bulunan bu tarzı mümkün desen dahi, bu muntazam san’atlı demir harfleri ve mükemmel kalıpları ve kalemleri yapmak için, yine birtek kaleme verilmezse, o kalemler, o kalıplar, o demir harflerin yapılması için, onların adetlerince yine kalemler, kalıplar ve harfler lâzım. Çünkü onlar da yapılmışlar ve onlar da muntazam san’atlıdırlar. Ve hâkezâ, müteselsilen gittikçe gidecek.

İşte, sen de anla, bu öyle bir fikirdir ki, senin zerrâtın adedince muhâlât ve hurafeler, içinde bulunuyor. Ey muannid muattıl! Sen de

utan, bu dalâletten vazgeç.

Lemalar : 23.Lema : 3.Meslek

3.Meslek: Tabiatin iktizası

Üçüncü Kelime

İktezathu't-tabiat, yani, *"Tabiat iktiza ediyor, tabiat yapıyor."*
İşte bu hükmün çok muhâlâtı var. Nümune için üçünü zikrediyoruz.

- 1.Muhal
- 2.Muhal
- 3.Muhal

Lemalar : 23.Lema : 3.Meslek : 1.Muhal

Birincisi

Eğer mevcudatta, hususan zîhayatta görünen, basîrâne, hakîmâne olan san'at ve icad Şems-i Ezelînin kalem-i kader ve kudretine verilmezse, belki kör, sağır, düşüncesiz olan tabiata ve kuvvete isnad edilse, lâzım gelir ki, tabiat, icad için herşeyde hadsiz mânevî makine ve matbaaları bulundursun; veyahut herşeyde kâinatı halk ve idare edecek bir kudret ve hikmet derc etsin. Çünkü, nasıl şemsin cilveleri ve akisleri, zemin yüzündeki zerrecik cam parçalarında ve katrelerde görünüyor. Eğer o misalî ve aksî güneşçikler semâdaki tek güneşe isnad edilmese, lâzım gelir ki, bir kibrit başı yerleşmeyen bir zerrecik cam parçasında tabiî, fıtrî ve güneşin hâsiyetlerine mâlik, zâhiren küçük, mânen çok derin bir güneşin haricî vücudunu kabul ederek, zerrât-ı zücâciye adedince tabiî güneşleri kabul etmek lâzım geldiği gibi; aynen bu misal gibi, mevcudat ve zîhayat doğrudan doğruya Şems-i Ezelînin cilve-i esmâsına verilmezse, herbir mevcutta, hususan herbir zîhayatta, hadsiz bir kudret ve irade ve nihayetsiz bir ilim ve hikmet taşıyacak bir tabiatı, bir kuvveti, adeta bir ilâhı, içinde kabul etmek lâzım gelir. Bu tarz-ı fikir ise, kâinattaki muhâlâtın en bâtılı, en hurafesidir. Hâlık-ı Kâinatın san'atını mevhum, ehemmiyetsiz, şuursuz bir tabiata veren insan, elbette yüz defa hayvandan daha hayvan, daha şuursuz olduğunu gösterir.

Lemalar : 23.Lema : 3.Meslek : 2.Muhal

İkinci Muhal

Eğer gayet intizamlı, mizanlı, san'atlı, hikmetli şu mevcudat, nihayetsiz kadîr, hakîm bir zâta verilmezse, belki tabiata isnad edilse, lâzım gelir ki, tabiat, herbir parça toprakta, Avrupa'nın umum matbaaları ve fabrikaları adedince makineleri, matbaaları bulundursun, tâ o parça toprak, menşe ve tezgâh olduğu hadsiz çiçekler ve meyvelerin yetişmelerine ve teşkillerine medar olabilsin. Çünkü, çiçekler için saksılık vazifesini gören bir kâse toprak, içine tohumları nöbetle atılan umum çiçeklerin birbirinden çok ayrı olan şekil ve heyetlerini teşkil ve tasvir edebilir bir kabiliyeti, bilfiil görülüyor. Eğer Kadîr-i Zülcelâle verilmezse, o vakit, o kâsedeki toprakta, herbir çiçek için mânevî, ayrı, tabiî bir makinesi bulunmazsa, bu hal vücuda gelemez. Çünkü tohumlar ise, nutfeler ve yumurtalar gibi, maddeleri birdir. Yani, müvellidülmâ, müvellidülhumuza, karbon, azotun intizamsız, şekilsiz, hamur gibi halitasından ibaret olmakla beraber; hava, su, hararet, ziya dahi, herbiri basit ve şuursuz ve herşeye karşı sel gibi bir tarzda gittiğinden, o hadsiz çiçeklerin teşkilleri ayrı ayrı ve gayet muntazam ve san'atlı olarak o topraktan çıkması, bilbedâhe ve bizzarure iktiza ediyor ki, o kâsede bulunan toprakta, mânen Avrupa kadar, mânevî ve küçük mikyasta matbaaları ve fabrikaları bulunsun. Tâ ki, bu kadar hayattar kumaşları ve binler ayrı ayrı nakışlı mensucatları dokuyabilsin.

İşte, tabiiyyunların fikr-i küfrîleri ne derece daire-i akıldan hariç saptığını kıyas et. Ve tabiatı mûcid zanneden insan suretindeki ahmak sarhoşlar "Mütefennin ve akıllıyız" diye dâvâ ettikleri halde,

akıl ve fenden ne kadar uzak düştüklerini ve mümteni ve hiçbir cihetle mümkün olmayan bir hurafeyi kendilerine meslek ittihaz ettiklerini gör, gül ve tükür!

Eğer desen: Mevcudat tabiata isnad edilse böyle acip muhaller olur, imtinâ derecesinde müşkilât olur. Acaba Zât-ı Ehad ve Samede verildiği vakit o müşkilât nasıl kalkıyor? Ve o suubetli imtinâ, o suhuletli vücuba nasıl inkılâp eder?

Elcevap: Birinci Muhalde, nasıl ki güneşin cilve-i in'ikâsı kemâl-i suhuletle, külfetsiz, en küçük zerrecik camdan tut, tâ en büyük bir denizin yüzüne kadar feyzini ve tesirini misalî güneşçiklerle gayet kolaylıkla gösterdikleri halde, eğer güneşten nisbeti kesilse, o vakit herbir zerrecikte tabiî ve bizzat bir güneşin haricî vücudu, imtinâ derecesinde bir suubetle olabilmesi kabul edilmek lâzım gelir. Öyle de, herbir mevcut, doğrudan doğruya Zât-ı Ehad ve Samede verilse, vücub derecesinde bir suhulet, bir kolaylıkla ve bir intisap ve cilve ile, herbir mevcuda lâzım herbir şey ona yetiştirilebilir.

Eğer o intisap kesilse ve o memuriyet başıbozukluğa dönse ve herbir mevcut kendi başına ve tabiata bırakılsa, o vakit imtinâ derecesinde yüz bin müşkilât ve suubetle, sinek gibi bir zîhayatın, kâinatın küçük bir fihristesi olan gayet harika makine-i vücudunu icad eden, içindeki kör tabiatın, kâinatı halk ve idare edecek bir kudret ve hikmet sahibi olduğunu farz etmek lâzım gelir. Bu ise bir muhal değil, belki binler muhaldir.

Elhasıl, nasıl ki Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun şerik ve nazîri mümteni ve muhaldir; öyle de rububiyetinde ve icad-ı eşyada başkalarının müdahalesi, şerîk-i zâtî gibi mümteni ve muhaldir.

Amma İkinci Muhaldeki müşkilât ise: Müteaddit risalelerde ispat edildiği gibi, eğer bütün eşya Vâhid-i Ehade verilse, bütün eşya birtek şey gibi suhuletli ve kolay olur. Eğer esbaba ve tabiata verilse, birtek şey umum eşya kadar müşkilâtlı olduğu, müteaddit ve kat'î burhanlarla ispat edilmiş. Bir burhanın hülâsası şudur ki:

Nasıl ki bir adam, bir padişaha askerlik veya memuriyet cihetiyle intisap etse, o memur ve o asker, o intisap kuvvetiyle, yüz bin defa kuvvet-i şahsiyesinden fazla işlere medar olabilir. Ve padişahı

namına, bazan bir şahı esir eder. Çünkü gördüğü işlerin ve yaptığı eserlerin cihazatını ve kuvvetini kendi taşımıyor ve taşımaya mecbur olmuyor. O intisap münasebetiyle, padişahın hazineleri ve arkasındaki nokta-i istinadı olan ordu, o kuvveti, o cihazatı taşıyor. Demek gördüğü işler, şahane olarak bir padişahın işi gibi ve gösterdiği eserler bir ordu eseri misilli harika olabilir.

Nasıl ki karınca o memuriyet cihetiyle Firavun'un sarayını harap ediyor. Sinek o intisapla Nemrud'u gebertiyor. Ve o intisapla, buğday tanesi gibi bir çam çekirdeği, koca çam ağacının bütün cihazatını yetiştiriyor.**(Haşiye)** Eğer o intisap kesilse, o memuriyetten terhis edilse, yapacağı işlerin cihazatını ve kuvvetini, belinde ve bileğinde taşımaya mecburdur. O vakit, o küçücük bileğindeki kuvvet miktarınca ve belindeki cephane adedince iş görebilir. Evvelki vaziyette gayet kolaylıkla gördüğü işleri bu vaziyette ondan istenilse, elbette bileğinde bir ordu kuvvetini ve belinde bir padişahın cihazat-ı harbiye fabrikasını yüklemek lâzım gelir ki, güldürmek için acip hurafeleri ve masalları hikâye eden maskaralar dahi bu hayalden utanıyorlar.

Elhasıl, Vâcibü'l-Vücuda her mevcudu vermek, vücub derecesinde bir suhuleti var. Ve tabiata icad cihetinde vermek, imtinâ derecesinde müşkül ve haric-i daire-i akliyedir.

Haşiye: Evet, eğer intisap olsa, o çekirdek, kader-i İlâhîden bir emir alır, o harika işlere mazhar olur. Eğer o intisap kesilse, o çekirdeğin hilkati, koca çam ağacının hilkatinden daha ziyade cihazat ve iktidar ve san'atı iktiza eder. Çünkü, dağdaki, kudret eseri olan mücessem çam ağacının, bütün âzâları ve cihazatıyla, o çekirdekteki kader eseri olan mânevî ağaçta mevcut bulunması lâzım gelir. Çünkü o koca ağacın fabrikası o çekirdektir. İçindeki kaderî ağaç, kudretle hariçte tezahür eder, cismanî çam ağacı olur.

Lemalar : 23.Lema : 3.Meslek : 3.Muhal

Üçüncü Muhal

Bu Muhali izah edecek, bazı risalelerde beyan edilen iki misal:

Birinci Misal: Bütün âsâr-ı medeniyetle tekmil ve tezyin edilmiş, hâli bir sahrâda kurulmuş, yapılmış bir saraya gayet vahşî bir adam girmiş, içine bakmış. Binlerle muntazam san'atlı eşyayı görmüş. Vahşetinden, ahmaklığından, "Hariçten kimse müdahale etmeyip, o saray içinde o eşyadan birisi o sarayı müştemilâtıyla beraber yapmıştır" diye taharrîye başlıyor. Hangi şeye bakıyor, o vahşetli aklı dahi kabil görmüyor ki, o şey bunları yapsın. Sonra, o sarayın teşkilât programını ve mevcudat fihristesini ve idare kanunları içinde yazılı olan bir defteri görür. Çendan, elsiz ve gözsüz ve çekiçsiz olan o defter dahi, sair içindeki şeyler gibi, hiçbir kabiliyeti yoktur ki, o sarayı teşkil ve tezyin etsin. Fakat muztar kalarak, bilmecburiye, eşya-yı âhare nisbeten, kavânîn-i ilmiyenin bir ünvanı olmak cihetiyle, o sarayın mecmuuna bu defteri münasebettar gördüğünden, "İşte bu defterdir ki, o sarayı teşkil, tanzim ve tezyin edip bu eşyayı yapmış, takmış, yerleştirmiş" diyerek, vahşetini ahmakların, sarhoşların hezeyanına çevirmiş.

İşte, aynen bu misal gibi, hadsiz derecede misaldeki saraydan daha muntazam, daha mükemmel ve bütün etrafı mucizâne hikmetle dolu şu saray-ı âlemin içine, inkâr-ı ulûhiyete giden tabiiyyun fikrini taşıyan vahşî bir insan girer. Daire-i mümkinat haricinde olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun eser-i san'atı olduğunu düşünmeyerek ve Ondan i'râz ederek, daire-i mümkinat içinde, kader-i İlâhînin yazar bozar bir levhası hükmünde ve kudret-i İlâhiyenin kavânîn-i icraatına tebeddül ve tagayyür eden bir defteri olabilen ve pek yanlış ve hata olarak

“tabiat” namı verilen bir mecmua-i kavânîn-i âdât-ı İlâhiye ve bir fihriste-i san’at-ı Rabbâniyeyi görür. Ve der ki: “Madem bu eşya bir sebep ister. Hiçbir şeyin bu defter gibi münasebeti görünmüyor. Çendan hiçbir cihetle akıl kabul etmez ki, gözsüz, şuursuz, kudretsiz bu defter, rububiyet-i mutlakanın işi olan ve hadsiz bir kudreti iktiza eden icadı yapamaz. Fakat madem Sâni-i Kadîmi kabul etmiyorum; öyleyse, en münasibi, ‘Bu defter bunu yapmış ve yapar’ diyeceğim” der. Biz de deriz:

Ey ahmaku’l-humakadan tahammuk etmiş sarhoş ahmak! Başını tabiat bataklığından çıkar, arkana bak. Zerrattan seyyârâta kadar bütün mevcudat, ayrı ayrı lisanlarla şehadet ettikleri ve parmaklarıyla işaret ettikleri bir Sâni-i Zülcelâli gör. Ve o sarayı yapan ve o defterde sarayın programını yazan Nakkaş-ı Ezelînin cilvesini gör, fermanına bak, Kur’ân’ını dinle, o hezeyanlardan kurtul.

İkinci Misal: Gayet vahşî bir adam, muhteşem bir kışla dairesine girer. Gayet muntazam bir ordunun umumî, beraber talimlerini, muntazam hareketlerini görür. Bir neferin hareketiyle bir tabur, bir alay, bir fırka kalkar, oturur, gider, bir ateş emriyle ateş ettiklerini müşahede eder. Onun kaba, vahşî aklı, bir kumandanın, devletin nizâmâtıyla ve kanun-u padişahî ile o kumandanın emrini, kumandasını anlamayıp inkâr ettiğinden, o askerlerin iplerle birbiriyle bağlı olduklarını tahayyül eder. O hayalî ip ne kadar harikalı bir ip olduğunu düşünür, hayrette kalır.

Sonra gider, Ayasofya gibi gayet muazzam bir camie, Cuma gününde dahil olur. O cemaat-i Müslimînin, bir adamın sesiyle kalkar, eğilir, secde ederek oturduklarını müşahede eder. Mânevî ve semâvî kanunların mecmuundan ibaret olan şeriatı ve Şeriat Sahibinin emirlerinden gelen mânevî düsturlarını anlamadığından, o cemaatin maddî iplerle bağlandığını ve o acip ipler onları esir edip oynattığını tahayyül ederek, en vahşî, insan suretindeki canavar hayvanları dahi güldürecek derecede maskaralı bir fikirle çıkar, gider.

İşte, aynı bu misal gibi, Sultan-ı Ezel ve Ebedin hadsiz cünudunun muhteşem bir kışlası olan şu âleme ve o Mâbûd-u Ezelînin muntazam bir mescidi olan şu kâinata, mahz-ı vahşet olan inkârlı fikr-i tabiatı taşıyan bir münkir giriyor. O Sultan-ı Ezelînin hikmetinden gelen nizâmât-ı kâinatın mânevî kanunlarını birer maddî

madde tasavvur ederek ve saltanat-ı rububiyetin kavânîn-i itibariyesi ve o Mâbûd-u Ezelînin şeriat-ı fıtriye-i kübrâsının, mânevî ve yalnız vücud-u ilmîsi bulunan ahkâmlarını ve düsturlarını, birer mevcud-u haricî ve maddî birer madde tahayyül ederek, kudret-i İlâhiyenin yerine, o ilim ve kelâmdan gelen ve yalnız vücud-u ilmîsi bulunan o kanunları ikame etmek ve ellerine icad vermek, sonra da onlara ***"tabiat"*** namını takmak ve yalnız bir cilve-i kudret-i Rabbâniye olan kuvveti, bir zîkudret ve müstakil bir kadîr telâkki etmek, misaldeki vahşîden bin defa aşağı bir vahşettir.

Elhasıl, tabiiyyunların, mevhum ve hakikatsiz, tabiat dedikleri şey, olsa olsa ve hakikat-i hariciye sahibi ise, ancak bir san'at olabilir, sâni olamaz. Bir nakıştır, nakkaş olamaz. Ahkâmdır, hâkim olamaz. Bir şeriat-ı fıtriyedir, şâri' olamaz. Mahlûk bir perde-i izzettir, hâlık olamaz. Münfail bir fıtrattır, fâtır bir fâil olamaz. Kanundur, kudret değildir, kadîr olamaz. Mistardır, masdar olamaz.

Lemalar : 23.Lema : Netice

Netice

Elhasıl: Madem mevcudat var. Madem On Altıncı Notanın başında denildiği gibi, mevcudun vücuduna, taksim-i aklî ile, dört yoldan başka yol tahayyül edilmez. O dört cihetten üçünün—herbirinin üç zâhir muhallerle—butlanı kat'î bir surette ispat edildi. Elbette, bizzarure ve bilbedâhe, dördüncü yol olan vahdet yolu, kat'î bir surette ispat olunuyor. O dördüncü yol ise, baştaki

اَفِى اللهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّموَاتِ وَالْاَرْضِ [1] âyeti, şeksiz ve şüphesiz, bedâhet derecesinde, Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun uluhiyetini ve herşey doğrudan doğruya dest-i kudretinden çıktığını ve semâvat ve arz kabza-i tasarrufunda bulunduğunu gösteriyor.

Ey esbabperest ve tabiata tapan biçare adam! Madem herşeyin tabiatı, herşey gibi mahlûktur; çünkü san'atlıdır ve yeni oluyor. Hem her müsebbep gibi, zâhirî sebebi dahi masnudur. Ve madem herşeyin vücudu pek çok cihazat ve âletlere muhtaçtır. O halde, o tabiatı icad eden ve o sebebi halk eden bir Kadîr-i Mutlak var. Ve o Kadîr-i Mutlakın ne ihtiyacı var ki, âciz vesâiti rububiyetine ve icadına teşrik etsin? Hâşâ! Belki doğrudan doğruya, müsebbebi sebep ile beraber halk ederek, cilve-i esmâsını ve hikmetini göstermek için, bir tertip ve tanzim ile zâhirî bir sebebiyet, bir mukarenet vermekle, eşyadaki zâhirî kusurlara, merhametsizliklere ve noksaniyetlere merci olmak için, esbab ve tabiatı dest-i kudretine perde etmiş, izzetini o suretle muhafaza etmiş.

Acaba bir saatçi, saatin çarklarını yapsın, sonra saati çarklarla tertip edip tanzim etsin, daha mı kolaydır? Yoksa harika bir makineyi o çarklar içinde yapsın, sonra saatin yapılmasını o makinenin câmid ellerine versin, tâ saati yapsın, daha mı kolaydır? Acaba imkân

haricinde değil midir? Haydi, o insafsız aklınla sen söyle, sen hâkim ol.

Veyahut bir kâtip mürekkep, kalem, kâğıdı getirdi. Onunla kendi bizzat o kitabı yazsa daha mı kolaydır? Yoksa o kâğıt, mürekkep, kalem içinde, o kitaptan daha san'atlı, daha zahmetli, yalnız o tek kitaba mahsus olarak bir yazı makinesi icad etsin, sonra o şuursuz makineye "Haydi, sen yaz" desin de kendi karışmasın, daha mı kolaydır? Acaba yüz defa yazıdan daha müşkül değil midir?

Eğer desen: Evet, bir kitabı yazan makinenin icadı o kitaptan yüz defa daha müşküldür. Fakat o makine, aynı kitabın birçok nüshalarını yazmasına vasıta olmak cihetiyle, belki bir kolaylık var.

Elcevap: Nakkaş-ı Ezelî, hadsiz kudretiyle, nihayetsiz cilve-i esmâsını her vakit tazelendirmekle ayrı ayrı şekilde göstermek için, eşyadaki teşahhusları ve hususî simaları öyle bir surette halk etmiştir ki, hiçbir mektub-u Samedânî ve hiçbir kitab-ı Rabbânî, diğer kitapların aynı aynına olamıyor. Alâküllihal, ayrı mânâları ifade etmek için, ayrı bir siması bulunacak.

Eğer gözün varsa, insanın simasına bak, gör ki: Zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar, belki ebede kadar, bu küçük simada, âzâ-yı esasîde ittifakla beraber, herbir sima, umum simalara nisbeten, herbirisine karşı birer alâmet-i farikası var olduğu kat'iyen sabittir. Bunun için, herbir sima ayrı bir kitaptır. Yalnız san'atın tanzimi için ayrı bir yazı takımı ve ayrı bir tertip ve telif ister. Ve maddelerini hem getirmek, hem yerleştirmek ve hem de vücuda lâzım olan herşeyi derc etmek için, bütün bütün başka bir tezgâh ister.

Haydi, farz-ı muhal olarak, tabiata bir matbaa nazarıyla baktık. Fakat bir matbaaya ait olan tanzim ve basmak, yani, muayyen intizamını kalıba sokmaktan başka, o tanzimin icadından, icadları yüz derece daha müşkül bir zîhayatın cismindeki maddeleri aktâr-ı âlemden mizan-ı mahsusla ve has bir intizamla icad etmek ve getirmek ve matbaa eline vermek için, yine o matbaayı icad eden Kadîr-i Mutlakın kudret ve iradesine muhtaçtır. Demek bu matbaalık ihtimali ve farzı, bütün bütün mânâsız bir hurafedir.

İşte bu saat ve kitap misalleri gibi, Sâni-i Zülcelâl, Kadîr-i Külli Şey, esbabı halk etmiş, müsebbebâtı da halk ediyor. Hikmetiyle,

müsebbebâtı esbaba bağlıyor. Kâinatın harekâtının tanzimine dair kavânîn-i âdetullahtan ibaret olan şeriat-ı fıtriye-i kübrâ-yı İlâhiyenin bir cilvesini ve eşyadaki o cilvesine yalnız bir âyine ve bir mâkes olan tabiat-ı eşyayı, iradesiyle tayin etmiştir. Ve o tabiatın vücud-u haricîye mazhar olan veçhini, kudretiyle icad etmiş ve eşyayı o tabiat üzerinde halk etmiş, birbirine mezc etmiş. Acaba gayet derecede mâkul ve hadsiz burhanların neticesi olan bu hakikatin kabulü mü daha kolaydır? Acaba vücub derecesinde lâzım değil midir? Yoksa câmid, şuursuz, mahlûk, masnu, basit olan o sebep ve tabiat dediğiniz maddelere, herbir şeyin vücuduna lâzım hadsiz cihazat ve âlâtı verip hakîmâne, basîrâne olan işleri kendi kendilerine yaptırmak mı daha kolaydır? Acaba imtinâ derecesinde imkân haricinde değil midir? Senin o insafsız aklının insafına havale ediyoruz.

1.) Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah hakkında şüphe olur mu? (İbrahim Sûresi, 14:10)

Lemalar : 23.Lema : Sual

Sual: Cüzi bir iştirakin men'i

Münkir ve tabiatperest diyor ki: “Madem beni insafa davet ediyorsun. Ben de diyorum ki: Şimdiye kadar yanlış gittiğimiz yol hem yüz derece muhal, hem gayet zararlı ve nihayet derecede çirkin bir meslek olduğunu itiraf ediyorum. Sabık tahkikatınızdan, zerre miktar şuuru bulunan anlayacak ki, esbaba, tabiata icad vermek mümtenidir, muhaldir. Ve herşeyi doğrudan doğruya Vâcibü’l-Vücuda vermek vâciptir, zarurîdir. [1] اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى الْاِيمَانِ deyip iman ediyorum.

“Yalnız bir şüphem var: Cenâb-ı Hakkın Hâlık olduğunu kabul ediyorum. Fakat bazı cüz’î esbabın ehemmiyetsiz şeylerde icada müdahaleleri ve bir parça medh ü senâ kazanmaları, saltanat-ı rububiyetine ne zarar verir? Saltanatına noksaniyet gelir mi?”

Elcevap: Bazı risalelerde gayet kat’î ispat ettiğimiz gibi, hâkimiyetin şe’ni, müdahaleyi reddetmektir. Hattâ, en ednâ bir hâkim, bir memur, daire-i hâkimiyetinde oğlunun müdahalesini kabul etmiyor. Hattâ, hâkimiyetine müdahale tevehhümüyle, bazı dindar padişahlar, halife oldukları halde mâsum evlâtlarını katletmeleri, bu redd-i müdahale kanununun hâkimiyette ne kadar esaslı hükmettiğini gösteriyor. Bir nahiyede iki müdürden tut, tâ bir memlekette iki padişaha kadar, hâkimiyetteki istiklâliyetin iktiza ettiği men-i iştirak kanunu, tarih-i beşerde çok acip hercümerc ile kuvvetini göstermiş.

Acaba âciz ve muavenete muhtaç insanlardaki âmiriyet ve hâkimiyetin bir gölgesi bu derece müdahaleyi reddetmeyi ve başkasının müdahalesini men etmeyi ve hâkimiyetinde iştirak kabul etmemeyi ve makamında istiklâliyetini nihayet taassupla muhafazaya çalışmayı gör; sonra, hâkimiyet-i mutlaka rububiyet derecesinde; ve âmiriyet-i mutlaka ulûhiyet derecesinde; ve istiklâliyet-i mutlaka ehadiyet derecesinde; ve istiğnâ-yı mutlak kadîriyet-i mutlaka derecesinde bir Zât-ı Zülcelâlde, bu redd-i müdahale ve men-i iştirak

ve tard-ı şerik, ne derece o hâkimiyetin zarurî bir lâzımı ve vâcip bir muktezası olduğunu, kıyas edebilirsen et.

Amma ikinci şık şüphen ki: Bazı esbab, bazı cüz'iyâtın bazı ubudiyetlerine merci olsa, o Mâbûd-u Mutlak olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda müteveccih, zerrattan seyyârâta kadar mahlûkatın ubudiyetlerinden ne noksan gelir?

Elcevap: Şu kâinatın Hâlık-ı Hakîmi, kâinatı bir ağaç hükmünde halk edip, en mükemmel meyvesini zîşuur, ve zîşuurun içinde en câmi meyvesini insan yapmıştır. Ve insanın en ehemmiyetli, belki insanın netice-i hilkati ve gaye-i fıtratı ve semere-i hayatı olan şükür ve ibadeti, o Hâkim-i Mutlak ve Âmir-i Müstakil, kendini sevdirmek ve tanıttırmak için kâinatı halk eden o Vâhid-i Ehad, bütün kâinatın meyvesi olan insanı ve insanın en yüksek meyvesi olan şükür ve ibadetini başka ellere verir mi? Bütün bütün hikmetine zıt olarak, netice-i hilkati ve semere-i kâinatı abes eder mi? Hâşâ ve kellâ, hem hikmetini ve rububiyetini inkâr ettirecek bir tarzda, mahlûkatın ibadetlerini başkalara vermeye rıza gösterir mi? Hiç müsaade eder mi? Ve hem hadsiz bir derecede kendini sevdirmeyi ve tanıttırmayı ef'âliyle gösterdiği halde, en mükemmel mahlûkatının şükür ve minnettarlıklarını, tahabbüb ve ubudiyetlerini başka esbaba vermekle kendini unutturup, kâinattaki makasıd-ı âliyesini inkâr ettirir mi? Ey tabiatperestlikten vazgeçen arkadaş, haydi sen söyle.

O diyor: "Elhamdü lillâh, bu iki şüphem hallolmakla beraber, vahdâniyet-i İlâhiyeye dair ve Mâbûd-u Bilhak O olduğuna ve Ondan başkaları ibadete lâyık olmadığına o kadar parlak ve kuvvetli iki delil gösterdin ki, onları inkâr etmek, güneşi ve gündüzü inkâr etmek gibi bir mükâberedir."

1.)Bize ihsan ettiği iman nimeti sebebiyle Allah'a hamd olsun.

Lemalar : 23.Lema : Hatime

Hatime: Üç sualdir

Hâtime

Tabiat fikr-i küfrîsini terk eden ve imana gelen zat diyor ki: Elhamdü lillâh, benim şüphelerim kalmadı. Yalnız merakımı mucip olan birkaç sualim var.

- 1.Sual: Allahın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var
- 2.Sual: Tevhiddeki kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?
- 3.Sual: Yoktan var olmak meselesi

Lemalar : 23.Lema : Hatime : 1.Sual

1.Sual: Allahın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var

Birinci Sual

Çok tembellerden ve târiküssalâtlardan işitiyoruz. diyorlar ki: “Cenâb-ı Hakkın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var ki, Kur’ân’da çok şiddet ve ısrarla, ibadeti terk edeni zecredip Cehennem gibi dehşetli bir cezayla tehdit ediyor? İtidalli ve istikametli ve adaletli olan ifade-i Kur’âniyeye nasıl yakışıyor ki, ehemmiyetsiz bir cüz’î hataya karşı nihayet şiddeti gösteriyor?”

Elcevap: Evet, Cenâb-ı Hak senin ibadetine, belki hiçbir şeye muhtaç değil. Fakat sen ibadete muhtaçsın; mânen hastasın. İbadet ise, mânevî yaralarına tiryaklar hükmünde olduğunu çok risalelerde ispat etmişiz. Acaba bir hasta, o hastalık hakkında, şefkatli bir hekimin ona nâfi ilâçları içirmek hususunda ettiği ısrara mukabil, hekime dese: “Senin ne ihtiyacın var, bana böyle ısrar ediyorsun?” Ne kadar mânâsız olduğunu anlarsın.

Amma Kur’ân’ın, terk-i ibadet hakkında şiddetli tehdidâtı ve dehşetli cezaları ise: Nasıl ki bir padişah, raiyetinin hukukunu muhafaza etmek için, âdi bir adamın, raiyetinin hukukuna zarar veren bir hatasına göre, şiddetli cezaya çarpar. Öyle de, ibadeti ve namazı terk eden adam, Sultan-ı Ezel ve Ebedin raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir tecavüz ve mânevî bir zulüm eder. Çünkü, mevcudatın kemalleri, Sânie müteveccih yüzlerinde tesbih ve ibadetle tezahür eder. İbadeti terk eden, mevcudatın ibadetini görmez ve göremez. Belki de inkâr eder. O vakit, ibadet ve tesbih noktasında yüksek makamda bulunan ve herbiri birer mektub-u Samedânî ve birer âyine-i esmâ-i Rabbâniye olan mevcudatı âli makamlarından tenzil ettiğinden ve ehemmiyetsiz, vazifesiz, câmid, perişan bir vaziyette telâkki ettiğinden, mevcudatı tahkir eder, kemâlâtını inkâr ve tecavüz eder.

Evet, herkes kâinatı kendi âyinesiyle görür. Cenâb-ı Hak, insanı kâinat için bir mikyas, bir mizan suretinde yaratmıştır. Her insan için, bu âlemden hususî bir âlem vermiş; o âlemin rengini, o insanın itikad-ı kalbîsine göre gösteriyor. Meselâ, gayet meyus ve matemli olarak ağlayan bir insan, mevcudatı ağlar ve meyus suretinde görür. Gayet sururlu ve neş'eli, müjdeli ve kemâl-i neş'esinden gülen bir adam, kâinatı neş'eli, güler gördüğü gibi; mütefekkirâne ve ciddî bir surette ibadet ve tesbih eden adam, mevcudatın hakikaten mevcut ve muhakkak olan ibadet ve tesbihatlarını bir derece keşfeder ve görür. Gafletle veya inkârla ibadeti terk eden adam, mevcudatı, hakikat-i kemâlâtına tamamıyla zıt ve muhalif ve hata bir surette tevehhüm eder ve mânen onların hukukuna tecavüz eder.

Hem o târiküssalât, kendi kendine mâlik olmadığı için, kendi mâlikinin bir abdi olan kendi nefsine zulmeder. Onun mâliki, o abdinin hakkını onun nefs-i emmâresinden almak için, dehşetli tehdit eder. Hem netice-i hilkati ve gaye-i fıtratı olan ibadeti terk ettiğinden, hikmet-i İlâhiye ve meşiet-i Rabbâniyeye karşı bir tecavüz hükmüne geçer. Onun için cezaya çarpılır.

Elhasıl, ibadeti terk eden hem kendi nefsine zulmeder—nefis ise Cenâb-ı Hakkın abdi ve memlûküdür—hem kâinatın hukuk-u kemâlâtına karşı bir tecavüz, bir zulümdür. Evet, nasıl ki küfür, mevcudata karşı bir tahkirdir; terk-i ibadet dahi, kâinatın kemâlâtını bir inkârdır. Hem hikmet-i İlâhiyeye karşı bir tecavüz olduğundan, dehşetli tehdide, şiddetli cezaya müstehak olur.

İşte bu istihkakı ve mezkûr hakikati ifade etmek için, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mucizâne bir surette o şiddetli tarz-ı ifadeyi ihtiyar ederek, tam tamına hakikat-i belâgat olan mutabık-ı mukteza-yı hale mutabakat ediyor.

Lemalar : 23.Lema : Hatime : 2.Sual

2.Sual: Tevhiddeki kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?

İkinci Sual

Tabiattan vazgeçen ve imana gelen zat diyor ki: “Her mevcut, her cihette, her işinde ve herşeyinde ve her şe’ninde meşiet-i İlâhiyeye ve kudret-i Rabbâniyeye tâbi olması, çok azîm bir hakikattir. Azameti cihetinde dar zihinlerimize sıkışmıyor. Halbuki gözümüzle gördüğümüz bu nihayet derecede mebzuliyet, hem hilkat ve icad-ı eşyadaki hadsiz suhulet, hem sabık burhanlarınızla tahakkuk eden, vahdet yolundaki icad-ı eşyada nihayet derecede kolaylık ve suhulet, hem nass-ı Kur’ân ile beyan edilen

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]
وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ [2]

gibi âyetlerin sarahaten gösterdikleri nihayet derecede kolaylık, o hakikat-i azîmeyi, en makbul ve en mâkul bir mesele olduğunu gösteriyorlar. Bu kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?”

Elcevap: Yirminci Mektubun Onuncu Kelimesi olan [3] وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ beyanında, o sır gayet vâzıh ve kat’î ve mukni bir tarzda beyan edilmiş. Hususan o mektubun zeylinde daha ziyade vuzuhla ispat edilmiş ki, bütün mevcudat, Sâni-i Vâhide isnad edildiği vakit, birtek mevcut hükmünde kolaylaşır. Eğer Vâhid-i Ehade verilmezse, birtek mahlûkun icadı bütün

mevcudat kadar müşkülleşir. Ve bir çekirdek, bir ağaç kadar suubetli olur.

Eğer Sâni-i Hakikîsine verilse, kâinat bir ağaç gibi ve ağaç bir çekirdek gibi ve Cennet bir bahar gibi ve bahar bir çiçek gibi kolaylaşır, suhulet peydâ eder.

Ve bilmüşahede görünen hadsiz mebzuliyet ve ucuzluğun ve her nev'in suhuletle kesret-i efradı bulunmasının ve kesret-i suhulet ve sür'atle muntazam, san'atlı, kıymetli mevcudatın kolayca vücuda gelmesinin sırlarına medar olan ve hikmetlerini gösteren yüzer delillerinden ve başka risalelerde tafsilen beyan edilen bir ikisine muhtasar bir işaret ederiz.

Meselâ, nasıl ki yüz nefer bir zâbitin idaresine verilse, bir neferin yüz zâbitin idarelerine verilmesinden yüz derece daha kolay olduğu gibi; bir ordunun teçhizat-ı askeriyesi bir merkez, bir kanun, bir fabrika ve bir padişahın emrine verildiği vakit, adeta kemiyeten bir neferin teçhizatı kadar kolaylaştığı gibi, bir neferin teçhizat-ı askeriyesi müteaddit merkezlere, müteaddit fabrikalara, müteaddit kumandanlara havalesi de, adeta bir ordunun teçhizatı kadar kemiyeten müşkilâtlı oluyor. Çünkü birtek neferin teçhizatı için, bütün orduya lâzım olan fabrikaların bulunması gerektir.

Hem bir ağacın, sırr-ı vahdet cihetiyle, bir kökte, bir merkezde, bir kanunla mevâdd-ı hayatiyesi verildiğinden, binler meyve veren o ağaç, bir meyve kadar suhuletli olduğu bilmüşahede görünür. Eğer vahdetten kesrete gidilse, herbir meyveye lâzım mevâdd-ı hayatiye başka yerden verilse, herbir meyve bir ağaç kadar müşkilât peydâ eder. Belki ağacın bir enmûzeci ve fihristesi olan birtek çekirdek dahi, o ağaç kadar suubetli olur. Çünkü bir ağacın hayatına lâzım olan bütün mevâdd-ı hayatiye birtek çekirdek için de lâzım oluyor.

İşte bu misaller gibi yüzler misaller var, gösteriyorlar ki, vahdette nihayet derecede suhuletle vücuda gelen binler mevcut, şirkte ve kesrette birtek mevcuttan daha ziyade kolay olur. Sair risalelerde bu hakikat iki kere iki dört eder derecede ispat edildiğinden, onlara havale edip, burada yalnız bu suhulet ve kolaylığın ilim ve kader-i İlâhî ve kudret-i Rabbâniye nokta-i nazarında gayet mühim bir sırrını beyan edeceğiz.

Şöyle ki: Sen bir mevcutsun. Eğer Kadîr-i Ezelîye kendini versen, bir kibrit çakar gibi, hiçten, yoktan, bir emirle, hadsiz kudretiyle, seni bir anda halk eder. Eğer sen kendini Ona vermezsen, belki esbab-ı maddiyeye ve tabiata isnad etsen, o vakit sen, kâinatın muntazam bir hülâsası, meyvesi ve küçük bir fihristesi ve listesi olduğundan; seni yapmak için kâinatı ve anâsırı ince elekle eleyip hassas ölçülerle aktâr-ı âlemden senin vücudundaki maddeleri toplamak lâzım gelir. Çünkü esbab-ı maddiye yalnız terkip eder, toplar. Kendilerinde bulunmayanı hiçten, yoktan yapamadıkları, bütün ehl-i akıl yanında musaddaktır. Öyleyse, küçük bir zîhayatın cismini aktâr-ı âlemden toplamaya mecbur olurlar. İşte vahdette ve tevhidde ne kadar kolaylık ve şirkte ve dalâlette ne kadar müşkilât var olduğunu anla.

İkincisi: İlim noktasında hadsiz bir suhulet vardır. Şöyle ki:

Kader, ilmin bir nev'idir ki, herşeyin mânevî ve mahsus kalıbı hükmünde bir miktar tayin eder. Ve o miktar-ı kaderî, o şeyin vücuduna bir plân, bir model hükmüne geçer. Kudret icad ettiği vakit, gayet suhuletle, o kaderî miktar üstünde icad eder. Eğer o şey muhit ve hadsiz ve ezelî bir ilmin sahibi olan Kadîr-i Zülcelâle verilmezse, sabıkan geçtiği gibi, binler müşkilât değil, belki yüz muhâlât ortaya düşer. Çünkü o miktar-ı kaderî ve miktar-ı ilmî olmazsa, binler haricî ve maddî kalıplar, küçücük bir hayvanın cesedinde istimal edilmek lâzım gelir.

İşte vahdette nihayetsiz kolaylık ve dalâlette ve şirkte hadsiz müşkilâtın bir sırrını anla,

وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ [2]

âyeti ne kadar hakikatli ve doğru ve yüksek bir hakikati ifade ettiğini bil.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2.) Kıyametin gerçekleşmesi göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır. (Nahl Sûresi, 16:77)
3.) O herşeye hakkıyla kadirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Lemalar : 23.Lema : Hatime : 3.Sual

3.Sual: Yoktan var olmak meselesi

Üçüncü Sual

Eskiden düşman, şimdi dost olan mühtedî diyor ki:

“Şu zamanda çok ileri giden feylesoflar diyorlar ki: *‘Hiçten, hiçbir şey icad edilmiyor ve hiçbir şey idam edilmiyor; yalnız bir terkip, bir tahlildir ki, kâinat fabrikasını işlettiriyor.’*

Elcevap: Nur-u Kur’ân ile mevcudata bakmayan feylesofların en ileri gidenleri bakmışlar ki, tabiat ve esbab vasıtasıyla bu mevcudatın teşekkülât ve vücutlarını—sabıkan ispat ettiğimiz tarzda—imtinâ derecesinde müşkilâtlı gördüklerinden, iki kısma ayrıldılar.

Bir kısmı Sofestâî olup, insanın hassası olan akıldan istifa ederek, ahmak hayvanlardan daha aşağı düşerek, kâinatın vücudunu inkâr etmeyi, hattâ kendilerinin vücutlarını dahi inkâr etmesini, dalâlet mesleğinde esbab ve tabiatın icad sahibi olmalarından daha ziyade kolay gördüklerinden, hem kendilerini, hem kâinatı inkâr edip cehl-i mutlaka düşmüşler.

İkinci güruh bakmışlar ki, dalâlette, esbab ve tabiat mûcid olmak noktasında, bir sinek ve bir çekirdeğin icadı, hadsiz müşkilâtı var. Ve tavr-ı aklın haricinde bir iktidar iktiza ediyor. Onun için, bilmecburiye, icadı inkâr ediyorlar, *“Yoktan var olmaz”* diyorlar. Ve idamı da muhal görüyorlar, *“Var yok olmaz”* hükmediyorlar. Yalnız, harekât-ı zerrat ile, tesadüf rüzgârlarıyla bir terkip ve tahlil ve dağılmak ve toplanmak suretinde bir vaziyet-i itibariye tahayyül ediyorlar.

İşte, sen gel, ahmaklığın ve cehaletin en aşağı derecesinde, en yüksek akıllı kendini zanneden adamları gör! Ve dalâlet, insanı ne kadar maskara ve süflî ve eçhel yaptığını bil, ibret al.

Acaba her senede dört yüz bin envâı birden zemin yüzünde icad eden; ve semâvat ve arzı altı günde halk eden; ve altı haftada, her baharda, kâinattan daha san’atlı, hikmetli, zîhayat bir kâinatı inşa eden bir kudret-i ezeliye, bir ilm-i ezelînin dairesinde plânları ve

miktarları taayyün eden mevcudat-ı ilmiyeyi, göze göstermeyen bir ecza ile yazılan ve görünmeyen bir yazıyı göstermek için sürülen bir ecza misilli, gayet kolay o mâdûmât-ı hariciye olan mevcudat-ı ilmiyeye vücud-u haricî vermeyi o kudret-i ezeliyeden uzak görmek ve icadı inkâr etmek, evvelki güruh olan Sofestâîlerden daha ziyade ahmakane ve cahilânedir.

Bu bedbahtlar, âciz-i mutlak ve yalnız bir cüz-ü ihtiyarîden başka ellerinde olmayan, firavunlaşmış kendi nefisleri hiçbir şeyi idam ve yok edemediklerinden ve hiçbir zerreyi, bir maddeyi hiçten, yoktan icad edemediklerinden ve güvendikleri esbab ve tabiatın ellerinde hiçten icad gelmediği cihetle, ahmaklıklarından diyorlar: *“Yoktan var olmaz, var da yok olmaz”* deyip, bu bâtıl ve hata düsturu Kadîr-i Mutlaka teşmil etmek istiyorlar.

Evet, Kadîr-i Zülcelâlin iki tarzda icadı var:

Biri ***«ihtirâ’»*** ve ***«ibdâ’*** iledir. Yani hiçten, yoktan vücut veriyor ve ona lâzım herşeyi de hiçten icad edip eline veriyor.

Diğeri ***«inşa»*** ile ***«san’at»*** iledir. Yani, kemâl-i hikmetini ve çok esmâsının cilvelerini göstermek gibi çok dakik hikmetler için, kâinatın anâsırından bir kısım mevcudatı inşa ediyor; her emrine tâbi olan zerratları ve maddeleri, rezzâkiyet kanunuyla onlara gönderir ve onlarda çalıştırır.

Evet, Kadîr-i Mutlakın iki tarzda, hem ibdâ’, hem inşa suretinde icadı var. Varı yok etmek ve yoğu var etmek en kolay, en suhuletli, belki daimî, umumî bir kanunudur. Bir baharda, üç yüz bin envâ-ı zîhayat mahlûkatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten var eden bir kudrete karşı “Yoğu var edemez” diyen adam, yok olmalı!

Tabiatı bırakan ve hakikate geçen zat diyor ki: “Cenâb-ı Hakka zerrat adedince şükür ve hamd ve senâ ediyorum ki, kemâl-i imanı kazandım, evham ve dalâletlerden kurtuldum ve hiçbir şüphem de kalmadı.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَ كَمَالِ الْاِيمَانِ [1]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Bize ihsan ettiği İslâm dini ve mükemmel iman nimeti sebebiyle Allah'a hamd olsun!
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 24.Lema

24.Lema: Tesettür Risalesi

Yirmi Dördüncü Lem’a

Tesettür hakkındadır

On Beşinci Notanın İkinci ve Üçüncü Meseleleri iken, ehemmiyetine binaen Yirmi Dördüncü Lem’a olmuştur.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ ِلاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ ﴿2﴾ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلاَبِيبِهِنَّ

(ilâ âhir) âyeti, tesettürü emrediyor. Medeniyet-i sefihe ise, Kur’ân’ın bu hükmüne karşı muhalif gidiyor. Tesettürü fıtrî görmüyor, bir esarettir diyor.**(Haşiye)**

Elcevap: Kur’ân-ı Hakîmin bu hükmü tam fıtrî olduğuna ve muhalifi gayr-ı fıtrî olduğuna delâlet eden çok hikmetlerinden yalnız dört hikmetini beyan ederiz.

Haşiye: Mahkemeye karşı ve mahkemeyi susturan Lâyiha-i Temyizin müdafaatından bir parça: “Ben de Adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikî ve hakikatlı bir düstûr-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üçyüz elli sene zarfından geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidâen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir

kararı, elbette rûy-i zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir.”

- 1.Hikmet: Fıtrat, tesettürü iktiza eder
- 2.Hikmet: Tesettür, mukteza-yı insaniyettir
- 3.Hikmet: Tesettürsüzlük, emniyet ve muhabbeti bozar
- 4.Hikmet: Tesettürsüzlük, izdivacı azaltır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü’minlerin hanımlarına söyle, (evlerinden çıktıklarında) dış örtülerini üzerlerine alsınlar. (Ahzâb Sûresi, 33:59)

Lemalar : 24.Lema : 1.Hikmet

Birinci Hikmet

Tesettür, kadınlar için fıtrîdir ve fıtratları iktiza ediyor. Çünkü kadınlar hilkaten zayıf ve nazik olduklarından, kendilerini ve hayatından ziyade sevdiği yavrularını himaye edecek bir erkeğin himaye ve yardımına muhtaç bulunduğundan, kendini sevdirmek ve nefret ettirmemek ve istiskale mâruz kalmamak için fıtrî bir meyli var.

Hem kadınların on adetten altı yedisi, ya ihtiyardır, ya çirkindir ki, ihtiyarlığını ve çirkinliğini herkese göstermek istemezler. Ya kıskançtır, kendinden daha güzellere nisbeten çirkin düşmemek veya tecavüzden ve ittihamdan korkar; taarruza mâruz kalmamak ve kocası nazarında hıyanetle müttehem olmamak için, fıtraten tesettür isterler. Hattâ dikkat edilse, en ziyade kendini saklayan, ihtiyarlardır. Ve on adetten ancak iki üç tanesi bulunabilir ki, hem genç olsun, hem güzel olsun, hem kendini göstermekten sıkılmasın.

Malûmdur ki, insan sevmediği ve istiskal ettiği adamların nazarından sıkılır, müteessir olur. Elbette açık saçıklık kıyafetine giren güzel bir kadın, bakmasına hoşlandığı nâmahrem erkeklerden onda iki üçü varsa, yedi sekizinden istiskal eder. Hem tefahhuş ve tefessüh etmeyen bir güzel kadın, nazik ve serîütteessür olduğundan, maddeten tesiri tecrübe edilen, belki semlendiren pis nazarlardan elbette sıkılır. Hattâ işitiyoruz, açık saçıklık yeri olan Avrupa'da çok kadınlar, bu dikkat-i nazardan sıkılarak, "Bu alçaklar bizi göz hapsine alıp sıkıyorlar" diye polislere şekvâ ediyorlar. Demek, medeniyetin ref-i tesettürü hilâf-ı fıtrattır. Kur'ân'ın tesettür emri fıtrî olmakla beraber, o maden-i şefkat ve kıymettar birer refika-i ebediye olabilen kadınları, tesettür ile sukuttan, zilletten ve mânevî esaretten ve sefaletten kurtarıyor.

Hem kadınlarda ecnebî erkeklere karşı, fıtraten korkaklık, tahavvüf var. Tahavvüf ise, fıtraten, tesettürü iktiza ediyor. Çünkü,

sekiz dokuz dakika bir zevki cidden acılaştıracak sekiz dokuz ay ağır bir veled yükünü zahmetle çekmekle beraber, hâmisiz bir veledin terbiyesiyle, sekiz dokuz sene, o sekiz dokuz dakika gayr-ı meşru zevkin belâsını çekmek ihtimali var. Ve kesretle vâki olduğundan, cidden şiddetle nâmahremlerden fıtratı korkar ve cibilliyeti sakınmak ister. Ve tesettürle, nâmahremin iştihasını açmamak ve tecavüzüne meydan vermemek, zayıf hilkati emreder ve kuvvetli ihtar eder. Ve bir siperi ve kalesi, çarşafı olduğunu gösteriyor. Mesmûâtıma göre, merkez ve payitaht-ı hükûmette, çarşı içinde, gündüzde, ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rütbeten büyük bir adamın açık bacaklı karısına bilfiil sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayâsız yüzlerine bir şamar vuruyor!

Lemalar : 24.Lema : 2.Hikmet

2.Hikmet: Tesettür, mukteza-yı insaniyettir

İkinci Hikmet

Kadın ve erkek ortasında gayet esaslı ve şiddetli münasebet, muhabbet ve alâka, yalnız dünyevî hayatın ihtiyacından ileri gelmiyor. Evet, bir kadın, kocasına yalnız hayat-ı dünyeviyeye mahsus bir refika-i hayat değildir. Belki hayat-ı ebediyede dahi bir refika-i hayattır.

Madem hayat-ı ebediyede dahi kocasına refika-i hayattır; elbette, ebedî arkadaşı ve dostu olan kocasının nazarından gayrı, başkasının nazarını kendi mehâsinine celb etmemek ve onu darıltmamak ve kıskandırmamak lâzım gelir. Madem mü'min olan kocası, sırr-ı imana binaen, onunla alâkası hayat-ı dünyeviyeye münhasır ve yalnız hayvânî ve güzellik vaktine mahsus, muvakkat bir muhabbet değil, belki hayat-ı ebediyede dahi bir refika-i hayat noktasında esaslı ve ciddî bir muhabbetle, bir hürmetle alâkadardır. Hem yalnız gençliğinde ve güzellik zamanında değil, belki ihtiyarlık ve çirkinlik vaktinde dahi o ciddî hürmet ve muhabbeti taşıyor. Elbette ona mukabil, o da kendi mehâsinini onun nazarına tahsis ve muhabbetini ona hasretmesi, mukteza-yı insaniyettir. Yoksa pek az kazanır, fakat pek çok kaybeder.

Şer'an koca, karıya küfüv olmalı, yani, birbirine münasip olmalı. Bu küfüv ve denk olmak, en mühimi, diyanet noktasındadır.

Ne mutlu o kocaya ki, kadınının diyanetine bakıp taklit eder; refikasını hayat-ı ebediyede kaybetmemek için mütedeyyin olur.

Bahtiyardır o kadın ki, kocasının diyanetine bakıp "Ebedî arkadaşımı kaybetmeyeyim" diye takvâya girer.

Veyl o erkeğe ki, saliha kadınını ebedî kaybettirecek olan sefahete girer. Ne bedbahttır o kadın ki, müttakî kocasını taklit

etmez, o mübarek ebedî arkadaşını kaybeder.

Binler veyl o iki bedbaht zevc ve zevceye ki, birbirinin fıskını ve sefahetini taklit ediyorlar, birbirine ateşe atılmasında yardım ediyorlar.

Lemalar : 24.Lema : 3.Hikmet

3.Hikmet: Tesettürsüzlük, emniyet ve muhabbeti bozar

Üçüncü Hikmet

Bir ailenin saadet-i hayatiyesi, koca ve karı mâbeyninde bir emniyet-i mütekabile ve samimî bir hürmet ve muhabbetle devam eder. Tesettürsüzlük ve açık saçıklık, o emniyeti bozar, o mütekabil hürmet ve muhabbeti de kırar. Çünkü, açık saçıklık kılığına giren on kadından ancak bir tanesi bulunur ki, kocasından daha güzeli görmediğinden, kendini ecnebîye sevdirmeye çalışmaz. Dokuzu, kocasından daha iyisini görür. Ve yirmi adamdan ancak bir tanesi, karısından daha güzelini görmüyor. O vakit o samimî muhabbet ve hürmet-i mütekabile gitmekle beraber, gayet çirkin ve gayet alçakça bir his uyandırmaya sebebiyet verebilir. Şöyle ki:

İnsan, hemşire misilli mahremlerine karşı fıtraten şehvânî his taşıyamıyor. Çünkü mahremlerin simaları, karâbet ve mahremiyet cihetindeki şefkat ve muhabbet-i meşruayı ihsas ettiği cihetle, nefsî, şehvânî temâyülâtı kırar. Fakat bacaklar gibi şer'an mahremlere de göstermesi caiz olmayan yerlerini açık saçık bırakmak, süflî nefislere göre, gayet çirkin bir hissin uyanmasına sebebiyet verebilir. Çünkü mahremin siması mahremiyetten haber verir ve nâmahreme benzemez. Fakat meselâ açık bacak, mahremin gayrıyla müsavidir. Mahremiyeti haber verecek bir alâmet-i farikası olmadığından, hayvânî bir nazar-ı hevesi, bir kısım süflî mahremlerde uyandırmak mümkündür. Böyle nazar ise, tüyleri ürpertecek bir sukut-u insaniyettir!

Lemalar : 24.Lema : 4.Hikmet

4.Hikmet: Tesettürsüzlük, izdivacı azaltır

Dördüncü Hikmet

Malûmdur ki, kesret-i nesil, herkesçe matluptur. Hiçbir millet ve hükûmet yoktur ki, kesret-i tenasüle taraftar olmasın. Hattâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

تَنَاكَحُوا تَكَاثَرُوا فَاِنِّى اُبَاهِى بِكُمُ الْاُمَمَ

(ev kemâ kàl.) Yani, *“İzdivaç ediniz, çoğalınız. Ben kıyamette sizin kesretinizle iftihar edeceğim.”*

Halbuki tesettürün ref’i, izdivacı teksir etmeyip çok azaltıyor. Çünkü, en serseri ve asrî bir genç dahi refika-i hayatını namuslu ister. Kendi gibi asrî, yani açık saçık olmasını istemediğinden bekâr kalır, belki de fuhşa sülûk eder.

Kadın öyle değil; o derece kocasını inhisar altına alamaz. Çünkü kadının—aile hayatında müdir-i dahilî olmak haysiyetiyle kocasının bütün malına, evlâdına ve herşeyine muhafaza memuru olduğundan—en esaslı hasleti sadakattir, emniyettir. Açık saçıklık ise, bu sadakati kırar, kocası nazarında emniyeti kaybeder, ona vicdan azabı çektirir. Hattâ erkeklerde iki güzel haslet olan cesaret ve sehâvet kadınlarda bulunsa, bu emniyete ve sadakate zarar olduğu için, ahlâk-ı seyyiedendir, kötü haslet sayılırlar. Fakat kocasının vazifesi, ona hazinedarlık ve sadakat değil, belki himâyet ve merhamet ve hürmettir. Onun için, o erkek inhisar altına alınmaz, başka kadınları da nikâh edebilir.

Memleketimiz Avrupa’ya kıyas edilmez. Çünkü orada, düello gibi çok şiddetli vasıtalarla, açık saçıklık içinde namus bir derece muhafaza edilir. İzzet-i nefis sahibi birisinin karısına pis nazarla bakan, boynuna kefenini takar, sonra bakar. Hem memâlik-i bâride

olan Avrupa’daki tabiatlar, o memleket gibi bârid ve câmiddirler. Bu Asya, yani âlem-i İslâm kıt’ası, ona nisbeten memâlik-i harredir. Malûmdur ki, muhitin, insanın ahlâkı üzerinde tesiri vardır. O bârid memlekette, soğuk insanlarda hevesât-ı hayvâniyeyi tahrik etmek ve iştahı açmak için açık saçıklık belki çok sû-i istimâlâta ve isrâfâta medar olmaz. Fakat seriütteessür ve hassas olan memâlik-i harredeki insanların hevesât-ı nefsâniyesini mütemadiyen tehyiç edecek açık saçıklık, elbette çok sû-i istimâlâta ve isrâfâta ve neslin zaafiyetine ve sukut-u kuvvete sebeptir. Bir ayda veya yirmi günde ihtiyac-ı fıtrîye mukabil, her birkaç günde kendini bir israfa mecbur zanneder. O vakit, her ayda on beş gün kadar hayız gibi arızalar münasebetiyle kadından tecennüp etmeye mecbur olduğundan, nefsine mağlûp ise fuhşiyata da meyleder.

Şehirliler, köylülere, bedevîlere bakıp tesettürü kaldıramaz. Çünkü köylerde, bedevîlerde, derd-i maişet meşgalesiyle ve bedenen çalışmak ve yorulmak münasebetiyle, hem şehirlilere nisbeten nazar-ı dikkati az celb eden, mâsûme işçi ve bir derece kaba kadınların kısmen açık olmaları, hevesât-ı nefsâniyeyi tehyice medar olamadığı gibi, serseri ve işsiz adamlar az bulunduğundan, şehirdeki mefâsidin onda biri onlarda bulunmaz. Öyleyse onlara kıyas edilmez.

Lemalar : 25.Lema

25.Lema: Hastalar Risalesi

Yirmi Beşinci Lem’a

Yirmi Beş Devâdır

Hastalara bir merhem, bir teselli, mânevî bir reçete, bir iyâdetü’l-marîz ve geçmiş olsun makamında yazılmıştır.

İhtar ve İtizar: Bu mânevî reçete, bütün yazdıklarımızın fevkinde bir sür’atle **(Haşiye)** telif edildiği gibi, hem umuma muhalif olarak, tashihata ve dikkate vakit bulmayarak, telifi gibi gayet sür’atle, ancak bir defa nazardan geçirildi. Demek, müsvedde-i evvel hükmünde müşevveş kalmıştır. Kalbe fıtrî bir surette gelen hâtırâtı san’atla ve dikkatle bozmamak için, yeniden tetkikata lüzum görmedik. Okuyan zatlar, hususan hastalar, bazı nâhoş ibarelerden veyahut ağır kelimelerden ve ifadelerden sıkılıp gücenmesinler, bana da dua etsinler.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (1)

اَلَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوٓا اِنَّا (2)
لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

وَالَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ وَاِذَا (3)
مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

Şu Lem'ada, nev-i beşerin on kısmından bir kısmını teşkil eden musibetzede ve hastalara hakikî bir teselli ve nâfi bir merhem olabilecek Yirmi Beş Devâyı icmâlen beyan ediyoruz.

Haşiye: Bu risale dört buçuk saat zarfında telif edilmiştir. Evet (Rüştü), Evet (Re'fet), Evet (Hüsrev); Evet (Said)

- 1.Deva: Hastalık, ömür sermayesini meyvedar yapar
- 2.Deva: Hastalıklar menfi ibadetlerden sayılır
- 3.Deva: Hastalık olmazsa, sıhhat ve afiyet gaflet verir
- 4.Deva: İnsanın hastalıktan şikayete hakkı yoktur
- 5.Deva: Bu zamanda hastalıklar bir ihsan-ı ilahidir
- 6.Deva: Hastalıklar, manevi lezzetler ve dünyanın faniliği
- 7.Deva: Hastalık sıhhatteki nimet-i ilahiyenin lezzetini ziyadeleştirir
- 8.Deva: Hastalıklar, günahlara kefarettir
- 9.Deva: Ölümün mahiyetinin bilinmesi
- 10.Deva: Merak etmeyip rıza göstermek hastalığı hafifleştirir
- 11.Deva: İnsanın sabrı her musibete kafi gelir
- 12.Deva: Hastalık zamanında yapılamayan virdlerin sevabı
- 13.Deva: Hastalık gafleti dağıtır
- 14.Deva: Gözleri görmeyen bir mümin, kabirde daha iyi görür
- 15.Deva: En ziyade musibete giriftar olanlar, insanların kamilleridir
- 16.Deva: Hastalık, hürmet ve merhameti telkin eder
- 17.Deva: Hastaların duası makbuldur
- 18.Deva: Kendinden daha çok hasta olanlara bakıp şükür etmek
- 19.Deva: Yeknesak bir hayat, esmaya ayinedarlıkta nakıs kalır
- 20.Deva: Vehmi hastalıkların en mühim ilacı
- 21.Deva: Hastalıklar, şefkat ve dostlukları inkişaf ettirir
- 22.Deva: Nüzul gibi ağır hastalıklar
- 23.Deva: Kimsesiz hastalara Cenab-ı Hakkın nazar-ı merhameti kafidir
- 24.Deva: Hastalara bakmak mühim bir uhrevi ticarettir
- 25.Deva: Hastalara gayet nafi bir tiryak
- Bir Tevafuk

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) O kimseler ki, başlarına bir musibet geldiğinde 'Biz Allah'ın kullarıyız; dönüşümüz de ancak Onadır' derler. (Bakara Sûresi, 2:156)
3.) Beni yediren ve içiren Odur. Hastalandığımda bana şifa veren de Odur. (Şuarâ Sûresi, 26:79-80)

Lemalar : 25.Lema : 1.Deva

1.Deva: Hastalık, ömür sermayesini meyvedar yapar

Birinci Deva

Ey biçare hasta! Merak etme, sabret. Senin hastalığın sana dert değil, belki bir nevi dermandır. Çünkü ömür bir sermayedir, gidiyor. Meyvesi bulunmazsa zayi olur. Hem rahat ve gafletle olsa, pek çabuk gidiyor. Hastalık, senin o sermayeni büyük kârlarla meyvedar ediyor. Hem ömrün çabuk geçmesine meydan vermiyor, tutuyor, uzun ediyor—tâ meyveleri verdikten sonra bırakıp gitsin. İşte, ömrün hastalıkla uzun olmasına işareten bu darbımesel dillerde destandır ki, *“Musibet zamanı çok uzundur; safâ zamanı pek kısa oluyor.”*

Lemalar : 25.Lema : 2.Deva

2.Deva: Hastalıklar menfi ibadetlerden sayılır

İkinci Deva

Ey sabırsız hasta! Sabret, belki şükret. Senin bu hastalığın, ömür dakikalarını birer saat ibadet hükmüne getirebilir. Çünkü ibadet iki kısımdır. Biri müsbet ibadettir ki, namaz, niyaz gibi malûm ibadetlerdir. Diğeri menfi ibadetlerdir ki, hastalıklar, musibetler vasıtasıyla musibetzede aczini, zaafını hisseder, Hâlık-ı Rahîmine iltica eder, yalvarır. Hâlis, riyâsız, mânevî bir ibadete mazhar olur.

Evet, hastalıkla geçen bir ömür, Allah'tan şekvâ etmemek şartıyla, mü'min için ibadet sayıldığına rivâyât-ı sahiha vardır. Hattâ bazı sâbir ve şâkir hastaların bir dakikalık hastalığı, bir saat ibadet hükmüne geçtiği ve bazı kâmillerin bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçtiği, rivâyât-ı sahiha ve keşfiyat-ı sadıka ile sabittir. Senin bir dakika ömrünü bin dakika hükmüne getirip, sana uzun ömrü kazandıran hastalıktan teşekkî değil, teşekkür et.

Lemalar : 25.Lema : 3.Deva

3.Deva: Hastalık olmazsa, sıhhat ve afiyet gaflet verir

Üçüncü Deva

Ey tahammülsüz hasta! İnsan bu dünyaya keyif sürmek ve lezzet almak için gelmediğine, mütemadiyen gelenlerin gitmesi ve gençlerin ihtiyarlaşması ve mütemadiyen zeval ve firakta yuvarlanması şahittir. Hem insan, zîhayatın en mükemmeli, en yükseği ve cihazatça en zengini, belki zîhayatların sultanı hükmünde iken, geçmiş lezzetleri ve gelecek belâları düşünmek vasıtasıyla, hayvana nisbeten en ednâ bir derecede, ancak kederli, meşakkatli bir hayat geçiriyor. Demek insan bu dünyaya yalnız güzel yaşamak için ve rahatla ve safâ ile ömür geçirmek için gelmemiştir. Belki azîm bir sermaye elinde bulunan insan, burada ticaret ile, ebedî, daimî bir hayatın saadetine çalışmak için gelmiştir. Onun eline verilen sermaye de ömürdür.

Eğer hastalık olmazsa, sıhhat ve âfiyet gaflet verir, dünyayı hoş gösterir, âhireti unutturur. Kabri ve ölümü hatırına getirmek istemiyor. Sermaye-i ömrünü bâd-ı heva boş yere sarf ettiriyor. Hastalık ise, birden gözünü açtırır. Vücuduna ve cesedine der ki: “Lâyemut değilsin, başıboş değilsin, bir vazifen var. Gururu bırak, seni Yaratanı düşün, kabre gideceğini bil, öyle hazırlan.”

İşte hastalık bu nokta-i nazardan hiç aldatmaz bir nâsih ve ikaz edici bir mürşiddir. Ondan şekvâ değil, belki bu cihette ona teşekkür etmek, eğer fazla ağır gelse sabır istemek gerektir.

Lemalar : 25.Lema : 4.Deva

4.Deva: İnsanın hastalıktan şikayete hakkı yoktur

Dördüncü Deva

Ey şekvâcı hasta! Senin hakkın şekvâ değil, şükürdür, sabırdır. Çünkü senin vücudun ve âzâ ve cihazatın, senin mülkün değildir. Sen onları yapmamışsın, başka tezgâhlardan satın almamışsın. Demek başkasının mülküdür. Onların mâliki, mülkünde istediği gibi tasarruf eder.

Yirmi Altıncı Sözde denildiği gibi, meselâ gayet zengin, gayet mâhir bir san'atkâr, güzel san'atını, kıymettar servetini göstermek için, miskin bir adama modellik vazifesini gördürmek maksadıyla, bir ücrete mukabil, bir saatçik zamanda, murassâ ve gayet san'atlı diktiği bir gömleği, bir hulleyi o fakire giydirir. Onun üstünde işler ve vaziyetler verir. Harika envâ-ı san'atını göstermek için keser, değiştirir, uzaltır, kısaltır. Acaba şu ücretli miskin adam, o zâta dese: "Bana zahmet veriyorsun, eğilip kalkmakla verdiğin vaziyetten bana sıkıntı veriyorsun. Beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun" demeye hak kazanabilir mi? "Merhametsizlik, insafsızlık ettin" diyebilir mi?

İşte, aynen bu misal gibi, Sâni-i Zülcelâl sana, ey hasta, göz, kulak, akıl, kalb gibi nuranî duygularla murassâ olarak giydirdiği cisim gömleğini, Esmâ-i Hüsnâsının nakışlarını göstermek için, çok hâlât içinde seni çevirir ve çok vaziyetlerde seni değiştirir. Sen açlıkla onun Rezzâk ismini tanıdığın gibi, Şâfî ismini de hastalığınla bil. Elemler, musibetler bir kısım esmâsının ahkâmını gösterdikleri için, onlarda hikmetten lem'alar ve rahmetten şuâlar ve o şuâât içinde çok güzellikler bulunuyor. Eğer perde açılsa, tevahhuş ve nefret ettiğin hastalık perdesi arkasında sevimli, güzel mânâları bulursun.

Lemalar : 25.Lema : 5.Deva

5.Deva: Bu zamanda hastalıklar bir ihsan-ı ilahidir

Beşinci Deva

Ey maraza müptelâ hasta! Bu zamanda tecrübemle kanaatim gelmiştir ki, hastalık bazılara bir ihsan-ı İlâhîdir, bir hediye-i Rahmânîdir. Bu sekiz dokuz senedir, liyakatsiz olduğum halde, bazı genç zatlar hastalık münasebetiyle dua için benimle görüştüler. Dikkat ettim ki: Hangi hastalıklı genci gördüm; sair gençlere nisbeten âhiretini düşünmeye başlıyor. Gençlik sarhoşluğu yok. Gaflet içindeki hayvânî hevesattan bir derece kendini kurtarıyor. Ben de bakıyordum, onların tahammül dahilindeki hastalıklarını bir ihsan-ı İlâhî olduğunu ihtar ederdim. Derdim ki:

“Kardeşim, senin bu hastalığının aleyhinde değilim. Hastalık için sana karşı bir şefkat hissedip acımıyorum ki, dua edeyim. Hastalık seni tam uyandırıncaya kadar sabra çalış. Ve hastalık vazifesini bitirdikten sonra, Hâlık-ı Rahîm inşaallah sana şifa verir.”

Hem derdim: “Senin bir kısım emsalin sıhhat belâsıyla gaflete düşüp, namazı terk edip, kabri düşünmeyip, Allah’ı unutup, bir saatlik hayat-ı dünyeviyenin zâhirî keyfiyle hadsiz bir hayat-ı ebediyesini sarsar, zedeler, belki de harap eder. Sen hastalık gözüyle, herhalde gideceğin bir menzilin olan kabrini ve daha arkasında uhrevî menzilleri görürsün ve onlara göre davranıyorsun. Demek senin için hastalık bir sıhhattir; bir kısım emsalindeki sıhhat bir hastalıktır.”

Lemalar : 25.Lema : 6.Deva

6.Deva: Hastalıklar, manevi lezzetler ve dünyanın faniliği

Altıncı Deva

Ey elemden teşekkî eden hasta! Senden soruyorum: Geçmiş ömrünü düşün ve o ömürde geçmiş lezzetli safâ günleri ve belâ ve elemli vakitlerini tahattur et.

Herhalde ya oh, ya ah diyeceksin. Yani, ya "Elhamdü lillâh, şükür" veyahut "Vâ hasretâ, vâ esefâ!" kalbin veya lisanın diyecek.

Dikkat et, sana "Oh, elhamdü lillâh, şükür" dediren, senin başından geçmiş elemler, musibetlerin düşünmesi, bir mânevî lezzeti deşiyor ki, senin kalbin şükreder. Çünkü elemin zevâli lezzettir. O elemler, o musibetler, zevâliyle ruhta bir lezzet irsiyet bırakmış ki, düşünmekle deşilse, ruhtan bir lezzet akıyor, şükürler takattur ediyor.

Sana "Vâ esefâ, vâ hasretâ!" dedirten, eski zamanda geçirdiğin lezzetli ve safâlı o hallerdir ki, zevalleriyle senin ruhunda dâimî bir elem-i irsiyet bırakıp, ne vakit düşünsen o elem yine deşiliyor, esef ve hasret akıtıyor.

Madem bir günlük gayr-ı meşru lezzet bazan bir sene mânevî elem çektiriyor. Ve muvakkat bir günlük hastalıkla gelen elem, çok günler mânevî lezzet, sevapla beraber, zevâlindeki halâs ve kurtulmaktan gelen mânevî lezzet vardır. Senin başındaki şimdilik bu muvakkat hastalığın neticesi ve içyüzündeki sevabı düşün. *"Bu da geçer, yâ Hû"* de, şekvâ yerinde şükret.

Altıncı Deva (Haşiye)

Ey dünya zevkini düşünüp hastalıktan ıztırap çeken kardeşim! Bu dünya eğer daimî olsaydı ve yolumuzda ölüm olmasaydı ve firak ve zevâlin rüzgârları esmeseydi ve musibetli, fırtınalı istikbalde mânevî kış mevsimleri olmasaydı, ben de seninle beraber senin

haline acıyacaktım. Fakat madem dünya birgün bize “Haydi, dışarı” diyecek, feryadımızdan kulağını kapayacak. O bizi dışarı kovmadan, biz bu hastalıklar ikazatıyla şimdiden onun aşkından vazgeçmeliyiz. O bizi terk etmeden, kalben onu terke çalışmalıyız.

Evet, hastalık bu mânâyı bize ihtar edip der ki: “Senin vücudun taştan, demirden değildir. Belki daima ayrılmaya müsait muhtelif maddelerden terkip edilmiştir. Gururu bırak, aczini anla. Mâlikini tanı, vazifeni bil, dünyaya niçin geldiğini öğren.” Kalbin kulağına gizli ihtar ediyor.

Hem madem dünyanın zevki, lezzeti devam etmiyor. Hususan meşru olmazsa, hem devamsız, hem elemli, hem günahlı oluyor. O zevki kaybettiğinden hastalık bahanesiyle ağlama; bilâkis hastalıktaki mânevî ibadet ve uhrevî sevap cihetini düşün, zevk almaya çalış.

Haşiye: Fıtrî bir surette bu Lem’a tahattur ettiğinden, altıncı mertebede iki devâ yazılmış. Fıtrîliğine ilişmemek için öylece bıraktık; belki bir sır vardır diye değiştirmedik.

Lemalar : 25.Lema : 7.Deva

7.Deva: Hastalık sıhhatteki nimet-i ilahiyenin lezzetini ziyadeleştirir

Yedinci Deva

Ey sıhhatinin lezzetini kaybeden hasta! Senin hastalığın sıhhatteki nimet-i İlâhiyenin lezzetini kaçırmıyor, bilâkis tattırıyor, ziyadeleştiriyor. Çünkü birşey devam etse tesirini kaybeder. Hattâ ehl-i hakikat müttefikan diyorlar ki:

اِنَّمَا اْلاَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِاَضْدَادِهَا

Yani, *“Herşey zıddıyla bilinir.”* Meselâ, karanlık olmazsa ışık bilinmez, lezzetsiz kalır. Soğuk olmazsa hararet anlaşılmaz, zevksiz kalır. Açlık olmazsa yemek lezzet vermez. Mide harareti olmazsa, su içmesi zevk vermez. İllet olmazsa âfiyet zevksizdir. Maraz olmazsa sıhhat lezzetsizdir.

Madem Fâtır-ı Hakîm insana her çeşit ihsanını ihsas etmek ve herbir nevi nimetini tattırmak ve insanı daima şükre sevk etmek istediğini, şu kâinatta çeşit çeşit, hadsiz envâ-ı nimeti tadacak, tanıyacak derecede, gayet çok cihazatla insanı teçhiz etmesi gösteriyor ki, elbette sıhhat ve âfiyeti verdiği gibi, hastalıkları, illetleri, dertleri de verecektir. Senden soruyorum: “Bu hastalık senin başında veya elinde veya midende olmasaydı, sen başın, elin, midenin sıhhatindeki lezzetli, zevkli nimet-i İlâhiyeyi hissedip şükreder miydin?” Elbette şükür değil, belki düşünmeyecektin; şuursuz, o sıhhati gaflete, belki sefahete sarf ederdin.

Lemalar : 25.Lema : 8.Deva

8.Deva: Hastalıklar, günahlara kefarettir

Sekizinci Deva

Ey âhiretini düşünen hasta! Hastalık, sabun gibi, günahların kirlerini yıkar, temizler. Hastalıklar keffâretü'z-zünub olduğu hadis-i sahihle sabittir. Hem hadiste vardır ki, *"Ermiş ağacı silkmekle nasıl meyveleri düşer; imanlı bir hastanın titremesi de öyle günahları silker."*

Günahlar, hayat-ı ebediyede daimî hastalıklardır; bu hayat-ı dünyeviyede dahi kalb, vicdan, ruh için mânevî hastalıklardır. Sen eğer sabredip şekvâ etmezsen, şu muvakkat bir hastalıkla daimî pek çok hastalıklardan kurtuluyorsun. Eğer günahları düşünmüyorsan, yahut âhireti bilmiyorsan veya Allah'ı tanımıyorsan, sende öyle dehşetli bir hastalık var ki, milyon defa sendeki bu küçük hastalıktan daha büyüktür; ondan feryad et. Çünkü, bütün dünyanın mevcudatıyla kalbin, ruhun ve nefsin alâkadardır. Mütemadiyen firak ve zeval ile o alâkalar kesilip, sende hadsiz yaralar açılır. Bahusus âhireti bilmediğin için, ölümü idam-ı ebedî tahayyül ettiğinden, adeta, güya yara bere içinde, dünya kadar hastalıklı bir vücudun var. İşte en evvel, hadsiz yaralı ve hastalıklı bu büyük mânevî vücudun hadsiz hastalıklarına kat'î ilâç ve kat'î şifa verici bir tiryak olan iman ilâcını aramak ve itikadını düzeltmek gerektir ki, o ilâcı bulmakta en kısa yol, bu maddî hastalığın yırttığı gaflet perdesinin altında sana gösterdiği aczin ve zaafın penceresiyle, bir Kadîr-i Zülcelâlin kudretini ve rahmetini tanımaktır.

Evet, Allah'ı tanımayanın, dünya dolusu belâ başında vardır. Allah'ı tanıyanın dünyası nurla ve mânevî sürurla doludur; derecesine göre, iman kuvvetiyle hisseder. Bu imandan gelen mânevî sürur ve şifa ve lezzet altında, cüz'î maddî hastalıkların elemi erir, ezilir.

Lemalar : 25.Lema : 9.Deva

Dokuzuncu Deva

Ey Hâlıkını tanıyan hasta! Hastalıklardaki elem ve tevahhuş ve korkmak ise, hastalık bazan ölüme vesile olduğu cihetindendir. Ölüm, nazar-ı gaflet ve zâhirî cihetinde dehşetli olduğundan, ona vesile olabilen hastalıklar korkutuyor, telâş veriyor.

Evvelâ: Bil ve kat'î iman et ki, ecel mukadderdir, tagayyür etmez. Çok ağır hastaların başında ağlayanlar ve sıhhatleri yerinde olanlar ölmüşler, o ağır hastalar şifa bulup yaşamışlar.

Saniyen: Ölüm, sureten göründüğü gibi dehşetli değil. Çok risalelerde gayet kat'î, şeksiz, şüphesiz bir surette, Kur'ân-ı Hakîmin verdiği nurla ispat etmişiz ki, ehl-i iman için ölüm, vazife-i hayat külfetinden bir terhistir. Hem dünya meydanındaki imtihanda, talim ve talimat olan ubudiyetten bir paydostur. Hem öteki âleme gitmiş yüzde doksan dokuz ahbap ve akrabasına kavuşmak için bir vesiledir. Hem hakikî vatanına ve ebedî makam-ı saadetine girmeye bir vasıtadır. Hem zindan-ı dünyadan, bostan-ı cinâna bir davettir. Hem Hâlık-ı Rahîminin fazlından, kendi hizmetine mukabil ahz-ı ücret etmeye bir nöbettir. Madem ölümün mahiyeti hakikat noktasında budur; ona dehşetli bakmak değil, bilâkis rahmet ve saadetin bir mukaddemesi nazarıyla bakmak gerektir.

Hem ehlullahın bir kısmının ölümden korkmaları, ölümün dehşetinden değildir. Belki daha fazla hayır kazanacağım diye, vazife-i hayatın idamesinden kazanacakları hayrat içindir.

Evet, ehl-i iman için ölüm rahmet kapısıdır, ehl-i dalâlet için zulümat-ı ebediye kuyusudur.

Lemalar : 25.Lema : 10.Deva

10.Deva: Merak etmeyip rıza göstermek hastalığı hafifleştirir

Onuncu Deva

Ey lüzumsuz merak eden hasta! Sen hastalığın ağırlığından merak ediyorsun. O merakın senin hastalığını ağırlaştırır. Hastalığın hafifleşmesini istersen, merak etmemeye çalış. Yani, hastalığın faydalarını, sevabını ve çabuk geçeceğini düşün, merakı kaldır, hastalığın kökünü kes.

Evet, merak hastalığı ikileştirir. Maddî hastalığın altında, merak ile mânevî bir hastalığı kalbine verir; maddî hastalık ona dayanır, devam eder. Eğer teslimiyetle, rıza ile, hastalığın hikmetini düşünmekle o merak gitse, o maddî hastalığın mühim bir kökü kesilir, hafifleşir, kısmen gider. Hususan evhamla bir dirhem maddî hastalık, bazan merak vasıtasıyla on dirhem kadar büyür. Merak kesilmesiyle, o hastalığın onda dokuzu gider.

Merak, hastalığı ziyade ettiği gibi, hikmet-i İlâhiyeyi ittiham ve rahmet-i İlâhiyeyi tenkit ve Hâlık-ı Rahîminden şekvâ hükmünde olduğu için, aksi maksadıyla tokat yer, hastalığını ziyadeleştirir. Evet, nasıl ki şükür nimeti ziyadeleştirir; öyle de, şekvâ, hastalığı, musibeti tezyid eder.

Hem merakın kendisi de bir hastalıktır. Onun ilâcı, hastalığın hikmetini bilmektir. Madem hikmetini, faydasını bildin; o merhemi meraka sür, kurtul. Ah yerine oh de; “Vâ esefâ” yerine [1] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ söyle.

1.)Her türlü hâl için Allah'a hamd olsun

Lemalar : 25.Lema : 11.Deva

11.Deva: İnsanın sabrı her musibete kafi gelir

Onbirinci Deva

Ey sabırsız hasta kardeş! Hastalık, hazır bir elemi sana vermekle beraber, evvelki hastalığından bugüne kadar, o hastalığın zevâlindeki bir lezzet-i mâneviye ve sevabındaki bir lezzet-i ruhiye veriyor. Bugünden, belki bu saatten sonraki zamanda hastalık yok; elbette yoktan elem yok. Elem olmazsa teessür olamaz. Sen yanlış bir surette tevehhüm ettiğin için sabırsızlık geliyor. Çünkü, bugünden evvel bütün hastalık zamanının maddîsi gitmekle elemi de beraber gitmiş, kendindeki sevabı ve zevâlindeki lezzet kalmış. Sana kâr ve sürur vermek lâzım gelirken, onları düşünüp müteellim olmak ve sabırsızlık etmek divaneliktir. Gelecek günler daha gelmemişler. Onları şimdiden düşünüp, yok bir günde, yok olan bir hastalıktan, yok olan bir elemden tevehhüm ile düşünüp müteellim olmak, sabırsızlık göstermekle, üç mertebe yok yoğa vücut rengi vermek divanelik değil de nedir?

Madem bu saatten evvelki hastalık zamanları ise sürur veriyor. Ve madem, yine bu saatten sonraki zaman mâdum, hastalık mâdum, elem mâdumdur. Sen, Cenâb-ı Hakkın sana verdiği bütün sabır kuvvetini böyle sağa sola dağıtma, bu saatteki eleme karşı tahşid et, “Yâ Sabûr” de, dayan.

Lemalar : 25.Lema : 12.Deva

12.Deva: Hastalık zamanında yapılamayan virdlerin sevabı

Onikinci Deva

Ey hastalık sebebiyle ibadet ve evrâdından mahrum kalan ve o mahrumiyetten teessüf eden hasta! Bil ki, hadisçe sabittir ki, *“Müttakî bir mü’min, hastalık sebebiyle yapamadığı daimî virdinin sevabını, hastalık zamanında yine kazanır.”* Farzı mümkün olduğu kadar yerine getiren bir hasta, sabır ve tevekkül ile ve farzlarını yerine getirmekle, o ağır hastalık zamanında sair sünnetlerin yerini, hem hâlis bir surette, hastalık tutar.

Hem hastalık, insandaki aczini, zaafını ihsas eder. O aczin lisanıyla ve zaafın diliyle, hâlen ve kàlen bir dua ettirir. Cenâb-ı Hak insana hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir zaaf vermiş, tâ ki daimî bir surette dergâh-ı İlâhiyeye iltica edip niyaz etsin, dua etsin.

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ

Yani, *“Eğer duanız olmassa ne ehemmiyetiniz var?”* Âyetin sırrıyla, insanın hikmet-i hilkati ve sebeb-i kıymeti olan samimî dua ve niyazın bir sebebi hastalık olduğundan, bu nokta-i nazardan şekvâ değil, Allah’a şükretmek ve hastalığın açtığı dua musluğunu, âfiyeti kesb etmekle kapamamak gerektir.

Lemalar : 25.Lema : 13.Deva

Onüçüncü Deva

Ey hastalıktan şekvâ eden biçare adam! Hastalık bazılara ehemmiyetli bir definedir, gayet kıymettar bir hediye-i İlâhiyedir. Her hasta, kendi hastalığını o neviden tasavvur edebilir.

Madem ecel vakti muayyen değil; Cenâb-ı Hak, insanı ye’s-i mutlak ve gaflet-i mutlaktan kurtarmak için, havf ve recâ ortasında ve hem dünya ve hem âhireti muhafaza etmek noktasında tutmak için, hikmetiyle eceli gizlemiş. Madem her vakit ecel gelebilir; eğer insanı gaflet içinde yakalasa, ebedî hayatına çok zarar verebilir. Hastalık gafleti dağıtır, âhireti düşündürür, ölümü tahattur ettirir, öylece hazırlanır. Bazı öyle bir kazancı olur ki, yirmi senede kazanamadığı bir mertebeyi yirmi günde kazanıyor.

Ezcümle, arkadaşlarımızdan—Allah rahmet etsin—iki genç vardı: Biri İlâmalı Sabri, diğeri İslâmköylü Vezirzâde Mustafa. Bu iki zât, talebelerim içinde kalemsiz oldukları halde, samimiyette ve iman hizmetinde en ileri safta olduklarını hayretle görüyordum. Hikmetini bilmedim. Vefatlarından sonra anladım ki, her ikisinde de ehemmiyetli bir hastalık vardı. O hastalık irşadıyla, sair gafil ve ferâizi terk eden gençlere bedel, en mühim bir takvâ ve en kıymettar bir hizmette ve âhirete nâfi bir vaziyette bulundular. İnşaallah, iki senelik hastalık zahmeti, milyonlar sene hayat-ı ebediyenin saadetine medar oldu. Ben onların sıhhati için bazı ettiğim duayı, şimdi anlıyorum, dünya itibarıyla beddua olmuş. İnşaallah, o duam, sıhhat-i uhreviye için kabul olunmuştur.

İşte bu iki zât, benim itikadımca, on senelik bir takvâ ile elde edilecek bir kazanç kadar bir kâr buldular. Eğer ikisi, bir kısım gençler gibi sıhhat ve gençliğine güvenip gaflet ve sefahete atılsaydılar, ölüm de onları tarassut edip tam günahlarının pislikleri

içinde yakalasaydı, o nurlar definesi yerine, kabirlerini akrepler ve yılanlar yuvası yapacaklardı.

Madem hastalıkların böyle menfaati var. Ondan şekvâ değil, tevekkül, sabır ile, belki şükredip rahmet-i İlâhiyeye itimad etmektir.

Lemalar : 25.Lema : 14.Deva

14.Deva: Gözleri görmeyen bir mümin, kabirde daha iyi görür

Ondördüncü Deva

Ey gözüne perde gelen hasta! Eğer ehl-i imanın gözüne gelen perdenin altında nasıl bir nur ve mânevî bir göz olduğunu bilsen, “Yüz bin şükür Rabb-i Rahîmime” dersin. Bu merhemi izah için bir hadise söyleyeceğim. Şöyle ki:

Bana sekiz sene kemâl-i sadakatle, hiç gücendirmeden hizmet eden Barlalı Süleyman’ın halasının bir vakit gözü kapandı. O saliha kadın, bana karşı haddimden yüz derece fazla hüsn-ü zan ederek, “Gözümün açılması için dua et” diyerek, cami kapısında beni yakaladı. Ben de, o mübarek ve meczûbe kadının salâhatini duama şefaatçi yapıp, “Yâ Rabbi, onun salâhati hürmetine onun gözünü aç” diye yalvardım. İkinci gün Burdurlu bir göz hekimi geldi, gözünü açtı. Kırk gün sonra yine gözü kapandı. Ben çok müteessir oldum, çok dua ettim. İnşaallah o dua âhireti için kabul olmuştur. Yoksa benim o duam, onun hakkında gayet yanlış bir beddua olurdu. Çünkü eceli kırk gün kalmıştı. Kırk gün sonra—Allah rahmet etsin—vefat eyledi.

İşte o merhume, kırk gün Barla’nın hazînâne bağlarına rikkatli ihtiyarlık gözüyle bakmasına bedel, kabrinde, Cennet bağlarını kırk bin günlerde seyredeceğini kazandı. Çünkü imanı kuvvetli, salâhati şiddetli idi.

Evet, bir mü’min, gözüne perde çekilse ve gözü kapalı kabre girse, derecesine göre, ehl-i kuburdan çok ziyade o âlem-i nuru temâşâ edebilir. Bu dünyada nasıl çok şeyleri biz görüyoruz, kör olan mü’minler görmüyorlar. Kabirde o körler, imanla gitmişse, o derece ehl-i kuburdan ziyade görür. En uzak gösteren dürbünlerle bakar nev’inde, kabrinde, derecesine göre, Cennet bağlarını sinema gibi görüp temâşâ ederler.

İşte böyle gayet nurlu ve toprak altında iken göklerin üstündeki Cenneti görecek ve seyredecek bir gözü, bu gözündeki perde altında, şükürle, sabırla bulabilirsin. İşte o perdeyi senin gözünden kaldıracak, o gözle seni baktıracak göz hekimi, Kur’ân-ı Hakîmdir.

Lemalar : 25.Lema : 15.Deva

15.Deva: En ziyade musibete giriftar olanlar, insanların kamilleridir

Onbeşinci Deva

Ey âh ü enîn eden hasta! Hastalığın suretine bakıp ah eyleme; mânâsına bak, oh de. Eğer hastalığın mânâsı güzel birşey olmasaydı, Hâlık-ı Rahîm en sevdiği ibâdına hastalıkları vermezdi. Halbuki, hadis-i sahihte vardır ki,

اَشَدُّ النَّاسِ بَلاَءً اَلاَنْبِيَاءُ ثُمَّ اْلاَوْلِيَاءُ، ثُمَّ اْلاَمْثَلُ فَاْلاَمْثَلُ

(ev kemâ kàl). Yani, *“En ziyade musibet ve meşakkate giriftar olanlar, insanların en iyisi, en kâmilleridir.”* Başta Hazret-i Eyyub Aleyhisselâm, enbiyalar, sonra evliyalar ve sonra ehl-i salâhat, çektikleri hastalıklara birer ibadet-i hâlisa, birer hediye-i Rahmâniye nazarıyla bakmışlar, sabır içinde şükretmişler, Hâlık-ı Rahîmin rahmetinden gelen bir ameliyat-ı cerrahiye nev’inden görmüşler.

Sen, ey âh ü fîzâr eden hasta! Bu nuranî kafileye iltihak etmek istersen, sabır içinde şükret. Yoksa şekvâ etsen, onlar seni kafilelerine almayacaklar. Ehl-i gafletin çukurlarına düşersin. Karanlıklı bir yolda gideceksin.

Evet, hastalıkların bir kısmı var ki, eğer ölümle neticelense, mânevî şehid hükmünde, şehadet gibi bir velâyet derecesine sebebiyet verir. Ezcümle, çocuk doğurmaktan gelen hastalıklar **(Haşiye)** ve karın sancısıyla, gark ve hark ve tâun ile vefat eden şehid-i mânevî olduğu gibi, çok mübarek hastalıklar var ki, velâyet derecesini ölümle kazandırır. Hem hastalık, dünya aşkını ve alâkasını hafifleştirdiğinden, vefat ile dünyadan, ehl-i dünya için gayet elîm ve acı olan mufarakati tahfif eder, bazan da sevdirir.

Haşiye: Bu hastalığın mânevî şehadeti kazandırması, lohusa zamanı olan kırk güne kadardır.

Lemalar : 25.Lema : 16.Deva

16.Deva: Hastalık, hürmet ve merhameti telkin eder

Onaltıncı Deva

Ey sıkıntıdan şekvâ eden hasta! Hastalık, hayat-ı içtimaiye-i insaniyede en mühim ve gayet güzel olan hürmet ve merhameti telkin eder. Çünkü insanı vahşete ve merhametsizliğe sevk eden istiğnâdan kurtarıyor. Çünkü,

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى [1]

sırrıyla, sıhhat ve âfiyetten gelen istiğnâda bulunan bir nefs-i emmâre, şâyân-ı hürmet çok uhuvvetlere karşı hürmeti hissetmez. Ve şâyân-ı merhamet ve şefkat olan musibetzedelere ve hastalıklılara merhameti duymaz. Ne vakit hasta olsa, o hastalıkta aczini ve fakrini anlar, lâyık-ı hürmet olan ihvanlarına ihtiram eder. Ziyaretine gelen veya ona yardım eden mü'min kardeşlerine karşı hürmeti hisseder. Ve rikkat-i cinsiyeden gelen şefkat-i insaniye ve en mühim bir haslet-i İslâmiye olan, musibetzedelere karşı merhameti hissedip, onları nefsine kıyas ederek, onlara tam mânâsıyla acır, şefkat eder, elinden gelse muavenet eder, hiç olmazsa dua eder, hiç olmazsa şer'an sünnet olan keyfini sormak için ziyaretine gider, sevap kazanır.

1.) Şüphesiz ki insan, kendisini ihtiyaçtan uzak görünce azgınlaşıverir. (Alâk Sûresi, 96:6-7)

Lemalar : 25.Lema : 17.Deva

17.Deva: Hastaların duası makbuldur

Onyedinci Deva

Ey hastalık vasıtasıyla hayrat yapamamaktan şekvâ eden hasta! Şükret. Hayrâtın en hâlisinin kapısını sana açan, hastalıktır. Hastalık mütemadiyen hastaya ve lillâh için hastaya bakıcılara sevap kazandırmakla beraber, duanın makbuliyetine en mühim bir vesiledir.

Evet, hastalara bakmak, ehl-i iman için mühim sevabı vardır. Hastaların keyfini sormak, fakat hastayı sıkmamak şartıyla ziyaret etmek, sünnet-i seniyyedir, keffâretü'z-zünub olur. Hadiste vardır ki, *"Hastaların duasını alınız; onların duası makbuldür."*

Bahusus hasta, akrabadan olsa, hususan peder ve valide olsa, onlara hizmet mühim bir ibadettir, mühim bir sevaptır. Hastaların kalbini hoşnud etmek, teselli vermek, mühim bir sadaka hükmüne geçer. Bahtiyardır o evlât ki, peder ve validesinin hastalık zamanında, onların seriütteessür olan kalblerini memnun edip hayır dualarını alır.

Evet, hayat-ı içtimaiyede en muhterem bir hakikat olan peder ve validesinin şefkatlerine mukabil, hastalıkları zamanında kemâl-i hürmet ve şefkat-i ferzendâne ile mukabele eden o iyi evlâdın vaziyetini ve insaniyetin ulviyetini gösteren o vefâdâr levhaya karşı, hattâ melâikeler dahi "Maşaallah, bârekâllah" deyip alkışlıyorlar.

Evet, hastalık zamanında, hastalık elemini hiçe indirecek gayet hoş ve ferahlı, etrafında tezahür eden şefkatlerden ve acımak ve merhametlerden gelen lezzetler var. Hastanın duasının makbuliyeti ehemmiyetli bir meseledir. Ben otuz kırk seneden beri, bendeki kulunç denilen bir hastalıktan şifa için dua ederdim. Ben anladım ki, hastalık dua için verilmiş. Dua ile duayı, yani, dua kendi kendini kaldırmadığından, anladım ki, duanın neticesi uhrevîdir, **(Haşiye)** kendisi de bir nevi ibadettir ve hastalıkla aczini anlayıp dergâh-ı İlâhiyeye iltica eder. Onun için, otuz senedir şifa duasını ettiğim

halde duam zâhirî kabul olmadığından, duayı terk etmek kalbime gelmedi. Zira hastalık duanın vaktidir; şifa duanın neticesi değil. Belki Cenâb-ı Hakîm-i Rahîm şifa verse, fazlından verir.

Hem dua istediğimiz tarzda kabul olmazsa, makbul olmadı denilmez. Hâlık-ı Hakîm daha iyi biliyor; menfaatimize hayırlı ne ise onu verir. Bazan dünyaya ait dualarımızı, menfaatimiz için âhiretimize çevirir, öyle kabul eder.

Her ne ise, hastalık sırrıyla hulûsiyet kazanan, hususan zaaf ve aczden ve tezellül ve ihtiyaçtan gelen bir dua, kabule çok yakındır. Hastalık böyle hâlis bir duanın medarıdır. Hem dindar olan hasta, hem hastaya bakan mü'minler de bu duadan istifade etmelidirler.

Haşiye: Evet, bir kısım hastalık duanın sebeb-i vücudu iken, dua hastalığın ademine sebep olsa, duanın vücudu kendi ademine sebep olur; bu da olamaz.

Lemalar : 25.Lema : 18.Deva

18.Deva: Kendinden daha çok hasta olanlara bakıp şükür etmek

Onsekizinci Deva

Ey şükrü bırakıp şekvâya giren hasta! Şekvâ bir haktan gelir. Senin bir hakkın zayi olmamış ki şekvâ ediyorsun. Belki senin üstünde hak olan çok şükürler var, yapmadın. Cenâb-ı Hakkın hakkını vermeden, haksız bir surette hak istiyorsun gibi şekvâ ediyorsun. Sen, kendinden yukarı mertebelerdeki sıhhatli olanlara bakıp şekvâ edemezsin. Belki sen, kendinden sıhhat noktasında aşağı derecelerde bulunan biçare hastalara bakıp şükretmekle mükellefsin. Senin elin kırık ise, kesilmiş ellere bak. Bir gözün yoksa, iki gözü de olmayan âmâlara bak, Allah'a şükret.

Evet, nimette kendinden yukarıya bakıp şekvâ etmeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Ve musibette herkesin hakkı, kendinden musibet noktasında daha yukarı olanlara bakmaktır ki, şükretsin. Bu sır bazı risalelerde bir temsille izah edilmiş. İcmâli şudur ki:

Bir zat, bir biçareyi bir minarenin başına çıkarıyor. Minarenin her basamağında ayrı ayrı birer ihsan, birer hediye veriyor. Tam minarenin başında da en büyük bir hediyeyi veriyor. O mütenevvi hediyelere karşı ondan teşekkür ve minnettarlık istediği halde, o hırçın adam, bütün o basamaklarda gördüğü hediyeleri unutup veyahut hiçe sayıp, şükretmeyerek, yukarıya bakar. "Keşke bu minare daha uzun olsaydı, daha yukarıya çıksaydım! Niçin o dağ gibi veyahut öteki minare gibi çok yüksek değil?" deyip şekvâya başlarsa, ne kadar bir küfran-ı nimettir, bir haksızlıktır. Öyle de, bir insan hiçlikten vücuda gelip, taş olmayarak, ağaç olmayıp, hayvan kalmayarak, insan olup, Müslüman olarak, çok zaman sıhhat ve âfiyet görüp yüksek bir derece-i nimet kazandığı halde, bazı arızalarla, sıhhat ve âfiyet gibi bazı nimetlere lâyık olmadığı veya sû-i ihtiyarıyla veya sû-i istimaliyle elinden kaçırdığı veyahut eli

yetişmediği için şekvâ etmek, sabırsızlık göstermek, “Aman, ne yaptım böyle başıma geldi?” diye rububiyet-i İlâhiyeyi tenkit etmek gibi bir hâlet, maddî hastalıktan daha musibetli, mânevî bir hastalıktır. Kırılmış elle döğüşmek gibi, şikâyetiyle hastalığını ziyadeleştirir. Âkıl odur ki,

اَلَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]

sırrıyla teslim olup sabretsin, tâ o hastalık vazifesini bitirsin, gitsin.

1.)O kimseler ki, başlarına bir musibet geldiğinde ‘Biz Allah’ın kullarıyız; dönüşümüz de ancak Onadır’ derler. (Bakara Sûresi, 2:156)

Lemalar : 25.Lema : 19.Deva

19.Deva: Yeknesak bir hayat, esmaya ayinedarlıkta nakıs kalır

Ondokuzuncu Deva

Cemîl-i Zülcelâlin bütün isimleri, ***"Esmâü'l-Hüsnâ"*** tabir-i Samedânîsiyle gösteriyor ki, güzeldirler. Mevcudat içinde en latîf, en güzel, en câmi âyine-i Samediyet de hayattır. Güzelin âyinesi güzeldir. Güzelin mehâsinlerini gösteren âyine güzelleşir. O âyinenin başına o güzelden ne gelse güzel olduğu gibi, hayatın başına dahi ne gelse, hakikat noktasında güzeldir. Çünkü, güzel olan o Esmâü'l-Hüsnânın güzel nakışlarını gösterir.

Hayat, daima sıhhat ve âfiyette yeknesak gitse, nâkıs bir âyine olur. Belki bir cihette adem ve yokluğu ve hiçliği ihsas edip sıkıntı verir, hayatın kıymetini tenzil eder, ömrün lezzetini sıkıntıya kalb eder. Çabuk vaktimi geçireceğim diye, sıkıntıdan ya sefahete, ya eğlenceye atılır. Hapis müddeti gibi, kıymettar ömrüne adâvet edip, çabuk öldürüp geçirmek istiyor.

Fakat tahavvülde ve harekette ve ayrı ayrı tavırlar içinde yuvarlanmakta olan bir hayat, kıymetini ihsas ediyor, ömrün ehemmiyetini ve lezzetini bildiriyor. Meşakkatte ve musibette dahi olsa, ömrün geçmesini istemiyor. "Aman güneş batmadı, ya gece bitmedi" diye sıkıntısından of, of etmiyor.

Evet, gayet zengin ve işsiz, istirahat döşeğinde herşeyi mükemmel bir efendiden sor, "Ne haldesin?" Elbette, "Aman vakit geçmiyor; gel bir şeş beş oynayalım. Veyahut vakti geçirmek için bir eğlence bulalım" gibi müteellimâne sözleri ondan işiteceksin. Veyahut tûl-i emelden gelen, "Bu şeyim eksik; keşke şu işi yapsaydım" gibi şekvâları işiteceksin.

Sen bir musibetzede veya işçi ve meşakkatli bir halde olan bir fakirden sor, "Ne haldesin?" Aklı başında ise diyecek ki: "Şükürler olsun Rabbime, iyiyim, çalışıyorum. Keşke çabuk güneş gitmeseydi,

bu işi de bitirseydim. Vakit çabuk geçiyor, ömür durmuyor, gidiyor. Vakıa zahmet çekiyorum; fakat bu da geçer. Herşey böyle çabuk geçiyor” diye, mânen ömür ne kadar kıymettar olduğunu, geçmesindeki teessüfle bildiriyor. Demek, meşakkat ve çalışmakla, ömrün lezzetini ve hayatın kıymetini anlıyor. İstirahat ve sıhhat ise, ömrü acılaştırıyor ki, geçmesini arzu ediyor.

Ey hasta kardeş! Bil ki, başka risalelerde tafsilâtıyla kat’î bir surette ispat edildiği gibi, musibetlerin, şerlerin, hattâ günahların aslı ve mayası ademdir. Adem ise şerdir, karanlıktır. Yeknesak istirahat, sükût, sükûnet, tevakkuf gibi hâletler, ademe, hiçliğe yakınlığı içindir ki, ademdeki karanlığı ihsas edip sıkıntı veriyor. Hareket ve tahavvül ise, vücuttur, vücudu ihsas eder. Vücut ise hâlis hayırdır, nurdur.

Madem hakikat budur; sendeki hastalık, kıymettar hayatı sâfileştirmek, kuvvetleştirmek, terakki ettirmek ve vücudundaki sair cihazat-ı insaniyeyi o hastalıklı uzvun etrafına muavenettarane müteveccih etmek ve Sâni-i Hakîmin ayrı ayrı isimlerinin nakışlarını göstermek gibi çok vazifeler için, o hastalık senin vücuduna misafir olarak gönderilmiştir. İnşaallah çabuk vazifesini bitirir, gider. Ve âfiyete der ki: “Sen gel, benim yerimde daimî kal, vazifeni gör. Bu hane senindir, âfiyetle kal.”

Lemalar : 25.Lema : 20.Deva

20.Deva: Vehmi hastalıkların en mühim ilacı

Yirminci Deva

Ey derdine derman arayan hasta! Hastalık iki kısımdır. Bir kısmı hakikî, bir kısmı vehmîdir. Hakikî kısmı ise, Şâfî-i Hakîm-i Zülcelâl, küre-i arz olan eczahane-i kübrâsında, her derde bir devâ istif etmiş. O devâlar ise dertleri isterler. Her derde bir derman halk etmiştir. Tedavi için ilâçları almak, istimal etmek meşrudur; fakat tesiri ve şifayı Cenâb-ı Haktan bilmek gerektir. Derdi O verdiği gibi, şifayı da O veriyor.

Hâzık, mütedeyyin hekimlerin tavsiyelerini tutmak, ehemmiyetli bir ilâçtır. Çünkü ekser hastalıklar sû-i istimâlâttan, perhizsizlikten ve israftan ve hatîattan ve sefahetten ve dikkatsizlikten geliyor. Mütedeyyin hekim, elbette meşru bir dairede nasihat eder ve vesâyâda bulunur. Sû-i istimâlâttan, israfattan men eder, teselli verir. Hasta o vesâyâ ve o teselliye itimad edip hastalığı hafifleşir; sıkıntı yerinden bir ferahlık verir.

Amma vehmî hastalık kısmı ise, onun en müessir ilâcı, ehemmiyet vermemektir. Ehemmiyet verdikçe o büyür, şişer. Ehemmiyet vermezse küçülür, dağılır. Nasıl ki arılara iliştikçe insanın başına üşüşürler; aldırmazsan dağılırlar. Hem karanlıkta gözüne sallanan bir ipten gelen bir hayale ehemmiyet verdikçe büyür, hattâ bazan onu divane gibi kaçırır. Ehemmiyet vermezse, âdi bir ipin yılan olmadığını görür, başındaki telâşına güler.

Bu vehmî hastalık çok devam etse, hakikate inkılâp eder. Vehham ve asabî insanlarda fena bir hastalıktır; habbeyi kubbe yapar, kuvve-i mâneviyesi kırılır. Hususan merhametsiz yarım hekimlere veyahut insafsız doktorlara rast gelse, evhamını daha ziyade tahrik eder. Zengin ise malı gider; yoksa ya aklı gider veya sıhhati gider.

Lemalar : 25.Lema : 21.Deva

21.Deva: Hastalıklar, şefkat ve dostlukları inkişaf ettirir

Yirmibirinci Deva

Ey hasta kardeş! Senin hastalığında maddî elem var. Fakat o maddî elemin tesirini izale edecek ehemmiyetli bir mânevî lezzet seni ihata ediyor. Çünkü, peder ve validen ve akraban varsa, çoktan beri unuttuğun gayet lezzetli o şefkatleri senin etrafında yeniden uyanıp, çocukluk zamanında gördüğün o şirin nazarları yine görmekle beraber; çok gizli, perdeli kalan etrafındaki dostluklar, hastalığın cazibesiyle yine sana karşı muhabbettarane baktıklarından, elbette onlara karşı senin bu maddî elemin pek ucuz düşer. Hem sen müftehirâne hizmet ettiğin ve iltifatlarını kazanmasına çalıştığın zâtlar, hastalığın hükmüyle sana merhametkârâne hizmetkârlık ettiklerinden, efendilerine efendi oldun. Hem insanlardaki rikkat-i cinsiyeyi ve şefkat-i nev'iyeyi kendine celb ettiğinden, hiçten, çok yardımcı ahbap ve şefkatli dost buldun. Hem çok meşakkatli hizmetlerden paydos emrini yine hastalıktan aldın, istirahat ediyorsun. Ebette senin cüz'î elemin, bu mânevî lezzetlere karşı seni şekvâya değil, teşekküre sevk etmelidir.

Lemalar : 25.Lema : 22.Deva

Yirmiikinci Deva

Ey nüzul gibi ağır hastalıklara müptelâ olan kardeş! Evvelâ sana müjde ediyorum ki, mü'min için nüzul mübarek sayılıyor. Bunu çoktan ehl-i velâyetten işitiyordum, sırrını bilmezdim. Bir sırrı şöyle kalbime geliyor ki:

Ehlullah, Cenâb-ı Hakka vasıl olmak ve dünyanın azîm mânevî tehlikelerinden kurtulmak ve saadet-i ebediyeyi temin etmek için, iki esası ihtiyaren takip etmişler.

Birisi: Rabıta-i mevttir. Yani, dünya fâni olduğu gibi, kendisi de içinde vazifedar fâni bir misafir olduğunu düşünmekle, hayat-ı ebedîsine o suretle çalışmışlar.

İkincisi: Nefs-i emmârenin ve kör hissiyatın tehlikelerinden kurtulmak için, çilelerle, riyazetlerle nefs-i emmârenin öldürülmesine çalışmışlar.

Sizler, ey yarı vücudunun sıhhatini kaybeden kardeş! Sen ihtiyarsız, kısa ve kolay ve sebeb-i saadet olan iki esas sana verilmiş ki, daima senin vücudunun vaziyeti, dünyanın zevâlini ve insanın fâni olduğunu ihtar ediyor. Daha dünya seni boğamıyor, gaflet senin gözünü kapayamıyor. Ve yarım insan vaziyetinde bir zâta, nefs-i emmâre, elbette hevesât-ı rezile ile ve nefsânî müştehiyatla onu aldatamaz; çabuk o nefsin belâsından kurtulur.

İşte, mü'min sırr-ı imanla ve teslimiyet ve tevekkülle, o ağır nüzul gibi hastalıktan, az bir zamanda, ehl-i velâyetin çileleri gibi istifade edebilir. O vakit o ağır hastalık çok ucuz düşer.

Lemalar : 25.Lema : 23.Deva

23.Deva: Kimsesiz hastalara Cenab-ı Hakkın nazar-ı merhameti kafidir

Yirmiüçüncü Deva

Ey kimsesiz, garip, biçare hasta! Hastalığınla beraber kimsesizlik ve gurbet, sana karşı en katı kalbleri rikkate getirirse ve nazar-ı şefkati celb ederse, acaba Kur'ân'ın bütün sûrelerinin başlarında kendini ***"Rahmânü'r-Rahîm"*** sıfatıyla bize takdim eden ve bir lem'a-i şefkatiyle umum yavrulara karşı umum valideleri, o harika şefkatiyle terbiye ettiren ve her baharda bir cilve-i rahmetiyle zemin yüzünü nimetlerle dolduran ve ebedî bir hayattaki Cennet, bütün mehâsiniyle bir cilve-i rahmeti olan senin Hâlık-ı Rahîmine imanla intisabın ve Onu tanıyıp hastalığın lisan-ı acziyle niyazın, elbette senin bu gurbetteki kimsesizlik hastalığın, herşeye bedel Onun nazar-ı rahmetini sana celb eder.

Madem O var, sana bakar; sana herşey var. Asıl gurbette, kimsesizlikte kalan odur ki, iman ve teslimiyetle Ona intisap etmesin veya intisabına ehemmiyet vermesin.

Lemalar : 25.Lema : 24.Deva

24.Deva: Hastalara bakmak mühim bir uhrevi ticarettir

Yirmidördüncü Deva

Ey mâsum hasta çocuklara ve mâsum çocuklar hükmünde olan ihtiyarlara hizmet eden hasta bakıcılar! Sizin önünüzde mühim bir ticaret-i uhreviye var. Şevk ve gayretle o ticareti kazanınız.

Mâsum çocukların hastalıklarını, o nazik vücudlara bir idman, bir riyazet ve ileride dünyanın dağdağalarına mukavemet verdirmek için bir şırınga ve bir terbiye-i Rabbâniye gibi, çocuğun hayat-ı dünyeviyesine ait çok hikmetlerle beraber ve hayat-ı ruhiyesine ve tasaffî-i hayatına medar olacak büyüklerdeki keffâretü'z-zünub yerine, mânevî ve ileride veyahut âhirette terakkiyât-ı mâneviyesine medar şırıngalar nev'indeki hastalıklardan gelen sevap, peder ve validelerinin defter-i a'mâline, bilhassa sırr-ı şefkatle çocuğun sıhhatini kendi sıhhatine tercih eden validesinin sahife-i hasenâtına girdiği, ehl-i hakikatçe sabittir.

İhtiyarlara bakmak ise, hem azîm sevap almakla beraber, o ihtiyarların—ve bilhassa peder ve valide ise—dualarını almak ve kalblerini hoşnut etmek ve vefâkârâne hizmet etmek, hem bu dünyadaki saadete, hem âhiretin saadetine medar olduğu, rivâyât-ı sahiha ile ve çok vukuat-ı tarihiye ile sabittir. İhtiyar peder ve validesine tam itaat eden bahtiyar bir veled, evlâdından aynı vaziyeti gördüğü gibi; bedbaht bir veled, eğer ebeveynini rencide etse, azâb-ı uhrevîden başka, dünyada çok felâketlerle cezasını gördüğü, çok vukuatla sabittir.

Evet, ihtiyarlara, mâsumlara, yalnız akrabasına bakmak değil, belki ehl-i iman—madem sırr-ı imanla uhuvvet-i hakikiye var—onlara rast gelse, muhterem hasta ihtiyar ona muhtaç olsa, ruh u canla ona hizmet etmek İslâmiyetin muktezasıdır.

Lemalar : 25.Lema : 25.Deva

Yirmibeşinci Deva

Ey hasta kardeşler! Siz gayet nâfi ve her derde devâ ve hakikî lezzetli kudsî bir tiryak isterseniz, imanınızı inkişaf ettiriniz. Yani, tevbe ve istiğfar ile ve namaz ve ubudiyetle, o tiryak-ı kudsî olan imanı ve imandan gelen ilâcı istimal ediniz.

Evet, dünyaya muhabbet ve alâka yüzünden, güya, adeta ehl-i gafletin dünya gibi büyük, hasta, mânevî bir vücudu vardır. İman ise, o dünya gibi zeval ve firak darbelerine, yara ve bere içinde olan o mânevî vücuduna birden şifa verip, yaralardan kurtarıp hakikî şifa verdiğini pek çok risalelerde kat'î ispat etmişiz. Başınızı ağrıtmamak için kısa kesiyorum.

İman ilâcı ise, ferâizi mümkün oldukça yerine getirmekle tesirini gösteriyor. Gaflet ve sefahet ve hevesât-ı nefsâniye ve lehviyât-ı gayr-ı meşrua, o tiryakın tesirini men eder. Hastalık madem gafleti kaldırıyor, iştihâyı kesiyor, gayr-ı meşru keyiflere gitmeye mâni oluyor; ondan istifade ediniz. Hakikî imanın kudsî ilâçlarından ve nurlarından, tevbe ve istiğfarla, dua ve niyazla istimal ediniz.

Cenâb-ı Hak sizlere şifa versin, hastalıklarınızı keffâretü'z-zünub yapsın. Âmin, âmin, âmin.

1 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

2 سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، طِبِّ الْقُلُوبِ وَدَوَائِهَا وَعَافِيَةِ الْاَبْدَانِ وَشِفَائِهَا وَنُورِ الْاَبْصَارِ وَضِيَائِهَا وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

1.) Dediler: Bizi buna eriştiren Allah'a hamd olsun; yoksa Allah hidayet etmeseydi, biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Allah'ım! Kalblerin derman ve devâsı, bedenlerin âfiyet ve şifası, gözlerin nur ve ziyası olan Efendimiz Muhammed'e ve âl ve ashabına salât ve selâm eyle.

Lemalar : 25.Lema : Bir Tevafuk

Bir Tevafuk

وَهُوَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ Meâli: *“Bu kitap her derde dermandır.”* Tevafukat-ı latîfedendir ki, Refet Beyin birinci tesvidden gayet sür’atle yazdığı nüsha ile beraber, Hüsrev’in yazdığı diğer bir nüshada, ihtiyarsız, hiç düşünmeden satır başlarında gelen elif’leri saydık. Aynen bu وَهُوَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ cümlesine tevafuk ediyor. **(Haşiye-1)** Hem bu risalenin müellifinin Said ismine, bir tek farkla yine tevafuk ediyor. **(Haşiye-2)** Yalnız, risalenin ünvanına ait yazıdaki bir elif hesaba dahil edilmemiştir.

Câ-yı hayrettir ki, Süleyman Rüştü’nün yazdığı nüsha, hiç elif hatıra gelmeden ve düşünmeden, 114 elif, 114 şifa-yı kudsiyeyi tazammun eden 114 suver-i Kur’âniyenin adedine tevafukla beraber, وَهُوَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ şeddeli lâm bir sayılmak cihetiyle, 114 harfine tam tamına tevafuk ediyor.

Haşiye-1: Sonradan yazılan İhtarın iki elif’i bu hesaba dahil olamayacağı için dahil edilmemiştir.

Haşiye-2: Madem keramet-i Aleviyede ve Gavsiyede, Said’in âhirinde nidâ için vaz edilmiş bir elif var, Saidâ olmuş; belki fazla olan bu elif o elif’e bakıyor. Refet, Hüsrev

Lemalar : 25.Lemanın Zeyli

Yirmibeşinci Lem'anın Zeyli

Onyedinci Mektub olup, Mektubat Mecmûasına idhal edildiğinden buraya dercedilmedi.

Bkz. 17.Mektub: Çocuk Taziyenamesi

Lemalar : 26.Lema

Yirmi Altıncı Lem’a

İhtiyarlar Lem’ası

Yirmi altı rica ve ziya ve teselliyi câmidir. **(Haşiye)**

İhtar: Herbir Ricanın başında, mânevî derdimi gayet elîm ve sizi müteessir edecek derecede yazdığımın sebebi, Kur’ân-ı Hakîmden gelen ilâcın fevkalâde tesirini göstermek içindir. İhtiyarlara ait bu Lem’a, üç dört cihetle hüsn-ü ifadeyi muhafaza edememiş.

Birincisi: Sergüzeşt-i hayatıma ait olduğu için, o zamanlara hayalen gidip o hâlette yazıldığından, ifade, intizamını muhafaza edemedi.

İkincisi: Sabah namazından sonra, gayet yorgunluk hissettiğim bir zamanda, hem sür’ate mecburiyet tahtında yazıldığından, ifadede müşevveşiyet düşmüş.

Üçüncüsü: Yanımda dâim yazacak bulunmadığından, yanımda bulunan kâtibin de Risale-i Nura ait dört beş vazifesi olmakla tashihatına tam vakit bulamadığımızdan intizamsız kaldı.

Dördüncüsü: Telifin akabinde ikimiz de yorgun olarak, mânâyı dikkatle düşünmeyerek, gayet sathî bir tashihle iktifâ edildiğinden, tarz-ı ifadede elbette kusurlar bulunacak. Âlicenap ihtiyarlardan, ifadedeki kusurlarıma nazar-ı müsamaha ile bakmak ve rahmet-i İlâhiye boş olarak döndürmediği mübarek ihtiyarlar ellerini dergâh-ı İlâhiyeye açtıkları vakit, bizi de dualarında dahil etsinler.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

كٓهٰيٰعٓصٓ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ [2]

زَكَرِيَّا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا قَالَ

رَبِّ اِنِّى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّى وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

Şu Lem’a Yirmi Altı Ricadır.

Haşiye: Müellif-i muhtereminin tashihinden geçen yazma bir nüshada (Ilgazlı İsmail Merhumun defterinde), bu Lem’a hakkında, “Mütebâki kalan on dörtten tâ yirmi altıya kadar olan Ricalar, malûm musibet [Eskişehir Hapsi] yüzünden yazılmadı; onun mevsimi geçtiği için noksan kaldı” denilmektedir.

•1.Reca: Bütün teselli ve recaların menbaı, imandır
•2.Reca: Allahın rahmeti, en büyük bir recadır
•3.Reca: Berzah memleketi, dostlara kavuşmak alemidir
•4.Reca: Kuran bir maden-i rahmettir
•5.Reca: Ahirete imanın imdada yetişmesi
•6.Reca: Çam Dağında iken iman-ı billahtan gelen teselli
•7.Reca: Ankara kalesinin başında cereyan eden imani hadise
•8.Reca: Ölüme dair bir tefekkür
•9.Reca: Üstadın, esaretten kurtuluşu
•10.Reca: Mevte dair tefekkür
•11.Reca: Çamlıca Tepesinde bir tefekkür
•12.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması
•13.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması
•14.Reca: Hasbiye Risalesinin bir hulasası
•15.Reca: Üstadın işkencelere karşı bulduğu nurlar
•16.Reca: Hapiste iken mazhar olduğu inayetler

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Kâf hâ yâ ayn sâd. Bu âyetler, kulu Zekeriya’ya Rabbinin rahmetini zikirdir. Hani o Rabbine gizlice niyaz ederek demişti ki: Ey Rabbim, artık benim

kemiklerim yıprandı, başım ihtiyarlıkla tutuşup saçlarım aklandı. Sana ettiğim dualarımda da, ey Rabbim, ben hiç mahrum kalmadım. (Meryem Sûresi, 19:1-4)

Lemalar : 26.Lema : 1.Reca

1.Reca: Bütün teselli ve recaların menbaı, imandır

Birinci Reca

Ey sinn-i kemâle gelen muhterem ihtiyar kardeşler ve ihtiyare hemşireler! Ben de sizin gibi ihtiyarım. İhtiyarlık zamanında ara sıra bulduğum ricaları ve o ricalardaki teselli nuruna sizi de teşrik etmek arzusuyla, başımdan geçen bazı hâlâtı yazacağım. Gördüğüm ziya ve rast geldiğim rica kapıları, elbette benim nâkıs ve müşevveş istidadıma göre görülmüş, açılmış. İnşaallah sizlerin sâfi ve hâlis istidatlarınız, gördüğüm ziyayı parlattıracak, bulduğum ricayı daha ziyade kuvvetleştirecek.

İşte, gelecek o ricaların ve ziyaların menbaı, madeni, çeşmesi, imandır.

Lemalar : 26.Lema : 2.Reca

2.Reca: Allahın rahmeti, en büyük bir recadır

İkinci Reca

İhtiyarlığa girdiğim zaman, birgün güz mevsiminde, ikindi vaktinde, yüksek bir dağda dünyaya baktım. Birden, gayet rikkatli ve hazîn ve bir cihette karanlıklı bir hâlet bana geldi. Gördüm ki, ben ihtiyarlandım, gündüz de ihtiyarlanmış, sene de ihtiyarlanmış, dünya da ihtiyarlanmış. Bu ihtiyarlıklar içinde dünyadan firak ve sevdiklerimden iftirak zamanı yakınlaştığından, ihtiyarlık beni ziyade sarstı.

Birden, rahmet-i İlâhiye öyle bir surette inkişaf etti ki, o rikkatli hazîn firâkı, kuvvetli bir rica ve parlak bir teselli nuruna çevirdi. Evet, ey benim gibi ihtiyarlar! Kur'ân-ı Hakîmde yüz yerde ***"er-Rahmânü'r-Rahîm"*** sıfatlarıyla kendini bizlere takdim eden ve daima zeminin yüzünde merhamet isteyen zîhayatların imdadına rahmetini gönderen ve gaybdan her sene baharı hadsiz nimet ve hediyeleriyle doldurup rızka muhtaç bizlere yetiştiren ve zaaf ve acz derecesi nisbetinde rahmetinin cilvesini ziyade gösteren bir Hâlık-ı Rahîmimizin rahmeti, bu ihtiyarlığımızda en büyük bir rica ve en kuvvetli bir ziyadır. Bu rahmeti bulmak, iman ile o Rahmân'a intisap etmek ve ferâizi kılmakla Ona itaat etmektir.

Lemalar : 26.Lema : 3.Reca

3.Reca: Berzah memleketi, dostlara kavuşmak alemidir

Üçüncü Reca

Bir zaman gençlik gecesinin uykusundan ihtiyarlık sabahıyla uyandığım vakit kendime baktım, vücudum kabir tarafına bir inişten koşar gibi gidiyor. Niyazi-i Mısrî'nin

Günde bir taşı bina-yı ömrümün düştü yere,

Can yatar gafil, binası oldu viran bîhaber

dediği gibi, ruhumun hanesi olan cismimin de hergün bir taşı düşmekle yıpranıyor. Ve dünya ile beni kuvvetli bağlayan ümitlerim, emellerim kopmaya başladılar. Hadsiz dostlarımdan ve sevdiklerimden mufarakat zamanının yakınlaştığını hissettim. O mânevî ve çok derin ve devâsız görünen yaranın merhemini aradım, bulamadım. Yine Niyazi-i Mısrî gibi dedim ki:

Dil bekàsı, Hak fenâsı istedi mülk-ü tenim,

Bir devâsız derde düştüm, ah ki Lokman bîhaber.

(Haşiye)

O vakit birden merhamet-i İlâhiyenin lisanı, misali, timsali, dellâlı, mümessili olan Peygamber-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâmın nuru ve şefaati ve beşere getirdiği hediye-i hidayeti, o dermansız, hadsiz zannettiğim yaraya güzel bir merhem ve tiryak oldu. Karanlıklı ye'simi, nurlu bir ricaya çevirdi.

Evet, ey benim gibi ihtiyarlığını hisseden muhterem ihtiyar ve ihtiyareler! Biz gidiyoruz, aldanmakta faide yok. Gözümüzü kapamakla bizi burada durdurmazlar; sevkiyat var. Fakat gafletten ve kısmen de ehl-i dalâletten gelen zulümat evhamlarıyla bize firaklı ve karanlıklı görünen berzah memleketi, ahbapların mecmaıdır. Başta şefîimiz olan Habibullah Aleyhissalâtü Vesselâm ile bütün dostlarımıza kavuşmak âlemidir.

Evet, bin üç yüz elli senede, her sene üç yüz elli milyon insanların sultanı ve onların ruhlarının mürebbîsi ve akıllarının muallimi ve kalblerinin mahbubu ve her günde, [1] اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrınca, bütün o ümmetinin işlediği hasenâtın bir misli, sahife-i hasenâtına ilâve edilen ve şu kâinattaki makasıd-ı âliye-i İlâhiyenin medarı ve mevcudatın kıymetlerinin teâlîsinin sebebi olan o zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, dünyaya geldiği dakikada *"Ümmetî, ümmetî"* rivayet-i sahiha ile ve keşf-i sadıkla dediği gibi, mahşerde herkes *"Nefsî, nefsî"* dediği zaman, yine *"Ümmetî, ümmetî"* diyerek en kudsî ve en yüksek bir fedakârlıkla, yine şefaatiyle ümmetinin imdadına koşan bir zâtın gittiği âleme gidiyoruz. Ve o güneşin etrafında hadsiz asfiya ve evliya yıldızlarıyla ışıklanan öyle bir âleme gidiyoruz.

İşte o zâtın şefaati altına girip ve nurundan istifade etmenin ve zulümat-ı berzahiyeden kurtulmanın çaresi, sünnet-i seniyyeye ittibâdır.

Haşiye: Yani, benim kalbim bütün kuvvetiyle beka istediği halde, hikmet-i İlâhiye cesedimin harabiyetini iktiza ediyor. Hekîm-i Lokman da çaresini bulamadığı, dermansız bir derde düştüm.

1.) Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü'l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü'l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]

Lemalar : 26.Lema : 4.Reca

Dördüncü Reca

Bir zaman ihtiyarlığa ayak bastığımdan, gafleti idame ettiren sıhhat-i bedenim de bozulmuştu. İhtiyarlıkla hastalık müttefikan bana hücum etti. Başıma vura vura uykumu kaçırdılar. Çoluk çocuk, mal gibi beni dünya ile bağlayacak alâkalar da yoktu. Gençlik sersemliğiyle zayi ettiğim sermaye-i ömrümün meyvelerini, bütün günahlar, hatîatlar gördüm. Niyazi-i Mısrî gibi feryad eyleyerek dedim:

Bir ticaret yapmadım, nakd-i ömür oldu hebâ,
Yola geldim, lâkin göçmüş cümle kervan bîhaber.
Ağlayıp, nâlân edip, düştüm yola tenhâ, garip,
Dîde giryan, sîne biryan, akıl hayran, bîhaber.

O vakit gurbetteydim. Me'yûsâne bir hüzün ve nedametkârâne bir teessüf ve istimdatkârâne bir hasret hissettim.

Birden, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan imdada yetişti. Bana o kadar kuvvetli bir rica kapısını açtı ve öyle hakikî bir teselli ziyasını verdi ki, o vaziyetimin yüz derece fevkindeki ye'si dahi izale eder ve o karanlıkları dağıtabilirdi.

Evet, ey benim gibi dünya ile alâkaları kesilmeye başlayan ve dünya ile bağlanan ipleri kopmaya yüz tutan muhterem ihtiyar ve ihtiyareler! Bu dünyayı en mükemmel ve muntazam bir şehir, bir saray hükmünde halk eden bir Sâni-i Zülcelâl, mümkün müdür ki, o şehirde, o sarayda, en ehemmiyetli misafirleriyle ve dostlarıyla konuşmasın, görüşmesin? Madem bilerek bu sarayı yapmış ve irade ve ihtiyar ile tanzim ve tezyin etmiş; elbette nasıl ki yapan bilir, öyle de bilen konuşur. Madem bu sarayı, bu şehri bize güzel bir misafirhane ve ticaretgâh yapmış; elbette bize karşı münasebâtını ve bizden arzularını gösterecek bir defteri, bir kitabı bulunacaktır.

İşte o kudsî defterin en mükemmeli, kırk vecihle mu’cize ve her dakikada hiç olmazsa yüz milyonun dillerinde gezen, nur serpen ve herbir harfinde asgarî olarak on sevap ve on hasene ve bazan on bin ve bazan—Leyle-i Kadir sırrıyla—bir harfine otuz bin hasene ve meyve-i Cennet ve nur-u berzah veren Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyandır. Bu makamda ona rekabet edecek, kâinatta hiçbir kitap yoktur ve hiçbir kimse gösteremez. Madem bu elimizdeki Kur’ân, semâvat ve arzın Hâlık-ı Zülcelâlinin rububiyet-i mutlakası noktasından ve azamet-i ulûhiyeti cihetinden ve ihata-i rahmeti cânibinden gelen kelâmıdır, fermanıdır, bir maden-i rahmetidir. Ona yapış; her derde bir deva, her zulmete bir ziya, her ye’se bir rica, içinde vardır.

İşte bu ebedî hazinenin anahtarı imandır ve teslimdir ve onu dinleyip kabul etmek ve okumaktır.

Lemalar : 26.Lema : 5.Reca

5.Reca: Ahirete imanın imdada yetişmesi

Beşinci Reca

Bir zaman, ihtiyarlığımın mebdeinde, bir inzivâ arzusuyla, İstanbul'un Boğaz tarafındaki Yûşâ Tepesinde, yalnızlıkla ruhum bir istirahat aradı. Birgün o yüksek tepede, daire-i ufka, etrafa baktım. Gayet hazîn ve rikkatli bir levha-i zeval ve firâkı, ihtiyarlığın ihtarıyla gördüm. Şecere-i ömrümün kırk beşinci senesi olan kırk beşinci dalındaki yüksek makamından, tâ hayatımın aşağı tabakalarına nazar gezdirdim. Gördüm ki, o aşağıda, herbir dalında, herbir senenin zarfında sevdiklerimden ve alâkadarlarımdan ve tanıştıklarımdan hadsiz cenazeler var. Ve o firak ve iftiraktan gelen gayet rikkatli bir mânevî teessürat içinde, Fuzûlî-i Bağdâdî gibi mufarakat eden dostları düşünerek enîn edip,

Vaslını yâd eyledikçe ağlarım,

Tâ nefes var ise kuru cismimde feryad eylerim

diyerek bir teselli, bir nur, bir rica kapısını aradım. Birden, âhirete iman nuru imdada yetişti; hiç sönmez bir nur, hiç kırılmaz bir rica verdi.

Evet, ey benim gibi ihtiyar kardeşler ve ihtiyare hemşireler! Madem âhiret var ve madem bâkidir ve madem dünyadan daha güzeldir. Ve madem bizi yaratan Zat hem Hakîm, hem Rahîmdir. İhtiyarlıktan şekvâ ve teessüf etmemeliyiz. Bilâkis, ihtiyarlık, iman ile ibadet içinde sinn-i kemâle gelip, vazife-i hayattan terhis ve âlem-i rahmete istirahat için gitmeye bir alâmet olduğu cihetle, ondan memnun olmalıyız.

Evet, nass-ı hadisle, nev-i beşerin en mümtaz şahsiyetleri olan yüz yirmi dört bin enbiyanın icmâ ve tevatürle, kısmen şuhuda ve kısmen hakkalyakine istinaden, müttefikan âhiretin vücudundan ve

insanların oraya sevk edileceğinden ve bu kâinatın Hâlıkının kat'î vaad ettiği âhireti getireceğinden haber verdikleri gibi; onların verdikleri haberi keşif ve şuhud ile, ilmelyakin suretinde tasdik eden yüz yirmi dört milyon evliyanın o âhiretin vücuduna şehadetleriyle ve bu kâinatın Sâni-i Hakîminin bütün esmâsı bu dünyada gösterdikleri cilveleriyle bir âlem-i bekàyı bilbedâhe iktiza ettiklerinden, yine âhiretin vücuduna delâletiyle; ve her sene, baharda, rû-yi zeminde ayakta duran had ve hesaba gelmez ölmüş ağaçların cenazelerini emr-i künfeyekün ile ihyâ edip ba'sü ba'delmevte mazhar eden ve haşir ve neşrin yüz binler nümunesi olarak nebâtat taifelerinden ve hayvânat milletlerinden üç yüz bin nevileri haşir ve neşreden hadsiz bir kudret-i ezeliye ve hesapsız ve israfsız bir hikmet-i ebediye ve rızka muhtaç bütün zîruhları kemâl-i şefkatle gayet harika bir tarzda iaşe ettiren ve her baharda az bir zamanda had ve hesaba gelmez envâ-ı ziynet ve mehâsini gösteren bir rahmet-i bâkiye ve bir inâyet-i daimenin bilbedâhe âhiretin vücudunu istilzam ile ve şu kâinatın en mükemmel meyvesi ve Hâlık-ı Kâinatın en sevdiği masnuu ve kâinatın mevcudatıyla en ziyade alâkadar olan insandaki şedit, sarsılmaz, daimi olan aşk-ı bekà ve şevk-i ebediyet ve âmâl-i sermediyet, bilbedâhe işaret ve delâletiyle, bu âlem-i fâniden sonra bir âlem-i bâki ve bir dâr-ı âhiret ve bir dâr-ı saadet bulunduğunu o derece kat'î bir surette ispat ederler ki, dünyanın vücudu kadar, bilbedâhe âhiretin vücudunu kabul etmeyi istilzam ederler.**(Haşiye)**

Madem Kur'ân-ı Hakîmin bize verdiği en mühim bir ders, iman-ı bil'âhirettir; ve o iman da bu derece kuvvetlidir; ve o imanda öyle bir rica ve bir teselli var ki, yüz bin ihtiyarlık birtek şahsa gelse, bu imandan gelen teselli mukabil gelebilir. Biz ihtiyarlar ﴿1﴾ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كَمَالِ الْاِيمَانِ deyip ihtiyarlığımıza sevinmeliyiz.

Haşiye: Evet, sübutî bir emri ihbar etmenin kolaylığı ve inkâr ve nefyetmenin gayet müşkül olduğu bu temsilden görünür. Şöyle ki: Biri dese, "Meyveleri süt konserveleri olan gayet harika bir bahçe

küre-i arz üzerinde vardır”; diğeri dese, “Yoktur.” ispat eden, yalnız onun yerini veyahut bazı meyvelerini göstermekle, kolayca dâvâsını ispat eder. İnkâr eden adam, nefyini ispat etmek için bütün küre-i arzı görmek ve göstermekle dâvâsını ispat edebilir. Aynen öyle de, Cenneti ihbar edenler, yüz binler tereşşuhâtını, meyvelerini, âsârını gösterdiklerinden kat-ı nazar, iki şahid-i sadıkın sübutuna şehadetleri kâfi gelirken; onu inkâr eden, hadsiz bir kâinatı, hadsiz ebedî zamanı temâşâ etmek ve görmek ve eledikten sonra inkârını ispat edebilir, ademini gösterebilir. İşte, ey ihtiyar kardeşler, iman-ı âhiretin ne kadar kuvvetli olduğunu anlayınız.

1.)Bize ihsan ettiği mükemmel iman nimeti sebebiyle Allah’a hamd olsun.

Lemalar : 26.Lema : 6.Reca

6.Reca: Çam Dağında iken iman-ı billahtan gelen teselli

Altıncı Reca

Bir zaman, elîm bir esaretimde, insanlardan tevahhuş edip Barla Yaylasında, Çam dağının tepesinde yalnız kaldım. Yalnızlıkta bir nur arıyordum. Bir gece, o yüksek tepenin başındaki yüksek bir çam ağacının üstündeki üstü açık odacıkta idim. Üç dört gurbeti birbiri içinde ihtiyarlık bana ihtar etti. Altıncı Mektupta izah edildiği gibi, o gece, ıssız, sessiz, yalnız, ağaçların hışırtılarından ve hemhemelerinden gelen hazîn bir sadâ, bir ses, rikkatime, ihtiyarlığıma, gurbetime ziyade dokundu. İhtiyarlık bana ihtar etti ki: Gündüz nasıl şu siyah bir kabre tebeddül etti, dünya siyah kefenini giydi; öyle de, senin ömrünün gündüzü de geceye ve dünya gündüzü de berzah gecesine ve hayatın yazı dahi ölümün kış gecesine inkılâp edeceğini kalbimin kulağına söyledi. Nefsim bilmecburiye dedi:

Evet, ben vatanımdan garip olduğum gibi, bu elli sene zarfındaki ömrümde zeval bulan sevdiklerimden ayrı düştüğümden ve arkalarında onlara ağlayarak kaldığımdan, bu vatan gurbetinden daha ziyade hazîn ve elîm bir gurbettir. Ve bu gece ve dağın garibâne vaziyetindeki hazîn gurbetten daha ziyade hazîn ve elîm bir gurbete yakınlaşıyorum ki, bütün dünyadan birden mufarakat zamanı yakınlaştığını ihtiyarlık bana haber veriyor. Bu gurbet gurbet içinde ve bu hüzün hüzün içindeki vaziyetten bir rica, bir nur aradım. Birden, iman-ı billâh imdada yetişti. Öyle bir ünsiyet verdi ki, bulunduğum muzaaf vahşet bin defa tezâuf etseydi, yine o teselli kâfi gelirdi.

Evet, ey ihtiyar ve ihtiyareler! Madem Rahîm bir Hâlıkımız var; bizim için gurbet olamaz. Madem O var; bizim için herşey var. Madem O var; melâikeleri de var. Öyleyse bu dünya boş değil; hâli dağlar, boş sahrâlar Cenâb-ı Hakkın ibâdıyla doludur. Zîşuur

ibâdından başka, Onun nuruyla, Onun hesabıyla taşı da, ağacı da birer mûnis arkadaş hükmüne geçer, lisan-ı halle bizimle konuşabilirler ve eğlendirirler.

Evet, bu kâinatın mevcudatı adedince ve bu büyük kitab-ı âlemin harfleri sayısınca, vücuduna şehadet eden; ve zîruhların medar-ı şefkat ve rahmet ve inâyet olabilen cihazatı ve mat'ûmâtı ve nimetleri adedince rahmetini gösteren deliller, şahitler, bize Rahîm, Kerîm, Enîs, Vedûd olan Hâlıkımızın, Sâniimizin, Hâmîmizin dergâhını gösteriyorlar. O dergâhta en makbul bir şefaatçi, acz ve zaaftır. Ve acz ve zaafın tam zamanı da ihtiyarlıktır. Böyle bir dergâha makbul bir şefaatçi olan ihtiyarlıktan küsmek değil, sevmek lâzımdır.

Lemalar : 26.Lema : 7.Reca

7.Reca: Ankara kalesinin başında cereyan eden imani hadise

Yedinci Reca

Bir zaman, ihtiyarlığın başlangıcında, Eski Said'in gülmeleri Yeni Said'in ağlamalarına inkılâp ettiği hengâmda, Ankara'daki ehl-i dünya beni Eski Said zannedip oraya istediler, gittim. Güz mevsiminin âhirlerinde Ankara'nın benden çok ziyade ihtiyarlanmış, yıpranmış, eskimiş kal'asının başına çıktım. O kale, tahaccür etmiş hâdisât-ı tarihiye suretinde bana göründü. Senenin ihtiyarlık mevsimiyle benim ihtiyarlığım, kalenin ihtiyarlığı, beşerin ihtiyarlığı, şanlı Osmanlı Devletinin ihtiyarlığı ve Hilâfet Saltanatının vefatı ve dünyanın ihtiyarlığı, bana gayet hazîn ve rikkatli ve firkatli bir hâlet içinde, o yüksek kal'ada geçmiş zamanın derelerine ve gelecek zamanın dağlarına baktırdı ve baktım. Birbiri içinde beni ihata eden dört beş ihtiyarlık karanlıkları içinde, Ankara'da en kara bir hâlet-i ruhiye hissettiğimden,**(Haşiye)** bir nur, bir teselli, bir rica aradım.

Sağa, yani, mazi olan geçmiş zamana bakıp teselli ararken, bana mazi, pederimin ve ecdadımın ve nev'imin bir mezar-ı ekberi suretinde göründü. Teselli yerine vahşet verdi.

Sol tarafım olan istikbale, derman ararken baktım. Gördüm ki, benim ve emsalimin ve nesl-i âtinin büyük ve karanlıklı bir kabri suretinde göründü, ünsiyet yerine dehşet verdi.

Sağ ile soldan tevahhuş edip hazır günüme baktım. O gafletli ve tarihvâri nazarıma o hazır gün, yarım ölmekte ve hareket-i mezbûhânedeki ıztırap çeken cismimin cenazesini taşıyan bir tabut suretinde göründü.

Sonra bu cihetten dahi me'yus olunca, başımı kaldırıp, ömrümün ağacının başına baktım. Gördüm ki, o ağacın tek bir meyvesi var; o da benim cenazemdir, o ağaç üstünde duruyor, bana bakıyor.

O cihetten dahi tevahhuş edip başımı aşağıya eğdim, o ömür ağacının aşağısına, köküne baktım. Gördüm ki, o aşağıda olan toprak, kemiklerimin toprağıyla mebde-i hilkatimin toprağı birbirine karışmış bir surette, ayaklar altında çiğneniyor gördüm. O da derman değil, belki derdime dert kattı.

Sonra mecburiyetle arkama baktım. Gördüm ki, esassız, fâni olan dünya, hiçlik derelerinde ve yokluk zulümatında yuvarlanıp gidiyor. Derdime merhem ararken, zehir ilâve etti.

O cihette dahi hayır göremediğimden, ön tarafıma baktım, ileriye nazarımı gönderdim. Gördüm ki, kabir kapısı tam yolumun üstünde açık görünüp, ağzını açmış, bana bakıyor. Onun arkasında, ebed tarafına giden cadde ve o caddede giden kafileler uzaktan uzağa nazara çarpıyor.

Ve bu altı cihetten gelen dehşetlere karşı bana nokta-i istinad ve silâh-ı müdafaa olacak, cüz'î bir cüz-ü ihtiyarîden başka birşey elimde yok. O hadsiz a'dâ ve hesapsız muzır şeylere karşı tek bir silâh-ı insanî olan o cüz-ü ihtiyarî, hem nâkıs, hem kısa, hem âciz, hem icadsız olduğundan, kesbden başka birşey elinden gelmez. Ne geçmiş zamana geçebilir, tâ ondan bana gelen hüzünleri sustursun; ve ne de istikbale hulûl edebilir, tâ ondan gelen korkuları men etsin. Geçmiş ve geleceklere ait emellerime ve elemlerime faydası olmadığını gördüm.

Bu altı cihetten gelen dehşet ve vahşet ve karanlık ve me'yusiyet içinde çırpındığım hengâmda, birden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın semâsında parlayan iman nurları imdada yetişti. O altı ciheti o kadar tenvir edip ışıklandırdı ki, gördüğüm o vahşetler ve karanlıklar yüz derece tezauf etseydi, yine o nur onlara karşı kâfi ve vâfi idi. Bütün o dehşetleri birer birer teselliye ve o vahşetleri birer birer ünsiyete çevirdi. Şöyle ki:

İman, o vahşetli geçmiş zamanın mezar-ı ekber suretini yırtıp, ünsiyetli bir meclis-i münevver ve bir mecma-i ahbap olduğunu biaynilyakîn, bihakkılyakîn gösterdi.

Hem iman, bir kabr-i ekber suretinde nazar-ı gaflete görünen gelecek zamanı, sevimli saadet saraylarında bir ziyafet-i Rahmâniye meclisi suretinde biilmilyakîn gösterdi.

Hem iman, nazar-ı gaflete bir tabut vaziyetinde görünen hazır zamanı ve o hazır günün tabutiyet şeklini kırıp, o hazır gün uhrevî bir ticaretgâh dükkânı ve şâşaalı bir misafirhane-i Rahmânî suretinde bilmüşahede gösterdi.

Hem iman, nazar-ı gaflete ömür ağacının başında cenaze şeklinde görünen tek meyvesi cenaze olmadığını, belki ebedî bir hayata mazhar ve ebedî bir saadete namzet olan ruhumun, eskimiş yuvasından, yıldızlarda gezmek için çıktığını biilmilyakîn gösterdi.

Hem iman, kemiklerimle mebde-i hilkatimin toprağı, ayak altında ehemmiyetsiz mahvolmuş kemikler olmadığını, belki o toprak, rahmet kapısı ve Cennet salonunun bir perdesi olduğunu sırr-ı imanla gösterdi.

Hem iman, nazar-ı gafletle arkamda, hiçlikte, yokluk karanlığında yuvarlanan dünyanın vaziyetini sırr-ı Kur'ân'la gösterdi ki, o zâhirî zulümatta yuvarlanan dünya ise, vazifesi bitmiş, mânâsını ifade etmiş, neticelerini kendine bedel vücutta bırakmış bir kısım mektubat-ı Samedâniye ve sahâif-i nukuş-u Sübhâniye olduğunu gösterdi. Dünyanın mahiyeti ne olduğunu biilmilyakîn bildirdi.

Hem iman, ileride gözünü açıp bana bakan kabri ve kabrin arkasında ebede giden caddeyi, nur-u Kur'ân ile gösterdi ki, o kabir, kuyu kapısı değil, belki âlem-i nurun kapısıdır. Ve o yol ise, hiçliğe ve ademistana değil, belki vücuda, nuristana ve saadet-i ebediyeye giden yol olduğunu, tam kanaat verecek bir derecede gösterdiğinden, dertlerime hem derman, hem merhem oldu.

Hem iman, o elinde pek cüz'î bir kesb bulunan cüz'î bir cüz-ü ihtiyarî yerine, o hadsiz düşman ve zulmetlere karşı, gayr-ı mütenâhi bir kudrete istinad etmek ve hadsiz bir rahmete intisap etmek için o cüz-ü ihtiyarînin eline bir vesika veriyor; belki de iman, o cüz-ü ihtiyarînin elinde bir vesika oluyor. Hem o cüz-ü ihtiyarî olan silâh-ı insanî, gerçi zâtında hem kısa, hem âciz, hem noksandır. Fakat, nasıl ki bir asker, cüz'î kuvvetini devlet hesabına istimal ettiği vakit, binler derece kuvvetinden fazla işler görür; öyle de, sırr-ı imanla o cüz'î cüz-ü ihtiyarî, Cenâb-ı Hak namına, Onun yolunda istimal edilse, beş yüz sene genişliğinde bir Cenneti dahi kazanabilir.

Hem iman, geçmiş ve gelecek zamana nüfuz edemeyen o cüz-ü ihtiyarînin dizginini cismin elinden alıp kalbe ve ruha teslim eder. Ruh

ve kalbin daire-i hayatı ise cisim gibi hazır zamana münhasır olmadığından, pek çok seneler maziden, pek çok seneler istikbalden daire-i hayatına dahil olduğundan; o cüz-ü ihtiyarî, cüz'iyetten çıkıp külliyet kesb eder. Zaman-ı mazinin en derin derelerine kuvvet-i imanla girebildiği ve hüzünlerin zulmetlerini def edebildiği gibi, nur-u imanla istikbalin en uzak dağlarına kadar çıkar, korkuları izale eder.

İşte, ey benim gibi ihtiyarlık zahmetini çeken ihtiyar ve hemşire ihtiyareler! Madem, elhamdü lillâh, biz ehl-i imanız; ve madem imanda bu kadar nurlu, lezzetli, sevimli, şirin defineler var; ve madem ihtiyarlığımız bizi bu definenin içine daha ziyade sevk ediyor. Elbette imanlı ihtiyarlıktan şekvâ değil, belki binler teşekkür etmeliyiz.

Haşiye: O zaman bu hâlet-i ruhiye Fârisî bir münâcat suretinde kalbe geldi, yazdım. Ankara'da Hubab risalesinde tab edilmiştir.

Lemalar : 26.Lema : 8.Reca

Sekizinci Reca

İhtiyarlığın alâmeti olan beyaz kıllar saçıma düştüğü bir zamanda, gençliğin derin uykusunu daha ziyade kalınlaştıran Harb-i Umumînin dağdağaları ve esaretimin keşmekeşlikleri ve sonra İstanbul'a geldiğim vakit, ehemmiyetli bir şan ve şeref vaziyeti, hattâ Halifeden, Şeyhülislâmdan, Başkumandandan tut, tâ medrese talebelerine kadar, haddimden çok ziyade bir hüsn-ü teveccüh ve iltifat gösterdikleri cihetle, gençlik sarhoşluğu ve o vaziyetin verdiği hâlet-i ruhiye, o uykuyu o derece kalınlaştırmıştı ki, adeta dünyayı daimî, kendimi de lâyemûtâne dünyaya yapışmış bir vaziyet-i acibede görüyordum.

İşte o zamanda, İstanbul'un Bayezid cami-i mübarekine, Ramazan-ı Şerifte ihlâslı hafızları dinlemeye gittim. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, semâvî yüksek hitabıyla beşerin fenâsını ve zîhayatın vefatını haber veren gayet kuvvetli bir surette [1] كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ fermanını, hafızların lisanıyla ilân etti. Kulağıma girip, tâ kalbimin içine yerleşip, o pek kalın gaflet ve uyku ve sarhoşluk tabakalarını parça parça etti. Camiden çıktım. Daha çoktan beri başımda yerleşen o eski uykunun sersemliğiyle birkaç gün başımda bir fırtına, dumanlı bir ateş ve pusulasını şaşırmış gemi gibi kendimi gördüm. Âyinede saçıma baktıkça, beyaz kıllar bana diyorlar: "Dikkat et!"

İşte o beyaz kılların ihtarıyla vaziyet tavazzuh etti. Baktım ki, çok güvendiğim ve ezvâkına meftun olduğum gençlik elveda diyor. Ve muhabbetiyle pek çok alâkadar olduğum hayat-ı dünyeviye sönmeye başlıyor ve pek çok alâkadar ve adeta âşık olduğum dünya bana uğurlar olsun deyip, misafirhaneden gideceğimi ihtar ediyor. Kendisi

de Allahaısmarladık deyip, o da gitmeye hazırlanıyor. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan [1] كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ âyetinin külliyetinde, *"Nev-i insanî bir nefistir; dirilmek üzere ölecek. Ve küre-i arz dahi bir nefistir; bâki bir surete girmek için o da ölecek. Dünya dahi bir nefistir; âhiret suretine girmek için o da ölecek"* mânâsı, âyetin işaretinden kalbe açılıyordu.

İşte bu hâlette vaziyetime baktım ki, medar-ı ezvak olan gençlik gidiyor; menşe-i ahzân olan ihtiyarlık, yerine geliyor. Ve gayet parlak ve nuranî hayat gidiyor; zâhirî karanlıklı, dehşetli ölüm, yerine gelmeye hazırlanıyor. Ve o çok sevimli ve daimî zannedilen ve gafillerin mâşukası olan dünya, pek sür'atle zevâle kavuşuyor gördüm. Kendi kendimi aldatmak ve yine başımı gaflete sokmak için, İstanbul'da haddimden çok fazla gördüğüm makam-ı içtimaînin ezvâkına baktım, hiçbir faidesi olmadı. Bütün onların teveccühü, iltifatı, tesellileri, yakınımda olan kabir kapısına kadar gelebilir, orada söner. Ve şöhretperestlerin bir gaye-i hayali olan şan ve şerefin süslü perdesi altında sakîl bir riyâ, soğuk bir hodfuruşluk, muvakkat bir sersemlik suretinde gördüğümden, anladım ki, beni şimdiye kadar aldatan bu işler, hiçbir teselli veremez ve onlarda hiçbir nur yok.

Yine tam uyanmak için, Kur'ân'ın semâvî dersini işitmek üzere, yine Bayezid Camiindeki hafızları dinlemeye başladım. O vakit, o semâvî dersten [2] وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا (ilâ âhir) nev'inden kudsî fermanlarla müjdeler işittim. Kur'ân'dan aldığım feyizle hariçten teselli aramak değil, belki dehşet ve vahşet ve meyusiyet aldığım noktalar içinde teselliyi, ricayı, nuru aradım. Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür olsun ki, ayn-ı dert içinde dermanı buldum. Ayn-ı zulmet içinde nuru buldum. Ayn-ı dehşet içinde teselliyi buldum.

En evvel, herkesi korkutan, en korkunç tevehhüm edilen ölümün yüzüne baktım. Nur-u Kur'ân ile gördüm ki, ölümün peçesi gerçi karanlık, siyah, çirkin ise de, fakat mü'min için asıl siması nuranîdir, güzeldir gördüm. Ve çok risalelerde bu hakikati kat'î bir surette ispat etmişiz. Sekizinci Söz ve Yirminci Mektup gibi çok risalelerde izah ettiğimiz gibi, ölüm, idam değil, firak değil, belki hayat-ı ebediyenin mukaddemesidir, mebdeidir. Ve vazife-i hayat külfetinden bir

paydostur, bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Berzah âlemine göçmüş kafile-i ahbaba kavuşmaktır. Ve hâkezâ, bunlar gibi hakikatlerle ölümün hakikî güzel simasını gördüm. Korkarak değil, belki bir cihetle müştakane mevtin yüzüne baktım. Ehl-i tarikatçe rabıta-i mevtin bir sırrını anladım.

Sonra, herkesi zevâliyle ağlatan ve herkesi kendine meftun ve müştak eden ve günah ve gafletle geçen ve geçmiş gençliğime baktım. O güzel, süslü çarşafı (elbisesi) içinde gayet çirkin, sarhoş, sersem bir yüz gördüm. Eğer mahiyetini bilmeseydim birkaç sene beni sarhoş edip güldürmesine bedel, yüz sene dünyada kalsam beni ağlattıracaktı. Nasıl ki öylelerden birisi ağlayarak demiş:

لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا فَأُخْبِرَهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ

Yani, *“Keşke gençliğim birgün dönseydi, ihtiyarlık benim başıma ne kadar hazîn haller getirdiğini ona şekvâ edip söyleyecektim.”*

Evet, bu zat gibi gençliğin mahiyetini bilmeyen ihtiyarlar, gençliklerini düşünüp teessüf ve tahassürle ağlıyorlar. Halbuki gençlik, eğer ehl-i kalb, ehl-i huzur ve aklı başında ve kalbi yerinde bulunan mü’minlerde olsa, ibadete ve hayrâta ve ticaret-i uhreviyeye sarf edilse, en kuvvetli bir vesile-i ticaret ve güzel ve şirin bir vasıta-i hayrattır. Ve o gençlik, vazife-i diniyesini bilip sû-i istimal etmeyenlere, kıymettar, zevkli bir nimet-i İlâhiyedir. Eğer istikamet, iffet, takvâ beraber olmazsa, çok tehlikeleri var; taşkınlıklarıyla saadet-i ebediyesini ve hayat-ı uhreviyesini zedeler. Belki hayat-ı dünyeviyesini de berbat eder. Belki bir iki sene gençlik zevkine bedel, ihtiyarlıkta çok seneler gam ve keder çeker.

Madem ekser insanlarda gençlik zararlı düşüyor. Biz ihtiyarlar Allah’a şükretmeliyiz ki, gençlik tehlikelerinden ve zararlarından kurtulduk. Herşey gibi, elbette gençliğin dahi lezzetleri gidecek. Eğer ibadete ve hayra sarf edilmişse, o gençliğin meyveleri onun yerinde bâki kalıp, hayat-ı ebediyede bir gençlik kazanmasına vesile olur.

Sonra, ekser nâsın âşık ve müptelâ olduğu dünyaya baktım. Nur-u Kur’ân ile gördüm ki, birbiri içinde üç küllî dünya var: Birisi esmâ-i İlâhiyeye bakar, onların âyinesidir. İkinci yüzü âhirete bakar,

onun mezraasıdır. Üçüncü yüzü ehl-i dünyaya bakar, ehl-i gafletin mel’abegâhıdır.

Hem herkesin bu dünyada koca bir dünyası var. Adeta insanlar adedince dünyalar birbiri içine girmiş. Fakat herkesin hususî dünyasının direği, kendi hayatıdır. Ne vakit cismi kırılsa, dünyası başına yıkılır, kıyameti kopar. Ehl-i gaflet, kendi dünyasının böyle çabuk yıkılacak vaziyetini bilmediklerinden, umumî dünya gibi daimî zannedip perestiş eder.

Başkalarının dünyası gibi çabuk yıkılır, bozulur, benim de hususî bir dünyam var. “Bu hususî dünyam, bu kısacık ömrümle ne faydası var?” diye düşündüm. Nur-u Kur’ân ile gördüm ki:

Hem benim, hem herkes için, şu dünya muvakkat bir ticaretgâh; ve hergün dolar, boşalır bir misafirhane; ve gelen geçenlerin alışverişi için yol üstünde kurulmuş bir pazar; ve Nakkaş-ı Ezelînin teceddüd eden, hikmetle yazar bozar bir defteri ve her bahar, bir yaldızlı mektubu ve herbir yaz bir manzum kasidesi; ve o Sâni-i Zülcelâlin cilve-i esmâsını tazelendiren, gösteren âyineleri; ve âhiretin fidanlık bir bahçesi; ve rahmet-i İlâhiyenin bir çiçekdanlığı; ve âlem-i bekàda gösterilecek olan levhaları yetiştirmeye mahsus muvakkat bir tezgâhı mahiyetinde gördüm. Bu dünyayı bu surette yaratan Hâlık-ı Zülcelâle yüz bin şükrettim. Ve anladım ki, dünyanın, âhirete ve esmâ-i İlâhiyeye bakan güzel içyüzlerine karşı nev-i insana muhabbet verilmişken, o muhabbeti sû-i istimal ederek fâni, çirkin, zararlı, gafletli yüzüne karşı sarf ettiğinden, [3] حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ hadis-i şerifinin sırrına mazhar olmuşlar.

İşte, ey ihtiyar ve ihtiyareler! Ben Kur’ân-ı Hakîmin nuruyla ve ihtiyarlığımın ihtarıyla ve iman dahi gözümü açmasıyla bu hakikati gördüm. Ve çok risalelerde kat’î burhanlarla ispat ettim. Kendime hakikî bir teselli ve kuvvetli bir rica ve parlak bir ziya gördüm. Ve ihtiyarlığıma memnun oldum ve gençliğin gitmesinden mesrur oldum. Siz de ağlamayınız ve şükrediniz. Madem iman var ve hakikat böyledir; ehl-i gaflet ağlasın, ehl-i dalâlet ağlasın.

1. Her nefis ölümü tadıcıdır. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)
2. İman edenleri müjdele... (Bakara Sûresi, 2:25)
3. Dünya sevgisi bütün hataların başıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1099; Süyûtî, ed-Dürerü'l-Müntesire, 97; İsfehânî, Hılyetü'l-Evliyâ, 6:388; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:368, no: 3662)

Lemalar : 26.Lema : 9.Reca

Dokuzuncu Reca

Harb-i Umumîde, esaretle, Rusya'nın şark-ı şimalîsinde, çok uzak olan Kosturma vilâyetinde bulunuyordum. Orada Tatarların küçük bir camii, meşhur Volga Nehrinin kenarında bulunuyordu. Oradaki arkadaşlarım olan esir zabitler içinde sıkılıyordum. Yalnızlık istedim. Dışarıda izinsiz gezemiyordum. Tatar mahallesi, kefaletle beni o Volga Nehrinin kenarındaki küçük camie aldılar.

Ben yalnız olarak camide yatıyordum. Bahar da yakın. O şimal kıt'asının pek çok uzun gecelerinde çok uyanık kalıyordum. O karanlık gecelerde ve karanlıklı gurbette, Volga Nehrinin hazîn şırıltıları ve yağmurun rikkatli şıpıltıları ve rüzgârın firkatli esmesi, beni derin gaflet uykusundan muvakkaten uyandırdı. Gerçi daha kendimi ihtiyar bilmiyordum; fakat Harb-i Umumîyi gören ihtiyardır. Güya [1] يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا sırrına mazhar olarak, öyle günlerdir ki, çocukları ihtiyarlandırdığı cihetle, kırk yaşında iken, kendimi seksen yaşında bir vaziyette buldum. O karanlıklı, uzun gece ve hazîn gurbet ve hazîn vaziyet içinde hayattan ve vatandan bir meyusiyet geldi. Aczime, yalnızlığıma baktım, ümidim kesildi.

O hâlette iken, Kur'ân-ı Hakîmden imdat geldi. Dilim

حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

dedi. Kalbim de ağlayarak dedi:

غَرِيبَمْ بِيكَسَمْ ضَعِيفَمْ نَاتُوَانَمْ اَلاَمَانْ كُوَيمْ [3]

'

عَفْوُجُويَمْ مَدَدْخَوٰاهَمْ زِدَرْكَاهَتْ اِلٰهِى

Ruhum dahi vatanımdaki eski dostları düşünüp o gurbette vefatımı tahayyül ederek, Niyazi-i Mısrî gibi dedim:

Dünya gamından geçip, yokluğa kanat açıp,
Şevk ile her dem uçup, çağırırım dost, dost!

diye dostları arıyordu.

Her neyse... O hüzünlü, rikkatli, firkatli, uzun gurbet gecesinde, dergâh-ı İlâhîde zaaf ve aczim o kadar büyük bir şefaatçi ve vesile oldu ki, şimdi de hayretteyim. Çünkü birkaç gün sonra, gayet hilâf-ı me'mul bir surette, yayan gidilse bir senelik mesafede, tek başımla, Rusça bilmediğim halde firar ettim. Zaaf ve aczime binaen gelen inâyet-i İlâhiye ile harika bir surette kurtuldum. Tâ Varşova ve Avusturya'ya uğrayarak İstanbul'a kadar geldim ki, bu surette kolaylıkla kurtulmak pek harika olmuştu. Rusça bilen en cesur ve en kurnaz adamların muvaffak olamadıkları çok teshilât ve çok kolaylıkla, o uzun firarî seyahati bitirdim.

Fakat o Volga Nehri kenarındaki camideki mezkûr gecenin vaziyeti bana bu kararı verdirmiş ki, bakıye-i ömrümü mağaralarda geçireceğim. Bu insanların hayat-ı içtimaîsine karışmak artık yeter. Madem sonunda yalnız kabre gideceğim; yalnızlığa alışmak için şimdiden yalnızlığı ihtiyar edeceğim, demiştim.

Fakat, maatteessüf, İstanbul'daki ciddî ve çok ahbap ve İstanbul'un şâşaalı hayat-ı dünyeviyesi, hususan haddimden çok fazla bana teveccüh eden şan ve şeref gibi neticesiz şeyler, o kararımı muvakkaten bana unutturdular. Güya o gurbet gecesi, hayatımın gözünde nurlu siyahlıktı. Ve İstanbul'un beyaz, şâşaalı gündüzü, o hayat gözümün nursuz beyazıydı ki, ileriyi göremedi, yine yattı. Tâ iki sene sonra Gavs-ı Geylânî, Fütuhu'l-Gayb kitabıyla tekrar gözümü açtırdı.

İşte ey ihtiyar ve ihtiyareler! Biliniz ki, ihtiyarlıktaki zaaf ve acz, rahmet ve inâyet-i İlâhiyenin celbine vesiledir. Ben kendi şahsımda çok hadiselerle müşahede ettiğim gibi, zeminin yüzündeki rahmetin cilvesi de gayet zâhir bir tarzda bu hakikati gösteriyor. Çünkü hayvânâtın en âciz ve en zayıfı, yavrulardır. Halbuki, rahmetin en şirin ve en güzel cilvesine mazhar, yine onlardır. Bir ağacın başındaki

yuvada bir yavrunun aczi, annesini en mutî bir nefer gibi, rahmetin cilvesi istihdam ediyor. Etrafı gezer, rızkını getirir. Ne vakit o yavru, kanatlarının kuvvetlenmesiyle aczini unutsa, validesi ona “Sen git, rızkını ara” der, daha onu dinlemez.

İşte bu sırr-ı rahmet yavruların hakkında cereyan ettiği gibi, zaaf ve acz noktasında yavrular hükmüne geçen ihtiyarlar hakkında da câridir. Bana kanaat-i kat’iye verecek derecede tecrübeler vardır ki, nasıl çocukların aczlerine binaen, rahmet tarafından, rızıkları harika bir surette memeler musluklarından gönderiliyor ve akıttırılıyor; öyle de, mâsumiyet kesb eden imanlı ihtiyarların rızıkları da bereket suretinde gönderiliyor. Hem bir hanenin bereket direği, o hanedeki ihtiyarlar olduğu; hem bir haneyi belâlardan muhafaza edici, içindeki beli bükülmüş mâsum ihtiyarlar ve ihtiyareler bulunduğu,**(Haşiye)** hadis-i şerifin bir parçası olan

لَوْ لاَ الشُّيوُخُ الرُّكَّعُ لَصُبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلاَءُ صَبًّا

yani, *“Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasaydı, belâlar sel gibi üzerinize dökülecekti”* diye ferman etmekle, bu hakikati ispat ediyor.

İşte, madem ihtiyarlıktaki zaaf ve acz, bu derece rahmet-i İlâhiyenin celbine medardır. Ve madem Kur’ân-ı Hakîm,

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلاَهُمَا فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا

âyetiyle, beş cihetle gayet mucizâne bir surette ihtiyar peder ve valideye karşı hürmete ve şefkate evlâtları davet ediyor. Ve madem İslâmiyet dini, ihtiyarlara hürmet ve merhameti emrediyor. Ve madem

insaniyet fıtratı, ihtiyarlara karşı hürmet ve merhameti iktiza ediyor. Elbette biz ihtiyarlar, gençlik iştihâsıyla olan muvakkat bir zevk-i maddî yerine, mânevî ve dâimî ve mühim inâyet-i İlâhiyeden ve rikkat-i cinsiyeden gelen rahmet ve hürmet, ve rahmet ve hürmetten neş'et eden ezvâk-ı ruhaniyeyi alıyoruz. O halde biz bu ihtiyarlığımızı yüz gençliğe değişmemeliyiz. Evet, ben kendim sizi temin ediyorum ki, Eski Said'in on senelik gençliğini bana verseler, ben şimdi Yeni Said'in bir senelik ihtiyarlığını vermeyeceğim. Ben ihtiyarlığımdan razıyım; siz de razı olmalısınız.

Haşiye: Hadisin tamamı [5] وَلَوْ لاَ الْبَهَائِمُ الرُّتَّعُ وَالصِّبْيَانُ الرُّضَّعُ ilâ âhir (ev kemâ kàl).

1.)Çocukları ihtiyarlatan bir gün... (Müzzemmil Sûresi, 73:17)
2.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
3.)Garibim, kimsesizim, zayıfım, güçsüzüm, imdât derim.. Affını, yardımını dilerim dergâhından, ey Allah'ım!
4.)Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, onlara sakın 'Öf' bile deme, onları azarlama; onlara güzel söz söyle. Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger ve de ki: 'Ey Rabbim, nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur.' (İsrâ Sûresi, 17:23-24)
5.)ve eğer otlayan hayvanlar ve süt emen bebekler olmasaydı…(el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:163; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 5:344, no: 7523; el-Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 3:345.)

Lemalar : 26.Lema : 10.Reca

Onuncu Reca

Bir zaman, esaretten geldikten sonra, İstanbul'da bir iki sene yine gaflet galebe etti. Siyaset havası, nazarımı nefsimden kaldırıp âfâka dağıtmışken, birgün İstanbul'un Eyüp Sultan kabristanının dereye bakan yüksek bir yerinde oturuyordum. İstanbul etrafındaki âfâka baktım. Birden, bakıyorum, benim hususî dünyam vefat ediyor, bazı cihette ruh çekiliyor gibi bir hâlet-i hayaliye bana geldi. Dedim "Acaba bu kabristanın mezar taşlarındaki yazıları mıdır ki, bana böyle hayal veriyor?" diye nazarımı çektim. Uzağa değil, o kabristana baktım. Kalbime ihtar edildi ki:

"Bu senin etrafındaki kabristanın, yüz İstanbul, içinde vardır. Çünkü yüz defa İstanbul buraya boşalmış. Bütün İstanbul'un halkını buraya boşaltan bir Hâkim-i Kadîrin hükmünden kurtulup müstesna kalamazsın; sen de gideceksin."

Ben kabristandan çıkıp, bu dehşetli hayal ile Sultan Eyüp Camiinin mahfelindeki küçük bir odaya, çok defa girdiğim gibi, bu defa da girdim. Düşündüm ki, ben üç cihette misafirim. Bu menzilcikte misafir olduğum gibi, İstanbul'da da misafirim, dünyada da misafirim. Misafir, yolunu düşünmeli. Nasıl ki bu odadan çıkacağım, birgün de İstanbul'dan da çıkacağım, diğer birgün de dünyadan çıkacağım.

İşte bu hâlette, gayet rikkatli ve firkatli, elemli bir hüzün ve gam, kalbime, başıma çöktü. Çünkü ben yalnız bir iki dostu kaybetmiyorum. İstanbul'da binler sevdiğim dostlarımdan mufarakat gibi, çok sevdiğim İstanbul'dan da ayrılacağım. Dünyada yüz binler dostlarımdan iftirak gibi, çok sevdiğim ve müptelâ olduğum o güzel dünyadan da ayrılacağım diye düşünürken, yine kabristanın o yüksek yerine gittim. Ara sıra sinemaya ibret için gittiğimden, bana, İstanbul içindeki insanlar, o dakikada, sinemada geçmiş zamanın

gölgelerini hazır zamana getirmek cihetiyle, ölmüş olanları ayakta gezer suretinde gösterdikleri gibi, aynen ben de, o vakit gördüğüm insanları, ayakta gezen cenazeler vaziyetinde gördüm. Hayalim dedi ki: Madem bu kabristanda olanlardan bir kısmı, sinemada, gezer gibi görülüyor; ileride kat'iyen bu kabristana girecekleri, girmiş gibi gör. Onlar da cenazelerdir, geziyorlar.

Birden, Kur'ân-ı Hakîmin nuruyla ve Gavs-ı Âzam Şeyh Geylânî Hazretlerinin irşadıyla, o hazîn hâlet, sürurlu ve neş'eli bir vaziyete inkılâp etti. Şöyle ki:

O hazîn hale karşı Kur'ân'dan gelen nur böyle ihtar etti ki: Senin, şimal-i şarkîde, Kosturma'daki gurbetinde bir iki esir zabit dostun vardı. Bu dostların herhalde İstanbul'a gideceklerini biliyordun. Sana birisi deseydi, "Sen İstanbul'a mı gideceksin, yoksa burada mı kalacaksın?" Elbette, zerre miktar aklın varsa, İstanbul'a ferah ve sürurla gitmesini kabul edecektin. Çünkü bin birden, dokuz yüz doksan dokuz ahbabın İstanbul'dadırlar. Burada bir iki tane kalmış; onlar da oraya gidecekler. Senin için İstanbul'a gitmek hazîn bir firak, elîm bir iftirak değil. Hem de geldin, memnun olmadın mı? O düşman memleketindeki pek karanlık, uzun gecelerinden ve pek soğuk fırtına kışlarından kurtuldun. Bu güzel, dünya cenneti gibi İstanbul'a geldin.

Aynen öyle de, senin küçüklüğünden bu yaşına kadar, sevdiklerinden yüzde doksan dokuzu, sana dehşet veren kabristana göçmüşler. Bu dünyada kalan bir iki dostun var; onlar da oraya gidecekler. Dünyada vefatın firak değil, visaldir, o ahbaplara kavuşmaktır. Onlar, yani o ervâh-ı bâkiye, eskimiş yuvalarını toprak altında bırakıp, bir kısmı yıldızlarda, bir kısmı âlem-i berzah tabakatında geziyorlar diye ihtar edildi.

Evet, bu hakikati Kur'ân ve iman o derece kat'î bir surette ispat etmiştir ki, bütün bütün kalbsiz, ruhsuz olmazsa veyahut dalâlet kalbini boğmamışsa, görüyor gibi inanmak gerektir. Çünkü bu dünyayı hadsiz envâ-ı lütuf ve ihsanıyla böyle tezyin edip mükrimâne ve şefîkane rububiyetini gösteren ve tohumlar gibi en ehemmiyetsiz cüz'î şeyleri dahi muhafaza eden bir Sâni-i Kerîm ve Rahîm, masnuatı içinde en mükemmel ve en câmi, en ehemmiyetli ve en çok sevdiği masnuu olan insanı, elbette ve bilbedahe, sureten göründüğü gibi böyle merhametsiz, âkıbetsiz idam etmez, mahvetmez, zayi

etmez. Belki bir çiftçinin toprağa serptiği tohumlar gibi, başka bir hayatta sümbül vermek için, Hâlık-ı Rahîm o sevgili masnuunu, bir rahmet kapısı olan toprak altına muvakkaten atar.**(Haşiye)**

İşte bu ihtar-ı Kur'ânîyi aldıktan sonra, o kabristan, İstanbul'dan ziyade bana ünsiyetli oldu. Halvet ve uzlet, bana sohbet ve muaşeretten daha ziyade hoş geldi. Ben de Boğaz tarafındaki Sarıyer'de, bir halvethane kendime buldum. Gavs-ı Âzam (r.a.) Fütuhu'l-Gayb'ıyla bana bir üstad ve tabip ve mürşid olduğu gibi, İmam-ı Rabbânî de (r.a.) Mektubat'ıyla bir enîs, bir müşfik, bir hoca hükmüne geçti. O vakit, ihtiyarlığa girdiğimden ve medeniyetin ezvâkından çekildiğimden ve hayat-ı içtimaiyeden sıyrıldığımdan pek çok memnun oldum, Allah'a şükrettim.

İşte, ey benim gibi ihtiyarlık içine giren ve ihtiyarlığın ihtarıyla vefatı çok tahattur eden zatlar! Kur'ân'ın verdiği ders-i iman nuruyla, ihtiyarlığı ve vefatı ve hastalığı hoş görmeliyiz, belki bir cihette sevmeliyiz. Madem iman gibi hadsiz derecede kıymettar bir nimet bizde vardır. İhtiyarlık da hoştur, hastalık da hoştur, vefat da hoştur. Nâhoş birşey varsa o da günahtır, sefahettir, bid'atlardır, dalâlettir.

Haşiye: Bu hakikat, iki kere iki dört eder derecesinde, sair risalelerde, hususan Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerde ispat edilmiştir.

Lemalar : 26.Lema : 11.Reca

11.Reca: Çamlıca Tepesinde bir tefekkür

Onbirinci Reca

Esaretten geldikten sonra, İstanbul'da Çamlıca tepesinde bir köşkte, merhum biraderzadem Abdurrahman ile beraber oturuyorduk. Bu hayatım, hayat-ı dünyeviye cihetinde bizim gibilere en mes'ûdâne bir hayat sayılabilirdi. Çünkü esaretten kurtulmuştum; Darü'l-Hikmette, meslek-i ilmiyeme münasip, en âli bir tarzda neşr-i ilme muvaffakiyet vardı. Bana teveccüh eden haysiyet ve şeref, haddimden çok fazla idi. Mevkice İstanbul'un en güzel yeri olan Çamlıca'da oturuyordum. Hem herşeyim mükemmeldi. Merhum biraderzadem Abdurrahman gibi gayet zekî, fedakâr, hem bir talebe, hem hizmetkâr, hem kâtip, hem evlâd-ı mâneviyem beraberdi. Dünyada herkesten ziyade kendimi mes'ut bilirken, âyineye baktım, saçımda, sakalımda beyaz kılları gördüm.

Birden, esarette, Kosturma'daki camideki intibah-ı ruhî yine başladı. Onun eseri olarak, kalben merbut olduğum ve medar-ı saadet-i dünyeviye zannettiğim hâlâtı, esbabı tetkike başladım. Hangisini tetkik ettimse, baktım ki, çürüktür, alâkaya değmiyor, aldatıyor. O sıralarda, en sadakatli zannettiğim bir arkadaşımda, umulmadık bir sadakatsizlik ve hatıra gelmez bir vefasızlık gördüm. Hayat-ı dünyeviyeden bir ürkmek geldi. Kalbime dedim: "Acaba ben bütün bütün aldanmış mıyım? Görüyorum ki, hakikat noktasında acınacak halimize, pek çok insanlar gıptayla bakıyorlar. Bütün bu insanlar divane mi olmuşlar? Yoksa şimdi ben divane mi oluyorum ki, bu dünyaperest insanları divane görüyorum?"

Her neyse... Ben, ihtiyarlığın verdiği şiddetli intibah cihetinde, en evvel, alâkadar olduğum fâni şeylerin fâniliğini gördüm. Kendime de baktım, nihayet-i aczde gördüm. O vakit, bekà isteyen ve bekà tevehhümüyle fânilere müptelâ olan ruhum bütün kuvvetiyle dedi ki:

“Madem cismen fâniyim; bu fânilerden bana ne hayır gelebilir? Madem ben âcizim; bu âcizlerden ne bekleyebilirim? Benim derdime çare bulacak bir Bâkî-i Sermedî, bir Kadîr-i Ezelî lâzım” diyerek taharrîye başladım.

O vakit, herşeyden evvel, eskiden beri tahsil ettiğim ilme müracaat edip, bir teselli, bir rica aramaya başladım. Maatteessüf, o vakte kadar ulûm-u felsefeyi ulûm-u İslâmiye ile beraber havsalama doldurup, o ulûm-u felsefeyi, pek yanlış olarak, maden-i tekemmül ve medar-ı tenevvür zannetmiştim. Halbuki, o felsefî meseleler ruhumu çok fazla kirletmiş ve terakkiyât-ı mâneviyemde engel olmuştu.

Birden, Cenâb-ı Hakkın rahmet ve keremiyle, Kur’ân-ı Hakîmdeki hikmet-i kudsiye imdada yetişti. Çok risalelerde beyan edildiği gibi, o felsefî meselelerin kirlerini yıkadı, temizlettirdi.

Ezcümle, fünun-u hikmetten gelen zulümat-ı ruhiye, ruhumu kâinata boğduruyordu. Hangi cihete baktım, nur aradım; o meselelerde nur bulamadım, teneffüs edemedim. Tâ, Kur’ân-ı Hakîmden gelen Lâ ilâhe illâ Hû cümlesiyle ders verilen tevhid, gayet parlak bir nur olarak, bütün o zulümatı dağıttı; rahatla nefes aldım. Fakat nefis ve şeytan, ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefeden aldıkları derse istinad ederek akıl ve kalbe hücum ettiler. Bu hücumdaki münâzarât-ı nefsiye, lillâhilhamd, kalbin muzafferiyetiyle neticelendi. Çok risalelerde kısmen o münazaralar yazılmış. Onlara iktifâ edip, burada yalnız binde bir muzafferiyet-i kalbiyeyi göstermek için, binler burhandan birtek burhan beyan edeceğim. Tâ ki, gençliğinde hikmet-i ecnebiye veya fünun-u medeniye namı altındaki kısmen dalâlet, kısmen mâlâyâniyat meseleleriyle ruhunu kirletmiş, kalbini hasta etmiş, nefsini şımartmış bir kısım ihtiyarların ruhunda temizlik yapsın; tevhid hakkında şeytan ve nefsin şerrinden kurtulsun. Şöyle ki:

Ulûm-u felsefiyenin vekâleti namına nefsim dedi ki: “Bu kâinattaki esbabın tabiatıyla bu mevcudata müdahaleleri var. Herşey bir sebebe bakar. Meyveyi ağaçtan, hububatı topraktan istemeli. En cüz’î, en küçük birşeyi de Allah’tan istemek ve Allah’a yalvarmak ne demektir?”

O vakit, nur-u Kur’ân ile, sırr-ı tevhid, şu gelecek surette inkişaf etti. Kalbim, o mütefelsif nefsime dedi:

En cüz'î ve en küçük şey, en büyük şey gibi, doğrudan doğruya bütün bu kâinat Hâlıkının kudretinden gelir ve hazinesinden çıkar. Başka surette olamaz. Esbab ise bir perdedir. Çünkü en ehemmiyetsiz ve en küçük zannettiğimiz mahlûklar, bazan san'at ve hilkat cihetinde en büyüğünden daha büyük olur. Sinek, tavuktan san'atça ileri geçmezse de, geri de kalmaz. Öyleyse, büyük küçük tefrik edilmeyecek. Ya bütün esbab-ı maddiyeye taksim edilecek, veyahut bütünü birden birtek zâta verilecektir. Birinci şık muhal olduğu gibi, bu şık vâciptir, zarurîdir. Çünkü birtek zâta, yani, bir Kadîr-i Ezelîye verilse, madem bütün mevcudatın intizamat ve hikmetleriyle vücudu kat'î tahakkuk eden ilmi herşeyi ihata ediyor. Ve madem ilminde herşeyin miktarı taayyün ediyor. Ve madem, bilmüşahede, her vakit hiçten, nihayetsiz suhuletle, nihayetsiz san'atlı masnular vücuda geliyor. Ve madem o Kadîr-i Alîmin, bir kibrit çakar gibi, emr-i künfeyekün ile, hangi şey olursa olsun icad edebildiğini, hadsiz kuvvetli delillerle çok risalelerde beyan ettiğimiz ve hususan Yirminci Mektup ve Yirmi Üçüncü Lem'anın âhirinde ispat edildiği gibi, hadsiz bir kudreti var. Elbette, bilmüşahede görülen harikulâde suhulet ve kolaylık, o ihata-i ilmiyeden ve azamet-i kudretten geliyor.

Meselâ, nasıl ki göze görülmeyen eczalı bir mürekkeple yazılan bir kitaba, o yazıyı göstermeye mahsus bir ecza sürülse, o koca kitap birden herbir göze vücudunu gösterip kendini okutturur. Aynen öyle de, o Kadîr-i Ezelînin ilm-i muhitinde, herşeyin suret-i mahsusası, bir miktar-ı muayyenle taayyün ediyor. O Kadîr-i Mutlak, emr-i künfeyekün ile, o hadsiz kudretiyle ve nâfiz iradesiyle, o yazıya sürülen ecza gibi, gayet kolay ve suhuletle, kudretin bir cilvesi olan kuvvetini o mahiyet-i ilmiyeye sürer, o şeye vücud-u haricî verir, göze gösterir, nukuş-u hikmetini okutturur.

Eğer bütün eşya birden o Kadîr-i Ezelîye ve Alîm-i Külli Şeye verilmezse, o vakit sinek gibi en küçük birşeyin vücudunu, dünyanın ekser nevilerinden hususî bir mizanla toplamak lâzım gelmekle beraber; o küçük sineğin vücudunda çalışan zerreler, o sineğin sırr-ı hilkatini ve kemâl-i san'atını bütün dekaikiyle bilmekle olabilir. Çünkü esbab-ı tabiiye ile esbab-ı maddiye, bilbedahe ve umum ehl-i aklın ittifakıyla, hiçten icad edemez. Öyleyse, herhalde, onlar icad etse, elbette toplayacak. Madem toplayacak; hangi zîhayat olursa olsun,

ekser anâsır ve envâından nümuneler, içinde vardır. Adeta kâinatın bir hülâsası, bir çekirdeği hükmündedir. Elbette, o halde bir çekirdeği bütün bir ağaçtan, bir zîhayatı bütün rû-yi zeminden ince elekle eleyip ve en hassas bir mizanla ölçüp toplattırmak lâzım geliyor. Ve madem esbab-ı tabiiye cahildir, câmiddir; bir ilmi yoktur ki bir plân, bir fihriste, bir model, bir program takdir etsin, ona göre mânevî kalıba gelen zerrâtı eritip döksün, tâ dağılmasın, intizamını bozmasın. Halbuki herşeyin şekli, heyeti hadsiz tarzlarda olabildiği için, hadsiz had ve hesaba gelmez eşkâller, miktarlar içinde birtek şekil ve miktarda, sel gibi akan anâsırın zerreleri dağılmayarak, muntazaman, miktarsız, kalıpsız, birbiri üstünde kitle halinde durdurmak ve zîhayata muntazam bir vücut vermek, ne derece imkândan, ihtimalden, akıldan uzak olduğu görünüyor. Elbette kimin kalbinde körlük yoksa görür.

Evet, bu hakikate binaen,

اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ

bu âyet-i azîmenin sırrıyla,**(Haşiye)** bütün esbab-ı maddiye toplansa, onların ihtiyarları da olsa, birtek sineğin vücudunu ve o vücudun cihazatını mizan-ı mahsusla toplayamazlar. Toplasalar da, o vücudun miktar-ı muayyenesinde durduramazlar. Durdursalar da, daima tazelenmekte olan ve o vücuda gelip çalışan zerrâtı, muntazaman çalıştıramazlar. Öyleyse, bilbedahe, esbab bu eşyaya sahip çıkamazlar. Demek Sahib-i Hakikîleri başkadır.

Evet, öyle bir Sahib-i Hakikîleri var ki,

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

âyetinin sırrıyla, bütün zeminin yüzündeki zîhayatı, bir sineğin ihyâsı kadar kolay yapar. Bir baharı, birtek çiçek kolaylığında icad eder. Çünkü toplamaya muhtaç değil. Emr-i künfeyeküne mâlik olduğundan; ve her baharda hadsiz mevcudat-ı bahariyenin madde-i unsuriyesinden başka hadsiz sıfât ve ahvâl ve eşkâllerini hiçten icad ettiğinden; ve ilminde herşeyin plânı, modeli, fihristesi ve programı taayyün ettiğinden; ve bütün zerrat Onun ilim ve kudreti dairesinde

hareket ettiklerinden, kibrit çakar gibi herşeyi nihayet kolaylıkla icad eder. Ve hiçbir şey, zerre miktar hareketini şaşırmaz. Seyyârat mutî bir ordusu olduğu gibi, zerrat dahi muntazam bir ordusu hükmüne geçer. Madem o kudret-i ezeliyeye istinaden hareket ediyorlar ve o ilm-i ezelînin düsturuyla çalışıyorlar; işte o eserler, o kudrete göre vücuda gelir. Yoksa o küçük, ehemmiyetsiz şahsiyetlerine bakmakla o eserler küçülmez. O kudrete intisap kuvvetiyle bir sinek, bir Nemrud'u gebertir. Karınca, Firavunun sarayını harap eder. Zerre gibi küçük çam tohumu, dağ gibi koca bir çam ağacının yükünü omuzunda taşıyor. Bu hakikati çok risalelerde ispat ettiğimiz gibi, nasıl ki bir nefer, askerlik vesikasıyla padişaha intisap noktasında, yüz bin defa kendi kuvvetinden fazla, bir şahı esir etmek gibi eserlere mazhar olur. Öyle de, herşey, o kudret-i ezeliyeye intisabıyla, yüz bin defa esbab-ı tabiiyenin fevkinde mucizât-ı san'ata mazhar olabilir.

Elhasıl, herşeyin nihayet derecede hem san'atlı, hem suhuletli vücudu gösteriyor ki, muhit bir ilim sahibi olan bir Kadîr-i Ezelînin eseridir. Yoksa, yüz bin muhal içinde, değil vücuda gelmek, belki imkân dairesinden çıkıp imtinâ dairesine girecek ve mümkün suretinden çıkıp mümteni mahiyetine girecek ve hiçbir şey vücuda gelmeyecek, belki de vücuda gelmesi muhal olacaktır.

İşte bu gayet ince ve gayet kuvvetli ve gayet derin ve gayet zâhir bir burhanla, şeytanın muvakkat bir şakirdi ve ehl-i dalâletin ve ehl-i felsefenin bir vekili olan nefsim sustu. Ve, lillâhilhamd, tam imana geldi. Ve dedi ki:

Evet, bana öyle bir Hâlık ve Rab lâzım ki, en küçük hâtırât-ı kalbimi ve en hafî niyazımı bilecek; ve en gizli ihtiyac-ı ruhumu yerine getirdiği gibi, bana saadet-i ebediyeyi vermek için, koca dünyayı âhirete tebdil edecek ve bu dünyayı kaldırıp âhireti yerine kuracak; hem sineği halk ettiği gibi semâvâtı da icad edecek; hem güneşi semânın yüzüne bir göz olarak çaktığı gibi, bir zerreyi de gözbebeğimde yerleştirecek bir kudrete mâlik olsun. Yoksa, sineği halk edemeyen, hâtırât-ı kalbime müdahale edemez, niyaz-ı ruhumu işitemez. Semâvâtı halk etmeyen, saadet-i ebediyeyi bana veremez. Öyleyse, benim Rabbim Odur ki, hem hâtırât-ı kalbimi ıslah eder, hem cevv-i havayı bulutlarla bir saatte doldurup boşalttığı gibi dünyayı âhirete tebdil edip, Cenneti yapıp, kapısını bana açar, "Haydi, gir" der.

İşte, ey nefsim gibi bedbahtlık neticesinde bir kısım ömrünü nursuz felsefî ve ecnebî fünununa sarf eden ihtiyar kardeşlerim! Kur'ân'ın lisanındaki mütemadiyen [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ferman-ı kudsiyesinden ne kadar kuvvetli ve ne kadar hakikatli ve hiçbir cihette sarsılmaz ve zedelenmez ve tagayyür etmez kudsî bir rükn-ü imanîyi anlayınız ki, nasıl bütün mânevî zulümatı dağıtır ve mânevî yaraları tedavi eder!

Bu uzun macerayı, ihtiyarlığımın rica kapıları içinde derci, adeta ihtiyarımla olmadı. İstemiyordum, belki usandıracak diye çekiniyordum. Fakat bana yazdırıldı diyebilirim. Her neyse, sadede dönüyorum.

Saç ve sakalımdaki beyaz kılların ve bir vefâdârın sadakatsizliği neticesinde o şâşaalı ve zâhiren tatlı ve süslü İstanbul'un hayat-ı dünyeviyesinin ezvâkından bana bir nefret geldi. Nefis, meftun olduğu ezvâkın yerinde mânevî ezvâk aradı. Bu ehl-i gafletin nazarında soğuk ve ağır ve nâhoş görünen ihtiyarlıkta bir teselli, bir nur istedi. Felillâhilhamd, Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür olsun, bütün o hakikatsiz, tatsız, akıbetsiz ezvâk-ı dünyeviye yerine, hakikî, daimî ve tatlı ezvâk-ı imaniyeyi [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ da ve nur-u tevhidde bulduğum gibi, ehl-i gafletin nazarında soğuk ve sakîl görünen ihtiyarlığı, o nur-u tevhidle çok hafif ve hararetli ve nurlu gördüm.

Ey ihtiyar ve ihtiyareler! Madem sizlerde iman var ve madem imanı ışıklandıran ve inkişaf ettiren namaz ve niyaz var. İhtiyarlığınıza ebedî bir gençlik nazarıyla bakabilirsiniz. Çünkü onunla ebedî bir gençlik kazanabilirsiniz. Hakikî soğuk ve sakîl ve çirkin ve zulmetli ve elemli olan ihtiyarlık ise, ehl-i dalâletin ihtiyarlıklarıdır, belki de onların gençlikleridir. Onlar ağlamalı, onlar "Vâ esefâ, vâ hasretâ!" demeli. Sizler, ey muhterem imanlı ihtiyarlar, [3] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ deyip mesrurâne şükretmelisiniz.

Haşiye: Yani, “Allah’tan başka bütün çağırdığınız ve ibadet ettiğiniz şeyler toplansalar da, asla bir sineği halk edemezler.”

1. Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2. Ondan başka ilâh yoktur. (Bakara Sûresi 163; Al-i İmrân Sûresi: 2)
3. Her türlü hâl için Allah'a hamd olsun

Lemalar : 26.Lema : 12.Reca

12.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması

Onikinci Reca

Bir zaman, Isparta vilâyetinin Barla nahiyesinde, nefiy namı altında işkenceli bir esaretle, yalnız ve kimsesiz, bir köyde ihtilâttan ve muhabereden men edilmiş bir vaziyette, hem hastalık, hem ihtiyarlık, hem gurbet içinde gayet perişan bir halde iken, Cenâb-ı Hak kemâl-i merhametinden, Kur'ân-ı Hakîmin nüktelerine, sırlarına dair benim için medar-ı teselli bir nur ihsan etmişti. Onunla o acı, elîm, hazîn vaziyetimi unutmaya çalışıyordum.

Vatanımı, ahbabımı, akaribimi unutabiliyordum. Fakat, vâ hasretâ, birisini unutamıyordum. O da hem biraderzadem, hem mânevî evlâdım, hem en fedakâr talebem, hem en cesur bir arkadaşım olan merhum Abdurrahman idi. Altı yedi sene evvel benden ayrılmıştı. Ne o benim yerimi biliyor ki yardıma koşsun, teselli versin; ve ne de ben onun vaziyetini biliyordum ki onunla muhabere edeyim, dertleşeyim. Benim bu ihtiyarlık vaziyeti zamanımda öyle fedakâr, sadık birisi bana lâzımdı.

Sonra, birden, birisi bana bir mektup verdi. Mektubu açtım, gördüm ki, Abdurrahman'ın mahiyetini tam gösterir bir tarzda bir mektup ki, o mektubun bir kısmı Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içinde, üç zâhir kerameti gösterir bir tarzda derc edilmiştir. O mektup beni çok ağlattırmış ve el'an da ağlattırıyor. Merhum Abdurrahman, o mektupla, pek ciddî ve samimî bir surette, dünyanın ezvâkından nefret ettiğini ve en büyük maksadı, bana yetişip, küçüklüğünde benim ona baktığım gibi o da ihtiyarlığımda bana hizmet etmekti. Hem, dünyada benim hakikî vazifem olan neşr-i esrar-ı Kur'âniyede, muktedir kalemiyle bana yardım etmekti. Hattâ mektubunda yazıyordu: "Yirmi otuz risaleyi bana gönder; herbirisinden yirmi otuz nüsha yazıp ve yazdıracağım" diyordu.

O mektup, bana, dünyaya karşı kuvvetli bir ümit verdi. Dehâ derecesinde zekâya mâlik ve hakikî evlâdın çok fevkinde bir sadakat ve irtibatla bana hizmet edecek böyle cesur bir talebemi buldum diye, o işkenceli esareti, o kimsesizliği, o gurbeti, o ihtiyarlığı unuttum.

O mektuptan evvel, iman-ı bi'l-âhirete dair tab ettirdiğim Onuncu Sözün bir nüshası eline geçmişti. Güya o risale ona bir tiryak idi ki, altı yedi sene zarfında aldığı bütün mânevî yaralarını tedavi etti. Gayet kuvvetli ve parlak bir imanla ecelini bekliyor gibi, bana o mektubu yazmış. Bir iki ay sonra Abdurrahman vasıtasıyla yine mes'udâne bir hayat-ı dünyeviye geçirmek tasavvurunda iken, vâ hasretâ, birden onun vefat haberini aldım. Bu haber o derece beni sarstı ki, beş senedir daha o tesir altındayım. O vakit bulunduğum işkenceli esaret ve yalnızlık ve gurbet ve ihtiyarlık ve hastalığım, on derece onların fevkinde bana bir firkat, bir rikkat, bir hüzün verdi. Benim merhume validemin vefatıyla hususî dünyamın yarısı, onun vefatıyla vefat etmiş diyordum. Abdurrahman'ın vefatıyla da, bâki kalan öteki yarı dünyam da vefat etti gördüm. Dünyadan bütün bütün alâkam kesildi. Çünkü o dünyada kalsaydı, hem dünyadaki vazife-i uhreviyemin kuvvetli bir medarı ve benden sonra tam yerime geçecek bir hayrülhalef ve hem de bu dünyada en fedakâr bir medar-ı teselli, bir arkadaşım olabilirdi; ve en zeki bir talebem, bir muhatap ve Risale-i Nur eczalarının en emin bir sahibi ve muhafızı olurdu.

Evet, insaniyet itibarıyla böyle bir zayiat, benim gibi insanlara çok hırkatlidir, yandırıyor. Gerçi zâhiren tahammüle çalışıyordum, fakat ruhumda şiddetli fırtına vardı. Eğer ara sıra Kur'ân'ın nurundan gelen teselli teskin etmeseydi, benim için dayanmak mümkün olamayacaktı. O zaman Barla derelerine, dağlarına yalnız gidip geziyordum. Hâlî yerlerde oturup o teessürât-ı hazîne içinde, eski zamanda Abdurrahman gibi sadık talebelerimle geçirdiğim mes'udâne hayat levhaları sinema gibi hayalimden geçtikçe, ihtiyarlık ve gurbetin verdiği sür'at-i teessür, mukavemetimi kırıyordu.

Birden,

كُلّ شَىْءٍ هالِكٌ اِلاّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [1]

âyet-i kudsiyenin sırrı inkişaf etti. Bana

يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى [2]

dedirtti ve onunla hakikî teselli verdi.

Evet, ben o hâlî derede, o hazîn hâlette, bu âyet-i kudsiyenin sırrıyla, Mirkatü’s-Sünne Risalesinde işaret edildiği gibi, kendimi üç büyük cenaze başında gördüm:

Biri, elli beş yaşıma kadar elli beş ölmüş ve hayat-ı ömrümde defnedilmiş Said’lerin kabri üstünde bir mezar taşı olarak kendimi gördüm.

İkinci cenaze, zaman-ı Âdem’den (a.s.) beri, benim hemcinsim ve nev’im vefat edip mazi kabrinde defnedilmiş olan o büyük cenazenin başında, mezar taşı hükmünde olan bu asrın yüzünde gezer, karınca gibi küçük bir zîhayat suretinde kendimi gördüm.

Üçüncü cenaze ise, insanlar gibi her sene dünya yüzünde seyyar bir dünyanın vefatıyla, büyük dünya da bu âyetin sırrıyla vefat edeceği, hayalimin önünde tecessüm etti.

İşte, Abdurrahman’ın vefatının hüznünden gelen bu dehşetli mânâyı bütün bütün aydınlattıracak ve hakikî teselli ve sönmez nur verecek bu âyet-i kerime, mânâ-yı işarîsiyle imdada yetişti:

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [3]

Evet, bu âyet bildirdi ki: Madem Cenâb-ı Hak var; O herşeye bedeldir. Madem O bâkidir; elbette O kâfidir. Birtek cilve-i inâyeti, bütün dünya yerini tutar. Ve bir cilve-i nuru, mezkûr üç büyük

cenazeye mânevî hayat verir; cenazeler olmadığını, belki vazifelerini bitirmiş, başka âlemlere gitmiş olduklarını gösteriyor. Üçüncü Lem'ada bu sırrın izahı geçtiğinden, ona iktifâen burada yalnız derim ki:

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ [4]

(ilâ âhir) âyetinin meâlini gösteren, iki defa

يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى [2]

beni gayet elîm o hazîn hâletten kurtardı. Şöyle ki:

Birinci defa يَا بَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى dedim; dünya ve dünyadaki Abdurrahman gibi hadsiz alâkadar olduğum ahbapların zevâlinden ve rabıtaların kopmasından neş'et eden hadsiz mânevî yaralar içinde bir ameliyat-ı cerrahiye nev'inde bir tedavi başladı.

İkinci defa يَابَاقِى أَنْتَ الْبَاقِى cümlesi, bütün o hadsiz mânevî yaralara hem merhem, hem tiryak oldu. Yani, "Sen bâkisin. Giden gitsin, Sen yetersin. Madem Sen bâkisin; zeval bulan herşeye bedel bir cilve-i rahmetin kâfidir. Madem Sen varsın; Senin varlığına iman ile intisabını bilen ve sırr-ı İslâmiyetle o intisaba göre hareket eden insana herşey var. Fenâ ve zevâl, mevt ve adem bir perdedir, bir tazelenmektir, ayrı ayrı menzillerde gezmek hükmündedir" diye düşünüp, tamamıyla o hırkatli, firkatli, hazîn, elîm, karanlıklı, dehşetli hâlet-i ruhaniye, sürurlu, neş'eli, lezzetli, nurlu, sevimli, ünsiyetli bir hâlete inkılâp etti. Lisanım ve kalbim, belki lisan-ı hal ile bütün zerrât-ı vücudum "Elhamdülillâh" dediler.

İşte, o cilve-i rahmetin binden bir cüz'ü şudur ki:

Ben o hüzüngâhım olan dereden ve o hüzün-engiz hâletten, Barla'ya döndüm. Baktım ki, Kuleönlü Mustafa namında bir genç, benden ilmihâle ait, abdest ve namaza dair birkaç meseleyi sormak için gelmiş. O vakit misafirleri kabul etmediğim halde, onun ruhundaki ihlâs ve ileride Risale-i Nur'a edeceği kıymettar hizmeti

(Haşiye-1) güya hiss-i kablelvuku ile ruhum o gencin ruhunda okudu; onu geriye çevirmedim, kabul ettim. **(Haşiye-2)** Sonra tebeyyün etti ki, Risale-i Nur hizmetinde ve benden sonra hayrülhalef olarak, bir vâris-i hakikî vazifesini tam yerine getirecek olan Abdurrahman yerine, Cenâb-ı Hak Mustafa'yı nümune olarak bana göndermiş ki, "Senden bir Abdurrahman aldım; mukabilinde, bu gördüğün Mustafa gibi otuz Abdurrahman, o vazife-i diniyede sana hem talebe, hem biraderzade, hem evlâd-ı mânevî, hem kardeş, hem fedakâr arkadaş vereceğim."

Evet, lillâhilhamd, otuz Abdurrahman'ı verdi. O vakit dedim: "Ey ağlayan kalbim! Madem bu nümuneyi gördün ve onunla o mânevî yaraların en mühimini tedavi etti. Sair bütün seni müteessir eden yaraları da tedavi edeceğine kanaatin gelmelidir."

İşte, ey benim gibi ihtiyarlık zamanında gayet sevdiği evlâdını veya akrabasını kaybeden ve beline yüklenmiş ihtiyarlığın ağır yüküyle beraber firaktan gelen ağır gamları da başına yüklenen ihtiyar kardeşler ve ihtiyare hemşireler! Benim vaziyetimi, anladınız ki, sizinkinden çok şiddetli iken, madem böyle bir âyet-i kerime tedavi etti, şifa verdi. Elbette, Kur'ân-ı Hakîmin eczahane-i kudsiyesinde, umum dertlerinize şifa verecek ilâçları vardır. Eğer iman ile ona müracaat edip ve ibadetle o ilâçları istimal etseniz, belinizde ve başınızdaki o ihtiyarlığın ve gamların ağır yükleri gayet hafifleşecektir.

Bu mebhasın uzun yazılmasının sırrı ise, merhum Abdurrahman'a ziyade dua-yı rahmet ettirmek düşüncesidir; sizi usandırmasın. Hem sizi belki ziyade müteellim edecek en acıklı ve nefret verip ürkütecek en dehşetli yaramı gayet nâhoş, elîm bir surette size göstermekten maksadım, Kur'ân-ı Hakîmin kudsî tiryakı ne derece harikulâde bir ilâç ve parlak bir nur olduğunu göstermektir.

Haşiye-1: İşte o Mustafa'nın küçük kardeşi olan Küçük Ali, kendi güzel, sıhhatli kalemiyle yedi yüzden ziyade Nur Risalelerini yazmakla, tamamıyla bilfiil bir Abdurrahman olduğu gibi, müteaddit Abdurrahman'ları da yetiştirdi.

Haşiye-2: Elhak, o yalnız kabule değil, belki istikbale lâyık olduğunu gösterdi. **(Haşiye-3)**

Haşiye-3: Risale-i Nur'un birinci şakirdi Mustafa'nın istikbale liyakatine dair Üstadımın hükmünü tasdik eden bir hadise: Kurban arefesinden bir gün evvel Üstadım gezmeye gidecekti. At getirmek üzere beni gönderdiği zaman, Üstadıma dedim: "Sen aşağıya inme. Ben kapıyı arkasından örtüp odunluktan çıkacağım." Üstadım "Hayır," dedi. "Sen kapıdan çık" diyerek aşağıya indi. Ben kapıdan çıktıktan sonra kapıyı arkasından sürgüledi. Ben gittim, kendisi de yukarıya çıktı. Sonra yatmış. Bir müddet sonra Kuleönlü Mustafa, Hacı Osman'la beraber gelmişler. Üstadım hiç kimseyi kabul etmiyordu ve etmeyecekti. Hususan o vakit iki adamı beraber hiç yanına almaz, geri çevirirdi. Halbuki, bu makamda bahsedilen kardeşimiz Kuleönlü Mustafa, Hacı Osman'la gelince, kapı güya lisan-ı hal ile ona demiş ki: "Üstadın seni kabul etmeyecek; fakat ben sana açılacağım" diyerek, arkasından sürgülenmiş kapı kendi kendine Mustafa'ya açılmış. Demek Üstadımın onun hakkında "Mustafa istikbale lâyıktır" diye söylediği sözü istikbal gösterdiği gibi, kapı da buna şahit olmuştur... Hüsrev (Evet)

Hüsrev'in yazdığı doğrudur, tasdik ediyorum. Kapı bu mübarek Mustafa'yı benim bedelime hem istikbal etti, hem de kabul etti... Said Nursî

1) Herşey helâk olup gidicidir—O'nun yüzü (Yani, Allah'ın zâtı ve herşeyin Allah'a bakan yüzü) müstesnâ. Hüküm Ona aittir; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
2) Bâkî kalan ancak sensin, ey Bâkî.
3) Eğer senden yüz çevirecek olurlarsa de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)
4) Herşey helâk olup gidicidir—O'nun yüzü (Yani, Allah'ın zâtı ve herşeyin Allah'a bakan yüzü) müstesnâ. (Kasas Sûresi, 28:88)

Lemalar : 26.Lema : 13.Reca

13.Reca: Bir ayetin irşadı ile hüzünden kurtulması

Onüçüncü Reca (Haşiye-1)

Bu Ricada, sergüzeşt-i hayatımın mühim bir levhasından bahsedeceğimden, herhalde bir derece uzun olacak; usanmamanızı ve gücenmemenizi arzu ediyorum.

Harb-i Umumîde Rusun esaretinden kurtulduktan sonra, İstanbul'da, iki üç sene Dârü'l-Hikmette, hizmet-i diniye beni orada durdurdu. Sonra, Kur'ân-ı Hakîmin irşadıyla ve Gavs-ı Âzamın himmetiyle ve ihtiyarlığın intibahıyla, İstanbul'daki hayat-ı medeniyeden usanç ve şâşaalı hayat-ı içtimaiyeden bir nefret geldi. Dâüssıla tabir edilen iştiyak-ı vatan hissi beni vatanıma sevk etti. Madem öleceğim, vatanımda öleyim diye Van'a gittim.

Herşeyden evvel, Van'da Horhor denilen medresemin ziyaretine gittim. Baktım ki, sair Van haneleri gibi onu da Rus istilâsında Ermeniler yakmışlardı. Van'ın meşhur kalesi ki, dağ gibi yekpare taştan ibarettir, benim medresem onun tam altında ve ona tam bitişiktir. Benim terk ettiğim yedi sekiz sene evvel, o medresemdeki hakikaten dost, kardeş, enîs talebelerimin hayalleri gözümün önüne geldi. O fedakâr arkadaşlarımın bir kısmı hakikî şehid, diğer bir kısmı da o musibet yüzünden mânevî şehid olarak vefat etmişlerdi.

Ben ağlamaktan kendimi tutamadım. Ve kalenin, tâ medresenin üstündeki, iki minare yüksekliğinde, medreseye nâzır tepesine çıktım, oturdum. Yedi sekiz sene evvelki zamana hayalen gittim. Benim hayalim kuvvetli olduğu için, beni o zamanda hayli gezdirdi. Etrafta kimse yoktu ki, beni o hayalden çevirsin ve o zamandan çeksin. Çünkü yalnızdım. Yedi sekiz sene zarfında, gözümü açtıkça, bir asır zaman geçmiş kadar bir tahavvülât görüyordum.

Baktım ki, benim medresemin etrafındaki şehir içi, kale dibi mevkii, bütün baştan aşağıya kadar yandırılmış, tahrip edilmiş.

Evvelki gördüğümden şimdiki gördüğüme, güya iki yüz sene sonra dünyaya gelip öyle hazîn nazarla baktım. O hanelerdeki adamların çoğuyla dost ve ahbap idim. Kısm-ı âzamı, Allah rahmet etsin, muhaceret ile vefat etmişler, gurbette perişan olmuşlardı. Hem Ermeni mahallesinden başka, Van'ın bütün Müslümanlarının haneleri tahrip edilmiş gördüm. Benim kalbim en derinden sızladı. O kadar rikkatime dokundu ki, binler gözüm olsaydı beraber ağlayacaktı. Ben gurbetten vatanıma döndüm, gurbetten kurtuldum zannediyordum. Vâ esefâ, gurbetin en dehşetlisini vatanımda gördüm. On İkinci Ricada bahsi geçen Abdurrahman gibi ruhumla pek alâkadar yüzer talebelerimi, dostlarımı kabirde ve o ahbapların yerlerini harabezar gördüm.

Eskiden beri hatırımda olan bir zâtın bir fıkrası vardı; tam mânâsını göremiyordum. O hazîn levha karşısında tam mânâsını gördüm. Fıkra budur:

لَوْلاَ مُفَارَقَةُ اْلاَحْبَابِ مَا وَجَدَتْ لَهَا الْمُنَايَا اِلٰى اَرْوَاحِنَا سُبُلاً

Yani, *"Eğer dostlardan mufarakat olmasaydı, ölüm ruhlarımıza yol bulamazdı ki, gelsin, alsın."* Demek, en ziyade insanı öldüren, ahbaptan mufarakattir. Evet, hiçbir şey beni o vaziyet kadar yandırmamış, ağlatmamış. Eğer Kur'ân'dan, imandan medet gelmeseydi, o gam, o keder, o hüzün, ruhumu uçuracak gibi tesirat yapacaktı.

Eskiden beri şairler şiirlerinde, ahbaplarıyla görüştükleri menzillerin mürur-u zamanla harabegâhlarına ağlamışlar. Bunun en firkatli levhasını da ben gözümle gördüm. İki yüz sene sonra, gayet sevdiği dostların mahall-i ikametine uğrayan bir adamın hüznüyle, hem ruhum, hem kalbim, gözüme yardım edip ağladılar. O vakit, gözümün önünde harabezâra dönmüş yerlerin, gayet mamur ve şenlikli ve neş'eli ve sürurlu bir surette bulunduğu zaman, yirmi seneye yakın, en tatlı bir hayatta, tedris ile, kıymettar talebelerimle geçirdiğim hayatımın o şirin safahâtı, birer birer, sinema levhaları gibi canlanıp görünerek, sonra vefat edip gider tarzında hayali gözümün önünde epey zaman devam etti.

O vakit, ehl-i dünyanın haline çok taaccüp ettim: Nasıl kendilerini aldatıyorlar? Çünkü o vaziyet dünyanın tam fâni olduğunu ve insanlar da içinde misafir bulunduğunu bilbedâhe gösterdi. Ehl-i hakikatin mütemadiyen *“Dünya gaddardır, mekkârdır, fenadır; aldanmayınız”* demeleri ne kadar doğru olduğunu gözümle gördüm. Hem insan nasıl cismiyle, hanesiyle alâkadardır; öyle de, kasabasıyla, memleketiyle, belki dünyasıyla alâkadar olduğunu kendim de gördüm.

Çünkü, ben vücudum itibarıyla ihtiyarlık rikkatinden iki gözümle ağlarken, medresemin yalnız ihtiyarlığı değil, belki vefatından dolayı on gözle ağlamak istiyordum. Ve o şirin vatanımın yarı ölmesiyle, yüz gözle ağlamaya ihtiyacım vardı.

Rivayet-i hadiste vardır ki, her sabah bir melâike çağırıyor:

لِدُوا لِلْمَوْتِ وَابْنُوا لِلْخَرَابِ

Yani, *“Ölmek için tevellüd edip dünyaya gelirsiniz; harap olmak için binalar yapıyorsunuz”* diyor. İşte bu hakikati kulağımla değil, gözümle işitiyordum.

Evet, o vaziyetim o vakit beni nasıl ağlattırmış; on senedir hayalim o vaziyete uğradıkça yine ağlıyor. Evet, binler sene yaşamış o ihtiyar kalenin başındaki menzillerin harap olması ve onun altındaki şehrin sekiz sene zarfında sekiz yüz sene kadar ihtiyarlanması ve kale altındaki gayet hayattar ve mecma-i ahbap olan medresemin vefatı, umum Osmanlı Devletinde bütün medreselerin vefatını gösteren cenazesinin mânevî azametine işareten, koca Van Kalesinin yekpare taşı ona bir mezar taşı olmuş. Adeta o medresedeki, sekiz sene evvel benimle beraber bulunan merhum talebelerim, kabirlerinde benimle beraber ağlıyorlar. Belki o kasabanın harabe duvarları, dağılmış taşları benimle beraber ağlıyorlar. Ve onları ağlıyor gibi gördüm.

Ben o vakit anladım ki, vatanımdaki bu gurbete dayanamayacağım. Ya ben de kabre, onların yanına gitmeliyim; veyahut dağda bir mağaraya çekilip ecelimi orada beklemeliyim diye düşündüm. Dedim, “Madem dünyada böyle tahammül edilmez, sabır-şiken, mukavemetsûz, yandırıcı firkatler var; elbette mevt, hayata râcihtir. Hayatın bu ağır vaziyeti çekilir dertlerden değildir.”

O vakit cihât-ı sitte denilen altı cihete nazar gezdirdim, karanlıklı gördüm. O şiddet-i teessürden gelen gaflet, bana dünyayı korkunç, boş, hâlî, başıma yıkılacak bir tarzda gösterdi. Ruhum ise, düşman vaziyetini alan hadsiz belâlara karşı bir nokta-i istinad ararken; ve ruhta ebede kadar uzanan hadsiz arzuları tatmin edecek bir nokta-i istimdad taharrî ederken; ve o hadsiz firak ve iftiraktan ve tahrip ve vefattan gelen hüzün ve gama karşı teselli beklerken, birden, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

âyetinin hakikati tecellî etti. O rikkatli, firkatli, dehşetli, hüzünlü hayalden beni kurtardı, gözümü açtırdı.

Baktım ki, meyvedar ağaçların başlarındaki meyveleri tebessüm eder bir tarzda bana bakıyorlar, "Bize de dikkat et; yalnız harabezâra bakıp durma" diyorlardı. Bu âyet-i kerimenin hakikati böyle ihtar ediyordu ki:

"Van sahrâsının sayfasında misafir olan insanların eliyle yazılan ve şehir suretini alan sun'î bir mektubun, Rus istilâsı denilen dehşetli bir sel belâsına düşüp silinmesi neden seni bu kadar müteessir ediyor? Asıl Mâlik-i Hakikî ve herşeyin Sahibi ve Rabbi olan Nakkaş-ı Ezelîye bak ki, bu Van sayfasında, mektubatı kemâl-ı şâşaa ile, eski zamanda gördüğün vaziyeti yine devam edip yazılıyorlar. O yerler boş, harap, hâlî kalmış diye ağlamaların, Mâlik-i Hakikîsinden gaflet ve insanları misafir tasavvur etmemekten ve mâlik tevehhüm etmek yanlışından ileri geliyor."

Fakat o yanlışlıktan ve o yakıcı vaziyetten bir hakikat kapısı açıldı. Ve o hakikati tam kabul etmeye nefis hazırlandı. Evet, nasıl ki bir demir ateşe sokulur, tâ yumuşasın, güzel ve menfaattar bir şekil verilsin. Öyle de, o hüzün-engiz hâlet ve o dehşetli vaziyet ateş oldu,

nefsimi yumuşattı. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mezkûr âyetin hakikatiyle, hakaik-i imaniyenin feyzini tam ona gösterdi, kabul ettirdi.

Evet, lillâhilhamd, şu âyetin hakikati, iman feyziyle, Yirminci Mektup gibi risalelerde kat'î ispat ettiğimiz gibi, herkesin kuvvet-i imaniyesi nisbetinde inkişaf eden öyle bir nokta-i istinad ruha ve kalbe verdi ki, o vaziyetin dehşetinden yüz derece ziyade korkunç, zararlı musibetlere karşı gelebilir bir kuvveti, iman-ı billâhtan verdi. Ve şöyle ihtar etti ki: "Senin Hâlıkın olan şu memleketin Mâlik-i Hakikîsinin emrine herşey musahhardır. Herşeyin dizgini Onun elindedir. Ona intisabın yeter."

O Hâlıkıma dayanıp tanıdıktan sonra, düşman suretini alan bütün şeyler düşmanlıklarını terk ettiler, ağlattıran hazîn haller beni neş'elendirmeye başladılar. Hem çok risalelerde kat'î burhanlarla da ispat ettiğimiz gibi, o hadsiz arzulara karşı iman-ı bil'âhiretten gelen nur ile öyle bir nokta-i istimdad verdi ki, değil küçücük ve muvakkat, kısa dünyevî ahbaplara karşı arzu ve rabıtalarıma, belki ebedü'l-âbâdda, âlem-i bekàda, saadet-i ebediyede hadsiz uzun arzularıma kâfi gelebilir bir nokta-i istimdad verdi. Çünkü bir cilve-i rahmetiyle, muvakkat bir misafirhanesi olan bu dünyanın bir menzili olan şu zeminin yüzünde, o misafirlerini bir iki saat sevindirmek için, bahar sofrasında had ve hesaba gelmez, san'atlı, şirin nimetlerini her baharda ihsan edip bir kahvaltı hükmünde o misafirlere yedirdikten sonra, mesken-i ebedîlerinde sekiz daimî Cenneti hadsiz bir zamanda hadsiz envâ-ı nimetiyle doldurup ibâdına ihzar eden bir Rahmânü'r-Rahîmin rahmetine iman ile istinad edip intisabını bilen, elbette öyle bir nokta-i istimdad bulur ki, en ednâ derecesi, hadsiz ebedî emellere medet verip idame eder.

Hem o âyetin hakikatiyle, imanın ziyasından gelen nur öyle parlak bir surette tecellî etti ki, o zulümatlı olan cihât-ı sitteyi gündüz gibi aydınlattırdı. Çünkü bu medresem ve bu şehirde talebe ve dostlarımın arkalarında kalıp ağlamak vaziyetini şöyle aydınlattırdı ki, "Ahbabın gittikleri âlem karanlıklı değil. Yalnız yerlerini değiştirdiler; yine görüşeceksiniz" diye ihtar etti. Ağlamayı tamamen kestirdi. Ve dünyada onların yerine geçecek ve benzeyecek olanları bulacağımı ifham etti.

Evet, lillâhilhamd, hem vefat eden Van medresesini Isparta medresesiyle ihyâ edip, oradaki ahbapları dahi, daha çok, daha kıymettar talebeler ve ahbaplarla mânen ihyâ etti. Hem bildirdi ki, dünya boş, hâlî olmadığını ve harap olmuş bir memleket suretini yanlış tasavvur ettiğimi, belki Mâlik-i Hakikî hikmetinin iktizasıyla, sun'î insanların levhasını değiştiriyor, mektubunu tazelendiriyor. Bir ağacın bir kısım meyvelerini kopardıkça yerine yine başka meyvelerin geldiği gibi, nev-i beşerde bu zeval ve firak dahi bir teceddüddür, tazelenmektir. İman noktasında, ahbapsızlıktan gelen elîmâne bir hüzün değil, belki başka, güzel bir yerde görüşmek üzere ayrılmaktan gelen lezizâne bir hüzün veren bir tazelenmektir.

Hem o dehşetli vaziyetten, kâinatın mevcudatının karanlıklı görünen yüzünü aydınlattı. Ben de o vakit o hâlete şükretmek istedim. Arabî şu fıkra geldi, tam o hakikati tasvir etti. Şöyle ki, dedim:

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ الْمُصَوِّرِ مَا يُتَوَهَّمُ اَجَانِبَ اَعْدَاءً اَمْوَاتًا مُوَحِّشِينَ اَيْتَامًا بَاكِينَ، اَوِدَّاءَ اِخْوَانًا اَحْيَاءً مُونِسِينَ مُرَخَّصِينَ مَسْرُورِينَ ذَاكِرِينَ مُسَبِّحِينَ

Yani, "O şiddetli hâletin tesirinden gelen gafletle, kâinatın mevcudatı, bir kısmı düşman ve ecnebî, **(Haşiye-2)** bir kısmı müthiş cenazeler, diğer kısmı ise kimsesizlikten ağlayan yetimler suretinde, gafil nefsime tevehhümle gösterilen bu korkunç levhayı, nur-u imanla aynelyakin gördüm ki: O ecnebî, düşman görünenler birer dost, kardeştirler. Ve o müthiş cenazeler ise, kısmen hayattar ve ünsiyetkâr ve kısmen vazifeden terhis edilenlerdir. Ve o ağlayan yetimlerin vâveylâları ise, zikir ve tesbihin zemzemeleri olduğunu nur-u imanla gördüğümden, o hadsiz nimetlerin menbaı olan imanı bana veren Hâlık-ı Zülcelâle hadsiz hamd ediyorum. Ve bu dünyada, bu dünya kadar büyük, hususî dünyamdaki bütün mevcudatı, hamd

ve tesbihât-ı İlâhiyede tasavvur ve niyetimle istimal etmek bir hakkım olduğu nokta-i nazarından, bütün o mevcudatın herbirisinin ve umumunun lisan-ı halleriyle beraber, اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ demektir.

Hem o gafletkârâne hâlet-i müthişeden hiçe inen ezvâk-ı hayat ve bütün bütün çekilip kuruyan emeller ve en dar bir daire içinde sıkışıp kalan, belki mahvolan şahsıma ait nimetler, lezzetler, birden—başka risalelerde kat'î bir surette ispat ettiğimiz gibi—nur-u imanla, kalbin etrafındaki o dar daireyi öyle genişlettirdi ki, kâinatı içine aldı ve o Horhor bahçesinde kurumuş ve lezzetini kaçırmış nimetler yerinde, dâr-ı dünya ve dâr-ı âhireti birer sofra-i nimet ve birer tabla-i rahmet şekline getirdi. Göz, kulak, kalb gibi on değil, yüz cihazat-ı insaniyenin herbirini, gayet uzun bir el suretinde, her mü'minin derecesi nisbetinde o iki sofra-i Rahmân'a uzatıp, her tarafından nimetleri toplayacak bir tarzda gösterdiğinden, hem bu ulvî hakikati ifade, hem o hadsiz nimete şükür için, o vakit böyle demiştim:

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ الْمُصَوِّرِ لِلدَّارَيْنِ مَمْلُوئَتَيْنِ مِنَ النِّعْمَةِ وَالرَّحْمَةِ، لِكُلِّ مُؤْمِنٍ حَقاً يَسْتَفِيدُ مِنْهُمَا بِحَوَاسِّهِ الْكَثِيرَةِ الْمُنْكَشِفَةِ بِاِذْنِ خَالِقِهِ

Yani, *"Dünya ve âhireti nimet ve rahmetle doldurmuş bir surette, hakikî mü'minlerin nur-u iman ve İslâmiyetle inkişaf ve inbisat etmiş bütün hasselerinin elleriyle o iki muazzam sofradan istifadeyi temin eden ve gösteren nur-u iman nimetinin mukabiline, o imanı bana veren Hâlıkıma, bütün zerrât-ı vücudumla, dünya ve âhiret dolusu hamd ve şükür, elimden gelse yaparım"* demektir. Madem iman bu âlemde bu tesirât-ı azîmeyi yapar; elbette dâr-ı bekàda öyle semerat ve füyuzâtı olacak ki, bu dünyadaki akılla onlar ihata edilmez ve tarif edilmez.

İşte, ey benim gibi ihtiyarlık münasebetiyle pek çok dostların firak acılarını çeken ihtiyar ve ihtiyareler! Sizin en ihtiyarınız her ne kadar zâhiren benden yaşlı ise de, mânen ben onlardan daha ziyade ihtiyarlığımı tahmin ediyorum. Çünkü fıtratımda rikkat-i cinsiye ile acımak hissi ziyade bulunduğundan, kendi elemimden başka, binler kardeşlerimin elemlerini de o şefkat sırrıyla çektiğimden, yüzler sene yaşamış gibi ihtiyarım. Ve siz ne kadar firak belâsını çekmişseniz, benim kadar o belâya mâruz kalmamışsınız. Çünkü oğlum yoktur ki yalnız oğlumu düşüneyim. Bendeki fıtrî olan bu ziyade acımaklık ve şefkat, binler Müslüman evlâtlarının, hattâ mâsum hayvanların teellümlerine karşı dahi bir rikkat, bir elem, o sırr-ı şefkatle hissediyordum. Hususî bir hanem yoktur ki fikrimi yalnız ona hasredeyim. Belki bu memleketle ve belki âlem-i İslâmın kıt'asıyla, hanem gibi, hamiyet-i İslâmiye noktasında alâkadarım. Ve o iki büyük hanedeki dindaşlarımın elemleriyle müteellim ve firaklarıyla mahzun oluyorum.

İşte bütün ihtiyarlığımdan ve firak belâlarından gelen teessürâtıma, bana nur-u iman tam kâfi geldi; kırılmaz bir rica, kopmaz bir ümit, sönmez bir ziya, bitmez bir teselli verdi. Elbette sizlere ihtiyarlıktan gelen karanlık ve gaflet ve teessürat ve teellümâta, iman kâfi ve vâfidir. Asıl en karanlıklı ve en nursuz ve tesellisiz ihtiyarlık ve en elîm ve müthiş firak, ehl-i dalâletin ve ehl-i sefahetin ihtiyarlıklarıdır ve firaklarıdır. O rica ve ziya ve teselli veren imanı zevk etmek ve tesirâtını hissetmek için, ihtiyarlığa lâyık ve İslâmiyete muvafık ubudiyetkârâne bir tavr-ı şuurdârâne takınmakla olur. Yoksa, gençlere benzemeye çalışmak ve onların sarhoşça gafletlerine başını sokup ihtiyarlığını unutmakla değildir.

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ

(ev kemâ kàl) meâlindeki hadisi düşününüz. Yani, *"Gençlerinizin en iyisi, temkinde ve sefahetlerden çekilmekte ihtiyarlara benzeyenlerdir. Ve ihtiyarlarınızın en fenası, sefahette ve başını gaflete sokmakta gençlere benzeyenlerdir."*

Ey kardeşlerim ihtiyarlar ve hemşire ihtiyareler! Hadis-i şerifte vardır ki, *“Altmış yetmiş yaşlarında ihtiyar bir mü’min dergâh-ı İlâhiyeye elini kaldırıp dua ederken, rahmet-i İlâhiye onun elini boş döndürmeye hicap ediyor.”* Madem rahmet size karşı böyle hürmet ediyor; siz de rahmetin bu hürmetini, ubudiyetinizle ihtiram ediniz.

Haşiye-1: Lâtif bir tevafuktur ki, bu On Üçüncü Ricanın bahsettiği medrese hadisesi on üç sene evvel oldu.

Haşiye-2: Yani zelzele, fırtına, tufan, tâun, ateş gibi.

1) Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ı tesbih eder. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. Göklerin ve yerin mülkü Ona aittir. Hayatı da, ölümü de O verir. Onun kudreti herşeye yeter. (Hadid Sûresi, 57:1-2)
2) İman nurunu nasib eden Allah'a hamdolsun

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca

14.Reca: Hasbiye Risalesinin bir hulasası

Ondördüncü Reca

Dördüncü Şua olan Âyet-i Nuriye-i Hasbiyenin başının hülâsası diyor ki:

Bir zaman, ehl-i dünya beni herşeyden tecrid ettiklerinden, beş çeşit gurbetlere düşmüştüm. Sıkıntıdan gelen bir gafletle, Risale-i Nur'un teselli verici ve medet edici nurlarına bakmayarak, doğrudan doğruya kalbime baktım ve ruhumu aradım. Gördüm ki, gayet kuvvetli bir aşk-ı bekà ve şedit bir muhabbet-i vücut ve büyük bir iştiyak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir fakr, bende hükmediyordu. Halbuki müthiş bir fenâ, o bekàyı söndürüyor. O hâletimde, yanık bir şairin dediği gibi dedim:

Dil bekàsı, Hak fenâsı istedi mülk-ü tenim,

Bir devâsız derde düştüm, ah, ki Lokman bîhaber.

Meyusâne başımı eğdim. Birden, [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ imdadıma geldi, "Beni dikkatle oku" dedi. Ben de günde beş yüz defa okudum. Okudukça, yalnız ilmelyakin ile değil, aynelyakin ile çok kıymettar envârından dokuz mertebe-i hasbiye bana inkişaf etti.

- 1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı beka
- 2.Mertebe: İman, Kadir-i mutlak'a intisabın vesikasıdır
- 3.Mertebe: "Hasbüna" daki "na" zamirinin verdiği bir ders
- 4.Mertebe: Mahlukat, ölmekle ademe gitmiyor
- 5.Mertebe: Ölümden gelen elemlerin zail olması
- 6.Mertebe: Zeval ve fenanın Nurani ve güzel yüzü

1) Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 1.Mertebe

1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı beka

Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bendeki aşk-ı bekà, bendeki bekàya değil, belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemâl-i mutlak sahibi Zât-ı Zülkemâlin ve Zülcelâlin bir isminin bir cilvesinin, mahiyetimde bir gölgesi bulunduğundan, fıtratımda o Kâmil-i Mutlakın varlığına ve kemâline ve bekàsına müteveccih olan muhabbet-i fıtriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, âyinenin bekàsına âşık olmuştu. حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1] geldi, perdeyi kaldırdı. Gördüm ve hissettim ve hakkalyakin zevk ettim ki, bekàmın lezzeti ve saadeti, aynen ve daha mükemmel bir tarzda Bâkî-i Zülkemâlin bekàsına ve benim Rabbim ve İlâhım olduğuna tasdik ve imanımda ve iz'ânımda vardır. Bunun edillesi, zevi'l-ihsâsı hayrette bırakacak gayet derin ve dakik on iki hemhemler ve şuur-u imanlarla Risale-i Hasbiyede beyan edilmiştir.

1)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 2.Mertebe

2.Mertebe: İman, Kadir-i mutlak'a intisabın vesikasıdır

İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Fıtratımdaki hadsiz aczimle beraber, ihtiyarlık ve gurbet ve kimsesizlik ve tecridim içinde, ehl-i dünya desiseleriyle, casuslarıyla bana hücum ettikleri hengâmda kalbime dedim: "Elleri bağlı, zayıf ve hasta birtek adama ordular taarruz ediyor. Benim için bir nokta-i istinad yok mu?" diye, حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1] âyetine müracaat ettim. Bana o âyet bildirdi ki:

İntisab-ı imanî vesikasıyla, kadîr-i mutlak öyle bir Sultana intisap edersin ki, zemin yüzünde, her baharda dört yüz bin milletten mürekkep nebâtat ve hayvânat ordularının bütün cihazatlarını kemâl-i intizamla vermekle beraber, başta insan olarak, hayvânâtın muazzam ordusunun bütün erzaklarını, değil, medenî insanların son zamanlarda keşfettikleri et ve şeker ve sair taamların hülâsaları gibi, belki yüz derece o medenî hülâsalardan daha mükemmel ve bütün taamların her nev'inden tohum ve çekirdek denilen Rahmânî hülâsalara koyup ve o hülâsaları dahi, onların pişirmelerine ve inbisatlarına dair kaderî tarifeler içinde sarıp, muhafaza için küçük sandukçalara koyup tevdi eder. O sandukçaların icadı, "kün" emrinde bulunan kâf-nûn fabrikasından o kadar çabuk ve kolay ve çoklukla olur ki, Kur'ân der: *"Hâlık emreder, meydana gelir."* Madem sen intisab-ı imanî tezkeresiyle böyle bir nokta-i istinad bulabildiğinden, hadsiz bir kuvvete ve kudrete dayanabilirsin.

Ben de âyetten bu dersimi aldıkça öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldum ki, değil şimdiki düşmanlarıma, belki dünyaya meydan

okuyabilir bir iktidar-ı imanî hissederek, bütün ruhumla beraber [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

1) Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 3.Mertebe

3.Mertebe: “Hasbüna” daki “na” zamirinin verdiği bir ders

Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Ben o gurbetler ve hastalıklar ve mazlumiyetlerin tazyikiyle dünyadan alâkamı kesilmiş bularak, ebedî bir dünyada ve bâki bir memlekette daimî bir saadete namzet olduğumu iman telkin ettiği hengâmda, tahassür akıtan of, oftan vazgeçip, beşâşet izhar eden oh, oh dedim. Fakat bu gaye-i hayal ve hedef-i ruh ve netice-i fıtratın tahakkuku, ancak ve ancak bütün mahlûkatının bütün harekâtlarını ve sekenatlarını ve ahvâl ve a’mallerini kavlen ve fiilen bilen ve kaydeden ve bu küçücük ve âciz-i mutlak nev-i insanı kendine dost ve muhatap eden ve bütün mahlûkat üstünde bir makam veren bir Kadîr-i Mutlakın hadsiz kudretiyle ve insana nihayetsiz inâyet ve ehemmiyet vermesiyle olabilir diye düşünürken, bu iki noktada, yani, böyle bir kudretin faaliyeti ve zâhiren bu ehemmiyetsiz insanın hakikatli ehemmiyeti hakkında imanın inkişafını ve kalbin itminânını veren bir izah istedim. Yine o âyete müracaat ettim. Dedi ki: “حَسْبُنَا daki نَا ya dikkat edip, seninle beraber lisan-ı hal ve lisan-ı kàl ile حَسْبُنَا yı kimler söylüyorlar, dinle” emretti.

Birden baktım ki, hadsiz kuşlar ve kuşçuklar olan sinekler ve hesapsız hayvanlar ve nihayetsiz nebatlar ve gayetsiz ağaçlar dahi benim gibi lisan-ı hal ile [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ mânâsını yad ediyorlar. Ve herkesin yâdına getiriyorlar ki, bütün şerâit-i hayatiyetlerini tekeffül eden öyle bir vekilleri var ki, birbirine benzeyen ve maddeleri bir olan yumurtalar ve birbirinin misli gibi

katreler ve birbirinin aynı gibi habbeler ve birbirine müşabih çekirdeklerden, kuşların yüz bin çeşitlerini, hayvanların yüz bin tarzlarını, nebâtâtın yüz bin nev'ini ve ağaçların yüz bin sınıfını yanlışsız, noksansız, iltibassız, süslü, mizanlı, intizamlı, birbirinden ayrı fârikalı bir surette, gözümüz önünde, hususan her baharda, gayet çok, gayet kolay, gayet geniş bir dairede, gayet çoklukla halk eder, yapar bir kudretin azamet ve haşmeti içinde, beraberlik ve benzeyişlik ve birbiri içinde ve bir tarzda yapılmalarıyla vahdetini ve ehadiyetini bize gösterir. Ve böyle hadsiz mucizâtı ibraz eden bir fiil-i rububiyete, bir tasarruf-u hallâkıyete müdahale ve iştirak mümkün olmadığını bildirir diye anladım. Her mü'min gibi benim hüviyet-i şahsiyemi ve mahiyet-i insaniyemi anlamak isteyenler ve benim gibi olmak arzu edenler, حَسْبُنَا daki نَا cemiyetinde bulunan ene'nin, yani nefsimin tefsirine baksınlar. Ehemmiyetsiz, hakir ve fakir görünen vücudum—her mü'minin vücudu gibi—neymiş, hayat neymiş, insaniyet neymiş, İslâmiyet neymiş, iman-ı tahkikî neymiş, marifetullah neymiş, muhabbet nasıl olacakmış, anlasınlar, dersini alsınlar.

1)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 4.Mertebe

4.Mertebe: Mahlukat, ölmekle ademe gitmiyor

Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlûbiyet gibi vücudumu sarsan arızalar, bir gaflet zamanıma rast gelip, şiddetle alâkadar ve meftun olduğum vücudumu, belki mahlûkatın vücutlarını ademe gidiyor diye elîm endişe verirken, yine bu âyet-i hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: “Mânâma dikkat et ve iman dürbünüyle bak.”

Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki, bu zerrecik vücudum, her mü’minin vücudu gibi, hadsiz bir vücudun âyinesi ve nihayetsiz bir inbisatla hadsiz vücutları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha kıymettar, bâki, müteaddit vücutları meyve veren bir kelime-i hikmet bulunduğunu ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması, ebedî bir vücut kadar kıymettar olduğunu ilmelyakin ile bildim. Çünkü, şuur-u imanla bu vücudum Vâcibü’l-Vücudun eseri ve san’atı ve cilvesi olduğunu anlamakla, vahşî evhamdan ve hadsiz firaklardan ve hadsiz mufarakat ve firakların elemlerinden kurtulup, mevcudata, hususan zîhayatlara taallûk eden ef’âl ve esmâ-i İlâhiye adedince uhuvvet rabıtalarıyla münasebet peydâ eylediğim, bütün sevdiğim mevcudata, muvakkat bir firak içinde daimî bir visal var olduğunu bildim. İşte, iman ile ve imandaki intisap ile, her mü’min gibi, bu vücudum dahi hadsiz vücutların firaksız envârını kazanır. Kendi gitse de onlar arkada kaldığından, kendisi kalmış gibi memnun olur.

Hülâsa, ölüm firak değil, visaldir, tebdil-i mekândır, bâki bir meyveyi sümbül vermektir.

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 5.Mertebe

5.Mertebe: Ölümden gelen elemlerin zail olması

Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Yine bir vakit hayatım çok ağır şerâitle sarsıldı ve nazar-ı dikkatimi ömre ve hayata çevirdi. Gördüm ki, ömrüm koşarak gidiyor, âhirete yakınlaşmış; hayatım dahi tazyikat altında sönmeye yüz tutmuş. Halbuki, Hayy ismine dair risalede izah edilen hayatın mühim vazifeleri ve büyük meziyetleri ve kıymettar faideleri böyle çabuk sönmeye değil, belki uzun yaşamaya lâyıktır diye müteellimâne düşündüm. Yine üstadım olan [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettim. Dedi: “Sana hayatı veren Hayy-ı Kayyûma göre hayata bak.”

Ben de baktım, gördüm ki: Hayatımın bana bakması bir ise, Zât-ı Hayy-ı Kayyûma bakması yüzdür. Ve bana ait neticesi bir ise, Hâlıkıma ait bindir. Şu halde, marzî-i İlâhî dairesinde bir an yaşaması kâfidir, uzun zaman istemez.

Bu hakikat dört mesele ile beyan ediliyor. Ölü olmayanlar veyahut diri olmak isteyenler, hayatın mahiyetini ve hakikatini ve hakikî hukukunu o dört mesele içinde arasınlar, bulsunlar ve dirilsinler. Hülâsası şudur ki:

Hayat, Zât-ı Hayy-ı Kayyûma baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça bekà bulur, hem bâki meyveler verir. Hem öyle yükseklenir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısalığına ve uzunluğuna bakılmaz.

1) Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Lemalar : 26.Lema : 14.Reca : 6.Mertebe

6.Mertebe: Zeval ve fenanın Nurani ve güzel yüzü

Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Mufarakat-i umumiye hengâmında olan harab-ı dünyadan haber veren âhirzaman hâdisâtı içinde mufarakat-i hususiyemi ihtar eden ihtiyarlık ve âhir ömrümde bir hassasiyet-i fevkalâde ile fıtratımdaki cemalperestlik ve güzellik sevdası ve kemâlâta meftuniyet hisleri inkişaf ettikleri bir zamanda, daimî tahribatçı olan zeval ve fenâ ve mütemadî tefrik edici olan mevt ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlûkatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu, fevkalâde bir şuur ve teessürle gördüm. Fıtratımdaki aşk-ı mecazî bu hale karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda bir medar-ı teselli bulmak için, yine bu âyet-i hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: “Beni oku ve dikkatle mânâma bak.”

Ben de Sûre-i Nur’daki [1] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ (ilâ âhir) âyetinin rasathanesine girip, imanın dürbünüyle bu âyet-i hasbiyenin en uzak tabakalarına ve şuur-u imanî hurdebiniyle en ince esrarına baktım, gördüm:

Nasıl ki âyineler, şişeler, şeffaf şeyler, hattâ kabarcıklar, güneş ziyasının gizli ve çeşit çeşit cemâlini ve o ziyanın elvân-ı seb’a denilen yedi renginin mütenevvi güzelliklerini gösteriyorlar; ve teceddüd ve taharrükleriyle ve ayrı ayrı kabiliyetleriyle ve inkisaratlarıyla o cemal ve o güzellikleri tazeleştiriyorlar; ve inkisaratlarıyla güneşin ve ziyasının ve elvân-ı seb’asının gizli güzelliklerini güzel izhar ediyorlar. Aynen öyle de, Şems-i Ezel ve Ebed olan Cemîl-i Zülcelâlin cemâl-i kudsîsine ve nihayetsiz güzel

Esmâ-i Hüsnâsının sermedî güzelliklerine âyinedarlık edip cilvelerinin tazelenmesi için, bu güzel masnular, bu tatlı mahlûklar, bu cemalli mevcudat, hiç durmayarak gelip gidiyorlar. Kendilerinde görünen güzellikler ve cemaller kendilerinin malı olmadığını, belki tezahür etmek isteyen sermedî ve mukaddes bir cemâlin ve daimî tecellî eden ve görünmek isteyen mücerret ve münezzeh bir hüsnün işaretleri ve alâmetleri ve lem'aları ve cilveleri olduğunun pek çok kuvvetli delilleri Risale-i Nur'da tafsilen izah edilmiş. Burada o burhanlardan üç tanesi, kısaca, gayet mâkul bir surette zikredilmiştir diye beyana başlar. Bu risaleyi gören herbir zevk-i selim ashabı hayrette kalmakla beraber, kendilerinin istifadelerinden başka, gayrılarının da istifadelerine çalışmayı lâzım buluyorlar. Hususan İkinci Burhanda beş nokta beyan ediliyor. Aklı çürük, kalbi bozuk olmayan, herhalde takdir ve tahsin ve tasviple "Mâşaallah, fetebârekâllah" diyecek; fakir, hakir görünen vücudunu teâli ettirecek harika bir mucize olduğunu derk ve tasdik edecek.

1) Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)

Lemalar : 26.Lema : 15.Reca

15.Reca: Üstadın işkencelere karşı bulduğu nurlar

Onbeşinci Reca (Haşiye)

Bir zaman Emirdağı'nda ikamete memur ve tek başıma, menzilde adeta bir haps-i münferit ve bana çok ağır gelen tarassutlar ve tahakkümlerle bana işkence vermelerinden, hayattan usandım, hapisten çıktığıma teessüf ettim. Ruh u canımla Denizli hapsini arzuladım ve kabre girmeyi istedim ve "Hapis ve kabir bu tarz-ı hayata müreccahtır" diye, ya hapse veya kabre girmeye karar verirken, inâyet-i İlâhiye imdada yetişti, kalemleri teksir makinesi olan Medresetü'z-Zehrâ şakirtlerinin ellerine yeni çıkan teksir makinesini verdi. Birden, Nurun kıymettar mecmualarından her tanesi, bir kalemle beş yüz nüsha meydana geldi. Fütuhata başlamaları, o sıkıntılı hayatı bana sevdirdi, "Hadsiz şükür olsun" dedirtti.

Bir miktar sonra, Risale-i Nur'un gizli düşmanları, fütuhat-ı Nuriyeyi çekemediler, hükûmeti aleyhimize sevk ettiler. Yine hayat bana ağır gelmeye başladı. Birden inâyet-i Rabbâniye tecellî etti. En ziyade Nurlara muhtaç olan alâkadar

Nurun telif zamanı üç sene evvel bitmiş olmasından, bu On Beşinci Rica, ileride bir Nurcu tarafından İhtiyarlar Lem'asının tekmiline, telifine memurlar, vazifeleri itibarıyla, müsadere edilen Nur Risalelerini kemâl-i merak ve dikkatle mütalâa ettiler. Fakat Nurlar onların kalblerini kendine taraftar eyledi. Tenkit yerine takdire başlamalarıyla Nur dershanesi çok genişlendi, maddî zararımızdan yüz derece ziyade menfaat verdi, sıkıntılı telâşlarımızı hiçe indirdi.

Sonra, gizli düşman münafıklar, hükûmetin nazar-ı dikkatini benim şahsıma çevirdiler. Eski siyasî hayatımı hatırlattırdılar. Hem adliyeyi, hem maarif dairesini, hem zabıtayı, hem Dahiliye Vekâletini evhamlandırdılar. Partilerin cereyanları ve komünistlerin perdesinde anarşistlerin tahrikâtıyla o evham genişlendi. Bizi tazyik ve tevkif ve

ellerine geçen risaleleri müsadereye başladılar. Nur şakirtlerinin faaliyetine tevakkuf geldi. Benim şahsımı çürütmek fikriyle, bir kısım resmî memurlar, hiç kimsenin inanmayacağı isnatlarda bulundular, pek acip iftiraları işâaya çalıştılar. Fakat kimseyi inandıramadılar.

Sonra, pek âdi bahanelerle, zemherîrin en şiddetli soğuk günlerinde beni tevkif ederek, büyük ve gayet soğuk ve iki gün sobasız bir koğuşta, tecrid-i mutlak içinde hapsettiler. Ben küçük odamda günde kaç defa soba yakar ve daima mangalımda ateş varken, zaafiyet ve hastalığımdan zor dayanabilirdim. Şimdi, bu vaziyette, hem soğuktan bir sıtma, hem dehşetli bir sıkıntı ve hiddet içinde çırpınırken, bir inâyet-i İlâhiye ile bir hakikat kalbimde inkişaf etti. Mânen, “Sen hapse medrese-i Yusufiye namı vermişsin. Hem Denizli’de, sıkıntınızdan bin derece ziyade hem ferah, hem mânevî kâr, hem oradaki mahpusların Nurlardan istifadeleri, hem büyük dairelerde Nurların fütuhatı gibi neticeler, size şekvâ yerinde binler şükrettirdi. Herbir saat hapsinizi ve sıkıntınızı on saat ibadet hükmüne getirdi, o fâni saatleri bâkileştirdi. İnşaallah, bu üçüncü medrese-i Yusufiyedeki musibetzedelerin Nurlardan istifadeleri ve teselli bulmaları, senin bu soğuk ve ağır sıkıntını hararetlendirip sevinçlere çevirecek. Ve hiddet ettiğin adamlar, eğer aldanmışlarsa, bilmeyerek sana zulmediyorlar; onlar hiddete lâyık değiller. Eğer bilerek ve garazla ve dalâlet hesabına seni incitiyorlar ve işkence yapıyorlarsa, onlar pek yakın bir zamanda ölümün idam-ı ebedîsiyle kabrin haps-i münferidine girip daimî sıkıntılı azap çekecekler. Sen onların zulmü yüzünden hem sevap, hem fâni saatlerini bâkileştirmeyi, hem mânevî lezzetleri, hem vazife-i ilmiye ve diniyeyi ihlâsla yapmasını kazanıyorsun” diye ruhuma ihtar edildi.

Ben de bütün kuvvetimle “Elhamdü lillâh” dedim. İnsaniyet damarıyla o zalimlere acıdım, “Yâ Rabbi, onları ıslah eyle” diye dua ettim. Bu yeni hadisede, ifademde Dahiliye Vekâletine yazdığım gibi, on vecihle kanunsuz olduğu ve kanun namına kanunsuzluk eden o zalimler, asıl suçlu onlar olması gibi, öyle bahaneleri aradılar, işitenleri güldürecek ve hakperestleri ağlattıracak iftiraları ve uydurmalarıyla ehl-i insafa gösterdiler ki, Risale-i Nur’a ve şakirtlerine ilişmeye, kanun ve hak cihetinde imkân bulamıyorlar, divaneliğe sapıyorlar.

Ezcümle, bir ay bizi tecessüs eden memurlar birşey bahane bulamadıklarından, bir pusula yazıp ki, “Said’in hizmetkârı bir dükkândan rakı almış, ona götürmüş,” o pusulayı imza ettirmek için hiç kimseyi bulamayıp, sonra yabanî ve sarhoş bir adamı yakalamışlar, tehditkârâne “Gel bunu imza et” demişler. O da demiş: “Tövbeler tövbesi olsun, bu acip yalanı kim imza edebilir?” Onları, pusulayı yırtmaya mecbur etmiş.

İkinci bir nümune: Bilmediğim ve şimdi dahi tanımadığım bir zat, atını, beni gezdirmek için vermiş. Ben de, rahatsızlığım için, teneffüs kastıyla, ekser günlerde, yazda bir iki saat gezerdim. O at ve araba sahibine elli liralık kitap vermeye söz vermiştim—tâ kaidem bozulmasın ve minnet altına girmeyeyim. Acaba bu işte hiçbir zarar ihtimali var mı? Halbuki, “O at kimindir?” diye, elli defa bizlerden hem vali, hem adliyeciler, hem zabıta ve polisler sordular. Güya büyük bir hâdise-i siyasiye ve âsâyişe temas eden bir vakıadır! Hattâ, bu mânâsız soruşların kesilmesi için, iki zat, hamiyeten, biri “At benimdir,” diğeri “Araba benimdir” dedikleri için, ikisini de benimle beraber tevkif ettiler. Bu nümunelere kıyasen, çok çocuk oyuncaklarına seyirci olup gülerek ağladık ve anladık ki, Risale-i Nur’a ve şakirtlerine ilişenler maskara olurlar.

O nümunelerden latîf bir muhavere: Benim tevkif kâğıdımda sebep “emniyeti ihlâl” suçu yazıldığından, ben daha o pusulayı görmeden müddeiumuma dedim: “Seni geçen gece gıybet ettim. Emniyet müdürü hesabına beni konuşturan bir polise, ‘Eğer bin müddeiumumî ve bin emniyet müdürü kadar bu memlekette emniyet-i umumiyeye hizmet etmemişsem-üç defa-Allah beni kahretsin’ dedim.”

Sonra, bu sırada, bu soğukta, en ziyade istirahate ve üşümemeye ve dünyayı düşünmemeye muhtaç olduğum bir hengâmda, garazı ve kastı ihsas eder bir tarzda, beni bu tahammülün fevkinde bu tehcir ve tecrit ve tevkif ve tazyike sevk edenlere, fevkalâde iğbirar ve kızmak geldi. Bir inâyet, imdada yetişti. Mânen kalbe ihtar edildi ki:

“İnsanların sana ettikleri ayn-ı zulümlerinde, ayn-ı adalet olan kader-i İlâhînin büyük bir hissesi var.

“Ve bu hapiste yiyecek rızkın var; o rızkın seni buraya çağırdı. Ona karşı rıza ve teslimle mukabele lâzım.

“Hikmet ve rahmet-i Rabbâniyenin dahi büyük bir hissesi var ki, bu hapistekileri nurlandırmak ve teselli vermek ve size sevap kazandırmaktır. Bu hisseye karşı, sabır içinde binler şükretmek lâzımdır.

“Hem senin nefsinin bilmediğin kusurlarıyla onda bir hissesi var. O hisseye karşı istiğfar ve tevbe ile, nefsine ‘Bu tokada müstehak oldun’ demelisin.

“Hem gizli düşmanların desiseleriyle bazı safdil ve vehham memurları iğfal ile o zulme sevk etmek cihetiyle, onların da bir hissesi var. Ona karşı Risale-i Nur’un o münafıklara vurduğu dehşetli mânevî tokatlar, senin intikamını tamamen onlardan almış. O, onlara yeter.

“En son hisse, bilfiil vasıta olan resmî memurlardır. Bu hisseye karşı, onların Nurlara tenkit niyetiyle bakmalarında, ister istemez, şüphesiz, iman cihetinde istifadelerinin hatırı için,

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ [1]

düsturuyla onları affetmek bir ulüvvücenaplıktır.”

Ben de bu hakikatli ihtardan kemâl-i ferah ve şükürle, bu yeni medrese-i Yusufiyede durmaya, hattâ aleyhimde olanlara yardım etmek için, kendime mucib-i ceza, zararsız bir suç yapmaya karar verdim. Hem benim gibi yetmiş beş yaşında ve alâkasız ve dünyada sevdiği dostlarından, yetmişten ancak hayatta beşi kalmış ve onun vazife-i Nuriyesini görecek yetmiş bin Nur nüshaları bâki kalıp serbest geziyorlar ve bir dile bedel binler dille hizmet-i imaniyeyi yapacak kardeşleri, vârisleri bulunan benim gibi bir adama, kabir bu hapisten yüz derece ziyade hayırlıdır. Ve bu hapis dahi, haricinde hürriyetsiz tahakkümler altındaki serbestiyetten yüz derece daha rahat, daha faidelidir. Çünkü, haricinde, tek başıyla yüzer alâkadar memurların tahakkümlerini çekmeye mukabil, hapiste yüzer mahpuslarla beraber, yalnız müdür ve başgardiyan gibi bir iki zâtın, maslahata binaen hafif tahakkümlerini çekmeye mecbur olur. Ona

mukabil, hapiste çok dostlardan kardeşâne taltifler, teselliler görür. Hem İslâmiyet şefkati ve insaniyet fıtratı bu vaziyette ihtiyarlara merhamete gelmesi, hapis zahmetini rahmete çeviriyor diye, hapse razı oldum.

Bu üçüncü mahkemeye geldiğim sırada, zaafiyet ve ihtiyarlık ve rahatsızlıktan ayakta durmaya sıkıldığımdan, mahkeme kapısının haricinde, bir iskemlede oturdum. Birden bir hâkim geldi, hiddet etti, “Neden ayakta beklemiyor?” ihanetkârâne dedi. Ben de ihtiyarlık cihetinden bu merhametsizliğe kızdım. Birden baktım, pek çok Müslümanlar, kemâl-i şefkat ve uhuvvetle, merhametkârâne bakıp etrafımızda toplanmışlar, dağıtılmıyorlar. Birden iki hakikat ihtar edildi:

Birincisi: Benim ve Nurların gizli düşmanlarımız, benim istemediğim halde hakkımdaki teveccüh-ü âmmeyi kırmakla Nurun fütuhatına sed çekilir diye, bazı safdil resmî memurları kandırıp, şahsımı millet nazarında çürütmek fikriyle, ihanetkârâne böyle muameleye sevk etmişler. Buna karşı inâyet-i İlâhiye, Nurların iman hizmetine mukabil, bir ikram olarak, o birtek adamın ihanetine bedel bu yüz adama bak, hizmetinizi takdirle şefkatkârâne, acıyarak, alâkadarâne sizi istikbal ve teşyî ediyorlar. Hattâ, ikinci gün, ben müstantık dairesinde müddeiumumun suallerine cevap verirken, hükûmet avlusunda, mahkeme pencerelerine karşı bin kadar ahali kemâl-i alâka ile toplanıp lisan-ı hal ile “Bunları sıkmayınız” dediklerini, vaziyetleriyle ifade ediyorlar gibi göründüler. Polisler onları dağıtamıyordular. Kalbime ihtar edildi ki: Bu ahali, bu tehlikeli asırda tam bir teselli ve söndürülmez bir nur ve kuvvetli bir iman ve saadet-i bâkiyeye bir doğru müjde istiyorlar ve fıtraten arıyorlar ve Nur Risalelerinde aradıkları bulunuyor diye işitmişler ki, benim ehemmiyetsiz şahsıma, imana bir parça hizmetkârlığım için, haddimden çok ziyade iltifat gösteriyorlar.

İkinci hakikat: Emniyeti ihlâl vehmiyle bize ihanet etmek ve teveccüh-ü âmmeyi kırmak kastıyla tahkirkârâne, aldanmış mahdut adamların bed muamelelerine mukabil, hadsiz ehl-i hakikatin ve nesl-i âtinin takdirkârâne alkışlamaları var diye ihtar edildi.

Evet, komünist perdesi altında anarşistliğin emniyet-i umumiyeyi bozmaya dehşetli çalışmasına karşı, Risale-i Nur ve şakirtleri, iman-ı

tahkikî kuvvetiyle bu vatanın her tarafında o müthiş ifsadı durduruyor ve kırıyor, emniyeti ve âsâyişi temine çalışıyor ki, pek çok bir kesrette ve memleketin her tarafında bulunan Nur talebelerinden, bu yirmi senede alâkadar üç dört mahkeme ve on vilâyetin zabıtaları, emniyeti ihlâle dair bir vukuatlarını bulmamış ve kaydetmemiş.

Ve üç vilâyetin insaflı bir kısım zabıtaları demişler: “Nur talebeleri mânevî bir zabıtadır. Âsâyişi muhafazada bize yardım ediyorlar. İman-ı tahkikî ile, Nuru okuyan her adamın kafasında bir yasakçıyı bırakıyorlar, emniyeti temine çalışıyorlar.”

Bunun bir nümunesi Denizli Hapishanesidir. Oraya Nurlar ve o mahpuslar için yazılan Meyve Risalesi girmesiyle, üç dört ay zarfında iki yüzden ziyade o mahpuslar öyle fevkalâde itaatli, dindarâne bir salâh-ı hal aldılar ki, üç dört adamı öldüren bir adam, tahta bitlerini öldürmekten çekiniyordu. Tam merhametli, zararsız, vatana nâfi bir uzuv olmaya başladı. Hattâ resmî memurlar bu hale hayretle ve takdirle bakıyordular. Hem daha hüküm almadan bir kısım gençler dediler: “Nurcular hapiste kalsalar, biz kendimizi mahkûm ettireceğiz ve ceza almaya çalışacağız, tâ onlardan ders alıp onlar gibi olacağız, onların dersiyle kendimizi ıslah edeceğiz.”

İşte bu mahiyette bulunan Nur talebelerini emniyeti ihlâl ile ittiham edenler, herhalde ve gayet fena bir surette aldanmış veya aldatılmış veya bilerek veya bilmeyerek anarşistlik hesabına hükûmeti iğfal edip bizleri eziyetlerle ezmeye çalışıyorlar. Biz bunlara karşı deriz:

“Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapanmıyor ve dünya misafirhanesinde yolcular gayet sür’at ve telâşla, kafile kafile arkasında toprak arkasına girip kayboluyorlar; elbette pek yakında birbirimizden ayrılacağız. Siz zulmünüzün cezasını dehşetli bir surette göreceksiniz. Hiç olmazsa mazlum ehl-i iman hakkında terhis tezkeresi olan ölümün, idam-ı ebedî darağacına çıkacaksınız. Sizin dünyada tevehhüm-ü ebediyetle aldığınız fâni zevkler bâki ve elîm elemlere dönecek.”

Maatteessüf gizli münafık düşmanlarımız, bu dindar milletin yüzer milyon velî makamında olan şehidlerinin, kahraman gazilerinin kanıyla ve kılıcıyla kazanılan ve muhafaza edilen hakikat-i İslâmiyete bazan tarikat namını takıp ve o güneşin tek bir şuâı olan tarikat

meşrebini o güneşin aynı gösterip, hükûmetin bazı dikkatsiz memurlarını aldatıp, hakikat-i Kur'âniyeye ve hakaik-i imaniyeye tesirli bir surette çalışan Nur talebelerine ***"tarikatçi"*** ve ***"siyasî cemiyetçi"*** namını vererek aleyhimize sevk etmek istiyorlar. Biz, hem onlara, hem onları aleyhimizde dinleyenlere, Denizli mahkeme-i âdilesinde dediğimiz gibi deriz:

"Yüzer milyon başların feda oldukları bir kudsî hakikate başımız dahi feda olsun. Dünyayı başımıza ateş yapsanız, hakikat-i Kur'âniyeye feda olan başlar, zındıkaya teslim-i silâh etmeyecek ve vazife-i kudsiyesinden vazgeçmeyecekler inşaallah!"

İşte, ihtiyarlığımın sezgüzeştliğinden gelen ağrılara ve meyusiyetlere, imandan ve Kur'ân'dan imdada yetişen kudsî tesellilerle bu ihtiyarlığımın en sıkıntılı bir senesini, gençliğimin en ferahlı on senesine değiştirmem. Hususan hapiste farz namazını kılan ve tevbe edenin herbir saati on saat ibadet hükmüne geçmesiyle ve hastalıkta ve mazlumiyette dahi herbir fâni gün, sevap cihetinde on gün bâki bir ömrü kazandırmasıyla, benim gibi kabir kapısında nöbetini bekleyen bir adama ne kadar medar-ı şükrandır, o mânevî ihtardan bildim, "Hadsiz şükür Rabbime" dedim, ihtiyarlığıma sevindim ve hapsime razı oldum. Çünkü ömür durmuyor, çabuk gidiyor. Lezzetle, ferahla gitse, lezzetin zevâli elem olmasından, hem teessüf, hem şükürsüzlükle, gafletle, bazı günahları yerinde bırakır, fâni olur, gider. Eğer hapis ve zahmetli gitse, zevâl-i elem bir mânevî lezzet olmasından, hem bir nevi ibadet sayıldığından, bir cihette bâki kalır ve hayırlı meyveleriyle bâki bir ömrü kazandırır. Geçmiş günahlara ve hapse sebebiyet veren hatalara kefaret olur, onları temizler. Bu nokta-i nazardan, mahpuslardan farzı kılanlar, sabır içinde şükretmelidirler.

Haşiye: Nurun telif zamanı üç sene evvel bitmiş olmasından, bu On Beşinci Rica, ileride bir Nurcu tarafından İhtiyarlar Lem'asının tekmiline, telifine mehaz olmak üzere yazıldı.

1)Öfkelerini yutanlar ve insanları affedenler... (Âl-i İmrân Sûresi, 3:134)

Lemalar : 26.Lema : 16.Reca

15.Reca: Üstadın işkencelere karşı bulduğu nurlar

Onaltıncı Reca

Bir zaman, ihtiyarlık vaktinde, Eskişehir hapsinden, bir sene cezayı çekip çıktım. Beni Kastamonu'ya nefyettiler. Polis karakolunda iki üç ay misafir ettiler. Benim gibi, sadık dostlarıyla görüşmekten sıkılan bir münzevî ve kıyafetinin tebdiline tahammül etmeyen bir adam, böyle yerlerde ne kadar azap çeker, anlaşılır.

İşte ben bu meyusiyette iken, birden, inâyet-i İlâhiye ihtiyarlığımın imdadına geldi. O karakoldaki komiser, polislerle beraber, sadık dost hükmüne geçtiler. Hiçbir vakit şapkayı başıma koymayı ihtar etmedikleri gibi, benim hizmetçilerim misilli, istediğim zaman beni şehrin etrafında gezdiriyordular.

Sonra, o karakolun karşısında, Kastamonu'nun medrese-i Nuriyesine girdim, Nurların telifine başladım. Feyzi, Emin, Hilmi, Sadık, Nazif, Salâhaddin gibi Nurun kahraman şakirtleri, Nurların neşri, teksiri için o medreseye devam ettiler. Gençlikte eski talebelerimle geçirdiğim kıymettar müzakere-i ilmiyeyi daha parlak bir surette gösterdiler.

Sonra gizli düşmanlarımız bazı memurları ve bir kısım enaniyetli hocalar ve şeyhleri aleyhimize evhamlandırdılar. Bizi Denizli hapsine, beş altı vilâyetlerden gelen Nur talebelerini, o medrese-i Yusufiyede toplanmaya vesile oldular. Bu On Altıncı Ricanın tafsilâtı, Kastamonu'dan gönderip lâhikaya geçen ve Denizli hapsinde, oradaki kardeşlerime gizli gönderdiğim küçük mektuplar ve mahkemesindeki Müdafaa Risalesidir ki, bu Ricanın hakikatini parlak gösteriyorlar. Tafsilâtını lâhikaya, müdafaama havale edip, gayet kısa işaret edeceğiz.

Ben, mahrem ve mühim mecmuaları, hususan Süfyâna ve Nurun kerametlerine dair risaleleri kömür ve odunlar altında

sakladım, tâ benim vefatımdan veya baştaki başlar hakikati dinleyip akıllarını başlarına aldıktan sonra neşredilsinler diye müsterihâne dururken, birden taharrî memurları ve müddeiumumun muavini, menzilimi bastılar. O gizli ve ehemmiyetli risaleleri odunların altından çıkardılar. Hem beni tevkif edip Isparta Hapishanesine, sıhhatim muhtel bir halde gönderdiler. Ben pek çok müteellim ve Nurlara gelen o zarardan dehşetli müteessir iken, bir inâyet-i İlâhiye imdadımıza yetişti. O gizlenmiş ve ehl-i hükûmet onları okumaya çok muhtaç olan o ehemmiyetli risaleleri kemâl-i merak ve dikkatle okumaya başlayıp, büyük resmî daireler adeta bir dershane-i Nuriye hükmüne geçti. Tenkit fikriyle takdire başladılar. Hattâ Denizli'de, hiç haberimiz yokken, fevkalâde perde altında, matbu Âyetü'l-Kübrâ'yı resmî ve gayr-ı resmî pek çok adamlar okudular, imanlarını kuvvetlendirdiler, bizim hapis musibetimizi hiçe indirdiler.

Sonra bizi Denizli hapsine aldılar. Beni tecrid-i mutlak içinde ufunetli, rutubetli, soğuk bir koğuşa soktular. İhtiyarlık, hastalık ve benim yüzümden mâsum arkadaşlarımın zahmetlerinden bana gelen çok teellüm ve Nurların tatil ve müsaderesinden gelen çok teessüf ve sıkıntı içinde çırpınırken, birden inâyet-i Rabbâniye imdada yetişti. Birden o koca hapishaneyi bir dershane-i Nuriyeye çevirip bir medrese-i Yusufiye (a.s.) olduğunu ispat ederek, Medresetü'z-Zehrâ kahramanlarının elmas kalemleriyle Nurlar intişara başladı. Hattâ o ağır şerâit içinde Nurun kahramanı, üç dört ay zarfında yirmiden ziyade Meyve ve Müdafaat Risalesinden yazdı. Hem hapiste, hem hariçte fütuhata başladılar. O musibetteki zararımızı büyük menfaatlere ve sıkıntılarımızı sevinçlere çevirdi.

عَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

sırrını tekrar gösterdi.

Sonra birinci ehl-i vukufun yanlış ve sathî zabıtlara binaen aleyhimizde şiddetli tenkitleri ve Maarif Vekilinin dehşetli hücumuyla beraber, aleyhimizde bir beyanname neşretmesiyle, hattâ bazı haberlerle bir kısmımızın idamına çalışıldığı hengâmda, bir inâyet-i Rabbâniye imdadımıza yetişti. Başta Ankara ehl-i vukufunun şiddetli tenkitlerini beklerken, takdirkârâne raporları, hattâ beş sandık Nur Risalelerinde beş on sehiv buldukları halde, mahkemede onların

sehiv ve yanlış gösterdikleri noktalar ayn-ı hakikat olduğunu ve onların sehiv ve yanlış dedikleri maddelerde kendileri sehiv ettiklerini ispat ettiğimiz gibi, beş yaprak raporlarında beş on sehiv ve yanlışlarını gösterdik. Ve yedi makamata gönderdiğimiz Meyve ve Müdafaaname Risaleleri ve Adliye Vekâletine gönderilen Nurun umum risaleleri, hususan mahremlerin dokunaklı ve şiddetli tokatlarına mukabil tehditkârâne şiddetli emirler beklerken, gayet mülâyimâne, hattâ tesellikârâne Başvekilin bize gönderdiği mektubu gibi, musalâha tarzında ilişmemeleri kat'î ispat etti ki, Risale-i Nur'un hakikatleri, inâyet-i İlâhiye kerametiyle onları mağlûp edip kendini onlara irşadkârâne okutturmuş, o geniş daireleri bir nevi dershane yapmış, çok mütereddit ve mütehayyirlerin imanlarını kurtarmış ve bizim sıkıntılarımızdan yüz derece ziyade mânevî ferah ve fayda verdi.

Sonra gizli düşmanlar beni zehirlediler. Ve Nur'un şehid kahramanı merhum Hafız Ali benim bedelime hastahaneye gitti ve benim yerimde berzah âlemine seyahat eyledi, bizi meyusâne ağlattırdı. Ben bu musibetten evvel Kastamonu'nun dağında bağırarak mükerrer defa dedim: "Kardeşlerim, ata et, arslana ot atmayınız." Yani, "Her risaleyi herkese vermeyiniz, tâ bize taarruz edilmesin." Yaya gidilse yedi gün uzakta Hafız Ali (rahmetullahi aleyh), mânevî telefonuyla işitiyor gibi, aynı vakit bana yazıyor ki: "Evet, Üstadım, Risale-i Nur'un bir kerametidir ki, ata et, arslana ot atmaz. Belki ata ot, arslana et atar ki, o arslan hocaya İhlâs Risalesini verdi." Yedi gün sonra mektubunu aldık. Hesap ettik; aynı zamanda, ben dağda bağırırken, o da garip sözleri mektubunda yazıyormuş.

İşte, Nurun böyle bir mânevî kahramanının vefatı ve gizli münafıkların aleyhimizde desiselerle bizi cezalandırmaya çalışmaları ve benim zehirli hastalığımdan dolayı beni de hastahaneye resmî emirle mecbur etmek endişesi bizi sıkarken, birden inâyet-i İlâhiye imdada geldi. Mübarek kardeşlerimin hâlis dualarıyla zehirin tehlikesi geçmiş ve o merhum şehidin, kuvvetli emârelerle, kabrinde Nurlarla meşgul olması ve sual meleklerine Nurlarla cevap vermesi; ve onun bedeline ve onun sisteminde Nurlara çalışacak Denizli kahramanı Hasan Feyzi (rahmetullahi aleyh) ve arkadaşları perde altında tesirli bir surette hizmetleri; ve düşmanlarımızın dahi, mahpusların birden

Nurlarla ıslah olmaları cihetinde, hapisten çıkmamıza taraftar olması; ve Ashab-ı Kehf misilli Nur şakirtleri o sıkıntılı çilehaneyi Ashab-ı Kehf ve eski zaman ehl-i riyâzâtının mağaralarına çevirmesi; ve istirahat-i kalble Nurların neşrine ve yazmasına sa'yleriyle, inâyet-i Rabbâniyenin imdadımıza yetiştiğini ispat etti.

Hem kalbime geldi ki, madem İmam-ı Âzam gibi eâzım-ı müçtehidîn hapis çekmiş ve İmam-ı Ahmed ibni Hanbel gibi bir mücahid-i ekber, Kur'ân'ın birtek meselesi için hapiste pek çok azap verilmiş ve şekvâ etmeyerek, kemâl-i sabırla sebat edip o meselelerde sükût etmemiş. Ve pek çok imamlar ve allâmeler, sizlerden pek çok ziyade azap verildiği halde, kemâl-i sabır içinde şükredip sarsılmamışlar. Elbette sizler, Kur'ân'ın müteaddit hakikatleri için pek büyük sevap ve kazanç aldığınız halde pek az zahmet çektiğinize binler teşekkür etmek borcunuzdur. Evet, zulm-ü beşer içinde bir cilve-i inâyet-i Rabbâniyeyi kısaca beyan edeceğim:

Ben yirmi yaşındayken tekrarla derdim: "Eski zamanda mağaralara çekilen târiküddünyalar gibi, âhir ömrümde ben de bir mağaraya, bir dağa çekilip insanların hayat-ı içtimaiyesinden çıkacağım." Hem eski Harb-i Umumîde şark-ı şimalîdeki esaretimde karar vermiştim ki, "Bundan sonra ömrümü mağaralarda geçireceğim. Hayat-ı siyasiyeden ve içtimaiyeden sıyrılacağım. Artık karışmak yeter" derken, inâyet-i Rabbâniye, hem adalet-i kaderiye tecellî ettiler. Kararımdan ve arzumdan çok ziyade hayırlı bir surette, ihtiyarlığıma merhameten, o mutasavver mağaralarımı hapishanelere ve inzivâlara ve yalnızlık içinde çilehanelere ve tecrid-i mutlak menzillerine çevirdi. Ehl-i riyazet ve münzevîlerin dağlardaki mağaralarının çok fevkinde Yusufiye medreseleri ve vaktimizi zayi etmemek için tecridhaneleri verdi. Hem mağara faide-i uhreviyesini, hem hakaik-i imaniye ve Kur'âniyenin mücahidâne hizmetini verdi. Hattâ ben azmetmiştim ki, arkadaşlarımın beraatlerinden sonra bir suç gösterip hapiste kalacağım. Hüsrev ve Feyzi gibi mücerredler benim yanımda kalsın ve bir bahane ile, insanlarla görüşmemek ve vaktimi lüzumsuz sohbetlerle ve tasannu ve hodfuruşlukla geçirmemek için tecrid koğuşunda bulunacağım. Fakat kader-i İlâhî ve kısmetimiz bizi başka çilehaneye sevk ettiler.

اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [2]
عَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

sırrıyla, ihtiyarlığıma merhameten ve hizmet-i imaniyede daha ziyade çalıştırmak için, ihtiyar ve kudretimizin haricinde bu üçüncü medrese-i Yusufiyede vazife verildi.

Evet, inâyet-i İlâhiye, ihtiyarlığıma merhameten, kuvvetli ve gizli düşmanı bulunmayan gençliğime mahsus olan mağaralarımı, hapishanenin tecrid-i münferit menzillerine çevirmesinde üç hikmet ve hizmet-i Nuriyeye üç ehemmiyetli faydası var:

Birinci hikmet ve faide: Nur talebelerinin bu zamanda toplanmaları, zararsız olarak, medrese-i Yusufiyede olur. Ve birbirini görüp sohbet etmek, hariçte masraflı ve şüpheli olur. Hattâ benimle görüşmek için bazıları kırk elli lirayı sarf ederek gelip, ya yirmi dakika veya hiç görüşmeden döner, giderdi. Ben bazı kardeşlerimi yakından görmek için hapsin zahmetini severek kabul ederdim. Demek hapis bizim için bir nimettir, bir rahmettir.

İkinci hikmet ve faide: Bu zamanda Nurlarla hizmet-i imaniye, her tarafta ilânatla ve muhtaç olanların nazar-ı dikkatlerini celb etmekle olur. İşte, hapsimizle, Nurlara nazar-ı dikkat celb olunur, bir ilânat hükmüne geçer. En ziyade muannid veya muhtaç olanlar onu bulur, imanını kurtarır ve inadı kırılır, tehlikeden kurtulur ve Nurun dershanesi genişlenir.

Üçüncü hikmet ve faide: Hapse giren Nur talebeleri birbirinin hallerinden, seciyelerinden, ihlâs ve fedakârlıklarından ders almalarıyla beraber, Nurlar hizmetinde dünyevî menfaatleri daha aramazlar.

Evet, medrese-i Yusufiyede, çok emârelerle, her sıkıntı ve zahmetin on, belki yüz misli maddî ve mânevî faydalar ve güzel neticeler ve imana geniş ve hâlis hizmetler, gözleriyle gördüklerinden, tam ihlâsa muvaffak olurlar, daha cüz’î ve hususî menfaatlere tenezzül etmezler.

Bu çilehanelerin bana mahsus bir letâfeti ve hazîn, fakat tatlı bir vaziyeti var. Şöyle ki:

Ben gençlik zamanında bizim memlekette gördüğüm eski medresenin aynı vaziyetini görüyorum. Çünkü, vilâyât-ı şarkiyede eski âdet medrese talebelerinin bir kısmının tayınatları dışarıdan geliyordu. Ve bazı medreseler, içinde pişiriyorlardı. Ve daha kaç cihette bu çilehaneye benziyorlardı. Ben de lezzetli bir tahassür içinde buraya baktıkça, o eski gençlik ve şirin zamana hayalen gidiyorum ve ihtiyarlık vaziyetlerini unutuyorum.

1) Bakarsınız, sizin hoşlanmadığınız birşey, hakkınızda hayırlı olur. (Bakara Sûresi, 2:216)
2) Hayır, Allah'ın ihtiyar etmiş olduğu şeydedir.

Lemalar : 26.Lemanın Zeyli

Lemalar 26 Zeyl

Yirmi Altıncı Lem’anın Zeyli

Yirmi Birinci Mektup olup, Mektubat mecmuasına idhal edildiğinden buraya derc edilmedi.

Bkz. 21.Mektub: İhtiyar valideyn hakkında

Lemalar : 27.Lema

Lemalar

27.Lema: Eskişehir Mahkemesi Müdafaanamesi

Eskişehir Mahkemesi Müdafaanamesi

Lemalar : 28.Lema

28.Lema: 28 Nüktedir

Yirmi Sekizinci Lem’a

Eskişehir Hapishanesinde ihtilattan ve konuşmaktan memnû’ olduğum zamanda karşımdaki kardeşlerime teselli için yazdığım kısacık fıkraların bir kısmıdır.

- 1.Nükte: 2.Keramet-i Aleviye
- 2.Nükte: Hakikatli bir teselli
- 3.Nükte: Sinek Bahsi
- 4.Nükte: Demirin indirilmesi meselesi
- 5.Nükte: Hüdhüd bahsi
- 6.Nükte: Kelam-ı ezeli bahsi
- 7.Nükte: Vahdet-ül vücud bahsi
- 8.Nükte: Salavat bahsi
- 9.Nükte: Üç çeşit uyku
- 10.Nükte: Nazar-ı hayale inkişaf eden bir vaziyet
- 11.Nükte: Risale-i Nur'un dâiresi hâricinde nur aramamak
- 12.Nükte: Üstadın Talebelerini tenkit ettiği iki mesele
- 13.Nükte: Risale-i Nurun müdafaasından çekilmemesi gereken beş kişi
- 14.Nükte: Risale-i Nur’un yedi Mesnevi-i Şerif kadar şerif olduğu
- 15.Nükte: Nur talebelerinin hıfz-ı ilahi altında olduğu
- 16.Nükte: Hapiste sıkıntıdan dolayı sudur eden fena sözler
- 17.Nükte: Nimet-i İlâhiyeyi tam takdir etmemek hakkında
- 18.Nükte: Beşer zulmeder, kader adalet eder
- 19.Nükte: Küfür ve ebedi Cehennem
- 20.Nükte: Dört çeşit arş
- 21.Nükte: Manidar bir tevâfuk

•22.Nükte: İki Nüktedir
•23.Nükte: Halil İbrahimin Şiiri
•24.Nükte: Zekâi'nin Rüyası
•25.Nükte: Elmas-Cevher-Nur
•26.Nükte: Sekiz çeşit hayvanın indirilmesi meselesi
•27.Nükte: Nefsini sevmek hakkında
•28.Nükte: Şeytanların taşlanması
•Tenbih: İki Küçük Hikaye
•Mudafaatın bir parçası

Lemalar : 28.Lema : 1.Nükte

1.Nükte: 2.Keramet-i Aleviye

Risale-i Nur’dan haber veren İkinci Keramet-i Aleviye Risalesi
Bkz. 2.Keramet-i Aleviye Risalesi [28.Lema]

Lemalar : 28.Lema : 2.Nükte

2.Nükte: Hakikatli bir teselli

Hakikatli bir teselli

Aziz kardeşlerim,

Sizin için pek çok müteessirdim, elem beni eziyordu. Fakat bana ihtar edildi ki; kader ve kısmetinizde, beraber bu hapishânenin suyunu içmek ve ekmeğini yemek vardı. Bir eser-i rahmet-i İlâhiye ve bir cilve-i inâyet-i Rabbâniyye olarak bu suyu ve bu ekmeği beraber yememizin ve içmemizin en kolayı ve en hafifi ve en hayırlısı ve sevablısı ve Risale-i Nur şakirdlerinin en menfaatli bir dershâneleri ve en feyizli bir çilehâneleri ve düşmanlarına karşı ne derece ihtiyatlı davranmak lâzım geldiğini tâlim eden en hassas bir imtihan meydanı ve her birinde ayrı ayrı güzel meziyetleri bulunan bu arkadaşların birbirinin âlî meziyetlerinden ve güzel hasletlerinden ve birbiriyle tesis ve tecdid-i uhuvvetlerinden istifade etmek ve ders almak için en nurlu bir dershâne, bir tekke suretinde gördüğümden, bu vaziyetten değil şekvâ, belki bütün ruhumla şükür ettim. Evet, mesleğimiz şükürdür. Ve her şeyde bir vech-i rahmeti, bir cihet-i nimeti görmektir.

Umumunuzun elemleriyle müteellim
kardeşiniz
Said Nursî

Lemalar : 28.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Sinek Bahsi

(Sadâkatte namdar, safvet-i kalbde mümtaz Süleyman Rüştü ile bir muhâvere-i latîfe münasebetiyle)

Büyük bir âyetin küçük bir nüktesidir.

Şöyle ki: Güz mevsiminde, sineklerin terhisat zamanına yakın bir vakitte, hodgâm insanlar, cüz'î tâcizleri için sinekleri itlâf etmek üzere hapishanedeki odamızda bir ilâç istimâl ettiler. Benim fazla rikkatime dokunmuştu. Odamda çamaşır ipi vardı. Bilâhare, o insanların inadına, sinekler daha ziyade çoğaldılar. Akşam vaktinde, o küçücük kuşlar, o ip üstünde gayet muntazam diziliyorlardı. Çamaşırları sermek için Rüştü'ye dedim: "Bu küçücük kuşlara ilişme; başka yere ser." O da, kemâl-i ciddiyetle, dedi ki: "Bu ip bize lâzımdır; sinekler başka yerde kendilerine yer bulsun."

Her ne ise... Bu latîfe münâsebetiyle, seher vaktinde, sinek ve karınca gibi kesretli küçük hayvanlardan bahis açıldı. Ona dedim ki:

Böyle nüshaları çoğalan nevilerin ehemmiyetli vazifeleri ve kıymetleri vardır. Evet, bir kitap, kıymeti nisbetinde nüshaları teksir edilir. Demek, sinek cinsi de ehemmiyetli vazifesi ve büyük kıymeti var ki, Fâtır-ı Hakîm, o küçücük kaderî mektupları ve kudret kelimelerinin nüshalarını çok teksir etmiş. Evet, Kur'ân-ı Hakîmin

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ [1]
اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَنْ
يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ وَاِنْ

يَسْلَبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لاَ يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ

yani, *“Cenâb-ı Haktan başka, bütün esbab ve ulûhiyetleri ehl-i dalâlet tarafından dâvâ edilen âliheler içtimâ etse, bir sineği halk edemezler. Yani, sineğin hilkati öyle bir mûcize-i Rabbâniyedir ve bir âyet-i tekvîniyedir ki, bütün esbab toplansa, onun mislini yapamazlar, o âyet-i Rabbâniyeye muâraza edemezler, taklidini yapamazlar”* meâlindeki âyetine ehemmiyetli bir mevzu teşkil eden ve Nemrud’u mağlûp eden; ve Hazret-i Mûsâ (a.s.) onların tâcizlerine karşı müştekiyâne, “Yâ Rab, bu muacciz mahlûkları ne için bu kadar çoğaltmışsın?” deyince, ilhâmen cevap gelmiş ki: “Sen bir defa sineklere itiraz ettin. Bu sinekler çok defa sual ediyorlar ki: ‘Yâ Rab, bu koca kafalı beşer Seni yalnız bir lisân ile zikrediyor. Bazı da gaflet ediyor. Eğer yalnız kafasından bizleri halk etseydin, binler lisân ile Sana zikredecek bizim gibi mahlûklar olurlardı” diye, Hazret-i Mûsâ’nın (a.s.) şekvâsına bin itiraz kuvvetinde hikmet-i hilkatini müdafaa eden sineğin; hem gayet nezâfetperver, her vakit abdest alır gibi yüzünü, gözünü, kanatlarını temizleyen bu tâife, elbette mühim bir vazifesi vardır. Hikmet-i beşeriyenin nazarı kàsırdır; daha o vazifeyi ihâta edememiş.

Evet, Cenâb-ı Hak, nasıl ki deniz yüzünü temizlemek ve her günde milyarlarla vefiyat bulunan hayvânât-ı bahriye cenazelerini **(Haşiye-1)** toplamak ve deniz yüzünü cenazelerle âlûde, müstekreh manzaradan kurtarmak için, sıhhiye memurları nev’inden gayet muntazam âkilüllâhm bir kısım hayvânâtı halk etmiş. Eğer o bahriye sıhhiye memurları gayet muntazam vazifelerini îfâ etmeseydiler, deniz yüzü âyine gibi parlamayacaktı. Belki hazîn ve elîm bir bulanıklık gösterecekti.

Hem her günde milyarlarla yabanî hayvanlar ve kuşların cenazelerini toplamakla rû-yi zemini o taaffünattan temizlemek ve zîhayatları o elîm, hazîn manzaralardan kurtarmak için, nezafet ve sıhhiye memurları hükmünde olan kartallar misilli, kerâmetkârâne, gizli ve uzak, beş altı saat mesafeden bir sevk-i Rabbânî ile o cenazenin yerini hisseden, giden ve kaldıran âkilüllâhm kuşları ve

vahşî hayvanları halk etmiş. Eğer bu berriye sıhhiyeleri gayet mükemmel, intizamperver ve vazifedar olmasa idiler, zemin yüzü ağlanacak bir şekil alacaktı.

Evet, âkilüllâhm hayvanların helâl rızıkları, vefat etmiş hayvanların etleridir. Hayatta olan hayvanların etleri onlara haramdır. Eğer yeseler, cezâ görürler.

حَتّٰى يَقْتَصُّ الْجَمَّاءُ مِنَ الْقَرْنَاءِ

(ev kemâ kàl). Yani, *“Boynuzsuz olan hayvanın kısâsı kıyâmette boynuzludan alınır”* diye ifade-i hadîsiye gösteriyor ki: Gerçi cesetleri fenâ bulur; fakat ervahları bâkî kalan hayvânât mâbeyninde dahi, onlara münâsip bir tarzda, dâr-ı bekàda mücâzat ve mükâfatları vardır. Ona binâen, canavarlara sağ hayvanların etleri haramdır, denilebilir.

Hem küçücük hayvanların cenazelerini ve nimetin küçücük parçalarını ve tanelerini toplamak vazifesiyle karıncaları nezâfet memurları olarak, hem nimet-i İlâhiyenin küçücük parçalarını teleften ve çiğnemekten ve hakàretten ve abesiyetten sıyânet etmekle ve küçücük hayvânâtın cenazelerini toplamakla, sıhhiye memurları gibi tavzif olunmuşlar.

Aynen onlardan daha mühim, sinekleri dahi, insanın gözüne görünmeyen, hastalıkların mikroplarını ve madde-i semmiyeyi temizlemekle, sinekler muvazzaftırlar. Değil mikropların nâkıleleri, bilâkis, muzır mikropları mass, yani, emmek ve yemekle o mikropları imhâ, o madde-i semmiyeyi istihâleye uğratırlar, çok sârî hastalıkların önünü alırlar. Hem sıhhiye neferleri, hem tanzifat memurları, hem kimyager olduklarına ve geniş bir hikmete mazhar bulunduklarına delil ise, onların gayet kesretidir. Çünkü kıymettar, menfaattar şeyler teksir edilir. **(Haşiye-2)**

Ey hodgâm insan! Sineklerin binler hikmet-i hayatiyesinden başka, sana âit bu küçücük faydasına bak, sinek düşmanlığını bırak: Çünkü, gurbette, kimsesiz, yalnızlıkta sana ünsiyet verdiği gibi, gaflete dalıp fikrini dağıtmaktan seni ikaz eder. Ve latîf vaziyeti ve abdest alması gibi yüzünü, gözünü temizlemesiyle, sana abdest ve namaz, hareket ve nezâfet gibi vazife-i insâniyeti ihtar eder ve ders veren sineği görüyorsun.

Hem sineğin bir sınıfı olan arılar, nimetlerin en tatlısı, en latîfi olan balı sana yedirdikleri gibi, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânda, vahy-i Rabbânîye mazhariyetle serfirâz olduğundan, onları sevmek lâzım gelirken, sinek düşmanlığı, belki insana dâimâ muâvenete dostâne koşan ve her belâsını çeken o hayvânâta düşmanlığı gadirdir, haksızlıktır. Muzırların yalnız zararlarını def için mücâdele olabilir. Meselâ koyunları kurtların tecâvüzünden korumak için onlara mukàbele edilir. Acaba hararet zamanından vücudun idaresinden fazla olan kanın çoğalması ve bulaşık ve bazı mevâdd-ı muzırrayı hâmil evridede cereyan eden mülevves kana musallat, belki memur olan sivrisinek ve pireler fıtrî haccâmlar olmasınlar mı? Muhtemel...

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِى صُنْعِهِ الْعُقُولُ

Nefsimle mücâdele ettiğim bir zamanda, nefsim kendinde gördüğü nimet-i İlâhiyeyi kendi malı tevehhüm ederek gurura, iftihâra, temeddühe başladı. Ben ona dedim ki: "Bu mülk senin değil, emânettir." O vakit nefis gurur ve iftihârı bıraktı, fakat tembelliğe başladı. "Benim malım olmayana ne bakayım? Zâyi olsun, bana ne?" dedi. Birden gördüm: Bir sinek, elime kondu, emânetullah olan gözünü, yüzünü, kanatlarını güzelce temizlemeye başladı. Bir neferin mîrî silâhını, elbisesini güzelce temizlediği gibi, sinek de temizliyordu. Nefsime dedim: "Bak." Baktı, tam ders aldı. Sinek ise, mağrur ve tembel nefsime hoca ve muallim oldu.

Sinek pisliği, tıp cihetiyle zararı yok bir maddedir ki, bazan tatlı bir şuruptur. Fakat sinek, yediği binler muhtelif muzır maddelerin ve mikropların ve semlerin menşei olmakla, sinekler küçücük istihâle ve tasfiye makineleri hükmüne geçmeleri hikmet-i Rabbâniyeden uzak değildir, belki şe'nindendir. Evet, arıdan başka sineklerin bazı tâifeleri var ki, **(Haşiye-3)** muhtelif ve müteaffin maddeleri yerler, mütemâdiyen pislik yerine katre katre şurup damlatırlar. O semli, müteaffin maddeleri ağaçların yapraklarına yağan kudret helvası gibi tatlı, şifâlı bir şuruba tebdil ederek, bir istihâle makinesi olduklarını ispat ederler. Bu küçücük fertlerin ne kadar büyük bir milleti, bir tâifesi olduğunu göze gösterirler. "Küçüklüğümüze bakma. Tâifemizin azametine bak, 'Sübhânallah' de" diye lisân-ı hâl ile söylerler.

Haşiye-1: Evet, bir balık, binler yumurta, binler yavru ve bazan bir milyon yumurtadan ibâret olan havyardan çıkan tevellüdât-ı semekiyeye nisbeten vefiyatları bulunacak—tâ ki muvâzene-i bahriye muhâfaza edilebilsin. Rahîmiyet-i İlâhiyenin latîf cilvelerindendir ki, valide balıkların yavrularıyla nisbetsiz bir tefâvüt-ü cismîde bulunduklarından, yavrulara valideleri kumandanlık edemiyorlar. Sokuldukları yere giremedikleri için, Hakîm ve Rahîm, yavrular içinde onlara küçük bir kumandan çıkarıp, validelik vazifesini o küçük kumandancıklara gördürür.

Haşiye-2: Bir sineğin kanadı ve vücudu ne kadar hârika bir san'at-ı Rabbâniye olduğuna latîfâne bir işaret olarak, meşhur Yûnus Emre'nin bu fıkrası ne güzel bildirir:

Bir sineğin kanadını kırk kağnıya yüklettim

Kırkı da çekemedi, kaldı şöyle yazılı.

Haşiye-3: Evet, sineğin küçücük bir tâifesini baharın âhirinde, badem ve zerdali ağaçlarının dallarında, siyah bir kütle halinde halk olunup, dala yapışık olup kalırlar. Mütemâdiyen, pislik yerine damlacıklar onlardan akıyor. O katreler bal gibi, sâir sinekler etrafına toplanırlar, emerler. Diğer bir başka tâifesi de nebâtâtın çiçeklerinin ve incir gibi bir kısım ağaçların telkîhinde istihdâm olunuyorlar. Sinek tâifelerinden yıldızlı, mumlu, ışıklı olan yıldız böceğin şâyân-ı temâşâ olduğu gibi, sinek tâifelerinden yaldızlı, altın gibi parlak kısmı da şâyân-ı dikkattir. Mızraklı sinekle, eşkıyaları hükmünde olan yabanî arıları da unutmamalıyız. Eğer Hâlik-ı Rahmân onların dizginini çekmeseydi, bu mızraklı tâifeler, pireler gibi insanlara hücum etseydiler, Nemrud'u öldürdükleri gibi, nev-i insanı da hırpalayacak idiler;

وَاِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لاَ يَسْتَنْقِذُوهُ [3]

âyetinin mânâ-yı işârîsini tefsir ederdi. İşte, bunlar gibi yüz namdar hâsiyetli tâifeleri bulunan sinek cinsinin büyük bir

ehemmiyeti vardır ki, mezkûr azîm âyet onu mevzu yapmış; [4] يَآ اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ (ilâ âhir) demiş.

1.) Ey insanlar, size bir misal getirildi. Şimdi onu dinleyin: Sizin Allah'ı bırakıp da taptıklarınızın hepsi bir araya gelse de, aslâ bir sinek bile yaratamazlar. Sinek onlardan birşey kapacak olsa, onu da geri alamazlar. İsteyen de âciz, istenen de... (Hac Sûresi, 22:73)
2.) San'atına, akılların hayran olduğu Allah, her türlü kusur ve noksandan münezzehtir.
3.) Sinek onlardan birşey kapacak olsa, onu da geri alamazlar. (Hac Sûresi, 22:73)
4.) Ey insanlar, size bir misal getirildi... (Hac Sûresi, 22:73)

Lemalar : 28.Lema : 4.Nükte

4.Nükte: Demirin indirilmesi meselesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ ﴿2﴾ لِلنَّاسِ

âyetine dâir gayet ehemmiyet kesb etmiş. Mühim ve mütefennin bir adam bu sual ile bazı hocaları ilzâm ettiği bir suale muhtasar bir cevaptır.

Sual: Deniliyor ki: “Demir yerden çıkıyor; yukarıdan inmiyor ki ﴿3﴾ اَنْزَلْنَا denilsin. Neden ﴿4﴾ اَخْرَجْنَا dememiş; zâhiren muvâfık görülmeyen اَنْزَلْنَا demiş?”

Elcevap: Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyân, اَنْزَلْنَا kelimesiyle, demirdeki azîm ve çok ehemmiyetli nimet cihetini ihtar etmek için اَنْزَلْنَا demiş. Çünkü yalnız demirin zâtını nazara vermiyor ki, “ihrac” desin. Belki demirdeki nimet-i azîmeyi ve nev-i beşerin demire ne derece muhtaç olduğunu ihtar içindir. Nimet ciheti ise aşağıdan yukarıya çıkmıyor, belki rahmet hazinesinden geliyor. Rahmet hazinesi elbette âlî, yukarı ve mânen yüksek mertebededir. Elbette nimet yukarıdan aşağıyadır ve muhtaç olan beşerin mertebesi aşağıdadır. Elbette in’âm, ihtiyâcın mâfevkindedir. Onun için, nimetin hazine-i rahmetten beşerin ihtiyâcına imdâd için gelmesinin hak tâbiri, اَنْزَلْنَا dır, “ihrac” değildir.

Hem tedricî ihrâcat beşerin eliyle olduğu için, “ihrac” kelimesi ihsan cihetini nazar-ı gaflete hissettirmez. Evet, demirin maddesi murad olunsa, mekân-ı maddî itibarıyla ihraçtır. Fakat demirin sıfatı ve burada mânâ-yı maksudu olan “nimet” ise, mânevîdir. Bu mânâ-yı maddî, mekâna bakmıyor, belki mânevî mertebeye bakar. Rahmân’ın hadsiz mertebe-i ulviyetinin bir tecellîsi olan hazine-i rahmetten gelen nimet, elbette en yüksek makamdan en aşağı mertebeye gönderiliyor. Hak tâbiri اَنْزَلْنَا dır. Bu tâbirle nev-i beşere ihtar eder ki, demir en büyük bir nimet-i İlâhiyedir.

Evet, nev-i beşerin bütün san’atlarının mâdeni ve terakkiyâtının menbaı ve kuvvetinin medârı demirdir. İşte bu azîm nimeti ihtâr için, makam-ı imtinan ve in’âmda, kemâl-i haşmetle

وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ (2)

ferman ediyor. Nasıl ki Hazret-i Dâvud’a en mühim bir mûcize olarak وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ (5) ferman ediyor. Yani, büyük bir peygambere büyük bir mûcize ve büyük bir nimet olarak demiri yumuşatmasını gösteriyor.

Sâniyen: “Yukarı,” “aşağı” nisbîdir. Küre-i arzın merkezine göre yukarı ve aşağı oluyor. Hattâ bize nisbeten aşağı olan birşey, Amerika kıt’asına nazaran yukarı oluyor. Demek, merkezden sath-ı arz tarafına gelen maddeler, sath-ı arzda olanlara göre vaziyeti değişir.

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyân i’câz lisânı ile ifade ediyor ki: Demirin o kadar çok menâfii, o kadar geniş fevâidi vardır ki, insanın hânesi olan küre-i arzın mahzeninden çıkarılacak âdi bir madde değildir. Ve rastgele hâcâtta istimâl edilmiş fıtrî bir mâden değildir. Belki Hâlık-ı Kâinatın tarafından rahmet hazinesinde ve kâinatın büyük tezgâhından ihzâr edilmiş bir nimet olarak, ***“Rabbü’s-Semâvâti ve’l-Arz”*** ünvân-ı haşmetiyle de küre-i arz sekenesinin hâcâtına medâr olmak için demiri inzâl etmiş, indirmiş diye, demirdeki umûmî menfaati ifade için, güya demirin gökten gelen rahmet, hararet ve

ziyâ gibi öyle şümullü faydaları var ki, kâinat tezgâhından gönderiliyor, küre-i arzın dar anbarından değil. Belki kâinat sarayındaki büyük hazine-i rahmetten ihzâr edilerek gönderilip, küre-i arzın anbarında yerleştirilmiş; o anbardan asırların ihtiyâcına nisbeten parça parça ihraç ediliyor.

Kur'ân-ı Azîmüşşân, bu küçük anbardaki parça parça çıkarılan demiri, yalnız *"sarf etmek"* mânâsını ifade etmek istemiyor. Belki Hazine-i Kübrâdan o nimet-i azîmeyi küre-i arz ile beraber indirdiğini ifade etmek için; yani, bu küre-i arz hânesine en lâzım şey demirdir ki, Hâlık-ı Zülcelâl, güya küre-i arzı güneşten ayırıp insanlar için indirdiği zaman, demiri de beraber inzâl etmiş ve ekser ihtiyâc-ı beşer onunla temin edilmiştir. Kur'ân-ı Hakîm, "Bu demirle işlerinizi görünüz ve onu çıkarmaya çalışarak istifade ediniz" diye, mûcizâne ferman ediyor.

Bu âyette hem def-i a'dâya, hem celb-i menâfie medâr iki nimet beyan ediyor. Nüzûl-u Kur'ân'dan evvel demirle ehemmiyetli menâfi-i beşeriye temin edildiği görülmüş. Fakat istikbalde demirin gayet hârika ve muhayyirü'l-ukùl bir surette, denizde, havada ve karada gezerek küre-i arzı musahhar edip, mevt-âlûd bir hârika kuvveti gösterdiğini ifade için, [6] فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ kelimesiyle, ihbâr-ı gaybî nev'inden bir lem'a-i i'câz gösteriyor.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Biz demiri de indirdik ki, onda hem kuvvet ve şiddet, hem de insanlar için faydalar vardır. (Hadîd Sûresi, 57:25)
3.)İndirdik.
4.)Çıkardık.
5.)Demiri de onun için yumuşattık. (Sebe' Sûresi, 34:10)
6.)Onda kuvvet ve şiddet vardır. (Hadid Sûresi, 57:25)

Lemalar : 28.Lema : 5.Nükte

5.Nükte: Hüdhüd bahsi

Geçmiş nükteden bahsederken hüdhüd-ü Süleyman'dan bahis açıldı.

Israrcı ve sualci bir kardeşimiz: **(Haşiye)**

"Hüdhüdün, Cenâb-ı Hakkı tavsifte [1] يَخْرُجُ الْخَبْءَ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ diyerek mühim makamda, mühim evsâf-ı İlâhiye içinde, nisbeten hafif bu vasfın zikrine sebep nedir?"

Elcevap: Beliğ bir kelâmın bir meziyeti şudur ki, söyleyenin ziyade meşgul olduğu san'atını, meşgalesini ihsâs etsin. Hüdhüd-ü Süleymanî ise, suyu az olan sahrâ-yı Ceziretü'l-Arabda gizli su yerlerini ferâsetle, kerâmetvâri keşfeden bedevî arîfleri gibi, hayvan ve tuyûrun arîfi olarak ve Hazret-i Süleyman Aleyhisselâma küngânlık eden ve su buldurup çıkarttıran mübârek ve vazifedar bir kuş olmakla, kendi san'atının mikyasçığıyla Cenâb-ı Hakkın semâvât ve arzdaki mahfiyâtı çıkarmakla mâbûdiyetini ve mescûdiyetini ispat ettiğini, kendi san'atçığıyla bilip ifade ediyor.

Evet, hüdhüd pek güzel görmüş. Çünkü, toprak altındaki had ve hesaba gelmeyen tohumların, çekirdeklerin, mâdenlerin muktezâ-yı fıtrîsi, aşağıdan yukarıya çıkmak değildir. Çünkü ecsâm-ı sakîle ihtiyarsız, ruhsuz olduğu için, kendi yukarıya çıkamaz; yukarıdan kendi kendine aşağıya düşebilir. Aşağıdan, hususan toprak sıkleti altında gizlenen bir cisim, câmid omuzundaki ağır yükü silkip çıkmak, kat'iyyen kendi kendine olamaz. Demek bir kudret-i hârika ile çıkarılıyor.

İşte, hüdhüd, berâhîn-i mâbûdiyet ve mescûdiyetin en gizlisini ve en mühimmini kendi arîfliğiyle bilmiş, bulmuş; Kur'ân-ı Hakîm onun hakkındaki ifadesine bir i'câz vermiştir.

Haşiye: Sual etmekte çalışkan, yazmakta tembellik eden Re’fet’tir.

1.)Göklerde ve yerdeki bütün gizlilikleri meydana çıkarır... (Neml Sûresi, 27:25)

Lemalar : 28.Lema : 6.Nükte

6.Nükte: Kelam-ı ezeli bahsi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّى [2]
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّى وَلَوْ
جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

Şu âyet-i azîme çok büyük ve çok âlî ve çok geniş bir denizdir. Onun cevherlerini beyan etmek için koca bir cilt kitap yazmak lâzım gelir. Onun o kıymettar cevâhirini başka zamana tâliken, şimdilik yalnız birkaç gün evvel tahattur-u hakàik noktasında, benim için ehemmiyetli bir zaman olan namaz tesbihâtında, uzaktan uzağa fikrin nazarına ilişen bir nüktenin şuâı göründü. O zamanda kaydedemedik; gittikçe tebâud ediyordu. Bütün bütün kaybolmadan evvel o nüktenin bir cilvesini avlamak için, etrafında dâirevâri birkaç kelime söyleyeceğiz.

Birinci Kelime: Kelâm-ı Ezelî, ilim, kudret gibi bir sıfat-ı İlâhiye olduğu cihetle, gayr-ı mütenâhidir. Nihâyetsiz olan birşeye denizler mürekkep olsa, elbette bitiremez.

İkinci Kelime: Bir zâtın vücudunu ihsâs eden en zâhir, en kuvvetli eser, tekellümüdür. Bir zâtın kelâmını işitmek, bin delil kadar vücudunu, belki şuhud derecesinde, ispat ettiği nokta-i nazarda, bu âyet-i kerîme mânâ-yı işârîsiyle diyor ki: “Rabb-i Zülcelâlin vücudunu gösteren kelâm-ı İlâhînin adedini, denizler mürekkep olsa, ağaçlar kalem olsa, yazsalar, bitiremezler. Yani, bir zâtın böyle bir kelâmı, vücuduna şuhud derecesinde delâlet ettiğine bedel; Zât-ı Ehad-i Samede, kelâmın mütekellime delâleti ve ihsâsı gibi had ve hesâba gelmeyen hadsizdir ki, umum denizlerin suyu mürekkep olsa, yazmasına kifâyet etmez” demektir.

Üçüncü Kelime: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân hakàik-ı îmâniyeyi umum tabakàt-ı beşere ders verdiği için, tesbit ve tahkik ve iknâ etmek hikmetiyle, bir hakikati zâhiren tekrar ettiği için, ehl-i ilim ve ehl-i kitap bulunan o zaman ulemâ-i Yehûd, Peygamber-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmîliğine ve kıllet-i ilmine gayet haksız bir taarruz ettiklerine mânen bir cevaptır. Şöyle ki:

Âyet-i kerîme der: "Tahkik ve iknâ gibi pek çok hikmetler için ayrı ayrı faydalar nokta-i nazarında çok müteaddit neticeleri bulunan bir hakikati, umûmun, bilhassa avâmın kalbinde yerleştirmek için, erkân-ı îmâniye gibi herbir meselesi bin mesâil kıymetinde ve binler hakàikı tazammun eden meseleleri ayrı ayrı, mûcizâne tarzlarda tekrarını, hasr-ı kelâmî ve kusur-u zihnî ve sermâyenin noksâniyetinden değildir. Belki hadsiz, nihâyetsiz hazine-i ezeliye-i kelâm-ı İlâhîden alınan ve âlem-i gayb hesâbına âlem-i şehâdete müteveccih olup, cin, ins, ruh, melekle konuşan ve her ferdin kulağında tanînendâz olan Kur'ân'ın menbaı bulunan Kelâm-ı Ezelînin kelimâtını saymak için denizler mürekkep olsa, zîşuurlar kâtip, nebâtâtlar kalem, belki zerratlar kalem ucu olsalar, yine bitiremezler. Çünkü bunlar mütenâhi, o ise nihâyetsizdir."

Dördüncü Kelime: Mâlûmdur ki, umulmadık birşeyden kelâmın sudûru, kelâmı ehemmiyetleştirir; kendini dinlettiriyor. Hususen cevv-i semâ ve bulutlar gibi büyük cirmlerde tekellümvâri sadâlar dahi ehemmiyetle herkese kendini dinlettiriyor. Hususen dağ cesâmetinde bir fonoğrafın nağamâtı daha fazla kulağın nazar-ı dikkatini celb eder. Hususen semâvât tabakalarını plâklar ittihâz edip küre-i arzın kafasına işittirmek için sudûr eden sadâ-yı semâvî-i Kur'ânîyi, radyo kuvvetiyle, zerrât-ı havâiye o hurûfâta âhize ve nâkıle oldukları gibi, elbette bu kudsî hurûfât-ı Kur'âniyeye birer âyine, birer lisan, birer ibre ucu, birer kulak hükmüne geçtiğine remzen, Kur'ân-ı Hakîmin hurûfâtının ne derece ehemmiyetli, kıymetli, hâsiyetli, hayattar olduğuna işareten, âyet mânâ-yı işârîsiyle diyor ki: "Kelâmullah olan Kur'ân o kadar hayattar ve kıymettardır ki, onu dinleyen, işiten kulakların adedi ve o kulaklara giren o kudsî kelimelerin sayısını, bütün denizler mürekkep ve melâike kâtip ve zerreler noktalar ve nebatlar ve kıllar kalemler olsa, bitiremezler."

Evet, bitiremezler. Çünkü Cenâb-ı Hak beşerin zayıf, ruhsuz kelâmının adedini havada milyonlar kadar teksir etse, elbette arz ve

semâvâtın Pâdişâh-ı Bîmisâlinin arz ve semâvâta bakan ve arz ve semâvâtta umum zîşuurlara hitâb eden kelâmının herbir kelimesi zerrât-ı havâiye adedince kelimeler olur.

Beşinci Kelime: İki Harftir.

Birinci Harf: Nasıl ki sıfat-ı Kelâmın kelimeleri var. Öyle de, Kudretin de mücessem kelimeleri var; İlmin de hikmetli kaderî kelimeleri var ki, bütün mevcudattır. Hususen zîhayatlar, hususen küçük mahlûklar, herbiri birer kelime-i Rabbâniyedir ki Mütekellim-i Ezelîye, kelâmdan daha kuvvetli bir surette işaret eder. Ve onların adedini, denizler mürekkep olsa bitiremezler, demek olduğu mânâsına dahi şu âyet-i kerîme remzen bakıyor.

İkinci Harf: Bütün melâikelere ve insanlara, hattâ hayvanlara gelen umum ilhamlar, bir nevi kelâm-ı İlâhîdir. Bu kelâmın kelimâtı elbette gayr-ı mütenâhidir. Saltanat-ı Mutlakanın nihâyetsiz cünûdunun mütemâdiyen aldıkları ilhâm ve o emr-i İlâhiyenin kelimâtı ne derece çok ve nihâyetsiz olduğunu âyet bize haber veriyor demektir.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [3]
لاَيَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [4]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)De ki: Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, hattâ bir o kadarını daha getirip ilâve etsek, Rabbimin sözleri tükenmeden o denizler tükenirdi. (Kehf Sûresi, 18:109)
3.)Gerçek ilim Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)
4.)Gaybı yalnız Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7; Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân: 21)

Lemalar : 28.Lema : 7.Nükte

7.Nükte: Vahdet-ül vücud bahsi

Aziz kardeşim,

Vahdetü'l-vücuda dair bir parça izahat istiyorsunuz. Bu meseleye dair Otuz Birinci Mektubun bir lem'asında, Hazret-i Muhyiddin'in bu meseledeki fikrine karşı gayet kuvvetli ve izahlı bir cevap vardır. Şimdilik bu kadar deriz ki:

Bu mesele-i vahdetü'l-vücudu şimdiki insanlara telkin etmek, ciddî zarar verir. Nasıl ki teşbihat ve temsiller, havassın elinden avâmın eline ve ilmin elinden cehlin eline girse, hakikat telâkki edilir. **(Haşiye)** Öyle de, vahdetü'l-vücud meselesi gibi hakaik-i ulviye, ehl-i gaflet ve esbab içine dalan avamlara girse, tabiat telâkki edilir ve üç mühim zarar verir:

Birincisi: Vahdetü'l-vücudun meşrebi, Cenâb-ı Hak hesabına kâinatı adeta inkâr etmek iken, avâma girdikçe, gafil avamlara, hususan maddiyyun fikirleriyle âlûde olan fikirlere girdikçe, kâinat ve maddiyat hesabına ulûhiyeti inkâr yoluna gider.

İkincisi: Vahdetü'l-vücud meşrebi, mâsivâ-yı İlâhînin rububiyetini o derece şiddetle reddeder ki, mâsivâyı inkâr ve ikiliği ref ediyor. Değil nüfus-u emmârenin, belki herbir şeyin müstakil vücudunu görmemek iken, bu zamanda fikr-i tabiatın istilâsıyla ve gurur ve enâniyetin nefs-i emmâreyi şişirmesiyle ve âhireti ve Hâlıkı bir derece unutmak cihetiyle bazı nüfus-u emmâre küçük birer firavun, adeta nefsini mâbud ittihaz etmek istidadında bulunan insanlara vahdetü'l-vücudu telkin etmek, nefs-i emmâreyi—el'iyâzü billâh—öyle şımartır ki, ele avuca sığmaz.

Üçüncüsü: Tagayyür, tebeddül, tecezzî, tahayyüzden mukaddes, münezzeh, müberrâ, muallâ olan Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve takaddüs ve tenezzühüne muvafık düşmeyen tasavvurâta sebebiyet verir ve telkinât-ı bâtılaya medar olur.

Evet, vahdetü'l-vücuddan bahseden, fikren serâdan Süreyyaya çıkarak, kâinatı arkasında bırakıp nazarını Arş-ı Âlâya diken, istiğrâkî bir surette kâinatı mâdum sayıp herşeyi doğrudan doğruya kuvvet-i imanla Vâhid-i Ehadden görebilir. Yoksa, kâinatın arkasında durup kâinata bakan ve önünde esbabı gören ve ferşten nazar eden, elbette esbab içinde boğulup tabiat bataklığına düşmek ihtimali var. Fikren Arşa çıkan, Celâleddin-i Rumî gibi diyebilir: *"Kulağını aç! Herkesten işittiğin sözleri, fıtrî fonoğraflar gibi, Cenâb-ı Haktan işitebilirsin."* Yoksa, Celâleddin gibi bu derece yükseğe çıkamayan ve ferşten Arşa kadar mevcudatı âyine şeklinde görmeyen adama "Kulak ver, herkesten kelâmullahı işitirsin" desen, mânen Arştan ferşe sukut eder gibi, hilâf-ı hakikat tasavvurât-ı bâtılaya giriftar olur.

قُلِ اللهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿1﴾
مَا لِلتُّرَابِ وَلِرَبِّ الْاَرْبَابِ ﴿2﴾
سُبْحَانَ مَنْ تَقَدَّسَ عَنِ الْاَشْبَاهِ ذَاتُهُ ﴿3﴾
وَتَنَزَّهَتْ عَنْ مُشَابَهَةِ الْاَمْثَالِ صِفَاتُهُ
وَشَهِدَ عَلٰى رُبُوبِيَّتِهِ اٰيَاتُهُ جَلَّ جَلاَلُهُ وَلاَ
اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Bir suale cevap

Mustafa Sabri ile Mûsâ Bekûf'un efkârlarını muvazene etmek için vaktim müsait değildir. Yalnız bu kadar derim ki:

Birisi ifrat etmiş, diğeri tefrit ediyor. Mustafa Sabri gerçi müdafaatında Mûsâ Bekûf'a nisbeten haklıdır; fakat Muhyiddin gibi ulûm-u İslâmiyenin bir mucizesi bulunan bir zâtı tezyifte haksızdır.

Evet, Muhyiddin, kendisi hâdî ve makbuldür. Fakat her kitabında mühdî ve mürşid olamıyor. Hakaikte çok zaman mizansız gittiğinden, kavâid-i Ehl-i Sünnete muhalefet ediyor ve bazı kelâmları zâhirî dalâlet ifade ediyor. Fakat kendisi dalâletten müberrâdır. Bazan

kelâm küfür görünür, fakat sahibi kâfir olamaz. Mustafa Sabri bu noktaları nazara almamış, kavâid-i Ehl-i Sünnete taassup cihetiyle bazı noktalarda tefrit etmiş.

Mûsâ Bekûf ise, ziyade teceddüde taraftar ve asrîliğe mümâşâtkâr efkârıyla çok yanlış gidiyor. Bazı hakaik-i İslâmiyeyi yanlış tevillerle tahrif ediyor. Ebu'l-Âlâ-yı Maarrî gibi merdut bir adamı muhakkikînlerin fevkinde tuttuğundan ve kendi efkârına uygun gelen Muhyiddin'in Ehl-i Sünnete muhalefet eden meselelerine ziyade taraftarlığından, ziyade ifrat ediyor.

قَالَ مُحْيِ الدِّينِ: تُحْرَمُ مُطَالَعَةُ كُتُبِنَا عَلٰى مَنْ لَيْسَ مِنَّا

Yani, *"Bizden olmayan ve makamımızı bilmeyen, kitaplarımızı okumasın, zarar görür."* Evet, bu zamanda Muhyiddin'in kitapları, hususan vahdetü'l-vücuda dair meselelerini okumak zararlıdır.

Said Nursî

Haşiye: Nasıl ki iki melâike (teşbihin sırrı münasebetiyle Sevr ve Hût tesmiye edilen), avamca koca bir öküz ve koca bir balık telâkki edilmiştir.

1.) Sen Allah de; sonra da bırak onları, daldıkları batakta oyalanadursunlar. (En'âm Sûresi, 6:91)
2.) Rabbü'l-Erbâb olan Allah'ı anlatmak, topraktan halk olunan insanın haddine mi düşmüştür?
3.) Zâtında şebihten mukaddes ve sıfâtında misillerin benzemesinden münezzeh olan, âyetleri Onun rububiyetine delâlet eden, celâli nihayet derecede yüce olan ve Ondan başka hiçbir ilâh bulunmayan Zâtı her türlü kusurdan tenzih ederiz.

Lemalar : 28.Lema : 8.Nükte

8.Nükte: Salavat bahsi

Bu da güzeldir

اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ [1]
عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ

cümlesi namaz tesbihatında okunurken inkişaf eden latîf bir nükteyi uzaktan uzağa gördüm. Tamamını tutamadım, fakat işaret nev'inden bir iki cümlesini söyleyeceğim.

Gördüm ki, gece âlemi, dünyanın yeni açılmış bir menzili gibidir. Yatsı namazında o âleme girdim. Hayalin fevkalâde inbisatından ve mahiyet-i insaniyenin bütün dünya ile alâkadarlığından, koca dünyayı, o gecede bir menzil gibi gördüm. Zîhayatlar ve insanlar o derece küçüldüler, görünmeyecek derecede küçüldüler. Yalnız o menzili şenlendiren ve ünsiyetlendiren ve nurlandıran tek şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediyeyi (a.s.m.) hayalen müşahede ettim. Bir adam yeni bir menzile girdiği zaman menzildeki zatlara selâm ettiği gibi, "Binler selâm **(Haşiye)** sana, yâ Resulallah" demeye bir arzuyu içimde coşar buldum. Güya bütün ins ve cinnin adedince selâm ediyorum. Yani, sana tecdid-i biat edip, memuriyetini kabul ve getirdiğin kanunlarına itaat ve evâmirine teslim ve taarruzumuzdan selâmet bulacağını selâmla ifade edip, benim dünyamın eczaları ve zîşuur mahlûkları olan umum cin ve insi konuşturup, herbirerlerinin namına bir selâmı, mezkûr mânâlarla takdim ettim.

Hem o getirdiği nur ve hediye ile benim bu dünyamı tenvir ettiği gibi, herkesin bu dünyadaki dünyalarını tenvir ediyor, nimetlendiriyor diye o hediyesine şâkirâne bir mukabele nev'inden, "Binler salâvat sana insin" dedim. Yani, "Senin bu iyiliğine karşı biz mukabele edemiyoruz. Belki Hâlıkımızın hazine-i rahmetinden gelen ve semâvat ehlinin adedince rahmetler sana gelmesini niyaz ile şükranımızı izhar ediyoruz" mânâsını hayalen hissettim.

O zât-ı Ahmediye (a.s.m.), ubudiyeti cihetiyle, halktan Hakka teveccühü hasebiyle, rahmet mânâsındaki salâtı ister. Risaleti cihetiyle, Haktan halka elçiliği haysiyetiyle selâm ister. Nasıl ki cin ve ins adedince selâma lâyık ve cin ve ins adedince umumî tecdid-i bîatı takdim ediyoruz. Öyle de, semâvat ehli adedince, hazine-i rahmetten, herbirinin namına bir salâta lâyıktır. Çünkü getirdiği nurla herbir şeyin kemâli görünür ve herbir mevcudun kıymeti tezahür eder ve herbir mahlûkun vazife-i Rabbâniyesi müşahede olunur ve herbir masnudaki makasıd-ı İlâhiye tecellî eder. Onun için, herbir şey, lisan-ı hal ile olduğu gibi, lisan-ı kàli de olsaydı,

الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهُ [2]

diyecekleri kat'î olduğundan, biz umum onların namına,

اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ [3]
عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ بِعَدَدِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
وَبِعَدَدِ الْمَلَكِ وَالنُّجُومِ

mânen deriz.

فَيَكْفِيكَ اَنَّ اللهَ صَلّى بِنَفْسِهِ وَ [4]
اَمْلاَكَهُ صَلَّتْ عَلَيْهِ وَسَلَّمَتْ

Said Nursî

Haşiye: Zât-ı Ahmediyeye (a.s.m.) gelen rahmet, umum ümmetin ebedî zamandaki ihtiyâcâtına bakıyor. Onun için, gayr-ı mütenâhi salât yerindedir. Acaba, dünya gibi koca, büyük ve gafletle karanlıklı, vahşetli ve hâlî bir haneye birisi girse, ne kadar tedehhüş, tevahhuş, telâş eder, Ve birden o haneyi tenvir ederek enîs, mûnis, habib, mahbub bir yaver-i ekrem, sadırda görünüp, o hanenin mâlik-i rahîm-i kerîmini, o hanenin her eşyasıyla tarif edip tanıttırsa, ne

kadar sevinç, ünsiyet, sürur, ışık, ferah verdiğini kıyas ediniz, Zât-ı Risaletteki salâvatın kıymetini ve lezzetini takdir ediniz.

1.) Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın Resulü.
2.) Allah'ın salat ve selamı üzerine olsun ey Allah'ın Resulü.
3.) Cinler ve insanlar sayısınca, melekler ve yıldızlar adedince milyonlar salât insin sana, ey Allah'ın Resûlü.
4.) Allah'ın bizzat sana salât etmesi yeter. Onun melekleri de Peygambere salât ve selâm ederler.

Lemalar : 28.Lema : 9.Nükte

9.Nükte: Üç çeşit uyku

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿2﴾

Refet, ﴿2﴾ اَوْ هُمْ قَائِلُوْنَ âyet-i celilesindeki قَائِلُوْنَ kelimesinin mânâsını merak edip sorması münasebetiyle ve hapiste sabah namazından sonra sairler gibi yatmasından gelen rehavet dolayısıyla, elmas gibi kalemini atâlete uğratmamak için yazılmıştır.

Uyku üç nevidir.

Birincisi: Gaylûledir ki, fecirden sonra, tâ vakt-i kerahet bitinceye kadardır. Bu uyku, rızkın noksaniyetine ve bereketsizliğine hadisçe sebebiyet verdiği için, hilâf-ı sünnettir. Çünkü rızık için sa'y etmenin mukaddemâtını ihzar etmenin en münasip zamanı, serinlik vaktidir. Bu vakit geçtikten sonra bir rehavet ârız olur. O günkü sa'ye ve dolayısıyla da rızka zarar verdiği gibi, bereketsizliğe de sebebiyet verdiği, çok tecrübelerle sabit olmuştur.

İkincisi: Feylûledir ki, ikindi namazından sonra, mağribe kadardır. Bu uyku ömrün noksaniyetine, yani, uykudan gelen sersemlik cihetiyle, o günkü ömrü nevm-âlûd, yarı uyku kısacık bir şekil aldığından, maddî bir noksaniyet gösterdiği gibi, mânevî cihetiyle de, o gün hayatının maddî ve mânevî neticesi ekseriya ikindiden sonra tezahür ettiğinden, o vakti uykuyla geçirmek, o neticeyi görmemek hükmüne geçtiğinden, güya o günü yaşamamış gibi oluyor.

Üçüncüsü: Kaylûledir ki, bu uyku sünnet-i seniyyedir. Duhâ vaktinden, öğleden biraz sonraya kadardır. Bu uyku, gece kıyamına sebebiyet verdiği için sünnet olmakla beraber, Ceziretü'l-Arabda, vaktü'z-zuhr denilen şiddet-i hararet zamanında bir tatil-i eşgal, âdet-

i kavmiye ve muhitiye olduğundan, o sünnet-i seniyyeyi daha ziyade kuvvetlendirmiştir. Bu uyku hem ömrü, hem rızkı tezyide medardır. Çünkü yarım saat kaylûle, iki saat gece uykusuna muadil gelir. Demek, ömrüne hergün bir buçuk saat ilâve ediyor. Rızık için çalışmak müddetine, yine bir buçuk saati, ölümün kardeşi olan uykunun elinden kurtarıp yaşatıyor ve çalışmak zamanına ilâve ediyor.

Said Nursî

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Veya onlar gündüz uykusunda iken… (A'râf Sûresi, 7:4)

Lemalar : 28.Lema : 10.Nükte

10.Nükte: Nazar-ı hayale inkişaf eden bir vaziyet

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Nev-i beşerin ağlanacak gülmelerine, endişe-i istikbal ve âkıbetbînlik adesesiyle, gayet şâşaalı bir gece bayramında, hapishane penceresinden bakarken, nazar-ı hayalime inkişaf eden bir vaziyeti beyan ediyorum. Sinemada, eski zamanda mezaristanda yatanların vaziyet-i hayatiyeleri göründüğü gibi, yakın bir istikbalde mezaristan ehli olanların müteharrik cenazelerini görmüş gibi oldum. O gülenlere ağladım. Birden bir tevahhuş, bir acımak hissi geldi. Aklıma döndüm, hakikatten sordum: “Bu hayal nedir?” Hakikat dedi ki:

Elli sene sonra, bu kemâl-i neş’e ile gülen ve eğlenen zavallılardan elliden beşi, beli bükülmüş, yetmiş yaşlı ihtiyarlar gibi; kırk beşi, mezaristanda çürümüş bulunacaklar. O güzel simalar, o neş’eli gülmeler, zıtlarına inkılâp etmiş olacaklar. [1] كُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ kaidesiyle, madem yakında gelecek şeylerin gelmiş gibi görülmesi bir derece hakikattir; elbette gördüğün hayal değildir.

Madem dünyanın gafletkârâne gülmeleri, böyle ağlanacak acı hallerin perdesidir ve muvakkat ve zevâle mâruzdur. Elbette biçare insanların ebedperest kalbini ve aşk-ı bekàya meftun olan ruhunu güldürecek, sevindirecek, meşru dairesinde ve müteşekkirâne, huzurkârâne, gafletsiz, mâsumâne eğlencelerdir ve sevap cihetiyle bâki kalan sevinçlerdir. Bunun içindir ki, bayramlarda gaflet istilâ edip gayr-ı meşru daireye sapmamak için, rivayetlerde, zikrullaha ve şükre çok azîm tergibat vardır. Tâ ki, bayramlarda o sevinç ve sürur

nimetlerini şükre çevirip, o nimeti idame ve ziyadeleştirsin. Çünkü şükür nimeti ziyadeleştirir, gaflet ise kaçırır.

Said Nursî

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Her gelecek şey yakındır. (İbn-i Mâce, Mukaddime:7; Dârimî, Mukaddime 23)

Lemalar : 28.Lema : 11.Nükte

11.Nükte: Risale-i Nur'un dâiresi hâricinde nur aramamak

Bir düstur

Risale-i Nur talebeleri, Risale-i Nur’un dâiresi hâricinde nur aramamalı ve aramaz. Eğer ararsa, Risale-i Nur’un penceresinden ışık veren mânevî güneşe bedel bir lâmbayı bulur, belki güneşi kaybeder.

Hem Risale-i Nur’un dâiresindeki hâlis, pek kuvvetli ve her ferdine çok ruhları kazandıran ve Sahâbenin sırr-ı verâset-i Nübüvvetle meşreb-i uhuvvetkârânesini gösteren ***“meşreb-i hıllet ve meslek-i uhuvvet”*** ise, hâriç dâirelerde o pedere ve o mürşide üç cihetle zarar vermek suretiyle, bir pederi aramaya ihtiyaç bırakmaz; birtek peder yerine, pek çok ağabeyi buldurur. Elbette büyük kardeşlerin müteaddit şefkatleri, bir pederin şefkatini hiçe indirir.

Dâireye girmeden evvel bulduğu şeyhi, her fert o şeyhini, mürşidini, dâirede dahi muhâfaza edebilir. Fakat şeyhi olmayan, dâireye girdikten sonra, ancak dâire içinde mürşid arayabilir. Hem Risaletü’n-Nur’un velâyet-i kübrâ olan sırr-ı verâset-i Nübüvvet feyzini veren ders-i hakâik dâiresindeki ilm-i hakikat dahi dâire hâricindeki tarikatlere ihtiyaç bırakmaz. Meğer tarikati yanlış anlayıp, güzel rüyalar, hayaller, nur ve zevklere müptelâ ve âhiret faziletinden ayrı olan dünyevî ve hevesî zevkleri arzulayan ve merciiyet makamını isteyen nefisperestler ola...

Bu dünya dârü’l-hizmettir; külfet ve meşakkat ile ücret ölçülür—dârü’l-mükâfat değil. Onun içindir ki, ehl-i hakikat keşif ve kerâmetlerdeki ezvâk ve envâra ehemmiyet vermiyorlar. Belki bazan kaçıyorlar, setrini istiyorlar.

Hem Risale-i Nur’un dâiresi çok geniştir; şâkirtleri pek çoktur. Hârice kaçanları aramaz, ehemmiyet vermez, belki daha içine almaz.

Her insanda bir kalp var. Bir kalp ise, hem dâirede, hem hâriçte olamaz.

Hem hâriçteki irşâda hevesli zâtlar, Risale-i Nur'un şâkirtleriyle meşgul olmamalı. Çünkü üç cihetle zarar görmeleri muhtemeldir. Takvâ dâiresindeki talebeler irşâda muhtaç olmadıkları gibi, hâriçte kesretli namazsızlar var. Onları bırakıp bunlarla meşgul olmak irşad değildir. Eğer bu şâkirtleri severse, evvelâ dâire içine girsin, o şâkirtlere peder değil, belki kardeş olsun—fazileti ziyade ise ağabeyleri olsun.

Hem bu hâdisede göründü ki, Risale-i Nur'a intisâbın çok ehemmiyeti var ve çok pahalı düştü. Ve buna bu fiyatı veren ve o yolda bütün âlem-i İslâm nâmına dinsizliğe karşı mücâhede vaziyetini alan aklı başında bir adam, o elmas gibi mesleği terk edip başka mesleklere giremez.

Said Nursî

Lemalar : 28.Lema : 12.Nükte

12.Nükte: Üstadın Talebelerini tenkit ettiği iki mesele

Aziz kardeşlerim!

Gücenmemek şartıyla bu defa takdirkârane değil, belki tenkidkârane iki küçük meseleyi beyan edeceğim:

Birincisi: Ben, sizleri ve Risale-i Nur'u müdâfaa için çok davalarda bulundum. O davalardaki şahidlerimin birinci sınıfı sizlerdiniz. Halbuki, inkârınızla hem beni şahidsiz bıraktınız, hem de hakkımdaki ittihamı takviye ettiniz. Çünkü, sizin kaçmanız ve inkârınız, "Demek bir şey var ki, bunlar yanaşmıyorlar" diye fikir verdi. Hem ben sizlerin nasıl tebrienize çalıştım, sizden çoluk çocukları olmayan kısmı beni yalnız bırakmamak için merdâne yanaşmak lazımdı. Fakat, iş işten geçti, yeniden yanaşmağa lüzum yok.

İkinci mesele: Seciye-i âliye-i Sahabeyi ve meşreb-i nurânî-i peygamberiyi beyan eden Risale-i Nur dairesindeki feyze kanaat etmeyip, bir kısım kardeşlerimiz tarikat hevesiyle üstadının ve kardeşlerinin şahs-ı mânevîsinin rızasını ve iznini almadan başka yerde o hevesle, hem kendine faidesi olmayarak, hem bizlere, hem Risale-i Nur'a, hem musibetzede arkadaşlarımıza, Risale-i Nur'a girmeyen rüfekamıza zarar ve müteaddid ve dikkatle bizi tecessüs eden adamların nazar-ı dikkatini celbe medar bir heveste bulundular. Ben ki, her birinizi yüz hemşehrime değiştirmediğimi resmen mahkemede iddia ettim ve beni ziyaret edenlere karşı iddia etmişim ki; Risale-i Nur talebelerinin en küçüğünü, hariç bir veliden daha ehemmiyetli gördüğümü ve Kuleönlü Ali, Lütfi gibi genç ve hâlis Risale-i Nur talebelerini hariçteki büyükçe bir veliye tercih ettiğimi çok emarelerle benden anladığınız halde, nasıl oluyor ki menfaatsiz, belki zararlı bir heves yolunda arkadaşlarının şahs-ı mânevîsinin malum ve âli makamını ve Üstadınızın müsellem size karşı

hayırhahlığını düşünmeyip, hariçte makamı—sizce meçhul—ve hem o bîçareye zararlı bir surette şeyhlik damarını tahrik etmek suretinde sohbet etmek muvafık değildir.

Bu tenkid—haşa—sizin umumunuza ve ekserinize ait değil, yalnız bir iki üç zatın kusurlarına da değil, kalblerinin fazla safvetinden ve tarikata ziyade heveslerindendir. Hem Isparta'nın en zaif damarı, sebeb-i ittihamımız olan tarikatı en kuvvetli sebep göstermeleri, zannederim bu mânasız tarikat hevesi sebebiyet vermiştir. Burada bu tevkifimizin en kuvvetli sebebi, bu bazı safdillerin hevesinden ve benimle de münasebetleri tarikat süsü verdiğinden tahmin ederim. Pek çok rica ederim benim bu tenkidimden gücenmeyiniz.

Said Nursî

Lemalar : 28.Lema : 13.Nükte

13.Nükte: Risale-i Nurun müdafaasından çekilmemesi gereken beş kişi

Kardeşlerim,

Risale-i Nuru müdâfaa ve muhafazasında herkes, hatta ben de çekilsem, beş kardeşimizin çekilmemeleri gerektir. Bu arkadaşlarımız: Hüseyin Usta, Halil İbrahim, Re'fet Bey, Hüsrev ve Hakkı Efendi'lerdir. Üç evvelkilerin ihtiyarsız ihtiyatsızlığı; diğer ikisinin zâhirî düşmanlarının şahsî garazları yüzünden Risale-i Nura karşı çok fazla zarar yapılmak istenilmesine göre, Risale-i Nur ehemmiyetli bir sûrette iştihar ve intişar etmesi gibi bir nimet-i uzmâyı netice vermeseydi, bu kadar mazur ve masum Risale-i Nur şakirdlerinin teellümatına sebebiyet verdiklerinden dolayı bu kardeşlerimizin ruhları pek çok sıkılacaktı.

İşte herkesten ziyade bu beş kardeşimizin ihtiyat edip yek-vücud bulunmaları lâzımdır.

Lemalar : 28.Lema : 14.Nükte

14.Nükte: Risale-i Nur'un yedi Mesnevi-i Şerif kadar şerif olduğu

Kardeşlerim,

Kalbime ihtâr edildi ki; nasıl ki, Mesnevi-î Şerif, şems-i Kur'ân'dan tezâhür eden yedi hakikattan bir hakikatın âyinesi olmuş, kudsî bir şerâfet almış; Mevlevîlerden başka daha çok ehl-i kalbin lâyemut bir mürşidi olmuş. Öyle de, Risâle-i Nur şems-i Kur'âniyenin ziyâsındaki elvân-ı seb'ayı ve o güneşteki renk renk, çeşit çeşit yedi nûru birden âyinesinde temessül ettirdiğinden—inşâallah—yedi cihetle şerîf ve kudsî ve yedi Mesnevî kadar ehl-i hakikata bâkî bir rehber ve bir mürşid olacak.

Lemalar : 28.Lema : 15.Nükte

15.Nükte: Nur talebelerinin hıfz-ı ilahi altında olduğu

Mahrem bir fıkra

Lemalar : 28.Lema : 16.Nükte

16.Nükte: Hapiste sıkıntıdan dolayı sudur eden fena sözler

Kardeşlerimden ricâ ederim ki:

Sıkıntı veya ruh darlığından veya titizlikten veya nefis ve şeytanın desiselerine kapılmaktan veya şuursuzluktan arkadaşlardan sudur eden fena ve çirkin sözleriyle birbirine küsmesinler ve “Haysiyetime dokundu” demesinler. Ben o fena sözleri kendime alıyorum. Damarınıza dokunmasın, bin haysiyetim olsa kardeşlerimin mabeynindeki muhabbete ve samimiyete fedâ ederim.

Lemalar : 28.Lema : 17.Nükte

17.Nükte: Nimet-i İlâhiyeyi tam takdir etmemek hakkında

Kardeşlerim,

Maatteessüf başımıza gelen şefkat tokatını, iki üç gündür, kat'i bir kanaatla anladım. Hattâ, ehl-i isyan hakkında gelen bir âyetin çok işarâtından bir işareti bize bakıyor gibi hissettim. O da şudur:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ...اَخَذْنَاهُمْ

Yani: *"Onlara ihtar ettiğimiz ders ve nasihatı unuttukları ve amel etmedikleri vakit, onları tutup musîbet altına aldık."*

Evet, en âhirde sırr-ı ihlâsa dâir bir risâle bize yazdırıldı. Elhak, gayet âlî ve nurânî bir düstur-u uhuvvet idi. Ve on binler kuvvetle ancak mukabele edilir hâdiselere, musîbetlere karşı, o sırr-ı ihlâs ile on adamla mukavemet ettirebilir bir düstür-u kudsî idi. Fakat, maatteessüf başta ben, biz o ihtâr-ı mânevî ile amel edemedik. Bu âyetin mânâ-yı işârisiyle: اَخَذْنَاهُمْ cifrî tarihiyle bin üç yüz elli iki eder. Aynı tarihiyle tutturulduk. Bir kısmımız şefkat tokadına giriftâr olduk. Bir kısmımız hakkında tokat değil, belki tokada mâruz olan kardeşlerimize medâr-ı tesellî ve kendilerine medâr-ı sevab ve istifade olmak için bu musîbetin içine alındı.

Evet, ihtilâttan men olunduğum için üç aydan beri yeniden üç gündür ben, kardeşlerimin dâhilî ahvâline de muttâli oldum. Hiç hatır ve hayâlime gelmez en hâlis zannettiğim kardeşlerimde sırr-ı ihlâsa münâfi hareket vukûa gelmişti. Ondan anladım ki:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ...اَخَذْنَاهُمْ

âyetinin uzaktan uzağa bir mânâ-yı işârîsi bize de bakıyor. Ehl-i dalâlet için nâzil olan bu âyet onlara azaptır. Fakat bizim için terbiye-i

nüfûs ve keffâretü’z-zünûb ve tezyîd-i derecât için şefkat tokadıdır. Biz elimizdeki kıymettar nimet-i İlâhiyeyi tam takdir etmediğimizden, tokat yediğimize bir delil şudur ki: En kudsî bir mücâhede-i mâneviyeyi tazammun eden ve sırr-ı verâset-i nübüvvetle velâyet-i kübrânın feyzine mazhar ve sahâbenin sırr-ı meşrebine medâr olan Risâle-i Nur ile hizmet-i kudsiye-i Kur’âniyemize kanâat etmeyip, menfaatı şimdilik bize pek az ve bu vaziyetimize mühim zararı muhtemel tarikat hevesinin birkaç defa şiddetle ihtarımla önü alınmasıdır. Yoksa, hem vahdetimizi bozacaktı, hem dört elifin tesânüdüyle bin yüz on birden dört kıymetine tenzil eden teşettüt-ü efkâr ve bu gayet ağır hâdiseye karşı kuvvetimizi hiçe indiren tenâfür-ü kulûba uğrayacaktı.

Gülistan sahibi Şeyh Sa’di-i Şirâzî naklediyor, der: “Ben bir ehl-i kalbi tekkede, seyr-i sülûk ile meşgul iken görmüştüm. Birkaç gün sonra onu talebeler içinde, medresede gördüm. Ne için o feyizli tekkeyi terkedip, bu medreseye geldin, dedim. O da dedi ki: Orada herkes kendi nefsini—eğer muvaffak olursa—kurtarabilir. Burada ise bu âlî-himmet şahıslar kendileriyle beraber çoklarını kurtarmaya çalışıyorlar. Uluvv-ü cenâb, uluvv-ü himmet bunlardadır. Fazîlet ve himmet bunlardadır. Onun için buraya geldim.”

Şeyh Sa’dî bu vâkıayı, kısaca hülâsasını Gülistan’ında yazmıştır.

Acaba, talebelerin, نَصَرَ, نَصَرَا, نَصَرُوا, نَصَرَتْ gibi sarf ve nahvin küçücük meseleleri tekkelerdeki virdlere râcih gelirse, Risâle-i Nur’un:

اٰمَنْتُ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ [1]

deki hakaik-ı kudsiye-i imâniyeyi en kat’î ve vâzıh bir sûrette ders verip, en muannid zındıkları ve en mütemerrid feylesofları susturup ders verirken, onu bırakıp, yahut sekteye uğratıp, veyahut kanâat etmeyip, tarikat hevesiyle Risâle-i Nur’dan izin almayarak kapanmış hangâhlara girmek, ne derece yanlış olduğunu ve bizim bu şefkat tokadına ne derece istihkak kesbettiğimizi gösteriyor.

1.)Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe iman ettim.

Lemalar : 28.Lema : 18.Nükte

18.Nükte: Beşer zulmeder, kader adalet eder

Eskişehir Hapishanesinde yazılmış bir parça

Kardeşlerim! Müteaddit defa Risâle-i Nur'un şakirtlerini lâyık oldukları tarzda müdafaa etmişim. İnşâallah mahkemede bağırarak derim. Hem Risâle-i Nur'u, hem şâkirdlerinin kıymetlerini dünyaya işittireceğim. Yalnız size bunu ihtâr ederim ki: "Bu müdâfaamdaki kıymeti muhâfaza etmenin şartı, bu hâdisedeki ağız yanmasıyla Risâle-i Nur'dan küsmemek ve üstâdından darılmamak ve kardeşlerinden—sıkıntıdan gelen bahanelerle—nefret etmemek ve birbirine kusur bulmamak ve isnad etmemektir." Yalnız tahattur edersiniz ki, Risâle-i Kader'de ispat etmişiz ki: "Başa gelen zulümlerde iki cihet var ve iki hüküm vardır: Biri insanın, biri kader-i İlâhînin. Aynı hâdisede insan zulmeder, fakat kader âdildir, adâlet eder. Bu meselemizde, insanın zulmünden ziyade, kaderin adâleti ve hikmet-i İlâhiyenin sırrını düşünmeliyiz."

Evet, kader, Risâle-i Nur talebelerini bu meclise çağırdı. Ve mücâhede-i mâneviye inkişâf etmesinin hikmeti; onları, bu hakikaten çok sıkıntılı olan medrese-i Yusufiyeye sevk etti. İnsan zulmü ve bahanesi bir vesile oldu. Onun için sakınınız; birbirinize; "Böyle yapmasaydım ben tevkif olmazdım" demeyiniz.

Said Nursî

Lemalar : 28.Lema : 19.Nükte

19.Nükte: Küfür ve ebedi Cehennem

Sual: Kısa bir zamandaki küfre mukabil, hadsiz bir zaman Cehennemde hapis nasıl adalet olur?

Elcevap: Sene 365 gün hesabıyla, bir dakikada katl, yedi (7) milyon sekiz yüz seksen dört (884) bin dakika hapis iktizası kanun-u adalet iken, bir dakika küfür bin katl hükmünde olduğundan, yirmi sene ömrünü küfürle geçiren ve küfürle ölen bir adam, kanun-u adaletle, elli yedi (57) trilyon iki yüz bir (201) milyar iki yüz (200) milyon sene, beşerin kanun-u adaletiyle hapse müstehak olur. Elbette [1] فِيهَآ اَبَدًا adalet-i İlâhî ile veçh-i muvafakati bundan anlaşılıyor.

Birbirinden gayet uzak iki adedin sırr-ı münasebeti şudur ki:

Katl ve küfür, tahrip ve tecavüz olduğu için, gayre tesirat yapar. Bir dakikada katl, lâakal, zâhirî âdete göre, on beş sene maktulün hayatını selb eder, onun yerine hapse girer. Bir dakika küfür, bin bir esmâ-i İlâhîyi inkâr ve nukuşlarını tezyif ve kâinatın hukukuna tecavüz ve kemâlâtını inkâr ve hadsiz delâil-i vahdâniyeti tekzip ve şehadetlerini reddetmek olduğundan, kâfiri, bin seneden ziyade esfel-i sâfilîne atar, [2] خَالِدِينَ de hapseder.

1.)Orada ebedî olarak kalacaklardır. (Nisâ Sûresi, 4:169)
2.)Ebedî kalıcılar… (Nisâ Sûresi, 4:169)

Lemalar : 28.Lema : 20.Nükte

20.Nükte: Dört çeşit arş

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ ﴿2﴾
كُنْ فَيَكُونُ

Âyet-i kerîmenin işaretiyle, emir ile îcâd oluyor. Ve Kudret hazineleri "Kâf-Nûn" dadır. Bu sırr-ı dakîkin vücûh-u kesîresinden birkaç veçhi Risalelerde zikredilmiştir. Burada, hurûf-u Kur'ân'ın, hususan sûrelerin başlarındaki mukattaât-ı hurûfun hâsiyetlerine ve fezâillerine ve tesirât-ı maddiyelerine dâir vürûd eden hadisleri, şu asrın nazar-ı maddîsine takrib etmek için, maddî bir misâl üzerinde o sırrın tefhîmine çalışacağız. Şöyle ki:

Zât-ı Zülcelâl olan Sahib-i Arş-ı Âzamın, mânevî bir merkez-i âlem ve kalb ve kıble-i kâinat hükmünde olan küre-i arzdaki mahlûkatın tedbirine medar dört arş-ı İlâhîsi var:

Biri, hıfz ve hayat arşıdır ki, topraktır. İsm-i Hafîzin ve Muhyînin mazharıdır.

İkinci arş, fazl ve rahmet arşıdır ki, su unsurudur.

Üçüncüsü, ilim ve hikmet arşıdır ki, unsur-u nurdur.

Dördüncüsü, emir ve irâdenin arşıdır ki, unsur-u havadır.

Basit topraktan, hadsiz hâcât-ı hayvâniye ve insâniyeye medâr olan maâdin ve hadsiz muhtelif nebâtâtın basit bir unsurdan, kemâl-i intizam ile, vahdetten hadsiz kesret, basitten nihâyetsiz muhtelif envâ, sade bir sayfada hadsiz muntazam nukùş gözümüzle gördüğümüz gibi; suyun, hususan hayvânât nutfelerinin su gibi basit bir madde iken hadsiz mûcizât-ı san'atın muhtelif zîhayatlarda o su ile tezâhürü gösteriyor ki: Bu iki arş misillü, nur ve hava dahi, besâtetleriyle beraber, Nakkàş-ı Ezelînin ve Alîm-i Zülcelâlin kalem-i

ilim ve emir ve irâdesine, evvelki iki arş gibi, acâib-i mûcizâtının mazharlarıdırlar.

Nur unsurunu şimdilik bırakıp, meselemiz münâsebetiyle, küre-i arza göre emir ve irâde arşı olan unsur-u havanın içinde emir ve irâdenin acâibini ve garâibini örten perdenin bir derece keşfine çalışacağız. Şöyle ki:

Biz nasıl ki ağzımızdaki hava ile hurûfat ve kelimâtı ekiyoruz, birden sünbülleniyorlar. Yani, havada, âdetâ zamansız bir anda, bir kelime bir habbe olup hâric-i havada sünbüllenir; küçük büyük hadsiz aynı kelimeyi câmi bir havayı sünbül veriyor. Unsur-u havâiyeye bakıyoruz ki: O derece emr-i künfeyeküne mutî ve musahhar ve emirberdir ki, güya herbir zerresi bir nefer gibi, muntazam bir ordunun her dakika emrini bekler; zamansız, en uzak zerreden, emr-i kün den cilveger olan bir irâdenin imtisâlini, itaatini gösterir.

Meselâ, âhize ve nâkıle radyo makineleri vasıtasıyla, havanın hangi yerinde olursa olsun, bir nutk-u beşerî bütün küre-i arzın her tarafından—radyo âhizeleri bulunmak şartıyla—zamansız, aynı nutuk, aynı anda, herbir yerde işitilmesi, emr-i künfeyekünün cilvesine ne derece kemâl-i imtisâl ile herbir zerre-i havâiyede itaat ettiğini gösterdiği gibi; havada sebatsız vücudları bulunan hurûfâtın, kudsiyet keyfiyetiyle, bu sırr-ı imtisâle göre, çok tesirât-ı hâriciyeye ve hâsiyât-ı maddiyeye mazhar olabilirler. Adeta, mâneviyatı maddiyata inkılâb ve gaybı şehâdete tahavvül ettirir bir hâsiyet onlarda görünüyor.

İşte bunun gibi, hadsiz emârelerle gösteriyor ki, mevcudât-ı havâiye olan hurûfun, hususan hurûf-u kudsiyenin ve Kur’âniyenin, hususan evâil-i sûredeki şifre-i İlâhiyenin hurûfâtı, muntazam ve nihâyetsiz hassas ve zamansız emirleri dinler ve yapar gibi göründüğünden, elbette zerrât-ı havâiyede kudsiyet noktasında emr-i künfeyekünün cilvesine ve İrâde-i Ezeliyenin tecellîsine mazhar hurûfâtın maddî hassalarını ve hârika ve mervî faziletlerini teslim ettirir.

İşte bu sırra binâendir ki, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânda bazan kudret eserini, sıfat-ı irâde ve sıfat-ı kelâmdan gelir gibi tâbirâtı, gayet derecede sür’at-i îcad ve gayet derecede inkıyâd-ı eşya ve musahhariyet-i mevcudattan başka, ayn-ı emir, kudret gibi

hükmediyor demektir. Yani, emr-i tekvinden gelen hurûfât, maddî kuvvet hükmünde vücud-u eşyada hükmeder. Ve emr-i tekvînî, âdetâ, ayn-ı kudret, ayn-ı irâde olarak tezâhür eder.

Evet, emir ve irâdenin bu gayet hafî ve vücud-u maddîleri gayet gizli ve havayı âdetâ nim-mânevî, nim-maddî nev'indeki mevcudâtta, emr-i tekvînî, ayn-ı kudret gibi âsârı görünüyor; belki ayn-ı kudret olur. Âdetâ mâneviyat ile maddiyâtın mâbeyninde berzahî olan mevcudâta nazar-ı dikkati celb etmek için, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın

اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ [2]

ferman ediyor.

İşte, evâil-i sûredeki الٓمٓ طٰسٓ حٰمٓ gibi hurûf-u kudsiye-i şifre-i İlâhiye hava zerrâtı içinde, zamansız münâsebât-ı dakika-i hafiye tellerini ihtizâza getirecek birer düğüm ve birer düğme harfi olduklarını ve ferşten Arşa mânevî telsiz telefon muhâberât-ı kudsiyeyi îfâ etmeleri, o şifre-i kudsiye-i İlâhiyenin şe'nindendir ve vazifesidir ve gayet mâkuldür.

Evet, havanın herbir zerresi ve bütün zerrâtı, telsiz, telefon, telgraflar gibi aktâr-ı âlemde münteşir o zerreler emirleri imtisâl ettiklerini ve elektrik ve seyyâlât-ı latîfeye âhize ve nâkılelik vazifesi gibi sâir vezâif-i havâiyeden başka bir vazifesini bir hads-i kat'î ile, belki müşâhede ile ben kendim badem çiçeklerinde gördüm. Ağaçların rû-yi zeminde muntazam bir ordu hükmünde, havâ-yı nesîmînin dokunmasıyla, bir anda aynı emri o âhizeler hükmündeki zerrelerden aldığı vaziyet-i meşhûdesi bana iki kere iki dört eder derecesinde kat'î bir kanaat vermiş.

Demek havanın rû-yi zeminde çevik ve çalak bir hizmetkâr olması ve rû-yi zemindeki Rahmân-ı Rahîmin misafirlerine hizmet ettiği gibi; o Rahmân'ın emirlerini tebliğ etmek için bütün zerrâtı telsiz telefonun âhizeleri gibi emirber nefer hükmünde evâmir-i kudsiyeyi nebâtâta ve hayvânâta tebliğ eder. Nefeslere yelpaze, nüfusa nefes, yani, âb-ı hayat olan kanı tasfiye ve nâr-ı hayatî olan hararet-i garîzeyi iş'âl vazifesini yaptıktan sonra, çıkıp, ağızda hurûfâtın

teşekkülüne medâr olduğu gibi; pek çok muntazam vazifeleri emr-i künfeyekün ile icrâ eder.

İşte, havanın bu hasiyetine binâendir ki, mevcudât-ı havâiye olan hurûfât, kudsiyet kesb ettikçe, yani, âhizelik vaziyetini aldıkça, yani, Kur'ân hurûfâtı olduğundan âhizelik vaziyetini aldığı ve düğmeler hükmüne geçtiği ve sûrelerin başlarındaki hurûfat daha ziyade o münâsebât-ı hafiyenin uçlarının merkezî ukdeleri, düğümleri ve hassas düğmeleri hükmünde olduğundan, vücud-u havâîleri bu hâsiyete mâlik olduğu gibi, vücud-u zihnîleri dahi, hattâ vücud-u nakşiyeleri de bu hâsiyetten hassaları ve hisseleri var. Demek o harflerin okumasıyla ve yazmasıyla, maddî ilâç gibi şifâ ve başka maksatlar hâsıl olabilir.

Said Nursî

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)

Lemalar : 28.Lema : 21.Nükte

21.Nükte: Manidar bir tevâfuk

Mânidar bir tevafuk-u latîfe

Risale-i Nur şakirtlerini ittiham ettikleri ve cezalarını istedikleri yüz altmış üçüncü (163) maddesine, Risale-i Nur Müellifinin medresesine yüz elli (150) bin lira verilmesine dair lâyihanın, iki yüz (200) meb'ustan yüz altmış üç (163) meb'usun adedine tevafuk edip, mânen o tevafuk diyor ki: Hükûmet-i Cumhuriyetin yüz altmış üç (163) meb'usun takdirkârâne imzaları, yüz altmış üçüncü (163) madde-i kanuniyenin hükmünü, onun hakkında iptal ediyor.

Hem yine mânidar tevafukat-ı latîfedendir ki, Risale-i Nur'un yüz yirmi sekiz (128) parçası, yüz on beş (115) parça kitap ediyor. Risale-i Nur'un şakirtlerinin ve müellifinin mebde-i tevkifi olan yirmi yedi (27) Nisan bin dokuz yüz otuz beş (1935) tarihi ile, mahkemenin karar ve hüküm tarihi olan on dokuz (19) Ağustos bin dokuz yüz otuz beş (1935) tarihi olmasına nazaran, yüz on beş (115) gün olup, Risale-i Nur kitapları adedine tevafuk etmekle beraber, istintak edilen, yüz on beş (115) suçlu gösterilen eşhasın da adedine tam tamına tevafuk ettiği gibi, gösteriyor ki, Risale-i Nur Müellifinin ve şakirtlerinin başına gelen musibet, bir dest-i inâyetle tanzim ediliyor. **(Haşiye)**

Haşiye: Câ-yı dikkattir ki, Risale-i Nur şakirtlerinin tevkiflerinin bir kısmı 25 Nisan 1935 tarihinde başlamış olup, kararnamede suçlu gösterilen 117 kimse ise de, ikisinin ismi mükerrer olmasına nazaran, bu suretle şakirtlerin adedi 117 adedine o kısmın tevkifinden hüküm tarihine kadar 117 gün olmakla tevafuk edip, evvelki tevafukata bir letâfet daha katmıştır.

Lemalar : 28.Lema : 22.Nükte

22.Nükte: İki Nüktedir

Bu parça çok kıymetlidir. Tâ İkinci Nükteye kadar herkese faydası var.

Eskişehir Hapishanesinde, sû-i ahlâktan değil, belki sıkıntıdan gelen nâhoş bazı haller münâsebetiyle, ahlâka dâir bir nükte ile, meşhur bir âyetin mestur kalmış bir nüktesine dâirdir.

•1.Nükte: İyilik içindeki mükafat ve fenalık içindeki mücazat
•2.Nükte: Bir ayetin üç manasının izahı

Lemalar : 28.Lema : 22.Nükte : 1.Nükte

1.Nükte: Iyilik içindeki mükafat ve fenalık içindeki mücazat

Birinci Nükte

Cenâb-ı Hak kemâl-i kereminden ve merhametinden ve adâletinden, iyilik içinde muaccel bir mükâfat ve fenalıklar içinde muaccel bir mücâzat derc etmiştir. Hasenâtın içinde, âhiretin sevâbını andıracak mânevî lezzetler, seyyiâtın içinde, âhiretin azabını ihsâs edecek mânevî cezâlar derc etmiştir.

Meselâ, mü'minler mâbeyninde muhabbet, ehl-i îmân için güzel bir hasenedir. O hasene içinde, âhiretin maddî sevâbını andıracak mânevî bir lezzet, bir zevk, bir inşirâh-ı kalb derc edilmiştir. Herkes kalbine müracaat etse bu zevki hisseder.

Meselâ, mü'minler mâbeyninde husûmet ve adâvet bir seyyiedir. O seyyie içinde, kalb ve rûhu sıkıntılarla boğacak bir azâb-ı vicdânîyi, âlicenap ruhlara hissettirir. Ben kendim, belki yüz defadan fazla tecrübe etmişim ki, bir mü'min kardeşe adâvetim vaktinde, o adâvetten öyle bir azap çekiyordum; şüphe bırakmıyordu ki, bu seyyieme muaccel bir cezâdır, çektiriliyor.

Meselâ, hürmete lâyık zâtlara hürmet ve merhamete lâyık olanlara merhamet ve hizmet, bir hasenedir, bir iyiliktir. Bu iyilikte sevâb-ı uhrevîyi ihsâs eder derecede öyle bir zevk, lezzet vardır ki, hayatını fedâ etmek derecesine o hürmeti, o merhameti ileri getirir. Validenin çocuğa merhametindeki şefkat vasıtasıyla kazandığı zevk ve mükâfat için hayatını o merhamet yolunda fedâ etmek dereceye gider. Yavrusunu kurtarmak için arslana saldıran bir tavuk, hayvânât milletinde bu hakikate bir misaldir. Demek, merhamet ve hürmette muaccel bir mükâfat var; âlihimmet ve âlicenap insanlar onları hisseder ki, kahramanâne bir vaziyet alıyorlar.

Hem, meselâ, hırs ve israfta öyle bir cezâ var ki, şekvâlı, meraklı, mânevî ve kalbî bir cezâ insanı sersem eder. Ve haset ve

kıskançlıkta öyle bir muaccel cezâ var ki, o haset, haset edeni yakar. Hem tevekkül ve kanaatte öyle bir mükâfat var ki, o lezzetli muaccel sevap, fakr ve hâcâtın belâsını ve elemini izâle eder.

Hem, meselâ, gurur ve kibirde öyle bir ağır bir yük var ki, mağrur adam herkesten hürmet ister; ve istemek sebebiyle istiskal gördüğünden, dâimâ azap çeker. Evet, hürmet verilir, istenilmez. Hem, meselâ, tevâzuda ve terk-i enâniyette öyle lezzetli bir mükâfat var ki, ağır bir yükten ve kendini soğuk beğendirmekten kurtarır.

Hem, meselâ, sûizan ve sû-i te'vilde, bu dünyada muaccel bir cezâ var. [1] مَنْ دَقَّ دُقَّ kaidesiyle, sû-i zan eden, sû-i zanna mâruz olur. Mü'min kardeşinin harekâtını sû-i te'vil edenlerin harekâtı, yakın bir zamanda sû-i te'vile uğrar, cezâsını çeker.

Ve hâkezâ, bütün ahlâk-ı hasene ve seyyie bu mikyâsa göre ölçülmeli. Ben rahmet-i İlâhiyeden ümid ederim ki, Risale-i Nur'dan bu zamanda tezâhür eden mânevî i'câz-ı Kur'ânîyi zevk eden zâtlar, bu mânevî ezvâkı hissederler; sû-i ahlâka müptelâ olmayacaklar, inşaallah.

1.)Kim bir kapıyı çalarsa onun da kapısı çalınır.

Lemalar : 28.Lema : 22.Nükte : 2.Nükte

İkinci Nükte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ ﴿2﴾
مَا اُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا اُرِيدُ اَنْ يُطْعِمُونِ اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Şu âyet-i kerimenin zâhir mânâsı çok tefsirlerin beyanına göre yüksek i'câz-ı Kur'âniyeyi göstermediğinden, çok zaman zihnime ilişiyordu. Kur'ân'ın feyzinden gelen gayet güzel ve yüksek mânâlarından üç veçhini icmâlen beyan edeceğiz.

Birincisi: Cenâb-ı Hak, Resulüne ait olabilecek bazı halleri, Resulünü tekrim ve teşrif noktasında bazan kendine isnad eder. İşte, burada da, "Resulüm size vazife-i risalet ve tebliğ-i ubudiyet hizmetine mukabil, sizden bir ecir ve ücret ve mükâfat, bir it'âm istemez" mânâsında, *"Ben sizi ibadet için halk etmişim, Bana rızık vermek ve it'âm etmek için değil"* meâlindeki âyet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ait it'âm ve irzâkı murad etmek gerektir. Yoksa, gayet bedihî bir malûmu ilâm kabilinden olur, i'câz-ı Kur'ân'ın belâgatine uygun gelmez.

İkinci Vecih: İnsan rızka çok müptelâ olduğu için, rızka çalışmak bahanesi, ubudiyete mâni tevehhüm edip kendine bir özür bulmamak için, âyet-i kerime diyor ki:

"Siz ubudiyet için halk olunmuşsunuz. Netice-i hilkatiniz ubudiyettir. Rızka çalışmak, emr-i İlâhî noktasında bir nevi

ubudiyettir. Benim mahlûkatım ve rızıklarını deruhte ettiğim nefisleriniz ve iyâliniz ve hayvânâtınızın rızkını tedarik etmek, adeta Bana ait rızık ve it'âmı ihzar etmek için yaratılmamışsınız. Çünkü Rezzak Benim. Sizin müteallikatınız olan ibâdımın rızkını Ben veriyorum. Siz bunu bahane edip ubudiyeti terk etmeyiniz."

Eğer bu mânâ olmazsa, Cenâb-ı Hakka rızık vermek ve it'âm etmek muhâliyeti bedihî ve malûm olduğundan, ilâm-ı malûm kabilinden olur. İlm-i belâgatte bir kaide-i mukarreredir ki, bir kelâmın mânâsı malûm ve bedihî ise, o mânâ murad değil, onun bir lâzımı, bir tâbii muraddır. Meselâ, sen birisine desen "Sen hafızsın" o malûmunu ilâm kabilinden olur. Demek maksud mânâsı budur ki, "Ben senin hafız olduğunu biliyorum." Bildiğimi bilmediği için ona bildiriyorum.

İşte, bu kaideye binaen, âyet, Cenâb-ı Hakka rızık vermeyi ve it'âm etmeyi nefyetmekten kinaye olan mânâ şudur:

"Bana ait olup ve rızıklarını taahhüt ettiğim mahlûkatıma rızık yetiştirmek için halk olunmamışsınız. Belki asıl vazifeniz ubudiyettir. Evâmirime göre rızka çabalamak da bir nevi ibadettir."

Üçüncü Vecih: Sûre-i İhlâsta, nasıl ki ﴿3﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ zâhir mânâsı malûm ve bedihî olduğundan, o mânânın bir lâzımı muraddır. Yani, "Valide ve veledi bulunanlar ilâh olamazlar" mânâsında ve Hazret-i İsâ (a.s.) ve Üzeyr (a.s.) ve melâike ve nücumların ve gayr-ı hak mâbudların ulûhiyetlerini nefyetmek kastıyla, "ezelî ve ebedî" mânâsında, Cenâb-ı Hakkın ﴿3﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ gayet bedihî ve malûm hükmettiği gibi, aynen onun gibi, bu misalimizde de "Rızık ve it'âm kabiliyeti olan eşya, ilâh ve mâbud olamazlar" mânâsında, *"Mâbudunuz olan Rezzâk-ı Zülcelâl, sizden kendine rızık istemez ve siz Onu it'âm için yaratılmamışsınız"* meâlindeki, "Rızka muhtaç ve it'âm edilen mevcudat, mâbudiyete lâyık değiller" demektir.

Said Nursî

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Cinleri ve insanları ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum; Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır. (Zâriyât Sûresi, 51:56-58)
3.) O doğmamış ve doğurulmamıştır. (İhlâs Sûresi, 112:3)

Lemalar : 28.Lema : 23.Nükte

23.Nükte: Halil İbrahimin Şiiri

Tarafgirâne ve Risale-i Nur'a rakibâne söylenen sözlere mukabildir

Ger methetmekse tefahurla kendinizi maksadın,
Risale-i Nur'un en sönük yıldızının peykisiniz.
Zinhar seyyare zannetme kardeşim, Risale-i Nur'un,
Arz değil, âfitab dahi peykidir onun.
Pek yakında parlayacaktır âlemde Risale-i Nur,
Sönmez, belki gizlenir, zira nûrun alâ nûr.
Bir nur ki, bahr-i hakikat ve mahz-ı hidâyettir o.
مَنْ اَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِىِّ وَمَنِ اهْتَدٰى [1] yı oku.
Haktan olmaz şikâyet, belki maksat hikâyet.
Şer'in üzere giderken Hakka malûm,
Risale-i Nur'a ki eylemiştim hem de hizmet,
Risale-i Nur ki, Aliyyü'l-Murtezâ ve Gavs-ı Âzam,
Celcelûtiyede ve bazı kasâidde etmişler işaret.
Risale-i Nur ki urvetü'l-vüska, lenfisâm,
Temessük etmiştim, zira hem hidâyet ve ayn-ı hakikat,
Koydular bizleri ki orada durmuştu Yusuf Aleyhisselâm
Hem de beraberimizde idi Hazret-i Üstad.

Halil İbrahim

1.)Dos doğru yolun yolcusu olan ve hidâyete eren kimmiş. (Tâhâ Sûresi, 20:135)

Lemalar : 28.Lema : 24.Nükte

24.Nükte: Zekâi'nin Rüyası

Zekâi’nin Rüyası

Bu sabah rüyamda, İstanbul’un Tophane sahiline benzer, saf ve berrak bir deniz kenarındayım. Kuşluk zamanında olduğunu zannettiğim güneşin ziyası, o derya-yı azîmin üzerinde hoş parıltılar husule getiriyor. Ben deryaya müteveccihim. Denizin orta ve cenubu tarafından yüze yüze sahile gelen bir genç, omuzundaki bir sabanı sahile çıkardı. Orada bütün kardeşlerimize tahliyeden sonra istikbal edilmekteler iken, sahil boyunu takiben, garptan dolu dizgin iki atlı geliyor. “Üstad geliyor” dediler. Bu izdiham yarıldı. Hiç durmaksızın, bu mühib yağız atlı ve esmer çehreli iki zat, şarka doğru uzaklaştılar. Ben o deryaya dalmak üzere iken uyandım.

Zekâi

Lemalar : 28.Lema : 25.Nükte

25.Nükte: Elmas-Cevher-Nur

Bu Lem'anın başında İmam-ı Ali (r.a.) Risale-i Nur'a işaret ettiğinden, bir kardeşimiz heyecanlı bir iştiyakla Risale-i Nur'a ***"Elmas, Cevher, Nur"*** ismini takıp tekrar ederek yazmıştı. Bu Lem'anın âhirinde derci münasip görüldü.

Takvâ dairesinde bulunan talebe deli de olsa, acaba Risale-i Nur'un ve kıymetli Elmasın nurundan ayrılabilir mi? Öyle tahmin ederim ki, Risale-i Nur'un, bu âciz talebeniz kadar kerametini, faziletini, lezzetini yiyen, tatlı meyvesinden koparan nâdirdir. Hem bu kadar âcizliğimle beraber, Risale-i Nur'a hizmet edemediğim halde göstermiş olduğunuz teveccühe medyûn-u şükranım. Binaenaleyh, Risale-i Nur'dan bendeniz değil, hiçbir talebeniz o mübarek Elmastan ve lezzetten ayrılamaz.

Affınıza mağruren, Risale-i Nur'un bu defaki taharriyâtında iki kerameti meydana aynen çıkmıştır. Hapishane içerisinde polis, jandarma ve gardiyanlar müthiş arama yaparken, o esnâda hiç kimse görmeden, yedi sekiz yaşında, hemşiremin mahdumu, mektep çantasının içerisine Risale-i Nur'un nüshalarını koyarak alıp gitmiştir. Arama, bendenizin odasındaydı. Çocuk odaya geldi; odada telâş görünce, odanın bir tarafında ayrıca duran Risale-i Nur'ları çantasına koydu ve içerideki memurların hiçbirisi farkına varmadı, çocuğa da birşey demediler.

Fedakâr çocuk doğruca validesine gidiyor, "Dayımın daima bize okuduğu Risale-i Nur'ları getirdim. Bunları alacaklarmış. Ben onların haberi olmadan, onlar başka mektup, kitap karıştırırlarken aldım, çantama koydum. Bunları iyice bir yere koyunuz, muhafaza ediniz. Ben bunların okunmasını çok seviyorum. Dayım bize bunları okuyordu. O okurken ben başka bir hâlet kesb ediyordum" diye validesine söylüyor ve mektebine avdet ediyor. Bu sayede Elmas, Cevher, Nurlar ele geçmemiş oluyor.

Bu keramet değil de nedir? Kur'ânî bir mucize değil de nedir? Acaba bu fazilet, acaba bu lezzet, acaba bu Elmas, Cevher hangi telifatta vardır ki, bu Elmas, Cevher, Nurlar şimdiye kadar hangi zâtın ağzından dökülmüştür? Ben de, hapis değil, bu Elmas, Cevher, Nurlar için, her an, her dakika, her fedakârlığı memnuniyetle kabul ederim. Benden sonra bu Elmas, Cevher, Nurlar yoluna evlâdım Emin de bütün hayatını sarf etmeye hazırdır.

İşte bu Elmas, Cevher, Nurun ikinci kerametini ispat ile, üç yaşından sekiz yaşına kadar akrabalarım ve evlâdım, bu Elmas, Cevher, Nurlar için fedakârâne ve bu yolda hayatlarını hiç düşünmeden feda edeceklerini ispat ederim. Çünkü bu Elmas, Cevher, Nuru okurken hepsi başıma toplandı. Onları sevdim ve birer çay verdim, bu Elmas, Cevher, Nuru okumaya devam ettim. Hepsi birden "Bu nedir, bu yazı nasıl yazıdır?" sordular. Ben de dedim: "Bu Elmas, Cevher, Nurdur" diye bunlara okumaya başladım.

Onuncu Sözü okurken saatler geçmiş. Çocuklar, merakından, anlayamadıkları zaman hemen bendenize soruyorlardı. Ben de bu Elmas, Cevher, Nuru onların anlayabileceği şekilde izah ederken, çocukların renkleri, renk renk oluyordu ve güzelleşiyordu. Bendeniz de çocukların yüzüne baktıkça, hepsinde ayrı ayrı nurlu Said görüyordum.

Suallerinde "Nur hangisi, Cevher hangisi ve Elmas hangisi?" diye sorduklarında, "Evet, Nur bunu okumaktır. Bak, sizde bir güzellik meydana geldi." Onlar da birbirinin yüzüne baktılar ve tasdik ettiler.

"Ya Elmas nedir?"

"Bu Sözleri yazmaktır. O zaman, yani yazdığınız zaman sizin yazılarınız elmas gibi kıymetli olur." Tasdik ettiler.

"Ya Cevher nedir?"

"İşte o da bu kitaptan aldığınız imandır." Hepsi birden şehadet getirdiler.

Bu sohbette üç dört saat geçmiş; bendeniz farkına varmadım. "İşte Elmas, Cevher, Nur budur" dedim. Tasdik ettiler. Hepsi birden bana bakıyorlardı ve "Bunu kim yazdı?" diyorlardı.

Âciz talebeniz Şefik

Lemalar : 28.Lema : 26.Nükte

26.Nükte: Sekiz çeşit hayvanın indirilmesi meselesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ [2]
يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍ

âyeti, [3] وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ âyetinde beyan ettiğimiz nüktenin aynını tazammun edip, hem onu te'yid ediyor, hem onunla teeyyüd ediyor.

Evet, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân Sûre-i Zümer'de

وَخَلَقَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ [4]

demeyip,

وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ [5]

demesiyle ifade ediyor ki: *"Sekiz nevi hayvânât-ı mübârekeyi size hazine-i rahmetinden, güya Cennetten nimet olarak indirilmiş, gönderilmiş."* Çünkü o mübârek hayvanlar, bütün cihetleriyle, bütün beşere nimet olduğundan, saçından bedevîlere seyyar hâneler, elbiseler, etinden güzel yemekler, sütünden güzel, leziz taamlar ve derilerinden pabuçlar ve saire, hattâ gübreleri mezrûâtın erzâkı ve insanların mahrûkàtı hükmünde olup, güya o mübârek hayvanlar, tecessüm etmiş ayn-ı nimet ve rahmettirler.

Onun içindir ki, yağmura ***“rahmet”*** nâmı verildiği gibi, bu mübârek hayvanlara da ***“en’âm”*** nâmı verilmiş. Güya nasılki rahmet tecessüm etmiş, yağmur olmuş; öyle de nimet dahi tecessüm etmiş, keçi, koyun, öküz ile manda ve deve şekillerini almış. Çendan cismânî maddeleri yerde halk olunuyor; fakat nimetiyet sıfatı ve rahmetiyet mânâsı, maddesine tamamiyle galebe ettiğinden, [6] اَنْزَلْنَا tâbiriyle, doğrudan doğruya bu mübârek hayvanları hazine-i rahmetin birer hediyesi olarak, Hâlik-ı Rahîm, yüksek mertebe-i rahmetinden ve mânevî, âli Cennetinden yeryüzüne indirmiş.

Evet, nasıl ki bazan beş paralık bir maddede beş liralık bir san’at derc edilir. O zaman o şeyin maddesi nazara alınmıyor; san’at noktasında kıymet veriliyor: sineğin küçücük maddesi ve içindeki pek büyük san’at-ı Rabbâniye gibi. Bazan beş liralık bir maddede beş kuruşluk bir san’at bulunur; o vakit hüküm maddenindir.

Aynen onun gibi, bazan cismânî bir maddede o kadar nimet ve rahmet mânâsı bulunur ki, yüz defa maddesinden ziyade ehemmiyetli oluyor. Âdetâ cismânî maddesi gizlenir; hüküm, nimetiyet cihetine bakar. İşte, demirin pek azîm menâfii ve çok semereleri, onun maddî maddesini gizlediği gibi, mezkûr mübârek hayvanların dahi her cüz’ünde nimet bulunması, onların cismânî maddelerini güya nimete kalb ettirmiş. Onun içindir ki, cismânî maddelerinin hükmü nazara alınmadan mânevî sıfatları nazara alınmış, [7] وَاَنْزَلَ .. وَاَنْزَلْنَا tâbir edilmiştir.

Evet, [7] وَاَنْزَلَ .. وَاَنْزَلْنَا hakikat itibârıyla sâbık nükteyi ifade ettikleri gibi, belâgat noktasında da ehemmiyetli bir mânâyı mûcizâne ifade ediyorlar. Şöyle ki:

Demir gayet sert fıtratıyla ve gizliliği ve derinliğiyle beraber, her yerde hazır bulunmak ve hamur gibi yumuşatmak hâsiyetini ihsân ettiğinden, herkes, her yerde, her işte kolayca elde etmesini ifade etmek için, [3] وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ tâbiriyle, güya fıtrî ve semâvî nimetler gibi, demir âletlerini yukarı bir tezgâhtan indirip beşerin ellerine verilmiş gibi kolaylıkla elde ediliyor.

Hem hayvânât cinsinden, sivrisinekten tut, tâ yılan, akrep, kurt, arslana kadar insanlara zararlı vaziyetleriyle beraber, hayvânâtın mühimlerinden olan koca manda ve öküz ve deve gibi büyük mahlûkat gayet derece musahhar, mutî; hattâ zayıf bir çocuğa da yularını verip itaat etmek mânâsını ifade için,

وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ [8]

tâbiriyle, güya bu mübârek hayvanlar dünya hayvanları değil ki, içinde tevahhuş ve zarar bulunsun. Belki mânevî bir Cennetin hayvanları gibi menfaattar, zararsızdırlar. Yukarıdan, yani, rahmet hazinesinden indirilmiştir, diye ifade ediyor.

Muhtemeldir ki, bazı müfessirlerin bu hayvanlar hakkında *"Cennetten indirilmiştir"* dedikleri, bu mânâdan ileri gelmiştir. Zahrında **(Haşiye)** Kur'ân-ı Hakîmin bir harfi için bir sahife yazılsa, uzun olmuş denilmemeli. Çünkü kelâmullahtır. Onun için [9] اَنْزَلَ tâbiri için iki üç sayfa yazılmakla israf edilmiş olmaz. Bazan Kur'ân'ın bir harfi, bir hazine-i mâneviyenin anahtarı olur.

Haşiye: Bazı müfessirler, *"Mebde'leri semâvâttan gelmişler"* demelerinden muradları şudur ki: Bu en'âm denilen hayvânâtın bekàları rızık iledir ve rızıkları ottur; onların rızkı da yağmurdur. Yağmur ki, âb-ı hayattır ve rahmettir; ve rızık da semâvâttan gelir. [10] وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ âyeti buna işaret eder. Madem o hayvanların devam eden müteceddit vücutları semâvâttan gelen yağmur içindedir; semâdan indirilmiş mânâsını ifade eden [9] اَنْزَلَ tâbiri yerindedir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Sizin için erkekli dişili sekiz çift ehlî hayvan indirdi. Annelerinizin karnında sizi üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor. (Zümer Sûresi, 39:6)
3.)Demiri indirdik. (Zümer Sûresi, 39:6)
4.)Sizin için erkekli dişili sekiz çift ehlî hayvan yarattı.

5.)Sizin için erkekli dişili sekiz çift ehlî hayvan indirdi. (Zümer Sûresi, 39:6)
6.)İndirdik.
7.)Ve indirdik.. Ve indirdi..
8.)Sizin için sekiz hayvan indirdi. (Zümer Sûresi, 39:6)
9.)İndirdi.
10.)Gökte rızkınız vardır (Zariyat Sûresi, 22

Lemalar : 28.Lema : 27.Nükte

27.Nükte: Nefsini sevmek hakkında

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوْٓءِ

Meâli:**(Haşiye)** *“Nefis daima kötü şeylere sevk eder”* âyetinin, hem de

اَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِى بَيْنَ جَنْبَيْكَ

Mânâ-yı şerifi: *“Senin en zararlı düşmanın, nefsindir”* hadisinin bir nüktesidir.

Tezkiyesiz nefs-i emmâresi bulunmak şartıyla, kendi nefsini beğenen ve seven adam başkasını sevmez. Eğer zâhirî sevse de samimî sevemez; belki ondaki menfaatini ve lezzetini sever. Daima kendini beğendirmeye ve sevdirmeye çalışır. Ve kusurunu nefsine almaz, belki avukat gibi kendini müdafaa ve tebrie eyler. Mübalâğalarla, belki yalanlarla nefsini medih ve tenzih ederek, adeta takdis eder ve derecesine göre,

مَنِ اتَّخَذَ اِلٰـهَهُ هَوٰيهُ ﴿2﴾

âyetinin bir tokadını yer.

Temeddühü ve sevdirmesi ise, aksülâmelle istiskali celb eder, soğuk düşürtür. Hem amel-i uhrevîde ihlâsı kaybeder, riyâyı karıştırır. Âkıbeti görmeyen ve neticeleri düşünmeyen ve lezzet-i hazıraya müptelâ olan hisse ve hevâ-yı nefse mağlûp olup, yolunu şaşırmış hissin fetvâsıyla, bir saat lezzet için bir sene hapiste yatar. Bir dakika gurur veya intikam yüzünden on sene ceza görür. Adeta, ders aldığı Amme cüz’ünü birtek şekerlemeye satan havâi bir çocuk gibi, elmas kıymetinde bulunan hasenâtını, hissini okşamak için ve hevâsını memnun etmek için ve hevesini tatmin etmek için, ehemmiyetsiz

cam parçaları hükmündeki lezzetlere, enâniyetlere vesile edip, kârlı işlerde hasâret eder.

اَللّٰهُمَّ احْفَظْنَا مِنْ شَرِّ النَّفْسِ [3]
وَالشَّيْطَانِ وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْاِنْسَانِ

Haşiye: Bu parçanın da herkese faydası var.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hevâ ve heveslerini kendisine mâbud edinen kimse... (Furkan Sûresi, 25:43)
3.)Allahım! Bizi nefsin, şeytanın, cinin ve insanın şerrinden muhafaza et.

Lemalar : 28.Lema : 28.Nükte

28.Nükte: Şeytanların taşlanması

Yirmi Sekizinci Lem’anın Yirmi Sekizinci Nüktesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
لاَ يَسَّمَّعُونَ اِلَى الْمَلاَ الْاَعْلَى ﴿2﴾
وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا وَلَهُمْ
عَذَابٌ وَاصِبٌ اِلاَّ مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ
فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ
وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ﴿3﴾
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

gibi âyetlerin mühim bir nüktesi, ehl-i dalâletin bir tenkidi münasebetiyle beyan edilecek. Şöyle ki:

Cin ve şeytanın casusları, semâvat haberlerine kulak hırsızlığı yapıp, gaybî haberleri getirerek, kâhinler ve maddiyyunlar ve bazı ispritizmacılar gibi gaipten haber vermelerini, nüzûl-ü vahyin bidâyetinde, vahye bir şüphe getirmemek için onların o daimî casusluğu o zaman daha ziyade şahaplarla recm ve men edildiğine dair olan mezkûr âyetler münasebetiyle, gayet mühim üç başlı bir suale muhtasar bir cevaptır.

Sual: Şu gibi âyetlerden anlaşılıyor ki, cüz’î ve bazan şahsî bir hadise-i gaybiyeyi de haber almak için, gayet uzak bir mesafe olan semâvat memleketine casus şeytanların sokulması ve o çok geniş memleketin her tarafında o cüz’î hadisenin bahsi varmış gibi, hangi

şeytan olsa, hangi yere sokulsa, yarım yamalak o haberi işitecek, getirecek diye bir mânâyı akıl ve hikmet kabul etmiyor.

Hem, nass-ı âyetle, semâvâtın üstünde bulunan Cennetin meyvelerini bazı ehl-i risalet ve ehl-i keramet, yakın bir yerden alır gibi alıyormuş, bazan yakından Cenneti temâşâ ediyormuş diye, nihayet uzaklık, nihayet yakınlık içinde bir meseledir ki, bu asrın aklına sığmaz.

Hem cüz'î bir şahsın cüz'î bir ahvâli, küllî ve geniş olan semâvat memleketindeki mele-i âlânın medar-ı bahsi olması, gayet hakîmâne olan tedvîr-i kâinatın hikmetine muvafık gelmiyor. Halbuki bu üç mesele de hakaik-i İslâmiyeden sayılıyor.

Elcevap:

Evvelâ: On Beşinci Söz namındaki bir risalede, Yedi Basamak namında yedi kat'î mukaddime ile,

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

âyetinin ifade ettiği, yıldızlarla, şeytan casusların semâvattan ref ve tardı öyle bir surette ispat edilmiş ki, en muannid maddiyyunu dahi iknâ eder, susturur ve kabul ettirir.

Saniyen: Bu uzak zannedilen o üç hakikat-i İslâmiyeyi kısa zihinlere yakınlaştırmak için bir temsil ile işaret edeceğiz.

Meselâ, bir hükûmetin daire-i askeriyesi memleketin şarkında ve daire-i adliyesi garbında ve daire-i maarifi şimalinde ve daire-i ilmiyesi cenubunda ve daire-i mülkiyesi ortasında bulunsa; telsiz, telefon, telgrafla, gayet muntazam bir surette, her daire alâkadar olduğu vaziyetleri görse, haber alsa; adeta umum o memleket, adliye dairesi olduğu halde, askerî dairesidir ve mülkiye dairesi olduğu gibi, ilmiye dairesi oluyor.

Hem meselâ, müteaddit devletler ve ayrı ayrı payitahtları bulunan hükûmetlerin, bazan oluyor ki, müstemlekât cihetiyle veya imtiyazat haysiyetiyle veya ticaretler münasebetiyle birtek memlekette ayrı ayrı hâkimiyetlikleri bulunur. Raiyet ve millet bir

olduğu halde, herbir hükûmet, kendi imtiyazı cihetiyle, o raiyetle münasebettardır. Birbirinden çok uzak o hükûmetlerin muamelâtı birbirine temas ediyor, her hanede birbirine yakınlaşıyor ve her adamda iştirakleri oluyor. Cüz'î meseleleri, temas noktalarındaki cüz'î bir dairede görülür. Yoksa, her cüz'î bir mesele, daire-i külliyeden alınmıyor. Fakat o cüz'î meselelerden bahsedildiği zaman, doğrudan doğruya daire-i külliyenin kanunuyla olduğu cihetiyle, daire-i külliyeden alınıyor gibi ve o dairede medar-ı bahis olunmuş bir mesele şekli verilir tarzda ifade edilir.

İşte bu iki temsil gibi, semâvat memleketi, payitaht ve merkez itibarıyla gayet uzak olduğu halde, arz memleketinde insanların kalblerine uzanmış mânevî telefonları olduğu gibi, semâvat âlemi, yalnız âlem-i cismanîye bakmıyor; belki âlem-i ervâhı ve âlem-i melekûtu tazammun ettiğinden, bir cihette perde altında âlem-i şehadeti ihata etmiştir.

Hem âlem-i bâkiden ve dâr-ı bekàdan olan Cennet dahi, hadsiz uzaklığıyla beraber, yine o daire-i tasarrufâtı, perde-i şehadet altında, her tarafta nuranî bir surette uzanmış, yayılmış. Sâni-i Hakîm-i Zülcelâlin hikmetiyle, kudretiyle, nasıl ki insanın başında yerleştirdiği duygularının merkezleri ayrı ayrı olduğu halde, herbiri umum o vücuda, o cisme hükmediyor ve daire-i tasarrufuna alabiliyor. Öyle de, bu insan-ı ekber olan kâinat dahi, mütedahil ve birbiri içinde bulunan daireler gibi, binler âlemleri ihtivâ ediyor. Onlarda cereyan eden ahvâlin ve hadiselerin küllî ve cüz'iyeti ve hususiyeti ve azameti cihetiyle medar-ı nazar olur, yani, o cüzler cüz'î ve yakın yerlerde ve küllî ve azametliler küllî ve büyük makamlarda görülür.

Fakat bazan cüz'î ve hususî bir hadise büyük bir âlemi istilâ eder. Hangi köşede dinlenilse, o hadise işitilir. Ve bazan da büyük tahşidat, düşmanın kuvvetine karşı değil, belki izhar-ı haşmet için yapılır. Meselâ, hadise-i Muhammediye (a.s.m.) ve vahy-i Kur'ân'ın hadise-i kudsiyesi, umum semâvat memleketinde, hattâ o memleketin her köşesinde en mühim bir hadise olduğundan, doğrudan doğruya çok uzak ve çok yüksek olan koca semâvâtın burçlarına nöbettarlar dizilip, yıldızlardan mancınıkları atarak casus şeytanları tard ve def ediyorlar vaziyetinde göstermek ve ifade etmekle, vahy-i Kur'ânînin derece-i haşmetini ve şâşaa-i saltanatını ve hiçbir cihette şüphe girmeyen derece-i hakkaniyetini ilâna bir

işaret-i Rabbâniye olarak, o vakitte ve o asırda daha ziyade yıldızlar düşürülüyormuş ve atılıyormuş. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan dahi, o ilân-ı tekvîniyeyi tercüme edip ilân ediyor ve o işaret-i semâviyeye işaret eder.

Evet, bir melâikenin üfürmesiyle uçurulabilir olan casus şeytanları böyle bir işaret-i azîme-i semâviye ile, melâikelerle mübareze ettirmek, elbette o vahy-i Kur'ânînin haşmet-i saltanatını göstermek içindir. Hem bu haşmetli olan beyan-ı Kur'ânî ve azametli tahşidât-ı semâviye ise, cinnîlerin, şeytanların, semâvat ehlini mübarezeye ve müdafaaya sevk edecek bir iktidarları, bir müdafaaları bulunduğunu ifade için değil, belki kalb-i Muhammedîden (a.s.m.) tâ semâvat âlemine, tâ Arş-ı Âzama kadar olan uzun yolda, hiçbir yerde cin ve şeytanın müdahaleleri olmamasına işaret için, vahy-i Kur'ânî, koca semâvatta, umum melâikece medar-ı bahis olan bir hakikattir ki, bir derece ona temas etmek için, şeytanlar tâ semâvâta kadar çıkmaya mecbur olup, hiçbir şeye muvaffak olamayarak recmedilmesiyle işaret ediyor ki, kalb-i Muhammedîye (a.s.m.) gelen vahiy ve huzur-u Muhammediyeye (a.s.m.) gelen Cebrâil ve nazar-ı Muhammedîye (a.s.m.) görünen hakaik-i gaybiye, sağlam ve müstakimdir, hiçbir cihetle şüphe girmez diye, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mucizâne haber veriyor.

Amma Cennetin uzaklığıyla beraber, âlem-i bekàdan olduğu halde en yakın yerlerde görülmesi ve bazan ondan meyve alınması ise, evvelki iki temsil sırrıyla anlaşıldığı gibi, bu âlem-i fâni ve âlem-i şehadet ise, âlem-i gayba ve dâr-ı bekàya bir perdedir. Cennetin merkez-i kübrâsı uzakta olmakla beraber, âlem-i misal âyinesi vasıtasıyla her tarafta görünmesi mümkün olduğu gibi, hakkalyakin derecesindeki imanlar vasıtasıyla, Cennetin bu âlem-i fânide—temsilde hata olmasın—bir nevi müstemlekeleri ve daireleri bulunabilir. Ve kalb telefonuyla, yüksek ruhlarla muhabereleri olabilir, hediyeleri gelebilir.

Amma bir daire-i külliyenin cüz'î bir hadise-i şahsiye ile meşgul olması, yani, kâhinlere gaybî haberleri getirmek için şeytanlar tâ semâvâta çıkıp kulak veriyorlar, yarım yamalak yanlış haberler getiriyorlar diye tefsirlerdeki ifadelerin bir hakikati şu olmak gerektir ki:

Semâvat memleketinin payitahtına kadar gidip o cüz'î haberleri almak değildir. Belki cevv-i havaya dahi şümulü bulunan semâvat memleketinin—teşbihte hata yok—karakolhaneleri hükmünde bazı mevkileri var ki, o mevkilerde arz memleketiyle münasebettarlık oluyor. Cüz'î hadiseler için, o cüz'î makamlardan kulak hırsızlığı yapıyorlar. Hattâ kalb-i insanî dahi o makamlardan birisidir ki, melek-i ilham ile şeytan-ı hususî, o mevkide mübareze ediyorlar. Ve hakaik-i imaniye ve Kur'âniye ve hâdisât-ı Muhammediye (a.s.m.) ise, ne kadar cüz'î de olsa, en büyük, en küllî bir hadise-i mühimme hükmünde, en küllî bir daire olan Arş-ı Âzamda ve daire-i semâvatta—temsilde hata olmasın—mukadderât-ı kâinatın mânevî ceridelerinde neşrolunuyor gibi, her köşede medar-ı bahis oluyor diye beyan ile beraber, kalb-i Muhammedîden (a.s.m.) tâ daire-i Arşa varıncaya kadar ise, hiçbir cihetle müdahale imkânı olmadığından, semâvâtı dinlemekten başka şeytanların çaresi kalmadığını ifade ile, vahy-i Kur'ânî ve nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) ne derece yüksek bir derece-i hakkaniyette olduğunu ve hiçbir cihetle hilâf ve yanlış ve hile ile ona yanaşmak mümkün olmadığını, gayet beliğane, belki mucizâne ilân etmek ve göstermektir.

Said Nursî

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [4]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Onlar yüce âlemlerdeki melekleri dinleyemezler; her taraftan taşlanıp kovulurlar. Âhirette ise onlar için daimî bir azap vardır. Kulak hırsızlığı yapıp birşeyler dinleyenleri ise, delip geçen yakıcı bir yıldız takip eder. (Sâffât Sûresi, 37:8-10)
3.)And olsun ki, dünya semâsını Biz kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için birer taş yaptık. (Mülk Sûresi, 67:5)
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 28.Lema : Tenbih

Bir Tenbih

İki küçük hikâye

Birincisi: Bundan on beş sene evvel Rusya'nın şimâlinde esir olduğum zaman doksan esir zabitlerimizle beraber büyük bir fabrika koğuşunda bulunuyorduk. Sıkıntı ve ruh darlığından çok münakaşalar, gürültüler oluyordu. Umumun bana karşı ziyade hürmetleri olduğundan teskin ediyordum. Sonra, sükûneti muhafaza için dört-beş zabiti tâyin ettim. Ve dedim; "Hangi köşede bir gürültü işittiniz, hemen yetişiniz. Hangi taraf haksız ise ona yardım ediniz." Hakikaten bu tedbir ile gürültünün önü alındı. Benden soruldu: "Ne için haksıza yardım ediniz, diyorsun?"

Cevaben, o zaman demiştim ki: "Haksız insafsızdır. Bir dirhem menfaatını kırk dirhem istirahat-ı umumiye için bırakmaz. Haklı adam ise insaflı olur. Bir dirhem hakkını, sükûnet-i umumiyedeki kırk dirhem arkadaşının menfaatına fedâ eder, bırakır. Gürültü kalkar, sükûnet iade edilir. Bu koğuştaki doksan zât istirâhat eder. Eğer, haklıya muâvenet edilse, gürültü daha ziyadeleşecek. Bu nevi hayat-ı içtimâiyede, menfaat-ı umumiyenin ehemmiyeti nazara alınır."

İşte ey kardeşlerim! Bu hayatın, bu içtimaımızda, "Bu kardeşim bana haksızlık etti" diye "küstüm" demeyiniz. Bu pek hatâdır. O arkadaşın sana bir dirhem zarar vermiş ise, sen küsmekle kırk dirhem bizlere zarar veriyorsun. Belki kırk lira Risâle-i Nur'a zarar vermek muhtemeldir. Fakat lillâhilhamd pek haklı ve kuvvetli müdâfaatımız, arkadaşların mükerrer isticvâba gitmelerinin önünü aldığından, fesâdın önü alındı. Yoksa, birbirinden küsmüş kardeşler, bir sinek kanadı kadar küçük bir çöpün göze girmesi gibi veyahut bir kıvılcımın baruta düşmesi gibi, az bir garazla büyük bir zarar verebilirdi.

İkinci hikâye: Bir vakit ihtiyar bir kadının sekiz oğlu varmış. Herbirisine mevcut sekiz ekmekten birer ekmek verdi, kendine kalmadı. Sonra, herbirisi ekmeğinin yarısını ona verdi. Onun ekmeği dört oldu; ötekiler yarıya indi.

Kardeşlerim, ben de kırkınızın herbirinin musîbet hissesinin mânevî eleminin yarısını kendimde hissediyorum. Kendi şahsıma âit elemi, aldırmıyorum. Bir gün fazla muztar bulundum, “acaba hatamın cezâsı mıdır çekiyorum” diye geçmiş hâleti tetkik ettim. Gördüm ki, bu musîbeti kaynatmaya ve tahrik etmeye hiçbir cihette müdahalem olmadığını ve bilâkis kaçmak için mümkün tedbirleri istimâl ediyordum. Demek, bu bir kazâ-yı İlâhîdir. Ve bil-iltizam bir seneden beri müfsidlerin tarafından aleyhimize ihzâr ediliyordu. Kaçınmak kàbil değildi. Alâküllihâl başımıza geçirecek idiler. Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ki, musîbeti yüzden bire indirdi.

İşte bu hakîkata binaen “Senin yüzünden bu belâyı çektik” diye minnet etmeyiniz. Belki beni helâl ediniz. Ve bana dua ediniz. Hem birbirinizi tenkid etmeyiniz. Demeyiniz ki: “Sen böyle yapmasaydın, böyle olmayacaktı.” Meselâ, bir kardeşimiz iki üç imza sahibini söylemesiyle, müfsidlerin pek çok zâtları belâya atmak için düşündükleri plânı küçültüp, çoklarını kurtarmış. Değil zarar, belki büyük menfaat olmuş. Çok mâsumların bu belâdan kurtulmasına bir vesile oldu.

Said Nursî

Lemalar : 28.Lema

Mudafaatın bir parçası

Bu parça mahkeme müdâfaatının bir parçasıdır, her nasılsa buraya girmiş, çıkarılmamış, kalmış.

Bkz. Ehemmiyetli bir hakkımı talep ediyorum

Lemalar : 29.Lema

Yirmi Dokuzuncu Lem’a

Bkz. 29.Lema

Lemalar : 30.Lema

30.Lema: Altı İsm-i A'zam

Otuzuncu Lem’a

Otuz Birinci Mektubun Otuzuncu Lem’ası
ve Eskişehir Hapishanesinin bir meyvesi,
Altı Nüktedir.

Denizli Medrese-i Yusufiyesinin bir ders-i âzamı Meyve Risalesi olduğu ve Afyon Medrese-i Yusufiyesinin kıymettar bir ders-i ekmeli el-Hüccetü’z-Zehrâ olması gibi, Eskişehir Medrese-i Yusufiyesinin gayet kuvvetli bir ders-i âzamı da, İsm-i Âzamı taşıyan altı ismin altı nüktesini beyan eden bu Otuzuncu Lem’adır.

İsm-i Âzamdan Hayy-ı Kayyûma dair parçada pek derin ve geniş meseleleri herkes birden bilemez ve zevk etmez, fakat hissesiz de kalmaz.

•1.Nükte: Kuddüs İsm-i A’zamı
•2.Nükte: Adl İsm-i A’zamı
•3.Nükte: Hakem İsm-i A’zamı
•4.Nükte: Ferd İsm-i A’zamı
•5.Nükte: Hayy İsm-i A’zamı
•6.Nükte: Kayyum İsm-i A’zamı

Lemalar : 30.Lema : 1.Nükte

Birinci Nükte

İsm-i Kuddûs'ün bir nüktesine dairdir.

Bu Küddûs nüktesi, Otuzuncu Sözün Zeylinin Zeyli olması münasiptir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَالْاَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿2﴾

âyetinin bir nüktesi ve bir İsm-i Âzam veyahut İsm-i Âzamın altı nurundan bir nuru olan **«Kuddûs»** isminin bir cilvesi, Şaban-ı Şerifin âhirinde, Eskişehir Hapishanesinde bana göründü. Hem mevcudiyet-i İlâhiyeyi kemâl-i zuhurla, hem vahdet-i Rabbâniyeyi kemâl-i vuzuhla gösterdi. Şöyle ki, gördüm:

Bu kâinat ve bu küre-i arz, daim işler bir büyük fabrika ve her vakit dolar boşalır bir han, bir misafirhanedir. Halbuki böyle işlek fabrikalar, hanlar ve misafirhaneler muzahrafatla, enkazlarla, süprüntülerle çok kirleniyorlar, bulaşık oluyorlar ve ufunetli maddeler her tarafında teraküm ediyorlar. Eğer pek çok dikkatle bakılmazsa ve tanzif edilmezse ve süpürülüp temizlenmezse, içinde durulmaz; insan onda boğulur.

Halbuki bu fabrika-i kâinat ve misafirhane-i arz o derece pâk, temiz ve naziftir ve o kadar kirsiz ve bulaşıksızdır ve ufunetsizdir ki, bir lüzumsuz şey ve bir menfaatsiz madde ve tesadüfî bir kir bulunmaz. Zâhirî bulunsa da, çabuk bir istihale makinesine atılır, temizlenir.

Demek bu fabrikaya bakan Zât, çok iyi bakıyor. Ve bu fabrikanın öyle tanzifçi bir Sahibi var ki, o koca fabrikayı ve o büyük sarayı küçük bir oda gibi süpürtür, temizler, tanzim ve tanzif eder. Ve o pek

büyük fabrikanın büyüklüğü nisbetinde muzahrafatı ve enkazından kalma kirli maddeleri, süprüntüleri bulunmuyor. Belki büyüklüğü nisbetinde temizliğine ve nezafetine dikkat ediliyor.

Bir insan, bir ayda yıkanmazsa ve küçük odasını süpürmezse çok kirlenir, pislenir. Demek bu saray-ı âlemdeki paklık, sâfilik, nuranîlik, temizlik, mütemadiyen hikmetli bir tanziften, bir dikkatli tathirden ileri geliyor. Ve eğer o daimî tathir ve süpürmek ve dikkatle bakmak olmasaydı, bir senede bütün hayvanların yüz bin milletleri arzın yüzünde boğulacaklardı. Ve semâvâtın fezasında tahribe ve mevte mazhar olan kürelerin ve peyklerin, belki yıldızların enkazları, başımızı ve diğer hayvânâtın başlarını, belki küre-i arzın başını, belki dünyamızın başını kıracaklardı, dağlar büyüklüğündeki taşları başımıza yağdıracaklardı. Ve bizi bu vatan-ı dünyevîmizden kaçıracaklardı. Halbuki, eskiden beri o yukarı âlemlerdeki tahrip ve tamirden, medar-ı ibret olarak, yalnız birkaç semâvî taşlar düşmüşse de, hiç kimsenin başını kırmamış.

Hem zeminin yüzünde her sene mevt ve hayatın değişmeleri ve döğüşmeleri yüzünden, yüz binler hayvânat milletlerinin cenazeleri ve iki yüz bin nebâtâtın taifelerinin enkazları, ber ve bahrin yüzlerini fevkalâde öyle kirleteceklerdi ki, zîşuur, o yüzleri değil sevmek, âşık olmak, belki öyle çirkinlikten nefret edip mevte ve ademe kaçacaklardı. Bir kuş kolayca kanatlarını ve bir kâtip rahatça sahifelerini temizlediği gibi, bu tayyare-i arzın ve bu tuyur-u semâviyenin kanatları ve bu kitab-ı kâinatın sahifeleri de öylece temizleniyor, güzelleşiyor ki, âhiretin hadsiz güzelliğini görmeyen ve imanla düşünmeyen insanlar, dünyanın bu temizliğine, bu güzelliğine âşık olurlar, perestiş ederler.

Demek bu saray-ı âlem ve bu fabrika-i kâinat, ism-i Kuddûs'ün bir cilve-i âzamına mazhardır ki, o tanzif-i kudsîden gelen emirleri, değil yalnız denizlerin âkilü'l-lâhm tanzifatçıları ve karaların kartalları, belki kurtlar ve karıncalar gibi, cenazeleri toplayan sıhhiye memurları dahi dinliyorlar.

Belki o kudsî evâmir-i tanzifiyeyi, bedende cereyan eden kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâ dahi dinleyip bedenin hüceyrâtında tanzifat yaptıkları gibi, nefes dahi o kanı tasfiye eder, temizler.

Ve o emri, gözkapakları gözleri temizlemek ve sinekler kanatlarını süpürmek için dinledikleri gibi, koca hava ve bulut dahi dinler. Hava, zeminin sathına, yüzüne konan toz toprak süprüntülere üfler, tanzif eder. Bulut süngeri, zemin bahçesine su serper, toz toprağı yatıştırır. Sonra, gökyüzünü çok zaman kirletmemek için, çabuk süprüntülerini toplayıp kemâl-i intizamla çekilir, gizlenir. Göğün güzel yüzünü ve gözünü, silinmiş ve süpürülmüş, parıl parıl parlar gösteriyor.

Ve o evâmir-i tanzifiyeyi, yıldızlar, unsurlar, madenler, nebatlar dinledikleri gibi, bütün zerreler dahi dinliyorlar ki, hayret-engiz tahavvülât fırtınaları içinde o zerreler nezafete dikkat ediyorlar. Bir yerde lüzumsuz toplanmıyorlar, kalabalık etmiyorlar. Mülevves olsalar çabuk temizleniyorlar. En temiz ve en nazif ve en parlak ve en pâk vaziyetleri, en güzel, en sâfi, en latîf suretleri almak için, bir dest-i hikmet tarafından sevk olunuyorlar.

İşte bu tek fiil, yani, birtek hakikat olan tanzif, ism-i Kuddûs gibi bir İsm-i Âzamdan, kâinatın daire-i âzamında görünen bir cilve-i âzamdır ki, doğrudan doğruya mevcudiyet-i Rabbâniyeyi ve vahdâniyet-i İlâhiyeyi, Esmâ-i Hüsnâsıyla beraber, güneş gibi, geniş ve dürbün gibi olan gözlere gösterir.

Evet, nasıl ki, Risale-i Nur'un çok cüzlerinde kat'î burhanlarla ispat edilmiş ki, ism-i Hakem ve ism-i Hakîmin bir cilvesi olan fiil-i tanzim ve nizam; ve ism-i Adl ve Âdilin bir cilvesi olan fiil-i tevzin ve mizan; ve ism-i Cemîl ve Kerîmin bir cilvesi olan fiil-i tezyin ve ihsan; ve ism-i Rab ve Rahîmin bir cilvesi olan fiil-i terbiye ve in'âm, bu daire-i âzam-ı âlemde, herbiri birtek hakikat ve birtek fiil olduklarından, birtek Zâtın vücub-u vücudunu ve vahdetini gösteriyorlar. Aynen öyle de, ism-i Kuddûsün bir mazharı ve bir cilvesi olan fiil-i tanzif ve tathir dahi, o Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun hem güneş gibi mevcudiyetini, hem gündüz gibi vahdâniyetini gösteriyorlar.

Ve mezkûr tanzim, tevzin, tezyin, tanzif misilli o ef'âl-i hakîmâne, âzamî dairede vahdet-i nev'iyeleri noktasında birtek Sâni-i Vâhidi gösterdikleri gibi; Esmâ-i Hüsnânın ekserîsinin, belki bin bir esmânın herbirinin böyle birer cilve-i âzamı, bu daire-i âzamda vardır. Ve o

cilveden gelen fiil, büyüklüğü nisbetinde vuzuh ve kat'iyetle Vâhid-i Ehadi gösterir.

Evet, herşeyi kanun ve nizamına itaat ettiren hikmet-i âmme; ve herşeyi süslendirip yüzünü güldüren inâyet-i şâmile; ve herşeyi sevindirip memnun eden rahmet-i vâsia; ve zîhayat herşeyi beslendirip lezzetlendiren rızk-ı umumî-i iâşe; ve herşeyi umum eşyaya münasebettar ve müstefid ve bir derece mâlik eden hayat ve ihyâ gibi, kâinatın yüzünü güldüren, ışıklandıran bedihî hakikatler ve vahdânî fiiller, ziya güneşi gösterdiği gibi, birtek Zât-ı Hakîm, Kerîm, Rahîm, Rezzâk, Hayy ve Muhyîyi bilbedâhe gösteriyorlar. Eğer herbiri birer burhan-ı bâhir-i vahdâniyet olan o yüzer geniş fiillerden tek birisi Vâhid-i Ehade verilmezse, yüzer vecihte muhaller lâzım gelir.

Meselâ, onlardan değil hikmet, inayet, rahmet, iaşe, ihyâ gibi bedihî hakikatler ve vahdanî deliller, belki yalnız tanzif fiili Kâinat Hâlıkına verilmezse, o vakit ehl-i dalâletin o meslek-i küfrîsinde lâzım gelir ki, ya tanzifle alâkadar zerreden, sinekten tut, tâ unsurlara, yıldızlara kadar bütün mahlûkatın herbiri, koca kâinatın tezyin ve tevzin ve tanzim ve tanzifini bilecek, düşünecek ve ona göre davranacak bir kabiliyette olacak; veyahut Hâlık-ı Âlemin sıfât-ı kudsiyesi kendisinde bulunacak; veyahut bu kâinatın tezyinat ve tanzifâtı ve varidat ve masarifinin muvazenelerini tanzim etmek için, kâinat büyüklüğünde bir meclis-i meşveret bulundurulacak ve hadsiz zerreler, sinekler, yıldızlar o meclisin âzâları olacak. Ve hâkezâ, bunlar gibi hurafeli, safsatalı yüzer muhaller bulunacak, tâ ki her tarafta görünen ve müşahede olunan umumî ve ihatalı ulvî tezyin ve tathir ve tanzif vücut bulabilsin. Bu ise, bir muhal değil, belki yüz bin muhal ortaya girer.

Evet, eğer gündüzün ziyası ve zemindeki umum parlak şeylerde temessül eden hayalî güneşçikler güneşe verilmezse ve birtek güneşin cilve-i in'ikâsıdır denilmezse, o vakit zemin yüzünde parlayan bütün cam parçalarında ve su katrelerinde ve karın şişeciklerinde, belki havanın zerrelerinde birer hakikî güneş bulunmak lâzım gelir—tâ ki o umumî ziya vücut bulabilsin.

İşte hikmet dahi bir ziyadır. Rahmet-i muhita bir ziyadır. Tezyin, tevzin, tanzim, tanzif, muhit birer ziyadırlar ki, o Şems-i Ezelînin

şualarıdırlar. İşte gel, bak, dalâlet ve küfür nasıl hiç çıkılmaz bataklığa girer. Ve dalâletteki cehalet, ne derece ahmakane olduğunu gör, [3] اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَ كَمَالِ الْاِيمَانِ de.

Evet, kâinat sarayını ter temiz tutan bu ulvî, umumî tanzif, elbette ism-i Kuddûsün cilvesi ve muktezasıdır. Evet, nasıl ki bütün mahlûkatın tesbihatları ism-i Kuddûsa bakar; öyle de, bütün nezafetlerini de Kuddûs ismi ister.**(Haşiye)** Nezafetin bu kudsî intisabındandır ki, [4] اَلنَّظَافَةُ مِنَ الْاِيمَانِ hadisi, nezafeti imanın nurundan saymış ve

[5] اِنَّ اللهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

âyeti dahi, tahareti muhabbet-i İlâhiyenin bir medarı göstermiş.

Haşiye: Kötü hasletler, bâtıl itikadlar, günahlar, bid'alar mânevî kirlerden olduklarını unutmamalıyız.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Yeri de döşeyip düzenledik. Biz ne güzel donatıcıyız! (Zâriyât Sûresi, 51:48)
3.) Bize ihsan ettiği İslâm dini ve mükemmel iman nimeti sebebiyle Allah'a hamd olsun.
4.) Temizlik îmândandır." Bu hususta bir çok hadis rivâyet edilmiştir. (Müslim, Tahâret: 1; Dârimî, Vudû': 2; Müsned, 5:342, 344; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 291)
5.) Muhakkak ki Allah çok tevbe edenleri ve temiz olanları sever. (Bakara Sûresi, 2:222)

Lemalar : 30.Lema : 2.Nükte

Otuzuncu Lem’anın İkinci Nüktesi

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ [1]

âyetinin bir nüktesi ve bir İsm-i Âzam veyahut İsm-i Âzamın altı nurundan bir nuru olan **«Adl»** isminin bir cilvesi, Birinci Nükte gibi, Eskişehir Hapishanesinde uzaktan uzağa göründü. Onu yakınlaştırmak için yine temsil yoluyla deriz:

Şu kâinat öyle bir saraydır ki, o sarayda mütemadiyen tahrip ve tamir içinde çalkanan bir şehir var. Ve o şehirde her vakit harp ve hicret içinde kaynayan bir memleket var. Ve o memlekette her zaman mevt ve hayat içinde yuvarlanan bir âlem var.

Halbuki, o sarayda, o şehirde, o memlekette, o âlemde o derece hayret-engiz bir muvazene, bir mizan, bir tevzin hükmediyor; bilbedâhe ispat eder ki, bu hadsiz mevcudatta olan hadsiz tahavvülât ve vâridat ve masarif, herbir anda umum kâinatı görür, nazar-ı teftişinden geçirir birtek Zâtın mizanıyla ölçülür, tartılır. Yoksa, balıklardan bir balık, bin yumurtacıkla ve nebâtattan haşhaş gibi bir çiçek, yirmi bin tohumla ve sel gibi akan unsurların, inkılâpların hücumuyla, şiddetle muvazeneyi bozmaya çalışan ve istilâ etmek isteyen esbab başıboş olsalardı veyahut maksatsız, serseri tesadüf ve mizansız, kör kuvvete ve şuursuz, zulmetli tabiata havale edilseydi, o muvazene-i eşya ve muvazene-i kâinat öyle bozulacaktı ki, bir senede, belki bir günde hercümerc olurdu. Yani, deniz karma karışık şeylerle dolacaktı, taaffün edecekti. Hava gazât-ı muzırra ile zehirlenecekti. Zemin ise bir mezbele, bir mezbaha, bir bataklığa dönecekti. Dünya boğulacaktı.

İşte, cesed-i hayvânînin hüceyrâtından ve kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâdan ve zerrâtın tahavvülâtından ve cihazat-ı bedeniyenin tenasübünden tut, tâ denizlerin vâridat ve masarifine, tâ zemin altındaki çeşmelerin gelir ve sarfiyatlarına, tâ hayvânat ve nebâtâtın tevellüdat ve vefiyatlarına, tâ güz ve baharın tahribat ve tamiratlarına, tâ unsurların ve yıldızların hidemat ve harekâtlarına, tâ mevt ve hayatın, ziya ve zulmetin ve hararet ve burudetin değişmelerine ve döğüşmelerine ve çarpışmalarına kadar, o derece hassas bir mizanla ve o kadar ince bir ölçüyle tanzim edilir ve tartılır ki, akl-ı beşer hiçbir yerde hakikî olarak hiçbir israf, hiçbir abes görmediği gibi, hikmet-i insaniye dahi herşeyde en mükemmel bir intizam, en güzel bir mevzuniyet görüyor ve gösteriyor. Belki, hikmet-i insaniye, o intizam ve mevzuniyetin bir tezahürüdür, bir tercümanıdır.

İşte, gel, Güneş ile muhtelif on iki seyyarenin muvazenelerine bak. Acaba bu muvazene, güneş gibi, Adl ve Kadîr olan Zât-ı Zülcelâli göstermiyor mu? Ve bilhassa, seyyarattan olan gemimiz, yani küre-i arz, bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede gezer, seyahat eder. Ve o harika sür’atiyle beraber, zeminin yüzünde dizilmiş, istif edilmiş eşyayı dağıtmıyor, sarsmıyor, fezaya fırlatmıyor. Eğer sür’ati bir parça tezyid veya tenkis edilseydi, sekenesini havaya fırlatıp fezada dağıtacaktı. Ve bir dakika, belki bir saniye muvazenesini bozsa, dünyamızı bozacak, belki başkasıyla çarpışacak, bir kıyameti koparacak.

Ve bilhassa zeminin yüzünde, nebâtî ve hayvânî dört yüz bin taifenin tevellüdat ve vefiyatça ve iaşe ve yaşayışça rahîmâne muvazeneleri, ziya güneşi gösterdiği gibi, birtek Zât-ı Adl ve Rahîmi gösteriyor.

Ve bilhassa o hadsiz milletlerin hadsiz efradından birtek ferdin âzâsı, cihazatı, duyguları o derece hassas bir mizanla birbiriyle münasebettar ve muvazenettedir ki, o tenasüp, o muvazene, bedâhet derecesinde bir Sâni-i Adl ve Hakîmi gösteriyor.

Ve bilhassa her ferd-i hayvânînin bedenindeki hüceyrâtın ve kan mecrâlarının ve kandaki küreyvâtın ve o küreyvattaki zerrelerin o derece ince ve hassas ve harika muvazeneleri var; bilbedâhe ispat eder ki, herşeyin dizgini elinde ve herşeyin anahtarı yanında ve

birşey birşeye mâni olmuyor, umum eşyayı birtek şey gibi kolayca idare eden birtek Hâlık-ı Adl u Hakîmin mizanıyla, kanunuyla, nizamıyla terbiye ve idare oluyor.

Haşrin Mahkeme-i Kübrâsında, mizan-ı âzam-ı adaletinde cin ve insin muvazene-i a’mâllerini istib’âd edip inanmayan, bu dünyada gözüyle gördüğü bu muvazene-i ekbere dikkat etse, elbette istib’âdı kalmaz.

Ey israflı, iktisatsız, ey zulümlü, adaletsiz, ey kirli, nezafetsiz, bedbaht insan! Bütün kâinatın ve bütün mevcudatın düstur-u hareketi olan iktisat ve nezafet ve adaleti yapmadığından, umum mevcudata muhalefetinle, mânen onların nefretlerine ve hiddetlerine mazhar oluyorsun. Neye dayanıyorsun ki, umum mevcudatı zulmünle, mizansızlığınla, israfınla, nezafetsizliğinle kızdırıyorsun?

Evet, ism-i Hakîmin cilve-i âzamından olan hikmet-i âmme-i kâinat, iktisat ve israfsızlık üzerinde hareket ediyor, iktisadı emrediyor.

Ve ism-i Adlin cilve-i âzamından gelen kâinattaki adalet-i tâmme, umum eşyanın muvazenelerini idare ediyor. Ve beşere de adaleti emrediyor. Sûre-i Rahmân’da,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝2 اَلاَّ تَطْغَوْا فِى الْمِيزَانِ وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلاَ تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

âyetindeki, dört mertebe, dört nevi mizana işaret eden, dört defa mizan zikretmesi, kâinatta mizanın derece-i azametini ve fevkalâde, pek büyük ehemmiyetini gösteriyor. Evet, hiçbir şeyde israf olmadığı gibi, hiçbir şeyde de hakikî zulüm ve mizansızlık yoktur.

Ve ism-i Kuddûsün cilve-i âzamından gelen tanzif ve nezafet, bütün kâinatın mevcudatını temizliyor, güzelleştiriyor. Beşerin bulaşık eli karışmamak şartıyla, hiçbir şeyde hakikî nezafetsizlik ve çirkinlik görünmüyor.

İşte, hakaik-i Kur’âniyeden ve desâtir-i İslâmiyeden olan adalet, iktisat, nezafet hayat-ı beşeriyede ne derece esaslı birer düstur olduğunu anla. Ve ahkâm-ı Kur’âniye ne derece kâinatla alâkadar ve

kâinat içine kök salmış ve sarmış bulunduğunu ve o hakaiki bozmak, kâinatı bozmak ve suretini değiştirmek gibi, mümkün olmadığını bil.

Ve bu üç ziya-yı âzam gibi, rahmet, inâyet, hafîziyet misillü yüzer ihatalı hakikatler haşri, âhireti iktiza ve istilzam ettikleri halde, hiç mümkün müdür ki, kâinatta ve umum mevcudatta hükümfermâ olan rahmet, inâyet, adalet, hikmet, iktisat ve nezafet gibi pek kuvvetli, ihatalı hakikatler, haşrin ademiyle ve âhiretin gelmemesiyle merhametsizliğe, zulme, hikmetsizliğe, israfa, nezafetsizliğe, abesiyete inkılâp etsinler?

Hâşâ, yüz bin defa hâşâ! Bir sineğin hakk-ı hayatını rahîmâne muhafaza eden bir rahmet, bir hikmet, acaba haşri getirmemekle, umum zîşuurların hadsiz hukuk-u hayatlarını ve nihayetsiz mevcudatın nihayetsiz hukuklarını zayi eder mi? Ve, tabiri caizse, rahmet ve şefkatte ve adalet ve hikmette hadsiz hassasiyet ve dikkat gösteren bir haşmet-i Rububiyet ve kemâlâtını göstermek ve kendini tanıttırmak ve sevdirmek için bu kâinatı hadsiz harika san'atlarıyla, nimetleriyle süslendiren bir saltanat-ı Ulûhiyet, böyle, hem umum kemâlâtını, hem bütün mahlûkatını hiçe indiren ve inkâr ettiren haşirsizliğe müsaade eder mi? Hâşâ! Böyle bir cemâl-i mutlak, böyle bir kubh-u mutlaka, bilbedâhe, müsaade etmez.

Evet, âhireti inkâr etmek isteyen adam, evvelce bütün dünyayı bütün hakaikiyle inkâr etmeli. Yoksa, dünya bütün hakaikiyle, yüz bin lisanla onu tekzip ederek bu yalanında yüz bin derece yalancılığını ispat edecek. Onuncu Söz kat'î delillerle ispat etmiştir ki, âhiretin vücudu, dünyanın vücudu kadar kat'î ve şüphesizdir.

1.) Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. Herşeyi Biz ancak belirli bir miktarla indiririz. (Hicr Sûresi, 15:21)
2.) Gökyüzünü yükseltip nizam ve ölçü verdi. Tâ ki ölçüde sınırı aşmayasınız! Ölçüyü ve tartıyı adaletle yerine getirin ve âhiretteki mizanınızı ziyana düşürmeyin! (Rahmân Sûresi, 55:7-9)

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte

3.Nükte: Hakem İsm-i A'zamı

İsm-i Âzamın altı nurundan üçüncü nuruna işaret eden

Üçüncü Nükte

اُدْعُ اِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ [1]

âyetinin bir nüktesi ve bir İsm-i Âzam veya İsm-i Âzamın altı nurundan bir nuru olan ism-i **«Hakem»** in bir cilvesi, Ramazan-ı Şerifte Eskişehir Hapishanesinde göründü. Ona yalnız bir işaret olarak, beş noktadan ibaret Üçüncü Nükte acele olarak yazıldı, müsvedde olarak kaldı.

- 1.Nokta: Kainat, içinde yüzler kitap yazılmış tek kitap hükmündedir
- 2.Nokta: İki Meseledir
- 3.Nokta: İnsanlarca keşfolunan fenler
- 4.Nokta: Hakem ismi, kıyamet ve haşri iktiza eder
- 5.Nokta: İki Meseledir

1.)Rabbinin yoluna hikmetle çağır. (Nahl Sûresi, 16:125)

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte : 1.Nokta

1.Nokta: Kainat, içinde yüzler kitap yazılmış tek kitap hükmündedir

Üçüncü Nükte'nin Birinci Noktası

Onuncu Sözde işaret edildiği gibi, ism-i Hakemin tecellî-i âzamı şu kâinatı öyle bir kitap hükmüne getirmiş ki, her sahifede yüzer kitap yazılmış; ve her satırında yüzer sayfa derc edilmiş; ve her kelimesinde yüzer satır mevcuttur; ve her harfinde yüzer kelime var; ve her noktasında kitabın muhtasar bir fihristeciği bulunur bir tarza getirmiştir. O kitabın sahifeleri, satırları, tâ noktalarına kadar yüzer cihette Nakkaşını, Kâtibini öyle vuzuhla gösteriyor ki, o kitab-ı kâinatın müşahedesi, kendi vücudundan yüz derece daha ziyade Kâtibinin vücudunu ve vahdetini ispat eder. Çünkü bir harf kendi vücudunu bir harf kadar ifade ettiği halde, kâtibini bir satır kadar ifade ediyor.

Evet, bu kitab-ı kebîrin bir sahifesi, zemin yüzüdür. O sahifede nebâtat, hayvânat taifeleri adedince kitaplar birbiri içinde, beraber, bir vakitte, yanlışsız, gayet mükemmel bir surette, bahar mevsiminde yazıldığı gözle görünüyor.

Bu sayfanın bir satırı, bir bahçedir. O bahçede bulunan çiçekler, ağaçlar, nebatlar adedince manzum kasideler beraber, birbiri içinde, yanlışsız yazıldığını gözümüzle görüyoruz.

O satırın bir kelimesi, çiçek açmış, meyve vermek üzere yaprağını vermiş bir ağaçtır. İşte bu kelime, muntazam, mevzun, süslü yaprak, çiçek ve meyveleri adedince, Hakem-i Zülcelâlin medh-ü senâsına dair mânidar fıkralardır.

Güya çiçek açmış her ağaç gibi, o ağaç dahi, Nakkaşının medîhelerini tegannî eden manzum bir kasidedir.

Hem güya Hakem-i Zülcelâl, zeminin meşherinde teşhir ettiği antika ve acip eserlerine binler gözle bakmak istiyor.

Hem güya o Sultan-ı Ezelînin o ağaca verdiği murassâ hediye ve nişanları ve formaları, hususî bayramı ve resm-i küşâdı olan baharda, padişahın nazarına arz etmek için, öyle müzeyyen, mevzun, muntazam, mânidar bir şekil almış ve öyle hikmetli bir şekil verilmiştir ki, herbir çiçeğinde, herbir meyvesinde, birbiri içinde çok vecihler ve delillerle Nakkaşının vücuduna ve esmâsına şehadet ederler.

Meselâ, herbir çiçekte, herbir meyvede bir mizan var. Ve o mizan, bir intizam içinde; ve o intizam, tazelenen bir tanzim ve tevzin içinde; ve o tevzin ve tanzim, bir ziynet ve san'at içinde; ve o ziynet ve san'at, mânidar kokular ve hikmetli tatlar içinde bulunduğundan; herbir çiçek, o ağacın çiçekleri adedince, Hakem-i Zülcelâle işaretler ediyor.

Ve bu bir kelime olan bu ağaçta, bir harf hükmünde olan bir meyvede bulunan bir çekirdek noktası, bütün ağacın fihristesini, programını taşıyan küçük bir sandukçadır. Ve hâkezâ, buna kıyasen, kâinat kitabının bütün satırları, sahifeleri, böyle, ism-i Hakem ve Hakîmin cilvesiyle, yalnız herbir sahifesi değil, belki herbir satırı ve herbir kelimesi ve herbir harfi ve herbir noktası, birer mu'cize hükmüne getirilmiştir ki, bütün esbab toplansa, bir noktasının nazîrini getiremezler, muaraza edemezler.

Evet, bu Kur'ân-ı Azîm-i Kâinatın herbir âyet-i tekvîniyesi, o âyetin noktaları ve hurufu adedince mu'cizeler gösterdiklerinden, elbette serseri tesadüf, kör kuvvet, gayesiz, mizansız, şuursuz tabiat, hiçbir cihetle o hakîmâne, basîrâne olan has mizana ve gayet ince intizama karışamazlar. Eğer karışsaydılar, elbette karışık eseri görünecekti. Halbuki hiçbir cihette intizamsızlık müşahede olunmuyor.

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte : 2.Nokta

Üçüncü Nükte'nin İkinci Noktası

İki Meseledir.

Birinci Meselesi: Onuncu Sözde beyan edildiği gibi, nihayet kemalde bir cemal ve nihayet cemalde bir kemal, elbette kendini görmek ve göstermek, teşhir etmek istemesi, en esaslı bir kaidedir. İşte bu esaslı düstur-u umumîye binaendir ki, bu kitab-ı kebîr-i kâinatın Nakkaş-ı Ezelîsi, bu kâinatla ve bu kâinatın herbir sahifesiyle ve herbir satırıyla, hattâ harfleri ve noktalarıyla kendini tanıttırmak ve kemâlâtını bildirmek ve cemâlini göstermek ve kendisini sevdirmek için, en cüz'îden en küllîye kadar herbir mevcudun müteaddit lisanlarıyla cemâl-i kemâlini ve kemâl-i cemâlini tanıttırıyor ve sevdiriyor.

İşte, ey gafil insan! Bu Hâkim-i Hakem-i Hakîm-i Zülcelâli ve'l-Cemal, sana karşı kendisini herbir mahlûkuyla böyle hadsiz ve parlak tarzlarda tanıttırmak ve sevdirmek istediği halde, sen Onun tanıttırmasına karşı imanla tanımazsan ve Onun sevdirmesine mukabil ubudiyetinle kendini Ona sevdirmezsen, ne derece hadsiz muzaaf bir cehalet, bir hasâret olduğunu bil, ayıl.

İkinci Noktanın İkinci Meselesi: Bu kâinatın Sâni-i Kadîr ve Hakîminin mülkünde iştirak yeri yoktur. Çünkü herşeyde nihayet derecede intizam bulunduğundan, şirki kabul edemez. Çünkü müteaddit eller bir işe karışırsa, o iş karışır. Bir memlekette iki padişah, bir şehirde iki vali, bir köyde iki müdür bulunsa, o memleket, o şehir, o köyün her işinde bir karışıklık başlayacağı gibi, en ednâ bir vazifedar adam, o vazifesine başkasının müdahalesini kabul etmemesi gösteriyor ki, hâkimiyetin en esaslı hassası, elbette istiklâl ve infiraddır. Demek intizam vahdeti ve hâkimiyet infiradı iktiza eder.

Madem hâkimiyetin bir muvakkat gölgesi, muavenete muhtaç ve âciz insanlarda böyle müdahaleyi reddederse, elbette, derece-i rububiyette hakikî bir hâkimiyet-i mutlaka, bir Kadîr-i Mutlakta, bütün şiddetiyle müdahaleyi reddetmek gerektir. Eğer zerre kadar müdahale olsaydı, intizam bozulacaktı.

Halbuki bu kâinat öyle bir tarzda yaratılmış ki, bir çekirdeği halk etmek için, bir ağacı halk edebilir bir kudret lâzımdır. Ve bir ağacı halk etmek için de, kâinatı halk edebilir bir kudret gerektir. Ve kâinat içinde parmak karıştıran bir şerik bulunsa, en küçük bir çekirdekte de hissedar olmak lâzım gelir. Çünkü o, onun nümunesidir. O halde, koca kâinatta yerleşmeyen iki rububiyet bir çekirdekte, belki bir zerrede yerleşmek lâzım gelir. Bu ise, muhâlâtın ve bâtıl hayâlâtın en mânâsız ve en uzak bir muhâlidir. Koca kâinatın umum ahval ve keyfiyâtını mizan-ı adlinde ve nizam-ı hikmetinde tutan bir Kadîr-i Mutlakın aczini—hattâ bir çekirdekte dahi—iktiza eden şirk ve küfür ne kadar hadsiz derecede muzaaf bir hilâf, bir hata, bir yalan olduğunu ve tevhid ne derece hadsiz muzaaf bir derecede hak ve hakikat ve doğru olduğunu bil, [1] اَلْحَمْدُ ِللهِ عَلَى الْاِيمَانِ de.

1.)İman nimetini veren Allah’a şükürler olsun.

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte : 3.Nokta

3.Nokta: İnsanlarca keşfolunan fenler

Üçüncü Nokta

Sâni-i Kadîr, ism-i Hakem ve Hakîmi ile, bu âlem içinde binler muntazam âlemleri derc etmiştir. O âlemler içinde en ziyade kâinattaki hikmetlere medar ve mazhar olan insanı bir merkez, bir medar hükmünde yaratmış. Ve o kâinat dairesinin en mühim hikmetleri ve faideleri insana bakıyor. Ve insan dairesi içinde dahi, rızkı bir merkez hükmüne getirmiş; âlem-i insanîde ekser hikmetler, maslahatlar, o rızka bakar ve onunla tezahür eder. Ve insanda, şuur ve rızıkta zevk vasıtasıyla, ism-i Hakîmin cilvesi parlak bir surette görünüyor. Ve şuur-u insanî vasıtasıyla keşfolunan yüzer fenlerden herbir fen, Hakem isminin, bir nevide bir cilvesini tarif ediyor.

Meselâ, tıp fenninden sual olsa, “Bu kâinat nedir?” Elbette diyecek ki: “Gayet muntazam ve mükemmel bir eczahane-i kübrâdır. İçinde herbir ilâç güzelce ihzar ve istif edilmiştir.”

Fenn-i kimyadan sorulsa, “Bu küre-i arz nedir?” Diyecek: “Gayet muntazam ve mükemmel bir kimyahanedir.”

Fenn-i makine diyecek: “Hiçbir kusuru olmayan, gayet mükemmel bir fabrikadır.”

Fenn-i ziraat diyecek: “Nihayet derecede mahsuldar, her nevi hububu vaktinde yetiştiren muntazam bir tarladır ve mükemmel bir bahçedir.”

Fenn-i ticaret diyecek: “Gayet muntazam bir sergi ve çok intizamlı bir pazar ve malları çok san’atlı bir dükkândır.”

Fenn-i iaşe diyecek: “Gayet muntazam, bütün erzâkın envâını câmi bir ambardır.”

Fenn-i rızık diyecek: “Yüz binler leziz taamlar beraber, kemâl-i intizamla içinde pişirilen bir matbah-ı Rabbânî ve bir kazan-ı

Rahmânîdir.”

Fenn-i askeriye diyecek ki: “Arz bir ordugâhtır. Her bahar mevsiminde yeni taht-ı silâha alınmış ve zemin yüzünde çadırları kurulmuş dört yüz bin muhtelif milletler o orduda bulunduğu halde, ayrı ayrı erzakları, ayrı ayrı libasları, silâhları, ayrı ayrı talimatları, terhisatları, kemâl-i intizamla, hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak, birtek Kumandan-ı Âzamın emriyle, kuvvetiyle, merhametiyle, hazinesiyle, gayet muntazam yapılıp idare ediliyor.”

Ve fenn-i elektrikten sorulsa, “Bu âlem nedir?” Elbette diyecek:

Bu muhteşem saray-ı kâinatın damı, gayet intizamlı, mizanlı, hadsiz elektrik lâmbalarıyla tezyin edilmiştir. Fakat o kadar harika bir intizam ve mizanladır ki, başta güneş olarak, küre-i arzdan bin defa büyük o semâvî lâmbalar, mütemadiyen yandıkları halde muvazenelerini bozmuyorlar, patlak vermiyorlar, yangın çıkarmıyorlar. Sarfiyatları hadsiz olduğu halde, vâridatları ve gazyağları ve madde-i iştialleri nereden geliyor? Neden tükenmiyor? Neden yanmak muvazenesi bozulmuyor? Küçük bir lâmba dahi muntazam bakılmazsa söner. Kozmoğrafyaca, küre-i arzdan bir milyondan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan güneşi **(Haşiye)** kömürsüz, yağsız yandıran, söndürmeyen Hakîm-i Zülcelâlin hikmetine, kudretine bak, “Sübhânallah” de. Güneşin müddet-i ömründe geçen dakikaların âşirâtı adedince “Mâşaallah, Bârekâllah, Lâ ilâhe illâ Hû” söyle.

Demek bu semâvî lâmbalarda gayet harika bir intizam var. Ve onlara çok dikkatle bakılıyor. Güya o pek büyük ve pek çok kütle-i nâriyelerin ve gayet çok kanâdil-i nuriyelerin buhar kazanı ise, harareti tükenmez bir Cehennemdir ki, onlara nursuz hararet veriyor. Ve o elektrik lâmbalarının makinesi ve merkezî fabrikası daimî bir Cennettir ki, onlara nur ve ışık veriyor; ism-i Hakem ve Hakîmin cilve-i âzamıyla, intizamla yanmakları devam ediyor.

Ve hâkezâ, bunlara kıyasen, yüzer fennin herbirisinin kat’î şehadetiyle, noksansız bir intizam-ı ekmel içinde, hadsiz hikmetler, maslahatlarla bu kâinat tezyin edilmiştir. Ve o harika ve ihatalı hikmetle mecmu-u kâinata verdiği intizam ve hikmetleri, en küçük bir zîhayat ve bir çekirdekte, küçük bir mikyasta derc etmiştir. Ve malûm ve bedihîdir ki, intizamla gayeleri ve hikmetleri ve faydaları takip

etmek, ihtiyar ile, irade ile, kast ile, meşiet ile olabilir, başka olamaz. İhtiyarsız, iradesiz, kastsız, şuursuz esbab ve tabiatın işi olmadığı gibi, müdahaleleri dahi olamaz.

Demek bu kâinatın bütün mevcudatındaki hadsiz intizamat ve hikmetleriyle iktiza ettikleri ve gösterdikleri bir Fâil-i Muhtârı, bir Sâni-i Hakîmi bilmemek veya inkâr etmek, ne kadar acip bir cehalet ve divanelik olduğu tarif edilmez. Evet, dünyada en ziyade hayret edilecek birşey varsa, o da bu inkârdır. Çünkü kâinatın mevcudatındaki hadsiz intizâmât ve hikmetleriyle vücut ve vahdetine şahitler bulunduğu halde Onu görmemek, bilmemek, ne derece körlük ve cehalet olduğunu, en kör cahil de anlar. Hattâ, diyebilirim ki, ehl-i küfrün içinde, kâinatın vücudunu inkâr ettiklerinden ahmak zannedilen Sofestâîler, en akıllılarıdır. Çünkü, kâinatın vücudunu kabul etmekle Allah'a ve Hâlıkına inanmamak kabil ve mümkün olmadığından, kâinatı inkâra başladılar. Kendilerini de inkâr ettiler, *"Hiçbir şey yok"* diyerek, akıldan istifa ederek, akıl perdesi altında sair münkirlerin hadsiz akılsızlıklarından kurtulup bir derece akla yanaştılar.

Haşiye: Acaba dünya sarayını ısındıran güneş sobasına veyahut lâmbasına ne kadar odun ve kömür ve gazyağı lâzım olduğu hesap edilsin. Hergün yanması için—kozmoğrafyanın sözüne bakılsa—bir milyon küre-i arz kadar odun yığınları ve binler denizler kadar gazyağı gerektir. Şimdi düşün: Onu odunsuz, gazsız, daimî ışıklandıran Kadîr-i Zülcelâlin haşmetine, hikmetine, kudretine, güneşin zerreleri adedince "Sübhânallah, mâşaallah, bârekâllah" de.

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte : 4.Nokta

4.Nokta: Hakem ismi, kıyamet ve haşri iktiza eder

Dördüncü Nokta

Onuncu Sözde işaret edildiği gibi, bir Sâni-i Hakîm ve gayet hikmetli bir usta, bir sarayın herbir taşında yüzer hikmeti hassasiyetle takip etse, sonra o saraya dam yapmayıp, boşu boşuna harap olmasıyla, takip ettiği hadsiz hikmetleri zayi etmesini hiçbir zîşuur kabul etmediği ve bir Hakîm-i Mutlak, kemâl-i hikmetinden, bir dirhem kadar bir çekirdekten yüzer batman faydaları, gayeleri, hikmetleri dikkatle takip ettiği halde, dağ gibi koca ağaca bir dirhem kadar birtek fayda, birtek küçük gaye, birtek meyve vermek için o koca ağacın pek çok masarıfını yapmakla, kendi hikmetine bütün bütün zıt ve muhalif olarak, müsrifâne bir sefahet irtikâp etmesi hiçbir cihetle imkânı olmadığı gibi; aynen öyle de, bu kâinat sarayının herbir mevcudatına yüzer hikmet takan ve yüzer vazife ile teçhiz eden, hattâ herbir ağaca meyveleri adedince hikmetler ve çiçekleri adedince vazifeler veren bir Sâni-i Hakîm, kıyameti getirmemekle ve haşri yapmamakla, bütün had ve hesaba gelmeyen hikmetleri ve nihayetsiz vazifeleri mânâsız, abes, boş, faydasız zayi etmesi, o Kadîr-i Mutlakın kemâl-i kudretine acz-i mutlak verdiği gibi, o Hakîm-i Mutlakın kemâl-i hikmetine hadsiz abesiyet ve faydasızlığı ve o Rahîm-i Mutlakın cemâl-i rahmetine nihayetsiz çirkinliği ve o Âdil-i Mutlakın kemâl-i adaletine nihayetsiz zulmü vermek demektir. Adeta, kâinatta herkese görünen hikmet, rahmet, adaleti inkâr etmektir. Bu ise en acip bir muhaldir ki, hadsiz bâtıl şeyler, içinde bulunur.

Ehl-i dalâlet gelsin, baksın: Gireceği ve düşündüğü kendi kabri gibi, kendi dalâletinde ne derece dehşetli bir zulmet, bir karanlık ve yılanların, akreplerin yuvası bir kuyu olduğunu görsün. Ve âhirete iman ise, Cennet gibi güzel ve nuranî bir yol olduğunu bilsin, imana girsin.

Lemalar : 30.Lema : 3.Nükte : 5.Nokta

Beşinci Nokta

İki Meseledir.

Birinci Mesele: Sâni-i Zülcelâl, ism-i Hakîmin muktezasıyla, herşeyde en hafif sureti, en kısa yolu, en kolay tarzı, en faydalı şekli ehemmiyetle takip ettiği gösteriyor ki, israf, abesiyet, faydasızlık, fıtratta yoktur. İsraf ise, ism-i Hakîmin zıddı olduğu gibi, iktisat onun lâzımıdır ve düstur-u esasıdır.

Ey iktisatsız, israflı insan! Bütün kâinatın en esaslı düsturu olan iktisadı yapmadığından, ne kadar hilâf-ı hakikat hareket ettiğini bil;

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاَ تُسْرِفُوا [1]

âyeti ne kadar esaslı, geniş bir düsturu ders verdiğini anla.

İkinci Mesele: İsm-i Hakem ve Hakîm, bedâhet derecesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletine delâlet ve istilzam ediyor denilebilir.

Evet, madem gayet mânidar bir kitap, onu ders verecek bir muallim ister. Ve gayet güzel bir cemal, kendini görecek ve gösterecek bir âyine iktiza eder. Ve gayet kemalde bir san'at, teşhirci bir dellâl ister. Elbette, herbir harfinde yüzer mânâlar, hikmetler bulunan bu kitab-ı kebîr-i kâinatın muhatabı olan nev-i insan içinde, elbette bir rehber-i ekmel, bir muallim-i ekber bulunacak. Tâ ki, o kitapta bulunan kudsî ve hakikî hikmetleri ders verecek; belki kâinattaki hikmetlerin vücudunu bildirecek; belki kâinatın hilkatindeki makasıd-ı Rabbâniyenin zuhuruna, belki husulüne vesile olacak; ve umum kâinatta Hâlık tarafından gayet ehemmiyetle izharını irade

ettiği kemâl-i san’atını, cemâl-i esmâsını bildirecek, âyinedarlık edecek. Ve o Hâlık, bütün mevcudatla kendini sevdirmek ve zîşuur mahlûklarından mukabele istediğinden, o zîşuurların namına birisi o geniş tezahürât-ı rububiyete karşı geniş bir ubudiyetle mukabele edip, ber ve bahri cezbeye getirecek, semâvat ve arzı çınlatacak bir velvele-i teşhir ve takdisle o zîşuurların nazarını o san’atların Sâniine çevirecek; ve kudsî dersler ve talimatla bütün ehl-i aklın kulaklarını kendine çevirecek bir Kur’ân-ı Azîmüşşanla, o Sâni-i Hakem-i Hakîmin makasıd-ı İlâhiyesini en güzel bir surette gösterecek; ve bütün hikmetlerinin tezahürüne ve tezahürât-ı cemâliye ve celâliyesine karşı en ekmel bir mukabele edecek bir zât, güneşin vücudu gibi bu kâinata lâzımdır, zarurîdir.

Ve öyle eden ve en ekmel bir surette o vazifeleri yapan, bilmüşahede, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Öyleyse, güneş ziyayı, ziya gündüzü istilzam ettiği derecede, kâinattaki hikmetler risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) istilzam eder.

Evet, nasıl ki ism-i Hakem ve Hakîmin cilve-i âzamı ile, âzamî derecede risalet-i Ahmediyeyi iktiza ediyor; öyle de, Esmâ-i Hüsnâdan Allah, Rahmân, Rahîm, Vedûd, Mün’im, Kerîm, Cemîl, Rab gibi çok isimlerin herbiri, kâinatta görünen bir cilve-i âzamla, âzamî derecede ve mertebe-i kat’iyette risalet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) istilzam ederler.

Meselâ, ism-i Rahmân’ın cilvesi olan rahmet-i vâsia, o Rahmeten li’l-Âlemîn ile tezahür eder. Ve ism-i Vedûdun cilvesi olan tahabbüb-ü İlâhî ve taarrüf-ü Rabbânî, o Habib-i Rabbü’l-Âlemîn ile netice verir, mukabele görür. Ve ism-i Cemîlin bir cilvesi olan bütün cemaller, yani, cemâl-i Zât, cemâl-i esmâ, cemâl-i san’at, cemâl-i masnuat o âyine-i Ahmediyede görülür, gösterilir. Ve haşmet-i rububiyetin ve saltanat-ı ulûhiyetin cilveleri dahi, o dellâl-ı saltanat-ı rububiyet olan zât-ı Ahmediyenin risaletiyle bilinir, görünür, anlaşılır, tasdik edilir. Ve hâkezâ, bu misaller gibi, ekser Esmâ-i Hüsnânın herbiri, risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) birer parlak burhandır.

Elhasıl, madem kâinat mevcuttur ve inkâr edilmiyor. Elbette kâinatın renkleri, ziynetleri, ışıkları, ziyaları, san’atları, hayatları, rabıtaları hükmünde olan hikmet, inâyet, rahmet, cemal, nizam, mizan, ziynet gibi meşhud hakikatler, hiçbir cihetle inkâr edilmez.

Madem bu sıfatların, fiillerin inkârı mümkün değildir. Elbette o sıfatların mevsufu ve o fiillerin fâili ve o ziyaların güneşi olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücud, Hakîm, Kerîm, Rahîm, Cemîl, Hakem, Adl dahi hiçbir cihetle inkâr edilmez ve inkârı kabil olmaz. Ve elbette o sıfatların ve o fiillerin medar-ı zuhurları, belki medar-ı kemalleri, belki medar-ı tahakkukları olan rehber-i ekber, muallim-i ekmel ve dellâl-ı âzam ve tılsım-ı kâinatın keşşafı ve âyine-i Samedânî ve Habib-i Rahmânî olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın risaleti hiçbir cihetle inkâr edilmez. Âlem-i hakikatin ve hakikat-i kâinatın ziyaları gibi, bunun risaleti dahi, kâinatın en parlak bir ziyasıdır.

عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ الصَّلَاةُ [2]
وَالسَّلَامُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ الْاَيَّامِ وَذَرَّاتِ الْاَنَامِ

سُبْحَانَكَ لَاعِلْمَ لَنَا اِلَّا مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [3]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Yiyin, için, fakat israf etmeyin. (A'râf Sûresi, 7:31)
2.) Günlerin âşireleri ve mahlûkatın zerreleri sayısınca ona ve âl ve ashabına salât ve selâm olsun.
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte

4.Nükte: Ferd İsm-i A'zamı

Otuzuncu Lem'anın Dördüncü Nüktesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ [2]

âyetinin bir nüktesini ve Vâhid ve Ehad isimlerini tazammun eden bir İsm-i Âzam veya İsm-i Âzamın altı nurundan bir nuru olan **«Ferd»** isminin bir cilvesi, Şevvâl-i Şerifte Eskişehir Hapishanesinde bana göründü. O cilve-i âzamın tafsilâtını Risale-i Nur'a havale edip, burada muhtasar yedi işaretle, ism-i Ferdin tecellî-i âzamıyla gösterdiği tevhid-i hakikîyi gayet muhtasar beyan edeceğiz.

- 1.İşaret: Ferd isminin kainat,zemin ve insan üstünde üç sikkesi
- 2.İşaret: Kainata malik olamayan, hiçbir unsura tasarruf edemez
- 3.İşaret: Ferdiyet kainatı birbiri içinde mektublar hükmüne geçirmiştir
- 4.İşaret: Tevhiddeki makuliyet, şirkteki muhaliyet
- 5.İşaret: Rububiyet-i Mutlaka derecesinde hakimiyet-i ilahiye
- 6.İşaret: Ferdiyet-i Rabbaniye, bütün kemalatın medarıdır
- 7.İşaret: Vahdaniyet-i İlahiye, Risalet-i Ahmediyeyi iktiza eder

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)De ki: O Allah birdir. (İhlâs Sûresi, 112:1)

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 1.Isaret

1.İşaret: Ferd isminin kainat,zemin ve insan üstünde üç sikkesi

Birinci İşaret

Ferd İsm-i Âzamı, âzamî bir tecellî ile kâinatın heyet-i mecmuasına ve herbir nev'ine ve herbir ferdine birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdâniyet koyduğunu, Yirmi İkinci Söz ile Otuz Üçüncü Mektup tafsilen göstermişlerdir. Burada, yalnız üç sikkeye işaret edeceğiz.

Birinci Sikke: Ferdiyet cilvesi, kâinat yüzünde öyle bir sikke-i vahdet koymuştur ki, kâinatı tecezzî kabul etmez bir küll hükmüne getirmiştir. Bütün kâinata tasarruf edemeyen bir zât, hiçbir cüz'üne hakikî mâlik olamaz. O sikke de şudur:

Kâinatın mevcudatı, envâları en muntazam bir fabrika çarkları gibi birbirine muavenet eder, birbirinin vazifesini tekmile çalışır. Öyle bir tesanüd, öyle birbirine muavenet, öyle birbirinin sualine cevap vermek ve birbirinin imdadına koşmak ve birbirine sarılmak, birbiri içine girmek suretiyle öyle bir vahdet-i vücut teşkil ediyorlar ki, bir insanın cesedindeki unsurlar gibi, birbirinden kabil-i tefrik olmaz. Bir unsurun dizginini tutan, umumun dizginlerini tutamazsa, o tek unsurun dizginini zaptedemez.

İşte, kâinatın simasındaki bu teavün, tesanüd, tecavüb, teanuk, pek parlak bir sikke-i kübrâ-yı vahdettir.

İkinci Sikke: Zeminin yüzünde ve bahar simasında öyle bir parlak hâtem-i ehadiyet ve sikke-i vahdâniyet, ism-i Ferdin cilvesiyle görünüyor ki, küre-i arzın yüzünde bütün zîhayatı bütün efradıyla ve ahval ve şuûnâtıyla idare etmeyen ve umumunu birden görmeyen ve bilmeyen ve icad etmeyen bir zat icad cihetinde hiçbir şeye karışmadığını ispat ediyor. O sikke de şudur:

Zeminin yüzünde madenî maddelerin, unsurların ve câmidat mahlûkatın gayet muntazam, fakat gizli sikkelerinden kat-ı nazar, yalnız iki yüz bin hayvânat taifelerinin ve iki yüz bin nebâtat envâının atkı ipleriyle dokunan nakışlı şu sikkeye bak ki: Birden, bahar mevsiminde, zeminin yüzünde, birbiri içinde, beraber, ayrı ayrı şekilleri, ayrı ayrı hizmetleri, ayrı ayrı rızıkları, ayrı ayrı cihazatları, hiçbirini şaşırmayarak, yanlış etmeyerek, nihayet karışıklık içinde nihayet derecede temyiz ve tefrikle, gayet hassas bir mizanla, herbir şeye lâzım olan herşeyleri külfetsiz, tam vaktinde, umulmadığı yerden verildiğini gözümüzle gördüğümüzden, zeminin simasında o keyfiyet, o tedbir, o idare öyle bir hâtem-i vahdâniyet ve öyle bir sikke-i ehadiyettir ki, bütün o mevcudatı birden hiçten icad edip beraber idare etmeyen bir zât, rububiyet ve icad cihetiyle hiçbir şeye karışamaz. Çünkü karışmış olsa, o hadsiz geniş muvazene-i idare bozulacak. Fakat insanların o kavânîn-i rububiyetin hüsn-ü cereyanlarına, yine emr-i İlâhî ile, sûrî bir hizmeti var.

Üçüncü Sikke: İnsanın yüzünde... Belki insanın yüzü öyle bir sikke-i ehadiyettir ki, Âdem zamanından tâ kıyamete kadar gelmiş ve gelecek bütün efrad-ı insaniye birden nazar-ı mütalâasında bulunmayan; ve herbirine karşı o tek yüzde birer alâmet-i farika koymayan ve o küçük yüzde hadsiz alâmet-i farika bırakmayan bir sebep, birtek insanın yüzündeki hâtem-i vahdâniyete icad cihetiyle el uzatamaz.

Evet, insanın yüzüne o sikkeyi koyan Zât, elbette bütün efrad-ı insaniye nazar-ı şuhudunda ve daire-i ilmindedir ki, herbir insanın siması göz, kulak, ağız gibi âzâ-yı esasîde birbirine benzediği halde, birer alâmet-i farika ile hiçbirisine tamam benzemez. Nasıl ki o simada göz, kulak gibi âzâların umum efradında birbirine benzemesi, o nev-i insanın Sânii bir ve vâhid olduğuna şehadet eden bir sikke-i tevhiddir; öyle de, hukuk-u insaniyenin muhafazası için sair envâın fevkinde olarak o simalarda birbirine iltibas olmamak ve birbirinden tefriki için, hikmetli pek çok alâmet-i farika ile iftirakları, o Sâni-i Vâhidin iradesini, ihtiyarını ve meşietini göstermekle beraber, ayrı ve çok dakik bir sikke-i ehadiyet oluyor ki, bütün insanları, hayvanları, belki kâinatı halk etmeyen bir zât, bir sebep, o sikkeyi koyamaz.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 2.Isaret

2.İşaret: Kainata malik olamayan, hiçbir unsura tasarruf edemez

İkinci İşaret

Kâinatın âlemleri, envâları ve unsurları öyle birbiri içine girift olarak girmiştir ki, kâinatın heyet-i mecmuasına mâlik olmayan bir sebep, hiçbir nev'ine, hiçbir unsuruna hakikî tasarruf edemez. Adeta ism-i Ferdin cilve-i vahdeti, bütün kâinatı bir vahdet içine almış, herşey o vahdeti ilân ediyor.

Meselâ, bu kâinatın lâmbası olan güneşin bir olması, umum kâinat birinin olmasına işaret ettiği gibi; zîhayatların çevik ve çalak hizmetçileri olan hava unsuru bir olması; ve aşçıları olan ateş bir olması; ve zemin bahçesini sulayan bulut süngeri bir olması; ve umum zîhayatın imdadına yetişen yağmur bir olması ve her yere yetişmesi; ve ekser hayvânat ve nebâtat taifelerinin herbirisi umum zemin yüzünde serbest yayılmaları, vahdet-i nev'iyeleri ve meskenleri bir bulunması gayet kat'î bir surette işaretler, şehadetlerdir ki, meskenleriyle beraber umum o mevcudat, birtek Zâtın malı olduğuna delâlet ederler.

İşte buna kıyasen, bütün kâinatın böyle birbirine girift olan envâları mecmu-u kâinatı öyle bir küll hükmüne getirmiştir ki, icad cihetiyle tecezzî kabul etmez. Umum kâinata hükmü geçmeyen bir sebep, rububiyet cihetiyle ve icad keyfiyetiyle hiçbir şeye hükmedemez ve birtek zerreye rububiyetini dinlettiremez.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 3.Isaret

3.İşaret: Ferdiyet kainatı birbiri içinde mektublar hükmüne geçirmiştir

Üçüncü İşaret

İsm-i Ferdin tecellî-i âzamıyla kâinatı birbiri içinde hadsiz mektubat-ı Samedâniye hükmüne getirip, her mektupta hadsiz hâtem-i vahdâniyet ve pek çok mühr-ü ehadiyet basılmış gibi, herbir mektubun kelimâtı adedince ehadiyet mühürlerini taşıyor ve o mühürlerin adedince kâtibini gösteriyor.

Evet, herbir çiçek, herbir meyve, herbir ot, hattâ herbir hayvan, herbir ağaç, birer mühr-ü ehadiyet ve birer sikke-i samediyet olduklarını ve bulundukları mekân ise, bir mektup suretini alması cihetiyle herbiri bir imza şeklini alır, o mekânın kâtibini gösteriyor. Meselâ, bir bahçede bir sarı çiçek, o bahçe nakkaşının bir mührü hükmündedir. O çiçek mührü kimin ise, bütün zemin yüzündeki o nevi çiçekler, o Zâtın kelimeleri hükmünde olduğuna ve o bahçe dahi Onun yazısı olduğuna, açık bir surette delâlet ediyor.

Demek oluyor ki, herbir şey, umum eşyayı Hâlıkına isnad edip âzamî bir tevhide işaret ediyor.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 4.Isaret

4.Işaret: Tevhiddeki makuliyet, şirkteki muhaliyet

Dördüncü İşaret

İsm-i Ferdin cilve-i âzamı güneş gibi zâhir olmakla beraber, vücub derecesinde bir mâkuliyet ve hadsiz bir kolaylıkla kabul edilir. Ve o cilvenin muhalifi ve zıddı olan şirk, nihayet derecede müşkül ve akıldan gayet derecede uzak, belki muhal ve mümteni derecesinde olduğunu ispat eden çok burhanlar, Risale-i Nur'un eczalarında beyan edilmiş. Şimdilik o delillerdeki o noktaların tafsilâtını o risalelere havale edip, yalnız üç noktasını burada beyan edeceğiz.

•1.Nokta: En büyük şeyin icadı, en küçük şey kadar kolaydır
•2.Nokta: Mevcudatın, ibda ve inşa şeklindeki icadları
•3.Nokta: Vahid'e isnad ile herşey bir şey gibi kolay olur

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 4.Isaret : 1.Nokta

1.Nokta: En büyük şeyin icadı, en küçük şey kadar kolaydır

Birincisi

Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerin âhirlerinde icmâlen ve Yirminci Mektubun âhirinde tafsilen, gayet kat'î burhanlarla ispat etmişiz ki, Zât-ı Ferd ve Ehadin kudretine nisbeten en büyük şeyin icadı, en küçük birşey gibi kolaydır. Bir baharı, bir çiçek gibi suhuletle halk eder. Binler haşrin nümunelerini, her baharda gözümüz önünde kolaylıkla icad eder. Büyük bir ağacı, küçük bir meyve gibi rahatça idare eder. Eğer müteaddit esbaba havale edilse, herbir meyve, bir ağaç kadar masraflı ve müşkülâtlı ve bir çiçek, bir bahar kadar zahmetli ve suubetli olur.

Evet, nasıl ki bir ordunun teçhizat-ı askeriyesi bir kumandanın emriyle bir fabrikada yapılsa, o ordunun teçhizatı, adeta birtek neferin teçhizatı gibi kolaylaşır; eğer her neferin cihazatı ayrı ayrı fabrikada yapılsa ve idare-i askeriyesi vahdetten kesrete girse, o vakit herbir nefer, ordu kadar fabrikalar ister. Aynen öyle de, eğer herşey Zât-ı Ferd ve Ehade verilse, bütün bir nev'in hadsiz efradı, birtek fert gibi kolay olur. Eğer esbaba verilse, herbir fert, o nevi kadar müşkülâtlı olur.

Evet, vahdet de, ferdiyet de, herşeyin o Zât-ı Vâhide intisabıyla olur ve Ona istinad eder. Ve bu istinad ve intisap ise, o şey için hadsiz bir kuvvet, bir kudret hükmüne geçebilir. O vakit küçük birşey, o intisap ve istinad kuvvetiyle, binler derece kuvvet-i şahsiyesinin fevkinde işler görebilir, neticeler verebilir. Ve çok kuvvetli olan, Ferd ve Ehade istinad ve intisap etmeyen birşey, kendi şahsî kuvvetine göre küçük işler görebilir ve neticesi ona göre küçülür.

Meselâ, nasıl ki başıbozuk, gayet cesur, kuvvetli bir adam, kendi cephanesini ve zahîresini beraberinde ve belinde taşımaya mecbur olduğundan, ancak on adam düşmanına karşı muvakkat dayanabilir. Çünkü şahsî kuvveti o kadar eser gösterebilir. Fakat askerlik tezkeresiyle bir kumandan-ı âzama intisap ve istinat eden bir adam, kendi menâbi-i kuvvetini ve erzak deposunu kendisi çekmediği ve taşımaya mecbur olmadığı için, o intisap ve istinat, onun için tükenmez bir kuvvet, bir hazine hükmüne geçtiğinden, mağlûp düşen düşman ordusunun bir müşirini, belki binler adamla beraber, o intisap kuvvetiyle esir edebilir.

Demek vahdette, ferdiyette, bir karınca bir Firavunu, bir sinek bir Nemrudu, bir mikrop bir cebbarı o intisap kuvvetiyle mağlûp edebildiği gibi, nohut tanesi küçüklüğünde bir çekirdek dahi, dağ gibi heybetli bir çam ağacını omuzunda taşıyabilir. Evet, nasıl ki bir kumandan-ı âzam, bir neferin imdadına bir orduyu gönderebilir haysiyetiyle o neferin arkasında bir orduyu tahşid edebildiği cihetiyle, o nefer, bir ordu kendisinin arkasında mânen bulunuyor gibi bir kuvvet-i mâneviye ile, pek büyük işlere, kumandanı namına mazhar olur. Öyle de, Sultan-ı Ezelî Ferd ve Ehad olduğundan hiçbir cihetle ihtiyaç yok, eğer farazâ ihtiyaç olsa herşeyin imdadına bütün eşyayı gönderir ve herbir şeyin arkasına kâinat ordusunu tahşid eder ve herbir şey kâinat kadar bir kuvvete dayanır ve herbir şeye karşı bütün eşya—faraza, eğer ihtiyaç olsa—o Kumandan-ı Ferdin kuvveti hükmüne geçebilir. Eğer ferdiyet olmazsa, herbir şey bütün bu kuvveti kaybeder, hiç hükmüne sukut eder, neticeleri dahi hiçe iner.

İşte, gözümüzle her vakit müşahede ettiğimiz bu çok harika eserlerin gayet küçük, ehemmiyetsiz şeylerden tezahürü, bilbedâhe ferdiyet ve ehadiyeti gösteriyor. Yoksa herşeyin neticesi, meyvesi, eseri, o şeyin maddesi ve kuvveti gibi küçülerek hiçe inecekti. Ve gözümüz önündeki gayet kıymettar şeylerin gayet derecede ucuzluğu ve nihayet derecede mebzuliyeti, hiç kalmayacaktı. Şimdi kırk parayla alacağımız bir kavunu, bir narı, kırk bin lirayla da yiyemezdik.

Evet, dünyadaki bütün suhulet, bütün ucuzluk, bütün mebzuliyet vahdetten gelir ve ferdiyete şehadet eder.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 4.Isaret : 2.Nokta

2.Nokta: Mevcudatın, ibda ve inşa şeklindeki icadları

İkinci Nokta

Mevcudat iki vecihle icad ediliyor. Biri ibdâ' ve ihtirâ' tabir edilen hiçden icaddır. Diğeri, inşa ve terkip tabir edilen, mevcut olan anâsır ve eşyadan toplamak suretiyle ona vücut vermektir. Eğer cilve-i ferdiyete ve sırr-ı ehadiyete göre olsa, hadsiz derece bir suhulet, belki vücub derecesinde bir kolaylık olur. Eğer ferdiyete verilmezse, hadsiz derece müşkül ve gayr-ı mâkul, belki imtinâ derecesinde bir suûbet olacak. Halbuki, kâinattaki mevcudat, nihayet derecede külfetsiz olarak ve suhuletle ve kolaylıkla, gayet mükemmel bir surette vücuda gelmeleri, cilve-i ferdiyeti bilbedâhe gösteriyor ve herşey doğrudan doğruya Zât-ı Ferd-i Zülcelâlin san'atı olduğunu ispat ediyor.

Evet, eğer eşya Ferd-i Vâhide verilse, bir kibrit çakar gibi, eserleriyle azameti anlaşılan o nihayetsiz kudretiyle, hiçten icad eder. Ve ihatalı, nihayetsiz ilmiyle, herşeye mânevî bir kalıp hükmünde bir miktar tayin eder. Ve o âyine-i ilmindeki herşeyin suretine ve plânına göre, kolayca, herbir şeyin zerreleri o kalıb-ı ilmî içine yerleşir, muntazaman vaziyetlerini muhafaza ederler.

Eğer etraftan zerreleri toplamak lâzım gelse de, ilmî kanunların ve kudretin ihatalı düsturları cihetiyle, o zerreler, kanun-u ilmî ve sevk-i kudretî ile bağlanmaları haysiyetiyle, mutî bir ordunun neferâtı gibi muntazaman, kanun-u ilmî ve sevk-i kudretî ile gelip o şeyin vücudunu ihata eden kalıb-ı ilmî ve miktar-ı kaderî içine girip, kolayca vücudunu teşkil ederler. Belki âyinedeki aksin fotoğraf vasıtasıyla kâğıt üstüne vücud-u haricî giymesi veyahut görünmeyen bir yazıyla yazılan bir mektuba gösterici maddeyi sürmekle

görünmesi gibi, Ferd-i Vâhidin ilm-i ezelîsinin âyinesinde bulunan mahiyet-i eşyaya ve suver-i mevcudata, gayet suhuletle, kudret onlara vücud-u haricî giydirir. Ve âlem-i mânâdan âlem-i zuhura getirir, gözlere gösterir.

Eğer Ferd-i Vâhide verilmezse, bir sineğin vücudunu rû-yi zeminin etrafından ve anâsırından, gayet hassas bir mizanla toplamak, adeta yeryüzünü ve unsurları eleyip her taraftan o mahsus vücudun mahsus zerrelerini getirerek san'atlı vücudunda muntazam yerleştirmek için maddî kalıp, belki âzâları adedince kalıplar bulunmak ve o vücuttaki duygular ve ruh gibi ince, dakik, mânevî letâifi dahi mizan-ı mahsusla mânevî âlemlerden celb etmek lâzım gelir. İşte bu surette bir sineğin icadı kâinat kadar müşkülâtlı olur. Yüz derece müşkül müşkül içinde, belki muhal muhal içinde olacak. Çünkü Hâlık-ı Ferdden başka hiçbir şey, hiçten ve ademden icad edemediğine bütün ehl-i din ve ehl-i fen ittifak ediyorlar. Öyleyse, esbab ve tabiata havale edilse, herşeye, ekser eşyadan toplamak suretiyle vücut verilebilir.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 4.Isaret : 3.Nokta

3.Nokta: Vahid'e isnad ile herşey bir şey gibi kolay olur

Üçüncü Nokta

Eğer bütün eşya bir Zât-ı Ferd-i Vâhide verilse, birtek şey gibi kolay olmasına; eğer esbaba ve tabiata havale edilse, birtek şeyin vücudu, umum eşya kadar müşkülâtlı olduğuna işaret eden, başka risalelerde izah edilen iki üç temsili muhtasaran beyan edeceğiz.

Meselâ: Bir zabite, bin nefere ait vaziyet ve idare havale edilse ve bir nefer de on zabitin idaresine verilse, o bir neferin idaresi, bir taburun idaresinden on derece daha müşkülâtlı olur. Çünkü ona emredenler birbirine mâni olurlar; bir keşmekeşle, o nefer hiçbir istirahat yüzünü görmeyecek. Hem bir taburdan matlup vaziyet ve netice birtek zabite havale edilse, külfetsiz, kolayca o neticeyi istihsal eder ve o vaziyeti verebilir. Eğer o vaziyeti almayı ve o neticeyi istihsal etmeyi, o taburdaki başsız, âmirsiz, çavuşsuz neferâta havale edilse, o matlup vaziyeti ve neticeyi almak için, çok karışıklık içinde münakaşalarla, ancak nâkıs bir sureti, müşkülâtla tahsil edebilir.

İkinci temsil: Meselâ, Ayasofya gibi kubbeli bir camiin kubbesindeki taşlarını durdurmak vaziyeti ve muallâkta durdurması bir ustaya verilse, o vaziyeti onlara kolayca verebilir. Eğer o vaziyete girmesi taşlara havale edilse, herbir taş, umum taşlara hem hâkim-i mutlak, hem mahkûm-u mutlak olmak lâzım gelir— tâ ki, birbirine baş başa verip muallâkta durabilsinler. O halde, o ustanın kolayca gördüğü işini görmek için, yüz usta kadar, yüz derece işinden daha ziyade işler görülecek, sonra o vaziyetler alınacak.

Üçüncü temsil: Meselâ küre-i arz, Zât-ı Ferd-i Vâhidin bir memuru, bir neferi olduğundan, yalnız o birtek nefer, o tek Zâtın tek

emrini dinlediği için, mevsimlerin husulü ve gece ve gündüz vakitlerinin vücudu ve semâvattaki ulvî ve haşmetli harekâtın zuhuru ve sinemavâri semâvî levhaların tebdili gibi neticeleri istihsal için, arz gibi birtek nefer, birtek Zâtın birtek emrini almakla, o vazifenin neş'esinden gelen bir cezbe ile, meczup Mevlevî gibi iki hareketiyle semâa kalkar, bütün o muhteşem neticelerin husulüne ve zuhuruna vesile olur. Güya o tek nefer, kâinat yüzündeki muhteşem manevraya bir kumandanlık eder.

Eğer hâkimiyet-i ulûhiyeti ve saltanat-ı rububiyeti umum kâinatı ihata eden ve hüküm ve emri umum mevcudata geçen bir Zât-ı Ferde verilmezse, o halde o neticeleri, o semâvî manevrayı ve arzî mevsimleri tahsil etmek için, küre-i arzdan bin defa büyük milyonlarla yıldızlar ve küreler, milyonlar sene uzun bir mesafeyi her yirmi dört saatte, herbir senede gezmekle o neticeler gösterilebilir.

İşte, küre-i arz gibi birtek memur, meczup bir Mevlevî gibi mihveri ve medârı üstünde iki hareketle hâsıl olan o haşmetli neticelerin husulü ise, vahdette ne derece hadsiz suhulet olduğuna bir misal olması gibi, aynı neticeleri kazanmak için milyonlar defa o hareketten daha müşkül ve hadsiz uzun yollarla o neticeleri kazanmak ne derece müşkülâtlı, belki muhal olduğuna, şirk ve küfrün yolunda ne derece muhaller, bâtıl şeyler bulunduğuna misaldir.

Esbaba tapanların ve tabiatperestlerin cehaletlerine bu misalle bak. Meselâ, "Bir zât, harika bir fabrikanın veya acip bir saatin veya muhteşem bir sarayın veya mükemmel bir kitabın gayet muntazam bir surette eczalarını, çarklarını fevkalâde san'atıyla hazır ettikten sonra, kendisi kolayca o eczaları terkip edip işletmeyerek, belki çok uzun masraflarla o eczaları kendi kendine işlemek ve usta yerine fabrikayı, sarayı, saati yapmak, kitabı yazmak için herbir cüz'ü, herbir çarkı, hattâ kâğıdı, kalemi birer harika makine hükmüne getiriyor ve teşhirini çok istediği bütün hünerlerini, kemâlâtını izhara vesile olan o üstadlığını ve san'atını onlara havale ediyor" diye zannetmek, ne derece akıldan uzak ve cehalet olduğunu anlarsın. Aynen öyle de, esbaba ve tabiatlara icad isnad edenler, muzaaf bir cehalete düşerler. Çünkü tabiatların ve sebeplerin üstünde dahi gayet muntazam bir eser-i san'at var; onlar da sair mahlûkat gibi masnudurlar. Onları öyle yapan Zât, onların neticelerini dahi yapar,

beraber gösteriyor. Çekirdeği yapan, onun üstünde ağacı o yapar. Ve ağacı yapan, onun üstünde meyveleri dahi o icad eder. Yoksa, ayrı ayrı tabiatların, sebeplerin vücuda gelmeleri için, yine muntazam başka tabiatları, sebepleri isteyecekler. Ve hâkezâ, git gide, nihayetsiz, mânâsız, imkânsız bir silsile-i mevhûmâtı mevcut kabul etmek lâzım gelir. Bu ise, cehaletlerin en antikasıdır.

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 5.Isaret

5.İşaret: Rububiyet-i Mutlaka derecesinde hakimiyet-i ilahiye

Beşinci İşaret

Çok yerlerde kat'î delillerle ispat etmişiz ki, hâkimiyetin en esaslı hassası istiklâldir, infiraddır. Hattâ hâkimiyetin zayıf bir gölgesi, âciz insanlarda dahi, istiklâliyetini muhafaza etmek için, gayrın müdahalesini şiddetle reddeder ve kendi vazifesine başkasının karışmasına müsaade etmez. Çok padişahlar, bu redd-i müdahale haysiyetiyle mâsum evlâtlarını ve sevdiği kardeşlerini merhametsizce kesmişler. Demek, hakikî hâkimiyetin en esaslı hassası ve infikâk kabul etmez bir lâzımı ve daimî bir muktezası istiklâldir, infiraddır, gayrın müdahalesini reddir.

İşte bu çok esaslı hassa içindir ki, rububiyet-i mutlaka derecesindeki hâkimiyet-i İlâhiye, gayet şiddetle şirki ve iştiraki ve müdahale-i gayrı reddettiğinden, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan dahi gayet hararetle ve şiddetle ve pek çok tekrarla tevhidi gösterip şirki, iştiraki azîm tehditlerle reddediyor.

İşte, rububiyetteki hâkimiyet-i İlâhiye, tevhid ve vahdeti kat'î bir surette iktiza ettiği ve gayet kuvvetli bir dâîyi ve gayet şiddetli bir muktazîyi gösterdiği gibi, kâinat yüzündeki nihayet derecede mükemmel ve mecmu-u kâinattan, yıldızlardan tut, tâ nebâtat, hayvânat, maâdin, tâ cüz'iyat ve efrada ve zerrelere kadar görünen intizam-ı ekmel ve insicam-ı ecmel, o ferdiyete, o vahdete hiçbir cihetle şüphe getirmez bir şahid-i âdil, bir burhan-ı bâhirdir. Çünkü gayrın müdahalesi olsa, bu gayet hassas nizam ve intizam ve muvazene-i kâinat elbette bozulacaktı ve intizamsızlık eseri görünecekti.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا [1]

âyetinin sırrıyla, bu harika, mükemmel nizam-ı kâinat karışacaktı ve fesada girecekti. Halbuki,

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ [2]

âyetiyle, zerrattan tâ seyyârâta, ferşten tâ Arşa kadar hiçbir cihetle kusur ve noksan ve müşevveşiyet eseri görülmediğinden, gayet parlak bir surette, bu nizam-ı kâinat ve şu intizam-ı mahlûkat ve şu muvazene-i mevcudat, ism-i Ferdin cilve-i âzamını gösterip vahdete şehadet eder.

Hem cilve-i ehadiyet sırrıyla, en küçük bir zîhayat mahlûk, kâinatın bir misal-i musağğarası ve küçük bir fihristesi hükmünde olduğundan, o tek zîhayata sahip çıkan, bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutan Zât olabilir. Ve bir çekirdek, hilkatçe bir ağaçtan geri olmadığı ve bir ağaç küçük bir kâinat hükmünde olduğu, herbir zîhayat dahi küçük bir kâinat ve küçük bir âlem hükmünde olduğundan, bu sırr-ı ehadiyet cilvesi, şirk ve iştiraki muhal derecesine getiriyor. Bu kâinat, o sırla, değil yalnız tecezzî kabul etmez bir külldür; belki mahiyetçe, inkısam ve iştiraki ve tecezzîsi imkânsız ve müteaddit elleri kabul etmez bir küllî hükmüne geçtiğinden, ondaki her cüz, bir cüz'î ve bir ferdi hükmünde ve o küll dahi bir küllî hükmünde olduğundan, hiçbir cihetle iştirakin imkânı olmuyor. Bu ism-i Ferdin cilve-i âzamı, hakikat-i tevhidi, bu sırr-ı ehadiyetle bedâhet derecesinde ispat ediyor.

Evet, kâinatın envâları birbiri içine girift olması ve kenetleşmesi ve herbirinin vazifesi umuma baktığı cihetle, kâinatı, rububiyet ve icad noktasında tecezzî kabul etmez bir küll hükmüne getirdiği misilli, kâinatta faaliyet gösteren ef'âl-i umumiye-i muhîta dahi, birbirinin içinde tedahül cihetiyle, yani, meselâ hayat vermek fiili içinde, aynı anda iaşe ve terzik fiili görünüyor. Ve o iaşe, ihyâ fiilleri içinde, aynı zamanda o zîhayatın cesedini tanzim, teçhiz fiilleri müşahede olunuyor. Ve o iaşe, ihyâ, tanzim, teçhiz fiilleri içinde, aynı vakitte tasvir, terbiye ve tedbir fiilleri nazara çarpıyor. Ve hâkezâ, böyle muhit ve umumî ef'âlin birbiri içine tedahülü ve girift olması ve ziyadaki yedi renk gibi imtizaç, belki ittihad etmesi haysiyetiyle ve o ef'âlin herbiri mahiyetçe bir birlik ve vahdet içinde ekser mevcudata ihatası ve şümulü ve vahdânî birer fiil olduğundan, herhalde fâilinin

birtek Zât olması ve herbiri umum kâinatı istilâ etmesi ve sair ef'âl ile muavenettârâne birleşmesi itibarıyla, kâinatı tecezzî kabul etmez bir küll hükmüne getirdiği gibi; zîhayat mahlûkların herbirisi, kâinatın bir çekirdeği, bir fihristesi, bir nümunesi hükmünde olduğundan, kâinatı rububiyet noktasında tecezzî ve inkısamı imkân haricinde bir küllî hükmüne getirmiştir.

Demek kâinat öyle bir külldür ki, bir cüz'e rab olmak, umum o külle rab olmakla olur. Ve öyle bir küllîdir ki, herbir cüz, bir ferd hükmüne geçip, birtek ferde rububiyetini dinlettirmek, umum o küllîyi musahhar etmekle olabilir.

1.) Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
2.) Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 6.Isaret

6.İşaret: Ferdiyet-i Rabbaniye, bütün kemalatın medarıdır

Altıncı İşaret

Ferdiyet-i Rabbâniye ve vahdet-i İlâhiye, bütün kemâlâtın **(Haşiye)** medarı, esası olduğu ve kâinatın hilkatindeki hikmetlerin ve maksatların menşei ve madeni olduğu gibi, zîşuur ve zîaklın, hususan insanın metalibinin ve arzularının husul bulmasının menbaı ve çare-i yegânesidir. Eğer ferdiyet olmazsa, beşerin bütün metalip ve arzuları sönecek. Hem hilkat-i kâinatın neticeleri hiçe inecek, hem mevcut ve muhakkak olan ekser kemâlâtın in'idâmına vesile olacak.

Meselâ, insanda en şedit ve sarsılmaz ve aşk derecesinde bir arzu-yu bekà var. Ve o matlabı vermek için, bütün kâinatı sırr-ı ferdiyetle kabzasında tutan ve bir menzili kapayıp öbür menzili açmak gibi kolay bir surette dünyayı kapayıp âhireti açabilir bir Zât, o arzu-yu bekàyı yerine getirebilir. Ve bu arzu gibi, ebede uzanmış ve kâinatın etrafına yayılmış, beşerin binler arzuları, sırr-ı ferdiyete ve hakikat-i tevhide bağlıdırlar. Eğer o ferdiyet olmazsa, onlar olmaz, akîm kalırlar. Ve vahdetle bütün kâinata birden tasarruf eden bir Zât-ı Ferd olmazsa, o matlaplar yerine gelmez. Farazâ gelse de çok nâkıs olur.

İşte bu sırr-ı azîm içindir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, tevhid ve ferdiyeti pek çok tekrarla, kuvvetli bir hararetle, yüksek bir halâvetle ders verdiği gibi, bütün enbiya ve asfiya ve evliya, en büyük zevklerini ve saadetlerini, kelime-i tevhid olan [1] لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ da buluyorlar.

Haşiye: Hattâ hadsiz kemal ve cemâl-i İlâhînin tahakkukuna en zâhir burhan ve en kuvvetli bir delil, vahdettir. Çünkü, kâinatın Sânii, Vâhid-i Ehad bilinse, bütün kâinattaki kemâlât ve cemaller, o Sâni-i Vâhidde bulunan kudsî kemâlâtın ve cemallerin gölgeleri ve cilveleri ve işaretleri ve tereşşuhatları olduğu bilinecek. Yoksa, kâinatın kemâlâtı ve cemalleri, mahlûkata ve şuursuz bir kısım esbaba ait kalacaktı. O vakit, akl-ı beşer nazarında, kemâlât-ı İlâhiyenin hazine-i sermediyesi anahtarsız, meçhul kalırdı.

1.)Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Haşir Sûresi, 59:22)

Lemalar : 30.Lema : 4.Nükte : 7.Isaret

7.İşaret: Vahdaniyet-i İlahiye, Risalet-i Ahmediyeyi iktiza eder

Yedinci İşaret

İşte bu tevhid-i hakikîyi bütün meratibiyle en mükemmel bir surette ders veren, ispat eden, ilân eden Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın risaleti, elbette o tevhidin kat'iyeti derecesinde sabit olmak lâzım gelir. Çünkü, madem daire-i vücudun en büyük hakikati olan tevhidi bütün hakaikiyle o zât ders veriyor; elbette tevhidi ispat eden bütün burhanlar, dolayısıyla, onun risaletini ve vazifesinin hakkaniyetini ve dâvâsının doğruluğunu dahi kat'î ispat eder denilebilir. Evet, böyle binler hakaik-i âliyeyi cem eden ferdiyet ve vahdâniyeti hakkıyla keşfedip ders veren bir risalet, gayet kat'î bir surette o tevhid, o ferdiyetin muktezasıdır ve lâzımıdır. Onlar, onu herhalde isterler.

İşte o vazifeyi tam tamına yerine getiren zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın şahsiyet-i mâneviyesinin derece-i ehemmiyetine ve ulviyetine ve bu kâinatın bir güneşi olduğuna şehadet eden pek çok delillerden, sebeplerden üç tanesini nümune olarak beyan ediyoruz.

Birincisi: Umum ümmet, umum asırlarda işledikleri umum hasenâtın bir misli, [1] اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrınca, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın sahife-i hasenâtına geçtiği gibi; umum ümmet, her günde ettikleri salâvat duasının kat'î makbuliyeti cihetiyle, o hadsiz duaların iktiza ettikleri makam ve mertebeyi düşünmekle, şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmın bu kâinat içinde nasıl bir güneş olduğu anlaşılır.

İkincisi: Âlem-i İslâmın şecere-i kübrâsının menşei, çekirdeği, hayatı, medarı olan mahiyet-i Muhammediye Aleyhissalâtü

Vesselâmın, fevkalâde istidat ve cihazatıyla, âlem-i İslâmiyetin mâneviyâtını teşkil eden kudsî kelimâtı, tesbihâtı, ibâdâtı, en evvel, bütün mânâlarıyla hissedip yapmaktan gelen terakkiyât-ı ruhiyesini düşün, Habîbiyet derecesine çıkan ubudiyet-i Muhammediyenin (a.s.m.) velâyeti sair velâyetlerden ne kadar yüksek olduğunu anla.

Bir zaman, birtek tesbihin, birtek namazda, Sahabelerin tarz-ı telâkkisine yakın bir surette bana inkişafı, bir ay kadar ibadet derecesinde ehemmiyetli göründü; Sahabelerin yüksek kıymetini onunla anladım. Demek, bidâyet-i İslâmiyede kelimât-ı kudsiyenin verdiği feyiz ve nurun başka bir meziyeti var. Tazeliği haysiyetiyle başka bir letâfeti, bir tarâveti, bir lezzeti var ki, gaflet perdesi altında mürur-u zamanla gizlenir, azalır, perdelenir. Zât-ı Muhammediye (a.s.m.) ise, onları menba-ı hakikîsinden (Zât-ı Akdesten) turfanda, taze olarak, fevkalâde istidadıyla almış, emmiş, massetmiş. Bu sırra binaen, o zât, birtek tesbihten, başkasının bir sene ibadeti kadar feyiz alabilir.

İşte bu nokta-i nazardan, zât-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmın, haddi ve nihayeti olmayan merâtib-i kemâlâtta ne derece terakki ettiğini kıyas et.

Üçüncüsü: Bu kâinatın Hâlıkı, bu kâinattaki bütün makasıdının en ehemmiyetli medarı nev-i insan olduğundan ve bütün hitâbât-ı Sübhâniyenin en anlayışlı bir muhatabı nev-i beşer olduğundan; o nev-i beşer içinde en meşhur, en namdar ve âsârıyla ve icraatıyla en mükemmel, en muhteşem fert olan zât-ı Muhammediyeyi (a.s.m.) o nevi namına, belki umum kâinat hesabına kendine muhatap ittihaz eden Zât-ı Ferd-i Zülcelâl, elbette onu hadsiz kemâlâtta hadsiz feyzine mazhar etmiştir.

İşte, bu üç nokta gibi çok noktalar var, kat'î bir surette ispat ederler ki, şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediye (a.s.m.), kâinatın mânevî bir güneşi olduğu gibi; bu kâinat denilen Kur'ân-ı kebîrin âyet-i kübrâsı ve o furkan-ı âzamın ism-i âzamı ve ism-i Ferdin cilve-i âzamının bir âyinesidir. Kâinatın umum zerrâtının, umum zamanlarındaki umum dakikalarının bütün âşirelerine darb edilip, hâsıl-ı darb adedince o zât-ı Ahmediyeye salât-ü selâm, nihayetsiz hazine-i rahmetinden inmesini, Zât-ı Ferd-i Ehad-i Samedden niyaz ediyoruz.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [2]

1.) Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü'l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü'l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte

Otuzuncu Lem'anın Beşinci Nüktesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ [2]
يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ
لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ
قَدِيرٌ

âyet-i azîmenin ve

اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ لاَ تَاْخُذُهُ [3]
سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ

âyet-i azîmin birer nüktesi ile, İsm-i Âzam veyahut İsm-i Âzamın iki ziyasından bir ziyası veya altı nurundan bir nuru olan ism-i Hayyın bir cilvesi, Şevvâl-i Şerifte, Eskişehir Hapishanesinde uzaktan uzağa aklıma göründü. Vaktinde kaydedilmedi ve çabuk o kudsî kuşu avlayamadık. Tebâud ettikten sonra, hiç olmazsa bazı remizlerle o hakikat-i ekberin ve nur-u âzamın bazı şualarını muhtasaran göstereceğiz.

- 1.Remiz: Hayatın mahiyeti
- 2.Remiz: Hayatın mülk ve meleküt ciheti şeffaftır
- 3.Remiz: Kainatın neticesi hayat, hayatın neticesi de şükür ve ibadettir

•4.Remiz: Hayat, imanın altı erkanına bakıp isbat eder
•5.Remiz: Hayat, girdiği cesedi alem hükmüne getirir
•Hatime: İsm-i A'zam herkes için aynı olmaz

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kadirdir. (Rum Sûresi, 30:50)
3.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O Hayy ve Kayyûmdur. Onu ne uyuklama ve ne de uyku tutmaz, gafletin hiçbir çeşidi hiçbir zaman Ona ârız olamaz. (Bakara Sûresi, 2:255)

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : 1.Remiz

Birinci Remiz

İsm-i Hayy ve ism-i Muhyînin bir cilve-i âzamından olan “Hayat nedir? Ve mahiyeti ve vazifesi nedir?” sualine karşı, fihristevâri cevap şudur ki:

Hayat,

şu kâinatın en ehemmiyetli gayesi,

hem en büyük neticesi,

hem en parlak nuru,

hem en latîf mâyesi,

hem gayet süzülmüş bir hülâsası,

hem en mükemmel meyvesi,

hem en yüksek kemâli,

hem en güzel cemâli,

hem en güzel ziyneti,

hem sırr-ı vahdeti,

hem rabıta-i ittihadı,

hem kemâlâtının menşei,

hem san’at ve mahiyetçe en harika bir zîruhu,

hem en küçük bir mahlûku bir kâinat hükmüne getiren mu’cizekâr bir hakikati,

hem güya kâinatın küçük bir zîhayatta yerleşmesine vesile oluyor gibi, koca kâinatın bir nevi fihristesini o zîhayatta göstermekle beraber, o zîhayatı ekser mevcudatla münasebettar ve küçük bir kâinat hükmüne getiren en harika bir mu’cize-i kudrettir.

Hem en büyük bir küll kadar, hayat ile küçük bir cüz'ü büyülten ve bir ferdi dahi küllî gibi bir âlem hükmüne getiren ve rububiyet cihetinde kâinatı tecezzî ve iştiraki ve inkısamı kabul etmez bir küll, bir küllî hükmünde gösteren fevkalâde harika bir san'at-ı İlâhiyedir.

Hem kâinatın mahiyetleri içinde Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun vücub-u vücuduna ve vahdetine ve ehadiyetine şehadet eden burhanların en parlağı, en kat'îsi ve en mükemmeli,

hem masnuat-ı İlâhiye içinde en hafîsi ve en zâhiri, en kıymettarı ve en ucuzu, en nezihi ve en parlak ve en mânidar bir nakş-ı san'at-ı Rabbâniyedir.

Hem sair mevcudatı kendine hâdim ettiren, nâzenin, nazdar, nazik bir cilve-i rahmet-i Rahmâniyedir.

Hem şuûnât-ı İlâhiyenin gayet câmi bir âyinesidir.

Hem Rahmân, Rezzak, Rahîm, Kerîm, Hakîm gibi çok Esmâ-i Hüsnânın cilvelerini câmi ve rızık, hikmet, inâyet, rahmet gibi çok hakikatleri kendine tâbi eden ve görmek ve işitmek ve hissetmek gibi umum duyguların menşei, madeni bir acube-i hilkat-i Rabbâniyedir.

Hem hayat, bu kâinatın tezgâh-ı âzamında öyle bir istihale makinesidir ki, mütemadiyen, her tarafta tasfiye yapıyor, temizlendiriyor, terakki veriyor, nurlandırıyor. Ve zerrat kafilelerine güya hayatın yuvası olan cesedi, o zerrelere vazife görmek, nurlanmak, talimat yapmak için bir misafirhane, bir mektep, bir kışladır. Adeta Zât-ı Hayy ve Muhyî, bu makine-i hayat vasıtasıyla, bu karanlıklı ve fâni ve süflî olan âlem-i dünyayı latîfleştiriyor, ışıklandırıyor, bir nevi bekà veriyor, bâki bir âleme gitmeye hazırlattırıyor.

Hem hayatın iki yüzü, yani mülk, melekût vecihleri parlaktır, kirsizdir, noksansızdır, ulvîdir. Onun için, perdesiz, vasıtasız, doğrudan doğruya dest-i kudret-i Rabbâniyeden çıktığını âşikâre göstermek için, sair eşya gibi zâhirî esbabı, hayattaki tasarrufât-ı kudrete perde edilmemiş bir müstesna mahlûktur.

Hem hayatın hakikati, altı erkân-ı imaniyeye bakıp mânen ve remzen ispat eder. Yani,

hem Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücudunu ve hayat-ı sermediyesini,

hem dâr-ı âhireti ve hayat-ı bâkıyesini,

hem vücud-u melâike,

hem sair erkân-ı imaniyeye pek kuvvetli bakıp iktiza eden bir hakikat-i nuraniyedir.

Hem hayat, bütün kâinattan süzülmüş en sâfi bir hülâsası olduğu gibi, kâinattaki en mühim bir maksad-ı İlâhî ve hilkat-i âlemin en mühim neticesi olan şükür ve ibadet ve hamd ve muhabbeti netice veren bir sırr-ı âzamdır.

İşte, hayatın bu mezkûr yirmi dokuz ehemmiyetli ve kıymettar hassalarını ve ulvî ve umumî vazifelerini nazara al. Sonra bak, Muhyî isminin arkasında ism-i Hayyın azametini gör. Ve hayatın bu azametli hassaları ve meyveleri noktasından, ism-i Hayy nasıl bir İsm-i Âzam olduğunu bil.

Hem anla ki, bu hayat madem kâinatın en büyük neticesi ve en azametli gayesi ve en kıymettar meyvesidir; elbette bu hayatın dahi kâinat kadar büyük bir gayesi, azametli bir neticesi bulunmak gerektir. Çünkü ağacın neticesi meyve olduğu gibi, meyvenin de çekirdeği vasıtasıyla neticesi, gelecek bir ağaçtır. Evet, bu hayatın gayesi ve neticesi hayat-ı ebediye olduğu gibi, bir meyvesi de, hayatı veren Zât-ı Hayy ve Muhyîye karşı şükür ve ibadet ve hamd ve muhabbettir ki, bu şükür ve muhabbet ve hamd ve ibadet ise, hayatın meyvesi olduğu gibi, kâinatın gayesidir.

Ve bundan anla ki, bu hayatın gayesini *“rahatça yaşamak ve gafletli lezzetlenmek ve heveskârâne nimetlenmektir”* diyenler, gayet çirkin bir cehaletle, münkirâne, belki de kâfirâne, bu pek çok kıymettar olan hayat nimetini ve şuur hediyesini ve akıl ihsanını istihfaf ve tahkir edip dehşetli bir küfran-ı nimet ederler.

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : 2.Remiz

2.Remiz: Hayatın mülk ve melekût ciheti şeffaftır

İkinci Remiz

İsm-i Hayyın bir cilve-i âzamı ve ism-i Muhyînin bir tecellî-i eltafı olan bu hayatın Birinci Remizdeki fihristesi, zikredilen bütün mertebeleri ve vasıfları ve vazifeleri beyan etmek, o vasıflar adedince risaleler yazmak lâzım geldiğinden, Risale-i Nur'un eczalarında o vasıfların, o mertebelerin, o vazifelerin bir kısmı izah edildiğinden, kısmen tafsilâtı Risale-i Nur'a havale edip, burada birkaç tanesine muhtasaran işaret edeceğiz.

İşte, hayatın yirmi dokuz hassalarından yirmi üçüncü hassasında şöyle denilmiştir ki: Hayatın iki yüzü de şeffaf, kirsiz olduğundan, esbab-ı zâhiriye ondaki tasarrufât-ı kudret-i Rabbâniyeye perde edilmemiştir.

Evet, bu hassanın sırrı şudur ki: Kâinatta gerçi herşeyde bir güzellik ve iyilik ve hayır vardır. Ve şer ve çirkinlik gayet cüz'îdir ve vâhid-i kıyasîdirler ki, güzellik ve iyilik mertebelerini ve hakikatlerinin tekessürünü ve taaddüdünü göstermek cihetiyle, o şer ise hayır ve o kubh dahi hüsün olur. Fakat zîşuurların nazar-ı zâhirîsinde görünen zâhirî çirkinlik ve fenalık ve belâ ve musibetten gelen küsmekler ve şekvâlar Zât-ı Hayy-ı Kayyûma teveccüh etmemek için, hem aklın zâhirî nazarında habis, pis görünen şeylerde, kudsî, münezzeh olan kudretin bizzat ve perdesiz onlarla mübaşereti kudretin izzetine münâfi gelmemek için, zâhirî esbablar o kudretin tasarrufâtına perde edilmişler. O esbab ise icad edemiyorlar; belki haksız olan şekvâlara ve itirazlara hedef olmak ve izzet ve kudsiyet ve münezzehiyet-i kudreti muhafaza içindirler.

Yirmi İkinci Sözün İkinci Makamının Mukaddimesinde beyan edildiği gibi, Hazret-i Azrâil (a.s.) kabz-ı ervah vazifesi hususunda

Cenâb-ı Hakka münâcât etmiş, demiş: “Senin kulların benden küsecekler.” Cevaben ona denilmiş: “Senin vazifen ile vefat edenlerin ortasında hastalıklar ve musibetler perdesini bırakacağım. Vefat edenler sana değil, belki itiraz ve şekvâ oklarını o perdelere atacaklar.”

Bu münâcâtın sırrına göre, ölümün ve vefatın ehl-i iman hakkında hakikî güzel yüzünü görmeyen ve ondaki rahmetin cilvesini bilmeyenlerin küsmeleri ve itirazları Zât-ı Hayy-ı Kayyûma gitmemek için Hazret-i Azrâil’in (a.s.) vazifesi de bir perde olduğu gibi, sair esbablar dahi zâhirî perdedirler. Evet, izzet, azamet ister ki, esbab perdedâr-ı dest-i kudret ola aklın nazarında. Fakat vahdet ve celâl ister ki, esbab ellerini çeksinler tesir-i hakikîden.

Fakat hayatın hem zâhirî, hem bâtınî, hem mülk, hem melekût vecihleri kirsiz, noksansız, kusursuz olduğundan, şekvâları ve itirazları davet edecek maddeler onda bulunmadığı gibi, izzet ve kudsiyet-i kudrete münâfi olacak pislik ve çirkinlik olmadığından, doğrudan doğruya, perdesiz olarak, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun ***“ihyâ edici, hayat verici, diriltici”*** isminin eline teslim edilmişlerdir. Nur da öyledir, vücut ve icad da öyledir. Onun içindir ki, icad ve halk, doğrudan doğruya, perdesiz, Zât-ı Zülcelâlin kudretine bakar. Hattâ yağmur bir nevi hayat ve rahmet olduğundan, vakt-i nüzulü bir muttarid kanuna tâbi kılınmamış—tâ ki her vakt-i hâcette eller dergâh-ı İlâhiyeye rahmet istemek için açılsın. Eğer yağmur, güneşin tulûu gibi, bir kanuna tâbi olsaydı, o nimet-i hayatiye, her vakt-i hâcette rica ile istenilmeyecekti.

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : 3.Remiz

3.Remiz: Kainatın neticesi hayat, hayatın neticesi de şükür ve ibadettir

Üçüncü Remiz

Yirmi dokuzuncu hassasında denilmiştir ki: Kâinatın neticesi hayat olduğu gibi, hayatın neticesi olan şükür ve ibadet dahi, kâinatın sebeb-i hilkati ve ille-i gayesi ve maksud neticesidir.

Evet, bu kâinatın Sâni-i Hayy-ı Kayyûmu, bu kadar hadsiz envâ-ı nimetiyle kendini zîhayatlara bildirip sevdirdiğine mukabil, elbette zîhayatlardan o nimetlere karşı teşekkür; ve sevdirmesine mukabil sevmelerini; ve kıymettar san'atlarına mukabil medh ü senâ etmelerini; ve evâmir-i Rabbânîsine karşı itaat ve ubudiyetle mukabele etmelerini ister.

İşte bu sırr-ı rububiyete göre teşekkür ve ubudiyet, bütün envâ-ı hayatın ve dolayısıyla bütün kâinatın en ehemmiyetli gayesi olduğundandır ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan pek çok hararetle ve şiddetle ve halâvetle şükür ve ibadete sevk ediyor. Ve *"İbadet Cenâb-ı Hakka mahsus ve şükür Ona lâyık ve hamd Ona hastır"* diye çok tekrarla beyan ediyor. Demek bu şükür ve ibadet doğrudan doğruya Mâlik-i Hakikîsine gitmek lâzım olduğunu ifade için, hayatı bütün şuûnâtıyla perdesiz kabza-i tasarrufunda tutmasına delâlet eden

(1) وَهُوَ الَّذِى يُحْيِى وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلاَفُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ

(2) وَهُوَ الَّذِى يُحْيِى وَيُمِيتُ فَاِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

فَيُحْيِـى بِهِ ٱلاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا [3]

gibi âyetler, pek sarih bir surette vasıtaları nefyedip, doğrudan doğruya hayatı Hayy-ı Kayyûmun dest-i kudretine münhasıran veriyor.

Evet, minnettarlık ve teşekkürü davet eden ve muhabbet ve senâ hissini tahrik eden, hayattan sonra rızık ve şifa ve yağmur gibi vesile-i şükran şeyler dahi doğrudan doğruya Zât-ı Rezzâk-ı Şâfîye ait olduğunu, esbab ve vesait bir perde olduğunu,

هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ [4]

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ [5]

وَهُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا [6]

gibi âyetlerle, rızık, şifa ve yağmur münhasıran Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun kudretine hastır. Perdesiz, Ondan geldiğini ifade için, kaide-i nahviyece alâmeti hasr ve tahsis olan [7] .. هُوَ الَّذِى هُوَ الرَّزَّاقُ ifade etmiştir. İlâçlara hâsiyetleri veren ve tesiri halk eden, ancak o Şâfî-i Hakikîdir.

1.) Dirilten de, öldüren de ancak Odur. Geceyle gündüzü değiştirmek de ancak Onun eseridir. (Mü'minûn Sûresi, 23:80)
2.) Dirilten de, öldüren de ancak Odur. O birşeyin olmasını dilediği zaman Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da oluverir. (Mü'min Sûresi, 40:68)
3.) Yeryüzünü ölümünün ardından diriltir. (Rum Sûresi, 30:24)
4.) Rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Odur. (Zâriyat Sûresi, 51:58)
5.) Hastalandığımda bana şifa veren ancak Odur. (Şuarâ Sûresi, 26:80)
6.) İnsanlar ümitsizliğe düştüklerinde yağmuru indiren ancak Odur. (Şûrâ Sûresi, 42:28)
7.) ..öyle ki, Odur. (Şûrâ Sûresi, 42:28) .. Rızık verici ancak Odur. (Zâriyat Sûresi, 51:58)

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : 4.Remiz

4.Remiz: Hayat, imanın altı erkanına bakıp isbat eder

Dördüncü Remiz

Hayatın yirmi sekizinci hassasında beyan edilmiştir ki: Hayat, imanın altı erkânına bakıp ispat ediyor, onların tahakkukuna işaretler ediyor.

Evet, madem bu kâinatın en mühim neticesi ve meyvesi ve hikmet-i hilkati hayattır; elbette o hakikat-i âliye, bu fâni, kısacık, noksan, elemli hayat-ı dünyeviyeye münhasır değildir. Belki, hayatın yirmi dokuz hassasıyla mahiyetinin azameti anlaşılan şecere-i hayatın gayesi, neticesi ve o şecerenin azametine lâyık bir meyvesi, hayat-ı ebediyedir ve hayat-ı uhreviyedir, taşıyla ve ağacıyla, toprağıyla hayattar olan dâr-i saadetteki hayattır. Yoksa, bu hadsiz cihazat-ı mühimme ile teçhiz edilen hayat şeceresi, zîşuur hakkında, hususan insan hakkında meyvesiz, faydasız, hikmetsiz, hakikatsiz olmak lâzım gelecek. Ve sermayece ve cihazatça serçe kuşundan meselâ yirmi derece ziyade ve bu kâinatın ve zîhayatın en mühim, yüksek ve ehemmiyetli mahlûku olan insan, serçe kuşundan, saadet-i hayat cihetinde yirmi derece aşağı düşüp en bedbaht, en zelîl bir biçare olacak. Hem en kıymettar bir nimet olan akıl dahi, geçmiş zamanın hüzünlerini ve gelecek zamanın korkularını düşünmekle kalb-i insanı mütemadiyen incitip bir lezzete dokuz elemleri karıştırdığından, en musibetli bir belâ olur. Bu ise yüz derece bâtıldır. Demek bu hayat-ı dünyeviye, **«âhirete iman»** rüknünü kat'î ispat ediyor ve her baharda haşrin üç yüz binden ziyade nümunelerini gözümüze gösteriyor.

Acaba senin cisminde, senin bahçende ve senin vatanında senin hayatına lâzım ve münasip bütün levazımatı ve cihazatı hikmet ve inâyet ve rahmetle ihzar eden ve vaktinde yetiştiren, hattâ senin

midenin bekà ve yaşamak arzusuyla ettiği hususî ve cüz'î olan rızık duasını bilen ve işiten ve hadsiz leziz taamlarla o duanın kabulünü gösteren ve mideyi memnun eden bir Mutasarrıf-ı Kadîr, hiç mümkün müdür ki, seni bilmesin ve görmesin? Ve nev-i insanın en büyük gayesi olan hayat-ı ebediyeye lâzım esbabı ihzar etmesin? Ve nev-i insanın en büyük, en ehemmiyetli, en lâyık ve umumî olan bekà duasını, hayat-ı uhreviyenin inşasıyla ve Cennetin icadıyla kabul etmesin? Ve kâinatın en mühim mahlûku, belki zeminin sultanı ve neticesi olan nev-i insanın Arş ve ferşi çınlatan umumî ve gayet kuvvetli duasını işitmeyip, küçük bir mide kadar ehemmiyet vermesin, memnun etmesin, kemâl-i hikmetini ve nihayet rahmetini inkâr ettirsin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ!

Hem hiç kabil midir ki, hayatın en cüz'îsinin pek gizli sesini işitsin, derdini dinlesin ve derman versin ve nazını çeksin ve kemâl-i itinâ ve ihtimamla beslesin ve ona dikkatle hizmet ettirsin ve büyük mahlûkatını ona hizmetkâr yapsın; ve sonra en büyük ve kıymettar ve bâki ve nazdar bir hayatın gök sadâsı gibi yüksek sesini işitmesin? Ve onun çok ehemmiyetli bekà duasını ve nazını ve niyazını nazara almasın? Adeta bir neferin kemâl-i itinâ ile teçhizat ve idaresini yapsın ve mutî ve muhteşem orduya hiç bakmasın? Ve zerreyi görsün, güneşi görmesin? Sivrisineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ!

Hem hiçbir cihetle akıl kabul eder mi ki, hadsiz rahmetli, muhabbetli ve nihayet derecede şefkatli ve kendi san'atını çok sever ve kendini çok sevdirir ve kendini sevenleri ziyade sever bir Zât-ı Kadîr-i Hakîm, en ziyade kendini seven ve sevimli ve sevilen ve Sâni'ine fıtraten perestiş eden hayatı ve hayatın zâtı ve cevheri olan ruhu, mevt-i ebedî ile idam edip, kendinden o sevgili muhibbini ve habibini ebedî bir surette küstürsün, darıltsın, dehşetli rencide ederek sırr-ı rahmetini ve nur-u muhabbetini inkâr etsin ve ettirsin? Yüz bin defa hâşâ ve kellâ! Bu kâinatı cilvesiyle süslendiren bir cemâl-i mutlak ve umum mahlûkatı sevindiren bir rahmet-i mutlaka, böyle hadsiz bir çirkinlikten ve kubh-u mutlaktan ve böyle bir zulm-ü mutlaktan, bir merhametsizlikten, elbette nihayetsiz derece münezzehtir ve mukaddestir.

Netice: Madem dünyada hayat var; elbette insanlardan hayatın sırrını anlayanlar ve hayatını sû-i istimal etmeyenler, dâr-ı bekàda ve

Cennet-i bâkiyede hayat-ı bâkiyeye mazhar olacaklardır. Âmennâ.

Ve hem nasıl ki yeryüzünde bulunan parlak şeylerin güneşin akisleriyle parlamaları ve denizlerin yüzlerinde kabarcıkları ziyanın lem'alarıyla parlayıp sönmeleri, arkalarından gelen kabarcıklar yine hayalî güneşçiklere âyinelik etmeleri bilbedâhe gösteriyor ki, o lem'alar, yüksek birtek güneşin cilve-i in'ikâsıdırlar ve güneşin vücudunu muhtelif dillerle yad ediyorlar ve ışık parmaklarıyla ona işaret ediyorlar. Aynen öyle de, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun Muhyî isminin cilve-i âzamıyla berrin yüzünde ve bahrin içinde zîhayatların kudret-i İlâhiye ile parlayıp, arkalarından gelenlere yer vermek için "Yâ Hayy" deyip perde-i gaybda gizlenmeleri, bir hayat-ı sermediye sahibi olan **«Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun hayatına ve vücub-u vücuduna»** şehadetler, işaretler ettikleri gibi; umum mevcudatın tanziminde eseri görünen ilm-i İlâhîye şehadet eden bütün deliller ve kâinata tasarruf eden kudreti ispat eden bütün burhanlar ve tanzim ve idare-i kâinatta hükümfermâ olan irade ve meşieti ispat eden bütün hüccetler ve kelâm-ı Rabbânî ve vahy-i İlâhînin medarı olan risaletleri ispat eden bütün alâmetler, mu'cizeler ve hâkezâ yedi sıfât-ı İlâhiyeye şehadet eden bütün delâil, bil'ittifak Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun hayatına delâlet, şehadet, işaret ediyorlar. Çünkü, nasıl birşeyde görmek varsa hayatı da var; işitmek varsa hayatın alâmetidir; söylemek varsa hayatın vücuduna işaret eder; ihtiyar, irade varsa hayatı gösterir. Aynen öyle de, bu kâinatta âsârıyla vücutları muhakkak ve bedihî olan kudret-i mutlaka ve irade-i şâmile ve ilm-i muhit gibi sıfatlar, bütün delâilleriyle, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun hayatına ve vücub-u vücuduna şehadet ederler ve bütün kâinatı bir gölgesiyle ışıklandıran ve bir cilvesiyle bütün dâr-ı âhireti zerrâtıyla beraber hayatlandıran hayat-ı sermediyesine şehadet ederler.

Hem hayat, **«melâikeye iman»** rüknüne dahi bakar, remzen ispat eder. Çünkü, madem kâinatta en mühim netice hayattır ve en ziyade intişar eden ve kıymettarlığı için nüshaları teksir edilen ve zemin misafirhanesini gelip geçen kafilelerle şenlendiren zîhayatlardır. Ve madem küre-i arz bu kadar zîhayatın envâıyla dolmuş ve mütemadiyen zîhayat envâlarını tecdit ve teksir etmek hikmetiyle, her vakit dolar boşanır ve en hasis ve çürümüş maddelerinde dahi kesretle zîhayatlar halk edilerek bir mahşer-i huveynat oluyor. Ve madem hayatın süzülmüş en sâfi hülâsası olan

şuur ve akıl ve en latîf ve sabit cevheri olan ruh, bu küre-i arzda gayet kesretli bir surette halk olunuyorlar; adeta küre-i arz, hayat ve akıl ve şuur ve ervah ile ihyâ olup öyle şenlendirilmiş. Elbette küre-i arzdan daha latîf, daha nuranî, daha büyük, daha ehemmiyetli olan ecrâm-ı semâviye, ölü, câmid, hayatsız, şuursuz kalması imkân haricindedir. Demek gökleri, güneşleri, yıldızları şenlendirecek ve hayattar vaziyetini verecek ve netice-i hilkat-i semâvâtı gösterecek ve hitâbât-ı Sübhâniyeye mazhar olacak olan zîşuur, zîhayat ve semâvâta münasip sekeneler, herhalde sırr-ı hayatla bulunuyorlar ki, onlar da melâikelerdir.

Hem hayatın sırr-ı mahiyeti, peygamberlere iman rüknüne bakıp remzen ispat eder. Evet, madem kâinat, hayat için yaratılmış ve hayat dahi Hayy-ı Kayyûm-u Ezelînin bir cilve-i âzamıdır, bir nakş-ı ekmelidir, bir san'at-ı ecmelidir. Madem hayat-ı sermediye, resullerin gönderilmesiyle ve kitapların indirilmesiyle kendini gösterir. (Evet, eğer kitaplar ve peygamberler olmazsa, o hayat-ı ezeliye bilinmez. Nasıl ki bir adamın söylemesiyle diri ve hayattar olduğu anlaşılır; öyle de, bu kâinatın perdesi altında olan âlem-i gaybın arkasında söyleyen, konuşan, emir ve nehyedip hitap eden bir Zâtın kelimâtını, hitâbâtını gösterecek, peygamberler ve ellerinde nâzil olan kitaplardır.) Elbette kâinattaki hayat, kat'î bir surette Hayy-ı Ezelînin vücûb-u vücuduna kat'î şehadet ettiği gibi; o hayat-ı Ezeliyenin şuâât, celevât, münâsebât olan **«irsâl-i rusül»** ve **«inzâl-i kütüb»** rükünlerine bakar, remzen ispat eder. Ve bilhassa risalet-i Muhammediye (a.s.m.) ve vahy-i Kur'ânî hayatın ruhu ve aklı hükmünde olduğundan, bu hayatın vücudu gibi hakkaniyetleri kat'îdir denilebilir.

Evet, nasıl ki hayat bu kâinattan süzülmüş bir hülâsadır. Ve şuur ve his dahi hayattan süzülmüş, hayatın bir hülâsasıdır. Akıl dahi şuurdan ve histen süzülmüş, şuurun bir hülâsasıdır. Ve ruh dahi, hayatın hâlis ve sâfi bir cevheri ve sabit ve müstakil zâtıdır. Öyle de, maddî ve mânevî hayat-ı Muhammediye (a.s.m.) dahi, hayat ve ruh-u kâinattan süzülmüş hülâsatü'l-hülâsadır ve risalet-i Muhammediye dahi (a.s.m.) , kâinatın his ve şuur ve aklından süzülmüş en sâfi hülâsasıdır. Belki maddî ve mânevî hayat-ı Muhammediye (a.s.m.) , âsârının şehadetiyle, hayat-ı kâinatın hayatıdır. Ve risalet-i Muhammediye (a.s.m.), şuur-u kâinatın şuurudur ve nurudur. Ve

vahy-i Kur’ân dahi, hayattar hakaikinin şehadetiyle, hayat-ı kâinatın ruhudur ve şuur-u kâinatın aklıdır.

Evet, evet, evet! Eğer kâinattan risalet-i Muhammediyenin (a.s.m.) nuru çıksa, gitse, kâinat vefat edecek. Eğer Kur’ân gitse, kâinat divane olacak ve küre-i arz kafasını, aklını kaybedecek, belki şuursuz kalmış olan başını bir seyyareye çarpacak, bir kıyameti koparacak.

Hem hayat, **«iman-ı bilkader»** rüknüne bakıyor, remzen ispat eder. Çünkü madem hayat âlem-i şehadetin ziyasıdır ve istilâ ediyor; ve vücudun neticesi ve gayesidir; ve Hâlık-ı Kâinatın en câmi âyinesidir; ve faaliyet-i Rabbâniyenin en mükemmel enmuzeci ve fihristesidir, temsilde hata olmasın, bir nevi programı hükmündedir. Elbette âlem-i gayb, yani mazi, müstakbel, yani geçmiş ve gelecek mahlûkatın hayat-ı mâneviyeleri hükmünde olan intizam ve nizam ve mâlûmiyet ve meşhudiyet ve taayyün ve evâmir-i tekvîniyeyi imtisale müheyyâ bir vaziyette bulunmalarını sırr-ı hayat iktiza ediyor.

Nasıl ki bir ağacın çekirdek-i aslîsi ve kökü ve müntehâsında ve meyvelerindeki çekirdekleri dahi, aynen ağaç gibi, bir nevi hayata mazhardırlar, belki ağacın kavânin-i hayatiyesinden daha ince kavânin-i hayatı taşıyorlar. Hem nasıl ki bu hazır bahardan evvel geçmiş güzün bıraktığı tohumlar ve kökler, bu bahar gittikten sonra gelecek baharlara bırakacağı çekirdekler, kökler, bu bahar gibi cilve-i hayatı taşıyorlar ve kavânin-i hayatiyeye tâbidirler. Aynen öyle de, şecere-i kâinatın bütün dal ve budaklarıyla herbirinin bir mazisi ve müstakbeli var; geçmiş ve gelecek tavırlarından ve vaziyetlerinden müteşekkil bir silsilesi bulunur. Her nevi ve her cüz’ünün ilm-i İlâhiyede muhtelif tavırlarla müteaddit vücutları bir silsile-i vücud-u ilmî teşkil eder. Ve vücud-u haricî gibi, o vücud-u ilmî dahi, hayat-ı umumiyenin mânevî bir cilvesine mazhardır ki, mukadderât-ı hayatiye, o mânidar ve canlı elvâh-ı kaderiyeden alınır.

Evet, âlem-i gaybın bir nev’i olan âlem-i ervah, ayn-ı hayat ve madde-i hayat ve hayatın cevherleri ve zatları olan ervah ile dolu olması, elbette mazi ve müstakbel denilen âlem-i gaybın bir diğer nev’i de ve ikinci kısmı dahi, cilve-i hayata mazhariyetini ister ve istilzam eder. Hem herbir şeyin vücud-u ilmîsindeki intizam-ı ekmeli ve mânidar vaziyetleri ve canlı meyveleri, tavırları, bir nevi hayat-ı

mâneviyeye mazhariyetini gösterir. Evet, hayat-ı ezeliye güneşinin ziyası olan bu cilve-i hayat, elbette yalnız bu âlem-i şehadete ve bu zaman-ı hazıra ve bu vücud-u haricîye münhasır olamaz. Belki herbir âlem, kabiliyetine göre, o ziyanın cilvesine mazhardır. Ve kâinat, bütün âlemleriyle o cilve ile hayattar ve ziyadardır. Yoksa, nazar-ı dalâletin gördüğü gibi muvakkat ve zâhirî bir hayat altında herbir âlem, büyük ve müthiş birer cenaze ve karanlıklı birer virane âlem olacaktı.

İşte, kadere ve kazâya iman rüknü dahi, geniş bir vecihte sırr-ı hayatla anlaşılıyor ve sabit oluyor. Yani, nasıl ki âlem-i şehadet ve mevcut hazır eşya, intizamlarıyla ve neticeleriyle hayattarlıkları görünüyor; öyle de, âlem-i gaybdan sayılan geçmiş ve gelecek mahlûkatın dahi mânen hayattar bir vücud-u mânevîleri ve ruhlu birer sübut-u ilmîleri vardır ki, Levh-i Kazâ ve Kader vasıtasıyla o mânevî hayatın eseri, mukadderat namıyla görünür, tezahür eder.

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : 5.Remiz

5.Remiz: Hayat, girdiği cesedi alem hükmüne getirir

Beşinci Remiz

Hem hayatın on altıncı hassasında denilmiş ki: Hayat birşeye girdiği vakit, o cesedi bir âlem hükmüne getirir; cüz ise küll gibi, cüz'îye dahi küllî gibi bir câmiiyet verir.

Evet, hayatın öyle bir câmiiyeti var; adeta umum kâinata tecellî eden ekser Esmâ-i Hüsnâyı kendinde gösteren bir câmi âyine-i ehadiyettir. Bir cisme hayat girdiği vakit küçük bir âlem hükmüne getirir; adeta kâinat şeceresinin bir nevi fihristesini taşıyan bir nevi çekirdeği hükmüne geçiyor. Nasıl ki bir çekirdek, onun ağacını yapabilen bir kudretin eseri olabilir; öyle de, en küçük bir zîhayatı halk eden, elbette umum kâinatın Hâlıkıdır.

İşte bu hayat, bu câmiiyetiyle en gizli bir sırr-ı ehadiyeti kendinde gösterir. Yani, nasıl ki azametli güneş, ziyasıyla ve yedi rengiyle ve aksiyle, güneşe mukabil olan herbir katre suda ve herbir cam zerresinde bulunuyor. Öyle de, herbir zîhayatta, kâinatı ihata eden esmâ ve sıfât-ı İlâhiyenin cilveleri beraber onda tecellî ediyor. Bu nokta-i nazardan hayat, kâinatı, rububiyet ve icad cihetinde inkısam ve tecezzî kabul etmez bir küll hükmüne, belki iştiraki ve tecezzîsi imkân haricinde bulunan bir küllî hükmüne getirir.

Evet, seni yaratan, bütün nev-i insanı yaratan Zât olduğunu, bilbedâhe senin yüzündeki sikkesi gösteriyor. Çünkü mahiyet-i insaniye birdir, inkısamı gayr-ı mümkündür. Hem hayat vasıtasıyla ecza-yı kâinat onun efradı hükmüne ve kâinat ise nev'i hükmüne geçer; sikke-i ehadiyeti mecmuunda gösterdiği gibi, herbir cüzde dahi o sikke-i ehadiyeti ve hâtem-i samediyeti göstererek, şirk ve iştiraki her cihetle tard eder.

Hem hayatta san’at-ı Rabbâniyenin öyle fevkalâde harika mucizeleri var ki, bütün kâinatı halk edemeyen bir zat, bir kudret, en küçük bir zîhayatı halk edemez. Evet, bir nohut tanesinde bütün Kur’ân’ı yazar gibi, çamın gayet küçük bir tohumunda koca çam ağacının fihristesini ve mukadderâtını yazan kalem, elbette semâvâtı yıldızlarla yazan kalem olabilir. Evet, bir arının küçük kafasında, kâinat bahçesindeki çiçekleri tanıyacak ve ekser envâıyla münasebettar olacak ve bal gibi bir hediye-i rahmeti getirecek ve dünyaya geldiği günde şerâit-i hayatı bilecek derecede bir istidadı, bir kabiliyeti, bir cihazı derc eden Zât, elbette bütün kâinatın Hâlıkı olabilir.

Elhasıl, hayat nasıl ki kâinatın yüzünde parlak bir sikke-i tevhiddir; ve herbir zîruh dahi hayat noktasında bir sikke-i ehadiyettir; ve hayatın herbir ferdinde bulunan nakş-ı san’at bir mühr-ü samediyettir; ve zîhayatların adedince bu kâinat mektubunu Zât-ı Hayy-ı Kayyûm ve Vâhid-i Ehad namına hayatlarıyla imza ediyorlar; ve o mektupta tevhid mühürleri ve ehadiyet hâtemleri ve samediyet sikkeleridirler. Öyle de, hayat gibi, herbir zîhayat dahi, bu kitab-ı kâinatta birer mühr-ü vahdâniyet olduğu gibi, herbirinin yüzünde ve simasında birer hâtem-i ehadiyet konulmuştur.

Hem nasıl ki hayat, cüz’iyâtı adedince ve zîhayat efradı sayısınca Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun vahdetine şehadet eden imzalar ve mühürlerdir. Öyle de, ihyâ ve diriltmek fiili dahi, efradı adedince tevhide imza basıyor. Meselâ, ihyânın bir ferdi olan ihyâ-yı arz, güneş gibi parlak bir şahid-i tevhiddir. Çünkü, baharda zeminin dirilmesinde ve ihyâsında üç yüz bin envâın ve her nev’in hadsiz efradı beraber, birbiri içinde, noksansız, kusursuz, mükemmel, muntazam ihyâ edilir ve dirilirler. Evet, böyle bir tek fiille hadsiz muntazam fiilleri yapan, elbette bütün mahlûkatın Hâlıkıdır ve bütün zîhayatları ihyâ eden Hayy-ı Kayyûmdur ve rububiyetinde iştiraki mümkün olmayan bir Vâhid-i Ehaddir.

Şimdilik hayatın hassalarından bu kadar az ve muhtasar yazıldı. Başka hassaların beyanı ve tafsilâtını Risale-i Nur’a ve başka zamana havale ediyoruz.

Lemalar : 30.Lema : 5.Nükte : Hatime

Hatime: İsm-i A’zam herkes için aynı olmaz

Hatime

İsm-i Âzam herkes için bir olmaz; belki ayrı ayrı oluyor. Meselâ, İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın hakkında Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs, altı isimdir. Ve İmam-ı Âzamın İsm-i Âzamı Hakem, Adl, iki isimdir. Ve Gavs-ı Âzamın İsm-i Âzamı yâ Hayydır. Ve İmam-ı Rabbânînin İsm-i Âzamı Kayyûm, ve hâkezâ, pek çok zatlar daha başka isimleri İsm-i Âzam görmüşlerdir.

Bu Beşinci Nükte ism-i Hayy hakkında olduğu münasebetiyle, hem teberrük, hem şahit, hem delil, hem kudsî bir hüccet, hem kendimize bir dua, hem bu risaleye bir hüsn-ü hâtime olarak, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Cevşenü’l-Kebîr namındaki münâcât-ı âzamında, marifetullahta gayet yüksek ve gayet câmi derece-i marifetini göstererek böyle demiştir; biz de hayalen o zamana gidip, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dediğine âmin diyerek, aynı münâcâtı kendimiz de söylüyor gibi, sadâ-yı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm ile deriz:

يَا حَىُّ قَبْلَ كُلِّ حَىٍّ .. يَا حَىُّ بَعْدَ كُلِّ حَىٍّ

يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يُشْبِهُهُ شَىْءٌ .. يَا حَىُّ الَّذِى لَيْسَ كَمِثْلِهِ حَىٌّ

يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يُشَارِكُهُ حَىٌّ .. يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يَحْتَاجُ اِلىَ حَىٍّ
يَا حَىُّ الَّذِى يُمِيتُ كُلَّ حَىٍّ .. يَا حَىُّ الَّذِى يَرْزُقُ كُلَّ حَىٍّ
يَا حَىُّ الَّذِى يُحْيِـى الْمَوْتٰى .. يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يَمُوتُ
سُبْحَانَكَ يَا لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ اٰمِينَ
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Ey her zîhayattan önce var olan Hayy.. Ey her zîhayattan sonra bâkî olan Hayy..
•Ey kendisine benzer hiçbir şey bulunmayan Hayy.. Ey kendisi gibi hiç hayat sahibi bulunmayan Hayy..
•Ey hiçbir şeriki bulunmayan Hayy.. Ey hiçbir hayat sahibine hiçbir vecihle muhtaç olmayan Hayy..
•Ey bütün canlılara ölümü veren Hayy.. Ey bütün canlıları rızıklandıran Hayy..
•Ey ölüleri dirilten Hayy.. Ey kendisine asla ölüm ârız olmayan Hayy..
•Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yok ki bize imdad etsin. El-aman, el-aman, bizi azap ateşinden ve Cehennemden kurtar. Âmin.
2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte

Otuzuncu Lem'anın Altıncı Nüktesi

İsm-i Kayyûma bakar.

İsm-i Hayyın bir hülâsası, Nur Çeşmesinin bir zeyli olmuş. Bu ism-i Kayyûm dahi, Otuzuncu Sözün zeyli olması münasip görüldü.

İtizar: Bu çok ehemmiyetli meseleler ve çok derin ve geniş **«ism-i Kayyûm»** un cilve-i âzamı, hem muntazaman değil, belki ayrı ayrı lem'alar tarzında kalbe hutur ettiğinden, hem gayet müşevveş ve acele ve tetkiksiz müsvedde halinde kaldığından, elbette tabirat ve ifadelerde çok noksanlar, intizamsızlıklar bulunacaktır. Meselelerin güzelliklerine benim kusurlarımı bağışlamalısınız.

İhtar: İsm-i Âzama ait nükteler, âzamî bir surette geniş, hem gayet derin olduğundan, hususan ism-i Kayyûma ait meseleler ve bilhassa Birinci Şuâı **(Haşiye)** maddiyyunlara baktığı için, daha ziyade derin gittiğinden, elbette her adam her meseleyi her cihette anlamaz. Fakat herkes her meseleden bir derece hisse alabilir. *"Birşey bütün elde edilmezse, bütün bütün elden kaçırılmaz"* kaidesiyle, "Bu mânevî bahçenin bütün meyvelerini koparamıyorum" diye vazgeçmek kâr-ı akıl değildir. İnsan ne kadar koparsa o kadar kârdır. İsm-i Âzama ait meselelerin ihata edilmeyecek derecede genişleri olduğu gibi, akıl görmeyecek derecede inceleri de vardır. Hususan ism-i Hayy ve Kayyûma ve bilhassa hayatın iman erkânına karşı remizlerine ve bilhassa kazâ ve kader rüknüne hayatın işaretine ve ism-i Kayyûmun Birinci Şuâına herkesin fikri yetişmez, fakat hissesiz de kalmaz. Belki herhalde imanını kuvvetlendirir. Saadet-i ebediyenin anahtarı olan imanın kuvvetleşmesi ehemmiyeti çok azîmdir. İmanın bir zerre kadar kuvveti ziyade olması, bir hazinedir. İmam-ı Rabbânî Ahmed-i Farukî diyor ki: *"Bir küçük mesele-i imaniyenin inkişafı, benim nazarımda yüzler ezvak ve kerametlere müreccahtır."*

Haşiye: Bu risaleyi okuyan eğer mütefennin değilse Birinci Şuâyı okumasın, ikinciden başlasın; veya âhirde okusun.

****

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ .. لَهُ مَقَالِيدُ [2]

السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ .. مَا

مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا

gibi, kayyûmiyet-i İlâhiyeye işaret eden âyetlerin bir nüktesi ve İsm-i Âzam veyahut İsm-i Âzamın iki ziyasından ikinci ziyası veyahut İsm-i Âzamın altı nurundan altıncı nuru olan Kayyûm isminin bir cilve-i âzamı, Zilkade ayında aklıma göründü. Eskişehir Hapishanesindeki müsaadesizliğim cihetiyle, o nur-u âzamı elbette tamamıyla beyan edemeyeceğim. Fakat Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Kaside-i Ercûzesinde ***"Sekîne"*** nam-ı âlîsiyle beyan ettiği İsm-i Âzam ve Celcelûtiyesinde yine pek muhteşem isimlerle İsm-i Âzam içinde bulunan o altı ismi en âzam, en ehemmiyetli tuttuğu için ve onların bahsi içinde kerametkârâne bize teselli verdiği için, bu ism-i Kayyûma dahi, evvelki beş esmâ gibi, hiç olmazsa muhtasar bir surette, Beş Şua ile o nûr-u âzama işaret edeceğiz.

•1.Şua: Kayyumiyet bir dakika kesilse, kainat mahv olur
•2.Şua: İki Meseledir
•3.Şua: Kainattaki faaliyet-i Rabbaniyedir
•4.Şua: Allahın Şuunat-ı Kudsiyesi faaliyet-i daimeyi iktiza eder
•5.Şua: İki Meseledir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.)Herşeyin hüküm ve tasarrufu Onun elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
•Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona aittir. (Zümer Sûresi, 39:63)
•Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. (Hicr Sûresi, 15:21)
•Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 1.Sua

1.Şua: Kayyumiyet bir dakika kesilse, kainat mahv olur

Birinci Şua

Bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâli Kayyûmdur, yani, bizatihî kaimdir, daimdir, bâkidir. Bütün eşya Onunla kaimdir, devam eder ve vücutta kalır, bekà bulur. Eğer kâinattan bir dakikacık olsun o nisbet-i kayyûmiyet kesilse, kâinat mahvolur.

Hem o Zât-ı Zülcelâl kayyûmiyetiyle beraber, Kur'ân-ı Azîmüşşanda ferman ettiği gibi, لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ dür. Yani, ne zâtında, ne sıfâtında, ne ef'âlinde nazîri yoktur, misli olmaz, şebîhi yoktur, şerîki olmaz. Evet, bütün kâinatı bütün şuûnâtıyla ve keyfiyâtıyla kabza-i rububiyetinde tutup bir hane ve bir saray hükmünde, kemâl-i intizamla tedbir ve idare ve terbiye eden bir Zât-ı Akdese, misil ve mesîl ve şerîk ve şebîh olmaz, muhaldir.

Evet, bir Zât ki,

- Ona yıldızların icadı zerreler kadar kolay gele,
- ve en büyük şey, en küçük şey gibi kudretine musahhar ola,
- ve hiçbir şey hiçbir şeye, hiçbir fiil hiçbir fiile mâni olmaya,
- ve hadsiz efrad, bir fert gibi nazarında hazır ola,
- ve bütün sesleri birden işite,
- ve umumun hadsiz hâcâtını birden yapabile,
- ve kâinatın mevcudatındaki bütün intizamat ve mizanların şehadetiyle, hiçbir şey, hiçbir hal daire-i meşiet ve iradesinden hariç olmaya,
- ve hiçbir mekânda olmadığı halde, herbir yerde ve herbir mekânda kudretiyle, ilmiyle hazır ola,
- ve herşey Ondan nihayet derecede uzak olduğu halde, O ise herşeye nihayet derecede yakın olabilen bir Zât-ı Hayy-ı Kayyûm-u

Zülcelâlin elbette hiçbir cihetle misli, nazîri, şerîki, veziri, zıddı, niddi olmaz ve olması muhaldir. Yalnız, mesel ve temsil suretinde şuûnât-ı kudsiyesine bakılabilir. Risale-i Nur'daki bütün temsilât ve teşbihat, bu mesel ve temsil nev'indendirler.

İşte böyle misilsiz ve Vâcibü'l-Vücud ve maddeden mücerret ve mekândan münezzeh ve tecezzîsi ve inkısamı her cihetle muhal ve tagayyür ve tebeddülü mümteni ve ihtiyaç ve aczi imkân haricinde olan bir Zât-ı Akdesin kâinat safahâtında ve tabakat-ı mevcudatında tecellî eden bir kısım cilvelerini, ayn-ı Zât-ı Akdes tevehhüm ederek bir kısım mahlûkatına ulûhiyetin ahkâmını veren ehl-i dalâlet insanların bir kısmı, o Zât-ı Zülcelâlin bazı eserlerini tabiata isnad etmişler. Halbuki, Risale-i Nur'un müteaddit yerlerinde kat'î burhanlarla ispat edilmiş ki, tabiat bir san'at-ı İlâhiyedir, sâni olmaz. Bir kitab-ı Rabbânîdir, kâtip olmaz. Bir nakıştır, nakkaş olamaz. Bir defterdir, defterdar olmaz. Bir kanundur, kudret olmaz. Bir mistardır, masdar olmaz. Bir kabildir, münfail olur, fâil olmaz. Bir nizamdır, nâzım olamaz. Bir şeriat-ı fıtriyedir, şâri' olamaz. Farz-ı muhal olarak, en küçük bir zîhayat mahlûk tabiata havale edilse, "Bunu yap" denilse, Risale-i Nur'un çok yerlerinde kat'î burhanlarla ispat edildiği gibi, o küçük zîhayatın âzâları ve cihazatları adedince kalıplar, belki makineler bulundurmak gerektir, tâ ki tabiat o işi görebilsin.

Hem, maddiyyun denilen bir kısım ehl-i dalâlet, zerrattaki tahavvülât-ı muntazama içinde hallâkıyet-i İlâhiyenin ve kudret-i Rabbâniyenin bir cilve-i âzamını hissettiklerinden ve o cilvenin nereden geldiğini bilemediklerinden ve o kudret-i Samedâniyenin cilvesinden gelen umumî kuvvetin nereden idare edildiğini anlayamadıklarından, madde ve kuvveti ezelî tevehhüm ederek, zerrelere ve hareketlerine âsâr-ı İlâhiyeyi isnad etmeye başlamışlar. Fesübhânallah! İnsanlarda bu derece hadsiz cehalet olabilir mi ki, mekândan münezzeh olmakla beraber, herbir yerde, herbir şeyin icadında herşeyi görecek, bilecek, idare edecek bir tarzda bulunur bir vaziyetle yaptığı fiilleri ve eserleri câmid, kör, şuursuz, iradesiz, mizansız ve tesadüf fırtınaları içinde çalkanan zerrâta ve harekâtına vermek, ne kadar cahilâne ve hurafetkârâne bir fikir olduğunu, zerre kadar aklı bulunanların bilmesi gerektir.

Evet, bu herifler vahdet-i mutlakadan vazgeçtikleri için, hadsiz ve nihayetsiz bir kesret-i mutlakaya düşmüşler. Yani, birtek ilâhı kabul

etmedikleri için, nihayetsiz ilâhları kabul etmeye mecbur oluyorlar. Yani, birtek Zât-ı Akdesin hassası ve lâzım-ı zâtîsi olan ezeliyeti ve hâlıkıyeti, bozulmuş akıllarına sığıştıramadıklarından, o hadsiz, nihayetsiz, câmid zerrelerin ezeliyetlerini, belki ulûhiyetlerini kabul etmeye, mesleklerince mecbur oluyorlar. İşte sen gel, eçheliyetin nihayetsiz derecesine bak!

Evet, zerrelerdeki cilve ise, zerreler taifesini Vâcibü'l-Vücudun havliyle, kudretiyle, emriyle, muntazam ve muhteşem bir ordu hükmüne getirmiştir. Eğer bir saniye o Kumandan-ı Âzamın emri ve kuvveti geri alınsa, o çok kesretli, câmid, şuursuz taife, başıbozuklar hükmüne gelecekler, belki bütün bütün mahvolacaklar.

Hem insanların bir kısmı, güya daha ileri görüyor gibi, daha ziyade cahilâne bir dalâletle, Sâni-i Zülcelâlin gayet latîf, nâzenin, mutî, musahhar bir sahife-i icraatı ve emirlerinin bir vasıta-i nakliyâtı ve zayıf bir perde-i tasarrufâtı ve latîf bir midâd-ı (mürekkep) kitabeti ve en nâzenin bir hulle-i îcâdâtı ve bir mâye-i masnuatı ve bir mezraa-i hububatı olan esir maddesini, cilve-i rububiyetine âyinedarlık ettiği için, masdar ve fâil tevehhüm etmişler. Bu acip cehalet, hadsiz muhalleri istilzam ediyor. Çünkü esir maddesi, maddiyyunları boğduran zerrat maddesinden daha latîf ve eski hükemanın saplandığı heyulâ fihristesinden daha kesif, ihtiyarsız, şuursuz, câmid bir maddedir. Bu hadsiz bir surette tecezzî ve inkısam eden ve nâkillik ve infial hassasıyla ve vazifesiyle teçhiz edilen bu maddeye, belki o maddenin zerreden çok derece daha küçük olan zerrelerine, herşeyde herşeyi görecek, bilecek, idare edecek bir ihtiyar ve bir iktidar ile vücut bulan fiilleri, eserleri isnad etmek, esirin zerreleri adedince yanlıştır.

Evet, mevcudatta görünen fiil-i icad öyle bir keyfiyettedir ki, herşeyde, hususan zîhayat olsa, ekser eşyayı ve belki umum kâinatı görecek, bilecek ve kâinata karşı o zîhayatın münasebetini tanıyacak, temin edecek bir iktidar ve ihtiyardan geldiğini gösteriyor ki, maddî ve ihatasız olan esbabın hiçbir cihetle fiili olmaz.

Evet, sırr-ı kayyûmiyetle, en cüz'î bir fiil-i icadî, doğrudan doğruya bütün kâinat Hâlıkının fiili olduğuna delâlet eden bir sırr-ı âzamı taşıyor. Evet, meselâ bir arının icadına teveccüh eden bir fiil, iki cihetle Hâlık-ı Kâinata hususiyetini gösteriyor:

Hem insanların bir kısmı, güya daha ileri görüyor gibi, daha ziyade cahilâne bir dalâletle, Sâni-i Zülcelâlin gayet latîf, nâzenin, mutî, musahhar bir sahife-i icraatı ve emirlerinin bir vasıta-i nakliyâtı ve zayıf bir perde-i tasarrufâtı ve latîf bir midâd-ı (mürekkep) kitabeti ve en nâzenin bir hulle-i îcâdâtı ve bir mâye-i masnuatı ve bir mezraa-i hububatı olan esir maddesini, cilve-i rububiyetine âyinedarlık ettiği için, masdar ve fâil tevehhüm etmişler. Bu acip cehalet, hadsiz muhalleri istilzam ediyor. Çünkü esir maddesi, maddiyyunları boğduran zerrat maddesinden daha latîf ve eski hükemanın saplandığı heyulâ fihristesinden daha kesif, ihtiyarsız, şuursuz, câmid bir maddedir. Bu hadsiz bir surette tecezzî ve inkısam eden ve nâkillik ve infial hassasıyla ve vazifesiyle teçhiz edilen bu maddeye, belki o maddenin zerreden çok derece daha küçük olan zerrelerine, herşeyde herşeyi görecek, bilecek, idare edecek bir ihtiyar ve bir iktidar ile vücut bulan fiilleri, eserleri isnad etmek, esirin zerreleri adedince yanlıştır.

Evet, mevcudatta görünen fiil-i icad öyle bir keyfiyettedir ki, herşeyde, hususan zîhayat olsa, ekser eşyayı ve belki umum kâinatı görecek, bilecek ve kâinata karşı o zîhayatın münasebetini tanıyacak, temin edecek bir iktidar ve ihtiyardan geldiğini gösteriyor ki, maddî ve ihatasız olan esbabın hiçbir cihetle fiili olmaz.

Evet, sırr-ı kayyûmiyetle, en cüz'î bir fiil-i icadî, doğrudan doğruya bütün kâinat Hâlıkının fiili olduğuna delâlet eden bir sırr-ı âzamı taşıyor. Evet, meselâ bir arının icadına teveccüh eden bir fiil, iki cihetle Hâlık-ı Kâinata hususiyetini gösteriyor:

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 2.Sua

2.Şua: İki Meseledir

İkinci Şua

İki meseledir.

•1.Mesele: Her şey sırr-ı kayyumiyetle kaimdir
•2.Mesele: Eşyanın faide-i hilkatleri üç nevdir

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 2.Sua : 1.Mesele

1.Mesele: Her şey sırr-ı kayyumiyetle kaimdir

Birinci Mesele

İsm-i Kayyûmun bir cilve-i âzamına işaret eden

لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ ﴿1﴾
مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ﴿2﴾
لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ﴿3﴾

gibi âyetlerin işaret ettiği hakikat-i âzamın bir veçhi şudur ki:

Şu kâinattaki ecrâm-ı semâviyenin kıyamları, devamları, bekàları, sırr-ı kayyûmiyetle bağlıdır. Eğer o cilve-i kayyûmiyet bir dakikada yüzünü çevirse, bir kısmı küre-i arzdan bin defa büyük milyonlarla küreler, feza-yı gayr-ı mütenâhi boşluğunda dağılacak, birbirine çarpacak, ademe dökülecekler. Nasıl ki, meselâ havada, tayyareler yerinde binler muhteşem kasırları kemâl-i intizamla durdurup seyahat ettiren bir zâtın kayyûmiyet iktidarı, o havadaki sarayların sebat ve nizam ve devamlarıyla ölçülür. Öyle de, o Zât-ı Kayyûm-u Zülcelâlin madde-i esiriye içinde hadsiz ecrâm-ı semâviyeye nihayet derecede intizam ve mizan içinde sırr-ı kayyûmiyetle bir kıyam, bir bekà, bir devam vererek, bazısı küre-i arzdan bin ve bir kısmı bir milyon defa büyük milyonlarla azîm küreleri direksiz, istinatsız, boşlukta durdurmakla beraber, herbirini bir vazifeyle tavzif edip gayet muhteşem bir ordu şeklinde, emr-i künfeyekünden gelen fermanlara kemâl-i inkıyadla itaat ettirmesi, ism-i Kayyûmun âzamî cilvesine bir ölçü olduğu gibi, herbir

mevcudun zerreleri dahi, yıldızlar gibi, sırr-ı kayyûmiyetle kaim ve o sır ile bekà ve devam ediyorlar.

Evet, bir zîhayatın cesedindeki zerrelerin herbir âzâya mahsus bir heyetle küme küme toplanıp dağılmadıkları ve sel gibi akan unsurların fırtınaları içinde vaziyetlerini muhafaza edip dağılmamaları ve muntazaman durmaları, bilbedâhe, kendi kendilerinden olmayıp, belki sırr-ı kayyûmiyetle olduğundan, herbir ceset muntazam bir tabur, herbir nevi muntazam bir ordu hükmünde olarak, bütün zîhayat ve mürekkebâtın zemin yüzünde ve yıldızların feza âleminde durmaları ve gezmeleri gibi, bu zerreler dahi hadsiz dilleriyle sırr-ı kayyûmiyeti ilân ederler.

1.) Onu ne uyuklama ve ne de uyku tutmaz, gafletin hiçbir çeşidi hiçbir zaman Ona ârız olamaz. (Bakara Sûresi, 2:255)
2.) Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)
3.) Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona aittir. (Zümer Sûresi, 39:63)

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 2.Sua : 2.Mesele

2.Mesele: Eşyanın faide-i hilkatleri üç nevdir

İkinci Mesele

Eşyanın sırr-ı kayyûmiyetle münasebettar faydalarının ve hikmetlerinin bir kısmına işaret etmeyi bu makam iktiza ediyor.

Evet, herşeyin hikmet-i vücudu ve gaye-i fıtratı ve faide-i hilkati ve netice-i hayatı üçer nevidir.

Birinci nevi: Kendine ve insana ve insanın maslahatlarına bakar.

İkinci nevi: Daha mühimdir ki, herşey, umum zîşuur mütalâa edebilecek ve Fâtır-ı Zülcelâlin cilve-i esmâsını bildirecek birer âyet, birer mektup, birer kitap, birer kaside hükmünde olarak, mânâlarını hadsiz okuyucularına ifade etmesidir.

Üçüncü nevi ise, Sâni-i Zülcelâle aittir, Ona bakar. Herşeyin faydası ve neticesi kendine bakan bir ise, Sâni-i Zülcelâle bakan yüzlerdir ki, Sâni-i Zülcelâl, kendi acaib-i san'atını kendisi temâşâ eder, kendi cilve-i esmâsına kendi masnuatında bakar. Bu âzamî üçüncü nevide hikmet-i hilkatini ifade için, bir saniye kadar yaşamak kâfidir.

Hem herşeyin vücudunu iktiza eden bir sırr-ı kayyûmiyet var ki, Üçüncü Şuada izah edilecek.

Bir zaman, tılsım-ı kâinat ve muammâ-yı hilkat cilvesiyle mevcudatın hikmetlerine ve faydalarına baktım, dedim: "Acaba bu eşya neden böyle kendini gösteriyorlar, çabuk kaybolup gidiyorlar? Onların şahsına bakıyorum: Muntazam, hikmetli giyinmiş, giydirilmiş, süslendirilmiş, sergiye, temâşâgâha gönderilmiş. Halbuki bir iki günde, belki bir kısmı birkaç dakikada kaybolup faydasız, boşu

boşuna gidiyorlar. Bu kısa zamanda bize görünmelerinden maksat nedir?” diye çok merak ediyordum. O zaman, mevcudatın, hususan zîhayatın dünya dershanesine gelmelerinin mühim bir hikmetini lûtf-u İlâhî ile buldum. O da şudur:

Herşey, hususan zîhayat, gayet mânidar bir kelime, bir mektup, bir kaside-i Rabbânîdir, bir ilânnâme-i İlâhîdir. Umum zîşuurun mütalâasına mazhar olduktan ve hadsiz mütalâacılara mânâsını ifade ettikten sonra, lâfzı ve hurufu hükmündeki suret-i cismâniyesi kaybolur.

Bir sene kadar bu hikmet bana kâfi geldi. Bir sene sonra, masnuatta ve bilhassa zîhayatlarda bulunan çok harika ve pek ince san’atın mucizeleri inkişaf etti. Anladım ki, bu çok ince ve çok harika olan dekaik-i san’at, yalnız zîşuurların nazarlarına ifade-i mânâ için değildir. Gerçi herbir mevcudu hadsiz zîşuurlar mütalâa edebilir. Fakat hem onların mütalâası mahduttur, hem de herkes o zîhayatın bütün dekaik-i san’atına nüfuz edemezler. Demek, zîhayatların en mühim netice-i hilkati ve en büyük gaye-i fıtratı, Zât-ı Kayyûm-u Ezelînin kendi nazarına kendi acaib-i san’atını ve verdiği rahîmâne hediyelerini ve ihsanlarını arz etmektir.

Bu gaye ise, çok zaman bana kanaat verdi. Ve ondan anladım ki, her mevcutta, hususan zîhayatlarda hadsiz dekaik-i san’at bulunması, Zât-ı Kayyûm-u Ezelînin nazarına arz etmek, yani, Zât-ı Kayyûm-u Ezelî kendi san’atını kendisi temâşâ etmek olan hikmet-i hilkat, o büyük masarife kâfi geliyordu.

Bir zaman sonra gördüm ki, mevcudatın şahıslarında ve suretlerindeki dekaik-i san’at devam etmiyor; gayet sür’atle tazeleniyor, tebeddül ediyor, nihayetsiz bir faaliyet ve bir hallâkıyet içinde tahavvül ediyorlar. Bu hallâkıyet ve bu faaliyetin hikmeti, elbette o faaliyet derecesinde büyük olmak lâzım geliyor, diye tefekküre başladım. Bu defa mezkûr iki hikmet kâfi gelmemeye başladılar, noksan kaldılar. Gayet merakla ayrı bir hikmeti aramaya ve taharrîye başladım.

Bir zaman sonra, lillâhilhamd, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın feyziyle, sırr-ı kayyûmiyet noktasında azîm, hadsiz bir hikmet, bir gaye göründü. Ve onunla, ***“tılsım-ı kâinat”*** ve ***“muammâ-yı hilkat”*** tabir edilen bir sırr-ı İlâhî anlaşıldı. Yirmi Dördüncü Mektupta tafsilen

beyan edildiğinden, burada yalnız icmâlen iki üç noktasını Üçüncü Şuada zikredeceğiz.

Evet, sırr-ı kayyûmiyetin cilvesine bu noktadan bakınız ki, bütün mevcudatı ademden çıkarıp, herbirisini bu nihayetsiz fezada,

رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا [1]

sırrıyla durdurup, kıyam ve bekà verip, umumunu böyle sırr-ı kayyûmiyetin tecellîsine mazhar eyliyor. Eğer bu nokta-i istinad olmazsa, hiçbir şey kendi başıyla durmaz; hadsiz bir boşlukta yuvarlanıp ademe sukut edecek.

Hem nasıl ki bütün mevcudat, vücutları ve kıyamları ve bekàları cihetinde Kayyûm-u Zülcelâle dayanıyorlar, kıyamları Onunladır. Öyle de, mevcudatın keyfiyat ve ahvâlinde binler silsilelerin—temsilde hata olmasın—telefon, telgraf silsilelerinin merkezi ve santral direği hükmünde olan sırr-ı kayyûmiyette

وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ [2]

sırrıyla uçları bağlıdır. Eğer o nuranî nokta-i istinada dayanmazlarsa, ehl-i akılca muhal ve bâtıl olan binler devirler ve teselsüller lâzım gelecek. Belki mevcudat adedince bâtıl olan devirler ve teselsüller lâzım gelir. Meselâ bu şey (hıfz veya nur veya vücut veya rızık gibi) bir cihette buna dayanır, bu da ötekine, o da ona... Git gide, herhalde nihayetsiz olamaz, bir nihayeti bulunacak.

İşte, bütün böyle silsilelerin müntehâları, elbette sırr-ı kayyûmiyettir. Sırr-ı kayyûmiyet anlaşıldıktan sonra, o mevhum silsilelerde birbirine dayanmak rabıtası ve mânâsı kalmaz, kalkar; herşey doğrudan doğruya sırr-ı kayyûmiyete bakar.

1.)O Allah ki, gökleri, gördüğünüz gibi direksiz yükseltti. (Ra’d Sûresi, 13:2)
2.)Bütün işler sadece Ona döndürülür. (Hûd Sûresi, 11:123)

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 3.Sua

3.Şua: Kainattaki faaliyet-i Rabbaniyedir

Üçüncü Şua

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَاْنٍ ﴿1﴾
فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿2﴾
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ﴿3﴾
بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ ﴿4﴾
فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ ﴿5﴾
يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

gibi âyetlerin işaret ettikleri hallâkıyet-i İlâhiye ve faaliyet-i Rabbâniye içindeki sırr-ı Kayyûmiyetin bir derece inkişafına bir iki mukaddime ile işaret edeceğiz.

Birincisi: Şu kâinata baktığımız vakit görüyoruz ki, zaman seylinde mütemadiyen çalkanan ve kafile kafile arkasından gelip geçen mahlûkatın bir kısmı bir saniyede gelir, derakap kaybolur. Bir taifesi bir dakikada gelir, geçer. Bir nev’i, bir saat âlem-i şehadete uğrar, âlem-i gayba girer. Bir kısmı bir günde, bir kısmı bir senede, bir kısmı bir asırda, bir kısmı da asırlarda bu âlem-i şehadete gelip, konup, vazife görüp gidiyorlar.

Bu hayret verici seyahat ve seyeran-ı mevcudat, o sefer ve seyelân-ı mahlûkat öyle bir intizam ve mizan ve hikmetle sevk ve idare edilir; ve onlara ve o kafilelere kumandanlık eden öyle basîrâne, hakîmâne, müdebbirâne kumandanlık ediyor ki, bütün

akıllar farazâ ittihad edip birtek akıl olsa, o hakîmâne idarenin künhüne yetişemez ve kusur bulup tenkit edemez.

İşte bu hallâkıyet-i Rabbâniyenin içinde, o sevimli ve sevdiği masnuatın, hususan zîhayatların hiçbirine göz açtırmayarak âlem-i gayba gönderiyor. Hiçbirine nefes aldırmayarak dünyadaki hayattan terhis ediyor. Mütemadiyen bu misafirhane-i âlemi doldurup misafirlerin rızası olmayarak boşaltıyor. Kalem-i kazâ ve kader, küre-i arzı yazar bozar tahtası gibi yaparak, [6] يُحْيِـى وَيُمِيتُ cilveleriyle mütemadiyen küre-i arzda yazılarını yazar ve o yazıları tazelendirir, tebdil eder.

İşte bu faaliyet-i Rabbâniyenin ve bu hallâkıyet-i İlâhiyenin bir sırr-ı hikmeti ve esaslı bir muktazîsi ve bir sebeb-i dâîsi, üç mühim şubeye ayrılan hadsiz, nihayetsiz bir hikmettir.

O hikmetin birinci şubesi şudur ki: Faaliyetin her nev'i, cüz'î olsun küllî olsun, bir lezzet verir. Belki her faaliyette bir lezzet var. Belki faaliyet ayn-ı lezzettir. Belki faaliyet, ayn-ı lezzet olan vücudun tezahürüdür ve ayn-ı elem olan ademden tebâud ile silkinmesidir.

Evet, her kabiliyet sahibi, bir faaliyetle kabiliyetinin inkişafını lezzetle takip eder. Herbir istidadın faaliyetle tezahür etmesi, bir lezzetten gelir ve bir lezzeti netice verir. Herbir kemal sahibi, faaliyetle kemâlâtının tezahürünü lezzetle takip eder.

Madem herbir faaliyette böyle sevilir, istenilir bir kemal, bir lezzet vardır. Ve faaliyet dahi bir kemaldir. Ve madem zîhayat âleminde daimî ve ezelî bir hayattan neş'et eden hadsiz bir muhabbetin, nihayetsiz bir merhametin cilveleri görünüyor. Ve o cilveler gösteriyor ki, kendini böyle sevdiren ve seven ve şefkat edip lütuflarda bulunan Zâtın kudsiyetine lâyık ve vücub-u vücuduna münasip o hayat-ı sermediyenin muktezası olarak, hadsiz derecede—tabirde hata olmasın—bir ***aşk-ı lâhûtî***, bir ***muhabbet-i kudsiye***, bir ***lezzet-i mukaddese*** gibi şuûnât-ı kudsiye o hayat-ı akdeste var ki, o şuûnât böyle hadsiz faaliyetle ve nihayetsiz bir hallâkıyetle kâinatı daima tazelendiriyor, çalkalandırıyor, değiştiriyor.

Sırr-ı kayyûmiyete bakan hadsiz faaliyet-i İlâhiyedeki hikmetin ikinci şubesi: Esmâ-i İlâhiyeye bakar. Malûmdur ki, herbir cemal sahibi, kendi cemâlini görmek ve göstermek ister. Herbir hüner

sahibi, kendi hünerini teşhir ve ilân etmekle nazar-ı dikkati celb etmek ister ve sever. Ve hüneri gizli kalmış bir güzel hakikat ve güzel bir mânâ, meydana çıkmak ve müşterileri bulmak ister ve sever.

Madem bu esaslı kaideler, herşeyde derecesine göre cereyan ediyor; elbette Cemîl-i Mutlak olan Zât-ı Kayyûm-u Zülcelâlin bin bir Esmâ-i Hüsnâsından herbir ismin, kâinatın şehadetiyle ve cilvelerinin delâletiyle ve nakışlarının işaretiyle, herbirisinin herbir mertebesinde hakikî bir hüsün, hakikî bir kemal, hakikî bir cemal ve gayet güzel bir hakikat, belki herbir ismin herbir mertebesinde hadsiz envâ-ı hüsünle hadsiz hakaik-i cemîle vardır.

Madem bu esânın kudsî cemallerini irâe eden âyineleri ve güzel nakışlarını gösteren levhaları ve güzel hakikatlerini ifade eden sayfaları bu mevcudattır ve bu kâinattır. Elbette o daimî ve bâki esmâ, hadsiz cilvelerini ve nihayetsiz mânidar nakışlarını ve kitaplarını, hem müsemmâları olan Zât-ı Kayyûm-u Zülcelâlin nazar-ı müşahedesine, hem hadd ü hesaba gelmeyen zîruh ve zîşuur mahlûkatın nazar-ı mütalâasına göstermek ve nihayetli, mahdut birşeyden nihayetsiz levhaları ve birtek şahıstan pek çok şahısları ve bir hakikatten pek kesretli hakikatleri göstermek için, o aşk-ı mukaddes-i İlâhîye istinaden ve o sırr-ı kayyûmiyete binaen, kâinatı umumen ve mütemadiyen cilveleriyle tazelendiriyorlar, değiştiriyorlar.

1.)O her an bir tasarruftadır. (Rahmân Sûresi, 55:29)
2.)O dilediğini hakkıyla yapandır. (Burûc Sûresi, 85:16)
3.)O dilediğini dilediği şekilde yaratır. (Rum Sûresi, 30:54)
4.)Herşeyin hüküm ve tasarrufu Onun elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Bak Allah’ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. (Rum Sûresi, 30:50)
6.)Diriltir ve öldürür.

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 4.Sua

4.Şua: Allahın Şuunat-ı Kudsiyesi faaliyet-i daimeyi iktiza eder

Dördüncü Şua

Kâinattaki hayretnümâ faaliyet-i daimenin hikmetinin üçüncü şubesi şudur ki: Herbir merhamet sahibi, başkasını memnun etmekten mesrur olur. Herbir şefkat sahibi, başkasını mesrur etmekten memnun olur. Herbir muhabbet sahibi, sevindirmeye lâyık mahlûkları sevindirmekle sevinir. Herbir âlicenap zat, başkasını mes'ut etmekle lezzet alır. Herbir âdil zat, ihkak-ı hak etmek ve müstehaklara ceza vermekte hukuk sahiplerini minnettar etmekle keyiflenir. Hüner sahibi herbir san'atkâr, san'atını teşhir etmekle ve san'atının tasavvur ettiği tarzda işlemesiyle ve istediği neticeleri vermesiyle iftihar eder.

İşte bu mezkûr düsturların herbiri birer kaide-i esasiyedir ki, kâinatta ve âlem-i insaniyette cereyan ediyorlar. Bu kaidelerin esmâ-i İlâhiyede cereyan ettiklerini gösteren üç misal, Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfında izah edilmiştir. Bir hülâsası bu makamda yazılması münasip olduğundan, deriz:

Nasıl ki, mesela gayet merhametli, sehâvetli, gayet kerîm, âlicenap bir zat, fıtratındaki âli seciyelerin muktezasıyla, büyük bir seyahat gemisine, çok muhtaç ve fakir insanları bindirip, gayet mükemmel ziyafetlerle, ikramlarla o muhtaç fakirleri memnun ederek, denizlerde, arzın etrafında gezdirir. Ve kendisi de, onların üstünde, onları mesrurâne temâşâ ederek, o muhtaçların minnettarlıklarından lezzet alır ve onların telezzüzlerinden mesrur olur ve onların keyiflerinden sevinir, iftihar eder.

Madem böyle bir tevziat memuru hükmünde olan bir insan, böyle cüz'î bir ziyafet vermekten bu derece memnun ve mesrur olursa, elbette bütün hayvanları ve insanları ve hadsiz melekleri ve cinleri ve

ruhları, bir sefine-i Rahmânî olan küre-i arz gemisine bindirerek, rû-yi zemini, envâ-ı mat'umatla ve bütün duyguların ezvak ve erzâkıyla doldurulmuş bir sofra-i Rabbâniye şeklinde onlara açmak ve o muhtaç ve müteşekkir ve minnettar ve mesrur mahlûkatını aktâr-ı kâinatta seyahat ettirmekle ve bu dünyada bu kadar ikramlarla onları mesrur etmekle beraber, dâr-ı bekàda, Cennetlerinden herbirini ziyafet-i daime için birer sofra yapan Zât-ı Hayy-ı Kayyûma ait olarak, o mahlûkatın teşekkürlerinden ve minnettarlıklarından ve mesruriyetlerinden ve sevinçlerinden gelen ve tabirinde âciz olduğumuz ve mezun olmadığımız şuûnât-ı İlâhiyeyi ***"memnuniyet-i mukaddese" "iftihar-ı kudsî"*** ve ***"lezzet-i mukaddese"*** gibi isimlerle işaret edilen maânî-i rububiyettir ki, bu daimî faaliyeti ve mütemâdi hallâkıyeti iktiza eder.

Hem meselâ bir mahir san'atkâr, plâksız bir fonoğraf yapsa, o fonoğraf istediği gibi konuşsa, işlese, san'atkârı ne kadar müftehir olur, mütelezziz olur, kendi kendine "Maşaallah" der.

Madem icadsız ve sûrî bir küçük san'at, san'atkârının ruhunda bu derece bir iftihar, bir memnuniyet hissi uyandırırsa, elbette bu mevcudatın Sâni-i Hakîmi, kâinatın mecmuunu, hadsiz nağmelerin envâıyla sadâ veren ve ses verip tesbih eden ve zikredip konuşan bir musiki-i İlâhiye ve bir fabrika-i acibe yapmakla beraber; kâinatın herbir nev'ini, herbir âlemini ayrı bir san'atla ve ayrı san'at mucizeleriyle göstererek zîhayatların kafalarında bir fonoğraf, bir fotoğraf, birer telgraf gibi çok makineleri, hattâ en küçük bir kafada dahi, yapmakla beraber; herbir insan kafasına, değil yalnız plâksız fonoğraf, birer âyinesiz fotoğraf, bir telsiz telgraf, belki bunlardan yirmi defa daha harika, her insanın kafasında öyle bir makineyi yapmaktan ve istediği tarzda işleyip neticeleri vermekten gelen iftihar-ı kudsî ve memnuniyet-i mukaddese gibi mânâları ve rububiyetin bu nev'inden olan ulvî şuûnâtı, elbette ve herhalde bu faaliyet-i daimeyi istilzam eder.

Hem meselâ, bir hükümdar-ı âdil, ihkak-ı hak için mazlumların hakkını zalimlerden almakla ve fakirleri kavîlerin şerrinden muhafaza etmekle ve herkese müstehak olduğu hakkı vermekle lezzet alması, iftihar etmesi, memnun olması, hükümdarlığın ve adaletin bir kaide-i esasiyesi olduğundan, elbette Hâkim-i Hakîm, Adl-i Âdil olan Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun bütün mahlûkatına, hususan zîhayatlara ***"hukuk-***

u hayat” tabir edilen şerâit-i hayatiyeyi vermekle; ve hayatlarını muhafaza için onlara cihazat ihsan etmekle; ve zayıfları kavîlerin şerrinden rahîmâne himaye etmekle; ve umum zîhayatlarda, bu dünyada ihkak-ı hak etmek nev’i tamamen ve haksızlara ceza vermek nev’i ise kısmen sırr-ı adaletin icrasından olmakla; ve bilhassa Mahkeme-i Kübrâ-yı Haşirde adalet-i ekberin tecellîsinden hâsıl olan ve tabirinde âciz olduğumuz şuûnât-ı Rabbâniye ve maânî-i kudsiyedir ki, kâinatta bu faaliyet-i daimeyi iktiza ediyor.

İşte bu üç misal gibi, Esmâ-i Hüsnânın umumunda, herbirisi bu faaliyet-i daimede böyle kudsî bazı şuûnât-ı İlâhiyeye medar olduklarından, hallâkıyet-i daimeyi iktiza ederler.

Hem madem her kabiliyet, herbir istidat, inbisat ve inkişaf edip semere vermekle bir ferahlık, bir genişlik, bir lezzet verir. Hem madem her vazifedar, vazifesini yapmak ve bitirmekle, vazifesinden terhisinde büyük bir rahatlık, bir memnuniyet hisseder. Ve madem birtek tohumdan birçok meyveleri almak ve bir dirhemden yüz dirhem kâr kazanmak, sahiplerine çok sevinçli bir hâlettir, bir ticarettir. Elbette, bütün mahlûkattaki hadsiz istidatları inkişaf ettiren ve bütün mahlûkatını kıymettar vazifelerde istihdam ettikten sonra terakkivâri terhis ettiren, yani, unsurları madenler mertebesine, madenleri nebatlar hayatına, nebatları rızık vasıtasıyla hayvanların derece-i hayatına ve hayvanları, insanların şuurkârâne olan yüksek hayatına çıkarıyor.

İşte, herbir zîhayatın zâhirî bir vücudunun zevâliyle (Yirmi Dördüncü Mektupta izah edildiği gibi) ruhu, mahiyeti, hüviyeti, sureti ve misalî vücutları ve ilmî ve gaybî mevcudiyetleri ve cesed-i necmîsi ve gılaf-ı ruhu gibi kendinden alınmış pek çok vücutlarını arkasında bırakıp ve yerinde vazife başına geçiren faaliyet-i daime ve hallâkıyet-i Rabbâniyeden neş’et eden maânî-i kudsiyenin ve rububiyet-i İlâhiyenin ne kadar ehemmiyetli oldukları anlaşılır.

Mühim bir suale kat’î bir cevap: Ehl-i dalâletten bir kısmı diyorlar ki: “Kâinatı bir faaliyet-i daime ile tağyir ve tebdil eden zâtın, elbette kendisinin de mütegayyir ve mütehavvil olması lâzım gelir.”

Elcevap: Hâşâ, yüz bin defa hâşâ! Yerdeki âyinelerin tagayyürü, gökteki güneşin tagayyürünü değil, bilâkis, cilvelerinin tazelendiğini

gösterir. Hem ezelî, ebedî, sermedî, her cihetçe kemâl-i mutlakta ve istiğnâ-yı mutlakta, maddeden mücerred, mekândan, kayıttan, imkândan münezzeh, müberrâ, muallâ olan bir Zât-ı Akdesin tagayyürü ve tebeddülü muhaldir. Kâinatın tagayyürü Onun tagayyürüne değil, belki adem-i tagayyürüne ve gayr-ı mütehavvil olduğuna delildir. Çünkü müteaddit şeyleri intizamla daimî tağyir ve tahrik eden bir zat, mütegayyir olmamak ve hareket etmemek lâzım gelir. Meselâ, sen çok iplerle bağlı çok gülleleri ve topları çevirdiğin ve daimî intizamla tahrik edip vaziyetler verdiğin vakit, senin, yerinde durup tegayyür ve hareket etmemekliğin gerektir. Yoksa o intizamı bozacaksın. Meşhurdur ki, intizamla tahrik eden hareket etmemek ve devamla tağyir eden mütegayyir olmamak gerektir—tâ ki o iş intizamla devam etsin.

Saniyen: Tegayyür ve tebeddül, hudüsten ve tekemmül etmek için tazelenmekten ve ihtiyaçtan ve maddîlikten ve imkândan ileri geliyor. Zât-ı Akdes ise, hem kadîm, hem her cihetçe kemâl-i mutlakta, hem istiğnâ-yı mutlakta, hem maddeden mücerred, hem Vâcibü'l-Vücud olduğundan, elbette tegayyür ve tebeddülü muhaldir, mümkün değildir.

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 5.Sua

5.Şua: İki Meseledir

Beşinci Şua

İki Meseledir.

- 1.Mesele: Kayyum isminin cilve-i a’zamını gösteren iki dürbün
- 2.Mesele: Kainatın insan ile kaim olması

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 5.Sua : 1.Mesele

1.Mesele: Kayyum isminin cilve-i a'zamını gösteren iki dürbün

Birinci Meselesi

İsm-i Kayyûmun cilve-i âzamını görmek istersek, hayalimizi bütün kâinatı temâşâ edecek, biri en uzak şeyleri, diğeri en küçük zerreleri gösterecek iki dürbün yapıp, birinci dürbünle bakıyoruz, görüyoruz ki: İsm-i Kayyûmun cilvesiyle, küre-i arzdan bin defa büyük milyonlar küreler, yıldızlar, direksiz olarak, havadan daha latîf olan madde-i esiriye içinde kısmen durdurulmuş, kısmen vazife için seyahat ettiriliyor.

Sonra, o hayalin, hurdebinî olan ikinci dürbünüyle, küçük zerrâtı görecek bir suretle bakıyoruz. O sırr-ı kayyûmiyetle, zîhayat mahlûkat-ı arziyenin herbirinin zerrât-ı vücudiyeleri, yıldızlar gibi muntazam bir vaziyet alıp hareket ediyorlar ve vazifeler görüyorlar. Hususan zîhayatın kanındaki ***"küreyvât-ı hamrâ ve beyzâ"*** tabir ettikleri, zerrelerden teşekkül eden küçücük kütleleri, seyyar yıldızlar gibi, Mevlevîvâri iki hareket-i muntazama ile hareket ediyorlar görüyoruz.

Bir hülâsatü'l-hülâsa: (Haşiye)

İsm-i Âzamın altı ismi, ziyadaki yedi renk gibi imtizaç ederek teşkil ettikleri ziya-yı kudsiyeye bakmak için, bir hülâsanın zikri münasiptir. Şöyle ki:

Bütün kâinatın mevcudatını böyle durduran, bekà ve kıyam veren ism-i Kayyûmun bu cilve-i âzamının arkasından bak: İsm-i Hayyın cilve-i âzamı, o bütün mevcudat-ı zîhayatı cilvesiyle

şulelendirmiş, kâinatı nurlandırmış, bütün zîhayat mevcudatı cilvesiyle yaldızlıyor.

Şimdi bak, ism-i Hayyın arkasında ism-i Ferdin cilve-i âzamı, bütün kâinatı envâıyla, eczasıyla bir vahdet içine alıyor, herşeyin alnına bir sikke-i vahdet koyuyor, herşeyin yüzüne bir hâtem-i ehadiyet basıyor, nihayetsiz ve hadsiz dillerle cilvesini ilân ettiriyor.

Şimdi ism-i Ferdin arkasından ism-i Hakemin cilve-i âzamına bak ki, yıldızlardan zerrelere kadar, hayalin iki dürbünüyle temâşâ ettiğimiz mevcudatın herbirisini, cüz'î olsun, küllî olsun, en büyük daireden en küçük daireye kadar, herbirine lâyık ve münasip olarak, meyvedar bir nizam ve hikmetli bir intizam ve semeredar bir insicam içine almış, bütün mevcudatı süslendirmiş, yaldızlandırmış.

Sonra ism-i Hakemin cilve-i âzamı arkasından bak ki, ism-i Adlin cilve-i âzamıyla, İkinci Nüktede izah edildiği vecihle, bütün kâinatı, mevcudatıyla, faaliyet-i daime içinde öyle hayret-engiz mizanlarla, ölçülerle, tartılarla idare eder ki, ecrâm-ı semâviyeden biri, bir saniyede muvazenesini kaybetse, yani ism-i Adlin cilvesi altından çıksa, yıldızlar içinde bir hercümerce, bir kıyamet kopmasına sebebiyet verecek.

İşte, bütün mevcudatın daire-i âzamı, kehkeşandan, yani Samanyolu tabir edilen mıntıka-i kübrâdan tut, tâ kan içindeki küreyvât-ı hamrâ ve beyzânın daire-i hareketlerine kadar herbir dairesini, herbir mevcudunu hassas bir mizan, bir ölçüyle biçilmiş bir şekil ve bir vaziyetle, baştan başa, yıldızlar ordusundan tâ zerreler ordusuna kadar bütün mevcudatın emr-i künfeyekünden gelen emirlere kemâl-i musahhariyetle itaat ettiklerini gösteriyor.

Şimdi, ism-i Adlin cilve-i âzamı arkasından, Birinci Nüktede izah edildiği gibi, ism-i Kuddûsün cilve-i âzamına bak ki, kâinatın bütün mevcudatını öyle temiz, pak, sâfi, güzel, süslü, berrak yapar gösterir ki, bütün kâinata ve bütün mevcudata Cemîl-i Mutlakın hadsiz derecede cemâl-i zâtîsine lâyık ve nihayetsiz güzel olan Esmâ-i Hüsnâsına münasip olacak güzel âyineler şeklini vermiştir.

Elhasıl, İsm-i Âzamın bu altı ismi ve altı nuru, kâinatı ve mevcudatı ayrı ayrı güzel renklerde, çeşit çeşit nakışlarda, başka başka ziynetlerde bulunan yaldızlı perdeler içinde mevcudatı sarmıştır.

Haşiye: Otuzuncu Lem’anın altı risaleciğinin esası ve mevzuu ve İsm-i Âzam’ın sırrını taşıyan altı mukaddes isimlerin gayet kısa bir hülâsasıdır.

Lemalar : 30.Lema : 6.Nükte : 5.Sua : 2.Mesele

2.Mesele: Kainatın insan ile kaim olması

Beşinci Şua'nın İkinci Meselesi

Kâinata tecellî eden kayyûmiyetin cilvesi, vâhidiyet ve celâl noktasında olduğu gibi, kâinatın merkezi ve medarı ve zîşuur meyvesi olan insanda dahi, kayyûmiyetin cilvesi, ehadiyet ve cemal noktasında tezahürü var. Yani, nasıl ki kâinat sırr-ı kayyûmiyetle kaimdir; öyle de, ism-i Kayyûmun mazhar-ı ekmeli olan insan ile, bir cihette kâinat kıyam bulur. Yani, kâinatın ekser hikmetleri, maslahatları, gayeleri insana baktığı için, güya insandaki cilve-i kayyûmiyet, kâinata bir direktir.

Evet, Zât-ı Hayy-ı Kayyûm, bu kâinatta insanı irade etmiş ve kâinatı onun için yaratmış denilebilir. Çünkü insan, câmiiyet-i tâmme ile bütün esmâ-i İlâhiyeyi anlar, zevk eder. Hususan rızıktaki zevk cihetiyle pek çok Esmâ-i Hüsnâyı anlar. Halbuki melâikeler onları o zevkle bilemezler.

İşte, insanın bu ehemmiyetli câmiiyetidir ki, Zât-ı Hayy-ı Kayyûm, insana, bütün esmâsını ihsas etmek ve bütün envâ-ı ihsânâtını tattırmak için öyle iştahlı bir mide vermiş ki, o midenin geniş sofrasını hadsiz envâ-ı mat'umatıyla kerîmâne doldurmuş.

Hem bu maddî mide gibi hayatı da bir mide yapmış. O hayat midesine duygular, eller hükmünde gayet geniş bir sofra-i nimet açmış. O hayat ise, duyguları vasıtasıyla, o sofra-i nimetten her çeşit istifadelerle, teşekkürâtın her nev'ini yapar.

Ve bu hayat midesinden sonra, bir insaniyet midesini vermiş ki, o mide, hayattan daha geniş bir dairede rızık ve nimet ister. Akıl ve fikir ve hayal, o midenin elleri hükmünde, semâvat ve zemin genişliğinde o sofra-i rahmetten istifade edip şükreder.

Ve insaniyet midesinden sonra, hadsiz geniş diğer bir sofra-i nimet açmak için, İslâmiyet ve iman akidelerini, çok rızık ister bir mânevî mide hükmüne getirip, onun rızık sofrasının dairesini mümkinat dairesinin haricinde genişletip, esmâ-i İlâhiyeyi de içine alır kılmıştır ki, o mide ile ism-i Rahmânı ve ism-i Hakîmi en büyük bir zevk-i rızkî ile hisseder, [1] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى رَحْمٰنِيَّتِهِ وَعَلٰى حَكِيمِيَّتِهِ der. Ve hâkezâ, bu mânevî mide-i kübrâ ile hadsiz nimet-i İlâhiyeden istifade edebilir. Ve bilhassa o midedeki muhabbet-i İlâhiye zevkinin daha başka bir dairesi var.

İşte, Zât-ı Hayy-ı Kayyûm, insanı bütün kâinata bir merkez, bir medar yaparak, kâinat kadar geniş bir sofra-i nimet insana açtığının ve kâinatı insana musahhar ettiğinden ve kâinatın insan ile mazhar olduğu sırr-ı kayyûmiyetle bir cihette kaim olduğunun hikmeti ise, insanın mühim üç vazifesidir:

Birincisi: Kâinatta münteşir bütün envâ-ı nimeti insanla tanzim etmek.

Ve insanın menfaati ipiyle tesbih taneleri gibi tanzim eder, nimetlerin iplerinin uçlarını insanın başına bağlar, rahmet hazinelerinin umum çeşitlerine insanı bir liste hükmüne getirir.

İkinci Vazifesi: Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun hitâbâtına, insan, câmiiyeti haysiyetiyle en mükemmel muhatap olmak ve hayretkârâne san’atlarını takdir ve tahsin etmekle en yüksek sesli bir dellâl olmak ve şuurdârâne teşekkürâtın bütün envâıyla, bütün envâ-ı nimetine ve çeşit çeşit hadsiz ihsânâtına şükür ve hamd ü senâ etmektir.

Üçüncü Vazifesi: Hayatı ile, üç cihetle Zât-ı Hayy-ı Kayyûma ve şuûnâtına ve sıfât-ı muhitasına âyinedarlık etmektir.

Birinci vecih: İnsan, kendi acz-i mutlakıyla Hâlıkının kudret-i mutlakasını ve derecâtını ve aczin dereceleriyle kudretin mertebelerini hissetmektir. Ve fakr-ı mutlakıyla rahmetini ve rahmetinin derecelerini idrak etmek ve zaafıyla Onun kuvvetini anlamaktır. Ve hâkezâ, noksan sıfatlarıyla Hâlıkının evsâf-ı kemâline mikyasvâri âyine olmak... Gecede nurun daha ziyade parlamasına nazaran, gece zulmetinin elektrik lâmbalarını göstermeye mükemmel

bir âyine olduğu gibi, insan dahi böyle nâkıs sıfatlarıyla kemâlât-ı İlâhiyeye âyinedarlık eder.

İkinci vecih: İnsan, cüz'î iradesiyle ve azıcık ilmiyle ve küçücük kudretiyle ve zâhirî mâlikiyetiyle ve hanesini bina etmesiyle, bu kâinat ustasının mâlikiyetini ve san'atını ve iradesini ve kudretini ve ilmini, kâinatın büyüklüğü nisbetinde anlar, âyinedarlık eder.

Üçüncü vecihteki âyinedarlığın iki yüzü var:

Birisi: Esmâ-i İlâhiyenin ayrı ayrı nakışlarını kendinde göstermektir. Adeta insan, câmiiyetiyle kâinatın küçük bir fihristesi ve bir misal-i musağğarası hükmünde olup, umum esmânın nakışlarını gösteriyor.

İkinci yüzü: Şuûnât-ı İlâhiyeye âyinedarlık eder. Yani, kendi hayatıyla Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun hayatına işaret ettiği gibi, kendi hayatında inkişaf eden sem' ve basar gibi duyguların vasıtasıyla, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun sem' ve basar gibi sıfatlarına âyinedarlık eder, bildirir.

Hem insan, hayatında bulunan ve inkişaf etmeyen ve his ve hassasiyet suretinde galeyan eden ve kesretli bir surette olan çok ince hayatî duygular, mânâlar ve hisler vasıtasıyla, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun şuûnât-ı kudsiyesine âyinedarlık eder. Meselâ, o hassasiyet içinde, sevmek, iftihar etmek, memnun olmak, mesrur olmak, müferrah olmak gibi mânâlarla—Zât-ı Akdesin kudsiyetine ve gınâ-yı mutlakına münasip ve lâyık olmak şartıyla—o neviden olan şuûnâtına âyinedarlık eder.

Hem insan, nasıl ki hayat-ı câmiasıyla Zât-ı Zülcelâlin sıfât ve şuûnâtına bir mikyas-ı marifettir ve cilve-i esmâsına bir fihristedir ve şuurlu bir âyinedir ve hâkezâ çok cihetlerle Zât-ı Hayy-ı Kayyûma âyinedarlık eder. Öyle de, insan şu kâinatın hakaiklerine bir vâhid-i kıyasîdir, bir fihristedir, bir mikyastır ve bir mizandır. Meselâ, kâinatta Levh-i Mahfuzun gayet kat'î bir delil-i vücudu ve bir nümunesi, insandaki kuvve-i hafızadır. Ve âlem-i misalin vücuduna kat'î delil ve nümune, kuvve-i hayaliyedir. **(Haşiye)** Ve kâinattaki ruhanîlerin bir delil-i vücudu ve nümunesi, insandaki kuvvelerdir ve latîfelerdir. Ve hâkezâ, insan, küçük bir mikyasta, kâinattaki hakaik-i imaniyeyi şuhud derecesinde gösterebilir.

İşte, insanın mezkûr vazifeler gibi çok mühim hizmetleri var. Cemâl-i bâkîye âyinedir. Kemâl-i sermediyeye dellâl-ı muzhirdir. Ve rahmet-i ebediyeye muhtac-ı müteşekkirdir. Madem cemal, kemal, rahmet bâkidirler ve sermedîdirler; elbette o cemâl-i bâkînin âyine-i müştâkı ve o kemâl-i sermedînin dellâl-ı âşıkı ve o rahmet-i ebediyenin muhtac-ı müteşekkiri olan insan, bâki kalmak için bir dâr-ı bekàya girecek ve o bâkilere refakat için ebede gidecek ve o ebedî cemal ve o sermedî kemal ve daimî rahmete, ebedü'l-âbâdda refakat etmek gerektir, lâzımdır. Çünkü ebedî bir cemal, fâni bir müştâka ve zâil bir dosta razı olmaz. Çünkü cemal, kendini sevdiği için, sevmesine mukabil muhabbet ister. Zeval ve fenâ ise, o muhabbeti adâvete kalb eder, çevirir. Eğer insan ebede gidip bâki kalmazsa, fıtratındaki cemâl-i sermediyeye karşı olan esaslı muhabbet yerine adâvet bulunacaktır. Onuncu Sözün haşiyesinde beyan edildiği gibi, bir zaman bir dünya güzeli, bir âşıkını huzurundan çıkarıyor. O adamdaki aşk, birden adâvete dönüyor ve diyor ki: "Tuh, ne kadar çirkindir!" diyerek, kendine teselli vermek için cemâlinden küsüyor, cemâlini inkâr ediyor.

Evet, insan bilmediği şeye düşman olduğu gibi, eli yetişmediği veyahut tutamadığı şeylerin adâvetkârâne kusurlarını arar, adeta düşmanlık etmek ister. Madem bütün kâinatın şehadetiyle Mahbub-u Hakikî ve Cemîl-i Mutlak, bütün güzel Esmâ-i Hüsnâsıyla kendini insana sevdiriyor ve insanların kendini sevmelerini istiyor; elbette ve herhalde, kendisinin hem mahbubu, hem habibi olan insana fıtrî bir adâveti verip derinden derine kendinden küstürmeyecek. Ve fıtraten en ziyade sevimli ve muhabbetli ve perestiş için yarattığı en müstesnâ mahlûku olan insanın fıtratına bütün bütün zıt olarak bir gizli adâveti, insanın ruhuna vermeyecek. Çünkü insan, sevdiği ve kıymetini takdir ettiği bir cemâl-i mutlaktan ebedî ayrılmaktan gelen derin yarasını, ancak ona adâvetle, ondan küsmekle ve onu inkâr etmekle tedavi edebilir. İşte, kâfirlerin Allah'ın düşmanı olması bu noktadan ileri geliyor. Öyleyse, herhalde o cemâl-i ezelî, kendisinin âyine-i müştâkı olan insan ile ebedü'l-âbâd yolunda seyahatinde beraber bulunmak için, alâ külli hal, bir dâr-ı bekàda bir hayat-ı bâkiyeye insanı mazhar edecek.

Evet, madem insan fıtraten bir cemâl-i bâkîye müştak ve muhib bir surette halk edilmiştir. Ve madem bâkî bir cemal, zâil bir müştâka

razı olamaz. Ve madem insan bilmediği veya yetişemediği veya tutamadığı bir maksuddan gelen hüzün ve elemden teselli bulmak için, o maksudun kusurunu bulmakla, belki gizli adâvet etmekle kendini teskin eder. Ve madem bu kâinat insan için halk edilmiş ve insan ise marifet ve muhabbet-i İlâhiye için yaratılmış. Ve madem bu kâinatın Hâlıkı, esmâsıyla sermedîdir. Ve madem esmâlarının cilveleri daim ve bâkî ve ebedî olacaktır. Elbette ve herhalde insan bir dâr-ı bekàya gidecek ve bir hayat-ı bâkiyeye mazhar olacaktır. Ve insanın kıymetini ve vazifelerini ve kemâlâtını bildiren, rehber-i âzam ve insan-ı ekmel olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, insana dair beyan ettiğimiz bütün kemâlâtı ve vazifeleri en ekmel bir surette kendinde ve dininde göstermesiyle gösteriyor ki: Nasıl kâinat insan için yaratılmış ve kâinattan maksud ve müntehap insandır. Öyle de, insandan dahi en büyük maksud ve en kıymettar müntehap ve en parlak âyine-i Ehad ve Samed, elbette Ahmed-i Muhammeddir.

عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ يَا اَللهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيمُ، يَافَرْدٌ يَاحَىٌّ يَاقَيُّومٌ يَاحَكَمٌ يَاعَدْلٌ يَاقُدُّوسٌ، نَسْئَلُكَ بِحَقِّ فُرْقَانِكَ الْحَكِيم، وَبِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الْاَكْرَم، وَبِحَقِّ اَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى، وَبِحُرْمَةِ اِسْمِكَ الْاَعْظَم، اَنْ تَحْفَظَنَا مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْاِنْسَانِ؛ اٰمِينَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye: Evet, nasıl ki insanın anâsırları kâinatın unsurlarından; ve kemikleri taş ve kayalarından; ve saçları nebat ve eşcârından; ve bedeninde cereyan eden kan ve gözünden, kulağından, burnundan ve ağzından akan ayrı ayrı suları arzın çeşmelerinden ve madenî sularından haber veriyorlar, delâlet edip onlara işaret ediyorlar. Aynen öyle de, insanın ruhu âlem-i ervahtan; ve hafızaları Levh-i Mahfuzdan; ve kuvve-i hayaliyeleri âlem-i misalden; ve hâkezâ herbir cihazı bir âlemden haber veriyorlar ve onların vücutlarına kat'î şehadet ederler.

1.) Hamd Allah'a mahsusutur. Ve Onun Rahmaniyetine ve Hakîmiyetine..
2.) Ümmetinin hasenatı adedince ona ve âline salât ve selâm olsun. Ya Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ Ferd, yâ Hayy, yâ Kayyûm, yâ Hakem, yâ Adl, yâ Kuddûs! Furkan-ı Hakîminin hakkı için ve Habib-i Ekreminin hürmetine, Esmâ-i Hüsnânın hakkı için ve İsm-i Âzamın hürmetine Senden niyaz edip istiyoruz: Bizi nefsin ve şeytanın ve cin ve insanın şerrinden muhafaza buyur. Âmin.
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Lemalar : 31-32-33.Lema

Otuz Birinci Lem’a

Şuâlara inkısam etmiş olup, On Dördüncü Şuâ Afyon mahkemesi müdafaası ve mektupları ve On Beşinci Şuâ ise “el-hüccetü’z-Zehrâ” olarak tesmiye edilmiş ve neşredilmiştir. **(1)**

Otuz İkinci Lem’a

Eski Said’in en son telifi ve yirmi gün Ramazan’da telif edilen, kendi kendine manzum gelen “Lemeât” risalesidir. Sözler mecmuasında neşredilmiştir.

Otuz Üçüncü Lem’a

Yeni Said’in en evvel hakikatten şuhud derecesinde kalbine zâhir olan ve Arabî ibaresinde Katre, Habbe, Şemme, Zerre, Hubâb, Zühre, Şule ve onların zeyillerinden ibarettir. Türkçe tercümesi Risale-i Nur Külliyatından Mesnevî-i Nuriye ismi altında intişar etmiştir.

---

(1): Bilâhare Üstadımızın tensibiyle On Dördüncü Şua “Afyon Mahkemesi Müdafaası ve Mektupları” ve On Beşinci Şua el-Hüccetü’z-Zehrâ” olarak tesmiye edilmiş ve neşredilmiştir. (Bediüzzaman’ın hizmetkârları)

Şualar

Ş U A L A R

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Sualar : 1.Sua

1.Şua: Okunan surelerin hadsiz ruhlara dağıtılması

Birinci Şuâ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

(İki acîp suale karşı def’aten hatıra gelen garip cevaptır.)

Birinci sual: Denildi ki: “Fâtiha ve Yâsin ve hatm-i Kur’ânî gibi okunan virdler, kudsî şeyler, bazan hadsiz ölmüş ve sağ insanlara bağışlanıyor. Halbuki böyle cüz’î birtek hediye ân-ı vâhidde hadsiz zâtlara yetişmek ve herbirisine aynı hediye düşmek, tavr-ı aklın haricindedir.”

Elcevap: Fâtır-ı Hakîm nasıl ki unsur-u havayı kelimelerin berk gibi intişarlarına ve tekessürlerine bir mezraa ve bir vasıta yapmış. Ve radyo vasıtasıyla bir minarede okunan ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) umum yerlerde ve umum insanlara aynı anda yetiştirmek gibi; öyle de, okunan bir Fâtiha dahi, meselâ; umum ehl-i iman emvâtına aynı anda yetiştirmek için hadsiz kudret ve nihayetsiz hikmetiyle mânevî âlemde, mânevî havada çok mânevî elektrikleri, mânevî radyoları sermiş, serpmiş, fıtrî telsiz telefonlarda istihdam ediyor, çalıştırıyor. Hem nasıl ki bir lâmba yansa, mukàbilindeki binler âyineye, herbirine tam bir lâmba girer. Aynen öyle de, bir Yâsin-i Şerif okunsa, milyonlar ruhlara hediye edilse, herbirine tam bir Yâsin-i Şerif düşer.

İkinci sual: Sikke-i Tasdik-i Gaybi Mecmuasına alınmıştır.

Sualar : 2.Sua

İkinci Şuâ

Eskişehir hapishanesinin son meyvesi
Otuz Birinci Lem'a'nın İkinci Şuâı

On altı sene evvel, Eskişehir Hapishanesi'nde, arkadaşlarımın tahliyeleriyle yalnız kaldığım bir vakitte, şu Şuâ, gayet acele, pek noksan kalemimle, sıkıntılı, rahatsızlık bir zamanda telif edildiğinden bir derece intizamsız olmakla beraber, bugünlerde tashih ederken, iman ve tevhid noktasında pek çok kıymettar ve kuvvetli ve ehemmiyetli gördüm.

Said Nursî

•Mukaddime: Meşhur bir Kasem-i Nebevinin bir nüktesi
•1.Makam: Tevhidin Üç Meyvesi
•2.Makam: Tevhidin Üç Muktazisi
•3.Makam: Tevhidin Üç Hücceti
•Hatime: Tevhid ve diğer imani rükünler
•Münacat: Tevhidî bir Münacat

Sualar : 2.Sua : Mukaddeme

Mukaddime: Meşhur bir Kasem-i Nebevinin bir nüktesi

Allahu Ehad İsm-i Âzamına dair yedinci nükte-i âzam
ve altı İsm-i Âzamın altı nüktesinin yedincisi.

İhtar

Bu risale benim nazarımda çok mühimdir. Çünkü, içinde çok mühim ve ince olan esrar-ı imaniye inkişaf ediyor. Bu risaleyi anlayarak okuyan adam imanını kurtarır inşaallah. Maatteessüf, ben burada kimseyle görüşemediğimden, kendime tebyiz edip yazdıramadım. Bu risalenin kıymetini anlamak istersen, başta bulunan İkinci ve Üçüncü Meyve'yi ve âhirdeki Hâtime'yi ve Hâtime'den iki sahife evvelki Mesele'yi evvelce dikkatle okuduktan sonra tamamını teennî ile mütalâa eyle.

Altı İsm-i Âzamın altı nüktelerinin Allahu Ehad'e dair
yedinci nükte-i âzamıdır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَبِهِ نَسْتَعِينُ [2]
فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّاللهُ [3]

âyetinin bir muhteşem nüktesiyle, meşhur bir kasem-i Nebevînin işaretiyle ve ilhamıyla hissettiğim gayet güzel ve çok şirin ve nihayet derecede latîf üç meyve-i tevhid ve üç muktazîsi ve üç hüccetine dair bir nüktedir.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yemin ettiği vakit, en çok istimal ve tekrarla her zaman ferman ettiği şu

وَالّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ [4]

kasemidir. Ve bu kasem gösteriyor ki, şecere-i kâinatın en geniş dairesi ve en müntehâsı ve nihâyâtı ve teferruatı dahi Zât-ı Vâhid-i Ehad'in kudretiyle ve iradesiyledir. Çünkü, mahlûkatın en müntehap ve en müstesnası olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nefsi kendi kendine malik olmazsa ve ef'âlinde serbest bulunmazsa ve harekâtı başka bir ihtiyara bağlı ise, elbette hiçbir şey, hiçbir şe'n, hiçbir hal, hiçbir keyfiyet, cüz'î olsun küllî olsun, o muhît iktidarın, o şamil ihtiyarın daire-i tasarrufunun haricinde olamaz.

Evet, bu çok mânidar kasem-i Muhammedînin (a.s.m.) ifade ettiği, gayet muazzam ve muhît bir tevhid-i rububiyettir. Ve bu tevhidin ispatına dair yüz, belki bin bâhir burhanlar, sirâcü'n-nur olan Risale-i Nur'da beyan edildiğinden, bu hakikat-i âliyenin tafsilât ve ispatını ona havale ederek, bu İkinci Şuâ'da, muhtasar üç makam içinde, bu çok ehemmiyetli hakikat-i imaniyenin Birinci Makamı'nda, gayet latîf ve tatlı ve çok kıymettar ve nurlu, hadsiz semerelerinden üç küllî meyvelerini gayet muhtasar bir surette beyanla, o meyvelere benim kalbimi sevk eden zevklerime ve hislerime işaret edilecek. İkinci Makam'da ise, bu kudsî hakikatin üç küllî muktazîsi ve esbab-ı mucibesi beyan edilir. Ve o üç muktazî, üç bin muktazîlerin kuvvetindedirler. Ve Üçüncü Makam'da, o hakikat-i tevhidiyenin üç alâmetleri zikredilecek. Ve o üç alâmet, üç yüz alâmet ve emare ve delil kuvvetindedirler.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Ancak Onun yardımını isteriz.
3.)Bil ki Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
4.)Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki.. (Bu yeminin yalnız Buhari'de, on beş ayrı hadîste zikri geçmektedir. bk. Tecrîd-i Sarîh Tercemesi Kılavuzu: s.180. Ayrıca bk. Müsned: 4:16)

Sualar : 2.Sua : 1.Makam

1.Makam: Tevhidin Üç Meyvesi

- 1.Meyve: Cemal ve Kemal-i İlahi tevhid ile tezahür eder
- 2.Meyve: Kainatın kemalatı vahdet sırrıyla tahakkuk eder
- 3.Meyve: Bütün kemalat-ı insaniye tevhid ile bağlıdır

Sualar : 2.Sua : 1.Makam : 1.Meyve

1.Meyve: Cemal ve Kemal-i İlahi tevhid ile tezahür eder

Birinci Makam'ın Birinci Meyvesi

Tevhid ve vahdette cemâl-i İlâhî ve kemâl-i Rabbânî tezahür eder. Eğer vahdet olmazsa, o hazine-i ezeliye gizli kalır.

Evet, hadsiz cemâl ve kemâlât-ı İlâhiye ve nihayetsiz mehasin ve hüsn-ü Rabbânî ve hesapsız ihsanat ve bahâ-i Rahmânî ve gayetsiz kemâl-i cemâl-i Samedânî, ancak vahdet âyinesinde ve vahdet vasıtasıyla, şecere-i hilkatin nihâyâtındaki cüz'iyâtın simalarında temerküz eden cilve-i esmâda görünür. Meselâ, iktidarsız ve ihtiyarsız bir yavrunun imdadına umulmadık bir yerden, yani kan ve fışkı ortasından beyaz, safi, temiz bir süt göndermek olan cüz'î fiil ise, tevhid nazarıyla bakıldığı vakit, birden, bütün yavruların pek çok harikulâde ve pek çok şefkatkârâne olan küllî ve umumî iaşeleri ve validelerini onlara musahhar etmeleriyle rahmet-i Rahmân'ın cemâl-i lâyezâlîsi kemâl-i şâşaa ile görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cemâl gizlenir ve o cüz'î iaşe dahi esbaba ve tesadüfe ve tabiata havale edilir, bütün bütün kıymetini, belki mahiyetini kaybeder.

Hem meselâ, müthiş bir hastalıktan şifa bulmak, eğer tevhid nazarıyla bakılsa, birden, zemin denilen hastahane-i kübrâda bulunan bütün dertlilere, âlem denilen eczahane-i ekberden ilâçları ve dermanlarıyla şifa ihsan etmek yüzünde, Rahîm-i Mutlakın cemâl-i şefkati ve mehasin-i rahîmiyeti küllî ve şâşaalı bir surette görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cüz'î fakat alîmâne, basîrâne, şuurkârâne olan şifa vermek dahi, câmid ilâçların hâsiyetlerine ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata verilir, bütün bütün mahiyetini ve hikmetini ve kıymetini kaybeder.

Bu makam münasebetiyle hatıra gelen bir salâvatın bir nüktesini beyan ediyorum. Şöyle ki:

Namaz tesbihatının âhirinde Şâfiîlerde gayet müstamel ve meşhur bir salâvat olan

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى [1] اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَعَدَدِ كُلِّ دَاءٍ وَدَوَاءٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ كَثِيرًا كَثِيرًا

nın ehemmiyeti yüzündendir ki, insanın hikmet-i hilkati ve sırr-ı câmiiyeti ise, her zaman, her dakika Hâlıkına iltica ve yalvarmak ve hamd ve şükür etmek olduğundan, insanı dergâh-ı İlâhiyeye kamçı vurup sevk eden en keskin ve müessir sâik, hastalıklar olduğu gibi, insanı kemâl-i şevkle şükre sevk eden ve tam mânâsıyla minnettar edip hamd ettiren tatlı nimetler ise, başta şifalar ve devalar ve afiyetler olduğundan, bu salâvat-ı şerife gayet müşerref ve mânidar olmuştur. Ben bazan [2] بِعَدَدِ كُلِّ دَاءٍ وَدَوَاءٍ dedikçe, küre-i arzı bir hastahane suretinde ve maddî ve mânevî bütün dertlerin ve ihtiyaçların dermanlarını ihsan eden Şâfî-i Hakikînin pek âşikâr bir mevcudiyetini ve küllî bir şefkatini ve kudsî ve geniş bir rahîmiyetini hissediyorum.

Hem meselâ, dalâletin gayet müthiş mânevî elemini hisseden bir adama iman ile hidayet ihsan etmek, eğer tevhid nazarıyla bakılsa, birden, o cüz'î ve fâni ve âciz adam, bütün kâinatın Hâlıkı ve Sultanı olan Mâbudunun muhatap bir abdi olmak ve o iman vasıtasıyla bir saadet-i ebediyeyi ve şahane ve çok geniş ve şâşaalı bir mülk-ü bâki ve bâki bir dünyayı ihsan etmek; ve onun gibi bütün mü'minleri dahi derecelerine göre o lûtfa mazhar etmek olan bu ihsan-ı ekber yüzünde ve simasında bir Zât-ı Kerîm ve Muhsinin öyle bir hüsn-ü ezelîsi ve öyle bir cemâl-i lâyezâlîsi görünür ki, böyle bir lem'asıyla bütün ehl-i imanı kendine dost ve has kısmını da âşık yapıyor. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cüz'î imanı, ya mütehakkim ve hodbin Mutezileler gibi kendi nefsine veya bazı esbaba havale eder ki,

hakiki fiyatı ve bahası Cennet olan o Rahmânî pırlanta, bir cam parçasına inip, âyinedarlık ettiği kudsî cemâlin lem'asını kaybeder.

İşte bu üç misale kıyasen, daire-i kesretin müntehâsındaki cüz'iyâtın, cüz'iyât-ı ahvâlinde, tevhid noktasında cemâl-i İlâhînin ve kemâl-i Rabbânînin binler envâı ve yüz bin çeşitleri onlarda temerküz cihetinde görünür, anlaşılır, bilinir, tahakkuku sabit olur.

İşte, tevhidde cemâl ve kemâl-i İlâhînin kalben görünmesi ve ruhen hissedilmesi içindir ki, bütün evliya ve asfiya, en tatlı zevklerini ve en şirin mânevî rızıklarını, kelime-i tevhid olan [3] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ zikrinde ve tekrarında buluyorlar.

Hem kelime-i tevhidde azamet-i kibriyâ ve celâl-i Sübhânî ve saltanat-ı mutlaka-i rububiyet-i Samedâniye tahakkuk etmesi içindir ki, Resul-i Ekrem Aleyhisselâtü Vesselâm ferman etmiş:

اَفْضَلُ مَا قُلْتُ اَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ

Yani: *"Ben ve benden evvel gelen peygamberlerin en ziyade faziletli ve kıymetli sözleri, Lâ ilâhe illâllah kelâmıdır."*

Evet, bir meyve, bir çiçek, bir ışık gibi küçücük bir ihsan, bir nimet, bir rızık, bir küçük âyine iken, tevhidin sırrıyla birden bütün emsaline omuz omuza verip ittisal ettiğinden, o nevi büyük âyineye dönüp, o nev'e mahsus cilvelenen bir çeşit cemâl-i İlâhîyi gösterir. Ve fâni, muvakkat olan güzellikle, bâki bir nevi hüsn-ü sermedîyi irâe eder. Ve Mevlânâ Celâleddin'in dediği gibi,

[4] اَنْ خَيَالاٰتِى كِه دَامِ اَوْلِيَاسْت عَكْسِ مَهْرُويَانِ بُوسْتَانِ خُدَاسْت

sırrıyla, bir âyine-i cemâl-i İlâhî olur. Yoksa, eğer tevhid sırrı olmazsa, o cüz'î meyve tek başına kalır. Ne o kudsî cemâl, ne de o ulvî kemâli gösterir. Ve içindeki cüz'î bir lem'a dahi söner, kaybolur. Adeta baş aşağı olup elmastan şişeye döner.

Hem tevhid sırrıyla, şecere-i hilkatin meyveleri olan zîhayatta bir şahsiyet-i İlâhiye, bir ehadiyet-i Rabbâniye ve sıfât-ı seb'aca mânevî bir sima-i Rahmânî ve bir temerküz-ü esmâî ve

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿5﴾

deki hitaba muhatap olan Zâtın bir cilve-i taayyünü ve teşahhusu tezahür eder. Yoksa, o şahsiyet, o ehadiyet, o sima, o taayyünün cilvesi inbisat ederek kâinat nisbetinde genişlenir, dağılır, gizlenir; ancak çok büyük ve ihatalı, kalbî gözlere görünür. Çünkü azamet ve kibriyâ perde olur; herkesin kalbi göremez.

Hem o cüz'î zîhayatlarda pek zahir bir surette anlaşılır ki, onun Sânii onu görür, bilir, dinler, istediği gibi yapar. Adeta, o zîhayatın masnuiyeti arkasında muktedir, muhtar, işitici, bilici, görücü bir Zâtın mânevî bir teşahhusu, bir taayyünü, imana görünür.

Ve bilhassa zîhayattan insanın mahlûkiyeti arkasında gayet âşikâr bir tarzda o mânevî teşahhus, o kudsî taayyün, sırr-ı tevhidle, imanla müşahede olunur. Çünkü o teşahhus-u ehadiyetin esasları olan ilim ve kudret ve hayat ve sem' ve basar gibi mânâların hem numuneleri insanda var; o numunelerle onlara işaret eder. Çünkü, meselâ, gözü veren Zât, hem gözü görür, hem ince bir mânâ olan gözün gördüğünü görür, sonra verir. Evet, senin gözüne bir gözlük yapan gözlükçü usta, göze gözlüğün yakıştığını görür, sonra yapar. Hem kulağı veren Zât, elbette o kulağın işittiklerini işitir, sonra yapar, verir. Sair sıfatlar buna kıyas edilsin.

Hem esmânın nakışları ve cilveleri insanda var; onlarla o kudsî mânâlara şehadet eder.

Hem insan zaafıyla ve acziyle ve fakrıyla ve cehliyle diğer bir tarzda âyinedarlık edip, yine zaafına, fakrına merhamet eden ve medet veren Zâtın kudretine, ilmine, iradesine ve hâkezâ, sair evsafına şehadet eder.

İşte, daire-i kesretin müntehâsında ve en dağınık cüz'iyâtında, sırr-ı vahdetle bin bir esmâ-i İlâhiye, zîhayat denilen küçücük mektuplarda temerküz edip açık okunduğundan, o Sâni-i Hakîm, zîhayat nüshalarını çok teksir ediyor. Ve bilhassa zîhayatlardan küçüklerin taifelerini pek çok tarzda nüshalarını teksir eder ve her tarafa neşreder.

Bu Birinci Meyve'nin hakikatine beni îsal ve sevk eden zevkî bir hissimdir.

Şöyle ki: Bir zaman, ziyade rikkatimden ve fazla şefkatten ve acımak duygusundan, zîhayat ve hususan onlardan zîşuur ve bilhassa insanlar ve bilhassa mazlumlar ve musibete giriftar olanların halleri çok ziyade rikkatime ve şefkatime ve kalbime dokunuyordu. Kalben diyordum: "Bu âciz ve zayıf biçarelerin dertlerini, âlemde hükmeden bu yeknesak kanunlar dinlemedikleri gibi, istilâ edici ve sağır olan unsurlar, hâdiseler dahi işitmezler. Bunların bu perişan hallerine merhamet edip hususî işlerine müdahale eden yok mu?" diye ruhum çok derin feryat ediyordu. Hem, "O çok güzel memlüklerin ve çok kıymettar malların ve çok müştak ve minnettar dostların işlerine bakacak ve onlara sahabet edecek ve himayet edecek bir mâlikleri, bir sahipleri, bir hakikî dostları yok mu?" diye kalbim bütün kuvvetiyle bağırıyordu.

İşte, ruhumun feryadına ve kalbimin vâveylâsına vâfi ve kâfi ve teskin edici ve kanaat verici cevap ise, sırr-ı tevhid ile, Rahmân ve Rahîm olan Zât-ı Zülcelâlin, umumî kanunların tazyikatları ve hâdisatın tehacümatı altında ağlayan ve sızlayan o sevimli memlüklerine, kanunların fevkinde olarak, ihsanat-ı hususiyesi ve imdadat-ı hassası ve doğrudan doğruya herşeye karşı rububiyet-i hususiyesi ve herşeyin tedbirini bizzat kendisi görmesi ve herşeyin derdini bizzat dinlemesi ve herşeyin hakikî mâliki, sahibi, hâmîsi olduğunu, sırr-ı Kur'ân ve nur-u iman ile bildim. O hadsiz meyusiyet yerinde, nihayetsiz bir mesruriyet hissettim. Ve herbir zîhayat, öyle bir Mâlik-i Zülcelâle mensubiyeti ve memlûkiyeti cihetiyle, nazarımda binler derece bir ehemmiyet, bir kıymet kesb ettiler.

Çünkü, madem herkes efendisinin şerefiyle ve mensup olduğu zâtın makamıyla ve şöhretiyle iftihar eder, bir izzet peyda eder. Elbette, nur-u iman ile bu mensubiyetin ve memlûkiyetin inkişafı suretinde, bir karınca bir firavunu o mensubiyet kuvvetiyle mağlûp ettiği gibi, o mensubiyet şerefiyle dahi, gafil ve kendi kendine mâlik ve başıboş kendini zanneden ve ecdadıyla ve mülk-ü Mısır ile iftihar eden ve kabir kapısında o iftiharı sönen bin firavun kadar iftihar edebilir. Ve sinek dahi, Nemrud'un sekerat vaktinde azaba ve hicaba

inkılâp eden iftiharına karşı kendi mensubiyetinin şerefini irâe edip, onunkini hiçe indirebilir.

İşte, ﴿6﴾ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ âyeti, şirkte hadsiz ve çok büyük bir zulüm bulunduğunu ifade ile bildirir. Şirk öyle bir cürümdür ki, herbir mahlûkun hakkına ve şerefine ve haysiyetine bir tecavüzdür; ancak onu Cehennem temizler.

1.)Allah'ım, Efendimiz Muhammed'e (a.s.m.) ve Efendimiz Muhammed'in (a.s.m.) âline, bütün hastalıklar ve devâlar adedince salât eyle ve onu ve âlini çok çok mübarek kıl ve selâm et.
2.)Bütün hastalıklar ve devâlar adedince.
3.)Allahtan başka ilah yoktur.
4.)Evliyaya tuzak olan hayaller, İlahî bahçelerin ay yüzlü güzellerinin akisleridir.
5.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
6.)Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür. (Lokman Sûresi, 31:13)

Sualar : 2.Sua : 1.Makam : 2.Meyve

2.Meyve: Kainatın kemalatı vahdet sırrıyla tahakkuk eder

Tevhidin İkinci Meyvesi

Birinci Meyve Hâlik-ı Kâinat olan Zât-ı Akdese baktığı gibi, İkinci Meyve dahi kâinatın zâtına ve mahiyetine bakar.

Evet, sırr-ı vahdetle kâinatın kemâlâtı tahakkuk eder. Ve mevcudatın ulvî vazifeleri anlaşılır. Ve mahlûkatın netice-i hilkatleri takarrur eder. Ve masnuatın kıymetleri bilinir. Ve bu âlemdeki makàsıd-ı İlâhiye vücud bulur. Ve zîhayat ve zîşuurların hikmet-i hilkatları ve sırr-ı îcadları tezahür eder. Ve bu dehşet-engiz tahavvülât içinde kahhârâne fırtınaların hiddetli, ekşi simaları arkasında rahmetin ve hikmetin güler, güzel yüzleri görünür. Ve fenâ ve zevâlde kaybolan mevcudatın neticeleri ve hüviyetleri ve mahiyetleri ve ruhları ve tesbihatları gibi çok vücutları kendilerine bedel âlem-i şehadette bırakıp sonra gittikleri bilinir. Ve kâinat baştan başa gayet mânidar bir kitab-ı Samedânî ve mevcudat ferşten Arşa kadar gayet mu'cizâne bir mecmua-i mektubat-ı Sübhaniye ve mahlûkatın bütün taifeleri gayet muntazam ve muhteşem bir ordu-yu Rabbânî ve masnuatın bütün kabileleri mikroptan, karıncadan tâ gergedana, tâ kartallara, tâ seyyârâta kadar Sultan-ı Ezelînin gayet vazifeperver memurları olduğu bilinmesi ve herbir şey, âyinedarlık ve intisap cihetiyle binler derece kıymet-i şahsiyesinden daha yüksek kıymet almaları ve *"Seyl-i mevcudat ve kàfile-i mahlûkat nereden geliyor ve nereye gidecek ve niçin gelmişler ve ne yapıyorlar?"* diye halledilmeyen tılsımlı suallerin mânâları ona inkişaf etmesi, ancak ve ancak sırr-ı tevhid iledir. Yoksa, kâinatın bu mezkúr yüksek kemâlâtları sönecek ve o ulvî ve kudsî hakikatleri zıtlarına inkılâp edecek.

İşte şirk ve küfür cinayeti, kâinatın bütün kemâlâtına ve ulvî hukuklarına ve kudsî hakikatlerine bir tecavüz olduğu cihetledir ki, ehl-i şirk ve küfre karşı kâinat kızıyor ve semâvât ve arz hiddet ediyor ve onların mahvına anâsır ittifak edip, kavm-i Nuh (aleyhisselâm) ve Âd ve Semud ve Firavun gibi ehl-i şirki boğuyor, gark ediyor.

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ [1]

âyetinin sırrıyla, Cehennem dahi ehl-i şirk ve küfre öyle kızıyor ve kızışıyor ki, parçalanmak derecesine geliyor. Evet, şirk kâinata karşı büyük bir tahkir ve azîm bir tecavüzdür. Ve kâinatın kudsî vazifelerini ve hilkatin hikmetlerini inkâr etmekle şerefini kırıyor. Nümune için binler misallerden birtek misale işaret edeceğiz.

Meselâ, sırr-ı vahdetle kâinat öyle cesîm ve cismanî bir melâike hükmünde olur ki, mevcudatın nevileri adedince yüz binler başlı ve her başında o nevide bulunan fertlerin sayısınca yüz binler ağız ve her ağzında o ferdin cihazat ve ecza ve âzâ ve hüceyrâtı miktarınca yüz binler dillerle Sâniini takdis ederek tesbihat yapan İsrafilmisâl ubudiyyette ulvî bir makam sahibi bir acâibü'l-mahlûkat iken; hem sırr-ı tevhidle âhiret âlemlerine ve menzillerine çok mahsulât yetiştiren bir mezraa ve dar-ı saadet tabakalarına a'mâl-i beşeriye gibi çok hasılatıyla levazımat tedarik eden bir fabrika ve âlem-i bekàda, hususan Cennet-i Âlâdaki ehl-i temâşâya dünyadan alınma sermedî manzaraları göstermek için mütemadiyen işleyen yüz bin yüzlü sinemalı bir fotoğraf iken; şirk ise, bu çok acip ve tam mutî, hayattar ve cismanî melâikeyi câmid, ruhsuz, fâni, vazifesiz, hâlik, mânâsız hâdisatın hercümerci altında ve inkılâpların fırtınaları içinde, adem zulümatında yuvarlanan bir perişan mecmua-i vâhiyesi, hem bu çok garip ve tam muntazam, menfaattar fabrikayı mahsulâtsız, neticesiz, işsiz, muattal, karmakarışık olarak şuursuz tesadüflerin oyuncağı ve sağır tabiatın ve kör kuvvetin mel'abegâhı ve umum zîşuurun matemhanesi ve bütün zîhayatın mezbahası ve hüzüngâhı suretine çevirir. İşte

اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ [2]

sırrıyla, şirk birtek seyyie iken ne kadar çok ve büyük cinayetlere medar oluyor ki, Cehennemde hadsiz azaba müstehak eder. Her ne ise... Sirâcü'n-Nur'da bu ikinci meyvenin izahatı ve hüccetleri mükerreren beyan edildiğinden, o uzun kıssayı kısa bıraktık.

Bu İkinci Meyveye beni sevk edip îsal eden acip bir his ve garip bir zevktir.

Şöyle ki: Bir zaman, bahar mevsiminde temâşâ ederken gördüm ki: Zemin yüzünde haşir ve neşr-i âzamın yüz binler nümunelerini gösteren bir seyeran ve seyelân içinde kàfile kàfile arkasında gelen geçen mevcudatın ve bilhassa zîhayat mahlûkatın, hususan küçücük zîhayatların kısa bir zamanda görünüp derakap kaybolmaları ve daimî bir faaliyet-i müdhişe içinde mevt ve zevâl levhaları bana çok hazin görünüp, rikkatime şiddetle dokunarak beni ağlatıyordu. O güzel hayvancıkların vefatlarını gördükçe kalbim acıyordu: "Of, yazık! Ah yazık!" diyerek bu "ah"ların, "of"ların altında derinden derine bir vâveylâ-i ruhî hissediyordum. Ve bu âkıbete uğrayan hayat ise, ölümden beter bir azap gördüm.

Hem, nebatat ve hayvanat âleminde gayet güzel, sevimli ve çok kıymettar san'atta olan zîhayatların bir dakikada gözünü açıp bu seyrangâh-ı kâinata bakar, dakikasıyla mahvolur, gider. Bu hali temâşâ ettikçe ciğerlerim sızlıyordu. Ağlamakla şekvâ etmek istiyor; "Neden geliyorlar, hiç durmadan gidiyorlar?" diye feleğe karşı kalbim dehşetli sualler soruyor ve böyle faidesiz, gayesiz, neticesiz, çabuk idam edilen bu masnucuklar gözümüz önünde bu kadar ihtimam ve dikkat ve san'at ve cihazat ve terbiye ve tedbir ile kıymettar bir surette icad edildikten sonra gayet ehemmiyetsiz paçavralar gibi parçalanıp hiçlik karanlıklarına atılmalarını gördükçe, kemâlâta meftun ve güzelliklere müptelâ ve kıymettar şeylere âşık olan bütün latîfelerim ve duygularım feryad edip bağırıyorlardı ki: "Neden bunlara merhamet edilmiyor? Yazık değiller mi? Bu baş döndürücü deverandaki fenâ ve zevâl nereden gelip bu biçarelere musallat olmuş?" diye mukadderat-ı hayatiyenin dış yüzünde bulunan elîm keyfiyetleriyle kadere karşı müthiş itirazlar başladığı hengâmda, birden nur-u Kur'ân, sırr-ı îmân, lûtf-u Rahmân ile tevhid imdadıma yetişti, o karanlıkları aydınlattı, benim bütün o "ah" ve "of"larımı

“oh”lara ve o ağlamalarımı sürurlara ve o yazık demelerimi maşaallah, barekâllah’lara çevirdi; [3] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى نُورِ الْاِيمَانِ dedirtti. Çünkü, sırr-ı vahdetle şöyle gördüm ki:

Herbir mahlûk, hususan herbir zîhayatın sırr-ı tevhidle çok büyük neticeleri ve umumî faideleri vardır. Ezcümle:

Herbir zîhayat, meselâ bu süslü çiçek ve şu tatlıcı sinek, öyle mânidar, İlâhî, manzum bir kasideciktir ki, hadsiz zîşuurlar onu kemâl-i lezzetle mütalâa ederler. Ve öyle kıymettar bir mu’cize-i kudrettir ve bir ilânname-i hikmettir ki, Sâniinin san’atını nihayetsiz ehl-i takdire cazibedarâne teşhir eder. Hem kendi san’atını kendisi temâşâ etmek ve kendi cemâl-i fıtratını kendisi müşahede etmek ve kendi cilve-i esmâsının güzelliklerini âyineciklerde kendisi seyretmek isteyen Fâtır-ı Zülcelâlin nazar-ı şuhuduna görünmek ve mazhar olmak, gayet yüksek bir netice-i hilkatidir. Hem kâinattaki hadsiz faaliyeti iktiza eden tezahür-ü rububiyete ve tebarüz-ü kemâlât-ı İlâhiyeye (Yirmi Dördüncü Mektupta beyan edildiği gibi) beş vech ile hizmeti dahi, ulvî bir vazife-i fıtratıdır. Ve böyle faideleri ve neticeleri vermekle beraber, kendi yerinde, bu âlem-i şehadette zîruh ise ruhunu ve hadsiz hafızalarda ve sâir elvâh-ı mahfuzalarda suretini ve hüviyetini ve tohumlarında ve yumurtacıklarında mahiyetinin kanunlarını ve bir nevi müstakbel hayatını ve âlem-i gaybda ve daire-i esmâda âyinedarlık ettiği kemâlleri ve güzellikleri bırakıp, mesrurâne terhis mânâsında bir zâhirî mevt ile bir zevâl perdesi altına girer, yalnız dünyevî gözlerden saklanır mahiyetinde gördüm; “Oh, elhamdü lillâh” dedim.

Evet, kâinatın bütün tabakatında ve umum nevilerinde gözle görünen ve her tarafa kök salan gayet esaslı ve çok kuvvetli ve kusursuz ve nihayet derecede parlak olan bu cemâller ve güzellikler, elbette şirkin iktiza ettiği çok çirkin ve haşin ve gayet menfur ve perişan olan evvelki vaziyet muhal ve mevhum olduğunu gösteriyor. Çünkü, böyle çok esaslı bir cemâl perdesi altında böyle dehşetli bir çirkinlik saklanamaz ve bulunamaz. Eğer bulunsa, o hakikatli cemâl, hakikatsiz, asılsız, vâhî ve vehmî olur. Demek şirkin hakikati yok, yolu kapalı, bataklıkta saplanır; hükmü muhal, mümtenidir.

Bu mezkûr hissî olan hakikat-i imaniye, tafsilâtla ve kat'î burhanlar ile Sirâcü'n-Nur'un müteaddit risalelerinde beyan edildiğinden, burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz.

1.)Neredeyse öfkeden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:8)
2.)Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür. (Lokman Sûresi, 31:13)
3.)İmân nurundan dolayı, Allah'a hamd olsun. (Dua)

Sualar : 2.Sua : 1.Makam : 3.Meyve

3.Meyve: Bütün kemalat-ı insaniye tevhid ile bağlıdır

Üçüncü Meyve

Zîşuura ve bilhassa insana bakar, Evet, sırr-ı vahdetle insan, bütün mahlûkat içinde büyük bir kemâl sahibi ve kâinatın en kıymettar meyvesi ve mahlûkatın en nazenini ve en mükemmeli ve zîhayatın en bahtiyarı ve en mes'udu ve Hâlik-ı Âlemin muhatabı ve dostu olabilir. Hattâ bütün kemâlât-ı insaniye ve beşerin bütün ulvî maksatları tevhidle bağlıdır ve sırr-ı vahdetle vücut bulur. Yoksa, eğer vahdet olmazsa, insan mahlûkatın en bedbahtı ve mevcudatın en süflîsi ve hayvanatın en biçaresi ve zîşuurun en hüzünlüsü ve azaplısı ve gamlısı olur. Çünkü, insan nihayetsiz bir aczi ve nihayetsiz düşmanları ve hadsiz bir fakrı ve hadsiz ihtiyaçları bulunmakla beraber, mahiyeti öyle çok ve mütenevvi âlâtla ve hissiyatla teçhiz edilmiş ki, yüz bin çeşit elemleri hisseder ve yüz binler tarzlarda lezzetleri zevk ederek ister. Ve öyle maksatları ve arzuları var ki, bütün kâinata birden hükmü geçmeyen bir zât o arzuları yerine getiremez.

Meselâ, insanda gayet şedit bir arzu-yu bekà var. İnsanın bu maksadını öyle bir zât verebilir ki, bütün kâinatı bir saray hükmünde tasarruf eder. Bir odanın kapısını kapayıp, diğer bir menzilin kapısını açmak gibi kolay bir surette dünya kapısını kapayıp âhiret kapısını açabilsin. Beşerin bu arzu-yu bekà gibi ebed tarafına uzanmış ve aktar-ı âleme yayılmış binler menfî ve müsbet arzuları var ki, onları vermekle beşerin iki dehşetli yaraları olan aczini ve fakrını tedavi eden zât ise, ancak sırr-ı vahdetle bütün kâinatı kabzasında tutan Zât-ı Ehad olabilir.

Hem beşerde, kalbinin selâmetine ve istirahatine ait öyle incecik ve gizli ve cüz'î matlapları ve ruhunun bekàsına ve saadetine medar

öyle büyük ve muhit ve küllî maksatları var ki, onları öyle bir zât verebilir ki, kalbin en ince ve görünmez perdelerini görür, lâkayt kalmaz. Hem en gizli ve işitilmez gayet mahfî seslerini işitir, cevapsız bırakmaz.

Hem, semâvât ve arzı, iki mutî nefer gibi emrine musahhar ederek küllî hizmetlerde çalıştıracak derecede muktedir olabilsin. Hem insanın bütün cihazatları ve hissiyatları, sırr-ı vahdetle gayet yüksek bir kıymet alırlar ve şirk ve küfür ile gayet derecede sukut ederler. Meselâ; insanın en kıymettar cihazı akıldır. Eğer sırr-ı tevhidle olsa, o akıl, hem İlâhî, kudsî defineleri, hem kâinatın binler hazinelerini açan pırlanta gibi bir anahtarı olur. Eğer şirk ve küfre düşse, o akıl, o halde geçmiş zamanın elîm hüzünlerini ve gelecek zamanın vahşî korkularını insanın başına toplattıran meş'um ve sebeb-i tâciz bir âlet-i belâ olur.

Hem meselâ: İnsanın en latîf ve şirin bir seciyesi olan şefkat, eğer sırr-ı tevhid onun yardımına yetişmezse, öyle müthiş bir hırkat, bir firkat, bir rikkat, bir musibet olur ki, insanı en bedbaht bir dereceye indirir. Tek bir güzel yavrusunu ebedî kaybeden bir gafil valide, bu hırkati tam hisseder.

Hem meselâ: İnsanın en lezzetli ve tatlı ve kıymetli hissi olan muhabbet, eğer sırr-ı tevhid yardım etse, bu küçücük insanı, kâinat kadar büyüttürür ve genişlik verir ve mahlûkata nazenin bir sultan yapar. Eğer şirk ve küfre düşse—el'iyâzû billah!—öyle bir musibet olur ki, mütemadiyen zevâl ve fenâda mahvolan hadsiz mahbuplarının ebedî firaklarıyla biçare kalb-i insanîyi her dakika parça parça eder. Fakat, gaflet veren lehviyatlar, muvakkaten iptal-i his nev'inden zahiren hissettirmiyor.

İşte, bu üç misale yüzer cihazat ve hissiyat-ı beşeriyeyi kıyas etsen, vahdet, tevhid ne derece kemâlât-ı insaniyeye medar olduğunu anlarsın. Bu Üçüncü Meyve dahi Sirâcü'n-Nur'un belki yirmi risalelerinde gayet güzel bir tafsil ve hüccetli bir surette beyan edildiğinden burada kısa bir işaretle iktifa ederiz.

Beni bu meyveye sevk ve îsal eden şöyle bir histir:

Bir zaman yüksek bir dağ başındaydım. Gafleti dağıtacak bir intibah-ı ruhî vasıtasıyla, kabir tam mânâsıyla, ölüm bütün çıplaklığıyla ve zevâl ve fenâ ağlattırıcı levhalarıyla bana göründü. Herkes gibi fıtratımdaki fıtrî aşk-ı bekà, birden zevâle karşı isyan edip galeyana geldi. Ve muhabbet ve takdirle pek çok alâkadar olduğum ehl-i kemâlât ve meşahir-i enbiya ve evliya ve asfiyanın sönmelerine ve mahvolmalarına karşı mahiyetimdeki rikkat-i cinsiye ve şefkat-i nev'iye dahi kabre karşı tuğyan edip feveran etti. Ve altı cihete istimdatkârâne baktım; hiç bir teselli, bir medet göremedim. Çünkü, zaman-ı mâzi tarafı, bir mezar-ı ekber; ve müstakbel bir karanlık; ve yukarı bir dehşet; ve aşağı ve sağ ve sol taraflarından elîm ve hazîn haller, hadsiz muzır şeylerin tehâcümâtını gördüm.

Birden sırr-ı tevhid imdadıma yetişti, perdeyi açtı, hakikat-i halin yüzünü gösterdi. "Bak" dedi.

En evvel, beni çok korkutan ölümün yüzüne baktım. Gördüm ki, ölüm, ehl-i iman için bir terhistir. Ecel terhis tezkeresidir, bir tebdil-i mekândır, bir hayat-ı bâkiyenin mukaddimesi ve kapısıdır. Zindan-ı dünyadan çıkmak ve bağıstan-ı cinâna bir uçmaktır. Hizmetinin ücretini almak için huzur-u Rahmân'a girmeye bir nöbettir ve dâr-ı saadete gitmeye bir davettir diye kat'î anladığımdan, ölümü ve mevti sevmeye başladım.

Sonra zevâl ve fenâya baktım. Gördüm ki, sinema perdeleri gibi ve güneşe mukàbil akan kabarcıklar misillü, lezzet verici bir teceddüd-ü emsaldir, bir tazelenmektir. Ve Esmâ-i Hüsnânın çok hasnâ ve güzel cilvelerini tazelendirmek için âlem-i gaybdan gelip âlem-i şehadette vazifedârâne bir seyerandır, bir cevelândır. Ve cemâl-i rububiyetin hikmettârâne bir tezahüratıdır. Ve mevcudatın hüsn-ü sermedîye karşı bir âyinedarlığıdır, yakînen bildim.

Sonra altı cihete baktım. Gördüm ki, sırr-ı tevhidle o kadar nuranîdir ki, göz kamaştırıyor. Geçmiş zaman bir mezar-ı ekber olmadığını, belki, zaman-ı istikbale inkılâp eden binler mecâlis-i münevvere ve mecma-i ahbap, binler menazır-ı nuraniye gördüm.

Ve hakeza, bu iki madde gibi binler maddelerin hakikî yüzlerine baktım; sürur ve şükürden başka bir tesir, bir keyfiyet vermediklerini gördüm.

Bu Üçüncü Meyveye ait bu zevkimi ve hissimi Sirâcü’n-Nur’un belki kırk risalelerinde cüz’î, küllî delillerle beyan etmişim. Ve bilhassa Yirmi Altıncı Lem’a olan İhtiyarlar Risalesinin on üç adet ricalarında o derece kat’î ve güzel izah edilmiştir ki, daha fevkinde izah olmaz. Onun için bu pek uzun kıssayı bu makamda pek çok kısa kestim.

Sualar : 2.Sua : 2.Makam

2.Makam: Tevhidin Üç Muktazisi

İkinci Makam

Tevhidi ve vahdâniyeti ve vahdeti kat'î bir surette iktiza ve istilzam ve icap eden ve şirki ve iştiraki kabul etmeyen ve müsaade vermeyen deliller hadsizdirler. Onlardan yüzler, belki binler burhanlar Risale-i Nur'da tafsilen ispat edildiğinden, burada muktazîlerin üç adedine icmalen işaret edilecek.

- 1.Muktazi: Kainatta görünen hakimane tasarrufat
- 2.Muktazi: Vahdetteki kolaylık, şirkteki müşkilat
- 3.Muktazi: Hayat sahiblerinin birer misal-i musaggar yaratılması

Sualar : 2.Sua : 2.Makam : 1.Muktazi

1.Muktazi: Kainatta görünen hakimane tasarrufat

Birincisi

Bu kâinatta, gözle görünen hakîmâne ef'âlin ve basîrâne tasarrufatın şehadetiyle, bu masnuat, bir Hâkim-i Hakîmin, bir Kebîr-i Kâmilin hudutsuz sıfât ve isimleriyle ve nihayetsiz, mutlak olan ilim ve kudretiyle yapılıyor, icad ediliyor.

Evet, bir hads-i kat'î ile, bu eserlerden, o Sâniin hem rububiyet-i âmme derecesinde hâkimiyeti ve âmiriyeti, hem ceberutiyet-i mutlaka derecesinde kibriyası ve azameti, hem ulûhiyet-i mutlaka derecesinde kemâli ve istiğnâsı, hem hiçbir kayıt altına girmeyen ve hiçbir hadd-i nihayet bulunmayan faaliyeti ve saltanatı var olduğu anlaşılır ve kat'î bilinir, belki görünür. Hâkimiyet ve kibriya ve kemâl ve istiğnâ ve ıtlak ve ihata ve nihayetsizlik ve hadsizlik ise, vahdeti istilzam edip, iştirake zıttırlar. Amma hâkimiyet ve âmiriyetin vahdete şehadetleri ise, Risale-i Nur'un çok yerlerinde gayet kat'î bir surette ispat edilmiş. Hülâsatü'l-hülâsası şudur ki:

Hâkimiyetin şe'ni ve muktezası istiklâliyet ve infiraddır ve gayrın müdahalesini reddir. Hattâ, aczleri için muavenete fıtraten muhtaç olan insanlar dahi, o hâkimiyetin bir gölgesi cihetiyle gayrın müdahalesini red ve istiklâliyetini muhafaza etmek için, bir memlekette iki padişah, bir vilâyette iki vali, bir nahiyede iki müdür, hattâ bir mahallede iki muhtar bulunmuyor. Eğer bulunsa hercümerc olur, ihtilâl başlar, intizam bozulur.

Madem hâkimiyetin bir gölgesi, âciz ve muavenete muhtaç olan insanlarda bu derece müdahale-i gayrı ve iştiraki reddedip kabul etmezse, elbette aczden münezzeh bir Kadîr-i Mutlakta, rububiyet suretindeki hâkimiyet, hiçbir cihetle iştiraki ve müdahale-i gayrı kabul etmez. Belki gayet şiddetle reddeder ve şirki tevehhüm ve itikad

edenleri gayet hiddetle dergâhından tard eder. İşte, Kur'ân-ı Hakîmin ehl-i şirk aleyhinde gayet şiddet ve hiddetle beyanatı bu mezkûr hakikatten ileri geliyor.

Amma, **kibriya** ve **azamet** ve **celâl**in vahdete şehadetleri ise, o dahi Risale-i Nur'da parlak burhanlarıyla beyan edilmiş. Burada gayet muhtasar bir meâline işaret edilecek.

Meselâ, nasıl ki, güneşin azamet-i nuru ve kibriya-yı ziyası, perdesiz ve yakınında bulunan başka zayıf nurlara hiçbir cihetle ihtiyaç bırakmadığı ve tesir vermediği gibi, öyle de, kudret-i İlâhiyenin azamet ve kibriyası dahi, ayrı hiçbir kuvvete, hiçbir kudrete ihtiyaç bırakmadığı gibi, onlara hiçbir icadı, hiçbir hakikî tesiri vermez. Ve bilhassa kâinattaki bütün makàsıd-ı Rabbaniyenin temerküz ettiği yeri ve medarları olan zîhayat ve zîşuurları başkalara havalesi kàbil değil. Hem hilkat-ı insaniyenin ve hadsiz enva-ı nimetin icadındaki gayelerin tezahür ettiği yerleri, menşeleri olan zîhayatların cüz'iyatındaki ahval ve semeratı ve neticeleri başka ellere havalenin hiçbir cihet-i imkânı yoktur. Meselâ, bir zîhayat, cüz'î bir şifası veya bir rızkı veya bir hidayeti için Cenâb-ı Haktan başkasına hakikî minnettar olmak ve başkasına perestişkârâne medih ve senâ etmek, rububiyetin azametine dokunur ve ulûhiyetin kibriyasına ilişir ve mâbudiyet-i mutlakanın haysiyetine dokundurur, celâlini müteessir eder.

Amma **kemâl**in sırr-ı vahdete işareti ise, yine Risale-i Nur'da çok parlak burhanlarıyla beyan edilmiştir. Gayet muhtasar bir meâli şudur ki:

Semâvât ve arzın hilkatı, bilbedahe gayet kemâlde bir kudret-i mutlakayı ister. Belki, her bir zîhayatın acaip cihazatı dahi kemâl-i mutlakta bir kudreti iktiza eder. Ve aczden münezzeh ve kayıttan müberrâ bir kudret-i mutlakadaki kemâl ise, elbette vahdeti istilzam eder. Yoksa, kemâline nakîse ve ıtlakına kayıt konmak ve nihayetsizliğine nihayet vermek ve en kavî bir kudreti en zayıf bir acze sukut ettirmek ve nihayetsiz bir kudrete, nihayetsiz olduğu bir vakitte, bir mütenâhi ile nihayet vermek lâzım gelecek. Bu ise, beş vech ile muhâl içinde muhâldır.

Amma, **ıtlak** ve **ihâta** ve nihayetsizliğin vahdete şehadetleri ise, o dahi Siracü'n-Nur risalelerinde tafsilen zikredilmiş. Bir muhtasar

meâli şudur:

Madem, kâinattaki ef'âlin herbiri, kendi eserinin etrafa istilâkârâne yayılmasıyla herbir fiilin ihatasını ve ıtlakını ve hadsiz bulunduğunu ve kayıtsızlığını gösterir. Ve madem, iştirak ve şirk ise, o ihatayı inhisar altına ve o ıtlakı kayıt altına ve o hadsizliği had altına alıp ıtlakın hakikatını ve ihâtının mahiyetini bozuyor. Elbette mutlak ve muhit olan o ef'alde iştirak muhâldir, imkânı yoktur.

Evet, ıtlakın mahiyeti iştirake zıttır. Çünkü, ıtlakın mânâsı, hattâ mütenahi ve maddî ve mahdut birşeyde dahi olsa, yine istilâkârâne ve istiklâldârâne etrafa, her yere yayılır, intişar eder. Meselâ, hava ve ziya ve nur ve hararet, hatta su, ıtlaka mazhar olsalar, her tarafa yayılırlar.

Madem ıtlak ciheti, cüz'îde dahi olsa, maddîleri, mahdutları böyle müstevli yapıyor. Elbette küllî bir ıtlak-ı hakiki, böyle hem nihayetsiz, hem maddeden münezzeh, hem hudutsuz, hem kusurdan müberrâ olan sıfatlara öyle bir istilâ ve ihata verir ki, şirk ve iştirakın hiçbir cihet-i imkânı ve ihtimali olamaz.

Elhasıl, kâinatta görünen binlerle ef'âl-i umumiyenin ve cilveleri görünen yüzer esmâ-i İlâhiyenin herbirinin hem hâkimiyeti, hem kibriyası, hem kemâli, hem ihatası, hem ıtlakı, hem nihayetsizliği vahdetin ve tevhidin gayet kuvvetli birer burhanıdırlar.

Hem nasıl ki bir fevkalâde kuvvet, faaliyete girmek için istilâ etmek ister, başka kuvvetleri dağıtır. Öyle de, herbir fiil-i rububiyet ve herbir cilve-i esmâ-i ulûhiyet, o derece fevkalâde kuvvetleri, eserlerinde görünüyor ki, eğer hakîmiyet-i âmme ve adalet-i mutlaka olmasaydı ve onları durdurmasaydı, herbiri umum mevcudatı istilâ edecekti.

Meselâ, kavak ağacını umum zeminde halk eden ve tedbirini gören bir kuvvet, hiç mümkün müdür ki, onun yanında ve efradı içinde yayılmış ve karışmış olan ceviz ve elma ve zerdali misillü ağaçların kavağa bitişik olan cüz'î fertlerini, o kavak nev'ini tamamen, birden zapteden küllî kuvveti altına ve tedbiri içine almasın ve istilâ etmesin ve başka kuvvetlere kaptırsın.

Evet, herbir nev'i mahlûkatta, belki herbir fertte tasarruf eden öyle bir kuvvet ve kudret hissediliyor ki, bütün kâinatı istilâ ve bütün eşyayı zapt ve bütün mevcudatı hükmü altına alabilir bir mahiyette

görünüyor. Elbette böyle bir kuvvet, iştiraki hiç bir cihette kabul edemez, şirke meydan vermez.

Hem nasıl ki bir meyvedar ağacın sahibi, o ağaçtan en ziyade ehemmiyet verdiği ve alâkadarlık gösterdiği cihet ve madde, o ağacın meyveleri ve dallarının uçlarındaki semereleri ve tohumluk için o meyvelerin kalblerinde ve bizzat kalbleri olan çekirdekleridir. Ve onun mâliki, aklı varsa, o dallardaki meyveleri başkalara daimî temlik edip boş boşuna malikiyetini bozmaz. Aynen öyle de, şu kâinat denilen ağacın dalları olan unsurlar ve unsurların uçlarında bulunan ve çiçekleri ve yaprakları hükmünde olan nebatat ve hayvanat ve o yaprakların ve çiçeklerin en yukarısındaki meyveler olan insanlar ve o meyvelerin en mühim meyveleri ve semereleri ve netice-i hilkatleri olan ubudiyetlerini ve şükürlerini ve bilhassa o meyvelerin cemiyetli çekirdekleri olan kalblerini ve zahr-ı kalb denilen kuvve-i hafızalarını başka kuvvetlere hiçbir cihetle kaptırmaz ve kaptırmakla saltanat-ı rububiyetini kırmaz ve kırmakla mâbudiyetini bozmaz.

Hem daire-i mümkinatın ve kesretin en müntehâsında bulunan cüz'iyatta, belki o cüz'iyatın cüz'iyat-ı ahvâlinde ve keyfiyatında makàsıd-ı rububiyet temerküz ettiğinden, hem de mâbudiyete uzanan ve Mâbuda bakan minnettarlıkların ve teşekküratların ve perestişliklerin menşeleri onlar olduğundan, elbette onları başka ellere vermez ve vermekle hikmetini iptal etmez. Ve hikmetini iptal etmekle ulûhiyetini iskat etmez. Çünkü mevcudatın icadındaki en mühim makâsıd-ı Rabbâniye, kendini zîşuurlara tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ve minnettarlıklarını kendine celb etmektir.

Bu ince sır içindir ki, şükrü ve perestişi ve minnettarlığı ve muhabbeti ve medhi ve ubudiyeti intac eden rızık ve şifa ve bilhassa hidâyet ve iman gibi daire-i kesretin en âhirindeki cüz'î ve küllî bu gibi fiiller ve in'âmlar, doğrudan doğruya Kâinat Hâlıkının ve umum mevcudat Sultanının eseri ve ihsanı ve in'âmı ve hediyesi ve fiili olduğunu göstermek için, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan **(Haşiye)** tekrar ile rızkı ve hidâyeti ve şifayı Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda veriyor. Ve onları ihsan etmek *"Ona mahsus ve Ona münhasırdır"* diyor. Ve gayet şiddetle gayrın müdahalesini reddediyor.

Evet, ebedî bir dâr-ı saadeti kazandıran iman nimetini veren, elbette ve herhalde o dâr-ı saadeti halk eden ve imanı ona anahtar yapan bir Zât-ı Zülcelâlin nimeti olabilir. Başkası bu derece büyük bir nimetin mün'imi olarak mâbudiyetin en büyük penceresini kapayıp, en ehemmiyetli vesilesini kapamaz ve çalamaz.

Elhâsıl, şecere-i hilkatin en müntehâsındaki en cüz'î ahvâl ve semerat, iki cihetle tevhide ve vahdete işaret ve şehadet ederler:

Birincisi: Rububiyetin kâinattaki maksatları onlarda tecemmu ve gayeleri onlarda temerküz ve ekser Esmâ-i Hüsnânın cilveleri ve zuhurları ve taayyünleri ve hilkat-i mevcudatın neticeleri ve faideleri onlarda içtima ettiğinden, onların herbirisi bu temerküz noktasından der: "Ben bütün kâinatı halk eden Zâtın malıyım, fiiliyim, eseriyim."

İkinci cihet ise: O cüz'î meyvenin kalbi, hem hadîsçe ***"zahr-ı kalb"*** denilen insanın hafızası, ekser envaın bir çeşit muhtasar fihristesi ve bir küçük nümune haritası ve şecere-i kâinatın bir mânevî çekirdeği ve ekser esmâ-i İlâhiyenin incecik bir âyinesi olduğu, hem o kalbin ve hafızanın emsalleri ve sikkeleri bir tarzda bulunan bütün kalblerin ve hafızaların kâinat yüzünde müstevliyâne intişarları, elbette bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutan bir Zâta bakar ve "Yalnız Onun eseriyim ve Onun san'atıyım" derler.

Elhâsıl: Nasıl ki bir meyve, faideliliği cihetiyle, tamam ağacının mâlikine bakar. Ve çekirdeği cihetiyle, bütün o ağacın ecza ve âzâ ve mâhiyetine nazar eder. Ve bütün emsalinde aynı bulunan yüzündeki sikkesi cihetiyle, o ağacın bütün meyvelerini temâşâ eder, "Biz biriz ve bir elden çıkmışız, birtek Zâtın malıyız. Ve birimizi yapan, elbette umumumuzu O yapar" derler. Öyle de, daire-i kesretin nihayetlerindeki zîhayat ve zîhayatın ve hususan insanın yüzündeki sikke ve kalbindeki fihristiyet ve mahiyetindeki neticelik ve meyvelik cihetiyle, doğrudan doğruya bütün kâinatı kabza-i rububiyetinde tutan Zâta bakar ve vahdetine şehadet eder.

Haşiye: Meselâ [1] اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُوالْقُوَّةِ الْمَتِينُ gibi..

1.)Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan sadece Allah’tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)

Sualar : 2.Sua : 2.Makam : 2.Muktazi

2.Muktazi: Vahdetteki kolaylık, şirkteki müşkilat

Vahdaniyetin ikinci muktazîsi

Vahdette vücub derecesinde bir suhulet, bir kolaylık ve şirkte imtinâ derecesinde bir suubet ve müşkülât bulunmasıdır. Bu hakikat ise, İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın tâbirince, Siracü'n-Nur'un çok risalelerinde ve bilhassa Yirminci Mektupta tafsilen ve Otuzuncu Lem'anın Dördüncü Nüktesinde icmalen, gayet kat'î ve parlak bir sûrette ispat ve izah edilmiş ve gayet kuvvetli burhanlarla gösterilmiştir ki:

Bütün eşya birtek Zâta verilse, bu kâinatın icadı ve tedbiri, bir ağaç kadar kolay; ve bir ağacın halkı ve inşası, bir meyve kadar suhuletli; ve bir baharın ibdâı ve idaresi, bir çiçek kadar âsân; ve hadsiz efradı bulunan bir nev'in terbiyesi ve tedbiri, bir fert kadar müşkülâtsız olur.

Eğer, şirk yolunda esbâb ve tabiata verilse, bir ferdin icadı, bir nevi, belki neviler kadar, ve bir çiçeğin hayattar ibdâı ve teçhizi bir bahar, belki baharlar kadar; ve bir meyvenin inşa' ve ihyâsı, bir ağaç, belki yüz ağaç kadar; ve bir ağacın icad ve inşa ve ihya ve idare ve terbiye ve tedbiri kâinat kadar, belki daha ziyade müşkül olur.

Madem Siracü'n-Nur'da hakikat-ı hal böyle ispat edilmiş ve madem, bilmüşahede gözümüz önünde görüyoruz ki, gayet derecede san'atlı ve kıymettarlıkla beraber nihayet derecede bir mebzuliyet var. Ve herbir zîhayat fevkalâde mu'cizâne ve harika ve çok cihazatları bulunan birer makine-i acîbe olmakla beraber, sehâvet-i mutlaka içinde, kibrit çakar gibi bir sür'at-i hârika ile gayet derecede kolaylık ve suhûlet ve külfetsiz bir surette vücuda geliyorlar. Elbette, bizzarure ve bilbedahe gösterir ki, o mebzuliyet ve o suhulet, vahdetten ve birtek Zâtın işleri olmasından ileri geliyor.

Yoksa, değil ucuzluk ve çokluk ve çabukluk ve kolaylık ve kıymettarlık, belki şimdi beş parayla alınan bir meyve, beş yüz lira ile alınmayacaktı; belki bulunmayacak derecede nâdir olacaktı. Ve şimdi saati kurmak ve elektriğin düğmelerine dokunmakla işleyen muntazam makineler gibi vücutları, icadları kolay ve âsân olan zîhayat şeyler, imtinâ derecesinde suubetli, müşkülâtlı olacak ve bir günde ve bir saatte ve bir dakikada bütün cihazat ve şerait-i hayatıyla vücûda gelen bir kısım hayvanlar bir senede, belki bir asırda, belki hiç gelmeyecekti. Siracü'n-Nur'un yüz yerinde, en muannid bir münkiri dahi susturacak bir kat'iyetle ispat edilmiş ki, bütün eşya birtek Zât-ı Vâhid-i Ehade verilse, birtek şey gibi kolay ve çabuk ve ucuz olur. Eğer esbaba ve tabiata dahi hisse verilse, birtek şeyin icadı bütün eşya kadar çetin ve geç ve ehemmiyetsiz ve pahalı olacak.

Bu hakikatın burhanlarını görmek istersen, Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplara ve Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözlere ve tabiata dair Yirmi Üçüncü ve İsm-i Âzama dair Otuzuncu Lem'alara ve bilhassa Otuzuncu Lem'anın ism-i Ferd ve ism-i Kayyûma dair Dördüncü ve Altıncı Nüktelerine baksan göreceksin ki, iki kere iki dört eder kat'iyetinde bu hakikat ispat edilmiştir. Burada, o yüzer bürhanlarından bir tanesine işaret edilecek. Şöyle ki:

Eşyanın icadı ya ademden olur, ya terkip suretinde sair anâsırdan ve mevcudattan toplanır.

Eğer birtek zâta verilse, o vakit herhalde o zâtın herşeye muhit bir ilmi ve herşeye müstevli bir kudreti bulunacak. Ve bu surette, onun ilminde suretleri ve vücud-u ilmîleri bulunan eşyaya vücud-u haricî vermek ve zahir bir ademden çıkarmak ise, bir kibrit çakar gibi veya göze görünmeyen bir yazıyla yazılan bir hattı göze göstermek için gösterici bir maddeyi üstüne geçirmek ve sürmek gibi veya fotoğrafın âyinesindeki sureti kâğıt üstüne nakleden kolay ameliyat gibi gayet kolay bir sûrette, Sâniin ilminde plânları ve programları ve mânevî miktarları bulunan eşyayı, emr-i künfeyekün ile adem-i zahirîden vücud-u haricîye çıkarır.

Eğer inşa ve terkip sûretinde olsa ve hiçten, ademden icad etmeyip belki anâsırdan ve etraftan toplamak suretiyle yapsa, yine nasıl ki bir taburun istirahat için her tarafa dağılmış olan efratlarının

bir boru sadasıyla toplanmaları ve muntazam bir vaziyete girmeleri ve o sevkiyatı teshil ve o vaziyeti muhafaza hususunda bütün ordu kendi kumandanının kuvveti ve kanunu ve gözü hükmünde olduğu gibi; aynen öyle de, Sultan-ı Kâinatın kumandası altındaki zerreler, Onun kaderî ve ilmî düsturlarıyla ve müstevlî kudretinin kanunlarıyla ve temas ettikleri sair mevcudat dahi o Sultanın kuvveti ve kanunu ve memurları gibi teshilâtçı olarak o zerreler sevk olunup gelirler. Bir zîhayatın vücudunu teşkil etmek için, ilmî ve kaderî birer mânevî kalıp hükmünde bir miktar-ı muayyen içine girerler, dururlar.

Eğer eşya ayrı ayrı ellere ve esbaba ve tabiat gibi şeylere havale edilse, o halde, bütün ehl-i aklın ittifakıyla, hiçbir sebep, hiçbir cihetten, hiçten, ademden icad edemez. Çünkü o sebebin muhit bir ilmi, müstevlî bir kudreti olmadığından, o adem ise, yalnız zahirî ve haricî bir adem olmaz. Belki adem-i mutlak olur. Adem-i mutlak ise, hiçbir cihetle menşe-i vücud olamaz. Öyle ise, herhalde terkip edecek. Halbuki inşa ve terkip suretinde bir sineğin, bir çiçeğin cesedini, cismini zeminin yüzünden toplamak ve ince bir elekle eledikten sonra binler müşkülâtla o mahsus zerreler gelebilirler. Hem geldikten sonra dahi, o cisimde dağılmadan muntazam bir vaziyeti muhafaza etmek için—mânevî ve ilmî kalıpları bulunmadığından—maddî ve tabiî bir kalıp, belki, âzâları adedince kalıplar lâzımdır—tâ ki o gelen zerreler o cism-i zîhayatı teşkil etsinler.

İşte, bütün eşya birtek zâta verilmesi, vücub ve lüzum derecesinde bir kolaylık; ve müteaddit esbâba verilmesi, imtinâ ve muhal derecesinde müşkülâtlar bulunduğu gibi, herşey Zât-ı Vâhid-i Ehade verilse, nihayet derecede ucuzluk içinde gayet derecede kıymettar ve fevkalâde san’atlı ve çok mânidar ve gayet kuvvetli olur. Eğer şirk yolunda müteaddit esbaba ve tabiata havâle edilse, nihayet derece pahalılık içinde, gayet derecede ehemmiyetsiz, san’atsız, mânâsız, kuvvetsiz olur.

Çünkü, nasıl bir adam askerlik haysiyetiyle bir kumandan-ı âzama intisap ve istinat ettiğinden, hem bir ordu onun arkasında—lüzum olursa—tahşid edilebilir bir kuvve-i mâneviyeyi, hem o kumandanın ve ordunun kuvveti onun ihtiyat kuvveti olmasıyla, kuvvet-i şahsiyesinden binler defa ziyade maddî bir kudreti, hem o ehemmiyetli kuvvetinin menâbiini ve cephanesini ordu taşıdığı için kendisi taşımaya mecbur olmadığından fevkalâde işleri yapabilecek

bir iktidarı kazandığından, o tek nefer, düşman olan bir müşiri esir ve bir şehri tehcir ve bir kal'ayı teshir edebilir. Ve eseri, harika ve kıymettar olur. Eğer askerliği terk edip kendi kendine kalsa, o harika kuvve-i mâneviyeyi ve o fevkalâde kudreti ve o mu'cizekâr iktidarı birden kaybederek, âdi bir başıbozuk gibi, kuvvet-i şahsiyesine göre cüz'î, kıymetsiz, ehemmiyetsiz işleri görebilir. Ve eseri de o nisbette küçülür.

Aynen öyle de, tevhid yolunda herşey Kadîr-i Zülcelâle intisap ve istinat ettiğinden, bir karınca bir Firavunu, bir sinek bir Nemrudu, bir mikrop bir cebbarı mağlûb ettikleri gibi, tırnak gibi bir çekirdek dağ gibi bir ağacı omuzunda taşıyarak o ağacın bütün âlât ve cihazatının menşei ve mahzeni bir destgâh olmakla beraber; herbir zerre dahi, yüz bin san'atlarda ve tarzlarda bulunan cisimleri ve suretleri teşkil etmek hizmetinde bulunmak olan hadsiz vazifeleri o intisap ve istinatla görebilir. Ve o küçücük memurların ve bu incecik askerlerin mazhar oldukları eserler gayet mükemmel ve san'atlı ve kıymettar olur. Çünkü, o eserleri yapan zât, Kadîr-i Zülcelâldir, onların ellerine vermiş, onları perde yapmış.

Eğer şirk yolunda esbâba havale edilse, karıncanın eseri karınca gibi ehemmiyetsiz; ve zerrenin san'atı, zerre kadar kıymeti kalmaz ve herşey mânen sukut ettiği gibi maddeten dahi o derece sukut edecekti ki, koca dünyayı beş parayla kimse almazdı.

Madem hakikat budur ve madem herşey nihayet derecede hem kıymettar, hem san'atlı, hem mânidar, hem kuvvetli görünüyor; gözümüzle görüyoruz. Elbette tevhid yolundan başka yol yoktur ve olamaz. Eğer olsa, bütün mevcudatı değiştirmek ve dünyayı ademe boşaltıp, yeniden ehemmiyetsiz muzahrafatla doldurmak lâzım gelecek, tâ ki şirke yol açılabilsin.

İşte, İmam-ı Ali'nin (r.a.) tabirince "Siracü'n-Nur" ve "Siracû's-Sürc" olan Resâilü'n-Nur'da tevhide dair beyan ve izah edilen yüzler burhanlardan birtek burhanın icmalini işittin; ötekileri kıyas edebilirsin.

Sualar : 2.Sua : 2.Makam : 3.Muktazi

3.Muktazi: Hayat sahiblerinin birer misal-i musaggar yaratılması

Tevhidin üçüncü muktazîsi

Herşeyde, hususan zîhayat masnulardaki hilkat fevkalâde san'atkârane olmakla beraber, bir çekirdek bir meyvenin ve bir meyve bir ağacın ve bir ağaç bir nev'in ve bir nev' bir kâinatın bir küçük nümunesi, bir misâl-i musağğarası, bir muhtasar fihristesi bir mücmel haritası, bir mânevî çekirdeği ve ilmî düsturlarla ve hikmet mizanlarıyla kâinattan süzülmüş, sağılmış, toplanmış birer câmi' noktası ve mâyelik birer katresi olduğundan, onlardan birisini icad eden zât, herhalde bütün kâinatı icad eden aynı zâttır. Evet, bir kavun çekirdeğini halk eden Zât, bilbedahe kavunu halk edendir; ondan başkası olamaz ve olması muhal ve imkânsızdır.

Evet, biz bakıyoruz, görüyoruz ki, kanda herbir zerre o kadar muntazam ve çok vazifeleri görüyor ki, yıldızlardan geri kalmıyor. Ve kanda bulunan herbir küreyvât-ı hamrâ ve beyzâ, o derece şuurkârâne ceset için muhafaza ve iaşe hususunda öyle işleri görüyor ki, en mükemmel erzak memurlarından ve muhafaza askerinden daha mükemmeldir.

Ve cisimdeki hüceyrelerinin herbirisi o derece muntazam muamelâta ve vâridat ve sarfiyata mazhardır ki, en mükemmel bir cesetten ve bir saraydan daha mükemmel idare edilir.

Ve hayvanatın ve nebatatın her bir ferdi, yüzünde öyle bir sikkeyi ve içinde ve sînesinde öyle bir makineyi taşıyor ki, bütün hayvanları ve nebatları icad eden bir zât, ancak o sikkeyi o yüzde ve o makineyi o sîne içinde yapabilir.

Ve zîhayattan herbir nevi o derece zemin yüzünde muntazaman yayılmış ve sâir nevilere münasebettarâne karışmış ki, bütün o envaı birden icad, idare, tedbir, terbiye etmeyen ve zemin yüzünü örten ve

dört yüz bin nebatî ve hayvanî olan atkı ipleriyle dokunan gayet nakışlı ve san'atlı hayattar bir haliçeyi nesc ve icad edemeyen, o tek nev'i icad ve idare edemez.

Daha bunlara başka şeyler kıyas edilse, anlaşılır ki, kâinat mecmuası, halk ve icad cihetinde tecezzî kabul etmez bir külldür ve tedbir ve rubûbiyet cihetinde inkısamı imkânsız bir küllîdir.

Bu Üçüncü Muktazî, Siracü'n-Nur'un çok risalelerinde, hususan Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfında o kadar kat'î ve parlak izah ve ispat edilmiştir ki, güneşin akisleri gibi herşeyin âyinesinde bir burhan-ı vahdet temessül ve bir hüccet-i tevhid in'ikâs ediyor. Biz, o izaha iktifaen, burada o uzun kıssayı kısa kestik.

Sualar : 2.Sua : 3.Makam

3.Makam: Tevhidin Üç Hücceti

Üçüncü Makam

Bu makam, tevhidin üç küllî alâmetini icmalen beyan edecek.

Vahdetin tahakkukuna ve vücuduna delâlet eden deliller ve alâmetler ve hüccetler had ve hesaba gelmez. Onlardan binler burhanlar Siracü'nNur'da tafsilen beyan edildiğinden, bu Üçüncü Makamda yalnız üç küllî hüccetlerin icmalen beyanıyla iktifa edildi.

- 1.Hüccet: Her şeyde bir vahdet olması
- 2.Hüccet: Herşeyde kusursuz bir intizamın bulunması
- 3.Hüccet: Herşeyin yüzünde hadsiz tevhid sikkelerinin bulunması

Sualar : 2.Sua : 3.Makam : 1.Huccet

1.Hüccet: Her şeyde bir vahdet olması

Birinci Alâmet ve Hüccet ki,

(1) وَحْدَهُ kelimesi onun neticesidir.

Herşeyde bir vahdet var. Vahdet ise, bir vâhide delâlet ve işaret eder. Evet, vâhid bir eser, bilbedahe vâhid bir sâniden sudur eder. Bir, elbette birden gelir. Herşeyde bir birlik bulunduğundan, elbette birtek zâtın eseri ve san'atı olduğunu gösterir.

Evet, bu kâinat bin birlikler perdeleri içinde sarılı bir gül goncası gibidir. Belki esmâ ve ef'âl-i umumiye-i İlâhiyenin adedince vahdetleri giymiş birtek insan-ı ekberdir. Belki, envâ-ı mahlûkat sayısınca dallarına vahdetler, birlikler asılmış bir şecere-i tûbâ-i hilkattir.

Evet, kâinatın idaresi bir ve tedbiri bir ve saltanatı bir ve sikkesi bir, bir, bir, bir, tâ bin bir bir birler kadar...

Hem bu kâinatı çeviren isimler ve fiiller bir iken, herbiri kâinatı veya ekserisini ihata eder. Yani, içinde işleyen hikmeti bir ve inayeti bir ve tanzimatı bir ve iaşesi bir ve muhtaçlarının imdatlarına koşan rahmet bir ve o rahmetin bir şerbetçisi olan yağmur bir—ve hâkeza, bir, bir, bir, tâ binler bir birler...

Hem bu kâinatın sobası olan güneş bir, lâmbası olan kamer bir, aşçısı olan ateş bir, levazımat deposu ve hazineli direği olan dağ bir, sakacı ve sucusu bir ve bağları sulayan süngeri bir—ve hâkeza, bir, bir, bir, tâ bin bir birler kadar...

İşte, âlemin bu kadar birlikleri ve vahdetleri güneş gibi zâhir birtek Vâhid-i Ehade işaret ve delâlet eden bir hüccet-i bâhiredir.

Hem kâinat unsurlarının ve nevilerinin herbirisi bir olmasıyla beraber, zeminin yüzünü ihata etmesi ve birbirinin içine girmesi ve

münasebettarâne ve belki muavenetkârâne birleşmesi, elbette mâlik ve sâhip ve sânilerinin bir olmasına bir alâmet-i zâhiredir.

1.) Allah birdir. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik: 56)

Sualar : 2.Sua : 3.Makam : 2.Huccet

2.Hüccet: Herşeyde kusursuz bir intizamın bulunması

İkinci Alâmet ve Hüccet ki,

لاَ شَرِيكَ لَهُ kelimesini intaç ediyor.

Bütün kâinatta, zerrelerden tâ yıldızlara kadar herşeyde kusursuz bir intizam-ı ekmel ve noksansız bir insicam-ı ecmel ve zulümsüz bir mizan-ı âdilin bulunmasıdır.

Evet, kemâl-i intizam, insicam-ı mizan ise, yalnız vahdetle olabilir. Müteaddit eller birtek işe karışırsa, karıştırır. Sen gel, bu intizamın haşmetine bak ki, bu kâinatı gayet mükemmel öyle bir saray yapmış ki, herbir taşı bir saray kadar san'atlı. Ve gayet muhteşem öyle bir şehir etmiş ki, hadsiz olan vâridat ve sarfiyatı ve nihayetsiz kıymettar malları ve erzakı, bir perde-i gaybdan kemâl-i intizamla, vakti vaktine, umulmadığı yerlerden geliyor. Ve gayet mânidar öyle mu'cizâne bir kitaba çevirmiş ki, herbir harfi yüz satır ve herbir satırı yüz sahife ve her sahifesi yüz bab ve her babı yüz kitap kadar mânâları ifade eder. Hem bütün babları, sahifeleri, satırları, kelimeleri, harfleri birbirine bakar, birbirine işaret ederler.

Hem sen gel, bu intizam-ı acip içinde şu tanzimin kemâline bak ki, bu koca kâinatı ter temiz medenî bir şehir, belki temizliğine gayet dikkat edilen bir güzel kasır, belki yetmiş süslü hulleleri birbiri üstüne giymiş bir hûri'l-în, belki, yetmiş latîf, ziynetli perdelere sarılmış bir gül goncası gibi pâk ve temizdir.

Hem sen gel, bu intizam ve nezafet içindeki bu mizanın kemâl-i adaletine bak ki, bin derece büyütmekle ancak görülebilen küçücük ve incecik mahlûkları ve huveynâtı ve bin defa küre-i arzdan büyük olan yıldızları ve güneşleri, o mizanın ve o terazinin vezniyle ve ölçüsüyle tartılır ve onlara lâzım olan herşeyleri noksansız verilir. Ve

o küçücük mahlûklar, o fevkalâde büyük masnularla beraber, o mizan-ı adâlet karşısında omuz omuzadırlar. Halbuki, o büyüklerden öyleleri var ki, eğer bir saniye kadar muvazenesini kaybetse, muvazene-i âlemi bozacak ve bir kıyameti koparacak kadar bir tesir yapabilir.

Hem sen gel, bu intizam, nezafet, mizanın içinde bu fevkalâde câzibedar cemâle ve güzelliğe bak ki, bu koca kâinatı gayet güzel bir bayram ve gayet süslü bir meşher ve çiçekleri yeni açılmış bir bahar şeklini vermiş. Ve koca baharı, gayet güzel bir saksı, bir gül destesi yapmış ki, her bahara, zeminin yüzünde mevsim be mevsim açılan yüzbinler nakışlı bir muhteşem çiçek suretini vermiş. Ve o baharda herbir çiçeği çeşit çeşit zinetlerle güzelleştirmiş.

Evet, nihayet derecede hüsün ve cemâlleri bulunan Esmâ-i Hüsnânın güzel cilveleriyle kâinatın herbir nev'i, hattâ herbir ferdi, kàbiliyetine göre öyle bir hüsne mazhar olmuşlar ki, Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazâli demiş:

لَيسَ فِى اْلاِمْكَانِ اَبْدَعُ مِمَّا كَانَ

Yani, *"Daire-i imkânda bu mükevvenattan daha bedî, daha güzel yoktur."*

İşte, bu muhit ve câzibedar olan hüsün ve bu umumî ve hârikulâde nezafet ve bu müstevlî ve şümullü ve gayet hassas mizan ve bu ihatalı ve her cihetle mu'cizâne intizam ve insicam, vahdete ve tevhide öyle bir hüccettir, bir alâmettir ki, gündüzün ortasındaki ziyanın güneşe işaretinden daha parlaktır.

Bu makama ait gayet mühim iki şıklı bir suâle gayet muhtasar ve kuvvetli bir cevaptır.

Suâlin Birinci Şıkkı

Bu makamda diyorsun ki: "Kâinatı hüsün ve cemâl ve güzellik ve adalet ihata etmiştir. Halbuki, gözümüz önünde bu kadar çirkinliklere ve musibetlere ve hastalıklara ve beliyyelere ve ölümlere ne diyeceksin?"

Elcevap: Çok güzellikleri intaç veya izhar eden bir çirkinlik dahi, dolayısıyla bir güzelliktir. Ve çok güzelliklerin görünmemesine ve gizlenmesine sebep olan bir çirkinliğin yok olması, görünmemesi, yalnız bir değil, belki müteaddit defa çirkindir. Meselâ, vâhid-i kıyasî gibi bir kubh bulunmazsa, hüsnün hakikatı birtek nevi olur; pek çok mertebeleri gizli kalır. Ve kubhun tedahülü ile mertebeleri inkişaf eder. Nasılki soğuğun vücuduyla hararetin mertebeleri ve karanlığın bulunmasıyla ziyanın dereceleri tezahür eder. Aynen öyle de, cüz'î şer ve zarar ve musibet ve çirkinliğin bulunmasıyla, küllî hayırlar ve küllî menfaatler ve küllî nimetler ve küllî güzellikler tezahür ederler.

Demek çirkinin icadı çirkin değil, güzeldir. Çünkü, neticelerin çoğu güzeldir. Evet, yağmurdan zarar gören tembel bir adam, yağmura rahmet namını verdiren hayırlı neticelerini hükümden iskat etmez, rahmeti zahmete çeviremez.

Amma, fena ve zevâl ve mevt ise, Yirmi Dördüncü Mektupta gayet kuvvetli ve kat'î burhanlarla ispat edilmiş ki, onlar umumî rahmete ve ihatalı hüsne ve şümûllü hayra münâfi değiller; belki muktezalarıdırlar. Hattâ şeytanın dahi, mânevî terakkiyat-ı beşeriyenin zembereği olan müsabakaya ve mücahedeye sebep olduğundan, o nev'in icadı dahi hayırdır, o cihette güzeldir. Hem, hattâ kâfir, küfürle bütün kâinatın hukukuna bir tecavüz ve şerefini tahkir ettiğinden, ona cehennem azabı vermek güzeldir. Başka risalelerde bu iki nokta tamamen tafsil edildiğinden, burada bir kısa işaretle iktifa ediyoruz.

Suâlin İkinci Şıkkı (Haşiye)

Haydi şeytana ve kâfire ait bu cevabı umumî noktasında kabul edelim. Fakat, Cemîl-i Mutlak ve Rahîm-i Mutlak ve hayr-ı mutlak olan Zât-ı Ganiyy-i Ale'l-Itlak, nasıl oluyor ki, bîçare cüz'î ferdleri ve şahısları musibete, şerre, çirkinliğe müptelâ ediyor?

Elcevap: Ne kadar iyilik ve güzellik ve nimet varsa, doğrudan doğruya o Cemîl ve Rahîm-i Mutlakın hazine-i rahmetinden ve ihsanat-ı hususiyesinden gelir. Ve musibet ve şerler ise, saltanat-ı rubûbiyetin, âdetullah namı altında ve küllî iradelerin mümessilleri olan umumî ve küllî kanunlarının çok neticelerinden tek tük cüz'î neticeleri olmasından, o kanunlar cereyanının cüz'î muktezaları

olduğundan, elbette küllî maslahatlara medar olan o kanunları muhafaza ve riayet etmek için, o şerli, cüz'î neticeleri dahi halk eder. Fakat o cüz'î ve elîm neticelere karşı, imdâdât-ı hassa-i Rahmâniye ve ihsanat-ı hususiye-i Rabbâniye ile, musibete düşen efradın feryatlarına ve beliyyelere giriftâr olan eşhasın istiğaselerine yetişir. Ve fâil-i muhtar olduğunu ve herbir şeyin herbir işi, onun meşîetine bağlı bulunduğunu ve umum kanunları dahi daima irade ve ihtiyarına tâbi bulunmalarını ve o kanunların tazyikinden feryat eden fertleri, bir Rabb-i Rahîm dinlediğini ve imdatlarına ihsanıyla yetiştiğini göstermekle; Esmâ-i Hüsnânın kayıtsız ve hadsiz cilvelerine hadsiz ve kayıtsız bir meydan açmak için o küllî âdetullah düsturlarının ve o umumî kanunların şüzuzâtıyla ve hem, şerli cüz'î neticeleriyle, hususî ihsanat ve hususî teveddüdat, yani sevdirmekle hususi tecelliyat kapılarını açmıştır.

Bu ikinci alâmet-i tevhid, Siracü'n-Nur'un belki yüz yerlerinde beyan edildiğinden, burada hafif bir işaretle iktifa ettik.

Haşiye: Bu ikinci şıkkın cevabı çok mühimdir. Çok evhamı izale eder.

1.)Onun hiçbir ortağı yoktur. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16)

Sualar : 2.Sua : 3.Makam : 3.Huccet

3.Hüccet: Herşeyin yüzünde hadsiz tevhid sikkelerinin bulunması

Üçüncü Alâmet ve Hüccet

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ile işaret edilen, had ve hesaba gelmeyen tevhid sikkeleridir.

Evet, herşeyin yüzünde, cüz'î olsun küllî olsun, zerrattan tâ seyyarata kadar öyle bir sikke var ki, âyinede güneşin cilvesi güneşi gösterdiği gibi, öyle de, o sikke âyinesi dahi, Şems-i Ezel ve Ebede işaret ederek vahdetine şehadet eder. O hadsiz sikkelerden pek çokları Siracü'n-Nur'da tafsilen beyan edildiğinden, burada yalnız kısa bir işaretle üç tanesine bakacağız. Şöyle ki:

Mecmu-u kâinatın yüzüne, envâın birbirine karşı gösterdikleri teavün, tesanüd, teşabüh, tedahülden mürekkep geniş bir sikke-i vahdet konulduğu gibi, zeminin yüzüne de, dört yüz bin hayvanî ve nebatî taifelerden mürekkep bir ordu-yu Sübhânînin ayrı ayrı erzak, esliha, elbise, talimat, terhisat cihetinde gayet intizamla, hiçbirini şaşırmayarak, vakti vaktine verilmesiyle koyduğu o sikke-i tevhid misillü, insanın yüzüne de, herbir yüzün umum yüzlere karşı birer alâmet-i fârika bulunmasıyla koyduğu sikke-i vahdâniyet gibi, herbir masnuun yüzünde, cüz'î olsun küllî olsun, birer sikke-i tevhid ve herbir mahlûkun başında, büyük olsun küçük olsun, az ve çok olsun, birer hâtem-i ehadiyet müşahede edilir. Ve bilhassa zîhayat mahlûkların sikkeleri çok parlaktırlar. Belki, herbir zîhayat kendisi dahi, birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-i samediyettirler.

Evet, herbir çiçek, herbir meyve, herbir yaprak, herbir nebat, herbir hayvan öyle birer mühr-ü ehadiyet, birer hâtem-i samediyettir ki, herbir ağacı birer mektub-u Rabbânî ve herbir tâife-i mahlûkatı

birer kitab-ı Rahmânî ve herbir bahçeyi birer ferman-ı Sübhânî sûretine çevirerek, o ağaç mektubuna, çiçekleri adedince mühürler ve meyveleri sayısınca imzalar ve yaprakları miktarınca turralar basılmış. Ve o nev' ve tâife kitabına dahi, onun kâtibini göstermek, bildirmek için ferdleri adedince hâtemler basılmış. Ve o bahçe fermanına, onun sultanını tanıttırmak, tarif etmek için o bağ içinde bulunan nebat, ağaç, hayvan sayısınca sikkeler basılmış. Hattâ herbir ağacın mebde'inde ve müntehasında ve üstünde ve içinde

هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ [2]

isimlerinin işaret ettikleri dört sikke-i tevhid var.

İsm-i Evvel ile işaret edildiği gibi, herbir meyvedar ağacın menşe-i aslîsi olan çekirdek **(Haşiye)** öyle bir sandukçadır ki, o ağacın programını ve fihristesini ve plânını; ve öyle bir destgâhtır ki, onun cihazatını ve levazımatını ve teşkilâtını ve öyle bir makinedir ki, onun iptidadaki incecik vâridatını ve latîfâne masârifini ve tanzimatını taşıyor.

Ve ism-i Âhir'le işaret edildiği gibi, herbir ağacın neticesi ve meyvesi öyle bir tarifenamedir ki, o ağacın eşkâlini ve ahvâlini ve evsafını, ve öyle bir beyannamedir ki, onun vazifelerini ve menfaatlerini ve hassalarını; ve öyle bir fezlekedir ki, o ağacın emsalini ve ensâlini ve nesl-i âtisini o meyvenin kalbinde bulunan çekirdeklerle beyan ediyor, ders veriyor.

Ve ism-i Zâhir ile işaret edildiği gibi, her ağacın giydiği suret ve şekil, öyle musannâ ve münakkaş bir hulledir, bir libastır ki, o ağacın dal ve budak ve âzâ ve eczasıyla tam kàmetine göre biçilmiş, kesilmiş, süslendirilmiş. Ve öyle hassas ve mizanlı ve mânidardır ki, o ağacı bir kitap, bir mektup, bir kaside suretine çevirmiştir.

Ve ism-i Bâtın ile işaret edildiği gibi, her ağacın içinde işleyen destgâh öyle bir fabrikadır ki, o ağacın bütün ecza ve âzâsını teşkil ve tedvir ve tedbirini gayet hassas mizanla ölçtüğü gibi, bütün ayrı ayrı âzâlarına lâzım olan maddeleri ve rızıkları, gayet mükemmel bir intizam altında sevk ve taksim ve tevzi ile beraber akılları hayret içinde bırakan şimşek çakmak gibi bir sür'at ve saati kurmak gibi bir sühulet ve bir orduya arş demek gibi bir birlik ve beraberlik ile o hârika fabrika işliyor.

Elhâsıl; herbir ağacın evveli, öyle bir sandukça ve program, ve âhiri, öyle bir târifename ve nümune; ve zahiri, öyle bir musannâ hulle ve bir münakkaş libas; ve bâtını, öyle bir fabrika ve destgâhtır ki, bu dört cihet öyle birbirine bakıyorlar. Ve dördün mecmuundan öyle bir sikke-i âzam, belki bir ism-i âzam tezahür eder ki, bilbedahe, bütün kâinatı idare eden bir Sâni-i Vâhid-i Ehadden başkası o işleri yapamaz. Ve ağaç gibi her zîhayatın evveli, âhiri, zâhiri, bâtını birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-i vahdâniyet taşıyor.

İşte, bu üç misaldeki ağaca kıyasen, bahar dahi çok çiçekli bir ağaçtır. Güz mevsiminin eline emanet edilen tohumlar, çekirdekler, kökler, ism-i Evvelin sikkesini; ve yaz mevsiminin kucağına dökülen, eteğini dolduran meyveler, hububat ve sebzevatlar ism-i Âhir'in hâtemini ve bahar mevsimi, hûri'l-în misillü birbiri üstüne giydiği sündüs-misâl hulleler ve yüzbin nakışlarla süslenmiş fıtrî libaslar ism-i Zâhirin mührünü ve baharın içinde ve zeminin batnında işleyen Samedânî fabrikalar ve kaynayan rahmânî kazanlar ve yemekleri pişirttiren Rabbânî matbahlar, ism-i Bâtının turrasını taşıyorlar.

Hattâ herbir nevi—meselâ, nev-i beşer—dahi bir ağaçtır. Kökü ve çekirdeği mazide ve semereleri, neticeleri müstakbelde olarak hayat-ı cinsiye ve bekà-yı nev'î içinde gayet muntazam kanunların bulunması gibi, hâl-i hazır vaziyeti dahi, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye düsturlarının hükmü altında bir sikke-i tevhid ve zâhirî karışıklıklar altında gizli, muntazam bir hâtem-i vahdet ve müşevveş ahvâl-i beşeriye altında mukadderat-ı hayatiye denilen kaza ve kaderin düsturlarının hükmü altında bir mühr-ü vahdâniyet taşıyor.

Haşiye: Eski zamandan beri darb-ı mesel olarak umumun dilinde ve lisan-ı nâsta gezen şu *"çekirdekten yetişme"* sözü, bu risalenin müellifine bir işaret-i gaybiye-i örfiye denilebilir. Çünkü Risale-i Nur hâdimi olan şahıs, Kur'ân'ın feyziyle, çekirdek ve çiçekte tevhid için iki mirac-ı mârifet keşfederek, tabiiyyunları boğan aynı yerde âb-ı hayat bulmuş ve çekirdekten hakikate ve nur-u mârifete yetişmiş. Ve bu iki şeyin Risale-i Nur'da ziyade tekrarları bu hikmete binaendir.

1.)Mülk sadece Ona ait, hamd sadece Ona mahsustur. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16)
2.)O Evveldir, Âhirdir, Zâhirdir, Bâtındır. (Hadid Sûresi, 57:3)

Sualar : 2.Sua : Hatime

Hâtime

Sırr-ı tevhid içinde sair erkân-ı imaniyeye birer kelâmla kısacık birer işarettir.

Ey insan-ı gafil! Gel bir kere düşün ve bu risalenin üç makamında beyan edilen Üç Meyve, Üç Muktazî, Üç Hücceti nazara al, bak ki, bu kâinatta tasarruf eden ve en cüz'î bir şifayı ve en küçük bir şükrü dahi nazara alan ve sinek kanadı gibi en az bir san'atı başkalarına havale etmeyen ve vermeyen ve lâkayt kalmayan ve en basit bir tohuma bir ağaç kadar vazifeler ve hikmetler takan ve kendi Rahmâniyetini ve Rahîmiyetini ve Hakîmliğini herbir san'atıyla ihsas eden ve kendini herbir vesileyle tanıttıran ve herbir nimetle sevdiren bir Sâni-i Kadîr, Hakîm, Rahîm, Alîm, hiç mümkün müdür ki ve hiçbir cihetle kàbil midir ki, kâinatı mânen istilâ eden mehâsin-i hakikat-ı Muhammediyeye (a.s.m.) ve tesbihat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) ve envar-ı İslâmiyeye karşı lâkayd kalsın?

Ve hiçbir cihetle mümkün müdür ki, bütün masnuatını yaldızlayan ve bütün mahlûkatını sevindiren ve kâinatı ışıklandıran ve semâvât ve arzı velveleye veren ve küre-i arzın yarısını ve nev-i beşerin beşten birisini ondört asır bilâ fasıla saltanat-ı maddiye ve mâneviyesi altına alan ve daima o muhteşem saltanatı Hâlık-ı Kâinat hesabına ve namına süren Risalet-i Ahmediye (a.s.m.) o Sâniin en mühim bir maksadı, bir nuru, bir âyinesi olmasın? Hem Muhammed (a.s.m.) gibi aynı hakikata hizmet eden enbiyalar dahi o Sâniin elçileri ve dostları ve memurları olmasın? Hâşâ, mu'cizat-ı enbiya adedince hâşâ ve kellâ!

Hem hiçbir cihetle mümkün müdür ki, dal ve budak gibi en cüz'î birşeye yüz hikmetleri ve meyveleri takan ve kendi rububiyetini fevkalâde hikmetleriyle ve umumî Rahmâniyetiyle tanıttırıp sevdiren bir Hâlık-ı Hakîm-i Rahîm, kudretine nisbeten bir bahar kadar kolay

olan haşri getirmeyerek, bir dâr-ı saadet, bir menzil-i bekà açmayıp, bütün hikmetlerini ve rahmetlerini, hattâ rubûbiyetini ve kemâlâtını inkâr etsin ve ettirsin ve çok sevdiği bütün mahbub mahluklarını ebedî bir sûrette idam etsin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ! O cemâl-i mutlak, böyle bir kubh-u mutlaktan yüz binler derece münezzeh ve mukaddestir.

Uzunca bir haşiye

Haşir münasebetiyle bir suâl:

Kur'ân'da mükerreren

اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً [1]

hem

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ [2]

fermanları gösteriyor ki, haşr-i âzam bir anda, zamansız vücuda geliyor. Dar akıl ise, bu hadsiz derece harika ve emsalsiz olan meseleyi iz'an ile kabul etmesine medar olacak meşhud bir misal ister.

Elcevap: Haşirde ruhların cesetlere gelmesi var; hem cesetlerin ihyası var; hem cesetlerin inşası var. Üç meseledir.

Birinci Mesele: Ruhların cesetlerine gelmesine misâl ise, gayet muntazam bir ordunun efradı istirahat için her tarafa dağılmışken, yüksek sadalı bir boru sesiyle toplanmalarıdır.

Evet, İsrafil'in borusu olan sûru, ordunun borazanından geri olmadığı gibi, ebedler tarafında ve zerreler âleminde iken, ezel cânibinden gelen, [3] اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ hitabını işiten ve [4] قَالُوا بَلٰى ile cevap veren ervahlar, elbette ordunun neferatından binler derece daha musahhar ve muntazam ve mutîdirler. Hem değil yalnız ruhlar, belki bütün zerreler dahi bir ordu-yu Sübhânî ve emirber neferleri olduğunu gayet kat'î burhanlarla Otuzuncu Söz ispat etmiş.

İkinci Mesele: Cesedlerin ihyası misâli ise, çok büyük bir şehirde, şenlik bir gecede, birtek merkezden yüz bin elektrik lâmbaları âdeta zamansız bir anda canlanmaları ve ışıklanmaları gibi, bütün küre-i arz yüzünde dahi, birtek merkezden yüz milyon lâmbalara nur vermek mümkündür. Madem Cenâb-ı Hakkın elektrik gibi bir mahlûku ve bir misafirhanesinde bir hizmetkârı ve bir mumdarı, Hâlıkından aldığı terbiye ve intizam dersiyle bu keyfiyete mazhar oluyor. Elbette, elektrik gibi, binler nuranî hizmetkârlarının temsil ettikleri hikmet-i İlâhiyenin muntazam kanunları dairesinde, haşr-i âzam tarfetü'l-aynda vücuda gelebilir.

Üçüncü Mesele: Ecsâdın def'aten inşasının misâli ise:

Bahar mevsiminde, birkaç gün zarfında, nev-i beşerin umumundan bin derece ziyade olan umum ağaçların, bütün yapraklarıyla beraber, evvelki baharın aynı gibi, birden mükemmel bir surette inşaları ve yine umum ağaçların umum çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları, geçmiş baharın mahsulâtı gibi, berk gibi bir sür'atle icadları...

Hem o baharın mebde'leri olan hadsiz tohumcukların, çekirdeklerin, köklerin birden, beraber intibahları ve inkişafları ve ihyaları, hem kemiklerden ibaret olarak, ayakta duran emvât gibi bütün ağaçların cenazeleri, bir emirle def'aten "ba'sü bâde'l-mevt" sırrına mazhariyetleri ve neşirleri, hem küçücük hayvan taifelerinin hadsiz efratlarının gayet derecede san'atlı bir surette ihyaları, hem bilhassa sinekler kabilelerinin haşirleri ve bilhassa daima yüzünü, gözünü, kanadını temizlemekle bize abdesti ve nezafeti ihtar eden ve yüzümüzü okşayan, gözümüz önündeki kabilenin bir senede neşr olan efradı, benî Âdemin Âdem zamanından beri gelen umum efradından fazla olduğu halde, her baharda sair kabilelerle beraber birkaç gün zarfında inşaları ve ihyaları, haşirleri, elbette kıyamette ecsâd-ı insaniyenin inşasına bir misâl değil belki binler misâldirler.

Evet, dünya dârü'l-hikmet ve âhiret dârü'l-kudret olduğundan, dünyada Hakîm, Mürettib, Müdebbir, Mürebbî gibi çok isimlerin iktizasıyla, dünyada icad-ı eşya bir derece tedrici ve zamanla olması, hikmet-i Rabbâniyenin muktezasıyla olmuş. Âhirette ise, hikmetten ziyade kudret ve rahmetin tezahürleri için, maddeye ve müddete ve zamana ve beklemeye ihtiyaç bırakmadan, birden eşya inşa ediliyor.

Burada bir günde ve bir senede yapılan işler, âhirette bir anda ve bir lemhada inşasına işareten, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ أَقْرَبُ [2]

ferman eder.

Eğer haşrin gelmesini gelecek baharın gelmesi gibi kat’î bir sûrette anlamak istersen, haşre dair Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Söze dikkatle bak, gör. Eğer baharın gelmesi gibi inanmazsan, gel, parmağını gözüme sok!

Amma bir dördüncü mes'ele olan mevt-i dünya ve kıyamet kopması ise:

Bir anda bir seyyare veya bir kuyruklu yıldızın emr-i Rabbânî ile küremize, misafirhanemize çarpması, bu hanemizi harap edebilir: On senede yapılan bir saray bir dakikada harap olması gibi.

Bu haşrin dört meselesinin icmali şimdilik yeter. Yine sadedimize dönüyoruz.

Hem hiç mümkün müdür ki, kâinatın bütün hakiki ve âlî hakikatlerinin beliğ tercümanı ve Hâlık-ı Kâinatın bütün kemâlâtının mu’ciz lisanı ve bütün maksatlarının hârika mecmuası olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, o Hâlıkın kelâmı olmasın? Hâşâ, âyâtının esrarı adedince hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm, bütün zîhayat, zîşuur masnularını birbiriyle konuştursun ve dillerinin binler çeşitleriyle birbiriyle söyleştirsin ve onların sözlerini ve seslerini bilsin ve işitsin ve efâliyle ve in’âmıyla zâhir bir sûrette cevap versin, fakat kendisi konuşmasın ve konuşamasın? Hiç kàbil midir ve hiç ihtimali var mı?

Madem bilbedahe konuşur ve madem konuşmasına karşı tam anlayışlı muhatap en başta insandır. Elbette, başta Kur’ân olarak meşhur kütüb-ü mukaddese onun konuşmalarıdır.

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm, kendini tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ve envâ-ı ihsanatıyla zîhayatları mesrur ve memnun etmekle minnettarlıklarını ve

şükürlerini rubûbiyetine mühim bir medar yapmak için, koca kâinatı, envâıyla, erkânıyla zîhayata musahhar bir hizmetkâr, bir mesken, bir meşher, bir ziyafetgâh yaptıktan sonra, zîhayatların çeşit çeşit, binlerce envâlarının nüshalarını o derece teksirini istiyor ki, kavak ve karaağaç gibi meyvesizlerin bir kısım yapraklarından herbir yaprağı bir tabur sineklere, yani havada zikreden zîhayatlara hem beşik, hem rahm-ı mâder, hem erzaklarının mahzeni yaptığı halde; bu ziynetli semâvâtı ve bu nurânî yıldızları sahipsiz, hayatsız, ruhsuz, sekenesiz, boş, hâlî, faidesiz yani melâikesiz, ruhânîsiz bıraksın? Hâşâ, melekler ve ruhânîler adedince hâşâ ve kellâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm-i Müdebbir, en ehemmiyetsiz bir nebatın, en küçük bir ağacın mebde'lerini ve müntehâlarını kemâl-i intizam içinde mukadderat-ı hayatiyesini, çekirdeğinde ve meyvesinde kalem-i kaderle yazmakla beraber, koca baharı birtek ağaç gibi, mukaddematını ve neticelerini kemâl-i imtiyaz ve intizamla yazsa ve en ehemmiyetsiz şeylere de lâkayt kalmazsa, fakat kâinatın neticesi ve arzın halifesi ve envâ-ı mahlûkatın nâzırı ve zâbiti olan insanın çok ehemmiyetli bulunan ef'âlini ve harekâtını yazmasın, daire-i kaderine almasın, onlara lâkayt kalsın? Hâşâ, insanların mizana girecek olan amelleri adedince hâşâ ve kellâ!

Elhasıl, kâinat bütün hakaikiyle bağırarak diyor:

اٰمَنْتُ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صَلَّ اللهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَاِخْوَانِهِ وَسَلِّمْ اٰمِينَ

1.)Korkunç bir ses onlara yetti. (Yâsin Sûresi, 36:29)

2.) Kıyâmetin gerçekleşmesi ise sadece göz açıp kapayıncaya kadardır. (Nahl Sûresi, 16:77)
3.) Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (A'raf Sûresi, 7:172)
4.) Evet, Sen bizim Rabbimizsin' dediler. (A'raf Sûresi, 7:172)
5.) Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere ve hayrın da, şerrin de Allah Teâlâdan geldiğine, ölümden sonra dirilişin hak olduğuna iman ettim. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed—Allah ona, âline, ashabına ihvânına salât ve selâm etsin, âmin—Allah'ın resulüdür.

Sualar : 2.Sua : Münacat

Münacat: Tevhidî bir Münacat

Tevhîdî bir Münâcât ve Mukaddimesi

Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh ve Kerremallahu Vechehu, Kaside-i Celcelûtiyesinde kerametkârâne Risale-i Nur'dan haber verdiği yerde, Risale-i Nur'u "Siracü'n-Nur" ve "Siracüssürc" namlarıyla tesmiye ederek, Risale-i Nur'un üç ismine iki isim ilâve etmesi cihetiyle ve bu risalede "Siracü'n-Nur" namı tekrarı münasebetiyle, bu risalenin âhirinde İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın en mühim bir münâcâtını iki derece tevsî ederek onun ulvî lisanıyla ve dilimizi onun bir dili hesabıyla istimal edip, bu gelen münâcâtı dergâh-ı Vâhid-i Ehade takdim ederiz.

Münâcât

اَللّٰهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ فِى السَّمٰوَاتِ دَوَرَاتٌ (1)
وَنُجُومٌ وَمُحَرَّكَاتٌ سَيَّارَاتٌ، وَلاَ فِى
الْجَوِّ سَحَابَاتٌ وَبُرُوقٌ مُسَبِّحَاتٌ
وَرَعَدَاتٌ، وَلاَ فِى الْاَرْضِ غَمَرَاتٌ
وَحَيَوَانَاتٌ وَعَجَائِبُ مَصْنُوعَاتٍ، وَلاَفِى
الْبِحَارِ قَطَرَاتٌ وَسَمَكَاتٌ وَغَرَائِبُ
مَخْلُوقَاتٍ وَلاَ فِى الْجِبَالِ حَجَرَاتٌ
وَنَبَاتَاتٌ وَمُدَخَّرَاتُ مَعْدَنِيَّاتٍ، وَلاَ فِى

ٱلاَشْجَارِ وَرَقَاتٌ وَزَهَرَاتٌ مُزَيَّنَاتٌ وَثَمَرَاتٌ، وَلاَ فِى ٱلاَجْسَامِ حَرَكَاتٌ وَ ٱلاَتٌ وَمُنَظَّمَاتُ جِهَازَاتٍ، وَلاَ فِى الْقُلُوبِ خَطَرَاتٌ وَاِلْهَامَاتٌ وَمُنَوَّرَاتُ إِعْتِقَادَاتٍ.. اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهَا عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ شَاهِدَاتٌ وَعَلٰى وَحْدَانِيَّتِكَ دَآلاَّتٌ وَفِى مُلْكِكَ مُسَخَّرَاتٌ فَبِالْقُدْرَةِ الَّتِى سَخَّرْتَ بِهَا ٱلاَرَضِينَ وَالسَّمٰوَاتِ سَخِّرْ لِى نَفْسِى وَسَخِّرْلِى مَطْلُوبِى وَسَخِّرْ لِرَسَائِلِ النُّورِ وَلِخِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَٱلاِيمَانِ قُلُوبَ عِبَادِكَ وَقُلُوبَ الْمَخْلُوقَاتِ الرُّوحَانِيَّاتِ مِنَ الْعُلْوِيَّاتِ وَالسُّفْلِيَاتِ يَا سَمِيعُ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ.. اٰمِينَ. وَالْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Allahım, göklerde dönen hiçbir yıldız ve hareket eden hiçbir gezegen, hava boşluğunda hiçbir tesbih edici bulut ve şimşek ve gök gürültüsü, yeryüzünü dolduran hayvanlardan ve şaşırtıcı san'at eserlerinden hiçbir fert, denizlerde hiçbir damla, balıklarından ve şaşırtıcı san'at eserlerinden hiçbirisi, dağlarda hiçbir taş, hiçbir bitki ve depolanmış madenlerden hiçbirisi, ağaçlarda hiçbir yaprak ve hiçbir süslenmiş çiçek ve meyve, hayvanların cisimlerinde âletler ve düzenli cihazlardan hiçbirisi, kalblerde hiçbir hatıralar ve ilhamlar ve nurlanmış itikad ve inançlar yoktur ki, hepsi Senin varlığının vâcib ve bir olduğuna şahitler olmasın. Yerleri ve gökleri emrine boyun eğdiren kudretinin hakkı için, nefsimi bana boyun eğdir ve isteklerimi bana nasip eyle. Kur'ân'a ve imana ve Risale-i Nur'a hizmet için, kullarının kalblerini ve yüksek ve alçak bütün ruhlu varlıklarının kalblerini bana ve iman ve Kur'ân hizmetkârlarına boyun eğdir, ey herşeyi işiten Semî', ey herşeye herşeyden daha yakın olan Karîb, ey bütün dualara cevap veren Mücîbe'd-Daavât! Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve kikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 3.Sua

3.Şua: Münacat Risalesi

Üçüncü Şuâ
Münâcât Risalesi

Mukaddime

Bu Sekizinci Hüccet-i İmaniye, **(1)** vücub-u vücuda ve vahdâniyete delâlet ettiği gibi, hem delâil-i kat'iye ile rububiyetin ihatasına ve kudretinin azametine delâlet eder. Hem hâkimiyetinin ihatasına ve rahmetinin şümulüne dahi delâlet ve ispat eder. Hem kâinatın bütün eczasına hikmetinin ihatasını ve ilminin şümulünü ispat eder.

Elhasıl, bu Sekizinci Hüccet-i İmaniyenin herbir mukaddimesinin sekiz neticesi var. Sekiz mukaddimelerin herbirinde, sekiz neticeyi delilleriyle ispat eder ki, bu cihette bu Sekizinci Hüccet-i İmaniyede yüksek meziyetler vardır.

Said Nursî

---

(1): Sekizinci Hüccet-i İmâniye tabiri, Asâ-yı Mûsa mecmuasına giren imânî risalelerin sıraları itibariyledir. Bu Münâcat Risalesi Asâ-yı Mûsa'da sekizinci sıradadır. (Hazret-i Üstad'ın talebeleri)

- Mukaddeme
- Semavatın şehadeti
- Cevv-i fezanın şehadeti
- Arzın şehadeti
- Nehirler ve Denizlerin şehadeti
- Dağların şehadeti
- Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti

•Zî-ruhların şehadeti
•Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

Sualar : 3.Sua : Mukaddeme

Münâcât

Bu Risale-i Münâcât, hem vücûb-u vücud, hem vahdet, hem ehadiyet, hem haşmet-i rububiyet, hem azamet-i kudret, hem vüs'at-i rahmet, hem umumiyet-i hâkimiyet, hem ihata-i ilim, hem şümul-ü hikmet gibi en mühim esasat-ı imaniyeyi hârika bir îcaz içinde fevkalâde bir kat'iyet ve hâlisiyet ve yakîniyet ile ispat eder. Haşre işârâtı ve bilhassa âhirdeki şiddetli işârâtı çok kuvvetlidir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ﴿2﴾
وَاخْتِلاَفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِى
تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا
أَنْزَلَ اللهُ مِنْ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ
دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالاَرْضِ لاٰيَاتٍ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Üçüncü Şuâ olan bu Münâcât Risalesi, mezkûr âyetin bir nevi tefsiridir.

Bu âyet-i azîmenin müteaddid nuranî perdelerinden bir perde-i tevhidiyeyi müfessir-i a’zam ve tercüman-ı ekmel olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emsalsiz bir münacat-ı ekber olan El-Cevşen-ül Kebir namındaki 99 ukdede 1001 esma ile 1001 bürhana işaret ederek bu âyeti tefsir ve Rabbini tarif etmiştir. O ukdelerden birisi şudur:

يَا اَوَّلَ كُلِّ شَىْءٍ وَ اٰخِرَهُ ★ يَا اِلٰهَ كُلِّ شَىْءٍ وَ صَانِعَهُ

يَا رَازِقَ كُلِّ شَىْءٍ وَ خَالِقَهُ ★ يَا فَاطِرَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مَ□□يكَهُ

يَا قَابِضَ كُلِّ شَىْءٍ وَ بَاسِطَهُ ★ يَا مُبْدِئَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُ□□يدَهُ

يَا مُسَبِّبَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُقَدِّرَهُ ★ يَا مُرَبِّىَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُدَبِّرَهُ

يَا مُكَوِّرَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُحَوِّلَهُ ★ يَا مُحْيِىَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُ□□يتَهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

İşte bu nümune gösteriyor ki; Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm marifetullahta, vahdaniyetin isbatında öyle bir mertebededir, hiç kimse yetişemez. Ve o vâdide imam-ı mutlak odur. Herkes onun arkasında o hazineye gidebilir. Malûmdur ki; mükemmel marifetler, ilimler, san’atlar efkârın telahukuyla ve fikirlerin terakkubuyla birbirine iltihak ederek, birbirinin eserini tekmil ede ede,

tâ mükemmel bir suret alınır. Bunun içindir ki; şeşhane tüfengini icad eden usta, şimdi bir mitralyozun ustasından daha ziyade hünerlidir.

Halbuki dikkatle Cevşen-ül Kebir münacatını kalbin kulağıyla, hayalen huzur-u saadette bulunmasıyla, Resul-i Ümmi'den (Aleyhissalâtü Vesselâm) dinleyen adam anlar ve görür ki; 1001 bürhanı ve tarifini tazammun eden ve herbirisi bir silsile-i efkârın neticesi ve tevhidin bir penceresi olan o 1001 kudsî hakikatları, bir ümmi zâtta (Aleyhissalâtü Vesselâm) ve ümmi bir kavimde ve ümmi bir muhitte ve ehl-i fetret, kitabsız bir millette mucidane, muhteriane, kimseyi taklid etmeyerek, muamma-yı hilkati ve tılsım-ı kâinatı keşif suretiyle, tek başıyla o münacatta beyan ediyor. Bu zaman gibi, binler keşşafın muaveneti ve münacatları gibi taklidkârane değil; belki kubbe-i sema altında, ehl-i semavata işittiren ve kâinat mescidinde, o mescid-i ekberin cemaat-ı kübrasına dinlettiren, hadsiz rikkatten ve nihayetsiz şefkatten insanlara imdad ve meded ve merhamet ve necat istiyor ve diyor:

يَا مَنْ هُوَ فِى السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الاَرْضِ اٰيَاتُهُ

يَا مَنْ هُوَ □□ى كُلِّ شَىْءٍ دَلاَئِلُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ

يَا مَنْ يَبْدَؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُ□□يدُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْجِبَالِ خَزَائِنُهُ

يَا مَنْ اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ ★ يَا مَنْ اِلَيْهِ يُرْجَعُ الاَمْرُ كُلُّهُ

يَا مَنْ ظَهَرَ □□ى كُلِّ شَىْءٍ لُطْفُهُ ★ يَا مَنْ يُعَرِّفُ الْخَلاَئِقَ قُدْرَتَهُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

İşte müfessir-i a’zam bu münacatıyla, o âyet-i azîmenin bir vechini tefsir ediyor.

Bir kısa meali ve tercümesi budur: Diyor ki:

Ey göklerde ve ecram-ı ulviyede azameti görünen Zât-ı Zülcelal! Ey zeminde ve zeminin her bir mevcudunda vahdaniyetin delilleri, âyetleri müşahede edilen Zât-ı Zülkemal! Ey her bir şeyde ve mahlukta vücub-u vücuduna delalet eden bürhanlar bulunan Zât-ı Vâcib-ül Vücud! Ey azametli denizlerde acibeleri yaratan Zât-ı Celil-i Zülkemal! Ey dağlarda zîhayatların hacetleri için iddihar edilen hazineleri halkeden Hallak-ı Kerim! Ey her bir şeyin yaratılışını güzel yapan, güzel tedbirini gören ve ona levazımatını güzel bir tarzda veren Zât-ı Cemil-i Zül’ikram! Ey her şeyi her bir hacetinde her bir emrinde ona müracaat eden ve her bir mevcud her bir keyfiyetinde ona dayanan ve her bir hak ve hakikat ve hüküm ve hâkimiyet ona raci’ olan Zât-ı Kadîr ve Rabb-i Külli Şey! Ey her şeyde zahir bir surette lütfunun eserleri ve inayetinin cilveleri ve güzel san’atının latif nakışları ve rahmetinin letafetli hediyeleri müşahede edilen Zât-ı Latif-i Habir! Ey zîşuur mahlukatına kudretini göstermek için kâinatı bir meşher-i acaib yapan ve umum masnuatını kudret ve hikmet ve rahmet gibi kemalâtını teşhir etmek için birer dellâl, birer ilânname hükmüne getiren Zât-ı Kadîr-i Hakîm! Sen acizden ve şerikten, kusurdan münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilah yok ki, bize imdad etsin. El aman! El aman! Bizi azab ateşinden ve Cehennem’den kurtar.

İşte müfessir-i a’zam Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm baştaki âyet-i azîmenin bir perdesini, bu münacat ile tefsir etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm’ın gayet büyük ve müdakkik bir tilmizi ve gayet zeki ve muhakkik bir şakirdi olan Hazret-i İmam-ı Ali (Radıyallahü Anh) dahi üstadının münacatvari tefsirine münacatlı bir tefsir yapıp, o münacatın bir yüzünü keşfederek, o âyetin vücuhundan bir vechini açmış ve Üstad-ı Ekrem’inin münacatına bakarak, arkasında âyetin bir yüzünü tarif edip demiş:

اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ لَيْسَ فِى السَّموَاتِ دَوَرَاتٌ وَلاَ فِى الْاَرْضِ غَمَرَاتٌ وَلاَ فِى الْبِحَارِ قَطَرَاتٌ وَلاَ فِى الْجِبَالِ مَدَرَاتٌ وَلاَ فِى الْقُلُوبِ خَطَرَاتٌ وَلاَ فِى الْاَشْجَارِ وَرَقَاتٌ وَلاَ فِى الْاَجْسَامِ حَرَكَاتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهَا لَكَ عَارِفَاتٌ وَ اِلَيْكَ شَاهِدَاتٌ وَ عَلَيْكَ دَالاَّتٌ وَ فِى مُلْكِكَ مُسَخَّرَاتٌ فَبِالْقُدْرَةِ الَّتِى سَخَّرْتَ بِهَا اَهْلَ الْاَرْضِ وَ السَّموَاتِ سَخِّرْنِى مَطْلُوبِى سَخِّرْنِى قُلُوبَ جَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ الرُّوحَانِيَّةِ مِنَ الْعُلْوِيَّاتِ وَ السُّفْلِيَّاتِ يَا سَمِيعُ يَا سَمِيعُ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Bu münacatın evvelki münacat gibi yalnız bir kısa meali ve tercümesi şudur:

Yâ İlahî! Göklerde hiçbir deveran ve hareket yoktur ki, intizamıyla ve hikmetleriyle senin vücuduna şehadet etmesin ve seni tanıttırmasın. Hem zeminde hiçbir tahavvülat ve tebeddülat ve keyfiyet ve vaziyet yoktur ki, mizan ve nizamıyla senin vahdaniyetini ve rububiyetini bildirmesin ve seni tanımasın. Hem denizlerde hiçbir mahluk hattâ hiçbir katre su yoktur ki, hikmetleriyle senin vücuduna

delalet etmesin ve senin rububiyetine şehadet etmesin. Hem dağlarda zîhayatlar için iddihar edilen hiçbir madeniyat ve ilâçlar ve taşlar yoktur ki, faideleriyle senin rububiyetini tanımasın ve senin mevcudiyetine şehadet etmesin. Hem kulûbde hiçbir hatırat-ı gaybiye ve ilhamat yoktur ki, senin mevcudiyetine işaret ve vahdetine şehadet etmesin. Hem ağaçlarda hiçbir yaprak yoktur ki, intizamatı ile ve hikmetleriyle seni tanımasın, yani senin san'atın eseri olduğunu bildirmesin. Hem cisimlerde hiçbir hareket yoktur ki, senin rububiyetine şehadet etmesin. Ey Hâlıkım! Arz ve semavatı teshir eden kudretinin hakkı için, matlubumu bana müsahhar eyle.

İşte İmam-ı Ali'nin (R.A.) bir âciz şakirdi ve Kur'anın bir fakir hâdimi dahi Üstadının bu münacatını bir münacatla tefsir ederek, Üstadının Üstadı olan Müfessir-i A'zam'ın Cevşen-ül Kebir münacatında yüz fıkrasından bir tek fıkra olan buradaki münacatın bir vechini tefsir ile, o âyet-i azîmenin bir yüzünü ism-i a'zam ışığı ile açmak isteyip diyor ki:

اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ لَيْسَ فِى السَّموَاتِ دَوَرَاتٌ مُنْتَظَمَاتٌ وَ اَجْرَامٌ عُلْوِيَّاتٌ سَاكِنَاتٌ بِغَيْرِ عَمَدٍ سَاكِنَاتٌ وَ نُجُومٌ مَتَلْئَلآتٌ مُتَمَاثِلاَتٌ
مَوْزُونَاتُ الْخِلْقَةِ مُنْتَظَمَاتٌ وَ سَيَّارَاتٌ مُحَرَّكَاتٌ مُسَخَّرَاتٌ مُنَظَّمَاتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهَا عَلَى وُجُوبِ وُجُودِكَ يَا خَالِقَ الاَرْضِ وَ السَّموَاتِ
وَ عَلَى وَحْدَانِيَّتِكَ يَا مُدَبِّرَ الذَّرَّاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ وَ مُدَوِّرَ السَّيَّارَاتِ

وَ تَوَابِعِهَا الْمَنْظُومَاتِ شَاهِدَاتٌ وَ بَرَاهِينُ نَيِّرَاتٍ
وَ عَلَى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَ عَلَى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حَاكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ وَ عَلَى اِحَاطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ
بِكُلِّ شَيْءٍ دَالاَّتٌ وَ شَوَاهِدُ نُورَانِيَّاتِ وَ اِلَى عَوَالِمِكَ الْاُخْرَوِيَّةِ الْبَاقِيَّةِ نَاظِرَاتٌ وَ اِلَى شَعْشَعَةِ سَلْطَنَةِ اُلُوهِيَّتِكَ مُشِيرَاتٌ وَ فِى مُلْكِكَ فِى سَموَاتِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ اِرَادَتِكَ مُسَخَّرَاتٌ مُنَظَّمَاتٌ لِخَلاَّقِهَا وَ نَظَّامِهَا مُسَبِّحَاتٌ مُكَبِّرَاتٌ
سُبْحَانَكَ يَا مَنِ اخْتَفَى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ

Tercümesi ve kısa bir meali:

Sualar : 3.Sua : Semavat

Semavatın şehadeti

Yâ İlâhî ve yâ Rabbî,

Ben imanın gözüyle ve Kur'ân'ın talimiyle ve nuruyla ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dersiyle ve ism-i Hakîmin göstermesiyle görüyorum ki, semâvâtta hiçbir deveran ve hareket yoktur ki, böyle intizamıyla Senin mevcudiyetine işaret ve delâlet etmesin.

Ve hiçbir ecram-ı semâviye yoktur ki, sükûtuyla, gürültüsüz vazife görerek direksiz durmalarıyla, Senin rubûbiyetine ve vahdetine şehadeti ve işareti olmasın.

Ve hiçbir yıldız yoktur ki, mevzun hilkatiyle, muntazam vaziyetiyle ve nuranî tebessümüyle ve bütün yıldızlara mümâselet ve müşabehet sikkesiyle Senin haşmet-i ulûhiyetine ve vahdâniyetine işaret ve şehadette bulunmasın.

Ve on iki seyyareden hiçbir seyyare yıldız yoktur ki, hikmetli hareketiyle ve itaatli musahhariyetiyle ve intizamlı vazifesiyle ve ehemmiyetli peykleriyle Senin vücub-u vücuduna şehadet ve saltanat-ı ulûhiyetine işaret etmesin.

Evet, gökler sekeneleriyle, herbiri tek başıyla şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, derece-i bedahette, ey zemin ve gökleri yaratan Yaratıcı, Senin vücub-u vücûduna öyle zâhir şehadet, ve ey zerrâtı muntazam mürekkebatıyla tedbirini gören ve idare eden ve bu seyyare yıldızları manzum peykleriyle döndüren, emrine itaat ettiren, Senin vahdetine ve birliğine öyle kuvvetli şehadet ederler ki, göğün yüzünde bulunan yıldızlar sayısınca nuranî burhanlar ve parlak deliller o şehadeti tasdik ederler.

Hem bu sâfi, temiz, güzel gökler, fevkalâde büyük ve fevkalâde sür'atli ecramıyla muntazam bir ordu ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir saltanat donanması vaziyetini göstermek cihetiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve herşeyi icad eden kudretinin

azametine zâhir delâlet ve hadsiz semâvâtı ihâta eden hâkimiyetinin ve herbir zîhayatı kucağına alan rahmetinin hadsiz genişliklerine kuvvetli işaret ve bütün mahlûkat-ı semâviyenin bütün işlerine ve keyfiyetlerine taallûk eden ve avucuna alan, tanzim eden ilminin herşeye ihatasına ve hikmetinin her işe şümûlüne şüphesiz şehadet ederler. Ve o şehadet ve delâlet o kadar zâhirdir ki, güya yıldızlar, şahit olan göklerin şehadet kelimeleri ve tecessüm etmiş nuranî delilleridirler.

Hem semavat meydanında, denizinde, fezasındaki yıldızlar ise, mutî neferler, muntazam sefineler, harika tayyareler, acâip lâmbalar gibi vaziyetiyle, Senin saltanat-ı ulûhiyetinin şâşaasını gösteriyorlar. Ve o ordunun efradından bir yıldız olan güneşimizin seyyarelerinde ve zeminimizdeki vazifelerinin delâlet ve ihtarıyla güneşin sâir arkadaşları olan yıldızların bir kısmı âhiret âlemlerine bakarlar ve vazifesiz değiller; belki bâki olan âlemlerin güneşleridirler.

Ey Vâcibü'l-Vücûd, ey Vâhid-i Ehad,

Bu harika yıldızlar, bu acîp güneşler, aylar, Senin mülkünde, Senin semâvâtında, Senin emrinle ve kuvvetin ve kudretinle ve Senin idare ve tedbirinle teshir ve tanzim ve tavzif edilmişlerdir. Bütün o ecram-ı ulviye, kendilerini yaratan ve döndüren ve idare eden bir tek Halıka tesbih ederler, tekbir ederler, lisan-ı hal ile Sübhânallah, Allahu Ekber derler. Ben dahi onların bütün tesbihatıyla Seni takdis ederim.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, her türlü canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işaret eden nice deliller vardır. (Bakara Sûresi, 2:164)

Sualar : 3.Sua : Cevv-i feza

Cevv-i fezanın şehadeti

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından ihtifa etmiş olan Kadîr-i Zülcelâl, ey Kàdir-i Mutlak,

Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tâlimiyle anladım: Nasıl ki gökler, yıldızlar Senin mevcudiyetine ve vahdetine şehadet ederler. Öyle de, cevv-i semâ, bulutlarıyla ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgârlarıyla ve yağmurlarıyla, Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ederler.

Evet, câmid, şuursuz bulut, âb-ı hayat olan yağmuru, muhtaç olan zîhayatların imdadına göndermesi, ancak Senin rahmetin ve hikmetinledir; karışık tesadüf karışamaz.

Hem elektriğin en büyüğü bulunan ve fevâid-i tenviriyesine işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden şimşek ise, senin fezadaki kudretini güzelce tenvir eder.

Hem yağmurun gelmesini müjdeleyen ve koca fezayı konuşturan ve tesbihatının gürültüsüyle gökleri çınlatan ra'dat dahi, lisan-ı kàl ile konuşarak Seni takdis edip, rububiyetine şehadet eder.

Hem zîhayatların yaşamasına en lüzumlu rızkı ve istifadece en kolayı ve nefesleri vermek ve nüfusları rahatlandırmak gibi çok vazifelerle tavzif edilen rüzgârlar dahi, cevvi âdeta bir hikmete binaen ***"Levh-i mahv ve isbat"*** ve *"yazar, ifade eder sonra bozar tahtası"* suretine çevirmekle, Senin faaliyet-i kudretine işaret ve Senin vücûduna şehadet ettiği gibi, Senin merhametinle bulutlardan sağıp zîhayatlara gönderilen rahmet dahi, mevzun, muntazam katreleri kelimeleriyle Senin vüs'at-ı rahmetine ve geniş şefkatine şehadet eder.

Ey Mutasarrıf-ı Fa'âl ve ey Feyyâz-ı Müteâl,

Senin vücub-u vücuduna şehadet eden bulut, berk, ra'd, rüzgâr, yağmur, birer birer şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla,

keyfiyetçe birbirinden uzak, mahiyetçe birbirine muhalif olmakla beraber, birlik, beraberlik, birbiri içine girmek ve birbirinin vazifesine yardım etmek haysiyetiyle, Senin vahdetine ve birliğine gayet kuvvetli işaret ederler.

Hem koca fezayı bir mahşer-i acâip yapan ve bazı günlerde birkaç defa doldurup boşaltan rububiyetinin haşmetine ve o geniş cevvi, yazar değiştirir bir levha gibi ve sıkar ve onunla zemin bahçesini sulattırır bir sünger gibi tasarruf eden kudretinin azametine ve herbir şeye şümulüne şehadet ettikleri gibi, umum zemine ve bütün mahlûkata cevv perdesi altında bakan ve idare eden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine ve herşeye yetişmelerine delâlet eder.

Hem fezadaki hava o kadar hakîmâne vazifelerde istihdam ve bulut ve yağmur, o kadar alîmâne faidelerde istimâl olunur ki, herşeye ihâta eden bir ilim ve herşeye şâmil bir hikmet olmazsa, o istimal, o istihdam olamaz.

Ey Fa'âlün limâ Yürid,

Cevv-i fezadaki faaliyetinle her vakit bir nümune-i haşir ve kıyamet göstermek, bir saatte yazı kışa ve kışı yaza döndürmek, bir âlem getirmek, bir âlem gayba göndermek misillü şuûnatta bulunan kudretin, dünyayı âhirete çevirecek ve âhirette şuûnat-ı sermediyeyi gösterecek işaretini veriyor.

Ey Kadîr-i Zülcelâl,

Cevv-i fezadaki hava, bulut ve yağmur, berk ve ra'd Senin mülkünde, Senin emrin ve havlinle, Senin kuvvet ve kudretinle musahhar ve vazifedardırlar. Mahiyetçe birbirinden uzak olan bu feza mahlûkatı, gayet sür'atli ve âni emirlere ve çabuk ve acele kumandalara itaat ettiren Âmir ve Hâkimlerini takdis ederek rahmetini medh ü senâ ederler.

Sualar : 3.Sua : Arz

Arzın şehadeti

Ey arz ve semâvâtın Hâlık-ı Zülcelâli,

Senin Kur'ân-ı Hakîminin talimiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dersiyle iman ettim ve bildim ki:

Nasıl semâvât yıldızlarıyla ve cevv-i feza müştemilâtıyla Senin vücub-u vücuduna ve Senin birliğine ve vahdetine şehadet ediyorlar. Öyle de, arz, bütün mahlûkatıyla ve ahvâliyle Senin mevcudiyetine ve vahdetine, mevcudatı adedince şehadetler ve işaretler ederler.

Evet, zeminde hiçbir tahavvül ve ağaç ve hayvanlarında her senede urbasını değiştirmek gibi hiçbir tebeddül—cüz'î olsun, küllî olsun—yoktur ki, intizamıyla Senin vücuduna ve vahdetine işaret etmesin.

Hem hiç bir hayvan yoktur ki, zaafiyet ve ihtiyacının derecesine göre verilen rahîmâne rızkıyla ve yaşamasına lüzumlu bulunan cihazatın hakîmâne verilmesiyle, Senin varlığına ve birliğine şehadeti olmasın.

Hem her baharda gözümüz önünde icad edilen nebatat ve hayvanâttan hiçbir tanesi yoktur ki, san'at-ı acîbesiyle ve latîf ziynetiyle ve tam temeyyüzüyle ve intizamıyla ve mevzuniyetiyle Seni bildirmesin.

Ve zemin yüzünü dolduran ve nebatat ve hayvanat denilen kudretinin hârikaları ve mu'cizeleri, mahdut ve maddeleri bir ve müteşabih olan yumurta ve yumurtacıklardan ve katrelerden ve habbe ve habbeciklerden ve çekirdeklerden yanlışsız, mükemmel, süslü, alâmet-i fârikalı olarak yaratılışları, Sâni-i Hakîmlerinin vücuduna ve vahdetine ve hikmetine ve hadsiz kudretine öyle bir şehadettir ki, ziyanın güneşe şehadetinden daha kuvvetli ve parlaktır.

Hem, hava, su, nur, ateş toprak gibi hiçbir unsur yoktur ki, şuursuzluklarıyla beraber şuurkârâne, mükemmel vazifeleri görmesiyle; basit ve istilâ edici, intizamsız, her yere dağılmakla

beraber, gayet muntazam ve mütenevvi meyveleri ve mahsulleri hazine-i gaybdan getirmesiyle, Senin birliğine ve varlığına şehadeti bulunmasın.

Ey Fâtır-ı Kàdir, ey Fettâh-ı Allâm, ey Fa'âl-i Hallâk,

Nasıl arz bütün sekenesiyle Hâlıkının Vâcibü'l-Vücud olduğuna şehadet eder. Öyle de, Senin—ey Vâhid-i Ehad, ey Hannân-ı Mennân, ey Vehhâb-ı Rezzâk—vahdetine ve ehadiyetine, yüzündeki sikkesiyle ve sekenesinin yüzlerindeki sikkeleriyle ve birlik ve beraberlik ve birbiri içine girmek ve birbirine yardım etmek ve onlara bakan rububiyet isimlerinin ve fiillerinin bir olmak cihetinde, bedahet derecesinde, Senin vahdetine ve ehadiyetine şehadet, belki mevcudat adedince şehadetler eder.

Hem nasıl, zemin bir ordugâh, bir meşher, bir talimgâh vaziyetiyle ve nebatat ve hayvanât fırkalarında bulunan dört yüz bin muhtelif milletlerin ayrı ayrı cihazatları muntazaman verilmesiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve kudretinin herşeye yetişmesine delâlet eder. Öyle de, hadsiz bütün zîhayatın ayrı ayrı rızıkları, vakti vaktine, kuru ve basit bir topraktan, rahîmâne, kerîmâne verilmesi ve hadsiz o efradın kemâl-i musahhariyetle evâmir-i Rabbâniyeye itaatleri, rahmetinin herşeye şümulünü ve hâkimiyetinin herşeye ihatasını gösteriyor.

Hem zeminde değişmekte bulunan mahlûkat kàfilelerinin sevk ve idareleri, mevt ve hayat münavebeleri ve hayvan ve nebatatın idare ve tedbirleri dahi, herşeye taallûk eden bir ilimle ve herşeyde hükmeden nihayetsiz bir hikmetle olabilmesi, senin ihata-i ilmine ve hikmetine delâlet eder.

Hem zeminde kısa bir zamanda hadsiz vazifeler gören ve hadsiz bir zaman yaşayacak gibi istidat ve mânevî cihazatla techiz edilen ve zemin mevcudatına tasarruf eden insan için, bu talimgâh-ı dünyada ve bu muvakkat ordugâh-ı zeminde ve bu muvakkat meşherde bu kadar ehemmiyet, bu hadsiz masraf, bu nihayetsiz tecelliyat-ı rububiyet, bu hadsiz hitabât-ı Sübhâniye ve bu gayetsiz ihsanat-ı İlâhiye, elbette ve herhalde, bu kısacık ve hüzünlü ömre ve bu karışık kederli hayata, bu belâlı ve fâni dünyaya sığışmaz. Belki, ancak başka ve ebedî bir ömür ve bâki bir dâr-ı saadet için olabildiği

cihetinden, âlem-i bekàda bulunan ihsânat-ı uhreviyeye işaret, belki şehadet eder.

Ey Hâlık-ı Küllî Şey,

Zeminin bütün mahlûkatı, Senin mülkünde, Senin arzında, Senin havl ve kuvvetinle ve Senin kudretin ve iradetinle ve ilmin ve hikmetinle idare olunuyorlar ve musahhardırlar. Ve zemin yüzünde faaliyeti müşahede edilen bir rububiyet, öyle ihata ve şümul gösteriyor ve onun idaresi ve tedbiri ve terbiyesi öyle mükemmel ve öyle hassastır ve her taraftaki icraatı öyle birlik ve beraberlik ve benzemeklik içindedir ki, tecezzî kabul etmeyen bir küll ve inkısamı imkânsız bulunan bir küllî hükmünde bir tasarruf, bir rubûbiyet olduğunu bildiriyor. Hem zemin bütün sekenesiyle beraber, lisan-ı kàlden daha zâhir hadsiz lisanlarla Halıkını takdis ve tesbih ve nihayetsiz nimetlerinin lisan-ı halleriyle Rezzâk-ı Zülcelâlinin hamd ve medh ü senâsını ediyorlar...

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından istitar etmiş olan Zât-ı Akdes,

Zeminin bütün takdisat ve tesbihatıyla, Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ve bütün tahmidat ve senâlarıyla Sana hamd ve şükrederim.

Sualar : 3.Sua : Nehirler ve Denizler

Nehirler ve Denizlerin şehadeti

Ey Rabbu'l-Berri ve'l-Bahr,

Kur'ân'ın dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle anladım ki:

Nasıl gökler ve feza ve zemin, Senin birliğine ve varlığına şehadet ederler. Öyle de, bahirler, nehirler ve çeşmeler ve ırmaklar, Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine bedahet derecesinde şehadet ederler.

Evet, bu dünyamızın menba-ı acâip buhar kazanları hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcut, hattâ hiçbir katre su yoktur ki, vücuduyla, intizamıyla, menfaatiyle ve vaziyetiyle Hâlıkını bildirmesin.

Ve basit bir kumda ve basit bir suda rızıkları mükemmel bir surette verilen garip mahlûklardan ve hilkatleri gayet muntazam hayvanât-ı bahriyeden, hususan bir tanesi bir milyon yumurtacıklarıyla denizleri şenlendiren balıklardan hiçbirisi yoktur ki, hilkatiyle ve vazifesiyle ve idare ve iaşesiyle ve tedbir ve terbiyesiyle yaratanına işaret ve rezzâkına şehadet etmesin.

Hem denizde, kıymettar, hâsiyetli, ziynetli cevherlerden hiçbirisi yoktur ki, güzel hilkatiyle ve câzibedar fıtratıyla ve menfaatli hâsiyetiyle Seni tanımasın, bildirmesin.

Evet, onlar birer birer şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, beraberlik ve birbiri içinde karışmak ve sikke-i hilkatte birlik ve icatça gayet kolay ve efratça gayet çokluk noktalarından Senin vahdetine şehadet ettikleri gibi; arzı, toprağıyla beraber bu küre-i arzı kuşatan muhit denizlerini muallâkta durdurmak ve dökmeden ve dağıtmadan güneşin etrafında gezdirmek ve toprağı istilâ ettirmemek ve basit kumundan ve suyundan, mütenevvi ve muntazam hayvanâtını ve cevherlerini halk etmek ve erzak vesair umûrlarını küllî ve tam bir surette idare etmek ve tedbirlerini görmek ve yüzünde bulunmak

lâzım gelen hadsiz cenazelerinden hiçbirisi bulunmamak noktalarından, Senin varlığına ve Vâcibü'l-Vücud olduğuna mevcudatı adedince işaretler ederek şehadet eder.

Ve Senin saltanat-ı rububiyetinin haşmetine ve herşeye muhit olan kudretinin azametine pek zâhir delâlet ettikleri gibi, göklerin fevkindeki gayet büyük ve muntazam yıldızlardan, tâ denizlerin dibinde bulunan gayet küçücük ve intizamla iaşe edilen balıklara kadar herşeye yetişen ve hükmeden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine delâlet ve intizâmâtıyla ve faideleriyle ve hikmetleriyle ve mizan ve mevzuniyetleriyle, Senin herşeye muhit ilmine ve herşeye şâmil hikmetine işaret ederler.

Ve Senin bu misafirhane-i dünyada yolcular için böyle rahmet havuzların bulunması ve insanın seyr ü seyahatine ve gemisine ve istifadesine musahhar olması işaret eder ki, yolda yapılmış bir handa, bir gece misafirlerine bu kadar deniz hediyeleriyle ikram eden Zât, elbette makarr-ı saltanat-ı ebediyesinde öyle ebedî rahmet denizleri bulundurmuş ki, bunlar onların fâni ve küçük nümuneleridirler. İşte denizlerin böyle gayet harika bir tarzda arzın etrafında vaziyet-i acibesiyle bulunması ve denizlerin mahlûkatı dahi gayet muntazam idare ve terbiye edilmesi, bilbedahe gösterir ki, yalnız Senin kuvvetin ve kudretinle ve Senin irade ve tedbirinle, Senin mülkünde, Senin emrine musahhardırlar ve lisan-ı halleriyle Halıkını takdis edip Allahu Ekber derler.

Sualar : 3.Sua : Daglar

Dağların şehadeti

Ey dağları zemin sefinesine hazineli direkler yapan Kadîr-i Zülcelâl,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyle anladım ki, nasıl denizler acâipleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de, dağlar dahi, zelzele tesiratından zeminin sükûnetine ve içindeki dahilî inkılâbat fırtınalarından sükûtuna ve denizlerin istilâsından kurtulmasına ve havanın gazât-ı muzırradan tasfiyesine ve suyun muhafaza ve iddiharlarına ve zîhayatlara lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği hizmetleriyle ve hikmetleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.

Evet, dağlardaki taşların envâından ve muhtelif hastalıklara ilâç olan maddelerin aksamından ve zîhayata hususan insanlara çok lâzım ve çok mütenevvi olan madeniyatın ecnâsından ve dağları, sahrâları çiçekleriyle süslendiren ve meyveleriyle şenlendiren nebatatın esnafından hiçbirisi yoktur ki, tesadüfe havalesi mümkün olmayan hikmetleriyle, intizamıyla, hüsn-ü hilkatiyle, faideleriyle, hususan madeniyatın tuz, limon tuzu, sulfato ve şap gibi sureten birbirine benzemekle beraber, tatlarının şiddet-i muhalefetiyle ve bilhassa nebatatın basit bir topraktan çeşit çeşit envâlarıyla, ayrı ayrı çiçek ve meyveleriyle, nihayetsiz Kadîr, nihayetsiz Hakîm, nihayetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâniin vücub-u vücuduna bedahetle şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasındaki vahdet-i idare ve vahdet-i tedbir ve menşe ve mesken ve hilkat ve san'atça beraberlik ve birlik ve ucuzluk ve kolaylık ve çokluk ve yapılmakta çabukluk noktalarından, Sâniin vahdetine ve ehadiyetine şehadet ederler.

Hem nasıl ki dağların yüzünde ve karnındaki masnular, zeminin her tarafında, herbir nevi aynı zamanda, aynı tarzda, yanlışsız, gayet mükemmel ve çabuk yapılmaları ve bir iş bir işe mâni olmadan, sair nevilerle beraber karışık iken karıştırmaksızın icadları, Senin rububiyetinin haşmetine ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen kudretinin

azametine delâlet eder. Öyle de, zeminin yüzündeki bütün zîhayat mahlûkların hadsiz hâcetlerini, hattâ mütenevvi hastalıklarını, hattâ muhtelif zevklerini ve ayrı ayrı iştihalarını tatmin edecek bir surette, dağların yüzlerini ve içlerini muntazam eşcar ve nebatat ve madeniyatla doldurmak ve muhtaçlara teshir etmek cihetiyle, Senin rahmetinin hadsiz genişliğine ve hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atine delâlet ve toprak tabakatı içinde gizli ve karanlık ve karışık bulunduğu halde, bilerek, görerek, şaşırmayarak, intizamla, hâcetlere göre ihzar edilmeleriyle Senin herşeye taallûk eden ilminin ihatasına ve herbir şeyi tanzim eden hikmetinin bütün eşyaya şümulüne ve ilâçların ihzârâtı ve madenî maddelerin iddihârâtıyla rububiyetinin rahîmâne ve kerîmâne olan tedâbirinin mehâsinine ve inâyetinin ihtiyatlı letâifine pek zâhir bir surette işaret ve delâlet ederler.

Hem bu dünya hanında misafir yolcular için koca dağları levâzımâtlarına ve istikbaldeki ihtiyaçlarına muntazam ihtiyat deposu ve cihazat ambarı ve hayata lüzumu olan çok definelerin mükemmel mahzeni olmak cihetinde işaret, belki delâlet, belki şehadet eder ki, bu kadar kerîm ve misafirperver ve bu kadar hakîm ve şefkatperver ve bu kadar kadîr ve rububiyetperver bir Sâniin, elbette ve herhalde, çok sevdiği o misafirleri için, ebedî bir âlemde, ebedî ihsânâtının ebedî hazineleri vardır. Buradaki dağlara bedel, orada yıldızlar o vazifeyi görürler.

Ey Kàdir-i Külli Şey,

Dağlar ve içindeki mahlûklar Senin mülkünde ve Senin kuvvet ve kudretinle ve ilim ve hikmetinle musahhar ve müdahhardırlar. Onları bu tarzda tavzif ve teshir eden Hâlıkını takdis ve tesbih ederler.

Sualar : 3.Sua : Agaclar ve Nebatat

Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti

Ey Hâlık-ı Rahmân ve ey Rabb-i Rahîm,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyle anladım:

Nasıl ki semâ ve feza ve arz ve deniz ve dağ, müştemilât ve mahlûklarıyla beraber Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de, zemindeki bütün ağaç ve nebatat, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle Seni bedâhet derecesinde tanıttırıyorlar ve tanıyorlar.

Ve umum eşcârın ve nebatatın cezbedârâne hareket-i zikriyede bulunan yapraklarından ve ziynetleriyle Sâniinin isimlerini tavsif ve tarif eden çiçeklerinden ve letâfet ve cilve-i merhametinden tebessüm eden meyvelerinden herbirisi, tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan harika san'at içindeki nizam ve nizam içindeki mizan ve mizan içindeki ziynet ve ziynet içindeki nakışlar ve nakışlar içindeki güzel ve ayrı ayrı kokular ve kokular içindeki meyvelerin muhtelif tatlarıyla, nihayetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâniin vücub-u vücuduna bedâhet derecesinde şehadet ettikleri gibi; heyet-i mecmuasıyla, bütün zemin yüzünde birlik ve beraberlik, birbirine benzemeklik ve sikke-i hilkatte müşabehet ve tedbir ve idarede münasebet ve onlara taallûk eden icad fiilleri ve Rabbânî isimlerde muvafakat ve o yüz bin envâın hadsiz efradlarını birbiri içinde şaşırmayarak birden idareleri gibi noktalar, o Vâcibü'l-Vücud Sâniin bilbedâhe vahdetine ve ehadiyetine dahi şehadet ederler.

Hem nasıl ki, onlar Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ediyorlar. Öyle de, rû-yi zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkül eden zîhayat ordusundaki hadsiz efradın yüz binler tarzda iaşe ve idareleri, şaşırmayarak karıştırmayarak mükemmel yapılmasıyla, Senin rububiyetinin vahdâniyetteki haşmetine ve bir baharı bir çiçek kadar kolay icad eden kudretinin azametine ve herşeye taallukuna delâlet ettikleri gibi; koca zeminin her tarafında, hadsiz hayvanatına ve insanlara, hadsiz taamların çeşit çeşit

aksamını ihzar eden rahmetinin hadsiz genişliğine ve o hadsiz işler ve in'âmlar ve idareler ve iaşeler ve icraatlar kemâl-i intizamla cereyanları ve herşey, hattâ zerreler o emirlere ve icraata itaat ve musahhariyetleriyle hâkimiyetinin hadsiz vüs'atine kat'î delâlet etmekle beraber; o ağaçların ve nebatların ve herbir yaprak ve çiçek ve meyve ve kök ve dal ve budak gibi herbirisinin herbir şeyini, herbir işini bilerek, görerek faidelere, maslahatlara, hikmetlere göre yapılmakla, Senin ilminin herşeye ihatasına ve hikmetinin herşeye şümulune pek zâhir bir surette delâlet ve hadsiz parmaklarıyla işaret ederler. Ve Senin gayet kemâldeki cemâl-i san'atına ve nihayet cemâldeki kemâl-i nimetine hadsiz dilleriyle senâ ve medhederler.

Hem bu muvakkat handa ve fâni misafirhanede ve kısa bir zamanda ve az bir ömürde, eşcar ve nebatatın elleriyle, bu kadar kıymettar ihsanlar ve nimetler ve bu kadar fevkalâde masraflar ve ikramlar, işaret belki şehadet eder ki, misafirlerine burada böyle merhametler yapan kudretli, keremkâr Zât-ı Rahîm, bütün ettiği masrafı ve ihsanı, kendini sevdirmek ve tanıttırmak neticesinin aksiyle, yani bütün mahlûkat tarafından "Bize tattırdı, fakat yedirmeden bizi idam etti" dememek ve dedirmemek ve saltanat-ı ulûhiyetini iskat etmemek ve nihayetsiz rahmetini inkâr etmemek ve ettirmemek ve bütün müştak dostlarını mahrumiyet cihetinde düşmanlara çevirmemek noktalarından, elbette ve herhalde, ebedî bir âlemde, ebedî bir memlekette, ebedî bırakacağı abdlerine, ebedî rahmet hazinelerinden, ebedî cennetlerinde, ebedî ve cennete lâyık bir surette meyvedar eşcar ve çiçekli nebatlar ihzar etmiştir. Buradakiler ise, müşterilere göstermek için nümunelerdir.

Hem ağaçlar ve nebatlar, umumen yaprak ve çiçek ve meyvelerinin kelimeleriyle Seni takdis ve tesbih ve tahmid ettikleri gibi, o kelimelerden herbirisi dahi ayrıca Seni takdis eder. Hususan meyvelerin bedî bir surette, etleri çok muhtelif, san'atları çok acip, çekirdekleri çok harika olarak yapılarak o yemek tablalarını ağaçların ellerine verip ve nebatların başlarına koyarak zîhayat misafirlerine göndermek cihetinde, lisan-ı hal olan tesbihatları, zuhurca lisan-ı kâl derecesine çıkar. Bütün onlar Senin mülkünde, Senin kuvvet ve kudretinle, Senin irade ve ihsanatınla, Senin rahmet ve hikmetinle musahhardırlar ve Senin herbir emrine mutîdirler.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey kibriya-yı azametinden tesettür etmiş olan Sâni-i Hakîm ve Hâlık-ı Rahîm,

Bütün eşcar ve nebatatın, bütün yaprak ve çiçek ve meyvelerin dilleriyle ve adediyle Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ederek hamd ü senâ ederim.

Sualar : 3.Sua : Zi-ruhlar

Zî-ruhların şehadeti

Ey Fâtır-ı Kadîr, ey Müdebbir-i Hakîm, ey Mürebbî-i Rahîm,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle anladım ve iman ettim ki nasıl nebatat ve eşcar Seni tanıyorlar, Senin sıfât-ı kudsiyeni ve Esmâ-i Hüsnânı bildiriyorlar. Öyle de, zîhayatlardan ruhlu kısmı olan insan ve hayvanattan hiçbirisi yoktur ki; cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve işlettirilen dahilî ve haricî âzâlarıyla ve bedeninde gayet ince bir nizam ve gayet hassas bir mîzan ve gayet mühim faidelerle yerleştirilen âlât ve duygularıyla ve cesedinde gayet san'atlı bir yapılış ve gayet hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvazene içinde konulan cihazat-ı bedeniyesiyle, Senin vücûb-u vücuduna ve sıfatlarının tahakkukuna şehadet etmesin. Çünkü, bu kadar basîrâne nazik san'at ve şuurkârâne ince hikmet ve müdebbirâne tam muvazeneye, elbette kör kuvvet ve şuursuz tabiat ve serseri tesadüf karışamazlar ve onların işi olamaz ve mümkün değildir. Ve kendi kendine teşekkül edip öyle olması ise, yüz derece muhâl içinde muhâldir. Çünkü, o halde herbir zerresi, herbir şeyini ve cesedinin teşekkülünü, belki dünyada alâkadar olduğu herşeyini bilecek, görecek, yapabilecek, âdeta ilâh gibi ihatalı bir ilim ve kudreti bulunacak, sonra teşkil-i ceset ona havale edilir ve "kendi kendine oluyor" denilebilir.

Ve heyet-i mecmuasındaki vahdet-i tedbir ve vahdet-i idare ve vahdet-i nev'iye ve vahdet-i cinsiye ve umumun yüzlerinde göz, kulak, ağız gibi noktalarda ittifak cihetinde müşahede edilen sikke-i fıtratta birlik ve herbir nev'in efradı simalarında görülen sikke-i hikmette ittihad ve iaşede ve icadda beraberlik ve birbirinin içinde bulunmak gibi keyfiyetlerinden hiçbirisi yoktur ki, Senin vahdetine kat'î şehadette bulunmasın ve herbir ferdinde kâinata bakan bütün isimlerin cilveleri bulunmakla, vâhidiyet içinde, Senin ehadiyetine işareti olmasın.

Hem nasıl ki insan ile beraber hayvanatın, zeminin bütün yüzünde yayılan yüz bin envâı, muntazam bir ordu gibi teçhiz ve talimat ve itaat ve musahhariyetle ve en küçükten tâ en büyüğe kadar, rububiyetin emirleri intizamla cereyanlarıyla o rububiyetinin derece-i haşmetine ve gayet çoklukla beraber gayet kıymetli ve gayet mükemmel olmakla beraber gayet çabuk yapılmaları ve gayet san'atlı olmakla beraber gayet kolay yapılışlarıyla, kudretinin derece-i azametine delâlet ettikleri gibi; şarktan garba, şimalden cenuba kadar yayılan mikroptan tâ gergedana kadar, en küçücük sinekten tâ en büyük kuşa kadar bütün onların rızıklarını yetiştiren rahmetinin hadsiz vüs'atine ve herbiri emirber nefer gibi vazife-i fıtriyesini yapmak ve zemin yüzü her baharda, güz mevsiminde terhis edilenler yerinde yeniden taht-ı silâha alınmış bir orduya ordugâh olmak cihetiyle, hâkimiyetinin nihayetsiz genişliğine kat'î delâlet ederler.

Hem nasıl ki hayvanâttan herbirisi kâinatın bir küçük nüshası ve bir misal-i musağğarı hükmünde gayet derin bir ilim ve gayet dakik bir hikmetle, karışık eczaları karıştırmayarak ve bütün hayvanların ayrı ayrı suretlerini şaşırmayarak hatasız, sehivsiz, noksansız yapılmalarıyla, ilminin herşeye ihatasına ve hikmetinin herşeye şümulüne, adetlerince işaretler ederler. Öyle de, herbiri birer mu'cize-i san'at ve birer harika-i hikmet olacak kadar san'atlı ve güzel yapılmasıyla, çok sevdiğin ve teşhirini istediğin san'at-ı Rabbâniyenin kemâl-i hüsnüne ve gayet derecede güzelliğine işaret ve herbirisi, hususan yavrular, gayet nazdar, nâzenin bir surette beslenmeleriyle ve heveslerinin ve arzularının tatmini cihetiyle, Senin inayetinin gayet şirin cemâline hadsiz işaretler ederler.

Ey Rahmânürrahîm, ey Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn, ey Mâlik-i Yevmiddîn,

Senin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmının tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin irşadıyla anladım ki:

Madem kâinatın en müntehap neticesi hayattır. Ve hayatın en müntehap hülâsası ruhtur. Ve zîruhun en müntehap kısmı zîşuurdur. Ve zîşuurun en camii insandır. Ve bütün kâinat ise hayata musahhardır ve onun için çalışıyor. Ve zîhayatlar zîruhlara musahhardır; onlar için dünyaya gönderiliyorlar. Ve zîruhlar insanlara musahhardır; onlara yardım ediyorlar. Ve insanlar fıtraten Hâlıkını

pek ciddî severler ve Hâlıkları onları hem sever, hem kendini onlara her vesile ile sevdirir. Ve insanın istidadı ve cihazat-ı mâneviyesi, başka bir bâki âleme ve ebedî bir hayata bakıyor. Ve insanın kalbi ve şuuru, bütün kuvvetiyle bekà istiyor ve lisanı, hadsiz dualarıyla bekà için Hâlıkına yalvarıyor. Elbette ve herhalde, o çok seven ve sevilen ve mahbub ve muhib olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratılmış iken, ebedî bir adâvetle gücendirmek olamaz ve kàbil değildir.

Belki, başka bir ebedî âlemde mes'udâne yaşaması hikmetiyle, bu dünyada çalışmak ve onu kazanmak için gönderilmiştir. Ve insana tecellî eden isimlerin, bu fâni ve kısa hayattaki cilveleriyle âlem-i bekàda onların âyinesi olan insanların, ebedî cilvelerine mazhar olacaklarına işaret ederler.

Evet, ebedînin sâdık dostu ebedî olacak. Ve bâkinin âyine-i zîşuuru bâki olmak lâzım gelir.

Hayvanların ruhları bâki kalacağını ve hüdhüd-ü Süleymanî (a.s.) ve Neml'i ve Nâka-i Salih (a.s.) ve kelb-i Ashâb-ı Kehf gibi bazı efrad-ı mahsusa hem ruhu, hem cesediyle bâki âleme gideceği ve herbir nev'in, arasıra istimâl için birtek cesedi bulunacağı, rivâyet-i sahihadan anlaşılmakla beraber; hikmet ve hakikat, hem rahmet ve rubûbiyet öyle iktiza ederler.

Ey Kàdir-i Kayyûm,

Bütün zîhayat, zîruh, zîşuur, Senin mülkünde, yalnız Senin kuvvet ve kudretinle ve ancak Senin irade ve tedbirlerinle ve rahmet ve hikmetinle, rububiyetinin emirlerine teshir ve fıtrî vazifelerle tavzif edilmişler. Ve bir kısmı, insanın kuvveti ve galebesi için değil, belki fıtraten insanın zaafı ve aczi için rahmet tarafından ona musahhar olmuşlar. Ve lisan-ı hal ve lisan-ı kàl ile Sânilerini ve Mâbudlarını kusurdan, şerikten takdis ve nimetlerine şükür ve hamd ederek, herbiri ibadet-i mahsusasını yapıyorlar.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından perdelenmiş olan Zât-ı Akdes,

Bütün zîruhların tesbihatıyla seni takdis etmek, niyet edip

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَىْءٍ حَىٍّ [1]

diyorum.

1.)Ey su ile herşeyi canlandıran Zât-ı Akdes, Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim.

Sualar : 3.Sua : Kesfiyat ve İlhamat

Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

Yâ Rabbe'l-Âlemîn, yâ İlâhe'l-Evvelîne ve'l-Âhirin, yâ Rabbe's-Semâvâti ve'l-Aradîn,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle anladım ve iman ettim ki: Nasıl sema, feza, arz, berr ve bahr, şecer, nebat, hayvan, efradıyla, eczasıyla, zerrâtıyla Seni biliyorlar, tanıyorlar ve varlığına ve birliğine şehadet ve delâlet ve işaret ediyorlar. Öyle de, kâinatın hülâsası olan zîhayat ve zîhayatın hülâsası olan insan ve insanın hülâsası olan enbiya, evliya, asfiyanın hülâsası olan kalblerinin ve akıllarının müşahedat ve keşfiyat ve ilhamat ve istihracatıyla yüzer icma ve yüzer tevatür kuvvetinde bir kat'iyetle, Senin vücub-u vücuduna ve Senin vahdâniyet ve ehadiyetine şehadet edip ihbar ediyorlar, mu'cizat ve kerâmât ve yakînî burhanlarıyla haberlerini ispat ediyorlar.

Evet, kalblerde, perde-i gaybda ihtar edici bir Zâta bakan hiç bir hâtırat-ı gaybiye ve ilham edici bir Zâta baktıran hiç bir ilhâmât-ı sâdıka; ve hakkalyakîn sûretinde sıfât-ı kudsiye ve Esmâ-i Hüsnânı keşfeden hiçbir itikad-ı yakîne; ve enbiya ve evliyada, bir Vâcibü'l-Vücudun envârını aynelyakîn ile müşahede eden hiçbir nuranî kalp; ve asfiya ve sıddîkînde, bir Hâlık-ı Küll-i Şey'în âyât-ı vücubunu ve berâhin-i vahdetini ilmelyakîn ile tasdik eden, ispat eden hiçbir münevver akıl yoktur ki, Senin vücub-u vücuduna ve sıfât-ı kudsiyene ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve Esmâ-i Hüsnâna şehadet etmesin, delâleti bulunmasın ve işareti olmasın.

Ve bilhassa, bütün enbiya ve evliya ve asfiya ve sıddîkînin imamı ve reisi ve hülâsası olan Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarını tasdik eden hiçbir mu'cizat-ı bâhiresi ve hakkaniyetini gösteren hiç bir hakikat-i aliyesi ve bütün mukaddes ve hakikatli kitapların hülâsatü'l-hülâsası olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın hiçbir âyet-i tevhidiye-i kàtıası ve mesâil-i imaniyeden hiçbir mesele-i kudsiyesi yoktur ki, Senin vücûb-u vücûduna ve kudsî sıfatlarına ve

Senin vahdetine ve ehadiyetine ve esmâ ve sıfâtına şehadet etmesin ve delâleti olmasın ve işareti bulunmasın.

Hem nasıl ki bütün o yüz binler muhbir-i sâdıklar, mu'cizatlarına ve keramâtlarına ve hüccetlerine istinad ederek, Senin varlığına ve birliğine şehadet ederler. Öyle de, herşeye muhit olan Arş-ı Âzamın külliyat-ı umurunu idareden, tâ kalbin gayet gizli ve cüz'î hâtırâtını ve arzularını ve dualarını bilmek ve işitmek ve idare etmeye kadar cereyan eden rububiyetinin derece-i haşmetini ve gözümüz önünde hadsiz muhtelif eşyayı birden icad eden, hiçbir fiil bir fiile, bir iş bir işe mâni olmadan, en büyük bir şeyi en küçük bir sinek gibi kolayca yapan kudretinin derece-i azametini, icmâ ile, ittifak ile ilân ve ihbar ve ispat ediyorlar.

Hem nasıl ki, bu kâinatı, zîruha, hususan insana mükemmel bir saray hükmüne getiren ve Cenneti ve saadet-i ebediyeyi cin ve inse ihzar eden ve en küçük bir zîhayatı unutmayan ve en âciz bir kalbin tatminine ve taltifine çalışan rahmetinin hadsiz genişliğini ve zerrattan tâ seyyarata kadar bütün envâ-ı mahlûkatı emirlerine itaat ettiren ve teshir ve tavzif eden hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atini haber vererek, mu'cizat ve hüccetleriyle ispat ederler. Öyle de, kâinatı, eczaları adedince risaleler içinde bulunan bir kitab-ı kebir hükmüne getiren ve Levh-i Mahfuzun defterleri olan İmam-ı Mübîn ve Kitab-ı Mübînde, bütün mevcudatın bütün sergüzeştlerini kaydedip yazan ve umum çekirdeklerde umum ağaçlarının fihristlerini ve programlarını ve zîşuurun başlarında bütün kuvve-i hâfızalarda, sahiplerinin tarihçe-i hayatlarını yanlışsız, muntazaman yazdıran ilminin herşeye ihatasına ve herbir mevcuda çok hikmetleri takan, hattâ herbir ağaçta meyveleri sayısınca neticeleri verdiren ve herbir zîhayatta âzâları, belki eczaları ve hüceyratları adedince maslahatları takip eden, hattâ insanın lisanını çok vazifelerde tavzif etmekle beraber, taamların tatları adedince zevkî olan mizancıklarla teçhiz ettiren hikmet-i kudsiyenin herbir şeye şümulüne; hem bu dünyada nümuneleri görülen celâlî ve cemâlî isimlerinin tecellileri daha parlak bir surette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine ve bu fâni âlemde nümuneleri müşahede edilen ihsanatının daha şâşaalı bir surette dâr-ı saadette istimrarına ve bekàsına ve bu dünyada onları gören müştakların ebedde dahi refakatlerine ve beraber

bulunmalarına bi’l-icmâ, bi’l-ittifak şehadet ve delâlet ve işaret ederler.

Hem yüzer mu’cizât-ı bâhiresine ve âyât-ı kàtıasına istinaden, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur’ân-ı Hakîmin olarak, bütün ervâh-ı neyyire ashâbı olan enbiyalar ve kulûb-u nuraniye aktâbı olan evliyalar ve ukul-ü münevvere erbabı olan asfiyalar, bütün suhuf ve kütüb-ü mukaddesede, Senin çok tekrar ile ettiğin vaadlerine ve tehditlerine istinaden ve Senin kudret ve rahmet ve inayet ve hikmet ve celâl ve cemâlin gibi kudsî sıfatlarına ve şe’nlerine ve izzet-i celâline ve saltanat-ı rububiyetine itimaden ve keşfiyat ve müşahedat ve ilmelyakîn itikadlarıyla saadet-i ebediyeyi cin ve inse müjdeliyorlar ve ehl-i dalâlet için Cehennem bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar ve iman edip şehadet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm, ey Rahmân-ı Rahîm, ey Sâdıku’l-Va’di’l-Kerîm, ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kahhâr-ı Zülcelâl,

Bu kadar sadık dostlarını ve bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şuûnatını tekzip edip, saltanat-ı rububiyetinin kat’î mukteziyatını ve sevdiğin ve onlar dahi Seni tasdik ve itaatle kendilerini Sana sevdiren hadsiz makbul ibâdının hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddederek, küfür ve isyan ile ve Seni vaadinde tekzip etmekle Senin azamet-i kibriyana dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine ilişen ve şefkat-i rububiyetini müteessir eden ehl-i dalâlet ve ehl-i küfrü, haşrin inkârında tasdik etmekten yüz bin derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlîsin. Böyle nihayetsiz bir zulümden, bir çirkinlikten, Senin nihayetsiz adaletini ve cemâlini ve rahmetini takdis ediyorum.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا [1]

âyetini, vücudumun bütün zerrâtı adedince söylemek istiyorum. Belki, Senin o sadık elçilerin ve doğru dellâl-ı saltanatının hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde Senin uhrevî rahmet hazinelerine ve âlem-i bekàda ihsanatının definelerine ve dâr-ı saadette tamamiyle zuhur eden güzel isimlerinin harika güzel cilvelerine şehadet, işaret, beşaret ederler. Ve bütün hakikatlerin

mercii ve güneşi ve hâmîsi olan Hak isminin en büyük bir şuâı, bu hakikat-ı ekber-i haşriye olduğunu, iman ederek Senin ibâdına ders veriyorlar.

Ey Rabbu'l-Enbiyâ ve's-Sıddıkîn,

Bütün onlar Senin mülkünde, Senin emrin ve kudretinle, Senin irade ve tedbirinle, Senin ilmin ve hikmetinle musahhar ve muvazzaftırlar. Takdis, tekbir, tahmid, tehlil ile küre-i arzı bir zikirhâne-i âzam, bu kâinatı bir mescid-i ekber hükmünde göstermişler.

Yâ Rabbî ve yâ Rabbe's-Semâvâti ve'l-Aradîn, yâ Halıkî ve yâ Halık-ı Küll-i Şey,

Gökleri yıldızlarıyla, zemini müştemilâtıyla ve bütün mahlukatı bütün keyfiyatıyla teshir eden kudretinin ve iradetinin ve hikmetinin ve hâkimiyetinin ve rahmetinin hakkı için, nefsimi bana musahhar eyle ve matlubumu bana musahhar kıl. Kur'ân'a ve imana hizmet için, insanların kalblerini Risale-i Nur'a musahhar yap. Ve bana ve ihvanıma iman-ı kâmil ve hüsn-ü hâtime ver. Hazret-i Mûsa Aleyhisselâma denizi ve Hazret-i İbrahim Aleyhisselâma ateşi ve Hazret-i Dâvud Aleyhisselâma dağı, demiri ve Hazret-i Süleyman Aleyhisselâma cinni ve insi ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma şems ve kameri teshir ettiğin gibi, Risale-i Nur'a kalbleri ve akılları musahhar kıl. Ve beni ve Risale-i Nur Talebelerini nefis ve şeytanın şerrinden ve kabir azabından ve Cehennem ateşinden muhafaza eyle ve Cennetü'l-Firdevste mes'ut kıl. Âmin, âmin, âmin.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (2)

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (3)

Kur'ân'dan ve münâcât-ı Nebeviye olan Cevşenü'l-Kebîrden aldığım bu dersimi, bir ibadet-i tefekküriye olarak Rabb-ı Rahîmimin dergâhına arz etmekte kusur etmişsem, kusurumun affı için Kur'ân'ı

ve Cevşenü'l-Kebîri şefaatçi ederek rahmetinden affımı niyaz ediyorum.

Said Nursî

1.) Allah, onların söyledikleri şeylerden pek münezzehtir ve pek büyük bir yücelikle yücedir. (İsrâ Sûresi, 17:43)
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Duâları ise şu sözlerle sona erer: 'Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur." (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sualar : 4.Sua

4.Şua: Hasbiye Risalesi

Dördüncü Şuâ

Mânen ve rütbeten Beşinci Lem'a ve sureten ve makamen Otuz Birinci Mektubun Otuz Birinci Lem'asının kıymettar Dördüncü Şuâı ve Âyet-i Hasbiyenin mühim bir nüktesidir.

İhtar: Risale-i Nur, sair kitaplara muhalif olarak, başta perdeli gidiyor; gittikçe inkişaf eder. Hususan bu risalede Birinci Mertebe çok kıymettar bir hakikat olmakla beraber çok ince ve derindir. Hem bu Birinci Mertebe, bana mahsus gayet ehemmiyetli bir muhakeme-i hissî ve gayet ruhlu bir muamele-i imanî ve gayet gizli bir mükâleme-i kalbî suretinde, mütenevvi ve derin dertlerime şifa olarak tebarüz etmiş. Bana tam tevafuk eden tam hissedebilir. Yoksa tam zevk edemez...

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

Bir zaman ehl-i dünya beni herşeyden tecrit ettiklerinden, beş çeşit gurbetlere düşmüştüm. Ve ihtiyarlık zamanımda kısmen teessürattan gelen beş nevi hastalıklara giriftar olmuştum.

Sıkıntıdan gelen bir gafletle, Risale-i Nur'un teselli verici ve medet edici envarına bakmayarak, doğrudan doğruya kalbime baktım ve ruhumu aradım. Gördüm ki, gayet kuvvetli bir aşk-ı bekà ve şedit bir muhabbet-i vücut ve büyük bir iştiyak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir fakr bende hükmediyorlar. Halbuki müthiş bir fena o bekàyı söndürüyor. O hâletimde yanık bir şairin dediği gibi dedim:

Dîl bekàsı, Hak fenası istedi mülk-ü tenim.
Bir devasız derde düştüm, ah, ki Lokman bîhaber.

Meyusâne başımı eğdim. Birden [2] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti imdadıma geldi, dedi: “Beni dikkatle oku.” Ben günde beş yüz defa okudum. Benim için aynelyakîn sûretinde inkişaf eden çok kıymettar envârından bir kısmını ve yalnız dokuz nurunu ve mertebesini icmalen yazıp, eskiden aynelyakîn ile değil, belki ilmelyakîn ile bilinen tafsilâtını Risale-i Nur’a havale ediyorum.

•1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı bekanın verilme gayesi
•2.Mertebe: İman, Kadir-i Mutlaka intisabın vesikasıdır
•3.Mertebe: İnsanın ehemmiyeti
•4.Mertebe: Mahlukat ölmekle ademe gitmiyor
•5.Mertebe: Hayata dair dört mesele
•6.Mertebe: Üç bürhandır.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 1.Mertebe

1.Mertebe: İnsandaki aşk-ı bekanın verilme gayesi

Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bendeki aşk-ı bekà, bendeki bekàya değil, belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemâl-i mutlak sahibi Zât-ı Zülkemâlin ve Zülcemâlin bir isminin bir cilvesinin mâhiyetimde bir gölgesi bulunduğundan, fıtratımda o Kâmil-i Mutlakın varlığına ve kemâline ve bekàsına müteveccih olan muhabbet-i fıtriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, âyinenin bekàsına âşık olmuştu. حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ geldi, perdeyi kaldırdı. Gördüm ve hissettim ve hakkalyakîn zevkettim ki, bekàmın lezzet ve saadeti, aynen ve daha mükemmel bir tarzda Bâki-i Zülkemâlin bekàsına ve benim Rabbim ve İlâhım olduğuna imanımda ve iz'ânımda ve îkanımda vardır. Çünkü Onun bekàsıyla benim için lâyemut bir hakikat tahakkuk eder. Zira "Benim mâhiyetim hem bâki, hem sermedî bir ismin gölgesi olur; daha ölmez" diye şuur-u imanî ile takarrur eder.

Hem o şuur-u imanla mahbub-u mutlak olan Kemâl-i Mutlakın varlığı bilinmekle, şedit ve fıtrî olan muhabbet-i Zâtî tatmin edilir. Hem Bâki-i Sermedînin bekàsına ve varlığına ait o şuur-u imanî ile kâinatın ve nev-i insanın kemâlâtı bilinir ve bulunur. Ve kemâlâta karşı fıtrî meftuniyet, hadsiz elemlerden kurtulup zevk ve lezzetini alır.

Hem o şuur-u imanî ile o Bâki-i Sermedîye bir intisap ve o intisabın imanıyla umum mülküne bir münasebet peydâ olur. Ve o münasebet-i intisabî ile, hadsiz bir mülke bir nevi mâlikiyet gibi iman gözüyle bakar, mânen istifade eder.

Hem şuur-u imanî ile ve intisap ve münasebetle umum mevcudata bir alâka, bir nevi ittisal peydâ olur. Ve o halde, ikinci

derecede vücud-u şahsîsinden başka hadsiz bir vücut, o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâka ve ittisal cihetinde güya onun bir nevi varlığıdır gibi var olur; varlığa karşı fıtrî aşk teskin edilir.

Hem o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlığı cihetiyle bütün ehl-i kemâlâta karşı bir uhuvvet peydâ olur. O halde Bâki-i Sermedînin varlığıyla ve bekàsıyla o hadsiz ehl-i kemâl mahvolmayıp zayi olmadıklarını bilmekle, takdir ve tahsinle merbut ve dost olduğu hadsiz dostlarının bekàları ve devam-ı kemâlâtı o şuur-u imanî sahibine ulvî bir zevk verir.

Hem o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlık ve uhuvvet vasıtasıyla bütün dostlarımın—ki hayatımı ve bekàmı maalmemnuniye onların saadetleri için feda ediyorum—onların mes'udiyetleri ile hadsiz bir saadet kendimde hissedebilir gördüm. Çünkü, bir samimi dostun saadetiyle şefkatli dostu dahi saadetlenir ve lezzetlenir. Şu halde Bâki-i Zülkemâlin bekàsı ve varlığıyla, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve âl ve ashabı olarak, umum sâdâtım ve ahbabım olan enbiya ve evliya ve asfiya ve bütün sair hadsiz dostlarım idam-ı ebedîden kurtulduğunu ve bir saadet-i sermediyeye mazhariyetlerini o şuur-u imanî ile hissettim. Ve münasebet, alâka, uhuvvet, dostluk sırrıyla saadetleri bana in'ikâs edip saadetlendirdiğini zevk ettim.

Hem o şuur-u imanî ile, rikkat-i cinsiye ve şefkat-i akraba yüzünden gelen hadsiz teellümattan kurtulup hadsiz bir zevk-i ruhanî duydum. Çünkü, hayatımı ve bekàmı maaliftihar onların tehlikelerden kurtulmaları için feda etmeyi fıtrî arzu ettiğim, başta pederlerim ve validelerim ve bütün neslî ve nesebî ve mânevî akrabalarım, Bâkî-i Hakikînin bekàsı ve varlığıyla mahvdan ve ademden ve idam-ı ebedîden ve hadsiz elemlerden kurtulup o hadsiz rahmetine mazhariyetlerini şuur-u imanî ile hissettim. Ve medar-ı gam ve elem olan cüz'î ve tesirsiz şefkatime bedel, nihayetsiz bir rahmet, onlara nezaret ve himayet ettiğini duydum, hissettim. Bir valide veledinin lezzetiyle, zevkiyle, rahatıyla zevklenmesi gibi, ben de o bütün şefkat ettiğim zâtların, o rahmetin himayeti altındaki necatlarıyla ve istirahatleriyle zevklendim ve ferahlandım ve çok derin şükrettim.

Hem o şuur-u imanî ile, netice-i hayatım ve sebeb-i saadetim ve vazife-i fıtratım olan Resâil-i Nur dahi ziya'dan, mahvdan, faidesiz

kalmasından ve mânen kurumasından kurtulmalarını ve meyvedar, bâki kalmalarını o intisab-ı imanî ile bildim, hissettim, kanaat getirdim; kendi bekàmın lezzetinden çok ziyade bir mânevî lezzet duydum, tam hissettim. Çünkü, iman ettim ki, Bâkî-i Zülkemâlin bekàsı ve varlığıyla, Resâilü'n-Nur yalnız insanların hafızalarında ve kalblerinde nakşolmuyor. Belki, hadsiz zîşuur mahlûkatın ve ruhânîlerin bir mütalâagâhları olmakla beraber, rıza-i İlâhîye mazhar ise, Levh-i Mahfuzda ve elvâh-ı mahfuzada irtisam ederek sevap meyveleriyle tezeyyün eder. Ve bilhassa Kur'ân'a mensubiyeti ve kabul-ü Nebevî ve inşaallah marzî-i İlâhî cihetiyle bir anda vücudu ve nazar-ı Rabbâniyeye mazhariyeti, umum ehl-i dünyanın takdirinden daha ziyade kıymettar bildim.

İşte hayatımı ve bekàmı o resâilin hakaik-ı imaniyeyi ispat eden herbir risalenin bekàsına, devamına, ifadesine, makbuliyetine feda etmeye her vakit hazır olduğumu ve saadetimi onların Kur'ân'a hizmet etmelerinde bildim. Ve o halde, bekà-i İlâhî ile, yüz derece insanların tahsinlerinden daha ziyade bir takdire mazhariyetlerini o intisab-ı imanî ile anladım. Bütün kuvvetimle حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Hem o şuur-u imanî ile, ebedî bir bekà ve daimî bir hayat veren Bâki-i Zülcelâlin bekàsına ve vücuduna iman ve imanın a'mâl-i saliha gibi neticeleri, bu fâni hayatın bâki meyveleri ve ebedî bir bekànın vesileleri olduğunu bildim. Meyvedar bir ağaca inkılâp etmek için kabuğunu terk eden bir çekirdek gibi, ben de o bâki meyveleri vermek için bu bekà-i dünyevînin kabuğunu bırakmaya nefsimi kandırdım. Nefsimle beraber حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "Onun bekàsı bize yeter" dedim.

Hem şuur-u imanî ve intisab-ı ubudiyetle toprak perdesinin arkası ışıklanmasını ve ağır tabaka-i türâbiye dahi ölülerin üstünden kalktığını ve kabir kapısıyla girilen yeraltı dahi adem-âlûd karanlıklar

olmadığını ilmelyakîn ile bildim. Bütün kuvvetimle حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Hem gayet kat'î bir surette hissettim ve o şuur-u imanî ile hakkalyakîn bildim ki, fıtratımda çok şiddetli olan aşk-ı bekà, Bâki-i Zülkemâlin bekàsına, varlığına iki cihetle bakarken, enâniyetin perde çekmesiyle mahbubunu kaçırmış, âyinesine perestiş etmiş bir serseme dönmüş gördüm. Ve o çok derin ve kuvvetli aşk-ı bekà, bizzat ve sebepsiz, fıtraten sevilen ve perestiş edilen kemâl-i mutlak bir isminin gölgesi vasıtasıyla mahiyetimde hükmedip o aşk-ı bekàyı vermiş. Ve muhabbet için hiçbir illet ve hiçbir garazı ve Zâtından başka hiçbir sebep iktiza etmeyen kemâl-i Zâtı perestişe kâfi ve vâfi iken, sâbıkan beyan ettiğimiz ve herbirisine bir hayat ve bir bekà değil, belki elden gelse binler hayat-ı dünyevîye ve bekà feda edilmeye lâyık olan mezkûr bâki meyveleri dahi ihsan etmekle, o fıtrî aşkı şiddetlendirmiş hissettim. Elimden gelseydi bütün zerrât-ı vücûdumla حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ diyecektim ve o niyetle dedim. Ve bekàsını arayan ve bekà-yı İlâhîyi bulan o şuur-u imanî—ki bir kısım meyvelerine sâbıkan "Hem... Hem... Hem"ler ile işaret ettim—bana öyle bir zevk ve şevk verdi ki, bütün ruhumla, bütün kuvvetimle, en derin kalbimde nefsimle beraber حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 2.Mertebe

2.Mertebe: İman, Kadir-i Mutlaka intisabın vesikasıdır

İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Fıtratımdaki hadsiz aczimle beraber, ihtiyarlık ve gurbet ve kimsesizlik ve tecridim içinde ehl-i dünya desiseleriyle, casuslarıyla bana hücum ettikleri hengâmda kalbimde dedim: “Elleri bağlı, zayıf ve hasta bir tek adama ordular taarruz ediyor. O bîçarenin (yani benim için) bir nokta-i istinad yok mu?” diye [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettim. Bana bildirdi ki:

“İntisab-ı imanî tezkeresiyle, Kadîr-i Mutlak öyle bir Sultana istinad edersin ki, zemin yüzünde her baharda dört yüz bin milletten mürekkep nebatat ve hayvanat ordularının bütün cihazatlarını kemâl-i intizamla vermekle beraber, her sene eşcar ve tuyur denilen o iki muazzam ordusunun elbiselerini tazelendirerek yeni libaslar giydirir, urbalarını ve formalarını değiştirir; ve tavuğun ve kuşun fistanlarını ve çarşaflarını tazelendirdiği gibi, dağın libasını ve sahranın yüz örtüsünü değiştirir. Ve başta insan olarak hayvanatın muazzam ordusunun bütün erzaklarını, değil medenî insanların son zamanda keşfettikleri et ve şeker vesaire taamların hülâsaları gibi, belki yüz derece o medenî hülâsalardan daha mükemmel ve bütün taamların her nev’inden tohum ve çekirdek denilen Rahmânî hülâsalara koyup ve o hülâsaları dahi, onların pişirmelerine ve inbisatlarına dair kaderî târifeleri içine sarıp, muhafaza için küçücük sandukçalara koyup tevdi eder. O sandukçukların icadı kâf-nûn fabrikasından o kadar çabuk ve kolay ve çoklukladır ki, Kur’ân der: ‘Bir emirle yapılır.’ Hem o umum hülâsalar bir şehri doldurmadığı ve birbirine benzedikleri ve aynı madde oldukları halde, Rezzâk-ı Kerîm onlardan bir yaz mevsiminde pişirdiği gayet mütenevvi ve leziz taamlar zeminin bütün

şehirlerini bir cihette doldurabilir. İşte sen, intisab-ı imanî tezkeresiyle böyle bir nokta-i istinad bulabildiğinden, hadsiz bir kuvvete ve kudrete dayanabilirsin.”

Ben de, âyetten bu dersimi aldıkça öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldum ki, değil şimdiki düşmanlarıma, belki dünyaya meydan okutturabilir bir iktidar-ı imanî hissederek bütün ruhumla حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim. Ve hadsiz fakrım ve ihtiyacım cihetinde dahi bir nokta-i istimdat için yine o âyete müracaat ettim. Bana dedi ki:

“Sen memlûkiyet ve ubûdiyet intisabıyla öyle bir Mâlik-i Kerîme mensup ve iaşe defterinde mukayyetsin ki, her bahar ve yazda gaybdan ve hiçten, umulmadığı yerden ve kuru bir topraktan kaldırır, indirir tarzında yüz defa zemin sofrasını ayrı ayrı yemekleriyle tezyin eder, serer. Güya zamanın seneleri ve her senenin günleri, birbiri arkasından gelen ihsan meyvelerine ve rahmet taamlarına birer kap ve bir Rezzâk-ı Rahîmin küllî ve cüz’î ihsanat mertebelerine birer meşherdirler. İşte sen böyle bir Ganiyy-i Mutlakın abdisin. Abdiyetine şuurun varsa, senin elîm fakrın leziz bir iştiha olur.”

Ben de o dersimi aldım. Nefsimle beraber “Evet evet, doğrudur” deyip mütevekkilâne حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 3.Mertebe

3.Mertebe: İnsanın ehemmiyeti

Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Ben o gurbetler ve hastalıklar ve mazlumiyetlerin tazyikiyle dünyadan alâkamı kesilmiş bularak, ebedî bir dünyada ve bâki bir memlekette, daimî bir saadete namzet olduğumu iman telkin ettiği hengâmda “of, of”tan vazgeçtim “oh, oh” dedim. Fakat bu gaye-i hayal ve hedef-i ruh ve netice-i fıtratın tahakkuku ancak ve ancak bütün mahlûkatın bütün harekât ve sekenatlarını ve ahvâl ve a’mallerini kavlen ve fiilen bilen ve kaydeden ve bu küçücük ve âciz-i mutlak olan insanı kendine dost ve muhatap eden ve bütün mahlûkat üstünde bir makam veren bir Kadîr-i Mutlakın hadsiz kudretiyle ve insana nihayetsiz inayet ve ehemmiyet vermesiyle olabilir diye düşünüp, bu iki noktada, yani böyle bir kudretin faaliyeti ve zâhiren bu ehemmiyetsiz insanın hakikatli ehemmiyeti hakkında, imanın inkişafını ve kalbin itmi’nanını veren bir izah istedim. Yine o âyete müracaat ettim. Dedi ki: “ (1) حَسْبُنَا daki (2) نَا ya dikkat edip seninle beraber lisan-ı hal ve lisan-ı kàl ile kimler (1) حَسْبُنَا yı söylüyorlar, dinle” emretti.

Birden baktım ki, hadsiz kuşlar ve kuşçuklar ve sinekler ve hesapsız hayvanlar ve hayvancıklar ve nihayetsiz nebatlar, yeşilcikler ve gayetsiz ağaçlar ve ağaççıklar dahi benim gibi lisan-ı hal ile (3) حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ in mânâsını yâd ediyorlar ve yâda getiriyorlar ki, bütün şerait-i hayatiyelerini tekeffül eden öyle bir vekilleri var ki, birbirine benzeyen ve maddeleri bir olan yumurtalar ve birbirinin misli gibi katreler ve birbirinin aynı gibi habbeler ve birbirine müşabih çekirdeklerden kuşların yüz bin çeşitlerini ve hayvanların yüz bin tarzlarını, nebatatın yüz bin nev’ini, ağaçların yüz bin sınıfını yanlışsız, noksansız, iltibassız, süslü,

mizanlı, intizamlı, birbirinden ayrı, fârikalı bir surette gözümüz önünde, hususan her baharda gayet çabuk, gayet kolay, gayet geniş bir dairede gayet çoklukla halk eder, yapar, kudretinin azamet ve haşmeti içinde beraberlik ve benzeyişlik ve birbiri içinde ve bir tarzda yapılmaları vahdetini ve ehadiyetini bize gösterir. Ve böyle hadsiz mu'cizatı ibraz eden bir fiil-i rububiyete ve bir tasarruf-u hallâkıyete müdahale ve iştirak mümkün olmadığını bildirir diye bildim.

Sonra (1) حَسْبُنَا daki (2) نَا da bulunan ene'ye, yani nefsime baktım, gördüm ki: Hayvanat içinde beni dahi menşeim olan bir katre sudan yaratan yaratmış, mu'cizâne yapmış, kulağımı açıp gözümü takmış, kafama öyle bir dimağ, sineme öyle bir kalb, ağzıma öyle bir dil koymuş ki, o dimağ ve kalb ve dilde rahmetin umum hazinelerinde iddihar edilen bütün Rahmânî hediyeleri, atiyeleri tartacak, bilecek yüzer mizancıkları, ölçücükleri ve Esmâ-i Hüsnânın nihayetsiz cilvelerinin definelerini açacak, anlayacak binler âletleri yaratmış, yapmış, yazmış; kokuların, tatların, renklerin adedince târifeleri o âletlere yardımcı vermiş.

Hem kemâl-i intizamla bu kadar hassas duyguları ve hissiyatları ve gayet muntazam bu mânevî latîfeleri ve bâtınî hâsseleri bu cismimde derc etmekle beraber, gayet san'atlı bu cihazatı ve cevârihi ve hayat-ı insaniyece gayet lüzumlu ve mükemmel bu kadar âzâ ve âletleri bu vücudumda kemâl-i hikmetle yaratmış. Tâ ki, nimetlerinin bütün nevilerini ve umum çeşitlerini bana tattırsın ve ihsas etsin ve hadsiz tecelliyat-ı esmâsının ayrı ayrı zuhurlarını o duygular ve hissiyatla ve hassasiyetle bana bildirsin, zevk ettirsin ve bu ehemmiyetsiz görünen hakir ve fakir vücûdumu, her mü'minin vücudu gibi kâinata bir güzel takvim ve rûznâme ve âlem-i ekbere muhtasar bir nüsha-i enver ve şu dünyaya bir misal-i musağğar ve masnuatına bir mu'cize-i azhar ve nimetlerinin her nev'ine talip bir müşteri ve medar ve rububiyetinin kanunlarına ve icraat tellerine santral gibi bir mazhar ve hikmet ve rahmet atiyelerine ve çiçeklerine nümune bahçesi gibi bir liste, bir fihriste ve hitabât-ı Sübhâniyesine anlayışlı bir muhatap yaratmış olmakla beraber, en büyük bir nimet olan vücudu, bu vücudumda büyütmek ve çoğaltmak için hayatı verdi. Ve o hayatla o nimet-i vücudum âlem-i şehadet kadar inbisat edebiliyor.

Hem insaniyeti verdi. O insaniyetle o nimet-i vücut mânevî ve maddî âlemlerde inkişaf ederek insana mahsus duygularla o geniş sofralardan istifade yolunu açtı.

Hem İslâmiyeti bana ihsan etti. O İslâmiyetle o nimet-i vücut âlem-i gayb ve şehadet kadar genişlendi.

Hem iman-ı tahkikîyi in'âm etti. O imanla o nimet-i vücud, dünya ve âhireti içine aldı.

Hem o imanda mârifet ve muhabbetini verdi. Ve mârifet ve muhabbetle o nimet-i vücut içinde daire-i mümkinattan âlem-i vücuba ve daire-i esmâ-i İlâhiyeye kadar hamd ü senâ ile istifade için ellerini uzatabilir bir mertebe ihsan etti.

Hem hususî olarak bir ilm-i Kur'ânî ve hikmet-i imaniye verdi. Ve o ihsanıyla çok mahlûkat üstüne bir tefevvuk verdi.

Ve sâbık noktalar gibi çok cihetlerle öyle bir câmiiyet vermiş ki, ehadiyetine ve samediyetine tam bir âyine ve küllî ve kudsî rububiyetine geniş ve küllî bir ubûdiyetle mukabele edebilen bir istidat vermiş. Ve enbiyalarla insanlara gönderdiği bütün mukaddes kitapların ve suhufların ve fermanların icmâıyla ve bütün enbiya ve evliya ve asfiyanın ittifakıyla bu bendeki bulunan emaneti ve hediyesi ve atiyesi olan vücudumu ve hayatımı ve nefsimi—âyet-i Kur'âniyenin nassıyla—benden satın alıyor. Tâ ki, elimde faidesiz zayi olmasın. Ve iade etmek üzere muhafaza edip satmak pahasına saadet-i ebediyeyi ve Cenneti vereceğini kat'î bir surette çok tekrarla vaad ve ahdettiğini ilmelyakîn ve tam iman ile anladım.

Ve böyle hadsiz hayvanat ve nebatatın yüzbinler nevilerinin ve çeşitlerinin suretlerini, Fettah ismiyle, mahdut ve müteşabih katrelerden ve habbelerden gayet kolay ve çabuk ve mükemmel açan ve insana sabıkan beyan ettiğimiz gibi hayret verici bu kadar ehemmiyet veren ve rububiyetin ehemmiyetli işlerine medar yapan bir Zât-ı Zülcelâl ve'l-İkram olan Rabbim var olduğunu ve gelecek baharın icadı gibi kolay ve kat'î ve muhakkak bir surette haşri icad ve Cenneti ihsan ve saadet-i ebediyeyi halk edeceğini bu Âyet-i Hasbiyeden ders aldım. Elimden gelseydi bilfiil ve gelmediği için binniyet, bittasavvur, bilhayal, bütün mahlûkat dilleriyle [3] حَسْبُنَا

اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim ve ebedü’l-âbidîn daima tekrar etmek istiyorum.

1.)Bize yeter.
2.)Biz.
3.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 4.Mertebe

4.Mertebe: Mahlukat ölmekle ademe gitmiyor

Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlûbiyet gibi vücudumu sarsan ârızalar bir gaflet zamanıma rast gelip, şiddetli alâkadar ve meftun olduğum vücudum, belki mahlûkatın vücutları ademe gidiyor diye, elîm bir endişe verirken, yine Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: “Mânama dikkat et ve iman dürbünüyle bak.”

Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki, bu zerrecik vücudum hadsiz bir vücudun âyinesi ve nihayetsiz bir inbisatla hadsiz vücutları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha kıymettar, bâki, müteaddit vücutları meyve veren bir kelime-i hikmet hükmünde bulunduğunu ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması ebedî bir vücut kadar kıymettar olduğunu ilmelyakîn ile bildim.

Çünkü, şuur-u imanla bu vücudum Vâcibü’l-Vücudun eseri ve san’atı ve cilvesi olduğunu anlamakla, vahşî evhamın hadsiz karanlıklarından ve hadsiz mufarakat ve firakların elemlerinden kurtulup mevcudata, hususan zîhayatlara taallûk eden ef’âlde, esmâ-i İlâhiye adedince uhuvvet rabıtalarıyla münasebet peydâ ettiğim bütün sevdiğim mevcudata muvakkat bir firak içinde daimî bir visâl var olduğunu bildim. Malûmdur ki, karyeleri ve şehirleri ve memleketleri veya taburları ve kumandanları ve üstadları gibi rabıtaları bir olan adamlar sevimli bir uhuvvet ve dostâne bir arkadaşlık hissederler. Ve bu gibi rabıtalardan mahrum olanlar daimî, elîm karanlıklar içinde azap çekiyorlar. Hem bir ağacın meyveleri, şuurları olsa, birbirinin kardeşi ve birbirinin bedeli ve musahibi ve nâzırı olduklarını hissederler. Eğer ağaç olmazsa veya ondan koparılsa, herbiri o meyveler adedince firakları hissedecek.

İşte imanla, imandaki intisapla, her mü’min gibi, bu vücudum dahi hadsiz vücudların firaksız envârını kazanır; kendisi gitse de,

onlar arkada kaldığından kendisi kalmış gibi memnun olur. Bununla beraber, Yirmi Dördüncü Mektup'ta tafsilen kat'î ispat edildiği gibi, her zîhayatın, hususan zîruhun vücudu bir kelime gibidir. Söylenir ve yazılır, sonra kaybolur. Fakat kendi vücuduna bedel ikinci derecede vücutları sayılan hem mânâsı, hem hüviyet-i misaliyesi ve sûreti, hem neticeleri, hem mübarek ise sevabı, hem hakikati gibi çok vücutlarını bırakır, sonra perde altına girdiği gibi; aynen öyle de, bu vücudum ve her zîhayatın vücudu, zâhirî vücuttan gitse, zîruh ise hem ruhunu, hem mânâsını, hem hakikatını, hem misalini, hem mahiyet-i şahsiyesinin dünyevî neticelerini ve uhrevî semerelerini, hem hüviyet ve suretini hafızalarda ve elvâh-ı mahfuzada ve sermedî manzaraların film şeritlerinde ve ilm-i ezelînin meşherlerinde ve kendini temsil eden ve bekà veren fıtrî tesbihatını defter-i a'mâlinde ve esmâ-i İlâhiyenin cilvelerine ve mukteziyatlarına fıtrî mukabelelerini ve vücudî âyinedarlıklarını daire-i esmâda ve daha bunlar gibi zâhirî vücudundan daha kıymettar müteaddit mânevî vücutlarını kendi yerinde bırakır, sonra gider; ilmelyakîn sûretinde bildim.

İşte iman ve imandaki şuur ve intisapla bu mezkûr bâki, mânevî vücutlara sahip olunabilir. İman olmazsa, bütün o vücutlardan mahrum olmakla beraber, zâhirî vücudu dahi onun hakkında ademe ve hiçliğe gider gibi zâyi olur.

Bir zaman bahar çiçeklerinin çabuk mahvolmalarına çok yazığım geliyordu; hattâ o nâzeninlere acıyordum. Burada beyan edilen hakikat-i imaniye gösterdi ki, o çiçekler âlem-i mânâda çekirdeklerdir. Sâbıkan beyan ettiğimiz, ruhtan başka bütün o vücutları meyve veren birer ağaç, birer sümbül hükmünde nur-u vücut noktasında kazançları bire yüzdür. Zâhirî vücutları mahvolmaz, saklanır. Hem bâki olan hakikat-i nev'iyesinin tazelenen suretleridir. Geçen baharda yaprak, çiçek, meyve gibi mevcudatı, bu bahardakinin mislidirler. Fark yalnız itibarîdir. O itibarî fark dahi, bu hikmet kelimelerine ve rahmet sözlerine ve kudret harflerine ayrı ayrı, müteaddit mânâları verdirmek içindir bildim. Yazıklar yerinde "Maşallah, bârekâllah" dedim.

İşte, imanın şuuruyla ve iman rabıtasıyla, Arz ve Semâvât San'atkârına intisap noktasında gökleri yıldızlarla, zemini çiçekler ve güzel mahlûklarla yapan, süslendiren ve böyle herbir san'atta yüzer

mu’cize gösteren bir san’atkârın eser-i san’atı ve böyle hadsiz harikalı bir ustanın yapılışı olmak, ne kadar antika ve kıymettar ve şuuru varsa ne kadar iftihar eder ve şereflenir diye uzaktan hissettim. Hususan o nihayetsiz mu’cizekâr usta, koca semâvât ve arzın büyük kitabını insan gibi küçük bir nüshada yazsa, belki insanı o kitaba müntehap ve mükemmel bir hülâsa yapsa, o insan ne kadar büyük bir şeref, bir kemâl, bir kıymete medar ve iman ile mazhar ve şuur ve intisap ile o şerefe sahip olacağını bu âyetten ders aldığımdan niyet ve tasavvur cihetinde bütün mevcudatın dilleriyle [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 5.Mertebe

5.Mertebe: Hayata dair dört mesele

Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Yine bir vakit hayatım çok ağır şeraitle sarsıldı, nazar-ı dikkatimi ömre ve hayata çevirdi. Gördüm:

Ömrüm koşarak gidiyor; âhire yakınlaşmış hayatım dahi tazyikat altında sönmeye yüz tutmuş. Halbuki Hayy ismine dair risalede izah edilen hayatın mühim vazifeleri ve büyük meziyetleri ve kıymettar faideleri, böyle çabuk sönmeye değil, belki pek uzun yaşamaya lâyıktır diye müteellimâne düşündüm. Yine üstadım olan [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettim. Dedi: "Sana hayatı veren Zât-ı Hayy-ı Kayyûma göre hayata bak"

Ben de baktım, gördüm ki hayatımın bana bakması bir ise, Zât-ı Hayy ve Muhyîye bakması yüzdür. Bana ait neticesi bir ise, Hâlıkıma ait bindir. O cihet uzun zaman, belki zaman istemez; bir an yaşaması yeter. Bu hakikat Risale-i Nur'un risalelerinde bürhanlar ile izah edildiğinden, burada dört mesele içinde kısa bir hülâsası beyan edilecek.

- 1.Mesele: Hayatın mahiyet ve hakikati Hayy-ı Kayyuma bakar
- 2.Mesele: Hayatın hakiki hukuku
- 3.Mesele: İnsanın üç cihetle ayinedarlığı
- 4.Mesele: Hayatın dünyadaki hakiki lezzet ve saadeti

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 4.Sua : 5.Mertebe : 1.Mesele

1.Mesele: Hayatın mahiyet ve hakikati Hayy-ı Kayyuma bakar

Birinci Mesele

Hayatın mahiyeti ve hakikatı Hayy-ı Kayyûma baktığı cihetle baktım. Gördüm ki mahiyet-i hayatım esmâ-i İlâhiyenin definelerini açan anahtarların mahzeni ve nakışlarının bir küçük haritası ve cilvelerinin bir fihristesi ve kâinatın büyük hakikatlerine ince bir mikyas ve mizan ve Hayy-ı Kayyûmun mânidar ve kıymettar isimlerini bilen, bildiren, fehmedip tefhim eden yazılmış bir kelime-i hikmettir anladım. Ve hayatın bu tarzdaki hakikati bin derece kıymet kazanıyor ve bir saat devamı bir ömür kadar ehemmiyet alır. Zamanı olmayan Zât-ı Ezeliyeye münasebeti cihetinde uzun ve kısalığına bakılmaz.

Sualar : 4.Sua : 5.Mertebe : 2.Mesele

2.Mesele: Hayatın hakiki hukuku

İkinci Mesele

Hayatın hakiki hukukuna baktım. Gördüm ki:

Hayatım Rabbânî bir mektuptur; kardeşlerim olan zîşuur mahlûkata kendini okutturur, Yaratanı bildirir bir mütalâagâhtır.

Hem Hâlıkımın kemâlâtını teşhir eden bir ilânnâmeliktir.

Hem hayatı yaratanın hayatla ihsan ettiği kıymettar hediyeler ve nişanlarla bilerek süslenip hergün tekerrür eden resmî küşatta mü'minâne, şuurdarâne, şâkirâne, minnettarâne Padişah-ı Bîmisâlinin nazarına arz etmektir.

Hem hadsiz zîhayatların Hâlıklarına vâsıfâne tahiyyatlarını ve şâkirâne tesbihat hediyelerini anlamak, müşahede etmek ve şehadetle ilân etmektir.

Hem lisan-ı hal ve lisan-ı kàl ve lisan-ı ubudiyet ile Hayy-ı Kayyûmun mehâsin-i rubûbiyetini izhar etmektir.

İşte bunlar gibi hayatın yüksek hukukları uzun zaman istemediği gibi, hayatı bin derece i'lâ eder ve dünyevî olan hukuk-u hayatiyeden yüz derece daha kıymettardır diye ilmelyakîn ile bildim ve dedim: Sübhânallah! İman ne kadar kıymettar ve hayattardır ki, hangi şeye girse canlandırır ve bir şûlesi böyle fâni hayatı, bâkiyâne hayatlandırır, üstündeki fenayı siler.

Sualar : 4.Sua : 5.Mertebe : 3.Mesele

3.Mesele: İnsanın üç cihetle ayinedarlığı

Üçüncü Mesele

Hayatımın Hâlıkıma bakan fıtrî vazifelerine ve mânevî faidelerine baktım. Gördüm ki hayatım, hayatın Hâlıkına üç cihetle âyinedarlık ediyor:

Birinci vecih: Hayatım, acz ve zaafıyla ve fakr ve ihtiyacıyla Hâlık-ı hayatın kudret ve kuvvetine ve gınâ ve rahmetine âyinedarlık eder.

Evet, nasıl ki açlık derecesiyle yemeğin lezzet dereceleri ve karanlığın mertebeleriyle ışık mertebeleri ve soğuğun mikyasıyla hararetin mizan dereceleri bilinir; öyle de, hayatımdaki hadsiz acz ve fakr ile beraber hadsiz ihtiyaçlarımı izale ve hadsiz düşmanlarımı def etmek noktasında Hâlıkımın hadsiz kudret ve rahmetini bildim; sual ve dua ve iltica ve tezellül ve ubudiyet vazifesini anladım ve aldım.

İkinci vecih: Hayatımdaki cüz'î ilim ve irade ve sem' ve basar gibi mânâlarıyla Hâlıkımın küllî ve ihâtalı sıfatlarına ve şuûnâtına âyinedarlıktır.

Evet, ben kendi hayatımda ve şuurlu fiillerimde bilmek, işitmek, görmek, söylemek, istemek gibi çok mânâlarıyla bildim ki, bu kâinatın şahsımdan büyüklüğü derecesinde daha büyük bir mikyasta Hâlıkımın muhit ilmini, iradesini, sem' ve basar ve kudret ve hayat gibi evsafını ve muhabbet ve gazap ve şefkat gibi şuûnâtını anladım; iman ederek tasdik ettim ve itiraf ederek bir mârifet yolunu daha buldum.

Üçüncü vecih: Hayatımda nakışları ve cilveleri bulunan esmâ-i İlâhiyeye âyinedarlıktır.

Evet, ben kendi hayatıma ve cismime baktıkça, yüzer tarzda mu'cizâne eserler, nakışlar, san'atlar görmekle beraber, çok

şefkatkârâne beslendiğimi müşahede ettiğimden, beni yaratan ve yaşatan Zât, ne kadar fevkalâde sehâvetli, merhametli, san’atkâr, lütufkâr, ne derece hârika iktidarlı—tâbirde hata olmasın—maharetli, hüşyar, işgüzar olduğunu iman nuruyla bildim, tesbih ve takdis ve hamd ve şükür ve tekbir ve tâzim ve tevhid ve tehlil gibi fıtrat vazifeleri ve hilkat gayeleri ve hayat neticeleri ne olduğunu bildim. Ve kâinatta en kıymettar mahlûk hayat olduğunun sebebini ve herşey hayata musahhar olmasının sırrını ve hayata karşı herkeste fıtrî bir iştiyak bulunduğunun hikmetini ve hayatın hayatı iman olduğunu ilmelyakîn ile anladım.

Sualar : 4.Sua : 5.Mertebe : 4.Mesele

4.Mesele:Hayatın dünyadaki hakiki lezzet ve saadeti

Dördüncü Mesele

“Dünyadaki bu hayatımın hakiki lezzeti ve saadeti nedir?” diye, yine bu [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine baktım. Gördüm ki: Bu hayatımın en saf lezzeti ve en halis saadeti imandadır. Yani, beni yaratan ve yaşatan bir Rabb-ı Rahîmin mahlûku ve masnuu ve memlûkü ve terbiyegerdesi ve nazarı altında olmasına ve Ona her vakit muhtaç bulunmasına ve O ise hem Rabbim, hem İlâhım, hem bana karşı gayet merhametli ve şefkatli bulunduğuna kat’î imanım öyle kâfi ve vâfi ve elemsiz ve daimî bir lezzet ve saadettir ki, tarif edilmez. Ve

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ [2]

ne kadar yerindedir diye âyetten fehmettim.

İşte hayatın hakikatine ve hukukuna ve vazifelerine ve mânevî lezzetine ait olan bu dört mesele gösterdiler ki, hayat, Zât-ı Bâki-i Hayy-ı Kayyûma baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça, hem bekà bulur, hem bâki meyveler verir. Hem öyle yükseklenir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısa ve uzunluğuna bakmaz diye bu âyetten dersimi aldım. Ve niyet ve tasavvur ve hayalce bütün hayatların ve zîhayatların namına

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

dedim.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)İmân nimeti için Allah’a hamdolsun.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe

6.Mertebe: Üç bürhandır.

Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye

Mufarakat-ı umumiye hengâmı olan harab-ı dünyadan haber veren âhirzaman hâdisâtı içinde müfarakat-ı hususiyemi ihtar eden ihtiyarlık ve âhir ömrümde bir hassasiyet-i fevkalâde ile fıtratımdaki cemâlperestlik ve güzellik sevdası ve kemâlâta meftuniyet hisleri inkişaf ettikleri bir zamanda, daimî ve tahribatçı olan zevâl ve fenâ ve mütemâdi ve tefrik edici olan mevt ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlûkatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu fevkalâde bir şuur ve teessürle gördüm. Fıtratımdaki aşk-ı mecazî bu hale karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda bir medar-ı teselli bulmak için yine bu Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: “Beni oku ve dikkatle mânâma bak.” Ben de, Sûre-i Nur’daki Âyet-i Nurun rasathanesine girip imanın dürbünüyle Âyet-i Hasbiyenin en uzak tabakalarına ve şuur-u imanî hurdebîni ile en ince esrarına baktım, gördüm:

Nasıl ki âyineler, şişeler, şeffaf şeyler, hattâ kabarcıklar güneş ziyasının gizli ve çeşit çeşit cemâlini ve o ziyanın elvân-ı seb’a denilen yedi renginin mütenevvi güzelliklerini gösteriyorlar. Ve teceddüt ve teharrükleriyle ve ayrı ayrı kàbiliyetleriyle ve inkisaratlarıyla o cemâli ve o güzellikleri tazelendiriyorlar. Ve inkisaratlarıyla güneşin ve ziyasının ve elvân-ı seb’asının gizli güzelliklerini izhar ediyorlar. Aynen öyle de, Şems-i Ezel ve Ebed olan Cemîl-i Zülcelâlin cemâl-i kudsîsine ve nihayetsiz güzel olan Esmâ-i Hüsnâsının sermedî güzelliklerine âyinedarlık edip cilvelerini tazelendirmek için bu güzel masnular, bu tatlı mahlûklar ve bu cemâlli mevcudât hiç durmayarak gelip gidiyorlar. Kendilerinde görünen güzellikler ve cemâller kendilerinin malı olmadığını, belki tezahür etmek isteyen sermedî ve mukaddes bir cemâlin ve daimî tecelli eden ve görünmek isteyen mücerret ve münezzeh bir hüsnün işaretleri ve alâmetleri ve lem’aları ve cilveleri olduğu pek çok

kuvvetli delilleriyle Risale-i Nur'da tafsilen izah edilmiş. Burada o burhanlardan üç tanesine kısaca işaret edilecek.

- 1.Bürhan: Eser fiile, fiil faile delalet eder
- 2.Bürhan: Beş Noktadır
- 3.Bürhan: Üç Nüktedir

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 1.Burhan

1.Bürhan: Eser fiile, fiil faile delalet eder

Birinci Burhan

Nasıl ki işlenmiş bir eserin güzelliği, işlemesinin güzelliğine; ve işlemek güzelliği, ustalığın o san'attan gelen ünvanın güzelliğine; ve ustadaki san'atkârlık ünvanının güzelliği, o san'atkârın o san'ata ait sıfatının güzelliğine; ve sıfatının güzelliği, kàbiliyet ve istidadının güzelliğine; ve kàbiliyetinin güzelliği, zâtının ve hakikatinin güzelliğine derece-i bedahette gayet kat'î bir sûrette delâlet ettiği gibi, aynen öyle de, bu kâinatın baştan başa bütün güzel mahlûklarında ve yapılışları güzel umum masnularındaki hüsün ve cemâl dahi, San'atkâr-ı Zülcelâldeki fiillerinin hüsün ve cemâline kat'î şehadet; ve ef'âlindeki hüsün ve cemâl ise, o fiillere bakan ünvanların, yani isimlerin hüsün ve cemâline şüphesiz delâlet; ve isimlerin hüsün ve cemâli ise, isimlerin menşei olan kudsî sıfatların hüsün ve cemâline kat'î şehadet; ve sıfatların hüsün ve cemâli ise, sıfatların mebde'i olan şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâline kat'î şehadet; ve şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâli ise, fâil ve müsemmâ ve mevsuf olan zâtının hüsün ve cemâline ve mâhiyetinin kudsî kemâline ve hakikatının mukaddes güzelliğine bedahet derecede kat'î bir sûrette şehadet eder. Demek Sâni-i Zülcemâlin kendi Zât-ı Akdesine lâyık öyle hadsiz bir hüsn-ü cemâli var ki, bir gölgesi bütün mevcudâtı baştan başa güzelleştirmiş. Ve öyle münezzeh ve mukaddes bir güzelliği var ki, bir cilvesi kâinatı serbeser güzelleştirmiş ve bütün daire-i mümkinatı hüsün ve cemâl lem'alarıyla tezyin edip ışıklandırmış.

Evet, işlenmiş bir eser fiilsiz olmadığı gibi, fiil dahi fâilsiz olamaz. Ve isimler müsemmâsız olması muhâl olduğu gibi, sıfatlar dahi mevsufsuz mümkün değildir. Madem bir san'atın ve eserin vücudu, bedahetle o eseri işleyenin fiiline delâlet; ve o fiilin vücûdu, fâilinin ve

ünvanının ve eseri intaç eden sıfatın ve isminin vücutlarına delâlet eder. Elbette bir eserin kemâli ve cemâli dahi, fiilin kendine mahsus kemâl ve cemâline, o da ismin kendine münasip, muvafık güzelliğine, o dahi zâtın ve hakikatın—fakat zâta ve hakikata lâyık ve muvafık—kemâline ve cemâline ilmelyakîn ile ve bedahetle delâlet eder.

Aynen öyle de bu eserler perdesi altındaki faaliyet-i daime fâilsiz olması muhal olduğu gibi, bu masnuat üstünde cilveleri ve nakışları gözle görünen isimler dahi müsemmâsız hiçbir cihetle mümkün olmadığı ve müşahede derecesinde hissedilen kudret, irade gibi sıfatlar dahi mevsufsuz olması muhâl olduğundan, şu kâinatta bütün eserler, mahlûklar, masnular hadsiz vücutlarıyla, Hâlık ve Sâni ve Fâillerinin vücud-u ef'âline ve esmâsının vücûduna ve evsafının vücuduna ve şuûnât-ı zâtiyesinin vücuduna ve Zât-ı Akdesinin vücub-u vücuduna kat'î bir surette delâlet ettikleri gibi, o masnuatın umumunda görünen muhtelif kemâlât ve ayrı ayrı cemâller ve çeşit çeşit güzellikler, Sâni-i Zülcelâlde olan fiillerin ve isimlerin ve sıfatların ve şe'nlerin ve Zâtının kendilerine mahsus, münasip ve lâyık ve vâcibiyetine ve kudsiyetine muvafık olarak hadsiz kemâlâtlarına ve nihayetsiz cemâllerine ve ayrı ayrı ve umum kâinatın fevkında güzelliklerine gayet sarih şehadet ve gayet kat'î delâlet ederler.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan

2.Bürhan: Beş Noktadır

İkinci Burhan'ın

beş noktası var

- 1.Nokta: Mevcudatta görünen hüsün ve cemal
- 2.Nokta: Hüsün ve Cemalin baki kalması
- 3.Nokta: Cemal Cemilden gelir
- 4.Nokta: Alem-i Şehadetin Esma-i Hüsna ile hayat bulması
- 5.Nokta: Cemal ve Kemal kendini göstermek ister

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan : 1.Nokta

1.Nokta: Mevcudatta görünen hüsün ve cemal

Birinci nokta

Meşreplerinde, mesleklerinde birbirinden ayrı ve uzak olan bütün ehl-i hakikatın reisleri, zevk ve keşfe istinad ederek, icma ile, ittifak ile iman edip hükmediyorlar ki, bütün mevcudattaki hüsün ve cemâl, bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücudda bulunan mukaddes hüsün ve cemâlin gölgesi ve lemeâtı ve perdelerin arkasında cilvesidir.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan : 2.Nokta

2.Nokta: Hüsün ve Cemalin baki kalması

İkinci nokta

Bütün güzel mahlûklar, kàfile kàfile arkasında durmayarak gelip gidiyorlar, fenâya girip kayboluyorlar. Fakat o âyineler üstünde kendini gösteren ve cilvelenen yüksek ve tebeddül etmez bir güzellik, tecellîsinde devam ettiğinden kat'î bir surette gösterir ki, o güzellikler o güzellerin malı ve o âyinelerin cemâli değildir. Belki güneşin cemâl-i şuaâtı cereyan eden suyun üzerindeki kabarcıklarda göründüğü gibi, sermedî bir cemâlin ışıklarıdırlar.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan : 3.Nokta

3.Nokta: Cemal Cemilden gelir

Üçüncü nokta

Nurun gelmesi elbette nuranîden ve vücut vermesi her halde mevcuttan ve ihsan ise gınâdan ve sehavet ise servetten ve talim ilimden gelmesi bedihî olduğu gibi, hüsün vermek dahi hasenden ve güzelleştirmek güzelden ve cemâl vermek cemilden olabilir, başka olamaz. İşte bu hakikate binaen iman ederiz ki, bu kâinattaki görünen bütün güzellikler öyle bir güzelden geliyor ki, bu mütemâdiyen değişen ve tazelenen kâinat, bütün mevcudatıyla âyinedarlık dilleriyle o güzelin cemâlini tavsif ve târif eder.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan : 4.Nokta

4.Nokta: Alem-i Şehadetin Esma-i Hüsna ile hayat bulması

Dördüncü nokta

Nasıl ki ceset ruha dayanır, ayakta durur, hayatlanır; ve lâfız mânaya bakar, ona göre nurlanır; ve suret hakikata istinad eder, ondan kıymet alır. Aynen öyle de, bu maddî ve cismânî olan âlem-i şehadet dahi bir cesettir, bir lâfızdır, bir surettir; âlem-i gaybın perdesi arkasındaki esmâ-i İlâhiyeye dayanır, hayatlanır, istinad eder, canlanır, ona bakar, güzelleşir. Bütün maddî güzellikler kendi hakikatlerinin ve mânâlarının mânevî güzelliklerinden ileri geliyor. Ve hakikatleri ise, esmâ-i İlâhiyeden feyz alırlar ve onların bir nevi gölgeleridir. Ve bu hakikat, Risale-i Nur'da kat'î ispat edilmiştir.

Demek bu kâinatta bulunan bütün güzelliklerin envâı ve çeşitleri, âlem-i gayb arkasında tecellî eden ve kusurdan mukaddes, maddeden mücerret bir cemâlin esmâ vasıtasıyla cilveleri ve işaretleri ve emârâtlarıdır. Fakat nasıl ki, Vâcibü'l-Vücudun Zât-ı Akdesi, başkalara hiçbir cihette benzemez ve sıfatları mümkinatın sıfatlarından hadsiz derece yüksektir. Öyle de, onun kudsî cemâli, mümkinatın ve mahlûkatın hüsünlerine benzemez, hadsiz derecede daha âlidir.

Evet, koca Cennet bütün hüsün ve cemâliyle bir cilvesi bulunan ve bir saat müşahedesi ehl-i Cennete Cenneti unutturan bir cemâl-i sermedî, elbette nihayeti ve şebîhi ve nazîri ve misli olmaz. Malûmdur ki, herşeyin hüsnü kendine göredir; hem binler tarzda bulunur ve nevilerin ihtilafı gibi güzellikleri de ayrı ayrıdır. Meselâ, gözle hissedilen bir güzellik, kulakla hissedilen bir hüsün bir olmaması ve akılla fehmedilen bir hüsn-ü aklî, ağızla zevk edilen bir hüsn-ü taam bir olmadığı gibi; kalb, ruh ve sair zâhirî ve bâtınî

duyguların istihsan ettikleri ve güzel hissettikleri güzellikler, onların ihtilâfı gibi muhteliftir. Meselâ, imanın güzelliği ve hakikatın güzelliği ve nurun hüsnü ve çiçeğin hüsnü ve ruhun cemâli ve suretin cemâli ve şefkatin güzelliği ve adaletin güzelliği ve merhametin hüsnü ve hikmetin hüsnü ayrı ayrı oldukları gibi; Cemîl-i Zülcelâlin nihayet derecede güzel olan Esmâ-i Hüsnâsının güzellikleri dahi ayrı ayrı olduğundan, mevcudatta bulunan hüsünler ayrı ayrı düşmüş.

Eğer Cemîl-i Zülcelâlin esmâsındaki hüsünlerin mevcudat âyinelerinde bir cilvesini müşahede etmek istersen, zeminin yüzünü bir küçük bahçe gibi temâşa edecek bir geniş, hayalî gözle bak. Ve hem bil ki, rahmâniyet, rahîmiyet, hakîmiyet, âdiliyet gibi tâbirler, Cenâb-ı Hakkın hem isim, hem fiil, hem sıfat, hem şe'nlerine işaret ederler.

İşte, başta insan olarak bütün hayvanatın muntazaman bir perde-i gaybdan gelen erzaklarına bak, Rahmâniyet-i İlâhiyenin cemâlini gör.

Hem bütün yavruların mu'cizâne iaşelerine ve başları üstünde ve annelerinin sinelerinde asılmış tatlı, sâfi, âb-ı kevser gibi iki tulumbacık süte temâşâ eyle, rahîmiyet-i Rabbâniyenin câzibedar cemâlini gör.

Hem bütün kâinatı envâıyla beraber bir kitab-ı kebîr-i hikmet ve öyle bir kitap ki, her harfi yüz kelime, her kelimesi yüzer satır, her satırı bin bab, her babı binler küçük kitap hükmüne getiren hakîmiyet-i İlâhiyenin cemâl-i bîmisâline bak, gör.

Hem kâinatı bütün mevcudatıyla mizanı altına alan ve bütün ecram-ı ulviye ve süfliyenin muvazenelerini idame ettiren ve güzelliğin en mühim bir esası olan tenasübü veren ve herşeye en güzel vaziyeti verdiren ve her zîhayata hakk-ı hayatı verip ihkak-ı hak eden ve mütecavizleri durduran ve cezalandıran bir âdiliyetin haşmetli güzelliğine bak, gör.

Hem insanın geçmiş tarihçe-i hayatını buğday tanesi küçüklüğündeki kuvve-i hafızasında ve her nebat ve ağacın gelecek tarihçe-i hayat-ı saniyesini çekirdeğinde yazmasına ve her zîhayatın muhafazasına lüzumu bulunan âlât ve cihazata, meselâ arının kanatçıklarına ve zehirli iğnesine ve dikenli çiçeklerin süngücüklerine

ve çekirdeklerin sert kabuklarına bak ve hafîziyet ve hâfiziyet-i Rabbâniyenin letafetli cemâlini gör.

Hem zemin sofrasında Kerîm-i Mutlak olan Rahmân-ı Rahîmin misafirlerine rahmet tarafından ihzar edilen hadsiz taamların ayrı ayrı ve güzel kokularına ve muhtelif, süslü renklerine ve mütenevvi, hoş tatlarına ve her zîhayatın zevk ve safâsına yardım eden cihazlara bak, ikram ve kerîmiyet-i Rabbâniyenin gayet şirin cemâlini ve gayet tatlı güzelliğini gör.

Hem Fettâh ve Musavvir isimlerinin tecellîleriyle başta insan olarak bütün hayvanatın su katrelerinden açılan pek çok mânidar suretlerine ve bahar çiçeklerinin habbe ve zerreciklerinden açtırılan çok cazibedar simalarına bak, fettâhiyet ve musavviriyet-i İlâhiyenin mu'cizatlı cemâlini gör.

İşte, bu mezkûr misallere kıyasen, Esmâ-i Hüsnânın herbirisinin kendine mahsus öyle kudsî bir cemâli var ki, birtek cilvesi koca bir âlemi ve hadsiz bir nev'i güzelleştiriyor.

Birtek çiçekte bir ismin cilve-i cemâlini gördüğün gibi, bahar dahi bir çiçektir. Ve Cennet dahi görülmedik bir çiçektir. Baharın tamamına bakabilirsen ve Cenneti iman gözüyle görebilirsen bak, gör, cemâl-i sermedînin derece-i haşmetini anla. O güzelliğe karşı iman güzelliğiyle ve ubudiyet cemâliyle mukabele etsen çok güzel bir mahlûk olursun. Eğer dalâletin hadsiz çirkinliğiyle ve isyanın menfur kubhuyla mukabele edip karşılasan, en çirkin bir mahlûk olmakla beraber, bütün güzel mevcudatın mânen menfurları olursun.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 2.Burhan : 5.Nokta

5.Nokta: Cemal ve Kemal kendini göstermek ister

Beşinci nokta

Nasıl ki yüzer hüner ve san'at ve kemâl ve cemâlleri bulunan bir zât, herbir hüner kendini teşhir etmek ve herbir güzel san'at kendini takdir ettirmek ve herbir kemâl kendini izhar etmek ve her bir cemâl kendini göstermek istemesi kaidesince, o zât dahi bütün hünerlerini ve san'atlarını ve kemâlâtını ve gizli güzelliklerini târif edecek, teşhir edecek, gösterecek olan bir harika sarayı yapmış. Her kim o mu'cizeli sarayı temâşâ etse, birden ustasının ve sahibinin hünerlerine ve mehâsinine ve kemâlâtına intikal eder ve gözüyle görür gibi inanır, tasdik eder ve der ki: "Her cihetle güzel ve hünerli olmayan bir zât, böyle her cihetle güzel bir eserin masdarı, mûcidi ve taklitsiz muhterii olamaz. Belki onun mânevî hüsünleri ve kemâlleri bu sarayla tecessüm etmiş gibidir" hükmeder.

Aynen öyle de, bu kâinat denilen dünyadan, meşher-i acaip ve saray-ı muhteşemin hüsünlerini gören ve aklı çürük ve kalbi bozuk olmayan elbette intikal edecek ki, bu saray bir âyinedir; başkasının cemâlini ve kemâlini göstermek için böyle süslenmiş. Evet, madem bu saray-ı âlemin başka emsâli yok ki güzellikleri ondan iktibas edip taklit edilsin. Elbette ve herhalde bunun ustası kendi zâtında ve esmâsında kendine lâyık güzellikleri var ki, kâinat ondan iktibas ediyor ve ona göre yapılmış ve onları ifade etmek için bir kitap gibi yazılmış.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 3.Burhan

3.Bürhan: Üç Nüktedir

Üçüncü Burhan'ın

üç nüktesi var

- 1.Nükte: Sani-i Zülcelalin kendini tanıttırmak istemesi
- 2.Nükte: Kamil insanlardaki aşk-ı ilahi
- 3.Nükte: Vücud hayr- mahzdır, adem şerr-i mahz..

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 3.Burhan : 1.Nükte

1.Nükte: Sani-i Zülcelalin kendini tanıttırmak istemesi

Birinci nükte

Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfında gayet güzel bir tafsil ve kuvvetli hüccetlerle beyan edilen bir hakikattır. Tafsilini ona havale ederek burada kısa bir işaretle ona bakacağız. Şöyle ki:

Bu masnuata, hususan hayvanat ve nebatata bakıyoruz, görüyoruz ki, kast ve iradeyi gösteren ve ilim ve hikmeti bildiren daimî bir tezyin, bir süslemek ve tesadüfe hamli imkânsız bir tanzim, bir güzelleştirmek hükmediyor.

Hem kendi san'atını beğendirmek ve nazar-ı dikkati celb etmek ve masnuunu ve seyircilerini memnun etmek için herşeyde öyle bir nazik san'at ve ince hikmet ve âlî zînet ve şefkatli bir tertib ve tatlı vaziyet görünüyor; bedahet derecesinde anlaşılır ki, kendini zîşuurlara bildirmek ve tanıttırmak isteyen perde-i gayb arkasında öyle bir san'atkâr var ki, herbir san'atıyla çok hünerlerini ve kemâlâtını teşhirle kendini sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ister.

Hem zîşuur mahlûkları minnettar ve mesrur ve kendine dost etmek için tesadüfe havâlesi imkân haricinde ve umulmadığı yerden leziz nimetlerin her çeşidini onlara ihsan ediyor.

Hem derin bir şefkati ve yüksek bir merhameti ihsas eden mânevî ve kerîmâne bir muamele, bir muarefe ve lisan-ı hal ile ve dostâne bir mükâleme ve dualarına rahîmâne bir mukabele görünüyor.

Demek bu güneş gibi zâhir olan tanıttırmak ve sevdirmek keyfiyeti arkasında müşahede edilen lezzetlendirmek ve

nimetlendirmek ikramı ise, gayet esaslı bir irade-i şefkat ve gayet kuvvetli bir arzu-yu merhametten ileri geliyor. Ve böyle kuvvetli bir irade-i şefkat ve rahmet ise, hiçbir cihette ihtiyacı olmayan bir Müstağnî-i Mutlakta bulunması elbette ve herhalde kendini âyinelerde görmek ve göstermek isteyen ve tezahür etmek, mâhiyetinin muktezası ve tebarüz etmek, hakikatinin şe'ni bulunan nihayet kemâlde bir cemâl-i bîmisâl ve ezelî bir hüsn-ü lâyezâli ve sermedî bir güzellik vardır ki, o cemâl kendini muhtelif âyinelerde görmek ve göstermek için merhamet ve şefkat suretine girmiş, sonra zîşuur âyinelerinde in'âm ve ihsan vaziyetini almış, sonra tahabbüb ve taarrüf, yani kendini tanıttırmak ve bildirmek keyfiyetini takmış, sonra masnuatı ziynetlendirmek, güzelleştirmek ışığını vermiş.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 3.Burhan : 2.Nükte

2.Nükte: Kamil insanlardaki aşk-ı ilahi

İkinci nükte

Nev-i insanda, hususan yüksek tabakasında, meslekleri ayrı ayrı hadsiz zâtlarda, gayet esaslı bir surette bulunan şedit bir aşk-ı lâhutî ve kuvvetli bir muhabbet-i Rabbâniye, bilbedahe misilsiz bir cemâle işaret, belki şehadet eder.

Evet, böyle bir aşk öyle bir cemâle bakar, iktiza eder ve öyle bir muhabbet böyle bir hüsün ister. Belki bütün mevcudatta lisan-ı hal ve lisan-ı kàl ile edilen umum hamd ve senâlar, o ezelî hüsne bakıyor, gidiyor. Belki Şems-i Tebrizî gibi bir kısım âşıkların nazarında, bütün kâinatta bulunan umum incizaplar, cezbeler, câzibeler, câzibedar hakikatler, ezelî ve ebedî bir hakikat-ı câzibedara işaretlerdir. Ve ecramı ve mevcudâtı Mevlevî-misâl pervane gibi raks ve semaa kaldıran cezbedarâne harekât ve deveran, o hakikat-ı câzibedarın cemâl-i kudsîsinin hükümdârâne tezahüratı karşısında âşıkane ve vazifedarâne bir mukabeledir.

Sualar : 4.Sua : 6.Mertebe : 3.Burhan : 3.Nükte

3.Nükte: Vücud hayr- mahzdır, adem şerr-i mahz..

Üçüncü nükte

Bütün ehl-i tahkikin icmâıyla, vücut hayr-ı mahzdır, nurdur. Adem şerr-i mahzdır, zulmettir. Bütün hayırlar, iyilikler, güzellikler, lezzetler, tahlil neticesinde vücuttan neş'et ettiklerini ve bütün fenalıklar, şerler, musibetler, elemler, hattâ mâsiyetler ademe râci olduğunu ehl-i akıl ve ehl-i kalbin büyükleri ittifak etmişler.

Eğer desen: Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuttur, vücutta küfür ve enâniyet-i nefsiye dahi var?

Elcevap: Küfür ise, hakaik-ı imaniyeyi inkâr ve nefy olduğundan ademdir. Enâniyetin vücudu ise, haksız temellük ve âyinedarlığını bilmemek ve mevhumu muhakkak bilmekten ileri geldiğinden vücut rengini ve suretini almış bir ademdir.

Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuttur ve bütün çirkinliklerin mâdeni ademdir. Elbette vücudun en kuvvetlisi ve en yükseği ve en parlağı ve ademden en uzağı vâcib bir vücud ve ezelî ve ebedî bir varlık, en kuvvetli ve en yüksek ve en parlak ve kusurdan en uzak bir cemâl ister, belki öyle bir cemâli ifade eder, belki öyle bir cemâl olur. Güneşe, ihatalı bir ziyanın lüzumu gibi Vâcibü'l-Vücud dahi sermedî bir cemâl istilzam eder; onunla ışık verir.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ ۝1

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْنَا ۝2

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [3]

İhtar: Âyet-i Hasbiye-i Nuriyenin meratibinden dokuz mertebesi yazılacaktı, fakat bazı esbaba binaen şimdilik üç mertebe tehir edildi.

Tenbih: Risale-i Nur, Kur'ân'ın ve Kur'ân'dan çıkan burhanî bir tefsir olduğundan, Kur'ân'ın nükteli, hikmetli, lüzumlu, usandırmayan tekraratı gibi onun da lüzumlu, hikmetli, belki zarurî ve maslahatlı tekraratı vardır. Hem Risale-i Nur, zevk ve şevkle dillerde usandırmayan, daima tekrar edilen kelime-i tevhidin delilleri olmasından, zaruri tekraratı kusur değil; usandırmaz ve usandırmamalı.

1.)İmân nimeti için Allah'a hamdolsun.
2.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 5.Sua

5.Şua: Ahirzaman hadislerinin tevili

Beşinci Şuâ

Otuz sene evvel yazılan matbu Muhakemat-ı Bediiyyede bahsedilen “Sedd-i Zülkarneyn” ve Ye’cüc, Me’cüc ve sâir eşrat-ı kıyametten yirmi mesele, o Muhakemat’a bir tetimme olarak on üç sene **(Haşiye)** evvel bir kısım müsveddesi yazılmış idi. Aziz bir dostumun hatırı için tebyiz edildi, Beşinci Şuâ oldu.

Otuz Birinci Mektuptan Otuz Birinci Lem’anın Beşinci Şuâıdır.

İhtar: Evvelce Mukaddimeden sonra gelen Meseleler okunsun, tâ Mukaddimedeki maksat anlaşılsın.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

فَقَدْ جَاءَ اَشْرَاطُهَا [2]

âyetinin bir nüktesi, bu zamanda akîde-i avâm-ı mü’minîni vikaye ve şübehattan muhafaza için yazılmış. Âhirzamanda vukua gelecek hâdisâta dair hadîslerin bir kısmı, müteşabihat-ı Kur’âniye gibi, derin mânâları var. Muhkemat gibi tefsir edilmez ve herkes bilemez. Belki tefsir yerinde te’vil ederler.

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلاَّ اللهُ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ [3]

sırrıyla, vukuundan sonra te’villeri anlaşılır ve murat ne olduğu bilinir ki, ilimde râsih olanlar

اٰمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا [4]

deyip o gizli hakikatleri izhar ederler.

Bu Beşinci Şuânın bir Mukaddimesi ve yirmi üç Meselesi vardır.
Mukaddime beş noktadır.

Haşiye: Şimdi kırk seneden geçmiş.

•Mukaddime: Beş Noktadır
•Meseleler: Yirmi Meseledir
•Üç Küçük Mesele

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Onun alâmetleri gelmiştir. (Muhammed Sûresi, 47:18)
3.)Halbuki o âyetlerin tefsirini Allah'tan ve ilimde derinlik ve istikamet sahibi olanlardan başkası bilemez. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:7) (Bu meal, müteahhirîn alimlerine (Yaklaşık Milâdî 1100 tarihinden sonra gelen âlimlere) göredir. Daha geniş bilgi için bk. Birinci Şua, On Üçüncü ve On Dördüncü Âyetler.)
4.)Biz buna inandık. Muhkem âyetler de, müteşâbih âyetler de, hepsi Rabbimizin katından indirilmiştir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:7)

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme

Mukaddime: Beş Noktadır

Mukaddime

Beş Noktadır

•1.Nokta: Din bir imtihandır
•2.Nokta: Hz.Peygamberin gaybden haber vermesi
•3.Nokta: İki Nüktedir
•4.Nokta: Gaybi şeylerin gizli kalmasının hikmeti
•5.Nokta: Deccalin asrına ait harikalarden bahis

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme : 1.Nokta

1.Nokta: Din bir imtihandır

Birinci nokta

İman ve teklif, ihtiyar dairesinde bir imtihan, bir tecrübe, bir müsabaka olduğundan, perdeli ve derin ve tetkik ve tecrübeye muhtaç olan nazarî meseleleri elbette bedihî olmaz. Ve herkes ister istemez tasdik edecek derecede zarurî olmaz. Tâ ki, Ebu Bekir'ler âlâ-yı illiyyîne çıksınlar ve Ebu Cehil'ler esfel-i sâfilîne düşsünler. İhtiyar kalmazsa teklif olamaz. Ve bu sır ve hikmet içindir ki, mu'cizeler seyrek ve nâdir verilir. Hem dâr-ı teklifte gözle görünecek olan alâmet-i kıyamet ve eşrât-ı saat, bir kısım müteşabihat-ı Kur'âniye gibi kapalı ve te'villi oluyor. Yalnız, güneşin mağripten çıkması bedahet derecesinde herkesi tasdike mecbur ettiğinden, tevbe kapısı kapanır, daha tevbe ve iman makbul olmaz. Çünkü, Ebu Bekir'ler Ebu Cehil'ler ile tasdikte beraber olurlar. Hattâ Hazret-i İsa Aleyhisselâmın nüzûlü dahi ve kendisi İsa Aleyhisselâm olduğu, nur-u imanın dikkatiyle bilinir; herkes bilemez. Hattâ Deccal ve Süfyan gibi eşhâs-ı müthişe, kendileri dahi kendilerini bilmiyorlar.

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme : 2.Nokta

2.Nokta: Hz.Peygamberin gaybden haber vermesi

İkinci nokta

Peygambere bildirilen umûr-u gaybiye, bir kısmı tafsil ile bildirilir. Bu kısımda hiç tasarruf edilmez ve karışamaz: Kur'ân'ın ve hadîs-i kudsînin muhkematı gibi.

Ve diğer bir kısmı icmal ile bildirilir, tafsilât ve tasviratı onun içtihadına havâle edilir: İmana girmeyen hâdisât-ı kevniyeye ve vukuat-ı istikbâliyeye dair hadîsler gibi. Bu kısımda, Peygamberimiz (Aleyhissalâtü Vesselâm) belâğatiyle, temsiller suretinde, sırr-ı teklif hikmetine muvafık tafsil ve tasvir eder. Meselâ, bir sohbette derin bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: *"Bu gürültü, yetmiş seneden beri Cehennem tarafına yuvarlanan bir taşın bu dakikada Cehennemin dibine yetişip düşmesinin gürültüsüdür."* Bu garip haberden beş altı dakika sonra birisi geldi, dedi: *"Ya Resulallah, yetmiş yaşında bulunan filân münafık vefat etti, Cehenneme gitti."* Peygamberin yüksek belîğâne kelâmının te'vilini gösterdi.

İhtar: Hakaik-i imaniyeye girmeyen cüz'î hâdisât-ı istikbaliye nazar-ı Nübüvvette ehemmiyetsizdir.

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme : 3.Nokta

Üçüncü nokta

İki Nüktedir.

Birincisi: Teşbihler ve temsiller suretinde rivayet edilen bir kısım hadîsler, mürûr-u zamanla avâmın nazarında hakikat telâkki edildiğinden, vâkıa mutabık çıkmıyor. Ayn-ı hakikat olduğu halde, vâkıa mutabakatı görünmüyor. Meselâ, Hamele-i Arş gibi arzın hamelesinden olan ***"Sevr"*** ve ***"Hut"*** namında ve misalinde iki melâike, koca bir öküz ve pek büyük bir balık tasavvur edilmiş.

İkincisi: Bir kısım hadîsler İslâmların ekseriyeti noktasında veya hükûmet-i İslâmiyenin veya merkez-i hilâfetin nokta-i nazarında vürud ettiği halde, umum ehl-i dünyaya şamil zannedilmiş ve bir cihette hususî bulunduğu halde, küllî ve âmm telâkki edilmiş. Meselâ rivayette vardır ki, *"Bir zaman gelecek, Allah Allah diyen kalmayacak."* Yani, "Zikirhaneler kapanacak ve Türkçe ezan ve kàmet okunacak" demektir.

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme : 4.Nokta

4.Nokta: Gaybi şeylerin gizli kalmasının hikmeti

Dördüncü nokta

Ecel ve mevt gibi umur-u gaybiye çok hikmet ve maslahat cihetiyle gizli kaldığı misillü, dünyanın sekeratı ve mevti ve nev-i beşerin ve cins-i hayvanın eceli ve vefatı olan kıyamet dahi çok maslahatlar için gizlenilmiş.

Evet, eğer ecel vakti muayyen olsaydı, yarı ömür gaflet-i mutlaka içinde ve yarıdan sonra, darağacına asılmak için her gün bir ayak daha onun tarafına atılmakla dehşet-i mutlaka içinde, havf ve recanın muvazene-i maslahatkârâne ve hakîmânesi bozulduğu gibi; aynen öyle de, dünyanın eceli ve sekeratı olan kıyamet vakti muayyen olsaydı, kurûn-u ûlâ ve vustâ fikr-i âhiretten pek az müteessir olacaktı. Ve kurûn-u uhrâ, dehşet-i mutlaka içinde bulunup ne hayat-ı dünyeviyenin lezzeti ve kıymeti kalır ve ne de havf ve reca içinde ihtiyar ile itaatkârâne olan ubudiyetin ehemmiyeti ve hikmeti bulunurdu. Hem eğer muayyen olsa, bir kısım hakaik-i imaniye bedahet derecesine girer, herkes ister istemez tasdik eder. İhtiyar ve irade ile bağlı olan sırr-ı teklif ve hikmet-i iman bozulur.

İşte bunun gibi çok maslahatlar için umûr-u gaybiye gizli kaldığından, herkes her dakikada hem ecelini, hem bekàsını düşündüğü için hem dünyaya, hem âhiretine çalışabildiği gibi, her asırda dahi hem kıyamet kopacağını, hem dünyanın devamını düşünebildiği için, hem dünyanın fâniliğinde hayat-ı bâkiyeye, hem hiç ölmeyecek gibi imaret-i dünyaya çalışabilir.

Hem de musibetlerin vakti muayyen olsaydı, musibet başına gelen adam, musibetin intizarında o gelen musibetin belki on mislinden ziyade mânevî bir musibet, o intizardan çekmemesi için, hikmet ve rahmet-i İlâhiye tarafından gizli, perdeli bırakılmış. Ve

ekser hâdisât-ı kevniye-i gaybiye böyle hikmetleri bulunduğundandır ki, gaybdan haber vermek yasak edilmiş.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1]

düsturuna karşı hürmetsizlik ve itaatsizlik etmemek içindir ki, medâr-ı teklif ve hakaik-i imaniyeden başka olan umûr-u gaybiyeden izn-i Rabbânî ile haber verenler dahi, yalnız işaret suretinde perdeli ve kapalı ihbar etmişler. Hattâ Tevrat ve İncil ve Zebur'da Peygamberimiz hakkında gelen müjdeler ve haberler dahi bir derece perdeli ve kapalı gelmiş ki, o kitapların bir kısım tâbileri te'vil edip iman etmediler. Fakat itikadât-ı imaniyeye giren meseleleri tasrihle ve tekrarla ihbar etmek ve açık bir surette tebliğ etmek hikmet-i teklifin muktezası olduğundan, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan ve Tercüman-ı Zîşânı (a.s.m.) umûr-u uhreviyeden tafsilen ve hâdisât-ı istikbaliye-i dünyeviyeden icmalen haber vermişler.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Mukaddeme : 5.Nokta

5.Nokta: Deccalin asrına ait harikalarden bahis

Beşinci nokta

Hem her iki deccalın, asırlarına ait olan harikaları, onların bahsiyle ve münasebetiyle rivayet edildiğinden, onların şahıslarından sudûr edeceği telâkki ve tevehhüm edilmesinden, o rivayet müteşabih olmuş, mânâsı gizlenmiş, meselâ tayyare ve şimendiferle gezmesi...

Hem meselâ, meşhur olmuş ki, *"İslâm Deccalı öldüğü vakit ona hizmet eden şeytan, İstanbul'da Dikilitaş'ta bütün dünyaya bağıracak ve herkes o sesi işitecek ki, O öldü."* Yani pek acip ve şeytanları dahi hayrette bırakan radyoyla bağırılacak, haber verilecek.

Hem Deccalın rejimine ve teşkil ettiği komitesine ve hükûmetine ait garip halleri ve dehşetli icraatı, onun şahsıyla münasebettar rivayet edilmesi cihetiyle mânâsı gizlenmiş. Meselâ, *"O kadar kuvvetlidir ve devam eder; yalnız Hazret-i İsa (a.s.) onu öldürebilir, başka çare olamaz"* rivayet edilmiş. Yani, onun mesleğini ve yırtıcı rejimini bozacak, öldürecek, ancak semâvî ve ulvî hâlis bir din İsevîlerde zuhur edecek ve hakikat-i Kur'âniyeye iktida ve ittihad eden bu İsevî dinidir ki, Hazret-i İsa Aleyhisselâmın nüzulüyle o dinsiz meslek mahvolur, ölür. Yoksa onun şahsı bir mikrop, bir nezle ile öldürülebilir.

Hem bir kısım râvîlerin kàbil-i hatâ içtihadlarıyla olan tefsirleri ve hükümleri, hadîs kelimelerine karışıp hadîs zannedilir, mânâ gizlenir. Vâkıa mutabakatı görünmez, müteşabih hükmüne geçer.

Hem eski zamanda, bu zaman gibi cemaatin ve cemiyetin şahs-ı mânevîsi inkişaf etmediğinden ve fikr-i infirâdî galip olduğundan, cemaatin sıfat-ı azîmesi ve büyük harekâtı o cemaatin başında bulunan şahıslara verildiği cihetiyle, o şahıslar, harika ve küllî

sıfatlara lâyık ve muvafık olmak için yüz derece cisminden ve kuvvetinden büyük bir acûbe cisim ve müthiş bir heykel ve çok harika bir kuvvet ve iktidar bulunmak lâzım geldiğinden öyle tasvir edilmiş. Vâkıa mutabakatı görünmüyor ve o rivayet müteşabih olur.

Hem iki deccalın sıfatları ve halleri ayrı ayrı olduğu halde, mutlak gelen rivayetlerde iltibas oluyor; biri, öteki zannedilir. Hem Büyük Mehdînin halleri sâbık mehdîlere işaret eden rivayetlere mutabık çıkmıyor, hadîs-i müteşabih hükmüne geçer. İmam-ı Ali (r.a.) yalnız İslâm Deccalından bahseder.

Sualar : 5.Sua : Meseleler

Meseleler: Yirmi Meseledir

Mukaddime bitti, meselelere başlıyoruz.

Şimdilik o hâdisât-ı gaybiyenin yüzer misallerinden, mülhidler tarafından avâmın akidelerini bozmak fikriyle işâa edilen yirmi üç Meseleleri, tevfik-i Rabbânî ile, gayet muhtasar bir surette beyan edilecek. Ve o Meseleler mülhidlerin tahmini gibi zarar vermemekle beraber, herbiri bir lem'a-i i'câz-ı Nebevî olduğu görünmekle ve hakikî te'villeri ispat ve izhar edilmekle akîde-i avâmı kuvvetlendirmeye mühim bir sebep olmasını rahmet-i Rabbânîden rica edip hatîâtımı ve galatatımı afv ve mağfiret altına almasını Rabb-i Rahîmimden niyaz ederim.

Beşinci Şuâ'ın İkinci Makamı ve Meseleleri

Haşiye: Aşağıda gelecek olan birinci mes'ele yazıldıktan hayli zaman sonra zuhur eden bir hadise tam te'vilini göstermiştir. Şöyle ki, hadiste *"O süfyan bir su içecek eli delinecek"* denilmiş. Yani bir çeşit su olan rakıyı su gibi çok içecek ve o sebebten batnı su tulumbası gibi olacak ve o hastalığı yüzünden zulüm ve hile ile topladığı milyonlarla mal, su gibi elinden akacak. Ecnebi doktorların boğazına girecek..

-Mesmu'atıma nazaran- üç senede üç milyona yakın lirayı tedavisine gâyet israf ile sarf eden bir insan asrımızda göründü. Bu hadisin te'vilini bende görünüz. Hayatının lisan-ı haliyle dedi.

Hem *"Bir su içecek eli delinecek"* olan kudsi söz ne kadar mani'dar ve mu'cizekâr ve yüksek ve cem'iyetli olduğunu vefatıyla bildirdi gitti.

•1.Mesele: Süfyan su içer, eli delinir
•2.Mesele: Deccalin alnında "haza kafir" yazar
•3.Mesele: Deccalin Cennet ve Cehennemi
•4.Mesele: Ahirzamanda Allah Allah diyen kalmaz
•5.Mesele: Bir kısım şahısların uluhiyet dava etmeleri
•6.Mesele: Fitne-i ahirzamanın dehşeti
•7.Mesele: Süfyanın büyük bir alim olması
•8.Mesele: İslam Deccaline Süfyan denilir
•9.Mesele: Süfyanın Şam taraflarında zuhuru
•10.Mesele: Deccal ve Süfyanın fevkalade iktidarları
•11.Mesele: Bir erkeğin kırk kadına nezareti
•12.Mesele: Deccalin günleri
•13.Mesele: Hz.İsanın büyük Deccali öldürmesi
•14.Mesele: Deccalin mühim kuvveti Yahudilerdir
•15.Mesele: Yecüc ve Mecüc
•16.Mesele: Deccalin bedenen azameti
•17.Mesele: Deccali bütün dünya işitir..
•18.Mesele: Bir gün istikamet, yarım gün istikametsizlik
•19.Mesele: Hz.Mehdi hakkındaki rivayetlerin ihtilafı
•20.Mesele: Güneşin batıdan doğması ve Dabbet-ül Arz

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 1.Mesele

1.Mesele: Süfyan su içer, eli delinir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Birinci mesele

Rivayette var ki, *“Âhirzamanın eşhas-ı mühimmesinden olan Süfyanın eli delinecek.”*

Allahu a’lem, bunun bir te’vili şudur ki: Sefahet ve lehviyat için gayet israf ile elinde mal durmaz, israfata akar. Darb-ı meselde deniliyor ki, “Filân adamın eli deliktir.” Yani çok müsriftir.

İşte, “Süfyan israfı teşvik etmekle, şiddetli bir hırs ve tamaı uyandırarak insanların o zayıf damarlarını tutup kendine musahhar eder” diye bu hadîs ihtar ediyor; “İsraf eden ona esir olur, onun dâmına düşer” diye haber verir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 2.Mesele

2.Mesele: Deccalin alnında "haza kafir" yazar

İkinci mesele

Rivayette var ki, *“Âhirzamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında ‘Hâzâ kâfir’ yazılmış bulunur.”*

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [1] bunun te’vili şudur ki: O Süfyan, kendi başına frenklerin serpuşunu koyup herkese de giydirir. Fakat cebir ve kanunla tâmim ettiğinden, o serpuş dahi secdeye gittiği için, inşaallah ihtida eder; daha herkes—yalnız istemeyerek—onu giymekle kâfir olmaz.

1.)Doğrusunu Allah Bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 3.Mesele

3.Mesele: Deccalin Cennet ve Cehennemi

Üçüncü mesele

Rivâyette var ki, *“Âhirzamanın müstebit hâkimleri, hususan Deccalın yalancı cennet ve cehennemleri bulunur.”*

اَلْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1] bunun bir te’vili şudur ki: Hükûmet dairesinde karşı karşıya kurulan ve birbirine bakan vaziyette bulunan hapishane ile lise mektebi, “Biri hûri ve gılmanın çirkin bir taklidi, diğeri azap ve zindan suretine girecek” diye bir işarettir.

1.)Gerçek bilgi ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 4.Mesele

4.Mesele: Ahirzamanda Allah Allah diyen kalmaz

Dördüncü mesele

Rivâyette var ki, *“Âhirzamanda Allah Allah diyecek kalmaz.”*

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1] bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: “Allah Allah Allah” deyip zikreden tekyeler, zikirhâneler, medreseler kapanacak ve ezan ve kàmet gibi şeâirde ismullah yerine başka isim konulacak demektir. Yoksa, umum insanlar küfr-ü mutlaka düşecekler demek değildir. Çünkü Allah’ı inkâr etmek, kâinatı inkâr etmek kadar akıldan uzaktır. Umum değil, belki ekser insanlarda dahi vukuunu akıl kabul etmez. Kâfirler Allah’ı inkâr etmiyorlar, yalnız sıfâtında hatâ ediyorlar.

Diğer bir te’vili şudur ki: Kıyamet kopmasının dehşetini görmemek için, mü’minlerin ruhları bir parça evvel kabzedilir. Kıyamet kâfirlerin başlarında patlar.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 5.Mesele

5.Mesele: Bir kısım şahısların uluhiyet dava etmeleri

Beşinci mesele

Rivayette vardır ki, *“Âhirzamanda Deccal gibi bir kısım şahıslar ulûhiyet dâva edecekler ve kendilerine secde ettirecekler.”*

Allahu a’lem, bunun bir te’vili şudur ki: Nasıl ki padişahı inkâr eden bir bedevî kumandan, kendinde ve başka kumandanlarda, hâkimiyetleri nisbetinde birer küçük padişahlık tasavvur eder. Aynen öyle de, tabiiyyun ve maddiyyun mezhebinin başına geçen o eşhas, kuvvetleri nisbetinde kendilerinde bir nevi rububiyet tahayyül ederler ve raiyetini kendi kuvveti için kendine ve heykellerine ubudiyetkârâne serfüru ettirirler, başlarını rükûa getirirler demektir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 6.Mesele

6.Mesele: Fitne-i ahirzamanın dehşeti

Altıncı mesele

Rivayette var ki, *“Fitne-i âhirzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefsine hâkim olmaz.”* Bunun için bin üç yüz sene zarfında emr-i Peygamberî ile bütün ümmet o fitneden istiâze etmiş, azab-ı kabirden sonra

مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ.. مِنْ فِتْنَةِ اٰخِرِ الزَّمَانِ [1]

vird-i ümmet olmuş.

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [2] bunun bir te’vili şudur ki: O fitneler nefisleri kendilerine çeker, meftun eder. İnsanlar ihtiyarlarıyla, belki zevkle irtikâp ederler. Meselâ, Rusya’da hamamlarda kadın-erkek beraber çıplak girerler. Ve kadın, kendi güzelliklerini göstermeye fıtraten çok meyyal olmasından, seve seve o fitneye atılır, baştan çıkar. Ve fıtraten cemâlperest erkekler dahi, nefsine mağlûp olup o ateşe sarhoşâne bir sürurla düşer, yanar. İşte dans ve tiyatro gibi o zamanın lehviyatları ve kebairleri ve bid’aları, birer câzibedarlıkla pervane gibi nefisperestleri etrafına toplar, sersem eder. Yoksa, cebr-i mutlakla olsa ihtiyar kalmaz, günah dahi olmaz.

1.)Mesih Deccalın fitnesinden... Ahirzaman fitnesinden... (Sana sığınıyoruz Allah’ım). (Buhari, Daavât: 37, 39, 44, 45, 46, Ezan: 149, Cenâiz: 88, Fiten: 26; Müslim, Mesâcid: 127, 128, 130-134; Müsned, 6:139)
2.)Doğrusunu Allah Bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 7.Mesele

7.Mesele: Süfyanın büyük bir alim olması

Yedinci mesele

Rivayette var ki, *“Süfyan büyük bir âlim olacak, ilimle dalâlete düşer. Ve çok âlimler ona tâbi olacaklar.”*

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1] bunun bir te’vili şudur ki: Başka padişahlar gibi ya kuvvet ve kudret veya kabile ve aşiret veya cesaret ve servet gibi vasıta-i saltanat olmadığı halde, zekâvetiyle ve fenniyle ve siyasî ilmiyle o mevkii kazanır ve aklıyla çok âlimlerin akıllarını teshir eder, etrafında fetvacı yapar. Ve çok muallimleri kendine taraftar eder ve din derslerinden tecerrüt eden maarifi rehber edip tâmimine şiddetle çalışır, demektir.

1.)Gerçek bilgi ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 8.Mesele

8.Mesele: İslam Deccaline Süfyan denilir

Sekizinci mesele

Rivayetler, *"Deccalın dehşetli fitnesi İslâmlarda olacağını.."* gösterir ki, bütün ümmet istiâze etmiş.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1] Bunun bir te'vili şudur ki: İslâmların Deccalı ayrıdır. Hattâ bir kısım ehl-i tahkik, İmam-ı Ali'nin (r.a.) dediği gibi demişler ki: *"Onların Deccalı Süfyandır, İslâmlar içinde çıkacak, aldatmakla iş görecek."* Kâfirlerin Büyük Deccalı ayrıdır.Yoksa Büyük Deccalın cebir ve ceberut-u mutlakına karşı itaat etmeyen şehid olur ve istemeyerek itaat eden kâfir olmaz, belki günahkâr da olmaz.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 9.Mesele

9.Mesele: Süfyanın Şam taraflarında zuhuru

Dokuzuncu mesele

Rivayetlerde, vukuat-ı Süfyaniye ve hâdisât-ı istikbaliye Şam'ın etrafında ve Arabistan'da tasvir edilmiş.

Allahu a'lem, bunun bir te'vili şudur ki: Merkez-i hilâfet eski zamanda Irak'ta ve Şam'da ve Medine'de bulunduğundan, râvîler kendi içtihadlarıyla, daimî öyle kalacak gibi mânâ verip, merkez-i Hükûmet-i İslâmiye yakınlarında tasvir etmişler, Halep ve Şam demişler. Hadîsin mücmel haberlerini, kendi içtihadlarıyla tafsil etmişler.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 10.Mesele

10.Mesele: Deccal ve Süfyanın fevkalade iktidarları

Onuncu mesele

Rivayetlerde, eşhas-ı âhirzamanın fevkalâde iktidarlarından bahsedilmiş.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1] bunun te'vili şudur ki: O şahısların temsil ettikleri mânevî şahsiyetin azametinden kinâyedir. Bir vakit Rusya'yı mağlûp eden Japon Başkumandanının sûreti, bir ayağı Bahr-i Muhitte, diğer ayağı Port Arthur Kalesinde olarak gösterildiği gibi, şahs-ı mânevînin dehşetli azameti, o şahsiyetin mümessilinde, hem o mümessilin büyük heykellerinde gösteriliyor. Amma fevkalâde ve harika iktidarları ise, ekser icraatları tahribat ve müştehiyât olduğundan, fevkalâde bir iktidar görünür. Çünkü tahrip kolaydır. Bir kibrit bir köyü yakar. Müştehiyat ise, nefisler taraftar olduğundan çabuk sirayet eder.

1.)Gerçek bilgi ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 11.Mesele

11.Mesele: Bir erkeğin kırk kadına nezareti

On Birinci mesele

Rivayette var ki, *“Âhirzamanda bir erkek kırk kadına nezaret eder.”*

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [1] bunun iki te’vili var:

Birisi: O zamanda meşru nikâh azalır veya Rusya’daki gibi kalkar. Bir tek kadına bağlanmaktan kaçıp başıboş kalan, kırk bedbaht kadınlara çoban olur.

İkinci te’vili: O fitne zamanında, harplerde erkeklerin çoğu telef olmasından, hem bir hikmete binaen ekser tevellüdat kızlar bulunmasından kinayedir. Belki hürriyet-i nisvan ve tam serbestiyetleri kadınlık şehvetini şiddetle ateşlendirdiğinden fıtratça erkeğine galebe eder; veledi kendi suretine çekmeye sebebiyet verdiğinden, emr-i İlâhî ile kızlar pek çok olur.

1.)Doğrusunu Allah Bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 12.Mesele

12.Mesele: Deccalin günleri

On İkinci mesele

Rivayetlerde var ki, *“Deccalın birinci günü bir senedir, ikinci günü bir ay, üçüncü günü bir hafta, dördüncü günü bir gündür.”*

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1] Bunun iki te’vili vardır:

Birisi: Büyük Deccalın kutb-u şimâlî dairesinde ve şimal tarafında zuhur edeceğine kinaye ve işarettir. Çünkü kutb-u şimâlînin mevkiinde bütün sene, bir gece bir gündüzdür. Bir gün şimendiferle bu tarafa gelse, yaz mevsiminde bir ay mütemadiyen güneş gurub etmez. Daha bir gün otomobil ile gelse, bir haftada daima güneş görünür. Ben Rusya’daki esaretimde bu mevkie yakın bulunuyordum. Demek Büyük Deccal, şimalden bu tarafa tecavüz edeceğini mu’cizâne bir ihbardır.

İkinci te’vili ise: Hem Büyük Deccalın, hem İslâm Deccalının üç devre-i istibdatları mânâsında üç eyyam var. “Bir günü, bir devre-i hükûmetinde öyle büyük icraat yapar ki, üç yüz sene yapılmaz. İkinci günü, yani ikinci devresi, bir senede, otuz senede yapılmayan işleri yaptırır. Üçüncü günü ve devresi, bir senede yaptığı tebdiller on senede yapılmaz. Dördüncü günü ve devresi âdileşir, bir şey yapmaz, yalnız vaziyeti muhafazaya çalışır” diye, gayet yüksek bir belâğatla ümmetine haber vermiş.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 13.Mesele

13.Mesele: Hz.İsanın büyük Deccali öldürmesi

On Üçüncü mesele

Kat'î ve sahih rivayette var ki, *"İsa Aleyhisselâm Büyük Deccalı öldürür."*

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1] bunun da iki vechi var:

Bir vechi şudur ki: Sihir ve manyetizma ve ispritizma gibi istidracî harikalarıyla kendini muhafaza eden ve herkesi teshir eden o dehşetli Deccalı öldürebilecek, mesleğini değiştirecek, ancak harika ve mu'cizatlı ve umumun makbulü bir zât olabilir ki, o zât, en ziyade alâkadar ve ekser insanların peygamberi olan Hazret-i İsa Aleyhisselâmdır.

İkinci vechi şudur ki: Şahs-ı İsa Aleyhisselâmın kılıncıyla maktul olan şahs-ı Deccalın, teşkil ettiği dehşetli maddiyyunluk ve dinsizliğin azametli heykeli ve şahs-ı mânevîsini öldürecek ve inkâr-ı ulûhiyet olan fikr-i küfrîsini mahvedecek ancak İsevî ruhânileridir ki, o ruhâniler din-i İsevînin hakikatini hakikat-i İslâmiye ile mezc ederek o kuvvetle onu dağıtacak, mânen öldürecek. Hattâ, *"Hazret-i İsa Aleyhisselâm gelir, Hazret-i Mehdîye namazda iktida eder, tâbi olur"* diye rivayeti, bu ittifaka ve hakikat-i Kur'âniyenin metbuiyetine ve hâkimiyetine işaret eder.

1.)Gerçek bilgi ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 14.Mesele

14.Mesele: Deccalin mühim kuvveti Yahudilerdir

On Dördüncü mesele

Rivayette var ki, *“Deccalın mühim kuvveti Yahudidir. Yahudiler severek tâbi olurlar.”*

Allahu a’lem, diyebiliriz ki, bu rivayetin bir parça te’vili Rusya’da çıkmış. Çünkü, her hükûmetin zulmünü gören Yahudiler, Almanya memleketinde kesretle toplanıp intikamlarını almak için, komünist komitesinin tesisinde mühim bir rol ile Yahudi milletinden olan Troçki namında dehşetli bir adamı, Rusya’nın Başkumandanlığına ve terbiyegerdeleri olan meşhur Lenin’den sonra Rus hükûmetinin başına geçirerek Rusya’nın başını patlatıp bin senelik mahsulâtını yaktırdılar. Büyük Deccalın komitesini ve bir kısım icraatını gösterdiler. Ve sair hükûmetlerde dahi ehemmiyetli sarsıntılar verip karıştırdılar.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 15.Mesele

15.Mesele: Yecüc ve Mecüc

On Beşinci mesele

Ye’cüc ve Me’cüc hâdisâtının icmali Kur’ân’da olduğu gibi, rivayette bir kısım tafsilât var. Ve o tafsilât ise, Kur’ân’ın muhkematından olan icmali gibi muhkem değil, belki bir derece müteşabih sayılır. Onlar te’vil isterler. Belki râvîlerin içtihadları karışmasıyla, tabir isterler.

Evet, لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ bunun bir te’vili şudur ki: Kur’ân’ın lisan-ı semâvîsinde ***“Ye’cüc”*** ve ***“Me’cüc”*** namı verilen Mançur ve Moğol kabileleri, eski zamanda Çin-i Maçin’den bir kısım başka kabileleri beraber alarak kaç defa Asya ve Avrupa’yı hercümerc ettikleri gibi, gelecek zamanlarda dahi dünyayı zîr ü zeber edeceklerine işaret ve kinayedir. Hattâ şimdi de komünistlik içindeki anarşistin ehemmiyetli efradı onlardandır.

Evet, ihtilâl-i Fransevîde hürriyetperverlik tohumuyla ve aşılamasıyla sosyalistlik türedi, tevellüd etti. Ve sosyalistlik ise bir kısım mukaddesatı tahrip ettiğinden, aşıladığı fikir, bilâhare bolşevikliğe inkılâp etti. Ve bolşeviklik dahi çok mukaddesat-ı ahlâkiye ve kalbiye ve insaniyeyi bozduğundan, elbette, ektikleri tohumlar hiçbir kayıt ve hürmet tanımayan anarşistlik mahsulünü verecek. Çünkü kalb-i insanîden hürmet ve merhamet çıksa, akıl ve zekâvet, o insanları gayet dehşetli ve gaddar canavarlar hükmüne geçirir; daha siyasetle idare edilmez. Ve anarşistlik fikrinin tam yeri ise, hem mazlum kalabalıklı, hem medeniyette ve hâkimiyette geri kalan çapulcu kabileler olacak. Ve o şeraite muvafık insanlar ise, Çin-i Maçin’de kırk günlük bir mesafede yapılan ve Acaib-i Seb’a-i Âlemden birisi bulunan Sedd-i Çinînin binasına sebebiyet veren Mançur ve Moğol ve bir kısım Kırgız kabileleridir ki, Kur’ân’ın

mücmel haberini tefsir eden Zât-ı Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm) mu’cizâne ve muhakkikane haber vermiş.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 16.Mesele

16.Mesele: Deccalin bedenen azameti

On Altıncı mesele

Rivayette var ki: İsa Aleyhisselâm Deccalı öldürdüğü münasebetiyle, *“Deccalın fevkalâade büyük ve minareden daha yüksek bir azamet-i heykelde ve Hazret-i İsa Aleyhisselâm ona nisbeten çok küçük bulunduğunu”* gösterir.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1] Bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: İsa Aleyhisselâmı nur-u iman ile tanıyan ve tâbi olan cemaat-i ruhâniye-i mücahidînin kemiyeti, Deccalın mektepçe ve askerce ilmî ve maddî ordularına nisbeten çok az ve küçük olmasına işaret ve kinayedir.

1.)Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 17.Mesele

17.Mesele: Deccali bütün dünya işitir..

On Yedinci mesele

Rivayette var ki, *“Deccal çıktığı gün bütün dünya işitir ve kırk günde dünyayı gezer ve harikulâde bir eşeği vardır.”*

Allahu a’lem, bu rivayetler tamamen sahih olmak şartıyla te’villeri şudur: Bu rivayetler mu’cizâne haber verir ki, “Deccal zamanında vasıta-i muhabere ve seyahat o derece terakki edecek ki, bir hâdise bir günde umum dünyada işitilecek. Radyo ile bağırır, şark-garp işitir ve umum ceridelerinde okunacak. Ve bir adam kırk günde dünyayı devredecek ve yedi kıt’asını ve yetmiş hükûmetini görecek ve gezecek” diye, zuhurundan on asır evvel telgraf, telefon, radyo, şimendifer, tayyareden mu’cizâne haber verir.

Hem Deccal, deccallık haysiyetiyle değil, belki gayet müstebit bir kral sıfatıyla işitilir. Ve gezmesi de her yeri istilâ etmek için değil, belki fitneyi uyandırmak ve insanları baştan çıkarmak içindir. Ve bindiği merkebi ve himarı ise, ya şimendiferdir ki bir kulağı ve bir başı cehennem gibi ateş ocağı, diğer kulağı yalancı cennet gibi güzelce tezyin ve tefriş edilmiş. Düşmanlarını ateşli başına, dostlarını ziyafetli başına gönderir. Veyahut onun eşeği, merkebi, dehşetli bir otomobildir veya tayyaredir veyahut—sükût lâzım!

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 18.Mesele

18.Mesele: Bir gün istikamet, yarım gün istikametsizlik

On Sekizinci mesele

Rivayette var ki, *“Ümmetim istikametle gitse, ona bir gün var.”* Yani,

فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ [1]

âyetinin sırrıyla, bin sene hâkimâne ve mükemmel yaşayacak. Eğer istikamette gitmezse, ona yarım gün var. Yani, ancak beş yüz sene kadar hâkimiyeti ve galibiyeti muhafaza eder.

Allahu a’lem, bu rivâyet kıyametten haber vermek değil, belki İslâmiyetin galibâne hâkimiyetinden ve hilâfetin saltanatından bahseder ki, ayn-ı hakikat ve bir mu’cize-i gaybiye olarak aynen öyle çıkmış. Çünkü hilâfet-i Abbâsiyenin âhirinde, onun ehl-i siyaseti istikameti kaybettiği için, beş yüz sene kadar yaşamış. Fakat ümmetin heyet-i mecmuası ise, istikameti kaybetmediğinden, hilâfet-i Osmaniye imdada gelip bin üç yüz sene kadar hâkimiyeti devam ettirmiş. Sonra Osmanlı siyasiyyunları dahi istikameti muhafaza edemediğinden, o da ancak (hilâfetle) beş yüz sene yaşayabilmiş. Bu hadîsin mu’cizâne ihbarını, hilâfet-i Osmâniye kendi vefatıyla tasdik etmiş. Bu hadîsi başka risalelerde dahi bahsettiğimizden burada kısa kesiyoruz.

1.) Sizin gününüzle bin sene kadar uzun olan kıyâmet gününde… (Secde Sûresi, 32:5)

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 19.Mesele

19.Mesele: Hz.Mehdi hakkındaki rivayetlerin ihtilafı

On Dokuzuncu mesele

Rivayetlerde, âhirzamanın alâmetlerinden olan ve Âl-i Beyt-i Nebevîden Hazret-i Mehdînin (Radıyallahu Anh) hakkında ayrı ayrı haberler var. Hattâ bir kısım ehl-i ilim ve ehl-i velâyet, eskide onun çıkmasına hükmetmişler.

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [1] bu ayrı ayrı rivayetlerin bir te'vili şudur ki: Büyük Mehdînin çok vazifeleri var. Ve siyaset âleminde, diyanet âleminde, saltanat âleminde, cihad âlemindeki çok dâirelerde icraatları olduğu gibi, herbir asır, me'yusiyet vaktinde kuvve-i maneviyesini teyid edecek bir nevi Mehdîye veyahut Mehdînin onların imdadına o vakitte gelmek ihtimaline muhtaç olduğundan, rahmet-i İlâhiye ile her devirde, belki her asırda bir nevi Mehdî Âl-i Beytten çıkmış, ceddinin şeriatını muhafaza ve sünnetini ihya etmiş. Meselâ, siyaset âleminde Mehdî-i Abbâsî ve diyanet âleminde Gavs-ı Âzam ve Şah-ı Nakşibend ve aktâb-ı erbaa ve on iki imam gibi büyük Mehdînin bir kısım vazifelerini icra eden zâtlar dahi, Mehdî hakkında gelen rivâyetlerde, medâr-ı nazar Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olduğundan, rivayetler ihtilâf ederek, bir kısım ehl-i hakikat demiş: *"Eskide çıkmış."* Her ne ise... Bu mesele Risale-i Nur'da beyan edildiğinden, onu ona havale ile burada bu kadar deriz ki:

Dünyada mütesanit hiçbir hanedan ve mütevafık hiçbir kabile ve münevver hiçbir cemiyet ve cemaat yoktur ki, Âl-i Beytin hanedanına ve kabilesine ve cemiyetine ve cemaatine yetişebilsin.

Evet, yüzer kudsî kahramanları yetiştiren ve binler mânevî kumandanları ümmetin başına geçiren ve hakikat-i Kur'âniyenin

mayasıyla ve imanın nuruyla ve İslâmiyetin şerefiyle beslenen, tekemmül eden Âl-i Beyt, elbette âhirzamanda, şeriat-ı Muhammediyeyi ve hakikat-ı Furkaniyeyi ve sünnet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ihya ile, ilân ile, icra ile, başkumandanları olan Büyük Mehdînin kemâl-i adaletini ve hakkaniyetini dünyaya göstermeleri gayet mâkul olmakla beraber, gayet lâzım ve zarurî ve hayat-ı içtimaiye-i insaniyedeki düsturların muktezasıdır.

1.)Doğrusunu Allah Bilir.

Sualar : 5.Sua : Meseleler : 20.Mesele

20.Mesele: Güneşin batıdan doğması ve Dabbet-ül Arz

Yirminci mesele

Güneşin mağripten çıkması ve zeminden dâbbetü'l-arzın zuhurudur.

Amma güneşin mağripten tulûu ise, bedahet derecesinde bir alâmet-i kıyamettir. Ve bedaheti için, aklın ihtiyarı ile bağlı olan tevbe kapısını kapayan bir hâdise-i semâviye olduğundan, tefsiri ve mânası zâhirdir, te'vile ihtiyacı yoktur. Yalnız bu kadar var ki:

Allahu a'lem, o tulûun sebeb-i zâhirîsi: Küre-i arz kafasının aklı hükmünde olan Kur'ân onun başından çıkmasıyla zemin divâne olup, izn-i İlâhî ile başını başka seyyareye çarpmasıyla hareketinden geri dönüp, garptan şarka olan seyahatini irade-i Rabbânî ile şarktan garba tebdil etmekle güneş garptan tulûa başlar. Evet, arzı şems ile, ferşi Arş ile kuvvetli bağlayan hablullahi'l-metîn olan Kur'ân'ın kuvve-i câzibesi kopsa, küre-i arzın ipi çözülür, başıboş, serseri olup aksiyle ve intizamsız hareketinden güneş garptan çıkar. Hem müsademe neticesinde emr-i İlâhî ile kıyamet kopar diye bir te'vili vardır.

Amma "dâbbetü'l-arz": Kur'ân'da, gayet mücmel bir işaret ve lisan-ı halinden kısacık bir ifade, bir tekellüm var. Tafsili ise, ben şimdilik, başka mes'eleler gibi kat'î bir kanaatle bilemiyorum. Yalnız bu kadar diyebilirim:

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ [1]

Nasıl ki kavm-i Firavuna çekirge âfâtı ve bit belâsı ve Kâbe tahribine çalışan kavm-i Ebrehe'ye ebâbil kuşları musallat olmuşlar. Öyle de, Süfyanın ve deccalların fitneleriyle bilerek, severek isyan ve tuğyana ve Ye'cüc ve Me'cüc'ün anarşistliği ile fesada ve canavarlığa giden ve dinsizliğe, küfür ve küfrana düşen insanların

akıllarını başlarına getirmek hikmetiyle arzdan bir hayvan çıkıp musallat olacak, zîr ü zeber edecek. Allahu a’lem, o dâbbe bir nevidir. Çünkü, gayet büyük birtek şahıs olsa, her yerde herkese yetişmez. Demek, dehşetli bir taife-i hayvaniye olacak. Belki,

اِلاَّ دَابَّةُ الاَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ [2]

âyetinin işaretiyle o hayvan, dâbbetü’l-arz denilen ağaç kurtlarıdır ki; insanların kemiklerini ağaç gibi kemirecek, insanın cisminde dişinden tırnağına kadar yerleşecek. Mü’minler iman bereketiyle ve sefahet ve su-i istimalâttan tecennübleriyle kurtulmasına işareten, âyet, iman hususunda o hayvanı konuşturmuş.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْنَا [3]
سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [4]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Gaybı ancak Allah bilir.
2.)Asâsını kemirmekte olan bir ağaç kurdu. (Sebe’ Sûresi, 34:14)
3.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 5.Sua : Uc Mesele

Üç Küçük Mesele

Sabık yirmi adet meselelere bir tetimme olarak

Üç Küçük Meseledir

- 1.Mesele: Deccal ve Hz.İsa'ya Mesih denilmesi
- 2.Mesele: Her iki Deccale uluhiyet verilmesi
- 3.Mesele: Medar-ı ibret üç hadisedir.

Sualar : 5.Sua : Uc Mesele : 1.Mesele

1.Mesele: Deccal ve Hz.İsa'ya Mesih denilmesi

Birinci mesele

Rivayetlerde Hazret-i İsa Aleyhisselama ***"Mesih"*** namı verildiği gibi her iki Deccala dahi ***"Mesih"*** namı verilmiş ve bütün rivayetlerde

مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ.. مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ [1]

denilmiş. Bunun hikmeti ve te'vili nedir?

Elcevap: Allahu a'lem, bunun hikmeti şudur ki: Nasıl ki emr-i İlâhî ile İsa Aleyhisselâm, şeriat-ı Mûseviyede bir kısım ağır tekâlifi kaldırıp şarap gibi bazı müştehiyâtı helâl etmiş; aynen öyle de, büyük Deccal, şeytanın iğvâsı ve hükmüyle şeriat-ı İseviyenin ahkâmını kaldırıp Hıristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden rabıtaları bozarak anarşistliğe ve Ye'cüc ve Me'cüc'e zemin hazır eder. Ve İslâm Deccalı olan "Süfyan" dahi, şeriat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) ebedî bir kısım ahkâmını nefis ve şeytanın desiseleriyle kaldırmaya çalışarak, hayat-ı beşeriyenin maddî ve mânevî rabıtalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak hürmet ve merhamet gibi nuranî zincirleri çözer, hevesat-ı müteaffine bataklığında birbirine saldırmak için cebrî bir serbestiyet ve ayn-ı istibdat bir hürriyet vermek ile dehşetli bir anarşistliğe meydan açar ki, o vakit o insanlar gayet şiddetli bir istibdattan başka zapt altına alınamaz.

1.)Mesih Deccalın şerrinden ... Mesih Deccalın şerrinden. (Buhârî, Ezan: 149; Cenâiz: 88; Tirmizî, Dua: 70, 76, 132; Müsned: 2:185, 186, 414, 416.)

Sualar : 5.Sua : Uc Mesele : 2.Mesele

2.Mesele: Her iki Deccale uluhiyet verilmesi

İkinci mesele

Rivayetlerde, her iki Deccalın harikulâde icraatlarından ve pek fevkalâde ikti-darlarından ve heybetlerinden bahsedilmiş. Hattâ bedbaht bir kısım insanlar, onlara bir nevi ulûhiyet isnad eder diye haber verilmiş. Bunun sebebi nedir?

Elcevap: اَلْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ icraatları büyük ve hârikulâde olması ise: Ekser tahribat ve hevesata sevkiyat olduğundan, kolayca harikulâde öyle işler yaparlar ki, bir rivayette, *“Bir günleri bir senedir.”* Yani, bir senede yaptıkları işleri üç yüz senede yapılmaz denilmiş. Ve iktidarları pek fevkalâde görülmesi ise, dört cihet ve sebebi var:

Birincisi: İstidrac eseri olarak, müstebidâne olan koca hükûmetlerinde, cesur orduların ve faal milletin kuvvetiyle vukua gelen terakkiyat ve iyilikler haksız olarak onlara isnad edilmesiyle, binler adam kadar bir iktidar onların şahıslarında tevehhüm edilmeye sebep olur. Halbuki, hakikaten ve kaideten, bir cemaatin hareketiyle vücuda gelen müsbet mehâsin ve şeref ve ganimet o cemaate taksim edilir ve efradına verilir. Ve seyyiat ve tahribat ve zayiat ise, reisinin tedbirsizliğine ve kusurlarına verilir. Meselâ, bir tabur bir kal’ayı fethetse, ganimet ve şeref süngülerine aittir. Ve menfî tedbirlerle zayiatlar olsa, kumandanlarına aittir.

İşte hak ve hakikatin bu düstur-u esasiyesine bütün bütün muhalif olarak müsbet terakkiyat ve hasenat o müthiş başlara ve menfî icraat ve seyyiat bîçare milletlerine verilmesiyle, nefret-i âmmeye lâyık olan o şahıslar, istidrac cihetiyle, ehl-i gaflet tarafından bir muhabbet-i umumiyeye mazhar olurlar.

İkinci cihet ve sebep: Her iki Deccal, âzamî bir istibdat ve âzamî bir zulüm ve âzamî bir şiddet ve dehşetle hareket ettiklerinden, âzamî bir iktidar görünür. Evet, öyle acip bir istibdat ki, kanunlar perdesinde herkesin vicdanına ve mukaddesatına, hattâ elbisesine müdahale ederler. (Zannederim, asr-ı âhirde İslâm ve Türk hürriyetperverleri, bir hiss-i kablelvuku ile bu dehşetli istibdadı hissederek oklar atıp hücum etmişler. Fakat çok aldanıp yanlış bir hedef ve hatâ bir cephede hücum göstermişler.) Hem öyle bir zulüm ve cebir ki, bir adamın yüzünden yüz köyü harap ve yüzer mâsumları tecziye ve tehcir ile perişan eder.

Üçüncü cihet ve sebep: Her iki Deccal, Yahudinin İslâm ve Hıristiyan aleyhinde şiddetli bir intikam besleyen gizli komitesinin muavenetini ve kadın hürriyetlerinin perdesi altındaki dehşetli bir diğer komitenin yardımını, hattâ İslâm Deccalı masonların komitelerini aldatıp müzaheretlerini kazandıklarından, dehşetli bir iktidar zannedilir. Hem bazı ehl-i velâyetin istihracatıyla anlaşılıyor ki, İslâm devletinin başına geçecek olan Süfyanî Deccal ise, gayet muktedir ve dahi ve faal ve gösterişi istemeyen ve şahsî olan şan ve şerefe ehemmiyet vermeyen bir sadrâzam ve gayet cesur ve iktidarlı ve metin ve cevval ve şöhretperestliğe tenezzül etmeyen bir serasker bulur, onları teshir eder. Onların fevkalâde ve dâhiyâne icraatlarını, riyasızlıklarından istifade ile kendi şahsına isnat ve o vasıtayla koca ordunun ve hükûmetin teceddüt ve inkılâp ve harb-i umumî inkılâbından gelen şiddet-i ihtiyacın sevkiyle işledikleri terakkiyatı şahsına isnad ettirerek şahsında pek acip ve harika bir iktidar bulunduğunu meddahlar tarafından işâa ettirir.

Dördüncü cihet ve sebep: Büyük Deccalın, ispritizma nevinden teshir edici hassaları bulunur. İslâm Deccalının dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Hattâ, rivayetlerde *“Deccalın bir gözü kördür”* diye nazar-ı dikkati gözüne çevirerek Büyük Deccalın bir gözü kör ve ötekinin bir gözü, öteki göze nisbeten kör hükmünde olduğunu hadîste kaydetmekle, onlar kâfir-i mutlak bulunduğundan, yalnız münhasıran bu dünyayı görecek bir tek gözü var ve âkıbeti ve âhireti görebilecek gözleri olmamasına işaret eder.

Ben bir mânevî âlemde İslâm Deccalını gördüm. Yalnız birtek gözünde teshirci bir manyetizma gözümle müşahede ettim ve onu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkâr-ı mutlaktan çıkan bir cüret

ve cesaretle mukaddesata hücum eder. Avâm-ı nâs hakikat-ı hali bilmediklerinden, harikulâde iktidar ve cesaret zannederler.

Hem şanlı ve kahraman bir millet, mağlûbiyeti hengâmında, böyle istidraçlı ve şanlı ve tali'li ve muvaffakiyetli ve kurnaz bir kumandanı bulunduğundan, gizli ve dehşetli olan mâhiyetine bakmayarak, kahramanlık damarıyla onu alkışlar, başına kor, seyyielerini örtmek ister. Fakat kahraman ve mücahid ordunun ve dindar milletin ruhundaki nur-u iman ve Kur'ân ışığıyla hakikat-ı hali göreceği ve o kumandanın çok dehşetli tahribatını tamire çalışacağı rivayetlerden anlaşılır.

1.)Gerçek bilgi ancak Allah katındadır. (Mülk Sûresi, 67:26)

Sualar : 5.Sua : Uc Mesele : 3.Mesele

3.Mesele: Medar-ı ibret üç hadisedir.

Üçüncü Küçük Mesele

Medâr-ı ibret üç hâdisedir.

Birinci hâdise: Bir zaman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ömer Radıyallahu Anh'a Yahudi çocukları içinde birisini gösterdi, "İşte sureti" dedi. Hazret-i Ömer Radiyallahu Anh, "Öyle ise ben bunu öldüreceğim" dedi. Ferman etti: "Eğer bu Süfyan ve İslâm Deccalı olsa, sen öldüremezsin; eğer o olmazsa, onun suretiyle öldürülmez."

Bu rivayet işaret eder ki, onun sureti, hâkimiyeti zamanında çok şeylerde görüneceği gibi, kendisi Yahudiler içinde tevellüt edecek. Gariptir ki, onun suretindeki bir çocuğu katledecek derecede ona hiddet ve adavet eden Hazret-i Ömer (Radıyallahu Anh), o Süfyan'ın en çok beğendiği ve takdir ettiği ve çok defa ondan senâkârâne bahsedeceği bir memdûhu Hazret-i Ömer'le çıkmış.

İkinci hâdise: O İslâm Deccalı, "Sûre-i [1] وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ mânâsını merak edip soruyor" diye çoklar nakletmişler.

Gariptir ki, bu sûrenin akîbinde olan [2] اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ sûresinde [3] اِنَّ الاِنْسَانَ لَيَطْغٰى cümlesi, onun aynı zamanına ve şahsına cifirle ve mânâsıyla işaret ettiği gibi, ehl-i salâta ve camilere tâğiyâne tecavüz edeceğini gösteriyor. Demek o istidraçlı adam, küçük bir sûreyi kendiyle alâkadar hisseder. Fakat yanlış eder, komşusunun kapısını çalar.

Üçüncü hâdise: Bir rivayette, “İslâm Deccalı Horasan taraflarından zuhur edecek”4 denilmiş.

[4] لاَيَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ bunun bir te’vili şudur ki: Şarkın en cesur ve kuvvetli ve kesretli kavmi ve İslâmiyetin en kahraman ordusu olan Türk milleti, o rivayet zamanında Horasan taraflarında bulunup daha Anadolu’yu vatan yapmadığından, o zamandaki meskenini zikretmekle Süfyanî Deccal onların içinde zuhur edeceğine işaret eder.

Gariptir, hem çok gariptir: Yedi yüz sene müddetinde İslâmiyetin ve Kur’ân’ın elinde şeref-şiar, bârika-âsâ bir elmas kılınç olan Türk milletini ve Türkçülüğü, muvakkaten İslâmiyetin bir kısım şeâirine karşı istimal etmeye çalışır! Fakat muvaffak olmaz, geri çekilir. Kahraman ordu, dizginini onun elinden kurtarıyor diye rivayetlerden anlaşılıyor.

[5] وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ لاَيَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّاللهُ

1.)Yemin olsun incire ve zeytine. (Tîn Sûresi, 95:1)
2.)Rabbinin ismiyle oku. Alâk Sûresi, 96:1)
3.)Muhakkak ki insan azgınlaşır. (Alâk Sûresi, 96:6)
4.)Gaybı ancak Allah bilir.
5.)Doğrusunu Allah Bilir.. Gaybı ancak Allah bilir.

Sualar : 6.Sua

6.Şua: İki Nüktedir

Altıncı Şuâ

Yalnız İki Nüktedir.

Namazdaki teşehhüdde bulunan

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلتَّحِيَّاتُ اَلْمُبَارَكَاتُ اَلصَّلَوَاتُ اَلطَّيِّبَاتُ [2]
لِلّٰهِ

ilâ âhirenin iki noktasına gelen iki suâle iki cevaptır. Teşehhüdün sâir hakikatlerinin beyanı başka vakte tâlik edilerek bu Altıncı Şuâda yüzer nüktesinden yalnız İki Nüktesi muhtasar bir sûrette beyan edilecek.

- 1.Nükte: Teşehhüdde Tahiyyat okunması
- 2.Nükte: Teşehhüdde Salli-Barik okunması

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Bütün tahiyyeler, bütün mübarek şeyler, bütün salâvat ve duâlar ve bütün kelimat-ı tayyibe Allah'a mahsustur. (Buhari, Ezân: 148, 150, el-Amel Fi's-Salât: 4, İsti'zân: 3, 28, Da'avât: 16, Tevhîd: 5; Müslim, Salât: 56, 60, 62; Ebû Dâvud, Salât: 178; Tirmizî, Salât: 100, Nikâh: 17; Nesâî, Tatbîk: 23, Sehv: 41, 43-45, 56, 100-104; İbn-i Mâce, İkâme: 24; Nikâh: 19; Dârimî, Salât: 84, 92; Muvatta', Nidâ': 53, 55; Müsned, 1:292, 376, 382-4:409)

Sualar : 6.Sua : 1.Nükte

1.Nükte: Teşehhüdde Tahiyyat okunması

Birinci Sual

Teşehhüdün mübarek kelimâtı, Mirac gecesinde Cenâb-ı Hak ile Resulünün bir mükâlemeleri olduğu halde, namazda okunmasının hikmeti nedir?

Elcevap: Her mü'minin namazı, onun bir nevi miracı hükmündedir. Ve o huzura lâyık olan kelimeler ise Mirac-ı Ekber-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmda söylenen sözlerdir. Onları zikretmekle o kudsî sohbet tahattur edilir. O tahatturla o mübarek kelimelerin mânâları cüz'iyetten külliyete çıkar ve o kudsî ve ihâtalı mânâlar tasavvur edilir veya edilebilir. Ve o tasavvur ile kıymeti ve nuru teâlî edip genişlenir.

Meselâ: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o gecede Cenâb-ı Hakka karşı selâm yerinde [1] اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ demiş. Yani, "Bütün zîhayatların, hayatlarıyla gösterdikleri tesbihat-ı hayatiye ve Sânilerine takdim ettikleri fıtrî hediyeler, ey Rabbim, Sana mahsustur. Ben dahi bütün onları tasavvurumla ve imanımla Sana takdim ediyorum."

Evet, nasıl ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm [1] اَلتَّحِيَّاتُ kelimesiyle bütün zîhayatın ibâdât-ı fıtrîyelerini niyet edip takdim ediyor.

Öyle de, tahiyyatın hülâsası olan [2] اَلْمُبَارَكَاتُ kelimesiyle de, bütün medar-ı bereket ve tebrik ve bârekâllah dediren ve mübarek denilen ve hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûklar, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin,

yumurtaların fıtrî mübarekiyetlerini ve bereketlerini ve ubudiyetlerini temsil ederek, o geniş mânâ ile söylüyor.

Ve mübarekâtın hülâsası olan [3] اَلصَّلَوَاتُ kelimesiyle de, zîhayatın hülâsası olan bütün zîruhun ibâdât-ı mahsusalarını tasavvur edip dergâh-ı İlâhîye o ihâtalı mânasıyla arzediyor.

Ve [4] اَلطَّيِّبَاتُ kelimesiyle de, zîruhun hülâsaları olan kâmil insanların ve melâike-i mukarrebînin, salâvatın hülâsası olan tayyibat ile nuranî ve yüksek ibadetlerini irade ederek Mâbuduna tahsis ve takdim eder.

Hem nasıl ki o gecede Cenâb-ı Hak tarafından

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ [5]

demesi, istikbâlde yüzer milyon insanların her biri, her gün, hiç olmazsa on defa

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ [5]

demelerini âmirâne iş'ar eder ve o selâm-ı İlâhî, o kelimeye geniş bir nur ve yüksek bir mânâ verir. Öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, o selâma mukàbil

اَلسَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ [6]

demesi istikbalde muazzam ümmeti ve ümmetinin salihleri, selâm-ı İlâhîyi temsil eden İslâmiyete mazhar olmasını ve İslâmiyetin umumî bir şiarı olan mü'minler ortasındaki

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ - وَعَلَيْكَ السَّلاَمُ [7]

umum ümmet demesini râciyâne, dâîyâne Hâlıkından istediğini ifade ve ihtar eder.

Ve o sohbette hissedâr olan Hazret-i Cebrail Aleyhisselâm, emr-i İlâhî ile o gece

اَشْهَدُ اَنْ لاَ إِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [8]

demesi, bütün ümmet kıyamete kadar böyle şehadet edeceğini ve böyle diyeceklerini mübeşşirâne haber verir. Ve bu mükâleme-i kudsiyeyi tahattur ile kelimelerin mânâları parlar, genişlenir.

Bu mezkûr hakikatın inkişafında bana yardım eden garip bir hâlet-i ruhiyedir:

Bir zaman karanlıklı bir gurbette, karanlık bir gecede, zulmetli bir gaflet içinde, hali hazırda olan bu koca kâinat hayalime câmid, ruhsuz, meyyit, boş, hâlî, müthiş bir cenaze göründü. Geçmiş zaman dahi bütün bütün ölü, boş, meyyit, müthiş tahayyül edildi. O hadsiz mekân ve o hudutsuz zaman, karanlıklı bir vahşetgâh sûretini aldı. Ben o hâletten kurtulmak için namaza iltica ettim. Teşehhüdde [1] اَلتَّحِيَّاتُ dediğim zaman birden kâinat canlandı; hayattar, nuranî bir şekil aldı, dirildi. Hayy-ı Kayyûmun parlak bir âyinesi oldu. Bütün hayattar eczasıyla beraber, hayatlarının tahiyyelerini ve hedâyâ-yı hayatiyelerini daimî bir sûrette Zât-ı Hayy-ı Kayyûma takdim ettiklerini ilmelyakîn, belki hakkalyakîn ile bildim ve gördüm.

Sonra [5] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ dediğim vakit, o hudutsuz ve hâlî zaman birden Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın riyaseti altında, zîhayat ruhlar ile vahşetzar suretinden ünsiyetli bir seyrangâh suretine inkılâp etti.

1.)Tesbihler, hayat hediyeleri, fıtrî ibadetler.
2.)Mübarek şeyler, tebrik ve berekete sebep olan yaratıklar.
3.)Ruh sahiplerinin hususî ibadetleri.
4.)Kâmil insanların ve Allah’a yakın meleklerin nurlu ve yüksek ibadetleri.
5.)Selâm olsun sana ey Peygamber!
6.)Bize ve Allah’ın salih kullarına selâm olsun.
7.)Selâm olsun sana; sana da selâm olsun.
8.)Allah’tan başka hiçbir ilâh olmadığına şehadet ederim. Ve Muhammed’in (a.s.m.), Allah’ın elçisi olduğuna da şehadet ederim.

Sualar : 6.Sua : 2.Nükte

2.Nükte: Teşehhüdde Salli-Barik okunması

İkinci Sual

Teşehhüd âhirinde,

1 اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ

deki teşbih, teşbihlerin kaidesine uygun gelmiyor. Çünkü, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, İbrahim Aleyhisselâmdan daha ziyade rahmete mazhardır ve daha büyüktür. Bunun sırrı nedir? Hem bu tarzdaki salâvatın teşehhüdde tahsisinin hikmeti nedir? Aynı dua, eski zamandan beri ve bütün namazda tekrar etmeleri... Halbuki bir dua bir defa kabule mazhar olsa yeter. Milyonlarca duaları makbul olan zâtlar musırrâne dua etmesi ve bilhassa o şey vaad-i İlâhîye iktiran etmiş ise... Meselâ

2 عَسٰى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

Cenâb-ı Hak vaad ettiği halde, her ezan ve kàmetten sonra edilen mervî duada

3 وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا نِالَّذِى وَعَدْتَهُ

deniliyor; bütün ümmet o vaadi îfa etmek için dua ederler. Bunun sırr-ı hikmeti nedir?

Elcevap: Bu sualde üç cihet ve üç suâl var.

Birinci cihet: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm, gerçi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma yetişmiyor. Fakat onun âli, enbiyadırlar. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âli, evliyadırlar. Evliya ise, enbiyaya yetişemezler. Âl hakkında olan bu duanın parlak bir sûrette kabul olduğuna delil şudur ki:

Üç yüz elli milyon içinde, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan yalnız iki zâtın, yani Hasan (r.a.) ve Hüseyin'in (r.a.) neslinden gelen evliya ekser-i mutlak hakikat mesleklerinin ve tarîkatlarının pîrleri ve mürşidleri onlar olmaları

عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَاَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ [4]

hadîsinin mazharları olduklarıdır. Başta Câfer-i Sâdık (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) olarak herbiri, ümmetin bir kısm-ı âzamını tarîk-i hakikate ve hakikat-i İslâmiyete irşad edenler, bu âl hakkındaki duanın makbuliyetinin meyveleridirler.

İkinci cihet: Bu tarzdaki salâvatın namaza tahsis-i hikmeti ise, meşahir-i insaniyenin en nuranî, en mükemmeli, en müstakimi olan enbiya ve evliyanın kàfile-i kübrasının gittikleri ve açtıkları yolda, kendisi dahi o yüzer icmâ ve yüzer tevatür kuvvetinde bulunan ve şaşırmaları mümkün olmayan o cemaat-i uzmâya, o sırat-ı müstakimde iltihak ve refakat ettiğini tahattur etmektir. Ve o tahatturla şübehat-ı şeytaniyeden ve evham-ı seyyieden kurtulmaktır. Ve bu kàfile, bu kâinat Sahibinin dostları ve makbul masnuları; ve onların muarızları, Onun düşmanları ve merdut mahlûkları olduğuna delil ise, zaman-ı Âdem'den beri o kàfileye daima muavenet-i gaybiye gelmesi ve muarızlarına her vakit musibet-i semâviye inmesidir.

Evet, kavm-i Nuh ve Semûd ve Âd ve Firavun ve Nemrud gibi bütün muarızlar, gazab-ı İlâhîyi ve azabını ihsas edecek bir tarzda gaybî tokatlar yedikleri gibi, kàfile-i kübrânın Nuh Aleyhisselâm, İbrahim Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm gibi bütün kudsî kahramanları dahi, harika ve mu'cizâne ve gaybî bir surette mu'cizelere ve ihsanat-ı Rabbâniyeye mazhar olmuşlar. Birtek tokat hiddeti, birtek ikram muhabbeti gösterdiği halde, binler tokat muarızlara ve binler ikram ve muavenet kàfileye gelmesi, bedahet derecesinde ve gündüz gibi

zâhir bir tarzda, o kàfilenin hakkaniyetine ve sırat-ı müstakîmde gittiğine şehadet ve delâlet eder. Fâtiha'da

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴿5﴾

o kàfileye ve

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ ﴿6﴾

muarızlarına bakıyor. Burada beyan ettiğimiz nükte ise, Fâtiha'nın âhirinde daha zâhirdir.

Üçüncü cihet: Bu kadar tekrar ile kat'î verilecek olan bir şeyin vermesini istemesinin sırr-ı hikmeti şudur:

İstenilen şey, meselâ, Makam-ı Mahmud, bir uçtur. Pek büyük ve binler Makam-ı Mahmud gibi mühim hakikatleri ihtiva eden bir hakikat-ı âzamın bir dalıdır. Ve hilkat-i kâinatın en büyük neticesinin bir meyvesidir. Ve ucu ve dalı ve o meyveyi dua ile istemek ise, dolayısıyla o hakikat-i umumiye-i uzmânın tahakkukunu ve vücut bulmasını ve o şecere-i hilkatin en büyük dalı olan âlem-i bâkinin gelmesini ve tahakkukunu ve kâinatın en büyük neticesi olan haşir ve kıyametin tahakkukunu ve dâr-ı saadetin açılmasını istemektir. Ve o istemekle, dâr-ı saadetin ve Cennetin en mühim bir sebeb-i vücudu olan ubudiyet-i beşeriyeye ve daavât-ı insaniyeye kendisi dahi iştirak etmektir. Ve bu kadar hadsiz derecede azîm bir maksat için, bu hadsiz dualar dahi azdır.

Hem Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma Makam-ı Mahmud verilmesi, umum ümmete şefaat-i kübrasına işarettir. Hem o, bütün ümmetinin saadetiyle alâkadardır. Onun için hadsiz salâvat ve rahmet dualarını bütün ümmetten istemesi ayn-ı hikmettir.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿7﴾

1.)Allah'ım, İbrahim'e (a.s.) ve İbrahim'in (a.s.) nesline rahmet ettiğin gibi, Muhammed'e (a.s.m.) ve Muhammed'in (a.s.m.) nesline de rahmet et. (Buhari, Enbiyâ: 10)

2.) Umulur ki Rabbin, seni övülmüş bir makam olan en büyük şefaat makamına kavuşturur. (İsrâ Sûresi, 17:79)
3.) Muhammed'i (a.s.m.) ona va'dettiğin övülmüş bir makam olan şefaat makamına kavuştur. (Buhari, Ezân: 8, 17. Sûrenin tefsiri: 11; Tirmizî, Mevâkît: 43; Salât: 42; Ebû Dâvud, Salât: 37; Nesâî, Ezân: 38; İbn-i Mâce, Ezân: 4; İkâme: 25; Müsned, 3:354)
4.) Ümmetimin alimleri İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir. (Bu hadîs, kaynaklarda haber-i meşhur olarak geçmektedir. bk. Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:64; Tecrîd-i Sarîh Tercemesi: 1:107 (Diyanet İşleri Yayınları))
5.) Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna... (Fâtiha Sûresi, 1:7)
6.) Gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
7.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 7.Sua

Yedinci Şuâ
(Âyetü'l-Kübrâ)

Bu risalenin zeyli ile beraber beş yüz nüshasını on sene evvel Denizli Ağır Ceza Mahkemesi ile Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tam iki sene tetkik ettikten sonra ittifakla beraatine, bize iadesine karar vermeleri gösteriyor ki; bu eser şimdiki dehşetli tahribata karşı bir hakikat-ı Kur'aniye, bir sedd-i âzamdır. Onun için bu mübarek şehrin adliyesine ve makam-ı vilayetine ve emniyet dairesine bu eseri takdim ediyoruz. Münasib görürlerse yeni harfle neşredilsin ki hariçten gelen manevî tehlikelerden vatandaşları kurtarmağa bir vesile olsun.

Ben bu defa bu risaleyi dikkatle mütalâa ettim. elhak, bu risalenin İmam-ı Ali'nin (r.a.) ve evliyanın gaybî işaretleriyle makbuliyetine imza basmalarına tam lâyık bulunduğunu aynelyakîn derecesinde bildim. Ve şimdiki sıkıntımız yüz derece ziyade olsa da yine ucuzdur. Gâm ve keder ve şekva ile değil, belki ferah ve sabır ve şükür ile karşılamak lâzımdır, dedim.

Said Nursî

•Mühim bir ihtar
•Mukaddime: İki Vartadır
•1.Bab: Vücud-u İlahi Delilleri
•2.Bab: Tevhid-i İlahi Delilleri
•İhtar: Bir tevafuk
•Manevi bir muhavere

Sualar : 7.Sua : Mühim bir ihtar

Mühim bir ihtar ve bir ifade-i meram

Bu ehemmiyetli risalenin, herkes herbir meselesini anlamaz. Fakat hissesiz de kalmaz. Büyük bir bahçeye giren bir kimsenin, o bahçenin bütün meyvelerine elleri yetişmez. Fakat, eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun için değil; belki, elleri uzun olanların hisseleri de var.

Bu risalenin fehmini işkâl eden beş sebep var:

Birincisi: Ben kendi müşahedatımı kendi fehmime göre ve kendim için yazdım. Sair kitaplar gibi başkalarının fehmine ve telâkkisine göre yazmadım.

İkincisi: İsm-i Âzam cilvesiyle tevhid-i hakiki âzamî bir surette yazıldığından, meseleleri hem gayet geniş, hem gayet derin ve bazen çok uzun olduğundan, herkes birden ihata edemez.

Üçüncüsü: Herbir mesele büyük ve uzun bir hakikat olması sebebiyle, hakikatı parçalamamak için bazen bir sahife veya bir yaprak, birtek cümle olur. Birtek delil hükmünde çok mukaddemat bulunur.

Dördüncüsü: Ekser meselelerinin herbirisinin pek çok delilleri ve hüccetleri bulunduğundan, bazen on, bazen yirmi delili birtek burhan yapmak cihetiyle mesele uzunlaşır; kısa fehimler kavramaz.

Beşincisi: Ben Ramazan'ın feyziyle bu risalenin nurlarına mazhar olmaklığımla beraber, birkaç cihette halim perişan ve birkaç hastalıkla vücudum sarsıldığı bir zamanda acele yazılıp, birinci müsveddeyle iktifa edildi. Hem yazdığım vakit, irade ve ihtiyarımla olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya ıslah etmeyi muvafık görmediğim için bir parça fehmi işkâl edecek bir vaziyet aldı. Hem Arabî fıkralar içine çok girdi. Hattâ Birinci Makam baştan başa Arabî olduğundan içinden çıkarıldı, müstakil yazıldı.

Medar-ı kusur ve işkâl olan bu beş sebeple beraber, bu risalenin öyle bir ehemmiyeti var ki, İmam-ı Ali (r.a.) kerâmât-ı gaybiyesinde bu risaleye, “Âyet-i Kübrâ” ve “Asâ-yı Mûsâ” namlarını vermiş, Risale-i Nur’un risaleleri içinde buna hususî bakıp, nazar-ı dikkati celbetmiş. **(Haşiye)** El-Âyetü’l-Kübrâ’nın bir hakikî tefsiri olan bu Âyetü’l-Kübrâ Risalesi, Hazret-i İmam’ın (r.a.) tâbirince, “Asâ-yı Mûsâ” nâmında Yedinci Şuâ kitabıdır.

Bu Yedinci Şuâ, bir mukaddime ve iki makamdır. Mukaddimesi dört mesele-i mühimmeyi, Birinci Makamı, Âyet-i Kübrâ’nın tefsirinden Arabî kısmını, İkinci Makamı onun burhanlarını ve tercümesini ve meâlini beyan ederler.

Bu gelen mukaddime lüzumundan fazla izah edilmekle beraber, bir derece uzun olması ihtiyarsız olmuştur. Demek ihtiyaç var ki öyle yazdırıldı. Belki de bir kısım insanlar bu uzunu kısa görürler.

Said Nursî

Haşiye: Evet, İmam-ı Ali’nin (r.a.) Âyetü’l-Kübrâ hakkında verdiği haberi, tam tamına Denizli hâdisesi tasdik etti. Çünkü, bu risalenin gizli tab’ı, hapsimize bir vesile oldu. Ve onun kudsî ve çok kuvvetli hakikatının galebesi, beraat ve necatımıza ehemmiyetli bir sebep oldu. Ve İmam-ı Ali (r.a.) keramet-i gaybiyesini gözlere gösterdi ve hakkımızdaki [1] وَبِالْاٰيَةُ الْكُبْرٰى اٰمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ duasının kabulünü ispat etti.

1.)Ayet-ül Kübra ile beni musibetten emin kıl.

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme

Mukaddime: İki Vartadır

Mukaddime

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ [2]

Bu âyet-i uzmânın sırrıyla, insanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi Hâlık-ı Kâinatı tanımak ve Ona iman edip ibadet etmektir. Ve o insanın vazife-i fıtratı ve fariza-i zimmeti, mârifetullah ve iman-ı billâhtır ve iz'an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir.

Evet, fıtraten daimî bir hayat ve ebedî yaşamak isteyen ve hadsiz emelleri ve nihayetsiz elemleri bulunan bîçare insana, elbette o hayat-ı ebediyenin üssü'l-esası ve anahtarı olan iman-ı billâh ve mârifetullah ve vesilelerinden başka olan şeyler ve kemâlâtlar o insana nisbeten aşağıdır. Belki çoğunun kıymetleri yoktur.

Risale-i Nur'da bu hakikat kuvvetli burhanlarla ispat edildiğinden, bu hakikatı Risale-i Nur'a havale ederek, yalnız o yakîn-i imanîyi bu asırda sarsan ve tereddüt veren iki vartayı Dört Mesele içinde beyan ederiz.

•1.Varta: İki Meseledir
•2.Varta: İki Meseledir

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Cinleri ve insanları ancak Beni tanısınlar ve Bana îman ve ibâdet etsinler diye yarattım. (Zâriyat Sûresi, 51:56)

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 1.Varta

1.Varta: İki Meseledir

Birinci vartadan çare-i necat

İki meseledir.

- 1.Mesele: İsbat-Nefy Meselesi
- 2.Mesele: İhtisas sahiplerinin ittifakı

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 1.Varta : 1.Mesele

1.Mesele: İsbat-Nefy Meselesi

Birinci mesele

Otuz Birinci Mektubun On Üçüncü Lem'asında tafsilen ispat edildiği gibi, umumî meselelerde ispata karşı nefyin kıymeti yoktur ve kuvveti pek azdır. Meselâ, Ramazan-ı Şerîfin başında hilâli görmek hususunda, iki âmi şahit hilâli ispat etseler ve binlerle eşraf ve âlimler "Görmedik" deyip nefyetseler, onların nefiyleri kıymetsiz ve kuvvetsizdir. Çünkü, ispatta birbirine kuvvet verir; birbirinde tesanüd ve icmâ var. Nefiyde ise, bir olsa bin olsa farkları yoktur; herkes kendi başına kalır, infirâdî olur. Çünkü ispat eden harice bakar ve nefsülemre göre hükmeder. Mesela, misâlimizde olduğu gibi, biri dese "Gökte ay vardır." Diğer arkadaşı parmağını oraya basar, ikisi birleşip kuvvetleşirler. Nefiy ve inkârda ise, nefsülemre bakmaz ve bakamaz. Çünkü, *"Hususi olmayan ve has bir yere bakmayan bir nefiy ispat edilmez"* meşhur bir düsturdur. Meselâ, birşeyi dünyada var diye ben ispat etsem, sen de "Dünyada yok" desen, benim bir işaretimle kolayca ispat edilebilen o şeyin, sen nefyini, yani ademini ispat etmek için, bütün dünyayı aramak ve taramak ve göstermek belki geçmiş zamanların her tarafını dahi görmek lâzım geliyor. Sonra "Yoktur, vuku bulmamıştır" diyebilirsin.

Madem nefiy ve inkâr edenler nefsülemre bakmazlar; belki kendi nefislerine ve akıllarına ve gözlerine bakıp hükmediyorlar. Elbette birbirine kuvvet veremezler ve zahîr olmazlar. Çünkü, görmeye ve bilmeye mâni olan perdeler, sebepler ayrı ayrıdırlar. Herkes "Ben görmüyorum, benim yanımda ve itikadımda yoktur" diyebilir. Yoksa "Vâkide yoktur" diyemez. Eğer dese—hususan umum kâinata bakan

iman meselelerinde—dünya kadar büyük bir yalan olur ki, doğru diyemez ve doğrultulmaz.

Elhasıl: İspatta netice birdir, vâhiddir; tesanüd olur. Nefiyde ise bir değildir, müteaddittir. Ya “yanımda ve nazarımda” veya “itikadımda” gibi kayıtların herkese göre taaddüdüyle neticeler dahi taaddüt eder; daha tesanüd olmaz.

İşte bu hakikat noktasında, imana karşı gelen kâfirlerin ve münkirlerin kesretinin ve zâhiren çokluğunun kıymeti yoktur. Ve mü’minin yakînine ve imanına hiç tereddüt vermemek lâzımken, bu asırda Avrupa feylesoflarının nefiy ve inkârları, bir kısım bedbaht meftunlarına tereddüt verip yakînlerini izale ve saadet-i ebediyelerini mahvetmiş. Ve insandan her günde otuz bin adama isabet eden ölümü, mevt ve eceli bir terhis mânâsından çıkarıp idam-ı ebedî sûretine çevirmiş. Kapısı kapanmayan kabir, daima idamını o münkire ihtar etmekle lezzetli hayatını elîm elemlerle zehirliyor. İşte, iman ne kadar büyük bir nimet ve hayatın hayatı olduğunu anla!

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 1.Varta : 2.Mesele

2.Mesele: İhtisas sahiplerinin ittifakı

İkinci mesele

Bir fennin veya bir san'atın medar-ı münakaşa olmuş bir mes'elesinde, o fennin ve o san'atın haricindeki adamlar ne kadar büyük ve âlim ve san'atkâr da olsalar, sözleri onda geçmez, hükümleri hüccet olmaz; o fennin icma-ı ulemasına dahil sayılmazlar. Meselâ büyük bir mühendisin, bir hastalığın keşfinde ve tedavisinde bir küçük tabip kadar hükmü geçmez. Ve bilhassa, maddiyatta çok tevağğul eden ve gittikçe mâneviyattan tebâud eden ve nura karşı gabîleşen ve kabalaşan ve aklı gözüne inen en büyük bir feylesofun münkirâne sözü mâneviyatta nazara alınmaz ve kıymetsizdir.

Acaba yerde iken Arş-ı Âzamı temaşa eden, harika bir deha-yı kudsî sahibi olan ve doksan sene mâneviyatta terakki edip çalışan ve hakaik-ı imaniyeyi ilmelyakîn, aynelyakîn, hatta hakkalyakîn sûretinde keşfeden Şeyh Geylâni (k.s.) gibi yüz binler ehl-i hakikatın ittifak ettikleri tevhidî ve kudsî ve mânevî meselelerde, maddiyatın en dağınık ve kesretin en cüz'î teferruatına dalan ve sersemleşen ve boğulan feylesofların sözleri kaç para eder? Ve inkârları ve itirazları, gök gürültüsüne karşı sivrisineğin sesi gibi sönük olmaz mı?

Hakaik-ı İslâmiyeye zıddiyet gösterip mübareze eden küfrün mâhiyeti bir inkârdır, bir cehildir, bir nefiydir. Sureten ispat ve vücudî görülse de, mânâsı ademdir, nefiydir. İman ise ilimdir, vücudîdir, ispattır, hükümdür. Herbir menfî meselesi dahi, bir müspet hakikatın ünvanı ve perdesidir.

Eğer imana karşı mübareze eden ehl-i küfür, gayet müşkülâtla menfî itikadlarını kabul-ü adem ve tasdik-i adem suretinde ispat ve kabul etmeye çalışsalar; o küfür bir cihette yanlış bir ilim ve hatâ bir

hüküm sayılabilir. Yoksa, irtikâbı çok kolay olan yalnız adem-i kabul ve inkâr ve adem-i tasdik ise cehl-i mutlaktır, hükümsüzlüktür.

Elhasıl, *itikad-ı küfriye, iki kısımdır:*

Birisi: Hakaik-i İslâmiyeye bakmıyor. Kendine mahsus yanlış bir tasdik ve bâtıl bir itikat ve hatâ bir kabuldür ve zâlim bir hükümdür. Bu kısım bahsimizden hariçtir. O bize karışmaz, biz de ona karışmayız.

İkincisi: Hakaik-i imaniyeye karşı çıkar, muaraza eder. Bu dahi iki kısımdır:

Birisi: Adem-i kabuldür. Yalnız, ispatı tasdik etmemektir. Bu ise bir cehildir; bir hükümsüzlüktür ve kolaydır. Bu da bahsimizden hariçtir.

İkincisi: Kabul-ü ademdir. Kalben, ademini tasdik etmektir. Bu kısım ise bir hükümdür, bir itikaddır, bir iltizamdır. Hem iltizamı için nefyini ispat etmeye mecburdur.

Nefiy dahi iki kısımdır:

Birisi: “Has bir mevkide ve hususî bir cihette yoktur” der. Bu kısım ise ispat edilebilir. Bu kısım da bahsimizden hariçtir.

İkinci kısım ise: Dünyaya ve kâinata ve âhirete ve asırlara bakan imanî ve kudsî ve âmm ve muhît olan meseleleri nefiy ve inkâr etmektir. Bu nefiy ise, Birinci Meselede beyan ettiğimiz gibi, hiçbir cihetle ispat edilmez. Belki kâinatı ihâta edecek ve âhireti görecek ve hadsiz zamanın her tarafını temaşâ edecek bir nazar lâzımdır, tâ o gibi nefiyler ispat edilebilsin.

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 2.Varta

2.Varta: İki Meseledir

İkinci varta ve çare-i necat

Bu dahi iki meseledir

•1.Mesele: Azamet ve Kibriyanın perde olması
•2.Mesele: Azametli meseleleri kabul ettiren deliller

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 2.Varta : 1.Mesele

1.Mesele: Azamet ve Kibriyanın perde olması

Birinci mesele

Azamet ve kibriya ve nihayetsizlik noktasında, ya gaflete veya mâsiyete veya maddiyata dalmak sebebiyle darlaşan akıllar, azametli meseleleri ihata edemediklerinden, bir gurur-u ilmî ile inkâra saparlar ve nefyederler. Evet, o mânen sıkışmış ve kurumuş akıllarına ve bozulmuş ve mâneviyatta ölmüş olan kalblerine, çok geniş ve derin ve ihatalı olan imanî mes'eleleri sığıştıramadıklarından, kendilerini küfre ve dalâlete atarlar, boğulurlar.

Eğer dikkatle kendi küfürlerinin iç yüzüne ve dalâletlerinin mâhiyetine bakabilseler, görecekler ki, imanda bulunan mâkul ve lâyık ve lâzım olan azamete karşı, yüz derece muhâl ve imkânsızlık ve imtinâ o küfrün altında ve içindedir. Risale-i Nur yüzer mizan ve muvazenelerle bu hakikatı iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat etmiş.

Meselâ, Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücûdunu ve ezeliyetini ve ihatalı sıfatlarını azametleri için kabul edemeyen adam, ya hadsiz mevcudata, belki nihayetsiz zerrelere, o vücub-u vücudu ve ezeliyetini ve ulûhiyet sıfatlarını vermekle küfrünü itikad edebilir. Veyahut ahmak sofestâîler gibi, hem kendini, hem kâinatın vücudunu inkâr ve nefyetmekle akıldan istifa etmelidir. İşte, bunun gibi bütün hakaik-ı imaniye ve İslâmiye, kendilerinin şe'nlerini, muktezaları olan azamete istinad ederek, karşılarındaki küfrün dehşetli muhâlâtından ve vahşetli hurâfâtından ve zulmetli cehâlâtından kurtarıp kemâl-i iz'an ve teslimiyetle selîm kalblerde ve müstakim akıllarda yerleştirirler.

Evet, ezan ve namaz gibi ekser şeâir-i İslâmiyede kesretle

اَللهُ اَكْبَرُ اَللهُ اَكْبَرُ اَللهُ اَكْبَرُ اَللهُ اَكْبَرُ [1]

azamet-i kibriyasını her vakit ilânı, hem

اَلْعَظَمَةُ اِزَارِى وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَائِى [2]

hadîs-i kudsînin fermanı, hem Cevşenü'l-Kebîr Münâcâtının seksen altıncı ukdesinde

يَا مَنْ لاَمُلْكَ اِلاَّ مُلْكَهُ .. يَامَنْ لاَيُحْصِى الْعِبَادُ ثَنَاءَهُ [3]

يَا مَنْ لاَتَصِفُ الْخَلاَئِقُ جَلاَلَهُ .. يَا مَنْ لاَتَنَالُ اْلاَوْهَامُ كُنْهَهُ

يَا مَنْ لاَيُدْرِكُ اْلاَبْصَارُ كَمَالَهُ .. يَا مَنْ لاَيَبْلُغُ اْلاَفْهَامُ صِفَاتَهُ

يَا مَنْ لاَيَنَالُ اْلاَفْكَارُ كِبْرِيَاءَهُ .. يَا مَنْ لاَيُحْسِنُ اْلاِنْسَانُ نُعُوتَهُ

يَا مَنْ لاَيَرُدُّ الْعِبَادُ قَضَاءَهُ .. يَا مَنْ ظَهَرَ فِى كُلِّ شَيْءٍ اٰيَاتُهُ

سُبْحَانَكَ يَالاَ اِلٰهَ اِلاَّ أَنْتَ اْلأَمَانُ اْلأَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

diye olan gayet ârifâne münâcât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) beyanı gösteriyor ki, azamet ve kibriya lüzumlu bir perdedir. Akıl ile ihata ve kalb ile görmeye manidir. Ve tam marifete sed çeker ve marifette ve

imanın inkişafında hadsiz mertebelerin bulunmasına sebeptir. Ve marifetullahta terakki ettirmeye cazibedar bir ihticab-ı kudsidir. Bu kısım bir cihetle, inkar ve nefye sebep olamaz. Evet, azamet bir vesile-i ihticap olduğu gibi, azametten neş'et eden ve azametin bir nev'i unvanı ve diğer bir sureti olan şiddet-i zuhur dahi, bir vesile-i ihtifa ve ihticaptır ki

سُبْحَانَ مَنِ اخْتَفَى لِشِدَّةِ ظُهُورِهِ [4]

demişler. Evet, güneşin şiddeti, zatını setrediyor. Hastalıklı gözler görmez.

1.)Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Allah en büyüktür.
2.)Azamet gömleğim, Kibriyâ ise kaftanımdır. (Müslim, Birr: 136; Ebû Dâvud, Libâs: 25; İbn-i Mâce, Zühd: 16; Müsned: 2:248, 376, 414, 427, 442, 4:416; İbn-i Hibban, Sahih, 1:272, 7:473; Alâuddin el-Hindî, Kenzü'l-Ummâl: 3:534)
3.)Ey mülkünden başka memleket bulunmayan Zât.. Ey kullarının senâlarıyla Onu övmekte âciz kaldıkları Zât,
•Ey mahlûkatı Onun yüceliğini vasfedemeyen Zât.. Ey künhüne vehimler bile yetişemeyen Zât, (yalnız bu cümle Cevşen'in 54. ukdesinde yer almaktadır.)
•Ey kemâli gözle idrak edilemeyen Zât.. Ey sıfât-ı kudsiyesine fehimler ulaşamayan Zât,
•Ey kibriyâsına fikirler erişemeyen Zât.. Ey evsâf-ı cemâliyesini insanların güzel gösteremediği Zât.
•Ey hüküm ve kazâsı kullar tarafından geri çevrilemeyen Zât.. Ey herbir şeyde âyetleri zâhir olan Zât,
•Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yok ki bize imdad etsin. El-aman, el-aman! Bizi azap ateşinden ve Cehennemden kurtar.
4.)Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş olan Zat, Sen her türlü kusurdan münezzehsin.

Sualar : 7.Sua : Mukaddeme : 2.Varta : 2.Mesele

2.Mesele: Azametli meseleleri kabul ettiren deliller

İkinci mesele

İmani meselelerin fevkalhadı azametini çok kolay kabul ettirip, hatta avamın kalblerine güzelce yerleştiren çok azametli ve çok kuvvetli ve çok kesretli bürhanları ve delilleri vardır.

Mesela: Bu Yedinci Şua'da göreceksinki, bu kâinat bütün erkanı ve tabakat ve enva'ı ve efradı ve müştemilatıyla Vacib-ül Vücud'un vucub-u vücuduna ve vahdetine şehadet eden bir daire-i zikir teşkil ederek beraberce [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ derler. Mesela: Nasıl ki küçücük [2] هُوَ .. هُوَ .. هُوَ lardan mürekkeb büyükçe هُوَ .. هُوَ yazılır. Sonradan bu هُوَ lardan mürekkeb çok büyük bir هُوَ olur. Hem, nasıl ki bir taburun hücumunda veya bir halka-i zikrin cezbesinde لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ derler ve onların seslerinden terekküb eden büyük ve cemaat sedasiyle büyük bir tarzda Allâh,Allâh kelimesi işitilir. Ve bunların seslerinden terekküb eden taburun sadası dahi büyük ve geniş bir telafuzla Allâh, Allâh, Allâh dediğini işittirebilir.

Aynen öyle de, bu kâinatın her bir nev'i ve o nev'in ferdleri, o ferdlerin azaları lisan-ı hal ile لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ diyorlar. Birbiri içindeki bu büyük zikir daireleri misalimizdeki yalnız üç dört mertebe

değil, belki üçyüz mertebeden geçer. Hem büyük ve külli zikirleri yalnız küçük ferdlerin zikirlerinden neş'et etmiyor. Belki her bir büyük ve külli mevcut büyüklüğü nisbetinde bizzat zikreder. Büyük bir şahıs gibi لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der. Hatta bu Yedinci Şua'nın İkinci Makamında ondokuz daireden altıncı bir daire olan eşcar ve nebatatın şehadetlerini ramazanda dinlerken hayal gözüyle gördüm ki, ağaç ve nebatlardan her birinin yaprak ve çiçek ve meyveleri kendilerine mahsus lisanlarıyla لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ dedikleri gibi ağaçların dahi kendi lisanlarıyla ve onları şahid gösteren daha yüksek bir لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ söylediğini ve umum ağaçların nev'i dahi kendi lisanıyla kelime-i şehadet getirdiğini "hayalimle gördüm ve işittim" desem "bir hayâldir" denilmez. Belki o derece parlak bir hakikattir ki, hayali dahi kendine meftun edip hakikat hesabını çalıştırdı.

Ben kendi kendime namazın arkasında her bir لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ dedikçe fikrime o dairelerden her birisinin büyük ve külli ve en kuvvetli tarzda getirdi ki, şehadet kelimesini ve لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ tevhidini dinler,belki müşahade eder. Güya her bir dairenin, mesela: Arzın şehadeti arz kadar kuvvetli ve büyük ve zahir bir surette hayâle görünür.

Onun için bu Yedinci Şua'da [3] بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ..الخ ve [4] بِمُشَاهَدَةِ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ الخ .. fıkraları çok tekrar edilir. Bu Şua gerçi Risale-i Münacaata benziyor. Ve aynı tarzda gitmiş, fakat benim için bu Şua müşahedat suretinde ve aynelyakin tarzında göründüğünden daha kuvvetli, daha yüksek, daha tatlı, daha nurludur.

Bu Şuanın Birinci ve İkinci Makamları, bu gelen ayet-i muazzama ve muhteşem olan

تُسَبِّحُ لَهُ السَّموَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ ﴿5﴾

hazinesinin haşmetli bir nüktesi ve geniş bir tefsiri ve ramazan-ı şerifin bir hediyesi, bir nuru ve çok benzediği Risale-i Münacaatın ve o münacaatın menba'ı olan Münacat-ı Aleviye ve onun menba'ı olan Münacat-ı Cevşeniye-i Ahmediye ve onun menba'ı olan

اِنَّ فيِ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ ﴿6﴾

in ilhamı bir ziyası ve tevhidi bir feyzi olarak hem zikir, hem fikir suretinde zuhur eden aynı kelimat-ı arabiyeyi ramazan-ı şerifi ve bir hatırası için aynı mükerrer kelimeleri yazıyorum.

Kim isterse mükerrer kelimelerine "ve hakeza" deyip okuya ve yazabilir. Bu hediye-i ramazaniye bende zikir ciheti ve zikir manası fikre galebe ettiğinden sair zikirler gibi aynı kelime tekrar ediliyor. Hem umum neticeleri bir tek bürhan olduğundan ve bürhanların vücuhları birbirine benzediğinden cümleleri aynen tekrar edilmiş ve bu tekrar bana usanç vermiyordu. Çünkü her bir mertebede başka bir alemin kapısı açılıyordu. Ve o mahsus mertebe-i bürhaniyenin haricinde ve kâinatın yüzünde bulunan şehadetleri ve o şehadetleri harici meydan-ı hayalime görünüyordu. O hâlde değil usanç belki gayet ulvi bir zevk-i imaniyi veriyordu. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da zikir manası ve teravet ciheti dahi bulunduğundan gayet tatlı tekraratı belagatına belagat katmış noksaniyet vermemiş her ne ise...Ondokuz nurdan, evet Otuzüç Mukaddime ve Mertebeden terekküp eden bir tek burhan olan bu Yedinci Şua kadar vücudu, Vacib-ül Vücudu vahdaniyetin isbatından daha kuvvetli bir delil ve daha kafi bir burhan tasavvur edilemez. Ve hiçbir hükmü, hiçbir cümlesi ve hatta hiçbir kaydı yoktur ki, Risale-i Nur'da isbat olunmamış olsun. Hususan Münacaat ve İkinci Şua risalelerinde ve onun kat'iyetli ve kıymetli ve lezzeti için ben her ne vakit sıkılsam veya sıkıntıya düşsem veya yorgunluk ve usanç getirsem bir kere mütefekkirane okusam hiçbir sıkıntı ve usanç kalmaz. Manidar bir tevafuktur ki, namazın tesbihatında ve tesbihat gibi otuzüç defa

tekrar ettiğim لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ zikrinde otuzüç mertebe ayrı ayrı nurları gördüm. Sonra o mertebelerdeki isbat-ı vucudiyle isbat-ı vahdaniyete baktım. Gördüm ki, isbat-ı vücud burhanlarının adedi Risale-i Nur'da gayet ehemmiyetli bir adet olan ondokuz adedi, hem ondokuz harfli ve ondokuz defa okunan İsm-i A'zam'ın tılsım-ı makamı olan ondokuz adedine tevafuk sırrıyla ondokuz alemde tezahür etmiş. Ve İsm-i A'zam'ın mazhan olduğuna bir emare göstermiş. Ve isbat-ı vahdaniyet ise bir defa Risale-i Nurda gayet sırlı ve mübarek bir rakamı olan onüç ve bir defa da ondört ve bir defa da ondokuz adediyle zahir oldu. Kasdım olmadan uzunlaşmış olan mukaddime nihayet buldu.

1.)Allahtan başka ilah yoktur
2.)O.. O.. O..
3.).. nın azametinin müşahedesiyle
4.).. nın azametinin şehadetiyle
5.)Yedi gök ve yer ve onların içindekiler Onu (Allah'ı) tesbih eder. (İsrâ Sûresi, 17:44)
6.)Göklerin ve yerin yaratılmasında,.... (Bakara Sûresi, 2:164)

Sualar : 7.Sua : 1.Bab

Âyetü’l-Kübrâ

Kâinattan Hâlıkını soran bir seyyahın müşahedatıdır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ ﴿2﴾
وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ
كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Bu İkinci Makam, bu âyet-i muazzamayı tefsir etmekle beraber, tayyedilen Arabî Birinci Makamın burhanlarını ve hüccetlerini ve tercümesini ve kısa bir meâlini beyan eder. Şöyle ki:

Bu âyet-i muazzama gibi pek çok âyât-ı Kur’âniye, bu kâinat Hâlıkını bildirmek cihetinde, her vakit ve herkesin en çok hayretle bakıp zevkle mütalâa ettiği en parlak bir sahife-i tevhid olan semâvâtı en başta zikretmelerinden, en başta ona başlamak muvafıktır.

•1.Mertebe: Semavatın delaleti
•2.Mertebe: Cevv-i Semanın delaleti
•3.Mertebe: Küre-i arzın delaleti
•4.Mertebe: Denizler ve Nehirlerin delaleti
•5.Mertebe: Dağ ve Sahraların delaleti
•6.Mertebe: Eşcar ve Nebatatın delaleti
•7.Mertebe: Hayvanat ve Tuyutun delaleti
•8.Mertebe: Enbiyaların delaleti

•9.Mertebe: Asfiya ve Sıddıkların delaleti
•10.Mertebe: Evliyaların delaleti
•11.Mertebe: Meleklerin delaleti
•12-13.Mertebe: Müstakim akıllar ve Nurani kalplerin delaleti
•14-15.Mertebe: Vahiy ve İlhamların delaleti
•16.Mertebe: Hz.Muhammedin delaleti
•17.Mertebe:Kur'anın delaleti
•18.Mertebe: Kainatın heyet-i mecmuasının delaleti
•19.Mertebe: Esma-yı Hüsnanın delaleti
•İhtar

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Yedi gökle yer ve onların içindekileri Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. Şüphesiz ki O Halîmdir, cezâ vermekte acele etmez; Gafûrdur, günahları çokça bağışlar. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 1.Mertebe

1.Mertebe: Semavatın delaleti

Evet, bu dünya memleketine ve misafirhanesine gelen herbir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki: Gayet keremkârâne bir ziyafetgâh ve gayet san'atkârane bir teşhirgâh ve gayet haşmetkârâne bir ordugâh ve talimgâh ve gayet hayretkârâne ve şevk-engizâne bir seyrangâh ve temâşâgâh ve gayet mânidarâne ve hikmetperverâne bir mütalâagâh olan bu güzel misafirhanenin sahibini ve bu kitab-ı kebîrin müellifini ve bu muhteşem memleketin sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken, en başta **göklerin** nur yaldızıyla yazılan güzel yüzü görünür. "Bana bak, aradığını sana bildireceğim" der. O da bakar, görür ki:

Bir kısmı arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top güllesinden yetmiş derece sür'atli yüz binler ecram-ı semâviyeyi direksiz, düşürmeden durduran ve birbirine çarpmadan fevkalhad çabuk ve beraber gezdiren; yağsız, söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütleleri idare eden ve güneş ve kamerin vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlûkları vazifelerle çalıştıran ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sıkışmayan bir nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı sikke-i fıtrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük mütecaviz kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi, göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden, pek parlak ve pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevrayla gezdiren ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci mahlûkatına gösteren bir tezahür-ü rububiyet ve o rububiyet faaliyeti içinde görünen teshir,

tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavziften mürekkep bir hakikat, bu azameti ve ihatatı ile o semâvât Hâlıkının vücub-u vücuduna ve vahdetine ve mevcudiyeti, semâvâtın mevcudiyetinden daha zâhir bulunduğuna bilmüşahede şehadet eder mânâsıyla

Birinci Makamın Birinci Basamağında

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى[1] دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اَلسَّمَاوَاتُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: اَلتَّسْخِيرِ، وَالتَدْبِيرِ، وَالتَّدْوِيرِ، وَالتَّنْظِيمِ، وَالتَّنْظِيفِ، وَالتَّوْظِيفِ الْوَاسِعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

denilmiştir.

1.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, vüs’at ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen teshir ve tedbir ve tedvir (döndürme) ve tanzim ve tanzif ve tavzif hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, semâvât bütün içindekilerle beraber Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 2.Mertebe

2.Mertebe: Cevv-i Semanın delaleti

Sonra, dünyaya gelen o yolcu adama ve misafire, **cevv-i sema** denilen ve mahşer-i acâip olan **feza**, gürültüyle konuşarak bağırıyor: “Bana bak, merakla aradığını ve seni buraya göndereni benimle bilebilir ve bulabilirsin” der. O misafir, onun ekşi, fakat merhametli yüzüne bakar; müthiş, fakat müjdeli gürültüsünü dinler, görür ki:

Zemin ile âsumân ortasında muallâkta durdurulan bulut, gayet hakîmâne ve rahîmâne bir tarzda zemin bahçesini sular ve zemin ahalisine âb-ı hayat getirir ve harareti, yani yaşamak ateşinin şiddetini tâdil eder ve ihtiyaca göre her yerin imdadına yetişir. Ve bu vazifeler gibi çok vazifeleri görmekle beraber, muntazam bir ordunun acele emirlere göre görünmesi ve gizlenmesi gibi, birden cevvi dolduran o koca bulut dahi gizlenir, bütün eczaları istirahate çekilir, hiçbir eseri görülmez. Sonra, “Yağmur başına arş!” emrini aldığı anda, bir saat, belki birkaç dakika zarfında toplanıp cevvi doldurur, bir kumandanın emrini bekler gibi durur.

Sonra o yolcu, cevvdeki rüzgâra bakar, görür ki:

Hava o kadar çok vazifelerle gayet hakîmâne ve kerîmâne istihdam olunur ki, güya o câmid havanın şuursuz zerrelerinden herbir zerresi, bu Kâinat Sultanından gelen emirleri dinler, bilir ve hiçbirini geri bırakmayarak, o kumandanın kuvvetiyle yapar ve intizamla yerine getirir bir vaziyetle, zeminin bütün nüfuslarına nefes vermek ve zîhayata lüzumu bulunan hararet ve ziya ve elektrik gibi maddeleri ve sesleri nakletmek ve nebatatın telkîhine vasıta olmak gibi çok küllî vazifelerde ve hizmetlerde, bir dest-i gaybî tarafından gayet şuurkârâne ve alîmâne ve hayatperverâne istihdam olunuyor.

Sonra yağmura bakıyor, görür ki: O latîf ve berrak ve tatlı ve hiçten ve gaybî bir hazine-i rahmetten gönderilen katrelerde o kadar Rahmânî hediyeler ve vazifeler var ki, güya rahmet tecessüm ederek

katreler sûretinde hazine-i Rabbâniyeden akıyor mânâsında olduğundan, yağmura ***“rahmet”*** namı verilmiştir.

Sonra şimşeğe bakar ve ra’dı (gök gürültüsü) dinler, görür ki, pek acip ve garip hizmetlerde çalıştırılıyorlar.

Sonra gözünü çeker, aklına bakar, kendi kendine der ki:

“Atılmış pamuk gibi bu câmid, şuursuz bulut elbette bizleri bilmez ve bize acıyıp imdadımıza kendi kendine koşmaz ve emirsiz meydana çıkmaz ve gizlenmez. Belki gayet kadîr ve rahîm bir Kumandanın emriyle hareket eder ki, bir iz bırakmadan gizlenir ve def’aten meydana çıkar, iş başına geçer. Ve gayet faal ve müteâl ve gayet cilveli ve haşmetli bir Sultanın fermanıyla ve kuvvetiyle vakit be vakit cevv âlemini doldurup boşaltır ve mütemadiyen hikmetle yazar ve paydosla bozar tahtasına ve mahv ve ispat levhasına ve haşir ve kıyamet suretine çevirir. Ve gayet lütufkâr ve ihsanperver ve gayet keremkâr ve rubûbiyetperver bir Hâkim-i Müdebbirin tedbiriyle rüzgâra biner ve dağlar gibi yağmur hazinelerini bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir. Güya onlara acıyıp ağlayarak, gözyaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir ve sünger gibi bahçelerine su serper ve zemin yüzünü yıkar, temizler.”

Hem o meraklı yolcu kendi aklına der: Bu câmid, hayatsız, şuursuz, mütemadiyen çalkanan, kararsız, fırtınalı, dağdağalı, sebatsız, hedefsiz şu havanın perdesiyle ve zâhirî sûretiyle vücuda gelen yüz binler hakîmâne ve rahîmâne ve san’atkârâne işler ve ihsanlar ve imdatlar bilbedahe ispat eder ki, bu çalışkan rüzgârın ve bu cevval hizmetkârın kendi başına hiçbir hareketi yok; belki gayet kadîr ve alîm ve gayet hakîm ve kerîm bir Âmirin emriyle hareket eder. Güya herbir zerresi, herbir işi bilir ve o Âmirin herbir emrini anlar ve dinler bir nefer gibi, hava içinde cereyan eden herbir emr-i Rabbânîyi dinler, itaat eder ki, bütün hayvanatın teneffüsüne ve yaşamasına ve nebatatın telkihine ve büyümesine ve hayatına lüzumlu maddelerin yetiştirilmesine ve bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyr ü seyahatine ve bilhassa seslerin ve bilhassa telsiz telefon ve telgraf ve radyo ile konuşmaların îsaline ve bu hizmetler gibi umumî ve küllî hizmetlerden başka, azot ve müvellidülhumuza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken zemin yüzünde yüz binler tarzda

bulunan Rabbânî san’atlarda kemâl-i intizam ile bir dest-i hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum.

Demek,

وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ [1]

âyetinin tasrîhiyle, rüzgârın tasrifiyle hadsiz Rabbânî hizmetlerde istimal ve bulutların teshiriyle, hadsiz Rahmânî işlerde istihdam ve havayı o surette icad eden, ancak Vâcibü’l-Vücud ve Kàdir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şey bir Rabb-i Zülcelâl-i ve’l-İkramdır der, hükmeder.

Sonra yağmura bakar, görür ki: Yağmurun taneleri sayısınca menfaatler ve katreleri adedince Rahmânî cilveler ve reşhaları miktarınca hikmetler içinde bulunuyor. Hem o şirin ve latîf ve mübarek katreler o kadar muntazam ve güzel halk ediliyor ki, hususan yaz mevsiminde gelen dolu o kadar mizan ve intizamla gönderiliyor ve iniyor ki, fırtınalarla çalkanan ve büyük şeyleri çarpıştıran şiddetli rüzgârlar, onların muvazene ve intizamlarını bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip zararlı kütleler yapmıyor. Ve bunlar gibi çok hakîmâne işlerde ve bilhassa zîhayatta çalıştırılan basit ve câmid ve şuursuz müvellidülmâ ve müvellidülhumuza (hidrojen-oksijen) gibi iki basit maddeden terekküp eden bu su, yüz binlerle hikmetli ve şuurlu ve muhtelif hizmetlerde ve san’atlarda istihdam ediliyor. Demek bu tecessüm etmiş ayn-ı rahmet olan yağmur, ancak bir Rahmân-ı Rahîmin hazine-i gaybiye-i rahmetinde yapılıyor ve nüzulüyle

وَهُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَاقَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ [2]

âyetini maddeten tefsir ediyor.

Sonra ra’dı dinler ve berke (şimşeğe) bakar, görür ki: Bu iki hâdise-i acîbe-i cevviye tam tamına

يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ [3]

ve

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ [4]

âyetlerini maddeten tefsir etmekle beraber, yağmurun gelmesini haber verip, muhtaçlara müjde ediyorlar.

Evet, hiçten, birden harika bir gürültüyle cevvi konuşturmak ve fevkalâde bir nur ve nar ile zulmetli cevvi ışıkla doldurmak ve dağvarî pamukmisâl ve dolu ve kar ve su tulumbası hükmünde olan bulutları ateşlendirmek gibi hikmetli ve garabetli vaziyetlerle baş aşağı gafil insanın başına tokmak gibi vuruyor, “Başını kaldır, kendini tanıttırmak isteyen fa’al ve kudretli bir Zâtın hârika işlerine bak. Sen başıboş olmadığın gibi, bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Herbirisi çok hikmetli vazifeler peşinde koşturuluyorlar. Bir Müdebbir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar” diye ihtar ediyorlar.

İşte bu meraklı yolcu, bu cevvde, bulutu teshirden, rüzgârı tasriften, yağmuru tenzilden ve hâdisât-ı cevviyeyi tedbirden terekküp eden bir hakikatın yüksek ve âşikâr şehadetini işitir, “Âmentü billâh” der.

Birinci Makamın İkinci Mertebesinde

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ: اَلْجَوُّ بِجَمِيعِ مَا فِيهِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: اَلتَّسْخِيرِ، وَالتَّصْرِيفِ، وَالتَّنْزِيلِ، وَالتَّدْبِيرِ، الْوَاسِعَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ [5]

fıkrası, bu yolcunun cevve dair mezkûr müşahedatını ifade eder. **(İhtar)**

İhtar: Birinci Makam'da geçen otuzüç mertebe-i tevhidi bir parça izah etmek isterdim. Fakat şimdiki vaziyetim ve halimin müsaadesizliği cihetiyle, yalnız gayet muhtasar bürhanlarına ve mealinin tercümesine iktifaya mecbur oldum. Risâle-i Nur'un otuz, belki yüz risalelerinde bu otuzüç mertebe, delilleriyle, ayrı ayrı tarzlarda, herbir risalede bir kısım mertebeler beyan edildiğinden, tafsili onlara havale edilmiş.

1.) Ve rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda... (Bakara Sûresi, 2:164)
2.) İnsanlar ümitsizliğe düştüklerinde yağmuru indiren ve rahmetini her tarafa yayan da Odur. O, kullarını gözetip koruyan ve her türlü övgüye lâyık olandır. (Şûrâ Sûresi, 42:28)
3.) Şimşeğin parıltısı ise neredeyse gözleri alıverir. (Nur Sûresi, 24:43)
4.) Gök gürültüsü Onu hamd ederek, tesbih eder. (Ra'd Sûresi, 13:13)
5.) Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen teshir ve tasrif ve tenzil ve tedbir hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, cevv-i semâ bütün içindekilerle beraber Onun vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 3.Mertebe

3.Mertebe: Küre-i arzın delaleti

Sonra, o seyahat-i fikriyeye alışan o mütefekkir misafire, **küre-i arz** lisan-ı hâliyle diyor ki: “Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını tanıttıracağım. Gördüğüm vazifelerime bak ve sahifelerimi oku.” O da bakar, görür ki:

Arz, meczup bir Mevlevî gibi iki hareketiyle günlerin, senelerin, mevsimlerin husulüne medar olan bir daireyi, haşr-i âzamın meydanı etrafında çiziyor. Ve zîhayatın yüz bin envâını bütün erzak ve levazımatlarıyla içine alıp feza denizinde kemâl-i muvazene ve nizamla gezdiren ve güneş etrafında seyahat eden muhteşem ve musahhar bir sefine-i Rabbâniyedir.

Sonra sahifelerine bakar, görür ki: Bablarındaki herbir sahifesi, binler âyâtıyla arzın Rabbini tanıttırıyor. Umumunu okumak için vakit bulamadığından, yalnız birtek sahife olan zîhayatın bahar faslında icad ve idaresine bakar, müşahede eder ki:

Yüz bin envaın hadsiz efradlarının suretleri, basit bir maddeden gayet muntazam açılıyor ve gayet rahîmâne terbiye ediliyor ve gayet mu’cizâne bir kısmının tohumlarına kanatçıklar verip, onları uçurmak suretiyle neşrettiriliyor ve gayet müdebbirâne idare olunuyor ve gayet müşfikâne iaşe ve it’am ediliyor ve gayet rahîmâne ve rezzâkâne hadsiz ve çeşit çeşit ve lezzetli ve tatlı rızıkları, hiçten ve kuru topraktan ve birbirinin misli ve farkları pek az ve kemik gibi köklerden, çekirdeklerden, su katrelerinden yetiştiriliyor. Her bahara, bir vagon gibi, hazine-i gaybdan yüz bin nevi et’ime ve levazımat, kemâl-i intizamla yüklenip zîhayata gönderiliyor. Ve bilhassa o erzak paketleri içinde yavrulara gönderilen süt konserveleri ve validelerinin şefkatli sinelerinde asılan şekerli süt tulumbacıklarını göndermek, o kadar şefkat ve merhamet ve hikmet içinde görünüyor ki, bilbedahe

bir Rahmân-ı Rahîmin gayet müşfikane ve mürebbiyâne bir cilve-i rahmeti ve ihsanı olduğunu ispat eder.

Elhasıl; bu sahife-i hayatiye-i bahariye haşr-i âzamın yüz bin nümunelerini ve misallerini göstermekle,

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1]

âyetini maddeten gayet parlak tefsir ettiği gibi; bu âyet dahi, bu sahifenin mânâlarını mu’cizâne ifade eder. Ve arzın, bütün sahifeleriyle, büyüklüğü nisbetinde ve kuvvetinde لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [2] dediğini anladı.

İşte, küre-i arzın yirmiden ziyade büyük sahifelerinden birtek sahifenin yirmi vechinden birtek vechinin muhtasar şehadetiyle, o yolcunun sâir vecihlerin sahifelerindeki müşahedatı mânâsında olarak ve o müşahedatları ifade için,

Birinci Makamın Üçüncü Mertebesinde böyle denilmiş:

لاَ اِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اَلْاَرْضُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: اَلتَّسْخِيرِ، وَالتَّدْبِيرِ، وَالتَّرْبِيَةِ، وَالْفَتَّاحِيَّةِ وَتَوْزِيعِ الْبُذُورِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْاِدَارَةِ وَالْاِعَاشَةِ، لِجَمِيعِ ذَوِى الْحَيَاةِ، [3]

وَالرَّحْمَانِيَّةِ وَالرَّحِيمِيَّةِ الْعَامَّةِ الشَّامِلَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

1.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rûm Sûresi, 30:50)
2.) Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
3.) Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, umumiyet ve şümul ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen, bütün zevilhayatın iaşesi için tohumların teshir ve tedbir ve terbiye ve feth ve tevzi ve muhafaza ve idaresi ve Rahmâniyet ve Rahîmiyet hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, arz bütün içindekiler ve üzerindekilerle Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 4.Mertebe

4.Mertebe: Denizler ve Nehirlerin delaleti

Sonra, o mütefekkir yolcu her sahifeyi okudukça saadet anahtarı olan imanı kuvvetlenip ve mânevî terakkiyatın miftahı olan mârifeti ziyadeleşip ve bütün kemâlâtın esası ve madeni olan iman-ı billâh hakikatı bir derece daha inkişaf edip mânevî çok zevkleri ve lezzetleri verdikçe onun merakını şiddetle tahrik ettiğinden; semâ, cevv ve arzın mükemmel ve kat'î derslerini dinlediği halde, [1] هَلْ مِنْ مَزِيدٍ deyip dururken, **denizlerin ve büyük nehirlerin** cezbekârâne cûş u huruşla zikirlerini ve hazin ve leziz seslerini işitir. Lisan-ı hâl ve lisan-ı kàl ile "Bize de bak, bizi de oku" derler. O da bakar, görür ki:

Hayattârâne mütemâdiyen çalkanan ve dağılmak ve dökülmek ve istilâ etmek fıtratında olan denizler, arzı kuşatıp, arz ile beraber gayet sür'atli bir surette bir senede yirmi beş bin senelik bir dairede koşturulduğu halde, ne dağılırlar, ne dökülürler ve ne de komşularındaki toprağa tecavüz ederler. Demek gayet kudretli ve azametli bir Zâtın emriyle ve kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra denizlerin içlerine bakar, görür ki: Gayet güzel ve ziynetli ve muntazam cevherlerinden başka, binlerce çeşit hayvanatın iaşe ve idareleri ve tevellüdat ve vefiyatları o kadar muntazamdır; basit bir kum ve acı bir sudan verilen erzakları ve tayinatları o kadar mükemmeldir ki, bilbedahe bir Kadîr-i Zülcelâlin, bir Rahîm-i Zülcemâlin idare ve iaşesiyle olduğunu ispat eder.

Sonra o misafir, nehirlere bakar, görür ki: Menfaatleri ve vazifeleri ve varidat ve sarfiyatları o kadar hakîmâne ve rahîmânedir;

bilbedahe ispat eder ki, bütün ırmaklar, pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahmân-ı Zülcelâli ve'l-İkramın hazine-i rahmetinden çıkıyorlar ve akıyorlar. Hattâ o kadar fevkalâde iddihar ve sarf ediliyorlar ki, *"Dört nehir Cennetten geliyorlar"* diye rivâyet edilmiş. Yani, zâhirî esbabın pek fevkinde olduklarından, mânevî bir cennetin hazinesinden ve yalnız gaybî ve tükenmez bir menbaın feyzinden akıyorlar demektir. Meselâ, Mısır'ın kumistanını bir cennete çeviren Nil-i mübarek, cenup tarafından, Cebel-i Kamer denilen bir dağdan, mütemadiyen küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Altı aydaki sarfiyatı dağ şeklinde toplansa ve buzlansa, o dağdan daha büyük olur. Halbuki o dağdan ona ayrılan yer ve mahzen, altı kısımdan bir kısım olmaz. Varidatı ise, o mıntıka-i hârrede pek az gelen ve susamış toprak çabuk yuttuğu için mahzene az giden yağmur, elbette o muvazene-i vâsiayı muhafaza edemediğinden, o Nil-i mübarek âdet-i arziye fevkinde bir gaybî cennetten çıkıyor diye rivayeti gayet manidar ve güzel bir hakikati ifade ediyor.

İşte, deniz ve nehirlerin denizler gibi hakikatlerinin ve şehadetlerinin binden birisini gördü. Ve umumu bil'icmâ denizlerin büyüklüğü nisbetinde bir kuvvetle [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ der ve bu şehadete denizler mahlûkatı adedince şahitler gösterir diye anladı. Ve denizlerin ve nehirlerin umum şehadetlerini irade ederek ifade etmek mânâsında,

Birinci Makamın Dördüncü Mertebesinde,

[3] لاَ اِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ جَمِيعُ الْبِحَارِ، وَالْاَنْهَارِ، بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ اَلتَّسْخِيرِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْاِدِّخَارِ وَالْاِدَارَةِ الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِاَلْمُشَاهَدَةِ

denilmiş.

1.)Daha yok mu?
2.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
3.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, genişlik ve intizamı gözle görünen teshir ve muhafaza ve iddihar ve idare hakikatlerindeki ihatanın büyüklüğünün şehadetiyle, denizler ve nehirler bütün içindekilerle beraber Onun birlik içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 5.Mertebe

5.Mertebe: Dağ ve Sahraların delaleti

Sonra, **dağlar ve sahralar**, seyahat-ı fikriyede bulunan o yolcuyu çağırıyorlar “Sahifelerimizi de oku” diyorlar. O da bakar, görür ki: Dağların küllî vazifeleri ve umumî hizmetleri o kadar azametli ve hikmetlidirler; akılları hayret içinde bırakır. Meselâ, dağların zeminden emr-i Rabbânî ile çıkmaları ve zeminin içinde, inkılâbat-ı dahiliyeden neş’et eden heyecanını ve gazabını ve hiddetini, çıkmalarıyla teskin ederek, zemin o dağların fışkırmasıyla ve menfeziyle teneffüs edip, zararlı olan sarsıntılardan ve zelzele-i muzırradan kurtulup, vazife-i devriyesinde sekenesinin istirahatlerini bozmuyor. Demek, nasıl ki sefineleri sarsıntıdan vikaye ve muvazenelerini muhafaza için onların direkleri üstünde kurulmuş; öyle de, dağlar, zemin sefinesine bu mânâda hazineli direkler olduklarını, Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan,

وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا (1)
وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ (2)
وَالْجِبَالَ أَرْسٰيهَا (3)

gibi çok âyetlerle ferman ediyor.

Hem meselâ dağların içinde zîhayata lâzım olan her nevi menbalar, sular, madenler, maddeler, ilâçlar o kadar hakîmâne ve müdebbirâne ve kerîmâne ve ihtiyatkârâne iddihar ve ihzar ve istif edilmiş ki, bilbedahe, kudreti nihayetsiz bir Kadîrin ve hikmeti nihayetsiz bir Hakîmın hazineleri ve ambarları ve hizmetkârları olduklarını ispat ederler diye anlar. Ve sahra ve dağların dağ kadar vazife ve hikmetlerinden bu iki cevhere sairlerini kıyas edip, dağların ve sahraların umum hikmetleriyle, hususan ihtiyatî iddiharlar cihetiyle

getirdikleri şehadeti ve söyledikleri [4] لاَ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ tevhidini, dağlar kuvvetinde ve sebatında ve sahralar genişliğinde ve büyüklüğünde görür, “Âmentü Billâh” der.

İşte bu mânâyı ifade için, Birinci Makamın Beşinci Mertebesinde,

[5] لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ: جَمِيعُ الْجِبَالِ وَالصَّحَارَى، بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الاِدِّخَارِ وَالاِدَارَةِ وَنَشْرِ الْبُذُورِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالتَّدْبِيرِ وَالاِحْتِيَاطِيَّةِ الرَّبَّانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْعَامَّةِ الْمُنْتَظَمَةِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ

denilmiş.

1.)Dağları direk (yapmadık mı?) (Nebe’ Sûresi, 78:7)
2.)Yeryüzünde sâbit dağlar diktik.” (Hicr Sûresi, 15:19)
3.)Dağları sapa sağlam dikti. (Nâziât Sûresi, 79:32)
4.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
5.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, Rabbânî ihtiyat maddelerinin bilmüşahede vâsi ve âmm ve muntazam ve mükemmel iddihar ve idare ve muhafaza ve tedbiri ve tohumların neşri hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, bütün dağlar ve sahrâlar bütün içindekiler ve üzerindekilerle beraber Onun vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 6.Mertebe

6.Mertebe: Eşcar ve Nebatatın delaleti

Sonra, o yolcu dağda ve sahrada fikriyle gezerken, **eşcar ve nebatat** âleminin kapısı fikrine açıldı. Onu içeriye çağırdılar, “Gel, dairemizde de gez, yazılarımızı da oku” dediler. O da girdi, gördü ki, gayet muhteşem ve müzeyyen bir meclis-i tehlil ve tevhid ve bir halka-i zikir ve şükür teşkil etmişler. Bütün eşcar ve nebatatın envâları, bil’icmâ, beraber; لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [1] diyorlar gibi lisan-ı hallerinden anladı. Çünkü bütün meyvedar ağaç ve nebatlar; mîzanlı ve fesahatli yapraklarının dilleriyle ve süslü cezaletli çiçeklerinin sözleriyle ve intizamlı ve belâğatli meyvelerinin kelimeleriyle beraber, müsebbihâne şehadet getirdiklerine ve لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [1] dediklerine delâlet ve şehadet eden üç büyük küllî hakikati gördü.

Birincisi: Pek zâhir bir surette kastî bir in’âm ve ikram ve ihtiyarî bir ihsan ve imtinan mânâsı ve hakikati herbirisinde hissedildiği gibi, mecmuunda ise, güneşin zuhurundaki ziyası gibi görünüyor.

İkincisi: Tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan kastî ve hakîmâne bir temyiz ve tefrik, ihtiyarî ve rahîmâne bir tezyin ve tasvir mânâsı ve hakikati, o hadsiz envâ ve efratta gündüz gibi âşikâre görünüyor ve bir Sâni-i Hakîmin eserleri ve nakışları olduklarını gösterir.

Üçüncüsü: O hadsiz masnuatın yüz bin çeşit ve ayrı ayrı tarz ve şekilde olan suretleri, gayet muntazam, mizanlı, ziynetli olarak, mahdut ve mâdud ve birbirinin misli ve basit ve câmid ve birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o iki yüz bin nevilerin farikalı ve intizamlı, ayrı ayrı, muvazeneli,

hayattar, hikmetli, yanlışsız, hatâsız bir vaziyette umum efradının sûretlerinin fethi ve açılışı ise öyle bir hakikattir ki, güneşten daha parlaktır ve baharın çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları ve mevcudatı sayısınca o hakikatı ispat eden şahitler var diye bildi. [2] الْحَمْدُ لله عَلَي نعْمَةِ الاِيمَانِ dedi.

İşte bu mezkûr hakikatleri ve şehadetleri ifade mânâsıyla, Birinci Makamın Altıncı Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى [3] دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الاَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ الْمُسَبِّحَاتِ اَلنَّاطِقَاتِ: بِكَلِمَاتِ أَوْرَاقِهَا الْمَوْزُونَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَأَزْهَارِهَا الْمُزَيَّنَاتِ الْجَزِيلاَتِ وَاَثْمَارِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ الْبَلِيغَاتِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: اَلاِنْعَامِ، وَالاِكْرَامِ، وَالاِحْسَانِ، بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ. وَحَقِيقَةِ: اَلتَّمْيِيزِ، وَالتَّزْيِينِ، وَالتَّصْوِيرِ، بِإِرَادَةٍ وَحِكْمَةٍ، مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلاَلَةِ حَقِيقَةِ فَتْحِ جَمِيعِ صُوَرِهَا الْمَوْزُونَاتِ الْمُزَيَّنَاتِ الْمُتَبَايِنَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ غَيْرِ الْمَحْدُودَةِ مِنْ

نُوَتَاتٍ وَحَبَّاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ مَحْصُورَةٍ مَعْدُودَةٍ

denilmiş.

1.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
2.)İman nimeti için Allah'a hamdolsun
3.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, mizanlı ve fesahatli yapraklarının ve süslü ve cezaletli çiçeklerinin ve intizamlı ve belâğatli meyvelerinin kelimeleriyle konuşan ve tesbih eden bütün ağaç ve nebat nevilerinin icmâı, birbirinin misli ve benzeri olan mahdut çekirdek ve habbeciklerden süslü ve birbirinden farklı ve mütenevvi, gayr-ı mahdut suretlerinin hepsinin birden fethi hakikatinin kat’î delâletiyle beraber, kasdî ve rahmetli in’âm ve ikram ve ihsan hakikatinin ve iradeli ve hikmetli temyiz ve tezyin ve tasvir hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, icmâ ile Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 7.Mertebe

7.Mertebe: Hayvanat ve Tuyutun delaleti

Sonra, seyahat-i fikriyede bulunan o meraklı ve terakki ile zevki ve şevki artan dünya yolcusu, bahar bahçesinden bir bahar kadar bir güldeste-i marifet ve iman alıp gelirken, **hayvanat ve tuyûr** âleminin kapısı, hakikat-bîn olan aklına ve marifet-âşinâ olan fikrine açıldı. Yüz bin ayrı ayrı seslerle ve çeşit çeşit dillerle onu içeriye çağırdılar, “Buyurun” dediler. O da girdi ve gördü ki:

Bütün hayvanat ve kuşların bütün nevileri ve taifeleri ve milletleri, bil’ittifak, lisan-ı kàl ve lisan-ı halleriyle لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [1] deyip, zemin yüzünü bir zikirhane ve muazzam bir meclis-i tehlil suretine çevirmişler; herbiri bizzat birer kasi-de-i Rabbânî, birer kelime-i Sübhânî ve mânidar birer harf-i Rahmânî hükmünde Sânilerini tavsif edip hamd ü senâ ediyorlar vaziyetinde gördü. Güya o hayvanların ve kuşların duyguları ve kuvâları ve cihazları ve âzâları ve âletleri, manzum ve mevzun kelimelerdir ve muntazam ve mükemmel sözlerdir. Onlar, bunlarla Hallâk ve Rezzaklarına şükür ve vahdâniyetine şehadet getirdiklerine kat’î delâlet eden üç muazzam ve muhit hakikatleri müşahede etti.

Birincisi: Hiçbir cihetle serseri tesadüfe ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata havalesi mümkün olmayan, hiçten hakîmâne icad ve san’atperverâne ibdâ ve ihtiyarkârâne ve alîmâne halk ve inşa ve yirmi cihetle ilim ve hikmet ve iradenin cilvesini gösteren ruhlandırmak ve ihyâ etmek hakikatidir ki, zîruhlar adedince şahitleri bulunan bir burhan-ı bâhir olarak, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun vücub-u vücuduna ve sıfât-ı seb’asına ve vahdetine şehadet eder.

İkincisi: O hadsiz masnularda birbirinden simaca farikalı ve şekilce ziynetli ve miktarca mizanlı ve suretçe intizamlı bir tarzdaki temyizden, tezyinden, tasvirden öyle azametli ve kuvvetli bir hakikat

görünür ki, Kàdir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şeyden başka hiçbir şey, bu her cihetle binlerle harikaları ve hikmetleri gösteren ihatalı fiile sahip olamaz ve hiçbir imkân ve ihtimali yok.

Üçüncüsü: Birbirinin misli ve aynı veya az farklı ve birbirine benzeyen mahsur ve mahdut yumurtalardan ve yumurtacıklardan ve nutfe denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüz binler çeşit tarzlarda ve birer mu'cize-i hikmet mâhiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvazeneli ve hatasız bir hey'ette açmak ve fethetmek öyle parlak bir hakikattır ki, hayvanlar adedince senetler, deliller o hakikati tenvir eder.

İşte bu üç hakikatin ittifakıyla, hayvanların bütün envâı, beraber öyle bir [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet getiriyorlar ki, güya zemin, büyük bir insan gibi, büyüklüğü nisbetinde [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diyerek semâvât ehline işittiriyor mahiyetinde gördü ve tam ders aldı. Birinci Makamın Yedinci Mertebesinde bu mezkûr hakikatleri ifade mânâsıyla,

[2] لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: إِتِّفَاقُ جَمِيعِ أَنَوَاعِ الْحَيَوَانَاتِ، وَالطُّيُورِ الْحَامِدَاتِ الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ حَوَاسِّهَا، وَقُوَاهَا وَحِسِّيَاتِهَا وَلَطَائِفِهَا الْمَوْزُونَاتِ الْمُنْتَظَمَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَبِكَلِمَاتِ اَجْهِزَتِهَا وَجَوَارِحِهَا وَاَعْضَائِهَا وَآلاَتِهَا الْمُكَمَّلَةِ الْبَلِيغَاتِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ

إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ ٱلاِيجَادِ وَالصُّنْعِ، وَٱلاِبْدَاعِ، بِالْاِرَادَةِ، وَحَقِيقَةِ: اَلتَّمْيِيزِ وَالتَّزْيِينِ، بِالْقَصْدِ. وَحَقِيقَةِ: اَلتَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ، بِالْحِكْمَةِ مَعَ قَطْعِيَّةِ دَلاَلَةِ حَقِيقَةِ: فَتْحِ جَمِيعِ صُوَرِهَا الْمُنْتَظَمَةِ الْمُتَخَالِفَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ غَيْرِ الْمَحْصُورَةِ مِنْ بَيْضَاتٍ وَقَطَرَاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ مَحْصُورَةٍ مَحْدُودَةٍ

denilmiştir.

1.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, mevzun ve muntazam ve fasih hasselerinin ve kuvvelerinin ve hissiyat ve latîfelerinin kelimeleriyle ve mükemmel ve beliğ cihazat ve cevarih ve âlât ve âzâlarının kelimeleriyle hamd ve şehadet eden bütün hayvanat ve tuyur nevilerinin ittifakı, birbirinin misli ve benzeri, mahsur ve mahdut sayıda yumurta ve katrelerden muntazam, muhtelif, mütenevvi ve gayr-ı mahsur suretlerinin fethi hakikatinin kat’î delâletiyle beraber, iradeli icad ve sun’ ve ibdâ’ hakikatinin ve kasdî temyiz ve tezyin hakikatinin ve hikmetli takdir ve tasvir hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 8.Mertebe

8.Mertebe: Enbiyaların delaleti

Sonra o mütefekkir yolcu, marifet-i İlâhiyenin hadsiz mertebelerinde ve nihayetsiz ezvâkında ve envârında daha ileri gitmek için, insanlar âlemine ve beşer dünyasına girmek isterken, başta **enbiyalar** olarak onu içeriye davet ettiler; o da girdi. En evvel geçmiş zamanın menziline baktı, gördü ki:

Nev-i beşerin en nuranî ve en mükemmeli olan umum peygamberler (aleyhimüsselâm) bil'icma' beraber لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip zikrediyorlar ve parlak ve musaddak olan hadsiz mu'cizatlarının kuvvetiyle, tevhidi iddia ediyorlar ve beşeri hayvaniyet mertebesinden melekiyet derecesine çıkarmak için, onları iman-ı billâha davet ile ders veriyorlar gördü. O da, o nuranî medresede diz çöküp derse oturdu. Gördü ki:

Meşahir-i insaniyenin en yüksekleri ve namdarları olan o üstadların herbirisinin elinde Hâlık-ı Kâinat tarafından verilmiş nişane-i tasdik olarak mu'cizeler bulunduğundan, herbirinin ihbarıyla beşerden bir taife-i azîme ve bir ümmet tasdik edip imana geldiklerinden, o yüz bin ciddî ve doğru zâtların icmâ ve ittifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir hakikat ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu kıyas edebildi. Ve bu kuvvette, bu kadar muhbir-i sadıkların hadsiz mu'cizeleriyle imza ve ispat ettikleri bir hakikati inkâr eden ehl-i dalâlet ne derece hadsiz bir hata, bir cinayet ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstehak olduklarını anladı ve onları tasdik edip iman getirenler ne kadar haklı ve hakikatli olduklarını bildi; iman kudsiyetinin büyük bir mertebesi daha ona göründü.

Evet, enbiyayı (aleyhimüsselâm) Cenâb-ı Hak tarafından fiilen tasdik hükmünde olan hadsiz mu'cizatlarından ve hakkaniyetlerini

gösteren, muarızlarına gelen semâvî pek çok tokatlarından ve hak olduklarına delâlet eden şahsî kemâlâtlarından ve hakikatli talimatlarından ve doğru olduklarına şehadet eden kuvvet-i imanlarından ve tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından ve ellerinde bulunan kudsî kitap ve suhuflarından ve onların yolları doğru ve hak olduğuna şehadet eden ittibâlarıyla hakikate, kemâlâta, nura vasıl olan hadsiz tilmizlerinden başka, onların ve o pek ciddî muhbirlerin müsbet meselelerde icmâı ve ittifakı ve tevatürü ve ispatta tevafuku ve tesanüdü ve tetabuku öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki, dünyada hiçbir kuvvet karşısına çıkamaz ve hiçbir şüphe ve tereddüdü bırakmaz. Ve imanın erkânında umum enbiyayı (aleyhimüsselâm) tasdik dahi dahil olması, o tasdik büyük bir kuvvet menbaı olduğunu anladı, onların derslerinden çok feyz-i imanî aldı.

İşte, bu yolcunun mezkûr dersini ifade mânâsında, Birinci Makamın Sekizinci Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ الْاَنْبِيَاءِ، بِقُوَّةِ مُعْجِزَاتِهِمِ الْبَاهِرَةِ، الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدَّقَةِ

denilmiş.

1.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, bütün enbiyanın, tasdik edici ve tasdike mazhar mu’cizât-ı bâhirelerinin kuvvetiyle ittifakları, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 9.Mertebe

9.Mertebe: Asfiya ve Sıddıkların delaleti

Sonra imanın kuvvetinden ulvî bir zevk-i hakikat alan o seyyah-ı talip, enbiya aleyhimüsselâmın meclisinden gelirken, ulemanın ilmelyakîn suretinde kat'î ve kuvvetli delillerle, enbiyaların (aleyhimüsselâm) dâvâlarını ispat eden ve **asfiya ve sıddîkîn** denilen mütebahhir, müçtehid muhakkikler, onu dershanelerine çağırdılar. O da girdi, gördü ki: Binlerle dâhi ve yüz binlerce müdakkik ve yüksek ehl-i tahkik, kıl kadar bir şüphe bırakmayan tetkikat-ı amîkalarıyla, başta vücub-u vücud ve vahdet olarak müsbet mesâil-i imaniyeyi ispat ediyorlar.

Evet, istidatları ve meslekleri muhtelif olduğu halde usul ve erkân-ı imaniyede onların müttefikan ittifakları ve herbirisinin kuvvetli ve yakînî burhanlarına istinadları öyle bir hüccettir ki, onların mecmuu kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak ve burhanlarının umumu kadar bir burhan bulmak mümkün ise, karşılarına ancak öyle çıkılabilir. Yoksa, o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve inkâr ve ispat olunmayan menfî meselelerde inat ve göz kapamak suretiyle karşılarına çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar.

Bu seyyah, bu muhteşem ve geniş dershanede, bu muhterem ve mütebahhir üstadların neşrettikleri nurlar, zeminin yarısını bin seneden ziyade ışıklandırdığını bildi. Ve öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldu ki, bütün ehl-i inkâr toplansa onu kıl kadar şaşırtmaz ve sarsmaz. İşte bu yolcunun bu dershaneden aldığı derse bir kısa işaret olarak Birinci Makamın Dokuzuncu Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ [1]
وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اِتِّفَاقُ جَمِيعِ

ٱلأصْفِيَاءِ، بِقُوَّةِ بَرَاهِينِهِمِ الزَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُتَّفِقَةِ

denilmiş.

1.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, bütün asfiyanın, muhakkak ve müttefik ve parlak burhanlarının kuvvetiyle ittifakları, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 10.Mertebe

10.Mertebe: Evliyaların delaleti

Sonra, imanın daha ziyade kuvvetlenmesinde ve inkişafında ve ilmelyakîn derecesinden aynelyakîn mertebesine terakkisindeki envârı ve ezvakı görmeye çok müştak olan o mütefekkir yolcu, medreseden gelirken, hadsiz küçük tekyelerin ve zaviyelerin telâhukuyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir tekye, bir hangâh, bir zikirhane, bir irşadgâhta ve cadde-i kübrâ-yı Muhammedînin (a.s.m.) ve mirac-ı Ahmedînin (a.s.m.) gölgesinde hakikate çalışan ve hakka erişen ve aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla kudsî mürşidler onu dergâha çağırdılar. O da girdi, gördü ki:

O **ehl-i keşif ve keramet mürşidler**; keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve kerametlerine istinaden, bil'icmâ, müttefikan [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diyerek, vücub-u vücud ve vahdet-i Rabbâniyeyi kâinata ilân ediyorlar. Güneşin ziyasındaki yedi renkle güneşi tanımak gibi, yetmiş renkle, belki Esmâ-i Hüsnâ adedince, Şems-i Ezelînin ziyasından tecellî eden ayrı ayrı nurlu renkler ve çeşit çeşit ziyalı levnler ve başka başka hakikatli tarîkatler ve muhtelif doğru meslekler ve mütenevvi haklı meşreplerde bulunan o kudsî dâhilerin ve nuranî âriflerin icmâ ve ittifakla imza ettikleri bir hakikat, ne derece zâhir ve bâhir olduğunu aynelyakîn müşahede etti. Ve enbiyanın (aleyhimüsselâm) icmâı ve asfiyanın ittifakı ve evliyanın tevafuku ve bu üç icmaın birden ittifakı, güneşi gösteren gündüzün ziyasından daha parlak gördü.

İşte, bu misafirin tekyeden aldığı feyze kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın Onuncu Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاّ اللهُ الّذِى دَلّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ إِجْمَاعُ الْاَوْلِيَاءِ بِكَشْفِيَاتِهِمْ، وَكَرَامَاتِهِمِ الظَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُصَدَّقَةِ [2]

denilmiş.

1.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.
2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, bütün evliyanın, muhakkak ve musaddak ve zahir keşif ve kerametlerinin icmâı, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 11.Mertebe

11.Mertebe: Meleklerin delaleti

Sonra, kemâlât-ı insaniyenin en mühimi ve en büyüğü, belki bilcümle kemâlât-ı insaniyenin menbaı ve esası, iman-ı billâhtan ve marifetullahtan neş'et eden muhabbetullah olduğunu bilen o dünya seyyahı, bütün kuvvetiyle ve letâifiyle, imanın kuvvetinde ve marifetin inkişafında daha ziyade terakki etmesini istemek fikriyle başını kaldırdı ve semâvâta baktı. Kendi aklına dedi ki:

"Madem kâinatta en kıymettar şey hayattır. Ve kâinatın mevcudâtı hayata musahhardır. Ve madem zîhayatın en kıymettarı zîruhtur. Ve zîruhun en kıymettarı zîşuurdur. Ve madem bu kıymettarlık için küre-i zemin, zîhayatı mütemadiyen çoğaltmak için, her asır, her sene dolar, boşalır. Elbette ve her halde, bu muhteşem ve müzeyyen olan semâvâtın dahi kendisine münasip ahalisi ve sekenesi, zîhayat ve zîruh ve zîşuurlardan vardır ki, huzur-u Muhammedîde (a.s.m.) sahabelere görünen Hazret-i Cebrâil'in (a.s.) temessülü gibi, **melâikeleri** görmek ve onlarla konuşmak hâdiseleri, tevatür suretinde eskiden beri nakil ve rivayet ediliyor. Öyle ise keşke ben semâvât ehliyle dahi görüşseydim, onlar ne fikirde olduklarını bilseydim. Çünkü, Hâlık-ı Kâinat hakkında en mühim söz onlarındır" diye düşünürken, birden semâvî şöyle bir sesi işitti:

"Madem bizimle görüşmek ve dersimizi dinlemek istersin. Bil ki, başta Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan olarak bütün peygamberlere vasıtamızla gelen mesâil-i imaniyeye en evvel biz iman etmişiz. Hem insanlara temessül edip görünen ve bizlerden olan bütün ervâh-ı tayyibe, bilâ istisna ve bil'ittifak, bu kâinat Hâlıkının vücub-u vücuduna ve vahdetine ve sıfât-ı kudsiyesine şehadet edip birbirine muvafık ve mutabık olarak ihbar etmişler. Bu hadsiz ihbaratın tevafuku ve

tetabuku, güneş gibi sana bir rehberdir” dediklerini bildi ve onun nur-u imanı parladı, zeminden göklere çıktı.

İşte, bu yolcunun melâikeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Birinci ve On İkinci Mertebelerinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى[1] دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اِتِّفَاقُ الْمَلٰئِكَةِ الْمُتَمَثِّلِينَ لأَنْظَارِ النَّاسِ، وَالْمُتَكَلِّمِينَ مَعَ خَوَاصِّ الْبَشَرِ، بِاِخْبَارَاتِهِمِ الْمُتَطَابِقَةِ الْمُتَوَافِقَةِ

denilmiştir.

1.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, insanların nazarına temessül eden ve beşerin havâs kısmıyla konuşan melâikenin ittifakı, birbirine tetabuk ve tevafuk eden ihbaratıyla, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 12.13.Mertebe

12-13.Mertebe: Müstakim akıllar ve Nurani kalplerin delaleti

Sonra, pür-merak ve pür-iştiyak o misafir, âlem-i şehadet ve cismânî ve maddî cihetinde ve mahsus taifelerin dillerinden ve lisan-ı hallerinden ders aldığından, âlem-i gayb ve âlem-i berzahta dahi mütalâa ile bir seyahat ve bir taharri-i hakikat arzu ederken, her taife-i insaniyede bulunan ve kâinatın meyvesi olan insanın çekirdeği hükmünde bulunan ve küçüklüğüyle beraber, mânen kâinat kadar inbisat edebilen müstakim ve **münevver akılların, selim ve nuranî kalblerin** kapısı açıldı. Baktı ki, onlar, âlem-i gayb ve âlem-i şehadet ortasında insanî berzahlardır; ve iki âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nisbeten o noktalarda oluyor gördüğünden, kendi akıl ve kalbine dedi ki:

“Gelin, bu emsalinizin kapısından hakikate giden yol daha kısadır. Biz öteki yollardaki dillerden ders aldığımız gibi değil, belki iman noktasındaki ittisaflarından ve keyfiyet ve renklerinden mütalâamızla istifade etmeliyiz” dedi, mütalâaya başladı. Gördü ki:

İstidatları gayet muhtelif ve mezhepleri birbirinden uzak ve muhalif olan umum istikametli ve nurlu akılların iman ve tevhiddeki ittisafkârâne ve râsihâne itikadları, tevafuk ve sebatkârâne ve mutmainâne kanaat ve yakînleri tetabuk ediyor. Demek, tebeddül etmeyen bir hakikate dayanıp bağlanmışlar. Ve kökleri, metin bir hakikate girmiş, kopmuyor. Öyle ise, bunların nokta-i imaniyede ve vücub ve tevhidde icmâları, hiç kopmaz bir zincir-i nuranîdir ve hakikate açılan ışıklı bir penceredir

Hem gördü ki: Meslekleri birbirinden uzak ve meşrepleri birbirine mübayin olan o umum selim ve nuranî kalblerin erkân-ı imaniyedeki müttefikane ve itminankârâne ve müncezibâne keşfiyat ve müşahedatları birbirine tevafuk ve tevhidde birbirine mutabık çıkıyor. Demek, hakikate mukàbil ve vâsıl ve mütemessil bu küçücük birer

arş-ı marifet-i Rabbâniye ve bu câmi’ birer âyine-i Samedâniye olan nuranî kalbler, şems-i hakikate karşı açılan pencerelerdir; ve umumu birden, güneşe âyinedarlık eden bir deniz gibi, bir âyine-i âzamdır. Bunların vücub-u vücudda ve vahdette ittifakları ve icmâları, hiç şaşırmaz ve şaşırtmaz bir rehber-i ekmel ve bir mürşid-i ekberdir. Çünkü, hiçbir cihetle hiçbir imkân ve hiçbir ihtimal yok ki, hakikatten başka bir vehim ve hakikatsız bir fikir ve asılsız bir sıfat, bu kadar müstemirrâne ve râsihâne bu pek büyük ve keskin gözlerin umumunu birden aldatsın, galat-ı hisse uğratsın. Buna ihtimal veren bozulmuş ve çürümüş bir akla, bu kâinatı inkâr eden ahmak sofestâîler dahi razı olmazlar, reddederler diye anladı. Kendi akıl ve kalbiyle beraber “Âmentü billâh” dediler.

İşte, bu yolcunun müstakîm akıllardan ve münevver kalblerden istifade ettiği mârifet-i imaniyeye kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Üçüncü Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اِجْمَاعُ الْعُقُولِ الْمُسْتَقِيمَةِ الْمُنَوَّرَةِ، بِاِعْتِقَادَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ وَبِقَنَاعَاتِهَا، وَيَقِينَاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ، مَعَ تَخَالُفِ الاِسْتِعْدَادَاتِ وَالْمَذَاهِبِ، وَكَذَا دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ اِتِّفَاقُ الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ النُّورَانِيَّةِ، بِكَشْفِيَاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ وَبِمُشَاهَدَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ مَعَ تَبَايُنِ الْمَسَالِكِ وَالْمَشَارِبِ

denilmiş.

1.) Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, istidat ve mezheplerinin farklılığıyla beraber bütün münevver ve müstakim akıl sahiplerinin birbirine tetabuk eden kanaat ve yakînleri, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, birbirine mütebayin meslek ve meşreplerine rağmen bütün selim ve nuranî kalb sahiplerinin birbirine tetabuk eden keşifleri ve birbirine tevafuk eden müşahedeleri de, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 14.15.Mertebe

14-15.Mertebe: Vahiy ve İlhamların delaleti

Sonra, **âlem-i gayba** yakından bakan ve akıl ve kalbde seyahat eden o yolcu, “Acaba âlem-i gayb ne diyor?” diye merakla o kapıyı da şöyle bir fikirle çaldı.

Yani, “Madem bu cismânî âlem-i şehadette, bu kadar ziynetli ve san’atlı hadsiz masnularıyla kendini tanıttırmak ve bu kadar tatlı ve süslü ve nihayetsiz nimetleriyle kendini sevdirmek ve bu kadar mu’cizeli ve maharetli, hesapsız eserleriyle gizli kemâlâtını bildirmek, kavilden ve tekellümden daha zâhir bir tarzda fiilen isteyen ve hal diliyle bildiren bir Zât, perde-i gayb tarafında bulunduğu bilbedahe anlaşılıyor. Elbette ve her halde, fiilen ve halen olduğu gibi, kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıttırır, sevdirir. Öyle ise, âlem-i gayb cihetinde Onu, Onun tezahüratından bilmeliyiz” dedi. Kalbi içeriye girdi, akıl gözüyle gördü ki:

Gayet kuvvetli bir tezahüratla, vahiylerin hakikati, âlem-i gaybın her tarafında, her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlûkatın şehadetlerinden çok kuvvetli bir şehadet-i vücud ve tevhid, Allâmü’l-Guyûbdan **vahiy ve ilham** hakikatleriyle geliyor. Kendini ve vücud ve vahdetini, yalnız masnularının şehadetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lâyık bir kelâm-ı ezelî ile konuşuyor. Her yerde ilim ve kudretiyle hâzır ve nâzırın kelâmı dahi hadsizdir. Ve kelâmının mânâsı Onu bildirdiği gibi, tekellümü dahi Onu sıfâtıyla bildiriyor.

Evet, yüz bin peygamberlerin (aleyhimüsselâm) tevatürleriyle ve ihbaratlarının vahy-i İlâhîye mazhariyet noktasında ittifaklarıyla ve nev-i beşerden ekseriyet-i mutlakanın tasdik-gerdesi ve rehberi ve muktedası ve vahyin semereleri ve vahy-i meşhud olan kütüb-ü mukaddese ve suhuf-u semâviyenin delâil ve mu’cizatlarıyla, hakikat-i vahyin tahakkuku ve sübutu bedahet derecesine geldiğini

bildi ve vahyin hakikatı beş hakikat-ı kudsiyeyi ifade ve ifaza ediyor diye anladı:

Birincisi: لِلتَّنَزُّلاَتِ اْلاِلَهِيَّةِ اِلٰى عُقُولِ الْبَشَرِ denilen, beşerin akıllarına ve fehimlerine göre konuşmak, bir tenezzül-ü İlâhîdir. Evet, bütün zîruh mahlûkatını konuşturan ve konuşmalarını bilen, elbette Kendisi dahi o konuşmalara konuşmasıyla müdahale etmesi, rububiyetin muktezasıdır.

İkincisi: Kendini tanıttırmak için, kâinatı bu kadar hadsiz masraflarla, baştan başa harikalar içinde yaratan ve binler dillerle kemâlâtını söylettiren, elbette Kendi sözleriyle dahi Kendini tanıttıracak.

Üçüncüsü: Mevcudatın en müntehabı ve en muhtacı ve en nâzenini ve en müştakı olan hakikî insanların münâcâtlarına ve şükürlerine fiilen mukabele ettiği gibi, kelâmıyla da mukabele etmek, hâlıkıyetin şe'nidir.

Dördüncüsü: İlim ile hayatın zarurî bir lâzımı ve ışıklı bir tezahürü olan mükâleme sıfatı, elbette ihatalı bir ilmi ve sermedî bir hayatı taşıyan Zâtta, ihatalı ve sermedî bir surette bulunur.

Beşincisi: En sevimli ve muhabbetli ve endişeli ve nokta-i istinada en muhtaç ve sahibini ve malikini bulmaya en müştak, hem fakir ve âciz bulunan mahlûkatlarına, acz ve iştiyakı, fakr ve ihtiyacı ve endişe-i istikbali ve muhabbeti ve perestişi veren bir Zât, elbette Kendi vücudunu onlara tekellümüyle iş'ar etmek, ulûhiyetin muktezasıdır.

İşte, tenezzül-ü İlâhî ve taarrüf-ü Rabbânî ve mukabele-i Rahmânî ve mükâleme-i Sübhânî ve iş'âr-ı Samedânî hakikatlerini tazammun eden umumî, semâvî vahiylerin, icmâ ile Vâcibü'l-Vücudun vücûduna ve vahdetine delâletleri öyle bir hüccettir ki, gündüzdeki güneşin şuââtının güneşe şehadetinden daha kuvvetlidir diye anladı.

Sonra ilhamlar cihetine baktı, gördü ki:

Sâdık ilhamlar, gerçi bir cihette vahye benzerler ve bir nevi mükâleme-i Rabbâniyedir; fakat iki fark vardır.

Birincisi: İlhamdan çok yüksek olan vahyin ekseri melâike vasıtasıyla; ve ilhamın ekseri vasıtasız olmasıdır. Mesela, nasıl ki, bir padişahın iki suretle konuşması ve emirleri var.

Birisi: Haşmet-i saltanat ve hakimiyet-i umumiye haysiyetiyle bir yaverini, bir valiye gönderir. O hakimiyetin ihtişamını ve emrin ehemmiyetini göstermek için, bazan, vasıta ile beraber bir içtima yapar, sonra ferman tebliğ edilir.

İkincisi: Sultanlık ünvanıyla ve padişahlık umumî ismiyle değil, belki kendi şahsıyla hususî bir münasebeti ve cüz'î bir muamelesi bulunan has bir hizmetçisiyle veya bir âmi raiyetiyle ve hususî telefonuyla hususî konuşmasıdır.

Öyle de, Padişah-ı Ezelînin, umum âlemlerin Rabbi ismiyle ve kâinat Hâlıkı ünvanıyla, vahiyle ve vahyin hizmetini gören şümullü ilhamlarıyla mükâlemesi olduğu gibi; herbir ferdin, herbir zîhayatın Rabbi ve Hâlıkı olmak haysiyetiyle, hususi bir surette, fakat perdeler arkasında onların kàbiliyetine göre bir tarz-ı mükâlemesi var.

İkinci fark: Vahiy gölgesizdir, sâfidir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumîdir. Melâike ilhamları ve insan ilhamları ve hayvanat ilhamları gibi, çeşit çeşit, hem pek çok envâlarıyla, denizlerin katreleri kadar kelimat-ı Rabbâniyenin teksirine medar bir zemin teşkil ediyor.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّى لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّى [1]

âyetinin bir vechini tefsir ediyor anladı.

Sonra, ilhamın mahiyetine ve hikmetine ve şehadetine baktı, gördü ki: Mahiyeti ile hikmeti ve neticesi dört nurdan terekküp ediyor.

Birincisi: Teveddüd-ü İlâhî denilen kendini mahlûkatına fiilen sevdirdiği gibi, kavlen ve huzuren ve sohbeten dahi sevdirmek, vedûdiyetin ve rahmâniyetin muktezasıdır.

İkincisi: İbâdının dualarına fiilen cevap verdiği gibi, kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, rahîmiyetin şe'nidir.

Üçüncüsü: Ağır beliyelere ve şiddetli hallere düşen mahlûkatlarının istimdatlarına ve feryatlarına ve tazarruatlarına fiilen imdat ettiği gibi, bir nevi konuşması hükmünde olan ilhâmî kavillerle de imdada yetişmesi, rububiyetin lâzımıdır.

Dördüncüsü: Çok âciz ve çok zayıf ve çok fakir ve çok ihtiyaçlı ve kendi malikini ve hâmisini ve müdebbirini ve hafîzını bulmaya pek çok muhtaç ve müştak olan zîşuur masnularına, vücudunu ve huzurunu ve himayetini fiilen ihsas ettiği gibi, bir nevi mükâleme-i Rabbâniye hükmünde sayılan bir kısım sadık ilhamlar perdesinde ve mahsus ve bir mahlûka bakan has ve bir vecihte, onun kàbiliyetine göre, onun kalb telefonuyla, kavlen dahi kendi huzurunu ve vücudunu ihsas etmesi, şefkat-i ulûhiyetin ve rahmet-i rubûbiyetin zarurî ve vâcip bir muktezasıdır diye anladı.

Sonra ilhamın şehadetine baktı, gördü: Nasıl ki, güneşin faraza şuuru ve hayatı olsaydı ve o halde, ziyasındaki yedi rengi, yedi sıfatı olsaydı, o cihette, ışığında bulunan şuâları ve cilveleri ile bir tarz konuşması bulunacaktı. Ve bu vaziyette, misalinin ve aksinin şeffaf şeylerde bulunması; ve her âyine ve her parlak şeyler ve cam parçaları ve kabarcıklar ve katreler, hattâ şeffaf zerrelerle herbirinin kàbiliyetine göre konuşması; ve onların hâcâtına cevap vermesi; ve bütün onlar güneşin vücuduna şehadet etmesi; ve hiçbir iş, bir işe mâni olmaması; ve bir konuşması, diğer konuşmaya müzahemet etmemesi bilmüşahede görüleceği gibi, aynen öyle de: ezel ve ebedin Zülcelâl Sultanı ve bütün mevcudatın Zülcemâl Hâlık-ı Zîşanı olan Şems-i Sermedînin mükâlemesi dahi onun ilmi ve kudreti gibi, küllî ve muhit olarak herşeyin kàbiliyetine göre tecellî etmesi; hiçbir suâl bir suâle, bir iş bir işe, bir hitap bir hitaba mâni olmaması ve karıştırmaması bildebahe anlaşılıyor. Ve bütün o cilveler, o konuşmalar, o ilhamlar birer birer ve beraber bil'ittifak o Şems-i Ezelînin huzuruna ve vücub-u vücuduna ve vahdetine ve ehadiyetine delâlet ve şehadet ettiklerini aynelyakîne yakın bir ilmelyakînle bildi.

İşte, bu meraklı misafirin âlem-i gaybdan aldığı ders-i marifetine kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Dördüncü ve On beşinci Mertebelerinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ [2] الْاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ إِجْمَاعُ جَمِيعِ الْوَحْيَاتِ الْحَقَّةِ الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّنَزُّلاَتِ الْاِلٰهِيَّةِ، وَلِلْمُكَالَمَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ، وَلِلتَّعَرُّفَاتِ الرَبَّانِيَّةِ وَلِلْمُقَابَلاَتِ الرَّحْمَانِيَّةِ، عِنْدَ مُنَاجَاةِ عِبَادِهِ، وَلِلاِشْعَارَاتِ الصَّمَدَانِيَّةِ لِوُجُودِهِ لِمَخْلُوقَاتِهِ، وَكَذَا دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ إِتِّفَاقُ الْاِلْهَامَاتِ الصَّادِقَةِ الْمُتَضَمِّنَةِ لِلتَّوَدُّدَاتِ الْاِلٰهِيَّةِ، وَلِلاِجَابَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ لِدَعَوَاتِ مَخْلُوقَاتِهِ، وَلِلاِمْدَادَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ لاِسْتِغَاثَاتِ عِبَادِهِ وَلِلاِحْسَاسَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ لِوُجُودِهِ لِمَصْنُوعَاتِهِ

denilmiştir.

1.)(De ki:) Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, Rabbimin sözleri tükenmeden o denizler tükenirdi.” (Kehf Sûresi, 18:109)
2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ve Vâhid-i Ehad ki, tenezzülât-ı İlâhiyeyi ve mükâlemât-ı Sübhâniyeyi ve taarrüfât-ı Rabbâniyeyi ve kullarının münâcâtına mukabelât-ı Rahmâniyeyi ve mahlûkatına vücudunu ihsas eden iş’ârât-ı Samedâniyeyi mutazammın bütün hak vahiylerin icmâı, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, teveddüd-ü İlâhiyeyi ve

mahlûkatının duâlarına icâbât-ı Rahmâniyeyi ve kullarının istiğaselerine imdadat-ı Rabbâniyeyi ve masnuatına vücudunu bildiren ihsasat-ı Sübhâniyeyi mutazammın sadık ilhamların ittifakı, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 16.Mertebe

16.Mertebe: Hz.Muhammedin delaleti

Sonra, o dünya seyyahı kendi aklına dedi ki:

“Madem bu kâinatın mevcudatıyla Mâlikimi ve Hâlıkımı arıyorum; elbette herşeyden evvel bu mevcudatın en meşhuru ve a’dâsının tasdikiyle dahi en mükemmeli ve en büyük kumandanı ve en namdar hâkimi ve sözce en yükseği ve akılca en parlağı ve on dört asrı faziletiyle ve Kur’ân’ıyla ışıklandıran **Muhammed-i Arabî Aleyhisselâtü Vesselâmı** ziyaret etmek ve aradığımı ondan sormak için Asr-ı Saadete beraber gitmeliyiz’” diyerek, aklıyla beraber o asra girdi, gördü ki:

O asır, hakikaten, o zât (a.s.m.) ile bir saadet-i beşeriye asrı olmuş. Çünkü, en bedevî ve en ümmî bir kavmi, getirdiği nur vasıtasıyla, kısa bir zamanda dünyaya üstad ve hâkim eylemiş.

Hem kendi aklına dedi: “Biz en evvel, bu fevkalâde zâtın (a.s.m.) bir derece kıymetini ve sözlerinin hakkaniyetini ve ihbârâtının doğruluğunu bilmeliyiz. Sonra Hâlıkımızı ondan sormalıyız” diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat’î delillerden, burada, yalnız dokuz külliyetine birer kısa işaret edilecek.

Birincisi: Bu zâtta (a.s.m.), hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi, bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması; ve

وَانْشَقَّ الْقَمَرُ .. وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ [1]
وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰى

âyetlerinin sarahatiyle, bir parmağının işaretiyle kamer iki parça olması; ve bir avucuyla a’dasının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları; ve susuz kalmış kendi ordusuna, beş parmağından kevser gibi akan suyu kifayet

derecesinde içirmesi gibi, nass-ı kat'î ile ve bir kısmı tevatürle yüzer mu'cizatın onun elinde zâhir olmasıdır. Bu mu'cizattan, üç yüzden ziyade bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup olan Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) namındaki harika ve kerametli bir risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden, onları ona havale ederek dedi ki: "Bu kadar ahlâk-ı hasene ve kemâlâtla beraber bu kadar mu'cizat-ı bâhiresi bulunan bir zât (a.s.m.) elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlışa tenezzül etmesi kàbil değil."

İkincisi: Elinde, bu kâinat Sahibinin bir fermanı bulunduğu ve o fermanı her asırda üç yüz milyondan ziyade insanların kabul ve tasdik ettikleri ve o ferman olan Kur'ân-ı Azîmüşşanın, yedi vech ile harika olmasıdır. Ve bu Kur'ân'ın, kırk vech ile mu'cize olduğu ve Kâinat Hâlıkının sözü bulunduğu, kuvvetli delilleriyle beraber Yirmi Beşinci Söz ve Mu'cizat-ı Kur'âniye namlarındaki ve Risale-i Nur'un bir güneşi olan meşhur bir risalede tafsilen beyan edilmesinden, onu, ona havale ederek dedi: "Böyle ayn-ı hak ve hakikat bir fermanın tercümanı ve tebliğ edicisi bir zâtta (a.s.m.), fermana cinayet ve ferman sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz."

Üçüncüsü: O zât (a.s.m.) öyle bir şeriat ve bir İslâmiyet ve bir ubûdiyet ve bir dua ve bir davet ve bir imanla meydana çıkmış ki, onların ne misli var ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel, ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü, ümmî bir zâtta (a.s.m.) zuhur eden o şeriat, on dört asrı ve nev-i beşerin humsunu, âdilâne ve hakkaniyet üzere ve müdakkikane hadsiz kanunlarıyla idare etmesi, emsal kabul etmez.

Hem, ümmî bir zâtın (a.s.m.) ef'âl ve akvâl ve ahvâlinden çıkan İslâmiyet, her asırda, üç yüz milyon insanın rehberi ve mercii ve akıllarının muallimi ve mürşidi ve kalblerinin münevviri ve musaffîsi ve nefislerinin mürebbîsi ve müzekkîsi ve ruhlarının medâr-ı inkişafı ve maden-i terakkiyatı olması cihetiyle, misli olamaz ve olamamış.

Hem, dininde bulunan bütün ibâdâtın bütün envâında en ileri olması; ve herkesten ziyade takvâda bulunması ve Allah'tan korkması; ve fevkalâde daimî mücahedat ve dağdağalar içinde tam tamına ubûdiyetin en ince esrarına kadar müraat etmesi; ve hiç

kimseyi taklit etmeyerek ve tam mânâsıyla ve müptediyâne fakat en mükemmel olarak, hem iptidâ ve intihâyı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görünmemiş.

Hem binler dua ve münâcâtlarından Cevşenü'l-Kebîr ile, öyle bir marifet-i Rabbâniye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki, o zamandan beri gelen ehl-i mârifet ve ehl-i velâyet, telâhuk-u efkârla beraber, ne o mertebe-i marifete ve ne de o derece-i tavsife yetişememeleri gösteriyor ki, duada dahi onun misli yoktur. Risale-i Münâcâtın başında Cevşenü'l-Kebîr'in doksan dokuz fıkrasından bir fıkrasının kısacık bir meâlinin beyan edildiği yere bakan adam, "Cevşen'in dahi misli yoktur" diyecek.

Hem, tebliğ-i risalette ve nâsı hakka davette o derece metanet ve sebat ve cesaret göstermiş ki, büyük devletler ve büyük dinler, hattâ kavim ve kabilesi ve amcası ona şiddetli adavet ettikleri halde, zerre miktar bir eser-i tereddüt, bir telâş, bir korkaklık göstermemesi ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması ve başa da çıkarması ve İslâmiyeti dünyanın başına geçirmesi ispat eder ki, tebliğ ve davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Hem, imanda, öyle fevkalâde bir kuvvet ve harika bir yakîn ve mu'cizâne bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî itikad taşımış ki, o zamanın hükümranı olan bütün efkârı ve akideleri ve hükemanın hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları halde onun ne yakînine, ne itikadına, ne itimadına, ne itminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüt, hiçbir zaaf, hiçbir vesvese vermemesi ve mâneviyatta ve meratib-i imaniyede terakki eden başta Sahabeler ve bütün ehl-i velâyet, onun, her vakit, mertebe-i imanından feyz almaları ve onu en yüksek derecede bulmaları, bilbedahe gösterir ki, imanı dahi emsalsizdir.

İşte, böyle emsalsiz bir şeriat ve misilsiz bir İslâmiyet ve harika bir ubûdiyet ve fevkalâde bir dua ve cihan-pesendâne bir dâvet ve mu'cizâne bir iman sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

Dördüncüsü: Enbiyaların (aleyhimüsselâm) icmâı, nasıl ki vücud ve vahdâniyet-i İlâhiyeye gayet kuvvetli bir delildir; öyle de, bu zâtın doğruluğuna ve risaletine gayet sağlam bir şehadettir. Çünkü enbiya aleyhimüsselâmın doğruluklarına ve peygamber olmalarına

medar olan ne kadar kudsî sıfatlar ve mu’cizeler ve vazifeler varsa, o zâtta en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar, nasıl ki, lisan-ı kàl ile Tevrat, İncil, Zebur ve suhuflarında bu zâtın (a.s.m.) geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler—ki, kütüb-ü mukaddesenin o beşaretli işârâtından yirmiden fazla ve pek zâhir bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup’ta güzelce beyan ve ispat edilmiş—öyle de, lisan-ı halleriyle, yani nübüvvetleriyle ve mu’cizeleriyle, kendi mesleklerinde ve vazifelerinde en ileri ve en mükemmel olan bu zâtı tasdik edip dâvâsını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kàl ve icmâ ile vahdâniyete delâlet ettikleri gibi, lisan-ı hal ile ve ittifak ile de, bu zâtın sadıkıyetine şehadet ediyorlar diye anladı.

Beşincisi: Bu zâtın düsturlarıyla ve terbiyesi ve tebaiyetiyle ve arkasından gitmeleriyle hakka, hakikate, kemâlâta, kerâmâta, keşfiyata, müşahedata yetişen binlerce evliya, vahdâniyete delâlet ettikleri gibi, üstadları olan bu zâtın sadıkıyetine ve risaletine icmâ ve ittifakla şehadet ediyorlar. Ve âlem-i gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını nur-u velâyetle müşahede etmeleri; ve umumunu, nur-u iman ile, ya ilmelyakîn veya aynelyakîn veya hakkalyakîn suretinde itikad ve tasdik etmeleri, üstadları olan bu zâtın derece-i hakkaniyet ve sadıkıyetini güneş gibi gösterdiğini gördü.

Altıncısı: Bu zâtın, ümmîliğiyle beraber, getirdiği hakaik-i kudsiye ve ihtirâ ettiği ulûm-u âliye ve keşfettiği mârifet-i İlâhiyenin dersiyle ve talimiyle mertebe-i ilmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar asfiya-yı müdakkikîn ve sıddîkîn-i muhakkikîn ve dâhi hükema-i mü’minîn bu zâtın üssül’esas dâvâsı olan vahdâniyeti kuvvetli burhanlarıyla bil’ittifak ispat ve tasdik ettikleri gibi, bu muallim-i ekberin ve bu üstâd-ı âzamın hakkaniyetine ve sözlerinin hakikat olduğuna ittifakla şehadetleri, gündüz gibi bir hüccet-i risaleti ve sadıkıyetidir. Meselâ, Risale-i Nur, yüz parçasıyla, bu zâtın sadakatının birtek burhanıdır.

Yedincisi: Âl ve Ashâb namında ve nev-i beşerin enbiyadan sonra feraset ve dirayet ve kemâlâtla en meşhuru ve en muhterem ve en namdarı ve en dindar ve keskin nazarlı taife-i azîmesi, kemâl-i merakla ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle bu zâtın bütün gizli ve âşikâr hallerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharrî ve teftiş ve tetkik etmeleri neticesinde, bu zâtın dünyada en sadık ve en yüksek ve en haklı ve hakikatli olduğuna ittifakla ve icmâ ile sarsılmaz tasdikleri ve

kuvvetli imanları, güneşin ziyasına delâlet eden gündüz gibi bir delildir diye anladı.

Sekizincisi: Bu kâinat, nasıl ki kendini icad ve idare ve tertip eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray gibi, bir kitap gibi, bir sergi gibi, bir temâşâgâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkâşına delâlet eder. Öyle de, kâinatın hilkatindeki makàsıd-ı İlâhiyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbânî hikmetlerini talim edecek ve vazifedarâne harekâtındaki neticeleri ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemâlâtını ilân edecek ve o kitab-ı kebîrin mânâlarını ifade edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkik üstad, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delâlet ettiği cihetiyle, elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan bu zâtın hakkaniyetine ve bu kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna şehadet ettiğini bildi.

Dokuzuncusu: Madem bu san’atlı ve hikmetli masnuatıyla kendi hünerlerini ve san’atkârlığının kemâlâtını teşhir etmek; ve bu süslü ve ziynetli nihayetsiz mahlûkatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek; ve bu lezzetli ve kıymetli hesapsız nimetleriyle kendine teşekkür ve hamd ettirmek; ve bu şefkatli ve himayetli umumî terbiye ve iaşe ile, hattâ ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev’ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen Rabbânî it’amlar ve ziyafetlerle kendi rubûbiyetine karşı minnettarâne ve müteşekkirâne ve perestişkârâne ibadet ettirmek; ve mevsimlerin tebdili ve gece-gündüzün tahvili ve ihtilâfı gibi azametli ve haşmetli tasarrufat ve icraat ve dehşetli ve hikmetli faaliyet ve hallâkıyetle kendi ulûhiyetini izhar ederek, o ulûhiyetine karşı iman ve teslim ve inkıyad ve itaat ettirmek; ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye, fenalığı ve fenaları izale ve semâvî tokatlarla zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle, hakkaniyet ve adaletini göstermek isteyen perde arkasında birisi var. Elbette ve herhalde, o gaybî Zâtın yanında en sevgili mahlûku ve en doğru abdi ve onun mezkûr maksatlarına tam hizmet ederek, hilkat-i kâinatın tılsımını ve muammâsını hall ve keşfeden ve daima o Hâlıkının namına hareket eden ve Ondan istimdat eden ve muvaffakiyet isteyen ve Onun tarafından imdada ve tevfike mazhar olan ve Muhammed-i Kureyşî denilen bu zât (a.s.m.) olacak.

Hem aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz hakikatler bu zâtın sıdkına şehadet ederler. Elbette bu âdem, benî Âdemin medar-ı şerefi ve bu âlemin medar-ı iftiharıdır. Ve ona ***"Fahr-i Âlem"*** ve ***"Şeref-i Benî Âdem"*** denilmesi pek lâyıktır. Ve onun elinde bulunan ferman-ı Rahmânî olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanın haşmet-i saltanat-ı mâneviyesinin nısf-ı arzı istilâsı ve şahsî kemâlâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki, bu âlemde en mühim zât budur; Hâlıkımız hakkında en mühim söz onundur.

İşte gel, bak! Bu harika zâtın yüzer zâhir ve bâhir kat'î mu'cizelerinin kuvvetine ve dinindeki binler ali ve esaslı hakikatlerine istinaden, bütün dâvâlarının esası ve bütün hayatının gayesi, Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine ve sıfâtına ve esmâsına delâlet ve şehadet ve o Vâcibü'l-Vücudu ispat ve ilân ve i'lâm etmektir.

Demek bu kâinatın mânevî güneşi ve Hâlıkımızın en parlak bir burhanı, bu Habibullah denilen zâttır ki, onun şehadetini teyid ve tasdik ve imza eden aldanmaz ve aldatmaz üç büyük icmâ var.

Birincisi: *"Eğer perde-i gayb açılsa yakînim ziyadeleşmeyecek"* diyen İmam-ı Ali (radıyallahu anh) ve yerde iken Arş-ı Âzamı ve İsrafil'in azamet-i heykelini temâşâ eden Gavs-ı Âzam (k.s.) gibi keskin nazar ve gayb-bîn gözleri bulunan binler aktâb ve evliya-yı azîmeyi câmi' ve Âl-i Muhammed nâmıyla şöhretşiâr-ı âlem olan cemaat-i nuraniyenin icmâ ile tasdikleridir.

İkincisi: Bedevî bir kavim ve ümmî bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâli ve kitapsız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükümetlere üstad ve rehber ve diplomat ve hâkim-i âdil olarak, şarktan garba kadar cihan-pesendane idare eden ve Sahabe nâmıyla dünyada namdar olan cemaat-ı meşhurenin, ittifakla, can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli imanla tasdikleridir.

Üçüncüsü: Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyâne ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan, ümmetinde yetişen hadsiz muhakkik ve mütebahhir ulemasının cemaat-ı uzmâsının, tevafukla ve ilmelyakîn derecesinde tasdikleridir. Demek

bu zâtın vahdâniyete şehadeti, şahsî ve cüz'î değil; belki, umumî ve küllî ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiç bir cihetle çıkamaz bir şehadettir diye hükmetti.

İşte, Asr-ı Saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun o medrese-i nuraniyeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Altıncı Mertebesinde, böyle

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: فَخْرُ عَالَمٍ وَشَرَفُ نَوْعِ بَنِى اٰدَمَ، بِعَظَمَةِ سَلْطَنَةِ قُرْاٰنِهِ، وَحَشْمَةِ وُسْعَةِ دِينِهِ، وَكَثْرَةِ كَمَالاَتِهِ، وَعُلْوِيَّةِ اَخْلاَقِهِ، حَتّٰى بِتَصْدِيقِ أَعْدَائِهِ. وَكَذَا شَهِدَ وَبَرْهَنَ بِقُوَّةِ مِئَاتِ الْمُعْجِزَاتِ الظَّاهِرَاتِ الْبَاهِرَاتِ الْمُصَدَّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ، وَبِقُوَّةِ اٰلاَفِ حَقَائِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ، بِاِجْمَاعِ اٰلِهِ ذَوِى الاَنْوَارِ، وَبِاتِّفَاقِ اَصْحَابِهِ ذَوِى الاَبْصَارِ، وَبِتَوَافُقِ مُحَقِّقِى أُمَّتِهِ ذَوِى الْبَرَاهِينِ وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ

denilmiştir.

1.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
•Attığın zaman da sen atmadın, ancak Allah attı. (Enfâl Sûresi, 8:17)

2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ve Vâhid-i Ehad ki, Kur’ân’ının azamet-i saltanatı ve dininin haşmet-i vüs’ati ve kemâlâtının kesreti ve hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi ahlâkının ulviyetiyle, fahr-i âlem ve şeref-i nev-i benî Âdem olan zât (a.s.m.), Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, o zât (a.s.m.), zâhir ve bâhir ve musaddık ve musaddak yüzlerce mu’cizâtının kuvvetiyle ve dininin sâti’ ve kàti’ binlerce hakaik-i diniyesinin kuvvetiyle ve Ehl-i Beytinin icmâıyla ve basar sahibi Ashabının ittifakıyla ve ümmetinden burhan ve nuranî basiret sahibi muhakkiklerin tevafukuyla, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna şehadet ve onu ispat eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 17.Mertebe

17.Mertebe: Kur'anın delaleti

Sonra, bu dünyada hayatın gayesi ve hayatın hayatı iman olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi kalbine dedi ki:

"Aradığımız zâtın sözü ve kelâmı denilen, bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim; ve ona teslim olmayan herkese, her asırda meydan okuyan **Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan** namındaki kitaba müracaat edip, o ne diyor bilelim. Fakat en evvel, bu kitap bizim Hâlıkımızın kitabı olduğunu ispat etmek lâzımdır" diye taharrîye başladı.

Bu seyyah, bu zamanda bulunduğu münasebetiyle, en evvel, mânevî i'câz-ı Kur'âniyenin lem'aları olan Risale-i Nur'a baktı ve onun yüz otuz risaleleri, âyât-ı Furkaniyenin nükteleri ve ışıkları ve esaslı tefsirleri olduğunu gördü. Ve Risale-i Nur, bu kadar muannid ve mülhid bir asırda, her tarafa hakaik-i Kur'âniyeyi mücahidâne neşrettiği halde, karşısına kimse çıkamadığından ispat eder ki, onun üstadı ve menbaı ve mercii ve güneşi olan Kur'ân, semâvîdir, beşer kelâmı değildir. Hattâ, Resâilü'n-Nur'un yüzer hüccetlerinden birtek hüccet-i Kur'âniyesi olan Yirmi Beşinci Söz ile On Dokuzuncu Mektubun âhiri, Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cize olduğunu öyle ispat etmiş ki, kim görmüşse, değil tenkit ve itiraz etmek, belki ispatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok senâ etmiş.

Kur'ân'ın vech-i i'câzını ve hak kelâmullah olduğunu ispat etmek cihetini Risaletü'n-Nur'a havale ederek, yalnız bir kısa işaretle, büyüklüğünü gösteren birkaç noktaya dikkat etti.

Birinci Nokta: Nasıl ki Kur'ân, bütün mu'cizatıyla ve hakkaniyetine delil olan bütün hakaikiyle, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bir mu'cizesidir. Öyle de, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm da, bütün mu'cizatıyla ve delâil-i nübüvvetiyle ve kemâlât-ı

ilmiyesiyle, Kur’ân’ın bir mu’cizesidir ve Kur’ân kelâmullah olduğuna bir hüccet-i kàtıasıdır.

İkinci Nokta: Kur’ân, bu dünyada, öyle nuranî ve saadetli ve hakikatli bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye ile beraber, insanların hem nefislerinde, hem kalblerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde ve hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâp yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki, on dört asır müddetinde, her dakikada, altı bin altı yüz altmış altı âyetleri kemâl-i ihtiramla, hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor ve insanları terbiye ve nefislerini tezkiye ve kalblerini tasfiye ediyor, ruhlara inkişaf ve terakki ve akıllara istikamet ve nur ve hayata hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mu’cizedir.

Üçüncü Nokta: Kur’ân, o asırdan tâ şimdiye kadar öyle bir belâğat göstermiş ki, Kâbe’nin duvarında altınla yazılan en meşhur ediplerin ***“Muallâkat-ı Seb’a”*** nâmıyla şöhretşiar kasidelerini o dereceye indirdi ki, Lebid’in kızı, babasının kasidesini Kâbe’den indirirken demiş: “Âyâta karşı bunun kıymeti kalmadı.”

Hem bedevî bir edip فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ [1] âyeti okunurken işittiği vakit secdeye kapanmış. Ona demişler: “Sen Müslüman mı oldun?” O demiş: “Hayır, ben bu âyetin belâğatine secde ettim.”

Hem ilm-i belâğatın dâhilerinden Abdülkahir-i Cürcanî ve Sekkâkî ve Zemahşerî gibi binlerle dâhi imamlar ve mütefennin edipler, icmâ ve ittifakla karar vermişler ki, *“Kur’ân’ın belâğatı tâkat-i beşerin fevkindedir; yetişilmez.”*

Hem o zamandan beri, mütemadiyen meydan-ı muarazaya davet edip, mağrur ve enâniyetli ediplerin ve belîğlerin damarlarına dokundurup, gururlarını kıracak bir tarzda der: *“Ya birtek sûrenin mislini getiriniz, veyahut dünyada ve âhirette helâket ve zilleti kabul ediniz”* diye ilân ettiği halde, o asrın muannid beliğleri birtek sûrenin mislini getirmekle kısa bir yol olan muarazayı bırakıp, uzun olan, can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyar etmeleri ispat eder ki, o kısa yolda gitmek mümkün değildir.

Hem Kur’ân’ın dostları, Kur’ân’a benzemek ve taklit etmek şevkiyle; ve düşmanları dahi, Kur’ân’a mukabele ve tenkit etmek sevkiyle o vakitten beri yazdıkları ve yazılan ve telâhuk-u efkâr ile terakki eden milyonlarla Arabî kitaplar ortada geziyor. Hiçbirisinin ona yetişemediğini, hattâ en âdi adam dahi dinlese, elbette diyecek: “Bu Kur’ân, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil. Ya onların altında veya umumunun fevkinde olacak.” Umumunun altında olduğunu, dünyada hiçbir fert, hiçbir kâfir, hattâ hiçbir ahmak diyemez. Demek, mertebe-i belâğati, umumun fevkındedir.

Hattâ bir adam, [2] سَبَّحَ لِلهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ âyetini okudu. Dedi ki: “Bu âyetin harika telâkki edilen belâğatını göremiyorum.”

Ona denildi: “Sen dahi bu seyyah gibi o zamana git, orada dinle.”

O da, kendini Kur’ân’dan evvel orada tahayyül ederken gördü ki, mevcudat-ı âlem perişan, karanlık, câmid ve şuursuz ve vazifesiz olarak, hâli, hadsiz, hudutsuz bir fezada, kararsız fâni bir dünyada bulunuyorlar. Birden, Kur’ân’ın lisanından bu âyeti dinlerken gördü:

Bu âyet, kâinat üstünde, dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandırdı ki, bu ezelî nutuk ve bu sermedî ferman, asırlar sıralarında dizilen zîşuurlara ders verip gösteriyor ki, bu kâinat, bir cami-i kebîr hükmünde, başta semâvât ve arz olarak umum mahlûkatı hayattarâne zikir ve tesbihte ve vazife başında cûş-u huruşla mes’udâne ve memnunâne bir vaziyette bulunduruyor, diye müşahede etti. Ve bu âyetin derece-i belâğatini zevk ederek, sair âyetleri buna kıyasla, Kur’ân’ın zemzeme-i belâğati arzın nısfını ve nev-i beşerin humsunu istilâ ederek, haşmet-i saltanatı kemâl-i ihtiramla on dört asır bilâfasıla idame ettiğinin binler hikmetlerinden bir hikmetini anladı.

Dördüncü Nokta: Kur’ân öyle hakikatli bir halâvet göstermiş ki, en tatlı bir şeyden dahi usandıran çok tekrar, Kur’ân’ı tilâvet edenler için değil usandırmak, belki kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrar-ı tilâveti halâvetini ziyadeleştirdiği, eski zamandan beri herkesçe müsellem olup darb-ı mesel hükmüne geçmiş.

Hem öyle bir tazelik ve gençlik ve şebâbet ve garabet göstermiş ki, on dört asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiği halde, şimdi nazil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitap ediyor gibi bir gençlikte görmüş. Her taife-i ilmiye, ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundurdukları ve üslûb-u ifadesine ittiba ve iktida ettikleri halde, o, üslûbundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor.

Beşincisi: Kur'ân'ın bir cenahı mazide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski peygamberlerin ittifaklı hakikatleri olduğu ve bu onları tasdik ve teyid ettiği ve onlar dahi tevafukun lisan-ı haliyle bunu tasdik ettikleri gibi; öyle de, evliya ve asfiya gibi ondan hayat alan semereleri ve hayattar tekemmülleriyle şecere-i mübarekelerinin hayattar, feyizdar ve hakikatmedar olduğuna delâlet eden ve ikinci kanadının himayesi altında yetişen ve yaşayan velâyetin bütün hak tarîkatleri ve İslâmiyetin bütün hakikatli ilimleri, Kur'ân'ın ayn-ı hak ve mecma-i hakaik ve câmiiyette misilsiz bir harika olduğuna şehadet eder.

Altıncısı: Kur'ân'ın altı ciheti nuranîdir, sıdk ve hakkaniyetini gösterir.

Evet, altında hüccet ve burhan direkleri, üstünde sikke-i i'caz lem'aları, önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn hediyeleri, arkasında nokta-i istinadı vahy-i semâvî hakikatleri, sağında hadsiz ukul-ü müstakîmenin delillerle tasdikleri, solunda selim kalblerin ve temiz vicdanların ciddî itminanları ve samimî incizapları ve teslimleri, Kur'ân'ın fevkalâde hârika, metin ve hücum edilmez bir kal'a-i semâviye-i arziye olduğunu ispat ettikleri gibi altı makamdan dahi, onun ayn-ı hak ve sadık olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden, başta, bu kâinatta daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himaye ve sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Mutasarrıfı, o Kur'ân'a, âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimâne bir makam-ı hürmet ve bir mertebe-i muvaffakiyet vermesiyle onu tasdik ve imza ettiği gibi; İslâmiyetin menbaı ve Kur'ân'ın tercümanı olan zâtın (aleyhissalâtü vesselâm) herkesten ziyade ona itikad ve ihtiramı ve nüzûlü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i nâimanede bulunması ve sâir kelâmları ona yetişememesi ve bir derece benzememesi ve ümmiyetiyle beraber gitmiş ve gelecek hakikî

hâdisât-ı kevniyeyi gaybiyâne, Kur'ân ile tereddütsüz ve itminan ile beyan etmesi ve çok dikkatli gözlerin nazarı altında, hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanın bütün kuvvetiyle, Kur'ân'ın herbir hükmüne iman edip tasdik etmesi ve hiçbir şey onu sarsmaması; Kur'ân semâvî, hakkaniyetli ve kendi Hâlık-ı Rahîminin mübarek kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem nev-i insanın humsu, belki kısm-ı âzamı, göz önünde o Kur'ân'a müncezibâne ve dindarâne irtibatı ve hakikatperestâne ve müştakane kulak vermesi ve çok emarelerin ve vakıaların ve keşfiyatın şehadetiyle, cin ve melek ve ruhanîlerin dahi tilâveti vaktinde pervane gibi hakperestâne etrafında toplanması, Kur'ân'ın kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğuna bir imzadır.

Hem, nev-i beşerin umum tabakaları, en gabî ve âmiden tut, tâ en zeki ve âlime kadar herbirisi Kur'ân'ın dersinden tam hisse almaları ve en derin hakikatleri fehmetmeleri ve yüzlerle fen ve ulûm-u İslâmiyenin ve bilhassa Şeriat-ı Kübrânın büyük müçtehidleri ve usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhi muhakkikleri gibi her taife, kendi ilimlerine ait bütün hâcâtını ve cevaplarını Kur'ân'dan istihraç etmeleri, Kur'ân menba-ı hak ve maden-i hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri (İslâmiyete girmeyenler) şimdiye kadar muarazaya pek çok muhtaç oldukları halde, Kur'ân'ın i'câzından yedi büyük vechi varken, yalnız birtek vechi olan belâğatinin, tek bir sûrenin mislini getirmekten istinkâfları; ve şimdiye kadar gelen ve muaraza ile şöhret kazanmak isteyen meşhur belîğlerin ve dâhi âlimlerin, onun hiçbir vech-i i'câzına karşı çıkamamaları ve âcizâne sükût etmeleri, Kur'ân mu'cize ve tâkat-i beşerin fevkinde olduğuna bir imzadır.

Evet, bir kelâm, "Kimden gelmiş ve kime gelmiş ve ne için?" denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâğati tezahür etmesi noktasından, Kur'ân'ın misli olamaz ve ona yetişilemez. Çünkü, Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâlıkının hitabı ve konuşması; ve hiçbir cihette taklidi ve tasannuu ihsas edecek bir emare bulunmayan bir mukâlemesi; ve bütün insanların, belki bütün mahlûkatın namına meb'us ve nev-i beşerin en meşhur ve namdar muhatabı bulunan ve

o muhatabın kuvvet ve vüs'at-i imanı koca İslâmiyeti tereşşuh edip sahibini Kab-ı Kavseyn makamına çıkararak muhatab-ı Samedâniyeye mazhariyetle nüzul eden; ve saadet-i dâreyne dair ve hilkat-i kâinatın neticelerine ve ondaki Rabbânî maksatlara ait mesâili ve o muhatabın bütün hakaik-i İslâmiyeyi taşıyan en yüksek ve en geniş olan imanını beyan ve izah eden; ve koca kâinatın bir harita, bir saat, bir hane gibi her tarafını gösterip, çevirip, onları yapan San'atkârı tavrıyla ifade ve talim eden Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın elbette mislini getirmek mümkün değildir ve derece-i i'câzına yetişilmez.

Hem, Kur'ân'ı tefsir eden ve bir kısmı otuz-kırk, hattâ yetmiş cilt olarak birer tefsir yazan yüksek zekâlı müdakkik binlerle mütefennin ulemanın senetleri ve delilleriyle beyan ettikleri Kur'ân'daki hadsiz meziyetleri ve nükteleri ve hâsiyetleri ve sırları ve âli mânaları ve umûr-u gaybiyenin her nev'inden kesretli, gaybî ihbarları izhar ve ispat etmeleri; ve bilhassa Risale-i Nur'un yüz otuz kitabının herbiri, Kur'ân'ın bir meziyetini, bir nüktesini kat'î burhanlarla ispat etmesi; ve bilhassa Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesi şimendifer ve tayyare gibi medeniyetin harikalarından çok şeyleri Kur'ân'dan istihraç eden Yirminci Sözün İkinci Makamı; ve Risale-i Nur'a ve elektriğe işaret eden âyetlerin işârâtını bildiren İşarât-ı Kur'âniye namındaki Birinci Şuâ; ve huruf-u Kur'âniye ne kadar muntazam, esrarlı ve mânâlı olduğunu gösteren Rumuzât-ı Semaniye nâmındaki sekiz küçük risaleler; ve Sûre-i Fethin âhirki âyeti beş vech ile ihbar-ı gaybî cihetinde mu'cizeliğini ispat eden küçük bir risale gibi Risale-i Nur'un herbir cüz'ü, Kur'ân'ın bir hakikatini, bir nurunu izhar etmesi, Kur'ân'ın misli olmadığına ve mu'cize ve harika olduğuna ve bu âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı ve bir Allâmü'l-Guyûbun kelâmı bulunduğuna bir imzadır.

İşte, altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen Kur'ân'ın mezkûr meziyetleri ve hâsiyetleri içindir ki, haşmetli hakimiyet-i nuraniyesi ve azametli saltanat-ı kudsiyesi, asırların yüzlerini ışıklandırarak, zemin yüzünü dahi bin üç yüz sene tenvir ederek kemâl-i ihtiramla devam etmesi; hem o hâsiyetleri içindir ki, Kur'ân'ın herbir harfi, hiç olmazsa on sevabı ve on hasenesi olması ve on meyve-i bâki vermesi; hattâ bir kısım âyâtın ve sûrelerin herbir harfi, yüz ve bin ve daha ziyade meyve vermesi; ve mübarek

vakitlerde her harfin nuru ve sevabı ve kıymeti ondan yüzlere çıkması gibi kudsî imtiyazları kazanmış diye dünya seyyahı anladı ve kalbine dedi:

İşte böyle her cihetle mu’cizatlı bu Kur’ân, sûrelerinin icmâıyla ve âyâtının ittifakıyla ve esrar ve envârının tevâfukuyla ve semerat ve âsârının tetabukuyla, birtek Vâcibü’l-Vücudun vücuduna ve vahdetine ve sıfât ve esmâsına, delillerle ispat suretinde öyle şehadet etmiş ki, bütün ehl-i imanın hadsiz şehadetleri, onun şehadetinden tereşşuh etmişler.

İşte, bu yolcunun, Kur’ân’dan aldığı ders-i tevhid ve imana kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Yedinci Mertebesinde böyle,

3 لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اَلْقُرْآنُ الْمُعْجِزُ الْبَيَانِ، اَلْمَقْبُولُ الْمَرْغُوبُ لأَجْنَاسِ الْمَلَكِ وَالاِنْسِ وَالْجَانِّ، اَلْمَقْرُوءُ كُلُّ اٰيَاتِهِ فِى كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الاِحْتِرَامِ، بِأَلْسِنَةِ مِئَاتِ الْمَلاَيِينَ مِنْ نَوْعِ الاِنْسَانِ، اَلدَّائِمُ سَلْطَنَتُهُ الْقُدْسِيَّةُ عَلٰى اَقْطَارِ الاَرْضِ وَالاَكْوَانِ، وَعَلٰى وُجُوهِ الاَعْصَارِ وَالزَّمَانِ، وَالْجَارِي حَاكِمِيَّتُهُ اَلْمَعْنَوِيَّةُ النُّورَانِيَّةُ عَلٰى نِصْفِ الاَرْضِ وَخُمْسِ الْبَشَرِ فِى اَرْبَعَةَ عَشَرَ عَصْرًا بِكَمَالِ

ٱلاِحْتِشَام... وَكَذَا شَهِدَ وَبَرْهَنَ بِاِجْمَاعِ سُوَرِهِ الْقُدْسِيَّةِ السَّمَاوِيَّةِ، وَبِاتِّفَاقِ اٰيَاتِهِ النُّورَانِيَّةِ الْإِلٰهِيَّةِ، وَبِتَوَافُقِ أَسْرَارِهِ وَأَنْوَارِهِ وَبِتَطَابُقِ حَقَائِقِهِ وَثَمَرَاتِهِ وَآثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ

denilmiştir.

1.)Artık emrolunduğun şey ile onları (camın kırılıp dağılması gibi) parçala. (Hicr Sûresi, 15:94)
2.)Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ı tesbih eder. (Hadîd Sûresi, 57:1)
3.)Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid-i Ehad ki, melek ve ins ve cin ecnâsının makbulü ve mergubu olan, her dakikada bütün âyetleri nev-i insandan yüz milyonların lisanında kemâl-i ihtiramla okunan, saltanat-ı kudsiyesi arzın ve âlemlerin aktarında ve zamanın ve asırların yüzlerinde devam eden, nuranî hâkimiyet-i mâneviyesi arzın yarısında ve beşerin beşte birinde on dört asırdır kemâl-i ihtişamla cârî olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, Kur'ân, müşahede ve ayân ile, kudsî ve semâvî sûrelerinin icmâı ve nurânî ve İlâhî âyetlerinin ittifakı ve esrar ve envârının tevafuku ve hakaik ve semerât ve âsârının tetabukuyla Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna şehadet ve onu ispat eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 18.Mertebe

18.Mertebe: Kainatın heyet-i mecmuasının delaleti

Sonra, bir fakir insana değil fâni ve muvakkat bir tarlayı, bir haneyi, belki koca kâinatı ve dünya kadar bir mülk-ü bâkiyi kazandıran ve bir fâni adama ebedî bir hayatın levazımatını bulduran ve ecelin darağacını bekleyen bir bîçareyi idam-ı ebedîden kurtaran ve saadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymettar sermaye-i insaniyenin iman olduğunu bilen mezkûr misafir ve hayat yolcusu, kendi nefsine dedi ki: "Haydi, ileri! İmanın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için **kâinatın hey'et-i mecmuasına** müracaat edip, o da ne diyor, dinlemeliyiz; erkânından ve eczasından aldığımız dersleri tekmil ve tenvir etmeliyiz" diye, Kur'ân'dan aldığı geniş ve ihatalı bir dürbünle baktı, gördü:

Bu kâinat, o kadar mânidar ve muntazamdır ki, mücessem bir kitab-ı Sübhânî ve cismânî bir Kur'ân-ı Rabbânî ve müzeyyen bir saray-ı Samedânî ve muntazam bir şehr-i Rahmânî suretinde görünüyor. O kitabın bütün sûreleri, âyetleri ve kelimatları, hattâ harfleri ve babları ve fasılları ve sahifeleri ve satırları, umumunun her vakit mânidarâne mahv u ispatları ve hakîmâne tağyir ve tahvilleri, icma ile, bir Alîm-i Külli Şeyin ve bir Kadîr-i Külli Şeyin ve bir Musannıfın, herşeyde herşeyi gören ve herşeyin herşeyi ile münasebetini bilen, riayet eden bir Nakkâş-ı Zülcelâlin ve bir Kâtib-i Zülkemâlin vücudunu ve mevcudiyetini bilbedâhe ifade ettikleri gibi, bütün erkân ve envâıyla ve ecza ve cüz'iyatıyla ve sekeneleri ve müştemilâtiyle ve varidat ve masarıfatıyla ve onlarda maslahatkârâne tebdilleriyle ve hikmetperverâne tecditleriyle, bil'ittifak, hadsiz bir kudret ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören âli bir Ustanın ve misilsiz bir Sâniin mevcudiyetini ve vahdetini bildiriyorlar. Ve kâinatın azametine münasip iki büyük ve geniş hakikatın şehadetleri, kâinatın bu büyük şehadetini ispat ediyorlar.

Birinci Hakikat:

Usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhi ulemasının ve hükema-i İslâmiyenin gördükleri ve hadsiz burhanlarla ispat ettikleri ***"hudûs"*** ve ***"imkân"*** hakikatleridir. Onlar demişler ki:

"Madem âlemde ve herşeyde tagayyür ve tebeddül var; elbette fânidir, hâdistir, kadîm olamaz. Madem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâni var. Ve madem herşeyin zâtında vücudî ve ademî bir sebep bulunmazsa müsâvidir; elbette vâcip ve ezelî olamaz. Ve madem muhal ve bâtıl olan devir ve teselsül ile birbirini icad etmek mümkün olmadığı kat'î burhanlarla ispat edilmiş; elbette öyle bir Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyeti lâzımdır ki, nazîri mümteni, misli muhal ve bütün mâadâsı mümkün ve mâsivâsı mahlûku olacak."

Evet hudûs hakikati kâinatı istilâ etmiş. Çoğunu göz görüyor, diğer kısmını akıl görüyor. Çünkü, gözümüzün önünde her sene güz mevsiminde öyle bir âlem vefat eder ki, herbirisinin hadsiz efradı bulunan ve herbiri zîhayat bir kâinat hükmünde olan yüz bin nevi nebatat ve küçücük hayvanat, o âlemle beraber vefat ederler. Fakat o kadar intizamla bir vefattır ki, haşir ve neşirlerine medar olan ve rahmet ve hikmetin mu'cizeleri, kudret ve ilmin harikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıkları baharda yerlerinde bırakıp, defter-i a'mâllerini ve gördükleri vazifelerin programlarını onların ellerine vererek Hafîz-i Zülcelâlin himayesi altında, hikmetine emanet eder, sonra vefat ederler. Ve bahar mevsiminde, Haşr-i Âzamın yüz bin misali ve nümune ve delilleri hükmünde olarak, o vefat eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancıklar, aynen ihya ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi, kendi yerlerinde emsalleri ve aynen onlara benzeyenleri icad ve ihya olunuyor. Ve geçen baharın mevcudatı, işledikleri amellerin ve vazifelerin sahifelerini ilânat gibi neşredip [1] وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ âyetinin bir misalini gösteriyorlar.

Hem heyet-i mecmua cihetinde, her güzde ve her baharda büyük bir âlem vefat eder ve taze bir âlem vücuda gelir. Ve o vefat ve hudûs o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefat ve hudûsta, gayet intizam ve mizanla o kadar nevilerin vefiyatları ve hudûsları

oluyor ki, güya dünya öyle bir misafirhanedir ki, zîhayat kâinatlar ona misafir olurlar ve seyyah âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, vazifelerini görürler, giderler.

İşte, bu dünyada böyle hayattar dünyaları ve vazifedar kâinatları kemâl-i ilim ve hikmet ve mîzanla ve muvazene ve intizam ve nizamla ihdas ve icad edip Rabbânî maksatlarda ve İlâhî gayelerde ve Rahmânî hizmetlerde kadîrâne istimal ve rahîmâne istihdam eden bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücudu ve hadsiz kudreti ve nihayetsiz hikmeti, bilbedahe güneş gibi, akıllara görünüyor. Hudûs mesâilini Risale-i Nur'a ve muhakkikîn-i kelâmiyenin kitaplarına havale ile o bahsi kapıyoruz.

Amma imkân ciheti ise, o da kâinatı istilâ ve ihâta etmiş. Çünkü görüyoruz ki, herşey, küllî ve cüz'î bulunsun, büyük ve küçük olsun, Arştan ferşe, zerrattan seyyârâta kadar her mevcut, mahsus bir zât ve muayyen bir suret ve mümtaz bir şahsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlarla dünyaya gönderiliyor. Halbuki, o mahsus zâta ve o mahiyete, hadsiz imkânat içinde o hususiyeti vermek; hem, sûretler adedince imkânlar ve ihtimaller içinde o nakışlı ve fârikalı ve münasip o muayyen sureti giydirmek; hem, hemcinsinden olan eşhasın miktarınca imkânlar içinde çalkanan o mevcuda, o lâyık şahsiyeti imtiyazla tahsis etmek; hem, sıfatların nevileri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimaller içinde şekilsiz ve müteredddit bulunan o masnua o has ve muvafık maslahatlı sıfatları yerleştirmek; hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânat ve ihtimalât içinde mütehayyir, sergerdan, hedefsiz o mahlûka, o hikmetli keyfiyetleri ve inâyetli cihazları takmak ve teçhiz etmek, elbette küllî ve cüz'î bütün mümkinat adedince ve her mümkünün mezkûr mahiyet ve hüviyet, heyet ve suret, sıfat ve vaziyetinin imkânâtı adedince, tahsis edici, tercih edici, tayin edici, ihdas edici bir Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve hadsiz kudretine ve nihayetsiz hikmetine ve hiçbir şey ve hiçbir şe'n Ondan gizlenmediğine ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğine ve en büyük birşey, en küçük birşey gibi Ona kolay geldiğine ve bir baharı bir ağaç kadar ve bir ağacı bir çekirdek kadar suhuletle icad edebildiğine işaretler ve delâletler ve şehadetler, imkân hakikatinden çıkıp kâinatın bu büyük şehadetinin bir kanadını teşkil ederler.

Kâinatın şehadetini, her iki kanadı ve iki hakikatıyle Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler ve Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplar tamamiyle ispat ve izah ettiklerinden, onlara havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmuasından gelen büyük ve küllî şehadetin ikinci kanadını ispat eden:

İkinci Hakikat:

Bu mütemadiyen çalkanan inkılâplar ve tahavvülâtlar içinde vücudunu ve hizmetini ve zîhayat ise hayatını muhafazaya ve vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlûkatta, kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir teavün hakikati görünüyor. Meselâ, unsurları zîhayatın imdadına, hususan bulutları, nebatatın mededine ve nebatatı dahi hayvanatın yardımına ve hayvanat ise insanların muavenetine ve memelerin kevser gibi sütleri, yavruların beslenmelerine ve zîhayatların iktidarları haricindeki pek çok hâcetleri ve erzakları, umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi, hattâ zerrât-ı taamiye dahi hüceyrat-ı bedeniyenin tamirine koşmaları gibi, teshir-i Rabbânî ile ve istihdam-ı Rahmânî ile, hakikat-i teavünün pek çok misalleri doğrudan doğruya, bütün kâinatı bir saray gibi idare eden bir Rabbü'l-Âlemînin umumî ve rahîmâne rububiyetini gösteriyorlar.

Evet; câmid ve şuursuz ve şefkatsiz olan ve birbirine şefkatkârâne, şuurdarâne vaziyet gösteren muavenetçiler, elbette gayet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelâlin kuvvetiyle, rahmetiyle, emriyle yardıma koşturuluyorlar.

İşte, kâinatta câri olan teavün-ü umumî, seyyârâttan tâ zîhayatın âzâ ve cihazat ve zerrât-ı bedeniyesine kadar kemâl-i intizamla cereyan eden muvazene-i âmme ve muhafaza-i şâmile; ve semâvâtın yaldızlı yüzünden ve zeminin ziynetli yüzünden tâ çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren tezyin; ve kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden tâ mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden tanzim; ve güneş ve kamerden ve unsurlardan ve bulutlardan tâ bal arılarına kadar memuriyet veren tavzif gibi pek büyük hakikatlerin, büyüklükleri nisbetindeki

şehadetleri, kâinatın şehadetinin ikinci kanadını ispat ve teşkil ederler.

Madem Risale-i Nur bu büyük şehadeti ispat ve izah etmiş; biz burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz.

İşte, dünya seyyahının kâinattan aldığı ders-i imanîye kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Sekizinci Mertebesinde böyle

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ، [2]
اَلْمُمْتَنِعُ نَظِيرُهُ، اَلْمُمْكِنُ كُلُّ مَا سِوَاهُ،
اَلْوَاحِدُ الاَحَدُ، اَلَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: هذِهِ الْكَائِنَاتُ،
اَلْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ وَالْقُرْاٰنُ
الْجِسْمَانِىُّ الْمُعَظَّمُ وَالْقَصْرُ الْمُزَيَّنُ
الْمُنَظَّمُ، وَالْبَلَدُ الْمُحْتَشَمُ الْمُنْتَظَمُ،
بِاِجْمَاعِ سُوَرِهِ وَاٰيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ
وَاَبْوَابِهِ وَفُصُولِهِ وَصُحُفِهِ وَسُطُورِهِ،
وَاِتِّفَاقِ اَرْكَانِهِ وَاَنْوَاعِهِ وَاَجْزَائِهِ
وَجُزْئِيَّاتِهِ وَسَكَنَتِهِ وَمُشْتَمِلاَتِهِ وَوَارِدَاتِهِ
وَمَصَارِفِهِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ
حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالتَّغَيُّرِ وَالاِمْكَانِ،
بِاِجْمَاعِ جَمِيعِ عُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلاَمِ،

وَبِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ تَبْدِيلِ صُورَتِهِ وَمُشْتَمِلاَتِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالاِنْتِظَامِ، وَتَجْدِيدِ حُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ بِالنِّظَامِ وَالْمِيزَانِ، وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: التَّعَاوُنِ، وَالتَّجَاوُبِ، وَالتَّسَانُدِ، وَالتَّدَاخُلِ، وَالْمُوَازَنَةِ، وَالْمُحَافَظَةِ، فِى مَوْجُودَاتِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ

denilmiştir.

1.)Amel defterleri açılıp yayınlandığında… (Tekvir Sûresi, 81:10)

2.)Allah’tan başka ilâh yoktur. Nazîri mümteni ve Ondan başka herşey mümkin ve Vâhid-i Ehad olan o Vâcibü’l-Vücud ki, mücessem bir kitab-ı kebîr, muazzam bir kur’ân-ı cismânî, munazzam ve müzeyyen bir kasr ve muntazam ve muhteşem bir memleket olan bu kâinat, sûrelerinin ve âyetlerinin ve kelimelerinin ve harflerinin ve bablarının ve fasıllarının ve sayfalarının ve satırlarının icmâıyla ve erkânının ve envâının ve eczasının ve cüz’iyatının ve sekene ve müştemilâtının ve varidat ve masarifinin ittifakıyla, bütün ulema-i ilm-i kelâmın icmâına müstenit hudus ve tagayyür ve imkân hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle ve suret ve müştemilâtının hikmet ve intizamla tebdili ve huruf ve kelimatının nizam ve mizanla tecdidi hakikatinin şehadetiyle ve mevcudatında müşahede ve ayân ile görünen teâvün ve tecavüb ve tesanüd ve tedahül ve muvazene ve muhafaza hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : 19.Mertebe

19.Mertebe: Esma-yı Hüsnanın delaleti

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın Yaratanını arayan ve on sekiz adet mertebelerden çıkan ve arş-ı hakikate yetişen bir mîrac-ı imanî ile gaibane marifetten hâzırâne ve muhatabâne bir makama terakki eden meraklı ve müştak yolcu adam, kendi ruhuna dedi ki:

Fâtiha-i şerifede, başından tâ [1] إِيَّاكَ kelimesine kadar gâibane medh ü senâ ile bir huzur gelip إِيَّاكَ hitabına çıkılması gibi, biz dahi doğrudan doğruya gaibane aramayı bırakıp, aradığımızı aradığımızdan sormalıyız. Herşeyi gösteren güneşi, güneşten sormak gerektir. Evet, herşeyi gösteren, kendini herşeyden ziyade gösterir. Öyle ise, şemsin şuâât ı ile onu görmek ve tanımak gibi, **Hâlıkımızın Esmâ-i Hüsnâsıyla ve sıfât-ı kudsiyesiyle**, Onu kàbiliyetimizin nisbetinde tanımaya çalışabiliriz.

Bu maksadın hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolun hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve o iki mertebenin pek çok hakikatlerinden ve pek çok uzun tafsilâtından yalnız iki hakikati icmal ve ihtisar ile bu risalede beyan edeceğiz.

Birinci Hakikat:

Bilmüşahede gözümüzle görünen ve muhit ve daimî ve muntazam ve dehşetli ve semâvî ve arzî olan bütün mevcudatı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve kâinatı kaplayan faaliyet-i müstevliye hakikati görünmesi; ve o her cihetle hikmet-medar faaliyet hakikatının içinde tezahür-ü rubûbiyet hakikatinin bilbedahe hissedilmesi; ve o her cihetle rahmetfeşan tezahür-ü rububiyet

hakikatının içinde, tebarüz-ü ulûhiyet hakikatı bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu hâkimâne ve hakîmâne faaliyet-i daimeden ve perdesinin arkasında bir Fâil-i Kadîr ve Alîmin ef'âli, görünür gibi hissedilir.

Ve bu mürebbiyâne ve müdebbirâne ef'âl-i Rabbâniyeden ve perdesinin arkasından, herşeyde cilveleri bulunan esmâ-i İlâhiye, hissedilir derecesinde bedahetle bilinir.

Ve bu celâldarâne ve cemâlperverâne cilvelenen Esmâ-i Hüsnâdan ve perdesinin arkasında, sıfât-ı seb'a-i kudsiyenin ilmelyakîn, belki aynelyakîn, belki hakkalyakîn derecesinde vücutları ve tahakkukları anlaşılır.

Ve bu yedi kudsî sıfatın dahi, bütün masnuatın şehadetiyle, hem hayattarâne, hem kadîrâne, hem alîmâne, hem semîâne, hem basîrâne, hem müridâne, hem mütekellimâne nihayetsiz bir surette tecellileriyle bilbedahe ve bizzarure ve biilmelyakîn bir mevsuf-u Vâcibü'l-Vücudun ve bir müsemmâ-i Vâhid-i Ehadin ve bir fâil-i Ferd-i Samedin mevcudiyeti, güneşten daha zâhir, daha parlak bir tarzda, kalbdeki iman gözüne görünür gibi kat'î bilinir. Çünkü, güzel ve mânidar bir kitap ve muntazam bir hane, bedahetle, yazmak ve yapmak fiillerini; ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi, bedahetle, yazıcı ve dülger namlarını; yazıcı ve dülger ünvanları ise, bedahetle, kitabet ve dülgerlik san'atlarını ve sıfatlarını; ve bu san'at ve sıfatlar, bedahetle, herhalde bir zâtı istilzam eder ki, mevsuf ve sâni ve müsemmâ ve fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve müsemmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi, mevsufsuz bir sıfat, san'atkârsız bir san'at dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kaideye binaen, bu kâinat, bütün mevcudâtıyla beraber, kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çekiciyle yapılmış mânidar hadsiz kitaplar, mektuplar, nihayetsiz binalar ve saraylar hükmünde, herbiri binler vech ile ve beraber hadsiz vücûh ile Rabbânî ve Rahmânî nihayetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri olan bin bir esmâ-i İlâhiyenin hadsiz cilveleriyle ve o güzel isimlerin menbaı olan yedi sıfât-ı Sübhâniyenin nihayetsiz tecellîleriyle, o yedi muhit ve kudsî sıfatların madeni ve mevsufu olan ezelî ve ebedî bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz şehadetler ettikleri gibi; bütün o mevcudatta bulunan

bütün hüsünler, cemâller, kıymetler, kemâller dahi, ef'âl-i Rabbâniyenin ve esmâ-i İlâhiyenin ve sıfât-ı Samedâniyenin ve şuûnât-ı Sübhâniyenin, kendilerine lâyık ve muvafık kudsî cemâllerine ve kemâllerine ve hepsi birden Zât-ı Akdesin kudsî cemâline ve kemâline bedahetle şehadet ederler.

İşte, faaliyet hakikati içinde tezahür eden rububiyet hakikati, ilim ve hikmetle halk ve icad ve sun' ve ibdâ, nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir, kast ve irade ile tahvil ve tebdil ve tenzil ve tekmil, şefkat ve rahmetle it'âm ve in'âm ve ikram ve ihsan gibi şuûnâtıyla ve tasarrufatıyla kendini gösterir ve tanıttırır. Ve tezahür-ü rububiyet hakikatı içinde bedahetle hissedilen ve bulunan ulûhiyetin tebarüz hakikatı dahi, Esmâ-i Hüsnânın rahîmâne ve kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfât-ı sübûtiye olan "hayat, ilim, kudret, irade, sem', basar ve kelâm" sıfatlarının celâlli ve cemâlli tecellileriyle kendini tanıttırır, bildirir.

Evet, nasıl ki kelâm sıfatı, vahiyler ve ilhamlarla Zât-ı Akdesi tanıttırır. Öyle de, kudret sıfatı dahi, mücessem kelimeleri hükmünde olan san'atlı eserleriyle o Zât-ı Akdesi bildirir ve kâinatı baştan başa bir furkan-ı cismânî mahiyetinde gösterip bir Kadîr-i Zülcelâli tavsif ve tarif eder.

Ve ilim sıfatı dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan bütün masnuat miktarınca ve ilimle idare ve tedbir ve tezyin ve temyiz edilen bütün mahlûkat adedince, mevsufları olan birtek Zât-ı Akdesi bildirir.

Ve hayat sıfatı ise, kudreti bildiren bütün eserler ve ilmin vücudunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ve ziynetli suretler, haller ve sair sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber, hayat sıfatının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi; hayat dahi, bütün o delilleriyle, âyineleri olan bütün zîhayatları şahit göstererek Zât-ı Hayy-ı Kayyûmu bildirir. Ve kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları göstermek için, daima değişen ve tazelenen ve hadsiz âyinelerden terekküp eden bir âyine-i ekber suretine çevirir. Ve bu kıyasla, görmek ve işitmek, ihtiyar etmek ve konuşmak sıfatları dahi, herbiri birer kâinat kadar, Zât-ı Akdesi bildirir, tanıttırır.

Hem o sıfatlar Zât-ı Zülcelâlin vücuduna delâlet ettikleri gibi, hayatın vücuduna ve tahakkukuna ve o Zâtın hayattar ve diri

olduğuna dahi bedahetle delâlet ederler. Çünkü, bilmek, hayatın alâmeti; işitmek, dirilik emâresi; görmek, dirilere mahsus; irade, hayat ile olabilir; ihtiyarî iktidar, zîhayatlarda bulunur; tekellüm ise, bilen dirilerin işidir.

İşte, bu noktalardan anlaşılır ki, hayat sıfatının yedi defa kâinat kadar delilleri ve kendi vücudunu ve mevsufun vücudunu bildiren burhanları vardır ki, bütün sıfatların esası ve menbaı ve İsm-i Âzamın masdarı ve medarı olmuştur. Risale-i Nur bu birinci hakikatı kuvvetli burhanlarla ispat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden, bu mezkûr katre ile şimdilik iktifa ediyoruz.

İkinci Hakikat:

Sıfat-ı kelâmdan gelen tekellüm-ü İlâhîdir.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّى [2]

âyetinin sırrıyla, kelâm-ı İlâhî nihayetsizdir. Bir zâtın vücudunu bildiren en zâhir alâmet, konuşmasıdır. Demek bu hakikat, nihayetsiz bir surette Mütekellim-i Ezelînin mevcudiyetine ve vahdetine şehadet eder.

Bu hakikatın iki kuvvetli şehadeti, bu risalenin On Dördüncü ve On Beşinci Mertebelerinde beyan edilen vahiyler ve ilhamlar cihetiyle; ve geniş bir şehadeti dahi, Onuncu Mertebesinde işaret edilen kütüb-ü mukaddese-i semâviye cihetiyle, ve çok parlak ve câmi’ bir diğer şehadeti dahi On Yedinci Mertebesinde Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan cihetiyle geldiğinden, bu hakikatın beyan ve şehadetini o mertebelere havale edip, o hakikati mu’cizâne ilân eden ve şehadetini sair hakikatlerin şehadetleriyle beraber ifade eden

شَهِدَ اللهُ أَنَّهُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [3]

âyet-i muazzamanın envârı ve esrarı bizim bu yolcuya kâfi ve vâfi gelmiş ki, daha ileri gidememiş.

İşte, bu yolcunun bu makam-ı kudsîden aldığı dersin kısa bir meâline bir işaret olarak, Birinci Makamın On Dokuzuncu Mertebesinde,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ، لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى، وَلَهُ الصِّفَاتُ الْعُلْيَا، وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى، اَلَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِى وَحْدَتِهِ: اَلذَّاتُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ، بِاِجْمَاعِ جَمِيعِ صِفَاتِهِ الْقُدْسِيَّةِ الْمُحِيطَةِ، وَجَمِيعِ اَسْمَائِهِ الْحُسْنٰى اَلْمُتَجَلِّيَةِ، وَبِاتِّفَاقِ جَمِيعِ شُؤُونَاتِهِ وَاَفْعَالِهِ الْمُتَصَرِّفَةِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ الْاُلُوهِيَّةِ فِى تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ، فِى دَوَامِ الْفَعَّالِيَّةِ الْمُسْتَوْلِيَةِ، بِفِعْلِ الْاِيجَادِ وَالْخَلْقِ وَالصُّنْعِ وَالْاِبْدَاعِ بِاِرَادَةٍ وَقُدْرَةٍ، وَبِفِعْلِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ بِاِخْتِيَارٍ وَحِكْمَةٍ، وَبِفِعْلِ التَّصْرِيفِ وَالتَّنْظِيمِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْاِدَارَةِ وَالْاِعَاشَةِ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ، وَبِكَمَالِ

ٱلاِنْتِظَامِ وَالْمُوَازَنَةِ. وَبِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ اَسْرَارِ: شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ وَ اُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

denilmiştir.

1.) Yalnız Sana. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.) Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, Rabbimin sözleri tükenmeden o denizler tükenirdi. (Kehf Sûresi, 18:109)
3.) Bütün kâinatı adâletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığını ap açık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şâhitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur; Onun kudreti herşeye galiptir ve Onun her işi hikmet iledir.” (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18)
4.) Allah’tan başka ilâh yoktur. O öyle bir Vâcibü’l-Vücud ve Vâhid-i Ehaddir ki, bütün güzel isimler, bütün yüce sıfatlar ve en yüce vasıflar Ona aittir. İrade ve kudretle icad ve halk ve sun’ ve ibdâ’ fiillerini, ihtiyar ve hikmetle takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir fiillerini, kasd ve rahmetle ve kemâl-i intizam ve muvazene ile tasrif ve tanzim ve muhafaza ve idare ve iaşe fiillerini tazammun eden faaliyet-i müstevliyenin devamı içinde görünen tezahür-ü rububiyet ve onun içinde görünen tebarüz-ü ulûhiyet hakikatinin azametinin şehadetiyle; ve “Bütün kâinatı adaletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ilâh bulunmadığını ap açık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şahitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur; Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır” (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18.) meâlindeki âyet-i kerimenin hakikat-i esrarının azamet-i ihatasının şehadetiyle; bütün kudsî ve muhît sıfatlarının ve kâinatta tecellî eden bütün Esmâ-i Hüsnâsının icmâı ve kâinatta tasarruf eden bütün şuunat ve ef’âlinin ittifakı, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 1.Bab : Ihtar

İhtar

Geçen İkinci Makamın Birinci Babındaki on dokuz adet mertebelerin şehadet eden hakikatlerinin herbirisi, tahakkuklarıyla ve vücutlarıyla vücub-u vücuda delâlet ettikleri gibi, ihataları ile dahi vahdete ve ehadiyete delâlet ederler. Fakat başta, sarîhan vücudu ispat ettikleri cihetle, vücub-u vücudun delilleri sayılmış.

İkinci Makamın İkinci Babı ise, başta ve sarahatle vahdeti—ve içinde vücudu—ispat ettiği haysiyetiyle, tevhid burhanları denilir. Yoksa her ikisi, her ikisini ispat eder.

Farklarına işaret için, Birinci Babda

بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ [1]

İkinci Babda, vahdet görünür gibi zuhuruna işareten

بِمُشَاهَدَةِ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ [2]

fıkraları tekrar ediliyor.

Gelecek İkinci Babın mertebelerini Birinci Bab gibi izah etmeye niyet etmiştim. Fakat bazı hallerin mümânaatiyle ihtisara ve icmale mecburum. Hakkıyla beyan etmeyi Risale-i Nur'a havale ediyoruz.

1.)... hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle.
2.)... hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesiyle.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab

İkinci Bab

Berâhin-i Tevhidiyeye dairdir

•1.Menzil: Dört Hakikattir
•2.Menzil: Beş Hakikattir
•3.Menzil: Dört Hakikattir

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 1.Menzil

1.Menzil: Dört Hakikattir

Dünyaya iman için gönderilen ve bütün kâinatta fikren seyahat eden ve herşeyden Hâlıkını soran ve her yerde Rabbini arayan ve hakkalyakîn derecesinde İlâhını vücub-u vücud noktasında bulan dünya misafiri, kendi aklına dedi ki:

“Gel, Vâcibü’l-Vücud Hâlıkımızın vahdet burhanlarını temâşâ için yine beraber bir seyahate gideceğiz.”

Beraber gittiler. Birinci menzilde gördüler ki, kâinatı istilâ eden dört hakikat-i kudsiye, vahdeti bedahet derecesinde istilzam edip isterler.

- 1.Hakikat: Uluhiyet-i Mutlaka
- 2.Hakikat: Rububiyet-i Mutlaka
- 3.Hakikat: Kemalât
- 4.Hakikat: Hâkimiyet

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 1.Menzil : 1.Hakikat

1.Hakikat: Uluhiyet-i Mutlaka

Birinci Hakikat

Ulûhiyet-i mutlakadır.

Evet, nev-i beşerin her taifesi birer nevi ibadetle fıtrî gibi meşgul olması; ve sâir zîhayatın, belki cemâdâtın dahi fıtrî hizmetleri birer nevi ibadet hükmünde bulunması; ve kâinatta maddî ve mânevî bütün nimetlerin ve ihsanların herbiri, bir mâbudiyet tarafından, hamd ve ibadeti yaptıran perestişe ve şükre birer vesile olmaları; ve vahiy ve ilhamlar gibi bütün tereşşuhat-ı gaybiye ve tezahürat-ı mâneviyenin birtek İlâhın mâbudiyetini ilân etmeleri, elbette ve bedahetle bir ulûhiyet-i mutlakanın tahakkukunu ve hükümferma olduğunu ispat ederler.

Madem böyle bir ulûhiyet hakikatı var, elbette iştirakı kabul edemez. Çünkü ulûhiyete, yani mâbudiyete karşı şükür ve ibadetle mukabele edenler, kâinat ağacının en nihayetlerinde bulunan zîşuur meyveleridir. Ve başkaların o zîşuurları memnun ve minnettar edip yüzlerini kendilerine çevirmesi ve görünmediğinden çabuk unutturulabilen hakikî mâbudlarını onlara unutturması, ulûhiyetin mahiyetine ve kudsî maksatlarına öyle bir zıddiyettir ki, hiçbir cihetle müsaade etmez. Kur’ân’ın çok tekrar ile ve şiddetle şirki red ve müşrikleri Cehennemle tehdit etmesi, bu cihettendir.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 1.Menzil : 2.Hakikat

2.Hakikat: Rububiyet-i Mutlaka

İkinci Hakikat

Rububiyet-i mutlakadır.

Evet, bütün kâinatta, hususan zîhayatlarda ve bilhassa terbiye ve iaşelerinde, her tarafta aynı tarzda ve umulmadık bir surette, beraber ve birbiri içinde, hakîmâne, rahîmâne, bir dest-i gaybî tarafından olan bir tasarruf-u âmm, elbette bir rububiyet-i mutlakanın tereşşuhudur ve ziyasıdır. Ve tahakkukuna bir burhan-ı kat'îdir.

Madem bir rubûbiyet-i mutlaka vardır; elbette şirk ve iştirakı kabul etmez. Çünkü, o rububiyetin, kendi cemâlini izhar ve kemâlâtını ilân ve kıymetli san'atlarını teşhir ve gizli hünerlerini göstermek gibi en mühim maksat ve gayeleri, cüz'iyatta ve zîhayatta temerküz ve içtimâ ettiğinden, en cüz'î birşeye ve en küçük bir zîhayata kendi başıyla müdahale eden bir şirk, o gayeleri bozar ve o maksatları harap eder. Ve zîşuurun yüzlerini o gayelerden ve o gayeleri irade edenden çevirip esbaba saldığından ve bu vaziyet rububiyetin mahiyetine bütün bütün muhalif ve adavet olduğundan, elbette böyle bir rubûbiyet-i mutlaka, hiçbir cihetle şirke müsaade etmez. Kur'ân'ın kesretli takdisatı ve tesbihatı ve âyâtı ve kelimatı, belki hurufatı ve hey'âtıyla mütemâdiyen tevhide irşadatı bu büyük sırdan ileri gelmiştir.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 1.Menzil : 3.Hakikat

3.Hakikat: Kemalât

Üçüncü Hakikat

Kemâlâttır.

Evet, bu kâinatın bütün ulvî hikmetleri harika güzellikleri, âdilâne kanunları, hakîmâne gayeleri, hakikat-ı kemâlâtın vücuduna bedahetle delâlet ve bilhassa bu kâinatı hiçten icad edip her cihetle mu'cizatlı ve cemâlli bir surette idare eden Hâlıkın kemâlâtına ve o Hâlıkın âyine-i zîşuuru olan insanın kemâlâtına şehadeti pek zâhirdir.

Madem kemâlât hakikati vardır. Ve madem kâinatı kemâlât içinde icad eden Hâlıkın kemâlâtı muhakkaktır. Ve madem kâinatın en mühim meyvesi ve arzın halifesi ve Hâlıkın en ehemmiyetli masnuu ve sevgilisi olan insanın kemâlâtı haktır ve hakikatlidir. Elbette bu gözümüzle gördüğümüz kemâlli ve hikmetli kâinatı, fena ve zevâlde yuvarlanan ve neticesiz olarak, tesadüfün oyuncağı, tabiatın mel'abegâhı, zîhayatın zâlimâne mezbahası, zîşuurun dehşetli hüzüngâhı suretine çeviren; ve âsârı ile kemâlâtı görünen insanı, en bîçare ve en perişan ve en aşağı bir hayvan derekesine indiren; ve Hâlıkın âyine-i kemâlâtı olan bütün mevcudâtın şehadetiyle nihayetsiz kemâlât-ı kudsiyesi bulunan o Hâlıkın kemâlâtını setredip perde çekerek netice-i faaliyetini ve hallâkiyetini iptal eden şirk, elbette olamaz ve hakikatsizdir.

Şirkin bu kemâlât-ı İlâhiyeye ve insaniye ve kevniyeye karşı zıddiyeti ve o kemâlâtları bozduğu, İkinci Şuâ risalesinin üç meyve-i tevhide dair Birinci Makamında kuvvetli ve kat'î delillerle ispat ve izah edildiğinden, ona havale edip burada kısa kesiyoruz.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 1.Menzil : 4.Hakikat

4.Hakikat: Hâkimiyet

Dördüncü Hakikat

Hâkimiyettir.

Evet, bu kâinata geniş bir dikkatle bakan, kâinatı gayet haşmetli ve gayet faaliyetli bir memleket, belki idaresi gayet hikmetli ve hâkimiyeti gayet kuvvetli bir şehir hükmünde görür, herşeyi ve her nev'i birer vazife ile musahharâne meşgul bulur.

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1]

âyetinin askerlik mânâsını ihsas eden temsiline göre, zerrât ordusundan ve nebatat fırkalarından ve hayvanat taburlarından, tâ yıldızlar ordusuna kadar olan cünûd-u Rabbâniyeden, o küçücük memurlarda ve bu pek büyük askerlerde, hâkimâne tekvinî emirlerin, âmirâne hükümlerin, şâhâne kanunların cereyanları, bedahetle bir hâkimiyet-i mutlakanın ve bir âmiriyet-i külliyenin vücûduna delâlet ederler.

Madem bir hâkimiyet-i mutlaka hakikati vardır; elbette şirkin hakikatı olamaz. Çünkü

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ إِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا [2]

âyetinin hakikat-i kàtıasıyla; müteaddit eller müstebidâne bir işe karışsalar, karıştırırlar. Bir memlekette iki padişah, hattâ bir nahiyede iki müdür bulunsa, intizam bozulur ve idare hercümerc olur. Halbuki, sinek kanadından tâ semâvât kandillerine kadar ve hüceyrat-ı bedeniyeden tâ seyyaratın burçlarına kadar öyle bir intizam var ki, zerre kadar şirkin müdahalesi olamaz.

Hem hâkimiyet bir makam-ı izzettir; rakip kabul etmek, o hâkimiyetin izzetini kırar. Evet, aczi için çok yardımcılara muhtaç olan insanın, cüz'î ve zâhirî ve muvakkat bir hakimiyeti için kardeşini ve evlâdını zâlimâne öldürmesi gösteriyor ki, hâkimiyet rakip kabul etmez. Böyle bir âciz, böyle cüz'î bir hâkimiyet için böyle yaparsa elbette, bütün kâinatın mâliki olan bir Kadîr-i Mutlakın, hakikî ve küllî rububiyetine ve ulûhiyetine medar olan kendi hâkimiyet-i kudsiyesine başkasını teşrik etmesi ve şerike müsaade etmesi hiçbir cihetle mümkün olamaz.

Bu hakikat, İkinci Şuânın İkinci Makamında ve Risale-i Nur'un birçok yerlerinde kuvvetli delillerle ispat edildiğinden, onlara havale ediyoruz.

İşte, yolcumuz bu dört hakikati müşahede etmekle, vahdâniyet-i İlâhiyeyi şuhud derecesinde bildi. İmanı parladı. Bütün kuvvetiyle

لاَ إِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ [3]

dedi. Ve bu menzilden aldığı derse bir kısa işaret olarak, Birinci Makamın İkinci Babında,

لاَ إِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وَحْدَانِيَّتِهِ وَوُجُوبِ وُجُودِهِ مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ اْلاُلُوهِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ، وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمُقْتَضِيَّةِ لِلْوَحْدَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْكَمَالاَتِ النَّاشِئَةِ مِنَ الْوَحْدَةِ وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ

الْحَاكِمِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمَانِعَةِ وَالْمُنَافِيَةِ لِلشِّرْكَةِ

denilmiştir.

1.)Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. (Fetih Sûresi, 48:7)
2.)Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
3.)Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir ve Onun ortağı yoktur.
4.)Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, tebarüz-ü ulûhiyet-i mutlaka hakikatinin azametinin müşahedesi, kezâ vahdeti iktiza eden tezahür-ü rububiyet-i mutlaka hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ vahdetten neş'et eden kemâlât hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ şirke mâni olan ve şirki nefyeden hâkimiyet-i mutlaka hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, Onun vahdâniyetine ve vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil

2.Menzil: Beş Hakikattir

Sonra o sükûnetsiz misafir kendi kalbine dedi:

“Ehl-i imanın, hususan ehl-i tarîkatın her vakit tekrarla [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ demeleri, tevhidi yâd ve ilân etmeleri gösterir ki, tevhidin pek çok mertebeleri bulunuyor.

“Hem tevhid, en ehemmiyetli ve en halâvetli ve en yüksek bir vazife-i kudsiye ve bir fariza-i fıtriye ve bir ibadet-i imaniyedir. Öyle ise, gel, bir mertebeyi daha bulmak için, bu ibrethânenin diğer bir menzilinin kapısını daha açmalıyız. Çünkü aradığımız hakiki tevhid, yalnız tasavvurdan ibaret bir marifet değildir. Belki, ilm-i mantıkta tasavvura mukàbil ve marifet-i tasavvuriyeden çok kıymettar ve burhanın neticesi olan ve ilim denilen tasdiktir.

“Ve tevhid-i hakiki öyle bir hüküm ve tasdik ve iz’an ve kabuldür ki, herbir şeyle Rabbini bulabilir. Ve herşeyde Hâlıkına giden bir yolu görür. Ve hiçbir şey huzuruna mâni olmaz. Yoksa, Rabbini bulmak için her vakit kâinat perdesini yırtmak, açmak lâzım gelir. Öyle ise haydi ileri!” diyerek, kibriya ve azamet kapısını çaldı. Ef’âl ve âsâr menziline ve icad ve ibdâ âlemine girdi. Gördü ki, kâinatı istilâ etmiş beş hakikat-ı muhita hükmediyorlar, bedahetle tevhidi ispat ederler.

- 1.Hakikat: Kibriya ve Azamet
- 2.Hakikat: Ef'al-i Rabbaniyenin ihatası
- 3.Hakikat: Sür'at-i Mutlaka içindeki Suhulet-i Mutlaka
- 4.Hakikat: Mevcudatta görünen hadsiz vahdet noktaları
- 5.Hakikat: Kainattın mecmuundaki intizam-ı ekmel

1.)Ondan (C.C) başka ilah yoktur.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil : 1.Hakikat

1.Hakikat: Kibriya ve Azamet

Birincisi

Kibriya ve azamet hakikatıdır.

Bu hakikat, İkinci Şuânın İkinci Makamında ve Risale-i Nur'un müteaddit yerlerinde burhanlarla izah edildiğinden, burada bu kadar deriz ki:

- Binlerle sene birbirlerinden uzak bir mesafede bulunan yıldızları, aynı anda, aynı tarzda icad edip tasarruf eden ve zeminin şark ve garp ve cenup ve şimalinde bulunan aynı çiçeğin hadsiz efradını, bir zamanda ve bir surette halk edip tasvir eden,
- hem [1] هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ yani gökleri ve zemini altı günde yaratmak gibi geçmiş ve gaybî ve çok acip bir hâdiseyi, hazır ve göz önünde bir hâdiseyle ispat etmek ve onun gibi acip bir tanzir olarak, zeminin yüzünde, bahar mevsiminde, haşr-i âzamın yüz binden ziyade misallerini gösterir gibi, iki yüz binden ziyade nebatat tâifelerini ve hayvanat kabilelerini beş-altı haftada inşa edip kemâl-i intizam ve mizanla iltibassız, noksansız, yanlışsız, beraber, birbiri içinde idare, terbiye, iaşe, temyiz ve tezyin eden,
- hem [2] يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وُيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ âyetinin sarahatiyle, zemini döndürüp, gece-gündüz sahifelerini yapan ve çeviren ve yevmiye hâdisâtıyla yazan,

değiştiren aynı Zât, aynı anda, en gizli, en cüz'î olan kalblerin hatıratlarını dahi bilir ve iradesiyle idare eder.

Ve mezkûr fiillerin herbiri birtek fiil olduğundan, zaruri olarak, onların faili dahi birtek vâhid ve kadîr olan Fâil-i Zülcelâllerinin, bedahetle öyle bir kibriya ve azameti var ki, hiçbir yerde, hiçbir şeyde, hiçbir cihetle, hiçbir şirkin hiçbir imkânını, hiçbir ihtimalini bırakmıyor, köküyle kesiyor.

Madem böyle bir kibriya ve azamet-i kudret var ve madem o kibriya nihayet kemâldedir ve ihata ediyor. Elbette o kudrete acz veya ihtiyaç ve o kibriyaya kusur ve o kemâle noksaniyet ve o ihataya kayıt ve o nihayetsizliğe nihayet veren bir şirke meydan vermesi ve müsaade etmesi, hiçbir vech ile mümkün değildir, fıtratını bozmayan hiçbir akıl kabul etmez.

İşte, şirk kibriyaya dokunması ve celâlin izzetine dokundurması ve azametine ilişmesi cihetiyle öyle bir cinayettir ki, hiç kàbil-i af olmadığını, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan azîm tehditle

إِنَّ اللهَ لاَ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَادُونَ ذٰلِكَ [3]

ferman ediyor.

1.)Gökleri ve yeri altı günde yaratan Odur. (Hadîd Sûresi, 57,4)
2.)Allah geceyi gündüze, gündüzü geceye katar. (Lokman Sûresi, 31:29)
3.)Muhakkak ki Allah, Kendisine ortak koşulmasını affetmez. Bundan başka günahları (dilediği kimse için) bağışlar. (Nisâ Sûresi, 4:48)

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil : 2.Hakikat

2.Hakikat: Ef'al-i Rabbaniyenin ihatası

İkinci Hakikat

Kâinatta tasarrufları görünen ef'âl-i Rabbâniyenin ıtlak ve ihata ve nihayetsiz bir surette zuhurlarıdır. Ve o fiilleri takyid ve tahdit eden, yalnız hikmet ve iradedir ve mazharların kàbiliyetleridir.

Ve serseri tesadüf ve şuursuz tabiat ve kör kuvvet ve câmid esbab ve kayıtsız ve her yere dağılan ve karıştıran unsurlar, o gayet mizanlı ve hikmetli ve basîrâne ve hayattarâne ve muntazam ve muhkem olan fiillere karışamazlar. Belki, Fâil-i Zülcelâlin emriyle ve iradesiyle ve kuvvetiyle zâhirî bir perde-i kudret olarak istimâl olunuyorlar.

Hadsiz misâllerden üç misâli: Sûre-i Nahl'in bir sahifesinde, birbirine muttasıl üç âyetin işaret ettikleri üç fiilin, hadsiz nüktelerinden üç nüktesini beyan ederiz.

Birincisi:

وَأَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِى مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا [1]

(ilâ âhir-i ayet). Evet, balarısı, fıtratça ve vazifece öyle bir mu'cize-i kudrettir ki, koca Sûre-i Nahl, onun ismiyle tesmiye edilmiş. Çünkü, o küçücük bal makinesinin zerrecik başında onun ehemmiyetli vazifesinin mükemmel programını yazmak ve küçücük karnında taamların en tatlısını koymak ve pişirmek ve süngücüğünde

zîhayat âzâları tahrip etmek ve öldürmek hâsiyetinde bulunan zehiri o uzuvcuğuna ve cismine zarar vermeden yerleştirmek, nihayet dikkat ve ilimle ve gayet hikmet ve irade ile ve tam bir intizam ve muvazene ile olduğundan, şuursuz, intizamsız, mizansız olan tabiat ve tesadüf gibi şeyler elbette müdahale edemezler ve karışamazlar.

İşte, bu üç cihetle mu'cizeli bu san'at-ı İlâhiyenin ve bu fiil-i Rabbâniyenin bütün zemin yüzünde, hadsiz arılarda, aynı hikmetle, aynı dikkatle, aynı mizanda, aynı anda, aynı tarzda zuhuru ve ihâtası, bedahetle vahdeti ispat eder.

İkinci âyet:

وَإِنَّ لَكُمْ فِى ٱلْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ ﴿2﴾ مِمَّا فِى بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ

âyeti, ibret-feşan bir fermandır. Evet, başta inek ve deve ve keçi ve koyun olarak, süt fabrikaları olan validelerin memelerinde, kan ve fışkı içinde bulaştırmadan ve bulandırmadan ve onlara bütün bütün muhalif olarak hâlis, temiz, sâfi, mugaddî, hoş, beyaz bir sütü koymak ve yavrularına karşı o sütten daha ziyade hoş, şirin, tatlı, kıymetli ve fedakârâne bir şefkati kalblerine bırakmak, elbette o derece bir rahmet, bir hikmet, bir ilim, bir kudret ve bir ihtiyar ve dikkat ister ki, fırtınalı tesadüflerin ve karıştırıcı unsurların ve kör kuvvetlerin hiçbir cihetle işleri olamaz.

İşte, böyle gayet mu'cizeli ve hikmetli bu san'at-ı Rabbâniyenin ve bu fiil-i İlâhînin umum rû-yi zeminde, yüz binlerle nevilerin hadsiz validelerinin kalblerinde ve memelerinde aynı anda, aynı tarzda, aynı hikmet ve aynı dikkatle tecellîsi ve tasarrufu ve yapması ve ihatası, bedahetle vahdeti ispat eder.

Üçüncü âyet:

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَٱلأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ ﴿3﴾ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Bu âyet nazar-ı dikkati hurma ve üzüme celbedip der ki: “Aklı bulunanlara, bu iki meyvede tevhid için büyük bir âyet, bir delil ve bir hüccet vardır.”

Evet, bu iki meyve, hem gıda ve kut, hem fâkihe ve yemiş, hem çok lezzetli taamların menşeleri olmakla beraber, susuz bir kumda ve kuru bir toprakta duran bu ağaçlar, o derece bir mu’cize-i kudret ve bir harika-i hikmettir ve öyle bir helvalı şeker fabrikası ve ballı bir şurup makinesi ve o kadar hassas bir mizan ve mükemmel bir intizam ve hikmetli ve dikkatli bir san’attırlar ki, zerre kadar aklı bulunan bir adam, “Bunları böyle yapan, elbette bu kâinatı yaratan Zât olabilir” demeye mecburdur.

Çünkü, meselâ bu gözümüz önünde bir parmak kadar asmanın üzüm çubuğunda yirmi salkım var. Ve her salkımda, şekerli şurup tulumbacıklarından yüzer tane var. Ve her tanenin yüzüne incecik ve güzel ve latîf ve renkli bir mahfazayı giydirmek; ve nazik ve yumuşak kalbinde, kuvve-i hafızası ve programı ve tarihçe-i hayatı hükmünde olan sert kabuklu, ceviz içli çekirdekleri koymak; ve karnında cennet helvası gibi bir tatlıyı ve âb-ı kevser gibi bir balı yapmak; ve bütün zemin yüzünde, hadsiz emsalinde aynı dikkat, aynı hikmet, aynı harika-i san’atı, aynı zamanda, aynı tarzda yaratmak, elbette bedahetle gösterir ki, bu işi yapan bütün kâinatın Hâlıkıdır. Ve nihayetsiz bir kudreti ve hadsiz bir hikmeti iktiza eden şu fiil, ancak Onun fiilidir.

Evet, bu çok hassas mizana ve çok maharetli san’ata ve çok hikmetli intizama, kör ve serseri ve intizamsız ve şuursuz ve hedefsiz ve istilâcı ve karıştırıcı olan kuvvetler ve tabiatlar ve sebepler karışamazlar, ellerini uzatamazlar. Yalnız, mef’uliyette ve kabulde ve perdedarlıkta, emr-i Rabbânî ile istihdam olunuyorlar.

İşte, bu üç âyetin işaret ettikleri üç hakikatin tevhide delâlet eden üç nüktesi gibi, hadsiz ef’âl-i Rabbâniyenin hadsiz cilveleri ve

tasarrufları, ittifakla, birtek vâhid-i ehad bir Zât-ı Zülcelâlin vahdetine şehadet ederler.

1.) Rabbin balarısına ilhâm etti: ‘Dağlardan, kendine evler edin. (Nahl Sûresi, 16:68)
2.) Ehlî hayvanlarda da sizin için birer ibret vardır. Onların karınlarında, kan ile fışkı arasından çıkan ve içenlerin boğazından kolayca geçen hâlis bir sütle sizi besleriz. (Nahl Sûresi, 16:66)
3.) Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümden de hem sarhoş edici bir içki, hem de güzel bir rızık edinirsiniz. Akıllarını kullanan bir topluluk için şüphesiz bunda bir delil vardır. (Nahl Sûresi, 16:67)

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil : 3.Hakikat

3.Hakikat: Sür'at-i Mutlaka içindeki Suhulet-i Mutlaka

Üçüncü Hakikat

Mevcudatın ve bilhassa nebatat ve hayvanatın, sür’at-i mutlaka içinde kesret-i mutlaka ve intizam-ı mutlak ile ve sühulet-i mutlaka içinde gayet hüsn-ü san’at ve maharet ve ittikan ve intizam ile ve mebzuliyet-i mutlaka ve ihtilât-ı mutlak içinde gayet kıymettarlık ve tam imtiyaz ile icadlarıdır.

Evet, gayet çokluk ile gayet çabukluk, hem gayet san’atkârâne ve mâhirane ve dikkat ve intizam ile gayet kolay ve rahatça, hem gayet mebzuliyet ve karışıklık içinde gayet kıymetli ve farikalı olarak, bulaşmadan ve bulaştırmadan ve bulandırmadan yapmak, ancak ve ancak birtek vâhid Zâtın öyle bir kudretiyle olabilir ki, o kudrete hiçbir şey ağır gelmez. Ve o kudrete nisbeten, yıldızlar zerreler kadar ve en büyük, en küçük kadar ve efradı hadsiz bir nevi, birtek fert kadar ve azametli ve muhit bir küll, has ve az bir cüz’ kadar ve koca zeminin ihyası ve diriltilmesi, bir ağaç kadar ve dağ gibi bir ağacın inşası, tırnak gibi bir çekirdek kadar kolay ve rahatça ve suhuletli olmak gerektir—tâ ki, gözümüzün önünde yapılan bu işleri yapabilsin.

İşte, bu mertebe-i tevhidin ve bu üçüncü hakikatın ve kelime-i tevhidin bu ehemmiyetli sırrını, yani en büyük bir küll, en küçük bir cüz’î gibi olması ve en çok ve en az farkı bulunmaması, hem bu hayretli hikmetini ve bu azametli tılsımını ve tavr-ı aklın haricindeki bu muammasını ve İslâmiyetin en mühim esasını ve imanın en derin bir medarını ve tevhidin en büyük bir temelini beyan ve hall ve keşf ve ispat etmekle Kur’ân’ın tılsımı açılır. Ve hilkat-ı kâinatın en gizli ve bilinmez ve felsefeyi idrâkinden âciz bırakan muamması bilinir.

Hâlık-ı Rahîmime yüz bin defa Risaletü'n-Nur'un hurufatı adedince şükür ve hamd olsun ki, Risaletü'n-Nur bu acîp tılsımı ve bu garip muammayı hâll ve keşf ve ispat etmiş. Ve bilhassa Yirminci Mektubun âhirlerinde وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1] bahsinde ve haşre dair Yirmi Dokuzuncu Sözün "Fâil muktedirdir" bahsinde, Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyenin Allahu ekber mertebelerinden kudret-i İlâhiyenin ispatında, kat'î burhanlarla, iki kere iki dört eder derecesinde ispat edilmiş.

Onun için, izahı onlara havale etmekle beraber, bir fihriste hükmünde bu sırrı açan esasları ve delilleri icmalen beyan ve on üç basamak olarak on üç sırra işaret etmek istedim. Birinci ve ikinci sırları yazdım. Fakat, maatteessüf, hem maddî, hem mânevî iki kuvvetli mâni, beni şimdilik mütebakisinden vazgeçirdiler.

Birinci Sır:

Bir şey zâtî olsa, onun zıddı o zâta ârız olamaz. Çünkü içtimaü'z-zıddeyn olur; o da muhâldir.

İşte bu sırra binaen, madem kudret-i İlâhiye zâtiyedir ve Zât-ı Akdesin lâzım-ı zarurîsidir. Elbette, o kudretin zıddı olan acz, o Zât-ı Kadîre ârız olması mümkün olmaz.

Ve madem bir şeyde mertebelerin bulunması, o şeyin içinde zıddının tedahülü iledir. Meselâ ziyanın kavî ve zayıf gibi mertebeleri, zulmetin müdahalesi ile; ve hararetin ziyade ve aşağı dereceleri, soğuğun karışması ile; ve kuvvetin şiddet ve noksan miktarları, mukavemetin karşılaması ve mümânaatiyledir. Elbette o kudret-i zâtiyede mertebeler bulunmaz. Bütün eşyayı, birtek şey gibi icad eder.

Ve madem o kudret-i zâtiyede mertebeler bulunmaz ve zaaf ve noksan olamaz. Elbette hiçbir mâni onu karşılayamaz ve hiçbir icad ona ağır gelmez.

Ve madem hiçbir şey ona ağır gelmez, elbette haşr-i âzamı bir bahar kadar kolay ve bir baharı bir ağaç kadar suhuletli ve bir ağacı bir çiçek kadar zahmetsiz icad ettiği gibi, bir çiçeği bir ağaç kadar san'atlı, bir ağacı bir bahar kadar mu'cizatlı ve bir baharı bir haşir gibi cemiyetli ve harikalı halk eder ve gözümüzün önünde halk ediyor.

Risale-i Nur'da kat'î ve kuvvetli çok burhanlarla ispat edilmiş ki, eğer vahdet ve tevhid olmazsa, bir çiçek bir ağaç kadar, belki daha müşkülâtlı ve bir ağaç bir bahar kadar, belki daha suubetli olmakla beraber, kıymet ve san'atça bütün bütün sukut edeceklerdi. Ve şimdi bir dakikada yapılan bir zîhayat, bir senede ancak yapılacaktı. Belki de hiç yapılmayacaktı. İşte, bu mezkûr sırra binaendir ki, gayet mebzuliyet ve çoklukla beraber gayet kıymettar ve gayet çabuk ve kolaylıkla beraber gayet san'atlı olan bu meyveler, bu çiçekler, bu ağaçlar ve hayvancıklar muntazaman meydana çıkıyorlar ve vazife başına geçiyorlar ve tesbihatlarını yapıp, bitirip, tohumlarını yerlerinde tevkil ederek gidiyorlar.

İkinci Sır:

Nasıl ki nuraniyet ve şeffafiyet ve itaat sırrıyla ve kudret-i zâtiyenin bir cilvesiyle, birtek güneş, birtek âyineye ziyalı aks verdiği gibi, hadsiz âyinelere ve parlak şeylere ve katrelere o kayıtsız kudretinin geniş faaliyetinden ziyalı ve hararetli olan ayn-ı aksini emr-i İlâhî ile kolayca verebilir. Az ve çok birdir, farkı yoktur.

Hem birtek kelime söylense, nihayetsiz hallâkıyetin nihayetsiz vüs'atinden, o birtek kelime, birtek adamın kulağına zahmetsiz girdiği gibi, bir milyon kulakların kafalarına da izn-i Rabbânî ile zahmetsiz girer. Binlerle dinleyen ile birtek dinleyen müsâvidir, fark etmez.

Hem göz gibi birtek nur veya Cebrail gibi nuranî birtek ruhânî, tecellî-i rahmet içinde olan faaliyet-i Rabbâniyenin kemâl-i vüs'atinden, birtek yere suhuletle baktığı ve gittiği birtek yerde suhuletle bulunduğu gibi, binler yerlerde de, kudret-i İlâhiye ile suhuletle bulunur, bakar, girer; az, çok farkı yoktur.

Aynen öyle de, Kudret-i Zâtiye-i Ezeliye, en latîf, en has bir nur ve bütün nurların nuru olduğundan; ve eşyanın mahiyetleri ve hakikatleri ve melekûtiyet vecihleri şeffaf âyine gibi parlak olduğundan; ve zerrattan ve nebatattan ve zîhayattan tâ yıldızlara ve güneşlere ve aylara kadar herşey, o kudret-i zâtiyenin hükmüne gayet derecede itaatli, inkıyadlı ve o kudret-i ezelînin emirlerine nihayet derece mutî ve musahhar bulunduğundan, elbette hadsiz eşyayı birtek şey gibi icad eder ve yanlarında bulunur. Bir iş bir işe

mâni olmaz. Büyük ve küçük, çok ve az, cüz’î ve küllî birdir. Hiçbiri ona ağır gelmez.

Hem nasıl ki, Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerde denildiği gibi, intizam ve muvazene ve hükme itaat ve emirleri imtisal sırlarıyla, yüz hane kadar bir büyük sefineyi bir çocuğun parmağıyla oyuncağını çevirdiği gibi döndürür, gezdirir.

Hem bir âmir, bir arş emriyle birtek neferi hücum ettirdiği gibi, muntazam ve mutî bir orduyu dahi, o tek emriyle hücuma sevk eder.

Hem pek büyük bir hassas mizanın iki gözünde, iki dağ muvazene vaziyetinde bulunsalar, iki kefesinde iki yumurta bulunan diğer mizanın, birtek ceviz, bir kefesini yukarıya kaldırması, birini aşağı indirmesi gibi, o tek ceviz, bir kanun-u hikmetle öteki büyük mizanın bir gözünü dağ ile beraber dağın başına ve öbür dağı derelerin dibine indirebilir.

Aynen öyle de, kayıtsız, nihayetsiz, nuranî, zâtî, sermedî olan kudret-i Rabbâniyede ve beraberinde bütün intizamâtın ve nizamların ve muvazenelerin menşei, menbaı, medarı, masdarı olan nihayetsiz bir hikmet ve gayet hassas bir adalet-i İlâhiye bulunduğundan ve cüz’î ve küllî ve büyük ve küçük herşey ve bütün eşya o kudretin hükmüne musahhar ve tasarrufuna münkad olduğundan, elbette zerreleri kolayca tedvir ve tahrik ettiği gibi, yıldızları dahi nizam-ı hikmet sırrıyla kolayca döndürür, çevirir.

Ve baharda, bir emirle suhuletle bir sineği ihya ettiği gibi, bütün sineklerin taifelerini ve bütün nebatatı ve hayvancıkların ordularını kudretindeki hikmet ve mizanın sırrıyla, aynı emirle, aynı kolaylıkla diriltip meydan-ı hayata sevk eder.

Ve bir ağacı baharda çabuk diriltmek ve kemiklerine hayat vermek gibi, o hikmetli, adâletli kudret-i mutlaka ile koca arzı ve zemin cenazesini, baharda o ağaç gibi kolayca ihya edip yüz bin çeşit haşirlerin misallerini icad eder.

Ve bir emr-i tekvînî ile arzı dirilttiği gibi,

إِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

fermanıyla, yani, *“Bütün ins ve cin, birtek sayha ve emirle yanımızda meydan-ı haşre hazır olurlar.”*

Hem

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ أَقْرَبُ

ferman etmesiyle, yani, *“Kıyamet ve haşrin işi ve yapılması, gözünü kapayıp hemen açmak kadardır, belki daha yakındır”* der.

Hem

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ إِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

âyetiyle, yani, *“Ey insanlar! Sizin icad ve ihyanız ve haşir ve neşriniz, birtek nefsin ihyası gibi kolaydır, kudretime ağır gelmez”* meâlinde bulunan şu üç âyetin sırrıyla, aynı emirle, aynı kolaylıkla bütün ins ve cinleri ve hayvanî ve ruhânî ve melekleri haşr-i ekberin meydanına ve mizan-ı âzamın önüne getirir. Bir iş bir işe mâni olmaz.

Üçüncü ve dördüncüden tâ on üçüncü sırra kadar, arzuma muhalif olarak başka vakte tâlik edildi.

1.)O herşeye kàdirdir. (Hûd Sûresi, 11:4; Rûm Sûresi, 30:50; Şûrâ Sûresi, 42:9; Mülk Sûresi, 67:1)

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil : 4.Hakikat

4.Hakikat: Mevcudatta görünen hadsiz vahdet noktaları

Dördüncü Hakikat

Mevcudatın vücutları ve zuhurları, beraberlik ve birbiri içinde birlik ve birbirine benzemeklik ve biri birinin misâl-i musağğarı ve nümune-i ekberi ve bir kısım küll ve küllî ve diğer kısım onun cüzleri ve fertleri ve birbirine sikke-i fıtratta müşabehet ve nakş-ı san'atta münasebet ve birbirine yardım etmek ve birbirinin vazife-i fıtriyesini tekmil etmek gibi, çok cihetü'l-vahdet noktalarında, bedahet derecesinde tevhidi ilân ve Sânilerinin vâhid olduğunu ispat etmek ve kâinatın rububiyet cihetinde tecezzî ve inkısam kabul etmez bir küll ve küllî hükmünde bulunduğunu izhar etmektir.

Evet, meselâ her baharda, nebatattan ve hayvanattan dört yüz bin nev'in hadsiz efradlarını, beraber ve birbiri içinde, bir anda ve bir tarzda, yanlışsız, hatasız kemâl-i hikmet ve hüsn-ü san'atla icad etmek ve idare ve iaşe etmek; hem kuşların misâl-i musağğarları olan sineklerden tâ nümune-i ekberleri olan kartallara kadar hadsiz efradlarını yaratmak ve hava âleminde, seyahat ve yaşamalarına yardım eden cihazatı verip gezdirmek ve havayı şenlendirmekle beraber, yüzlerinde mu'cizâne birer sikke-i san'at ve cisimlerinde müdebbirâne birer hâtem-i hikmet ve mâhiyetlerinde mürebbiyâne birer turra-i ehadiyet koymak; hem zerrât-ı taamiyeyi hüceyrat-ı bedeniyenin imdadına ve nebatatı hayvanatın imdadına ve hayvanatı insanların yardımına ve umum valideleri iktidarsız yavruların muavenetine hakîmâne, rahîmâne koşturmak, göndermek; hem dâire-i kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden ve anâsır-ı arziyeden, tâ göz hadekasının perdelerine ve gül goncasının yapraklarına ve mısır sümbülünün gömleklerine ve kavunun

çekirdeklerine kadar mütedâhil dâireler gibi cüz'î ve küllî hükmünde aynı intizam ve hüsn-ü san'at ve aynı fiil ve kemâl-i hikmetle tasarruf etmek, elbette bedahet derecesinde ispat eder ki:

- Bu işleri yapan hem vâhiddir, birdir; herşeyde sikkesi var.
- Hem de hiçbir mekânda olmadığı gibi her mekânda hazırdır.
- Hem, güneş gibi, herşey Ondan uzak, O ise herşeye yakındır.
- Hem daire-i kehkeşan ve manzume-i şemsiye gibi en büyük şeyler Ona ağır gelmediği gibi, kandaki küreyvat, kalbdeki hatırat ondan gizlenmez, tasarrufundan hâriç kalmaz.
- Hem herşey, ne kadar büyük ve çok olursa olsun, en küçük, en az birşey gibi ona kolaydır ki, sineği kartal sisteminde ve çekirdeği ağacın mahiyetinde ve bir ağacı bir bahçe suretinde ve bir bahçeyi bir bahar san'atında ve bir baharı bir haşir vaziyetinde suhuletle icad eder. Ve san'atça çok kıymettar şeyleri bize çok ucuz verir, ihsan eder. İstediği fiyat ise bir Bismillah ve bir Elhamdülillâhtır. Yani, o çok kıymettar nimetlerin makbul fiyatları, başta Bismillâhirrahmanirrahim ve âhirinde Elhamdülillâh demektir.

Bu Dördüncü Hakikat dahi Risale-i Nur'da izah ve ispat edildiğinden, bu kısacık işaretle iktifa ediyoruz.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 2.Menzil : 5.Hakikat

5.Hakikat: Kainattın mecmuundaki intizam-ı ekmel

Bizim seyyahın ikinci menzilde gördüğü

Beşinci Hakikat

Kâinatın mecmuunda ve erkânında ve eczasında ve her mevcudunda bir intizam-ı ekmelin bulunması ve o memleket-i vâsianın tedvir ve idaresine medar olan ve heyet-i umumiyesine taallûk eden maddeler ve vazifedarlar birer vâhid olması ve o haşmetli şehir ve meşherde tasarruf eden isimler ve fiiller, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet ve vâhid ve her yerde aynı isim ve aynı fiil olmakla beraber, herşeyi veya ekser eşyayı ihataları ve şümûlleri, ve o ziynetli sarayın tedbirine ve şenlenmesine ve binasına medar olan unsurlar ve neviler, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet-i vâhide ve her yerde aynı unsur ve aynı nevi bulunmakla beraber, zeminin yüzünü ve ekserisini intişar ile ihâta etmeleri, elbette bedahetle ve zaruretle iktiza eder ve delâlet eder ve şehadet eder ve gösterir ki, bu kâinatın Sânii ve Müdebbiri ve bu memleketin Sultanı ve Mürebbîsi ve bu sarayın Sahibi ve Bânisi birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Misli ve nazîri olamaz ve veziri ve muîni yoktur. Şeriki ve zıddı olamaz. Aczi ve kusuru yoktur.

Evet, intizam tam bir vahdettir, birtek nazzâmı ister. Münakaşaya medar olan şirki kaldırmaz.

Madem bu kâinatın heyet-i mecmuasından, arzın yevmî ve senevî devranından tâ insanın simasına ve başının duygular manzumesine ve kandaki beyaz ve kırmızı küreyvâtın devranına ve cereyanına kadar küllî olsun cüz'î olsun herbir şeyde hikmetli ve dikkatli bir intizam var. Elbette, bir Kadîr-i Mutlaktan ve bir Hakîm-i Mutlaktan başka hiçbir şey, kast ve icad suretiyle elini hiçbir şeye

uzatamaz ve karışamazlar. Belki yalnız kabul ederler, mazhar ve münfail olurlar.

Ve madem tanzim etmek ve bilhassa gayeleri takip etmek ve maslahatları gözeterek bir intizam vermek, yalnız ilim ve hikmetle olur ve irade ve ihtiyar ile yapılır. Elbette ve her halde, bu hikmetperverâne intizam ve bu gözümüz önündeki maslahatkârâne çeşit çeşit hadsiz intizamat-ı mahlûkat, bedahet derecesinde delâlet ve şehadet eder ki, bu mevcudatın Hâlıkı ve Müdebbiri birdir, fâildir, muhtardır. Herşey Onun kudretiyle vücuda gelir, Onun iradesiyle birer vaziyet-i mahsusa alır ve Onun ihtiyarıyla bir suret-i muntazama giyer.

Hem, madem bu misafirhane-i dünyanın sobalı lâmbası birdir ve rûznâmeli kandili birdir ve rahmetli süngeri birdir ve ateşli aşçısı birdir ve hayatlı şurubu birdir ve himâyetli tarlası birdir. Bir, bir, bir—tâ bin birler kadar... Elbette, bu bir birler bedahetle şehadet eder ki, bu misafirhanenin Sânii ve Sahibi birdir. Hem gayet kerîm ve misafirperverdir ki, bu yüksek ve büyük memurlarını zîhayat yolcularına hizmetkâr edip istirahatlarına çalıştırıyor.

Hem madem dünyanın her tarafında tasarruf eden ve nakışları ve cilveleri görünen Hakîm, Rahîm, Musavvir, Müdebbir, Muhyî, Mürebbî gibi isimler ve hikmet ve rahmet ve inayet gibi şe’nler ve tasvir ve tedvir ve terbiye gibi fiiller birdirler. Her yerde aynı isim, aynı fiil birbiri içinde, hem nihayet mertebede, hem ihatalıdırlar. Hem birbirinin nakşını öyle tekmil ederler ki, güya o isimler ve o fiiller ittihad edip, kudret ayn-ı hikmet ve rahmet ve hikmet ayn-ı inayet ve hayat oluyor. Meselâ, hayat verici ismin bir şeyde tasarrufu göründüğü anda, yaratıcı ve tasvir edici ve rızık verici gibi çok isimlerin aynı anda, her yerde, aynı sistemde tasarrufatları görünüyor. Elbette ve elbette bedahetle şehadet eder ki, o ihatalı isimlerin müsemmâsı ve her yerde aynı tarzda görünen şümûllü fiillerin fâili birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Âmennâ ve saddaknâ.

Hem madem masnuatın maddeleri ve mayeleri olan unsurlar zemini ihata ederler. Ve mahlûkattan, vahdeti gösteren çeşit çeşit sikkeleri taşıyan nevilerin herbiri bir iken rû-yi zeminde intişar edip istilâ ederler. Elbette bedahetle ispat eder ki, o unsurlar müştemilâtıyla ve o neviler efradıyla birtek Zâtın malıdır, mülküdür.

Ve öyle bir Vâhid-i Kadîrin masnuları ve hizmetkârlarıdır ki, o koca istilâcı unsurları, gayet itaatli bir hizmetçi ve o zeminin her tarafına dağılan nevileri gayet intizamlı bir nefer hükmünde istihdam eder.

Bu hakikat dahi Risaletü'n-Nur'da ispat ve izah edildiğinden, burada bu kısa işaretle iktifa ediyoruz.

Bizim yolcu, bu beş hakikatten aldığı feyz-i imanî ve zevk-i tevhidî neşesiyle müşahedatını hülâsa ve hissiyatını tercüme ederek, kalbine diyor:

Bak kitab-ı kâinatın safha-i rengînine,
Hâme-i zerrin-i kudret, gör ne tasvir eylemiş.
Kalmamış bir nokta-yı muzlim çeşm-i dil erbabına,
Sanki âyâtın Hüdâ, nur ile tahrir eylemiş.

Hem bil ki:

Kitab-ı âlemin evrakıdır eb'âd-ı nâmahdud,
Sütûr-u hâdisat-ı dehrdir âsâr-ı nâmadûd.
Yazılmış destgâh-ı levh-i mahfuz-u hakikatte
Mücessem lâfz-ı mânidardır, âlemde her mevcud.

Hem dinle:

جُو لاٰ اِلٰهَ الاَّ اللهُ بَرَابَرْ مِيذَنَنْدْ هَرْشَىْ [1]
دَمَادَمْ جُويَدَنْدْ يَاحَقْ سَرَاسَرْ كُويَدْنَنْدْ
يَاحَىُّ
نَعَمْ؛ وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى [2]
اَنَّهُ وَاحِدٌ

diyerek, kalbiyle beraber nefsi dahi tasdik ederek "Evet, evet" dediler.

İşte, dünya misafiri ve kâinat seyyahının ikinci menzilde müşahede ettiği beş hakikat-i tevhidiyeye kısa bir işaret olarak,

Birinci Makamın İkinci Babında, ikinci menzile ait böyle denilmiş:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وَحْدَتِهِ فِى وُجُوبِ وُجُودِهِ: مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ فِى الْكَمَالِ وَالاِحَاطَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ ظُهُورِ الاَفْعَالِ بِالاِطْلاَقِ وَعَدَمِ النِّهَايَةِ، لاَ تُقَيِّدُهَا اِلاَّ الاِرَادَةُ وَالْحِكْمَةُ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ اِيجَادِ الْمَوْجُودَاتِ بِالْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ فِى السُّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ، وَخَلْقُ الْمَخْلُوقَاتِ بِالسُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ فِى الاِتْقَانِ الْمُطْلَقِ، وَاِبْدَاعُ الْمَصْنُوعَاتِ بِالْمَبْذُولِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ فِى غَايَةِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ وَغُلُوِّ الْقِيْمَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ وُجُودِ الْمَوْجُودَاتِ عَلٰى وَجْهِ الْكُلِّ وَالْكُلِّيَّةِ وَالْمَعِيَّةِ وَالْجَامِعِيَّةِ وَالتَّدَاخُلِ وَالْمُنَاسَبَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الاِنْتِظَامَاتِ الْعَامَّةِ الْمُنَافِيَةِ لِلشَّرِكَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ وَحْدَةِ مَدَارَاتِ

تَدَابِيرِ الْكَائِنَاتِ الدَّالَّةِ عَلٰى وَحْدَةِ صَانِعِهَا بِالْبَدَاهَةِ. وَكَذَا وَحْدَةُ الْاَسْمَاءِ وَالْاَفْعَالِ الْمُتَصَرِّفَةِ الْمُحِيطَةِ، وَكَذَا وَحْدَةُ الْعَنَاصِرِ وَالْاَنْوَاعِ الْمُنْتَشِرَةِ الْمُسْتَوْلِيَةِ عَلٰى وَجْهِ الْاَرْضِ

1.)Bir baştan diğer başa herşey, her zaman Lâilâhe İllallah zikrini ilân ediyor ve Yâ Hak, Yâ Hay diye haykırıyorlar.
2.)Evet, “Herbir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir âyet vardır. (İbnü’l-Mu’tez’ın bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü’l-Kur’ani’l-Azîm,1:24)
3.)Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, kemâlli ve ihatalı kibriya ve azamet hakikatinin müşahedesi, kezâ ef’âlinin ıtlak ve nihayetsizlikle zuhurları ve Onun irade ve hikmetinden başka hiçbir şeyin bu fiilleri takyid edememesi hakikatinin müşahedesi, kezâ mevcudatın sür’at-i mutlaka içinde kesret-i mutlaka ile icadı ve mahlûkatın itkan-ı mutlak içinde suhulet-i mutlaka ile halk edilmesi ve masnuatın nihayet-i hüsn-ü san’at ve ülüvv-ü kıymet içinde mebzuliyet-i mutlaka ile ibdâı hakikatlerinin müşahedesi, kezâ mevcudatın bir küll ve küllî halinde ve beraberlik ve câmiiyet ve tedahül ve münasebet içinde vücut bulması hakikatinin müşahedesi, kezâ şirki nefyeden intizamat-ı âmme hakikatinin müşahedesi, kezâ Sâni-i Kâinatın bir olduğuna bedahetle delâlet eden ve kâinatın tedbirine medar olan şeylerdeki vahdetin müşahedesi, kezâ kâinatta tasarruf eden ve herşeyi muhît olan ef’âl ve esmânın birliği, kezâ yeryüzünde münteşir olan istilâ edici unsurların ve nevilerin birliği, Onun vücub-u vücud içindeki vahdetine delâlet eder.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil

3.Menzil: Dört Hakikattir

Sonra, o seyyah-ı âlem asırlarda gezerken, Müceddid-i Elf-i Sâni İmam-ı Rabbânî Ahmed-i Farûkî'nin medresesine rast geldi, girdi, onu dinledi. O imam, ders verirken diyordu:

"Bütün tarîkatlerin en mühim neticesi hakaik-ı imaniyenin inkişafıdır" ve *"Birtek mesele-i imaniyenin vuzuhla inkişafı, bin kerâmâta ve ezvâka müreccahtır."*

Hem diyordu: "Eski zamanda, büyük zâtlar demişler ki: *'Mütekellimînden ve ilm-i kelâm ulemasından birisi gelecek, bütün hakaik-i imaniye ve İslâmiyeyi delâil-i akliye ile kemâl-i vuzuhla ispat edecek.'* Ben istiyorum ki, ben o olsam, belki **(Haşiye)** o adamım" diye, iman ve tevhid bütün kemâlât-ı insaniyenin esası, mayesi, nuru, hayatı olduğunu ve

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ [1]

düsturu, tefekkürat-ı imaniyeye ait bulunması ve Nakşî tarîkatında hafî zikrin ehemmiyeti ise, bu çok kıymettar tefekkürün bir nev'i olmasıdır diye tâlim ederdi.

Seyyah tamamıyla işitti, döndü, nefsine dedi ki:

Madem bu kahraman imam böyle diyor, ve madem bir zerre kuvvet-i imaniyenin ziyadeleşmesi bir batman marifet ve kemâlâttan daha kıymetlidir ve yüz ezvâkın balından daha tatlıdır.

Ve madem, bin seneden beri iman ve Kur'ân aleyhinde teraküm eden Avrupa feylesoflarının itirazları ve şüpheleri yol bulup ehl-i imana hücum ediyor. Ve bir saadet-i ebediyenin ve bir hayat-ı bâkiyenin ve bir Cennet-i daimenin anahtarı, medarı, esası olan erkân-ı imaniyeyi sarsmak istiyorlar. Elbette herşeyden evvel imanımızı taklitten tahkike çevirip kuvvetlendirmeliyiz.

Öyle ise, haydi ileri! Gel, bulduğumuz birer dağ kuvvetindeki bu yirmi dokuz mertebe-i imaniyeyi namazın mübarek tesbihatının mübarek adedi olan otuz üç mertebesine iblâğ etmek fikriyle, bu ibretgâhın bir üçüncü menzilini daha görmek için [2] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ in anahtarı ile zîhayat âlemindeki idare ve iaşe-i Rabbâniyenin kapısını çalmalıyız ve açmalıyız diyerek, mahşer-i acaip ve mecma-i garaip olan bu üçüncü menzilin kapısını istirhamla çaldı, [3] بِسْمِ اللهِ الفَتّاحِ ile açtı. Üçüncü menzil göründü. Girdi, gördü ki, dört hakikat-i muazzama ve muhita o menzili ışıklandırıyorlar ve güneş gibi tevhidi gösteriyorlar.

Haşiye: Zaman ispat etti ki, o adam, adam değil, Risale-i Nur'dur. Belki ehl-i keşif Risale-i Nur'u ehemmiyetsiz olan tercümanı ve nâşiri sûretinde keşiflerinde müşahede etmişler, *"bir adam"* demişler.

•1.Hakikat: Fettahiyet
•2.Hakikat: Rahmaniyet
•3.Hakikat: Müdebbiriyet ve İdare
•4.Hakikat: Rahîmiyet ve Rezzakiyet
•Hatime
•İhtar

1.)Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmü'd-Dîn: 4:409 (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid: 1:78)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Fettah olan Allah'ın adıyla

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil : 1.Hakikat

1.Hakikat: Fettahiyet

Birinci Hakikat

Fettâhiyet hakikatidir

Yani Fettâh isminin tecellîsiyle, basit bir maddeden ayrı ayrı, çeşit çeşit, hadsiz muntazam suretlerin, beraber, her tarafta, bir anda, bir fiil ile açılmasıdır.

Evet, nasıl ki umum kâinatın bağistanında ayrı ayrı hadsiz mevcudatı, çiçekler misillü, Fettâh ismiyle her birisine münasip bir tarz-ı muntazam ve bir şahsiyet-i mümtâze kudret-i fâtıra açmış, vermiş. Aynen öyle de, fakat daha mu'cizatlı olarak, zemin bahçesinde dört yüz bin enva-ı zîhayata dahi, her birisine gayet san'atlı ve hikmetli bir suret-i mevzune ve müzeyyene ve mümtâze vermiş

يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ (1)
بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ فَأَنّٰى
تُصْرَفُونَ
إِنَّ اللهَ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَىْءٌ فِى (2)
الْاَرْضِ وَلاَ فِى السَّمَاءِ هُوَ الَّذِى

يُصَوِّرُكُمْ فِي ٱلاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

âyetlerin ifadesiyle, tevhidin en kuvvetli delili ve kudretin en hayretli mu'cizesi, suretleri açmasıdır. Bu hikmete binaen, feth-i suver hakikati tekrarla birkaç suretlerde Risaletü'n-Nur'da ve bilhassa bu risalenin İkinci Makamının Birinci Babında, Altıncı ve Yedinci Mertebelerinde ispat ve beyan edilmesinden, onlara havale edip, burada bu kadar deriz ki:

Fenn-i nebatat ve fenn-i hayvanatın şehadetiyle ve tetkikat-ı amîkasıyla, bu feth-i suverde öyle bir ihata ve şümul ve san'at var ki, birtek Vâhid-i Ehadden ve herşeyde herşeyi görebilecek ve yapabilecek bir Kadîr-i Mutlaktan başka hiçbir şey bu cemiyetli ve ihatalı fiile sahip olamaz. Çünkü, bu feth-i suver fiili ise, her yerde ve her anda bulunan, nihayetsiz bir kudretin içinde nihayet derecede bir hikmet, bir dikkat, bir ihata ister. Ve böyle bir kudret ise, ancak bütün kâinatı idare eden birtek Zâtta bulunabilir.

Evet, meselâ mezkûr âyetlerin ferman ettikleri gibi üç karanlık içinde bütün validelerin erhamında insanların suretlerini ayrı ayrı, mizanlı, imtiyazlı, ziynetli ve intizamlı olarak, hem şaşırmadan, yanlış etmeden, karıştırmadan, basit bir maddeden açmak ve yaratmak olan fettâhiyet; ve umum rû-yi zeminde aynı kudret, aynı hikmet, aynı san'atla umum insanları ve hayvanları ve nebatları ihata eden bu feth-i suver hakikatı, vahdâniyetin en kuvvetli bir burhanıdır. Çünkü, ihata etmek bir vahdettir; şirke yer bırakmaz. Ve Birinci Babda vücub-u vücuda şehadet eden on dokuz hakikat, nasıl ki vücutlarıyla Hâlıkın vücuduna delâlet ederler; öyle de ihatalarıyla da vahdete şehadet ederler.

1.) Annelerinizin karnında sizi üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor. İşte Rabbiniz olan Allah Odur; bütün mülk Ona âittir. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. O halde yüzünüz nasıl haktan çevrilir? (Zümer Sûresi, 39:6)

2.) Ne yerde ve ne de gökte hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz. Annelerinizin rahimlerinde size dilediği gibi bir suret veren Odur. Ondan başka ilâh yoktur. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:5, 6)

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil : 2.Hakikat

2.Hakikat: Rahmaniyet

Bizim yolcunun üçüncü menzilde gördüğü

İkinci Hakikat

Rahmâniyet hakikatidir

Yani, gözümüzle görüyoruz: Birisi var ki, bize, zemin yüzünü rahmetin binlerle hediyeleriyle doldurmuş, bir ziyafetgâh yapmış ve Rahmâniyetin yüz binlerle ayrı ayrı lezzetli taamları içinde dizilmiş bir sofra etmiş; ve zemin içini rahîmiyet ve hakîmiyetin binlerle kıymettar ihsanlarını câmi' bir mahzen yapmış; ve zemini, devr-i senevîsinde, bir ticaret gemisi hükmünde, her sene âlem-i gaybdan levazımat-ı insaniye ve hayatiyenin yüz bin çeşitlerinden en güzellerini içine alarak yüklenmiş bir nevi sefine veya şimendifer gibi ve her baharı ise, erzak ve elbisemizi taşıyan bir vagon hükmünde olarak bizlere gönderir, bizi gayet rahîmâne beslettirir. Ve bütün o hediyelerden, o nimetlerden istifade etmemiz için bize de yüzlerle ve binlerle iştihalar, ihtiyaçlar, duygular, hissiyatlar, hisler vermiş.

Evet, Âyet-i Hasbiyeye dair olan Dördüncü Şuâda izah ve ispat edildiği gibi, bize öyle bir mide vermiş ki, hadsiz taamlardan lezzet alır.

Ve öyle bir hayat ihsan etmiş ki, duygularıyla, bir sofra-i nimet gibi, koca cismânî âlemde, hadsiz nimetlerinden istifade eder.

Ve öyle bir insaniyet bize lütfetmiş ki, akıl ve kalb gibi çok âletleriyle hem maddî, hem mânevî âlemin nihayetsiz hediyelerinden zevk alır.

Ve öyle bir İslâmiyet bize bildirmiş ki, âlem-i gayb ve âlem-i şehadetin nihayetsiz hazinelerinden nur alır.

Ve öyle bir iman hidâyet etmiş ki, dünya ve âhiret âlemlerinin hasra gelmez envârından ve hediyelerinden tenevvür edip müstefid eder.

Güya rahmet tarafından bu kâinat hadsiz antika ve acip ve kıymetli şeylerle tezyin edilmiş bir saraydır. Ve bütün o saraydaki hadsiz sandıkları ve menzilleri açacak anahtarlar insanın ellerine verilmiş ve bütün onlardan istifade ettirecek olan ihtiyaçlar, hissiyatlar insanın fıtratına verilmiş.

İşte böyle dünyayı ve âhireti ve herşeyi kaplamış bir rahmet—elbette o rahmet vâhidiyet içinde bir ehadiyetin cilvesidir.

Yani, nasıl ki güneşin ziyası, mukàbilindeki umum eşyayı ihata etmesiyle vâhidiyete bir misal olduğu gibi, parlak ve şeffaf herbir şey dahi, kàbiliyetine göre güneşin hem ziyasını, hem hararetini, hem ziyasındaki yedi rengini, hem aks-i misalini almakla ehadiyete bir misal olduğundan, elbette o ihatalı ziyayı gören adam “Arzın güneşi vâhiddir, birtektir” diye hükmeder. Ve her parlak şeyde, hattâ katrelerde güneşin ışıklı, hararetli aksini müşahede eden o adam, güneşin ehadiyetini, yani bizzat güneşi, sıfatlarıyla herşeyin yanındadır ve herşeyin âyine-i kalbindedir diye bilir.

Aynen öyle de, Rahmân-ı Zülcemâlin geniş rahmeti dahi, ziya gibi umum eşyayı ihâtası o Rahmân’ın vâhidiyetini ve hiçbir cihette şeriki bulunmadığını gösterdiği gibi herşeyde, hususan herbir zîhayatta ve bilhassa insanda, o cemiyetli rahmetin perdesi altında o Rahmân’ın ekser isimlerinin ışıkları ve bir nevi cilve-i zâtiyesi bulunarak, her ferde, bütün kâinata baktıracak ve münasebettarlık verecek bir cemiyet-i hayatiye vermesi dahi o Rahmân’ın ehadiyetini ve herşeyin yanında hazır ve herşeyin herşeyini yapan O olduğunu ispat eder.

Evet, nasıl ki o Rahmân, o rahmetin vâhidiyetiyle ve ihatasıyla, kâinatın mecmuunda ve zeminin yüzünde celâlinin haşmetini gösteriyor. Öyle de, ehadiyetin cilvesiyle, herbir zîhayatta, hususan insanda, bütün nimetlerin nümunelerini o fertte toplayıp, o zîhayatın âlât ve cihazatına geçirip tanzim ederek, mecmu-u kâinatı parçalanmadan o tek ferde, bir cihette aynı hanesi gibi verdirmesiyle

dahi, cemâlinin hususi şefkatini ilân eder ve insanda envâ-ı ihsanatının temerküzünü bildirir.

Hem nasıl ki, bir kavunun meselâ herbir çekirdeğinde o kavun temerküz ediyor. Ve o çekirdeği yapan Zât, elbette odur ki, o kavunu yapar, sonra ilminin hususî mizanıyla ve hikmetinin ona mahsus kanunuyla o çekirdeği ondan sağar, toplar tecessüm ettirir. Ve o tek kavunun tek ve vâhid ustasından başka hiçbir şey o çekirdeği yapamaz. Ve yapması muhaldir.

Aynen öyle de, Rahmâniyetin tecellîsiyle kâinat bir ağaç, bir bostan ve zemin bir meyve, bir kavun ve zîhayat ve insan bir çekirdek hükmünde olduğundan, elbette en küçük bir zîhayatın Hâlıkı ve Rabbi, bütün zeminin ve kâinatın Hâlıkı olmak lâzım gelir.

Elhâsıl, nasıl ki ihatalı olan fettâhiyet hakikatiyle bütün mevcudatın muntazam suretlerini basit maddeden yapmak ve açmak, vahdeti bedahetle ispat eder. Öyle de, herşeyi ihâta eden Rahmâniyet hakikatı dahi, vücuda gelen ve dünya hayatına giren bütün zîhayatları ve bilhassa yeni gelenleri kemâl-i intizamla beslemesi ve levazımatını yetiştirmesi ve hiçbirini unutmaması ve aynı rahmet her yerde, her anda ve her ferde yetişmesiyle, bedahetle hem vahdeti, hem vahdet içinde ehadiyeti gösterir. Risale-i Nur ism-i Hakîm ve ism-i Rahîm'in mazharı olduğundan, Risale-i Nur'un birçok yerlerinde, hakikat-i rahmetin nükteleri ve cilveleri izah ve ispat edildiğinden, burada, bu katre ile o bahre işaret edip o pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil : 3.Hakikat

3.Hakikat: Müdebbiriyet ve İdare

Seyyahımızın üçüncü menzilde müşahede ettiği

Üçüncü Hakikat

Müdebbiriyet ve idare hakikatidir.

Yani, gayet dehşetli ve sür'atli ecram-ı semâviyeyi ve gayet istilâcı ve karıştırıcı unsurları ve gayet ihtiyaçlı, zaafiyetli mahlûkat-ı arziyeyi kemâl-i intizam ve muvazene ile idare etmek, birbirlerine muavenettar yapmak ve imtizaçkârâne idare etmek ve tedbirlerini görmek ve bu koca âlemi bir mükemmel memleket, bir muhteşem şehir, bir müzeyyen saray gibi yapmak hakikatidir.

İşte bu cebbârâne ve Rahmânâne idarenin büyük dâirelerini bırakıp yalnız, baharda, zemin yüzünde cereyan eden o idarenin birtek sahife ve safhasını, Risaletü'n-Nur Onuncu Söz gibi mühim risalelerinde izah ve ispat etmesine binaen, kısa bir suretini bir temsille göstereceğiz. Şöyle ki:

Meselâ ve faraza, harika ve cihangir bir zât, dört yüz bin ayrı ayrı milletlerden, taifelerden bir ordu teşkil etse, her milletin ve her taifenin neferlerine ait elbiselerini, hem silahlarını, hem yemeklerini, hem talimat, hem terhisatlarını, hem hidematlarını birbirinden ayrı ayrı, hem çeşit çeşit olarak bütün o muhtelif cihazatı noksansız, kusursuz, yanlışsız, hatasız, vakti vaktine, gecikmeden, karıştırmadan, kemâl-i intizamla ve gayet mükemmel bir tarzda o mu'cizatlı kumandan verse, elbette o gayet geniş ve karışık ve ince ve muvazeneli ve kesretli ve adaletli idareye, o harika kumandanın fevkalâde kudretinden başka hiçbir sebep elini uzatamaz. Eğer uzatsa, muvazeneyi bozar ve karıştırır.

Aynen öyle de, gözümüzle görüyoruz ki, bir dest-i gaybî her baharda dört yüz bin muhtelif nevilerden mürekkep bir muhteşem orduyu icad edip idare ediyor. Kıyamete nümune olan güz mevsiminde, o dört yüz binden üç yüz bin nebatî ve hayvanî nevilerini, vefatlar suretinde ve mevtler namında terhis edip vazifelerinden paydos ediyor. Ve haşir ve neşre nümune olan baharda haşr-i âzamın üç yüz bin misalini birkaç hafta zarfında kemâl-i intizamla inşa edip, hattâ birtek ağaçta dört küçük haşirleri, yani kendini ve yapraklarını ve çiçeklerini ve meyvelerini, gitmiş baharın aynı gibi neşirlerini gözümüze gösterdikten sonra, o dört yüz bin envâa bâliğ olan ordu-yu Sübhânînin her nev'e, her taifeye mahsus ve münasip ayrı ayrı rızıklarını ve çeşit çeşit müdafaa silâhlarını ve ayrı ayrı libaslarını ve ayrı ayrı talimlerini ve terhislerini ve ayrı ayrı bütün cihazat ve levazımatlarını, kemâl-i intizamla, sehivsiz, hatasız, karıştırmadan ve hiçbirini unutmadan, umulmadık yerlerden, vakti vaktine vermekle kemâl-i rububiyet ve hâkimiyet ve hikmet içinde vahdâniyetini ve ehadiyetini ve ferdiyetini ve nihayetsiz iktidarını ve hadsiz rahmetini ispat ederek, bu tevhid fermanını zemin yüzünde, her bahar sahifesinde, kalem-i kaderle yazar.

Bizim seyyah, yalnız bir baharda bu fermanın birtek sahifesini okuduktan sonra, nefsine dedi ki:

Böyle her baharda haşr-i ekberden daha garip binlerle haşirleri inşa eden, mükâfat ve mücazât için kudretine nisbeten bir bahardan daha kolay olan haşri yapacağını ve kıyameti getireceğini, umum enbiyasına binlerle defa vaad ve ahdeden ve Kur'ân'da haşrin vukuuna binlerle işaretle beraber, bin adet âyetlerinde sarahaten hükmedip tehdit ve taahhüd eden bir Kadîr-i Cebbârın, bir Kahhâr-ı Zülcelâlin o kadar vaadlerini tekzip ve kudretini inkâr hükmünde olan inkâr-ı haşir hatasını irtikâp edenlere cehennem azabı ayn-ı adalettir diye hükmetti, nefsi dahi "Âmenna" dedi.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil : 4.Hakikat

4.Hakikat: Rahîmiyet ve Rezzakiyet

Dünya yolcusunun üçüncü menzilde müşahede ettiği

Dördüncü Hakikat

olan Otuz Üçüncü Mertebe

Rahîmiyet ve Rezzâkiyet hakikatidir.

Yani, umum zemin yüzünde ve içinde ve havasında ve denizinde bütün zîhayatın ve bilhassa zîruhun ve bilhassa âciz ve zaiflerin ve bilhassa yavruların, hem maddî ve midevî, hem mânevî bütün rızıklarını, şefkatkârâne, kuru ve basit bir topraktan ve câmid ve kemik gibi kuru odun parçalarından yapılan ve bilhassa en latîfi kan ve fışkı ortasından gelen ve bir dirhem kemik gibi birtek çekirdekten yapılan binlerle okka taamların, vakti vaktine, mukannen bir surette, hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak, gözümüz önünde, bir dest-i gaybî tarafından verilmesi hakikatidir.

Evet,

إِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ [1]

âyeti, iâşeyi ve infakı Cenâb-ı Hakka tahsis edip hasrettiği gibi,

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى الْاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ [2] رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

âyeti dahi, bütün insanların ve hayvanların rızıklarını taahhüd ve tekeffül-ü Rabbânî altına aldığı, hem

وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ [3]

âyeti de, rızkı tedarik edemeyen, âciz ve iktidarsız olan zaif biçarelerin rızıklarını umulmadık yerden, belki gaybdan, belki hiçten, meselâ, denizin dibindeki böceklere hiçten ve bütün yavrulara umulmadık yerlerden ve bütün hayvanlara her baharda âdetâ sırf gaybdan infaklarını bilfiil tekeffül ederek bilmüşahede vermekle, esbabperest insanlara dahi, esbab perdesi altında yine o veriyor diye ispat ve ilân ettiği gibi, pek çok âyât-ı Kur'âniye ve hadsiz şevâhid-i kevniye, bil'ittifak herbir zîhayatın birtek Rezzâk-ı Zülcelâlin rahîmiyeti ile beslendiklerini gösteriyorlar.

Evet, bir nevi rızık isteyen ağaçlar iktidarsız ve ihtiyarsız olduklarından, onlar yerlerinde mütevekkilâne dururken rızıkları onlara koşup gelmesi ve âciz yavruların nafakaları hayret-nümun tulumbacıklardan ağızlarına akması ve o yavrulara bir parça iktidar ve azıcık bir ihtiyar gelmesiyle süt kesilmesi, hususan insan yavrularına analarının şefkatleri yardımcı verilmesi, bedahetle ispat eder ki, helâl rızık, iktidar ve ihtiyar ile mütenâsiben değildir, belki, tevekkül veren zaaf ve acze nisbeten geliyor.

Ekseriyetçe sebeb-i hüsran olan hırsı tahrik eden iktidar ve ihtiyar ve zekâvet, bir kısım büyük ediplerde o edipleri bir nevi dilenciliğe kadar sevk ettiği gibi, zekâvetsiz, kaba, çok âmî adamların tevekkülvâri iktidarsızlıkları dahi onları zenginliğe îsal etmesi ve

كَمْ عَالِمٍ عَالِمٍ أَعْيَتْ مَذَاهِبُهُ وَجَاهِلٍ جَاهِلٍ تَلْقَاهُ مَرْزُوقًا [4]

darb-ı mesel olması ispat eder ki, rızk-ı helâl iktidar ve ihtiyar kuvvetiyle kazanılmaz, buldurulmaz. Belki çalışmasını ve sa'yini kabul eden bir merhamet tarafından verilir ve ihtiyacına acıyan bir şefkat cânibinden ihsan edilir. Fakat, rızık ikidir.

Biri: yaşamak için hakikî ve fıtrî rızıktır ki, taahhüd-ü Rabbânî altındadır. Hattâ o kadar muntazamdır ki, bedende, yağ ve saire suretinde iddihar olunan fıtrî rızık, hiç olmazsa yirmi günden ziyade birşey yemeden yaşatır, hayatını idame eder. Demek yirmi otuz günden evvel ve bedende müddehar olan fıtrî rızkı bitmeden zâhiren açlıktan vefat edenler rızıksızlıktan değil, belki sû-i itiyattan ve terk-i âdetten neş'et eden bir hastalıktan vefat ederler.

İkinci kısım rızık: İtiyat, israf ve sû-i istimâlat ile tiryaki olup zaruret hükmüne geçen mecazî ve sun'î rızıktır. Bu kısım ise taahhüd-ü Rabbânî altında değil, belki ihsana tâbidir. Kâh verir, kâh vermez.

Bu ikinci rızıkta, bahtiyar odur ki, medar-ı saadet ve lezzet olan iktisat ve kanaatle sa'y-i helâli, bir nevi ibadet ve rızık için bir fiilî dua bilerek müteşekkirâne ve minnettârâne o ihsanı kabul edip hayatını saadetkârâne geçirir. Ve bedbaht odur ki, medar-ı şekavet ve hasâret ve elem olan israf ve hırs ile sa'y-i helâli bırakarak, her kapıya başvurup, tembelkârâne ve zâlimâne ve müştekiyâne hayatını geçirir, belki öldürür.

Nasıl ki mide bir rızık ister; öyle de, kalb ve ruh ve akıl ve göz ve kulak ve ağız gibi insanın latîfeleri ve duyguları dahi Rezzâk-ı Rahîmden rızıklarını isterler ve müteşekkirâne alırlar. Herbirisine, ayrı ayrı ve onlara lâyık ve onları memnun ve mütelezziz eden rızıkları, hazine-i rahmetten ihsan edilir. Belki Rezzâk-ı Rahîm, onlara daha geniş rızık vermek için göz ve kulak, kalb ve hayal ve akıl gibi o latîfelerin herbirisini hazine-i rahmetinin birer anahtarı hükmünde yaratmış. Meselâ göz, kâinat yüzündeki hüsün ve cemâl gibi kıymettar cevher hazinelerinin bir anahtarı olduğu misillü ötekiler dahi, herbiri birer âlemin anahtarı olur, iman ile istifade eder. Yine sadedimize dönüyoruz.

Bu kâinatı yaratan Zât-ı Kadîr-i Hakîm, nasıl ki kâinattan hayatı bir hülâsa-i câmia olarak halk edip, umum maksatlarını ve isimlerinin cilvelerini onda temerküz ettiriyor. Öyle de, hayat âleminde dahi, rızkı bir cemiyetli merkez-i şuûnât yaparak, iştiha ihtiyacını ve zevk-i rızkîyi zîhayatta halkederek, hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli bir gayesi ve bir hikmeti olan daimî ve küllî bir teşekkür ve minnettarlık

ve perestişlikle rububiyetine ve sevdirmesine karşı mukabele ettiriyor.

Meselâ, çok geniş olan memleket-i Rabbâniyenin her tarafını, hususan melâike ve ruhânîlerle semâvâtı ve ervâh ile âlem-i gaybı şenlendirdiği gibi, maddî âlemi dahi, hususan hava ve arzı, her vakit ve her tarafını zîruhun, hususan kuşların ve kuşçukların vücutlarıyla şenlendirmek ve ruhlandırmak hikmetiyle ihtiyac-ı rızkî ve rızkın zevki, pek kuvvetli bir kamçı olarak hayvanları ve insanları rızık peşinde koşturmakla tahrik ederek tembellikten ve atâletten kurtarıp gezdirmesi, şuûnât-ı rububiyetin bir hikmetidir. Eğer bu hikmet gibi mühim hikmetler olmasaydı, ağaçların erzakını onlara koşturduğu gibi, hayvanların da mukannen olan tayinatlarını onlara zahmetsiz bir surette fıtrî hâcetlerini koşturacaktı.

İsm-i Rahîm ve Rezzâkın cemâllerini ve vahdâniyete şehadetlerini tam görmek için zemin yüzünü birden ihata edip müşahede edecek bir göz bulunsa, kış âhirinde erzakları bitmek üzere olan hayvanat kàfilelerine, imdad-ı gaybî ve ihsan-ı Rahmânî olarak nebatatın ellerine verilen ve ağaçların başlarına konulan ve validelerin sinelerine takılan ve sırf hazine-i gaybiye-i rahmetten gayet leziz ve gayet çok ve gayet mütenevvi taamları ve nimetleri gönderen Rezzâk-ı Rahîmin bu cilve-i şefkatinde ne kadar şirin bir güzellik, ne kadar tatlı bir cemâl bulunduğunu görecek ve ondan bilecek ki, birtek elmayı yapıp bir adama hakikî bir rızık olarak mün’imâne veren, yalnız öyle bir Zât yapar verir ki, mevsimleri, gece ve gündüzleri çevirir ve küre-i arzı bir sefine-i tüccariye gibi gezdirerek mevsimlerin mahsulâtlarını onunla zemindeki muhtaç misafirlerine getirir. Çünkü, o elmanın yüzünde bulunan sikke-i fıtrat ve hâtem-i hikmet ve turra-i samediyet ve mühr-ü rahmet, bütün elmalarda ve sair meyvelerde ve bütün nebatat ve hayvanatta bulunduğundan o tek elmanın hakikî mâliki ve sânii, elbette ve her halde o elmanın emsali ve hemcinsi ve kardeşleri olan bütün sekene-i arzın ve onun bahçesi olan koca zeminin ve onun fabrikası olan ağacının ve onun destgâhı olan mevsiminin ve onun terbiyegâhı olan bahar ve yazın Mâlik-i Zülcelâli ve Hâlık-ı Zülcemâli olacak; başka olamaz.

Demek, herbir meyve öyle bir mühr-ü vahdettir ki, onun ağacı olan arzın ve onun bahçesi olan kâinat kitabının Kâtibini ve Sâniini

bildirir ve vahdetini gösterir ve meyveler adedince vahdâniyet fermanının mühürlendiğine işaret eder.

Risaletü'n-Nur ism-i Rahîm ve ism-i Hakîmin mazharı olduğundan, bu rahîmiyet hakikatının çok lem'alarını ve çok sırlarını Risaletü'n-Nur çok eczalarında beyan ve ispat ettiğinden, ona havale ile, bu pek büyük hazineden hâlimin müsaadesizliği cihetiyle bu kısa işaretle iktifa edildi.

1.) Şüphesiz ki rızık veren, ancak mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:58)
2.) Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkını vermek Allah'a âit olmasın. Allah onların rahimlerdeki yerini de bilir, yaşayıp öleceği yeri de. Bunların hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır. (Hûd Sûresi, 11:6)
3.) Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir. O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. (Ankebut Sûresi, 29:60)
4.) Nice alimler var ki geçim sıkıntısı içindedirler. Nice cahiller de vardır ki varlık içinde yüzüyorlar.

Sualar : 7.Sua : 2.Bab : 3.Menzil : Hatime

Hatime

İşte bizim seyyah diyor ki: Elhamdülillâh, her yerde aradığım ve herşeyden sorduğum Hâlıkımın ve Mâlikimin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet eden otuz üç hakikati gördüm ve dinledim. Herbir hakikat, güneş gibi parlak, karanlık bırakmaz. Dağ gibi kuvvetli ve sarsılmaz. Ve herbiri tahakkukuyla vücuduna gayet kat'î şehadet eder ve ihatasıyla vahdetine gayet zâhir delâlet eder. Ve sâir erkân-ı imaniyeyi dahi içinde kuvvetli ispat etmekle beraber, mecmuu hakikatlerin icmaı ve ittifakı, imanımızı taklitten tahkike ve tahkikten ilmelyakîne ve ilmelyakînden aynelyakîne ve aynelyakînden hakkalyakîne iblâğ ediyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]
اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا [2]
لِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ أَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

İşte bu pürmerak seyyahın, bu üçüncü menzilde müşahede ettiği dört muazzam hakikatlerden aldığı envâr-ı imaniyeye gayet kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın İkinci Babında üçüncü menzilin hakikatlerine dair şöyle denilmiş:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِى دَلَّ [3]
عَلٰى وَحْدَتِهِ فِى وُجُوبِ وُجُودِهِ:

مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْفَتَّاحِيَّةِ، بِفَتْحِ الصُّوَرِ لأَرْبَعِ مِائَةِ أَلْفِ نَوْعٍ مِنْ ذَوِى الْحَيَاةِ الْمُكَمَّلَةِ بِلاَ قُصُورٍ، بِشَهَادَةِ فَنِّ النَّبَاتِ وَالْحَيَوَانِ.. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الرَّحْمَانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِلاَ نُقْصَانٍ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ.. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ الْاِدَارَةِ الْمُحِيطَةِ لِجَمِيعِ ذَوِى الْحَيَاةِ وَالْمُنْتَظَمَةِ بِلاَ خَطَأٍ وَلاَ نُقْصَانٍ.. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الرَّحِيمِيَّةِ وَالْاِعَاشَةِ الشَّامِلَةِ لِكُلِّ الْمُرْتَزِقِينَ الْمُقَنَّنَةِ فِى كُلِّ وَقْتِ الْحَاجَةِ بِلاَسَهْوٍ وَلاَ نِسْيَانٍ جَلَّ جَلاَلُ رَزَّاقِهَا الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ وَعَمَّ نَوَالُهُ وَشَمِلَ اِحْسَانُهُ وَلاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

يَارَبِّ! بِحَقِّ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ 5
الرَّحِيمِ. يَا اَللهُ يَارَحْمٰنُ يَارَحِيمُ صَلِّ
وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَاَصْحَابِهِ اَجْمَعِينَ بِعَدَدِ جَمِيعِ حُرُوفِ
رَسَائِلِ النُّورِ الْمَضْرُوبَةِ تِلْكَ الْحُرُوفُ
فِي عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ جَمِيعِ عُمْرِنَا فِى
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ مَعَ ضَرْبِ مَجْمُوعِهَا فِى
ذَرَّاتِ وُجُودِى فِى مُدَّةِ حَيَاتِى وَاغْفِرْ لِى
وَلِمَنْ يُعِينُنِى فِى نَشْرِ رَسَائِلِ النُّورِ
وَكِتَابَتِهَا بِصَدَاقَةٍ بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا وَ
لِاٰبَائِنَا وَلِسَادَاتِنَا وَشُيُوخِنَا وَلاَخَوَاتِنَا
وَاِخْوَانِنَا وَلِطَلَبَةِ رِسَالَةِ النُّورِ الصَّادِقِينَ
وَبِالْخَاصَّةِ لِمَنْ يَكْتُبُ وَيَسْتَنْسِخُ هٰذِهِ
الرِّسَالَةَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ..
اٰمِينَ
وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ 6
الْعَالَمِينَ

1.) Rabbimin bu fazlından dolayı Allah'a hamdolsun.
2.) Bizi bu saâdete eriştiren Allah'a hamd olsun. Yoksa Allah hidâyet etmeseydi biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)
3.) Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, fenn-i nebatat ve hayvanatın şehadetiyle, dört yüz bin nevi zîhayatın suretlerinin mükemmel ve kusursuz şekilde açılmasında görünen fettahiyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ bilmüşahede ve açıkça görünen vüs'atli ve intizamlı Rahmâniyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ bütün zîhayatlara şâmil, hatasız ve noksansız, muntazam idare-i muhîta hakikatinin azametinin müşahedesi, kezâ rızık isteyen herkesin birden her hâcet vaktinde sehivsiz ve nisyansız, şümullü bir şekilde rızıklandırılmasında görünen rahîmiyet ve iaşe-i şâmile hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, Onun vücub-u vücud içindeki vahdetine delâlet eder. Onun şânı herşeyden yücedir. Bütün onları rızıklandıran, o Rahmân-ı Rahîm, o Hannân-ı Mennândır. Onun in'âmı herşeyi muhît, ihsanı herşeye şâmildir. Ve Ondan başka hiçbir ilâh yoktur.
4.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.) Yâ Rabbi! Bismillâhirrahmânirrahîm hakkı için, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm! Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün âline ve ashabına, bütün Risale-i Nur hurufatının adedince, bu adedin dünya ve âhiretteki bütün ömrümüzün dakikalarının âşireleriyle darbı adedince, bütün bu adetlerin de benim ömrüm müddetince zerrât-ı vücudumun sayısıyla darbı adedince salât ve selâm et. Beni, Risale-i Nur'un neşrinde bana yardım edenleri, bu risalenin kâtibini, atalarımızı, üstadlarımızı, şeyhlerimizi, kız ve erkek kardeşlerimizi, Risale-i Nur'un sadık talebelerini ve bilhassa bu risaleyi yazan ve istinsah edenleri, bu salâvatlardan herbiri için bir sadaka ile mağfiret et, rahmetinle ey Erhamürrâhimîn! Âmin.
6.) Onların duâları, "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" sözleriyle sona erer. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Sualar : 7.Sua : Ihtar

İhtar

Bu risalenin mahall-i zuhuru olan şu memleket muhitinde Risaletü'n-Nur'un sair risaleleri bulunmadığından ve ihtiyarsız olarak burada telif edildiğinden, Âyetü'l-Kübrâ gibi risalelerde, zâhirî bir tekrar suretinde başka Sözlerin ve Lem'aların bir kısım mühim meseleleri zikredilmiş ve buralardaki şâkirtlere nisbeten herbiri birer küçük Risaletü'n-Nur hükmüne geçmek hikmetiyle böyle yazdırılmış.

Bu müsveddenin birinci tebyizi bir mübarek zât tarafından oldu. O zâtın tevafuktan haberi yokken yazdığı nüshada, kayda lâyık şöyle latîf ve mânidar bir tevâfuk gördük ki: O nüshanın satırları başında elif (ا)'ler altı yüz altmış altı (666) olarak yazılmıştır. Bu hâl ise, Hazret-i İmam-ı Ali (radıyallahu anh) tarafından bu hususî risaleye verilen Âyetü'l-Kübrâ namının cifrî ve ebcedî makamı olan altı yüz altmış altı (666) adedine tam tamına muvafakatı ve mutabakatı ile, bu risalenin bu nâma liyakatını gösterir. Hem âyât-ı Kur'âniyenin adedi olan altın bin altı yüz altmış altı (6666)'nın dört mertebesinden üç mertebesine tevafuku dahi, bu risalenin, âyâtın bir lem'ası olduğuna bir işarettir diye telâkki ettik.

Said Nursî

Sualar : 7.Sua : Manevi bir muhavere

Manevi bir muhavere

Bugünlerde, mânevî bir muhaverede bir sual ve cevabı dinledim.

Size, bir hülâsasını beyan edeyim:

Bkz. Risale-i Nur'un iman ve tevhid için tahşidatlarının hikmeti

Sualar : 8.Sua

8.Şua: Üçüncü Keramet-i Aleviye

Sekizinci Şuâ

(Üçüncü Keramet-i Aleviye)

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Sualar : 9.Sua

9.Şua: Haşir Hakkında

Dokuzuncu Şuâ

(Onuncu Sözün mühim bir zeyli ve lâhikasının birinci parçası)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۝1

فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ .. يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ اِنَّ

فِى ذٰلِكَ لاٰيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِى بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ فِى ذٰلِكَ لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ .. وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ اِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ .. وَلَهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ وَهُوَ الَّذِى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

İmanın bir kutbunu gösteren bu semâvî âyât-ı kübranın ve haşri ispat eden şu kudsî berâhin-i uzmânın bir nükte-i ekberi ve bir hüccet-i âzamı bu Dokuzuncu Şuâda beyan edilecek. Lâtif bir inâyet-i Rabbâniyedir ki, bundan otuz sene evvel Eski Said, yazdığı tefsir mukaddimesi Muhakemat namındaki eserin âhirinde, *“İkinci Maksat: Kur’ân’da haşre işaret eden iki âyet tefsir ve beyan edilecek.* [2]

نَحْو بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ” deyip durmuş, daha yazamamış.

Hâlık-ı Rahîmime delâil ve emârât-ı haşriye adedince şükür ve hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfik ihsan eyledi. Evet bundan dokuz on sene evvel, o iki âyetten birinci âyet olan

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

ferman-ı İlâhînin iki parlak ve çok kuvvetli hüccetleri ve tefsirleri bulunan Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Sözü in’âm etti. Münkirleri susturdu. Hem, iman-ı haşrînin hücum edilmez o iki metin kal’asından, dokuz ve on sene sonra ikinci âyet olan başta mezkûr âyât-ı ekberin tefsirini bu risale ile ikram etti. İşte bu Dokuzuncu Şuâ, mezkûr âyâtıyla işaret edilen dokuz âlî makam ve bir ehemmiyetli mukaddimeden ibarettir.

- 1.Nokta: Ahiret inancı hayat-ı ictimaiye ve şahsiyenin esasıdır
- 2.Nokta: Erkan-ı İmaniyenin haşre delaleti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

- Akşama erdiğinizde ve sabaha kavuştuğunuzda Allah’ı tesbih edin. Göklerde ve yerde olanların hamd ve senâsı Ona mahsustur. Gündüzün sonuna doğru ve öğle vaktine erişince de Allah’ı tesbih edip namaz kılın.
- Ölüden diriyi, diriden ölüyü O çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü O diriltir. Siz de kabirlerinizden böyle çıkarılacaksınız.
- Yine Onun âyetlerindendir ki, sizi topraktan yaratmıştır; sonra siz birer insan olarak yeryüzüne yayılırsınız.
- Yine Onun âyetlerindendir ki, size hemcinslerinizden kendilerine ısınacağınız eşler yaratmış, aranıza muhabbet ve merhamet vermiştir. Düşünen bir topluluk için elbette bunda Allah’ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine deliller vardır.
- Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin, seslerinizin ve sîmâlarınızın farklılığı da yine Onun âyetlerindendir. İlim sahipleri için elbette bunda deliller vardır.

- Gece ve gündüzde uyumanız ve Onun lûtfundan rızık aramanız da yine Onun âyetlerindendir. Kulak veren bir topluluk için bunda elbette deliller vardır.
- Yine Onun âyetlerindendir ki, size korku ve ümit vermek için şimşeği gösterir; gökten bir su indirir ve ölümünden sonra yeryüzünü onunla diriltir. Akıl sahibi bir topluluk için elbette bunda deliller vardır.
- Yine Onun âyetlerindendir ki, gök ve yer Onun emriyle ayakta durur. Sonra O sizi bir emirle çağırdığında derhal kabirlerinizden çıkarsınız.
- Göklerde ve yerde kim varsa Onundur; hepsi de Ona boyun eğer.
- Halkı önce yaratan, sonra tekrar diriltecek olan Odur; bu ise Onun için daha kolaydır. Göklerde ve yerde tecellî eden en yüce sıfatlar Onundur. Onun kudreti herşeye galiptir; O herşeyi hikmetle yapar. (Rum Sûresi, 30:17-27)

2.) Öyle ise: Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

3.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Sualar : 9.Sua : 1.Nokta

1.Nokta: Ahiret inancı hayat-ı ictimaiye ve şahsiyenin esasıdır

Mukaddime

Haşir akîdesinin, pek çok ruhî faidelerinden ve hayatî neticelerinden birtek netice-i câmiayı ihtisarla beyan ve hayat-ı insaniyeye, hususan hayat-ı içtimaiyesine ne derece lüzumlu ve zarurî olduğunu izhar ve bu iman-ı haşrî akîdesinin pek çok hüccetlerinden, bir tek hüccet-i külliyeyi icmal ile göstermek ve o akîde-i haşriye ne derece bedîhi ve şüphesiz bulunduğunu ifade etmekten ibaret olarak İki Noktadır.

Birinci Nokta

Âhiret akîdesi, hayat-ı içtimaiye ve şahsiye-i insaniyenin üssü'l-esası ve saadetinin ve kemâlâtının esasatı olduğuna, yüzer delillerinden bir mikyas olarak yalnız dört tanesine işaret edeceğiz:

Birincisi: Nev-i beşerin hemen yarısını teşkil eden çocuklar, yalnız Cennet fikriyle, onlara dehşetli ve ağlatıcı görünen ölümlere ve vefatlara karşı dayanabilirler. Ve gayet zayıf ve nazik vücutlarında bir kuvve-i mâneviye bulabilirler. Ve herşeyden çabuk ağlayan gayet mukavemetsiz mîzac-ı ruhlarında, o Cennet ile bir ümit bulup mesrurâne yaşayabilirler. Meselâ, Cennet fikriyle der: "Benim küçük kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennetin bir kuşu oldu. Cennette gezer, bizden daha güzel yaşar." Yoksa, her vakit etrafında kendi gibi çocukların ve büyüklerin ölümleri o zayıf biçarelerin endişeli nazarlarına çarpması, mukavemetlerini ve kuvve-i mâneviyelerini zîr ü zeber ederek gözleriyle beraber, ruh, kalb, akıl gibi bütün letaifini dahi öyle ağlattıracak, ya mahvolup veya divâne bir bedbaht hayvan olacaktı.

İkinci delil: Nev-i insanın nısfı olan ihtiyarlar, yalnız hayat-ı uhreviye ile yakınlarında bulunan kabre karşı tahammül edebilirler. Ve çok alâkadar oldukları hayatlarının yakında sönmesine ve güzel dünyalarının kapanmasına mukàbil bir teselli bulabilirler. Ve çocuk hükmüne geçen seriü't-teessür ruhlarında ve mizaçlarında mevt ve zevâlden çıkan elîm ve dehşetli meyusiyete karşı, ancak hayat-ı bâkiye ümidiyle mukabele edebilirler. Yoksa, o şefkate lâyık muhteremler ve sükûnete ve istirahat-i kalbiyeye çok muhtaç o endişeli babalar ve analar öyle bir vaveylâ-i ruhî ve bir dağdağa-i kalbî hissedeceklerdi ki, bu dünya onlara zulmetli bir zindan ve hayat dahi kasavetli bir azap olurdu.

Üçüncü delil: İnsanların hayat-ı içtimaiyesinin en kuvvetli medarı olan gençler, delikanlılar, şiddet-i galeyanda olan hissiyatlarını ve ifratkâr bulunan nefis ve hevâlarını tecavüzattan ve zulümlerden ve tahribattan durduran ve hayat-ı içtimaiyenin hüsn-ü cereyanını temin eden, yalnız Cehennem fikridir. Yoksa, Cehennem endişesi olmazsa, [1] اَلْحُكْمُ لِلْغَالِبِ kaidesiyle, o sarhoş delikanlılar, hevesatları peşinde bîçare zaiflere, âcizlere, dünyayı cehenneme çevireceklerdi ve yüksek insaniyeti gayet süflî bir hayvaniyete döndüreceklerdi.

Dördüncü delil: Nev-i beşerin hayat-ı dünyeviyesinde en cemiyetli merkez ve en esaslı zemberek ve dünyevî saadet için bir cennet, bir melce bir tahassungâh ise, aile hayatıdır. Ve herkesin hanesi, küçük bir dünyasıdır. Ve o hane ve aile hayatının hayatı ve saadeti ise; samimî ve ciddî ve vefadarâne hürmet ve hakiki ve şefkatli ve fedakârâne merhamet ile olabilir. Ve bu hakikî hürmet ve samimî merhamet ise, ebedî bir arkadaşlık ve daimî bir refakat ve sermedî bir beraberlik ve hadsiz bir zamanda ve hudutsuz bir hayatta birbiriyle pederâne, ferzendâne, kardeşâne, arkadaşâne münasebetlerin bulunmak fikriyle ve akîdesiyle olabilir. Meselâ der: "Bu haremim, ebedî bir âlemde, ebedî bir hayatta daimî bir refika-i hayatımdır. Şimdilik ihtiyar ve çirkin olmuş ise de zararı yok. Çünkü ebedî bir güzelliği var, gelecek. Ve böyle daimî arkadaşlığın hatırı için herbir fedakârlığı ve merhameti yaparım" diyerek, o ihtiyare karısına, güzel bir hûri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir. Yoksa, kısacık bir iki saat sûrî bir refakatten sonra

ebedî bir firak ve müfarakate uğrayan arkadaşlık, elbette gayet sûrî ve muvakkat ve esassız, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye mânâsında ve bir mecazî merhamet ve sun'î bir hürmet verebilir. Ve hayvanatta olduğu gibi, başka menfaatler ve sair galip hisler, o hürmet ve merhameti mağlûp edip o dünya cennetini cehenneme çevirir.

İşte, iman-ı haşrînin yüzer neticesinden birisi, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye taallûk eder. Ve bu tek neticenin de yüzer cihetinden ve faidelerinden mezkûr dört delile sairleri kıyas edilse anlaşılır ki, hakikat-ı haşriyenin tahakkuku ve vukuu, insaniyetin ulvî hakikatı ve küllî hâceti derecesinde kat'îdir. Belki, insanın midesindeki ihtiyacın vücûdu, taamların vücuduna delâlet ve şehadetinden daha zâhirdir. Ve daha ziyade tahakkukunu bildirir. Ve eğer bu hakikat-ı haşriyenin neticeleri insaniyetten çıksa, o çok ehemmiyetli ve yüksek ve hayattar olan insaniyet mahiyeti, murdar ve mikrop yuvası bir lâşe hükmüne sukut edeceğini isbat eder.

Beşerin idare ve ahlâk ve içtimaiyatı ile çok alâkadar olan içtimaiyyun ve siyasiyyun ve ahlâkiyyunun kulakları çınlasın! Gelsinler, bu boşluğu neyle doldurabilirler? Ve bu derin yaraları neyle tedavi edebilirler?

1.)Hüküm, güçlü olanındır.

Sualar : 9.Sua : 2.Nokta

2.Nokta: Erkan-ı Imaniyenin haşre delaleti

İkinci Nokta

Hakikat-ı haşriyenin hadsiz burhanlarından, sair erkân-ı imaniyeden gelen şehadetlerin hülâsasından çıkan bir burhanı, gayet muhtasar bir surette beyan eder. Şöyle ki:

- Resüller ve Kitaplara imanın şehadeti
- Allah'a imanın şehadeti
- Melaike ve Kadere imanın şehadeti

Sualar : 9.Sua : 2.Nokta

Resüller ve Kitaplara imanın şehadeti

Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletine delâlet eden bütün mu’cizeleri ve bütün delâil-i nübüvveti ve hakkaniyetinin bütün burhanları, birden hakikat-ı haşriyenin tahakkukuna şehadet ederek ispat ederler. Çünkü; bu zâtın bütün hayatında bütün dâvaları, vahdâniyetten sonra haşirde temerküz ediyor. Hem, umum peygamberleri tasdik eden ve ettiren bütün mu’cizeleri ve hüccetleri aynı hakikate şehadet eder. Hem [1] وَبِرُسُلِهِ kelimesinden gelen şehadeti bedahet derecesine çıkaran [2] وَكُتُبِهِ şehadeti de aynı hakikate şehadet eder. Şöyle ki:

Başta **Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyânın** hakkaniyetini ispat eden bütün mu’cizeleri, hüccetleri ve hakikatleri birden hakikat-i haşriyenin tahakkukuna ve vukuuna şehadet edip ispat ederler. Çünkü, Kur’ân’ın hemen üçten birisi haşirdir. Ve ekser kısa sûrelerinin başlarında gayet kuvvetli âyât-ı haşriyedir. Sarîhan ve işareten binler âyâtıyla aynı hakikati haber verir, ispat eder, gösterir.

Meselâ,

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ [3]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ

اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهَا .. اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ
اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ .. عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ
هَلْ أَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

gibi, otuz kırk surelerin başlarında bütün kat'iyetle hakikat-ı haşriyeyi kâinatın en ehemmiyetli ve vâcip bir hakikati olduğunu göstermekle beraber, sair âyetlerinde dahi o hakikatin çeşit çeşit delillerini beyan edip ikna eder.

Acaba birtek âyetin birtek işareti gözümüz önünde ulûm-u İslâmiyede müteaddit ilmî ve kevnî hakikatleri meyve veren bir kitabın binler böyle şehadetleri ve dâvâları ile, güneş gibi zuhur eden iman-ı haşrî hakikatsiz olması, güneşin inkârı belki kâinatın ademi gibi hiçbir cihet-i imkânı var mı? Ve yüz derece muhal ve bâtıl olmaz mı? Acaba, bir sultanın birtek işareti yalan olmamak için bazan bir ordu hareket edip çarpıştığı halde, o pek ciddî ve izzetli sultanın binler sözleri ve vaadleri ve tehditlerini yalan çıkarmak hiçbir cihette kàbil midir? Ve hakikatsız olmak mümkün müdür?

Acaba, on üç asırda fasılasız olarak hadsiz ruhlara, akıllara, kalblere, nefislere hak ve hakikat dairesinde hükmeden, terbiye eden, idare eden bu mânevî Sultan-ı Zîşânın birtek işareti böyle bir hakikati ispat etmeye kâfi iken, binler tasrihat ile bu hakikat-ı haşriyeyi gösterip ispat ettikten sonra, o hakikati tanımayan bir echel ahmak için Cehennem azabı lâzım gelmez mi? Ve ayn-ı adâlet olmaz mı?

Hem, birer zamana ve birer devre hükmeden bütün semâvî suhuflar ve mukaddes kitaplar dahi, bütün istikbale ve umum zamanlara hükümran olan Kur'ân'ın tafsilâtla, izahatla, tekrarla beyan ve ispat ettiği hakikat-i haşriyeyi asırlarına ve zamanlarına göre o hakikatı kat'î kabul ile beraber, tafsilâtsız ve perdeli ve muhtasar bir surette beyan, fakat kuvvetli bir tarzda iddia ve ispatları, Kur'ân'ın dâvâsını binler imza ile tasdik ederler.

Bu bahsin münasebetiyle Risale-i Münâcâtın âhirinde: İmânûn bi'l-yevmi'l-âhir rüknüne sair rükünlerin, hususan rusül ve kütübün şehadeti, münacat suretinde zikredilen pek kuvvetli ve hülâsalı ve bütün evhamları izale eden bir hüccet-i haşriye aynen buraya giriyor. Şöyle ki, münâcâtta demiş:

Ey Rabb-i Rahîmim!

Resûl-i Ekreminin tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle anladım ki: Başta Kur'ân ve Resûl-i Ekremin olarak, bütün mukaddes kitaplar ve peygamberler bu dünyada ve her tarafta nümuneleri görülen celâlî ve cemâlî isimlerinin tecellileri daha parlak bir sûrette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine ve bu fâni âlemde rahîmâne cilveleri, nümuneleri müşahede edilen ihsanatının daha şa'şaalı bir tarzda dar-ı saadette istimrarına ve bekàsına ve bu kısa hayat-ı dünyeviyede onları zevk ile gören ve muhabbet ile refakat eden müştakların, ebedde dahi refakatlerine ve beraber bulunmalarına icma' ve ittifak ile şehadet ve delâlet ve işaret ederler.

Hem, yüzer mu'cizat-ı bâhirelerine ve âyât-ı kàtıalarına istinaden, başta Resûl-i Ekrem ve Kur'ân-ı Hakîmin olarak bütün nuranî ruhların sahipleri olan peygamberler ve bütün münevver kalblerin kutupları olan veliler ve bütün keskin ve nurlu akılların mâdenleri olan sıddıkînler, bütün suhuf-u Semâviyede ve kütüb-ü mukaddesede senin çok tekrar ile ettiğin binler vaadlerine ve tehditlerine istinaden, hem senin kudret ve rahmet ve inâyet ve hikmet ve celâl ve cemâl gibi âhireti iktiza eden kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine ve senin izzet-i celâline ve saltanat-ı rubûbiyetine itimaden, hem âhiretin izlerini ve tereşşuhatını bildiren hadsiz keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve ilmelyakîn ve aynelyakîn derecesinde bulunan itikadlarına ve imanlarına binaen saadet-i ebediyeyi insanlara müjdeliyorlar. Ehl-i dalâlet için cehennem ve ehl-i hidâyet için cennet bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar, kuvvetli iman edip şehadet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahmân-ı Rahîm! Ey Sâdıku'l-Vâ'dil Kerîm! Ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kahhâr-ı Zülcelâl!

Bu kadar sâdık dostlarını, bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şuûnâtını yalancı çıkarmak, tekzib etmek ve saltanat-ı rubûbiyetinin kat'î muktaziyatını tekzib edip yapmamak ve senin

sevdiğin ve onlar dahi Seni tasdik ve itaat etmekle kendilerini sana sevdiren hadsiz makbul ibâdının âhirete bakan hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddetmek, dinlememek ve küfür ve isyan ile ve Seni vaadinde tekzib etmekle, Senin azamet ve kibriyâna dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine ilişen ve şefkat-i rubûbiyetini müteessir eden ehl-i dalâleti ve ehl-i küfrü haşrin inkârında, onları tasdik etmekten yüzbinler derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlisin. Böyle nihayetsiz bir zulümden ve nihayetsiz bir çirkinlikten senin o nihayetsiz adâletini ve nihayetsiz cemâlini ve hadsiz rahmetini hadsiz derece takdis ediyoruz. Ve bütün kuvvetimizle iman ederiz ki; o yüzbinler sâdık elçilerin ve o hadsiz doğru dellâl-ı saltanatın olan enbiya, asfiya evliyalar hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn sûretinde senin uhrevî rahmet hazinelerine, âlem-i bekàdaki ihsanatının definelerine ve dar-ı saadette tamamiyle zuhur eden güzel isimlerinin hârika güzel cilvelerine şehadetleri hak ve hakikattır. Ve işaretleri doğru ve mutabıktır. Ve beşaretleri sâdık ve vâkidir. Ve onlar bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hâmîsi olan Hak isminin en büyük bir şuâı; bu hakikat-ı ekber-i haşriye olduğunu iman ederek senin emrin ile senin ibâdına hak dairesinde ders veriyorlar. Ve ayn-ı hakikat olarak tâlim ediyorlar.

Yâ Rab! Bunların ders ve talimlerinin hakkı ve hürmeti için bize ve Risale-i Nur talebelerine iman-ı ekmel ve hüsn-ü hâtime ver. Ve bizleri onların şefaatlerine mazhar eyle. Âmin.

1.)Ve Resullerine..(iman ettim)
2.)Ve Kitaplarına..(iman ettim)
3.)Güneş dürülüp toplandığında… (Tekvir Sûresi, 81:1)
•Ey insanlar, Rabbinizin azabından çekinin. Kıyâmet gününün zelzelesi, muhakkak ki pek büyük birşeydir. (Hac Sûresi, 22:1)
•Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. (Zilzâl Sûresi, 99:1)
•Gök yarıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1)
•Gök yarıldığında. (İnşikak Sûresi, 84:1)
•Onlar birbirlerine neyi sorup duruyorlar? (Nebe’ Sûresi, 78:1)
•Dehşeti herşeyi kaplayan kıyâmetin haberi sana geldi mi? (Gàşiye Sûresi, 88:1)

Sualar : 9.Sua : 2.Nokta

Allah'a imanın şehadeti

Hem nasıl ki Kur'ân'ın, belki bütün semâvî kitapların hakkaniyetini ispat eden umum deliller ve hüccetler ve Habibullahın, belki bütün enbiyanın nübüvvetlerini ispat eden umum mu'cizeler ve burhanlar, dolayısıyla, en büyük müddeâları olan âhiretin tahakkukuna delâlet ederler. Aynen öyle de, **Vâcibü'l-Vücudun** vücuduna ve vahdetine şehadet eden ekser deliller ve hüccetler, dolayısıyla rububiyetin ve ulûhiyetin en büyük medarı ve mazharı olan dâr-ı saadetin ve âlem-i bekànın vücuduna, açılmasına şehadet ederler. Çünkü, gelecek makamatta beyan ve ispat edileceği gibi, Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun hem mevcudiyeti, hem umum sıfatları, hem ekser isimleri, hem rububiyet, ulûhiyet, rahmet, inâyet, hikmet, adalet gibi vasıfları, şe'nleri, lüzum derecesinde âhireti iktiza ve vücub derecesinde bâki bir âlemi istilzam ve zaruret derecesinde mükâfat ve mücâzât için haşri ve neşri isterler.

Evet, madem ezelî ve ebedî bir Allah var; elbette saltanat-ı ulûhiyetinin sermedî bir medarı olan âhiret vardır.

[1] Ve madem bu kâinatta ve zîhayatta gayet haşmetli ve hikmetli ve şefkatli bir rubûbiyet-i mutlaka var ve görünüyor. Elbette o rububiyetin haşmetini sukuttan ve hikmetini abesiyetten ve şefkatini gadirden kurtaran ebedî bir dâr-ı saadet bulunacak ve girilecek.

Hem madem, gözle görünen bu hadsiz in'âmlar, ihsanlar, lütuflar, keremler, inâyetler, rahmetler, perde-i gayb arkasında bir Zât-ı Rahmân-ı Rahîmin bulunduğunu sönmemiş akıllara, ölmemiş kalblere gösterir. Elbette in'âmı istihzadan ve ihsanı aldatmaktan ve inâyeti adâvetten ve rahmeti azaptan ve lütuf ve keremi ihanetten halâs eden ve ihsanı ihsan eden ve nimeti nimet eden bir âlem-i bâkide bir hayat-ı bâkiye var ve olacaktır.

Hem madem bahar faslında, zeminin dar sahifesinde hatasız yüz bin kitabı birbiri içinde yazan bir kalem-i kudret gözümüz önünde yorulmadan işliyor. Ve o kalem sahibi yüz bin defa ahd ve vaad etmiş ki, *“Bu dar yerde ve karışık ve birbiri içinde yazılan bahar kitabından daha kolay olarak, geniş bir yerde güzel ve lâyemut bir kitabı yazacağım ve size okutturacağım”* diye bütün fermanlarda o kitaptan bahsediyor. Elbette ve herhalde, o kitabın aslı yazılmış ve haşir ve neşir ile hâşiyeleri de yazılacak ve umumun defter-i a’mâlleri onda kaydedilecek.

Hem madem bu arz, kesret-i mahlûkat cihetiyle ve mütemadiyen değişen yüz binler çeşit çeşit envâ-ı zevi’l-hayat ve zevi’l-ervâhın meskeni, menşei, fabrikası, meşheri, mahşeri olması haysiyetiyle bu kâinatın kalbi, merkezi, hülâsası, neticesi, sebeb-i hilkati olarak gayet büyük öyle bir ehemmiyeti var ki, küçüklüğüyle beraber koca semâvâta karşı denk tutulmuş. Semâvî fermanlarda daima [1] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ deniliyor.

[2] Ve madem, bu mahiyetteki arzın her tarafına hükmeden ve ekser mahlûkatına tasarruf eden ve ekser zîhayat mevcudatını teshir edip kendi etrafına toplattıran ve ekser masnuatını kendi hevesatının hendesesiyle ve ihtiyacatının düsturlarıyla öyle güzelce tanzim ve teşhir ve tezyin ve çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir ki, değil yalnız ins ve cin nazarlarını, belki semâvât ehlinin ve kâinatın nazar-ı dikkatlerini ve takdirlerini ve Kâinat Sahibinin nazar-ı istihsanını celbetmekle gayet büyük bir ehemmiyet ve kıymet alan ve bu haysiyetle bu kâinatın hikmet-i hilkati ve büyük neticesi ve kıymetli meyvesi ve arzın halifesi olduğunu fenleriyle, san’atlarıyla gösteren ve dünya cihetinde Sâni-i Âlemin mu’cizeli san’atlarını gayet güzelce teşhir ve tanzim ettiği için, isyan ve küfrüyle beraber dünyada bırakılan ve azabı tehir edilen ve bu hizmeti için imhal edilip muvaffakiyet gören nev-i beni Âdem var.

[3] Ve madem, bu mâhiyetteki nev-i benî Âdem, mizaç ve hilkat itibarıyla gayet zayıf ve âciz ve gayet acz ve fakrıyla beraber hadsiz ihtiyacâtı ve teellümâtı olduğu halde, bütün bütün kuvvetinin ve ihtiyarının fevkinde olarak, koca küre-i arzı, o nev-i insana lüzumu

bulunan her nevi madenlere mahzen ve her nevi taamlara ambar ve nev-i insanın hoşuna gidecek her çeşit mallara bir dükkân suretine getiren gayet kuvvetli ve hikmetli ve şefkatli bir mutasarrıf var ki, böyle nev-i insana bakıyor, besliyor, istediğini veriyor.

[4] Ve madem, bu hakikatteki bir Rab; hem insanı sever, hem kendini insana sevdirir. Hem bâkidir, hem bâki âlemleri var, hem adâletle her işi görür. Ve hikmetle herşeyi yapıyor.

Hem, bu kısa hayat-ı dünyeviyede ve bu kısacık ömr-ü beşerde ve bu muvakkat ve fâni zeminde o Hâkim-i Ezelînin haşmet-i saltanatı ve sermediyet-i hâkimiyeti yerleşemiyor. Ve nev-i insanda vuku bulan ve kâinatın intizamına ve adalet ve muvazenelerine ve hüsn-ü cemâline münâfi ve muhalif çok büyük zulümleri ve isyanları ve velinimetine ve onu şefkatle besleyene karşı ihanetleri, inkârları, küfürleri bu dünyada cezasız kalıp, gaddar, zâlim rahatla hayatını ve biçare mazlum meşakkatler içinde ömürlerini geçirirler. Ve umum kâinatta eserleri görünen şu adalet-i mutlakanın mâhiyeti ise, dirilmemek suretiyle o gaddar zâlimlerin ve meyus mazlumların vefat içindeki müsâvatlarına bütün bütün zıttır, kaldırmaz, müsaade etmez.

[5] Ve madem, nasıl ki Kâinatın Sahibi, kâinattan zemini ve zeminden nev-i insanı intihap edip gayet büyük bir makam, bir ehemmiyet vermiş. Öyle de, nev-i insandan dahi makàsıd-ı rububiyetine tevafuk eden ve kendilerini iman ve teslim ile Ona sevdiren hakikî insanlar olan enbiya ve evliya ve asfiyayı intihap edip kendine dost ve muhatap ederek onları mu’cizeler ve tevfiklerle ikram ve düşmanlarını semâvî tokatlarla tazip ediyor. Ve bu kıymetli ve sevimli dostlarından dahi, onların imamı ve mefhari olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı intihap ederek, ehemmiyetli küre-i arzın yarısını ve ehemmiyetli nev-i insanın beşten birisini uzun asırlarda onun nuruyla tenvir ediyor. Âdetâ bu kâinat onun için yaratılmış gibi, bütün gayeleri onunla ve Onun diniyle ve Kur’ân’ı ile tezahür ediyor. Ve o pek çok kıymettar ve milyonlar sene yaşayacak kadar hadsiz hizmetlerinin ücretlerini hadsiz bir zamanda almaya müstehak ve lâyık iken, gayet meşakkatler ve mücahedeler içinde, altmış üç sene gibi kısacık bir ömür verilmiş. Acaba hiçbir cihetle hiçbir imkânı, hiçbir ihtimali, hiçbir kàbiliyeti var mı ki, o zât, bütün emsâli ve dostlarıyla beraber dirilmesin? Ve şimdi de ruhen diri ve hayy olmasın, idam-ı ebedî ile mahvolsunlar? Hâşâ, yüz bin defa

hâşâ ve kellâ! Evet, bütün kâinat ve hakikat-i âlem onun dirilmesini dâvâ eder ve hayatını Sahib-i Kâinattan talep ediyor.

[6] Ve madem, Yedinci Şuâ olan Âyetü'l-Kübrâ'da herbiri bir dağ kuvvetinde otuz üç adet icmâ-ı azîm ispat etmişler ki, bu kâinat bir elden çıkmış ve bir tek Zâtın mülküdür. Ve kemâlât-ı İlâhiyenin medarı olan vahdetini ve ehadiyetini bedahetle göstermişler. Ve vahdet ve ehadiyet ile, bütün kâinat o Zât-ı Vâhidin emirber neferleri ve musahhar memurları hükmüne geçiyor. Ve âhiretin gelmesiyle, kemâlâtı sukuttan ve adalet-i mutlakası müstehziyâne gadr-ı mutlaktan ve hikmet-i âmmesi sefahetkârâne abesiyetten ve rahmet-i vâsiası lâhiyâne tâzipten ve izzet-i kudreti zelilâne aczden kurtulurlar, takaddüs ederler.

Elbette ve elbette ve herhalde iman-ı billâhın yüzer nüktesinden, bu altı *"madem"* lerdeki hakikatlerin muktezasıyla kıyamet kopacak, haşir ve neşir olacak, dar-ı mücazat ve mükâfat açılacak—tâ ki arzın mezkûr ehemmiyeti ve merkeziyeti ve insanın ehemmiyeti ve kıymeti tahakkuk edebilsin. Ve arz ve insanın Hâlıkı ve Rabbi olan Mutasarrıf-ı Hakîmin mezkûr adaleti, hikmeti, rahmeti, saltanatı takarrur edebilsin. Ve o bâki Rabbin mezkûr hakiki dostları ve müştakları idam-ı ebedîden kurtulsun. Ve o dostların en büyüğü ve en kıymettarı, bütün kâinatı memnun ve minnettar eden kudsî hizmetlerinin mükâfatını görsün. Ve Sultan-ı Sermedînin kemâlâtı naks ve kusurdan ve kudreti aczden ve hikmeti sefahetten ve adaleti zulümden tenezzüh ve takaddüs ve teberri etsin.

Elhâsıl, madem Allah var, elbette âhiret vardır.

1.)Göklerin ve yerin Rabbi. (Ra'd Sûresi, 13:16)

Sualar : 9.Sua : 2.Nokta

Melaike ve Kadere imanın şehadeti

Hem nasıl ki mezkûr üç erkân-ı imaniye, onları ispat eden bütün delilleriyle haşre şehadet ve delâlet ederler. Öyle de,

وَبِمَلٰٓئِكَتِهِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللهِ تَعَالٰى [1]

olan iki rükn-ü imanî dahi haşri istilzam edip kuvvetli bir surette âlem-i bekàya şehadet ve delâlet ederler. Şöyle ki:

Melâikenin vücudunu ve vazife-i ubûdiyetlerini ispat eden bütün deliller ve hadsiz müşahedeler mükâlemeler, dolayısıyla âlem-i ervahın ve âlem-i gaybın ve âlem-i bekànın ve âlem-i âhiretin ve ileride cin ve ins ile şenlendirilecek olan dâr-ı saadetin ve Cennet ve Cehennemin vücutlarına delâlet ederler. Çünkü melekler bu âlemleri izn-i İlâhî ile görebilirler ve girerler. Ve Hazret-i Cebrail gibi, insanlarla görüşen umum melâike-i mukarrebîn, mezkûr âlemlerin vücutlarını ve onlar, onlarda gezdiklerini müttefikan haber veriyorlar. Görmediğimiz Amerika kıtasının vücudunu, ondan gelenlerin ihbarıyla bedihî bildiğimiz gibi, yüz tevatür kuvvetinde bulunan melâike ihbaratıyla âlem-i bekànın ve dâr-ı âhiretin ve Cennet ve Cehennemin vücutlarına o kat'iyette iman etmek gerektir. Ve öyle de iman ederiz.

Hem, Yirmi Altıncı Söz olan Risale-i Kaderde **iman-ı bil-kader** rüknünü ispat eden bütün deliller, dolayısıyla haşre ve neşr-i suhufa ve mizan-ı ekberdeki muvazene-i a'mâle delâlet ederler. Çünkü, herşeyin mukadderatını gözümüz önünde nizam ve mizan levhalarında kaydetmek ve her zîhayatın sergüzeşt-i hayatiyelerini kuvve-i hafızalarında ve çekirdeklerinde ve sair elvâh-ı misâliyede yazmak ve her zîruhun, hususan insanların defter-i a'mâllerini elvâh-ı

mahfuzada tesbit etmek ve geçirmek, elbette öyle muhit bir kader ve hakîmâne bir takdir ve müdakkikane bir kayıt ve hafîzâne bir kitabet, ancak mahkeme-i kübrâda umumî bir muhakeme neticesinde daimî bir mükâfat ve mücazat için olabilir. Yoksa, o ihatalı ve inceden ince olan kayıt ve muhafaza, bütün bütün mânâsız, faidesiz kalır, hikmete ve hakikate münâfi olur.

Hem, haşir gelmezse, kader kalemiyle yazılan bu kitab-ı kâinatın bütün muhakkak mânâları bozulur ki, hiçbir cihet-i imkânı olamaz. Ve o ihtimal, bu kâinatın vücudunu inkâr gibi bir muhal, belki bir hezeyan olur.

Elhâsıl, imanın beş rüknü bütün delilleriyle haşir ve neşrin vukuuna ve vücuduna ve dâr-ı âhiretin vücuduna ve açılmasına delâlet edip isterler ve şehadet edip talep ederler.

İşte, hakikat-i haşriyenin azametine tam muvafık böyle azametli ve sarsılmaz direkleri ve burhanları bulunduğu içindir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hemen hemen üçten birisi haşir ve âhireti teşkil ediyor. Ve onu, bütün hakaikine temel taşı ve üssü'l-esas yapıyor. Ve herşeyi onun üstüne bina ediyor.

(Mukaddime nihayet buldu)

1.)Meleklere ve kadere, hayır ve şerrin Allah Tealâ'dan geldiğine inanmak.

Sualar : 9.Sua : 1.Makam

Zeylin İkinci Parçası

Baştaki âyetin mu'cizane işaret ettikleri dokuz tabaka berahin-i haşriyeye dair dokuz makamdan

Birinci Makam

فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ [1]
تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ
يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ [2]
مِنَ الْحَىِّ وَيُحْيِى الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ

olan fıkradaki ferman-ı haşre dair buradaki gösterdiği bürhan-ı bâhiri ve hüccet-i katıası beyan ve izah edilecek inşâallah. **(Haşiye)**

•4.Remiz

Haşiye: O makam daha yazılmamış ve hayat meselesi haşre münasebeti için buraya girmiş. Fakat hayatın âhirinde kader rüknüne işareti pek ince ve derindir. Herkes anlamaz. Madem kardeşler yazmışlar. Kalsın diye ilişmedim.

1.)Akşama erdiğinizde ve sabaha kavuştuğunuzda Allah'ı tesbih edin. Göklerde

ve yerde olanların hamd ve senâsı Ona mahsustur. Gündüzün sonuna doğru ve öğle vaktine erişince de Allah'ı tesbih edip namaz kılın. (Rum Sûresi, 30:17)

2.) Ölüden diriyi, diriden ölüyü O çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü O diriltir. Siz de kabirlerinizden böyle çıkarılacaksınız. (Rum Sûresi, 30:18)

Sualar : 10.Sua

10.Şua: Fihrist Risalesi 2.Kısım

Onuncu Şuâ

Bu şuâ, On Beşinci Lem'a'dan itibaren buraya kadar olan risâlelerin fihristidir.

Bkz. Fihrist Risalesi 2.Kısım

Sualar : 11.Sua

11.Şua: Meyve Risalesi

On Birinci Şuâ

Denizli Hapsinin Bir Meyvesi

Zındıka ve küfr-ü mutlaka karşı Risale-i Nur'un bir müdafaanâmesidir. Ve bu hapsimizde hakikî müdafaanamemiz dahi budur. Çünkü yalnız buna çalışıyoruz.

Bu risale, Denizli Hapishanesinin bir meyvesi ve bir hatırası ve iki Cuma gününün mahsulüdür.

Said Nursî

Meyve Risalesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ [2]

âyetinin ihbarı ve sırrıyla, Yusuf Aleyhisselâm mahpusların pîridir; ve hapishane bir nevi medrese-i Yusufiye olur. Madem Risale-i Nur şakirtleri iki defadır çoklukla bu medreseye giriyorlar; elbette Risale-i Nur'un hapse temas ve ispat ettiği bir kısım meselelerinin kısacık hülâsalarını, bu terbiye için açılan dershanede okumak ve okutmakla tam terbiye almak lâzım geliyor. İşte o hülâsalardan, beş altı tanesini beyan ediyoruz.

- 1.Mesele: Namazın ehemmiyeti
- 2.Mesele: Ölüm hakkında
- 3.Mesele: Dalalet ve Hidayetin dünyevi neticeleri
- 4.Mesele: İman davasını kazanmak
- 5.Mesele: Gençliği iffet ve istikamette kullanmak

•6.Mesele: Herbir Fen, Allahı tanıttırır
•7.Mesele: Esmanın haşre delaleti
•8.Mesele: Ahirete imanın neticeleri
•9.Mesele: İman tecezzi kabul etmez
•10.Mesele: Tekrarat-ı Kuraniye
•11.Mesele: Meleklere imanın külli ve cüz'i meyveleri
•Hatime: Felak Suresinin bir i'caz nüktesi
•Lahika: "Dinde ikrah yoktur" ayetinin bir nüktesi
•Mektup 1: Husrev'in bir mektubu
•Mektup 2: Ispartadaki umum nur talebeleri adına bir mektup

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Yusuf (a.s.) daha yıllarca zindanda kaldı. (Yûsuf Sûresi, 12:42)

Sualar : 11.Sua : 1.Mesele

1.Mesele: Namazın ehemmiyeti

Birincisi

Dördüncü Sözde izahı bulunan, her gün yirmi dört saat sermaye-i hayatı, Hâlıkımız bize ihsan ediyor—tâ ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmi üç saati sarf edip, beş farz namaza kâfi gelen bir saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarfetmezsek, ne kadar hilâf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve meyusâne hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasâret ederiz, kıyas edilsin.

Eğer, bir saati beş farz namaza sarf etsek, o halde hapis ve musibet müddetinin herbir saati, bazan bir gün ibadet; ve fâni bir saati, bâki saatler hükmüne geçebilmesi ve kalbî ve ruhî meyusiyet ve sıkıntıların kısmen zevâl bulması ve hapse sebebiyet veren hatalara kefâreten affettirmesi ve hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir ders ve musibet arkadaşlarıyla tesellîdârâne bir hoş sohbet olduğu düşünülsün...

Dördüncü Sözde denildiği gibi, bin lira ikramiye kazancı için bin adam iştirak etmiş bir piyango kumarına yirmi dört lirasından beş on lirayı veren ve yirmi dörtten birisini ebedî bir mücevherat hazinesinin biletine vermeyen—halbuki dünyevî piyangoda o bin lirayı kazanmak ihtimali binden birdir; çünkü bin hissedar daha var—ve uhrevî mukadderat-ı beşer piyangosunda, hüsn-ü hâtimeye mazhar ehl-i iman için kazanç ihtimali binden dokuz yüz doksan dokuz olduğuna yüz yirmi dört bin enbiyanın ona dair ihbarını keşfle tasdik eden evliyadan ve asfiyadan had ve hesaba gelmez sâdık muhbirler haber verdikleri halde, evvelki piyangoya koşmak, ikincisinden kaçmak ne derece maslahata muhalif düşer, mukayese edilsin.

Bu meselede hapishane müdürleri ve sergardiyanları ve belki memleketin idare müdebbirleri ve asayiş muhafızları, Risale-i Nur'un bu dersinden memnun olmaları gerektir. Çünkü bin mütedeyyin ve Cehennem hapsini her vakit tahattur eden adamların idare ve inzibatı, on namazsız ve itikatsız, yalnız dünyevî hapsi düşünen ve haram-helâl bilmeyen ve kısmen serseriliğe alışan adamlardan daha kolay olduğu çok tecrübelerle görülmüş.

Sualar : 11.Sua : 2.Mesele

2.Mesele: Ölüm hakkında

İkinci Meselenin Hülâsası

Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberinin güzelce izah ettiği gibi, ölüm o kadar kat'î ve zâhirdir ki, bugünün gecesi ve bu güzün kışı gelmesi gibi ölüm başımıza gelecek. Bu hapishane nasıl ki mütemadiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhanedir; öyle de, bu zemin yüzü dahi acele hareket eden kàfilelerin yollarında bir gecelik konmak ve göçmek için bir handır. Herbir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette hayattan ziyade bir istediği var.

İşte bu dehşetli hakikatın muammasını Risale-i Nur hall ve keşfetmiş. Bir kısacık hülâsası şudur:

Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor. Elbette bu ecel cellâdının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa, insanın en büyük ve herşeyin fevkinde bir endişesi, bir meselesidir. Evet, çaresi var ve Risale-i Nur Kur'ân'ın sırrıyla o çareyi, iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat etmiş. Kısacık hülâsası şudur ki:

Ölüm ya idam-ı ebedîdir; hem o insanı, hem bütün ahbabını ve akaribini asacak bir darağacıdır. Veyahut başka bir bâki âleme gitmek ve iman vesikasıyla saadet sarayına girmek için bir terhis tezkeresidir. Ve kabir ise, ya karanlıklı bir haps-i münferit ve dipsiz bir kuyudur. Veyahut bu zindan-ı dünyadan bâki ve nuranî bir ziyafetgâh ve bağistana açılan bir kapıdır. Bu hakikati Gençlik Rehberi bir temsil ile ispat etmiş.

Meselâ, bu hapsin bahçesinde asmak için darağaçları konulmuş ve onların dayandıkları duvarın arkasında gayet büyük ve umum dünya iştirak etmiş bir piyango dairesi kurulmuş. Biz bu hapisteki beş yüz kişi, herhalde, hiç müstesnası yok ve kurtulmak mümkün değil, bizi birer birer o meydana çağıracaklar. Ya "Gel, idam ilânını al, darağacına çık" veya "Daimî haps-i münferit pusulasını tut, bu açık

kapıya gir” veyahut “Sana müjde! Milyonlar altın bileti sana çıkmış. Gel al” diye her tarafta ilânatlar yapılıyor.

Biz de gözümüzle görüyoruz ki, birbiri arkasında o darağaçlarına çıkıyorlar. Bir kısmın asıldıklarını müşahede ediyoruz. Bir kısmı da, darağaçlarını basamak yapıp o duvarın arkasındaki piyango dairesine girdiklerini, orada büyük ve ciddî memurların kat’î haberleriyle görür gibi bildiğimiz bir sırada, bu hapishanemize iki heyet girdi.

Bir kàfile ellerinde çalgılar, şaraplar, zâhirde gayet tatlı helvalar, baklavalar var. Bizlere yedirmeye çalıştılar. Fakat o tatlılar zehirlidir, insî şeytanlar içine zehir atmışlar.

İkinci cemaat ve heyet, ellerinde terbiyenameler ve helâl yemekler ve mübarek şerbetler var. Bize hediye veriyorlar ve bil’ittifak beraber, pek ciddî ve kat’î diyorlar ki:

“Eğer o evvelki heyetin sizi tecrübe için verilen hediyelerini alsanız, yeseniz, bu gözümüz önündeki şu darağaçlarda başka gördükleriniz gibi asılacaksınız. Eğer bizim bu memleket hâkiminin fermanıyla getirdiğimiz hediyeleri evvelkinin yerine kabul edip ve terbiyenamelerdeki duaları ve evradları okusanız, o asılmaktan kurtulacaksınız. O piyango dairesinde ihsan-ı şâhâne olarak herbiriniz milyon altın biletini alacağınızı, görür gibi ve gündüz gibi inanınız. Eğer o haram ve şüpheli ve zehirli tatlıları yeseniz, asılmaya gittiğiniz zamana kadar dahi o zehirin sancısını çekeceğinizi, bu fermanlar ve bizler müttefikan size kat’î haber veriyoruz” diyorlar.

İşte bu temsil gibi, her vakit gördüğümüz ecel darağacının arkasında, mukadderat-ı nev-i beşer piyangosundan ehl-i iman ve tâat için—hüsn-ü hâtime şartıyla—ebedî ve tükenmez bir hazinenin bileti çıkacağını yüzde yüz ihtimalle; sefahet ve haram ve itikatsızlık ve fıskta devam edenler—tevbe etmemek şartıyla—ya idam-ı ebedî (âhirete inanmayanlara) veya daimî ve karanlık haps-i münferit (bekà-i ruha inanan ve sefahette gidenlere) ve şekavet-i ebediye ilâmını alacaklarını yüzde doksan dokuz ihtimalle kat’î haber veren, başta ellerinde nişane-i tasdik olan hadsiz mu’cizeler bulunan yüz yirmi dört bin peygamberler ve onların verdikleri haberlerin izlerini ve sinemada gibi gölgelerini, keşfle, zevk ile görüp tasdik ederek imza

basan yüz yirmi dört milyondan ziyade evliyalar (kaddesallahü esrârehüm) ve o iki kısım meşâhir-i insaniyenin haberlerini aklen kat'î burhanlarla ve kuvvetli hüccetlerle, fikren ve mantıkan yakînî bir sûrette ispat ederek tasdik edip imza basan milyarlar gelen geçen muhakkikler, **(Haşiye)** müçtehidler ve sıddîkînler, bil'icmâ, mütevatiren nev-i insanın güneşleri, kamerleri, yıldızları olan bu üç cemaat-i azîme ve bu üç taife-i ehl-i hakikat ve beşerin kudsî kumandanları olan bu üç büyük ve âlî heyetlerin fermanlarıyla verdikleri haberleri dinlemeyen, ve saadet-i ebediyeye giden onların gösterdikleri yol olan sırat-ı müstakimde gitmeyenler, yüzde doksan dokuz dehşetli tehlike ihtimalini nazara almayan ve birtek muhbirin bir yolda tehlike var demesiyle o yolu bırakan, başka uzun yolda hareket eden bir adam, elbette ve elbette vaziyeti şudur ki:

İki yolun—hadsiz muhbirlerin kat'î ihbarları ile—en kısa ve kolayı ve yüzde yüz Cennet ve saadet-i ebediyeyi kazandıranı bırakıp en dağdağalı ve uzun ve sıkıntılı ve yüzde doksan dokuz Cehennem hapsini ve şekavet-i daimeyi netice veren yolunu ihtiyar ettiği halde, dünyada iki yolun, birtek muhbirin yalan olabilir haberiyle yüzde birtek ihtimal-i tehlike ve bir ay hapis imkânı bulunan kısa yolu bırakıp, menfaatsiz—yalnız zararsız olduğu için—uzun yolu ihtiyar eden bedbaht, sarhoş divaneler gibi, dehşetli ve uzakta görünen ve ona musallat olan ejderhalara ehemmiyet vermez, sineklerle uğraşıyor, yalnız onlara ehemmiyet verir derecede aklını, kalbini, ruhunu, insaniyetini kaybetmiş oluyor.

Madem hakikat-i hal budur. Biz mahpuslar, bu hapis musibetinden intikamımızı tam almak için, o mübarek ikinci heyetin hediyelerini kabul etmeliyiz. Yani, nasıl ki bir dakika intikam lezzeti ve birkaç dakika veya bir iki saat sefahet lezzetleriyle, bu musibet bizi on beş ve beş ve on ve iki üç sene bu hapse soktu, dünyamızı bize zindan eyledi; biz dahi bu musibetin rağmına ve inadına, bir iki saat müddet-i hapsi bir iki gün ibadete ve iki üç sene cezamızı, mübarek kàfilenin hediyeleriyle yirmi otuz sene bâki bir ömre ve on ve yirmi sene hapiste cezamızı milyonlar sene Cehennem hapsinden affımıza vesile edip, fâni dünyamızın ağlamasına mukàbil, bâki hayatımızı güldürerek bu musibetten tam intikamımızı almalıyız. Hapishaneyi terbiyehane gösterip, vatanımıza ve milletimize birer terbiyeli, emniyetli, menfaatli adam olmaya çalışmalıyız. Ve

hapishane memurları ve müdürleri ve müdebbirleri dahi, câni ve eşkiya ve serseri ve katil ve sefahetçi ve vatana muzır zannettikleri adamları, bir mübarek dershanede çalışan talebeler görsünler ve müftehirâne Allah'a şükretsinler.

Haşiye: O muhakkiklerden tek birisi Risale-i Nur'dur. Yirmi senedir en muannid feylesofları ve mütemerrid zındıkları susturan eczaları meydandadır. Herkes okuyabilir ve kimse itiraz etmez.

Sualar : 11.Sua : 3.Mesele

3.Mesele: Dalalet ve Hidayetin dünyevi neticeleri

Üçüncü Mesele

Gençlik Rehberinde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir Hapishanesinin penceresinde, bir Cumhuriyet Bayramında oturmuştum. Karşısındaki lise mektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerek raksediyorlardı. Birden, mânevî bir sinema ile elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki, o elli altmış kızlardan ve talebelerden kırk ellisi, kabirde toprak oluyorlar, azap çekiyorlar. Ve on tanesi, yetmiş seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar kat'î müşahede ettim. Onların o acınacak hallerine ağladım. Hapishanedeki bir kısım arkadaşlar ağladığımı işittiler. Geldiler, sordular. Ben dedim: "Şimdi beni kendi halime bırakınız, gidiniz."

Evet, gördüğüm hakikattır, hayal değil. Nasıl ki bu yaz ve güzün âhiri kıştır; öyle de, gençlik yazı ve ihtiyarlık güzünün arkası kabir ve berzah kışıdır. Geçmiş zamanın elli sene evvelki hâdisatı sinema ile hal-i hazırda gösterildiği gibi, gelecek zamanın elli sene sonraki istikbal hâdisatını gösteren bir sinema bulunsa, ehl-i dalâlet ve sefahetin elli altmış sene sonraki vaziyetleri onlara gösterilseydi, şimdiki güldüklerine ve gayr-ı meşru keyiflerine nefretler ve teellümlerle ağlayacaklardı.

Ben o Eskişehir Hapishanesindeki müşahede ile meşgul iken, sefahet ve dalâleti terviç eden bir şahs-ı mânevî, insî bir şeytan gibi karşıma dikildi ve dedi:

"Biz hayatın herbir çeşit lezzetini ve keyiflerini tatmak ve tattırmak istiyoruz; bize karışma."

Ben de cevaben dedim:

Madem lezzet ve zevk için ölümü hatıra getirmeyip dalâlet ve sefahete atılıyorsun. Kat'iyen bil ki, senin dalâletin hükmüyle bütün geçmiş zaman-ı mazi ölmüş ve mâdumdur. Ve içinde cenazeleri çürümüş bir vahşetli mezaristandır. İnsaniyet alâkadarlığıyla ve dalâlet yoluyla, senin başına ve varsa ve ölmemişse kalbine, o hadsiz firaklardan ve o nihayetsiz dostlarının ebedî ölümlerinden gelen elemler, senin şimdiki sarhoşça, pek kısa bir zamandaki cüz'î lezzetini imha ettiği gibi, gelecek istikbal zamanı dahi, itikatsızlığın cihetiyle yine mâdum ve karanlıklı ve ölü ve dehşetli bir vahşetgâhtır. Ve oradan gelen ve başını vücuda çıkaran ve zaman-ı hazıra uğrayan biçarelerin başları ecel cellâdının satırıyla kesilip hiçliğe atıldığından, mütemadiyen akıl alâkadarlığıyla senin imansız başına hadsiz elîm endişeler yağdırıyor. Senin sefihâne cüz'î lezzetini zîr ü zeber eder.

Eğer dalâleti ve sefaheti bırakıp iman-ı tahkiki ve istikamet dairesine girsen, iman nuruyla göreceksin ki, o geçmiş zaman-ı mazi mâdum ve herşeyi çürüten bir mezaristan değil, belki mevcut ve istikbale inkılâp eden nuranî bir âlem ve bâki ruhların istikbaldeki saadet saraylarına girmelerine bir intizar salonu görünmesi haysiyetiyle, değil elem, belki imanın kuvvetine göre Cennetin bir nevi mânevî lezzetini dünyada dahi tattırdığı gibi gelecek istikbal zamanı, değil vahşetgâh ve karanlık, belki iman gözüyle görünür ki, saadet-i ebediye saraylarında hadsiz rahmeti ve keremi bulunan ve her bahar ve yazı birer sofra yapan ve nimetlerle dolduran bir Rahmân-ı Rahîm-i Zülcelâli ve'l-İkramın ziyafetleri kurulmuş ve ihsanlarının sergileri açılmış, oraya sevkiyat var diye iman sinemasıyla müşahede ettiğinden, derecesine göre bâki âlemin bir nevi lezzetini hissedebilir. Demek hakikî ve elemsiz lezzet yalnız imanda ve iman ile olabilir.

İmanın bu dünyada dahi verdiği binler faide ve neticelerinden yalnız birtek faide ve lezzetini, bu mezkûr bahsimiz münasebetiyle Gençlik Rehberinde bir hâşiye olarak yazılan bir temsil ile beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Meselâ, senin gayet sevdiğin birtek evlâdın sekeratta ölmek üzere iken ve meyusâne elîm ebedî firakını düşünürken, birden

Hazret-i Hızır ve Hakîm-i Lokman gibi bir doktor geldi, tiryak gibi bir macun içirdi. O sevimli ve güzel evlâdın gözünü açtı, ölümden kurtuldu. Ne kadar sevinç ve ferah veriyor, anlarsın.

İşte, o çocuk gibi sevdiğin ve ciddi alâkadar olduğun milyonlar sence mahbup insanlar, o mazi mezaristanında, senin nazarında çürüyüp mahvolmak üzere iken, birden hakikat-i iman, Hakîm-i Lokman gibi, o büyük idamhâne tevehhüm edilen mezaristana kalb penceresinden bir ışık verdi. Onunla baştan başa bütün ölüler dirildiler. Ve “Biz ölmemişiz ve ölmeyeceğiz, yine sizinle görüşeceğiz” lisan-ı hal ile dediklerinden aldığın hadsiz sevinçler ve ferahları iman bu dünyada dahi vermesiyle ispat eder ki, iman hakikatı öyle bir çekirdektir ki, eğer tecessüm etse, bir cennet-i hususiye ondan çıkar, o çekirdeğin şecere-i tûbâsı olur dedim.

O muannid döndü, dedi:

“Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyif ve lezzetle geçirmek için sefahet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız.”

Cevaben dedim:

Hayvan gibi olamazsın. Çünkü, hayvanın mazi ve müstakbeli yok. Ne geçmişten elemler ve teessüfler alır ve ne de gelecekten endişeler ve korkular gelir. Lezzetini tam alır. Rahatla yaşar, yatar, Hâlıkına şükreder. Hattâ kesilmek için yatırılan bir hayvan, birşey hissetmez. Yalnız bıçak kestiği vakit hissetmek ister; fakat, o his dahi gider, o elemden de kurtulur. Demek en büyük bir rahmet, bir şefkat-i İlâhiye, gaybı bildirmemektedir ve başa gelen şeyleri setretmektedir. Hususan mâsum hayvanlar hakkında daha mükemmeldir. Fakat, ey insan, senin mazi ve müstakbelin akıl cihetiyle bir derece gaybîlikten çıkmasıyla, setr-i gaybdan hayvana gelen istirahatten tamamen mahrumsun. Geçmişten çıkan teessüfler, elîm firaklar ve gelecekten gelen korkular ve endişeler, senin cüz’î lezzetini hiçe indirir. Lezzet cihetinde yüz derece hayvandan aşağı düşürür.

Madem hakikat budur. Ya aklını çıkar at, hayvan ol, kurtul. Veya aklını imanla başına al, Kur’ân’ı dinle, yüz derece hayvandan ziyade bu fâni dünyada dahi sâfi lezzetleri kazan, diyerek onu ilzam ettim.

Yine o mütemerrid şahıs döndü, dedi:

“Hiç olmazsa ecnebî dinsizleri gibi yaşarız.”

Cevaben dedim:

Ecnebi dinsizleri gibi de olamazsın. Çünkü onlar bir peygamberi inkâr etse, diğerlerine inanabilirler. Peygamberleri bilmese de, Allah'a inanabilir. Bunu da bilmezse, kemâlâta medar bazı seciyeleri bulunabilir. Fakat bir Müslüman, en âhir ve en büyük ve dini ve dâveti umumî olan Âhirzaman Peygamberi Aleyhissalâtü Vesselâmı inkâr etse ve zincirinden çıksa, daha hiçbir peygamberi, hattâ Allah'ı kabul etmez. Çünkü bütün peygamberleri ve Allah'ı ve kemâlâtı onunla bilmiş. Onlar onsuz kalbinde kalmaz. Bunun içindir ki, eskiden beri her dinden İslâmiyete giriyorlar; ve hiçbir Müslüman, hakiki Yahudi veya Mecusi veya Nasranî olmaz. Belki dinsiz olur; seciyeleri bozulur, vatana, millete muzır bir hâlete girer. İspat ettim. O muannid ve mütemerrid şahsın daha tutunacak bir yeri kalmadı. Kayboldu, Cehenneme gitti.

İşte ey bu medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım! Madem hakikat budur ve bu hakikati Risale-i Nur o derece kat'î ve güneş gibi ispat etmiş ki, yirmi senedir mütemerridlerin inatlarını kırıp imana getiriyor. Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem âhiretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatli ve kolay ve selâmetli olan iman ve istikamet yolunu takip edip boş vaktimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur'ân'dan bildiğimiz sûreleri okumak ve mânâlarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek ve kazaya kalmış farz namazlarımızı kaza etmek ve birbirinin güzel huylarından istifade edip bu hapishaneyi güzel seciyeli fidanlar yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi a'mâl-i saliha ile, hapishane müdür ve alâkadarları, câni ve katillerin başlarında zebâni gibi azap memurları değil, belki medrese-i Yusufiyede Cennete adam yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakim üstad ve birer şefkatli rehber olmalarına çalışmalıyız.

Sualar : 11.Sua : 4.Mesele

4.Mesele: İman davasını kazanmak

Dördüncü Mesele

Yine Gençlik Rehberinde izahı var Bir zaman bana hizmet eden kardeşlerim tarafından sual edildi ki:

“Küre-i arzı herc ü merce getiren ve İslâm mukadderatıyla alâkadar olan bu dehşetli Harb-i Umumîden elli gündür (şimdi yedi seneden geçti aynı hâl)**(1)** hiç sormuyorsun ve merak etmiyorsun. Halbuki bir kısım mütedeyyin ve âlim insanlar, cemaati ve camii bırakıp radyo dinlemeye koşuyorlar. Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var? Veya onunla meşgul olmanın zararı mı var?” dediler.

Cevaben dedim ki:

Ömür sermayesi pek azdır; lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil dâireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve ceset ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden ve küre-i arz ve nev-i beşer dairesinden tut, tâ zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairede, herbir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede en büyük ve ehemmiyetli ve daimi vazife var. Ve en büyük dâirede en küçük ve muvakkat arasıra vazife bulunabilir. Bu kıyasla, küçüklük ve büyüklük makûsen mütenasip vazifeler bulunabilir.

Fakat büyük dairenin câzibedarlığı cihetiyle küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli hizmeti bıraktırıp lüzumsuz, mâlâyani ve âfâkî işlerle meşgul eder. Sermaye-i hayatını boş yerde imha eder. O kıymettar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür. Ve bazen bu harp boğuşmalarını merakla takip eden, bir tarafa kalben taraftar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.

Birinci noktaya cevap ise: Evet, bu Cihan Harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme dâvâsından daha ehemmiyetli bir dâvâ, herkesin ve bilhassa Müslümanların başına öyle bir hâdise ve öyle bir dâvâ açılmış ki, her adam, eğer

Alman ve İngiliz kadar kuvveti ve serveti olsa ve aklı da varsa, o tek dâvâyı kazanmak için bilâtereddüt sarf edecek.

İşte, o dâvâ ise, yüz bin meşâhir-i insaniyenin ve hadsiz nev-i beşerin yıldızları ve mürşidlerinin müttefikan, Kâinat Sahibinin ve Mutasarrıfının binler vaad ve ahdlerine istinaden haber verdikleri ve bir kısmı gözleriyle gördükleri şu ki:

Herkesin, iman mukàbilinde, bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlarla müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek dâvâsı başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda, maddiyyunluk tâunuyla çoklar o dâvâsını kaybediyor. Hattâ bir ehl-i keşif ve tahkik, bir yerde kırk vefiyattan yalnız birkaç tanesi kazandığını sekeratta müşahede etmiş; ötekiler kaybetmişler. Acaba bu kaybettiği dâvânın yerini, bütün dünya saltanatı o adama verilse doldurabilir mi?

İşte o dâvâyı kazandıracak olan hizmetleri ve yüzde doksanına o dâvâyı kaybettirmeyen harika bir dâvâ vekilini o işte çalıştıran vazifeleri bırakıp, ebedî dünyada kalacak gibi âfâkî mâlâyaniyatla iştigal etmek tam bir akılsızlık bildiğimizden, biz Risale-i Nur şakirtleri, herbirimizin yüz derece aklımız ziyade olsa da ancak bu vazifeye sarf etmek lâzımdır diye kanaatımız var.

Ey hapis musibetinde benim yeni kardeşlerim, sizler, benimle beraber gelen eski kardeşlerim gibi Risale-i Nur’u görmemişsiniz. Ben onları ve onlar gibi binler şakirtleri şahit göstererek derim ve ispat ederim ve ispat etmişim ki:

O büyük dâvâyı yüzde doksanına kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama o dâvânın kazancının vesikası ve senedi ve beratı olan iman-ı tahkikîyi eline veren ve Kur’ân-ı Hakîmin mu’cize-i mâneviyesinden neş’et edip çıkan ve bu zamanın birinci bir dâvâ vekili bulunan Risale-i Nur’dur. Bu on sekiz senedir benim düşmanlarım ve zındıklar ve maddiyyunlar, aleyhimde gayet gaddarâne desiselerle hükümetin bazı erkânlarını iğfal ederek bizi imha için bu defa gibi eskide dahi hapislere, zindanlara soktukları halde, Risale-i Nur’un çelik kal’asında yüz otuz parça cihazatından ancak iki-üç parçasına ilişebilmişler. Demek avukat tutmak isteyen onu elde etse yeter.

Hem korkmayınız, Risale-i Nur yasak olmaz. Hükümet-i Cumhuriyenin mebusları ve erkânlarının ellerinde mühim risaleleri, iki, üçü müstesna olarak serbest geziyorlardı. İnşaallah, bir zaman hapishaneleri tam bir ıslahhane yapmak için bahtiyar müdürler ve memurlar, o Nurları mahpuslara, ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler.

---

(1): Parantez içindeki not, 1946 senesine aittir.

Sualar : 11.Sua : 5.Mesele

5.Mesele: Gençliği iffet ve istikamette kullanmak

Beşinci Mesele

Gençlik Rehberinde izah edildiği gibi, gençlik hiç şüphe yok ki gidecek. Yaz güze ve kışa yer vermesi ve gündüz akşama ve geceye değişmesi kat'iyetinde, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme değişecek. Eğer o fâni ve geçici gençliğini iffetle hayrata istikamet dairesinde sarf etse, onunla ebedî, bâki bir gençliği kazanacağını bütün semâvî fermanlar müjde veriyorlar.

Eğer sefahete sarf etse, nasıl ki bir dakika hiddet yüzünden bir katl, milyonlar dakika hapis cezasını çektirir; öyle de, gayr-ı meşru dairedeki gençlik keyifleri ve lezzetleri, âhiret mes'uliyetinden ve kabir azabından ve zevâlinden gelen teessüflerden ve günahlardan ve dünyevî mücâzâtlarından başka, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemler olduğunu aklı başında her genç tecrübeyle tasdik eder. Meselâ, haram sevmekte, bir kıskançlık elemi ve firak elemi ve mukabele görmemek elemi gibi çok ârızalarla o cüz'î lezzet zehirli bir bal hükmüne geçer. Ve o gençliğin suiistimâliyle gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere ve kalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş'et eden sıkıntılarla meyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahanelerden ve hapishanelerden ve meyhanelerden ve kabristandan sor. Elbette, ekseriyetle gençlerin gençliğinin suiistimalinden ve taşkınlıklarından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlardan eyvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin.

Eğer istikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir nimet-i İlâhiye ve tatlı ve kuvvetli bir vasıta-i hayrat olarak âhirette gayet parlak ve bâki bir gençlik netice vereceğini, başta Kur'ân olarak çok kat'î âyâtıyla bütün semâvî kitaplar ve fermanlar haber verip müjde ediyorlar.

Madem hakikat budur. Ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzet, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette, gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffette, istikamette sarf etmek lâzım ve elzemdir.

Sualar : 11.Sua : 6.Mesele

6.Mesele: Herbir Fen, Allahı tanıttırır

Altıncı Mesele

Risale-i Nur'un çok yerlerinde izahı ve kat'î hadsiz hüccetleri bulunan iman-ı billâh rüknünün binler küllî burhanlarından birtek burhana kısaca bir işarettir.

Kastamonu'da lise talebelerinden bir kısmı yanıma geldiler. "Bize Hâlıkımızı tanıttır; muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar" dediler.

Ben dedim:

Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusuyla mütemadiyen Allah'tan bahsedip Hâlıkı tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz.

Meselâ, nasıl ki mükemmel bir eczahane ki, her kavanozunda harika ve hassas mizanlarla alınmış hayattar macunlar ve tiryaklar var; şüphesiz gayet maharetli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir.

Öyle de, küre-i arz eczahanesinde bulunan dört yüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki zîhayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle bu çarşıdaki eczahaneden ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde, okuduğunuz fenn-i tıb mikyasıyla, küre-i arz eczahane-i kübrasının eczacısı olan Hakîm-i Zülcelâli, hatta kör gözlere de gösterir, tanıttırır.

Hem, meselâ, nasıl bir harika fabrika ki, binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor; şeksiz, bir fabrikatörü ve maharetli bir makinisti tanıttırır.

Öyle de, küre-i arz denilen yüz binler başlı, her başında yüz binler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar makine-i Rabbâniye ne derece bu insan fabrikasından büyükse, mükemmelse, o derecede, okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla, küre-i arzın Ustasını ve Sahibini bildirir, tanıttırır.

Hem meselâ, nasıl ki, gayet mükemmel bin bir çeşit erzak etrafından celb edip içinde muntazaman istif ve ihzar edilmiş depo ve iaşe ambarı ve dükkân şeksiz, bir fevkalâde iaşe ve erzak mâlikini ve sahibini ve memurunu bildirir.

Öyle de, bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden ve yüz binler ve ayrı ayrı erzak isteyen taifeleri içine alan ve seyahatiyle mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi, binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen biçare zîhayatlara getiren ve küre-i arz denilen bu Rahmânî iaşe ambarı ve bu sefine-i Sübhâniye ve bin bir çeşit cihazatı ve malları ve konserve paketleri taşıyan bu depo ve dükkân-ı Rabbânî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise, okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i iaşe mikyasıyla, o kat'iyette ve o derecede küre-i arz deposunun Sahibini, Mutasarrıfını, Müdebbirini bildirir, tanıttırır, sevdirir.

Hem nasıl ki dört yüz bin millet içinde bulunan ve her milletin istediği erzakı ayrı ve istimal ettiği silâhı ayrı ve giydiği elbisesi ayrı ve talimatı ayrı ve terhisatı ayrı olan bir ordunun mu'cizekâr bir kumandanı, tek başıyla bütün o ayrı ayrı milletlerin ayrı ayrı erzaklarını ve çeşit çeşit eslihalarını ve elbiselerini ve cihazatlarını, hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak verdiği o acip ordu ve ordugâh, şüphesiz, bedahetle o harika kumandanı gösterir, takdirkârâne sevdirir.

Aynen öyle de, zemin yüzünün ordugâhında ve her baharda yeniden silâh altına alınmış bir yeni ordu-yu Sübhânîde nebatat ve hayvanat milletlerinden dört yüz bin nev'in çeşit çeşit elbise, erzak, esliha, talim, terhisleri gayet mükemmel ve muntazam ve hiçbirini unutmayarak ve şaşırmayarak, birtek kumandan-ı âzam tarafından verilen küre-i arzın bahar ordugâhı, ne derece mezkûr insan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise, sizin okuyacağınız fenn-i askerî mikyasıyla dikkatli ve aklı başında olanlara o derece küre-i arzın Hâkimini ve Rabbini ve Müdebbirini ve Kumandan-ı Akdesini hayretler ve takdislerle bildirir ve tahmid ve tesbihle sevdirir.

Hem nasılki bir harika şehirde milyonlar elektrik lâmbaları hareket ederek her yeri gezerler. Yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarzdaki elektrik lâmbaları ve fabrikası, şeksiz, bedahetle elektriği

idare eden ve seyyar lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iştial maddelerini getiren bir mu'cizekâr ustayı ve fevkalâde kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanıttırır, yaşasınlar ile sevdirir.

Aynen öyle de, bu âlem şehrinde, dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları, bir kısmı—kozmoğrafyanın dediğine bakılsa—küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür'atli hareket ettikleri halde, intizamını bozmuyor, birbirine çarpmıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. Okuduğunuz kozmoğrafyanın dediğine göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan ve bir misafirhane-i Rahmâniyede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için, her gün küre-i arzın denizleri kadar gazyağı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yığınları lâzımdır ki sönmesin. Ve onu ve onun gibi ulvî yıldızları gazyağsız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyen ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çarptırmayan bir nihayetsiz kudreti ve saltanatı, ışık parmaklarıyla gösteren bu kâinat şehr-i muhteşemindeki dünya sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri ne derece o misâlden daha büyük, daha mükemmeldir; o derecede, sizin okuduğunuz veya okuyacağınız, fenn-i elektrik mikyasıyla, bu meşher-i âzam-ı kâinatın Sultanını, Münevvirini, Müdebbirini, Sâniini, o nuranî yıldızları şahit göstererek tanıttırır, tesbihatla, takdisatla sevdirir, perestiş ettirir.

Hem meselâ, nasıl ki bir kitap bulunsa ki, bir satırında bir kitap ince yazılmış ve herbir kelimesinde ince kalemle bir sûre-i Kur'âniye yazılmış. Gayet mânidar ve bütün meseleleri birbirini teyid eder ve kâtibini ve müellifini fevkalâde maharetli ve iktidarlı gösteren bir acîp mecmua, şeksiz, gündüz gibi kâtip ve musannifini kemâlâtıyla, hünerleriyle bildirir, tanıttırır. Mâşâallah, bârekâllah cümleleriyle takdir ettirir.

Aynen öylede, bu kâinat kitab-ı kebîri ki, birtek sahifesi olan zemin yüzünde ve birtek forması olan baharda, üçyüz bin ayrı ayrı kitaplar hükmündeki üç yüz bin nebatî ve hayvanî taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız, hatasız, karıştırmayarak, şaşırmayarak, mükemmel, muntazam ve bazan ağaç gibi bir kelimede bir kasideyi ve çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihayetsiz mânidar ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu mecmua-i kâinat ve bu

mücessem Kur’ân-ı ekber-i âlem, mezkûr misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve mânidar ise, o derecede—sizin okuduğunuz fenn-i hikmetü’l-eşya ve mektepte bilfiil mübaşeret ettiğiniz fenn-i kıraat ve fenn-i kitabet geniş mikyaslarıyla ve dürbîn gözleriyle—bu kitab-ı kâinatın Nakkaşını, Kâtibini hadsiz kemâlâtıyla tanıttırır, Allahu Ekber cümlesiyle bildirir, Sübhânallah takdisiyle tarif eder, Elhamdülillâh senâlarıyla sevdirir.

İşte bu fenlere kıyasen, yüzer fünûndan her bir fen, geniş mikyasıyla ve hususi âyinesiyle ve dürbünlü gözüyle ve ibretli nazarıyla bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâlini esmâsıyla bildirir, sıfâtını, kemâlâtını tanıttırır.

İşte bu muhteşem ve parlak bir burhan-ı vahdâniyet olan mezkûr hücceti ders vermek içindir ki, Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan çok tekrarla, en ziyade

(1) خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ ve (2) رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

âyetleriyle Hàlıkımızı bize tanıttırıyor, diye o mektepli gençlere dedim. Onlar dahi tamamıyla kabul edip tasdik ederek “Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki, tam kudsî ve ayn-ı hakikat bir ders aldık. Allah senden razı olsun” dediler.

Ben de dedim:

İnsan binler çeşit elemlerle müteellim ve binler nev’î lezzetlerle mütelezziz olacak bir zîhayat makine ve gayet derece acziyle beraber hadsiz maddî-mânevî düşmanları ve nihayetsiz fakrıyla beraber hadsiz zâhirî ve bâtınî ihtiyaçları bulunan ve mütemadiyen zevâl ve firak tokatlarını yiyen bir biçare mahlûk iken, birden iman ve ubudiyetle böyle bir Padişah-ı Zülcelâle intisap edip bütün düşmanlarına karşı bir nokta-i istinat ve bütün hâcâtına medar bir nokta-i istimdat bularak, herkes mensup olduğu efendisinin şerefiyle, makamıyla iftihar ettiği gibi, o da böyle nihayetsiz Kadîr ve Rahîm bir Padişaha iman ile intisap etse ve ubudiyetle hizmetine girse ve ecelin idam ilânını kendi hakkında terhis tezkeresine çevirse ne kadar memnun ve minnettar ve ne kadar müteşekkirâne iftihar edebilir, kıyas ediniz.

O mektepli gençlere dediğim gibi, musibetzede mahpuslara da tekrar ile derim:

Onu tanıyan ve itaat eden, zindanda dahi olsa bahtiyardır. Onu unutan, saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır. Hattâ bir bahtiyar mazlum, idam olunurken bedbaht zâlimlere demiş: “Ben idam olmuyorum, belki terhis ile saadete gidiyorum. Fakat, ben de sizi idam-ı ebedî ile mahkûm gördüğümden sizden tam intikamımı alıyorum.” Lâ ilâhe illâllah diyerek sürur ile teslim-i ruh eder.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [3]

1.)Gökleri ve yeri yarattı. (En’âm Sûresi, 6:1)
2.)Göklerin ve yerin Rabbi. (Ra’d Sûresi, 13:16)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

7.Mesele: Esmanın haşre delaleti

Yedinci Mesele

Denizli hapsinde bir Cuma gününün meyvesidir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ ﴿2﴾ أَقْرَبُ
مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ إِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ ﴿3﴾
فَانْظُرْ إِلٰى آثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ ﴿4﴾
يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى
الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Bir zaman Kastamonu'da "Hâlıkımızı bize tanıttır" diyen lise talebelerine sâbık Altıncı Meselede mektep fünununun dilleriyle verdiğim dersi, Denizli Hapishanesinde benimle temas edebilen mahpuslar okudular. Tam bir kanaat-i imaniye aldıklarından, âhirete bir iştiyak hissedip, "Bize âhiretimizi de tam bildir. Tâ ki, nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarmasın, daha böyle hapislere sokmasın" dediler. Ve Denizli hapsindeki Risale-i Nur şakirtlerinin ve sabıkan Altıncı Meseleyi okuyanların arzularıyla, âhiret rüknünün dahi bir hülâsasının beyanı lâzım geldi. Ben de Risale-i Nur'dan bir kısacık hülâsa ile derim:

Nasıl ki, Altıncı Meselede biz Hâlıkımızı arzdan, semâvâttan sorduk; onlar fenlerin dilleriyle, güneş gibi Hâlıkımızı bize tanıttırdılar.

Aynen biz de âhiretimizi başta o bildiğimiz Rabbimizden, sonra Peygamberimizden, sonra Kur'ân'ımızdan, sonra sair peygamberler ve mukaddes kitaplardan, sonra melâikelerden, sonra kâinattan soracağız.

İşte, birinci mertebede âhireti Allah'tan soruyoruz. O da bütün gönderdiği elçileriyle ve fermanlarıyla ve bütün isimleriyle ve sıfatlarıyla, *"Evet, âhiret vardır ve sizi oraya sevk ediyorum"* ferman ediyor. Onuncu Söz, on iki parlak ve kat'î hakikatlerle, bir kısım isimlerin âhirete dair cevaplarını ispat ve izah eylemiş. Burada, o izaha iktifaen gayet kısa bir işaret ederiz.

•Rabb-ül Alemîn, Sultan-üd Deyyan isimleri
•Rahim, Kerim isimleri
•Hakîm, Hakem, Adl, Adil isimleri
•Mucîb, Semî, Rahîm isimleri
•Muhyi, Mumit, Hayy, Kayyum, Kadîr, Alîm isimleri
•Peygamberlerin İhbaratı
•Rahman, Hakîm, Hâkim, Adl, Kerîm isimleri
•Hafîz, Evvel, Ahir, Zahir, Batın isimleri
•Hak, Hafîz, Hakîm, Cemil, Rahîm isimleri
•Ruhaniler, Hz.Muhammed ve Kur'anın şehadeti

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Kıyâmetin gerçekleşmesi ise göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır. (Nahl Sûresi, 16:77)
3.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
4.)Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir." (Rum sûresi, 30:50)

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Rabb-ül Alemîn, Sultan-üd Deyyan isimleri

Evet, madem hiçbir saltanat yoktur ki, o saltanata itaat edenlere mükâfatı ve isyan edenlere mücâzâtı bulunmasın. Elbette rububiyet-i mutlaka mertebesinde bir saltanat-ı sermediyenin, o saltanata iman ile intisap ve tâat ile fermanlarına teslim olanlara mükâfatı ve o izzetli saltanatı küfür ve isyanla inkâr edenlere de mücâzâtı; o rahmet ve cemâle, o izzet ve celâle lâyık bir tarzda olacak diye **Rabbü'l-Âlemin** ve **Sultanü'd-Deyyân** isimleri cevap veriyorlar.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Rahim, Kerim isimleri

Hem madem güneş gibi, gündüz gibi, zemin yüzünde bir umumî rahmet ve ihatalı bir şefkat ve kerem gözümüzle görüyoruz. Meselâ, o rahmet, her baharda umum ağaçları ve meyveli nebatları cennet hûrileri gibi giydirip, süslendirip, ellerine her çeşit meyveleri verip bizlere uzatıp “Haydi alınız, yiyiniz” dediği gibi; bir zehirli sineğin eliyle bizlere şifalı, tatlı balı yedirdiği ve elsiz bir böceğin eliyle en yumuşak ipeği bizlere giydirdiği gibi, bir avuç kadar küçücük çekirdeklerde, tohumcuklarda binler batman taamları bizim için saklayan ve ihtiyat zahîresi olarak o küçücük depolarda yerleştiren bir rahmet, bir şefkat, elbette hiç şüphe olamaz ki, bu derece nâzeninâne beslediği bu sevimli ve minnettarları ve perestişkârları olan mü’min insanları idam etmez. Belki, onları daha parlak rahmetlere mazhar etmek için, hayat-ı dünyeviye vazifesinden terhis eder diye, **Rahîm** ve **Kerîm** isimleri sualimize cevap veriyorlar, “El-Cennetü hakkun” diyorlar.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Hakîm, Hakem, Adl, Adil isimleri

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz ki, umum mahlûklarda ve zemin yüzünde öyle bir hikmet eli işliyor ve öyle bir adalet ölçüleriyle işler dönüyor ki, akl-ı beşer onun fevkinde düşünemiyor. Meselâ, insanın bin cihazatına takılan hikmetlerinden yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hafızasında bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hâdisâtı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütüphane hükmüne getirip ve insanın haşirde muhakemesi için neşir olacak olan defter-i a'mâlinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrıyla her insanın eline vererek dimağının cebine koyan bir ezelî hikmet; ve bütün masnuatta gayet hassas mizanlarla âzâlarını yerleştiren, mikroptan gergedana, sinekten simurga kuşuna, bir çiçekli nebattan milyarlar, trilyonlarla çiçekler açan bahar çiçeğine kadar, israfsız ölçülerle bir tenasüp, bir muvazene, bir intizam ve bir cemâl içinde masnuatı bir hüsn-ü san'at yapan ve her zîhayatın hukuk-u hayatını kemâl-i mizanla veren, iyiliklere güzel neticeler ve fenalıklara fena neticeler verdiren ve Âdem zamanından beri tâğı ve zâlim kavimlere vurduğu tokatlarla kendini pek kuvvetli ihsas ettiren bir adalet-i sermediye, elbette ve hiç şüphe getirmez ki, güneş gündüzsüz olmadığı gibi, o hikmet-i ezeliye, o adalet-i sermediye âhiretsiz olmazlar ve ölümde en zâlimlerin ve en mazlumların bir tarzda gitmelerindeki âkıbetsiz bir dehşetli haksızlığa, adaletsizliğe ve hikmetsizliğe hiçbir vechile müsaade etmezler diye, **Hakîm** ve **Hakem** ve **Adl** ve **Âdil** isimleri bizim sualimize kat'î cevap veriyorlar.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Mucîb, Semî, Rahîm isimleri

Hem madem bütün zîhayat mahlûkların, elleri yetişmediği ve iktidarları dairesinde olmayan bütün hâcâtlarını, bütün fıtrî matlaplarını bir nevi dua bulunan istidad-ı fıtrî ve ihtiyac-ı zarurî dilleriyle istedikleri vakitte, gayet rahîm ve işitici ve şefkatli bir dest-i gaybî tarafından verildiğinden ve ihtiyarî olan daavât-ı insaniyenin, hususan havasların ve nebîlerin dualarının on adetten altı yedisi hilâf-ı âdet makbul olmasından kat'î anlaşılıyor ki, her dertlinin âhını, her muhtacın duasını işiten ve dinleyen bir Semî' ve Mücîb perde arkasında var, bakar ki, en küçük bir zîhayatın en küçük bir ihtiyacını görür ve en gizli bir âhını işitir, şefkat eder, fiilen cevap verir, memnun eder. Elbette ve herhalde hiçbir şüphe ihtimali kalmaz ki, mahlûkların en ehemmiyetlisi olan nev-i insanın en ehemmiyetli ve umumî ve umum kâinatı ve umum esmâ ve sıfât-ı İlâhiyeyi alâkadar eden bekà-i uhreviyeye ait dualarını içine alan ve nev-i insanın güneşleri ve yıldızları ve kumandanları olan bütün peygamberleri arkasına alıp onlara duasına âmin, âmin dedirten ve ümmetinden hergün her ferd-i mütedeyyin, hiç olmazsa kaç defa ona salâvat getirmekle onun duasına âmin, âmin diyen ve belki bütün mahlûkat o duasına iştirak ederek "Evet ya Rabbenâ! İstediğini ver; biz de onun istediğini istiyoruz" diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerait altında bekà-i uhrevî ve saadet-i ebediye için Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın, haşrin hadsiz esbâb-ı mûcibesinden yalnız tek duası, Cennetin vücuduna ve baharın icadı kadar kudretine kolay olan âhiretin icadına kâfi bir sebeptir diye, **Mücîb** ve **Semî'** ve **Rahîm** isimleri bizim sualimize cevap veriyorlar.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Muhyi, Mumit, Hayy, Kayyum, Kadîr, Alîm isimleri

Hem madem, gündüz bedahetle güneşi gösterdiği gibi, zemin yüzünde, mevsimlerin tebeddülünde küllî ölmek ve dirilmekte, perde arkasında bir Mutasarrıf, gayet intizamla koca küre-i arzı bir bahçe, belki bir ağaç kolaylığında ve intizamında ve azametli baharı bir çiçek suhuletinde ve mîzanlı ziynetinde ve zemin sahifesinde üç yüz bin haşir ve neşrin nümune ve misallerini gösteren üç yüz bin kitap hükmündeki nebatat ve hayvanat taifelerini onda yazar, beraber ve birbiri içinde şaşırmayarak, karışık iken karıştırmayarak, birbirine benzemekle beraber iltibassız, sehivsiz, hatasız, mükemmel, muntazam, mânidar yazan bir kalem-i kudret, bu azameti içinde hadsiz bir rahmet, nihayetsiz bir hikmetle işlediği gibi; koca kâinatı bir hanesi misillü insana musahhar ve müzeyyen ve tefriş etmek ve o insanı halife-i zemin ederek ve dağ ve gök ve yer tahammülünden çekindikleri emanet-i kübrâyı ona vermesi ve sair zîhayatlara bir derece zabitlik mertebesiyle mükerrem etmesi ve hitâbât-ı Sübhâniyesine ve sohbetine müşerref eylemesiyle fevkalâde bir makam verdiği ve bütün semâvî fermanlarda ona saadet-i ebediyeyi ve bekà-i uhreviyeyi kat'î vaad ve ahdettiği halde, elbette ve hiçbir şüphe olmaz ki, bahar kadar kudretine kolay gelen dâr-ı saadeti o mükerrem ve müşerref insanlar için açacak ve yapacak ve haşir ve kıyameti getirecek diye, **Muhyî** ve **Mümît** ve **Hayy** ve **Kayyûm** ve **Kadîr** ve **Alîm** isimleri, Hâlıkımızdan sormamıza cevap veriyorlar.

Evet, her baharda bütün ağaçları ve otların köklerini aynen ihya ve nebatî ve hayvanî üç yüz bin nevi haşrin ve neşrin nümunelerini icad eden bir kudret, Muhammed ve Mûsâ Aleyhimesselâtü Vesselâmların herbirinin ümmetinin geçirdiği bin senelik zaman, karşı karşıya hayalen getirilip bakılsa, haşrin ve neşrin bin misalini ve bin delilini iki bin baharda **(Haşiye)** gösterdiği görülecek. Ve, böyle

bir kudretten haşr-i cismânîyi uzak görmek, bin derece körlük ve akılsızlıktır.

Haşiye: Sabık herbir bahar, kıyameti kopmuş, ölmüş ve karşısındaki bahar onun haşri hükmündedir.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Peygamberlerin İhbaratı

Hem madem nev-i beşerin en meşhurları olan **yüz yirmi dört bin peygamberler** ittifakla saadet-i ebediyeyi ve bekà-yı uhrevîyi Cenâb-ı Hakkın binler vaad ve ahdlerine istinaden ilân edip mu'cizeleriyle doğru olduklarını ispat ettikleri gibi, hadsiz ehl-i velâyet, keşfle ve zevkle aynı hakikate imza basıyorlar. Elbette o hakikat güneş gibi zâhir olur; şüphe eden divâne olur.

Evet, bir fende ve bir san'atta mütehassıs bir iki zâtın o fen ve o san'ata ait hükümleri ve fikirleri, onda ihtisası olmayan bin adamın, hattâ başka fenlerde âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar, muhalif fikirlerini hükümden iskat ettikleri gibi; bir mes'elede, mesela, Ramazan hilâlini yevm-i şekte ispat etmek ve "Süt konservelerine benzeyen ceviz-i hindî bahçesi rû-yi zeminde var" diye dâvâ etmekte iki ispat edici, bin inkâr edici ve nefyedicilere galebe edip dâvâyı kazanıyorlar. Çünkü ispat eden yalnız bir ceviz-i hindîyi veyahut yerini gösterse kolayca dâvâyı kazanır. Onu nefiy ve inkâr eden bütün rû-yi zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle dâvâsını ispat edebildiği gibi; Cenneti ve dâr-ı saadeti ihbar ve ispat eden, yalnız bir izini sinemada gibi keşfen, bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle dâvâyı kazandığı halde; onu nefiy ve inkâr eden, bütün kâinatı ve ezelden ebede kadar zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini ispat ile dâvâyı kazanabilir. Ve bu ehemmiyetli sırdandır ki, *"Hususi bir yere bakmayan ve imanî hakikatler gibi umum kâinata bakan nefiyler, inkârlar—zâtında muhâl olmamak şartıyla—ispat edilmez"* diye ehl-i tahkik ittifak edip bir düstur-u esasî kabul etmişler.

İşte bu kat'î hakikate binaen, binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle imanî meselelerde birtek muhbir-i sâdıka karşı hiçbir şüphe, hattâ vesvese vermemek lâzımken, yüz yirmi bin ispat edici ehl-i

ihtisas ve muhbir-i sâdıkın ve hadsiz ve nihayetsiz müsbit ve mütehassıs ehl-i hakikat ve ashab-ı tahkikin ittifak ettikleri erkân-ı imaniyede, aklı gözüne inmiş, kalbsiz, mâneviyattan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şüpheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divanelik olduğunu kıyas ediniz.

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Rahman, Hakîm, Hâkim, Adl, Kerîm isimleri

Hem madem, gözümüzle gündüz gibi, hem nefsimizde, hem etrafımızda bir rahmet-i âmme ve bir hikmet-i şâmile ve bir inayet-i daime müşahede ediyoruz ve dehşetli bir saltanat-ı rububiyet ve dikkatli bir adalet-i âliye ve izzetli icraat-ı celâliyenin âsârını ve cilvelerini görüyoruz. Hattâ bir ağacın meyveleri ve çiçekleri sayısınca o ağaca hikmetler takan bir hikmet ve herbir insanın cihazatı ve hissiyâtı ve kuvveleri adedince ihsanları, in'âmları ona bağlamış bir rahmet ve Kavm-i Nuh ve Hûd ve Salih Aleyhimüsselâm ve Kavm-i Âd ve Semûd ve Fir'avun gibi âsi milletlere tokat vuran ve en küçük bir zîhayatın hakkını muhafaza eden izzetli ve inayetli bir adalet ve

وَمِنْ اٰيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْاَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ [1]

âyeti, azametli bir îcâz ile der:

Nasıl ki iki kışlada yatan ve duran mutî askerler, bir kumandanın çağırmasıyla silâh başına ve vazife başına boru sesiyle gelmeleri gibi, aynen öyle de, bu iki kışlanın misalinde ve emre itaatinde koca semâvât ve küre-i arz Sultan-ı Ezelînin askerlerine iki mutî kışla gibi, ne vakit Hazret-i İsrafil Aleyhisselâmın borusuyla o kışlalarda ölümle yatanlar çağrılsa, derhal ceset libaslarını giyip dışarı fırlamalarını ispat edip gösteren, her baharda arz kışlası içindekiler, melek-i ra'dın borusuyla aynı vaziyeti göstermesiyle nihayetsiz azameti anlaşılan bir saltanat-ı rububiyet; elbette ve elbette ve herhalde ve hiç şüphe

getirmez ki, Onuncu Sözde ispatına binaen o rahmet ve hikmet ve inayet ve adalet ve saltanat-ı sermediyenin gayet kat'î istedikleri dâr-ı âhiret ve daire-i haşir ve neşrin açılmamasıyla o nihayetsiz cemâl-i rahmet nihayetsiz bir çirkin merhametsizliğe inkılâp etmesi ve o hadsiz kemâl-i hikmet, hadsiz kusurlu abesiyete ve faidesiz israfata dönmesi ve o gayet şirin inayet, gayet acı ihanetlere değişmesi ve o gayet mizanlı ve hakkaniyetli adalet, gayet şiddetli zulümlere kalb olması ve o gayet derecede haşmetli ve kuvvetli saltanat-ı sermediye sukut etmesi ve haşrin gelmemesiyle bütün haşmeti kaybolması ve kemâlât-ı rububiyeti acz ve kusur ile lekedar olması, hiçbir cihet-i imkânı yok, hiçbir akıl ihtimal vermez, yüz muhal içinde birden bulunur, dâire-i imkân haricinde bâtıl ve mümtenidir.

Çünkü nâzenin ve nazdar beslediği ve akıl ve kalb gibi cihazatla saadet-i ebediyeye ve âhirette bekà-i daimîye iştiyak hissini verdiği halde onu ebedî idam etmek, ne kadar gadirli bir merhametsizlik; ve onun yalnız dimağına yüzer hikmetler ve faideler taktığı halde onu dirilmemek üzere bütün cihazatını ve binler faideleri bulunan istidadâtını âkıbetsiz bir ölümle faidesiz, neticesiz, hikmetsiz bütün bütün israf etmek, ne derece hilâf-ı hikmet ve binler vaid ve ahidlerini yerine getirmemekle—hâşâ—aczini ve cehlini göstermek, ne kadar o haşmet-i saltanata ve o kemâl-i rububiyete zıttır, her zîşuur anlar. Bunlara kıyasen, inayet ve adâleti tatbik eyle...

İşte, Hâlıkımızdan sorduğumuz âhirete dair sualimize **Rahmân**, **Hakîm**, **Adl**, **Kerîm**, **Hâkim** isimleri mezkûr hakikatle cevap veriyorlar; şeksiz, şüphesiz, güneş gibi âhireti ispat ediyorlar.

1.) Yine Onun âyetlerindendir ki, gök ve yer Onun emriyle ayakta durur. Sonra O sizi bir emirle çağırdığında derhal kabirlerinizden çıkarsınız. (Rum Sûresi, 30:25)

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Hafîz, Evvel, Ahir, Zahir, Batın isimleri

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz, öyle ihâtalı ve azametli bir hafîziyet hükmeder ki, zîhayat herşeyin ve her hâdisenin çok sûretlerini ve gördüğü fıtrî vazifesinin defterini ve esmâ-i İlâhiyeye karşı lisan-ı hal ile tesbihatına dair sahife-i a'mâlini misâlî levhalarda ve çekirdeklerinde ve tohumcuklarında ve Levh-i Mahfuzun nümunecikleri olan kuvâ-yı hafızalarında ve bilhassa insanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphanesi olan kuvve-i hafızasında ve sair maddî ve mânevî in'ikâs âyinelerinde kaydeder, yazdırır, zaptederek muhafaza altına alır. Sonra, mevsimi geldikçe bütün o mânevî yazıları maddî bir tarzda da gözümüze gösterip milyonlarla misâller ve deliller ve nümuneler kuvvetiyle [1] وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ âyetindeki en acip bir hakikat-ı haşriyeyi, kudretin bir çiçeği olan her bahar, kendi çiçek-i ekberinde milyarlar dille kâinata ilân eder. Ve başta nev-i insan olarak eşya, fenaya düşmek ve ademe sukut etmek ve hiçlikte mahvolmak ve başta nev-i beşer olarak zîhayatlar idam edilmek için yaratılmamışlar. Belki bekàya terakki ile ve devama tasaffi ile ve sermedî vazifeye istidadıyla girmek için halk olunduklarını gayet kuvvetli ispat eder.

Evet, her baharda müşahede ediyoruz ki, güz mevsimi kıyametinde vefat eden hadsiz nebatat, bahar haşrinde herbir ağaç, herbir kök, herbir çekirdek, herbir tohum [1] وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ âyetini okuyup bir mânâsını, bir ferdini kendi diliyle, geçmiş senelerde gördüğü vazifenin misalleriyle tefsir ederek o azametli hafîziyete şehadet eder,

هُوَ ٱلأَوَّلُ وَٱلاٰخِرُ وَالظّاهِرُ وَالْبَاطِنُ [2]

âyetindeki dört muazzam hakikatleri herşeyde gösterip hafîziyeti âzami derecede ve haşri bahar kolaylığında ve kat'iyetinde bizlere ders verir.

Evet, bu dört ismin cilveleri en cüz'îden en küllîye kadar cereyan ederler. Meselâ, nasıl ki bu ağacın menşei olan bir çekirdek, اَلْأَوَّلُ ismine mazhariyetle o ağacın gayet mükemmel programını ve icadının noksansız cihazatını ve teşekkülünün bütün şeraitini câmi' bir kutucuktur ki, hafîziyetin azametini ispat eder.

وَالْاٰخِرُ ismine mazhar olan meyvesi ise, çekirdekleriyle o ağacın işlediği bütün fıtrî vazifelerinin fihristesini ve amellerinin listesini ve hayat-ı saniyesinin düsturlarını ihtiva eden bir sandukçuktur ki, âzamî derecede hafîziyete şehadet eder.

وَالظّاهِرُ ismine mazhar olan o ağacın suret-i cismâniyesi ise, öyle tenasüplü ve san'atlı ve süslü bir hulle, bir libas ve ayrı ayrı nakışlar ve zîynetler ve yaldızlı nişanlarla tezyin edilmiş, güya yetmiş renkli bir hûri elbisesidir ki, hafîziyet içinde azamet-i kudret ve kemâl-i hikmet ve cemâl-i rahmeti gözlere gösterir.

وَالْبَاطِنُ ismine âyine olan o ağacın içindeki makinesi ise, öyle muntazam ve mükemmel ve mu'cizatlı bir fabrika, bir destgâh, bir kimyahâne ve hiçbir dalı ve meyveyi ve yaprağı gıdasız bırakmayan mizanlı bir kazan-ı erzaktır ki, hafîziyet içinde kemâl-i kudret ve adalet ve cemâl-i rahmet ve hikmeti güneş gibi ispat eder.

Aynen öyle de, küre-i arz, senevî mevsimler cihetinde bir ağaçtır. İsm-i Evvel cilvesiyle güz mevsiminde hafîziyete emanet edilen bütün tohumlar ve çekirdekler, bahar çarşafını giyen zemin yüzünün milyarlar dal, budak, meyve veren ve çiçek açan ağacının teşkilatına dair İlâhî emirlerin mecmuacıkları ve kaderden gelen düsturların listeleri ve geçen yazın işlediği vazifelerin küçücük sahife-i amelleri

ve defter-i hidematıdır ki, bilbedahe bir Hafîz-i Zülcelâl-i ve'l-İkramın hadsiz kudret, adalet, hikmet, rahmet ile iş gördüğünü gösteriyor.

Ve senevî zemin ağacının âhiri ise, ikinci güzde o ağacın gördüğü bütün vazifelerini ve esmâ-i İlâhiyeye karşı ettiği bütün fıtrî tesbihatlarını ve gelecek bahar haşrinde neşrolabilen bütün sahâif-i amallerini, zerrecik ve küçücük kutucukların içine koyup, Hafîz-i Zülcelâlin dest-i hikmetine teslim eder Hüve'l-Âhir ismini hadsiz dillerle kâinat yüzünde okur.

Ve bu ağacın zâhiri ise, haşrin üç yüz bin misallerini ve emarelerini gösteren üç yüz bin küllî ve çeşit çeşit çiçekler açıp hadsiz rahmâniyet ve rezzâkiyet ve rahîmiyet ve kerîmiyet sofralarını sererek zîhayatlara ziyafetler vermekle Hüve'z-Zâhir ismini, meyveleri, çiçekleri, taamları sayısınca lisanlarıyla zikredip medh ü senâ eder, gündüz gibi وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ [1] hakikatini gösterir.

Bu haşmetli ağacın bâtını ise, hadsiz ve hesaba gelmez muntazam makineleri ve mizanlı fabrikaları kemâl-i dikkat ve intizamla işlettiren öyle bir kazan ve destgâhtır ki, bir dirhemden bin batman taamları pişirir, açlara yetiştirir. Ve öyle bir mizan ve dikkatle işler ki, zerre kadar tesadüfün karışmasına bir yer bırakmıyor. Hüve'l-Bâtın ismini zeminin içyüzüyle, yüz bin dille tesbih eden bazı melâike gibi, yüz bin tarzlarda ilân edip ispat eder.

Hem arz, senevî hayatı haysiyetiyle bir ağaç olduğu ve o dört isim içinde hafîziyeti ve onunla haşir kapısına bir anahtar yaptığı gibi; aynen öyle de, dehrî ve dünya hayatı cihetiyle yine meyveleri âhiret pazarına gönderilen bir muntazam ağaçtır. Ve o dört isme öyle bir mazhar, bir âyine ve âhirete giden bir yol açar ki, genişliğini ihataya ve tabire aklımız kâfi gelmiyor. Yalnız bu kadar deriz:

Nasıl ki bir saatin saniyeleri ve dakikaları ve saatleri ve günleri sayan haftalık saatin milleri birbirine benzer, birbirini ispat eder. Saniyelerin hareketini gören, sair çarkların hareketlerini tasdik etmeye mecbur olur. Aynen öyle de, semâvât ve arzın Hâlık-ı Zülcelâlinin bir saat-i ekberi olan bu dünyanın saniyelerini sayan günler ve dakikalarını hesap eden seneler ve saatlerini gösteren asırlar ve günlerini bildiren devirler birbirine benzer, birbirini ispat

eder. Ve bu gecenin sabahı ve bu kışın baharı kat'iyetinde fâni dünyanın karanlıklı kışının bâki bir baharı ve sermedî bir sabahı geleceğini hadsiz emârelerle haber verir diye, **Hafîz** ismi ile

هُوَ ٱلأَوَّلُ وَٱلاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ [2]

isimleri, biz Hâlıkımızdan sorduğumuz haşir meselesine, mezkûr hakikatle cevap veriyorlar.

1.)Amel defterleri açıldığında. (Tekvir Sûresi, 81:10)
2.)O Evveldir; O Âhirdir; O Zâhirdir; O Bâtındır (Hadîd Sûresi, 57:3)

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Hak, Hafîz, Hakîm, Cemil, Rahîm isimleri

Hem madem gözümüzle görüyoruz ve aklımızla anlıyoruz ki;

- İnsan şu kâinat ağacının en son ve en cemiyetli meyvesi,
- Ve hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm cihetiyle çekirdek-i aslîsi,
- Ve kâinat Kur'ân'ının âyet-i kübrası,
- Ve İsm-i Âzamı taşıyan âyetü'l-kürsîsi,
- Ve kâinat sarayının en mükerrem misafiri,
- Ve o saraydaki sair sekenelerde tasarrufa mezun en faal memuru,
- Ve kâinat şehrinin zemin mahallesinin bahçesinde ve tarlasında, varidat ve sarfiyatına ve zer' ve ekilmesine nezarete memur,
- Ve yüzer fenler ve binler san'atlarla teçhiz edilmiş en gürültülü ve mes'uliyetli nâzırı,
- Ve kâinat ülkesinin arz memleketinde, Padişah-ı Ezel ve Ebedin gayet dikkat altında bir müfettişi, bir nevi halife-i arzı,
- Ve cüz'î ve küllî harekâtı kaydedilen bir mutasarrıfı,
- Ve semâ ve arz ve cibâlin kaldırmasından çekindikleri emanet-i kübrâyı omuzuna alan,
- Ve önüne iki acip yol açılan, bir yolda zîhayatın en bedbahtı ve diğerinde en bahtiyarı,
- Çok geniş bir ubudiyetle mükellef bir abd-i küllî,
- Ve Kâinat Sultanının İsm-i Âzamına mazhar ve bütün esmâsına en câmi' bir âyinesi,
- Ve hitabât-ı Sübhâniyesine ve konuşmalarına en anlayışlı bir muhatab-ı hassı,
- Ve kâinatın zîhayatları içinde en ziyade ihtiyaçlısı,
- Ve hadsiz fakrıyla ve acziyle beraber hadsiz maksatları ve arzuları ve nihayetsiz düşmanları ve onu inciten zararlı şeyleri bulunan bir biçare zîhayatı,

- Ve istidatça en zengini,
- Ve lezzet-i hayat cihetinde en müteellimi ve lezzetleri dehşetli elemlerle âlûde,
- Ve bekàya en ziyade müştak ve muhtaç ve en çok lâyık ve müstehak ve devamı ve saadet-i ebediyeyi hadsiz dualarla isteyen ve yalvaran ve bütün dünya lezzetleri ona verilse, onun bekàya karşı arzusunu tatmin etmeyen,
- Ve ona ihsanlar eden Zâtı perestiş derecesinde seven ve sevdiren ve sevilen çok hârika bir mu'cize-i kudret-i Samedâniye ve bir acûbe-i hilkat,
- Ve kâinatı içine alan ve ebede gitmek için yaratıldığına bütün cihazat-ı insaniyesi şehadet eden, böyle yirmi küllî hakikatlerle Cenâb-ı Hakkın Hak ismine bağlanan,
- Ve en küçük zîhayatın en cüz'î ihtiyacını gören ve niyazını işiten ve fiilen cevap veren Hafîz-i Zülcelâlin Hafîz ismiyle mütemadiyen amelleri kaydedilen ve kâinatı alâkadar edecek ef'âlleri o ismin kâtibîn-i kiramlarıyla yazılan ve herşeyden ziyade o ismin nazar-ı dikkatine mazhar bulunan bu insanlar,

elbette ve elbette ve herhalde ve hiçbir şüphe getirmez ki, bu yirmi hakikatın hükmüyle, insanlar için bir haşir ve neşir olacak ve Hak ismiyle evvelki hizmetlerinin mükâfatını ve kusuratının mücâzâtını çekecek ve Hafîz ismiyle cüz'î-küllî kayd altına alınan her amelinden muhasebe ve sorguya çekilecek ve dâr-ı bekàda saadet-i ebediye ziyafetgâhının ve şekavet-i daime hapishanesinin kapıları açılacak ve bu âlemde çok tâifelere kumandanlık yapan ve karışan ve bazan karıştıran bir zabit, toprağa girip her amelinden sual olunmamak ve uyandırılmamak üzere yatıp saklanmayacaktır.

Yoksa, sineğin sesini işitip hakk-ı hayatını vermekle fiilen cevap verdiği halde, gök gürültüsü kuvvetinde bekàya ait hadsiz hukuk-u insaniyenin, mezkûr yirmi hakikatler lisanlarıyla edilen ve Arşı ve ferşi çınlatan dualarını işitmemek ve o hadsiz hukuku zayi etmek ve sinek kanadının intizamı şehadetiyle sinek kanadı kadar israf etmeyen bir hikmet, bütün o hakikatlerin bağlandıkları insanî istidadatı ve ebede uzanan emelleri ve arzuları ve o istidat ve arzuları besleyen kâinatın pek çok rabıtalarını ve hakikatlerini bütün bütün israf etmek öyle bir haksızlıktır ve imkân haricinde ve zâlimâne bir çirkinliktir ki, Hak ve Hafîz ve Hakîm ve Cemîl ve Rahîm

isimlerine şehadet eden bütün mevcudât onu reddeder, “Yüz derece muhal ve bin vech ile mümtenidir” derler.

İşte biz Hâlıkımızdan haşre dair sorduğumuz suale **Hak**, **Hafîz**, **Hakîm**, **Cemîl**, **Rahîm** isimleri cevap verip derler: “Biz hak ve hakikat olduğumuz gibi ve hem bize şehadet eden mevcudâtın tahakkuku misillü, haşir haktır ve muhakkaktır.”

Sualar : 11.Sua : 7.Mesele

Ruhaniler, Hz.Muhammed ve Kur'anın şehadeti

Hem madem... (Daha yazacaktım, fakat güneş gibi malûm olmasından kısa kestim.)

İşte geçmiş misâllerde ve madem'lerdeki maddelere kıyasen, Cenâb-ı Hakkın yüz, belki bin esmâsının kâinata bakan isimlerinin herbirisi, nasıl ki mevcudattaki âyine ve cilveleriyle Müsemmâsını bedahetle ispat eder; aynen öyle de, haşri ve dâr-ı âhireti de gösterirler ve kat'iyetle ispat ederler.

Hem nasıl Hâlıkımızdan sorduğumuz sualimize, o Rabbimiz bütün fermanlarıyla ve nazil ettiği bütün kitaplarıyla ve müsemmâ olduğu ekser isimleriyle bize kudsî ve kat'î cevap veriyor; aynen öyle de, melâikeleriyle ve onların diliyle daha başka bir tarzda dedirir:

"Sizin zaman-ı Âdem'den beri hem ruhanîlerle, hem bizimle görüşmenizin yüzer tevatür kuvvetinde hâdiseleri var. Ve bizim ve **ruhanilerin** vücutlarına ve ubudiyetlerine delâlet eden hadsiz emâre ve deliller var. Ve biz âhiret salonlarında ve bazı dairelerinde gezdiğimizi, birbirimize mutabık olarak sizin kumandanlarınızla görüştüğümüz zaman söylemişiz ve daima da söylüyoruz. Elbette bu gezdiğimiz bâki ve mükemmel salonlar ve bu salonların arkalarında tefriş ve tezyin edilmiş olan saraylar ve menzilller, hiç şüphemiz yoktur ki, gayet ehemmiyetli misafirleri o yerlerde iskân etmek üzere bekliyorlar. Size kat'î beyan ediyoruz" diye sualimize cevap veriyorlar.

Hem madem Hâlıkımız, bize en büyük muallim ve en mükemmel üstad ve şaşırmaz ve şaşırtmaz en doğru rehber olarak **Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı** tayin etmiş ve en son elçi olarak göndermiş. Biz dahi, ilmelyakîn mertebesinden aynelyakîn ve hakkalyakîn mertebelerine terakki ve tekemmül etmek üzere,

herşeyden evvel bu üstadımızdan, Hâlıkımızdan sorduğumuz suali sormaklığımız lâzım geliyor. Çünkü o zât, Hâlıkımız tarafından herbiri birer nişane-i tasdik olan bin mu'cizatıyla, Kur'ân'ın bir mu'cizesi olarak, Kur'ân'ın hak ve kelâmullah olduğunu ispat ettiği gibi; Kur'ân dahi, kırk nevi i'câz ile o zâtın bir mu'cizesi olup, onun doğru ve Resulullah olduğunu ispat ederek, ikisi beraber, biri âlem-i şehadet lisanı (bütün hayatında, bütün enbiya ve evliyanın tasdikleri altında) diğeri âlem-i gayb lisanı bütün semâvî fermanların ve kâinat hakikatlerinin tasdikleri içinde binler âyâtıyla iddia ve ispat ettikleri hakikat-i haşriye elbette güneş ve gündüz gibi bir kat'iyettedir. Evet, haşir gibi, en acip ve en dehşetli ve tavr-ı aklın haricinde bir mes'ele, ancak ve ancak böyle harika iki üstadın dersleriyle halledilir, anlaşılır.

Eski zaman peygamberleri ümmetlerine Kur'ân gibi izahat vermediklerinin sebebi, o devirler beşerin bedeviyet ve tufûliyet devri olmasıdır. İptidaî derslerde izah az olur.

Elhâsıl: Madem Cenâb-ı Hakkın ekser isimleri âhireti iktiza edip isterler; elbette o isimlere delâlet eden bütün hüccetler, bir cihette âhiretin tahakkukuna dahi delâlet ederler.

Ve madem melâikeler âhiretin ve âlem-i bekànın dairelerini gördüklerini haber veriyorlar; elbette melâike ve ruhların ve ruhaniyâtın vücut ve ubudiyetlerine şehadet eden deliller, dolayısıyla âhiretin vücuduna dahi delâlet ederler.

Ve madem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bütün hayatında vahdâniyetten sonra en daimî dâvâsı ve müddeâsı ve esası âhirettir; elbette o zâtın nübüvvetine ve sıdkına delâlet eden bütün mu'cizeleri ve hüccetleri, bir cihette, dolayısıyla âhiretin tahakkukuna ve geleceğine şehadet ederler.

Ve madem **Kur'ân'ın** dörtten birisi haşir ve âhirettir ve bin âyâtıyla onun ispatına çalışır ve onu haber verir; elbette Kur'ân'ın hakkaniyetine şehadet ve delâlet eden bütün hüccetleri ve delilleri ve burhanları, dolayısıyla âhiretin vücûduna ve tahakkukuna ve açılmasına dahi delâlet ve şehadet ederler.

İşte bak, bu rükn-ü imanî ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu gör.

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele

8.Mesele: Ahirete imanın neticeleri

Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası

Yedincide haşri çok makamattan soracaktık. Fakat Hâlıkımızın isimleriyle verdiği cevap o derece kuvvetli yakîn ve kanaat verdi ki, daha başka sorgulara ihtiyaç bırakmadığından, orada kısa kestik. Şimdi bu meselede, âhiret imanının, hem âhiretin saadetine, hem dünya saadetine dair temin ettiği faideler ve neticelerinden yüzden biri hülâsa edilecek. Saadet-i uhreviyeye ait kısmı, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın izahatı daha hiç bir beyana ihtiyaç bırakmamış. Onu ona havale ederek ve saadet-i dünyeviyeye ait kısmı izah cihetini Risale-i Nur'a bırakıp, yalnız kısa bir hülâsa ile insanın hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyesine ait yüzer neticelerinden üç-dört tanesini beyan ederiz.

- 1.Netice
- 2.Netice
- 3.Netice
- 4.Netice
- Haşr-i Cismaniye dair bir izah
- Cehenneme dair iki Nükte
- Bazı Şeair kelamların haşre delaleti

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele : 1.Netice

Birincisi

İnsan, sair hayvanata muhalif olarak, hanesiyle alâkadar olduğu misillü, dünya ile alâkadardır. Ve akaribiyle münasebettar olduğu gibi, nev-i beşer ile de ciddî ve fıtrî münasebettardır. Ve dünyada muvakkat bekàsını arzuladığı gibi, bir dâr-ı ebedîde bekàsını, aşk derecesinde arzuluyor. Ve midesinin gıda ihtiyacını temin etmeye çalıştığı gibi, dünya kadar geniş, belki ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, akıl ve kalb ve ruh ve insaniyet mideleri için tedarik etmeye fıtraten mecburdur, çabalıyor. Ve öyle arzuları ve matlapları var ki, ebedî saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor. Hattâ, Onuncu Sözde işaret edildiği gibi, bir zaman, küçüklüğümde, hayalimden sordum: “Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa, bâki fakat âdi ve meşakkatli bir vücudu mu istersin?” dedim. Baktım, ikincisini arzulayıp birincisinden “Ah!” çekti. “Cehennem de olsa bekà isterim” dedi.

İşte, madem mahiyet-i insaniyenin bir hizmetkârı olan kuvve-i hayaliyeyi bu dünya lezzetleri tatmin etmiyor; elbette gayet câmi’ mahiyet-i insaniye, ebediyetle fıtraten alâkadardır. İşte bu hadsiz arzu ve emellere bağlı olduğu halde, sermayesi bir cüz’î cüz-ü ihtiyarî ve fakr-ı mutlak bir insana, âhirete iman ne derece kuvvetli ve kâfi ve vâfi bir hazine, bir medar-ı saadet ve lezzet, bir medar-ı istimdat, bir merci ve dünyanın hadsiz gamlarına karşı bir medar-ı tesellî olduğu öyle bir meyve ve faidedir ki, onu kazanmak yolunda dünya hayatını feda etse yine ucuzdur.

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele : 2.Netice

İkinci meyvesi ve hayat-ı şahsiyeye bakan bir faidesi

Üçüncü Meselede izah edilen ve Gençlik Rehberinde bir haşiye bulunan çok ehemmiyetli bir neticedir.

Evet, her insanın, her zaman düşündüğü en ehemmiyetli endişesi, mezaristana giren kendi dostları ve akrabaları gibi o idamhaneye girmek keyfiyetidir. Birtek dostu için ruhunu feda eden o bîçare insanın, binler, belki milyonlar, milyarlar dostları ebedî bir müfarakat içinde idam olmalarını tevehhüm edip Cehennem azabından beter bir elem, o düşünmek ucundan göründüğü vakit, âhirete iman geldi, gözünü açtırdı ve perdeyi kaldırdı... “Bak” dedi. O, imanla baktı. Cennet lezzetinden haber veren bir lezzet-i ruhâniyeyi, o dostları ebedî ölümlerden ve çürümelerden kurtulup mesrurâne bir nuranî âlemde onu da bekliyorlar vaziyetinde müşahedesiyle aldı.

Risale-i Nur’da bu netice hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesiyoruz.

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele : 3.Netice

Hayat-ı şahsiyeye ait üçüncü bir faidesi

İnsanın sair zîhayatlar üstündeki tefevvuku ve rütbesi ise, yüksek seciyeleri ve cemiyetli istidatları ve küllî ubudiyetleri ve geniş vücudî daireleri itibarıyladır. Halbuki o insan hem mâdum, hem ölü, hem karanlık olan geçmiş ve gelecek zamanların ortasında sıkışmış bir kısa zaman olan hazır vaktin mikyasıyla, ölçüsüyle hamiyeti, muhabbeti, kardeşliği, insaniyeti gibi seciyeler alır.

Meselâ, eskiden tanımadığı ve ayrılıktan sonra da hiç göremeyeceği babasını, kardeşini, karısını, milletini ve vatanını sever, hizmet eder. Ve tam sadakate ve ihlâsa pek nâdir muvaffak olabilir; o nisbette kemâlâtı ve seciyeleri küçülür. Değil hayvanların en ulvîsi, belki baş aşağı, akıl cihetiyle en biçaresi ve aşağısı olmak vaziyetine düşeceği sırada, âhirete iman imdada yetişir. Mezar gibi dar zamanını, geçmiş ve gelecek zamanları içine alan pek geniş bir zamana çevirir ve dünya kadar, belki ezelden ebede kadar bir daire-i vücut gösterir.

Babasını dâr-ı saadette ve âlem-i ervahta dahi pederlik münasebetiyle ve kardeşini tâ ebede kadar uhuvvetini düşünmesiyle ve karısını Cennette dahi en güzel bir refika-i hayatı olduğunu bilmesi haysiyetiyle sever, hürmet eder, merhamet eder, yardım eder. Ve o büyük ve geniş daire-i hayatta ve vücuttaki münasebetler için olan ehemmiyetli hizmetleri, dünyanın kıymetsiz işlerine ve cüz'î garazlarına ve menfaatlerine âlet etmez. Ciddi sadakate ve samimi ihlâsa muvaffak olarak, kemâlâtı ve hasletleri, o nisbette, derecesine göre yükselmeye başlar, insaniyeti teâli eder. Hayat lezzetinde serçe kuşuna yetişmeyen o insan, bütün hayvanat üstünde, kâinatın en müntehap ve bahtiyar bir misafiri ve Sahib-i Kâinatın en mahbup ve

makbul bir abdi olmasıdır. Bu netice dahi Risale-i Nur’da hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesildi.

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele : 4.Netice

4.Netice

Dördüncü bir faidesi ki, insanın hayat-ı içtimaiyesine bakıyor

Risale-i Nur'dan Dokuzuncu Şuâda beyan edilen o neticenin bir hülâsası şudur:

Nev-i insanın dörtten birini teşkil eden çocuklar, âhiret imanıyla insanca yaşayabilirler ve insaniyetin istidatlarını taşıyabilirler. Yoksa, elîm endişeler içinde, kendini uyutturmak ve unutturmak için çocukça oyuncaklarıyla, haylâz bir hayatla yaşayacak. Çünkü, her vakit etrafında onun gibi çocukların ölmesiyle onun nazik dimağında ve ileride uzun arzuları taşıyan zayıf kalbinde ve mukavemetsiz ruhunda öyle bir tesir yapar ki, hayatı ve aklı o biçareye âlet-i azap ve işkence edeceği zamanda, âhiret imanının dersiyle, görmemek için oyuncaklar altında onlardan saklandığı o endişeler yerinde, bir sevinç ve genişlik hissederek der:

"Bu kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennetin bir kuşu oldu. Bizden daha iyi keyf eder, gezer. Ve validem öldü, fakat rahmet-i İlâhiyeye gitti, yine beni Cennette kucağına alıp sevecek ve ben de o şefkatli anneciğimi göreceğim" diye insaniyete lâyık bir tarzda yaşayabilir.

Hem insanın bir rub'unu teşkil eden ihtiyarlar, yakında hayatlarının sönmesine ve toprağa girmelerine ve güzel ve sevimli dünyalarının kapanmasına karşı tesellîyi, ancak ve ancak âhiret imanında bulabilirler. Yoksa o merhametli muhterem babalar ve fedakâr şefkatli analar, öyle bir vâveylâ-yı ruhî ve bir dağdağa-i kalbî çekeceklerdi ki, dünya onlara meyusâne bir zindan ve hayat işkenceli bir azap olurdu. Fakat âhiret imanı onlara der:

"Merak etmeyiniz. Sizin ebedî bir gençliğiniz var, gelecek ve parlak bir hayat ve nihayetsiz bir ömür sizi bekliyor. Ve zâyi ettiğiniz

evlât ve akrabalarınızla sevinçlerle görüşeceksiniz. Ve ettiğiniz bütün iyilikleriniz muhafaza edilmiş; mükâfatlarını göreceksiniz” diye, iman-ı âhiret onlara öyle bir tesellî ve inşirah verir ki; her birinin yüz ihtiyarlık birden başlarına toplansa onları meyus etmez.

Nev-i insanın üçten birisini teşkil eden gençler, hevesatları galeyanda, hissiyata mağlûp, cüretkâr akıllarını her vakit başına almayan o gençler, âhiret imanını kaybetseler ve Cehennem azabını tahattur etmezlerse, hayat-ı içtimaiyede, ehl-i namusun malı ve ırzı ve zayıf ve ihtiyarların rahatı ve haysiyeti tehlikede kalır. Bazı, bir dakika lezzeti için bir mes’ut hanenin saadetini mahveder ve bu gibi, hapiste dört beş sene azap çeker, canavar bir hayvan hükmüne geçer. Eğer iman-ı âhiret onun imdadına gelse, çabuk aklını başına alır. “Gerçi hükümet hafiyeleri beni görmüyorlar ve ben onlardan saklanabilirim. Fakat Cehennem gibi bir zindanı bulunan bir Padişah-ı Zülcelâlin melâikeleri beni görüyorlar ve fenalıklarımı kaydediyorlar. Ben başıboş değilim ve vazifedar bir yolcuyum. Ben de onlar gibi ihtiyar ve zayıf olacağım” diye, birden, zulmen tecavüz etmek istediği adamlara karşı bir şefkat, bir hürmet hissetmeye başlar. Bu mânânın dahi Risale-i Nur’da burhanlarıyla izahına iktifaen kısa kesiyoruz.

Hem nev-i beşerin ehemmiyetli bir kısmı, hastalar ve mazlumlar ve bizim gibi musibetzedeler ve fakirler ve ağır ceza alan mahpuslar, eğer iman-ı âhiret onların imdadına yetişmezse, her vakit hastalığın ihtarıyla gözü önüne gelen ölüm ve intikamını alamadığı ve namusunu elinden kurtaramadığı zâlimin mağrurâne ihaneti ve büyük musibetlerde boşu boşuna malını, evlâdını kaybetmekle gelen elîm meyusiyeti ve bir-iki dakika veya bir iki saat keyif yüzünden beş on sene böyle bir hapis azabını çekmekten gelen kederli sıkıntı, elbette o biçarelere dünyayı zindan ve hayatı bir işkenceli azaba çevirir. Eğer âhirete iman imdatlarına yetişse, birden onlar nefes alırlar; sıkıntıları, meyusiyetleri ve endişeleri ve intikam hiddetleri, derece-i imanına göre kısmen ve bazan tamamen zâil olur.

Hattâ diyebilirim ki, benim ve bir kısım kardeşlerimin bu sebepsiz hapsimizde ve dehşetli musibetimizde, eğer iman-ı âhiret yardım etmeseydi, bir gün dayanmak, ölüm kadar tesir edip bizi hayattan istifa etmeye sevk edecekti. Fakat hadsiz şükür olsun, benim canım kadar sevdiğim pek çok kardeşlerimin bu musibetten gelen elemlerini de çektiğim ve gözüm kadar sevdiğim binler Risale-i Nur risaleleri ve

benim yaldızlı ve süslü ve çok kıymettar kitaplarımın ziyaları ve ağlamalarından teessüflerini çektiğim ve eskiden beri az bir ihaneti ve tahakkümü kaldıramadığım halde; sizi kasemle temin ederim ki, iman-ı bil'âhiret nuru ve kuvveti bana öyle bir sabır ve tahammül ve tesellî ve metanet, belki mücahidâne, kârlı bir imtihan dersinde daha büyük mükâfatı kazanmak için bir şevk verdi ki, ben bu risalenin başında dediğim gibi, kendimi medrese-i Yusufiye ünvanına lâyık bir güzel ve hayırlı medresede biliyorum. Arasıra gelen hastalıklar ve ihtiyarlıktan neş'et eden titizlikler olmasaydı, mükemmel ve rahat-ı kalb ile derslerime daha ziyade çalışacaktım. Her ne ise, bu makam münasebetiyle saded harici girdi; kusura bakılmasın.

Hem her insanın küçük bir dünyası, belki küçük bir cenneti dahi kendi hanesidir. Eğer iman-ı âhiret o hanenin saadetinde hükmetmezse, o aile efradı, herbiri şefkat ve muhabbet ve alâkadarlığı derecesinde elîm endişeler ve azaplar çeker. O cenneti, cehenneme döner veyahut muvakkat eğlenceler ve sefahetlerle aklını tenvim edip uyutur. Devekuşu gibi avcıyı görür, kaçamıyor, uçamıyor. Başını kuma sokar, tâ görünmesin. Başını gaflete sokar, tâ ölüm ve zevâl ve firak onu görmesin. Divanece, muvakkat iptal-i his nev'inden bir çare bulur. Çünkü, meselâ valide, ruhunu feda ettiği evlâdını daima tehlikelere mâruz gördükçe titrer. Ve pederini ve kardeşini eksik olmayan belâlardan kurtaramayan evlâtlar, daim bir keder, bir korkaklık hisseder. Buna kıyasen, bu dağdağalı, kararsız hayat-ı dünyeviyede, o mes'ut zannedilen aile hayatı çok cihetlerle saadetini kaybeder. Ve kısacık bir hayattaki münasebet ve karâbet dahi, hakiki sadakati ve samimî ihlâsı ve garazsız bir hizmeti ve muhabbeti vermez. Ahlâk o nisbette küçülür, belki sukut eder.

Eğer âhirete iman o haneye girse, birden ışıklandıracak. Ortalarındaki münasebet ve şefkat ve karâbet ve muhabbet, kısacık bir zaman ölçüsüyle değil, belki dâr-ı âhirette, saadet-i ebediyede dahi o münasebetlerin devamı ölçüsüyle samimî hürmet eder, sever, şefkat eder, sadakat eder, kusurlarına bakmaz gibi ahlâk yükseklenir. Hakikî insaniyet saadeti o hanede başlar inkişafa.

Bu mânâ dahi hüccetlerle Risale-i Nur'da beyanına binaen kısa kesildi.

Hem herbir şehir kendi ahalisine geniş bir hanedir. Eğer iman-ı âhiret o büyük aile efradında hükmetmezse, güzel ahlâkın esasları olan ihlâs, samimiyet, fazilet, hamiyet, fedakârlık, rıza-yı İlâhî, sevab-ı uhrevî yerine garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, tasannu, riya, rüşvet, aldatmak gibi haller meydan alır. Zâhirî âsâyiş ve insaniyet altında anarşistlik ve vahşet mânâları hükmeder; o hayat-ı şehriye zehirlenir. Çocuklar haylâzlığa, gençler sarhoşluğa, kavîler zulme, ihtiyarlar ağlamaya başlarlar.

Buna kıyasen, memleket dahi bir hanedir ve vatan dahi bir millî ailenin hanesidir. Eğer iman-ı âhiret bu geniş hanelerde hükmetse, birden samimî hürmet ve ciddî merhamet ve rüşvetsiz muhabbet ve muavenet ve hilesiz hizmet ve muaşeret ve riyâsız ihsan ve fazilet ve enâniyetsiz büyüklük ve meziyet o hayatta inkişafa başlarlar.

Çocuklara der: “Cennet var, haylazlığı bırak.” Kur’ân dersiyle temkin verir.

Gençlere der: “Cehennem var, sarhoşluğu bırak.” Aklı başlarına getirir.

Zâlime der: “Şiddetli azap var, tokat yiyeceksin.” Adalete başını eğdirir.

İhtiyarlara der: “Senin elinden çıkmış bütün saadetlerinden çok yüksek ve daimî bir uhrevî saadet ve taze, bâki bir gençlik seni bekliyorlar. Onları kazanmaya çalış.” Ağlamasını gülmeye çevirir.

Bunlara kıyasen, cüz’î ve küllî herbir taifede hüsn-ü tesirini gösterir, ışıklandırır. Nev-i beşerin hayat-ı içtimaiyesiyle alâkadar olan içtimaiyyun ve ahlâkıyyûnların kulakları çınlasın! İşte, iman-ı âhiretin binler faidelerinden, işaret ettiğimiz beş altı nümunelerine sairleri kıyas edilse, kat’î anlaşılır ki, iki cihanın ve iki hayatın medar-ı saadeti yalnız imandır.

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele

Haşr-i Cismaniye dair bir izah

Risale-i Nur'da, Yirmi Sekizinci Sözde ve başka risalelerinde, haşrin cismaniyeti cihetinde gelen zayıf şüphelere kuvvetli cevaplarına iktifaen burada yalnız bir kısa işaretle deriz ki:

Esmâ-i İlâhiyenin en cemiyetli âyinesi cismâniyettedir. Ve hilkat-i kâinattaki makàsıd-ı İlâhiyenin en zengini ve faal merkezi cismaniyettedir. Ve ihsanat-ı Rabbâniyenin en çok çeşitleri ve rengârenkleri cismaniyettedir. Ve beşerin ihtiyacat dilleriyle Hâlıkına karşı dualarının ve teşekküratının en kesretli tohumları yine cismaniyettedir. Mâneviyat ve ruhâniyat âlemlerinin en mütenevvi çekirdekleri yine cismaniyettedir.

Bunlara kıyasen, yüzer küllî hakikatler cismaniyette temerküz ettiğinden, Hâlık-ı Hakîm, zemin yüzünde cismaniyeti çoğaltmak ve mezkûr hakikatlere mazhar eylemek için, öyle sür'atli ve dehşetli bir faaliyetle kàfile kàfile arkasına mevcudata vücut giydirir, o meşhere gönderir. Sonra onları terhis eder, başkalarını gönderir. Mütemadiyen kâinat fabrikasını işlettirir. Cismanî mahsulâtı dokuyup, zemini âhirete ve Cennete bir fidanlık bahçesi hükmüne getirir. Hattâ insanın cismânî midesini memnun etmek için o midenin hâl diliyle bekàsına dair duasını kemâl-i ehemmiyetle dinleyip kabul ederek fiilen cevap vermek için, hadsiz ve hesapsız ve yüz binler tarzlarda ve binler çeşit çeşit lezzetlerde gayet san'atlı taamları ve gayet kıymetli nimetleri cismaniyete ihzar etmek, bedahetle ve şeksiz gösterir ki, dâr-ı âhirette Cennetin en çok ve en mütenevvi lezzetleri cismanîdir. Ve saadet-i ebediyenin en ehemmiyetli ve herkesin istediği ve ünsiyet ettiği nimetleri cismanîdir.

Acaba hiçbir cihet-i ihtimali ve imkânı var mı ki, bu âdi midenin hal diliyle bekà duasını kabul edip nihayetsiz mu'cizatlı maddî taamlarla onu minnettar ederek, her vakit tesadüfsüz, kastî olarak

fiilen cevap veren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Kerîm, kâinatın en ehemmiyetli neticesi ve arzın halifesi ve o Hâlıkın güzidesi ve perestişkârı olan nev-i insanın insaniyet mide-i kübrâsı ile küllî ve yüksek ve daima arzu ettiği ve ünsiyet ettiği ve fıtraten istediği cismanî lezzetleri, dâr-ı bekàda verilmesine dair hadsiz umumî dualları kabul olmasın ve haşr-i cismânî ile fiilen cevap verilmesin, onu ebedî minnettar etmesin? Adeta sineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin! Ve âdi bir neferin kemâl-i ehemmiyetle techizatına baksın; orduya hiç bakmasın, ehemmiyet vermesin! Bu yüz derece muhal ve bâtıldır.

Evet, وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ[1] âyetinin sarahat-i kat'iyesiyle, insan, en ziyade ünsiyet ettiği ve dünyada nümunesini tatmış olduğu cismanî lezzetleri Cennete lâyık bir tarzda görecek, tadacak. Ve lisan, göz ve kulak gibi âzâların ettikleri hâlis şükürler ve hususî ibadetlerin mükâfatları, o uzuvlara mahsus cismânî lezzetler ile verilecektir. Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, o derece cismanî lezzetleri sarih bir surette beyan eder ki, başka te'villerle mânâ-yı zâhirîyi kabul etmemek imkân haricindedir.

İşte, iman-ı âhiretin meyveleri ve neticeleri gösteriyorlar ki, nasıl ki âzâ-yı insanîden midenin hakikati ve ihtiyacatı, taamların vücuduna kat'î delâlet eder; öyle de, insanın hakikati ve kemâlâtı ve fıtrî ihtiyacatı ve ebedî arzuları ve iman-ı âhiretin mezkûr netice ve faidelerini isteyen hakikatleri ve istidatları daha kat'î olarak âhirete ve Cennete ve cismanî bâki lezzetlere delâlet ve tahakkuklarına şehadet ettiği gibi, bu kâinatın hakikat-i kemâlâtı ve mânidar tekvînî âyâtı ve insaniyetin mezkûr hakikatlerle alâkadar bütün hakikatleri, dâr-ı âhiretin vücuduna ve tahakkukuna ve haşrin gelmesine ve Cennet ve Cehennemin açılmasına delâlet ve şehadet ettiklerini, Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Onuncu ve Yirmi Sekizinci (iki makamı), Yirmi Dokuzuncu Sözler ve Dokuzuncu Şuâ ve Münacât risaleleri hüccetlerle, parlak ve şüphe bırakmaz bir tarzda ispat etmişler. Onlara havale ederek bu uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

1.)Orada canların çekeceği, gözlerin zevk alacağı herşey vardır. (Zuhruf Sûresi, 43:71)

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele

Cehenneme dair beyanat-ı Kur'âniye o kadar vâzıh ve zâhirdir ki, başka izahata ihtiyaç bırakmamış. Yalnız bir iki zayıf şüpheyi izale edecek iki üç nükteyi, tafsilini Risale-i Nur'a havale edip gayet kısa bir hülâsasını beyan edeceğiz.

Birinci Nükte

Cehennem fikri, geçmiş iman meyvelerinin lezzetlerini korkusuyla kaçırmıyor. Çünkü, hadsiz rahmet-i Rabbâniye, o korkan adama der: "Bana gel, tevbe kapısıyla gir. Tâ Cehennemin vücudu, değil korkutmak, belki sana Cennetin lezzetlerini tam bildirsin ve senin ve hukuklarına tecavüz edilen hadsiz mahlûkatın intikamlarını alsın, sizi keyiflendirsin."

Eğer sen dalâlette boğulup çıkamıyorsan, yine Cehennemin vücudu bin derece idam-ı ebedîden hayırlıdır ve kâfirlere de bir nevi merhamettir. Çünkü insan, hattâ yavrulu hayvanat dahi, akrabasının ve evlâdının ve ahbabının lezzetleriyle ve saadetleriyle lezzetlenir, bir cihette mes'ut olur. Şu halde, sen ey mülhid, dalâletin itibariyle ya idam-ı ebedî ile ademe düşeceksin veya Cehenneme gireceksin. Şerr-i mahz olan adem ise, senin bütün sevdiklerin ve saadetleriyle memnun ve bir derece mes'ut olduğun umum akraba ve asıl ve neslin, seninle beraber idam olmasından, binler derece Cehennemden ziyade senin ruhunu ve kalbini ve mahiyet-i insaniyeni yandırır. Çünkü Cehennem olmazsa Cennet de olmaz. Herşey senin küfrünle ademe düşer. Eğer sen Cehenneme girsen, vücut dairesinde kalsan, senin sevdiklerin ve akrabaların ya Cennette mes'ut veya vücut dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar. Demek, herhalde Cehennemin vücûduna taraftar olmak sana lâzımdır. Cehennem aleyhinde bulunmak ademe taraftar olmaktır ki, hadsiz dostlarının saadetlerinin hiç olmasına taraftarlıktır.

Evet, Cehennem ise, hayr-ı mahz olan daire-i vücudun Hâkim-i Zülcelâlinin hakîmâne ve âdilâne bir hapishane vazifesini gören dehşetli ve celâlli bir mevcut ülkesidir. Hapishane vazifesini de görmekle beraber, başka pek çok vazifeleri var. Ve pek çok

hikmetleri ve âlem-i bekàya ait hizmetleri var. Ve zebâni gibi pek çok zîhayatın celâldarâne meskenleridir.

İkinci Nükte

Cehennemin vücudu ve şiddetli azabı, hadsiz rahmete ve hakiki adalete ve israfsız, mizanlı hikmete zıddiyeti yoktur. Belki rahmet ve adalet ve hikmet, onun vücudunu isterler. Çünkü, nasıl bin mâsumların hukukunu çiğneyen bir zâlimi cezalandırmak ve yüz mazlum hayvanları parçalayan bir canavarı öldürmek, adalet içinde mazlumlara bin rahmettir. Ve o zâlimi affetmek ve canavarı serbest bırakmak, birtek yolsuz merhamete mukàbil, yüzer biçarelere yüzer merhametsizliktir.

Aynen öyle de, Cehennem hapsine girenlerden olan kâfir-i mutlak, küfrüyle hem esmâ-i İlâhiyenin hukukuna inkâr ile tecavüz, hem o esmâya şehadet eden mevcudatın şehadetlerini tekzip ile hukuklarına tecavüz ve mahlûkatın o esmâya karşı tesbihkârâne yüksek vazifelerini inkâr etmekle hukuklarına tecavüz ve kâinatın gaye-i hilkati ve bir sebeb-i vücudu ve bekàsı olan tezâhür-ü rububiyet-i İlâhiyeye karşı ubûdiyetlerle mukabelelerini ve âyinedarlıklarını tekzip ile hukukuna bir nevi tecavüz ettiği haysiyetiyle öyle azîm bir cinayet, bir zulümdür ki, affa kàbiliyeti kalmaz, [1] إِنَّ اللهَ لاَيَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ âyetinin tehdidine müstehak olur. Onu Cehenneme atmamak, bir yersiz merhamete mukàbil, hukuklarına taarruz edilen hadsiz dâvâcılara hadsiz merhametsizlikler olur. İşte o dâvâcılar Cehennemin vücudunu istedikleri gibi, izzet-i celâl ve azamet-i kemâl dahi kat'î isterler.

Evet, nasıl bir serseri âsi ve raiyete tecavüz eden bir adam, oranın izzetli hâkimine dese, "Beni hapse atamazsın ve yapamazsın" diye izzetine dokunsa, elbette o şehirde hapis olmasa da o edepsiz için bir hapis yapacak, onu içine atacak. Aynen öyle de, kâfir-i mutlak, küfrüyle izzet-i celâline şiddetle dokunuyor. Ve azamet-i kudretine inkâr ile dokunduruyor. Ve kemâl-i rububiyetine tecavüzüyle ilişiyor. Elbette Cehennemin pek çok vazifeler için pek çok esbab-ı mucibesi ve vücudunun hikmetleri olmasa da, öyle

kâfirler için bir Cehennemi halk etmek ve onları içine atmak, o izzet ve celâlin şe'nidir.

Hem mahiyet-i küfür dahi Cehennemi bildirir. Evet, nasıl ki imanın mahiyeti eğer tecessüm etse, lezzetleriyle bir cennet-i hususiye şekline girebilir ve Cennetten bu noktadan gizli haber verir. Aynen öyle de, Risale-i Nur'da delilleriyle ispat ve baştaki meselelerde dahi işaret edilmiş ki, küfrün ve bilhassa küfr-ü mutlakın ve nifakın ve irtidadın öyle karanlıklı ve dehşetli elemleri ve mânevî azapları var, eğer tecessüm etse, o mürted adama bir hususî cehennem olur ve büyük Cehennemden bu cihette gizli haber verir. Ve bu fidanlık dünya mezraasındaki hakikatçikler âhirette sümbüller vermesi noktasında bu zehirli çekirdek, o zakkum ağacına işaret eder, "Ben onun bir mâyesiyim," der. "Ve beni kalbinde taşıyan bedbaht için o zakkum ağacının bir hususi nümunesi, benim meyvem olur."

Madem küfür hadsiz hukuka bir tecavüzdür; elbette hadsiz bir cinayettir. Öyle ise hadsiz bir azaba müstehak eder. Madem bir dakika katl, on beş sene cezada (sekiz milyona yakın dakikada) hapis azabını çekmesini adalet-i beşeriye kabul edip maslahata ve hukuk-u âmmeye muvafık görür. Elbette bir küfür bin katl kadar olması cihetiyle, bir dakika küfr-ü mutlak, sekiz milyara yakın dakikalarda azap çekmesi, o kanun-u adalete muvafık geliyor. Bir sene ömrünü o küfürde geçiren, iki trilyon sekiz yüz seksen milyara yakın dakikada azaba müstehak ve [2] خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا sırrına mazhar olur.

Her ne ise... Kur'ân-ı Hakîmin Cennet ve Cehennem hakkındaki mu'cizâne izahatı ve Kur'ân'ın tefsiri ve ondan gelen Risale-i Nur'un Cennet ve Cehennemin vücutlarına dair hüccetleri, daha başka beyana ihtiyaç bırakmamışlar.

[3] وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ اِنَّ [4] عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا اِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرّاً وَمُقَامًا

gibi pek çok âyetlerin ve başta Resul-i Ekrem (a.s.m.) ve umum peygamberler ve ehl-i hakikatın, her vakit dualarında en ziyade,

اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ.. نَجِّنَا مِنَ النَّارِ.. خَلِّصْنَا [5] مِنَ النَّارِ

ve vahiy ve şuhuda binaen onlarca kat'iyet kesb eden *"Cehennemden bizi hıfz eyle"* demeleri gösteriyor ki, nev-i beşerin en büyük meselesi Cehennemden kurtulmaktır. Ve kâinatın pek çok ehemmiyetli ve muazzam ve dehşetli bir hakikati Cehennemdir ki, bir kısım o ehl-i şuhud ve keşif ve tahkik onu müşahede eder. Ve bir kısmı tereşşuhatını ve gölgelerini görür, dehşetinden feryat ederler, *"Bizi ondan kurtar"* derler.

Evet, bu kâinatta hayır-şer, lezzet-elem, ziya-zulmet, hararet-bürudet, güzellik-çirkinlik, hidayet-dalâlet birbirine karşı gelmesi ve içine girmesi, pek büyük bir hikmet içindir. Çünkü şer olmazsa hayır bilinmez. Elem olmazsa lezzet anlaşılmaz. Zulmetsiz ziya, ehemmiyeti olmaz. Soğukla, hararetin dereceleri tahakkuk eder. Çirkinlikle, hüsnün tek bir hakikati, bin hakikat ve binler çeşit hüsün mertebeleri vücut bulur. Cehennemsiz, Cennetin pek çok lezzetleri gizli kalır. Bunlara kıyasen, herşey, bir cihette zıddıyla bilinebilir. Ve birtek hakikatı, sümbül verip çok hakikatler olur.

Madem bu karışık mevcudat dâr-ı fâniden dâr-ı bekàya akıp gidiyor. Elbette, nasıl ki hayır, lezzet, ışık, güzellik, iman gibi şeyler Cennete akar; öyle de, şer, elem, karanlık, çirkinlik, küfür gibi zararlı maddeler Cehenneme yağar. Ve bu mütemadiyen çalkanan kâinatın selleri o iki havza girer, durur.

Kerametli Yirmi Dokuzuncu Sözün âhirindeki remizli nüktelerine havale ederek kısa kesiyoruz.

Ey bu medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım!

Bu dehşetli haps-i ebedîden kurtulmanın kolayı, çaresi, bu dünyevî hapsimizden istifade ederek, elimiz mecburiyetle yetişmeyen çok günahlardan kurtulduğumuzla beraber, eski günahlardan tevbe edip farzlarımızı edâ ederek herbir saat bu hapisteki ömrümüzü bir gün ibadet hükmüne getirmekle o ebedî hapisten necatımız ve o nuranî cennete girmemiz için en iyi bir fırsattır. Bu fırsatı kaçırırsak, dünyamız ağladığı gibi âhiretimiz dahi ağlayacak [6] خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ tokadını yiyeceğiz.

1.)Muhakkak ki Allah, Kendisine ortak koşulmasını affetmez. (Nisâ Sûresi, 4:48)
2.)Onlar orada ebedî olarak kalıcıdırlar. (Nisâ Sûresi, 4:169)
3.)Göklerin ve yerin yaratılışını tefekkür ederler. ‘Bu kâinatı boş yere yaratmadın, ey Rabbimiz,’ derler. ‘Seni bütün noksanlardan tenzih ederiz. Sen de bizi Cehennem ateşinin azâbından koru. (Âl-i İmran Sûresi, 3:191)
4.)Ey Rabbimiz Cehennem azâbını bizden uzaklaştır. Onun azâbı dâimî bir helâktır. Gerçekten de orası ne kötü bir durak, ne kötü bir konaktır! (Furkan Sûresi, 25:64-65)
5.)Bizi ateşten koru.. Bizi ateşten kurtar.. Bizi ateşten halas eyle..
6.)O dünyada da, âhirette de ziyana uğramıştır. (Hac Sûresi, 22:11)

Sualar : 11.Sua : 8.Mesele

Bazı Şeair kelamların haşre delaleti

Bu makam yazıldığı zaman Kurban Bayramı geldi.

اَللهُ اَكْبَرُ .. اَللهُ اَكْبَرُ .. اَللهُ اَكْبَرُ lerle nev-i beşerin beşten birisine, üç yüz milyon insanlara birden [1] اَللهُ اَكْبَرُ dedirmesi; koca küre-i arz, büyüklüğü nisbetinde o اَللهُ اَكْبَرُ kelime-i kudsiyesini semâvâttaki seyyarat arkadaşlarına işittiriyor gibi, yirmi binden ziyade hacıların Arafat'ta ve iydde beraber birden اَللهُ اَكْبَرُ demeleri, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bin üç yüz sene evvel âl ve sahabeleriyle söylediği ve emrettiği اَللهُ اَكْبَرُ kelâmının bir nevi aks-i sadâsı olarak, rububiyet-i İlâhiyenin Rabbü'l-Arz ve Rabbü'l-Âlemîn azamet-i ünvanıyla küllî tecellisine karşı geniş ve küllî bir ubûdiyetle bir mukabeledir diye tahayyül ve his ve kanaat ettim.

Sonra, acaba bu kelâm-ı kudsînin bizim meselemizle dahi münasebeti var mı diye tahattur ettim. Birden hatıra geldi ki:

Başta bu kelâm olarak sâir **bâkiyat-ı salihat** ünvanını taşıyan [2] لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ve [3] اَلْحَمْدُ لِلهِ ve [4] سُبْحَانَ اللهِ gibi şêairden çok kelâmlar cüz'î ve küllî, meselemizi ihtar ve tahakkukuna işaret ederler.

Meselâ; اَللهُ اَكْبَرُ in bir vech-i mânâsı Cenâb-ı Hakkın kudreti ve ilmi herşeyin fevkinde büyüktür; hiçbir şey daire-i ilminden çıkamaz, tasarruf-u kudretinden kaçamaz ve kurtulamaz. Ve korktuğumuz en büyük şeylerden daha büyüktür. Demek haşri getirmekten ve bizi ademden kurtarmaktan ve saadet-i ebediyeyi vermekten daha büyüktür. Her acip ve tavr-ı aklın haricindeki herşeyden daha büyüktür ki,

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ إِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [5]

âyetinin sarahat-i kat'iyesiyle, nev'i beşerin haşri ve neşri, birtek nefsin icadı kadar o kudrete kolay gelir. Bu mânâ itibarıyledir ki, darb-ı mesel hükmünde büyük musibetlere ve büyük maksatlara karşı, herkes "Allah büyüktür, Allah büyüktür" der, kendine tesellî ve kuvvet ve nokta-i istinat yapar.

Evet, nasıl ki Dokuzuncu Sözde, bu kelime iki arkadaşıyla bütün ibâdâtın fihristesi olan namazın çekirdekleri ve hülâsaları ve içinde ve tesbihatında tekrar ile namazın mânâsını takviye için سُبْحَانَ اللهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَللهُ اَكْبَرُ üç muazzam hakikatlere ve insanın kâinatta gördüğü medar-ı hayret, medar-ı şükran ve medar-ı azamet ve kibriyâ, acip ve güzel ve büyük, pek çok fevkalâde şeylerden aldığı hayret ve lezzet ve heybetten neş'et eden suallerine pek kuvvetli cevap verdiği gibi, On Altıncı Sözün âhirinde izah edilen şu: Nasıl bir nefer, bayramda bir müşir ile beraber huzur-u padişaha girer; sair vakitte, zabitinin makamıyla onu tanır. Aynen öyle de, her adam hacda bir derece velîler gibi Cenâb-ı Hakkı Rabbû'l-Arz ve Rabbû'l-Âlemîn ünvanı ile tanımaya başlar. Ve o kibriya mertebeleri kalbine açıldıkça, ruhunu istilâ eden mükerrer ve hararetli hayret suallerine yine اَللهُ اَكْبَرُ tekrarıyla umumuna cevap verdiği misillü, On Üçüncü Lemanın âhirinde izahı bulunan ki, şeytanların en ehemmiyetli desiselerini köküyle kesip cevab-ı kat'î veren yine Allahu ekber olduğu gibi, bizim âhiret hakkındaki suâlimize de kısa fakat kuvvetli cevap verdiği misillü,

اَلْحَمْدُ لِلهِ cümlesi dahi haşri ihtar edip ister. Bize der: “Mânâm âhiretsiz olmaz. Çünkü, ezelden ebede kadar her kimden ve her kime karşı bütün hamd ve şükür ona mahsustur, ifade ettiğimden, bütün nimetlerin başı ve nimetleri hakikî nimet yapan ve bütün zîşuuru ademin hadsiz musibetlerinden kurtaran, yalnız saadet-i ebediye olabilir ve benim o küllî mânâma mukabele eder.”

Evet, her mü’min, namazlardan sonra, hergün hiç olmazsa yüz elliden ziyade اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ şer’an demesi ve mânâsı da, ezelden ebede kadar bir hadsiz geniş hamd ve şükrü ifade etmesi, ancak ve ancak saadet-i ebediyenin ve Cennetin peşin bir fiyatı ve muaccel bir bahasıdır. Ve dünyanın kısa ve fâni elemlerle âlûde olan nimetlerine münhasır olmaz ve mahsus değil; ve onlara da, ebedî nimetlere vesile olmaları cihetiyle bakar, şükreder. سُبْحَانَ اللهِ kelime-i kudsiyesi ise, Cenâb-ı Hakkı şerikten, kusurdan, noksaniyetten, zulümden, aczden, merhametsizlikten, ihtiyaçtan ve aldatmaktan ve kemâl ve cemâl ve celâline muhalif olan bütün kusurattan takdis ve tenzih etmek mânâsıyla, saadet-i ebediyeyi ve celâl ve cemâl ve kemâl-i saltanatının haşmetine medar olan dâr-ı âhireti ve ondaki Cenneti ihtar edip delâlet ve işaret eder. Yoksa, sâbıkan ispat edildiği gibi, saadet-i ebediye olmazsa, hem saltanatı, hem kemâli, hem celâl, hem cemâl, hem rahmeti, kusur ve noksan lekeleriyle lekedar olurlar.

İşte bu üç kudsî kelimeler gibi, [6] بِسْمِ اللهِ ve لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ve sâir kelimat-ı mübareke, herbiri erkân-ı imaniyenin birer çekirdeği ve bu zamanda keşfedilen et hülâsası ve şeker hülâsası gibi, hem erkân-ı imaniyenin, hem Kur’ân hakikatlarının hülâsaları ve bu üçü namazın çekirdekleri oldukları gibi, Kur’ân’ın dahi çekirdekleri ve parlak bir kısım sûrelerin başlarında pırlanta gibi görünmeleri ve çok sünûhatı tesbihatta başlayan Risale-i Nur’un dahi hakiki madenleri ve esasları ve hakikatlerinin çekirdekleridirler. Ve velâyet-i Ahmediye ve ubudiyet-i

Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm cihetinde, öyle bir daire-i zikirde, namazdan sonraki tesbihatta bir tarîkat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) virdidirler ki, her namaz vaktinde yüz milyondan ziyade mü'minler beraber, o halka-i kübrâ-yı zikirde, ellerinde tesbihler سُبْحَانَ اللهِ otuz üç, اَلْحَمْدُ لِلهِ otuz üç, اَللهُ اَكْبَرُ otuz üç defa tekrar ederler.

İşte böyle gayet muhteşem bir halka-i zikirde, sabıkan beyan ettiğimiz gibi, hem Kur'ân'ın, hem imanın, hem namazın hülâsaları ve çekirdekleri olan üç kelime-i mübarekeyi namazdan sonra otuzüçer defa okumak ne kadar kıymettar ve sevaplı olduğunu elbette anladınız.

Bu risalenin başında Birinci Meselesi namaza dair güzel bir ders olduğu gibi, hiç düşünmediğim halde, adeta ihtiyarsız olarak, onun âhiri de namaz tesbihatına dair ehemmiyetli bir ders oldu.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى اِنْعَامِهِ [7]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [8]

اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Allah en büyüktür.
2.)Allahtan başka ilah yoktur.
3.)Hamd Allaha mahsustur.
4.)Allah her türlü kusurdan münezzehtir.
5.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, sadece tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
6.)Allahın adıyla..
7.)Verdiği nimetler üzerine Allah'a hamd olsun.
8.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 11.Sua : 9.Mesele

Dokuzuncu Mesele

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ﴿2﴾
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَنُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ

ilâ âhiri'l-âye...

Bu âyet-i ecma' ve âlâ ve ekberin bir küllî ve uzun nüktesini beyan etmeye, bir dehşetli mânevî suâl ve bir azametli ve İlâhî bir nimetin inkişafından neş'et eden bir hal sebebiyet verdiler. Şöyle ki:

Mânen ruha geldi: Neden bir cüz-ü hakikat-ı imaniyeyi inkâr eden kâfir olur ve kabul etmeyen Müslüman olmaz? Halbuki, Allah ve âhirete iman, birer güneş gibi o karanlığı izale etmek lâzım geliyor. Hem neden bir rükün ve hakikat-i imaniyeyi inkâr eden mürted olur, küfr-ü mutlaka düşer ve kabul etmeyen İslâmiyetten çıkar? Halbuki sair erkân-ı imaniyeye imanı varsa, onu küfr-ü mutlaktan kurtarmak lâzım geliyor.

Elcevap: İman, altı rüknünden çıkan öyle bir vahdânî hakikattir ki, tefrik kabul etmez. Ve öyle bir küllîdir ki, tecezzî kaldırmaz. Ve öyle bir külldür ki, kabil-i inkısam olmazlar. Çünkü, herbir rükn-ü imanî, kendini ispat eden hüccetleriyle, sair erkân-ı imaniyeyi ispat eder. Herbiri herbirisine gayet kuvvetli bir hüccet-i âzam olur. Öyle ise, bütün erkânı bütün delilleriyle sarsmayan bir fikr-i bâtıl, hakikat nazarında birtek rüknü, belki bir hakikati iptal edip inkâr edemez. Belki adem-i kabul perdesi altında gözünü kapamakla, bir küfr-ü inadî yapabilir.

Git gide küfr-ü mutlaka düşer, insaniyeti mahvolur; hem maddî, hem mânevî Cehenneme gider. İşte biz bu makamda, gayet muhtasar işaretlerle ve Meyve Risalesinde haşrin ispatında, sair erkân-ı imaniye haşri de ispat ettiklerini kısacık hülâsalarla beyanı gibi, bu makamda dahi mücmel fezleke ve muhtasar hülâsalarla, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle bu nükte-i âzam Altı Noktada beyan edilecek.

- 1.Nokta: İman-ı Billahın, diğer rükünleri isbat etmesi
- 2.Nokta: Bütün peygamber ve kitapların davasının esası imandır.
- 3.Nokta: İmanın azametli nimetiyet ciheti

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2.) Peygamber, kendisine Rabbinden indirilen Kur'ân'ı tasdik edip ona îmân etti. Mü'minler de onunla beraber îmân ettiler. Onların hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine îmân etti. Onlar, 'Biz Allah'ın peygamberlerinden hiçbirini ayırmayız; birine inandığımız gibi hepsine de inanırız' diyerek îmân getirdiler. (Bakara Sûresi, 2:285)

Sualar : 11.Sua : 9.Mesele : 1.Nokta

1.Nokta: İman-ı Billahın, diğer rükünleri isbat etmesi

Birinci Nokta

İman-ı billâh, kendi hüccetleriyle hem sair rükünlerini, hem iman-ı bil'âhireti ispat eder ki, Meyve Risalesinin Yedinci Meselesinde güzelce göstermiş. Evet, bu hadsiz kâinatı bir saray, bir şehir, bir memleket gibi bütün levazımıyla idare eden ve mizan ve intizam dairesinde çeviren ve hikmetlerle değiştiren ve zerrâtı ve seyyaratı ve sinekleri ve yıldızları birer muntazam ordu gibi beraber techiz ve idare eden ve emir ve iradesi dairesinde mütemadiyen bir ulvî manevra içinde talim ve tavzifatla faaliyete ve seyir ü cevelâna ve ubudiyetkârâne bir resm-i küşada ve seyahate getiren ezelî ve bâki bir saltanat-ı rububiyet ve ebedî ve daimî bir hâkimiyet-i ulûhiyet, hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ve hiçbir ihtimal var mı ki, o ebedî ve sermedî ve bâki ve daimî saltanatın bâki bir makarrı ve daimî bir medarı ve sermedî bir mazharı olan dâr-ı âhiret olmasın? Bin defa hâşâ!

Demek Cenâb-ı Hakkın saltanat ve rububiyeti ve—Yedinci Meselede beyan edildiği gibi—ekser isimleri ve vücub-u vücudunun hüccetleri, âhirete şehadet ederler ve isterler. Ve bu kutb-u imanî ne kadar kuvvetli bir nokta-i istinadı var; gör, bil, görür gibi inan.

Hem nasıl iman-ı billâh âhiretsiz olmaz; öyle de, Onuncu Sözde kısa işaretlerle beyan edildiği gibi, hiçbir cihette mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki, ulûhiyet ve mâbudiyetin tezahürü için bu kâinatı öyle bir mücessem kitab-ı Samedânî ki, her sahifesi bir kitap kadar ve her satırı bir sahife kadar mânâları ifade eder ve öyle cismânî bir Kur'ân-ı Sübhânî ki, herbir âyet-i tekvîniyesi ve herbir kelimesi, hattâ herbir noktası, herbir harfi birer mu'cize hükmündedir ve öyle muhteşem ve içi hadsiz âyâtla ve mânidar nakışlarla tezyin

edilmiş bir mescid-i Rahmânîdir ki, herbir köşesinde bir tâife, bir nevi ibadet-i fıtriye ile iştigal eder bir şekilde halk eden bir Allah, bir Mâbud-u bil'Hak, o kitab-ı kebîrin mânâlarını ders verecek üstadları ve o Kur'ân-ı Samedânînin âyetlerini tefsir edecek müfessirleri elçi olarak göndermesin ve o mescid-i ekberde hadsiz tarzlarda ibadet edenlere imamları tayin etmesin ve o üstadlara ve müfessirlere ve imamlara fermanları vermesin? Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem cemâl-i rahmetini ve hüsn-ü şefkatini ve kemâl-i rububiyetini zîşuurlara göstermek ve onları şükre ve hamde sevk etmek için bu kâinatı öyle bir ziyafetgâh ve bir teşhirgâh ve öyle bir seyrangâh ki, hadsiz çeşit çeşit, leziz nimetler ve gayet antika, hadsiz harika san'atlar içinde dizilmiş bir tarzda halk eden bir Sâni-i Rahîm ve Kerîm, hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki, o ziyafetgâhtaki zîşuur mahlûklarla konuşmasın ve onlara o nimetlere mukàbil elçileri vasıtasıyla vazife-i teşekküriyeyi ve tezahür-ü rahmetine ve sevdirmesine karşı vazife-i ubudiyeti bildirmesin. Hâşâ, binler hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür: Bir Sâni san'atını sever, beğendirmek ister, hattâ ağızların bin çeşit zevklerini nazara alması delâletiyle, takdir ve tahsinlerle karşılanmak arzu eder ve herbir san'atıyla kendini hem tanıttırmak, hem sevdirmek, hem bir çeşit mânevî cemâlini göstermek ister bir tarzda bu kâinatı antika san'atlarla süslendirdiği halde kâinattaki zîhayatın kumandanları olan insanlara onların büyüklerinden bir kısmıyla konuşup elçi olarak göndermesin; güzel san'atları takdirsiz ve fevkalâde hüsn-ü esmâsı tahsinsiz ve tanıttırması ve sevdirmesi mukabelesiz kalsın? Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem bütün zîhayatın ihtiyacat-ı fıtriyeleri için dualarına ve hâl diliyle edilen bütün ilticalara ve arzulara vakti vaktine, kast ve ihtiyar ve iradeyi gösterir bir tarzda hadsiz in'âmlarıyla ve nihayetsiz ihsanatıyla fiilen ve halen sarih bir surette konuşan bir Mütekellim-i Alîm, hiç mümkün müdür, hiç akıl kabul eder mi, en cüz'î bir zîhayat ile fiilen ve halen konuşsun ve tam derdine derman yetiştiren ihsanıyla derdini dinlesin ve ihtiyacını görsün ve bilsin; ve bütün kâinatın en müntehap neticesi ve arzın halifesi ve ekser mahlûkat-ı arziyenin kumandanları olan insanların mânevî reisleriyle görüşmesin? Onlarla, belki her zîhayatla fiilen ve halen konuştuğu

gibi, onlarla kavlen ve kelâmen konuşmasın ve onlara fermanları ve suhuf ve kitapları göndermesin? Hâşâ, hadsiz hâşâ!

Demek, iman-ı billâh, kat'iyetiyle ve hadsiz hüccetleriyle وَبِكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ yani *"peygamberlere ve mukaddes kitaplara imanı"* ispat eder.

Hem hiç bir cihet-i imkânı var mı ve hiç akıl kabul eder mi ki, bütün masnuatıyla kendini tanıttırana ve sevdirene ve teşekküratı fiilen ve halen isteyene mukàbil, kâinatı velveleye veren hakikat-i Kur'âniye ile Zülcelâl o San'atkârı ekmel bir tarzda tanıyıp ve tanıttırıp ve sevip ve sevdirip ve teşekkür edip ve ettirip ve

سُبْحَانَ اللهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَللهُ اَكْبَرُ [1]

lerle küre-i arzı semâvâta işittirecek derecede konuşturup ve kara ve denizleri cezbeye getirecek bir vaziyetle, bin üç yüz sene zarfında nev-i beşerin kemiyeten beşten birisini ve keyfiyeten ve insaniyeten yarısını arkasına alıp o Hâlıkın bütün tezahürat-ı rububiyetine geniş ve küllî bir ubudiyetle mukabele eden ve bütün makàsıd-ı İlâhiyesine karşı Kur'ân'ın sûreleriyle kâinata ve asırlara bağıran, ders veren, dellâllık eden ve nev-i insanın şerefini ve kıymetini ve vazifesini gösteren ve bin mu'cizatıyla tasdik edilen Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, en müntehap mahlûku ve en mükemmel elçisi ve en büyük resûlü olmasın? Hâşâ ve kellâ, yüz bin defa hâşâ!

Demek, [2] اَشْهَدُ اَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ hakikati, bütün hüccetleriyle [3] وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ hakikatini ispat eder.

Hem hiç imkân var mı ki, bu kâinatın Sânii, mahlûkatını yüz bin dillerle birbiriyle konuştursun ve onların konuşmalarını işitsin ve bilsin ve kendisi konuşmasın? Hâşâ!

Hem hiç akıl kabul eder mi ki, kâinattaki makàsıd-ı İlâhiyesini bir fermanla bildirmesin? Ve muammâsını açacak ve "Mahlûkat ne

yerden geliyorlar? Ve ne yere gidecekler? Ve niçin böyle kàfile kàfile arkasında buraya gelip bir parça durup geçiyorlar?” diye üç dehşetli sual-i umumîye hakiki cevap verecek Kur’ân gibi bir kitabı göndermesin? Hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, on üç asrı ışıklandıran ve her saatte yüz milyon lisanlarda kemâl-i hürmetle gezen ve milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetiyle yazılan ve nev-i beşerin keyfiyeten kısm-ı âzamını kanunlarıyla idare eden ve nefislerini ve ruhlarını ve kalblerini ve akıllarını terbiye ve tezkiye ve tasfiye ve talim eden ve Risale-i Nur’da kırk vech-i i’cazı ispat edilen ve kırk taife ve tabaka-i nâsa ve her tabakaya karşı bir nevi i’câzını gösterdiği kerametli ve harikalı On Dokuzuncu Mektupta beyan olunan ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm bin mu’cizatıyla onun bir mu’cizesi olarak hak kelâmullah olduğu kat’î ispat edilen Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, hiçbir cihette imkânı var mı ki, o Mütekellim-i Ezelî ve o Sâni-i Sermedînin kelâmı ve fermanı olmasın? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

Demek, iman-ı billâh, bütün hüccetleriyle, Kur’ân’ın kelâmullah olduğunu ispat ediyor.

Hem hiç mümkün müdür ki, zeminin yüzünü mütemadiyen zîhayatlarla doldurup boşaltan ve kendini tanıttırmak ve ibadet ve tesbihat ettirmek için bu dünyamızı zîşuurlarla şenlendiren bir Sultan-ı Zülcelâl, semâvâtı ve yıldızları boş ve hâli bıraksın; onlara münasip ahâliyi yaratıp, o semâvî saraylarda iskân etmesin ve saltanat-ı rububiyetini en büyük memleketinde hademesiz, haşmetsiz, memursuz, elçisiz, yâversiz, nâzırsız, seyircisiz, âbidsiz, raiyetsiz bıraksın? Hâşâ, melekler sayısınca hâşâ!

Hem hiçbir cihette imkânı var mı ki, bu kâinatı öyle bir kitap tarzında yazar ki, herbir ağacın bütün tarihçe-i hayatını bütün çekirdeklerinde kaydeden ve herbir otun ve çiçeğin bütün vazife-i hayatiyesini bütün tohumlarında yazan ve herbir zîşuurun bütün sergüzeşte-i hayatiyesini hardal gibi küçük kuvve-i hafızasında gayet mükemmel yazdıran ve bütün mülkünde ve devâir-i saltanatında her ameli ve her hâdiseyi müteaddit fotoğraflarla alarak muhafaza eden ve rububiyetin en ehemmiyetli bir esası olan adalet, hikmet ve rahmetinin tecellîleri ve tahakkukları için koca Cennet ve Cehennemi

ve sırat ve mizan-ı ekberi yaratan bir Hâkim-i Hakîm ve bir Alîm-i Rahîm, insanların kâinatı alâkadar eden amellerini yazdırmasın ve mücâzât ve mükâfat için fiillerini kaydettirmesin ve seyyiat ve hasenatlarını kaderin levhalarında yazmasın? Hâşâ, kaderin Levh-i Mahfuzunda yazılan harfleri adedince hâşâ!

Demek, iman-ı billâh hakikatı, hüccetleriyle hem melâikeye iman, hem kadere iman hakikatlerini dahi kat'î ispat eder. Güneş gündüzü ve gündüz güneşi gösterdiği gibi, imanın rükünleri birbirini ispat ederler.

1.)Allah her türlü kusurdan münezzehtir.
•Hamd Allaha mahsustur.
•Allah en büyüktür.
2.)Ben şehadet ederim ki; Allahtan başka ilah yoktur.
3.)Ve ben şehadet ederim ki; Muhammed onun resulüdür.

Sualar : 11.Sua : 9.Mesele : 2.Nokta

2.Nokta: Bütün peygamber ve kitapların davasının esası imandır.

İkinci Nokta

Başta Kur'ân, bütün semâvî kitaplar ve suhuflar ve başta Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olarak, bütün peygamberler (aleyhimüsselâm), bütün dâvâları beş altı esas üzerine dönüyorlar, mütemadiyen o esasları ders vermeye ve ispat etmeye çalışıyorlar. Onların peygamberliklerine ve doğruluklarına şehadet eden bütün hüccetler ve deliller, o esaslara bakıyorlar. Onların hakkaniyetlerine kuvvet veriyorlar. O esaslar ise, iman-ı billâh ve iman-ı bil'âhiret ve sâir rükünlere imandır.

Demek imanın altı rüknü birbirlerinden ayrılmaları mümkün değildir. Herbirisi umumunu ispat eder, ister, iktiza eder. O altı, öyle bir küll ve küllîdir ki, tecezzî kabul etmez ve inkısamı imkân hâricindedir. Nasıl ki, kökü göklerde tûbâ ağacı gibi, herbir dalı, herbir meyvesi, herbir yaprağı, o koca ağacın küllî, tükenmez hayatına dayanıyor. O kuvvetli ve güneş gibi zâhir o hayatı inkâr edemeyen, birtek muttasıl yaprağın hayatını inkâr edemez. Eğer etse, o ağaç, dalları ve meyveleri ve yaprakları sayısınca o münkiri tekzip edecek, susturacak. Öyle de, iman, altı rükünleriyle aynı vaziyettedir.

Bu makamın başında, altı nokta ve herbir nokta dahi beş nükte olarak altı erkân-ı imaniyeyi, otuz altı nüktede beyan etmek niyet edilmişti. Ve baştaki dehşetli suale izahatla cevap vermek murad etmiştim. Fakat bazı ârızalar meydan vermediler. Tahmin ederim ki, Birinci Nokta kâfi bir mikyas olmasından, daha, zekîlere ziyade izaha ihtiyaç kalmadı. Ve tam anlaşıldı ki, bir Müslüman bir hakikat-ı imaniyeyi inkâr etse, küfr-ü mutlaka düşer. Çünkü, başka dinlerin icmallerine mukàbil İslâmiyette tam izahat verilmiş, rükünler birbiriyle

zincirlenmiş. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımayan, tasdik etmeyen bir Müslüman, Allah'ı da sıfâtıyla daha tanımaz ve âhireti bilmez. Bir Müslümanın imanı o kadar kuvvetli ve sarsılmaz hadsiz hüccetlere dayanıyor ki, inkârda hiçbir özür kalmıyor, âdeta akıl kabulde mecbur oluyor.

Sualar : 11.Sua : 9.Mesele : 3.Nokta

3.Nokta: İmanın azametli nimetiyet ciheti

Üçüncü Nokta

Bir zaman Elhamdülillâh dedim, onun hadsiz geniş mânasına mukàbil gelecek bir nimet aradım. Birden bu cümle hatıra geldi:

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى الْاِيمَانِ بِاللهِ، وَعَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ، وَعَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَعَلَى صِفَاتِهِ، وَاَسْمَائِهِ، حَمْدًا بِعَدَدِ تَجَلِّيَاتِ اَسْمَائِهِ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ [1]

Ben de baktım, tam mutabıktır. Şöyle ki: ……

1.)“Allah’a iman için ve vahdâniyeti için ve vücub-u vücudu için ve sıfâtı ve esmâsı için, ezelden ebede bütün esmâsının tecelliyâtı adedince Ona hamd olsun.

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele

Onuncu Mesele

Emirdağ Çiçeği

Kur'ân'da olan tekrarata gelen itirazlara karşı gayet kuvvetli bir cevaptır.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gerçi bu Mesele, perişan vaziyetimden müşevveş ve letafetsiz olmuş. Fakat o müşevveş ibare altında çok kıymetli bir nevi i'câzı kat'î bildim. Maatteessüf ifadeye muktedir olamadım. Her ne kadar ibaresi sönük olsa da, Kur'ân'a ait olmak cihetiyle, hem ibadet-i tefekküriye, hem kudsî, yüksek, parlak bir cevherin sadefidir. Yırtık libasına değil, elindeki elmasa bakılsın. Eğer münasipse 'Onuncu Mesele' yapınız. Değilse, sizin tebrik mektuplarınıza mukàbil bir mektup kabul ediniz. Hem bunu gayet hasta ve perişan ve gıdasız, bir iki gün Ramazan'da mecburiyetle, gayet mücmel ve kısa ve bir cümlede pek çok hakikatleri ve müteaddit hüccetleri derc ederek yazdım. Kusura bakılmasın. **(Haşiye)**

Haşiye: Denizli Hapsinin meyvesine Onuncu Mesele olarak Emirdağı'nın ve bu Ramazan-ı Şerifin nurlu bir küçük çiçeğidir. Tekrarat-ı Kur'âniyenin bir hikmetini beyanla ehl-i dalâletin ufûnetli ve zehirli evhamlarını izale eder.

•Tekrarat-ı Kuraniyenin hikmetleri
•Mekki ve Medeni surelerin farkı
•1.Sual: Kur'anın cüzi bir hadiselerde yüksek Fezlekeleri
•2.Sual: Kur'anın Ahiret ve Tevhidi çokca ispatının hikmeti

•Hatime: İki Haşiyedir
•Husrevin Mektubu

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele

Tekrarat-ı Kuraniyenin hikmetleri

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ramazan-ı Şerifte Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânı okurken, Risale-i Nur'a işaretleri Birinci Şuâda beyan olunan otuz üç âyetten hangisi gelse bakıyorum ki, o âyetin sahifesi ve yaprağı ve kıssası dahi Risale-i Nur'a ve şakirtlerine, kıssadan hisse almak noktasında bir derece bakıyor. Hususan Sûre-i Nur'dan âyâtü'n-nur, on parmakla Risale-i Nur'a baktığı gibi, arkasındaki âyet-i zulümat dahi muarızlarına tam bakıyor ve ziyade hisse veriyor. Adeta o makam, cüz'iyetten çıkıp külliyet kesb eder. Ve bu asırda o küllînin tam bir ferdi Risale-i Nur ve şakirtleridir diye hissettim.

Evet, Kur'ân'ın hitabı, evvelâ Mütekellim-i Ezelînin rububiyet-i âmmesinin geniş makamından, hem nev-i beşer, belki kâinat namına muhatap olan zâtın geniş makamından, hem umum nev-i beşer ve benî Âdemin bütün asırlarda irşadlarının gayet vüs'atli makamından, hem dünya ve âhiretin, arz ve semâvâtın, ezel ve ebedin ve Hâlık-ı Kâinatın rububiyetine ve bütün mahlûkatın tedbirine dair kavânin-i İlâhiyenin gayet yüksek ihatalı beyanatının geniş makamından aldığı vüs'at ve ulviyet ve ihâta cihetiyle, o hitap öyle bir yüksek i'câz ve şümûl gösterir ki, ders-i Kur'ân'ın, muhataplarından en kesretli taife olan tabaka-i avâmın basit fehimlerini okşayan zâhirî ve basit mertebesi dahi, en ulvî tabakayı da tam hissedar eder. Güya kıssadan yalnız bir hisse ve bir hikâye-i tarihiyeden bir ibret değil, belki bir küllî düsturun efradı olarak her asra ve her tabakaya hitap ederek taze nazil oluyor. Ve bilhassa çok tekrarla [1] اَلظَّالِمِينَ اَلظَّالِمِينَ .. deyip tehditleri ve zulümlerinin cezası olan musibet-i semâviye ve arziyeyi şiddetle beyanı, bu asrın emsalsiz

zulümlerine, kavm-i Âd ve Semûd ve Fir’avunun başlarına gelen azaplarla baktırıyor. Ve mazlum ehl-i imana, İbrahim ve Mûsâ Aleyhimesselâm gibi enbiyanın necatlarıyla tesellî veriyor.

Evet, nazar-ı gaflet ve dalâlette vahşetli ve dehşetli bir ademistan ve elîm ve mahvolmuş bir mezaristan olan bütün geçmiş zaman ve ölmüş karnlar ve asırlar, canlı birer sahife-i ibret ve baştan başa ruhlu, hayattar bir acip âlem ve mevcut ve bizimle münasebetdar bir memleket-i Rabbâniye sûretinde, sinema perdeleri gibi kâh bizi o zamanlara, kâh o zamanları yanımıza getirerek her asra ve her tabakaya gösterip yüksek bir i’câz ile dersini veren Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, aynı i’câz ile, nazar-ı dalâlette câmid, perişan, ölü, hadsiz bir vahşetgâh olan ve firak ve zevâlde yuvarlanan bu kâinatı bir kitab-ı Samedânî, bir şehr-i Rahmânî, bir meşher-i sun’-i Rabbânî olarak o câmidâtı canlandırarak birer vazifedar suretinde birbiriyle konuşturup ve birbirinin imdadına koşturup nev-i beşere ve cin ve meleğe hakikî ve nurlu ve zevkli hikmet dersleri veren bu Kur’ân-ı Azîmüşşan elbette her harfinde on ve yüz ve bazen bin ve binler sevap bulunması; ve bütün cin ve ins toplansa onun mislini getirememesi; ve bütün benî Âdemle ve kâinatla tam yerinde konuşması; ve her zaman milyonlar hâfızların kalblerinde zevkle yazılması; ve çok tekrarla ve kesretli tekraratıyla usandırmaması; ve çok iltibas yerleri ve cümleleriyle beraber çocukların nazik ve basit kafalarında mükemmel yerleşmesi; ve hastaların ve az sözden müteessir olan ve sekeratta olanların kulağında mâ-i zemzem misillü hoş gelmesi gibi kudsî imtiyazları kazanır. Ve iki cihanın saadetlerini kendi şakirtlerine kazandırır.

Ve tercümanın ümmiyet mertebesini tam riayet etmek sırrıyla, hiçbir tekellüf ve hiçbir tasannu ve hiçbir gösterişe meydan vermeden selâset-i fıtriyesini ve doğrudan doğruya semadan gelmesini ve en kesretli olan tabaka-i avâmın basit fehimlerini tenezzülât-ı kelâmiye ile okşamak hikmetiyle, en ziyade sema ve arz gibi en zâhir ve bedihî sahifeleri açıp o âdiyat altındaki hârikulâde mu’cizat-ı kudretini ve mânidar sutûr-u hikmetini ders vermekle lûtf-u irşadda güzel bir i’caz gösterir. Tekrarı iktiza eden dua ve dâvet ve zikir ve tevhid kitabı dahi olduğunu bildirmek sırrıyla, güzel, tatlı tekraratıyla birtek cümlede ve birtek kıssada ayrı ayrı çok mânâları, ayrı ayrı muhatap tabakalarına tefhim etmekte ve cüz’î ve âdi bir

hâdisede en cüz’î ve ehemmiyetsiz şeyler dahi nazar-ı merhametinde ve daire-i tedbir ve iradesinde bulunmasını bildirmek sırrıyla tesis-i İslâmiyette ve tedvin-i şeriatta Sahabelerin cüz’î hâdiselerini dahi nazar-ı ehemmiyete almasında, hem küllî düsturların bulunması, hem umumî olan İslâmiyetin ve şeriatın tesisinde o cüz’î hâdiseler, çekirdekler hükmünde çok ehemmiyetli meyveleri verdikleri cihetinde de bir nevi i’câz gösterir.

Evet, ihtiyacın tekerrürüyle tekrarın lüzumu haysiyetiyle, yirmi sene zarfında pek çok mükerrer suallere cevap olarak ayrı ayrı çok tabakalara ders veren ve koca kâinatı parça parça edip kıyamette şeklini değiştirerek, dünyayı kaldırıp onun yerine azametli âhireti kuracak ve zerrattan yıldızlara kadar bütün cüz’iyat ve külliyatı tek bir Zâtın elinde ve tasarrufunda bulunduğunu ispat edecek ve kâinatı ve arz ve semâvâtı ve anâsırı kızdıran ve hiddete getiren nev-i beşerin zulümlerine, kâinatın netice-i hilkati hesabına gazab-ı İlâhîyi ve hiddet-i Rabbâniyeyi gösterecek hadsiz, harika ve nihayetsiz, dehşetli ve geniş bir inkılâbın tesisinde, binler netice kuvvetinde bazı cümleleri ve hadsiz delillerin neticesi olan bir kısım âyetleri tekrar etmek, değil bir kusur, belki gayet kuvvetli bir i’caz ve gayet yüksek bir belâğat ve mukteza-yı hâle gayet mutabık bir cezâlettir, bir fesâhattir.

Meselâ, birtek âyet iken yüz on dört defa tekrar edilen [2] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ cümlesi, Risale-i Nur’un On Dördüncü Lem’asında beyan edildiği gibi, Arşı ferş ile bağlayan ve kâinatı ışıklandıran ve her dakika herkes ona muhtaç olan öyle bir hakikattir ki, milyonlar defa tekrar edilse yine ihtiyaç var. Değil yalnız ekmek gibi hergün, belki hava ve ziya gibi her dakika ona ihtiyaç ve iştiyak vardır.

Hem meselâ, Sûre-i طٰسٓمٓ de sekiz defa tekrar edilen şu

إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ [3]

âyeti, o sûrede hikâye edilen peygamberlerin necatlarını ve kavimlerinin azaplarını, kâinatın netice-i hilkati hesabına ve

rububiyet-i âmmenin nâmına o binler hakikat kuvvetinde olan âyeti tekrar ederek izzet-i Rabbâniye, o zâlim kavimlerin azabını ve rahîmiyet-i İlâhiye dahi enbiyanın necatlarını iktiza ettiğini ders vermek için binler defa tekrar olsa yine ihtiyaç ve iştiyak var ve i’cazlı, îcazlı bir ulvî belâğattır.

Hem meselâ, Sûre-i Rahmân’da tekrar edilen

فَبِأَيِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ [4]

âyeti ile Sûre-i Mürselât’ta

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ [5]

âyeti, cin ve nev-i beşerin, kâinatı kızdıran ve arz ve semâvâtı hiddete getiren ve hilkat-ı âlemin neticelerini bozan ve haşmet-i saltanat-ı İlâhiyeye karşı inkâr ve istihfafla mukabele eden küfür ve küfranlarını ve zulümlerini ve bütün mahlûkatın hukuklarına tecavüzlerini asırlara ve arz ve semâvâta tehditkârâne haykıran bu iki âyet, böyle binler hakikatlerle alâkadar ve binler mesele kuvvetinde olan bir ders-i umumîde binler defa tekrar edilse yine lüzum var ve celâlli bir îcaz ve cemâlli bir i’câz-ı belâğattır.

Hem meselâ, Kur’ân’ın hakiki ve tam bir nevi münâcâtı ve Kur’ân’dan çıkan bir çeşit hülâsası olan Cevşenü’l-Kebîr namındaki münâcât-ı Peygamberîde (a.s.m.) yüz defa

سُبْحَانَكَ يَا لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ [6]
اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا، اَجِرْنَا، نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

cümlesinin tekrarında, tevhid gibi kâinatça en büyük hakikat ve mahlûkatın rububiyete karşı tesbih ve tahmid ve takdis gibi üç muazzam vazifesinden en ehemmiyetli vazifesi ve şekavet-i ebediyeden kurtulmak gibi nev-i insanın en dehşetli meselesi ve ubudiyet ve acz-i beşerin en lüzumlu neticesi bulunması cihetiyle, binler defa tekrar edilse yine azdır.

İşte tekrarat-ı Kur’âniye bu gibi metin esaslara bakıyor. Hattâ bazen bir sahifede iktiza-yı makam ve ihtiyac-ı ifham ve belâğat-ı beyan cihetiyle yirmi defa sarîhan ve zımnen tevhid hakikatini ifade

eder; değil usanç, belki kuvvet ve şevk ve halâvet verir. Risalei'n-Nur'da, tekrarat-ı Kur'âniye ne kadar yerinde ve münasip ve belâğatça makbul olduğu, hüccetleriyle beyan edilmiş.

1.) Zulmedenler.. Zulmedenler..
2.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.) Rabbin ise, şüphesiz ki, kudreti herşeye galip olan ve rahmeti herşeyi kuşatan Allah'tır. (Şuarâ Sûresi, 26:9)
4.) Ey insanlar ve cinler, Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? (Rahmân Sûresi, 55:13)
5.) Yazıklar olsun o gün yalanlayanlara! (Mürselât Sûresi, 77:15)
6.) Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yok ki bize imdat etsin. El-aman, el-aman! Bizi azap ateşinden ve Cehennemden halâs et, kurtar ve bize necat ver.

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele

Mekki ve Medeni surelerin farkı

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın Mekkiye sûreleriyle, Medine sûreleri belâğat noktasında ve i'caz cihetinde ve tafsil ve icmal vechinde birbirinden ayrı olmasının sırrı ve hikmeti şudur ki:

Mekke'de, birinci safta muhatap ve muarızları, Kureyş müşrikleri ve ümmîleri olduğundan, belâğatça kuvvetli bir üslûb-u âlî ve i'cazlı, muknî, kanaat verici bir icmal; ve tespit için tekrar lâzım geldiğinden, ekseriyetçe Mekkiye sûreleri erkân-ı imaniyeyi ve tevhidin mertebelerini gayet kuvvetli ve yüksek ve i'cazlı bir îcaz ile ifade ve tekrar ederek, mebde' ve meâdı, Allah'ı ve âhireti, değil yalnız bir sahifede, bir âyette, bir cümlede, bir kelimede, belki bazan bir harfte ve takdim, tehir ve târif ve tenkir ve hazf ve zikir gibi heyetlerde öyle kuvvetli ispat eder ki, ilm-i belâğatın dâhî imamları hayretle karşılamışlar. Risalei'n-Nur ve bilhassa Kur'ân'ın kırk vech-i i'câzını icmalen ispat eden Yirmi Beşinci Söz zeyilleriyle beraber ve Kur'ân'ın nazmındaki vech-i i'câzı hârika bir tarzda beyan ispat eden Arabî Risalei'n-Nur'dan İşârâtü'l-İ'câz tefsiri bilfiil göstermişler ki, Mekkî olan sûre ve âyetlerde en âlî bir üslûb-u belâğat ve en yüksek bir i'câz-ı îcâzî vardır.

Amma, Medîne sûre ve âyetlerde, birinci safta muhatap ve muarızlar; Allah'ı tasdik eden Yahudi ve Nasârâ gibi ehl-i kitap olduğundan, mukteza-yı belâğat ve irşad ve mutabık-ı makam ve halin lüzumundan sade ve vâzıh ve tafsilli bir üslûpla ehl-i kitaba karşı dinin yüksek usûlünü ve imanın rükünlerini değil, belki medar-ı ihtilaf olan şeriatın ve ahkâmın ve teferruatın ve küllî kanunların menşeleri ve sebepleri olan cüz'iyatın beyanı lâzım geldiğinden, o Medîne sûre ve âyetlerde, ekseriyetçe tafsil ve izah ve sade üslûpla beyanat içinde, Kur'ân'a mahsus emsalsiz bir tarz-ı beyanla, birden o cüz'î teferruat hâdisesi içinde yüksek, kuvvetli bir fezleke, bir

hâtime, bir hüccet ve o cüz'î hâdise-i şer'iyeyi küllîleştiren ve imtisâlini iman-ı billâh ile temin eden bir cümle-i tevhidiye ve esmâiye ve uhreviyeyi zikreder, o makamı nurlandırır, ulvîleştirir, küllîleştirir.

Risale-i Nur, âyetlerin âhirlerinde ekseriyetle gelen

إِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1]

إِنَّ اللهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ [2]

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [3]

وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ [4]

gibi tevhidi ve âhireti ifade eden fezlekeler ve hâtimelerde ne kadar yüksek bir belâğat ve meziyetler ve cezâletler ve nükteler bulunduğunu, Yirmi Beşinci Sözün İkinci Şûlesinin İkinci Nurunda o fezleke ve hâtimelerin pek çok nüktelerinden ve meziyetlerinden on tanesini beyan ederek, o hülâsalarda bir mu'cize-i kübrâ bulunduğunu muannidlere de ispat etmiş.

Evet, Kur'ân, o teferruat-ı şer'iye ve kavânin-i içtimaiyenin beyanı içinde birden muhatabın nazarını en yüksek ve küllî noktalara kaldırıp, sade üslûbu bir ulvî üslûba ve şeriat dersinden tevhid dersine çevirerek, Kur'ân'ı, hem bir kitab-ı şeriat ve ahkâm ve hikmet, hem bir kitab-ı akîde ve iman ve zikir ve fikir ve dua ve dâvet olduğunu gösterip, her makamda çok makàsıd-ı irşadiye-i Kur'âniyeyi ders vermesiyle Mekkiye âyetlerin tarz-ı belâğatlarından ayrı ve parlak mu'cizâne bir cezâlet izhar eder. Bazan iki kelimede, meselâ, [5] رَبُّ الْعَالَمِينَ ve [6] رَبُّكَ de, رَبُّكَ tabiriyle ehadiyeti ve [5] رَبُّ الْعَالَمِينَ ile vâhidiyeti bildirir, ehadiyet içinde vâhidiyeti ifade eder.

Hattâ bir cümlede, bir zerreyi bir gözbebeğinde gördüğü ve yerleştirdiği gibi, güneşi dahi aynı âyetle, aynı çekiçle göğün gözbebeğinde yerleştirir ve göğe bir göz yapar.

Meselâ, [7] خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَٱلاَرْضَ âyetinden sonra

[8] يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى اللَّيْلِ

âyetinin akabinde وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ der. *"Zemin ve göklerin haşmet-i hilkatinde kalbin dahi hâtırâtını bilir idare eder"* der, tarzında bir beyanat cihetiyle o sade ve ümmiyet mertebesini ve avâmın fehmini nazara alan basit ve cüz'î muhavere, o tarz ile ulvî ve câzibedar ve umumî ve irşadkâr bir mükâlemeye döner.

1.)Muhakkak ki Allah herşeye hakkıyla kàdirdir. (Bakara Sûresi, 2:20)
2.)Şüphesiz ki Allah herşeyi hakkıyla bilir. (Ankebut sûresi, 29:62)
3.)Onun kudreti herşeye galiptir; O herşeyi hikmetle yapar. (Rum Sûresi, 30:27)
4.)Onun kudreti herşeye galiptir, O çok bağışlayıcıdır. (Rum Sûresi, 30:5)
5.)Âlemlerin Rabbi.
6.)Rabbin.
7.)Yeri ve göğü yaratan Odur. (Hadîd Sûresi, 57:4)
8.)O geceyi gündüze, gündüzü de geceye geçirir. (Hadîd Sûresi, 57:6)

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele : 1.Sual

1.Sual: Kur'anın cüzi bir hadiselerde yüksek Fezlekeleri

Bir sual: “Bazen ehemmiyetli bir hakikat sathî nazarlara görünmediğinden ve bazı makamlarda cüz’î ve âdi bir hâdiseden yüksek bir fezleke-i tevhidi veya küllî bir düsturu beyan etmekte münasebet bilinmediğinden, bir kusur tevehhüm edilir. Meselâ, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm kardeşini bir hile ile alması içinde

وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ [1]

diye gayet yüksek bir düsturun zikri belâğatça münasebeti görünmüyor. Bunun sırrı ve hikmeti nedir?”

Elcevap: Herbiri birer küçük Kur’ân olan ekser uzun sûrelerde ve mutavassıtlarda ve çok sahife ve makamlarda yalnız iki üç maksat değil, belki Kur’ân, mahiyeti hem bir kitab-ı zikir ve iman ve fikir, hem bir kitab-ı şeriat ve hikmet ve irşad gibi, çok kitapları ve ayrı ayrı dersleri tazammun ederek rububiyet-i İlâhiyenin herşeye ihatasını ve haşmetli tecelliyatını ifade etmek cihetiyle, kâinat kitab-ı kebîrinin bir nevi kıraati olan Kur’ân, elbette her makamda, hattâ bazen bir sahifede çok maksatları takiben marifetullahtan ve tevhidin mertebelerinden ve iman hakikatlerinden ders verdiği haysiyetiyle, öbür makamda, meselâ zâhirce zayıf bir münasebetle başka bir ders açar ve o zayıf münasebete çok kuvvetli münasebetler iltihak ederler, o makama gayet mutabık olur, mertebe-i belâğatı yükselir.

1.)Her bilenin üzerinde daha iyi bilen biri vardır. (Yûsuf Sûresi, 12:7)

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele : 2.Sual

2.Sual: Kur'anın Ahiret ve Tevhidi çokca ispatının hikmeti

İkinci bir sual: “Kur’ân’da sarîhan ve zımnen ve işareten, âhiret ve tevhidi ve beşerin mükâfat ve mücâzâtını binler defa ispat edip nazara vermenin ve her sûrede, her sahifede, her makamda ders vermenin hikmeti nedir?”

Elcevap: Daire-i imkânda ve kâinatın sergüzeştine ait inkılâplarda ve emanet-i kübrayı ve hilâfet-i arziyeyi omuzuna alan nev-i beşerin şekavet ve saadet-i ebediyeye medar olan vazifesine dair en ehemmiyetli, en büyük, en dehşetli meselelerinden, en azametlilerini ders vermek ve hadsiz şüpheleri izale etmek ve gayet şiddetli inkârları ve inatları kırmak cihetinde, elbette o dehşetli inkılâpları tasdik ettirmek ve o inkılâplar azametinde büyük ve beşere en elzem ve en zaruri meseleleri teslim ettirmek için, Kur’ân, binler defa değil, belki milyonlar defa onlara baktırsa yine israf değil ki, milyonlar kere tekrarla o bahisler Kur’ân’da okunur, usanç vermez, ihtiyaç kesilmez. Meselâ,

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ [1]

âyetinin gösterdiği müjde-i saadet-i ebediye hakikati, bîçare beşere her dakika kendini gösteren hakikat-i mevtin, *“Hem insanı, hem dünyasını, hem bütün ahbabını idam-ı ebedîsinden kurtarıp ebedî bir saltanatı kazandırır”* dediğinden milyarlar defa tekrar edilse ve kâinat kadar ehemmiyet verilse, yine israf olmaz, kıymetten düşmez.

İşte bu çeşit hadsiz kıymettar meseleleri ders veren ve kâinatı bir hane gibi değiştiren ve şeklini bozan dehşetli inkılâpları tesis etmekte

iknaa ve inandırmaya ve ispata çalışan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, elbette sarîhan ve zımnen ve işareten binler defa o meselelere nazar-ı dikkati celbetmek, değil israf, belki ekmek, ilâç, hava ve ziya gibi birer hâcet-i zaruriye hükmünde ihsanını tazelendirir.

Hem meselâ,

اِنَّ الْكَافِرِينَ .. فِى نَارِ جَهَنَّمْ [2]
وَالظَّالِمِينَ .. لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ [3]

gibi tehdit âyetlerini Kur’ân gayet şiddet ve hiddetle ve gayet kuvvet ve tekrarla zikretmesinin hikmeti ise, Risale-i Nur’da kat’î ispat edildiği gibi, beşerin küfrü, kâinatın ve ekser mahlûkatın hukukuna öyle bir tecavüzdür ki, semâvâtı ve arzı kızdırıyor ve anâsırı hiddete getirip tufanlarla o zâlimleri tokatlıyor.

اِذَا اُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِىَ [4]
تَفُورُ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ

âyetinin sarahatiyle, o zâlim münkirlere Cehennem öyle öfkeleniyor ki, hiddetinden parçalanmak derecesine geliyor. İşte böyle bir cinayet-i âmmeye ve hadsiz bir tecavüze karşı beşerin küçüklük ve ehemmiyetsizliği noktasında değil, belki zâlimâne cinayetinin azametine ve kâfirâne tecavüzünün dehşetine karşı, Sultan-ı Kâinat kendi raiyetinin hukukunun ehemmiyetini ve o münkirlerin küfür ve zulmündeki nihayetsiz çirkinliğini göstermek hikmetiyle, fermanında gayet hiddet ve şiddetle o cinayeti ve cezasını değil bin defa, belki milyonlar ve milyarlarla tekrar etse, yine israf ve kusur değil ki, bin seneden beri yüzer milyon insanlar hergün usanmadan kemâl-i iştiyakla ve ihtiyaçla okurlar.

Evet, hergün, her zaman, herkes için bir âlem gider, taze bir âlemin kapısı kendine açılmasından, o geçici herbir âlemini nurlandırmak için ihtiyaç ve iştiyakla Lâ ilâhe illâllah cümlesini binler defa tekrar ile o değişen perdelere ve âlemlere herbirisine bir Lâ ilâhe illâllah’ı bir lâmba yaptığı gibi, öyle de, o kesretli, geçici perdeleri ve tazelenen seyyar kâinatları karanlıklandırmamak ve âyine-i hayatında in’ikâs eden suretlerini çirkinleştirmemek ve

lehinde şahit olabilen o misafir vaziyetleri aleyhine çevirmemek için, o cinayetlerin cezalarını ve Padişah-ı Ezelînin şiddetli ve inatlarını kıran tehditlerini, her vakit Kur'ân'ı okumakla tahattur edip ve nefsin tuğyanından kurtulmaya çalışmak hikmetiyle, Kur'ân gayet mânidar tekrar eder. Ve bu derece kuvvet ve şiddet ve tekrarla tehdidat-ı Kur'âniyeyi hakikatsız tevehhüm etmekten, şeytan bile kaçar. Onları dinlemeyen münkirlere Cehennem azabı ayn-ı adalettir, diye gösterir.

Hem meselâ, Asâ-yı Mûsâ gibi çok hikmetler ve faideleri bulunan kıssa-i Mûsâ'nın (a.s.) ve sair enbiyanın kıssalarını çok tekrarında, risalet-i Ahmediyenin (a.s.m.) hakkaniyetine bütün enbiyanın nübüvvetlerini hüccet gösterip, *"Onların umumunu inkâr edemeyen, bu zâtın risaletini hakikat noktasında inkâr edemez"* hikmetiyle; ve herkes her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya muktedir ve muvaffak olamadığından, herbir uzun ve mutavassıt sûreyi birer küçük Kur'ân hükmüne getirmek için, ehemmiyetli erkân-ı imaniye gibi o kıssaları tekrar etmesi, değil israf, belki mukteza-yı belâğattır ve hâdise-i Muhammediye, bütün benî Âdemin en büyük hâdisesi ve kâinatın en azametli meselesi olduğunu ders vermektir.

Evet, Kur'ân'da Zât-ı Ahmediyeye en büyük makam vermek ve dört erkân-ı imaniyeyi içine almakla Lâ ilâhe illâllah rüknüne denk tutulan Muhammedun Resulullah risalet-i Muhammediye kâinatın en büyük hakikati ve zât-ı Ahmediye bütün mahlûkatın en eşrefi ve hakikat-i Muhammediye tabir edilen küllî şahsiyet-i mâneviyesi ve makam-ı kudsîsi, iki cihanın en parlak bir güneşi olduğuna ve bu hârika makama liyakatine dair pekçok hüccetleri ve emareleri, kat'î bir surette Risale-i Nur'da ispat edilmiş. Binden birisi şudur ki: Es-sebebu ke'l-fâil düsturuyla, bütün ümmetinin bütün zamanlarda işlediği hasenatın bir misli onun defter-i hasenatına girmesi ve bütün kâinatın hakikatlerini, getirdiği nurla nurlandırması, değil yalnız cin, ins, melek ve zîhayatı, belki kâinatı semâvât ve arzı minnettar eylemesi ve istidat lisanıyla nebatatın duaları ve ihtiyac-ı fıtrî diliyle hayvanatın duaları, gözümüz önünde bilfiil kabul olmasının şehadetiyle, milyonlar, belki ruhanîlerle beraber milyarlar fıtrî ve reddedilmez duaları makbul olan sulehâ-yı ümmeti hergün o zâta salât ve selâm ünvanı ile rahmet duaları ve mânevî kazançlarını en evvel o zâta bağışlamaları ve bütün ümmetçe okunan Kur'ân'ın üç yüzbin hurufunun herbirisinde on sevaptan tâ yüz, tâ bin hasene ve

meyve vermesinden, yalnız kıraat-i Kur’ân cihetiyle defter-i a’mâline hadsiz nurlar girmesi haysiyetiyle, o zâtın şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikat-i Muhammediye (a.s.m.) istikbâlde bir şecere-i tûbâ-i Cennet hükmünde olacağını Allâmü’l-Guyûb bilmiş ve görmüş, o makama göre Kur’ân’ında o azîm ehemmiyeti vermiş ve fermanında ona tebaiyeti ve sünnet-i seniyyesine ittibâ ile şefaatine mazhariyeti en ehemmiyetli bir mesele-i insaniye göstermiş ve o haşmetli şecere-i tûbânın bir çekirdeği olan şahsiyet-i beşeriyetini ve bidayetteki vaziyet-i insaniyesini ara sıra nazara almasıdır.

İşte Kur’ân’ın tekrar edilen hakikatleri bu kıymette olduğundan, tekraratında kuvvetli ve geniş bir mu’cize-i mâneviye bulunmasına fıtrat-ı selime şehadet eder—meğer maddiyyunluk tâunuyla maraz-ı kalbe ve vicdan hastalığına müptelâ ola!

[5] قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

kaidesine dahil olur.

1.)İmân eden ve güzel işler yapanlar için ise, altından ırmaklar akan Cennetler vardır. (Bürûc Sûresi, 85:11)
2.)Hiç şüphesiz kâfirler… (Nisâ Sûresi, 4:101)
•Cehennem ateşindedir. (Tevbe Sûresi, 9:35, 109)
3.)Ve zâlimler… (İnsan Sûresi, 76:31)
•Onlar için acı bir azap vardır. (İbrahim Sûresi, 14:22)
4.)Oraya atıldıklarında Cehennemin gürleyişini işitirler ki, kaynayıp duruyor. Neredeyse o Cehennem onlara olan öfkesinden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:7-8)
5.)Bazan insan, göz hastalığından dolayı güneş ışığını inkâr eder. Ağzındaki hastalıktan dolayı da suyun tadını beğenmez.

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele : Hatime

Hatime: İki Haşiyedir

Bu Onuncu Meseleye bir hâtime olarak iki haşiyedir:

Birincisi:

Bundan on iki sene evvel(1) işittim ki, en dehşetli ve muannid bir zındık, Kur'ân'a karşı suikastını, tercümesiyle yapmaya başlamış ve demiş ki: "Kur'ân tercüme edilsin, tâ ne mal olduğu bilinsin." Yani, lüzumsuz tekraratı herkes görsün ve tercümesi onun yerinde okunsun diye dehşetli bir plân çevirmiş.

Fakat Risale-i Nur'un cerh edilmez hüccetleri kat'î ispat etmiş ki, Kur'ân'ın hakikî tercümesi kàbil değil, ve lisan-ı nahvî olan lisan-ı Arabî yerinde Kur'ân'ın meziyetlerini ve nüktelerini başka lisan muhafaza edemez ve herbir harfi, on adetten bine kadar sevap veren kelimât-ı Kur'âniyenin mu'cizâne ve cemiyetli tabirlerinin yerini, beşerin âdi ve cüz'î tercümeleri tutamaz, onun yerinde camilerde okunmaz diye, Risale-i Nur her tarafta intişarıyla o dehşetli plânı akîm bıraktı. Fakat o zındıktan ders alan münafıklar, yine şeytan hesabına Kur'ân güneşini üflemekle söndürmeye aptal çocuklar gibi ahmakane ve divanecesine çalışmaları hikmetiyle, bana gayet sıkı ve sıkıcı ve sıkıntılı bir hâlette bu Onuncu Mesele yazdırıldı tahmin ediyorum. Başkalarıyla görüşemediğim için hakikat-ı hali bilemiyorum.

İkinci haşiye:

Denizli hapsinden tahliyemizden sonra, meşhur Şehir Otelinin yüksek katında oturmuştum. Karşımda güzel bahçelerde kesretli kavak ağaçları birer halka-i zikir tarzında gayet latîf, tatlı bir surette hem kendileri, hem dalları, hem yaprakları havanın dokunmasıyla

cezbekârâne ve câzibedârâne hareketle raksları, kardeşlerimin müfarakatlarından ve yalnız kaldığımdan hüzünlü ve gamlı kalbime ilişti. Birden güz ve kış mevsimi hatıra geldi ve bana bir gaflet bastı. Ben o kemâl-i neş'e ile cilvelenen o nâzenin kavaklara ve zîhayatlara o kadar acıdım ki, gözlerim yaşla doldu. Kâinatın süslü perdesi altındaki ademleri, firakları ihtar ve ihsasiyle kâinat dolusu firakların, zevâllerin hüzünleri başıma toplandı.

Birden, hakikat-i Muhammediyenin (a.s.m.) getirdiği nur imdada yetişti. O hadsiz hüzünleri gamları, sürurlara çevirdi. Hattâ o nurun, herkes ve her ehl-i iman gibi benim hakkımda milyon feyzinden yalnız o vakitte o vaziyete temas eden imdat ve tesellîsi için, zât-ı Muhammediyeye (a.s.m.) karşı ebediyen minnettar oldum. Şöyle ki:

Ol nazar-ı gaflet, o mübarek nâzeninleri vazifesiz, neticesiz bir mevsimde görünüp, hareketleri neş'eden değil, belki güya ademden ve firaktan titreyerek hiçliğe düştüklerini göstermekle, herkes gibi bendeki aşk-ı bekà ve hubb-u mehâsin ve muhabbet-i vücût ve şefkat-i cinsiye ve alâka-i hayatiyeye medar olan damarlarıma o derece dokundu ki, böyle dünyayı bir mânevî cehenneme ve aklı bir tâzip âletine çevirdiği sırada, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın beşere hediye getirdiği nur perdeyi kaldırdı; idam, adem, hiçlik, vazifesizlik, abes, firak, fanilik yerinde, o kavakların herbirinin yaprakları adedince hikmetleri mânâları ve Risale-i Nur'da ispat edildiği gibi, üç kısma ayrılan neticeleri ve vazifeleri var diye gösterdi.

Birinci kısım: Sâni-i Zülcelâlin esmâsına bakar. Meselâ, nasılki bir usta, harika bir makineyi yapsa, onu takdir eden herkes o zâta "Mâşâallah, bârekâllah" deyip alkışlar. Öyle de, o makine dahi, ondan maksut neticeleri tam tamına göstermesiyle, lisan-ı haliyle ustasını tebrik eder, alkışlar. Her zîhayat ve herşey böyle bir makinedir; ustasını tebriklerle alkışlar.

İkinci kısım hikmetleri ise, zîhayatın ve zîşuurun nazarlarına bakar. Onlara şirin bir mütalâagâh, birer kitab-ı marifet olur. Mânâlarını zîşuurun zihinlerinde ve suretlerini kuvve-i hafızalarında ve elvâh-ı misâliyede ve âlem-i gaybın defterlerinde daire-i vücutta bırakıp, sonra âlem-i şehadeti terk eder, âlem-i gayba çekilir. Demek, surî bir vücudu bırakır, mânevî ve gaybî ve ilmî çok vücutları kazanır.

Evet madem Allah var ve ilmi ihâta eder. Elbette adem, idam, hiçlik, mahv, fena, hakikat noktasında, ehl-i imanın dünyasında yoktur. Ve kâfirlerin dünyaları ademle, firakla, hiçlikle, fânilikle doludur. İşte bu hakikati, umumun lisanında gezen bu gelen darb-ı mesel ders verip, der:

“Kimin için Allah var, ona herşey var. Ve kimin için yoksa, herşey ona yoktur, hiçtir.”

Elhasıl, nasıl ki, iman, ölüm vaktinde insanı idam-ı ebedîden kurtarıyor; öyle de, herkesin hususî dünyasını dahi idamdan ve hiçlik karanlıklarından kurtarıyor. Ve küfür ise, hususan küfr-ü mutlak olsa, hem o insanı, hem hususî dünyasını ölümle idam edip mânevî cehennem zulmetlerine atar, hayatının lezzetlerini acı zehirlere çevirir. Hayat-ı dünyeviyeyi âhiretine tercih edenlerin kulakları çınlasın! Gelsinler, buna ya bir çare bulsunlar veya imana girsinler, bu dehşetli hasârattan kurtulsunlar.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [1]

Duanıza çok muhtaç
ve size çok müştak kardeşiniz
Said Nursî

---

(1): Bu risalenin telifinden on iki sene evvel.

1.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 11.Sua : 10.Mesele : Husrevin Mektubu

Husrevin Mektubu

Onuncu Mesele münasebetiyle
Hüsrev'in Üstadına Yazdığı Mektup

Çok sevgili Üstadım Efendim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürler olsun, iki aylık iftirak üzüntülerini ve muhaberesizlik ıztıraplarını hafifleştiren ve kalblerimize taze hayat bahşeden ve ruhlarımıza yeni, sâfî bir nesîm ihdâ eden Kur'ân'ın celâlli ve izzetli, rahmetli ve şefkatli âyetlerindeki tekraratın mehâsinini tâdâd eden, hikmet-i tekrarının lüzum ve ehemmiyetini izah eden ve Risale-i Nur'un bir harika müdafaası olan "Denizli Meyvesinin Onuncu Mes'elesi" namını alan Emirdağ Çiçeğini aldık. Elhak takdir ve tahsine çok lâyık olan bu çiçeği kokladıkça, ruhumuzdaki iştiyak yükseldi. Dokuz aylık hapis sıkıntısına mukàbil, Meyvenin Dokuz Meselesi nasıl beraatimize büyük bir vesile olmakla güzelliğini göstermişse, Onuncu Meselesi olan çiçeği de Kur'ân'ın îcazlı i'câzındaki harikaları göstermekle o nisbette güzelliğini göstermektedir.

Evet sevgili Üstadım, gülün çiçeğindeki fevkalâde letafet ve güzellik, ağacındaki dikenleri nazara hiç göstermediği gibi, bu nuranî çiçek de bize dokuz aylık hapis sıkıntısını unutturacak bir şekilde o sıkıntılarımızı da hiçe indirmiştir. Mütalâasına doyulmayacak şekilde kaleme alınan ve akılları hayrete sevk eden bu nuranî çiçek, muhtevî olduğu çok güzelliklerinden, bilhassa, Kur'ân'ın tercümesi sûretiyle nazar-ı beşerde âdileştirilmek ihanetine mukàbil, o tekraratın kıymetini tam göstermekle Kur'ân'ın cihandeğer ulviyetini meydana koymuştur. Sâliklerinin her asırda fevkalâde bir metanetle sarılmalarıyla ve emir ve nehyine tamamen inkıyad etmeleriyle, güya

yeni nazil olmuş gibi tazeliği ispat edilmiş olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın, bütün asırlarda, zâlimlerine karşı şiddetli ve dehşetli ve tekrarlı tehditleri ve mazlumlarına karşı şefkatli ve rahmetli mükerrer taltifleri, hususuyla bu asrımıza bakan tehdidatı içinde zâlimlerine misli görülmemiş bir hâlette, sanki feza-i ekberden bir nümuneyi andıran semâvî bir cehennemle altı-yedi seneden beri mütemadiyen feryad ü figan ettirmesi ve kezâ mazlumlarının bu asırdaki küllî fertleri başında Risale-i Nur talebelerinin bulunması ve hakikaten bu talebeleri de ümem-i sâlifenin enbiyalarına verilen necatlar gibi pek büyük umumî ve hususî necatlara mazhar etmesi ve muarızları olan dinsizlerin cehennemî azapla tokatlanmalarını göstermesi, hem iki güzel ve latîf hâşiyelerle hâtime verilmek suretiyle çiçeğin tamam edilmesi, bu fakir talebeniz Hüsrev'i o kadar büyük bir sürurla sonsuz bir şükre sevk etti ki, bu güzel çiçeğin verdiği sevinç ve süruru müddet-i ömrümde hissetmediğimi sevgili üstadıma arz ettiğim gibi, kardeşlerime de kerratla söylemişim. Cenâb-ı Hak, zayıf ve tahammülsüz omuzlarına pek azametli bâr-ı sakîl tahmil edilen siz sevgili üstadımızdan ebediyen razı olsun ve yüklerinizi tahfif etmekle yüzlerinizi ebede kadar güldürsün. Âmin.

Evet, sevgili Üstadım. Biz Allah'tan, Kur'ân'dan, Habib-i Zîşandan ve Risale-i Nur'dan ve Kur'ân dellâlı siz sevgili Üstadımızdan ebediyen razıyız. Ve intisabımızdan hiçbir cihetle pişmanlığımız yok. Hem kalbimizde zerre kadar kötülük etmek için niyet yok. Biz ancak Allah'ı ve rızasını istiyoruz. Gün geçtikçe, rızası içinde Cenâb-ı Hakka vuslat iştiyaklarını kalbimizde teksif ediyoruz. Bilâ istisna bize fenalık edenleri Cenâb-ı Hakka terk etmekle affetmek ve bilakis bize zulmeden o zâlimler de dahil olduğu halde herkese iyilik etmek, Risale-i Nur talebelerinin kalblerine yerleşen bir şiar-ı İslâm olduğunu, biz istemeyerek ilân eden Hazret-i Allah'a hadsiz hudutsuz şükürler ediyoruz.

Sevgili Üstadım! Isparta'daki talebelerinizin faaliyetleri şâyan-ı şükran bir hale girmiştir. Bilhassa Sava mübarekleri, Atabey, İslâmköyü, Kuleönü ve civarı nuranîleri iştiyakla ve istifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden öperler. Bu hafta içinde bizleri pek çok memnun eden ve Zülfikar'ın yazılması ve Nurcuları müjdelemek için İnebolu Nurcularına ziyarete gelen ve nevileri bilinmeyen iki mübarek kuşun garib tevafuklarını haber veren ve kahraman Nazif'in Zülfikar'dan

beşbin nüsha çıkarmak istemesi fikrine sevgili Üstadımızın üç ehemmiyetli sebebden dolayı iştirak etmediklerini bildiren, hem bu mecmuanın tashihine çok ehemmiyet verilmesini tekrar te'kid eden ve bütün ruh-u canımızla arzu edip istediğimiz bu gelecek Leyle-i Kadrimizin bütün Nurcular hakkında bin ay kadar hayırlı olması hakkındaki sevgili mübarek Üstadımızın dualarına milyarlarla âmîn diye mukabele ettiğimiz mübarek sevimli mektubunuzu ve beraberinde Lâhikalarımıza geçmek üzere İnebolu kardeşlerimizin müjdeci kuşlar hakkındaki güzel mektubları ile Emirdağı kardeşlerimizin hem Ramazan, hem yeni yazı makinesi münasebetiyle yazdıkları tebrik mektublarını aldık.

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele

11.Mesele: Meleklere imanın külli ve cüz'i meyveleri

On Birinci Mesele

Meyvenin On Birinci Meselesinin başı, bir meyvesi Cennet ve biri saadet-i ebediye ve biri rüyetullah olan iman şecere-i kudsiyesinin hadsiz, küllî ve cüz'i meyvelerinden yüzer nümuneleri Risale-i Nur'da beyan ve hüccetlerle ispat edildiğinden, izahını Siracü'n-Nur'a havale edip küllî erkânının değil, belki cüz'î ve cüzlerin, cüz'î ve hususî meyvelerinden birkaç nümune beyan edilecek.

- 1.Cüz'i Meyve
- 2.Cüz'i Meyve
- 3.Cüz'i Meyve
- 1.Külli Meyve
- 2.Külli Meyve

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele : 1.Cüzi Meyve

1.Cüz'i Meyve

Birisi: Bir gün bir duada, *“Yâ Rabbi! Cebrail, Mikâil, İsrafil, Azrail hürmetlerine ve şefaatlerine, beni cin ve insin şerlerinden muhafaza eyle!”* meâlinde duayı dediğim zaman, herkesi titreten ve dehşet veren Azrail namını zikrettiğim vakit, gayet tatlı ve tesellidâr ve sevimli bir hâlet hissettim, Elhamdü lillâh dedim. Azrail’i cidden sevmeye başladım. Melâikeye iman rüknünün bu cüz’î ferdinin pek çok meyvelerinden yalnız bir cüz’î meyvesine gayet kısa bir işaret ederiz.

Birisi: İnsanın en kıymetli ve üstünde titrediği malı, onun ruhudur. Onu zâyi olmaktan ve fenadan ve başıboşluktan muhafaza etmek için kuvvetli ve emin bir ele teslimin derin bir sevinç verdiğini kat’î hissettim. Ve insanın amelini yazan melekler hatırıma geldi.

Baktım, aynen bu meyve gibi çok tatlı meyveleri var.

Birisi: Her insan kıymetli bir sözünü ve fiilini bâkileştirmek için iştiyakla kitabet ve şiir, hattâ sinema ile hıfzına çalışır. Hususan, o fiillerin Cennette bâki meyveleri bulunsa, daha ziyade merak eder. Kirâmen Kâtibin insanın omuzlarında durup onları ebedî manzaralarda göstermek ve sahiplerine daimî mükâfat kazandırmak, o kadar bana şirin geldi ki, tarif edemem.

Sonra, ehl-i dünyanın, beni hayat-ı içtimaiyedeki herşeyden tecrit etmek içinde bütün kitaplarımdan ve dostlarımdan ve hizmetçilerimden ve tesellî verici işlerden ayrı düşürmeleriyle beraber gurbet vahşeti beni sıkarken ve boş dünya başıma yıkılırken, melâikeye imanın pek çok meyvelerinden birisi imdadıma geldi; kâinatımı ve dünyamı şenlendirdi, melekler ve ruhânîlerle

doldurdu, âlemimi sevinçle güldürdü. Ve ehl-i dalâletin dünyaları vahşet ve boşluk ve karanlıkla ağladıklarını gösterdi.

Hayalim bu meyvenin lezzetiyle mesrur iken, umum peygamberlere imanın pek çok meyvelerinden buna benzer birtek meyvesini aldı, tattı. Birden, bütün geçmiş zamanlardaki enbiyalarla yaşamış gibi onlara imanım ve tasdikim, o zamanları ışıklandırdı ve imanımı küllî yapıp genişlendirdi ve Âhirzaman Peygamberimizin imana ait olan dâvâlarına binler imza bastırdı, şeytanları susturdu.

Birden, Hikmetü'l-İstiâze Lem'asında kat'î cevabı bulunan bir sual kalbime geldi ki:

"Bu meyveler gibi hadsiz tatlı semereler ve faideler ve hasenatın gayet güzel neticeleri ve menfaatleri ve Erhamürrâhimînin gayet merhametkârane tevfikleri ve inayetleri ehl-i hidâyete yardım edip kuvvet verdikleri halde, ehl-i dalâlet neden çok defa galebe eder ve bazen yirmisi, yüz tane ehl-i hidâyeti perişan eder?" diye, mânen benden soruldu. Ve bu tefekkür içinde şeytanın gayet zayıf desiselerine karşı Kur'ân'ın büyük tahşidatı ve melâikeleri ve Cenâb-ı Hakkın yardımını ehl-i imana göndermesi hatıra geldi. Risale-i Nur'un onun hikmetini kat'î hüccetlerle izahına binaen, o sualin cevabına gayet kısa bir işaret ederiz.

Evet, bazen serseri ve gizli, muzır bir adamın bir saraya ateş atmaya çalışması yüzünden, yüzer adamın yapması gibi, yüzer adamın muhafazasıyla ve bazan devlete ve padişaha iltica ile o sarayın vücudu devam edebilir. Çünkü, onun vücudu, bütün şeraitin ve erkânın ve esbâbın vücuduyla olabilir. Fakat onun ademi ve harap olması, birtek şartın ademiyle vâki ve bir serserinin bir kibritiyle yanıp mahvolduğu gibi, ins ve cin şeytanları az bir fiil ile büyük tahribat ve dehşetli mânevî yangınlar yaparlar. Evet, bütün fenalıklar ve günahlar ve şerlerin mayası ve esasları ademdir, tahriptir. Sureten vücudun altında, adem ve bozmak saklıdır. İşte cinnî ve insî şeytanlar ve şerirler bu noktaya istinaden gayet zayıf bir kuvvetle hadsiz bir kuvvete karşı dayanıp, ehl-i hak ve hakikatı Cenâb-ı Hakkın dergâhına ilticaya ve kaçmaya her vakit mecbur ettiğinden, Kur'ân, onları himaye için büyük tahşidat yapar. Doksan dokuz esmâ-i İlâhiyeyi onların ellerine verir. O düşmanlara karşı sebat etmelerine çok şiddetli emirler verir.

Bu cevaptan, birden pek büyük bir hakikatin ucu ve azametli, dehşetli bir meselenin esası göründü. Şöyle ki:

Nasıl ki Cennet, bütün vücut âlemlerinin mahsulâtını taşıyor ve dünyanın yetiştirdiği tohumları bâkiyâne sümbüllendiriyor. Öyle de, Cehennem dahi, hadsiz dehşetli adem ve hiçlik âlemlerinin çok elîm neticelerini göstermek için, o adem mahsulâtlarını kavuruyor. Ve o dehşetli Cehennem fabrikası, sair vazifeleri içinde, âlem-i vücut kâinatını âlem-i adem pisliklerinden temizlettiriyor. Bu dehşetli meselenin şimdilik kapısını açmayacağız; inşâallah sonra izah edilecek.

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele : 2.Cüzi Meyve

2.Cüz'i Meyve

Hem meleklere iman meyvesinden bir cüz'ü ve Münker ve Nekir'e ait bir nümunesi şudur:

"Herkes gibi ben dahi muhakkak gireceğim" diye mezarıma hayalen girdim. Ve kabirde yalnız, kimsesiz, karanlık, soğuk, dar bir haps-i münferitte, bir tecrid-i mutlak içindeki tevahhuş ve meyusiyetten tedehhüş ederken, birden Münker ve Nekir taifesinden iki mübarek arkadaş çıkıp geldiler. Benimle münazaraya başladılar. Kalbim ve kabrim genişlediler, nurlandılar, hararetlendiler. Âlem-i ervâha pencereler açıldı. Ben de, şimdi hayalen ve istikbalde hakikaten göreceğim o vaziyete bütün canımla sevindim ve şükrettim.

Sarf ve nahiv ilmini okuyan bir medrese talebesinin vefat edip, kabirde Münker ve Nekir'in: مَنْ رَبُّكَ *"Senin Rabbin kimdir?"* diye suallerine karşı, kendini medresede zannedip nahiv ilmiyle cevap vererek, " مَنْ mübtedâdır, رَبُّكَ onun haberidir. Müşkül bir meseleyi benden sorunuz, bu kolaydır" diyerek, hem o melâikeleri, hem hazır ruhları, hem o vâkıayı müşahede eden orada bulunan bir keşfü'l-kubur velîsini güldürdü ve rahmet-i İlâhiyeyi tebessüme getirdi. Azaptan kurtulduğu gibi, Risale-i Nur'un bir şehid kahramanı olan merhum Hâfız Ali, hapiste Meyve Risalesini kemâl-i aşkla yazarken ve okurken vefat edip kabirde melâike-i suale mahkemedeki gibi Meyve hakikatleriyle cevap verdiği misillü, ben de ve Risale-i Nur şakirtleri de, o suallere karşı Risale-i Nur'un parlak ve

kuvvetli hüccetleriyle istikbalde hakikaten ve şimdi mânen cevap verip onları tasdike ve tahsine ve tebrike sevk edecekler inşaallah.

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele : 3.Cüzi Meyve

3.Cüz'i Meyve

Hem meleklere imanın saadet-i dünyeviyeye medar cüz'î bir nümunesi şudur ki:

İlmihalden iman dersini alan bir mâsum çocuğun, yanında ağlayan ve mâsum bir kardeşinin vefatı için vâveylâ eden diğer bir çocuğa, "Ağlama, şükreyle. Senin kardeşin meleklerle beraber Cennete gitti. Orada gezer, bizden daha iyi keyfedecek, melekler gibi uçacak, her yeri seyredebilir" deyip, feryat edenin ağlamasını tebessüme ve sevince çevirmesidir.

Ben de aynen bu ağlayan çocuk gibi, bu hazin kışta ve elîm bir vaziyetimde gayet elîm iki vefat haberini aldım. Biri, hem âli mekteplerde birinciliği kazanan, hem Risale-i Nur'un hakikatlerini neşreden biraderzâdem merhum Fuad; ikincisi, hacca gidip sekerat içinde tavaf ederken, tavaf içinde vefat eden Âlime Hanım namındaki merhume hemşirem... Bu iki akrabamın ölümleri, İhtiyar Risalesinde yazılan merhum Abdurrahman'ın vefatı gibi beni ağlatırken, imanın nuruyla o mâsum Fuad, o saliha Hanım insanlar yerinde meleklere, hûrilere arkadaş olduklarını ve bu dünyanın tehlike ve günahlarından kurtulduklarını mânen, kalben gördüm. O şiddetli hüzün yerinde büyük bir sevinç hissedip hem onları, hem Fuad'ın pederi kardeşim Abdülmecid'i, hem kendimi tebrik ederek Erhamürrahimîne teşekkür ettim. Bu iki merhumeye rahmet duası niyetiyle buraya yazıldı, kaydedildi.

Risale-i Nur'daki bütün mîzanlar ve muvazeneler, imanın saadet-i dünyeviyeye ve uhreviyeye medar meyvelerini beyan ederler. Ve o küllî ve büyük meyveler, bu dünyada gösterdikleri saadet-i hayatiye ve lezzet-i ömür cihetiyle her mü'minin imanı ona bir saadet-i

ebediyeyi kazandıracak, belki sümbül verecek ve o surette inkişaf edecek diye haber verirler. Ve o küllî ve pek çok meyvelerinden beş meyvesi, meyve-i Mirac olarak Otuz Birinci Sözün âhirinde ve beş meyvesi Yirmi Dördüncü Sözün Beşinci Dalında nümune olarak yazılmış.

Erkân-ı imaniyenin herbirinin ayrı ayrı pek çok, belki hadsiz meyveleri olduğu gibi, mecmuunun birden çok meyvelerinden bir meyvesi, koca Cennet ve biri de saadet-i ebediye ve biri de belki en tatlısı da rüyet-i İlâhiyedir diye, başta demiştik. Ve Otuz İkinci Sözün âhirindeki muvazenede, imanın saadet-i dâreyne medar bir kısım semereleri güzel izah edilmiş.

İman-ı bi'l-kader rüknünün kıymettar meyveleri bu dünyada bulunduğuna bir delil, umum lisanında مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ darb-ı mesel olmuştur. Yani, *"Kadere iman eden gamlardan kurtulur."* Risale-i Kaderin âhirinde güzel bir temsil ile, iki adamın şâhâne bir sarayın bahçesine girmesiyle, bir küllî meyvesi beyan edilmiş. Hattâ ben kendi hayatımda binler tecrübelerimle gördüm ve bildim ki, kadere iman olmazsa hayat-ı dünyeviye saadeti mahvolur. Elîm musibetlerde, ne vakit kadere iman cihetine bakardım, musibet gayet hafifleşiyor görüyordum. Ve "Kadere iman etmeyen nasıl yaşayabilir?" diye hayret ederdim.

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele : 1.Külli Meyve

1.Külli Meyve

Melâikeye iman rüknünün küllî meyvelerinden birisine, Yirmi İkinci Sözün İkinci Makamında şöyle işaret edilmiş ki:

Azrail Aleyhisselâm Cenâb-ı Hakka münâcât edip demiş: “Kabz-ı ervâh vazifesinde senin ibâdın benden küsecekler, şekvâ edecekler?”

Ona cevaben denilmiş: “Senin vazifene hastalıkları ve musibetleri perde yapacağım—tâ ibâdımın şekvâları onlara gitsin, sana gelmesin.”

Aynen bu perdeler gibi, Azrail Aleyhisselâmın vazifesi de bir perdedir—tâ haksız şekvâlar Cenâb-ı Hakka gitmesin. Çünkü ölümdeki hikmet ve rahmet ve güzellik ve maslahat cihetini herkes göremez. Zâhire bakıp itiraz eder, şekvâya başlar. İşte bu haksız şekvâlar Rahîm-i Mutlaka gitmemek hikmetiyle, Azrail Aleyhisselâm perde olmuş.

Aynen bunun gibi, bütün meleklerin, belki bütün esbab-ı zâhiriyenin vazifeleri, izzet-i rububiyetin perdeleridir. Tâ güzellikleri görünmeyen ve hikmetleri bilinmeyen şeylerde kudret-i İlâhiyenin izzeti ve kudsiyeti ve rahmetinin ihatası muhafaza edilsin, itiraza hedef olmasın ve hasis ve ehemmiyetsiz ve merhametsiz şeylerle kudretin mübaşereti nazar-ı zâhirîde görünmesin. Yoksa, hiçbir sebebin hakikî tesiri ve icada hiç kàbiliyeti olmadığını, herşeyde tevhid sikkeleri kat’î gösterdiğini, Risale-i Nur hadsiz delilleriyle ispat etmiş. Halk etmek, icad etmek Ona mahsustur. Esbab yalnız bir perdedir. Melâike gibi zîşuur olanların, yalnız cüz-i ihtiyarıyla cüz’î, icadsız, kesb denilen bir nevi hizmet-i fıtriye ve amelî bir nevi ubudiyetten başka ellerinde yoktur.

Evet, izzet ve azamet isterler ki, esbab, perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında.

Tevhid ve ehadiyet isterler ki, esbab ellerini çeksinler tesir-i hakikîden.

İşte, nasıl ki melekler ve umur-u hayriyede ve vücudiyede istihdam edilen zâhirî sebepler, güzellikleri görünmeyen ve bilinmeyen şeylerde kudret-i Rabbâniyeyi kusurdan, zulümden muhafaza edip takdis ve tesbih-i İlâhîde birer vesiledirler.

Aynen öyle de, cinnî ve insî şeytanlar ve muzır maddelerin umur-u şerriyede ve ademiyede istimalleri dahi, yine kudret-i Sübhâniyeyi gadirden ve haksız itirazlardan ve şekvâlara hedef olmaktan kurtarmakla takdis ve tesbihat-ı Rabbâniyeye ve kâinattaki bütün kusurattan müberrâ ve münezzehiyetine hizmet ediyorlar. Çünkü, bütün kusurlar ademden ve kàbiliyetsizlikten ve tahripten ve vazife yapmamaktan—ki birer ademdirler—ve vücudu olmayan ademî fiillerden geliyor. Bu şeytanî ve şerli perdeler o kusurata merci olup itiraz ve şekvâları bi'l-istihkak kendilerine alarak Cenâb-ı Hakkın takdisine vesile oluyorlar.

Zaten şerli ve ademî ve tahripçi işlerde kuvvet ve iktidar lâzım değil. Az bir fiil ve cüz'î bir kuvvet, belki vazifesini yapmamakla bazan büyük ademler ve bozmaklar oluyor; o şerir fâiller muktedir zannedilirler. Halbuki, ademden başka hiç tesirleri ve cüz'i bir kesbden hariç bir kuvvetleri yoktur. Fakat o şerler ademden geldiklerinden, o şerirler hakiki fâildirler. Bi'l-istihkak, eğer zîşuur ise cezayı çekerler.

Demek seyyiatta o fenalar fâildirler. Fakat haseneler ve hayırlarda ve amel-i salihde vücut olmasından, o iyiler hakiki fâil ve müessir değiller. Belki kàbildirler, feyz-i İlâhîyi kabul ederler. Ve mükâfatları dahi sırf bir fazl-ı İlâhîdir diye, Kur'ân-ı Hakîm

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ [1]

ferman eder.

Elhâsıl, vücut kâinatları ve hadsiz adem âlemleri birbirleriyle çarpışırken ve Cennet ve Cehennem gibi meyveler verirken ve bütün

vücut âlemleri [2] اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ ve bütün adem âlemleri [3] سُبْحَانَ اللهِ .. سُبْحَانَ اللهِ derken ve ihâtalı bir kanun-u mübareze ile melekler şeytanlarla ve hayırlar şerlerle, tâ kalbin etrafındaki ilham, vesvese ile mücadele ederken, birden meleklere imanın bir meyvesi tecellî eder, meseleyi halledip karanlık kâinatı ışıklandırır. [4] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ âyetinin envârından bir nurunu bize gösterir ve bu meyve ne kadar tatlı olduğunu tattırır.

1.)Sana her ne iyilik erişirse Allah'tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi nefsindendir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
2.)Hamd Allaha mahsustur.
3.)Allah her türlü kusurdan münezzehtir.
4.)Allah göklerin ve yerin nûrudur. (Nur Sûresi, 24:35)

Sualar : 11.Sua : 11.Mesele : 2.Külli Meyve

2.Külli Meyve

İkinci bir küllî meyvesine, Yirmi Dördüncü ve elif (ا) ler kerametini gösteren Yirmi Dokuzuncu Sözler işaret edip parlak bir surette meleklerin vücudunu ve vazifesini ispat etmişler. Evet, kâinatın her tarafında, cüz'î ve küllî herşeyde, her nevide, kendini tanıttırmak ve sevdirmek içinde merhametkârane bir haşmet-i rububiyet, elbette o haşmete, o merhamete, o tanıttırmaya, o sevdirmeye karşı şükür ve takdis içinde bir geniş ve ihatalı ve şuurkârâne bir ubudiyetle mukabele etmesi lâzım ve kat'îdir. Ve şuursuz cemâdat ve erkân-ı azîme-i kâinat hesabına o vazifeyi ancak hadsiz melekler görebilir ve o saltanat-ı rubûbiyetin her tarafta, serâda, Süreyya'da, zeminin temelinde, dışında hakîmâne ve haşmetkârâne icraatını onlar temsil edebilirler.

Meselâ, felsefenin ruhsuz kanunları pek karanlık ve vahşetli gösterdikleri hilkat-ı arziye ve vaziyet-i fıtriyesini, bu meyve ile nurlu, ünsiyetli bir tarzda ***"Sevr"*** ve ***"Hut"*** namlarındaki iki meleğin omuzlarında, yani nezaretlerinde ve Cennetten getirilen ve fâni küre-i arzın bâki bir temel taşı olmak, yani ileride bâki Cennete bir kısmını devretmeye bir işaret için ***"sahret"*** namında uhrevî bir madde, bir hakikat gönderilip Sevr ve Hut meleklerine bir nokta-i istinad edilmiş diye Benî İsrail'in eski peygamberlerinden rivayet var ve İbn-i Abbas'tan dahi mervîdir. Maatteessüf bu kudsî mânâ, mürûr-u zamanla bu teşbih, avâmın nazarında hakikat telâkki edilmekle aklın haricinde bir suret almış. Madem melekler havada gezdikleri gibi toprakta ve taşta ve yerin merkezinde de gezerler; elbette onların ve küre-i arzın üstünde duracak cismânî taş ve balığa ve öküze ihtiyaçları yoktur.

Hem meselâ küre-i arz, küre-i arzın nevileri adedince başlar ve o nevilerin fertleri sayısınca diller ve o ferdlerin âzâ ve yaprak ve meyveleri miktarınca tesbihatlar yaptığı için, elbette o haşmetli ve şuursuz ubudiyet-i fıtriyeyi bilerek, şuurdârâne temsil edip dergâh-ı İlâhiyeye takdim etmek için, kırk bin başlı ve her başı kırk bin dil ile ve herbir dil ile kırk bin tesbihat yapan bir melek-i müekkeli bulunacak ki, ayn-ı hakikat olarak Muhbir-i Sadık haber vermiş.

Ve hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli neticesi olan insanlarla münasebât-ı Rabbâniyeyi tebliğ ve izhar eden Cebrail Aleyhisselâm ve zîhayat âleminde en haşmetli ve en dehşetli olan diriltmek ve hayat vermek ve ölümle terhis etmekteki Hâlıka mahsus olan icraat-ı İlâhiyeyi, yalnız temsil edip ubudiyetkârâne nezaret eden İsrafil Aleyhisselâm ve Azrail Aleyhisselâm ve hayat dairesinde rahmetin en cemiyetli, en geniş, en zevkli olan rızıktaki ihsanat-ı Rahmâniyeye nezaretle beraber şuursuz şükürleri şuurla temsil eden Mikâil Aleyhisselâm gibi meleklerin pek acip mahiyette olarak bulunmaları ve vücutları ve ruhların bekàları, saltanat ve haşmet-i rububiyetin muktezasıdır. Onların ve herbirinin mahsus taifelerinin vücutları, kâinatta güneş gibi görünen saltanat ve haşmetin vücudu derecesinde kat'îdir ve şüphesizdir. Melâikeye ait başka maddeler bunlara kıyas edilsin.

Evet, küre-i arzda dört yüz bin nevileri zîhayattan halk eden, hattâ en âdi ve müteaffin maddelerden zîruhları çoklukla yaratan ve her tarafı onlarla şenlendiren ve mu'cizat-ı san'atına karşı, onlara dilleriyle

مَاشَآءَ اللهُ .. بَارَكَ اللهُ .. سُبْحَانَ اللهِ [1]

dediren ve ihsanat-ı rahmetine mukàbil

اَلْحَمْدُ لِلهِ .. وَالشُّكْرُ لِلهِ .. اَللهُ اَكْبَرُ [2]

o hayvancıklara söylettiren bir Kadîr-i Zülcelâli ve'l-Cemâl, elbette, bilâşek velâ şüphe, koca semâvâta münasip, isyansız ve daima ubudiyette olan sekeneleri ve ruhanîleri yaratmış, semâvâtı şenlendirmiş, boş bırakmamış ve hayvanatın taifelerinden pek çok ziyade ayrı ayrı nevileri meleklerden icad etmiş ki, bir kısmı küçücük olarak yağmur ve kar katrelerine binip san'at ve rahmet-i İlâhiyeyi

kendi dilleriyle alkışlıyorlar; bir kısmı, birer seyyar yıldızlara binip feza-yı kâinatta seyahat içinde azamet ve izzet ve haşmet-i rububiyete karşı tekbir ve tehlil ile ubudiyetlerini âleme ilân ediyorlar.

Evet, zaman-ı Âdem'den beri bütün semavi kitaplar ve dinler meleklerin vücutlarına ve ubudiyetlerine ittifakları ve bütün asırlarda meleklerle konuşmalar ve muhavereler, kesretli tevatürle insanlar içinde vuku bulduğunu nakil ve rivayetleri ise, görmediğimiz Amerika insanlarının vücutları gibi meleklerin vücutlarını ve bizimle alâkadar olduklarını kat'î ispat eder.

İşte, şimdi gel, iman nuruyla bu küllî ikinci meyveye bak ve tat: Nasıl kâinatı baştan başa şenlendirip, güzelleştirip bir mescid-i ekbere ve büyük bir ibadethâneye çeviriyor! Ve fen ve felsefenin soğuk, hayatsız, zulmetli, dehşetli göstermelerine mukàbil, hayatlı, şuurlu, ışıklı, ünsiyetli, tatlı bir kâinat göstererek bâki hayatın bir cilve-i lezzetini, ehl-i imana, derecesine göre dünyada dahi tattırır.

Tetimme: Nasıl ki vahdet ve ehadiyet sırrıyla kâinatın her tarafında aynı kudret, aynı isim, aynı hikmet, aynı san'at bulunmasıyla Hâlıkın vahdet ve tasarrufu ve icad ve rububiyeti ve hallâkıyet ve kudsiyeti, cüz'î-küllî herbir masnuun hal diliyle ilân ediliyor. Aynen öyle de, her tarafta melekleri halk edip her mahlûkun lisan-ı hal ile şuursuz yaptıkları tesbihatı, meleklerin ubudiyetkârâne dilleriyle yaptırıyor. Meleklerin hiçbir cihette hilâf-ı emir hareketleri yoktur. Hâlis bir ubudiyetten başka hiçbir icad ve emirsiz hiçbir müdahale, hattâ izinsiz şefaatleri dahi olmaz. Tam

بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ .. وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ [3]

sırrına mazhardırlar.

1.) Allah dilemiş ve ne güzel yapmış.. Allah ne mübarek yaratmış.. Allah her türlü kusurdan münezzehtir.
2.) Hamd Allaha mahsustur.. Şükür Allaha mahsustur.. Allah en büyüktür.
3.) Hayır, (onların evlât dedikleri) Allah'ın ikramda bulunduğu kullardır. (Enbiyâ Sûresi, 21:26)
•Verilen emri yerine getirirler. (Tahrîm Sûresi, 66:6)

Sualar : 11.Sua : Hatime

Hatime: Felak Suresinin bir i'caz nüktesi

Hâtime

Gayet ehemmiyetli bir nükte-i i'câziyeye dair, birden ihtiyarsız, mağripten sonra kalbe ihtar edilen ve Sûre-i [1] قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ın zâhir bir mu'cize-i gaybiyesini gösteren uzun bir hakikate kısa bir işarettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا [3] خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ

İşte, yalnız mânâ-yı işârî cihetinde bu sûre-i azîme-i hârika, *"Kâinatta adem âlemleri hesabına çalışan şerirlerden ve insî ve cinnî şeytanlardan kendinizi muhafaza ediniz"* Peygamberimize ve ümmetine emrederek, her asra baktığı gibi, mânâ-yı işarîsiyle bu acip asrımıza daha ziyade, belki zâhir bir tarzda bakar, Kur'ân'ın hizmetkârlarını istiâzeye dâvet eder. Bu mu'cize-i gaybiye, beş işaretle kısaca beyan edilecek. Şöyle ki:

Bu sûrenin herbir âyetinin mânâları çoktur. Yalnız mânâ-yı işarî ile, beş cümlesinde dört defa شَرِّ kelimesini tekrar etmek ve

kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber dört tarzda bu asrın emsalsiz dört dehşetli ve fırtınalı maddî ve mânevî şerlerine ve inkılâplarına ve mübarezelerine aynı tarihle parmak basmak ve mânen *“Bunlardan çekininiz”* emretmek, elbette Kur’ân’ın i’câzına yakışır bir irşad-ı gaybîdir.

Meselâ, başta [4] قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ cümlesi, bin üç yüz elli iki veya dört (1352-1354) tarihine hesab-ı ebcedî ve cifrî ile tevafuk edip nev-i beşerde en geniş hırs ve hasetle ve Birinci Harbin sebebiyle vukua gelmeye hazırlanan İkinci Harb-i Umumiye işaret eder ve ümmet-i Muhammediyeye (a.s.m.) mânen der: “Bu harbe girmeyiniz ve Rabbinize iltica ediniz.” Ve bir mâna-yı remziyle, Kur’ân’nın hizmetkârlarından olan Risale-i Nur şakirtlerine hususi bir iltifatla, onların Eskişehir hapsinden, dehşetli bir şerden aynı tarihiyle kurtulmalarına ve haklarındaki imha plânının akîm bırakılmasına remzen haber verir, mânen “İstiâze ediniz” emreder gibi bir remiz verir.

Hem meselâ [5] مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ cümlesi (şedde sayılmaz) bin üç yüz altmış bir (1361) ederek bu emsalsiz harbin merhametsiz ve zâlimâne tahribatına Rûmî ve Hicrî tarihiyle parmak bastığı gibi, aynı zamanda bütün kuvvetleriyle Kur’ân’ın hizmetine çalışan Nur şakirtlerinin geniş bir imha plânından ve elîm ve dehşetli bir belâdan ve Denizli hapsinden kurtulmalarına tevafukla, bir mânâ-yı remzî ile onlara da bakar, “Halkın şerrinden kendinizi koruyunuz” gizli bir îmâ ile der.

Hem meselâ [6] اَلنَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ cümlesi (şeddeler sayılmaz) bin üç yüz yirmi sekiz (1328), eğer şeddedeki ل sayılsa, bin üç yüz elli sekiz (1358) adediyle bu umumî harpleri yapan ecnebî gaddarların, hırs ve hasetle bizdeki Hürriyet inkılâbının Kur’ân lehindeki neticelerini bozmak fikriyle tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan harpleri ve Birinci Harb-i Umumînin patlamasıyla maddî ve mânevî şerlerini, siyasî diplomatların, radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemeleriyle ve mukadderat-ı beşerin

düğme ve ukdelerine gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyâne mahveden şerlerin vücuda gelmeye hazırlanmaları tarihine tevâfuk ederek [6] اَلنَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ in tam mânasına tetâbuk eder.

Hem meselâ [7] وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ cümlesi (şedde ve tenvin sayılmaz) yine bin üç yüz kırk yedi (1347) edip, aynı tarihte, ecnebî muahedelerin icbarıyla bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar ve felsefenin tahakkümüyle bu dindar millette ehemmiyetli tahavvüller vücuda gelmesine ve aynı tarihte, devletlerde İkinci Harb-i Umumîyi ihzar eden dehşetli hasetler ve rekabetlerin çarpışmaları tarihine bu mânâ-yı işârî ile tam tamına tevafuku ve mânen tetabuku, elbette bu kudsî sûrenin bir lem'a-i i'câz-ı gaybîsidir.

Bir İhtar

Herbir âyetin müteaddit mânâları vardır. Hem herbir mânâ küllîdir; her asırda efradı bulunur. Bahsimizde bu asrımıza bakan yalnız mânâ-yı işârî tabakasıdır. Hem o küllî mânada, asrımız bir ferttir. Fakat hususiyet kesb etmiş ki, ona tarihiyle bakar.

Ben dört senedir, bu harbin ne safahatını ve ne de neticelerini ve ne de sulh olmuş, olmamış bilmediğimden ve sormadığımdan, bu kudsî sûrenin daha ne kadar bu asra ve bu harbe işareti var diye daha onun kapısını çalmadım. Yoksa bu hazinede daha çok esrar var olduğunu Risale-i Nur'un eczalarında, hususan Rumuzât-ı Semaniye risalelerinde beyan ve ispat edildiğinden onlara havale edip kısa kesiyorum.

Hatıra gelebilen bir sualin cevabıdır

Bu lem'a-i i'câziyede, baştaki مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ da, hem مِنْ hem شَرِّ kelimeleri hesaba girmesi ve âhirde وَمِنْ

شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ yalnız شَرِّ kelimesi girmesi وَمِنْ girmemesi ve ﴿6﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ ikisi de hesap edilmemesi gayet ince ve latîf bir münasebete ima ve remz içindir. Çünkü, halklarda şerden başka hayırlar da var. Hem bütün şer herkese gelmez. Buna remzen, bâzıyeti ifade eden مِنْ ve شَرِّ girmişler. Hâsid hased ettiği zaman bütün şerdir. Bâzıyete lüzum yoktur. Ve اَلنَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ remziyle, kendi menfaatleri için küre-i arza ateş atan üfleyicilerin ve sihirbaz o diplomatların tahribata ait bütün işleri ayn-i şerdir diye, daha شَرِّ kelimesine lüzum kalmadı.

Bu sûreye ait bir nükte-i i’câziyenin haşiyesidir

Nasıl bu sûre, beş cümlesinden dört cümlesiyle bu asrımızın dört büyük şerli inkılâplarına ve fırtınalarına mânâ-yı işârî ile bakar. Aynen öyle de, dört defa tekraren مِنْ شَرِّ (şedde sayılmaz) kelimesiyle, âlem-i İslâmca en dehşetli olan Cengiz ve Hülâgu fitnesinin ve Abbâsî Devletinin inkıraz zamanının asrına dört defa mânâ-yı işârî ile ve makam-ı cifrî ile bakar ve parmak basar.

Evet, şeddesiz شَرِّ beş yüz (500) eder; مِنْ doksandır (90). İstikbale bakan çok âyetler, hem bu asrımıza, hem o asırlara işaret etmeleri cihetinde istikbalden haber veren İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (k.s.) dahi, aynen hem bu asrımıza, hem o asra bakıp haber vermişler. ﴿8﴾ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ kelimeleri bu zamana değil, belki غَاسِقٍ bin yüz altmış bir (1161) ve اِذَا وَقَبَ sekiz yüz on (810) ederek, o zamanlarda ehemmiyetli maddî mânevî şerlere işaret eder. Eğer beraber olsa, Milâdi bin dokuz yüz yetmiş

bir (1971) olur. O tarihte dehşetli bir şerden haber verir. Yirmi sene sonra, şimdiki tohumların mahsulü ıslah olmazsa, elbette tokatları dehşetli olacak.

1.)De ki: Sığınırım sabahın Rabbine. (Felâk Sûresi, 113:1)
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)De ki: Sığınırım sabahın Rabbine. Yarattığı şeylerin şerrinden. Karanlığı çöktüğünde gecenin şerrinden. Düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden. Haset ettiğinde hasetçinin şerrinden. (Felâk Sûresi, 113:1)
4.)De ki: Sığınırım sabahın Rabbine. (Felâk Sûresi, 113:2)
5.)Yarattığı şeylerin şerrinden. (Felâk Sûresi, 113:1-5)
6.)Düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden. (Felâk Sûresi, 113:4)
7.)Haset ettiğinde hasetçinin şerrinden. (Felâk Sûresi, 113:5)
8.)Karanlığı çöktüğünde gecenin… (Felâk Sûresi, 113:3)

Sualar : 11.Sua : Lahika

Lahika: "Dinde ikrah yoktur" ayetinin bir nüktesi

On Birinci Meselenin Haşiyesinin bir Lâhikasıdır

Âyetü'l-Kürsînin tetimmesi olan

لاٰ اِكْرَاهَ فِى (الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ) [1] مِنَ الْغَىِّ

bin üç yüz elli (1350),

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ [2]

bin dokuz yüz yirmi dokuz (1929) veya (1928),

وَيُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ [3]

dokuz yüz kırk altı (946) "Risaletü'n-Nur" ismine muvafık;

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى [4]

bin üç yüz kırk yedi (1347);

لاَ انْفِصَامَ لَهَا وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ [5]

اَللهُ) (وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا) [6]

eğer beraber olsa bin on iki (1012), eğer beraber olmazsa dokuz yüz kırk beş (945) (bir şedde sayılmaz),

يُخْرِجُهُمْ مِنَ (الظُّلُمَاتِ) اِلَى النُّورِ [7]

bin üç yüz yetmiş iki (1372) (şeddesiz),

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاۤءُهُمُ (الطَّاغُوتُ [8]

bin dört yüz on yedi (1417);

يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى (الظُّلُمَاتِ [9]

bin üç yüz otuz sekiz (1338) (şedde sayılmaz)

اُولٰۤئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ [10]

bin iki yüz doksan beş (1295) (şedde sayılır) eder.

Risaletü'n-Nur'un hem iki kere ismine, hem suret-i mücahedesine, hem tahakkukuna ve telif ve tekemmül zamanına tam tamına tevafukuyla beraber, ehl-i küfrün bin iki yüz doksan üç (1293) harbiyle âlem-i İslâmın nurunu söndürmeye çalışması tarihine ve Birinci Harb-i Umumîden istifade ile bin üç yüz otuz sekizde (1338) bilfiil nurdan zulümata atmak için yapılan dehşetli muahedeler tarihine tam tamına tevafuku ve içinde mükerreren nur ve zulümat karşılaştırılması ve bu mücahede-i mâneviyede Kur'ân'ın nurundan gelen bir Nur, ehl-i imana bir nokta-i istinat olacağını mânâ-yı işârî ile haber veriyor diye kalbime ihtar edildi. Ben de mecbur oldum, yazdım. Sonra baktım ki, mânâsının münasebeti bu asrımıza o kadar kuvvetlidir ki, hiç tevafuk emaresi olmasa da, yine bu âyetler her asra baktığı gibi mânâ-yı işârî ile bizimle de konuşuyor kanaatim geldi.

Evet, **evvelâ** başta [1] لاۤ اِكْرَاهَ فِى (الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ) cümlesi, makam-ı cifrî ve ebcedî ile bin üç yüz elli (1350) tarihine parmak basar ve mânâ-yı işârî ile der: Gerçi o tarihte, dini, dünyadan tefrik ile dinde ikraha ve icbara ve mücahede-i diniyeye ve din için silâhla cihada muarız olan hürriyet-i vicdan, hükümetlerde bir kanun-u esasî, bir düstur-u siyasî oluyor ve hükümet, lâik cumhuriyete döner. Fakat ona mukàbil mânevî bir cihad-ı dinî, iman-ı tahkikî kılıcıyla olacak. Çünkü, dindeki rüşd-ü irşad ve hak ve hakikati gözlere gösterecek derecede kuvvetli

burhanları izhar edip tebyin ve tebeyyün eden bir nur Kur'ân'dan çıkacak diye haber verip bir lem'a-i i'caz gösterir.

Hem, tâ [11] خَالِدُونَ kelimesine kadar, Risale-i Nur'daki bütün muvazenelerin aslı, menbaı olarak aynen o muvazeneler gibi mükerreren nur ve zulümat ve iman ve karanlıkları karşılaştırmasıyla gizli bir emaredir ki, o tarihte bulunan cihad-ı mânevî mübarezesinde büyük bir kahraman ***"Nur"*** namında Risale-i Nur'dur ki, dinde bulunan yüzer tılsımları keşfeden onun mânevî elmas kılıcı, maddî kılıçlara ihtiyaç bırakmıyor.

Evet, hadsiz şükürler olsun ki, yirmi senedir Risale-i Nur bu ihbar-ı gaybı ve lem'a-ı i'câzı bilfiil göstermiştir. Ve bu sırr-ı azîm içindir ki, Risale-i Nur şakirtleri dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlar. Ve hakikî şakirtleri, en dehşetli bir hasmına ve hakaretli tecavüzüne karşı ona der:

"Ey bedbaht! Ben seni idam-ı ebedîden kurtarmaya ve fâni hayvaniyetin en süflî ve elîm derecesinden bir bâki insaniyet saadetine çıkarmaya çalışıyorum; sen benim ölümüme ve idamıma çalışıyorsun. Senin bu dünyada lezzetin pek az, pek kısa; ve âhirette ceza ve belâların pek çok ve pek uzundur. Ve benim ölümüm bir terhistir. Haydi def ol! Seninle uğraşmam, ne yaparsan yap!" der. O zâlim düşmanına hiddet değil, belki acıyor, şefkat ediyor, "Keşke kurtulsaydı" diyerek ıslahına çalışır.

Sâniyen:

[3] وَيُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
[4] بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى

Bu iki kudsî cümleler, kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber makam-ı cifrî ve ebcedî hesabıyla, birincisi Risaletü'n-Nur'un ismine, ikincisi onun tahakkukuna ve tekemmülüne ve parlak fütuhatına mânen ve cifren tam tamına tetâbukları bir emâredir ki, Risaletü'n-Nur bu asırda, bu tarihte bir urvetü'l-vüskadır. Yani çok muhkem,

kopmaz bir zincir ve bir hablullahtır. Ona elini atan yapışan, necat bulur diye mânâ-yı remziyle haber verir.

Sâlisen: [6] (اَللهُ) وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا cümlesi hem mânâ, hem cifirle Risaletü'n-Nur'a bir remzi var. Şöyle ki:...

Bu makamda perde indi, yazmaya izin verilmedi. Başka zamana tehir edildi. **(Haşiye)**

Haşiye: Bu nüktenin bâki kısmı şimdilik yazdırılmadığının sebebi, bir derece dünyaya, siyasete temasıdır. Biz de bakmaktan memnuuz. Evet, [12] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى bu tâğûta bakar ve baktırır.

Said Nursî

1.)Dinde zorlama yoktur; doğruluk sapıklıktan, îman küfürden iyice ayrılmıştır. (Bakara Sûresi, 2:256)
2.)Kim birer mâbud gibi kıymet verilen tâğutları reddederse... (Bakara Sûresi, 2:256)
3.)Ve kim Allah'a îman ederse, işte o (...) yapışmıştır. (Bakara Sûresi, 2:256)
4.)Sapa sağlam bir kulpa... (Bakara Sûresi, 2:256)
5.)O kopmaz ve kırılmaz. Allah ise herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:256)
6.)Allah imân edenlerin dostu ve yardımcısıdır. (Bakara Sûresi, 2:257)
7.)Onları inkâr karanlıklarından kurtarıp hidâyet nûruna kavuşturur. (Bakara Sûresi, 2:257)
8.)İnkâr edenlerin dostu ise tâğuttur. (Bakara Sûresi, 2:257)
9.)Onları imân nûrundan mahrum bırakıp inkâr karanlıklarına sürüklerler. (Bakara Sûresi, 2:257)
10.)İşte onlar Cehennem ateşinin ehlidir, orada ebediyen kalacaklardır. (Bakara Sûresi, 2:257)
11.)Ebediyen kalıcıdırlar. (Bakara Sûresi, 2:257)
12.)Muhakkak ki insan azgınlaşır (Alâk Sûresi, 96:6)

Sualar : 11.Sua : Mektup 1

Mektup 1: Husrev'in bir mektubu

Risale-i Nur kahramanı Hüsrev’in Meyvenin
On Birinci Meselesi münasebetiyle yazdığı mektubun
bir parçasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ [2]

Çok mübarek, çok kıymettar, çok sevgili Üstadımız Efendimiz,

Millet ve memleket için çok büyük güzellikleri ihtiva eden Meyve, Dokuz Meselesi ile, dehşetli bir zamanda, müthiş âsiler içinde en büyük düşmanlar arasında hayret-feza bir surette şakirtlerine necat vermeye vesile olmakla kalmamış. Onuncu ve On Birinci Meseleleri ile, hususuyla Nur’un şakirtlerini hakikat yollarında alkışlamış ve gidecekleri hakiki mekânları olan kabirdeki ahvallerinden ve herkesi titreten ve bilhassa ehl-i gaflet için çok korkunç, çok elemli, çok acıklı bir menzil olan toprak altında, göreceği ve konuşacağı melâikelerle konuşmayı ve refakati sevdirerek bu mekâna daha çok ünsiyet izhar etmekle, bu korkulu ilk menzil hakkındaki fevkalhad korkularımızı tâdil etmiş, nefes aldırmış. Hususiyle o âlemin nuranî hayatını benim gibi göremeyenlerin ellerinde, şuâât yüz binlerle senelik mesafelere uzanan bir elektrik lâmbası hükmüne geçmiş. Hem de daima koklanılacak nümunelik bir çiçek bahçesi olmuştur.

Evet, biz sevgili üstadımıza arz ediyoruz ki, hergün dersini hocasına okuyan bir talebe gibi, Nurdan aldığımız feyizlerimizi, her vakit için sevgili üstadımıza arz edelim. Fakat sevgili üstadımız şimdilik konuşmalarını tatil buyurdular.

Ey aziz Üstadım,

Risale-i Nur’un hakikati ve Meyvenin güzelliği ve çiçeğinin feyzi, beni minnettârâne, bir parça memleketim namına konuşturmuş ve benim gibi konuşan çok kalblere hayat vermiş. Şimdi muhitimizde Risale-i Nur’a karşı atılan adımlar ve uzatılan eller, Meyvenin on birinci çiçeği ile daha çok metanet kesb etmiş, inkişaf etmiş, faaliyete başlamıştır.

Çok hakir talebeniz Hüsrev

1.)Her türlü noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
•Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allahın Selamı, Rahmeti ve Bereketi üzerinize olsun

Sualar : 11.Sua : Mektup 2

Mektup 2: Ispartadaki umum nur talebeleri adına bir mektup

Isparta'daki umum Risale-i Nur talebeleri namına Ramazan tebriki münasebetiyle yazılmış ve on üç fıkra ile tâdil edilmiş bir mektuptur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Ey âlem-i İslâmın dünya ve âhirette selâmeti için Kur'ân'ın feyziyle ve Risale-i Nur'un hakikatiyle ve sadık şakirtlerin himmetiyle mübarek gözlerinden yaş yerine kan akıtan,

Ve ey fitne-i âhirzamanın şu dağdağalı ve fırtınalı zamanında Hazret-i Eyyûb Aleyhisselâmdan ziyade hastalıklara, dertlere giriftâr olan ve Kur'ân'ın nuruyla ve Risale-i Nur'un burhanlarıyla ve şakirtlerin gayretiyle âlem-i İslâmın maddî ve mânevî hastalıklarını Hekîm-i Lokman gibi tedaviye çalışan,

Ve ey mübarek ellerinde mevcut olan Nur parçalarının hak ve hakikat olduğunu Kur'ân'ın otuz üç âyetiyle ve keramet-i Aleviye ve Gavsiye ile ispat eden,

Ve ey kendisi hasta ve ihtiyar ve zayıf ve gayet acınacak bir halde olduğuna göre herkesten ziyade âlem-i İslâma can feda eder derecesinde acıyarak, kendine fenalık etmek isteyenlere Kur'ân'ın hakikatiyle ve Risale-i Nur'un hüccetleriyle, Nur talebelerinin sadakatlarıyla hayırlı dualar ve iyilik etmek ile karşılayan,

Ve yazdığı mühim eserlerinden Âyetü'l-Kübrânın tab'ıyla kendi zâtına ve talebelerine gelen musibette hapishanelere düşen ve o zindanları Kur'ân'ın irşadıyla ve Risale-i Nur'un dersiyle ve şakirtlerin

iştiyakıyla bir medrese-i Yusufiyeye çeviren ve bir dershane yapan ve içimizde bulunan cahil olanların hepsini Kur'ân'ı o dershanede hatmettirerek çıkaran ve o musibette Kur'ân'ın kuvve-i kudsiyesiyle ve Risale-i Nur'un tesellîsiyle ve kardeşlerin tahammülleriyle, ihtiyar ve zayıf olduğu halde bütün ağırlıklarımızı ve yüklerimizi üzerine alan ve yazdığı Meyve ve Müdafaanâme risaleleriyle Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın i'câzıyla ve Risale-i Nur'un kuvvetli burhanlarıyla ve şakirtlerin ihlâsı ile, izn-i İlâhî ile üzerinden kapılarını açtırıp beraat kazandıran ve o günde bize ve âlem-i İslâma bayram yaptıran ve hakikaten Risale-i Nur'ları nûrun alâ nûr olduğunu ispat ederek kıyamete kadar serbest okunup ve yazılmasına hak kazandıran,

Ve âlem-i İslâmın Kur'ân-ı Azîmüşşânın gıda-yı kudsîsiyle ve Nurun uhrevî taamıyla ve şakirtlerinin iştihasıyla ekmek, su ve hava gibi bu Nurlara pek çok ihtiyacı olduğunu ve bu Nurları okuyup yazanlardan binler kişi imanla kabre girdiğini ispat eden ve kendisine mensup talebelerini hiçbir yerde mağlûp ve mahcup etmeyen ve elyevm Kur'ân'ın semâvî dersleriyle ve Risale-i Nur'un esasatıyla ve şakirtlerinin zekâvetleriyle ve Meyvenin Onuncu ve On Birinci Mesele ve çiçekleriyle, firak ateşiyle gece gündüz yanan kalblerimizi âb-ı hayat ve şarab-ı kevser gibi o mübarek Mesele ve Çiçeklerle kalblerimizin ateşini söndürüp sürur ve feraha sevk eden,

Ve ey âlemin—Kur'ân-ı Azîmüşşa'nın kat'î vaadiyle ve tehdidiyle ve Risale-i Nur'un keşf-i kat'îsiyle ve merhum şakirtlerinin müşahedesiyle ve onlardaki keşfü'l-kubur sahiplerinin görmesiyle—en çok korktuğu ölümü, ehl-i iman için idam-ı ebedîden kurtarıp bir terhis tezkeresine çeviren ve âlem-i nura gitmek için güzel bir yolculuk olduğunu ispat eden ve kâfir ve münafıklar için idam-ı ebedî olduğunu bildiren Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın, bin mu'cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm ve kırk vech-i i'câzının tasdiki altında ihbarat-ı kat'iyesiyle, ondan çıkan Risale-i Nur'un en muannid düşmanlarını mağlûp eden hüccetleriyle ve Nur şakirtlerinin, çok emarelerin ve tecrübelerin ve kanaatlerinin teslimiyle o korkunç, karanlık, soğuk ve dar kabri, ehl-i iman için Cennet çukurundan bir çukur ve Cennet bahçesinin bir kapısı olduğunu ispat eden ve kâfir ve münâfık zındıklar için Cehennem çukurundan yılan ve akreplerle dolu bir çukur olduğunu ispat eden ve oraya gelecek olan Münker, Nekir isminde melâikeleri ehl-i hak ve hakikat yolunda gidenler için

birer mûnis arkadaş yapan ve Risale-i Nur'un şakirtlerini talebe-i ulûm sınıfına dahil edip Münker, Nekir suallerine Risale-i Nur ile cevap verdiklerini merhum kahraman şehid Hâfız Ali'nin vefatıyla keşfeden ve hayatta bulunanlarımızın da yine Risale-i Nur ile cevap vermemizi rahmet-i İlâhiyeden dua ve niyaz eden ve Hazret-i Kur'ân'ı, Kur'ân-ı Azîmüşşanın kırk tabakadan her tabakaya göre bir nevi i'caz-ı mânevîsini göstermesiyle ve umum kâinata bakan kelâm-ı ezelî olmasıyla ve tefsiri olan Risale-i Nur'un Mu'cizat-ı Kur'âniye ve Rumuzât-ı Semâniye risaleleriyle ve Risale-i Nur gül fabrikasının serkâtibi gibi kahraman kardeşlerin ve şakirtlerin fevkalâde gayretleriyle Asr-ı Saadetten beri böyle hârika bir surette mu'cizeli olarak yazılmasına hiç kimse kadir olmadığı halde Risale-i Nur'un kahraman bir kâtibi olan Hüsrev'e "Yaz!" emir buyurulmasıyla, Levh-i Mahfuzdaki yazılan Kur'ân gibi yazılması ve Kur'ân-ı Azîmüşşanın hak kelâmullah olduğunu ve bütün semâvî kitapların en büyüğü ve en efdali ve bir Fâtiha içinde binler Fâtiha ve bir İhlâs içinde binler İhlâs ve hurufatının birden on ve yüz ve bin ve binler sevap ve hasene verdiklerini hiç görülmedik ve işitilmedik pek güzel ve hârika bir sûrette târif ve ispat eden ve Kur'ân-ı Mûcizü'l-Beyanın, bin üç yüz seneden beri i'câzını göstermesiyle ve muarızlarını durdurmasıyla ve Nurun gözlere gösterir derecede zâhir delilleri ile ve Nur şâkirtlerinin elmas kalemleriyle bu zamana kadar misli görülmedik Risale-i Nur'un dünyaya ferman okuyan ve en mütemerrid ve muannidleri susturan Yirmi Beşinci Söz ve zeyilleri kırk vech ile i'câz-ı Kur'ânî olduğunu ispat eden,

Ve ey Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın hak peygamber olduğuna ve umum yüz yirmi dört bin peygamberlerin efdali ve seyyidi olduğuna dair binler mu'cizelerini Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) namındaki Risale-i Nur'u ile güzel bir surette ispat eden ve Kur'ân-ı Azîmüşşanın, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın rahmeten li'l-âlemîn olduğunu kâinatta ilân etmesiyle ve Nurun baştan nihayete kadar onun rahmeten li'l-âlemîn olduğunu burhanlarla ispat etmesiyle ve o resulün ef'âl ve ahvâli, kâinatta nümune-i iktida olacak en sağlam, en güzel rehber olduğunu hattâ körlere de göstermesiyle ve Anadolu ve hususî memleketlerde Nurun intişarı zamanında belâların ref'i ve susturulmasıyla musibetlerin gelmesi şehadetiyle ve Nur şakirtlerinin gayet ağır

müşkülâtlar içinde kemâl-i metanetle hizmet ve irtibatlarıyla o zâtın (a.s.m.) sünnet-i seniyyesine ittibâ etmek ne kadar kârlı olduğunu ve bir sünnete bu zamanda ittibâda yüz şehidin ecrini kazandığını bildiren ve sadaka kaza ve belâyı nasıl def ediyorsa Risale-i Nur'un da Anadolu'ya gelecek kazayı, belâyı, yirmi senedir def ettiğini aynelyakîn ispat eden Üstad-ı Ekremimiz Efendimiz Hazretleri!

Şimdi şu Risale-i Nur'un beraeti, başta siz sevgili Üstadımızı, sonra biz âciz kusurlu talebelerinizi, sonra âlem-i İslâmı sürura sevk ederek ikinci büyük bir bayram yaptırdığından, siz mübarek Üstadımızın bu büyük bayram-ı şerifinizi tebrik ile ve yine üçüncü bayram olan Ramazan-ı Şerifinizi ve Leyle-i Kadrinizi tebrik, emsâl-i kesiresiyle müşerref olmaklığımızı niyaz ve biz kusurluların, kusurlarımızın affını rica ederek umumen selâm ile mübarek ellerinizden öper ve dualarınızı temenni ederiz, efendimiz hazretleri.

Isparta ve havalisinde bulunan
Nur Talebeleri

Haddimden yüz derece ziyade olan bu mektup muhteviyatını tevazu ile reddetmek bir küfran-ı nimet ve umum şâkirtlerin hüsn-ü zanlarına karşı bir ihanet olması ve aynen kabul etmek bir gurur, bir enâniyet ve benlik bulunması cihetiyle, umum namına Risale-i Nur kâtibinin yazdığı bu uzun mektubu, on üç fıkraları ilâve edip, hem bir şükr-ü mânevî, hem gururdan, hem küfran-ı nimetten kurtulmak için size bir suretini gönderiyorum ki, Meyvenin On Birinci Meselesinin âhirinde "Risale-i Nurun Isparta ve civarı talebelerinin bir mektubudur" diye ilhak edilsin. Ben bu mektubu, bu tâdilât ile yazdığımız halde, iki defa bir güvercin yanımızdaki pencereye geldi. İçeriye girecekti. Ceylân'ın başını gördü girmedi. Birkaç dakika sonra başkası aynen geldi. Yine yazanı gördü, girmedi. Ben dedim: "Herhalde evvelki serçe ve kuddüs kuşu gibi müjdecileridir. Veyahut bu mektup gizli müteaddit mektupları yazdığımızdan, mübarek mektubun tâdili ile mübarekiyetini tebrik için gelmişler" kanaatimiz geldi.

Said Nursî

1.)Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

•Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Sualar : 12.Sua

12.Şua: Denizli Mahkemesi Müdafaaları

Denizli
Ağır Ceza Mahkemesi
Müdafaaları

Bkz. Müdafaalar

Sualar : 13.Sua

13.Şua: Denizli Hapsi Mektupları

On Üçüncü Şuâ

Isparta ve Denizli hapishanelerinde tecrid-i mutlak içinde Hz. Üstad'ın hapisteki kardeşlerine, kimse ile görüştürmediklerinden, gizli yazıp gönderdiği mektuplardır. Bu nurani kıymettar mektuplar, Risale-i Nur’un parlak mücahedatını gayet parlak bir surette göstermektedirler.

Sualar : 13.Sua : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Geçen Leyle-i Kadrinizi ve gelen bayramınızı bütün mevcudiyetimle tebrik ve sizleri Cenâb-ı Erhamürrâhimînin birliğine ve rahmetine emanet ediyorum.

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الكَدَرِ [2]

sırrıyla, sizi teselliye muhtaç görmemekle beraber, derim ki:

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ [3]

âyetinin mânâ-yı işârîsiyle verdiği teselliyi tamamiyle gördüm. Şöyle ki:

Dünyayı unutmak, Ramazan'ımızı âsude geçirmek düşünürken, hatıra gelmeyen ve bütün bütün tahammülün fevkinde bu dehşetli hâdise hem benim, hem Risale-i Nur'un, hem sizin, hem Ramazan'ımız, hem uhuvvetimiz için ayn-ı inayet olduğunu ben müşahede ettim. Bana ait cihetinin ise çok faidelerinden yalnız iki üçünü beyan ederim.

Biri: Ramazan'da çok şiddetli bir heyecan, bir ciddiyet, bir iltica, bir niyazla müthiş hastalığa galebe ederek çalıştırdı.

İkincisi: Herbirinize karşı bu sene de görüşmek ve yakınınızda bulunmak arzusu şiddetliydi. Yalnız birinizi görmek ve Isparta'ya gelmek için bu çektiğim zahmeti kabul ederdim.

Üçüncüsü: Hem Kastamonu'da, hem yolda, hem burada fevkalâde bir tarzda bütün elîm hâletler birden değişiyor ve me'mulün

ve arzumun hilâfına olarak bir dest-i inayet görünüyor.

اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [4]

dediriyor. En ziyade beni düşündüren Risale-i Nur'u, en gafil ve dünyaca büyük makamlarda bulunanlara da kemâl-i dikkatle okutturuyor, başka bir sahada fütuhata meydan açıyor. Ve en ziyade rikkatime dokunan ve kendi elemimden başka herbirinizin sıkıntısından başıma toplanan bütün elemlere ve teessüflere karşı, Ramazan'da, bir saati yüz saat hükmüne getiren o şehr-i mübarekte, bu musibet dahi, o yüz sevabı, herbir saati on saat derecesinde ibadet yapmakla bine iblâğ ettiğinden, Risale-i Nur'dan tam ders alan ve dünya fâni ve ticaretgâh olduğunu bilen ve herşeyi imanı ve âhireti için feda eden ve bu dershane-i Yusufiyedeki muvakkat sıkıntıların daimî lezzetler ve faideler vereceklerine inanan sizin gibi ihlâslı zâtlara acımak ve rikkatten ağlamak hâletini, tebrik ve sebatınızı gayet istihsan ve takdir etmek hâletine çevirdi. Ben de

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ [5]

dedim. Bana ait bu faideler gibi hem uhuvvetimizin, hem Risale-i Nur'un, hem Ramazan'ımızın, hem sizin bu yüzde öyle faideleri var ki, perde açılsa, "Yâ Rabbenâ, şükür! Bu kaza ve kader-i İlâhî, hakkımızda bir inayettir" dedirtecek kanaatim var. Hâdiseye sebebiyet verenlere itab etmeyiniz. Bu musibetin geniş ve dehşetli plânı çoktan kurulmuştu, fakat mânen pek çok hafif geldi. İnşaallah çabuk geçer.

عَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [6]

sırrıyla müteessir olmayınız.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Kadere îmân eden kederden kurtulur.
3.)Rabbinin hükmüne sabret. Muhakkak ki Sen bizim gözetimimiz altındasın. Rabbini hamd ile tesbih et. (Tûr Sûresi, 52:48)

4.)Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur.
5.)Küfür ve dalâlet dışında her türlü halimiz için Allah'a hamd olsun.
6.)Olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız; halbuki o sizin için bir hayırdır.
(Bakara Sûresi, 2:216)

Sualar : 13.Sua : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Yakınınızda bulunmakla çok bahtiyarım. Sizin hayalinizle ara sıra konuşurum, müteselli olurum. Biliniz ki, mümkün olsaydı, bütün sıkıntılarınızı kemâl-i iftihar ve sevinçle çekerdim. Ben, sizin yüzünüzden Isparta'yı ve havâlisini taşıyla, toprağıyla seviyorum. Hattâ diyorum ve resmen de diyeceğim: Isparta hükümeti bana ceza verse, başka bir vilâyet beni beraet ettirse, yine burayı tercih ederim.

Evet, ben üç cihetle Ispartalıyım. Gerçi tarihçe ispat edemiyorum; fakat kanaatım var ki, İsparit nahiyesinde dünyaya gelen Said'in aslı buradan gitmiş. Hem Isparta vilâyeti öyle hakikî kardeşleri bana vermiş ki; değil Abdülmecid ve Abdurrahman, belki Said'i onların herbirisine maalmemnuniye feda eylerim.

Tahmin ederim, şimdi küre-i arzda Risale-i Nur şakirtlerinden, kalben ve ruhen ve fikren daha az sıkıntı çeken yoktur. Çünkü kalb ve ruh ve akılları iman-ı tahkikî nurlarıyla sıkıntı çekmezler. Maddî zahmetler ise, Risale-i Nur dersiyle hem geçici, hem sevaplı, hem ehemmiyetsiz, hem hizmet-i imaniyenin başka bir mecrâda inkişafına vesile olmasını bilerek şükür ve sabırla karşılıyorlar. İman-ı tahkikî dünyada dahi medar-ı saadettir diye halleriyle ispat ediyorlar. Evet, *"Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler"* deyip, metinâne bu fâni zahmetleri bâki rahmetlere tebdile çalışıyorlar.

Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, onların emsallerini çoğaltsın, bu vatana medar-ı şeref ve saadet yapsın ve onları da Cennetü'l-Firdevste saadet-i ebediyeye mazhar eylesin. Âmin.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu kaza-i İlâhînin adalet-i kaderiye noktasında, yeni talebelerden bir kısım zâtların sırr-ı ihlâsa muvafık olmayan dünya cihetini de Risale-i Nur ile arzu etmesinden, bazı menfaatperest rakipleri karşısında bulup, yirmi beş sene evvel aslı yazılan ve sekiz sene zarfında bir iki defa elime geçen ve aynı vakitte kaybettirilen Beşinci Şuâ benden uzak bir yerde ele geçmesiyle, o hoca bozması gibi kıskançlar, onunla adliyeyi evhamlandırdılar. Aynı vakit, benim arzu ettiğim yeni harflerle Miftahu'l-İman mecmuası yerine Ayetü'l-Kübrâ muvafakatım olmadan tab olması ve nüshaları gelmesi hükümete aksetmiş, iki mes'ele birbiriyle karıştırılmış. Güya Kanun-u Medeniyeye karşı o Beşinci Şuâ tab edilmiş diye, ehl-i garaz, bir habbeyi yüz kubbe yaparak gadren bizleri şu çilehaneye soktu. Fakat kader-i İlâhî ise, menfaatimiz için buraya sevk etti ve eski zamanlarda ihtiyarî çilehanelerin sevap noktasında çok fevkinde sevapdar etmek sırrıyla, bizi, ihlâs dersini tam almak ve hakikaten kıymetsiz olan dünya umuruna karşı alâkalarımızı tâdil etmek için yine medrese-i Yusufiyeye çağırdı.

Ehl-i dünya evhamına karşı deriz:

Yedinci Şuâ baştan aşağıya kadar imandır; aldanmışsınız. Ve gayet mahrem tutulan ve şiddetli taharrîlerde bizde bulunmayan ve aslı yirmi sene evvel yazılan Beşinci Şuâ bütün bütün ayrıdır. Biz, bunun değil tab'ına, belki bu zamanda hiç kimseye göstermesine

razı olmamakla beraber, orada doğru çıkmış bir ihbar-ı gaybîdir, mübareze etmiyor.

Sualar : 13.Sua : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Bayramınızı tekrar tebrikle beraber, sureten görüşemediğimize teessüf etmeyiniz. Bizler hakikaten daima beraberiz; ebed yolunda da inşaallah bu beraberlik devam edecek. İmanî hizmetinizde kazandığınız ebedî sevaplar ve ruhî ve kalbî faziletler ve sevinçler, şimdiki geçici ve muvakkat gamları ve sıkıntıları hiçe indirir kanaatindeyim. Şimdiye kadar, Risale-i Nur şakirtleri gibi çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamış.

Evet, Cennet ucuz değil. İki hayatı imha eden küfr-ü mutlaktan kurtarmak, bu zamanda pek çok ehemmiyetlidir. Bir parça meşakkat olsa da şevk ve şükür ve sabırla karşılamalı. Madem bizi çalıştıran Hâlıkımız Rahîm ve Hakîmdir; başa gelen herşeyi rıza ile, sevinçle, rahmetine, hikmetine itimatla karşılamalıyız.

Kahraman bir kardeşimiz, Âyetü'l-Kübrâ meselesinde bütün mes'uliyeti kendine alıp, Hizb-i Kur'ân'ı ve Hizb-i Nur'u ve kalemiyle kazandığı fevkalâde uhrevî şeref ve fazilete istihkakını tam göstermiş, beni derin sevinçlerle ağlatmış. Ve Yedinci Şuâ olan Âyetü'l-Kübrâ tam nazar-ı dikkati celb ederek ileride ona lâyık bir fütuhatı ihzar etmek hikmetiyle ona gelen bu muvakkat müsadere, o kardeşimizin ve rüfekasının hizmetlerini ve masraflarını zayi etmeyecek, inşaallah daha parlattıracak diye rahmet-i İlâhiyeden bekleriz.

Sizi bütün dualarında [2] اَجِرْنَا وَارْحَمْنَا وَاحْفَظْنَا gibi bütün mütekellim-i maalgayr sigalarında bilâistisna dahil edip, kesretli cesetler ve birtek ruh hükmünde şirket-i mâneviyemizin düsturlarıyla çalışan ve sizin sıkıntınızla sizden

ziyade alâkadar olan ve şahs-ı mânevînizden himmet ve medet ve sebat ve metanet ve şefaat bekleyen,

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Bizi kurtar. Bize merhamet et. Bizi muhafaza et.

Sualar : 13.Sua : Mektup 5

Mektup 5

Bu hâdise tesiriyle ben kendimi mâsum kardeşlerime rıza-yı kalb ile feda etmeye kat'î azm ü cezmettiğim ve çaresini fikren aradığım vakitte, Celcelûtiyeyi okudum. Birden hatıra geldi ki, İmam-ı Ali Radıyallahu Anh "Yâ Rab aman ver!" diye dua etmiş. İnşaallah, o duanın sırrıyla selâmete çıkarsınız.

Evet, Hazret-i Ali Radıyallahu Anh, Kaside-i Celcelûtiyede iki suretle Risale-i Nur'dan haber verdiği gibi, Âyetü'l-Kübrâ risalesine işareten:

وَبِالْاٰيَةُ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ

der. Bu işarette îma eder ki, Âyetü'l-Kübrâ yüzünden ehemmiyetli bir musibet Risale-i Nur talebelerine gelecek ve *"Âyetü'l-Kübrâ hakkı için o fecet ve musibetten şakirtlerine aman ver"* diye niyaz eder, o risaleyi ve menbaını şefaatçi yapar. Evet, Âyetü'l-Kübrâ risalesinin tab'ı bahanesiyle gelen musibet, aynen o remz-i gaybîyi tasdik etti.

Hem o kasidede, Risale-i Nur'un mühim eczalarına tertibiyle işaretlerin hâtimesinde, mukàbil sahifede der:

وَتِلْكَ حُرُوفُ النُّورِ فَاجْمَعْ خَوَاصَّهَا
وَحَقِّقْ مَعَانِيهَا بِهَا الْخَيْرُ تُمِّمَتْ

Yani, *"İşte, Risale-i Nur'un sözleri, hurufları ki, onlara işaretler eyledik. Sen onların hassalarını topla ve mânâlarını tahkik eyle. Bütün hayır ve saadet onlarla tamam olur"* der. *"Hurufların mânâlarını tahkik et"* karinesiyle mânâyı ifade etmeyen hecaî harfler murad olmayıp, belki kelimeler mânâsındaki **"Sözler"** namıyla risaleler muraddır.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاّ اللهُ [1]

رَبَّنَا لاَتُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْنَا [2]

Said Nursî

1.)Gaybı hakkıyla ancak Allah bilir.
2.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

Sualar : 13.Sua : Mektup 6

Mektup 6

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Senin âlimâne suallerin Risale-i Nur'un Mektubat kısmında çok ehemmiyetli hakikatlerin anahtarları olmasından, senin suallerine karşı lâkayt kalamıyorum. Bunun kısa cevabı şudur:

Madem Kur'ân bir hutbe-i ezeliyedir, nev-i beşerin umum tabakatıyla ve ehl-i ibadetin bütün tâifeleriyle konuşur. Elbette onlara göre müteaddit mânâları ve küllî mânâsının çok mertebeleri bulunacak. Bazı müfessirler, yalnız en umumî veya en sarih veya vâcip veya bir sünnet-i müekkedeyi ifade eden mânâyı tercih eder. Meselâ, bu âyette [1] وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ 'dan ehemmiyetli bir sünnet olan iki rekât tehecccüt namazını ve [2] وَإِدْبَارَ النُّجُومِ 'dan, bir sünnet-i müekkede olan sabah fecir sünnetini zikretmiş. Yoksa evvelki mânânın daha çok efradı var. Kardeşim, seninle konuşmak kesilmemiş.

1.)Gecenin bir kısmında Onu tesbih et. (Tûr Sûresi, 52:49)
2.)Ve yıldızlar kaybolurken de (Onu tesbih et). (Tûr Sûresi, 52:49)

Sualar : 13.Sua : Mektup 7

Mektup 7

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi zuhur namazını kıldım. Tesbihat içinde siz hatırıma geldiniz ki, herbiri hem kendini, hem hanesindeki akrabasını düşünmekle mahzun olur. Birden kalbe geldi ki:

Madem eski zamanlarda âhiretini dünyasına tercih edenler, hayat-ı içtimaiyenin günahlarından kurtulmak ve âhiretine hâlisâne çalışmak niyetiyle mağaralarda, çilehanelerde riyazetle hayatlarını geçirenler bu zamanda olsaydılar, Risale-i Nur şakirtleri olacaktılar. Elbette şimdi, bu şerait altında, bunlar onlardan on derece daha ziyade muhtaçtır ve on derece fazla fazilet kazanıyorlar ve on derece daha rahattırlar.

Sualar : 13.Sua : Mektup 8

Mektup 8

Aziz, mübarek kardeşlerim,

Pek çok selâm... Bizim memlekette eskide arefe gününde bin İhlâs-ı Şerif okurduk. Ben, şimdi bir gün evvel beş yüz ve arefede dahi beş yüz okuyabilirim. Kendine güvenen, birden okuyabilir. Ben, gerçi sizleri göremiyorum ve hususî herbirinizle görüşmüyorum, fakat ben, ekser vakitler, dua içinde herbirinizle bazen ismiyle sohbet ederim.

Sualar : 13.Sua : Mektup 9

Mektup 9

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, şimdiye kadar Nur fabrika dairesinin mübarekler heyetinden iki ehemmiyetli rükünler kurtulmuşlar tahmin ederim. Elhak, o daire, o heyet, altı yedi senede yirmi otuz sene kadar fâtihâne iş görmüşler. Parlak kalemlerinin yâdigârları gibi, onların hizmetlerine tevakkuf etmez; onların bedeline, onların defter-i a'mâllerine hasenat yazdırıyor. Hattâ Hizb-i Nurînin öyle bir kuvvetli fütuhatı var ve öyle ehemmiyetli yerlere girmiş ki, onu neşredenler mütemadiyen çalışıyorlar hükmündedir.

Ben, pek çok çalışmış ve çalışkan Hâfız Mustafa'yı da evvelki zât gibi dışarıda zannederdim.

Yalnız bir defa "O da buradadır" işittim; belki başka Mustafa'dır diye teselli buluyordum.

Sualar : 13.Sua : Mektup 10

Mektup 10

Aziz kardeşlerim,

Ben, bu sabah tesbihatta Hâfız Tevfik'e acıdım. Bu iki defadır zahmet çekiyor tahattur ettim. Birden hatıra geldi: Onu tebrik et. O, kendini faidesiz bir ihtiyatla Risale-i Nur'daki çok ehemmiyetli makamından ve büyük hissesinden bir derece çekmek isterdi. Fakat hizmetinin kudsiyeti ve azameti, onu yine o büyük hisseye ve pek büyük sevaba muvaffak eyledi. Az bir sıkıntı ve geçici bir küçük zahmetle böyle bir şeref-i mânevîden geri kalmamak gerektir.

Evet, kardeşlerim, madem herşey gidiyor; ve gittikten sonra eğer lezzet ve keyif ise, boşu boşuna gider, bir hasret kalır! Eğer sıkıntı ve zahmet ise hem dünyevî ve uhrevî, hem böyle bir kudsî hizmet noktasında öyle bir lezzetli faideler var ki, o zahmeti hiçe indirir. İçinizde biri müstesna, en ihtiyarı ve en ziyade başına sıkıntılar toplanan benim. Sizi temin ederim, tam bir sabır ve şükür ve tahammülle halimden memnunum. Musibete şükür ise, musibetteki sevap ve uhrevî ve dünyevî faideleri içindir.

Sualar : 13.Sua : Mektup 11

Mektup 11

Aziz kardeşlerim,

Meyvenin meselelerinin tekmil edilmesine meydan vermeyen mânilerin zevâliyle inşaallah yine başlanacak ki, birisi soğuk, birisi masonların onun kuvvetinden dehşet almalarıdır. Ben, bu musibette kader-i İlâhî cihetini düşünüyorum. Zahmetim rahmete inkılâp eder.

Evet, Risale-i Kaderde beyan edildiği gibi, her hâdisede iki sebep var: Biri zâhirîdir ki, insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulmederler. Biri de hakikattır ki, kader-i İlâhî ona göre hükmeder, o aynı hâdisede beşer zulmünün altında adalet eder. Meselâ, bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinayetine binaen, kader dahi hapsine hüküm verir, aynı zulm-ü beşer içinde adalet eder.

İşte bu meselemizde elmaslar şişelerden, sıddık fedakârlar müstereddit sebatsızlardan ve hâlis muhlisler, benlik ve menfaatini bırakmayanlardan ayrılmak için bu şiddetli imtihana girmemizin iki sebebi var:

Birisi: Ehl-i dünya ve siyasetin evhamlarına dokunan kuvvetli bir tesanüd ve ihlâsla fevkalâde hizmet-i diniyedir. Zulm-ü beşer buna baktı.

İkincisi: Herkes kendi başına bu kudsî hizmete tam ihlâs ve tam tesanütle tam liyakat göstermediğimizden, kader dahi buna baktı. Şimdi kader-i İlâhî, ayn-ı adalet içinde hakkımızda ayn-ı merhamettir ki, birbirine müştak kardeşleri bir meclise getirdi, zahmetleri ibadete ve zayiatları sadakaya çevirdi. Ve yazdıkları risaleleri her taraftan nazar-ı dikkati celb etmek ve dünyanın mal ve evlâdı ve istirahati pek muvakkat ve geçici ve herhalde bir gün onları bırakıp toprağa girecek olmasından, onların yüzünden âhiretini zedelememek ve sabır ve tahammüle alışmak ve istikbaldeki ehl-i imana kahramanâne bir nümune-i imtisâl, belki imamları olmak gibi çok

cihetle ayn-ı merhamettir. Fakat yalnız bir cihet var ki, beni düşündürüyor.

Nasıl bir parmak yaralansa göz, akıl, kalb ehemmiyetli vazifelerini bırakıp onunla meşgul oluyorlar. Öyle de, bu derece zarurete giren sıkıntılı hayatımız, yarasıyla kalb ve ruhumuzu kendiyle meşgul eder. Hattâ dünyayı unutmak lâzım olduğu bir zamanımda, o hal beni masonların meclisine getirdi, onları tokatlamakla meşgul eyledi. Cenâb-ı Hak bu gaflet halini de bir mücahede-i fikriye nev'inden kabul etmek ihtimaliyle teselli buldum.

Risale-i Nur'un kıymettar muallimi Hâfız Mehmed'in kardeşi Ali Gül'ün selâmını aldım. Ben hem ona, hem bütün hemşehrilerine ve Sava'nın bütün ahyâ ve emvâtına binler selâm ve dua ederim.

Sualar : 13.Sua : Mektup 12

Mektup 12

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin sebat ve metanetiniz, masonların ve münafıkların bütün plânlarını akîm bırakıyor.

Evet, kardeşlerim, saklamaya lüzüm yok. O zındıklar, Risale-i Nur'u ve şakirtlerini tarîkate ve bilhassa Nakşî tarîkatine kıyas edip, o ehl-i tarîkati mağlûp ettikleri plânlarla bizleri çürütmek ve dağıtmak fikriyle bu hücumu yaptılar.

Evvelâ: Ürkütmek ve korkutmak ve o mesleğin su-i istimâlatını göstermek.

Ve saniyen: O mesleğin erkânlarının ve müntesibîninin kusuratlarını teşhir etmek.

Ve salisen: Maddiyun felsefesinin ve medeniyetinin câzibedar sefahet ve uyutucu lezzetli zehirleriyle ifsad etmekle mâbeynlerinde tesanüdü kırmak ve üstadlarını ihanetlerle çürütmek ve mesleklerini fennin, felsefenin bazı düsturlarıyla nazarlarından sukut ettirmektir ki, Nakşîlere ve ehl-i tarîkate karşı istimâl ettikleri aynı silâhla bizlere hücum ettiler, fakat aldandılar. Çünkü, Risale-i Nur'un meslek-i esası, ihlâs-ı tam ve terk-i enâniyet ve zahmetlerde rahmeti ve elemlerde bâki lezzetleri hissedip aramak ve fâni ayn-ı lezzet-i sefihânede elîm elemleri göstermek ve imanın bu dünyada dahi hadsiz lezzetlere medar olmasını ve hiçbir felsefenin eli yetişmediği noktaları ve hakikatleri ders vermek olduğundan, onların plânlarını inşaallah tam akîm bırakacak. Ve meslek-i Risale-i Nur ise tarîkatlere kıyas edilmez diye onları susturacak.

Bir latîfe: Bu sabah, yanımdaki jandarma koğuşundan biri beni çağırdı, pencereye çıktım.

Dedi: “Bizim kapımız kendi kendine kapandı. Ne yapıyoruz, açılmıyor.”

Ben de dedim: “Size işarettir ki, nöbettar olduğunuz ve üstlerinden kapı kapattığınız adamlar içinde sizin gibi mâsumlar var. Hattâ on seneden beri görmediğim bir kardeşimle bir dakika görüşmek bahanesiyle bana ihanet ve başka bahaneyle dış kapımızın ikincisini dahi kapadılar. Onun cezası olarak sizin kapınız dahi kapandı.”

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 13

Mektup 13

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size dün yazdığım latîfenin üç zerafeti var:

Birincisi: İstikbalde gelecek mübarek heyetin şahs-ı mânevîsinin bir mümessili olmasından, o şahs-ı mânevînin sırrıyla ve bereketiyle sürgülü kapı kendi kendine açıldığı gibi, yine o tahakkuk edip vücuda gelmiş mübarek heyetin bir mümessilinin on sene sonra yarım dakika benimle görüşmesi sebebiyle bana hiddet edildi. Ben de hiddet ettim, “Kapıları kapansın!” tekrar eyledim. Aynı günün gecesinin sabahında—hiç vuku bulmamış—kendi kendine nöbetçilerin kapıları kapandı, iki saat açılmadı.

İkinci zarafeti: Ben bir pusula müddeiumuma müdürle göndermiştim, içinde demiştim: “Ben tecriddeyim, kimseyle görüşemiyorum. Görüşsem de bu şehirde kimseyi tanımıyorum. Buranın belediyesi birisiyle ilâ âhir...” Sonra müddeiumumî demiş: “O tecridde mi?” Müdür demiş: “Yok.” İkisi bana itiraz etmişler. Aynı gün, yarım meczup ve yarım akraba biri yarım dakika benimle görüşmesi yüzünden öyle bir vaziyet gösterildi ki, hiçbir tecridde olmamış. Bana itirazları yüzlerine çarptı.

Üçüncüsü: Komşudaki haylâz gençlerin kapıda gürültüleri akşam yatsı ortasında bana zarar ederdi, fakat az idi. O kapıyı da aynı gün bir bahane ile kapattılar. Hem fena koku menzilimde ziyadeleşti, hem o haylazların kapıma yakın gürültüleri ziyade bana zarar verdi. Ben de yine “Kapıları kapansın, neden böyle yapıyorlar?” dedim. Aynı sabah o hâdise oldu.

Sualar : 13.Sua : Mektup 14

Mektup 14

Kardeşlerim,

Yeni hurufla yazdığınız iki mesele, cidden tesirini gösterdi. Birinci, İkinci, Üçüncü Meseleleri de yazılsa çok iyi olur. Fakat Hüsrev ve Tahirî gibi kalemleri Kur'ân'a ve Kur'ân hattına mahsus ve memur olmalarından bana endişe verir. Başkalar yazsalar daha münasiptir.

Sualar : 13.Sua : Mektup 15

Mektup 15

Aziz kardeşlerim,

Bir seneden beri bir parça, yani bir kilo kadar şehriye ve pirinçten sarf ediyordum. Şüphem kalmadı ki, büyük bir bereket içinde var. Şimdi siz bırakmıyorsunuz ki pişireyim. Öyle ise, onu size hem teberrük hem bereketli bir hediye ediyorum. O yıldız şehriyeden bir defa harika bir bereketi gördüm. Taneleri pişirdikten sonra kurutuyordum. Bir tek tane on mislinden ziyade büyük olduğunu ben ve başkaları gördük.

Sualar : 13.Sua : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim,

Bu gece evrad ile meşgul olurken nöbetçiler ve başkalar işitiyorlardı. Kalbime geldi ki: “Acaba bu izhar, sevabını noksan etmiyor mu?” diye telâş ettim. Hüccetü’l-İslâm İmam-ı Gazâli’nin meşhur bir sözü hatıra geldi. O demiş: *“Bazan izhar, çok defa ihfâdan daha ziyade efdal olur.”* Yani âşikâre yapmakta başkalar, ya istifade veya taklit etmek veya gafletten uyanmak veya dalâlette ve sefahette muannid ise, karşısında şeâir-i İslâmiye nev’inde izhar etmek, izzet-i diniyeyi göstermek gibi çok cihetle, hususan bu zamanda ve ihlâs dersini tam alanlarda değil riya, belki gizliden tasannu karışmamak şartıyla çok ziyade sevaplı olabilir diye bir teselli buldum.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 17

Mektup 17

İki gün evvel sorgu hâkimi beni çağırdığı vakit, ben kardeşlerimi nasıl müdafaa edeyim diye düşünürken, İmam-ı Gazâli'nin Hizbü'l-Masûn'unu açtım. Birden bu âyetler nazarımda göründü:

اِنَّ اللهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا ﴿1﴾
يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ ﴿2﴾
اَللهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ ﴿3﴾
طُوبٰى لَهُمْ ﴿4﴾

Baktım ki: Birinci âyet, şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa ﴿5﴾ اٰمَنُوا 'daki "Vav" dahi meddedir, makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi bin üç yüz altmış iki (1362) eder ki, tam tamına bu senenin aynı tarihine ve bizim mü'min kardeşlerimizi müdafaaya azmettiğimiz zamana, hem mânâsı, hem makamı tevafuk ediyor. Elhamdülillâh dedim, benim müdafaama ihtiyaç bırakmıyor.

Sonra hatırıma geldi ki: "Acaba netice ne olacak?" diye merak ettim. Gördüm:

اَللهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ .. طُوبٰى لَهُمْ 'deki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrîsi aynen bin üç yüz altmış iki. Eğer bir med sayılmazsa, iki, eğer sayılsa üç eder. Tam tamına hıfz-ı İlâhiyeye pek çok muhtaç olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevâfuk ederek, bir seneden beri büyük bir dairede ve geniş bir sahada aleyhimize ihzar edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat ile teselli veriyor. Risale-i Nur bu hâdisede daha parlak fütuhatı hâkim

dairelerde bulunmasından, şimdiki muvakkat tevakkuf bizi meyus etmez ve etmemeli. Ve Âyetü'l-Kübrâ'nın tab'ı sebebiyle müsaderesi onun parlak makamına nazar-ı dikkati her taraftan ona celb etmesine bir ilânname telâkki ediyorum.

رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا [6]

âyetini şimdi okudum. وَاغْفِرْ لَنَا [7] cümlesi tam tamına bin üç yüz altmış iki eder. Bu senenin aynı tarihine tevafuk eder ve bizi çok istiğfara davet ve emreder ki, nurunuz tamam olsun ve Risale-i Nur noksan kalmasın.

1.)Muhakkak ki Allah, inananları savunacaktır. (Hac Sûresi, 22:38)
2.)Onların nurları, önlerinde ve sağlarında koşuyor (Hadîd Sûresi, 57:12)
3.)Allah onları görüp gözetmektedir. (Şûrâ Sûresi, 42:6)
4.)Onlara müjdeler olsun! (Ra'd Sûresi, 13:29
5.)İmân edenler.
6.)Ey Rabbimiz, nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla. (Tahrîm Sûresi, 66:8)
7.)Bizi bağışla.

Sualar : 13.Sua : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz sıddık kardeşlerim..

Ramazan-ı Şerif'den birgün evvel gizli zındık düşmanlarım tarafından olduğunu kuvvetli ihtimal verdiğimiz ve doktorun tasdikiyle bir zehirlenmek hastalığıyla hararetim kırk dereceden geçmeye başlamışken Kastamonu'da adliye müdde-i umumîleri ve taharrî komiserleri menzilimi taharrî etmeye geldiler. Ben o dakikadan sonra başıma gelen dehşetli taarruzu bir hiss-i kablelvuku ile anlayarak ve şiddetli zehirli hastalığım dahi ölüme gidiyor diye Isparta Vilâyetinde kıymetdar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip o mübarek toprağa defnolmamı kalben niyaz ettim.

Hizb-ül Ekber-ül Kur'ânı açtım. Birden bu Âyet-i Kerime

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ [4]

karşıma çıktı. Bana bak dedi. Ben de baktım. (üç kuvvetli emare) ile bana ve bize teselli veriyor. Şimdi başımıza gelen bu musibeti hiçe indirdi. ve Ispartaya mevkufen beşinci nefyimi o kalbî duamın kabul olmasına delil eyledi.

Birinci Emare: Şeddeler sayılır. Hesab-ı ebced ile binüçyüz altmışiki (1362) ederek bu sene-i Arabî aynı tarihine tevafuk edip mânâsiyla der. "Sabr ile Başına gelen kaza-yı Rabbâniyeye teslim ol.

Sen inâyet gözü altındasın.merak etme. Gecelerde tesbihat ve tahmidata devam eyle."

Tahlil: Üç ر altıyüz (600).. Dört ن ikiyüz (200).. Bir س bir م yüz (100).. Bir ص bir ف bir م iki yüz on (210).. Dört ك bir ع yüz elli (150).. Üç ح bir و bir ى kırk (40).. Bir ل dokuz د bir و bir ا altmış iki (62) eder. Yekûnu bin üçyüz altmış iki (1362) ederek, bu senenin aynı tarihine ve başımıza gelen musibetin aynı dakikasına tamı tamına tevafuku kuvvetli bir emaredir.

İkinci Emare: Bu âyetin manasını tam tamına hakkımda memulümün çok fevkında aynen müşahede ettim.

Üçüncü Emare: Beyanına şimdilik lüzum olmadığından yazdırılmadı.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Rabbinin hükmüne sabret. Muhakkak ki Sen bizim gözetimimiz altındasın. Rabbini hamd ile tesbih et. (Tûr Sûresi, 52:48)

Sualar : 13.Sua : Mektup 19

Mektup 19

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kader-i İlâhî adâleti bizleri Denizli medrese-i Yusufiyesine sevk etmesinin bir hikmeti, her yerden ziyade Risale-i Nur'a ve şakirtlerine hem mahpusları, hem ahalisi, belki hem memurları ve adliyesi muhtaç olmalarıdır. Buna binaen, biz bir vazife-i imaniye ve uhreviye ile bu sıkıntılı imtihana girdik.

Evet, yirmi-otuzdan ancak bir-ikisi tâdil-i erkân ile namazını kılan mahpuslar içinde birden Risale-i Nur şakirtlerinden kırk ellisi umumen bilâistisna mükemmel namazlarını kılmaları, lisan-ı hal ile ve fiil diliyle öyle bir ders ve irşaddır ki, bu sıkıntı ve zahmeti hiçe indirir, belki sevdirir. Ve şakirtler, ef'alleriyle bu dersi verdikleri gibi, kalblerindeki kuvvetli tahkikî imanlarıyla dahi buradaki ehl-i imanı ehl-i dalâletin evham ve şübehatından kurtarmalarına medar çelikten bir kal'a hükmüne geçeceğini rahmet ve inayet-i İlâhiyeden ümit ediyoruz.

Buradaki ehl-i dünyanın bizi konuşmaktan ve temastan menleri zarar vermiyor. Lisan-ı hal, lisan-ı kalden daha kuvvetli ve tesirli konuşuyor. Madem hapse girmek terbiye içindir; milleti seviyorlarsa mahpusları Risale-i Nur şakirtleriyle görüştürsünler—tâ bir ayda, belki bir günde bir seneden ziyade terbiye alsınlar. Hem millete ve vatana, hem kendi istikballerine ve âhiretine menfaatli birer insan olsunlar. Gençlik Rehberi bulunsaydı çok faidesi olurdu. İnşaallah bir zaman girer.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 20

Mektup 20

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün, büyük ve merhum kardeşim Molla Abdullah ile Hazret-i Ziyaeddin hakkındaki malûmunuz muhavereyi tahattur ettim. Sonra sizi düşündüm. Kalben dedim: Eğer perde-i gayb açılsa, bu sebatsız zamanda böyle sebat gösteren ve bu yakıcı, ateşli hallerden sarsılmayan bu samimî dindarlar ve ciddî Müslümanlar eğer herbiri bir velî, hattâ bir kutup görünse, benim nazarımda şimdi verdiğim ehemmiyeti ve alâkayı pek az ziyadeleştirecek; ve eğer birer âmî ve âdi görünse, şimdi verdiğim kıymeti hiç noksan etmeyecek diye karar verdim. Çünkü böyle pek ağır şerait altında iman kurtarmak hizmeti, herşeyin fevkindedir. Şahsî makamlar ve hüsn-ü zanların ilâve ettikleri meziyetler, böyle dağdağalı, sarsıntılı hallerde hüsn-ü zanlarını kırmakla muhabbetleri azalır ve meziyet sahibi dahi onların nazarlarında mevkiini muhafaza etmek için tasannua ve tekellüfe ve sıkıntılı vekara mecburiyet hisseder. İşte hadsiz şükür olsun ki, bizler böyle soğuk tekellüflere muhtaç olmuyoruz.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 21

Mektup 21

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bütün ruh ve kalb ve aklımla sizin leyâli-i aşerenizi tebrik ederiz. Bizim şirket-i mâneviyemizde büyük kazançlar edeceklerini rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederiz. Bu gece rüyamda yanınıza gelmiş, imam olarak namaz kılacağım halinde uyandım. Benim tecrübemle rüyanın tâbiri çıkacağı zamanda Sava ve Homa kahramanlarından iki kardeşimiz rüyayı tabir etmek için umumunuz namına geldiler. Ben de umumunuzu görmek gibi mesrur oldum.

Kardeşlerim,

Gerçi bu vaziyet, hem muvafığa ve bir kısım memurlara Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir ürkmek vermiş, fakat bütün muhaliflerde ve dindarlarda ve alâkadar memurlarda bir dikkat, bir iştiyak uyandırıyor. Merak etmeyiniz, o Nurlar parlayacaklar.**(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Ey kardeş, dikkat buyur. Denizli hapsinde, bütün esbab-ı âlem zâhiren Üstadın aleyhinde, idam hükümleriyle mahkemeye verilmişken, Üstad diyor: "Merak etmeyiniz kardeşlerim, o Nurlar parlayacaklar." Bu söz, bak, nasıl tahakkuk etti? -- *Talebeleri*

Sualar : 13.Sua : Mektup 22

Mektup 22

Sabri'nin tabiri ve istihracıyla, Sûre-i Ve'l-Asr işaretine muvafık olarak Risale-i Nur, Anadolu'yu Cebel-i Cûdîde sefine gibi ve Isparta ve Kastamonu'yu âfât-ı semaviye ve arziyeden muhafazalarına bir vesile olduğunu ve Risale-i Nur'a ilişmesinler, yoksa yakında bekleyen âfetler geleceklerini bilsinler, akıllarını başlarına alsınlar. Bu musibetten biraz evvel, tekrarla söylüyordum, size de o mektuplar gönderilmişti. Şimdi aldığım haber: Kastamonu, civarı, kal'ası, Risale-i Nur'un matemini tutmuş gibi ağlamış ve zelzeleyle sıtma tutmuş. İnşaallah yine Risale-i Nur'a kavuşacak ve gülecek ve şükredecek.

Size evvelki gün iki kıymetli kazancımızı yazmıştım. İkincide yüzer lisanla dua ve tesbihat, ilâ âhir… demiştim. Noksan var. Sahihi: Her birimiz derecesine göre yüzer lisanla, ilâ âhir…

Hem ben pek çok alâkadar olduğum Sava köyünden çok muhterem bir ihtiyarla ellerimiz birbiriyle kelepçe edilip geldiğimiz, beni pek çok memnun edip, bununla o mübarek köyün bana şiddet-i alâkasını anladım. O kardeşime ayrıca selâm ederim.

Sualar : 13.Sua : Mektup 23

Mektup 23

Aziz kardeşim,

وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ [1]

Bu âyet dahi وَالْعَصْرِ .. اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ [2] işaretine işaret eder ki, kâfirlerin bu kadar tahribatları ve harpleri faidesiz ve hasâret içerisinde ayn-ı zarar oldu. وَالْعَصْرِ işaretinde Risale-i Nur'a bir îma bulunması remziyle, bu âyet dahi remzen bin üç yüz altmış Rûmî tarihi olan bu senede münafıklar ve küfre düşenler Risale-i Nur'a ilişecekler, fakat hasâret ederler. Çünkü zelzele ve harp gibi belâların ref'ine bir sebep Risale-i Nur'dur. Onun tatili belâları celb eder diye bir gizli îma olabilir.

Said Nursî

1.)İşte kâfirler o zaman hüsrâna uğramışlardır. (Mü'min Sûresi, 40:85)
2.)Yemin olsun asra. İnsan muhakkak hüsrandadır. (Asr Sûresi, 103:1-2)

Sualar : 13.Sua : Mektup 24

Mektup 24

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim,

Ben tahmin ediyordum ki, hakikî ve en son müdafaanamemiz, Denizli hapsinin meyvesi olan risalecik olacak. Çünkü, evvelce bazı evham yüzünden bir seneden beri aleyhimize geniş bir tarzda çevrilen plânlar bunlardır: “Tarîkatçılık, komitecilik ve haricî cereyanlarına âlet olmak ve dinî hissiyatı siyasete âlet etmek ve Cumhuriyet aleyhinde çalışmak ve idare ve âsâyişe ilişmek” gibi asılsız bahanelerle bize hücum ettiler. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, onların plânları akîm kaldı. O kadar geniş bir sahada, yüzer talebelerde, yüzler risalede, on sekiz sene zarfındaki mektup ve kitaplar da, hakikat-i imaniyeden ve Kur’âniyeden ve âhiretin tahkikinden ve saadet-i ebediyeye çalışmaktan başka birşey bulmadılar. Plânlarını gizlemek için gayet âdi bahaneleri aramaya başladılar. Fakat hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize çeviren dehşetli ve gizli bir zındıka komitesi şimdi doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına bize hücum etmek ihtimaline karşı, güneş gibi zâhir ve şüphe bırakmaz ve dağ gibi metin, sarsılmaz olan Meyve Risalesi onlara karşı en kuvvetli bir müdafaa olup onları susturacak diye bize yazdırıldı zannediyorum.

Kardeşlerim.. Gerçi yeriniz çok dardır; fakat kalbinizin genişliği o sıkıntıya aldırmaz. Hem yerlerimize nisbeten daha serbesttir. Biliniz, en esaslı kuvvetimiz ve nokta-i istinadımız tesanüddür. Sakın, sakın bu musibetlerin verdiği asabîlik cihetiyle birbirinizin kusuruna bakmayınız. Kısmet ve kadere itiraz hükmünde olan şekvâlar ve

“Böyle olmasaydı şöyle olmazdı” diye birbirinizden gücenmeyiniz. Ben anladım ki, bunların hücumundan kurtulmak çaremiz yoktu. Ne yapsaydık onlar hücumu yapacaktılar. Biz sabır ve şükür ve kazâya rıza ve kadere teslimle mukabele ederek tâ inayet-i İlâhiye imdadımıza gelinceye kadar, az zamanda ve az amelde pekçok sevap ve hayrat kazanmaya çalışmalıyız.

Oradaki kardeşlerimizin selâmetlerine dualar ediyoruz.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz sıddık kardeşlerim..

رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْلَنَا [4] âyetini şimdi okudum. وَاغْفِرْلَنَا cümlesi tam tamına "vav" sız binüçyüz altmışiki (1362) eder. Bu senenin aynı tarihine tevafuk eder. Bizi çok istiğfara davet eder. Ve emir ederki: "Nurunuz tamam olsun. Ve Risale-i Nur noksan kalmasın."

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Ey Rabbimiz, nurumuzu tamamla ve bizi bağışla. (Tahrim Sûresi, 66:8)

Sualar : 13.Sua : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyanın hayatı pek çabuk değişmesine ve zevâline ve fenâ ve fâni, âkıbetsiz lezzetlerine ve firak ve iftirak tokatlarına karşı bir ehemmiyetli medar-ı teselli ise, samimi dostlarla görüşmektir. Evet, bazan birtek dostunu bir iki saat görmek için, yirmi gün yol gider ve yüz lirayı sarf eder. Şimdi bu acîp, dostsuz zamanda samimî kırk elli dostunu birden bir iki ay görmek ve Allah için sohbet etmek ve hakikî bir teselli alıp vermek—elbette başımıza gelen bu meşakkatler ve zâyiat-ı mâliye, ona karşı pek ucuz düşer, ehemmiyeti kalmaz. Ben kendim, buradaki kardeşlerimden on sene firaktan sonra birtekini görmek için bu meşakkati kabul ederdim. Teşekkî, kaderi tenkit; ve teşekkür, kadere teslimdir.

Sizi temin ederim ki, şimdi ecel gelse, ölsem, kemâl-i rahat-ı kalble karşılayacağım. Çünkü içinizde kuvvetli, metin, genç çok Said'ler bulunduğuna ve bu biçare, ihtiyar, hasta, zayıf Said'den çok ziyade Risale-i Nur'a sahip ve vâris ve hâmi olacaklarına kanaatim geliyor. Nazif'in pusulasında isimleri yazılan ve tesirli bir surette kuvve-i mâneviyeyi takviye eden zâtlara çok minnettar ve çok müferrah oldum. Zaten ben onların böyle olacaklarını tahmin ederdim. Cenâb-ı Hak onları muvaffak ve başkalara da hüsn-ü misâl eylesin. Âmin.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 27

Mektup 27

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşim.

Ben sizin orada bulunmanızın hikmetini aynen yazdığın gibi tahmin ederdim. Orada ya korkudan veya çabuk kurtulmak fikriyle benden ve Risale-i Nur’dan bir derece zahiri bir çekilmek.. Ve bize muarız olanlara bir parça taraftar kendini göstermek vaziyeti, hem bana hem Risale-i Nur’a zararı dokundu. Müdür ile mahkeme o vaziyetten cesaret aldılar. Ben bilirdim, fakat o zatın eski sadakati ve hizmeti bana o ehemmiyetli kusurunu affettiriyordu. Fakat o hal o zata hiç fayda vermediği gibi kurtulmasını ümidin hilafına tehir etmekle beraber binler masum diller ile edilen dualar ve ibadetlerden "sadakat-ı tam" şartıyla mukabilinde hissedar olmasını kaybetmiş. Ben ara sıra onun teşrikine ve tam sadakatine dualar ile çabalıyorum. Sen benim tarafımdan ona selam söyle. Ve de ki: En ziyade yaralananlar siperini bırakanlardır. Hem bizim karşımızdaki hükümet ve mahkeme değildir. Belki gizli zındıka ve küfr-i mutlaka düşenlerin komitesidir. Ve hiçbir tevil kaldırmayan dehşetli bid’aların taraftarlarıdır ki: hükümeti iğfal edip aleyhimize sevk ettiler. Mesela benden kusurum için sıkılan elbette münafık masonlara yanaşır. Evet, yol şimdi bizim için ikidir. Bir veli dahi bize hücum etse, bilmeyerek masonlara yardımcı olur.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Madem âhiret için, hayır için, ibadet ve sevap için, iman ve âhiret için Risale-i Nur ile bağlanmışsınız; elbette bu ağır şerait altında herbir saati yirmi saat ibadet hükmünde ve o yirmi saat ise Kur'ân ve iman hizmetindeki mücahede-i mâneviye haysiyetiyle yüz saat kadar kıymettar ve yüz saat ise böyle herbiri yüz adam kadar ehemmiyetli olan hakikî mücahid kardeşlerle görüşmek ve akd-i uhuvvet etmek, kuvvet vermek ve almak ve teselli etmek ve müteselli olmak ve hakiki bir tesanüdle kudsî hizmete sebatkârâne devam etmek ve güzel seciyelerinden istifade etmek ve Medresetü'z-Zehrânın şakirtliğine liyakat kazanmak için açılan bu imtihan meclisi olan şu medrese-i Yusufiyede tayınını ve kaderce takdir edilen kısmetini almak ve mukadder rızkını yemek ve o yemekte sevap kazanmak için buraya gelmenize şükretmek lâzımdır. Bütün sıkıntılara karşı mezkûr faideleri düşünüp sabır ve tahammülle mukabele etmek gerektir.

Kardeşlerim..

Ben kalben arzu ederim ki, çelik ve demir gibi sebatkâr Isparta ve civarındakiler gibi metin kahramanlar (Hüsrev'ler, Hâfız Ali'ler gibi) Kastamonu tarafından dahi burada görünsün. Hadsiz şükür ediyorum ki, Kastamonu vilâyeti benim arzumu tam yerine getirdi, müteaddit kahramanları imdadımıza gönderdi. Hayalimde her vakit bulunan, fakat isimlerini yazamadığım için yanınızda fedakâr kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederim.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 29

Mektup 29

Kardeşlerim.

Ben dünyaya bakmıyorum. Heyetinizdeki Risale-i Nur'un şahs-ı manevisini konuşturmak ve reyini almak için meşveret ediniz. Çelik gibi metin Isparta mübarek ve kahraman kardeşleriniz ile mümkün oldukça müdavele-i efkar ediniz. Bâki çok selamlar.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 30

Mektup 30

Aziz, sıddık, sebatkâr ve vefadar kardeşlerim,

Sizi müteessir etmek veya maddî bir tedbir yapmak için değil, belki şirket-i mâneviye-i duaiyenizden daha ziyade istifadem için ve sizin de daha ziyade itidal-i dem ve ihtiyat ve sabır ve tahammül ve şiddetle tesanüdünüzü muhafaza için bir halimi beyan ediyorum ki:

Burada bir günde çektiğim sıkıntı ve azabı, Eskişehir'de bir ayda çekmezdim. Dehşetli masonlar, insafsız bir masonu bana musallat eylemişler, tâ hiddetimden ve işkencelerine karşı "Artık yeter" dememden bir bahane bulup, zâlimâne tecavüzlerine bir sebep göstererek yalanlarını gizlesinler. Ben, harika bir ihsan-ı İlâhî eseri olarak şâkirâne sabrediyorum ve etmeye de karar verdim.

Madem biz kadere teslim olup bu sıkıntıları, [1] خَيْرُ الْاُمُورِ اَحْمَزُهَا sırrıyla, ziyade sevap kazanmak cihetiyle mânevî bir nimet biliyoruz. Madem geçici, dünyevî musibetlerin sonları ekseriyetle ferahlı ve hayırlı oluyor. Ve madem hakkalyakîn derecesinde yakînî bir kat'î kanaatımız var ki, biz öyle bir hakikate hayatımızı vakfetmişiz ki, güneşten daha parlak ve Cennet gibi güzel ve saadet-i ebediye gibi şirindir. Elbette biz bu sıkıntılı hallerle müftehirâne, müteşekkirâne bir mücahede-i mâneviye yapıyoruz diye, şekvâ etmemek lâzımdır.

1.)İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 1:55)

Sualar : 13.Sua : Mektup 31

Mektup 31

Aziz kardeşlerim,

Evvel âhir tavsiyemiz, tesanüdünüzü muhafaza; enâniyet, benlik, rekabetten tahaffuz ve itidal-i dem ve ihtiyattır.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 32

Mektup 32

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu müddeiumumun iddianamesinden anlaşıldı ki, hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevk eden gizli zındıkların plânları akîm kalıp yalan çıktı. Şimdi bahane olarak cemiyetçilik ve komitecilik isnadıyla yalanlarını setre çalışıyorlar ve bunun bir eseri olarak benimle kimseyi temas ettirmiyorlar. Güya temas eden, birden bizden olur! Hattâ büyük memurlar da çok çekiniyorlar ve bana sıkıntı verdirmekle kendilerini âmirlerine sevdiriyorlar. Hususan ben, itiraznamenin âhirinde, bu gelen fıkrayı diyecektim; fakat bir fikir mâni oldu. Fıkra şudur:

Evet, biz bir cemiyetiz ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz milyon dahil mensupları var ve her gün beş defa o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar ve

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ [1]

kudsî programıyla, birbirinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususi vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.

1.)"Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)

Sualar : 13.Sua : Mektup 33

Mektup 33

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bu fecirde herbirinize karşı tam bir acımak hissettim. Birden Hastalar Risalesi hatıra geldi, teselli verdi.

Evet, bu musibet dahi içtimaî bir nevi hastalıktır. O risaledeki ekser imanî devalar, bunda da vardırlar. Hususan Erzurum'daki mübarek hastaya söylediğim gibi, bu saatten evvel bütün musibet zamanının elemi gitmiş; hem sevabı, hem hayrı, hem dünyevî ve uhrevî ve imanî ve Kur'ânî faideleri kalmış. Demek, o geçici birtek musibet, daimî ve müteaddit nimetlere inkılap etmiş. Gelecek zaman ise şimdilik yok olmasından, onda devam edecek musibetin şimdilik elemi yok. Tevehhümle yoktan elem almak, rahmet ve kader-i İlâhiyeye itimatsızlıktır.

Saniyen: Şimdi zemin yüzünde ekser beşer maddî ve mânevî, kalben, ruhen, fikren musibetlerle giriftardır. Bizim musibetimiz onlara nisbeten hem gayet hafiftir, hem kârlıdır. Hem kalb, hem ruh için, hem iman, hem selâmet ve sıhhat lezzetleri var.

Salisen: Bu fırtınalarda buraya girmeseydik, vehham memurların temasında bu hafif musibet ağırlaşmış olacaktı ve onlara karşı tasannu ve dalkavukluk etmek belâsı olacaktı.

Rabian: Bu işsiz ve muzaaf maddî ve mânevî kışta, Medresetü'z-Zehrânın bir dershanesi olan bu medrese-i Yusufiyede, öz kardeşten daha müşfik çok hakikî dostlarını ve mürşid gibi uhrevî kardeşleri gayet ucuz ve az masrafla görmek, ziyaret etmek ve

onların hususî meziyetlerinden istifade etmek ve şeffaf şeylerde sirayet eden nur ve nuranî gibi hasenelerinden, mânevî yardımlarından, ferahlarından, tesellilerinden kuvvet almak cihetinde bu musibet şeklini değiştirir, bir nevi inayet perdesi hükmüne geçer.

Evet, bu gizli inayetin bir latîf zarafetidir ki, bütün buraya gelen Risale-i Nur talebelerine "hocalar" namı verilmiş. Herkes, lisanında "hocalar, hocalar" diye hürmetle yad ediyorlar. Bu zarafet içinde latîf bir işaret var ki, bu hapis medreseye döndüğü gibi, Risale-i Nur şakirtleri dahi birer müderris, muallim ve sair hapishaneler de bu hocaların sayesinde inşaallah birer mektep hükmüne geçeceklerdir.

Kardeşlerim..

Bunun gibi teselliye dair evvelce yazılan küçük mektuplar ara sıra okunsa ve Meyvenin, hususan âhirleri beraber mütalâa edilse ve hatıra gelen Risale-i Nur'un meseleleri müzakere olsa, inşaallah talebe-i ulûmun şerefini kazandırır. İmam-ı Şâfiî (k.s.) gibi büyük zâtlar, *"Talebe-i ulûmun hattâ uykusu dahi ibadet sayılır"* diye ziyade ehemmiyet vermişler. Böyle medresesiz bir zamanda, böyle azap yerlerde, böyle yüksek talebelik yüzünden yüz sıkıntı da olsa, aldırmamalı; veyahut [4] خَيْرُ الْاُمُورِ اَحْمَزُهَا deyip o meşakkatler yüzünden ferahla gülmeliyiz.

Amma fakir arkadaşların çoluk ve çocuk ve idare ciheti ise, musibette, kendinden ziyade musibetliye ve nimette, daha noksaniyetliye bakmak kaide-i Kur'âniye ve imaniye ve Nuriyeye binaen, yüzde seksen adamdan daha ziyade rahattırlar. Şekvâya hiç hakları olmadığı gibi, seksen derece bir şükür, üstüne haktır. Hem burada kısmetimizi almak, yemek, kader-i İlâhî tayin etmişti. Adalet-i rahmet bizi toplattırdı, çoluk çocuk Rezzâk-ı Hakikîlerine emanet edildi, muvakkaten o nezaret vazifesinden mezuniyet verdi. Nasıl ki bir gün bütün bütün elini çektirecek, azledecek...

Madem hakikat budur [5] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip teslimle şükretmeliyiz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ: 1:55)
5.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Sualar : 13.Sua : Mektup 34

Mektup 34

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, gerçi sizinle sûretâ görüşemiyorum. Fakat sizin yakınınızda ve beraber bir binada bulunduğumdan, çok bahtiyarım ve müteşekkirim. Ve ihtiyarım olmadan bazen lüzumlu tedbirler ihtar edilir. Ezcümle birisi:

Yanımdaki koğuşa masonlar tarafından hem yalancı, hem casus bir mahpus gönderilmiş. Tahrip kolay olmasından—hususan böyle haylaz gençlerde—o herif, bana çok sıkıntı vermesi ve o gençleri ifsad etmesiyle bildim ki, sizlerin irşad ve ıslahlarınıza karşı zındıka, ifsada ve ahlâkları bozmaya çalışıyor. Bu vaziyete karşı gayet ihtiyat ve mümkün olduğu kadar eski mahpuslardan gücenmemek ve gücendirmemek ve ikiliğe meydan vermemek ve itidal-i dem ve tahammül etmek ve mümkün olduğu derecede bizim arkadaşlar uhuvvetlerini ve tesanüdlerini tevazu ile ve mahviyetle ve terk-i enâniyetle takviye etmek gayet lâzım ve zarurîdir.

Dünya işleriyle meşgul olmak beni incitiyor. Sizin dirayetinize itimad edip zaruret olmadan bakamıyorum.

Kardeşlerim,

Her ihtimale karşı bu sabah ihtar edilen bir meseleyi beyan etmek lâzım geldi.

Bizim Kur’ân’dan aldığımız hakikatler güneş, gündüz gibi şek ve şüphe ve tereddüdü kaldırmadığını, yirmi seneden beri “Acaba zındık feylesoflar buna karşı ne diyecekler ve dayandıkları nedir?”

diye nefsim ve şeytanım çok araştırdılar. Hiçbir köşede bir kusur bulamadıklarından sustular. Zannederim, çok hassas ve iş içinde bulunan nefis ve şeytanımı susturan bir hakikat, en mütemerridleri de susturur.

Madem biz böyle sarsılmaz ve en yüksek ve en büyük ve en ehemmiyetli ve fiyat takdir edilmez derecede kıymettar ve bütün dünyası ve canı ve cânânı pahasına verilse yine ucuz düşen bir hakikatin uğrunda ve yolunda çalışıyoruz; elbette bütün musibetlere ve sıkıntılara ve düşmanlara kemâl-i metanetle mukabele etmemiz gerektir. Hem, belki karşımıza aldanmış veya aldatılmış bazı hocalar ve şeyhler ve zâhirde müttakîler çıkartılır. Bunlara karşı vahdetimizi, tesanüdümüzü muhafaza edip onlarla uğraşmamak lâzımdır, münakaşa etmemek gerektir.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu eski ve yeni iki medrese-i Yusufiyedeki şiddetli imtihanda sarsılmayan ve dersinden vazgeçmeyen ve yakıcı çorbadan ağızları yandığı halde talebeliğini bırakmayan ve bu kadar tehacüme karşı kuvve-i mâneviyesi kırılmayan zâtları ehl-i hakikat ve nesl-i âti alkışlayacakları gibi, melâike ve ruhâniler dahi alkışlıyorlar diye kanaatim var. Fakat içinizde hastalıklı ve nazik ve fakirler bulunmasıyla, maddî sıkıntı ziyadedir. Ve buna karşı da herbiriniz herbirisine birer tesellici ve ahlâkta ve sabırda birer nümune-i imtisal ve tesanüd ve taltifte birer şefkatli kardeş ve ders müzakeresinde birer zeki muhatap ve mücîp ve güzel seciyelerin in'ikâsında birer âyine olmanız, o maddî sıkıntıları hiçe indirir diye düşünüp ruhumdan ziyade sevdiğim sizler hakkında teselli buluyorum.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Yüz yirmi yaşında bulunan Mevlânâ Hâlid'in (k.s.) cübbesini size birgün göndereceğim. O zât onu bana giydirdiği gibi, ben de onun namına sizin herbirinize teberrüken giydirmek için hangi vakit isterseniz göndereceğim.

Yeni geldiğimiz zaman çiçek aşısı doktoru beni aşıladı. O kolum çıban oldu ve şişti. O şiş aşağıya iniyor, beni yatırmıyor, abdestte sıkıntı veriyor. Acaba benim vücudum aşıya gelmez veyahut başka bir mânâ var. Yirmi sene evvel beni Ankara'da aşıladılar. Şimdiye kadar o aşı yeri ara sıra işliyor, rahatsızlık veriyor. Bu da öyle olmasın diye hatırıma geldi. Sizde nasıl?

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 37

Mektup 37

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bize karşı bu geniş ve ehemmiyetli hücum ve tecavüzün hakikî sebebi Beşinci Şuâ olmadığını, belki Hizbü'n-Nurî ve Miftahü'l-İman, Hüccetü'l-Bâliğa olduğunu bu fecirde bir ihtar-ı mânevî ile hissettim. Dikkatle Hizb-i Nurî'yi kısmen okudum, Miftah'ı da düşündüm. Bildim ki, zındıklar, küfr-ü mutlak mesleğini bu iki keskin elmas kılıçların darbelerine karşı muhafaza edemediklerinden, bir parça az siyasetle münasebeti bulunan Beşinci Şuâ'ı zâhirî bir sebep gösterdiler, hükümeti iğfal edip aleyhimize sevk ettiler.

Aynen bu ihtarla beraber hatıra geldi ki: "Bir kısım zayıf kardeşlerimiz muvakkaten vazgeçseler, belki kendileri bu belâdan kurtarılır" diye izin vermek istedim. Birden ihtar edildi ki:

Bu derece alâkası devam eden ve iki defa bu imtihana giren ve mukàbilinde bu kadar zahmet çektikten sonra faidesiz, zararlı, kalben vazgeçmek değil, belki yalnız onları aldatmak için sırf zâhirî bir içtinap gösterebilir. Yoksa hem kendine, hem bizlere, hem kudsî mesleğimize zararı dokunur; cezası olarak, aksi maksadıyla tokat yer.

Sualar : 13.Sua : Mektup 38

Mektup 38

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sair yerlere nisbeten en sıkıntılı ve en soğuk olan bu hapsin zahmet ve meşakkatini çeken, elbette bu hapsin sebebinde derecesine göre bir kaçınmak meyli olacak. Fakat onun zâhirî sebebi olan Risale-i Nur'un o zahmet çekenlere kazandırdığı iman-ı tahkikî ve iman-ı tahkikî ile hüsn-ü hâtime ve şirket-i mâneviye ile yüzer adam kadar a'mâl-i saliha o acı zahmeti tatlı bir rahmete çevirdiğinden, bu iki neticenin fiyatı, sarsılmaz bir sadakat ve sebatkârlıktır. Onun için, pişman olmak ve vazgeçmek, büyük bir hasârâttır. Şakirtlerin dünya ile alâkası olmayan veya pek az bulunanları için bu hapis daha hayırlıdır, bir cihette hürriyet yeridir. Ve alâkası bulunan ve idaresi yerinde olanlara, sarf edilen paraları muzaaf sadakalara ve geçirilen ömür saatleri muzaaf ibadetlere çevirmesinden, şekvâ yerine şükür etmeleri iktiza ediyor. Ve fakir ve zayıf kısmı ise, zaten hapsin haricinde onlara faidesiz sevaplar, mes'uliyetli meşakkat verdiğinden, bu hayırlı, çok sevaplı, mes'uliyetsiz ve arkadaşlarının mütekàbil tesellileriyle hafifleşen meşakkat, onlar için medar-ı şükrandır.

Sualar : 13.Sua : Mektup 39

Mektup 39

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kastamonu'da ehl-i takvâ bir zât, şekvâ tarzında dedi: "Ben sukut etmişim. Eski halimi ve zevkleri ve nurları kaybetmişim."

Ben de dedim: "Belki terakki etmişsin ki, nefsi okşayan ve uhrevî meyvesini dünyada tattıran ve hodbinlik hissini veren zevkleri, keşifleri geri bırakıp, daha yüksek makama, mahviyet ve terk-i enâniyet ve fâni zevkleri aramamakla uçmuşsun."

Evet, bir ehemmiyetli ihsan-ı İlâhi, ihsanını, enâniyetini bırakmayana ihsas etmemektir—tâ ucub ve gurura girmesin.

Kardeşlerim,

Bu hakikate binaen, bu adam gibi düşünen veya hüsn-ü zannın verdiği parlak makamları nazara alan zâtlar, sizlere bakıp içinizde mahviyet ve tevazu ve hizmetkârlık kisvesiyle görünen şakirtleri âdi, âmi adamlar görür ve der: "Bunlar mı hakikat kahramanları ve dünyaya karşı meydan okuyan? Heyhât! Bunlar nerede, evliyaları bu zamanda âciz bırakan bu kudsî hizmet mücahidleri nerede?" diyerek, dost ise inkisâr-ı hayâle uğrar, muarız ise kendi muhalefetini haklı bulur.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 40

Mektup 40

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin hapis meyveleriniz, benim nazarımda Firdevs meyveleri gibi hoştur, kıymetlidir. Benim sizler hakkında büyük ümitlerimi ve dâvâlarımı tasdik ve tahkik ettiği gibi, tesanüdün kuvvetini pek güzel gösterdi. O mübarek kalemler birleştikçe, üç dört eliflerin birleşmesi gibi üç-dört yüz kıymetini bu kadar ağır tazyikat altında izhar eyledi. Ve bu müşevveş şerait içinde vahdetinizi muhafaza eden hâlet-i ruhiye, dünkü dâvâmı ispat ediyor.

Evet, temsilde hata yok, nasıl ki büyük bir velî, küçük bir Ashâb kadar hizmet-i İslâmiyede Ehl-i Sünnetçe mevki almadığı gibi, aynen öyle de, (bu zamanda hizmet-i imaniyede hazz-ı nefsini bırakıp ve mahviyet ile tesanüd ve ittihadı muhafaza eden bir hâlis kardeşimiz, bir velîden ziyade mevki alıyor) diye kanaatim gelmiş ve siz daima bu kanaatımı takviye ediyorsunuz. Cenâb-ı Hak sizlerden ebediyen razı olsun. Âmin.

Sualar : 13.Sua : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Meyve Risalesi çok ehemmiyetli ve çok kıymetlidir. Ümit ederim, bir zaman büyük fütuhat yapacak. Sizler tam kıymetini anlamışsınız ki, bu dershaneyi derssiz bırakmadınız. Ben, kendi hesabıma derim: Bu kadar zahmet ve masrafımızın meyvesi, yalnız bu risale ve Müdafaa Risalesi ve sizlerle beraber bir yerde bulunmak dahi olsa, o masraf, o zahmeti hiçe indirir ve bu musibetin on mislini de çeksem yine ucuz düşer.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 42

Mektup 42

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Çok tecrübelerle ve bilhassa bu sıkı ve sıkıntılı hapiste kat'î kanaatim gelmiş ki, Risale-i Nur ile kıraeten ve kitabeten iştigal, sıkıntıyı çok hafifleştirir, ferah verir. Meşgul olmadığım zaman o musibet tezâuf edip lüzumsuz şeylerle beni müteessir eder. Bazı esbaba binaen, ben en ziyade Hüsrev'i ve Hâfız Ali (r.h.), Tahirî'yi sıkıntıda tahmin ettiğim halde, en ziyade temkin ve teslim ve rahat-ı kalb, onlarda ve beraberlerinde bulunanlarda görüyordum. "Acaba neden?" derdim. Şimdi anladım ki, onlar hakikî vazifelerini yapıyorlar; mâlâyani şeylerle iştigal etmediklerinden ve kaza ve kaderin vazifelerine karışmadıklarından ve enâniyetten gelen hodfuruşluk ve tenkit ve telâş etmediklerinden, temkinleriyle ve metanet ve itmi'nan-ı kalbleriyle Risale-i Nur şakirtlerinin yüzlerini ak ettiler, zındıkaya karşı Risale-i Nur'un mânevî kuvvetini gösterdiler. Cenâb-ı Hak, onlardaki nihayet tevazu ve mahviyette tam izzet ve kahramanlık seciyesini umum kardeşlerimize teşmil ettirsin. Âmin.

Kardeşlerim.. Gaflet ve dünyaperestlikten çıkan dehşetli bir enâniyet bu zamanda hükmediyor. Onun için ehl-i hakikat—hattâ meşrû bir tarzda dahi olsa—enâniyetten, hodfuruşluktan vazgeçmeleri lâzım olduğundan, Risale-i Nur'un hakikî şakirtleri, buz parçası olan enâniyetlerini şahs-ı mânevîde ve havz-ı müşterekte erittiklerinden, inşaallah bu fırtınada sarsılmayacaklar.

Evet, münâfıkların ehemmiyetli ve tecrübeli bir plânı, böyle herbiri birer zâbit, birer hâkim hükmündeki eşhası, müşterek bir meselede böyle kaçınmak ve birbirini tenkit etmek asabiyetini veren

sıkıntılı yerlerde toplattırır, boğuşturur, mânevî kuvvetlerini dağıttırır. Sonra, kuvvetini kaybedenleri kolayca tokatlar, vurur. Risale-i Nur şâkitleri, hıllet ve uhuvvet ve fena fi'l-ihvan mesleğinde gittiklerinden, inşaallah bu tecrübeli ve münâfıkane plânı da akîm bırakacaklar.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 43

Mektup 43

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Eski zamanda bir şeyhin müridleri pek çok olmasından, o memleketin hükûmeti siyasetçe telâş edip onun cemaatini dağıtmak istemiş. O zât, hükümete demiş: “Benim yalnız bir buçuk müridim var, başka yok. İsterseniz tecrübe edeceğiz.”

O zât, bir yerde çadır kurdu, kendi binler müridlerini oraya toplattı. O da emretti: “Ben bir imtihan yapacağım. Her kim benim müridim ise ve emri kabul etse, Cennete gidecek.”

Çadıra birer birer çağırdı. Gizli bir koyun kesti. Güya has bir müridini kesti, Cennete gönderdi! O kanı gören binler müridler, daha hiçbiri şeyhi dinlemedi, inkâra başladılar. Yalnız bir adam dedi: “Başım feda olsun.” Yanına gitti. Sonra bir kadın dahi gitti; başkalar dağıldılar.

O zât, hükûmet adamlarına dedi: “İşte benim bir buçuk müridim bulunduğunu gördünüz.”

Cenâb-ı Hakka yüz binler şükürler olsun ki, Risale-i Nur, Eskişehir imtihan ve mahkemesinde, şakirtlerinden yalnız bir buçuk kaybetti. O eski şeyhin aksine olarak, Isparta ve civar kahramanlarının himmetiyle, o zâyi olan bir buçuk adam yerine on bin ilâve oldu. İnşaallah, bu imtihanda dahi hem şark, hem garbın kahramanlarının himmetleriyle, çokları kaybedilmeyecek ve bir giden yerine on girecek.

Sualar : 13.Sua : Mektup 44

Mektup 44

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Bir zaman müslim olmayan bir zât, bir çare bulmuş tarîkattan hilafet almış ve irşada başlamış. Terbiyesindeki müridleri terakkiye başlarken birisi keşfen mürşidlerini gâyet sukutta görmüş. O zât ise ferasetiyle bilir. O müridine der. “İşte beni sen anladın.” O da demiş. “Madem senin irşadınla bu makamı buldum; seni bundan sonra daha ziyade başımda tutacağım” Deyip Cenab-ı Hakk'a yalvarmış. O bîçare şeyhini kurtarmış. O şeyh birden terakki edip bütün müridlerinden geçmiş, yine onlara mürşid-i hakikî kalmış.

Demek bazan bir mürid şeyhinin şeyhi oluyor. İşte asıl hüner kardeşini fena gördüğü vakit onu terketmekte değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmak ehl-i sadâkatın şe'nidir.

Münafıklar böyle vaziyetlerde kardeşlerimizin tesanüdünü ve birbirine karşı hüsn-i zanlarını bozmak için derler. “İşte o kadar ehemmiyet verdiğin zâtlar âdi, âciz insanlardır.”

Her ne ise, bu musibette gerçi çok zararımız var fakat umum âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir keyfiyet ve bir vaziyet olmasından pek çok ucuz olarak pek büyük kıymeti var. Buna benzer vukua gelen hâdiseler ya siyaset-i diniye veya başka şeylerle umum âlem-i İslâm namına olmadılar ve bu hizmetimizin bir neticesi olan bu fedakarlık ise doğrudan doğruya Kur’ân namına ve hakaik-i İmaniye hesabına ve siyasetsiz hakkaniyet ve din-i İslam niyetine olduğu cihetle umum alem-i İslamı alakadar eden ve bu vatandaki milletin ve hususen Türkün eskiden beri fedakarane hizmet ettiği kutsi dinine

daima sahip ve perestijkarı bulunduğuna kuvvetli bir hüccet gösteren ve istikbalde takdirler ve tahsinlerle tebrike layık olan bu imtihanlı musibette ve çok manidar vaziyette ne kadar zarar olsa ve ne kadar masraf edilse ve ne kadar zahmet çekilse yine ucuzdur. yine kıymeti çok fiyatı azdır diye kanaatim var.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 45

Mektup 45

Eski Said'in matbu Lemeat başındaki acip imzası az tağyirle şimdiki halime ve yetmişinci sene-i ömrüme tam muvafık gelmesi cihetiyle yazdım. Münasip görseniz, hem müdafaatın, hem Meyvenin, hem küçük mektupların âhirinde imza yerinde yazarsınız. İşte o garip imza, gelen üç buçuk satırdır.

ed-Dâî

Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den altmış dokuz emvât bâ-asâm**(1)** âlâma,
Yetmişinci olmuştur o mezara bir mezar taşı,
Beraber ağlıyor hüsrân-ı İslâma.
Ümidim var ki, istikbâl semâvâtı zemin-i Asya,
Bâhem olur teslim yed-i beyzâ-i İslâma,
Zira yemin-i yümn-i imandır;
Verir emn ü emân ü emniyeti enâma.

---

(1): "Günahlar" demek.

Sualar : 13.Sua : Mektup 46

Mektup 46

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin tesanüdünüze benim ziyade ehemmiyet verdiğimin sebebi, yalnız bize ve Risale-i Nur'a menfaati için değil, belki tahkikî imanın dairesinde olmayan ve nokta-i istinada ve sarsılmayan bir cemaatin kat'î buldukları bir hakikate dayanmaya pekçok muhtaç bulunan avâm-ı ehl-i iman için dalâlet cereyanlarına karşı yılmaz, çekilmez, bozulmaz, aldatmaz bir merci, bir mürşid, bir hüccet olmak cihetiyle, sizin kuvvetli tesanüdünüzü gören kanaat eder ki, bir hakikat var, hiçbir şeye feda edilmez, ehl-i dalâlete başını eğmez, mağlûp olmaz diye kuvve-i mâneviyesi ve imanı kuvvet bulur, ehl-i dünyaya ve sefahete iltihaktan kurtulur.

Sualar : 13.Sua : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sakın, sakın münakaşa etmeyiniz; casus kulaklar istifade ederler. Haklı olsa, haksız olsa bu halimizde münakaşa eden haksızdır. Bir dirhem hakkı varsa, münakaşa ile bin dirhem bizlere zararı dokunabilir.

Bir zaman Eskişehir hapsinde titiz kardeşlerime söylediğim bir hikâyeyi tekrar ediyorum: Eski Harb-i Umumîde Rusya'nın şimâlinde doksan zâbitimizle beraber bir uzun koğuşta esir olarak bulunuyorduk. O zâtların bana karşı haddimden çok ziyade teveccühleri bulunmasından, nasihatle gürültülere meydan vermezdim. Fakat birden asabiyet ve sıkıntıdan gelen bir titizlik, şiddetli münakaşalara sebebiyet vermeye başladı. Ben de üç dört adama dedim: "Siz nerede gürültü işitseniz, gidiniz, haksıza yardım ediniz." Onlar dahi öyle yaptılar, zararlı münakaşalar kalktı. Benden sordular:

"Neden bu haksız tedbiri yaptın?"

Dedim:

"Haklı adam, insaflı olur. Bir dirhem hakkını, istirahat-i umumînin yüz dirhem menfaatine feda eder. Haksız ise ekseriyetle enâniyetli olur; feda etmez, gürültü çoğalır."

Kardeşlerim.. Siz, küçük mektuplar risalesinde medar-ı teselli ve sabır ve tahammül için yazılan parçaları dikkatle ve tekrarla okuyunuz. Ben, en zayıfınız ve bu sıkıntılı musibetten en ziyade

hissedarım. Çok şükür tahammül ediyorum ve bütün suçu bana yükleyenlerden hiç gücenmedim ve vahdet-i mes'ele itibariyle yalnız kendini müdafaa ederek zımnen cemiyet ve suçu bize tahmil edenlerden dahi sıkılmadım. Madem kardeşiz, beni bu sabırda taklit etmenizi sizden rica ederim.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 48

Mektup 48

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim..

Bu cuma gününde mühim bir hizb okurken siz hatıra geldiniz. Bu musibetten kurtulmak için ne yapacağız? Lisan-ı hâl ile dediniz? Benim kalbime bu geldi. Sıkı bir tesanüd ile el ele, omuz omuza veriniz. Çünki birbirinizden ve Risale-i Nur'dan ve benden çekinmek ve inkâr etmek ve bizi ezmek isteyen gizli kuvvete dalkavukluk etmek gibi tedbirleri yapanlara zarardan başka hiç faidesi olmadığı gibi, masum kardeşlerimize hem Eskişehir'de hem burada ehemmiyetli zarar vermiş. Sizi temin ederim eğer bilseydim ki: benden teberri etmekle kurtulacaksınız, beni tahkir etmeğe ve ihanet ve gıybet etmeye izin verip helâl ederdim. Fakat bizi ezmek isteyen gizli kuvvet sizi biliyor, aldanmıyor. Za'fınızdan teberrinizden cesaret alır. Daha ziyade ezer. Hem mesleğimiz hıllet ve uhuvvet olduğundan şahsiyet ve enaniyet cihetinden bir rekabet olmaz. Benim gibi çok kusurlu ve çok zaîf bir bîçarenin noksanlarına değil.. Belki Risale-i Nur'un kemalâtına bakmalı..

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 49

Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve bu misafirhane-i dünyada arkadaşlarım,

Ben, bu gece Eski Said‘in izzetli damarıyla, ellerimiz kelepçeli beraber mahkemeye süngülü neferatla sevkimizi düşündüm, şiddetli bir hiddet geldi. Birden kalbe ihtar edildi ki, hiddet değil, belki kemâl-i iftiharla, şükür ve sevinçle bu vaziyeti karşılamak lâzımdır. Çünkü zîşuur ve had ve hesaba gelmeyen melek ve ruhanîlerin ve insanlardan ehl-i hakikatin ve ashab-ı vicdanın ve iman-ı tahkikî sahiplerinin nazarlarında, hak ve hakikat ve Kur’ân ve iman yolunda bu asra meydan okuyan bir kahramanlar kàfilesi suretinde görünüyorlar. Bunların teveccühü ise rahmet-i İlâhiyeyi ve kabul-ü Rabbâniyeyi gösteren bu yüksek takdir ve tahsinlerine karşı mahdut bir kısım serseri ve haylâz ve sefihlerin tahkirkârâne nazarlarının hiçbir ehemmiyeti olamaz. Hattâ bir gün hastalık için araba ile gittiğim zaman, çok ağırlık hissettim ve sonra sizin gibi elim bağlı beraber gittiğim vakit, büyük bir inşirah ve mânevî bir ferah hissettim. Demek o hal, bu sırdan ileri gelmiş.

Çok defa söylediğim gibi yine tekrar ediyorum ki, tarihte Risale-i Nur şakirtleri gibi hak yolunda pek çok hizmet eden ve pek çok sevap kazanan ve pek az zahmet çeken görülmüyor. Biz ne kadar meşakkat çeksek, yine ucuzdur.

Sualar : 13.Sua : Mektup 50

Mektup 50

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu musibetimizden kaçmak ve kurtulmak, iki cihetle kàbil değildi:

Birincisi: Kader-i İlâhi kısmetimizin bir kısmını buradan bize yedirmek için herhalde gelecektik. En hayırlısı bu tarzdır.

İkincisi: Aleyhimize çevrilen dolaptan kurtulmak imkânı bulmadık. Ben hissetmiştim, fakat çare yoktu. Bîçare merhum Şeyh Abdülhakîm, Şeyh Abdülbâki kurtulamadılar. Demek bu musibette biz birbirimizden şekvâ etmek hem haksız, hem mânâsız, hem zararlı, hem Risale-i Nur'dan bir nevi küsmektir. Sakın, sakın, has rükünlerin gösterdikleri faaliyeti bu musibete bir sebep görüp onlardan gücenmek ise, Risale-i Nur'dan çekilmek ve hakaik-i imaniyeyi öğrenmeden pişman olmaktır. Bu ise, maddî musibetten daha büyük bir mânevî musibettir. Ben kasemle temin ederim ki, sizin herbirinizden yirmi otuz derece ziyade bu musibette hissedar olduğum halde, niyet-i hâlise ile faaliyet göstermelerinden, ihtiyatsızlığı yüzünden gelen bu musibet on defa daha fazla olsa da yine onlardan gücenmem. Hem geçmiş şeylere itiraz etmek mânâsızdır. Çünkü tamiri kàbil değil.

Sualar : 13.Sua : Mektup 51

Mektup 51

Cüz'î ve lüzumsuz bir âdi halimi size yazmak icap etti.

Kardeşlerim,

Benim kat'î kanaatim geldi ki, nazar, beni şiddetle müteessir ve hasta eder. Çok defa tecrübe ettim. Ben ruh u canla size her vaziyette arkadaş olmak istiyorum, fakat

اَلنَّظَرُ يُدْخِلُ الْجَمَلَ الْقِدْرَ وَالرَّجُلَ الْقَبْرَ [1]

meşhur kaide ile nazar beni vurur. Çünkü bana bakan, ya şiddetli adavetle veya takdirle nazar eder. Bu iki nazar dahi, bazı insanların, bir hâsiyet-i isabet sırrıyla bakmasında bulunur. Bunun için mümkün olsa, mecbur etmezlerse sizinle beraber mahkemeye her vakit gelmemek niyet ettim.

1.)Göz değmesi, deveyi kazana, adamı kabre sokar. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:76; el-Mağribî, Câmiu'ş-Şeml: 2:49; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr: Hadîs no: 5748)

Sualar : 13.Sua : Mektup 52

Mektup 52

Bu fecirde, birden bir fıkra ihtar edildi.

Bu fecirde birden bu fıkra ihtar edildi

Sualar : 13.Sua : Mektup 53

Mektup 53

Aziz, sıddık kardeşlerim,

عَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

ve

اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [2]

sırrıyla, Risale-i Nur'un en mahrem parçaları, en nâmahremlerin ellerine geçmek ve en mütekebbirlerin başlarına vurmak ve en baştakilerin yanlışlarını göstermek için "sırran tenevveret" perdesinden çıktı. Şimdiye kadar mesele küçültülmek isteniyordu. Fakat nasılsa bildiler ki, mes'ele pek büyüktür ve ehemmiyetle celb-i dikkat ise Risale-i Nur'un parlak fütuhatına ve düşmanlarına da hayretle kendini okutmasına yol açar. Hattâ Eskişehir mahkemesindeki çok müteredditleri ve mütehayyirleri ve muhtaçları tenvir edip kurtardı, o zahmetimizi rahmete çevirdi. İnşaallah, bu defa daha geniş bir sahada daha çok mahkemeler ve merkezlerde o kudsî hizmeti görecek. Evet, Risale-i Nur'un tarz-ı beyanını gören, lâkayt kalamaz. Başka eserler gibi yalnız aklı ve kalbi değil, belki nefsi de ve hissiyatı da musahhar eder.

Sizin tahliyeniz bu hakikate zarar vermez; fakat benim beraetim, zarardır. Umum âlem-i İslâmı alâkadar eden bir hakikatin hatırı için değil yalnız dünya hayatını, belki lüzum olsa uhrevî hayatımı ve saadetimi dahi ehl-i imanın Risale-i Nur ile saadetleri için feda etmeyi nefsim de kabul ediyor.

1.)Olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız; halbuki o sizin için bir hayırdır. (Bakara Sûresi, 2:216)
2.)Hayır, Allah'ın seçtiği şeydir.

Sualar : 13.Sua : Mektup 54

Mektup 54

Burada başı yazılmayan zelzele hâdisesinin mâba'di Hüsrev'in mektubunda:

Daha sonra başka bir gazetede, tamamlayıcı ve hayret verici şu malûmatları gördüm: "Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer beşer olarak toplanmışlar, sessiz olarak, düşünceli gibi alık alık birbirine bakarak bir müddet beraber oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel veya olduktan sonra bu hayvanlardan hiçbiri görülmemiş; kasabalardan uzaklaşarak kırlara gitmişler. Bir garibi de şudur ki: Bu hayvanlar isyanımızdan mütevellid olan başımıza gelecek felâketleri lisan-ı halleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyoruz" diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Bediüzzaman'ın uzun senelerden beri "Zındıklar Risale-i Nur'a dokunmasınlar ve şakirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlarsa ve ilişirlerse, yakınında bekleyen felâketler, onları yüz defa pişman edecek" diye Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde, işte zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatli felâket daha... Cenâb-ı Hak bize ve Risale-i Nur'a taarruz edenlerin kalblerine iman, başlarına hakikati görecek akıl ihsan etsin. Bizi bu zindanlardan, onları da felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Hüsrev

Sualar : 13.Sua : Mektup 55

Mektup 55

Aziz, sıddık kardeşlerim ve musibet arkadaşlarım,

Sizin içinizde mübarek âlimler ve âlicenap müdebbirler ve hâlis fedakâr şakirtler bulunmasından büyük bir itimatla size güveniyordum ki, kuvvetli ve dessas ve kesretli düşmanlarımıza karşı vahdetinizi ve tesanüdünüzü muhafaza edeceksiniz diye istirahat ederdim, sizinle meşgul olmazdım. Birkaç noktayı beyan etmek lüzum oldu.

Birincisi: Tahliyeniz uzamamak için, ben Ankara'ya birşey gönderip müracaat etmeyecektim. Fakat mahkeme, mahrem ve gayr-ı mahrem risaleleri ve eski ve yeni mektupları karıştırarak Ankara'ya gönderdiğinden, mecburiyetle, buradaki ehl-i vukuf gibi mahrem risaleleri esas ederek oradaki ehl-i vukuf aleyhimize hükmetmemek için mahremlere, hususan Beşinci Şuânın Süfyan ve İslâm deccalı hakkında gayet kuvvetli cevap veren Müdafaat Risalesini ve felsefe-i tabiiyenin verdiği küfr-ü mağrurâneyi ve iman aleyhinde cür'etkârâne tecavüzünü kıran Meyve Risalesini o makamata göndermek zarurî ve lâzımdı.

İkinci Nokta: Aziz kardeşlerim, sizin bu ehemmiyetli mektubunuzun cevabını yazarken, benim elime aynı mektubu verdiler. İkinci Noktaya başladım, kaldı. İşte tamam ediyorum, dikkat ediniz. Eğer bu fikrin faidesiz avukatınız tarafından tervici varsa, herhalde mahkûmiyetimize taraftar olanların bir tedbiridir ki, Ankara'daki ehl-i vukuf buradaki ehl-i vukuf gibi, neşrolunmayan mahrem ve hususan Beşinci Şuâ risalelerini esas edip, bütün Risale-i Nur'a teşmil edip müsadere etmek ve "Beşinci Şuâ"nın meselelerini, Risale-i Nur'u okuyan bütün biçare talebelerin dersleridir diye, onları benim suçumla tam bağlamak için dehşetli bir plândır. Beni konuşmaktan men etmek ve yazdıklarımı müsadere ile Ankara'ya göndermemek fikriyle müdür ve müddeiumumî muavini

müşkülât vermeleri kuvvetli bir emâredir ki, müdafaatın cerh edilmez cevapları yetişmeden Ankara aleyhimize hüküm vermek içindir.

Üçüncü Nokta: Zaten meseleyi uzatacak ehemmiyetli kitapları ve evrakları ve müdafaaları dahi Ankara'ya göndereceğini, mahkeme reisi o gün söyledi. Elbette şimdi yetişmiş. Şimdi benim muntazam ve izahlı iki müdafaanamem gitse, belki meseleyi çabuk halleder, mesele uzanmaz, tâcil eder; çabuk aile sahipleri kurtulurlar. Fakat ben ve benim gibi alâkasızlar kurtulmaya değil, belki hakaik-i imaniyeyi mülhidlere, mürtedlere karşı müdafaa etmek için, en müsait bir yer olan hapiste kalmak lâzımdır.

Dördüncü Nokta: Risale-i Nur beraet etmezse ve benim müdafaatım nazara alınmazsa, faidesiz, zâhirî inkârınız sizi kurtarmayacak. Vahdet-i mesele haysiyetiyle biz birbirimizle bağlanmışız; yalnız münasebetleri pek az bulunan bir kısım arkadaşlar kurtulabilirler. Eskişehir Mahkemesi, bunu bilfiil gösterdi. Bir seneden beri, gayet dikkatle içimize casusları sokan ve safdil ve cür'etkâr talebelerin ifşaatını zapteden ve bil'iltizam bizi perişan ve mesleğimizden pişman etmek için her vesileyi istimal eden, hattâ aleyhimize Şeyh Abdülhakîm'i sevk ettikleri halde, onu ve Şeyh Abdülbâki'yi ve bana ara sıra itiraz eden Şeyh Süleyman'ı bizim gibi perişan eden adamlara karşı inkârlarınız ve kaçmanız, onların kanaat-i vicdaniye dedikleri düşüncelerinde beş para etmez ve Eskişehir'de dahi etmedi.

Beşinci Nokta: Biz hem burada, hem Eskişehir'de tecrübe ile kat'î anladık ki, biz, vahdet-i mesele cihetiyle tam bir tesanüde şiddetle muhtacız. Sıkıntıdan gelen gücenmekler ve titizlikler ve itirazlar, bizim perişaniyetimizi ikileştirir. Maatteessüf en ziyade güvendiğim ve itimad ettiğim, sizlerdiniz. Bazı hatırıma bir telâş geldiği vakit, İstanbul'dan gelen Kâmil ve Sıddık Hocalar ve Kastamonu vilâyetinde fevkalâde sadakat gösteren zâtları tahattur ile o endişem zâil olurdu. Dikkat ediniz, küfr-ü mutlakı müdafaa eden gizli komite içinize parmak sokmasın. Benim komşudaki koğuşa parmağını soktu, beni azap içinde bıraktı. Şimdi siz, mâbeyninizde münakaşasız bir meşveret ediniz. Kararınızı kabul ederim. Fakat benim müdafaatım tâ Ankara'ya gitse ve medar-ı nazar olsa, buradaki mahkeme, kurtulması mümkün olanlar hakkında kararını vermek ihtimalini, hem şimdi bizimle uğraşan ve Abdülbâki ve

Abdülhakîm ve Hacı Süleyman'ı nefyeden ve Yeşil Şemsi'yi tahliyeden sonra burada durduran adamlar, elbette Hâfız Mehmed ve Seyyid Şefik gibi salâbet-i diniyeleri ile ve onların ölmüş reislerine ve suretine baş eğmemesiyle ve ilhad ve bid'alara taraftarlıklarını göstermemesiyle beraber, serbest bırakmamak ihtimalini de, hem Risale-i Nur'un tesettür perdesinden çıkıp gayet büyük ve umumî bir meselede kendi kendine merkezlerinde mübarezesi zamanında şakirtlerini arkasında bulmak ve kaçmamakla sarsılmaz ve mağlûp olmaz bir hakikata bağlandıklarını müteredditve mütehayyir ehl-i imana göstermesi gayet lüzumlu olduğunu dahi nazarınıza ve meşveretinize alınız. Sakın, sakın birbirinizin kusuruna bakmayın. Hiddet yerinde hürmet ediniz, itiraz yerinde yardım ediniz.

Sualar : 13.Sua : Mektup 56

Mektup 56

Aziz, sıddık ve sadık kardeşlerim,

Ben, birkaç gündür bir duamı değiştirdim. Şimdiye kadar bazen yüz defa tekrarla [1] وَاغْفِرْ لَنَا veya [2] وَفِّقْ gibi dualarda; طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ الصَّادِقِينَ [3] cümlesinden [4] اَلصَّادِقِينَ kelimesini kaldırdım—tâ ki ruhsatla amele kendini mecbur bilen ve sıkıntının verdiği evham ve me'yusiyet cihetiyle zâhirî inkâr ve çekinmekle azimet ve sadakate muhalif hareket eden kardeşlerimiz o dualardan mahrum kalmasınlar.

Meyve'nin Dokuzuncu Meselesinin Birinci Noktasında, iki yerinde bir sehiv var. Haşri tam ispat eden Yedinci Meseledir, neticelerini beyan eden Sekizinci değil. Halbuki, iki yerde "Sekizinci Meselesinde" denilmiş. Sahihi, "Yedinci Meselesinde"dir.

Mabeynimizde hizmet eden Âdem Ağaya her hafta ben bir banknot ve ara sıra şeker de veririm. Bakkaldan dahi para alıyordu. Şimdi onu terk ettiği için, ondan birşey almıyor. O bize sadâkatle iş görmek için hem siz, hem Sadık Bey dairesi benim gibi haftada münasip gördüğünüz birşeyi veriniz.

1.)Bizi bağışla.
2.)Muvaffak et.
3.)Sâdık Risale-i Nur talebeleri.
4.)Sâdıklar.

Sualar : 13.Sua : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşim Hâfız Ali,

Hastalığına merak etme. Cenâb-ı Hak şifa versin. Âmin. Hapiste herbir saat ibadet on iki saat ibadet yerinde bulunmasından, çok kârlısın. İlâç istersen, bir kısım dermanlar bende var, sana göndereyim. Zaten ortalıkta bir hafif hastalık var. Ben mahkemeye gittiğim gün, herhalde hasta oluyorum. Belki sen bana yardım etmek için, eski zamanda birbirinin bedeline hasta olması ve ölmesi gibi harika fedakârlık gösteren zâtlar gibi, benim bir parça rahatsızlığımı aldın.

Sualar : 13.Sua : Mektup 58

Mektup 58

Güzel ve tam yerinde bir tâziyename

Aziz, sıddık kardeşlerim,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: إِنَّا لِلهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]

Ben hem kendimi, hem sizi, hem Risale-i Nur'u tâziye ve merhum Hâfız Ali'yi ve Denizli Mezaristanını tebrik ediyorum. Meyve Risalesinin hakikatini ilmelyakîn ile bilen bu kahraman kardeşimiz, aynelyakîn ve hakkalyakîn makamına çıkmak için, kabre cesedini bırakıp melekler gibi yıldızlarda âlem-i ervahta seyahate gitti ve tam vazifesini yapıp terhisle istirahate çekildi. Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, Risale-i Nur'un bütün yazılan ve okunan harfleri adedince defter-i a'mâline hasenat yazdırsın. Âmin. Ve onların sayısınca onun ruhuna rahmetler yağdırsın. Âmin. Ve kabrinde Kur'ân'ı, Risale-i Nur'u ona şirin ve enis arkadaş eylesin. Âmin. Ve Nur fabrikasına onun yerine on kahramanı ihsan edip çalıştırsın. Âmin, âmin, âmin.

Siz dahi benim gibi dualarınızda onu yâd ediniz. Bin lisan onun lisanı yerine istimal edip, o kaybettiği bir hayat ve bir dil yerinde mânevî bin hayat kazandı diye rahmet-i İlâhîden ümitvarız.

1.)Her türlü musîbet karşısında söylediğimiz söz şudur: "Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Sualar : 13.Sua : Mektup 59

Mektup 59

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Erhamürrâhimîne hadsiz şükür olsun ki; bu acip zamanda ve garip yerde, talebe-i ulûmun kıymetli şerefini ve ehemmiyetli hizmetlerini kazanmayı sizler vasıtasıyla bizlere de müyesser eyledi.

Ehl-i keşf-i kuburun müşahedesiyle, müteaddit vâkıatla, tahsil-i ulûm ânında vefat eden bazı müştak ve ciddî bir talebe-i ulûm, şehidler gibi kendini hayatta ve kendi dersiyle meşgul görüyor. Hattâ meşhur bir ehl-i keşf-i'l-kubur, vefat eden ve ilm-i sarf ve nahvi okuyan bir talebenin kabrinde Münker, Nekir'e nasıl cevap verecek diye murakabe etmiş. Ve müşahede edip işitmiş ki, melek-i suâl, ondan sordu. مَنْ رَبُّكَ *"Senin Rabbin kimdir?"* dediği zaman, o nahv dersiyle iştigal ederken vefat eden talebe, o meleğin cevabında demiş: مَنْ mübtedâdır, رَبُّكَ onun haberidir. Nahiv ilmince cevap vermiş, kendini medresede zannetmiş.

İşte bu vâkıaya muvafık olarak, ben merhum Hâfız Ali'yi aynen hayattaki gibi Risale-i Nur'la meşgul olarak en yüksek bir ilimde çalışan bir talebe-i ulûm vaziyetinde ve tam şehidler mertebesinde ve tarz-ı hayatlarında biliyorum ve o kanaatle ona ve onun gibi Mehmed Zühdü'ye ve Hâfız Mehmed'e bazı dualarımda derim: "Yâ Rabbî! Bunları kıyamete kadar Risale-i Nur kisvesinde hakaik-i

imaniye ve esrar-ı Kur'âniye ile kemâl-i ferah ve sevinçle meşgul eyle. Âmin."

İnşaallah rehber tam bir rehber olup gençleri ve mahbusları rah-ı selamete çıkarır. Cenab-ı Hakk onu yazanlara her harfine on rahmet eylesin. Âmîn.

Sualar : 13.Sua : Mektup 60

Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben merhum Hâfız Ali'yi unutamıyorum. Onun acısı beni çok sarsıyor. Eski zamanlarda bazen böyle fedakâr zâtlar, kendi dostu yerine ölüyorlardı. Zannederim, o merhum benim yerimde gitti. Onun fevkalâde hizmetini eğer sizler gibi o sistemde zâtlar yapmasaydı Kur'ân'a, İslâmiyete büyük bir zâyiat olurdu. Ben, onun vârisleri olan sizleri tahattur ettikçe, o acı gidiyor, bir inşirah geliyor.

Medar-ı hayrettir ki, ben şimdi onun mânevî, belki maddî hayatıyla âlem-i berzaha gitmesi cihetiyle, o âleme gitmek için bende bir iştiyak zuhur etti ve ruhuma başka bir perde açıldı. Nasıl ki buradan Isparta'daki kardeşlerimize selâm gönderip muarefe, muhabere ile sohbet ediyoruz. Aynen öyle de, Hâfız Ali'nin tavattun ettiği âlem-i berzah, nazarımda Isparta, Kastamonu gibi olmuş. Hattâ bu gece, mesmuatıma göre, buradan birisi oraya gönderilmiş. On defadan ziyade teessüf ettim. "Niçin Hâfız Ali'ye onunla selâm göndermedim?" Sonra ihtar edildi ki, selâm göndermek için vasıtalara ihtiyaç yok; kuvvetli rabıtası telefon gibidir. Hem o gelir, alır.

O büyük şehid Denizli'yi bana sevdiriyor, daha buradan gitmek istemiyorum. O ve Mehmed Zühtü ve Hâfız Mehmed, hayatlarında gördükleri vazife-i imaniye ve Nuriyeye devam ediyorlar. Onlar pek yakından temâşâ ediyorlar, belki de yardım ediyorlar. Evliya-yı azîmenin dairesinde kıymetli hizmet noktasında mevki almalarından,

ben de o ikisinin Hâfız Mehmed’le beraber isimlerini silsilemde aktabların isimleri yanında yâd edip hediyelerimi bağışlıyorum.

Kardeşlerim, bu iki Meyve hediyenize mukabil Cenâb-ı Hak Firdevs'te iki milyon meyve-i Cenneti yazanlara ihsan eylesin. Amin, âmin.

Sualar : 13.Sua : Mektup 61

Mektup 61

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizdeki ihlâs ve sadakat ve metanet, şimdiki ağır sıkıntılarda birbirinizin kusuruna bakmamaya ve setretmeye kâfi bir sebeptir. Risale-i Nur zinciriyle kuvvetli uhuvvet öyle bir hasenedir ki, bin seyyieyi affettirir. Haşirde, adalet-i İlâhiye, hasenelerin seyyielere râcih gelmesiyle affettiğine binaen, siz de hasenelerin rüçhanına göre muhabbet ve af muamelesini yapmak lâzımdır. Yoksa bir seyyie ile hiddet etmek, sıkıntıdan gelen bir titizlik, bir asabîlikle zararlı bir hiddet, iki cihetle zulüm olur. İnşaallah, birbirinize sürurda ve tesellide yardım edip, sıkıntıyı hiçe indirirsiniz.

Sualar : 13.Sua : Mektup 62

Mektup 62

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Birkaç gündür sizinle konuşmadığımın sebebi, şimdiye kadar emsâlini görmediğim şiddetli ve zehirli bir hastalıktır. Ben, Risale-i Nur hesabına âhir ömrüme kadar Nur ve gül dairesindeki sebatkâr ve metin ve sarsılmaz kardeşlerimle, Kastamonulu fedakârlarla ebeden müteşekkirâne iftihar ediyorum ve onlarla bütün zâlimlerin sıkıntılarına karşı bir kuvvetli nokta-i istinad ve tam bir teselli buluyorum. Şimdi ölsem, onlar var diye ferah-ı kalble ecelimi karşılayacağım.

Ehl-i dünya, ben onlarla mübareze ediyorum diye asılsız tevehhüm ederek beni hapse attılar. Fakat kader-i İlâhî, ben onlarla konuşmadığım ve ıslah-ı hallerine çalışmadığımdan beni hapse attı. Ve hapiste yalnız birkaç arkadaşımla kalsam, Ankara makamatına karşı âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir alenî muhakeme isteyeceğim ve dâvâ edeceğim ve Meyve Risalesini ve müdafaat parçalarını yeni harfle müteaddit nüshalar çıkarıp mühim makamata göndereceğiz inşaallah.

Sualar : 13.Sua : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu nevi hadîsler, müteşabih kısmındandırlar. Hem cüz'î ve hususî değiller, umumî yerlerde bakmıyorlar. Bir kısım ise, ümmetinin başına gelen dinî fitnelerden yalnız birtek zamanı ve Hicaz ve Irak'ı misal olarak gösterir. Zaten Abbasîlerin zamanında, o tarihte Mutezile, Râfizî, Cebrî ve perde altında zındıklar, mülhidler, İslâmiyeti zedeleyen çok firak-ı dâlle meydana gelmiştiler. Şeriat ve itikad noktasında ehemmiyetli sarsıntılar olması hengâmında Buhârî, Müslim, İmam-ı Âzam, İmam-ı Şâfiî, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel ve İmam-ı Gazâli ve Gavs-ı Âzam ve Cüneyd-i Bağdadî gibi pekçok eâzım-ı İslâmiye imdada yetişip o fitne-i diniyeyi mağlûp ettiler. O tarihten üç yüz sene sonraya kadar o galebe devam ile beraber, perde altında yine o ehl-i dalâlet fırkaları, siyaset yoluyla Hülâgu-Cengiz fitnesini İslâmların başına getirdiler. Bu fitneden hem hadîs, hem Hazret-i Ali Radıyallahu Anh sarîh bir sûrette aynı tarihiyle işaret ediyorlar. Sonra bu zamanımızın fitnesi en büyük bir fitne olduğundan, hem müteaddit hadîsler, hem çok işârât-ı Kur'âniye aynı tarihiyle haber veriyorlar. Buna kıyasen, ümmetin geçireceği safahatı küllî bir sûrette bir hadîs beyan ettiği vakit, bazen o küllînin birtek hâdisesini, misal olarak tarihi gösterir. Böyle müteşabih ve mânâsı tamam anlaşılmayan hadîslerin Risale-i Nur eczaları kat'î bir surette te'villerini beyan etmiş. Yirmi Dördüncü Sözde ve Beşinci Şuâda, bu hakikati düsturlarla beyan etmiş.

Sualar : 13.Sua : Mektup 64

Mektup 64

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birbirinizi enaniyetle veya sadakatsizlikle ittiham etmemek için, bir hakikati beyan etmek ihtar edildi.

Ben bir zaman enãniyetini bırakmış ve nefs-i emmâresi kalmamış büyük evliyadan şiddetli bir surette nefs-i emmâreden şikâyet ettiğini gördüm, hayrette kaldım. Sonra kat'î bildim ki, âhir ömre kadar mücahede-i nefsiyenin sevabdar devamı için, nefs-i emmârenin ölmesi üzerine onun cihazatı damarlara ve hissiyata devredilir, mücahede devam eder. İşte o büyük evliyalar, bu ikinci düşmandan ve nefsin vârisinden şikâyet ederler.

Hem mânevî kıymet ve makam ve meziyet, bu dünyaya bakmıyor ki, kendini ihsas etsin. Hattâ en büyük makamda bulunanlardan bazı zâtlara verilen büyük bir ihsan-ı İlâhîyi hissetmediklerinden, kendilerini herkesten ziyade biçare ve müflis telâkki etmeleri gösteriyor ki, avâmın nazarında medar-ı kemâlât zannedilen keşif ve keramet ve ezvak ve envâr, o mânevî kıymet ve makamlara medar ve mihenk olamaz. Sahabelerin bir saati, başka velîlerin bir gün, belki bir çilesi kadar kıymeti olduğu halde, keşif ve mânevî hârikulâde hâlâta evliya gibi mazhariyetleri her Sahabede olmaması, bu hakikati ispat ediyor.

İşte, kardeşlerim, dikkat ediniz, sizin nefs-i emmâreniz, kıyas-ı binnefs cihetinde, su-i zan noktasında sizleri aldatmasın, Risale-i Nur terbiye etmiyor diye şüphelendirmesin.

Sualar : 13.Sua : Mektup 65

Mektup 65

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Risale-i Nur'un Gençlik Rehberinde ve Meyve Risalesindeki beş meselesinin, haylaz gençlerde dokuz tokadı Risale-i Nur'un bir latîf kerameti olduğunu o gençler dahi tasdik ediyorlar.

Birincisi: Bana hizmet eden Feyzi. Ona bidayette dedim: "Sen Meyvenin bir dersinde bulundun, haylâzlık yapma." O yaptı, birden tokat yedi, bir hafta eli bağlı kaldı... Evet, doğrudur. Feyzî

İkincisi: Bana hizmet eden ve Meyveyi yazan Ali Rıza. Bir gün, yazdığını ona ders verecektim. O, haylâzlığından yemek pişirmek bahanesiyle gelmedi, birden tokat yedi. O vakit onun tenceresi sağlamken, dibi yemeğiyle beraber tamamen düştü... Evet, doğrudur. Ali Rıza

Üçüncüsü: Ziya, Meyvenin gençliğe ve namaza dair meselelerini kendine yazdı, namaza başladı. Fakat haylâzlık yaptı, namazı ve yazıyı bıraktı. Birden, o vakitte tokat yedi. Hilâf-ı âdet ve sebepsiz, başı üstündeki sepeti ve elbiseleri yandı. O kadar kalabalık içinde yanıncaya kadar kimse farkında olmaması, kasdi bir şefkat tokadı olduğunu gösterdi... Evet, doğrudur. Ziya

Dördüncüsü: Mahmud. Ona Meyveden gençlik ve namaz meselelerini okudum ve dedim: "Kumar oynama, namaz kıl." Kabul etti. Fakat haylâzlık galebe etti, namaz kılmadı ve kumar oynadı. Birden, hiddet tokadını yedi. Üç dört defada daima mağlûp olup fakir haliyle beraber kırk lira ve sakosunu ve pantolonunu kumara verdi, daha aklı başına gelmedi... Evet, doğrudur. Mahmud

Beşincisi: On dört yaşında Süleyman namında bir çocuk, ziyade haylâzlık yapıp başkalarının da iştihalarını açıyordu. Ona dedim: “Uslu dur. Namazını kıl. Senden büyük haylâzların içinde bu halin sana tehlike getirir.” O, namaza başladı, fakat yine namazı terk ve haylâzlığa girdi. Birden tokat yedi. Uyuz illetine müptelâ oldu, yirmi gündür yatağında yatmaya mecbur oldu... Evet, doğrudur. Süleyman

Altıncısı: Bana bidayette hizmet eden Ömer, namaza başladı, şarkıları bıraktı. Fakat bir akşam, kapıya yakın bir şarkı kulağıma geldi, evrad ile meşguliyetime zarar verdi. Ben, hiddet ettim, çıktım. Gördüm ki, hilâf-ı âdet, Ömer’dir. Ben de hilâf-ı âdet bir tokat vurdum. Birden, sabahleyin hilâf-ı âdet olarak Ömer başka hapse gönderildi.

Yedincisi: Hamza namında, on altı yaşında sesi güzel olmasından şarkı söylüyor, başkalarının da iştihalarını açıyor, haylâzlık ediyordu. Ona dedim: “Böyle yapma, tokat yiyeceksin.” Birden, ikinci gün bir eli yerinden çıktı, iki hafta azabını çekti. Evet, doğrudur. Hamza

Bu gibi tokatlar var; fakat kâğıt bitti, mânâ da bitti.

Sualar : 13.Sua : Mektup 66

Mektup 66

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir Maarif Vekili, perdeyi yüzünden kaldırdı ve küfr-ü mutlakı başka bir kisvede gösterdi. Bizim son gönderdiğimiz müdafaatı daha almadan başka sâika ile o beyannameyi yazmış. Gerçi ben o daireye göndermeyi düşünmüyordum; fakat kardeşlerimizin tensibiyle onlara da göndermek hem münasip, hem lâzım olduğunu bu hal gösterdi. Çünkü, herhalde bu derece ilhadda taassup taşıyan bir vekil, Ankara'ya gönderilen evrak ve mahrem risalelere karşı lâkayt kalmazdı. Birden, doğrudan doğruya cerh edilmez müdafaatlar başına vuruldu, çok iyi oldu. İnşaallah, o dairede dahi Risale-i Nur lehinde kuvvetli bir cereyan uyandıracak.

Kardeşlerim, madem bir kısmın mâhiyetleri bu tarzdır; onlara, o kısma teslim olmak, bir nevi intihardır, İslâmiyetten pişman olmaktır, belki dinden insilâh etmektir. Çünkü o derece ilhadda taassup etmiş ki, bizim gibilerden yalnız teslimiyetle ve tasannu ve politika ile razı olmuyorlar. "Kalbini ve vicdanını bırak, yalnız dünyaya çalış" derler. İşte bu vaziyete karşı inayet-i Rabbâniyeye dayanıp metanet ve sabır ve tevekkül ederek dört sandık Risale-i Nur eczaları o merkeze yetişip, kuvvetli hakikatlerle galebe çalmasına dua etmekten başka çare yoktur. Biz birbirimizden çekinmekle ve gücenmekle ve Risale-i Nur'dan çekilmekle ve onlara teslim ve hattâ iltihak etmekle faide vermediği şimdiye kadar tecrübe edildi. Hem hiç merak etmeyiniz. O Vekilin o farfaralı telâşı, zaafına ve tam korkusuna delâlet eder. Tecavüze değil, belki tedâfüe mecburiyeti bildiriyor.

Sualar : 13.Sua : Mektup 67

Mektup 67

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Homalı kardeşlerimizden Ali namında bir şakirt, Hâfız Ali'nin vefatı günlerinde vefat ettiğini Sami Bey bana söylediği gibi, Homalı kahramanlardan Mehmed Ali dahi bana yazdı. Ben de o Ali'yi o büyük şehid Ali'ye çok dualarda arkadaş yaptım.

Bu yakında, bizimle alâkadar bir hanım, üç kardeşimizin öldüğünü görmüştü. Tabiri: Bu iki Ali ve Risale-i Nur'a hapiste tâbi olmak isteyen asılan Mustafa, umumumuzun bedeline âhirete gittiler ve selâmetimizin hesabına feda oldular demektir.

Sualar : 13.Sua : Mektup 68

Mektup 68

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz ve tevekkülün mahiyetini ve kıymetini anlayan kardeşlerim,

Yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi ne okumak ve ne sormak merakım olmadığı halde, pek çok teessüfle, yalnız bir kısım zayıf kardeşlerimizin hatırları için bugün bir gazetenin bir bahsini gördüm. Bundan bildim ki, perde altında ve üstünde ehemmiyetli cereyanlar rol oynuyorlar. Meydanda biz göründüğümüzden, bizler, o cereyanlarla alâkadar tevehhüm ediliyoruz. İnşaallah, Risale-i Nur'un dört sandık kuvvetli cerh edilmez risaleleri ve pek kat'î müdafaa defterleri, bizim hakkımızda, hem iman ve Kur'ân, İslâm hakkında bir hayırlı netice verecekler. Biz onların dünyalarına karışmadık ve karışacağımızı hiçbir cihetle daha tesbit edemediler. Mecburiyetle bütün Risale-i Nur'u Ankara tahkik için istedi.

Madem hakikat budur ve madem şimdiye kadar Risale-i Nur'un hizmetinde inayet-i Rabbâniyenin tecellîsini inkâr edilmeyecek derecede gördük; herbirimiz cüz'î ve küllî bunu hissetmişiz. Ve madem şimdi siyasetin ve dünyanın çok cereyanlarının birbirine karşı tahşidatı oluyor. Ve madem elimizden kazâya rıza ve kadere teslim ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniye ve Nuriyenin verdikleri büyük ve kudsî teselliden başka bir şey gelmiyor. Elbette bize en elzem iş, telâş etmemek ve meyus olmamak ve birbirinin kuvve-i mâneviyesini takviye etmek ve korkmamak ve tevekkülle bu musibeti karşılamak ve habbeyi kubbe yapan farfaralı gazetecilerin kubbelerini habbe görüp ehemmiyet vermemektir. Bu dünya hayatı,

hususan bu zamanda, bu şerait altında kıymeti yoktur. Başa ne gelse gelsin, hoş görmeli.

Sualar : 13.Sua : Mektup 69

Mektup 69

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki üç kardeşlerimiz şöyle kendilerine bir güzel teselli bulmuşlar. Diyorlar ki:

“Bu hapiste bir kısım yeni kardeşlerimiz, bir iki saat gayr-ı meşru bir hareket yüzünden, bir iki, belki on sene bu musibet içinde sabır ve tahammül ediyorlar. Hattâ bir kısmı şükrederek başka günahlardan kurtulduk dedikleri halde, biz, Risale-i Nur vasıtasıyla en meşru bir hareket ve hizmet-i imaniye yüzünden altı yedi ay hayırlı bir sıkıntıdan neden şekvâ ediyoruz?” diyorlar. Ben de, “Bin Bârekâllah” onlara derim.

Evet, beş on sene hem imanını, hem başkalarının imanlarını kurtarmak niyetiyle zevkli, tatlı, hayırlı, kudsî bir hizmet ve yüksek bir ubudiyet-i fikriye yüzünden beş on ay zahmet çekmek, medar-ı şükür ve iftihardır.

Bir hadîste ferman etmiş ki: *“Birtek adam seninle hidâyete gelse, sahrâ dolusu kırmızı koyun, keçilerden daha hayırlıdır.”* İşte burada, mahkemede ve Ankara’da, sizlerin yazılarınız ve hizmetleriniz vasıtasıyla ne kadar insanlar imanlarını dehşetli şüphelerden kurtardığını ve kurtaracağını düşününüz, sabır içinde kemâl-i rıza ile şükrediniz.

Eğer Ankara’da hâkim olan Halk Partisi, oraya giden Risale-i Nur’un kuvvetli kitaplarına karşı inat etse ve musalâha niyetiyle himayesine çalışmazsa, bizim en rahat yerimiz hapistir ve mülhidler,

bolşevizmi zındıka ile birleştirdiğine alâmettir ve hükümet, onları dinlemeye mecbur olur. O zaman Risale-i Nur çekilir, tevakkuf eder, maddî ve mânevî musibetler hücuma başlarlar.

Sualar : 13.Sua : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [2]

يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ [3]

âyet-i celîleleri mûcibince cinlerden de peygamber geldiği bildiriliyorsa da, bu husustaki müşkülün halli için vâki suale üstadımızın verdiği cevaptır.

Aziz kardeşim,

Hakikaten senin bu sualinin çok ehemmiyeti var. Fakat Risale-i Nur'un en ehemmiyetli vazifesi beşeri dalâletten ve küfr-ü mutlaktan kurtarmak olmasından, bu çeşit meselelere sıra gelmiyor, onlardan bahis açmıyor. Selef-i Salihîn dahi çok bahsetmemişler. Çünkü öyle gaybî ve görünmeyen işlerde, su-i istimal düşer. Hem şarlatanlar, hodfuruşluklarını bir vesile yapabilirler. Nasıl ki şimdi ispritizmacılar "cinlerle muhabere" namıyla şarlatanlık yapıyorlar; dinin zararına âlet ederler diye çokça medar-ı bahis edilmez. Hem Hâtemü'l-Enbiyadan sonra, cinlerde peygamber gelmemiş. Hem Risale-i Nur, bu zamanda bir tâun-u beşerî olan maddiyyunluk fikrini iptal etmek için, cinnî ve ruhanîlerin vücutlarını kat'î hüccetlerle ispat etmeye çalışmış, bu meseleye üçüncü derecede bakmış, tafsilini başkalara bırakmış. Belki inşaallah Risale-i Nur'un bir şakirdi, Sûre-i Rahmân'ı tefsir edip bu meseleyi de halleder.

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Ey cinler ve insanlar topluluğu! Size, sizin içinizden seçilmiş peygamberler

gelmedi mi? (En’âm Sûresi, 6:130)

Sualar : 13.Sua : Mektup 71

Mektup 71

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: إِنَّا لِلهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ [2]

Hakikaten Hâfız Ali, Hâfız Mehmed ve Mehmed Zühtü'nün vefatları, değil yalnız bize ve Isparta'ya belki bu memlekete ve âlem-i İslâma büyük bir zayiattır. Fakat şimdiye kadar bir cilve-i inayet olarak, Risale-i Nur'un bir şakirdi zâyi olduğu zaman, der'akab iki üç tane o sistemde meydana çıktığından, kuvvetle ümit varız ki, başka şekilde o kahramanların vazifelerini görecek, ümit ettiğimizden ciddî şakirtler çıkarlar, görürler. Zaten o üç mübarek merhum zâtlar, az bir zamanda, yüz senelik vazife-i imaniyeyi gördüler. Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, onların yazdıkları ve neşrettikleri ve okudukları huruf-u Nuriye adedince onlara rahmetler eylesin. Âmin.

Benim tarafımdan o Hâfız Mehmed'in akrabasını ve mübarek köyünü tâziye ediniz. Ben de, onu Hâfız Ali ve Mehmed Zühtü'ye arkadaş edip, üstadlarımın aktab kısmının isimleri içinde o üçünün isimlerini dahil edip, Hâfız Akif'i dahi Asım ve Lütfi'ye arkadaş ettim.

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Her türlü musîbet karşısında söylediğimiz söz şudur: Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Sualar : 13.Sua : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [2] sırrıyla, bu mes'elemizin tehiri hayırdır. Çünkü bütün mekteplerde ve dairelerde ve halkta, o ölmüş dehşetli adamın muhabbeti telkin ediliyor. Bu hal ise, âlem-i İslâma ve istikbale pek elîm ve acı bir tesiri olacaktı. Şimdi ihtiyarımızın haricinde, onun mahiyeti ne olduğunu, en başta ve en ziyade alâkadar ve en son ondan vazgeçecek adamların ellerine kat'î hüccetler gösteren ve ispat eden Risale-i Nur geçmesi, kemâl-i merak ve dikkatle okunması öyle bir hâdisedir ki, bizler gibi binler adam hapse girse, hattâ idam olsalar, din-i İslâm cihetiyle yine ucuzdur. Hiç olmazsa küfr-ü mutlaktan ve irtidattan en mütemerridleri bir derece kurtarır, meşkûk bir küfre çıkarır, mağrurâne ve cüretkârâne tecavüzlerini tâdil eder.

Mahkemede son söz olarak yüzlerine söylediğim bu cümle, "Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate başımız dahi feda olsun" ile, bizim nihayete kadar sebat edeceğimizi dâvâ etmişiz. Bu dâvâdan vazgeçilmez. İçinizde vazgeçecek yok ümit ediyorum. Madem şimdiye kadar sabrettiniz, "Daha kısmetimiz ve vazifemiz bitmedi" diye tahammül ve sabrediniz. Her halde Meyvedeki kat'î hüccetlerle kàbil-i inkâr olmayan idam-ı ebedî ve nihayetsiz haps-i münferit mesleğini müdafaa etmek için Risale-i Nur'a karşı anûdâne hareket edilmeyecek, belki musalâha veya mütareke çaresi aranılacak.

اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالسُّرُورِ [3]

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur.
3.)Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır. (Münâvî, Feyzü’l-Kadîr, 6:298, Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 2:21)

Sualar : 13.Sua : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim..

İhtiyarsız (Üç nokta) kalbe geldi. Demek beyanı münasiptir.

Birincisi:

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ

âyeti hem Risale-i Nur'a, hem مَيْتًا kelimesiyle üç kuvvetli emâre ve münasebetlerle Risale-i Nur'un bu biçare şakirtlerine işareti Birinci Şuâda izah edilmiş. Şimdi bu hâdisede o emârelerden birisi tam hükmediyor. Çünkü bize zulmedenler, ellerinde hayat ve medeniyeti ve lezzeti tutup, bizi o tarz-ı hayata ehemmiyet vermemekle ittiham edip mes'ul ederler, hattâ idam ve ağır ceza ile hapse sokmak isterler. Fakat kanunca sebep bulamıyorlar. Biz dahi elimizde hayat-ı bâkiyenin mukaddemesi ve perdesi olan mevti ve ölümü tutup, onların başlarına vurup intibaha getirmek ve onların hakikî mes'uliyet ve mahkûmiyetten ve idam-ı ebedî ve daimî haps-i münferitten kurtulmalarına bütün kuvvetimizle çalışıyoruz. Hattâ Ankara'ya giden şiddetli risaleler sebebiyle en ağır ceza nefsime verilse, fakat ceza verenler o risalelerle ölümün idamından kurtulsalar, hem kalbim, hem nefsim razı olurlar. Demek, biz onların iki cihanda yaşamalarını istiyoruz, arıyoruz. Onlar bizim ölmemizi istiyorlar, bahaneler arıyorlar. Fakat güneş gibi zâhir ve gözle görünür gündüz gibi bir hakikat-ı mevtiye ve hergün insanlarda otuz bin cenaze, ehl-i dalâlet hakkında, otuz bin idam-ı ebedî, otuz bin

haps-i münferit fermanlarını, ilâmnamelerini gösterdiklerinden, biz onlara karşı mağlûp değiliz. Ne yaparlarsa yapsınlar!

اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ [3] âyeti, on iki seneden beri en acınacak mağlûbiyetimiz zamanında dahi, cifir ve ebced hesabıyla galibiyetimize aynı tarihiyle müjde ediyor.

Madem hakikat budur; biz şimdiden sonra hem mahkemeye, hem halka diyeceğiz ki:

“Bu gözümüz önünde ve bizi bekleyen ölümün idam-ı ebedîsinden ve karşımızda kapısını açan ve bizi cebr-i kat’î ile çağıran kabrin daimî karanlık haps-i münferidinden kurtulmaya çalışıyoruz. Hem sizin de o dehşetli ve çaresiz musibetten kurtulmanıza yardım ediyoruz. Sizin nazarınızda en büyük bir mesele-i dünyeviye ve siyasiye, bizim nazarımızda ve hakikat cihetinde kıymeti pek azdır ve bilfiil vazifedar olmayanlara mâlâyani ve ehemmiyetsizdir ve kıymeti yoktur. Fakat bizim iştigal ettiğimiz vazife-i zaruriye-i insaniye ise, herkese her zaman ciddî alâkası var. Bu vazifemizi beğenmeyenler ve kaldıranlar, ölümü kaldırmalı ve kabri kapamalı!”

İkinci ve üçüncü noktalar şimdilik geri kaldı.

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Ölü iken îmân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse... (En’âm sûresi, 6:122)
3.)Allah’a tâbi olan topluluk, gerçek galiplerin tâ kendisidir. (Mâide Sûresi, 5:56)

Sualar : 13.Sua : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Risale-i Nur'un kerametlerindendir ki, Üstadımız Hazretleri "Ey mülhidler ve ey zındıklar! Risale-i Nur'a ilişmeyiniz, Risale-i Nur, âfâtın def'ine sadaka gibi vesile olmasından, ona karşı olan hücum ve onun tatili, âfâta karşı olan müdafaasını zaifleştirir. Eğer ilişirseniz, yakından bekleyen belâlar sel gibi üstünüze yağacaktır" diye, on senedir kerratla söylüyordu. Bu hususta şahit olduğumuz felâketler pek çoktur. Dört seneden beri Risale-i Nur'a ve şakirtlerine her ne vakit ilişilmişse, bir felâket, bir musibet takip etmiş ve Risale-i Nur'un ehemmiyetini ve âfâtın def'ine vesile olduğunu göstermiştir. İşte Üstadımız Bediüzzaman'ın Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde felâketler zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört felâket, Risale-i Nur'un bir vesile-i def-i belâ olduğunu gösterdi.

Cenab-ı Hak, bize ve Risale-i Nur'a taarruz edenlerin kalblerine iman ve başlarına hakikati görecek akıl ve göz ihsan etsin; bizi bu zindanlardan, onları da bu felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Hüsrev

Haşiye: Yapılacak tenkitlere, Zelzele Risalesi cevap vermiştir. Bu fıkranın ihtisar edildiğinden Husrev kardeşimizin haberi yoktur.

Husrev'in bu parçası ile fıkrası yazılsın. Fakat onu beğenmeyen zâtlar bilmesin. Bu tamam mektubâtı bir derece mahrem tutunuz; tâdil taraftarları bilmesinler. Çünkü bunu resmî adamlara göstermeyeceğiz. Yalnız, bu yazı altında bir bahane olup ilişilmez diye yazılsa münâsiptir. Fakat siz demeyiniz "Tamamını yazıyoruz." Belki "Tâdil olanı tekrar yazıyoruz" diyesiniz.

Ahmed Feyzi'nin Risale-i Nur'u müdafaasından bir nüshayı da bana gönderiniz. Eğer siz münâsip görseniz. Meyve Risalesini tekrar yazınız. Çünkü o çok ehemmiyeti var.

Sualar : 13.Sua : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inayet-i Rabbâniyedir ki, daha müdafaatımızı ve evraklarımızı ve kitapları görmeden, yalnız perde altında hissedip Maarif Vekilinin dehşetli püskürmesi ve hücumu, Beşinci Şuâ ve Hücumat-ı Sittenin Zeyli gibi gayet şiddetli mahrem risaleleri en ehemmiyetli makamat bilfiil tenkid için tetkik etmesi ve müdafaatımın ciddî, dokunaklı küfr-ü mutlaka cür'etkârâne darbeleri Ankara'nın bize karşı çok şiddetli davranmasını beklerken, meselenin azametine nisbeten gayet mülâyimane, belki musalâhakârâne vaziyet almış.

Ve bu cilve-i inayetin bir hikmeti de şudur: Risale-i Nur'un, umum memlekete alâkası cihetiyle umumî bir dershanede ve büyük makamatta dikkat ve merakla okunmasıdır. Evet, bu zamanda böyle yüksek bir ders, elbette böyle cemiyetli ve küllî ve umumî dairelerde okunması, büyük bir inayettir ve küfr-ü mutlakı kırdığına bir kuvvetli emâredir.

Kardeşlerim, herhalde bu kadar sıkıntı ve zararı çeken zayıf bir kısım aile sahipleri, bir derece Risale-i Nur'dan ve bizden çekinmek, belki vazgeçmek için bir mazeret olabilir zannıyla, tahliyeden sonra değişmek ihtimaline binaen derim: Bu derece kıymettar bir mala bu maddî ve mânevî fiyat veren ve bu azabı çeken, o maldan vazgeçmek büyük bir hasârettir. Hem herbirisi, Risale-i Nur'un eczalarını ve alâkadarlarını ve bizi muhafaza ve yardım ve hizmeti birden bıraksa, hem ona, hem bizlere lüzumsuz bir zarardır. Onun

için, ihtiyatla beraber, sadakatı ve irtibatı ve hizmeti değiştirmemek lâzımdır.

Sualar : 13.Sua : Mektup 76

Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inayet-i Rabbâniye ve bir himayet-i hıfz-ı İlâhiyedir ki, Ankara'da ehl-i vukuf heyeti, Risale-i Nur'un hakikatlerine karşı mağlûp olup, şiddetli tenkit ve itirazın çok esbabı varken âdeta beraatine karar verdiklerini işittim. Halbuki mahremlerin şedit ifadeleri ve müdafaatın dokunaklı meydan okumaları ve Maarif Vekilinin dehşetli hücumu ve ehl-i vukufun heyetinde maarif dairesine mensup ehemmiyetli iki maddî feylesofların ve yeni icadlara tarafdar büyük bir âlimin bulunması ve bir seneden beri gizli zındıka komitesi aleyhimize Halk Fırkasını ve Maarifi sevk etmesi cihetiyle, ehl-i vukufun pek şiddetli itirazları ve bizi ağır cezalarla ittiham etmelerini beklerken, himayet ve inayet-i Rahmâniye imdada yetişip onlara Risale-i Nur'un yüksek makamını göstererek, şiddetli tenkitlerden vazgeçirmiş. Hattâ bizi cezalardan kurtarmak fikriyle ve Eskişehir meselesi ve Otuz Bir (31) Mart hâdise-i meşhuresiyle beni sabıkalı bir mücrim-i siyasî nazarıyla baktırmamak ve sırf din ve iman için hareket ettiğimizi ve siyaset fikri bulunmadığını göstermek fikriyle demişler ki: "Said Nursî, eskiden beri ara sıra peygambere verasetlik dâvâsında bulunur. Kur'ân ve iman hizmetinde müceddidlik tavrını alır, yani bazen bir nevi cezbeye mağlûp olup meczubâne hareket eder." İşte bu fıkra ile, feylesofların dinsizce tâbirlerle, kim olursa olsun din lehinde kuvvetli hareket edenlere, vazifesi, müceddidlik irsiyetiyle yapıyor diye, hem bir kısım kardeşlerimiz haddimden çok ziyade hüsn-ü zanlarını tenkit etmek, hem bana bir cezbe isnad ile

şiddetlerimde beni siyasetten ve cezadan tebrie etmek ve bize muarız ve düşman olanlarını bir derece okşamak ve işaret-i Kur'âniye ve keramât-ı Aleviye ve Gavsiye hakikatleri kuvvetli olduklarını göstermek ve herkese kıyasen bende dahi bulunması tahminlerince muhakkak olan hubb-u câh ve enâniyet ve hodfuruşluğu kırmak için, o dinsizce feylesofâne tabirini istimâl etmişler. O tabire karşı Risale-i Nur, baştan nihayetine kadar güneş gibi bir cevaptır. Ve mesleğimiz, terk-i enâniyet ve uhuvvet olmasından, bizde hodfuruşâne şatahat bulunmadığından, Yeni Said'in Risale-i Nur zamanındaki mahviyetkârâne hayatı ve mübarek kardeşlerinin ifratkârâne hüsn-ü zanlarını hatıra bakmayarak mükerrer derslerle tâdil etmesi, o tâbirle işmam edilen mânâyı tam çürütüyor, izale eder.

Sualar : 13.Sua : Mektup 77

Mektup 77

Bize ihbar edene ve yazana zarar gelmemek için...

Bkz. Ankara Bilirkişi Raporu hakkında talebelerin bilgilendirilmesi

Sualar : 13.Sua : Mektup 78

Mektup 78

Madem biz, çok emarelerle inayet altındayız

Sualar : 13.Sua : Mektup 79

Mektup 79

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede ve imaniyede hâlis arkadaşlarım ve hak ve hakikat ve berzah ve âhiret yolunda ayrılmaz yoldaşlarım,

Biz birbirimizden ayrılmak zamanı yakın olması cihetiyle, sıkıntıdan neş'et eden gerginlikler ve kusurlar yüzünden İhlâs Risalesinin düsturları muhafaza edilmediğinden, siz birbirinizle tamam helâllaşmak lâzımdır ve zarurîdir. Siz, birbirinize en fedakâr, nesebî kardeşten daha ziyade kardeşsiniz. Kardeş ise, kardeşinin kusurunu örter, unutur ve affeder. Ben burada hilâf-ı me'mul ihtilafınızı ve enâniyetinizi nefs-i emmâreye vermiyorum ve Risale-i Nur şakirtlerine yakıştıramıyorum. Belki nefs-i emmâresini terkeden evliyalarda dahi bulunan bir nevi muvakkat enâniyet telâkki ediyorum. Siz benim bu hüsn-ü zannımı inat ile kırmayınız, barışınız.

Sualar : 13.Sua : Mektup 80

Mektup 80

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim.

Sizin duanız beni ehemmiyetli isabet-i nazar hastalığından ve cebren hastaneye gönderilmek tehlike-i elîmesinden kurtarmaya sebeb olduğuna şübhem kalmadı. Elhamdülillah pek şiddetli olan o hastalığın tehlikesi geçti, hafifleşti..

Kardeşlerim.. Ehl-i vukuf raporundan anlaşılıyor ki, Risale-i Nur, bize karşı bütün muarız tâifeleri mağlûp ediyor ki, Hüccetullahi'l-Bâliğa ve İhtiyar ve İhlâs Risalelerini tekrarla nazar-ı dikkati celb ediyorlar. Hem gayet sathî ve cevapları pek zâhir ve güya müteassıbane hocavâri tenkitleri ve hiç münasebeti olmayan ve hakikî mutabık olan meseleleri anlamadan "mâbeynlerinde tezat var" demeleri ve risalelerin yüzde doksanını tamamıyla çekinmeyerek tasdik ve takdirleri ve teslimleri Hücumat-ı Sitte Zeylinin pek şiddetli bir surette yeni icadlara fetva verenleri cerh ve tezyif etmesine mukàbil, yalnız "nezahet-i lisaniye" demişler. Ve dinsizler tarafından öldürülen mazlum ve dindar Hıristiyanlar âhirzamanda bir nevi şehid olabilir dediğimi, baş açık namaz kılmak ve Türkçe ezan okumaya Zeylin şiddet-i hücumunu zıt göstermeleriyle iktifa etmeleri, kat'iyen onların Risale-i Nur'a karşı mağlûbiyetlerini gösteriyor kanaatini veriyor.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Sıddık Kardeşlerim ve hak hakikat yolunda hakikatli pişman olmaz arkadaşlarım.

Bu gece fecre yakın hatıra gelen bir hasbihaldir. Kitap ve evraklarımızın Ankara'ya gönderilmesi inşallah çok cihetlerle hayırlı çıkacak. Ve Risale-i Nur tam merkezlerinde kendini ilan edip kendini pek kuvvetli hakaikiyle müdafaa edecek. Eğer müsademe dahi olsa, inâyet-i ilahiye ile mağlup olmaz. Bizim şimdilik vazifemiz hem eski harfle hem yeni harfle hem müdafaa ve ifadelerimi hem Meyve risalesini yazıp ve Risale-i Nur'un zahirce zayıf cephesi olan mahrem risalelerine imdat ve yardım etmektir. Gerçi bir derece daha bu medresede beraber kalmakla sıkıntı çekeceğiz. Fakat her birimiz bir vazifeyi kendine meşgale yapsa sıkıntı kalmaz. Zaten işsizliktir ki insanı sıkar. Yeni harfle güzel yazanlar başta diyanet riyaseti olarak makamata gönderilecek olan Meyve ve Müdafaa'yı ve eski yazıları güzel olanları dahi eski yazı ile onları yazsınlar ve bir kısmı Cevşen-ül Kebir ve Evrad-ı Bahaiyeyi ve Salavat-ı Nuriyeyi yazsınlar ki burada Risale-i Nur'a manevi yardım olmak üzere okunsun. Ve yazıları güzel olmayanlar ise, yazanlara muhatap ve muavin ve işlerinde yardımcı olsunlar. Hocalar, hususen İstanbul'dan gelenler onları teşvik etmek ve ilmen ve fikren muavenet etmek ve münasip görürlerse Hizb-i Nuriyeyi tercüme etmek, ta o da Diyanet Heyet'ine ve sair münasip makamlara gönderilsin. Ta o da mahremlere yardım etsin.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 82

Mektup 82

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim..

Hiç münasebet yokken, birden bire hatırıma geldi ki, Hüsrev ve Küçük Hüsrev Feyzi gibi bir kısım kardeşlerimizin kalemleri her vakit Risale-i Nuru yazmak vazifesiyle ülfet ve ünsiyet ettiklerinden burada vazifesizlikten sıkılmamak için, Eski Said'in Tarihçe-i Hayatı hem Eskişehir mahkemesinde hem bu hadisede ziyade medar-ı nazar olduğundan, Yeni Said'in yirmi senelik hayatının yarısını, Isparta'da geçen kısmı büyük Hüsrev ve rüfekasının ve Kastamonu hayatı küçük Hüsrev ve arkadaşlarının muavenetiyle sonra tanzim edilmek üzere notalar tarzında yazılsa Risale-i Nur'un bir nevi Tarihçe-i Hayatı yazılmış olur. Hem fikri eğlendiren bir meşgale olur diye tahattur ettim. Sizin reyinize havaledir. Eğer bir Hizb-ün Nuriye elimize geçse ben de o Hüsrevler gibi onun tercümesiyle vazifedar olurum. İnşallah.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 83

Mektup 83

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Size melfûf son gönderdiğim sözü reyinize göre ve menfaatinize zarar gelmemek şartıyla söyleyeceğim. Bir suretini bana gönderiniz. Ta yeni harf ile yazılsın.. Kardeşlerimizden Hüsrevler.. ve onlar gibi bekar ve alakalarını inkar edemeyen zatlar, benim ile beraber kalmalarına razı olsunlar. Başkalarının ise vazife-yi Nuriye için hanelerine gitmelerine çalışacağız.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 84

Mektup 84

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim..

Madem her hadisede en hakiki sebeb ve en büyük hisse kader-i İlahinindir.

Ve madem kader adalet eder ve adalet vechi güzeldir.

Ve madem rahmetin her şeyde bir izi bir yüzü var.

Ve madem haklı ve mazlum olanın ahı arşa kadar çıkar. Ve bire mukabil on derece mükafatı var.

Ve madem biz bu belayı tahrik etmedik.

Ve madem kutsi hizmetimiz zayi olmadı ve belki bir cihette tevakkuf da etmedi. Başka sahada tezahüratı var..

Ve madem bu işsiz sıkıntılı kışta hakiki ve hakikatli ve samimi ve halis dostlarla sohbet ve dertleşmek gayet hoştur.

Ve madem koca alem-i İslam'ın en büyük bir vazifesini milyonlar adam yerinde Risale-i Nur'un mahdud şakirtleri yapıyorlar. Ve aldıkları manevi nur ve sürur ve şeref zahmetlerini rahatlandırır. Akşamda büyük bir ücret alan adamın ikindide şiddetli çalışmasındaki meşakkati lezzet verir. Sıkıntıları bir cihette lezzetlenir.

Elbette ve elbette bize lazım olan sabır içinde daima şükür etmektir. Ben hadsiz şükür derim.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 85

Mektup 85

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim..

Hafız Ali benden on gün uzakken, manevi radyo gibi benim onlara karşı konuştuğum ve ihtiyat için tavsiye ettiğim acip sözleri aynı dakikada işitiyor gibi bana aynen yazıyor cevab veriyor. Şöyle ki:

Ben Kastamonu’nun Karadağı'nın tepesinde idim. Bir hissi kablelvuku ile başınıza gelecek bu geçen musibetten çekinmek için bağırarak beş defa dedim. "Ey kardeşlerim.. Ata et aslana ot atmayınız ata ot aslana et atınız." Yani "risalelerden herkese layıkını veriniz." Yedi gün sonra mektubunu gördük. İçinde diyor: "Evet Üstadım Risale-i Nur’un bir kerametidir ki: Ata et aslana ot atmaz. Belki Ata ot aslana et atar." O arslan hocaya en evvel ihlas risalesini verdi."

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 86

Mektup 86

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim..

Bana karşı su-i kastın bir numunesini ve kanunsuz ve keyfi tecrid ve tazyikin bir misalini beyan etmeye bir ihtar aldım. Şöyle ki:

Isparta’da müdde-i umuminin ve müdürün tensibiyle bana hizmet perdesi altında esrarımı anlamak ve kimse ile görüştürmemek için aslen kürd bir adamı tayin etmiştiler. Ben de bilmeyerek ona itimat ettim. İleride zarurette kalmamak için büyük bir minder, kilim, antika bir seccade gibi çok eşyamı o adama ve sergardiyana müdürün ve müdde-i umuminin malumatları altında satmak için teslim ettim. O ikisi gittiler, ucuz sattılar geldiler. Bana doksan banknot verdiler. Hem müdde-i umumi marifetiyle kitap ve evraklarım içinde Kastamonu Zabıtası'nın taharride alıp gönderdiği paradan kırk yedi banknot bana teslim edildi. Tesbihler, şemsiyeler gibi sattığım ufak tefek bazı şeylerimi ayrı yazılı fiyatlarıyla beraber yüz elli banknotumu muhafaza edecek hapiste kardeşlerimle hariçte dostlarımla su-i kast eseri olarak hiçbir cihette görüştürmediler. Ta ki emanetlerimi onlara teslim edeyim. Halbuki yalnız bulunduğumdan ve her tarafta tazyik ve bazen taharri ettikleri için o paraları yanımda bırakamadım. Burada sergardiyan beni arama yaptı. Yalnız otuz banknot bulundu.

Bütün hayatımda minnet altına girmediğim için ve mukabelesiz hediyeleri kabul etmediğim için o casusa sergardiyanın malumatıyla yüz elli banknotumu teslim ettim. Ta ki aşağıya gelen bir sadık dostuma versin, muhafaza eylesin. O casus gitti, sonra geldi. Dedi: "Verdim." Beni kimseyle görüştürmediklerinden bir şahit bulamadım

ve onu darıltmamak için bir senet almadım. O haini sadık zannettim. Halbuki vermemiş. İşte benim gibi bir adam böyle vaziyette her vesile ile ihanete maruz ve haysiyetimi kırmak ve tese'ül ile rezil etmek için kanunsuz, keyfi tazyiklere hedef olduğum bir zamanda bu muamele gerçi şahsi ve cüz'idir. Fakat benim gibi bir adamda böyle bir vaziyette binler lira hükmünde bir zarardır. Demek kardeşlerimden maddeten en çok zarar görenden, benim daha ziyade maddeten yalnız bu parada zararım var.

Sizi kasemle temin ederim ki, benim bundan teessürüm yalnız bunun ile muhabere cihetinde alakadar bir iki kardeşimin teessürlerindendir. Yoksa beş para ehemmiyet vermem. Bu maddi zararın binler derece fevkinde Risale-i Nur haysiyetinden gelen manevi zararlara maruz kaldığımız halde kemal-i sabır ile ve neticesi itibariyle kemal-i şükür ile ve alem-i İslam'a imani hizmet itibariyle kemal-i iftiharla karşıladığımızdan bu hadisenin hiçbir ehemmiyeti kalmaz.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 87

Mektup 87

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık mübarek kardeşlerim..

Cenab-ı Erhamürrahimin Müdafaat ve Rehber'in harfleri adedince yazan mübareklerden belaları def eylesin, Amin. Ve her bir harflerine mukabil on günahlarını affetsin, Amin. Ve mübareklerden ve Hafız Ali'nin ve Muhammed Zühtü'nün kabirlerine onların sayısınca rahmetler eylesin, Amin.

Ben has üstadlarımın dairesinde Gümüşhane'li ve Mecmuat-ül Ahzab sahibi Hazret-i Ahmed Ziyaeddin (Kaddese sırrahu) ismi yanında Hafız Ali ve Muhammed Zühdü'nün isimlerini mütemadiyen yad ediyorum. Çünkü bu iki zat, Risale-i Nur'un neşrinde Ahmed Ziyaeddin'in hizblerinin neşri gibi çok büyük bir hizmet-i kudsiyede bulunmuşlar. Şimdi de neşrettikleri ve yazdıkları ve ikazlarıyla ölmemiş gibi çalışıyorlar. Manevi ve nûrî hayatları dünyada dahi devam ile berzahta onlara mütemadiyen rahmet yağdırıyorlar.

Hem onların vefatları bir hizmet daha bize ediyor. Çünkü ben gördüm ki: bazı kardeşlerimiz mahkemede Muhammed Zühdü'nün arkasında kendini saklıyor. O neşretmiş diye o şeref-i azimi bütün ona veriyor. Kendini mahkemenin şerrinden kurtarıyor ve Isparta'da dahi aynen müddeiden anladım. Hafız Ali dahi onun gibi çoklarımızı zulümden kurtardı diye o iki kahraman büyük üstadlarımın dairesinde bi'listihkak makam almışlar. Bir kardeşimiz rüyasında bu iki kahramanın beraber bizim için hapse geldiklerini görmesi ise, hem yardım hem teşekkür içindir tahmin ederim.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 88

Mektup 88

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Sıddık Kardeşlerim..

Pek ciddi bir cilve–i inâyet olan ihtiyarsız ve zahiren sebebsiz bir halimi size beyan etmeye bir ihtar aldım. Şöyle ki:

Geçen seneye kadar Risale-i Nur'un cüzleri her köye ve herkese vermek için ve yetiştirmek cihetiyle küçük parçalar ve birer risale tarzında idiler. Birdenbire ihtiyarsız gibi ehemmiyetli bir surette mecmualar şeklinde toplayarak güya daha mühim yerlerde okunacaktır diye ciltlettirdik. Feyzi cildi güzel yapıyordu. Asiye dahi tezyin ediyordu. Şimdi hikmeti anlaşıldı. Küre, İnebolu, Taşköprü yerlerinde Adliye, Mearif, Mebuslar dairelerinde o büyük mecmualar okunmaya başladı.

Hem medar-ı hayrettir ki, o zaman bütün bütün adetime ve vaziyetime muhalif olarak Abdülmecid'in çocuklarına elbise, erzak gibi çok şeylerimi gönderdim. Güya ben ölüyorum veya buradan gidiyorum. Zayi olmasın diye Risale-i Nur'un çok ehemmiyetli birkaç mecmualarını da gönderdim.

Zerafetli latif bir cilve-i inâyet dahi dünden beri göründü. Şöyle ki:

Meyveyi tashih ederken komşumdaki haylazlar içinde heyecanlı bir telaş oldu. Müdür birinin bir pusulasını yakalamış. İçinde Risale-i Nur'dan ve namazdan bahis varmış. Müdür o genci çağırmış. Demiş hocayı dinlemeyiniz, ben toplayacağım. O genç geldi, bir velvele verdi. Bütün onların yazdıklarını bana getirdiler. Ben dedim: "Sizi değil eğer olsa beni taciz ederler." Sonra ben pencerede otururken

müdür geçti. Çağırdım. Dedim: "Bu haylazların terbiyeleri namaz ile olur." Neden? Müdür birden dedi. "Ağır Cezada eski ezan okunuyor. Ben kapatacağım" gibi sözler söylemeye başladı. Ben sıkıldım. Bu derece dalalette taassup gösteren bir adamın tahakkümü ağırdır diye müteessir oldum. Bu sabah yedi sekiz haylazlar namaza başlayıp dediler: "Risale-i Nur'un bir kısım şakirtleri hapisten çıkmak istemiyorlar. Biz dahi o mübareklere benzemeliyiz."

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 89

Mektup 89

- Sonra Sadık da bunu görsün. Hâdise ne suretle oldu, merak ediyorum. -

Aziz Sıddık Kardeşlerim..

Bu gün müdür tarafından size gelen sıkıntıdan merak etmeyiniz. Hiç ehemmiyeti yok. Yalnız şevkinizi kırmak için o keyfî ve kanunsuz farfaralığı yapıyor. Eğer münasib görseniz, birkaç gün sonra hem Müddeiumumi'ye, hem Reis'e bir istida veriniz. Ve deyiniz ki: "Meselenin vahdeti cihetiyle herbirimizin elinde hocamızın, hem umumumuz hesabına olan Müdafaanamesi, hem Risale-i Nur'un "Meyve" namındaki Müdafaanamesi bulunmak kanunen hakkımızdır. Bizi bu hakkımızdan men edenlere emir ediniz. Bizi sıkmasınlar. Madem en mahrem en ehemmiyetli kitaplar ve yazılarımız ve evraklarımız, en mühim makamlarda medar-ı nazardır. Ve hiç bir şeyimiz gizli kalmamış. Elbette bu hapiste kendi menfaatine hayırlı, zararsız, hakikat ve hak bir yazı ile meşgul olmak makbüldür. Yasak edilmez." diye yazarsınız.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 90

Mektup 90

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Haylaz bir gencin mektubudur.

Ben, Denizli hapishanesinde Nazilli'li Ziya. Mevkufum. Hapishaneye gireli dört ay olmuştur. Üçbuçuk aydan beri 11. koğuşta bulunuyorum. Koğuşa geldiğimden on gün sonra, yakınımızda komşumuz olan muhterem bir adam, eşsiz bir hoca, yetmiş yaşında Said Nursî beni yanına çağırdı. Şu ihtarda bulundu. "Hoş geldin oğlum. Namazını kıl. Haylazlık yapma." Ben kabul ettim. Sonra bıraktım. Dehşetli bir tokat yedim. Sonra "Eğer bir daha tekerrür ederse, emin ol ki ikinci bir tokat daha kuvvetli bir şekilde yiyeceksin. Haberin olsun. Çok dikkat. Öbür haylazlar içine sen de karışma" dedi. Ben de tövbe ederek o mübarek ellerinden öperek ayrıldım. Aradan tam bir ay geçmişti. Namazımı kılıyordum. ve üstadımın hizmetinde bulunuyordum. Yine kendime ne olduğunu bilmiyorum. Ben de akılsızlığımdan öbür arkadaşlarla beraber haylazlığa devam ettim. Namazımı ve yediğim tokadı fiilen unuttum. Üstadım sorduğu zaman namazımı kılıyorum diye kandırdım. Aradan sekiz gün geçmişti. Şaka yüzünden yaptığımız ağız kavgası ilerleyerek ciddi tehlike suretini aldı. Başımdan ve yüzümden demirle yaralanmak suretiyle neticelendi. O başım secdeyi terk ettiği için aynı secdeye giden yerinden demirle vurulmam benim ikinci bir tokat yediğime kati kanaat verdi. Derhal tövbe ettim. Aynı zamanda benim ile beraber yirmi haylaz gençler üstadımızın bize verdiği emirleri yapmadığımızdan aynı vakitte dokuz adam birer ikişer şefkat

tokadını yedik. Aklımızı başımıza aldık. Tövbe ettiğimizde rahmetin iltifatını gördük.

Mesela arkadaşlardan birisi, hiddet tokadını yediğinden birden tövbe etti. Aynı vakitte tokat kadar şefkat iltifatını gördü. Kaybettiği paranın aynını kazandı. Akılsızlığından yine haylazlığa başladı.. Birisi de Hamza Ali adında, üstadımızın yazdığı gibi kolu kırılmak suretiyle şefkat tokadını yedi. Sonra tövbe edip namazına başladı. İkinci gün bu sıkıntılı belalı yerden kurtuldu. Kazasına gitmesi için emir geldi. Gitti. Bir de sekizinci tokadı yiyen Mehmettir. Sesinin güzelliği kendisinin sevimliliği cihetinden gelen hevesi sebebiyle üstadımın emirlerini kırdığı vakitte aynı cihette hem sesinin hem güzelliğinin üç ay hastalığın vurduğu darbe ile çirkinleşmesi ve o cihette hevesinin tam kırılması bize kati kanaat verdi ki tesadüfi değil bir tokattır. Bir de dokuz adamdan tokat yiyenlerden birisi de on dört yaşında Süleyman kendini büyük gençlere sevdirmek ve onlarla beraber şarkı söylemekte şiddetli bir hevesi vardı. Üstadımız birkaç defa "Bu hallerden vazgeç sen bunlara sokuluyorsun. Bu haylazlar sana peder ve kardeş gibi masumane bakmazlar" diye nasihat etti. O da hevesine mağlup oldu. Üstadımızın emirlerini kırdı. Aynı hevesi cihetinde uyuz hastalığıyla şiddetli bir tokat yedi ki onu şevkle yanlarına alanlar nefretle "aman yanaşma" diye onun temasından korkmaları, bize kati kanaat verdi ki bu bir tokattır, tesadüfi değil. Bir de arkadaşlardan birisinin kumar zevki için üstadımızın emrini kırması ve aynı noktada tokat yemesi ve terk ile aynı noktada kazanması bize kati kanaat verdi ki Risale-i Nur’un dikkati altındayız.

Ezcümle birisi de iki şefkat tokadını yiyen bu yeni kardeşiniz ve şefkatinize muhtaç ve Risale-i Nur’un bir mübtedi şakirti Ziyadır. Haylazlığım yüzünden tam iki şefkat tokadını yediğimden tövbe ettim. Üçüncü bir tokattan korkarak beş vakit namazımı kılacağıma muhterem üstadımıza hitaben şu sözlerde bulundum. "Ey muhterem üstadım. Bugünden itibaren hatta bu sabahtan itibaren ibadetime daimi olarak büyük bir itina ile bırakmaksızın devam edeceğim. Üstadım şimdi bütün kuvvetimle inanıyorum ve tasdik ediyorum ki: Risale-i Nur şakirtlerinin gittiği yol en doğru yoldur. Onlar hakikat içindedirler. Bugünden itibaren namazıma başlıyorum. Ben de şimdi çalışıp Risale-i Nur dairesine girip tam bir talebe olmak isterim. Üstadım Bir daha böyle hallerde bulunmayacağım, hatta onları da

kendi gittiğim yola getirmek için bütün kuvvetimle çalışacağım, söz veriyorum." Benim üstadımın müjdesiyle Risale-i Nur’un şakirtlerinden vefat eden Kastamonu’lu Selahaddin yerine kabul edildiğime Cenab-ı Hakka çok şükür ediyorum.

Ziya

Sualar : 13.Sua : Mektup 91

Mektup 91

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Hüsrev’in bir mektubudur.

Çok sevgili çok kıymettar çok mübarek üstadımız efendimiz hazretleri..

Bugün biz beşaretli ve nurani mektubunuzun tesiriyle bayram yapıyoruz. Her birimiz bizi istila eden sürurun neşesiyle ferahnakız. Bugün biz talebeleriniz siz sevgili üstadımızın arkasında uzun uzun senelerin hak ve hakikat vadilerindeki adımlarının semerelerini iktitâf etmek üzere Nur-ul Envar’ın Hakim ve Rahim cilvelerine mazhar ettiği Risale-i Nur’un sahifeleri içinde satırları arasında kelimelerin ve noktaların altında el açıp hak ve hakikat dili ile ettiği şu; "İlahi, bize ve neslimize nurunla hayat ver. Bizi ve neslimizi nurunla yaşat ve o nurunla öldür. Ve bizi ve neslimizi bize ihsanın olan pür nurunla haşret. Lütfet, kerem kıl, hatalarımızı ve seyyiatımızı mağfiret eyle. Ve bizi başında Habib-i Zişan’ın (A.S.M.) olan fırka-i naciye-i kamileye ilhak et." diye olan dualarına sevinçlerle âmîn âmîn âmîn diyoruz.

Ey sevgili üstadımız. Beşaretiniz arasında okuduğumuz Ankara ehl-i vukufunun Risale-i Nur’daki ehl-i dalaletin başına indirilen dehşetli darbeler karşısında hakikati inkar edemediklerini görmekle Risale-i Nur’u beraat ettiren Cenab-ı hakka hadsiz şükürler ettik ve ediyoruz.

Evet sevgili üstadımız talebelerinizce inkar edilemeyen sevgili üstadımızın ahlak-ı seciyelerinde görülen hatta bütün latifelerinizdeki

bedi’ yüksekliğe herkes meftundur. Ankara ehl-i vukufu o cihette sevgili üstadımıza garazkarane bakmış. Tesir altından kurtulamadıklarını ifade eden bu yanlış ittihamın reddini Cenab-ı hak Risale-i Nur’a ve biz talebelerinize bırakmış. Bundan böyle her vakitte her yerde her kim olursa olsun bu hususta söz söyleyenlerin haksız düşüncelerini ta'dil etmek vazifemiz olmuştur. Biz sevgili üstadımızı ittiham edenleri ittiham ediyoruz. Bilhassa ehl-i dalalet hesabına tahammül edemedikleri yerlerde, "Meczubdur, hodgâmdır, enaniyetine kapılmış" gibi bu geldikleri bâr-ı sakîli Risale-i Nur ile bilhassa talebelerinizin lisanı olan yirmi yedinci mektubla yüzlerine çarpıyoruz.

Ey sevgili üstadımız efendimiz.. Bugünkü beşer dünyasını ekseriyetle istila eden küfr-ü mutlakı Risale-i Nur’la mağlup eden Allah-ı Zülcelal Hazretlerine nihâyetsiz şükürler ediyoruz. Ve bizi Kur’ân’a hadim ve Risale-i Nur’a talebe ettiğinden dolayı sonsuz minnettarlıklarımızı sürurla arz ederek istifsar-ı hâtırla mübarek ellerinizden öpüyoruz. Ve sıhhatinize her gün mağrib ile işâ ortasında dua ediyoruz. Sevgili üstadımız efendimiz hazretleri.

Hüsrev

Sualar : 13.Sua : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim..

Risale-i Nur şakirdleriyle çok alakadar Hazret-i Mevlâna Hâlid'in (K.S.) cübbesini kardeşlerimizden sebat ve sadakatini muhafaza etmek şartıyla hem Mevlâna Hâlid'in hem Risale-i Nur’un daimi talebesi olur niyetiyle giymeli hem başka koğuşlardaki kardeşlerimize de verebilirsiniz. Fakat ben o cübbe ile namaz kıldığım için mezhebimizce şiddetli temizlik şart olduğundan yaş yere konulmasın veya yaş eller yapışmasın.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 93

Mektup 93

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim..

İ'caz-ı Kur'ân'da beyan edilmiş ki: *"Kelâmın bir kısım kıymeti ve meziyeti mütekellimin makamından geldiği gibi, ehemmiyetli bir cezaleti ve belâgatı ve kuvveti, muhatabın makamından geliyor."*

İşte bu kaideye binaen derim: Küçük mektublar risalesi madem en ağır şerait altında en kudsi bir hizmette en fedakar muhataplarla konuşuyor. Elbette mütekellimin kusurundan aldıkları noksaniyet ise tam mutabık muktezâ–yı hal olarak tam layık ve mütekayyız ve muhtaç muhatapların dirâyet ve iştiyaklarından gelen kemal-i muvaffakat içinde kaybolur. İşte bu cihette bu risale dahi Meyve ve Müdafaa risaleleri gibi ehemmiyetlidir. Cenab-ı Hak onu yazanlara her bir mektuba mukabil bin rahmet eylesin. Amin. Amin. Amin.

İkincisi: Ankara ehl-i vukufunun ikinci defa sehivlerinin cevaplarını bir hafta evvel göndermiştik. Beni çok müteessir eden bir hadise yüzünden haberim olmadan postaneden geri alınmıştı. Şimdi anlaşıldı ki: İnâyet-i İlahiye o gadirli hadiseyi merhamete ve maslahata çeviriyor. Çünkü *"mecliste okuduğum parçayı ve Risale-i Nur'u müsadereden kurtarmasını diyanet reisine havale etmek"* fıkrası o cevablarla beraber gitse daha maslahattır diye kanaatim geldi.

Üçüncüsü: Ben kendime beraat istemem. Fakat burada her gün Eskişehir hapsindeki bir aydan daha ziyade ağır geliyor. Siz çıktıktan sonra ne kadar elinizden gelirse beni ya İstanbul'a veya

Kastamonu’ya veya Isparta’ya naklediniz. Ben kendim müracaat etmem.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 94

Mektup 94

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Hüsrev’in son söze karşı bir pusulasıdır.

Çok sevgili üstadım efendim hazretleri.. Dünkü gün mahkemeye veya mahkumiyetten sonra temyize veya diğer yerlere gönderilmek üzere sevgili üstadımızca kaleme alınan "Son Söz"de, *"Üç yüz milyar müslümanın haşirde bizi ve Risale-i Nur’u mahkum edenlerden hak talep edeceklerini"* hatırlatarak haksızlıklarını ihtar eden bu küçük sözü elinde tutarak zındıklara meydan okuyan siz sevgili üstadımızın arkasında bulunmak şerefinden dolayı duyduğumuz sürurumuza payan olmadığını arz etmekle beraber bugün kardeşimiz Hafız Mustafa’ya teslimen gönderilen Risale-i Nur şakirtlerinin Müslümanlık dairesi içinde topluluklarının gerek hayat-ı şahsiye ve gerekse hayat-ı ictimaiyeye ettikleri menâfii ta’dat etmekle Risale-i Nur şakirtlerinin cemiiyetlerinin binlerle hasenelerini birkaç veciz cümlelerle zındıkların gözlerine sokan bu müdafaatınız hepimizi hayrete düşürmüş ve sevgili üstadımızı tahsinlerle yad etmeye vesile olmuştur.

Hüsrev

Sualar : 13.Sua : Mektup 95

Mektup 95

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim..

İşittimki; bize hücum eden gizli komitenin ehemmiyetli bir kısmının yani "Turancılık" komitesinin başımıza geçirmek istedikleri bela başlarına geçirildi. İnşallah öteki gizli kısmı yani zındıklar dahi belalarını bulacaklar. O iki kısım birbiriyle uğraşıyorlar.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 96

Mektup 96

Kardeşlerim,

Merak, musibeti ikileştirir, maddî musibeti kalbde de yerleştirmek için bir kök olur. Hem kadere karşı bir nevi itiraz ve tenkidi ve rahmete karşı bir nevi ittihamı işmam eder. Madem herşeyde bir güzellik ciheti var ve rahmetin bir cilvesi var ve kader, adâlet ve hikmetle iş görür. Elbette bu zamanda umum âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir kudsî vazife yüzünden hafif bir zahmete ehemmiyet vermemekle mükellefiz.

Said Nursî

Sualar : 13.Sua : Mektup 97

Mektup 97

Kardeşlerim, her ihtimale karşı ihtiyaten eğer bir arama olsa ve nüshalarınız görünse diyeceksiniz ki: "Vahdet-i mesele itibariyle bu iki risale her birimizin tam müdafaasıdır. Elbette her birimizin elinde bulunması hakkımızdır. Madem Ankara makamatına resmen gitmişler. Elbette o iki müdafaaya elimizde ilişilmez ve her birimizin elinde bulunması lazımdır."

Eğer denilse: Neden bu kadar çok yazıyorsunuz? Ve çok uzun ve saded haricinde imani meseleleri müdafaat içinde yazıyorsunuz?

Onlara cevaben diyeceksiniz ki: Biz altmış kişiyiz. Çoğunun yazısı yok. Hem binler masum Risale-i Nur şakirtlerinin ve yüz otuz risalenin müdafaa namesi elbette o nisbette çok uzun olması lazım gelirken, mecburiyetle gâyet kısa yazılmış. Tarihlerde bu çeşit imani ve ilmi mahkeme ve hakaik üzerine böyle muhakeme emsali vuku' bulmamış. Onun için risaleler şeklinde böyle yazıyoruz. Eğer kardeşimiz Said serbest olsa idi ve görüşmekten tecrid edilmese idi bu ilmi ve imani hakikatlerin müdafaa için on, yirmi risale yazılacaktı.

Bununla beraber ihtiyat etmek lazımdır. Gerçi lehimizde bulunanlar çokturlar. Fakat aleyhimizdekiler çok dessas ve alçak ve haindirler. Vazifemiz ise tevakkuf etmiyor tenevvü ediyor. Biz bazen bir tek muallime bir tek risaleyi okuttuğumuzdan memnun ve müteşekkir oluyorduk. Şimdi yüzler belki binler feylesoflara, alimlere büyük memurlara ve adliyecilere ve mebuslara merak ile ve dikkat ile okumaya meydan açılmış. Ne kadar muannid ve mütemerrid bir mu'teriz dahi olsa Risale-i Nur'un keskin hüccetlerine karşı lakayt kalamaz. Küfr-ü mutlaktan küfr-ü meşkûke çıkar. Bir derece istifade eder.

Gerçi mübarekler çizgili defter isterler. Fakat ben defterlerini ziyade severim.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua

14.Şua: Afyon Hapsi Mektupları ve müdafaaları

Afyon Hapsi Mektupları

Bu kısım, Nur Talebelerinin Üçüncü Medrese-i Yusufiyeleri olan Afyon Hapishanesinde Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin Nur Talebelerine ve hapislere yazdığı nasihatleri ihtiva eden gâyet müessir ve nurani mektublardır. Mücahede-i maneviyenin en yüksek kıymet ve ehemmiyetini gâyet parlak bir surette göstermektedir.

Sualar : 14.Sua : Mektup 1

Mektup 1

Bkz. Gençlik Rehberi

Sualar : 14.Sua : Mektup 2

Mektup 2: Risale-i Nur'daki hakikî teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar

Risale-i Nur'daki hakikî teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar

Sualar : 14.Sua : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizi taziye değil, belki tebrik ediyorum. Madem kader-i ilâhi bizi bu üçüncü medrese-i Yusufiyeye bir hikmet için sevketti ve bir kısım rızkımızı bize burada yedirecek ve rızkımız bizi buraya çağırdı ve madem şimdiye kadar kat'i tecrübelerle

عَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [4]

sırrına inayet-i ilâhiye bizi mazhar etmiş ve madem medrese-i Yusufiyedeki yeni kardeşlerimiz herkesten ziyade Nurlardaki teselliye muhtaçtırlar ve adliyeciler memurlardan ziyade Nur kaidelerine ve sair kudsî kanunlarına ihtiyaçları var ve madem Nur'un nüshaları pek kesretle hariçteki vazifenizi görüyorlar ve fütuhatları tevakkuf etmiyor ve madem burada her bir fani saat, bâki ibadet saatleri hükmüne geçer.

Elbette biz bu hadiseden —mezkûr noktalar için— kemal-i sabır ve metanet içinde mesrurane şükür etmemiz lâzımdır. Denizli hapsinde teselli için yazdığım bütün o küçük mektupları size de aynen tekrar ederim. İnşaallah o hakikatlı fıkralar sizleri de müteselli ederler.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız; halbuki o sizin için bir hayırdır.
(Bakara Sûresi, 2:216)

Sualar : 14.Sua : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hadsiz şükür ederim ki; Risale-i Nur'un hakiki sahibleri olan müftüler ve vaizler, imamlar ve hocalardan manevî kahramanlar meydana çıktılar. Şimdiye kadar Nur'un fedakârları; gençler ve mektepliler ve muallimler idi. Bin barekâllah, Edhem, İbrahimler, Ali Osmanlar ehl-i medresenin yüzlerini ak ettiler, çekingenliklerini cesarete çevirdiler.

Saniyen: Halisane faaliyetlerinden ve heyecanlarından neşet eden bu hadiseden teessüf etmesinler. Çünkü, Denizli hapsi netice itibariyle, ihtiyatsız hareket edenleri tebrik ettirdi. Zahmet pek az, faide-i maneviye pek çok oldu. İnşaallah bu üçüncü medrese-i Yusufiye dahi ikinciden geri kalmayacak.

Salisen: Meşakkat derecesinde sevabın ziyadeleşmesi cihetinde, bu şiddetli hâle şükretmeliyiz. Vazifemiz olan hizmet-i imaniyeyi ihlâsla yapmağa çalışmalı; vazife-i ilâhiye olan muvaffakiyet ve hayırlı neticeleri vermek cihetine karışmamalıyız.

خَيْرُ اْلاُمُورِ اَحْمَزُهَا [4]

deyip bu çilehanedeki sıkıntılara sabır içinde şükretmeliyiz. Amelimizin makbuliyetine alâmet ve kudsî mücahedemizin imtihanında tam bir şehadetname almamıza bir emaredir bilmeliyiz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ: 1:55)

Sualar : 14.Sua : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Benim şahsıma edilen eziyet ve ihanetlerden müteessir olmayınız. Çünkü, Risale-i Nur'da bir kusur bulamıyorlar, onun bedeline benim ehemmiyetsiz ve çok kusurlu şahsımla uğraşıyorlar. Ben bundan memnunum. Risale-i Nur'un selâmetine ve şerefine binler şahsî elemler, belâlar, tahkirler görsem; yine müftehirane şükretmek, Nur'dan aldığım dersin muktezasıdır ve onun için bana bu cihette acımayınız.

Saniyen: Pek geniş ve şiddetli ve merhametsiz bu taarruz ve hücum, şimdilik yirmiden bire indi. Binler haslar yerinde birkaç zat ve yüzbinler alâkadarlar bedeline mahdud birkaç yeni kardeşleri topladılar. Demek inayet-i ilâhiye ile pek hafif bir surete çevrilmiş.

Salisen: İnayet-i rabbaniye ile iki sene aleyhimizde plan çeviren sabık vali def'oldu ve aleyhimizde pek ziyade evhamlandırılan dahiliye vekilinin hemşehrilik ve nesilce cedleri ziyade dindar olmaları cihetiyle bu dehşetli hücumu pek çok hafifleştirdiğine kuvvetli bir ihtimal var. Onun için meyus olmayınız ve telaş etmeyiniz.

Rabian: Pek çok tecrübelerle ve hadiselerle kat'i kanaat verecek bir tarzda, Risale-i Nur'un ağlamasıyla ya zemin titrer veyahut hava ağlar. Gözümüzle çok gördüğümüz ve kısmen mahkemelerde dahi isbat ettiğimiz gibi; tahminimce, bu kış emsalsiz bir tarzda bidayette yaz gibi gülmesi, Risale-i Nur'un perde altında teksir makinesiyle

gülmesine ve intişarına tevafuku ve her tarafta taharri ve müsadere endişesiyle tevakkufla ağlamasına, birdenbire kışın dehşetli hiddeti ve ağlamasıyla tetabuku, kuvvetli bir emaredir ki, hakikat-ı Kur'aniyenin bu asırda parlak bir mucize-i kübrasıdır, zemin ve kâinat onun ile alâkadardır.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün birden hatıra geldi ki; mesele-i Nuriye münasebetiyle bu medreseye kader-i ilâhî ve kısmetin sevkiyle gelenleri taziye yerine tebrik eyle. Çünkü ekseriyetin her biri yirmi-otuz sene, belki yüz sene, belki bin masum kardeşlerimize bedel gelip onları bir derece zahmetten kurtarıyor. Hem Nurlarla imana hizmetiniz devam etmekle beraber, her biri az zamanda çok hizmet etmiş, bazıları on senede yüz senelik iş görmüş gibidir. Hem bu yeni medrese-i Yusufiyenin imtihanında bulunup onun geniş ve küllî kıymetdar neticelerine bilfiil hissedar olmak için bu zahmetli mücahedeye giriyorlar. Ve kolayca görmelerine müştak oldukları halis, sadık kardeşlerini görüp tatlı bir ders alıp veriyorlar. Hem madem dünyanın istirahat zamanları devam etmiyor, boşuboşuna gidiyor; elbette böyle az zahmetle çok kâr kazananlar tebrike layıktırlar.

Kardeşlerim, bu geniş hücum, Risale-i Nur'un fütuhatına karşıdır. Fakat anladılar ki; Nurlara iliştikçe daha ziyade parlar, ders dairesi genişlenip ehemmiyet kesbeder ve mağlub olmaz. Yalnız "sırran tenevveret" perdesi altına girer. Onun için planı değiştirdiler, zâhiren Nurlara ilişmiyorlar. Bizler madem inayet altındayız, elbette kemal-i sabır içinde şükretmeliyiz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Garib ve latîf iki halimi beyan etmek lâzım geldi.

Birincisi: Benim tecrid-i mutlakta sizin gibi canımdan ziyade sevdiğim kardeşlerimle serbest görüşemediğimde bir inayet-i ilâhiye ve bir maslahat bulunduğu kalbime ihtar edildi. Çünkü elli lirayı sarfedip görüşme için Emirdağ'ına gelerek elli dakika, bazen on dakika, bazen hiç görüşmeden giden çok ahiret kardeşlerimiz, birer bahane ile kendilerini bu medrese-i Yusufiyeye atacaklardı. Benim dar vaktim ve inzivadan gelen hâlet-i ruhiyem bıraksa, o fedakâr dostlar ile tam sohbet etmeğe hizmet-i Nuriye müsaade etmezdi.

İkincisi: Bir zaman meşhur bir allâmeyi, harbin müteaddit cephesinde cihada gidenler görmüşler, ona demişler. O da demiş: "Bana sevab kazandırmak ve derslerimden ehl-i imana istifade ettirmek için benim şeklimde bazı evliyalar benim yerimde işler görmüşler." Aynen bunun gibi, Denizli'de camilerde beni gördükleri gibi, hattâ resmen ihbar da edilmiş, müdür ve gardiyana aksetmiş. Bazıları telaş ederek, "Kim ona hapishane kapısını açıyor?" demişler. Hem burada dahi aynen öyle oluyor. Halbuki benim çok kusurlu ve ehemmiyetsiz şahsiyetime pek cüz'î bir harika isnadına bedel, Risale-i Nur'un harikalarını isbat edip gösteren Sikke-i Gaybî mecmuası yüz derece, belki bin derece ziyade Nurlara itimad kazandırır ve makbuliyetine imza basar. hususan Nur'un kahraman talebeleri ve onlar hakikaten harika halleri ve kalemleriyle imza basıyorlar.

Sualar : 14.Sua : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Beni merak etmeyiniz, ben sizinle beraber bir binada bulunduğumdan bahtiyarım, memnun ve mesrurum.

Şimdi vazifemiz, bir müdafaa nüshası Isparta'ya gitsin. Mümkün ise, hem yeni hurufla, hem makine ile eski huruf yirmi nüsha çıksın. Hattâ oranın müdde-i umumisine gösterilsin. Hem bir nüsha avukatımıza bizzat verilsin ve ayrı bir nüsha da müdüre verip tâ onu da dava vekilimize o versin. Hem Ankara makamatına yeni harfle ve beraberinde eski harfle, Denizli'de olduğu gibi gönderilecek. Mümkün ise, beş nüsha makamata hazırlansın. Çünkü müsadere edilen Nurlar, eski harfle o makamata, hususan diyanet riyaseti heyetine gönderilmiş, sonra buraya gelmiş. Hem vekilimiz Ahmed Bey'e haber veriniz ki, müdafaayı makine ile yazdığı vakit sıhhatine pek çok dikkat etsin. Çünkü, ifadelerim başkasına benzemiyor. Bir harfin ve bazen bir noktanın yanlışıyla bir mesele değişir, mana bozulur. Hem buraya gelen iki makine, size müsaade verilmezse geri gitsin. Hem telaş edip sıkılmayınız, meyus olmayınız,

اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا [2]

sırrıyla, inayet-i ilâhiye inşaallah çabuk imdadımıza yetişir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Muhakkak ki zorlukla beraber bir kolaylık vardır. (İnşirah Suresi: 6)

Sualar : 14.Sua : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur benim bedelime sizlerle görüşür, derse müştak yeni kardeşlerimize güzelce ders verir. Nurlarla ya okumak veya okutmak veya yazmak suretiyle meşguliyet; tecrübelerle kalbe ferah, ruha rahat, rızka bereket, vücuda sıhhat veriyor. Şimdi Husrev gibi Nur kahramanı size ihsan edildi. İnşaallah bu medrese-i Yusufiye dahi, Medresetü'z-Zehra'nın bir mübarek dershanesi olacak. Ben şimdiye kadar Husrev'i ehl-i dünyaya göstermiyordum, gizliyordum. Fakat neşredilen mecmualar, onu ehl-i siyasete tamamıyla gösterdi, gizli bir şey kalmadı. Onun için ben onun iki-üç hizmetini has kardeşlerime izhar ettim. Hem ben, hem o, daha gizlemek değil, lüzum ise aynı hakikat beyan edilecek. Fakat şimdilik karşımızda hakikatı dinleyecekler içinde dehşetli ve tezahür etmiş iki muannid; hem zındık, hem komünist hesabına —biri Emirdağ'ında malûm olmuş, biri de burada— gayet dessasane, aleyhimizde iftiralarla memurları ürkütmeğe çalışıyorlar. Onun için biz şimdilik çok ihtiyat edip telaş etmemek ve inayet-i ilâhiyenin imdadımıza gelmesini tevekkül ile beklemek lâzımdır.

Sualar : 14.Sua : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ey hapis arkadaşlarım ve din kardeşlerim,

Size, hem dünya azabından, hem ahiret azabından kurtaracak bir hakikatı beyan etmekliğim kalbime ihtar edildi. O da şudur:

Mesela, birisi birisinin kardeşini veya akrabasını öldürmüş. Bir dakika o hiddet yüzünden milyonlar dakika hem kalbî sıkıntıyı, hem hapis azabını çeker. Ve maktulün akrabası dahi intikam endişesiyle ve karşısında düşmanını düşünmesiyle hayatının lezzetini ve ömrünün zevkini kaçırır. Hem korku, hem hiddet azabını çeker. Bunun tek bir çaresi var: O da, Kur'an'ın emrettiği ve hak ve hakikat ve maslâhat ve insaniyet ve İslâmiyetin iktiza ve teşvik ettikleri barışmak ve musalaha etmektir. Evet hakikat ve mashahat sulhdur. Çünkü; ecel birdir, değişmez. O maktul; herhalde ecel geldiğinde, daha dünyada kalmayacaktı. O katil ise, o kaza-yı ilâhiyeye vasıta olmuş. Eğer barışmak olmazsa, iki taraf da daima korku ve intikam azabını çekecekler. Onun içindir ki; *"Üç günden fazla bir mü'min diğer bir mü'mine küsmemek."* İslâmiyet emrediyor.

Eğer o katl bir adavetten ve bir kinli garazdan gelmemişse ve bir münafık o fitneye vesile olmuş ise, çabuk barışmak elzemdir. Yoksa o cüz'î musibet büyük olur, devam eder. Eğer barışsalar ve öldüren tevbe etse ve maktûle her vakit dua etse, o halde her iki taraf çok kazanırlar ve kardeş gibi olurlar. Bir gitmiş kardeşe bedel, birkaç dindar kardeşleri kazanır. Kaza ve kader-i ilâhiyeye teslim olup düşmanını afveder. Ve bilhassa madem Risale-i Nur dersini dinlemişler, elbette mabeynlerinde bulunan bütün küsmekleri bırakmağa, hem maslâhat ve istirahat-ı şahsiye ve umumiye iktiza ediyor. Nasıl ki, Denizli hapsinde birbirine düşman olan bütün mahpuslar Nur'lar dersiyle birbirine kardeş oldular ve bizim beraetimize bir sebep oldular ve hattâ dinsizlere de, serserilere de o

mahpuslar hakkında maşaallah, barekâllah, dedirttiler ve o mahpuslar tam teneffüs ettiler. Ben burada gördüm ki, bir tek adamın yüzünden yüz adam sıkıntı çekip beraber teneffüse çıkmıyorlar. Onlara zulüm olur. Mert, vicdanlı bir mü’min, küçük ve cüz’î bir hata veya menfaat yüzünden yüzer zararı ehl-i imana vermez. Eğer hata etse, verse; çabuk tevbe etmek lâzımdır.

Sualar : 14.Sua : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben hem Risale-i Nur'u, hem sizleri, hem kendimi, Husrev ve Hıfzı ve Bartınlı Seyyid'in kıymettar müjdeleriyle hem tebrik, hem tebşir ediyorum. Evet bu sene hacca gidenler, Mekke-i Mükerreme'de Nur'un kuvvetli mecmualarını büyük âlimlerin hem Arapçaya, hem Hindçeye tercüme ve neşre çalıştıkları gibi; Medine-i Münevvere'de dahi o derece makbul olmuş ki, ravza-i mutahhara'da makber-i saadet üstüne konulmuş. Hacı Seyyid, kendi gözüyle Asa-yı Musa mecmuasını kabr-i Peygamberî (a.s.m.) üzerinde görmüş. Demek makbul-ü Nebevî olmuş ve rıza-yı Muhammedî aleyhissalâtü vesselâm dairesine girmiş. Hem niyet ettiğimiz ve buradan giden hacılara dediğimiz gibi, Nurlar bizim bedelimize o mübarek makamları ziyaret etmişler. Hadsiz şükür olsun, Nur'un kahramanları bu mecmuaları tashihli olarak neşretmeleriyle, pek çok faidelerinden birisi de; beni tashih vazifesinden ve merakından kurtardığı gibi, kalemle yazılan sair nüshalara tam bir mehaz olması cihetinde yüzer tashihçi hükmüne geçtiler. Cenab-ı Erhamürrahimîn, o mecmuaların her bir harfine mukabil onların defter-i hasenatlarına bin hasene yazdırsın. Âmin, âmin, âmin.

Sualar : 14.Sua : Mektup 12

Mektup 12: Müjdeli ve tabiri çıkmış latîf bir rüya

Müjdeli ve tabiri çıkmış latîf bir rüya

Bana hizmet eden Ali geldi, dedi: “Ben rüyamda gördüm ki, sen Husrev’le beraber Peygamber aleyhissalâtü vesselâmın elini öptün.” Birden bir mektub aldım ki, Husrev’in hattıyla yazılan Asa-yı Musa mecmuasını kabr-i Muhammedî aleyhissalâtü vesselâm üzerinde hacılar görmüşler. Demek benim bedelime Peygamber aleyhissalâtü vesselâmın manevî elini, Husrev kaleminin vasıtasıyla öpmüş ve rıza-yı Nebeviyeye mazhar olmuş.

Sualar : 14.Sua : Mektup 13

Mektup 13

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hapis arkadaşlarım!

Evvelâ: Sureten görüşmediğimizden merak etmeyiniz. Bizler manen her zaman görüşüyoruz. Benim ehemmiyetsiz şahsıma bedel, Nur'dan elinize geçen hangi risaleyi okusanız veya dinleseniz benim adî şahsım yerine Kur'an'ın bir hâdimi haysiyetiyle beni o risale içerisinde görüp sohbet edersiniz. Zaten ben de sizinle bütün dualarımda ve yazılarınızla ve alâkanızla hayalimde görüşüyorum ve bir dairede beraber bulunmamızdan her vakit görüşüyoruz gibidir.

Saniyen: Bu yeni medrese-i Yusufiyedeki Risale-i Nur'un yeni talebelerine deriz: Kuvvetli hüccetlerle, hattâ ehl-i vukufu da teslime mecbur eden işarat-ı Kur'aniye ile, "Nur'un sadık şakirdleri iman ile kabre girecekler. Hem şirket-i maneviye-i Nuriye'nin feyziyle her bir şakird derecesine göre umum kardeşlerinin manevî kazançlarına ve dualarına hissedar olur. Güya, adeta binler dil ile istiğfar eder, ibadet eder." Bu iki faide ve netice, bu acib zamanda bütün zahmetleri ve sıkıntıları hiçe indirir; pek çok ucuz olarak o iki kıymetdar kârları sadık müşterilerine verir.

Sualar : 14.Sua : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Afyon müdafaanamesinin hem bize, hem bu Nurlara, hem bu memlekete, hem âlem-i İslâma ehemmiyetli hakikatleri var.)

Herhalde bunu yeni hurufla beş-on nüsha çıkarmak lâzımdır, tâ Ankara makamatına gönderilsin. Bizi tahliye ve tecziye etseler de hiç ehemmiyeti yok. Şimdi vazifemiz; o müdafaatdaki hakikatleri hem hükûmete, hem adliyelere, hem millete bildirmektir. Belki de kader-i ilâhî bizi bu dershaneye sevketmesinin bir hikmeti de budur. Mümkün olduğu kadar çabuk makine ile çıksın. Bizi bugün tahliye etseler, yine onu bu makamata vermeğe mecburuz. Sizi aldatıp tehir edilmesin artık yeter. Aynı mesele için on beş senede üç defa bu eşedd-i zulüm ve bahaneler ve emsalsiz işkencelere karşı son müdafaamız olsun. Madem kanunen kendimizi müdafaa etmek için sabık mahkemelerde makineyi bize vermişler, burada o hakkımızı bizden hiçbir kanunla menedemezler. Eğer resmen çare bulmadınız ise bizim avukatımız hariçten her şeyden evvel bulacağınız makine ile beş nüshasını çıkarsın, hem sıhhatına çok dikkat edilsin.

Sualar : 14.Sua : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, yeni kardeşlerim ve eski mahpuslar!

Benim kat'i kanaatım gelmiş ki, buraya girmemizin inayet-i ilâhiye cihetinde bir ehemmiyetli sebebi sizsiniz. Yani sizi, Nurların tesellileriyle ve imanın hakikatleriyle bu hapis musibetinin sıkıntılarından ve dünyevî çok zararlarından ve boşu-boşuna gam ve hüzün ile giden hayatınızı faidesizlikten, bâd-i heva zayi olmasından ve dünyanızın ağlaması gibi ahiretinizi ağlamaktan kurtarıp tam bir teselli size vermektir. Madem hakikat budur, elbette siz dahi Denizli mahpusları ve Nur talebeleri gibi birbirinize karşı kardeş olmanız lâzımdır. Görüyorsunuz ki, bir bıçak içinize girmemek ve birbirinize tecavüz etmemek için dışarıdan gelen bütün eşyalarınızı ve yemek ve ekmeklerinizi ve çorbalarınızı karıştırıyorlar. Size sadakatle hizmet eden gardiyanlar çok zahmet çekiyorlar. Hem siz beraber teneffüse çıkmıyorsunuz, güya canavarlar ve vahşiler gibi birbirinize saldıracaksınız.

İşte şimdi sizin gibi fıtrî kahramanlık damarını taşıyan yeni arkadaşlar, bu zamanda manevî büyük bir kahramanlık ile heyet-i idareye deyiniz ki: "Değil elimize bıçak, mavzer ve rovelver verilse, hem emir de verilse; biz bu biçare ve bizim gibi musibetzede arkadaşlarımıza dokunmayacağız. Eskiden yüz düşmanlığımız ve adavetimiz dahi olsa da, onları helal edip hatırlarını kırmamağa çalışacağımıza, Kur'an'ın ve imanın ve uhuvvet-i İslâmiyenin ve maslâhatımızın emriyle ve irşadıyla karar verdik." diyerek bu hapsi bir mübarek dershaneye çeviriniz.

Sualar : 14.Sua : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehl-i dünya bir siyasette ve bir sanatta ve bir vazifede veya bir hayat-ı içtimaiyeye ait bir hizmette ve hususî bir nevi ticarette bulunan her bir taifenin bir nevi kongrede toplanması ve müzakere etmeleri gibi; iman-ı tahkikî hizmet-i kudsiyesinde bulunan Nur talebeleri dahi kader-i ilâhinin emriyle ve inayet-i rabbaniyenin tensibi ve sevkiyle bu medrese-i Yusufiye kongresine gelmelerinde inşaallah pek çok kıymettar manevî faideler ve ehemmiyetli neticeler ihsan edilecek ve Nur'un erkânları her biri birer elif gibi tek başına bir yerde bir kıymeti varsa, bir elif üç elifle omuz omuza gelip hâlen görüşse bin yüz on bir olduğu gibi, bu içtimada kıymeti ve inşaallah kudsî hizmeti ve sevabı bin olur; o elif elfün olur.

Sualar : 14.Sua : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün benim pencerelerimi mıhlamalarının sebebi, mahpuslarla muârefe ve selâmlaşmamaktır Zâhirde başka bahane gösteriyorlar.

Hiç merak etmeyiniz. Bilâkis benim ehemmiyetsiz şahsım ile meşgul olup Nurlara ve telebelerine çok sıkıntı vermediklerinden, beni cidden ve kalben onların şahsî ihanetler ve işkencelerle tazib etmeleri, Nurların ve sizlerin bedeline olduğu ve bir derece Nurlara ilişmemeleri cihetinde memnunum ve sabır içinde şükrediyorum, merak etmiyorum. Siz dahi hiç müteessir olmayınız. Gizli düşmanlarımız, memurların nazar-ı dikkatlerini şahsıma çevirmelerinden, Nurların ve talebelerinin selâmetleri ve maslâhatları noktasında bir inayet ve bir hayır var diye kanaatım var.

Bazı kardeşlerimiz hiddet edip dokunaklı konuşmasınlar, hem ihtiyat edip telaş etmesinler, hem herkese bu meseleden bahis açmasınlar. Çünkü; safdil kardeşlerimiz ve ihtiyata daha alışmayan yeni kardeşlerimizin sözlerinden mana çıkaran casuslar bulunur. Habbeyi kubbe yaparak ihbar edebilir. Şimdi vaziyetimiz şaka kaldırmıyor. Bununla beraber hiç endişe etmeyiniz. Biz inayet-i ilâhiye altındayız ve bütün meşakkatlara karşı kemal-ı sabırla belki şükür ile mukabele etmeğe azmetmişiz. Biz, bir dirhem zahmet, bir batman rahmet ve sevabı netice verdiğinden şükür etmeğe mükellefiz.

Sualar : 14.Sua : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki ehemmiyetli sebep ve bir kuvvetli ihtara binaen, ben bütün vazife-i müdafaatı buraya gelen ve gelecek olan Nur erkânlarına bırakmağa kalben mecbur oldum. hususan (H, R, T, F, S)**(1)**

Birinci Sebep: Ben hem sorgu dairesinde, hem çok emarelerden kat'i bildim ki, bana karşı ellerinden geldiği kadar müşkilât yapmağa ve fikren onlara galebe etmemden kaçmağa çalışıyorlar ve resmen de onlara iş'ar var. Güya ben, konuşsam, mahkemeleri ilzam edecek derecede ve diplomatları susturacak bir iktidar-ı ilmî ve siyasî göstereceğim diye benim konuşmama bahanelerle mâni oluyorlar. Hattâ sorguda bir suale karşı dedim: "Tahattur edemiyorum." O hâkim taaccüb ve hayretle dedi: "Senin gibi fevkalâde acib zekâvet ve ilim sahibi nasıl unutur?" Onlar Risale-i Nur'un harika yüksekliklerini ve ilmî tahkikatını benim fikrimden zannedip dehşet almışlar. Beni konuşturmak istemiyorlar. Hem güya benim ile kim görüşse birden Nur'un fedakâr bir talebesi olur. Onun için beni görüştürmüyorlar. Hattâ Diyanet reisi dahi demiş: "Kim onunla görüşse, ona kapılır; cazibesi kuvvetlidir."

Demek şimdi işimi de sizlere bırakmağa maslahatımız iktiza ediyor. Ve yanınızdaki yeni ve eski müdafaatlarım, benim bedelime sizin meşveretinize bırakıyorum ve iştirak ediyorum, o kâfidir.

İkinci Sebep: Başka vakte bırakıyorum...

Fakat ihtar-ı manevinin kısa bir işareti şudur: Bana yirmi beş sene siyaseti ve gazeteleri ve sair çok fani şeyleri terkettiren ve onlarla meşguliyeti men'eden gayet kuvvetli bir vazife-i uhreviye ve tesirli bir halet-i ruhiye benim bu meselenin teferruatıyla iştigal

etmeme kat'iyen mâni oluyor. Sizler, bazen ara-sıra iki dava vekilimizle meşveretle benim vazifemi dahi görürsünüz.

Said Nursî

---

(1): Husrev, Refet, Tahirî, Feyzi, Sabri.

Sualar : 14.Sua : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi namazda bir hatıra kalbe geldi ki; kardeşlerin, ziyade hüsn-ü zanlarına binaen, senden maddî ve manevî ders ve yardım ve himmet bekliyorlar. Sen nasıl dünya işlerinde hasları tevkil ettin, erkânların meşveretlerine bıraktın ve isabet ettin.

Aynen öyle de; uhrevî ve Kur'anî ve imanî ve ilmî işlerinde dahi Risale-i Nur'u ve şakirdlerinin şahs-ı manevilerini tevkil ile o halis ve muhlis hasların şahs-ı manevileri senden çok mükemmel o vazifeni kendi vazifeleriyle beraber yaparlar. Hem daima da şimdiye kadar yapıyorlar.

Meselâ, seninle görüşen muvakkat bir dirhem ders ve nasihat alsa, Risale-i Nur'dan, bir cüz'ünden yüz dirhem ders alabilir. Hem senin yerinde ondan nasihat alır, sohbet eder. Hem Nur şakirdlerinin hasları, bu vazifeni her vakit yapıyorlar. Ve inşaallah pek yüksek bir makamda bulunan ve duası makbul olan onların şahs-ı manevilerinin daima beraberlerinde bir üstad yardımcıdır diye ruhuma hem teselli, hem müjde, hem istirahat verdi.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 20

Mektup 20

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki gün zarfında iki küçük patlak, zâhirî hiçbir sebep yokken acib, manidar bir tarzda olması tesadüfe benzemiyor.

Birincisi: Koğuşumda muhkem demirden olan soba birden kuvvetli tabanca gibi ses verip aşağısındaki kalın ve metin demiri bomba gibi patladı, iki parça oldu. Terzi Hamdi korktu, bizi hayret içinde bıraktı. Halbuki çok defa kışta taşkömürü ile kızdığı, kırmızılaştığı halde tahammül ediyordu.

İkincisi: İkinci gün, Feyzilerin koğuşunda hiçbir sebep yokken birden su testisi üstünde duran bardak acib bir surette parça parça oldu. Hatıra geliyor ki; inşaallah size zarar dokunmadan, aleyhimizdeki dehşetli bombalar Ankara'nın altı makamatına gönderilen müdafaat nüshaları patlattırdılar, bize zarar vermeden aleyhimize ateşlenen ve kızışan hiddet sobası iki parça oldu. Hem ihtimal var ki; mübarek soba, benim teessüratımı ve tazarruatımı dinleyen tek ve menfaatli arkadaşım bana haber veriyor ki: "Bu zindan ve hapishaneden gideceksin, bana ihtiyaç kalmadı..."

Sualar : 14.Sua : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün manevî bir ihbar ile sizin hesabınıza bir telaş, bir hüzün bana geldi. Çabuk çıkmak istiyen ve derd-i maişet için endişe eden kardeşlerimiz hakikaten beni müteellim ve mahzun ettiği aynı dakikada bir mübarek hatıra ile bir hakikat ve bir müjde kalbe geldi: Beş günden sonra çok mübarek ve çok sevaplı ibadet ayları olan şuhur-u selâse gelecek. Her hasenenin sevabı başka vakitte on ise, Receb-i Şerif'te yüzden fazladır, Şaban-ı muazzamda üç yüzden ziyadedir, Ramazan-ı mübarekte bine çıkar ve cuma gecelerinde binlere ve Leyle-i Kadirde otuz bine çıkar. Bu pek çok uhrevî faideleri kazandıran ticaret-i uhreviyenin bir kudsî pazarı ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri ve üç ayda seksen sene bir ömrü ehl-i imana temin eden şuhur-u selâseyi böyle bire on kâr veren medrese-i Yusufiyede geçirmek, elbette büyük bir kârdır. Ne kadar zahmet çekilse ayn-ı rahmettir. İbadet cihetinde böyle olduğu gibi, Nur hizmeti"dahi nisbeten —kemiyet değilse de keyfiyet itibariyle— bire beştir. Çünkü bu misafirhanede mütemadiyen giren ve çıkanlar, Nur'un derslerinin intişarına bir vasıtadır. Bazen bir adamın ihlâsı, yirmi adam kadar faide verir. Hem Nur'un, sırr-ı ihlâsı; siyasetkârane kahramanlık damarını taşıyan, Nur'un tesellilerine pek çok muhtaç bulunan mahpus biçareler içinde intişarı için bir parça zahmet ve sıkıntı olsa da, ehemmiyeti yok. Derd-i maişet ciheti ise: Zaten bu üç ay ahiret pazarı olmasından her biriniz çok şakirdlerin bedeline, hattâ bazınız bin adamın yerinde buraya girdiğinden, elbette sizin haricî işlerinize yardımları olur diye tamamıyla ferahlandım ve bayrama kadar burada bulunmak büyük nimettir bildim.

Sualar : 14.Sua : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Receb-i şerifinizi ve yarınki Leyle-i Regaibinizi ruh-u canımızla tebrik ediyorum.

Saniyen: meyus olmayınız, hem merak ve telaş etmeyiniz, inayet-i rabbaniye inşaallah imdadımıza yetişir. Bu üç aydan beri aleyhimizde ihzar edilen bomba patladı. Benim sobam ve Feyzilerin su bardağı ve Husrev'in iki su bardaklarının verdikleri haber doğru çıktı. Fakat dehşetli değil, hafif oldu. İnşaallah o ateş tamamen sönecek. Bütün hücumları, şahsımı çürütmek ve Nur'un fütuhatına bulantı vermektir. Emirdağı'ndaki malûm münafıktan daha muzır ve gizli zındıkların elinde âlet bir adam ve bid'atkâr bir yarım hoca ile beraber, bütün kuvvetleriyle bize vurmaya çalıştıkları darbe, yirmiden bire inmiş. İnşaallah o bir dahi, bizi mecruh ve yaralı etmeyecek ve düşündükleri ve kasdettikleri bizi birbirimizden ve Nur'lardan kaçırmak planları dahi akim kalacak. Bu mübarek ayların hürmetine ve pek çok sevap kazandırmalarına itimaden sabır ve tahammül içinde şükür ve tevekkül etmek ve

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [2]

düsturuna teslim olmak elzemdir, vazifemizdir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Kadere iman eden, kederden emin olur. (ed-Deylemî, el-Müsned 1:113; el-Müsâvî, Feyzu'l-Kadîr 3:187; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-Ummâl 1:106)

Sualar : 14.Sua : Mektup 23

Mektup 23

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyada, hususan bu zamanda, hususan musibete düşenlere ve bilhassa Nur şakirdlerindeki dehşetli sıkıntılara ve meyusiyetlere karşı en tesirli çare, birbirine teselli ve ferah vermek ve kuvve-i maneviyesini takviye etmek ve fedakâr hakikî kardeş gibi birbirinin gam ve hüzün ve sıkıntılarına merhem sürmek ve tam şefkatle kederli kalbini okşamaktır. Mabeynimizdeki hakiki ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz. Madem ben size bütün kuvvetimle itimad edip bel bağlamışım ve sizin için, değil yalnız istirahatımı ve haysiyetimi ve şerefimi, belki sevinçle ruhumu da feda etmeğe karar verdiğimi bilirsiniz, belki de görüyorsunuz. Hattâ kasemle temin ederim ki: Sekiz gündür Nur'un iki rüknü zâhirî birbirine nazlanmakla ve teselli yerine hüzün vermek olan ehemmiyetsiz hadisenin, bu sırada benim kalbime verdiği azab cihetiyle, "Eyvah! Eyvah! El'aman! El'aman! Ya Erhamürrahimîn, meded! Bizi muhafaza eyle, bizi cin ve insî şeytanların şerrinden kurtar, kardeşlerimin kalblerini birbirine karşı tam sadakat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur." diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryad edip ağladılar.

Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim!.. Bana yardım ediniz. Meselemiz çok naziktir. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı manevinize bırakmıştım. Siz de, bütün kuvvetinizle benim imdadıma koşmanız lâzım geliyor. Gerçi hadise pek cüz'î ve geçici ve küçük idi. Fakat saatimizin zenbereğine ve gözümüzün hadekasına gelen bir saç, bir zerrecik dahi incitir. Ve bu noktada ehemmiyetlidir ki, maddî üç patlak ve manevî üç müşahedeler tam tamına haber verdiler.

Sualar : 14.Sua : Mektup 24

Mektup 24

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sobamın ve Feyzilerin ve Sabri ve Husrev'in iki su bardakları parça parça olması, dehşetli bir musibetin geldiğini haber verdiler. Evet, bizim en kuvvetli nokta-i istinadımız olan hakiki tesanüd ve birbirinin kusuruna bakmamak ve Husrev gibi Nur kahramanından —benim yerimde ve Nur'un şahs-ı manevisinin çok ehemmiyetli bir mümessili olmasından— hiçbir cihetle gücenmemek elzemdir. Ben kaç gündür dehşetli bir sıkıntı ve meyusiyet hissettiğimden, "Düşmanlarımız bizi mağlub edecek bir çare bulmuşlar." diye çok telaş ettim. Hem sobam, hem hayalî ayn-ı hakikat müşahedem doğru haber verdiler.

Sakın, sakın, sakın!.. Şimdiye kadar demir gibi kuvvetli tesanüdünüzü çabuk tamir ediniz. Vallahi bu hadisenin bizim hapse girmemizden daha ziyade Kur'an ve iman hizmetimize —hususan bu sırada— zarar vermek ihtimali kavidir. Hatta Sabri, bilmeyerek iki kahraman Feyzîleri sarstığını müşahede-i hayaliye ile gördüm.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Leyle-i Mîrac ikinci bir Leyle-i Kadir hükmündedir. Bu gece mümkün oldukça çalışmakla kazanç birden bine çıkar. Şirket-i maneviye sırrıyla, inşaallah her biriniz kırkbin dil ile tesbih eden bazı melekler gibi, kırkbin lisan ile bu kıymetdar gecede ve sevabı çok bu çilehanede ibadet ve dualar edeceksiniz ve hakkımızda gelen fırtınada binden bir zarar olmamasına mukabil, bu gecedeki ibadet ile şükrediniz. Hem sizin tam ihtiyatınızı tebrik ile beraber, hakkımızda inayet-i rabbaniyenin pek zâhir bir surette tecelli ettiğini sizlere tebşir ederiz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin Leyle-i Miracınızı bütün ruh u canımla tebrik ediyorum.

Saniyen: Yirmi seneden beri bir davamız ki, asayişe mümkün olduğu kadar Nur şakirdleri dokunmuyorlar. Ve bize hücum edenlerin, en başta emniyeti ve asayişi bozmak davalarına bir emare ve davamızı cerhetmeğe bahane olması kuvvetle muhtemel bulunan bu hapis hadisesi, inayet-i ilâhiye ile harika bir tarzda, sizin sadakat ve ihlâsınızın bir kerameti olarak yüzde bire indi. Kubbe habbe edildi. Yoksa, hakkımızda habbeyi kubbe yapanlar bundan istifade edip aleyhimizdeki iftiralarını çoklara inandıracaklardı.

Salisen: Beni merak etmeyiniz. Sizinle bir binada bulunmam her zahmetimi ve sıkıntımı hiçe indirir. Zaten burada toplanmamızın çok cihetlerle ehemmiyeti var. Ve hizmet-i imaniyeye faideleri çoktur. Hattâ bu defa tetimme-i itirazımdaki ehemmiyetli bazı hakikatler o altı makamata gidip, tam dikkatlerini celbederek hükmünü bir derece onlara icra etmesi bütün sıkıntılarımızı hiçe indirdi.

Rabian: Mümkün olduğu kadar Nurlarla meşguliyet; hem sıkıntıları izale eder, hem beş nevi ibadet sayılabilir.

Hamisen: Nur’un dersleri vasıtasıyla, geçen musibet yüzden bire indi. Yoksa, zemin ve zamanın nezaketi cihetiyle, baruta ateş atmak hükmünde o tek habbe kubbeler olacaktı. Hattâ resmî bir kısım memurlar demişler ki, “Nur dersini dinleyenler karışmadılar.”

Eğer umum dersini dinleseydiler, hiçbir şey olmazdı. Siz mümkün olduğu kadar ikiliğe meydan vermeyiniz. Hapis sıkıntısına başkası ilâve olmasın. Mahpuslar dahi Nurcular gibi kardeş olsunlar, birbirine küsmesinler.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 27

Mektup 27

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem'a-i İhlâs'ın düsturlarını ve hakiki ihlâsın sırrını mabeynimizde ve birbirimize karşı istimal etmek, vücub derecesine gelmiş. Kat'i haber aldım ki, üç aydan beri buradaki has kardeşleri birbirine karşı meşreb veya fikir ihtilâfıyla bir soğukluk vermek için üç adam tayin edilmiş. Hem metin Nurcuları usandırmakla sarsmak ve nazik ve tahammülsüzleri evhamlandırmak ve hizmet-i Nuriyeden vazgeçirmek için sebepsiz mahkememizi uzatıyorlar.

Sakın, sakın! Şimdiye kadar mabeyninizdeki fedakârane uhuvvet ve samimane muhabbet sarsılmasın. Bir zerre kadar olsa bize büyük zarar olur. Çünkü pek az bir sarsıntı, Denizli'de olduğu gibi hocaları yabanileştirdi. Bizler, birbirimize —lüzum olsa— ruhumuzu feda etmeğe, hizmet-i Kur'aniye ve imaniyemiz iktiza ettiği halde, sıkıntıdan veya başka şeylerden gelen titizlikle hakiki fedakârlar birbirine karşı küsmeğe değil, belki kemal-i mahviyet ve tevazu ve teslimiyetle kusuru kendine alır, muhabbetini ve samimiyetini ziyadeleştirmeğe çalışır. Yoksa habbe kubbe olup tamir edilmeyecek bir zarar verebilir. Sizin ferasetinize havale edip kısa kesiyorum.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir manevî ihtara binaen şimdilik bir-iki vazife-i Nuriye var ki, bütün kuvvetinizle bu üçüncü Medrese-i Yusufiye'de musibetzede biçare mahpuslar içinde ikilik ve garazkârane tarafgirlik düşmemek için Nur dersleriyle çalışmaktır. Çünkü, ihtilâftan ve garaz ve kin ve inaddan istifadeye çalışan perde altında dehşetli müfsidler var.

Madem bu hapis arkadaşlarımız, çoğu lüzum olsa vatanına ve milletine ve ahbabına fedakârane ruhunu feda ettiren kahramanlık damarını taşıyorlar. Elbette o civanmerdler, inadlarını ve garazlarını ve adavetlerini, milletin selâmeti ve bu hapis istirahatı ve perde altında anarşiliğe çabalayan ve bolşevizmi aşılayanların ifsadlarından kurtulmak için, hiç menfaatı bulunmayan ve bu fırtınalı zamanda zararı çok olan adavetini ve inadını feda etmeleri lâzımdır. Yoksa bu zamanda, —baruta ateş atmak gibi— hem yüz biçare mahpuslara, hem Nur'un masum talebelerine, hem bu Afyon memleketine; ehemmiyetli zahmetlere, sarsıntılara, belki memlekete giren ecnebi komitesi parmaklarının ilişmesine bir vesile olur.

Madem bizler onların hatırları için kader-i ilâhiyle buraya girdik ve bir kısmımız onların saadeti ve manevî rahatları için buradan çıkmak istemiyoruz ve istirahatımızı onlar için feda edip her sıkıntıya sabır ve tahammül ediyoruz; elbette o yeni kardeşlerimiz dahi Denizli mahpusları gibi, kardeşliğimiz hatırı için, Şaban ve Ramazan hürmetine birbirine küsmemeleri ve kardeş olup barışmaları lâzım ve

elzemdir. Zaten biz ve ben, onları Nur talebeleri dairesinde biliriz ve dualarımıza girmişler.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 29

Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: [4] اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ sırrıyla, mahkememizin tehirinde ve tahliye olan kardeşlerimizin yine mahkeme gününde burada bulunmalarında büyük hayırlar var.

Evet, Risale-i Nur'un meselesi; âlem-i İslâmda, hususan bu memlekette küllî bir ehemmiyeti bulunduğundan, böyle heyecanlı toplamalar ile umumun nazar-ı dikkatini Nur hakikatlerine celbetmek lâzımdır ki, ümidimizin ve ihtiyatımızın ve gizlememizin ve muarızların küçültmelerinin fevkinde ve ihtiyarımızın haricinde böyle şaşaa ile Risale-i Nur kendi derslerini dost ve düşmana aşikâre veriyor. En mahrem sırlarını en namahremlere çekinmeyerek gösteriyor. Madem hakikat budur, biz küçücük sıkıntılarımızı kinin gibi bir acı ilâç bilip sabır ve şükretmeliyiz, "Yahu, bu da geçer." demeliyiz.

Saniyen: Bu medrese-i Yusufiyenin nâzırına yazdım: Ben Rusya'da esir iken, en evvel Bolşevizmin fırtınası hapishanelerden başladığı gibi, Fransız İhtilâl-i Kebiri dahi en evvel hapishanelerden ve tarihte serseri namıyla yâdedilen mahpuslardan çıkmasına binaen; biz Nur şakirdleri, hem Eskişehir, hem Denizli, hem burada mümkün oldukça mahpusların ıslâhına çalıştık. Eskişehir ve Denizli'de tam faidesi görüldü. Burada ise daha ziyade faidesi olacak ki, bu nazik zaman ve zeminde Nur'un dersleriyle, geçen fırtınacık

(Haşiye) yüzden bire indi. Yoksa ihtilâftan ve böyle hadiselerden istifade eden ve fırsat bekleyen haricî muzır cereyanlar o baruta ateş atıp bir yangın çıkabilirdi.

Haşiye: Bu fırtına ise, Afyon hapsinde bir isyan çıktı, hiçbir Nur talebesi karışmadı.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur.

Sualar : 14.Sua : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi maddî ve manevî bir sıkıntıdan nefsim sizin hesabınıza beni mahzun eylerken, birden kalbe geldi ki, hem senin, hem buradaki kardeşlerin tek birisiyle yakından görüşmek için bu zahmet ve meşakkatin başka surette on mislini çekseydiniz yine ucuz olurdu. Hem Nur'un takvadarane ve riyazetkârane meşrebi, hem umuma ve en muhtaçlara hattâ muarızlara ders vermek mesleği, hem dairesindeki şahs-ı maneviyi konuşturmak için eski zamanda ehl-i hakikatın senede hiç olmazsa bir-iki defa içtimaları ve sohbetleri gibi; Nur şakirdlerinin de, birkaç senede en müsait olan medrese-i Yusufiyede bir defa toplanmalarının lüzumu cihetinde bin sıkıntı ve meşakkat dahi olsa ehemmiyeti yoktur. Eski hapishanemizde birkaç zaif kardeşlerimizin usanıp daire-i Nuriye'den çekinmeleri onlara pek büyük bir hasaret oldu ve Nurlara hiçbir zarar gelmedi. Onların yerine daha metin, daha muhlis şakirdler meydana çıktılar. Madem dünyanın bu imtihanları geçicidir, çabuk giderler. Sevablarını ve meyvelerini bizlere verirler. Biz de inayet-i ilâhiyeye itimad edip sabır içinde şükretmeliyiz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 31

Mektup 31

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Son iki parçayı ya eski harf veya makine harfiyle bera-yı malûmat gayr-ı resmî, mahkeme reisine münasip gördüğünüz bir ciddi adamla verdiğiniz vakit ayrı bir pusula da ona yazınız ki; “Said size teşekkür eder, der ki: Pencerelerimi açtılar. Fakat hiçbir kardeşim ve hizmetçilerime, yanıma gelmeğe müdde-i umumî müsaade vermiyor. Hem zatınızdan çok rica eder ki, mahkemede bulunan mucizatlı ve antika Kur’an’ını ona veriniz ki bu mübarek aylarda okusun. O harika Kur’an’ından üç cüz’ü diyanet riyasetine numune için göndermişti, tâ fotoğrafla tab’ına çalışsınlar. Hem onun ile beraber Risale-i Nur’un mahkemedeki mecmualardan birisini sizden istiyor ki, bu tecrid-i mutlakta ve yalnızlıkta ve şiddetli sıkıntılarında mütalaasıyla bir medar-ı tesellisi ve bir arkadaşı olsun. Zaten o mecmualar üç-dört mahkeme gördükleri ve ilişmedikleri gibi; hacıların şehadet ve müşahedeleriyle, o büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerreme’de, hem Medine-i Münevvere’de, hem Şam-ı Şerif’te ve Halep’te, hem Mısır’da Camiü’l-Ezher’deki büyük âlimler çok takdir ve tahsin edip hiç tenkid ve itiraz etmemişler.”

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 32

Mektup 32

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hizb-i Nuriye'den Feyzilerin yanında iki nüsha var. Eğer onlara lüzum yoksa, birisi bana gönderilsin veya Mehmed Feyzi daha bir nüshayı yazsın. Hem Ramazaniye Risalesi ve matbu Ayetü'l-Kübra'nın burada bulunması lâzımdır. mabeyninizdeki gerginliği çabuk tamir ediniz. Sakın, sakın, az bir inhirafınız Nur dairesine pek büyük zararı olacak. Sıkıntıdan gelen hislere kapılmayınız. Sobamın patlaması bu musibete işaret idi.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 33

Mektup 33

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim Husrev ve Mehmed Feyzi, Sabri;

Ben sizlere bütün kanaatımla itimad edip istirahat-ı kalble kabre girmeyi ve Nurların selâmetini size bırakmak bekliyordum ve hiç bir şey sizi birbirinden ayırmayacak biliyordum. Şimdi dehşetli bir planla, Nur'un erkânlarını birbirinden soğutmak için resmen bir iş'ar var. Madem sizler lüzum olsa birbirinize hayatınızı, kuvvet-i sadakatiniz ve Nurlara şiddetli alâkanızın muktezası olarak feda edersiniz. Elbette gayet cüz'î ve geçici ve ehemmiyetsiz hissiyatınızı feda etmeğe mükellefsiniz. Yoksa kat'iyen bizlere bu sırada büyük zararlar olacağı gibi, Nur dairesinden ayrılmak ihtimali var diye titriyorum. Üç günden beri hiç görmediğim bir sıkıntı beni tekrar sarsıyordu. Şimdi kat'iyen bildim ki, göze bir saç düşmek gibi az bir nazlanmak, sizin gibilerin mabeyninde hayat-ı Nuriyemize bir bomba olur. Hattâ size bunu da haber vereyim, geçen fırtına ile bizi alâkadar göstermeğe çok çalışılmış. Şimdi, mabeyninizde az bir yabanilik atmağa çabalıyorlar. Ben sizin hatırınız için her birinizden on derece ziyade zahmet çektiğim halde, sizin hiçbirinizin kusuruna bakmamağa karar verdim. Siz dahi, haklı ve haksız olsa benlik yapmamak Üstadımız olan şakirdlerin şahs-ı manevisi namına istiyorum. Eğer o acib yerde beraber bulunmaktan gizli parmaklar karışıyorlarsa, biriniz Tahirî'nin koğuşuna gidiniz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 34

Mektup 34

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Rica ediyorum, üçünüzün hakkında birbirinizden ziyade gücenmenize ehemmiyet verdiğimden gücenmeyiniz. Çünkü, Husrev'le Feyzi'de benim gibi insanlardan tevahhuş ve sıkılmak var. Hem birbirinden meşrebce bir derece ayrıdırlar. Ve Sabri ise, akraba ve tarz-ı maişet cihetinde hayat-ı içtimaiye ile birkaç vecihde alâkadar ve ihtiyata mecburdur. İşte üçünüz bu ihtilâf-ı meslek ve meşreb haysiyetiyle o dağdağalı koğuşda ve sıkıntılı kalabalık içinde her halde tam tahammül ve sabır edemediğinizden ben telaş edip vesvese ediyorum. Çünkü, pek az bir muhalefetin bu sırada pek zararı var.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim ve bu Medrese-i Yusufiye'de ders arkadaşlarım!

Bu gelen gece Leyle-i Berat bütün senede bir kudsî çekirdek hükmünde ve mukadderat-ı beşeriyenin programı nevinden olması cihetiyle Leyle-i Kadr'in kudsiyetindedir. Her bir hasenenin Leyle-i Kadir'de otuzbin olduğu gibi, Leyle-i Berat'da her bir amel-i salihin ve her bir harf-i Kur'an'ın sevabı yirmi bine çıkar. Sair vakitlerde on ise, şuhur-u selâsede yüze ve bine çıkar. Ve bu kudsî leyali-i meşhurede, on binlere veya yirmi bine veya otuz bine çıkar. Bu geceler elli senelik bir ibadet hükmüne geçebilir. Onun için elden geldiği kadar Kur'an'la ve istiğfar ve salâvatla meşgul olmak pek büyük bir kârdır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

أَبَدًا دَائِمًا سَلَّمَكُمُ اللهُ فِي الدَّارَيْنِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Elli senelik bir manevî ibadet ömrünü ehl-i imana kazandırabilen Leyle-i Beratınızı ruh u canımızla tebrik ederiz. Her biriniz, şirket-i maneviye sırrıyla ve tesanüd-ü manevî feyziyle kırk bin lisanla tesbih eden bazı melekler gibi, her bir halis, muhlis Nur şakirdlerini, kırk bin dil ile istiğfar ve ibadet etmiş gibi rahmet-i ilâhiyeden kabul edilmemizi kanaat-ı tamme ile ümid ediyoruz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun. Allah size iki dünyada da selâmet versin.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Sualar : 14.Sua : Mektup 37

Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Evvelâ: Bid'akâr bazı hocaların telkinatıyla iddianamede, İslâm deccalı ve müteaddid birkaç deccalın geleceğini kabul etmiyorlar gibi Beşinci Şua'nın bir meselesine itiraz etmişler. Buna cevaben gayet parlak ve kat'i bir mucize-i Nebeviye'yi (a.s.m.) gösteren bu hadis-i sahihde:

لَنْ تَزَالَ الْخِلاَفَةُ فِى وَلَدِ عَمِّى صُنْوُ اَبِى الْعَبَّاسُ حَتّٰى يُسَلِّمُهَا اِلىَ الدَّجَّالِ

Yani, *"Benim amcam, pederimin kardeşi Abbas'ın oğullarında hilâfet-i İslâmiye devam edecek. Tâ deccala, o hilâfeti yani saltanat-ı hilâfet deccalın muhrib eline geçecek."* Yani, uzun zaman beş yüz sene kadar hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek, devam edecek. Sonra Cengiz ve Hülâgu denilen üç deccaldan birisi o saltanat-ı hilâfeti mahvedecek, deccalane, İslâm içinde hükümet sürecek. Demek İslâm içinde müteaddid hadislerde üç deccal geleceğine zâhir bir delildir. Bu hadisdeki ihbar-ı gaybî, kat'i iki mucizedir.

Mucizenin birisi, Hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek ve beşyüz sene devam edecek.

İkincisi de, sonunda en zalim ve tahripçi Cengiz ve Hülâgu namındaki bir deccal eliyle inkıraz bulacak. Acaba kütüb-ü hadisiyede Kur'an'a, şeair-i İslâma ait, hattâ cüz'î şeyleri de haber veren sahib-i şeriat, hiç mümkün müdür ki, bu zamanımızdaki pek

acib hadisattan haber vermesin? Hem hiç mümkün müdür ki, bu acib hadisatta Kur’an’a sebatkârane geniş bir sahada en acib bir zamanda, en ağır şerait altında —hizmet eden ve o hizmetin semerelerini dost ve düşmanları tasdik eden Risale-i Nur şakirdlerine işaretleri bulunmasın.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 38

Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ [2]

Ayet-i celilesinin bir nüktesi

Aziz Nur kumandanı ve Kur'an'ın hâdimi kardeşim Refet Bey,

Yahudi milleti hubb-u hayat ve dünyaperestlikte ifrat ettikleri için her asırda zillet ve meskenet tokadını yemeğe müstahak olmuşlar. Fakat bu Filistin meselesinde, hubb-u hayat ve dünyaperestlik hissi değil, belki enbiya-i benî-İsrailiye'nin mezaristanı olan Filistin, o eski peygamberlerin kendi milliyetlerinden bulunmaları cihetiyle bir cihette bir ehemmiyetli hiss-i millî ve dinî olmasından çabuk tokat yemiyorlar. Yoksa koca Arabistan'da az bir zümre hiç dayanamayacaktı, çabuk meskenete girecekti.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Onların üzerine bir zillet ve yoksulluk damgası vuruldu. (Bakara Sûresi, 2:61)

Sualar : 14.Sua : Mektup 39

Mektup 39

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

“Sual: Küre-i arzın kürevî olduğuna dair bir ayet var mı ve hangi surededir? Müstevî veya kürevî olduğunda tereddüdüm vardır. Her hükümetin bulunduğu arazi deniz ortasındadır. Bu denizlerin etrafını muhafazakâr neler var? Lütfen beyanını rica eder, ellerinizden öperim.”

Emirdağlı Ali Hoca

Risale-i Nur bu çeşit mesaili halletmiş. Küreviyet-i arz ulema-i İslâmca kabul edilmiş, dine muhalefeti yoktur. Ayetteki satıh demesi kürevî olmadığına delâlet etmiyor. Müçtehidlerce, istikbal-i kıble namazda şart olması ve şart ise bütün erkânda bulunması sırrıyla, secde ve rükuda istikbal-i kıble lâzım geliyor. Bu ise, yerin, zeminin küreviyeti ile ve şer’an kıble Kâbe-i Mükerremenin üstü —tâ arşa kadar— ve altı —ferşe kadar— bir amud-u nuranî olması, küreviyetle istikbal, erkânda bulunabilir.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 40

Mektup 40

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Mübarek Ramazan-ı Şerifinizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak bu Ramazan-ı Şerifin Leyle-i Kadrini umumunuza bin aydan hayırlı eylesin, âmin. Ve seksen sene bir ömr-ü makbul hükmünde hakkınızda kabul eylesin, âmin.

Saniyen: Bayrama kadar burada kalmamızın bizlere çok faidesi ve hayrı olduğuna kanaatım var. Şimdi tahliye olsaydık, bu medrese-i Yusufiyedeki hayırlardan mahrum kaldığımız gibi, sırf uhrevî olan Ramazan-ı Şerifi; dünya meşgaleleriyle huzur-u manevimizi haleldar edecekti.

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

sırrıyla inşallah bunda da hayırlı büyük neticeler olacak. Mahkemede siz de anladınız ki, hattâ kanunlarıyla da hiçbir cihetle bizi mahkûm edemediklerinden, ehemmiyetsiz, sinek kanadı kadar kanunla teması olmayan cüz'î mektupların cüz'î hususiyatı gibi cüz'î şeyleri medar-ı bahsedip büyük ve küllî mesail-i Nuriyeye ilişmeye çare bulamadılar. Hem gayet küllî ve geniş Nur talebeleri ve Risale-i Nur'un bedeline yalnız şahsımı çürütmek ve ehemmiyetten iskat etmek bizim için büyük bir maslahattır ki, Risale-i Nur'a ve talebelerine kader-i ilahî iliştirmiyor. Yalnız benim şahsımla meşgul ediyor. Ben de size, bütün dostlarıma beyan ediyorum ki: Bütün ruh u canımla hattâ nefs-i emmaremle beraber Risale-i Nur'un ve sizlerin

selâmetine, şahsıma gelen bütün zahmetleri manevî sevinç ve memnuniyetle kabul ediyorum. Cennet ucuz olmadığı gibi, Cehennem de lüzumsuz değil. Dünya ve zahmetleri fani ve çabuk geçici olduğu gibi, bize gizli düşmanlarımızdan gelen zulüm de mahkeme-i kübrada ve kısmen de dünyada yüz derece ziyade intikamımız alınacağından, hiddet yerinde onlara teessüf ediyoruz. Madem hakikat budur. Telaşsız ve ihtiyat içinde kemal-i sabır ve şükürle, hakkımızda cereyan eden kaza ve kader-i ilâhîye ve bizi himaye eden inayet-i ilâhiyeye karşı teslim ve tevekkülle ve buradaki kardeşlerimizle de halisane ve tesellikârane ve samimane ve mütesanidane hakiki bir ülfet ve muhabbet ve sohbetle Ramazan-ı Şerifte hayrı birden bine çıkan evradlarımızla meşgul olup ilmî derslerimizle bu cüz'î, geçici sıkıntılara ehemmiyet vermemeğe çalışmak büyük bir bahtiyarlıktır. Ve Nur'un pek ehemmiyetli bu imtihanındaki tesirli dersleri ve muarızlara kendini okutturması, ehemmiyetli bir fütuhat-ı Nuriye'dir.**(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Bazı kardeşlerimizin lüzumsuz talebeliğini inkâr etmeleri, hususan eskide ehemmiyetli kendi hizmet-i Nuriye'lerini lüzumsuz setretmeleri gerçi çirkin olmuştur, fakat onların sabık hizmetleri için afvedip gücenmemeliyiz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Rivayat-ı sahiha ile *“Leyle-i Kadri; nısf-ı ahirde, hususan aşr-ı ahirde arayınız.”* ferman etmesiyle, bu gelecek geceler, seksen küsur sene bir ibadet ömrünü kazandıran Leyle-i Kadrin gelecek gecelerde ihtimali pek kavi olmasından istifadeye çalışmak, böyle sevablı yerlerde bir saadettir.

Saniyen:

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ *“Kadere iman eden gam ve hüzünden emin olur.”* sırrıyla,

خُذُوا مِنْ كُلِّ شَيْئٍ اَحْسَنَهُ *“Her şeyin güzel cihetine bakınız.”* kaidesinin sırrıyla ve,

اَلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ اُولٰئِكَ الَّذِينَ هَدٰيهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰئِكَ هُمْ اُولُو الْاَلْبَابِ

âyet-i kerimesiyle ki, gayet kısacık bir meali: *“Sözleri dinleyip en güzeline tâbi olup, fenasına bakmayanlar, hidayet-i ilâhiyeye mazhar akıl sahibi olanlardır.”* ferman-ı ilâhî ile bizler için şimdi her şeyin iyi tarafına ve güzel cihetine ve ferah verecek vechine bakmak lâzımdır

ki manasız, lüzumsuz, zararlı, sıkıntılı, çirkin, geçici haller nazar-ı dikkatimizi celbedip kalbimizi meşgul etmesin. Sekizinci Söz'de, bir bahçeye iki adam, biri çıkıyor, diğeri giriyor. Bahtiyarı bahçedeki çiçeklere, güzel şeylere bakar, safa ile istirahat eder. Diğer bedbaht temizlemek elinden gelmediği halde çirkin, pis şeylere hasr-ı nazar eder, midesini bulandırır, istirahata bedel sıkıntı çeker, çıkar gider. Şimdi hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin safhaları, hususan Yusufiye medresesi bir bahçe hükmündedir. Hem çirkin, hem güzel, hem kederli, hem ferahlı şeyler beraber bulunur. Âkıl odur ki; ferahlı ve güzel şeylerle meşgul olur, çirkin ve sıkıntılı şeylere ehemmiyet vermez, şekva ve merak yerinde şükreder, sevinir.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sualar : 14.Sua : Mektup 42

Mektup 42

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Yarın gece leyle-i kadir olması ihtimali çok kuvvetli olduğundan bir kısım müctehidler o geceye Leyle-i Kadri tahsis etmişler. Hakiki olmasa da, madem ümmet o geceye o nazarla bakıyor. İnşaallah hakiki hükmünde kabule mazhar olur.

Saniyen: Sarsıntılı olan altıncıdaki kardeşlerimizin istirahatlarını merak ediyorum. Bir parmak hariçten hapse, hususan altıncıya karışıyor, oradaki kardeşlerimiz dikkat ve ihtiyat edip hiçbir şeye karışmasınlar.

Salisen: Avukata, reise okutmak için müdafaa parçasını gönderdiniz mi? Hem Halil Hilmi, vahdet-i mesele itibariyle yalnız Sabri'nin değil, belki umumumuzun avukatıdır. Ben bu nazarla ona bakıyordum. Şimdi umumumuzun hesabına birinci avukatımıza tam yardım etsin.

Rabian: Taşköprülü Sadık Beyin mukaddimesini istinsah için Sabri'ye vermiştim. Eğer yazılmışsa, tashihden geçen parça ona gönderilecek. Yeni yazılan bir sureti bana gönderilsin. Hem Sadık'ın manzumeciği yanımda bir sureti var, sizde yoksa göndereceğim.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 43

Mektup 43

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Hem sizin, hem hapisteki arkadaşlarınızın bayramınızı tebrik ederiz. Sizin ile bayramlaşanı, aynen benimle bayramlaşmış gibi kabul ediyorum ve umumuyla bizzat bayram ziyaretini yapmışım gibi biliniz ve bildiriniz.

Saniyen: Sebepsiz, kalın demir sobamın parçalanmasıyla verdiği haber ve biz dahi o işarete binaen tam bir ihtiyat ve temkinle hareket ettiğimizden bu geçen fırtınacık, yüzden bire indi, barut ateş almadı. Şimdi yine, sebepsiz mataramın acib bir tarzda parçalanması ve küçücük parçalara inkısam etmesi, bize tekrar tam bir temkine ve tahammüle ve ihtiyata sarılmamızın lüzumunu haber veriyor. Aldığım manevî bir ihtarla, gizli münafıklar, dindarlara karşı namazsız sefahetçileri ve mürted komünistleri istimal etmek istiyorlar, hattâ parmaklarını buraya da sokmuşlar. **(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Dün kalbimde bir ferah, bir sevinç vardı. Birden baktım, Nurs'daki kardeşim, Nurs'un balını bir matara içinde sekiz ay evvel bana, Emirdağ'ına göndermişti. Dün de Emirdağ'ından bana geldi. "Aman bana çabuk getirin." dedim. Bekledim, gelmedi. O sevinç bir hiddete döndü. Yüz matara kadar yanımda kıymetli bulunan o ballı matarayı yabanî ellere verip çarşıya gönderilmesi sebep oldu, o matara da birdenbire kırıldı. Kırk sekiz seneden beri görmediğim Nurs köyünün, meskat-ı re'simin bir teberrükü olan o tatlıdan, bayram tatlısı olarak her bir kardeşim bir parçacığını tatsın diye bir mikdar gönderdim.

Sualar : 14.Sua : Mektup 44

Mektup 44

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sizi ruh u canımla tebrik ederim ki, çabuk yaramızı tedavi ediniz. Ben de bu gece şifadan tam ferahlandım. Zaten Medresetü'z-Zehra tevessü edip, hakiki ihlâs ve tam fedakârane terk-i enaniyeti ve tevazu-u tammı daire-i Nur'da aşılıyor, neşrediyor. Elbette gayet cüz'î ve muvakkat hassasiyet ve titizlik ve nazlanmak, o kuvvetli dersini ve uhuvvet alâkasını bozamaz ve İhlâs Lem'ası bu noktada mükemmel bir nâsihdir. Şimdi en ziyade bizi ve Nurları vurmak ve sarsmak için en fena plan, Nur talebelerini birbirinden soğutmak ve usandırmak ve meşreb ve fikir cihetinde birbirinden ayırmaktır. Gerçi gayet cüz'î bir nazlanmak oldu. Fakat göze bir saç düşse başa düşen bir taş kadar incitir ki, büyük bir hadise hükmünde mataram haber verdi. Merhum Hafız Ali'nin (r.h) küçücük böyle bir halden, vefatından bir parça evvel şekvası, o vakitten beri belki yüz defa hatırıma gelmiş ve beni müteessir etmiş.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 45

Mektup 45

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Talebelerin itiraznamelerini müdüre vermedim. Dedim: “Diyanet Riyaseti’ne ve bize risalelerimize beraet veren Ankara’nın Ağır Ceza Dairesine —itiraznamenin ahiriyle beraber— göndermek istiyoruz. Hem hata-sevap cetveli de iki makama, fakat mahrem olarak yalnız bera-yı malûmat göndermek münasipse göndereceğiz.” Dedi, “Münasiptir.” Şimdi siz avukata deyiniz: “Birkaç nüsha talebelerin itiraznamelerini ve cetvelin iki nüshasını çıkarsın.”

Hem Diyanet Riyasetine yazınız ki, “Ulûm-u diniye ehlini himaye etmek vazife-i zaruriyenizi Said ve arkadaşları hakkında bu defa Afyon’a gönderdiğiniz raporla mükemmel yazdığınızdan, hem mazlum Said, hem masum arkadaşları dairenize çok müteşekkir ve fevkalâde minnettar oldular.” Zaten meselemiz dinî ve ilmî olduğundan her daireden ve adliye ve zabıtadan evvel Diyanet dairesi alâkadardır. Onun için hem Denizli’de, hem Afyon’da en evvel o dairelere müracaat edip şekvamızı oradaki âlimlere yazdık. Bu mealde bir başlık yazınız.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 46

Mektup 46

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Kur’an-ı Azimüşşanın hürmetine ve alâka-i Kur’aniyenizin hakkına ve Nurlar ile yirmi sene zarfında imana hizmetinizin şerefine, çabuk bu dehşetli, zâhiren küçük fakat vaziyetimizin nezaketine binaen pek elîm ve feci ve bizi mahva çalışan gizli münafıklara büyük bir yardım olan birbirine küsmekten ve baruta ateş atmak hükmündeki gücenmekten vazgeçiniz ve geçiriniz. Yoksa bir dirhem şahsî hak yüzünden bizlere ve hizmet-i Kur’aniyeye ve imaniyeye yüz batman zarar gelmesi —şimdilik— ihtimali pek kavidir.

Sizi kasemle temin ederim ki; biriniz bana en büyük bir hakaret yapsa ve şahsımın haysiyetini bütün bütün kırsa, fakat hizmet-i Kur’aniye ve imaniye ve Nuriye’den vazgeçmese ben onu helâl ederim, barışırım, gücenmemeğe çalışırım. Madem cüz’î bir yabanilikten düşmanlarımız istifadeye çalıştıklarınızı biliyorsunuz, çabuk barışınız. Manasız, çok zararlı nazlanmaktan vazgeçiniz. Yoksa bir kısmınız Şemsi, Şefik, Tevfik gibi; muarızlara sureten iltihak edip, hizmet-i imaniyemize büyük bir zarar ve noksaniyet olacak. Madem inayet-i ilâhiye şimdiye kadar bir zayiata bedel çokları o sistemde vermiş. İnşaallah yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Müdür, Ayetü'l-Kübra ve Rehber'i çok beğenmiş. Şimdi Asa-yı Musa ve Zülfikar'ı istiyor. Ben de söz verdim, "Sana getireceğim" dedim. Eğer burada Afyon'da varsa; bir Asa-yı Musa, bir Zülfikar (ciltli, büyük) bir Rehber, bir Ayetü'l Kübra ısmarlayınız.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 48

Mektup 48

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu raporun neticesi aynen Denizli'dekinin aynıdır. Bizi medar-ı ittiham noktalardan tebrie etmek için onlara hoş görünmek ve Nurcu olmadıklarını göstermek fikriyle, Vehhabilik* damarıyla, bir parça ilmî tenkid ile hücum etmişler. Tahminimce bu rapor iddianameden evvel buraya gelmiş ki, bazı noktaları iddianame ondan almış. Öyle ise, cetvelimiz onlara dahi tam cevabdır. Siz nasıl biliyorsanız... Hem yeni cevabımız nasıldır, iyi midir? Pek acele ve perişan bir halde yazdım.

Saniyen: Şimdiye kadar zâhiren bizim şahsımızla ve cemiyet ve tarikat ile ve cüz'î bazı hususî mektublarla bizimle meşgul oluyorlardı. Şimdi Siracü'n-Nur ve Hücumat-ı Sittenin müsaderesiyle ve ehl-i vukufun Nurlara nazarı çevirmeleriyle ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bu vatanın bir medar-ı rahatı olan Risale-i Nur'a bir nevi hücum olduğundan; şimdiye kadar çok defa olduğu gibi, aynen bu memlekette bu hücumun aynı zamanında hem iki şiddetli zelzele geldi ki, ben o bahsi yazıyordum. Beni tasdik etti, "Yazmağa lüzum yok." dedi. Ben de daha yazmadım. Bugün de işittim ki harb korkusu başlamış. Ben de buranın âmirine dedim: Şimdiye kadar ne vakit Nurlara hücum edilse, ya zemin hiddet eder veya harb korkusu başlar. Tesadüf ihtimali kalmayacak derecede çok hadiseleri gördük ve mahkemelere dahi gösterdik. Demek bugünlerde, bilmediğimiz halde Nurlar hakkında şiddetli telaşım ve ehl-i vukufun hasudane tenkidleri ve Nur'un bir mühim mecmuasının müsaderesi, sadaka-i makbule mahiyetinde olmasıyla musibetlerin def'ine bir vesile olan Siracü'n-Nur tesettür perdesinin altına girdi, zelzele ve harb korkusu başladı.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 49

Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Merak etmeyiniz, biz inayet altındayız. Zâhiren zahmetler altında rahmetler var. Ehl-i vukufu mecbur etmişler ki, bir parçasını çürütsünler. Elbette onların kalbleri Nurcu olmuş.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 50

Mektup 50

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz, telaş etmez, ahireti bırakıp fani dünyaya dönmez arkadaşlarım,

Bir parça daha burada kalmaktan ve meselemizi bir derece genişlendirmek istemelerinden mahzun olmayınız. Bilâkis benim gibi memnun olunuz. Madem ömür durmuyor, zevale koşuyor. Böyle çilehanede, uhrevî meyveleriyle bakileşiyor. Hem Nur'un ders dairesi genişliyor. Meselâ, ehl-i vukufun hocaları, tam dikkatle Siracü'n-Nur'u okumağa mecbur oluyorlar. Hem bu sırada çıkmamızla, bir-iki cihetle hizmet-i imaniyemize bir noksan gelmek ihtimali var. Ben sizlerden şahsen çok ziyade sıkıntı çektiğim halde çıkmak istemiyorum. Siz de mümkün olduğu kadar sabır ve tahammülle ve bu tarz-ı hayata alışmağa ve Nurları yazmak ve okumaktan teselli ve ferah bulmağa çalışınız.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 51

Mektup 51

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Yanımda bulunan yeni harfle müdafaatın ahirindeki cetvelden iki tanesini, ehl-i vukufa cevabla beraber Diyanet Riyasetine ve Ankara'nın ağır ceza mahkemesine göndermek için lüzum varsa size göndereceğim. Hem ehl-i vukufa cevabın bir sureti buradaki mahkemeye verilsin.

Saniyen: Meselemizi genişlettirmeleri hayırdır. Şimdiye kadar kıymetini düşürmek fikriyle zâhiren küçük, ehemmiyetsiz gösterip, gizli çok ehemmiyet veriyorlardı. Şimdi bu vaziyet, inşallah hizmet-i imaniye ve Kur'aniye daha ziyade hayırlı ve faideli olacak.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 52

Mektup 52

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu sene serbest olsaydık belki bir kısmımız hacca gidecekti. İnşaallah bu niyetimiz bilfiil hacca gitmiş gibi kabul olup bu sıkıntılı halimizde hizmet-i imaniye ve Nuriye'miz öyle büyük bir hac sevabını verecek.

Saniyen: "Risale-i Nur Kur'an'ın çok kuvvetli, hakiki bir tefsiridir." tekrar ile dediğimizden, bazı dikkatsizler tam manasını bilemediklerinden bir hakikatı beyan etmeğe bir ihtar aldım. O hakikat şudur:

Tefsir iki kısımdır:

Birisi: Malûm tefsirlerdir ki, Kur'an'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin manalarını beyan ve izah ve isbat ederler.

İkinci kısım tefsir ise: Kur'an'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve isbat ve izah etmektir. Bu kısmının pek çok ehemmiyeti var. Zâhirdeki malûm tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda dercediyorlar. Fakat Risale-i Nur; doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları susturan bir manevî, âlî tefsirdir.

Salisen: Sabahleyin bir şey yazacaktım, geri kaldı. Şimdi aynı mesele çıktı, kâtip Salim Bey izin verdi. Yarın heyet-i vekileye bir istida yazmak için Husrev ve Tahirî yanıma gelsinler.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Acaba ortalıkta en ziyade zararlı biz ve Nurlar mıdır ki, her muharrir serbest yazıyor ve her sınıf müdahelesiz toplantı yapıyor. Halbuki din terbiyesi olmasa, müslümanlarda istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlakadan başka çare olamaz. Çünkü, nasıl bir Müslüman, şimdiye kadar hakiki Yahudi ve Nasranî olmamış ve olmaz belki dinsiz olur, bütün bütün bozulur. Öyle de, bir Müslüman bolşevik olamaz. Belki anarşist olur, daha istibdad-ı mutlaktan başka idare edilmez. Biz Nur talebeleri hem idareye, hem asayişe, hem vatan ve milletin saadetine çalışıyoruz. Karşımızdakiler dinsiz ve anarşist ve millet ve vatan düşmanlarıdırlar. Hükümet için bize ilişmek değil, tam bizi himaye ve bize yardım etmesi elzemdir.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 54

Mektup 54

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Refet, Edhem ve Çalışkanlar ve Burhan gibi Nur naşirlerini tahliye etmeleri gösteriyor ki, Nurların intişarı yasak değil ve mahkeme ilişmiyor. Hem cemiyetçilik bulunmadığına bir karar alâmetidir. Hem meselemizi uzatmakta, Nurlara nazar-ı dikkati geniş bir dairede celbetmesinden, onları okumasına bir umumî davet ve resmî bir ilânat hükmünde, işiten müştakların okumak heveslerini tahrik ettiğinden, sıkıntımızdan ve zarardan yüz derece ziyade bize ve ehl-i imana menfaatlere vesiledir. Zaten bu zamanda, en geniş daire-i zeminde, en dehşetli ve küllî bir hücumda tecavüz eden dalâlet ordularına karşı böyle kudsî bir ders, bu suretle atom bombası gibi inşaallah tesirini göstermeğe bir işarettir.

Sâniyen: O yeni avukata, Kemal'e benim tarafımdan çok çok selâmla beraber tebrik ediniz ki, Nur'un mücahidleri içine girmiş. Ben onu umumumuzun vekili nazarıyla bakıyordum. Hem fahrî bir fedakâr biliyordum. Bu gelecek mahkememizdeki vaziyete göre iki eski avukatımızın meşveretiyle bir karar vereceğiz. Fakat şimdi de mahremce müdafaatımızı tam tedkik etsin. Benim bazı mes'elelerde tevilli ve kapalı söylediğimin sebebi, siyasete girmemek hem masum arkadaşlarımı çabuk kurtarmak içindir. Yokse ben çok şiddetli ve açık konuşacaktım. O demiş: "Heyet-i hâkime tevilli değil, açık söylemesini istiyordular." Ben manasını bilemedim. Acaba bu derece bizi ezenlerde muhalefet damarı eğer olsa idi, bu uzatmakla bu kadar bizi tazib etmeyeceklerdi. Her ne ise, merak ettim, anlamadım.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 55

Mektup 55

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim Refet, Mehmed Feyzi, Sabri,

Ben şiddetli bir işaret ve manevî bir ihtarla sizin üçünüzden, Risale-i Nur'un hatırı ve bu bayramın hürmeti ve eski hukukumuzun hakkı için çok rica ederim ki, dehşetli yeni bir yaramızın tedavisine çalışınız. Çünkü, gizli düşmanlarımız iki planı takip ediyorlar; birisi, beni ihanetlerle çürütmek; ikincisi, mabeynimizde bir soğukluk vermektir. Başta Husrev aleyhinde bir tenkid ve itiraz ve gücenmek ile bizi birbirimizden ayırmaktır. Ben size ilân ederim ki; Husrev'in bin kusuru olsa ben onun aleyhinde bulunmaktan korkarım. Çünkü; şimdi onun aleyhinde bulunmak doğrudan doğruya Risale-i Nur'un aleyhinde ve benim aleyhimde ve bizi perişan edenlerin lehinde bir azim hıyanettir ki, benim sobamın parçalanması gibi acip, sebepsiz bir hadise başıma geldi. Ve bana yapılan bu son işkence dahi bu manasız ve çok zararlı tesanüdsüzlüğünüzden geldiğine kanaatım var. Dehşetli bir parmak buraya, hususan altıncıya karışıyor. Beni bu bayramımda ağlatmayınız, çabuk kalben tam barışınız.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 56

Mektup 56

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bugün yalnız iki-üç kardeşimizin tahliyelerini isterdim. Fakat hakkımızdaki inayet-i ilâhiye onların menfaati için geri bıraktı. Ve yirmi gün kadar, bu vaziyetimiz lâzım ve elzemdir. Çünkü bu bayramda beraber bulunmamız hem bize, hem Nurlara, hem hizmetimize, hem manevî ve maddî istirahatımıza ve hacıların dualarından tam bir hisse almamıza ve Ankara'ya gönderilen Risale-i Nur'un müsadereden kurtulmasına ve bizim mazlumiyetimize acıyıp Nurlara sarılanların çoğalmasına ve hazır büyük hatalara rıza ile vatan ve millet ve din hainlerine dehalet etmediğimize bir hüccet olması lâzımdır.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehl-i vukufun insafsızca ve hatalı ve haksız tenkidleri, Vehhabilik damarıyla İmam-ı Ali radıyallahu anhın Nurlarla ciddi alâkasını ve takdirini çekemeyerek ve geçen sene zemzem sularını döktüren ve bu sene haccı meneden evhamın tesiri altında o yanlış ve hasudane itirazları “Beşinci Şua”a etmişler. Bu sırada, böyle evhamlı ve telaşlı bir zamanda, bizim için en selâmetli yer hapistir. İnşaallah Nurlar, hem kendimizin, hem kendilerinin serbestiyetini kazandıracaklar. Madem emsalsiz bir tarzda, çok ağır şerait altında, pek çok muarızlar karşısında bu derece Nurlar kendilerini okutturuyorlar, talebelerini hapiste çeşit çeşit suretlerde çalıştırıyorlar, perişaniyetlerine inayet-i ilâhiye ile meydan vermiyorlar; bizler bu dereceye kanaat edip şekva yerinde şükretmekle mükellefiz. Benim bütün şiddetli sıkıntılara karşı tahammülüm bu kanaattan geliyor. Vazife-i ilâhiyeye karışmam.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 58

Mektup 58

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki nüshanın biri benimdir, biri müdüründür. Başta benim hattımla yazısı bulunan nüshaya göre müdürün nüshasını tashih ediniz. Ben bu defa Ayetü'l-Kübra' yı mütalaa ederken, İkinci Makamını —ahire kadar— ve ahirdeki manevî muhavereyi pek çok ehemmiyetli gördüm ve çok istifade ettim. Sizin istifadeniz için biri okusun, biri dinlesin. Tashihle beraber muattal kalmaması için, ikişer kardeşlerimiz mütalaa etsinler.

Saniyen: Bana ait Onuncu Söz ve buradaki mektuplar defteri ve saire zayi olmasın ve muattal kalmasın. Ben nezaretini Ceylân'a bırakmıştım.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 59

Mektup 59

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben şimdi Celcelutiye'yi okurken,

بِحَقِّ تَبَارَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسَائِلٍ [2]

cümlesinde Risale-i Kadere işaret eden yirmi altıncı mertebede, ثُمَّ نُونٍ suresi, Kader Sözü ile münasebeti nedir?" kalbime geldiği anda ihtar edildi. O surenin başını okurken gördüm ki,

نٓ.. وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ [3]

ayeti bütün kalemlerin ve tastir ve kitapların aslı, esası, ezelî mehazına ve sermedî üstadı, kaderin kalemi ve Nur ve ilm-i ezelînin nuruna işaret eden نٓ kelimesidir. Demek [4] وَالذَّارِيَاتِ Zerrat Risalesine işareti gibi kuvvetli bir münasebetle, نٓ kelimesi Risale-i Kadere kuvvetli işaretle bakar.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Tebareke, Nûn ve Sail (Mearic)surelerinin hakkı için...
3.)Nûn. Kaleme ve yazdıklarına yemin olsun. (Kalem Suresi: 1)
4.)Tozdurup savuranlara yemin olsun. (Zariyat Suresi: 1)

Sualar : 14.Sua : Mektup 60

Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık, sarsılmaz kardeşlerim,

Evvelâ: اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [2] sırrınca meselemizin tehirinde hayır var. Kalbim ve Nurların serbestiyeti öyle istiyordu. Siz hem birbirinizi teselli, hem kuvve-i maneviyeyi takviye, hem tatlı sohbetle müzakere-i ilmiye, hem Nurların yazması ve mütalaalarıyla bu geçici zahmetin noksanını siler rahmet yapmağa ve bu fani saatleri baki saatlere çevirmeğe muvaffak olursunuz inşaallah.

Saniyen: Madem bayramlaşmamız mahkemenin muvakkat hapis menzilinde oldu, ben de bayram tatlısı olarak; Konya kahramanı Zübeyir'in bana getirdiği zemzem ile Nurs karyesinin bence çok manidar balını size gönderdim. Siz bal matarasına su koyun, karıştırınız. Sonra zemzemi içine bırakınız kemal-i afiyetle içiniz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur.

Sualar : 14.Sua : Mektup 61

Mektup 61

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir taraftan ehemmiyetli ve manidar bir sual edilmiş. Bana sordular ki: “Sizin cemiyet olmadığınıza, üç mahkeme o cihette beraet vermesiyle ve yirmi seneden beri tarassut ve nezaret eden altı vilâyetin o noktadan ilişmemeleriyle tahakkuk ettiği halde, Nurcularda öyle harika bir alâka var ki, hiçbir cemiyette, hiçbir komitede yoktur. Bu müşkili halletmeni isteriz?” dediler.

Ben de cevaben dedim ki: “Evet, Nurcular cemiyet-memiyet, hususan siyasî ve dünyevî ve menfî ve şahsî ve cemaatî menfaat için teşekkül eden cemiyet ve komite değiller ve olamazlar. Fakat, bu vatanın eski kahramanları kemal-i sevinçle şehadet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları, oğulları ve kızları, o fedailik damarını da irsiyet almışlar ki, bu harika alâkayı gösterip Denizli mahkemesinde bu âciz, biçare kardeşlerine bu gelen cümleyi onlar hesabına söylettirdiler:

“Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate başımız dahi feda olsun!” diye onlar namına söylemiş, mahkemeyi hayret ve takdirle susturmuş. Demek Nurcularda hakiki, halis, sırf rıza-yı ilâhî için ve müsbet ve uhrevî fedailer var ki mason ve komünist ve ifsad ve zındıka ve ilhad ve Taşnak gibi dehşetli komiteler o Nurculara çare bulamayıp hükümeti, adliyeyi aldatarak lastikli kanunlar ile onları kırmak ve dağıtmak istiyorlar. İnşaallah bir halt edemezler. Belki Nur’un ve imanın fedailerini çoğaltmağa sebebiyet verecekler.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 62

Mektup 62

(Hem bu gelen, hem dünkü pusula bir parça mahremdir.
Yanlış mana verilmemek için herkese okunmasın.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Dünkü sual-cevaba benzer, kırk sene evvel olmuş bir sual-cevabı size hikâye edeceğim.

O eski zamanda, Eski Said'in talebeleri üstadları ile şiddet-i alâkaları fedailik derecesine geldiğinden, Van, Bitlis tarafında Ermeni komitesi, Taşnak fedaileri çok faaliyette bulunmasıyla Eski Said onlara karşı duruyordu, bir derece susturuyordu. Kendi talebelerine mavzer tüfekleri bulup medresesi bir vakit asker kışlası gibi silâhlar, kitaplarla beraber bulunduğu vakit, bir askerî feriki geldi, gördü dedi: "Bu medrese değil, kışladır." Bitlis hadisesi münasebetiyle evhama düştü, emretti: "Onun silâhlarını alınız." Bizden ellerine geçen on beş mavzerimizi aldılar. Bir-iki ay sonra harb-i umumî patladı. Ben tüfeklerimi geri aldım. Her ne ise...

Bu haller münasebetiyle benden sordular ki: "Dehşetli fedaileri bulunan Ermeni komitesi sizden korkuyorlar ki; siz Van'da Erek dağına çıktığınız zaman, fedailer sizden çekinip dağılıyorlar, başka yere gidiyorlar. Acaba sizde ne kuvvet var ki öyle oluyor?"

Ben de cevaben diyordum: "Madem fani dünya hayatı, küçücük ve menfi milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için bu harika fedakârlığı yapan Ermeni fedaileri karşımızda görünürler; elbette hayat-ı bakiyeye ve pek büyük İslam milliyet-i kudsiyesinin müsbet menfaatlerine çalışan ve "Ecel birdir" itikad eden talebeler, o fedailerden geri kalmazlar.**(Haşiye)** Lüzum olsa o kat'i ecelini ve

zâhirî birkaç sene mevhum ömrünü, milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine tereddütsüz, müftehirane feda ederler.

Said Nursî

Haşiye: Kardeşlerim namına acizane diyorum ki: Lüzum olursa, inşaallah ileri geçeceğiz. Bizler dinde olduğu gibi kahramanlıkta da ecdadımızın varisleri olduğumuzu göstereceğiz.

Sualar : 14.Sua : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, vefadar ve şefkatli kardeşlerim,

İki gündür hem başımda, hem âsabımda tesirli bir nezle ağrısı var. Böyle hallerde bir derece dostlarla görüşmekten teselli ve ünsiyet almağa ihtiyacım içinde acib tecrid ve yalnızlık vahşeti beni sıktı. Böyle bir nevi şekva kalbe geldi: “Neden bu tazib oluyor, hizmetimize faidesi nedir?”

Birden, bu sabah kalbe ihtar edildi ki: Siz bu şiddetli imtihana girmek ve inceden inceye sizi kaç defa “altun mu, bakır mı?” diye mehenge vurmak ve her cihette sizi insafsızca tecrübe etmek ve “nefislerinizin hisseleri ve desiseleri var mı yok mu?” üç-dört eleklerle elenmek; halisane, sırf hak ve hakikat namına olan hizmetinize pek çok lüzumu vardı ki; kader-i ilahî ve inayet-i rabbaniye müsaade ediyor. Çünkü, böyle meydan-ı imtihanda inatçı ve bahaneci ve insafsız muarızların karşısında teşhir edilmesinden herkes anladı ki; hiçbir hile, hiçbir enaniyet hiçbir garaz, hiç dünyevî, uhrevî şahsî bir menfaat karışmayarak, tam halis, hak ve hakikatten geliyor. Eğer perde altında kalsaydı çok manalar verilebilirdi. Daha avam-ı ehl-i iman itimad etmezdi. “Belki bizi kandırırlar.” der ve havas kısmı dahi vesvese ederdi. Belki bazı ehl-i makamat gibi kendilerini satmak, itimad kazanmak için böyle yapıyorlar diye daha tam kanaat etmezlerdi. Şimdi imtihandan sonra, en muannid vesveseli dahi teslime mecbur oluyor. Zahmetiniz bir, kârınız bindir, inşaallah.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 64

Mektup 64

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Esaretimdeki hadisenin gazete ile ilânı, şiddetli yasaklarla ahaliyi her tarafta bizden kaçırmağa çalışmakla beraber teveccüh-ü ammeyi ziyadeleştirmiş. Bize, hususan şahsıma ihanet etmeğe tarafdar üç resmî adam dün avluda demişler: “Said, pencereden göründüğü vakit ahali toplanıp ona bakıyor, pencerede durmasın. Yoksa koğuşunu değiştiriniz.” diye başgardiyan söyledi. Hiç merak etmeyiniz. Ben her sıkıntıya tahammüle karar vermişim. Dualarınız bereketiyle inşaallah sıkıntılar sevinçlere dönecek.

O esaret hadisesi doğrudur. Fakat, şahidim olmadığından tafsilen beyan etmemiştim. Yalnız bir manga beni idam etmek için geldiğini bilmiyordum, sonra anladım. Ve Rus kumandanı tarziye için Rusça birşeyler söyledi, ben bilmedim. Demek hazır bulunan ve bu hadiseyi gazeteye ihbar eden müslüman yüzbaşı anlamış ki, kumandan tekrar tekrar “afvet!” demiş.

Kardeşlerim, ben Nurlarla meşgul oldukça sıkıntılar azalıyor. Demek vazifemiz Nurlarla iştigal etmektir ve geçici şeylere ehemmiyet vermemek ve sabır ve şükretmektir.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 65

Mektup 65: Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi

Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi

(Ehl-i Sünnet mecmuasının 15 Teşrin-i evvel 948 tarihli nüshasında neşredilmiştir. Ehl-i Sünnet gazetesi sahibi avukat bir zatın makalesidir.)

Ben Birinci Cihan Harbinde Bitlis mevkiinde yaralı olarak esir olurken, Bediüzzaman da o gün esir düşmüştü. O Sibirya'ya gönderilmiş, en büyük esirler kampında idi. Ben Bakû'nun Nangün adasında idim. Günün birinde esirleri teftişe gelen ve kampı gezerken Bediüzzaman'ın önünden geçen Nikola Nikolaviç'e o hiç ehemmiyet vermez ve yerinden kımıldamaz. Başkumandanın nazar-ı dikkatini çeker. Tekrar bir bahane ile yine önünden geçer. Yine kımıldanmaz. Üçüncü defasında önünde durur, tercüman vasıtasıyla aralarında şöyle bir muhavere geçer:

— Beni tanımadılar mı?

— Evet, tanıdım. Nikola Nikolaviç. Çar'ın dayısı, Kafkas cephesi başkumandanı.

— O halde, ne için hakaret ettiler?

— Hayır, afvetsinler ben kendilerine hakaret etmiş değilim. Ben mukaddesatımın emrettiğini yaptım.

— Mukaddesat ne emrediyormuş?

— "Ben müslüman âlimiyim. Kalbimde iman vardır. Kendisinde iman olan bir şahıs, imanı olmayan bir şahısdan efdaldir. Ben ona kıyam etseydim, mukaddesatıma hürmetsizlik yapmış olurdum. Onun için ben kıyam etmedim." der.

— Şu halde, bana imansız demekle benim şahsımı, hem ordumu, hem de milletimi ve Çarı tahkir etmiş oluyor. Derhal divan-ı harb kurulunda isticvab edilsin.

Bu emir üzerine divan-ı harb kuruluyor, karargâhdaki Türk, Alman ve Avusturya zabitleri, ayrı ayrı Bediüzzaman'a rica ederek başkumandana tarziye vermesi için ısrar ederler. Verdiği cevab şu olur:

— Ben ahiret diyarına göçmek ve huzur-u Resulullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lâzımdır. Ben imanıma muhalif hareket edemem."

Buna karşı kimse sesini çıkaramaz, neticeyi bekler. İsticvab bitiyor. Rus çarını ve Rus ordusunu tahkir maddesinden idam kararını veriyorlar. Kararı infaz için gelen bir manga askerin başındaki subaya Bediüzzaman kemal-i şetaretle, "Müsaade ediniz, on beş dakika vazifemi ifa edeyim." der, abdest alıp iki rekat namaz kılarken, Nikola Nikolaviç gelir, kendisine hitaben:

— Beni afvediniz! Sizin beni tahkir için bu hareketi yaptığınızı zannediyordum. Hakkınızda kanunî muamele yaptım. Fakat şimdi anlıyorum ki, siz bu hareketinizi imanınızdan alıyorsunuz ve mukaddesatın emirlerini ifa ediyorsunuz. Hükmünüz iptal edilmiştir. Dinî salahiyetinizden (salihliğinizden) dolayı şayan-ı takdirsiniz; sizi rahatsız ettim; tekrar tekrar rica ediyorum, beni avfediniz.

Bütün müslümanlar için şayan-ı imtisal olan bu salâbet-i diniye ve yüksek seciyeyi, arkadaşlarından bir yüzbaşı, müşahedesine müsteniden anlatıyor. Bunu duydukça, ihtiyarsız olarak gözlerim yaşla doldu.

Abdurrahim

Gazetenin bu fıkrasının yazılmasını Üstadımız emretmedikleri halde, hem çok merak aver, hem çok ibret, hem çok heyecan verici olmasından buraya yazılmıştır.

Husrev

Sualar : 14.Sua : Mektup 66

Mektup 66

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim,

Hem benim iştiham kesildiği, hem hediye bana dokunduğu için benim hisseme düşen üç parça yağ ve bir sepet üzüm ve bir kise elma ve iki paket çay ve şekeri size gönderdim. Ben sizlere teberrük verecektim. Fakat sordum, sizinki de var. Hem ben onların fiyatıyla yoğurt, yumurta, ekmek gibi şeyleri alacağım, tâ Medresetü'z-Zehra benden gücenmesin, "Teberrükümü yemedi." demesin. Hem muhtaç olanlara, hem bir parça ucuz, hem lâyık olanlara satınız ki; iki cihetle Medresetü'z-Zehra ve şubelerinin hediyeleri tam mübarek olsun, hem bana, hem onlara ilaçlı bir teberrük olsun. Hem Husrev nezaretçi; Ceylân, Hıfzı satıcı olsun.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 67

Mektup 67

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hakkımda gazete münasebetiyle şimdi ihtar edildi ki: Rus'un cebbar bir kumandanı, gösterdiğin izzet-i imaniye karşısında hiddeti bırakıp tarziye verdiği halde; Risale-i Nur'un gayet kuvvetli, şahsımın yüz derece fevkında halisane salâbet-i imaniye derslerini gören resmî memurlar kalben insafa gelmezler ve inatlarında devam ederlerse, elbette Cehennemden başka hiçbir ceza onları temizlemez. Muvakkat bir ömürde bu azim hatanın cezası yerleşmez. Çünkü, bir yağ bozulsa, daha yenilmez; süt ve yoğurt gibi değil. İnşaallah Nurlar onların çoğunu bozulmadan kurtaracak.

Saniyen: Mehmed Feyzi, Bedriye'ye yazsın ki, ben onun mektubunda bulunanları duama dahil ediyorum, onlar da bana dua etsinler.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 68

Mektup 68

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Medar-ı ibret ve hayret iki esaretimde şahsıma karşı yapılan muameleyi beyan etmekliğim ihtar edildi. Şöyle ki:

Rusya’da Kosturma'da, doksan esir zabitlerimizle beraber bir koğuşta idik. Ben o zabitlerimize ara sıra ders veriyordum. Bir gün Rus kumandanı geldi, gördü, dedi: “Bu Kürd, gönüllü alay kumandanı olup çok askerimizi kesmiş. Şimdi de burada siyasî ders veriyor. Ben yasak ediyorum, ders vermesin.” İki gün sonra geldi, dedi: “Madem dersiniz siyasî değil, belki dinî ve ahlâkîdir; dersine devam eyle,” deyip izin verdi.

İkinci esaretimde: Bu hapiste iken yirmi sene derslerimi dinlemiş ve benden daha güzel ders veren bir has kardeşimin ve zarurî hizmetimi gören hizmetçilerimin benim yanıma gelmeleri adliye memuru tarafından yasak edildi, tâ benden ders almasınlar. Halbuki Nur Risaleleri başka derslere hiç ihtiyaç bırakmıyor ve hiçbir dersimiz kalmamış ve hiçbir sırrımız gizli kalmamış. Her ne ise bu uzun kıssayı kısa kesmeye bir hâl sebep oldu.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 69

Mektup 69

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben dava eder ve ispat ederim ki; bu soğukta soğuk muamele gören ve millete ve vatana zararlı tevehhüm edilen ve vücudça hastalıklı bulunan Husrev, Türk milletinin manevî büyük bir kahramanı ve bu vatanın bir halâskârıdır. Ve Türk milleti onunla iftihar edecek bir halis fedakârıdır. Ve sırr-ı ihlâsa tam mazhar olduğundan benlik ve riyakârlık ve şöhretperestlik bulunmaması cihetiyle çok hizmet-i vataniye ve milliyesinden bir-ikisini beyan etmek zamanı geldi.

Birincisi: Bu zat müstesna ve şirin kalemiyle Nurlardan altı yüz risaleye yakın yazmış. Ve vatanın her tarafına neşr ederek komünist perdesi altında dehşetli ifsada çalışan anarşistliği kırdı ve tecavüzünü durdurdu. Ve bu mübarek vatanı ve bu kahraman milleti o zehirden kurtarmak için tesirli tiryakları her tarafa yetiştirdi. Türk gençlerini ve nesl-i âtiyi büyük bir tehlikeden kurtarmağa vesile oldu.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki-üç defadır ehemmiyetli bir hâlet-i ruhiye bana arız oluyor. Aynen otuz sene evvel İstanbul’da beni Yuşa Dağı’na çıkarıp İstanbul’un ve Dârü’l-Hikmet’in cazibedar hayat-ı içtimaiyesini bıraktıran, hattâ İstanbul’da bulunan Nur’un birinci şakirdi ve kahramanı olan merhum Abdurrahman'ı dahi zarurî hizmetlerimi görmek için de yanıma almağa müsaade etmeyen ve Yeni Said mahiyetini gösteren acib inkılâbat-ı ruhînin bir misli, şimdi mukaddematı bende başlamış. Üçüncü bir Said ve bütün bütün târik-i dünya olarak zuhuruna bir işaret tahmin ediyorum.

Demek Nurlar ve kahraman şakirdleri benim vazifelerimi yapacaklar, daha bana hiç ihtiyaç kalmamış. Zaten Nur’un her bir câmi’i yani cem’ olunmuşu ve cüzleri ve sarsılmayan halis şakirdlerinin her birisi, benden daha mükemmel ders verirler.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 71

Mektup 71

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Ben bazı emarelerle tahmin ederim ki, neşredilen mecmualarımızdan en ziyade Rehber'e ehemmiyet veriyorlar. Ben zannederim ki, "Hüve Nüktesi" gizli zındık düşmanlarımızın bellerini kırmış, onların istinadgâhı olan tâbiat tağutunu dağıtmış. kesif toprakta bir derece saklayabilirken şeffaf havada —Hüve Nüktesi'nden sonra— hiçbir cihetle o tağutu saklamak imkânı kalmamış ki, küfr-ü inadî ve temerrüd-ü irtidadî sebebiyle adliyeyi aldatıp aleyhimize sevkediyorlar. İnşaallah Nurlar adliyeleri lehine çevirip onların bu hücumlarını dahi akim bırakacaklar.

Saniyen: Bu sırada, hem Ehl-i Sünnet gazetesi, hem buranın gazetesi, hem Zübeyir'in hararetli mukabelesi, Nurlarla iştigalleri güzel bir ilânat hükmüne geçtiler. Benim bedelime, benim hoşuma giden bize dair bahislerine bakınız, bana bildiriniz.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim; Mehmed, Mustafa, İbrahim, Ceylân,

Evvelâ: Dün dördünüzün hararetli sohbetini gördüm, çok sevindim, memnun oldum. Ben de yanınızda bulunuyorum gibi ferahla dinledim. Birden baktım ki, iki tarafınızda sizi dinleyenler var. Yarım saat devam etti. Merak ettim, kalben dedim. habbeyi kubbe yapan ve yanlış mana veren bir casus, dinleyenler içinde bulunmak ihtimali var ki, dikkatle kulak veriyor ve konuşan kardeşler ihtiyatsızlıklarından ve sohbetin keyfinden hiç onlara bakmıyorlar, dikkat etmiyorlar diye size cevap gönderdim. Elhamdülillah, bir zararlı konuşma olmadığını bildim. Bu nazik sırada ihtiyat lâzımdır.

Saniyen: Hoca Hasan'ın haddimden yüz derece ziyade bir hüsn-ü zan ile yazdığı bir mektubundan bildim ki, aynen Denizli kahramanı merhum Hasan Feyzi sisteminde bir Nur naşiri olacak. İnşaallah onun gibi Afyon'da dahi Hasan Feyzi'ler çıkacaklar. Afyon Denizli'den geri kalmayacak, zahmetimizi rahmete çevirecek.

Sualar : 14.Sua : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim,

Ben gazeteleri merak etmezdim. Fakat bu sırada hem Ehl-i Sünnet, hem Sebilürreşad'ın lehimizdeki yazıları herhalde aleyhimizdeki kıskançları ve gizli düşman zındıkları şaşırtmış. Bunların, o dostları susturmak için çalışmak ihtimali beni meraklandırdı.

Sualar : 14.Sua : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sıkıntılı musibetlerimi hiçe indiren bir hakikatli tesellidir.

Birincisi: Hakkımızda zahmet rahmete dönmesi.

İkincisi: Kaderin adaleti içinde rıza ve teslim ferahı.

Üçüncüsü: İnayet-i hassanın Nurcular hakkında hususiyetindeki sevinç.

Dördüncüsü: Geçici olmasından, zevalindeki lezzet.

Beşincisi: Ehemmiyetli sevaplar.

Altıncısı: Vazife-i ilâhiyeye karışmamak.

Yedincisi: En şiddetli hücumda en az meşakkat ve küçük yaralar.

Sekizincisi: Sair musibetzedelere nisbeten çok derecede hafif olması.

Dokuzuncusu: Nur ve iman hizmetinde şiddetli imtihandan çıkan yüksek ilanatın tesiratındaki sürurlardır.

İşte bu dokuz adet manevî sevinçler, öyle teskin edici bir merhem ve öyle tatlı bir ilaçtır ki; tarif edilmez, ağır elemlerimizi teskin ediyor.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, metin kardeşlerim,

On aydan beri, münafıkların bir resmî memuru elde edip bütün desiseleriyle yaptıkları hücum en küçük bir şakirdi bile sarsmadı. O iftiraları hiç hükmündedir. İsbat ettiğimiz onun yüz yalanına karşı, bir gazetenin sabık valinin tekaüde sevkini bir mektubumuzda bulup, hilâf-i vakidir diye bir tek yanlış bulmuş. Halbuki o yanlış o gazeteye aittir. Her ne ise; böylelerden böyle iftiraların, binde bir tesiri bizde olmadığı gibi, inşaallah daire-i Nur'a da zararı olmayacak. Size söylediğim gibi, memurun iftiranamesine çok ehemmiyet vermeyiniz, zihninizi bulandırmasın. Eğer müdafaatımda cevabı bulunmayan kanunî nokta varsa, kısa cevap verirsiniz.

Hem deyiniz ki: "Said der ki: Bizi ve Nurları beraet ettiren üç mahkemeyi kızdırmamak, tenkis etmemek için o garazkârane iddianameye karşı cevap verip ehemmiyet vermeyeceğim. Büyük müdafaatım; hususan o vecihle kanunsuzluğa tam ve mükemmel bir cevaptır."

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 76

Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Evvelâ: Bir inayettir ki, o adamın müfteriyane iddianamesini işitemedim. Yoksa şiddetli konuşacaktım. Reise, “Seni mahkemeye veriyorum, yani haksızlığınla mahkeme-i kübraya ve kanunsuzluğunla dünya mahkemesine. Ve avukatım yok.” dediğimden maksadım, bizim umumumuzun küllî meselede vekilimizdir, benim hususî şahsıma gelen hücuma ancak ben mukabele edebilirim, demektir. Ahmed Hikmet'e bildiriniz.

Saniyen: Savcının isnadatına karşı eski müdafaatımız kâfidir.

Salisen: Mustafa Osman, Ceylân, nasıl telâkki ettiklerini ve hiç bulantı onlara vermediğini ve daire-i Nur’da dahi fena tesir etmeyeceğini bana yazdılar. Kahraman Tahirî’yi gördüm. O da öyle telâkki etmiş. Husrev ve Feyzi'leri ve Sabri’yi merak ettim.

Rabian: Zannederim ki, şimdi küfür ve dalâlet, komiteler ve cemiyetler şeklinde hücum ettikleri içindir ki; kader-i ilâhî, onlara eşedd-i zulüm ile bir cemiyet isnadıyla bizi tazib ettiriyor. Demek şimdi ehl-i imanın ittihadına pek çok lüzum var. Biz o hakikatı bilmediğimiz için kaderin adalet tokadını yiyoruz.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 77

Mektup 77

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Haccı men'eden, zemzemi döktüren, hakkımızda eşedd-i zulme müsaadekâr davranan ve Zülfikar ve Siracü'n-Nur'un müsaderesine ehemmiyet vermeyen ve bizi garazkârane, kanunsuz tazib eden memurları terfi ettirip hadisemizden çıkan mazlumane lisan-ı hâl ile yüksek ağlamamızı ve sesimizi işitmeyen bir müstebid kabinenin zamanında en rahat yer hapisdir. Yalnız mümkün olsa başka hapse naklolsak, tam selâmet olur.

Saniyen: Onlar nasıl zorla en mahrem risaleleri en namahremelere okutturdular; öyle de, zorla ısrar edip bizi cemiyet yapmağa mecbur ediyorlar. Halbuki, cemiyet ve komiteciliğe hiç ihtiyacımızı hissetmiyorduk. Çünkü, ittihad-ı ehl-i iman cemaatindeki uhuvvet-i İslâmiye; Nurcular'da pek halisane ve fedakârane inkişaf ettiği gibi ve eski ecdadlarımızın kemal-i aşkla ruhlarını feda ettikleri bir hakikate Nur şakirdleri o milyonlar kahraman ecdadlarından irsiyet aldıkları kuvvetli bir fedakârlık ile o hakikate bağlanmaları, şimdiye kadar resmî veya siyasî, gizli ve aşikâr cemiyetlere ve komiteciliğe ihtiyaç bırakmıyordu. Demek şimdi bir ihtiyaç var ki, kader-i ilahî onları bize musallât ediyor. Onlar mevhum bir cemiyet isnadıyla zulmederler. Kader ise, "Neden tam bir ihlâsla, tam bir tesanüdle, tam bir hizbullah olmadınız?" diye bizi onların elleriyle tokatladı, adalet etti.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 78

Mektup 78

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizi teselliye muhtaç bilmiyorum. Birbirinizin kuvve-i maneviyenizi takviye edersiniz, o kâfidir. Karşımdaki levha dahi bana kâfi geliyor. Bu son hücumda, tam haksız ve kanunsuz ve yalnız evhamdan ve zafiyetten gelen bir korkutmak olduğu anlaşıldı. Ve ahalinin ve zabıtanın vaziyeti, o manasız hücuma bir itiraz hükmünde idi.

Saniyen: Benim müdafaatım yeni isnadata dahi kâfi gelir mi? Hem Zübeyir ve avukatlar çalışıyorlar mı? Telâşları yok mu? Hiç merak etmesinler. Bize medar-ı mesuliyet ettiği maddelere göre, bütün uhuvvet-i imaniyeyi taşıyanları, hattâ bütün imamların cemaatlerini ve bütün üstad ve muallimlerin talebelerini dahi mesul etmek lâzım gelir. Demek muhalifleri çok kuvvet bulmuşlar ki, bütün bu telaşlı ve imkânatı vukuat yerinde istimal ederek acib evhamla bize hücum ettiler.

Salisen: Benim kendi kanaatım, tâ bahara kadar hapiste kalmak gerektir. Zaten kışta her şey tevakkuf eder. İnşaallah inayet-i ilâhiye yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 79

Mektup 79

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: İhtiyat ve temkin ve meşveret etmek lâzımdır.

Saniyen: Zübeyir bana merhum biraderzadem Abdurrahman yerine ve Ceylân merhum biraderzadem Fuad bedeline verilmiş diye manevî ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım.

Salisen: Haber aldım ki, çok çalışan fakat ihtiyatsız Ahmed Feyzi' nin Maidetü'l-Kur'an başında malûm mektubumu mahkeme heyeti bahane ederek —ki: "Said kendi hakkındaki medihleri ve saireyi tasdik etmiş." demişler.— benim mahkûmiyetime bir sebep göstermişler. Ben mükerreren dedim ki, her şeyden evvel Ahmed Feyzi onu beyan edip —ki o mektub, kendi hakkındaki mektupları kabul etmemek ve sair bir kısmını tadil etmek lâzımken— lüzumsuz onları hiddete getiren şeyleri yazmış. Ben onun bin kusurunu görsem, ondan gücenmem. Fakat Nurlara zarar gelmemek için cesurane ve ihtiyatsız hareketten bir derece çekinmek lâzımdır.

Rabian: Feyzi'lerin bir kahramanı olan Ahmed Feyzi kardeşimiz de, Tahirî'nin koğuşu olan medresesinde aynen Tahirî gibi davranmalı. Ve gidenlerin yerine, onların şakirdlerini Kur'an ve Nur dersleriyle ve yazılarıyla teşvik etsin. Dün bana gönderdiği yeni talebelerin defterleri benim hazin halimi sevince tebdil etti. Elhamdülillah dedim.

Sualar : 14.Sua : Mektup 80

Mektup 80

13.12.1948'de yazılmış ve sureti imha edilmiş bir mahrem mektubun tetimmesidir.

Dün kü mahrem mektubun tetimmesidir.

Rabian: Bu defa taarruz pek geniş dairede... Reis-i hükümet ve hazır kabine, planlı, dehşetli bir evham ile hücum etti. Benim aldığım bir habere göre ve çok emarelerle gizli münafıkların yalan jurnalları ve desiseleriyle bizi hilâfet komitesiyle ve Nakşî tarikatının gizli cemiyetiyle tam alâkadar, belki pişdar gösterip hükümeti büyük bir telaşa sevkederek, Nur'un büyük mecmualarının İstanbul'da cildlenip âlem-i İslâma intişarını ve gayet makbuliyetlerini bir delil gösterip, hükümeti korkutup, kıskanç resmî hocaları ve vehham memurları aleyhimize, insafsızca çevirdiler. Tahminlerince herhalde çok vesikalar ve emareler görülecek. Hem Eski Said damarıyla tahammül etmeyerek ortalığı karıştıracak diye kanaatları varmış.

Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun, o musibeti binden bire indirdi. Bütün taharrilerde hiçbir cemiyetle ve komitelerle bir alâkamızı bulamadılar. Yoktur ki, bulsunlar. Onun için savcı iftiralarla, yanlış manalarla, medar-ı mesuliyet olmayan cüz'î isnadlara mecbur olmuş.

Madem hakikat budur, Nurlar ve biz yüzde doksan dokuz derece musibetten halâs olduk. Öyle ise; değil şekva etmek, belki binler şükür etmekle inayet-i ilâhiyenin bu cilvesinin tamamını sabır ve şükür ve istirhamla beklemeliyiz ve Nur dersleriyle bu medresenin mütemadiyen çıkan ve giren muhtaç ve müştaklarına teselli vererek yardım etmeliyiz.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşim,

Şiddetli bir ihtar ile bildim ki, sen, Ceylân ve Ahmed Feyzi, Nur'un mesleği olan mübareze etmemek ve ehl-i dünya ile uğraşmamak ve siyasete girmemek ve yalnız lüzum-u kat'i olduğu zaman kısaca müdafaa etmek haricinde, pek ziyade ve zararlı mübarezekârane ve siyasetvarî mahkemedeki okuduğunuz parçalar Nurlara çok zarar vermiş. Hattâ bizim cezamıza ve benim sıkıntılarıma sebebiyet vermiş. Ben Ceylân'dan ve Ahmed Feyzi' den gücenmem. Fakat bana evvelce göstermek lâzımdı. Maddî kaza-yı ilâhî olarak o vaziyet size verilmiş. Onun tamiri için benim tarzımda davranmak lâzımdır. Feyzi dahi, bütün kuvvetiyle siyasî müdafaatı bırakıp Nurlarla ve Tahirî gibi, yeni talebelerle meşgul olmak elzemdir.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 82

Mektup 82

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Bana ve Nurlara ait kırk küsur sahife ile beraber “hata-sevab cetveli ve zeyli”, Posta gazetesine verilen cevabı, herhalde hem yeni harfle, hem eski harfle basmasına, hem Isparta’da hem İstanbul’da, eğer mümkünse burada dahi çalışmak lâzımdır. Madem mahkeme aleyhimizde zannettiği meselelerini makina ile teksir ediyorlar. Biz dahi aynı meselelerini ve doksan sehvi teksir etmek kanunen hakkımızdır ve teksir etmemiz lâzımdır. Sonra da, büyük müdafaatımla Ahmed Feyzi, Zübeyir, Husrev, Mustafa Osman, Sungur, Ceylân gibi arkadaşların itiraznameleri de inşaallah bastırılacak.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 83

Mektup 83

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki saat zarfında iki acib ve latîf, zâhiren küçük, hakikaten ehemmiyetli iki hadiseyi size yazmak için ihtar aldım.

Birincisi: Nur'un iki namzed talebesine Rehber'den Leyle-i Kadir'de ihtar edilen meseleyi okudum. Ahirinde, "Beş-on senede medrese hocalarını tahsil derecelerini, Nur şakirdleri on haftada kazanır." dediğim aynı dakikada kalbe geldi ki: Eski Said'in, on beş yaşında iken medrese usulünce on beş senede okunan ilmi on beş haftada okumağa inayet-i ilâhiye ile muvaffak olması gibi, rahmet-i rabbaniye Risale-i Nur dahi, ilm-i hakikatte ve imaniyede on beş seneye mukabil —bu medresesiz zamanda— on beş haftada kâfi geldiğini, bu on beş senede belki on beş bin adam kendi tecrübeleriyle tasdik ediyorlar.

İkincisi: Aynı saatte, ağır penceremiz âdeta sebepsiz, kablarım ve şişelerim ve yemeklerim üzerine düştü. Biz tahmin ettik ki, hem camlar, hem bütün şişe ve bardaklarım kırıldılar ve içlerindeki taamlar zayi oldular. Halbuki, harika olarak hiçbir kırık ve zayiat olmadı. Yalnız bana hediye gelen pişirdiğim et döküldü. Fakat Nur'un namzed yeni talebelerine kısmet oldu, benim de hediye kabul etmemek olan kaidemi muhafaza ve birinci hadiseye harikalığıyla tasdik edip imza bastı.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 84

Mektup 84

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim,

Bütün bütün kanunsuz olarak bizim temyiz evraklarımız ve layihalarımız daha Temyize gönderilmemiş. Bizim üç muktedir avukatlarımız, mümkün olduğu kadar pek çabuk evrakımızın mahkeme-i temyize gönderilmesine herhalde bir çare bulsunlar. Yoksa on ay bahanelerle tevkifimizi uzatmak ve beni mahkemede konuşturmamak ve on bir ay tecrid-i mutlakda soğuk sıkıntılarla tazib etmekle hakikat-ı adaletin kabul etmediği bir garazı ihsas ettiğinden, bizim mahkememizi başka bir vilâyetin mahkemesine nakletmek için hem avukatlarımız, hem sizler bütün kuvvetinizle çalışmanız elzem ve lâzımdır.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 85

Mektup 85

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, halis, sebatkâr ve fedakâr kardeşlerim,

Evvelâ: Sırr-ı İnna A'tayna hiç yanımda bulunmadığının sebebi, eski zamanda iki hiss-i kablelvukuumda bir iltibas olmuş.

Birincisi: Bir hiss-i kablelvuku ile yalnız vatanımızda dehşetli bir hadiseyi ve zalimlerin musibetini hissettim. Halbuki büyük dairede, zemin yüzünde, haber verdiğimiz gibi oniki sene sonra aynen o sırr-ı azim göründü. Benim istihracımı gerçi zâhiren bir parça tağyir etti. Fakat hakikat cihetinde pek doğru ve aynı hakikat meydana çıktı. Bunun için o risaleyi yanımda bulundurmuyorum ve başkalarına vermiyorum.

İkincisi: Kırk sene evvel tekrarla dedim: "Bir nur göreceğiz." Büyük müjdeler verdim. O nuru büyük daire-i vataniyede zannederdim. Halbuki o nur, Risale-i Nur idi. Nur şakirdlerinin dairesini, umum vatan ve memleketin siyasî dairesi yerinde tahmin edip sehiv etmiştim.

Müdür bey! Size teşekkür ederim ki, kurtuluş bayramının bayrağını koğuşuma taktırdınız. Harekât-ı milliyede İstanbul'da, İngiliz ve Yunan aleyhindeki Hutuvat-ı Sitte eserimi tab'edip neşretmemle belki bir fırka asker kadar hizmet ettiğimi Ankara bildi, Mustafa Kemal şifre ile iki defa beni Ankara'ya taltif için istedi. Hattâ demişti: "Bu kahraman hoca bize lâzımdır." Demek, benim bu bayramda, bu bayrağı takmak hakkımdır.

Said Nursî

Sualar : 14.Sua : Mektup 86

Mektup 86

(Husrev'in mektubudur)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok aziz, çok sevgili, çok kıymettar, çok mübarek Üstadımız, efendimiz hazretleri,

Arz-ı tazimat ve takdim-i ihtiramat ile istifsar-ı hatır eder, sıhhat ve afiyetinize dualar eder, damenlerinizden ve ellerinizden öpüyoruz.

Müşfik Üstadımız, efendimiz! Siz sevgili Üstadımızdan bize gönderilen ve müdafaatın sonuna ilâve edilen üç kıymettar mektubunuzla "Hüve Nüktesi"ni nasıl bulduğumuzu siz sevgili Üstadımıza arzetmemizi, bir mübarek kardeşimizle siz sevgili Üstadımız emretmişler.

Sevgili Üstadımız, efendimiz!

Birinci mektubunuz: Yirmi seneden beri tarassutlar ve nezaretlerle beraber altı vilâyet ve üç mahkemenin bulamayıp beraet verdikleri cemiyetçilikten sizde hiçbir eser görülmediği halde, hiçbir cemiyette ve hiçbir komitede görülmeyen Nurculardaki harika alâka, ehemmiyetli bir tarafdan bir sual ile siz sevgili Üstadımızdan sorulmuş olup şehadet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları ve evladları, o fedailiği ecdadlarından irsiyet aldıkları içindir ki, siz sevgili Üstadımıza mahkemeleri hayret ettirip susturan: "Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate başımız dahi feda olsun." diye bu acip cümleyi söyletmeye vesile olan talebelerinizde gördüğünüz hakiki, halis, sırf rıza-yı ilahî ve müsbet ve uhrevî fedakârlığın karşısında, menfi cemaat ve komitelerin mağlûp oldukları, hem Nurcuları dağıtmak isteyenlerin inşaallah muvaffak olamayacakları ve hem Nur'un ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekleri izah edilmekle cevap verilmiştir.

İkinci mübarek mektubunuzda: Siz sevgili Üstadımızın Van, Bitlis'de tedrisde bulunduğunuz talebelerinizle birlikte, etraflarında bulunan ehl-i imanı titreten Ermeni Taşnak fedailerine karşı çıkarak o fedaileri durduran ve dağılmağa mecbur eden siz sevgili Üstadımızdaki ve talebelerinizdeki harika kuvvet; küçücük ve fani dünya hayatı ile menfi milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için Ermeni fedailerinde görülen harika fedakârlığa mukabil, hayat-ı bakiyeye ve İslâm millet-i kudsiyesinin müsbet menfaatlerine çalışan ve ecel birdir itikad eden ve üstadlarına olan şiddet-i rabıtaları fedailik derecesine varan talebelerinizin birkaç sene mevhum ömürlerini milyonlar sene ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine müftehirane feda etmelerinden mütevellid olduğu, kırk sene evvel siz sevgili Üstadımızdan sorulan bir suale cevab olarak bildirilmektedir.

Üçüncü mübarek mektubunuz: Dokuz aydan beri temadi eden pek acib tecridinizle beraber teselli ve ünsiyet ihtiyacını tevlid eden hastalığınız içinde neden bu tazyik oluyor, diye siz sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine gelen şekvaya bir ihtar olup, inatçı, bahaneci ve insafsız muarızlar karşısında girdiğimiz bu şiddetli imtihanda altun olanlar bakır olanlardan ayrılmak için mehenge vurulmak ve insafsız bir tecrübe ile nefislerin hisseleri olup olmadığı bilinmek için eleklerle elenmek, sırf hak ve hakikat namına olan halisane hizmetimize pek çok lüzumu olduğu için kader-i ilâhinin ve inayet-i rabbaniyenin bu dehşetli tazyika verdiği müsaade, hiçbir hile ve hiçbir enaniyet ve hiçbir garaz ve hiçbir dünyevî ve uhrevî menfaat karışmayarak yapılan ve tam halis ve hak ve hakikatten gelen ve şimdi en muannid ve vesveseli olanları dahi teslime mecbur eden ve bir zahmete mukabil, inşaallah bin kâr bırakan bu hizmetimiz eğer perde altında kalsaydı, çok manalar verilmekle beraber avam-ı ehl-i iman ile havas kısmı birer bahane ile tam kanaat etmeyeceklerinden olduğu bildirilmektedir.

Dördüncü mektub olan "Hüve Nüktesi" ise, [2] قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ ve [3] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ kelime-i kudsiyeleriyle

maddî cihetinde [4] هُوَ lâfzında siz sevgili Üstadımızın bir seyahat-ı hayaliye-i fikriyelerinde, hava sahifesinin mütalaalarıyla görülen zarif bir nükte-i tevhidde iman mesleğindeki gayet derecede kolaylık ile meslek-i dalâletteki nihayetsiz müşkilât, kısa bir işaretle beyan edilmiş. Kudret-i ilâhiyenin bir arşı olan bir avuç toprağa konulan muhtelif tohumların mahiyetlerinde ve emir ve iradenin diğer bir arşı olan havanın bir parçasında neşv ü nema bulan هُوَ lâfzında görülen harikalar, esbaba verildikçe, dehşetli müşkilâtın zuhuru ve Vahid-i Ehade verildikçe fevkalâde suhuletin vücudu, hem ehl-i dalâletin hususan maddiyyun ve tabiiyyun meslek erbabına, hem ehl-i imana gayet şirin ve gayet güzel ve gayet hoş, hem gayet mukni ve müskit bir şekilde isbat edilerek bir risale kadar kıymeti bulunan hususan tahavvülât-ı zerrat hakkındaki Otuzuncu Sözle, Tabiat Risalesi olan Yirmi Üçüncü Lem'anın bir nevi hülâsası olabilir kanaatını bize veren bu kıymetdar yazılarınızla Risale-i Nur başdan başa her okuyanı, hem tenvir edip yükseltiyor, hem sevgili Üstadımıza nihayetsiz minnetdarlıklara vesile oluyor.

Husrev

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)De ki, O Allah birdir. (İhlâs Suresi: 1)
3.)Ondan başka ilâh yoktur.
4.)O (Allah)...

Sualar : 14.Sua : Mektup 87

Mektup 87

Husrev'in bir mektubudur

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Sevgili Üstadımız, efendimiz!

Garazkâr raporlarıyla hakkımızda Afyon adliyesini pek büyük bir dikkate sevkeden ve sekiz aydan beri şiddetli bir tazyik altında siz sevgili Üstadımızı yaşatan, biz talebelerinizle birlikte Afyon hapsinde temadi-i mevkufiyetimize sebep olan ve Nur'un kabil-i inkâr olmayan muciznüma hakikatlerini hasudane nazarla mütalaa eden ehl-i vukuf ulemasına, siz sevgili Üstadımız, hem Risale-i Nur yirmi beş seneden beri sükût etmiş iken, o ehl-i vukuf ulemasının ehl-i imanı, hususan hamele-i Kur'an'ı müdafaa ve muhafaza etmek en büyük vazifeleri iken, Afyon adliyesini aleyhimize teşvik edip tahrik eden raporlarına karşı siz sevgili Üstadımızı esefle mukabeleye mecbur eden yazılarınız şefkatinizin eseri olduğu şüphesizdir.

Yirmi beş seneden beri, zaman zaman gizli düşmanlarınıza karşı bir avuç talebenizle mücadeleye giren siz sevgili Üstadımızı ve Kur'an'ın en büyük hakikatlerini muhtevi Risale-i Nur'u müdafaa etmek şöyle dursun, en tehlikeli vakitlerimizde cephe alan bu âlimlere karşı pek çok sualleri sormak hakkınız iken, pek cüz'î sualleriniz, o âlimleri ikazdan başka bir şey olmayacak. Böyle en nazik zamanlarda muavenetinize pek çok muhtaç olduğunuz menbalardan doğan ümidsizliklerimizi büyük bir şevke tebdil eden ve pek büyük bir ihsan-ı ilahî olan inayet-i hassa, bu Afyon hapsinde tekrar kendini gösterdi.

Sekiz aydan beri titremeyen zemin, siz sevgili Üstadımıza, Risale-i Nur'a hücum zamanlarında, gizli düşmanların hücumu ile gelen zelzeleleri yazarken, bugün yine zemin hiddet edip iki defa şiddetli bir surette titremesiyle bizi de şahid gösterdi. Ve ümidlerimizi

takviye ederek, imhanıza susayan insafsız düşmanlarınızın en dehşetli savletleri karşısında zâhirî kimsesizliğinize şefkat edip, maddeten aczinize merhamet etmiş, imdadınıza yetişmiş, titreyen zemin ile davanızın doğruluğunu tasdik etmiş. İlahî ve melekûtî bir kudretle mübarek kaleminizden çıkıp yükselen, “Zafer bizimdir.” beşaretlerinizi ihtar ile, bizleri siz sevgili Üstadımıza çok minnettar eylemiştir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz
Husrev

1.)Ondan başka ilâh yoktur.
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Sualar : 14.Sua : Mektup 88

Mektup 88

Başta müdür olarak hapsin Heyet-i İdaresi'ne sureten ehemmiyetsiz fakat bence çok ehemmiyetli bir maruzatım var.

Yirmiiki sene tecrid-i mutlak içinde geçen hayatım ve yetmişbeş yaşımda vücudumun aşılara tahammülü yoktur. Hatta çok zaman evvel beni aşıladılar. Yirmi sene onun eseri olarak cerahat yapıyordu. Müzmin bir zehir hükmüne geçti. Emirdağı'nda iki doktor ve arkadaşlarım bunu biliyorlar.

Hem dört sene evvel Denizli'de beni de umum mahkûmlar içinde aşıladılar. Hiçbirisine zarar olmadığı halde beni yirmi gün hasta etti. Hıfz-ı İlahî ile benim için tehlikeli olan hastahaneye gitmeye mecbur edilmedim.

Kat’iyen vücudum aşıya gelmez. Hem mazeretim kuvvetlidir. Hem yetmişbeş yaşında gâyet zaîf olduğumdan ancak on yaşında bir çocuğa edilen aşıya ancak tahammül edebilirim. Hem madem daima tecrid-i mutlak içindeyim. benim başkalarıyla temasım yok. Hem bir ay evvel iki doktoru vali Emirdağı'na gönderdi. Beni tam muayene ettiler. Hiç bir sâri hastalık bulunmadı ve yalnız gâyet za'fiyetten ve tecridden ve ihtiyarlıktan ve kulunç hastalığından başka birşey bulamadılar. Elbette bu hal beni kanunca aşılamaya mecbur etmez.

Hem büyük bir ricam var beni hastahaneye sevketmeyiniz. Bütün hayatımda hususan bu yirmiiki sene tecrid-i mutlak ömrümde tahammül edemediğim bir vaziyete yani tanımadığım hastabakıcıların hükmü altına mecbur etmeyiniz. Gerçi bu sıralarda kabre girmeyi hoş görmeğe başlamıştım. Fakat insaniyetlerini gördüğüm bu hapis heyet-i idaresinin ve hatırları ve mahpusların tesellileri için şimdilik hapsi kabre tercih ettim.

Sualar : 15.Sua

15.Şua: El-Hüccet üz-Zehra

On Beşinci Şuâ

El-Hüccetü'z-Zehra

İki makamdır

Bu ders zâhiren küçük, hakikaten pek büyük ve çok kuvvetli ve çok geniş bir risaledir. Hem benim tefekkürî hayatımın, hem Nurun tahkikî hayat-ı mâneviyesinin ilmelyakîn-aynelyakîn ittihadından çıkan bir meyve-i imaniye ve firdevsî bir semere-i Kur'âniyedir.

Said Nursî

- 1.Makam
- 2.Makam
- Mektup 1
- Mektup 2
- Mektup 3
- Mektup 4

Sualar : 15.Sua : 1.Makam

1.Makam

Birinci Makam

Üç kısımdır

- 1.Kısım: 11 kelime-i tevhid
- 2.Kısım: Fatiha-i Şerifenin bir muhtasar hulasası
- 3.Kısım: Hz.Muhammedin risaleti

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım

1.Kısım: 11 kelime-i tevhid

Yirminci Mektubun hülâsatü'l-hülâsası,
üçüncü medrese-i Yusufiyede verilen dersin

Birinci Kısmıdır

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ .. وَبِهِ نَسْتَعِينُ [1]

Afyon hapsinde on bir ay tecrid-i mutlakta bulunduğuma dair Mahkeme-i Temyize yazdığım istida bahanesiyle otuz beş sene inzivada, hususan gecelerde dünyayı unutmakta bulunan ve garazkârâne tarassutlarla yirmi üç sene sıkıntı çekmesinden insanlardan tevahhuş edip yalnız tek başına kalarak, hizmetçisinden ve Nur dersini iştiyakla arzulayandan başka kimseyle bir saat beraber bir yerde bulunmasından çok sıkılan benim gibi bir bîçareyi, beşinci koğuşa cebren nakil ve kardeşlerimin yanıma gelmelerini yasak ettiler. O kalabalık içinde yaşayamayacağım diye çok telâş ederken, birden bir alâmet-i hiddet ve gadap olarak soğuk o derece şiddetlendi ki, eğer o eski yerimde kalsaydım hiç dayanamayacaktım.

O zahmet, benim hakkımda rahmete döndü. Kalbe geldi ki: "Gerçi Nur şakirtleri, her koğuşta hem kendileri hesabına, hem senin bedeline tam Nur dersleriyle çalışıyorlar. Fakat bu beşinci koğuş, bir nevi tecrithane olmasından, tazeleniyor, değişiyor; Nur dersine daha ziyade muhtaçtır. Hem Rus'un dehşetli bir inkârla ve Allah'ı tanımamakla hücumunu yazan gazetelerin yazılarını okuyan gençler ve ihtiyarlar, elbette iman-ı billâhtaki mevcudiyet ve vahdâniyet-i İlâhiyeye dair gayet kat'î ve kuvvetli derslere pek ziyade ihtiyaçları var" diye tesbihatta kalbe geldi. Ben de sabah namazından sonra

eskiden beri on defa okuduğum ve koca Yirminci Mektup Risalesi, on bir kelimesinde hem on bir burhan-ı vücub-u vücud ve vahdet-i Rabbâniye, hem on bir müjde gayet parlak, güneş gibi tafsilâtla gösteren ve bir rivâyette İsm-i Âzam taşıyan bu tehlil ve tevhid-i muazzam,

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَيَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

kudsî cümleyi mütefekkirâne tekrar edip Yirminci Mektubun kısa bir hülâsatü'l-hülâsasını beraber düşünüyordum. Birden kalbe geldi ki: "Bu kısacık hülâsayı Nadir Hocaya ve buradaki gençlere ders ver." Ben de Bismillâh deyip başladım. Dedim:

Bu kelâm-ı tevhidde on bir müjde, on bir hüccet-i imaniye var. Şimdi, yalnız hüccetlere gayet kısa bir işaret edip, izahını ve müjdeleri Yirminci Mektup ve Nur eczalarına havale edeceğim. Fakat şimdi, o dersi yazdığım zaman onlara söylemediğim bazı kelimeleri ve nükteleri dahi yazmayı münasip gördüm.

•1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
•2.Kelime: O birdir
•3.Kelime: Onun şeriki yoktur
•4.Kelime: Mülk onundur
•5.Kelime: Hamd onundur
•6.Kelime: Hayatı veren Odur
•7.Kelime: Mevti veren Odur
•8.Kelime: Hayatı daimidir
•9.Kelime: Hayır Onun elindedir
•10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
•11.Kelime: Dönüş Onadır

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Onun hiçbir şeriki yoktur. Mülk

umumen Onundur. Hamd ve senâ, medih ve minnet Ona mahsustur. Hayatı veren ve hayatı rızık ile devam ettiren Odur. Ölümü veren de Odur. O kendisine asla ölüm ârız olmayan Hayy-ı Ezelîdir. Bütün hayır Onun elindedir. O her şeye hakkıyla kadirdir. Herşeyin ve herkesin dönüşü de Onadır. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik: 56; Dârîmî, Salât: 88, 90; Muvatta', Hac: 127, 243; Kur'an: 20, 22; Müsned, 1:47; 2:5; 3:320; 4:4; 5:191)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 1.Kelime

1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur

Birinci Kelime

لاَ إِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [1] tır. Bundaki hüccet ise matbu Âyetü'l-Kübrâ Risalesidir. O emsalsiz hüccetin harikalığı içindir ki, İmam-ı Ali (r.a.), Nurun eczalarından haber verdiği sırada [2] وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتِ deyip o Âyetü'l-Kübrâ'yı şefaatçi yaparak Nur şakirtlerinin Denizli hapsinde, o risalenin hem Ankara, hem Denizli Mahkemelerinde galebesiyle ve perde altında tesirli intişarıyla talebelerine beraat kazandırmaya sebep olduğu gibi, onun gizli tab'ı da, şakirtlerinin dokuz ay mevkufiyetlerine vesile olmasıyla İmam-ı Ali'nin (r.a.), hem keramet-i gaybiyesini, hem Nur şakirtlerinin bedeline duasını pek zâhir bir surette tasdik etti.

Evet, Âyetü'l-Kübrâ Şuâı, otuz üç icmâ-ı azîmi ve küllî hüccetleri mevcudatın heyet-i mecmuasında gösterip, herbir hüccet-i külliyede hadsiz burhanlara işaret ederek başta semâvât, yıldızlar kelimeleriyle; arz, hayvanat ve nebatat kelâmları ve cümleleriyle; git gide tâ kâinat mecmuası, müştemilât ve mevcudat ve hudûs ve imkân ve tagayyür hakikatlerinin kelimeleriyle Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş zuhurunda ve gündüz kat'iyetinde ispat ediyor. Sarsılmaz bir iman isteyen ve dinsiz anarşistliğe karşı kırılmaz bir kılıç arayanlar, Âyetü'l-Kübrâ'ya müracaat etsinler.

1.)Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur.

2.)Ey Mevlâm! Âyetü’l-Kübrâ hürmetine, beni tüm sıkıntılardan kurtar.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 2.Kelime

2.Kelime: O birdir

İkinci Kelime

[1] وَحْدَهُ dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Bu kâinatta, her cihette bir birlik, bir vahdet görünüyor. Meselâ, kâinat bir muntazam şehir, bir muhteşem saray, bir mücessem mânidar kitap, bir cismânî ve her âyeti, hattâ herbir harfi ve herbir noktası mu'cizekâr bir Kur'ân hükmünde bulunmasıyla bir vahdet ve birlik gösterdiği gibi, o sarayın lâmbası bir ve takvimci kandili bir ve ateşli aşçısı bir ve sakacı süngeri, sucusu bir, bir bir bir, tâ bin birler kadar birlikleri ve vahdetleri göstermekle, o sarayın ve şehrin, o kitabın, o cismânî Kur'ân-ı Kebîrin sahibi, hâkimi, kâtibi, musannifi bilbedahe mevcut ve vâhid ve birdir diye kat'î ispat eder.

1.)O birdir.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 3.Kelime

3.Kelime: Onun şeriki yoktur

Üçüncü Kelime

لاَشَرِيكَ لَهُ [1] dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur ki:

Âyetü'l-Kübrâ Şuâının madeni, üstadı, esası ve ***"Âyetü'l-Kübrâ"*** namında olan

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لاَبْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلاً [2]

(ilâ âhir) âyet-i ekberidir. Yani, *"Eğer şeriki olsa ve başka parmaklar icada ve rububiyete karışsaydılar, intizam-ı kâinat bozulacaktı."* Halbuki, küçücük sineğin kanadından ve gözbebeğindeki hüceyrecikten tut, tâ tayyare-i cevviye olan hadsiz kuşlara, tâ manzume-i şemsiyeye kadar herşeyde cüz'î küllî, küçük ve büyük, en mükemmel bir intizam bulunması, şeksiz ve kat'î bir surette şeriklerin muhaliyetine ve mâdumiyetine delâlet ettiği gibi, Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyetine ve vahdetine bilbedahe şehadet eder.

1.)Onun hiçbir şeriki yoktur.
2.)De ki: Eğer onların dedikleri gibi, Allah ile beraber başka ilâhlar da bulunsaydı, Arşın sahibi olan Allah'a üstün gelmek için elbette bir yol ararlardı. (İsrâ Sûresi, 17:42)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 4.Kelime

4.Kelime: Mülk onundur

Dördüncü Kelime

لَهُ الْمُلْكُ [1] dür. Bundaki uzun hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, zemin yüzünü bir tarla yapıp içinde, herbir baharda yüzbin nevi nebatatın tohumlarını beraber, karışık olarak o pek geniş tarlada ekiyor. Ve mahsulâtlarını ayrı ayrı, hiç karıştırmayarak, şaşırmayarak, kemâl-i intizamla kaldırıp iki yüz bin nevi hayvanatına ondan erzak ve tâyinatı, rahmet ve hikmet eliyle, ihtiyaçlarına göre tevzi eden hadsiz kudret ve ilim sahibi bir Mutasarrıf perde arkasında var ki, bu geniş ve zengin mülkünde, hususan zemin tarlasında bu tasarrufatı yapıyor. Bu Mutasarrıf-ı Hakîmi ve Mâlik-i Rahîmi tanımayan, bu zemini, ahmak sofestâîler gibi mahsulâtıyla inkâr etmeye mecbur olur.

1.)Mülk umumen Onundur.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 5.Kelime

5.Kelime: Hamd onundur

Beşinci Kelime

وَلَهُ الْحَمْدُ [1] dür. Bundaki pek geniş hüccete gayet kısa bir işarettir:

Evet, gözümüzle görüyoruz ve aklımızla bedahetle biliyoruz ki, bu kâinat şehrinde ve zemin mahallesinde ve insan ve hayvanat kışlasında öyle bir Rezzâk-ı Rahîm ve Muhsin-i Kerîm tasarruf ve nezaret ve terbiye eder ki, Kendi nimetlerine mukàbil hamd ve şükrettirmek için, zemini bir sefine-i tüccariye ve erzak getiren bir şimendifer ve yüzündeki bahar mevsimini bir vagon tarzında yüz bin nevi taamlarla ve memeler denilen konserve paketleriyle doldurup, kış âhirinde erzakları biten muhtaç zîhayatlara yetiştiren bir Rezzâk-ı Rahîmin işleri olduğunu, zerre kadar aklı bulunan tasdik eder. Ve tasdik etmeyip inkâra sapan, elbette zemin yüzünde vesile-i hamd ve şükran olan bütün muntazam nimetleri ve muayyen rızıkları inkâr etmeye mecbur olarak ahmak bir muzır hayvan olur.

1.)Hamd ve senâ, medih ve minnet Ona mahsustur.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 6.Kelime

6.Kelime: Hayatı veren Odur

Altıncı Kelime

1 يُحْيِى dir. Hüccetine, gayet kısa bir işaret:

Evet, Onuncu Sözde ve Nur eczalarında burhanlarıyla ispat edilmiş ki, her baharda, zîhayattan üç yüz bin nevi ve çeşit çeşit tarzlarda ve hadsiz efradı bulunan bir ordu-yu Sübhânî, rû-yi zeminde ihya ediliyor. Onlara hayat ve levazımat-ı hayatiye kemâl-i intizamla veriliyor. Haşr-i âzamın yüz bin nümunelerini, belki emarelerini gösterip, o ayrı ayrı hadsiz mahlûkatı beraber, birbiri içinde, sehivsiz, yanlışsız, noksansız, hiç şaşırmayarak, karışık iken hiç karıştırmayarak, unutmayarak kemâl-i mîzan ve nizamla dirilten ve hayat veren ve nutfe denilen mütemasil su katrelerinden ve toprak müteşabih tohumlarından ve az farklı habbeciklerinden ve sineklerin birbirinin aynı olan yumurtacıklarından ve kuşların aynı havadan, birbirinin aynı nutfelerinden, hem birbirinin misli veya az farklı yumurtalarından o hadsiz efradı bulunan ve birbirinden suretçe, sanatça ve maişetçe ayrı ayrı yüz binler zîhayatları dirilten ve zemin ve bahar sahifesinde yüz bin başka başka kitapları beraber, birbiri içinde, hatâsız, gâyet mükemmel yazan, hadsiz bir dikkat ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören, tasarruf eden bir Zât-ı Hayy-ı Kayyûm ve Muhyî bir Hallâk-ı Alîm olduğuna kanaat getirmeyen, elbette hem kendini, hem bütün zeminde ve zaman şeridine asılan bütün geçmiş baharlarda ve hayatlı zemin ve feza yüzlerinde bulunmuş bütün zîhayatları inkâr etmeye ve en ahmak ve bedbaht bir zîhayat olmaya mecburdur.

1.)Hayatı veren O'dur.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 7.Kelime

7.Kelime: Mevti veren Odur

Yedinci Kelime

وَيُمِيتُ [1] dür. Bunun hüccetine gayet kısa bir işaret:

Evet, görüyoruz ki, güz mevsiminde üç yüz bin nevi zîhayat vefat namıyla terhis edilirken, herbir nevi ve ferdin sahife-i amellerinin kutucukları ve işlediklerinin fihristeleri ve gelen baharda işleyeceklerinin listeleri ve bir cihette bir nevi ruhları olan tohumlarını onların yerlerinde Hafîz-i Zülcelâlin yed-i hikmetine emanet edildiğini ve incirin tohum ve çekirdekleri gibi zerrecik o küçücük tohumları birer ruh-u bâki gibi incir ağacının bütün kavânin-i hayatiyesini taşıyan ve bir kitap kadar kuvve-i hafızada yazı misillü ağacın tarihçe-i hayatını onda kader kalemiyle yazan, büyük bir kitap hükmüne getiren bir Hallâk-ı Hakîm, bir Hayy-ı Lâyemutu tanımayan, elbette değil ahmak bir insan ve divâne bir hayvan, belki Cehennem ateşini karıştıran bir serseri şeytandan daha bedbaht ve ebedî ölüme mahkûm olur.

Evet, bu kelimelerin hüccetlerine işaret eden küllî, ihâtalı ve hadsiz harika ve nihayetsiz harikaları, mu'cizeleri ihtiva eden bu mezkûr hakîmâne ef'âl, fâilsiz olmaları yüz derece muhal ve bâtıl olduğu gibi, kör, âciz, şuursuz, sağır, câmid, karma karışık, intizamsız, karışık, istilâcı olan esbaba isnad etmek bin derece mümteni, esassızdır. Yoksa, toprağın herbir zerresinde hadsiz bir kudret, bir hikmet ve bütün otlar ve çiçeklerin teşkilatına dair pek harika ve küllî bir sanatkârlık bulunmak, havanın herbir zerresinde—Rehberdeki Hüve Nüktesinin dediği gibi—bütün konuşmaları ve telefon ve radyoların kelimelerini bilecek ve sair zerrelere ders

verecek bir kàbiliyet bulunmak lâzım gelir. Bu acip fikri ise, hiçbir şeytan, hiçbir kimseye kabul ettiremez. Ve bu derece akıldan, hakikatten uzak ve bütün mevcudata karşı bir tahkir ve tecavüz olan küfür ve inkârın cezası, ancak dehşetli Cehennem olabilir ve ayn-ı adalettir. Elbette öyle münkirler için, “Yaşasın Cehennem!” dememiz lâzım.

1.)Ölümü veren de Odur.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 8.Kelime

8.Kelime: Hayatı daimidir

Sekizinci Kelime

وَهُوَ حَىٌّ لاَيَمُوتُ [1] tur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Meselâ, nasıl gündüzde çalkanan bir deniz yüzünde ve akan bir nehir üstündeki kabarcıklarda görünen güneşcikler gitmeleriyle arkalarından gelen yeni kabarcıklar, aynen gidenler gibi güneşçikleri gösterip gökteki güneşe işaret ve şehadet ederler ve zevâl ve vefatlarıyla bir daimî güneşin mevcudiyetine ve bekàsına delâlet ederler. Aynen öyle de, her vakit değişen kâinat denizinin yüzünde ve tazelenen hadsiz fezasında ve zerrat tarlasında ve bütün hâdisatı ve fâni mevcudatı kucağına alarak beraber çalkanan zaman nehrinin içinde mahlûkat, mütemadiyen sür'atle akıp gidiyorlar, zâhirî sebepleriyle beraber vefat ediyorlar. Her sene, hergün bir kâinat ölür, bir tazesi yerine gelir. Ve zerrat tarlasında, mütemadiyen seyyar dünyalar ve seyyal âlemler mahsulâtı alındığından, elbette kabarcıklar ve güneşcikler zevâlleriyle daimî bir güneşi gösterdikleri gibi, o hadsiz mahlûkat ve mahsulâtın vefatları ve zâhirî sebepleriyle beraber kemâl-i intizamla terhisleri, gündüz gibi şüphesiz, güneş gibi zâhir bir kat'iyette bir Hayy-ı Lâyemutun, bir Şems-i Sermedînin, bir Hallâk-ı Bâkînin ve bir Kumandan-ı Akdesin vücub-u vücudu ve vahdeti ve mevcudiyeti, kâinatın mevcudiyetinden bin derece zâhir ve kat'îdir diye bütün mevcudat ayrı ayrı ve beraber şehadet ederler.

İşte, kâinatı dolduran bu yüksek sesleri ve kuvvetli şehadetleri işitmeyen ve kulak vermeyen, ne derece sağır ve ahmak ve câni olduğunu elbette anladınız.

1.)O, kendisine asla ölüm ârız olmayan Hayy-ı Ezelîdir.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 9.Kelime

9.Kelime: Hayır Onun elindedir

Dokuzuncu Kelime

بِيَدِهِ الْخَيْرُ [1] dır. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Görüyoruz ki, bu kâinatta her daire, her nevi, her tabaka, hattâ her fert, her âzâ, hattâ her bedendeki herbir hüceyrenin ihtiyat rızkını taşıyan bir mahzeni, bir deposu ve levazımatını yetiştiren, muhafaza eden bir tarlası ve hazinesi var ki, gayet intizam ve mîzanla ve nihayetsiz hikmet ve inayetle, vakti vaktine, muhtacın iktidar ve ihtiyarı haricinde, bir dest-i gaybî tarafından o muhtacın eline veriliyor.

Meselâ, dağlar, zîhayata ve insana lâzım olan bütün madenleri, ilâçları ve hayata lâzım şeyleri taşıyor ve birinin emriyle ve tedbiriyle gayet mükemmel bir hazine, bir ambar olduğu gibi; zemin dahi bütün o zîhayatın erzaklarını bir Rezzâk-ı Hakîmin kuvvetiyle yetiştiren kemâl-i mîzan ve intizamla bir tarla, bir harman, bir matbahtır. Hattâ her insanın ve cismindeki herbir uzvun bir deposu ve mahzeni, hattâ bir hüceyrenin dahi bir ihtiyat mahzenciği bulunması gibi, git gide tâ dâr-ı âhiretin bir mahzeni dünyadır; ve Cennetin bir tarlası ve deposu, bu âlemdeki hüsünleri ve hasenatları ve nurları mahsul veren âlem-i İslâmiyet ve hakikatli insaniyet; ve Cehennemin bir ambarı ise, şerleri ve çirkinleri ve küfürleri mahsul veren ve şer olan ademden gelen ve hayır olan vücut âlemlerini telvis eden pis maddeler, taifeler; ve yıldızların hararet mahzeni, Cehennem; ve

nurlar hazinesi, bir Cennettir ki, [1] بِيَدِهِ الْخَيْرُ kelimesi, bütün o hadsiz hazinelere işaretle pek parlak bir hücceti gösteriyor.

Evet, bu kelime ile ve بِيَدِهِ مَقَالِيدُ كُلِّ شَىْءٍ cümlesiyle -yani, *"Herşeyin anahtarı Onun elindedir"*- nihayetsiz geniş ve hadsiz harikalı bir hüccet-i rububiyet ve vahdet, bütün bütün kör olmayana gösterir. Meselâ, hadsiz o hazine ve ambarlardan yalnız buna bak ki, herbiri bir koca ağacın veya bir parlak çiçeğin cihazatını ve mukadderatının programını taşıyan küçücük mahzencikler olan çekirdekler ve tohumların anahtarları elinde bulunan bir Mutasarrıf-ı Hakîm, bir çekirdeğin kapıcığını "Uyan!" emriyle ve irade anahtarıyla tam mizan-ı nizamla açtığı gibi, zemin hazinesini dahi yağmur anahtarıyla açarak, mahzencikleri ve nebatatın nutfeleri olan bütün habbeleri ve hayvanatın menşeleri ve kuşların ve sineklerin su ve havadan nutfeleri olan bütün inkişaf emrini alan katreler mahzenciklerini beraber, hatâsız açtığı vakitte, kâinatta küllî ve cüz'î, maddî ve mânevî bütün hazine ve depoları hikmet ve irade ve rahmet ve meşîet eliyle herbirine mahsus bir anahtarla açtığını bilmek ve görmek istersen, senin bir nevi mahzenciklerin olan kendi kalbine ve dimağına ve cesedine ve midene ve bahçene ve zeminin çiçeği olan bahara ve ondaki çiçeklere ve meyvelere bak ki, kemâl-i nizam ve mîzan ve rahmet ve hikmetle bir dest-i gaybî tarafından emr-i künfeyekün tezgâhından gelen ayrı ayrı anahtarlarla açıyor. Bir dirhem kadar bir kutucuktan bir batman, belki bazan yüz batman taamları kemâl-i intizamla çıkarıyor, zîhayatlara ziyafet veriyor. Acaba böyle muntazam, alîmâne, basîrâne nihayetsiz bir fiile ve tesadüfsüz, tam hikmetli bir san'ata ve yanlışsız, tam mizanlı bir tasarrufa ve zulümsüz, tam adaletli bir rububiyete, hiç mümkün müdür ki, kör kuvvet, sağır tabiat, serseri tesadüf; câmid, cahil, âciz esbab müdahale edebilsin? Ve bütün eşyayı birden görüp ve beraber idare edemeyen ve zerratla seyyarat yıldızları emrinde bulunmayan bir mevcut, bu her cihetle hikmetli, mu'cizeli, mizanlı tasarrufa ve idareye karışabilsin?

İşte, her hayır elinde, herşeyin anahtarı yanında bulunan böyle bir Mutasarrıf-ı Rahîmi, bir Rabb-i Hakîmi tanımayan ve inkâra

sapana, elbette [2] تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ âyetinin dediği gibi, Cehennem ona kızıyor ve kızışıyor ve hadsiz azabıma müstehaktır, merhamete hiç lâyık değildir diye lisan-ı hal ile der.

1.)Bütün hayırlar Onun elindedir.
2.)Neredeyse öfkeden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:8)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 10.Kelime

10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez

Onuncu Kelime

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1] dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Bu misafirhane-i dünyaya gelen her zîşuur, gözünü açtıkça görür ki, bir kudret, bütün kâinatı kabzasında tutmuş. Ve nihayetsiz, hiç şaşırmayan ezelî, ihâtalı bir ilim ve gayet dikkatli, hiç mizansız, faidesiz hareket etmeyen bir sermedî hikmet ve inayet, o kudretin içinde bulunup zerrat ordusundan birtek zerreyi meczup Mevlevî gibi döndürerek çok vazifelerde istihdam ettiği gibi; küre-i arzı aynı anda, aynı kanunla bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede, yine bir meczup Mevlevî misillü gezdirir. Mevsimlerin mahsulâtlarını hayvan ve insanlara getirdiği aynı kanunla, aynı zamanda güneşi bir mekik, bir çıkrık yaparak, merkezinde cezbedarâne ve câzibekârâne döndürüp manzume-i şemsiye ordusu olan seyyarat yıldızlarını kemâl-i mizan ve intizamla vazifelerde çalıştırır.

Ve aynı kudret, aynı zamanda, aynı kanun-u hikmetle zemin sahifesinde, yüz binler kitap hükmünde yüz binler nevileri beraber, birbiri içinde, iltibassız, sehivsiz yazar, haşr-i âzamın binler nümunelerini izhar eder.

Ve aynı kudret, aynı zamanda, hava sahifesini bir yazar-bozar tahtasına çevirir. Bütün zerrelerini birer kalem uçları ve o kitabın noktaları hükmünde, emir ve iradenin onlara tayin ettiği vazifelerinde istimal ederek ve bütün o zerrelere herbirine öyle bir kàbiliyet vermiş ki, güya bütün sözleri ve konuşmaları bilir gibi alır, neşreder, şaşırmaz, küçücük birer kulak, incecik birer lisan olarak istihdam

edip unsur-u hava, emir ve irade-i İlâhînin bir arşı olduğunu ispat eder.

İşte, bu kısa işarete kıyasen, bu kâinatı bir muntazam şehir, bir mükemmel apartman ve misafirhane, bir mu'cizatlı kitap ve Kur'ân hükmüne getirip heyet-i mecmuasından tâ bir zerreye kadar bütün mahlûkat tabakalarını ve dairelerini ve taifelerini mizan-ı ilim ve nizam-ı hikmetle kabzasına alan, tasarruf eden, kudreti içinde hikmetini, rahmetini gösteren ve rububiyet-i mutlakası içinde mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş ve gündüz gibi bildirip tanıttırmasına mukàbil imanla tanımak ve sevdirmesine mukàbil ubudiyetle sevmek ve ihsanatlarına mukàbil şükür ve hamd isteyen böyle bir Rahmân-ı Rahîmi tanımayan ve ubudiyetle Onu sevmeye çalışmayan, belki inkârla Ona bir nevi adavet taşıyan insan suretindeki şeytanlar, birer küçük Nemrut ve Firavun hükmünde nihayetsiz bir azaba elbette müstehak olur.

1.)O herşeye hakkıyla kadirdir. (Hûd Sûresi, 11:4; Rûm Sûresi, 30:50; Şûrâ Sûresi, 42:9; Mülk Sûresi, 67:1)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 1.Kısım : 11.Kelime

11.Kelime: Dönüş Onadır

On Birinci Kelime

وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ dir.

Yani, “Daire-i huzuruna ve âlem-i bâkisine ve âhiretine ve sermedî dâr-ı saadetine gidileceği gibi, bütün kâinattaki mahlûkatın mercii Odur. Bütün esbab silsileleri Ona dayanıyor ve kudretine istinad eder ve o kudretinin tasarrufatına birer perdedirler. O kudret-i kudsiyenin izzetini ve haşmetini muhafaza için bütün zâhirî sebepler yalnız birer perdedirler; icadda da hiç tesirleri yoktur. Emir ve iradesi olmazsa hiçbirşey, hattâ hiçbir zerre hareket edemez” demektir. Bu kelimedeki hüccete gayet kısa bir işaret ederiz.

Evvelâ: Bu kudsî kelimenin ifade ettiği haşir ve âhiret ve hayat-ı bâkiye hakikatinin bu gelen bahar gibi kat’î ve şüphesiz tahakkukunu ve geleceğini tam iman ettirmek ve ispat etmek cihetini Onuncu Söz ve zeyillerine ve Yirmi Dokuzuncu Söze ve Meyvenin Yedinci Meselesine ve Münâcât Şuâına ve Nurun imanî risalelerine havale ederiz. Elhak, onlar, bu rükn-ü imanîyi öyle bir tarzda hadsiz hüccetlerle ispat etmişler ki, dünyanın mevcudiyeti derecesinde âhiretin tahakkukunu, en muannid münkirleri de tasdike mecbur eden bir surette ispat etmişler.

Saniyen: Mu’cizü’l-Beyân-ı Kur’ân’ın üçten birisi haşre ve âhirete bakar, her dâvâyı ona bina eder. Öyle ise, Kur’ân’ın hakkaniyetini ispat eden bütün mu’cizeleri ve hüccetleri, âhiretin vücuduna dahi delâlet ettikleri gibi, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetine şehadet eden bütün mu’cizeleri ve umum delâil-i nübüvveti ve sıdkının bütün hüccetleri, haşir ve âhirete dahi

şehadet ederler. Çünkü, o zâtın (a.s.m.) bütün hayatında daimî bir büyük dâvâsı âhiret olduğu gibi, bütün yüz yirmi dört (124) bin peygamberler (aleyhimüsselâm) dahi hayat-ı bâkiye ve saadet-i ebediyeyi dâvâ edip beşere müjde ederek hadsiz mu'cizelerle ve kat'î delillerle ispat ettiklerinden, elbette onların peygamberliklerine ve sadıkıyetlerine delâlet eden bütün mu'cizeleri ve hüccetleri, onların en büyük ve daimî dâvâları olan âhirete ve hayat-ı bâkiyeye şehadet ederler. Buna kıyasen, sâir erkân-ı imaniyeyi ispat eden bütün deliller dahi haşrin vukuuna ve dâr-ı saadetin açılmasına şehadet ederler.

Salisen: Hiç mümkün müdür ki, kendi kemâlâtını ve kudret ve rububiyetini izhar etmek için bu kâinatı bütün zerrat ve seyyarat ve ecza ve tabakatıyla halk edip kemâl-i hikmetle herbirisini bir vazifeyle, belki çok vazifelerle mütemâdiyen çalıştıran ve sermedî, hadsiz cilve-i esmâsını göstermek için kàfile kàfile arkasında, belki seyyar müteceddid dünya dünya arkasında ve mahlûkat taifelerini bu misafirhane-i âleme ve hayat-ı dünyeviye meydan-ı imtihanına gönderip âlem-i misalde kurulan uhrevî sinemalar ve berzahî fotoğraflarla suretlerini ve amellerini ve vaziyetlerini alarak onları terhisten sonra, başka taife ve kàfile ve seyyal ve seyyar bir nevi dünyaları o meydana vazifeler ve cilve-i esmâsına âyineler olmak için gönderen bir Sâni-i Zülcelâl, bir Hâlık-ı Zülcemâl, bir Allah-ı Zülkemâl, bu fâni dünyada şuur ve akıl ile o Hâlıkın bütün maksatlarına karşı mukabele eden ve bütün istidadıyla o Hâlıkı sevip sevdirip, tanıyıp tanıttırıp, hadsiz dualarla bekà-i âhiret saadetini yalvaran ve akıl sebebiyle nihayetsiz elemler aldığından, bütün fıtratı ve ruhu ve istidadı ile ayn-ı lezzet olan hayat-ı bâkiyeyi isteyen bu nev-i insan için bir dâr-ı mükâfat ve mücâzât, bir haşir neşir olmasın? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

İşte, bu kısacık işaretin izahatı ve tafsilâtı ve hüccetleri parlak ve kuvvetli bir surette Risale-i Nur'da bulunmasından, ona havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.) Ve dönüş O'nadır.
2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım

2.Kısım: Fatiha-i Şerifenin bir muhtasar hulasası

Fâtiha-i Şerifenin bir muhtasar hülâsası

Üçüncü medrese-i Yusufiyede muvakkat pek az bir zamanda tecridden temasa naklimde verilen yalnız birtek dersin

İkinci Kısmı

Hapiste Nur şakirtlerine kısacık bir ders nümunesidir. O da şudur:

Fâtiha-i Şerife denizinden bir katre ve güneşindeki elvan-ı seb'a, yani ziyasındaki yedi renginden birtek lem'a beyan etmeyi, namazdaki Fâtiha kalbe emretti. Gerçi Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısmında, hususan نَعْبُدُ "nûn"undaki seyahat-ı hayaliye ve Rumuz-u Semaniye'de ve İşarâtü'l-İ'câz tefsirinde ve sair Nur eczalarında bu kudsî hazinenin çok tatlı ve güzel nüktelerini yazmışız. Fakat o pek şirin hülâsa-i Kur'âniyeden yalnız imanın rükünlerine ve hüccetlerine işârâtını, gayet kısa bir muhtasar hülâsasını, birinci kısımdaki tarz-ı ifade gibi, kendim namazdaki tefekkürümü yazmasına bir cihette mecbur oldum.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1] kelimesini Nurun iki üç risalelerine havale edip اَلْحَمْدُ لِلهِ [2] den başlıyorum.

- 1.Kelime: Hamd, Allaha mahsustur
- 2.Kelime: O, alemlerin rabbidir
- 3.Kelime: Rahmandır, Rahimdir
- 4.Kelime: Din gününün sahibidir

- 5.Kelime: Ancak sana ibadet eder, ancak senden yardım dileriz
- 6.Kelime: Bizi sırat-ı müstakîme ilet
- 7.Kelime: Nimet verdiklerinin yoluna..
- 8.Kelime: Gazaba uğrayanlar ve sapanların değil
- 9.Kelime: Amin

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)Hamd, Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 1.Kelime

1.Kelime: Hamd, Allaha mahsustur

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ...الخ [2]

Birinci Kelime

اَلْحَمْدُ لِلهِ [3] dır. Bundaki hüccet-i imaniyeye gayet kısa bir işaret:

Evet, kâinatta medâr-ı hamd ve şükür olan kastî in'âmlar ve nimetler, hususan kan ve fışkı içinden sâfî, temiz, gıdalı sütü âciz yavrulara göndermek ve ihtiyarî ihsanlar ve hediyeler ve merhametli ikramlar ve ziyafetler zemin yüzünü, belki kâinatı doldurmuş. Onların fiyatı dahi, başta Bismillâh, âhirde Elhamdü lillâh, ortada nimette in'âmı hissetmek ve Rabbini onunla tanımaktır.

Sen kendi nefsine, midene, duygularına bak. Ne kadar şeylere, nimetlere muhtaçtırlar. Ve ne derece hamd ve şükür fiyatıyla rızıkları, lezzetleri isterler, gör; her zîhayatı kendine kıyas eyle. İşte bu umumî in'âmlar mukàbilinde hal ve kàl dilleriyle edilen hadsiz hamdler, pek kat'î bir surette bir Mâbud-u Mahmud, bir Mün'im-i Rahîmin mevcudiyetini ve umumî rububiyetini güneş gibi gösterir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
3.)Hamd, Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 2.Kelime

2.Kelime: O, alemlerin rabbidir

İkinci Kelime

رَبِّ الْعَالَمِينَ [1] dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, biz gözümüzle görüyoruz ki, bu kâinatta binler değil, belki milyonlar âlemler, küçük kâinatlar, ekseri birbiri içinde, herbirinin idaresi ve tedbirinin şeraiti ayrı ayrı olduğu halde, öyle bir mükemmel terbiye, tedbir, idare ediliyor ki, bütün kâinat bir sahife gibi her an nazarında ve bütün âlemler birer satır gibi kalem-i kudret ve kaderiyle yazılır, tazelenir, değişir. Bir nihayetsiz rububiyet içinde nihayetsiz bir ilim ve hikmet ve ihatalı hadsiz bir rahmet ve dikkatle bu milyonlar âlemleri ve seyyal kâinatları idare eden bir Rabbü'l-Âlemînin vücub-u vücuduna ve vahdetine küllî ve cüz'î şehadetler, zerreler ve zerrelerden terekküp eden mevcutlar adedince hadsiz, nihayetsiz şehadetler her an ve zaman geliyorlar. Zerrat tarlasından tâ manzume-i şemsiyeye, tâ Samanyolu denilen kehkeşan dairesine ve bir hüceyre-i bedenden tâ zemin mahzenine, tâ kâinat heyet-i mecmuasına kadar aynı kanun, aynı rububiyet, aynı hikmetle beraber idare ve terbiye eden bir rububiyeti tasdik ve hissetmeyen, bilmeyen, görmeyen bir insan, elbette hadsiz bir azaba kendini müstehak eder ve merhamete liyakatini selb eder.

1.)Âlemlerin Rabbi. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 3.Kelime

3.Kelime: Rahmandır, Rahimdir

Üçüncü Kelime

اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1] dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, kâinatta hadsiz rahmetin mevcudiyeti ve hakikatı, aynen güneşin ziyası gibi görünür. Ve ziyanın güneşe kat'î şehadeti misillü, bu geniş rahmet dahi, perde arkasında bir Rahmân-ı Rahîme şehadet eder. Evet, rahmetin bir ehemmiyetli kısmı rızıktır ki, Rahmân'a ***"Rezzâk"*** mânâsı verilir. Rızık ise, o derece zâhir bir tarzda bir Rezzâk-ı Rahîmi gösterir ki, zerre kadar şuuru bulunan, tasdike mecbur olur.

Meselâ, bütün zîhayatın, hususan âcizlerin ve bilhassa yavruların, bütün zeminde ve fezada ihtiyar ve iktidarlarının haricinde, gayet harika bir tarzda hiçten ve mütemasil çekirdeklerden ve su katrelerinden ve toprak habbeciklerinden yetiştiriyor. Hattâ ağacın başındaki yuvada kanatsız, zayıf kuşçuklara annelerini emirber nefer gibi gezdirir, rızıklarını getirttirir. Ve aç bir arslanı yavrusuna musahhar eder, elde ettiği bir eti yemeyip yavrusuna yedirir. Ve sair hayvanatın ve insanın yavrularına memeler musluğundan âb-ı kevser gibi hoş, mugaddî, sâfî, halis, beyaz sütleri kırmızı kan ve mülevves fışkı içinden bulaşmadan, bulandırmadan imdatlarına gönderir, validelerinin şefkatlerini yardımcı verir. Ve bir nevi rızık isteyen umum ağaçlara, münasip rızıklarını onlara pek harika bir tarzda koşturduğu gibi, bir nevi maddî ve mânevî rızık isteyen insanın duygularına, akıl, kalb, ruhlarına dahi pek geniş bir sofra-i erzak onlara ihsan ediliyor. Güya kâinat, gül çiçeğinin

yaprakları ve mısır sümbülünün gömlekleri gibi birbiri içinde sarılı, yüz binler ayrı ayrı, çeşit çeşit sofralardır ki, o sofralar adedince ve onlardaki taamlar ve nimetler miktarınca dillerle ve ayrı ayrı, küllî ve cüz'î lisanlarla bir Rahmân-ı Rezzâkı, bir Rahîm-i Kerîmi bütün bütün kör olmayana gösterir.

Eğer denilse: "Bu dünyadaki musibetler, çirkinlikler, şerler, o ihatalı rahmete münâfidir, bulandırıyor."

Elcevap: Risale-i Kader gibi Nurun risalelerinde bu dehşetli suale tam cevap verilmiş. Onlara havale ile, kısacık bir işareti şudur:

Herbir unsurun, herbir nev'in, herbir mevcudun, küllî ve cüz'î müteaddit vazifeleri ve o herbir vazifenin çok neticeleri ve meyveleri var. Ve ekseriyet-i mutlakası, maslahat ve güzel ve hayır ve rahmettirler. Ve az bir kısmı, kàbiliyetsizlere ve yanlış mübaşeret edenlere veya ceza ve terbiyeye müstehak olanlara veya çok hayırları sümbül vermeye vesile olanlara rastgelir; zâhirî, cüz'î bir şer, bir çirkinlik olur, bir merhametsizlik görünür. Eğer o cüz'î şer gelmemek için rahmet tarafından o unsur ve küllî mevcut o vazifesinden men edilse, o vakit bütün hayırlı, güzel sair neticeleri vücut bulmaz. Bir hayrın ademi, şer ve bir güzelliğin bozulması, çirkinlik olması itibarıyla, o neticeler adedince şerler, çirkinlikler, merhametsizlikler husul bulur. Demek birtek şer gelmemek için yüzer şerler, merhametsizlikler irtikâp edilir ki, bütün bütün hikmete, maslahata, rububiyetteki rahmete muhalif düşer. Meselâ, kar, soğuk, ateş, yağmur gibi nevilerin yüzer hikmetleri, maslahatları içinde bazı dikkatsiz ve ihtiyatsızlar, su-i ihtiyarlarıyla kendileri hakkında şer yapsa, meselâ elini ateşe soksa, "Ateşin hilkatinde rahmet yoktur" dese, ateşin had ve hesaba gelmeyen hayırlı, maslahatlı, merhametli faideleri onu tekzip edip ağzına vurur.

Hem insanın hodgâm hevesatı ve süflî ve âkıbeti görmeyen hissiyatı, kâinatta cereyan eden Rahmâniyet ve hâkimiyet ve rububiyet kanunlarına mikyas ve mihenk ve mizan olamaz. Kendi âyinesinin rengine göre görür. Merhametsiz siyah bir kalb, kâinatı ağlar, çirkin, zulüm ve zulümat suretinde görür. Fakat iman gözüyle baksa, yetmiş güzel hulleleri giymiş bir cennet hûrisi gibi, rahmetler ve hayırlar ve hikmetlerden dikilmiş yetmiş binler güzel libasları

birbiri üstüne giymiş, daima güler, rahmetle tebessüm eder bir insan-ı ekber ve ondaki insan nev'ini bir kâinat-ı suğrâ ve herbir insanı bir âlem-i asgar müşahede eder. Bütün ruh u canıyla,

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اَلرَّحْمٰنِ [2]
الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

der.

1.)O Rahmândır; Rahimdir. (Fâtiha Sûresi, 1:3)
2.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. O Rahmândır; rahmeti bütün varlıkları kuşatır ve bütün yaratıklarının her türlü rızkını merhametle yetiştirir. O hesap gününün sahibidir. (Fâtiha Sûresi, 1:2-4)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 4.Kelime

4.Kelime: Din gününün sahibidir

Dördüncü Kelime

(1) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ dir. Hüccetine gayet kısa bir işaret:

Evvelâ: Bu dersin birinci kısmının âhirinde (2) وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ hüccetine ve haşir ve âhirete şehadet eden bütün deliller, aynen (1) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ in işaret ettiği imanî ve geniş hakikate şehadet ederler.

Saniyen: Onuncu Sözün âhirinde denildiği gibi, bu kâinat Sâniinin sermedî rububiyeti, rahmeti, hikmeti, ezelî, ebedî cemâli, celâli, kemâli ve nihayetsiz sıfatları ve yüzer isimleri âhireti kat'î bir surette istediği gibi; Kur'ân, binler âyât ve burhanlarıyla ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, yüzer mu'cizat ve hüccetleriyle ve bütün enbiya aleyhimüsselâm ve semâvî kitaplar ve suhuflar, hadsiz delilleriyle şehadet ettikleri dâr-ı âhiretteki hayat-ı bâkiyeye inanmayan bir insan, kendini dünyada dahi küfürden neş'et eden bir mânevî cehenneme atar, daima azap çeker. Rehberde izah edildiği gibi, bütün geçmiş ve gelecek zamanlar ve mahlûklar ve kâinatlar, zevâl ve firaklarıyla mütemadiyen onun ruh ve kalbine hadsiz elemleri yağdırıyorlar, Cehenneme gitmeden evvel Cehennem azabını çektiriyorlar.

Salisen: [3] يَوْمِ الدِّينِ remziyle büyük ve kuvvetli bir hüccet-i haşriyeye işaret eder. Fakat bu makamda birden bir hal, o hücceti başka zamana tehirine sebep oldu; belki de ona daha ihtiyaç kalmadı. Çünkü, Nur Risaleleri, geceden sonra gündüzün, kıştan sonra baharın gelmesi kat'iyetinde yüzer kuvvetli hüccetlerle haşir ve neşrin sabahını, baharını ispat etmişler.

1.)O hesap gününün sahibidir. (Fâtiha Sûresi, 1:4)
2.)Herkesin dönüşü Onun huzurunadır. (Mâide Sûresi, 5:18)
3.)O hesap günü… (Fâtiha Sûresi, 1:4)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 5.Kelime

5.Kelime: Ancak sana ibadet eder, ancak senden yardım dileriz

Beşinci Kelime

[1] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ dir. Bundaki hüccete işaretten evvel hakikatli bir seyahat-ı hayâliyeyi Yirmi Dokuzuncu Mektubun izahına binaen kısaca beyan etmek kalbe geldi. Şöyle ki:

Bir zaman, Kur'ân'ın mu'cizelerini ararken, Risale-i Nur'da, hususan İşarâtü'l-İ'câz tefsir-i Nurîde ve Rumuz-u Semaniye'de beyanları gibi, Sûre-i Fethin âhirindeki âyette dört beş mu'cize ve ihbar-ı gaybîyi, hattâ [2] اَلْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ cümlesinde bir tarihî mu'cizeyi, hattâ çok kelimelerinde müteaddit i'caz lem'alarını ve bazı harflerinde mu'cizâne nükteleri bulduğum bir zamanda, namazda Fâtihayı okurken [3] نَعْبُدُ .. نَسْتَعِينُ

deki ن un bir mu'cizesini bana bildirmek için bir sual kalbime geldi:

Neden اَعْبُدُ .. اَسْتَعِينُ yani, "Ben ibadet ve istiâne ederim" denilmedi, nun-u mütekellim-i maalgayr ile, yani, *"Biz sana ibadet ve istiâne ederiz"* demiş?

Birden, o ن kapısıyla bir seyahat-ı hayaliye meydanı açıldı; namazdaki cemaatın azîm sırrını ve büyük menfaatini ve bu tek harf bir mu'cize olduğunu şuhud derecesinde bildim ve gördüm. Şöyle ki:

Ben, o zaman İstanbul'da Bayezid Camiinde namaz kılarken, [1] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ dedim. Baktım, o camideki cemaat, benim gibi diyerek bu dâvâma ve [3] اِهْدِنَا daki duama tamamen iştirak edip tasdik ettikleri zamanda, bir perde daha açıldı. Gördüm ki, İstanbul'un bütün mescidleri büyük bir Bayezid hükmüne geçtiler. Aynen benim gibi [1] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deyip benim dâvâlarıma ve dualarıma imza basıyorlar, âmin diyorlar. Ve bana bir nevi şefaatçi suretini almaları içinde, hayalime bir perde daha açıldı.

Gördüm ki, âlem-i İslâm, büyük bir mescid suretini aldı. Mekke, Kâbe mihrab hükmüne geçti. Bütün namaz kılan Müslümanların safları, dairevî bir tarzda o kudsî mihraba teveccüh ederek, benim gibi

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ .. اِهْدِنَا [4]

deyip, herbiri umum namına hem dua, hem dâvâ, hem tasdik eder, hem onları kendine şefaatçi yapar. Hem, "bu kadar azîm bir cemaatin yolu, dâvâsı yanlış olamaz ve duası reddedilmez; şeytanî vesveseleri tard eder" diye düşünürken ve namazda cemaatin büyük menfaatlerini bilmüşahede tasdik ederken, bir perde daha açıldı.

Gördüm ki, kâinat bir cami-i ekber ve bütün mahlûkat tâifeleri bir salât-ı kübrâda, cemaatle, herbiri kendine mahsus bir ibadetle ve hal diliyle bir nevi namaz kılıyorlar gibi, Mâbud-u Zülcelâlin muhit rububiyetine karşı çok geniş bir ubudiyetle mukabele için herbiri umumun şehadetlerini ve tevhidlerini tasdik eder ki, aynı neticeyi ispat tarzında vaziyet alıyorlar diye müşahede ederken, birden bir perde daha açıldı.

Gördüm ki, nasıl bir insan-ı ekber olan kâinat, lisan-ı hal ve çok eczaları, istidat ve ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla ve zîşuur mevcudatları, lisan-ı kàl ile [1] اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ diyorlar ve Hâlıkının merhametkârâne rububiyetine karşı ubudiyetlerini

gösteriyorlar; aynen öyle de, birer küçücük kâinat hükmünde o cemaat-ı uzmâda herbir arkadaşımın cesedi gibi benim cesedimdeki zerreler ve kuvveler ve duygularım dahi Hâlıkının rububiyetine karşı itaat ve ihtiyaçlarının lisan-ı haliyle ① اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ diyerek emir ve irade-i İlâhiyeye göre hareket ettiklerini ve her anda Hâlıklarının inayetine ve rahmetine ve yardımına muhtaç olduklarını gösteriyorlar gördüm. Hem namazdaki cemaatin kudsî sırrını, hem ن un güzel mu'cizesini hayretle müşahede edip, ن kapısıyla girdiğim gibi çıktım, "Elhamdülillâh" dedim. ① اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ cümlesini, o üç cemaatin ve o büyük ve küçücük arkadaşlarım hesabına da söylemeye alıştım.

Şimdi mukaddime bitti, sadede geliyoruz.

① اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ in işaret ettikleri hüccete gayet kısa bir işarettir:

Evvelâ: Biz gözümüzle görüyoruz: Kâinatta, hususan zemin yüzünde, dehşetli ve daimî bir faaliyet ve hallâkıyetin intizamla cereyanı içinde merhametkârâne, müdebbirâne bir rububiyet-i mutlaka, hadsiz zîhayatların istiânelerine ve fiilen ve halen ve kàlen istimdatlarına ve dualarına kemâl-i hikmet ve inayetle imdat ve herbirine fiilen cevap vermek tezahürü içinde bir ulûhiyet-i mutlaka, bir mâbudiyet-i âmmenin tecelliyatı, umum mahlûkatın, hususan zîhayatın ve bilhassa insan taifelerinin fıtrî ve ihtiyarî binler tarzdaki ibadetlerine mukabelesini akl-ı selim ve iman gözü gördüğü gibi, bütün semâvî fermanlar ve enbiyalar haber veriyorlar.

Saniyen: ⑤ نَعْبُدُ "nûn"unun remziyle mukaddimede mezkûr üç cemaatten herbiri ve umumu, beraber, çeşit çeşit, fıtrî ve ihtiyarî ibadetlerle meşgul olmaları, şeksiz, bedahetle bir mâbudiyete karşı şâkirâne bir mukabele ve bir Mâbud-u Mukaddesin mevcudiyetine

hadsiz ve şüphesiz bir şehadettir. Ve, [6] نَسْتَعِينُ "nûn"unun remziyle, mezkûr üç cemaatin, yani mecmu-u kâinattan tâ bir cesetteki zerrelerin cemaatinden herbir taifenin, herbir ferdin fiilî ve halî istianeleri ve duaları var. Ve onların muavenetlerine koşan ve dualarına kabul ile cevap veren bir şefkatli Müdebbire, şüphesiz şehadet eder. Meselâ, Yirmi Üçüncü Sözün dediği gibi, zemindeki umum mahlûkatın üç nevi duaları pek harika ve ümidin haricinde kabul olması, bir Rabb-i Rahîm ve Mucîbe kat'î şehadet eder.

Evet, tohumlar ve çekirdekler, istidat lisanıyla, herbiri birer ağaç ve birer sümbüle olmayı Hâlıkından isteyip duaları gözümüz önünde kabul olması gibi, bütün hayvanatın ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla elleri yetişmediği yerlerden rızıklarını ve hayatlarına lüzumu bulunan ve iktidarlarının haricindeki matluplarını birisinden isteyip o fıtrî ihtiyaç diliyle ettikleri bütün dualarını gözümüz önünde kabul eden ve imdatlarına acip ve şuursuz mahlûkatı vakti vaktine hikmetle koşturan bir Hâlık-ı Kerîme zâhir şehadet eder.

İşte bu iki kısma kıyasen, lisan-ı kàl ile edilen duaların bütün nevileri, hususan enbiyaların (aleyhimüsselâm) ve havasların harika bir surette makbuliyeti, [7] وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki hüccet-i vahdâniyete şehadet eder.

1.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)
2.)Bugün senin cesedini kurtaracağız. (Yûnus Sûresi, 10:92)
3.)Bizi (doğru yola) ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:6)
4.)Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5) .. Bizi (doğru yola) ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:6)
5.)İbadet ederiz.
6.)Yardım isteriz.
7.)Ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 6.Kelime

6.Kelime: Bizi sırat-ı müstakîme ilet

Altıncı Kelime

1 اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Evet, nasıl bir yerden bir yere giden yolların ve bir noktadan uzak bir noktaya çekilen hatların en kısası ise, en doğrusudur ve müstakîmidir. Aynen öyle de, mâneviyatta ve mânevî yollarda ve kalbî mesleklerde en doğrusu, en müstakîmi ise en kısa ve en kolayıdır. Meselâ, Risale-i Nur'da bütün muvazeneleri ve küfür ve iman yollarının mukayeseleri kat'î gösteriyorlar ki, iman ve tevhid yolu gayet kısa ve doğru ve müstakîm ve kolaydır ve küfür ve inkâr yolları gayet uzun ve müşkülâtlı ve tehlikelidir. Demek bu istikametli ve hikmetli ve herşeyden en kısa ve kolay yolda sevk edilen bu kâinatta, elbette şirk ve küfrün hakikatleri olamaz. Ve iman ve tevhidin hakikatleri, bu kâinata güneş gibi lâzım ve vaciptir.

Hem ahlâk-ı insaniyede en rahat, en faideli, en kısa, en selâmetli yol ise, sırat-ı müstakîmde, istikamettedir. Meselâ, kuvve-i akliye, hadd-i vasat olan hikmeti ve kolay, faideli istikameti kaybetse, ifrat veya tefritle muzır bir cerbezeye ve belâlı bir belâhete düşer, uzun yollarında tehlikeleri çeker.

Ve kuvve-i gadabiye, hadd-i istikamet olan şecaati takip etmezse, ifratla çok zararlı ve zulümlü tehevvüre ve tecebbüre ve tefritle çok zilletli ve elemli cebanet ve korkaklığa düşer, istikameti kaybetmesinin, hatâsının cezası olarak daimî vicdanî bir azabı çeker.

Ve insandaki kuvve-i şeheviye selâmetli istikameti ve iffeti zâyi etse, ifratla musibetli, rezaletli fücûra, fuhşa ve tefritle humûda, yani

nimetlerdeki zevk ve lezzetten mahrum düşer ve o mânevî hastalığın azabını çeker.

İşte bunlara kıyasen, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyede, bütün yollarında istikamet en faideli ve kolay ve kısadır. Ve sırat-ı müstakîmi kaybedilse, o yollar pek belâlı ve uzun ve zararlı olur.

Demek [1] اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ pek çok câmi' ve geniş bir dua, bir ubudiyet olduğu gibi, bir hüccet-i tevhide ve bir ders-i hikmete ve bir tâlim-i ahlâka işaret eder.

1.)Bizi doğru yola ilet. (Fâtiha Sûresi: 1:6)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 7.Kelime

7.Kelime: Nimet verdiklerinin yoluna..

Yedinci Kelime

(1) صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evvelâ: (2) عَلَيْهِمْ kimlerdir diye,

(3) مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ

âyeti beyan ederek, nev-i beşerde istikamet nimetine mazhar dört taifeyi beyan içinde, o taifelerin reislerine النَّبِيِّينَ ile Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma, وَالصِّدِّيقِينَ ile Ebubekir-i Sıddık'a (r.a.) وَالشُّهَدَاءِ ile Ömer, Osman, Ali'ye (r.a.) işaret edip, Peygamberden (a.s.m.) sonra Sıddık, sonra Ömer, Osman, Ali (r.a.), üçü hem şehid, hem halife olacaklar diye, gaybî ihbarla bir lem'a-i i'câz gösterir.

Saniyen: Nev-i beşerin en yüksek, en müstakîm, en sadık bu dört taifesi, Âdem (a.s.) zamanından beri hadsiz hüccetler, mu'cizeler, kerametler, deliller, keşfiyatlarla bütün kuvvetleriyle dâvâ edip ve beşerin ekseri onları tasdik ettikleri hakikat-ı tevhid, elbette güneş gibi kat'îdir. Bu hadsiz meşahir-i insaniye, yüz binler

mu’cizelerle ve hadsiz hüccetlerle doğruluklarını ve hakkaniyetlerini gösterip tevhid ve vücub-u vücud ve vahdet-i Hâlık gibi müsbet meselelerde ittifakları ve icmâları öyle bir hüccettir ki, hiçbir şüpheyi bırakmaz. Acaba, kâinatın ehemmiyetli netice-i hilkati ve zeminin halifesi ve zîhayatların istidatça en cemiyetli ve yükseği olan nev-i beşerin en müstakîmleri, en sadık ve musaddak mürşidleri ve kemâlâtta reisleri olan mezkûr o dört taifenin icmâ ve ittifakla iman edip haber verdikleri ve kâinatı bütün mevcudatıyla delil gösterip hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn itikad ettikleri ve sarsılmaz kanaat getirdikleri bir hakikati tanımayan ve inkâr eden, hadsiz bir cinayet ve nihayetsiz bir azaba müstehak olmaz mı?

1.) Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.) Üzerlerine
3.) Peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kimseler... (Nisâ Sûresi, 4:69)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 8.Kelime

8.Kelime: Gazaba uğrayanlar ve sapanların değil

Sekizinci Kelime

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ [1]

dir. Bundaki hüccete kısa bir işarettir:

Evet, tarih-i beşer ve kütüb-ü mukaddese, tevatürlere ve küllî ve kat'î hâdisat ve malûmat ve müşahedat-ı beşeriyeye istinaden bilittifak, sarih ve kat'î bir sûrette haber veriyorlar ki, sırat-ı müstakîm ehli olan peygamberlere (aleyhimüsselâm) binler vâkıatta istimdatlarına harika bir tarzda gaybî imdat gelmesi ve onların istedikleri aynen verilmesi ve düşmanları olan münkirlere yüzer hâdisatta aynı zamanda gazap gelmesi ve semâvî musibet başlarına inmesi, kat'î, şeksiz gösterir ki, bu kâinatın ve içindeki nev-i beşerin hâkim ve âdil ve muhsin ve kerîm ve azîz ve kahhar bir mutasarrıfı, bir Rabbi var ki, Nuh ve İbrahim, Mûsâ ve Hûd ve Salih gibi (aleyhimüsselâm) çok nebîlere pek harika bir surette tarihî ve geniş hâdiselerle muzafferiyet ve necatları vermiş; ve Semûd ve Âd ve Firavun kavimleri gibi çok zâlimlere ve münkirlere dahi, peygamberlere isyanlarına mukàbil dünyada dahi bir ceza olarak başlarına dehşetli semâvî musibetler indirmiş.

Evet, Âdem (a.s.) zamanından beri, beşeriyette, iki cereyan-ı azîm birbiriyle çarpışarak gelmiş. Biri istikamet yolunu takiple nimet ve saadet-i dâreyne mazhar olan ehl-i nübüvvet ve salâhat ve iman, kâinatın hakikî güzelliğine ve intizam ve kemâline mutabık olarak istikamette hareket ettiklerinden, hem Kâinat Sahibinin lütuflarına, hem iki cihanın saadetine mazhar olup, beşeri melekler derecelerine, belki fevkine terakki ettirmeye vesile olarak dünyada iman

hakikatleriyle mânevî bir cennet, âhirette bir saadet kazanıp ve kazandırmışlar.

İkinci cereyan, istikameti bırakıp ifrat ve tefritle aklı bir vesile-i azap ve elemler toplayıcı bir âlete çevirmesinden, insaniyeti en bedbaht bir hayvaniyetten aşağı düşürüp dünyada zulümlerine mukàbil gazab-ı İlâhî ve musibet tokatlarını yemekle beraber, dalâleti cihetinden, akıl alâkadarlığıyla kâinatı bir hüzüngâh ve matemhâne-i umumiye ve zevâlde yuvarlanan zîhayatlar için bir mezbaha, selhhane ve gayet çirkin ve karışık görüp ruhu, vicdanı dünyada bir mânevî cehennemde olup, âhirette daimî bir azap çekmeye kendini müstahak eder.

İşte, Fâtiha-i Şerifenin âhirinde

اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ [2]

âyeti, bu iki cereyan-ı azîmi ders veriyor. Ve Risale-i Nur’daki bütün muvazenelerin menbaı ve esası ve üstadı bu âyettir. Madem yüzer muvazenelerle Nurlar bu âyeti tefsir etmişler; biz dahi izahını ona havale ederek, bu kısa işarete iktifa ederiz.

1.)Gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.)Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet—gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 2.Kısım : 9.Kelime

Dokuzuncu Kelime

اٰمِينَ dir. Buna kısacık bir işaret:

Madem [1] نَعْبُدُ... نَسْتَعِينُ deki ن ,üç cemaat-ı azîmeyi, bilhassa âlem-i İslâm camiindeki muvahhidîn cemaatini, hususan o vakit namazda bulunan milyonlar cemaatini bize gösterip bizi içlerinde bulunduruyor ve dualarına ve söylediklerimizi aynen söylemeleriyle tasdiklerine ve bir nevi şefaatlerine hissedar olmamıza yol açıyor. Biz dahi, bu “Âmin” kelimesiyle o cemaat-ı muvahhidîn ve musallînin dualarına yardım ve dâvâlarına tasdik ve şefaatlerinin ve istiânelerinin makbuliyetine o “Âmin” ile bir rica etmemizle, bizim cüz’î ubudiyet ve dua ve dâvâmızı küllî, geniş bir ubudiyete çevirip küllî, umumî rububiyete mukabele ettirir. Demek uhuvvet-i imaniye ve vahdet-i İslâmiye sırrıyla, her namaz vaktinde âlem-i İslâm mescidinde milyonlarla efradı bulunan bir cemaatin rabıta-i vahdet itibarıyla ve mânevî radyolar vasıtasıyla Fâtiha’daki “Âmin” külliyet kesb eder, milyonlarla “Âmin”ler hükmüne geçebilir. **(Haşiye)**

اَلْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [2]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [3]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye: İşte, derecâta göre bir âmî, bir çekirdek kadar bu kudsî hakikatten hisse alsa, ruhen terakki etmiş bir kâmil insan, bir hurma ağacı kadar hisse alır. Fakat daha terakki etmeyen bir adam Fâtiha okurken bu mânâları kasten hatıra getirmemeli, tâ huzura zarar olmasın. Eğer o makama terakki etse, zaten o mânâlar kendilerini gösterirler.

Haşiyecik: Bu haşiyedeki ***"kasten"*** kelimesinin izahını Üstadımızdan sorduk. Aldığımız cevabı aynen yazıyoruz: Üçüncü Medrese-i Yusufiyedeki Risale-i Nur talebeleri namına

Ceylân

Teşehhüd ve Fâtiha kelimelerinin geniş ve yüksek mânâları kastî değil, belki dolayısıyla meşguliyet ve huzura bir nevi gaflet veren tafsilâtı değil, belki mücmel ve kısa mânâları gafleti dağıtır, ubudiyeti ve münâcâtı parlatır görüyorum. Namazın ve Fâtiha ve teşehhüdün pek yüksek kıymetlerini tam gösterir. İkinci kısmın âhirinde *"kasten meşgul olmamak"* tan murad ise: O mânâların tafsilâtıyla bizzat iştigal bazen namazı unutturur, huzura belki dokunur. Yoksa dolayısıyla ve muhtasar bir tarzda büyük faydalarını hissediyorum.

Said Nursî

1.) İbadet ediyoruz... Yardım diliyoruz...
2.) Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
3.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ .. وَبِهِ [1] نَسْتَعِينُ

Üçüncü Medrese-i Yusufiyenin tek bir dersinin

Üçüncü Kısmı

Mukaddime

Namazdaki Fâtiha'nın mânevî emriyle [2] اَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ feyziyle İkinci Kısım yazıldığı gibi, namazdaki teşehhüd dahi

وَأَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [3]

cümlesinin diliyle, mânevî ihtarıyla ve Sûre-i Fethin âhirinde

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفٰى بِاللهِ شَهِيدًا [4] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ. الخ

beş mu'cize-i gaybiyeyi gösteren büyük âyetin nuruyla dersin üçüncü kısmını yazmaya, şimdi beyanına iznim olmayan üç sebep

için mecbur oldum. Tafsilâtını, izahatını, senetli hüccetlerini Risalet-i Muhammediyeye dair Zülfikar, Mu'cizât-ı Ahmediye ve Ayetü'l-Kübrâ, Arabî Hizb-i Nuriyeye havale edip, yalnız gayet muhtasar, kısacık üç işaretle Arabî Hizb-i Nuriyenin hülâsasının bir hülâsası ve tesbihatta tekrar ettiğim kelime-i tevhid ile daimî virdim bir tefekkür-ü Arabî olarak burada yazılan risaleciğinin [5] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ şehadetine dair parçaların bir nevi tercümesi, İkinci ve Üçüncü İşarette yazılacak.

•1.İşaret
•2.İşaret

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)Allah'tan başka hiçbir ilâhın olmadığına şehadet ederim.
3.)Ve Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim.
4.)Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidâyet ve hak din ile gönderen Odur. Buna şâhit olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler. (Fetih Sûresi, 48:28-29)
5.)Muhammed (a.s.m.) Allah'ın Resulüdür. (Fetih Sûresi, 48:29)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 1.Isaret

1.İşaret

Birinci İşaret

Bu Kâinat Sahibinin tezahür-ü rububiyetine ve sermedî ulûhiyetine ve nihayetsiz ihsanatına küllî bir ubûdiyet ve tanıttırmakla mukabele eden Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, bu kâinatta güneşin lüzumu gibi elzemdir ki, nev-i beşerin üstad-ı ekberi ve büyük peygamberi (a.s.m.) ve Fahr-i Âlem ve

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ [1]

hitabına mazhar ve hakikat-i Muhammediyesi hem sebeb-i hilkat-i âlem, hem neticesi ve en mükemmel meyvesi olduğu gibi, bu kâinatın hakikî kemâlâtı ve sermedî bir Cemîl-i Zülcelâlin bâki âyineleri ve sıfatlarının cilveleri ve hikmetli ef'âlinin vazifedar eserleri ve çok mânidar mektupları olması ve bâki bir âlemi taşıması ve bütün zîşuurların müştak oldukları bir dâr-ı saadet ve âhireti netice vermesi gibi hakikatleri, hakikat-ı Muhammediye (a.s.m.) ve risalet-i Ahmediye ile tahakkuk ettiğinden, nasıl bu kâinat onun risaletine gayet kuvvetli ve kat'î şehadet eder; öyle de, başta âlem-i İslâm, bütün beşer ve bütün zîşuur, Cehennemden acı ve korkunç olan ademden, hiçlikten, idam-ı ebedîden, fena-yı mutlaktan kurtulmak için, daimî aşk ve şevkle her zamanda ve câmi' mâhiyetinin bütün kuvvetleriyle, bütün istidadat lisanlarıyla bütün dualar ve ibadetler ve ricalarının dilleriyle istedikleri hayat-ı bâkiyeyi kuvvetli, kat'î beşaret veren risalet-i Ahmediye (a.s.m.) ve hakikat-i Muhammediyeye (a.s.m.) şehadet edip nev-i beşerin medâr-ı iftiharı, eşref-i mahlûkat olduğuna imza bastığı gibi, her zamanda üç yüz elli milyon ehl-i

imanın [2] اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrınca, hergün işledikleri bütün hasenatlar ve hayırların bir misli Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın defter-i hasenatına girmesi ve o tek şahsiyet-i Muhammediye (a.s.m.), yüzer milyon, belki milyar âbid-i muhsin kadar küllî bir ubudiyete ve füyuzâtına mazhar bir makam kazanması, o zâtın risaletine pek kuvvetli şehadet edip imza basar.

1.) Eğer sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım. (Hadîs-i Kudsî, Keşfü'l-Hafâ, 2:164; Ayrıca el-Hâkim'in el-Müstedrek'inde bu mânâyı teyit eden şu sahih hadis naklediliyor: "Peygamber Efendimiz buyurdu: Allah İsâ'ya (a.s.) şöyle vahyetti, 'Ey İsâ, Muhammed'e iman et. Ümmetine de emret ki onlardan ona ulaşanlar da iman etsinler. Muhammed olmasaydı Âdem'i yaratmazdım. Muhammed olmasaydı Cennet ve Cehennemi yaratmazdım. Su üzerinde Arşı yarattığımda arş çırpındı. Üzerine Lâ ilâhe İllallah Muhammedun Resûlullah yazdım, sakinleşti." (el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:615) Ayrıca bk. et-Taberâni, El-Mu'cemü'l-Evsât, 6:314; et-Taberânî, El-Mu'cemü's-Sağîr, 2:182; El-Hallâl, es-Sünne, 1:237; el-Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 5:489.)

2.) Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü'l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü'l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret

2.İşaret

İkinci İşaret

Benim virdimde her vakit tefekkürle baktığım yirmiden ziyade şehadetlere işaret eden:

1 مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْأَمِينُ بِشَهَادَةِ ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ اُمِّيَّتِهِ بِاَكْمَلِ دِينٍ وَاِسْلاَمِيَّةٍ وَشَرِيعَةٍ وَبِاَقْوٰى اِيمَانٍ وَاِعْتِقَادٍ وَعِبَادَةٍ وَبِاَعْلٰى دَعْوَةٍ وَمُنَاجَاةٍ وَدَعَوَاتٍ وَبِاَعَمِّ تَبْلِيغٍ وَاَتَمِّ مَتَانَةٍ خَارِقَاتٍ مُثْمِرَاتٍ لاَمِثْلَ لَهَا

Kısa bir nevi tercümesi ve meâli, yani Muhammed'in (a.s.m.) risaletine şehadet eden,

•Şehadet 1
•Şehadet 2
•Şehadet 3
•Şehadet 4
•Şehadet 5-6-7-8
•Şehadet 9-10-11-12
•Şehadet 13

•Şehadet 14
•Şehadet 15
•Hatime

1.)Ümmîliğiyle beraber en ekmel bir din ve İslâmiyet ve şeriatla ve en kavî bir iman ve itikad ve ibadetle ve en yüksek bir dâvet ve münacat ve duâ ile ve en eamm bir tebliğ ve misli görülmemiş harika ve müsmir, en etemm bir metanetle def'aten zuhurunun şehadetiyle, Muhammed Allah'ın resulüdür ve Sâdıku'l-Va'di'l-Emîndir.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 1

Şehadet 1

Birincisi

On bir hâlâtından çıkan bir hüccet-i risalettir. Evet, okumak yazmak öğrenmediği ve ümmî olduğu halde, on dört asrın ukalâsını, feylesoflarını hayrette bırakan ve edyân-ı semâviyede birinciliği kazanan bir din ile birden, tecrübesiz, def'aten meydana çıkması emsal kabul etmez bir hâlet olduğu gibi, sözlerinden, fiillerinden, hallerinden çıkan İslâmiyet her zamanda üç yüz elli milyon insanın ruhlarına, nefislerine, akıllarına terbiyekârâne ders vermesi ve mânevî terakkiyata sevk etmesi, emsalsiz bir hâlettir.

Hem öyle bir şeriatla meydana gelmiş ki, âdilâne kanunlarıyla nev-i beşerin beşten birisini on dört asırda maddî ve mânevî terakki içinde idare etmesi misilsiz bir hâlet olduğu gibi; o zât (a.s.m.) öyle bir iman ve itikadla meydana çıktı ki, bütün ehl-i hakikat her zaman onun mertebe-i imanından feyz almalarıyla beraber en yüksek ve en kuvvetli bir derecededir diye müttefikan tasdikleri ve o zamanda hadsiz muarızlarının ona muhalefeti zerre kadar bir telâş, bir vesvese, bir şüphe vermemesi gösteriyor ki, kuvvet-i imaniyede dahi onun emsali yok ve o küllî yüksek imanı misilsizdir.

Hem öyle bir ubudiyet ve ibadet gösterdi ki, iptida ve intihayı birleştirip hiç kimseyi taklit etmeyerek, ibadetin en ince esrarını görüp müraat ederek en dağdağalı zamanlarda dahi tam tamına ubudiyeti yapması emsalsiz bir hâlet olması gibi, Hâlıkına karşı öyle daavât ve münâcât ve ricalar yapmış ki, bu zamana kadar telâhuk-u efkârla beraber o mertebeye yetişilmemiş. Meselâ, Cevşenü'l-Kebîr münâcâtında bin bir esmâ-i İlâhiyeyi şefaatçi ederek Hâlıkını öyle bir

tarzda tavsif ve tarif eder ki, emsali yok. Ve mârifetullahta kimse ona yetişememesi, misilsiz bir hâlettir.

Hem, öyle bir metanetle insanları dine dâvet ve öyle bir cür'etle risaletini tebliğ etmiş ki; kavmi ve amcası ve dünyanın büyük devletleri ve eski dinlerin etba'ları ona muarız ve düşman oldukları halde, zerre kadar korkmayarak, çekinmeyerek umumuna meydan okuması ve başa da çıkarması emsalsiz bir hâlettir.

İşte, onun sıdkına ve nübüvvetine bu harika, emsâlsiz sekiz hâletin mecmuu gayet kuvvetli bir şehadettir. Ve bu hâletler, o zâtın (a.s.m.) nihayet derecede ciddiyetine ve itmi'nanına ve kemâl-i sıdkına ve hakkaniyetine kat'î kanaati var olduğunu gösteriyor. Âlem-i İslâm, her günde, her teşehhüdde milyonlar lisanla

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [1]

der. Ve onun memuriyetine teslimiyetini ve getirdiği saadet-i ebediye beşaretini tasdik ettiğini ve beşeriyetin derin bir aşkla ve fıtrî ve istidadî pek kuvvetli bir iştiyakla aradığı hayat-ı bâkiyeye sağlam bir yol açtığına karşı âlem-i İslâm minnettarâne, müteşekkirâne

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ [2]

ile bir mânevî ziyaret ve görüşmek ve üç yüz elli milyon, belki milyarlar namına onu tebrik eder.

1.)Ey Peygamber, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun.
2.)Ey Peygamber, Allah'ın selâmı üzerine olsun.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 2

Şehadet 2

Yirmi küllî şehadetlerden ve çok şehadetleri ihtiva eden,

İkinci şehadet

وَبِشَهَادَةِ جَمِيعِ حَقَائِقِ اَرْكَانِ اْلاِيمَانِ عَلَى تَصْدِيقِهِ

Yani, *“İmanın altı rükünlerinin hakikatleri ve tahakkukları ve hakkaniyetleri, Muhammed’in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine kat’î şehadet eder.”* Çünkü onun risalet hayatının şahsiyet-i mâneviyesi ve bütün dâvâlarının esası ve mahiyet-i nübüvveti, o altı rükündür. Öyle ise o rükünlerin tahakkuklarına delâlet eden bütün delilleri, Muhammed’in (a.s.m.) risaletinin hak olduğuna ve onun sadıkıyetine dahi delâlet ederler. Hem âhiretin tahakkukuna sair rükünlerinin delâletini Meyve Risalesi ve Onuncu Sözün zeyilleri beyan ettikleri gibi, öyle de herbir rükün, hüccetleriyle beraber onun risaletine bir hüccettir.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 3

Şehadet 3

Binler şehadetleri ihtiva eden,

Üçüncü küllî şehadet

وَبِشَهَادَةِ ذَاتِهِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ بِالاَفِ مُعْجِزَاتِهِ وَكَمَالاَتِهِ وَعُلُوِّ اَخْلاَقِهِ

Yani, *“O zât (a.s.m.) güneş gibi kendi kendine delildir. Binler mu’cizat ve kemâlât ve yüksek, güzel ahlâkıyla risaletine ve sadıkıyetine pek kuvvetli şehadet eder.”*

Evet, “Mu’cizat-ı Ahmediye” risale-i harikada üç yüzden ziyade nakl-i sahihle ispat ettiği gibi, o zât (a.s.m.)

وَانْشَقَّ الْقَمَرُ [1]

ve

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰى [2]

âyetlerinin sarahatiyle, avucunun bir parmağıyla kamer iki parça olması; ve nakl-i sahih ve tevatürle, aynı avucun beş parmağından beş çeşme su akması ve susuz kalan bütün ordusu o sudan içmesi ve şahit olması ve bu acîb hârika iki defa başka yerde vuku bulması; ve aynı avuçla bir parça toprağı, hücum eden düşman ordusuna atarak, herbirisinin gözüne bir avuç toprak girmesiyle hücumda iken kaçmaları; ve aynı avuçta küçük taşlar, insanlar gibi tesbih edip Sübhânallah demeleri gibi nakl-i sahihle ve bir kısmı tevatürle

tarihlerde kat'iyen vukua gelen yüzer ve ehl-i tahkikin yanında bine kadar mu'cizat, elinde zuhuru; ve dost ve düşmanların ittifakıyla, onda güzel hasletlerin ve ahlâk-ı hasenenin en yüksek derecesinde **(Haşiye)** bulunması; ve arkasında tebaiyetle sülûk edip kemâlâta erişen ve hakikate aynelyakîn yetişen bütün ehl-i tahkik, ittifakla kemâlât-ı Muhammediye (a.s.m.) en yüksek derecede bulunduğuna hakkalyakîn tasdikleri; ve onun dininden gelen âlem-i İslâmın füyuzâtı ve koca İslâmiyetin hakikatleri onun harika kemâlâtına delâlet eder. Elbette o zât (a.s.m.), bizzat kendi risaletine gayet parlak ve küllî, geniş şehadet eder demektir.

Haşiye: Hattâ şecaat kahramanı Hazret-i Ali (radıyallahu anh) diyor: *"Harpte biz korktuğumuz zaman, Peygamberin (a.s.m.) arkasına saklanır, tahassun ederdik."* Şecaat gibi her haslette fâik olduğunu o zaman düşmanları dahi tasdik ettiklerini tarihler naklediyorlar…

1.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
2.)Attığın zaman sen atmadın, ancak Allah attı. (Enfâl Sûresi, 8:17)

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 4

Şehadet 4

Pek çok kuvvetli şehadetleri ihtiva eden,

Dördüncü şehadet

وَبِشَهَادَةِ الْقُرْاٰنِ بِمَا لاَيُحَدُّ مِنْ حَقَائِقِهِ وَبَرَاهِينِهِ

Yani, *“Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, hadsiz hakikatler ve hüccetleriyle risaletine, sadıkıyetine şehadet eder.”*

Evet, kırk vech ile mu’cize olduğu Zülfikar mecmuasında ispat edilen ve on dört asrı nurlandıran; ve nev-i beşerin beşten birisini tebeddül etmeyen kanunlarıyla idare eden; ve o zamandan şimdiye kadar bütün muarızlara meydan okuyup hiç kimse, hattâ bir sûresinin mislini getirmeye cesaret etmeyen; ve Âyetü’l-Kübrada ispat edildiği gibi, altı ciheti nuranî, şüpheler giremeyen ve altı makam-ı kübrâ hakkaniyetine imza basan ve sarsılmaz altı hakikatlere dayanan; ve her zamanda yüzer milyon lisanlarla şevk ve hürmetle okunan ve her dakikada milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetle yazılan; ve âlem-i İslâmın bütün şehadetleri ve imanları onun şehadetinden tereşşuh eden; ve bütün ulûm-u imaniye ve İslâmiye onun menbaından akan; ve o, eski semâvî kitapları tasdik ettiği gibi, bütün kütüb ve suhuf-u semâviyenin mânevî tasdiklerine mazhar bulunan Kur’ân-ı Azîmüşşan, bütün hakikatleriyle ve hakkaniyetini ispat eden bütün hüccetleriyle, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın sıdkına ve risaletine şehadet eder demektir.

1.)Had ve hesaba gelmeyen hakikat ve burhanlarıyla beraber Kur’ân’ın şehadetiyle…

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 5-6-7-8

Beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci küllî şehadetler

وَبِشَهَادَةِ الْحَوْشَنِ بِقُدْسِيَّةِ اِشَارَاتِهِ ۱ وَرَسَائِلِ النُّورِ بِقُوَّةِ دَلاَئِلِهَا وَالْمَاضِى بِتَوَاتُرِ اِرْهَاصَاتِهِ وَالاِسْتِقْبَالِ بِتَصْدِيقِ اٰلاَفِ حَادِثَاتِهِ

Yani, bin bir esmâ-i İlâhiyeye sarîhan ve işareten bakan ve bir cihette Kur'ân'dan çıkan bir harika münâcât olan ve mârifetullahta terakki eden bütün âriflerin münâcâtlarının fevkinde bulunan ve bir gazvede: *"Zırhı çıkar, onun yerine bu Cevşen'i oku"* diye Cebrâil vahy getiren Cevşenü'l Kebîr Münâcâtı içindeki hakikatler ve tam tamına Rabbine karşı tavsifler, Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine şehadet ettiği gibi; Kur'ân'dan tereşşuh eden ve bir cihette Cevşen'den feyiz alan ve tevellüd eden Resâili'n-Nuriye, yüz otuz parçasıyla risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) birtek hüccet olarak risaletinin bütün hakikatlerini aklen ve mantıken ispatıyla, hattâ felsefenin nazarında akıldan pek uzak meselelerini göz önünde gibi gayet kolay ve mâkul bir tarzda ders vermesiyle, Muhammed'in (a.s.m.) sadıkıyetine ve risaletine küllî bir surette şehadet eder.

Hem zaman-ı mâzi dahi risaletine bir küllî şahittir ki, irhâsât denilen nübüvvetten evvel zuhur eden ve gelecek peygamberin mu'cizatı sayılan harikalar, tarihlerde ve siyer kitaplarında kat'î tevatür tarzında nakledilen pekçok vakıalar, gayet sağlam bir surette

risaletine şehadet eder ve çok nevileri var. Bir kısmı, gelecek Şehadetlerde beyan edilecek; bir kısmı da Zülfikar'da ve tarih kitaplarında sahih bir surette nakledilmiş. Meselâ, velâdet-i Peygamberiyeye (a.s.m.) yakın bir vakitte Kâbe'yi tahrip etmeye gelen Ebrehe askerinin başlarına ebâbil kuşlarının elleriyle taşların yağması ve velâdet gecesinde Kâbe'deki sanemlerin baş aşağı düşmesi ve Kisrâ-yı Fars sarayının harap olması ve ateşperest Mecusîlerin bin seneden beri yanması devam eden ateşi o gece sönmesi ve Bahîra-yı Râhip ve Halime-i Sa'diyenin kat'î ihbarlarıyla, bulutlar başına gölge etmesi gibi çok hâdiseler, nübüvvetinden evvel nübüvvetini haber vermişler.

Hem istikbâl, yani, vefatından sonra onun haber verdiği hâdiseler pek çoktur ve çok nevileri var. Birisi, Âl-i Beytine ve Ashâbına ve fütuhat-ı İslâmiyeye ait ihbarat-ı gaybiyesidir ki, Zülfikar'da, Mu'cizat-ı Ahmediye kısmında nakl-i sahih ile seksen vâkıanın aynen haber verdiği gibi çıkması, meselâ Hz. Osman (r.a.) mushaf okurken, Hz. Hüseyin (r.a.) Kerbelâ'da şehid edilmeleri ve Şam ve İran ve İstanbul'un fetihleri ve Abbâsî Devletinin zuhuru ve Cengiz ve Hülâgû onu mağlûp ve mahvetmesi gibi seksen ihbar-ı gaybî mu'cizatı, nakl-i sahihle ve tarih ve siyer kitaplarına istinaden tafsilen yazması gibi, ihbar-ı gaybinin sair nevileriyle ve Muhammed'in (a.s.m.) hakkaniyetine delâlet eden pekçok vakıat-ı istikbaliye ile zaman-ı istikbal dahi kuvvetli ve küllî bir surette risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) ve sadıkıyetine şehadet eder demektir.

1.) İşaretlerinin kudsiyetiyle Cevşen'in, delillerinin kuvvetiyle Risale-i Nur'un, tevatür kuvvetindeki irhasatlarıyla mâzinin, binler hâdise ve mu'cizesini tasdikiyle istikbalin şehadetiyle.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 9-10-11-12

Şehadet 9-10-11-12

Dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci şehadetlere işaret eden,

وَبِشَهَادَةِ الْاٰلِ بِقُوَّةِ يَقِينِيَّاتِهِمْ فِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ حَقِّ الْيَقِينِ. وَالْاَصْحَابِ بِكَمَالِ اِيمَانِهِمْ فِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عَيْنِ الْيَقِينِ.. وَالْاَصْفِيَاءِ بِقُوَّةِ تَحْقِيقَاتِهِمْ فِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عِلْمِ الْيَقِينِ. وَالْاَقْطَابِ بِتَطَابُقِهِمْ عَلٰى رِسَالَتِهِ بِالْكَشْفِ وَالْمُشَاهَدَاتِ بِالْيَقِينِ

Yani, Muhammed'in (a.s.m.) sadıkıyetine ve hakkaniyetine küllî şehadetlerden,

Dokuzuncusu

عُلَمَآءُ اُمَّتِى كَأَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ

sırrına mazhar ve salâvatlarda Âl-i İbrahim Aleyhisselâma mukàbil olan Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın içindeki büyük evliya ve Ali (r.a.) ve Hasan (r.a.) ve Hüseyin (r.a.) ve Ehl-i Beytin on iki imamı ve Gavs-ı Âzam (k.s.) ve Ahmed-i Rüfâî (k.s.),

Ahmed-i Bedevî (k.s.), İbrahim-i Dessûkî (k.s.), Ebü'l-Hasan-ı Şâzelî gibi aktâblar ve imamlar, ittifakla, hakkalyakîn bir itikadla ve keşfiyat ve müşahedatla ve ümmette gösterdikleri harika irşadat ve kerametlerle, risalet ve hakkaniyet ve sadıkıyet-i Muhammediyeye (a.s.m.) imanları ve şehadetleriyle imza basıyorlar.

Onuncu

Enbiyadan sonra en muhterem ve yüksek taife ve ümmî ve bedevî oldukları halde az bir zamanda nur-u Muhammedî (a.s.m.) ile şarktan garba kadar âdilâne idare edip, cihangir devletleri mağlûp ederek müterakki, fenli, medenî, siyasî milletlere üstad, muallim, diplomat, hâkim-i âdil olarak o asrı bir asr-ı saadet hükmüne getiren sahabeler, Muhammed'in (a.s.m.) her halini tetkik ve taharrîden sonra gözleriyle gördükleri çok mu'cizatın kuvvetiyle eski düşmanlıklarını ve ecdatlarının mesleklerini ve çokları (Hâlid ibni Velid ve İkrime ibni Ebû Cehil gibi) pederlerinin taraftarlıklarını, kavim ve kabilelerini tamamıyla bırakıp bütün ruh u canlarıyla, gayet fedakârâne bir surette İslâmiyete girerek aynelyakîn derecesinde Muhammed'in (a.s.m.) sadıkıyetine, risaletine imanları, sarsılmaz, küllî bir şehadettir.

On Birinci

Asfiya ve sıddîkîn denilen müçtehidler, imamlar, allâmeler; İbni Sîna, İbni Rüşd gibi dâhî feylesoflar misillü binler ehl-i tahkik, aklî ve mantıkî bir tarzda, herbiri ayrı bir meslekte şüphesiz binler hüccetlere ve kat'î burhanlara istinaden ilmelyakîn derecesinde Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine imanları öyle küllî bir şehadettir ki, onların umumu kadar bir zekâsı bulunmayan, karşılarına çıkamaz.

İşte o hadsiz şahitlerden birisi, bu zamanda Risale-i Nur'dur ki, münkirler ona karşı hiçbir çare bulamadıklarından, zabıta ve adliyeyi aldatıp mahkeme eliyle susturmasına çalışıyorlar.

On İkinci

Âlem-i İslâmda herbiri ümmetin ehemmiyetli bir kısmını daire-i dersine alıp, harika irşad ve kerametlerle mânevî terakki ettiren ve

hüccetler yerinde müşahedata, keşfiyata dayanan ve aktâb denilen en derin ehl-i tahkik ve hakikat, ruhânî terakkilerinde Muhammed'in (a.s.m.) risaletini ve sadıkıyetini ve en yüksek mertebe-i hakkaniyette bulunduğunu keşfen ve şuhuden görüp müttefikan ve mütetabıkan nübüvvetine şehadetleri öyle bir imzadır ki, onların umumu kadar bir yüksek mertebe-i kemâlâtı kazanmayan, o imzayı bozamaz.

1.) Kuvvetli yakînleriyle ve onu hakkalyakîn derecesinde tasdikleriyle Ehl-i Beytinin, kemâl-i imanları ve aynelyakîn derecesinde onu tasdikleriyle Ashabının, kuvvetli tahkikatları ve ilmelyakîn derecesinde onu tasdikleriyle asfiyanın, kat'î keşfiyat ve müşahedatlarıyla onun risaletinde ittifak eden aktâbın şehadetiyle…
2.) Ümmetimin alimleri, İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir. (Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:64; Tecrîd-i Sarîh Tercemesi: 1:107 (Diyanet İşleri Yayınları))

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 13

Şehadet 13

On üçüncü şehadet

Dört küllî ve çok geniş ve kat'î hüccetlerden ibarettir

وَبِشَهَادَةِ الْاَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ بِتَوَاتُرِ بَشَارَاتِ الْكَوَاهِنِ وَالْهَوَاتِفِ وَالْعُرَفَآءِ فِى الْاَدْوَارِ السَّالِفِينَ وَبِمُشَاهَدَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ وَالْاَنْبِيَآءِ وَبِشَهَادَتِهِمْ وَبَشَارَتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ بِرِسَالَةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ فِى الْكُتُبِ الْمُقَدَّسَةِ

Bu fıkranın kısaca bir meâli burada beyan edilecek. Ve izahatı ve senetleri, Zülfikar'ın Mu'cizat-ı Ahmediye kısmının âhirinde mükemmel var.Yani, geçmiş zamanlarda nev-i beşerin meşahir ve namdarlarından, başta enbiya olarak ârifler, kâhinler, hâtifler müttefikan Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve geleceğine irhâsât nev'inden gayet sarîh ve mükerrer haber verdiklerini nakl-i sahih ve bir kısmı tevatürle tarih ve siyer ve hadîs kitaplarında kayıt ve kabul edilmesine ve Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde o binler ihbaratın en kuvvetli ve kat'î kısmını tafsilen beyanına binaen ona havale edip gayet kısa bir işaretle deriz ki:

Enbiyalar, mukaddes, semâvî kitaplarda Muhammed'in (a.s.m.) nübüvvetine dair Tevrat, İncil, Zebur'un yüzer âyetlerinde sarahata yakın kısmından yirmi âyetleri On Dokuzuncu Mektupta yazılmış. Hıristiyan ve Yahudiler tarafından çok tahrifatıyla beraber, yine nübüvvet-i Ahmediyeyi haber veren yüz âyeti Hüseyin-i Cisrî kitabında yazmış.

Kâhinler ise, başta meşhur Şık ve Satîh olarak, ruhânî ve cin vasıtasıyla gaybdan haber veren ve şimdi medyum denilen, tevatür bir nakl-i sahihle Peygamberin (a.s.m.) geleceğine ve Fars devletini kaldıracağına sarîh bir surette haber verdikleri ve şüphe kaldırmaz bir tarzda, yakında bir Peygamber Hicaz'da zuhurunu mükerrer söyledikleri gibi; ***ârif-i billâh*** kısmından, Peygamberin (a.s.m.) cedlerinden Kâ'b İbn-i Lüeyy ve Yemen ve Habeş padişahlarından Seyf ibni Zîyezen ve Tübba' gibi çok ârifler, o zaman evliyaları, pek sarîh bir surette, Muhammed'in (a.s.m.) risaletinden haber verip şiirlerle ilân etmişler. On Dokuzuncu Mektupta, ehemmiyetli ve kat'î bir kısmı yazılmış. Hattâ o padişahlardan birisi demiş: *"Ben Muhammed'e (a.s.m.) hizmetkâr olmasını, bu saltanata tercih ederim."* Birisi de demiş: *"Ah! Ben ona yetişseydim, onun ammizâdesi olurdum."* Yani, Hazret-i Ali (r.a.) gibi fedai bir hizmetkârı ve veziri olurdum. Her ne ise, tarih ve siyer kitapları bu haberleri tamamen neşr ile, bu ârifler, risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) kuvvetli ve küllî bir şehadetle sadıkıyetine imza basıyorlar.

Hem o ârifler ve kâhinler gibi risalet-i Muhammediyeyi gaybî haber veren ve sözleri işitilen ve şahısları görünmeyen, ***"hâtif"*** denilen ruhânîler, pek sarîh bir surette, Muhammed'in (a.s.m.) nübüvvetinden haber verdikleri gibi, çok muhbirler, hattâ saneme kesilen kurbanlar ve sanemler ve mezar taşları nübüvvetinden haber vermeleriyle onun risaletine ve hakkaniyetine imza basıp tarih lisanıyla şehadet etmişler.

1.) Geçmiş asırlardaki kâhinler ve hâtifler ve âriflerden tevatürle nakledilen müjdelerin, semâvî kitaplarda müşahede edilen sair nebî ve resullerin müjdelerinin, ve o peygamberlerin (aleyhimüsselâm), mukaddes kitaplarda Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma şehadet edip onun geleceğini tebşir etmelerinin şehadetiyle…

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 14

On dördüncü şehadet

Kâinatın kuvvetli şehadetine işaret eden bu Arabî fıkra

وَبِشَهَادَةِ الْكَائِنَاتِ بِغَايَاتِهَا ①
وَبِالْمَقَاصِدِ الْاِلٰهِيَّةِ فِيهَا عَلَى الرِّسَالَةِ
الْمُحَمَّدِيَّةِ الْجَامِعَةِ؛ بِسَبَبِ تَوَقُّفِ
حُصُولِ غَايَاتِ الْكَائِنَاتِ وَالْمَقَاصِدِ
الْاِلٰهِيَّةِ مِنْهَا وَتَقَرُّرِ قِيْمَتِهَا وَوَظَائِفِهَا
وَتَبَارُزِ حُسْنِهَا وَكَمَالِهَا وَتَحَقُّقِ حِكَمِ
حَقَائِقِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْاِنْسَانِيَّةِ
لَاسِيَّمَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ؛ اِذْ هِىَ
الْمُظْهِرَةُ وَالْمَدَارُ الْاَتَمُّ لَهَا، وَلَوْلَاهَا
لَصَارَتْ هٰذِهِ الْكَائِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ
وَالْكِتَابُ الْكَبِيرُ ذُو الْمَعَانِى السَّرْمَدِيَّةِ

هَبَاءً مَنْثُورًا مُتَطَايِرَةَ الْمَعَانِى مُتَسَاقِطَةَ الْكَمَالاَتِ وَهُوَ مُحَالٌ مِنْ وُجُوهٍ وَجِهَاتٍ

Âyetü’l-Kübrâ, bu Arabî fıkranın meâline dair demiş: Bu kâinat nasıl ki kendini icad ve idare ve tertip eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray, bir kitap gibi, bir sergi, bir temaşagâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delâlet eder; öyle de, kâinatın hilkatindeki makàsıd-ı İlâhiyeyi bilecek, bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbânî hikmetlerini tâlim edecek ve vazifedârâne harekâtındaki neticeleri ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemâlâtını ilân edecek ve “Nereden geliyorlar? Ve nereye gidecekler? Ve niçin buraya geliyorlar ve çok durmuyorlar, gidiyorlar?” diye dehşetli suallere cevap verecek ve o kitab-ı kebîrin mânâlarını ve âyât-ı tekvîniyesinin hikmetlerini tefsir edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkik üstad, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delâlet ettiği cihetle, elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın hakkaniyetine ve bu Kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna kuvvetli ve küllî şehadet edip

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [2]

der.

Evet, Muhammed’in (a.s.m.) getirdiği nur ile kâinatın mâhiyeti, kıymeti, kemâlâtı ve içindeki mevcudatın vazifeleri ve neticeleri ve memuriyetleri ve kıymetleri bilinir, tahakkuk eder. Ve kâinat, baştan başa gayet mânidar mektubat-ı İlâhiye ve mücessem bir Kur’ân-ı Rabbânî ve muhteşem bir meşher-i âsâr-ı Sübhâniye olur. Yoksa, adem ve hiçlik ve zevâl ve fena karanlıklarında yuvarlanan karma karışık vahşetli bir virâne, dehşetli bir matemhane mahiyetine düşer. Bu hakikate binaen, kâinatın kemâlâtı ve hikmetli tahavvülâtı ve sermedî mânâları, kuvvetli bir tarzda

نَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [3]

der.

1.)Kâinatın, gayeleri ve onda tezahür eden makàsıd-ı İlâhiye ile onun hakkaniyetine şehadetiyle. Çünkü kâinatın yaratılışındaki gayeler ve makàsıd-ı İlâhiye, kıymetini bulup vazifelerini yerine getirmesi, hüsün ve kemâlinin ortaya çıkması ve hakikatlerindeki hikmetlerin tahakkuk etmesi, insanlar içinde peygamberlerin gönderilmesine, bilhassa risalet-i Muhammediyeye mütevakkıftır. Zira bütün bunları en zahir şekilde gösteren ve bu gayelerin en etemm medarı olan, odur. Eğer risalet-i Muhammediye olmasaydı, bu mükemmel kâinat ve bu sermedî mânâlar sahibi kitab-ı kebir, hebâen mensur gidecek, mânâsız kalacak ve kemâlâtı sukut edecekti ki, bu da pek çok cihetlerden muhaldir.
2.)Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim.
3.)Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederiz.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Sehadet 15

On beşinci şehadet

Pek çok kudsî şehadetleri ihtiva eden, bu kâinatta tasarruf ederek zerrattan seyyarata kadar bütün tahavvülât ve harekât ve sekenât ve hayat ve memat gibi bütün tasarrufat, emriyle, iradesiyle, kuvvetiyle bulunan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun icraat-ı rububiyeti ve ef'âl-i Rahmâniyeti cihetinde risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) mukaddes şehadetine işaret eden, bu gelen Arabî fıkradır:

وَبِشَهَادَةِ صَاحِبِ الْكَائِنَاتِ وَخَلاَّقِهَا وَمُتَصَرِّفِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ؛ بِأَفْعَالِ رَحْمَانِيَّتِهِ وَبِاِجْرَاآتِ رُبُوبِيَّتِهِ؛ كَفِعْلِ الرَّحْمَانِيَّةِ بِإِنْزَالِ الْقُرْآنِ الْمُعْجِزِ الْبَيَانِ عَلَيْهِ، وَبِإِظْهَارِ أَنْوَاعِ الْمُعْجِزَاتِ عَلَى يَدَيْهِ، وَبِتَوْفِيقِهِ وَحِمَايَتِهِ فِى كُلِّ حَالاَتِهِ، وَبِإِدَامَةِ دِينِهِ بِكُلِّ حَقَائِقِهِ، وَبِإِعْلاَءِ مَقَامِ حُرْمَتِهِ وَشَرَفِهِ وَإِكْرَامِهِ عَلَى جَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ، وَكَفِعْلِ رُبُوبِيَّتِهِ بِجَعْلِ رِسَالَتِهِ شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِكَائِنَاتِهِ، وَبِجَعْلِ دِينِهِ

فِهْرِسْتَةَ كَمَالاَتِ عِبَادِهِ، وَبِجَعْلِ حَقِيقَتِهِ مِرْآةً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ اُلُوهِيَّتِهِ، وَبِتَوْظِيفِهِ بِوَظَائِفَ ضَرُورِيَّةٍ لاَزِمَةٍ لِوُجُودِ الْمَخْلُوقَاتِ فِى هٰذِهِ الْكَائِنَاتِ كَلُزُومِ الرَّحْمَةِ وَالْحِكْمَةِ وَالْعَدَالَةِ وَكَضَرُورَةِ لُزُومِ الْغِذَاءِ وَالْمَاءِ وَالْهَوَاءِ وَالضِّيَاءِ

Bu pek kat'î ve çok geniş ve kudsî şehadetin tafsilâtını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısacık bir işaretle meal-i icmalîsine bakacağız:

Evet, bu kâinatta, gözümüz önünde bu muntazam tasarrufatı içinde adalet ve hikmetle ve rahmet ve inayet ve himayetle her zaman iyileri himaye ve fenaları ve yalancıları tokatlamak, rububiyetinin bir âdeti olmasından, ef'âl-i Rahmâniyet muktezasıyla bir Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânı, Muhammed'in (a.s.m.) eline vermesi; ve bine yakın mu'cizelerin pekçok envaını ona vermesi; ve bütün hâlâtında ve en tehlikeli vaziyetlerinde şefkatkârâne himaye ve hattâ güvercin ve örümcekle muhafaza etmesi; ve büyük vazifelerinde onu tam muvaffak etmesi; ve dinini bütün hakikatleriyle idâmesi; ve İslâmiyetini zeminin ve nev-i beşerin başına geçirmesi; ve bütün mahlûkat üstünde bir makam-ı şeref ve meşahir-i insaniyenin fevkinde daimî bir rütbe-i makbuliyet ve dost ve düşmanın ittifakıyla en yüksek hasletleri taşıyan bir şahsiyeti vermekle, beşerin beşten birisini ona ümmet etmesi, gayet kat'î bir tarzda sadıkıyetine ve risaletine şehadet ettiği gibi; ef'âl-i rububiyet cihetinde dahi görüyoruz ki, bu âlemin Mutasarrıfı ve Müdebbiri, Muhammed'in (a.s.m.) risaletini bu kâinata bir mânevî güneş yapıp, Nur Risalelerinde ispat edildiği gibi, onunla bütün karanlıkları izale ve

nuranî hakikatlerini gösterip ve bütün zîşuuru, belki kâinatı hayat-ı bâkiye müjdesiyle sevindirdiği gibi; dinini dahi bütün makbul ehl-i ibadetin fihriste-i kemâlâtı ve harekât-ı ubudiyette sağlam bir program yapması gibi Muhammed'in (a.s.m.) şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikatini, Kur'ân'ın ve Cevşen'in delâletiyle tecelliyat-ı ulûhiyetine bir âyine-i câmia yapması; ve sabıkan işaret ettiğimiz hakikatlerin ve on dört asırda hergün ümmetinin bütün hasenatlarının bir mislini kazanmasının ve hayat-ı içtimaiye ve mâneviye-i beşeriyedeki âsârının delâletiyle, nev-i beşere en yüksek reis ve mukteda ve üstad yapması; ve onu büyük ve kudsî vazifelerle beşerin imdadına gönderip rahmet, hikmet, adalet, gıda, hava, mâ, ziya derecesinde insanları onun dinine, şeriatına, İslâmiyetteki hakikatlerine muhtaç **(Haşiye)** yapması ile on iki küllî ve kat'î hüccetlerle risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) kudsî şehadet ettiği halde, acaba hiç mümkün müdür ki, sinek kanadının ve bir çiçeğin tanziminden lâkayt kalmayan bu Kâinat Sahibinin bu derece küllî ve geniş şehadetlerine mazhar olan risalet-i Muhammediye (a.s.m.), kâinatın mânevî bir güneşi olmasın?

Haşiye: Ben, bu ihtiyarlığım ve perişaniyetim içinde, zât-ı Muhammediyenin (a.s.m.) getirdiği erzak-ı mâneviyenin milyondan birisini hissettim. Elimden gelseydi, milyonlar lisanla salâvatlarla ona teşekkür edecektim. Şöyle ki: Ben firaktan, zevâlden çok inciniyorum. Halbuki, sevdiğim dünya ve dünyeviyeler, mufarakatla beni bırakıp gidiyorlar. Ben de gideceğimi biliyorum. Bu pek elîm ve canhıraş meyusiyete karşı, birden saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesini zât-ı Ahmediyeden (a.s.m.) işitmekle kurtuluyorum ve tam teselli buluyorum. Hattâ teşehhüdde,

اَلسَّلاٰمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبِرَكَاتُهُ

"Ey Peygamber, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun."

dediğimde, ona hem biat, hem memuriyetine teslim ve itaat, hem vazifesini tebrik, hem bir nevi teşekkür ve saadet-i ebediye müjdesine bir mukabeledir ki, Müslümanlar, hergün beş defa bu selâmı yaparlar.

1.) Kâinat Sahibi ve Hâlıkı ve Mutasarrıfının, Rahmâniyet ef'âli ve rububiyet icraatıyla, risalet-i Muhammediyeye şehadeti. Meselâ Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanı ona indirmek ve onun elinde envâ-ı mu'cizatı izhar etmek ve her türlü halinde onu himaye ve muvaffak ederek onun dinini bütün hakikatleriyle beraber idame ettirmek ve onun makam-ı hürmet ve şerefini yüceltmek ve ona bilmüşahede bütün mahlûkatın üzerinde makam vermek gibi Rahmâniyet fiilleri ve onun risaletini kâinatına mânevi bir güneş yapmak ve onun dinini, kullarının kemâlâtına bir fihriste yapmak ve onun hakikatini, ulûhiyetinin tecelliyatına câmi bir ayna yapmak ve bu kâinatta mahlûkatın vücudu için rahmet ve hikmet ve adaletin lüzumu ve gıda ve su ve hava ve ışığın zarureti derecesinde zarurî vazifelerle onu tavzif etmek gibi rububiyet fiilleriyle, bu Kâinat Sahibi, onun hakkaniyetine şehadet eder.

Sualar : 15.Sua : 1.Makam : 3.Kısım : 2.Isaret : Hatime

Hatime

İşte bu on beş küllî şehadetler, herbiri pekçok şehadetleri, hattâ Üçüncü Şehadet, mu'cizat lisanıyla bin şehadeti ihtiva edip öyle bir kat'iyetle ve kuvvetle

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [1]

olan dâvâyı ispat ve tahakkukunu ve kıymetini ve ehemmiyetini ilân etmiş ki, hergün beş defa âlem-i İslâm, yüzer milyon lisanlarla teşehhüdde o dâvâyı kâinata ilân ettiği gibi; o dâvânın esası olan hakikat-i Muhammediye (a.s.m.), kâinatın çekirdek-i aslîsi, bir sebeb-i hilkati ve en mükemmel meyvesi olduğunu milyarlar ehl-i iman tereddütsüz tasdik ederek kabul etmişler. Ve bu kâinatın Sahibi (celle celâluhu) o şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediyeyi (a.s.m.) saltanat-ı rububiyetine bir yüksek dellâl ve kâinat tılsımının ve hilkat muammasının bir doğru keşşafı ve lütuf ve rahmetinin bir parlak misali ve şefkat ve muhabbetinin bir beliğ lisanı ve âlem-i bâkideki hayat-ı daime ve saadet-i ebediyenin en kuvvetli müjdecisi ve elçilerinin en son ve en büyük bir resul eylemiş. Acaba bu mahiyetteki bir hakikate kanaat etmeyen veya ehemmiyet vermeyen, ne derece hasâret ve hata ve belâhet ve cinayet ettiğini kıyas edilsin!

İşte, namazdaki Fâtiha, nasıl İkinci Kısımda işârâtıyla, teşehhüdde

اَشْهَدُ اَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ [2]

taki hakikat-ı tevhid dâvâsına kat'î hüccetleri gösterir, hadsiz imzalar basar; bu Üçüncü Kısımda dahi yine teşehhüdde

وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [3]

ta hakikat-i risalet dâvâsına kuvvetli şahitleri getirip nihayetsiz tasdik imzalarını bastırır.

Yâ Erhamerrâhimîn, bu Resul-i Ekremin (a.s.m.) hürmetine, bizi onun şefaatine mazhar ve sünnetinin ittibaına muvaffak ve dâr-ı saadette onun âl ve ashâbına komşu eyle! Âmin, âmin, âmin.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ [4]
وَصَحْبِهِ بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ الْمَقْرُوءَةِ
وَالْمَكْتُوبَةِ اٰمِينَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [5]
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim.
2.)Allah'tan başka ilâh olmadığına şehadet ederim.
3.)Ve Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim.
4.)Allahım, ona ve âl ve ashabına, okunan ve yazılan bütün Kur'ân harfleri adedince salât ve selâm et.
5.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam

Elhüccetü'z-Zehrâ'nın

İkinci Makamı

•Nur ayeti
•İlm-i Ilahi bahsi
•Tahiyyat kelimeleri
•İlm-i İlahinin Delilleri
•İrade-i İlahinin Delilleri
•Kudret-i İlahinin Delilleri

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Nur ayeti

Nur ayeti

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

Fâtiha’nın âhirinde, ehl-i hidayet ve istikamet ve ehl-i dalâlet ve tuğyânın muvazenesine işaret eden ve Risale-i Nur’un bütün muvazenelerinin menbaı olan âyetin bir hakikatını, Sûre-i Nur’dan

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ ﴿2﴾

(ilâ âhir) âyeti ve arkasında

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّىٍّ يَغْشٰيهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ ﴿3﴾

(ilâ âhir) âyetiyle beraber, pek acip bir tarzda o muvazeneyi mu’cizâne ifade ederler.

Birinci âyet-i nur, Birinci Şuâda ispat edilmiş ki, on işaretle Risale-i Nur’a bakıyor; mu’cizâne, Kur’ân’ın o tefsirinden gaybî haber veriyor. Ve Risale-i Nur’a Nur namı verilmesine en birinci sebep olmasından, Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısmında bir seyahat-i hayaliye temsilinde, bu acip âyetin nur kelimesinde, nun-u na’büdü mu’cizesi gibi bir mânevî mu’cizesinin beyanına binaen, Âyetü’l-Kübrâ risalesinde dünya seyyahı, Hâlıkını aramak, bulmak, tanımak için bütün kâinattan ve envâ-ı mevcudatından sorduğu ve otuz üç yolla ve kat’î burhanlarla Hâlıkını ilmelyakîn ve aynelyakîn bildiği gibi;

o aynı seyyah, asırlarda ve arz ve semâvât tabakalarında aklıyla, kalbiyle, hayaliyle gezen yorulmaz, tok olmaz, bütün dünyayı bir şehir gibi görüp teftiş ederek, kâh Kur'ân hikmetine, kâh felsefe hikmetine aklını bindirip geniş hayal dürbünüyle en uzak tabakalara bakarak, hakikatleri vâkide olduğu gibi görmüş, bizlere Âyetü'l-Kübrâ'da kısmen haber vermiş.

İşte şimdi biz, o ayn-ı hakikat ve bir temsil mânâsında olan seyahat-i hayaliyesiyle girdiği pek çok âlemler ve tabakalardan, nümune için yalnız üç tabakasını, Fâtiha âhirindeki muvazenenin yalnız kuvve-i akliye cihetinde bir misalini, gayet muhtasar beyan edeceğiz. Sair meşhudatını ve muvazenelerini, Risale-i Nur'un muvazenelerine havale ederiz.

- 1.Nümune
- 2.Nümune
- 3.Nümune

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir. Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer ki, mübârek bir ağacın (yakıtından) tutuşturulmuştur. (Nur Sûresi, 24:35)
3.)Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer ki, o denizi üst üste dalgalar kaplamıştır. (Nur Sûresi, 24:40)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Nur ayeti : 1.Nümune

1.Nümune

Birinci nümune şöyle

O, dünyaya sırf Hâlıkını tanımak, bulmak için gelen seyyah, aklına dedi: “Biz, herşeyden Hâlıkımızı sorduk; güzel, tam cevap aldık. Şimdi, ‘Güneşi güneşten sormak lâzım’ darb-ı meseli gibi biz dahi Hâlıkımızı, ilim ve irade ve kudret gibi kudsî sıfatlarının tecellîleriyle ve meşhud eserleriyle ve isimlerinin cilveleriyle tanımak, bulmak için bir seyahat daha yapacağız” diye dünyaya girdi.

Ve ikinci bir cereyan olan ehl-i dalâlet gibi birden küre-i arz sefinesine bindi. Hikmet-i Kur’âniyeye tâbi olmayan fen ve felsefe gözlüğünü taktı. Ve Kur’ân okumayan coğrafya fenninin programıyla baktı, gördü ki: Nihayetsiz bir boşlukta, bir senede yirmi bin senelik bir dairede, top güllesinden yetmiş defa sür’atli bir hareketle gezer. Yüz binler nevi biçare, âciz zîhayatları içine almış. Eğer bir dakika yolunu şaşırsa veya bir serseri yıldıza çarpsa, parçalanarak hadsiz fezada sukut ile, bütün o biçare zîhayatları ademe, hiçliğe boşaltacak, dökecek diye anladı.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ ﴿1﴾

cereyanının dehşetli mânevî musibetini

اَوْكَظُلُمَاتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّىٍّ ﴿2﴾

in boğucu karanlığını hissederek: “Eyvah! Ne yaptık? Bu dehşetli gemiye neden bindik? Bundan kurtulmak çaresi nedir?” diye o kör felsefenin gözlüğünü kırdı,

اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴿3﴾

cereyanına girdi.

Birden, hikmet-i Kur'âniye imdadına geldi, tam hakikatini gösteren bir dürbün aklına verdi, "Şimdi bak" dedi. Baktı, gördü ki:

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [4]

ismi,

هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولاً [5]
فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ

burcunda bir güneş gibi tulû etti. Zemini gayet muntazam ve selâmetli bir gemi ve zîhayatları rızıklarıyla beraber içinde doldurmuş, kâinat denizinde çok hikmetler ve menfaatler için seyahatla güneş etrafında gezdirip mevsimlerin mahsulâtını erzak isteyenlere getirir ve ***"Sevr"*** ve ***"Hût"*** namlarında iki meleği o sefineye kaptan yapılmış, gayet güzel ve muhteşem memleket-i Rabbâniyede Hâlık-ı Zülcelâlin mahlûkat ve misafirlerini keyiflendirmek için gezdiriyor. Ve onunla,

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [6]

hakikatini gösterir, Hâlıkını bu ismin cilvesiyle tanıttırır diye anladı. Bütün ruh u canıyla

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [7]

dedi,

اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ [3]

taifesine girdi.

1.)Gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.)Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer. (Nur Sûresi, 24:40)
3.)Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
4.)Göklerin ve yerin Rabbi. (Ra'd Sûresi, 13:16)
5.)Üzerinde gezin ve Allah'ın verdiği rızıktan yiyin diye, yeryüzünü sizin emrinize

veren Odur. (Mülk Sûresi, 67:15)

6.) Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)

7.) Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Nur ayeti : 2.Nümune

2.Nümune

O seyyahın, âlemlerdeki seyahatinde gördüğü nümunelerden

İkinci Nümunesi

O seyyah, küre-i arz gemisinden çıkıp hayvanat ve insanlar âlemine girdi. Dinden ruh almayan hikmet-i tabiiye gözlüğü ile o âleme baktı, gördü ki: O hadsiz zîhayatların hadsiz ihtiyaçları ve onları inciten ve hırpalayan hadsiz muzır düşmanları ve merhametsiz hâdiseleri varken, o ihtiyaçlara karşı sermayeleri binden, belki yüz binden ancak bir olabilir. Ve o muzır şeylere mukàbil iktidarları, milyondan ancak birdir. Bu çok dehşetli ve acınacak vaziyette, rikkat-i cinsiye ve şefkat-i neviye ve akıl alâkadarlığıyla onların haline o derece acıdı ve mahzun ve me'yus ve cehennem azabı gibi elemler alırken ve o perişan âleme girdiğine bin pişman olurken, birden hikmet-i Kur'âniye imdadına yetişti,

اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ (1)

dürbününü verdi. "Bak" dedi. Baktı, gördü ki:

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ (2)

tecellîsiyle Rahmân, Rahîm, Rezzâk, Mün'im, Kerîm, Hafîz gibi çok esmâ-i İlâhiyenin her biri, birer güneş gibi

مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا (3)

وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَتَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ [4]
يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ
وَلَقَدْ كَرَّمْناَ بَنِى اٰدَمَ [5]
اِنَّ اْلاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ [6]

gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. O insan ve hayvan dünyasını rahmetle, ihsanla doldurup bir nevi muvakkat cennete çevirdiler. Ve bu şâyân-ı temâşâ, güzel, ibretli misafirhanenin Mihmandar-ı Kerîmini tam bildirdiklerini bildi. Bin kere

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [7]

dedi.

1.)Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)
3.)Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)
4.)Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir. (Ankebut Sûresi, 29:60)
5.)And olsun ki Biz Âdemoğullarına ikramda bulunduk. (İsrâ Sûresi, 17:70)
6.)İhlâs ile kulluk edenler, nimetlerle dolu Cennet içindedir. (İnfitar Sûresi, 82:13)
7.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Nur ayeti : 3.Nümune

3.Nümune

Seyahatındaki yüzer müşahedatından

Üçüncü Nümunesi

Hâlıkını, isimlerinin ve sıfatlarının tecellî ve cilveleriyle tanımak isteyen o dünya seyyahı, akıl ve hayâline dedi ki: “Haydi, ruhlar ve melekler gibi biz dahi cesedimizi yerde bırakıp göklere çıkacağız. Hâlıkımızı semâvâttakilerden soracağız.”

Ruh hayale ve akıl fikre bindiler, semaya çıktılar. Kozmoğrafya fennini kendilerine rehber ettiler. Dini dinlemeyen bir felsefe nazarıyla مَغْضُوبِ..ضَّالِّينَ [1] cereyanıyla baktılar. Gördü ki: Küre-i arzdan bin defa büyük, top güllesinden yüz defa çabuk hareket edenler içlerinde bulunan binler kütleler, ateş saçan yıldızlar; şuursuz, câmid, serseri gibi birbiri içinde sür’atle gezerler. Bir dakika bir tesadüfle biri yolunu şaşırsa, o boş ve hudutsuz ve hadsiz, nihayetsiz âlemde bir şuursuz küreyle çarpmak suretinde kıyamet gibi bir hercümerce sebep olur.

O seyyah, hangi tarafa baktıysa, dehşet ve vahşet ve hayret ve korkmak aldı, göğe çıktığına bin pişman oldu. Akıl ve hayal, bütün bütün bozuldular. “Bizim vazifemiz güzel hakikatleri görmek ve göstermek iken, böyle cehennem gibi çirkin ve azaplı mânâları bilmek, müşahede etmek vazifesinden istifa ediyoruz ve istemiyoruz” derken, birden

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [2]

tecellisiyle

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَٱلاَرْضِ [3]

ve

مَسَخِّرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ [4]

ve

رَبُّ الْعَالَمِينَ [5]

gibi çok isimler, her biri birer güneş gibi.

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ [6]

ve

اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا [7]

ve

ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ [8]

gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. Bütün semâvâtı nurla, meleklerle doldurdular, bir büyük camiye ve mescide ve ordugâha çevirdiler. O seyyah

اَلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ [9]

cereyanına girdi. Dâllînden,

اَوْكَظُلُماَتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّىٍّ [10]

den kurtuldu. Birden, cennet gibi muntazam, güzel, muhteşem bir memleket gördü. Her tarafta Hâlık-ı Zülcelâli bildiriyorlar bir vaziyeti müşahedesiyle, akıl ve hayalin kıymetleri ve vazifeleri bin derece terakki etti.

İşte o seyyahın kâinattaki seyahatinin yüzer nümunesinden bu mezkûr üç nümuneye kıyasen sâir müşahedatını ve isimlerin cilveleriyle Vâcibü'l-Vücudun marifetini Risale-i Nur'a havale edip, bu pek kısa işarete iktifaen, bu pek uzun kıssayı kısa keserek Hâlıkımızı bildiren kudsî sıfatlardan ve sıfât-ı seb'asından yalnız ilim ve irade ve kudret gibi üç mühim sıfatların eserleriyle, tecellîleriyle ve tahakkuklarının hüccetleriyle Kâinat Hâlıkını tanımaya, o dünya seyyahı gibi gayet kısa işaretlerle çalışacağız. Tafsilâtını Risale-i Nur'a havale ederiz.

1.) Gazaba uğrayanlar… sapıtmış olanlar. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
2.) Allah göklerin ve yerin nûrudur. (Nur Sûresi, 24:35)
3.) Gökleri ve yeri yaratan. (En'âm Sûresi, 6:1)
4.) Ay'ı ve Güneş'i itaat ettiren!
5.) Alemlerin Rabbi.
6.) And olsun ki yakın göğü Biz kandillerle süsledik. (Mülk Sûresi, 67:5)
7.) Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl binâ edip süsledik. (Kaf Sûresi, 50:6)
8.) Bundan başka semâya da iradesini yöneltti ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti. (Bakara Sûresi, 2:29)
9.) Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
10.) Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer. (Nur Sûresi, 24:40)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilm-i Ilahi bahsi

İlm-i Ilahi bahsi

İşte, Arabî Hizb-i Nurî'nin Hülâsatü'l-Hülâsasından daimî, tefekkürî bir virdim ve Allahu Ekber cümlesinin otuz üç mertebesinden üç mertebeyi beyan eden bu gelen Arabî fıkranın bir nevi tercümesi içinde kısa işaretlerle, ulema-i ilm-i kelâmı ve akîde ulemasını pekçok meşgul eden ilim ve irade ve kudret-i İlâhiyenin kâinattaki cilveleriyle, onları aynelyakîn iman ile tasdik ve onlarla Vâcibü'l-Vücudun bedahetle mevcudiyetine ve vahdâniyetine ilmelyakîn tasdikle tam iman etmeye yol açan bu Arabî fıkradır:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (1)
وَقُلِ الْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا (2)
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا
اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا إِذْ (3)
هُوَ الْعَلِيمُ بِكُلِّ شَىْءٍ بِعِلْمٍ مُحِيطٍ لاَزِمٍ
لِلذَّاتِ يَلْزَمُ الاَشْيَاءَ لاَيُمْكِنُ (Haşiye-1) ذَاتِىًّا
اَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَىْءٌ بِسِرِّ الْحُضُورِ
وَالشُّهُودِ وَالاِحَاطَةِ النُّورَانِيَّةِ وَبِسِرِّ

اِسْتِلْزَامِ الْوُجُودِ لِلْمَعْلُومِيَّةِ وَاِحَاطَةِ نُورِ الْعِلْمِ بِعَالَمِ الْوُجُودِ
نَعَمْ فَالْاِنْتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ.. وَالْاِتِّزَانَاتُ الْمَنْظُومَةُ.. وَالْحِكَمُ الْقَصْدِيَّةُ الْعَامَّةُ.. وَالْعِنَايَاتُ الْمَخْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ.. وَالْاَقْضِيَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ.. وَالْاَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ.. وَالْآجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْاَرْزَاقُ الْمُقَنَّنَةُ، وَالْاِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ وَالْاِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ وَغَايَةُ كَمَالِ الْاِنْتِظَامِ وَالْاِنْسِجَامِ وَالْاِتِّسَاقِ وَالْاِتْقَانِ وَالْاِتِّزَانِ وَالْاِمْتِيَازِ، الْمُطْلَقَاتِ فِى كَمَالِ السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ. دَالاَّتٌ عَلٰى اِحَاطَةِ عِلْمِ عَلاَّمِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَىْءٍ (أَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) فَنِسْبَةُ دَلاَلَةِ حُسْنِ صَنْعَةِ الْاِنْسَانِ عَلٰى شُعُورِ الْاِنْسَانِ اِلٰى نِسْبَةِ دَلاَلَةِ حُسْنِ خِلْقَةِ الْاِنْسَانِ عَلٰى عِلْمِ خَالِقِ الْاِنْسَانِ كَنِسْبَةِ لُمَيْعَةِ نُجَيْمَةِ الذُّبَيْبَةِ فِى اللَّيْلَةِ

الدَّهْمَاءِ اِلىٰ شَعْشَعَةِ الشَّمْسِ فِى رَابِعَةِ النَّهَارِ

Gayet kısa bir nevi tercümesi içinde ilm-i İlâhîye, bu pek ehemmiyetli hakikat-ı imaniyeye kısacık işaretler edip tafsilâtını Risale-i Nura havale ile deriz: **(Haşiye-2)**

Evet, nasıl ki, rahmet, rızk-ı acâibiyle güneş gibi kendini gösterip perde-i gaybda bir Rahmân-ı Rahîmi kat'iyetle ispat ediyor; öyle de, yüzer âyât-ı Kur'âniyede mevki alan ve kudsî yedi sıfattan bir cihette en birincisi olan ilim dahi, nizam ve mizanın hikmetleri ve meyveleriyle güneş ziyası misillü kendini gösterdiği gibi, bir Alîm-i Küll-i Şeyin mevcudiyetini kat'iyetle bildirir. Evet, insanın şuuruna, ilmine delâlet eden düzgün, ölçülü san'atı ile insanın Hâlıkının ilmine, hikmetine delâlet eden hüsn-ü hilkat-ı insan muvazenesi, aynen yıldız böceğinin gecedeki ışığının lem'acığının, gündüzde güneşin ihâtalı ziyasına nisbeti gibidir.

Haşiye-1: [4] وَلِلهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰى .. كَلُزُومِ الضِيَاءِ الْمُحِيطَ لِلشَّمْسِ

Haşiye-2: Bundan sonraki kısmı, bütün ömrümde görmediğim dehşetli ve semli bir hastalık içinde yazılmış. Kusuratıma nazar-ı müsamaha ile bakılsın. Hüsrev, münasip görmediği kısmı tâdil, tebdil, ıslah edebilir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz.
2.)De ki: Hamd olsun o Allah'a ki evlât edinmekten münezzehtir, mülkünde ortağı bulunmaz ve hiçbir şeyden de âciz değildir ki yardımcıya ihtiyacı olsun. Ve hürmet ve tâzim ile Onun yüceliğini an. (İsrâ Sûresi, 17:111)
3.)Allah, ilim ve kudretiyle herşeyden büyüktür. Zira O, zâtının lâzımı olan muhit ilmiyle herşeyi her şe'niyle bilir. Öyle bir ilmin herşeye taallûku lâzımdır ve hiçbir şeyin ondan gizlenmesi mümkün değildir. Çünkü huzur ve şuhud ve nuranî ihata vardır; vücut malumiyeti istilzam eder ve nur-u ilmin bütün âlem-i vücuda ihatası vardır.
•Evet, mevcudatta müşahede edilen mizanlı intizamlar

•Ve nizamlı ittizanlar,
•Kasdî hikmet-i âmme
•Ve mahsus inâyât-ı şâmile,
•Muntazam kazâlar ve müsmir kaderler,
•Muayyen eceller ve mukannen erzaklar,
•Düsturlarının sağlamlığıyla kâinattaki fenleri netice veren itkanat ve herşeyi süslendiren ihtimamat ile,
•Suhulet-i mutlaka içindeki kemâl-i intizam ve insicam ve ittisak ve ittikan ve ittizan ve imtiyaz-ı mutlaka, herşeyi bilen bir Allâmü'l-Guyûbun ihata-i ilmiyesine delâlet eder.

> "Yaratan bilmez olur mu? Onun ilmi herşeyin inceliklerine nüfuz eder ve O herşeyden hakkıyla haberdardır" (Mülk Sûresi, 67:14) İnsanın hüsn-ü san'atının onun şuuruna delâletiyle, hilkat-i insanın ilm-i Hâlıka delâleti arasındaki nisbet, karanlık gecedeki yıldız böceğinin ışıkçığının, günün ortasında yeryüzünde parlayan güneşin şâşaasına nisbeti gibidir.

4.)En yüce meseller Allaha aittir.. Kuşatıcı ışığın, güneşe lüzumu gibi...

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Tahiyyat kelimeleri

Tahiyyat kelimeleri

Şimdi ilm-i İlâhînin delillerini beyan etmeden evvel, o kudsî sıfatın kâinatın envâındaki tecellîleriyle Zât-ı Akdesi pek zâhir bir tarzda göstermesine delâlet ve şehadet eden Mi'rac-ı Muhammedî (a.s.m.) gecesinde huzur ve hitab-ı İlâhîye mazhar olduğu zaman, birden

اَلتَّحِيَّاتُ اَلْمُبَارَكَاتُ اَلصَّلَوَاتُ اَلطَّيِّبَاتُ لِلّٰهِ

diyerek, bütün zîhayat ve envâ-ı mahlûkat namına bir mebus ve elçi olmasından, bütün onların sıfat-ı ilmin cilveleriyle Rablerini bildirdikleri tarzda, selâm yerinde, umum zîşuur bedeline, Hâlıkına umum zîhayatın hediyelerini takdim eder.

اَلتَّحِيَّاتُ اَلْمُبَارَكَاتُ اَلصَّلَوَاتُ اَلطَّيِّبَاتُ

Yani, dört kelimeler ile umum zîhayatın dört taifesinin ezelî, ebedî ilmin cilveleriyle Allâmü'l-Guyûba karşı tahiyyelerini, tebriklerini, ubudiyetlerini, güzel marifetlerini gösterdiğinden, bu kudsî mükâleme-i Mi'raciyeyi geniş mânâsıyla okumak, teşehhüdde umum İslâmın farz bir vazifesi olmuş. O kudsî mükâlemenin izahatını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısa dört işaretle bir mânâsını beyan edeceğiz.

- 1.Kelime: et-tahiyyat
- 2.Kelime: el-mübarekat
- 3.Kelime: es-salevat
- 4.Kelime: et-tayyibat

1.) Bütün tahiyyeler, bütün mübarekler, bütün salâvat ve duâlar ve bütün kelimat-ı tayyibe Allah'a mahsustur. (Buhari, Ezân: 148, 150, el-Amel Fi's-Salât: 4, İsti'zân: 3, 28, Da'avât: 16, Tevhîd: 5; Müslim, Salât: 56, 60, 62; Ebû Dâvud, Salât: 178; Tirmizî, Salât: 100, Nikâh: 17; Nesâî, Tatbîk: 23, Sehv: 41, 43-45, 56, 100-104; İbn-i Mâce, İkâme: 24; Nikâh: 19; Dârimî, Salât: 84, 92; Muvatta', Nidâ': 53, 55; Müsned, 1:292, 376, 382... 4:409)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Tahiyyat kelimeleri : 1.Kelime

1.Kelime: et-tahiyyat

Birincisi

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ dır. Kısacık meâli şudur: Nasıl bir usta, pek harika bir makineyi derin ilmi ve mu’cizekâr zekâsıyla yapsa, o acip makineyi gören herkes, o ustayı takdirkârâne tebrik edip alkışlar ve tahsinkârâne medihlerle ve ihsanlarla ona maddî, mânevî hediyeler, tahiyyeler verir; o makine dahi, o ustanın istediği tarzda, tam tamına, gayet mükemmel olarak arzularını ve harika ince san’atını ve maharet-i ilmiyesini göstermesiyle, kendi ustasını lisan-ı hal ile alkışlar, tebrik eder, mânevî tahiyyeler, hediyeler verir. Aynen öyle de, kâinatta bütün zîhayat taifeleri, herbiri ve herbir ferdi, her tarafı mu’cizeli birer harika makinedir ki, ustasının, herşeyin herşeyle münasebetini gören ve herşeyin hayatına lâzım bütün şeyleri görüp tam yerinde ona yetiştiren ihâtalı ilminin derin ve ince cilveleriyle kendini tanıttıran Sâni-i Zülcelâlini, hayatlarının lisan-ı halleriyle, ins ve cin ve melek olan zîşuurların kàl dilleri gibi tahiyyelerle alkışlar ve tebriklerle اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ derler. Ve hayatlarının fiyatını, doğrudan doğruya bütün mahlûkatı bütün ahvâliyle bilen Hâlıklarına ubudiyetkârâne takdim ediyorlar ki, Mi’rac Gecesinde, bütün zîhayat namına Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, Vâcibü’l-Vücudun huzurunda, selâm yerinde اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ deyip, bütün zîhayat taifelerinin tahiyye ve hediye ve mânevî selâmlarını takdim etmiş.

Evet, âdi bir muntazam makine, intizam ve mizanlı heyetiyle, şeksiz, bir mâhir ve dikkatli ustayı gösterdiği gibi, kâinatı dolduran

hadsiz zîhayat makineler de, herbirisi binbir mu’cizat-ı ilmiyeyi gösteriyorlar. Elbette yıldız böceğinin ışığına nisbeten güneşin ziyası derecesinde ilmin cilveleriyle o zîhayatlar, usta ve sermedî sanatkârlarının vücub-u vücuduna ve mâbudiyetine pek parlak şehadet ederler.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Tahiyyat kelimeleri : 2.Kelime

2.Kelime: el-mübarekat

İkinci kudsî kelime-i Mi’raciye

اَلْمُبَارَكَاتُ ’dür. Madem hadîsçe namaz, mü’minin miracıdır ve Mi’rac-ı Ekberin cilvesine mazhardır. Ve madem dünya seyyahı, her âlemde, ilim sıfatıyla Allâmü’l-Guyûb Hâlıkını bulmuş. Biz dahi o seyyahla beraber, mübareklerin ve görenlere “Bârekâllah” dedirtenlerin ve اَلْمُبَارَكَاتُ ’nün geniş âlemine girip bütün zîruhun mâsum, mübarek yavrularını ve bütün zihayatın mukadderat ve programlarının kutucukları olan tohum ve çekirdekleri başta olarak o mübarekât âlemini temâşâ ve mütalâa ile kudsî sıfat-ı ilmin mu’cizatlı, ince cilveleriyle Hâlıkımızı ilmelyakîn ile bilmeye o seyyah gibi çalışacağız.

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, bütün o mâsum yavrucuklar ve o mübarek mahzencikler, sandıkçıklar; bir Alîm-i Hakîmin ilmiyle hem umumu, hem herbir ferdi, birden bir uyanmak ve gaye-i hilkatine yürümek için bir hareket alırlar. Hakikat nazarıyla bakanlara bin bârekâllah, yüz bin mâşâallah dedirtirler.

Evet, meselâ nutfeler, yumurtalar, tohumlar, çekirdekler, herbiri birden ilimden gelen bir ince nizam ve o nizam, maharetten gelen tam bir mizan içinde; o mîzan, yeni bir tanzim, o ise taze bir ölçü ve tevzin içinde; o dahi bir temyiz ve terbiye ve müteşabih emsalinden kasdî fârika alâmetleri içinde; o da, san’atlı bir tezyin ve süslemek içinde; bu dahi hakîmâne, lâyık, mükemmel cihazat ve tasvir içinde; bu ise kerîmâne, rızık isteyenlerin zevklerini memnun etmek için, o mahlûkların ve meyvelerin etleri ve yenilen kısımları ihtilâf içinde; bu

ise âlimâne, mu’cizâne, ayrı ayrı nakışlar, ziynetler içinde; bu da ayrı ayrı güzel, hoş kokular ve lezzetli tatlar içindeki, kemâl-i intizam içinde, birbirinden mütemayiz, ayrı iken kesret ve sür’at ve vüs’at-i mutlaka içinde, sehivsiz, hatâsız, bütün onların suretlerinin inkişafları ve her mevsimde o harika halin devamı içinde bütün o mübareklerin herbiri ve beraber, bu mezkûr on beş dil ile ustalarının harika maharetini ve mu’cizatlı ilmini göze gösterip Allâmü’l-Guyûb, Vâcibü’l-Vücud .

Sânilerini güneş gibi bildiriyorlar. İşte bu pek geniş ve parlak şehadetleri ve Sâniini tebrikleri içindir ki, Mi’rac Gecesinde bütün mahlûkat hesabına konuşan zât-ı Muhammediye (a.s.m.)اَلْمُبَارَكَاتُ kelimesini selâm yerinde demiş.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Tahiyyat kelimeleri : 3.Kelime

Üçüncü kelime

اَلصَّلَوَاتُ ’dür ki, hem umumî Mi’rac-ı Ekber-i Muhammedîde (a.s.m.), hem her mü’minin hususi mi’racı olan namaz teşehhüdünde, hergün hiç olmazsa on defa, yüz milyonlar ehl-i iman, o kudsî kelimeyi, Peygamberin (a.s.m.) tebaiyetiyle dergâh-ı İlâhîye takdim edip kâinatta ilân ederler. Mi’raca dair Otuz Birinci Söz, Mi’racın bütün hakikatlerini, bir muhatap ittihaz ettiği muannid, mülhid, münkirlere karşı dahi gayet kat’î ve kuvvetli bir surette ispat ettiğine binaen, tafsilâtını ve hüccetlerini ona havale ederek, gayet muhtasar bir işaretle bu üçüncü kelime-i Mi’raciyenin geniş mânâsını gösteren zîruh, zîşuur taifelerinin acip âlemine bakıp, ilm-i ezelînin cilveleriyle Hâlıkımızın vahdet ve mevcudiyeti içinde kemâl-i Rahmâniyetini ve rahîmiyetini ve azamet-i kudret ve şümul-ü iradetini bilmeye çalışacağız:

Evet, bu âlemde görüyoruz ki: Bu zîruhlar, şuuren ve aklen olmasa da hissen, fıtraten hissediyorlar ki, herbiri, hadsiz bir acz ve zaaf içinde, hadsiz düşmanları ve incitenleri var. Ve hadsiz bir fakr ve ihtiyaç içinde, hadsiz hâcâtı ve matlupları var. İktidarı ve sermayesi binden birine kâfi gelmediğinden, bütün kuvvetiyle bağırır ve ağlar, mânen, fıtraten yalvarır, kendine mahsus sesiyle, lisanıyla dualar, niyazlar, bir nevi namazlar, salâvatlar ile bir Alîm-i Kadîr dergâhına iltica ederken, birden görüyoruz ki, o bağıranların her işini, her ihtiyacını bilen ve her derdini ve zararını anlayıp yalvarmasını, fıtrî duasını işiten Alîm-i Mutlak bir Kadîr-i Hakîm, imdatlarına yetişir, bütün istediklerini yapar. Ağlamalarını gülmeye, bağırmalarını

teşekkürlere çevirir. Bu hakîmâne, alîmâne, rahîmâne yardım, pek parlak bir tarzda ilim ve rahmetin cilveleriyle bir Mucîb-i Muğîs, bir Rahîm-i Kerîmi bildirip o zîruh âleminin bütün salâvat ve ubudiyetlerini Ona takdim ve tahsis eder mânâsıyla, Mi’rac-ı Ekberde Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ve mi’rac-ı asgar olan namazlarda onun ümmeti, اَلصَّلَوَاتُ اَلطَّيِّبَاتُ ِللهِ der.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Tahiyyat kelimeleri : 4.Kelime

4.Kelime: et-tayyibat

Dördüncü kelime-i kudsiye

اَلطَّيِّبَاتُ لِلهِ ’dir. Risale-i Nur’un çok hakikatleri namaz tesbihatında ihtar edilmesi hikmetiyle, hem Fâtihanın, hem teşehhüdün kelimelerinin hakikatlerini kısa işaretlerle beyan etmeye, âdeta ihtiyarsız sevk edildim.

İşte, Mi’rac-ı Muhammedîde (a.s.m.) denilen اَلطَّيِّبَاتُ kelime-i kudsiyesi, ehl-i mârifet ve iman ve küllî şuur sahibi olan ins ve cin ve melek ve ruhânîlerin, kâinatı güzel tayyibeleri ve haseneleri ve ubudiyetleriyle güzelleştiren ve güzellerin âlemine bakan ve sermedî Cemîl-i Mutlakın hadsiz cemâl ve güzelliklerini ve kâinatı süslendiren isimlerinin daimî güzelliklerini tam bilen ve aşk ve şevkle küllî ubûdiyetler ile mukabele eden ve parlak iman ve geniş marifetler ve medh ü senaların revâih-i tayyibe ve hoş kokularıyla Hâlıklarına karşı o hadsiz tayyibatlar mânâsıyla Mi’racda söylenmiş sırrıyla, teşehhüdde bütün ümmet, hergün usanmadan o kudsî kelime-i tayyibeyi tekrar ederler. Evet, bu kâinat, nihayetsiz bir hüsün ve cemâl-i sermedînin âyinesi ve cilveleri; ve kâinattaki bütün cemâl ve kemâl ve güzellikler, o sermedî hüsünden gelir ve ona intisapla güzelleşir, kıymeti yükselir. Yoksa, karmakarışık bir virâne, bir hüzüngâh olur. Ve o intisap ise, saltanat-ı ulûhiyetin dellâlları ve ilâncıları olan ins ve melek ve ruhânîlerin mârifet ve tasdikleriyle anlaşılır. Hattâ o dellâlların güzel ve tatlı hamdlerini ve senalarını ve Mâbuduna medihlerini ve onların kelimelerini her tarafa neşir ve Arş-ı Âzamın cânibine sevk etmek için, hava unsurunun zerreleri emirber

neferler, küçücük diller ve kulaklar gibi o güzel kelimeleri dergâh-ı ulûhiyete takdim etmek için o pek harika vaziyet-i acîbe havaya verildiğine kuvvetli bir ihtimal var diye kalbime geldi.

İşte ins ve melek, nasıl ki imanları ve ubudiyetleriyle Mâbud-u Zülcelâli bildiriyorlar; öyle de, o Hakîm-i Zülcelâl dahi o ilâncılara verdiği çok câmi' istidatlarla, pek harika cihazlarla ve dekaik-ı ilmiyeleriyle, herbirisini bütün kâinatla alâkadar bir küçük kâinat hükmüne getirmekle kendini pek parlak bir tarzda bildiriyor. Meselâ, insanın küçücük kafasında ceviz kadar bir yerde kuvve-i hafıza, kuvve-i hayaliye, kuvve-i müfekkire gibi müteaddit, acip makineleri yaratmak ve kuvve-i hafızayı bir büyük kütüphane hükmüne getirmekle ilm-i ezelînin cilvesiyle güneş gibi kendini gösteriyor. **(Haşiye)**

Haşiye: Pek şiddetli hastalığım müsaade etmiyor; Hüsrev'in tercüme vazifesine yalnız bir me'haz ve yardımdır.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilm-i Ilahinin Delilleri

İlm-i İlahinin Delilleri

Şimdi, sabıkan zikredilen ve ilm-i muhîtin küllî hüccetlerine işaret eden ve bir geniş hüccet olarak hadsiz burhanları ihtiva eden ve on beş delil ile ilm-i muhîti gösteren Arabî parçanın gayet kısa bir meâline ve bir nevi tercümesine işaret ederiz.

- Delil 1: Ölçülü düzgünlük
- Delil 2: Düzgün ölçü
- Delil 3: Kasdî hikmetler
- Delil 4: Hususi ve şumüllü inayetler
- Delil 5-6: Muntazam kazâlar, meyvedar kaderler
- Delil 7-8: Muayyen eceller, mukannen rızıklar
- Delil 9-10: İttikan ve ihtimam
- Delil 11: Hadsiz kesret içinde harika sanat gibi zıd hakikatler

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 1

Delil 1: Ölçülü düzgünlük

On beş delilden

Birincisi

فَالْاِنْتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ ’dir.

Yani, bütün mahlûkatta müşahede edilen ölçülü düzgünlük, mizanlı intizam, ihatalı bir ilme şehadet eder.

Evet, muntazam bir saray gibi kâinattan ve manzume-i şemsiyeden ve kelimeler ve seslerin neşrinde zerreleri medâr-ı hayret bir intizam gösteren hava sahifesinden ve üç yüz bin ayrı ayrı nevileri her baharda bir intizam-ı ekmel içinde yetiştiren zemin yüzünden tut, tâ herbir zîhayatın vücudundaki âzâ ve cihazat ve hüceyrat ve zerrelere kadar derin, ihatalı, şaşırmaz bir ilmin eseri olan mizanî düzgünlük ve tam intizam bulunması, gayet zâhir ve kat’î bir surette, ihatalı bir ilme delâlet ve şehadet eder demektir.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 2

Delil 2: Düzgün ölçü

İkinci delil

وَالْاِتِّزَانَاتُ الْمَنْظُومَةُ ’dir.

Yani, bütün kâinattaki masnuâtta, cüz’î-küllî, seyyarattan tâ kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâya kadar herşeyde gayet düzgün bir ölçü, mütenasip bir mizan bulunması, bedahetle muhît bir ilme delâlet ve kat’î şehadet eder.

Evet, görüyoruz ki, meselâ bir sineğin, bir insanın âzâları ve cihazatı, hattâ cesedinin hüceyratı ve kanındaki kırmızı ve beyaz kürecikleri o derece hassas bir mîzan ve ince bir ölçüyle yerleştirilmiş ve o derece birbirine münasip ve uygun ve cesedin sair âzâlarında öyle muntazam bir tenasüp var ki, nihayetsiz bir ilme mâlik olmayan, o vaziyeti onlara vermesi hiçbir cihette imkânı yok.

İşte, aynen bütün zîhayat ve envâ-ı mahlûkat, zerrattan tâ manzume-i şemsiyedeki seyyarata kadar, öyle tam bir muvazene ve zerre kadar şaşırmaz bir düzgün ölçü hükmetmesi, ihatalı bir ilme kat’î delâlet ve parlak şehadet eder. Demek ilmin her delili, Zât-ı Alîmin mevcudiyetine dahi delildir. Sıfat mevsufsuz olması muhal ve imkânsız olmasından, bütün hüccetleri Alîm-i Ezelînin vücub-u vücuduna kuvvetli ve gayet kat’î bir hüccet-i kübrâdır.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 3

Delil 3: Kasdî hikmetler

Üçüncü delil

وَالْحِكَمُ الْقَصْدِيَّةُ الْعَامَّةُ ’dir.

Yani, bütün kâinattaki hallâkıyet ve faaliyette ve tebeddülât ve ihyâ ve tavzifat ve terhisatta bütün masnuâtın herbiri ve herbir taifenin tesadüf imkânı olmayan öyle kastî ve bilerek takılan hikmetleri ve faideleri ve vazifeleri var. Ve görüyoruz ki, ihâtalı bir ilmi bulunmayan, hiçbir cihette, hiçbirisine icad noktasında sahip çıkamaz.

Meselâ, hadsiz zîhayattan bir insanın yüz cihazatından birtek cihazı olan lisanı, bir et parçası iken, iki büyük vazifesiyle yüzer hikmetlere, neticelere, meyvelere, faidelere âlet oluyor. Taamların zevkindeki vazifesi, ayrı ayrı bütün tatları bilerek cesede, mideye haber vermek ve rahmet-i İlâhiyenin matbahlarına dikkatli bir müfettiş olmak ve kelimeler vazifesinde kalbe ve ruha ve dimağa tam bir tercüman ve santral olmak, elbette gayet parlak ve kat’î bir surette, ihatalı ilme delâlet ve şehadet eder. Birtek dil, hikmetleri ve meyveleriyle böyle delâlet etse, hadsiz lisanlar ve hadsiz zîhayatlar, nihayetsiz masnuat, güneş zuhurunda ve gündüz kat’iyetinde, nihayetsiz bir ilme delâlet ve şehadet ve Allâmü’l-Guyûbun daire-i ilminden ve hikmetinden ve meşîetinden hariç hiçbir şey yoktur diye ilân ederler.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 4

Delil 4: Hususi ve şumüllü inayetler

Dördüncü delil

وَالْعِنَايَاتُ الْمَخْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ ’dir.

Yani, bütün zîhayat, zîşuur âleminde, her nev’e ve her ferde, hususî ve ona münasip ve umuma şâmil inayetler, şefkatler, himayetler, bedahet derecesinde ihatalı bir ilme delâlet ve o inayetlere mazhar olanları ve ihtiyaçlarını bilen bir Alîm-i İnayetkârın vücub-u vücuduna hadsiz şehadetler eder, demektir.

İhtar: Risale-i Nur’un Hülâsatü’l-Hülâsasının zübdesi olan Arabî fıkradaki kelimelerin izahı ise, Kur’ân’dan tereşşuh eden Risale-i Nur’un, âyât-ı Kur’âniyenin lemeatından aldığı hakikatlere, hususan ilim ve iradeye ve kudrete dair delillere ve hüccetlere işarettir ki, bu Arabî kelimelerin işaret ettikleri o ilmî deliller, ehemmiyetle tefsir ediliyor. Demek herbiri, çok âyâtın birer işaret ve birer nüktesini beyan etmektir. Yoksa o Arabî kelimelerin tefsiri ve beyanı ve tercümesi değildir.

Sadede dönüyoruz.

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, bizleri ve bütün zîruhları bilir ve bilerek şefkatle himaye eder ve ihtiyacını ve her derdini bilir ve bilerek inayetiyle imdadına yetişir bir Alîm-i Rahîm var. Hadsiz misâllerinden birisi:

İnsanın rızık ve ilâç ve muhtaç olduğu madenler cihetinde gelen hususi ve umumî inayetler, pek zâhir bir surette bir ilm-i muhîti gösterir ve bir Rahmân-ı Rahîme rızık, ilâç, madenlerin adedince şehadetler ederler. Evet, insanın hususan âcizlerin ve yavruların iaşeleri ve bilhassa mide matbahından cesedin rızık isteyen

âzâlarına, hattâ hüceyrelerine, herbirine münasip rızkını yetiştirmeleri ve dağlar bir eczahane ve insana lâzım bütün mâdenlerin bir ambarı olmaları gibi hakîmâne işler, gayet ihâtalı bir ilimle olabilir. Serseri tesadüf, kör kuvvet, sağır tabiat, câmid, şuursuz esbab, basit, istilâcı unsurlar, hiçbir cihette bu alîmâne, basîrâne, hakîmâne, merhametkârane, inayetperverane olan iaşe ve idare ve himayet ve tedbire karışamazlar. Yalnız o zâhirî esbab, Alîm-i Mutlakın emriyle, izniyle, ilim ve hikmeti dairesinde bir perde-i izzet-i kudret-i İlâhiye olarak istimal ve istihdam edilmeleri var.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 5-6

Delil 5-6: Muntazam kazâlar, meyvedar kaderler

Beşinci ve altıncı delil

وَالْاَقْضِيَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ.. وَالْاَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ’dir.

Yani, herşeyin, hususan nebatat ve eşcar ve hayvanat ve insanların şekilleri ve miktarları, ilm-i ezelînin iki nev’i olan kaza ve kaderin düsturlarıyla san’atkârâne biçilmiş ve herbirinin kàmetine göre tam münasip dikilmiş, mükemmel giydirilmiş, gayet muntazam birer hikmetli şekil verilmiş. Onlar, herbiri ve beraber, bir nihayetsiz ilme delâlet ve bir Sâni-i Alîme, adetlerince şehadet ederler demektir.

Evet, meselâ nümune olarak, hadsiz misâllerinden yalnız tek bir ağaç ve bir ferd-i insana bakıyoruz, görüyoruz ki: Bu meyveli ağaç, o çok cihazatlı insan, hiçbir ressam tam taklidini yapamayacak derecede zâhiri ve bâtını, dış ve içi öyle bir gaybî pergârla ve ince bir ilmin kalemiyle hudutları çizilmiş ve tam intizamla her âzâsına münasip suret verilmiş ki, meyve ve neticelerine ve vazife-i fıtratlarına yetişsin. Bu ise nihayetsiz bir ilimle olabilmesi cihetiyle, herşeyin herşeyle münasebetini bilip ve nazara alan ve bu ağaç ve bu insanın bütün emsallerini ve nevilerini ilm-i ezelîsinin kaza ve kader pergâr ve kalemiyle dış ve iç miktarlarını ve suretlerini hakîmâne yapılmasını bilerek işleyen bir Sâni-i Musavvir, bir Alîm-i Mukaddirin hadsiz ilmine ve vücub-u vücuduna nebatat ve hayvanat adedince şehadet ederler demektir.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 7-8

Delil 7-8: Muayyen eceller, mukannen rızıklar

Yedinci, sekizinci delil

وَالْاٰجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْاَرْزَاقُ الْمُقَنَّنَةُ ’dir.

Yani, ehemmiyetli bir hikmet için, zâhir nazarda müphem ve gayr-ı muayyen tevehhüm edilen eceller ve rızıklar, ipham perdesi altında kaza ve kader-i ezelînin defterinde mukadderat-ı hayatiye sahifesinde her zîhayatın eceli mukadder ve muayyendir, tekaddüm, teahhur etmez. Ve her zîruhun rızkı tayin ve tahsis edilip kaza ve kader levhasında yazıldığına hadsiz deliller var. Meselâ, koca bir ağacın ölmesi, onun bir nevi ruhu olan çekirdeğini onun yerinde vazife görmek için bırakması, bir Alîm-i Hafîzin hikmetli kanunuyla olması ve bir yavrunun rızkı olan süt memelerden gelmesi ve kan ve fışkı içinden çıkıp hiç bulaşmadan sâfi, temiz olarak ağzına akması, tesadüf ihtimalini kat’î bir surette red ve bir Rezzâk-ı Alîm-i Rahîmin şefkatli düsturuyla olduğunu gayet kat’î gösteriyor. Bu iki cüz’î misâle bütün zîhayat, zîruh kıyas edilsin.

Demek, hakikatte hem ecel muayyen ve mukadderdir, hem rızık herkese göre bir taayyun içinde mukadderat defterinde kayıt edilmiştir. Fakat, gayet mühim bir hikmet için hem ecel, hem rızık perde-i gaybda ve müphem ve gayr-ı muayyen ve zâhiren tesadüfe bağlı gibi görünüyor. Eğer ecel güneşin gurubu gibi muayyen olsaydı, yarı ömür gaflet-i mutlakada ve âhirete çalışmamakla zâyi olup, yarı ömürden sonra hergün ölüm darağacı tarafına bir ayak atmak gibi dehşetli bir korku alıp, eceldeki musibet yüz derece ziyadeleşmesi sırrıyla, başa gelen musibetler ve hattâ dünyanın eceli olan kıyamet perde-i gaybda merhameten bırakılmış. Rızık ise,

hayattan sonra nimetlerin en büyük bir hazinesi ve şükür ve hamdin en zengin bir menbaı ve ubudiyet ve dua ve ricaların en cemiyetli bir madeni olmasından, suret-i zâhirede müphem ve tesadüfe bağlı gibi gösterilmiş. Tâ her vakit Rezzâk-ı Kerîmin dergâhına iltica ve rica ve yalvarmak ve hamd ve şükür şefaatiyle rızık istemek kapısı kapanmasın. Yoksa, muayyen olsaydı, mahiyeti bütün bütün değişecekti. Şâkirâne, minnettarâne ricalar, dualar, belki mütezellilâne ubudiyet kapıları kapanırdı.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 9-10

Delil 9-10: İttikan ve ihtimam

Dokuzuncu, onuncu delil

وَالْاِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ وَالْاِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ

Yani, her masnuda, hususan bahar mevsiminde zemin yüzünde sermedî bir hüsün ve cemâlin cilvelerini gösteren bütün güzel mahlûklar, ezcümle çiçekler, meyveler ve kuşçuklar ve sinekler ve bilhassa yaldızlı ve yıldızlı kuşçukların hilkatlerinde ve suretlerinde ve cihazatlarında öyle mu'cizâne ve bir maharet ve dikkat ve harika bir san'at, bir ittikan, bir mükemmeliyet ve San'atkârlarının mu'cizatlı hünerlerini gösteren ayrı ayrı, çeşit çeşit tarzlarda şekiller, makinecikler, gayet ihatalı bir ilme ve—tabirde hata olmasın—gayet maharetli ve fünunlu bir meleke-i ilmiyeye kat'î delâlet ve serseri tesadüfün ve şuursuz ve müşevveş esbabın müdahale etmesinin imkânsız olduğuna şehadet ettikleri gibi; وَالْاِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ ifadesiyle o güzel masnularda o derece bir şirin süslemek ve tatlı bir ziynet ve câzibedar bir cemâl-i san'at var ki, nihayetsiz bir ilimle iş görür ve herşeyin en güzel tarzını bilir ve san'atkârlığın cemâl-i kemâlini ve kemâl-i cemâlini zîşuurlara göstermek ister ki, en cüz'î bir çiçeği ve küçük bir sineği ihtimamkârâne, mâhirâne, san'atperverâne ehemmiyetle tasvir ve icad eder. Bu ihtimamkârâne tezyin ve tahsin, bedahetle, hadsiz ve herşeye muhit bir ilme delâlet ve o güzellerin adedince bir Sâni-i Alîm-i Zülcemâlin vücub-u vücuduna şehadetler ederler demektir.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Ilim : Delil 11

Delil 11: Hadsiz kesret içinde harika sanat gibi zıd hakikatler

Beş küllî delil ve hüccetleri ihtiva eden

On Birinci Delil

وَغَايَةُ كَمَالِ الْاِنْتِظَامِ، الْاِتِّزَانِ، الْاِمْتِيَازِ، الْمُطْلَقَاتِ، فِى السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ. وَخَلْقُ الْاَشْيَاءِ فِى الْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْاِتْقَانِ الْمُطْلَقِ. وَفِى السُّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْاِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ. وَفِى الْوُسْعَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ كَمَالِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ. وَفِى الْبُعْدَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْاِتِّفَاقِ الْمُطْلَقِ. وَفِى الْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْاِمْتِيَازِ الْمُطْلَقِ

Bu delil, sabıkan zikredilen Arabî fıkranın âhirinde yazılan delilin başka ve daha güzel bir tarzıdır. Şiddetli hastalık sebebiyle, gayet kısa bir işaretle bundaki beş altı geniş delilleri beyandır.

Evvelâ: Bütün zeminde görüyoruz: Tam bilmekten ve maharetten gelen gayet suhulet ve kolaylıkla, acip zîhayat makineler, def'aten ve bir kısmı bir dakikada düzgün, ölçülü, emsalinden farikalı yapılmaları, nihayetsiz bir ilme delâlet ve san'attaki maharet-i ilmiyeden gelen suhulet ve kolaylık derecesinde o ilmin kemâline şehadet eder.

Saniyen: Gayet kesret ve çokluk içinde şaşırmadan gayet derecede san'atlı, mükemmel icadlar, nihayetsiz bir kudret içinde hadsiz bir ilme delâlet ve Alîm ve Kadîr-i Mutlaka hadsiz şehadet eder.

Salisen: Sür'at-i mutlaka ve gayet çabuk yapılmakla beraber, gayet derece mizanlı, ölçülü icadları, hadsiz bir ilme delâlet ve adetlerince bir Alîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlaka şehadet ederler.

Rabian: Gayet geniş bütün zemin yüzünde hadsiz zîhayatların vüs'at-i mutlaka ile beraber gayet san'atkârâne, süslü, kemâl-i hüsn-ü san'atla yapılmaları, hiç şaşırmayan, herşeyi beraber gören, birşeyi birşeye mâni olmayan bir ihatalı ilme delâlet ve bir Alîm-i Küll-i Şey ve Kadîr-i Mutlakın masnûları olduklarına herbiri ve beraber şehadet ederler.

Hamisen: Bu'd-u mutlak ve birbirinden gayet uzak bir nevin efradı, biri şarkta, biri garpta, biri şimâlde, biri cenupta, aynı zamanda, aynı tarzda birbirinin misli ve birbirinden teşahhusça imtiyazlı bir surette vücuda gelmeleri, ancak bir Alîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlakın kâinatı idare eden hadsiz kudreti ve bütün mevcudatı ahvaliyle ihata eden nihayetsiz ilmiyle olabilmesi cihetiyle, muhit bir ilme delâlet ve bir Allâmü'l-Guyûba hadsiz şehadet ederler.

Sadisen: İhtilât-ı mutlakla beraber hiç şaşırmadan ve karıştırmadan herbirisi tam bir imtiyaz ve alâmet-i fârika ile o karışık emsâlinde ve karanlık yerlerde, meselâ toprak altındaki tohumlar gibi şaşıran vaziyetlerde o çok kalabalıklı zîhayat makinelerin herbirisinin hiçbir cihazatını noksan bırakmayarak mu'cizatlı bir surette yaratılmaları, güneş gibi ilm-i ezelîye delâlet ve gündüz gibi Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Mutlakın hallâkıyetine, rububiyetine şehadet ederler. Risale-i Nur'daki tafsilâta havale edip bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Irade

İrade-i İlahinin Delilleri

Şimdi Hülâsatü’l-Hülâsadaki **“irade”** meselesine başlıyoruz:

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا اِذْ هُوَ الْمُرِيدُ لِكُلِّ شَيْءٍ، مَا شَاءَ اللهُ كَانَ وَمَالَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ؛ اِذْ تَنْظِيمُ اِيجَادِ الْمَصْنُوعَاتِ ذَاتًا وَصِفَاتٍ وَمَاهِيَّةً وَهُوِيَّةً مِنْ بَيْنِ الاِمْكَانَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَالطُّرُقِ الْعَقِيمَةِ وَالاِحْتِمَالاَتِ الْمُشَوَّشَةِ وَالاَمْثَالِ الْمُتَشَابِهَةِ وَمِنْ بَيْنِ سُيُولِ الْعَنَاصِرِ الْمُتَشَاكِسَةِ بِهَذَا النِّظَامِ الاَدَقِّ الاَرَقِّ وَتَوْزِينُهَا بِهَذَا الْمِيزَانِ الْحَسَّاسِ الْجَسَّاسِ وَتَمْيِيزُهَا بِهَذِهِ الاَمْثَالِ الْمُتَشَابِهَةِ وَالتَّعَيُّنَاتِ الْمُزَيَّنَةِ الْمُنْتَظَمَةِ وَخَلْقُ الْمَخْلُوقَاتِ الْمُنْتَظَمَاتِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ الْبَسِيطِ الْجَامِدِ الْمَيِّتِ كَالاِنْسَانِ بِجِهَازَاتِهِ مِنَ النُّطْفَةِ

وَالطَّيْرِ بِجَوَارِحِهِ مِنَ الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرَةِ بِاَعْضَائِهَا مِنَ النَّوَاةِ وَالْحَبَّةِ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّ كُلَ شَىْءٍ بِاِرَادَتِهِ تَعَالَيَ وَاِخْتِيَارِهِ وَقَصْدِهِ وَمَشِيئَتِهِ سُبْحَانَهُ كَمَا اَنَّ تَوَافُقَ الاَشْيَاءِ فِى اَسَاسَاتِ الاَعْضَاءِ النَّوْعِيَّةِ وَالْجِنْسِيَّةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ صَانِعَ تِلْكَ الاَفْرَادِ وَاحِدٌ اَحَدٌ كَذَلِكَ اَنَّ تَمَايُزَهَا بِالتَّعَيُّنَاتِ الْمُنْتَظَمَةِ وَالتَّشَخُّصَاتِ الْمُتَمَايِزَةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ ذَلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الاَحَدَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Bu fıkra, irade-i İlâhiyenin delillerinden pek çok küllî hüccetleri ihtiva eden birtek küllî ve uzun delildir. Meâlinin kısa bir tercümesi içinde irade ve ihtiyar ve meşîet-i İlâhiyeyi gayet kat'î ispat eden bir delili beyan ederiz. Hem ilm-i İlâhînin bütün mezkûr delilleri, aynen iradenin dahi delilidir. Çünkü, her masnûda ilim ve iradenin beraber cilveleri, eserleri görünüyor.

Bu Arabî fıkranın kısaca meâli:

Yani, herşey Onun irade ve meşîetiyle olur. İstediği olur, istemediği olmaz. Her ne isterse yapar. İstemezse hiçbirşey olmaz. Bir hüccet şudur:

Görüyoruz ki, bu masnuatın herbiri muayyen zâtı, mahsus sıfatı, ayrı hususî mâhiyeti, mümtaz fârikalı sureti, hadsiz imkânat ve başka

tarzlarda olabilir. Teşvişçi ihtimalât içinde, neticesiz çok yollarda ve sel gibi akan ve karıştıran ve birbirine zıt unsurların müdahaleleri içinde ve sehiv ve iltibasa sebebiyet veren ve birbirine benzeyen emsalleri içinde bu karma karışık hallere karşı, o herbir masnuu ince, tam, düzgün bir nizam altına almak ve hassas, cessas, mükemmel bir ölçü ve mizanla her uzvunu ve cihazını tartmak, takmak ve yüzüne süslü, düzgün bir sima, bir teşahhus vermek ve birbirine muhalif âzâlarını basit, câmid, ölü bir maddeden zîhayat olarak gayet san'atlı yaratmak, meselâ insanı ayrı ayrı yüz cihazatıyla bir katre sudan icad etmek ve kuşu pekçok âlât ve muhtelif cihazlarıyla bir basit yumurtadan inşa edip mu'cizatlı suret giydirmek ve ağacı dal, budak ve mütenevvi âzâ ve eczasıyla basit, câmid karbon, azot, müvellidülmâ, müvellidülhumuzadan terekküp eden bir küçük çekirdekten çıkarmak, muntazam, meyveli bir şekil giydirmek, elbette ve elbette bedahetle, şüphesiz, kat'iyetle, vücub ve zaruret ve lüzum derecesinde ispat eder ki, o herbir masnua bütün zerrat ve eczasıyla ve suret ve mahiyetiyle bir Kadîr-i Mutlakın irade ve meşîetiyle ve ihtiyar ve kastıyla o mahsus, mükemmel vaziyet veriliyor. Ve herşeye şâmil bir iradenin taht-ı hükmündedir. Ve bu tek masnuun bu şüphesiz tarzda irade-i İlâhiyeye delâleti gösteriyor ki, bütün masnuât, hadsiz, nihayetsiz ve güneş ve gündüz gibi zâhir bir kat'iyette, herşeye şâmil irade-i İlâhiyeye, adetlerince şehadetler ve bir Kadîr-i Mürîdin vücub-u vücuduna hadsiz hüccetlerdir.

Hem ilm-i İlâhînin sabıkan mezkûr bütün delilleri, aynen iradenin dahi delilleridir. Çünkü, ikisi kudretle beraber iş görüyorlar. Biri birisiz olmaz. Herbir nev'in ve cinsin efradı, âzâ-i nev'iye ve cinsiyede tevafukları nasıl delâlet eder ki Sâni'leri birdir, vâhiddir, ehaddir; öyle de: Yüzlerinin simaları hikmetli bir tarzda, birbirinden fârikalı ve ayrı olması kat'î delâlet eder ki; o Sâni-i Vâhid-i Ehad, bir Fâil-i Muhtardır. İrade ve ihtiyar ve meşîet ve kast ile herşeyi yaratır.

İşte, iradeye dair tek ve küllî bir delili beyan eden mezkûr Arabî fıkranın kısaca meâlinin tercümesi bitti. İradeye dair pek çok mühim nükteleri, ilim meselesi gibi yazmak niyet etmiştim. Fakat semli hastalık dimağıma tam yorgunluk verdiği için başka vakte tehir edildi.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret

Kudret-i Ilahinin Delilleri

Kudrete dair Arabî fıkrası

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لاَزِمَةٍ ذَاتِيَّةٍ لِلذَّاتِ الْاَقْدَسِيَّةِ فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدِّهَا فَلاَ مَرَاتِبَ فِيهَا فَتَتَسَاوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْجُزْئِيُّ وَالْكُلِّىُّ وَالنَّوَاةُ وَالشَّجَرُ وَالْعَالَمُ وَالْاِنْسَانُ.. بِسِرِّ مُشَاهَدَةِ غَايَةِ كَمَالِ الْاِنْتِظَامِ، الْاِتِّزَانِ، الْاِمْتِيَازِ، الْاِتْقَانِ الْمُطْلَقَاتِ.. مَعَ السُّهُولَةِ فِى الْكَثْرَةِ وَالسُّرْعَةِ وَالْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ.. وَبِسِرِّ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَّافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنَةِ وَالْاِنْتِظَامِ وَالْاِمْتِثَالِ.. وَبِسِرِّ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسْرِ الْوَحْدَةِ وَتَجَلِّي

ٱلاَحَدِيَّةِ. وَبِسِرِّ الْوُجُوبِ وَالتَّجَرُّدِ وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ.. وَبِسِرِّ عَدَمِ التَّقَيُّدِ وَعَدَمِ التَّحَيُّزِ وَعَدَمِ التَّجَزِّي.. وَبِسِرِّ اِنْقِلاَبِ الْعَوَائِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلَى حُكْمِ الْوَسَائِلَ الْمُسَهِّلاَتِ.. وَبِسِرِّ اَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِىَّ وَالنُّوَاةَ وَالاِنْسَانَ لَيْسَتْ بِأَقَلِّ صَنْعَةً وَجَزَالَةً مِنَ النَّجْمِ وَالْكُلِّ وَالْكُلِّىِّ وَالشَّجَرِ وَالْعَالَمِ، فَخَالِقُهَا هُوَ خَالِقُ هَذِهِ بِالْحَدْسِ الشُّهُودِىِّ.. وَبِسِرِّ اَنَّ الْمُحاَطَ وَالْجُزْئِيَّاَتِ كَالاَمْثِلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ اَوْ كَالنُّقَطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعَصَّرَةِ. فَلاَبُدَّ اَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ وَالْكُلِّيَّاتُ فِى قَبْضَةِ خَالِقِ الْمُحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُدْرِجَ مِثَالَهَا فِيهَا بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ اَوْ يُعَصِّرَهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ.. وَبِسِرِّ كَمَا اَنَّ قُرْاٰنِ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبَ عَلَى الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بِذَرَّاتِ الاَثِيرِ لَيْسَ بِاَقَلِّ جَزَالَةً وَخَارِقِيَّةَ صَنْعَةٍ مِنْ قُرْآنِ الْعَظَمَةِ

الْمَكْتُوبِ عَلٰى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ، كَذَلِكَ اِنَّ وَرْدَ الزَّهْرَةِ لَيْسَتْ بِأَقَلَّ جَزَالَةً وَصَنْعَةً مِنْ دُرِّيِّ نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلاَ النَّمْلَةُ مِنَ الْفِيلَةِ وَلاَ الْمِكْرُوبُ مِنَ الْكَرْكَدَنِ وَلاَ النَّحْلَةُ مِنَ النَّخْلَةِ بِالنِّسْبَةِ اِلىَ قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ. فَكَمَا اَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السُّرْعَةِ وَالسُّهُولَةِ فِى اِيجَادِ الْاَشْيَاءِ اَوْقَعَتْ اَهْلَ الضَّلاَلَةِ فِى اِلْتِبَاسِ التَّشْكِيلِ بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلْزِمِ لِمُحَالاَتٍ غَيْرِ مَحْدُودَةٍ تَمُجُّهَا الْاَوْهَامُ كَذَلِكَ اَثْبَتَتْ لاَهْلِ الْهِدَايَةِ تَسَاوِىَ النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ. جَلَّ جَلاَلُهُ ولاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ اللهُ اَكْبَرُ

Bu pek azîm mesele-i kudrete dair Arabî fıkranın kısaca meâlinin bir nevi tercümesinden evvel, kalbe ihtar edilen bir hakikatı beyan ederiz. Şöyle ki:

Kudretin vücudu, kâinatın vücudundan daha ziyade kat’îdir. Belki bütün mahlûkat, herbiri, hem beraber, o kudretin mücessem kelimatıdır, onun aynelyakîn vücudunu gösterirler. Onun mevsufu olan Kadîr-i Mutlaka adetlerince şehadetler ederler. Daha hüccetlerle o kudretin ispatına ihtiyaç yoktur. Belki, imanda en ehemmiyetli bir

esas, haşir ve neşrin en kuvvetli bir temel taşı ve çok mesâil-i imaniye ve hakaik-i Kur'âniyeye en lüzumlu bir medar olan ve

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَبَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

âyetinin dâvâ ettiği ve bütün akıllar ona yol bulamadıklarından, hayrette, aczde, bir kısmı inkârda kaldıkları kudrete ait bir dehşetli hakikatın ispatı lâzımdır.

İşte o esas, o temel, o medar, o dâvâ, o hakikat ise, mezkûr âyetin meâlidir. Yani, "Ey cin ve ins! Bütün sizlerin yaratılmanız, icadınız ve haşirde ihyânız, diriltilmeniz, birtek nefsin icadı gibi kudretime kolaydır." Bir baharı, tek bir çiçek misillü suhuletle icad eder. Cüz'î-küllî, küçük-büyük, az-çok, o kudrete nisbeten farkları yoktur. Seyyareleri, zerreler gibi kolay döndürür.

İşte, mezkûr Arabî fıkra, yalnız bu dehşetli meseleye Dokuz Basamak ile pek kat'î ve kuvvetli bir hücceti beyan eder. Gayet kısa bir meâli şudur:

•1.Basamak: Kudret Zât-ı Akdese lazım-ı zaruridir
•2.Basamak: Nuraniyet, şeffafiyet, intizam, imtisal sırları
•3.Basamak: Vahidiyet ve ehadiyet sırları
•4-5.Basamak: Vücub, tecerrüd, mübayenet .. sırları
•6.Basamak: Avaik ve manilerin inkılabı sırrı
•7.Basamak: Cüziyattaki sanat ve cezalet
•8.Basamak: Külliyatın misal-i musaggarı olan cüziyat
•9.Basamak: Küçük şeylerdeki sanat ve cezalet

1.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 1.Basamak

1.Basamak: Kudret Zât-ı Akdese lazım-ı zaruridir

Basamağın esasına işaret eden,

اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لاَزِمَةٍ ذَاتِيَّةٍ لِلذَّاتِ الْاَقْدَسِيَّةِ فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدِّهَا فَلاَ مَرَاتِبَ فِيهَا فَتَتَسَاوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْجُزْئِىُّ وَالْكُلِّىُّ وَالنُّوَاةُ وَالشَّجَرُ وَالْعَالَمُ وَالْاِنْسَانُ

Yani, herşeye kadîr öyle bir kudreti var ki, bütün eşyayı ihata etmiş ve Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda lüzum-u zâtî ile fenn-i mantık tabirince ***"zaruriyet-i nâşie"*** ile lâzımdır, vâciptir, infikâki muhâldir, imkânı yoktur.

Madem böyle bir lüzumla böyle bir kudret Zât-ı Akdestedir; elbette onun zıddı olan acz hiçbir cihetle içine giremez, Zât-ı Kadîre ârız olamaz.

Madem birşeyde mertebelerin bulunması, onun zıddı içine girmesiyledir. Meselâ, hararetin derece ve mertebeleri, soğuğun girmesi ve güzelliğin ise çirkinliğin müdahalesiyle olması ve bu zâtî

kudrete zıt olan acz, ona yanaşması, hiçbir cihetle imkânı yok. Elbette, o kudret-i mutlakada mertebeler bulunmaz.

Madem mertebeler onda bulunmaz; elbette o kudrete nisbeten yıldızlar, zerreler müsâvi ve cüz ve küll ve bir fert ve bütün nevi o kudrete karşı farkları yoktur. Ve bir çekirdek ve koca ağacı ve kâinat ve insan ve bir nefsi diriltmesi ve haşirde bütün zîruhların ihyâsı, o kudrete nisbeten müsâvidirler ve kolaydır. Büyük-küçük, az-çok farkı yoktur.

Bu hakikate kat'î şahit, hilkat-ı eşyada gördüğümüz kemâl-i san'at, nizam, mîzan, temyiz, kesret, sür'at-i mutlakada suhulet-i mutlaka ve tam kolaylıktır.

Birinci basamak olan

وَبِسِرِّ مُشَاهَدَةِ غَايَةِ كَمَالِ ٱلاِنْتِظَامِ ٱلاِتِّزَانِ ٱلاِمْتِيَازِ ٱلاِتِّقَانِ الْمُطْلَقَاتِ مَعَ السُّهُولَةِ فِى الْكَثْرَةِ وَالسُّرْعَةِ وَالْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ

meâli, bu mezkûr hakikattir.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 2.Basamak

2.Basamak: Nuraniyet, şeffafiyet, intizam, imtisal sırları

İkinci basamak

وَبِسِرِّ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَّافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنَةِ وَالْاِنْتِظَامِ وَالْاِمْتِثَالِ

dir.

Bunun izah ve tafsilâtını Onuncu Sözün âhirine ve Yirmi Dokuzuncu Söze ve Yirminci Mektuba havale edip kısaca bir işaret ederiz.

Evet, nasıl ki **«nuraniyet»** cihetiyle güneşin ziyası ve aksi, kudret-i Rabbâniye ile deniz yüzüne ve bütün kabarcıklarına girmesi, birtek cam parçasına girmesi gibi kolaydır, ikisi müsâvidir. Öyle de, Zât-ı Nuru'l-Envârın nuranî kudreti dahi gökleri, yıldızları yaratması, döndürmesi, sineklerin, zerrelerin icadı ve döndürmesi gibi Ona kolaydır, ağır gelmez.

Hem nasıl ki **«şeffâfiyet»** hassasıyla birtek âyinecikte ve bir gözbebeğinde güneşin misalî sureti kudret-i İlâhiye ile bulunur; aynı kolaylıkla bütün parlak şeylere ve katrelere ve şeffaf zerreciklere ve deniz yüzlerine o aksi ve ışığı emr-i İlâhî ile verilir. Aynen öyle de, masnuatın melekûtiyet ve mahiyet yüzleri şeffaf ve parlak olmasından, kudret-i mutlakanın cilvesi, tesiri, birtek nefsin icadında bulunması kolaylığı derecesinde bütün hayvanatı yaratır. Az-çok, büyük-küçük fark yok.

Hem nasıl ki dağları tartacak derecede gayet büyük ve tam hassas bir teraziye iki müsavî ceviz konulsa, bir küçük çekirdek bir

cevize ilâve edilse, terazinin bir gözü dağ başına, bir gözü de derin dereye indirmesi kolaylığı derecesinde, o iki ceviz yerine iki müsâvi dağ mîzanın iki gözüne konulsa, birisine bir ceviz ilâvesiyle bir dağı göklere kaldırır, bir dağı derelere indirir. Aynen öyle de, ilm-i kelâmın tâbirince, *“imkân, müsâviyü’t-tarafeyndir.”* Yani, vâcip ve mümteni olmayan, belki mümkün ve muhtemel olan şeylerin vücut ve ademleri, bir sebep bulunmazsa müsavidir, farkları yoktur. Bu **«imkân ve müsavat»** ta az-çok, büyük-küçük birdirler.

İşte, mahlûkat, mümkündürler. Ve imkân dairesinde vücut ve ademleri müsâvi olmasından, Vâcibü’l-Vücudun hadsiz kudret-i ezeliyesi birtek mümküne vücut vermesi kolaylığında bütün mümkünatın vücudu, ademin muvazenesini bozar, herşeye lâyık bir vücudu giydirir. Ve vazifesi bitmişse, zâhirî vücut libasını çıkarıyor, suretâ ademe, belki daire-i ilimdeki mânevî vücuda gönderir. Demek eşya, Kadîr-i Mutlaka verilse, bahar bir çiçek kadar, bütün insanların haşirde ihyaları bir nefs kadar kolay olur. Eğer esbaba isnad edilse, bir çiçek bir bahar kadar ve bir sinek bütün hayvanat kadar müşkülâtlı olur.

Hem nasıl ki, **«intizam»** sırrıyla bir koca sefine veya tayyareyi bir parmağı düğmesine dokunmakla harekete getirmesi, bir saatin zembereğine anahtarla parmak dokunmasıyla harekete girmesi derecesinde kolay ve rahattır. Aynen öyle de, ilm-i ezelînin düsturlarıyla ve hikmet-i sermediyenin kanunlarıyla ve irade-i Rabbâniyenin küllî cilveleri ve muayyen usulleriyle herşeye küllî ve cüz’î, büyük-küçük, az-çok bir mânevî kalıp, bir hususi miktar, bir hâlis hudut verildiğinden, tam intizam-ı ilmî ve irade kanunu içindedirler. Elbette Kadîr-i Mutlak hadsiz kudretiyle manzume-i şemsiyeyi çevirmesi ve arz sefinesini medâr-ı senevîsinde gezdirmesi, bir cesette kanı ve kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâyı ve o küreciklerdeki zerreleri nizamlı, hikmetli çevirmesi derecesinde suhuletli ve kolaydır ki, bir insanı kâinat sisteminde, harika cihazlarıyla, bir katre sudan, birden, zahmetsiz yaratır. Demek o ezelî ve hadsiz kudrete isnad edilse, bu kâinatın icadı, bir insanın icadı kadar suhulet peydâ eder, kolay olur. Eğer ona verilmezse, birtek insanı acip cihazları ve duygularıyla yaratmak, kâinat kadar müşkülâtlı olur.

Hem nasıl ki, **«itaat ve imtisal ve emir dinlemek»** sırrıyla, bir kumandan bir arş emriyle bir neferi hücuma sevk ettiği gibi, aynı emirle koca bir mutî orduyu dahi kolayca hücuma tahrik eder. Aynen öyle de irade-i İlâhî kanunlarına kemâl-i itaate ve tekvînî emr-i Rabbânînin işaretine emirber nefer ve emir kulu misillü fıtrî meyil ve şevk içinde ve ilm-i ezelî ve hikmetin tayin ettikleri hatt-ı hareket düsturları dairesinde ve ordu neferlerinden bin derece ziyade itaatli ve emir dinler ve emir kulu hükmünde olan masnuat, hususan zîhayatlardan birtek ferdi, “Ademden haydi vücuda çık, vazife başına gir” diye emr-i Rabbânî ile ve ilmin tayin ettiği tarzda ve iradenin tahsis eylediği surette, kudret ona mahsus bir vücut giydirip, elini tutup meydana çıkarmak kolaylığında, bahardaki zîhayatın ordusunu aynı kuvvet ve kudretle icad eder, vazifeler verir. Demek herşey o kudrete isnad edilse, bütün zerrat ordusunun ve yıldızlar fırkalarının icadı, bir zerre, birtek yıldız kadar kolay ve suhuletli olur. Eğer esbaba isnad edilse, bir zîhayatın gözbebeğinde ve dimağındaki zerrenin acip vazifelerini yerine getirecek bir kàbiliyetle yaratılması, hayvanat ordusu kadar müşkülâtlı ve zahmetli olur.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 3.Basamak

3.Basamak: Vahidiyet ve ehadiyet sırları

Üçüncü basamak

وَبِسِرِّ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَبِسِرِّ الْوَحْدَةِ وَتَجَلِّى الْاَحَدِيَّةِ

dir. Kısacık işaretlerle meâline bakacağız.

Yani, nasıl ki bir padişah ve kumandan-ı âzam, hâkimiyetinin vâhidiyeti ve bütün raiyeti yalnız onun emirlerine göre hareketi cihetiyle, o hâkim-i âzam, koca memleketi ve büyük milleti idare etmesi, bir köy ehlini idare etmek kadar kolay olur. Çünkü, hükümde vâhidiyet itibariyle, efrad-ı millet aynen asker neferatı gibi teshilâta vesile olup, kolayca emirler, kanunlar tatbik edilir. Eğer muhtelif hâkimlere bırakılsa, çok keşmekeşe düşmesiyle beraber, birtek köyün, belki bir hanenin o memleket kadar idaresi müşkül olur. Hem o itaatli millet, birtek kumandana bağlanması haysiyetiyle, herbir ferd-i nefer gibi, o kumandanın kuvvetine ve cihazat depolarına ve ordusuna dayandığı bir kuvvetle bir şahı esir edebilir, bin derece şahsî kuvvetinden ziyade iş görebilir. Onun o padişaha intisabı hadsiz bir kuvveti ve iktidarı olup pek büyük işler yapar. Eğer o intisap kesilse, o büyük kuvvet gider, kendi bileğindeki cüz'î kuvvetiyle ve belindeki az cephane ve fişekleri miktarınca iş görebilir. Yoksa, intisap kuvvetine dayanan mezkûr askerin gördüğü bütün işler ondan istenilse, bileğinde bir ordu kuvveti ve belinde padişahın cephaneler ambarı bulunmak gerektir.

Aynen öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebed, Sâni-i Kadîr, vâhidiyet-i saltanat ve hâkimiyet-i mutlaka cihetiyle, kâinatı bir şehir kolaylığında

ve bir baharı bir bahçe suhuletinde ve haşirde bütün ölmüşleri ihyâ etmek, o bahçe ağaçlarının yaprak, çiçek meyvelerini, gelen baharda yaratmak kolaylığında yapar. Ve kolayca bir sineği koca kartal kuşu sisteminde yaratır. Ve suhuletle bir insanı bir küçük kâinat hükmüne getirir. Eğer esbaba verilse, bir mikrop bin gergedan, bir meyve bir büyük ağaç kadar müşkülâtlı olur. Ve belki zîhayatın bedeninde acip vazifeleri gören herbir zerreye herşeyi görecek bir göz ve herşeyi bilecek bir ilim verilmek lâzımdır ki, o ince ve mükemmel vazife-i hayatiyeyi yapabilsin.

Hem vahdette yüsr ve suhulet ve kolaylık o dereceye gelir. Nasıl ki, bir ordu teçhizatı bir tek elden, birtek fabrikadan gelmesiyle, birtek neferin teçhizat-ı askeriyesi gibi kolaylaşır. Eğer ayrı ayrı eller karışsa ve muhtelif cihazat herbiri başka fabrikadan alınsa, o vakit birtek nefer teçhizatı, kemiyet noktasında bin müşkülâtla tedarik edilebilir, müteaddit âmir ve zâbitler karıştığı cihetiyle bin nefer kadar suûbet peydâ eder. Hem bin neferin idaresi ve kumandanlığı birtek zâbite verilse, bir cihette bir nefer kadar kolay olur, eğer on zâbite veya neferlere bırakılsa, pek karışık ve müşkül düşer. Aynen öyle de, herşey Vâhid-i Ehade verilse, birtek şey gibi kolay olur. Eğer esbaba isnad edilse, birtek zîhayat, zemin kadar müşkül, belki imkânsız olur. Demek vahdette kolaylık, vücub ve lüzum derecesine gelir. Ve kesretli eller karışmakta suûbet, imkânsızlık derecesine düşer.

Risale-i Nur Mektubat'ında denildiği gibi, eğer gece-gündüzdeki tebeddülâtı ve yıldızların harekâtı ve senedeki güz, kış, bahar, yaz gibi mevsimlerin tahavvülâtı birtek Müdebbire ve Âmire bırakılsa; o Kumandan-ı Âzam, bir neferi olan küre-i arza emreder ki: "Kalk, dön, gez." O da, o iltifat ve emrin neş'e ve sevincinden meczup Mevlevî gibi iki hareketiyle yevmî ve senevî tahavvülâta ve yıldızların zâhirî ve hayalî hareketlerine gayet kolayca bir vesile olup vahdetteki tam suhulet ve gayet kolaylığı gösterir. Eğer o tek Âmire değil, belki esbaba ve yıldızların keyiflerine bırakılsa ve arza "Sen dur, gezme" denilse, o halde, arzdan binler derece büyük binler yıldızlar ve güneşler, her gece ve her sene milyonlar ve milyarlar senelik mesafeleri kesmek ve gezmekle mevsimler ve gece gündüz gibi o vaziyet-i arziye ve semaviye husul bulabilir ve imkânsızlık ve muhaliyet derecesinde müşkül ve suûbetli düşer...

Üçüncü Basamaktaki وَتَجَلَّى ٱلاَحَدِيَّةِ kelimesi, pek büyük ve çok ince ve derin ve gayet geniş bir hakikate işaret eder. Onun izah ve ispatını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısa bir temsil ile birtek nüktesini beyan edeceğiz.

Evet, nasıl ki güneş, ziyasıyla umum zemini ışıklandırıp vâhidiyete bir misal olduğu gibi, âyine gibi mukàbilindeki her şeffaf şeyde timsali ve aksi ve yedi renkli ziyasıyla ve zâtının suretiyle bulunup ehadiyete dahi bir misal teşkil eder. Eğer güneşin ilmi ve kudreti ve ihtiyarı olsaydı ve cam parçalarının ve içinde güneşçikler görünen katrelerin ve kabarcıkların kàbiliyetleri bulunsaydı, irade-i İlâhiyenin kanunuyla herbirisinde ve yanında timsaliyle ve sıfatlarıyla tam bir güneş bulunup, sair yerlerde bulunması onun tasarrufatına hiç noksan vermeyerek kudret-i Rabbâniyenin emriyle, tesiriyle, hükmüyle pek büyük zuhurata sebep olarak, ehadiyetteki fevkalâde kolaylık ve suhuleti gösterir. Aynen öyle de, Sâni-i Zülcelâl, vâhidiyet itibarıyla bütün eşyayı ihata eden ilim ve iradesi ve kudretiyle bakar ve hâzır ve nâzır olduğu gibi, ehadiyet cihetiyle ve tecellîsiyle herşeyin, hususan zîhayatın yanında isimleri ve sıfatlarıyla bulunur ki, kolayca, bir anda sineği kartal sisteminde, bir insanı küçük bir kâinat sisteminde icad eder. Ve zîhayatı öyle mu'cizatlı bir şekilde yaratır ki, eğer bütün esbab toplansa, bir bülbülü, bir sineği yapamazlar. Ve bir bülbülü yaratan, bütün kuşları yaratan olabilir. Ve bir insanı halk eden ancak kâinatı icad eden Zâttır.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 4-5.Basamak

4-5.Basamak: Vücub, tecerrüd, mübayenet .. sırları

Dördüncü ve beşinci basamak

وَبِسِرِّ الْوُجُوبِ وَالتَّجَرُّدِ وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ وَبِسِرِّ عَدَمِ التَّقَيُّدِ وَعَدَمِ التَّحَيُّزِ وَعَدَمِ التَّجَزِّى

Bu iki basamağın hakikatini umuma ifade etmek çok müşkül olmasından, yalnız kısacık bir iki nüktesi ve muhtasar meâli beyan edilecek. Yani, vücut mertebelerinin en kuvvetli ve sarsılmaz olan vücub mertebesinde ve ezelî ve ebedî derecesinde bir vücut sahibi ve maddiyattan münezzeh ve mücerred ve bütün mahiyetlere mübayin bir mahiyet-i mukaddeseyi taşıyan bir Kadîr-i Mutlakın kudretine nisbeten, yıldızlar zerreler gibi ve haşir bir bahar misillü ve haşirde bütün insanları diriltmesi bir nefsin ihyâsı derecesinde kolaydır. Çünkü vücut tabakalarından kuvvetli bir nev'in bir tırnağı, hafif bir tabakanın bir dağını eline alır, çevirir. Meselâ, kuvvetli vücud-u haricîden bir âyine ve kuvve-i hafıza, zayıf ve hafif olan vücud-u misalî ve mânevîden yüz dağı ve bin kitabı içine alırlar ve çevirebilirler. İşte vücud-u misâlî ne derece kuvvetçe vücud-u haricîden aşağı ise, mümkünatın hâdis ve ârızî vücutları dahi ezelî, sermedî, vâcip bir vücuttan binler derece daha aşağı ve hafiftir ki, o mukaddes vücut, bir zerre tecellîsiyle, mümkünatın bir âlemini çevirir. Maatteessüf şimdilik semli hastalık gibi üç ehemmiyetli sebep müsaade etmediklerinden, bu pek uzun hakikati ve nüktelerini Risale-i Nur'a ve başka zamana havale ederiz.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 6.Basamak

6.Basamak: Avaik ve manilerin inkılabı sırrı

Altıncı basamak

وَبِسِرِّ اِنْقِلاَبِ الْعَوَائِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلٰى حُكْمِ الْوَسَائِلِ الْمُسَهِّلاَتِ

Yani, nasıl ki fennin tabirince ukde-i hayatiye namında bir cilve-i irade-i İlâhiyenin ve emr-i tekvînînin bir kanunuyla ve o emir ve iradenin teveccühleriyle koca bir ağacın şuursuz dal ve sert budakları, meyvelerine ve yaprak ve çiçeklerine zembereği ve midesi hükmündeki o ukde-i hayatiyeden onlara gidecek lüzumlu maddeler ve erzaklara avâik ve mevâni ve sed olmazlar, belki teshilâta vesile oluyorlar. Aynen öyle de, kâinat ve bütün mahlûkatın icadında bütün mâniler bir cilve-i irade ve teveccüh-ü emr-i Rabbânîye karşı mümânaatı bırakıp kolaylığa âlet olmasından, kudret-i sermediye, o tek ağacı icad kolaylığında, kâinatı ve zemindeki enva-ı mahlûkatı icad eder, hiçbirşey ona ağır gelmez. Eğer bütün icadlar o kudrete verilmezse, o vakit o tek ağacın inşa ve idaresi, bütün ağaçlar, belki zeminin icadı ve idaresi kadar müşkül olacak. Çünkü o zaman herşey mâni ve sed olur. O halde bütün esbab toplansa, bir ağacın emirden, iradeden gelen ukde-i hayatiye midesinden, zembereğinden intizamla meyve, yaprak, dal ve budaklara lâzım erzak ve cihazatı gönderemezler. İllâ ki, ağacın herbir cüz'üne, hattâ herbir zerresine bütün ağacı ve eczasını ve zerrâtını görecek ve bilecek ve yardım edecek bir göz, bir ihâtalı ilim, bir harika kudret ve fevkalâde muavenet verilsin.

İşte, bu beş adet basamaklardan çık, bak. Küfür ve şirkte ne derece müşkilât, belki muhâlât bulunduğunu ve ne kadar akıldan, mantıktan uzak ve mümteni olduğunu, imanda ve Kur’ân yolunda ne kadar suhulet ve vücub derecesinde kolaylık ve ne kadar mâkul ve makbul ve lüzum derecesinde kat’î ve rahat bir hak ve hakikat bulunduğunu gör, bil.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ [1] de.

Rahatsızlık ve sıkıntılar, bu ehemmiyetli basamağın bâki kısmını tehire sebep oldular.

1.)İmân nimeti için Allah’a hamdolsun.

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 7.Basamak

7.Basamak: Cüziyattaki sanat ve cezalet

Yedinci basamak

وَبِسِرِّ اَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِىَّ وَالنُّوَاةَ وَالاِنْسَانَ لَيْسَتْ بِأَقَلَّ صَنْعَةً وَجَزَالَةً مِنَ النَّجْمِ وَالْكُلِّ وَالْكُلِّيِّ وَالشَّجَرِ وَالْعَالَمِ

Bir ihtar: Bu dokuz basamakların hakikatlerinin esası ve madeni ve güneşi Sûre-i İhlâs'tan

قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ اَللهُ الصَّمَدُ [1]

âyetleridir. Sırr-ı ehadiyet ve samediyet cilvesinden gelen lem'alara kısa işaretlerdir. Bu yedincinin meâline bir iki nükte ile gayet muhtasar bakıp tafsilini Risale-i Nur'a havale ederiz.

Yani, göz ve beyindeki acip vazifeleri gören bir zerre, bir yıldızdan; ve bir cüz, küll mecmuundan; meselâ dimağ ve göz, insanın tamamından; ve cüz'î bir fert, hüsn-ü sanatça ve garabet-i hilkatça umum bir neviden; ve bir insan, acip cihazlarıyla küllî cins hayvandan; ve bir fihriste ve program ve kuvve-i hafıza hükmünde olan bir çekirdek, mükemmel masnuiyeti ve mahzeniyetçe koca ağacından; ve bir küçük kâinat olan bir insan, kemâl-i hilkati ve cemiyetli harika cihazlarının binler acip vazifeleri görecek bir tarzda mahlûkiyeti kâinattan aşağı değiller.

Demek zerreyi icad eden, yıldızın icadından âciz kalamaz. Ve lisan gibi bir uzvu halk eden, elbette insanı kolayca halk eder. Ve birtek insanı böyle mükemmel yaratan, herhalde bütün hayvanatı kemâl-i suhuletle yaratabilecek ve gözümüz önünde yaratıyor. Ve çekirdeği bir liste, bir fihriste, bir defter-i kavânin-i emriye, bir ukde-i hayatiye mahiyetinde yaratan, elbette bütün ağaçların Hâlıkı olabilir. Ve âlemin bir nevi mânevî çekirdeği ve cemiyetli meyvesi olan insanı halk edip bütün esmâ-i İlâhiyeye mazhar ve âyine ve bütün kâinatla alâkadar ve zeminin halifesi yapan Zâtın, elbette ve elbette öyle bir kudreti var ki, koca kâinatı, insan icadının kolaylığı ve suhuleti derecesinde halk edip tanzim eder. Öyle ise, zerrenin ve cüz ve cüz'î ve çekirdek ve bir insanın Hâlıkı, Sânii, Rabbi kim ise, elbette, bedahetle yıldızların ve nevilerin ve küll ve külliyatların ve ağaçların ve bütün kâinatın Hâlıkı, Sânii, Rabbi aynen Odur. Başka olması muhal ve mümtenidir.

1.)De ki: O Allah birdir. O Allah'tır, Sameddir; herşey Ona muhtaç olduğu halde O hiçbir şeye muhtaç değildir. (İhlâs Suresi, 112:1-2)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 8.Basamak

8.Basamak: Külliyatın misal-i musaggarı olan cüziyat

Sekizinci basamak

وَبِسِرٍّ اَنَّ الْمُحَاطَ وَالْجُزْئِيَّاتِ كَالْاَمْثِلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ اَوْ كَالنُّقَطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعَصَّرَةِ فَلاَبُدَّ اَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ وَالْكُلِّيَّاتُ فِى قَبْضَةِ خَالِقِ الْمُحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُدْرِجَ مِثَالَهَا فِيهَا بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ اَوْ يُعَصِّرَهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ

Yani, ihata edilen cüz'iyat ve küll ve külliyatın içinde bulunan fertler ve tohumlar ve çekirdeklerin, ihata eden büyük külliyata nisbetleri, güya küçücük nümune ve gayet ince yazıyla çok küçük kıtada yazılmış aynı küll ve külliyatın misalleridir. Öyle ise, ihata eden külliyat, o cüz'iyat Hâlıkının kabzasında ve tamamen tasarrufunda bulunmak lâzımdır. Tâ, ilminin mizanlarıyla ve ince kalemleriyle o büyük muhitin kitabını, o çok küçücük yüzer kıtalarda, defterlerde derc edebilsin.

Hem ihata edilen ecza ve cüz'iyatın muhit ile nisbetleri, temsilleri, güya süt gibi muhitlikten sağılmış katreler; veya biri o muhiti sıkmış, o noktalar ondan akmış. Meselâ, kavun çekirdeği, onun umum etrafından sağılmış bir katre veya o kitap tamamen

içinde yazılmış bir noktadır ki, fihristesini, listesini, programını taşıyor.

Madem böyledir, elbette o cüz'iyat ve katreler ve noktalar ve fertler Sâniinin elinde, o muhit küll ve külliyat bulunmak elzemdir. Tâ hikmetinin hassas düsturlarıyla o fertleri, katreleri, noktaları ondan sağsın. Demek birtek tohumu, birtek ferdi yaratan, elbette o büyük küll ve külliyatı ve onları ihata eden ve onlardan çok büyük olan diğer külliyatları ve cinsleri yaratan yine Odur, başka olamaz. Öyle ise, birtek nefsi yaratan, bütün insanları yaratabilir. Ve birtek ölüyü dirilten, haşirde bütün cin ve ins ölülerini diriltebilir ve diriltecek. İşte,

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَبَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

âyetinin hükmü ve dâvâsı gayet kat'î ve parlak bir surette hak ve ayn-ı hakikat olduğunu gör.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Sualar : 15.Sua : 2.Makam : Kudret : 9.Basamak

9.Basamak: Küçük şeylerdeki sanat ve cezalet

Dokuzuncu basamak

وَبِسِرٍّ كَمَا اَنَّ قُرْاٰنَ الْعِزَّةَ الْمَكْتُوبَ عَلَى الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بِذَرَّاتِ اْلاَثِيرِ لَيْسَ بِاَقَلَّ جَزَالَةً وَخَارِقِيَّةَ صَنْعَةٍ مِنْ قُرْاٰنِ الْعَظَمَةِ الْمَكْتُوبِ عَلَى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ، كَذَلِكَ اِنَّ وَرْدَ الزَّهْرَةِ لَيْسَتْ بِاَقَلَّ جَزَالَةً وَصَنْعَةً مِنْ دُرِّيِّ نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلاَ النَّمْلَةُ مِنَ الْفِيلَةِ وَلاَ الْمِكْرُوبُ مِنَ الْكَرْكَدَنِ وَلاَ النَّحْلَةُ مِنَ النَّخْلَةِ بِالنِّسْبَةِ اِلَى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ. فَكَمَا اَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السُّرْعَةِ وَالسُّهُولَةِ فِى اِيجَادِ اْلاَشْيَاءِ اَوْقَعَتْ

اَهْلَ الضَّلاَلَةِ فِى اِلْتِبَاسِ التَّشْكِيلِ بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلْزِمِ لِمُحَالاَتٍ غَيْرِ مَحْدُودَةٍ تَمُجُّهَا الاَوْهَامُ كَذَلِكَ اَثْبَتَتْ لاَهْلِ الْهِدَايَةِ تَسَاوِيَ النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ اِلَى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ. جَلَّ جَلاَلُهُ ولاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ اللهُ اَكْبَرُ

Bu son basamağın uzun bir beyanla meâlini söylemek isterdim. Fakat maatteessüf keyfî tahakküm ve tazyiklerden gelen şiddetli sıkıntılar ve tesemmümden gelen zaafiyet ve elîm hastalıklar mâni olmasından, meâline yalnız pek kısa bir işaretle iktifaya mecbur oldum.

Yani, nasıl ki, faraza kàbil-i inkısam olmayan ve ilm-i kelâm ve felsefede cevher-i fert namını alan bir zerrede, ondan daha küçücük olan madde-i esiriye zerreleriyle bir Kur’ân-ı Azîmüşşan yazılsa ve semâvât sahifelerinde dahi yıldızlar ve güneşlerle diğer bir Kur’ân-ı Kebîr yazılsa, ikisi muvazene edilse, elbette cevher-i ferd zerresinden yazılan hurdebînî Kur’ân, gökler yüzlerini yaldızlayan Kur’ân-ı Azîm ve Kebîrden acâipçe ve san’atın i’cazında geri değil, belki bir cihette ileri olduğu gibi; aynen öyle de, Hâlık-ı Kâinatın kudretine nisbeten masnuiyetindeki garabet ve cezâlet noktasında, zühre çiçeği, Zühre yıldızından geri değil ve karınca, filden aşağı olmaz ve mikrop, gergedandan hilkatça daha acip ve arı sineği, hurma ağacından fıtrat-ı acîbesiyle daha ileridir. Demek bir arıyı yaratan, bütün hayvanları yaratabilir. Bir nefsi dirilten, haşirde bütün insanları ihya edip haşir meydanına toplayabilir ve toplayacak. Hiçbirşey Ona ağır gelmez ki, gözümüz önünde gayet çabuk ve kolaylıkla her baharda haşrin yüz bin nümunelerini yaratıyor.

Son cümle-i Arabiyenin gayet kısacık meâli şudur: Yani, ehl-i dalâlet, mezkûr basamakların sarsılmaz hakikatlerini bilmediklerinden ve gayet çabuk ve gayet kolaylıkla birden mahlûkat

vücuda geldiklerinden, teşkili ve bir Sâniin hadsiz kudretiyle icadı, teşekkül ve kendi kendilerine vücut bulmak tevehhüm edip hiçbir zihin, hattâ vehim dahi kabul etmediği ve her cihetle muhal ve imkânsız hurafelerin kapısını kendilerine açmışlar. Meselâ, o halde zîhayatın herbir zerresine hadsiz bir kudret, bir ilim, herşeyi görecek bir göz ve her san'atı yapabilecek bir iktidar vermek lâzım gelir. Birtek İlâhı kabul etmemekle, zerreler adedince ilâheleri mezheplerince kabul etmeye mecbur olarak Cehennemin esfel-i sâfilînine girmeye müstehak düşerler.

Amma ehl-i hidâyet ise, geçen basamaklardaki kuvvetli hakikatler ve sarsılmaz hüccetler, selim kalblerine ve müstakim akıllarına gayet kat'î kanaat ve kuvvetli iman ve aynelyakîn bir tasdik vermiş ki, şüphesiz ve vesvesesiz itmi'nân-ı kalble itikad ederler ki, yıldızlar, zerreler, en küçük, en büyük, kudret-i İlâhiye nisbeten farkları yoktur ki, gözümüz önünde bu acâipler oluyor.

Ve herbir acîbe-i san'at

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَبَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

âyetinin dâvâsını tasdik ve hükmü ayn-ı hak ve hakikat olduğuna şehadet ederler, lisan-ı hal ile Allahu ekber derler. Biz dahi onların adedince Allahu ekber deriz. Ve şu âyetin dâvâsını bütün kuvvet ve kanaatimizle tasdik ve hükmü, ayn-ı hak ve nefs-i hakikat olduğuna hadsiz hüccetlerle şehadet ederiz.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [2]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [3]

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

2.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
3.) Allah'ım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta salât ve selam et. Hamd âlemlerin Rabbine mahsustur.

Sualar : 15.Sua : Mektup 1

Mektup 1

“Risale-i Nur nedir ve hakikatler muvacehesinde Risale-i Nur ve tercümanı ne mahiyettedirler?” diye bir takriznâmedir.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Sualar : 15.Sua : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا [2]

Çok sevgili, çok mübarek, çok kıymettar, çok müşfik Üstadımız, Efendimiz Hazretlerine,

Ey irade-i cüz'iyesini tamamıyla terk edip her umûrunu irade-i Rabbâniyeye bırakan ve her zâhirî musibet ve sıkıntıda kader-i İlâhînin merhamet ve hikmetini görüp kemâl-i tevekkül ve teslimiyetle o cilve-i Rabbâniyenin dahi netâicini sabır ile bekleyen muhterem Üstad! Bazı yerlerde, ehl-i imanın nokta-i istinadının yıkılmaya başladığı ve bir kısım esbab ve neşriyat, imanın erkânına karşı muhalif cephe alıp, Allah'ı inkâr eden insanlar alenen ve tefahurla dolaştığı ve Kur'ân'ın evâmirine muhalif hareket etmek ve mânevî kuvvetlere inanmamak, icad ve tasnî hakkını şuursuz, kör, sağır, tabiata vermek bir şiar-ı medeniyet ve irfan ve münevverlik telâkki edildiği yürekler titreten şu dehşetli asırda, Kur'ân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'u telif ederek muztarip ve iman âb-ı hayatına muhtaç pek çok bîçare gönüllere panzehir hükmünde olan devâlarını vererek onlara saadet-i ebediyeyi müjdeleyen ve dâvâlarını gayet kat'î burhan ve hüccetlerle ispat eden hakikat cadde-i kübrâsında kudsî ve muazzez rehberimiz ve es-sebebu ke'l-fâil sırrıyla Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran yüz binler Nur talebesinin hasenatının bir misli defter-i a'mâline geçen faziletmeab efendimiz!

Nasıl ki Cenâb-ı Hak, Denizli hapsinin sıkıntılarını hiçe indirecek derecede şifâ-bahş olan Meyve Risalesini orada ihsan etmiş ve gülün çiçeğindeki gayet şirin râyihası, dikeninin acısını hiçe bıraktığı gibi, fâni sıkıntılarınızı izale etmişti; aynen öyle de, yine kerîm olan Rahîm-i Zülcemâl Hazretleri, Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısına bir günlük maddî ıztırabı mukàbil gelen bu Afyon hapishanesinde siz sevgili Üstadımız eliyle tiryak ve panzehir hükmünde tevhid, tahmid ve istiâne ve risalet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) tasdik ve muazzam hüccetlerini ihsan etmiş bulunuyor. Okumak ve yazmayı Risale-i Nur'un feyziyle öğrenen çok kusurlu talebeleriniz bizler, bu üç küçük risaleyi—çam çekirdeğinin koca çam ağacının fihristesini, programını içinde sakladığı misillü—hem Risale-i Nur'un hakkaniyetinin kat'î bir hücceti, hem bir nevi hülâsatü'l-hülâsası olarak telâkki ettik.

Fezâilini tariften âciz bulunduğumuz, fakat okuması ruhumuzda pek büyük bir inşiraha vesile olan ve maddî elemlerimizi sürura kalb eden ve iman bahçesinden hadsiz meyveleri getiren bu üç küçük risaleden birisi, zamanımızdaki mevcut küfür, dalâlet, tabiat karanlıklarını dağıtacak ve izale edecek on bir hüccet-i tevhidi; ikincisi, Risale-i Nur'un bütün muvazenelerinin menbaı ve esası ve üstadı içinde bulunan Fâtiha-ı Şerifenin imanî ve kudsî hüccetlerini hâvi bir şirin tefsirini; üçüncüsü, yine Afyon medrese-i Yusufiyesinde siz sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine hutur eden risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) dair kısmının gayet parlak ve tam bir itmi'nan temin eden bir mükemmel tercümesini beyan buyuruyordu.

Hiçbir cihette hiçbir şeye liyakatimiz olmayan bizler, bütün kuvvetimizle neşrine çalışacağımız bu mahiyetteki eserlerinizi aldık. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ederek "Yâ Erhamerrâhimîn! Üstadımızdan ebediyen razı ol" diye dua ettik.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Risale-i Nur talebeleri namına:
Zübeyir, Ceylan, Sungur, İbrahim

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.. Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

2.) Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla. Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Onu tesbih etmesin. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi dâima ebediyete kadar üzerinize olsun.
3.) Bâkî olan sadece Odur.

Sualar : 15.Sua : Mektup 3

Mektup 3

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Sualar : 15.Sua : Mektup 4

Mektup 4

Bkz. Risale-i Nur'a işaret eden ayetleri nasıl anlamak gerektiği hakkında

Sikke-i Tasdik-i Gaybi Mecmûası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu Sikke-i Gaybiye risâlelerini mahrem tutuyorduk; yalnız hâs kardeşlerime mahsûstu. Ben vefât ettikten sonra neşredilsin demiştim. Fakat zâbıta geldi, adliye hesâbına onları sakladığımız yerden çıkardı. İki sene ellerinde kaldı. Üç mahkeme tedkîk ettikten sonra iâde edildi. Bize muhâlif olan gâyet nâ-mahremler dahi berâber okudular. Bize çok yabânî olan insânlar gördüler. Hem Bu iki def'adır Isparta adliyesinin eline geçti. Başka risâlelerle berâber almışlardı hiçbir i'tirâz edilmeden geri verildi.

Mâdem umûmun nazarına istemediğimiz hâlde gösterilmiş ve mâdem Risâle-i Nûr'un ehemmiyetini isbât edip şâkirdlerini şevke getiriyor, kuvve-i ma'neviyelerini ziyâdeleştiriyor; elbette

Medresetü’z-Zehrâ erkânlarının neşrine karâr vermelerine bende iştirâk ederim.

Said

•1.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar
•2.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar
•3.Parça: İşarat-ı Kuraniye Risalesi [*1.Şua*]
•4.Parça: 3.Keramet-i Aleviye Risalesi [*8.Şua*]
•5.Parça: 2.Keramet-i Aleviye Risalesi [*28.Lema*]
•6.Parça: 1.Keramet-i Aleviye Risalesi [*18.Lema*]
•7.Parça: Keramet-i Gavsiye Risalesi [*8.Lema*]
•8.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar

Sikke-i Tasdik : 1.Parca

Sikke-i Tasdik-i Gaybi

1.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar

Risale-i Nur’dan parlak fıkralar ve bir kısım güzel mektuplar

- Mektup 1: Leyle-i Kadîrde ihtar edilen bir mesele-i mühimme
- Mektup 2: Hz.Mehdi ve üç vazifesi
- Mektup 3: Kerametlerin izharının sebebi
- Mektup 4: Risale-i Nur’un makbuliyetine imza basan birinci parça
- Mektup 5: Bir tenbih ve ihtar
- Mektup 6: Mevlana Halid ve Üstadın müceddıtliklerini mukayese
- Mektup 7: Risale-i Nur'un bereketiyle Isparta'ya kesretli yağmur yağması
- Mektup 8: Risale-i Nur'un bereketiyle Barla'ya yağmur yağması
- Mektup 9: Risale-i Nur'un hakkaniyetini gösteren bir kısım rüyalar ve tevafuklar
- Mektup 10: Nur şakirdlerinin risale-i nura gelen bir hücumu önceden hisstmeleri

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 1

Mektup 1: Leyle-i Kadîrde ihtar edilen bir mesele-i mühimme

Leyle-i Kadîrde ihtar edilen bir mesele-i mühimme

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 2

Mektup 2: Hz.Mehdi ve üç vazifesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Azîz, Sıddîk Kardeşlerim

Evvelen: Nûr’un fevkalâde hâlis şâkirdleri, müştemilâtıyla berâber neşretmek istedikleri Sikke-i Gaybiye evliyâ-yı meşhûreden, kırk günde bir def’a ekmek yeyip kırk gün yemeyen Osmân-ı Hâlidî’nin sarîh ihbârı ve evlâdlarına vasiyeti ile ve Isparta’nın meşhûr ehl-i kalb âlimlerinden Topal Şükrü’nün zâhiren haber vermesiyle çok ehemmiyetli bir hakîkati kardeşlerim da’vâ edip.. fakat iki iltibâs içinde bu bîçâre, ehemmiyetsiz kardeşleri Saîd’e bin derece ziyâde hisse vermişler. On seneden beri kanâatlerini ta’dîle çalıştığım hâlde, o bahâdır kardeşlerim kanâatlerinde ileri gidiyorlar. Evet onlar, On sekizinci Mektûb’daki iki ehl-i kalb çobanın mâcerâsı gibi, hak bir hakîkati görmüşler, fakat ta’bîre muhtâcdır. O hakîkat da şudur:

Ümmetin beklediği, âhirzamânda gelecek zâtın üç vazîfesinden en mühimmi ve en büyüğü ve en kıymetdârı olan îmân-ı tahkîkîyi neşredip ehl-i îmânı dalâletten kurtarmak cihetiyle yapılan bu en ehemmiyetli vazîfeyi aynen bitamâmihâ Risâle-i Nûr’da görmüşler. İmâm-ı Alî [ra] ve Gavs-ı A’zam [ks] ve Osmân-ı Hâlidî [ra] gibi zâtlar, bu nokta içindir ki: o gelecek zâtın makâmını Risâle-i Nûr’un şahs-ı ma’nevîsinde keşfen görmüşler gibi işâret

etmişler. Bazen da o şahs-ı ma’nevîyi bir hâdimine vermişler, o hâdime mültefitâne bakmışlar. Bu hakîkatten anlaşılıyor ki; sonra gelecek o mübârek zât, Risâle-i Nûr’u bir program olarak neşir ve tatbîk edecek.

O zâtın ikinci vazîfesi, şerîati icrâ ve tatbîk etmektir. Birinci vazîfe, mâddî kuvvetle değil, belki kuvvetli i’tikâd ve ihlâs ve sadâkatle olduğu hâlde, bu ikinci vazîfe, gâyet büyük mâddî bir kuvvet ve hâkimiyet lâzımdır ki, tatbîk edilebilsin.

O zâtın üçüncü vazîfesi, Hilâfet-i İslâmiyeyi İttihâd-ı İslâma binâ ederek, Îsevî rûhânîlerle ittifâk edip Dîn-i İslâma hizmet etmektir. Bu üçüncü vazîfe, pek büyük bir saltanat ve kuvvetle ve milyonlar fedâkârlarla tatbîk edilebilir. Birinci vazîfe, o iki vazîfeden üç dört derece daha kıymetdârdır, fakat o ikinci ve üçüncü vazîfeler pek parlak ve çok geniş bir dâirede ve şa’şaalı bir tarzda olduğundan umûmun ve avâmın nazarında daha ehemmiyetli görünürler. İşte o hâs Nûrcular ve bir kısmı evliyâ olan o kardeşlerimizin ta’bîre ve te’vîle muhtâc fikirlerini ortaya atmak, ehl-i dünyâyı ve ehl-i siyâseti telâşa verir ve vermiş.. hücûmlarına vesîle olur. Çünki, birinci vazîfenin hakîkatini ve kıymetini göremiyorlar, öteki cihetlere haml ederler.

Kardeşlerimin ikinci iltibâsı: Fânî ve çürütülebilir bir şahsiyeti, Bazı cihetlerle birinci vazîfede pişdârlık eden Nûr Şâkirdlerinin şahs-ı ma’nevîsini temsîl eden o âciz kardeşine veriyorlar. Hâlbuki bu iki iltibâs da Risâle-i Nûr’un hakîkî ihlâsına ve hiçbir şey’e, hattâ ma’nevî ve uhrevî makâmâta dahi âlet olmamasına bir cihette zarar verdiği gibi, ehl-i siyâseti de evhâma düşürüp Risâle-i Nûr’un neşrine zarar gelir. Bu zamân, şahs-ı ma’nevî zamânı olduğu için, böyle büyük ve bâkî hakîkatler, fânî ve âciz ve sukût edebilir şahsiyetlere binâ edilmez!

Elhâsıl: O gelecek zâtın ismini vermek, üç vazîfesini birden hâtıra getiriyor. Yanlış olur. Hem hiçbir şey’e âlet olmayan Nûr’daki ihlâs zedelenir, avâm-ı mü’minînin nazarında hakîkatlerin kuvveti bir derece noksânlaşır, yakîniyet-ı bürhâniye dahi kazâyâ-yı makbûledeki zann-ı gâlibe inkılâb eder, daha muannid ehl-i dalâlete ve mütemerrid ehl-i zındıka’ya tâm galebesi, mütehayyir ehl-i îmânda

görünmemeye başlar; ehl-i siyâset evhâma ve bir kısım hocalar i'tirâza başlarlar. Onun için, Nûrlara o ismi vermek münâsib görülmüyor. Belki "Müceddiddir, onun pişdârıdır" denilebilir.

Umûm kardeşlerimize binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 3

Mektup 3: Kerametlerin izharının sebebi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Azîz, Sıddîk, Sarsılmaz, Sebâtkâr, Fedâkâr, Vefâdâr Kardeşlerim!

Bilirsiniz ki, Ankara ehl-i vukûfu, Risâle-i Nûr'a âid kerâmetleri ve işârât-ı gaybiyeleri inkâr edememişler, yalnız yanlış olarak o kerâmetlerde hissedâr olduğumu zannedip i'tirâz etmişler: ve "Böyle şeyler kitâbda yazılmamalı idi, kerâmet izhâr edilmez." demişler. Bunların bu hafîf tenkîdlerine mukâbil, müdâfaâtımda onlara cevâben demiştim ki: O kerâmetler bana âid değildir. Ve o kerâmetlere sâhib olmak benim haddim değildir; belki, Kur'ân'ın mu'cize-i ma'neviyesinin tereşşuhâtı ve lem'alarıdır ki, hakîkî bir tefsîri olan Risâle-i Nûr'da kerâmetler şeklini almıştır. O kerâmetler Risâle-i Nûr Şâkirdlerinin kuvve-i ma'neviyelerini takviye etmek için ikrâmât-ı İlâhiye nev'indendir. İkrâm ise, izhârı bir şükürdür, câizdir, hem makbûldür.

Şimdi ehemmiyetli bir sebebe binâen, cevâbı bir parça îzâh edeceğim. Ve ne için izhâr ediyorum ve ne için bu noktada bu kadar tahşîdât yapıyorum ve ne için bu birkaç aydır bu mevzû'da çok ileri gidiyorum ve ne için ekser mektûblar o kerâmete bakıyor diye suâl edildi?

Elcevâb: Risâle-i Nûr'un hizmet-i îmâniyesinde bu zamânda binler tahrîbâtçılara mukâbil yüz binler ta'mîrâtçı lâzım gelirken, hem benimle berâber lâakal yüzer kâtib ve yardımcı bulunmaya ihtiyâc varken, değil çekinmek ve temâs etmemek, belki milletin ve ehl-i idârenin takdîr ile ve teşvîk ile yardım etmeleri ve temâs etmeleri zarûrî iken ve o hizmet-i îmâniye hayât-ı bâkiyeye baktığı için, hayât-ı fâniyenin meşgalelerine ve fâidelerine tercîh etmek ehl-i îmâna vâcib iken, kendimi misâl olarak derim ki: Beni her şeyden ve temâstan ve yardımcılardan men' etmek ile berâber, aleyhimizde olanlar bütün kuvvetleriyle arkadaşlarımın kuvve-i ma'neviyelerini kırmak ve benden ve Risâle-i Nûr'dan soğutmak ve benim gibi ihtiyâr, hasta, zaîf, garîb, kimsesiz bîçâreye binler âdemin göreceği vazîfeyi başına yüklemek ve tecrîd ve tazyîklerde mâddî bir hastalık nev'inden insânlarla temâstan ve ihtilâttan çekilmeğe mecbûr olmaklığım, hem o derece te'sîrli bir tarzda halkları ürküttürmek ile kuvve-i ma'neviyeyi kırmak cihetlerinden ve sebeblerinden ihtiyârım hâricinde bütün o mâni'lere karşı Risâle-i Nûr şâkirdlerinin kuvve-i ma'neviyelerinin takviyesine medâr ikrâmât-ı İlâhiyeyi beyân ederek Risâle-i Nûr etrâfında tahşîdât yaptırmak ve Risâle-i Nûr, kendi kendine, tek başıyla, başkalarına muhtâc olmayarak bir ordu kadar kuvvetli olduğunu göstermek hikmetiyle, bu çeşit şeyler bana yazdırılmıştır. Yoksa hâşâ, kendimizi satmak ve beğendirmek ve temeddüh etmek ve hodfurûşluk etmek, Risâle-i Nûr'un ehemmiyetli bir esâsı olan ihlâs sırrını bozmaktır. İnşâallâh, Risâle-i Nûr, kendi kendine, hem kendini müdâfaa ettiği, hem kıymetini tâm gösterdiği gibi, bizi de ma'nen müdâfaa edip kusûrlarımızı affettirmeye vesîle olacaktır.

Umûm kardeşlerime ve hemşîrelerime, hâssaten duâları makbûl mübârek ma'sûmlar tâifesine ve muhterem ihtiyârlar cemâatinden herbirerlerine binler selâm ve duâ ederek Ramazân-ı Şerîf'lerini tebrîk ederiz, duâlarını ricâ ederiz.

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 4

Mektup 4: Risale-i Nur'un makbuliyetine imza basan birinci parça

Risâle-i Nûr'un makbûliyetine imzâ basan ve gaybî işâretler ile ondan haber veren sekiz parçadan birinci parçadır.

Aynı mes'eleye dâir bu birinci risâlede yirmi dokuz işâret var. Sâir parçalarla berâber bine yakın işâretler, remizler, îmâlar, emâreler; aynı mes'eleye, aynı da'vâya ittifâkla bakmaları, sarâhat derecesindedir.

Vahdet-i mes'ele cihetiyle, o emâreler birbirine kuvvet verir; te'yîd eder. O sekizden üç tânesi, İmâm-ı Alî'nindir [ra]. İmâm-ı Alî[ra] bu üç kerâmet- gaybiyesiyle Resâilü'n-Nûr'dan haber vermiş. Bu sekiz parçayı Ankara ehl-i vukûfu tedkîk etmiş, i'tirâz etmemişler. Bu kerâmetler yazılmamalı idi. Kerâmet sâhibi, kerâmetini yazamaz demişler. Ben de onlara cevâb verdim ki: Bu kerâmetler benim değil, Risâle-i Nûr'un kerâmetidir. Resâilü'n-Nûr ise, Kur'ân'ın mâlıdır ve tefsîridir. dedim. Onlar da sustular. Demek kabûl ettiler. Gerçi bu çeşit ikrâmlar yazılmasa idi daha münâsib olurdu. Fakat bu kadar hadsiz muârızlar ve çok kuvvetli ve kesretli düşmanlar karşısında az ve zaîf olan bizlere, kuvve-i ma'neviye ve gaybî imdâd ve teşcî' ve sebât ve metânet vermek için mecbûriyet-i kat'iye oldu, ben de yazdım. Benim benliğime bir hodfurûşluk verip sukûtuma sebeb olsa da ehemmiyeti yok. Bu hizmete, yani ehl-i îmânı dalâlet-i mutlakadan kurtarmaya, lüzûm olsa, dünyevî hayâtım gibi, uhrevî hayâtımı da fedâ etmeyi bir saâdet bilirim; binler dostlarımın ve kardeşlerimin cennete girmeleri için, cehennemi kabûl ederim.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 5

Mektup 5: Bir tenbih ve ihtardır

İşârât-ı Kur'âniye ve üç kerâmet-i Aleviye ve kerâmet-i Gavsiye hakkında bir tenbîh ve bir ihtâr

Birinci Nokta: Bu gâyet mahrem risâlelerden birisi her nasılsa muannid bir nâ-mahremin eline geçmiş, gâyet sathî ve inâd nazarı ile bakmış ve bir iki yerine haksız bir i'tirâz edip ehemmiyetli bir hâdiseye sebebiyet verdiğinden, bu mecmûa, Risâle-i Nûr'un hâs talebelerine, belki ehassu'l-havâssa mahsûs olduğu hâlde ve benim vefâtımdan sonra intişârına müsâade edilmesiyle berâber, şimdi mezkûr hâdisenin sebebiyle herkese değil, belki ehl-i insâfa ve Risâle-i Nûr'la alâkadâr ve talebelerinden bulunanlara -hâslardan birkaç şâkirdin tensîbiyle- gösterilebilir fikriyle yazdık. Şimdi ise, iki sene iki mahkeme tedkîkten sonra bize iâde ettiler. Biz de neşrine mecbûr olduk.

İkinci Nokta: Bu mecmûa, baştan aşağıya kadar bir tek netîceye bakıyor, bine yakın emârelerle, Risâle-i Nûr'un makbûliyetine gaybî bir imzâ basıldığını isbât ediyor. Böyle bir tek da'vâya bu derece kesretli ve ayrı ayrı cihetlerde binler emâreler ve îmâlar onu göstermesi, ilme'l-yakîn değil, belki ayne'l-yakîn, belki hakka'l-yakîn derecesinde o da'vâyı isbât eder.

Üçüncü Nokta: Bu mecmûayı mütâlaa eden zâtların, inceden inceye tedkîk etmelerine husûsan cifrî hesâbâtına meşgûl olmalarına lüzûm yoktur; bir kısmı anlaşılmasa da zararı yok. Hem umûmunu anlamak da lâzım değil. Hem kerâmet-i Gavsiyenin âhirindeki Şâm'lı Hâfız Tevfîk'in fıkrasından başlayıp âhire kadar mütâlaadan sonra ve baştaki mukaddimeyi de okuduktan sonra, **(Haşiye)** istediği parçayı okusun.

Said Nursî

Haşiye: Kitâbın birinci ve yedinci kısımlarını okuduktan sonra.

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 6

Mektup 6: Mevlana Halid ve Üstadın müceddıtlıklerini mukayese

Şamlı Hafız Tevfik'in Fıkrası

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Mukaddime

Ma'lûm olsun ki: Zübdetü'r-Resâil Umdetü'l-Vesâil nâmında kutbü'l-ârifîn Ziyâeddin Mevlânâ Şeyh Hâlid Kuddise sırruhu'nün mektûbât ve resâil-i şerîfelerinden muktebes nasâyih-i kudsiyenin tercümesine dâir bir risâleyi, on üç sene mukaddem Bursa'da Hoca Hasan Efendiden almıştım, nasılsa mütâlaasına muvaffak olamamıştım. Tâ bu günlerde kitâblarımın içerisinde bir şey ararken elime geçti.

Dedim: "Bu Hazret-i Mevlânâ Hâlid üstâdımın hemşehrîsidir. Hem İmâm-ı Rabbânî'den sonra Tarîk-i Nakşî'nin en mühim kahramânıdır, hem Tarîk-ı Hâlidiye-i Nakşiyenin pîridir."

Risâleyi mütâlaa ederken, Hazret-i Mevlânâ'nın tercüme-i hâlinden şu fıkrayı gördüm.

Ashab-ı Kütüb-i Sitte'den İmâm-ı Hâkim Müstedrekinde ve Ebû Dâvûd Kitâb-ı Sünen'de, Beyhakî Şuâb-ı Îmânda tahrîc buyurdukları:

اِنَّ اللهَ يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْاُمَّةِ عَلٰى رَاْسِ كُلِّ مِأَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا

Yani, *"Her yüz senede Cenâb-ı Hak bir müceddid-i dîn gönderiyor."* Hadîs-i Şerîfine mazhar ve mâsadak ve müzhir-i tâm

olan Mevlânâ Eş-şehir, Kutbü'l-Ârifîn, Gavsü'l-Vâsılîn, Vâris-i Muhammedî, Kâmilü't-Tarîkatü'l-Aliyeti Ve'l-müceddidiyeti Hâlid-i Zülcenâheyn kuddise sırruhu ilâ âhir..

Sonra târîhçe-i hayâtında gördüm ki, tevellüdü, 1193 [h-m.1779] târîhindedir.

Sonra gördüm ki, 1224 [h-m.1809] târîhinde saltanat-ı Hind'in pâyitahtı olan Cihânâbâd'a dâhil olmuş. Tarîk-i Nakşî silsilesine girip müceddidiyete başlamış.

Sonra 1238'de [h-m.1822] ehl-i siyâsetin nazar-ı dikkatini celb edip, vatanını terk ederek diyâr-ı Şam'a hicretle gitmiştir.

Hem içinde gördüm ki: Hazret-i Mevlânâ'nın nesli, Hazret-i Osmân İbn-i Affân Radıyallâhü Anh'a mensûbdur.

Sonra gördüm ki; tercüme-i hâlinde isti'dâd-ı fıtrî ve kâbiliyet-i hârika ile sinni yirmiye bâliğ olmadan evvel a'lem-i ulemâ-yı asır ve allâme-i vakit olmuş, Süleymâniye kasabasında tedrîs-i ulûm ile iştigâl etmiştir.

Sonra üstâdımın târîhçe-i hayâtını düşündüm. Baktım; ***[dört mühim noktada]*** tevâfuk ediyorlar:

Birincisi: Hazret-i Mevlânâ, 1193'te [h-m.1779] dünyâya gelmiş. Üstâdım ise, arabî 1293'te, [h-m.1876] tâm Mevlânâ Hâlid'in yüz senesi hitâm bulduktan sonra dünyâya gelmiş.

İkincisi: Hazret-i Mevlânâ'nın tecdîd-i dîn mücâhedesine başlangıcı ve mukaddimesi olan Hindistân'ın pâyitahtına 1224'te [h-m.1809] girmiş. Üstâdım ise, aynen yüz sene sonra bin üçyüz yirmidörtte1324 Osmânlı saltanatının pâyitahtına girmiş, mücâhede-i ma'neviyesine hâzırlanmış.

Üçüncüsü: Ehl-i siyâset, Hazret-i Mevlânâ'nın fevkalâde şöhretinden tevehhüm ederek Hazret-i Mevlânâ'nın diyâr-ı Şam'a nakletmesi 1238'de [h-m.1822] vâki' olmuştur. Üstâdım ise, aynen yüz sene sonra 1338'de [r-m.1922] Ankara'ya gitmiş, onlarla uyuşamayıp, onları reddetmiş, küserek tekrâr Van'a gitmiş. Van'da bir dağda inzivâ ederken, 1338 [r-m.1922] senesini müteâkib Şeyh Saîd hâdisesinin vukûu münâsebetiyle ehl-i siyâsetin vehmine dokunmuş, ondan korkarak Burdur, Isparta, Kastamonu, Afyon vilâyetlerinde dokuz sene, şimdi yirmi senedir ikâmet ettirilmiş.

Dördüncüsü: Hazret-i Mevlânâ, yaşı yirmiye bâliğ olmadan evvel allâme-i zamân hükmünde fuhul ulemânın üstünde görünmüş, ders okutmuş. Üstâdım ise, târîhçe-i hayâtını görenlere ve bilenlere ma'lûmdur ki: On dört yaşında icâzet almış a'lem-i ulemâ-yı zamâna karşı muârazaya girişmiş. On dört yaşında iken, icâzet almaya yakın talebeleri tedrîs etmiştir.

Hem Hazret-i Mevlânâ, neslen Hazret-i Osmân'dan [ra] olduğu ve Sünnet-i Seniyeye bütün kuvvetiyle çalıştığı gibi, Üstâdım, Kur'ân-ı Hakîm'e hizmet noktasında, meşreben Hazret-i Osmân-ı Zinnûreyn'in arkasından gidip Hazret-i Mevlânâ gibi, Risâle-i Nûr eczâlarıyla bütün kuvvetiyle Sünnet-i Seniyenin ihyâsına çalıştı.

İşte bu dört noktadaki tevâfukât, tâm yüz sene fâsıla ile, Risâle-i Nûr'un takviye-i dîn husûsundaki te'sîrâtı, Hazret-i Mevlânâ'nın Tarîk-ı Nakşi vâsıtasıyla hizmeti gibi azîm görünüyor.**(Haşiye)**

Üstâdım, kendine âid medh ü senâyı kabûl etmez, fakat Risâle-i Nûr Kur'ân'a âid olup medh ü senâ Kur'ân'ın esrârına âiddir.

Yalnız Üstâdım ile Hazret-i Mevlânâ'nın [birkaç farkı] var:

Birincisi: Hazret-i Mevlânâ, zülcenâheyndir. Yani hem Kâdirî, hem Nakşî tarîkat sâhibidir. Fakat, Nakşî Tarîkati onda daha gâlibdir. Üstâdım da, bi'l-akis, Kâdirî meşrebi ve Şâzelî mesleği daha ziyâde hükmediyor.

Ben Üstâdımdan işittim ki: Hazret-i Mevlânâ Hindistân'dan Tarîk-i Nakşî'yi getirdiği vakit, Bağdad dâiresi, Şâh-ı Geylânî'nin ba'de'l-memât, hayâtta olduğu gibi tasarrufunda idi. Hazret-i Mevlânâ ma'nen bu tasarrufu cây-ı kabûl göremedi. Şâh-ı Nakşibend ile İmâm-ı Rabbânî'nin rûhâniyetleri Bağdad'a gelip, Şâh-ı Geylânî'nin ziyâretine giderek ricâ etmişler ki: "Mevlânâ Hâlid senin evlâdındır, kabûl et." Şâh-ı Geylânî onların iltimâsını kabûl ederek Mevlânâ Hâlid'i kabûl etmiş. Ondan sonra Mevlânâ Hâlid birden parlamış. Bu vâkıa ehl-i keşifçe vâki' ve meşhûd olmuştur. Bu hâdise-i rûhâniyeyi o zamân ehl-i velâyetin bir kısmı müşâhede etmiş, bazıları da rü'ya ile görmüşler.

Üstâdımın sözü burada tamâm oldu.

İkinci Fark: Üstâdım kendi şahsiyetini merci'likten azletmiştir, yalnız Risâle-i Nûr'u merci' gösteriyor. Hazret-i Mevlânâ'nın şahsiyeti ise; kutbü'l-irşâd ve merciu'l-hâs ve'l-avâm olmuştur.

Üçüncü fark: Hazret-i Mevlânâ Zü'l-ecnihadır. Fakat zamânın muktezâsıyla, Sünnet-i Seniyeye çok kuvvet vermekle berâber ilm-i tarîkati esâs tutmak cihetiyle tarîkati daha ziyâde tutmuş, o noktada sarf-ı himmet etmiş. Üstâdım ise, şu dehşetli zamânın muktezâsıyla, ilm-i hakîkati ve hakâik-i îmâniye cihetini iltizâm ederek tarîkate üçüncü derecede bakmışlardır.

Elhâsıl: Baştaki hadîs-i şerîfin her yüz sene başında dîni tecdîd edecek bir müceddid gönderiyor va'd-i İlâhîsine binâen, Hazret-i Mevlânâ Hâlid, ekser ehl-i hakîkatçe bin iki yüz senesinin, yani on ikinci asrın müceddididir. Mâdem tâm yüz sene sonra, aynen dört cihette tevâfuk ederek Risâle-i Nûr eczâları aynı vazîfeyi görmüştür, kanâat verir ki, nass-ı Hadîsle Risâle-i Nûr, tecdîd-i dîn husûsunda bir müceddid hükmündedir.

Benim Üstâdım dâimâ diyor ki: *"Ben bir neferim, fakat müşîr hizmetini görüyorum."* Yani: Kıymet bende değildir, Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden tereşşuh eden Risâle-i Nûr eczâları, bir müşîriyet-i ma'neviye hizmetini görüyorlar.

Üstâdımı kızdırmamak için şahsını senâ etmiyorum.

Şâm'lı Hâfız Tevfîk

Haşiye: Hazret-i Mevlânâ milyonlar etbâ'larının ittifâkıyla müceddiddir ve baştaki Hadîs-i Şerîfin bir mâsadakıdır. Ve mâdem tâm yüz sene sonra dört mühim cihetle tevâfukla berâber Risâle-i Nûr aynı vazîfeyi görüyor. Demek nass-ı hadîs ile Risâle-i Nûr eczâları tecdîd ve takviye-i dîn vazîfesini görüyorlar.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 7

Mektup 7: Risale-i Nur'un bereketiyle Isparta'ya kesretli yağmur yağması

Re’fet Bey, Husrev ve Rüşdü gibi Risâle-i Nûr Şâkirdlerinin Risâle-i Nûr’un bereketine işaret eden buldukları bir tevâfuk-ı latîfe..

Ve Risâle-i Nûr’un Isparta’ya ne derece rahmet olduğuna delâlet eden bir tevafuk-u acîbdir.

Risâle-i Nûr’un mazhar olduğu inâyâtın külliyetinden mühim bir ferdi de şudur. Isparta Vilâyeti, sekiz seneden beri Risâle-i Nûr’un müellifini sînesinde saklamıştı ve Barla gibi şirin bir nâhiyesinde, Cenâb-ı Hakk’ın lütuf ve keremiyle muhâfaza etmişti. Bu müddet zarfında yavaş yavaş intişâr eden Risâle-i Nûr’daki, Isparta’da binler âdem, îmânlarını takviye ettiler. Bilhâssa gençler pek çok istifâde ve istifâza ettiler.

Vaktâ ki Üstâdımızın Barla gibi latîf ve şirin bir mahaldeki sıkıntılı ve pek acıklı ve en katı kalbleri ağlatan işkenceli esâreti bitti; Risâle-i Nûr’un müellifi olan Üstâdımızın nazarı, Cenâb-ı Hakk’ın inâyetiyle Isparta’ya müteveccih oldu. Evhâma düşen bazı zâlim ehl-i dünyanın teşebbüskârâne harekât-ı zâhiriyesi bir sebeb-i âdi oldu. Üstâdımız Isparta’ya getirildi. Fakat Üstâdımız teşrîf ettiği zaman, yaz mevsiminin en harâretli zamanı idi. Yağmurlar kesilmiş, Isparta’yı iskâ eden sular azalmış, bir kısm-ı mühimminin menbaı kesilmişti, ağaçlar sararmaya, otlar kurumaya, çiçekler buruşmaya başlamıştı. Risâle-i Nûr’un en ziyâde intişâr ettiği mahal Isparta vilâyeti olduğu için, Risâle-i Nûr hakkındaki inâyât-ı Rabbâniyeyi pek yakından temâşâ eden Risâle-i Nûr’un şâkirdleri olan bizler, bir vak’aya daha şâhid olduk.

Bu hâdise ise, Üstâdımızın Isparta’ya teşrîfini müteâkib, bir asır içinde bir veya iki defa vukûa gelen bu yaz mevsimindeki yağmurun

kesretle yağması olmuştur. Pek hârika bir sûrette yağan bu yağmur, Isparta’nın her tarafını tamamen iskâ etmiş, nebâtâta yeniden hayat bahş edilmiş, bağlar, bahçeler güzelleşmiş; ekserisi hemen hemen zirâatle iştigâl eden halkın yüzleri Risâle-i Nûr’un nâil olduğu inâyetten ve bereketinden olan bu yağmurdan istifâde ederek gülmüş, rûhları inbisât etmişti. Cenâb-ı Hak kemâl-i rahmetiyle, bu yaz mevsiminin bu şiddetli ve harâretli vaz’iyetini, bahârın en letâfetli, en şirin ve en hoş vaz’iyetine tebdîl etti. Gûyâ Risâle-i Nûr, yüz on dokuz parçasıyla müellifi olan Üstâdımıza bir taraftan hoş âmedi etmek ve mahzûn olan kalbine tesellî vermek ve gamnâk rûhunu tatyîb etmek diğer taraftan da sekiz seneden beri yaşadığı Barla’yı unutturmak ve o muhteşem çınar ağacını ve dostlarını ve alâkadâr olduğu şeylerden gelen firâk hüznünü hâtırlatmamak için, Cenâb-ı Hak’dan, yüz on dokuz risâlenin elleriyle yüz on dokuz bin kelimeleri diliyle duâ etti ve yağmur istedi. Cenâb-ı Hak öyle bereketli bir yağmur ihsân etti ki, bir misli doksan üç târîhinde yağdığını ihtiyârlarımızdan işitiyoruz, bu târîh ise üstâdımızın târîh-i velâdetine tesâdüf etmekle berâber, bu umûmî hâdise-i rahmet olan kesretli yağmurun, husûsî bir şekilde Risâle-i Nûr’a baktığına bir delîli şudur:

Risâle-i Nûr’un neşrine vâsıta olan Üstâdımız geldiği gün, Isparta’yı gâyet sıcak ve yağmursuzluktan toz toprak içinde görmüş, Barla gibi bir yayladan gelip böyle bir yerde dayanamayacağım, diye telâş ediyordu. Üçüncü ve dördüncü günü bahçeleri kısmen gezdiği vakit, sebzelerin ot ve çiçeklerin susuzluktan buruşmuş olduklarını gördü, gâyet müteessir oldu Cenâb-ı Hak’dan yağmur taleb ediyordu. Arkadaşımız Bekir Bey’den değirmenleri çeviren suyu göstererek "Isparta’nın suyu bu kadar mıdır?" diye sordu. Bekir Bey de: "Gölcük suyu kesilmiş, gelmiyor. Isparta’nın dörtte birini sulayan bu sudan başka yoktur" diye cevâb verdi. Üstâdımızın, Isparta’da çok talebeleri bulunduğundan rûhen yağmurun gelmesini istiyordu. Aynı günde öyle bir yağmur geldi ki, elli seneden beri Isparta böyle bir hâdiseyi görmemiş. O yağmur yüzde doksan dokuz menfaat vermiştir.

Bundan anlaşılıyor ki, o tevâfuk, tesâdüfî değil. Bu rahmet, Isparta’ya rahmet olan Risâle-i Nûr’a bakıyor. لِلّٰهِ الْحَمْدُ bu kerem-i İlâhî netîcesi olarak Üstâdımız, "Isparta bana Barla’yı

unutturdu, unutamayacağım bir şey varsa, o da her yerde olduğu gibi, Barla’da bulunan ciddî dost ve talebelerimdir." diyor.

Mustafa, Lütfü, Rüşdü, Husrev, Bekir Bey, Re’fet

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 8

Mektup 8: Risale-i Nur'un bereketiyle Barla'ya yağmur yağması

Risâle-i Nûr'un Bereketine Âid Yağmur Hâdisesini Te'yîd Eden Muhâcir Hâfız Ahmed,

Süleymân, Mustafa Çavuş Bekir Bey Ve Şem'inin Bir Fıkrasıdır.

Isparta'daki kardeşlerinin fıkrasındaki da'vâyı isbât eden kuvvetli iki delîli gösteriyor.

Re'fet Bey ve Husrev gibi kardeşlerimizin yazdıkları hârika bir sûrette yağan yağmurun, Risâle-i Nûr'un bereketine husûsî baktığına kanâatimiz geliyor. Çünki yağmur hâdisesinin husûsî bir şekilde hizmet-i Kur'âna ve Risâle-i Nûr'a iki sûretle baktığını gözümüzle gördük.

Birinci Sûret: Risâle-i Nûr'un vâsıta-i neşri olan üstâdımızın câmii seddedildi. Risâle-i Nûr'u yazacak hâricdeki talebelerinin yanına gelmeleri men' edildi. O sırada kuraklık başladı. Yağmura ihtiyâc-ı şedîd oldu. Sonra yağmur başladı, her tarafta yağdı, yalnız Karaca Ahmed Sultân'dan i'tibâren bir dâire içinde kalan Barla mıntıkasına yağmur gelmedi. Üstâdımız bundan pek müteessir olarak duâ ediyordu. Sonra dedi ki:

"Kur'ân'ın hizmetine sed çekildi, bu köydeki mescidimiz kapandı, bunda bir eser-i itâb var ki, yağmur gelmiyor. Öyle ise mâdem Kur'ân'ın itâbı var, Yâsin Sûresini şefâatçi yapıp Kur'ân'ın feyzini ve bereketini isteyeceğiz."

Üstâdımız Muhâcir Hâfız Ahmed Efendiye dedi ki: "Sen kırk bir Yâsîn-i Şerîf oku."

Muhâcir Hâfız Ahmed Efendi bir kamışa okudu. O kamışı suya koydular. Daha yağmur alâmeti görünmezken, ikindi namâzı vaktinde, üstâdımız dâimâ i'timâd ettiği bir hâtırasına binâen Muhâcir

Hâfız Ahmed Efendiye söyledi ki: "Yâsinler tılsımı açtı, yağmur gelecek."

Aynı gecede evvelce yağmadığı Barla dâiresi içine öyle yağdı ki, üstâdımızın odasının altındaki Çoban Ahmed'in bahçesinin duvarı yağmurdan yıkıldı. Hâlbuki Karaca Ahmed Sultânın arkasında ve deniz kenarında balık avlamakla meşgûl olan Şem'i ile arkadaşları bir damla yağmur görmediler. İşte bu hâdise kat'iyen delâlet ediyor ki, o yağmur hizmet-i Kur'ân ile münâsebetdârdır. O rahmet-i âmme içinde bir husûsiyeti var. Sûre-i Yâ-Sîn, anahtar ve şefâatçi oldu ve yağmur da kâfî mikdârda yağdı.

İkinci Sûret: Kuraklık zamanında yirmi otuz gün içinde yağmur Barla'ya yağmamış iken, Yokuşbaşı çeşmesi yapıldığı bir zamanda menbaına yakın, Üstâdımız, ben yani Süleyman ve ben yani Mustafa Çavuş ve Ahmed Çavuş ve Abbâs Mehmed.. filân filân berâber cemâatle namâz kıldık. Tesbîhâttan sonra duâ için elimizi kaldırdık. Üstâdımız yağmur duâsı etti, Kur'ân'ı şefâatçi yaptı. Birden o güneş altında herbirimizin ellerine yedi sekiz damla yağmur düştü. Elimizi indirdik, yağmur kesildi. Cümlemiz bu hâle hayret ettik. O vakte kadar yirmi otuz gündür yağmur gelmemişti, yalnız o yağmur duâsı ânında duâ eden her ele yedi sekiz damla düşmesi gösteriyor ki, bunda bir sır var. Üstâdımız dedi ki: "Bu bir işaret-i İlâhiyedir. Cenâb-ı Hak ma'nen diyor ki, ben duâyı kabûl ediyorum, fakat şimdi yağmur vermiyorum." Demek sonra Sûre-i Yâ-Sîn şefâat edecek ve nitekim de öyle olmuştur.

Elhâsıl: Isparta'daki kardeşlerimizin umûmî rahmet içindeki Risâle-i Nûr'un bereketine dâir da'vâ ettikleri husûsiyeti, şu iki kuvvetli delîl ile tasdîk ediyoruz.

Şem'i, Mustafa Çavuş, Bekir Bey,
Muhâcir Hâfız Ahmed, Süleyman

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 9

Mektup 9: Risale-i Nur'un hakkaniyetini gösteren bir kısım rüyalar ve tevafuklar

Sadakatte meşhur olan Barlalı Süleyman'ın vazife-i sadakatini tamamıyla yapan

Isparta Süleyman'ı Rüşdü'nün bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım,

Kardeşlerimin Yirmi Yedinci Mektuba giren fıkralarını, kendi fikrime ve hissiyatıma muvafık bulduğumdan, onlar bu nokta-i nazardan kendi fıkralarımdır diye başka fıkra yazmaya lüzum görmedim. Fakat bu âhirlerde Risale-i Nur'un kerametine temas eden bazı hadiseler benimle de münasebettar olarak vücuda geldiğinden, ondan bir ihtar hükmünde idi ki, onlar münasebetiyle, benim de bir hususî fıkram kardeşlerimin hususî fıkraları içine girsin diye, o hadiselerden bazı latîf tevafukatı ve bazı rüya-yı sadıkayı ve birkaç hadiseyi yazıyorum.

Bu rüyalar, birbirine yakın ve birkaç gün zarfında görülmüş ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm içinde bulunduğu cihetle, rüya-yı sadıkadır. Çünkü, hadisçe sabittir ki, *"Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm görülen rüyada, şeytan o rüyaya karışamıyor."* Bu rüya-yı sadıkadan herbiri, gerçi rüyadır, delil ve hüccet olamaz; fakat herbirinin aynı mealde ittifakları bir müjde veriyor ve Risale-i Nur'un makbuliyetine ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın daire-i rızasında bulunduğuna bizlere kanaat veriyor. Ezcümle:

Birincisi: Risale-i Nur şakirtlerinden Rıza görüyor: Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, camide Hazret-i Ebu Bekri's-Sıddık Radıyallahü Anha emrediyor: "Çık, hutbe oku." Ebu Bekri's-

Sıddık koşarak minberin en yukarı basamağına kadar çıkar, hutbe okur. Hutbe içinde cemaate der ki: “Bu söylediğim hakikatlerin izahatı Yirmi Dokuzuncu Sözdedir.”

İkincisi: Risale-i Nur’un şakirtlerinden Osman Nuri diyor ki: Rüyamda, Şemâil-i Şerife muvafık, gayet nuranî bir surette Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı oturduğu yere dayanmış bir vaziyette gördüm. Bu anda bir sadâ geldi ki, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın bir yaveri geliyor. Kapılar birden bire kendi kendine açıldı. Risale-i Nur naşirlerinin Üstadı olan zât içeriye girdi. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, Üstadımıza şefkatkârâne bir iltifat göstererek, dayandığı vaziyetten doğruldu. Ben de ağlayarak uyandım.

Üçüncüsü: Risale-i Nur şakirtlerine köşkünü tahsis eden Şükrü Efendidir. Rüyada ona diyorlar ki, “Senin o köşküne Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm gelmiş.” O da koşarak gidip, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı çok nuranî ve sürurlu bir halde bulup ziyaret etmiş.

Dördüncüsü: Risale-i Nur şakirtlerinden Nazmi’dir. Rüyasında ona diyorlar ki: “Risale-i Nur şakirtleri imansız ölmezler; kabre imanla girerler.”

Bu rüyalar Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ile münasebettar olmak cihetiyle, o rüyalar zamanında Mu’cizat-ı Ahmediye Risalesi münasebetiyle latîf ve küçük bir iki tevafukun letâifini zikredeceğim.

Şöyle ki: Risale-i Nur eczalarından birkaç vecihle kerameti görülen mu’cizat-ı Ahmediyeye dair On Dokuzuncu Mektubun tashihi zamanında, yedi mu’cizat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) mazhar yedi çocuğun bahsine geldiği vakitte, Meliha isminde yedi yaşındaki kızım, umulmadık bir vakitte hanemden çıkıp Üstadımın oturduğu köşke geldi, o yedi çocuk bahsini mâsumane çocukçasına dinlemeye başladı. Çay içmesini çok sevdiği halde, kendine verildi; çocukların bahsi bitinceye kadar içmedi.

O saatten on dakika evvel, hem On Dokuzuncu Mektup, hem Mirac Risalesi ayrı ayrı tashih ediliyordu. On Dokuzuncu Mektubun yüz elli sahifesi içinde birtek sahifede kuru direğin ağlamasından

bahis var. Mirac Risalesinde altı yüz satırdan birtek satır ondan bahseder. Muhtelif tarzlarda, muhtelif vakitte, muhtelif adamlar, muhtelif kitaplarda birden birtek sözü söylediklerini ben işittim. O da kuru direğin ağlaması idi. Herbiri iki kişiden ibaret iki kısım tashihçiler, aynı kelime üstündedirler, o kelimeyi söylüyorlardı. Ben hayretle dedim, "İki taraf da bir kelimeyi söylüyorsunuz." Sonra baktık, Miracın tashihi aynı kelimeye geldiği gibi, On Dokuzuncu Mektubun tashihi de aynı kelime üzerindedir. Biz hazır olanlar şüphemiz kalmadı ki, yedi yaşında Meliha'nın yedi çocuk bahsine tevafuku ve bu iki kısım musahhihlerin aynı kelimede ittifakları, o mu'cizat-ı Ahmediye bahsinin bir kerametinin bir şuâıdır.

Yine Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın mektubuyla münasebettar üçüncü bir tevafuk:

Milâs'tan gelen ve oraya gönderilen kitapların listesini bir sebebe binaen saklamak lâzım gelmişti. Üstadım, bu listeyi saklamak için bana verdiğini biliyormuş. Bir gün o listeye lüzum olacağını düşünerek benden isteyecekti. Fakat istememişti. O gece kalkar o listeyi seccadesinin yanında görür, hayret eder. Bu, saklandığı yerden çıkıp, nasıl burada bulunsun? Sabahleyin benden soruyor, "Ben getirmedim, haberim yok" dedim. Zaten gece yanına çıkmamıştım. Bunda bir mânâ var. Biz düşündük, aynı gün Milâs'tan listeye göre kitap istemeye bir hak kazanmak için, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın Mısır azizi Mukavkıs'a yazdığı mektup, eski Mısırlılara ait kitaplar içinde bulunarak İstanbul'a gönderilmiş. Bu mektubun fotoğrafla alınan aynının bir sureti, o gecenin gündüzünde bize geldi, o geceki liste hadisesine tevafuk etti. Bunda şüphemiz kalmadı ki, saklı olan o listenin kendi kendine orada bulunması, bu mektub-u Nebeviyenin gelmesine bir istikbal ve bir işaret idi.

İşte o günlerde Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm rüyada Risale-i Nur'la münasebettar görülmesi ve mektup da aynı vakitte gelmesi, o günlerde telif edilen hastalara ait yirmi beş deva-yı mâneviyeyi beyan eden Yirmi Beşinci Lem'a ve iktisada ait On Dokuzuncu Lem'a ve onların akabinde ihtiyarlara ait yirmi altı ricayı beyan eden Yirmi Altıncı Lem'anın telif zamanlarına tevafuk etmesi

şüphe bırakmıyor ki, bu üç risale, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın makbuliyetine mazhar olmuş.

Yine Risale-i Nur'la münasebeti tahakkuk eden hadiselerden birisi de şudur ki; Risale-i Nur'un Isparta'ya medar-ı bereket olduğunu çok emarelerle gördük ve görüyoruz.

Ezcümle: Şükrü Efendi hem kendi köşkünü, hem merhum kardeşi Nuri Efendinin köşkünü Risale-i Nur'un ders ve telifine verdiği bir zamanda, onun şehirdeki evine muttasıl büyük bir haliçe binası ateş aldı. Bütün o büyük bina yandığı halde, Şükrü Efendinin evine sirayet etmedi. Hattâ yanan haliçe binasının müştemilâtından olup, haliçe binası ile Şükrü Efendinin hanesine bitişik olan ahşap odunluk dahi yanmadı. Bu vaziyeti gören herkes hayret içinde kaldı. Fakat Risale-i Nur ile alâkaları olanların şüpheleri kalmadı ki, Şükrü Efendi Risale-i Nur'un telifine bu iki köşkü verdiği için, onun bereketiyle, harika bir surette, hem kendi hanesi, hem merhum kardeşinin hanesi o müthiş yangından kurtuldu.

Hem Risale-i Nur yazın nasıl ki büyük bir yağmur ve rahmete sebep olduğu delillerle beyan edilip Gavs-ı Geylânî'nin (k.s.) kerametine dair risalede kaydedilen hâdise Risale-i Nur'un bir kerameti olduğu gibi, bu seneki kışta Risale-i Nur'un merkez-i faaliyeti, Barla'dan Isparta'nın bağlarına nakledilmişti. Bağlarda soğuk ve fırtına şehirden çok şiddetli oluyordu. Bu şiddetli kışta Risale-i Nur'un dersi tatil olmamak ve naşiri de dayanabilmek için, bir eser-i rahmet olarak bu senenin kışı gayet mutedil geçti. Evet, herkes biliyor ki, şimdiye kadar böyle mutedil ve bazı günleri yaza benzer tarzda bir kış, bu yakın zamanlarda görülmemişti. İşte bugün, yeni Mart on iki, eski Şubat yirmi yedidir. Sitte-i Sevr denilen fırtınalı altı meşhur günün üçüncü günü olan bugün, nevruz günü gibi açıktır, güzeldir. Nasıl ki Risale-i Nur'un bereketi yüzünden rahmet-i İlâhiye yaz ortasında bir bahar getirdiğini kanaat verecek emareler ile görmüştük; öyle de, bu kış ortasında Risale-i Nur'un bereketi yüzünden bir güz mevsimi olmasına bir vesile olduğuna kanaat ettik.

Hem Risale-i Nur eczasından İktisat Risalesi'nin telifine çok yakın bir zamanda, Üstadımın maişetindeki iktisadı ifrat derecesine girmişti. Ben ve Hüsrev ve daha diğer arkadaşlarımız bütün biliyoruz

ki, Üstadımızın hasta olmadığı halde bütün Ramazan'da yediği gıdayı hesap ettik; bir tek fırıncala ekmeği, yarım okka kese yoğurdu, yüz elli dirhem pirinç idi. Biz tahmin ettik ki, yirmi dört saatte üç hurma tanesi kadar gıda ile külfetsiz idare etti. Fazlaya iştahı olmadığı için yemiyordu. Bu hal, Ramazan'dan sonra ona yazdırılacak olan İktisat Risalesinin bereketine ve mübarekiyetine ve kerametine bir işaret idi.

Ve bir de Risale-i Nur'un takviye-i din hakkında hizmetine işaret eden bir diğer hâdise şudur ki:

Isparta'nın mühim bir âliminin, takriben otuz-kırk sene evvel yazdığı istikbale dair kasidesinin fıkraları, Risale-i Nur'a tam tevafuk ediyor ve Risale-i Nur'u gösteriyor. Şöyle ki:

Allah rahmet etsin ve kabri pürnur olsun, Topal Şükrü Efendi namında ehl-i kalb ve Isparta'nın bir medar-ı fahri olan zâtın kerametkârâne buraca meşhur bir şiirini gördüm, getirip arkadaşlarıma gösterdim. Dedim: Bu zât bu dalâletli zamanımızdan bahsettiği gibi, bir fıkrası da Harb-i Umumîden bahsediyor gibi görünüyor. Çünkü bu şiirinde diyor: *"Aferin çarha ki, çattırdı kuduzu kuduza."* Yani, bütün dünya kâfirlerini birbirine musallat ettirdi ve iki satır sonra yine diyor:

Sûk-i asr içre bütün dâd ü sitâd, küfr ü dalâl;
Müşteri kalmadı, din indi ucuzdan ucuza.

Yani, o asrın çarşısında alışveriş dinsizlik elinde olacak, dinsizlik hükmedecek, din gayet ucuza düşecek ve İslâmın şeairi gizlenecek. Sonra diyor:

Şükr ya bilmezem esrar-ı gayıbdan amma,
Ya ileri, ya geri, takrib ederim üç otuza.

Kendi tefsir ediyor. Yani, otuz üçe şiddetli kafiyesine müraat için, otuz üç yerine "üç otuz" demiştir. Hem Harb-i Umumîye işaret ettiği fıkrasıyla, "dinsizlik düsturları, kanunları, o asır çarşısında hükmettiği..." fıkrasının ortasında şöyle diyor:

Eriş ey avn-ı şeriat ***(Haşiye-1)*** *eriş ey muhyiddin!*
Elem-i rîş ***(Haşiye-2)*** *cefasından erişti o öze.*

Şimdi benim kanaatım geliyor ki, bu zât, otuz üç senesinden sonra Risale-i Nur'u Isparta'nın imdadına çağırıyor. "Ey avn-i Şeriat! Ey muhyid-din yetiş!" diyor. Yâni vefatından takriben otuz üç sene sonra şeriata ve dinin şeairine, Isparta'ya yetişecek bir nuru çağırıyor. Cenâb-ı Hak duasını kabul etmiş ki, vefatından otuz-kırk sene sonra Risale-i Nur o vazifeyi görmüş.

Talebeniz ve hizmetkârınız

Süleyman Rüşdü

Haşiye-1: *"Şeriat"* cifirle dokuz yüz seksen eder. Risaleti'n-Nur dahi النور 'daki ل aslı lâm olsa, cifirle dokuz yüz yetmiş sekiz edip iki farkla tevafuk eder.

Haşiye-2: Riş: Ceriha, yara demektir.

Sikke-i Tasdik : 1.Parca : Mektup 10

Mektup 10: Nur şakirdlerinin risale-i nura gelen bir hücumu önceden hisstmeleri

Risale-i Nur'un müsadere hadisesi münasebetiyle Isparta Süleyman'ı
Rüşdü'nün, evvelki fıkrasına zeyil olarak yazdığı bir fıkrasıdır.

Risale-i Nur şakirtlerinin merkezi olan Şükrü Efendinin köşkünün komşusu seksen yaşında muhterem Alil Osman Çavuş namında bir zât, Risale-i Nur naşirlerine hücum zamanından bir gün sonra rüyasında görüyor ki: Güneş ile kamer, beraber olarak köşkün içine girip parlıyorlar.

Diğer bir rüyada Keçeci Mustafa Efendinin hafîdi Bekir yine hadise-i elîmeden bir-iki gün sonra görüyor ki, güneş kıble tarafından çıkıyor. Şuâât içinde güneş yüzünde Risale-i Nur naşirinin sureti temessül edip, aynen güneşin kursunda görünüyor.

Hem mütedeyyin bir kadın, yine hadiseden sonra görüyor ki, semavattan mübarek kâğıtlar yağıyor. Soruyorlar: "Bu nedir?" Rüyada demişler: "Risale-i Nur'un sahifeleridir." Yani, tabirce Risale-i Nur, Kur'ân'ın tefsiri olduğu cihetle, vahy-i semavî olan Kur'ân'ın semavî ve ilhamî bir tefsiridir. Hem yağmur gibi, insanlara kesretli bir rahmettir.

Hadisenin vukuundan evvel, Risale-i Nur şakirtlerinin herbiri bir cesedin âzâları gibi, bir cihette o cesede gelen müessir bir arızayı bütün âzânın hissetmesi nev'inden, bu hadiseyi Risale-i Nur'un dört şakirdi, vukuundan bir-iki gün evvel şöyle gördüler: Üçü, yani Mehmed Zühdü, Halil Ruhi, Mehmed Niyazi, Risale-i Nur naşirlerinin üstadını vefat etmiş görüyorlar ki, vefat ise tabirce Risale-i Nur'un tatilini haber veriyor. Dördüncüsü Fâzıl Bey görüyor ki, hadiseden

birgün evvel rafta kitapları karıştırır, bazı kitapları düşürür. Üstad bana hiddet ediyor, ben de diyorum: “Re’fet düşürdü.” Birden haneye polisler doluyorlar, herşeyi alıyorlar.

Hem bundan yedi buçuk ay evvel Risale-i Nur naşirlerine gelen elîm polishaneye çağırma meselesinde Risale-i Nur’un şakirtlerinin dört tanesi (aynı hadiseyi bir ikisi, yani Rüşdü ile Lütfü aynen görüyorlar, ikisi de az bir tabirle) aynı hadiseyi görmeleri ve bu defaki hadiseyi, yine dört tane şakirtler aynen görmesi gösteriyor ki, Risale-i Nur şakirtleri, bir cesedin âzaları gibidirler ki, Risale-i Nur’a gelen hadiseyi, bir cesedin âzâları gibi hissediyorlar.

Hem Risale-i Nur şakirtlerinden Bekir’e o musibet gününden birgün evvel biri demiş: “Üstadın seni çağırıyor.” Bir hiss-i kablelvuku ile ikinci gün Üstadının başına gelen ve rahmet-i İlâhiye ile hafif geçen müthiş musibeti, düşmanların plânları derecesinde büyük, ağır hissetmiş tarzında, ağlayarak gayet korkaklık ve halecan ile koşup geldi. O halecan ve ağlamasına hiç sebeb-i zâhirî yokken, yine heyecanını, ağlamasını teskin edemiyordu. Demek Risale-i Nur’a gelen musibet, şakirtlerini kerametkârâne ikaz ediyordu.

Hem musibetin aynı gününde Üstadımız gezmekten dönerken—Hüsrev ve Mehmed’in ihbarıyla—birdenbire sebepsiz ehl-i dünyaya karşı şiddete başlamış. Yirmi beş sene evvel Divan-ı Harb-i Örfî’de kendi idam kararını beklerken, sebepsiz, kalbsiz, rütbeli iki adam, mahpus olduğu koğuşa tahkir için geldikleri zaman gayet acip bir surette söylediği o hale mahsus meşhur bir şetmi üç defa zâlim ve garazkâr ehl-i dünyaya karşı sarf ediyor, “Benden ne istiyorsunuz?” diye bağırarak tekrar ediyor, sonra susuyor. Aynı dakikada zabıta köşkü basmak için yedi-sekiz polis köşkün etrafına girdikleri zamana tevafuk ediyor.

Medar-ı ibret bir hâdise:

Risale-i Nur naşirlerinin tazyiki yüzünden âmirlerinin yanında yüz bulmak niyetiyle Risale-i Nur naşirlerine ilişenlerin aksi maksadıyla tokat yediklerinin yüz hadiseden bir hadisesi şudur ki:

Sebepsiz, sırf bazı garazkârların keyfi için Risale-i Nur naşirlerine bir kulp takıp mahkemelerde süründürmek ve belki mahvetmek için sureten kendini dost gösterip gayet hâinâne bir

riyakârlıkla dairemize sokulup, birtakım yalanlarla âmirlerini iğfal edip Risale-i Nur naşirlerine müthiş darbe gelmesine vesile olan bir adam, teveccüh ve makam kazanmak değil, bilâkis öyle bir tokat yedi ki, dünyada kaldıkça, vicdanı varsa vicdan azabı çektirecek. Hem o kolay vazifesinden müşkil bir vazifeye tahvil ettiler ve hem de ona yalancı nazarıyla baktılar. Ve hem nefret-i âmmeyi kazandı. Ve hem taharrî hadisesinden iki gün sonra bir ihtiyar adamı hanesinden çıkarıp yolda getirirken o ihtiyar zât füc'eten vefat edip hem mes'uliyet-i maddiyeye ve mâneviyeye mâruz kalmıştır.

Evet, Risale-i Nur'a hücum edenler, vaktiyle kefenini boynuna takınmalı ve rezalete bürünmeli ve mânevî cehenneme dünyada girmeyi göze almalı.

Hem o musibet hadisesinden iki gün evvel, Risale-i Nur şakirtlerinden olmayan ve hiç bizimle zihnen meşgul olmayan biri rüyada görüyor ki: Isparta'nın altındaki ovada çok ormanlar bulunuyor. Kuvvetli bir sel geliyor, bu ormanın çok ağaçlarını deviriyor. Birden bire bir zelzele-i arz oluyor, Risale-i Nur naşiri, elbisesiyle heybetli bir surette yer yarılıp çıkıyor.**(Haşiye)** O da korkusundan uyanıyor. İki gün sonra Risale-i Nur'u tâtil ve mânen toprağa defnetmek niyetiyle küre-i arzı titretecek derecede bir hatâ ile Risale-i Nur'un eczalarını evrak-ı muzırra nev'inden taharrî edip, toplayıp merkez-i hükûmete, ta Dahiliye Vekâletine gönderir. Hiçbir daire kanunca mucib-i muaheze ve mes'uliyet birşey Risale-i Nur'da bulamadığından, o mânevî zelzele içinde öldürdük, defnettik zannettikleri Risale-i Nur, dirilip, yer yarılıp meydana çıktığı gibi yine o rüya işaret ediyor ki, bir zelzele-i azîme ve bir sel içinde Risale-i Nur bu vatan ve millete bir halâskâr, bir münci suretinde musibetzedelerin imdadına yetişecek.

Risale-i Nur şakirtlerinden

(Yıldırım) Süleyman Rüşdü

Haşiye: Demek bu geçen seneki zelzele, yani İzmir zelzelesi, Risale-i Nur'un dirilmesine ve meydana çıkmasına bir emaredir ve o rüyayı tâbir ediyor. Evet, o zelzeleden evvel Risale-i Nur

defnolunmuş gibi gayet gizli perde altında intişar ediyordu. Zelzele başladıktan sonra eski elbise-i fâhiresiyle meydan-ı zuhura çıktı.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca

2.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar

Yirmi Yedinci Mektubun Lâhikasından Alınmış Mühim Parçalar

- Mektup 1: Risale-i Nur’un sadık talebeleri imanla kabre girerler
- Mektup 2: Risale-i Nur’un kerametine dair bir-iki hadise
- Mektup 3: Risale-i Nur’un iman ve tevhid için tahşidatlarının hikmeti
- Mektup 4: Bir kısım tevafukat, inayât ve tokatlar
- Mektup 5: Risale-i Nur’un suhuletle intişarının bir kerameti
- Mektup 6: Kur’ân’daki tekrarın ekser hikmetleri, Risale-i Nur’da dahi cereyan eder
- Mektup 7: Risale-i Nur’a ait dört-beş Keramet
- Mektup 8: Mehmed Feyzi’nin yediği şefkat tokatıdır
- Mektup 9: Isparta kahramanlarına benzemek isteyen, tam onlar gibi olmalı
- Mektup 10: Hüsrev’in Ispartadaki talebelerin hizmetlerinden bahs eden fıkrası
- Mektup 11: Hulusi Beyin 19.Mektuba ait bir kerameti beyan eden fıkrasıdır
- Mektup 12: Sırr-ı inna atayna daki istihracın geniş bir dairede zuhur etmesi
- Mektup 13: Hüsrevin, Risale-i Nur'un kerametlerine dair bir fıkrası
- Mektup 14: Osman Hâlidî Hazretlerinin Üstaddan haber vermesi
- Mektup 15: Tevafukata ziyade ehemmiyet verilmesinin sırrı

- Mektup 16: Eğer Mehdi bu zamanda gelse..
- Mektup 17: Hüsrevin, Risale-i Nur'un bütün ihtiyaçlara kafi geldiğine dair fıkrası
- Mektup 18: Kâtip Osman'ın rüyasına ait bir fıkrası
- Mektup 19: Asr suresinin bu zamanın felaketlerine bakan işaretleri
- Mektup 20: Fil suresinin 2.Cihan Harbine bakan işaretleri
- Mektup 21: Risale-i Nur'un serbestiyeti münasebetiyle gelen yağmur ve kuşların Nur'a alakası
- Mektup 22: Üstadın inşirah-ı sadr tarihine dair bir istihrac
- Mektup 23: İhtiyar bir zatın Üstadı gıybeti hakkında
- Mektup 24: Gıybet âyetinin, Üstadı gıybet eden ihtiyar zata işareti
- Mektup 25: Risale-i Nur'a işaret eden ayetleri nasıl anlamak gerektiği hakkında
- Mektup 26: Üstadın 10. Zehirlenme hadisesi

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 1

Mektup 1: Risale-i Nur'un sadık talebeleri imanla kabre girerler

Birinci Mesele

Birinci Şuada bir-iki âyetin işaretinde, Risale-i Nur'un sadık talebeleri imanla kabre gireceklerine ve ehl-i Cennet olacaklarına dair kudsî bir müjde ve kuvvetli bir beşaret bulunduğu gösterilmiştir. Fakat bu pek büyük meseleye ve çok kıymettar işârata tam kuvvet verecek bir delil ister diye beklerdim, çoktan beri muntazırdım. Lillâhilhamd, iki emâre birden kalbime geldi:

Birinci emare: İman-ı tahkikî ilmelyakînden hakkalyakîne yakınlaştıkça daha selb edilmeyeceğine ehl-i keşif ve tahkik hükmetmişler ve demişler ki:

"Sekerat vaktinde şeytan vesvesesiyle ancak akla şüpheler verip tereddüde düşürebilir. Bu nevi iman-ı tahkikî ise yalnız akılda durmuyor. Belki hem kalbe, hem ruha, hem sırra, hem öyle letâife sirayet ediyor, kökleşiyor ki, şeytanın eli o yerlere yetişemiyor. Öylelerin imanı zevalden mahfuz kalıyor."

Bu iman-ı tahkikînin vusulüne vesile olan ***bir yolu***, velâyet-i kâmile ile keşf ve şuhud ile hakikate yetişmektir. Bu yol ehass-ı havassa mahsustur, iman-ı şuhûdîdir.

İkinci yol, iman-ı bilgayb cihetinde, sırr-ı vahyin feyziyle, burhanî ve Kur'ânî bir tarzda, akıl ve kalbin imtizacıyla, hakkalyakîn derecesinde bir kuvvetle zaruret ve bedâhet derecesine gelen bir ilmelyakînle hakaik-i imaniyeyi tasdik etmektir.

Bu ikinci yol, Risale-i Nur'un esası, mayası, temeli, ruhu, hakikati olduğunu has talebeleri görüyorlar. Başkaları dahi insafla baksalar, Risale-i Nur'un hakaik-i imaniyeye muhalif olan yolları gayr-ı mümkin ve muhal ve mümteni derecesinde gösterdiğini görecekler.

İkinci emare: Risale-i Nur’un sadık şakirtlerinin, hüsn-ü âkıbetlerine ve iman-ı kâmil kazanmalarına o derece kesretli ve makbul ve samimî dualar oluyor ki, o duaların içinde hiçbiri kabul olmamasına akıl imkân veremiyor.

Ezcümle: Risale-i Nur’un bir hâdimi ve birtek şakirdi, yirmi dört saatte, lâakal Risale-i Nur talebelerinin hüsn-ü âkıbetlerine ve saadet-i ebediyeye mazhar olmalarına yüz defa Risale-i Nur talebelerine ettiği duaları içinde hiç olmazsa yirmi otuz defa selâmet-i imanlarına ve hususî hüsn-ü âkıbetlerine ve imanla kabre girmelerine, aynı duayı, en ziyade kabule medar olan şerait içinde ediyor.

Hem Risale-i Nur talebeleri bu zamanda her cihetten ziyade hücuma mâruz olan iman hususunda, birbirine selâmet-i iman hakkındaki samimî, mâsum lisanlarıyla dualarının yekûnu öyle bir kuvvettedir ki, rahmet ve hikmet onun reddine müsaade etmez. Faraza, mecmuu itibarıyla reddedilse de, tek bir tane onların içinde kabul olunsa, yine her biri selâmet-i imanla kabre gireceğine kâfi geliyor. Çünkü herbir dua umuma bakar.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 2

Mektup 2: Risale-i Nur’un kerametine dair bir-iki hadise

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ دَقَائِقِ الْفِرَاقِ

Aziz, mübarek, sıddık, sadık, ruhum, canım kardeşlerim,

Sizin beni çok mesrur eden son mektubunuza Isparta yoluyla cevap vermediğimin sebebi, benim, Isparta merkeziyle olan münasebetime buraca çok dikkat edilmesidir. Hem, öteki yolda size gelinceye kadar Risaletü’n-Nur’un müteaddit merkezlerinin istifadesidir.

Hüsrev kardeş, son mektubumda demişim: Hüsrev’lerin valideleri sebebiyet verdiler ki, bir seneden ziyade bir vakitten beri bütün talebelerin peder ve valideleri duaya dahil olmuşlar. Sakın yanlış zannetmeyiniz. Senin validen gibi, on seneden beri Risaletü’n-Nur’un has şakirtlerinin dairesinde bulunan orada çok âhiret hemşirelerim var. Onlar, yeniden başkalarının duaya dahil olmalarına sebep olmuşlar demektir.

Size Risaletü’n-Nur’un kerametinin bu havalide zuhur eden çok tereşşuhatından bir iki hâdise beyan ediyorum.

Birisi: Hatip Mehmed (rahmetullahi aleyh) namında ciddî bir ihtiyar talebe, İhtiyarlar Risalesini yazıyordu. Tâ On Birinci Ricanın âhirlerinde ve merhum Abdurrahman’ın vefatının tam mukabilinde

kalemi, [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ yazıp ve lisanı dahi [5] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ diyerek hüsn-ü hâtimenin hâtemiyle sahife-i hayatını mühürleyip, Risaletü'n-Nur talebelerinin imanla kabre gireceklerine dair olan işarî beşaret-i Kur'âniyeyi vefatıyla imza etmiş. Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten.

İkincisi: Sizin telifiniz olan Fihristenin tashihinde, bir müstensihin noksan bıraktığı bir sahifeyi, Tahsin'e dedim: "Yaz" O da yazmaya başladı. Sim siyah bir mürekkepten ve temiz kalemle birden yazdığınız ikinci cilt fihristenin makbuliyetine hüccet olarak o siyah mürekkep güzel bir kırmızı suretini aldı. Tâ yarım sahife kadar bu garip hâdiseye taaccüp edip bakarken, o mürekkep sim siyaha döndü. Sahifenin öteki yarısı, aynı kalem, aynı hokka tam siyah yazıldı. Bir zaman Barla'da, bağlardaki köşkte, Şamlı Mes'ud ve Süleyman'ın müşahedesiyle aynı hâdiseyi başka şekilde gördük. Şöyle ki:

Ben, sevmediğim için siyah bir mürekkebi kısmen döktüm. Birden, mütebakisi, çok beğendiğim güzel bir kırmızıya tahavvül etti. Risaletü'n-Nur'un kâtiplerini şevklendirdi. Gözümüze silsile-i kerametin bir ucunu ve bir tereşşuhunu gösterdi.

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ayrılık dakikalarının adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Ondan başka ilâh yoktur.
5.)Allah'tan başka ilâh yoktur.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 3

Mektup 3: Risale-i Nur'un iman ve tevhid için tahşidatlarının hikmeti

Bugünlerde mânevî bir muhaverede bir sual ve cevabı dinledim. Size bir kısa hülâsasını beyan edeyim.

Biri dedi: Risale-i Nur'un iman ve tevhid için büyük tahşidatları ve küllî techizatları gittikçe çoğalıyor. Ve en muannid bir dinsizi susturmak için yüzde birisi kâfi iken, neden bu derece hararetle daha yeni tahşidat yapıyor?

Ona cevaben dediler: Risale-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı, bir küçük haneyi tamir etmiyor; belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal'ayı tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor; belki bin seneden beri tedarik ve teraküm edilen müfsit âletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umumîyi ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun ve bâhusus avâm-ı mü'minînin istinadgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şeâirlerin kırılmasıyla, bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi Kur'ân'ın i'câzıyla ve geniş yaralarını, Kur'ân'ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor.

Elbette böyle küllî ve dehşetli tahribata ve rahnelere ve yaralara hakkalyakîn derecesinde ve dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tiryak hâsiyetinde mücerrep ilâçlar, hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki, bu zamanda, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinden çıkan Risale-i Nur, o vazifeyi görmekle beraber, imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkişafata medardır, diye uzun bir mükâleme cereyan etti. Ben de tamamen işittim, hadsiz şükrettim.

Bu hâdise münasebetiyle yine bugünlerde hatırıma gelen bir vâkıayı beyan ediyorum.

Ben, namaz tesbihatının âhirinde otuz üç defa kelime-i tevhidi zikrederken, birden kalbime geldi ki: Hadis-i şerifte, *“Bazan bir saat tefekkür, bir sene ibadet hükmüne geçer.”* Risaletü’n-Nur’da o saat var; çalış, o saati bul, ihtar edildi. Âdetâ ihtiyarsız bir surette, Kur’ân’ın âyetü’l-kübrâsının iki tefsiri olan iki Âyet-i Kübrâ risalelerinden mülâhhas tefekkürî bir tekellüm, tam bir saat devam etti. Baktım, size gönderdiğim Âyetü’l-Kübrâ risalesinin Birinci Makamının hülâsasından müntehap güzel bir sırrını hülâsa ile, Yirmi Dokuzuncu Lem’a-i Arabiyeden müstahreç nurlu, tatlı fıkralardan terekküp ediyor.

Ben, kemâl-i lezzetle, her gün tefekkürle okumaya başladım. Birkaç gün sonra hatırıma geldi ki: Madem Risale-i Nur bu zamanın bir mürşididir, talebelerine bir vird-i ekber olabilir diye kaleme aldım. Ve bütün risalelerin hususî menbaları, madenleri olan binden ziyade âyât-ı Kur’âniyeyi, kendi Kur’ânımda, evvelce işaretler koyup bir Hizb-i Âzam-ı Kur’ânî yapmak niyet ettim. Şimdi bu Hizb-i Âzam ve bu vird-i ekber, Risale-i Nur mensuplarına bazı eyyam-ı mübarekede okunması için bir zaman size de göndermek hakkınız var. İnşaallah bir zaman sonra size gönderilecek. Bazı kelimelerini tercüme ve bir kısım kayıtlarını tefhim için vakit bulsam, gayet kısa haşiye gibi birşey yazacağım.

Umum kardeşlerime ve hizmet-i Kur’âniyede bütün arkadaşlarıma hasret ve iştiyakla binler selâm.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 4

Mektup 4: Bir kısım tevafukat, inayât ve tokatlar

Emin ve Tahsin ve Hilmi'nin bir fıkrasıdır. Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içine girmeye münasip görüldü.

Bugünlerde ziyade bir hassasiyetle risalelere bakıldığından, inâyetin himâyeti dahi, bir nevi hassasiyetle ikramını gösterdi. Gayet cüz'î bir nümunesi şudur ki:

Risale-i Nur şakirtlerine, maişet cihetinde bir ikrâm-ı İlâhi ve küçük, fakat şâyân-ı hayret ve gayet latîf bir tevafuk, bir vâkıa ve Risaletü'n-Nur hizmetinin şüphesiz bir kerametidir. Evet, Risale-i Nur'un bir silsile-i kerametinin menbaı olan tevafuk, bu vâkıada, o cinsten altı adet tevafukatın ittifakı ise, tesadüf ihtimalini köküyle keser diye hükmettik. Şöyle ki:

Birkaç günden beri Üstadımızın ziyaretine gitmediğimizden, kardeşim Emin ile beraber Üstadımızın ziyaretine gittik. İkindi vakti beraber namaz kıldıktan sonra bize emretti ki: "Size yemek yedireceğim, burada tayınınız var." Mükerreren, "Yemezseniz bana dokuz zarar olur" dedi. "Çünkü yiyeceğinize karşı Cenâb-ı Hak gönderecek."

Yemek yemekten affımızı rica ettikse de, emretti: "Rızkınızı yiyin; bana gelir." Emrini kırmamak için, lütuf buyurduğu tereyağı ve kabak tatlısını ekmekle yemeye başladık. Daha sofrada iken, ümit edilmeyen bir vakitte ve bir tarzda ve aynı vakitte bir adam geldi. Elinde yediğimiz kadar taze ekmek, aynı yediğimiz miktarda (fındık kadar) tereyağı ve diğer elinde bize verilenin tam bir misli kabak tatlısı olarak kapıyı açtı. Artık taaccüp edilecek, hiçbir cihette tesadüfe mahal kalmayarak, Risaletü'n-Nur şakirtlerinin rızkındaki bir bereket-i Rabbanîyi gözümüzle gördük. Üstadımız emretti: "İhsan on

misli olacak. Halbuki bu ikram tam tamına mislidir. Demek, tayın ciheti galebe etti. Tayın temini ise, mizanla olur.”

Sonra aynı akşamda, sadaka ciheti dahi hükmünü gösterdi. Biz gördük ki; ekmek on misli ve tereyağı tatlısı o da on misli ve kabak tatlısını çok sevmediği için kabak, patlıcan turşusu on misli, memulün hilâfına, Risale-i Nur’dan İkinci Şuâın bir hafta mütalâasına mukabil bir mânevî ücret olarak geldi, gözümüzle gördük. Demek, kabak tatlısının tatlılığı, tereyağı-un helvasına girdi, kendisi turşuda kaldı.

Risale-i Nur şakirtlerinin, hüsn-ü hizmetine acele bir mükâfat gördükleri gibi, hizmette kusur edenler dahi tokat yediklerini—Isparta’da olduğu gibi—burada dahi gözümüzle gördük. Pek çok vukuatından beş-altısını beyan ediyoruz.

Birincisi: Ben, yani Tahsin, birgün, yeni açtığımız dükkân meşgalesiyle bana emrolunan vazife-i Nuriyeyi tembellik edip yapamadım. Aynı vakitte şefkatli bir tokat yedim. Dükkânda otururken birisi bana geldi, tebdil edilmek için emanet olmak üzere yüz lira verdi. Bu paranın sahibine, Allah için bir hizmet yapmak üzere tebdil için maliye sandığına gittim. Bu parayı sayarken, aralarında bir kalp lira bulundu. Bu yüzden ifadeye ve sual ve cevap ve muâhazeye mâruz kaldığım gibi, evimizi de taharrî etmek icap etti. Beni mahkemeye verdiler. Fakat terbiye ve şefkat tokatı olmak cihetiyle, yine Risaletü’n-Nur kerametini gösterdi, zararsız kurtulduk.

İkincisi: Üstadımıza ve Risaletü’n-Nur’a dört beş sene hizmet eden ve okutturan ve cidden taraftar bulunan bir zât, elinde dine ait bir gazeteyle geldi. Risale-i Nur’un mesleğine muhalif bir cereyanın sahiplerine taraftarâne bir tavır gösterdiği zaman, Üstadımın canı çok sıkıldı. Bir iki gün sonra şiddetli, fakat şefkatli bir tokat yedi. Bir doktor ona dedi ki: “Eğer ameliyat yaptırmazsan yüzde yüz ölüm var.” O da bilmecburiye ameliyat yaptırdı. Fakat şefkat ciheti imdada yetişerek, çabuk kurtuldu.

Üçüncüsü: Bir memur, Risaletü’n-Nur’u kemal-i iştiyakla okurdu. Hem Üstadla görüşmeye ve tam ders almaya çalışıyordu. Birden bir komiser tarafından ona evham verildi. O da görüşmeyi ve okumayı bırakıp başka bir şehre giderken, birden sebepsiz bir tarzda bir ayağı kırıldı, bir ay çekti. Yine şefkat yâr oldu ki, şimdi tekrar okumaya şevkle başladı.

Dördüncüsü: Ehemmiyetli bir zât Risaletü'n-Nur'u kemal-i takdirle okur, yazardı. Birden sebatsızlık gösterdi, şefkatsiz bir tokat yedi. Gayet meftun olduğu refikası vefatla ve iki oğlu da başka yere gitmesiyle acınacak bir hale girdi.

Beşincisi: Dört senedir Üstadın çarşı işinde hizmetine bakan bir zât, birden sadakati bırakıp mesleğini değiştirdi. Birden şefkatsiz bir tokat yedi. Bir senedir daha çekiyor.

Altıncısı: Bir hocaya ait bir hâdisedir. Belki helâl etmez. Biz de onu görmüyoruz. Tokatı şimdilik kaldı.

Bu vukuat nev'inden hem çok var. Hem Risale-i Nur'a karşı kusura binâen, tokat olduğundan kat'iyen şüphemiz kalmadı.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Emin, Tahsin, Hilmi.

Evet, tasdik ediyorum
Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 5

Mektup 5: Risale-i Nur’un suhuletle intişarının bir kerameti

Hem Risale-i Nur’un suhuletle intişarının bir kerametini, bu mektubu yazdığımız zamanda ve yemekteki keramet dakikasında gözümüzle gördük. Şöyle ki:

Ehemmiyetli yedi sekiz risale ve İşârât-ı Kur’âniye Şuaını mühim bir mektupla beraber bir torbada, ehemmiyetli bir kardeşimize, bir şehre göndermiştik. Şoför o paketi düşürmüştü. Böyle bir zamanda böyle eserleri, münafıklar ve casuslar haber almadan, emin bir elle beş gün sonra elimize geçti. Kanaatimiz geldi ki, bir inâyet bizi himaye ediyor.

Hem Risale-i Nur hakkında inâyet-i Rabbaniyenin latîf bir himâyeti de şudur ki:

Karanlık bir vaziyette, korkutan bir zamanda, casusların ve taharrî memurlarının tecessüsleri Üstadımızın menzilini sarması dakikasında, bir fare, Üstadımızın bir çorabını aldı. Ne kadar aradık, hiçbir yerde bulamadık. O farenin yuvasını gördük; kabil değil çorap oraya giremez. İki gün sonra gördük ki, o hayvan o çorabı getirmiş, öyle yere ki, saklanmış ve muhteviyatı unutulmuş olan mahrem mektupların ve evrakların tam yanında bırakılmış. Halbuki iki defa oraya bakmıştık, görememiştik. Hem o çorabı o yere getirmek, soba borusuna çıkıp yukarıdan olur. Gayet kurnaz ve zeki bir adam ancak o işi yapar. Hiçbir cihette tesadüf ihtimali kalmadığından, Üstadımız dedi: “Bu mektupları oradan kaldıracağız.”

Biz onlara baktık, gerçi siyasetle alâkaları yoktur. Fakat vehham casuslara, aleyhimizde habbeyi kubbe yapmaya ehemmiyetli bir vesile olurdu. Biz hem onları, hem daha bahaneye medar olabilen başka şeyleri kaldırdık. O heyecanımızdan casuslar haber alıp anladılar ki, hazırlandık. Daha hücum etmeden, yalnız ikinci gün

Emin, elinde bir torbayla menzile girdi. Tam arkasında karakol komiseri, gizli, hissettirmeden girdi. Emin'in elinde, kitaplar yerinde yoğurdu gördü, tavrını değiştirdi.

Elhasıl: Risaletü'n-Nur'un intişarına karşı gelen düşman ve casuslara mukabil bir tek fare çıktı, plânlarını zîr ü zeber etti.

(Evet) (Evet) (Evet) (Evet) (Evet) (Evet)

Tevfik, Ahmed, Tahsin, Hilmi, Feyzi, Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 6

Mektup 6: Kur'ân'daki tekrarın ekser hikmetleri, Risale-i Nur'da dahi cereyan eder

Aziz Kardeşlerim!

Sizinle pekçok alâkadar ve görüşmeye çok müştakım ve vaziyetinizi bu soğuk kışta merak eder, hayalen sizin ile görüşürken bir-iki nokta hatıra geldi, beyan ediyorum.

Birincisi: On Dokuzuncu Sözün âhirinde Kur'ân'daki tekrarın ekser hikmetleri, Risale-i Nur'da dahi cereyan eder. Bilhassa ikinci hikmeti tam tamına vardır. O hikmet şudur ki:

Herkes Kur'ân'a muhtaçtır. Fakat herkes, her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya muktedir olamaz. Fakat bir sûreye galiben muktedir olur. Onun için en mühim makasıd-ı Kur'âniye ekserî uzun sûrelerde derc edilerek, herbir sûre bir Kur'ân hükmüne geçmiş. Demek, hiç kimseyi mahrum etmemek için haşir ve tevhid ve kıssa-i Mûsâ (a.s.) gibi bazı maksatlar tekrar edilmiş.

Aynen bu ehemmiyetli hikmet içindir ki, bazı defa haberim olmadan, ihtiyarım ve rızam olmadığı halde, ince hakaik-i imaniye ve kuvvetli hüccetleri müteaddit risalelerde tekrar edilmiş. Ben çok hayret ediyordum. Neden bunlar bana unutturulmuş, tekrar yazdırılmış? Sonra kat'î bir surette bildim ki: Herkes bu zamanda Risale-i Nur'a muhtaçtır. Fakat umumunu elde edemez. Etse de tam okuyamaz. Fakat küçük bir Risale-i Nur hükmüne geçmiş bir risale-i câmiayı elde edebilir. Ve ekser vakitlerde muhtaç olduğu meseleleri ondan okuyabilir ve gıda gibi her zaman ihtiyaç tekerrür ettiği gibi, o da mütalâasını tekrar eder.

İkinci nokta: Âyetü'l-Kübrâ'dan çıkan "Vird-i Ekber" namındaki Arabî risaleciğin âhirinde, Risale-i Münâcâtın başındaki âyetin tefsiri

diye Arabî kısımları ilâve edilse, beraber okunsa iyidir. Biz de nüshamızda yazdık.

Üçüncü nokta: Aziz kardeşlerim, çok defa kalbime geliyordu. “Neden İmam-ı Ali (r.a.) Risaletü’n-Nur’a ve bilhassa Âyetü’l-Kübrâ risalesine ehemmiyet vermiş?” diye sırrını beklerdim. Lillâhilhamd, o asır ihtar edildi. İnkişaf eden o sırra şimdilik yalnız kısa bir işaret ediyorum. Şöyle ki:

Risaletü’n-Nur’un mümtaz bir hâsiyeti, imanın en son ve en küllî istinad noktasını kuvvetli ve kat’î beyan edildiğinden, bu hâsiyet Âyetü’l-Kübrâ risalesinde fevkalâde parlak görünüyor. Bu acip asırda, mübareze-i küfür ve iman en son nokta-i istinada sirayet ederek ona dayandırıyor. Mesela, nasıl ki gayet büyük bir meydan muharebesinde ve iki tarafın bütün kuvvetleri toplandığı bir sırada iki tabur çarpışıyorlar. Düşman tarafı, en büyük ordusunun cihazat-ı muharribesini kendi taburuna imdat ve kuvve-i mâneviyesini fevkalâde takviye için her vasıtayı istimal ederek ehl-i iman taburunun kuvve-i mâneviyesini bozmak ve efradının tesanüdünü kırmak için her vesileyi kullanır. Ehemmiyetli bir istinadgâhı kendine temayül ettirerek ihtiyat kuvvetini dağıtır. Müslüman taburunun herbir neferine karşı, cemiyet ve komitecilik ruhuyla mütesanid bir cemaat gönderir. Bütün bütün kuvve-i mâneviyesini mahvetmeye çalıştığı bir hengâmda, Hızır gibi biri çıkar, der: “Meyus olma! Senin öyle sarsılmaz bir nokta-i istinadın ve öyle mağlûp olmaz muhteşem orduların ve tükenmez ihtiyat kuvvetlerin var ki, dünya toplansa karşısına çıkamaz. Kâinatı dağıtamayan onu dağıtamaz. Şimdilik mağlûbiyetin sebebi, bir cemaate ve bir şahs-ı mâneviyeye karşı bir neferi göndermenizdir. Çalış ki, herbir neferin, istinad noktaları olan dairelerden mânen istifade ettiği kuvvetli kuvve-i mâneviyeyle bir şahs-ı mânevî ve bir cemiyet hükmüne geçsin” dedi ve tam kanaat verdi.

Aynen öyle de, ehl-i imana hücum eden ehl-i dalâlet, bu asır cemaat zamanı olduğu cihetle, cemiyet ve komitecilik mayesiyle bir şahs-ı mânevî ve bir ruh-u habîs olmuş, Müslüman âlemindeki vicdan-ı umumî ve kalb-i küllîyi bozuyor. Ve avâmın taklidî olan itikadlarını himaye eden İslâmî perde-i ulviyeyi yırtıyor ve hayat-ı imaniyeyi yaşatan, an’aneyle gelen hissiyat-ı mütevâriseyi yandırıyor. Herbir Müslüman tek başıyla bu dehşetli yangından

kurtulmaya meyusâne çabalarken, Risale-i Nur (Risaletü'n-Nur) Hızır gibi imdada yetişti. Kâinatı ihata eden son ordusunu **(Haşiye)** gösterip ve ondan mukavemetsûz maddî, mânevî imdat getirmek hizmetinde harika bir emirber neferi olarak "Âyetü'l-Kübrâ risalesini" İmam-ı Ali (r.a.) keşfen görmüş, ehemmiyetle göstermiş.

Temsildeki sair noktaları tatbik ediniz, tâ o sırrın bir hülâsası görünsün.

Said Nursî

Haşiye: Kâinatı dağıtamayan bir kuvvet o orduyu bozamaz.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 7

Mektup 7: Risale-i Nur'a ait dört-beş Keramet

Emin ve Feyzi'nin bir fıkrasıdır.

(Risale'tü-Nur'a Ait Dört-Beş Kerâmetten Bahseder.)

Hizmet-i Kur'âniyede bize sebkat eden sadık, hâlis, metin, vefakâr kardeşlerimizden mübarek Hüsrev ve Rüşdü gibi zâtlar, Risaletü'n-Nur'un hâdimlerine ve vazifelerinin makbuliyetine bir emare olan, ihsan olunan bereket hakkında müteaddit fıkralar yazmışlar. Biz de, bu kardeşlerimizin fıkraları gibi bu yakın zamanda beraber tezahür eden, gördüğümüz bazı hâdisâtı kaydedeceğiz. Hem nümune için yalnız bir kısmını beyan ederiz.

Birincisi: Bu yakında Üstadımızla beraber kıra çıkmıştık. Çay yapılmasını, hem ikişer çay, üçer şekerle içilmesini emir buyurdular. Hepimiz, üçer şekerle ikişer çay içtik. Yalnız Emin kardeşimiz bir şeker kendisine noksan olarak içmiş. Akşam üzeri, Risaletü'n-Nur'un menba-ı intişarı olan Üstadımızın odasına geldik. Emin, şeker kutusuna sarf olan şekerleri koymak istemiş, fakat kutu sekiz şekerden fazla almamış. Emin, "Fesübhânallah" der. "On yedi şeker yerine kutu sekiz şekerle dolsun." diye taaccüp ettik. Bu vâkıa, bize şuhud derecesinde kanaat verdi ki, şu sırr-ı bereket, Risale-i Nur hâdimlerine bir inâyet-i İlâhiye ve bir iltifat-ı Rabbaniyedir.

İkincisi: Yine aynı günde ben, yani Mehmed Feyzi, evvelce yazıp Üstada teslim ettiğim "Hücümat-ı Sitte risalesi"ni bana vermek için sakladığı yerden ararken, fevkalâde bir surette, bulunmaz. Birden o anda, âdetlerinin hilâfına olarak, hiç vuku bulmamış bir tarzda, bir hâdise zuhuruyla gözlüklerini bırakarak merdivene müteveccih olurlar. Aynı vakitte Risale-i Nur'un intişarına ve hizmetine zarar vermek niyetiyle casus bir adamın merdivene doğru, zahiren ziyaret maksadıyla geldiği görülür. Üstadımızın telâşlı olduğunu hisseder. Hem Üstadımız, onun nazarını öteki hâdise-i

bedeniyeye çevirir, ona der ki: “Görüyorsun ben mâzurum, ziyareti başka vakte bırak.” O da döner, gider. Hem “Hücumat-ı Sitte”, hem Mehmed Feyzi, hem başka işlerimiz o tecessüsten kurtuldu.

Evet, “Hücümat-ı Sitte” saklandığı muayyen yerinde fevkalâde bir surette kaybolması, ehemmiyetli bir hâdisenin önünü aldı. Üstada ârız olan bu hilâf-ı âdet hâlet ve o risalenin yerinde bulunmaması kat’iyen tesadüfe hamledilmez. Bir hafta sonra o risaleyi hilâf-ı me’mul bir yerde bulduk. Üstadımızın emriyle Emin kardeşime ehemmiyetli bir surette okudum. Üstadımız izahat veriyordu. O vakte kadar böyle mühim ve tesirli ders almamıştık. Demek bu iki mühim sırra binaen risale kendini göstermedi. Bu hâdise, Risale-i Nur’un sâdık ve ihlâslı şakirtleri daima bir hıfz-ı inâyet ve himâyet altında olduklarına şüphe bırakmıyor.

Üçüncüsü: Yine bir vak’a-yı bereket. Üstadımızın bir okka (1 kilo 220 gram) peyniri vardı. Ekser günlerde o peynirden hoşuna gittiği için, bir iki defa yiyordu. Bize de veriyordu. Hem yemeksiz olduğu ekser vakitlerde ondan yediği halde, altı ay kadar devam ettiğini ve halen de, yüz dirhem kadar o peynirden bulunduğunu görüp yakinen tasdik ediyoruz. Fakat bu hâdise-i bereketin ifşâsından sonra, evvelce görülmeyen dibi görünmeye başladı, noksaniyetini gösterdi. Evet, bereket hususunda şâyân-ı hayret bir hâdisedir. Hem yarım kilo tereyağı, ekser günlerde fazlaca sarf olunduğu halde, elli güne yakın devamı ile anladık ki, şüphesiz bir bereket içine girmiş.

Hem yine aynı Ramazan Bayramında Üstadın rızası olmadığı halde, Tahsin ve ben—yani Emin—bir kilo kadar ince şeker getirmiştik. Ekser yoğurt ve süt ve tatlı kabağa ve sair şeylere, bazan yirmi otuz dirhemden fazla kattıkları halde, beş ay devam etti, hâlen o şekerden yüz dirhem kadar kalması, elbette bereket sebebiyledir.

Hem bu havalideki şakirtler, herkes cüz’î-küllî hissetmiş ve itiraf ediyorlar ki: Risaletü’n-Nur’a çalıştığımız zaman, hem rızkımızda bereket ve suhulet, hem kalbimizde bir inşirah ve ferah zâhiren hissediyoruz. Ezcümle ben kendim—yani Emin—itiraf ediyorum ki, Risaletü’n-Nur dairesine girmezden evvel, bütün sene çalışırdım. Ne vakit Risaletü’n-Nur dairesine girdim; beş seneden beri üç dört ay kadar çalıştığım halde, evvelkinden daha müferrah ve daha mes’ut

bir halde yaşamaklığım, yüzde yüz Risaletü'n-Nur hizmetinin bereketiyle olduğuna hiç şüphem yoktur.**(Haşiye-1)**

Hem ezcümle, Üstadımız diyor ki: "Benim de kanaat-ı kat'iyem çok tecrübelerle gelmiş ki, ben Risaletü'n-Nur'un tashihatıyla meşgul olduğum zaman, pek zahir bir tarzda, hem rızkımda bereket, hem suhûlet görüyordum. Ne vakit çalışmazsam o hali göremiyordum."

Hem Üstadımız diyor ve biz de tasdik ediyoruz ki: "Ben son zamanda anladım. Şimdiye kadar hem ben, hem dostlarım bir hakikatin suretini başka şekilde görmüşüz. Şöyle ki: Hapishanede bir tek ekmek, sekiz ve bazan on gün bana kâfi geldiği gibi, burada da aynen o tarzda yaşıyordum. Hem ben, hem kardeşlerim, bunu benim az yemek ve iştahsızlığıma veriyorduk. Halbuki, çok emârelerle kat'iyen anladık ki, o acip hal bereket neticesiymiş. Birkaç defa sekiz günde bana kâfi gelen bir ekmeği, aynı iştahla çalışmadığımdan berekete mazhar olmadığım zaman iki günde, bazan bir buçuk günde bitiriyordum. Demek, bu on altı, on yedi seneden beri benim mükemmel tayınatım, Risaletü'n-Nur'un hizmetinden gelen bir bereket idi."

Evet, bize de aynelyakin derecesinde kanaat gelmiş ki, bu kesretli hâdisât-ı bereket, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinin bir şuâıdır. Mânen der:

"Ey Kur'ân'ın şakirtleri! Sizi vazife-i mukaddesenizden ekseriyetle geri bırakan, maişet telâşesidir. O ise, Kur'ân'ın feyziyle, bereket nev'inden size veriliyor. Vazifenize bakınız."

اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ اِسْمِكَ الْاَعْظَمِ وَبِحُرْمَةِ
رَسُولِكَ الْاَكْرَمِ يَسِّرلَنَا خِدْمَةَ الْقُرْاٰنِ
بِنَشْرِ رِسَالَةِ النُّورِ بِالدَّوَامِ بَيْنَ الْاَنَامِ
فِى عَالَمِ الْاِسْلَامِ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

Hem hâdisât-ı bereketin aynı zamanında, Risaletü'n-Nur'un bir kerameti olarak, bir şakirdinin binler lira kıymetinde hanesinin, ona pek yakın dehşetli bir yangından fevkalme'mul bir surette Risaletü'n-Nur'un bereketiyle kurtulması ve Risaletü'n-Nur'un tercümanına

âhiret cihetinde çok alâkadarlık gösteren bir hanım, o dehşetli yangında hanesinin üçüncü katında bulunan elmas ve mücevherat ve altınlarını kurtarmak için koşup çıktığı vakit, ateş her tarafını sarmış, elmas ve mücevheratını kurtaramadığı gibi, kendi nefsini de bütün bütün tehlike-i kat'iyede gördüğü vakitte, Risaletü'n-Nur tercümanı, o ateşten talebesinin hanesini kurtarmasına şiddetli dua ederken, o biçare hanım hatırına gelmiş; "Acaba o yangında o âhiret hemşirem bulunmasın?" diye ona da Risaletü'n-Nur'u şefaatçi edip dua etmiş. "Yâ Rabbi, ona merhamet eyle" niyaz etmiş. Aynı zamanda, o hanım pencereyi kırmış, kendini iki kat yükseklikten avluya atmış, fevkalâde bir surette ne incinmiş, ne de bir yeri kırılmış. Hem, bakır ve demiri eriten o dehşetli ve şiddetli yangından, bütün konak yandıktan sonra bütün mücevheratını ve altınını, hiçbiri zayi olmayarak bir un onu muhafaza etmiş, bulmuş, almış. Risaletü'n-Nur'un bereketinden, hem canını, hem malını kurtarmış. Hem mezkûr hâdisâtın aynı zamanında vuku bulması münasebetiyle, Risaletü'n-Nur'un kerametkârâne iki tokadını yiyen, aynı anda, vazifece ehemmiyetli iki mütecaviz ve muacciz iki adamın tecavüz ve tâciz anında birisinin kafasına, diğerinin ciğerine vurması, **(Haşiye-2)** bizde hiçbir şüphe bırakmadı ki, hizmet-i Kur'âniyedeki inâyet-i Rabbaniyenin bir hıfz ve himâyet sillesidir. "Artık durunuz, yeter! Tokata müstehak oldunuz" diye mânen söylemesidir.

Risaletü'n-Nur Şâkirdlerinden

Emin ve Feyzi

Haşiye-1: Evet, bütün kuvvetimle tasdik ediyorum ki, Emin kardeşimiz memleketimize geldiği zaman mütemadiyen faal bir surette her ay çalışıyordu. Şimdi ise, Riselüt'n-Nur'un dairesine girdikten sonra üç dört aydan fazla çalıştığını görmüyoruz. Feyzi

Haşiye-2: Evet, o mütecavizlerden birisi dehalet etti, ölümden kurtuldu; diğeri bir sene azap çekti, hem öldü.

1.)Allah'ım, İsm-i Âzamının ve Resul-i Ekreminin hürmetine Nur risalelerinin İslâm âleminde, insanlar arasında devamlı olarak neşredilmesiyle Kur'ân hizmetinde bize kolaylık ihsan eyle. Âmin, âmin, âmin.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 8

Mektup 8: Mehmed Feyzi'nin yediği şefkat tokatıdır

Mehmed Feyzi'nin yediği şefkat tokatıdır.

Evet, Üstadım bana "Mu'cizat-ı Ahmediyeyi kardeşim Hüsrev tarzında yaz" diyordu. Ben, yani Feyzi, bir parça tembellik ettim. Birden yirmi sekizlilerle askere istenildim. Yine Üstadım dedi: "Git, Mu'cizat-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) yaz. Seni şimdi vermeyeceğim." Sonra başladım. O emir bir hafta geri kaldı. Tekrar bir ârıza ile nasılsa Mu'cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) yazılması noksanlaştı. Tekrar askere çağrıldım. Üstadım "Git, yaz" dedi. Ben gidip kemal-i ciddiyet ve sadakatle Mu'cizat-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) yazmaya başladım. Fevkalme'mul ikinci defa emir geri kaldı. Tekrar bir mazerete binaen Mu'cizat-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) yazamadım. Üstadım dedi: "Madem Mu'cizat-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) yazmakta tekâsül ettin, şimdi senin vazifen Risaletü'n-Nur hesabına askerliktedir." Birden emir gelip bir şefkat tokadı yiyip vazifeme gönderildim. Cenâb-ı Hakka şükürler olsun, mümkün olduğu kadar Risaletü'n-Nur'a çalıştım ve çalıştırıldım. Üstadım bize söylediği gibi, altı-yedi ay sonra terhis edilip sevgili Üstadıma, Risaletü'n-Nur'un kudsî vazifesine kavuştum. İnşaallah bu kabahatim affolmuştur. Hem Risaletü'n-Nur'da, hem hizmet-i Kur'âniyede bizleri sebkat eden Hüsrev, Rüşdü, Hafız Ali, Hulusi, Sabri gibi hâlis Kur'ân şakirtlerini ve kıymettar kardeşlerimi şefaatçi ederek o kusurumun affını bütün ruhumla Kur'ân'dan ve Üstadımdan rica ediyorum. Ben itiraf ediyorum ki, tembelliğimin cezası olarak fevkalme'mul bir şefkat tokadı yedim.

Risale-i Nur'un tembel bir şakirdi,
fakat elmas kalemli kardeşlerinin

gayret ve faaliyetiyle iftihar eden
Mehmed Feyzi

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 9

Mektup 9: Isparta kahramanlarına benzemek isteyen, tam onlar gibi olmalı

Risale-i Nur şakirdlerinden Mehmed Feyzi ve emsaline hitaben beyan edilen bir hakikattir.

Kardeşim Feyzi!

Madem sen Isparta vilâyetindeki kahramanlara benzemek istiyorsan, tam onlar gibi olmalısın. Eskişehir Hapishanesinde—Allah rahmet etsin—mühim bir şeyh-i mürşid ve cazibedar bir Nakşî evliyasından bir zât, dört ay mütemadiyen Risaletü'n-Nur'un elli altmış şakirtleri içinde ve celbkârâne onların içlerinde sohbet ettiği halde, yalnız birtek şakirdi muvakkaten kendine çekebildi. Mütebakisi, o cazibedar şeyhe karşı müstağni kaldılar. Risaletü'n-Nur'un yüksek, kıymettar hizmet-i imaniyesi onlara kâfi olarak kanaat veriyordu.

O şakirtlerin gayet keskin kalb basireti şöyle bir hakikati anlamış ki: Risaletü'n-Nura hizmet eden, imanını kurtarıyor; tarikat ve şeyhlik ise, velâyet mertebeleri kazandırıyor. Bir adamın imanını kurtarmak, on mü'mini velâyet derecesine çıkarmaktan daha mühim ve daha sevaplıdır. Çünkü iman, saadet-i ebediyeyi kazandırdığı için bir mü'mine, küre-i arz kadar bir saltanat-ı bakiyeyi temin eder. Velâyet ise, mü'minin Cennetini genişlettirir, parlattırır. Bir adamı sultan yapmak, on neferi paşa yapmaktan ne kadar yüksek ise, bir adamın imanını kurtarmak, on adamı velî yapmaktan daha sevaptır.

İşte bu dakik sırrı, senin Ispartalı kardeşlerin bir kısmının akılları görmese de umumunun keskin kalbleri görmüş ki, benim gibi biçare günahkâr bir adamın arkadaşlığını evliyalara—belki eğer olsaydı müctehidlere—dahi tercih ettiler.

Bu hakikata binaen, bu şehre bir kutup, bir gavs-ı âzam gelse, dese; “Seni on günde velâyet derecesine çıkaracağım.” Sen Risale-i Nur’u bırakıp onun yanına gitsen, Isparta kahramanlarına arkadaş olamazsın.

Lillâhilhamd, bu zamanda Sünnet-i Seniyye dairesinde kemâl-i imanı kazanan Risale-i Nur şakirtleri, evliyaların, mürşidlerin nazar-ı dikkatini celbedecek vaziyeti aldığından, her zamanda bulunan hakikî mürşidler, herhalde bu zamanda Risaletü’n-Nur şakirtlerine müşteri olurlar. Birisini elde etseler, yirmi mürid kadar kıymet verirler. Hem zevkli ve cazibedar velâyet tereşşuhatı karşısında Risaletü’n-Nur’un hizmetindeki meşakkat, mücahede, külfet bulunduğundan, Feyzi’ye hitaben beyan edilen bu hakikat kaleme alındı.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 10

Mektup 10: Hüsrev'in Ispartadaki talebelerin hizmetlerinden bahs eden fıkrası

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım,

Yüksek ve ciddî irşadlarınızla adım atmayı en büyük bir maksat bilen talebeleriniz, son zamanlarda şâyân-ı şükran bir vaziyete girdiler. Hulusi-i Sâni, beş-on arkadaşıyla; Hafız Ali, civarındaki yirmi-yirmi beş arkadaşıyla; Mübarekler, otuz-otuz beş refikleriyle ve bilhassa Hacı Hafız Köyünde Ahmed'ler ve Mehmed'lerin çok hâlis gayretleriyle umumiyet itibarıyla, hem hiç mübalâğasız bin kalemle, belki daha fazla, en geride kalan Isparta'da ise kahraman Rüşdü'nün ve risaleleri kendine tamamen yazan Mehmed Zühtü'nün ve Küçük Ali'nin ve Osman Nuri gibi faal talebelerin gayret ve himmetleriyle otuz ile kırk arasında, hattâ bir cihette mümtaziyet kazanan Mehmed Zühdü'nün Küçük Hafız Ali gibi hem Risaletü'n-Nur'u yazarak hem kendi evinde yüz elli kadar çocuğu serbest olarak üç aydan beri okutmasıyla ve civarında diğer köylerde bulunan on beş yirmişer arkadaşlarıyla talebeleriniz, Kur'ânî hizmetlerinde gayretli bir surette çalışmaktadırlar. Mübareklerin yazdıkları gibi, dört köyde dört ay zarfında, elifba okumayan kırk elli adam, Risaletü'n-Nur'u mükemmel yazmaya muvaffak olmaları harika bir keramet-i Risaletü'n-Nur olduğuna kanaatimiz geldi.

Risale-i Nur şakirtlerinden

Hüsrev

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 11

Mektup 11: Hulusi Beyin 19.Mektuba ait bir kerameti beyan eden fıkrasıdır

Hulusi Beyin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım,

On Dokuzuncu Mektubu bir mecliste ve bir Cuma gecesi okumak niyetiyle üzerime almıştım. Şiddetli yağmurlu bir gece idi. O mecliste okumak üzere elimi cebime koydum, o mübarek eser yerinde olmadığını hayretle gördüm. Eseri koyduğum cep yırtık ve delik olmadığı gibi, ben de başka hiçbir yerde durmadığıma göre bu hale hayret etmemek kabil mi? O geceyi uykusuz geçirdim, müteessir oldum. Hazret-i Gavstan bu mübarek eseri istedim. Lillâhilhamd, ertesi günü, bu eseri dinlemekle namaza başlamış olan bir muallim vasıtasıyla bulundu. Şakır şakır yağmur altında ve çamur içinde bu mübarek eser bulunsa bile artık okunmayacak derecede olacağını tahmin edersiniz, değil mi? Şâyân-ı hayret ve câ-yı dikkat ve medâr-ı ibrettir ki, en ufak bir leke bile olmamıştır. Hâfız-ı Hakikî, o mübarek eseri, ona mânen ve cidden bağlı olanlar gibi muhafaza buyurmuş. Hafîz ve Alîm ve Hakîm isimlerinin zâhir bir tecellisi böylece lemean etmiş oldu.

Hulusi

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 12

Mektup 12: Sırr-ı inna atayna daki istihracın geniş bir dairede zuhur etmesi

Ehemmiyetli, fakat bir derece mahremdir.

Aziz kardeşlerim,

Mahrem sırr-ı اِنَّا اَعْطَيْنَا da, cifirle istihracım aynen Münâzarat risalesinde, *“Bir nur çıkacak ve göreceğiz?”* diye gaybî müjdeler gibi, ilhamî ve hak bir hakikati fikrimle olan tatbikatımda bir kusur vardı. O kusur beni düşündürüyordu. Münâzarât ve Sünuhat gibi risalelerdeki müjde-i nuriyeyle Risale-i Nur tam halletti. Geniş daire-i siyasiye yerine, yüksek bir daire-i nuriyeyle o kusuru izale ettiği gibi, اِنَّا اَعْطَيْنَا sırr-ı mahreminde, on iki, on üç sene sonra *“İslâmiyete darbe vuranların başlarında öyle müthiş bir patlayış olacak ki, kıyamete kadar unutulmayacak”* meâlindeki istihrac-ı cifrî çok geniş bir dairede olduğu halde, nur müjdesi sırrının aksine olarak, dar bir dairede ve hususî bir hükûmette tatbik etmek suretiyle, fikrim o geniş daireyi ihata edemeyerek o hakikatin suretini değiştirmiş. Halbuki o istihracın gösterdiği aynı tarihte, o rejimin müessisi ve başı dünyadan göçtü, darbesini yedi. Ve aynı senede, perde altında bilinmeyen ve küre-i arzın ekserini ve nev-i beşerin kısm-ı âzamını istibdadı altına alan bir müthiş cereyanın düğümü ve düğmesi ve mânen binler başından bir başı ve en müthişi olan o göçüp giden adam tokat yediği aynı zamanda, daha sene tamam olmadan, o müthiş cereyanın bütün başları ve taraftarları öyle semavî müthiş tokatlara ve şiddetli fırtınalı musibetlere tutulmaya başladılar; kıyamete kadar azâbını çekecekler ve çekiyorlar. Ve edyân-ı semâviyeye ve İslâmiyete ettikleri cinayetlerin cezasını çok

geniş bir dâirede gördüler ve görüyorlar. Mimsiz medeniyetin pisliğiyle dünyayı mülevves ettikleri için, aynı istihracın gösterdiği tarihte, o mimsiz medeniyetin başına da öyle bir semavî tokat indi ki, en karanlık vahşetten daha aşağı indirdi.

Elhasıl: Sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا da çok geniş bir dâire, dar bir dâirede tatbik edilmiş. Nur müjdesi ise, dar ve mânevî, fakat yüksek bir daireyi geniş ve maddî bir daire suretinde tasvir edilmişti. Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ediyorum ki, bu iki kusurumu kuvvetli bir ihtar-ı mâneviyle ıslah etti.

يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّاتِهِمْ حَسَنَاتٍ [1]

sırrına mazhar eyledi.

اَلْحَمْدُ لِلهِ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ [2]

Aziz kardeşlerim,

Sakın bu fıkranın vasıtasıyla o sırr-ı mahremi fâş etmeyin ve o risaleyi de araştırmayın. Yalnız bu fıkrayı zararsız görseniz haslara gösterebilirsiniz.

1.)Allah onların günahlarını silip yerlerine iyilikler verir. (Furkan Sûresi, 25:70)
2.)Kâinatın zerreleri sayısınca Allah'a hamd olsun.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 13

Mektup 13: Hüsrevin, Risale-i Nur'un kerametlerine dair bir fıkrası

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Çok kıymettar ve çok sevgili Üstadım efendim,

Hazret-i İsâ Aleyhisselâmla Deccal hakkındaki ehâdîs-i müteşabiheden bir hadîsin üç cihetle hakiki tevilini beyan ve izah eden Mehmed Feyzi ve Emin kardeşlerimizin mübarek fıkralarını Sabri kardeşim göndermiş; bugün aldım, okudum. Bu hadis-i şerifin meâline ve hakiki tevillerine o kadar muhtaçmışım ki, kızgın kum sahralarında senelerden beri susamışlara âb-ı hayat uzatır gibi ruh ve kalbim bir taze hayat buldu. Derinden derine nefes aldım, bütün letâiflerim sürurla doldu, zâhirî cesedimden mânevî kalbime kadar sirayet etti. Sevgili Üstadımız talebelerini ve Kastamonulu kardeşlerimiz de bizleri lütuflarıyla doyurduklarından, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrettim. Başta sevgili Üstadım, Risaletü'n-Nur'un kerametine ve bu fıkranın feyzine bakan üç ikram ile karşılaştık.

Birincisi: Mektubunu birlikte takdim ettiğim Sabri kardeşimiz, bu âli fıkra eline vâsıl olacağı anda, bir diğer kardeşine hâdisattan bahsederken bu fıkranın münderecatını anlatması...

İkincisi: Bu hakir talebeniz Hüsrev de, bu fıkranın vusulünden birgün evvel Re'fet Beyle konuşurken demiştim: "Aziz Re'fet, biz Hazret-i İsâ Aleyhisselâmın nüzulüne intizar ediyoruz. Bu peygamber-i âlişân, din lehinde hareket eden cereyanın başlarına nüzul etse gerektir; ve o millet de Müslüman olacaktır. Sevgili Üstadımızın son mektuplarından böyle anlıyorum. Bu hususta ümidim kuvvetlidir. İnşaallah öyle de olacaktır" demiştim.

Üçüncüsü: Atabeyli kardeşlerimin sevgili Üstadıma yazdıkları mektup ki, onu da bu akşam aldım, okudum, çok acip gördüm. O kardeşlerim de Osman Halidî'nin bahsettiği müceddid-i din ve o

şerefe Cenâb-ı Hakkın nâil ettiği zâtı da sevgili Üstadımız olan Risaletü'n-Nur olduğundan bahsediyorlar. O mektubu da birlikte takdim ettim.

Evet muhterem Üstadım, bugünlerde Risaletü'n-Nur'un, fevkalâde faaliyeti içinde çok kerametlerini müşahede ediyoruz. Hattâ şöyle diyebilirim ki: Herbir talebeniz, başlı başına, birer birer, belki de kerratla böyle ikrama ve böyle in'âma mazhardırlar.

Bu hafta içinde Milas'lı hapishane arkadaşlarından İnce Mehmed Efendi bir işi için Isparta'ya gelmiş. Konuştuk. Esasen Nur'un her parçasından birer nüsha onlara gönderiyoruz. Bin kalemle Nur'a sarılan kardeşlerimizin köyündeki faaliyeti biraz mübalağa görmüşler. Milâslı Mehmed Efendi, "Bir karyede, bin kalemle Nur'a sarılan kardeşlerimizin köyündeki faaliyeti biraz mübalâğalı görmüşler. Ben onun tahkiki için geldim" dedi. Risaletü'n-Nur'un bir kerameti idi ki, bu köyün kıymetli faal bir talebesi Marangoz Ahmed yanımda idi. Ben dedim: Vâkıa ben bu köye gitmedim, kardeşlerimden soruyorum, onlar da diyordu: "Kadın-erkek, çoluk-çocuk, Risaletü'n-Nur'u yazan bin kalem vardır." Sonra Marangoz Ahmed dedi ki: "Bizim köyümüz üç yüz elli hanedir. İki hoca, bir hacı, üç adamdan başka bütün evlerimize Risaletü'n-Nur girmiştir. Kadınlara, kız çocuklarına varıncaya kadar yazıyorlar. Hattâ ümmîlerden, kırk yaşından yukarı yazı yazan on kadar kardeşimiz vardır" cevabında bulundu. Milâslı Mehmed Efendi bu faaliyete hayran oldu.

Biz böyle yapamıyoruz. Sevgili Üstadımız lütfetsinler, hâssaten hem bana, hem Halil İbrahim'e, hem de Milas'a dua buyursunlar. Bu istirhamımızı kendilerine yazınız diyerek veda ettiler.

Talebeniz

Hüsrev

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 14

Mektup 14: Osman Hâlidî Hazretlerinin Üstaddan haber vermesi

Risale-i Nur'un beş talebesinin bir fıkrasıdır.

Isparta'nın saf menâbi-i ilmiyesinden bir zât ki, tarîkat-ı aliye-i Nakşiyye rüesâsından ve bin iki yüz doksan iki veya bin iki yüz doksan üç arasında dâr-ı bekaya teşrif buyuran Beşkazalızade Osman Hâlidî Hazretleri, meslek-i ilmiye ve ameliyesiyle alâkadarane keşfiyat ve hadisatını bir hüccet-i katıa gibi vârislerine vasiyet ve mahz-ı tebşiratlarını şöylece tevarüs eylemiştir. Hattâ Üstad-ı muhteremimizin tevellüdüne tam isabetli olarak, tarih-i mezkûrda "İmanı kurtaran bir müceddid çıkacak; o da bu sene tevellüd etmiş" demiş. Bundan başka, dört evlâdından birisinin o zât ile müşerref ve mülâkî olacağını ilâve etmiştir. Bu beyanat-ı hakikiye şöylece cereyan etmiştir:

Bin üç yüz yirmi yedi Rumî senesi Atabey'de sünnet ve hıfz cemiyetlerinden birinde müşarün ileyh Osman Hâlidî Hazretlerinin evlâtlarından sonuncusu Ahmed Efendi merhumdan, "Müceddid, müceddid diyorsunuz. Nerede ve kimdir?" İrad olunan suale cevaben, "Evet, şimdi mevcuttur ve hem otuz beş yaşlarındadır" demiştir.

Saniyen: Isparta'nın Yenice Mahallesinden ve kardeşlerimizden Nuri tarafından merhum mumaileyh Ahmed Efendiden "Pederiniz, 'Benim evlâdımdan birisi o müceddidle mükâleme ve musafahada olacaktır' demiş. Nasıldır?" diye sorulmuş. Cevaben, Ahmed Efendi merhumun "Evet doğrudur. Ben onunla görüştüm" cevabında bulunması, işbu keşfiyat ve beyanata medar olmuştur. Müşarün ileyh Osman Hâlidî Hazretlerinin müstesna tesbihat ve tahmidatının biri,

وَاَنْ لَيْسَ لِـلْاِنْسَانِ اِلاَّ مَا سَعٰى [1]

âyet-i kerimesinin fazl-ı tevfikine sığınarak, Isparta'nın cenubunda, dağda Sidre nam mevkide erbaîn eyyâm-ı mübarekesini tes'id ve hasr-ı tesbihata niyetle kırk günlük iaşeye tahsis ettiği ki, herbir gün için elli dirhem miktarında bir bezdirme ekmeğinden kırk tane olan bir tahsisatı bir-iki günde yer ve kırk gün de daha yemek yemeden o mevki-i mahsusada imrar-ı evkat ve tesbihatta bulunurlar. İkmalinde, geri avdetlerinde mübarek dudakları birbirine yapışır, bıçakla tekrar açarlar. Biraz ileride şu asr-ı hâzırın uğradığı ve uğrayacağı kaviyyen me'mul ve melhuz olan sefahet ve atâlete rağmen düstur-u şüyuhatını tahdit ve ancak anâsır-ı mecrûha cerrahını unutmayıp ve ihmal dahi etmeyerek şehadet-i kat'iyesini gösterip sahife-i hayatını bin iki yüz doksan ikide imzalamıştır.

Van'da tesisine başlanan Medrese-i Zehranın tehiri, *"Doktor hastaya elzemdir"* fehvasıyla, on dokuz bin altın tahsisat ve arkasında Sultan Reşad, daha beride iki yüz meb'ustan yüz altmış küsurun inzimam-ı reyi yüz elli bin banknot kabul ettikleri halde, maddeten mevki-i fiile isal edilememiş. Herhalde Hakîm-i Mutlak, Kadîr-i Mutlak, daha ahsen suretini dilemiş ki, o Sultan-ı Ezelînin lûtfuyla, maddiyata minnet etmeden, [2] هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى elhamdü lillâh, Isparta'da Risale-i Nur'un telifine menba olması ve mânevî Medresetü'z-Zehra hükmüne geçmesi, pâyansız kusurlarımızın belki de setrine inşaallah vesile olmasını Cenâb-ı Erhamürrâhimînden dileyerek, işbu destgâh-ı mânevîyi tahkîmen Osman-ı Hâlidî'nin kıymettar ve mânidar, sadık ve meşhur ihbaratının hedef ve masruf-u lehi günden daha âşikâr bir halde zuhur etmiştir.

Şu mütevâli vekayi-i müsbete biz âciz hizmetçilere vazife-i aslîmizde ayrıca nazar-ı dikkati celbettiğine muttali olduktan sonra, bin hamd ü sena ile huzur-u Üstada birer birer vücud-u mânevîmizle arz-ı endam eder ve mübarek ellerini öperiz. Aynı gayeye yardıma koşan ve aynı destgâhın alâkadarları olan Küçük Hüsrev ve Feyzi, Nazif, Emin, Tahsin, Tevfik, Hilmi gibi kardeşlerimize arz ederiz.

Risale-i Nur şakirtlerinden

Hasan, Osman, Tahirî, Abdullah, Hulusi-i Sâni Sabri

1.)İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)
2.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 15

Mektup 15: Tevafukata ziyade ehemmiyet verilmesinin sırrı

Bugünlerde, tefsirin ve Onuncu Sözün tevafukatına baktım.
Bkz. Kastamonu Lahikası

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 16

Mektup 16: Eğer Mehdi bu zamanda gelse..

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur'un kahramanı olan Hüsrev'in bu defaki iki hediye-i kudsiyesi ve kerametkârâne o iki semavî hediyenin mânevî i'câzını gözlere de gösterir bir tarzda bu şuhur-u selâsede bizlere ve bu muhite hediye etmesi, Risale-i Nur nokta-i nazarında mu'cizâne bir hizmettir. İnşaallah o Gül fabrikasının kalemi, buraları da bir gülistana çevirecek. Cenâb-ı Hak, o kalem sahibine, yazdığı her harf-i Kur'ân'a mukabil, leyle-i Kadir'deki gibi otuz bin sevap ve rahmet ve hasene versin. Âmin, âmin, âmin.

Aziz kardeşlerim,

Sadakatınızdan tereşşuh eden ve haddimin pek çok fevkinde hüsn-ü zannınıza karşı bundan evvel verdiğim cevabın bir tetimmesi olarak, bu gelecek fıkrayı iki gün evvel yazmıştık. Sizin fevkalâde sadakat ve ulüvv-ü himmetinizden tereşşuh eden bir hafta evvelki mektubunuza karşı hüsn-ü zannınızı bir derece cerh eden benim cevabımın hikmeti şudur ki:

Bu zamanda öyle fevkalâde hâkim cereyanlar var ki, herşeyi kendi hesabına aldığı için, faraza hakikî beklenilen ve bir asır sonra gelecek o zât dahi bu zamanda gelse, harekâtını o cereyanlara kaptırmamak için siyaset âlemindeki vaziyetten feragat edecek ve hedefini değiştirecek diye tahmin ediyorum.

Hem üç mesele var: biri hayat, biri şeriat, biri imandır. Hakikat noktasında en mühimmi ve en âzamı, iman meselesidir.

Fakat, şimdiki umumun nazarında ve hal-i âlem ilcaatında en mühim mesele hayat ve şeriat göründüğünden, o zât şimdi olsa da, üç meseleyi birden umum rû-yi zeminde vaziyetlerini değiştirmek, nev-i beşerdeki câri olan âdetullaha muvafık gelmediğinden,

herhalde en âzam meseleyi esas yapıp, öteki meseleleri esas yapmayacak; tâ ki iman hizmeti safvetini umumun nazarında bozmasın ve avamın çabuk iğfal olunabilen akıllarında, o hizmet başka maksatlara âlet olmadığı tahakkuk etsin.

Hem, yirmi senedenberi tahribkârâne eşedd-i zulüm altında o derece ahlâk bozulmuş ve metanet ve sadakat kaybolmuş ki, ondan, belki de yirmiden birisine itimat edilmez. Bu acip hâlâta karşı çok fevkalâde sebat ve metanet ve sadakat ve hamiyet-i İslâmiye lâzımdır; yoksa akîm kalır, zarar verir.

Demek en hâlis ve en selâmetli ve en mühim ve en muvaffakiyetli hizmet Risale-i Nur şakirtlerinin daireleri içindeki kudsî hizmettir. Her neyse... Bu mesele şimdilik bu kadar yeter.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve bu eyyam-ı mübarekede dua ederiz ve makbul dualarını, gelecek eyyam ve leyâli-i mübarekede istiyoruz.

Elhak, Tâhirî'nin de Lemeat hediyesini pek çok kıymettar gördük. İnşaallah bu havalide ona çok sevap kazandıracak. Tam bir Lütfi'dir; Allah muvaffak eylesin.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 17

Mektup 17: Hüsrevin, Risale-i Nur'un bütün ihtiyaçlara kafi geldiğine dair fıkrası

Hüsrev'in mektubundan bir fıkradır.

Evet, Üstadım, gözümüzle görüyoruz ki: Ehl-i tarikat, bid'alara dayanamamışlar; hem girmişler, içinden çıkamıyorlar, hem sâlikleri ondan bir ikiye inmiş. Hem onlar da itiraf ediyorlar ki: Zevklerinden, cezb edici güzelliklerinden ellerinde çok şeyleri kalmamış. Cenâb-ı Hakkın sırf bir ihsanı olarak Risaletü'n-Nur'un parlak, nuranî nâsiyesini müşahede ediyoruz ki, in'ikâs eden lemeat-ı Nuriyesi bütün ihtiyacımıza kâfi ve vâfi geliyor, herkesi hayrette bırakıyor. Hem, ehl-i bid'ayı serfüru ettiriyor. Öylelerin lisanlarından, nedamet ve teessüfü ifade eden "Bilmemişiz!" kelimeleri dökülüyor.

Muhitimizde, Risaletü'n-Nur'a karşı câzibedar ve çok âli hakikatlerinden başka ehl-i bid'a lisanları susmuş; güya karanlıklı girdaplara sokulmuşlar, konuşuyorlar. Konuşsalar da tesirleri kalmamıştır. Câzibedar ve i'cazkâr lisanıyla ancak Risaletü'n-Nur konuşuyor. Bid'a ve dalâlet zulmetlerine karşı ancak onun talebeleri kuvvet-i imanla çelikten bir kal'a gibi duruyorlar. Hem öyle fevkalâde fütuhat yapıyor ve öyle harikulâde bir surette emir ve nehy-i Kur'ânîyi temessük ettiriyor ki, pek çok müşahedatımızdan yalnız birisini bin kalemli kardeşimiz söylüyorlar ki... Sükût.

Hüsrev

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 18

Mektup 18: Kâtip Osman'ın rüyasına ait bir fıkrası

Kâtip Osman'ın rüyasına ait bir fıkrasıdır.

Şâbân-ı Şerifin on beşinci Cumartesi leyle-i Berat gecesi rüyamda, büyük berrak, küçük bir deniz olan bir göl sahilinde İngiliz veyahut Almanla biz, yani Türk hükûmeti harp ediyormuş. Harp esnasında semadan bir karaltı zuhur etmeye başladı. "Acaba bu semadan inen nedir?" diye hepimizin nazar-ı dikkatini celb etti. Yakınlaştıkça bir insan ve sonra üzeri ihramlı yüzü bir parça esmer, başı beyaz ve büyük tülbentle sarılı bir kadın şeklini alarak, gölün ortasında, hemen ineceği zaman derhal oraya bir mermerden minber yapılarak minberin üzerine indi. Sonra, zât-ı âlinizden gelen umum mektupları okumaya başladı. Her iki tarafta sükûnet hasıl oldu. Okuduğu mektupları herkes can kulağıyla dinledi. Sonra nihayetinde "Evet, Hazret-i Kur'ân-ı Azîmüşşanın ahkâm-ı şer'iyesince amel ederseniz yakayı kurtarırsınız. Eğer Kur'ân-ı Azîmüşşanın ahkâm-ı şer'iyesine riayet etmezseniz, hepiniz mahv ü perişan olacaksınız" diye söyledi. Sonra evime geldim. Bizim Re'fet Beyle Rüşdü Efendi bizim eve geldiler, bendenize dediler: "Bu sırrı sen mi ifşa ettin? Bu mektuplar minber üzerinde okundu." Bendeniz de cevaben, "Hayır kardeşlerim, bu sırrı siz anlamadınız mı? Bu gelen zât, semadan geliyor, bu mektupları oradan getiriyor. Ben kim oluyorum ki o havadisi oraya çıkarayım?" diye onlara söyledim. Sonra bunlara bir hediye ikram edeyim diye baktım, evimizin deliğinde dört top helva gördüm. Birisini birine, diğerini öbürüne ve iki tanesini de kendim yedim. Ağzım tatlı olarak uyandım.

İnşaallah leyle-i Berat hürmetine ve duanız bereketiyle hakkımızda mübarektir. Lütfen tâbirini beklemekteyiz.

Talebeniz

Kâtip Osman

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 19

Mektup 19: Asr suresinin bu zamanın felaketlerine bakan işaretleri

Karadağ'ın bir meyvesi

Aziz kardeşlerim!

Bu defa mektup yerinde bu meyveyi gönderiyoruz.

Bir âyetin mânâ-yı işârîsinin külliyetinden bir ferdi, Hürriyetten bu ana kadardır… Teşrin-i Sâni otuzuncu gün, bin üç yüz elli sekizde, Karadağ başına çıkıyordum. "İnsanların, hususan Müslümanların bu teselsül eden helâketleri ve hasaretleri ne vakitten başladı, ne vakte kadar…" hatıra geldi. Birden, her müşkülümü halleden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan Sûre-i Ve'l-Asri'yi karşıma çıkardı. "Bak." Dedi. Baktım. Her asra hitap ettiği gibi, bu asrımıza da daha ziyade bakan وَالْعَصْرِ .. اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ [1] âyetindeki اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ makam-ı cifrîsi bin üç yüz yirmi dört edip (1324), Hürriyet inkılâbıyla başlayan tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan harpleri ve Birinci Harb-i Umumî mağlûbiyetleri ve muahedeleri ve şeair-i İslâmiyenin sarsılmaları ve bu memleketin zelzeleleri ve yangınları ve İkinci Harb-i Umumînin zemin yüzünde fırtınaları gibi, semavî ve arzî musibetlerle hasâret-i insaniyeyle اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ âyetinin bu asra dahi bir hakikati, maddeten aynı tarihiyle gösterip, bir lem'a-i i'câzını gösteriyor.

اِلاّ الّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلَوا الصَّالِحَاتِ [2] ise makam-ı cifrîsi, âhirdeki ت , ه sayılır. Şedde sayılmaz. Bin üç yüz elli sekiz olan bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihini göstermekle o hasâretlerden, bâhusus mânevî hasâretlerden kurtulmanın çare-i yegânesi iman ve a’mâl-i saliha olduğu gibi ve mefhum-u muhalifiyle, o hasâretin de sebeb-i yegânesi küfür ve küfran, şükürsüzlük, yani imansızlık, fısk ve sefahet olduğunu gösterdi. Sûre-i Ve’l-Asr’ın azamet ve kudsiyetini ve kısalığıyla beraber gayet geniş ve uzun hakaikin hazinesi olduğunu tasdik ederek Cenâb-ı Hakka şükrettik.

Evet, âlem-i İslâm, bu asrın hasâreti olan bu dehşetli İkinci Harb-i Umumîden kurtulmasının sebebi, Kur’ân’dan gelen iman ve a’mâl-i saliha olduğu gibi; fakirlere gelen acı, açlık ve kahtın sebebi, orucun tatlı açlığını çekmedikleri ve zenginlere gelen hasârât ve zayiatın sebebi de, zekât yerinde ihtikâr etmeleridir. Ve Anadolu’nun bir meydan-ı harp olmamasının sebebi,

اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا kelime-i kudsiyesinin hakikatini fevkalâde bir surette yüz bin insanların kalblerine tahkikî bir tarzda ders veren Risaletü’n-Nur olduğunu, pek çok emareler ve şakirtlerinden binler ehl-i hakikat ve dikkatin kanaatleri ispat eder.

Ezcümle: Emarelerden biri, Risale-i Nur’a sıkıntı veren, veyahut hizmetinden çekilen pek çok adamların tokat yemeleri gibi, bu sene, bu memleketin etrafında umumî bir tarzda Risale-i Nur’un intişarına sıkıntı verip şimdiki bir nevi tevakkuf devresi vermek hatâsıyla, şimdiki umumî sıkıntının bir sebebi olduğunu göstermesidir.

Sûre-i Ve’l-Asr’ın “Dağ Meyvesi” nâmında nüktesine bir hâşiye

اَلصَّالِحَاتِ [3] daki ت, âhirdeki tâ’lar, ekseriyetçe vakfa rastgelmesiyle, cifirce ه sayılabilir. Bu noktada اِلاَّ beraberdir; bu

zamanımızı gösterir (1358). Ve telâffuzca ه okunmadığından ت kalabilir. Bu noktadan şeddeler sayılmazsa ve اِلاَّ beraber değil, iki yüz küsur sene zamana kadar iman ve amel-i salihle beraber bir tâife-i azîme, hasârât-ı azimeye karşı mücahedeye devam edeceğine işaret edip, Fatiha'nın âhirinde [4] صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ gösterdiği zamana; hem

لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى ظَاهِرِينَ [5] عَلَى الْحَقِّ حَتّٰى يَاْتِىَ اللهُ بِاَمْرِهِ

birinci cümle, bin beş yüz makamıyla âhirzamanda bir taife-i mücahedenin son zamanlarına; ve ikinci cümle, bin beş yüz altı makamıyla, galibane mücahedenin tarihine; ve üçüncü cümle, bin beş yüz kırk beş makamıyla, pek az bir farkla hem Fatiha'nın, hem Ve'l-Asri Sûresinin ikinci cümlesinin gaybî işaretlerine işaret edip, tevafuk eder. Demek, bu hadis-i şerifin üç cümlesinden herbirisi, bin beş yüz tarihine ve mücahedenin ne kadar devam edeceğine dair işaretlerine, aynen bu

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ [6]

—şedde sayılmazsa—bin beş yüz altmış bir makamıyla,

hem [7] وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

—şedde sayılır fakat بِالصَّبْرِ da lâmdır—bin beş yüz altmış makamıyla iştirak edip, o taife-i azimenin mücahedatları ne kadar devam edeceğini mânâ-yı işârî ve cifriyle gösterirler. Ve Fatiha ve hadîsin irae ettikleri tarihe, makam-ı ebcedleriyle takarrüp edip, farklı bir derece tevafuk ederler ve mânâlarıyla da, tam tetabuk ederek, parlak bir lem'a-i i'câz-ı gaybiyeyi gösteriyorlar.

1.) Yemin olsun Asra. İnsan muhakkak hüsrandadır. (Asr Sûresi, 103:1-2)
2.) Ancak îmân eden ve güzel işler yapanlar müstesnâ. (Asr Sûresi, 103:3)
3.) Sâlih ameller, hayırlı işler.
4.) Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yolu. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
5.) Ümmetimden bir taife Allah'ın emri gelinceye kadar [yani kıyâmetin kopmasına kadar] galibâne hak üzerinde devam edecektir. (Bu hadis-i şerif hadis kaynaklarında bu lafızlarla rivayet edildiği gibi, aynı mânâyı ifade eden farklı lafızlarla da rivayet edilmiştir. Buhari, İ'tisam: 10; Müslim, İman: 247, İmâre: 170, 173, 174; Ebu Davud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 27, 51; İbn-i Mâce, Mukaddime: 1, Fiten: 9; Müsned, 5:34,269, 278, 279; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:449-450, 550)
6.) Ancak îmân eden ve güzel işler yapanlar müstesnâ. (Asr Sûresi, 103:3)
7.) Birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler. (Asr Sûresi, 103:3)

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 20

Mektup 20: Fil suresinin 2.Cihan Harbine bakan işaretleri

Birdenbire Kalbe Gelen Bir Nükte-i İ'câziyedir

Kur'ân'a ait en cüz'î, en küçük bir nüktenin de kıymeti büyük olduğundan, İşârât-ı Kur'âniyenin bu zamanımıza temas eden küçük bir şuaı, bugün, Sûre-i ve'l-Asrî nükte-i i'câziyesi münasebetiyle, Sûre-i Fil'den, mânâ-yı işârî tabakasından, tevafuk düsturuna istinaden bir nüktesini beyan etmem ihtar edildi. Şöyle ki:

Sûre-i اَلَمْ تَرَ كَيْفَ meşhur ve tarihî bir hâdise-i cüz'iyeyi beyânla gelen ve her asırda efradı bulunan o gibi ve ona benzeyen hâdiseleri ihtar ve tabakat-ı işariyeden her bir tabakaya göre bir mânâyı ifade etmek, umum asırlarda, umum nev-i beşerle konuşan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın belâğatının muktezası olmasından, bu kudsî sûre, bu asrımıza da bakıyor, ders veriyor. Fenaları tokatlıyor. Mânâyı işârî tabakasında bu asrın en büyük hâdisesini haber vermekle beraber, dünyayı her cihetle dine tercih etmek ve dalâlette gitmenin cezası olarak, cifir ve hesab-ı ebcedle, üç cümlesi, aynı hâdisenin zamanına tetabuk edip işaret ediyor.

Birinci cümlesi: Kâbe-i Muazzamaya hücum eden Ebrehe askerlerinin başlarına ebâbil tayyareleriyle semavî bombalar yağdırmasını ifade eden [1] تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ cümle-i kudsiyesi, bin üç yüz elli dokuz edip, dünyayı dine tercih eden ve nev-i beşeri yoldan çıkaran medeniyetçilerin başlarına semavî bombalar ve taşlar yağdırmasına tevafukla işaret ediyor.

İkinci cümle: [2] اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِى تَضْلِيلٍ kelime-i kudsiyesi, eski zaman hâdisesindeki Kâbe'nin nûrunu söndürmek için, hilelerle hücum edenlerin kendileri yokluk, zulümat dalâletinde aksü'l-amelle aleyhlerine dönmesiyle tokat yedikleri gibi; bu asrın aynen hilelerle, desiselerle, edyan-ı semaviye kâbesini, kıblegâhını dalâlet hesabına tahribe çalışan cebbar; mağrur ehl-i dalâletin tadlil ve idlâllerine semavî bombalar tokadıyla cezalanmasına, aynı tarihî [3] فِى تَضْلِيلٍ kelime-i kudsiyesi bin üç yüz altmış makam-ı cifrîsiyle tevafuk edip işaret ediyor.

Üçüncüsü: [4] اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ cümle-i kudsiyesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma hitaben, "Senin mübarek vatanın ve kıblegâhın olan Mekke-i Mükerremeyi ve Kâbe-i Muazzamayı hârikulâde bir surette düşmanlardan kurtarmasını ve o düşmanların nasıl bir tokat yediklerini görmüyor musun?" diye mânâ-yı sarîhiyle ifade ettiği gibi; bu asra dahi hitap eden o cümle-i kudsiye, mânâ-yı işârîsiyle der ki: "Senin dinin ve İslâmiyetin ve Kur'ân'ın ve ehl-i hak ve hakikatın cebbar düşmanları olan dünyaperest ve dünyanın menfaati için mukaddesatı çiğneyen o ashab-ı dünyaya senin Rabbin nasıl tokatlarla cezalarını verdiğini görmüyor musun? Gör, bak!" diye mânâ-yı işârîsiyle bu cümle aynen makam-ı cifrîsiyle tam bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihiyle, aynen âfât-ı semavî nev'inde semavî tokatlarla, "İslâmiyete ihanet cezası olarak..." diye mânâ-yı işârî ifade ediyor. Yalnız [5] اَصْحَابِ الْفِيلِ yerinde [6] اَصْحَابِ الدُّنْيَا gelir. Fil kalkar, dünya gelir.**(Haşiye-1)**

Tahlil

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ iki ت sekiz yüz; iki ر dört yüz, iki م bir ب bir ح bir ى yüz; tenvin vakıf olmadığından ن dur, elli; bir ه bir ج bir medde (elif) dokuz, mecmuu bin üç yüz elli dokuz.

فِى تَضْلِيلٍ: ض sekiz yüz, ت dört yüz, ف seksen, iki ى yirmi, iki ل altmış,—tenvin vakfa rastgelmiş—sayılmaz; yekûnu bin üç yüz altmış.

لَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ iki ر bir ت sekiz yüz; iki ف iki ك iki yüz; iki ل bir م yüz; bir ع bir ص yüz altmış; dört ب üç (ا) bir ى bir ح yirmi dokuz; اَلْفِيلِ yerine gelen اَلدُّنْيَا daki iki د bir elif dokuz; bir ن elli; bir ى, bir (ا), bu yekûn bin üç yüz elli dokuz (1359), okunmayan elif sayılmazsa bin üç yüz elli sekiz (1358) eder. Hem Arabî, hem Rumî tarihiyle bu semavî tokatların ayrı ayrı çeşitlerinin zamanlarına tevafukla parmak basıyor.**(Haşiye-2)**

Haşiye-1: Bu fil lâfzı kalkmasının sırrı, eski zamanda, dehşetli fil-i Mahmudî azametine, heybetine dayanmış, hücum etmişler. Şimdi ise, dünya servetine ve malına ve o servetle havada ve denizde filolar teşkil edip, o fil gibi filolarla nev-i beşeri esaret altına almış. Ve Avrupa medeniyetçileri, medeniyetin mehasiniyle, iyilikleriyle, menfaatleriyle değil, belki medeniyetin seyyiatıyla ve sefahetiyle ve dinsizliğiyle üç yüz elli milyon Müslümanların her tarafta hâkimiyetlerini imha edip, istibdadına serfüru etmiş ve bu musibet-i semaviyeye sebebiyet vermiş. Ve dünyaperest, gaddar zâlimlere,

zulümlerine ceza olarak tokatlar gelmeye; ve fakir ve mâsumlar ve mazlumlara, fâni mallarını ve hayatlarını âhiretlerine çevirmek ve kıymettar eylemek ve dünyadaki günahlarına keffaretü'z-zünûb etmeye kader-i İlâhîye fetva verdiler. Şimdi yedi senedir dünyaperestlerin bu musibette vaziyetlerini ve safahatlarını ve Harb-i Umumî sahifelerini kat'iyen bilemiyorum. Fakat iki sene evvelki vaziyetleri, bu sûre-i kudsiyenin mânâ-yı işarî tabakasından gelen tokatlar tamı tamına onların başlarına iniyorlar. Ve sûrenin bir mâna-yı işarîsini tam tefsir ediyor.

Haşiye-2: Evet, bu tokattan, pürşer beşer şirkten şükre girmezse ve Kur'ân'a tarziye vermezse, melâike elleriyle de ahcâr-ı semaviye başlarına yağacağını bu sûre bir mâna-yı işarî ile tehdit ediyor.

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Onlara taşlar atıyorlardı. (Fil Sûresi, 105:4)
2.)Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? (Fil Sûresi, 105:2)
3.)Boşa çıkarmak. (Fil Sûresi, 105:2)
4.)Rabbinin fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi? (Fil Sûresi, 105:1)
5.)Fil sahipleri.
6.)Dünya sahipleri

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 21

Mektup 21: Risale-i Nur'un serbestiyeti münasebetiyle gelen yağmur ve kuşların Nur'a alakası

Aziz Sıddık Kardeşlerim.

Bizim kat'iyen şek ve şüphemiz kalmadı ki: Bu hizmetimizin neticesi olarak Risale-i Nurun serbestiyetini değil yalnız biz ve bu Anadolu ve âlem-i İslâm alkışlıyor, takdir ediyor; belki kâinat dahi memnun olup cevv-i sema ve feza-yı âlem alkışlıyorlar ki, üç-dört aydır bir yağmura şiddet-i ihtiyaç varken gelmemeişti, Ankara'nın teslim kararına tevafuk eden Leyle-i Regaib'de emsalsiz ve gürültülü bir tarzda rahmetin gelmesi ve Denizlide Mahkemenin bilfiil teslime karar vermesi, yine Leyle-i Mi'rac'da aynen Risale-i Nurun bir rahmet olduğuna işareten Leyle-i Regaibe tevafuk ederek kesretle melek-i ra'd'ın alkışlamasiyle ve rahmetin Emirdağında gelmesi ve o teslim kararına tevafuk etmesi ve bir hafta sonra, demek Denizlide vekillerimizin eliyle alınması hengâmlarında, yine aynen Leyle-i Mi'raca ve Leyle-i Regaibe tevafuk ederek aynen onlar gibi bir cum'a gecesinde kesretle rahmetin bu memlekete gelmesi tevafuklarıyla kat'î kanaat verir ki; Risale-i Nurun müsaderesi ve hapsi zamanlarına zelzelelerin tevafuku küre-i arzca bir îtiraz olduğu gibi,bu Emirdağı memleketinde dört ay zarfında yalnız üç cum'a gecesinde ki, biri Leyle-i Regaib ve biri Leyle-i Mi'rac, biri de Şâban-ı Muazzamın birinci cum'a gecesinde rahmetin kesretle gelmesi ve Risale-i Nurun da üç devresine tam tamına tevafuk etmesi, küre-i havaiyenin bir tebriki, bir müjdesidir ve Risale-i Nur dahi manevî bir rahmet ve bir yağmur olduğuna kuvvetli bir emaredir.

Ve en latîf bir emare de şudur ki: Dün, birdenbire bir serçe kuşu pencereye geldi, pencereye vurdu. Biz uçurmak için işaret ettik, gitmedi. Mecbur olduk, dedim: "Pencereyi aç bakalım, ne diyecek?"

Pencereyi açtık içeri girdi, durdu.. tâ bu sabaha kadar kaldı sonra odayı ona bıraktık, yatak odama geldim. Bu sabah çıktım, kapıyı açtım; yarım dakikada döndüm, baktım, "kuddüs kuddüs" zikrini yapan bir kuş odamda gördüm, gülerek dedim: "Bu misafir ne için geldi?" Tam bir saat bana baktı, uçmadı, ürkmedi. Ben de okuyordum. Bir saat bana baktı; ekmek bıraktım, yemedi; yine kapıyı açtım, çıktım, yarım dakikada geldim; o misafir de kayboldu. Sonra bana hizmet eden çocuk geldi, dedi ki: "Ben bu gece rü'yamda gördüm ki, Hâfız Ali'nin (R.H.) kardeşi yanımıza gelmiş." Ben de dedim: "Hâfız Ali ve Hüsrev gibi bir kardeşimiz buraya gelecek." Aynı günde iki saat sonra çocuk geldi, dedi: "Hâfız Mustafa geldi. Hem Risale-i Nurun serbestiyetinin müjdesini getirdi, hem mahkemedeki kitapları da kısmen getirdi. Hem serçe kuşunun hem rü'yanın hem kuddüs kuşunun tâbirini isbat etti, tesadüf olmadığını gösterdi. Acaba emsâlsiz bir tarzda hem serçe kuşu, hem kuddüs kuşu acib ve garib bir surette gelip bakmaları, sonra kaybolmaları ve mâsum çocuğun rü'yası tam tamına çıkması, Risale-i Nurun Hâfız Ali gibi bir zâtın eliyle buraya gelmesinin aynı zamanına tevafuku hiç tesadüf olabilir mi? Bu vak'alar ancak ve ancak bir beşaret-i gaybiyedir. **(Haşiye)**

Evet, bu mes'ele küçük bir mes'ele değil, kâinat ve hayvanat ile alâkadardır. Ben Risale-i Nurun bir şâkirdi olmaklığım îtibariyle onun serbestiyetinden kendi hisseme düşen kâr ve netice binler altun lira kadar kazancım var kanaat ediyorum. Başka yüz binler Risale-i Nur şâkirdleri ve takviye-i imana muhtaç ehl-i imanın istifadeleri buna kıyas edilsin. Evet, dinin ve şeriatın ve Kur'ânın yüzden ziyade tılsımlarını ve muammalarını hall ve keşfeden ve en muannid dinsizleri susturup ilzam eden ve mi'rac ve haşr-i cismanî gibi akıldan çok uzak zannedilen Kur'ân hakikatlarını en mütemerrid ve en muannid feylesoflara ve zındıklara karşı güneş gibi isbat eden ve onların bir kısmını imana getiren Risale-i Nur eczaları, elbette Küre-i Arzı ve küre-i havaiyeyi kendi ile alâkadar eder ve bu asrı ve istikbali kendi ile meşgul edecek bir hakikat-ı Kur'âniyedir ve ehl-i imanın elinde bir elmas kılınçtır.

Haşiye: Hem bu kuşların Risale-i Nur'la alâkadarlıklarını te'yid eden çok emareler var. Ezcümle, o kuşların alâkadarlığını gösteren mektub Milâs'a gittiği aynı vakitte garib bir tarzda kuddüs kuşu o mektubun meâlini vaziyetiyle te'yid ettiği gibi; aynı mektub İnebolu'da geceleyin okunurken büyük bir gece kuşu hârika bir tarzda pencereye gelip, kanadıyla vurup, durması ve dinlemesi ve aynı mektub Sav'da okunurken bir def'ada iki çekirge mektubun üstüne gelip, okuması bitinceye durmaları ve bir def'asında da bülbül ve serçe kuşları aynı mektubun okunmasında pervane gibi uçup alâkadarlık göstermeleri gibi çok emareler bu keramet-i Nuriyeyi te'yid ediyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağında
Kardeşiniz
Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 22

Mektup 22: Üstadın inşirah-ı sadr tarihine dair bir istihrac

Küçük Hüsrev Feyzi'nin bir istihracıdır.

Otuz üçüncü âyetten Hafız Ali'nin istihracının bir zeyli ve lâhikasıdır.

Sûre-i Zümer'de (1) اَفَمَنْ شَرَحَ اللهُ صَدْرَهُ لِـلْاِسْلاَمِ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ âyet-i azîmenin mânâ-yı sarihinden başka, bir mânâ-yı işârî tabakasının külliyetinde dahil bir ferdi Risale-i Nur ve tercümanı olduğuna kuvvetli bir delil buldum.

(2) اَفَمَنْ شَرَحَ اللهُ صَدْرَهُ لِـلْاِسْلاَمِ فَهُوَ cümlesi, hesab-ı cifrî ve ebcedî ve riyazîyle bin üç yüz yirmi dokuz veya sekiz eder. Demek مَنْ külliyetinde ve فَهُوَ işaretinde dahil ve medâr-ı nazar bir ferdi, inşirah-ı sadır nuruyla başka bir hâlete girip eski sıkıntıdan kurtulup nuranî bir mesleğe giren bir şahıs, eski ve yeni Harb-i Umumînin gelmeye hazırlanmaları olan o dehşetli tarihe ve o ferdin vaziyetine remzen bakar.

(3) فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ deki (4) نُورٍ مِنْ رَبِّهِ kelimesi, Risale-i Nur ismine ve mânâsına hem cifrî, hem sureti, hem mânâsı, tevafuk ettiği gibi,

اَفَمَنْ شَرَحَ اللهُ صَدْرَهُ لِـلْاِسْلاَمِ فَهُوَ [2]

cümlesinin de makam-ı cifrîsi gösterdiği tarihte Risale-i Nur'un tercümanı olan Üstadımın **(Haşiye)** —tahkikatımla—aynen vaziyetine tevafuk ediyor.

Çünkü, o zamanda Harb-i Umumînin mebde'lerinde, Üstadım, eski âdetini ve sair ulûm-u felsefeyi ve ulûm-u âliye اٰلِيَه ve àliyeyi عَالِيَه bırakıp tam bir inşirah-ı sadırla Risale-i Nur'un fatihası ve birinci mertebesi olan İşârâtü'l-İ'câz tefsirine başlıyor, bütün himmetini, efkârını Kur'ân'a sarf etmeye başladığına tevafuku kavî bir emaredir ki, bu asırda o küllî mânâ-yı işârîde medâr-ı nazar bir ferdi, Risale-i Nur'un tercümanı ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsini temsil eden mümessilidir.

Evet, madem Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan her asırda her ferde hitap eder bir ilm-i muhit ve bir irade-i şâmileyle herşeye bakabilir.

Ve madem ulema-i İslâmın ittifakıyla, âyetlerin mânâ-yı sarîhinden başka işarî ve remzî ve zımnî müteaddit tabakalarında mânâları vardır.

Ve madem [5] يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا gibi hitaplarda, her asır gibi, bu asırdaki ehl-i iman, Asr-ı Saadetteki mü'minler gibi dahildir.

Ve madem İslâmiyet noktasında bu asır, gayet ehemmiyetli ve dehşetlidir. Kur'ân ve Hadis, ihbar-ı gaybîyle, ehl-i imanı onun fitnesinden sakınmak için şiddetli haber vermiş.

Ve madem hesab-ı cifrî ve ebcedî ve riyazî eskiden beri sağlam bir düsturdur ve kuvvetli bir emare olabilir.

Ve madem Risale-i Nur ve tercümanı ve şakirtleri iman ve Kur'ân hizmetinde parlak ve tesirli vazifeleri gayet ehemmiyet kesb etmiştir.

Ve madem bu büyük âyet, hesab-ı cifirle bu asra ve iki Harb-i Umumîye bakar; eski harbin patlamasına ve Risale-i Nur'un zuhuruna tevafuk ettiğini mânen de gösterir. Elbette mezkûr hakikatlere ve kuvvetli karinelere binaen, bilâtereddüt hükmederiz ki,

Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi ve tercümanı, bu âyet-i azîmenin mânâ-yı işârî tabakasının külliyetinde dahil ve medâr-ı nazar bir ferdidir ve bu âyet ona işaret eder ve mânâ-yı remziyle ondan haber verir ve ihbar-ı gayb nev’inden bir lem’a-i i’câziyeyi gösterir denilebilir.

Tahlil: Bir ش iki ر yedi yüz; ف م ن ل iki yüz; ص ا ه د yüz; س م yüz; İsm-i Celâl اَللهُ altmış yedi; iki ل altmış; فَهُوَ doksan bir; لِـلْاِسْلاَمِ de iki veya üç (ا) iki veya üç ح sekiz;

[6] نُورٍ مِنْ رَبِّهِ “Risale-i Nur” her ikisinde نُورٍ var. Risalede (ر, رَبِّهِ) deki ر ’ya mukabildir. Eğer نُورٍ deki tenvin sayılsa, اَلنُّورِ da dahi şeddeli ن sayılır yine ittihad ederler. نُورٍ dan başka مِنْ رَبِّهِ doksan yedi ederek Risale-i Nur’da kalan س ل ه iki (ا) dahi doksan yedi ederek tam tevafuk eder. Türkçe telaffuzda Risale-i Nur hemzeyle okunması zarar vermez.

Sûre-i Mâide’nin on beşinci âyeti

[7] قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِى بِهِ اللهُ

Sûre-i Nisâ’nın âhirinde

يَا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

âyeti gibi, Risale-i Nur'a mânâ ve cifir cihetiyle, mânâ-yı işârî efradından olduğuna kuvvetli bir karine buldum.

İkinci âyet olan Sûre-i Nisâ âyeti, Birinci Şua olan İşârât-ı Kur'âniyede, Üstadım işaretini beyan etmiş. Birinci âyet olan Sûre-i Mâide'nin on dördüncü âyeti hem bunun işaretini teyid ediyor, hem de اَفَمَنْ شَرَحَ اللهُ âyetinin işaretini tasdik ediyor.

Evet, bu asırda mânâ-yı işârî tabakasından tam şu âyetin kudsî mefhumuna bir fert, Risale-i Nur olduğuna, kim insafla baksa tasdik edecek. Risale-i Nur bir ferdi olduğuna mânevî münasebet kavîdir.

Madem bu âyetin makam-ı cifrîsi bin üç yüz altmış altıdır; eğer meddeler ve okunmayan hemzeler sayılmazsa altmış ikidir.

Ve madem Risale-i Nur, Kur'ân-ı Mübîn nurunu ve hidayetini neşreden bir kitab-ı mübîndir.

Ve madem zâhiren ondan daha ileri o vazifeyi ağır şerait altında yapanları görmüyoruz.

Ve madem âyetler, sâir kelamlar gibi cüz'î bir mânâya münhasır olamaz.

Ve madem delâlet-i zımnî ve işârîyle kaideten mefhum-u kelâmda dahil oluyor.

Ve madem Necmeddin-i Kübra ve Muhyiddin-i Arabî (r.a.) gibi pek çok ehl-i velâyet mânâ-yı zâhirîden başka bâtınî ve işârî mânâlarla ekser âyâtı tefsir etmişler; hattâ tefsirlerinde *"Mûsâ (a.s.) ve Firavundan murad, kalb ve nefistir"* dedikleri halde, ümmet onlara ilişmemiş; büyük ulemadan çokları onları tasdik etmişler. Elbette, âyetin delâlet-i zımniyeyle Risale-i Nur'a kuvvetli karinelerle işareti kat'îdir; şüphe edilmemek gerektir.

Tahlil: قَدْ جَاءَكُمْ yüz altmış dokuz, مِنَ اللهِ yüz elli yedi, نُورٌ tenvinle beraber üç yüz altı وَكِتَابٌ مُبِينٌ altı yüz otuz bir; يَهْدِى بِهِ اللهُ yüz üç; yekûnu bin üç yüz altmış altı, eğer meddeler ve okunmayan hemzeler sayılmazlarsa, bu seneki Muharrem tarihine, yani bin üç yüz altmış ikiye tamam tevafuk eder. Eğer مُبِينٌ deki tenvin de vakfedilse, bin üç yüz on altıdır ki, hem Risale-i Nur'un mukaddematına, hem tenvinle tekemmülüne ve Birinci Şuada beyan edildiği gibi, çok âyâtın ehemmiyetle gösterdikleri aynı meşhur tarihe tevafuk eder.

Haşiye: Bu şerh-i sadırla münasebettar bir tevafuktur, Üstadımdan anladım. Yirmi beş senedir daima ve en mühim bir duası [9] اَللّٰهُمَّ اشْرَحْ صَدْرِى لِلاِيمَانِ وَالْاِسْلاَمِ münâcâtı olmuş.

1.)Allah kimin kalbini İslâma açmışsa, o kimse Rabbinden bir nur üzere değil midir? (Zümer Sûresi, 39:22)
2.)Allah'ın, kalbini İslâma açtığı kimse (Rabbinden bir nur üzere) değil midir?
3.)O kimse Rabbinden bir nur üzeredir… (Zümer Sûresi, 39:22)
4.)Rabbinden bir nur…
5.)Ey iman edenler.
6.)Rabbinden bir nur… (Zümer Sûresi, 39:22)
7.)Gerçekten size bir nur ve hakkı ap açık bildiren bir kitap gelmiştir. Allah o kitap vasıtasıyla selâmet yollarına eriştirir. (Mâide Sûresi, 5:15-16)
8.)Ey insanlar! Size, Rabbinizden ap açık bir delil olan bir peygamber geldi ve size, (dünyanızı ve ahretinizi) aydınlatıcı ap açık bir nur (olarak Kur'ân'ı) indirdik. (Nisâ Sûresi, 4:174)
9.)Allah'ım, göğsümü îmâna ve İslâma aç

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 23

Mektup 23: İhtiyar bir zatın Üstadı gıybeti hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ben, senin içtihadında hatâ var diyenlere ve ispat edenlere teşekkür edip ruh u canla minnettarım. Fakat, şimdiye kadar o içtihadımı tamamıyla kanaatle tam tasdik edenler, binler ehl-i iman ve onlardan çokları ehl-i ilim tasdik ettikleri ve ben de dehşetli bir zamanda kudsî bir teselliye muhtaç olduğum bir hengâmda, sırf ehl-i imânın imanını Risale-i Nur ile muhafaza niyet-i hâlisasıyla ve Necmeddin-i Kübra, Muhyiddin-i Arabî gibi binler ehl-i işârât gibi cifrî ve riyazî hesabıyla beyan edilen bir müjde-i işariye-i Kur'âniyeyi kendine gelen bir kanaat-i tamme ile, hem mahrem tutulmak şartıyla beyan ettiğim ve o içtihadımda en muannid dinsizlere de ispat etmeye hazırım dediğim halde beni gıybet etmek, dünyada buna hangi mezheple fetva verilebilir, hangi fetvayı buluyorlar? Ben herşeyden vazgeçerim, fakat adalet-i İlâhiyenin huzurunda bu dehşetli gıybete karşı hakkımı helal etmem. Titresin! Bütün sâdâtın ceddi olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâmın Sünnet-i Seniyesini muhafaza için hayatını ve herşeyini feda eden bir mazlumun şekvâsı, elbette cevapsız kalmayacak.

İllâ bir şart ile helâl edebilirim ki: Bu Ramazan-ı Şerifte bana ve hâlis kardeşlerime verdiği endişe ve telâşı, hakperestlik damarıyla, büyüklere lâyık ulüvv-ü cenapla, enaniyet-i taassubkârânesini hakikate ve insafa feda edip tâmire çalışmasıdır; müşfik ve munsıf bir hoca tavrıyla, kusurumuz varsa bize lütufkârâne ihtar ve ikazdır. Cenâb-ı Hak, Settârü'l-Uyûbdur; hasenat seyyiata mukabil gelse, affeder. İman hizmetinde yüz binler insanın imanını tahkikî yapmak hasenesine karşı benim gibi bir biçarenin hüsn-ü niyetle, kuvvetli emarelerle inayet-i İlâhiyeden tasavvur ettiği bir müjde-i Kur'âniyenin

tefehhümünde bir yanlış, belki yüz yanlış varsa da o hasenata karşı gelemez, setr-i uyûb perdesini yırtamaz. Her neyse...

Bu mesele yalnız şahsıma taallûk etseydi, ben cidden nefs-i emmaremi tam kırmak için ona minnettar olurdum. Mesleğimiz, bu zamanda hakka hizmet, bütün bütün terk-i enaniyetle olabileceğini kat'î kanaatimiz olduğu gibi, yirmi senedir nefs-i emmarem ister istemez o mesleğe itaate mecbur olmuş. Risale-i Nur ve mukaddematları, buna bir hüccet-i katıadır. Fakat garaz ve inat ve bir nevi taassub-u meslekiyeyi ihsas eden ve esrar-ı mestûreyi işaa suretinde gelen itiraz ve ayıplara karşı Eski Said (r.a.) lisanıyla derim: İşte meydan! En mutaassıp ulemadan ve en büyük velîden tut, tâ en dinsiz feylesoflara ve müdakkik hükemalara, Risale-i Nur'daki dâvâları ispat etmeye hazırım ve hem de ispat etmişim ki, benim mahvıma ve idamıma mütemadiyen çalışan zındık feylesoflar ve mülhidler, o dâvâları cerh edemiyorlar ve edememişler.

Hem bütün hayatımda delilsiz dâvâları zikretmediğim, sizin gibi eski ve yeni arkadaşlarım biliyorlar. Bâhusus, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyandan aldığım bir kuvvetle Avrupa feylesoflarına Risale-i Nur meydan okur. Risale-i Nur bu zamanda medar-ı nazar bir hâdise-i Kur'âniye olduğundan, bir iki işaret değil, belki benimle beraber Risale-i Nur şakirtleri tarafından istihraç edilen beş risalede yazılan işaretler, bir cihette bine yaklaşıyor. Bin incecik saçlar dahi toplansa kuvvetli bir ip olduğu gibi, sarahate yakın bir delâlet oluyor. Vahdet-i mesele cihetiyle o işaretler birbirine kuvvet verir. Bazı işârâtı zayıf görmekle onu inkâr etmek, insafa, hakperestliğe muvafık olamaz. İnkâr eden mâzur olamaz. Hususan lüzumsuz ve zararlı ve müfritane bir gıybet olsa, bu zamanda ehl-i ilim ortasında ehl-i hakikati ağlattıracak bir hâdise-i elîmedir.

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 24

Mektup 24: Gıybet âyetinin, Üstadı gıybet eden ihtiyar zata işareti

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1

Kardeşlerim,

Kur'ân'ın birtek âyetinin birtek işareti, ihbar-ı gayb nev'inden bir lem'a-i i'câziyeyi tevafuk suretiyle gösterdiğini mânevî bir ihtarla gördüm.

2 اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا şu âyet-i kerimenin makam-ı cifrîsi, şedde ve tenvin sayılmazsa, bin üç yüz elli bir dir. مَيْتًا in aslı مَيِّتاً olmasından bin üç yüz altmış bir ederek; bu tarihte, umur-u azîmeden bir dehşetli gıybeti, şu âyetin mânâ-yı işârî külliyetinde dahil ediyor ve umur-u azîmeden böyle acip bir gıybet aynı tarihte, aynı senede vukua geldi. Şöyle ki:

On sekiz sene (şimdi yirmiden geçti) müddetinde sünnet-i seniyeyi muhafaza için başına şapka koymadığından, on sekiz senedir haps-i münferit hükmünde ihtilâttan men' ve yalnız bir odada hayatını geçirmeye mecbur edilen ve hususî ibadetgâhında ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) okuyup "Allahu Ekber" dediğinden ve "Lâ ilâhe illâllah" hakikatini güneş gibi gösterdiğinden, yüz arkadaşıyla taht-ı tevkife alınan bir adam, yüzer emare ve karinelere istinaden inayet-i ilâhiyeden geldiğine kat'î bir kanaatle işârât-ı Kur'âniyeden bir müjdeyi hem kendine, hem musibetzede arkadaşlarına bir tesellî niyetiyle beyan ettiği için, onu gıybet ve fena tabiratla teşhir etmek ve onun dersleriyle imanlarını kurtaran, mâsum şakirtlerini ondan tenfir

edip şüpheler vermek; güya ortalıkta medâr-ı inkâr bir şey yok ve hiçbir münkeratı ve cinayeti görmüyor gibi, yalnız o biçarenin mevhum bir hatâsını, sekiz senede seksen müdakkiklerin nazarında saklanan ve sathî ve inâdî nazarına göre, bir içtihadî yanlışını görüyor zannıyla zemmetmek, elbette bu asırda, bu memlekette Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın kasten işaretine medar olabilir azîm bir hâdisedir. Bence, Kur'ân'ın, nasıl ki her sûre ve bazan bir âyet ve bazan bir kelime bir mu'cize olur; öyle de, bu âyetin tek bir işareti, ihbar-ı gayb nev'inden bir lem'a-i i'câziyedir. Bu âyetin bu işareti, bu asırda, Risale-i Nur şakirtlerinin hakkındaki gıybete baktığına üç emare var.

Birincisi: Birinci Şua olan İşârât-ı Kur'âniye risalesinde, Risale-i Nur'a ve tercümanına işaret eden beşinci âyet olan:

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ [3]

gayet kuvvetli karinelerle مَيْتًا kelime-i kudsiyesi cifir ve ebced hesabıyla ve üç cihet-i mânâsıyla Saidü'n-Nursî'ye tevafuk etmesidir.

İkinci emare: اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ الخ [4] âyetinin makam-ı cifrîsi ve riyazîsi bin üç yüz altmış bir etmesidir. Aynı tarihte o acip hâdise oldu.

Üçüncü emare: O muhterem ihtiyar zâtı unutmak, belki şahsıma karşı tezyifatını ihtiyarlığına ve çok cihetlerle mabeynimizdeki uhuvvete hürmeten helâl etmeye karar verdiğim ve biz hizmetkâr olduğumuz Kur'ân'a havale edip bıraktığım hengâmda, birden ihtiyarım haricinde, beş vecihle zemmi zemmeden ve Mu'cizane, gıybetten altı cihetle zecreden

اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا

âyeti karşımda kendini gösterip temessül eyledi. Mânen "Bana bak" dedi. Ben de baktım, birden tesbihat içinde gördüm ki, bin üç

yüz elli birden, tâ bin üç yüz altmış bir tarihini gösterdi. Halimize baktım; perde altında elli birden, tâ altmış bire kadar Risale-i Nur medet beklediği İstanbul âfâkında, bir nevi taarruz bulunmuş ve altmış birde birden patlamasıdır.

Tahlil: ت dört yüz, خ altı yüz = bin ى ى م م yüz, ل ك ك ل yüz, üçüncü م ن ى yüz, د ب ح ح ح otuz, dördüncü ى on, beş (ا) bir ه ile beraber on, âhirdeki “tenvin” vakfen elif olduğu için, yekûnu bin üç yüz elli bir **(Haşiye)** مَيْتًا aslı yâ-i müşeddede olduğundan, bin üç yüz altmış bir eder.

Said Nursî

Haşiye: Bu âyet, bizi şiddetle gıybetten men ettiğinden, bu hâdiseyi unutmalıyız, medâr-ı gıybet etmemeliyiz. İnşaallah, daha tekerrür etmeyecek.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
3.)Ölü iken îmân ile diriltip nura kavuşturduğumuz ve halk içinde o nur ile doğru yolda yürüyen kimse... (En’âm Sûresi, 6:122)
4.)Sizden biri hoşlanır mı?.. (Hucurât Sûresi, 49:12)

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 25

Mektup 25: Risale-i Nur'a işaret eden ayetleri nasıl anlamak gerektiği hakkında

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Aziz, sıddık Risale-i Nur şakirtleri kardeşlerim,

Risale-i Nur şakirtlerinin zaif kısımlarına zarar veren, hatıra gelmeyen, ihtiyar bir zât tarafından bir itiraz münasebetiyle ve o gibi itirazların esasını kesecek bir hakikati beyan etmeye mecbur oldum. Evvelce birisine dediğim gibi bunu tekrar ediyorum.

Hem mucib-i taaccüp, hem medar-ı teessüftür ki, ehl-i hakikat, ittifaktaki fevkalâde kuvveti zayi ettikleri ve ziya' ile mağlûp oldukları halde, ehl-i nifak ve dalâlet, meşrebine zıt olduğu halde ittifaktaki ehemmiyetli kuvveti elde etmek için ittifak ediyorlar. Yüzde on iken, doksan ehl-i hakikati mağlûp ediyorlar. Ve en ziyade medar-ı taaccüp ve medâr-ı hayret şudur ki:

En ziyade muavenet ve teşvik beklediğimiz ve onlar da, o yardıma İslâmiyetçe ve meslekçe ve vazifeten mükellef oldukları bize yardımı yapmayıp, bilâkis, yanlış anlamasına binaen, Risale-i Nur'un hizmetine fütur verecek mevki-i içtimaiyelerinin ehemmiyetine istinaden itiraz etmişler. Bir hakikate dair beyanata itiraz etmişler.

Ben bilmiyorum, hangi meseledir, hangi âyete dairdir. Olsa olsa, gayet mahrem kısmından olan Birinci Şua namında, İşârât-ı Kur'âniyeden bir meseleye dair olacaktır.

Bu âciz kardeşiniz, hem o itiraz eden eski dost zâta, hem ehl-i dikkate ve sizlere beyan ediyorum ki: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın feyziyle, Yeni Said (r.a.), hakaik-i imaniyeye dair o derece mantıkça

ve hakikatçe burhanlar zikrediyor ki, değil Müslüman uleması, belki en muannid Avrupa feylesoflarını da teslime mecbur ediyor ve etmektedir.

Amma, Risale-i Nur'un kıymet ve ehemmiyetine işarî ve remzî bir tarzda, Hazret-i Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) ihbârâtı nev'inden, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân dahi bu zamanda bir mu'cize-i mânevîsi olan Risale-i Nur'a nazar-ı dikkati celb etmesine mânâ-yı işârî tabakasından rumuz ve imaları, i'câzının şe'nindendir ve o lisan-ı gaybın, belâgat-ı mu'cizekârânesinin muktezasıdır.

Evet, Eskişehir Hapishanesinde, dehşetli bir zamanda ve kudsî bir tesellîye pek çok muhtaç olduğumuz hengâmda, mânevî bir ihtarla, "Risale-i Nur'un makbuliyetine eski evliyalardan şahit getiriyorsun. Halbuki

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ [3]

sırrıyla en ziyade bu meselede söz sahibi Kur'ândır. Acaba, Risale-i Nur'u, Kur'ân kabul eder mi? Ona ne nazarla bakıyor?" denildi. O acip sual karşısında bulundum.

Ben de Kur'ân'dan istimdat eyledim. Birden, otuz üç âyetin mânâ-yı sarîhinin teferruatı nev'indeki tabakattan, mânâ-yı işârî tabakasından ve o mânâ-yı işârî külliyetinde dahil bir ferdi Risale-i Nur olduğunu ve duhulüne, medâr-ı imtiyazına bir kuvvetli karine bulunmasını, bir saat zarfında hissettim; ve bir kısmı, bir derece izah ve bir kısmını mücmelen gördüm. Kanaatimde hiçbir şek ve şüphe ve vehim ve vesvese kalmadı ve ben de, ehl-i imanın imanını, Risale-i Nur'la takviye etmek niyetiyle o kat'î kanaatimi yazdım ve has kardeşlerime mahrem tutulmak şartıyla verdim. Ve o risalede, biz demiyoruz ki, "âyetin mânâ-yı sarîhi budur;" tâ hocalar "Fihi nazarun" desin.

Hem dememişiz ki, "Mânâ-yı işârînin külliyeti budur." Belki diyoruz ki, mânâ-yı sarîhinin tahtında müteaddit tabakalar var; bir tabakası da, mânâ-yı işârî ve remzîdir. Ve o mânâ-yı işârî de, bir küllîdir; her asırda cüz'iyatları var ve Risale-i Nur dahi bu asırda o mânâ-yı işârî tabakasının külliyetinde bir ferttir. Ve o ferdin kasten bir medar-ı nazar olduğuna ve ehemmiyetli bir vazife göreceğine, eskiden beri ulema beyninde bir düstur-u cifrî ve riyaziyle karineler,

belki hüccetler gösterilmişken, Kur'ân'ın âyetine veya sarahatine değil incitmek, belki i'câz ve belâğatine hizmet ediyor. Bu nevi işârât-ı gaybiyeye itiraz edilmez. Ehl-i hakikatın, nihayetsiz işârât-ı Kur'âniyeden had ve hesaba gelmeyen istihracatlarını inkâr edemeyen, bunu da inkâr etmemeli ve edemez.

Amma, benim gibi ehemmiyetsiz bir adamın elinde böyle ehemmiyetli bir eserin zuhur etmesini istiğrab ve istib'ad edip böyle itiraz eden zât, eğer buğday tanesi kadar çam çekirdeğinden dağ gibi çam ağacını halk eylemek azamet ve kudret-i İlâhiyeye delil olduğunu düşünse, elbette bizim gibi acz-i mutlak ve fakr-ı mutlakta ve böyle ihtiyac-ı şedit zamanında böyle bir eserin zuhuru, "vüs'at-i rahmet-i İlâhiyeye delildir" demeye mecbur olur.

Ben, sizi ve muterizleri Risale-i Nur'un şeref ve haysiyetiyle temin ediyorum ki, bu işaretler ve evliyanın imalı haberleri, remizleri beni daima şükre ve hamde ve kusurlarımdan istiğfara sevk etmiş. Hiçbir vakitte, hiçbir dakika, nefs-i emmareme medar-ı fahr ve gurur olacak bir enaniyet ve benlik vermediğini, size bu yirmi sene hayatımın gözünüz önünde tereşşuhatıyla ispat ediyorum.

Evet, bu hakikatle beraber, insan kusurdan, nisyandan hâli değil. Benim bilmediğim çok kusurlarım var. Belki de fikrim karışmış, risalelerde bazı hatalar olmuş. Fakat, Kur'ân'ın hurufât-ı kudsiyesinin yerine, beşerin tercümesini ikame perdesi altında, noksan huruflarla, yeni hat altında, tahrifkârâne, ehl-i dalâletin tevilât-ı fâsideleri âyâtın sarâhatini incitmelerine bakmıyor gibi; biçare, mazlum bir adamın, kardeşlerinin imanını kuvvetlendirmek için, bir nükte-i i'câziyeyi beyan ettiği için, hizmet-i imaniyesine fütur verecek derecede itiraz, elbette değil ehl-i hakikat zâtlar, belki zerre miktar insafı bulunan itiraz edemez.

Bunu da ilâveten beyan ediyorum: Bu zamanda, gayet kuvvetli ve hakikatli milyonlar fedakârları bulunan meşrepler, meslekler, tarikatler bu dehşetli dalâlet hücumuna karşı zâhiren mağlûbiyete düştükleri halde, benim gibi yarım ümmî ve kimsesiz ve mütemadiyen tarassut altında, karakol karşısında ve müthiş, müteaddit cihetlerle aleyhimde propagandalar ve herkesi benden tenfir etmek vaziyetinde bulunan bir adam, o mesleklerden daha ileri, daha kuvvetli dayanan Risale-i Nur'a sahip değildir. Ve o eser, onun

hüneri olamaz ve onunla iftihar edemez. Belki, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin bu zamanda bir nevi mu'cize-i maneviyesi olarak rahmet-i İlâhiye tarafından ihsan edilmiştir. O adam, binler arkadaşıyla beraber o hediye-i Kur'âniyeye el atmışlar. Her nasılsa birinci tercümanlık vazifesi ona düşmüş. Onun fikri ve ilmi ve zekâsının eseri olmadığına delil, Risale-i Nur'da öyle parçalar var ki, bazı altı saatte, bazı iki saatte, bazı bir saatte, bazı on dakikada yazılan risaleler var. Ben yeminle temin ediyorum ki, Eski Said'in (r.a.)**(Haşiyecik)** kuvve-i hafızası da beraber olmak şartıyla, o on dakikalık işi, on saatte fikrimle yapamıyorum. O bir saatlik risaleyi, iki gün istidadımla, zihnimle yapamıyorum. Ve o bir günde altı saatlik risale olan Otuzuncu Sözü, ne ben ve ne de en müdakkik dindar feylesoflar, altı günde o tahkikatı yapamazlar. Ve hâkezâ...

Demek, biz müflis olduğumuz halde, gayet zengin bir mücevherat dükkânının dellâlı ve bir hizmetçisi olmuşuz. Cenâb-ı Hak, fazl ve keremiyle, şu hizmette hâlisâne, muhlisâne bizi ve umum Risale-i Nur talebelerini daim muvaffak eylesin. Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-Mürselîn…

Said Nursî

Haşiyecik: Bazı müstensihler bu bîçâre Said hakkında (R.A.) kelimesini bir dua niyetiyle yazmışlar. Ben bozmak istedim, hatıra geldi ki: Allah razı olsun mânâsında bir duadır, ilişme; ben de bozmadım.

1.)Allah'ın adıyla..
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Yaş ve kuru ne varsa ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)

Sikke-i Tasdik : 2.Parca : Mektup 26

Mektup 26: Üstadın 10. Zehirlenme hadisesi

Bkz. Müdafaalar

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye]

3.Parça: İşarat-ı Kuraniye Risalesi [1.Şua]

Birinci Şuâ

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

(İki acîp suale karşı def'aten hatıra gelen garip cevaptır.)

Birinci sual: (Şualar Mecmuasına alınmıştır.) Bkz. Okunan surelerin hadsiz ruhlara dağıtılması

İkinci sual: Şiddetle ve âmirâne denildi ki: "Sen Risale-i Nur'un makbuliyetine dair Hazret-i Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (r.a.) gibi zâtların kasidelerinden şahitler gösteriyorsun. Halbuki, asıl söz sahibi Kur'ân'dır. Risale-i Nur, Kur'ân'ın hakikî bir tefsiri ve hakikatinin bir tercümanı ve meselelerinin burhanıdır. Kur'ân ise, sair kelâmlar gibi kışırlı, kemikli ve şuuru hususî ve cüz'î değildir. Belki Kur'ân, umum işârâtıyla ve eczasıyla ayn-ı şuurdur, kışırsızdır; fuzulî, lüzumsuz maddeleri yoktur. Âlem-i gaybın tercümanıdır. Sözler hakkında söz onundur. Görelim o ne diyor?"

Elcevap: Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'ân'ın bâhir bir burhanı ve kuvvetli bir tefsiri ve parlak bir lem'a-i i'câz-ı mânevîsi ve o bahrin bir reşhası ve o güneşin bir şuâı ve o mâden-i ilm-i hakikatten mülhem ve feyzinden gelen bir tercüme-i mâneviyesi olduğundan, onun kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmek Kur'ân'ın şerefine ve hesabına ve senâsına geçtiğinden, elbette Risale-i Nur'un meziyetini beyan etmekliği, hak iktiza eder ve hakikat ister,

Kur’ân izin verir. Benim gibi bir tercümanın hissesi yalnız şükürdür. Hiçbir cihetle fahre, temeddühe, gurura hakkı yoktur ve olamaz. Gelecek âyetlerin işârâtına bu nokta-i nazarla bakmak gerektir. Yoksa beni hodbinlikle ittiham edenlere hakkımı helâl etmem.

Bu çok ehemmiyetli suale karşı iki-üç saat zarfında birden Kur’ân’ın âyât-ı meşhuresinden Sözler adedince otuz üç âyetin hem mânâsıyla, hem cifirle Risale-i Nur’a işaretleri uzaktan uzağa icmalen görüldü. Ayrı ayrı tarzlarda otuz üç âyet müttefikan Risale-i Nur’u remizleriyle gösterdiği, hayal meyal görüldü.

- İhtar: Cifir ebced tevafuku hakkında birkaç mühim izah
- Ayet 1: Nur ayeti [Nur: 35]
- Ayet 2: Emr olunduğun gibi dosdoğru ol. [Hud: 112]
- Ayet 3: Bizim için cihad edenleri biz yollarımıza hidayet ederiz. [Ankebut: 69]
- Ayet 4: Biz sana seb'-ul mesânîyi verdik. [Hicr: 87]
- Ayet 5: Ölü iken diriltip nûra kavuşturduğumuz.. [En'am: 122]
- Ayet 6: Size bir nur ihsan eder ki, onunla yürürsünüz. [Hadid: 28]
- Ayet 7: Allah, kelimeleriyle hakkı tahakkuk ettirir. [Yunus: 82]
- Ayet 8: De ki: Rabbim beni sırat-ı müstakîme hidayet etti. [En'am: 161]
- Ayet 9: Hiç kopmayacak bir zincire yapışır. [Bakara: 256]
- Ayet 10.11.12: Hikmet ayetleri
- Ayet 13.14: Rasih ulema ve te'vil ayetleri
- Ayet 15: Rabbinizden size burhan ve apaçık bir nur gelmiştir. [Nisa: 174]
- Ayet 16: O, iman edenler için bir hidayet ve şifâdır. [Fussilet: 44]
- Ayet 17: Eğer insanlar senden yüz çevirirse.. [Tevbe: 129]
- Ayet 18: Allah’ın hizbi, galiplerin ta kendisidir. [Maide: 56]
- Ayet 19: Rabbimiz , nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla. [Tahrim: 8]
- Ayet 20: Biz Kur’ân’dan mü’minler için bir şifâ ve rahmet

indiriyoruz. [İsra: 82]

- Ayet 21: Sırat-ı müstakime hidayet ayetleri
- Ayet 22: "Bu yüce kitabın âyetleridir."
- Ayet 23: Umulur ki Rabbimiz bize bundan daha hayırlısını verir. [Kalem: 32]
- Ayet 24: Aziz-ül Hakîmden inen kitab...
- Ayet 25: Rahman-ür Rahîmden bir tenzil.. [Fussilet: 1-2]
- Ayet 26: Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır. [Hud:108]
- Ayet 27: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Saf: 8]
- Ayet 28: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Tevbe: 32]
- Ayet 29: Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulümattan çıkarman... [İbrahim: 1]
- 29.Ayette yapılan bir sehiv ve izahı
- Ayet 30: Allah'ın yoluna davet eden ve salih amel işleyen.. [Fussilet: 33]
- Ayet 31: Teyemmüm âyeti [Maide: 6]
- Ayet 32: Odur ki, sizi karanlıklarından nura çıkarmak için rahmetine eriştirir.. [Ahzab: 41-47]
- Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis
- Ayet 33: Allah, melekler ve adâlette sebat eden ilim adamları şâhitlik etmiştir ki.. [Al-i İmran: 18]

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ihtar

Ihtar: Cifir ebced tevafuku hakkında birkaç mühim izah

İzahtan evvel mühim bir ihtar

(Lüzumlu dört-beş nokta beyan edilecek.)

Birinci nokta: Hadîste vârid olduğu gibi, *"Herbir âyetin mânâ mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalaı vardır. Bu dört tabakadan herbirisinin* [hadîsçe [1] شُجُونٍ وَغُسُونٍ tâbir edilen] *fürûatı, işârâtı, dal ve budakları vardır"* meâlindeki hadîsin hükmüyle, Kur'ân hakkında nazil olan bu âyet-i kudsiye fer'î bir tabakadan ve bir mânâ-yı işârîsiyle de Kur'ân ile münasebeti çok kuvvetli bir tefsirine bakmak, şe'nine bir nakîse değil, belki o lisanü'l-gaybdaki i'câz-ı mânevîsinin muktezasıdır.

İkinci nokta: Bir tabakanın mânâ-yı işârîsinin külliyetindeki efradının bu asırda tezahür eden ve münasebeti pek kuvvetli bir ferdi Risaletü'n-Nur olduğunu, onu okuyan herkes tasdik eder. Evet, ben Risaletü'n-Nur'un has şakirtlerini işhad ederek derim:

Risaletü'n-Nur sair telifat gibi ulûm ve fünundan ve başka kitaplardan alınmamış. Kur'ân'dan başka me'hazı yok, Kur'ân'dan başka üstadı yok, Kur'ân'dan başka mercii yoktur. Telif olduğu vakit hiçbir kitap müellifinin yanında bulunmuyordu. Doğrudan doğruya Kur'ân'ın feyzinden mülhemdir ve semâ-i Kur'âniden ve âyâtının nücûmundan, yıldızlarından iniyor, nüzul ediyor.

Üçüncü nokta: Resâili'n-Nur baştan başa ism-i Hakîm ve Rahîmin mazharı olduğundan, bu üç âyetin âhirleri ism-i Hakîm ile ve gelecek yirmi beşinci dahi Rahmân ve Rahîm ile bağlamaları münasebet-i mâneviyeyi cidden kuvvetlendiriyor. İşte bu kuvvetli

münasebet-i mâneviyeye binaen deriz ki: تَنْزِيلُ الْكِتَابِ cümlesinin sarîh bir mânâsı; Asr-ı Saadette vahiy suretiyle Kitab-ı Mübînin nüzulü olduğu gibi, mânâ-yı işârîsiyle de, her asırda o Kitab-ı Mübînin mertebe-i arşiyesinden ve mu'cize-i mâneviyesinden feyiz ve ilham tarîkiyle onun gizli hakikatleri ve hakikatlerinin burhanları iniyor, nüzul ediyor diyerek, şu asırda bir şakirdini ve bir lem'asını cenah-ı himayetine ve daire-i harîmine bir hususî iltifat ile alıyor.

Dördüncü nokta: İşte bu risalede mezkûr otuz üç âyet-i meşhurenin bil'ittifak, tekellüfsüz, mânâca ve cifirce Resâili'n-Nur'un başına parmak basmaları ve başta Âyetü'n-Nur on parmakla ona işaret etmesi, eskiden beri ulema ortasında ve edipler mâbeyninde meşhur bir düstur ve hakikatli bir medâr-ı istihracat ve hattâ hususî tarihlerde ve mezar taşlarında ediplerin istimal ettikleri mâruf bir kanun-u ilmî iledir. Eğer o kanuna tasannu karışmazsa, işaret-i gaybiye olabilir. Eğer sun'î ve kastî yapılsa, yalnız bir letafet, bir zarâfet, bir cezâlet olur.

Evet, edipler hususî ve şahsî tarihlerde onun taklidini yapmakla kelâmlarını güzelleştirdikleri, hem cifir ilminin en esaslı bir kaidesi ve mühim bir anahtarı olan makam-ı ebcedî ile işaret ise, her cihetle ayn-ı şuur ve nefs-i ilim ve mahz-ı irade ve tesadüfî halleri olmayan ve lüzumsuz maddeleri bulunmayan Kur'ân'ın bu kadar âyât-ı meşhuresi icmâ ile ve ittifakla Risalei'n-Nur'a işaret ve tevafukları, sarahat derecesinde onun makbuliyetine bir şehadettir. Ve hak olduğuna bir imzadır ve şakirtlerine bir beşarettir.

Beşinci nokta: Bu hesab-ı ebcedî, makbul ve umumî bir düstur-u ilmî ve bir kanun-u edebî olduğuna deliller pek çoktur. Burada yalnız dört-beş tanesini numune için beyan edeceğiz.

Birincisi: Bir zaman Benî İsrail âlimlerinden bir kısmı, huzur-u Peygamberîde, sûrelerin başlarındaki الٓمٓ كٓهٰيٰعٓصٓ gibi mukattaat-ı hurufiyeyi işittikleri vakit, hesab-ı cifrî ile dediler:

"Ya Muhammed, senin ümmetinin müddeti azdır."

Onlara mukàbil dedi: “Az değil.” Sâir sûrelerin başlarındaki mukattaatı okudu ve ferman etti: “Daha var.” Onlar sustular...

İkincisi: Hazret-i Ali Radıyallahu Anhın en meşhur Kaside-i Celcelûtiyesi, baştan nihayete kadar bir nevi hesab-ı ebcedî ve cifir ile telif edilmiş ve öyle de matbaalarda basılmış.

Üçüncüsü: Câfer-i Sâdık Radıyallahu Anh ve Muhyiddin-i Arabî (r.a.) gibi esrar-ı gaybiye ile uğraşan zâtlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, bu hesab-ı ebcedîyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişler.

Dördüncüsü: Yüksek edipler, bu hesabı, edebî bir kanun-u letafet kabul edip eski zamandan beri onu istimal etmişler. Hattâ letafetin hatırı için iradî ve sun’î ve taklidî olmamak lâzım gelirken, sun’î ve kastî bir surette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.

Beşincisi: Ulûm-u riyaziye ulemasının münasebet-i adediye içinde en latîf düsturları ve avamca harika görünen kanunları, bu hesab-ı tevafukînin cinsindendirler. Hattâ fıtrat-ı eşyada Fâtır-ı Hakîm bu tevafuk-u hesabîyi bir düstur-u nizam ve bir kanun-u vahdet ve insicam ve bir medâr-ı tenasüp ve ittifak ve bir namus-u hüsün ve ittisak yapmış. Meselâ, nasıl ki iki elin ve iki ayağın parmakları, âsabları, kemikleri, hattâ hüceyratları, mesâmatları hesapça birbirine tevafuk ederler. Öyle de, bu ağaç, bu baharda ve geçen bahardaki çiçek, yaprak, meyvece tevafuk ettiği gibi, bu baharda dahi az bir farkla geçen bahara tevafuk ve istikbal baharları dahi mâzi baharlarına, ihtiyar ve irade-i İlâhiyeyi gösteren sırlı ve az farkla muvafakatleri, Sâni-i Hakîm-i Zülcemâlin vahdetini gösteren kuvvetli bir şahid-i vahdâniyettir.

İşte madem bu tevafuk-u cifrî ve ebcedî, bir kanun-u ilmî ve bir düstur-u riyazî ve bir namus-u fıtrî ve bir usul-ü edebî ve bir anahtar-ı gaybî oluyor. Elbette, menba-ı ulûm ve maden-i esrar ve fıtratın tercüman-ı âyât-ı tekviniyesi ve edebiyatın mu’cize-i kübrâsı ve lisanü’l-gayb olan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, o kanun-u tevafukîyi, işârâtında istihdam, istimal etmesi i’câzının muktezasıdır.

İhtar bitti, şimdi sadede geliyoruz.

İkinci bir ihtar

Tevafukla işaretler, eğer münasebât-ı mâneviyeye istinad etmezse, ehemmiyeti azdır. Eğer münasebet-i mâneviyesi kuvvetli ise, bu onun bir ferdi, bir mâsadakı hükmünde olsa ve müstesna bir liyakati bulunsa, o vakit tevafuk ehemmiyetlidir. Ve o kelâmdan bunun iradesine bir emâre olur. Ve ondan o ferdin hususî bir surette dahil olduğuna ya remiz, ya işaret, ya delâlet hükmünde onu gösterir.

İşte, gelecek âyât-ı Kur'âniyenin Risale-i Nur'a işaretleri ve tevafukları ekseriyetle kuvvetli bir münasebet-i mâneviyeye istinad ederler. Evet, bu gelecek âyât-ı meşhure müttefikan on üçüncü asrın âhirine ve on dördüncü asrın evveline cifirce bakıyorlar ve Kur'ân ve iman hesabına bir hakikate işaret ediyorlar. Ve medâr-ı teselli bir Nurdan haber veriyorlar. Ve o zamanın dalâlet fitnesinden gelen şübehatı izale edecek Kur'ânî bir burhanı müjde veriyorlar. Ve o işaretlere ve remizlere tam mazhar ve o vazifeleri bihakkın görecek, Risale-i Nur gibi bir tefsir-i Kur'ânî olacak. Halbuki Risale-i Nur bu mezkûr noktada ileri olduğu, onu okuyanlarca şüphesiz olmasıyla delâlet eder ki, o âyetler bilhassa Risale-i Nur'a bakıp ona işaret ediyorlar.

---

(1): Bu birinci ihtarın yeri burası değildi.. Buraya aldım. Burada Üstadın şöyle bir ibaresi vardı..mS

[İhtar: En evvel yirmi dördüncü âyetin başında zikredilen ihtara dikkat etmek lâzımdır. O ihtarın yeri başta idi. Fakat orada hatıra geldi, oraya girdi.]

1.) Her bir âyetin mânâ mertebeleri vardır; zâhirî (açık), bâtınî (açık ve görünür mânâsının içindeki, ehlinin anlayabileceği mânâ), haddi (kapsamı) ve muttala'ı (anlam çerçevesi) vardır. Bu dört mânâ tabakasından herbirinin de fürûatı (detayları), işaretleri, dalları ve ayrıntıları vardır. (bk. Ebu Yâ'lâ, el-Müsned 9:287; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat 1:236)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 1

Ayet 1: Nur ayeti [Nur: 35]

Birincisi

Sûre-i Nur’dan Âyetü’n-Nur’dur ki, Risale-i Nur’un Resâilü’n-Nur ve Risalei’n-Nur ve Risaletü’n-Nur namlarıyla sebeb-i tesmiyesinin on altı sebebinden bir sebep olduğundan, birinci olarak onu beyan etmek gerektir. Bu Âyeti’n-Nur:

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لاَشَرْقِيَّةٍ وَلاَغَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ وَلَوْلَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰى نُورٍ يَهْدِى اللهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَآءُ وَيَضْرِبُ اللهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Şu âyet-i nuriyenin mânâca çok tabakatı ve vücûh-u kesiresi vardır. Ve o tabakalardan ve vecihlerden işârî ve remzî bir vechi, mânâca ve cifirce nurlu bir tefsiri olan Risalei’n-Nur ve Risaletü’n-Nur’a dört-beş cümlesiyle on cihetten bakıyor. Ve o tabakalardan ve

o vecihlerden bir tabaka ve bir perde dahi, mu’cizâne elektrikten haber veriyor.

Risale-i Nur’a bakan birinci cümlesi: [2] مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ’dur. Yani, nur-u İlâhînin veya nur-u Kur’ânînin veya nur-u Muhammedînin (a.s.m.) misali, şu مِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ’dur. Makam-ı cifrîsi dokuz yüz doksan sekiz (998) olarak, aynen Risaletü’n-Nur—şeddeli نّ, iki نْ sayılmak cihetiyle—tam tamına tevafukla ona işaret eder.

İkinci cümlesi: [3] اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ ’dur. Yirmi Sekizinci Lem’a’da tafsilen beyan edildiği gibi, İmam-ı Ali (r.a.) Kaside-i Celcelûtiye’sinde sarahat derecesinde Risalei’n-Nur’a bakarak ve ona işaret ederek demiş: [4] اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا Ben tahmin ediyorum ki, İmam-ı Ali’nin (r.a.) bu işareti, bu cümle-i nuriyenin remzinden mülhemdir. Bu cümle-i âyetin makamı, beş yüz kırk altı (546) edip, Risale-i Nur’un adedi olan beş yüz kırk sekiz (548)’e gayet cüz’î ve sırlı iki farkla tevafuk noktasından işaret ettiği gibi, remzî bir mânâsıyla tam bakıyor.

Üçüncü cümlesi: مِنْ شَجَرَةٍ ’dir. Eğer مِنْ شَجَرَةٍ ’deki ة vakıflarda gibi ه sayılsa beş yüz doksan sekiz (598) ederek tam tamına Resâili’n-Nur ve Risalei’n-Nur adedi olan beş yüz doksan sekiz (598)’e tevafukla beraber, [5] مِنْ فُرْقَانٍ حَكِيمٍ ’in adedine yine sırlı birtek farkla tevafuk-u remzî ile, hem Resâili’n-Nur’u efradına dahil eder, hem yine

Risalei’n-Nur’un şecere-i mübareki Furkan-ı Hakîm olduğunu gösterir.

Eğer مِنْ شَجَرَةٍ ’deki ة ,ة kalsa, o vakit makam-ı cifrîsi dokuz yüz doksan üç (993) eder, tevafuka zarar vermeyen cüz’î ve sırlı beş farkla Risaletü’n-Nur adedi olan 998’e tevafukla mânâsının dahi muvafakatine binaen ona işaret eder.

Dördüncü cümlesi: [6] نُورٌ عَلٰى نُورٍ يَهْدِى اللهُ لِنُورِهِ ’dir ki, dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek sırlı birtek farkla Risaletü’n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekiz (998)’e tevâfukla mânâsının kuvvetli münasebetine binaen işaret derecesinde remzeder.

Beşinci cümlesi: مَنْ يَشَاءُ cümlesi gayet cüz’î bir farkla Risaletü’n-Nur Müellifinin ismiyle meşhur bir lâkabına tevafukla mânâsı baktığı gibi bakıyor. Eğer يَشَاءُ daki mukadder zamir izhar edilirse مَنْ يَشَائُهُ olur, tam tamına tevafuk eder.

Bu âyet nasıl ki Risalei’n-Nur’a ismiyle bakıyor; öyle de tarih-i telifine ve tekemmülüne tam tamına tevafukla remzen bakıyor.

[7] كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ

cümlesi كَمِشْكٰوةٍ ’daki tenvin vakıf yeri olmadığından nun sayılmak ve فِى زُجَاجَةٍ vakıf yeri olduğundan ه ,ة olmak cihetiyle bin üç yüz kırk dokuz (1349) ederek, Resâili’n-Nur’un en nuranî cüzlerinin telifi hengâmı ve tekemmül zamanı olan bin üç yüz kırk dokuz (1349) tarihine tam tamına tevafukla işaret eder.

Hem ﴿8﴾ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ cümlesi bin üç yüz kırk beş (1345) ederek Resâili'n-Nur'un intişarı ve iştiharı ve parlaması tarihine tam tamına tevafuk eder. Çünkü şeddeli ر, iki ر; şeddeli ن, iki ن; şeddeli ز, aslı itibariyle bir ل, bir ز ve birinci زُجَاجَةٍ vakıf cihetiyle ه, ikinci vakıf olmadığından ت sayılır.

Eğer şeddeli ز, iki ز sayılsa, o vakit bin üç yüz yirmi iki (1322) eder ki, yine Risalei'n-Nur Müellifi, mukaddemat-ı Nuriyeye başladığı aynı tarihe tam tamına tevafuk eder.

Hem مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ cümlesi; tâ-i evvel ت, ikinci ت ise, vakıf yeri olduğundan ه olmak ve شَجَرَةٍ deki tenvin ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on bir (1311) eder ki, o tarihte Resâili'n-Nur Müellifi Risaletü'n-Nur'un mübarek şecere-i kudsiyesi olan Kur'ân'ın basamakları olan ulûm-u Arabiyeyi tedrise başladığı aynı tarihe tam tamına tevafuk ederek remzen bakar.

İşte bu kadar mânidar ve müteaddit tevâfukat-ı Kur'âniyenin ittifakı yalnız bir emâre, bir işaret değil, belki kuvvetli bir delâlettir. Belki elektrikle beraber Resâili'n-Nur'a münasebet-i mâneviyesiyle bir tasrihtir. Bu âyetin münasebet-i mâneviyesinin letafetlerinden bir letafeti şudur ki: İhbar-ı gayb nev'inden mu'cizâne hem elektriğe, hem Risalei'n-Nur'a işaret ettiği gibi, ikisinin zuhurlarına ve zaman-ı zuhurlarından sonraki tekemmül zamanlarına ve hilâf-ı âdet vaziyetlerini çok güzel gösteriyor.

Meselâ, زَيْتُونَةٍ لاَشَرْقِيَّةٍ وَلاَغَرْبِيَّةٍ cümlesi der: "Nasıl ki elektriğin kıymettar metâı, ne şarktan, ne de garptan celb edilmiş bir mal değildir. Belki yukarıda, cevv-i havada rahmet

hazinesinden, semâvât tarafından iniyor. Her yerin malıdır. Başka yerden aramaya lüzum yoktur” der. Öyle de, mânevî bir elektrik olan Resâili’n-Nur dahi ne şarkın malûmatından, ulûmundan ve ne de garbın felsefe ve fünununda gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir nur değildir. Belki, semâvî olan Kur’ân’ın şark ve garbın fevkindeki yüksek mertebe-i arşîsinden iktibas edilmiştir.

Hem meselâ, يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ وَلَوْلَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ cümlesi, mânâ-yı remziyle diyor ki: “On üçüncü ve on dördüncü asırda semâvî lâmbalar ateşsiz yanarlar, ateş dokunmadan parlarlar. Onun zamanı yakındır.” Yani, bin iki yüz seksen (1280) tarihine yakındır. İşte, bu cümle ile nasılki elektriğin hilâf-ı âdet keyfiyetini ve geleceğini remzen beyan eder. Aynen öyle de, mânevî bir elektrik olan Resâili’n-Nur dahi gayet yüksek ve derin bir ilim olduğu halde, külfet-i tahsile ve derse çalışmaya ve başka üstadlardan taallüm edilmeye ve müderrisînin ağzından iktibas olmaya muhtaç olmadan, herkes derecesine göre o ulûm-u âliyeyi, meşakkat ateşine lüzum kalmadan anlayabilir, kendi kendine istifade eder, muhakkik bir âlim olabilir. Hem işaret eder ki, Resâili’n-Nur Müellifi dahi ateşsiz yanar, tahsil için külfet ve ders meşakkatine muhtaç olmadan kendi kendine nurlanır, âlim olur.

Evet, bu cümlenin bu mu’cizâne üç işârâtı elektrik ve Resâili’n-Nur hakkında hak olduğu gibi, müellif hakkında dahi ayn-ı hakikattir. Tarihçe-i hayatını okuyanlar ve hemşehrileri bilirler ki, İzhar kitabından sonraki medrese usulünce on beş sene ders almakla okunan kitapları Resâili’n-Nur Müellifi yalnız üç ayda tahsil etmiş.

Hem, nasıl ki bu cümlenin mânevî münasebet cihetinde kuvvetli ve letafetli işareti var; öyle de, cifrî ve ebcedî tevafukuyla hem elektriğin zaman-ı zuhurunun kurbiyetini, hem Resâili’n-Nur’un meydana çıkması, hem de müellifinin velâdetini remzen haber veriyor; bir lem’a-i i’caz daha gösterir. Şöyle ki:

[9] يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ ’nun makamı bin iki yüz yetmiş dokuz (1279) olup [10] وَلَوْلَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ kısmı

ise, iki tenvin, iki nun sayılmak cihetiyle 1284 ederek, hem elektriğin taammümünün kurbiyetini, hem Resâili'n-Nur'un yakınlığını, hem on dört sene sonra müellifinin velâdetini يَكَادُ kelime-i kudsiyesiyle mânen işaret ettiği gibi, cifirle de tam tamına aynı tarihe tevafukla işaret eder. Mâlumdur ki, zayıf ve ince ipler içtima ettikçe kuvvetleşir, kopmaz bir halat olur. Bu sırra binaen, bu âyetin bu işaretleri birbirine kuvvet verir, teyid eder. Tevafuk tam olmazsa da tam hükmünde olur ve işareti, delâlet derecesine çıkar.

Tenbih: Ben bu âyet-i nuriyenin işaretlerini elektrik ve Resâili'n-Nur'un hatırı için beyan etmedim. Belki bu âyetin i'câz-ı mânevîsinin bir şubesinden bir lem'asını göstermek istedim.

Elhasıl: Bu âyet-i kudsiye sarîh mânâsıyla nur-u İlâhî ve nur-u Kur'ânî ve nur-u Muhammedîyi (a.s.m.) ders verdiği gibi, mânâ-yı işârîsiyle de her asra baktığı gibi, on üçüncü asrın âhirine ve on dördüncü asrın evveline dahi bakar ve dikkatle baktırır. Ve bu iki asrın âhir ve evvellerinde en ziyade nazara çarpan ve en ziyade münasebet-i mâneviyesi bulunan ve bu âyetin umum cümlelerinin muvafakatlerini ve mutabakatlarını en ziyade kazanan elektrikle Resâili'n-Nur olduğundan, doğrudan doğruya mânâ-yı remziyle bakar diye bana kanaat-i kat'iye verdiğinden, çekinmeyerek kanaatimi yazdım. Hata etmişsem, Erhamürrâhimînden rahmetiyle affetmesini niyaz ediyorum. Resâil'in-Nur'un bu âyetin iltifatına liyakatini anlamak isteyen zâtlar hangi risaleye dikkatle baksalar anlarlar. Hiç olmazsa Eskişehir Hapishanesi'nin bir meyvesi olan Otuzuncu Lem'a namındaki altı esmâ-i İlâhiyeye dair altı nükte risalesine, hiç olmazsa o Lem'adan İsm-i Hayy ve Kayyûm'a dair Beşinci ve Altıncı Nüktelere dikkatle baksa, elbette tasdik eder.

1.)Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir. Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer ki, ne doğuya, ne de batıya âit olmayan mübârek bir ağacın yakıtından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kàbiliyettedir. O nûr üstüne nûrdur. Allah dilediğini nûruna kavuşturur. İnsanlara Allah böyle misaller verir. Çünkü Allah herşeyi hakkıyla bilendir. (Nur Sûresi, 24:35)
2.)Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır.
3.)Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer…
4.)Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı.

5.)Hak ile bâtılı ayıran hikmet dolu Kur’ân’dan…
6.)O nûr üstüne nûrdur. Allah dilediğini nûruna kavuşturur.
7.)Onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir.
8.)Kandil de cam fânus içindedir. Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer…
9.)Onun yakıtı ışık verecek kàbiliyettedir…
10.)Kendisine ateş dokunmasa bile.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 2

Ayet 2: Emr olunduğun gibi dosdoğru ol. [Hud: 112]

Resâil-in Nur'a İşaret Eden İkinci Âyet

[1] فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ âyet-i meşhuresidir ki, [2] شَيَّبَتْنِى سُورَةُ هُودٍ hadîsinin vürûduna sebep olmuş. اِسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ'nin işareti Sekizinci Lem'a'da tafsilen beyan edildiği gibi, Sûre-i Hûd'da [3] فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ (ilâ âhirihi) âyetinin iki kuvvetli işaret veren sahifesinin mukàbilindeki gayet meşhur bir âyetidir. Makam-ı cifrîsi bin üç yüz üç (1303) ederek, hem Sûre-i Şûrâ'nın ikinci sahifesinde [4] وَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ ise, bin üç yüz dokuz (1309) ederek o tarihte umum muhatapları içinde birisine, hususan Kur'ân hesabına iltifat edip istikametle emreder ki, birinci tarih ise, Resâili'n-Nur Müellifinin Risale-i Nur'u netice veren ulûmun tahsiline başladığı tarihtir. Ve ikinci âyetin tarihi ise, o müellifin harika bir surette, pek az bir zamanda ilimce tekemmül etmesi, tahsilden tedrise başladığı ve üç ayda ve bir kış içinde, on beş senede medresece okunan yüz kitaptan ziyade okuduğu ve o zamanın o muhitte en meşhur ulemasının yanında, o üç ayın mahsulü on beş senesinin mahsulü kadar netice verdiği çok mükerrer imtihanlarla **(Haşiye)** ve hangi ilimden olursa olsun sorulan her suale karşı cevab-ı savab vermekle

isbat ettiği aynı tarihe tam tamına tevafukla remzen Risale-i Nur'un istikametine bir işarettir.

Haşiye: Bu beyanat-ı medhiye Said'e ait değildir. Belki Kur'ân'ın bir tilmizini, bir hâdimini "Said" (r.a.) lisanıyla ve hâliyle târif eder, tâ hizmetine itimad edilsin.

1.)Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. (Hûd Sûresi, 11:112)
2.)Hûd Sûresi beni ihtiyarlattı. (Tirmizî, 56. Sûrenin tefsiri; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:343)
3.)O gün insanlardan şakîler ve saidler vardır. (Hûd Sûresi, 11:105)
4.)Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. (Şûrâ Sûresi, 42:15)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 3

Ayet 3: Bizim için cihad edenleri biz yollarımıza hidayet ederiz. [Ankebut: 69]

Üçüncü Âyet-i Meşhure

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ﴿1﴾

âyeti, kuvvetli münasebet-i mâneviyesiyle beraber, cifirce bin üç yüz kırk dört (1344) eder ki, o tarihte Risale-i Nur'un şakirtleri gibi bu âyetin mânâsına daha ziyade mazhar olanlar zâhiren görülmüyor. Demek bu âyet, mânâsının müteaddit tabakalarından işârî bir tabakadan ve remzî bir perdeden Kur'ân'ın parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'a bakıyor ve en evvel nâzil olan Sûre-i Alâk'ta ﴿2﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَى âyeti gibi mânâsıyla ve makam-ı cifrî ile ifade ediyor ki, 1344'te, nev-i insan içinde firavunâne emsalsiz bir tuğyan, bir inkâr çıkacak.

﴿3﴾ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا âyeti ise, o tuğyana karşı mücahede edenleri senâ ediyor. Evet, Harb-i Umumî neticelerinden hem âlem-i insaniyet, hem âlem-i İslâmiyet çok zarar gördüler. Nev-i insanın, hususan Avrupa'nın mağrur ve cebbarları, bilhassa birisi, kuvvet ve gınâya ve paraya istinad ederek firavunâne bir tuğyana girdiklerinden, o hususî insanlar nev-i beşeri mes'ul ediyor, diye "insan" ism-i umumîsiyle tabir edilmiş.

Eğer لَنَهْدِيَنَّهُمْ deki şeddeli ن, bir ن sayılsa bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, Risaletü'n-Nur Müellifinin besmele-i hayatıdır ve tarih-i velâdetinin birinci senesidir. Eğer şeddeli ل, iki ل ve ن bir sayılsa, o vakit bin üç yüz yirmi dört (1324)'te Hürriyetin ilânı hengâmında mücahede-i mâneviye ile tezahür eden Risalei'n-Nur Müellifinin görünmesi tarihidir.

1.) Bizim uğrumuzda cihad edenlere Biz yollarımızı gösteririz. Muhakkak ki Allah iyilik eden ve iyi kullukta bulunanlarla beraberdir. (Ankebut Sûresi, 29:69)
2.) Şüphesiz ki insan azgınlaşır. (Alâk Sûresi, 96:6)
3.) Bizim uğrumuzda cihad edenlere Biz yollarımızı gösteririz. (Ankebut Sûresi, 29:69)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 4

Ayet 4: Biz sana seb'-ul mesânîyi verdik. [Hicr: 87]

Dördüncü Âyet-i Meşhure

وَلَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى [1] âyetidir. Şu cümle Kur'ân-ı Azîmüşşanı ve Fâtiha Sûresini müsennâ senâsıyla ifade ettiği gibi, Kur'ân'ın müsennâ vasfına lâyık bir burhanı ve altı erkân-ı imaniye ile beraber hakikat-i İslâmiyet olan yedi esası, Kur'ân'ın seb'a-i meşhuresini parlak bir surette ispat eden ve سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى [2] nuruna mazhar bir âyinesi olan Risalei'n-Nur'a cifirce dahi işaret eder. Çünkü اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى makam-ı ebcedîsi bin üç yüz otuz beş (1335) adediyle Risalei'n-Nur'un fâtihası olan İşarâtü'l-İ'caz tefsirinin Fâtiha Sûresiyle el-Bakara Sûresinin başına ait kısmı basmakla intişar tarihi olan bin üç yüz otuz beş (1335) veya altı (6)'ya tevafukla remzî bir perdeden ona baktığına bir emâredir.

1.)And olsun ki Biz sana, Seb'a Mesânî'yi verdik. (Hicr Sûresi, 15:87)
2.)Seb'a Mesânî'yi verdik.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 5

Ayet 5: Ölü iken diriltip nûra kavuşturduğumuz.. [En'am: 122]

Beşinci Âyet

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ

’dir. Bu âyetin remzi latîftir. Çünkü hem kuvvetli münasebet-i mâneviye ile, hem cifirle efrad-ı kesiresi içinde hususî bir surette Risalei’n-Nur ve Müellifine bakıyor. Şöyle ki: مَيْتًا kelimesi tenvin, ن sayılmak cihetiyle beş yüz (500) ederek “Saidü’n-Nursî” adedi olan 500’e tevafukla, işaret ediyor ki, “Saidü’n-Nursî dahi meyyit hükmünde idi. Risaletü’n-Nur ile ihyâ edildi, onunla hayat buldu.”

Evet, اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا ’deki iki tenvin, ن ’durlar; bin üç yüz otuz dört (1334) eder ki, o aynı zamanda (Arabî tarihle) Said, umumî harpte, maddî ve dehşetli bir mevtten dahi harika bir tarzda kurtulması ve felsefe ve gafletten gelen mânevî ve şiddetli bir ölümden necat bulması ve Kur’ân’ın âb-ı hayatıyla taze bir hayata girmesi tarihidir. Bu tevafuk-u mânevî ve muvafakat-ı cifrîye delâlet derecesinde bir işarettir. Hem

فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ ’de tenvin, ن; ve şeddeli ن iki ن, ve بِهِ de telâffuz edilen ى sayılmak cihetiyle bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, velâdetinin ve hayatının birinci senesidir. Demek bu cümle ile hayat-ı maddiyesine, evvelki cümle ile de hayat-ı mâneviyesine işaret eder.

Elhasıl: Bu âyet, müteaddit ve çok tabakalarından, bir işârî tabakadan hem Risaletü’n-Nur’a, hem müellifine, hem bu on dördüncü asrın iptidasına, hem iptidasındaki Risaletü’n-Nur’un mebde’ine remzen, belki işareten, belki delâleten bakar.

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا âyetinin tetimmesi

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِى الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا

âyetinin kuvvetli işaretini hem teyid, hem letafetlendiren üç münasebet birden Ramazan’da kalbime geldi. Kat’î bir kanaat verdi ki, مَيِّتْ kelimesine tam münasip Said’dir. Bu âyet Risale-i Nur tercümanı olan Said’i مَيْتًا unvanıyla göstermesinin bir hikmeti budur ki:

Mevtin muammasını ve tılsımını Risale-i Nur ile o açmış, o dehşetli yüzün altında ehl-i imana çok ünsiyetli, sürurlu, nurlu bir hakikat keşfedip ispat etmiş. Ve mevt-âlûd hayat-ı fâniyede boğulan ehl-i ilhada karşı, bâkiyâne, hayat-âlûd, muvakkat bir mevt-i zâhirî ile galibâne mukabele eder.

كَمَنْ مَثَلُهُ فِى الظُّلُمَاتِ sırrına mazhar olan ehl-i ilhad, gayr-ı meşru müştehiyâtının ibâhasıyla süslendirmesine mukàbil, Risale-i Nur, mevti o aldatıcı, fâni hayata karşı çıkarıp lezzet ve zînetini zir ü zeber eder. Ve der ve ispat eder ki: “Mevt ehl-i dalâlet için idam-ı ebedîdir. Ve o dehşetli darağacından kurtaran ve mevti mübarek bir terhis teskeresine çeviren yalnız Kur’ân ve imandır.” İşte bunun içindir ki, bu hakikat-i muazzama-i mevtiye, Risale-i Nur’da gayet mühim ve geniş bir mevki almış; hattâ ekser hücumunda mevti elinde tutup ehl-i dalâletin başına vurur, aklını başına getirmeye çalışır.

İkincisi: Ehl-i tarîkatın ve bilhassa Nakşîlerin dört esasından biri ve en müessiri olan râbıta-i mevt Eski Said’i Yeni Said’e (r.a.) çevirmiş ve daima hareket-i fikriyede Yeni Said’e yoldaş olmuş. Başta İhtiyarlar Risalesi olarak, risalelerde o rabıta, keşfiyatı göstere göstere tâ ehl-i iman hakkında mevtin nuranî ve hayattar ve güzel hakikatini görüp gösterdi.

Üçüncüsü: Bu âyet, cifir ve ebced hesabıyla, her tarafta Said’e hücum eden üç çeşit mevtin temas zamanını ve tarihini aynen gösterip tevafuk eder. Demek, âyetteki مَيِّتْ kelimesinin efradından medar-ı nazar bir ferdi ve cifirce onun ismi مَيِّتْ adedine tam tevâfukla hususi işarete mazhar bir mâsadak Saidü’n-Nursî’dir.

(Sabri’nin sadâkatinin bir kerametidir.)

Ben namazdan sonra bu tetimmeyi yazarken Sıddık Süleyman’ın halefi Emin, Sabri’nin اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا âyetine dair parçayı aldığını ve Ramazan’ın feyzinden onun izahı gibi nurlar istediğini gördüm. Ne yazdığımı Emin’e gösterdim. Hayretle dedi: “Bu hem Sabri’nin, hem Risale-i Nur’un bir kerametidir.”

Bu âyetteki esrarlı muvazene-i Kur’âniyeyi düşünürken, Sûre-i Hûd’daki

فَاَمَّا الّذِينَ شَقُوا [4] fıkrasına karşı وَاَمَّا [5] الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّةِ ’deki muvazene hatıra geldi ve bildirdi ki: Nasıl ki bu ikinci âyet ve birinci fıkra Risale-i Nur’un mesleğine, şakirtlerine tam tamına mânen ve cifirce bakıyor. Öyle de,

فَاَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِى النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ [6]

âyeti dahi, Risale-i Nur’un muarızlarına ve düşmanlarına ve onların cereyanlarının mebde’ine ve faaliyet devresine ve müntehâsına cifirle, tevafukla işaret eder.

Şöyle ki: يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللهِ [7] بِاَفْوَاهِهِمْ gibi âyetlerin bahsinde Birinci Şuâ’da yedi, sekiz âyâtın ehemmiyetle gösterdikleri bin üç yüz on altı (1316) ve yedi (7) tarihi—ki Kur’ân’a karşı olan su-i kasdın mebde’idir— فَاَمَّا الَّذِينَ شَقُوا cifirce aynı tarihi gösteriyor. Eğer şeddeli م, iki م sayılsa bin üç yüz elli yedi (1357), eğer şeddeli ل, iki ل sayılsa bin üç yüz kırk yedi (1347) ki, bu asrın tâğiyâne faaliyet tarihidir. Her iki şeddeli ikişer sayılsa bin üç yüz seksen yedi (1387) ki, لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [8] dehşetli bir cereyanın müntehâsı tarihi olmak ihtimali var.

فَفِى النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ [9] ise bin üç yüz altmış bir (1361), eğer فَفِى النَّارِ ’deki okunmayan

ى sayılmazsa bin üç yüz elli bir (1351) tarihini, eğer şeddeli ن, asıl itibariyle bir , ل bir ن sayılsa yine bin üç yüz otuz bir (1331) tarihini ve Harb-i Umumî âfetinin feryad u fîzar içindeki yangınını göstererek Cehennem ateşinde zefir ve şehîk eden ehl-i şekavetin azabını haber verip, ehl-i imanı fitnelere düşüren şakîlerin hem dünyada, hem âhirette cezalarına işaret eder. Aynen öyle de, bu asra da zâhiren bakan, esrarlı olan Sûre-i وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ den şu âyetin

اِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿10﴾

ifadesi gibi hem İstanbul'un iki harîk-ı kebîri, hem Harb-i Umumînin dehşetli yangınını Cehennem azabı gibi o fitnenin bir cezasıdır diye işaret eder.

Elhasıl: Bu âyet her asra baktığı gibi bu asra daha ziyade nazar-ı dikkati celb etmek için cifirce bu asrın üç dört devresinin tarihlerine ve hâdiselerine işaret ve mânâsının suretiyle ve tarz-ı ifadesiyle iki cereyanın keyfiyetlerine ve vaziyetlerine ima eder. Sabri'nin mektubu yolda iken ve gelmeden evvel o mektubun mânevî tesiriyle bu âyeti ve اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا âyetiyle beraber düşünürken hatırıma geldi. Risale-i Nur bu derece kuvvetli işaret-i Kur'âniyeye ve şakirtleri bu kadar kıymetli beşaret-i Furkaniyeye ve aktâbların iltifatına mazhariyetin sırrı ve hikmeti, musibetin azameti ve dehşetidir ki, hiçbir eserin mazhar olmadığı bir kudsî takdir ve tahsin almış. Demek ehemmiyet onun fevkalâde büyüklüğünden değil, belki musibetin fevkalâde dehşetine ve tahribatına karşı mücahedesi cüz'î ve az olduğu halde gayet büyük öyle bir ehemmiyet kesb etmiş ki, bu âyette işaret ve beşaret-i Kur'âniyede ifade eder ki, "Risale-i Nur

dairesi içine girenler tehlikede olan imanlarını kurtarıyorlar ve imanla kabre giriyorlar ve Cennete gidecekler” diye müjde veriyorlar. Evet, bazı vakit olur ki, bir nefer gördüğü hizmet için bir müşirin fevkine çıkar, binler derece kıymet alır.

İhtar: Geçmiş ve gelecek âyetlerin işaretleri yalnız tevafukla değil, belki herbir âyetin mânâ-yı küllîsindeki cüz’iyat-ı kesiresinden bir cüz’î ferdi Risale-i Nur olduğuna îmaen, münasebet-i mâneviyeye göre cifrî ve ebcedî bir tevafukla o münasebeti te’yiden ve ona binaen hususî ona bakar demektir.

1.) Ölü iken îmân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse… (En’âm Sûresi, 6:122)
2.) Ölü iken îmân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse, inkâr karanlıkları içinde kalıp da ondan hiçbir zaman çıkmayacak olan kimse gibi olur mu? (En’âm Sûresi, 6:122)
3.) İnkâr karanlıkları içinde kalıp da ondan hiçbir zaman çıkmayacak olan kimse gibi…
4.) Şakîlere gelince... (Hûd Sûresi, 11:106)
5.) Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır. (Hûd Sûresi, 11:108)
6.) Bedbaht olanlara gelince, onlar ateştedirler, orada onların (güçlükle ve fecî bir sesle) nefes alıp vermeleri vardır. (Hûd Sûresi, 11:106)
7.) Allah’ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler. (Tevbe Sûresi, 9:32)
8.) Gaybı hakkıyla ancak Allah bilir.
9.) Cehennem ateşinde güçlükle ve fecî bir sesle nefes alıp verirler. (Hûd Sûresi, 11:106)
10.) Mü’min erkeklere ve mü’min kadınlara eziyet eden, sonra tevbe de etmemiş olan kimseler için Cehennem azâbıyla beraber bir başka yangın azâbı daha vardır. (Bürûc Sûresi, 85:10)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 6

Ayet 6: Size bir nur ihsan eder ki, onunla yürürsünüz. [Hadid: 28]

Altıncı Âyet

Sûre-i Hadid'de وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ yani, *"Karanlıklar içinde size bir nur ihsan edeceğim, ki o nur ile doğru yolu bulup onda gidesiniz."* Lillâhilhamd, Risale-i Nur bu kudsî ve küllî mânâsının parlak bir ferdi olduğu gibi, نُورًا deki tenvin ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on sekiz (1318) adediyle Resâilü'n-Nur Müellifi tedristen telif vazifesine ve mücahidâne seyahate başladığı zamanın beş sene evvelki zamanına ve çok âyetlerin işaret ettikleri bin üç yüz on altı (1316) tarihindeki mühim bir inkılâb-ı fikrîden iki sene sonraki zamana tevafuk eder ki, o zaman istihzarat-ı Nuriyeye başladığı aynı tarihtir. İşte şu nurlu âyet, hem mânâca, hem cifirce tevafuku ise, umum vücuhu ayn-ı şuur olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanda elbette ittifakı tesadüfî olamaz.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 7

Ayet 7: Allah kelimeleriyle hakkı tahakkuk ettirir. [Yunus: 82]

Yedinci Âyet

وَيُحِقُّ اللهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ [1] şu âyet-i meşhurenin küllî mânâsının bu zamanda zâhir bir mâsadakı Risaletü'n-Nur olduğu gibi, lâfzullahdaki şeddeli ل, bir ل; ve بِكَلِمَاتِهِ 'deki melfuz ى sayılmak şartıyla dokuz yüz doksan sekiz (998) adediyle Risaletü'n-Nur'un dokuz yüz doksan sekiz (998) adedine tamtamına tevafukla münasebet-i mâneviyeye binaen remzen ona bakar. Ve bu remzi latîfleştiren ve kuvvet veren münasebetlerin birisi şudur ki, Risaletü'n-Nur'un eczaları "Sözler" namıyla iştihar etmişler. Sözler ise Arapça "Kelimat"tır ve o kelimat ile Kur'ân'ın hakaikini o derece mahz-ı hak ve ayn-ı hakikat olduğunu ispat etmiş ki, bu zamanın dinsiz feylesoflarını tam susturuyor.

1.)Allah, delil ve mu'cizeleriyle hakkı ortaya çıkarır. (Yûnus Sûresi, 10:82)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 8

Ayet 8: De ki: Rabbim beni sırat-ı müstakîme hidayet etti. [En'am: 161]

Sekizinci Âyet

قُلْ اِنَّنِى هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ [1] مُسْتَقِيمٍ dir. Şu âyet-i meşhure küllî mânâsının bu asırda muvafık ve münasip bir ferdi Risaletü'n-Nur olduğu gibi, cifirle [2] صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ kelimesi, صِرَاطٍ deki tenvin, ن sayılmak cihetiyle Risaletü'n-Nur adedi olan 998'e yine iki sırlı **(Haşiye)** fark ile baktığı gibi,

هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ [3]

cümlesinin makam-ı ebcedîsi ile bin üç yüz on altı (1316) ederek Risale-i Nur Müellifinin tedrisiyle istihzarat-ı Nuriyede bulunduğu en hararetli tarihi olan bin üç yüz on altı (1316) adedine tam tamına tevafuk eder.

Haşiye: Yani, mertebesine işaret için iki fark var. Risale-i Nur vahiy değil, ilham ve istihraçtır.

1.)De ki: Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola eriştirdi. (En'âm Sûresi, 6:161)
2.)dos doğru bir yol… (En'âm Sûresi, 6:161)
3.)Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola eriştirdi. (En'âm Sûresi, 6:161)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 9

Ayet 9: Hiç kopmayacak bir zincire yapışır. [Bakara: 256]

Dokuzuncu Âyet

Hem el-Bakara Sûresinde, hem Lokman Sûresinde

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى

cümlesidir. Yani, *“Allah’a iman eden, hiç kopmayacak bir zincir-i nuranîye yapışır, temessük eder.”* Risale-i Nur ise, iman-ı billâhın Kur’ânî burhanlarından bu zamanda en nuranîsi ve en kuvvetlisi olduğu tahakkuk ettiğinden, bu بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى külliyetinde hususî dahil olduğuna teyiden, makam-ı cifrîsi 1347 ederek Risaletü’n-Nur intişarının fevkalâde parlaması tarihine tam tamına tevafukla bakar ve bu on dördüncü asırda Kur’ân’ın i’câz-ı mânevîsinden neş’et eden bir urvetü’l-vüska ve zulümattan nura çıkaracak bir vesile-i nuraniye Risale-i Nur olduğunu remzen bildirir.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 10.11.12

Ayet 10.11.12: Hikmet ayetleri

Onuncu Âyet

يُؤْتِى الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ﴿1﴾

Onbirinci Âyet

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ﴿2﴾

Onikinci Âyet

وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ﴿3﴾

âyetleridir. Meâl-i icmalîleri der ki: *“Kur’ân hikmet-i kudsiyeyi size bildiriyor, sizi mânevî kirlerden temizlendiriyor.”*

Bu üç âyetin küllî ve umumî mânâlarında Risalei’n-Nur kastî bir surette dahil olduğuna iki kuvvetli emâre var.

Birisi şudur ki: Risalei’n-Nur’un müstesna bir hassası ism-i Hakem ve Hakîmin mazharı olup bütün safahatında, mebahisinde nizam ve intizam-ı kâinatın ayinesinde ism-i Hakem ve Hakîmin cilveleri olan hikmet-i kudsiyeyi ve hikemiyat-ı Kur’âniyeyi ders veriyor. Mevzuu ve neticesi hikmet-i Kur’âniyedir.

İkinci emâre: Birinci âyet, bin üç yüz yirmi iki (1322) ederek makam-ı ebcedî ile Risalei’n-Nur Müellifinin doğrudan doğruya ulûm-u âliyeden (اِلٰهِيَه) başını kaldırıp hikmet-i Kur’âniyeye müteveccih olarak hâdimü’l-Kur’ân vaziyetini aldığı tarihtir ki, bir sene sonra İstanbul’a gitmiş, mânevî mücahedesine başlamış.

İkinci âyet ise, makam-ı cifrîsi bin üç yüz iki (1302) ederek Risale-i Nur Müellifinin Kur'ân dersini aldığı tarihe tam tamına tevafukla remzen Kur'ân'ın bâhir bir burhanı olan Resâili'n-Nur'a bakar.

Üçüncü âyet ise, bin üç yüz otuz sekiz (1338) olduğundan, hikmet-i Kur'âniyeyi Avrupa hükemasına karşı parlak bir surette gösterebilen ve gösteren Risalei'n-Nur Müellifi Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede hikmet-i Kur'ânîyeyi müdafaa etmekle, hattâ İngilizin Başpapazı sual ettiği ve altı yüz (600) kelimeyle cevap istediği altı sualine altı kelimeyle cevap vermekle beraber inzivaya girip bütün gayretiyle Kur'ân'ın ilhamatından Risale-i Nur'un meselelerini iktibasa başladığı aynı tarihe tam tamına tevafukla remzen bakar.

1.) Allah hikmeti dilediğine verir de ona hakkı hak, bâtılı bâtıl olarak gösterir. (Bakara Sûresi, 2:269)
2.) Onlara kitabı öğretecek, hikmeti (kâinatın yaratılış sırlarını ve gayesini) bildirecek ve onları inkâr ve isyan kirlerinden temizleyecek... (Bakara Sûresi, 2:129)
3.) Sizi inkâr ve günah kirlerinden temizler, size Kur'an'ı, kâinatın gayesini ve sırlarını öğretir. (Bakara Sûresi, 2:151)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 13.14

Ayet 13.14: Rasih ulema ve te'vil ayetleri

Onüçüncü Âyet

Sûre-i Âl-i İmran'da [1] وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيلَهُ اِلاَّ اللهُ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ

Ondördüncü Âyet

Sûre-i Nisa'da [2] لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ مِنْهُمْ

Bu iki âyet bu asra da hususî bakarlar.

Birincisinin meâli gösteriyor ki:

Ehl-i dalâlet müteşabihat-ı Kur'âniyeyi yanlış te'vilât ile tahrifine ve şüpheleri çoğaltmasına çalıştığı bir zamanda ilimde rüsuhu bulunan bir taife o müteşabihat-ı Kur'âniyenin hakikî te'villerini beyan edip ve iman ederek o şübehatı izale eder. Bu küllî mânânın her asırda mâsadakları ve cüz'iyatları var. Harb-i umumî vasıtasıyla, bin seneden beri Kur'ân aleyhinde terâküm eden Avrupa itirazları ve evhamları âlem-i İslâm içinde yol bulup yayıldılar. O şübehatın bir kısmı fennî şeklini giydi, ortaya çıktı. Bu şübehatı ve itirazları bu zamanda def eden, başta Risalei'n-Nur ve şakirtleri göründüğünden, bu âyet bu asra da baktığından, Risalei'n-Nur ve şakirtlerine remzen bakmakla beraber, ulema-i müteahhirînin mezhebine göre اِلاَّ

اللهُ ’da vakfedilmez. O halde makam-ı cifrîsi aynen [3] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى ’nın makamı gibi bin üç yüz kırk dört (1344) ederek Resâili’n-Nur ve şakirtlerinin meydan-ı mücahede-i mâneviyeye atılmaları tarihine tam tamına tevafukla onları da bu âyetin harîm-i kudsîsinin içine alıyor. Hem haşrin en kuvvetli ve parlak bir burhanı olan Onuncu Sözün etrafa yayılması tarihine ve Kur’ân’ın kırk vech ile mu’cize olduğunu beyan eden Yirmi Beşinci Sözün iştiharı hengâmına, hem اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى adedine tam tamına tevafukla bakar. Eğer mezheb-i selef gibi اِلَّا اللهُ ’da vakıf olsa, o halde [4] اَلرَّاسِخُونَ ’deki şeddeli ر, iki ر sayılsa bin üç yüz altmış küsur ederek Risaletü’n-Nur şakirtlerinin bundan on beş yirmi sene sonraki râsihâne ve muhakkikane olan ilimlerine ve imanlarına remzen baktığı gibi, şeddeli ر, asıl itibarıyla bir ل, bir ر sayılsa bin iki yüz on iki (1212) ederek, bundan bir buçuk asır evvel Mevlâna Halid Zülcenâheyn’in Hindistan’dan getirdiği parlak bir ilm-i hakikat rusuhuyla o zamanda meydan alan te’vilât-ı fâsideyi ve şübehatı dağıtarak yüz senede elli milyondan ziyade insanları daire-i irşadına aldığı ve tenvir ettiği zamanın tarihine tam tamına tevafukla bakar.

İkinci âyet olan

[5] اَلرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ مِنْهُمْ şeddeli ر, aslına nazaran bir ل, bir ر sayılmak cihetiyle, makam-ı ebcedîsi bin üç yüz kırk dört (1344) etmekle her asra baktığı gibi, bu asra da hususî remzen bakar. Ve ilm-i hakikatte râsihâne çalışan ve kuvvetli iman eden bir taifeye işaret eder. Ve çok âyetlerin ehemmiyetle gösterdikleri bu bin üç yüz kırk dört (1344)’te Risaletü’n-Nur ve

şakirtlerinden daha ziyade bu vazifeyi müşkül şerait içinde sebatkârâne yapan zâhirde görülmüyor. Demek bu âyet onları dahi daire-i harîmine hususî dahil ediyor.

1.) Halbuki o âyetlerin tefsirini Allah'tan ve Allah'ın kendilerine ilimde derinlik ve istikamet ihsan ettiği kimselerden başkası bilemez. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:7)
2.) Fakat onlardan ilimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar... (Nisâ Sûresi, 4:162)
3.) Şüphesiz ki insan azgınlaşır. (Alâk Sûresi, 96:6)
4.) Derinlik sahibi olanlar…
5.) İlimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 15

Ayet 15: Rabbinizden size burhan ve apaçık bir nur gelmiştir. [Nisa: 174]

Onbeşinci Âyet

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا [1]

Şu âyet bu zamana dahi hitap eder. Çünkü tamam— مُبِينًا hariç kalsa—bin üç yüz altmış (1360) küsur eder. Eğer قَدْ جَاءَكُمْ ’den sonraki olsa بُرْهَانٌ ve نُورًا kelimelerindeki tenvinler, ن sayılsa bin üç yüz on (1310) eder. Demek bu asra da hitap eder. Hem [2] قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ cümlesi yalnız dört farkla Furkan adedine tevafukla sarîhan baktığı gibi, o kudsî burhan-ı İlâhînin bu zamanda parlak ve kuvvetli bir burhanı olan Resâili’n-Nur’a dahi, ikinci cümlesi olan [3] اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا adedi, iki tenvin vakıfta iki elif (ا) sayılmak cihetiyle beş yüz doksan sekiz (598) ederek aynen tam tamına Resâili’n-Nur’a ve Risale-i Nur adedine tevafukla o

semâvî burhan-ı kudsînin yerde bir burhanı, Resâili'n-Nur olduğunu remzen haber veriyor.

İhtar: Sözlerin üç ismi olan Risalei'n-Nur veya Resâili'n-Nur veya Risaleti'n-Nurdaki şeddeli ن, iki ن sayılmak, cifirce ağlebî bir kaidedir. Şeddeli harf bazan bir, bazan iki sayılabilir.

1.) Ey insanlar! Size, Rabbinizden ap açık bir delil olan bir peygamber geldi ve size, dünyanızı ve âhiretinizi aydınlatıcı ap açık bir nûr olarak Kur'ân'ı indirdik. (Nisâ Sûresi, 4:174)
2.) Size, ap açık bir delil olan bir peygamber geldi... (Nisâ Sûresi, 4:174)
3.) Size, ap açık bir nûr olarak Kur'ân'ı indirdik. (Nisâ Sûresi, 4:174)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 16

Ayet 16: O, iman edenler için bir hidayet ve şifâdır. [Fussilet: 44]

Onaltıncı Âyet

لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ [1] ’dur. Şu şifalı âyet çok zamandır benim dertlerimin şifası ve ilâcı olduğu gibi eczahane-i kübrâ-yı İlâhiye olan Kur’ân-ı Hakîmin tiryakî ilâçlarından, Risalei’n-Nur eczalarının kavanozlarından alarak, belki bin mânevî dertlerime bin kudsî şifayı buldum ve Resâili’n-Nur şakirtleri dahi buldular. Ve fenden ve felsefenin bataklığından çıkan ve tedavisi çok müşkül olan ve zındıka hastalığına müptelâ olanlardan çokları onunla şifalarını buldular.

İşte her derde şifa olan Kur’ân’ın ilâçlarının bu zamanda bir kısım kavanozları hükmünde bulunan Resâili’n-Nur dahi bu şifadar âyetin bir medar-ı nazarı olduğuna kuvvetli bir emâre şudur ki: Bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk altı (1346) adedi Resâili’n-Nur’un bin üç yüz kırk altı (1346)’da şifadarâne etrafa intişarının tarihine ve Mu’cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm nâmında olan risale-i harikanın zaman-ı telifine tam tamına tevafukudur. Şu tevafuk hem münasebet-i mâneviyeyi teyid ve onunla teeyyüd eder, hem remizden işaret derecesine çıkarıyor.

1.)O, îmân edenler için bir hidâyet rehberi ve bir şifâdır. (Fussilet Sûresi, 41:44)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 17

Ayet 17: Eğer insanlar senden yüz çevirirse.. [Tevbe: 129]

Onyedinci Âyet

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ [1]

deki

قُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ [2]

nün makam-ı cifrîsi şeddeli ل 'lar birer ل ve şeddeli ق bir ق sayılmak cihetiyle bin üç yüz yirmi dokuz (1329) ederek, Harb-i Umumînin başlangıcı zamanında Resâili'n-Nur'un başlangıcı olan İşârâtü'l-İ'câz tefsirinin tarih-i telifine tam tamına tevafukla beraber, şeddeli ك iki ك sayılmak cihetiyle 1349 ederek, Harb-i Umumînin verdiği sarsıntılar zamanında Resâili'n-Nur'un [3] حَسْبِىَ اللهُ diyerek ehl-i dünyadan hiçbir yerde himaye görmeden, belki tehacüme hedef olmakla beraber çekinmeyerek yalnız başlarıyla müşkülât içinde envâr-ı Kur'âniyeyi neşrettikleri aynı tarihe tam tamına tevafuku ise, her cihetiyle ayn-ı şuur olan âyâtta elbette tesadüfî olamaz. Belki bu gibi âyetler, en müşkül zaman olan bu asra

dahi hususî bakarlar ve o âyâtı kendilerine rehber ittihaz eden bir kısım şakirtlerine hususî iltifat edip iltifatlarıyla teşci ederler.

Bu âyet, sâbık âyetler gibi münasebet-i mâneviyesi gerçi zâhiren görünmüyor; fakat bir cihetle Resâili'n-Nur ile bir nevi münasebeti vardır. Şöyle ki:

On üç senedir **(Haşiye)** bu âyet Risaletü'n-Nur Müellifinin ve sonra has şakirtlerinin mağripten sonra bir vird-i hususîleridir. Hem bu âyetin mânâsına bu zamanda tam mazhar ve herkes onlardan çekinmesinden fütur getirmeyerek حَسْبِىَ اللهُ deyip mütevekkilâne müşkülât-ı azîme içinde envâr-ı imaniyeyi ve esrar-ı Kur'âniyeyi neşreden, ehl-i imanı meyusiyetten kurtaran, başta Risaletü'n-Nur ve şakirtleridir.

Haşiye: Telif tarihine göredir.

1.)Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: 'Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. (Tevbe Sûresi, 9:129)
2.)De ki: 'Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim.
3.)Allah bana yeter.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 18

Ayet 18: Allah'ın hizbi, galiplerin ta kendisidir. [Maide: 56]

Onsekizinci Âyet

اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ [1] 'dir. Bu âyet meâliyle hizbullahın zâhirî mağlûbiyetinden gelen meyusiyeti izale için kudsî bir teselli verir ve hizbullah olan hizb-i Kur'ânînin hakikatte ve akibette galebesini haber verir ve bu asırda hizb-i Kur'ânînin hadsiz efradından Resâili'n-Nur şakirtleri tezahür ettiklerinden, bu âyetin küllî mânâsında hususî dahil olmalarına bir emâre olarak, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz elli (1350) adedi ile Resâili'n-Nur şakirtlerinin zâhirî mağlûbiyetleri ve bir sene sonra mahpusiyetleri içinde mânevî galebeleri ve metanetleri ve haklarında yapılan müthiş imha plânını akîm bırakan ihlâsları ve kuvve-i mâneviyeleri tezahür etmesinin Rûmî tarihi olan bin üç yüz elli (1350) ve elli bir (51) ve elli iki (52) adedine tam tamına tevafuku elbette şefkatkârâne, teselliyettârâne bir remz-i Kur'ânîdir.

1.)Şüphesiz Allah'a tâbi olan topluluk gerçek galiplerin tâ kendisidir. (Mâide Sûresi, 5:56)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 19

Ayet 19: Rabbimiz , nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla. [Tahrim: 8]

Ondokuzuncu Âyet

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا [1]

Şu âyetin umum mânâsındaki tabakalarından bir tabaka-i işariyesi bu asra dahi bakıyor. Çünkü

يَقُولُونَ رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا [2]

hem mânâca kuvvetli münasebeti var; hem cifirce bin üç yüz yirmi altı (1326) ederek, o tarihteki hürriyet inkılâbından neş'et eden fırtınaların hengâmında herşeyi sarsan o fırtınaların ve harplerin zulümatından kurtulmak için nur arayan mü'minler içinde, Resâili'n-Nur şakirtleri az bir zaman sonra tezahür ettiklerinden, bu âyetin efrad-ı kesiresinden bu asırda bir mâsadakı onlar olduğuna bir emaredir. وَاغْفِرْ لَنَا cümlesi bin üç yüz altmış (1360)'a bakıyor. Demek bundan beş altı sene sonra istiğfar devresidir. Resâili'n-Nur şakirtleri o zamanda istiğfar dersini vereceğini remzen bir îmadır.

1.)O gün Allah'ın, peygamberin maiyetinde bulunan mü'minleri utandırmayacağı gündür. O gün onların nûru önlerinden ve sağlarından koşarak Cennete yol

gösterirken, onlar da ‘Ey Rabbimiz,’ derler. ‘Nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla. (Tahrîm Sûresi, 66:8)

2.)‘Ey Rabbimiz,’ derler. ‘Nûrumuzu tamamla… (Tahrîm Sûresi, 66:8)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 20

Ayet 20: Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifâ ve rahmet indiriyoruz. [İsra: 82]

Yirminci Âyet

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَاهُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ [1]

Şu âyet-i azîme sarîhan Asr-ı Saadette nüzûl-ü Kur'ân'a baktığı gibi sair asırlara dahi mânâ-yı işârîsiyle bakar. Ve Kur'ân'ın semasından ilhâmî bir surette gelen şifadar nurlara işaret eder. İşte, doğrudan doğruya tabib-i kulûb olan Kur'ân-ı Hakîmin feyzinden ve ziyasından iktibas olunan Risaletü'n-Nur, benim çok tecrübelerimle umum mânevî dertlerime şifa olduğu gibi, Resâili'n-Nur şakirtleri dahi tecrübeleriyle beni tasdik ediyorlar. Demek Resâili'n-Nur bu âyetin bir mânâ-yı işârîsinde dahildir. Ve bu duhulüne bir emare olarak,

مَاهُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ [2]

'nin makam-ı cifrisî 1339 ederek, aynı tarihte Kur'ân'dan ilham olunan Resâili'n-Nur bu asrın mânevî ve müthiş hastalıklarına şifa olmakla meydana çıkmaya başlamasından, bu âyet ona hususî remzettiğine bana kanaat veriyor. Ben kendi kanaatimi yazdım; kanaate itiraz edilmez.

1.) Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifâ ve rahmet olan şeyi indiriyoruz. (İsrâ Sûresi, 17:82)
2.) Mü'minler için bir şifâ ve rahmet olan şey...

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 21

Ayet 21: Sırat-ı müstakime hidayet ayetleri

Yirmibirinci Âyet veya Âyetler

قُلْ اِنَّنِى هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿1﴾

وَهَدٰيهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿2﴾

Sekiz-dokuz âyetlerde sırat-ı müstakime nazarı çeviriyorlar. Ve bu doğru, istikametli yolu bulmak için daima Kur'ân'ın nurundan her asırda o asrın zulmetlerini dağıtacak ve istikamet yolunu tenvir edecek, Kur'ân'dan gelen nurlar olmakla ve bu dehşetli ve fırtınalı asırda o doğru yolu şaşırtmayacak bir surette gösteren başta şimdilik Risaletü'n-Nur tezahür ettiğinden, hem bu "sırat-ı müstakîm" kelimesinin makam-ı cifrîsi—tenvin, ن sayılmak cihetiyle—bin eder. Medde olmazsa dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek, yalnız bir veya iki farkla **(Haşiye)** Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekiz (998)'e tevafukla, sekiz-dokuz âyetlerde "sırat-ı müstakîm" kelimeleri bu mezkûr iki âyet gibi Risaletü'n-Nur'u sırat-ı müstakîmin efradına hususî idhal edip remzen ona baktırır ve istikametine işaret eder. Eğer صِرَاطٍ 'daki tenvin sayılmazsa, اَلنُّورُ 'daki şeddeli ن, bir ن sayılır, yine tevafuk eder.

Hem nasıl ki bu âyet Risalei'n-Nur'a ismiyle bakıyor; öyle de, onun istihzarat zamanına da bakar. Çünkü [3] هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ 'in makam-ı cifrîsi bin üç yüz on altı (1316) ederek, Risaletü'n-Nur Müellifinin ihtiyarsız olarak istihzarat-ı Nuriyede bulunduğu ve umum malûmatını Kur'ân'ın fehmine basamaklar yaptığı en hararetli tarihi olan bin üç yüz on altı (1316) adedine tam tamına tevafuku elbette evvelki işârâtı teyid ve onunla teeyyüd ederek Risaletü'n-Nur'u daire-i harîmine remzen, belki işareten dahil ediyor.

Câ-yı dikkat ve ehemmiyetli bir tevafuktur ki, Risaletü'n-Nur Müellifi bin üç on altı (1316) sıralarında mühim bir inkılâb-ı fikrî geçirdi. Şöyle ki:

O tarihe kadar ulûm-u mütenevviayı, yalnız ilimle tenevvür için merak ederdi, okurdu, okuturdu. Fakat birden o tarihte merhum vali Tahir Paşa vasıtasıyla Avrupa'nın Kur'ân'a karşı müthiş bir suikastları var olduğunu bildi. Hattâ bir gazetede İngiliz'in bir Müstemlekât Nâzırı demiş:

"Bu Kur'ân, İslâm elinde varken biz onlara hakikî hâkim olamayız. Bunun sukutuna çalışmalıyız" dediğini işitti, gayrete geldi. Birden, makam-ı cifrîsi bin üç yüz on altı (1316) olan [4] فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ fermanını mânen dinleyerek bir inkılâb-ı fikrî ile merakını değiştirdi. Bütün bildiği ulûm-u mütenevviayı Kur'ân'ın fehmine ve hakikatlerinin ıspatına basamaklar yaparak hedefini ve gaye-i ilmiyesini ve netice-i hayatını yalnız Kur'ân bildi. Ve Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsi ona rehber ve mürşid ve üstad oldu. Fakat maatteessüf o gençlik zamanında çok aldatıcı ârızalar yüzünden bilfiil o vazifenin başına geçmedi. Bir zaman sonra Harb-i Umumînin tarraka ve gürültüsüyle uyandı. O sabit fikir canlandı, bilkuvveden bilfiile çıkmaya başladı.

İşte hem ona, hem Risaletü'n-Nur'a çok alâkası bulunan bu bin üç yüz on altı (1316) tarihine çok âyetler müttefikan bakarlar. Meselâ, nasıl ki, هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

âyeti tam tamına tevafukla işaret eder. Aynen öyle de, bir âyet-i meşhure olan [5] اِنَّ رَبِّى عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ makam-ı cifrîsi şeddeli ن, bir ن sayılsa ve tenvin sayılmazsa bin üç yüz on altı (1316) ederek aynen tam tamına o tarihe işaret eder.

Hem nasıl ki yedi-sekiz sûrelerde gelen âyetler ve o âyetlerde gelen “sırat-ı müstakîm” cümleleri, Risaletü’n-Nur ismine tevafukla beraber, bu mezkûr iki âyet gibi bir kısmı Risaletü’n-Nur telifinin tarihini de gösterir. Aynen öyle de, yedi adet sûrelerin başlarında yedi defa [6] تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ cümle-i kudsiyesi, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz on altı (1316) veya yedi (7) ederek aynen tam tamına o bin üç yüz on altı (1316) tarihine tevafukla işaret ettiği gibi,

[7] طٰسٓ تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ âyeti dahi aynen bin üç yüz on altı (1316) ederek o bin üç yüz on altı (1316) tarihine tevafukla işaret eder. Güya nasılki Asr-ı Saadette Kur’ân’daki iman hakikatlerine alâmetler, deliller ve o Kitab-ı Mübînin dâvâlarına burhanları ve hüccetleri gözlere de göstermek mânâsında tekrarla

[8] تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ

[9] تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ .. تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ

fermanlarıyla Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyân ilânat yapıyor. Öyle de, bu dehşetli asırda dahi bir mânâ-yı işârîsiyle o âyât-ı Furkaniyenin burhanları ve hakkaniyetinin alâmetleri ve hakikatlerinin hüccetleri ve hak kelâmullah olduğuna delilleri olan Resaili’n-Nur’a mânâ-yı işârîsiyle alâmet ve burhan ve emare ve delil mânâsıyla âyâtın âyetleri diye tekrarla تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ ferman ederek nazar-ı dikkati Kur’ân hesabına bu asra ve bu asırdaki Resâili’n-Nur’a çeviriyor, itikad ediyorum.

Evet, herbir cihetle ayn-ı şuur olan âyât-ı Kur’âniyenin böyle yirmi vech ile ve yirmi parmakla aynı şeye müttefikan işaretleri tasrih

derecesinde bana kanaat veriyor. Benim kanaatime iştirak etmeyen, bu ittifaka ne diyecek? Ve ne diyebilir? Hangi kuvvet bu ittifakı bozar? Resâili'n-Nur bu asra gelen işârât-ı Kur'âniyeye hususî bir medâr-ı nazar olduğuna kimin şüphesi varsa, Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cizesini ispat eden Mu'cizat-ı Kur'âniye namındaki Yirmi Beşinci Söz ve Yirminci Sözün İkinci Makamına ve haşre dair Onuncu Söz ve Yirmi Dokuzuncu Sözlere baksın. Şüphesi izale olmazsa, gelsin, parmağını gözüme soksun!

Haşiye: Yani, Risaleti'n-Nur'un mertebesi ikinci ve üçüncüde olduğuna işarettir. Vahiy değil ve olamaz. Belki ilham ve istihraçtır.

1.)De ki: Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola eriştirdi. (En'âm Sûresi, 6:161)
2.)Allah da onu dos doğru bir yola iletti. (Nahl Sûresi, 16:121)
3.)Rabbim beni dos doğru bir yola eriştirdi. (En'âm Sûresi, 6:161)
4.)Onlardan yüz çevir. (En'âm Sûresi, 6:68)
5.)Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adâlet üzeredir. (Hûd Sûresi, 11:56)
6.)Bu yüce kitabın âyetleridir. (Yunus Sûresi, 10:1; Yusuf Sûresi, 12:1; Hicr Sûresi, 15:1; Ra'd Sûresi, 13:1; Şuara Sûresi, 26:2; Kasas Sûresi, 28:2; Lokman Sûresi, 31:2)
7.)Tâ sîn. Bu, yüce Kur'an'ın âyetleridir. (Neml Sûresi, 27:1)
8.)Bu, yüce Kur'an'ın âyetleridir. (Neml Sûresi, 27:1)
9.)Bu yüce kitabın âyetleridir

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 22

Ayet 22: Bu yüce kitabın âyetleridir.

Yirmi İkinci Âyet ve Âyetler

Hem Yûnus, hem Yusuf, hem Ra'd, hem Hicr, hem Şuârâ, hem Kasas, hem Lokman sûrelerinin başlarında bulunan ① تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ ilân-ı kudsîsidir. Yirmi birinci âyetin hâtimesinde bunun münasebet-i mâneviyesi bir derece beyan edilmiş. Cifrîsi ise, bu âyette üç ت bin iki yüz (1200) ve iki ك, iki 100 ,ل eder; yekûnu bin üç yüz (1300). Bir ى, bir ب, dört veya beş elif (ا), mecmuu bin üç yüz on altı (1316) veya on yedi (17) ederek Resâili'n-Nur Müellifi bir inkılâb-ı fikrî ile ulûm-u mütenevviayı, Kur'ân'ın hakaikine çıkmak için basamaklar yaptığı bir tarihe tam tamına tevafuku münasebet-i mâneviyesinin kuvvetine istinaden deriz:

O tevafuk remzeder ki, "Bu asırda Resâili'n-Nur denilen otuz üç adet Söz ve otuz üç adet Mektup ve otuz bir adet Lem'alar, bu zamanda, Kitab-ı Mübîndeki âyetlerin âyetleridir." Yani, hakaikinin alâmetleridir ve hak ve hakikat olduğunun burhanlarıdır. Ve o âyetlerdeki hakaik-ı imaniyenin gayet kuvvetli hüccetleridir. Ve تِلْكَ kelime-i kudsiyesinin işaret-i hissiyesiyle gözlere dahi görünecek derecede zâhir olduğunu ifade eden böyle işarete lâyık delilleridir

diye remzen Resâili'n-Nuru, bir işârî mânâsının küllî dairesine hususî ve medâr-ı nazar bir ferdi olarak dahil ediyor.

Elhasıl: Nasıl ki bu âyette bulunan işârî mânâ yedi sûrede yedi işaret hükmünde olup delâlet, belki sarahat derecesine çıkıyor. Aynen öyle de, [2] صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ 'deki remiz dahi, yedi-sekiz sûrelerde bulunmakla yedi-sekiz remiz hükmünde olarak o remzi işaret, belki delâlet, belki sarahat derecesine çıkarıyor.

İhtar: Külfetsiz olmak üzere birden hatıra gelen işarat kaydedildi. Tekellüfe girmemek için işaretli otuz üç âyetin çok işârâtı kaydedilmedi.

1.) Bu yüce kitabın âyetleridir. (Yunus Sûresi, 10:1; Yusuf Sûresi, 12:1; Hicr Sûresi, 15:1; Ra'd Sûresi, 13:1; Şuara Sûresi, 26:2; Kasas Sûresi, 28:2; Lokman Sûresi, 31:2)
2.) Dos doğru bir yol… (En'âm Sûresi, 6:161)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 23

Ayet 23: Umulur ki Rabbimiz bize bundan daha hayırlısını verir. [Kalem: 32]

Yirmi Üçüncü Âyet

عَسٰى رَبُّـنَا اَنْ يُبْدِلَ لَنَا خَيْرًا [1] Şu âyet her asra baktığı gibi, bu asra da bakıyor ve bu asırda kâbuslu bir rüya gibi musibetlere düşen ve Rabb-i Rahîminden onu hayra tebdil etmesini rica edenler içinde Resâili'n-Nur şakirtlerine hususî remzettiğine bir emaresi şudur ki:

Bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk beş (1345)'te ehemmiyetli risaleler telif ile beraber, fevkalâde hâdiseler vukua gelmeye hazırlandılar. Ve o Resâili'n-Nur'un merkez-i intişarı olan Barla karyesinde ziyade sıkıntı müellifine verildi. Ve hususan küçük mescidine ilişildiği zaman, Resâili'n-Nur şakirtleri kuvvetli bir rica ile dergâh-ı İlâhiyeye iltica edip, "Yâ Rab, bu müthiş rüyayı hayra tebdil eyle" deyip yalvardılar. Herkesin meyusiyetlerine mukàbil pek kuvvetli bir ümit ve rica ile Müslümanların kuvve-i mâneviyelerini takviye ettiler. Bu âyetin birden külfetsiz hatıra geleni bu kadardır. Yoksa esrarı çoktur. Tekellüf olmasın diye kısa kestim.

1.)Umulur ki Rabbimiz bize bundan daha hayırlısını verir. (Kalem Sûresi, 68:32)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 24

Ayet 24: Aziz-ül Hakîmden inen kitab...

Yirmi Dördüncü Âyet ve Âyetler

Hem Sûre-i Zümer, hem Sûre-i Câsiye, hem Sûre-i Ahkâf'ın başlarında bulunan

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

âyât-ı azîmeleridir. Şu âyetler dahi yirmi ikincideki âyetler gibi Risaletü'n-Nur'un ismine ve zâtına, hem telif ve intişarına bir mânâ-yı remziyle bakıyorlar.

Sûre-i Zümer, Câsiye, Ahkaf'ın başlarındaki

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

olan âyetler, sabık ihtarın ikinci noktasında münasebet-i mâneviyesi beyan edildiğinden burada yalnız cifrî remzini beyan edeceğiz. Şöyle ki: İki ت sekiz yüz (800), iki ن yüz (100), iki م seksen (80), iki ك kırk (40), üç ز yirmi bir (21), üç ى otuz (30), bir ب, bir ح on (10), Lâfzullah (اللهُ) altmış yedi (67), bir ع yetmiş (70), dört ل, dört elif (ا) yüz yirmi dört (124) olup yekûnu bin üç yüz kırk iki (1342) ederek bu asrın şu tarihine nazar-ı dikkati celb etmekle beraber, Kur'ân'ın tenziliyle çok alâkadar bir nura parmak basıyor. Ve o tarihten az sonra Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) Risalesi ve Yirminci ve Yirmi Dördüncü Mektuplar gibi Risaletü'n-Nur'un en

nuranî cüzleri meydan-ı intişara çıkmaları ve Kur’ân’ın kırk vech ile i’câzını ispat eden Mu’cizat-ı Kur’âniye risalesiyle haşre dair Onuncu Sözün ikisinin “kırk iki (42)”de intişarları ve “kırk altı (46)”da fevkalâde iştiharları aynı tarihte olması bir kuvvetli emaredir ki, bu âyet ona hususî bir iltifatı var.

Hem nasıl ki bu âyetler telif ve intişarına işaret ederler; öyle de, yalnız تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi Risaletü’n-Nur’un ismine (şeddeli ن, bir ن sayılmak cihetiyle) gayet cüz’î bir farkla tevafuk edip remzen bakar, kendine kabul eder. Çünkü تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi dokuz yüz elli bir (951) ederek Risaletü’n-Nur’un makamı olan dokuz yüz kırk sekiz (948)’e sırlı üç farkla tevafuk noktasından bakar.

Birden hatıra geldi ki: Bu üç farkın sırrı ise Risaletü’n-Nur’un mertebesi üçüncüde olmasıdır. Yani vahiy değil ve olamaz. Hem umumiyetle dahi ilham değil, belki ekseriyetle Kur’ân’ın feyziyle ve mededi yle kalbe gelen sünuhat ve istihracat-ı Kur’âniyedir. Câ-yı dikkattir ki, birinci حٰمٓ olan Sûre-i Mü’min’de

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

makam-ı cifrîsi, bazı mühim âyetler gibi bin üç yüz yetmiş (1370)’e bakıyor. Acaba on beş-yirmi sene sonra başka bir nur-u Kur’ân zuhur mu edecek, yahut Resâili’n-Nur’un bir inkişaf-ı fevkalâde ile bir fütuhatı mı olacak, bilmediğimden o kapıyı açamıyorum.

1.)Bu Kur’an, kudreti herşeye galip olan ve hikmeti herşeyi kuşatan Allah tarafindan indirilmiştir. (Zümer Sûresi, 39:1)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 25

Ayet 25: Rahman-ür Rahîmden bir tenzil.. [Fussilet: 1-2]

Yirmi Beşinci Âyet

حٰمٓ .. تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

âyet-i kudsiyesidir. Bu âyetin mânâ-yı işârîsi, Resâili'n-Nur ile münasebeti çok kuvvetlidir. Bir ciheti şudur ki:

Risaletü'n-Nur'un ve şakirtlerinin mesleği, dört esas üzerine gidiyor.

Birincisi tefekkürdür; Hakîm ismine bakıyor.

Biri de şefkattir, hadsiz olan fakrını hissetmektir ki, Rahmân ve Rahîm isimlerine bakıyor.

Hem şu âyet nasıl ki Resâili'n-Nur'un telif ve tekemmül tarihine tevafukla parmak basıyor; öyle de, تَنْزِيلٌ kelimesiyle (vakıf mahalli olmadığından, tenvin, ن sayılmak cihetiyle) makamı beş yüz kırk yedi (547) olarak Sözler'in ikinci ve üçüncü ismi olan Resâili'n-Nur ve Risale-i Nur'un adedi olan beş yüz kırk sekiz (548) veya kırk dokuz (49)'a, şeddeli نّ, bir ن sayılmak cihetiyle pek cüz'î ve sırlı bir veya iki farkla tevafuk ederek remzen ona bakar, dairesine alır.

Hem حٰمٓ .. تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ'in makam-ı cifrîsi, bir vech ile, yani tenvin, ن sayılsa ve şeddeli iki

ر deki lâm-ı aslî hesap edilse, حٰم, حَامِيمْ telâffuzda olduğu gibi olsa, bin üç yüz elli dört (1354) veya beş (5) eder. Ve diğer bir vecihte, yani tenvin sayılmazsa, bin üç yüz dört (1304) eder.

Üçüncü vecihte, yani telâffuzda bulunmayan iki ل hesaba girmezse, bin iki yüz doksan dört (1294) eder.

Birinci vecihte, tam tamına Resâili'n-Nur'un telifçe bir derece tekemmülü ve fevkalâde ehemmiyet kesb etmesi ve fırtınalara tutulması ve şakirtleri kudsî bir teselliye muhtaç oldukları Arabî tarihiyle, şu bin üç yüz elli beş (1355) ve elli dört (54) tarihine, hem otuz bir adet Lem'alardan ibaret olan Otuz Birinci Mektubun telif zamanına, hem o mektubun Otuz Birinci Lem'asının vakt-i zuhuruna ve o lem'adan Birinci Şuânın telifine ve o Şuâ'ın yirmi dokuz makamında otuz üç adet âyâtın Risale-i Nur'a işaretleri istihraç edildiği hengâmına ve yirmi beşinci âyetin Risale-i Nur'a îmaları yazıldığı şu zamana, şu dakikaya, şu hale tam tamına tevafuku ise, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsine yakışıyor, gayet latîf ve müjdeli bir tevâfuktur.

İkinci vecihte, yani bin üç yüz dört (1304) makamıyla, Risale-i Nur'un tercümanı, Risale-i Nur'un basamakları olan mebâdi-i ulûma besmele-keş olduğu ve fütuhat-ı Nuriyede besmelesini çektiği ve fâtiha-i hayat-ı ilmiyede

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

okuduğu zamanına tam tamına tevafukla parmak basıyor, arkasını sıvatıyor, "Haydi git, selâmetle çalış" remzen diyor.

Üçüncü vecihte, yani bin iki yüz doksan üç (1293) veya dört (4) olan makam-ı cifrîsiyle, o tercümanın besmele-i hayat-ı dünyeviyesinin iptidasına tam tamına tevafuk sırrıyla îma eder ki, onun hayatı çok dehşetli dağdağaları ve fırtınaları görmek ve çekmekle beraber, daima Rahmân ve Rahîm isimlerinin mazharı olarak rahmetle muhafaza ve şefkatle terbiye edileceğini remzen mün'imâne haber veriyor. Bu suretle, Kur'ân'ın mânevî i'câzından ihbar-ı gaybî nev'inin bir şuâını gösteriyor.

1.)Hâ mîm. Bu kitap, Rahmân ve Rahîm olan Allah tarafından indirilmiştir.
(Fussilet Sûresi, 41:1-2)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 26

Ayet 26: Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır. [Hud:108]

Yirmi Altıncı Âyet

Sûre-i Hûd'da [1] فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ âyetinin iki satır sonra gelen

وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّةِ [2]

âyetidir. Şu âyetin şeddeli م ve şeddeli ل ve şeddeli ن ikişer sayılmak ve الْجَنَّةِ deki ت vakıfta olduğundan ه olmak cihetiyle makam-ı cifrîsi bin üç yüz elli iki (1352) olmakla, tam tamına Resâili'n-Nur şakirtlerinin en meyusiyetli ve musibetli zamanları olan bin üç yüz elli iki (1352) tarihine tam tamına tevafukla, o acınacak hallerinde kudsî ve semâvî bir teselli, bir beşarettir. Ve âyetin münasebet-i mâneviyesi bir iki risalede, yani Keramât-ı Aleviyede ve Gavsiyede beyan edilmiştir. [3] وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا deki سُعِدُوا kelimesi فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ deki سَعِيدٌ kelimesine Kur'ân sahifesinde tam müvâzi ve mukàbil gelmesi, bu tevafuka bir letafet daha katar. Bu âyetin küllî ve çok geniş mânâ-yı kudsîsinin cüz'iyatından Risale-i Nur şakirtleri gibi teselliye çok muhtaç bir cüz'îsi bu asırda bin üç yüz elli iki (1352)'de bulunduğuna tam tamına tevafukla işaret ederek başına parmak basıyor.

Eğer فَفِى الْجَنَّةِ kelimesinde vakfedilmezse ve خَالِدِينَ kelimesiyle raptedilse, o vakit ت, ه olmaz. Fakat daha latîf tesellikâr bir tevafuk olur. Çünkü وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا kaide-i nahviyece müptedâdır. فَفِى الْجَنَّةِ خَالِدِينَ onun haberidir. Bu haber ise, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk dokuz (1349) adediyle, bin üç yüz kırk dokuz (1349) tarihinden beşaretle remzen haber verir. Ve o tarihte bulunan Kur'ân hizmetkârlarından bir taifenin ashab-ı Cennet ve ehl-i saadet olduğunu mânâ-yı işârîsiyle ve tevafuk-u cifrî ile ihbar eder ve bu tarihte Risale-i Nur şakirtleri Kur'ân hesabına fevkalâde hizmetleri ve tenevvürleri ve çok mühim risalelerin te'lifleri ve başlarına gelen şimdiki musibetin, düşmanları tarafından ihzarâtı tezahür ettiğinden, elbette bu tarihe müteveccih ve işârî, tesellikâr bir beşaret-i Kur'âniye en evvel onlara baktığını gösterir.

Evet فَفِى الْجَنَّةِ خَالِدِينَ de şeddeli ن, bir ن sayılmak cihetiyle ت dört yüz (400), خ altı yüz (600); bin (1000) eder. İki ن yüz (100); bir ى, iki ف, bir ل iki yüz (200); diğer ل otuz (30), ikinci ى on (10), iki elif (ا) iki (2), bir ج üç (3), bir د dört (4), kırk dokuz (49) eder ki; yekûnu bin üç yüz kırk dokuz (1349) eder.

Bu müjde-i Kur'âniyenin binden bir vechi bize teması, bin hazineden ziyade kıymettardır. Bu müjdenin bir müjdecisi bir sene evvel görülmüş bir rüya-yı sadıkadır. Şöyle ki:

Isparta'da başımıza gelen bu hâdiseden bir ay evvel bir zâta, rüyada ona deniliyor ki, "Resâili'n-Nur şakirtleri imanla kabre girecekler, imansız vefat etmezler."

Biz o vakit o rüyaya çok sevindik. Demek o müjde, bu müjde-i Kur'âniyenin bir müjdecisi imiş.**(Haşiye)**

Haşiye: Cihan saltanatından daha ziyade kıymettar bir müjde-i Kur'âniye, bir beşaret-i semâviye bu sayfada vardır.

1.)O gün insanlardan şakîler ve saidler vardır. (Hûd Sûresi, 11:105)
2.)Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır. (Hûd Sûresi, 11:108)
3.)Saidlere gelince…

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 27

Ayet 27: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Saf: 8]

Yirmi Yedinci Âyet

Sûre-i Saf'ta

يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ [1] وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

dur. Bu âyetteki [2] نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ cümlesinin makam-ı cifrîsi, bin üç yüz on altı (1316) veya yedi (7)'dir. Ve bu tarih ise, sabıkan yirmi birinci âyetin hâtimesinde zikredilen inkılâb-ı fikrî sadedinde, Avrupa'nın bir müstemlekât nâzırı, Kur'ân'ın nurunu söndürmesine çalışması tarihine ve Resâili'n-Nur Müellifi dahi ona karşı o inkılâb-ı fikrî sayesinde o nuru parlatmaya çalışması aynı tarihe,

hem yedi sûrede yedi defa [3] تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ aynı tarihe,

hem [4] طٰسٓ تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ dahi aynı tarihe,

hem [5] هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ dahi aynı tarihe,

hem [6] اِنَّ رَبِّى عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ dahi şeddeli ن, bir ن sayılmak ve tenvin sayılmamak cihetiyle aynı tarihe,

hem [7] فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ fermanı dahi aynı tarihe,

hem نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ dahi aynı tarihe bil'ittifak muvafakatları elbette remizden, işaretten, delâletten ziyade bir sarahattir ki, Risale-i Nur o nur-u İlâhînin bir lem'ası olacağını ve düşmanları tarafından gelen şübehat zulümatını dağıtacağını mânâ-yı işârîsiyle müjdeliyor. Hem bu cifrî ve müteaddit ve mânidar tevafuklar ise, kuvvetli bir münasebet-i mânevîyeye istinad ederler.

Evet, Resâili'n-Nur'un yüz yirmi dokuz (129) risaleleri, yüz yirmi dokuz (129) elektrik lâmbalarının şişeleri misillü, Kur'ân nur-u âzamından uzanan tellerin başlarına takılıp o nuru neşrettikleri meydandadır. Risale-i Nur'un yarı ismi iki defa bu cümle-i âyette bulunmasıyla o münasebeti pek letafetlendiriyor.

1.)Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nûrunu tamamlayacaktır—kâfirler hoşlanmasa da... (Saf Sûresi, 61:8)
2.)Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nûrunu tamamlayacaktır… (Saf Sûresi, 61:8)
3.)Bu yüce kitabın âyetleridir. (Hicr Sûresi, 15:1; Ra'd Sûresi, 13:1; Yusuf Sûresi, 12:1)
4.)Tâ sin. Bunlar yüce Kur'ân'ın âyetleridir. (Neml Sûresi, 27:1)
5.)Rabbim beni dosdoğru bir yola eriştirdi. (En'âm Sûresi, 6:161)
6.)Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adâlet üzeredir. (Hûd Sûresi, 11:56)
7.)Onlardan yüz çevir. (En'âm Sûresi, 6:68)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 28

Ayet 28: Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler... [Tevbe: 32]

Yirmi Sekizinci Âyet

Sûre-i Tevbe'de

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللهُ إِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ [1]

âyetindeki

نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللهُ إِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ [2]

cümlesi, kuvvetli ve letafetli münasebet-i mâneviyesiyle beraber şeddeli lâm'lar, birer ل ve şeddeli م asıl kelimeden olduğundan, iki م sayılmak cihetiyle bin üç yüz yirmi dört (1324) ederek, Avrupa zâlimleri devlet-i İslâmiyenin nurunu söndürmek niyetiyle müthiş bir suikast plânı yaptıkları ve ona karşı Türkiye hamiyetperverleri, hürriyeti "yirmi dört (24)"te ilânıyla o plânı akîm bırakmaya çalıştıkları halde, maatteessüf, altı-yedi sene sonra, harb-i umumî neticesinde yine o suikast niyetiyle, Sevr Muahedesinde Kur'ân'ın zararına gayet

ağır şeraitle kâfirâne fikirlerini yine icrâ etmek olan plânlarını akîm bırakmak için Türk milliyetperverleri cumhuriyeti ilânla mukabeleye çalıştıkları tarihi olan bin üç yüz yirmi dört (1324)'e, tâ "dört (34)"te, tâ "elli dört (54)"te tam tamına tevâfukla, o herc ü merc içinde Kur'ân'ın nurunu muhafazaya çalışanlar içinde Resâili'n-Nur Müellifi "yirmi dört (24)"te ve Resâili'n-Nur'un mukaddematı "otuz dört (34)"te ve Resâili'n-Nur'un nuranî cüzleri ve fedakâr şakirtleri "elli dört (54)"te mukabeleye çalışmaları göze çarpıyor. Hattâ hakikat-i hali bilmeyen bir kısım ehl-i siyaseti telâşa sevk ettiler ve bu itfâ suikastine karşı tenvir vazifesini tam îfa ettiklerinden, bu âyetin mânâ-yı işârîsi cihetinde bir medâr-ı nazarı olduklarına kuvvetli bir emaredir. Şimdi İslâmlar içinde nur-u Kur'ân'a muhalif hâletlerin ekserîsi o suikastlerin ve Sevr Muahedesi gibi gaddarâne muahedelerin vahim neticeleridir.

Eğer şeddeli م dahi şeddeli lâm'lar gibi bir sayılsa, o vakit bin iki yüz seksen dört (1284) eder. O tarihte Avrupa kâfirleri devlet-i İslâmiyenin nurunu söndürmeye niyet ederek on sene sonra Rusları tahrik edip Rus'un "doksan üç (93)" muharebe-i meş'umesiyle âlem-i İslâmın parlak nuruna muvakkat bir bulut perde ettiler. Fakat bunda Resâili'n-Nur şakirtleri yerinde Mevlâna Halid'in (k.s.) şakirtleri o bulut zulümatını dağıttıklarından, bu âyet bu cihette onların başlarına remzen parmak basıyor. Şimdi hatıra geldi ki, eğer şeddeli lâm'lar ve

م ikişer sayılsa, bundan bir asır sonra zulümatı dağıtacak zâtlar ise, Hazret-i Mehdînin şakirtleri olabilir. Her ne ise... Bu nurlu âyetin çok nuranî nükteleri var.

اَلْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ [3]

sırrıyla kısa kestik.

1.)Allah'ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler. Allah nûrunu tamamlamaktan başka birşeye râzı olmaz—kâfirler istemese de.. (Tevbe Sûresi, 9:32)
2.)Allah'ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler. Allah ise nûrunu tamamlamaktan başka birşeye râzı olmaz… (Tevbe Sûresi, 9:32)
3.)Damla denize delâlet eder.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 29

Ayet 29: Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulümattan çıkarman... [İbrahim: 1]

Yirmi Dokuzuncu Âyet

Sûre-i İbrahim'in başında

الٓر كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

âyetidir. Şu âyetin dört beş cümlesinde dört beş îma var. Mecmuu bir işaret hükmüne geçer.

Birincisi: اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ cümlesi ifade eder ki: "Kitab-ı Mübîn vasıtasıyla, on dördüncü asırdaki zulümattan, insanlar biiznillâh Kur'ân'dan gelen bir nura çıkarlar." Bu meâl ve hususan نُورْ lâfzı, Resâili'n-Nur'a mutabık olduğu gibi, makam-ı cifrîsi şeddeli نْ, iki نْ olmak üzere bin üç yüz otuz sekiz (1338) veya dokuz (9) ederek, Harb-i Umumî zulümatında telif edilen Resâili'n-Nur'un fâtihası olan İşârâtü'l-İ'câz tefsiri, o zulmetler içindeki zuhuru tarihine tam tamına tevafuku ve âyetteki nur kelimesi, Risale-i Nur'daki Nur lâfzına îma ile bakıyor.

İkincisi: ﴿3﴾ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ cümlesi evvelki cümledeki Nuru târif ederek der: O nur Cenâb-ı Hakkın izzet ve mahmudiyetini gösteren yoldur. Bu cümlenin makam-ı ebcedîsi beş yüz kırk sekiz (548) veya elli (50) olarak, Resâili'n-Nur'un şeddeli نْ, bir نْ olmak üzere adedi olan beş yüz kırk sekiz (548)'e tam tamına tevafuk eder. Eğer okunmayan iki elif (اا) sayılsa, mertebesine işaret eden iki farkla yine tam tamına tevafuk eder. Bu îmayı teyid eden, hem letafetlendiren bir münasebet var. Şöyle ki:

Âlem-i İslâm için en dehşetli asır, altıncı asır ile Hülâgû fitnesi ve on üçüncü asrın âhiri ve on dördüncü asır ile Harb-i Umumî fitneleri ve neticeleri olduğu münasebetiyle, bu cümle makam-ı ebcedî ile altıncı asra ve evvelki cümle gibi الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ kelimeleri ile bu asra, Sultan Abdülaziz ve Sultan Abdülhamid devirlerine îma eder.

Hem, sabık âyetlerde ise, Resâili'n-Nur'un ikinci ismine tevafukla işaret eden umum o âyetler, dehşetli asır olan Hülâgu ve Cengiz asrına dahi îma ederler. Hattâ o âyetlerin hem o asra, hem bu asra îmaları içindir ki, Hazret-i Ali (r.a.) Ercûze'sinde ve Gavs-ı Âzam (k.s.) Kasîde'sinde Resâili'n-Nur'a kerametkârâne işaret ettikleri vakit hem o asra, hem şu asra bakıp hiddetle işaret etmişler.

Üçüncüsü: مِنَ الظُّلُمَاتِ kelimesindeki الظُّلُمَاتِ 'ın adedi bin üç yüz yetmiş iki (1372) ederek bu asrın zulümleri, zulmetleri ne vakte kadar devam edeceğini, o zulmetlerin içinde bir nur daima tenvire çalışacağını îma ile Risale-i Nur'un tenvirine remzen bakar.

Dördüncüsü: لِتُخْرِجَ النَّاسَ cümlesi diyor ki: "Bin üç yüz kırk beş (1345)'te Kur'ân'dan gelen bir nur ile insanlar karanlıklardan ışıklara çıkarılacak." Bu meâl ise, bin üç yüz kırk beş (1345)'te fevkalâde tenvire başlayan Resâili'n-Nur'a tam tamına

cifirce, hem mealce muvafık ve mutabık olmakla, Risale-i Nur’un makbuliyetine îma, belki remzediyor.

Beşincisi: (4) الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ ’deki اِلَيْكَ kelimesi Kur’ân’a has baktığı için hariç kalmak üzere, الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ cümlesinin makamı Risaletü’n-Nur’un birinci ismine tam tamına tevafuk etmesi, Risaletü’n-Nur’un, Kitab-ı Münzelin tam bir tefsiri ve mânâsı olduğunu ve ondan yabani olmadığını remzen ifade eder. Çünkü الٓرٰ üç yüz seksen iki (382), كِتَابٌ dört yüz yirmi üç (423), اَنْزَلْنَاهُ yüz kırk dört (144), yekûnu dokuz yüz kırk dokuz (949); eğer tenvin ن sayılsa dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek Risaletü’n-Nur’un (eğer şeddeli ن, bir ن sayılsa) adedi olan dokuz yüz kırk sekiz (948) (eğer şeddeli ن, iki ن olsa) dokuz yüz doksan sekiz (998) sırlı, (yani vahiy olmadığını ifade için) birtek farkla tevafuk edip ona îma eder.

Elhâsıl: Bu birtek âyette mezkûr beş cümlenin münasebet-i mâneviyeyi gözeterek beş adet îmaları bir kuvvetli işaret, belki bir delâlet hükmüne geçebilir kanaati bana bunu yazdırdı. Hatâ etmişsem, Kitab-ı Mübîni şefaatçi edip Erhamürrahimînden kusurumun affını niyaz ederim.

(5) سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulümattan çıkarman; kudreti herşeye galip olan ve her türlü hamde lâyık Allah’ın yoluna kavuşturman için onu sana indirdik. (İbrahim Sûresi, 14:1)

2.)İnsanları Rablerinin izniyle inkâr karanlıklarından îman nûruna…
3.)Kudreti herşeye galip olan ve her türlü hamde lâyık olan Allah'ın yoluna...
4.)Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, onu sana indirdik… (İbrahim Sûresi, 14:1)
5.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 29

29.Ayette yapılan bir sehiv ve izahı

Yirmi dokuzuncu âyetin sehvine dair tafsilât

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Küçük bir sehivden kuvvetli bir işaret-i gaybiye gördüm. Ondan bildim ki, o sehiv bunun içinmiş. Şöyle ki:

Birinci Şuâ olan İşârât-ı Kur'âniyenin, yirmi dokuzuncu âyet Sûre-i İbrahim'in başında,

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ

içinde اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ cümlesine makam-ı cifrîsi sehven "Bin üç yüz otuz dört (1334) ederek Risale-i Nur'un fâtihası olan İşârâtü'l-İ'câz tefsirinin zuhuru ve tab'ı tarihine tevafukla bakar" denilmiş. Halbuki, melfuz harflerinin makamı bin üç yüz otuz dokuz (1339) olup o tefsirin fevkalâde iştiharı ve Dârü'l-Hikmet tarafından ekser müftülere gönderilen nüshalar, müteaddit ve maddî ve mânevî inkılâpların sarsıntılarından vikaye noktasında—çok emâreler ve müftülerin itirafıyla—birer kal'a ve ekser müftülerin ellerinde birer elmas kılıç hükmüne geçmeleri tarihine tevafukla takdirkârâne bakar. Okunmayan iki elif (ا) sayılsa, bin üç yüz kırk bir (1341) edip Risale-i Nur'un mebde'-i zuhuruna tam tamına tevafukla bakar.

Bu küçük sehiv şöyle bir mânâyı birden kuvvetli ihtar etti ki: O Sûre-i İbrahim'in (a.s.) başındaki âyetin Risale-i Nur'a remzen bakan yalnız onun dört cümlesi değil, belki o birinci sahife âhirine kadar münasebât-ı mâneviye cihetinde bir mânâ-yı remziyle, efrad-ı kesiresi içinde Risale-i Nur'a gizli bir hususiyetle îma eder, remzen bakar. Ben şimdilik o hakikat-i remziyeyi beyan edemem. Yalnız kısa bir işaret edilecek.

Evet, Risale-i Nur'un mayası ve meşrebi tefekkür ve şefkat olduğu cihetle, Hazret-i İbrahim'in (a.s.) hususî meşrebi olan tefekkür ve şefkat noktasında tam tevafuk etmek sırrıyla şu sûrede daha ziyade Risale-i Nur'u kucağına alıyor. Baştaki âyet, dört cümle ile en karanlık bir asrın kara kara içinde, zulmet zulmet içinde insanları nura çıkaran ve Kur'ân'dan çıkan bir nura parmak bastığı gibi, en karanlık içinde bulunan ve Risale-i Nur'un cereyanına muhalif gidenleri tarif eder.

Üçüncü Âyet

اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى ﴿3﴾ الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا اُولٰئِكَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Bu dahi, üç cümlesiyle bazı münasebât-ı mâneviye ve muvafakat-ı mefhumiye cihetinde ve hem Risale-i Nur'un mesleğine, hem mülhidlerin mesleğine îmaen bakar ve birinci cümlesiyle der ki: "O bedbahtlar, bazı ehl-i imanın (imanları beraber olduğu halde) ve bir kısım ehl-i ilmin (âhireti tam bildikleri halde) onlara iltihak delâletiyle, bilerek ve severek hayat-ı dünyeviyeyi dine ve âhirete, yani elması tanıdığı ve bulduğu halde beş paralık şişeyi ona tercih etmek gibi sefahet-i hayatı, dinî hissiyata muannidâne tercih edip dinsizlikle iftihar ederler."

Bu cümlenin bu asra bir hususiyeti var. Çünkü hiçbir asır böyle bir tarzı göstermemiş. Sair asırlarda o ehl-i dalâlet âhireti bilmiyor ve inkâr ediyor. Elması elmas bilmiyor, dünyayı tercih ediyor.

Ve ikinci cümlesi olan وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ ile der ki: “O bedbahtların dalâleti, muhabbet-i hayattan ve temerrüdden neş’et ettiği için kendi halleriyle durmuyorlar, tecavüz ediyorlar. Bildikleri ve onunla ecdatları bağlı olan dine, adavetkârâne, menbalarını kurutmak ve esasatını bozmak ve kapılarını ve yollarını kapatmak istiyorlar.”

Ve üçüncü cümlesi olan وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ile der ki: “Onların dalâleti fenden, felsefeden geldiği için acip bir gurur ve garip bir firavunluk ve dehşetli bir enâniyet onlara verip nefislerini öyle şımartmış ki, kâinatı idare eden İlâhî kanunların şuâlarını ve insan âleminde o hakaikin düsturlarını süflî hevesatlarına ve müştehiyatlarına müsait görmediklerinden—hâşâ hâşâ!—eğri, yanlış, noksan bulmak istiyorlar.”

İşte bu âyet, üç cümlesiyle mânen bu asırda acip bir taife-i dâlleye tam bir tevafuk-u mânevî ile, mânâ-yı işârîsiyle çok efradı içinde hususî baktığı gibi, tevafuk-u cifrîsiyle dahi başlarına parmak basıyor.

Evet, evvelki cümle olan اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ’nin makamı bin üç yüz yirmi yedi (1327); eğer şeddeli ل ve ب ikişer sayılsa Arabî tarihiyle bin üç yüz elli dokuz (1359) edip o tuğyanlı taifenin savletli zamanını göstererek tam tevafukla bakar. وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ’nin makamı; tenvin, ن olmak cihetiyle bin iki yüz dokuz (1209) ederek şeriat-ı İslâmiyeye suikast olarak ecnebî kanunlarını adliyeye sokmak fikri ve teşebbüsü tarihine tam tamına tevafukla bakar. Ve bu emareler gibi çok îmalarla baştaki âyetin kuvvetli işaret ettiği Risale-i Nur’un muarızlarına zâhir bir surette baktığı gibi, mefhum-u muhalifi delâletiyle dahi Risale-i Nur’a tam bakar. Hattâ dördüncü âyette Risale-i Nur’un Türkçe olmasını tahsin eder ve beşincide Arabî ve Türkçeyi tam bilmeyen ve mürşidleri ve âlimleri perişan olan vilayat-ı Şarkiyede Risale-i Nur imdatlarına ve

her taifeden ziyade başlarına gelen hâdiseler ve âyette [4] بِاَيَّامِ اللهِ tâbir edilen elîm vakıaları hatırlarına getirmekle ikaz ve irşad etmelerine bir mânâ-yı işârî ve remzî ile emrediyor. Bu âhirki ehemmiyetli işareti beyan etmeme şimdilik izin olmadığından, yalnız herbirinin birtek remzi gayet kısa beyan edilecek. Şöyle ki:

Dördüncü Âyetin

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلاَّ بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ [5]

cümlesi makam-ı cifrîsiyle ve baştaki âyetin işaretleri karinesiyle, risalet ve nübüvvetin her asırda veraset noktasında naipleri, vekilleri bulunmak kaidesiyle, bir mânâ-yı remzî cihetinde, vazife-i ırsiyeti yapan Risale-i Nur'u efradı içine hususî bir iltifatla dahil edip lisan-ı Kur'ân olan Arabî olmayarak Türkçe olmasını takdir ediyor. Evet, bunun makamı رَسُولٍ deki tenvin ن sayılmak ve şeddeli ل iki sayılsa ve şeddeli ى bir sayılsa bin üç yüz elli sekiz (1358), her ikisi bir ر sayılsa bin üç yüz yirmi sekiz (1328); şeddeliler iki sayılsa, tenvin sayılmazsa, bin üç yüz on sekiz (1318), hem tenvin, hem şeddeliler sayılsa bin üç yüz altmış sekiz (1368) ederek Risale-i Nur'un beş devresine ve beş vaziyetine remzen ve îmaen bakar.

Beşinci Âyette

اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللهِ [6]

اِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللهِ cümlesinde makam-ı cifrîsi, şeddeliler birer sayılmak cihetinde bin üç yüz elli bir (1351) ederek Risale-i Nur'un şimdilik beyanına iznim olmayan ehemmiyetli vazifesinin ve bu evâmir-i Kur'âniyeyi imtisalinin tarihine tam tamına tevafuk-u cifrî ve muvafakat-ı mâneviye karinesiyle ve kıssadan hisse almak münasebât-ı mefhumiye remzi ile Risale-i Nur'a îmaen bakar. Daha yazılacak çok gaybî işaretler var; fakat izin verilmedi, şimdilik kaldı.

1.) Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulümattan (karanlıklardan) nura çıkarman için onu sana indirdik. (İbrahim Sûresi, 14:1)
2.) İnsanları Rablerinin izniyle inkâr karanlıklarından îman nûruna…
3.) Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler, halkı Allah yolundan alıkoyarlar ve doğru yolu eğri göstermeye çalışırlar. Öyleleri, haktan pek uzak bir sapıklık içindedirler. (İbrahim Sûresi, 14:3)
4.) Allah'ın geçmişteki azap günleri (İbrahim Sûresi, 14:5)
5.) Hak dini onlara açıklasın diye, her peygamberi Biz ancak kendi kavminin lisanıyla gönderdik. (İbrahim Sûresi, 14:4)
6.) Kavmini karanlıklardan nûra çıkar ve Allah'ın geçmişteki azap günlerini onlara hatırlat. (İbrahim Sûresi, 14:5)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 30

Ayet 30: Allah'ın yoluna davet eden ve salih amel işleyen.. [Fussilet: 33]

Otuzuncu Ayet

Sure-i Fussilet'te

وَ مَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا اِلَى اللهِ [1] وَ عَمِلَ صَالِحًا وَ قَالَ اِنَّنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ

âyetidir.

مِمَّنْ دَعَا اِلَى اللهِ وَ عَمِلَ صَالِحًا وَ [2] قَالَ اِنَّنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ

cümlesinin makam-ı cifrisi şeddeli [3] مِمَّنْ , م deki , مَنْ مِنْ dir. Aslına nazaran bir م bir ن ve şeddeli ن iki ن ve tenvin ن olmak üzere bin üç yüz(1328) yirmi sekiz eder ki,o müthiş tarihte bir taife ayağa kalkıp Cenab-ı Hakka halkı davet edeceğine işaret eder ki: O tarih hem hürriyet inkılabının sarsıntılarından, hem harb-i umumi inkılabının fırtınalarından Şeriat-ı Ahmediye (Aleyhisselâtü Vesselâm) ve şeair-i İslamiye inhisafa uğramasıyla o taife bütün kuvvet ve gayretiyle Allah'ın yoluna insanları davet etmekle beraber, kendileri de sünnet-i seniye üzerine amel-i saliha

çalışıp, İslamiyetle iftihar ederler diye remzen haber veriyor. Bu tarihte böyle bir davet ve Kur'ânın tahsinine layık olacak güzel söz ise şimdilik Sözler namındaki Risale-i Nur'un davet edici cüzleri başta görünüyor. [4] اَحْسَنُ قَوْلاً kelime-i kudsiyesinin tercümesi daha ziyade güzel sözlü kim olabilir der. Demek o tarihte birisi gâyet güzel sözleriyle meydana çıkacak sözlerinin güzelliğiyle halkı teshir edecek. Bu hasse ise bu zamanda belagatçe ve hüsn-i cemalce ve tesir ve teshirce yüksek bir mertebede bulunan kelimatlar ve kuvvetli sözler Risale-i Nur'un sözlerinde bulunur.

Demek bu âyet mana-i işarisiyle Risale-i Nur'u tahsin eder.

1.)Hem Allah'ın yoluna davet eden ve salih amel işleyen ve "doğrusu ben müslümanlardanım" diyenden daha güzel sözlü kim vardır. (Fussilet Sûresi: 33)
2.)Hem Allah'ın yoluna davet eden ve salih amel işleyen ve "doğrusu ben müslümanlardanım" diyenden..
3.)O kimseden ki..
4.)Daha güzel sözlü..

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 31

Ayet 31: Teyemmüm âyeti [Maide: 6]

Otuz Birinci Ayet

Pederiyle beraber Risale-i Nur talebelerinden olan Salahaddin Çelebinin Risale-i Nur'a aid bir âyetten bir istihracıdır.

وَ اِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى اَوْ عَلَى سَفَرٍ اَوْ [1] جَاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ اَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُو صَعِيدًا طَيِّبًا

âyeti mana-yı zahirisiyle diyor ki: Su bulamadığınız vakit temiz toprak ile teyemmüm ediniz. Ve mana-yı işarisiyle diyor ki: Binüçyüzelliyedi (1357) de manevi ab-ı hayat menbaları kapatıldığı zamanda temiz toprağa kast ve teveccüh ediniz. Onda bir menba-ı hayat ve bir maden-i nur bulursunuz.Bu âyetin işareti hususi bir surette Risale-i Nur'a baktığına iki emare var.

Birincisi: Bu [2] فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُو صَعِيدًا طَيِّبًا âyetinin makam-ı ebcedisi ve cifrisi binüçyüzelliyedi(1357) eder. O tarihlerde medreselerin ve irşadgahların seddiyle ve ehl-i ilmin sarıklarının açılmasıyla manevi susuzluk başladığı hengamda Risale-i Nur hakaik-i imaniye cihetinde onbeş senede kazanılan iman-ı tahkikiyi on beş haftada belki onbeş günde belki tam müsteidlere onbeş saatte sarsılmayacak derecede

iman-ı tahkikiyi kazandırması kavi bir emaredir ki şu işaret ona hususi bakar.

İkinci Emare: ص ve س birbirine tam kardeş olması ve bir kelimede birbirinin yerine geçmesi münasebetiyle bu âyetteki [3] صَعِيدًا kelimesindeki ص , س okunsa Risale-i Nurun tercümanını göstermesi hem bu cümlenin birinci mukaddimesi olan [4] اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ fıkrasının işaretiyle kadınların çıplak bacak olarak erkeklere karışması ve Risale-i Nur'un şiddetli taarruzlar içinde tesettür lehinde kuvvetli mukavemeti zamanına şeddeli ن iki ن olmak üzere makam-ı ebcedisi [5] فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً ile beraber bin üç yüz kırk yedi(1347) adediyle parmak basması [6] اَوْ عَلَى سَفَرٍ fıkrasının işaretiyle umumi harplerin asrında her millet seferberlik vaziyetinde bulunması ve [7] اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ fıkrasının aynen bin üç yüz elli yedi(1357) makam-ı ebcedisiyle hem bu senenin tarihini hem [2] فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُو صَعِيدًا طَيِّبًا cümlesinin aynı tarihini göstermesiyle beraber *"müteaffin çukur"* manasında olan غَائِط den yani manevi bataklıktan çıktığınız ve temizlenmek için su aradığınız zaman manasını ifade etmesi latif ve kuvvetli bir emaredir ki

[2] فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُو صَعِيدًا طَيِّبًا

âyetinin işareti bu asra ve Risale-i Nur'a bir hususiyeti var ve remzen ona bakar.

Evet makam-ı ebcedisi ve cifrisi tenvinler halet-i vakıfta elifler sayılmak ve şeddeli bir sayılmak cihetiyle binüçyüzelliyedi(1357) eder. Çünki iki ت sekizyüz,(800) birinci ف seksen(80) , üç م ikinci ف iki yüz(200) , dördüncü م bir ص bir ع iki yüz(200), ل ve iki ى elli(50), iki و iki د bir ج dört ا yirmiyedi(27) eder.Yekünü binüçyüzelliyedi (1357) olur. **(Haşiye-1,2,3,4,5)**

Otuzbirinci Âyetin birinci mukaddimesi olan [8] وَ اِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى cümlesinden [9] كُنْتُمْ مَرْضَى binbeşyüz(1500) küsür olan makam-ı cifrisiyle ehl-i dalalet tarafından aşılanan manevi hastalıkların kısm-ı azamı Risale-i Nur'un Kur'ânî ilaçlarıyla izale edilebilir diye işaret etmekle beraber mateessüf ikiyüz seneye kadar dünyanın ömr-i baki kalmışsa bir fırka-i dallede manevi hastalıkların devam edeceğine ima ediyor. [10] فَتَيَمَّمُو صَعِيدًا cümlesinin manay-ı işarisinde ikinci emarenin birinci noktasında س harfi ص harfinin altında gizlenmesi ve ص görünmesinin iki remzi var.

Birisi: Said toprak gibi mahviyet ve terk-i enaniyet ve tevazu-ı mutlakta bulunması şarttır, ta ki; Risale-i Nuru bulandırmasın, tesirini kırmasın.

İkincisi: Şimdiki bataklığa ve manevi tağuta sukutun sebebi ise terakki etmek fikrinden neşet ettiği cihetiyle onların hatalarını gösterip Müslüman için suud ve terakki ancak İslamiyet'te ve imanlı olmakta olduğuna işaret etmektir.

Haşiye-1: Yani turabın manevi hassası olan mahviyet ve terk-i enaniyet ve tevazu ile topraktan çıkan temiz ve şüphesiz bir su ile

temizleniniz. [11] فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَ اَيْدِيكُمْ cümlesinin iması ve remzi ile o menbadan gelen nura yüzünüz ile müteveccih olup, mütalaa ve istifade ediniz ve ellerinizde kalemlerle neşredip halkları sukut-ı ahlaktan suûda ve terakkiye çıkmalarına çalışınız.

Haşiye-2: [12] اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً makam-ı cifrisi olan binüçyüzkırkyedi (1347) edip aynı tarihte cazibedar fitne-i nisaiye ehl-i islamı içine cezbetmesi ve ref-i tesettürün resmileşmesidir ve Risale-i Nur'un tam mücahedesi aynı tarihine muvafakati bu emareyi tam kuvvetlendiriyor.

Haşiye-3: Bu dört cümlenin münasebet-i maneviyeleri ile ve üç cümlenin üç makam-ı ebcedileri ile bu zamanımızdaki Risale-i Nur'un hizmetine tam mutabakatı o hususiyeti ispat eder.

Haşiye-4: Salahaddin pederiyle beraber bu âyette bir işaret var diye icmalen hissedip sordu, gece de manevi bir ihtar ile bu cevab geldi.

Haşiye-5: Birinci şuaın otuzüç âyetinden otuzbirinci âyetinin dört sene sonra zuhurunun sırrı her iki cümlesiyle bu senenin aynı tarihini göstermesidir.

وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [13]
لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [14]

1.)Fakat hasta olur veya bir yolculukta iseniz veya içinizden biri def'-i hacetten gelirse veya kadınlara dokunursanız.. Artık su bulamazsanız, o vakit temiz bir toprağa teyemmüm edin. (Maide sûresi: 6)
2.)Artık su bulamazsanız, o vakit temiz bir toprağa teyemmüm edin.
3.)Bir toprak..
4.)Veya kadınlara dokunursanız..
5.)Artık su bulamazsanız..
6.)Veya bir yolculukta..
7.)Veya içinizden biri def'-i hacetten gelirse..
8.)Fakat hasta olursanız..

9.)Hasta idiniz..
10.)Bir toprağa teyemmüm edin..
11.)Yüzlerinizi ve ellerinizi ondan meshedin.. (Maide sûresi: 6)
12.)Veya kadınlara dokunursanız.. Artık su bulamazsanız..
13.)Allah, doğruyu en iyi bilendir.
14.)Gaybı Allah'tan başkası bilemez (Neml Sûresi: 65 den iktibas)

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 32

Ayet 32: Odur ki, sizi karanlıklarından nura çıkarmak için rahmetine eriştirir.. [Ahzab: 41-47]

Risale-i Nur'un faal bir şakirdi olan, Ahmed Nazif Çelebi'nin bir istihracıdır ve bir fıkrasıdır.Bunu, hem Birinci Şuânın otuz ikinci âyeti olarak ve hem Yirmi Yedinci Mektubun fıkralarında kaydetmek münasip görüldü.

Otuz İkinci Âyet

O kendisi diyor: Gelen âyetleri hâfızdan dinledim.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا [2]
كَثِيرًا .. وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلاً .. هُوَ
الَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلٰئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَكَانَ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا .. تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ
سَلاَمٌ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيمًا .. يَا اَيُّهَا
النَّبِىُّ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا

وَنَذِيرًا .. وَدَاعِيًا اِلَى اللهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا .. وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللهِ فَضْلاً كَبِيرًا

Bu âyetlerde Risale-i Nur'a imâ ve remiz ve belki işaret var diye hissettim.

Evet, madem bu âyet gibi vazife-i Risalet ve dâvete bakan âyetler, her asra bakıyorlar ve her asırda efradları ve mâsadakları var...

Ve madem bu âyetlerde Resul-i Ekreme (a.s.m.) verilen sıfatlar ve ünvanlar her zamanda cereyanı ve herbir asırda hükmetmek haysiyetiyle ve ünvanların altında, mânâ-yı remziyle Risale-i Nur gibi, o vazifeyi yerine getiren eserler ve zâtlar; bu gibi âyâtın dâire-i şümullerine girmeleri, Kur'ân'daki i'câz-ı mânevîsinin şe'nidir, belki muktezâsıdır ve lâzımıdır.

Madem Risale-i Nur, bu acip asırda, müstesna bir surette bu âyetin işaret ettiği vazifeyi yapıyor ve mânâsının daire-i külliyesinde bir ferdidir. Elbette müteaddit emareler ve gizli karinelerle diyebiliriz ki, bu âyette dahi, Birinci Şuânın sair otuz bir adet âyetleri gibi, Risale-i Nur'a mânâ-yı işâriyle bakar. Şöyle ki:

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ [3] وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

cümlesi, mânâ-yı işârîsiyle diyor: Bin üç yüz yetmişe kadar tecavüz eden en karanlık bir zulüm, en karanlık bir zulmetten, sizi, ey ehl-i iman ve'l-Kur'ân, Kur'ân'dan gelen nurlara ve imanın ışıklarına çıkaran ve isminde nur ve mânâsında rahîmiyet bulunan ve ism-i Nur ve ism-i Rahîm'in mazharı olan bir lem'a-i Kur'âniyeye ve bu asrımıza bakıp imâ ediyor.

Mânâ mutabakatından başka bir emare ve karinesi budur ki:

اِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا [4]

fıkrasının (şedde ve tenvin sayılır) makam-ı cifrîsi, dokuz yüz kırk yedi edip, Risaletü'n-Nur veya Risâlet-i Nur isminin makamı olan, dokuz yüz kırk yedi adedine tam tamına tevafuk ediyor.

[5] اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا cümlesi, şeddeler sayılmaz ve âhirde tenvin vakıftır (elif sayılır) makam-ı cifrîsi ki, bin üç yüz yirmi üç tarihini gösterir. O tarihte, merkez-i hilâfette, dehşetli bir inkılâbın mebde-i infilâki içinde ye'se düşen ehl-i imana müjde verip, İslâmiyetin hakkaniyetine ve kuvvetine kuvvetli şehadet eden ve veraset-i Nübüvvet noktasında dâvette bulunan hakikî bir şahide işaret eder.

[6] وَنَذِيرًا .. وَدَاعِيًا اِلَى اللهِ cümlesi, **(Haşiye-1)** tenvinler vakıf olmadığından sayılırlar. Makam-ı cifrîsi, bin iki yüz elli altı tarihini göstermekle, bu asırda ve bu zamandaki İslâmiyetin inhisafını, bir asır evvel izhar eden mukaddematına bakarak, [7] وَدَاعِيًا اِلَى اللهِ kelimesi yüz doksan bir (191) ederek, Risale-i Nur'un bir hakikî ismi olan Bediüzzaman'ın makam-ı cifrîsi bulunan, yüz doksan bir (191) adedine tam tamına tevafukla ima eder ki, Risale-i Nur dahi, o inhisaf içinde bir dâîi ilâllahtır.

[8] بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا **(Haşiye-2)** ve yalnız [9] سِرَاجًا مُنِيرًا kelimesi ise, tam tamına Risale-i Nur'un bir ismi olan Sirâcü'n-Nur'a lâfzan ve mânen ve cifren tevafukla bakar. مُنِيرًا daki *mim, ye*, اَلنُّورِ deki şeddeli *nun*'a mukabildir.

Evet İmam-ı Ali (r.a.) keramet-i gaybiyesinde, Risale-i Nur'a Sirâcü'n-Nur namını vermesi, bu âyetin bu fıkrasından mülhemdir denilebilir ve çekinmeyerek deriz.

[10] وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللهِ cümlesi, şedde sayılmak cihetiyle, makam-ı cifrîsiyle bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihini göstermekle, bu asrımızın, tam bulunduğumuz

bu senesine bakarak ehl-i imana bir büyük ihsanı var diye, mânâ-yı remziyle haber veriyor.

Biz bakıyoruz, bu zamanda en büyük ihsan imanı kurtarmaktır. Ve görüyoruz, imanı harika burhanlarla kurtaran, başta, Risale-i Nur'dur.

Demek, bu zamana nisbeten bir فَضْلاً كَبِيرًا [11] da odur. Bu işareti kuvvetlendiren şudur: فَضْلاً كَبِيرًا **(Haşiye-3)** daki فَضْلاً kelimesi, dokuz yüz altmış (960) edip, Risaletü'n-Nur'un bu ismi, izafeden tavsif tarzına geçmekle, Risaletü'n-Nuriye olup makamı olan dokuz yüz altmış iki (962) adedine mânidar iki farkla tevafuku, onun başına remzen ve imâen parmak basmasıdır.

İlâhî, yâ Rab! Sen Risale-i Nur'u ve Risale-i Nur Müellifi Üstadımız Said Nursî'yi ve Risale-i Nur talebe ve şakirtlerini ve mensuplarını, muhafaza-i hıfzında ve kal'a-i İlâhiyen içinde muhafaza ve emin eyle. Âmin. Ve hizmet-i Kur'ân ve imanda sabit ve daim eyle. Âmin. Ve bu kudsî hizmetlerinde, muvaffakiyetlerle yardım ve muâvenetler ihsan eyle. Âmin. Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân-ı Azîmüşşânın sırr-ı âzamına, marifetullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resulullah sırr-ı kudsîsine; ve

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [12]

sırr-ı uzmâsına; ve rızâullah ve rüyet-i cemâlullah lûtuf ve ihsanına mazhar eyle, yâ Rabbe'l-Âlemîn!

وَصَلَّى اللهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى [13]
اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاَهْلِ بَيْتِهِ اَجْمَعِينَ
الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ بِحُرْمَةِ

سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Fakir, âciz, zaif, günahkâr talebe ve hizmetkârınız, İnebolulu Ahmed Nazif Çelebi

---

Haşiye-1: [7] وَدَاعِيًا اِلَى اللهِ kelimesi, Risale-i Nur'un hakikî bir ismi olan Bediüzzaman'ın makamına tam tamına tevafuku ve manen mutabakatı olduğu gibi, yalnız دَاعِيًا kelimesi de, Risale-i Nur'un tercümanı olan Said ismine, üç harfle ittihad ve üç farkla tevafuk eder. Çünkü, tenvin, elif ve vav mecmuu elli yedi, sin'den üç fark var.

Risale-i Nur talebelerinden Küçük Abdurrahman Tahsin

Haşiye-2: [8] بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا bin üçyüz otuz(1330) ederek Risale-i Nur'un fatihası olan Işarat-ül İ'caz tefsirinin zuhuruna tevafuku ve بِإِذْنِهِ deki melfuz ى sayılsa bin üçyüz kırk(1340) edip, Risale-i Nur'un zuhuruna tetabuku ve birinci tenvin vakf olmadığından ن sayılsa, bin üçyüz seksen(1380) ederek Risale-i Nur'un o tarihte inşâallah Küre-i Arz'ı ışıklandıracak bir sirac-ı nuranî olacağına bir remz-i Kur'ânîdir.

Risale-i Nur şakirdlerinden Tahsin

Haşiye-3: Hem burada فَضْلاً kelimesi Risalet-i Nurun makamına kuvvetli tevafuku ve müteaddid âyetlerde [14] ذٰلِكَ

فَضْلُ deki فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ اللهِ kelimesi şedde sayılmazsa dokuz yüz kırk yedi (947) ederek Risalet-i Nurun makam-ı cifrisi olan dokuz yüz kırk yedi (947) adedine tam tamına tevafuku ve tetabuku işaret derecesinde bir remizdir ki; Risalet-i Nur bu bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihinde bir fazl-ı kebirdir ve bir Fazlullahdır ve her iki âyette bir medar-ı nazardır ve kasden dahildir.

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [15]

Risale-i Nur Şakirdlerinden Hilmi

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Ey îmân edenler! Allah'ı çok zikredin. Sabah akşam Onu tesbih edin. Odur ki, sizi inkâr karanlıklarından nura çıkarmak için rahmetine eriştirir; melekler de bağışlanmanız için dua ederler. Mü'minler için O çok merhametlidir. Ona kavuştukları gün Allah'ın mü'minlere hediyesi selâmdır, her türlü korkudan emniyet ve selâmet müjdesidir. Bir de onlar için hoş ve ardı arkası kesilmeyecek bir mükâfat hazırlamıştır. Ey Peygamber! Biz seni insanlar için bir şahit, bir müjdeci, bir sakındırıcı, Onun izniyle insanları Allah'ın yoluna çağırıcı ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik. Mü'minleri müjdele ki, Allah'tan onlara pek büyük bir lutuf ve ihsan vardır. (Ahzâb Sûresi, 33:41-47)
3.)Ki, sizi inkâr karanlıklarından nura çıkarsın. Mü'minler için O çok merhametlidir.
4.)nura çıkarmak için rahmetine eriştirir. Mü'minler için O çok merhametlidir.
5.)Biz seni insanlar için bir şahit, bir müjdeci olarak gönderdik.
6.)Ve sakındırcı. Allah yoluna çağırıcı.
7.)Allah yolunda çağırıcı…
8.)Onun izniyle, nur saçan bir kandil…
9.)Nur saçan kandil.
10.)Allah'tan (büyük bir lütfa erişeceklerini) mü'minlere müjdele.
11.)Pek büyük bir lütuf ve ihsan…
12.)Allah bize yeter. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
13.)Ve Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'in (a.s.m.) ve onun âlinin, ashabının ve iyi ve temiz kimseler olan bütün ehl-i beytinin üzerine olsun. Âmin. Âmin. Âmin. Peygamberlerin efendisinin hürmetine… Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.
14.)Bu Allah'ın bir lûtfudur ki dilediğine verir. (Mâide Sûresi, 5:54)
15.)Doğrusunu Allah bilir.

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye]

Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis

Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis

لاَتَزاَلُ طَاۤئِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ حَتّٰى يَاْتِىَ اللهُ بِاَمْرِهِ [1]

Ramazan-ı Şerifte onuncu günün ikinci saatinde birden bu hadis-i şerif hatırıma geldi. Belki, Risale-i Nur şakirtlerinin taifesi ne kadar devam edeceğini düşündüğüme binaen ihtar edildi.

لاَتَزَالُ طَاۤئِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى [2] —şedde sayılır, tenvin sayılmaz—fıkrasının makam-ı cifrîsi bin beş yüz kırk iki (1542) ederek nihayet devamına ima eder.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [3]

ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ [4] —şedde sayılır—fıkrası dahi, makam-ı cifrîsi 1506 edip, bu tarihe kadar zahir ve âşikârâne, belki galibane, sonra tâ ‘kırk iki (42)’ye kadar gizli ve mağlûbiyet içinde vazife-i tenviriyesine devam edeceğine remze yakın ima eder.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [5]

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ

حَتّٰى يَاْتِىَ اللهُ بِاَمْرِهِ [6] —şedde sayılır—fıkrası dahi, makām-ı cifrîsi 1545 olup kâfirin başında kıyâmet kopmasına ima eder.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ

Câ-yı dikkat ve hayrettir ki, üç fıkra bil'ittifak bin beş yüz tarihini göstermeleriyle beraber, tam tamına mânidar, mâkul ve hikmetli bir surette bin beş yüz altı (1506)'dan tâ '42'ye, tâ '45'e kadar üç inkılâb-ı azîmin ayrı ayrı zamanlarına tetabuk ve tevafuklarıdır.

Bu imalar gerçi yalnız bir tevafuk olduğundan delil olmaz ve kuvvetli değil; fakat birden ihtar edilmesi bana kanaat verdi. Hem kıyametin vaktini kat'î tarzda kimse bilmez; fakat, böyle îmalarla bir nevî kanaat, bir galip ihtimal gelebilir. Fatiha'da [7] صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ashabının tâife-i kübrâsını târif eden [8] اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ fıkrası, şeddesiz bin beş yüz altı (1506) veya yedi (7) ederek, tam tamına ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ fıkrasının makamına tevafuku ve mânâsına tetabuku ve şedde sayılsa لاَتَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى fıkrasına üç mânidar farkla tam muvafakatı ve mânen mutabakatı, bu hadisin imasını teyid edip remiz derecesine çıkarıyor. Ve müteaddit âyât-ı Kur'âniyede صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ kelimesi, bir mânâ-yı remziyle Risaletü'n-Nur'a mânâca ve cifirce ima etmesi remze yakın bir ima ile, Risaletü'n-Nur şakirtlerinin taifesi, âhirzamanda o taife-i kübrâ-i âzamın âhirlerinde bir hizb-i makbul olacağını işâret eder diye def'aten birden ihtar edildi.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [9]

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [10]

Sure-i İbrahim'den

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً كَلِمَةً [11] طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

[12] كَلِمَةً طَيِّبَةً kelimesi tenvinler sayılır şedde sayılmaz, bin on birdir (1011). Risalet-en Nuriyye'nin makamına üç fark ile tevafuk eder ve كَلِمَةً طَيِّبَةً mübarek ve güzel söz manasıyla Risale-i Nur'un güzel sözlerine tetabuku ve [13] كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ tenvinler ve şedde sayılmazsa bin üçyüz kırk dört (1344) ederek tam tamına Risaleten-Nur'un zuhur ve intişarına ve yükselmesinin tarihine muvafakati ve manaca mutabakatı bir ima belki bir remizdir belki bir işarettir ki كَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ olan Risale-i Nur'un güzel sözleri bu âyetin bu asırda bir medar-ı nazarıdır.

Bu âyetin tam arkasında [14] مَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ilââhire.. Âyeti Risale-i Nur muarızlarının pis mesleklerine manen bakması o imayı teyid eder.

Hem [15] اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ manasıyla Kur'ânın tuba ağacı gibi aslı ve kökü

semada dalları ve semeratı zeminde intişar etmesine mukabil o Kur'ânın bir tefsiri dahi aslı ve kökü zeminde dal ve budakları semavatta hakaik-i İlahiyede intişarını remzen ifade etmekle o imayı tam te'yid eder.

1.)Ümmetimden bir taife Allah'ın emri gelinceye kadar (yani kıyâmetin kopmasına kadar) hak üzerinde galip olacaktır. (Bu hadis-i şerif, hadis kaynaklarında bu lafızlarla rivayet edildiği gibi, aynı mânâyı ifade eden farklı lâfızlarla da rivayet edilmiştir. Buhari, İ'tisam: 10; Müslim, İman: 247, İmâre: 170, 173, 174; Ebû Dâvud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 27, 51; İbni Mâce, Mukaddime: 1, Fiten: 9; Müsned, 5:34,269, 278, 279; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:449-450, 550)
2.)Ümmetimden bir taife zail olmayıp devam edecektir.
3.)Gaybı yalnız Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7; Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân: 21)
4.)Hak üzerinde galip olacaktır.
5.)Gerçek ilim ancak Allah katındadır.
6.)Allah'ın emri gelinceye kadar (yani kıyâmetin kopmasına kadar).
7.)Doğru yol. (Fâtiha Sûresi, 1:6)
8.)Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun kimseler. (Fâtiha Sûresi, 1:7)
9.)İlim Allah'ın katındadır.
10.)Gaybı Allah'tan başkası bilemez (Neml Sûresi: 65 den iktibas)
11.)Görmedin mi, Allah nasıl bir misal getirdi; güzel bir sözü.. kökü sabit, dalları ise gökte olan güzel bir ağaç gibi.. (İbrahim Sûresi: 24)
12.)Güzel bir söz..
13.)Güzel bir ağaç..
14.)Kötü bir sözün misali, kötü bir ağaç gibidir.. (İbrahim Sûresi: 26)
15.)Kökü sabit, dalları ise gökte olan..

Sikke-i Tasdik : 3.Parca [Isarat-ı Kuraniye] : Ayet 33

Ayet 33: Allah, melekler ve adâlette sebat eden ilim adamları şâhitlik etmiştir ki.. [Al-i İmran: 18]

Risale-i Nur'a işaret eden Otuz Üçüncü Âyetin istihracına dâir Hafız Ali'nin bir fıkrasıdır.

Otuz Üçüncü Âyet

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz Üstadım Hazretleri,

Dün akşam namazını kılarken ikinci rekâtta Fatiha-i Şerîfeden sonra

شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ ﴿4﴾
وَاُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

âyetini okurken, hiç düşünmediğim, akıl ve kalbimde birşey, taharrîye bir sebep yokken, birden bire ruhun penceresine şu azîm âyet-i kerimenin Risale-i Nur'a ve müellifine bir münasebet-i mâneviyeyle işareti gösterildi. Namazdan sonra düşündüm. Hakikaten kuvvetli bir münasebet-i mâneviyesi var. Şöyle ki:

Bu kâinata, vahdaniyet-i İlâhiyeyi cin ve ins ve ruhaniyata karşı kat'î bir surette gösterip ispat eden birinci, Kur'ân-ı Azîmüşşân olduğu gibi, bu asırda ikinci, üçüncü derecede kemâl-i adaletle ve sadık ve musaddak hüccetlerle vahdaniyeti vâzıh ve bâhir bir surette kâinat safahatında ins ve cinnin enzarına arz edip ispat eden Risale-i Nur, bütün tabakat-ı beşere hem medrese, hem mektep, hem kışla, hem hakîm, hem hâkim olarak en âmi avamdan en ehass-ı havassa kadar ders verip tâlim ve terbiye etmesi bizce meşhud olmasıyla, bu âyet-i kerimenin bir mevzuu, bir mâsadakı da Risale-i Nur olmasına şüphesiz bir kanaat veriliyor.

İkinci Kelime-i Tevhidden sonra (5) اَلْعَزِيزُ الْحَكِيمُ isimleriyle Cenâb-ı Hak (Celle Celâlühü) zâtını tavsif buyurup, ikinci derecede aynı isimlerin mazharı olan Risaletü'n-Nur şahs-ı manevîsine işaret etmesi, Kur'ân-ı Azimüşşanın şe'nine yakışır bir keyfiyettir. Çünkü belki bütün dünyaya muhalif olarak fakr-ı haliyle beraber izzet-i İlâhiye ve izzet-i ilmiyeyi muhafaza için ölümden beter musibetlere karşı göğüs geren, tahammül eden Risale-i Nur tercümanı olduğu gibi, zeminde ve semavatta hikmetle tasarrufatın muammasını açan yine Risale-i Nur olduğu sadık ve musaddaktır. Bu kuvvetli münasebet-i mâneviyeyi teyid eden bir emaresi de şudur ki:

(6) أُولُوا الْعِلْمِ makam-ı cifrîsi iki yüz on dört olup, Risale-i Nur'un bir ismi olan Bediüzzaman'ın (şeddeli ze, lâm-ı aslî sayılır) makamı olan iki yüz on dörde tam tamına tevafuku ve müellifinin hakikî ve daimî ismi olan Molla Said'in makamı olan iki yüz on beşe bir tek farkla tevafuku, elbette bu kelime-i kudsiyenin her asra baktığı gibi, bu asra da medar-ı nazar bir ferdi Resailü'n-Nur olduğuna bir emare olduğu gibi,

(7) وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ (okunmayan ikinci vav ve hemze sayılmaz) makamı olan altı yüz bir adediyle, Risale-i Nur'un beş yüz doksan dokuz makamına; ve Resailü'n-Nur makamına yalnız iki farkla, iki ismine tevafuku dahi bir emare olduğu ve

شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ [8] وَاُولُوا الْعِلْمِ

cümle-i tevhidiye-i kudsiyesinin makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi olan bin üç yüz altmış adediyle,**(Haşiye)** tam tamına bu acip isyan, tuğyan, temerrüd asrının ve garip, küfran ve galeyan ve ilhad zamanının bu senesine ve bulunduğumuz bu tarihe tevafuku ve tetabuku elbette kuvvetli bir emaredir ki, bu pek büyük ve geniş ve âmm olan tevhid ve şehadetin medâr-ı nazar ehemmiyetli efradı ve mâsadakları her zamandan ziyade bu şehadete muhtaç, bu asrın bu vaktinde bulunacaktır. Ve şimdilik o şehadeti tesirli bir surette ispat eden Resâilü'n-Nur o efraddan birisi ve hususî medar-ı nazar olduğuna pek çok emareler ve işaretler ve beşaretler vardır.

اَللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [9]

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [10]

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [11] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Risale-i Nur şakirtlerinden

Hâfız Ali (r.h.)

Haşiye: Okunmayan iki hemze sayılmaz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah, melekler ve adâlette sebat eden ilim adamları şâhitlik etmiştir ki, Ondan başka ilâh yoktur. (Evet) kudreti herşeye galip Azîz, her işi hikmetle yapan Hakîm olan Allah'tan başka ilâh yoktur. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18)
5.)Onun kudreti herşeye galiptir ve Onun her işi hikmet iledir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18)
6.)İlim sahipleri.
7.)Adalette sebat eden ilim sahipleri.
8.)Allah, melekler ve adâlette sebat eden ilim adamları şâhitlik etmiştir ki, Ondan

başka ilâh yoktur.

9.)En doğrusunu Allah bilir.

10.)Gerçek ilim Allah katındadır.

11.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye]

Sikke-i Tasdik-i Gaybi

4.Parça: 3.Keramet-i Aleviye Risalesi [8.Şua]

Sekizinci Şuâ
Üçüncü bir keramet-i Aleviye

Bir İfade-i Meram: Mâlum olsun ki, ben Risale-i Nur'un kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmekle Kur'ân'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini ilân etmek ve zaaf-ı imana düşenleri onlara davet etmek ve onların kuvvetlerini ve hakkaniyetlerini göstermek istiyorum. Yoksa, hâşâ, kendimi ve hiçbir cihetle beğenmediğim nefs-i emmâremi beğendirmek ve medhetmek değildir.

Hem Risale-i Nur zâhiren benim eserim olmak haysiyetiyle senâ etmiyorum. Belki yalnız Kur'ân'ın bir tefsiri ve Kur'ân'dan mülhem bir tercüman-ı hakikîsi ve imanın hüccetleri ve dellâlı olmak haysiyetiyle meziyetlerini beyan ediyorum. Hattâ, bir kısım risaleleri ihtiyarım haricinde yazdığım gibi Risale-i Nur'un ehemmiyetini zikretmekte ihtiyarsız hükmündeyim. İmam-ı Ali'nin (radıyallahu anh) Âyetü'l-Kübrâ namını verdiği Yedinci Şuâ risalesini yazmakta çok zahmet çektiğime bir mükâfat-ı âcile ve bir alâmet-i makbuliyet ve bir medâr-ı teşvik olarak bu keramet-i Celcelûtiye, inayet-i İlâhiye tarafından verildiğine şüphem kalmamış. Tahdis-i nimet kàbilinden bunu Sekizinci Şuâ olarak yazdım. Yoksa haşre dair mühim bir âyetin mu'cizeli olan burhanlarını yazacaktım.

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

İmam-ı Ali'nin (radıyallahu anh) Risale-i Nur'a dair üçüncü bir kerametidir.

Evet, On Sekizinci ve Yirmi Sekizinci Lem'alarda izah ve ispat edilen iki zâhir kerametini teyid ve takviye ederek Kaside-i Celcelûtiyesinde, Sirâcü'n-Nur'dan sarahat derecesinde haber verdiği gibi, yine o kasidede Sirâcü'n-Nur'un en namdar risalelerine parmak basıyor, âdetâ alkışlıyor; ve sekiz adet remizle meşhur bir kısım risalelerini gösteriyor.

- 1.Remiz: Sözlerdeki risalelerin tertip sırasına işaretler
- 2.Remiz: Haşir, Reşhalar, Mucizat-ı Ahmediye ve Mirac risalelerine işaretler
- 3.Remiz: İmam-ı Ali'nin işaret ettiği üç sır
- 4.Remiz: Mucizat-ı Kuraniye, 32.Söz vb. risalelere işaretler
- 5.Remiz: 1.Söz, Rumuzat-ı Semaniye ve 7.Lemaya işaretler
- 6.Remiz: On iki söz namındaki on iki risaleye işaretler
- 7.Remiz: 29.Lema, 30.Lema, 1.Şua, Asa-yı Musa, Mektubat vb. risaleler işaretler
- 8.Remiz: Celcelutiye'nin işaretlerini teyid eden üç emare
- Hilafet hadisinin tahlili

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 1.Remiz

1.Remiz: Sözlerdeki risalelerin tertip sırasına işaretler

Birincisi

Risale-i Nur'a tasrih eden [1] تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً fıkrasından sonra Süryanî lisanıyla Esmâ-i Hüsnâdan istimdat ve suver-i Kur'âniye ile bir münâcât yapıyor. Tam otuz üç sûrelerle öyle garip ve mânidar bir tarzda zikrediyor ki, bir kısım sırları ve gaybî haberleri dahi bildirmek istediği anlaşılıyor. Ben sıkıntılı bir zamanda İmam-ı Ali'nin (radıyallahu anh) Âyetü'l-Kübrâ namını verdiği Yedinci Şuâyı bitirdiğim aynı vakitte, itikadımca bana acele bir mükâfat ve bir ücret olarak, geceleyin Celcelûtiye'yi okudum. Birden bir ihtar-ı gaybî gibi kalbime denildi:

İmam-ı Ali (radıyallahu anh), Risale-i Nur ile çok meşguldür. Mecmuundan haber verdiği gibi, kıymettar risalelerine de işaret derecesinde remzedip îma ediyor. Eğer sarîh bir surette gaybdan haber vermek (çok zararları bulunduğundan hikmete münâfi olduğu cihetle) hikmet-i İlâhiye tarafından yasak olmasaydı tasrih edecekti.

Meselâ, sûreleri tâdâd ederken, yirmi beşinciye geldiği vakit diyor ki:

بِحَقِّ تَبَارَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسَائِلِ .. [2]
وَبِسُورَةِ التَّهْمِيزِ وَالشَّمْسُ كُوِّرَتْ

وَبِالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا وَالنَّجْمِ اِذَا هَوَى ..
وَبِاِقْتَرَبَتْ لِىَ الاُمُورُ تَقَرَّبَتْ
وَبِسُوَرِ الْقُرْاٰنِ حِزْبًا وَاٰيَةً .. عَدَدَ مَاقَرَأَ
الْقَارِى وَمَا قَدْ تَنَزَّلَتْ
فَاَسْئَلُكَ يَا مَوْلاَىَ بِفَضْلِكَ الَّذِى .. عَلٰى
كُلِّ مَا اَنْزَلْتَ كُتْبًا تَفَضَّلَتْ

İşte bu fıkralarda Eskişehir Ağırceza Mahkemesini hayrette bırakan ve üstünde gözle görünen bir kerametiyle ve kıyamet ve haşri ispat eden harika hüccetleriyle iştihar eden Yirmi Dokuzuncu Söze Hazret-i İmam-ı Ali (radıyallahu anh), zikir ve tâdâd ettiği sûrelerin yirmi dokuzuncu mertebesinde وَالشَّمْسِ كُوِّرَتْ ile ona işaret eder. Çünkü, kıyamet kopmasından gayet dehşetli haber veren [3] اِذاَ الشَّمْسُ كُوِّرَتْ sûresine tam mutabık bir surette, o Yirmi Dokuzuncu Söz, kıyametin ve harab-ı âlemin ve mevt-i dünyanın ve hayat-ı âhiretin ve ihyâ-yı emvâtın kat'î hüccetlerini beyan ederken, bu sûrenin dehşetli tasvirini zikretmesi, hem mânâda, hem yirmi dokuzuncu mertebede tetabukları o işareti ispat eder.

Hem, tahavvülât-ı zerratta boğulan maddiyyunları susturan ve zerrâtın tahavvülâtı ve harekâtını, vazife ve intizamlarını emsalsiz bir tarzda ispat eden "Otuzuncu Söz" nâmındaki Zerrat Risalesine Hazret-i İmam-ı Ali (radıyallahu anh), otuzuncu mertebede [4] وَبِالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا kasemiyle ona işaret eder. Evet, bu işarette lâfzan ve sureten sûre-i وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ve Risale-i Zerrat, birbirine müşabehetle beraber, mânâ cihetiyle dahi

münasebet var. Çünkü, sûre-i وَالذّٰرِيَاتِ ’ın başında, tesadüfî ve intizamsız zannedilen temevvücat-ı havâiye, gayet hikmetli ve vazifedar olarak rububiyetin tekvînî emirlerini etrafa yetiştirir diye ifade ettiği gibi, Risale-i Zerrat dahi, maddiyyunlar tarafından tesadüfî ve intizamsız telâkki edilen harekât-ı zerrat dahi, gayet hikmetli ve o zerreler muntazam vazifelerle vazifedar olduklarını gayet kuvvetli ve kat’î burhanlarla ispat ediyor.

Hem Mi’rac-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâmı delâil-i akliye ile gayet mâkul ve kat’î bir surette ispat eden ve “Otuz Birinci Söz” nâmında ve mertebesinde bulunan Risale-i Mi’raca, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) otuz birinci mertebede Mi’rac-ı Ahmedî (a.s.m.) ve Kab-ı Kavseyndeki müşahede ve mükâlemeyi sarîh bir surette başlayan sûre-i وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى nın başında bulunan [5] وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى cümlesi ile sarahate yakın bir tarzda o risaleye işaret eder ve sûre-i وَالطُّورِ yi bırakarak وَالذّٰرِيَاتِ den sonra وَالنَّجْمِ sûresini zikretmesi bu işareti kuvvetlendirir.

Hem Şakk-ı Kamer Mu’cizesini münkirlere karşı kuvvetli delillerle ispat eden Mi’rac Risalesinin zeyli bulunan “Şakk-ı Kamer Risalesi” nâmında, otuz birinci mertebenin âhirinde olan o risaleye, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) şakk-ı kameri nass-ı sarîhle zikreden sûre-i [6] اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ den iktibas ederek otuz birinci mertebenin akabinde zikredilen [7] وَبِاِقْتَرَبَتْ لِىَ الْاُمُورُ تَقَرَّبَتْ fıkrasıyla sarahate yakın işaret eder.

Malûmdur ki, Risale-i Nur, başta otuz üç adet Sözlerdir ve “Sözler” nâmıyla yâd edilir. Fakat, Otuz Üçüncü Söz müstakil değil, belki otuz üç adet Mektubattan ibarettir. Ve “Mektubat” namıyla zikredilir. Sonra Otuz Birinci Mektup dahi müstakil değil, belki otuz bir

adet Lem’alardan mürekkeptir ve “Lem’alar” adıyla müştehirdir. Sonra Otuz Birinci Lem’a dahi müstakil olmamış; o da inşaallah otuz bir adet Şuâlardan mürekkep olacak. El-Âyetü’l-Kübrâ Yedinci ve bu risale Sekizinci Şuâlardır. Demek Sözlerin hâtimesi Otuz İkinci Sözdür.

Hem Risale-i Nur’un yıldızları içinde bir güneş hükmünde şakirtlerince telâkki edilen Otuz İkinci Söz nâmındaki üç mevkıflı risale-i harika ve câmia ve Sözler’in bir cihette hâtimesi ve cemiyetli neticesi olan o risaleye Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) onun fevkalâde ehemmiyetini ve câmiiyetini göstermek için Kur’ân’ın çok sûreleriyle birden otuz ikinci mertebede [8] وَبِسُوَرِ الْقُرْاٰنِ حِزْبًا وَاٰيَةً kasemiyle otuz ikinci mertebede bulunan o câmi’ risaleye işaret eder.

Risale-i Nur’un Otuz Üçüncü Sözü ise, bundan evvel beyan ettiğimiz gibi otuz üç adet mektuplardan ibaret ve “Mektubat” namında otuz üç kitap ve yüzden ziyade risalelerdir.

İşte Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) otuz üçüncü mertebede ve kaseminde Otuz Üçüncü Sözün eczaları olan o yüz on kitap ve Mektubat’a birden işaret etmek için yüz on semâvî suhuf nâmında yüz on muhtasar kitaplar ve o büyük mukaddes kitaplardan istimdat mânâsında olan şu

[9] فَاَسْئَلُكَ يَا مَوْلاَىَ بِفَضْلِكَ الَّذِى عَلٰى كُلِّ مَا اَنْزَلْتَ كُتُبًا تَفَضَّلَتْ

kelâmıyla işaret eder. Malûmdur ki, ilm-i belâğatte ve fenn-i beyanda uzak ve gizli mânâlara delâlet etmek için ***“karine”*** tabir ettikleri emarelerden ve münasebetlerden birisi bulunsa, uzak bir mânâ ve gizli ve işârî olan bir mefhum, karinenin kuvvetine göre sarîh ve zâhir mânâsı gibi kabul edilir. İşte bu kaideye binaen, bu işârî mânâların herbirisine müteaddit karineler, emareler bulunduğu gibi, sair arkadaşları da ona karineler olur. Risale-i Nur’un mecmuundan haber veren sarîh fıkralar dahi herbirisine kuvvetli bir karinedir.

1.) Siracü'n-Nur (Nur Kandili) gizliden gizliye yanıp intişar eder, yayılır.
2.) Tebareke, Nûn, Mearic, Hümeze, Tekvir, Zariyat ve Necm Sûrelerinin hakkı için ve Ikterabet (Kamer) Sûresinin hakkı için, bütün işler bana yaklaşmış oldu. Hizb hizb, âyet âyet Kur'ân sûrelerinin hakkı için, bunları okuyanın okumaları adedince ve nazil olan âyet ve sûreler sayısınca, indirdiğin bütün faziletli kitapların faziletleri hakkı için ey Rabbim, Senden yardım diliyorum.
3.) Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
4.) Yemin olsun esip savuran rüzgâra. (Zâriyât Sûresi, 51:1)
5.) Battığı zaman yıldıza andolsun. (Necm Sûresi, 53:1)
6.) Kıyâmet yaklaştı, ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)
7.) Ve Ikterabet (Kamer) Sûresiyle bütün işler bana yaklaşmış oldu.
8.) Hizb hizb, âyet âyet Kur'ân sûrelerinin hakkı için.
9.) Ey Mevlâm, lütfunla indirdiğin bütün faziletli kitaplarının hakkı için Senden yardım diliyorum.

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 2.Remiz

2.Remiz: Haşir, Reşhalar, Mucizat-ı Ahmediye ve Mirac risalelerine işaretler

İkinci Remiz

Kur'ân'ın el-âyetü'l-kübrası olan

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

nin hakikat-ı kübrâsını ve tefsir-i ekberini gösteren ve Ramazan-ı Şerifin ilhâmî bir hediyesi bulunan Yedinci Şuâ risalesine Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Mektubat'a işaretten sonra Lem'alar'a işaret içinde Şuâlar'a bakarak

وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ

(Haşiye) deyip ilm-i belâğatçe ***"müstetbeatü't-terakîb"*** ve ***"maarîzü'l-kelâm"*** denilen mânâ-yı zâhirinin tebaiyetiyle ve perdesinin arkasıyla müteaddit karinelerin kuvvetine göre işaret eder. Ve o acip ve yüksek ve tevhidin hüccetü'l-kübrâsı ve el-âyetü'l-kübrânın bir alâmet-i kübrâsı ve bir tefsir-i âzamı olan risaleye "Âyetü'l-Kübrâ" namı veriyor. Ve o namla, hem menbaı olan âyetü'l-kübrânın azametini, hem bu Yedinci Şuâ olan vahdâniyetin ve tevhidin burhan-ı âzamının fevkalâde kuvvetini ilân eder, haber verir. Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu büyük iltifatına, bu risalenin liyakatine

her kimin bir şüphesi varsa, gelsin, bir defa o risaleyi okusun. Eğer “Evet, lâyıktır” demezse, bana tuh desin!

Evet Kur’ân’ın aleyhinde bin seneden beri müntakimâne hazırlanan dinsizlerin itirazlarını ve kâfir feylesofların terâküm edip şimdi yol bularak intişar eden şüphelerini ve Kur’ân’ın dehşetli darbelerinden intikam besleyen muannid Yahudilerin ve mağrur bir kısım Hıristiyanların hücumlarını def edip mukabele eden ve her asırda Kur’ân’ın pek çok kahramanları ve mânevî kal’aları vardı. Şimdi ihtiyaç bir-ikiden, yüze çıkmış. Ve müdafîler yüzden, iki-üçe inmiş.

Hem, hakaik-i imaniyeyi, ilm-i kelâmdan ve medreseden öğrenmek çok zamana muhtaç bulunduğundan, bu zamanda o kapı dahi kapandı. Hem çabuk, hem herkes anlayacak bir tarzda en derin hakikatleri talim eden Risale-i Nur, elbette İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın bu iltifatına lâyıktır.

Hem İmam-ı Ali (r.a.) onuncu mertebe-i tâdâdında onuncu sûre olarak ve kıyamet ve Leyle-i Berâta bakan

وَبِسُورَةِ الدُّخَانِ فِيهَا سِرّاً قَدْ اُحْكِمَتْ [3]

deyip mânâ-yı işârîsiyle “Onuncu Söz” namında ve mertebesinde olan Haşir Risalesine işaretle beraber, o risalenin fevkalâde ehemmiyetini ve gayet muhkem olduğunu ve o zamanın dumanlı karanlıklarını izale eden bir Leyle-i Berâtın bir kandili hükmünde bulunmasına ve haşir ve kıyametin bir alâmeti olan duhan, hem Leyle-i Berâtın senevî olarak hikmetli tefrik ve taksim-i umûr noktalarıyla ve başka karineler ile îmaen ve remzen haber veriyor.

Evet, Onuncu Söz, çok ehemmiyetli bir belâyı def etti. Hürriyet-i efkâr serbestiyeti ve harb-i umumî sarsıntısı vaktinde haşri inkâr eden münafıklar, fırsat bulup çok yerlerde zehirli fikirlerini izhara başladıkları bir zamanda Onuncu Söz çıktı ve tab edildi. Bin nüshası etrafa yayıldı, onu gören herkes kemâl-i iştiyak ve merakla okudu. Zındıkların kâfirâne fikirlerini tam kırdı ve onları susturdu. İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın bu takdirine liyakatini ispat etti. Kimin şüphesi varsa, gelsin, onu dikkatle okusun, haşrin ne kadar kuvvetli bir burhanı olduğunu görsün.

Hem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) on dokuzuncu sûre olarak Sûretü’n-Nur’u

بِسِرِّ حَوَامِيمِ الْكِتَابِ جَمِيعِهَا .. عَلَيْكَ [4]
بِفَضْلِ النُّورِ يَانُورُ اُقْسِمَتْ

fıkrasıyla zikrederek pek muhtasar olan On Dokuzuncu Söze ve pek mükemmel bulunan On Dokuzuncu Mektuba işaret için nur lâfzını tekrar etmekle mektupların mertebesi, yani On Dördüncü Mektup noksan kalmasına îmaen Sûre-i Nur’u on beşincide yine zikretmesiyle gayet latîf ve müdakkikane haber veriyor. Ve o iki risaleleri, Risale-i Nur’un büyük nurları olduklarını bildiriyor.

Evet, risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâma dair olan On Dokuzuncu Söz, hem üç cihetle kerametli ve harika olan On Dokuzuncu Mektup, elhak, Risale-i Nur’un en parlak birer nurudurlar. Ve Âişe-i Sıddîka Radıyallahu Anhânın beraati münasebetiyle, âyet-i Nur’un مَثَلُ نُورِهِ kelimesindeki zamir, üç vecihten birisiyle Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma râci olmak haysiyetiyle, Sûre-i Nur, zât-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm ile ziyade alâkadar bulunduğundan, o sûre ile risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı ispat eden o iki risaleye iki nur lâfzıyla, belki üç nur kelimeleriyle yine aynen risalet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmı ispat eden Mi’rac Risalesine dahi işaret etmiş.

Ben itiraf ediyorum ki, On Dördüncü Mektup noksan kaldığını unutmuştum. Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) aynı sûreyi iki defa tekrar etmesiyle tahattur ettim ve işârâtındaki dikkatine hayran oldum. Fakat o tekrar, yalnız On Dokuzuncu Söz ve Mektup için sayılır; ondan sonrakilere nisbeten sayılmaz.

Haşiye: İmam-ı Ali bu fıkra ile işaret eder ki, Âyetü’l-Kübrâ risalesi yüzünden şakirtleri bir musibete düşecekler ve onun kerameti ve bereketiyle emniyete ve selâmete çıkacaklar. Evet, bu keramet-i

Aleviye tam tamına çıktı ki, o risale için hapse düşüp ve onun kuvvetli hakikatleriyle kurtuldular.

1.) Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.) Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni bütün sıkıntılardan kurtar.
3.) İçine muhkem (sağlam) bir şekilde sırların yerleştirildiği Duhan Sûresinin hakkı için.
4.) Kur'ân'da geçen bütün "Hâ, Mîm"lerde bulunan sırların hakkı için ve risalelere bölünmüş Nur'un hakkı için beni koru ey Nur!..

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 3.Remiz

3.Remiz: İmam-ı Ali'nin işaret ettiği üç sır

Üçüncü Remiz

Yirmi Sekizinci Lem’ada izah ve ispat edilen

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرّاً بَيَانَةً .. تُقَادُ [1]
سِرَاجُ السُّرْجِ سِرّاً تَنَوَّرَتْ
بِنُورِ جَلاَلٍ بَازِخٍ وَشَرَنْطَخٍ .. بِقُدُّوسِ [2]
بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ

fıkralarıyla Risale-i Nur’un üç ehemmiyetli vaziyetini haber veriyor. Bu fıkraların sarahate yakın bir surette hem cifir, hem mânâ cihetiyle Risale-i Nur’a işaretini On Sekizinci Lem’ada izahına binaen, burada ise orada zikredilmeyen ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın nazar-ı dikkatini celb eden yalnız üç sırrı beyan edilecek.

Birincisi: İslâmlar içinde, dellâllar elinde teşhir suretinde gezdirmeye lâyık olan Risale-i Nur, maatteessüf, gayet gizli perde altında intişar ve istitara mecbur olmasına işareten, İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, iki defa سِرّاً بَيَانَةً ve سِرًّا تَنَوَّرَتْ kelimeleriyle سِرّاً yani *“Gizli intişar edebilir”* müteaccibâne haber veriyor.

İkincisi: Risale-i Nur, İsm-i Âzam cilvesiyle ve ism-i Rahîm ve Hakîmin tecellisiyle zuhur ettiğinden, imtiyazlı hassası اَللهُ اَكْبَرُ den iktibasen celâl ve kibriya, [3] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ den istifâzaten merhamet ve şefkat, [4] وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ den istifadeten hikmet ve intizamın esasları üzerine gidiyor. Onun ruhu ve hayatı onlardır. Sair meşreplerdeki aşk yerinde, Risale-i Nur'un meşrebinde müştakane şefkattir. Ve re'fetkârane muhabbettir. Nasıl ki Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) sarîh bir surette Siracü'n-Nur'un tarih-i telifini ve tekemmül zamanını ve meşhur ismini [5] تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkrasıyla haber vermiş. Öyle de, بِنُورِ جَلاَلٍ بَازِخٍ وَشَرَنْطَخٍ (ilâ âhir) fıkrasıyla da Siracü'n-Nur'un esaslarından haber veriyor. Çünkü جَلاَلٍ بَازِخٍ izzet, azamet ve celâl ve kibriyadır. شَرَنْطَخٍ Süryanice *Rauf* ve بَرْكُوتٍ *Rahîm*dir. Demek Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh Siracü'n-Nur'u tarif ediyor "Hayatını ve nurunu, kibriya ve azamet ve refet ve rahîmiyetten alıyor" diye mümtaz hasiyetini beyan eder.

Üçüncüsü: Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, bu fıkrada [6] بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ cümlesiyle diyor ki: 1354'te Siracü'n-Nur (yani, Risale-i Nur'un nuru) ile dalâletin tecavüz eden nârı inşaallah sönecek. Yani, fitne-i diniye ateşini ya tahribattan vazgeçirecek veya ileri tecavüzatını kıracak.

Eğer hicrî tarihi olsa, bundan iki sene evvel, dini dünyadan tefrik fırsatından istifade ile, dinin ve Kur'ân'ın zararına olarak ilerleyen dehşetli tasavvuratın tecavüzatı tevakkuf etmesi, elbette karşılarında kuvvetli bir seddin bulunmasındandır. O sed ise, bu zamanda çok intişar eden Risale-i Nur'un keskin hüccetleri ve kuvvetli burhanları

olduğu çok emarelerle hissediliyor. Ve bu ikinci ihtimaldeki işaret-i Aleviye dahi onu teyid ediyor.**(Haşiye-1)**

Evet, cifirce خ : بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ altı yüz (600), ت dört yüz (400), ر iki yüz (200), şeddeli ن yüz (100), م kırk (40), د ve üç ا yedi (7), بِهِ deki ب iki, ه beş, yekûnu bin üç yüz elli dört (1354) eder. Lillâhilhamd, Siracü'n-Nur'un el-Âyetü'l-Kübrâsı gibi çok risaleleri var. Herbiri kuvvetli birer lâmba hükmünde sırat-ı müstakimi gösterip İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın haberini tasdik ediyorlar.

Bu üçüncü sırrın münasebetiyle aynen بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ gibi bin üç yüz elli dört (1354) tarihine makam-ı cifrîsiyle bakan ve Said'in (r.a.) iki mâruf lâkabına remzen ve ismen îma eden ve "Kendini muhafaza et" emrini veren ve o tarihte herkesten ziyade müteaddit tehlikelere mâruz bulunacağını telvih eden Ercûze'nin âhirlerindeki

فَاسْئَلْ لِمَوْلاَكَ الْعَظِيمِ الشَّانِ .. يَا مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ
بِاَنْ يَقِيكَ شَرَّ تِلْكَ الْفِتْنَةِ .. وَشَرَّ كُلِّ كُرْبَةٍ وَمِحْنَةٍ

fıkrasıyla diyor: "Yâ Said el-Kürdî! 1354 tarihine yetişirsen, Mevlâ-yı Azîminden, o zamanın ve o asrın fitne ve şerlerinden muhafazanı iste ve yalvar."

Evet, On Sekizinci Lem'ada birinci keramet-i Aleviyenin izahında, Kaside-i Ercûziyenin Risale-i Nur ve müellifine dair işârât-ı gaybiyesi beyan edilmiş. İsm-i Âzam ve ***"sekîne"*** tabir ettiği esmâ-i sitte-i meşhuruyla daima meşgul olan bir şakirdiyle konuştuğu ve

teselli verdiği ve çok emareler ve karinelerle o şakirt, Said olduğu ispat edilmiş. Ve orada o şakirdine demiş:

اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا .. بِتٌّ بِهَا اَلْاَمِيرُ وَالْفَقِيرَا

Yani, “ecnebi hurufları bin üç yüz kırk sekiz (1348)’de tâmim edilecek, çoluk-çocuk emirler ve fakirler icbar suretinde, gece dersleriyle öğrenmeye çalışacaklar.”

Evet, سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا cümlesi tam tamına iki ت sekiz yüz (800), iki س yüz yirmi (120), iki ر dört yüz (400), iki ط on sekiz (18), bir ى on (10), mecmuu bin üç yüz kırk sekiz (1348)’dir. Aynı tarihte Lâtinî huruflarına gece dersleriyle cebren çalıştırıldı.

Sonra İmam-ı Ali (r.a.) Sekîne ile meşgul olan Said’e (r.a.) bakar, konuşur. Akabinde يَا مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ der. İki-üç yerde kuvvetli işaretle Said (r.a.) ismini verdiği şakirdine hitaben, “Kendini Sekîne ile dua edip muhafazaya çalış” Yâ-i nidâî’den sonra müteaddit karineler ve emarelerle Said var. Demek [8] يَاسَعِيدُ مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ olur. Bu fıkra nasıl ki مُدْرِكًا kelimesiyle “el-Kürdî” lâkabına hem lâfzan, hem cifren bakar. Çünkü mim’siz دَرْكًا “Kürd” kalbidir.**(Haşiye-2)** م ise ل, ve ى ye tam muvafıktır. Öyle de, diğer bir ismi olan “Bediüzzaman” lâkabına dahi اَلزَّمَانِ kelimesiyle îma etmekle beraber, bin üç yüz elli dört (1354) veya bin üç yüz elli beş (1355) makam-ı cifrîsiyle Said’in (r.a.) hakikat-i halini ve hilâf-ı âdet vaziyetini ve hıfz u vikaye için kesretli du-asını ve halvet ve inzivasını tamamiyle tabir ve ifade ettiğinden, sarahate yakın bir surette parmağını onun başına o kasidede teselli

için basıyor. Burada da بِهِ النَّارُ اَخْمِدَتْ sırrına mazhar olan Risale-i Nur'u alkışlıyor.

Malûm olsun ki, Celcelûtiye'nin esası ve ruhu olan

اَلْقَسَمُ الْجَامِعُ وَالدَّعْوَةُ الشَّرِيفَةُ وَالْاِسْمُ الْاَعْظَمُ [9]

İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın en mühim ve en müdakkik üveysî bir şakirdi ve İslâmiyetin en meşhur ve parlak bir hücceti olan Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazâlî (r.a.) diyor ki: *"Onlar vahiyle Peygambere (a.s.m.) nazil olduğu vakit, İmam-ı Ali'ye (r.a.) emretti, 'Yaz'; o da yazdı, sonra nazmetti."*

İmam-ı Gazâlî (r.a.) diyor:

اِنَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْوَفْقَ الْعَظِيمَ وَالْقَسَمَ الْجَامِعَ وَالْاِسْمَ الْاَعْظَمَ وَالسِّرَّ الْمَكْنُونَ الْمُعَظَّمَ بِلاَ شَكٍّ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ [10]

İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Nureddin'den ders alarak bu Celcelûtiye'nin hem Süryanî kelimelerini, hem kıymetini ve hâsiyetini şerh etmiş.

Haşiye-1: Hem de اِنَّا اَعْطَيْنَا nın sırrı kısmen tahakkuk etmiş. Çünkü, süfyaniyetin dört rüknünden en kuvvetlisi ve dehşetlisi bütün bütün çekildi. Kabir altında azap çekiyor. Ve en büyüğü dahi alâkası bilfiil çekilmiş, Mason komitesinin mahkûmu ve âleti olup azabıyla meşguldür. Yalnız onun gölgesi hükmediyor. İleri tecavüz etmemekle beraber kısmen geriliyor. Bâkî kalan iki şahıs ise ellerinden gelse tamire çalışacaklar.

Haşiye-2: Yani tersinden okunuşudur.

1.)Nur kandili, gizliden gizliye yanıp yayılır. Sirâcü's-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanır.
2.)Rahîm, Celâl, Raûf, Münezzeh, Kuddûs ve Rahîm isimlerinin nuruyla fitne ve dalâlet ateşi söndürülecek.
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
4.)Onun kuvveti herşeye galiptir ve O herşeyi hikmetle yapar. (İbrahim Sûresi, 14:4)
5.)Siracü'n-Nur (nur kandili) yanıp parlıyor.
6.)Onunla fitne ve dalâlet ateşi söndürülecek.
7.)Ey fitne ve felâket asrına yetişen kişi! Şanı yüce Mevlâ'dan, her türlü fitne, bela ve musibetin şerrinden korunmayı iste ve yalvar ki o fitne, sıkıntı ve azabın şerrinden seni korusun.
8.)Ey o fitne ve felâket asrına yetişen Said!
9.)Geniş mânâları içeren kasem, kıymetli dua ve İsm-i Âzam…
10.)Hiç şüphesiz bu kıymetli münacat ve muazzam dua ve geniş mânâlar ihtivâ eden kasem ve İsm-i Âzam ve bu büyük gizli sır, dünya ve âhiret hazinelerinden bir hazinedir.

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 4.Remiz

4.Remiz: Mucizat-ı Kuraniye, 32.Söz vb. risalelere işaretler

Dördüncü Remiz

İmam-ı Ali (r.a.) Siracü'n-Nur'dan haber verdikten sonra, yine otuz üç ve bir cihetle otuz iki adet Süryanîce esmâyı tâdâd ederken, Risale-i Nur'un en kuvvetli, en kıymettar olan Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesine ve Otuz İkinci Söze kuvvetli işaret ettiği gibi, sair risalelere de remzen veya imâen veya telvihen bakar.

Evet, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Risale-i Nur'a bakarak, Süryanî isimleri derc ederek diyor:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرّاً بَيَانَةً .. تُقَادُ [1]
سِرَاجُ السُّرْجِ سِرّاً تَنَوَّرَتْ
بِنُورِ جَلاَلٍ بَازِخٍ وَشَرَنْطَخٍ .. بِقُدُّوسِ [2]
بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ
بِيَاهٍ وَيَايُوهٍ نَمُوهٍ اَصَالِيًا .. بِطَمْطَامٍ [3]
مِهْرَاشٍ لِنَارِ الْعِدَاسَمَتْ
بِهَالٍ اَهِيلٍ شَلْعٍ شَلْعُوبٍ شَالِعٍ .. طَهِيٍّ [4]
طَهُوبٍ طَيْطَهُوبٍ طَيَطَّهَتْ

اَنُوخٍ بِيَمْلوُخٍ وَاَبْرُوخٍ اَقْسِمَتْ بِتَمْلِيخِ اٰيَاتٍ شَمُوخٍ تَشَمَّخَتْ
اَبَاذِيخَ بَيْذُوخٍ وَذَيْمُوخٍ بَعْدَهَا خَمَارُوخٍ يَشْرُوخٍ بِشَرْخٍ تَشَمَّخَتْ [1]
بِبَلْخٍ وَسِمْيَانٍ وَبَازُوخٍ بَعْدَهَا بِذَيْمُوخٍ اَشْمُوخٍ بِهِ الْكَوْنُ عُمِّرَتْ
بِشَلْمَخَتِ اقْبَلْ دُعَائِى

diye dua ile hatmeder. Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) başta sarahatle haber verdiği Risale-i Nur'u, Siracü'n-Nur ve Siracü's-Sürc namıyla birinci mertebede âşikâr onu gösterip tâdâd ederken, tâ yirmi beşe geldiği vakit

بِتَمْلِيخِ اٰيَاتٍ شَمُوخٍ تَشَمَّخَتْ

der. Âyât-ı Kur'âniyenin i'cazlarını beyan ve Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cize olduğunu yedi adet küllî vecihlerde ispat eden Risale-i Nur'un en meşhur ve parlak risalesi olan Yirmi Beşinci Söz namındaki Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesine işaret eder. Çünkü başta Siracü'n-Nur'un birinci mertebede sayılması, hem بِتَمْلِيخِ اٰيَاتٍ fıkrasında اٰيَاتٍ kelimesinin bulunması, hem yirmi beşinci mertebede zikretmesi, kuvvetli bir karinedir ki, pek çok âyetleri zikredip i'cazları ve sırları beyan eden Yirmi Beşinci Söze mânâ-yı mecazî ile bakar. Ve sûrelerin tâdâdında dahi yine yirmi beşinci mertebede ibareyi değiştirip, baştan başlar gibi بِحَقِّ تَبَارَكَ diyerek Risale-i Nur'un en mübarek ve bereketli olan Yirmi

Beşinci Sözün ehemmiyetini gösteriyor. Sonra yirmi altı ve yedide اَبَاذِيخَ بَيْذُوخٍ وَذَيْمُوخٍ بَعْدَهَا der.

Sonra otuz ve otuz birincide بِبَلْخٍ وَسِمْيَانٍ وَبَازُوخٍ بَعْدَهَا deyip yine ibareyi değiştirip بَعْدَهَا kelimesini zikreder. Gayet zâhir ve kuvvetli bir karine ile, içtihada dair Yirmi Yedinci Sözün Sahabeler hakkındaki çok mühim ve kıymettar zeylini ve Mi'raca dair Otuz Birinci Sözün şakk-ı kamere dair ve ona çok ihtiyaç bulunan ehemmiyetli zeylini بَعْدَهَا kelimesiyle gösterir gibi, kuvvetli işaret eder. Ben itiraf ediyorum ki, ben bu zeyilleri unutmuştum. İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu ihtarıyla tahattur ettim. Şakk-ı kameri sabıkan yazdım. Şimdi bu anda Sahabeler hakkındaki zeyli hatırladım. İşte madem ilm-i belâğat ve fenn-i beyanda birtek karine ile mecazî bir mânâ murad olunabilir ve birtek münasebetle, bir mefhuma işaret bulunsa, o mefhum bir mânâ-yı işârî olarak kabul edilir. Elbette zâhir ve çok karinelerden ve emârelerden kat-ı nazar, yalnız bu iki yerde tam zeyillerin bulunduğu aynı makamda ve zeyl mânâsında olan بَعْدَهَا kelimesini tekrar suretinde ifadeyi değiştirerek söylemesi tam bir karinedir ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) mânâ-yı hakikîsinden başka, bir mânâ-yı mecazî ve işârîyi dahi ifade etmek istiyor.

Sonra yirmi dokuzuncu mertebede, heybetli bir tarzda

خَمَارُوخِ يَشْرُوخَ بِشَرْخٍ تَشَمَّخَتْ der.

Yirmi beşte geçen ve sırları bilmek mânâsında olan تَشَمَّخَتْ kelimesini tekrarla sabıkan beyan ettiğimiz harikalı Yirmi Dokuzuncu Söze kuvvetli bir karine ile işaret eder.

Sonra otuz ikinci mertebede, sûrelerin tâdâdında ehemmiyetle işaret ettiği risale-i câmia olan Otuz İkinci Söze yine nazar-ı dikkati kuvvetli celb etmek için ذَيْمُوخِ اَشْمُوخِ بِهِ اِلْكَوْنُ

عُمِّرَتْ ve bir nüshada عُطِّرَتْ بِهِ الْكَوْنُ yani *“İsm-i Adl ve ism-i Hakemin tecellîsiyle ve adalet ve mizanıyla ve intizam ve hikmetiyle dünya tamir edilir, tahripten kurtulur.”*

İkinci nüsha ile, *“O iki ismin râyiha-i tayyibesiyle ve çok hoş kokularıyla, dünya güzel kokular alır, attar dükkânı gibi râyiha-i tayyibe verir.”*

İşte, ism-i Adl ve ism-i Hakemin parlak bir âyineleri ve bir tefsirleri hükmünde olan Otuz İkinci Söze parmak basıyor ve mânâ-yı mecazî suretinde ifade eder. ذَيْمُوخٍ kelimesinin tekrarıyla, Sözler otuz üç iken bir mertebesi mektuplardan ibaret olduğuna ve Otuz İkinci Söz, son mertebesi bulunduğuna îma eder. Ben Süryanî kelimelerinin mânâlarını tamamıyla bilemediğimden ve İmam-ı Gazâlî (r.a.) dahi tamamıyla izah etmediğinden, Hazret-i İmam-ı Ali’nin (r.a.) o kelimelerle sair risalelere işârâtını şimdilik bırakıyorum.

---

(1): Haşre dair meşhur Yirmi Dokuzuncu Söz’e, sonra Mi’rac ve zeyli Şakk-ı Kamere bakar.

1.) Sirâcü’n-Nur gizliden gizliye yanıp yayılıyor; Sirâcü’s-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanıyor.
2.) Sonsuz izzet, azamet, celâl ve kibriya sahibi, bütün kusur ve noksanlıklardan münezzeh olan Zât-ı Rahîm’in nuruyla küfrün ateşi söndürülür.
3.) Ma’bûd-u bilhak (el-İlâh) Hû, Samed, Zü’l-Batş (Düşmanlarını kıskıvrak yakalayan), Cebbar (Hükmüne karşı konulmaz) ve Halîm olan Zâtın yardımıyla (o nûr) düşmanlarının ateşini bastıracak.
4.) Gerçek ma’bûd, Hak olan ve hakkı gerçekleştiren, Cemîl, Vedûd ve Mucîb olan Zâtın yardımıyla insanlara kendisini sevdirecektir.

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 5.Remiz

Beşinci Remiz

Madem Celcelûtiye vahiyle Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma nazil olmuş ve Allâmü'l-Guyûbun ilmiyle ifade-i mânâ eder. Hem madem Celcelûtiye اَقِدْ كَوْكَبِى ve تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkralarında mânâ-yı mecazî ile o kasidenin hakikatini ispat eden Risale-i Nur'a sarîhan ve onun on üç ehemmiyetli risalelerine işareten haber vermekle beraber فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ de dahi o kasidenin bir esası olan اَلْاِسْمُ الْمُعَظَّمْ ile çok iştigal ve istimdat eden Risale-i Nur Müellifine ve bunun on üç ehemmiyetli vâkıât-ı hayatına îmaen, remzen, işareten, mânâ-yı mecazî ile haber veriyor. Hem madem mânâ-yı mecazî ile ve mefhum-u işârînin murad olmasına bir zayıf karine ve bir gizli emare ve birtek münasebet kâfi geliyor. Hem madem Risale-i Nur ve risalelerine ve müellifi ve ahvâline olan işaretler birbirine karine olur. Belki meselenin vahdeti itibarıyla umum işaretler, karineleriyle beraber herbirisine kuvvetli bir karine ve kavî bir emare hükmündedir. Elbette diyebiliriz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki başta

بَدَئْتُ بِبِسْمِ اللهِ رُوحِى بِهِ اهْتَدَتْ اِلٰى كَشْفِ اَسْرَارٍ بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

yani, *“Hazine-i esrar olan* بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ *ile başladım. Ruhum, onunla o hazineyi keşfetti”* diyerek sâir işarâtın karinesiyle bir mânâ-yı işârî ve bir medlûl-ü mecazî suretinde Risale-i Nur’un Bismillâh’ı hükmünde ve fâtihası ve besmelesi ve Bismillâh’daki büyük sırrın hakikatini beyan eden ve kısa ve gayet kuvvetli Birinci Söz namında olan Bismillâh Risalesine îma, belki remiz, belki işaret ediyor. Aynen öyle de, sair işârâtın karine ve münasebetiyle ve huruf-u Kur’âniyenin esrarından bahseden ve Rumuzât-ı Semaniye namında bulunan sekiz küçük risalelerin mahiyetlerini andırır bir tarzda, ibareyi değiştirerek hurufların esrarıyla istimdat etmeye başlaması, karine-i latîfesiyle muazzam dua ve münâcât ve câmi kasem-i istimdadînin âhirlerinde ve Sözlere ve Mektuplara işaretten sonra

بِوَاحِ الْوَحَا بِالْفَتْحِ وَالنَّصْرِ اَسْرَعَتْ

fıkrasıyla Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısım esrar-ı huruf-u Kur’âniyeyi beyan eden Rumuzât-ı Semaniye namında sekiz küçük risalelerin en mühimleri ve feth-i Mekke ve feth-i Şam ve feth-i Kudüs ve feth-i İstanbul gibi çok fütuhat-ı İslâmiyeden gaybî haber veren sûre-i ④ اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ nun esrarını beyan ile, fütuhat-ı İslâmiyenin pehlivanı olan Hazret-i İmam-ı Ali’nin (r.a.) nazar-ı dikkatini celb eden Feth ve Nasr risalesine, hem sûre-i Feth’in en mühim ve en âhir âyetin beş vecihle i’câzını beyan ve ispat ile, kahraman-ı İslâm Hazret-i İmam-ı Ali’nin (r.a.) nazar-ı dikkatini celb eden gayet kıymetli olan âyet-i Feth risalesi namındaki küçük bir risaleye îma, belki işaret eder itikadındayım. Böyle itikada iştirak edilmezse de itiraz edilmemeli.

1.)Yıldızımı parlat.

2.)Siracü’n-Nur (nur kandili) yanıp parlıyor.
3.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
4.)Allah’ın yardımı ve fetih geldiği zaman. (Nasr Sûresi, 110:1)

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 6.Remiz

6.Remiz: On iki söz namındaki on iki risaleye işaretler

Altıncı Remiz

Madem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.), üstad-ı kudsîsinden aldığı derse binaen, Kur'ân'a taallûk eden gelecek hâdisattan haber veriyor. Ve "Benden sorunuz" diye müteaddit ve doğru haberleri verip bir şah-ı velâyet olduğunu öyle kerametlerle ispat etmiş. Ve madem bu asırda Avrupa dinsizleri ve ehl-i dalâlet münâfıkları, dehşetli bir surette Kur'ân'a hücumu hengâmında Risale-i Nur o seyl-i dalâlete karşı mukavemet edip, Kur'ân'ın tılsımlarını keşfederek hakikatini muhafaza ediyor. Ve madem

اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا وَبَهْجَةً .. مَدَى الدَّهْرِ وَالْاَيَّامِ يَانُورُ جَلْجَلَتْ

fıkrasıyla, Yirmi Sekizinci Lem'ada ispat edildiği gibi sarahata yakın bir surette Risale-i Nur'a işaret etmekle beraber, Sûre-i Nur'daki Âyetü'n-Nur'un Risale-i Nur'a işaretine işaret eder. Ve madem اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا mânâ ve cifirce tam tamına Risale-i Nur'a tevafuk ediyor. Elbette diyebiliriz ki, bu fıkranın akabinde

باٰجٍ اَهُوجٍ جَلْمَهُوجٍ جَلاَلَةٍ جَلِيلٍ جَلْجَلُوتٍ جَمَاَهٍ تَمَهْرَجَتْ

بِتَعْدَادٍ اَبْرُومٍ وَسِمْرَازٍ اَبْرَمٍ وَبَهْرَةِ تِبْرِيزٍ وَاُمٍّ تَبَرَّكَتْ

fıkrasıyla Risale-i Nur'un bidayette On İki Söz namında iştihar ve intişar eden on iki küçük risalelerine [2] اَقِدْ كَوْكَبِى karinesiyle, bu fıkradaki on iki Süryanî kelimeler onlara birer işarettir. Gerçi elimde bulunan Celcelûtiye nüshası en sahih ve en mutemeddir. İmam-ı Gazâli (r.a.) gibi çok imamlar Celcelûtiye'yi şerh etmişler. Fakat bu Süryanî kelimelerin mânâsını tam bilmediğimden ve nüshalarda ihtilâf bulunduğundan, herbirisinin vech-i işaretini ve münasebetini şimdilik bilmediğimden bırakıyorum.

Elhasıl: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) bir defa اَقِدْ كَوْكَبِى fıkrasıyla âhirzamanda Risale-i Nur'u dua ile Allah'tan niyaz eder, ister ve bidayette on iki risaleden ibaret bulunduğundan, yalnız on iki risalesine işaret ediyor.

İkinci defada [3] تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkrasıyla daha sarîh bir surette Risale-i Nur'u medh ü senâ ile göstererek, tekemmülüne işareten, umum Sözleri ve Mektupları ve Lem'aları remzen haber verir.

Hem On İki Söz namıyla çok intişar eden o küçücük risaleler bu fıkradaki kelimeler gibi birbirine ismen ve sureten benzedikleri gibi, *"bedi"* mânâsında olan Celcelûtiye kelimesine mutabık olarak, herbiri gayet bedi' bir tarzda, güzel bir temsille, büyük ve derin bir hakikat-i Kur'âniyeyi tefsir ve ispat eder.

Eğer bir muannid tarafından denilse; "Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) bu umum mecazî mânâları irade etmemiş."

Biz de deriz ki: Faraza Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) irade etmezse, fakat kelâm delâlet eder. Ve karinelerin kuvvetiyle işârî ve zımnî delâletle mânâları içine dahil eder.

Hem madem o mecazî mânâlar ve işârî mefhumlar haktır, doğrudur ve vâkıa mutabıktır; ve bu iltifata lâyıktırlar ve karineleri kuvvetlidir. Elbette Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) böyle bütün işârî mânâları irade edecek küllî bir teveccühü faraza bulunmazsa—Celcelûtiye vahiy olmak cihetiyle—hakikî sahibi, Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) üstadı olan Peygamber-i Zîşanın (a.s.m.) küllî teveccühü ve üstadının Üstad-ı Zülcelâlinin ihâtalı ilmi onlara bakar, irade dairesine alır. Bu hususta benim hususi ve kat'î ve yakîn derecesindeki kanaatimin bir sebebi şudur ki:

Müşkülât-ı azîme içinde el-Âyetü'l-Kübrânın tefsir-i ekberi olan Yedinci Şuâyı yazmakta çok zahmet çektiğimden, bir kudsî teselli ve teşvike cidden çok muhtaçtım. Şimdiye kadar mükerrer tecrübelerle bu gibi haletlerimde inâyet-i İlâhiye imdadıma yetişiyordu. Risaleyi bitirdiğim aynı vakitte, hiç hatırıma gelmediği halde, birden bu keramet-i Aleviyenin zuhuru bende hiçbir şüphe bırakmadı ki, bu dahi benim imdadıma gelen sair inâyet-i İlâhiye gibi Rabb-i Rahîmin bir inâyetidir. İnâyet ise aldatmaz, hakikatsiz olmaz.

1.) Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı, .. Günler ve asırlar boyunca Sensin buna kàdir olan ey Nur.
2.) Yıldızımı parlat.
3.) Siracü'n-Nur (nur kandili) yanıp parlıyor.

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 7.Remiz

7.Remiz: 29.Lema, 30.Lema, 1.Şua, Asa-yı Musa, Mektubat vb. risaleler işaretler

Yedinci Remiz

Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki,

وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ .. [1]
وَبِحَقِّ فَقَجٍ مَعَ مَخْمَةٍ يَا اِلٰـهَنَا
وَبِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى اَجِرْنِى مِنَ [2]
الشَّتَتْ
حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ .. [3]
وَاسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ

diye birinci fıkrasıyla Yedinci Şuâya işaret etmiş. Öyle de, aynı fıkra ile ***“âlî bir tefekkürnâme ve tevhide dair yüksek bir mârifetname”*** namında olan Yirmi Dokuzuncu Arabî Lem’aya dahi işaret eder. İkinci fıkrasıyla İsm-i Âzam ve Sekîne denilen esmâ-i sitte-i meşhurenin hakikatlerini gayet âlî bir tarzda beyan ve ispat eden ve Yirmi Dokuzuncu Lem’ayı takip eyleyen Otuzuncu Lem’a namında altı nükte-i esmâ risalesine

وَبِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى اَجِرْنِى مِنَ الشَّتَتْ

cümlesiyle işaret ettiğinden, sonra akabinde risale-i esmâyı tâkip eden Otuz Birinci Lem'anın Birinci Şuâı olarak otuz üç âyet-i Kur'âniyenin Risale-i Nur'a işârâtını kaydedip hesab-ı cifrî münasebetiyle baştan başa ilm-i huruf risalesi gibi görünen ve bir mu'cize-i Kur'âniye hükmünde bulunan risaleye

حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ

kelimesiyle işaret edip, der'akap

وَاسْمُ عَصَا مُوسىَ بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ

kelâmıyla dahi risale-i hurufiyeyi takip eden ve el-Âyetü'l-Kübrâ'dan ve başka Resâil-i Nuriyeden terekküp eden ve Asâ-yı Mûsâ namını alan ve Asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletin ve şirkin sihirlerini iptal eden Risale-i Nur'un şimdilik en son ve âhir risalesine Âsâ-yı Mûsâ nâmını vererek işaretle beraber mânevî karanlıkları dağıtacağını müjde ediyor.

Evet, وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى kelimesiyle Yedinci Şuâya işareti kuvvetli karinelerle ispat edildiği gibi, aynı kelime, diğer bir mânâ ile elhak Risale-i Nur'un Âyetü'l-Kübrâsı hükmünde ve ekser risalelerin ruhlarını cem eden ve Arabî bulunan Yirmi Dokuzuncu Lem'aya bu kelâm "müstetbeâtü't-terâkib" kaidesiyle ona bakıyor, efradına dahil ediyor. Öyle ise; Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) dahi bu fıkradan ona bakıp işaret eder diyebiliriz.

Hem sair işârâtın karinesiyle, hem Mektubat'tan sonra Lem'alar'a, başka bir tarz-ı ibare ile îma ederek Lem'alar'ın en parlağının telifi dehşetli bir zamanda ve hapis ve idamdan kurtulmak ve emniyet ve selâmet bulmak için mânâ-yı mecazî ve mefhum-u işârî ile Hazret-i Ali (r.a.) kendi lisanını büyük tehlikelerde bulunan müellifin hesabına istimal ederek

وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ

yani, *“Yâ Rab, beni kurtar, emân ve emniyet ver”* diye dua etmesiyle, tam tamına Eskişehir Hapishanesinde idam ve uzun hapis tehlikesi içinde telif edilen Yirmi Dokuzuncu Lem’anın ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle kelâm, zimnî ve işârî delâlet ettiğinden diyebiliriz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) dahi bundan, ona işaret eder.

Hem Otuzuncu Lem’a namında ve altı nükte olan risale-i esmâya bakarak

بِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى

deyip sair işârâtın karinesiyle, hem Yirmi Dokuzuncu Lem’aya takip karinesiyle, hem ikisinin isimde ve esmâ lâfzında tevafuk karinesiyle, hem teşettüt-ü hale ve sıkıntılı bir gurbete ve perişaniyete düşen müellifi onun telifi bereketiyle teselli ve tahammül bulmasına ve mânâ-yı mecazî cihetinde Hazret-i İmam-ı Ali’nin (r.a.) lisanıyla kendine dua olan

وَبِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى اَجِرْنِى مِنَ الشَّتَتْ

yani *“İsm-i Âzam olan o esmâ risalesinin bereketiyle beni teşettütten, perişaniyetten hıfz eyle yâ Rabbi”* meâli, tam tamına o risale ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle kelâm, mecazî delâlet ve İmam-ı Ali’nin (r.a.) ise gaybî işaret eder diyebiliriz.

Hem madem Celcelûtiye’nin aslı vahiydir ve esrarlıdır ve gelecek zamana bakıyor ve gaybî umûr-u istikbaliyeden haber veriyor.

Ve madem Kur’ân itibarıyla bu asır dehşetlidir ve Kur’ân hesabıyla Risale-i Nur bu karanlık asırda ehemmiyetli bir hâdisedir.

Ve madem sarahat derecesinde çok karine ve emarelerle Risale-i Nur Celcelûtiye’nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş.

Ve madem Risale-i Nur ve eczaları bu mevkie lâyıktırlar ve Hazret-i İmam-ı Ali’nin (r.a.) nazar-ı takdirine ve tahsinine ve onlardan haber vermesine liyakatleri ve kıymetleri var.

Ve madem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Siracü'n-Nur'dan, zâhir bir surette haber verdikten sonra, ikinci derecede perdeli bir tarzda Sözlerden sonra Mektuplardan, sonra Lem'alardan, risalelerdeki gibi aynı tertip, aynı makam, aynı numara tahtında, kuvvetli karinelerin sevkiyle kelâm delâlet ve Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) işaret ettiğini ispat eylemiş.

Ve madem başta,

بَدَئْتُ بِبِسْمِ اللهِ رُوحِى بِهِ اهْتَدَتْ اِلٰى كَشْفِ اَسْرَارٍ بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

risalelerin başı ve Birinci Söz olan Bismillâh Risalesine baktığı gibi, kasem-i câmi'-i muazzamın âhirinde, risalelerin kısm-ı âhirleri olan son Lem'alara ve Şuâlara, hususan bir âyetü'l-kübra-yı tevhid olan Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i harika-i Arabiye ve risale-i esmâ-i sitte ve risale-i işarât-ı huruf-u Kur'âniye ve bilhassa şimdilik en âhir Şuâ ve Asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletlerin bütün mânevî sihirlerini iptal edebilen bir mahiyette bulunan ve bir mânâda Âyetü'l-Kübrâ namını alan risale-i harikaya bakıyor gibi bir tarz-ı ifade görünüyor.

Ve madem, birtek meselede bulunan emâreler ve karineler, meselenin vahdeti haysiyetiyle, emareler birbirine kuvvet verir, zayıf bir münasebetle bir tereşşuh dahi menbaına ilhak edilir.

Elbette, bu yedi adet esaslara istinaden deriz: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki meşhur Sözlere tertipleri üzerine işaret etmiş ve Mektubat'tan bir kısmına ve Lem'alardan en mühimlerine tertiple bakmış. Öyle de,

وَبِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى اَجِرْنِى مِنَ الشَّتَتْ

cümlesiyle Otuzuncu Lem'aya, yani müstakil Lem'alardan en son olan Esmâ-i Sitte Risalesine tahsin ederek bakıyor ve

حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ

kelâmıyla dahi Otuzuncu Lem’ayı takip eden İşarât-ı Huruf-u Kur’âniye Risalesine takdir edip işaretle tasdik ediyor.

وَاسْمُ عَصَا مُوسىَ بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ

kelimesiyle dahi şimdilik en âhir risale ve tevhid ve imanın elinde Âsâ-yı Mûsâ gibi harikalı en kuvvetli burhan olan mecmua risalesini senâkârâne remzen gösteriyor gibi bir tarz-ı ifadeden bilâperva hükmediyoruz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) hem Risale-i Nur’dan, hem çok ehemmiyetli risalelerinden mânâ-yı hakikî ve mecazî ile işârî ve remzî ve îmâî ve telvihî bir surette haber veriyor. Kimin şüphesi varsa, işaret olunan risalelere bir kere dikkatle baksın. İnsafı varsa şüphesi kalmaz zannediyorum. Buradaki mânâ-yı işârî ve medlûl-u mecazîlere karinelerin en güzeli ve latîfi, aynı tertibi muhafaza ile verilen isimlerin münasebetidir. Meselâ, yirmi dokuz, otuz ve otuz bir ve otuz iki mertebe-i tâdâdda Yirmi Dokuz ve Otuz ve Otuz Bir ve Otuz İkinci Sözlere gayet münasip isimlerle ve başta Sözlerin başı olan Birinci Söze, aynı besmele sırrıyla ve âhirde şimdilik risalelerin âhirine, mâhiyetini gösterir lâyık birer isim vererek işaret etmesi gerçi gizli ise de, fakat çok güzeldir ve letafetlidir.

Ben itiraf ediyorum ki, böyle makbul bir eserin mazharı olmak, hiçbir vech ile o makama liyakatim yoktur. Fakat küçük, ehemmiyetsiz bir çekirdekten koca dağ gibi bir ağacı halk etmek, kudret-i İlâhiyenin şe’nindendir ve âdetidir ve azametine delildir.

Ben kasemle temin ederim ki, Risale-i Nur’u senâdan maksadım, Kur’ânın hakikatlerini ve imanın rükünlerini teyid ve ispat ve neşirdir. Hâlık-ı Rahîmime yüz binler şükrolsun ki, kendimi kendime beğendirmemiş. Nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş. Ve o nefs-i emmâreyi başkalara beğendirmek arzusu kalmamış. Kabir kapısında bekleyen bir adam, arkasındaki fâni dünyaya riyakârâne bakması, acınacak bir hamakattir ve dehşetli bir hasârettir. İşte bu hâlet-i ruhiye ile yalnız hakaik-i imaniyenin tercümanı olan Risale-i Nur’un doğru ve hak olduğuna latîf bir münasebet söyleyeceğim. Şöyle ki:

Celcelûtiye, Süryanice “bedi” demektir. Ve bedi’ mânâsındadır. İbareleri bedi’ olan Risale-i Nur, Celcelûtiye’de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşşuhatı göründüğünden, kasidenin ismi ona

bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatim olmadığı halde, bana verilen “Bediüzzaman” lâkabı benim değildi. Belki Risale-i Nur’un mânevî bir ismiydi; zâhir bir tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş. Demek, Süryanice bedi’ mânâsında ve kasidede tekerrürüne binaen kasideye verilen Celcelûtiye ismi, işârî bir tarzda, bid’at zamanında çıkan Bediülbeyan ve Bediüzzaman olan Risale-i Nur’un hem ibare, hem mânâ, hem isim noktalarıyla bedîliğine münasebetdarlığını ihsas etmesine ve bu isim bir parça ona da bakmasına ve bu ismin müsemmâsında Risale-i Nur çok yer işgal ettiği için hak kazanmış olmasına tahmin ediyorum.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْنَا (5)

1.)Yâ Rab! Âyetü’l-Kübrâ hakkı için beni bütün sıkıntılardan kurtar, eman ve emniyet ver.
2.)Güzel isimlerin ile beni sıkıntı ve perişaniyetten koru.
3.)Öyle nurlu harfler ki Mars yıldızı gibi yücedir. Asâ-yı Mûsa ismiyle karanlıklar dağılır.
4.)Sırlar hazinesi olan Bismillah ile başladım. Ruhum, onunla o hazineyi keşfetti.
5.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlediysek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : 8.Remiz

8.Remiz: Celcelutiye'nin işaretlerini teyid eden üç emare

Sekizinci Remiz

Bu remzin beyanından evvel en mühim, iki suale cevap yazılacak.

Birinci sual: Bütün kıymettar kitaplar içinde Risale-i Nur, Kur'ân'ın işaretine ve iltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) takdir ve tahsinine ve Gavs-ı Âzamın teveccüh ve tebşirine vech-i ihtisası nedir? O iki zâtın kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin hikmeti nedir?

Elcevap: Malûmdur ki, bazı vakit olur, bir dakika, bir saat; ve belki bir gün, belki seneler kadar; ve bir saat, bir sene, belki bir ömür kadar netice verir ve ehemmiyetli olur. Meselâ, bir dakikada şehid olan bir adam, bir velâyet kazanır. Ve soğuğun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir.

İşte, aynen öyle de, Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden, hem bu asrın şeriat-ı Muhammediyeye (a.s.m.) ve şeâir-i Ahmediyeye (a.s.m.) ettiği tahribatın dehşetinden, hem bu âhirzamanın fitnesinden eski zamandan beri bütün ümmet istiâze etmesi cihetinden, hem o fitnelerin savletinden mü'minlerin imanlarını kurtarması noktasından, Risale-i Nur öyle bir ehemmiyet kesb etmiş ki; Kur'ân ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş. Ve Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) üç kerametle ona beşaret vermiş. Ve Gavs-ı Âzam (r.a.) kerametkârâne ondan haber verip tercümanını teşci etmiş.

Evet, bu asrın dehşetine karşı taklidî olan itikadın istinad kal'aları sarsılmış ve uzaklaşmış ve perdelenmiş olduğundan, her mü'min,

tek başıyla dalâletin cemaatle hücumuna mukavemet ettirecek gayet kuvvetli bir iman-ı tahkikî lâzımdır ki dayanabilsin. Risale-i Nur, bu vazifeyi en dehşetli bir zamanda ve en lüzumlu ve nazik bir vakitte, herkesin anlayacağı bir tarzda, hakaik-i Kur'âniye ve imaniyenin en derin ve en gizlilerini gayet kuvvetli burhanlarla ispat ederek, o iman-ı tahkikîyi taşıyan hâlis ve sadık şakirtleri dahi, bulundukları kasaba, karye ve şehirlerde, hizmet-i imaniye itibarıyla âdetâ birer gizli kutup gibi, mü'minlerin mânevî birer nokta-i istinadı olarak, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmedikleri halde, kuvve-i mâneviye-i itikadları cesur birer zâbit gibi, kuvve-i mâneviyeyi ehl-i imanın kalblerine verip mü'minlere mânen mukavemet ve cesaret veriyorlar.

İkinci sual: Keramet izhar edilmezse daha evlâ olduğu halde, neden sen ilân edersin?

Elcevap: Bu, bana ait bir keramet değildir. Belki, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinden tereşşuh ederek has bir tefsirinden keramet suretinde bizlere ve ehl-i imana bir ikram-ı Rabbânî ve in'âm-ı İlâhîdir. Elbette mu'cize-i Kur'âniye ve onun lem'aları izhar edilir. Ve nimet ise, şükür niyetiyle ilân etmek, bir tahdis-i nimettir.

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ [1]

âyeti izharına emreder.

Benim için medâr-ı fahr ve gurur olacak bir liyakatim ve istihkakım olmadığını kasemle itiraf ediyorum. Ben çekirdek gibi çürüdüm ve kurudum. Bütün kıymet ve hayat ve şeref, o çekirdekten çıkan şecere-i Risale-i Nur ve mu'cize-i mâneviye-i Kur'âniyeye geçmiş biliyorum. Ve öyle itikad ettiğimden, i'câz-ı Kur'ânî hesabına izhar ederim. Bütün kıymet, bir mu'cize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'dadır. Hattâ, eskiden beri taşıdığım Bediüzzaman ismi onun imiş, yine ona iade edildi. Risale-i Nur ise, Kur'ân'ın malıdır ve mânâsıdır.

Bu remizde hususî kanaatimi teyid eden ve kendime mahsus çok emare ve karineler var. Fakat başkalara ispat edemediğimden yazamıyorum. Yalnız iki-üçüne işaret etmeye münasebet gelmiş.

Birincisi: Ben Celcelûtiye'yi okuduğum vakit, sâir münâcâtlara muhalif olarak, kendim bizzat hissiyatımla münâcât ediyorum diye hissederdim. Ve başkasının lisanıyla taklitkârâne olmuyordu. Benim için gayet fıtrî ve dertlerime alâkadar ve tefekkürat-ı ruhiyeme hoş bir zemin oluyordu. Birkaç sene sonra kerametini ve Risale-i Nur ile münasebetini gördüm ve anladım ki, o hâlet, bu münasebetten ileri gelmiş.

İkincisi: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) başta

رُوحِی بِهِ اهْتَدَتْ .. اِلٰی کَشْفِ اَسْرَارٍ [2] بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

ve ortalarında

وَاَمْنِحْنِی یَا ذَا الْجَلاَلِ کَرَاَمَةً .. بِاَسْرَارِ [3] عِلْمٍ یَاحَلِیمُ بِكَ انْجَلَتْ

ve âhirde

مَقَالُ عَلِیٍّ وَابْنِ عَمِّ مُحَمَّدٍ .. وَسِرُّ [4] عُلُومٍ لِلْخَلاَئِقِ جُمِّعَتْ

bir hazine-i ulûm olarak gösteriyor. Halbuki, zâhirinde yalnız bir münâcâttır. Hattâ İmam-ı Ali'nin (r.a.) hakikat-feşan sair kasideleri ve ilmî başka münâcâtları gibi, esrar-ı ilmiye ile tam münasebeti görünmüyor. Benim hususî kanaatım şudur ki: Celcelûtiye, madem Risale-i Nur'u içine almış ve sinesine basıp mânevî veled gibi kabul etmiş, elbette

وَسِرُّ عُلُومٍ لِلْخَلاَئِقِ جُمِّعَتْ [5]

fıkrası ile kendi hazinesinin bir kısım pırlantalarını âhirzamanda neşreden Risale-i Nur'u şahit gösterip Celcelûtiye'yi bir hazine-i ulûm ve bir define-i ilmiyedir diye bihakkın medh ü senâ edebilir.

Üçüncüsü: Malûmdur ki, bazan gayet küçük bir emare, bazı şerait dahilinde gayet kuvvetli bir delil hükmüne geçer, yakîn

derecesinde kanaat verir. Bana böyle kanaat veren çok misallerinden yalnız sabık beyan ettiğim birtek misal bana kâfi geliyor. Şöyle ki:

Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) [6] تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkrasıyla Risale-i Nur'u tarihiyle ve ismiyle ve mahiyetiyle ve esaslarıyla ve hizmetiyle ve vazifesiyle gösterdikten sonra, Süryanîce isimleri tâdâd ederek münâcât eder. Otuz iki veya otuz üç adet isimlerde iki defa بَعْدَهَا kelimesini tekrar eder. Biri, yirmi yedincide وذَيْمُوخٍ بَعْدَهَا diğeri, otuz birde وَبَازُوخٍ بَعْدَهَا der.

İşte Risale-i Nur'un Sözleri otuz üç ve bir cihette otuz iki ve Mektubat namındaki risalelerin dahi bir cihette otuz iki ve bir cihette otuz üç olup bu münâcâtla mutabık olması ve yalnız risale şeklinde iki adet zeyilleri bulunması ve o zeyillerin birisi Yirmi Yedinci Sözün ehemmiyetli zeyli ve diğeri Otuz Birinci Sözün kıymettar zeyli olması ve o iki zeyl risalesinin müstakil mertebe ve numaraları bulunmaması ve بَعْدَهَا kelimesi dahi aynı yerde, aynı mânâda tevafuk etmesi bana iki kere iki dört eder derecesinde kanaat veriyor ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) tebeî bir mânâ ile ve işârî bir mefhumla Risale-i Nur'a, hattâ zeyillerine bakmak için öyle yapmış. Daha çok karineler ve birer Söze işaret eden münasebetler var. Fakat gizli ve ince olduklarından zikredilmedi.**(Haşiye)**

لاَيَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَعْلَمُ [7] بِالصَّوَابِ

اَسْتَغْفِرُ اللهَ مِنْ خَطَائِي وَخَطِيئَاتِي [8] وَمِنْ سَهْوِى وَغَلَطَاتِي وَالْحَمْدُ لِلهِ عَلَى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ بِعَدَدِ حَاصِلِ

ضَرْبِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَقْرُوئَةِ وَالْمَكْتُوبَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ فِى عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ حَيَاتِى فِى الدُّنْيَا وَالْبَرْزَخِ وَالْاٰخِرَةِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى [9] اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ بِعَدَدِهَا وَارْحَمْنَا وَارْحَمْ طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ بِعَدَدِهَا اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ [10] اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye: Meselâ, yirmi sekizinci mertebede وَبِسُورَةِ التَّهْمِيزِ kelimesiyle Yirmi Sekizinci Sözün âhiri olan Cehennem meselesinin çok kuvvetli bir burhanına işaret edip baştaki Cennet meselesinin yalnız iki üç sual ve cevaba dair bahsi ise, başka yerde işaret ettiğinden münasebet gizlenmiş. Hem meselâ, ikinci mertebede يٰسٓ kelimesiyle, hem İkinci Söze, hem İkinci Mektuba, hem İkinci Lem’aya, hem İkinci Şuâya baktığından münasebet genişlendiğinden gizlenmiş. Hem meselâ كٓهٰيٰعٓصٓ yani, كَافْ ve هَا ve يَا ve عَيْن ve

ضٰاذْ beşinci mertebede bulunması, hem Beşinci Söze, hem Beşinci Mektuba, hem Beşinci Lem'aya ve Dördüncü Şuâ olan Âyet-i Hasbiye Risalesine, hem Üçüncü Şuâ olan Münâcâta baktığı cihetle münasebet genişlenmiş, gizlenmiş. Buna başkaları kıyas edilsin.

1.)Rabbinin nimetini de yâd et. (Duhâ Sûresi, 93:11)
2.)İçinde sırların dürülü olduğu hazinelerin keşfine ruhum onunla ulaştı.
3.)Ey celâl sahibi Allah'ım, bana ilmin sırlarını lütfunla bildir, seninle anlaşılır onlar ya Halîm!
4.)Bu sözler Muhammedin (a.s.m.) amcasının oğlu Ali'nindir (r.a.) ve yaratılmış olan herşey hakkındaki ilimlerin sırlarını toplamıştır.
5.)Yaratılmış olan herşey hakkındaki ilimlerin sırlarını toplamıştır.
6.)Nurun kandili tutuşturulur.
7.)Gaybı Allah'tan başka kimse bilmez. Doğrusunu Allah bilir.
8.)Hatâ ve günahlarımdan, yanılgı ve yanlışlıklarımdan dolayı Allah'tan mağfiret diliyorum. Risale-i Nur'un okunan, yazılan ve havada temessül eden harflerinin dünyada, berzahta ve âhiretteki hayatımın dakikalarının âşireleriyle çarpımından çıkan netice kadar, iman ve Kur'ân nimetinden dolayı Allah'a hamd olsun.
9.)Allah'ım Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâma, onun âl ve ashabına da o kadar salât ve selam et. Bize ve Nur talebelerine de o kadar rahmet eyle. Âmin. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.
10.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sikke-i Tasdik : 4.Parca [3.Keramet-i Aleviye] : Hilafet hadisinin tahlili

Hilafet hadisinin tahlili

Otuz Birinci Mektubun Otuz Birinci Lem’asının otuz bir meselesinden bir meseledir

Bir tek cümle olan kısacık bu hadisin beş lem’a-i i’caziyesine dair bir nüktedir. Buraya bir münasebetle girmiş.

اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِى ثَلاَثُونَ سَنَةً [1]

hadis-i şerifin ihbar-ı gaybî nev’inden tarihçe musaddak beş lem’a-i i’caziyesi vardır.

Birincisi: Hulefâ-yı Râşidînin hilâfetleri ile Hazret-i Hasan Radıyallahü Anhın altı aylık hilâfetinin müddeti otuz sene olacağını ihbardır. Aynen çıkmış.

İkincisi: Otuz senelik halifeleri olan Hazret-i Ebu Bekir Radıyallahu Anh, Hazret-i Ömer Radıyallahu Anh, Hazret-i Osman Radıyallahu Anh ve Hazret-i Ali Radıyallahu Anh’ın ebcedî ve cifrî hesapları bin üç yüz yirmi altı eder ki, o tarihten sonra şerait-i hilafet daha takarrür etmedi. Hilâfet-i Âliye-i Osmaniye bitti.

Üçüncüsü: ثَلاَثُونَ kelimesi, cifir hesabı bin seksen yedi eder ki, tarihçe-i hilâfet-i Abbasiyenin inkıraziyle hilâfet-i Osmaniyenin takarrürüne kadar olan zaman-ı fetret tayyedilse bin seksen küsur kalır. Eğer nâkıs hilâfetler sayılsa [2] ثَلاَثُونَ سَنَةً ’deki “sene” lâfzı ilâve olur. O halde bin iki yüz iki eder ki,

Rumuzat-ı Semâniye-i Kur’âniye Risalelerinde hem [3] اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ hem Fâtiha, hem Sûre-i Nasr, hem Sûre-i Alâk gibi çok yerlerde aynen hilâfetle beraber Devlet-i İslâmiyenin hem terakki, hem galibiyet devresi olan bin iki yüz iki tarihini gösterir. Hem nâkıs hilâfetle beraber bütün müddet-i hilâfet-i İslâmiye bin iki yüz ikidir ki, tam tamına tevafukla haber verir.

وَاِنِ اسْتَقَامَتْ اُمَّتِى فَلَهَا يَوْمٌ وَاِلاَّ [4] فَنِصْفُ يَوْمٍ

hadisinin mu’cizane ihbar-ı gaybîsini izah eder. Yâni, bu hadîs, kıyametten değil, belki galibane hâkimiyet-i İslâmiyeden haber veren On Sekizinci Lem’ada ve başka yerde bu hadisin üç lem’a-i i’caziyesini beyan ettiğimden burada kısa kesiyoruz.

Dördüncüsü: اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِي ilâ âhir, şeddeli اِنَّ yüz bir, اَلْخِلاَفَة bin yüz kırk bir, بَعْدِى seksen altı eder. Yekûnu: Arabîce bin üç yüz yirmi sekiz olur ve Rumîce bin üç yüz yirmi altıdır ki Hulefâ-yı Râşidînin isimleri ikinci vecihte gösterdiği aynı tarihe ve hürriyetin üçüncü senesindeki inkıta-i hilâfetin tarihine tam tamına tevafuku, elbette o lisanü’l-gayb olan zâtın lisanında tesadüfî olamaz; belki onu da görmüş, ona da işaret etmiş.

Beşincisi: اِنَّ الْخِلاَفَةَ şeddeli nun bir nun sayılsa bin yüz doksan iki eder ki, aynen ثَلاَثُونَ سَنَةً cümlesinin gösterdiği gibi bin iki yüz iki tarihine on farkla tam tevafuk ederek tam ve nâkıs bütün müddet-i hilâfeti göstermesi ve yalnız “hilâfet” kelimesi bin yüz on bir edip tam hilâfetin müddetine tam tevafukla beraber o müddete işaret eder. ثَلاَثُونَ kelimesinin cifrî hesabı olan bin seksen yedi adedine, yirmi dört gibi cüz’i bir farkla muvafakat etmesi, elbette ve

herhalde o Muhbir-i Gaybînin bir işaret-i gaybiyesidir ve bir nevi mu’cizat-ı gaybiyesinin bir lem’asıdır.

İşte bu kısacık hadisin câmiiyetine, sair cevâmiü’l-kelim olan hadisler kıyas edilsin.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [5]

1.) Benden sonra hilâfet otuz sene devam edecektir.” Müsned, 5:220, 221, 273; Ebu Davud, Sünnet: 8; Tirmizi, Fiten: 48.
2.) Otuz sene.
3.) Biz sana (fetih yolu) açtık. (Fetih Sûresi, 48:1)
4.) Eğer ümmetim istikamet üzere olursa ömrü (İslâmiyetin hakimiyeti) bir gün (bin sene), aksi halde yarım gün (beş yüz sene) olacaktır.
5.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki, Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye]

5.Parça: 2.Keramet-i Aleviye Risalesi [28.Lema]

İkinci Keramet-i Aleviye

Yirmi Sekizinci Lem’a

- 28.Mektubun Birinci Meselesi
- Tevafuklu bir keramet
- 1.Emare
- 2.Emare
- 3.Emare
- Hafız Tevfik’in fıkrasının tetimmesi
- Keramet-i Aleviyenin neticesi

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : 28.Mektubun Birinci Meselesi

28.Mektubun Birinci Meselesi

Yirmi Sekizinci Lem'anın Birinci Meselesi

Eskişehir Hapishanesinde ihtilattan ve konuşmaktan memnû olduğum zamanda karşımdaki kardeşlerime teselli için yazdığım kısacık fıkraların bir kısmıdır.

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Hapsin bir latif hatırasıdır ki: Risale-i Nur gizlenir, fakat sönmez ve söndürülmez. Bir âlem-i mânâda Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) ilminden sordum:

اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا [1]

demişsin, muradın nedir?

Dedi: عُجْمٍ yani hecevâri terkipsiz ve vakflarda rakamvâri, şekilsiz harflerdir ki "Latinî hurufudur." Lâ-dini zamanında taammüm eder.

Sonra sordum, "Ercüzende benden bahs ile 'kendini muhafaza et' demişsin. Hem tam vaktinde emrinizi gördük, fakat maatteessüf kendimizi muhafaza edemedik. Bu belaya düştük. Şahsımdan binler defa daha ehemmiyetli olan Risale-i Nur'dan bahs ve işaretin yok mu?" dedim.

Dedi, “Yalnız işaret değil, belki Celcelûtiyemde tasrih ediyorum.”

Ben bu cevaptan sonra kasâid-i Aleviyeden en meşhur ve en ziyade esrarlı olan Celcelûtiye kasidesinde bu fıkrayı gördüm.

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرّاً بَيَانَةً [2]
تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرّاً تَنَوَّرَتْ

Dikkat ettim, sarahat derecesinde Risale-i Nur’a bakar. Ezcümle: Siraci’n-Nur bir tek fark ile tam ve aynen Risale-i Nur’dur. Çünkü Siraci’n-Nur’da ج ا ل ile ال ,ج beraber otuz dört (34) eder. Risalede ل ve ها otuz beş (35) eder ki, bir tek fark var. O tek fark elif’dir. O da bine işaret eder. Hem birinci fıkra cifir ve ebced hesabıyla (şedde sayılmaz) bin üç yüz elli iki (1352) veya elli (1350) eder ki, bu tarih Risale-i Nur’un gizlenmesine ve gizli parlamasına ve iştiâline tam tevafuk eder. Eğer بَيَانَةً kelimesi sayılmazsa **(Haşiye-1)** o vakit سِرّاً kelimesinin ahirindeki tenvin, nun sayılır. Bin üç yüz otuz üç (1333) veya otuz beş (1335) olur ki, bu tarih Risale-i Nur’un mebde-i intişarıdır.

İkinci fıkra olan تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرًّا yine on farkla Risaletü’n-Nur’a ve farksız “Risale-i Nur”a tevafuk etmekle beraber, tamam fıkra cifir ve ebced hesabıyla (şedde sayılmaz) bin iki yüz doksan üç (1293)4 eder ki, Risale-i Nur müellifinin tarih-i veladetidir. Ve سِرًّا deki tenvin, nun olsa bin üç yüz kırk üç (1343) olur ki, Risale-i Nur’dan Onuncu Söz’ün intişarı ile parlaması zamanıdır. Eğer اَلسُّرْجِ deki şeddeli س iki س sayılsa, tenvin ن sayılmazsa bin üç yüz elli üç (1353) eder ki, bu tarih Risale-i Nur’un bir musibet neticesinde muvakkat gizlenmesine ve gizli perde altında parlamasına ve tenvirine tam tevafuk eder.

Acaba Hz. Ali (r.a.) gibi esrar-ı huruf ve cifir ilminde üstad-ı mutlak ve Celcelûtiye gibi cifirli, ebcedli, sırlı bir kasidesinde bu mânâ cihetiyle ve cifir itibariyle ve hakikat noktasında ve vakıa mutabık haysiyetiyle ve mukteza-yı hale muvafık olan müteaddit ve mânidar tevafukat-ı acibesi tesadüf olabilir mi? Hâşâ olamaz. Belki, Hz. Ali'nin (r.a.) bir kerametidir. Ercüze'deki çok zahir olan meşhur kerametini teyid ve onunla teeyyüd eder.

Celcelûtiye'nin Risale-i Nur'a işaretini teyid eden cay-ı dikkat bir tevafuk var. Şöyle ki: Bu sırlı ve cifirli kasidenin cifrî, hesabî rakamları her satırın altında matbu olarak yazılmış o rakamlar ayrı ayrıdırlar. Fakat Risale-i Nur'dan bahsettiği yerde o cifrî rakamlar resmen kabul edilen miladî tarihine tevafuk ediyor. Ve o tarihin tarih-i kabulünü ve Risale-i Nur'un perde altında tenvirinin tarihini gösteriyor. Bin dokuz yüz yirmi dokuzdan (1929) tâ otuz dokuza (39) tâ kırk dörde (1944) kadar gösterir. Otuz iki sayfadan ibaret olan o kasidenin yalnız bir iki yerinde bu zamanın miladî tarihini gösterir. Zannederim ki öteki yerde dahi bu zamandan bahsediyor. Daha tam anlamamışım. Hem başta Sûre-i İhlâs ile işaret edilen vefk-i müselles bin üç yüz elli bir (1351) eder. Hem bu işaret-i Aleviyeye bu da ima eder ki, o kasidenin nısf-ı evvelinde yetmiş fıkrada on yedi defa Nur kelimesini **(Haşiye-2)** tekrar ediyor. Ve müteaddit defa Süryanice bedî mânâsında olan Celcelûtiye kelimesini öyle ehemmiyetle zikreder ki, kasidenin ismi Celcelûtiye olmuştur. Risale-i Nur, Esma-i Hüsna içinde ism-i Nur, ism-i Hakîm ve ism-i Bedi'in mazharıdır. Zahirinde, tarz-ı beyanında ism-i Bedi'in cilvesi görünüyor. Hem تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkrasından iki satır evvel bu fıkra-ı râ'na belki en ehemmiyetli ve en parlak fıkra olan

اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا وَبَهْجَةً
مَدَى الدَّهْرِ وَالْاَيَّامِ يَانُورُ جَلْجَلَتْ

yani, "Ya Rab! Benim yıldızımı nur eyle. Âhirzamana kadar bedi' bir surette ışıklandır, şûlelendir…" Evet İmam-ı Ali'nin (r.a.) şu duası bu zamanda Risale-i Nur ile kabul olduğunu ve Risale-i Nur'u irade ettiğini şu bedî, acip tevafukat ispat eder. Şöyle ki:

اَقِدْ كَوْكَبِى بِاْلاِسْمِ نُورًا [3] tam tamına aynen cifir ve ebced hesabıyla Risale-i Nur oluyor. Çünkü nur kelimesi her ikisinde de var.

اَقِدْ كَوْكَبِى بِاْلاِسْمِ İki yüz doksan altı (296) eder. Risale-i Nur'daki "risale" kelimesi aynen iki yüz doksan altıdır (296). Demek İmam-ı Ali (r.a.) bütün ulumunun hazinesi olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanın bir şûle-i i'cazı olan Risale-i Nur'u Cenâb-ı Haktan âhirzamanda Kur'ân'a çelik bir sur ve parlak bir yıldız olarak istemiş. **(Haşiye-3)** Ve duası kabul olmuş.

Daha Celcelûtiye'de bu zamana ve Risale-i Nur'a ima eden müteaddit emareler var.Hattâ hayretimi mucib bir rüya .

Eskişehir hapsinde istintâkımdan bir gece evvel görüyorum ki: "Celcelûtiye'nin Süryanî şu fıkrası

بِهَالٍ اَهِيلٍ شَلْعٍ شَلْعُوبٍ شَالِعٍ [4]
طَهِىٍّ طَهُوبٍ طَيْطَهُوبٍ طَيَطَّهَتْ

imdadıma yetişmiş. Beni sıkıntıdan kurtarmış. Ben birkaç defa tekrar edip okuyorum." Uyandım. Yattım. Yine onunla meşgulüm. Sabahleyin fevka'l-me'mul istintâka çağırıldım. Hem fevkalade cevap verdim. Müdafaatımın en mühim ve memurları hayrette bırakan parçası tekellüfsüz tezahür etti. Fakat o parçayı ben kaleme alamadım. Onlar yazdılar. Her ne ise... Bundan bu Celcelûtiye bize bakar. Bir hâtıra geldi. Baktım ki: O Süryanî fıkranın tam arkasında bir satır evvel Hz. İmam-ı Ali'nin (r.a.) Risale-i Nur'u tasrih etmişim, diye başta yazdığım

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرّاً بَيَانَةً [5]

ve iki satır evvel

اَقِدْ كَوْكَبِى بِاْلاِسْمِ نُورًا

manidar, müjdeli, kerametkâr fıkraları bulunuyor. Anladım ki: Gecedeki meşguliyet kısmen bunun için imiş. Elhasıl, Celcelûtiye bu

işaretiyle kaside-i Ercüziye’deki zahir keramât-ı Aleviyeyi hem teyid eder, hem onunla teeyyüd edip, işaretten sarahat derecesine takarrub ediyor.

Haşiye-1: بَيَانَةً kelimesindeki ت vakfa rastgeldiğinden “he” olur.

Haşiye-2: Risale-i Nur’un sebeb-i tesmiyesi on yedi cihetle nur ile alâkadar olduğundan ve on adetten ziyade Risale-i Kader’in mesail-i müteferrikasının ahirinde zikredilmiştir. Elbette bu latif tevafuk mânâsız olamaz.

Haşiye-3: تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرًّا تَنَوَّرَتْ ’den sonra muttasıl olarak gelen şu satır

بِنُورٍ جَلاَلٍ باَزِخٍ وَشَرَنْطَخٍ بِقُدُّوسِ
بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ

yine Risale-i Nur’a pek zahir bir surette bakar. Çünkü mânâsı şudur; Risale-i Nur, âhirzamanda perde altında gizlice tenevvür edip, Nurlu isim شَرَنْطَخٍ بِقُدُّوسِ بَرْكُوتٍ yani *Rauf ve Rahîm*’den, İsm-i Âzam’ın tesiri altında Celâl ve Kibriya’nın azametli nurundan iktibas ederek dalâlet ve ilhad ateşini söndürecek. Evet, bu mânâ Risale-i Nur’a tam tamına mutabıktır. Çünkü Risale-i Nur’u mütalaa edenler bilirler ki, onun iki menbâı var. Biri İsm-i Âzam’ın kibriyalı ve azametli cilvesi, diğeri İsm-i Rahîmin şefkatli ve re’fetli tecellisidir. Ve onun nuruyla fitne-i diniye nârı ve zındıka ateşi sönüyor ve sönecek.

1.)Lâtin harfleri tamim edilip, umuma öğretilip yazdırılacak.
2.)Sirâcü’n-Nur gizliden gizliye yanıp yayılıyor; Sirâcü’s-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanıyor.
3.)Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı.
4.)Kendisine bütün yaratıkların ibadet ettiği Ma'bud, varlığında hiçbir

şüphe bulunmayan ve varlıkların dayandıkları hakikat, Zâtının sıfât, isim ve fiillerinin tecellisi olan Hak, sıfatlarının ve isimlerinin tecellisinde güzelliğin sonsuz mertebeleri bulunan ve bu kâinat bütün güzellikleriyle Onun güzelliğinin bir aynası olan Cemîl, yarattığı varlıkları çok seven ve onlara da Kendisini her vesileyle sevdiren Vedûd, duâ ve ihtiyaçlara cevap veren Mucîb olan Zâtın yardımıyla insanlara kendisini sevdirecektir.

5.) Sirâcü'n-Nur gizliden ve açıktan yanıp parlıyor.

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : Tevafuklu bir keramet

Tevafuklu bir keramet

Cay-ı dikkattir ki: Ben üveysî bir tarzda bir kısım ilm-i hakikatı Hüccetü'l-İslâm olan İmam-ı Gazali'den (k.s.) almıştım. Şimdi anlıyorum ki, İmam-ı Gazali (k.s.) aynı dersi üveysî bir tarzda İmam-ı Ali'den (r.a.) almıştır. Demek Hz. İmam-ı Ali'nin (r.a.) mühim bir şakirdi olan İmam-ı Gazali'nin (k.s.) başı üstünde bu biçare talebesine şefkatkârâne, tesellidarâne en sıkıntılı bir zamanda bakması acip değil, belki lâzımdır ve öyle olmak gerektir. Risale-i Nur'a üç fıkrasında kuvvetli işaret eden Hz. Ali'nin (r.a.) kaside-i Celcelûtiyesinin hiçbir cihetle tesadüfe hamledilmez. Tevafuklu bir kerametini beyan etmeye mecbur oldum.

Şöyle ki: Üç aydan beri hergün o kasideyi okuyorum. Yalnız sekiz sahifeyi halledemediğim bir vefka dair olduğu cihetle okumuyordum. Fakat ahirinde [1] وَصَلِّ اِلٰهى den başlayan ahirki iki sahifeyi ötekilerle beraber okurdum. Yetmiş defa kat'î, belki tahminime göre yüze yakın defalarda her defa istisnasız ne vakit elime alıp baştan okuduktan sonra ahirini açarken

فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ [2]

ile başlayan sahife açılıyordu. Ben hayret ediyordum. Onu okumayarak iki sahife sonra وَصَلِّ اِلٰهى ile başlayan iki sahife ahirini okuduklarıma zammederdim. Her ne vakit baştan okuduğum ve terkettiğim sekiz sahifeye gelirken kitabın bâki kalan yüze yakın sahifeleri içinde açtıkça yine [3] فَيَا حَامِلَ

اَلاِسْمِ sahifesi açılıyordu. Hayret içinde hayret ediyordum. Elli defadan sonra dedim: “Acaba bu sahife neden açılıyor? Onu da okusam ne olur?” Baktım ki, Kaside-i Celcelûtiyeyi okuduğum maksadın neticesini o sahife gösteriyor. Ben de terk ettiğimden hatâ ettiğimi bildim. Ondan sonra okumaya başladım. Ondan sonra belki kırk defadan fazla ele aldıkça yine o sahife açılıyordu. Nihayet arkadaşlarıma hikâye ettim. Onlar da hayret içinde hayrette kaldılar. Dedim: “Bu Celcelûtiyenin bir kerametidir. Sizleri değil, başkalarını ikna edecek maddî bir delil elimde yok. Yalnız benim müşahedatım var. Benim müşahedatım başkasına hüccet olamaz. Ben de şimdiye kadar delilsiz dâvâları yazmak adetim değildi. Fakat madem bu tevafuk aciptir. Elbette işarettir ki, “Beni yaz.” İnanmayana kendini inandıracak ki yazdırmak istiyor.

Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ediyorum ki, bana hem büyük bir teselli, hem dâvâma büyük bir delil gösterdi. Ve tevafukun beş altı nev’i bize ve mesleğimize medar-ı imtiyaz ve vesile-i teşvik olarak verilmiş. Ve her me’yusiyet ve gevşeklik zamanımızda bir kamçı-yı teşvik ve bir keramet-i hizmet-i Kur’ânîyeye, medar bir tevafuk-u latîfe imdadımıza yetiştiği gibi bu defa da yetişti. Evet, kalben gayet alâkadar olduğum kardeşlerimin müfarakat zamanının pek yakın olduğu bir zamanda ve hapiste yalnız kalacağım bir anda ve üç ayda yetmiş defa acip bir tarzda bana açılan bir sahifenin kerametini dâvâ ettiğim ve delilsiz kaldığım bir hengamda Hz. Ali’nin (r.a.) Celcelûtiye kasidesinin yetmiş defa bilâ-istisna bana açılan فَيَا حَامِلَ اْلاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ dan başlayan üç-dört satırda üç-dört kuvvetli emare ve delil vardır ki, فَيَا حَامِلَ اْلاِسْمِ hitab-ı umumisinde bize hususî bakıyor.

•1.Emare
•2.Emare
•3.Emare

1.)İlâhi ona salât eyle.

2.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
3.)Ey ismin taşıyıcısı!

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : 1.Emare

1.Emare

Birinci Emare

فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ [1] fıkrası hem makam, hem mânâ, hem cifir ve ebced hesabıyla bu nidâ-i umumi-i Alevî de hususi bir tarzda bu zamana ve Risale-i Nur'a ve Risale-i Nur'un müellifine bakıyor. Çünkü فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz elli üç (1353) senesi zamanını tam gösterdiği ve o zamanda da Risale-i Nur ve şakirtlerinin en korkulu bir zamanıdır ki, altı satırda yedi defa [2] لَاتَخْشَ kelimelerini tekrar ediyor [3] فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ fıkrasındaki [4] حَامِلَ الْاِسْمِ Molla Said, فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ Molla Kürd ve Molla Said Bedi' yalnız üç farkla tevafuk sırrıyla gösteriyor. Ve bu isim sahibi bu hitapta hususi murad olduğuna işaret ediyor. Ve mânâsıyla da, "Ey bin üç yüz elli üç (1353) senesinin tarihinde bu İsm-i Âzamın hamili" yani "İsm-i Âzamı kendine muhafız ittihaz eden şahıs" demekle, o umumi hitapta böyle hususi bize bakıyor. Çünkü lillahilhamd bin üç yüz elli üç (1353) tarihinde her yirmi dört saatte yüz yetmiş bir defa [5] اَلْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ olan İsm-i Âzamı okuyordum ve kendimi onunla muhafazaya çalışıyorum. Evet kaside-

i Ercüziye’sinde Sekine tabir ettiği ism-i Âzam ve Celcelûtiye’sinde Süryanî ve Arabî olarak yine müteaddit tarzda

اَلاِسْمُ الْمُعَظَّمُ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ

gibi tabirlerle beyan ettiği Esma-i Sitte-i Meşhure ki, ism-i Âzamdır. Gösterdiği bin üç yüz elli üç (1353) tarihinde **(Haşiye)** yüz yetmiş bir defa Esma-i Sittesi Risale-i Nur müellifinin daimi virdidir. Ve o yüz yetmiş bir (171) defa okuduğum Esma-i Sitte ile beraber yetmiş bir (71) âyeti yirmi dört saatte on dokuz defa okuyarak yekûnü bin üç yüz elli üçe (1353), hem bir cihette bin üç yüz kırk bir (1341) eder ki, bu ism-i Âzama bin üç yüz kırktan (1340) beri devam ettiğimin tarihine tevafuk ediyor. Hem bir defasında on dokuz âyet ism-i Âzam ile beraber on dokuz defa daimî okunur. Ve âyetlerin tekrâratının hurufatının adedi altı bin altı yüz altmış altı (6666). Ayât-ı Kur’âniyeye tevafuk ediyor. Sûre-i İhlasın üç ve Fâtiha-i Şerifenin tekerrür-ü nuzûlü için, iki olsa yine tam tamına tevafuk ediyor.

Haşiye: Belki فَيَا nida ile çağırdığı حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ hesab-ı ebced ve cifir ile bin üç yüz elli dört (1354) eder ki, bu Arabî tarihte Risale-i Nur’un kırktan fazla şakirtlerini ve müellifini imha etmek plânı ile hapishaneye attıkları zamandır ve tevkif ettikleri tarihtir. Bu tarihte bu hitaba tam muhatap olacak yalnız bunlar görünüyorlar. Çünkü vaziyetleri gayet korkulu idi. Halbuki harika olarak selamete çıktılar. Bu fıkrada Hz. Ali (r.a.) diyor: تَوَقَّى بِهِ كُلَّ الْأُمُورِ تَسَلَّمَتْ Yani ism-i Âzamın bereketiyle herbir tehlikeden selametle kurtulacaksınız. Evet, şükür kurtulduk. Eğer اَلَّذِى جَلَّ ’deki iki şeddeli lâm’lar birer “lâm” sayılsa bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, o zaman Risale-i Nur müellifinin dünyaya geldiği tarihtir. Ve doksan üç müthiş harbinden tâ harb-i umumiye kadar ve bin üç yüz elli dörde (1354)

kadar olan tehlikeli bir zamanda yaşayacaksın. Ve çok tehlikelere düşeceksin fakat korkma, kurtulacaksın diye işaret ediyor.

1.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
2.)Korkma!
3.)Ey ismin taşıyıcısı (sahibi)!
4.)İsmi taşıyan.
5.)Kadri yüce olan isim.

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : 2.Emare

2.Emare

İkinci Emare

فَيَا حَامِلَ ٱلاِسْمِ الَّذِى [1]

satırından sonra

فَقَاتِلْ وَلاَتَخْشَ وَحَارِبْ وَلاَتَخَفْ [2]

fıkrası pek zahir ve kat'i bir surette harb-i umumiyi gösterdiği gibi, harb-i umumide gayet tehlikeli bir surette harbe iştirak eden bu fakirin en korkunç zamanına bakar ve teselli eder ve *"korkma"* der. Ve bu umumi hitapta hususi Risale-i Nur'un başlangıcı olan İşârâtü'l-İ'câz'ın mebde-i telifiyle ve âlem-i İslâmın en müthiş ve korkulu musibet zamanını mânâsıyla gösterdiği gibi cifir ve ebced hesabıyla da gösterir. Mânâ ile cifir hesabı ittifak ettiği yerde ima kuvvetlenip işaret derecesine çıkar. Çünkü [3] وَلاَتَخْشَ Hicri bin üç yüz otuz yedi (1337), Rumî iki küsür fark eder. O halde bin üç yüz otuz dörde (1334) iniyor, o tarihte yalnız tek başımla Rusya'nın şimalinde en korkulu bir vaziyette, esaretten firar ettiğimin zamanıdır. [4] فَقَاتِلْ وَلاَتَخْشَ beraber olsa bin dokuz yüz kırk (1940) küsur oluyor ki, bunda Allahü âlem o tarihte diğer bir harb-i umumi çıkmasına ve iştirakimize işaret etmekle beraber, böyle büyük yekunlerde üç dört farkın ehemmiyeti olmadığından hem Rumî yerine Arabî bu Miladi tarihine girse beş altı sene fark ediyor. Yine otuz yedi (37) tarihi evvelki hesaba tevafuk edip en korkulu

vaziyetimizde teselli veriyor. [5] وَحَارِبْ وَلاَتَخَفْ ise pek sarih bir surette harb-i umumiyi gösteriyor. Çünkü وَحَارِبْ وَلاَتَخَفْ mânâsı *“dehşetli bir harb-i ahir zamandan korkma”* demekle beraber cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz otuz bir (1331) veyahut bin üç yüz otuz üç (1333) ettiğinden ve umumi hitaptan hususi bize baktığı sair emarelerle göründüğü gibi o tarihte harb-i umumide en müthiş bir vaziyete giriftar olmuştum. İşârâtü’l-İ’câz’ın müsvedde-i evveliyesi düşmanın elinde parça parça olmuştu. Ben de bir defada dört mermi vücuduma isabet ederek birisinde yaralı ayağım kırık, su ve çamur içinde otuz dört saat ölüme muntazır ve etrafımda düşman askerleri muhasara ettiği bir hengamdır ki; en korkulu ve en me’yusiyetli zamanıma bakıyor. Öyleyse, o umum içinde hususî bize işaret ediyor **(Haşiye)** denilebilir.

Haşiye: فَياَ حَامِلَ اْلاِسْمِ الَّذِى...ilh. Dört satırda beş altı vecihle Risâle-i Nur’a ve müellifine işaret ettiği gibi hayatındaki vukuat-ı mühimmeye parmak basıyor.

Ezcümle: Dördüncü satırda [6] فَلاَ حَيَّةٌ تَخْشٰى fıkrasıyla bin üç yüz kırk sekiz (1348) raddelerinde ve Rûmi ise bin üç yüz kırk beş (1345)’te Hocam, dağdaki cesim bir karaağaca dayandığı esnada yarım saat bir gürültü işitip bakmadı. Sonra baktı ki, gayet müthiş ejderha gibi bir yılan arkasında ağzını açmış, bekliyor. Hücum edemiyor. Birden Hocam o yılanın önünden tarla içine çekildi, yılan ise çöreklenmiş ve bir metre de ayağa kalkmış vaziyette iken onun hücumuna intizar ediyordu. Halbuki harika olarak o müthiş hayvan kımıldanamadı, çünkü Hocamın o gün çok defa okuduğu Âyete’l-Kürsî himayeti o hayvana gem vurmuş gibi üç metre mesafede durdurdu. En nihayet çekildi, gitti. Bu mânâyı teyid eden cifirce حَيَّةٌ ’de ة müennes alâmeti olduğu için sayılmaz. Çünkü o

yılan dehşetine göre müzekker imiş. Tabir-i hakkı حَىٌّ ’dur. حَىٌّ olsa o vakit [6] فَلاَ حَىٌّ تَخْشٰى Arabî bin üç yüz kırk sekiz (1348) eder ki aynı tarihte bu hâdise vâki olmuştur. Hem üçüncü satırda [7] وَخَاصِمْ مَنْ تَشَاءُ fıkrasında مَنْ تَشَاءُ cifirce Hocamın husumet ettiği bu adamların aynı isimlerinin adedine muvafık geliyor. İzahata izin vermediği için bu kadar yazdırıldı.

[5] وَحَارِبْ وَلاَ تَخَفْ ’den sonra [8] دُسْ كُلَّ اَرْضٍ *(Haşiyecik)* Yani arza bastığın zaman ki: Cifirce bin iki yüz doksan beş (1295) Arabî ve doksan üç (93) Rumî tarihidir ki, tarih-i veladetine ve Rus harb-i müthişine tevafukla beraber [9] بِالْوُحُوشِ تَعَمَّرَتْ fıkrası işaret ediyor ki, yere bastığın zaman yer vahşilerle şenleniyor. Yani vahşi Ruslar Âlem-i İslâmı hırpalıyor, kırk sene sonra o vahşilerin elinde esir olup onların en vahşi memleketine gideceksin, haber veriyor. Elhasıl

[10] دُسْ كُلَّ اَرْضٍ بِالْوُحُوشِ تَعَمَّرَتْ
[11] فَقَاتِلْ وَلاَ تَخْشَ وَ حَارِبْ وَلاَ تَخَفْ

bu satırda dört kelime ile başına gelen dört vukuat-ı mühimmeyi sarahata yakın işaret ediyor.

Haşiyecik: كُلَّ اَرْضٍ ’daki tenvin, nun sayılır.

Hafız Tevfik

1.)Ey öyle bir ismi taşıyan!
2.)Savaş ve korkma!, Harbet ve çekinme!
3.)Korkma!

4.)Savaş ve korkma!
5.)Harbet, çekinme!
6.)Ne bir yılandan korkar
7.)Dilediğin düşmanla mücadele et!
8.)Her yere git, ayak bas!
9.)Vahşîlerle dolu
10.)Vahşîlerle dolu her yere git!
11.)Savaş, korkma! Harbet, çekinme!

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : 3.Emare

3.Emare

Üçüncü Emare

Bu üç güz mevsimidir aynı zamanda medar-ı teselli üç kerameti görüyoruz.

Birincisi: Gavs-ı Âzam (r.a.) [1] يَا مُرِيدِى كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ .. ِللهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا tabiri ile on beş emare-i kaviye ile bize baktığı ve teselli verdiği [2] فَقُلْ وَلاَ تَخَفْ emriyle korkumuzu izale etmiş.

İkinci güzde: Aynı mevsimde Hz. Ali (r.a.) aynen o kudsî hafidinin başı üstünde bize bakıp korkulu, me'yusiyetli vaziyetimizden ve yakında başımıza gelecek musibete karşı tahaffuz için ism-i Âzamı ders verip [3] وَيَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ tabiriyle beş kuvvetli delillerle o umumi hitaptan bize hususi baktığını gördük.

Bu Üçüncü güzde: Bizi ikaz ettiği musibet başımıza geldiği ve hapse düştüğümüz ve bütün ruhumla ünsiyet ettiğim arkadaşlarımın müfarakat zamanında yine [4] فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى

جَلّ قَدْرُهُ diye kerametkârâne bize teselli ve korkumuzu izale eder bir tarzda beyanatı görüldü.

Latif tevafuktandır ki, üç güz mevsiminde aynı zamanda Sekizinci ve On Sekizinci ve Yirmi Sekizinci Lem'alarda bu üç keramat-ı azîmeye dair olduğundan ihtiyarımız olmadan onar fasıla ile; sekiz, on sekiz, yirmi sekize tevafuk ediyor. Bu altı satırda yedi defa Hz. İmam-ı Ali'nin (r.a.) [5] لاَ تَخْشَ diyerek bin üç yüz otuz yediden (1337) sonraki senelere, korkulu seneler olduğundan en ziyade Kur'ân hesabına perişaniyet ve havfa düşmüş olanlara teselli ve teşci' etmesi bu umumi hitapta herbir seneye bir لاَ تَخْشَ kelimesiyle bakıp kırk ikiye ve daha sonrasına kadar. Risale-i Nur'un mebde-i intişarı ve telifi ve bu fakir arkadaşlarımla beraber zamanın en dehşetli darbesine maruz olduğumuzdan bu umumi hitapta bize hususi baktığına kuvvetli bir emaredir. Eğer لاَ تَخْشَ mânâsında bulunan [6] لاَ تَخَفْ، لاَ تَهْرَبْ، وَخَاصِمْ مَنْ تَشَاءُ gibi dört-beş kelime daha ilave olsa bizim ve Risale-i Nur'un intişariyle beraber en korkulu bir zamanda olduğumuzdan yine sair emaratın işârâtıyla bu fıkralar umumi hitap içinde hususi bir surette Risale-i Nur şakirtlerine bakar. Ve bilhassa "Birbirine mukabil meliklerin ve reislerin tecavüzünden ve tevkifinden ve ihatasından korkma!" meâlinde olan

[7] وَلاَ تَخْشَ مِنْ بَاْسِ الْمُلُوكِ وَلَوْ طَغَتْ
وَلاَ تَخْشَ بَاْسًا لِلْمُلُوكِ وَلَوْ حَوَتْ

iki fıkrayı şimdi tam izah edemediğim müteaddit emareler ile "Hakimler, padişahlar, reislerin sana karşı hücumlarından ve esaretlerinden ve yakalamalarından korkma!" diye olan hitab-ı umumisinde hususi bize bakıyor. Hem mânâca, hem cifirce hakiki ve layık muhatap olacak musibetzedeler içinde tam bizim gibi bu

zamanda hiçbir kimse görülmüyor. Demek hususi bu iki fıkra bize bakar. Hem فَيَا حاَمِلَ الاِسْمِ ilh. fıkrasının altındaki fıkra olan [8] تَوَقّٰى بِهِ كُلَّ الاُمُورِ تَسَلَّمَتْ mânâsıyla **(Haşiye)** yine cifir ve ebced hesabıyla [9] بِهِ كُلَّ الاُمُورِ تَسَلَّمَتْ bin üç yüz elli dört (1354) Arabî tarihinde en sevdiğim kardeşlerimle hapiste me'yusiyetli bir vakitte, günde yüz yetmiş bir defa [10] اَلاِسْمُ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ tabir edilen ism-i Âzamı okuduğum bir zamanda elbette bu teselli-i selamet Celcelûtiye'nin umumi müjdesinde hususi bize baktığına ehl-i insaf tereddüt etmemeli. Çünkü hakkımızdaki düşman planından selamete çıkmak harikadır ki, onu gösteriyor. Kasidenin ortasında en mühim ve en parlak yerde en mühim duasının neticesinde üç fıkrasının herbirinde sarahata yakın Risale-i Nur'u mânâsıyla ve cifirle göstermesi burada فَيَا حاَمِلَ الاِسْمِ fıkrasında dahi Risale-i Nur şakirtlerine teselli ve teminat vermekle hususi bir surette baktığını kuvvetli teyid ediyor. Bu emareleri teyid eden şu noktadır ki, kaside-i Celcelûtiye umumiyeti itibariyle Süryanî, İbranî, esma-i İlâhiyeyi ve süver-i Kur'âniyeyi şefaatçı yapıp hususi münacat olduğu halde başta

[11] بَدَئْتُ بِبِسْمِ اللهِ رُوحِى بِهِ اهْتَدَتْ
اِلٰى كَشْفِ اَسْرَارٍ بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

fıkrasıyla gösteriyor ki, bazı esrar-ı gaybiyenin keşfinden bahsedecek yalnız bir-iki yerde hususi münacât ve duadan istikbale bakar tarzı var ki,

Birisi; [12] اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا 'den başlıyor, o üç satırda üç defa kuvvetli işaretle mânâ ve cifirle Risale-i Nur'u gösteriyor.

İkinci yer ise; فَيَا حاَمِلَ ٱلاِسْمِ الّذِى جَلّ قَدْرُهُ ile başlayan üç satırında üç kuvvetli işaretle Risale-i Nur şakirtlerine bakıyor. Yetmiş defa yüz ihtimal içinde bir sahifenin açılması tesadüf olmadığı gibi bu tarzdaki îmalar, emareler, işaretler elbette tesadüfî olamaz. Belki bir keramet-i gaybiyedir, Kur'ân-ı Hakîmin hizmetkârlarına bir ikramdır.

Haşiye: [9] بِهِ كُلَّ ٱلاُمُورِ تَسَلَّمَتْ bin üç yüz yirmi beştir (1325). Bu tarihte o حَامِلَ ٱلاِسْمِ Divan-ı Harbin darağacına asılmaktan me'mulün hilafına olarak selâmetle kurtulduğu gibi [4] حَامِلَ ٱلاِسْمِ الّذِى جَلَّ قَدْرُهُ bin üç yüz elli dörttür (1354). Bu tarihte bu müthiş musibetten harika olarak selâmetle çıktık.

1.)Ey mürîdim (Said)! Zamanın Abdülkâdirîsi ol! .. İhlâs-ı tâmmı kazan ki, maîşette dahi (ismin gibi) mes'ud olasın.
2.)Sözlerini söyle ve korkma!
3.)Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan!
4.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
5.)Korkma!
6.)Korkma, ve (sözlerini söylemekten) kaçma! Dilediğinle mücadele et!
7.)Sana zulmetseler de, dört bir yanını kuşatmış da olsalar hiçbir kralın gücünden korkma!
8.)Bütün zararlı işlerden muhafaza olundu.
9.)Kadri yüce isim.
10.)Kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
11.)Hazine-i esrar olan Bismillah ile başladım. Ruhum, onunla, içinde gizli olan sırları keşfetti.
12.)Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı.

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : Tetimmesi

Hafız Tevfik'in fıkrasının tetimmesi

Hafız Tevfik'in fıkrasının tetimmesi

Re'fet, Hüsrev, Rüştü'ye hediyedir.

فَيَا حاَمِلَ اْلاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ [1] ilh. Bu beş altı satırda yedi fıkrasıyla, yedi cihetle Risale-i Nur müellifine işaret ettiği gibi, diğer üç fıkra da gerçi öteki fıkralar gibi kavi bir işaret değil, fakat bir hafî îmadan hâlî değildir. Madem bütün fıkralar işaret ediyorlar, bu üç fıkra dahi onlar gibi işaret etmek gerektir.

Ezcümle: اَقْبِلْ وَلاَ تَهْرَبْ [2] fıkrası belki altı satırdaki on üç fıkrada istikbalde gelen ve müthiş korkulara düşen birisine hitap ediyor ki, "Karşıla... Kaçma!" deyip teşci' ediyorlar. Sair fıkraların delaletiyle bu umumi hitapta hususi bir muhatap "Said Nursî" dir. O halde يَا سَعِيدَ النُّورْسِى [3] zammiyle bin üç yüz yirmi beş (1325) eder. Çünkü şeddeli nun iki nun ve اَلنُّورْسِى deki şeddeli ى iki ى dır. İşte o tarihte 31 Mart hâdisesi münasebetiyle İstanbul'dan kaçarak muvakkat bir zaman mücahede-i maneviyeyi bırakmak niyetiyle Hareket Ordusundan firar edip İzmit'e geldiği tarihe tevafuk ediyor. وَلاَ عَقْرَبٌ [4] تَرَى fıkrasında dahi muhatap, hususi o "Nursî" olduğundan يَا نُورْسِى izhar edilerek ilave edilse bin üç yüz kırk bir (1341)

eder. İşte o tarihte ben Barla'da menfî olarak insan suretindeki akreplerin tacizleri altında azap çekerken harap ve hususi, küçük mescidimde otururken seccademin altında yeri bulunan ve emsalini görmediğim büyük bir akrep çıktı. Bir zât onu öldürdü. Daha ondan sonra on senedir dağlarda akrepli yerlerde kaldığım halde hiçbir akrebi görmedim. Bu fıkranın tam mânâsına mazhar oldum. Eğer يَا نُورْسِى 'deki ى şeddeli olsa o vakit bin üç yüz elli bir (1351) eder ki o tarihte insan akreplerinin, o نُورْسِى 'nin mahvına ve idamına çalıştıkları ve fakat muvaffak olamadıkları zamanına tam tevafuk eder.

وَلاَ اَسَدٌ يَاْتِى اِلَيْكَ بِهَمْهَمَةٍ [5] fıkrasının muhatabı müteaddit emarelerle يَاكُرْدِى dir. Çünkü Hz. İmam-ı Ali (r.a.) Kaside-i Ercüzesinde [6] يَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ fıkrasında lafzen ve mânen "Kürdî" namını veriyor. O halde يَاكُرْدِى 'deki ى şeddesiz olsa o vakit bin üç yüz yirmi bir (1321) eder. O tarihte o "Kürdî," Başît namındaki meşhur dağın başında bir taş üstünde akşam namazını kıldıktan sonra yalnız olarak otururken o dağın esedi ve arslanı hükmünde olan bir canavar kurt yanına geldi. Bir arkadaş gibi ona ilişmedi. Eğer يَاكُرْدِى 'deki ى şeddeli olsa o vakit bin üç yüz otuz bir (1331) eder ki, o tarihte Ermeni, Rus komitesinin canavarları her tarafta o "Kürdî"yi sardıkları ve katline çalıştıkları ve fakat muvaffak olamadıkları tarihe tam tamına tevafuk eder. İşte bin üç yüz otuz bir tarihine (1331) ve o dehşetli harb-i umuminin şiddetli zamanına ve Said Kürdî'nin en musibetli ve en korkulu zamanına Hz. İmam-ı Ali (r.a.) bu altı satırda

altı defa [7] لاَ تَخْشَ، لاَ تَخْشَ، لاَ تَخْشَ diye mükerreren o tarihe işaret etmek elbette hiçbir cihetle tesadüf olmaz. Ve ilm-i esrar ve cifirde allâme-i ümmet olan Hz. Ali (r.a.) sırlı ve kerametli olan meşhur Kaside-i Celcelûtiye'sinde istikbale bakan altı satırda altı defa mükerreren aynı tarihe ve aynı korkulu vaktine لاَ تَخْشَ kelimesinde cifir hesabıyla ve mânâsıyla göstermesi şeksiz, şüphesiz bir keramet-i gaybiyesidir. Resul-i Ekremden (a.s.m.) ders almış, ümmete ders vermiş.

Evet لاَ تَخْشَ cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz otuz bir (1331) eder. Çünkü لاَ تَخْشَ deki خ altı yüz ت dört yüz ش üç yüz لا otuz bir eder, mecmuu bin üç yüz otuz bir (1331) eder [8] لاَ تَخْشَ مِنْ سَيْفٍ وَلاَ طَعْنِ خَنْجَرٍ fıkrasındaki [9] مِنْ سَيْفٍ وَلاَ طَعْنِ خَنْجَرٍ cümlesi سَيْفٍ ahirindeki tenvin ن sayılmak şartıyla bin üç yüz dokuz eder (1309). İşte o tarih ise لاَ تَخْشَ hitabına mazhar olan Risale-i Nur müellifini adet-i mahalliye ve silah-ı millî olan seyf ve hançerin hücumuna hedef olduğu, seyf ve hançeri beraberinde taşımaya mecbur olduğu ve kıskançlık sebebiyle Siirt'te âlimler ve talebelerin büyük bir münazaa ve kavgalarına maruz bulunduğu hengama tam tamına tevafuk eder. Bu tevafuk ise sair fıkraların ittifakıyla kuvvetleniyor. Îmadan, işaret belki delalet derecesine çıkıyor.

[10] وَلاَ تَخْشَ مِنْ رُمْحٍ وَلاَ شَرٍّ اَسْهَمَتْ fıkrasındaki [11] وَلاَ شَرٍّ اَسْهَمَتْ cümlesinde şeddeli ر iki

ر ve üstündeki tenvin ن sayılmak şartıyla bin iki yüz doksan üç (1293) eder. İşte bu tarih Rus'un Âlem-i İslâmın felaketine sebep olan doksan üç dehşetli harbin zamanına ve Risale-i Nur müellifinin tarih-i veladetine tam tamına tevafuku şüphesiz kasdi bir işaret-i gaybiyedir. Eğer şeddeli ر bir sayılsa ve tenvin sayılmazsa o vakit وَلاَ تَخْشَ مِنْ رُمْحٍ وَلاَ شَرٍّ اَسْهَمَتْ satırındaki [12] رُمْحٍ وَلاَ شَرٍّ اَسْهَمَتْ fıkrası bin iki yüz doksan bir (1291) eder.

Yalnız iki fark ile aynı tarihi gösterir. Bu fıkranın cifrî işaretine mânâsı kuvvet verdiği gibi sûret-i mânâ dahi letafetlendiriyor. Çünkü رُمْحٍ *"mızrak"* سَهْمٍ *"ok"* tur. Mızrak ve oku harpte istimal eden Arap ile eski zaman bedevi adamlarıdır. Doksan Üç (93) Harbi ise asr-ı bedeviyete yakın olmakla beraber mıntıka-i harre ehli olan mızraklı ve oklu Araplar o dehşetli harpte memalik-i bâridede kışta çarpıştıkları halde devlet-i İslâmiyenin mağlûbiyetiyle neticelenmesi ve o harpte Arabın acınacak vaziyetlerini Seyyid-i Arap olan Hz. İmam-ı Ali (r.a.) görmüş gibi ifade ediyor. Evet, Üstad-ı Kudsisi ona göstermiş o da görmüş. Ve kahramanlık damarına dokunmuş, şiddetle korkma diye teşci' etmiş.

1.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
2.)Karşıla, kaçma!
3.)Ey Said Nursî.
4.)Ne, gördüğün bir akrep...!
5.)Sana kükreyerek gelen bir arslan da yoktur.
6.)Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan!
7.)Korkma! Korkma! Korkma!
8.)Ne bir kılıç ve ne de bir hançerin yaralamasından kork!
9.)Kılıçtan ve hançer yaralamasından..
10.)Ne bir mızrak ve ne de seni hedef alan bir tehlike ve kötülükten kork!
11.)Seni hedef alan bir tehlike ve kötülük.
12.)Mızrak ve gelecek tehlike ve kötülük.

Sikke-i Tasdik : 5.Parca [2.Keramet-i Aleviye] : Neticesi

Keramet-i Aleviyenin neticesi

Keramet-i Aleviyenin neticesi

Madem Hz. Ali (r.a.) [1] اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِىٌّ بَابُهَا hadîsine mazhardır.

Hem madem Şah-ı Velayet ünvanını alarak harika kerametleri göstermiştir.

Hem madem âhirzamanda gelen hadiselere karşı Kur'ân ve Âl-i Beyt cihetinde herkesten ziyade alâkadardır.

Hem madem esrarlı Kaside-i Ercüze'de ve meşhur Kaside-i Celcelûtiye'sinde vâkıat-ı istikbaliyeden haber veriyor. Ve "esrar-ı gaybiyeyi benden sorunuz" diye iddia ederek kısmen dâvâsını ihbarat-ı sadıka-ı gaybiye ile ispat etmiştir.

Hem madem o iki kasidesinde takip ettiği en mühim esas ve en büyük ders İsm-i Âzamdır. Ve ism-i Âzam ile meşgul olanlar ile konuşur, teselli ve teşci' eder.

Hem madem o kasideler istikbale baktıkları vakit çok emareler ve işaretler ile, hem mânâları ile, hem cifri hesabıyla şu zamanımızı ve şu zamandaki hadisat-ı acibeye parmak basıyor. Ve aynı hadiseyi mükerreren işaretle gösteriyor.

Hem madem Risale-i Nur bu zamanda iman ve Kur'ân hizmetinde Hz. Ali'nin (r.a.) nazarına çarpacak en ehemmiyetli bir hâdisedir. Ve Hz. Ali (r.a.) tesisinde harika ilmiyle ve harikulâde şecaatiyle cihanpesendane hizmet ettiği ve üstünde titrediği hakaik-i

imaniye ve Kur’âniyeyi harika bir tarzda kat’i burhanlarıyla ispat eden Risale-i Nur, o kudsi hakikatları güneş gibi göstermiştir.

Hem madem Hz. Ali’nin (r.a.) kudsi Üstadından aldığı ve bu ümmete verdiği en mühim dersi ve bu iki kaside-i gaybiyesinin mevzuu ve esası ve ruhu olan Sekine’yi ve İsm-i Âzamı bu zamanda herkesten ziyade kendine vird eden ve on üç seneden beri İsm-i Âzamla beraber binbir esma-i İlâhiye içinde bulunan Cevşenü’l-Kebîr ile ve o esma ile ulûm-u Kur’âniyenin hazinesini açan yüz yirmi risaleyi o esmanın feyzi ile Kur’ân’a tefsir yapan ve yirmi dört saatte yüz yetmiş bir defa Sekine ve İsm-i Âzam denilen Esma-i Sitte-i Meşhureyi bin üç yüz mükerrer âyetle okuyan ve Âl-i Beytin mânevî ve gayet mühim bir mirası ve bir maden-i feyzi olan Cevşenü’l-Kebîr’i kendine üstad eden ve bidayette her günde bir defa bazan iki-üç defa tamamını okuyan ve talebelerine tavsiye eden adam, Risale-i Nur müellifidir.

Hem madem iki kasidenin sarahata yakın altı yerinde ondan haber veriyor. Hattâ yalnız [2] فَيَا حاَمِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ makamında dahi altı satırda altı defa [3] لاَ تَخْشَ ile bu zamanın en müthiş hâdisesi olan Harb-i Umumiyi gösterip o harpte ilimce ve şeriatça ve şahısça korkulara düşen bir şakirdini teşci’ eden bu altı satır bilâistisna on üç cümlesiyle on üç defa aynı şakirdinin başına parmak basıyor. Ve on üç seneden beri İsm-i Âzama devam eden o şakirdin tarih-i hayatının on üç vakıat-ı mühimmesine on üç surette işaret ve umum işaretler birbirine kuvvet verip ittifak ettikleri adam, Risale-i Nur müellifidir. Elbette bu mezkur dokuz hakikat gayet kat’i bir surette netice verir ki Hz. Ali (r.a.) Ercüze ve Celcelûtiye’sinde Risale-i Nur’u alkışlıyor, haber veriyor ve müellifi ile konuşuyor, teselli ediyor. **(Haşiye)**

اَلعِلْمُ عِنْدَ اللهِ، وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [4]

Haşiye: Bu keramet-i Aleviye ya tafsilatıyla ona gösterilmiş, o da ihbar etmiştir ki, zahir de budur. Veyahut icmali bildirilmiş, tafsilatı bildirilmemiş. Belki intak-ı bil-hak nev'inden Cenâb-ı Hak ona söylettirmiş. O halde ona bir keramet ve Risale-i Nur'a bir ikram-ı İlâhi olarak kelâmında bu ihbar-ı gaybi bulunmuş. Evet keramet iki kısımdır. Elinde zahir olan zât bazen bilir, bazen tafsilen bildirilmez. İkisi de keramettir, belki bildirilmezse daha selametlidir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ قَالَ: اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِىٌّ بَابُهَا
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ. اٰمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1.)Ben ilmin şehriyim, Ali ise onun kapısıdır. (Tirmizî, Menâkıb: 20; el-Hakim, el-Müstedrek, 3:126)
2.)Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!
3.)Korkma!
4.)Gerçek Allah katındadır, ancak O bilir. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır.
5.)Allah'ım, salât ve selâm *"Ben ilmin şehriyim. Ali ise onun kapısıdır"* diyen zâtın ve onun bütün âl ve ashabının üzerine olsun. Âmin. Bütün hamd, övgü ve senâlar Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye]

6.Parça: 1.Keramet-i Aleviye Risalesi [18.Lema]

On Sekizinci Lem'a

-Mahremdir, herkese gösterilmez-

Otuz Birinci Mektubun On Sekizinci Lem'ası

Risale-i Nur şakirtlerine işaret eden Hazret-i Ali'nin (r.a.) bir keramet-i gaybiyesidir.

Cay-ı dikkat: Şu acip lem'anın ehemmiyeti üç noktadan geliyor.

Birincisi ve en mühimi: Gizli kalmış gaybî mühim bir mu'cize-i Ahmediyeyi (a.s.m.) **(Haşiye)** beyan eder ki, cevamiu'l-kelim nev'inden iki cümleden ibaret bir hadis-i şerifi iki sayfa kadar hakaik-i tarihiyeyi ve iki devlet-i azime-i İslâmiyenin hatimelerini ifade ediyor.

İkincisi: Keramet-i evliya hak olduğuna kat'i bir burhan gösteren Hazret-i Ali'nin (r.a.), latin hurufunun kabulünü tam tarihiyle ve tarz-ı tatbikini iki kelimeyle göstermesidir.

Üçüncüsü: Risale-i Nur şakirtlerine ve naşirlerine karşı Hazret-i Ali'nin (r.a.) irşadkârane ve teveccühkârane bakması ve işaret etmesidir.

•Kaside-i ercuzenin ihbaratı
•1.Emare: "Ey bu zamana yetişen kişi" hitabı
•2.Emare: Üstadın Ankara rüesasının tekliflerini reddetmesi
•3.Emare: Nur şakirdlerinin Kuran yazısını muhafaza etmeleri
•4.Emare: "Ey kardeşlerim" hitabı
•5.6.7.Emare: Nur şakirdlerinin bütün kuvvetiyle Kuran

yazısını muhafaza etmeleri
•Hatime: Hz.Ali'nin hiddet ettiği iki cereyana nur talebelerinin mukavemet etmesi
•Sual: Hz.Ali ve Gavs'ın işaretlerine neden çok ehemmiyet veriyorsunuz.?

Haşiye: Mu’cizat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) dair olan On Dokuzuncu Mektubun cüz-ü evvelinde zikredilen hadsiz ihbarat-ı gaybiye-i Ahmediye (a.s.m.) nev’inden seksen mu’cize-i Ahmediye (a.s.m.) bununla seksen bir olur.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye]

Kaside-i ercuzenin ihbaratı

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Hazret-i Gavs-ı Âzam Şeyh-i Geylanî'nin (r.a.), sarahat derecesindeki keramet-i gaybiyesini teyid ve takviye eden Hazreti Esedullahü'l-Galib Ali İbni Ebu Talib (r.a.) ve kerremallahu vechehû kaside-i ercüze-i meşhuresinde aynen ihbarat-ı gavsiyeyi tasdik edip işaret ediyor.

Mecmuatü'l-Ahzab'ın beş yüz seksen ikinci sahifesinden, beş yüz doksan yedinci sahifesine kadar o Ercüzedir. O Ercüze'nin mevzuu ve içinde maksad-ı aslı İsm-i Âzamı tazammum eden altı ismin ehemiyetini beyan etmek, hem o münasebetle istikbaldeki bir kısım umur-u gaybiyeye ve tesis-i İslâmiyette bir kısım mücahedatına işaret etmektir.

Evet, Hz. İmam (r.a.), üstadı olan Habibullah Aleyhisselatü Vesselamdan aldığı dersin bir kısmını işarî bir surette zikrediyor. Feth-i Hayber'deki hem mu'cize-i Nebeviye, hem keramet-i Aleviye olan harika vakıayı bahsettiği gibi, tesis-i İslâmiyete temas eden mühim noktaları da bahsediyor. Sonra istikbale bakıyor. Peygamber-i Zişandan (a.s.m.) aldığı dersle bir kısım Arabın ona karşı isyanlarından hiddet ederek demiş:

فِى عِلْمِ تِسْعِينَ حِسَابِ الْفَارِسِى .. مِنْ بَعْدِ قَرْنٍ تَاسِعِ الْمَعَاصِى

سَتَظْهَرُ الْفُرْسُ عَلَى الاَعْرَابِ .. تَقْتُلَهُمْ كَقَتْلَةِ الدَّوَابِّ
تَكُونُ مَبْدَاُ فِتَنٍ عَوَابِسَ .. مُظْلِمَةً كَظُلْمَةِ الْحَنَادِيسِ

Yani, *“Dokuz karn sonra* فُرْسْ *yani akvam-ı Şarkiye, Arap üzerine hücum edecek, galebe edip hayvan gibi Arabı kesecek. Öyle müthiş fitneler, karanlıklı musibetler ki, en karanlıklı gecelerden daha ziyade karanlık olacak.”*

İşte Hz. Ali’nin (r.a.) bir keramet-i bahiresi ki kendinden beş yüz sene sonra gelen ve Arap Devlet-i Abbasiyesini mahveden ve hadsiz kütüb-ü İslâmiyeyi nehr-i Fırat’a döken ve Arabı gayet zalimane katleden Hülâgu vakıa-i meşhuresini haber veriyor. Çünkü, meşhur olan karn kırk sene değil o zaman istilahınca ağleb-i ömür olan altmış seneden ibarettir. Çünkü bir devir altmış senede değişir. Bu suretle İmam-ı Ali’nin (r.a.) hicretten otuz sene sonra Kûfe’de yazdığı bu Ercüze’deki dokuz defa altmış, otuza ilâve edilse beş yüz yetmiş oluyor ki, Cengiz’in ve Hülâgu’nun hücum ve tahribat zamanıdır. Sonra Hazret-i Cebrail’in, Âlâ Nebiyyina ve Aleyhisselatü Vesselam huzur-u Nebevîde getirip Hz. Ali’ye Sekine namıyla bir sahifede yazılı İsm-i Âzam, Hz. Ali’nin (r.a.) kucağına düşmüş. Hz. Ali diyor: *“Ben Cebrail’in şahsını yalnız alâimü’s-sema suretinde gördüm. Sesini işittim, sahifeyi aldım, bu isimleri içinde buldum”* diyerek bu İsm-i Âzamdan bahs ile bazı hadisatı zikirden sonra tahdis-i nimet suretinde diyor ki:

فَكُلُّ مَعْنًى مِنْ عُلُومٍ فَاخِرَةٍ .. مِنْ مَبْدَإِ الدُّنْيَا لِيَوْمِ الْاٰخِرَةِ

قَدْ صَارَ كَشْفًا عِنْدَنَا عَيَانًا .. وَكُلّ ذِى شَكٍّ غَدَا مُهَانًا

yani *“Evvel-i dünyadan kıyamete kadar ulum ve esrar-ı mühimme bize meşhud derecesinde inkişaf etmiş, kim ne isterse sorsun, sözümüze şüphe edenler zelil olur.”* Sonra yine İsm-i Âzam içinde bulunan o altı Esma-i Hüsna’dan bahsedip birdenbire aynen Gavs-ı Geylanî’nin ihbar-ı gaybisi gibi Hülâgu asrından bu asrımıza bakıyor. İkinci bir keramet-i gaybiyeyi izhar ediyor. Ve diyor ki:

بِتَّ اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيرَا **Haşiye** بِهَا اْلاَمِيرُ وَالْفَقِيرَا

Yani, *“On dördüncü asr-ı Muhammedîde (a.s.m.) bin üç yüz kırk dokuz (1349) ve Rûmice bin üç yüz kırk yedide (1347) Arabî hurufunu terk edip, ecnebî ve acemî hurufuna İslâm içinde başlanacak. Hem umum, hem fakir ve zengin emir ve işçi, çoluk ve çocuk gece dersleri ile o hurufu cebren öğrenecekler.”* Çünkü bir nüshada بَاتَ ’dir. بَاتَ ise gece çalışmasıdır. بِتَّ ise kat’i ve cebri ifade ediyor. اَحْرُفُ عُجْمٍ fıkrasındaki عُجْمٍ ise o zamanın ıstılahınca Arabın gayri, Lâtince ve Frengî hurûf demektir. Sonra diyor:

فَمَنْ اَرَادَ اللهُ اَنْ يُعِينَهُ اَتْحَفَهُ بِهٰذِهِ السَّكِينَةِ

Yani, *“Kim inayet-i İlâhiyeye mazhar ise Hz. Cebrail’in tabiri ile bu Sekine-i Kudsiye olan İsm-i Âzamı Cenâb-ı Hak ona hediye eder. Onunla o zamanın şer ve fitnelerinden kurtarır.”* Bu sözden dört sahife evvel yine demiş:

فَكُلّ مَنْ لاَحَتْ لَهُ السَّعَادَةُ .. كَانَ لَهُ فِى الْجِيدِ كَالْقِلاَدَةِ

Yani, *“Kim saadete mazhar ise... said ise... şaki değilse... o İsm-i Âzam onun boynunda mübarek bir gerdanlık hükmünde bir nüsha olur.”* Sonra diyor:

ثُمَّ اعْلَمُوا مَعَاشِرَ الاَخْوَانِ .. اَنَّ غُوَاةَ اٰخِرِ الزَّمَانِ
هُمْ عُلَمَاءٌ زَوَّقُوا اَفْوَاهَهُمْ .. ثُمَّ انْثَنَوْا وَاتَّبَعُوا اَهْوَائَهُمْ

Yani, *“O bid’alar ve acemî ve ecnebî hurufunun intişarı zamanı olan o âhirzamanın fena adamları bir kısım ulemaü’s-su’dur ki; hırs sebebiyle batınlarını haramla doldurmak için bid’alara yardım ve fetva verenlerdir.”* Sonra bir kısım ülemaü’s-su’u tokatlamak için de birisiyle konuşuyor. Der:

فَاسْئَلْ لِمَوْلاَكَ الْعَظِيمِ الشَّانِ .. يَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ
بِاَنْ يَقِيكَ شَرَّ تِلْكَ الْفِتْنَةِ .. وَشَرَّ كُلِّ كُرْبَةٍ وَمِحْنَةِ

yani, *“Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan! Cenâb-ı Haktan o fitnenin şerrinden muhafaza için sana ders verdiğim İsm-i Âzam ile dua et.”*

فَاِنَّمَا نَحْنُ عَلَى التَّحْقِيقِ .. غَوْثٌ لِكُلِّ كُرْبَةٍ وَضِيقِ

yani *“Biz Âl-i Beyt’ten her kûrbet ve şiddet zamanında birer Gavs çıkıp imdat ediyoruz.”*

Esedullahü’l-Galib Hz. Ali (r.a.), İbn-i Ebu Talib kerremallahü vechehü ihbarat-ı gaybiyeye ait şu kasidesinin bir kısmında Risale-i Nur şakirtlerine bilhassa baktığına müteaddit emareler var. O da Gavs-ı Geylanî gibi Risale-i Nur’un makbuliyetini imza ediyor ve alkışlıyor.

Haşiye: Hz. Ali’nin (r.a.) şu kerameti pek zahirdir. Çünkü: Huruf-u ecnebiyenin İslâm içinde cebren kabul ettirildiği zamanı سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا cümlesiyle tam tamına aynı tarihini gösteriyor. Cifirle ve hesab-ı ebcedle fıkranın mânâsını takviye ediyor. Şöyle ki: İki س yüz yirmi (120), iki ط on sekiz (18), iki ت sekiz yüz (800), iki ر dört yüz (400), bir ى on (10), bir “Elif” ا bir (1), bin üç yüz kırk dokuzdur (1349). Şimdi Arabî bin üç yüz elli üçtür (1353). Bu hurufun cebren kabulü ve Ramazan gecelerinde çoluk ve çocuk ve kadınlara okutturulması dört sene evveldi.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : 1.Emare

1.Emare: "Ey bu zamana yetişen kişi" hitabı

Birinci emare

Latin hurufunun İslâmlar içinde cebren kabul ettirildiğini teessüfle bahsedip ve ulemaü's-su'u tokatladığı yerde birdenbire birisiyle irşadkârane konuşuyor ve diyor ki: [1] يَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ *"Sana verdiğim ders ile hıfz duasını et."* İşte bu "müdrik" aynen Hz. Gavs'ın kaside-i meşhuresinde "mürîdî" dediği adamın aynıdır. Çünkü ikisi de aynı fitneden bahsedip umum içinde hususi bir adama iltifat gösteriyorlar. Kaside-i Gavsiyede "mürîdî" ilm-i cifr ve on yedi emare ile "Molla Said"dir. Hem "el-Kürdî" olduğu tahakkuk etmiş. Risale-i Nur'un bir vasıta-i naşiri olan Üstadımızın hem ismi hem lakabı "mürîdî" lafzında olduğu gibi aynen Hz. Ali'nin (r.a.) يَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ **Haşiye** ilm-i cifirle ve hesab-ı ebcedle aynen hem مُلاَّ سَعِيدْ hem اَلْكُرْدِى oluyor. Her birisi iki yüz altmış beş (265) ediyor. مُدْرِكًا üstündeki tenvin vakfta elif'e inkılap ettiği için اَلْفٌ oluyor. مُدْرِكًا lafzı mim'siz yukarıdan okunmasıyla "kürd" olduğu gibi اَلزَّمَانْ lafzı da

بَدِيعُ الزَّمَانْ ’ın bir parçasını okumakla bu emareyi letafetlendiriyor. Demek o zamana yetişenlerin arasında ve Hz. Ali’nin (r.a.) hitabına mazhar çok efrad içinde Risale-i Nur naşirine hususi bir iltifatı var.

Haşiye: يَا مُدْرِكًا tenvin, nun sayılmak şartıyla üç yüz yirmi beş (325) olup “Nursî” bir fark ile üç yüz yirmi altı (326) ediyor. O fazla elif bine işaret ettiği için üç yüz yirmi beş (325) kalıp, hem يَامُدْرِكًا ’ne tam tevafuk ediyor. Hem fitnelerin başlangıcı ve o “Nursî”nin mücahedesinin başlangıcı tarihini gösteriyor.

1.)Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan!

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : 2.Emare

2.Emare: Üstadın Ankara rüesasının tekliflerini reddetmesi

İkinci emare

Hz. Ali (r.a.) hırs ve tama' yolunda bid'alara tâbi olan bir kısım ulemaü's-su'u tokatladığı vakit ulema içinde birisiyle merhametkârane konuşmaya başladı. Üstadımızı bilenlere malumdur ki Ankara rüesası İstanbul'da onun İngilizlere karşı mücahedatını takdir ederek onu istediler. Ankara'ya gitti. Van'da Medresetü'z-Zehra namında kendi darü'l-funununa yüz elli bin banknot, iki yüz meb'ustan yüz altmış üçünün imzasıyla i'tası kararlaştırılan layiha-ı kanuniye kabul edilmekle beraber Şeyh Sinûsî makamında vilayat-ı Şarkiyeye vaiz-i umumiliği ve hem Darü'l-Hikmetin azaları orada Diyanet Riyasetinin azaları olmakla, o da içinde bulunmakla beraber meb'us olmak ve daha ne isterse yapılacak diye teklif ettikleri halde sırf sünnet-i seniyeye muhalif hareket etmemek için o teklifleri kabul etmeyip—şimdi—yirmi beş sene işkenceli bir esareti kabul eden Üstadımıza elbette Hz. Ali'nin (r.a.) ulemaü's-su'a hiddet ettiği zaman ona karşı hususi iltifatı olacak ve o mânevî mecliste onu okşayacak. Onun için bu hal bir emaredir ki Hz. Ali (r.a.), Hz. Gavs-ı Geylanî (r.a.) gibi umum muhatapları içinde bu Risale-i Nur'un bir vasıtası olan Hocamıza işareten iltifat ediyor.

نَحْنُ عَلَى التَّحْقِيقِ غَوْثٌ لِكُلِّ كُرْبَةٍ [1]

fıkrasında gavs lafzıyla Gavs-ı Geylanî'nin müridine şefkatle bakmasına, Hz. Ali'nin (r.a.) baktığını ima ediyor.

1.)Biz Al-i Beyt’ten, her kurbet ve şiddet zamanında birer Gavs çıkıp imdat eder.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : 3.Emare

3.Emare: Nur şakirdlerinin Kuran yazısını muhafaza etmeleri

Üçüncü emare

Ulema bahsinin evvelki satırında diyor.

فَمَنْ اَرَادَ اللهُ اَنْ يُعِينَهُ Haşiye-1 اَتْحَفَهُ بِهٰذِهِ السَّكِينَةِ Haşiye-2

İsm-i Âzam bahsinde

فَكُلُّ مَنْ لاَحَتْ لَهُ السَّعَادَةُ .. كَانَ لَهُ فِى الْجِيدِ كَالْقِلاَدَةِ

Yani, *“Kim inayete ve saadete mazhar ise o âhirzaman fitnelerinden bu altı ismi verdiğim ders tarzında vird edenler mahfuz kalır.”*

Hz. Ali (r.a.) huruf-u ecnebiyi İslâmlar içinde cebren kabul ettirmek hadisesi ile ulemaü’s-su’un bid’alara yardımlarından teessüfle bahsedip o iki hâdise ortasında irşadkârane bazılarından bahsediyor ki, o Sekine olan İsm-i Âzamla ecnebi hurufuna karşı mukabele ediyor ve hem ulemaü’s-su’a muhalefet ediyor. İşte bu zamanda o adamların, Risale-i Nur şakirtleri ve naşirleri oldukları şüphesizdir. Çünkü onlardır ki hatt-ı Kur’ân’ı muhafaza ediyorlar ve bid’akâr bir kısım ulemalara karşı da mukavemet ediyorlar.

Evet biz Hocamızdan anlamışız ki, On üç sene evvel Hz. Ali’nin (r.a.) bu kasidesinin sırrını bilmeden yedi sene evvel bu altı ismi İmam-ı Gazali’den ders alarak ve kendine daima vird ederek bütün

evradları tebeddül ve tahavvül ettiği halde bu Sekine tabir edilen altı isme Hz. Ali'nin (r.a.) verdiği ders tarzında mütemadiyen terk ve tebdil etmeden devam etmiş. Bu tarzda devam edenleri işitmemişiz. Hem hilaf-ı âdet bir tarzda yirmi sene zarfında yirmi fitne-i azimeye düştüğü gibi ve tesirli bir surette hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye karıştığı halde harika bir mahfuziyet altında olduğunu gözümüzle gördüğümüzden Hz. Ali'nin (r.a.) âhirzamandaki hitap ettiği dostları içinde bilhassa ona ruy-i iltifatı olduğunu hissediyoruz.

Hem [1] لاَحَتْ لَهُ السَّعَادَةُ lafzıyla, yani, Said olmak ve ulema bahsine muttasıl birisine inayete mazhar olduğunu ve [2] يَا مُدْرِكًا لِذٰلِكَ الزَّمَانِ fıkrası hesab-ı ebcedle on üçüncü asrı gösterip o asırda dünyaya gelen ulemadan Said (r.a.) isminde birisine latîfane bir îma bu emareyi zînetlendiriyor.**Haşiye-3**

Haşiye-1: Bu satırda Gavs'ın تَعِيشُ سَعِيدًا fıkrasındaki سَعِيدًا lafzı, يُعِينَهُ dahi aynen اَلسَّكِينَةِ yine aynen gösteriyorlar. Her birisi سَعِيدًا oluyor. Demek Gavs gibi bu fıkra Said ile konuşuyor. ه harfi beştir. Dördü د dır. Biri د üstündeki tenvinden gelen vakf için elif'e mukabildir.

Haşiye-2: Cay-ı dikkattir ki: Bu iki satır mânâ itibariyle doğrudan doğruya Risale-i Nur naşirine baktığı gibi cifir ve ebced hesabıyla yine bakıyor.

Çünkü اَتْحَفَهُ بِهٰذِهِ السَّكِينَةِ cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz kırk dokuz (1349) tarihini gösteriyor ki, Risale-i Nur'un galibane intişar ve tekemmül tarihidir.

İkinci satır فَكُلّ مَنْ لاَحَتْ لَهُ السَّعَادَةُ كَانَ لَهُ فِى الْجِيدِ كَالْقِلاَدَةِ yine cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz yirmi dokuz (1329) ediyor ki, Risale-i Nur naşirinin hakiki mebde-i mücahedesi tarihidir. Yalnız bu اَلسَّعَادَةُ ve اَلْقِلاَدَةِ ’deki iki ة vakfa rastgeldikleri için kaideten ه sayılırlar.

Elhasıl bu iki satır üç cihet ile Risale-i Nur naşirine bakıyor.

Birincisi: İsm-i Âzamı tazammun eden altı ismin ona hediye edildiğini ve onunla muhafaza edilmesi aynen vaki olmuş ve olmaktadır.

İkincisi: يُعِينَهُ cifirce Said, اَلسَّكِينَةِ cifirce yine Said اَلسَّعَادَةُ mânen ve lafızca yine Said oluyor.

Üçüncüsü: Evvelki satır Risale-i Nur’la mücahedenin bugününü, ikinci satır mücahedenin mebdeini tam tamına tarihiyle gösteriyor. İşte bu iki satır Risale-i Nur naşirinin yirmi senelik mücahedatının biri mebdei, diğeri müntehasını göstermesi elbette tesadüf olamaz. Belki mücahedenin makbuliyetine bir işaret-i gaybiyedir. Ve Hz. Ali’nin (r.a.) bir sikke-i tasdikidir.

Süleyman Rüştü, Hüsrev

Haşiye-3: يَا مُدْرِكًا tenvin nun sayılmak şartıyla bin üç yüz yirmi beş (1325) tarihi olan hürriyetin ikinci ve üçüncü senelerinde hilafet-i İslâmiyeyi kaldırmaya teşebbüsle o hilafetin kırılmasından fitnelerin kapısı açıldığının zamanıdır ki, Hz. Ali (r.a.) o zamana dehşetli bakıyor.

1.)Saadete mazhar ise.
2.)Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan!

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : 4.Emare

4.Emare: "Ey kardeşlerim" hitabı

Dördüncü emare

Hz. Gavs-ı Geylani fitne-i âhirzamanda sünnet-i seniyeyi ve esrar-ı Kur'âniyeyi muhafazaya ve neşre çalışan bir mürîdine on beş emare ile iltifat eder. Ve onunla konuşursa, elbette İslâmiyetin tesisinde Esedullah ünvanını alan ve ulûm-u esrariyede [1] اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِىٌّ بَابُهَا hadîsine mazhar bulunan ve keramat-ı harika ile iştihar eden ve Vehhabilerin ecdadı olan Haricileri kılıçtan geçiren ve Gavs-ı Âzam'ın ceddi ve üstadı olan Hz. Ali (r.a.) elbette Al-i Beytine bir cihette düşman olan Vehhabilerin Haremeyn-i Şerifeyni istilası hengâmında ve Haricilerden daha berbat bir tarzda sünnet-i seniyeye muhalefet eden bir kısım ulemaü's-su' ve zalimlerin istilası zamanında Risale-i Nur vasıtası ile Risale-i Nur şakirtleri bütün kuvvetleriyle sünnet-i seniyenin muhafazasına ve Al-i Beytin hürmetine ve meveddetine çalışmaları ve o müthiş mehalike karşı sarsılmadıkları halde imdad-ı ruhaniye ve kuvve-i maneviyenin takviyesine pek çok muhtaç oldukları bir zamanda o ulûm-u evvelîn ve ahirîni bildiğini müftehirane iddia eden Hz. Ali (r.a.) hiç mümkün müdür ki, evladından olan Gavs-ı Geylânî'den geri kalsın. Şeceat-ı Haydaranesiyle Risale-i Nur şakirtlerinin imdadına yetişmesin. Elbette bu suretle yetişir ve yetişti.

Malumdur ki: Meselâ, umum bir cemaat içinde biri hareket etse, biri dese: "Ey insan bana bak." O insan lafz-ı umumisinde karine-i hal ile o muayyen adama hitaptır. Madem mukteza-yı hal ve karine-i hal ile Hz. Ali'nin (r.a.) umum muhatapları içinde en ziyade muhtaç ve en

ziyade Hz. Ali'nin (r.a.) maksadı lehinde hareket eden Risale-i Nur şakirtleridir. Elbette o zât istikbale bakıp ve [2] يَا اَيُّهَا الْاِخْوَانُ tabiriyle konuştuğu cemaat içinde en ziyade müteharrik ve kuvve-i maneviyenin takviyesine muhtaç olanlara hususiyetle bakar.

1.)Ben ilmin şehriyim. Ali ise, onun kapısıdır. (Tirmizî, Menâkıb: 20; el-Hakim, el-Müstedrek, 3:126)
2.)Ey kardeşler!

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : 5.6.7.Emare

5.6.7.Emare: Nur şakirdlerinin bütün kuvvetiyle Kuran yazısını muhafaza etmeleri

Beşinci emare

Ecnebi hurufatını ehl-i İslâmın en mühim hükümeti resmi bir surette kabul ve neşir ve cebrettiği halde Risale-i Nur şakirtleri bütün kuvvetleriyle hatt-ı Kur'âniyeyi harika bir surette neşir ve tamim ile ve muhafazasına çalıştıkları bir zamanda Hz. Ali (r.a.) aynı tarihiyle ondan haber vermekle gaybî kerametini beyan ettiği yerde ulema içinde birisine iltifat gösteriyor. Elbette bu iltifatın gerçi çok efradı olabilir. Fakat bu karine-i hal gösteriyor ki Risale-i Nur şakirtleri bir hususiyet kesbetmiş ki Hz. Ali (r.a.) iltifatıyla Risale-i Nur'u alkışlıyor.

Altıncı emare

Kuvvetlidir, fakat yazamayız.

Yedinci emare

Zahirdir, fakat gösteremiyoruz.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : Hatime

Hatime: Hz.Ali'nin hiddet ettiği iki cereyana nur talebelerinin mukavemet etmesi

Elhasıl

Hz. Ali (r.a.) kerremallahü vechehü ecnebi hurufuna karşı şiddetli teessüf ve hiddet ettiği ve bid'aya taraftarlık eden bir kısım ulemaü's-su'a karşı şiddetli nefret ve hiddet ettiği yerde irşadkârâne bazılarla konuşuyor. Ve Hz. Cibril'in tabiriyle Sekine ismi verilen ve İsm-i Âzam sandukçası olan Esma-ı Sitteye devam edeni irşad ediyor, taltif ediyor. İşte o Esma-i Sittenin devamından tereşşüh eden ve o Esmanın lemeatı olan Risale-i Nur, ve o Risale-i Nur kendi şakirtleri ile lâakal yüzer kalemle yüz parça Risale-i Nur'un eczalarıyla ve intişar eden yirmi bin nüshasıyla lâakal yüz bin adamı huruf-u Kur'âniye lehine ve sünnet-i seniyeye ittibaa ve imanlarının takviyesine ve Hz. Ali'nin (r.a.) hiddet ettiği iki cereyana karşı tamamıyla mukavemet ettiklerinden elbette Hz. Ali'nin (r.a.) [1] يَا اَيُّهَا الْاِخْوَانُ tabir ettiği ihvanları içinde hususî bir surette onlara bakıyor.

Evet, Hz. Ali'nin (r.a.) bu zahir keramet-i gaybiyesi Hz. Peygamberin (a.s.m.) irşadıyla olduğu için başka şekilde bir mu'cize-i Peygamberiye olduğu münasebetiyle aynı keramet-i Gavsiye ve işarat-ı harika-i Aleviye gibi beşinci asırla, on dördüncü asrın fitnelerine işaret eden ve gizli kalıp mânâsı anlaşılmayan bir mu'cize-i gaybiye-i Nebeviyeyi beyan etmeye münasebet geliyor.

Şöyle ki: Hadis-i sahihte vardır ki Resul-i Ekrem (a.s.m.) ferman etmiş:

اِنِ اسْتَقَامَتْ اُمَّتِى فَلَهَا يَوْمٌ وَاِلاَّ [2] فَنِصْفُ يَوْمٍ

evkemakâl... Şu hadis-i şerife her nasılsa kıyamete işaret suretinde mânâ verilmiş, mu'cize-i Nebeviye gizlenmiş, anlaşılmamış. Hem Şeyh-i Geylânî, hem Hz. Ali'nin (r.a.) irşad-ı Nebevî ile beşinci ve altıncı ve on dördüncü asırların fitnelerinden kerametkârane bahisleri gösteriyor ki, bu hadis-i şerif onların bu zamana bakmak için bir teleskoplarıdır ki bu iki asra bakıyorlar.

Evet hadiste [3] يَوْمٌ tabiri [4] اِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ âyetinin delaletiyle bin seneden ibarettir. Hilafet-i İslamiye ve hükümet-i Arabiye hadîs mûcibince tam istikâmetle gitmediği için tam nısf-ı yevm olan beş yüz küsur senede **(Haşiye)** Hülâgu hücumuyla hâtime verildi. Üç-dört asır zaman-ı fetretten sonra

يَاْتِ اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ [5]

âyetinin sırrına mazhar olan Osmanlı âdil padişahları hadis-i şerifteki istikâmeti yerine getirmeye çalıştıklarından hadîsin hükmüyle ümmet için bin sene hilafet-i İslâmiyeyi ve şer'i şerif üzerinde giden hükümetin idamesine vasıta oldular.

Hadîsin ikinci ciheti ki [6] فَلَهُمْ يَوْمٌ de tahakkuk ediyor. Ve İstanbul'un fethinden takriben yirmi sene evvel yine hilafet-i İslâmiyeye zemin ihzar ve tam umum âlem-i İslâmın merkez-i hükümeti olacak bir vaziyet almaya ve müjde ve sena-i Nebevîye mazhar olan Sultan Fatih'in vasıtasıyla İstanbul'un fethi tarihinden fetret zamanını tayyedip, Abbasiler nereden bırakmışlarsa oradan başlayarak âlem-i İslâmın bil-istihkak başına geçtiler. Yine hadis-i şerifin hükmüyle, eğer istikâmetle gitse bin seneden ibaret olan bir

gün, yoksa yarım gün devam edecek. İşte aynen Abbasiler gibi tam yarım gün, yani beş yüz sene devam etti.

Bu mu'cize-i Nebeviye pek parlak bir surette tezahür ediyor. İşte hilafet-i Arabiye tam istikâmete mazhar olmadığından yalnız yarım günü aldı. Osmanlı Devleti dahi tek başıyla ahirlerinde ecnebilerin ve münafıkların müdahaleleri yüzünden tam istikameti muhafaza edemediği için o da yarım gün olan beş yüz seneyi aldı. Bu iki kardeş olan iki unsurun ittihadlarından tam istikâmete mazhariyet sırrı vardır ki, bin sene olan bir günü tamam aldılar.

Haşiye: Hadîsin hükmüyle hükümet-i Arabiye beş yüz sene yaşayacak. Halbuki beş yüzden bir miktar geçer. Bunun sırrı şudur ki: Yezid, Velid, Haccâc-ı Zâlim gibi zalemenin ve Ebu Müslim-i Horasâni'nin tahakkümü ve Emevilerin inkirazından sonra Abbâsilerin tam takarruruna kadar olan zaman hükümet-i Arabiyenin fetret zamanı sayıldığından bu fetret zamanı tayyedilmekle tam beş yüz kalır.

1.)Ey kardeşler!
2.)Eğer ümmetim istikamet üzere olursa ömrü (İslâmiyet'in hâkimiyeti) bir tam gündür (bin sene), aksi halde ancak yarım gündür (beş yüz yıl). (bk. İbni Kesir, 1:13; Mu'cemü't-Taberânî, el-Kebîr, 22:573, 576)
3.)Gün.
4.)Lâkin Rabbinin katında bir gün, sizin hesabınıza göre bin yıl gibidir. (Hac Sûresi, 22:47)
5.)Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever. (Mâide Sûresi, 5:54)
6.)Onlar için bir gündür.

Sikke-i Tasdik : 6.Parca [1.Keramet-i Aleviye] : Sual

Sual: Hz.Ali ve Gavs'ın işaretlerine neden çok ehemmiyet veriyorsunuz.?

Sual: Rüya-yı sadıka vasıtasıyla veya hakikî keşif cihetiyle, Hz. Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (r.a.) gibi zevat-ı kudsiye cüz'î işlere dair âmi adamlarla da temas edebilirler ve bazı şeyleri haber veriyorlar. Nedendir ki bunların bir işaret-i gaybiyelerini gayet ehemmiyetle bin keşif ve binler rüya-yı sadıka kadar tutuyorsunuz, ehemmiyet veriyorsunuz?

Elcevap: Sekiz yüz ve bin üç yüz sene mesafede veraset-i Nübüvvet makamında âlem-i İslâmın istikbali nokta-i nazarında küllî bir nazara o uzun mesafede görünen hadisatın elbette çok ehemmiyeti olacak. Dağ gibi bir büyüklüğü olacak ki o uzun mesafede ve o küllî nazarda âlem-i İslâmın menfaati nokta-i nazarında uzakta görünsün ve ona dikkat edilsin ve vücuda gelmeden evvel ondan haber verilsin. Rüya-yı sadıka ve keşif ise cüz'î ve hususîdir. Vücuda geldikten sonra yakından bakmaktır. Elbette böyle keşif cihetinde ruhanî temessül itibariyle yakından bakıldığı vakit zerreler dahi görünebilir. Âmî adamlar da onların ruhanî misalleri ile görüşebilirler. Ve gayet ehemmiyetsiz şeyler de medar-ı nazar olabilir.

Evet, bir âyinede misâlî güneşle münasebettar olmak ve sohbet etmek nerede, hakikî semadaki güneşle münasebettar olmak nerede? Âyinedeki güneşi herkes eline alabilir. İltifatına mazhar olabilir. Konuşabilse belki konuşturabilir. Fakat semadaki güneşin iltifatını celbeden ve kendisi ile konuşturan kimse kamere çıkmalı veya makamı kamerde olmalı veya kamer gibi bir vazife görmeli,

yoksa o Sultan-ı Semâvînin haşmetli nazarı altında hiç görünmeyecek derecede gizlenecektir.

Risale-i Nur Şakirtleri namına

Hüsrev, Hâfız Ali, Galip, Re’fet, Süleyman, Sabri, Hulûsi, Mes’ud, Zekâi, Küçük Zühtü, Süleyman Rüştü, Keçeci Mustafa, Mustafa, Küçük Ali, Kürd Bekir, Şamlı Tevfik, Asım, Babacan, Yakup Cemal, Hüseyin, Küçük Lütfi, Abdülbaki.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye]

Sikke-i Tasdik-i Gaybi

7.Parça: Keramet-i Gavsiye Risalesi [8.Lema]

Sekizinci Lem’a

Gavs-ı Âzamın Hizbü’l-Kur’ân’a dair keramet-i gaybiyesidir.

Şu risale içindeki imzalarla gösterildiği gibi, hizmet-i Kur’âniyedeki arkadaşlarıma iştirakim var. Bir kısmı, benim imzam iledir. Bir kısmı onların tasvip ve istihracıyla ve tasdikleriyle olduğundan, bana ait hizmetten fazla hisseyi, onların hatırı için sükût ile kabul ettim. Yoksa, bu risalenin başında söylediğim gibi, bunda öyle bir hisse-i şerefe hakkım yoktur. On sene mukaddem, o kaside-i gaybiyeyi gördükçe bana mânevi bir ihtar gibi “Dikkat et!” diye kalbime geliyordu. O hatırayı iki cihetle dinlemiyordum:

Birincisi: Benim gibi, ehemmiyetli ömrü şan ve şeref perdesi altında hubb-u cah zehiriyle zehirlenip öldüğü için yeniden bu suretle nefs-i emmareye diğer bir şeref kapısı açmak istememekti.

İkinci cihet: Bu muannid zamanda, bedihî dâvâları ve zâhirî hüccetleri kabul etmeyenlere karşı, böyle işârât-ı gaybiye nev’inden hodfuruşâne bir tarzda izhar etmek hoşuma gitmemekti.

En nihayet, esaretimin sekizinci senesinde, en işkenceli ve en sıkıntılı bir zamanda, gayet kuvvetli bir teselli ve teşvike muhtaç olduğumuzdan bana ihtar edildi ki: Bunu, tahdis-i nimet ve bir şükr-ü mânevî nev’inden izhar et. Hem korkma, kanaat verecek derecede kuvvetlidir. Bu izharda en mühim maksadım, esrar-ı Kur’âniyeye ait olan risalelerin makbuliyetine Gavs-ı Âzamın imza basması nev’inden olduğudur. İkinci maksadım, o kudsî Üstadımın kerametini izhar etmekle, keramat-ı evliyayı inkâr eden mülhidleri iskât edip, hizmet-i Kur’âniyeye fütur verecek çok esbaba mâruz ve çok avâika

hedef olan arkadaşlarımın kuvve-i mâneviyesini takviye ve şevklerini tezyid ve füturlarını izale etmek idi.

Benim için bir nevi hodfuruşluk nev'inden olduğu için ehemmiyetli zarardır. Fakat o zararımı, o kudsî Üstadım ve arkadaşlarım hatırı için kabul ettim. Şu "Keramet-i Gavsiye Risalesi" tedricen istihraç edildiği için, birkaç parça ve tetimmelere inkısam etti. Gittikçe, birbirini tenvir ve teyid ettikçe vuzuh peyda ediyor. İşaretin bazısında zaaf varsa da, sair arkadaşlarının ittifakından aldığı kuvvet o zaafı izale eder.

•1.Parça: Şayan-ı hayret bir tefeül
•2.Parça: Keramet-i Gavsiye
•3.Parça: Said kendi söylüyor
•4.Parça: Keramet-i Gavsiye münasebetiyle üç nokta
•5.Parça: Risale-i Nur şakirtlerinin bir fıkrasıdır
•6.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden üç remiz
•7.Parça: Latif bir tefeül
•8.Parça: Kaside-i Gavsiyeden bazı ihbarlar
•9.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden bir ayetin nüktesi
•10.Parça: Keramet-i Gavsiyeye ilave bir parça
•11.Parça: Talebelerin yazdığı bir nükte

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 1.Parca

1.Parça: Şayan-ı hayret bir tefeül

Şayan-ı hayret bir tefe'ül ve mühim bir ihbar-ı gaybî

Sabri, Süleyman, Bekir, Galip ve Tevfik'in fıkrasıdır. Hem Hüsrev, Hafız Ali ve Re'fet ve Âsım'ın ve Kuleönünden Mustafa'ların fıkrasıdır.

Lâtif ve müjdeli bir tefe'ül: Üstad, Galip ve Süleyman, "Ümmî Sinan Divanı"nda mesleğimize ve Sözler'e dair tefe'ül edildi, şu beyitler çıktı. Baktık, "Sözler" lâfzı, bütün divanında yalnız bu kafiyelerde görünüyor. Demek Sözler "hak söz," hem "nur söz" oluyor.

Derim ki yardımcım Allah,
Şefaatçım Resulullah.
Ki burhanım kitabullah,
Budur bendeki hak söz.
Senin kapında kul çoktur,
Hesabı, haddi hiç yoktur.
Ve lâkin bir dahi yoktur.
Sinan-ı Ümmî gibi nur söz.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 2.Parca

2.Parça: Keramet-i Gavsiye

Mühim bir ihbar-ı gaybî

Şeyh-i Geylânî'nin kendinden sekiz yüz sene sonra gayb-âşinâ gözüyle haber verdiği bir hâdise-i Kur'âniyedir.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hizmetindeki kudsiyete, kerametkârane sekiz yüz küsur sene evvel "Gavs-ı Âzam" ünvanıyla bihakkın iştihar eden Kutb-u Âzam Şeyh-i Geylânî,

(1) نَظَرْتُ بِعَيْنِ الْفِكْرِ فِي حَانِ حَضْرَتِى
حَبِيبًا تَجَلَّى لِلْقُلُوبِ فَجَنَّتِ

fıkrasıyla başlayan kasidesinin âhirinde, Mecmuatü'l-Ahzâb'ın birinci cildinin beş yüz altmış ikinci sahifesinde, beş satırla, şu zamanda hizmet-i Kur'âniyedeki heyete ve başında bulunan Üstadımıza beş vecihle bakıyor ve gösteriyor. İşte o beş satır şudur:

(2) تَوَسَّلْ بِنَا فِى كُلِّ هَوْلٍ وَشِدَّةٍ اَغِيثُكَ
فِى الاَشْيَاءِ دَهْرًا بِهِمَّتِى
اَنَا لِمُرِيدِى حَافِظًا مَا يَخَافُهُ وَاَحْرُسُهُ
فِى كُلِّ شَرٍّ وَفِتْنَةِ

مُرِيدِى اِذَا مَا كَانَ شَرْقًا وَمَغْرِبًا اَغِثْهُ اِذَا مَا سَارَ فِى اَىِّ بَلْدَةِ
فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ
وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ِللهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِى

Beşinci satırdan sonra gelen hâtime-i kaside:

وَجَدِّى رَسُولُ اللهِ اَعْنِى مُحَمَّدًا اَنَا [3] عَبْدُ الْقَادِرِ دَامَ عِزِّى وَرِفْعَتِى

İşte evvelki beş satırda, beş vecihle ve beş tevafukla şimdi hizmet-i Kur’âniyenin başında bulunanı gösteriyor.

Birinci vecih: Âhirdeki satırda [4] تَعِيشُ سَعِيدًا ismini sarahetle haber vermekle beraber, maişet hususunda izzet ve saadetle geçineceğini haber veriyor. Evet, hocamız, küçüklüğünden beri fakr-i haliyle istiğnâ-yı tam ile beraber maişet hususunda en mes’ud bir zâttır.

İkinci vecih: Aynı satırın başında وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ fıkrasıyla o müridine diyor ki: *“Vaktin Abdülkadirî’si ol.”* Bu قَادِرِى kelimatı, hesab-ı ebcedî ile üç yüz yirmi beş eder. Üstadımızın lâkabı “Nursî” olduğu cihetle, Nursî’nin makam-ı ebcedîsi üç yüz yirmi altı ediyor. Bir tek fark var. O tek elif’tir. Bin mânâsında elf’e remzeder. Demek bin üç yüz yirmi beşte Şeyh-i Geylânî’ye mensup bir zât, Şeyh-i Geylânî tarzında hakikat-ı

Kur’âniyeyi müdafaa etmeye çalışacak, hakikaten Üstadımız, bin üç yüz yirmi altı senesinde—Hürriyetin ikinci senesi—mücahede-i mâneviyeye atılmıştır.

Üçüncü vecih: Onun iki ismi var: Said, Bediüzzaman. Bu iki ismin mecmuunun makam-ı ebcedîsi “ez-zaman” daki şedde sayılmazsa üç yüz yirmi dokuz ediyor. İki د bir sayılsa, üç yüz yirmi beş, aynen كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ’deki muhatap o olmasına işaret ediyor, belki delâlet ediyor. Eğer ez-zaman’daki okunmayan ال (elif-lâm) sayılsa, kaideten قَادِرِى ’ye dahi bir elif-lâm dahil olmak lâzım gelir. Çünkü tarif için, muzafun ileyh kalktıktan sonra elif-lâm lâzım gelir, o halde dahi müsavi olurlar.

Dördüncü vecih: Bu beş satırda Hazret-i Şeyh, istikbalde bir müridine teminat veriyor, قُلْ وَلاَ تَخَفْ *“Korkma, sözlerini söyle”* diyor. Sen şark ve garba gideceksin; çok fitnelere ve şerlere girip, umumunda esbab-ı âdiyenin fevkinde bir tarzla kurtularak mahfuz kalacaksın. Evet, bu hizmet-i Kur’âniye içindeki zât, hakikaten esaretle şarka gitti. Ve yine acip bir esaretle Asya’nın garbında on dokuz sene kaldı. Hazret-i Şeyhin dediği gibi, çok şehirleri gezdi. Mücahedesi Sözlerledir. قُلْ وَلاَ تَخَفْ hükmüyle, çekinmeyerek, Hazret-i Şeyhin dediği gibi yapmış. Yirmi sene zarfında yirmi fitne ve mehâlik-i azîmeye düştüğü halde, bir hıfz-ı gaybî ile Hazret-i Şeyhin dediği gibi mahfuz kalmış. Hem fevkalme’mûl, bir gurbet diyarında fevkalâde inayete mazhariyeti o dereceye gelmiş ki, bir risale sırf o inâyâtın tâdâdında yazılmıştır. Hazret-i Gavs’ın dediği gibi, biz onun etrafında [5] مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ fıkrasının meâlini gözümüzle görüyoruz.

Beşinci vecih: Üstadımız kendisi söylüyor ki: “Ben sekiz-dokuz yaşında iken, bütün nahiyemizde ve etrafında ahali Nakşî tarikatında, ve oraca meşhur Gavs-ı Hizan namıyla bir zâttan

istimdat ederken, ben akrabama ve umum ahaliye muhalif olarak ‘Yâ Gavs-ı Geylânî’ derdim. Çocukluk itibarıyla elimden bir ceviz gibi ehemmiyetsiz birşey kaybolsa, ‘Yâ Şeyh! Sana bir Fatiha, sen benim bu şeyimi buldur.’ Acîptir ve yemin ediyorum ki, bin defa böyle Hazret-i Şeyh, himmet ve duasıyla imdadıma yetişmiş. Onun için bütün hayatımda umumiyetle Fâtiha ve ezkâr ne kadar okumuşsam, Zât-ı Risaletten (a.s.m.) sonra Şeyh-i Geylânî’ye hediye ediliyordu. Ben üç-dört cihetle Nakşî iken, Kadirî meşrebi ve muhabbeti bende ihtiyarsız hükmediyordu. Fakat tarikatla iştigale ilmin meşguliyeti mâni oluyordu.

“Sonra bir inayet-i İlâhiye imdadıma yetişip gafleti dağıttığı bir zamanda, Hazret-i Şeyhin Fütuhu’l-Gayb namındaki kitabı hüsn-ü tesadüfle elime geçmiş. Yirmi Sekizinci Mektupta beyan edildiği gibi, Hazret-i Şeyhin himmet ve irşadıyla Eski Said (r.a.) Yeni Said’e inkılâp etmiş. O Fütuhu’l-Gayb’ın tefe’ülünde en evvel şu fıkra çıktı:

اَنْتَ فِى دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِى قَلْبَكَ

Yani, *"Ey biçare! Sen Darü’l-Hikmeti’l-İslâmiyede bir âzâ olmak cihetiyle güya bir hekimsin, ehl-i İslâmın mânevi hastalıklarını tedavi ediyorsun. Halbuki, en ziyade hasta sensin. Sen, evvel kendine tabib ara, şifa bul; sonra başkasının şifasına çalış."* İşte o vakit, o tefe’ül sırrıyla, maddî hastalığım gibi mânevî hastalığımı da kat’iyen anladım. O şeyhime dedim: ‘Sen tabibim ol.’ Elhak, o tabibim oldu. Fakat pek şiddetli ameliyat-ı cerrahiye yaptı. Fütuhu’l-Gayb kitabında ‘Yâ gulâm!’ tâbir ettiği bir talebesine pek müthiş ameliyat-ı cerrahiye yapıyor. Ben kendimi o gulâm yerine vaz ettim. Fakat pek şiddetli hitap ediyordu: ‘Eyyühe’l-münafık,’ ‘Ey dinini dünyaya satan riyakâr’ diye, diye... Yarısını ancak okuyabildim. Sonra o risaleyi terk ettim. Bir hafta bakamadım. Fakat ameliyat-ı cerrahiyenin arkasından bir lezzet geldi; iştiyakla o mübarek eseri acı tiryak gibi veya sulfato gibi içtim. Elhamdü lillâh, kabahatlerimi anladım, yaralarımı hissettim, gurur bir derece kırıldı.” -Hocamızın sözü bitti.-

İşte hocamızın bu macera-yı hayatiyesi gösteriyor ki, Hazret-i Şeyhin müteveccih olduğu ve ehemmiyetle bahsettiği ve istikbalde

gelecek müridi bu olmak için kuvvetli bir ihtimaldir. Hazret-i Şeyhin vefatından sonra hayatta oldukları gibi tasarrufu ehl-i velâyetçe kabul edilen üç evliya-yı azimenin en âzamı o Hazret-i Gavs-ı Geylânî'dir. Ve demiş:

اَفَلَتْ شُمُوسُ الْاَوَّلِينَ وَشَمْسُنَا اَبَدًا [6]
عَلٰى فَلَكِ الْعُلٰى لاَتَغْرُبُ

fıkrasıyla ba'delmemat dua ve himmetiyle müridlerinin arkasında ve önünde bulunmasıyla, böyle harika keramet-i acibe ile meşhur bir zât, elbette böyle bir zamanda kıymettar bir hizmet-i Kur'âniye bir müridinin vasıtasıyla olacağını onun görmesi ve göstermesi şe'nindendir. Şeyhin bahsettiği ehemmiyetli müridi ve talebesi ve himayegerdesi olan şahıs, binden sonra, on dördüncü asırda geleceğine bir imadır.

Süleyman, Sabri, Zekâi, Âsım, Re'fet, Ali, Ahmed,
Hüsrev, Mustafa Efendi, Rüşdü, Lütfü, Şamlı Tevfik,
Ahmed Galib, Zühtü, Bekir Bey, Lütfi, Mustafa,
Mustafa, Mesud, Mustafa Çavuş, Hafız Ahmed,
Hacı Hafız, Mehmed Efendi, Ali Rıza
(Rahmetullâhi Aleyhim ecmaîn)

Şeyh-i Geylânî'nin, fıkrasıyla kerametkârane verdiği haber-i gaybînin tetimmesidir

[7] اَنَا لِمُرِيدِى fıkrasında [8] مُرِيدِى "Molla Said" kelimesine tam tevafuk ediyor. Yalnız bir elif fark var. Elif ise, kaide-i sarfiyece "elfün" okunur. Elfün ise, bindir. Demek bin iki yüz doksan dörtte dünyaya gelecek bir müridi, bu "müridi" lâfzında muraddır. Çünkü [9] لِمُرِيدِى de lâm sayılsa iki yüz doksan dört eder ki, bir tek fark ile Said'in tarih-i velâdetine tevafuk eder. Esas Arabî sayılsa fark yoktur. Lâm'sız مُرِيدِى ise iki yüz altmış dört eder.

“Molla Said” dahi iki yüz altmış beş eder. “Molla”daki elif bine işaret olduğu için mütebakisi iki yüz altmış dört kalır.

Elhasıl: Şu zamanda dellâl-ı Kur’ân ve hâdim-i Furkan olan o adamın iki ismi ve iki lâkabı var. “Elkürdî” lâkabı ile “Molla Said” ismi, اَنَا لِمُرِيدِى fıkrasında zâhir görünüyor. “Nursî” lakabıyla “Bediüzzaman Said” ismi [10] كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ fıkrasında âşikâr görünüyor. Hattâ hizmet-i Kur’âniyede en mühim bir arkadaşı ve hâlis bir talebesi olan Hulusi Beye

للهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا [11] بِمَحَبَّتِى

fıkrasında işaret olduğu gibi, diğer bir kısım talebelerine işaretler var.

Risale-i Nur talebeleri namına

Rüşdü, Hüsrev

1.)Huzur ânımda fikren gittim, kalplerde tecelli eden ve bütün zamanları dahi kaplayacak bir sevgili gördüm.
2.)Âhirzamanın fitnelerine yetişip düştüğün zaman, benim dua ve himmetimi kendine vesile ve şefaatçi yap.
•Allah’ın izniyle ve kuvvetiyle senin imdadına yetişeceğim. Doğuda, batıda ve hangi belde de olursa olsun, o fitne ve belâ asrının her şer ve fitnesinden, Allah’ın izniyle ve havl-i kuvvetiyle onun koruyucusuyum.
•Ey benim şiirimi, meslek ve meşrebimi ve mücahedelerimi dile getiren müridim, “Sözler”ini söylemekten korkma. Muhakkak ki sen, inâyet gözüyle gözetilip korunmaktasın.
•Zamanın Abdülkâdir’i ol. Muhabbetimde sâdık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, geçiminde dahi ismin gibi mes’ud olasın.
3.)Ben Abdülkadir-i Geylâni’yim. Ceddim Allah’ın Resûlu Muhammed-i Arabidir. Şeref ve hükümranlığım mânen devam edecek.
4.)Geçiminde mesud olacaksın.
5.)Sen, inâyet gözüyle gözetilip korunmaktasın.
6.)Bizden öncekilerin güneşleri battı, bizim güneşimiz ise ebediyete kadar batmayacaktır.
7.)Ben müridime…
8.)Müridim.
9.)Müridime.
10.)Vaktin Abdülkadir’i ol.

11.)Muhabbetimde sadık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, geçiminde dahi ismin gibi mes’ud olasın.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 3.Parca

3.Parça: Said kendi söylüyor

Said kendi söylüyor

Hazret-i Şeyh-i Geylânî, hizmet-i Kur'âniyeye nazar-ı dikkati celb etmek ve o hizmet-i Kur'âniye, âhirzamanda dağ gibi büyük bir hâdise olduğuna işaret için, kerametkârane şu hizmette istidat ve liyakatimin pek fevkinde bulunması ve fedakâr, çalışkan kardeşlerimle çalıştığımıza fazilet noktasından değil, belki sebkatiyet noktasından ismimi bir derece göstermesi beni epey zamandır düşündürüyordu. Acaba bunun izharında mânevî bir zarar bana terettüp eder, bir gurur, bir hodfuruşluk getirir diye sekiz-on senedir tevakkuf ettim. Bugünlerde izhara bir ihtar hissettim.

Hem kalbime geldi ki: Hazret-i Şeyh bana bir pâye vermedi. Belki Said isminde bir müridim mühim bir hizmette bulunacak, fitne ve belâlardan izn-i İlâhî ile ve Şeyhin duasıyla ve himmetiyle mahfuz kalacak.

Hem uzak yerde taşlar görünmez, dağlar görünür. Demek, sekiz yüz sene bir mesafede görünen, hizmet-i Kur'âniyenin şâhikasıdır; yoksa Said gibi karıncalar değil. Madem bu keramet-i Gavsiyeyi ilân ve izharından, Kur'ân şakirtlerinin ve hizmetkârlarının şevki artıyor; elbette arkalarında Şeyh-i Geylânî gibi kahramanlar kahramanı zâtlar himmet ve dualarıyla ve izn-i İlâhî ile himaye ettiklerini bilseler, şevk ve gayretleri daha artar.

Elhasıl: Bunu, kardeşlerimi fazla şevke ve ziyade gayrete getirmek için izhar ettim. Eğer kusur etmişsem, Cenâb-ı Hak affetsin.

اِنَّمَا اْلاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ [1]

Şu âhirki beyit, **(Haşiye-1)**

وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ لِلهِ مُخْلِصًا [2]
تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِى

Said Nursî'yi iki üç vecihle gösterdiği gibi, medâr-ı imtiyazı olan ihlâsı imâ ederek ve hizmette ikinci olmak cihetiyle iki farkla مُخْلِصًا kelimesi Hulûsi Beye tevâfukla işaret ediyor. قَادِرِىَّ الْوَقْتِ 'de قَادِرِى kelimesi üç fark ile üçüncü arkadaşı, takdir ve istihsan ile Hulûsi-i Sânî olan Sabri'ye **(Haşiye-2)** tevâfukla işaret ediyor. صَادِقًا kelimesiyle hârika bir sadâkatle mümtaz dördüncü arkadaşı olan Süleyman'a dört fark ile tevâfuk cihetiyle işaret ediyor. صَادِقًا kelimesindeki tenvin dahil edilse, hizmet-i sâdıkanede mümtaz olan Bekir Ağa'ya Bekir Bey ünvânıyla bir fark ile işaret eder. Mâdem bu beyt-i âhir, bu heyetin efrâdına bakar, bâzılarına sarâhate yakın işaret var; ötekilere ednâ bir imâ dahi kanaat verir ki, onlar dahi muraddır.

Elhâsıl: Bu dört zât, bu fakirle beraber hizmette sebkat edip Hulûsi ihlâsıyla, Sabri takdiriyle, Süleyman sadâkatıyla, Bekir hizmet ve gayretiyle, hizmet-i Kur'âniyede bulundular. Hem mertebelerine imâ sûretinde, bu beyit ihbar ediyor. Elbette denilebilir ki, Hazret-i Şeyh onları izn-i İlâhî ile Said'in etrafında görmüş, haber vermiş. Daha sâir arkadaşlara işaretler var.**(Haşiye-3)** Şimdi izhâra me'zun olmadığımdan, bana tam görünmüyor.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [3]

[4] فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى fıkrasında dahi Hazret-i Şeyhin (r.a.) muhatabı şüphesiz Bediüzzaman Molla Said'dir (r.a.).

Elhasıl: Şu acip kasidesinin âhirindeki şu beş beyitte beş kelime, medar-ı nazar-ı Şeyh ve mahall-i hitab-ı Gavsîdir. Ve o beş kelime ise,

وَمُنْشِدًا ve وَمُرِيدِى ve لِمُرِيدِى [5] ve وَسَعِيدًا ve وَقَادِيرِىٌّ

lâfızlarıdır. Said'in dahi iki lâkabı olan "Nursî", "el-Kürdî"; iki ismi "Molla Said", "Bediüzzaman" bu beş kelimede bulunur. Hazret-i Gavs'ın medar-ı teveccüh ve hitabı olan şu beş kelimesinde, âşikâr bir surette, mezkûr iki isim ve lâkab, ilm-i cifir kaidesinde makam-ı ebced ile görünmesi şüphe bırakmıyor ki, Hazret-i Şeyh kasidesinin âhirinde onunla konuşuyor, ona teselli verip teşci ediyor, [6] وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ sırrıyla muvaffakıyetine teminat veriyor.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [3]

وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [7]

فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى نَظْمِى fıkrasında, نَظْمِى kelimesi, makam-ı ebcedîsi bin olup, رِسَالَةِ النُّورِ iki farkla رَسَائِلُ كِتَابِ النُّورِ 'un—iki medde sayılmazsa ve şedde de lâm sayılsa,—makam-ı ebcedîsi yine bindir. Demek فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ fıkrasının meal-i gaybîsi şudur ki:

يَامُؤَلِّفَ رِسَالَةِ النُّورِ جَاهِدْ بِهَا فَقُلْ [8] وَلاَ تَخَفْ

yani, *"Korkma, sözlerini söyle, neşrine çalış."*

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [9]

Amma [10] فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ fıkrasında şâyân-ı hayret bir tevafuk var ki, ilm-i cifir kaidesiyle makam-ı ebcedîsi bin üç yüz otuz iki eder. Şu halde

فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَتَخَفْ

meâl-i gaybîsi “Yâ Risaletü’n-Nur ve Sözler sahibi! Bana bak. Gafil davranma! Bin üç yüz otuz ikide mücahedeye başla. Sözleri korkma yaz, söyle.” Filhakika Said (r.a.) Hürriyetten sonra az bir zamanda mücahedesinde tevakkuf etmiş ise, bin üç yüz otuz ikide İşârâtü’l-İ’câz’ı telif ile beraber Eski Said’den sıyrılmak niyet edip yeni Said suretinde bütün kuvvetiyle mücahede-i mâneviyeye başlayıp, iki-üç sene sonra da Dârü’l-Hikmet-i İslâmiyede bir-iki sene Hazret-i Gavs-ı Geylânî’nin şu vasiyetini ve emrini imtisal ederek envâr-ı Kur’âniyeyi neşretmiş. Lillâhilhamd, şimdiye kadar devam ediyor.

[

Buşâyân-ı hayretfıkr

a
d
a
c
â
-
y
ı
d
i
k
k
a
t
ş
u
n
o
k
t
a
v
a
r
k
i
,
H
a
z
r
e
t
-
i
G
a

v
s
,
d
o
ğ
r
u
d
a
n
d
o
ğ
r
u
y
a
a
l
t
ı
n
c
ı
a
s
ı
r
d
a
n
ş
u
a
s
r

ı
m
ı
z
a
b
a
k
ı
y
o
r
.
O
a
l
t
ı
n
c
ı
a
s
r
ı
n
â
h
i
r
l
e
r
i
n
d
e

H
ü
l
â
g
u
f
e
l
â
k
e
t
i
g
i
b
i
f
e
c
i
,
d
e
h
ş
e
t
l
i
m
e
ş
h
u
r

f
i
t
n
e
n
i
n
ç
o
k
e
l
î
m
v
e
f
e
c
i
v
e
k
u
b
u
r
d
a
k
i
e
m
v
a
t

ı
a
ğ
l
a
t
t
ı
r
a
c
a
k
d
e
r
e
c
e
d
e
d
e
h
ş
e
t
l
i
b
i
r
n
e
v
’
i

,
ş
u
o
n
d
ö
r
d
ü
n
c
ü
a
s
ı
r
d
a
b
u
l
u
n
u
y
o
r
.
B
u
i
k
i
a
s
ı

r
b
i
r
b
i
r
i
n
e
t
e
v
a
f
u
k
e
d
i
y
o
r
k
i
,
H
a
z
r
e
t
-
i
Ş
e
y

h
o
n
d
a
n
b
u
n
a
b
a
k
ı
y
o
r
.
]

R

i
s
a
l
e
-
i
N
u
r
t
a
l
e
b
e
l

R

e
r
i
n
a
m
ı
n
a
e
’
f
e
t
,
H
ü
s
r
e
v
,
H
a
f
ı
z
A
l
i
,
S
a
b
r
i

Haşiye-1: صَادِقِينَ بِمَحَبَّتِى fıkrasında nasıl ki sâdık iki kardeşimize işaret ediyor; öyle de بِمَحَبَّتِى kelimesiyle de Said'in birinci ve en mühim talebesi ve İşârâtü'l-İ'câz'ın telifinde muhatap, müsevvid, mübeyyiz olan şehid merhum Mollah Habib'e (r.h.) imâdan hâlî değildir.

Haşiye-2: Sabri'nin hakiki ismi Muhammed Sabri'dir. Bu isim hesab-ı ebcedle tek bir fark ile Abdülkâdirî olur. Demek ikinci Hulûsi, birinci Hulûsi gibi birincidir. Hem Hâfız Ali (r.h.) ve Kuleönü'ndeki Mustafa'lar, hem de Zekâi ve Küçük Lütfü, onlar gibi işârât-ı Gavsiyede zâhirdir.

Haşiye-3: Süleyman üç fark ile "Said"e dahil olduğu gibi, Abdullah *(Haşiyecik)* isminde birkaç mühim kardeşlerimiz ve Mes'ud ile beraber "Said"in içindedirler.

Haşiyecik: Bilhassa İslâmköylü ve Atabeyli Abdullah'lar.

1.)Ameller niyetlere göredir. (Buharî, Bed'ü'l-Vahy: 1, Îmân: 41, Nikâh: 5, Talâk: 11, Menâkıbu'l-Ensâr: 45, Itk: 6, Eymân: 33, Hıyel: 1; Müslim, İmâre: 155; Ebu Davud, Talâk: 11; Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd: 16; Nesâî, Tahâra: 59, Talâk: 24, Eymân: 19; İbn-i Mâce, Zühd: 26; Müsned, 1:25, 43)
2.)Zamanın Abdülkadirî'si ol. Muhabbetimde sâdık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, geçiminde dahi ismin gibi mes'ud olasın.
3.)Gaybı Allah'tan başka hiç kimse bilmez. (bk. Neml Sûresi, 27: 65)
4.)Ey benim nazmımı, meslek ve meşrebimi ve makalâtımı söyleyen…
5.)Müridim için…, müridime…, müridim…, söyleyen…, Kadirî (Abdülkadiri Geylânî (k.s.)…, mesud…
6.)Âkibet ise, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlarındır. (A'raf Sûresi, 7:128, Hûd Sûresi, 11:49, Kasas Sûresi, 28:89)
7.)En doğrusunu Allah bilir.
8.)Ey Risaletü'n-Nur'un müellifi, mücahede et, korkma sözlerini söyle!
9.)Gerçek bilgi Allah katındadır.
10.)Onu söyle! Korkma!

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 4.Parca

4.Parça: Keramet-i Gavsiye münasebetiyle üç nokta

Şu keramet-i Gavsiye münasebetiyle üç nokta beyan edilecek.

Birinci nokta: Hazret-i Gavs'ın kasidesinin başında bu beş satırdan evvel, acip, pek garip, çok beliğ, nazdârâne tahdis-i nimet suretinde bir dâvâ-yı iftiharkârâne ifade eden iki sahifelik kasidesindeki harika dâvâsına delil olarak bir keramet-i bâhireyi âdetâ mucizeye yakın bir harikayı göstermek lâzım geliyordu. İşte o akılları hayrette bırakan mertebeye lâyık olduğunu gösterir bir keramet izhar etti ki, sekiz yüz sene bir mesafede Cenâb-ı Hakkın izniyle, ilâmıyla zamanımızı tasfilâtıyla görür tarzında, bizim gibi âciz, zayıf talebelerine ders verip teşvik eder. İşte Hazret-i Gavs'ın dâvâsına bu ihbar-ı gaybîsi en bâhir burhan olduğu gibi, Risale-i Nur'un eczalarının hakkaniyet ve ulviyetine bir hüccet-i katıa hükmündedir. Evet, Hazret-i Şeyh, bu kasidesiyle Sözlerin hakkaniyetini imza ediyor.

İkinci nokta: Ehl-i tarikat ve hakikatçe müttefekun aleyh bir esas var ki; tarik-i hakta sülûk eden bir insan, nefs-i emmaresinin enaniyetini ve serkeşliğini kırmak için lâzım gelir ki, nazarını nefsinden kaldırıp şeyhine hasr-ı nazar ede ede tâ fenâfişşeyh hükmüne gelir. "Ben" dediği vakit, şeyhinin hissiyatıyla konuşur. Ve hâkeza, tâ fenâfirresûl, fenâfillâha kadar gider. Meselâ, nasıl ki, gayet fedakâr ve sadık bir hizmetkâr, bir yaver, efendisinin hissiyatıyla güya kendisi kendisinin efendisidir ve padişahıdır gibi

konuşur. “Ben böyle istiyorum” der; yani “Benim seyyidim, üstadım, sultanım böyle istiyor.” Çünkü kendini unutmuş, yalnız onu düşünüyor. “Böyle emrediyor,” der. Öyle de Gavs-ı Geylânî, o harika kasidesinin tazammun ettiği ezvâk-ı fevkalâde Hazret-i Şeyhin sırr-ı azîm-i Ehl-i Beytin irsiyetiyle Âl-i Beytin şahs-ı mânevîsinin makamı noktasında ve zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın verasetiyle hakikat-ı Muhammediyesinde (a.s.m.) kendini gördüğü gibi, fenâ-yı mutlak ile Cenâb-ı Hakkın tecelli-i Zâtîsine mazhariyet noktasında, kasidesinde o sözleri söylemiş. Onun gibi olmayan ve o makama yetişmeyen onu söyleyemez; söylese mes’uldür.

Hazret-i Şeyh, veraset-i mutlaka noktasında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın kadem-i mübarekini omuzunda gördüğü için, kendi kademini evliyanın omuzuna o sırdan bırakıyor. Kasidesinde zahir görünen, temeddüh ve iftihar değil, belki tahdis-i nimet ve âli bir şükürdür. Yalnız bu kadar var ki, muhibbiyet makamı olan makam-ı niyazdan mahbubiyet makamı olan nazdarlık makamına çıkmış. Yani tarik-i acz ve fakrdan, meşreb-i aşk ve istiğraka girmiş. Ve kendine olan niam-ı azime-i İlâhiyeyi yâd edip, bihakkın müftehirane şükretmiştir.

Üçüncü nokta: Keramet, mu’cize gibi Cenâb-ı Hakkın fiilidir, hediyesidir, ihsanıdır ve ikramıdır; beşerin fiili değildir. O keramete mazhar olan zât ise, bazan biliyor, bazan bilmiyor, vukuundan sonra bilir. Keramete mazhariyetini kablelvuku bilen ve ikram-ı İlâhîye ihtiyariyle tevfik-i hareket eden kısım, eğer enaniyetten bütün bütün tecerrüd etmişse ve Hazret-i Gavs gibi kudsiyet kesb etmişse, Cenâb-ı Hakkın izniyle, o kerametin her tarafını bilerek kendisi sahip çıkar, bilir ve bildirir. Fakat bununla beraber, madem o keramet ikramdır; bütün tafsilatıyla keramet sahibine de meşhud olmak lâzım değildir. Bu sırra binaen, Hazret-i Şeyh, ilâm-ı Rabbanî ve izn-i İlâhî ile bu asrı görmüş ve hizmet-i Kur’âniyenin etrafında bizleri müşahede edip nazar-ı şefkatiyle bakmış. O beş satır, sırf bir keramet ve intak-ı bilhak ve bir ikram-ı İlâhî ve veraset-i Nebeviye itibarıyla zuhur ettiğinden, mucizevârî, kudret-i beşer fevkinde bir şekil almış. Sun’î, irade-i şeyh ile olduğu değildir. Çünkü intaktır. Ruh-u kudsîsi hissetmiş, görmüş. İrade ve ihtiyar yetişemiyor. Akıl ise ruhun harekâtını ihâta edemez. Lisan, ne kadar aklın dekaik-i

tasavvuratının tercümesinde âciz ise, ihtiyar dahi ruhun dekaik-ı harekâtının derkinde o derece âcizdir.

Hazret-i Gavs, o derece yüksek bir mertebeye mâlik ve o derece harika bir keramete mazhardır ki, kâfirlerin bir kısmı demiş: *“Biz İslâmiyeti kabul edemiyoruz; fakat Abdülkadir-i Geylânî’yi de inkâr edemiyoruz.”* Hem evliyayı inkâr eden Vahhâbînin müfrit kısmı dahi Hazret-i Şeyhi inkâr edemiyorlar. Evliya, onun derece-i celâletine yetişmediği bütün ehl-i tarikatça teslim edilmiştir.

İşte böyle güneş gibi bir mu’cize-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm, yüksek ve sönmez bir bârika-i İslâmiyet olan bir zât-ı nuranînin, gayb-âşinâ nazarıyla asrımızı görüp, böyle bir keramet izhariyle teselli verip teşci etmek şe’nindendir. Acaba hiç mümkün müdür ki, ***“Sultanü’l-Evliya”*** makamını ihraz etmiş ve hamiyet-i İslâmiye ile zamanındaki padişahları titretmiş ve kuvve-i kudsiye ile mazi ve müstakbeli hazır gibi izn-i İlâhî ile görmüş ve mematında dahi hayatındaki gibi dâimî tasarrufu bulunduğu tasdik edilmiş olan bir kahraman-ı velâyet, bu asrımıza ve bu asır içindeki kemal-i acz ve zaaf ile Kur’ân’ın hizmetinde çalışan ve insafsız düşmanların hücumuna mâruz ve teselli ve temine muhtaç biçare, Kur’ân’ın hâdimlerine ve talebelerine lâkayt kalabilir mi? Hiç mümkün müdür ki, bizimle münasebettar olmasın? Sekiz, dokuz, belki on beş kuvvetli delilden kat-ı nazar, ednâ bir işaret kelâmında bulunsa, bize baktığına delâlet eder; hafî bir işaret etse kâfidir. Çünkü, makam iktiza ediyor, mutabık-ı mukteza-yı hâldir ve münasebet kavîdir.

Ey benimle beraber Hazret-i Şeyhin teveccüh ve duasına mazhar kardeşlerim! Şu Üstadımız, bizi istikbalde adem zulümatı içinde düşünüp bizimle meşgul olurken, biz o mâzide mevcud ve nur perdeleri içinde üstadımızı ve üstadımızın üstadı ve ceddi olan Fahrü’l-Âlemin Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin teveccühlerinden gaflet etmek, onlara istinad etmemek lâyık mıdır? Madem onlar bizi düşünüyorlar; biz de bütün kuvvet ve ruhumuzla onlara itimad edip ve emirlerine bilâ kayd ü şart itâat etmeliyiz.

Ehl-i dünyanın telsiz, telgraf ve telefonları şarktan garba gittiği gibi, işte ehl-i hakikatin de mâziden, dokuz yüz sene mesafe-i azîmeden müstakbele böyle mânevi telefonları işleyebilir ve mânevi teleskopları görebilir. Malûmdur ki, zayıf emareler, içtima ettikçe

kuvvet bulur, delil hükmüne geçer. İncecik ipler, içtima ettikçe kopmaz, halat olur. Küllî, umumî kayıtlar, içtima ettikçe hususiyet peyda edip taayyün eder. Bu sırra binaen, Hazret-i Şeyhin bu beş satırında sekiz-dokuz kuvvetli işaretin içtimaında hiç şek ve şüphe bırakmadı ki, Hazret-i Şeyh, şimdiki Kur'ân-ı Hakîmin şakirtlerine biiznillâh üstadlık ediyor, bihavlillâh şefkati altında himaye ediyor.

Cem-i kutbiyet ve ferdiyet ve gavsiyet
İle üç sütun üzerinde durur.
Râyet-i ulviyet-i Şeyh-i hakkanîdir hitab-ı Abdülkadir.
İlham-ı Hüdâ, kitab-ı Abdülkadir.
Bâzü'l-eşheb ferd-i ferîd-i deveran.
Gavs-ı Âzam Cenâb-ı Abdülkadir.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 5.Parca

5.Parça: Risale-i Nur şakirtlerinin bir fıkrasıdır

Risale-i Nur şakirtlerinin bir fıkrasıdır.

وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ِللهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِى

İlm-i cifirle mânâsı:

“Ey Said! Sen, zamanın Abdülkadiri ol, ihlâs-ı tâmmı kazan, fakrınla beraber maişetini düşünme, nâstan minnet alma; ismin ‘Said’ olduğu gibi maişette de mes’ud olacaksın. Muhabbetimde sadık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, Hulusi gibi muhlis talebeler ve yardımcılar ve Süleyman, Bekir gibi sadık hizmetkârlar ve Sabri gibi tam takdir edici ve ciddi müştak talebeler size verilmiş.”

Evet, lillahilhamd, Gavsın sarahat derecesinde ihbar ettiği hal vuku bulmuştur. Gavs-ı Âzam, “Said” namıyla tesmiye ettiği müridinin tarihçe-i hayatında en mühim noktaları beyan etmekle beraber, ilm-i cifir esrarıyla sekiz-dokuz cihette, Said’in başına parmağını basıyor. Beyitlerin mânâ-yı zâhirîsi ile maani-i cifriyesi birbirine çok yakın olmakla dokuz vecihteki işaretler birbirini teyid ettiğinden, sarahat derecesine çıkmış.

اَنَا لِمُرِيدِى حَافِظًا مَا يَخَافُهُ وَاَحْرُسُهُ فِى كُلِّ شَرٍّ وَفِتْنَةِ

İlm-i cifirle mânâsı:

“On dördüncü asırda ‘el-Kürdî’ lakabıyla yâdedilen Molla Said, benim müridimdir. O fitne ve belâ asrının her şer ve fitnesinden, Allah’ın izniyle ve havl-i kuvvetiyle onun muhafızıyım.”

Evet, Hürriyetten yirmi-otuz sene sonraya kadar, yirmi fitne-i azîme içinde fevkalâde bir surette Gavsın o müridi mahfuz kalmıştır. Korktuğu şer ve mehâlikten bir hıfz-ı gaybî ile kurtulmuştur.

مُرِيدِى اِذَا مَا كَانَ شَرْقًا وَمَغْرِبًا اَغِثْهُ اِذَا مَا سَارَ فِى اَىِّ بَلْدَةِ

İlm-i cifirle mânâsı:

“O Gavs’ın müridi olan Said el-Kürdî, Rusya’da esaretle Asya’nın şark-ı şimalîsinde ve ehl-i bid’anın eliyle Asya’nın garbına nefyolunarak kaldığı miktarca ve Sibirya taraflarından firar edip fevkalâde çok bilâdı seyr ü seyahat etmeye mecbur olduğu zaman, Allah’ın izniyle, havl ve kuvvet-i Rabbânî ile ona imdat etmişim ve istimdadına yetişmişim.”

Evet, Hazret-i Gavs’ın müridi ünvanıyla irade ettiği Said (r.a.), üç sene esaretle Asya’nın şark-ı şimâlîsinde mehâlik içinde mahfuz kalıp, üç-dört aylık mesafeyi firar suretiyle kat ederek çok şehirleri gezip Gavs’ın dediği gibi mahfuz kalmıştır.

فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ

İlm-i cifirle mânâsı:

“Bediüzzaman Molla Said” namıyla yâd olunan ve evrad-ı muntazamasını okuyan müridine der ki: “Benim nazmımı, yani meslek ve meşrebimi ve mücahedatımı gösteren makalâtımı söyle. Yani, nazmımdan murad, senin risalelerin ve Sözlerin ve Mektubatındır.”

فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ “Bin üç yüz otuz ikide o Sözler ile mücahedeye başla. Sen inayet-i İlâhiyenin hıfzındasın.”

Evet, مُنْشِدًا ilm-i cifirle “Molla Said”i gösterdiği gibi, نَظْمِى zı ile Risaletü’n-Nur’u gösterir. Ve mî ile hem Mektubatı, hem كَلِمَاتُ سَعِيدٍ الْكُرْدِى gösterir. “Kelimat” Sözler demektir. فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ bin üç yüz otuz ikiyi (1332) gösterir. O tarih, mebde-i cihadıdır. O tarihte İşârâtü’l-İ’câz tefsirinin neşriyle mücahedeye başlamış.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 6.Parca

6.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden üç remiz

Keramet-i Gaybiye-i Gavsiyenin işârâtını teyid eden üç remiz

Birinci remiz: (1) اَنَا لِمُرِيدِى حَافِظًا ilm-i cifir itibarıyla, makam-ı ebcedî hesabıyla, bin üç yüz otuz altıyı gösterir. Demek Hazret-i Gavs, "Bu tarihte, istikbalde gelecek müridini emr-i İlâhî ile muhafaza edecek" diyor. Evet, bu biçare Said dahi diyor: Nev-i beşere gelen en büyük bir musibet, Harb-i Umumî hengâmında, çok tehlikelere mâruz kaldım. Hazret-i Gavs'ın gösterdiği Arabî tarihte veya az evvel harika bir surette kurtuldum. Hattâ bir defa, bir dakikada üç gülle öldürecek yere mukabil bana isabet ettiği halde tesir etmediler. Bitlis'in sukutunda, bir miktar talebelerimle Rus askerlerinin bir taburu içine düştük. Bizi sardılar, her tarafta el ele ateş edildi. Dört tanesi müstesna, bütün arkadaşlarım şehid olduktan sonra, taburun dört sıralarını yardık; yine onların içinde bir yere girdik. Onlar, üstümüzde, etrafımızda sesimizi, öksürüğümüzü işittikleri halde bizi görmüyordular. Otuz saat, o halde çamur içinde, ben yaralı iken hıfz-ı İlâhî ile istirahat-i kalb içinde muhafaza edildim.

Bunun gibi müteaddit tehlikede Hazret-i Gavs'ın gösterdiği tarih-i Arabî itibarıyla, hakikaten bir hıfz-ı İlâhî içinde bulunduğumu hissediyordum. Demek Cenâb-ı Hak o kudsî üstadımı, bir melâike-i sıyanet gibi bana muhafız kılmış.

İşte bu اَنَا لِمُرِيدِى حَافِظًا fıkrası, bu fakirin mühim sergüzeştlerine işaret ettiği gibi, bu fakirin etrafında hizmet-i Kur'âniye işinde toplanan arkadaşlarımdan dokuz talebesini حَافِظ ismi ile işaret ediyor.

[2] وَاَحْرُسُهُ فِى كُلِّ شَرٍّ وَفِتْنَةٍ fıkrasında iki hüküm var. Biri şerden, diğeri fitnedendir. Demek ikincisi وَاَحْرُسُهُ فِى كُلِّ فِتْنَةٍ ve bu cümle كُلِّ şedde sayılmazsa bin üç yüz kırk dört eder. Evet, bu tarihten şimdiye kadar çok fitne-i mühimmeden bir himayet-i gaybî ile mahfuz kaldığımı [3] تَحْدِيثًا لِلنِّعْمَةِ ilân ediyorum.

İkinci remiz:

[4] مُرِيدِى اِذَا مَا كَانَ شَرْقًا وَمَغْرِبًا اَغِثْهُ
اِذَا مَا سَارَ فِى اَىِّ بَلْدَةٍ

fıkrasında bahsettiği ve konuştuğu müridi ise, şarka esareten gittiği tarihi gösterdiği gibi, garba nefyolduğu tarihi de gösterir. Şöyle ki:

Şu fıkranın hakikî tâbiri [5] اِذَا مَا كَانَ مُرِيدِى اَسِيرًا فِى شَرْقٍ oluyor. Demek zaman-ı esaret مَا كَانَ مُرِيدِى اَسِيرًا فِى شَرْقٍ de çıkıyor. Ve bin üç yüz otuz yedi (1337) ediyor. İşte bu fakir, o tarih-i Arabîde Rus esaretinde, tek başımla Petroğra'dan bir ay şimal-i şark tarafından firar edip, çok enva-ı mehâlik varken, Rusça bilemediğim halde, bir muhafaza-i gaybiye altında pek çok bilâdı seyr ü seyahat ettim. Tâ Varşova, Avusturya tarikiyle İstanbul'a gelip uzun bir daire-i arzda

seyahat ettim. Hazret-i Gavs'ın dediği gibi, o esaret-i şarkiye ve o seyr-i bilâd-ı kesîre içinde izn-i İlâhî ile istigaseme medet görüyordum. Demek izn-i İlâhî ile Hazret-i Gavs, melek gibi bu vazifeyi duasıyla yapmış.

Amma مَا كَانَ... وَمَغْرِبًا kaydı, tarih-i Arabî olarak bin üç yüz elli bir, meşhur Rumî tarihiyle iki sene fark var. İşte, Hazret-i Gavs'ın dediği gibi, bu fakir, tarih-i Arabî ile bin üç yüz elli birde, şeâir-i İslâm içinde mühim tahavvülât zamanında bütün kuvvetimle şeairin muhafazasına hizmetle mükellef olduğum halde, o mânevî hercümerçteki fırtınalar bizi sarsmadı.

Hem مَغْرِبًا kelimesi, âhirdeki tenvin ile beraber bin iki yüz doksan iki eder ki, bu fakirin dünyaya gelmesinden bir sene evvel; veyahut rahm-ı maderdeki tarihe işaretle beraber, مَا كَانَ... مَغْرِبًا bin üç yüz on dört eder. Bin üç yüz on dört senelerinde mevzu-u bahis olan müridi, mühim vartadan kurtulmasına Gavs (r.a.) işaret ediyor, onun imdadına yetiştim diyor. Hayatta olan eski talebelerim biliyorlar ki, bin üç yüz on dört, bin üç yüz on beş-on altı senelerinde, Van kalesi ki, iki minare yüksekliğinde sırf dağ gibi bir taştan ibarettir, eskiden kalma oda gibi bir in kapısına gidiyorduk. Ayağımdan kunduralar kaydı, iki ayağım birden kaydı. Tehlike yüzde yüz... Başkaca nokta-i istinad kalmadığı halde, büyük bir istinada basmış gibi üç metrelik bir kavisle o mağaranın kapısına atılmıştım. Hem ben, hem beraberimdeki orada hazır arkadaşlarım, ecel gelmediği için sırf bir hıfz-ı İlâhî, harika bir imdad-ı gaybî telâkki ettik.

İşte Hazret-i Gavs, madem bu kasidesinde sergüzeşt-i hayatımın mühim noktalarına işaret ediyor; elbette bu acip ve en tehlikeli bir sergüzeşt-i hayatıma şu cümlesiyle işaret ediyor denilebilir.

Elhasıl: Hazret-i Gavs'ın mezkûr kelimatları, bu fakirin tarih-i hayatımda geçen en mühim noktaları mânâsıyla ifade ettikleri gibi, hesab-ı ebced makamıyla mühim noktaların tarih-i vukularına tevafukları, elbette tesadüfî ve tesadüf işi olamaz. Sair işârâtın kuvvet-i kat'iyeti, tesadüfü muhal derecesine getirmiştir. Madem bu

beş satır kasidesi bir keramettir; keramet ise, mu’cize gibi, Cenâb-ı Hak tarafındandır, intak-ı bilhak nev’indendir, daha beyan etmediğimiz çok esrarı hâvidir; ihtiyar-ı beşer yetişemez.

Said Nursî

Üçüncü Remiz: Hizmet-i Kur’âniyedeki arkadaşların bir kısmı “hâfız” lâkabıyla, bir kısmı “muhlis” kelimesiyle işaret edildiği gibi, “sâdık” kelimesinde Süleyman ve Bekir’e işaret olunmakla beraber, aynen onlar gibi sadâkatte mümtaz ve kalemi bir elmas kılınç gibi Âsım’a dahi işaret ediyor. Hem makamıyla beraber fedâkâr arkadaşların altıncı olduğuna işaret ediyor. Âsım gibi elmas kalemli Ahmed Hüsrev’i [7] تَعِيطُ سَعِيدًا cümlesi beşinci gösteriyor. Re’fet Bey [8] صَادِقًا بِمَحَبَّتِى cümlesiyle makamına işaretle Âsım gibi altıncı arkadaş olduğunu altı fark ile göstermiştir. Ve hâkezâ, sâir has arkdaşalar da içinde mündericdir. Hatta تَعِيشُ سَعِيدًا ’deki “saîd” kelimesinde beş-altı kardeşlerim dahil olduğu bence kat’î bir sûrette tahakkuk etmiştir.

Said Nursî

1.)Allah’ın izniyle ve havl-i kuvvetiyle müridimin muhafızıyım.
2.)O fitne ve belâ asrının her şer ve fitnesinden, Allah’ın izniyle ve havl-i kuvvetiyle onun muhafızıyım.
3.)Mazhar ettiği nimete karşı Cenâb-ı Hakka şükrü eda etmek için…
4.)Doğuda, batıda ve hangi beldede olursa olsun, Allah’ın izniyle ve kuvvetiyle müridimin imdadına yetişirim.
5.)Müridim, şarkta (doğuda, Rusya’da) esarette olduğu zaman…
6.)Batıda iken.
7.)Geçiminde de mes’ud olacaksın.
8.)Benim muhabbetimde de sâdık olacaksın.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 7.Parca

7.Parça: Latif bir tefeül

Lâtif bir tefe’ül

Şeyh Sa’di-i Şirâzî’nin Bostan’ından Sözler hakkında ben, Hafız Hâlid, Galib, Süleyman niyet edip açtık, tefe’ül bu çıktı:

نَکَرْ تَا کُلِسْتَان مَعْنَا شُکُفْت بَرُو هِیچْ
بُلْبُلْ چُنِینْ خُوشْ نَکُفْت
عَجَبْ کَرْ بِمِیدَرْ چُنِینْ بُلْبُلْ کِه اَزْ
اُسْتُخْوَا نَشْ نَشْ نَرُو یَدْ کُلِی

Meâli: Yani, *“Gel, bak, güller bağı şeklinde hakikat gülleri açılmış. Böyle hakikat bahçesinde hiçbir bülbül, böyle şirin, hoş nağme etmemiştir. Nasıl oluyor ki, böyle bir bülbül öldükten sonra onun kemiklerinden güller açılmasın.”*

Bu meâl, maksadımıza o kadar yakındır ki tâbire lüzum yoktur. Yalnız gülistanımız, ebedî Kur’ân cennetindendir, ondan gelmiştir.

Mehmed, Tevfik, Galip, Süleyman, Hafız Hâlid, Said (r.a.)

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 8.Parca

8.Parça: Kaside-i Gavsiyeden bazı ihbarlar

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Gavs, meşhur kasidesinde, sarahat derecesinde bizlerden, yani hizbü'l-Kur'ân'dan haber verdiği gibi, daha birkaç yerde, yine işârî bir tarzda haber veriyor.

Ezcümle, o kasidenin arkasında Mecmuatü'l-Ahzab'ın 563'üncü sahifesinde, yine o mâlûm müridinden bahsediyor ve beytinde diyor ki:

فَمُرِيدِى اِذَا دَعَانِى بِشَرْقٍ اَوْ بِغَرْبٍ اَوْ غَارٍ فِى بَحْرِ طَامِى اَغِثْهُ

"Garpta beni çağırdığı vakit onun imdadına yetişeceğim." Evet, doğrudur. Arabî tarihle bin üç yüz otuz dokuzda, müthiş bir buhran-ı ruhî ve dehşetli bir heyecan-ı kalbî ve dağdağalı bir teşevvüş-ü fikrî geçirdiğim sıralarda, pek şiddetli bir surette Hazret-i Gavs'tan istimdat eyledim. Bir-iki yerde bahsettiğim gibi, Fütuhü'l-Gayb kitabı ile ve dua ve himmetiyle imdadıma yetişti ve o buhranı geçirdim. İşte o müridi ise, biçare Saidü'l-Kürdî olduğunu meşhur kasidesinde kat'î gösterdiği gibi, bu kasidede de (1) فَمُرِيدِى 'den murad odur. Çünkü (2) دَعَانِى بِغَرْبٍ ebced hesabıyla bin üç yüz otuz dokuz eder. O zaman memleketime nisbeten garb sayılan

İstanbul’da idim. دَعَانِى بِغَرْبٍ makam-ı ebcedîsi zaman-ı istimdadıma tevafuk ediyor. Hesapta [3] اِذَا lâfzı dahil olmaz. Çünkü اِذَا zamanı gösteriyor. دَعَانِى بِغَرْبٍ cümlesi o müphem zamanı tayin ediyor.

Hem ezcümle, Mecmuatü’l-Ahzab’ın ikinci cildinin 379’uncu sahifesinde Hazret-i Gavs’ın “Virdü’l-İşâ” namındaki münâcâtında şu fıkra var.

اِلَى السَّاحِلِ السَّلاَمَةِ Haşiye-1 فَالْوَاصِلُ [4]
هُوَ السَّعِيدُ الْمُقَرَّبُ Haşiye-2
وَذُو الْهَلاَكِ هُوَ الشَّقِىُّ الْمُبَعَّدُ [5]
وَالْمُعَذَّبُ

İşte Gavs’ın şu fıkrası, [6] فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ سَعِيدٌ âyetinin bir nev’i tefsiridir. Şu küllî âyetin bir kısım efradını, altıncı asır ve on dördüncü asırda âyetin külliyetinde dahil bir kısım efrad-ı mahsusayı irae ettiğine müteaddit emareler var. Âyetin külliyetinde Haşiye-3 tevafuk sırrıyla [7] فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ kelimesinde bu zamanının en büyük şakîlerinden üçüne cifirce tevafuk etmesi, o küllî âyette bunlar dahi kasten murad olduklarına emaredir, belki işarettir. İşte Hazret-i Gavs, bu âyetteki bu emareden, bu zamana bakmış. Mezkûr fıkrasını küllî âyete bir nevi hususî tefsir yaparak, kasidesinde kerametkârane bahsettiği fitne-i âhirzaman içindeki şakirtlerini görüp, o zamanın şakîlerinin şerrinden muhafaza edildiği ve burada münâcâtında dahi o kasidenin meâline bakıyor.

Şu fıkra-i Gavsiyede bir ima var. Buradaki “Said” lâfzında, meşhur kasidesindeki [8] تَعِيشُ سَعِيدًا kelimesine hafî bir

işaret olduğu gibi, ذُو الْهَلاَكِ هُوَ الشَّقِىُّ الْمُبَعَّدُ fıkrasıyla, kendisinden sonra vuku bulan ve ulûm-u İslâmiyeyi mahvetmek niyetiyle kütüphaneleri Dicle ve Fırat nehrine atan Hülâgu felâketini haber vermekle beraber, Hülâgu gibi ulûm-u İslâmiyeye perde çeken şakîleri dahi mezkûr âyete istinaden haber veriyor. Evet,

فَالْوَاصِلُ اِلَى السَّاحِلِ السَّلاَمَةِ [4]

fıkrasıyla hizbü'l-Kur'ân'a işaret ettiği gibi,

ذُو الْهَلاَكِ هُوَ الشَّقِىُّ الْمُبَعَّدُ وَالْمُعَذَّبُ [5]

fıkrasıyla ulûm-u İslâmiyeyi imha niyetiyle Hülâgu ve vüzerası gibi davranan bazı malûm insanların isimleri ilm-i cifirce dahi mezkûr âyetin işaretine istinaden tam tevafuk ediyor, gösteriyor.

Malûmdur ki tevafuk, ilm-i cifrin anahtarlarından mühim bir anahtardır. Eğer bir tevafuk ise, delâlet denilmez; fakat hafî bir imâ olur. Eğer, iki cihet ile aynı meseleyi tevafuk gelse, imâdan remiz derecesine çıkar. Eğer, iki-üç cihetle aynı meseleye gelse işaret olur. Eğer, meâni-i elfaz işârât-ı harfiyeye münasip gelse ve işaretle bahsedilen insanların ahvali o mânâya mutabık ve muvafık olsa, o işaret o vakit delâlet derecesine çıkar. Eğer altı-yedi vecihle tevafukla beraber, mânâ-yı kelimat, işaret-i harfiyeye muvafık gelse ve mukteza-yı hâle de mutabık olsa o delâlet o vakit sarahat derecesine çıkar. İşte bu düstura binaen, Şeyh-i Geylânî o meşhur kasidesinde sarahat derecesinde Hizbü'l-Kur'ân'dan bahsettiği gibi, Virdü'l-İşâ münâcâtında dahi mezkûr âyete istinaden hizbü'l-Kur'ân'ın bir hâdimini tasrihen ve arkadaşlarını da işaret derecesinde haber veriyor.

Gavs-ı Âzamın istikbalden haber verdiği nev'inden, meşhur Şeyhülislâm Ahmed Câmi dahi İmam-ı Rabbânî (r.a.) olan Ahmed-i Farukî'den haber verdiği gibi, Celâleddin-i Rumî Nakşibendîlerden haber vermiş. Daha bu neviden çok evliyalar, vâkıa mutabık haber vermişler; fakat onların bir kısmı sarahate yakın haber vermişler. Diğer bir kısmı haberleri çendan bir derece müphem mutlaktır; fakat bahsettikleri zâtlar makam sahibi ve büyük olduklarından,

büyüklükleri ve taayyünleri cihetiyle o müphem ihbar-ı gaybîyi, bil'istihkak kendilerine almışlar.

Meselâ, Ahmed Câmi (k.s.) demiş ki: *"Her dört yüz sene başında mühim bir Ahmed gelir. Bin tarihi başındaki Ahmed en mühimmidir."* Yani o elfin müceddididir. İşte böyle mutlak bir surette söylediği halde, İmam-ı Rabbânî'nin (k.s.) büyüklüğü ve taşahhusu, o haber-i gaybîyi kat'iyen kendine almış. Hazret-i Mevlâna Celâleddin-i Rumî de (k.s.) Nakşibendîden müphem bir surette bahsetmiş; fakat Nakşîlerin büyüklüğü ve yüksekliği ve teşahhusları o haberi de bil'istihkak kendilerine almışlar.

İşte bu kerametkârâne ihbar-ı gaybî nev'inden Gavs-ı Âzam (k.s.) dahi, Hizbü'l-Kur'ân'dan işârî bir surette haber verdiği gibi, hizbü'l-Kur'ân'ın bir hadimi olan bu biçare Said'i (r.a.) iki yerde sarahaten haber veriyor. Müphem ve mutlak bırakmadığının sırrı budur ki: Bu biçare Said, makam sahibi olmamışken ve büyük değilken ve mutlak tâbiri teşhis edecek bir teşahhus yokken, lütf-u İlâhî ile, büyük bir makamın hizmetinde bulunmasıdır. Adeta bir nefer iken, müşîriyet makamı hizmetinde bulunmasıdır. İşte küçüklüğü ve ehemmiyetsizliği içindir ki, Hazret-i Gavs, öteki evliyaya muhalif olarak yalnız işaretle kalmayıp, sarahat derecesinde parmağını onun başına basıyor.

Sergüzeşt-i hayatımda geçen ve çoğunu gizlediğim çok harika vakıalar vardı. Kendimi hiçbir vecihle keramete lâyık görmediğim için onları bazan tesadüfe, bazan da başka esbaba isnad ediyordum. Şimdi kanaatim geliyor ki, o harikalar, Gavs-ı Âzamın bir silsile-i kerametini teşkil ederler. Demek onun duasıyla, himmetiyle, ona kerameten ve bize ikram nev'inden, bir nev'i inayet-i İlâhiyeye mazhar olmuşuz.

Ezcümle: Ben menfî olarak İstanbul'a getirildiğim vakit bir zaman Meşihat-ı İslâmiye dairesinde bulunan Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyedeki hizmet-i Kur'âniyeye çalıştığım için, o alâkadarlık cihetinde, "Meşihat dairesi ne haldedir?" diye sordum. Eyvah! Öyle bir cevap aldım ki, ruhum, kalbim ve fikrim titrediler ve ağladılar.

Sorduğum adam dedi ki: "Yüzer sene envar-ı şeriatın mazharı olmuş olan o daire, şimdi büyük kızların lisesi ve mel'abegâhıdır." İşte o vakit öyle bir hâlet-i ruhiyeye giriftar oldum ki, dünya başıma

yıkılmış gibi oldu. Kuvvetim yok, kerametim yok; kemal-i me'yusiyetle ah vah diyerek dergâh-ı İlâhiyeye müteveccih oldum. Ve bizim gibi kalbleri yanan çok zâtların hararetli ahları, benim âhıma iltihak ettiler. Hatırıma gelmiyor ki, acaba Şeyh-i Geylânî'nin duasını ve himmetini, duamıza yardım için istedim mi, istemedim mi? Bilmiyorum. Fakat her halde o eskiden beri nurlar yeri olmuş bir yeri zulmetten kurtarmak için, bizim gibilerin ahlarını ateşlendiren onun duasıdır ve himmetidir. İşte o gece Meşihat kısmen yandı. Herkes "Vâ esefâ" dedi; ben ve benim gibi yananlar, "Elhamdü lillâh" dedik. Zannederim ki, bu fakir millete iki yüz milyon zarar veren Adliye dairesindeki yangında böyle bir mânâ var. İnşaallah bu da bir ikaz ve intibahı verecektir. Ateş bazan sudan ziyade temizlik yapar.

Hakikatli bir latîfe: Sultan Süleyman Kanunî, kesretli kırk çeşme sularını İstanbul'a getirdiği vakit, Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi ona demiş: "Hilâf-ı şeriat kanunları Avrupa'dan getirdiğin cihetle, İstanbul'a öyle bir bok sıçtın ki, o getirdiğin suların cümlesi üzerinden akıp geçse yüz senede temizleyemez."

Sual: Gavs-ı Âzam gibi büyük veliler, bazı evkatta, mâzi ve müstakbeli hazır gibi müşahede ederler. Neden mâziye ait cihette sarahat suretinde haber veriyorlar da, istikbalden hafî remizlerle, gizli işaretlerle bahsediyorlar?

Elcevap: [9] لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ âyetiyle,

[10] عَالِمُ الْغَيْبِ فَلاَ يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهِ اَحَدًا اِلاَّ مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَسُولٍ

âyeti ifade ettikleri kudsî yasağa karşı ubudiyetkârâne bir hüsn-ü edep takınmak için, tasrihten işaret mesleğine girmişler. Tâ ki işaretlerle, remizle anlaşılsın ki, ihtiyarsız, niyetsiz bir surette tâlim-i İlâhî olmuştur. Çünkü istikbalî olan gaybiyat, niyet ve ihtiyar ile verilmediği gibi, niyetle de müdahale etmek, o yasağa karşı adem-i itaati işmam ediyor.

Haşiye-1: فَالْوَاصِلُ kelimesi—müteaddi olmak cihetiyle—*”Sözleriyle selâmete isal edici”* demektir.

Haşiye-2: الْمُقَرَّبُ müşedded ر bir sayılsa, Üstadımızın lâkabı olan “en-Nursî” kelimesinin aynıdır. Yalnız atf için و var. Tam tevafukla mukarrebden murad Nurslu olduğunu gösteriyor. اَلْمُقَرَّبُ ’da şeddeli ر iki sayılsa, “Bediüzzaman Nursî” yâ-i muhaffefle aynıdır. Yalnız iki fark var. İki hemze-i vasl sayılsa tam tamına tevafukla اَلْمُقَرَّبُ doğrudan doğruya ona işaret ediyor. Şamlı Tevfik, Süleyman, Ali

Haşiye-3: Âyetin külliyetinde, saadet noktasında mazhariyetine mâsadak olmak için, milyarlar dereceden yalnız bir derece murad olduğumuzu anlasak, ebede kadar şükretsek, o nimetlerin hakkını eda edemeyiz. Hazret-i Gavs’ın işaretinden anlaşılıyor ki, o muhit âyetin denizinden bir katre kadar hissemiz var.

اَلْحَمْدُ ِللهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [11]

1.)Müridim.
2.)Batıda beni çağırdı.
3.)...ı zaman.
4.)Kurtuluşa eren ve başkasını da selâmet sahiline ulaştıran kimse, Allah’ın kendine yakın kıldığı mutlu (sâîd) kimsedir.
5.)Helâk olanlar ise, Allah’ın hayırdan uzaklaştırdığı azaba atılacak olan bedbaht (şâki) kimselerdir.
6.)O gün onlardan bedbaht (şakî) da, mutlu (saîd) olan da vardır. (Hûd Sûresi, 11:105)
7.)Onlardan bedbaht (şakî) olan.
8.)İzzetli ve mesud yaşarsın.
9.)Gaybı hiç kimse bilemez; onu ancak Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65)
10.)Görünmeyen âlemleri bilen Odur. O hiç kimseyi gaybdan açıkça haberdar etmez. Ancak peygamberlerden bildirmek istediği müstesnâdır. (Cin Sûresi, 72:26-27)
11.)Allah’a hamd olsun ki bu Rabbimin fazlındandır.

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 9.Parca

9.Parça: Keramet-i Gavsiyeyi teyid eden bir ayetin nüktesi

Hazret-i Gavs'ın Keramet-i Gaybiyesini teyid eden bir âyetin işârâtındaki bir nükte-i i'câziyedir.

Kur'ân'dan tereşşuh eden o Sözler ve risaleler, Kur'ân-ı Hakîmin bir nevi müstakim tefsiri ve hakaik-i imâniyenin istikametli ve kuvvetli delilleri olduğundan, o risaleler ve Sözlere gelen şeref ve takdir ve tahsin, Kur'ân'a ve hakaik-i imâna aittir. Madem öyledir; bilâ-perva derim ki:

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ [1]

sırrıyla, Kur'ân'da elbette bu istikametli tefsirinin istikametine işaret var. Evet var. Kur'ân o tefsirine hususî bakıyor. Çünkü, âyât-ı mühimmeden Sûre-i Hûd'daki **(Haşiye)**

فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ [2]

âyeti bulunan sahifenin karşısında

فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ [3]

âyeti, fâ-yı atıf hariç olarak اِسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ makam-ı ebcedîsi bin üç yüz ikidir (1302). Demek اِسْتَقِمْ deki emr-i has içinde bulunan hitab-ı âmmın hadsiz müstakim efradları içinde, o bin üç yüz iki (1302) tarihinde bir ferdin bir cihette istikamet emrinin imtisali bir hususiyet kazanacak. Demek on dördüncü asırda Kur'ân'dan iktibas edip, istikametsiz sakim yollar içinde sırat-ı

müstakîmi gösterecek âsârı neşreden bir adamı, o hadsiz efrad içinde dahil ediyor.

Hem o istikametin bir hususiyeti var ki, tarihiyle işaret ediyor. Halbuki, o asırda şahsen istikamette mümtaz bir hususiyet kesb etmek çok uzaktır. Demek, şahsî istikamet değil. Öyleyse, o adamın teşebbüsüyle neşredilen esrar-ı Kur'âniye, o asırda istikamette imtiyaz kesb edecek. O adam şahsen gayr-ı müstakim olduğu halde, müstakimler içine ithali, o imtiyaza remzeder. Madem hakikat budur, ben kat'î bir surette itiraf ediyorum ki, hayatım istikametsiz gitmiş, kalbim sakametten kurtulmamış, o kudsî emrin imtisalinden belki yüz derece uzağım. Fakat

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ [4]

sırrıyla o nimete bir şükür olarak derim ki: O bin üç yüz iki tarihi ise—Arabî tarih itibariyle olsa—Kur'ân okumaya başladığım aynı tarihe tevafuk eder. Ve—Rumî tarihi hesabıyla—ilme başladığım tarihe tevafuk eder. Öyleyse, o ima edilen ferd olabiliriz. Halbuki şahsen bütün hayatı sakim ve istikametsiz olan bir ferde istikametle imâ edilse ve gayr-ı müstakim iken müstakimler içine ithal edilse, elbette o ferdin mazhar olacağı âsârın istikametine imâdır. Ve o âsârın istikameti, o tarihte başlayıp dalalet yolları ve zulümat tarikleri içinde sırat-ı müstakîmi gösterecek, اِسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ emrini imtisal edecek demektir. Evet, lillâhilhamd Risale-i Nur eczaları Kur'ân'ın bu mu'cizane imâ-i gaybîsini bilfiil göstermiş, meydandadır.

Şu âyetin gizli imâsına [5] اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ âyeti teyid ediyor. Çünkü اِنَّ 'deki şeddeli nun bir sayılsa, tam evvelki âyete tevafuk ile, hizbü'l-Kur'ân'ın faaliyetine vasıta olan bir hâdiminin Kur'ân okumaya başladığı bin üç yüz iki tarihine, iki fark ile tevafuk etmekle beraber, şeddeli nun iki nun sayılsa, bin üç yüz elli eder ki, bu tarihte Kur'ân'dan muktebes olan Risale-i Nur etrafında toplanan, bütün kuvvetleriyle Kur'ân'ın hizmetlerine çalışan, hizbü'l-Kur'ân'ın faaliyeti ve dalâlet ve

zındıkaya mânen galebe ettikleri bir zamana tevafuku ise, istikbalde tam galebelerine bir ima-i gaybîdir.

Haşiye: Hattâ Resul-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) ferman etmiş ki: [6] شَيَّبَتْنِى سُورَةُ هُودٍ yani, sûre-i Hûd'daki فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ âyeti beni ihtiyarlattırdı. Çünkü, ehemmiyeti azimdir; istikamet-i tâmmeyi emrediyor.

1.)Yaş ve kuru ne varsa ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)
2.)O gün insanlardan şakîler ve saidler vardır. (Hûd Sûresi, 11:105)
3.)Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. (Hûd Sûresi, 11:112)
4.)Rabbinin nimetini de yâd et. (Duhâ Sûresi, 93:11)
5.)Şüphesiz Allah'a tâbi olan topluluk gerçek galiplerin tâ kendisidir. (Mâide sûresi, 5:56)
6.)Sure-i Hud beni ihtiyarlattı. (Tirmizî, Tefsîru Sûre 56:6.)

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 10.Parca

10.Parça: Keramet-i Gavsiyeye ilave bir parça

تَوَسَّلْ بِنَا فِي كُلِّ هَوْلٍ وَشِدَّةٍ .. اَغِيثُكَ فِى الاَشْيَاءِ دَهْرًا بِهِمَّتِى

Hazret-i Gavs'ın keramet-i gavsiyesinde beş satırdan bahsedilmişti.O beşten dördü her biri bir cihette hizb-ül Kur'ân'a işaret ettiğini anlamıştık. Burada yazılan başta تَوَسَّلْ ile başlayan satırdan ise hiçbir işaretini anlamamıştık. Onun için onun altında haşiye olarak bir şey yazılmamıştı. Bu defa odamda ta'lik edilen o levhaya baktım. Birdenbire kalbime ihtar edildi ki, baştaki satırın size aidiyeti var. İlm-i cifrin kaideleriyle size bakıyor. Ne için dikkat etmiyorsun? Ben dikkat ettim, bir şey anlamadım. Tekrar ihtar edildi ki, bu satır birisine emrediyor ve nida ediyor. Her halde bu adamın ismi يَا ءِ nida ile beraber örfen ve makamen ve kaideten mana cihetinde mevcut bulunmak lazım gelir.

Bundan sonra gelen beyitlerde medar-ı hitab olan مُرِيد kelimesinden murad kim ise, burada dahi o muraddır. Öyle ise تَوَسَّلْ kelimesinden sonra bir isim nida ile murad ve mukadderdir. Hem اَغِيثُكَ deki hitab kime aid olduğu anlaşılmak için nida ile bir isim zikretmek lazım geliyor. Madem her halde bir isim lazımdır, elbette o isme delalet eden bir karine bir emare vardır.

O vakit bir emare aradım. Gördüm ki ahirdeki satırda سَعِيد ismi يَا ءِ nida ile beraber bu iki yerde murad olduğuna iki delil var.

Birinci delil: Bu beytin dört arkadaşının سَعِيد ismine işaretleridir.

İkinci delil: Hem birinci hem ikinci fıkra dahi aynı bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, müteaddit yerde cenab-ı Gavs'ın işaret-i gaybiyesinden fitne-i ahir zamanın başlangıcı olan tarihi gösteriyor. O tarih ise hem bu isim sahibinin Arabi tarih-i veladetine, hem alem-i İslam'ın başına gelen hadisat-ı elimenin havl ve şiddetin en büyük sebebi olan doksan üç (93) Rus harbinin şiddet-i tarihine tesadüf ediyor. O vakit hem taun ve veba hem kaht ve gala hem Rus'un zulüm ve istilası zamanına tesadüf ediyor. Hazret-i Gavs bu beytinde ve bu kasidesinde fitne-i âhirzamana bakıyor.O fitnenin başlangıcı olan bin iki yüz doksan üç ve dört tarihine تَوَسَّلْ satırının her fıkrası يَا سَعِيد kelimesiyle beraber aynı tarihi gösteriyor. Biri bin iki yüz doksan dört (1294) diğeri bin iki yüz doksan beş (1295) tarihini gösteriyor. O tarih Rumi hesab ile olsa Said'in mebde-i tufuliyetine, eğer arabi tarihiyle olsa veladet zamanına tevafuk ediyor. Eğer fıkra-i ûlâdaki هَوْلْ kelimesindeki tenvin ile ikinci fıkradaki دَهْرًا kelimesinde tenvin nun sayılsalar o vakit her bir fıkra bin üç yüz kırk dört veya beş tarihini gösterecek ki fitne-i âhirzamanın maneviyat cihetinde en elim zamanına ve izn-i İlahi ile sahabe ve himmet ve dua-yı Gavsiyede bulunan Said'in dahi en elim ve en sıkıntılı zaman-ı esaretine tevafuk ediyor. Bu تَوَسَّلْ beytinin işaret-i gaybiyesi çendan zaif ise de öteki dört beytin sarahate yakın işaretleri bunun zaif işaretini takviye ediyor. Çünki gâyet zaif ve incecik iplerin içtimaında koparılmayacak derecede

kuvvet bulunduğundan, elbette bir zaif emare kavi işaretlerin işaret ettikleri aynı şeye işaret etse delalet derecesinde bir işarettir denilebilir.

Muhtasar Bir Tahlil: تَوَسَّلْ بِنَا فِى كُلِّ هَوْلٍ وَشِدَّةٍ fıkrası وَشِدَّةٍ lafzındaki ت kelimesinin huruf-ı asliyesinden olmadığından vakf vaktinde kaideten ه ye kalbolduğu cihetle ه, ت sayılır. Baştaki تَوَسَّلْ deki ت ile وَشِدَّةٍ deki ش yedi yüz (700), şeddeli س yüz yirmi (120), فِى deki ف seksen (80), mecmuu dokuz yüz (900), dört ل yüzyirmi(120), ن , ب üç و iki و bir ك bir ى ve bir ا yüz on bir, وَشِدَّةٍ deki şeddeli د sekiz, mecmuu bin yüz otuz dokuz (1139). تَوَسَّلْ kelimesinden evvel veyahut sonra يَا سَعِيد kelimesi yüz elli beş(155) ediyor. Yekünü bin iki yüz doksan dört (1294) eder.

İkinci Fıkra: اَغِيثُكَ فِى اْلاَشْيَاءِ دَهْرًا بِهِمَّتِى fıkrasında اَغِيثُكَ kelimesi hesaba dahil değildir. O kelimedeki ك hitaptan murat Said olduğundan elbette يَا سَعِيد kelimesi mukadderdir. Öyle ise اَغِيثُكَ يَا سَعِيد فِى اْلاَشْيَاءِ دَهْرًا بِهِمَّتِى olur. Aynen evvelki fıkra gibi bin iki yüz doksan beş (1295) eder. Eğer okunmayan hemze-i vasl sayılmazsa bin iki yüz doksan dört (1294) eder. Çünki ش ile ت yedi yüz (700), ر

iki yüz (200), ف iki ى ile beraber yüz, oldu bin (1000), müşedded م seksen, د , ب dört ا bir ى ile beraber yirmi, seksen ile yüz edip, evvelki yekün ile bin yüz (1100).. ل otuz, iki ه ile beraber kırk eder. يَا سَعِيد yüz elli beş (155) ile beraber bin iki yüz doksan beş (1295) eder. Eğer sakıt olan hemze-i vasl sayılmazsa bin iki yüz doksan dört(1294) eder. Aynen evvelki fıkra ile tam tevafuk edip her birisi fitne-i âhirzamanın hem başlangıcı tarihine ki bin iki yüz doksan dörttür(1294). Hem tenvin ile beraber o fitnenin en karanlıklı zamanı olan bin üç yüz kırk dört(1344) tarihine ve fitnelerin içinde mahfuziyetle beraber pek çok çalkanan biçare Said'in hem tarih-i veladetine hem işkenceli tarih-i esaretine tevafuk ediyor. Herhalde bu acib tevafuk ittifakî ve tesadüfî bir tevafuk değildir.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [2]

Sual: Sen bu zamanın hâdisâtına, fitne-i âhirzaman diyorsun. Halbuki hadîste vârid olmuş ki, âhirzamanda Allah Allah (c.c.) denilmeyecek; sonra kıyamet kopacak.

Elcevap: ***Evvelâ***: Fitne-i âhirzamanın müddeti uzundur; biz bir faslındayız.

Saniyen: Yerde Allah Allah (c.c.) denilmeyecekten murad, Allah'a iman kalkacak demek değildir; **(Haşiye-1)** belki Allah'ın namını değiştirecekler demektir. Nasıl ki yerde Allah Allah (c.c.) denilmezse kıyamet-i kübrâ kopacak. Bir memlekette de Allah Allah (c.c.) denilmezse bir nevi kıyamet kopmasına işarettir. **(Haşiye-2)**

تَوَسَّلْ بِنَا فِى كُلِّ هَوْلٍ وَشِدَّةٍ اَغِيثُكَ فِى الاَشْيَاءِ دَهْرًا بِهِمَّتِى

İlm-i cifirle mânâsı: “Yâ Said! Âhirzamanın fitnelerine yetişip düştüğün zaman, benim dua ve himmetimi kendine vesile ve şefaatçi yap. İnşaallah, senin herşeyinde ve her işinde uzun bir zamanda, yani tufûliyet zamanından, tâ ihtiyarlığın vaktinde işkenceli esaretine kadar, yani bin iki yüz doksan dörtten, tâ bin üç yüz kırk beş, belki altmış dörde, daha ziyade bir zamana kadar Allah’ın izniyle ve kuvvetiyle senin imdadına yetişeceğim.”

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [3]

Said Nursî

Haşiye-1: Çünki hadisde vardır ki, [4] لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ اِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ Bu hadis diğer hadisi takyid ediyor.

Haşiye-2: Yedi sene evvel yazılan bu işâret-i gaybiye aynen vukua geldi. Herkes gördü. Evet bu geçen zelzele, kıyametin zelzele-i kübrasından haber verir gibi sarstı, fakat akılları başlarına gelmedi.

1.)Âhirzamanın fitnelerine yetişip düştüğün zaman, benim dua ve himmetimi kendine vesile ve şefaatçi yap.
2.)Gaybı hiç kimse bilemez; onu ancak Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65)
3.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlediysek bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)
4.)Ümmetimden bir taife kıyamet gününe kadar galibâne hak üzerine olacaktır. (Bu hadis-i şerif, hadîs kaynaklarında bu lâfızlarla rivayet edildiği gibi, aynı mânâyı ifade eden farklı lâfızlarla da rivayet edilmiştir. Buharî, İ’tisam: 10; Müslim, İman: 247, İmâre: 170, 173, 174; Ebu Davud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 27, 51; İbni Mâce, Mukaddime: 1, Fiten: 9; Müsned, 5:34, 269, 278, 279; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:449-450, 550.)

Sikke-i Tasdik : 7.Parca [Keramet-i Gavsiye] : 11.Parca

11.Parça: Talebelerin yazdığı bir nükte

Re'fet, Mustafa, Mustafa, Rüştü, Hafız Halid, Mes'ud, Süleyman, Hüsrev'in *Bir Nüktesidir*

فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ fıkrası, şöyle ki; bu fıkra اِنَّكَ hitabıyla birisiyle konuşuyor. اَغِيثُكَ deki gibi يَا سَعِيدُ burada dahi mukadderdir. Zaten اِنَّكَ altındaki mübarek tevafukta nihâyeti görünen سَعِيدُ , اِنَّكَ de görünmeyen يَا سَعِيدُ i gösteriyor. Şu halde فَاِنَّكَ يَا سَعِيدُ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ olur. Eğer şeddeli nun bir nun sayılsa tenvin sayılmazsa bin üç yüz on dört (1314) eder. Eğer şeddeli nun iki nun sayılsa bin üç yüz altmış dört (1364) eder. Demek Said elli senelik müddette inâyete mazhar olacaktır. Evet Said'in bin üç yüz on dörtte Van'da tedrise başlaması ve Avrupa'dan gelen efkar-ı batılaya karşı mücahedesi o tarihte başlıyor. Şimdiye kadar o esas üzerine inâyet feyzi altında bin üç yüz elli ikiye(1352) kadar devam etmiştir. Demek daha on iki sene işarât-ı Gavsiye ile inâyete mazhar olmasını rahmet-i İlahiye'den bekliyoruz. Kendisi bu dünyadan gitse de onun yerinde onun talebeleri ve âsârı o inâyete ila maşaallah mazhar olacağına bir imadır.

İcmalen Bir Tahlil: فَاِنَّكَ de şeddeli nun iki nun sayılsa iki yüz bir (201), مَحْرُوسٌ üç yüz on dört (314), بِعَيْنِ yüz otuz iki (132), الْعِنَايَةِ beş yüz altmış iki (562), اِنَّكَ den sonraki يَا سَعِيدُ lafzı yüz elli beş (155) yekünü bin üç yüz altmış dört(1364) eder. Eğer şeddeli nun bir olsada elli tarh edilse bin üç yüz on dört(1314) kalır.

Cay-ı dikkattir ki; Gavsın bu beş satırında üç yerinde يَا سَعِيدُ lafzıyla sırr-ı gaybisi tezahür ediyor. يَا سَعِيدُ yerini başkası tutmuyor. Demek bu beş satırında dört "Said" ismi tasrih edilmiş hükmündedir. Medar-ı hayrettir ki; Şeyh bu beş satırında sekiz on defa şu zamanımızı ve Said'in başına gelen en mühim hadisatın aynı tarihini gösteriyor.

وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ للهِ şu fıkrada olan وَكُنْ hitaptır. Birisine hitap ediyor. Her halde sair fıkraların işarâtıyla وَكُنْ يَا مُرِيدِى veyahut وَكُنْ يَا سَعِيدُ كُرْدِى veyahut كُنْ يَا نُورْسِى manasında ve takdirinde olacak çünki bu üç isim üç fıkrada ikisi sarahaten birisi zımnen murad olduğundan buradaki emirde de onlardan birisi her halde mukadderdir. Belki üçü de beraber murad olabilir. İşte şu fitne-i âhirzamanın üç ehemmiyetli tarihlerine ve şu biçare Said'in en mühim üç hadise-i hayatiyesinin tarihlerine bu üç isimle beraber şu fıkra tam tevefuk ediyor. Şöyle ki:

وَكُنْ يَا مُرِيدِى قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ِللهِ fıkrasında müşeddet ل iki ل sayılmak cihetiyle tam bin üç yüz dokuz (1309) tarihine tevafuk ediyor ki, o tarih bu asr-ı acibin mebde-

i başlangıcı, hem hizmet-i Kur'ân'iye için yaşayan Said'in dahi on sene medrese usulunce okunan ulumu üç dört ayda harika bir surette tahsil ettiği bir tarihtir. Elhâsıl: كُنْ emrinden sonra nida ile bir isim manen var. Hem bu üç ismin bu üç tarihe tevafuku kat'iyen tesadüf olamaz. Hem onların yerinde başka bir isim bulunmasına hiçbir münasebet, hiçbir emare, hiçbir netice görünmüyor, veyahut görmüyoruz. Demek kasdi bir tevfiktir. Hem sair fıkralarda bulunan on beş işaretle teeyyüd eden bir işaret-i gaybiyedir. Hem de Said'in en sıkıntılı ve işkenceli olan şimdiki bu musibet zamanında Gavs'ın bu işaret-i gaybiyesinin zuhuru ve anlaşılması kudsi ve en mühim bir tesellidir.

وَكُنْ يَا سَعِيدُ كُرْدِى قَادِرِىَّ الْوَقْتِ

fıkrası cifr ve ebced hesabıyla tam bin üç yüz yirmi yedi (1327) tarih-i meşhuresine ve o inkılab-ı azimeye ve Said'in mebde-i mücahedesine tevafuk ettiği gibi يَا نُورْسِي قَادِرِىَّ الْوَقْتِ لِلَّهِ de müşedded ل bir sayılmak şartıyla şu bin üç yüz elli bir (1351) tarih-i acibesine Said'in bir cihette münteha-i mücahedesine işaret ediyor.

Bu surette لِلَّهِ kelimesi işaret eder ki:inşaallah bidâyette olduğu gibi vakit ve zamana uymak değil, belki lillah için mücahede edecek ve ediyor. Hem keramet-i Gavsiye işaretleri ve bu işaret-i gaybiyesi aynı bu musibetli tarihte ve en sıkıntılı bir zamanda anlaşılması ve intişar etmesi büyük bir lütf-ı İlahidir ve Kur'ân hizmetkarlarına kuvvetli ve kati bir tesellidir. Yoksa bu çok sıkıntılı musibet ise çekilir belalardan değildir. Tam Gavs-ı Azam kendi müridinin ve o müridin arkadaşlarının imdadına bu suretle yetişip teselli etti.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Abdullah, Mustafa, Mustafa,

Rüştü, Hüsrev, Refet,

Mustafa Çavuş, Abdullah Çavuş,
daimi hizmetkarı Süleyman.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca

8.Parça: Güzel mektuplar ve parlak fıkralar

Risale-i Nur’dan Parlak Fıkralar ve Bir Kısım Güzel Mektuplar

- Mektup 1: Şirket-i maneviye sırrı ile günahlara mukabele etmek
- Mektup 2: Üstadın hastalığı hakkında bir mektup
- Mektup 3: Sabri’nin mektubunun bir parçasıdır
- Mektup 4: Namaz tesbihatının faziletine dair
- Mektup 5: Risale-i Nur talebelerinin vazifesi hizmettir
- Mektup 6: Hakaik-i imaniye, esrar-ı gaybiyeden daha kıymetlidir
- Mektup 7: Üstadın alem-i gaybdan terfi fermanı aldığına dair bir rüya
- Mektup 8: Üstadın gördüğü bir rüya.. ve rüyanın kadere delaleti
- Mektup 9: Risale-i Nur’un geniş dairesine girmek ve amellere hissedar olmak
- Mektup 10: Risale-i Nur’un küçük ve masum şakirtleri hakkında
- Mektup 11: Risale-i Nur’un sadık talebelerinden istemiş olduğu fiyat
- Mektup 12: Latîf bir tevafuka işaret eden bir fıkradır
- Mektup 13: Risale-i Nur’a hücumun, manevi üstadların duasıyla akim kalması
- Mektup 14: Hücum hadisesini Üstadın hissetmesi
- Mektup 15: Hulusi Bey’in, Risale-i Nur'un kıymetini beyan eden bir fıkrası
- Mektup 16: Halil İbrahim’in Risale-i Nur’a hitaben yazdığı

bir fıkra
- Mektup 17: 5.Şuaın hükümetin eline geçmesi münasebetiyle yazılan bir mektup
- Mektup 18: Hafız Ali'nin bir fıkrasıdır
- Mektup 19: Risale-i Nur talebelerinin şahs-ı manevisi bir ferd-i ferid hükmündedir
- Mektup 20: Risale-i Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'anın kuvveti
- Mektup 21: Manevî bir ihtarla bir iki ince meseleyi yazıyorum
- Mektup 22: Üstadın, 2.Harb-i Umumi ile alakadar olmamasının hikmeti
- Mektup 23: Selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı
- Mektup 24: Hz.Mehdi ve müceddidlik hakkında bir mektup
- Mektup 25: Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi, Ferid makamının mazharıdır
- Mektup 26: Risale-i Nur, yüze yakın din tılsımlarını hal ve keşfetmiştir
- Mektup 27: Salâhaddin'in, trafik kazasına dair bir fıkrası
- Mektup 28: Kurandaki teselliyi, Risale-i Nur'un göstermesi
- Mektup 29: Risale-i Nur'un berekete medar olması.. ve aleyhindekilerin tokat yemesi
- Mektup 30: Risale-i Nur hizmetinde müşahede edilen bir kısım tevafukat
- Mektup 31: Kitapları mahkemeden alıp Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır
- Mektup 32: Risale-i Nur, belaların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir
- Mektup 33: Regaib gecesi kesretli yağmur yağması
- Mektup 34: Mirac gecesi kesretli yağmur yağması
- Mektup 35: Tevafukla bu keramet nasıl kat'î sabit oluyor?
- Mektup 36: Risale-i Nur'un serbestiyetine Cevv-i sema ve kuşlar dahi memnun oluyor
- Mektup 37: Hüsrevin zelzele hakkında bir fıkrasıdır
- Mektup 38: Risale-i Nur'un matbuat âlemiyle tezahüre başlamak zamanı gelmiştir

- Mektup 39: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi
- Mektup 40: Risale-i nur ve talebeleri hakkında yedi inayet-i Rabbaniye
- Mektup 41: Berat gecesinde bir güvercinin Üstada misafir gelmesi
- Mektup 42: Emirdağındaki zelzele hakkında
- Mektup 43: Zekâi'nin Bir Manzumesi
- Mektup 44: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi
- Mektup 45: Üniversitedeki Nur şakirtlerinin bir fıkrası
- Mektup 46: Halil İbrahim'in manzumesi
- Mektup 47: Hüve Nüktesi
- Mektup 48: Nur ayeti
- Mektup 49: Na'büdü Nüktesi
- Mektup 50: Risale-i Nur nedir?
- Mektup 51: Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkında yazdığı bir fıkrasının bir parçasıdır
- Mektup 52: Medine-i Münevvere'de bulunan bir âlimin mektubudur

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 1

Mektup 1: Şirket-i maneviye sırrı ile günahlara mukabele etmek

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Lâtif ve mânidar ve beşaretli iki hâdiseyi beyan ediyorum.

Birincisi: Meyusâne bir hatıradan müjdeli bir ihtar:

Bugünlerde hatırıma geldi ki, hayat-ı içtimaiyeye giren hangi şeye temas etse, ekseriyetle günahlara mâruz kalıyor. Her cihette günahlar serbestçe insanı sarıyorlar. “Bu kadar günahlara karşı insanların hususî ibadeti ve takvâsı nasıl mukabele edebilir?” diye meyusâne düşündüm.

Hayat-ı içtimaiyedeki Risaletü’n-Nur talebelerinin vaziyetlerini tahattur ettim. Risale-i Nur şakirtleri hakkında necatlarına ve ehl-i saadet olduklarına dair kuvvetli işaret-i Kur’âniyeyi ve beşaret-i Aleviye ve Gavsiyeyi düşündüm. Kalben dedim ki: “Herbiri bin yerden gelen günahlara karşı bir dille nasıl mukabele eder, galebe eder, necat bulur?” diye mütehayyir kaldım. Bu tahayyürüme mukabil ihtar edildi ki:

Risaletü’n-Nur’un hakikî ve sadık şakirtlerinin mâbeynlerindeki düstur-u esasiye olan iştirak-i a’mâl-i uhreviye kanunuyla ve samimî ve sâdık tesanüd sırrıyla herbir hâlis, hakikî şakirt, bir dille değil, belki kardeşleri adedince dillerle ibadet edip istiğfar eder. Bin taraftan hücum eden günahlara karşı bin dille mukabele eder. İhlâs ve sadâkat ve sünnet-i seniyyeye mütâbaat ve hizmet derecesine göre o küllî ubûdiyete sahip olur.

Bu büyük kazancı elden kaçırmamak gerektir. Bazı melâikenin kırk bin dille zikrettikleri gibi, hâlis, hakikî, müttakî bir şakirt dahi kırk bin kardeşinin dilleriyle ibadet eder, necata müstehak olur inşaallah.

İkincisi: Eski zamanda, on dört yaşında iken icâzet almanın alâmeti olan üstad tarafından bir cübbe bana giydirmek vaziyetine

mâniler bulundu. Yaşımın küçüklüğüyle, memleketimizde büyük hocalara mahsus kisve giymek yakışmadığı...

Saniyen: O zamanda büyük âlimler, bana karşı üstadlık vaziyeti değil, ya rakip veyahut teslimiyet derecesine girdikleri için bana cübbe giydirecek ve üstadlık vaziyetini alacak kendilerine güvenenler bulunmadı. Ve evliya-yı azimeden dört-beş zâtın da vefat etmeleri cihetiyle, elli altı senedir icazetin zahir alâmeti olan cübbeyi giymek ve bir üstadın elini öpmek, üstadlığını kabul etmek hakkımı bugünlerde, yüz senelik bir mesafede Hazret-i Mevlânâ Zülcenâheyn Hâlid Ziyâeddin kendi cübbesini, pek garip bir tarzda bana giydirmek için gönderdiğini bazı emarelerle bana kanaat geldi. Ben de o mübarek ve yüz yaşında **(Haşiye)** cübbeyi giyiyorum. Cenâb-ı Hakka şükrediyorum.

Haşiye: Risale-i Nur şakirtlerinden ve âhiret hemşiremizden Âsiye namında bir hanımın eliyle o mübarek emaneti aldım.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 2

Mektup 2: Üstadın hastalığı hakkında bir mektup

Emin ve Feyzi'nin Isparta'daki kardeşlerine Üstadlarının hastalığı hakkında bir mektuplarıdır

Isparta'daki aziz kardeşlerimize.. Üstadımızın hastalığı hakkındaki meşhudâtımızı arz ve Üstadımızın kesb-i âfiyetini sizlere müjde etmek istiyoruz.

Ramazan-ı Şerifte beş gün savm-ı visal içinde gıda olarak ekmeksiz muhallebi, üç ve beş-altı kaşık yoğurt; üçüncü gece, yarım kaşık muhallebi ve dördüncü gece iftarda sulu şehriyeden beş kaşık ve beş kaşık da yine o şehriyeden sahurda ve yoğurt keza üç-dört kaşık, beşinci gece, tanesiz gibi gayet hafif şehriye beş-altı kaşık, sahurda ise yine beş-altı kaşık. İşte beş günde pirinç çorbası su sayılmamak şartiyle şehriyeden beş dirhem, yoğurt süzülse on dirhem, muhallebi susuz altı-yedi dirhem, mecmuu otuz dirhem gıda ile beş gün savm-ı visâl, yalnız teravih noksan olarak sair vazifelerin yapılması, Risaletü'n-Nur şâkirdlerine ihata edilen inâyâtın hârikalarından bir kerametini gördük.

Hem Üstadımızdan hiç görmediğimiz ikimiz—yani Feyzi, Emin—Barla-Isparta Süleymanları gibi inceden inceye hastalık **(Haşiye)** hiddetlerini tahrik etmemek için ihtiyat edemediğimizden, şiddetli hiddetini gördük. Bu hastalığında yine eser-i rahmettir ki, hiç hayal ve hâtıra gelmeyen aşr-ı âhirin gayet mühim gecelerinde Üstadımızın tam îfa edemediği vazife yerinde bu havalide herbir şâkird kendi hususî çalışmasından başka, bir saati Üstad hesabına Risaletü'n-Nurun şâkirdlerinin mücahede-i mâneviyelerine iştirâk ve onları hedef edip onların defter-i a'mâline geçmeye aynı Üstad gibi çalışmaya başladılar. Hattâ Üstadımız diyordu: "Ehemmiyetsizliğimle beraber Isparta ve havalisindeki kardeşlerimizi a'mâl-i uhreviyesine bir medar-ı müheyyiç hükmünde benim kusurlu çalışmam kâfi

gelmiyordu.” Demek Üstad yerinde onun birkaç saat çalışmasına bedel pek çok saatler aynı vazifeyi görmeye başladılar. Cenâb-ı Hak, rahmetiyle, bu hastalık vesilesiyle, bir şahs-ı mânevî ve kuvvetli bir medar olacak bu tedbiri ihsan eyledi, cüz’iyetten külliyete çıkardı.

Hem bu hastalık letâifindendir ki, Üstadımızın hiç sesi çıkmıyordu, konuşamıyordu, hiç beklenilmeden birden iftar vaktinde bir doktor geldi, elini tuttu, Üstadımız dedi ki: “Ben hastalığımı muayene ettirmem, ben hekimlere muhtaç değilim, hekim Cenâb-ı Haktır.” Birden canlandı, sesi çıkmağa başladı. Güya kendisi bir doktor şeklini aldı, doktor ise bir hasta hükmüne geçti. Doktora ehemmiyetli bir mektubu okudu, doktorun derdine deva olacak bir ilâç oldu. Sonra top atıldı.

Doktora dedi: “Burada iftar et!”

Doktor dedi: “Bugün kusur etmişim, oruç tutamadım” demesiyle çok hayret ettiğimiz Üstadımızın vaziyeti, orucu bozmuş bir doktorun tıp noktasında hâkimane vaziyetini kabul etmedi ki, o vaziyet ona verildi.

Evet, Risale-i Nurun şahs-ı mânevisinden gelen şifa duası, öyle yüz bin doktora mukabil gelir, diye biz de tasdik ettik. Hem bu hastalığın, Leyle-i Kadir’de Risaletü’n-Nur talebeleri—hususan mâsumlar—ettikleri şifa duaları öyle bir derecede hârika bir surette te’sirini gösterdi ki, Üstadımıza sıhhat halinden daha ileri bir surette bir vaziyet verildi. Leyle-i Kadir’e lâyık bir tarzda çalışmaya başladı. Risale-i Nur şâkirdlerinden gelen bu dua-i şifa, hârika bir mu’cize gibi bir keramet olduğunu biz gözümüzle gördük.

Risale-i Nur Şâkirdlerinden

Emin, Feyzi

Haşiye: Hastalık o kadar şiddetli idi ki, dört gecede hemen bir saat kadar uyku geldi.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 3

Mektup 3: Sabri'nin mektubunun bir parçasıdır

Bizden bir ay uzakta bulunan Risaletü'n-Nur şakirtleri, Üstadımızın hastalığının aynı zamanında hastalığının vaziyetini rüyada aynen gördükleri gibi, Sabri ve Hafız Ali'nin taifeleri de aynı vakitte burada, yani Kastamonu'da olduğu gibi hasta olan Üstadımızın hesabına daha mühim bir tarzda çalışmışlar. Şöyle ki:

(Sabri'nin mektubunun bir parçasıdır.)

Üstadım efendim,

Rahatsızlığınız anında oradaki menba-ı Nurun mücahidleri, bir saat mesai-i mâneviyelerini hâdim-i Kur'ân hesabına yaptıkları gibi, bu havalide de bu seneye mahsus ifa edilen mesai-i diniye, tahdîs-i nimet zımnında zikre vesile olduğu fakire bu sene leyle-i Kadirden bir gün evvel ihtar edildi ki: "Bu sene leyle-i Kadri iki gece yap." Bendeleri de cemaate şöyle söyledim ki: "Üstadım (Sellemehullah ve âfâhu) bazı bu gibi mübarek geceleri bazı maksatlara binaen o leyle-i mübarekeyi ihya için bir gece evvel, hattâ mâhut geceden bir gece sonra daha ihyaya sa'y ederlerdi. Biz de o isre ittibaan onun hesabına leyle-i Kadri iki gece yapacağız diye niyet ve karar ettik. Birinci gecede Evrad-ı Bahaiye ve Tesbihat ve Sekîne ve Delâil-i Hayrat ve Cevşenü'l-Kebîr gibi ders ve virdlerimize çalıştık. İkinci gece keza; hem nasihat... Demek, ittibâ cihetiyle Üstadımızın hesabına yüz cemaatle [1] تَقَبَّلَ اللهُ çalıştırılmışız. Sonra Isparta, Atabey, İslâmköy, Kuleönü, ve saire gibi mahallerde de sair vezaiften mâadâ hergün Kur'ân'ın cüzlerini taksim suretiyle hatm-i Kur'ân, Üstad hesabına bütün Ramazan'da ve Âyetü'l-Kürsî hatimleri kezâ... Şu halde, bu seneye mahsus yapılan ibâdât-ı mâruzaların bir

hikmeti varmış ki, bilmediğimiz halde Kastamonulu kardeşlerimiz gibi Üstad hesabına çalıştırılmışız. Fîmâba'd, Rabbim uzun ömürler ihsan etsin, muammer, ebedî şifa ve deva ve inayetler ihsan buyursun. Âmin!

Talebeniz

Sabri

1.)'Allah kabul etsin' manasına gelen bir ifade.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 4

Mektup 4: Namaz tesbihatının faziletine dair

Namaz tesbihatının faziletine ait Isparta'ya gönderilen bir mektuptur

Bugünlerde iki ince mesele kalbe geldi, vaktinde kaleme alamadım. O vakit geçtikten sonra o ehemmiyetli hakikatlere birer işaret ederiz.

Birincisi

Kardeşlerimizden birisinin namaz tesbihatında tekâsülüne binaen dedim:

Namazdan sonraki tesbihatlar tarikat-ı Muhammediyedir (a.s.m.) ve Velâyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) bir evradıdır. O nokta-i nazarda ehemmiyeti büyüktür. Sonra, bu kelimenin hakikati böyle inkişaf etti:

Nasıl ki, risalete inkılâp eden velâyet-i Ahmediye (a.s.m.) bütün velâyetlerin fevkindedir. Öyle de, o velâyetin tarikatı ve o velâyet-i kübranın evrad-ı mahsusası olan farz namazların akabindeki tesbihat, o derece sair tarikatların ve evradların fevkindedir. Bu sır dahi şöyle inkişaf etti:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahut hatme-i Nakşiyede bir mescidde birbiriyle alâkadar heyet-i mecmuada nuranî bir vaziyet hissediliyor. Öyle de kalbi hüşyar bir zât namazdan sonra

سُبْحَانَ اللهِ .. سُبْحَانَ اللهِ [1]

deyip tesbihi çekerken, o daire-i zikrin reisi olan zât-ı Ahmediyenin Aleyhissalâtü Vesselâmın müvacehesinde, tesbih elinde yüz milyon adam tesbih çektiklerini mânen hisseder. O

azamet ve ulviyetle سُبْحَانَ اللهِ .. سُبْحَانَ اللهِ der.

Sonra o serzâkirin emr-i mânevîsiyle, ona ittibaen [2] اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ dediği vakit, o halka-i zikrin ve o geniş dâiresi bulunan hatme-i Ahmediyenin (aleyhissalâtü vesselâm) dairesinde yüz milyon müridlerin اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ'larından tezahür eden azametli bir hamdi düşünüp içinde اَلْحَمْدُ لِلهِ .. اَلْحَمْدُ لِلهِ ile iştirak eder,

ve hâkezâ [3] اَللهُ اَكْبَرُ .. اَللهُ اَكْبَرُ ve duadan sonra [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ .. لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ otuz üç defa o tarikat-ı Ahmediyenin Aleyhissalâtü Vesselâm halka-i zikrinde ve hatme-i kübrasında o sabık mânâyla o ihvan-ı tarikatı nazara alıp o halkanın serzâkiri olan zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâma müteveccih olup

[5] اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللهِ

der, diye anladım ve hissettim ve hayalen gördüm. Demek tesbihat-ı salâtiyenin çok ehemmiyeti var.

İkinci mesele

Otuz birinci âyetin işaretinin beyanında, [6] يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا bahsinde denilmiş ki: Bu asrın bir hassası şudur ki, hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı bakiyeye bilerek tercih ettiriyor.

Yani, kırılacak bir cam parçasını baki elmaslara bildiği halde tercih etmek bir düstur hükmüne geçmiş.

Ben bundan çok hayret ediyordum. Bugünlerde ihtar edildi ki, nasıl bir uzv-u insanî hastalansa, yaralansa, sair âzâ vazifelerini kısmen bırakıp onun imdadına koşar. Öyle de, hırs-ı hayat ve hıfzı ve zevk-i hayat ve aşkı taşıyan ve fıtrat-ı insaniyede derc edilen bir cihaz-ı insaniye, çok esbapla yaralanmış, sair letâifi kendiyle meşgul edip sukut ettirmeye başlamış; vazife-i hakikiyelerini onlara unutturmaya çalışıyor.

Hem nasıl ki bir cazibedar sefihane ve sarhoşane şâşaalı bir eğlence bulunsa, çocuklar ve serseriler gibi, büyük makamlarda bulunan insanlar ve mesture hanımlar dahi o cazibeye kapılıp hakikî vazifelerini tatil ederek iştirak ediyorlar. Öyle de, bu asırda hayat-ı insaniye, hususan hayat-ı içtimaiyesi öyle dehşetli, fakat cazibeli ve elîm, fakat meraklı bir vaziyet almış ki, insanın ulvî latifelerini ve kalb ve aklını nefs-i emmaresinin arkasına düşürüp pervane gibi o fitne ateşlerine düşürttürüyor.

Evet, hayat-ı dünyeviyenin muhafazası için, zaruret derecesinde olmak şartıyla, bazı umur-u uhreviyeye muvakkaten tercih edilmesine ruhsat-ı şer'iye var. Fakat, yalnız bir ihtiyaca binaen helâkete sebebiyet vermeyen bir zarara göre tercih edilmez, ruhsat yoktur. Halbuki bu asır, o damar-ı insanîyi o derece şırınga etmiş ki, küçük bir ihtiyaç ve âdi bir zarar-ı dünyevî yüzünden elmas gibi umur-u diniyeyi terk eder.

Evet, insaniyetin yaşamak damarı ve hıfz-ı hayat cihazı, bu asırda israfatla ve iktisatsızlık ve kanaatsizlik ve hırs yüzünden bereketin kalkmasıyla ve fakr u zaruret, maişet ziyadeleşmesiyle o derece o damar yaralanmış ve şerait-i hayatın ağırlaşmasıyla o derece zedelenmiş ve mütemadiyen ehl-i dalâlet nazar-ı dikkati şu hayata celb ede ede o derece nazar-ı dikkati kendine celb etmiş ki, ednâ bir hâcât-ı hayatiyeyi büyük bir mesele-i diniyeye tercih ettiriyor.

Bu acip asrın bu acip hastalığına ve dehşetli marazına karşı Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın tiryak misâl ilâçlarının nâşiri olan Risale-i Nur dayanabilir; ve onun metîn, sarsılmaz, sebatkâr, hâlis, sadık, fedakâr şakirtleri mukavemet edebilir. Öyleyse, herşeyden evvel onun dairesine girmeli, sadakatle, tam metanet ve ciddî ihlâs ve tam

itimadla ona yapışmak lâzım ki, o acip hastalığın tesirinden kurtulsun.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Said Nursî

1.)Allah bütün kusurlardan, noksan sıfatlardan, aczden ve şerikten münezzehtir.
2.)Bütün hamd, minnet ve şükürler Allah'a aittir.
3.)Allah en büyüktür (Akla gelebilecek her şeyden daha büyüktür).
4.)Allah'tan başka ilâh yoktur.
5.)Milyon kere salât ile milyon kere selâm Senin üzerine olsun ey Allah'ın Resûlü.
6.)Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler... (İbrahim Sûresi, 14:3)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 5

Mektup 5: Risale-i Nur talebelerinin vazifesi hizmettir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ ثَوَابَاتِ قِرَائَةِ حُرُوفَاتِ الْقُرْاٰنِ
الَّتِى قَرَاْتُمُوهَا بِنِيَّتِنَا فِى رَمَضَانَ

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Hâfız Ali'nin bu defaki mektubunda çok mübarek duaları beni ve bizi en derin ruhumuzdan mesrur edip şükre sevk etti. Ve her musibetzedeye ve hüzün ve kederlere düşenlere, mânâ-yı işârîsiyle mededres ve halaskâr ve şifa ve medar-ı sürur olan [4] اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ve [5] اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا her musibetzedeye baktığı gibi, bu geçen hastalık cihetiyle bize de baktığını yazıyor.

Evet, Hâfız Ali o noktayı tam görmüş. Ben de tasdiken derim ki: Eğer o hastalık yirmi derece tezâuf etseydi, bizlere kazandırdığı neticeye nispeten yine ucuz düşerdi ve rahmet olurdu. Fakat Hâfız Ali'nin kendi üstadı hakkında, benim haddimden pek çok ziyade isnat ettiği meziyet ve mâsumiyeti, onun mâsum lisanıyla hakkımda medih olarak değil, belki bir nevi dua olarak tasavvur ediyoruz.

Hem Hâfız Ali'nin, Sav gibi yerler, karyeler ve Isparta birer medrese-i Nuriye hükmüne geçmesi ve Risale-i Nur'un sadık şakirtleri harikulâde olarak günden güne yükselmeleri ve tenevvür etmeleri, bizleri, belki Anadolu'yu, belki âlem-i İslâmı mesrur ve müferrah eden bir hakikatli haber telâkki ediyoruz.

Âhir fıkrasında, Muhbir-i Sâdıkın haber verdiği *"Mânevî fütuhat yapmak ve zulümatı dağıtmak zaman ve zemin hemen hemen gelmesi"* diye fıkrasına, bütün ruh u canımızla rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz, temenni ediyoruz. Fakat biz Risale-i Nur şakirtleri ise, vazifemiz hizmettir; vazife-i İlâhiyeye karışmamak ve hizmetimizi onun vazifesine bina etmekle bir nevi tecrübe yapmamak olmakla beraber, kemiyete değil, keyfiyete bakmak, hem çoktan beri sukut-u ahlâka ve hayat-ı dünyeviyeyi her cihetle hayat-ı uhreviyeye tercih ettirmeye sevk eden dehşetli esbap altında Risale-i Nur'un şimdiye kadar fütuhatı ve zındıkların ve dalâletlerin savletlerini kırması ve yüz binler biçarelerin imanlarını kurtarması ve herbiri yüze ve bine mukabil yüzer ve binler hakikî mü'min talebeleri yetiştirmesi, Muhbir-i Sâdıkın ihbarını aynen tasdik etmiş ve vukuatla ispat etmiş ve ediyor, inşaallah daha edecek. Ve öyle kökleşmiş ki, inşaallah hiçbir kuvvet Anadolu'nun sinesinden onu çıkaramaz. Tâ âhir zamanda, hayatın geniş dairesinde, asıl sahipleri, yani Mehdî ve şakirtleri **(1)** Cenâb-ı Hakkın izniyle gelir, o daireyi genişlettirir ve o tohumlar sümbüllenir. Bizler de kabrimizde seyredip Allah'a şükrederiz.

Hâfız Ali'nin kıymettar bir kardeşimiz olan Aydınlı Hasan Âtıf hakkında medhi ve tafsili bizi minnettar etti. O kardeşimiz de haslar içinde her sabah yanımızdadır.

---

(1): Bu cümle Bediüzzaman Hazretleri hayatta iken bizzat kendileri kontrol ve tashihden geçirdikleri 1958 de Ankara'da basılan (Tarihçe-i Hayatı Meslek ve Meşrebi) adlı kitabının 219. sahifesinde mevcuddur. (Nâşir)

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ramazan'da bizim namımıza okuduğunuz Kur'ân harflerinin kıraatinin sevapları adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4.)Biz senin göğsüne genişlik vermedik mi? (İnşirah Sûresi, 94:1)
5.)Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır. (İnşirah Sûresi, 94:6)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 6

Mektup 6: Hakaik-i imaniye, esrar-ı gaybiyeden daha kıymetlidir

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde Rumuzat-ı Semaniyeye ait iki risaleyi ehemmiyetli talebelere bir yere gönderdim. Yol kapandı, gitmedi. O iki risaleyi tekrar dikkatle mütalâa ettim. Fikren dedim ki: “Bu zevkli, güzel, meraklı, şirin bir maksada giden bu tevafuklu yolda ne için sevk edilmeden perde indi, başka yolda sevk edildik, çalıştırıldık?”

Birden ihtar edildi ki:

O gaybî esrarı açacak olan meslekten yüz derece daha ehemmiyetli ve kıymetli ve umumî ihtiyaca medar ve herkes bu zamanda ona şiddetle muhtaç ve İslâmiyetin temel taşları olan hakaik-i imaniye hazinesine hizmet etmeye ve istifadeye zarar gelecekti. Çünkü, o esrar-ı gaybiye, zevkli ve meraklı olduğu için, nazarı kendine çekecekti. En büyük ve en yüksek maksat olan hakaik-i imaniyeyi, ikinci derecede bırakacaktı. Onun için idi ki, sûre-i إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ remzinde, esrar-ı gaybiye gösterildi, birden kapandı, perde indi.

Hem bu sır içindir ki, o yolda istihdam edilmedik. Yalnız o meslek-i tevafukiyenin tereşşuhatından Risale-i Nur’un hakkaniyetine bir imza ve cezaletine bir ziynet ve huruf-u Kur’âniyenin intizamından ve vaziyetinden tezahür eden bir nevi i’câz çıktı. Daha o yolda çalıştırılmadık.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 7

Mektup 7: Üstadın alem-i gaybdan terfi fermanı aldığına dair bir rüya

Rüya Hakkında Isparta'ya Gönderilen Bir Fıkradır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık, mübarek, mâsum kardeşlerim,

Sizin çok mübarek ve nazarımızda çok kıymettar ve benim nazarımda Cennetin [2] وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ tarafından ebedî ve Firdevsî bir hediye-i kudsiye gibi geçen ve gelen iki bayramı Cennetin şekerlemeleri ve tatlıları gibi tatlılaştıran ve ziynetlerin ve nakışların yetmiş tarzlarını giyen hurilerin hulleleri ve libasları gibi, mânevî meclisimizi ziynetlendiren kalem hediyenizi aldık. Bu hediye, Risale-i Nur hizmeti noktasından ne derece ehemmiyetli olduğunu bugünlerde başıma gelen ve rüyama giren bir hâdiseyle anlayınız. Şöyle ki:

Bu çok kıymettar mânevî hediyeyi almazdan üç gün evvel, aynen hediyeniz Kastamonu'ya geleceği anında rüyada görüyorum ki, terfi-i makam ve rütbe için bizlere bir ferman-ı şâhâne mânevî bir cânipten geliyor, kemâl-i hürmetle ellerinden tutup bize getiriyordular. Biz baktık ki, o ferman-ı âli Kur'ân-ı Azîmüşşân olarak çıktı. O halde bu mânâ kalbe geldi: Demek Kur'ân yüzünden Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi ve biz şakirtleri, bir terfi ve terakki fermanını âlem-i gayptan alacağız.

Şimdi tâbiri ise, o fermanı temsil eden mâsumların kalemiyle mânevî tefsir-i Kur'ân'ı aldığımızdır. Bu rüyanın şimdiki tâbiri çıkmadan bir iki saat evvel Feyzi ile Emin'in gösterdikleri tâbir dahi haktır ve ehemmiyetlidir.

Hem bu medâr-ı sürur ve ferah olan hediye-i nuraniyeyi bir hiss-i kablelvukuyla benim ruhum tam hissetmiş, akla haber vermemişti ki, o gelmeden iki gün evvel, Feyzi ve Emin'in fıkrasında beyan edilen, rüyayı gördüğüm gecenin gününde, sabahtan akşama kadar ve ikinci günü de kısmen hiç görmediğim bir tarzda bir sevinç, bir sürur hissedip mütemadiyen bir bahaneyle ferahımı izhar edip, otuz kırk defa tebessümle güldüm.

Hem ben ve hem Feyzi, çok taaccüp ve hayret ettik. Otuz günde **(Haşiye)** bir defa gülmeyen, bir günde otuz defa gülmek bizleri hayrette bıraktı. Şimdi anlaşıldı ki, o sürur, o sevinç mezkûr mânevî fermanı temsil eden mâsumların ve ümmîlerin kalemlerinin yazıları, nesl-i âtînin sahaif-i hayatlarına, âlem-i İslâmın sahife-i mukadderatına ve ehl-i iman istikbalinin defterlerine neşr-i envar edeceklerinin ve o mâsumların hâlis ve sâfi amelleri ve hizmetleriyle sahife-i a'mâlimizde hasenatlarını yazıp kaydetmesinin ve Risale-i Nur şakirtlerinin mukadderatını mes'udâne idamesinin haberini veren, o daha gelmeyen hediyeden geliyordu. Benim, o azîm yekûndan hisseme düşen binden bir cüz'ü ruhen hissedilmiş, beni mesrurâne heyecana getirmiş idi.

Evet, böyle yüzer mâsumların makbul amelleri ve reddedilmez duaları sair kardeşlerimin defterlerine geçmesi misilli, benim gibi bir günahkârın sahife-i a'mâline dahi girmesi, binler sürur ve sevinç verir. Böyle karanlık bir zamanda, bu ağır şerait altında böyle mâsumâne ve kahramanâne çalışmak için, biz, hem o mâsumları ve o ümmîleri ve muallimlerini tebrik, hem peder ve validelerini tebrik, hem köylerini tebrik, hem memleketlerini, hem milletlerini, hem Anadolu'yu tebrik ederiz.

Mübarek mâsumların ve ümmîlerin herbirisine birer hususî teşekkürnâme ve tebriknâme yazmak elimden gelseydi yazacaktım. Öyleyse bu arzumu bilfiil yazılmış gibi kabul etsinler. Ben onların isimlerini bir daire suretinde yazacağım, dua vaktinde bakacağım. Hem onları Risale-i Nur'un has şakirtleri dairesine dahil edip, bütün mânevî kazançlarıma hissedar edeceğim.

Benim tarafımdan onların peder ve validelerine veya akrabalarına ve üstadlarına selâmlarımızı tebliğ ediniz. Cenâb-ı Hak, onları ve evlâtlarını dünyada ve âhirette mesut eylesin. Âmin.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ederiz ve dualarını Kur'ân'ın medh ü senâsına mazhar olan bu leyâli-i aşr olan on gecelerde rica ediyoruz. Emin'in ve Feyzi'nin rüyaya dair fıkralarını da leffen gönderiyorum.

Haşiye: Evet, hiçbir vakit Üstadımızı bu kadar neş'eli görmemiştik. Sebebini bilmediğimizden hayret ediyorduk. Emin, Feyzi

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Ebediyen yaşlanmayacak çocuklar. (Vâkıa Sûresi, 56:17; İnsan Sûresi, 76:19)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 8

Mektup 8: Üstadın gördüğü bir rüya.. ve rüyanın kadere delaleti

Emin ve Feyzi'nin Ispartalı kardeşlerine gönderilmiş bir fıkrasıdır

Isparta'da bulunan kardeşlerimize,

Lâtif bir rüyanın kadere ait bir meseleyi, şuhud derecesinde bize kanaat verdiği gibi, o latîf rüyanın ikinci parçası bizlere mânevî bir müjde ve beşaret verdiği cihetle, siz kardeşlerimize beyan ediyoruz. Şöyle ki:

Üstadımız rüyada görüyor ki: Ben—yani Feyzi ile—beraber gezmeye çıkıyoruz. Giderken, birden Üstadımıza söylüyorum ki: "Burada ben ayının tesbihini toplayacağım." Üstadımız da bakıyor ki, beyaz ipler gibi dolaşmış bir şey görüyor. Bu acip güldürecek sözümden ve ayıya tesbih isnat etmek vaziyetimden çok şiddetli gülerek uyanmış. Uyandıktan sonra da gülmüş. Akşama kadar hiç görülmemiş bir tarzda, yirmi-otuz defa o hâdisat-ı nevmiyeyi gülerek benimle mülâtefe etti. Münasebet olmayan bazı şeylerle tâbire çalıştıksa da münasebet tutmadı.

Sonra aynı ikinci günün aynı saatinde, bana benzeyen bir dost—ki, rüyada Üstadıma benim suretimde görünmüş—Üstadımızın yanına geldi.

Dedi ki: "Ayının yağını toplayanlardan alıp, müezzin ve tesbih yapan bir adam tavsiyesiyle mühim bir adama, her sabah hastalık için yutmasını nasıl görüyorsun?"

Üstadımız da, rüyada güldüğü gibi aynen öyle gülmüş. Birden rüya hatırına gelip bu acip ve aynı aynına tâbiri kemâl-i taaccüp ve hayretle karşılayıp ona demiş: "Sakın istimal etmesin."

Yirmi Sekizinci Mektubun birinci risalesinin altıncı nüktesinde rüya-yı sadıka, kader-i İlâhi her şeyi ihata ettiğine bir hüccet-i katıa

hükmünde Üstadımızın binler tecrübeyle gördüğü gibi, aynen bu vâkıa dahi bizlere şuhud derecesinde kat'î ispat etti ki, hâdisat, vücuda gelmezden evvel mukadderdir, malûmdur, muayyendir, kader-i İlâhinin mizanlarıyla geliyor diye, bu rükn-ü imaniye bize gayet kat'î bir nümune oldu.

Hem rüyanın ikinci tabakasında Üstadımız diyor ki, ona ve Risale-i Nur'un heyetine bir ferman geliyor. Birden geldi, o kudsî ferman Kur'ân çıktı. Bunun tâbiri, aynı günün aynı tecrübe saatinde, Hizbü'l-Ekber-i Kur'ânî ümit edilmediği o vakitte, Âsiye Hanımın hanesinde tezyin için gönderilen Hizbü'l-Ekber yüz senelik güzel bir kap içerisinde, o kabın, üzerinde sırmayla padişahın mühim fermanlardaki tuğra-i şâhâne işlenmiş gördük.

Üstadımız dedi ki: Ferman geldi diye Kur'ân çıktı. Şimdi de, Kur'ân'ın Hizbü'l-Ekberi geldi. Üstünde ferman turrası bulunduğundan, Risale-i Nur'un heyetine beşaretli ve medâr-ı feyiz ve terakki bir ferman-ı Rabbanî hükmüne geçeceğini rahmet-i İlâhiyeden bekleriz. Hem bu tâbirden az sonra sizlerin kıymettar hediyelerinizi aldık ki, rüyanın tam tabiri çıktı. Orada bulunan umum kardeşlerimize selâm, arz-ı hürmet eder, dualarınızı isteriz.

Risale-i Nur şakirtlerinden

Emin ve Feyzi

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 9

Mektup 9: Risale-i Nur'un geniş dairesine girmek ve amellere hissedar olmak

Isparta'ya gönderilen bir mektup

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bütün ruh u canımla bayramınızı tebrik ederim. Ve bu bayramımı çok mübarekleştiren mübarek mâsumların ve muhterem ümmî ihtiyarların ve üstadlarının bu defa gönderdikleri kıymettar risaleleri beş cilt olarak güzelce ciltlettirdik, tanzim ettik. İnşaallah onlardan çok istifade edilecek. O mübarek mâsumların ve muhterem ümmîlerin mâsumane ve hâlisane yazdıkları risaleler, Risale-i Nur'un kerametine, yazıları da bir keramet ilâve ettiğini ve en güzel yazılardan ziyade tesirli olduğunu hissediyoruz.

Hattâ Feyzi'nin güzelce ciltlettiği çocukların tevafuklu mecmuasını getirdiği vakit kuluncum ziyade ağrıyordu. Dedim: "Aman kardeşim, benim kuluncumu tut, pek ağrıyor." Birden o mecmuayı açtık; baktım, birden öyle bir şifa oldu ki, kuluncumu unuttuk. Sonra tahattur ettik, hayret ettik.

Hem o risaleleri yazanların isimlerini, hem yaşlarını, o beş mecmuanın başlarında medâr-ı ibret ve onlara dua ettirmek için derc edeceğiz. Onları ve hususan üstadlarını ve peder ve validelerini benim tarafımdan birer birer, hem bu hizmetlerini hem bayramlarını tebrik ediniz.

Hem Isparta hakkında benim büyük ümidimi fiilen ispat ettikleri için, bana büyük bir tesellî verdikleri için, ölünceye kadar minnettarlığımı onlara ve mübarekler heyetine ve medrese-i Nuriye ve Nur ve Gül fabrikası sahiplerine tebliğ ediniz.

Namaz tesbihatının sırrına göre, nasıl ki namazdan sonra tesbih ve zikir ve tehlille bir hatme-i muazzama-i Muhammediye (a.s.m.) ve

zikir ve tesbih eden ve rû-yi zemin kadar geniş bir halka-i tahmidat-ı Ahmediye (a.s.m.) dairesine tasavvuran ve niyeten girmek medâr-ı füyuzat olduğu gibi, ben ve biz de, Risale-i Nur'un geniş daire-i dersinde ve halka-i envarında ders alan ve dua eden ve çalışan binler mâsum lisanların ve mübarek ihtiyarların dualarına ve a'mâl-i salihalarına hissedar olmak ve dualarına âmin demek hükmünde olarak, onlarla tayy-ı mekân ederek, hayalen omuz omuza, diz dize bulunmak hayaliyle ve niyetiyle ve tasavvuruyla kendimizi fevkalhad bahtiyar biliyoruz. Hususan âhir ömrümde böyle kıymettar, mâsum mânevî evlatları ve yüzer küçük Abdurrahman'ları bulmak, benim için dünyada bir cennet hayatı hükmüne geçiyor.

Geçen Ramazan-ı Şerifte, hastalığım münasebetiyle, herbir kardeşim benim hesabıma birer saat çalışmalarının pek büyük neticesini aynelyakîn ve hakkalyakîn gördüğümden, böyle dualları reddedilmez mâsumların ve mübarek ihtiyarların ve bahtiyar üstadlarının, benim hesabıma ara sıra lisanen ve kalben dualları ve çalışmaları, kalemleriyle yardımları, benim Risale-i Nur'a hizmetimin uhrevî bir netice-i bâkiyesini dünyada dahi bana gösterdi.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 10

Mektup 10: Risale-i Nur'un küçük ve masum şakirtleri hakkında

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki sene tetkikattan sonra mahkeme tarafından bana teslim olunan mecmualardan bugün, mâsumlar taifesinin ve ümmî ihtiyarlar cemaatinin bana yâdigâr olarak gönderdikleri parçaları hâvi büyük ve yaldızlı ciltli bir mecmua gördüm. Bu mecmuanın başında tâ Kastamonu'ya yazdığım bir fıkrayı size göndermek hatırıma geldi. Belki de eskiden bir sureti size gönderilmiş. Bunda kanaatım geldi ki: Feylesoflara ve muannidlere karşı mâsumlar ve ümmîlerin mâsumâne ve hâlisâne olan bu elimdeki mecmuası, en büyük bir vasıta-i galebedir; inatları kırıp insafsızları insafa getirmiştir. İşte çok yerlerden bana gönderilen mecmualar ve ümmîlerin parçalarını üç mecmua içinde cem etmiştik. Ve mecmuanın başında, bu gelen parça yazılı gördüm, size de gönderiyorum.

Hem bununla, Risale-i Nur'un makbuliyetine delâlet eden sekiz parçadan mürekkep yaptığımız bir mecmua ve keramet-i Gavsiye ve Aleviye ve işaret-i Kur'âniyeden başka, lâhika ve saireden üç dört parça daha ilâve edilen mecmuanın başında yazılmaya lâyık bir parçayı leffen beraber gönderiyorum.

Umum kardeşlerime, bilhassa mâsum ve ümmîlere selâm ve dua eder ve dualarını istiyoruz. Ve bin mâşâallah ve bârekâllah onlara deriz. Onların yazılarını kimler görüyorsa, takdirkârâne meftun olur.

Risale-i Nur'un küçük ve mâsum şakirtlerinden elli altmış talebenin yazdıkları nüshaları bize göndermişler, o parçaları üç cilt içinde cem ettik.

İşte bu mecmuadaki parçaları yazanların nümune olarak bir kısmı şunlardır:

İsimleri: *Yaşları*:

•Ömer 15
•Hüseyin 11
•Mustafa 14
•Mustafa 13
•Ahmed Zeki 13
•Bekir 9
•Hâfız Nebi 14
•Ayşe 11
•Ali 12
•Hicret 15
•Hâfız Ahmed 12
•Ayşe 11

İşte bu mecmuadaki risaleler, bu mâsum çocukların Risale-i Nur'dan ders aldıkları ve yazdıklarının bir kısmıdır. Onların bu zamanda bu ciddî çalışmaları gösteriyor ki, Risale-i Nur'da öyle bir mânevî zevk ve câzibedar bir nur var ki, mekteplerde çocukları okumaya şevkle sevk etmek için icad ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk, Risale-i Nur veriyor ki, çocuklar böyle hareket ediyorlar. Hem bu hal gösteriyor ki, Risale-i Nur kökleşiyor. İnşaallah, daha hiçbir şey onu koparamayacak; ensâl-i âtiyede devam edecek, gidecek.

Aynen bu mâsum çocuk şakirtler gibi, Risale-i Nur'un câzibedar dairesine giren ümmî ihtiyarların dahi kırk-elli yaşından sonra Risale-i Nur'un hatırı için yazıya başlayıp yazdıkları kırk elli parça, iki üç mecmua içinde derc edildi. Bu ümmî ihtiyarların ve kısmen çoban ve efelerin, bu zamanda, bu acip şerait içinde, herşeye tercihan Risale-i Nur'a bu surette çalışmaları gösteriyor ki, bu zamanda Risale-i Nur'a ekmekten ziyade ihtiyaç var ki, harmancılar, çiftçiler, çobanlar, yörük efeleri, hâcât-ı zaruriyeden ziyade bir hâcât-ı zaruriyeyi, Risale-i Nur'un hakaikini görüyorlar.

Bu ciltte az ve sâir altı cild-i âhirde mâsumların ve ihtiyar ümmîlerin yazılarının tashihinde çok zahmet çektim. Vakit müsaade etmiyordu. Hatırıma geldi ve mânen denildi ki: Sıkılma! Bunların

yazıları çabuk okunmadığından, acelecileri yavaş yavaş okumaya mecbur ettiğinden, Risale-i Nur'un gıda ve taam hükmündeki hakikatlerinden hem akıl, hem kalb, hem ruh, hem nefis, hem his, hisselerini alabilir. Yoksa, yalnız akıl cüz'î bir hisse alır, ötekiler gıdasız kalabilirler.

Risale-i Nur, sair ilimler ve kitaplar gibi okunmamalı. Çünkü ondaki iman-ı tahkikî ilimleri, başka ilimlere ve maariflere benzemez. Akıldan başka çok letâif-i insaniyenin kut ve nurlarıdır.

Elhasıl: Mâsumların ve ümmî ihtiyarların noksan yazılarında iki fâide var:

Birincisi: Teennî ve dikkatle okunmaya mecbur etmektir.

İkincisi: O mâsumâne ve hâlisâne ve samimî ve tatlı dillerinden, derslerinden Risale-i Nur'un şirin ve derin meselelerini lezzetli bir hayretle dinlemek ve ders almaktır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 11

Mektup 11: Risale-i Nur'un sadık talebelerinden istemiş olduğu fiyat

Isparta'ya gönderilen bir fıkradır

Risaletü'n-Nur, kendi sadık ve sebatkâr şakirtlerine kazandırdığı çok büyük kâr ve kazanç ve pek çok kıymettar neticeye mukabil fiyat olarak, o şakirtlerden tam ve hâlis bir sadakat ve dâimî, sarsılmaz bir sebat ister. Evet, Risaletü'n-Nur on beş senede medresede kazanılan kuvvetli iman-ı tahkikîyi on beş haftada ve bazılara on beş günde kazandırdığını, yirmi senede, yirmi bin zât tecrübeleriyle şehadet ederler.

Hem, iştirak-i a'mâl-i uhreviye düsturuyla, herbir şakirdinin, herbir günde binler hâlis lisanlarıyla edilen makbul duaları ve binler ehl-i salâhatin işledikleri a'mâl-i salihanın misil sevaplarını kazandırıp, herbir hakikî sadık ve sebatkâr şakirdlerini amelce binler adam hükmüne getirdiğini... kerametkârâne ve takdirkârâne İmam-ı Ali'nin üç ihbarı ve keramet-i gaybiye-i Gavs-ı Âzamdaki tahsinkârâne ve teşvikkârâne beşareti ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın kuvvetli işaretle o hâlis şakirtler, ehl-i saadet ve ehl-i Cennet olacaklarını müjdesi pek kat'î ispat ederler. Elbette böyle bir kazanç, öyle bir fiyat ister.

Madem hakikat budur, Risale-i Nur dairesinin yakınında bulunan ehl-i ilim ve ehl-i tarikat ve sofî meşrep zâtlar onun cereyanına girmek ve ilim ve tarikattan gelen sermayeleriyle ona kuvvet vermek ve genişlenmesine çalışmak ve şakirtlerini teşvik etmek ve bir buz parçası olan enaniyetini,—tam bir havuzu kazanmak için—o dairedeki âb-ı hayat havuzuna atıp eritmek gerektir ve elzemdir. Yoksa, başka bir çığır açmakla hem o zarar eder, hem bu müstakim ve metin cadde-i Kur'âniyeye bilmeyerek zarar verir, belki zındıkaya bilmeyerek bir nevi yardım hesabına geçer.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 12

Mektup 12: Latîf bir tevafuka işaret eden bir fıkradır

Latîf bir tevafuka işaret eden bir fıkradır.

Otuz altı yapraktan ibaret ve İmam-ı Ali'nin fevkalâde takdirine mazhar olan Otuz İkinci Sözün kendi kendine gelen beş bin yedi yüz on beş tevafuku, Risaletü'n-Nur'un bu havalideki gayet mühim bir talebesi olan Ahmed Nazif'in nüshasında çıkmıştır. Demek o risalenin hatt-ı hakîkisine rastgelmiş ki, bu harika kerameti göstermişler.

Hem iki Hüsrev'i Risale-i Nur dairesine ve Bekir Sıdkı'ya kerametini gösterip, iman getiren ve tılsım-ı kâinatın üçte birisini halleden, on beş yapraktan ibaret olan Otuzuncu Söz'üne kahraman Nazif'in nüshasında tekellüfsüz üç bin sekiz yüz otuz beş tevafuku... Biz, gözümüzle bu keramet-i tevafukıye-i Nuriyeyi gördük.**(Haşiye)**

Halil, Hilmi, Salâhaddin, Emin, Feyzi

Said Nursî

Haşiye: Bu risalede elif'lerin mecmuu yüz kırk dört çıkmış; tam tamına Said olup müellifinin imzasını gösteriyor.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 13

Mektup 13: Risale-i Nur'a hücumun, manevi üstadların duasıyla akim kalması

Hafız Mustafa'nın bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım,

O cereyanın hücumu ânında köyümüzde nahiye müdürü ve daha zahiren mühim memurlar bulunduğu halde, şifahen isimlerimizle ihbar edip taharri ettirmek istedikleri halde, Hazret-i Esadullah Ali Kerremallahu Vechehu ve Gavs-ı Âzam gibi çok mânevi üstadlarımızın mânevi yardımlarıyla akim kalıp, hattâ o memurları aleyhimize değil, lehimize mânevî darbeleriyle çevirdiler.

اَلْفُ اَلْفِ اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Mektubu mütalâa ettik. Aciptir ki, bizim kusurumuzdan ve ufacık ihtiyatsızlığımızdan gelen o tesirsiz cereyanı haber veriyor gördük. Çünkü, "Bir kısım avâm-ı nâs ve bid'alara tâbi bir kısım ulemâ-i zâhir, hakikaten kendilerinin pis ve dalâlet bataklığından giden yollarında arkadaşlık etmeyen ve bir cadde-i kübrâyı bulan Risaletü'n-Nur şakirtlerini zemmediyor" diye sizden gelen o mektup haber veriyordu. Hakikaten öyle oldu. Mektuptan birgün sonra, merakı mucip üzerimizde hiçbir tesir kalmadı.

Talebeniz

Hafız Mustafa

1.)Allah'a milyonlarca kez hamd olsun ki, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 14

Mektup 14: Hücum hadisesini Üstadın hissetmesi

Emin ve Feyzi'nin Isparta'daki kardeşlerine yazdığı bir fıkradır.

Evet, Isparta'da bulunan kardeşlerimizin haber verdikleri bu ehemmiyetli hadise-i taarruziyeye .. Bkz. Kastamonu Lahikası

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 15

Mektup 15: Hulusi Bey'in, Risale-i Nur'un kıymetini beyan eden bir fıkrası

Hulusi Bey'in bir fıkrasıdır.

Lâhika'nın bu defa irsal buyurulan kısmını aldım. Lehülhamd kudsî vazifede istihdamımız devam ediyor. Hakikaten insan, seyyidinin mütenevvi hizmetleri arasında böyle nurlu ve nuranî hizmette bulundurulmasını hissedince, zaten ücretini peşin alan bir köle olduğunu da nazar-ı dikkate alınca, bütün zerrat-ı kâinat kadar dil ile hamdetmek istiyor. Yani kalbinde yanan Elhamdü lillâh kandili, herşeyi müsebbih ve hâmid gösteriyor ve güzel bir niyetle, o hâmidlerin hamdini ve müsebbihlerin tesbihini ve o şâkirlerin şükrünü beraberce seyyidine takdime bir iştiyak hissediyor.

Nurlu ve kudsî mektuplarınız yekdiğerini takip ettikçe, hakikaten tahkikî imanın kemâle doğru seyran ettiği görülüyor. Bu aciz kardeşiniz şüphesiz bir surette iman ettim ki: Şeriat-ı Garra-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın hakaikine, ruhuna nüfuz etmenin en kısa, en hatarsız, en zevkli tariki, Risalei'n-Nur'a intisapladır.

Evet, bahtiyar odur ve ona derler ki: Risaletü'n-Nur'a intisap etmiş, bütün mü'minleri kendisine tam hakiki kardeş bilip bu zulmetli asırda imân-ı tahkikî nuruyla cadde-i kübrâ-yı Ahmediyeyi (a.s.m.) buluyor. Nihayetsiz şekillere, karışıklıklara rağmen Bismillâh ile açılan Risaletü'n-Nur kapısından girince, tıfıl iken "Ümmetî" diyen Şefîini ciddi sevmek, yani sünnet-i seniyesine ittiba eylemenin muaccel mükâfatı olarak buluyor. Her emri işlerken, bu emri cânib-i Haktan bu ümmete getireni; her nehyi yapmamaya cebrederken, bu nehyi taraf-ı İlâhiden bu ümmete getireni düşüne düşüne, derslerde geçtiği gibi, bütün ömür dakikaları ibadet olabilir. Ve o Habib-i Hüda,

o Şefî-i Rûz-i Cezâyı her işinde nümune etmek azminden mütevellid muhabbet, o Habîbin bulunduğu âleme göçmeyi sevdirecek hale getiriyor ve böylece [1] مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا sırrı tezahür ediyor.

Tezekkür-ü mevt veya rabıta-i mevt

[2] تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

Elhasıl: Ne ararsak, hep Risaletü'n-Nur'da güneş gibi görünüyor. Risaletü'n-Nur şakirtleri dikkat etseler, daha bu fâni âlemde iken livâü'l-Hamd-i Ahmedî (aleyhissalâtü vesselâm) altında bulunduklarını inayet-i Hakla anlarlar.

Acizane fehmedebildiğim, şu anda kalbime gelen hakikatlara istinaden diyeceğim ki: Bu dalâlet ve bid'aların ve dinsizliğin tâun ve vebâdan daha ziyade ve daha şiddetli sârî illetlerine karşı Risaletü'n-Nur'un getirdiği ve tâlim ve tefhim ettiği çok hakikatlerden Sünnet-i Ahmediyeye (a.s.m.) temessük dersini en hakikî olarak alan, Risaletü'n-Nur şakirtleridir. Onlar bu temessük ve intisaplarının, iki kere iki dört eder kat'iyetinde mazhar oldukları inayet-i Rabbaniye şehadetiyle, muaccel mükâfatlarını görüyorlar. Yani, burada sünneti ile, dalâlet ve bid'at ve dinsizlik ateşlerinden kurtaran mensup olduğumuz şeriatın mübelliği; burada halâs ve mukavemetle, âhir hayatımızda imân ile, haşr-i ekberde şefaatıyla inşaallah ebedî sevindirecektir diyorlar, diye biliyorlar.

[3] اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Madem ki böyle olmuştur; o halde şüphesiz Risaletü'n-Nur'un intişarındaki maksat, şu zamanın insanlarına tahkikî imanı ders vermek, mütehayyirlerini kurtarmak, müteharrîlerini takviye ve tarsin etmek, zındıka ve ehl-i ilhadı iskât ve ilzam etmektir. Amma fitne ateşleri âfet halini alan bu zamanda, cam ile elmasın beraber satıldığı bir çarşıda bu mübarek Nurları, yani şânında

[4] اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

buyurulan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın hakikî tefsirleri olan Risaletü’n-Nur’un hakaretten sıyaneti için, hem [5] سِرّاً تَنَوَّرَتْ sırr-ı tenvirini Rahîm ve Kerîm Rabbimiz irade ve takdir buyurmuş.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Hulusi

1.)Ölüm gelip çatmadan evvel, şehvanî ve nefsanî hislerinizi terk etmek suretiyle bir nevi ölünüz. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 2:29. (İbn-i Hâcer el-Askalânî: “Senedli, vesikalı bir hadis değil derim” demiş, Ali el-Karî ise “Mânâsı doğrudur” demiştir.))
2.)Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi’d-Dîn, 4:409 (Kitâbu’t-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmau’z-Zevâid,1:78)
3.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
4.)Şüphesiz ki Kur’ân’ı Biz indirdik ve onu koruyacak olan da Biziz. (Hicr Sûresi, 15:9)
5.)Gizlice nurlanma.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 16

Mektup 16: Halil İbrahim'in Risale-i Nur'a hitaben yazdığı bir fıkra

Halil İbrahim'in Risale-i Nur'a hitaben yazdığı bir fıkradır.

اَلْحَمْدُ ِللهِ عَلَى الرِّسَالَةِ النُّورِيَّةِ [1]

Şümus-u Kur'ân'ın envarlarından in'ikâs eden ecram-ı ulviye, seyyarat ve sevabit-i kevkebiye ve ezhar-ı müzeyyene-i ravza-i safaiye ve hakaik-âşina ile memlû dürr-i meknune

اَلْمُؤَيَّدُ بِالدَّلاَئِلِ الْعَقْلِيَّةِ وَالتَّسْلِيمِيَّةِ [2]

olan Risale-i Nuriye, esrar-ı kitabullah, âlemi ziyalandırdı ve inşaallah daimî ziyalandıracaktır. Ve öyle bir şaheserdir ki, Selef-i Salihînin eserlerinin sonunda gelmekle hepsinden ileridedir. Öyle mebzul bir feyz var ki, en zulmetli kalbleri dahi nur-u imân ile nurlandırır. Ve öyle bir mârifet-i İlâhiyeyi serd ve beyan eyler ki, körlere bile gösterdi.

O, benim gözümün nuru, kalbimin süruru, gönlümün bülbülü, ruhumun gıdası, letâifimin incilâsı, canımın canı... Ben onun herbir hakikatine bin can versem, inşaallah bir cana mukabil bâkide bin can alacağım. O, benim kabirde enîsim, berzahta refikim, ve mizanda a'mâlim, Sıratta Burakım, Cennette yoldaşım...

Ben onun hakkında nasıl tarif edebilirim? Yirmi Sekizinci Mektupta serd edilen

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِى وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِى بِمُحَمَّدٍ [3]

fehvasınca ben de derim:

وَمَامَدَحْتُ رِسَالَةَ النُّورِ بِمَقَالَتِى [4]
وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِى بِرِسَالَةِ النُّورِ

Hem ne haddime düşmüş ki, o menşur-u Kur'ân'dan bahsedeyim! Olsa, olabilse bu fakir, ondan istişfa (اِسْتِشْفَاءْ) ve istişfa' (اِسْتِشْفَاعْ) ve istifaza edebilir. Şöyle ki

اَكَرْ نَه خَواهِى دَادْ نَه دَادِى خَوَاهْ [5]

kaidesince rıza-yı Bârî'nin kendisinden hoşnud ve razı olmasını isteriz. Ve onun nuruyla dünyada bütün âlem-i İslâmın nurlanmasını isteriz. Ve talebelerinin dünyada birer arslan ve âhirette birer sultan olmasını ve livâü'l-hamd sancağının altında, önünde Üstadımızla, bütün talebeleriyle varmak isteriz.

Elhasıl: İstemesini bilmediğim için maddî ve mânevi bütün rızk ve ihtiyaçlarımızın verilmesini, Üstadımın istemesini isteriz. Orada kardeşlerimizin, başta Üstadımız olarak, cümlesine ayrı ayrı selâmlarla sıhhat ve afiyette berdevam olmasını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Talebeniz
Halil İbrahim

Risale-i Nur'un mühim erkânından bulunan ve bu aynı hakikat olan mektubunu bizlere gönderen Halil İbrahim kardeşimizin sözlerini âciz lisanım söylemeye ve âtıl kalemim yazmaya muktedir değilse de, her hususta bu mübarek kardeşimizin fikrine bütün ruh u canımla iştirak ediyorum. Hem kalbime bakıyordum, bu mektubu yazarken lisanıma tercüman olamayan kalbim de aynen bu medhe mânen iştirak edip, beraber o kardeşimle söyler gibi hissedip telezzüz ederim. Eğer söyleyebilseydim, ben de böyle söylerdim.

Feyzi

1.) Kur’ân güneşinin nurları hükmünde olan Risale-i Nur’u ihsan eden Allah’a hamd olsun.
2.) Akıl ve teslimiyetle ilgili delillerle desteklenmiş…
3.) Ben sözlerimle Muhammed’i (a.s.m.) övmüş olmadım; aslında sözlerimi Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmla övmüş ve güzelleştirmiş oldum. (İmam Rabbanî, Mektubat, 1:58)
4.) Ben sözlerimle Risale-i Nur’u övmüş olmadım; aslında sözlerimi Risale-i Nur’la övmüş ve güzelleştirmiş oldum.
5.) Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.
6.) Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 17

Mektup 17: 5.Şuaın hükümetin eline geçmesi münasebetiyle yazılan bir mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu yeni hâdise-i taarruziyeden müteessir olmayınız. Çünkü mükerrer tecrübelerle Risaletü'n-Nur inayet altındadır. Hiçbir taife, şimdiye kadar böyle ehemmiyetli hizmette bizler kadar az meşakkatle kurtulan olmamış.

Hem geçen Ramazan'daki hastalığım ve Eskişehir'deki musibetimiz gibi çok vâkıalarla, zâhirî sıkıntılı, meşakkatli hâlât altında Risaletü'n-Nur'un fâidesine ait inkişâfâtı ve daha tesirli fütuhâtı görülmüş. İnşaallah, bu sıkıntılı hâdise dahi, münafıkların aks-i maksuduyla, Risaletü'n-Nur'un fütuhatını başka mecrâlarda teshile vesile olur.

Beşinci Şua ellerine geçmesi ehemmiyetlidir. Fakat bunda bir hikmet var. Belki onlara, kendi mesleklerini bildirmek ve Cehenneme gidenin mahiyetini bilmek için fevkalâde iktidarımız haricinde bir kazâ-i İlâhi diye Cenâb-ı Hakkın hikmetine ve inâyetine ve hıfzına itimad edip merak etmeyiniz.

Hem siz, hem onlar bilsinler ki, sadaka belâyı def ettiği gibi, Risaletü'n-Nur Anadolu'dan, hususan Isparta, Kastamonu'dan âfât-ı semaviye ve arziyeyi def ve ref'ine vesiledir. Evet, Sabri'nin

يَا اَرْضُ ابْلَعِى... وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ...الخ [2]

âyetinden istihraç ettiği mânâ, haktır ve mutabıktır.

Evet, Risale-i Nur, sefine-i Nuh gibi Anadolu'yu Cebel-i Cûdî hükmüne getirip, küre-i arzın yangınından ve tufanından kurtulmasına sebeptir. Çünkü, zaaf-ı imandan gelen tuğyan, ekseri musibet-i âmmeyi celb ettiği gibi, imanı fevkalâde kuvvetlendiren Risaletü'n-Nur, o musibet-i âmmeyi dairesinin haricine bırakmaya rahmet-i İlâhiye tarafından vesile oldu.

Bu ehl-i dünya, bu Anadolu halkı Risale-i Nur'a girmeseler de ilişmesinler. Eğer ilişseler, yakında bekleyen yangınlar, tufanlar, tâunların istilâsına uğrayacaklarını düşünsünler, akıllarını başlarına alsınlar. Madem biz onların dünyalarına karışmıyoruz, onlar da bizim bu derece âhiretimize karışmaları onlara felâket getirmek ihtimali kavîdir.

İşte bu sekiz aydır, hususan bu heyecan veren bu hâdiselerle beraber; şimdi yanımda bulunan Feyzi ile Emin ve bütün dostlar şahittir ki, bu sekiz ay zarfında bir tek defa ne Harb-i Umumîyi, ne de siyaseti sormamışım. Ve odamdan işitilen radyoyu da üç senedir dinlemedim. Halbuki ben, binler adam kadar dünyaya bakmak münasebetim var. Demek bize ilişen, doğrudan doğruya imana tecavüz eder. Onları Cenâb-ı Hakka havale ediyoruz.

Hem ehl-i siyasetle hiçbir münasebetimiz olmadığı halde, kat'î bilsinler ki, bu memlekette, bu asırda, bu milleti anarşilikten, tereddî ve tedennî-i mutlakdan kurtaracak yegâne çare, Risaletü'n-Nur'un esasatıdır. Bu hâdisede sıkıntı çeken mâsumlar ve üstadları bilsinler ki, ağır şerait altında bir saat nöbet, bir sene ibadet ve bir saat hakikî tefekkür-ü imanî, bir sene tâat hükmüne geçtiği gibi, inşaallah onların sıkıntıları da öyle sevaba medar olur. Onlar da, merak edip teessürle değil, ferah ve sürurla karşılamalı. Fakat Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) iki kere

سِرّاً بَيَانَةً، سِرّاً تَنَوَّرَتْ [3]

demesine binaen, biz her vakit ihtiyatlı olmak ve tam sakınmak vaziyetini muhafaza etmeye mükellefiz.

Risale-i Nur'un mensupları, şuur ve ihtiyarları haricinde birbiriyle münasebettar, birbirinin hâdiseleriyle alâkadar olduğuna bir delil de bugünlerde oldu. Şöyle ki:

Oradaki hâdisenin vukuundan bugüne kadar, buradaki muhtelif tabakalardaki talebelerin vaziyetleri ehemmiyetli bir hâdise yüzünden değişmiş gibi çekinmek ve münafıkların nazarını kendilerine ve bizlere celb etmemek için tevakkuf devresi geçti.

Hem, Nazif gibi bir çok zâtın rüyalarının tâbirleriyle, sizin hâdiseniz olduğunu anladık.

Umum kardeşlerimize birer birer ve hususan musibetzedelere selâm ve dua ediyoruz. Cenâb-ı Hak onları çabuk kurtarıp **(Haşiye)** vazifelerinin başlarına geçirsin. Âmin.

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Bu dua harika bir surette kabul oldu, pek çabuk kurtuldular.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Ey yer suyunu yut ... Gemi Cûdî dağına oturdu. (Hûd Sûresi, 11:44)
3.)Gizliden gizliye yanıp aydınlanıyor.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 18

Mektup 18: Hafız Ali'nin bir fıkrasıdır

Risale-i Nur'un mühim bir rüknü olan Hafız Ali'nin (r.h.) bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım efendim,

"Bu acip zamanın en büyük tehlikesi, hadis-i şerifle sabit olan âhirzamanda çok ehl-i sefahet ve gaflet dünyadan imânsız çıkmak yarasını lisan-ı Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanla, kabre, iman ile girmek ilâcıyla tedavi eden Risaletü'n-Nur şakirtlerine bir hüccet-i katıa bahşeden Risaletü'n-Nur'a hizmet, acaba âciz insanların cüz'î ve fazl-ı İlâhî ile hizmetleri nasıl mukabele eder; belki her iki cihetle bir fazl-ı İlâhidir" beyan buyurulduktan sonra, nasıl gecenin zulümatında yanan bir nur ve bir ziya lisan-ı hal-i şevkiyle bütün ruh sahiplerini, hattâ en küçük pervaneleri dahi zulümattan nura çağırıp çıkardığı gibi, Risaletü'n-Nur dahi lisan-ı hal ve kal ile şeriat kılıcıyla mânen idam olmamış ve zulümatta boğulup ölmemiş ehl-i ilim ve ehl-i tarikatı dâvet etmesi, onun Rahîm ismine mazhariyeti şe'nindendir.

İki hatıradan birincisi: İhtiyare hanımlar hakkında ve her zamanda nüfuzunu ve kat'î tesirini gördüğümüz hadis-i şerifin beyan buyurulması, bizleri ve çok alakadar kadınları sevindirdi. Cenâb-ı Hak, sizden ebeden razı olsun. Âmin.

İkinci hatıra: Gaflet saikasıyla veya gözsüz, el yardımıyla, bazıların elmas yerine cam parçası aldığı gibi, saadet-i ebediye dükkânı olan Risaletü'n-Nur'dan saadet-i dünyeviye aramaya gelenleri ikaz ve irşad fıkralarınız, gece-gündüz yol gözleyen umum Risaletü'n-Nur şakirtlerini mesrur eyledi.

Talebeniz

Hafız Ali (r.h.)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 19

Mektup 19: Risale-i Nur talebelerinin şahs-ı manevisi bir ferd-i ferid hükmündedir

Mustafa'lar, Küçük Ali, mübarek ve münevver kardeşler,

Mektubunuz Büyük Ali'nin mektubu gibi acip bir hakikati beyan ediyor. Bkz. Kastamonu Lahikası

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 20

Mektup 20: Risale-i Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'anın kuvveti

Aziz, sıddık ve fedâkâr ve vefâkâr kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede kuvvetli ve kıymetli ve çalışkan ve muktedir arkadaşlarım,

Bu dünyada benim için medâr-ı tesellî sizlersiniz ve hakkınızda büyük ümitlerimi doğru çıkardınız. Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun. Âmin.

İrsâlâtınız ve bilhassa Onuncu Söz buraya o derece fâide verdi ki, herbir sahifesine mukabil, elimden gelseydi, büyük bir hediye verirdim. Çoktan beri göremediğim için, ben hangisini okursam "En birinci budur" derdim. Ötekine bakardım, "Bu birincidir." Daha öbürüsüne baktıkça hayret ederek kat'î kanaatim geldi ki, Risaletü'n-Nur'un kitapları birbirine tercih edilmez. Herbirinin kendi makamında riyaseti var. Ve bu zamanı tenvir eden bir mu'cize-i mâneviye-i Kur'âniyedir.

Evet, bu asrın ehemmiyetli ve mânevî ve ilmî bir mürşidi olan Risaletü'n-Nur'un heyet-i mecmuası, sair şahsî büyük mürşidler gibi kendine muvafık ve hakikat-i ilmiyeye münasip olarak, birkaç nevide ve bilhassa hakaik-i imaniyenin izharında, intişarında azîm kerametleri olduğu gibi, üç keramet-i zâhiresi bulunan Mu'cizât-ı Ahmediye, Onuncu Söz ve Yirmi Dokuzuncu Söz ve Âyetü'l-Kübrâ gibi çok risaleleri dahi herbiri kendine mahsus kerametleri bulunduğunu çok emâreler ve vâkıalar bana kat'î bir kanaat vermiş. Hattâ sekeratta bulunan talebelerine imanını kurtarmak için bir mürşid gibi yetiştiğine, müteaddit vâkıalar şüphe bırakmıyor. *"Bir saat tefekkür, bir sene ibadet-i nâfile hükmünde..."* Bir misali, Nurun Hizb-i Ekberidir diye müşahede ettim ve kanaat getirdim.**(Haşiye)**

Sizlere Risaletü'n-Nur'un Hizb-i Ekberini ve Kur'ân'ın Hizb-i Âzamını göndermek isterdim. Fakat Hizb-i Âzam çok uzun olduğundan daha yazdıramadım. Hizb-i Ekber ise, tercüme etmek istedim, şimdilik vazgeçtim. Sizin gibi kardeşlerin tercümeye muhtaç olmadığınızı düşünüp, yalnız Arabî suretini göndereceğim, inşaallah.

Sizlere evvelce Âyetü'l-Kübrâ'nın Birinci Makamının hülâsası namıyla gönderdiğim parça, o Hizbin esasıdır. İhtiyarsız, o esasa küçük fıkralar ve bazı kayıtlar ilâve edildiği vakit, birden başka bir şekil aldı; inkişaf ve inbisat ederek Âyetü'l-Kübrâ'nın misal-i müsağğarı gibi şehadet-i tevhidiyesi parladı; mânâları ziyalandı, ruhuma, kalbime, fikrime büyük bir inşirah vermeye başladı. Ben de en yorgunluk ve usanç zamanımda onu mütefekkirâne okudum, büyük zevk ve şevk hissettim.

Bir suale cevap olarak yazdığım bir fıkrayı, size de fâidesi olur ihtimaliyle beyan ediyorum:

Evliya divanlarını ve ulemanın kitaplarını çok mütalâa eden bir kısım zâtlar taraflarından soruldu: "Risaletü'n-Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'ân onlardan çok kuvvetli olmasının sebebi nedir?"

Elcevap: Eski mübarek zâtların ekseri divanları ve ulemanın bir kısım risaleleri imanın ve mârifetin neticelerinden ve meyvelerinden ve feyizlerinden bahsederler. Onların zamanlarında imanın esasatına ve köklerine hücum yoktu ve erkân-ı iman sarsılmıyordu. Şimdi ise köklerine ve erkânına şiddetli ve cemaatli bir surette taarruz var. O divanlar ve risalelerin çoğu has mü'minlere ve fertlere hitap ederler; bu zamanın dehşetli taarruzunu def edemiyorlar.

Risaletü'n-Nur ise, Kur'ân'ın bir mânevî mu'cizesi olarak imanın esasatını kurtarıyor ve mevcut imandan istifade cihetine değil, belki çok deliller ve parlak burhanlarla imanın ispatına ve tahkikine ve muhafazasına ve şübehattan kurtarmasına hizmet ettiğinden, herkese bu zamanda ekmek gibi, ilâç gibi lüzumu var olduğunu dikkatle bakanlar hükmediyorlar.

O divanlar derler ki: "Velî ol, gör; makamata çık, bak, nurları, feyizleri al."

Risaletü'n-Nur ise der: "Her kim olursan ol; bak, gör. Yalnız gözünü aç, hakikati müşahede et, saadet-i ebediyenin anahtarı olan

imanını kurtar”.

Hem Risaletü’n-Nur, en evvel tercümanının nefsini iknaa çalışır, sonra başkalara bakar. Elbette nefs-i emmaresini tam ikna eden ve vesvesesini tamamen izale eden bir ders, gayet kuvvetli ve hâlistir ki, bu zamanda cemaat şekline girmiş dehşetli bir şahs-ı mânevî-i dalâlet karşısında tek başıyla galibâne mukabele eder.

Hem Risaletü’n-Nur, sair ulemanın eserleri gibi, yalnız aklın ayağı ve nazarıyla ders vermez; ve evliya misilli yalnız kalbin keşf ve zevkiyle hareket etmiyor. Belki akıl ve kalbin ittihad ve imtizacı ve ruh ve sair letâifin teavünü ayağıyla hareket ederek evc-i âlâya uçar. Taarruz eden felsefenin değil ayağı, belki gözü yetişmediği yerlere çıkar, hakaik-i imaniyeyi kör gözüne de gösterir

---

Haşiye: Âyetü’l-Kübrâ’nın üçüncü menzilinin başında, Ahmed-i Fârûkî Risale-i Nur hakkında demiş ki: *“Mütekellimînden biri gelecek, bütün hakaik-i imaniyeyi kemâl-i vuzuh ile beyan ve ispat edecek.”* Zaman ispat etti ki, o adam, adam değil, belki Risale-i Nur’dur. Ehl-i keşif, Risale-i Nur’u ehemmiyetsiz olan tercümanı suretinde keşiflerinde müşahede etmişler, “bir adam” demişler.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 21

Mektup 21: Manevî bir ihtarla bir iki ince meseleyi yazıyorum

Mânevî bir ihtarla bir iki ince meseleyi yazıyorum.

Birincisi: Geçen sene Ramazan-ı Şerifte, Ehl-i Sünnetin selâmeti ve necatı için edilen pek çok duaların şimdilik âşikâre kabulleri görünmemesine hususî iki sebep ihtar edildi.

Birinci sebep: Bu asrın acip hassasındandır ki: Elması elmas bildiği halde, camı ona tercih eder. Bu asırdaki ehl-i imanın fevkalâde safderunluğu ve dehşetli cânileri âlicenâbâne affetmesi; ve bir tek haseneyi, binler seyyiatı işleyen ve binler mânevî ve maddî hukuk-u ibâdı mahveden adamdan görse, ona bir nevi taraftar çıkmasıdır. Bu suretle, ekall-i kalîl olan ehl-i dalâlet ve tuğyan, safdil taraftarla ekseriyet teşkil ederek, ekseriyetin hatâsına terettüp eden musibet-i âmmenin devamına ve idamesine, belki teşdidine kader-i İlâhiyeye fetva verirler; “Biz buna müstehakız” derler.

Evet, elması bildiği halde, yalnız zaruret-i kat’iye suretinde şişeyi ona tercih etmeye ruhsat-ı şer’iye var. Yoksa, küçük bir ihtiyaçla veya tamâ’ veya hafif bir korkuyla tercih edilse, eblehâne bir cehalet ve hasârettir, tokata müstehak eder.

Hem âlicenâbâne affetmek ise, yalnız kendine karşı cinayeti affedebilir. Kendi hakkından vazgeçse hakkı var; yoksa başkalarının hukukunu çiğneyen cânilere afüvkârâne bakmaya hakkı yoktur, zalemeye şerik olur.

İkinci sebep: İzin olmadığından yazılmadı.

İkinci Mesele: Kardeşlerim, Eskişehir hapishanesinde, âhirzamanın hâdisatı hakkında gelen rivayetlerin te’villeri mutabık ve doğru çıktıkları halde, ehl-i ilim ve ehl-i iman onları bilmemelerinin ve

görmemelerinin sırrını ve hikmetini beyan etmek niyetiyle başladım. Bir iki sahife yazdım; perde kapandı, geri kaldı.

Bu beş senede, beş-altı defa aynı meseleye müteveccih olup muvaffak olamıyordum. Yalnız o meselenin teferruatından bana ait bir meseleyi beyan etmek ihtar edildi. Şöyle ki:

Hürriyetin bidayetinde, Risaletü'n-Nur'dan çok evvel, kuvvetli bir ümit ve itikatla, ehl-i imanın meyusiyetlerini izale için, "İstikbalde bir ışık var; bir nur görüyorum" diye müjdeler veriyordum. Hattâ, Hürriyetten evvel talebelerime beşaret ederdim. Tarihçe-i Hayat'ımda Abdurrahman'ın yazdığı gibi, Sünuhat misillu risalelerde dahi "Ben bir ışık görüyorum" diye, dehşetli hâdiselere karşı o ümitle dayanıp mukabele ederdim. Ben de herkes gibi o ışığı siyaset âleminde ve hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyede ve çok geniş bir dairede tasavvur ediyordum. Halbuki, hâdisât-ı âlem iki harb-i umumî ile beni o gaybî ihbarda ve beşarette bir derece tekzip edip ümidimi kırdı.

Birden bir ihtar-ı gaybîyle kat'î kanaat verecek bir surette kalbime geldi ki:

"Ciddî bir alâkayla senin eskiden beri tekrar ettiğin 'ışık var, bir nur göreceğiz' diye müjdelerin tevili ve tefsiri ve tâbiri, sizin hakkınızda belki iman cihetiyle, âlem-i İslâm hakkında dahi ehemmiyetli Risaletü'n-Nur'dur. Bu bir ışıktır ki, seni şiddetle alâkadar etmişti. Ve bu nurdur ki, eskide de tahayyül ve tahmininle geniş dairede, belki siyaset âleminde gelecek mes'udâne ve dindarâne hâletlerin ve vaziyetlerin mukaddemesi ve müjdecisi iken, bu muaccel ışığı o müeccel saadet tasavvur ederek eski zamanda siyaset kapısıyla onu arıyordun.

"Evet, otuz-kırk sene evvel bir hiss-i kablelvukuyla hissettik. Fakat nasıl kırmızı bir perdeyle siyah bir yere bakılsa karayı kırmızı görür. Sen dahi doğru gördün, fakat yanlış tatbik ettin. Siyaset cazibesi seni aldattı."

Said Nursi

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 22

Mektup 22: Üstadın, 2.Harb-i Umumi ile alakadar olmamasının hikmeti

Emin ile Feyzi'nin Üstadlarının garip vaziyetine ve Risale-i Nur'un acip ehemmiyetine delâlet eden bir sualleri

ve Üstadlarının onlara ve emsallerine verdiği bir cevaptır.

Bkz. Gençlik Rehberi

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 23

Mektup 23: Selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı

[Bir mektubun parçasıdır. Bu makam münasebetine binaen yazıldı.]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sakın, dünya cereyanları, hususan siyaset cereyanları ve bilhassa harice bakan cereyanlar sizi tefrikaya atmasın. Karşınızda ittihad etmiş dalâlet fırkalarına karşı sizi perişan etmesin.

اَلْحُبُّ فِى اللهِ، وَالْبُغْضُ فِى اللهِ [1]

düstur-u Rahmânî yerine (el-iyazü billâh)

اَلْحُبُّ فِى السِّيَاسَةِ، وَالْبُغْضُ لِلسِّيَاسَةِ [2]

düstur-u şeytanî hükmederek, melek gibi bir hakikat kardeşine adâvet ve “elhannâs” gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve taraftarlıkla zulmüne rıza gösterip cinayetine mânen şerik eylemesin.

Evet, bu zamandaki siyaset, kalbleri ifsad edip ve asabî ruhları azap içinde bırakır. Selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı.

Evet, şimdi küre-i arzda herkes ya kalben, ya ruhen, ya aklen, ya bedenen gelen musibetten hissedarlıktan, azap çekiyor, perişandır. Bilhassa ehl-i dalâlet ve ehl-i gaflet, merhamet-i umumiye-i İlâhiyeden ve hikmet-i tamme-i Sübhâniyeden habersiz olduğundan, nev-i beşere rikkat-i cinsiye, alâkadarlık cihetiyle, kendi eleminden başka nev-i beşerin şimdiki elîm ve dehşetli elemleriyle dahi

müteellim olup azap çekiyor. Çünkü, lüzumsuz ve mâlâyâni bir surette vazife-i hakikiyelerini ve elzem işlerini bırakıp âfâkî ve siyasî boğuşmalara ve kâinatın hâdiselerini merakla dinleyerek, karışarak ruhlarını sersem ve akıllarını geveze etmişler *“Zarara razı olana merhamet edilmez”* mânâsında

اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَيُنْظَرُلَهُ

kaide-i esasiyesiyle şefkat hakkını ve merhamet liyakatini kendilerinden selb etmişler. Onlara acınmayacak ve şefkat edilmez. Ve lüzumsuz başlarına belâ getiriyorlar.

Ben tahmin ediyorum ki, bütün küre-i arzın bu yangınında ve fırtınalarında selâmet-i kalbini ve istirahat-ı ruhunu muhafaza eden ve kurtaran bu memlekette Risaletü’n-Nur dairesine sadakatle girenlerdir.

Çünkü onlar, Risaletü’n-Nur’dan aldıkları iman-ı tahkikî derslerinin nuruyla ve gözüyle, herşeyde rahmet-i İlâhiyenin izini, özünü, yüzünü görüp herşeyde kemâl-i hikmetini, cemâl-i adaletini müşahede ettiklerinden, kemâl-i teslimiyet ve rızayla, rububiyet-i İlâhiyenin icraatından olan musibetlere karşı teslimiyetle, gülerek karşılıyorlar, rıza gösteriyorlar. Ve merhamet-i İlâhiyeden daha ileri şefkatlerini sürmüyorlar ki, elem ve azap çeksinler.

İşte bu hakikate binaen, değil yalnız hayat-ı uhreviyenin, belki dünyadaki hayatın dahi saadet ve lezzetini isteyenler, hadsiz tecrübelerle, Risaletü’n-Nur’un imanî ve Kur’ânî derslerinde bulabilir ve buluyorlar.

Said Nursî

1.)Allah için sevmek, Allah için buğz etmek. (Buharî, Îmân: 1)
2.)Siyaset için sevmek, siyaset için buğz etmek.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 24

Mektup 24: Hz.Mehdi ve müceddidlik hakkında bir mektup

Ehemmiyetli bir hocanın Üstad hakkında ziyade hüsn-ü zannını tadil etmek münasebetiyle Emin ve Feyzi'nin o hocaya gönderdikleri bir mektup.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ

Aziz, sadık, muhterem Hoca Haşmet Efendi,

Sizin, müceddid hakkındaki mektubunuzu hayretle okuduk ve Üstadımıza da söyledik. Üstadımız diyor ki:

"Evet, bu zamanda hem iman ve din, hem hayat-ı içtimaî ve şeriat, hem hukuk-u âmme ve siyaset-i İslâmiye için gayet ehemmiyetli bir müceddid ister.

Fakat en ehemmiyetlisi, hakaik-i imaniyeyi muhafaza noktasındaki tecdid, en mukaddes ve en büyüğüdür. Şeriat ve hayat-ı içtimaiye ve siyasiye daireleri ona nispeten ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalıyor. Rivâyât-ı hadîsiyede, tecdid-i din hakkındaki ziyade ehemmiyet ise, imanî hakaikteki tecdid itibarıyladır. Fakat efkâr-ı âmmede ve hayatperest insanların nazarında zâhiren geniş ve hâkimiyet noktasında cazibedar olan hayat-ı içtimaiye-i İslâmiye ve siyaset-i diniye cihetleri daha ziyade ehemmiyetli göründüğü için, o adese ile, o nokta-i nazardan bakıyorlar, mânâ veriyorlar.

“Hem bu üç vezâif birden bir şahısta, veyahut bir cemaatte bu zamanda bulunması ve mükemmel olması ve birbirini cerh etmemesi pek uzak, âdetâ kàbil görülmüyor. Âhirzamanda, Âl-i Beyt-i Nebevînin cemaat-i nuraniyesini temsil eden Mehdîde ve cemaatindeki şahs-ı mânevide ancak içtima edebilir. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, bu asırda Risaletü’n-Nur’un hakiki şakirtlerinin şahs-ı manevîsine, hakaik-i imaniye muhafazasında tecdid vazifesini yaptırmıştır. Yirmi seneden beri o vazife-i kudsiyede tesirli ve fatihâne neşriyatıyla gayet dehşetli ve kuvvetli zındıka ve dalâlet hücumuna karşı tam mukabele edip, yüz binler ehl-i imanın imanlarını kurtardığını kırk bin adam şehadet eder.

“Amma, benim gibi âciz ve zaif bir bîçarenin, böyle binler derece haddimden fazla bir yükü yüklenmek tarzında bîçâre şahsımı, medâr-ı nazar etmemeli” diyor. Ve size selâm ediyor. Biz de zâtıâlinize ve oradaki Risaletü’n-Nur’la alâkadar olanlara selâm ediyoruz.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Emin, Feyzi

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ramazan ayının dakikalarının âşireleri adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 25

Mektup 25: Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi, Ferid makamının mazharıdır

Üstadımızın ehemmiyetli bir mektubudur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, müstakim kardeşlerim,

Gayet ciddî bir ihtarla bir hakikati beyan etmeye lüzum var. Şöyle ki:

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [4] sırrıyla, ehl-i velâyet, gaybî olan şeyleri, bildirilmezse bilmezler. En büyük bir velî dahi, hasmının hakikî halini bilmedikleri için, haksız olarak mübareze etmesini Aşere-i Mübeşşerenin mabeynindeki muharebe gösteriyor. Demek, iki veli, iki ehl-i hakikat birbirini inkâr etmekle makamlarından sukut etmezler. Meğer, bütün bütün zâhir-i şeriate muhalif ve hatâsı zahir bir içtihadla hareket edilmiş ola.

Bu sırra binaen [5] وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ deki ulüvv-ü cenab düsturuna ittibaen ve avâm-ı mü'minînin şeyhlerine karşı hüsn-ü zanlarını

kırmamakla, imanlarını sarsılmadan muhafaza etmek ve Risale-i Nur'un erkânlarının haksız itirazlara karşı haklı, fakat zararlı hiddetlerinden kurtarmak lüzumuna binaen; ve ehl-i ilhadın iki taife-i ehl-i hakkın mabeynindeki husumetten istifade ederek, birinin silâhıyla, itirazıyla ötekini cerh edip ve ötekinin delilleriyle berikini çürütüp ikisini de yere vurmak ve çürütmekten içtinaben, Risale-i Nur şakirtleri, bu mezkûr dört esasa binaen, muarızlara hiddet ve tehevvürle ve mukabele-i bilmisille karşılamamalı. Yalnız kendilerini müdafaa için musalahakârâne, medâr-ı itiraz noktaları izah etmek ve cevap vermek gerektir.

Çünkü bu zamanda enaniyet çok ileri gitmiş. Herkes, kameti miktarında bir buz parçası olan enaniyetini eritmeyip bozmuyor, kendini mazur biliyor; ondan nizâ çıkıyor. Ehl-i hak zarar eder; ehl-i dalâlet istifade ediyor.

İstanbul'da malûm itiraz hâdisesi ima ediyor ki, ileride, meşrebini çok beğenen bazı zâtlar ve hodgâm bazı sofi-meşrepler ve nefs-i emmaresini tam öldürmeyen ve hubb-u cah vartasından kurtulmayan bazı ehl-i irşad ve ehl-i hak, Risale-i Nur'a ve şakirtlerine karşı kendi meşreplerini ve mesleklerinin revacını ve etbâlarının hüsn-ü teveccühlerini muhafaza niyetiyle itiraz edecekler; belki dehşetli mukabele etmek ihtimali var. Böyle hadiselerin vukuunda, bizlere, itidâl-i dem ve sarsılmamak ve adavete girmemek ve o muarız taifenin de rüesalarını çürütmemek gerektir.

Fâş etmek hatırıma gelmeyen bir sırrı, fâş etmeye mecbur oldum.

Şöyle ki: Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi ve o şahs-ı mânevîyi temsil eden has şakirtlerinin şahs-ı mânevîsi ***"Ferid"*** makamına mazhar oldukları için, değil hususî bir memleketin kutbu, belki ekseriyet-i mutlakayla Hicaz'da bulunan kutb-u âzamın tasarrufundan hariç olduğunu ve onun hükmü altına girmeye mecbur değil. Her zamanda bulunan iki imam gibi, onu tanımaya mecbur olmuyor. Ben, eskide, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini, o imamlardan birisini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki, Gavs-ı Âzam'da, kutbiyet ve gavsiyetle beraber, ***"Ferdiyet"*** dahi bulunduğundan, âhirzamanda, şakirtlerinin bağlandığı Risale-i Nur, o

Ferdiyet makamının mazharıdır. Bu gizlenmeye lâyık olan bu sırr-ı azime binaen Mekke-i Mükerremede dahi—farz-ı muhal olarak—Risale-i Nur'un aleyhinde bir itiraz kutb-u âzamdan dahi gelse, Risale-i Nur şakirtleri sarsılmayıp, o mübarek kutb-u âzamın itirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için, medâr-ı itiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir.

Evet kardeşlerim; bu zamanda öyle dehşetli cereyanlar ve hayatı ve cihanı sarsacak hâdiseler içinde hadsiz bir metanet ve itidal-i dem ve nihayetsiz bir fedakârlık taşımak gerektir.

يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ [6]

âyetinin sırr-ı işarîsiyle, âhireti bildikleri ve iman ettikleri halde dünyayı âhirete severek tercih etmek ve kırılacak şişeyi bâki bir elmasa bilerek rıza ve sevinçle tercih etmek ve âkıbeti görmeyen kör hissiyatın hükmüyle, hazır bir dirhem zehirli lezzeti, ileride bir batman sâfi lezzete tercih etmek, bu zamanın dehşetli bir marazı, bir musibetidir. O musibet sırrıyla, hakikî mü'minler dahi bazan ehl-i dalâlete taraftar olmak gibi dehşetli hatâda bulunuyorlar. Cenâb-ı Hak, ehl-i imanı ve Risale-i Nur şakirtlerini bu musibetlerin şerrinden muhafaza eylesin. Âmin.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Gaybı Allah'tan başkası bilemez.
5.)Öfkelerini yutanlar ve insanların kusurlarını affedenler... (Âl-i İmrân Sûresi, 3:134)
6.)Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler. (İbrahim Sûresi, 14:3)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 26

Mektup 26: Risale-i Nur, yüze yakın din tılsımlarını hal ve keşfetmiştir

Sual: İşârât-ı Kur'âniye risalesinde Fatiha'nın âhirinde sırat-ı müstakim ashabı ki,

اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ [1]

âyetinin tarif eylediği taife içinde, hem

لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى...حَتَّى يَاتِىَ اللهُ بِاَمْرِهِ...الخ [2]

(ilâ ahir) hadîsinin âhirzamanda gösterdiği mücahedeler içinde ve hem Ve'l-Asri Sûresinin

اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ [3]

ile başlayan üç cümlesinde mânâ-yı işâri ile hususî bir surette dahil bir ferdin, Risale-i Nur şakirtleri olduğuna sebep nedir ve veçh-i tahsisi nedir?

Elcevap: Sebebi ise, Risale-i Nur, yüze yakın din tılsımlarını ve hakaik-i Kur'âniye muammâlarını hal ve keşfetmiştir ki, her bir tılsımın bilinmemesinden, çok insanlar şübehata ve şükûke düşüp, tereddütlerden kurtulmayıp, bazan imanını kaybederdi. Şimdi, bütün dinsizler toplansa, o tılsımların keşfinden sonra galebe edemezler. Yirmi Sekizinci Mektuptaki İnâyât-ı Seb'ada bir kısmına işaret edilmiş. İnşaallah bir zaman o tılsımlar müstakil bir risalede cem edilecek.

Said Nursî

1.)Kendilerine nimet verdiklerinin… (Fâtihâ Sûresi, 1:7)
2.)Ümmetimden bir taife, Allah'ın emri gelinceye kadar (yani kıyâmetin kopmasına kadar) hak üzere galip olacaktır. (Bu hadis-i şerif, hadis kaynaklarında bu lafızlarla rivayet edildiği gibi, aynı mânâyı ifade eden farklı lâfızlarla da rivayet edilmiştir. Buhari, İ'tisam: 10; Müslim, İman: 247, İmâre: 170, 173, 174; Ebu Davud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 27, 51; İbni Mâce, Mukaddime: 1, Fiten: 9; Müsned, 5:34,269, 278, 279; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:449-450, 550)
3.)İman edenler salih amel işleyenler müstesna. (Asr Sûresi, 103:3)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 27

Mektup 27: Salâhaddin'in, trafik kazasına dair bir fıkrası

Salâhaddin'in fıkrasından bir parçadır.

… Hem bir vakit Tosya'dan Kastamonu'ya gelirken, beraberimde Risale-i Nur'un Lem'alar'ı ve Şualar'ı vardı. Kastamonu lahikası

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 28

Mektup 28: Kurandaki teselliyi, Risale-i Nur'un göstermesi

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur’un hakkaniyetine ve ehemmiyetine dair bir imza-yı gaybî hükmünde olan yazdığınız mecmua-i işârâta, Lâhikadan intihap ettiğinizden iki misli daha ilâve ettik. Eğer siz de kendinize öyle bir mecmua yazmışsanız, ilâve ettiğimiz miktarı size de göndereceğiz. Bu mecmuanın gösterdiği kıymet Risale-i Nur’da bulunduğunu, bu zamanın dehşetli fırtınaları ispat ediyor.

Evet, kardeşlerim, Hazret-i İsâ Aleyhisselâm, İncil-i Şerifte demiş ki: *“Ben gidiyorum, tâ size tesellîci gelsin. (Yani Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm gelsin)”* demesiyle Kur’ân’ın beşere gayet büyük bir neticesi, bir gayesi, bir hediyesi, tesellîsidir.

Evet, bu dehşetli kâinatın fırtınaları ve zeval ve tahribatları içinde ve bu boşluk nihayetsiz fezada herşeyle alâkadar olan insan için hakikî tesellîyi ve istinat ve istimdat noktalarını yalnız Kur’ân veriyor. En ziyade o tesellîye muhtaç bu zamandır. Bu asırda en ziyade kuvvetli bir surette o tesellîyi ispat eden, gösteren Risale-i Nur’dur. Çünkü zulümat ve evhamın menbaı olan tabiatı, o delmiş geçmiş, hakikat nuruna girmiş.

On Altıncı Söz gibi ekser parçalarında, hakaik-i imaniyenin yüzer tılsımlarını keşf ve izah edip, aklı inkârdan ve tereddütlerden kurtarmış. İşte bu hakikat içindir ki, bu çok usandırıcı ve dehşetli zamanda, usandırmayacak bir tarzda, çok tekrarla beraber, aklı başında olanları Risale-i Nur’la meşgul ediyor. Re’fet Beyin mektubunda dediği gibi, “Risale-i Nur’un en bâriz hâsiyeti, usandırmamak. Yüz defa okunsa, yüz birinci defa yine zevkle okunabilir.” Pek doğru demiş. Risale-i Nur’un tercümanı, hakikî vazifesinin haricinde dünyadaki istikbaliyata ara sıra bakması, bir

derece zâhirî bir müşevveşiyet verir. Meselâ, bundan otuz kırk sene evvel diyordu: “Bir nur gelecek, bir nuranî âlemi göreceğiz” deyip, o mânâ geniş bir dairede ve siyasette tasavvur edilmiş.

Hem bundan on dört, on beş sene evvel, “Dinsizliği çevirenler müthiş semavî tokatlar yiyecekler” diye büyük, geniş, küre-i arz dairesindeki bu dehşetli hâdiseyi, dar bir memlekette ve mahdut insanlarda tasavvur etmiş. Halbuki istikbal, o iki ihbar-ı gaybîyi tasavvurunun pek fevkinde tefsir ve tâbir eyledi.

Evet, Eski Said’in “Bir nur âlemi göreceğiz” demesi, Risale-i Nur dairesinin mânâsını hissetmiş, geniş bir dâire-i siyasiye tasavvur ettiği gibi; sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا ’nın remziyle, on üç, on dört sene sonra, “Dinsizliği, zındıklığı neşredenler, pek müthiş tokat yiyecekler” deyip o hakikatı dar bir dairede tasavvur etmiş. Şimdi zaman, o iki hakikati tam tâbir ve tefsir etti.

Evet, başta Isparta vilâyeti olarak Risale-i Nur dairesi birinci hakikati pek parlak ve güzel bir surette gösterdiği gibi; ikinci hakikati de, medeniyet-i sefihenin tuğyanını ve maddiyunluk **(Haşiye)** tâununun aşılamasını çeviren ve idare eden ervah-ı habîsenin başlarına gelen bu dehşetli semavî tokatlar, geniş bir dairede, o sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا ’nın hakikatini tam tamına ispat etmiş.

Sual: Risale-i Nur, kat’î burhanlara istinaden hükümleri, sâir hakaikte, aynı aynına, tevilsiz, tâbirsiz hakikat çıkması ve yalnız işârât-ı tevafukiye ve sünuhat-ı kalbiyeye itimaden beyanatı, böyle dünyevî olan mesâil-i istikbaliyede neden bazan tâbir ve tevile muhtaç oluyor diye hatırıma geldi.

Böyle bir cevap ihtar edildi ki: Gaybî istikbal-i dünyevîde ve dünya işlerinde, başa gelen hâdisâtı bildirmemekte Cenab-ı Erhamürrâhimînin çok büyük bir rahmeti saklandığını ve gaybı gizlemekte çok ehemmiyetli bir hikmeti bulunduğu cihetle, gaybî şeyleri haber vermekten yasak edip, yalnız müphem ve mücmel bir surette, ya ilham veya ihtarla, bir emareyi vesile ederek, keşfiyatta ve rüya-yı sadıkada, bir kısım gaybî hakikatleri ihsas eder. O hakikatlerin hususi suretleri vukuundan sonra bilinir.

Kardeşlerim, bu defa Hilmi Beyle gelen Re'fet ve Rüştü'nün mektupları bizi çok sevindirdi. Zaten Hüsrev, Re'fet, Rüştü Risale-i Nur'a intisapta eskiden beri beraber bulunmalarından, ben birisini tahattur etsem, üçü birden hatıra geliyor. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ki, bu dehşetli fırtınalar, onları ve sizleri sarsmadı.

Mâşaallah, Re'fet, şimdi de eski sadakatini ve tam alâkasını tamamıyla muhafaza ettiğini anladık. Bir iki senedir ondan hiçbir mektup ve hizmet-i Kur'âniyedeki vaziyetinden bir haber alamamıştım, merak ediyordum. Bu defa mektubunda, "Ne vakit bir araya gelsek, Sözler'den birini açıp okuyoruz, tatlı tatlı istifade edip, Üstadımızla görüşüyoruz" demesi, bizi sürurla şükre sevk etti. Sadakatte nâmdar Rüştü'nün mektubunda merak ettiğim noktaları beyan etmesi ve hizmet-i Nuriye tevakkuf etmemesi ve sizlere sıkıntı olmaması, bizi çok mesrur eyledi.

Latîf bir tevafuk: Ahmed Nazif'in bu defa çok meşgaleler içinde yazdığı, yalnız On Dokuzuncu Mektupta (Mu'cizat-ı Ahmediye [a.s.m.]) tevafukatın mecmuu, dokuz bin sekiz yüz otuz üç adede bâliğ olduğunu gördük. O Mektuptaki mu'cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) bir kerametidir diye hükmettik.

Haşiye: Evet, maddiyunluk tâununun hastalığı nev-i beşere bu dehşetli sıtmayı ve küre-i arza bu titremeyi vermiştir.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 29

Mektup 29: Risale-i Nur'un berekete medar olması.. ve aleyhindekilerin tokat yemesi

Risale-i Nur şakirtlerinden Emin, Hilmi, Kâmil ve Feyzi'nin bir fıkrasıdır.

Risale-i Nur'un kasabalara ve cemaatlere berekete medar olması ve ona zarar verenlere tokat gelmesi gibi, şahıslara da pek zahir bir surette, hem bereket ve hüsn-ü maişet (ona çalışanlara) ve gaybî tokatlar, (onun aleyhinde çalışanlara) gelmesi, bu havalide pek çok hâdiseleri var. Biz, kendi nefsimizde; çalıştığımız zaman, pek zahirî bir surette bir hüsn-ü maişet, bir inayet gördüğümüz gibi; Risale-i Nur'un erkânından Nazif, kat'î bir surette haber veriyor ki, üç dört adam, dünya servetinin hatırı için Risale-i Nur aleyhinde toplanıp münâfıkane bir tedbir kurdukları hengâmda, üç gün sonra o üç adamın haneleri ve dükkânları yanıp, herbiri binler lira zayiatla tokat yediler.

Hem bir dessas ve casus adam, Risaletü'n-Nur şakirtleri aleyhinde çalışıyordu ki, onları hapse attırsın. Birgün, serbest olarak "Ben, bir ip ucu bulamadım ki bunları hapse sokayım. Eğer bir ipucu bulsam onları hapse sokacağım" diye ilân ettiği vakitten iki gün sonra bir iş yapıp, Risale-i Nur şakirtleri yerinde o iki sene hapse girdi.

Hem bedbaht, muannid bir adam, şiddetli Risale-i Nur aleyhinde, hem şakirtlerinin bir rüknü aleyhinde bulunduğu hengâmda, bir iki gün sonra meyhaneye gidip içe içe çatlamış, orada ölmüş. Bu neviden çok hâdiseler var. Demek Risale-i Nur, dostlara tiryak olduğu gibi, düşmanlara da saika oluyor.

Hem Gavs-ı Âzamın, Üstadımız hakkında [1] فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ fıkrasıyla, inayet ve teshile daima mazhar olduğuna ve tevafuk, Risale-i Nur'un bir mâdeni bulunduğuna pek çok emarelerden, bu bir iki gün zarfında, küçük ve latîf, fakat kat'î kanaat veren cüz'î hâdiselerin tevafukatında gözümüzle gördüğümüz inâyet-i Rabbaniyenin nümunelerinden beş-altısını beyan ediyoruz ki, onlar, bu iki gün zarfında beraber vukua gelmiş.

Birincisi: Dün, Üstadımıza, Risale-i Nur'a ait üç hizmet lâzım geldi. Kimse de yok. Bizler de uzakta. Merdivenden inip, bir çocuğu bulup, bizlere göndermek niyetiyle kapıyı açtı. Risale-i Nur'un o üç hizmetini görecek, üç şakirdi fevkalâde bir tarzda dakikasıyla kapıya gelmişler.

İkincisi: İki seneden ziyade Risale-i Nur'un mühim parçaları, Risale-i Nur'un berekâtıyla hanesi yangından kurtulan Hâfız Ahmed kendine yazdırıp, başka bir kaza ve nahiyede bulunan bir iki zât, onları istinsah için aldılar. İki seneden beri ellerinden kaçırıp, mahcubiyetlerinden haber vermedikleri için hem biz, hem Hâfız Ahmed, merak, hem hiddet ediyorduk. O kitaplar, bugün geldiği aynı vakit, dün aynı saatte, Üstadımıza, beş seneden beri, her birkaç gün zarfında kolaylık için bir parça yemek pişirmekle hatırını soruyordu. İki seneden beri o âdeti terk etmişti.

Hem komşuluktan da başka yere nakletmesiyle, iki senedir o âdet terk edilmişken, yine dün, o aynı saatte, iki sene evvelki aynı âdetiyle, o zâtın hanesinden, aynen eskisi gibi, küçücük bir hatır sormak nev'inde oğlu getirdi. Üstadımız dedi: "İki sene evvelki âdete lüzum kalmamış; siz de komşuluktan gitmişsiniz" dedi. Bugün aynı vakitte, o Hâfız Ahmed'in yazdırdığı kaybolan kitaplar, mükemmel bir surette istinsahla beraber geldi. Bizde şüphe bırakmadı ki, bu latîf tevafuk da, Risale-i Nur hakkındaki inayetin bir cilvesidir.

Üçüncüsü: Üstadımız, aynı bugün Emin kardeşimize dedi: "Üç dört aydır her hafta karyesinden buraya gelen hane sahibesi gelmedi, dört ay oldu kirasını almadı. Herhalde haber gönderin gelsin, kirasını alsın" dediği aynı vakitte, dört aydan beri gelmeyen o

hane sâhibesi kapıyı vurdu, geldi. Beş aylık kirasını aldı. Üstadımız, bu hâdise-i inâyetten memnuniyeti için, ona uzak bir nahiyeden gelen, yuvarlak, hiç görmediğimiz ve burada bulunmayan bir küçük ekmeği o hane sâhibesine verdi. Aynı vakitte, yirmi dakika zarfında, burada bulunmayan o aynı ekmekten beş misli, iki sene Risale-i Nur'un bir kitabını alıp mütalâasının mânevî ücretinin binde bir ücreti olarak geldi. Ve bir parça aşure çorbasını dahi yine o ev sahibesine verdi. Aynen, o aşurenin on misli kadar, üç latîf ekmek, yine iki sene iki kitabın okunmasına binde bir ücret olarak geldi. Gözümüzle gördük.

Hem bugün o hane sahibesinin, yedi senedir adını bilmediği için üstadımız ona "İsmin nedir?" diye sordu. Dedi: "Hayriye'dir." Hayriye isminde olmak tefe'ülüyle, iki saat sonra, Hayri namında Risale-i Nur'un bir şakirdi, (Haberimiz yokken İstanbul'a gitmiş. Hem ticaret münasebetiyle iki mühim şakirtleri dahi gidip geç kaldılar. Maddî, mânevî fırtınalar münasebetiyle Üstadımız hem onları, hem oradaki mühim bir şakirdi için çok merak ediyordu. Bugün o Hayri, iki saat o Hayriye'den sonra kapıyı açtı, geldi; o üç şakirt hakkındaki merakı izale etmekle beraber Üstadın—dört aydan beri devam eden ***"tefarik"*** namındaki bir kokusu bugün bitmiş, kendimiz gördük—Hayri'nin bir küçük şişe elinde... İşte "Size tefarik getirdim." Dedi. İşte bu küçük, latîf tefarikteki tevafuka "Barekâllah" dedi.

Bu iki gün zarfında bu küçük nümuneler gibi, Üstadımız, Mu'cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tashihatıyla meşgul olduğu için, çok nümuneler görmüş. Madem iki gün zarfında bu kadar inayâtın cilvelerini görüyoruz; Risale-i Nur dairesi içinde dikkat edilse, herkes kendi nefsinde hizmeti derecesinde böyle nümuneleri görecektir.

Risale-i Nur şakirtlerinden:

Hilmi, Emin, Kâmil, Feyzi, Hâfız Ahmed

Evet. Ben de tasdik ediyorum.

Said Nursî

1.)Muhakkak ki sen inayet gözüyle gözetilip korunmaktasın.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 30

Mektup 30: Risale-i Nur hizmetinde müşahede edilen bir kısım tevafukat

Feyzi ve Emin diyorlar

Üstadımız olan Risale-i Nur'un ciddî hakaikleri içinde en tatlı bir fâkihesi tevafuk olduğu için, kardeşlerimize, yine bu iki gün zarfında küçük bir iki tevafuku, size bundan evvelki tevafuka haşiye olarak yazıyoruz.

Evet, nasıl ki kelimatta ve kelimat-ı mektubede tevafuk, bir kast, bir inâyet-i hususiyeyi gösteriyor. Bazan harika olup keramet derecesine çıkıyor. Bazan latîf bir zarafet veriyor. Aynen öyle de, Risale-i Nur'a ait ve Üstadımıza ait hâdisâtta da aynen, kastî ve inayetkârâne tevafuku, akvalde olduğu gibi, o ef'alde de görüyoruz.

Ezcümle: Size yazılan, dört ay gelmeyen hane sahibesi için Emin kardeşimize dedi: "Haber gönder" tekellümünde, onun kapı çalması tevafuk ettiği gibi; aynı cümleyi birgün sonra, iki defa okuduğu zaman, "Emin'e dediği" kelimesi okunduğu ânında, aşağıdaki kapıyı Emin açtı. Gelmek zamanı gelmeden geldi. İkinci gün, yine başka bir adama okunduğu vakit, "Emin'e dediği" kelimesini okuduğu vakit, aynı anda yukarı kapıyı Emin açtı, gelme âdetine muhalif olarak geldi, girdi. Bu iki tevafuk, hane sahibesinin tevafukuna tevafuku gösteriyor ki, en cüz'î işlerimiz de tesadüf değil, kastî tevafuktur.

Hem, dört ay evvel bize bir parça tarhana getiren Risale-i Nur şakirtlerinden Fuad'ın, İstanbul'a gidip, otuz gün tehirinden, geç kalmasından endişe ettiğimiz aynı günde, onun tarhanası bittiği aynı günde gelmesi tevafuk etti.

Hem aynı günde, bir parça tereyağı—biz de, Üstadımız da bunun bereketini hissediyorduk—bittiği dakikada onun miktarına tevafuk edip, zannımızca aynı yerde, aynı miktar, aynı zamanda

geldiği gibi; hem buralarda, köylerde, kül içinde yapılan bir çörek, Üstadımızın hoşuna gittiği için sabah akşam ondan yiyip ve on beş gün devam eden, bittiği aynı günde, aynı çörekten, onun akrabasından birisi getirdi. Bu tevafukun hatırı için geri çevirmedi, kabul etti. Gözümüzle bu latîf tevafukdaki şirin inâyet-i ilâhiyyenin cüz'î cilvelerini gördük; ve anladık ki, kör tesadüf işimize karışmıyor.

Mânidar tevafuk, Risale-i Nur'un kelimatında ve hurufatında olduğu gibi, ona temas eden harekât ve ef'alde dahi mânidar tevafuklar var. İnayete temas ettiği için, en cüz'î birşey de olsa kıymeti büyüktür. Böyle uzun yazmak ve ziyade ehemmiyet vermek israf olmaz. Çünkü, mânâsı olan inâyet ve iltifat-ı rahmet muraddır. Ve o bahis de mânevî bir şükürdür.

Risale-i Nur Şakirtlerinden

Emin, Feyzi

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 31

Mektup 31: Kitapları mahkemeden alıp Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır

Risale-i Nur Eczâlarını Mahkemeden Alıp Bana Getirip Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır

Bkz. Müdafaalar

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 32

Mektup 32: Risale-i Nur, belaların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir

Beşinci nokta: Risale-i Nur, bu Anadolu memleketine, belâların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir. Sadaka nasıl belâyı def ediyor. Bkz. Kastamonu Lahikası

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 33

Mektup 33: Regaib gecesi kesretli yağmur yağması

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الْمَطَرِ [2]
فِى لَيْلَةِ الرَّغَائِبِ

Aziz kardeşlerim,

Size iki pusulayı Leyle-i Regaipten altı saat evvel yazdım. “Hizbü’n-Nuriye” ve Hüsrev’in kâğıdı ile teslimden sonra, kat’iyen benim kanaatimde bir nevi mu’cize-i Ahmediye olarak, iki aydan beri mütemadiyen kuraklık ve yağmursuzluk, her tarafta daima namazlardan sonra pek çok duaların akîm kaldığı ve herkes me’yusiyetinden derd-i maişet endişesiyle kalben ağlarken, birden Leyle-i Regaip—bütün ömrümde hiç işitmediğim ve başkalar da işitmediği—üç saatte yüz defa, belki fazla tekrarla melek-i ra’dın bu yüksek ve şiddetli tesbihatıyla öyle bir rahmet yağdı ki, en muannide dahi Leyle-i Regaibin kudsiyetini ve Hazret-i Risaletin bir derece, bir cihette âlem-i şehadete teşrifinin umum kâinatça ve bütün asırlarda nazar-ı ehemmiyette ve Rahmeten li’l-Âlemîn olduğunu ispat ettiği ve kâinat o geceyi alkışlıyor diye gösterdi.

Acaba, dualarımızda Isparta bu memleketle beraberdi, bu yağmurda hissesi var mı, merak ediyorum. Şimdiye kadar çok emârelerle Risale-i Nur bir vesile-i rahmet olmasından, bu rahmet ima eder ki, herhalde bir fütuhatı perde altında vardır ve belki serbestiyetine bir işarettir. **(Haşiye)** Hem burada Lem’alar’ın verdiği iştiyak cihetiyle yazıcıların çoğalması, inşaallah bir nevi makbul dua hükmüne geçti.

Duanıza muhtaç kardeşiniz
Said Nursî
Risale-i Nur Talebeleri namına
Evet Evet
Mehmed Ceylan

Haşiye: Sonra tahakkuk etti ki; aynı zamanda hem fütuhatı, hem serbestiyeti perde altında tahakkuk etmiş.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Regaib gecesindeki yağmurun damlaları sayısınca Allah'ın selâmı üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 34

Mektup 34: Mirac gecesi kesretli yağmur yağması

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Leyle-i Miracın, aynı leyle-i Regaib gibi hiç inkâr edilmez bir tarzda, bir nevi mu’cize-i Ahmediye gibi bir kerametini ve kâinatça hürmetini gözümüzle gördük. Şöyle ki:

Nasıl evvelce yazdığımız gibi iki ay kuraklık içinde burada hiç yağmur gelmediği, güya leyle-i Regaibi bekliyor gibi o mübarek gecenin gelmesiyle emsalsiz bir gürültü ile kudsiyetini burada gösterdiği gibi, aynen öyle de, o geceden beri buraya bir katre yağmur düşmediği halde, yirmi günden sonra aynen Mirac gecesi birden bire öyle bir rahmet yağdı ki, dinsizlerde şüphe bırakmadı ki, Sahibü’l-Mirac, Rahmeten li’l-Âlemîn olduğu gibi, onun Mirac gecesi de bir vesile-i rahmettir. Hem ehl-i imanın imanlarını kuvvetlendirdiği gibi, meyusiyetlerini de bir derece izale etti.

Hal-i âlemi bilmiyorum, fakat hissediyorum ki: Ehl-i imân hem haricî birkaç tarafta tazyikat, hem dahilî endişeler ve kuraklıktan gelen derd-i maişet ve nokta-i istinadı dünyaca bulamamaktan, ehemmiyetli bir meyusiyetin tesiriyle, hattâ ibadete karşı bir fütur gelmişti. Birden Mirac gecesi, burada kerametiyle leyle-i Regaibin kerametini takviye ederek ehl-i imana bildirdi ki: “Siz sahipsiz değilsiniz. Kâinat kabzasında bulunan bir Zâtın, âleme rahmet gönderdiği bir istinadgâhınız vardır” diye meyusiyet ve endişelerini kısmen izale eyledi.

Hem Risale-i Nur’un bir silsile-i kerametini teşkil eden tevafuk, bu hadisede hiç tesadüfe havale edilmez bir tarzda üç-dört tevafukla, leyle-i Mirac ve leyle-i Regaib hürmetlerinde Risale-i Nur’un da bir hissesi var olduğunu gördük.

Birinci tevafuk: İptida ve intiha-i terakkiyat-ı hayat-ı Ahmediyenin ünvanları olan leyle-i Regaib ve leyle-i Mirac bu kuraklık zamanında kesretli rahmette tevafuklarıdır.

İkinci tevafuk: Bugünlerde Hüsrev’in tevafuklu yazdığı Mirac Risalesini burada Risale-i Nur talebeleri şevke gelip aynen tevafukunu, hattâ yedi “fakat, fakat, fakat” kelimelerinin parlak tevafukunu gösteren nüshaları yazdılar, bitirdiler. Ben de tashih ediyordum, başkaları da okuyordular. Birden Mirac gecesi kesretli rahmetiyle gelmesi, Risale-i Nur’un yazılması ve Hüsrev’in Mirac Risalesi ve intişarı dahi bir vesile-i rahmet olduğunu talebelerine bir kanaat verdi. İki-üç tevafuk daha var. Bize kat’î kanaat veriyor ki, tesadüf içinde yoktur. Doğrudan doğruya bu muannid zamanda şeâir-i İslâmiyenin ehemmiyetlerini göstermeye bir işarettir. Umum kardeşlerime selâm ve Miraclarını tebrik ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz

Said Nursî

Evet, Üstadımızı tasdik ediyoruz.

Mehmed, Mehmed, Osman, İbrahim, Ceylan, Hayri v.s.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 35

Mektup 35: Tevafukla bu keramet nasıl kat'î sabit oluyor?

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۱
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۲

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir sual: "Tevafukla bu keramet nasıl kat'î sabit oluyor?" diye kardeşlerimizden birisinin sualine küçük bir cevaptır.

Elcevap: Birşeyde tevafuk olsa, küçük bir emâre olur ki, onda bir kasıt var; rastgele bir tesadüf değil. Ve bilhassa bir tevafuk birkaç cihette olsa, o emâre tam kuvvetleşir. Ve bilhassa, yüz ihtimal içinde iki şeye mahsus ve o iki şey birbiriyle tam münasebettar olsa, o tevafuktan gelen işaret sarih bir delâlet hükmüne geçer ki, bir kast ve irade ile ve bir maksat için o tevafuk olmuş, tesadüfün ihtimali yok.

İşte, bu mesele-i Miraciye de aynen böyle oldu. Doksan dokuz gün içinde yalnız Leyle-i Regaip ve Leyle-i Miraca yağmur ve rahmetin tevafuku ve o iki gece ve güne mahsus olması, daha evvel ve daha sonra olmaması ve ihtiyac-ı şedidin tam vaktine muvafakatı ve Miraciye Risalesinin burada çoklar tarafından şevkle kıraat ve kitabet ve neşrine rastgelmesi ve o iki mübarek gecenin birbiriyle bir kaç cihette tevafuk etmesi ve mevsimi olmadığı hâlde acîp gürültülerle, sönmeyecek maddî mânevî zemin gürültüleriyle feryatlarına tehditkârâne ve tesellidârâne tevafuk etmesi ve ehl-i imanın meyusiyetinden teselli aramalarına ve dalâletin savletinden gelen vesvese ve zaafiyete karşı kuvve-i mâneviyenin takviyesini istemelerine tam tevafuku, bu geceler gibi şeâir-i İslâmiyeye karşı hürmetsizlik edenlerin hatalarına bir tekdir olarak, *"Kâinat bu gecelere hürmet eder, neden siz etmiyorsunuz?"* diye mânâsında,

kesretli rahmetle şeâir-i İslâmiyeye karşı, hattâ semâvât ve feza-yı âlem hürmetlerini göstermekle tevafuk etmesi, zerre miktar insafı olan bilir ki, bu işte hususî bir kast ve irade ve ehl-i imana hususî bir inayet ve merhamettir; hiçbir cihetle tesadüf ihtimali olamaz.

Demek hakikat-ı Mirac, bir mu'cize-i Ahmediye (a.s.m.) ve keramet-i kübrâsı olduğu ve Mirac merdiveniyle göklere çıkması ile zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) semavat ehline ehemmiyetini ve kıymetini gösterdiği gibi, bu seneki Mirac da zemine ve bu memleket ahalisine kâinatça hürmetini ve kıymetini gösterip bir keramet gösterdi.

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 36

Mektup 36: Risale-i Nur'un serbestiyetine Cevv-i sema ve kuşlar dahi memnun oluyor

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bizim kat'iyen şek ve şüphemiz kalmadı ki, bu hizmetimizin neticesi olan Risale-i Nur'un serbestiyetini değil yalnız biz ve bu Anadolu ve âlem-i İslâm alkışlıyor, takdir ediyor; belki kâinat dahi memnun olup cevv-i sema, feza-yı âlem alkışlıyor ki, üç-dört ayda bir yağmura şiddet-i ihtiyaç varken gelmedi, yalnız Ankara teslim kararına tevafuk eden Leyle-i Regaibdeki emsalsiz ve gürültülü rahmetin gelmesi ve Denizli'de mahkemenin bilfiil teslimine karar vermesi, yine leyle-i Miracta aynen Risale-i Nur'un bir rahmet olduğuna işareten leyle-i Regaibe tevafuk ederek kesretle melek-i ra'dın alkışlamasıyla ve rahmetin Emirdağında gelmesi o teslim kararına tevafuk etmesi ve bir hafta sonra, demek Denizli'de vekillerin eliyle alınması hengâmlarında yine aynen leyle-i Miraca ve leyle-i Regaibe tevafuk ederek aynen onlar gibi Şâbân-ı Şerifin bir Cuma gecesinde kesretli rahmet ve yağmurun bu memlekete gelmesi, onlara tevafuklarıyla kat'î kanaat verir ki:

Risale-i Nur'un müsaderesine ve hapsine dört zelzelelerin tevafuku küre-i arzca bir itiraz olduğu gibi, bu Emirdağı memleketinde dört ay zarfında yalnız üç Cuma gecesinde—biri leyle-i Regaip, biri leyle-i Mirac, biri de Şâbân-ı Muazzamın birinci Cuma gecesinde ki,—rahmetin kesretli gelmesi ve Risale-i Nur'un da serbestiyetinin üç devresine tam tamına tevafuk etmesi, küre-i havâiyenin bir tebriki, bir müjdesidir ve Risale-i Nur dahi mânevî bir rahmet, bir yağmur olduğuna kuvvetli bir işarettir.

Ve en latîf bir emâre şudur ki: Dün, birdenbire bir serçe kuşu pencereye geldi, pencereye vurdu. Biz, uçurmak için işaret ettik,

gitmedi.

Mecbur olduk, dedim: “Pencereyi aç; o ne diyecek?”

Girdi, durdu, tâ bu sabaha kadar... Sonra o odayı ona bıraktık, yatak odama geldim. Bu sabah çıktım, kapıyı açtım, yarım dakikada döndüm, baktım, “Kuddüs, Kuddüs” zikrini yapan bir kuş odamda gördüm. Gülerek dedim: “Bu misafir niçin geldi?” Tam bir saat bana baktı, uçmadı, ürkmedi. Ben de okuyordum; bir saat bana baktı; ekmek bıraktım, yemedi. Yine kapıyı açtım, çıktım, yarım dakikada geldim, o misafir de kayboldu.

Sonra bana hizmet eden çocuk geldi, dedi ki: “Ben bu gece gördüm ki, merhum Hafız Ali’nin (r.h.) kardeşi yanımıza gelmiş.”

Ben de dedim: “Hafız Ali ve Hüsrev gibi bir kardeşimiz buraya gelecek.”

Aynı günde, iki saat sonra çocuk geldi, dedi: Hafız Mustafa geldi; hem Risale-i Nur’un serbestiyetinin müjdesini, hem mahkemedeki kitaplarımı da kısmen getirdi; hem serçe kuşunun ve benim rüyamın, hem kuddüs kuşunun tâbirini ispat etti-ki, tesadüf olmadığını gösterdi.

Acaba, emsalsiz bir tarzda hem serçe kuşu acip bir surette, hem kuddüs kuşu garip bir surette gelip bakması, sonra kaybolması ve mâsum çocuğun rüyası tam tamına çıkması, hem Risale-i Nur’un Hafız Ali gibi bir zâtın eliyle buraya gelmesinin aynı zamanına tevafuku hiç tesadüf olabilir mi? Hiçbir ihtimali var mı ki, bir beşaret-i gaybiye olmasın?**(Haşiye)**

Evet, bu mesele, küçük bir mesele değil; kâinat ve hayvanat ile dahi alâkadardır. Evet Risale-i Nur’un serbestiyetinden, ben Risale-i Nur’un bir şakirdi olmak itibarıyla, kendi hisseme düşen bu kâr ve neticeyi, binler altın lira kadar kazancım var kanaat ediyorum. Başka yüz binler Risale-i Nur şakirtleri ve takviye-i imana muhtaç ehl-i imanın istifadeleri buna kıyas edilsin.

Evet, dinin, şeriatın ve Kur’ân’ın yüzden ziyade tılsımlarını, muammâlarını hal ve keşfeden; ve en muannid dinsizleri susturup ilzam eden; ve Mirac ve haşr-i cismânî gibi sırf akıldan çok uzak zannedilen Kur’ân hakikatlerini en mütemerrid ve en muannid feylesoflara ve zındıklara karşı güneş gibi ispat eden ve onların bir kısmını imana getiren Risale-i Nur eczaları, elbette küre-i arzı ve

küre-i havâiyeyi kendi ile alâkadar eder ve bu asrı ve istikbali kendiyle meşgul edecek bir hakikat-i Kur'âniyedir ve ehl-i iman elinde bir elmas kılınçtır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağı'nda Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Hem bu kuşların Risale-i Nurla alâkadarlıklarını te'yid eden çok emareler var. Ezcümle, o kuşların alâkadarlığını gösteren mektup Milâs'a gittiği aynı vakitte garip bir tarzda kuddüs kuşu o mektubun meâlini vaziyetiyle te'yid ettiği gibi; aynı mektup İnebolu'da geceleyin okunurken büyük bir gece kuşu hârika bir tarzda pencereye gelip, kanadıyla vurup, durup dinlemesi; aynı mektup Sava'da okunurken bir defa iki çekirge üstüne gelip, durup neticeye kadar durmaları; bir defa da serçe ve bülbül kuşları aynı mektubun okunmasında pervane gibi uçup alâkadarlık göstermeleri ve Isparta'da Hüsrev'in evinde aynı mektup okunurken, bülbül kuşu hilâf-ı âdet salona gelmesi, alâkadarlığını göstermesi gibi çok emareler, bu keramet-i Nuriyeyi te'yid ediyor.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 37

Mektup 37: Hüsrevin zelzele hakkında bir fıkrasıdır

Risale-i Nur'un kahramanı Hüsrev tarafından kaleme alınmıştır. Bkz. Müdafaalar

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 38

Mektup 38: Risale-i Nur'un matbuat âlemiyle tezahüre başlamak zamanı gelmiştir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdiye kadar gizli münafıklar Risale-i Nur'a kanunla, adliye ile ve âsâyiş ve idare noktasından hükûmetin bazı erkânını iğfal edip tecavüz ediyorlardı. Biz, müsbet hareket ettiğimiz için, mecburiyet olduğu zaman tedâfüî vaziyetinde idik. Şimdi plânları akîm kaldı. Bilâkis tecavüzleri Risale-i Nur'un dairesini genişlettirdi. Bu defa yeni hurufla Asâ-yı Mûsâ'yı tab etmek niyetimiz, ihtiyarımız olmadığı halde, tecavüz vaziyeti Risale-i Nur'a veriliyor gibidir. Bu hâdisenin ehemmiyetli bir hikmeti şu olmak gerektir:

Risale-i Nur, bu mübarek vatanın mânevî bir halâskârı olmak cihetiyle, şimdi iki dehşetli mânevî belâyı def etmek için matbuat âlemiyle tezahüre başlamak, ders vermek zamanı geldi veya gelecek gibidir zannederim.

O dehşetli belâdan birisi: Hıristiyan dinini mağlûp eden ve anarşiliği yetiştiren şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanının, bu vatanı mânevî istilâsına karşı Risalei'n-Nur, sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'ânî vazifesini görebilir

İkincisi: Alem-i İslâmın bu mübarek vatanın ahalisine karşı pek şiddetli itiraz ve ittihamlarını izale etmek için matbuat lisanıyla konuşmak lâzım gelmiş diye kalbime ihtar edildi.**(Haşiye-1)**

Ben dünyanın halini bilmiyorum. Fakat Avrupa'da istilâkârâne hükmeden ve edyan-ı semaviyeye dayanmayan dehşetli cereyanın

istilâsına karşı Risale-i Nur hakikatleri bir kal'a olduğu gibi, âlem-i İslâmın ve Asya kıt'asının hal-i hazırdaki itiraz ve ittihamını izale ve eskideki muhabbet ve uhuvvetini iade etmeye vesile olan bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Bu memleketin vatanperver siyasîleri çabuk aklını başına alıp Risale-i Nur'u tab ederek resmî neşretmeleri lâzımdır ki, bu iki belâya karşı siper olsunlar.**(Haşiye-2)**

Acaba bu yirmi sene zarfında iman-ı tahkikîyi pek kuvvetli bir surette bu vatanda neşreden Risale-i Nur olmasaydı, bu dehşetli asırda, acip inkılâp ve infilâklarda bu mübarek vatan, Kur'ân'ını, imanını dehşetli sadmelerden tam muhafaza edebilir miydi? Her neyse... Risale-i Nur'a, daha vatana, idareye zararı dokunmak bahanesiyle tecavüz edilmez; daha kimseyi o bahaneyle inandıramazlar. Fakat cepheyi değiştirip, din perdesi altında bazı safdil hocaları veya bid'a taraftarı veya enaniyetli sofi meşreplileri bazı kurnazlıklarla Risale-i Nur'a karşı—iki sene evvel İstanbul'da ve Denizli civarında olduğu gibi—istimal etmek ve Risale-i Nur'a ve şakirtlerine ayrı bir cephede tecavüz etmeye münafıklar çabalıyorlar. İnşaallah muvaffak olamazlar. Risale-i Nur şakirtleri, tam ihtiyatla beraber, bir taarruz olduğu vakitte münakaşa etmesinler, aldırmasınlar. Aldanan ehl-i ilim ve imansa, dost olsunlar, "Biz size ilişmiyoruz. Siz de bize ilişmeyiniz. Biz ehl-i imanla kardeşiz" deyip yatıştırsınlar.

Saniyen: Mübareklerin pehlivanı hem Abdurrahman, hem Lütfi, hem Büyük Hafız Ali mânâlarını taşıyan büyük ruhlu Küçük Ali kardeşimiz bir sual soruyor. Halbuki o sualin cevabı Risale-i Nur'da yüz yerde var. "Risale-i Nur'un erkân-ı imaniye hakkında bu derece kesretli tahşidatı ne içindir? Bir ümmî mü'minin imanı büyük bir velînin imanı gibidir, diye eski hocalar bize ders vermişler?" diyor.

Elcevap: Başta Âyetü'l-Kübrâ merâtib-i imaniye bahislerinde; ve âhire yakın müceddid-i elf-i sâni İmam-ı Rabbanî beyanı ve hükmü ki, *"Bütün tarikatlerin müntehası ve en büyük maksatları, hakaik-i imaniyenin inkişafıdır. Ve bir mesele-i imaniyenin kat'iyetle vuzuhu, bin kerametlerden ve keşfiyatlardan daha iyidir"*; ve Âyetü'l-Kübrâ'nın en âhirdeki ve Lâhikadan alınan o mektubun parçası ve tamamının beyanatı cevap olduğu gibi, Meyve Risalesi'nin tekrarat-ı Kur'âniye hakkında Onuncu Meselesi, tevhid ve iman rükünleri hakkında

tekrarlı ve kesretli tahşidat-ı Kur'âniyenin hikmeti, aynen bitamamiha onun hakikî tefsîri olan Risale-i Nur'da cereyan etmesi de cevaptır.

Hem, iman-ı tahkikî ve taklidî ve icmâlî ve tafsilî ve imanın bütün tehacümata ve vesveseler ve şüphelere karşı dayanıp sarsılmamasını beyan eden Risale-i Nur parçalarının izahatı, büyük ruhlu Küçük Ali'nin mektubuna öyle bir cevaptır ki, bize hiçbir ihtiyaç bırakmıyor.

İkinci Cihet: İman, yalnız icmâlî ve taklîdî bir tasdike münhasır değil; bir çekirdekten, tâ büyük hurma ağacına kadar ve eldeki ayinede görünen misalî güneşten tâ deniz yüzündeki aksine, tâ güneşe kadar mertebeleri ve inkişafları olduğu gibi; imanın o derece kesretli hakikatleri var ki, bin bir esmâ-i İlâhiye ve sair erkân-ı imaniyenin kâinat hakikatleriyle alâkadar çok hakikatleri var ki, *"Bütün ilimlerin ve mârifetlerin ve kemalât-ı insaniyenin en büyüğü imandır ve iman-ı tahkikîden gelen tafsilli ve burhanlı mârifet-i kudsiyedir"* diye ehl-i hakikat ittifak etmişler.

Evet, iman-ı taklidî, çabuk şüphelere mağlûp olur. Ondan çok kuvvetli ve çok geniş olan iman-ı tahkikîde pek çok meratip var. O meratiplerden ilmelyakîn mertebesi, **(Haşiye-3)** çok burhanlarının kuvvetleriyle binler şüphelere karşı dayanır. Halbuki taklidî iman bir şüpheye karşı bazan mağlûp olur.

Hem iman-ı tahkikînin bir mertebesi de aynelyakîn derecesidir ki, pek çok mertebeleri var. Belki esmâ-i İlâhiye adedince tezahür dereceleri var. Bütün kâinatı bir Kur'ân gibi okuyabilecek derecesine gelir.

Hem bir mertebesi de hakkalyakîndir. Onun da çok mertebeleri var. Böyle imanlı zâtlara şübehat orduları hücum da etse bir halt edemez. Ve ulemâ-i ilm-i kelâmın binler cild kitapları, akla ve mantığa istinaden telif edilip, yalnız o mârifet-i imaniyenin burhanlı ve aklî bir yolunu göstermişler. Ve ehl-i hakikatin yüzer kitapları keşfe, zevke istinaden o mârifet-i imaniyeyi daha başka bir cihette izhar etmişler. Fakat, Kur'ân'ın mu'cizekâr cadde-i kübrâsı, gösterdiği hakaik-i imaniye ve mârifet-i kudsiye, o ulemâ ve evliyanın pek çok fevkinde bir kuvvet ve yükseklikte dir.

İşte, Risale-i Nur bu cami ve küllî ve yüksek mârifet caddesini tefsir edip, bin seneden beri Kur'ân aleyhine ve İslâmiyet ve

insaniyet zararına ve adem âlemleri hesabına tahribatçı küllî cereyanlara karşı Kur'ân ve iman namına mukabele ediyor, müdafaa ediyor. Elbette hadsiz tahşidata ihtiyacı vardır ki, o hadsiz düşmanlara karşı dayanıp ehl-i imanın imanını muhafazasına Kur'ân nuruyla vesile olsun.

Hadîs-i şerifte vardır ki: *"Bir adam seninle imana gelmesi, sana sahra dolusu kırmızı koyunlardan daha hayırlıdır." "Bazan bir saat tefekkür, bir sene ibadetten daha hayırlı olur."* Hattâ Nakşîlerin hafî zikre verdiği büyük ehemmiyet, bu nevi tefekküre yetişmek içindir.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye-1: İşte bu hakikat, Risale-i Nur'un—bu mektubun yazılışından on sene sonra—Ankara'da matbaalarda tabedilmesiyle tahakkuk etmiştir.

Haşiye-2: Bu dünya çapındaki büyük şerefe ve en muazzam İslâmî hizmete, ancak yeni hükûmet mazhar olabilmiş; ve büyük bir anlayış göstererek, Risale-i Nur'un matbaalarda 1956 senesinde basılmasına sebep olmakla, Millet-i İslâmiyenin büyük bir teveccühünü kazanmakla, kuvvetini çok fazla artırmak muvaffakiyetini elde etmiştir.

Haşiye-3: ***İlmelyakîn***: İlim ile yakîn hasıl etmek. Yani, bir şeyin vücudunu emareleriyle bilmek.

Aynelyakîn: Göz ile yakîn hasıl etmek. Yani, bir şeyi göz ile görerek bilmek.

Hakkalyakîn: Hakikatı ile yakîn hasıl etmek. Yani, içine girmekle bilmek.

Sevgili Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinden aldığımız ders ile şu üç kelimeyi şöyle izah ederiz: Meselâ uzaktan bir duman gördük. Orada bir ateşin yandığını biliriz. İlmelyakîn buna denilir. O dumana

yakınlaştık, ateşi gözümüz ile gördük; aynelyakîn buna denilir. Ateşin nuru içine girip derecesini anladık. Hakkalyakîn buna denilir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 39

Mektup 39: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi

(Risale-i Nur'un has şâkirdlerinden ve ehemmiyetli eski muallimlerden ve îmânı kuvvetli olan büyük muallimleri temsil eden Hasan Feyzi'nin Sikke-i Tasdîk-ı Gaybî'den aldığı bir ilhamla Risale-i Nur hakkında ve o nurun menbaı ve esası olan Nur-u Muhammedî (a.s.m.) ve hakikat-ı Kur'ân ve sırr-ı îmân tarifinde bu kasideyi yazmış.)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِأَفْوَاهِهِمْ [2]
وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Ahmed yaratılmış o büyük Nur-u Ehadden,
Her zerrede nurdur, o ezelden, hem ebedden.
Bir nur ki odur hem yüce, hem lâyetenâhi,
Ol fahr-i cihan Hazret-i Mahbub-u İlâhî.
Parlattı cihanı bu güzel nur-u Muhammed (a.s.m.)
Halk olmasa, olmaz idi bir zerre ve bir fert.
Ol nuru ânın, her yeri, her zerreyi sarmış,
Baştan başa her dem bu kesif zulmeti yarmış.
Bir nur ki odur sade ve hem lâyetezelzel,
Ârî ve berî cümleden üstün ve mükemmel.
Bir nur ki bütün zerrede ancak o nümâyân,
Bir nur ki verir kalblere hem aşk ile iman.
Bir nur ki eğer olmasa ol nur hele bir an,

Baştan başa zulmette kalır hem de bu ekvan.
Bir nur ki değil öyle muhat, hem dahi mahsur
Bir nur ki eder kalbi de pürnur, çeşmi de pürnur.
Bir lem'adır andan, şu büyük şems ve kamerler.
Hep işte o nurdan bu acâib koca âlem,
Halk oldu o nurdan yine Cennetle Cehennem.
Şek yok ki o nurdur okunan Hazret-i Kur'ân,
Ol nur-u ezel hem sebeb-i hilkat-i insan.
Herşeye odur mebde' ve asıl ve esas hem,
Ondan görünür nev-i beşer böyle mükerrem.
Bir zerre değil, bahr-i muhit o bahr-i münirden,
Hem nasıl beşer hiç kalıyor hepsi de birden.
Şek yok ki cihan, katre-i nurundan o nurun,
Şek yok ki bu can, zerre-i nurundan o nurun.
Sönsün diye üflense, o derya gibi kaynar,
Söndürmeye hem kimde acep zerre mecal var?
Söndürmeye kalkmıştı asırlar dolu küffar,
Kahreyledi her hepsini ol Hazret-i Kahhâr.
Hep sönmüş asırlar, yanıyor sönmeden ol,
Tarihe sorun, kimdir o nur, hem kim imiş menfur?
Alnında yanan nur-u Muhammeddi Halîl'in,
Yetmezdi gücü bakmaya her çeşm-i alîlin.
Görseydi Resulün o güzel nurunu Nemrud,
Yakmazdı o dem, nârını ol kâfir-i matrud.
Bir sivrisinek öldürüyor o şâh-ı cihânı (!)
Atmıştı Halil'i âteşe çünkü o canî.
Bir perde açıp söyledi Hak gizli kelâmdan,
Ol âteşe bahseyledi hem berd ü selâmdan.
"Dostum ve Resulüm yüce İbrahim'i, ey nâr,
At âdetini, yakma bugün, sen onu zinhar!"
Bir gizli hitap geldi de ol dem yine Haktan
Bir abd-i mükerrem dahi kurtuldu bıçaktan.

Ol nurdan için Yûnus’u hıfzeyledi ol hût,
Ol nur ile kahreyledi hem kavmini ol Lût.
Ol hüsn-ü cemal, eyledi âlemleri hayran,
Nerden onu bulmuş, acaba Yûsuf-u Ken’an?
Hikmet nedir, ol dertlere sabreyledi Eyyûb,
Hem sırrı nedir, Yûsuf için ağladı Yakub.
Öldükçe dirildikçe neden duymadı bir his?
Ol namlı nebi, şanlı şehid Hazret-i Cercis.
Hasretle neden ağladılar Âdem ve Havvâ?
Kimdendi bu yıllarca süren koskoca dâvâ?
Hem âh, neden terk edilip Ravza-i Cennet?
Bir dâr-ı karar oldu neden âlem-i mihnet?
Nur şehri olan Tûr’da o dem Hazret-i Mûsa
Esrâr-ı kelâm hep çözülüp buldu tecellâ.
Bir parça Zebur’dan okusa Hazret-i Dâvud,
Başlardı hemen sanki büyük mahşer-i mev’ud.
Bilmem ki neden, yel ve sular hep onu dinler,
Bilmem ki neden, hep işiten âh diye inler.
Mahlûku bütün kendine râm etti Süleyman,
Nerdendi bu kuvvet, ona kimdendi bu ferman?
Yellerle uçan şanlı büyük taht-ı mukaddes
Esrâr-ı ezelden o da duymuş yine bir ses.
Ol hangi acip sır ki, çıkar göklere İsâ,
Kimdir çekilen çarmıha, kimdir yine Yûda.
Nur derdi için tahtını terk eyledi Edhem,
Bir başkasının tahtı olur derdine merhem.
Çok şahs-ı velî, nur ile hem etti kanaat,
Çok şahs-ı denî, nur ile hem buldu kerâmet.
Her hepsi de pervanesi, üftadesi nurun,
Her hepsi muamma, gücü yetmez bu şuurun.
Şakk etti kamer, Fahr-i Beşer, ol Yüce Server,
Her yerde ve her anda onun nuru muzaffer.

Kur’ân’dı kavli, nurdu yolu, ümmeti mutlu,
Ümmet olanın kalbi bütün nur ile doldu.
Çekmezdi keder, ol sözü cevher, özü kevser,
Ol Sûre-i Kevser, dedi a’dâsına “ebter!”
Ol Şems-i Ezelden kaçınan ol kuru başlar,
Gayyâ-i Cehennemde bütün yakmış ateşler.
Bitmişti nefes, çıkmadı ses, bıktı da herkes,
Ol nura varıp baş eğerek hem dediler pes!
İdrâki olan kafile ayrıldı Kureyşten,
Feyz almak için doğmuş olan şanlı güneşten.
Ol kevser-i Ahmed’den içip herbiri tas tas,
Olmuştu o gün sanki mücellâ birer elmas.
Ol başlara tâç, derde ilâç, mürşid-i âlem,
Eylerdi nazar bunlara nuruyla demâdem.
Bunlardı o a’dâyı boğan bir alay arslan,
Hak uğruna, nur uğruna olmuş çoğu kurban.
Bunlardan o gün ehl-i nifak cümle kaçardı,
Müşrik ise, ol aklı anın kalmaz, uçardı.
Bunlardı o Peygamberin ashabı ve âli,
Dünyada ve ukbâda da hem şanları âlî.
Tavsif ediyor bunları hep şöylece Kur’ân,
Sulh vakti koyun, kavgada kükrek birer arslan!
Hep yüzleri pâk, sözleri hak, yolları haktı,
Merkebleri yeller gibi Düldüldü, Burakdı.
Bir cezbe-i “Yâ Hayy!” ile seller gibi aktı,
A’dâya varıp herbiri şimşek gibi çaktı.
Bunlardı o gün halka-i tevhidi kuranlar,
Bunlardı o gün baltalayıp küfrü kıranlar.
Bunlardı mübarek yüce cem’iyet-i şûrâ,
Bunlardı o nurdan dizilen halka-i kübrâ.
Bunlardı alan Suriye, Irak, ülke-i Kisrâ,
Bunlarla ziyâdar o karanlık koca sahrâ.

Bunlardı veren hasta, alîl gözlere bir fer,
Bunlardı o tarihe geçen şanlı gazanfer.
Her hepsi de bir zerre-i nuru o Habîbin,
Her an görünür gözlere ondan nice yüz bin.
Nur altına girmiş bulunan türlü cemaat,
Hem buldu beka, hem de bütün gördü adalet.
Derhal açılıp gökyüzü hem parladı ol nurdan gelen Risâlei'n-Nur
Hallâk-ı Rahîm eyledi mahlûkunu mesrur.
Zulmet dağılıp başladı bir yep yeni gündüz,
Bir neş'e duyup sustu biraz ağlayan o göz.
Bir dem bile düşmezken onun âhı dilinden,
Kurtuldu, yazık dertli beşer derdin elinden.
Ol taze güneş, ülkeye serptikçe ışıklar,
Hep şâd olacak, şevk bulacak kalbi kırıklar.
Her kalbe sürur, her göze nur doldu bugünden,
Bir müjde verir sanki o bir şanlı düğünden.
Arz eyleyelim ol yüce Allah'a şükürler,
Kalkar bu kahr ü cehl ve dalâl, şirk ve küfürler.
Ol nur-u Hüdâ saldı ziya, kalbe safâ hem,
Gösterdi beka, göçtü fenâ, buldu vefâ hem.
Çıkmıştı şakî, geldi nakî gördü adâvet,
Eylerdi nefiy, oldu hafî nur-u hidâyet.
Fışkırdı Risale-i Nur, ufuktan nur-u Risalet
Ol nur-u Risalet verecek emn ü adâlet.
Allah'a şükür, kalkmada hep cümle karanlık,
Allah'a şükür, dolmada hep kalbe ferahlık.
Allah'a şükür, işte bugün perde açıldı,
Âlemlere artık yine bir neş'e saçıldı.
Artık bu sönük canlara can üfledi cânan,
Artık bu gönül derdine ol eyledi derman.
Bir fasl-ı bahar başladı illerde bu günden,
Bir sohbet-i gül başladı dillerde bu günden.

Benden bana ben gitmek için Risale-i Nur diye koştum,
Nur derdine düştüm de denizler gibi coştum.
Bir zerrecik olsun bulayım der de ararken
Düştüm yine derya gibi bir nura bugün ben.
Verdim ona ben gönlümü baştan başa artık,
Mâşukum odur, şimdi benim, ben ona âşık.
Ol nur-u ezel hem kararan kalblere lâyık,
Ol nurdan alır feyzini hem cümle halâyık.
Kahreyledi ol zulmeti Risale-i Nur'a akanlar,
Nur kahrına uğrar, ona hasmâne bakanlar.
Küfrün bütün alayı hücum etse de ey nur,
Etmez seni dûr, kendi olur belki de makhur.
Sensin yine hâzır, yine sensin bize nâzır
Ey nur-u Rahîm, ey ebedî bir cilve-i kudret-i Fâtır!
Bir neş'e duyurdun imanla sırr-ı ezelden,
Bir müjde getirdin bize ol namlı güzelden.
Mâdem ki içirdin bize ol âb-ı hayattan
Bir zerre kadar kalmadı havf şimdi memattan.
Hasret yaşadık nuruna yıllarca bütün biz,
Mâsum ve alîl, türlü belâ çekti sebepsiz.
Yıllarca akan, kan dolu göz yaşları dinsin,
Zâlim yere batsın, o zulüm bir yere sinsin.
Yıllarca, asırlarca bu nurun yine yansın,
Öksüz ve yetim, dul ve alîl hepsi de kansın.
Ey nur gülü, nur çehreni öpsem dudağından,
Kalb bahçesinin kalbine diksem budağından.
Her dem kokarak hem o güzel râyihasından
Çıksam yine ben âlem-i fâni tasasından.
Nur güllerin açsın, yine miskler gibi tütsün,
Sînemde bu can bülbülü tevhid ile ötsün.
Sensin bize bir neş'e veren ol gül-ü hâlis,
Sensin bize hem cümleden âlâ, dahi muhlis.

Ey nur-u Risaletten gelen bir burhan-ı Kur’ân!
Ey sırr-ı Furkan’dan çıkan hüccet-i iman!
Sendin bize matlub, yine sendin bize mev’ud,
Sayende bugün herkes olur zinde ve mes’ud.
Her an seni bekler ve sayıklardı bu dünya,
Hak kendini gösterdi, bugün bitti o rüya.
Bin üç yüz senedir toprağa dönmüş nice milyar
Mü’min ve muvahhid seni gözlerdi hep ey yâr!
Her hepsi de senden yana söylerdi kelâmı
Her hepsi de her an sana eylerdi selâmı.
Nur çehreni açsan, atarak perdeyi yüzden
Söyler bana ruhum yine [3] مَا ازْدَدْتُ يَقِينًا
Vallah, ezelden bunu ben eyledim ezber:
Risalei’n-Nurdur vallah o son müceddid-i ekber.
Yüzlerce sened, hem nice yüzlerce işaret,
Eyler bu mukaddes koca dâvâya şehadet.
En başta gelen şâhid-i adl Hazret-i Kur’ân
Göstermiş ayânen otuz üç yerde o burhan.
[4] يَامُدْرِكًا ’in kalbine gömmüş Esedullah,
Çok sır ki, bilenler oluyor hep sana âgâh.
[5] كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ demiş ol pîr-i muazzam,
Binlerce velî hem yine yapmış buna bin zam.
Mu’cizdir o söz, haktır o öz, görmedi her göz,
Artık bu muammaları gel sen bize bir çöz.
Altıncı Sözün aldı bütün fiil ve sıfatı,
Verdim de arındım ona hem zât ve hayâtı.
Müflis ve fakir bekliyordum şimdi kapında
Tevhide eriştir beni, gel vârını sun da.
“Ben!.. Ben!..” diye yazdımsa da sensin yine ol “Ben”,

Hiçten ne çıkar, hem bana benlik yine senden.
Affet beni ey affı büyük lütfu büyük Risalei'n-Nur!
Bir dem bile hem eyleme senden beni yâ Rabbenâ mehcur!
Nur aşkına, Hak aşkına, dost aşkına ey nur!
Nurunla ve sırrınla bugün kıl bizi mesrur.
Ey nur-u ezelden gelen nur-u Muhammed (a.s.m.),
Ey sırr-ı imandan gelen nur-u müebbed!
Binlerce yetimin duyulan âhını bir kes,
Sarsar o büyük arşı da vallah bu çıkan ses.
Vallah cemilsin, yeter artık bu celâlin!
Göster bize ey nur-u Muhammed, bir kere cemalin!
Dergâhını aç, et bize ihsan, yine ey nur-u Risalet!
Biz dertli kuluz, kıl bize derman, yine ey nur-u hakikat!
Emmâre olan nefsimizin emrine uyduk,
Ver bizlere sen nur ile îkan, yine ey nur-u Kur'ân!
Hırs âteşi sönsün de gönül gülşene dönsün,
Saç nurunu, hem feyzini her an, yine ey nur-u iman!
Sen nur-u Bedi', nur-u Rahîmsin, bize lûtfet,
Hep isteğimiz aşk ile iman, yine ey nur-u İlâhî!
Dinin çekilip, dev gibi saldırmada vahşet,
Rahmet bizi, gark etmeye tufan, yine ey nur-u Rahmânî!
Pürnura boyansın bütün âfâk-ı cihanın,
Her yerde okunsun da bu Kur'ân, yine ey nur-u Sübhânî!
Mahbubuna uyduk, hepimiz ümmeti olduk,
Ağlatma yeter, et bizi handân, yine Ey nur-u Rabbânî!
Ol Ravza-i Pâk-i Ahmedi (a.s.m.) göster bize bir dem,
Artık olalım hep ona kurban, yine Ey nur-u Samedânî!
İslâma zafer ver bizi kurtar, bizi güldür,
A'dâmızı et hâk ile yeksan, yine ey nur-u Furkanî!
Her belde-i İslâm ile, olsun bu yeşil yurd,
Tâ haşre kadar Cennet-i cânan, yine ey nur-u imanî!
Ol Fahr-i Cihan, Âl-i Abâ hakkı için, yâ Rab.

Hıfzet bizi âfât ve belâdan, yâ Nûra'l-Envâr, Bihakkı ismike'n-Nûr!

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [6]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [7]

Mübarek Üstadım Efendim,

O büyük ve güzel has nurunun, bu fakir ve bîçâre talebeniz, bu vâdide ve bu şekilde olan ihsan ve ikrâmâtını aynen huzur-u irfanınıza sunuyor ve bu vesile ile mübarek ellerinizi ve dâmen-i pâkinizi bir daha öpmek şerefiyle müşerref oluyorum, kabul buyurulmasını Hazretinizden istirham ederim efendim.

Âciz, bîçâre talebeniz

Hasan Feyzi

رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ الْمَكْتُوبَةِ وَالْمَقْرُوئَةِ اٰمِينَ [8]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nurunu tamamlayacaktır—kâfirler isterse hoşlanmasınlar. (Saf Sûresi, 61:8)
3.)(Gayb perdesi açılsa) yakînim (şüphesizliğim) artmayacaktır. [Hz. Ali (r.a.)]
4.)Ey (felâket asrına) ulaşan!
5.)Zamanın kâdirîsi ol.
6.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
7.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
8.)Yazılan ve okunan Risale-i Nur harfleri sayısınca Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun! Amin.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 40

Mektup 40: Risale-i nur ve talebeleri hakkında yedi inayet-i Rabbaniye

Yirmi Sekizinci Mektuptan

Yedinci Mesele

Bkz. Mektubat

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 41

Mektup 41: Berat gecesinde bir güvercinin Üstada misafir gelmesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela geçen mübarek leyle-i Beratınızı ve gelecek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ederiz. Bu sene, Berat Gecesini, Nurcular hakkında çok bereketli ve kerametli olduğuna bir emaresini hayretle gördük. Şöyle ki:

Ben, Berat gecesinden az evvel Asâ-yı Mûsâ tashihiyle meşgul iken, bir güvercin pencereye geldi, bana baktı. Ben dedim: “Müjde mi getirdin?” İçeriye girdi. Güya eskiden dost idik gibi hiç ürkmedi, Asâ-yı Mûsâ üstüne çıktı, üç saat oturdu. Ekmek, pirinç verdim, yemedi. Tâ akşama kaldı, sonra gitti. Tekrar geldi, tâ sabaha kadar yanımda kaldı. Ben yatarken başıma geldi, Allahaısmarladık nev’inden başımı okşadı, sonra uçtu, gitti. İkinci gün ben teessüf ederken yine geldi, bir gece daha kaldı. Demek bu mübarek kuş, hem Asâ-yı Mûsâ, hem Beratımızı tebrik etmek istedi.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 42

Mektup 42: Emirdağındaki zelzele hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
أَبَدًا دَائِمًا

Kardeşlerim!

Şimdi tebeyyün etti ki: Beni karakola çağırmak, lüzumsuz bahanelerle beni hükûmete celbetmekte maksad, ihanet ve halkın nazarında ehemmiyetsizliğim ve bana müttehem vaziyeti vermek için idi. Şimdi tahammülüm kalmadı. Mümkün oldukça oraya beni çağırmamak lâzımdır. Ceza hâkimini görünüz. Bana bir dava vekili tarzında bir adamı bulunuz; benim bedelime lüzum olsa karakola gitsin. Yirmibeş sene münzevi bir adam, böyle ihanetkâr insanlarla görüşmek, işkenceli bir azabdır. Ben sekiz sene, Kastamonu'da bir tek defa valinin ısrarıyla yanına ve iki defa da polishaneye gittim. Burada sebebsiz on defadan geçti. Ben, daha gidemem. Hem doktordan bir rapor alınız, yoksa bu şehre maddî ve manevî zarardır.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Şimdi tam tahakkuk etti ki zelzele Risale-i Nur'la alakadardır. Hüsrev'in müdafaatımda yazılan dört zelzele mes'elesini tasdik eden bu geceki şiddetli dört defa zelzele, bana ve Nurlara ve bu memlekete kat'î bir sû'-i kasd eseri olarak hükûmet içinde hizmetçime bağırarak bana tahkirkârane ihanet ve şetmedip "Git ona söyle" diyen ve kaymakamın emr-i cebrîsiyle "Hasta da olsa buraya getiriniz" bekçilere ve jandarmalara emir veren ve Afyon'un perde

altındaki büyük memura dayanan karakol çavuşu, hem Nur şakirdlerinin şevklerine, hem Nurların burada yazılmasına, hem bana ehemmiyetli sıkıntı vermesinin aynı vakitte, böyle burada görülmeyen bu şiddetli zelzelenin gelmesi gösteriyor ki; Risale-i Nur bir vesile-i def'-i beladır; ta'tile uğradıkça, bela fırsat bulup gelir.

Saniyen: Nurlara az zamanda çok hizmet eden Mustafa Osman'ın gayet tevazukârane ve mahviyetkârane mektubu, tam onun hâlisane sadakatını ve ihlasını isbat edip onbeş senelik haslarla omuz omuza geldiğini gösterir. Zâten yazdığı Asâ-yı Musa mecmuası, kuvvetli bir delildir. İşte bu dakikada bunu yazarken, yine hafif zelzele başladı.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 43

Mektup 43: Zekâi'nin Bir Manzumesi

Zekâi'nin Bir Manzumesi

Bu Nur, eser-i tefsîridir o semavî kitabın,
İlân eder hakikati, emr-i hakkı bildirir.
İsyanlara, zulümlere mâruz olan cihanın,
Bu asırda gözyaşını nur saçarak dindirir.

Bu eserdir muztarip gönüllere tesellî.
Bu kararsız âlemin her buhranında nur saçar.
Bu eserdir her zulmette selâmet rehberi.
Ehl-i iman bu sayede, bu eserle hür yaşar.

Mâsumlara bir öğüttür, gençlerin de rehberi,
Her mazluma "Ağlama" der. "Güleceksin yarın sen."
Tesellîsi çok yücedir, ibretlidir dersleri,
Beli bükük ihtiyara müjde verir derinden.

Bu nur eser her bilginin, her mü'minin sertacı,
Dertlilerin dermanıdır, her münkiri tokatlar.
Şirklerin hem hedîmidir, hem her kaygu ilâcı,
Zındık, zâlim ilişirse başında volkan patlar!

Bu eserdir insanları dehşetlerden dûr eden.
Kudret eli hâmisidir, hayret-efzâ hükmü var.
Muannidler teslim olur hükmüne, mağrur iken.

Her serseri feylesofu meftun eden Nur’u var!

Ey güç yetmez dehşet veren hâletlerden ağlayan!
Fânilere aldanarak kırıldıkça bağırma.
Ey zâilden, âcizlerden medet umup bağlanan!
Gir bu Nurun âlemine, fânileri çağırma.

Ayıl artık gaflet sarhoşluğundan, durma, uyan!
Hevesatın bir ejderhadır, kalbini kemirecek.
Yarın mesut olacaktır yoklukta Hakkı bulan.
Nura ver nakd-i ömrü, yarın sana verilecek;
Huzuruna uhrâda ihtişamlar serilecek.

Risale-i Nur’un kusurlu hâdimi
Zekâi

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 44

Mektup 44: Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ [2]

âyetinin veraset-i Ahmediye (a.s.m.) cihetinde, mânâ-yı işarî noktasında, bu asırda o Rahmeten li'l-Âlemînin bir ayinesi ve hakikat-i Kur'âniyenin bir hakikî tefsiri olan Risale-i Nur, o küllî rahmetin bir cilvesi, bir nümunesi olmasından, hakikat-i Muhammediyenin (a.s.m.) bir kısım evsafını, mânâ-yı mecâzî ile cüz'î bir vârisine verilebilir diye, bu parlak kasideye ilişmedim.

Yalnız hakikat-i Ahmediye (a.s.m.) ile âyinesinin farkına işareten bazı kelimeler ilâve edildi.

Said Nursî

Huzur bulur bugün seninle âlem,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!
Sürur bulur bugün seninle âdem,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Bu hasta gönüller çoktan perişan,
Varsa sende eğer Lokman'dan nişan,
Bir şifa sun, gel, ey mahbub-u zişan,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü'n-Nur!

Gelmez mi sonu bu uzun hecenin,

Geçmez mi gamı bu yaslı gecenin?
Zâri arttı, sabrı bitti nicenin,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Fahr-i Âlem, Arştan bu yere indi,
Şâh-ı Velâyet gelip Düldül’e bindi,
Zülfikar’a bugün, artık nur dendi,
Ey bu zamanda rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Yolumuz, bu Nurun bu nurlu yolu,
Olduk hepimiz o Nurun bir kulu,
Nur yolunda yürüyen hem ne mutlu
Ey nümune-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Nursun, nur çıkan nurlu dağında,
Bülbül öter bahçesinde bağında,
Tozu olsak onun pâk ayağında
Ey rahmet-i âlem cilvesi Risaletü’n-Nur!

Dertlere dermansın, mahbub-u cansın,
Hem câmiü’l-esmâ ve’l-Kur’ân’sın,
Hem de nur-u Haktan bize ihsansın,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Bu âlemde madde değil, bir özsün,
Her zerreden bakan bütün bir gözsün,
Kâinatı hayran eden bütün bir yüzsün,
Ey misal-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Asl-ı evvelisin balın, şekerin,
Deryasısın cümle ilmin, hünerin,
Gelmedi cihana böyle eser benzerin

Ey mir’ât-ı rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Sen, aylardan, güneşlerden üstünsün,
Nihayetsiz, sonu gelmez bütünsün,
Nur cemâlin bütün bütün görünsün
Ey mazhar-ı rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Boyun büküp acı acı melerdik,
Gözyaşını kanlar ile silerdik,
Görsek diye seni Haktan dilerdik
Ey bir temsil-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Çünkü sensin bu asırda Rahmeten li’l-Âleminin cilvesi,
Çünkü sensin şimdi Şefiü’l-Müznibînin vârisi.
“Ağisnâ yâ Gıyâse’l-Müstağîsîn” bir duası,
Ey şule-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Şifa bulsun şimdi biraz yaramız,
Revaç bulsun geçmez olan paramız,
Saç nurunu, aka dönsün karamız,
Ey ziya-yı rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Cürmümüzle külhan gibi pürnârız,
Dert elinden hem hergün zâr u zârız.
Affet bizi madem sana hep yârız,
Ey nur-u rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Meylimiz yok yalancı bir dünyaya,
Son verdik biz bid’alara, riyaya,
Kapılmayız öyle kuru hülyaya,
Ey bir hakikat-ı rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Yok bizde cemiyet kurma hülyası,
Yok başka bir yola gitme sevdası,
Olduk ancak nurun dertli şeydâsı,
Ey dertlilere rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Yollarda bıraktık geçtik dervişi,
Attık gönüllerden öyle teşvişi,
Kâfi bu parlayan nurun güneşi
Ey mâkes-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Geçmişiz hep medihlerden, senâdan,
Yüz çevirdik servetlerden, gınâdan,
Nur isteriz, geçmeden bu fenadan,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Nur elinden içeli biz şarabı,
Çevirmişiz tatlılığa azâbı,
Bir mahbûbun biz de olduk türâbı
Ey bize rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Âşıkların Arşa çıkan feryadı
Ağlatıyor o pâk ruhlu ecdadı,
Allah için eyle bize imdadı,
Ey muhtaçlara rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Gökler saldı belâ, yer verdi belâ,
Sarstı âfâkı bir acı vaveylâ,
Rahmet et âleme, ey nur-u Mevlâ!
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Bir yanda sel var, bir yanda kan akar,
Bu belâ ateşi âlemi yakar,

Ağlayan bu beşer hep sana bakar,
Ey nümune-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Çevrildi ateşle bu koca dünya,
Bir cehennem gibi kaynadı derya.
Yetiş imdada ey şâh-ı evliya!
Ey bu zamanda rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Her yangını senin nurun söndürür,
Herbir yeri bir gülşene senin nurun döndürür,
Deccâlı da birgün gelir elbette öldürür
Ey nur-u rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Zındıkaya, küfre karşı saldırdın,
Gönüllerden kederleri kaldırdın,
Bizi nurun deryasına daldırdın,
Ey biçarelere rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Kaldıramaz sana asla kimse el,
Bağlıyoruz bizler sana candan bel,
Dünyalara sensin ümit ve emel,
Ey ziya-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Sen ordu kurmazsın erle, uşakla,
Savaşmazsın öyle, topla, bıçakla,
Nurunla şu asrı tutup kucakla,
Ey şimdi rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Bitsin de, bu korkunç tufan-ı şedid,
Açılsın yep yeni bir devr-i mes’ud,
On sekiz bin âlem eylesin hep îd,
Ey ehl-i Kur’ân’a rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Geliyor şu karşıdan gerçi bir zulmet,
Fakat sensin bugün atâ-yı rahmet,
Boğacaksın onu nurunla elbet,
Ey bir rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Kızıl ejder yuvamıza girmesin,
Zehirli eli yakamıza ermesin,
Karşı durup nurun fırsat vermesin,
Ey seyf-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Kara duman üstümüzden dağılsın,
Kızıl alev sönüp âlem ayılsın,
Bu zaferin haşre kadar anılsın,
Ey zülfikar-ı rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

O soydandır nice canlar yakanlar,
O soydandır evler barklar yıkanlar,
O soydandır sana kinle bakanlar.
Ey hüccet-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Mâsumların kanlarını içerler,
Ebu Cehl’i, Nemrutları geçerler,
Ölümlerden ölümleri seçerler,
Ey şimdi bir rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Bir mikrop ki, ciğerleri dişliyor,
Kanımızla kendisini besliyor,
Temiz yurdu telvis edip pisliyor,
Ey bir eczahane-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Gazilerin, fatihlerin konağı,

Seyyidlerin, serverlerin otağı,
Bu vatandır, şehitlerin yatağı,
Ey cilve-i rahmet-i âlem Risaletü’n Nur!

O şehidin ala dönmüş kefeni,
Miskler kokar, güle benzer bedeni.
Öper melekler de nurlu nâşını,
Ey nümune-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Kur’ân diyor, ölmemiştir, diridir,
Herbirisi Hakkın arslan eridir,
Türbeleri yürekleri titretir,
Ey âyine-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Armağansın çünkü asîl millete,
Düşmeyelim birgün bile zillete,
Götür bizi şanlı büyük devlete,
Ey misal-i rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Eyleyeler nurun ile hep savlet,
Zaferlerle şanlar bulur bu millet,
Şarka, garba ziya salsın bu devlet,
Ey bizlere rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

Nurdan kanadın, hem sağlam kolun var,
Nurdan senin hakka giden yolun var.
Kabul et, bir kemter Feyzi kulun var,
Ey bu asırda rahmet-i âlem Risaletü’n-Nur!

3 اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Üstadım, Efendim Hazretleri,

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ [2]
âyetinin nurlarından, Nur’un sayesinde alabildiğim bir zerreyi bu şekilde yazdım ve huzur-u irfanınıza sundum. Kabulünü rica ederim. Selâmlarımızı sunar ve mübarek ellerinizi öperiz efendimiz.

Bîçare talebeniz
Hasan Feyzi
(Rahmetullahî aleyhi ebeden dâimâ)

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Seni ancak âlemlere bir rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi, 21:107)
3.)Allah’ın rahmeti ve bereketi sizin üzerine olsun.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 45

Mektup 45: Üniversitedeki Nur şakirtlerinin bir fıkrası

Üniversitedeki Nur şakirtlerinin, Nur hakikatinin fen dairesinde fevkalâde kıymetini takdir ettiklerine bir nümunedir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Şu kâinat semasının gurubu olmayan mânevî güneşi olan Kur'ân-ı Kerim; şu mevcudat kitab-ı kebirinin âyât-ı tekvîniyesini okutturmak, mahiyetini göstermek için şuaları hükmünde olan envarını neşrediyor. Ukul-ü beşeri tenvir ile sırat-ı müstakimi gösteriyor. Beşeriyet âleminde her fert, hilkatindeki makasıdı ve fıtratındaki metâlibi ve istikametindeki gayesini, o hidayet güneşinin nuru ile görür, anlar ve bilir. O hidayet nurunun tecellisine mazhar olanlar, kalb kabiliyeti nisbetinde ona ayinedarlık ederek kurbiyet kesbeder. Eşya ve hayatın mahiyeti o nur ile tezahür ederek, ancak o nur ile görülür, anlaşılır ve bilinir. Şems-i Ezeliyenin mânevi hidayet nurlarını temsil eden Kur'ân-ı Kerîm, kalb gözüyle hak ve hakikati görmeyi temin eder. Onun için, onun nurundan uzakta kalanlar, zulümatta kalırlar. Zira herşey nur ile görülür, anlaşılır ve bilinir. İşte şu kitab-ı kebirin mânevi ve sermedî güneşi olan Kur'ân-ı Kerîmin nur-u tecellîsine bu asrımızda "Nur" ismiyle müsemmâ olan Risale-i Nur'un şahs-ı mânevisi mazhar olmuştur. O Nurlar ki, zulümattan ayrılmak istemeyen yarasa tabiatlı, gaflet uykusuyla gündüzünü gece

yapan sefahet-perest, aklı gözüne inmiş, zulümatta kalarak gözü görmez olanlara ve yolunu şaşıranlara karşı projeksiyon gibi nurlarını iman hakikatlerine tevcih ederek sırat-ı müstakîmi büsbütün kör olmayanlara gösteriyor. Nur topuzunu ehl-i küfür ve münkirlerin başına vurup "Ya aklını başından çıkar at hayvan ol, yahut da aklını başına alarak insan ol!" diyor.

İlim bir nevi nur olduğuna göre, Risale-i Nur'un ilme olan en derin vukufunu gösterecek bir-iki deliline kısa işaret ederiz.

Evvelâ: Şunu hatırlatmalıyız ki: Risale-i Nur, başka kitapları değil, belki yalnız Kur'ân-ı Kerîmi üstad olarak tanıması ve ona hizmet etmesi itibarıyla; makbuliyeti hakkında bizim bu mevzuda söz söylememize hâcet bırakmıyor. Biz, ancak ilim erbabı mabeyninde Risale-i Nur'un değerini tebârüz ettirmek için ilâveten deriz ki:

Risale-i Nur, şimdiye kadar hiçbir ilim adamının tam bir vuzuhla ispat edemediği en muğlâk meseleleri, gayet basit bir şekilde, en âmi avam tabakasından tut, tâ en âli havas tabakasına kadar herkesin istidadı nisbetinde anlayabileceği bir tarzda, şüphesiz ikna edici ve yakinî bir şekilde izah ve ispat etmesidir. Bu hususiyet hemen hemen hiçbir ilim adamının eserinde yoktur.

İkincisi: Bütün Nur eserleri Kur'ân-ı Kerîmin bir kısım âyetlerinin hakiki tefsiri olup, onun mânevi i'câzının lem'aları olduğunu her hususta göstermesidir.

Üçüncüsü: İnsanların en derin ihtiyaçlarına kat'î delil ve burhanlarla ilmî mahiyette cevap vermesidir. Meselâ, Vâcibü'l-Vücudun varlığı ve âhiret ve sair imân rükünlerini, bir zerrenin lisan-ı hal ve kâl suretinde tercümanlığını yaparak ispat etmesi. En meşhur İslâm feylesoflarından İbn-i Sina, Fârâbî, İbn-i Rüşd bu mesleklerde bütün mevcudatı delil olarak gösterdikleri halde, Risale-i Nur, o hakikatleri aynen bir zerre veya bir çekirdek lisanıyla ispat ediyor. Eğer Risale-i Nur'un ilmî kudretini şimdi onlara göstermek mümkün olsaydı, onlar hemen diz çöküp Risale-i Nur'dan ders alacaklardı.

Dördüncüsü: Risale-i Nur, insanın senelerce uğraşarak elde edemeyeceği bilgileri, komprime hülâsalar nev'inden kısa bir zamanda temin etmesidir.

Beşincisi: Risale-i Nur, ilmin esas gayesi olan rıza-yı İlâhîyi tahsile sebep olması ve dünya menfaatine ilmi hiçbir cihetle âlet

etmeyerek tam mânâsıyla insaniyete hizmet gibi en ulvî vazifeyi temsil etmesidir.

Altıncısı: Risale-i Nur, kuvvetli ve kudsî ve imânî bir tefekkür semeresi olup bütün mevcudatın lisan-ı hal ve kàl suretinde tercümanlığını yapar. Aynı zamanda imân hakikatlerini ilmelyakîn ve aynelyakîn ve hakkalyakîn derecelerinde inkişaf ettirir.

Yedincisi: Risale-i Nur, bütün ilimleri câmi oluşudur. Adeta ilim iplikleriyle dokunmuş müzeyyen kumaş gibidir. Ve şimdiye kadar hiçbir ilim erbabı tarafından söylenmemiş ve her ilme olan en derin vukufunu tebarüz ettiren vecizeler mecmuasıdır. Misal olarak birkaçını zikrederek, heyet-i mecmuası hakkında bir fikir edinmek isteyenlere Risale-i Nur bahrine müracaat etmesini tavsiye ederiz.

“Sivrisineğin gözünü halk eden, güneşi dahi o halk etmiştir.”

“Bir kelebeğin midesini tanzim eden, Manzume-i Şemsiyeyi dahi o tanzim etmiştir.”

“Bir zerreyi icad etmek için, bütün kâinatı icad edecek bir kudret-i gayr-ı mütenahî lâzımdır. Zira şu kitab-ı kebîr-i kâinatın herbir harfinin, bâhusus zîhayat herbir harfinin, herbir cümlesine müteveccih birer yüzü ve nâzır birer gözü vardır.”

“Tabiat, misalî bir matbaadır; tâbi’ değil. Nakıştır, nakkaş değil. Mistardır, masdar değil. Nizamdır, nâzım değil. Kanundur, kudret değil. Şeriat-ı iradiyedir, hakikat-i hariciye değil.”

“Sabit, daim, fıtrî kanunlar gibi, ruh dahi, âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiş ve kudret ona vücud-u hissî giydirmiştir, bir seyyâle-i latîfeyi o cevhere sadef etmiştir...” Ve hâkezâ, binler vecizeler var.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Üniversite Nurcuları namına duanıza çok muhtaç

Mustafa Ramazanoğlu

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 46

Mektup 46: Halil İbrahim'in manzumesi

Halil İbrahim'in manzumesidir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Zerremizi fart-ı şefkatinle şems-i envârına düşürdün,
Cehlimizle enaniyetimizi diyâr-ı irfanına düşürdün.
Mâden-i nühasımızı pota-i Furkana düşürdün,
Hayfâ ki, o potada zünnar-ı inkârımızı düşürdün.
Sarây-ı Kâbe-i ulyâya erip tûl-ü emelimizi düşürdün,
Makam-ı nur-u tevhîde varıp hâb-ı hayâlimizi düşürdün.
Haremgâh-ı İlâhîde süveyda hücresine yükümüzü düşürdün,
Heyet-i suretinin derunundaki mânâya gönlümüzü düşürdün.
Tâ ezel sabahında vahdet nağmesini işittin,
Leylâ-yı zaman, Kays ile bir demde görüştün,
Dost ikliminin lâlesinin bağlarına eriştin,
Vahdet-i sâki midadını [4] سَقٰيهُمْ kevserine düşürdün.
Olmasaydın ey Risale-i Nur bize sen armağan;
Câh-ı mâsiva, nefs-i tâğutla bel' ederdi bizi heman.
Dalâletten geçemez, küfür benliğinde kalırdık üryan,

Hamden lillâh, katremizi bahr-i envârına düşürdün.

Sendeki esrâr-ı Hak [5] سَوْفَ تَرٰينِى ’yi söylesem,
Gül vechindeki Lâhut benini şerh ve beyan eylesem.
Nur-u Hudâ, mü’mine hedâ, dalâlete seyf-i hemta mı desem,
Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ ile münkirleri girdaba düşürdün.
Âşina-yı bezm-i Haktır Risale-i Nur talebeleri,
Nur-u Yezdan, feyz-i Kur’ân’dır cümlesinin rehberi.
Bu âciz nâtüvan onların bir hakir kemteri,
Halil İbrahim’e “hâk-i der-i Âl-i Abâ” tam düşürdün.

[6] اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza çok muhtaç günahkâr kardeşiniz
Hâk-i der-i Âl-i Abâ

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Rableri onlara tertemiz bir içki içirir. (İnsan Sûresi, 76:21)
5.)Sen de beni görürsün. (A’râf Sûresi, 7:143)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 47

Mektup 47: Hüve Nüktesi

Hüve Nüktesi

Bkz. Nur Aleminin Bir Anahtarı

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 48

Mektup 48: Nur ayeti

Yirmi Dokuzuncu Mektubun

Beşinci Risale olan Beşinci Kısmı

Bkz. Mektubat

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 49

Mektup 49: Na’büdü Nüktesi

Na’büdü Nüktesi

Bkz. Mektubat

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 50

Mektup 50: Risale-i Nur nedir?

"Risale-i Nur nedir ve hakikatler muvacehesinde Risale-i Nur ve tercümanı ne mahiyettedirler?" diye bir takriznâmedir.

Her asır başında hadîsçe geleceği tebşir edilen dinin yüksek hâdimleri, emr-i dinde mübtedi' değil, müttebidirler. Yani, kendilerinden ve yeniden bir şey ihdas etmezler, yeni ahkâm getirmezler. Esasat ve ahkâm-ı diniyeye ve sünen-i Muhammediyeye (a.s.m.) harfiyen ittibâ yoluyla dini takvim ve tahkim ve dinin hakikat ve asliyetini izhar ve ona karıştırılmak istenilen ebâtılı ref' ve iptal ve dine vâki tecavüzleri red ve imha ve evâmir-i Rabbâniyeyi ikame ve ahkâm-ı İlâhiyenin şerafet ve ulviyetini izhar ve ilân ederler. Ancak tavr-ı esâsiyi bozmadan ve ruh-u aslîyi rencide etmeden, yeni izah tarzlarıyla, zamanın fehmine uygun yeni ikna usulleriyle ve yeni tevcihat ve tafsilât ile îfa-i vazife ederler.

Bu memurîn-i Rabbâniye, fiiliyatlarıyla ve amelleriyle de memuriyetlerinin musaddıkı olurlar. Salâbet-i imaniyelerinin ve ihlâslarının âyinedarlığını bizzat îfa ederler. Mertebe-i imanlarını fiilen izhar ederler. Ve ahlâk-ı Muhammediyenin (a.s.m.) tam âmili ve mişvar-ı Ahmediyenin (a.s.m.) ve hilye-i Nebeviyenin (a.s.m.) hakikî lâbisi olduklarını gösterirler. Hülâsa, amel ve ahlâk bakımından ve sünnet-i Nebeviyeye (a.s.m.) ittibâ ve temessük cihetinden ümmet-i Muhammed'e (a.s.m.) tam bir hüsn-ü misal olurlar ve nümune-i iktida teşkil ederler. Bunların, Kitabullahın tefsiri ve ahkâm-ı diniyenin izahı ve zamanın fehmine ve mertebe-i ilmine göre tarz-ı tevcihi sadedinde yazdıkları eserler kendi tilka-yı nefislerinin ve karîha-i ulviyelerinin mahsulü değildir, kendi zekâ ve irfanlarının neticesi değildir. Bunlar, doğrudan doğruya menba-ı vahy olan Zât-ı Pâk-i Risaletin mânevî ilham ve telkinatıdır. Celcelûtiye ve Mesnevî-i Şerîf ve Fütuhu'l-Gayb ve emsali âsâr hep bu nevidendir. Bu âsâr-ı

kudsiye o zevât-ı âlîşan ancak tercüman hükmündedirler. Bu zevât-ı mukaddesenin, o âsâr-ı bergüzîdenin tanziminde ve tarz-ı beyanında bir hisseleri vardır; yani bu zevât-ı kudsiye, o mânânın mazharı, mir'âtı ve ma'kesi hükmündedirler.

Risale-i Nur ve tercümanına gelince: Bu eser-i âlîşanda şimdiye kadar emsaline rastlanmamış bir feyz-i ulvî ve bir kemâl-i nâmütenahî mevcut olduğundan ve hiçbir eserin nail olmadığı bir şekilde meş'ale-i İlâhiye ve şems-i hidayet ve neyyir-i saadet olan Hazret-i Kur'ân'ın füyuzatına vâris olduğu meşhud olduğundan, onun esası nur-u mahz-ı Kur'ân olduğu ve evliyaullahın âsârından ziyade feyz-i envâr-ı Muhammedîyi hâmil bulunduğu ve Zât-ı Pâk-i Risaletin ondaki hisse ve alâkası ve tasarruf-u kudsîsi evliyaullahın âsârından ziyade olduğu ve onun mazharı ve tercümanı olan mânevî zâtın mazhariyeti ve kemâlâtı ise o nisbette âlî ve emsâlsiz olduğu güneş gibi âşikâr bir hakikattir.

Evet, o zât daha hal-i sabavette iken ve hiç tahsil yapmadan, zevâhiri kurtarmak üzere üç aylık bir tahsil müddeti içinde ulûm-u evvelîn ve âhirîne ve ledünniyat ve hakaik-ı eşyaya ve esrar-ı kâinata ve hikmet-i İlâhiyeye vâris kılınmıştır ki, şimdiye kadar böyle mazhariyet-i ulyâya kimse nail olmamıştır. Bu harika-i ilmiyenin eşi asla mesbuk değildir. Hiç şüphe edilemez ki, tercüman-ı Nur, bu haliyle baştan başa iffet-i mücesseme ve şecaat-i harika ve istiğna-yı mutlak teşkil eden harikulâde metanet-i ahlâkiyesi ile bizzat bir mu'cize-i fıtrattır ve tecessüm etmiş bir inayettir ve bir mevhibe-i mutlakadır.

O zât-ı zîhavârık, daha hadd-i bülûğa ermeden bir allâme-i bîadîl halinde bütün cihan-ı ilme meydan okumuş, münazara ettiği erbab-ı ulûmu ilzam ve iskat etmiş, her nerede olursa olsun vâki olan bütün suallere mutlak bir isabetle ve asla tereddüt etmeden cevap vermiş, on dört yaşından itibaren üstadlık pâyesini taşımış ve mütemadiyen etrafına feyz-i ilim ve nur-u hikmet saçmış, izahlarındaki incelik ve derinlik ve beyanlarındaki ulviyet ve metanet ve tevcihlerindeki derin feraset ve basiret ve nur-u hikmet, erbab-ı irfanı şaşırtmış ve hakkıyla "Bediüzzaman" ünvan-ı celîlini bahşettirmiştir. Mezâya-yı âliye ve fezâil-i ilmiyesiyle de din-i Muhammedînin (a.s.m.) neşrinde ve isbatında bir kemâl-i tam halinde rû-nümâ olmuş olan böyle bir zât elbette Seyyidü'l-Enbiya Hazretlerinin (a.s.m.) en yüksek iltifatına

mazhar ve en âlî himaye ve himmetine nâildir. Ve şüphesiz o Nebiyy-i Akdesin (a.s.m.) emir ve fermanıyla yürüyen ve tasarrufuyla hareket eden ve onun envar ve hakaikına vâris ve mâkes olan bir zât-ı kerîmü's-sıfattır.

Envâr-ı Muhammediyeyi (a.s.m.) ve maarif-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ve füyuzât-ı şem'-i İlâhîyi en müşa'şa bir şekilde parlatması ve Kur'ânî ve hadîsî olan işarât-ı riyaziyenin kendisinde müntehî olması ve hitabât-ı Nebeviyeyi (a.s.m.) ifade eden âyât-ı celîlenin riyazî beyanlarının kendi üzerinde toplanması delâletleriyle o zât hizmet-i imaniye noktasında risaletin bir mir'ât-ı mücellâsı ve şecere-i risaletin bir son meyve-i münevveri ve lisan-ı risaletin irsiyet noktasında son dehan-ı hakikatı ve şem-i İlâhînin hizmet-i imaniye cihetinde bir son hâmil-i zîsaâdeti olduğuna şüphe yoktur.

Üçüncü medrese-i Yusufiyenin el-Hüccetü'z-Zehrâ ve
Zühretü'n-Nur olan tek dersini dinleyen Nur şakirtleri namına:
Ahmed Feyzi, Ahmed Nazif, Salâhaddin,
Zübeyir, Ceylan, Sungur, Tabancalı

Benim hissemi haddimden yüz derece ziyade vermeleriyle beraber, bu imza sahiplerinin hatırlarını kırmaya cesaret edemedim. Sükût ederek o medhi Risale-i Nur şâkirdlerinin şahs-ı mânevîsi namına kabul ettim.

Said Nursî

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 51

Mektup 51: Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkında yazdığı bir fıkrasının bir parçasıdır

Müellifin vasiyetnamesi münasebetiyle Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkında Nur şakirdleri namına yazdığı bir fıkrasının bir parçasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Risale-i Nur, nurdan bir ibrişimdir ki, kâinat ve kâinattaki mevcudatın tesbihatları onda dizilmiştir.

Risale-i Nur âhize ve nâkile ile mücehhez bir radyo-yu Kur'âniyedir ki, onun tel ve lâmbaları ve âyine ve bataryaları hükmündeki satırları, kelimeleri, harfleri öyle intizamkârane ve îcazdârâne bast edilmiştir ki, yarın her ilim ve fen adamları ve her meşrep ve meslek sahipleri, ilim ve iktidarları miktarınca âlem-i gayb ve âlem-i şehadetten ve ruhaniyat âleminden ve kâinattaki cereyan eden her hâdisattan haberdar olabilir. Zira Risale-i Nur, menşur-u Kur'ân'dır.

Risale-i Nur mü'minlere; hedâyâ-yı hidâyet, vesile-i saadet, mazhar-ı şefaat ve feyz-i Rahmândır.

Risale-i Nur, kâinata nevbaharın feyzini veren bir âb-ı hayat ve ayn-ı rahmet ve mahz-ı hakikat ve bir gülzar-ı gülistandır.

Risale-i Nur lütf-ü Yezdan, kemal-i iman, işârât-ı Kur'ân ve bereket-i ihsandır.

Risale-i Nur, kâfire hüsran, münkire tokat; dalâlete düşmandır.

Risale-i Nur bir kenz-i mahfî ve bir sandukça-i cevahir ve menba-ı envardır.

Risale-i Nur hakikat-ı Kur’ân ve mirâc-ı imandır.

Risale-i Nur sertac-ı evliya, sultanü’l-eser ve zübdetü’l-meâni ve atâyâ-yı İlâhî ve hedâyâ-yı Sübhânîdir.

Risale-i Nur bir bahr-i hakaik ve bir sırr-ı dekaik ve kenzü’l-maarif ve bahrü’l-mekârimdir.

Risale-i Nur hastalara şifahane-i hikmet ve mâ-i zemzem, sağlara maişet-i hakikat ve rih-ı reyhan ve misk-i anberdir.

Risale-i Nur mev’id-i Ahmedî (a.s.m.) ve müeyyed-i Haydarî (r.a.) ve teavün-ü Gavsî (k.s.) ve tavsiye-i Gazalî (k.s.) ve ihbar-ı Fârukîdir (k.s.).

Risale-i Nur şems-i Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın elvan-ı seb’ası, Risale-i Nur’un menşur-u hakikatinde tam tecellî ettiğinden, hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emir ve dâvet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bir kitab-ı ledünniyat, hem bir kitab-ı tasavvuf, hem bir kitab-ı mantık, hem bir kitab-ı ilm-i kelâm, hem bir kitab-ı ilm-i ilâhiyyat, hem bir kitab-ı teşvik-i san’at, hem bir kitab-ı belâğat, hem bir kitab-ı isbat-ı vahdaniyet ve muarızlarına bir kitab-ı ilzam ve iskâttır.

Risale-i Nur eczaları bir sema-yı mâneviyenin güneşleri, ayları ve yıldızlarıdır. Nasıl ki zahiren, perde-i esbab olan güneşten, kamerden ve kevâkibden bütün kâinat tenevvür ve tezeyyün ve bütün eşya neşvünema ve hayat buluyor.

İşte Risale-i Nur dahi bu asırda bütün âlem-i beşeriyete hayat-ı câvidân ve âdeme, kâmil-i insan; ve kulûbe, neş’e-i iman; ve ukûle, yakînî itminan; ve efkâra, inkişaf, ve nüfusa, teslim-i rıza ve can şûalarını Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyândan alıp saçmaktadır. O sema-yı mâneviyeyi bazan ve zahiren bihasbilhikmet âfâkî bir bulut kütlesi kaplar. O celâlli semadan öyle bir bârân-ı feyz ve rahmet takattur eder ki, tohumlar, çekirdekler, habbeler o sıkıcı ve dar âlemde gerçi biraz muztarip olurlar, fakat tâ o sıkılmaktan üzerlerindeki kışırları çatlar ve yırtılır; o anda bulutlar da ufuklara çekilip nöbetçi vaziyetinde beklemesi bir imtihan-ı Rabbânî ve bir inkişaf-ı feyzânî ve bir rahmet-i nuranîdir ki, evvelce bir habbe, bir çekirdek yeniden taze bir hayata atılır iştiyakla ve neş’e-i inkişafla meyvedar koca bir

ağaç suretini alır ve [2] يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ sırrına mazhar olurlar.

Evet, yirmi senedir devam eden şu mevsim-i şita, inşâallahu teâlâ nihayet bulmuş ola... Dünyaya yeni ve feyizli bir fasl-ı nev bahar gele ve âlemin yüzü nur ile güle...

Risale-i Nur Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın taht-ı tasarrufunda olduğundan, ona uzanan, ilişmek isteyen her el kırılır ve her dil kurur.

Umum Nur şâkirdleri namına

Halil İbrahim (r.h.)

Medresetü'z-Zehrâ'nın erkânları nâmına biz de iştirak ediyoruz.

Osman, Rüşdü, Re'fet, Hüsrev, Said, Hilmi, Muhammed, Halil İbrahim, Mehmed Nuri

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah onların günahlarını silip yerlerine iyilikler verir. (Furkan Sûresi, 25:70)

Sikke-i Tasdik : 8.Parca : Mektup 52

Mektup 52: Medine-i Münevvere'de bulunan bir âlimin mektubudur

Medine-i Münevvere'de bulunan ve Nur'un hakikatini tam anlayan

ve İslâmiyete hizmet eden bir âlimin mektubudur.

Gönüller fâtihi, pek muhterem ve mükerrem Üstadımız Hazretleri,

Mübarek ellerinizden öper, bütün aziz ve sadakatli talebelerinizle beraber sıhhat ve selâmette daim olmanızı bârigâh-ı Kibriyâdan niyaz eylerim.

Müslümanlar için en büyük bir bayram diye ancak vasıflandırılabilen beraatiniz, bütün Nurcuları şâd ve handan eylediği gibi, bendenizi de dünyalar kadar memnun ve mesrur eylemiştir. Nasıl memnun etmesin ki, sizin eserlerinizle birlikte beraatiniz demek, ruhun maddiyata, nurun zulmete, imânın küfre, hakkın bâtıla, tevhidin şirke ve irfanın cehle galip gelmesi demektir.

Yıllardan beri önüne sıradağlar gibi engeller, korkunç uçurumlar gibi mâniler konulan Nur çağlayanı, en sonunda mu'cizevî bir şekilde bütün sedleri yıkmış, mânileri aşmış, nur ile bütün zulmetleri târümar eylemiştir.

"Mu'cizevî harikalarla doğan İlâhî tecellîlerin vasfında kalemler kırılır, fikirler gürülder, ilhamlar yanar, kül olur" derlerdi. Hakikaten bendeniz, şimdi bu müstesna zaferin karşısında aynı aczi bütün varlığımla hissediyorum. Zira tefekkür ve ilhamıma nihayetsiz bir ufuk açılıyor. Cihan, muhteşem bir Nur mâbedini andırıyor. Civarımdaki herşey, her yer derin vecd ve istiğraklarla gaşyolunmuş

bir halde... Her zerrede, وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ sırr-ı Sübhânîsi tecelli ediyor...

Binaenaleyh bilmiyorum, bu mes’ut hadiseyi şanlı bir zafer, şahane bir fetih, İlâhî bir kurtuluş, cihanşümul bir bayram diye mi vasıflandırayım? Zira kudsî dâvânın kazanmış olduğu bu İlâhî zafer, bütün İslâm ve insanlık dünyasındaki mücahitlerin azimlerine kuvvet, ruhlarına can, imânlarına hız ve heyecan vermiştir.

Evet, azim ve imanları, aşk ve emelleri henüz kemale ermemiş olan birçok Müslümanlar, maalesef acıklı bir yeis içinde idiler. Böyle bir zaferin tahakkukunu, hayal ve muhal görüyorlardı. Fakat bütün feyiz ve nurunu insanlığı tenvir ve irşad için İlâhî bir güneş halinde Arş-ı Âzamın pürnur ufuklarından inen Kur’ân-ı Kerîmden alan Nur neşriyatı, durgun gölleri andıran gönülleri deryalar gibi coşturmuş, kasvet ve hicran yıllarının ümit ve emellere vurduğu müthiş zincirleri kırmıştır. O nur kaynağından fışkıran o serapa feyiz ve hikmetler saçan eserler, hislerin, fikirlerin ve bilhassa alevler içinde yanan ruh ve vicdanların ezelî ve ebedî ihtiyaçlarına cevap verdiği gibi, onları dalga dalga boğucu karanlıklar muhitinden, ter temiz ve pırıl pırıl nur ufuklarına çıkarmıştır.

Yıllarca devam eden uzun bir sükût, derin bir gaflet ve boğucu bir zulmetten sonra İlâhî bir güneş halinde parlayan bu kudsî zafer, nur için yol aramakta olan perişan beşeriyetin yakın bir gelecekte uyanacağını müjdelemektedir. Çünkü, din ihtiyacı sırf Müslümanların değil, bil’umum insanların ezelî ve ebedî ihtiyacıdır.

Bugün bedbaht insanlık, din nimetinden mahrum olmanın sürekli hicran ve felâketlerini bağrı yanarak çekmektedir. Bu acıklı buhranın korkunç neticesidir ki, çeyrek asır zarfında iki büyük harbe girmiş ve üçüncüsünün de kapısını çalmak çılgınlığını göstermektedir.

Artık bütün insanları kardeş yaparak yemyeşil cennetlerin nurlu ufuklarından esen refah ve saadet, huzur ve âsâyiş rüzgârıyla dalgalanan âlem-şümûl bir bayrak altında toplayacak olan yegâne kuvvet, İslâmdır. Zira beşeriyetin bugünkü hali, tıpkı İslâmdan evvelki insan cemiyetlerinin acıklı halidir. Bunun için insanlığı o günkü ebedî felâketten kurtaran İslâm, bugün de kurtarabilir.

Evet, milyonların, milyarların kalbinde asırlardan beri kanamakta olan o derin yarayı saracak yegâne müşfik el, İslâmdır. Her ne kadar ufuklarda zaman zaman bazı uydurma ışıklar görülüyorsa da, müstakbel, bütün nur ve feyzini güneşlerden değil, bizzat Rabbü'l-Âlemînden alan ezelî ve ebedî yıldızındır. O yıldız, dünyalar durdukça duracak ve onu söndürmek isteyenleri yerden yere vuracaktır.

Cihan-kıymet Üstadım,

Malûm-u fâzılâneleridir ki, son günlerde mukaddes dâvâya hizmet eden bazı tenvir ve irşad hareketleri doğmuş, fakat maalesef hiçbirisi Risale-i Nur Külliyatının gördüğü mühim işi görememiş ve ihraz ettiği İlâhî zaferi kazanamamıştır. Zira bu yol, peygamberlerin, velilerin, âriflerin, salihlerin ve bilhassa cânını cânana seve seve fedâ eden ve sayısı milyonlara sığmayan kahraman şehitlerin mukaddes yoludur. Artık bu çetin yolda yürümek isteyenler, her an karşılarına dikilecek olan müthiş mâniaları daima göz önünde tutmaları lâzımdır. Evet, bu yolda yürüyecek olanların, sizdeki sarsılmak bilmeyen imanla, yüksek ve İlâhî irfanla ve bilhassa harikulâde ihlâs ve feragatle mücehhez olmaları gerektir. Çünkü, bu mühim vâdide Nur dâvâsının takip ettiği tebliğ, tenvir ve irşad usulü bambaşka hususiyetler taşımaktadır. Artık insanın his ve fikrine, ruh ve vicdanına bambaşka ufuklar açacak olan bu derin bahsi, dua buyurun da, müstakil ve mufassal bir eserde aziz din ve gönüldaşlarımıza arz etmek şerefine nâil olayım. Çünkü, bu nurlu bahis o kadar derin ve o derece mühimdir ki, böyle birkaç sahifelik mektup ve makalelerle asla ifade edilemez.

İman ve Kur'ân nuru ile ter temiz gönlünü fethettiğiniz gençlik, İlâhî zaferinizin en parlak delilini teşkil eden en mühim varlık ve en kıymetli cevherdir. "Nurdan Sesler"in hemen her mısraında, asîl ve şuurlu ruhuna hitap ettiğim tertemiz gençlik, işte bu hak ve hakikatın bağrı yanık âşığı olan gençliktir.

Nurlu dâvânın kazanmış olduğu bu son zaferin verdiği vecdle dolu bir ilhamla yazdığım şu manzumeyi **(*)** takdim ediyorum. Kabulünü rica ve istirham eylerim.

Tekrar tekrar ellerinizden öper, kıymetli dualarınızı beklerim, pek muhterem Üstadım Hazretleri.

Mânevi evlâtlarınızdan

Ali Ulvi

(*): “Gönüller Fatihi Büyük Üstada” başlıklı olan bu manzume, Mektubat’ın ve İhlâs Risalelerinin âhirindedir.

1.)Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Barla Lahikası

Barla Lahikası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَبِهِ نَسْتَعِينُ [2]
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَوةُ [3]
وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Yirmiyedinci Mektub ve Zeyilleri

Otuz Üçüncü Sözün Yirmi Yedinci Mektubudur ki, Mektubatü'n-Nur'un birinci muhatabı olan Hulûsi Beyin hususî mektuplarından, Risaletü'n-Nur hakkındaki takdiratını gösteren fıkralardır.

Yirmi Yedinci Mektubun ikinci kısmı olan “Zeyl”i dahi, elhak bir Hulûsi-i Sâni olan Sabri Efendinin Risaletü’n-Nur hakkındaki takdiratını gösteren hususî mektuplarındaki fıkralardır.

(*): Üstadımız Yirmi Yedinci Mektubu ilk defa bu şekilde tensip buyurmuşlar, sonradan ikinci, üçüncü, dördüncü zeyiller eklemek suretiyle genişletmişlerdir. En son şeklinde ise, Kastamonu ve Emirdağ Lâhikaları da Üstadımız tarafından Yirmi Yedinci Mektup’a idhal edilerek, Yirmi Yedinci Mektup ikmal edilmiştir. Bu itibarla, Hulûsi Bey ve Sabri Efendi’nin mektupları, Yirmi Yedinci Mektup’un başlangıcını teşkil etmiştir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla..
2.)Ancak Ondan yardım dileriz.
3.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, medih ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Efendimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile âline ve ashâbına ise salât ve selâm olsun.

Barla Lahikası : Mukaddeme

بِاسْمِهِ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

Mukaddeme

Hulûsi Bey ve Sabri Efendinin mektuplarında Risale-i Nur hakkındaki fıkralarının, bir mektup suretinde Risale-i Nur eczaları içinde idhal edilmesinin beş sebebi var:

Birincisi: Hulûsi ise, âhirdeki Sözler'in ve ekser Mektubat'ın yazılmasına onun gayreti ve ciddiyeti en mühim sebep olması. Ve Sabri'nin dahi On Dokuzuncu Mektup gibi bir sülüs-ü Mektubat'ın yazılmasına sebep, onun samimî ve ciddî iştiyakı olmasıdır.

İkinci sebep: Bu iki zât bilmiyorlardı ki, bir vakit şu fıkralar neşredilecek. Bilmedikleri için, gayet samimî, tasannusuz, hâlisâne ve derece-i zevklerini ve o hakaike karşı şevklerini ifade etmek için, hususî bir surette yazmışlar. Onun için, o takdiratları takriz nev'inden değil, doğrudan doğruya, mübalâğasız bir surette, gördükleri ve zevk ettikleri hakikati ifade etmeleridir.

Üçüncü sebep: Bu iki zât hakikî talebelerimden ve ciddî arkadaşlarımdan; ve hizmet-i Kur'ân'da arkadaşlarım içinde talebelik ve kardeşlik ve arkadaşlığın üç hassası var ki, bu iki zât üçünde de birinciliği kazanmışlar.

Birinci hassa: Bana mensup herşeye malları gibi tesahup ediyorlar. Bir Söz yazılsa, kendileri yazmış ve telif etmiş gibi zevk alıyorlar, Allah'a şükrediyorlar. Adeta cesetleri muhtelif, ruhları bir hükmünde, hakikî manevî vereselerdir.

İkinci hassa: Bütün makasıd-ı hayatiye içinde en büyük, en mühim maksatları, o nurlu Sözler vasıtasıyla Kur'ân'a hizmet biliyorlar. Dünya hayatının netice-i hakikiyesinin ve dünyaya

gelmekteki vazife-i fıtriyelerinin en mühimi, hakaik-i imaniyeye hizmet olduğunu telâkkileridir.

Üçüncü hassa: Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim ve eczahane-i mukaddese-i Kur'âniyeden aldığım ilâçları, onlar da kendi yaralarını hissedip o ilâçları merhem suretinde tecrübe ediyorlar. Aynı hissiyatımla mütehassis oluyorlar. Ve ehl-i imanın imanlarını muhafaza etmek gayreti, en yüksek derecede taşımaları ve ehl-i imanın kalbine gelen şübehat ve evhamdan hasıl olan yaraları tedavi etmek iştiyakı, yüksek bir derece-i şefkatte hissetmeleridir.

Dördüncü sebep: Hulûsi Bey, benim yegâne manevî evlâdım ve medar-ı tesellîm ve hakikî vârisim ve bir dehâ-yı nuranî sahibi olacağı muhtemel olan biraderzadem Abdurrahman'ın vefatından sonra, Hulûsi aynen yerine geçip o merhumdan beklediğim hizmeti, onun gibi ifâya başlamasıyla ve ben onu görmeden epey zaman evvel Sözler'i yazarken, onun aynı vazifesiyle muvazzaf bir şahs-ı manevî bana muhatap olmuşcasına, ekseriyet-i mutlaka ile temsilâtım onun vazifesine ve mesleğine göre olmuştur. Demek oluyor ki, bu şahsı, Cenâb-ı Hak bana hizmet-i Kur'ân ve imanda bir talebe, bir muin tayin etmiş. Ben de bilmeyerek onunla onu görmeden evvel konuşuyormuşum, ders veriyormuşum…

Sabri ise, fıtraten bende mevcut has bir nişan var; bütün gezdiğim yerde kimsede görmedim. Sabri'de aynı nişan-ı fıtrî var. Bütün talebelerim içinde, karabet-i nesliyeden daha ziyade bir karabet kendinde hissetmiş. Ve şu havâlide en az ümid ettiğim ve o da geç uyandığı halde en ileri gittiği bir işarettir ki, o da bir Hulûsi-i Sânîdir, müntehaptır. Cenâb-ı Hak tarafından bana talebe ve hizmet-i Kur'ân'da arkadaş tayin edilmiştir.

Beşinci sebep: Ben kendi şahsıma ait takdirat ve medhi kabul etmem. Çünkü, mânen büyük zarar gördüm. Onun için şahsıma karşı takdirat, fahr ve gurura medar olduğu için şiddetle nefret edip korkuyorum. Fakat Kur'ân-ı Hakîmin dellâlı ve hizmetkârı olmaklığım cihetinden ve o vazife-i kudsiye noktasında takdirat ve medih bana ait olmayıp, nurlu Sözler'e ve belki doğrudan doğruya hakaik-i imaniyeye ve esrar-ı Kur'âniyeye ait olduğu için onu müftehirâne değil, Cenâb-ı Hakka karşı müteşekkirâne kabul ediyorum.

İşte bu iki şahıs, bu hakikati herkesten ziyade anladıkları için, onlar bilmeyerek vicdanlarının sevkiyle yazdıkları takdirat ve medihlerini, Risale-i Nur eczaları içinde derc edilmeye sebep olmuştur. Cenâb-ı Hak bunların emsâlini ziyade etsin ve onları da muvaffak etsin ve tarîk-i haktan ayırmasın. Âmîn.

اَللّٰهُمَّ وَفِّقْنَا وَاِيَّاهُمَا وَاَمْثَالَهُمَا مِنْ [3] اِخْوَانِنَا لِخِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضٰى بِحَقِّ مَنْ اَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنَ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَاَتَمُّ التَّسْلِيمَاتِ مَااخْتَلَفَ الْمَلَوَانِ وَمَا دَارَ الْقَمَرَانِ

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allahım, bizi ve bu ikisini ve kardeşlerimizden onların emsallerini, Kur'ân ve iman hizmetinde, Senin muhabbet ve rızanı celb edecek şekilde muvaffak et —kendisine Kur'ân'ı indirdiğin o zât hürmetine ki, gece gündüz değiştikçe ve güneş ve ay döndükçe salât ve selâmın en üstünü onun üzerine olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzamanın Mektupları

Barla Lahikası

Bediüzzamanın mektupları

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Liste

Liste: Taşınan Mektuplar

Başka risalelere taşınan mektuplar listesi

- Mektup 6: Eğirdir Müftüsüne son ihtar
- Mektup 19: Hulûsi'nin ikinci suâlinin cevabına bir zeyildir.
- Mektup 20: Yirmi İkinci Mektubun Hâtimesindeki bahse bir zeyldir.
- Mektup 21: Yirmi Altıncı Mektubun İkinci Mebhasının Âhiridir.
- Mektup 36: Yirmi Sekizinci Mektubun Sekizinci Meselesinin İkinci Nüktesi
- Mektup 37: Yirmi Sekizinci Mektubun Sekizinci Meselesinin Üçüncü Nüktesi
- Mektup 40: Said Nursî'nin bir fıkrasıdır.
- Mektup 41: On Beşinci Notanın Üçüncü Meselesi
- Mektup 67: Kalben rahatsızlığım nedeniyle...
- Mektup 68: Isparta Cumhuriyet Müddei umumîliğine
- Mektup 76: Onuncu Lem'a: Şefkat Tokatları Risalesi

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 1

Mektup 1: Şu Risale bir meclis-i nuranîdir

Bahtiyar kardeşim Hüsrev,

Şu Risale(1) bir meclis-i nuranîdir ki, Kur'ân'ın şu münevver, mübarek şakirtleri, içinde birbiriyle mânen müzakere ve müdavele-i efkâr ediyorlar. Ve yüksek bir medrese salonudur ki, Kur'ân'ın şakirtleri onda herbiri aldığı dersi arkadaşlarına söylüyor. Ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hazine-i kudsiyesinin sandukçaları olan Risalelerin satıcı ve dellâllarına muhteşem ve müzeyyen bir dükkân ve bir menzildir. Herbiri aldığı kıymettar mücevheratı birbirine ve müşterilerine orada gösteriyor. Bârekâllah, sen de o menzili çok güzel süslendirmişsin.

Said Nursî

---

(1): Yani; Yirmi Yedinci Mektubun umumu, hususen Barla Lâhikası.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 2

Mektup 2: Nur Risalelerine çok müştak bir doktora hitaptır

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Said'in bir fıkrasıdır.

(Nur Risalelerine çok müştak ve onların mütalâasından intibaha düşen bir doktora yazılan mektuptur. Bu üçüncü zeyle çendan münasebeti azdır; fakat kardeşlerimin fıkraları içinde bu da benim bir fıkram olsun.)

Merhaba ey kendi hastalığını teşhis edebilen bahtiyar doktor, samimî ve aziz dostum,

Senin hararetli mektubunun gösterdiği intibah-ı ruhî şâyân-ı tebriktir. Biliniz ki, mevcudat içinde en kıymettar, hayattır. Ve vazifeler içinde en kıymettar, hayata hizmettir. Ve hidemat-ı hayatiye içinde en kıymettarı, hayat-ı fâniyenin hayat-ı bâkiyeye inkılâp etmesi için sa'y etmektir. Şu hayatın bütün kıymeti ve ehemmiyeti ise, hayat-ı bâkiyeye çekirdek ve mebde ve menşe olması cihetindedir. Yoksa, hayat-ı ebediyeyi zehirleyecek ve bozacak bir tarzda şu hayat-ı fâniyeye hasr-ı nazar etmek, ânî bir şimşeği sermedî bir güneşe tercih etmek gibi bir divaneliktir.

Hakikat nazarında herkesten ziyade hasta olan, maddî ve gâfil doktorlardır. Eğer eczahane-i kudsiye-i Kur'âniyeden tiryâk-misâl imanî ilâçları alabilseler, hem kendi hastalıklarını, hem beşeriyetin yaralarını tedavi ederler, inşaallah. Senin şu intibahın senin yarana bir merhem olduğu gibi, seni dahi doktorların marazına bir ilâç yapar.

Hem bilirsin, meyus ve ümitsiz bir hastaya manevî bir tesellî, bazan bin ilâçtan daha ziyade nâfidir. Halbuki, tabiat bataklığında boğulmuş bir tabip, o biçare marîzin elîm ye'sine bir zulmet daha katar. İnşaallah bu intibahın seni öyle biçarelere medar-ı tesellî eder, nurlu bir tabip yapar. Bilirsin ki, ömür kısadır, lüzumlu işler pek çoktur. Acaba benim gibi sen dahi kafanı teftiş etsen, malûmatın içinde ne kadar lüzumsuz, faidesiz, ehemmiyetsiz, odun yığınları gibi câmid şeyleri bulursun. Çünkü ben teftiş ettim, çok lüzumsuz şeyleri buldum. İşte o fennî malûmatı, o felsefî maarifi faideli, nurlu, ruhlu yapmak çaresini aramak lâzımdır. Sen dahi Cenâb-ı Haktan bir intibah iste ki, senin fikrini Hakîm-i Zülcelâlin hesabına çevirsin, tâ o odunlara bir ateş verip nurlandırsın. Lüzumsuz maarif-i fenniyen, kıymettar maarif-i İlâhiye hükmüne geçsin.

Zeki dostum, kalb çok arzu ederdi, ehl-i fenden envâr-ı imaniyeye ve esrar-ı Kur'âniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulûsi Beye benzeyecek adamlar ileri atılsın. Hem madem Sözler senin vicdanınla konuşabilirler. Herbir Sözü, şahsımdan değil, belki Kur'ân'ın dellâlından sana bir mektuptur ve eczahane-i kudsiye-i Kur'âniye'den birer reçetedir farz et. Gaybûbet içinde hâzırâne bir musâhabe dairesini onlarla aç.

Hem arzu ettiğin vakit bana mektup yaz. Ben cevap yazmasam da gücenme. Çünkü eskiden beri mektupları pek az yazarım. Hattâ üç senedir kardeşimin çok mektuplarına karşı bir tek yazdım.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 3

Mektup 3: Üstadın hediye kabul etmemesi hakkında

Said'in fıkrasıdır.

(Hulûsi gibi mühim bir talebemin bana gönderdiği hediyesinin iadesine dair yazdığım bir mektubu, arkadaşlarımın tensiplerine binaen onların fıkraları içine derc edildi.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, vefâdar âhiret kardeşlerim Hacı Nuh Bey, Molla Hamid,

Sizler benim için çok ehemmiyetlisiniz. "Sıddık-ı vefiy bu zamanda yoktur" diyenlere karşı sizleri gösteriyorum. Yirmi sene Van'da geçirdiğim hayat-ı ilmiye benim için Van çok kıymettardır. Lillâhilhamd, sizler o kıymettarlığı gösterdiniz. Ve Van'a karşı şedid hissiyatıma tam mukabele ediyorsunuz. Size medâr-ı ibret bir vâkıa söyleyeceğim. Şöyle ki:

Geçen sene Barlalı, İstanbul ticaretinde bulunan Bekir Efendinin şeriki Mehmed Efendi vasıtasıyla bir mektup aldım. Mektup harika olarak bana göründü. Çünkü Hulûsi Bey, "Nuh Beyle görüştüm" diye o mektupta bana yazıyor. Aynı mektupta, kardeşim Abdülmecid de, Molla Hamid'in selâm ve duasını bana yazıyor. Aynı mektupta Nurşin-i Süflâ'da Molla Abdülmecid'in yazısı ve imzası vardı.

Fesübhanallah dedim. En ziyâde sevdiğim bu insanların ayrı ayrı memlekette bulunmakla beraber, bir mektupta bunların içtimaları tevafuklu bir levha-i temâşâdır.

Bu sene yine o Mehmed Efendi Eğirdir'e gelmiş. Yine Nuh Beyin aynı telgrafını, o zât bana getirdi. Fesübhânallah dedim. Nuh Beyin lisan-ı hali, güya Mehmed Efendiye "Dostum, ben seninle beraber Üstadımla görüşeceğim" diyor, tahayyül ettim. Sonra yine o Mehmed Efendinin hizmetkârı Eğirdir'e gidip Mehmed Efendinin mektuplarını getirmiş. Yine Nuh Beyin hediyeye ait, bana olan mektubunu getirdi. Dedim, kat'iyen bu iş tesadüfî değil. Sonra mektubun müştemilâtına dikkat ettim. Tahmin ettim, Van'da Nuh Beyin bana hazırladığı hediyeyi göndermek tarihinde, ben de aynı tarihte **(Haşiye)** aynı fiyatta bir hediye-i azîmeyi Nuh Beyin namına Van'daki ihvânıma gönderiyordum. İşte bu iki tevafuk, bana işarettir ki, Nuh ile Hâmid, talebelik ve kardeşlik için min tarafillâh intihap edilmişler. Çünkü, tevafuk bizim için bir emâre-i tevfik-i İlâhî olduğuna kanaatim gelmiş. Risalelerde tevafukatın bazı nümunelerini göreceksiniz.

Fakat çok rica ederim ki, gücenmeyiniz, hediyeyi kabul edemedim. Adem-i kabulün esbabı çoktur. En mühim bir sebep, benim kardeşlerim ve talebelerimle olan münasebetin samimiyetini ve ihlâsı zedelememektir. Hem iktisat, bereket ve kanaat sayesinde, şiddetli ihtiyacım olmadığı halde, dünya malına el uzatmak elimde değil, ihtiyarım haricindedir. Hem bir misalle ince bir sebebi anlatacağım Mühim bir tüccar dostum otuz kuruşluk bir çay getirdi, kabul etmedim. "İstanbul'dan senin için getirdim, beni kırma" dedi. Kabul ettim. Fakat iki kat fiyatını verdim.

Dedi: Niçin böyle yapıyorsun, hikmeti nedir?

Dedim: Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatımı terk ediyorum. Çünkü, dünyaya tenezzül etmez, tamah ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannua mecbur olmaz bir üstaddan alınan ders-i hakikat elmas kıymetinde ise, sadaka almaya mecbur olmuş, ehl-i servete tasannua muztar kalmış, tamah zilletiyle izzet-i ilmini feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için riyakârlığa temayül etmiş, âhiret meyvelerini dünyada yemeye cevaz göstermiş bir üstaddan alınan aynı ders-i hakikat, elmas

derecesinden şişe derecesine iner. İşte, sana mânen otuz lira zarar vermekle, otuz kuruşluk menfaatimi aramak, bana ağır geliyor ve vicdansızlık telâkki ediyorum. Sen mâdem fedakârsın; ben de o fedakârlığa mukabil, menfaatinizi menfaatime tercih ediyorum, gücenme.

O da, bu sırrı anladıktan sonra kabul etti, gücenmedi.

Ey Nuh Bey ve Hamid Kardeşlerim, siz de gücenmeyiniz. Hem Nuh Bey, biliniz ki, şu zamanda o havâlide vefâdârâne, şefkatkârâne beni aramaklığınız öyle bir hediyedir ki, bunun gibi binler hediyeden kıymettardır. Hem size gönderdiğim risaleleri muhafaza etmek ve sahip çıkmak ve benim yerimde onları himaye etmek, binler lira kıymetinde bana karşı büyük bir hediyedir. Çünkü, netice-i hayatımı ve vazife-i vataniyemi ve o havâlideki kardeşlerimin uhuvvet ve muhabbetlerine karşı borçlarımı eda eden o risalelere ciddî sahip çıkmak, tam muhafaza etmek ve ehline yetiştirmeye vasıta olmak öyle bir hediyedir ki, dünyevî hediyelerin binlerine mukabildir. Hem emin olunuz ki, manevî zararım büyük olmasaydı, Nuh Beyin hatırını kırmayacaktım. Şimdiye kadar, Cenâb-ı Hakka şükür, hediyeleri kabul etmeye mecbur olmadım ve şu zamanda ehl-i ilmin bir sebeb-i sukutu olan tamaha girmeye ihtiyar benden selb edildi. Hem eğer sizin hediyenizi kabul etseydim, çok zâtların ya kalbi kırılacaktı veyahut elli senelik kaidem bozulacaktı.

Orada ve civarınızda bulunan eski talebelerim ve kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyorum ve onların dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Maddeten otuz liralık, mânen belki üç yüz liralıktır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 4

Mektup 4: Uhuvvet için bir düstur

Said Nursî'nin fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, sadık, çalışkan kardeşim, hizmet-i Kur'ân'da arkadaşım Re'fet Bey,

Senin gördüğün vazife-i Kur'âniyenin hepsi mübarektir. Cenâb-ı Hak sizi muvaffak etsin, fütur vermesin, şevkinizi artırsın.

Senin vazifen yazıdan daha mühimdir. Yalnız, yazıyı terk etmeyiniz. Uhuvvet için bir düsturu beyan edeceğim ki, o düsturu cidden nazara almalısınız:

Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizaçkârâne ittihad gittiği vakit, mânevî hayat da gider.

وَلاَ تَنَازَعُوا فَتفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ [4]

işâret ettiği gibi, tesanüd bozulsa cemaatin tadı kaçar. Bilirsiniz ki, üç elif ayrı ayrı yazılsa kıymeti üçtür. Tesanüd-ü adedîyle içtima etse, yüz on bir kıymetinde olduğu gibi, sizin gibi üç-dört hâdim-i Hak, ayrı ayrı ve taksimü'l-a'mâl olmamak cihetiyle hareket etseler, kuvvetleri üç-dört adam kadardır. Eğer hakikî bir uhuvvetle, birbirinin faziletleriyle iftihar edecek bir tesanüdle, birbirinin aynı olmak derecede bir tefâni sırrıyla hareket etseler, o dört adam, dört yüz adam kuvvetinin kıymetindedirler.

Sizler koca Isparta'yı değil, belki büyük bir memleketi tenvir edecek elektriklerin makinistleri hükmündesiniz. Makinanın çarkları birbirine muavenete mecburdur. Hem birbirini kıskanmak değil, belki bilâkis birbirinin fazla kuvvetinden memnun olurlar. Şuurlu farz ettiğimiz bir çark, daha kuvvetli bir çarkı görse memnun olur. Çünkü vazifesini tahfif ediyor. Hak ve hakikatin, Kur'ân ve imanın hizmeti olan büyük bir hazine-i âliyeyi omuzlarında taşıyan zâtlar, kuvvetli omuzlar altına girdikçe iftihar eder, minnettar olur, şükreder.

Sakın birbirinize tenkit kapısını açmayınız. Tenkit edilecek şeyler kardeşlerinizden hariç dairelerde çok var. Ben nasıl sizin meziyetinizle iftihar ediyorum, o meziyetlerden ben mahrum kaldıkça, sizde bulunduğundan memnun oluyorum, kendimindir telâkkî ediyorum. Siz de Üstadınızın nazarıyla birbirinize bakmalısınız. Adeta, herbiriniz ötekinin faziletlerine naşir olunuz. Kardeşlerimizden İslâm Köylü Hâfız Ali Efendi, kendine rakip olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği hiss-i uhuvveti, çok kıymettar gördüğüm için size beyan ediyorum:

O zât yanıma geldi; ötekinin hattı, kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. "O daha çok hizmet eder" dedim. Baktım ki, Hâfız Ali kemâl-i samimiyet ve ihlâsla, onun tefevvukuyla iftihar etti, telezzüz eyledi. Hem Üstadının nazar-ı muhabbetini celb ettiği için memnun oldu. Onun kalbine dikkat ettim, gösteriş değil, samimî olduğunu hissettim. Cenâb-ı Allah'a şükrettim ki, kardeşlerim içinde bu âli hissi taşıyanlar var. İnşaallah bu his büyük hizmet görecek. Elhamdü lillâh, yavaş yavaş o his bu civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor. Küçük bir latîfe:

Sohbet içinde sizden bahis geçti. Şükre dair meseleyi sordum:

"Hüsrev'in yazdığını Re'fet Bey gördü mü?"

Bekir Ağa dedi:

Evet gördü ve dedi:

"Çok güzel, fakat acaba sen kalem karıştırmadın mı?"

Hüsrev dedi: "Yok, kendi nüshamda, tam bütün gelmedi. Fakat kendilerine yazdığım tam geldi."

Biraz münakaşa oldu.

Bu münasebetle kardeşim Re’fet Beye derim ki: Aslında tevafuk noksan olsaydı, zâten ben tavsiye etmiştim ki, kalem karıştırmasınlar, asıl vaziyet bozulmasın. Bekir Ağa da gördü ki, asıl müsveddede çıkıntı olduğu halde, tevafuk Hüsrev’in tarzında var. Onun için Hüsrev’in bir mahareti varsa, tevafuku bozmamış. Hattâ Mu’cizât-ı Ahmediyedeki salâvat tevafukunda tavsiye etmiştim ki, kimse maharetini karıştırmasın. Fakat asıl müsveddelerde, en acemi bir müstensihin nüshasında, birkaçı müstesna bütün tevafuktadır. Onun için, sekiz ayrı ayrı müstensihin setredemediği bir tevafuk, elbette kuvvetlidir; müstensihler bozmasınlar. Tevafuku getiremeyen bozuyor. Demek en büyük maharet odur ki, tevafuku bozmasın. Çünkü tevafuk var. Sen de Hüsrev’e yardım et ki, hakikaten mevcut ve matlup tevafuku denk getirebilsin. Çünkü, yoktan var etmiyorsunuz; hakikî varı yok etmeyin.

Sözler’le alâkadar olanlara selâm ve dua ediyorum.

Said Nursî

1.) Allah’ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.) İhtilâfa düşmeyin; sonra gevşeyip cesaretiniz kırılır, cemaatinizin tadı (gücünüz) elden gider. (Enfâl Sûresi, 8:46)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 5

Mektup 5: Tevafukat hakkında

Said Nursî'nin bir fıkrasıdır.

Kardeşim Hüsrev, Lütfi, Rüştü!

Size Üstad ve talebeler ve ders arkadaşları içinde faide verecek bir fikrimi beyan edeceğim. Şöyle ki:

Sizler—haddimin fevkinde—bir cihette talebemsiniz ve bir cihette ders arkadaşlarımsınız ve bir cihette muîn ve müşavirlerimsiniz.

Aziz kardeşlerim, Üstâdınız lâyuhtî değil... Onu hatâsız zannetmek hatâdır. Bir bahçede çürük bir elma bulunmakla bahçeye zarar vermez. Bir hazinede silik para bulunmakla, hazineyi kıymetten düşürtmez. Hasenenin on sayılmasıyla, seyyienin bir sayılmak sırrıyla, insaf odur ki: Bir seyyie, bir hatâ görünse de, sair hasenata karşı kalbi bulandırıp itiraz etmemektir. Hakaike dair mesâilde külliyatları ve bazan da tafsilâtları sünuhat-ı ilhâmiye nev'inden olduğundan, hemen umumiyetle şüphesizdir, kat'îdir. Onların hususunda sizlere bazı müracaat ve istişarem, tarz-ı telâkkisine dairdir. Onlar hakikat ve hak olduklarına dair değildir. Çünkü, hakikat olduklarına tereddüdüm kalmıyor.

Fakat münâsebât-ı tevafukiyeye dair işaretler, mutlak ve mücmel ve küllî surette sünûhât-ı ilhâmiyedir. Tafsilât ve teferruatta bazan perişan zihnim karışır, noksan kalır, hatâ eder. Bu teferruatta hatam, asla ve mutlaka zarar îras etmez. Zaten kalemim olmadığından ve kâtip her vakit bulunmadığından, tâbiratım pek mücmel ve nota hükmünde kalır, fehmi işkâl eder.

Biliniz, kardeşlerim ve ders arkadaşlarım, benim hatâmı gördüğünüz vakit serbestçe bana söyleseniz mesrur olacağım. Hattâ başıma vursanız, Allah razı olsun diyeceğim. Hakkın hatırını muhafaza için başka hatırlara bakılmaz. Nefs-i emmârenin enâniyeti

hesabına Hakkın hatırı olan bilmediğim bir hakikati müdafaa değil, ale'r-re'si ve'l-ayn kabul ederim.

Bilirsiniz ki, şu zamanda şu vazife-i imaniye çok mühimdir. Benim gibi zaif, fikri çok cihetlerle inkısam etmiş bir biçareye yüklenmemeli, elden geldiği kadar yardım etmeli. Evet, mücmel ve mutlak hakaik, biz zahirî vesile olup çıkıyor. Tanzim ve tasfiye, tasvir ise, kıymettar, muktedir ders arkadaşlarıma aittir. Bazan onlara vekâleten tafsilâta, tanzimata girişiyorum, noksan kalıyor.

Bilirsiniz ki, yaz mevsiminde dünya gafleti ziyade hükmeder. Ders arkadaşlarımızın çoğu fütûra düşüp tâtil-i eşgale mecbur oluyor. Ciddî hakaikle tam meşgûl olamıyor. Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetinden, iki senedir ciddî hakaike nisbeten yemişler, fâkiheler nev'inden tevafukat-ı latîfeyle ezhânımızı taltif etti, zihnimizi neş'elendirdi. Kemâl-i merhametinden o tevafukat-ı lâtîfe meyveleriyle, ciddî bir hakikat-i Kur'âniyeye zihnimizi sevk etti ve ruhumuza, o meyveleri gıda ve kut yaptı. Hurma gibi, hem fâkihe, hem kut oldu. Hem hakikat, hem ziynet ve meziyet birleşti…

Kardeşlerim, bu zamanda dalâlet ve gaflete karşı pek çok mânevî kuvvete muhtacız. Maatteessüf, ben şahsım itibarıyla çok zaif ve müflisim. Harika kerâmâtım yok ki, bu hakâiki onunla ispat edeyim. Ve kudsî bir himmetim yok ki, onunla kulûbu celb edeyim. Ulvî bir deham yok ki, onunla ukulü teshir edeyim. Belki, Kur'ân-ı Hakîm'in dergâhında, bir dilenci hâdim hükmündeyim. Bu muannid ehl-i dalâletin inadını kırmak ve insafa getirmek için, Kur'ân-ı Hakîmin esrarından bazan istimdad ederim. Kerâmât-ı Kur'âniye olarak, tevafukatta bir ikram-ı İlâhî hissettim, iki elimle sarıldım.

Evet, Kur'ân'dan tereşşuh eden İşârâtü'l-İ'câz ve Risâle-i Haşirde kat'î bir işaret hissettim. Emsalleri bulunsun bulunmasın, bence bir keramet-i Kur'âniyedir. İşârâtü'l-İ'câz'ın bir sahifesine dikkat ettik; satırların başında bütün hurûfât ikişer ikişer olup, harika bir intizamla hurufatın vaz edildiğini gördük. Onuncu Sözde medâr-ı tevafuk 3, 4, 5, 6 rakamları, herbirisi 13'te ittifakları; o 13'ün de, Altıncı ve Sekizinci, mahrem Dördüncü Remizlerde mühim bir esrar anahtarı olduğunu gördük. Bunda şüphemiz kalmadı ki, kâğıt üzerinde daima kalacak bir keramet-i Kur'âniyedir, bir ikram-ı İlâhîdir ve doğrudan doğruya, risalenin ve iman-ı haşrin tasdikine bir imza

telâkki ettik. Havada uçmak, su üzerinde yürümeye benzemiyor; onlar muvakkat... Hem şahsın kemâline ve ihtiyarına, belki istidrâca verilebilir. Doğrudan doğruya hakikate—hususan bu zamanda—hizmet edemiyor.

Her neyse, bir küçük mesele münasebetiyle çok konuştum ve çok da israf ettim. Ahbapla fazla konuşmak mergub olduğundan, inşaallah bu israf affolur.

Kardeşiniz
Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 7

Mektup 7: Ehl-i bid'anın şiddetli hücumuna mâruz kalan Süleyman hakkındadır

Ehl-i bid'anın şiddetli hücumuna mâruz kalan Süleyman hakkındadır.

Sual: Süleyman nasıl adamdır? Başta buranın memuru, çok adamlar onu tenkid ediyorlar. "Lüzumsuz sözleri hocaya söylüyor, yanlış ediyor, adeta münafıklık ediyor" derler. Sana çoktan beri hizmet ediyor; mahiyeti nedir, bildir.

Elcevap: Süleyman sekiz sene benim gibi asabî, hiddetli bir adamı hiçbir vakit gücendirmeyen, hiçbir menfaat-i maddî mukabilinde olmayarak, kendi işini bırakıp, kemâl-i sadakatle Allah için hizmeti bu köyce malûmdur. Böyle bir adamla bu köy değil, belki bu vilâyet iftihar etmeli. Bu tarz ahlâk, bu zamanda bulunması, medâr-ı ibrettir. Ben hem garip, hem misafirim. Benim istirahatimi temin etmek köyün borcu idi. Bu köy namına Cenâb-ı Hak onu ve Mustafa Çavuş'u ve Muhacir Hafız Ahmed'i ve Abdullah Çavuş'u bana ihsan etti. Ben de Cenâb-ı Hakka şükrediyorum. Bunlar, bana yüzer dost kadar kıymettar göründüler, vatanımı bana unutturdular. Gurbet ve misafirlik elemini bana çektirmediler. Bunların yüzünden ben, bu köyün hayatta ve vefat edenleriyle alâkadar olup, onlara her zaman dua ediyorum. Sadakatçe Süleyman'dan geri kalmayan Mustafa Çavuş'la, Muhacir Hafız Ahmed, şimdilik hücuma mâruz olmadığından iyiliklerinden bahsedilmedi. Bir parça Süleyman'dan bahsedeceğiz. Şöyle ki:

Süleyman, benim her hususî işimi ve kitabetimi kemâl-i şevkle, minnet etmeyerek, mukabilinde birşey kabul etmeyerek, kemâl-i

sadakatle yapmış. Hattâ o derece hizmeti sâfi ve hâlis, Allah için yapıyordu, belki yüz defadan ziyade arzu ettiğim dakikada, ümit edilmediği bir tarzda geliyor; “Fesübhânallah,” diyordum. “Benim arzu-yu kalbimi, bu işitiyor mu?” Anladım ki o, istihdam olunuyor; sadakatinin kerametidir. Hattâ hizmetimde bulunduğu birgün, bir yaşındaki kız çocuğuna bakılmamış. Yüksek bir damdan, taş üstüne çocuk düştü. O hizmet sadakatinin bir ikram-ı İlâhî olarak, o çocuk hiçbir teessür ve hastalık görmediği gibi, sütten, memeden bile kesilmedi. Her neyse, bu tarz sadakatının lem’alarını çok gördüm.

Süleyman’da sadakatle beraber esaslı bir ihlâs gördüm. Evet, bu günlerde insafsız insanlar, onun şeref ve haysiyetini kıracak derecede, hakkında işâalar izhar ettikleri zaman, ona tesellî nevinden dedim ki: “Sana bir su-i şöhreti takmakla riyadan kurtulursun.” O da kemâl-i sürur ve ciddî bir surette o teselliyi kabul etti.

Gelelim gıybet hakkındaki mesleğine: Bu zât, bende gıybet hakkında ne kadar şiddetli bir nefret olduğunu bildiği cihetle, beni kızdırmamak için, mümkün olduğu kadar—cevaz da olsa—söylemiyor. Ve bilhassa Ramazan’da, bütün bütün içtinab eder. Zaten ahlâkında başkasına muzırlık yok. İnsafsızların işâasına sebep, bu kadar olmuş: Birisi sormuş, “Hoca Efendi filân adama şöyle demiş mi?” O da geldi, bana aynı sözü söyledi ki, o adama cevap versin. Halbuki o sözde ne gıybet var, ne de birşey. Her neyse...

Ben bu köyde ümit etmiyordum ki, benim en ziyade itimad ettiğim ve tam ahlâklarına ve diyanetlerine kanaat ettiğim Mustafa Çavuş, Süleyman Efendi gibi kardeşlerimi tenkit etsinler. Zannederdim ki, ben gittikten sonra, burada benim yerimde, bana ettikleri hürmeti onlara edecekler. Ümidim budur ki, köy halkının yüzde doksanı onların kıymetini takdir edecekler. Birkaç insafsızlar tenkit ededursunlar, o tenkidlerden ne çıkar? Bunlara ilişmek, doğrudan doğruya bana ilişmektir.

Bana hizmet eden mezkûr kardeşlerim, hiçbir maddî menfaati düşünmeyerek ve kabul etmeyerek ve bilâkis kendi keselerinden bana ve misafirlerime bakıyorlar. Hattâ Süleyman’a bazı yemediğim bir ekmek verdiğim vakit, hatırımı kırmayarak alır. Fakat kat’iyen

mukabelesiz almıyor. Ona mukabil evinden getiriyor. Ara sıra birer bardak çay ısrar ediyordum, ilhâhıma karşı istinkâf ediyordu. “Niçin böyle yapıyorsun?” derdim. “Hizmetimize maddî faide girmeyip, fîsebîlillâh, ihlâslı olmak istiyoruz” derdi.

Hattâ bu Süleyman ve Mustafa Çavuş, misafirlerim için çok hizmet ettikleri halde, hiçbir vakit hiçbir misafir bu iki zâta bir hediye getirdiğini görmedim, bilmedim. Yalnız Bekir Bey bir defa Süleyman’ın küçük kızına birkaç meyve vermiş. Ona mukabil Süleyman—bildiğime göre—birkaç defa patlıcan, biber, kavun gibi sebzeler hediye edip ona göndermekle beraber, Bekir Bey buraya geldikçe onun, hem başka misafirlerin hayvanatına saman, arpa verir.

Bunun bu ahlâkı zâtında vardı. Yanıma geldiği vakit, benim bir düstur-u hayatım olan istiğnâ ve insanların hediyelerini almamak kaidesi, onun aslî ahlâkına muvafık gelmiş. Daha ziyade, insanların değil hediyesini kabul etmek, onlara ettiği iyiliklere mukabil dahi birşey kabul etmiyor. Hattâ yüz defa ben ısrar etmişim; benden fazla kalan birşeyi kabul etmiyor.

Hattâ bir defa, bir kıyye kadar üzüm, kayısı kurusu, bir kıyye bal ben yemiyordum. Misafirlere de yedirmek istemiyordum. Ona ısrar ettim, “Bu hediyemdir, teberrükümdür. Çocuklarınıza hediye ediyorum, almaya mecbursun” dedim. Aldı, iki şinik buğdayını, bana, değirmende öğüterek getirdi. Dört aydır daha bitmemiş.

İşte bu zâtın hakikî hali bu surette iken, insafsız insanlar bunun hakkında işâa ediyorlar ki, “Said’in sayesinde yaşıyor.” O da kemâl-i iftiharla dedi: “Evet, Üstadımın sayesinde kanaati ve iktisadı öğrendim, rahatla yaşıyorum. Halkların bu sözleri bana iyidir. Beni riyadan kurtarır, ihlâsa sevk eder” dedi.

Ben de dedim: Sana iyidir, hizmet-i Kur’ân’a zarardır. Onun için hakikat-i hali beyan ediyorum, tâ ehl-i bid’a bilsin ki, ihlâsla, Allah için çalışıyorlar.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 8

Mektup 8: Türkçülüğü kendine perde edenlere karşı..

Said'in bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, fedakâr ve vefâdâr kardeşim Kürd Bekir Bey,

Maatteessüf, bilmecburiye nâhoş ve mâlâyâni sayılacak bir bahis söyleyeceğim. Fakat bu bahsim, hakikî hamiyetperver Türkçülere karşı değil, belki frengîlik hesabına sahtekâr bir surette Türkçülüğü kendine perde eden mütecavizlere karşı söylüyorum. Şöyle ki:

Mülhid münafıkların en son ve alçakça ve vicdansızca aleyhimizde istimal ettikleri bir silâhı şudur ki, diyorlar: "Said Kürdtür; bir Kürdün arkasında bu kadar koşmak hamiyet-i milliyeye yakışmaz." Ben bu münafıkların vicdansızca desiselerine karşı değil, belki safdillerin temiz kalbleri bunların sözleriyle bulanmamak için diyorum ki:

Evet, ben başka memlekette dünyaya gelmişim. Fakat Cenâb-ı Hak beni bu memleketin evlâdına hizmetkâr etmiş ki, dokuz sene mütemadiyen bu memleketteki milletin ondan dokuz kısmının saadetine kendileriyle hizmet ettiğim, bu havalideki insanlara malûmdur.

Hem ben bu memlekette Hulûsi, Sabri, Hafız Ali, Hüsrev, Re'fet, Âsım, Mustafa Çavuş, Süleyman, Lütfü, Rüşdü, Mustafa, Zekâi,

Abdullah gibi yirmi-otuz Müslüman Türk gençlerini adeta yirmi-otuz bin millettaşlarıma tercih ettiğimi ve onları o otuz bin adam yerine kabul ettiğimi, bu dokuz senedeki Türkçe âsâr ile ve hizmetle göstermişim.

Evet, ben bin gafil ve âmi Kürdü, bir Türk olan Hulûsi'ye karşı tutmadığımı ve bin cahil Kürdü, birer Türk olan Âsım ve Re'fet'e mukabil görmediğimi ve bir genç olan Hüsrev'i bin âmi Kürtle değişmediğimi ehl-i dikkat ve benim ahvâlime muttali olanlar tasdik ettikleri halde, frengîlik namına ve ilhad hesabına, Türkçülük perdesi altında, sahtekâr bir milliyetperverlik suretinde ve hodfuruşluk cihetinde bana tecavüz edenler ve Türk milletini ve milliyetini zehirleyen mülhidler bilsinler ki, ben millet-i İslâmiyenin en mühim ve mücahid ve muazzam bir ordusu olan Türk milletine binler Türk kadar hizmet ettiğime binler Türk şahittirler. İşte bana Kürd diyen ve ittiham eden, zâhir hamiyetperverlik gösteren sahtekârlar, bu millete ne gibi hizmet ettiklerini göstersinler.

Bu firavuncukların enâniyetini kabartan mahviyetkârâne söz söylemek câiz olmadığından, bilmecburiye o mütekebbirlere karşı izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için, söylenmeyecek ve izharı münasip olmayan uhrevî hizmetlerimi Cenâb-ı Hakkın affına güvenerek izhar ettim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 9

Mektup 9: Mustafa Efendi'ye hitaben

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz kardeşim Mustafa Efendi,

Bazı emârelerle ve bazı zevâtın hüsn-ü şehadetiyle bana kanaat gelmiştir ki, zâtınız dahi Müezzinzâde Bekir Efendi gibi bana ciddî bir talebe ve samimî bir âhiret kardeşi olabilirsiniz. Hem senin merhum pederin Hacı Said Efendi, silsile-i duamda çoktan beri dahildir.

Bu defaki gayet kıymettar hediyen olan zemzem suyu ve Medine-i Münevvere hurmasına mukabil, gayet kıymettar ve ehl-i iman mâbeyninde nihayet derecede muteber ve ehl-i dalâlet başında sâika gibi tesir gösteren, Otuz Birinci Söz olan mirac ve şakk-ı kamere dair risaleyi ve vahdaniyet ve marifetullah ve muhabbetullaha dair ve ehl-i tahkik meyanında emsalsiz ve pek meşhur ve nuranî üç mevkıflı olan Otuz İkinci Sözü takdim ediyorum. Eğer zâtınız hattı güzel bir zâtı bulup size, (kendinize) istinsah etsen çok iyi olur. Fakat tashihine dikkat edilsin. Bir iki defa, kardeşim Seyyid Şefik'in muavenetiyle mukabele edilsin. Sonra Bekir Efendi alsın, kendine ve kayınpederine yazdırsın. Eğer zâtınız öyle iyi bir kâtip bulamadınız ise; aslı sana kalmak ve birkaç defa Bekir Efendiyle beraber okumak şartıyla Bekir Efendiye veya Mehmed Efendi veya Hâfız Hidâyet Efendi gibi kıymetini takdir eden ve münasip gördüğün zâtlara ver, kendilerine yazdırsınlar.

Haber almışım ki, Arabî olarak eski hurufla Matbaa-i Evkafta tab edilmek izni varmış. Eğer Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle, Türkçe olarak

eski hurufa müsaade-i resmî olduğu dakikada ve Bekir Efendi şu iki risaleyi Seyyid Şefik'in taht-ı nezaretinde tashihine gayet dikkat etmek şartıyla çabuk tab ediniz. Tab masrafını da kesenizden sarf etmeye mecbur değilsiniz. Çünkü, Haşir Sözüne seksen banknotu sarf ettik; üç yüz banknotu kazandık. Demek bunlar satılmayacak mallar değildir. Müslüman ruhları bunlara gıda gibi muhtaçtırlar. Yalnız iki yüze yakın aboneler bulunsa, birisi tab edilse hem fiyatını çıkarabilir, hem başka risalelerin de tab'ına medar olabilir. Halklardan sadaka kabul etmediğim gibi, kitaplarıma da sadakalarla tab'ını kabul etmem. Yalnız gayretinizi ve himmetinizi, Onuncu Söz gibi, yalnız yanlışsız ve güzelce tab'ına ve matbaadaki tashihatına sarf ediniz. Ve birinci olarak tab ettirdiğiniz risalenin mesârif-i tab'iyesi ne kadar ise bana bildiriniz. Ben borç eder, para gönderirim.

Eğer tab'ına muvaffak oldunuz ise; zâtınız, pederiniz gibi çok sevdiğiniz Medine-i Münevvere ve Mekke-i Mükerreme ahâlisine bir miktar nüsha gönderseniz çok iyi olur. Belki eski hediyelerinizden daha hayırlı hediye hükmüne geçecektir, inşaallah.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 10

Mektup 10: Sözlerdeki asker temsilleri hakkında

Hulûsi Beye hitaptır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)

Aziz kardeşim,

Sizler sabah ve akşam duamda dahilsiniz. Siz dahi beni duanızda dahil ediniz. Şu âlemde mü'minin mü'mine karşı en büyük yardımı dua iledir. Eğer bir adam, dostundan emin ise ki gurura girmez; onu şükre sevketmek için, tahdis-i nimet nev'inden ona ait bir kısım ihsânât-ı Rabbaniyeyi bahsetse beis yoktur zannederim.

İşte, seni gurursuz bildiğim için bu sırrı sana açıyorum. Şöyle ki:

Ben Sözleri yazarken ihtiyarsız olarak ekser temsilâtı, şuûnât-ı askeriye nev'inde zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum, neden böyle yazıyorum? Sebebini bulamıyorum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde şu Sözler'i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı cân edecek en mühim talebeleri askerîyeden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp o kahraman askerleri bekliyordum.

İşte mağrur olma, şükret; sen o askerlerden bahtiyar birisisin ki, evvel yetiştin. Yirmi dört adet Sözleri meşâgil-i dünyeviye içinde yazmaklığın, benim bu hüsn-ü zannımı teyid etti. Fakat bâki kalan Sözler çok mühimdirler. Hususan i'câz-ı Kur'ân ve Kader Sözleri… İnşaallah ötekileri sana yazdıran, bunları dahi yazdıracak. Şimdiye

kadar yazdığın Sözleri bir vakit gönder, güzelce tashih edip göndereceğim.

Merhum Muallim Cudi'nin kasidesi mübarektir. Cenâb-ı Hak o zâtı şefâat-i Kur'ân'a mazhar etsin. Görmemiştim, görmesinden memnun oldum, Allah senden razı olsun. Yazdığın salâvat-ı şerife ise, onun hususunda birşeye rastgelmedim. Fakat ondaki letâfet ve nuraniyet gösteriyor ki, onun hakkında zikredilen sevaba ve fazilete lâyıktır.

İşittim ki, Onuncu Sözden sen kendi nüshanı pederinize göndermişsiniz. Ben ona mukabil bir nüshayı kardeşime hediye ediyorum. O nüshada, fehmi teshil edecek çok yerlerinde çizgi çekilmiş. Onu Şeyh Mustafa, Hakkı Efendi, Hüseyin Efendiye veriniz ve daha sair bildiğinize gösteriniz—tâ onlar nüshalarını onun gibi yapsınlar.

Kardeşim, şu gurbet, esaret, yalnızlık vahşetinde Şeyh Mustafa, Hakkı Efendi, sen ve Hüseyin Efendi gibi nurlu dostlarla ünsiyet edip tesellî buluyorum. Cenâb-ı Hak beni de, sizi de tarik-i Haktan şaşırtmasın. Âmin.

Şeyh Mustafa, Hakkı, Hüseyin ve Edhem Efendilere selâmla dua ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Âhiret kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 11

Mektup 11: Hulûsi Beye hitaptır

Hulûsi Beye hitaptır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ زَمَانِكَ الْمَصْرُوفِ
لِكِتَابَةِ اَجْزَاءِ رِسَالَةِ النُّورِ

Gayyûr, ciddî, hâlis ve muhlis âhiret kardeşim,

Evvelen: Size Otuz İkinci Sözün İkinci Mevkıfını gönderdim. **(Haşiye)** Dikkatle okuyunuz ve güzelce yazınız. Hatâlar varsa da tashih ediniz. Acele ve hazin bir kalble yazıldığı için, içinde müşevveşiyet bulunacaktır.

Saniyen: Muvakkat bir fütur, bir tembellik sizde ârız olduğunu yazıyorsunuz. Baharda kanın galeyânından gelen ve gecelerin kısalmasındaki uykusuzluğundan neş’et eden ve müstemilerin kalbleri işlere teveccüh etmelerinden tevellüd eden rehavet ve füturdan başka, meyanımızdaki münasebet-i ruhiyenin rabıtasıyla, musibetin eseri olarak bendeki sarsıntının size in’ikâsı ve sirayet etmesi mümkündür.

Merhum Abdurrahman’ın vefatı zamanında, bilmediğim halde, o münasebet-i ruhiye cihetiyle fazla bir sarsıntıyı Ramazan-ı Şerifte hissettim. Şimdi anladım ki, şuurî ve ihtiyarî olmayan çok in’ikâsât vardır.

Fakat, kardeşim, sen şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulûsi Beyin vazifesi; biri de, evlâd-ı mâneviyem ve biraderzâdem ve bir dehâ-i nuranî sahibi olmak pek muhtemel olan Abdurrahman'ın vazifesi de size ilâve edildi. O benim hakikî bir vârisim idi. Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telâkki ederdi, öyle de sahip oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri, senin hocanın yazısı diye tutma; kendi malın ve senin sözlerindir bil, öyle sahip ol. Hakkı Efendiye söyle ki, o da kardeşim Abdülmecid yerinde kendini anlasın ve onun vazifesiyle mükellef olduğunu bilsin.

Salisen: Otuz Üçüncü Sözden başka Söz yazılmak ihtiyacı kalmadı. Hem şer'an çok mübarek bu otuz üç adetten, bazı esbaba binaen vazgeçmeyeceğim. Hem de hakaik-i esasiye-i Kur'âniye ve imaniyenin elzem ve lâzım olan kısımları hemen ekseriyet-i mutlaka itibarıyla yazılmıştır.

Ümit ediyorum ki, Cenâb-ı Hak kabul etse, tevfik verse, yazılanlar dalâlet bulutlarını dağıtmaya kâfidirler. Her derdin devâsı içinde var demeyeceğim; fakat mühlik dertlerin ağleb devâsı, yazılanlarda vardır. Siz onların mütalâasını, kıymettar bir ibadet olan tefekkür nev'inde telâkki ediniz. Ve onlardaki ilmi, envâr-ı imandan ve mârifetullahtan tasavvur ediniz ki usanç vermesin. Hem sizde ve müstemiînde iştiyak olduğu zaman okuyunuz. Bakî selâm ve dua.

Kardeşiniz

Said

Otuz Üçüncünün Birinci Makamına dair sen fikrini yazdın. Beğendiğini gösteriyorsun. Hakkı Efendiyle Müftü Efendi ve sair ihvanların da nasıl bulduklarını anla, bana yaz. Umum kardeşlerime selâm ve dua ediyorum ve onların duasını istiyorum.

Hulûsi Bey kardeşim, o senin selefine mektubunu oku, ona acı ve ona dua et.

Haşiye: Birinci Mevkıfı ise Ramazan hediyesidir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Risaletü'n-Nur'un eczâlarını yazmak için harcadığınız zaman dakikalarının

âşireleri sayısınca, Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 12

Mektup 12: Birkaç suale cevap

Hulûsi Beye hitaben yazılmış bir mektuptur.

بِاسْمِهِ ﴿1﴾

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

بِعَدَدِ حِسَابِ اَبْجَدِ اَعْدَادِ حُرُوفِ مَا قَرَأْتَهُ مِنْ اَجْزَاءِ رِسَالَةِ النُّورِ

Sevgili kardeşim,

Seni teşvik için değil, çünkü teşvike muhtaç değilsin. Hem medar-ı fahr olmak için değil; çünkü fahr ise ucb ve riyâya medardır. Belki sana medar-ı şükür olmak için diyorum ki:

Sen ve Hakkı Efendi benim için yüz ciddî talebe hükmüne geçtiniz. Hattâ diyebilirim ki, kader-i İlâhî beni bu yerlere göndermesi, sizleri şu vazife-i kudsiyede uyandırmak içinmiş. Şimdi şu zamanda iman-ı tahkikînin dersini vermek pek büyük bir fazilettir ve kudsî bir vazifedir. İman-ı tahkikîyi taşıyan bir mü’min, çok mü’minlere bir nokta-i istinad olur ki, şuursuz olarak avâm-ı mü’minîn o iman-ı tahkikî sahibinin kuvvet-i imanına istinad ederek kuvve-i mâneviyeleri kırılmaz; dalâletlere karşı dayanırlar.

İşte şöyle bir derste bulunduğunuz için Cenâb-ı Hakka yüz binler şükretmelisiniz. Ben de Cenâb-ı Hakka yüz binler şükür ediyorum ki, o kuvvetli omuzlarınız yüküm altına girdiği için zaif omuzum ağırlıktan kurtulup ruhum rahat etti. İstirahat bulan ruhum size

takdirkârane ve minnettârâne bakıyor. Ve mes'uliyetten kurtulan kalbim de muvaffakiyetinize dua ediyor. Ve icrâ-yı vazife için çok düşünmekten kurtulan aklım da sizi tebrik ediyor. Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olunurdum; siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız. İnşaallah, niyet-i hâliseniz, benim müşevveş niyetimi dahi tashih edecektir. Şimdi başka birkaç noktayı size beyan ediyorum.

Evvelen: Yazdığım bazı şeylere dair fikrinizi soruyordum. Maksadım, "Gördüğüm hakikat acaba hakikat midir?" diye sormuyorum. Belki, "Hakikate açılan yol, acaba umuma yol olabilir mi?" diye soruyorum. Çünkü umumun telâkkisini sizin kadar bilmiyorum.

Saniyen: Misafir müftüye ve Şeyh Mustafa'ya, size gönderilen mektubun birer suretini verdiğin için iyi ettiniz. Hattâ bana da bir suret gönderiniz. Hem biraderzadem olan o müftünün oğluna deyiniz ki, benim tarafımdan âhiret kardeşim ve Kur'ân hizmetinde arkadaşım ve meşreben celâlli olan pederine yazsın: Selâm, duamla beraber ondan istiyorum ki, beraber götürdüğü envâr-ı Kur'âniyenin suhulet-i intişarları için irşad ve nasihatinde [4] فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا âyetindeki lûtf-u irşadı kendine rehber etsin…

Rabian: Sorduğun suallere dair yanımda kitap bulunmadığı için, Hanefî ulemâsının kavillerini ve ehâdîsin rivayetlerini şimdilik bilmiyorum. Fakat bence, böyle efdaliyet meselesinde, kabul-i âmmeyi ihsâs eden âdet-i cemaat medar-ı tercihtir. Âdet-i İslâmiye nasıl gelmiş, o daha efdaldir.

Birinci sualiniz: Eğer Kur'ân okunurken, namazın, tesbihatın tetimmesi ise, kıbleye karşı duranlar, vaziyetlerini bozmamak evlâdır. Yalnız müezzinin önündeki adam arkasını çevirsin, yahut çekilsin. Eğer Kur'ân müstakil olarak okunursa, okuyana karşı teveccüh etmek evlâdır. Hem cihât-ı sitte ile mukayyed olmayan ruh kulağıyla dinleyen adam kıbleye karşı teveccüh etse; ve cismanî kulağıyla dinleyen adam, okuyana karşı teveccüh etse, evlâdır.

İkinci sualiniz: Cemaatin iştiyakına ve okuyanın niyetine göre efdaliyet tahavvül eder.**(Haşiye)**

Üçüncü sualiniz: Üç İhlâs, bir Fatiha, muhtasar bir hatim hükmünde olduğundan ona vakit tahdit edilmez. Her vakitte gayet müstahsendir.

Dördüncü sualiniz:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ [5]
تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ

kelâmını değil yalnız müezzin, her bir musallî her bir namazın selâmından sonra söylemesi Şâfiîce sünnettir. Hanefîce dahi, müezzin için her namazda sünnet olması gerektir.

Umum ihvanlara selâm ve bayramlarınızı tebrik ediyorum.

Âhiret kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: ***İkinci sual:*** Sabah ve akşam namazlarından sonra Sûre-i Haşr'in sonunda هُوَ اللهُ الَّذِى 'den başlamak sünnet iken لاَيَسْتَوِى 'den başlanması, efdaliyeti terk olur mu?

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Risaletü'n-Nur eczâlarından okuduğun harfler adedinin ebced değerleri sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Ona yumuşak söz söyleyin. (Tâhâ Sûresi, 20:44)
5.)Allah'ım selâm (selâmet ve esenlik veren ancak) Sensin; selâmet ve esenlik ancak Sendendir. Mübâreksin, ey Celâl ve İkrâm Sahibi! (Müslim, Mesâcid: 135, 136; Ebû Dâvud, Vitr: 25, 27; Tirmizî, Salât: 108; Nesâî, Sehv: 81, 82; İbn-i Mâce, İkâme: 32; Dârimî, Salât: 88; Müsned: 5:275, 280, 6:62, 184, 235)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 13

Mektup 13: Hulûsi Beye yazılan bir mektuptur

Hulûsi Beye yazılan bir mektuptur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ ضَرْبِ ذَرَّاتِ وُجُودِكُمْ فِى
عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ

Aziz kardeşim, hamiyetli arkadaşım, gayretli talebem, sevgili biraderzadem,

Senin güzel mektubun bana şifalı oldu. Ben ziyade rahatsızken onu okudum, bana bir sürur verdi, o sürur dahi o hastalığa bir hiffet verdi. Şu hastalığın sırrı, insanlardan istiğnâya dair sana yazdığım mektubun kerametidir. Çünkü, o mektubu bir gün iki-üç zâta, onların hediyelerinin adem-i kabulüne medar olmak için okudum. Aynı günde o zâtın hanesine gittim. Az bir yemek getirdi, arkadaşlarımın hatırları için bir parça yedim. Hiç hatırıma gelmedi ki, o günde o hakikatli mektubu o yemek sahibine okudum, şimdi muhalefet ediyorum. Yemekten sonra hatırıma geldi. Fakat “Hediye kabul edemiyorum, belki yemek yenilir” tahmin ettim. Fakat [4] يَقُولُونَ مَالاَ يَفْعَلُونَ altına girdiğimden, öyle bir şiddetli tokat yedim ki, bu dört senede böyle hastalık görmemiştim.

Fakat Cenâb-ı Hakka şükrettim ki, bir-iki senedir bazı emareler ve hâdiselerle zannettiğim bir hakikat, bu tokatla gayet kat'iyetle göründü.

Şeyh Mustafa'ya benim tarafımdan geçmiş olsun de ve şu hikâyeyi ona söyle:

Eskide iki ciddî âhiret kardeşleri varmış. Biri hasta düşer; ötekisi ziyaretine gitti. Dua eder, hasta iyi olmaz. "Öyleyse sen kalk, ben yatacağım" demiş. Hasta kalkmış, onun yerine hasta olarak yatmış. Her neyse... Demek Şeyh Mustafa ile kardeşliğimiz ciddîleşmiş ki, ben hastalığına dua ettim, kabul olmadı. Fakat birkaç gün devamı mukadder olan hastalığının bir parçası bana verildi. İnşaallah ona bir parça hiffet gelmiştir.

Sözler hakkında hüsn-ü şehadetiniz, bana büyük bir tesellî verdi. Vazifemin bitmediğine dair burhanlarınız gayet kuvvetlidirler; lâkin ben gayet kuvvetsizim. Fakat Cenâb-ı Hakka tevekkül edip, o burhanlara serfürû ediyorum.

Cemaate Sözler'i okumak zamanında, sendeki hissiyât-ı âliye ve fazla inkişaf ve fedakârâne hamiyet-i diniye galeyanının sırrı şudur ki:

Velâyet-i kübrâ olan veraset-i Nübüvvetteki makam-ı tebliğin envarı altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellâl-ı Kur'ân Said'in vekili, belki mânen aynı hükmüne geçtiğin içindir.

Gurbet mektubuyla kamer ve zemin ve seyyarata dair mektubuma cevap verilmemesinin sebebi şu olmak gerektir ki: Gurbet Mektubu, bütün dünyayı unutmak hissiyle yazılmıştır. Sen dünyayı unutmak değil, belki vazife itibarıyla en sathî maddiyatla zihnin meşbû olduğu bir zamanda, herhalde o gurbetteki zevki bulamadın. Ve o Mektubun tam derecesini, muvakkaten perde çekilmiş olan parlak zekâvetin kavrayamadı ki, cevap yazamadı.

Öteki Mektup, çok yüksek ve çok geniş hakaika işaret ettiği ve hadsiz âlem-i ulvînin ve nihayetsiz âlem-i mânevînin bir nevi haritasına işaret ettiği için, sâfî, meşgalesiz, arzî ve arzlılardan sıyrılıp yukarıya çıkan bir akıl lâzımdı. Halbuki, benim gayretli kardeşim, o vakit zeminin haritasını alacak bir vazifeyle meşgul olduğundandır ki, o ulvî ve pek keskin zekâvetin, o Mektuba karşı sükûtu iltizam etmeye mecbur olmuş.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Vücudunuzdaki zerrelerin ömür dakikalarınızla çarpımı sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Yapmadıkları şeyleri söylerler. (Şuarâ Sûresi, 26:226)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 14

Mektup 14: Hediyelerde görülen tevafuk hakkında

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, sıddık, vefâdar, hakikatli, fedakâr kardeşlerim Nuh Bey, Molla Abdülmecid, Molla Hamid,

Çok mübarek hediyenizi açtık, gördük ki, Van hediyesi değil, belki Medine-i Münevvere ve Ravza-i Şerifenin mübarek kerametli hediyesidir. Hem fiyatı, üstünde yazıldığı gibi yirmi beş lira değil, yirmi beş bin liradan fazla mânen kıymetlidir. O mübarek hediyeyi Medine-i Münevvere namına, bu havalideki Kur'ân-ı Hakîmin hizmetinde hâlis hizmetkârlarına ve benim arkadaşlarıma tevzi' etmek için, aler-re's-i vel'ayn kabul ettik. Fakat bu manevî hediyenin ehemmiyetli bir sırrı bulunduğu bana ihtar edildi. Yani Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ediyorum ki, Kur'ân'a ve zât-ı Risalete hizmetimizin bir alâmet-i makbuliyeti nev'inden olarak, bir iltifat-ı Nebevîyi hissettim. O sırrı size açmak münasip görüldü. Şöyle ki:

Şimdi bu mektubu yazan kâtiple kardeşi Mesud beraber bir gün, üç aydan beri bahsi geçmediği Ahmed Ağanın bahsi geçti. Beraberimde kâtip Tevfik'le Mesud'a dedim: "Bütün kitapları

Diyarbakır’daki Ahmed Ağaya göndereceğiz. Tâ ya Şâm-ı Şerif tarafına, ya Van’daki sıddıklara ulaştırsın.” Bu sözümüz ve meşveretten dört saat sonra, aynen o Ahmed Ağa habersiz çıktı geldi.

Aynı günde siyah bir mürekkebimiz vardı. “Keşke güzel bir kırmızı mürekkebimiz olsaydı” dedik. Biraz o mürekkepten taş üzerine döktük; siyah ve mor idi. Sonra yazmaya başladık. Tam istediğimiz tarzda kırmızı oldu. Bu hale yedi-sekiz kişi pek çok hayret ettik. Bu işi de bir fâl-i hayr addettik. “Fesübhânallah,” dedik, “bunda bir sır var.” Sonra birden bire hatırıma geldi: Şâm-ı Şerifte eniştem Molla Said var; bir kısım kitapları Ahmed Ağaya verip göndereceğim” dedikten sonra, tam bir sıddık olan Nuh Bey hatırıma geldi. Evvel başka memleket niyetiyle, sonra İstanbul’daki kardeşlerin istemesiyle, siyah tali’imiz suretini değiştirip parlayacaktır, diye mânâ verdik. Sonra Mısır’a niyet edip yazdırdığım kitapları, en lâyık Van’ı ve en sâdıkı Nuh’u gördüm, ona göndereceğim diye, Ahmed Ağa gittikten sonra, onun arkasından Burdur’a kadar gönderdim.

Sonra bu işte öyle bir muvaffakiyet ve teshilât göründü ki, şüphe bırakmadı ki, burada bir sır var. Nazar-ı dikkati celb etti. Dikkat ettik ki, evvelki mektupta size yazdığımız gibi, İstanbul’da oturan bir adam, üç defa buraya misafireten gelerek, onun eliyle Nuh Beyin üç defa mektup telgrafı elime geçiyor. Ve en sevdiğim Hulûsi Bey ve Molla Abdülmecid ve Molla Hamid ve Hoca Abdülmecid Efendilerin selâmları ve isimlerini bir mektupta, yine o Mehmed Efendi geçen sene bana o getirdi. Dedim: Bu bir işaret-i inâyettir; bu tesadüfî değil.

Sonra Nuh’un hediyesi, yirmi beş liralık kıymetinde bir teneke, bizim namımıza geldiğini işittik. Arkadaşlarla beraber hesap ettik ki, biz burada hangi tarihte kitap hediyelerini Nuh için hazırlıyorduk aynı tarihte, Nuh, habersiz olarak, kırk gün mesafede, bize o nisbette ve mânâ cihetiyle onun gibi mübarek hediyeyi hazırlıyordu. Bu tevafuk kat’iyen tesadüf değil. Hattâ bir kısım dostlar dediler ki, bu Nuh Beyin kerametidir. “Acaba Nuh Beyin kerameti var mı ki, biliyormuş gibi mukabilini gönderiyor?” dediler. Dedim ki, “İhlâsın ve sadakatin dahi velâyet gibi kerameti var. Belki, bazan daha fevkindedir.”

Hediyenin vürudundan sonra, bir ay kadar kaza merkezinde bıraktık, almadık. Sonra Nuh’un mektubunu aldıktan sonra getirterek

açtık, hayrette kaldık. Tasavvurumuzun bütün bütün fevkinde çıktı. Bu teberrüke karşı istiğnâ değil, belki bir iltifat-ı Ravza-i Mutahhara olduğundan, ona karşı dilencilikle iftihar ediyorum. كُلُّ شَىْءٍ مِنَ الْحَبِيبِ حَبِيبٌ sırrınca, *“Habîb’in diyarından gelen herşey mahbubdur.”* Ve onun içinde bir, bilhassa Ravza-i Mutahharanın levha-i müzeyyene ve münevveresi vardı. Bir kısım san’at-ı İlâhiyenin bir nevi küçük müzehanesi şekline getirdiğim hücremin duvarına, o levha-i mübarekeyi dahi tâlik ettim ve karşısında oturdum; derince, müştâkane temâşâya başladım. Birden, o levhada bana ihtar eder gibi kalbime geldi: Bizler senin risalelerinin mânidar işaretleriyiz. Fesübhânallah dedim, bu hediye içinde sırlar var.

Tetkike başladım. Baktım ki, gönderdiğim risaleler kaç parçadır; herbir parçaya mukabil bir nevi hediye var. Yirmi bir parça, hem risalelerden hem teberrükten saydım. Bu çeşit teberrükü, şimdiye kadar işitmemiştim. Hiçbir hacı böyle bir zamanda, böyle merak edip, her neviden bir kısım alsın hem benim hesabıma Medine-i Münevverenin mübarek eşyasını bana ayırıp göndersin... Bu demek Nuh muh işi değil. Ravza-i Mutahhara sahibinin bu teberrük içinde bir iltifatı vardır.

Madem kitapların parçaları ve hediyelerin nevileri birbirine tevafuk ediyor. Öyleyse her bir nevi, bir nevi kitaba işareti var, münasebeti var. Şu gözümün önündeki levha ise, Mu’cizât-ı Ahmediye namında aslı beş parçadan ibaret On Dokuzuncu Mektuba muvafakat münasebeti var. Çünkü, şu levha o Ravza-i Mutahharanın ve Hücre-i Saâdetin suretini gösterdiği gibi, Mu’cizât-ı Ahmediye risalesi dahi, Asr-ı Saâdetin manevî suretini almıştır. Şu beş minare, o beş parçaya işaret ediyor. Şu kubbe Mirac Risalesine bakıyor.

Öyleyse, sair nevilerin dahi, risalelerin nevilerine işaret eder diye, dikkat ettim ki, yedi nevi hurma gönderilmiş. Bir parçası büyükçe, otuz üç tane kadar. Fesübhânallah, dedim, yedi nev’i göndermekte ne mânâ var? Birden kalbime geldi ki: İman-ı billâha dair yedi nevi ile aynı hakikat yazılmış, Van’a gönderilmiş. Dikkat

ettim: Evet, mevzu vahdâniyet-i İlâhiye olduğu halde, Yirminci Mektupla sureti küçük, mânâsı pek büyük zeyliyle ve Yirmi İkinci Söz herbiri birer risale, Birinci Makam, İkinci Makamı ve Otuz İkinci Söz Üçüncü Mevkıfı ile evvelki iki mevkıf herbiri birer risale hükmünde ve Otuz Üçüncü Mektup, Otuz Üç Pencere ile yedi risaledir. O da aynen yedi nevi envâr-ı mârifetullahtan bir şems-i hakikatin ziyasındaki elvân-ı seb'a gibi bir mahiyet gösterdiğinden, Medine-i Münevverenin hediyesi içinde hakikat-i hurmadan yedi nevi Nuh Beyin eline verilip buraya kadar gönderilmesi, o yedi nura tevafukla bir makbuliyet işareti veriyor dedik, Allah'a şükrettik.

Hem o neviden birisi otuz üç tane olması, o risalelerin birisi otuz üç pencere olması ve hediye içindeki tesbih üç defa otuz üç olması, Otuz Üçüncü Sözün Otuz Üçüncü Mektubunda otuz üç penceresine muvafakati, Nuh'u ihtiyarsız, sırf bir vasıta-i zahirî olarak bize gösterdi. Nuh'a değil, belki Ravza-i Mutahharaya karşı minnettarâne, müteşekkirâne baktık.

Sonra, o mübarek mâ-i zemzem, büyükçe bir şişe ve parlak nuranî bir surette içinde çıkması... Dedik ki: Madem o levha-i mübareke Mu'cizât-ı Ahmediyeye, o yedi nevi hurma mârifetullaha ve resâil-i tevhide işaret var. Elbette bu mâ-i zemzem dahi, âb-ı hayatın mâ-i zemzemesini kâinata dağıtan Kur'ân-ı Mübînin menbâı ve birinci mahall-i nüzulü bi'r-i zemzeme civarı olduğundan Yirmi Beşinci Söz olan i'câz-ı Kur'ân'a işaret vardır. Ve alâmet-i makbuliyet olarak telâkki ediyoruz.

Said Nursî

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.
2.) Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun!

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 15

Mektup 15: Gazali ve Teftazani'nin bazı sözlerinin izahı

Hulûsi Beye yazılmıştır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Sual: İmam-ı Gazâlî'nin *"Neş'e-i uhrâ, neş'e-i ûlâya bütün bütün muhaliftir"* demesinin sebebi?

Elcevap: Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazâlî'nin "Neş'e-i uhrâ, neş'e-i ûlâya bütün bütün muhaliftir" demesi, mahiyet ve cinsiyet itibarıyla değildir. Çünkü,

يُحْيِى ٱلاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ [2]

ve

هُوَ الَّذِى يَبْدَؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ [3]

gibi çok âyetlerin sarahatine muhalif olur. O muhalefet, keyfiyet ve suret itibarıyladır. Hem de umur-u uhreviyenin mertebece fevkalâde yüksek olmasına işarettir. Hem de Gazâlî'nin haşr-i cismaniyle beraber haşr-i ruhânînin dahi vuku bulmasına, bazı ehl-i bâtına taklit ve mümâşât cihetiyle bir işaretidir.

Sual: Sa'd-ı Teftazânî biri hayvanî, diğeri insanî olmak üzere ruhu ikiye taksim ettikten sonra, *"Mevte mâruz kalan, yalnız ruh-u hayvanîdir. Ruh-u insanî ise mahlûk değildir ve onunla Allah*

beyninde nispet ve sebep yoktur. Cesetle kaim olmayıp müstakill-i bizzattır” demesinin sebebi ve izahı?

Elcevap: Sa’d-ı Teftazanî’nin [4] اَلرُّوحُ الْاِنْسَانِيَّةُ لَيْسَتْ مَخْلُوقَةً demesi;

[5] قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى sırrıyla—beka-yı ruh bahsinde beyan edildiği gibi—ruhun mahiyeti, zîhayat bir kanun-u emir, zîşuûr bir âyine-i ism-i Hayy, zîcevher bir cilve-i hayat-ı sermedî olduğundan mec’uldür. Bu cihetle, mahlûktur denilemez. Fakat Sa’d, Makasıd ve Şerhu’l-Makâsıd’da, bütün muhakkıkîn-i İslâmın icmâına ve âyât ve ehâdîsin nusûsuna muvafık olarak, *“O kanun-u emir, vücud-ı hâricî giydirilmiş, sair mahlûkat gibi mahlûk ve hâdistir”* demiştir. Sa’d’ın ezeliyet-i ruha kail olmadığına bütün âsârı şahittir.

[6] لَيْسَتْ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ نِسْبَةٌ demesi, hulûl gibi bâtıl bir mezhebin reddine işarettir. Hayvânâtın ruhları dahi bâkîdir; kıyâmette yalnız cesetleri fenâ bulur. Mevt ise fenâ değil, belki alâkanın kesilmesidir.

[7] وَلاَ سَبَبَ demesi, esbâb-ı zahiriyenin tavassutu ve Azrail Aleyhisselâmın kabz-ı ervâh hususundaki münâcâtı bahsinde denildiği gibi, ruhun doğrudan doğruya perdesiz, vasıtasız icad edilmesine işarettir.

[8] اِسْتَقَلَّتْ بِذَاتِهَا demesi, beka-yı ruh ispatında denildiği gibi, *“Ceset ruha dayanır, ayakta kalır. Ruh ise bizâtihî kaimdir. Ceset harap olursa daha ziyade serbest olur, melek gibi göğe uçar”* demektir ve bâtıl bir mezhebin reddine işarettir.

(Hususî kısmı)

Haşre dair, Sûre-i Rûm’da..

[9] وَمِنْ اٰيَاتِهِ... وَمِنْ اٰيَاتِهِ... وَمِنْ اٰيَاتِهِ

haşrin, ayrı ayrı çok kuvvetli burhanlarını mu’cizâne beyan eden o âyetlerin ilhamı ile, o âyetlere bir tefsir yazmak niyetinde olduğum vakitte, bu suallerin sorulması, latîf bir tevafuktur.

[10] وَاَزْوَاجَهُمْ وَاَوْلاَدَهُمْ fıkrasını dua ve münâcâtımda ilâve ettiğim dakikada hatırıma geldiniz. Bu nevi duada dahi birinciliği kazandınız. Kalben, kalemen, bilfiil alâkadar olmak şartıyla, yirmi dört saatte yüz defa, tasavvurca beş yüz defa, manevî kazanç ve duamda hissedar olmaya müstehak olmanızı arzu ettiğim bir vakitte bu sualleriniz, beni sizin hesabınıza çok mesrur etti ve bir beşaret oldu.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Ölümünden sonra yeryüzünü O diriltir. Siz de kabirlerinizden böyle çıkarılacaksınız. (Rum Sûresi, 30:19)
3.)Halkı (mahlûkları) önce yaratan, sonra iade edecek olan Odur. (Rum Sûresi, 30:27)
4.)İnsan ruhu mahlûk (yaratılmış bir varlık) değildir.
5.)De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. (İsrâ Sûresi, 17:85)
6.)Onunla Allah arasında direkt bir bağ yoktur.
7.)Sebep de yoktur.
8.)Bizâtihi kâimdir. (Kendi kendine ayakta kalır, varlığını başka bir şeye dayanarak sürdürmez.)
9.)Onun ayetlerinderdir ki..
10.)Hanımlarını ve çocuklarını da…

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 16

Mektup 16: Hulûsi Beye hitaptır

Hulûsi Beye hitaptır.

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ [1] وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2] بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ عَمَّرَكُمُ اللهُ بِالسَّلاَمَةِ وَالْعَافِيَةِ

Aziz kardeşim,

Evvela: Mektubun bana tesir etti. Fakat hakikati düşündüm, o teessür gitti. İşte hakikat şudur ki:

Mâbeynimizdeki münasebet ve uhuvvet inşaallah hâlis ve lillâh için olduğundan, zaman ve mekânla mukayyed olmaz. Bir şehir, bir vilâyet, bir memleket, belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücut, iki hakikî dost için bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin firakı yok, hep visaldir. Fâni, mecazî, dünyevî dostluklar sahipleri, firakı düşünsün, bize ne?

Mezhebimizde (mesleğimizde) firak yok. Sen nerede bulunsan, şu kardeşinle ellerinizdeki Sözler vasıtasıyla sohbet edebilirsin. Ben de istediğim zaman, seni yanımda dergâh-ı İlâhîye beraber el açıp niyaz etmek suretinde görebilirim. Eğer kader sizi başka bir yere gönderirse,

اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ [3]

hükmünce, kemâl-i rızayla teslim ol. Hem senin gibi, inşaallah kalbi selîm, aklı müstakîm, hakikî iman dersini veren zâtlara başka yerler daha ziyade muhtaçtır. Orada (Eğirdir'de) lillâhilhamd imana çok hizmet ettin. Eğirdir'den ziyade başka yerler belki daha muhtaçtır.

Saniyen: Sorduğun birinci suale senin kalbini tevkil ediyorum. Nasıl fetva verirse, ben de öyle razıyım. Merâtib-i dünya, nokta-i nazarımda pek ehemmiyetsiz olmakla beraber, senin gibi mertebesini hizmet-i Kur'ân'a medar edenler için, minnet altına ve zillete girmemek şartıyla hoş görüyorum. İkinci sualin ise, peder ve validenin arzuları pek mühimdir. Kur'ân-ı Hakîm bir âyet-i kerimede, beş tarzda onlara karşı şefkat ve hürmeti emreder. Eğer suhuletle arzuları yerine gelmek kabilse yaparsınız.

Salisen: Aziz kardeşlerim, bahar ve yazın meşgaleleri, hem gecelerin kısalması, hem şuhûr-u selâsenin gitmesi ekser kardeşlerimin bir derece hisse alması ve daha sair bazı esbabın bulunması, elbette bir derece neş'eli kış dersine fütur verir. Fakat onlardan gelen fütur, size fütur vermesin. Çünkü o dersler, ulûm-u imaniyeden olduğu için, bir insan yalnız kendi nefsine dinlettirse yeter. Bâhusus, siz daima bir-iki hakikî kardeşi de bulursunuz.

Hem o dersi dinleyenler yalnız insanlar değil. Cenâb-ı Hakkın zîşuur çok mahlûkatı vardır ki, hakaik-i imaniyenin istimâından çok zevk alırlar. Sizin o kısım arkadaşınız ve müstemileriniz çoktur.

Hem mütefekkirâne o çeşit sohbet-i imaniye, zemin yüzünün bir manevî ziyneti ve medar-ı şerefi olduğuna işareten biri demiş:

آسْمَانْ رَشْكْ بُرَدْ بَهَرْ زَمِينْ كِه دَارَدْ
يَكْ دُوكَسْ يَكْ دُو نَفَسْ بَهْرِ خُدَا بَرْ نُشِينَنْدْ

Yani, *semâvât zemine gıpta eder ki, zeminde hâlisen lillâh sohbet ve zikir ve tefekkür için, bir-iki adam, bir-iki nefes, yani bir-iki dakika beraber otururlar, kendi Sâni-i Zülcelâlinin çok güzel âsâr-ı*

rahmetini ve çok hikmetli ve süslü âsâr-ı san'atını birbirine göstererek Sânilerini sevip sevdirirler, düşünüp düşündürürler.

Hem de ilim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi, su gibi, her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte ulûm-u imaniye bu kısımdandır. Elinizdeki Sözler ekseriyet itibarıyla inşaallah o cümledendir.

Bütün kardeşlerimize birer birer selâm ediyorum. Zannederim mufarakat ihtimalinden, ikimizden ziyade Hakkı Efendi kardeşimiz, daha ziyade sevap kazanmak emâresi olarak, daha ziyade müteessirdir. Fakat Cenâb-ı Hak hakkımızda çok emarelerle inâyet ve rahmetini gösterdiğinden, surî iftirakımız vuku bulsa, bir eser-i inâyet ve rahmet olduğunu telâkki etmeliyiz.

Rabian: Sizin gibi hakikate yetişmiş ve hakikatteki hakikî tesellî ve esaslı sevinci bulmuş zâtlara, envâr-ı imaniyenin ve esrar-ı Kur'âniyenin neşirlerine karşı—ehl-i dalâletin ve şeytanların desâisle tehacümünden neşet eden müşkülât ve gam ve kedere karşı sabır ve metanet et ve hüzün ve merak etme—demeye ihtiyaç hissetmem.

Hem her vakit beklediğim, ehl-i zındıkanın bana hücumu gayretli talebem, cesaretli biraderzadem olan uhrevî kardeşimden başlaması muhtemel olmakla beraber, hıfz-ı Kur'ânî her müşkülâta galip ve lezzet-i hizmet-i imaniye her kederi unutturur itikadında olduğumdan, seni teşcî ve teşvike lüzum görmem.

Râkımü'l-Hurûf Hâfız Hâlid sana selâm eder, duanı ister.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Ahiret kardeşiniz

Said Nursî

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.
2.) Ömür dakikalarınızın âşireleri sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Cenâb-ı Hak hayatınızı selâmet ve âfiyet içinde devam ettirsin.
3.) Gerçek hayır, ancak Allah'ın kulları için seçtiğindedir.
4.) Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 17

Mektup 17: Üçüncü Mektubun baş kısmı

Üçüncü Mektubun baş kısmı.

بِاسْمِ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ بِكَلِمَاتِ اَلنُّجُومِ وَالشُّمُوسِ وَالْاَقْمَارِ وَالسَّيَّارَاتِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ النُّجُومِ فِى السَّمٰوَاتِ

Aziz kardeşim ve sevgili arkadaşım,

Şimdi yüz tabakalık fıtrî bir sarayın, en yukarı menzilinde bulunuyorum. Sen de mânen burada hazır ol. Bir parça sohbet edip konuşacağız. İşte kardeşim,

Evvelâ: Evvelki mektubumda, bütün Sözlere dair sual etmiştim ki: İçlerinde cerh edilecek hakikatler var mı? Veyahut avâma izharı muzır şeyler bulunuyor mu? Yoksa yalnız Otuz İkinci Sözün Üçüncü Maksadı için değildi.

Saniyen: Sana Nokta risalesini gönderiyorum. Acîptir ki, Eski Said'in kuvvet-i ilmiyle, nazar-ı aklıyla anladığı ve gördüğü hakikatleri, senin kardeşin şuhud-u kalbiyle, nur-u vicdanla gördüğüne tevafuk ediyor. Yalnız bazı cihetlerde noksan kalmıştır ki, Yirmi Dokuzuncu Sözde tekmil edilmiş. Hususan âhirdeki remizli nükte ve o remizli nüktenin sırrı beyanında, çok hakikatler Nokta'da

yoktur, Yirmi Dokuzuncu Sözde vardır. Fakat birbirinden çok uzak bu iki Said'in aklı, kalbi, bu derece ittifakı aciptir.

Salisen: Şeyh Mustafa'ya selâmımı tebliğle beraber de ki: Yazdığın Kader Sözü beni çok memnun etti. Duayla kardeşlik hakkını edâ ettiğin gibi, bunun yazmasıyla talebelik hukukunu dahi kazâ ettin. Allah senden razı olsun. Yazdığını Abdülmecid'e gönderiyorum. O yüzlerce adama okutturacak; herbirisinden sevap sana gelecek.

Rabian: Kardeşimiz Abdülmecid'e bir mektupla bazı Sözleri gönderiyorum. Sen gayet emniyetli bir tarzda postaya ver. Adres: "Ergani-i Osmaniyede esnaftan Vanlı Şehabeddin Efendi vasıtasıyla Vanlı Abdülmecid Efendiye." Bu adresi yeni hurufla mektuba ve emanete yazınız.

جُو لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بَرَابَرْ مِيزَنَنْد هَرْشَىْ [3]
دَمَادَمْ جُويَدَنَدْ يَاحَقْ سَرَاسَرْ كُو يَدَنْد
يَاحَىْ
اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.) Gökler; yıldızlar, güneşler, aylar ve gezegenlerin Kendisini tesbih ettiği Zâtın adıyla.
2.) Gökteki yıldızlar sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin ve kardeşlerinizin üzerine olsun.
3.) Çünkü, bütün eşya Lâ ilâhe illâ Hû deyip, kâinatın azîm halka-i zikrinde beraber zikrederek çalışıyorlar. Vakit-be-vakit, lisan-ı istidat ile, Cenâb-ı Haktan hukuk-u hayatını 'Yâ Hak' deyip hazine-i rahmetten istiyorlar. Baştan başa da, hayata mazhariyetleri lisanıyla 'Yâ Hayy' ismini zikrediyorlar."
4.) Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 18

Mektup 18: Onsekizinci Mektubun baş kısmı

Mektubat’ta On Sekizinci Mektup’un başı ve İkinci Mesele-i Mühimmedeki sualinin cevabına bir zeyildir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ 1
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ 2
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ 3

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim Hulûsi Bey,

Suallerinize dair bir cevap yazmıştım. Kardeşimiz Hüsrev bir izah istedi. O zât ruhen size benzediği için, onun istizahına sen de iştirak ettiğini tahayyül ettim. Bu zeyli yazdım, size gönderdim.

Hem Keramet-i Gavsiyenin birinci satırına dair bir parça gönderildi, onun âhirine yazarsınız. Hem Keramet-i Gavsiye ile münasebettar bir nükte-i Kur’âniyeyi gönderdik. Meşrebimize muhalif olan bu izhar-ı esrara beni sevk eden mânevî ihtarla kardeşlerimizin sa’ye ziyade şevk ve gayrete gelmelerine bir vesile olmasıdır.

Hakikaten bir vakit fütur, geldi. Tevafuk çıktı, şevki tazelendirdi. Bir zaman yine fütur, baş gösterdi. Keramet-i Gavsiye çıktı, gayreti çok ziyadeleştirdi. Ben bu hâletten anladım ki, izharından hizmetimize zararı yok; olsa olsa nefsime zarardır. Zaten nefsim hizmete feda olmaya hazırdır. Başta muhterem pederiniz, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman, Kemaleddin, Ömer Efendi olarak risalelerle alâkadar olan zâtlara selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22

Mektup 22: Mesail-i Müteferrika

Mesâil-i Müteferrika

•1.Mesele: Salat ve selam hakkında
•2.Mesele: Tabiatın tarifi
•3.Mesele: Cehennem hakkında
•4.Mesele: Ehl-i dalaletin ehl-i hidayete galip gelmesi
•5.Mesele: Mühim bir sırr-ı âyet
•6.Mesele: Risaletü'n-Nur isminin hikmeti

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 1.Mesele

1.Mesele: Salat ve selam hakkında

Birinci Mesele

Sual: Salâvatın bu kadar kesretle hikmeti ve salâtla beraber selâmı zikretmenin sırrı nedir?

Elcevap: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma salâvat getirmek, tek başıyla bir tarik-i hakikattır. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm nihayet derecede rahmete mazhar olduğu halde, nihayetsiz salâvata ihtiyaç göstermiştir. Çünkü, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bütün ümmetin dertleriyle alâkadar ve saadetleriyle nasibedardır. Nihayetsiz istikbalde, ebedü'l-âbâdda, nihayetsiz ahvâle mâruz ümmetin, bütün saadetleriyle alâkadarlığının ihtiyacındandır ki, nihayetsiz salâvata ihtiyaç göstermiştir.

Hem Resul-i Ekrem hem abd, hem resul olduğundan, ubudiyet cihetiyle salât ister, risalet cihetiyle selâm ister ki: Ubudiyet halktan Hakka gider, mahbubiyet ve rahmete mazhar olur. Bunu es-salât ifade eder. Risalet Haktan halka bir elçiliktir ki, selâmet ve teslim ve memuriyetinin kabul ve vazifesinin icrâsına muvaffakıyet ister ki, selâm lâfzı onu ifade ediyor.

Hem biz seyyidinâ lâfzıyla tabir ettiğimizden, diyoruz ki: Ya Rab! Yanımızda elçiniz ve dergâhınızda elçimiz olan reisimize merhamet et ki, bize sirayet etsin.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ [1]
وَرَسُولِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

1.)Allah’ım, Senin kulun ve resulün olan efendimiz Muhammed’e ve onun bütün âl ve ashabına salât eyle.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 2.Mesele

2.Mesele: Tabiatın tarifi

İkinci Mesele

Bir kardeşimizin uzun bir sualine kısa bir cevaptır.

Eğer desen: Nedir şu tabiat ki, ehl-i dalâlet ve gaflet ona saplanmışlar; küfür ve küfrâna girip, ahsen-i takvimden esfel-i sâfilîne sukut etmişler?

Elcevap: Tabiat namı verdikleri şey, şeriat-ı fıtriye-i kübrâ-yı İlâhiyedir ki, mevcudatta zuhur eden ef'âl-i İlâhiyenin tanzim ve nizamını gösteren âdetullahın mecmu-u kavânîninden ibarettir. Malûmdur ki, kavânîn umûr-u itibariyedir; vücûd-u ilmîsi var, haricîsi yok. Gaflet veya dalâlet sâikasiyle Kâtip ve Nakkaş-ı Ezelîyi tanımadıklarından, kitabı ve kitabeti kâtip ve nakşı nakkaş, kanunu kudret, mistarı masdar, nizamı nazzam, san'atı sâni tevehhüm etmişler.

Nasıl ki, bir vahşî ve insanların içtimâiyatını görmemiş bir adam muhteşem bir kışlaya girse, bir ordunun nizâmât-ı mâneviyeyle muttarid hareketini temâşâ etse, maddî iplerle bağlı tahayyül eder. Veyahut o vahşî, muazzam bir camie dahil olsa, görse ki, Müslümanların cemaat ve îdlerde muntazam, mübarek vaziyetlerini görse, seyretse, maddî rabıtalarla bağlanmalarını tevehhüm eder.

Öyle de, vahşîden çok vahşi olan ehl-i dalâletin, cünûd-u semâvât ve arza mâlik olan Sultan-ı Ezel ve Ebedin muhteşem kışlası olan şu kâinata ve Mabûd-u Ezelînin mescid-i kebîri olan şu âleme girdikleri vakit, o Sultanın nizâmâtını tabiat namıyla yâd etse ve nihayet hikmetlerle meşhûn şeriat-ı kübrâsını, kuvvet ve madde gibi sağır ve kör ve câmid, karma karışık tezahürattan ibaret tahayyül etse, elbette ona insan demek değil, belki vahşî hayvan dahi

denilmez. Çünkü, o tevehhüm ettiği tabiat için, geçen Sözlerde ve sair risalelerimde yüz yerde, dirilmeyecek bir surette o tabiat fikr-i küfrîsi öldürüldüğü ve Yirmi İkinci Sözde gayet kat'î bir surette ispat edildiği gibi; her zerrede, her sebepte bütün mevcudatı halk edecek bir kudret, bir ilim vermek, belki Vacibü'l-Vücudun bütün sıfatını onda kabul etmek gibi nihayetsiz muhal ender muhal bir dalâlet, belki dalâletin divaneliğinden gelen mânâsız hezeyanlardır.

Elhasıl: O Sözlerde gayet kat'î bir surette ispat edilmiş ki, tabiatperest adam bir ilâh-ı vâhidi kabul etmediği için, gayr-ı mütenâhi ilâhları kabul etmeye mecburdur. O ilâhlar, herbirisi herşeye muktedir olmakla beraber, bütün ilâhlara hem zıt, hem misil olarak şu kâinatın intizamı içinde birleşsin. Halbuki, bir sineğin kanadından tut, tâ manzume-i şemsiyeye kadar hiçbir yerde bir sinek kanadı kadar şerike yer yoktur ki, parmak karıştırsın.

لَوْكَانَ فِيهِمَا الٰهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا [1]
فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

ferman-ı kat'î, şirk ve iştirâkin esâsâtını kat'î bir burhanla keser.

1.) Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. Arşın Rabbi olan Allah, onların yakıştırdıkları şeylerden tamamen münezzehtir. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 3.Mesele

3.Mesele: Cehennem hakkında

Üçüncü Mesele

Küfür, mânevi bir cehennemin çekirdeği olduğunu İkinci Sözde ve Sekizinci Sözde ve başka Sözlerde ispat edildiği gibi, maddî bir cehennem dahi onun meyvesidir. Cehenneme duhulüne sebep olduğu gibi, Cehennemin vücuduna dahi sebeptir. Zira küçük bir hâkim, küçük bir izzet, küçük bir gayret, küçük bir celâli bulunsa; bir edepsiz ona dese, “Beni tedip etmezsin ve edemezsin”; herhalde, o yerde hapishane yoksa da, onun için bir hapishane icad edecek, onu içine atacaktır. Halbuki, kâfir, Cehennemi inkârla, nihayetsiz gayret ve izzet ve celâl sahibi ve gayet büyük bir zâtı tekzip ve tâciz ediyor, yalancılıkla ve aczle ittiham ediyor, izzetine şiddetle dokunuyor, celâline serkeşâne ilişiyor. Elbette, farz-ı muhal olarak, Cehennemin hiçbir sebeb-i vücudu bulunmazsa, o derece tekzip ve tâcizi tazammun eden küfür için Cehennemi halk edecek, o kâfiri içine atacaktır.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 4.Mesele

4.Mesele: Ehl-i dalaletin ehl-i hidayete galip gelmesi

Dördüncü Mesele

Eğer desen: Ne için ehl-i küfür ve dalâlet dünyada ehl-i hidayete galip oluyor?

Elcevap: Çünkü, küfrün divaneliğiyle ve dalâletin sarhoşluğuyla ve gafletin sersemliğiyle, ebedî elmasları satın almak için verilen letâif ve istidâdât-ı insaniye sermayesini, fâni şişelere, soğuk buzlara veriyor. Elbette ham cam ve câmid cemed, elmas fiyatıyla alındığı için, en âlâ cam ve en eclâ cemed alınır.

Bir vakit elmasçı zengin bir adam divane olur, çarşıya gider, beş paralık cam parçasına beş altın verir. O zengin divaneye, herkes en iyi camlarını alır ona verir. Hattâ çocuklar da güzel buz parçalarını ona veriyor, birer altın alıyorlardı.

Hem bir vakit bir padişah sarhoş olur, çocukların içine girer, onları vükelâ ve ümerâ-yı askeriye zanneder. Şâhâne emir verir, çocukların hoşuna gider, iyi itaat ettiklerinden güzelce bir eğlence yapar.

İşte küfür bir divâneliktir, dalâlet bir sarhoşluktur, gaflet bir sersemliktir ki, bâki metâ yerine fâni metâı alır. İşte şu sırdandır ki, ehl-i dalâletin hissiyatları şiddetlidir. İnadı, hırsı, hasedi gibi herşeyi şediddir. Bir dakika meraka değmeyen birşeye bir sene inat eder.

Evet küfrün divaneliğiyle, dalâletin sekriyle, gafletin şaşkınlığıyla, fıtraten ebedî ve ebed müşterisi olan bir latîfe-i insaniye sukut eder; ebedî şeyler yerine fâni şeyler alır, yüksek fiyat verir. Fakat mü'minde dahi bir maraz-ı asabî bulunuyor veya maraz-ı kalbî var. O dahi, ehl-i

dalâlet gibi, ehemmiyetsiz şeylere ziyade ehemmiyet verir. Lâkin çabuk kusurunu anlar, istiğfar eder, ısrar etmez.

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا [1]

1.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 5.Mesele

5.Mesele: Mühim bir sırr-ı âyet

Beşinci Mesele

Mühim bir sırr-ı âyet:

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, mecmûu mu'cize olduğu gibi, her bir sûresi dahi bir mu'cize, hattâ pek çok âyetlerin herbirisi birer mu'cize veya bir lem'a-i i'câzı gösterir bir tarzdadır. Meselâ, Sahâbeden bahseden âhir-i Sûre-i Feth olan âyeti, ki [1] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ dan başlar, bütün huruf-ı hecâiyeyi tazammun etmekle beraber, Sahabenin tabakat-ı meşhuresinin—ki Ashâb-ı Bedir, Şühedâ-i Uhud, Ashâb-ı Suffa, Ehl-i Bîat-ı Rıdvan gibi şöhretgîr-i âlem tabakatın—esmâsının adedine işaret ediyor. Ve şu âyetten evvelki [2] هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ âyeti, altmış üç harf olduğundan, ömr-ü Nebeviyyeye işaret ettiği gibi, bahsettiğimiz âyetle beraber Ashab-ı Bedir ve Suffa ve Uhud ve Ehl-i Beyt-i Nebevînin adedini gösterir. İşte, âhirdeki âyetin adedi iki yüz altmıştır. Ashab-ı Bedir, şühedâ-yı Uhud'la beraber, Bedirle Uhud şühedâsından bulunan bir tek sayılmak, hem isimleri bir olanlar bir sayılmak şartıyla, iki yüz altmıştır.

Aynı âyetteki hurufat gibi Ashab-ı Bedir, Ashab-ı Suffa ile söylediğimiz şartla beraber, iki yüz altmış dört eder. Âyetten dört fazladır ki, Hulefa-yı Erbaa veya Hamse-i Âl-i Abâdan dördüne işaret vardır. Âyette herbir harfin ne kadar tekerrür ettiği ve Ashab-ı Bedir ve Uhud ve Suffanın esmâsına ne derece muvafık adet göstermesine, gelecek hurufata dikkat et:

Hemze lafzı dokuz gayr-ı melfuzu onbeş, muvafık geliyor. ب dört ت sekiz ث üç, muvafık, ج sekiz muvafık, ح üç خ on د altı ذ üç muvafık. ر onaltı muvafık, ز altı muvafık, Uhud ve Suffa'dan س yedi muvafık, Suffa'dan ش iki muvafık, Suffa'dan ص iki muvafık, Bedir'den ض iki muvafık, Suffa'dan ط bir ظ üç Uhud'da Abâdile-i Seb'a, Hulefâ-yı Selâse ع on muvafık, Suffa'dan غ altı ف ondört ق bir muvafık, Bedir'de ك altı ل otuzdört م yirmidört muvafık, ن onaltı muvafık, هـ onaltı و onbeş ى oniki muvafık, لا iki ا onsekiz muvafık…

İşte şu hurufatın yarısı Ashab-ı Bedir ve Suffa ve Uhud'da muvafık gelmesiyle gösteriyor ki, gayr-ı muvafık olanlar başka tabakâtın adedine muvafıktır. Mesela, Ehl-i Bîat-ı Rıdvân gibi tabakât-ı meşhureye...

Hem câ-yı dikkattir ki:

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا [3]

âyetinde şu âyet gibi, bütün huruf-u hecâiyeyi tazammun etmiş. Fakat bunun aksine olarak, o hurufatın tekraratı acip bir tarz-ı münasebettedir. Şu âyet ise birbirine bakıyor. Kardeş kardeşine muvafık gelmiyor. Demek şu âyetteki hurufatın vazifesi, âyetin mânâsını teyid ederek, bahsettiği Sahabelerin esmâsına bakıyorlar. Evet, şu âyet-i kerîme, cümleleriyle gösterdiği aynı hükmü, yine kelimeleriyle, hurufatıyla aynı mânâya işaret eder. Meselâ, şu âyetin hurufatları Ashaba baktıkları gibi, kayıtları da Ashabın sıfat-ı

meşhuresine bakar. O sıfatı göstermekle o sıfat sahiplerine parmak basıyorlar.

Mesela: [4] وَالَّذِينَ مَعَهُ daki maiyet-i hassa, sohbet-i mahsusayı zikretmekle Ebu Bekiri's-Sıddık'ın medar-ı fahri ve şöhreti olan maiyet-i hassa ile başına parmak basıyor.

[5] اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ şiddet-i hamiyet-i İslâmiyeyle küffâra galebe-i kat'iyesiyle şöhretşiâr olan Hazret-i Ömer'i âyine gibi gösterir.

[6] رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ şefkat-i rahîmâneyle meşhur-u enâm olan Hazret-i Osman-ı Zinnûreyne parmak basıyor.

[7] تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا kaydıyla, rükû ve secdede devam ve kesrette meşhur olan Hazret-i Aliyyi'l-Murtazâ'ya işaret ediyor.

[8] يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا cümlesiyle Ehl-i Bîat-ı Rıdvân'a,

[9] سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ Ashab-ı Suffa'ya,

[10] ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ fukahâ ve ulemâ-i Sahabeye,

[11] وَمَثَلُهُمْ فِى الْاِنْجِيلِ Ashab-ı Huneyn ve Fetih, Uhud ve Bedir'deki Sahabelerin nâmdar yiğitlerine işaret ettiği gibi, enbiyadan sonra benî Âdem içinde en yüksek, en nâmdar, en mümtaz olan Sahabelerin medar-ı rüçhâniyetleri, menşe-i imtiyazları ve mâden-i meziyetleri olan secâyâ-yı sâmiye ve ahlâk-ı âliye ve muamelât-ı galiyeye o mezkûr kayıtlar ve sıfatlarla işaret ediyor. O kayıtlarla diyor ki:

Sahabelerin halka karşı vaziyetleri: Düşmanlarına şediddirler ve dostlarına ve mü'minlere rahîmdirler. Cenâb-ı Hakka karşı rükû ve secdede kemâl-i itâattadırlar. Her işlerinde Cenâb-ı Hakkın rıza ve fazlını kastederek kemâl-i ihlâstadırlar. Hem Sahabelerin ilimde ve amelde ve siyasette ve askerlikte gösterdikleri fevkalâde metanet ve terakki ve sebat ve tefevvuku, maziden Tevrat ve İncil'i işhad ederek mu'cizâne ve müstakbelden ibadet ve cihad vazifesinde harikulâde hareketleri ihbar ederek mu'cizâne mâzi ve müstakbelde iki ihbar-ı gaybî ile Sahabelerin i'câzkâr ahvâlini haber vermekle, şu âyette bir lem'a-i i'câzı gösterir. Ve âyetin daha başka çok işaretleri vardır. İzahı uzun olduğundan ve ihâtamız nâkıs ve elimiz kısa bulunduğundan kısa kestik.

İşte, madem şu âyet, hem cümleleri, hem kelimeleri, hem hurufatıyla, ayrı ayrı vazifeleri gördükleri halde, mânâ-yı maksudun etrafında toplanıp ona bakıyorlar. Acaba bilmediğimiz ve beyan etmediğimiz, şu âyetin daha çok esrar-ı acîbeyi cami olduğu anlaşılmaz mı?

1.)Hz. Muhammed (a.s.m.) Allah'ın resulüdür. (Fetih Sûresi, 48:29)
2.)Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resulünü hidâyet ve hak din ile gönderen Odur. (Fetih Sûresi, 48:28)
3.)Sonra Allah, bu kederin ardından size bir emniyet, bir uyuklama hali verdi... (Âl-i İmrân Sûresi, 3:154)
4.)Onunla beraber olanlar...
5.)Kâfirlere karşı şiddetli...
6.)Kendi aralarında merhametlidirler.
7.)Sen onların rükû ve secde ettiklerini görürsün.
8.)Onlar Allah'ın lütfunu ve rızasını şiddetle isterler.
9.)Yüzlerinde secdelerin izlerinden nişanları, alâmetleri vardır.
10.)Bu, onların Tevrattaki vasıflarıdır.
11.)İncildeki vasıfları ise şöyledir: …

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 22 : 6.Mesele

6.Mesele: Risaletü'n-Nur isminin hikmeti

Altıncı Küçük Bir Mesele

Otuz üç adet Sözlerin ve otuz üç adet Mektupların mecmuuna Risaletü'n-Nur namı verilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda Nur kelimesi her yerde bana rastgelmiştir. Ezcümle, karyem Nurs'tur, merhume validemin ismi Nuriye'dir, Nakşî üstadım Seyyid Nur Muhammed'dir, Kadirî üstadım Nureddin. Kur'ân üstadlarımdan Nuri, talebelerimden benimle en ziyade alâkadarı Nur isimli bulunanlardır. Kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden, nur misâlidir. Kur'ân-ı Hakîmdeki en evvel aklıma, kalbime parlayan ve fikrimi meşgul eden,

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ [1]

âyetidir. Hem hakaik-i İlâhiyede müşkûlâtımın ekserisini halleden Esmâ-i Hüsnâdan Nur ism-i nurânîsidir. Hem Kur'ân'a şiddet-i sevk ve inhisar-ı hizmetim için hususî imamım Zinnûreyn'dir.

اَللّٰهُمَّ يَا نُورَ النُّورِ وَيَا مُنَوِّرَ النُّورِ وَيَا مُصَوِّرَ النُّورِ وَيَا مُقَدِّرَ النُّورِ وَيَا مُدَبِّرَ النُّورِ وَيَا خَالِقَ النُّورِ وَيَا نُورًا قَبْلَ كُلِّ نُورٍ وَيَا نُورًا بَعْدَ كُلِّ نُورٍ وَيَا نُورًا فَوْقَ [2]

كُلِّ نُورٍ وَيَا نُورًا لَيْسَ مِثْلَهُ نُورٌ
سُبْحَانَكَ يَالآَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ
اَجِرْنَا (وَعَلِى) مِنَ النَّارِ وَادْخِلْنَا (وَادْخِلْ
عَلِى) الْجَنَّةَ مَعَ الاَبْرَارِ وَنَوِّرْ قُلُوبَنَا
وَقَلْبَهُ وَقُبُورَنَا وَقَبْرَهُ بِاَنْوَارِ الاِيمَانِ
وَالْقُرْاٰنِ يَارَحِيمُ يَاغَفَّارُ وَصَلِّ عَلٰى
مُحَمَّدٍ الْمُخْتَارِ وَاٰلِهِ الاَطْهَارِ وَصَحْبِهِ
الاَخْيَارِ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

Said Nursi

1.)Allah göklerin ve yerin nurudur. Onun nurunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir... (Nur Sûresi, 24:35)

2.)Ey bütün nurlar Onun nûrunun ancak bir kesif gölgesi olan Nurların Nûru, Ey maddî ve mânevî bütün nurlar ve umum nûrâniyat Ondan feyiz alan Nurların Münevviri, Ey her nûra ve nûrânîye ve herbir nurlu mahlûka meşîet ve kudretiyle sûret-i maddiye ve mâneviyesini veren Nurların Musavviri, Ey bütün nurların bütün keyfiyâtını ilim ve irâdesiyle takdir eden ve maddî ve mânevî miktarlarını veren Nurların Mukaddiri, Ey bütün nur ve nûrânîleri bütün levâzımâtıyla halk eden ve bütün nurları sevk ve idâre ve tedbir ve teshir eden Nurların Müdebbiri, Ey bütün nurları halk eden Nurların Hâlıkı, Ey her nurdan önce var olan Nûr-u Ezelî, Ey bütün nurların sönüp gitmesinden sonra bâkî kalan Nûr-u Sermedî, Ey Nûru bütün nurların fevkinde olan ve azamet-i nûrâniyetiyle bütün mevcûdâta hükmeden Nûr-u Semâvât ve Arz, Ey hiçbir nur hiçbir cihetle Onun nûruna misil olamayan Nûr-u Mukaddes ve Muallâ olan Allah’ım! Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yok. El-aman, el-aman! Bizi (ve Ali’yi) Cehennem ateşinden kurtar. Bizi (ve Ali’yi) iyiler zümresiyle beraber Cennete koy. Bizim kalblerimizi ve onun kalbini, bizim kabirlerimizi ve onun kabrini iman ve Kur’ân nuruyla nurlandır, ya Rahîm, ya Gaffâr! Âlemlerde seçilmiş Muhammed’e, onun tertemiz âline ve hayırlı Sahabîlerine salât et. Âmin, âmin, âmin.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 23

Mektup 23: Dişlerin kaplanması hakkındaki suale cevaptır

Hulûsi Beyin sualine cevaptır.

Dişlerin kaplanması hakkındaki suale cevaptır

1932 tarihli sualinize şimdilik etrafıyla cevap veremiyorum. Fakat bu meseleyle münasebettar bir-iki mesele-i şeriatı icmalen yazıyorum. Şöyle ki:

Abdest vaktinde ağzı yıkamak farz değil, sünnettir. Fakat gusül hengâmında ağzını yıkamak farzdır. Az birşey de yıkanmadık kalsa olmaz, zarardır. Onun için dişleri kaplama lehinde ulemâlar fetva vermeye cesaret edemiyorlar.

İmam-ı Âzam ile İmam-ı Muhammed (radıyallahü anhümâ) gümüş ve altından dişlerin yapılmasına fetvaları, sabit kaplama hakkında olmamak gerektir. Halbuki bu diş meselesi umûmü'l-belvâ suretinde o derece intişarı var ki, ref'i kabil değil. Ümmeti bu belvâ-yı azîmeden kurtarmak çaresini düşündüm; birden kalbime bu nokta geldi. Haddim ve hakkım değil ki, ehl-i içtihadın vazifesine karışayım. Fakat bu umûmü'l-belvâ zaruretine karşı, fetvalara taraftar olmadığım halde diyorum ki:

Eğer mütedeyyin bir hekîm-i hâzıkın gösterdiği ihtiyaca binaen kaplama sureti olsa, altındaki diş ağzın zahirîsinden çıkar, bâtın hükmüne geçer. Gusül de yıkanmaması, guslü iptal etmez. Çünkü üstündeki kaplama yıkanıyor, onun yerine geçiyor. Evet, cerihaların üstündeki sargıların zarar için kaldırılmadığından ceriha yerine yıkanması, şer'an o yaranın gasli yerine geçtiği gibi, böyle ihtiyaca binaen sabit kaplamanın yıkanması dahi dişin yıkanması yerine geçer, guslü iptal etmez.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1]

Madem ihtiyaca binaen bu ruhsat oluyor. Elbette yalnız süs için, ihtiyaçsız dişleri kaplamak veya doldurmak bu ruhsattan istifade edemez. Çünkü, hattâ zaruret derecesine geldikten sonra, böyle umûmü'l-belvâda, eğer bilerek, su-i ihtiyarıyla olsa, o zaruret ibâhaya sebebiyet vermez. Eğer bilmeyerek olmuşsa, zaruret için elbette cevaz var.

Said Nursî

1.)Gerçek Allah katındadır. Ancak O bilir.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 24

Mektup 24: Hüsrev’e hitâben yazılan bir mektuptur

Hüsrev’e hitâben yazılan bir mektuptur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبرَكَاتُهُ ﴿3﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ وَعَلى وَالِدَتِكَ وَعَلى اَخِيكَ
وَعَلى اِخْوَانِكَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبرَكَاتُهُ

Aziz, mübarek, sıddık kardeşim,

Evvelâ: Sözler’e başlamadan iki ay evvel gördüğün mübarek rüya çok güzeldir, hem hakikattir. Evet, kardeşim, sen bir bahçe-i ebedî olan Kur’ân-ı Hakîmin cennetinden, gül-ü Muhammedî (a.s.m.) namında, hadsiz nuranî hakikatlerin fabrikası hükmünde, tefsir-i hakaik-i Kur’âniye etrafında halka tutan ve sizin gibi çarklardan mürekkep olan bir cemaat-i mübareke içinde en has ve en yüksek mertebeye kâtip tayin edildiğine, o rüya beşaret verdiği gibi, biz de beşaret ediyoruz.

Saniyen: Bu defa bize yazdığın Mu’cizât-ı Ahmediye (a.s.m.) risalesi çok harika düşmüş. Kim ona bakıyor; bir zevk-i hakikî hisseder. Demek oluyor ki, mânevî, hâlis, samimî hisler, maddî nakışlar suretinde kendini hissettiriyor. Bu sırra ben muttali olduğum vakit, kardeşim Galip dahi aynı hisse iştirak etti. “Evet, bunun altında manevî tebessüm var” diye, senin hattını kendi hattına tercihle

mukabele etti. O yazdığın risale vasıtasıyla pek çok insanlar imanlarını kuvvetleştiriyorlar; muhabbet-i Ahmediye (a.s.m.) kalblerinde ziyadeleşiyor. İşaret-i gaybiye hakkında şüpheleri kalmıyor. O sevap da senin defter-i a'mâline geçiyor. Kur'ân ve Resul-i Ekrem (a.s.m.) kelimesinden başka, işaret ettiğin kelimât çok mânidardır, hem bir temeldir. O iki kelimenin mübarek tevafukuna bir hüccettir. Hem gösteriyor ki, bütün o tevafukatı dahi riâyet etmeyen, o iki kelimenin tevafukuna kalem karıştıramaz. Zannediyoruz ki, o risalelerin hatt-ı hakikîsini sen buldun veyahut yakınlaştın.

Salisen: Mâbeynimizde münasebet mânevî, ruhî, hakikî olduğu için zaman ve mekân müdahale etmez. Dergâh-ı İlâhîye müteveccih olduğumuz vakit günde belki kaç defa, Hüsrev yanımda bir cihette hazır olmakla beraber, senin o şirin yazıların, hususan On Dokuzuncu Mektuptaki mübarek hattın göründükçe seni hayalimizce hazır ediyoruz. Ben ve buradaki arkadaşlar dahi seni burada görmek çok arzuluyoruz. Fakat Isparta sana çok muhtaçtır. Hem de şimdi hal ve mevsim pek müsait görünmüyor. Onun için kardeşimi bir miktar yanımda bulundurmakla, sana zahmet vermek istemiyorum. Yoksa sen bize çok lâzımsın. İnşaallah bir vakit kaza edeceğiz.

Rabian: Şu mübarek şehr-i Ramazan, leyle-i Kadri ihata ettiği için, kendisi de ömür içinde bir leyle-i Kadirdir ki, muvaffak olanın ömrüne bin ömür katar. Dakikası bir gündür. Saati iki ay, günü birkaç sene hükmünde bir ömr-i bâkîdir. Senden ve âhiret hemşirem yani ikinci validem ve kardeşimin muhterem validesinden duanızı istiyorum. Madem duada sizi şerik ediyorum; siz de benim duama âmin hükmünde olarak dua ediniz.

Kardeşimiz Ali Efendiye dahi çok selâm ve dua ediyorum. İnşaallah tam Hüsrev'e lâyık bir kardeş oluyor. Sair kardeşlere seni tevkil ediyorum, selâm ve dua ediyorum. Bu eyyâm-ı mübarekede bana dua etsinler.

Galip der: "Hüsrev'le mânevî bir irtibat hissediyorum." Çok selâm ediyor. Ve bilhassa saatçi Lütfü Efendiye pek çok selâm ve dua ederim. Cenâb-ı Hak ona, o bana yazdığı Pencere Risalesinin hurufu adedince ruhuna rahmet, kalbine nur, aklına hakikat, malına bereket ihsan eylesin. Âmin, âmin, âmin.

Maksadım, ona o risaleyi yazdırmak, onu has talebeler dairesine idhal etmekti. Yoksa ona o zahmeti vermezdim. Mâşâallah, Hâtem-i Mu'cizât-ı Ahmediyeyi (a.s.m.) çok güzel tersim etmişsiniz. Sözler'le alâkadarlar içinde, bu hâteme tam kanaati olanların isimlerini bana yazsınlar, onları ikinci dairede yazacağız, tâ o nura hissedar olsunlar. Şükre dair nüshanız Kuleönlü Mustafa bir adama verip, o da muhafaza edememiş. Yağmur bir parça bozduğu için mahcup olarak, sana göndermeyip bana gönderdi. Benim de güzel yazılmış bir nüsham var, sana gönderiyorum. Ona göre yeni bir nüsha kendinize yazarsınız. Sen bana şükre dair yazdığın mübarek nüshayı, bir ay evvel Atabey tarafına göndermiştim. Kim aldığını bilmiyorum, elime geçmedi. Hem size Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesinin Hâtimesini gönderiyorum. O Hâtime, hâtem-i i'câza gelen tenkidatı reddediyor ve parlak bir mühr-ü tasdik olduğunu gösteriyor. O hâtemlerin bir nüshasını sana gönderdik. Orada hâtemi gören ve kabul eden ve Sözler'le alâkadar olan zâtların münasip gördüklerini, boş kalan gözlere kaydedebilirsin.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Mirzazâde
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin, annenin, kardeşinin ve diğer kardeşlerinin üzerine olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 25

Mektup 25: Risale-i nur ilm-i kelam dersi verir.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz ve gayretli âhiret kardeşim ve hizmet-i Kur'ân'da yoldaşım Hulûsî-i sânî ve Sabri-i evvel,

Mâşâallah, Yirminci Mektubun kıymetini güzel anlamışsınız ve güzel de yazmışsınız. Mektubunda ilm-i kelâm dersini benden almak arzu etmişsiniz. Zaten o dersi alıyorsunuz. Yazdığınız umum Sözler, o nurlu ve hakikî ilm-i kelâmın dersleridir. İmam-ı Rabbânî gibi bazı kudsî muhakkikler demişler ki: Âhirzamanda ilm-i kelâmı, yani ehl-i hak mezhebi olan mesâil-i imaniye-i kelâmiyeyi, birisi öyle bir surette beyan edecek ki, umum ehl-i keşif ve tarikatın fevkinde, o nurların neşrine sebebiyet verecektir. Hattâ İmam-ı Rabbânî kendisini o şahıs gibi görmüştür.

Senin şu âciz ve fakir ve hiç ender hiç olan kardeşin, bin derece haddimin fevkinde olarak, kendimi o gelecek adam olduğumu iddia edemem, hiçbir cihette liyakatim yoktur. Fakat o ileride gelecek acip şahsın bir hizmetkârı ve ona yer hazır edecek bir dümdârı ve o büyük kumandanın pîşdâr bir neferi olduğumu zannediyorum. Ve ondadır ki, sen de yazılan şeylerden o acip kokusunu aldın.

Hem mektubunda [4] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ’ye ait olan esrarı sual ediyorsun. Evet o âyetin büyük bir denizinden çok Sözlerde katarâtı, reşehâtı vardır. Bâhusus Yirminci Mektupta, Otuz Üçüncü Mektupta, Otuz İkinci Sözde, Yirmi İkinci Sözde onun bazı çeşmeleri var. Elbette o âyette çok tabakat var. Her taife bir tabakadan hissesini almıştır. Ruhum istiyordu ki, o âyetin bazı envârını yazayım; fakat şimdiye kadar müteferrik surette yazıldığından öyle kalmış, şimdilik onunla iktifâ edilmiş.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz
Said

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nur Sûresi, 24:35)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 26

Mektup 26: Bir hadise hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede fedakâr arkadaşlarım Sabri, Hâfız Ali, Hüsrev, Re'fet, Bekir, Lütfü, Rüşdü Efendiler,

Kardeşlerim, bu Ramazan-ı Şerifte size, âlem-i nurdan bahisler açmak arzuları var idi. Maalesef bir hâdise zulmet âleminden bahsetmeye beni mecbur ediyor. Bu yeni hâdise için etraftaki dostlar lisan-ı kal ve halle meraklı, endişeli bir tarzda benden istizah istiyorlar. Onları ve sizleri meraktan kurtarmak için, o hâdiseyi, iki kısım olarak, bir parça beyan edeceğim.

Birinci kısım: Bu bize nisbeten musibetli ve elîm hadiseyi, Cenâb-ı Hak inâyet ve rahmetiyle başka surete çeviriyor. Evet, Cennet ucuz olmadığı gibi, Cehennem de lüzumsuz değil. Bu hâdisenin bize karşıki veçhi, rahmet görünüyor. Ehl-i dünyaya karşı veçhi, Cehennemin lüzumunu gösteriyor. Filhakika bu Ramazan-ı Şerifte hâdisenin sureti çok çirkindi. Fakat Gavs-ı Âzamın dediği gibi, inâyet gözünün altında ve hıfzında olduğumuzdan, çok cihetlerle hakkımızda lemeât-ı rahmet göründü.

İkincisi: Bu Ramazan-ı Şerifte acz u zaafı ve fakr u ihtiyacı tam hissedip, Cenâb-ı Hakka iltica etmek, bir surette intibah ve heyecan ve şuur ve şiddet verdi. Ramazan-ı Şerifte şimdi okuduğum

münâcâtların okunmasına bu hâdise mühim bir kuvvet oldu. Zaten musibetler, dergâh-ı İlâhîye sevk etmek için birer kader kamçısıdır. Her okuduğum bir kelime ve dua da ve münâcât da şuurlu ve şiddetli oluyor. Resmî ve ruhsuz olmuyor. Sahâbelerdeki ibadetlerin sırr-ı tefevvuku bu noktadandır. Tesbih ve zikri bütün mânâsıyla şuurlu bir surette söylediklerdir.**(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Bu mektubun mütebâkisi bir maksada binâen buradan kaldırılmıştır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 27

Mektup 27: Hulûsi Beye hitaptır

Hulûsi Beye hitaptır.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim,

Evvelâ: Biraderzadem Halil Nâci'nin dünyevî musibeti, beni de cidden mahzun eyledi. Cenâb-ı Hak onu da kurtarsın, size de sabır ve tahammül ihsân eylesin. Âmin. Nurun eskiden beri hiç sarsılmayan muhlis bir kahramanı elbette dünyanın geçici, kıymetsiz, fâni vaziyetleri karşısında telâş etmez, mağlûp olmaz inşaallah.

Saniyen: Silsile-i ilmiyede bana en son ve en mübarek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkatini gösteren, Hazret-i Şeyh Muhammedü'l-Küfrevî'nin (kuddise sirruhû) hulefâsından Alvarlı Hoca Muhammed Efendiye ve ihvanlarına çok selâm ve arz-ı hürmet ederim. Ve o havâlide Nurlarla alâkadar senin dostlarına çok selâm ve Nur hizmetinde muvaffakiyetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.

2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Binler selâm. Siz maddî rütbenizden çok yüksek mânevî rütbeniz iktizasıyla ayrı ayrı yerlere gönderiliyorsun. O yerlerin sana ihtiyacı var. Hiç merak etme. Senin Risaletü'n-Nur hakkında mektupların, çok talebe yerinde, senin bedeline hizmet-i Nuriyede çalışıyorlar. Birinciliği daima sana kazandırıyorlar.

Kardeşiniz
Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 29

Mektup 29: Yıldız mektubu

Yıldız mektubu

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşlerim, hizmet-i Kur’âniyede çalışkan arkadaşlarım Sabri, Hüsrev, Hafız Ali, Re’fet, Bekir, Lütfü, Rüşdü,

Size Cemaziye’l-Âhir ayında vuku bulan bir hâdise-i semâviye münasebetiyle bir mesele beyan edeceğim.

Şöyle ki: Hazret-i zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm’ın zuhuru zamanında, وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ [3] âyetinin bir nümunesini gösterir bir tarzda, recm-i şeyâtîne alâmet olan yıldızların düşmesi kesretle vuku bulmuştur. Ehl-i tahkikin nazarında, o zaman vahiy zamanı geldiğinden, vahye şüphe gelmemek için, kâhinler gibi, gaybî ve cinler vasıtasıyla semavî haberlerine karışanlara sed çekmeye alâmet ve işaret olmakla beraber, zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm cin ve inse meb’us olarak teşrifine semâvât ehlince bir şenlik, bir bayram gibi bir alâmet-i sürur olduğunu, ehl-i keşif ve hakikat hükmetmişlerdir.

Hem o meb’us zât, ehl-i küfür ve dalâlet için bir nirân-ı muhrika ve ehl-i hidayet için envâr-ı müşrika menbaı olduğuna, gaybî ve semavî bir işarettir. Şimdi şu Cemâziye’l-Âhirde emsâli görülmemiş bir tarzda, gece saat dörtte başlayıp, beş ve beş buçuğa kadar devam eden yıldızların düşmesi ehemmiyetli bir hâdise-i semâviyedir. Semâvâtın hâdisâtı zeminimize baktığı cihetle herhalde o hâdisâtın dahi küre-i arzda bir eseri olacaktır. Cenâb-ı Hakkın

rahmetine sığınmalıyız ki, nîrân-ı muhrika yapmasın, envâr-ı müşrikaya çevirsin.

Evet, nasıl ki Kur'ân-ı Hakîmin sûrelerinde, âyetler birbirine bakar, işaret ederler. Öyle de, Cenâb-ı Hakkın bir kur'ân-ı kebîri olan şu kâinatın ulvî, süflî sûreleri dahi birbirine bakar, birbirinin nüktelerini izhar eder. Semâ sûresinde bizim gibi lâfz-ı Celâli yalnız kırmızı yazmak değil, belki nur yaldızıyla Lâfza-i Celâl gibi yazılan yıldızlar ve o yıldızlardan fışkıran nuranî noktalar, elbette bir işaret fişekleri hükmünde, birer sırrı ilân ettiğini, o mu'ciznümâ semavî sûresinin şânındandır. Kendimizce bir fâl-i hayır addetmeliyiz.

Saniyen: Size semâvâtın kırmızı yıldızlarını andıran, Kur'ân'daki İsm-i Celâlin iki bin sekiz yüz altı (2806) defa tekerrürü, Kur'ân semâsını o nuranî yıldızlarla ziynetlendirmiş ve o adetlerin sahifeler, yapraklar, sûreler itibarıyla birbirine mânidar münâsebât-ı tevafukıyetleri, daha ziyade letâfetini, ziynetini güzelleştirmiş.

Bu defa size kendi nüsha-i Kur'âniyemi gönderiyorum. Bu nüshamda size gönderilen listeye göre işaretler koydum. İsm-i Celâl ve ism-i Rabbe ayrı ayrı işaret vaz edildi.

İsm-i Celâlin tevafukat-ı adediyesi hem muntazamdır, hem mânidardır; fakat bir parça dikkat ister. Çünkü, risalelerde görünen tevafuk gibi, daima sahife sahifeye bakmıyor. Bazan sahife mukabiline değil, belki bir arkasına veya arkasının mukabiline bakar. Bazan bir yaprak atlar, bazan bir sahife iki sahifenin mecmuuna bakar. Meselâ: Otuz beşinci sahifede on üç (13) adet Lâfza-i Celâl gelir. Arkasına sekiz (8), sonra beş (5) geliyor. Demek o on üç adet bu iki rakama birden bakar ki, o da on üç ediyor, ve hâkeza... Hem bazan bir sahife, iki sahifenin mecmuuna bakmakla beraber, aynı suretinde iki adet gelir, herbiri onun bir cüz'ünü gösterir. Meselâ: Sûre-i Tevbe'de, 188. sahifede on altı Lâfza-i Celâl geliyor, arkasında altı geliyor, altının arkasında on geliyor. Beraber yukarıdan okunsa on altı olur, tevafuk eder.

Sûre-i Ahzab'ın yine sahife dört yüz yirmi ikide (422) on altı İsm-i Celâl geliyor; zahirî tevafuku yok. Halbuki bir sahife daha evvel on gelir ve mukabilinde altı var; terkip edilse on altı olur, tevafuk eder. Hem bazan ism-i Rab ile beraber tevafuk eder. Bazan sahife

sahifeye değil, yaprak yaprağa bakar. Hem bazan sahife rakamına bakar.

Dokuz rakamı çok defa sahife rakamına baktığı için tevafuktan çıktığını hissettim. **(Haşiye)** Her neyse, siz de tetkik edersiniz. Sonra meşveretinizle gizli tevafukatı gösterecek rakamları yazacağız. Yeni yazdığımız Kur'ân'dan tensip ettiğiniz takdirde kaydedeceğiz. Başta yüz elli sahifede elli bir defa yedi ve sekiz geliyor. Yirmi sekizde sekizdir, yirmi üçte yedidir. Bu yedi, sekiz birbirine muvafık kabul edilmiş; yediden sekize, sekizden yediye geçmekle tevafuk bozulmuyor. Bu iki rakamın Kur'ân'da mühim sırları bulunduğu hissedilir.

Salisen: Hazret-i Zât-ı Ahmediye (Aleyhisselâm) nasıl bir şecere-i tûbâ olduğunu ve asfiya ve evliya ve sıddıkîn, o şecere-i nuraniyenin meyveleri ve mesâlik ve turuk onun dalları olduğunu gösterir bir silsile-i azîme, eskiden kalma ve eskimiş bir silsilename yanımda var. Onu güzelce tebyiz etmek için hattı güzel, cetvelde mehareti bulunan zâtları istiyorum. Şimdilik Hüsrev'le Tenekeci Mehmed Efendi, Bekir Ağada bulunan ölçüyle on beş tabaka kâğıt beraber, Hâfız Ali'nin haber gönderdiği vakit gelsinler.

Rabian: Yirmi Yedinci Mektuba ilhak edilecek, kardeşlerimizin bazı yeni fıkralarını size gönderdim. Hakikaten bu fıkralar ve umum Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları çok faidelidirler. Ehemmiyetli, tatlı, hoş, güzel mânâlar, dersler; teşvik, teşci eder hisler vardır. Ben kendim onlardan tatlı istifade ediyorum; tembel olduğum zaman bana ehemmiyetli bir teşvik kamçısı oluyor. Her neyse... Kardeşlerim, gücenmeyiniz; bir miktardır sizlere mektup yazdığım zaman birbirinden uzak meseleleri topluyorum; her mektup bir aşure olur.

Hamisen: Ben kolu kısa, boyu kısa cübbeme razı oldum; daha birşey lâzım değil. Hüsrev'in sakosu yanımda makbul misafirdi, gönderiyorum. Validesinin bir derece kesb-i âfiyet ettiğinden çok mesrur oldum. Cenâb-ı Hak sıhhat ve âfiyet versin. Orada Hüsrev'in

kardeşi Ali Hasan ve Tenekeci Mehmed Efendi ve Hafız Ahmed gibi Sözler'le alâkadar olanlara selâm ediyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

Nümune için gönderilen kâğıt zâyi olmuş, göremedik. Beyaz kâğıttan siz intihap edersiniz. Sulfato geldi, fakat çoktur. Mehmed Efendi bana yeniden bir levha yazması beni minnettar ediyor. Cenâb-ı Hak yazdığı herbir harfe mukabil bin sevap ihsan eylesin. Âmin, âmin.

Haşiye: Elhasıl: Bazı esrar-ı gaybiye için tevafukat şeklini değiştiriyor. Lâfza-i Celâlin diğer latîf ve câzibedar ve mânidar bir tevafuku şudur ki: Başta Fatiha sahifesiyle beraber yüz elli bir sahifede, elli bir defa yedi ile sekiz geliyor.

1.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Yıldızlar saçıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:2)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 30

Mektup 30: Üstadın hazırladığı fihriste-i huruf hakkında

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ وَ اَسْرَارِهَا

Ey bu dâr-ı fânide medar-ı tesellîlerim, bu diyar-ı gurbette enîslerim ve esrar-ı Kur'âniyede beni iştiyaklarıyla konuşturan zeki, ferasetli muhataplarım,

Sizlere, yalnız bir-iki dakika temâşâ etmekle, ne derece acınacak bir halde, nâkıs bir hatla çalıştığımı ve sizin kıymettar kalemleriniz, ne kadar bana ehemmiyetli olduğunu ihsas etmek için, kendi hattımla tashihsiz bir fihriste-i huruf göndermiştim. Halbuki, sizler bir-iki dakika değil, saatlerce baktınız ve günlerce zaptettiniz. Bundan anladım ki, siz ona fazla merak ediyorsunuz. Onun için size o listenin tebyizini gönderiyorum. İsterseniz kendinize bir suret alırsınız.

Fakat bunu biliniz ki, bu fihriste muvakkat bir me'haz olmak için takribî bir tarzdadır. Ben kolaylık için, kısmen eski mahfuzatıma, kısmen iki mikyasla dokuz saatte perişan hattımla yazmıştım. Sonra anladım ki, bu vadide bir tefsir köyümüzde var. O tefsiri getirdik, mukabele ettik. Ekseriyet-i mutlakayla tevafuk etmişiz, birkaç büyük yekûnlarda, on-on beş küçük yerlerde muhalefet oldu. Tahkikat neticesinde, tefsirin matbaa ve müstensihlerin eser-i sehvi olarak muhalefet olmuş. İki üç yerde müsvedde listemizi tashih ettik. Sonra

o tashihimizin yanlış olduğunu anladık, daha listemizi değiştirmedik. Matbaa hatâsı olarak tefsir tashihe muhtaç zannettik, fakat edemedik. Çünkü, sahibi büyük bir müdakkik ve matbaa da Câmiü'l-Ezher yanında ve kurbünde, Ezherî ulemâsının nazarı altında olduğundan tashihe cür'et edemedim.

Aynı tefsiri, tebyizle beraber gönderiyorum. Ona bakarsınız; fakat tenkide uğraşmayınız. Çünkü benim listem takribîdir, daha tahkikî yapmadım. Tefsir ise, çoğunda rivayete istinad eder. Hem bazı Sûre-i Mekkiyede Medenî âyetler girmiş. Belki hesaba dahil etmemiş. Meselâ, Sûre-i Alâk'ta hurufu yüz küsur demiş. Muradı, en evvel nâzil olan nısf-ı evveldir. O doğru söylemiş. Ben ise, eski mahfuzatıma istinaden mecmu-u sûreyi zannettiğim için onun savabında hatâ etmişim.

Hem tevafuktaki esrar, küllî yekûnlara bakar. Takribî fihriste bize kâfidir. Kenzü'l-Arş'ın üç nüktesinde yazılan tevafukat, küsuratın değişmesiyle değişmezler. Belki büyük yekûnların değişmesiyle dahi o tevafukat bozulmaz. Meselâ, Sûre-i Kehf ile otuz dokuz sûre, bin adedinde ittifak ediyorlar. Bir-iki tane bin adedini kaybetse, o mühim tevafuk bozulmaz. Ve hâkeza... Küsuratın çendan esrarı var, daha bize tamamıyla açılmadı. İnşaallah açıldığı vakitte fihriste dahi tahkikî bir surete girecek.

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kur'ân'ın harfleri ve esrarı adedince, Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 31

Mektup 31

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşim,

Beni merak etmeyiniz inâyet-i Rabbaniye devam ediyor. Maişet cihetinde kanaat ve iktisat beni ihtiyaçtan kurtarıyor. Sakın birşey gönderme. Sen altı yedi nefse bakıyorsun; benim yarım nefsim var. Sen beni değil, ben seni düşünmeliyim. Sabri'nin mektubu ona yetişmemiş. Sen ve Hulûsi, benim her bir amel-i uhrevîmde hissedarsınız. Mâh-ı Ramazanda kazanç bire bindir. Siz de bana duanızla yardım ediniz.

Said

İşaret-i Aleviyeyi tam tasdik ettiniz mi, Haşir Risalesini çok kuvvetli buldunuz mu?

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 32

Mektup 32: Onuncu Sözün tevafuku hakkında

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Gayyûr, zeki, ciddî, sıddık, hakikî kardeşlerim Hoca Sabri Efendi, Hafız Ali,

Bu Cuma günü gündüz, rahatsızlığımdan dolayı biraz yatmıştım. Rüyaya benzer, fakat rüya değil, hayalen gördüm ki: Sabri karşıma çıktı, arkasında Hafız Ali... Sabri bana diyor: “Üstadım, inâyât-ı seb’a namıyla beyan edilen büyük inâyetler varken, Onuncu Sözdeki cüz’î inâyete bu kadar ehemmiyet vermenin sebep ve hikmeti nedir?” dedi, çekildi. Sonra kalktım, düşündüm. Dedim ki: “Isparta’ya yazdığım mektubu Sabri okumuş veya okuyor; hararetli yazışımdan bana acıyarak benden sual etmek istemiş.” Her neyse... Ben de Hulûsi’den sonra birinci muhatabım olan Sabri’ye derim ki (Hafız Ali de dinlesin):

Bu Onuncu Sözdeki cüz’î inâyete ziyade ehemmiyet verdiğimin üç hikmeti var:

Birincisi: Onuncu Sözün kıymeti tamamıyla takdir edilmemiş. Ben kendi kendime hususî, belki elli defa mütalâa etmişim ve her defasında bir zevk almışım ve okumaya ihtiyaç hissetmişim. Böyle bir risaleyi bazıları bir defa okuyup, sair ilmî risaleler gibi yeter der, bırakır. Halbuki bu risale ulûm-u imaniyedendir. Hergün ekmeğe muhtaç olduğumuz gibi, o nevi ilme her vakit ihtiyaç var. Bu risaleye

nazar-ı dikkati ehemmiyetle celb etmeyi ruhum arzu ediyordu. Lâkin, elimden birşey gelmezdi. Cenâb-ı Hak merhametinden bir işaret verdi. O işaret ne kadar gizli ise, benim o ciddî arzuma mutabık geldiğinden, çok ehemmiyetli görünüyor.

İkincisi: Bilirsiniz, uzak yerlerden, bazı beş günlük yoldan bir zât bizi görmek ve uhrevî bir istifade etmek için gelir. Halbuki vaziyetim birkaç saatten fazla onunla görüşmeyi müsaade etmiyor. Halbuki, o misafire risalelerin kıymetini göstermek, onu onlardan istifadeye sevk etmek, hem muhtaç olduğu kuvvet-i imana ve kuvve-i mâneviyeye yardım etmek için, birkaç gün lâzım. Çünkü, risalelerdeki kuvvetli burhanlara herkes yetişemiyor, tamamıyla kavramıyor. Ruhum çok arzu ediyordu ki, kısa, hafif bir vesile elime geçip, biçare misafirlerin zahmeti beyhude gitmesin. Fakat kerametim yok, elimden birşey gelmez. Yalnız misafirlerin niyet ve ihlâsına itimad edip onların mükâfatını rahmet-i İlâhiyeye havale ediyordum. İşte Cenâb-ı Hak evvel İşârâtü'l-İ'câz'da, sonra Onuncu Sözde, çabuk kanaat verecek ve risalelere itimad ettirecek bir eser-i inâyet ihsan etti. Hakikaten benim için çok kolay oldu. Ben de çok rahat ettim. Ve çok zâtlara az bir zamanda kuvve-i mâneviye ve Kur'ân-ı Hakîmin hakkaniyetine gözle görünecek emareler gösteriyordum. Hattâ çok muannidlerin inadı kırıldı. Çok dinsizler de onunla imana geldiler. Fakat İşârâtü'l-İ'câz'daki izahı bir, iki, üç saat bitmiyordu. Ben de yoruluyordum. Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetinden daha kolay, İşârâtü'l-İ'câz'ın iki saatte verdiği faideyi Onuncu Söz iki-üç dakikada aynı faideyi verdi. Bu zamanda gözle görünecek gayet cüz'î bir eser-i inâyet, mânevî büyük kerametlerden daha tesirlidir. İşte bu cüz'î eser-i inâyet, hem bana, hem sizin gibi kardeşlerime bir kolaylık temin ettiği için, ziyade ehemmiyet verdim. Madem bu Sözdeki tevafuk bize ve misafirlere çok faidelidir ve hayırlı neticeler verir; elbette içinde bir inâyet var. Âdî olsun, yüz emsali bulunsun, yine bize fevkalâde bir inâyet, bir ikram-ı Rabbânîdir.

Üçüncüsü: Bilirsiniz ki, fazla iştigalâttan yorgun düşmüş bir fikir, kendini eğlendirmek, istirahat etmek ister. Biz meşgul olduğumuz pek derin, pek geniş, pek ciddî olan hakaik-i Kur'âniye ve imaniye, fazla meşguliyetimizden gelen yorgunluğu tahfif edecek ve yorgun fikrimizi neş'elendirecek ve eğlendirecek tevafukat nevinden, latîf bir sanat-ı bediiye suretinde bir lûtfunu gösterdi.

Hem o latîf ve hafif ve mahbup ve câzibedar tevafukattaki inâyet, bir anahtar hükmüne geçip, Kur'ân'ın bir hazine-i esrarına bir nevi rehber olduğu için ziyade ehemmiyet verdim. Yoksa hizmetimize terettüp eden ve yardım eden inâyet-i Rabbâniye o kadar çoktur ki, eğer saysam binden geçer. Şu Onuncu Sözün hurufatındaki sır, hiç kimsenin sun' ve ihtiyarıyla olmadığını herkes tasdik ettiği için, daha ehemmiyetli göründü.

Fakat ben mutlak işarete ehemmiyet verdim. Lâkin tafsilâtını ehemmiyetle tetkik edemedim. En iyi bir tarzda beyan edemedim. Bir-iki saat zarfında nota nev'inden işaretler koydum. Birinci defaya itimad edip daha tetkik etmedim. Halbuki, tâbiratımda bazı kusur var, fehmi işkâl eder. Isparta'daki kardeşlerimiz maksadı anlamamışlar; hakları var. Çünkü, o ibare o maksudu ifade edemiyor.

Madem öyledir; bu Sözün latîf tevafukat-ı harfiyesindendir ki, (mebhasındaki) hem sahifenin yirmi iki olmak itibarıyla, yazı bulunanların yerinde, yarısından ziyade yazılı bulunan sahifelerin hakikî ve itibarî satırlarına ve baştaki yaprağın cilt üstünde isminin iki satırı ilâvesiyle bin üç yüz kırk iki (1342) ilh... Hem o mebhastaki bu cümle, hem âhirdeki beyaz sahifeyi saymak cihetiyle altmış altı olup baştaki âyetin melfuz altmış altı hurufuna tevafuk ediyor. Birinde, âhirdeki iki beyaz sahifeyi saymak cihetiyle altmış yedi olup baştaki âyetin melfuz altmış yedi hurufuna tevafuk ediyor. O âyet Sûre-i İhlâsın hurufatına, hem Lafzullahın makam-ı ebcedîsine tevafuk ediyor, denilmeli. Biz bir nüshayı öyle yaptık, size gönderiyoruz. Yanınızdaki nüshaları ona göre yap. Eğirdir'deki nüshaları da öyle yapınız.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 33

Mektup 33: Onuncu Söz ve Işârâtü'l-İ'câz tevafukatı hakkında

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, ciddî, sıddık kardeşlerim, hizmet-i Kur'âniyede samimî ve kuvvetli arkadaşlarım Sabri, Hüsrev, Ali, Re'fet, Bekir, Lütfü, Rüşdü,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, sizleri hudutsuz bir sahrâ-yı hakikatte bana enîs arkadaş ve yoldaş vermiş. Bu acip sahradaki hareket ve sülûk, bazan pek ince ehemmiyetsiz görünen birşeyde mühim istifadeler edilir. Onun için zahir nazarda mâlâyâni zannedilen bazı meselelerde, fazla takip ediyorum. Ve ziyade nazar-ı dikkatinizi celb ediyorum. Ezcümle, Onuncu Sözdeki elif tevafukatı, mühim bir mesele gibi nazar-ı dikkatinize gösteriyorum. Bunun sırrı şudur ki:

Bir iltifât-ı hâssaya gizliden gizliye bir işaret bulunduğunu kat'î hissettiğim için, ihtiyarsız olarak, kemâl-i sürur ve ferahımdan taşkıncasına bağırarak, "Aman, geliniz, siz de görünüz" diyorum. Evet, nasıl ki, bir padişahın has bir ednâ işaretine mazhar olmak, kanun-u umumiyle bir müşiriyet teveccühünden fazla medar-ı sürurdur. Öyle de, Hâlık-ı Zülcelâlin hususî iltifatını imâ eden en gizli bir işarete, yüz bin can olsa ve feda edilse ve yüz bin sene ömür varsa, o yolda sarf edilse yine ucuzdur.

İşte bu sırdan gelen sürurun verdiği cezbekârâne taşkınlıkla, dikkatsizlere mâlâyâni ve israf sayılan böyle tevafukata dair bahisler açıyorum. İşte bir bahis daha açacağım.

Onuncu Söz, Kur'ân'ın bir sülüsünü inkâr etmek niyetiyle, haşr-i cismanîyi resmen millet içinde inkâr etmek fikrinde bulunan zındıkları susturmakla, harika bir şûle-i i'câz-ı Kur'ânî'yi gösterdiği gibi, daha müteaddit emarelerle, mânevî i'câz-ı Kur'ân hesabına fevkalâde bir mahiyeti bulunduğunu icmâlen hissetmiştik. Ve şimdi yeniden tekrar Onuncu Söze nazar-ı dikkat-i âmmeyi celb etmek için, ihtiyarsız olarak onunla meşgul edildim ve baktım.

Bu defa Lâfzullahın en birinci harfi olan elif, Onuncu Sözde öyle bir tevafuk gösterdi ki, kat'iyen tesadüfe havale edilmediği gibi, başka emarelerle o tevafukta gaybî bir işareti kat'iyen hissettim. Sonra işaretlerini koydum. Hem işarete medar olmak için harikulâde olmak lâzım değildir. Çünkü, çok âdi perdeler içinde mühim işaretler verilir; ehli anlar.

Madem işaret-i gaybiye var; elbette tesadüf içinden kaçar, daha hükmedemez, en cüz'î rakamları da o işarete mâl edilir. Madem mecmuunda işaret var, bütün eczâsı o işaretin hikmetine tâbidir; tesadüf orada oynayamaz. Hattâ yirmi dokuzuncu sahifede Üçüncü Hakikatteki elif sayılmamak lâzım gelirken, sehven saymıştım. Sonra anladım ki, bana saydırılmış. Baştaki Onuncu Söz kelimesiyle, şu Üçüncü Hakikat ikisi sahife başında bulundukları için, hakları sayılmaktı. Onların sair arkadaşları sahife rakamları gibi bazı vazifeyi gördürmek için bir cihette saymak işareti olarak haberim olmadan bana yazdırılmış. Her neyse... Kendimin tereddüdü için değil, çünkü kat'î kanaatim gelmiş. Belki başkasının şüphe ve tereddüdünü izale için bazı muvazeneler yaptım:

Onuncu Sözün âhirinde yazıldığı gibi, altı yüz sahifeden ziyade bir mübarek kitabın tevafukatı yüz yirmi beş çıktı. Üç yüz elli sahifeden ibaret diğer bir kitabı yine saydım. Elli tevafuk çıkmadı. Yine eskiden kendi telifatım Türkçe ve Arabî olan iki yüz seksen sahifeden ibaret bulunan kitabın elif'lerini saydım, tevafukatı kırkı tecavüz etmedi.

Demek bu Onuncu Sözde ve İşârâtü'l-İ'câz'daki ekseriyet-i mutlakanın tevafukatı, gizli bir işaret-i gaybiyeyi tazammun ediyorlar. Mecmuunda işaret bulunsa yeter. Her cüz'ünde işareti göstermek lâzım değildir; fakat her cüz işaretin malıdır ve onun hikmetine tâbidir. Size acele edip, en evvelki işaret olunan nüshayı

göndermiştim. Az haşiyeleri sonra ilâve ettik. Bu defa Süleyman Efendiyle gönderilen nüshayla mukabele ediniz, tekmil ediniz ve Halil İbrahim Efendiyle gönderilen nüshayla, yine bu nüshayla mukabele ederek, sonra Âsım Beye gönderiniz.

Bu defaki Hulûsi Beyin mektubunu size gönderdim. İşaret ettiğim iki kavs içerisinde bulunan kısım, Yirmi Yedinci Mektubun Dördüncü Zeylinde yazılacak. Kavsler haricinde bulunan ve üzerlerine kırmızı çizgi çekilenler yazılmayacaktır. Hafız Ahmed ve Mehmed Celâl ve Hâfız Veli gibi kalbi cezbeli dostlarıma ve tarik-i hakikatte sair kardeşlerimize selâm ediyorum. Hafız Veli ile çendan geç görüştük, fakat Hafız Veli'nin burada Mehmed Usta isminde, on senelik hâlis bir dostu bulunduğundan ve o Mehmed Usta benim sekiz senedir tarik-i âhirette gayet ciddî bir kardeşim olduğundan, Hafız Veli'ye de o münasebetle eski dost nazarıyla bakıyorum. O bana mektup yazmıştı; vakit bulamıyorum ki, mektubuna cevap vereyim. Ehl-i kalb için bazan sükût dahi bir konuşmaktır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

Kardeşlerim, affedersiniz, bu intizamsız perişan mektupla sizinle konuşmak istemiyorum. Fakat müteaddit işlerle ve tetkikatla meşgul olduğumuz anda, sür'atli bir surette fikrimizin bir köşesiyle yazdık. Keçeli kâtibin hâli malûm. Kafasını başka yerde bırakmıştı; mektup perişan oldu. Onun için kusura bakmayınız.

Tevafuktaki müdahale-i gaybiyeyi bir mektupta size böyle bir temsille beyan etmiştim. Meselâ, benim avucumda nohut, leblebi, üzüm, buğday gibi maddeler bulunsa, ben onları yere atsam, üzüm üzüme, leblebi leblebiye karşı sıralansa, hiç şüphe kalır mı ki, elimden çıktıktan sonra, gaybî bir el müdahale edip sıralamasın? İşte hurufat ve kelimat o maddelerdir; ağzımız o avuçtur.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 34

Mektup 34: 26.Mektubun 4.Mebhasının 1.Meselesi

Yirmi Altıncı Mektubun Dördüncü Mebhasının Birinci Meselesi

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلٰى وَالِدَيْكُمْ وَعَلٰى [3]

اِخْوَانِكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık ve sadık, muhlis ve hâlis kardeşim İbrahim Hulûsi Bey,

Mektubunda beyan ediyorsun ki: “Eğirdir gibi” orada muvaffak olmuyorsun.

Ondan telâş etme. Orada öyle esbab var ki, bütün bütün tevakkuf ve tatil neticesini verebilirdi. Cenâb-ı Hakka şükür, yine tevakkuf değil muvaffakiyet var.

O mânevî esbabdan biri şudur ki: Cinnî şeytandan ders alan insan şeytanları, dünyevî meşgaleleriyle seni bir çember içine alıp, Nurlara hizmetini tahdit etmek için, sezdirmeyerek perde altında çalışmışlar.

Hem o havalide sabıkan müthiş ameliyat ve icraat olduğundan, o muhitte bir ürkeklik hasıl olup, senin kalbindeki gayet kuvvetli bir metanet olmasaydı, o Nurlar orada hiç ışıklandırmayacaktı. Fakat orada az hizmet de çoktur, kıymettardır.

Saniyen: *(Bu kısım Yirmi Altıncı Mektubun Dördüncü Mebhasındaki dört mes'eleden birincisinin (Saniyen) kısmının sonuna ektir.)* [4] رَبِّ الْعَالَمِينَ tâbirinden sonra [5] رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ zikri, icmalden tafsîle geçmektir. Nasıl ki, "memleket-i İslâmiye hâkimi" tabirinden sonra, "Anadolu, Asya ve Afrika hâkimi" tâbiri haşmet-i saltanatı mufassalan gösterir. Öyle de, rububiyet-i mutlakadan sonra, haşmet-i rububiyeti mufassalan gösterir. Her neyse, şimdilik sualine tam cevap veremiyorum. Ona bedel Kur'ân i'câzına ait iki küçük nükteyi söyleyeceğim. Sen, şu iki nükteyi On Dokuzuncu Mektubun Beşinci Cüz'ünün On Sekizinci İşaretinin Birinci Nüktesinin âhirine haşiye olarak ilâve ediniz.

İşte ***Birinci nükte***: *(Mektubat'ın 264'üncü sahifesindeki "Haşiye 2"dir; şu kısım ona ektir.)*

Şu üç hakikate mukabil, gelecek hangi hakikat var? Kimin haddine düşmüş ki, bunları taklit etsin? Evet, nasıl ki bu tarz-ı ifade sun'î olamaz, öyle de taklid edilmez. Evet, kimin haddine düşmüş ki, hadsiz derece haddinden tecavüz edip, Hâlık-ı Kâinatı bu surette konuştursun?

İkinci nükte: Kur'ân-ı Hakîmin umum sahifeleri âhirinde âyetler tamam oluyor. Güzel bir kafiye ile nihayetleri hitam bulması, hem Lâfzullah yaprağın iki sahifesinde veya karşı karşıya iki sahifesinde veya yakın sahifelerde ekseriya ya muvafakat-i adediye veya münasebet-i adediye bulunması, bir emâre-i i'câzdır. Ve bunun sırrı şudur ki: Âyâtın en büyüğü olan müdâyene âyeti, sahifeleri için ve Sûre-i İhlâs ve Kevser satırları için bir vâhid-i kıyâsî ittihaz edildiğinden, Kur'ân-ı Hakîmin bu güzel meziyeti ve i'câz alâmeti görülmektedir. Demek bu hüner Kur'ân'ındır. Yoksa Hafız Osman gibi zâtların değil. Çünkü bu vaziyet, âyetinden ve sûresinden neş'et etmiştir.

Salisen: Mektubunuzdan anladım ki, sana gönderilen risaleleri kendin için istinsah ediyorsun, aslını Abdülmecid'e veriyorsun.

Aziz kardeşim, çendan Abdülmecid benim nesebî kardeşim ve yirmi sene talebemdir. Fakat ne o ve ne hiçbirisi benim Hulûsime

yetişmiyor. O mektuplar, (ekseriyet-i mutlaka) senin namınla yazılmış ve sana gönderiliyor. Abdülmecid ikinci derecede, kendine istinsah etmek veya mütalâa etmek için onu da teşrik et, diye bir mektupta demiştim. Fakat eğer sen, o kardeşini kendi nefsine tercih edersen ve ona zahmet vermemek için zahmet çeksen ona karışmam. Senin peder ve validene ve Fethi gibi arkadaşlarına ve senin eski hocalarına selâm ve dua ederim, dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Kardeşiniz
Said Nursî

21 Ramazan-ı Şerif

(Abdülmecid'e yazılan mektubu, senin mektubunun içine koydum, ona gönderiniz.)

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin, anne ve babanızın ve kardeşlerinizin üzerine olsun.
4.)Âlemlerin Rabbi.
5.)Göklerin ve yerin Rabbi.
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 35

Mektup 35: Biraderlerine yazdıkları mektuptan bir parça

Biraderlerine yazdıkları mektuptan.

Eğer ahvâl-i ruhiyemi anlamak istersen, gelecek şu iki fıkra tercümandır. Bir şairin dediği gibi derim:

Ney gibi her dem ki, geçmiş ömrümü yâd eylerim.
Tâ nefes var ise kuru cismimde feryad eylerim.
Bir ticaret kılmadım, nakd-i ömür oldu hebâ,
Yola geldim, lâkin göçmüş cümle kervan, bîhaber.
Ağlayıp nâlân edip, düştüm yola tenha garip,
Dîde giryân, sîne biryân, akıl hayrân, bîhaber.

“Evet, geçmiş ömrü israf ettik, zayi ettik. Çok mübarek zâtlar, ahbaplar kaybettik, yalnız kaldım. O mübareklerle beraber âhirete çalışmadım.”

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 38

Mektup 38: Mu’cizât-ı Ahmediyedeki tevafukat hakkında

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, sıddık kardeşim,

Sana bu defa Yirmi Dokuzuncu Mektubun üçüncü kısmını ve beşinci kısmını gönderiyorum. Üçüncü kısımda bir sır var. Ramazan’da bir saatte, benimle müsevvid zât hasta iken sür’atle yazılmış. Göreceğiniz tarz, aynen bulunmuş; biz hayret ettik. Anladık ki o kısımda Kur’ân’a dair niyetimiz tam haktır ve lâzımdır ki, böyle olmuştur.

Hem Mu’cizât-ı Ahmediyedeki tevafukata, bir sened-i kat’î olarak, iki parça (o Mektuptan 4’üncü, 5’inci cüzlerini) gönderdim.

O iki parça o risalenin telifinin akibinde, acemi bir müstensih müsvedde-i aslîden acele yazdığı, hattâ salâvatları (a.s.m.) işaretiyle geçtiği halde, iki sene sonra tetkik ettik, ümidimiz fevkinde acip bir tevafuk gördük.

Sonra, ondan daha acemi bir müstensihe dedim: “Resul-i Ekrem (a.s.m.) kelimesiyle, Kur’ân kelimesini kırmızı yaz, aynen o nüshayı istinsah et.” Halbuki, ikinci müstensih çok acemi idi. Evvelki müstensihin nüshasındaki tevafuku kısmen bozmuş, şuuru taallûk ettiği için letâfetini ihlâl etmiş. Fakat yine tevafukata bir hüccet olur, siz de güzelce kendinize tebyiz ediniz. O müsvedde-i ûlânın bir sureti ya sende veya Abdülmecid’de mahfuz kalsın.

Felillâhilhamd, şimdi Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın iki yüz eczâ-i i'câzından bir cüzünü göze gösterecek birkaç Kur'ân'ı yazdırıyoruz. Birisi tamam oluyor. İçinde 2806 Lâfza-i Celâlden, yüzde bir müstesna, umumen tevafuku, gaybî tarzında görünüyor. Lâfzullahı kırmızıyla yazdırdık. Gören, "Kur'ân'ın i'câzını gözümle görebiliyorum" diyebilir. İnşaallah bu cüz-ü i'câz, hatt-ı Kur'ânîyi muhafaza edecek, tahriften kurtaracak.

Elmas kalemli kardeşlerimize taksim ettim, en birinci kardeşimiz Hakkı Efendi birinci cüzü yazdı. İkincisini, üçüncüsünü senin bedeline yazmaya hâhişkârdır.

Başta valideyninize, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman Bey, yeni talebem İmam Ömer Efendi olarak Sözler'le alâkadar olanlara selâm ve dua ediyorum, dualarını isterim.

Sâbık Müftü Kemal Efendiye de ki: Müjde! Herbir saat hastalıklı ömrü, bir gün ibadet hükmündedir. Şu zamanda hayatın en iyi sureti böyledir. Biz dergâh-ı İlâhîde onun hakkında en hayırlısını niyaz edip dua ediyoruz ve edeceğiz. Öylelerin duası makbuldür. Bana dua etsin. Hoca Abdurrahman ile Fethi Bey, ikisi, has talebelerin daire-i duası içinde duada kazancıma hissedardırlar. İkisi bana dua etsinler. Eskide benim Ömer isminde talebem vardı; senin şimdiki orada Ömer Efendi ona duada arkadaş olmuştur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz Mirzazade

Said Nursî

1.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri sayısınca, Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 39

Mektup 39

Yirmi Dokuzuncu Mektubun dördüncü kısmı hem uzundur, hem birtek nüshadır. Bu defa gönderemedim. O kısım doğrudan doğruya i'câz-ı Kur'ân'ın bir âyinesidir ve çok da mühimdir. Otuz sekiz sahifedir. Başta Sabri, Süleyman, Hüsrev, Bekir, Tevfik, Galip sizlere selâm ederler. On Dokuzuncu Mektubun dördüncü cüz'ünü, On Beşinci Nükteli İşarete kadar tashih ettim. Acele göndermek lâzım geldi, vakit bulamadım, tam tashih edeyim.

Sen evvelâ On Beşinci Nükteli İşaretten sonra, kendi nüshanızla mukabele edip tashih ediniz, sonra tebyiz ediniz. Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesinde acip bir tevafuk görüldü; şöyle: İki sahife baştan başa, yalnız baştaki satır müstesna, yirmi dokuz satır şuur ve ihtiyarımızın hâricinde, bütün elif gelmiş. Bu bütün elif Yirmi Sekizinci Mektuptan Yirmi Dokuzuncu Mektuba ehemmiyetli bir işaret-i gaybiyedir, diyordu. Sonra nümunesini size göndereceğiz.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 42

Mektup 42: Re’fet Beye hitaben

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz kardeşim Re’fet Bey,

Senin mektubunu ve kitabını memnuniyetle aldım. Gayet sevdiğim bir talebem olan Hulûsi Beyin ruhunu sizde hissettim. Seni yeni değil, Hulûsi gibi eski bir talebe olarak kabul ettim. Talebeliğin hâssası şudur ki: Yazılan Sözlere kendi malı gibi sahip olmalıdır. Kendisi telif etmiş ve yazmış nazarıyla bakıp neşrine ve ehil olanlara iblâğına çalışmaktır. Mâşaallah, hattın güzeldir. Vakit bulursan bir kısmını yazın. Bir kısmını Hüsrev gibi ciddî talebeler yazar; onlardan bilâhare alır, yazarsınız ve onlarla teşrik-i mesai edersiniz. Altı senedir Isparta’da ciddî talebelerin çıkmasına muntazırdım, bekliyordum. El-minnetü lillâh, şimdi sizinle beraber birkaç tane çıkmaya başladı. Çünkü bir talebe, yüz dosta müreccahtır. Sözler namındaki envâr-ı Kur’âniye ise, en mühim ibadet olan ibadet-i tefekküriye nev’indendir. Şu zamanda en mühim vazife, imana hizmettir. İman saâdet-i ebediyenin anahtarıdır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 43

Mektup 43: Re’fet Beye hitaben

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Ciddî, sıddık, dikkatli, hakikatli kardeşim Re’fet Bey,

Cenâb-ı Hak yeni hayatınızı mübarek eylesin ve refika-i hayatınızı hayat-ı ebediyenizde, Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfının âhirlerindeki Üçüncü İşarette, refika-i hayata dair vaade ve sıfata mazhar eylesin, âmin.

Bu defaki mektubun çok güzeldir. Arkadaşlarının fıkraları içerisinde Yirmi Yedinci Mektup içine derc edeceğim. Ara sıra yazıyla meşgul olsanız iyi olur. İnşaallah yeni hayatınız size risalelerin hakaikine karşı yeni bir şevk uyandıracak.

Kardeşim, sen, Hüsrev, Âsım, nazarımda çok kıymettarsınız. Cenâb-ı Hak sizleri ve sizin gibileri Kur’ân hizmetinde sâbit-kadem ve fedakâr ve kemâl-i sadakatte dâim ve muvaffak eylesin. Âmin.

Orada Şeyh Mustafa, Lütfü, Rüşdü gibi kardeşlerime çok selam ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 44

Mektup 44: Re’fet Beye hitaben

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, ciddî, samimî âhiret kardeşim ve hizmet-i Kur’âniyede çalışkan bir arkadaşım Re’fet Bey,

Mektubunuz beni mesrur etti. Biliniz ki, iki sene evvel mâbeynimizde hararetli bir uhuvvet başladı. Sonra bazı ârızalarla ileri gitmedi. Müjde, şimdi ileri gidiyor. Çünkü, Hüsrev bana yazdığı mektubunda, senden çok memnun olduğunu, Barla’dan döndükten sonra seni istediğim tarzda bana gösteriyor.

Demek tam onunla ittihad ve teşrik-i mesâi ediyorsun. Elinden geldiği kadar onunla münasebeti kuvvetleştir. Hem herbir has talebenin mühim bir vazifesi, bir çocuğa Kur’ân öğretmek olduğundan, sen bu vazifeyi yapmaya başladın. Sen birinci talebelerden olduğundan, inşaallah senin çocuğun da birincilerden olacaktır. Madem çocuk benim de evlâd-ı mâneviyemdir; ona verdiğin ders, yarısı senin namına ise, yarısı da benim hesabıma olmalıdır.

Senin rüyan ise çok mübarektir. Tabiri pek zahirdir. Isparta bir camidir. Hüsrev, Re’fet, Lütfü, Rüşdü gibi zâtların samimî mütesânid heyetin şahs-ı mânevîsi sana Said suretinde gösterilmiş. Risalelerle verdiğiniz ders ise, va’z u nasihat suretinde gösterilmiş. Sen namazı kılmadığınızdan geç kalıp, acele ederek derse yetişmek tâbiri, Sözler’in neşri haricinde bazı vezâif-i diniye, hem bir parça tembellik,

sizi birincilik hakkın olan birinci derste ikinci derecede kaldığınıza işaret edip, seni ikaz ediyor.

Her neyse... Ben senden şimdi çok memnunum ve oradaki kardeşlerim dahi senden çok memnundurlar. Cenâb-ı Hak bize ve size tarik-i Hakta hizmet-i Kur'âniyede sebat ve metânet versin. Âmin. Kayınpederiniz Hacı İbrahim Efendiye çok selâmla Bedreddin'e ve hemşireme çok dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 45

Mektup 45: Meşakkat arttıkça sebat artmalı

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, gayyûr kardeşim,

Süleyman Efendiden anladım ki, bazı hususî müşkülâta mâruz oluyorsun. Sizin gibi metin insanlara sabır tavsiyesi zâiddir. Hizmetin kudsiyeti ve o hizmetteki zevk ve gayretindeki şevk, o acı hususî müşkülâta karşı gelir ve galebe eder tahmin ediyorum. Mümkün olduğu kadar aldırmamalısın. Kıymettar, kusursuz bir malın dükkâncısı müşterilere yalvarmaya muhtaç değil. Müşterinin aklı varsa o yalvarsın. خَيْرُ الاُمُورِ اَحْمَزُهَا [4] sırrınca, azîm hayırların müşkülâtı çok oluyor. Müşkülât çoğaldıkça ehl-i himmet fütur değil, gayret ve sebatını ziyadeleştirir. İnşaallah siz de öyle metîn ve sebatkârlardansınız.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4.)İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:55)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 46

Mektup 46: İsm-i Azam hakkında

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşim Re’fet Bey,

Maşaallah, şimdi siz ümit ettiğim tarzda risaleleri takip ediyorsunuz ve yazıyorsunuz. Senin gibilerin az sa’yi dahi çok hükmündedir. Çünkü, çoklar size itimad edip sizi taklit eder. Sizin gibi ciddî kardeşleri, bu gurbet memleketinde bulduğumdan, burası benim için hakikî bir vatan hükmüne geçti, hakikî vatanımı unutturdu. Yazılan eserlerin yüksekliği, me’haz ve mâden-i kudsîleri olan Kur’ân’dan sonra, sizler gibi muhatapların ciddî iştiyakları ve tam tefehhümleridir. Siz beni bulduğunuzdan bir şükretseniz, ben sizi bulduğumdan dolayı bin şükrediyorum.

Mektubunda İsm-i Âzamı sual ediyorsun. İsm-i Âzam gizlidir. Ömürde ecel, Ramazan’da Leyle-i Kadir gibi, esmâda İsm-i Âzamın istitarı, mühim hikmeti var. Kendi nokta-i nazarımda hakikî İsm-i Âzam gizlidir, havassa bildirilir. Fakat her ismin de âzamî bir mertebesi var ki, o mertebe İsm-i Âzam hükmüne geçiyor. Evliyaların İsm-i Âzamı ayrı ayrı bulması bu sırdandır. Hazret-i Ali’nin (r.a.) Ercûze namında bir kasidesi Mecmuatü’l-Ahzab’da var. İsm-i Âzamı altı isimde zikrediyor. İmam-ı Gazâlî onu Cünnetü’l-Esmâ namındaki risalesinde, Hazret-i Ali’nin zikrettiği ve İsm-i Âzamın muhîti olan o esmâ-i sitteyi şerh ve hassalarını beyan etmiştir. O altı isim de Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs’tur.

Keramet-i gaybiyenin ikinci parçasını tashih ederek bir parça daha ilâve ettik, gönderdim.

Bedreddin’in sür’atle ileri gitmesi, Kur’ân-ı Hakîmin feyz-i kerametindendir. Cenâb-ı Hak muvaffak etsin.

Hacı İbrahim Efendiye bilhassa selâm ediyorum. Lütfü, Rüşdü, Hafız Ahmed, Sezai Efendilere selâm ediyoruz. Âhiret hemşireme de dua ediyorum. Senin bu defaki mektubun bir parçası Mektubat içine derc edildi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 47

Mektup 47: Re’fet Beye hitaben

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşim ve hizmet-i Kur’âniyede hakikatlı bir arkadaşım Re’fet Bey,

Bu defa istinsah ettiğiniz risaleler çok güzel olmuştur. Senin gayret ve samimiyet ve ciddiyetini bana gösterdiler ve Re’fet tembel değildir, ispat ettiler. Onları tashih edip göndermiştim. Sonra işittim ki, getiren adam İslâmköyünde bırakmış. Otuz Birinci Mektubun Üçüncü, Dördüncü Lem’alarını yazmaya vakit bulamadım. Korkuyorum ki, onların da [4] اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ sırrı gibi, mevsimi geçerek, sonra güzel yazılmamış olsun. İnşaallah sizlerin iştiyakı beni çalıştıracak.

Fakat bu şuhûr-u selâse çok kıymettardır; leyle-i Kadrin sırrıyla seksen sene bir ömrü kazandıracak bir vakitte, en iyi, en efdal şeylerle meşgul olmak lâzım geliyor. İnşaallah, Kur’ân’a ait mesâille iştigal, bir nevi mânevî mütefekkirane Kur’ân okumak hükmündedir. Hem ibadet, hem ilim, hem marifet, hem tefekkür, hem kıraat-i Kur’ân mânâları risalelerin istinsah ve mütalâalarında vardır itikadındayız. Zaten bu ciheti siz takdir etmişsiniz.

Mu’cizât-ı Ahmediyeyi sizin için yazdırdım, tekmil oldu. Fakat başka bir nüsha ona göre yazdırmak lâzım olduğu için, muvakkaten burada kalacak. Senin mektubunda Hafız Sezai bizimle ciddî alâkadar olduğunu gösteriyor. Ben bir zaman idi, Ağroslu Zekâi gibi

samimî, hararetli Isparta'da yeni bir kardeşimiz bulunacak, vicdanen hissediyordum. İnşaallah, bu Sezâi, o olacak. Ben onu işittiğim vakit, hissettiğim şahıs tevehhüm ettim. Eğer tasavvurum gibi ise zaten iyi; olmasa öyle olmaya çalışsın. Eğer Zekâi nasıl adamdır merak ederse, Yirmi Yedinci Mektubun fıkralarında Zekâi'nin mahiyetini ve ne derece samimî olduğunu gösterir fıkraları var, baksın.

Kayınpederin Hacı İbrahim Efendiye çok selâm ediyorum. O zâtı ciddî bir âhiret kardeşi telâkki etmişim. İnşaallah senin bu yeni gayret ve sa'yinden o da hissedardır.

Bedreddin'in küçüklüğüyle beraber, büyük talebeler dairesine dahil etmişim. O, küçüklerin büyüğüdür. Ve inşaallah Cenâb-ı Hak onun emsâlini çoğaltsın. Bedreddin'in validesine dua ediyorum. Elbette Bedreddin'in hüsn-ü terbiyesinde en mühim hisse onundur. Çünkü onun en birinci üstadı odur.

Bekir Ağa, Lütfü Efendi, Hafız Ahmed, Sezai gibi kardeşlere selâm ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü kusurdan münezzeh olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah'ın yardımı geldiği zaman… (Nasr Sûresi, 110:1)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 48

Mektup 48

بِسْمِهِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, sıddık kardeşim,

Evvelâ: Bu yeni hâdisenin mahiyetini merak etmişsiniz. Oraya gelen iki uzun mektup mahiyetini gösteriyor.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللهِ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ [3]

âyeti o hâdiseye sebebiyet verenlerin başına sâika gibi iniyor ve inecek. Fakat biz acûlüz. Herşeyin bir vakt-i muayyenesi var.

فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ [4]

âyetine mâsadak olarak bu hâdise bize karşı veçh-i merhametle bakıyor. Mülhidlere karşı olan vecih, azap ve kahr ile nazar ediyor. Her neyse... Cennet ucuz olmadığı gibi Cehennem de lüzumsuz değildir.

Saniyen: Bedreddin'i burada dinlemek arzu ediyordum; vakit müsaade etmedi. Ben mânen orada hayalen dinliyorum. İnşaallah

evlâtlık mertebesinden talebelik mertebesine gidiyor.

Salisen: Benim kendi hattımla mektup istiyorsun. Bir dudaksız adama, “Lâmbayı üfle, söndür” demişler. Demiş, “En zahmetli işi bana gösteriyorsunuz, yapmayacağım.”

Belî, Cenâb-ı Hak bana hüsn-ü hat vermemiş. Hem bir satır yazmak, bana büyük bir iş gibi usanç veriyor. Eskiden beri diyordum: “Yâ Rabbi! Ben o kadar muhtaç iken ve nazmı severken, bu iki nimet bana verilmedi” diye, teşekkî değil, tefekkür ediyordum. Sonra bana kat’î tebeyyün etti ki, şiir ve hat bana verilmemek de büyük bir ihsan imiş.

Hem o hatta ihtiyacımı, sizin gibi kalem karamanlarının muavenetleri temin ediyor. Hat bilseydim, hatta itimad edip, mesâil ruhta kararlayarak nakşedilmeyecekti. Eskiden hangi ilme başladım, hattım olmadığı için ruhuma yazardım. Fevkalâde bir meleke ihsan edildi.

Şiir ise, çendan kıymettar, şirin bir vasıta-i ifadedir. Fakat şiirde hayal hükmettiği için, hakikate karışır, hakikatlerin suretini değiştirir. Bazan hakikat birbirine geçer. Hâlis hak ve mahz-ı hakikat olan Kur’ân-ı Hakîmin hizmetinde, istikbalde bulunacağımız mukadder olduğundan, kader-i İlâhî, bir inâyet olarak bize şiir kapısını açmadı. (5) وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ sırrı buna bakar.

İşte, kendi hattıma mukabil, sana iki nükte söyledim. İnşaallah başka bir vakit senin hatırın için büyük zahmet çekip birkaç satır yazacağım. Galip Beyin iki eli var; sağ elini bana vermiş, benim hesabıma yazıyor. Sol eli de kendine kalmış. Bu mektup o iki elle yazılmıştır. Hazır Mesud, Galip ve Süleyman Efendiler, Mustafa Çavuş, Abdullah Çavuş selâm ediyorlar. Ben de başta Hüsrev, Bekir Bey, umum kardeşlerimize selâm ediyorum. Bilhassa kayınpederiniz Hacı İbrahim Beye ve muhtereme hemşireme ve mübarek Bedreddin’e çok dua ediyorum.

(6) اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

1.) Öyle bir zâtın adıyla ki, “Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin (Onu şükran ve minnetle anıp şânına lâyık ifadelerle anmasın ve noksan sıfatlardan tenzih etmesin).” (İsrâ Sûresi, 17:44.)
2.) Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.) Allah’ın mescidlerinde Allah’ın adının anılmasına mâni olandan daha zâlim kim vardır? (Bakara Sûresi, 2:114)
4.) Derken mü’minlerle onların arasına bir sur çekilir ki, onun bir kapısı vardır; içerisi rahmet, onların (münafıkları) tarafı olan dış tarafında ise azap vardır. (Hadîd Sûresi, 57:13)
5.) Biz Ona (Peygambere) şiir öğretmedik. (Yâsin Sûresi, 36:69)
6.) Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 49

Mektup 49: Birkaç mesele

Aziz, sıddık, müdakkik âhiret kardeşim, hizmet-i Kur’âniyede arkadaşım,

Evvelâ: Mektubunuzda, benim her mektubumun başında

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

yazılmasının hikmetini soruyorsunuz. Bunun hikmeti şudur ki:

Kur’ân-ı Hakîmin hazâin-i kudsiyesine, bana açılan en birinci kapı o olduğudur. En evvel, hakaik-i âliye-i Kur’âniyeden şu âyetin hakikati bana zahir olmuş ve ekser risalelerde, o hakikat sereyan etmiştir.

Hem bir hikmeti şudur ki: İtimad ettiğim mühim üstadlarımın mektuplarının başlarında istimal etmeleridir.

Hem mektubunuzda yedi kebâiri soruyorsunuz. Kebâir çoktur; fakat ekberü’l-kebâir ve mûbikat-ı seb’a tâbir edilen günahlar yedidir: Katl, zina, şarap, ukuk-u vâlideyn (yani kat-ı sıla-i rahim), kumar, yalancı şehadetlik, dine zarar verecek bid’alara taraftar olmaktır.

Saniyen: Bu yaz mevsiminde hakaik-i Kur’âniyeye nisbeten meyveler hükmünde tevafukata dair, hurufat-ı Kur’âniyenin nüktelerini beyan ediyorduk. Şimdi mevsim değişmiş; huruftan ziyade hakaika ihtiyaç vardır. Gelecek yaza kadar, muvakkaten o kapıyı ihtiyarımızla çalmayacağız. Fakat o hurufa ait beyanat ne derece hak olduğunu, Mevlânâ Câmî’nin Divanıyla kardeşlerimle tefe’ül ettik. Dedik: “Yâ Câmî! Bu hurufat-ı Kur’âniyeye dair beyan ettiğimiz nüktelere ne dersin?” Bir Fatiha okuyup falı açtık. İşte başta fal şu geldi:

جَامِى اَزْخَطَ خُو شَشْ بَاكْ َكُنْ لَوْحِ ضَمِيرْ
كِينْ نَه حَرْفِيسْتْ كِه اَزْصَفْحَهءِ اِدْرَاكَ رَوَدْ

Yani, *“Bu huruf öyle harf değildir ki, akıl ve idrak sahifesinden gitsin. Öyle kudsî harf, öyle güzel şirin hat, daima kalbimin sahifelerinde yazılmalı, silinmemeli.”* Aciptir ki, bütün Divanında bu fala benzer mealde yazı göremedik. Demek bu fal, Hazret-i Câmî’nin kerametinden bir nebze oldu.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Kardeşiniz
Said

1.)Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 50

Mektup 50

Mu’cizât-ı Ahmediyeyi (a.s.m.), sana güzel ve tevafuklu bir tarzda yazdırdım. Hüsrev kerametli kalemiyle bana yazdığı gayet kıymettar bir nüshayı, aynen ve tam tamına muvafık gelmek şartıyla size yazdırıldı, yakında göndereceğim. Yanınızda yeni yazılan İ’câz-ı Kur’âniye gibi, bana bir nüsha lâzımdır. Fakat Hâfızın kalemi oradaki mevcut tevafuku tamamen muhafaza edememiş. Tevafukçu Hüsrev’in taht-ı nezaretinde, mâbeyninizde taksim edip, bana yadigâr bir i’câz-ı Kur’ânîyi müştereken yazsanız çok iyi olur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 51

Mektup 51: Üç Mesele

14 Şevval 1352, Kânun-u Sâni 1934 **(1)**

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik âhiret kardeşim ve mütefekkir ve hakikatli arkadaşım Re'fet Bey,

Evvelâ: Mektubunuzda Risale-i Nur'un mizanlarını her okudukça daha ziyade istifade ettiğinizi yazıyorsunuz. Evet, kardeşim, o risaleler Kur'ân'dan alındığı için kut ve gıda hükmündedir.

Hergün ihtiyaç gıdaya hissedildiği gibi, her vakit bu gıdâ-yı ruhânîye ihtiyaç hissedilir. Senin gibi ruhu inkişaf edip kalbi intibaha gelen zâtlar okumaktan usanmaz. Bu Kur'ânî risaleler, sair risaleler gibi tefekküh nev'inden değil ki, usanç versin. Belki tegaddîdir.

Saniyen: Gavs-ı Âzam gibi, memattan sonra hayat-ı Hızırîye yakın bir nevi hayata mazhar olan evliyalar vardır. Gavs'ın hususî İsm-i Âzamı, "Yâ Hayy" olduğu sırrıyla, sair ehl-i kuburdan fazla hayata mazhar olduğu gibi, gayet meşhur, Mâruf-u Kerhî denilen bir kutb-u âzam ve Şeyh Hayâtü'l-Harrânî denilen bir kutb-u azîm, Hazret-i Gavs'tan sonra mematları hayatları gibidir. Beyne'l-evliya meşhur olmuştur.

Salisen: Tenekeci Mehmed Efendinin hıfz-ı Kur'ân'a çalışmak niyeti çok mübarektir. Cenâb-ı Hak onu muvaffak etsin. Elimizden geldiği kadar duayla yardım edeceğiz. Kur'ân-ı Azîmüşşânın herbir harfinin ekalli on hasene olmakla beraber, tekerrür ettikçe ve

mübarek vakitlere rastgeldikçe ve melek ve sair zîşuur ruhânîler kıraatini dinledikçe, herbir harfi öyle bir çekirdek olur ki, hasenat cihetinden öyle bir mânevî sümbül teşekkül eder ki, o sümbülün taneleri, tekellüm vaktinde ağızdan çıkan bir kelimenin havanın dalgalarının âyinelerinde temessül eden milyonlarca, o kelime gibi kelimelerin adedine belki müsâvi gelir. Böyle herbir harfi bir hazine-i ebediyenin bir anahtarı olabilir bir kudsî kelâmı kalbinde yazmak, ne kadar mukaddes bir hizmet olduğu âşikârdır. İnşaallah, Bedreddin çoklara bir hüsn-ü misal olacaktır, daha çoklarını hıfz-ı Kur'ân'a sevk edecektir.

Başta Bedreddin, kayınpederin Hacı İbrahim ve âhiret hemşirem olarak ihvanınızın bayramını tebrik ve selâm ve dua ediyorum. Babacan orada ise ona çok selâm ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

---

(1): Re'fet Beye vürud tarihidir.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 52

Mektup 52: Dünyayı düşünmek

5 Şubat 1934

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik, müştak kardeşim Re’fet Bey,

Sen benimle ne kadar konuşmayı arzu ediyorsan, belki ondan ziyade ben arzu ediyorum. Fakat, maatteessüf, müteaddit esbab tahtında sıkıntılı bir vaziyetteyim. Hattâ bir iki saatte bulduğum bir fırsat, yedi sekiz mektubu yazmaya çalışıyorum. Ara sıra benim yanıma gelen Galip dahi men edildi. Yalnız biçare Şamlı kaldı; o da her vakit gelemiyor.

Hem bu yılanları yaralandırıp bize canavarcasına saldırıyorlar. Her fırsattan sıkıntı vermeye çalışıyorlar. Zaten ben meb’uslardan hayır beklemiyordum. Bunlara iliştiler, kaldırmadılar, bütün bütün düşman ettiler. İşte, maatteessüf, bunlar dünyayı hatırıma getirdikleri için, tulûât-ı kalbiye tevakkuf ediyor. Başlarını yesin, bu ehl-i dünyanın dünyasını düşünmek bana zehir oluyor. “Ben dünyanıza karışmıyorum; buna mukabil o pis dünyanızı bana düşündürmeyiniz” dediğim halde olamıyor. Ben de Cenâb-ı Hakka niyaz ettim ki, bana kuvvetli bir sabır, bir tecrid-i zihin ihsan etsin ki, düşünmeyeyim. Lillâhilhamd, kalbime bu esas geldi ki: “Bu hizmet-i Kur’âniyede başa ne gelirse gelsin, hattâ her günde birer başım olsa da kesilse, yine o hizmetin kudsiyetindeki lezzet-i ruhânîye mukabil geliyor ve kâfidir” diye, kemâl-i teslimle kazâya rıza, kadere teslim ve Cenâb-ı Hakka tefvîz-i umur düsturunu rehber ittihaz ettim.

Nuh’a yazdığım gibi, size de diyorum ki: Eskide bir zât, haksız bir mesleği hak zannederek, ondan aldığı bir muhabbetle, diri iken derisinin soyulduğuna tahammül ederek, kahramanâne bir tavır gösterdiği gibi, acaba ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat ve bütün envâr-ı hakaikin menba ve mâdeni olan hakikat-i Kur’âniyeye hizmetimizdeki kudsî lezzet, bu mülhidlerin muvakkat, ehemmiyetsiz iz’açlarına ve kalbimizde açtıkları yaralara tiryak ve merhem olamaz mı? Elbette olur ve olmuş ve oluyor.

Saniyen: Yemen imamı olan Zeydîler Seyyidi hakkındaki sualiniz, hakikaten ehemmiyetli ve yümünlüdür. Fakat meymenetsiz bir zamana rastgeldi. Hem zihnim kapalı, hem hal müsait değil, hem ve hem... Yalnız bu kadar var ki, meşhur İmam-ı Zeyd sâdât-ı azîmeden ve eimme-i Âl-i Beyttendir. Ve müfrit Şîaları reddeden ve اِذْهَبُوا اَنْتُمُ الرَّوَافِضُ [4] deyip Hazret-i Ebu Bekir ve Hazret-i Ömer’den teberrîyi kabul etmeyen ve o iki halife-i zîşânı hürmet edip kabul eden bir zâttır. Onun etbâları, Şîaların en mutedili ve en Sünnîsidir. Bunlar hem ehl-i insaf ve hem çabuk hakkı kabul eder bir taifedir. İnşaallah, Vehhâbîlerin tahribatını tamire sebep oldukları gibi, Ehl-i Sünnet ve Cemaatten Zeydîlerin inhirafları dahi istikamet kesb edip, Ehl-i Sünnete iltihak edip imtizaç edecekler. Bu âhirzaman çok çalkalanıyor; bu fitne-i âhirzaman acip şeyler doğuracağını ihsas ediyor.

Risalelerle alâkadar arkadaşlara selâm ve Bedreddin ve hemşireme ve Hacı İbrahim’e dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Gidiniz. Siz râfizîsiniz.
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 53

Mektup 53: Bir şeyden her şey, her şeyden bir şey yapmak

15 Şubat 1934

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, dikkatli kardeşim Re'fet Bey,

Evvela: Onuncu Sözün Birinci İşaretinin âhirinde, *"Evet, birşeyden herşeyi yapmak ve herşeyi bir tek şey yapmak, herşeyin Hâlıkına has bir iştir."* Şu cümle hem Yirmi İkinci Sözün lem'alarında, hem Otuz Üçüncü Mektubun pencerelerinde, hem Yirminci Mektubun on bir kelimelerinde izah ve ispat edilmiştir. Buradaki külliyet nisbî ve örfîdir. *"Birşeyden herşeyi yapmak"* taki murad, bütün dünyanın mevcudatını birşeyden yapmak ve icad etmek değildir. Belki ondaki murad, bir şeyden yani bir katre sudan, bir insanın, bir hayvanın herşeyini, her eczâsını, herbir cihâzâtını halk ediyor ve birşey olan topraktan nebatat ve hayvanatın herbir şeylerini ondan halk eder demektir. Hem *"herşeyi bir tek şey yapmak"* cümlesindeki külliyet mukayeddir, nisbîdir. Yani, insanın yediği her nevi taamdan o insanda basit bir cilt ve bir kan ve bir et ve hâkezâ...

Elhasıl: Bu külliyetten maksat odur ki, birşeyi çok muhtelif eşyaya çevirmek ve birçok muhtelif eşyayı da birtek şey yapmak, ancak Hâlık-ı Küll-i Şeye mahsustur.

Saniyen: Minhâcü's-Sünne'yi kendi hattınla yazdığına, çok memnun oldum. Senin kalemin, merhum Abdurrahman'ın kalemi gibi

bana şirin geliyor.

Salisen: Tenekeci Mehmed Efendinin hıfza başlaması mübarektir. Allah muvaffak etsin. Biz ona duayla yardım ediyoruz. O da okudukça bize duayla yardım etsin. Bedreddin'e ve validesine ve ceddine dua ediyorum. Sezâi Bey benim nazarımda Isparta'nın bir Zekâi'sidir. Ben de onu görmek istiyorum. Fakat şimdi maddeten, mânen kıştır. Zaten sizlere demiştim ki, Said'in şahsının ehemmiyeti yoktur ki, sohbetine arzu edilsin. Üstadınız olan Said ise, herbir risaleyi açtıkça onunla sohbet edersiniz. Âhiret kardeşiniz olan Said ise, her sabah akşam dergâh-ı İlâhîde dua vasıtasıyla sizinle beraberdir. Sezâi Bey, üstadını, kardeşini istediği vakit görebilir.

تَسْمَعُ بِالْمُعَيْدِىِّ خَيْرٌ مِنْ اَنْ تَرَاهُ [4]

kaidesiyle işitmesi görmekten çok evlâ olan şahs-ı Said'i görenler bazı pişman olur, "Keşke görmeseydim" der. Bu, davula benziyor; uzaktan sesi iyi geliyor, yakında boş görünüyor.

Başta Hüsrev, Bekir Bey, Lütfü, Rüşdü, Hafız Ahmed, Sezâi, Keçeci Şeyh Mustafa, Tenekeci Mehmed Efendi gibi has kardeşlerinize selâm, dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)el-Muaydi'yi işitmen, onu görmenden daha hayırlıdır.
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 54

Mektup 54: Re’fet Beye hitaben

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz kardeşim Re’fet Bey,

Bu sabah namazdan sonra başımı çevirdim, Re’fet Beyi gördüm zannettim. Geceleyin bir torba bal ve içinde dolu altın, mübarek bir talebeme veriyordum. Arkamdaki zât demek Re’fet Beyin kalb ve ruhunu taşıyor. Hem dellâlı olduğum hazinenin en kıymettar, en tatlı şeyi bizim vasıtamızla satın almak istiyor. Sonra gördüm ki, senin ikinci bir nüshandır, yani Seyranî’dir.

O rüyada ikiniz hissedarsınız, paylaşırsınız. Her neyse... Sizin bu defa yazdığınız Söz ziyade hoşuma gittiği için, evvelce sana dediğim gibi, başka hatlara nisbeten senin hattın gözüme eski dost göründüğünün sırrını anladım ki, merhum biraderzadem Abdurrahman’ın hattına benziyor. Bu hat kendini göstermeli. İştiyakın oldukça, böyle intihap ettiğin risaleleri yazsanız mübarek olur.

Hulûsi, Abdurrahman’ın yerine çendan geçmiş. Şu yazı müşâbeheti bana müjde ediyor ki, bir Abdurrahman Re’fet’ten de çıkacak. Mürekkep hakkında düşündüğün iyidir. Elde gezecek, güzel olmak şartıyla sabit olsun. Kendinize yazdığınız parlak olsun. Çünkü, mütalâaya iştiyak ve iştahı açar.

Yeni Sözler’le alâkadarlık edenlere, evvelki üç Hafız ile mutaf Hafız Mahmud Efendiye selâm, hem dua ediyorum. Sebat etsinler; onları kardeş dairesine dahil etmişim, talebe dairesine girmeye çalışsınlar. Siz kimi intihap etseniz benim de kabulümdür. Hoca

İsmail Hakkı Efendiye çok selâm ve dua ediyorum. Madem az adamla konuşan İşârâtü'l-İ'câz onunla hayli konuşmuş, ben de o zâtı ale'r-re's-i ve'l-ayn kabul ediyorum. İşârâtü'l-İ'câz ile iktifa etmesin. İşârâtü'l-İ'câz'ı tefsir eden ve hakaikini aydınlattıran ve göz görür derecesinde gösteren Sözler'i, Mektupları okusun. Hususan Yirmi Beşinci, Yirmi Altıncı Sözleri, Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektupları gibi intihap ettiği risaleleri de okusun. Başta Bekir ve Hüsrev kardeşlerime selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

Vehhâbî meselesi dünkü gün elime geçti. Baktım, sana göndermek ruhum istedi. Başka bir surette Re'fet kendi geldi, kendi kitabını kendine götürdü.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

Senin ve Hüsrev'in yazıları beni hiç yormuyor. Çünkü, yanlışları azdır. Fakat başkalar, bir defa kendileri tashih etmeden bana geliyor. Hafızama itimad edip, yalnız tashih edip yoruluyorum. Sâirlerin yazdıklarını sizler mukabele edip, ba'dehu bana gönderseniz daha iyi olur.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 55

Mektup 55: On Dokuzuncu Mektub tevafuku hakkında

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, gayyûr, ciddî kardeşlerim Re’fet Bey, Hüsrev Efendi,

Sizler çokların medar-ı intibahı oldunuz ve hüsn-ü misâl oldunuz. Es-sebebü ke’l-fâil sırrınca vasıtanızla ve size iktidâ ile hizmet-i Kur’âniyeye girenlerin kazandıkları hasenatın bir misli, inşaallah sahife-i a’mâlinize geçer. Bu defaki, isimlerini yazdığınız Hafız Bekir, Hafız Tahir, Hafız Şükrü efendileri kardeş kabul ettim; talebe olmaya da çalışsınlar. Selâmımı onlara tebliğ ediniz. Size bu defa avâm-ı mü’minîn hakkındaki keramete benzer işler nev’inden ve ma’venet-i İlâhiye tesmiye edilen iki cüz’î hâdiseyi söyleyeceğim:

Birincisi: Bir iki arkadaşımız On Dokuzuncu Mektubu yazmışlar. Birisinin dördüncü cüz’ünde salâvat-ı şerife, iki-üç sahife müstesna, üç-dört salâvattan başka bütün salâvatlar birbirine bakıyor. Ben de hayrette kalarak işaretler koydum. Diğerinde ikinci, üçüncü cüz’ünde beş-altı sahife müstesna, bütün sahifelerde salâvatları birbirine müvâzi, birbirine bakıyor, işaretler vaz ettim. Kime gösterdim, hayrette kaldı. Görenler müttefikan karar verdiler ki, umum Sözlerde mânevî i’câz-ı Kur’ân’ın bir şuâı in’ikâs ettiği gibi, On Dokuzuncu Mektuptan bilhassa Mu’cizât-ı Ahmediyenin bir nevi şuâı salâvat-ı şerife suretinde in’ikâs etmiştir. Hem görenler karar verdiler ki, Sözler’e mahsus, bilhassa On Dokuzuncu Mektuba has bir tarz-ı hat

var. Eğer o tarz hatta tevfikan yazılsa, çok garip letafetler görünecektir. Her vakit musırrâne, her yazana “Seyrek ve güzel yazınız” derdim. Şimdi anlaşılıyor ki, o mânevî has hattı tavsiye etmek için, intak-ı hak kabilinden bana söylettiriliyordu.

Şu hakikati ve mânevî tarz-ı hatta en yakın, Küçük Hâfız Zühdü’nün ve Eşref’in ve Kuleönlü Mustafa’nındır ki, o muvafakat, muvazenet onların hattında daha ziyade görünüyor. Her vakit ben görüyordum; dikkatli yazanlar da bazı bir satır atlıyor, bir kelime yanlış yazmayan bir satır yanlış yazıyordu. Meğerse, Sözler’deki fevkalâde bir letafetin eseri olarak tevafukat atlattırıyor.

İkinci hâdiseyi yazmaya kâğıdımız müsait olmadığından kestim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 56

Mektup 56: Salavat-ı şerife tevafuku

Re’fet Bey,

Senin çok antika iki mu’cize-i kudret, müzehânemi tezyin etti. Âdi zannettiğimiz şeylerde ne kadar hârikulâde işler bulunduğunu ihtar ediyorlar, şu On Dokuzuncu Mektupta ikinci, üçüncü cüz’ünde salâvat-ı şerifenin her sahifede birbirine bakması tesadüf işi olamaz. Çünkü tesadüf, onda bir tevafuk eder. Bu ise onda dokuz tevafuk var. Demek, ne şuursuz tesadüfün işi ve ne de benim ve ne de kâtiplerin düşünüşüdür. Çünkü ben yeni anlıyorum, kâtipler benden sonra anladılar. Demek gaybî bir kast ve iradeyle, umum Sözlerde ve bilhassa On Dokuzuncu Mektuptaki salâvât-ı şerifede harika bir letafeti irade etmiş. O tevafukat ise, gaybî bir kastla derc edilen bir belâgat ve letafetin tereşşuhatıdır.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 57

Mektup 57: Âl-i Abâ hakkında

11 Nisan 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik, meraklı kardeşim Re’fet Bey,

Namınıza yazılan On İkinci Lem’a’nın izaha muhtaç noktalarının izahına şimdilik ihtiyaç yoktur. Asıl maksat, âyâta gelen evhamın def’ine kifayetidir. Ve bu nokta-i nazarda kâfi derecede herkes fehmeder. Her risalede herkesin hissesi var; fakat herkes herşeyini bilmek lâzım değildir. Mirkatü’s-Sünnet ve vahdetü’l-vücuda dair iki risaleyi nasıl buldunuz? Elbette kıymetşinas nazarın onları takdir etmiş.

Bu defaki sualinizin iki ciheti var: Biri, sırr-ı Âl-i Abâ ciheti ki, o sırdır. Ben o sırrın ehli değilim ki, cevap vereyim. Yahut herbir sırrın izharı kaleme gelmez. Çünkü, hakikat-i Muhammediyenin bir cilvesi o Âl-i Abâda tezahür ediyor. İkinci cihet-i zahirîsi ise zahirdir. Ezcümle: Sahih-i Müslim’de Ümmü’l-Mü’minîn Âişe-i Sıddîka’dan (r.a.) mervîdir ki, demiş:

خَرَجَ النَّبِىُّ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَجَّلٌ [4]

مِنْ شَعْرٍ اَسْوَدَ فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِىٍّ

فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَدَخَلَ مَعَهُ ثُمَّ

جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَاَدْخَلَهَا ثُمَّ جَاءَ عَلِىٌّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ قَالَ: اِنَّمَا يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

İşte bu hadîs-i şerîf gibi, Kütüb-ü Sitte-i Sahiha'da bu meâlde kesretli hadîsler vardır ki Âl-i Abâyı gösterir. Bir zât def-i beliyyât için istişfâ (اِسْتِشْفَاءْ) ve istişfa' (اِسْتِشْفَاعْ) için böyle demiş:

لِى خَمْسَةٌ اُطْفِى بِهَا نَارَ الْوَبَاءِ [5] الْحَاطِمَة
اَلْمُصْطَفٰى وَالْمُرْتَضٰى وَابْنَاهُمَا وَالْفَاطِمَة

Gücenme, şimdilik bu kadar. Senin mektubunda isimleri zikredilen herbirerlerine ayrı ayrı selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Kardeşiniz
Said Nursî

Eûzü sırrına dair yazılan On Üçüncü Lem'anın yedi işaretini gönderdim. Bakarsınız, izahı değil noksanı varsa bildiriniz.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

4.) Peygamber (a.s.m.), üzerinde siyah yünden yapılmış nakışlı bir örtüyle sabahleyin evden çıktı. O esnada Hasan bin Ali (r.a.) geldi. Hemen onu örtünün altına aldı. Sonra Hüseyin (r.a.) geldi. O da onunla beraber örtünün altına girdi. Sonra Fâtıma (r.a.) geldi. Onu da içeri aldı. Sonra Ali (r.a.) geldi. Onu da içeri aldı. Ve sonra şöyle dedi: ‘Ey Peygamber âilesi, Allah günahlarınızı giderip sizi tertemiz yapmak istiyor. (Ahzâb Sûresi, 33:33.) [Müslim, Fadâilü’s-Sahâbe: 61, hadis no: 2424]
5.) Bende beş şey vardır ki, onlarla vebâ ateşinin yangınını söndürürüm: Mustafa (a.s.m.), Murtazâ Ali (r.a.), onun iki oğlu Hasan ve Hüseyin (r.a.) ve Fâtıma (r.a.). (Mecmuatü’l-Ahzâb, 3:505)
6.) Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 58

Mektup 58: Âlem-i misal hakkında

9 Mayıs 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik kardeşim Re’fet Bey,

Evvelâ: Nevzad-ı mübarekenin dünyaya gelmesini, sizin için bir fâl-i hayr olarak tebrik ediyorum. İnşâallah [4] وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰى sırrına mazhar olacak. Âsım Bey gibi senin de bir kız evlâdı dünyaya gelmesi, meşrebimizde en mühim esas şefkat olduğu cihetiyle ve şefkat kahramanları kızlar olduğundan ve en sevimli mahlûk bulunduğundan, daha ziyade tebrike şâyansınız. Zannederim, bu zamanda erkek çocukların tehlikesi daha çok. Cenâb-ı Hak onu sizlere medar-ı tesellî ve ünsiyet ve evinize küçük bir melâike hükmüne getirsin. “Rengigül” ismi yerine “Zeynep” olsa, daha münasiptir.

Saniyen: Hikmetü’l-İstiâze’nin, besmele-i şerifenin sırlarına dair senin ve Şerif Efendinin ifadeleriniz kısadır. Tenkit mi, takdir mi, anlaşılmıyor. Zaten mükerreren demiştim: Herkes her risalenin her meselesini anlamasına muhtaç değil. Ne kadar anlarsa kâfidir.

Salisen: Âlem-i misal, âlem-i ervahla âlem-i şehadet ortasında bir berzahtır. Her ikisine birer vecihle benzer. Bir yüzü ona bakar, bir yüzü de diğerine bakar. Meselâ, âyinedeki senin misalin, sureten

senin cismine benzer; maddeten senin ruhun gibi latîftir. O âlem-i misal; âlem-i ervah, âlem-i şehadet kadar vücudu kat'îdir.**(Haşiye)** Acaip ve garaibin meşheridir, ehl-i velâyetin tenezzühgâhıdır.

Küçük bir âlem olan insanda kuvve-i hayaliye olduğu gibi, büyük bir insan olan âlemde dahi, bir âlem-i misâl var ki, o vazifeyi görüyor. Ve hakikatlidir. Kuvve-i hâfıza Levh-i Mahfuzdan haber verdiği gibi, kuvve-i hayaliye dahi âlem-i misalden haber verir.

Başta Hüsrev, Bekir Bey, Rüşdü, Lütfü, Hafız Ahmed, Sezâi, üç Hoca, üç Mehmed, hanenizdeki üç mâsum ve kayınpederin olarak oradaki kardeşlerimize selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Bence âlem-i misâlin vücudu meşhuddur. Âlem-i şehadet gibi tahakkuku bedihîdir. Hattâ rüya-yı sadıka ve keşf-i sadık ve şeffaf şeylerdeki temessülât, bu âlemden o âleme karşı açılan üç penceredir; avâma ve herkese o âlemin bazı köşelerini gösterir.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Erkek çocuk, kız gibi değildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:36)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 59

Mektup 59: Kız çocukları, Cû ismi hakkında

30 Mayıs 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik, meraklı kardeşim Re’fet Bey,

Senin bende bir üstadın, bir kardeşin, bir dostun var. Üstadını her risale içinde görüp görüşürsün. Kardeşini sabah akşam dergâh-ı İlâhîde, mânen ve hayâlen, o seni duayla gördüğü gibi, sen de onu o suretle görebilirsin. Bendeki dostunu görebilmek için, buraya gelmekle zahmet çekme. Çünkü, o dostun ziyarete liyakati yoktur. O bir, siz çoksunuz. İnşaallah o gelir, sizi orada ziyaret eder.

وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰى [4] âyetine dair şimdi cevap vermeye vaktim müsait değil. Sıhhatini bilmiyorum, fakat rivayet ediliyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş ki: *“Oğlan çocuğunu seviniz.”* Demişler, “Kızları niçin istisna ettin?” Ferman etmiş ki: *“Kızlar kendi kendini sevdirirler, onlar fıtraten sevimlidirler.”*

Evet, kız, şefkat ve cemâlin mazharı olduğundan, erkek çocuğundan daha ziyade sevilir. Bâhusus bu zamanda ebeveyn hakkında kızlar daha mübarektir. Çünkü, tehlike-i diniyeye çok mâruz olmuyorlar.

İkinci sualin: İbrahim Hakkı, *“Cû’ İsm-i Âzamdır”* demesinin muradını bilmiyorum. Zahiren mânâsızdır, belki de yanlıştır. Fakat ism-i Rahmân madem çoklara nisbeten İsm-i Âzam vazifesini görüyor. Mânevî ve maddî cû’ ve açlık, o İsm-i Âzamın vesile-i vüsulü olduğuna işareten, mecazî olarak, “Cû’ İsm-i Âzamdır, yani bir İsm-i Âzama bir vesiledir” denilebilir.

Mübarek hanenizdeki mâsumlara dua ve ders arkadaşlarına umumen selâm ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Erkek çocuk, kız gibi değildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:36)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 60

Mektup 60: Letaif-i aşere, mana-yı harfi, mana-yı ismi

20 Haziran 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, meraklı kardeşim Re’fet Bey,

Mektubunda letâif-i aşereyi sual ediyorsun. Şimdi tarikati ders vermek zamanında olmadığımdan, tarik-i Nakşî muhakkiklerinin letâif-i aşereye dair eserleri var. Şimdilik vazifemiz ise, istihrac-ı esrar olduğundan, mevcut mesaili nakil değildir. Gücenme, tafsilât veremiyorum. Yalnız bu kadar derim ki:

Letâif-i aşere, İmam-ı Rabbânî kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ, insanda anâsır-ı erbaanın herbir unsurdan o unsura münasip bir latîfe-i insaniye tâbir ederek, seyr-i sülûkta her mertebede bir latîfenin terakkiyatı ve ahvâlinden icmâlen bahsetmiştir.

Ben kendimce görüyorum ki, insanın mahiyet-i câmiasında ve istidad-ı hayatiyesinde çok letâif var; onlardan on tanesi iştihar etmiş. Hattâ hükemâ ve ulemâ-yı zahirî dahi, o letâif-i aşerenin pencereleri veyahut nümuneleri olan havass-ı hamse-i zahirî, havass-ı hamse-i bâtına diye, o letâif-i aşereyi başka bir surette hikmetlerine esas tutmuşlar.

Hattâ avâm ve havas beyninde teâruf etmiş olan insanın letâif-i aşeresi, ehl-i tarikin letâif-i aşeresiyle münasebettardır. Meselâ vicdan, âsab, his, akıl, hevâ, kuvve-i şeheviye, kuvve-i gadabiye gibi

letâifi, kalb, ruh ve sırra ilâve edilse letâif-i aşereyi başka bir surette gösterir. Daha bu letâiften başka sâika, şâika ve hiss-i kablelvuku gibi çok letâif var. Bu meseleye dair hakikat yazılsa çok uzun olur. Vaktim de kısa olduğundan, kısa kesmeye mecbur oldum.

Senin ikinci sualin olan, mânâ-yı ismî ile mânâ-yı harfînin bahsi ise, ilm-i nahvin umum kitapları başlarında o mesele izah edildiği gibi, ilm-i hakikatin Sözler ve Mektubat'lar namındaki risalelerinde temsilâtla kâfi beyanat vardır. Senin gibi zeki ve müdakkik bir zâta karşı, fazla izahat fazla oluyor.

Sen âyineye baksan, eğer âyineyi şişe için bakarsan, şişeyi kasten görürsün. İçinde Re'fet'e tebeî, dolayısıyla nazar ilişir. Eğer maksat, mübarek simanıza bakmak için âyineye baktın; sevimli Re'fet'i kasten görürsün,

فَتَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ [4]

dersin. Âyine şişesi tebeî, dolayısıyla nazarın ilişir. İşte birinci surette âyine şişesi mânâ-yı ismîdir; Re'fet mânâ-yı harfî oluyor. İkinci surette âyine şişesi mânâ-yı harfîdir, yani kendi için ona bakılmıyor, başka mânâ için bakılır ki, akistir. Akis mânâ-yı ismîdir. Yani

دَلَّ عَلٰى مَعْنىً فِى نَفْسِهِ [5]

olan târif-i isme bir cihette dahildir. Ve âyine ise

دَلَّ عَلٰى مَعْنًى فِى غَيْرِهِ [6]

olan harfin târifine mâsadak olur.

Kâinat, nazar-ı Kur'âniyle, bütün mevcudatı huruftur, mânâ-yı harfiyle başkasının mânâsını ifade ediyorlar. Yani, esmâsını, sıfâtını bildiriyorlar. Ruhsuz felsefe, ekseriya mânâ-yı ismiyle bakıyor, tabiat bataklığına saplanıyor. Her neyse... Şimdi çok konuşmaya vaktim yoktur. Hattâ Fihristenin en kolay, en mühim, en âhir parçasını dahi yazamıyorum. Senin ders arkadaşların, bilhassa Hüsrev, Bekir, Rüşdü, Lütfü, Şeyh Mustafa, Hafız Ahmed, Sezâi, Mehmedler, Hocalara selâm ve mübarek hanende mübarek mâsumlara dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [7]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan Allah’ın şânı ne yücedir!
(Mü’minûn Sûresi, 23:14)
5.)Kendisindeki mânâya delâlet eder.
6.)Başkasında olan mânâya delâlet eder.
7.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 61

Mektup 61: Müslim-i gayr-ı mü’min, mü’min-i gayr-ı müslim

27 Haziran 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, ve ziyade müteharrî ve müstefsir kardeşim Re’fet Bey,

Senin fâik zekân ve dikkatin, sorduğun suallerin çoğuna cevap verebildiği için, muhtasar cevap veriyorum, gücenme. Seninle çendan konuşmak istiyorum, fakat vaktim müsaadesizdir. ***“Müslim-i gayr-ı mü’min”*** ve ***“mü’min-i gayr-ı müslim”*** in mânâsı şudur ki:

Bidayet-i Hürriyette İttihatçılar içine girmiş dinsizleri görüyordum ki, İslâmiyet ve şeriat-ı Ahmediye, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye ve bilhassa siyaset-i Osmaniye için, gayet nâfi ve kıymettar desâtîr-i âliyeyi cami olduğunu kabul edip, bütün kuvvetleriyle şeriat-i Ahmediyeye taraftar idiler. O noktada Müslüman, yani iltizam-ı hak ve hak taraftarı oldukları halde, mü’min değildiler. Demek, ***“müslim-i gayr-ı mü’min”*** ıtlakına istihkak kesbediyordular.

Şimdi ise frenk usulünün ve medeniyet namı altında bid’atkârâne ve şeriat-şikenâne cereyanlara taraftar olduğu halde, Allah’a, âhirete, Peygambere imanı da taşıyor ve kendini de mü’min biliyor. Madem hak ve hakikat olan şeriat-ı Ahmediyenin kavânînini iltizam etmiyor ve hakikî tarafgirlik etmiyor, gayr-ı müslim bir mü’min oluyor.

İmansız İslâmiyet sebeb-i necat olmadığı gibi, bilerek İslâmiyetsiz iman dahi dayanamıyor, belki necat veremiyor, denilebilir.

İkinci sualiniz: Ecel-i mübrem ile muallâk, malûmunuz olan tâbir-i diğerle ***“ecel-i müsemmâ”*** ve ***“ecel-i kazâ”*** tâbir edilir.

Üçüncü sualiniz ki, Sözler otuz üç, Mektubat otuz üç, Pencereler otuz üç, mecmuu doksan dokuz olduğu gibi, Arabî Katre risalesinin başında beyan edildiği üzere, en evvel bu fakir kardeşinizin harekât-ı fikriyesi namazdan sonra otuz üç Sübhanallah ve otuz üç Elhamdü lillâh ve otuz üç Allahu ekber’deki meratibe göre doksan dokuz mücâhedât-ı fikriye ve makamat-ı ruhiyedeki tezahürat ve doksan dokuz Esmâ-i Hüsnâ cilvesine mazhariyet sırlarını, hayal meyal bir surette uzaktan uzağa hissedilmesindendir ki, bu otuz üç mübarek adedi, ihtiyarım olmayarak çok harekât-ı ilmiyemde ve neşriyede hükmediyor.

Başta senin ders arkadaşların ve Hacı İbrahim olarak kardeşlerimize selâm ediyorum. Ve mübarek hânendeki mâsumlara dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içine derc etmek üzere, kardeşim Abdülmecid’in Hulûsi Beye yazdığı mektubun işaret olunan baş tarafıyla arkasındaki Re’fet Beyin mektubundan alınan fıkraları Hüsrev yazsın, sonra Hâfız Ali’ye göndersin.

1.)Allah’ın adıyla.

2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 62

Mektup 62: Re’fet Beye hitaben

11 Temmuz 1934 Çarşamba

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, müdakkik, meraklı kardeşim Re’fet Bey,

Sizin gibi hoş-sohbet bir kardeşimi, haksız olarak sual sormamaya ve sükûta davet ediyordum. Çendan bu davette mâzurum, belki mecburum. Çünkü, bugün dört saat mütemadiyen kâtibi bekledim ki, bir mektup yazacağım, olmadı. Tâ ben yirmi dakikadaki mesafeye gittim. Bağ suyu başında bularak uykusuz yorgun buldum. Onu aldattım, “Az bir işim var” dedim. Halbuki on dakika zannedip, iki saat zarurî yazılar yazdırdım. Zaten kafam da yorgun ve istirahate muhtaçtır. Fakat Re’fet gibi bir müştakı susturmanın cezası olarak bir tokat yedim. Senin bu hafta edeceğin kolay, latîf sualine bedel, Senirkentli arkadaşlarımız müz’iç, Eski Said’in kuvve-i hafızasına havale edilecek acip sualleri sordular. Dedim kendi nefsime: “Müstehak oldu. Sen Re’fet’i dinlemedin, işte bunları dinle.” Halbuki onlara cevap vermek lâzım geliyor. Çünkü onlara, böyle meselelerde dinsizler ilişiyorlar. Mecburî, gayet muhtasar ve nâkıs ve kısa cevap yazdım. Fakat yine Re’fet’in hatırı için yazdım.

O cevabı, bundan evvel dört suale cevap ve mugayyebât-ı hamseye dair Sabri Efendi ve Hafız Ali’nin suallerine dair kısa

cevabı, Hüsrev ile beraber okuyunuz. Münasip görürseniz, üçü birden, ya On Altıncı Lem'a veya yazılmayan On Dördüncü Mektup makamına kaim edilsin.

Hem yanlış varsa tashih edersiniz. Çünkü, cevapların aslı sünuhat olmakla beraber, tafsilâtında fikrim karışarak yanlış edebilir. Hafız Ahmed Efendi On Dokuzuncu Mektubu yazacaktı; acaba başladı mı? Ona çok selâm ediyorum. Yazı hizmeti ehemmiyetlidir, kaç cihette ibadettir. Senin mübarek hanenizdeki mâsumlara dua ediyorum. Ve malûm ders arkadaşlarına çok selâm ediyorum. Keçeci Şeyh Mustafa Efendi bazı risaleleri yazıyordu. İnşaallah böyle kudsî hizmete öyle mübarek zâtlar iştirak ederler. Ona da bilhassa selâm ediyorum ve duasını istiyorum. Hacı İbrahim Efendi ve Bedreddin'i, Re'fet'i tahattur ettikçe, ekseriyetle onları hatırlıyorum. Onlara da bilhassa selâm ediyorum.

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 63

Mektup 63: Kefaret meselesi

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, müdakkik kardeşim Re’fet Bey,

Sorduğun suale en kolay ve ruhsatlı cevap senin cevabındır. Mülteka Şerhi Damad’ın ve Merâki’l-Felâh ikisi demişler: *“İki Ramazan için bir kefaret kâfidir. Müteaddid vâkıalara bir kefaret kifâyet eder. Çünkü tedâhül vardır.”* Ve *“hüve’s-sahîh”* demişler.

Hakikat nokta-i nazarında bu meselede azimet var, ruhsat var. Azimet hali, kuvveti müsait ise, her Ramazan için ayrı bir kefaret var. Fakat ruhsat ciheti, tedahül sırrına binaen, müteaddit Ramazan için bir kefaret farz, ayrı ayrı kefaret müstehap derecesinde kalır. Bu kefarete mânâ-yı ukubetle mânâ-yı ibadet ikisi dahi münderic olduğu için, hem kerhen icbar edilmeyecek, hem tedahül eder.

Aziz kardeşim, fıkhü’l-ekber olan esâsât-ı imaniyeyle meşgul olduğumuz için, nakle ve ehl-i içtihadın medârikine ve meâhizine bakan dekaik-i mesâil-i fer’iyeye zihnim şimdilik ciddî müteveccih olamıyor. Zaten yanımda da kitaplar olmadığı gibi, vaktim de yoktur ki müracaat edeyim. Hem ulemâ-yı İslâm o kadar tetkikat-ı sâibe yapmışlar ki, füruata dair tetkikat-ı amîkaya ihtiyaçları kalmamış. Eğer hakikî ihtiyaç hissetseydim, böyle füruata dair müçtehidînin derin me’hazlarına gidip bazı beyanatta bulunacaktım. Belki de, daha o nevi hakaike meşguliyet zamanları gelmemiş. Her neyse. Size bu defa Sûre-i Feth’in âhirine ait ve onun münasebetiyle

اَولٰۤئِكَ مَعَ الّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ [4]

âyetine dair beyanatı ve “Minhâc-ı Sünnet” namındaki Lem’ada

اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبٰى [5]

sırrına dair muhakematı nasıl buluyorsunuz? Kardeşin Hüsrev ile sen, Şeyh-i Geylânî’nin kerâmât-ı gaybiyesinin bütün parçalarıyla bir nüsha yazıp Hulûsi Beye gönderseniz iyi olur. Âsım Beye de onlar bütün gitmelidir. Başta, (Gavs-ı Âzam’ın tâbiriyle Bekir Bey), bizim tâbirimizle Bekir Ağa, Ahmed Hüsrev, Lütfü, Rüşdü, Hâfız Ahmed, kayınpederin Hacı İbrahim Bey ve Sezâi Bey olarak umum kardeşlerinize selâm, dua ediyorum. Ve mübarek ve bahtiyar Bedreddin’in başından öperim. O Kur’ân’ı okudukça bana dua etsin. Öyle mâsumun duası inşaallah hakkımızda makbuldür. Onun validesi olan âhiret hemşireme ayrıca dua ediyorum. Bedreddin gibi bir evlât sahibesi olduğundan tebrike şâyandır. Bedreddin’in okuduğu her bir harf-i Kur’ân’ın, on sevaptan tut, tâ bine kadar uhrevî meyveleri vardır. Hem validesinin defter-i a’mâline, hem hoca ve Üstadının defter-i a’mâline dahi o sevaplar kaydolunur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Onlar, Allah’ın kendilerine pek büyük nimetler bağışladığı peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kimselerle beraberdirler. (Nisâ Sûresi, 4:69)
5.)Sizden istediğim, ancak akrabaya (Ehl-i Beytime) sevgi ve muhabbettir. (Şûrâ Sûresi, 42:23)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 64

Mektup 64

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Rüşdü'nün gönderdiği otuz liradan yirmi yedisini postayla size gönderdim. Siz ona gönderirsiniz. Ona da öyle yazdım. Benim ihtiyacım olmadığından ve kaideme muhalif olduğundan, kabul edemedim. Yalnız onun hayırlı niyeti için, ehemmiyetli hayırlara sarf edilmek suretiyle, onun hesabına otuzdan üç banknot aldım. Sizlere ve sizinle alâkadar olanlara pek çok selâm ve dua ediyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 65

Mektup 65: Yirmi Dokuzuncu Söz tevafuku

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim,

Isparta'ya nakl-i mekân, hem tulûat-ı kalbiyeye, hem sizinle muhabereye bir derece fütur verdi.

Evvelâ: Kardeşimiz Sabri, Hakkı Efendiler arzularıyla, yine Eğirdir vasıtasıyla size emanet gönderilecek. On Yedinci Lem'a namındaki Notaları Sabri size göndermiş veya gönderecek. Bu defa da sırlı, kerametli Yirmi Dokuzuncu Sözü size gönderiyorum. Lâtif ve mânidar bir tevafuktur ki, Hüsrev senin için Yirmi Dokuzuncu Sözü yazıyordu.

Yazdığı vakitte Hüsrev vasıtasıyla çok mübarek Ramazan hediyesi aynı anda gelmesiyle beraber, aynı gecede ben senin hânen tarafına ve hânene geldiğimi rüyada gördüğüm gibi, iki gece evvel, elhak ikinci bir Hüsrev ve ikinci bir Süleyman olan Süleyman Rüşdü, aynen sizi görmüş. Bundan anladık ki, bizler bir menzil içindeki adamlar hükmündeyiz. Maddeten uzaklık tesiri yok ve birbirimize karşı münasebet-i âdiye dahi kaydedilir.

Saniyen: Şu Yirmi Dokuzuncu Söz, târifnamelerde yazıldığı gibi, bir müstensih hatt-ı hakikiyesine ihtiyarsız takarrüble, sırrı tezahüre başlamış ve diğer müstensih hatt-ı hakikîsini bulmuş. Hakikaten, ne fikirde bulunursa bulunsun, gören herkesi tasdike mecbur ediyor.

Hattâ burada mühim ve müşkilpesent ulemalar dahi, güneş gibi inanıp tasdik ediyoruz, diyerek imza ediyorlar.

Şüphemiz kalmadı ki, i'câz-ı Kur'ân'ın yüz cüz'ünden bir cüz'ü, şu tefsirine in'ikâs etmiş. Yalnız şu fark var ki, i'câz kastîdir, kasten de kimse muaraza edemez. Şu kitabın tevafuku ise, fıtrî, ihtiyarsız olmak cihetiyle harika olur, keramet sayılır. Kastî ve sun'î bir surette muaraza edilmez. Her neyse, şu nüshayı kardeşiniz Abdülmecid bir defa görsün. İnşaallah ona da bir vakit bir tane yazılacak. Şayet orada birisi aynen istinsah etmek niyet etse, çok dikkat etmek gerektir. Çünkü bu risalenin hurufatı da sırlı; kendine güvenmeyen yazmasın.

Salisen: Kardeşimiz Fethi Bey ne haldedir, neden az görüşüyorsunuz? Ben ona çok dua ettim ve ediyorum. Sen bir muzır memurun yüzünden onunla az görüşmen beni müteessir etti. Allah kabul etsin, ben de ona çok defa dua ettim. İnşaallah tam bir arkadaş, bir muhatabın olan Hafız Ömer, Risale-i Nur'un intişarına mühim bir vasıta olacak ki, her mektubunda onu ciddî alakadar görüyorum.

On Altıncı Lem'a namındaki üç mühim meseleden ibaret bir risaleyi sizin için yazdırıyorum, Yetişirse onu da gönderiyorum. Lillâhilhamd, burada gittikçe Risale-i Nur'un şakirtleri ve yazıcıları çoğalıyor. Ne vakit az fütur başlasa, bir teşvik kamçısı hükmünde birşey zuhur ediyor.

Ezcümle sufî meşrep ve yazıda muvakkaten tembellik eden bir kısım kardeşlerimize yazılan bir mektubun nüshasını, melfufen gönderiyorum. Belki tembel olmayan, fakat tembelleşen Abdülmecid de görür. Muhterem valideniz ne haldedir; onu da merak ediyorum. Çok dua ediyorum. Hastalığın herbir saati bir gün ibadet hükmünde olduğunu, benim tarafımdan hem ona, hem Hoca Abdurrahman'a söyle. Başta pederiniz, Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman, İmam Ömer, Kemaleddin gibi dostlara selâm ve dua ediyorum. Ve dualarını istiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 66

Mektup 66: Tevafuk letâifinden üç-dört nümune

Mesleğimizin bir medar-ı şevki ve zevki olan tevafuk letâifinden üç-dört nümune:

Birincisi: İktisat Risalesi, birbirinden habersiz altı müstensihin yazdıkları altı nüshada, elif'lerin elli üç adedinde tevafukları, telif ve istinsah tarihi olan elli üçe muvafık gelmesidir. Sonra baktım ki, asıl müsvedde-i ûlâda çok çıkıntı ve tashihlerle beraber elli üç adet sırrını muhafaza ettiğini hayretle gördük.

İkincisi: Risalelerin Fihristesi tamam yazıldıktan sonra, birinci müsevvid, ihtiyarsız *"Bu güzel fihriste tamam oldu"* deyip yazmış. O müsevvid hesab-ı ebcedî hiç bilmediği gibi, hiçbir şey de düşünmemiş. *"Bu güzel fihriste tamam oldu"* aynen bin üç yüz elli iki tarihini gösterip Fihristenin tarih-i telif ve istinsahını göstermiştir.

Üçüncüsü: Yirmi Üçüncü Lem'anın müsveddeden tebyiz edilirken, hiç elif'lerin adedini hatıra getirmeden, yazıldıktan sonra yüz yirmi sekizinci risale olduğuna işareten, yüz yirmi sekiz elif olmasıdır.

Dördüncüsü: Dünkü gün Mu'cizât-ı Ahmediye (a.s.m.) tashih edilirken, küçük, latîf iki tevafukun on dakika fasılayla vücuda gelmesidir. Şöyle ki:

İkişer arkadaş Mu'cizât-ı Ahmediye ve Mirâcı ayrı ayrı tashih ediyorlardı. Mirâcın altı yüz satırı içinde birtek satır, kuru direğin ağlamasından bahsediyor. Mu'cizât-ı Ahmediye yüz elli sahife içinde bir sahife o bahse dairdir. Birden o iki kısım musahhihler aynı kelimeyi söylüyorlarken, içlerinden bir efendi intikal etti, iki kısım aynı kelimeyi söylüyoruz dedi. Baktık, fevkalâde bir surette iki tashih aynı kelime üzerindedir.

On dakika sonra, yedi mu’cizeye mazhar yedi çocuğun bahsi tashih edilirken, umulmadığı bir zamanda, hazır zâtların nazarında mübarek Meliha isminde beş yaşında bir çocuk geldi, oturdu. Çocukların bahsini zevkle dinlemeye başladı. Çay verdik, çocuk bahsi bitinceye kadar içmedi. Hazır olan biz dört kişi şüphemiz kalmadı ki, sırr-ı tevafukun birinci menbaı olan Mu’cizât-ı Ahmediyenin telifçe ve istinsahça ve kıraatça ve harika tevafukça kerametini gösterdiği gibi, bu iki küçük tevafukla, yine o kerametin şuâından iki latîfeyi gösterdi.

Hem bir sene evvel bir seyre giderken, arkamdan bir kız çocuğuyla bir kadın geliyorlardı. Ben yoldan çıktım, yolu onlara bıraktım. Baktım, beni geçmiyorlar. Sıkıldım. Acele geçtim, bir bahçeye girdim. Baktım, onlar da bahçeye girdiler. Hem hiddet, hem hayret ettim. Mu’cizât-ı Ahmediye elimdeydi. Tefe’ül gibi açtım. En evvel gözüme ilişen ve yalnız risalede birtek defa zikredilen bir isim ki, aynı o kadının ismini o sahife içinde gördüm. Baktım, o kadını tanıdım. Fesübhânallah, dedim. Bunlar kim olduklarını anlamak için, daha evvel o kitaba baksaydım, bu hayretten kurtulacaktım. Bu hâdiseye hem ben, hem hazır olan Şamlı Hâfız ve hadiseyi anlayan o kadın ve başkaları hayret ettik.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 69

Mektup 69: Bu defaki mektubunuzda kerametkârâne üç nokta gördük

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الرَّسَائِلِ الَّتِى كَتَبْتُمْ وَتَكْتُبُونَ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Onuncu Şuâ namında yazdığınız Fihristenin ikinci kısmı bana şöyle kuvvetli bir ümit verdi ki: Risale-i Nur, benim gibi âciz ve ihtiyar ve zâif bir biçareye bedel, genç, kuvvetli çok Said'leri içinizde bulmuş ve bulacak. Onun için bundan sonra Risaletü'n-Nur'un tekmil-i izahı ve haşiyelerle beyanı ve ispatı size tevdi edilmiş, tahmin ediyorum. Bir emâresi de şudur ki:

Bu sene çok defa ihtar edilen hakikatleri kaydetmek için teşebbüs ettimse de çalıştırılamadım.

Evet, Risaletü'n-Nur size mükemmel bir mehaz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin her birisine, mesela Kur'ân'ın kelâmullah olduğuna ve i'câzî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı burhanlar cem edilse ve hâkezâ, mükemmel bir izah ve bir hâşiye ve bir şerh olabilir. Zannederim ki, hakaik-i âliye-i imaniyeyi tamamıyla Risale-i Nur ihata etmiş; başka yerlerde aramaya lüzum yok. Yalnız bazan izah ve tafsile muhtaç

kalmış. Onun için vazifem bitmiş gibi bana geliyor. Sizin vazifeniz devam ediyor. Ve inşaallah vazifeniz şerh ve izahla ve tekmil ve tahşiye ile ve neşir ve tâlimle, belki Yirmi Beşinci ve Otuz İkinci Mektupları telif ve Dokuzuncu Şuânın Dokuz Makamını tekmille ve Risale-i Nur'u tanzim ve tertip ve tefsir ve tashihle devam edecek.

Risaletü'n-Nur'un samimî, hâlis şakirtlerinin heyet-i mecmuasının kuvvet-i ihlâsından ve tesanüdünden süzülen ve tezahür eden bir şahs-ı mânevî, bâki ve muktedir bir kuvvet-i zahrdır, bir rehberdir.

Buradan oraya gelen mektupları, mübarekler heyeti bir risale şeklinde toplamasını ve Hüsrev de cüz'î ve hususî bazı cümlelerini ve lüzumsuz bazı fıkralarını tayyetmeyi, Hâfız Ali ve Sabri'ye havale etmiş olduğunu yazıyorsunuz. Evet, Risaletü'n-Nur hakkında kerametli ve dikkatli ve isabetli ve keskin Hüsrev'in nazarı doğrudur. Bâki bir eserde muvakkat ve cüz'î ve hususî kelimeler tayyedilse daha iyidir.

Bu defaki mektubunuzda kerametkârâne üç nokta gördük:

Birincisi: Buranın bir Hüsrev'i olacak derecede ihlâs ve irtibat ve iktidarı gösteren Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi isminde Risaletü'n-Nur'un çalışkan bir talebesi askerden gelip, daha ikinci defa görüşüldüğü vakit, mektubunuzda Feyzi ismini gördük, dedik: Bu Risaletü'n-Nur'un şakirtleri birbirinden ne kadar uzak olsa da, birbirine pek yakındır ki, böyle birden hissedip yazdılar.

İkincisi: Bu Küçük Hüsrev Feyzi, bu âhirlerde İstanbul'da iken Risaletü'n-Nur hesabına zihnime dokundu. Müteessir oluyordum. "Acaba rahatsızlığı mı var?" Birden zihnim yüzünü ondan çevirdi, Hâfız Ali ile şiddetli meşgul oldum. Anladım ki teessür verecek var. Fakat Risaletü'n-Nur'un faal merkezi olan Hâfız Ali cihetinde olacak. Hâfız Ali'ye şifa duasına başladım, devam ettim. Ve mektup gelmeden evvel Feyzi'den sordum: "Sen bir hastalık çektin mi?" O dedi: "Yok." Dedim: "Öyleyse Isparta'da Risale-i Nur'un ehemmiyetli ve kuvvetli bir rüknünün bir rahatsızlığı var. Fakat hayalim hakikatin suretini şaşırmış." Sonra mektubunuz geldi, hakikat anlaşıldı.

Üçüncüsü: Bundan yirmi gün evvel, eyyam-ı mübarekeden sonra hatırıma geldi ki, vazifedarâne kalemi her gün istimal etmeyenler, Risale-i Nur talebeleri ünvan-ı icmâlîsinde her yirmi dört saatte yüz defa hissedar olmak yeter diye, hususî isimlerle has

şakirtler dairesi içinde bir kısmın isimleri muvakkaten tayyedildi. Kardeşimiz Hakkı Efendi de onların içinde idi. Birkaç gün öyle devam etti. Sonra birden hiç sebep hissetmeden yine Hakkı, Hulûsi'ye arkadaş oldu. İsmiyle, resmiyle has dairesine girdi. Hakkı'nın "Beni duadan unutmasın" diye, mektubunuzdaki fıkranın yazıldığı aynı zamanda, hususî duayı kazanmış hesabıyla tahmin ettik. Hattâ bugünlerde bunun gibi inâyetin çok lem'aları var. Emin, bunları havâdis-i yevmiye diye bir fıkra yazacak. Belki size de gönderecek.

Risaletü'n-Nur'un küçük talebeleri ve istikbalde çalışkan kıymetdar şakirtleri olanlar, şimdi de talebeler dairesinde olarak hissedardırlar. İstanbul'da Mehmed Feyzi, Eski Said'in risalelerini ararken, aynı günde kahraman Rüşdü, bir dükkânda mevcudunu toplamış, almıştı. Küçük Hüsrev müteessir olarak başka yerde aramış, İşârâtü'l-İ'câz'ı bulmuş. Tahminen demiş ki: "Bana sebkat eden her halde benden ilerideki Ispartalı kardeşlerimdir." Her neyse... Bu İşârâtü'l-İ'câz nüshasını Hâfız Ali ve Sabri'deki nüshalarda bulunan keramet-i tevafukiyeyi yazdırmak istiyor. En kolay bir çaresi küçük bir defterde, her sahifesinde tefsirin bir sahifesine mukabil huruf-u hecânın (elif ve tâ ve saire) kaydedersiniz. Kolayını bulmazsanız kalsın.

Umum kardeşlerime birer birer ve bilhassa risalelerle çok meşgul olanlara selâm ve dualar ederim ve dualarını beklerim.

NOT: Emin ve Küçük Hüsrev ve Hâfız Tevfik selâm ve arz-ı hürmet ederler. Tahsin askere gitmiş.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Yazdığınız ve yazacağınız Risale-i Nur'ların harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, sıddık, muhlis, halis kardeşim,

Evvelâ: Sizin bayramınızı ve nurlarla ciddî iştigalinizi ve daima birinciliği Nur dersinde ve sadakatinde muhafaza etmenizi, bütün ruh u canımla tebrik ederim.

Saniyen: Hiç merak etme, seninle muhabere mânen devam eder. Bütün mektuplarımda “Aziz, sıddık kardeşlerim” dediğim zaman, muhlis Hulûsi saff-ı evvel muhatapların içindedir.

Salisen: Nurlar pek parlak ve galibane fütuhatı geniş bir dairede devam ediyor. Sırran tenevveret sırrıyla, perde altında daha ziyade işliyor. İki makine, bin ve beş yüz kalemli iki kâtip olmasıyla, inşaallah zemin yüzünü de ışıklandıracak derecede ders verecek.

Kardeşim, ben de senin fikrindeyim ki, Nur hizmeti için kader-i İlâhî seni gezdiriyor. En muhtaç yerlere sevk eder. Hususan, o havali, memleketim, güzel levha-i hakikatin lâhikalarına geçirmek için, Nur şakirtlerine gönderdik. O civarda Nurlarla alâkadar zâtlara selâm. Biraderzadem Nihad’ın gözlerinden öperim. O da babasıyla beraber daima duamdadır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Seni unutmayan hasta kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ayrılık günlerindeki dakikaların günleri adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 71

Mektup 71

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Umumunuzun hesabına Tahirî'yi gördüm ve kendi hesabımıza da, umumunuza tam bir Said ve canlı bir mektup olarak gönderdim. Ve Sandıklı'dan Ethem Hocayla Mustafa Hoca bugün geldiler, Nurlu vazifelerine gittiler.

Saniyen: Hulûsi Bey kardeşimiz Zülfikar ve Siracü'n-Nûr'u ve sonra Sikke-i Gaybiye'yi istiyor. Nur santralı Sabri muhabere etsin, göndermeye çalışsın.

Salisen: Risale-i Nur kendi kendine, hem dahilde, hem hariçte intişar edip fütuhat yapıyor. En muannid dinsizleri de teslime mecbur ettiğini haberler alıyoruz. Yalnız, şimdilik bir derece ihtiyatın lüzumu olduğuna, hususan Beşinci Şuâ içinde bulunan Sirâcü'n-Nur, lâyık olmayan ellere verilmemelidir.

İmam-ı Ali (r.a.) Risale-i Nur'a, Sirâcü'n-Nur nâmı vermesi ve sırran tenevveret demesiyle işaret ediyor ki, Sirâcü'n-Nur perde altında daha ziyade tenvir edecek diye bir işaret-i gaybiye telâkki ediyoruz. Umumunuza selâm ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى ﴿4﴾

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim ve iman hizmetinde sebatkâr, metin arkadaşım,

Evvelâ: Kat'iyen bil, sen eski mevkiini Nur dairesinde tam muhafaza ediyorsun. Ve seninle muhabere hiç kesilmemiş. Ben kardeşlere yazdığım mektubumda "Aziz, sıddık" dediğim vakit, daima saff-ı evvelde Hulûsi de muhataptır. Senin bu ağır şerait altındaki nurlu hizmetlerine bin bârekâllah deriz. Ve bu biçare hasta kardeşine ettiğin çok yüksek duana binler âmin deyip, Allah senden razı olsun, sizi tebrik ederiz.

Saniyen: Lillâhilhamd, Nurların her tarafta fütuhatları var. En ehemmiyetli yerlere sizin gibi kahramanlar gönderiliyor. O havalide ve Kars'ta Nurlarla alâkadar kardeşlere, hususan biraderzadem Nihad'a çok selâm ve selâmetlerine dua edip dualarını isteriz. Buradaki nurcular size arz-ı hürmetle çok selâm ediyorlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said Nursî

Aziz kardeşim,

Beni merak etme. Cenâb-ı Hakkın inâyeti devam ediyor. Hem de dünya madem geçer, meraka değmiyor. Sen her günde belki yirmi defa duada tahattur edilirsin.

S.A.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, Sıddık, muhlis, hâlis kardaşım.

Evvelâ: Sizin bayramınızı ve nurlarla ciddî iştigalinizi ve daima birinciliği Nur dersinde ve sadakatinde muhafaza etmenizi bütün ruh ve canımla tebrik ederim.

Sâniyen: Hiç merak etme seninle muhabere manen devam eder. Bütün mektublarımda "Aziz sıddık kardaşlarım" dediğim zaman muhlis Hulusi saff-ı evvel muhatabların içindedir.

Sâlisen: Nurlar pek parlak ve gâlibane fütûhatı geniş bir dairede devam ediyor. (Sırran tenevveret) sırrıyle perde altında daha ziyade işliyor. İki makine bin ve beşyüz kalemli iki kâtib olmasıyla, inşâallah zemin yüzünü de ışıklandıracak derecede ders verecek.

Kardaşım, ben de senin fikrindeyim ki, Nur hizmeti için Kader-i İlâhî seni gezdiriyor. En muhtaç yerlere sevk eder. Hususan o havali memleketim. Güzel levha-i hakikatın lâhikalarına geçirmek için, nur şâkirdlerine gönderdik. O civarda nurlarla alâkadar zatlara selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Seni unutmayan

Hasta kardaşınız

Said Nursî

Biraderzâdem Nihad'ın gözlerinden öperim. O da babası ile beraber daima duamdadır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri sayısınca Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun!
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 74

Mektup 74: Kasr-ı namaz ve takdim-tehir meselesi

Nur’un makinistleri, Medresetü’z-Zehrânın faal, muktedir şakirtlerinden Terzi Mehmed, Halil İbrahim, mâsumların küçük kahramanlarından Talât ve arkadaşları hem bizleri, hem bütün Nur şakirtlerini memnun ettikleri gibi, inşaallah ileride bu memlekete, bu hizmet-i Nuriyeyle çok büyük faide ve netice verecekler.

Sordukları mesele-i şer’iye ise, şimdiki mesleğimiz ve halimiz, o meselelerle meşgul olmaya müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar var ki:

Ruhsat-ı şer’iye olan kasr-ı namaz ve takdim tehir, vesait-i nakliye bir kararda olmadığı için, onlara bina edilmez. Belki, kaide-i şer’iye olan kasr-ı namaz, sabit olan mesafeye bina edilebilir.

Eğer denilse ki; tayyareyle ve şimendiferle bir saatte giden, zahmet çekmiyor ki, ruhsata müstehak olsun.

Elcevap: Tayyare ve şimendiferde abdest alıp vaktinde namazını kılmak, yayan serbest gidenlerden daha ziyade müşkülât bulunduğu için, ruhsata sebebiyet verir.

Her neyse, şimdilik bu kadar yazılabildi. Bu mesele-i şer’iyeyi ulema-i İslâm halletmişler, bize ihtiyaç bırakmamışlar. Şimdi hazır Doktor Hayri ve Terzi Mustafa, kendi hisselerine arz-ı hürmet ve selâm ederler.

Said Nursî

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَاَحْسَنَ عَزَاكُمْ [3]
وَاَعْطَاكُمْ صَبْرًا جَمِيلاً وَغَفَرَ لِمَيِّتِكُمْ
وَنَوَّرَ قَبْرَهُ بِنُورِ الاِيمَانِ وَبِالْقُرْاٰنِ وَجَعَلَهُ
فِى قَبْرِهِ مُشْتَغِلاً بِرِسَالَةِ النُّورِ بَدَلَ
الْفَلْسَفَةِ السَّقِيمَةِ اٰمِينَ

Aziz kardeşim,

Bu hâdise dahi, Abdurrahman hâdisesi gibi bir hüccettir ki, bize şimdiki tarz-ı hayat yaramaz. Bize bu dünyada daha sâfi ve âli ve kudsî bir hayat-ı mâsumane ihsan edildiğinden, ona kanaat lâzımdı. Merhum Abdurrahman gerçi muvakkaten aldandı, fakat İstanbul'da Risale-i Nur mukaddematına büyük bir hizmeti var. Hem Onuncu Sözle tam kurtuldu, sonra gitti.

Merhum Fuad dahi, inşaallah Risale-i Nur'un feyziyle imanını kurtarmış ve mektubu dahi, senin dediğin gibi gösteriyor ve size ve hânedânınıza mensubiyetiyle, samimî iftiharı ve kuvvetli irtibatı, Risale-i Nur cihetiyle olduğunu hissettim.

Ben size tâziye vermek değil, belki hem onu hem sizi tebrik ederim ki, bu zamanın dehşetli ve dalâletli hayatından kurtuldu, daha

mâsum ve çok bulaşmadan gitti. Ve size Cennette lâyık bir evlât ve وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ[4] sırrına mazhar oldu.

Ben şimdiye kadar merhum Molla Abdullah ile beraber Abdurrahman'ı ve Ubeyd'i ekser dualarımda zikrettiğim gibi, merhum Fuad'ı dahi onlarla beraber her vakit yâd edeceğim, inşaallah.

Evet, kardeşim, dediğin gibi, Fuad'ın (r.h.) mektubu aynen Abdurrahman'ın (r.h.) mektubu misillû, Risale-i Nur'un bir şûle-i kerametini gösteriyor. Yalnız Abdurrahman'ın gayet hâlis ve şimdiki tarz-ı hayattan ve tâbirlerinden müberra, sâfi ifadesi onda yoktur. Eğer dünyada kalsaydı, mağlûp olmak ihtimali vardı.

Cenâb-ı Erhamürrâhîmin hem ona, hem Risale-i Nur hânedânına ve dairesine merhamet edip, onu rahmetine ve Cennete aldı, mağlûp ettirmedi. Risale-i Nur'un küçük talebeleri dairesindeki makamında ibka etti. Hadsiz şükür olsun ki, bu iki kahraman biraderzadelerim vefatlarının ilânnameleriyle, Risale-i Nur şakirtleri imanla kabre gireceklerine dair olan müjde-i Kur'âniyeye iki misal ve iki delil gösterdiler.

Benim tarafımdan Risale-i Nur'la alâkadar veya bizimle dost olanlara selâm ve duayla, Dâvud ve Nihad iki Muhammed ve Abdülmecid ile beraber, bütün mânevî kazançlarıma hergün hissedardırlar.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı üzerinize olsun. Başınıza gelen bu musibetten dolayı size tahammül ihsan etsin ve sabr-ı cemîl versin. Mevtânızı affetsin. Kabrini iman ve Kur'ân nuruyla nurlandırsın. Ve onu, felsefe-i sakîmeye bedel kabrinde Risâle-i Nur'la meşgul kılsın.
4.)Ebediyen yaşlanmayacak çocuklar. (İnsan Sûresi, 76:19; Vakıa Sûresi, 56:17)

Barla Lahikası : Bediüzzaman : Mektup 77

Mektup 77

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 1

بِاسْمِهِ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ اَبَدًا

Hulûsi'nin birinci fıkrasıdır.

Eyyühe'l Üstâdü'l-Muhterem! Kendilerini fakir ve hakir görmekte zevk alan zevât-ı âliye gibi değil, belki olduğu gibi görünmek isteyen ve "talebem, kardeşim, biraderzadem" ünvanlarıyla taltif buyurduğunuz bendeniz, hakikatte mânen düşkün bir vaziyette ve cidden duanıza muhtaç bir haldeyim. Serâpâ nur olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hak ve hakikatini, bu asır insanlarının, bilhassa fırak-ı dâllenin gözlerine sokacak derecede, bazı Kur'ân lemeâtının zahir olmasına murad-ı İlâhî taallûk etmiş ve bu emr-i mühimme, felillâhilhamd, muhterem Üstadımız vasıta olmuştur.

İşte, hiç ender hiç olan bu talebeniz de, yine lütuf ve fazl ve inâyet-i İlâhî ile bu âli memuriyetini ifâ eden aziz ve muhterem hocasına ve Hazret-i Kur'ân hesabına pek cüz'î bir hademelik yaptırılmıştır. Bundan dolayı ne kadar şükretsem azdır; fahre zerre kadar hakkım yoktur. Belki şu hademelikte yapmış olmaklığım muhtemel hatîât ve kusurattan dolayı affımı niyaz ve istirham ediyorum. Fena şahsiyetimi târif eylemekliğim gerçi mânâsızdır. Fakat mürâsele ve mülâkatta bu babda pek çok büyük iltifatlarınızı gördüğümden mütehassıl hicap sevkiyle ufak bir tasdîde bulundum. Son iki mektubunuzda sual buyurulan hususa cevap vermekliğim ısrarla emir buyuruldu.

﴿4﴾ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا Fakat bu ağır suale, acz ve fakrın en müntehâsında bulunan bu kardeşiniz hak ve hakikate muvafık ve mutabık bir cevap verebilmek için inâyet ve kerem-i İlâhî ve meded-i ruhaniyet-i Peygamberîye iltica eyledi. Şöyle ki:

Mübârek Sözler şüphesiz Kitab-ı Mübînin nurlu lemeâtıdır. İçinde izaha muhtaç yerler eksik olmamakla beraber, küll halinde kusursuz ve noksansızdır. Beşerin her tabakası kendi fıtrî anlayışları nisbetinde onlardan hisse-mend ve faide-mend olurlar. Şimdiye kadar tenkit olunmaması, her meslek ve mezhep ve meşrep ehline hoş gelmesi ve mülhidlerin dil uzatamayıp ebkem kalmaları, kanaatimizin sıhhatine delâlet etmeye kâfidirler.

Vazifenizin bitmediğine dair düşünebildiğim burhanlar:

Evvelâ: Bid’atların çoğaldığı bir zamanda ulemânın sükût etmemeleri lâzım geldiğine dair beyan buyurulan hadîsteki emir ve zecir.

Saniyen: Peygamberimizin ittibâına mükellef olduğunuzdan, onlar gibi müddet-i hayatınızca vazifeye devam mecburiyeti olduğu.

Salisen: Madem bu hizmet münhasıran reyinizle değil, istihdam olunuyorsunuz; nasıl Mübelliğ-i Kur’ân, Fahr-i Cihan, Habib-i Yezdân Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz Hazretleri birgün

﴿5﴾ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

ferman-ı celîlini tebliğ buyurmakla aynı zamanda vazife-i risaletinin hitâmına remzen işaret eylemişti. Muhterem Üstadın da hizmeti kâfi görülürse, bildirilir kanaatindeyim.

Rabian: Sözler hakkında bugüne kadar sükût edilmesi ve tenkide cür’et edilmemesi, ilâ nihâye bu halin devam edeceğine delil olamaz. Hal-i hayatınızda muhtemel hücumlara evvelen ve bizzat zât-ı fâzılaneleri cevap vereceksiniz.

Hamisen: Dünyayı unutmak isteseniz, başka hiçbir sebep olmasa dahi, yalnız bu mübarek Sözler’le rabıta peydâ eden insanların rica edecekleri izahatı vermek isteyecek ve cevapsız bırakmayacaksınız.

Sadisen: Allah için sizi sevenlere ve sizden istizahta bulunanlara yazdığınız pek kıymetli yazılarla meclis-i ilminizde takrir buyurduğunuz mütenevvi ve Sözler'e bile geçmeyen mesâil kat'iyetle gösteriyorlar ki, ihtiyaç da, hizmet de bitmemiştir.

Birkaç mâruzât: Nurlu Sözler'i cemaate okumak nasip olduğu zamanlarda, bende bazı hissiyat hasıl oluyordu; şurada arza müsaadenizi rica edeceğim.

Evvelâ: Muhterem Üstadıma mâruzatta bulunmak için kalemi elime aldığım zaman, ruhumda büyük bir inkişaf hissediyor ve ihtiyarsız kalemim o andaki muvakkat duygularıma tercüman olduğunu görüyorum.

Saniyen: Şöyle düşünüyordum: Eğer yalnız adüvv-i ekber olan nefsin hilesinden ve cin ve ins ve şeytanların mekrinden emin olayım diye herkes başını karanlığa çekse ve kendisi kûşe-i nisyana çekilse veya çekilmek istese ve âlem-i insan ve âlem-i İslâm mühmel kalacak, kimsenin kimseye faidesi olmayacak bir zaman olsa; ben din kardeşlerime bu nurlu hakikatleri iblâğ edeyim de, Allahü Zülcelâl nasıl şe'n-i ulûhiyetine yaraşırsa öyle muamele eylesin. Nefsimi düşünmekten kat'-ı nazar etmeyi yine o zamanlarda çok faideli görüyordum. Bundaki hikmet nedir?

Salisen: Esmâ-i Hüsnâdan Rahmân ve Rahîm isimleri en âzam mertebede olduklarından mı, yoksa başka sebep ve hikmetle mi ﴿6﴾ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ kelimesi içine dahil olmuşlardır? Bu da şu mektubu yazarken kalbime geldi, ben de soruyorum.

Aziz ve muhterem Üstadım, sizin vücudunuza yalnız bizler değil, bütün âlem-i İslâm muhtaçtır. Çünkü, mü'minlerin imanına kuvvet veren, gafilleri uyandıran, dalâlete düşenlere râh-ı hidayeti gösteren, hükemâ-yı felâsifeyi beht ve hayrette bırakan Kur'ân-ı Mübînden nebean ve lemeân eden o kudsî Sözler'in vücuduna vasıta oldunuz. Hemen Cenâb-ı Erhamürrâhimîn aziz Üstadımızı sıhhat ve âfiyette dâim ve ümmet-i Muhammed üzere kaim buyursun. Âmin, bihürmeti Seyyidi'l-Mürselîn.

Hulûsi

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi, kâinatın zerreleri adedince ebediyyen üzerinize olsun.
4.)İşittik ve itaat ettik. (Bakara Sûresi, 2:285)
5.)Bugün size dininizi ikmal ettim. (Mâide Sûresi, 5:3)
6.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 2

Mektup 2

Risale-i Nur mektuplarından bu mektubunuzun bendeki tesirlerini hülâsaten arz edeyim:

Sıhhat ve âfiyetinizin devamı, şükrümü; bu gibi mesâilin hallini isteyenlerin vücudu, ümidimi; nazarımda ilim sayılacak herşeyi sizden öğrendiğim için, bu vesileyle hakikat sahasındaki malûmâtımı; hasbe'l-beşeriye fütur hâsıl oluyorsa, şevkimi; hasta bir talebeniz olduğumdan Kur'ân'ın eczahanesinden verdiğiniz bu ilâçlarınızla sıhhatimi, matbaha-i Kur'ân'dan intihap buyurduğunuz bu gıdalarla bütün hasselerimin kuvvetini; hayatın beş derecesini de tâlim, mevtin itibârî bir keyfiyet olduğunu tefhim, idam-ı ebedînin mutasavver olamayacağına kalbimi takvîm buyurduktan sonra, Allah için muhabbetin herhalde bu hayat derecelerinde de devam ederek hayat-ı bâkiyede bâki meyvesini vereceğini işaret buyurmakla müddet-i hayatımı nihayetsiz arttırmaya sebep olmuştur.

Risale-i Nur'la ihdâ buyurduğunuz dualar, zaten hergün sevgili Üstadı düşünmeye kâfi gelmektedir. Kur'ân'ın nihâyetsiz füyuzâtından, tükenmez hazinesinden inâyet-i Hakla edindiğiniz ve tebliğe mezun olduğunuz mânâları, cevherleri göstermekle, bildirmekle de bu biçare ve müştak talebe ve kardeşinize sonuna kadar ders vermek istediğinizi izhar ediyorsunuz ki, bu suretle de ebeden ve teşekkürle gözümün önünden, hayalimden ayrılmamaklığınız temin edilmiş olunuyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Hulûsi

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 3-5

[3]

Muvasalatımın ilk gecesi pederimin misafirlerine tahsis eylediği odaya devam eden zevâta, mütevekkilen alâllah, akşamla yatsı arasında Risale-i Nur'u okumaya başladım.

Sevgili Üstadım,

Evvelce arzettiğim veçhile, ben artık birşey için yaşadığımı zannediyorum. O da, Üstadım olan dellâl-ı Kur'ân'ın vazife-i memure-i mâneviyesini ifâda kendilerine pek cüz'î bir yardım ve Kur'ân hesabına cüz'î bir hizmetkârlıktan ibarettir. Orada bulunduğunuz müddetçe Hazret-i Kur'ân'dan hakikat-i iman ve İslâm hesabına vaki olacak istihraç ve tecelliyattan mahrum bırakılmamaklığımı hassaten istirham ediyorum.

İnşaallah, müstecap olan duanızla Allahü Zülcelâl, Risale-i Nur hizmetinde ümit ve arzu ettiğim neticeye vasıl, merhum ve mağfur Abdurrahman gibi âhir nefeste iman ve tevfik ve saadet-i bâkiyede iki cihan serveri Nebiyy-i Ekremimiz Muhammedeni'l-Mustafa (sallâllahu teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimize ve siz muhterem Üstadımın arkasında ve yakınında komşuluk vermek suretiyle âmâl-i hakikiyeye nâil buyurur.

Risale-i Nur gerçi zahiren sizin eserinizdir. Fakat nasıl ki, Kur'ân-ı Mübîn Allah'ın kelâmı iken Seyyid-i Kâinat, Eşref-i Mahlûkat Efendimiz nâsa tebliğe vasıta olmuştur; siz de bu asırda yine o Furkan-ı Azîmin nurlarından bugünün karma karışık sarhoş insanlarına emr-i Hak'la hitap ediyorsunuz. Öyleyse, O Hakîm-i Rahim, size bu eseri yaptırtan o Nurları ayak altında bıraktırmaz. Elbette ve elbette fânilerden, belki de hiç ümit edilmediklerden sahipler, hafızlar, ikinci, üçüncü, hattâ onuncu derecede mübelliğler, naşirler halk buyurur itikadındayım.

Hulûsi

[4]

Evet, İslâmiyet gibi bir âli tarîkım, acz ve fakrı Allah'a karşı bilmek gibi bir meşrebim, Seyyidü'l-Mürselîn gibi bir rehberim, Kur'ân-ı Azîmüşşan gibi bir mürşidim, bir dakikada mertebe-i velâyete erişmek gibi ulvî bir netice almak mümkün olan askerlik gibi bir mesleğim var.

Üstadım bana ve dinleyen her zevi'l-ukule, "Tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır. Beş vakit namazını hakkıyla edâ et; namazın nihayetindeki tesbihleri yap; ittibâ-ı sünnet et; yedi kebâiri işleme" dersini vermiştir. Ben gerek bu derse, gerek Risaletü'n-Nur'la verilen derslere, Kur'ân'dan istinbat buyurarak gösterdiği hakikatlere karşı Allah'ın tevfikiyle can ü dilden belî dedim, tasdik ettim ve bana böylece hakikat dersini veren bu zâta da ömrümde ilk defa olarak Üstad dedim. Hatâ etmedim, isabet ettim.

Hulûsi

[5]

Bu kere irsal buyurulan Mektubâtü'n-Nur zeyilleri, emsâli gibi hoş, güzel ve bedîdir. Eserlerin Nur ism-i azîminin tecellîsi olduğuna, ihtiyaca ve hâl-i âleme göre yazdırıldığına bence asla şüphe kalmamıştır. Bunu küçük bir misalle teyid etmek isterim. Mülhidler çok ileri gidiyorlar. Meselâ: . . . ilâ âhir.

İşte bu ahmakların hezeyanına ve her nevi iğfallerine ve zahiren süslü lâflarına kanmayarak, iman ve itikatlarında sâbit-kadem olmaları için erbab-ı imana kuvvet ve zümre-i tuğyana kahr ve şiddetle ders-i ibret verecek pek münasebetli sözler, mevzuu bahis âsârda ayân-beyan görülmektedir.

Hayfâ ki, bu nurlar şimdilik **(Haşiye)** lihikmetin pek mahdut sahada ve ancak mü'minler içinde neşredilebilir.

اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ [1]

اِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ [2]

Hulûsi

Haşiye: Bundan otuz beş sene evvel.

1.)Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır. (el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 6:298; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:21)
2.)Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:153)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 6-10

[6]

Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfını da Hakkı Efendi kardeşimizle merak ve dikkatle okuduk. Cidden çok âli mefhumu var. Tavsife bu âcizin kudreti olsa, belki bu ikinci nokta için pek ziyade rahatsız etmeye cesaret ederdim. Heyhat ki, diğer hususatta olduğu gibi, bunda da sıfrü'l-yed bulunuyorum. Yalnız hulûs ve sâfiyetle ve kısaca derim: Belki diğer bütün Sözler'in daha fevkinde parlayan bir necm-i nur-efşândır.

(Doktordan Mirâcı nasıl bulduğunu sordum. Doktor Kemal der: "Eserin pek büyük kıymetini takdir etmek için İslâm olmaya bile lüzum yok, insan olmak kâfi" cevabını verdi.)

Hulûsi

[7]

Bizler ki, Elhamdü lillâhi teâlâ, âhiret kardeşiniz, Kur'ân hizmetinde âciz hizmetkârınız, esrar-ı Kur'âniyenin beyanında, eşşükrü lillâhi teâlâ, "Ashab-ı Kehf" gibi musahibiniziz. Liyâkat ve kifâyetimizin çok fevkinde mahzâ bir lütuf ve inâyet-i Samedânî olarak talebeniz bulunuyoruz. Bundaki niam-ı Sübhaniyeye hamd ve şükürden âciz bulunuyoruz.

Hulûsi

[8]

Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfını, Ramazan hediyesini ikmale muvaffak oldum. Tevfîk-i Hüdâ yoldaşım olursa, diğerlerini de inşaallah emir buyurduğunuz müddette yazarım. Bu kadar kıymetli ve nurlu Sözler'in en hüsünlü hat ile ve hattâ altınla yazılması lâyık

ve muktazi iken, hasbe'l-kader bu biçare kardeşinizin perişan ve belki ancak okunabilir, hatâlı hattıyla yazılması da, hamd ve şükrümü artırmaya vesile oluyor ve her vasıtayla aldığım meserret-bahş selâm ve iltifâtât-ı fâzılânelerinin ve herbiri Risale-i Nur'a bir zeyil ve tefsir ve haşiye makamındaki cihan-değer emirnâme-i ârifânelerinden maddeten dûr bulunacağımdan dolayı çok müteessir olacağım.

Fakat mânevî ciheti böyle düşünmüyorum ve nerede bulunursam bulunayım, inâyet-i Bâri ile aldığım dersi dinletecek bir muhatap bulmaya çalışacak ve neşr-i hakikat yolunda acz ve fakrıma bakmayarak, duanızla elimden gelen her çareye başvuracağım için mütesellî oluyorum.

Yalnız, dünyevî vazifelerle uğraşmak ise, fıtraten hoşlandığım ve hakaikine meclûb olduğum nurlu Sözler'le iştigalime kısmen mâni oluyor. İşte buna müteessifim; fakat elimden birşey gelmiyor. Her geçen gün dünyanın fenâ ve fâni yüzünü daha ziyade üryanlığıyla göstermekte ve bu hayatta bâki ve sermedî hayat için birşey kazanılmadan geçen vakitlere teessür hasıl ettirmektedir. Sureten ayrıldığımıza o kadar müteessir değilim. Bilhassa sevgili Üstadın son dersi, bu fâni dünyanın en zevkli halinden pek çok yukarı derecede bir bâki hayat olduğunu kat'iyetle müjde etmektedir.

Hulûsi

[9]

Gönül isterdi ki, o muazzam Sözler'e sönük yazılarımla biraz uzun cevap yazayım. Fakat buna muvaffak olamıyorum. Kabiliyetimin azlığı, istidadımın kısalığı, iktidarımın noksanlığıyla beraber uhdeme verilmiş olan birkaç maddî vazifelerin taht-ı tesirinde dimağım meşgul ve adeta meşbû olduğundan, o mübarek cevherlerinize mukabil âdi boncuk bile ibraz edemeyeceğim.

Biliyorsunuz ki, çok ifadelerimde sizi taklit ettiğim birinci sebebi, merbutiyet-i hâlisânemin; ikinci sebebi, kudret-i kalemiyemin kifayetsizliğidir. Fakat mübarek Yirmi Dördüncü Sözde misali geçen fakir gibi, ben de derim: Ey sevgili Üstadım, gücüm yetişse, elimden gelse bütün o nurlu Sözler ayarında kelimelerden mürekkep

cümlelerle size mâruzatta bulunmak isterim. Fakat biliyorsunuz ki, yok. Niyetime göre muamele buyurunuz.

Hulûsi

[10]

Eser, emsâli gibi nurlu ve hikmetlidir. İnşaallah, temenni buyurduğunuz vecihle ümmet-i Muhammed'in içtimaî ve pek mühim bir yarasına kat'î devâ olur. Doğrudan doğruya nur-u Kur'ân olan mübarek Sözler'in kast ve işaret edilmek istenildiğini arz ettim ve makam-ı tasdikte şimdiye kadar kendisine birkaç Sözü de okudum ve imkân buldukça da okuyacağım. Lâyüadd ve lâyuhsâ niam-ı Sübhâniyesine mazhar olduğum Allahü Zülcelâl Tebareke ve Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerine hamd ve şükürden âciz, isyanla âlûde iken, zât-ı üstadâneleri bizi izn-i Rabbaniyle o mübarek münevver Sözler'le irşad edip zulmetten nura çıkardınız.

Taharrî-i hakikatle ömür geçirirken, mukadderat bu âsi biçareyi de beş sene evvel Şâh-ı Nakşibend Hazretlerinden Muhammedü'l-Küfrevî Hazretlerine doğru açılan tarîk-i Nakşibendîye idhal eylemişti. Sonra, muvakkat bir küsuf neticesi olarak yol kaybolmuş, zulmet ve dikenler içinde kalınmış iken, nurlu Sözler'inizle zulmetten nura, girdaptan selâmete, felâketten saadete çıktım.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1] ferman buyuruyorsunuz ki: İmanı kurtarmak zamanıdır. Ale'r-re'si ve'l-ayn.

Hulûsi

1.)Elhamdü lillâh, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 11-19

[11]

Bu defa bu biçare talebesine ihsan ettiği hediyeyi, gıyabî muhiblerinden Fethi Bey ismindeki komşumuzla okuyorum. Baştan başa mu’cize-i kübrâ-yı Ahmediyeyi ilân eden On Dokuzuncu Mektubun tahsisen bendelerine irsali, yeniden hayata avdet etmiş kadar müessir olmuş ve mütalâası rikkat damarlarımı tahrik ederek hayli ciddî gözyaşı akıtmaya vesile olmuştur.

Hulûsi

[12]

Ruhu, feza-yı kâinatta beyne’l-ecram seyr-i serî ile seyahat ettirecek tarzda tulû eden manzume-i hakikat, bilhassa bizler için büyük mazhariyettir. Tarîk-i Nakşî hakkındaki fıkraya mukabil “tarîk-i acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür”ün hesabına tulû eden fıkra da pek çok kıymetli bir cevherdir. Bu Sözler altınla yazılsa lâyık iken nâkıs hattımla istinsah ettim. O halde kıymeti, âciz bir talebenizin yadigârı olmasındadır.

Hulûsi

[13]

Saniyen: Şu zaman-ı isyan ve tuğyan ve küfranda mahz-ı inâyet ve lûtf-u Hak olan, ümmet-i İslâmiyeyi hakaik-i imaniyeye sevk ve irşada memur edilen zât-ı hakîmânelerini, bütün ümmet-i Muhammediyeyi olduğu gibi, bu âcizi de nurlu Sözler’le tarîk-i nura irşad buyurduğunuzdan dolayı hürmet ve minnetle daim yâd eder, dünyevî ve uhrevî muratlarınızı hasıl eylemesini Rahîm, Kerîm olan Allahü Zülcelâl Hazretlerinden abîdâne niyaz ve istirham eylerim.

Hulûsi

[14]

Yine Hulûsi'nin..

Evet, mütesellî olduğum iki cihet var. Biri: elimizdeki mübarek Sözler vasıtasıyla daima sohbet-i mânevîde bulunduğumuz. Diğeri: muhabbetimizin inâyet-i Bâri ile "hubb-u fillâh" mertebesinde olduğuna imanımızdır. Binaenaleyh, size benim bugün ve yarın en büyük hediyem: Verdiğiniz dersi, namınıza olarak vekâleten alâ kadri'l-imkân mü'minlere tebliğ eylemek ve Allah'ın verdiği hakikî muhabbeti ebeden taşımak ve buna mukabil Erhamürrâhimîn ve Ekremü'l-Ekremîn, Ahsenü'l-Hâlıkîn, Rabb-i Rahîm ve Kerîm Hazretlerinden, hakikî muhabbetin Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfında izah buyurulan neticesine mazhar buyurulmaktır. İman-ı tahkikî yolunda buluştuğumuz Hakkı Efendiyle niyetimiz hakka, sıdka, ihlâsa iştirakimiz muhakkaktır.

Hulûsi

[15]

Bu mektubunuzdaki sualle ve en son yazılmış olan Otuz İkinci Sözle münasebet ve müşabehet nev'inden bu defaki arîza-i cevabiyem üç vakfeli oldu.

Demek oluyor ki, Risale-i Nur mânevî bir güneş, herbir Söz muhtelif kadirlerden nuranî yıldızlar ve Otuz İkinci Söz üç mevkıfı ile bu yıldızların hepsinin üstünde parlayan ve enzar-ı dikkati hâh-nâhâh üzerlerine celb eden hâlis nurdan vücuda gelmiş birinci kadirden pek nurlu, erbab-ı imana gülümseyen, ahzâb-ı dalâlete haşmetle bakan, gözlerini kör eden, erbab-ı gafleti uyandıran pek haşmetli, çok nurlu birinci kadirden bir kevkeb-i nevvârdır. Ne yapayım, talebenizin dili bu kadar dönüyor. Yoksa bu sönük ifade o mübarek Sözler için sarf edilmek lâyık olmadığını biliyorum.

Bizden Üçüncü Maksadın tesirini sual buyuruyorsunuz. Biz Hakkı Efendiyle ittifaken deriz ki:

İçindeki hakikatler cerh edilmez; içinde lüzumsuz birşey yok, zararlı bir kayıt mutasavver değil. Dikkatle dinleyenler, Allah tevfik verirse, imanını kurtarabilirler. Bu hakaikle Avrupa ehl-i dalâletine de meydan okunur fikrindeyiz. Bu kabil dalalet ve gaflette olanlar ya mübarezeden mağlûp olurlar, ya ulviyeti hissedip tegayyüb ederler, yahut Ebu Cehil gibi hakikati kabul etmemekte inat ederler veya dehşetlerinden kulaklarını kapayıp kaçarlar, fikir ve kanaat ve

imanındayız. Sözler'i dinleyenlerin bir sükût-u mestî göstermeleri, izhar-ı hayret eylemeleri, kudretleri derecesinde takdiratta bulunmaları, herhalde düşündüğümüze kuvvet verir bir keyfiyettir; ümit ve tahminimizi tasdik ediyor.

Hulûsi

[16]

Niyetim büyük, tevfik Hüdâdan. Yalnız oda cemaatimize Yirmi Beşinci Söze kadar okudum. Ve inşaallah devam edeceğim. Emrinize tebean ve duanıza binaen fütur getirmiyorum. Maddî vazifem oradakinden daha ağırdır. Fakat her umurumda Allah'a istinad ettiğim için, ümitsizliğe düşmüyorum. Oradan ayrıldıktan sonraki füyuzattan istifade etmeyi cân ü yürekten arzu ediyorum. Nâtamam kalan Otuz İki ve Otuz Üçüncü Sözlerin de itmâmına muvaffak olmanızı eltâf-ı İlâhiyeden niyaz eylerim.

Hulûsi

[17]

Ben burada inşaallah emanetçi olduğum Sözler'i inâyet-i Hakla ve duanız berekâtıyla lâyıklı kulaklara duyurabileceğimi ümit ediyorum. Üstadım, müsterih olunuz, bu Nurlar ayak altında kalamazlar. Onları Dellâl-ı Kur'ân'dan enzâr-ı cihana vaz eden Hâlık (Celle Celâluhu) bizim gibi kimsenin ümit ve tahayyül etmeyeceği âciz insanlarla bile neşir ve muhafaza ettirir. Bu işi ben sa'yimle, kudretimle kazandım diyen huddâm o gün görecekler ki, o mukaddes hizmet, zahiren ehliyetsiz görünen, hakikaten çok değerli diğerlerine devredilmiş olur kanaatindeyim. Bu sebeple oradaki kardeşlerimizden Risale-i Nur'la çok alâkadar olmalarını rica etmekteyim.

Hulûsi

[18]

Risaletü'n-Nur, Mektubatü'n-Nur'un mütalâası, tahrir edilmesi, başkalara neşir ve tebliğe alâ-kadri'l-istitâa çalışılması gibi emr-i hayr-i azîme havl ve kuvvet-i Samedanî ve inâyet ve lûtf-u Rabbânîyle muvaffak olduğum zamanlar ki, bu evkatta evvelen ve

bizzat bu fakir istifade, istifâza, istiâne etmiş oluyor; bu itibarla mezkûr saatleri çok mübarek tanıyor, firakına acıyor, o yaşayışın devamını, tekrarını, kesilmemesini ez-can ü dil arzu ediyorum.

Fakat ne çare ki, iğtinam edebildiğim kısacık vakitlerde zihnimi safîleştirip Nurların karşısına, dolayısıyla Kur'ân'ın mu'cizeleri mecmuasına ve aziz, muhterem Üstadımın medresesine ve ol Seyyidü'l-Kevneyn Peygamberimiz Efendimiz (a.s.m.) Hazretlerinin ravza-i saadetlerine ve nihayet Rabbü'l-Âlemîn Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinin huzur-u lâmekânîsine çıkıyorum. Bu sebeple cidden "O Nurlarla iştigal etmediğim zamanlar, keşki enfâs-ı ma'dude-i hayattan olmaya idiler" diyorum.

Hulûsi

[19]

Geçen hafta muhtelif iki cemaate Yirmi Dördüncü Mektubun Birinci ve İkinci Zeyillerini okudum. Dinleyenler hayran ve bu fakir de o parlak i'câz-ı Kur'ân'dan adeta gaşyoldum. Bu eserinizi Risale-i Nur ve Mektubatü'n-Nur'un en münevverleri safında mütalâa ediyorum. Bugün Cuma idi. Komşumuz Fethi Beye on bir ve on üç numaralı Sözler'i okudum. Dünyevî işlerden tahlîs-i nefîsle iğtinam edebildiğim vakitlerde, o mübarek nurlu pencerelere koşuyorum. Ruhî ve mânevî gıdamı almaya ve bulabildiğim böyle bir muhatabı da hissedar etmeye çalışıyorum.

Hulûsi

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 20

Mektup 20

Yirmi Altıncı Mektubu büyük sevinçle aldım. Defaatle, dikkatle, merakla, muhabbetle, lezzetle okudum ve neticede, “Duanız olmazsa ne değeriniz var?” ferman buyuran Zât-ı Zülcelâle ubudiyetle intisabım hasebiyle ve abdiyetin tazammun ettiği lisanla, kemâl-i acz ve fakr ve şevkle, tamamen hasbî, bütün mânâsıyla Allah namına, bütün vuzûhuyla ehl-i iman ve Kur’ân nef’ ve hesabına olan maddî, manevî, zahirî, bâtınî, dünyevî, uhrevî hidemâtınızın mükâfatını lütuf ve kerem-i bînihayesine münasip bir tarzda ihsan ve ikram buyurmasını ve zât-ı Üstadânelerini her iki cihanda aziz etmesini ol Hâlık-ı Rahîm ve Kerîm Hazretlerinden abîdâne tazarru ve niyaz eyledim. Ümidim [1] اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ fermanının tecellî edeceğindedir.

Muhterem Üstad,

Zaten sizin, biz biçarelerden beklediğiniz yalnız dua değil mi? Mübarek Sözler hakkında şimdiye kadar mektuplarımda mevcut olan ihtisâsâtımı nâtık, sönük ifadâtımı Risaletü’n-Nur’a takriz yapmak hususundaki niyet-i Üstadânelerine birşey demeye hakkım yok. Fakat benim o perişan ifadelerim, güneşin yanına mum yakmak kabilinden olacak ve muhtemelen hakikatteki sönüklüğüne rağmen o Nurların komşuluğundan, âyinedarlığından hisse-mend olarak nisbî bir parlaklık arz edebilecektir.

Risaletü’n-Nur’un müstemileri arasında, Sultan Abdülhamid’in devrinde Kerbelâ’da senelerce müderrislik hizmetinde bulunmuş olan Hacı Abdurrahman Efendi namında 88 yaşında bir hoca vardır. Her defaki mütalâadan büyük memnuniyet göstermekte, “Çok istifade ettim, Allah razı olsun” demekte ve çok dua etmektedir. Yirmi Altıncı Mektubun Üçüncü Mebhasını gayr-ı ihtiyarî muhtelif rütbede mühim zâtlara okudum. Hepsi “Çok doğru, çok güzel” dediler.

Evet, bu fakir çok tecrübe ettim ve yakîn hâsıl ettim ki,

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ [2]

(ilâ âhiri'l-âye) âyetinin lâyemut mu'cizesi vardır. Bu defaki mektupları birkaç defa muhtelif küçük cemaatlere okumak nasip oldu. Bunların birinde mühim bir âlim de vardı. Cümlesi hayret ve takdirlerini izhar ettiler. Benim fikrime gelince:

Bütün Risaletü'n-Nur ve Mektubâtü'n-Nur, ihtiyac-ı zamana göre her sınıf erbab-ı din ve hattâ, müfrit muannid olmamak şartıyla, dinsizleri bile ilzam ve ikna edecek derecededirler. Fakat—dünya bu—sevk-i menfaat, hırs-ı câh, küfür ve inat, gaflet ve kesel, şirk ve dalâl gibi ilâçsız hastalıklara tutulanlar için, bu Nurlara karşı göz yummak, görse bilse kabul etmemek, gördüğünü inkâr etmek, hak ve hakikati reddetmek gibi divanelikler istib'ad edilemez. Malûm-u fâzılâneleri, Allah'ın şu muvakkat misafirhanesinde insan suretinde hayvanları eksik değildir. Bu Nurlar intişar etseydi, elbette böylelerinin bugün istidlâlen dermeyan edilen divanelik hezeyanları da açık olarak görülürdü.

Hulûsi

1.)Bana duâ edin, size cevap vereyim. (Mü'min Sûresi, 40:60)
2.)De ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu. (İsrâ Sûresi, 17:81)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 21

Şu fıkra Hulûsi’nindir.

Esasen siyaset anlamadığım bir iş; şunun bunun âmâline hizmet, menfurum. Zilletle yaşamak, tahammül edemediğim hallerdir. Felillâhilhamd, Allah’ımız bir, Peygamberimiz bir, kitabımız bir, dînimiz bir, ilâ âhir. Bu bir birler, bize yekdiğerimizi Allah için sevmek kaydını sağlamlaştırmakla beraber, ruhî, kalbî, ebedî, lâyemût bir birlik temin etmektedir. Hamd ve şükürler olsun, mü’miniz. Hayatta tesadüf edeceğimiz binlerle musibet ve acılara

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [1]

gibi çok müessir devamız var. Yine idrak ediyoruz ki, burada vazifeleri nihayet bulanlar için, ebedî mev’ûd bir hayat başlıyor. Biz de bu yolun yolcusu, bu hanın misafiri, bu fabrikanın muvakkat bir amelesi olduğumuz için, er geç o kafileye iltihak edeceğiz. Kısa, müz’iç, dağdağalı, elemli, hüzünlü, firaklı ve ancak o sermedî hayatın mezraası olan bu fanî ve kararsız âlemde başlayan garazsız, ivazsız, pürüzsüz ve kimsenin arzusuna tâbi olmadan, sırf hasbî ve ciddî, hâlis ve muhlis arkadaşlığımızın meyvesini ve her türlü saadeti câmi hayatta idrak edeceğiz.

Ümit ve iman gibi pek âli sermayemiz var. Hoca Efendi Hazretlerinin âli tavsiyeleri: Beş vakit namazını tâdil-i erkânla kıl. Yani, başka ibadete gücün yetmez. Namazın nihayetindeki tesbihleri yap. Yani, başka zikri yapamadım diye teessüf etme. Yedi kebâiri terk et. Çünkü sagairi arayacak zamanda değiliz. İttibâ-ı sünnet et. Zira bu zamanda arkasında gidilecek ve harekâtı taklide değer, saf, hâlis ve muhlis bir hâdi—ki, o da seni yine bu yola götürecektir—maalesef bulamayacaksın. Belki bu yola çıkaracaklar vardır; fakat kömürle elması kim fark edecek? Öyleyse, sen çalış, ondan daha iyi kılavuz bulamazsın. Derslerinden birinde ki, her vakit zikrettiğim

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ

şifâbahş vecizesi hatırımızda varken, şüphesiz her musibet ve her elem hoş karşılanacaktır.

Aziz kardeş,

Zaman olur ki herşey, herkes, her muamele, kalbi incitiyor. Fakat işte tiryakı:

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [2]

Her zaman söylüyorum: Biz bu fâni hayat için dostluk yapmıyoruz. Bu kısa hayata veda etmek, indimizde ve itikadımızda ebedî bir hayatın mukaddemesidir. Öyleyse müteessir olmayalım. Nice ki, o hayata başlamadık. İşte mürasele ile muvasalayı temin edelim. Allah'a güvenelim, Ondan medet dileyelim.

اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْ لآ اَنْ هَدٰينَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ [3]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ عَدَدَ مَا فِى عِلْمِ اللهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ [4]

Hulûsi

1.)Kadere imân eden kederden kurtulur.
2.)Eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: 'Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

3.) Bizi bu saadete eriştiren Allah'a hamd olsun. Yoksa, Allah hidayet etmeseydi biz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler. (A'râf Sûresi, 7:43)
4.) Allah'ım, efendimiz Muhammed'e (a.s.m.), onun âl ve ashabına, ezelden ebede kadar ilm-i İlâhîdeki mevcudat adedince salât ve selâm et.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 22

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Maddeten uzak düşen bu biçare talebenizi yakından temsil eden Hafız Sabri Efendiyle diğer zevatın Nurlar hakkındaki ihtisasları çok kıymetli ve yüksek ve lâyıklı bir surette ifade edilmiştir. Bir mektubunuzda Muallim Cûdî'nin kasidesi münasebetiyle buyurduğunuz vecizeyi burada tekrara münasebet geldi.

وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِى وَلٰكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِى بِمُحَمَّدٍ [1]

sırrınca, güzellik yazılarımızda değil, belki i'câz-ı Kur'ân'dan olan nurlu Sözler'e ve Mektubat'a aittir. Her ferd-i mü'min, derece-i fehim ve zevkine göre, aslında güzel olan birşeyi tarif eder. Acz ve fakrdaki lezzet, şefkat ve tefekkürdeki ulviyet, hakikaten hiçbir şeyle kabil-i kıyas değilmiş.

Hal-i âlem müsait olsa da, hazine-i hassa-i Kur'ân'dan çıkararak tâbir-i âlinizce dellâllığını yaptığınız elmasları çok gözler görse! Görse de, sarhoşlar ayılsa, mütehayyirler kurtulsa, mü'minler sevinse, mülhidler, kâfirler, müşrikler imana, insafa, daire-i akla gelseler! Ve bu mes'ut ve ulvî neticeyi bizlere idrak ettirmesini eltaf-ı İlâhiyeden tazarru ve niyaz ediyorum. Âmin.

Muhterem Üstad,

Allah Zülcelâl Hazretlerine ne kadar müteşekkir bulunsanız yeridir. Acz ve fakr tezkeresiyle girmeye muvaffak olduğunuz saray-ı Kur'ân'ın has hazinesinden, gözler görmemiş, kulaklar işitmemiş cevherleri görüyor ve mezun olduğunuz miktarını necim necim çıkartarak evvelâ kendiniz bakıyor, sonra "Eyyühe'l insan! İşte bakınız, bu misafirhaneyi açan, âlemleri rahmetiyle yaratan, sizi hikmetiyle halk buyurup bu âleme gönderen Sultan-ı Kâinat, bin üç

yüz küsur sene evvel, büyük bir elçisi Habîb-i Ekremi (a.s.m.) vasıtasıyla, size hilkatteki hikmeti, buraya gelmekteki maksadı, ubudiyetin iktiza ettiği hizmeti, ilh, bildirmişti. Bu âli tebligatı, o kudsî ahkâmı sizin anlayacağınız lisanla anlatıyorum, dinleyiniz. Eğer aklınız varsa, gözünüz görüyorsa, insanlığınız varsa hakikati anlar ve imana gelirsiniz" diye beyanatta bulunuyorsunuz. Bizler, hasbelkader, felillâhilhamd, bu kudsî beyanatı yakından dinlemek, görmek ve göstermek iştiyakını gösterdik. Siz de o elmasları gösterip bizi uyandırdınız. Hakikati anlatıp, yolumuzu doğrultmaya vesile oldunuz. Allah sizden ebeden razı olsun. Nefs-i emmarenin zebunu, cin ve ins şeytanlarının hedefi olmaktan kurtulamadık ise de, bu hasbî ve Kur'ânî hizmetten zevk alıyoruz, lâyıkıyla yapamıyorsak da yolunda bulunuyoruz.

اِنَّمَا اْلاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ [2]

Hulûsi

1.)Ben sözlerimle Muhammed'i (a.s.m.) övmüş olmadım; aslında sözlerimi Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmla övmüş ve güzelleştirmiş oldum. (İmam Rabbanî, Mektubat, 1:58)

2.)Ameller ancak niyetlere göredir. (Buharî, Bed'ü'l-Vahy:1, İman: 41, Nikâh: 5, Talâk: 11, Menâkıbu'l-Ensâr: 45, I'tk: 6, Eymân: 23, Hıyel: 1; Müslim, İmâra: 155; Ebû Dâvud, Talâk: 11; Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd: 16; Neseî, Tahâret: 59, Talâk: 24, Eymân: 19; İbn-iMâce, Zühd: 26; Müsned, 1:25, 43)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 23

Bu uzun fıkra Hulûsi Beyindir.

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ الْمَلَكِ وَالْاِنْسِ وَالْجَانِّ

Eyyühe'l-Üstadü'l-Azîz,

Yirmi Sekizinci Mektubun Dördüncü Meselesini dört gün evvel, İkinci ve Üçüncü Meselesini ve melfuflarını dün almakla bahtiyar oldum.

Evvelâ: Muhterem Sabri Efendinin, hakk-ı âcizîde ibraz buyurduğu azîm teveccüh ve takdîr-i Üstadâneleriyle de müsbet tevazuları münasebetiyle birkaç söz söylemeye müsaadenizi rica ediyorum. Şöyle ki:

Bu fakir-i pür-taksir kardeşinizde, çok mükerrem ve muazzez tanıdığı Üstadının bazı hasletlerinden denizden katre nisbetinde vardır. Bu cümleden olmak üzere üç halimi arz edeceğim:

Birisi: Tâ küçük yaştan beri lûtf-u Hakla Kur'ân'ın hakikatine merak etmiş ve taharrî-i hakikat yolunda bulunmuş. Nihayet aradığımı Eğirdir'de Üstad-ı Muhteremimin neşre vasıta olduğu Sözler ünvanlı nurlarda bulmuşumdur. Bu buluş, beni evvelemirde çirkâbdan selâmete, felâketten saâdete, zulmetten nura çıkardığı için, Nurlara ve Hazret-i Kur'ân'a ve bu nurların izn-i Hakla nâşiri, mübelliği, vâizi, dellâlı olan Üstadıma o andan itibaren ruhumda lâyetezelzel bir muhabbet ve bir alâka ve bir merbutiyyet hasıl olmuştur. Yüz bin kere hamd ve şükürler olsun. Nurlarla alâkadar

olduğum zamanlarda, dünyevî bütün lezzetlerin fevkinde büyük bir zevk ve havâssımda azîm bir şevk hissediyorum.

İkincisi: Ubudiyetin iktiza ettiği ve bu Nurlardan aldığım derslerin delâlet ettiği vecihle bütün kusurları, tekmil fenalıkları nefsimden ve iyilikleri, iyi şeyleri Allah'tan biliyorum. Nurlara ve Kur'ân'a hizmeti hasbî olarak arzu ediyorum ve neşrine muvaffak olamadığım için mü'minler hesabına çok müteessir oluyorum. Bu halime de şükürler olsun.

Üçüncü hal ve hakikî şahsiyetim: Bunu tarif etmeye cidden hicap duyarım. Hemen Cenâb-ı Allah'tan dilerim, beni ve bütün kardeşlerimizi nefis ve cin ve ins ve şeytanların mekrlerinden muhafaza eylesin ve dalâlete sapanlardan eylemesin. Âmîn.

Benim kardeşlerim,**(Haşiye-1)** Üstadımın kardeş ve talebeleri olan zâtlar, şüphesiz birinci ve ikinci hali ruhlarında hissederler. Öyleyse, beşerde, bilhassa mü'minlerdeki hâsselerin inkişafı tahdit edilemiyeceği için, tevfik-i Hüdâyla bir kere bu yola girenler, nefis ve şeytanlarına bu âciz, fakir ve biçare kadar mağlûp olmayacakları cihetle, terakki ve istifadeleri de o nisbette ziyade olur. Muhterem Üstadım bu kusurlu talebesine teveccühü, insanlara, mü'minlere, mü'minlerin bilhassa benim gibi muhtaçlarına derece-i şefkatine ve benim ihtiyacımın en çok olduğuna delil ve misaldir.

Hülâsa: Bana liyâkatimin çok fevkinde hüsn-ü zan eden ve teveccüh gösteren aziz ve muhterem ve mütevazi Sabri kardeş, bil ki çok günahkâr, çok âciz, fakir, müflis, ümmet-i Muhammed'den (a.s.m.) bir abdim. Dualarınıza çok muhtacım. Acz ve fakr arzuhalini kabul ettirerek hazine-i hâssa-i Kur'ân'dan âleme muhtelif nam ve tarz ve şekillerde cevherler teşhirine muvaffak olan dellâl-ı Kur'ân'ın kudsî hizmetinde kendisine yardım en büyük emelim ve en ciddî temennim, en mukaddes niyetimdir. Bu niyetim sebebiyle Nurlarla meşgul olmak saâdetine mazhar olduğum dakikalarında, hilâf-ı memul bazı sözler kendiliğinden kalbime ve kalemime gelmektedir ki, bu marifet benim değil, elbet, muhakkak ve mutlak Hazret-i Kur'ân'dan lemeân eden Nurlara aittir. Öyleyse, asıl üstad Kur'ân'dır. Üstad-ı muhteremimiz, elyak ve elhak muarrifi, mübelliği ve müderrisidir. Biz muhtaçlar fırsatı ganimet bilmeli, cevherleri almalı, kalbimize, dimağımıza nak-şetmek, dâreynde medar-ı saâdetimiz

olacak olan bu Nurları alâ kadri’t-tâka neşre çalışarak muhafazasını kuvvetleştirmeliyiz.

وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ ﴿4﴾

Saniyen: Mektubat’ın küçüklerinden on üçünü hâvi hususî mektuplar mecmuasını aldım. Bu vesileyle de mâziyi hal yerine koyarak, derin mânâlı, şirin sohbetinizi bir kere daha şevkle dinlemiş oldum. Zâten ben o vakitlerin mâzide kalmasına razı değilim; her vakit hal gibi mütalâa ediyorum. Mâzi, hal, müstakbel-bunlar da itibarî birer taksim değil mi? Ehl-i zevk için bu taksime ihtiyaç kalmıyor.

Salisen: Yirmi Sekizinci Mektubun Sekiz Meselesinden Birincisi, bana ait rüya hakkında kıymetli bir ders vermiş.

﴿5﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا âyetine güzel bir tefsir, nihayet mânâsı zahir olmuş rüyaya hoş bir tabir olmuştur. Nevme ait âyeti pek âli ve münasip bir surette tefsirinizle, başta herkesten ziyade muhtaç Hulûsi’niz olduğu halde bütün Risale-i Nur ve Mektubâtü’n-Nur müstemilerine ve karilerine faideli, zevkli, esaslı, ciddî, veciz ve beliğ bir ders daha vermiş oldunuz.

Şuraya bir işaret etmek isterim: Kur’ân’ın kerametine bir nokta, bir zerre daha ilâve ediyorum. Gerek Eğirdir’de, gerek burada bazan zihnime birşey gelir ve kendisiyle hayli meşgul ettirir. Hemen ilk mektubunuzda benim zihnimi işgal eden bu şeyin cevabını bulurum. **(Haşiye-2)** Bu birde, beşte kalmadı, çok taaddüt etti. Onun için diyorum ki, keramet-i Kur’âniyedendir.

İkinci mesele, güzel ve ilmî bir ders olmakla beraber bir cihet daha hatıra geliyor. Hizbü’ş-şeytanın avanesi tâ buralardan dolaşarak sahte ve şaşırtıcı hareketlerle arkadan çevirmek istemeleridir. Bu sebeple şifâhâne-i Kur’ân’ın anahtarı, inâyet-i İlâhiyle elinde bulunan sevgili Üstadımızın bu zehirlere de ilâç yetiştirmesi ve silâhhâne-i Kur’ân’dan aldığı acip silâhlarla mübareze etmesi nev’inden güzel ve bedî üslûpla ve harika temsilâtla bulunuşu hakikaten şâyân-ı menn ü şükrandır. Allah sizden çok razı olsun.

Üçüncü mesele, hakikaten çok güzel, çok hoş, çok vâzıhtır. Bu meseleyi beş noktaya ayırmakla sanki İslâmın beş rüknünü

hatırlatmış, selâmet için beş esası göstermişsiniz. Hem bunu dostlarınıza ve kalben sizden birşey bekleyenlere, sual-i mukaddere cevap nev'inden kaleme almışsınız. Fakat hüsn-ü zanna mesağ veriyorsunuz. Niyetle me'cur ve faide-mend olacağını ihtar ediyorsunuz. Sâil buna da razı. Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfı zâten bu derde ilâç vermekte, bu yaraya merhem vurmakta ve bu arzuya çare bulmaktadır.

Sözler'le kuvvetü'z-zahr olduğunuz mü'minler, bataklıktan çıkardığınız mütehayyirler, ayılttığınız sarhoşlar, iade-i şuur ettirdiğiniz divaneler, şu zamanda Kur'ân'dan iyi mürşid olamayacağına inandırdığınız hakikaten müştak insanlar, ilzam ettiğiniz münafıklar, mülhidler, hattâ kaçırdığınız şeytanları her gözü olan ve bakan gördü, akıldan nasibi olan anladı, kalbi bozulmayan inandı. Bu azîm muvaffakiyâtın sırrı, acz yolunun rehberi olan Kur'ân'ın ve Nurların dellâlının gösterdiği hakikî acze karşı Hâlıkın ihsanındadır.

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿6﴾

âyet-i celilesine istinaden, her ne matlubunuz varsa Kur'ân'dadır. Buna muvaffak olmak için, Nurlarla alâkadar olmak, Kur'ân'a hâdim olmak, Allah'a karşı haddini ve acz-i tam içinde bulunduğunu anlamak ve bütün mevcudiyetiyle kabul etmekle olur diye mütemadiyen mü'minleri bu kestirme, selâmetli ve saâdetli yola çağıran Üstadımızdan Allahü Zülcelâl Hazretleri ebeden razı olsun. Dünyevî, uhrevî bütün muradlarını hasıl etsin. Ümmet-i Muhammed'e bağışlasın. Âmin bihurmeti Seyyidi'l-Mürselîn.

Duanızın cümlemiz muhtacı ve duanızda bulunmak hepimizin borcudur. Sabri Efendi kardeşimiz ne güzel takdir etmiş; mâşâallah, mâşâallah! Kimin haddidir ki, bu Nurlarda yanlışlık bulsun. Evet, bazı ibareler belki edebiyat denilen şeye tam muvafık düşmüyormuş. Bunda da isabet var. Çünkü edebiyat satılmıyor, Kur'ân'dan nurlar gösteriliyor. Bu fakir kardeşiniz bu Sözler'i okuduğum zaman Üstadımı temsil eder bir hal alıyorum. Tâbiratınızla, şivenizle okumak bana o kadar zevkli, lezzetli geliyor ki, tarif edemem. Onun için bir harfe dokunmayı azîm bir günah işliyorum telâkki ediyorum. Bazan verdiğiniz salâhiyetin manevî kuvvetiyle namınıza olarak bir harfin

yerini değiştiriyor veya kaldırabiliyorum. İşte bendeki telâkki ve tesir bu mahiyettedir.

Bu mektubu müsvedde ettiğim vakit tam bu anda müezzin minarede “Allahu Ekber” demişti. Ben de “Allahu Ekber (Celle Celâlühü)” ile mukabele etmiştim. Bu hal, işteki kudsiyete açık bir işaret değil mi?

Dördüncü hususî mesele: Eski Said lisanıyla da olsa ne kadar muvafık istimal-i silâh ediyorsunuz, bârekâllah! Mânevî taşlarınız

وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰى [7]

âyet-i kerîmesinde işaret buyurulduğu üzere hedeflerine isabet ettiğine kaniim. Allah böylelerinin şerlerini kudret kılıcıyla kessin. Böylesi hâin ve zâlimleri Kahhâr ismine tevdi ederiz. Hizmette füturum yok; fakat mânilerin hadd ü pâyânı yok. Fakat dünyayı sırtıma yükleseler, her tarafımı ateşle sarsalar, bu ulvî düşünceme mâni olamazlar. Amma buna gönül razı değil, çok şeyler arzu ediyor. Ne çare, nefis ve cin ve ins şeytanları müthiş topuzlarla karşıma dikildiklerinden, ister istemez mücadeleye mecburum, hakikî hizmetten geri kalıyorum. Buna ne kadar müteessif olsam azdır.

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [8]

Hulûsi

Haşiye-1: Sabri gibi talebelere hitap ediyor.

Haşiye-2: Bu keramet-i Nuriye, Hulûsi’de olduğu gibi çoklarda dahi tezahür etmiş ve ediyor.

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Meleklerin, insanların ve cinlerin sayısınca Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Muvaffakiyet ancak Allah’tandır.
5.)Uykunuzu bir dinlenme vasıtası kıldık. (Nebe’ Sûresi, 78:9)

6.) Yaş ve kuru ne varsa ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)
7.) Attığın zaman sen atmadın, ancak Allah attı. (Enfâl Sûresi, 8:17)
8.) Onların duaları şöyle sona erer: Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 24

Mektup 24

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem! Bu kere Yirmi Dokuzuncu Mektubun Dört ilâ Dokuzuncu Nüktelerini hâvi mübarek mektubunuzu, Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesinin sırr-ı azîm-i inâyet beyanındaki hâtimesi namını verdiğiniz ve mu'ciz-nümâ Ramazanın hikmetlerini beyan eden Yirmi Dokuzuncu Mektubun İkinci Kısmını ve münevver hâtem-i i'câzı kemâl-i şükranla aldım. İştiyakla, lezzetle, zevk-i mânevîyle defaatle okudum. Fakat iki haftaya yakındır ki cevap yazamadım. İşte bu mübarek Cuma günü, hem Nurlardan aldığım feyizleri, tesellileri, hem kalbî teessüratımı icmâlen arz maksadıyla, bu varak-pâreyi tahrire lütf-u Hakla başladım.

Evvelen, Yirmi Dokuzuncu Mektubun altı nüktesiyle Kur'ân'ın hakikî tercümesi kabil olmadığını, imandan zerre kadar nasibi olana, Yirmi Beşinci Sözdeki burhanlara zeylen ispat ediyor. Ve şeâir-i İslâmiyeyi gayet güzel bir üslûpla tarif ve mütalâa etmekle beraber, ulemâüs-sû ashabına çok mükemmel ve manevî tokat aşk ediyorsunuz. Ve nihayette, mektuptaki hakikatlerin Kur'ân'dan geldiğine aklı takvim için, onun belâgat-ı i'câz ve îcâzına imtisâlen,

لاَيَسْتَوِى اَصْحَابُ النَّارِ وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ

âyet-i kerimesini nazara vaz ediyorsunuz. Bu biçare duacınız, talebeniz ibraz ve irsal buyurduğunuz Nurların mütalâasında, müspet ve menfî iki tesir altında ne yapacağını ve ne edeceğini şaşırıyor. Çünkü, manevî vazifemizi ifa edemiyoruz. Çok az ve dar bir muhite neşredebiliyoruz. Bid'at ve dalâlet hergün artmakta, ahkâm-ı İslâmiyeye, sünnetlerden başlayarak ve Kur'ân hedef tutularak, çok

insafsızca hücum edilmekte olan böyle bir zamanda ve tam bu yaralara münasip merhem olacak, bu nurlu ve şifalı eserlerin mahdut eşhas arasında ve yalnız bu zavallıların ümit ve imanlarını takviye edecek vaziyette kalması teessürü artırmakta ve dergâh-ı İlâhiyeye ilticadan başka çâre bırakmamaktadır.

Evet, kat'î kanaat hasıl olur; hattâ dikkatle bakılsa görülüyor ki, bu saray-ı âlem inkırâza hatve-behatve yaklaşmakta. Her saat çatısından tuğla, duvarından bir kerpiç, sıvasından bir parça kopmakta, hattâ lâmbasının ışığı azalmaktadır. Eksilmez, yıpranmaz, yıkılmaz, değişmez zannolunan bu kervansaray elbette eskiyecek, yıpranacak, yıkılacak ve değişecektir.

İşte, beşere, bilhassa Müslümanlara ârız olan ve alettevâli artmakta olan zaaflar, bu neticeyi tâcil ediyor, mütalâasındayım. Fakat, irşad buyurulduğu üzere, madem ki neticeyle değil, hizmetle mükellefiz. O halde, ümidimizi kesmeyerek, sabır ve sükûnla dua ve niyazla dergâh-ı İlâhiyeden yalvarmalıyız. "Muhît ilim ve zevalsiz ve nihayetsiz kudret sahibi olan Hâlıkımız iyi yapar, iyilikler halk buyurur, inşaallah" demeliyiz.

Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesinin Hâtimesi, gaybî işârât hakkında, ihtimalen dahi olsa her türlü evhamı izale etmek maksadıyla yazılmıştır. Sıddîkınız, elhamdü lillâh, mübarek eserlerde delâlet ettikleri mânâlarda, işaret ettikleri hakaikte, bütün mevcudiyetle kabul ve tasdik ve kudsî maânîsini dercan etmekten başka bir his asla taşımamıştır. Nasıl ki, aziz Üstadımız bu Kur'ânî cevherleri kendisine göstermekle iktifa etmiyor ve muhtaçlara da "Bakınız, görünüz, istifade ediniz; siz de muhtaçlara, müştaklara, mütehayyirlere göstermeye vasıta olunuz" buyuruyorlar. Bu fakir talebeniz bu emre "Ale'r-re's-i ve'l-ayn, sem'an ve tâaten" demiş. Ve alâ kadri'l-imkân ve mütevekkilen alallah, bu emel uğrunda hizmette bulunmayı minnettarane arzu etmekte bulunmuştur. Binaenaleyh gaybî tevafuk hakkındaki bu müdellel ve muknî beyanat da yerindedir, fazla değildir. Bu da herhalde lâzımdır. Buna mutlak ihtiyaç vardır veya olacaktır. Gösterilen misalden de anlaşılıyor. Özene bezene yazılmış, senelerle emek sarfıyla cem edilmiş, toparlanmış, tefsir kavâidine siyak ve sibak-ı kelâm gözetilerek, muhtemelen bazı yerlerinde kesret-i istimâl sebebiyle, hâh nâhâh nazar-ı dikkate çarpan tevafuk ve müvazenete de an-kasdin ihtimam

edilerek, emniyetle vücuda getirilmiş olan bir tefsirle, doğrudan doğruya hazâin-i mukaddese-i Kur'âniyeden, bu asır insanlarına, Müslümanlarına göre nebeân, feverân ve lemeân eden nurlu âsârdaki gaybî muvafakat, muvazenet kıyas edilebilir mi? Asla!

Hâtimedeki Ahmed Galip Beyin fıkrası hoştur. Bu fıkranın Hazret-i Kur'ân'a ve mahzen-i esrar-ı İlâhiyenin bir nevi nurlu reşahatı ve lemeâtı olan Sözler'e nisbeti, güzelliğini arttırmıştır. Allah bu gibi kardeşlerimizin adedini çok arttırsın. Ve cümlesini, bu meyanda bu fakir-i pür-taksîri de muvaffakun bilhayr buyursun. Âmin...

Yirmi Dokuzuncu Mektubun İkinci Kısmı, Kur'ân'ın has dürbünüyle bakılmak suretiyle, Ramazanın hikmetlerinden dokuzu mükemmelen ve emsalsiz tarzda beyan buyurulmuştur. Allah sevgili Üstadımızdan razı olsun. Bu sene burada Ramazan-ı Şerife riayet, evvelki senelerden zahiren ziyade idi. Gönül arzu ederdi, keşke bu âli eser, bu Ramazan'dan evvel elimize geçmiş olaydı! Seyyidü'r-Rusül, Nuru'l-Vücud Efendimiz Hazretleri Sallâllahu Aleyhi ve Sellem اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ[2] buyurdukları mâlûm-u fâzılâneleridir. İşte bu sebeple, azlığından müteessir olduğum buradaki cemaatimize tam vaktinde okumak suretiyle, bu emr-i celîl-i Nebevîyi de, yerine getirmiş olurduk. Fakat bu şereften mahrumiyetimiz, maddî uzaklığından ileri gelmiştir. Çünkü Kur'ân'ın madem ki ilk nüzulü şehr-i Ramazan'da olmuştur. Bu asırda ve şu zamanda da, o mübarek âyetin hikmetleri hakkında eser yazılmasının bu ayda olması enseb ve alâdır. Cenâb-ı Hak emsâl-i kesiresiyle, hayırlısıyla cümlemizi müşerref buyursun. Âmin...

Hâtem-i i'câz, hizmet-i Kur'ân'daki kıymettar kardeşlerimi tanıttırdı. Ve şu güzel nurlu beyti hatırlattı:

Âyinedir bu âlem, herşey Hak ile kaim,
Mir'ât-ı Muhammed'den, Allah görünür dâim. **(Haşiye)**

Ve şu fıkrayı söylettirdi:

Âyinedir bu hâtem, herkes sıdk ile hâdim,
Mir'ât-ı Üstaddan, Kur'ân'dır görünen dâim.

Allahü Zülcelâl cümlesinden razı olsun. Bu mübarek mir'âtın boş köşesine, bu beyitle imzamın konulmasını tasvib-i ârifanelerine arz ederim.

Hulûsi

Haşiye: Lâtif bir tevafuktur ki, birinci Hulûsi ile ikinci Hulûsi ünvanını alan Sabri Efendi, buradaki birbirinden çok uzak oldukları halde, aynı fıkrayı mektuplarında bana karşı yazıyorlar.

1.)Cehennem ehli ile Cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli, muradına ermiş olanların tâ kendisidir. (Haşir Sûresi, 59:20)
2.)Din nasihattir. (Buhari, İman: 42; Müslim, İman: 95; Ebu Dâvud, Edeb: 59)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 25

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفِ رِسَالَةِ النُّورِ وَمَكْتُوبَاتِ
النُّورِ اَلْفِ اَمْثَالِهَا

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem,

Geçen hafta Yirmi Sekizinci Mektubun Beşinci ve Altıncı Meseleleri isimlerini alan biri şükre, diğeri Harem-i Şerif sualine cevap olan iki eser-i âlü'l-âlînizi kemâl-i şevkle aldım, zevkle mütalâa ettim. Çok susamıştım. Şükre dair çok derin mânâlı, şeker gibi tatlı, şeker şerbetinizi besmeleyle içmeye başladım. Bu âciz talebenize nimetlerinin hadd ü pâyânı olmayan ol Hâlık-ı Kerîm, ol Mün'im-i Hakîm, ol Rezzâk-ı Rahîm Celle Celâlühü Hazretlerinin Nurlar namı altındaki in'am ve ihsanına karşı "Elhamdü lillâh, Allahu Ekber" dedim. Ve mânevî susuzluğumu, elim ermez, gücüm yetmez, nazarım erişmez, hülâsa acz-i tamm içinde, fakat rahmetinden ümit kesmediğim bir halde iken, ol Rahmânü'r-Rahîm Hazretlerinin muazzez Üstadım vasıtasıyla teskin ettiğine, yüz binler hamd ve şükür eyledim ve edeceğim. Mübarek Sözlerinizde öyle kudsî feyizler var ki, sanki talebenizin alâkayla mütalâa eden veya istimâ eyleyenleri elinden tutuyor. "Bak, bu, bu mânâya delâlet eder. Şu, şunun içindir. Bundaki maksat ve gaye ve hikmetler şunlardır. Gel, daha yukarı gidelim, daha ilerleyelim" diye, menbâdan menbaa, etekten tepeye, izden yola, hakikatten mârifete götürüyor, çıkarıyor, ziyaret ettiriyor, istifade ve istifaza ettiriyorsunuz. Bu defa, bu seyr ile şükür nehrinin menbaına şükür dağının tepesine, şükür çığırının şehrâhına, şükr-ü mutlaktaki hakikatle mârifete götürüyor. Ve mebde'de olduğu gibi, müntehâda "Der tarîk-ı acz-mendi, lâzım

âmed çâr-çiz/Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak ey aziz” buyuruyorsunuz. Biz de “Fehimtü ve sadakte” diyerek mukabele ediyoruz. Dua ve salâvâtla bu kudsî seyahata nihayet veriyorsunuz.

İbraz buyurduğunuz pek âli şefkatten yüz bulan muhtaç ve âciz talebeniz, Üstadının nazarını başka tarafa çevirecek bir suale cür’et eylediği için, “Gel, haydi, Harem-i Şerife girelim. Oranın bugünkü halini ve esbabını biraz anlatayım” demek nev’inden olan Yirmi Sekizinci Mektubun Altıncı Meselesini de okudum. Çok istifade ettim. Allah sizden razı olsun.

Hulûsi

1.)Risâletü’n-Nur’un ve Nur mektuplarının harfleri sayısınca ve onların bin katı daha fazlası kadar, Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 26

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Bu defa lütuf ve inâyet buyurulan, Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesini hürmetle aldım. Tâzimle ve defaatle mütalâa ettim. Ayrıca bir defa yeni talebeniz Hâfız Ömer Efendiye ve bir defa pederim ve eski hocalarımdan İbrahim Efendi ve bir dostumuza ve bir defa da Fethi Beye okudum. İnşaallah, yine okur ve okuttururum. Bu mübarek mektubunuzla başta şu biçare olduğu halde, dinleyenlerin ahvâl-i ahire dolayısıyla kalblerinde hâsıl olan manevî yaraya çok mükemmel ve münasip bir merhem vurdunuz.

لاَتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ [1]

nass-ı celîlini hatırlatarak, Allah'ın lûtfuna ve Habîb-i Ekreminin (a.s.m.) ruhâniyetine, Kur'ân-ı Azîmüşşânın

مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلٰى قِيَامِ السَّاعَةِ [2]

devam ettiğine şüphe kalmayan, i'câzına dehâlet ve hakikî sabırla bu acılara mukabele ederseniz, inşaallah yakın ve nurlu istikbale mazhar olursunuz, gibi hakikaten pek azîm bir müjde vermiş oldunuz. Bîçâregân-ı ümmete, izn-i İlâhîyle beyan buyurduğunuz i'câz-ı Kur'ân hürmetine, Allahü Zülcelâl muhterem Üstadımızdan ebeden razı olsun. Ve Hazret-i Kur'ân hesabına intizar buyurduğunuz ümitlerinizi, an-karîb mübeddel-i hakikat ve mü'minlere de selâmet-i iman tevfik buyursun. Âmin.

Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesini almazdan evvel, mübarek Sözler'le alâkadar olmayan zevata, defaatle Üstadım altı-yedi seneden beri şöyle buyurmaktadır: "Kur'ân'ın sûrları yıkılmıştır. Bütün hücumlar Kur'ân'adır. İmanı kurtarmak zamanıdır..." İşte, yavaş yavaş bu beyanatın sıhhati, her gözü ve aklı olan mü'min tarafından tasdik edilecek hâdisat zuhur etmektedir, diyordum. Bu

mektup, bu biçare talebenizin Üstadının emirlerini tebliğde sadık olduğunu ispat etmekle beraber, evvelce de arz ettiğim vecihle, mektupları almazdan evvel hatırıma gelen, hattâ lisanıma kadar geçen çok meseleler nev'inden olduğuna şüphem olmadığı için, bunu da i'câz-ı Kur'ân'dan addediyorum. Tevafukatta, bendenizdeki nüshada da ekseriyetle müvazenet vardır. Evet, hangi cihetten bakılsa inâyet-i İlâhiye ayan beyan görünür.

Muhterem Üstadım, rahmet-i İlâhiyeyle bir hakikati daha yakînen anladım. O da şudur ki: İlk şeref-i mülâki olduğum zamanda verdiğiniz ders, bütün risale ve mektuplarda vücudunu hissettirmektedir. Fark yalnız o dersteki mücmel hakaikin diğer derslerle tafsil, tavzih ve izharından ibarettir. Demek ki, imanı ve Kur'ân'ı esas ittihaz etmekle, dâimî bir feyz menbaı, sermedî bir nur kaynağı, fenasız kudsî bir hazine, İlâhî bir kale kurulmuş oluyor.

Evet, madem ki kâinatın halkına sebep olan Nebiyy-i Efham (s.a.v.) efendimiz hazretleri, vazife-i risaletlerini mükemmelen ifa ettikten sonra, emr-i İlâhiyle vücuduna bâis oldukları âlem-i bekaya teşrif ettiler. Şu misafirhane kapanıncaya kadar gelip geçecek, dolup boşanacak, çürüyüp tazelenecek sükkânına, bilhassa cin ve inse en âli bir hediye, en mükemmel bir rehber, en mukaddes bir mürşid olarak, Kur'ân-ı Hakîmi bırakmışlardır. Nitekim müteakip asırların yetiştirdiği birçok zevât-ı âliye, bütün müşküllerini Kur'ân'la halletmişler, aradıklarını Kur'ân'da bulmuşlar.

İşte, bu bid'at ve zulümat asrında da, yine o Kur'ân-ı Hakîm ve Kerîm, lâyemût i'câzını Sözler ve Mektuplarla izhar etmiş ve bu hakikaten azîm işte, rahmet-i İlâhiyeye, muazzez ve muhterem Üstadımız elyak ve elhak memur ve vasıta olmuştur. Bu hakikate, daha birinci derste, lütf-u İlâhîyle iman ettim. Diğer nurlu dersler kuvvet-i imana vesile olmuş ve olmakta bulunmuştur.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

Aziz ve muhterem Üstadım,

"Bu dünya mü'mine zindandır" derler. İşte, neşrine, izharına, beyanına vasıta olduğunuz Nurlar, bize bu karanlık dünyamızı aydınlattı. Hilkattaki hakikati tâlim etti. Bâki, dâimî ve sermedî, saâdetli hayatı tedris etti. Şahsen bu Nurlar olmasaydı, halim ne

olacaktı? Ya Nurlara erişmeseydim, ne yapacaktım? Ya bu Nurların neşrine alâ kaderi't-tâketi ve'l-imkâni, lûtf-u İlâhîyle çalıştırılmasaydım, bütün kazancım mâsiyet ve kara yüzle, perişan halle, nasıl dergâh-ı İlâhiyeye çıkacaktım? Elhamdü lillâh, sümme ve sümme elhamdü lillâh, niyet-i hâlise ve cüz-ü lâyetecezzâ kabilinden olan Kur'ânî hizmet sebebiyle, bu abd-i pür-taksîr de inşaallah duanızla rahmet-i İlâhiyeye nâil olur ümidindeyim.

Hulûsi

1.)Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.)İlk nüzulü ânından kıyâmet gününe kadar.
3.)Elhamdü lillâh, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 27

Hulûsi Beyin bir fıkrasıdır.

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Yedinci Kısmı,

1. Şeâir-i İslâmiyenin tağyirine asla razı olmayan ve tahammül edemeyerek kulaklarını tıkayanların kanaatlerindeki isabete kat'î bir hüccet;

2. Te'vilkârâne "Zahirî muvafakat gösteriyorum" iddiasında bulunanları birinci zümreye ilhak ettirecek müessir bir kuvvet;

3. Ulemâü's-sû' ahzâbına şedit bir tokat;

4. Muhtelif nam ve vesilelerle, dinsizlik gayesiyle bid'alar çıkaranlara, kahir bir darbe-i kudret ve tavk-ı lânet;

5. Beşinci ve altıncı işaretler, ıslah-ı âlemin bizzat Hazret-i Mehdînin zuhuruna vâbeste olduğuna kanaat eden zümreden, bu zât-ı âlîşânın dahi bu emirde muktedir olmasında şüphe duyanların, bu vehimlerini bertaraf edecek, itimatlarını temin edecek, gayet kuvvetli güneş gibi bir hakikat;

6. Yedinci İşaret, bu asrın en mâkul mücahedesinin nasıl yapılmak iktiza ettiğine delâlet eden, mahz-ı hikmet gibi hâssaları câmidir.

Âciz kardeşinizin kısa vasfı da, elbette aczine şehadet eder. Yoksa bu hakaiki lâyıkıyla vasfeylemek, bu biçarenin haddi değildir.

Dünyevî meşgalem, hususî işlerimiz ve pederime yardım gibi, mecburî ahval ve duygular, evvel ve âhir arz ettiğim gibi, hizmet-i Kur'âniyedeki vazifeme çok mâni oluyor. Ne yapayım?

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ [1]

diyorum. Duanıza çok muhtacım ve muhtacız. Biz her vakit sevgili Üstadımıza duada bulunuyoruz.

Hulûsi

1.)Her türlü halimiz için Allah’a hamd olsun.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 28

Hulûsi Beyin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstad, müşfik kardeş, muhterem mücahid,

Son iki hafta içinde, iki defada vürud eden Yirmi Dokuzuncu Mektubun Altıncı Kısmıyla Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen bir nükte-i Kur'âniye ve Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzi ve Altıncı Remzi isimlerini taşıyan mu'ciznümâ eserleri aldım.

Birinci mektup, hasbe'l-beşeriye çok sıkıldığım bugünün hemen saatinde elime geçti. Evet, gözlerim böyle bir nura, aklım böyle bir derse, hasta vücudum böyle bir ilâca, muztarip ruhum böyle bir tesellîye, nihayet zâlim nefsim böyle bir mânevî terbiyeye çok muhtaç olduğu bir zamanda bu eserin yetişmesi, hem hakikatte üç gün sonra postaya verilen ikinci eserden dokuz gün evvel gelmesi kat'iyetle gösteriyor ki, bu iş kendi kendine veya tesadüfî olmuş değil. Belki gelmiş değil, gönderilmiş. Yetişmiş değil, yetiştirilmiş. Maksatsız değil, bu hizmete koşturulmuş. Hattâ bir dest-i gaybî tarafından en lüzumlu bir anda, en muhtaç ve Kur'ân hâdimlerinin en zaifi, en âcizi, en liyâkatsizi, en zebûnu bulunan bu biçare kardeşinize mahz-ı eser-i rahmet ve inâyet olarak sunulmuştur.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Altıncı Kısmını pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman ve diğer bir zât hazır iken, geçen Cuma okudum. Ben birkaç defa sırf kendi hesabıma mütalâa ettim. Okuyacak ve okunması icap edecek mahdut zevâtın da inşaallah istifadesine çalışacağım. Bu nurlu eserler hem okşamak, hem korkutmak gibi iki zıt tesiri hâizdir. İnsanlara bu iki vasıtadan birinin müessir olacağı da şüphesizdir. İşte bu hakikati göz önünde bulunduran şerâit-i imandaki esaslara müşabih bir tarzda, Kur'ân-ı Hakîmin tilmizlerini

ve hâdimlerini hakikaten ikaz ediyor ve aldanmamaları için altı esası kendilerine bihakkın ders veriyorsunuz:

1. Hubb-u câh yerine, Allah'a imanın bir mânâsı olan rızâ-i İlâhî'yi;

2. Havf ve vehim yerine kadere imanı;

3. Hırs ve tamah yerine [2] اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ âyet-i celilesi delâletiyle Kur'ân'a, kütüb-ü İlâhiyeye imanı;

4. Menfî milliyetçilik hissi yerine, bütün cin ve inse mürsel Nebiyy-i Efham (Sallâllahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem) Efendimiz Hazretlerinin mesleğini,

[3] اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ

ve

[4] وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا

gibi âyât-ı mübarekeyi derhatır ettirmek suretiyle Peygamberlere imanı;

5. Enâniyet yerine acze, noksanımızı itiraf ve Kur'ân'ın tereşşuhatının neşr ve muhafazası bâbında hissemize düşen hizmeti yapmak ve hizmetle mükellef olduğumuzu bilerek neticeyi hesaplamamak, yani bir nevi beşeriyetten çıkmak, kütüp ve suhuf-u enbiyayı inzâle vasıta olan melâikeye benzemek suretiyle meleklere imanı;

6. Tembellik ve tenperverlik yerine vazifedarlık, kudsî ve her saati birgün ibadet hükmüne geçecek kıymette olduğuna şüphe edilmemek lâzım gelen Kur'ânî hizmetine vakit bırakmayacak hallere karşı, bu hizmetin ulviyetini düşünerek, elden çıkmazdan evvel gözü dört açmayı, yani ölmezden evvel hayatın kadrini bilmek gibi, kat'î bir lisanla âhirete imanı delâleten, remzen, işâreten, sarahaten ders veriyorsunuz ve ikaz lütfunda bulunuyorsunuz.

Allahü Zülcelâl Hazretleri sizden ebeden razı olsun ve ümmet-i merhume-i Muhammediyeyi dalâletten kurtarmak ve şahrâh-ı

Kur’ân’a delâlet eylemek hususundaki ihlâslı mücahede ve hizmetinizde dâim ve muvaffak buyursun. Âmin.

5 بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَبِحُرْمَةِ الْقُرْاٰنِ الْمُبِينِ

“Kenzü’l-Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur’âniye” serlevhalı eserle, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzindeki füyûzât, tarif ve tavsif edilmeyecek âli ve müstesna bir vaziyettedirler.

Birincide, bütün hurufât-ı Kur’âniyenin adet itibarıyla işaret ve izah buyurulan tevafukları, garîk-ı beht ve hayret etti.

Dört küçük sûredeki hurufâtın tevafukat vechine kısmen işaret eden ikinci eser: Hakka ki mu’ciznümâdır. Nebiyy-i Âhirzaman, medâr-ı fahr-i cihan, sebeb-i hilkat-i ekvân ve nüzûl-ü Kur’ân, Peygamberimiz Muhammed Mustafa (sallâllahu teâlâ aleyhi ve alâ âlihi ve eshâbihi ve ezvâcihi) Efendimiz Hazretlerinin eser-i hikmet ve rahmet olarak, şimdiye kadar mahfî kalmış mu’cizelerinden i’câz-ı Kur’ân’a taallûk eden ve gaybî tevafuk namıyla sevgili Üstadımız tarafından mevki-i intişara vaz olunan bu emsalsiz eserlere karşı duyduğum mânevî zevk ve feyzin binden birini bile arz edemeyeceğim. Ve mazhar olduğumuz bu kadar azîm niam-ı İlâhiyeye ve kerem-i Sübhaniyeye karşı şükürden âcizim.

6 اَللّٰهُمَّ حَصِّلْ مُرَادَنَا وَمَقْصُودَ اُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِى بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الْمَكِّىِّ الْمَدَنِىِّ الْهَاشِمِىِّ الْقُرَيْشِىِّ

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Yedinci Kısmından bir suret Abdülmecid Efendi kardeşimize göndermiştim. Cevabında ezcümle diyor ki: “Seydânın bintü’l-fikri o güzel kıza, Hulûsi ile Abdülmecid’den maadâ her kim bakarsa câiz değildir. Mahrem olanlar da, bu hususta nâmahremdir. Bu gibi kızların dışarıya çıkmaları, hiçbir menfaati temin etmediğini ve bilâkis büyük bir mazarratı intâç edeceği ihtimali kavlini Seydâya yazsan iyi olur. Eski

Said’in hiddeti, yenisinde de vardır. Halbuki, Yeni Said, insanoğullarıyla izâa-i vakt etmemeli. Meslek ve meşrebi öyle iktiza ediyor. Her ne ise... Cenâb-ı Hak Hâfız-ı Hakikîdir.”

Bendeniz de kısaca şu mealde cevap vermiştim:

Bu mütalâa bizler için doğrudur. Fakat dünyaya arkasını çeviren ve mânevî vazife-i memuresini ifa ederken insanlarla—Nurlarla alakadar olanları vasıtasıyla—meşgul olan Üstad Hazretleri için bu fikri muvafık bulmuyorum. Çünkü, o zâtı bu emr-i azîmde istihdam eden, elbette muhafaza buyurur. Bana öyle kat’î kanaat gelmiş ki, eğer bizler Nurlarla alâkamızı kesersek, Üstad Hazretleri bize arkasını çevirir.

Aziz kardeşimizin endişesi, zahire bakılırsa haklı ve çok samimîdir. Fakat zaten cemaati çok mahdut olan Nurlarla alâkadar zevâtın bu hakaikten mahrum edilmelerini ve bu kudsî eserin tamamen hapsedilmelerini lâyık görmüyor ve esasa mugayir buluyorum. Nâsırımız, hâmimiz, muînimiz, hâfızımız Allah’tır. Bütün desâisi bertaraf ederek, muhterem Üstadın vazife-i kudsiyesine sâfi niyet, samimî his ve ciddî şevkle yardım etmekte olan kardeşlerime selâm ve muvaffakiyetlerine dua eder, dualarını rica ederim. Pederim, Fethi Bey, Hoca Abdurrahman Efendi, sâbık Müftü Kemaleddin Efendi, imam Hâfız Ömer Efendi ve diğer Sözler’le alâkadar olanlar selâm ve dua ediyor, hayır duanızı istiyorlar.

Devam-ı âfiyet ve muvaffakiyetinizi tekrar eltaf-ı İlâhiyyeden tazarru ve niyaz eyler, mübarek ellerinizi kemâl-i hürmet ve tâzimle takbil eyler, kusurumun affını ve hayır duanızdan bu biçare sıddîkınızı çıkarmamanızı hâssaten arz ve istirham eylerim.

اَلْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللهِ [7]

Hulûsi

1.)Elhamdü lillâh, bu Rabbimin bir ihsânıdır.
2.)Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah’tır. (Zâriyât Sûresi, 51:58)
3.)Mü’minler ancak kardeştirler. (Hucûrât Sûresi, 48:10)
4.)Allah’ın dinine ve Kur’ân’a hep birlikte sım sıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:103)
5.)Peygamberlerin Efendisi hürmetine ve Kur’ân-ı Mübîn hürmetine.
6.)Allah’ım, Mekkî, Medenî, Hâşimî ve Kureyşî olan Habîbinin hürmetine bizim

arzumuzu ve Üstadımız Said Nursî'nin maksûdunu ver!

7.)Sevgi, yalnızca ve sadece bâki olan Allah içindir.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 29

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Bu defa, Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen İkinci ve Üçüncü Nüktelerle, zeylini hâvi mübarek mektubunuzu almakla cidden bahtiyarım. Bu âciz kardeşiniz, gelen mektubunuzun, gerek muhterem Üstadıma ve gerekse o havâlideki kıymetli arkadaşlarıma olan tesiri bana ait olmadığına ve belki benim bir vasıta olduğuma delildir. Çok tecrübe ettim, zât-ı fâzılânelerine mektup yazmak için, bazan üç kelimeyi bir araya getiremiyorum. Ekseriyetle gaybî bir zâtın ifâdâtını zaptına kadir olduğum kadar yazdığımı hissediyorum. Demek yazdırılıyor. Maamâfih, vâki takdirleri, bir dua olarak telâkkiyle teşekkür etmekteyim. Kur'ân hizmetini dünyevî ve maddî menfaate sarahaten tercih eden. Hüsrev namındaki kardeşimi tebrik ederim. Cenâb-ı Hak, böyle Hüsrev'lerin adedini çoğaltsın ve daim arttırsın. Âmin.

Bu kudsî hizmete candan iştirak eden zevâtı bilmek bana en büyük müjde oluyor. Müftü Kemal Efendi, evvel mektubu mütalâa etmişti. İki gün evvel ziyaretine gittim, "Hiç kimsenin bugüne kadar muktedir olmadığı dekaik ve hakaiki Kur'ân'dan bulup çıkarmışlar" diyerek takdirlerini beyan, selâm ve dualarını tebliğ etmekliğimi söylediler. Bu dakikaya kadar mübarek mektubu Fethi Bey, Hacı Baha Efendi, pederim ve eniştem ve Hacı Abdurrahman Efendi dinlemeye muvaffak oldular. Hâfız Ömer Efendiye de inşaallah ilk fırsatta okumaya çalışacağım.

Her mektubunuz, bana yeniden hayat verecek kadar müessir oluyor. Bu mübarek mektup, Dördüncü Remzin yazılışını ve bu fakire de ihsan edileceğini mübeşşir oluşu itibarıyla, bilhassa memnuniyet ve sürurumu mucip olmuştur.

Hayli zaman evvel, Kur'ân'daki tevafuk sırrını açmaya başlamıştınız. Bugüne kadar lihikmetin mahfî kalmış olan i'câz-ı Kur'ân'dan, böyle çok mühim bir faslının keşfine ve neşrine muvaffak

oluşunuza ne kadar hamd ve şükür edilse yeridir. İzn-i Bâri ile açtığınız bu yolda ilerledikçe, daha ne kadar harikalar meşhudunuz olacak ve bunlardan muhtaç kardeşlerinize ne âli müjdeler vereceğiniz; geceden sonra gündüz, kıştan sonra bahar, dünyadan sonra âhiretin vücutları gibi kat'î hissedilmektedir. Ne büyük bahtiyarlıktır ki, bu saâdetlere mazharız. Ne kadar bedbahtlıktır ki, bu Nurlara göz yumarlar. Ne derece hatâdır ki, bu hakaike lâyıkı veçhile alâkadar olunmaz. Ne câniyane ve ahmakane bir ruhtur ki, üflemekle bu güneşi söndürmek düşünürler.

İşte bu ışıklı yolunuzda, Sâhib-i Kevserin delâletiyle Kevseri buldunuz. Şefîu'l-Mahşerin izniyle Kevser ırmağının menbaında durarak,

وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿1﴾

âyet-i celîlesini okuyor ve "Ey nâs! Kim ki ebedî hayat ister, işte âb-ı hayat! Kim ki yolunu şaşırmış; işte vesile-i necat! Kim ki küfür ve inadından dönmez, onu bekliyor şedit azap ve ikab! ilââhir" gibi nurlu beyanatınızla her taifeyi ihyâ, ikaz ediyorsunuz.

Sizi kudsî hizmetinizde, alâ kaderi't-tâka tâkibe çalışan dost, kardeş ve talebelerinize birer maşrapa vererek, muhtaçlara gıda, zaif ve marizlere ilâç, zâlim ve kâfirlere semm-i katil olan mâ-i kevserden ulaştırmayı emrediyorsunuz. Sizin kudsî hizmetinizle, irşadınızla açılan hakikat ufkuna bakınca, Kur'ân'ın hudutları tayin ve tahdid edilmeyecek kadar vâsi bir havz-ı ekber olduğunu; Fatiha besmelesinin ب menbaından gelen, herbirisi ayrı lezzette, ayrı şiddette, ayrı kuvvette "sûre"ler namında, yüz on dört âb-ı hayat şubelerinin kevser musluğundan bu havuza akmakta olduğunu görür gibi oluyoruz.

İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez,
Zira bu terazi o kadar sıkleti çekmez!

El ele, omuz omuza vererek himmet ve gayret-i Hüdâ pesendâneleriyle mazhar-ı takdir olan uhrevî kardeşlerime selâm ve dualar eder ve muvaffakiyetler temenniyle dualarını istirham eylerim.

Hulûsi

1.)Rableri onlara tertemiz bir içecek içirir. (İnsan Sûresi, 76:21)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 30

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Üstad-ı muhteremim efendim! Bu mektubun mühim bir hususiyeti var. O da, tarik-ı velâyet serlevhasını taşıyan ve çok ehemmiyetli bir mevzuu ihtiva etmesidir. Evet,

اَلاٰ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لاَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَهُمْ يَحْزَنُونَ [1]

âyet-i celilesine bir nevi tefsir olan bu mübarek ve münevver eserle,

1. Tarikat, hoşça tarif ediliyor.

2. Faidesinden, cüz'î, fakat güzel bir misal gösteriliyor.

3. Velâyet ve tarikatın münasebeti ve ehemmiyetleri, inkâr edenlerin firak-ı dâlleden oldukları ve bu hazine-i uzmâyı kapatmak, tahrip etmek ve bu kevser menbaını kurutmak isteyenlerin fiillerindeki hatâ yüzlerine vuruluyor. Ve bu yolda, aklı başında ve insafı olanı ikna edecek delâil ve misaller beyan olunuyor.

4. Meslek-i velâyetin yekdiğerine zıt vasıfları ise, seyr ü sülûkün iki meşrebi ile gayet sarih izah ve tavsif ediliyor.

5. Vahdetü'l-vücud ve vahdetü'ş-şuhud meşrebiyle bundaki mühim varta beyan olunuyor.

6. Velâyet yolları içinde en güzelinin Sünnet-i Seniyeye ittibâ olduğu, velâyet yollarının ve tarikat şubelerinin en mühim esası ihlâs olduğu ve bu dünyanın dârü'l-hikmet ve dârü'l-hizmet olup, dâr-ı ücret olmadığı fasih bir üslûpla takrir buyuruluyor.

7. Şeriatın şümûlü, tarikat ve hakikatin maksud-u bizzat hükmüne geçmemeleri iktiza ettiği, Sünnet-i Seniye ve ahkâm-ı

şeriat haricinde bulunan ehl-i tarikatın iki kısmı tarif ve Sünnet-i Seniyeye muhalefetleri misaliyle fehme takrib ediliyor.

8. Tarikattaki sekiz varta sayılmakla, nazar-ı dikkat celb ediliyor.

9. Tarikatın pek çok fevâidinden dokuzu, icmalen tedris buyuruluyor.

Heyhât! Bu maâliyatı lâyıkıyla fehmedemediğim için, ancak kabiliyetim nisbetinde feyz aldığımı itiraf etmek mecburiyetindeyim. Bununla beraber, bu biçareye, bu mübarek eserinizle çok şeyler öğrettiniz. Bazı zaif bilgilerimi takviye ettiniz. Mütalâalardan, musahabelerden ve vaaz u nasihatlardan, muhtelif meslek ve meşrep erbâbıyla hasbıhallerden edindiğim bazı noksan kanaatları tashihle sağlamlandırdınız.

Allahü Zülcelâl Hazretleri dünyevî ve uhrevî bütün matlup ve maksudunuzu ihsan, bilhassa ümmet-i merhume-i Muhammediye (a.s.m.) hakkındaki dualarınızı dergâh-ı ulûhiyetinde kabul buyursun. Hakikaten Kur'ân'a, imana hizmetten başka birşey düşünmeyen aziz ve muhterem Üstadımızı bu ümmete bağışlasın ve rıza-i İlâhîsine nâil buyursun. Âmin,

بِحُرْمَةِ الْقُرْاٰنِ الْمُبِينِ وَبِحُرْمَةِ اِمَامِ الْمُبِينِ

Bu nurlu mektubu okuduğum zevâtın hepsi, muhteviyatını takdir ve tasdik ettiler ve eminim ki çok istifade ettiler.

Aziz, müşfik Üstadım,

Allah için size muhabbet eden bu âciz talebenizi, her vesileyle ikaz ve irşada çalışıyorsunuz. Mânevî çok yüksek dersler veriyorsunuz. Fakat maddeten ve mânen yakınınızda, şeref-i sohbetinizle müşerref ve hizmet-i Kur'ân'a tevfik-i İlâhîyle çok emekleri geçen, cidden çok muhterem ve çok kıymetli kardeşlerim gibi feyz alamıyorum. Bunu da isyan ve kusurumun fazlalığından ve muhîtin, hâdisatın beni daima nurlarla iştigale mâni oluşundan ve çok yaman nefsimin ve cin ve ins ve şeytanların hücumlarından biliyor ve bu sebeple bedbahtlığımı hissediyorum.

Gerçi mazhar olduğum ve—yüz bin kerre yazık ki—şükrünü yerine getiremediğim niam-ı İlâhiye hadsizdir. Fakat hergün, her saat, hattâ her dakika ve saniye bu fâni hayattaki nasibimin kesildiğini ihtar etmekte olmasına rağmen, yine tamamen dünyadan elimi çekmekliğim mümkün olamıyor. Hazret-i Kur'ân'a, sevgili Üstadıma çok kuvvetli merbutiyetim ve Nebiyy-i Efham (sallâllahü aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretlerinin getirdikleri din-i mübîne ve şeriata lâyetezelzel imanım, mübarek duanızla bu fakir-i pürkusuru inşâallah hüsranda koymaz ümidi, yegâne tesellimi teşkil ediyor.

Bu mektubunuzda Yirmi Altıncı Sözün Zeylinde bahis buyurulan ve alâ kadri't-tâkat hükmüne tevfik-i harekete çalıştığım yol ki; acz, fakr, şefkat, tefekkür tarikidir. Aziz ve muhterem Üstadımın tarif ve tavsiye ve irşad buyurdukları kestirme, Kur'ânî ve nurânî caddedir. İnşaallah bu yoldan dönmem. Temenni ederim ki, hiç eksilmeyen ve vazife namı altında uhdeme tevdi edilen işler, bu sene duanızla ve hayırlısıyla biraz azalır da, hakikî hizmete daha ziyade çalışırım. Ve minallahi't-tevfik.

Hulûsi

1.) Bilin ki, Allah'ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar. (Yûnus Sûresi, 10:62)
2.) Geçmiş ve geleceğe ait her şeyin İlâhî ilimle takdir edildiği İmâm-ı Mübîn hürmetine ve hak ve hakikati açıklayan Kur'ân-ı Mübîn hürmetine kabul buyur Allah'ım!..

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 31

Mektup 31

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Aziz, muhterem, müşfik ve mükerrem Üstadım!

Bu defa irsâline inâyet buyurulan Risale-i Nur eczalarının dört kısımlık fihristesini aldım. Daha evvel Otuz Birinci Mektubun On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'alarını almış, fakat ihtisaslarımı arza muvaffak olamamıştım. Fihristeler dört tarafımı aydınlattılar ve itikatta bir olup, çok metin hikmetlerle bazı a'mâlde ayrılıkları olan dört mezheb-i hak gibi, bu fakire hakka, hakikate, sıdka, imana, nura, rızaya giden yolları gösterdiler. Hâdisât-ı dünyeviye meşgalesi, şimdiye kadar başımdan geçmemiş bir tarzda beni yormuş. Koca bir dairenin maddî ve manevî ağır yükü altında tek başıma kaldığımdan çok bunalmıştım.

Aziz Üstadımın Otuz Birinci Mektubun Birinci Lem'asıyla tavsiye buyurduğu evrâdın kuvveti, Risale-i Nur'un feyzi, müşfik üstadımın müstecab duası ve üstadımın üstadı Hazret-i Gavs'ın lillâhil-hamd en küçük hâcetimi görecek kadar zahir himmeti, mahza bir lütf u fazl-ı İlâhî eseri olarak devam edebildiğim salâvât-ı şerife berekâtıyla zuhur eden imdâd-ı Risaletpenâhî ve Cenâb-ı Allah'ın nihayetsiz in'âm ve ihsan ve inâyeti sayesinde, yüzbinler hamd ve şükürler olsun, ye'se ve fütura düşmekten kurtulmuş; yalnız, huzur-u manevînize birkaç satırlık arîzayla çıkmak geç kalmıştır.

Hakikaten, elmas kalemli çok kıymetli kardeşlerimin âsâr-ı Nurun cem' ve teksir ve neşrinde gösterdikleri gayret ve himmet ve sevgili Üstadımıza bu kudsî vazifede yaptıkları muavenet, her türlü takdirin fevkindedir. Allahü Zülcelâl cümlesinden razı olsun ve neşr-i envâr-ı Kur'âniyede daimî muvaffakıyetlere mazhar buyursun…

Otuz Birinci Mektubun On Üçüncü ve On Dördüncü Lem'alarında, o kadar büyük dersler, o kadar azametli hakikatler, o derece şâşaalı hikmetler ve nurlu, kudsî, lâhutî feyizler mündemiçtir

ki, bu biçare kardeşinizin sönük zekâsı, kısa düşüncesi, perişan, müşevveş dimağıyla, hissedebildiği zevkleri ifade etmesine imkân yoktur…

İdrâk-*i maâlî bu küçük akla gerekmez,*

Zira, bu terazi o kadar sıkleti çekmez.

On Üçüncü Lem'anın on üç işaretle beyanı, Sûretü'l-Felâk ve Suretü'n-Nâs âyetleriyle,

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ ﴿1﴾
الشَّيَاطِينِ وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ

âyetlerinin mecmu-u adedine veya bu iki sûrenin herbirinde okunmakta olan

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿2﴾

adediyle ve Fatiha başta sayılmazsa, yüz on üçüncü sûreye tam ve latîf tevafuk ve işaret göstermesi nazar-ı dikkati celb etmektedir. Her işaretin nihayetinde, o işaretteki hakaik, birkaç enseb ve âlâ kelimeyle ifade edilmiştir ki, bundan daha kuvvetli beyan olamaz. İhtisasımı, bu işaretlerdeki kelimelerle kısaca arz edeceğim.

Birinci işaret: Şeytanın ve onun şerik ve muînleri olan ehl-i dalâletin şerrinden ancak şeriat-ı Muhammediye ile âmil ve sünnet-i Ahmediye ile mütemessik olmakla kurtulmak imkânı olduğunu;

İkinci işaret: Küfre giren ehl-i dalâletin kemiyeten çokluğunun kıymetsizliğini; şeytan ve avenelerinin tasallutlarına karşı istiâze, istiğfar, hıfz-ı İlâhîye iltica ve takvâyla Sünnet-i Seniyeye yapışmaktan başka çare olmadığını,

Üçüncü işaret: Zahiren cüz'î hatâ ve isyanla çok büyük tahribat yapmakta olan hizbü'ş-şeytana karşı, en kuvvetli kal'a olan Kur'ânî kal'aya iltica lâzım geldiğini,

Dördüncü işaret:

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا ﴿3﴾
اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

âyetine bir nevi tefsir mâhiyetinde, cüz’î ihtiyar ve icadsız kesble şerlere sebebiyet veren şeytanın müthiş tahribatına karşı istiğfar ve Allah’a iltica ve Sünnet-i Seniyeye riayet iktiza ettiğini,

Beşinci işaret: Kur’ân-ı Hakîmin azîm tergib ve teşviklerinin tam yerinde olup, ehl-i imanın desâis-i şeytaniyeye kapılmaları imansızlıktan ve imanın zayıflığından ileri gelmediğini, hem günâh-ı kebâiri işleyenlerin küfre girmediklerinin,

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿4﴾
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

iki âyetle sâbit olduğunu ve nihayet Cenâb-ı Erhamü’r-Râhimînin Gafûr ve Rahîm isimlerini melce ve tahassüngâh yaparak şeytandan istiâze edilmesini,

Altıncı işaret: Tahayyül-ü küfrü, tasdik-i küfürle iltibas ve tasavvur-u dalâleti, dalâletin tasdiki suretinde gösteren desâis-i şeytaniyeden kurtulmak için, hakaik-i imaniye ve muhkemât-ı Kur’âniyeye sarılmak ve lümme-i şeytaniyeden gelen desiselere karşı istiâze etmek ve her iki manevî yaraya karşı Sünnet-i Seniyeyi merhem yapmak icap ettiğini,

Yedinci işaret: Erkân-ı imaniyeden biri olan kadere tevilsiz iman etmek lâzım olduğunu ve günah-ı kebîreyi işleyen mü’min kalabileceğini, fakat, şeytanların tahribatına karşı Cenâb-ı Hakkın bin bir isminin tecellî etmekte olduğunu, Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak mezhebinden ayrılmamak ve Kur’ân’ın çetin ve metin kal’asına girerek Sünnet-i Seniyenin muktezasına tevfik-i hareket eylemekle kurtulmaya muvaffak olunacağını;

Sekizinci işaret: Küfür ve dalâlet yoluna insanların nasıl ihtiyarlarıyla sülûk ettiklerini ve bunların nasıl hayat geçirebildiklerini aliyyü’l-a’lâ bir tarzda ders verdikten sonra, ehl-i iman için Kur’ân’ın himayesi altına iman-ı tam ve itikad-ı kâmille girmek ve Sünnet-i Seniyenin daire-i nuraniyesine seve seve dahil olmaklığın ne kadar güzel olduğunu,

Dokuzuncu işaret: Hizbullahın, neden çok defa hizbü’ş-şeytan olan ehl-i dalâlete mağlup olduklarını, Medine münafıklarının dalâlette ısrar ederek hidayete girmemeleri ve Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâmın iki muharebedeki mağlûbiyetinin hikmetini beyan ederek, O Seyyidü'l-Mürselînin sünnetine ittiba sayesinde muvakkat acıların geçeceğini,

Onuncu işaret: İblis'in en mühim bir desisesi olarak kendine tâbi olanlara kendini inkâr ettirdiğinden, dört misalle izah etmek suretiyle bahs; ehl-i imana, cin ve ins şeytanlarının şerlerinden, Allah'a iltica etmekle selâmete kavuşulacağını;

On Birinci işaret: Cirim ve cismi küçük, cürüm ve zulmü büyük, ayıb ve zenbi azîm biçare insanı kâinatın hiddetinden, mahlûkatın nefretinden, mevcudatın öfkesinden kurtarmak için Kur'ân-ı Hakîmin daire-i kudsiyesine girmeye ve Sünnet-i Seniyeye ittibâ eylemeye dâvet ettiğini,

On İkinci işaret: Mahdut günahlara Cehennemle mukabelenin mahz-ı adalet olduğuna, Cehennemin cezâ-yı amel, Cennetin fazl-ı İlâhîyle olduğuna, seyyienin az yazılıp hasenenin çok yazılmasına, ehl-i dalâletin muvaffakiyetlerinin—hâşâ—kendilerinde hakikat olduğuna veya ehl-i hakta zaaf bulunduğuna delâlet etmediğini gösteren dört meraklı suale gayet fasih ve beliğ cevaplar vermek suretiyle, ehl-i imanı, [5] رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللهِ düsturuna, her türlü saâdeti cami olan Kur'ân ve sünnet şahrâhına girmeye teşvik ettiğini;

On Üçüncü işaret: Üç noktasıyla, şeytanın desiselerine müptelâ olan biçare insana, hayat-ı diniye, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye selâmeti ve sıhhat-i fikir ve istikamet-i nazar ve selâmet-i kalb için muhkemat-ı Kur'âniye mizanlarıyla ve Sünnet-i Seniye terazileriyle a'mâl ve hâtıratını tart ve Kur'ân'ı ve Sünnet-i Seniyeyi daima rehber yap; ve [6] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ diyerek Cenâb-ı Hakka ilticada bulun, diye çok kıymetli tavsiyede bulunduğunu; ve [7] خِتَامُهُ مِسْكٌ nev'inden on üç işaret halinde tefsir olunan Suretü'n-Nâs ve iki âyeti tekrarla derse nihayet verdiğini, gayet zevkli ve şevkli ve alâkalı bir surette beyan ve ifade eylemektedir.

On Dördüncü Lem'anın Birinci Makamını teşkil eden iki mesele bence çok mühimdir. Bu dersin takrir ve tahririne vesile olan Re'fet Bey kardeşimizden Allah razı olsun. İkinci Makam başlı başına bir şâheserdir.

Bismillâhirrahmânirrahîm hakkındaki beyan buyurulan altı sır, öyle bir hazine-i esrar-ı Rabbânîdir ki, ancak Rahmân-ı Rahîmin inâyetiyle bu mübarek eseri okuyup anlayanlar ondan zevk alabilirler.

Bundan evvelki bir mektupta, ihtiyarsız Birinci Söz'ü teşkil eden Bismillâhirrahmânirrahîm hakkındaki mübarek eserden, kalb-i âcizîye gelen bazı hoş tefekkürattan bahsetmiştim. Dâima şefkatle dua ve derslerinden istifade ettiren muazzez üstadım, benim daha evvelden de Bismillâhirrahmânirrahîm içindeki Rahmân ve Rahîm isimlerinin hikmet-i tahsisi hususundaki sualime, ikinci ve mutantan bir cevap daha lûtfetmiş oluyorlar. Bu mazhariyetten dolayı Hâlık-ı Rahîme ne kadar şükretsem azdır.

Fihristeyi harfi harfine henüz okuyamadım, fakat inşaallah okuyacağım. On Birinci Mektubun neleri ihtiva ettiğini öğrendim. Yazılmayan ve rahmet-i İlâhiyeden yazılmasına muvaffakiyet niyaz olunan âsârın da neşrine muvaffakiyetinizi, eltâf-ı Sübhaniyeden tazarru ve niyaz eylerim. Otuzuncu Sözün mahkeme başkâtibini nasıl tehdit ettiğini, hatırasını tamamıyla gözümün önüne getirdim.

Fihriste-i Güldeste: Fihriste namı altındaki bütün risalelerde yazılı olduğu tarzda değildir. Tamamen hususiyet göstermektedir. Sözler'in ve Mektupların bir hülâsatü'l-hülâsası denecek vaziyettedir.

Âsâr-ı nurun bir zübdesi, hazâin-i nurun elmas anahtarı, resâil ve Mektubat'ın nurlu kapısı olan bu hayırlı telife sebep olanları da, müellifini de, Allahü Zülcelâl ve'l-Kemâl Hazretleri saâdet-i dâreyne mazhar buyursun. Âmin.

Hulûsi

1.) De ki: 'Ey Rabbim, şeytanların vesveselerinden Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da, yâ Rabbi, Sana sığınırım. (Mü'minûn Sûresi, 23:97-98)
2.) Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.
3.) Sana her ne iyilik erişirse Allah'tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi kusurun sebebiyledir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
4.) Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa onun mükâfâtını görür. Kim zerre kadar bir kötülük yaparsa onun cezasını görür. (Zilzâl Sûresi, 99:7-8)

5.) Hikmetin başı Allah korkusudur. (el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:574, hadis no: 4361)
6.) Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.
7.) Onun sonu, misk ü anberdir. (Mutaffifîn Sûresi, 83:26)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 32

Hulûsi’nin fıkrasıdır.

Bir Mirkatü’s-Sünnet olan mübarek mektup hakkındaki ihtisaslarımı arza maalesef muktedir değilim. Fakat istikametli tefsir, i’câzlı beyan, nurlu ilân gibi şanına lâyık tabirle tavsif edebileceğim Beşinci Lem’anın on bir nükteyi ihtiva edişini mânidar buldum. Sanki, mânen diyor: İfâ-yı sünnetle mükellef olduğumuz, ol Nebiyy-i Zîşânın taraf-ı İlâhîden getirip haber verdiği yakînen malûm olan şeylerin hak olduğunu bilip, kalble tasdik ve dille ikrar etmek suretiyle, tarif olunan iman ve İslâmın şartlarının mecmuu olan on bir adediyle bu nurlu mektuptaki nüktelerde sarih tevafuk vardır. Madem böyledir, mü’minim diyen ittibâ-ı sünnet etmeli. “Elhamdü lillâh Müslümanım” iddiasında bulunan ve

لِمَ تَقُولُونَ مَالاَ تَفْعَلُونَ [1]

itâbından kurtulmak isteyen sünnete yapışmalı, ilh. hakaiki ders veriyor. Bu mektubu almazdan evvel-Allah hayretsin-bir gece rüyamda büyük bir camide bulunuyorum. Namaz kılındıktan sonra, ben kapıya yakın bir yerde ayakta duruyorum. Baktım, mihrabın sol tarafından küçük ve toplu bir cemaat geliyor. Bana yaklaştıkları zaman, “İşte Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri” diye kulağıma bir ses geldi. Gayr-ı ihtiyarî “Medet yâ Gavs-ı A’zam” diyerek, ağlayarak ayağına kapandım. Mübarek sol elleriyle beni yerden kaldırdılar ve şefkat gösterdiler. Kendileri uzun boylu, çok mehîb ve üzerlerinde siyah bir sako, mübarek sakalları siyah, pek az ağarmış, beşûş ve nuranî bir çehre… mübarek başlarında bir mahrût-u nâkıs şeklinde yüksek ve çok beyaz bir sarık vardı. Camiden çıkınca, bitişik bir odada cemaatle beraber oturduğumuzu da hatırlıyorum. Bu rüya bana çok zevk vermekle beraber, dua ve himmetlerinin Hizbü’l-Kur’ân üzerinde her zaman mevcut bulunduğuna daha ziyade yakîn hasıl ettirdi.

Hulûsi

1.)Yapmayacağınız şeyi niçin söylüyorsunuz? (Saf Sûresi, 61:2)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 33

Mektup 33

Hulûsi Beyin fıkrasıdır. Eğirdir'de bir kardeşimize gönderdiği mektuptandır.

Üstad Hazretlerinin son Otuz Birinci Mektubun On Üç ve On Dördüncü Lem'alarını hâvi olan pek kıymetli, nurlu ve hikmetli, serâpâ nur olan hakaik derslerinden derin mânâlı, şirin lezzetli, asel-i musaffâ nev'inden ekmel eserlerini almakla bahtiyar, cevap takdimine muvaffak olamamakla bedbahtım. Şuracıkta karalamaya niyet eylediğim birkaç satırla, o ders-i hakaikten aldığım feyzi izah veya duygularımı nakletmek istemiyorum. Çünkü, bu dersin nihayetindeki hususî haşiye, sanki mânen beni bir müddet mektup yazmaktan men etti. Zâhirî mânâlar da bu işaretin doğrudan doğruya bu biçareye ait olduğunu göstermektedir. Bu nurlu dersi bir defa (On Üçüncü Lem'a kısmını) İmam Ömer Efendi gibi arkadaşlara okuyabildim.

Sevgili Üstadımın emirleri, işaretleri, dersleri, tenbihleri, ikazları, irşadları, tehditleri, şefkatleri hep hakikatlidir. Bugüne kadar söylenmişler böyle olmakla beraber, bundan sonrakiler de aynı mahiyettedir. Asla şüphe ve tereddüdüm yoktur. Tabiî, sevk-i tabiî, tesadüfî değil. Hakikî, fıtrî sevk-i İlâhî, kader-i Sübhânî, her işimizde hâkim. Cüz-ü ihtiyarımızla seyyiatımızdan mes'ul olmakla beraber, hasenat tevfik-i Hüdâ ile olduğuna, Kur'ân-ı bâhirü'l-burhan şahid-i sadıktır.

Hulûsi

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 34

Hulûsi’nin fıkrasıdır.

On Sekiz Recep tarihli, Otuz Birinci Mektubun Birinci, İkinci Lem’alarıyla Yirmi Dokuzuncu Mektubun Birinci Remzinin Birinci Makamını, Şaban’ın birinci günü, yani yazıldığından on üç gün sonra aldım. Demek oluyor ki, Receb’in on sekiz rakamına, on üç daha ilâve ederek, mübarek mektubun numarasını teyid etmek gibi, gaybî bir işaret ibraz edilmiş oluyor. Bu nurlu Mektuptan aldığım hisseyi, kendisinden evvel gelmiş olan mânevî feyzinden, âli affınıza güvenerek bahsetmek suretiyle arzedeceğim. Şöyle ki:

Mektubun bura postahanesinde kaldığı gece, âlem-i menamda şöyle garip bir hâlet gördüm; Allah hayretsin: Kamer batn-ı arzdan sür’atle çıkarak, şâkulen semâvâta yükselmeye başladı. Çıkışıyla sür’atle yükselişinde hiçbir ziya eseri görülmüyordu. Sükûnetle hareketi takip etmekle beraber, sanki gaybî bir ses bana, “Alâmet-i kübrâ başladı” diyor gibi geldi. Kamer bu hızla çıkışı esnasında, bir hadde geldi ki, parladı, büyüdü. Bedr-i tam halinin birkaç misli cesamet arz etti. Bu vaziyette içinde bir insan şekli göründü. Kısa bir zaman sonra bu şekil ve kamer kayboldu. Cihan serâser zulmet içinde kaldı. Mağrib cihetinde, ufuktan bir mızrak boyu yüksekliğinde, şems sönük bir ziyayla göründü. Ufku takiben bir müddet şimale doğru gayet sür’atle gitti ve kayboldu. Tekrar zulmet başladı. Soğukkanlılığımı muhafaza etmekle beraber, kıyamet kopuyor diye uyandım.

İşte bu dehşetli gecenin gündüzünde, Otuz Birinci Mektubun Bir ve İkinci Lem’alarını hâvi kıymetli eseri aldım, okudum. Kendi kendime geceki hâleti düşündüm. Dedim: Bu mübarek mektup, bana şu dersi veriyor: Sen bir sefineye râkipsin ki, o azametli sefinen başdöndürücü süratle, feza-yı nâmütenâhide koşturuluyor. Bu sefineyi böyle pırıl pırıl çeviren Kadîr-i Kayyûm, sana musahhar ettiği, muntazam tulû ve gurub eden şemsle incelerek, büyüyerek

mükemmel bir takvim-i semâvî vaziyetini gösteren kamer gibi azîm cisimleri de istihdam ediyor. Bir küre [1] كُنْ فَيَكُونَ emrini aldığı zaman, bu muazzam küreler gibi milyonlarca seyyârat birbirine karışacak, nizam-ı âlem bozulacak, herşey harap olacak.

[2] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

sırrı zahir olacak. Öyleyse en metin, en âli, en müzeyyen görünen bu saray-ı kâinatın bir anda yıkılacağı, harap olacağı, bütün sekenesinin mahv u nâbud olacaklarını düşün. Hiç ender hiç olduğunu hatırla. Senin mini mini hayat tekneni, dağlar gibi dalgaları bulunan, kısacık ömrünün denizinde aldanarak boğdurma. Ve hayat-ı ebediyeni söndürmek isteyen, en büyük ve en yakın olan nefsinin hilesinden kurtulmaya çalış. Bunun için sana çok kolay ve ucuz, tesiri mücerreb ve kat'î ve

[3] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

[4] رَبِّ اِنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

gibi halâs ve şifa ve necat vasıtalarını tavsiye ederim. Bunlara bilhassa mağrib ve işâ ortasında, otuz üçer defa devam et, demekte olduğunu hissettim.

O küçük rüyanın tâbiri, muhterem Üstadıma aittir. Ve arzusuna bağlıdır. Bu defa mânevî mahrumiyetin uzaması, beni cidden müteessir etmişti. Sabra gayret ettim; fakat gariptir ki, bu mübarek mektubun bura postahanesine vürudu gününün sabahında

[5] اِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

emr-i celîlinin kuvvetine dayanarak tahammül etmekte olduğumu, fakat meraktan da hasbelbeşeriye kurtulamadığımı nâtık küçük bir mektubu, uhrevî kardeşimiz Hakkı Efendiye göndermiştim.

Bu nurlu mektubun başını işgal eden beş nükteli İkinci Lem'a, başıma tokmak vurarak: Ey biçare, sabırdan bahsetmek sana yakışır mı? Gözünü aç da Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın sabrına bak! Aklın varsa, o Peygamber-i Zîşânın (a.s.) sabırdaki kahramanlığını taklide çalış. Ve korkunç manevî yaralarından kurtulmak için

رَبِّ اِنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

duasını vird-i zebân et, diye tenbih ve ikazda bulunduğuna yakîn hasıl ettim. Elhamdü lillâh dedim.

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Birinci Remzinin Birinci Makamının Birinci Bâbı, mu'cizât-ı Ahmediyenin en büyüğü ve kıyamete kadar i'câzının devam edeceğine şüphe olmayan Kur'ân-ı Kerîmin, otuz cüzünden otuzuncu, yüz on dört sûresinden yüz onuncu, lâfız itibarıyla küçük, fakat makam ve mânâ itibarıyla âli ve şümullü Sûretü'n-Nasr'daki çok mühim sırlardan muazzez ve muhterem Üstadımız vasıtasıyla zahir olan tevafukata münasebetli birtek sırrından beyan buyurulan üç mesele, bana öyle bir kanaat getirdi ki, bu küçük sûrenin üç âyetinden sülüs ve tamamında otuz cüz Kur'ân'a, hattâ her harfinde bir sûreye işaret ve delâlet mevcut olduğunu cezmettim.

Bu nuranî mektup hakkındaki muhtasar tahassüsâtımı âcizane yukarda arz ettim. Feyz menbaına maddeten ve mânen çok yakın olan kardeşlerime, şu perişan ifâdâtım kapı açmak ve buradan içeri geçmeye sizler lâyıksınız, diyecek kadar fâide-bahş olduğu hakkındaki emirlerinizden çok sevindim.

Sevgili Üstadım, Allah için sevenler, Kur'ân'a hâdim olmayı yürekten isteyenler, musibetin büyüğünü dine gelen mesâib bilenler, zahiren ne kadar şâşaalı, mutantan görünse de, her bid'akârâne hareketten mutlak ve muhakkak, Kur'ân'a ve imana bir hücum hissedenler, ilh.-İşte bunlar, niyetlerindeki ihlâs, kalblerindeki sâfiyet

ve imanlarındaki kuvvet ve Kur'ân'a ciddî merbutiyetleri derecesinde, felillâhilhamd, merkez-i menbâ ve masdar-ı feyze yakın bulunduruyorlar. Elbette böyle ulvî ruhlu, ciddî, ihlâslı, metin, imanlı kardeşlerimi çok sever ve mazhar oldukları niam-ı İlâhiyeye şâkirînden olmalarını tazarru eylerim. Hasbelkader dünyaya dalmış, mâsiyette bunalmış, hakikatte acıklı bir gurbete düşmüş olan bu biçare kardeşlerine dua etmelerini rica ederim. Cümlesine, alelhusus isimleri zikrolunan Galip, Hüsrev, Hafız Ali, Süleyman Efendilere ve Nurların başkâtibi Şamlı Hafız Tevfik, hasta olduğundan müteessir olduğum ve inşaallah iade-i afiyet etmiş olan Muhacir Hafız Ahmed Efendiye ve sair mukarreblere selâm ve dualar ederim.

Hulûsi

1.)Ol der; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)
2.)Onun zâtından başka herşey helâk olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık Onundur; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
3.)Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum. (Enbiyâ Sûresi, 21:87)
4.)Ey Rabbim! Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin. (Enbiyâ Sûresi, 21:83'ten muktebes bir duadır)
5.)Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:153)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 35

Hulûsi’nin fıkrasıdır.

Aziz, muhterem Üstadım Efendim Hazretleri,

Emirlerinize imtisâlen, uhrevî kardeşimiz Hüsrev Bey tarafından irsal buyurulan şâyân-ı hayret ve câ-yı dikkat, “Mühim Bir İhbar-ı Gaybî” ismini taşıyan çok kıymetli, mânâlı, ruhlu, sürurlu, tesirli, lezzetli, hikmetli, nurlu emrinizi bu hafta aldığımdan dolayı, Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretlerine hamd ve şükürler ve müşfik Üstadıma yüzümün karasına, kalbimin yarasına bakmayarak, dergâh-ı İlâhiyeye kapanıp dualar eylerim. Ve defaatle,

اَللّٰهُمَّ حَصِّلْ مُرَادَنَا وَمَقْصُودَ اُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِى بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ النَّبِىِّ الْاُمِّىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَسَلِّمْ اٰمِينَ

dedim.

Gavs-ı Azam Şâh-ı Geylâni (kuddise sırruhu’l-âlî) Hazretlerinin eserlerindeki gaybî ve mânevî ihbar, bu biçareyi öyle bir hale getirdi ki, tariften âcizim. Ruhaniyetlerindeki celâlet ve azamet karşısında avuç içinde sıkılan bir top hamur ne hale girerse, bu biçare de öyle oldum. Birşey düşünemez, sersem, âdeta meyyit-i müteharrik bir hale geldim. Günlerden beri zihnim ve bütün havassım, hemen tamamen bu harika eserle meşgul. Bu hâlette iken, istidadımın fevkinde şöyle birkaç beyit kalbime ve kalemime geldi. Kaidesine uygun olarak düzeltemedim. Müşfik Üstadımın aflarına istinaden yazıyorum. Tashihi, Üstadıma ve hablullaha yapışan kardeşlerime bırakıyorum.

Hulûsi bak gaybî ihbarnameye,
Gör Üstadım neler izhar eylemiş
Kitab-ı Sinan’dan edip tefe’ül,
Hakka ki kerâmet ibrâz eylemiş.
“Ümmî Alîm”le**(Haşiye)** “Sinan-ı Ümmî“de,
Hesâb-ı ebcedle var mutabakat.
Görünür bakılınca bu tarikle,
Esmâ-i Üstadla tam münasebet.
Hakkıyla hâdimü’l-Kur’ân’dır Üstad,
İspata kâfidir bu muvafakat.
Hayret-bahş esrara vâkıftır bu zât,
İhvâna deriz haber-i beşâret.
Sekiz yüz sene evvelinden görmüş,
Hâdimü’l-Furkan Bediüzzaman’ı
Habib-i Hudâ hem de Gavs-ı Âzam,
Sultan-ı evliya Şâh-ı Geylânî.
Büyük bir hüsn-ü zan eyle, Üstadım
Seni Kur’ân hâdimi eder add...
Kapan secde-i şükre, de, Hulûsi:

[2] اِلٰهِى اَنْتَ رَبِّى وَاَنَا الْعَبْدُ

Bu âciz kulunu muvaffak eyle,
Hizmet-i Kur’ân’la şerefyâb eyle.
Hizbü’l-Kur’ân’dan ayırma tâ ebed,
Bu âsi kuluna merhamet eyle...
Üstadım Said Nursî’den ol râzı,

[3] بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الرَّاضِىِّ الْمَرْضِىِّ

Evliya sultânı Abdülkadir’in,
Himmetin eksiltme bizden İlâhî.
İhbarname-i gaybın izhârının,

Gönül istedi yazmak tarihini.
Yüz bin hamd ü şükret Hakka, Hulûsi
Sana Üstaddır Molla Said Nursî.

Uhrevî kardeşiniz
Hulûsi

Haşiye: (Ümmî ey alîm) tarzında okunduğuna göre.

1.)Allah'ım, Nebiyy-i Ümmî olan Habîbin Muhammed'in (a.s.m.) hürmetine, arzumuzu ve üstadımız Said Nursî'nin maksudunu gerçekleştir.
2.)Allah'ım, Sen benim Rabbimsin; ben ise ancak Senin bir kulunum.
3.)O Senden, Sen Ondan râzı olan habîbinin hürmetine.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 36

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Bu hafta Otuz Birinci Mektubun Yedinci Lem'asıyla Üçüncü Lem'asını, hazine-i Mektubata ilâve ve muhibbân ve müştâkana tilâvet eylemekle, vesâtat-ı âliyenizle, bir lütf-u azîm-i İlâhîye daha mazhar olduğumdan dolayı Kerîm, Rahîm, Bâkî-i Zülcelâl'e yüz binler hamd ve şükür eylemekte ve sevgili Üstadımı rızâ-yı Samedânîsine ve vazife-i meşkûre-i mâneviyesinde devamlı, nüfuzlu, şümullü muvaffakiyetlere mazhar buyurmasına, abîdâne tazarru ve niyazlarda bulunmaktayım. Bu biçare ve isyankârdan çok dua beklediğinizi emir buyuruyorsunuz. Ben o dergâh-ı âliye ancak bir nevi i'câzının izharına Fahru'l-Âlemîn, Habîb-i Rabbü'l-Âlemîn, Seyyidü'l-Mürselîn (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretlerinin en büyük mu'cizesi olan, tâ kıyâm-ı saate kadar hükmü ve i'câzı bâki olacağına iman ettiğim Kur'ân'ın nurları delâletiyle ve Üstadımın mübarek isimlerini, vesile-i kabul olmak üzere kullanarak iltica edebiliyorum. Hiç mümkün müdür ki, bu eşiğe yüzümü sürerken, "Ya Rab, Üstadım Said Nursî Hazretlerinden razı ol, dâreynde muratlarını hasıl kıl" diye yalvarmayayım? Asla ve kat'â! Bu bir vazife olmakla beraber, kanaatçe İnşaallah vesile-i icabe-i duadır.

Aziz Üstad, sadîkınız zaif ruhu, bu fâni hayatta olduğu gibi, bâki ve sermedî hayatta da inşaallah ulvî ruhunuzun cenâh-ı şefkatinden ayrılmayacaktır, ayrılamayacaktır ve ayıramayacaklardır.

Evet, gayr-ı kabil-i inkârdır ki, bu fâni hayatın dağdağaları arasında, havas ve letâif her zaman müştakı bulundukları münevver ve muhteşem âyineye bakamıyorlar. Fakat o meşgaleden feragat edildiği anda, yine Nur bütün haşmetiyle arz-ı dîdar ediyor. Bu zamanlarda hiç ayrılık hissetmiyorum. Hattâ ihtilâf-ı mekânı da tesirsiz görüyorum. Yedinci ve Üçüncü Lem'aların bura postahanesine vürûdu, Ramazan'ın on birine tesadüf ediyor. Bir gün

postada kalmasına karşılık tutulursa, her bir Lem’a, bu mübarek ayın başından onuna kadar birer gün almışlar ve [1] اَوَّلُهُ رَحْمَةٌ olan aşr-ı ûlâ-yı Ramazan’da mahall-i maksuda vâsıl olmuşlardır. Müftülük ilânına göre tam onuncu gündedir. Dördüncü ve Sekizinci Lem’aları da bu mâh-ı gufrânın on dördüncü günü aldım. Posta bir gün evvel geldiğine ve bir gün de postada kalışına veya birinci makama sayılırsa, bu nurlu eser de, sanki Ramazan’ın her gününde bir Lem’a alarak, yerini bulmakla, hem bu adetlerin boşuna konulmadığına, hem de [2] اَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ olan aşr-ı sâni-yi Ramazan’da yazıldığı mahalle yetişeceğine sarahat derecesinde delâlet ediyor.

Şu saatte şuaâtını gözüme sokan güneş gibi, bu kadar nurlu ve zahir hakaiki, mahzâ bir inâyet-i İlâhiye olarak bu biçareye gösterilen bu mübarek eserlerden, bu Nurların bihavlillâh gurupsuz tulû ettikleri mahalle, Utarid ve Zühre gibi maddeten ve mânen yakın bulunan Hizbü’l-Kur’ân’a dahi hafız, sadık, halis ve salih kardeşlerimin daha çok esrar anlayacaklarına şüphe etmiyorum.

Madem ki, merkez-i feyze en uzak bulunan âciz bir kardeşlerinin mübarek eserler hakkındaki duyguları, kendilerinin de lâyıklı, mânâlı çok değerli ihtisaslarını beyana vesile oluyor. İnşaallah, bu hareketleri hizmet-i Kur’ân’dan mâdud olur. Âli huzurunuzda kardeşlerimle biraz konuşmak istiyorum.

Kardeşlerim, bu biçarenin Nurlarla iştigali üç devreye ayrılmıştır.

Birincisi: Üstad Hazretleriyle ilk teşerrüf etmek saadetine nail olduğumdan itibaren intişar etmiş olan eserleri, kendim için istinsah etmek.

İkincisi: Yine muhterem Üstadımın emirlerine imtisalen, Sözler’in, muhtelif tabaka-i nâsa tesirleri ve kabil-i cerh, lâzımü’t-tashih, mucib-i itiraz cihetleri olup olmadığı hakkında, kasır aklımla anlayabildiğim kadar ve kısa görüşümle seçebildiğim kadarını arz eylemek ve bütün fırsatlardan istifadeyle, din kardeşlerime faideli olmak, onlara da bu Nurları göstermek, dikkat-i nazarlarını celb etmek, kalbî ve bâtınî yaralarına merhem eylemek emeliyle, ihtiyarsız ve manevî bir tesir altında âsâr-ı Nuru aşkla okumak.

Üçüncüsü: Yine aziz ve müşfik Üstadımın emirlerine mutâvaatla, bildiğiniz veçhile herbirisi bir türlü letâfet ve belâgat ve celâdette ve çok kolaylıkla akıllara hayret verecek tarzda intişar etmekte olan nurlu âsar hakkındaki ihtisaslarımı arz eylemek ve bizzat veya kardeşlerim namına, bazı Kur'ânî müşkilât ve tereddüdatı makam-ı feyze takdim ederek, bu tarikle hem müşkilin halline, hem de sâil ile birlikte, diğer kardeşlerin de istifadelerine âcizâne hizmet eylemek. Denizden katre mesabesindeki bu Kur'ânî hizmetten dolayı, bu biçareye bir kıymet atfetmeyiniz. Çünkü maalesef hiç liyakatım olmadığını ben çok iyi biliyorum.

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ [3]

âyet-i celilesi ümit vermemiş olsa, isyanımın nihayetsizliği karşısında çıldırmak işten bile değil.

Öyleyse, aziz kardeşlerim, bu zavallı kardeşinize hayır dua buyurmanızı bilhassa rica ediyorum. Kur'ân hesabına bakılırsa, o zaman belki bazı güzellikler görünebilir. Bu da, sevgili Üstadımızın buyurdukları gibi, Kur'ân'ın güzellikleri ve menba-ı kevserden gelen Nurların latîfliği bu hususu temin etmişlerdir. Hîn-i sabâvetimden beri, en ziyade menfûrum, fe-lillâhi'l-hamdu yalan söylemektir. Onun için hakikati ifade ettiğime emin olabilirsiniz ki, yukarıda arz ettiğim üç safhada ihtiyar ve tesadüf yoktur. Hâkim olan, bir dest-i gaybî ve kader-i İlâhîdir. Bunu hissediyordum. Kader-i İlâhîyi izaha lüzum yok. Dest-i gaybın da Gavs-ı Âzam Sultan-ı Evliya Bâzü'l-Eşheb, Seyyid Abdülkadir-i Geylânî (kuddise sırruhu'l-âlî) Hazretleri olduğunu son defa öğrenmiş olduk.

Fakat muhterem Üstadımın âli aflarına istinaden şunu ilâve edeyim ki, Gavs-ı Âzam Hazretlerinin keramet-i gaybiyeleri, sarahaten Üstadımız Said Nursî Hazretlerini göstermektedir. Çocukluğundan beri harika tercüme-i hali tetkik edilecek olursa görülür ki, bu zâtın vücudu sırf Kur'ân ve iman hesabınadır. Ondandır ki, o harika hâlâta mazhar olmuş biz biçareler, bu şem'in pervanesi oldukça, hizbü'l-Kur'ân namına Hazret-i Gavs'ın himmet ve duasına ve cedd-i zîşânı Peygamberimiz (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretlerinin şefâatine, iltimasına ve nihayet

Münzilü’l-Kur’ân’ın affına, himâyesine mazhar olacağımıza da şüphe edilmemek lâzımdır.

Allahü Zülcelâl Hazretleri cümlemizi muhafaza buyursun. Âmin. Dâreynde bâis-i necâtımız olan bu hizmeti bilkülliye terk edecek olursak, o zaman helâkimiz muhakkaktır. Madem ki elimizde ma’fuv olduğumuza dair senedimiz yok. Bâis-i feyzimiz Üstadımız Hazretlerinin bizlere şefkatından dolayı, keramet-i gaybiyeden haber verdikleri müjdeler, yalnız şevkimizi ve şükrümüzü arttırmaya vesile olmalı. İsimlerinin sarahaten zikredildiğini bildirmekle beraber, gösterdikleri âli feragat, cümlemiz için nazar-ı ibretle görülmeli ve cidden taklit olunmalıdır.

Yine emirlerindendir ki, bizler hizmetle muvazzafız, mükellefiz. Neticeyle değil. Bu Nurlu hizmette bizleri birleştiren Allahü Zülcelâlden niyazım, haşirde de livâ-yı Muhammedî (a.s.m.) altında haşir ve cem olmaklığımızdır.

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ [4]

Müsaadenizle sadede geliyorum:

Otuz Birinci Mektubun Yedinci Lem’asına esas olan üç âyet-i celilenin tefsiri harika bir tarzdadır. Bilhassa İkinci Vecihle Birinci Vechin ikinci ihbar-ı gaybî ciheti, işitilmemiş bir surettedir. Bu Mektubun Üçüncü Lem’ası ki,

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [5]

âyetinin meâlini ifade eden

يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى [6]

cümlelerinin gösterdikleri iki hakikatten çok büyük feyiz aldım. Gariptir ki, bu mübarek eser,

لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ [7]

âyet-i celilesiyle başlamakla, sanki bu fakirin gördüğü rüyaya bir işaret yapıyor ve diyor ki: Senin rüyanda gördüğün kamer, bu âyette bahis buyurulan rüyanın sahibi, İki Cihanın Fahri (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Hazretlerinin bir parmak işaretiyle ve izn-i Hakla inşikak etmiştir. Şems onun hatırı için, On Dokuzuncu Mektupta beyan buyurulduğu üzere, bir saat hareketsiz görünmüştür, gibi mu'cizatını hatırlatarak, "Ey gafil, ittibâ-ı sünnet et!" diyor. Bu rüyayı nakleden mektubumda, Otuz Birinci Mektubun Birinci ve İkinci Lem'alarıyla, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Birinci Remzinin Birinci Makamından gelen feyiz neticesi, ihtiyarsız yaptığım tâbirin sonunda yazmış olduğum

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ [8]

âyet-i celilesinin bir nevi i'câzlı tefsirini beyan buyurmakla, mektubuma gayet latîf ve çok muhteşem bir cevap verilmiş oluyor. Otuz Birinci Mektubun Dördüncü Lem'asının Birinci Makamı "Minhâcü's-Sünne" denmeye hakikaten lâyıktır.

Birinci nükte: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine şefkatinin derecesini ve bihakkın şefîu'l-müznibîn olduğunu göstermekle beraber, Süleyman Efendi merhumun Mevlid-i şerifindeki,

Tıfl iken ol diler idi ümmetin,

Sen kocaldın, terk edersin sünnetin

vecizesini hatırlatmakta ve ol Hazrete ümmet olanlara, sünnetlerine riayet lüzumunu ehemmiyetle ders vermektedir.

İkinci nükte: Cenâb-ı Peygamber (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimiz Hazretlerinin nesl-i mübareklerinin, ilâ yevmilkıyâm Hz. Hasan ve Hüseyin'den (radıyallahü teâlâ anhümâ) geleceklerini ve istikbalde çok mübarek zevâtın da bu meyanda zuhur edeceklerini nazar-ı Nübüvvetle gördükleri için, bu iki hafîdine bütün o nurlu zâtlar hesabına şefkat göstermesi öyle bir tariftir ki, beşerin düşünmesiyle yazılmasına imkân yoktur.

Üçüncü nükte: Nass-ı kat'î ile sabit ve hadis-i Nebeviyle müberhen Âl-i Beyte muhabbete işaret etmekte, bu vazifeyi ifâya davet eylemektedir. Çünkü, İslâmiyet bir vücutsa, bu vücudun belkemiği, muhakkak Âl-i Beyt ve başı her zaman Kitabullahtır.

Dördüncü nükte: Şîaları ilzam edecek kadar kuvvetli bir derstir. Bu şümullü dersten gaye ne olduğu, sonunda mükemmelen icmal edilmiştir.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا [9]

emr-i celiline tevfikan, bütün mü'minler tevhide çağırılmıştır.

Keramet-i Gavsiyenin işaratını teyid eden remizleri defaatle okudum. Bu müjdeler hamd ve şükrümü arttırmıştır. Zenbilli Ali Efendinin hale çok uygun olan fıkrası hoşuma gitti. Lâtif tefe'ülünüz خِتَامُهُ مِسْكٌ [10] kabilinden olmuştur.

Evet, Kur'ânî bahçede her zaman başka renkte, başka letâfette, başka tesirde hakikî cennet çiçekleri açılıyor. Bu mezherenin bülbülünü ve onun gönülleri teshir eden nağmesini dinleyen, meşk eden yoldaşlarına, dâreynde selâmet ve saâdet ve muvaffakiyetler temenni ve niyaz eylerim.

Şairin zamana muvafık bir beyti:

Bir mevsim baharına geldik ki âlemin,
Bülbül hamuş, havz tehî, gülistan da harâp

Ben de derim:

Öyle bir bid'alar devrindeyiz ki İslâmın,
Bir bülbülü, bir gülistanı kalmış Kur'ân'ın.

Keramet-i Gavsiyeyi henüz kimseye okuyamadım. İçinde bu biçareden bahsedilişi, okumak hususunu düşündürüyor. Mübarek Ramazan **(Haşiye)** bir an evvel bu isyankârların kadir-nâşinasların elinden yakayı kurtarmaya çalışır vaziyette, süratle elimizden gitmektedir. İmam Ömer Efendi geçen sene, "Ramazanın Hikmetleri" eserinin Ramazan ayı geçtikten sonra gelişinden, benim gibi müteessir olmuştu. Bu Ramazan'ın birinci Cuma hutbesinde, ben de

hazır olduğum halde, yüzlerce cemaate, bu nurlu hikmetlerden birkaçını hemen aynen okudu. Bu anda bu fakirde husule gelen şükür hislerini tarif edemeyeceğim.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [11]

Hulûsi

Haşiye: Gariptir ki, Hulûsi'nin bu sözünü belki yirmi defa tekrar etmişim. Süleyman gibi dostlar şahittirler. Demek bir hakikat var ki, ikimizi böyle söyletmiş... Said

1.)Başı (başlangıcı) rahmettir… (el-Münzirî, et-Tergîb ve't-Terhîb, 2:94-95)
2.)Ortası bağışlanmadır… (el-Münzirî, et-Tergîb ve't-Terhîb, 2:94-95)
3.)Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. (Zümer Sûresi, 39:53)
4.)Dualarımızı kabul et, ey Rabbimiz. Herşeyi hakkıyla işiten de, herşeyi hakkıyla bilen de ancak Sensin. (Bakara Sûresi, 2:127)
5.)Onun zâtından başka, her şey yok olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık Onundur; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
6.)Bâkî Sensin, ey Bâkî. Bâkî Sensin, ey Bâkî.
7.)And olsun ki, Allah, Resulünün gördüğü rüyanın hak olduğunu tasdik etti. (Fetih Sûresi, 48:27)
8.)Onun zâtından başka, her şey yok olup gidicidir. (Kasas Sûresi, 28:88)
9.)Allah'ın dinine ve Kur'ân'a hep birlikte sım sıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:103)
10.)Sonu ise misk gibi güzel ve bereketlidir. (Mutaffifîn Sûresi, 83:26)
11.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 37

(Hulûsi Beyin fıkrasıdır.)

Aziz ve muhterem Üstadım!

Nurların intişarında berk gibi bir sür'at lâzım gelirken cüz'î bir betâetten her zaman esefle bahsettiğim, malûm-u âlîleridir. Yakın vakitte bazı müştaklar daha söz dairesine iltihak ettiler. Kalbime gelen bir ihtarla keyfiyet-i intişarı düşündüm ve şu hakikatleri hissettim, hattâ kani oldum:

Mübarek Sözler ve Mektuplar tamamen olmasa bile bu muhitte de hem de yazılmadan hayli intişar etmişler. Civar diğer vilâyet kazâlarında, bu âsârı görmek ve işitmek isteyenler çok varmış. Fesübhânallah, bu kadar cüz'î ve nâkıs hizmetten bu derece faide elde edilmesi de gösteriyor ki, bu Sözler ve Mektuplar hakikaten "Nur" isminin tecellîleridir ki, suhuletle intişar ediyorlar. Bu hal karşısında hayretle tefekkürde iken, Bismillah ismini alan Birinci Söz, hatırıma getirildi. Ve şöyle düşünmeye başladım. Dünyaya arkasını çeviren Üstad, Hazret-i Gavs'ın teşvikiyle belki delâletiyle Kur'ân'ın gayr-ı mekşuf bir hazinesinden Bismillah ile giriyor, Kur'ânî tarlaya Bismillah diyerek Sözler tohumunu ekiyor, Furkanî bahçeye Bismillah diyerek nurlu Mektuplar çekirdeğini dikiyor. Emr-i İlâhîye imtisâlen ekilen tohum ve dikilen çekirdeklerin inkişaf ve intişarları şüphesiz harika-âsâ olur.

Birinci Sözdeki temsilde seyahat eden mütevâzi zât, tamamen Üstadımızdır. Nebat, ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök, damarları nasıl Bismillah tesiriyle, yer altında sert taşı toprağı delip, geçiyorsa, aynen onun gibi, Bismillah ile mevkî-i intişara vaz olunan Sözler de, harika bir tarzda arza yayılıyor. Ve en münevver ve mükemmel meyve olan beşerin mü'minlerinin kalblerine nüfuz ediyorlar. Bu bid'atların kesreti ve muharriplerin bolluğu devrinde Bismillah ile gars olunan Nur fidanının yaprakları olan, diğer Sözler ve Mektuplarla, bu kudsî fidanın dal ve budakları olan Hizbü'l-Kur'ân

ve bu hizbin esası ve seyyidi olan muhterem Üstad da bir hıfz-ı gaybîye mazhar bulunuyorlar.

Şems-i Risaletten gelen Kur'ânî Nurların evvelen Üstada ve buradan da biz biçarelere, bizlerden de diğer müştaklara, ilh. intikal etmekte olduğunu tasavvur ettim. "Elhamdü lillâh" dedim. Mühim bir rüyamda arz ettiğim vecihle, Sözlerinizin mü'minlere intişarına küçük cemaatiniz inâyet-i İlâhiye ile âhize, vasıta olmuşlar.

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً [1] بِإِذْنِ اللهِ

sırrına mazhariyetle mânevî galebeyi temin, merkezdeki mürşidlerine müteveccih ve murakıp küçük bir halka-i tevhidi teşkil edenler gibi, bu küçük cemaatinizin herbiri arkasında, bir nisbet-i mütezâyide-i muntazama ile artan, mahrut şeklinde zümre-i muvahhidîni görür gibi oldum. Allahu ekber dedim. Bu kudsî tasavvuru, kardeşlerimize aşağıdaki levhayla daha ziyade izaha çalışacağım. Bu nurlu tefekkür, bana büyük bir ümit bahşetti. Muallim Cudî'nin kasidesindeki şu mısraı da derhatır ettirdi.

Cem etti kabâil ve şuûbu
Mevlâya muhabbeti müsellem
Bir kıbleye bağlandı kulûbu
Sallâllahü aleyhi ve sellem.

İşte, ittibâ-ı sünnete **(Haşiye)** pek büyük ehemmiyet veren muhterem Üstadımız da, bu asırda

اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ [2]

sırrınca, içlerine saçılan nifak tohumu yüzünden, hergün biraz daha tevhidi bırakanları, bir kıbleye bağlamak için, Sözler ve Mektubat namındaki Nurlu eserlerle ehl-i imanı irşada çalışıyor. Küffara, hattâ cin ve şeytanlara dahi, mebde-i nüzulündeki gibi, nusûs-u Kur'âniyeyi ilan ediyor. Mahfî i'câzı izhar ediyor.

Vahdetü'l-vücuda dair olan risaleyi mühim zâtlara okuduktan sonra, bir sevk-i mâneviyle, ihtiyarsız, bir yere daha gittim. Orada vahdetü'l-vücud meşrep sahibi âlim bir zâtı hazır buldum.**(1)**

Vahdetü'l-vücud hakkındaki mektubu okudum. Daha doğrusu, ihtiyarsız olarak okudum. Müstemî olan o mühim âlim, bidayette cüz'î itiraz parmağını uzatmak istedi. Sonuna kadar dinlemesini ihtar ettim. Tamamen okuduktan sonra, o zât hayretinden Sözler'in büyüklüğünü ve "Bu zamanda böyle büyük kelâmı acaba kim yazabilir?" diye merakı ve suali üzerine, Kur'ân'ın feyzine mazhar olan Üstadımızı haber verince, o zât tamamıyla arz-ı teslimiyet eyledi.

İşte, ihtiyarım olmayarak bu acip tesadüf ve teslimiyette kader-i İlâhînin bu cilvesi, dâvâmıza sadık bir burhan ve tesadüf oyuncağı olmadığımıza büyük bir delildir.

اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [3]

Hulûsi

Haşiye: Hulûsi'nin tekerrür etmiş min haysü lâ yeş'ur bir kerâmet-i ihlâsiyesi şudur ki: Yeni yazılan ve daha ona gönderilmeyen risalelerin mevzuunu teşkil eden bir esası mektubunda yazar. Âdeta istiyor. Çok defa olduğu gibi, şimdi de, ittibâ-ı sünnete dair Mirkatü's-Sünne'ye sarih bir surette bir hiss-i kablelvuku ile talep ediyor... Said

(1): Elâzizli Hacı Şevket Hoca.

1.)Nice az topluluklar, nice kalabalık topluluklara, Allah'ın izniyle galip geldiler. (Bakara Sûresi, 2:249)
2.)Âlimler peygamberlerin vârisleridirler. (Buharî, İlim: 10; Ebû Dâvud, İlim: 1; İbn-i Mâce, Mukaddime: 17; Dârimî, Mukaddime: 32; Müsned, 5:196)
3.)Muhakkak ki Allah herşeye hakkıyla kàdirdir. (Bakara Sûresi, 2:20)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 38

Hulûsi Beyin fıkrası.

Yirmi Beşinci Söz, i'câz-ı Kur'ân'ı çok parlak bir tarzda ispat eden, ehl-i Kur'ân'a mesned, melce ve mahzen-i esrar; ve gürûh-u isyan ve tuğyan ve küfrâna bütün levâzımat-ı harbiyeyi câmi, mühlik bir silâhhane; yıkılmaz, aşılmaz, geçilmez bir sur; burç ve barûsu muhkem, mahûf ve müthiş bir kal'a-i polat ve bedendir.

Hakikat böyle olmakla beraber, Kur'ânî sûra dayanan Kur'ânî kal'aya iltica eden çok acip ve harika Kur'ânî esrarın tetkikine koyulan, Kur'ân'ı kendilerine delil-i şefî, imam, refik, muhafız bilen hâdimü'l-Kur'ân namına esrar-ı Kur'ân'a inâyet-i Hakla muttali, hakaik-i Kur'ân'a lütf-u Hakla âşina, rumuzat-ı Kur'ân'a avn-i Hakla vâkıf, müdakkik, muarrif, mübeşşir Üstadımdan şunu öğrenmek istiyor ve bunu kalben cidden çok arzu ediyorum...

Hulûsi

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 39

Hulûsi Beyin fıkrasıdır.

Bugün hayreti mucip, nazarı cazip, dikkati câlip, mânâsı latîf, tertibi zarif, tevafuku nazif, envârı zahir, icâzı bâhir, zübde-i burhan, erkân-ı iman, bir lem'ası i'câz-ı Kur'ân olan ve mübarek Hüsrev'in çok mükemmel bir tarzda istinsah ettiği, Yirmi Dokuzuncu Sözle, melfufu cidden çok mühim meseleleri cami ve bedî cevapları hâvi On Altıncı Lem'ayı ve benim gibi tembellere mükemmel bir ders-i ikaz olan Mektubu almakla bahtiyar ve çoktandır mahrum kaldığım Nurlara kavuşmaktan mütevellid nimete mazhariyetten dolayı, Cenâb-ı Hallâk-ı Rahîme teşekkürden âcizim.

Orada kardeşlerimizden beş nevi ibadet hakkındaki izahlarıyla kötü şahsiyetime değil, sırf Kur'ân'a, imana, Nura, hakâika müteveccih hâlime baktım. Ve kanaatlarımı yokladım, ben de aynı şeyleri düşünmüş ve kanaat getirmiştim.

1. ***Ehl-i dalâlete karşı mücahede***:

اِنْ تَنْصُرُوا اللهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ [1]

2. ***Neşr-i hakikatte Üstada yardım***:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى [2]
وَاَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ

3. ***Müslümanlara iman cihetinden hizmet***:

اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْاِسْلاَمُ [3]

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ

gibi âyetlerle

[4] اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ، اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ، اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ

hadîs-i şerifi.

4. ***Kalemle ilmi tahsil***:

[5] نۚ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ Madem ki hakikat ilmi tedris ediliyor; elbette mahfî hikmetlere binaen mahdut insanların eline geçen, kulağına giren bu nevi derslerin ciddi tahsili için, bilhassa okuması yazması olanların bizzat yazmak suretiyle bu neticeyi bulacaklarına şüphe edilmemelidir. Birşeyi yazmak okumak, anlamak, sonra başka kâğıda nakletmektir ki, bu tarzla matlup istifadenin temin edileceği muhakkaktır.

5. ***Bir saati bir sene ibadet hükmüne geçecek tefekkür***:

Evet, Nurlarla istifade, böyle saatler, zannederim, hepimizin meşhudu olmuştur. Sözler'deki hakaiki tefekkür, aynen Kur'ân'ın künûzunu mânen taharrîdir ki, Fettâh ismi imdada yetişerek, öyle muhayyirü'l-ukul kapılar açıyor ki, zevkine nihayet bulunmuyor. Perdesiz, vasıtasız Kur'ân'a bakınca, zülâl gibi hakaikin tecellî ettiği, bulutsuz havada güneş ve böyle bir havada yıldızlarla süslenmiş semâda bedirlenmiş kamer gibi müşahede olunuyor.

Benim gibi bir isyankârın vaziyeti, hali, kabiliyeti, istidadı asla müstaid değilken, Allahü Zülcelâlin nihayetsiz kerem ve rahmeti, fazl ve inâyetiyle, iki kere iki dört kat'iyetinde kat'î kanaatim gelmiştir ki, Hazret-i Gavs'ın ve onun Üstadı, iki cihan fahri Nebiyy-i Efhamımız (a.s.m.) Efendimiz Hazretlerinin dua ve himmetleri, Hazret-i Kur'ân'ın şakirtleri üzerindedir.

Sû-i ihtiyarımızla bozmazsak, bu himayet ve sahâbet elbette devam edecektir, kat'î kanaat ve imanındayım. Şu satırları bana

yazdırtan âsâr-ı Nurun şeref-i vürudları ve feyizleri, inşaallah içinde gizlenmiş olan aşr-i âhir-i Ramazan'daki leyle-i kadrin ihya edilmiş sevabını verir ve rızâ-yı Samedanîye mazhariyetle, saâdet-i ebediyeyi kazanmaya bir vesile olur.

Ey Üstadımın bu fâni âlemde arkadaşları, inşaallah âhiret âleminde de yoldaşları olacak olan aziz ve kıymetli kardeşlerim,

Şu anda kalbim şöyle inliyor, ben de ihtiyarsız yazıyorum: Hazret-i Üstadın gösterdiği yol, aynen Kur'ân'ın cadde-i kübrâsıdır; ondan ayrılmayalım, hizmetten kaçmayalım, fütur getirmeyelim. Sermayesi yalan ve yalancılık olan siyaset propagandaları, sû-i kesbimizle kazanılan ve bugün tevarüs edilen fena şeylere karşı, kaderi ittiham derecesinde muradullaha müdahaleye cesaret etmeyelim. Biz abdiz; sebeb-i hilkatimiz, Seyyidimizi, Yaratanımızı, Râzıkımızı bilmek ve bulmaktır. Hülâsa-i mevcudat olan Peygamberimiz vasıtasıyla inzal ve ikram buyurulan Kur'ân'ın ahkâmına ve o Hazretin sünnetine tevfik-i harekete bezl ü gayret edelim. İşte o Nur elimizde mürebbî, yanımızda muarrif, aramızda Nurları neşre, mürebbî ve muarrifimizi dinlemeye çalışalım. Biz vazife-i ubudiyeti yapalım, netice-i mükâfatı, Hâlık-ı Rahîmimize bırakalım. Yekdiğerimize en büyük yardım olan duayı da esirgemeyelim.

Zühre, Habbe, Katre ve Zeylinin Arabî bir nüshası bu fakire ihdâ buyurulmuş, birgün tercümesinin de yapılacağına işaret olunmuştu. Demek zamanı geldi ve benim gibi Arabî bilmeyen kardeşlerin mânevî arzuları, Zühre'nin tercümesine vesile oldu. Çok muhtasar olarak duygularımı arz edeceğim:

Birinci Nota: [6] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kelime-i tevhidiyle Mâbud-u Hakikîye bağlanmalı.

İkinci Nota:

[7] اَللهُ اَكْبَرُ اَللهُ اَكْبَرُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ اَللهُ اَكْبَرُ وَ لِلهِ الْحَمْدُ

tekbir-i ekberiyle kibriya ve azamet sahibi ancak Allahü Zü'l-Celâl ve'l-Kemâl olduğunu...

Üçüncü Nota:

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [8]

nass-ı azîmi ile, madem herşey helâk olacak; ey zaif insan, bundan senin, şemse nisbeten bir zerre bile olmayan hayatının da hissesi olduğunu anla, aklını başına topla, yaratılışındaki hikmeti düşün, haddini bil, ömür ve hayatını, sana saâdet-i ebediyeyi temin edecek şeylerle geçir, hakikatini...

Dördüncü Nota:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ [9]

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَأَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

gibi âyetlerle müeyyed olduğu üzere ba’delmevt

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرٰى فَاِذَاهُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ [10]

âyetinin sırrı zahir olacak ceza ve hesap gününde, Mâlik-i Yevmiddîn’in huzurunda, mahlûkat ve mevcûdatın en kıymettarı olan insanın, aynen halk olunarak bulundurulacağını...

Beşinci Nota: Avrupa’nın sûrî medeniyetinin hakaik-i Kur’âniyeyle butlanını

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ [11]

âyetinin bir muhavere şeklinde tedrisini...

Altıncı Nota:

اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ [12]
كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً

gibi âyetlerle, hem iman tâcını giyen hizbullahın galebesini ve hem zahir insan suretinde halk olunan müşrikînin ve onların bir nev'i olan, herşeyi inkâr edenlerin, Kur'ân nazarındaki kıymetlerini...

Yedinci Nota:

وَلاَ تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا [13]
اِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ
وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى

gibi âyâtın mânâsını hatırlattığını...

Sekizinci Nota: Sonunda zikrolunan dört âyet-i celîlenin bir nevi tefsiri...

Dokuzuncu Nota: Bugünün Dokuzuncu Sözünün bir çekirdeği olduğunu...

Onuncu Nota: Mârifetullaha yol açacak, bid'aların kesreti zamanında Risale-i Nur ünvanını alacak ve en evvel ehl-i iman "Öldükten sonra dirilmek var, ceza ve hesap günü var, uyanın" hitabıyla mevki-i intişara konulacak olan Onuncu Söze mahfî işaret ettiğini...

On Birinci Nota: On Bir, On İki, On Üç, On Dördüncü Sözler gibi, Kur'ân'dan fazlaca bahs eden Nur risalelerini, bilhassa bunlar arasında parlak bir mevkii işgal eden Yirmi Beşinci Sözün geleceğine imâ edildiğini...

On İkinci Nota: Bütün Müslümanlara, muhtelif tarikatlarda sülûk ile kazanılacak neticeye, acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür tarikinde besmele olacak bir ders verdiğini...

On Üçüncü Nota: Yirmi Altıncı Sözü [14] اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللهِ âyetlerini,

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ [15]

hadisini, Birinci Sözü, mecazî muhabbetteki mâkul dereceyi göstererek, taklitten tahkike geçmek lüzumunu...

On Dördüncü Nota: Çok mühim ve pek nurlu bir eser olan, Yirminci Tevhid Mektubunu...

On Beşinci Nota: Üç meselesiyle, Kur'ân'daki emir ve nehyin ne kadar yerinde olduklarını ve şeriat-ı Ahmediye desâtirinin, ne kadar mâkul ve mantıkî esaslara istinad ettiğini, ayân beyân göstermektedir. Çok kusurlu ve âciz talebeniz, aldığı feyizleri ancak metindeki yazıları tekrarla ifade edebilir. Hitabı azaltmak için, sözü itnâba düşürmemek daha mâkul düşüncesiyle, mâruzatımı kısa kesmeyi daha faideli görüyorum.

Hulûsi

1.)Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz O da size yardım eder ve size sebat verir. (Muhammed Sûresi, 47:7)
2.)Birbirinizle iyilik ve takvâda yardımlaşın. (Mâide Sûresi, 5:2)
•Allah'a da itaat edin, Peygambere de itaat edin. (Mâide Sûresi, 5:92)
3.)Şüphesiz ki Allah katında makbul olan din İslâm dinidir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:19)
•Allah'ın ipine hep birlikte sım sıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:103)
•Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)
4.)Din nasihattır. Din nasihattır. Din nasihattır. (Müslim, İmân: 95; Tirmizî, Birr: 17; Nesâî, Bey'a: 31; Darimî, Rikak: 41; Müsned, 1:351, 2:297, 4:102)
5.)Nûn. Yemin olsun kaleme ve yazdıklarına. (Kalem Sûresi, 68:1)
6.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
7.)Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Allah'tan başka ilâh yoktur O Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Ve hamd, ancak ona mahsustur.
8.)Onun zâtından başka herşey helâk olup gidicidir. Hüküm ve hükümranlık Onundur; siz de Ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi, 28:88)
9.)Her nefis ölümü tadıcıdır. (Ankebut Sûresi, 29:57)
•De ki: Onları (o kemikleri) ilk önce kim yaratmışsa tekrar O diriltecek. O herşeyin yaratılışını hakkıyla bilendir. (Yâsin Sûresi, 36:79)
10.)Sonra bir daha sûra üflenir. Ve onlar kabirlerinden kalkar. (Zümer Sûresi, 39:68)
11.)Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifâ ve rahmet olan şeyleri (gerçekleri) indiriyoruz. (İsrâ Sûresi, 17:82)
12.)Allah'a ortak koşanlar ancak bir pislikten ibarettir. (Tevbe Sûresi, 9:28)
•Nice az sayıdaki topluluklar, nice çok sayıdaki topluluklara Allah'ın izniyle galip gelmişlerdir. (Bakara Sûresi, 2:249)
13.)Dünyadan da nasibini unutma. (Kasas Sûresi, 28:77)

- Allah adaleti, iyilik yapmayı ve iyi kullukta bulunmayı emreder. (Nahl Sûresi, 16:90)
- Birbirinizle iyilik ve takvâda yardımlaşın. (Mâide Sûresi, 5:2)

14.) Benim mükâfâtımı ancak Allah verir. (Yûnus Sûresi, 10:72; Hûd Sûresi, 11:29; Sebe' Sûresi, 34:42)

15.) Kim nefsini (kendini) tanırsa; O Rabbini tanımış olur. (Suyûtî, el-Hâvî li'l-Fetâvâ, 2:451)

Barla Lahikası : Hulusi : Mektup 40

Hulûsi Beyin mektubudur.

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿1﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿2﴾
مِنَ اْلاَزَلِ اِلَى اْلاَبَدِ بِلاَ اِنْقِطَاعٍ

Eyyühe’l-Üstadü’s-Said,

Risale-i Nur şakirtlerinin şahsiyet-i mâneviyelerinde en âciz, en zaif ve en menfaatsiz bir uzuv olmakla beraber, bu intisabın verdiği kuvvetle, manevî efradının dualarının ve kudsî himayelerinin himmetine ve Rabb-ı Rahîmin kerem ve inâyetine dayanarak, nail olduğumuz son nurlu âsârın mütalâa ve zavallı muhitimizdeki neşrinden mütevellid hâlis sururumuza ve nihayetsiz mânevî duygularımıza tercüman ve lisan-ı acz ile hissiyatı izhara vasıta, başta muhterem ve çok müşfik ve aziz Üstada ve onun tevfik-i Hüdâ ile en kıymetli muinleri ve Risale-i Nur şakirtlerinin mânevî cisimlerinde daima faal ve nevvar nâkil ve nâşirleri olan kardeşlerimize şükran ve dua borcumuzu iblâğ etmek emel ve niyetiyle, şu arîzacığı yazmaya başlıyorum.

Evvelâ ulvî ve gaybî kerametten bahs edeceğim: Mecmuatü’l-Ahzab’da “Ercûze” namındaki kaside-i mübareki (Fethi Beyde) buldum. Birçok yerlerini okudum. Fazla tetkik edemedim. Ancak “Sekine” nâmı verilen ve İsm-i Âzamı tazammun eden altı isim Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs (Celle Celâlühü) olarak buldum. Bu esmâ-i mübarekenin vird edilmesine müsaade ve ne suretle devam iktiza ettiğine emrinizi istirham ederim.

Merhumun ceddimin Hazret-i Ali Radıyallahü Anh Efendimiz Hazretlerine mâtuf ve evvelce arz ettiğim *“Kerâmâtü’l-evliyâi hakkun”*

düsturunu tasdik sadedindeki keramat hadisinin ifade edildiği bir zamanda, orada da bu mübarek eserin neşredilmiş olması, cidden hayreti mucip olmakla beraber, işlerimizin tesadüfle alâkası olmadığını gösterecek küçük bir delil ve Risale-i Nur, mu'cize-i Kübrâ-i Ahmediye (a.s.m.) olan Kur'ân-ı Azîmüşşândan nebeân ettiği için i'câzkâr hâdisât eksik olmayacağına işarettir.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

Bu ulvî eserin sonuna Risale-i Nur şakirtleri namına bu âciz talebenizin ismini koymakla, sıddîkınızın yazılmış ve yazılacak bütün Risale-i Nur lemaâtına karşı tasdikte tereddüd etmeyeceğine işaret olduğunu, şükürle karşıladım.

Sûre-i Rahmân'daki فَبِاَىِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ [4] âyet-i celîlesindeki tekrarlar gibi, Risale-i Nur'un mebde-i intişarından bu zamana kadar enva-ı keramet ve gaybî i'câz izhar edilmekte ve bu feyizli hâdisat, Risale-i Nur şakirtlerini gayrete ve himmete teşvik eylemekle beraber, onları mânevî silâhlarla teçhiz ederek, kuvve-i imanlarını tezyide vesile olmaktadır.

Allahü Zülcelâl Kur'ân-ı Kerîminde, Peygamber-i Zîşân hadîs-i nebevîlerinde, Cihâryâr-ı Güzîn, Sahâbe-i Kirâm ve Âl-i Beyt namlarına, Hazret-i Ali ve evlâdından Hazret-i Gavs kaside-i mübarekelerinde, fitne-i âhirzamandaki en mühim ve Kur'ânî harekete remz, delâlet, işaret, belki sarahatle parmak bastıklarını, Risale-i Nur nâşiri bütün eserlerinde gösterir ve derslerinde tekrar tekrar söylerse, tereddüt ve şüpheye zerre kadar mahal ve hak kalır mı? Asla ve kat'â. Allah'ın ihsanına yüz binler hamd ve şükürler olsun.

Münasebet gelmişken, tahdis-i nimet maksadıyla, mazhar olduğum, bütün acz ve noksanıma rağmen, gördürülmekte olan kudsî hizmetin şerefi, mânevî vahdetteki ihlâsın ikramı addedilmeye sezâ, gaybî himaye ve sıyaneti, Risale-i Nur şakirtleri kardeşlerime mücmelen arz ve iblâğ edeyim.

1. Allah'a malûm, çok kusurlarımı bilmeyen büyük ve küçük bütün halkın hakkımdaki teveccühleri,

2. İktiza ettikçe, soruldukça, münasebet geldikçe, pervasızca daima aldığım derslerden, öğrendiğim hakikatleri söylediğim halde, bütün meslektaşlarımın hakkımda muhabbet göstermeleri ve cevap verememeleri;

3. Ahkâm-ı diniyece gücüm yettiği kadar mutâvaat gösterdiğimi bildiklerine ve gördüklerine rağmen, ekser meslek büyüklerimin hususiyet ve gidişlerini beğenmediğim halde, alenen takdirlerini izhar eylemeleri;

4. Elâziz'de maddeten hayli uzakta bulunmaklığıma rağmen, Risale-i Nur feyzi menbaından nebeân eden lemaâtın, izn-i Hakla arızasız gelebilmeleri;

5. Eski hocalarımın âsâr-ı Nuru bu âcizden dinlemeleri, vasıtamla okumaları;

6. Elhamdü lillâh, buraya gelen nurlu eserlerin, hususiyet ve mahremiyet kayıtlarına bir derece dikkat ederek intişarına çalıştığım halde, yüz bin kere şükür ve minnet ol Hâlık-ı Azîme, bir mâni ve şer zuhur etmemesi, ilh...

Açık, zahir, bâhir ve kat'î bir himaye ve siyanet-i mâneviye neticesi ve Risale-i Nur şakirtleri arasındaki hakikî ihlâs ve tesanüdün parlak bir tecellîsidir.

Sun'î bir tevazu için değil, hakikati ifade için derim ki, bundan evvel Sabri Efendi kardeşimize yazdığım küçük mektubumda da zikrettiğim veçh ile, Risale-i Nur şakirtleri vücud-u mânevîsinde, ancak küçük bir ayak parmağı kadar bir kıymeti olan bu biçare kardeşinizi, Hâlıkımız bu günahkâr abdini nihayetsiz in'âm ve ihsanına lâyık görmüş ki, Risale-i Nur naşirine bir talebe, Risale-i Nur şakirtlerine bir kardeş, Kur'ân hâdimlerine bir arkadaş etmiştir. Arabî ve Fârisî bilmeyen, ilim ve medrese görmeyen bir âsi abdine, hikmet-i Samedâniyesiyle böyle bir ikramda bulunuşu, elbette bir hikmete müsteniddir. O da herhalde Risale-i Nur'la alâkadar olanlar arasındaki safvet ve ihlâsla, Risale-i Nur'un ind-i İlâhîdeki derecesine ve hizmetin ulviyetine atfolunur.

İşte Risale-i Nur şakirtlerinden en gayr-ı nâfi bir uzva, misal olarak zikredilen bu kadar açık himaye ve sıyanet-i İlâhî vâki olursa, diğer münevver unsurlara ne derece ikram ve inâyet olacağı kıyas olunabilir.

Allah’ın inâyetine, Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallâllahü Teâlâ Aleyhi ve Sellem Efendimiz Hazretlerinin imdat ve ruhaniyetlerine istinad ederek, Allah rızası için hizmete koşan, yekdiğerini mânevî ve uhrevî kardeş tanıyan, başta müşfik Üstad, yani Risale-i Nur naşiri ile onun şakirtlerini

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿5﴾
فَاِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿6﴾

âyetlerinin sırlarının tezahürü inşaallah karşılayacaktır.

İktisat hakkındaki risale hem insanî, hem içtimaî, hem dinî, hem dünyevî çok güzel ahlâkî, çok hoş imânî, çok değerli nurânî bir nasihatnamedir. Buradaki kardeşlerimizden bazılarının âsâr-ı Nur hakkındaki ihtiyarsız şu sözleri, ne kadar yerindedir. Diyorlar ki: Bu mübarek eserlerden biri okununca, içimizden “Bundan daha yüksek eser olamaz” dediğimiz halde, ikincisini dinlediğimiz zaman bakıyoruz ki, bu evvelkinden daha ulvî ve nurludur.

Ben de diyorum ki: Ey ihvan! Risale-i Nur’un bütün cüzlerinde öyle bir kuvvet var ki, yalnız birini dinlemeye, okumaya veya yazmaya muvaffak olan kimse, Allah tevfik verirse, imanını kurtaracak hakikatleri onda bulur. Çünkü her cüz’ün diğerleriyle mânen irtibatları vardır. Okuyana ve dinleyenlere sırran diyorlar ki: Bu okuduğun kitapta, bizdeki hakikatlerin de uçları, kokuları, işaretleri var. Dikkat edersen görürsün, çalışırsan anlarsın, cüz-ü ihtiyarını bu emre sevk edersen Allah da muvaffakiyet verir. Bulur ve bilebilirsin.

İhlâsa dair Yirminci, Yirmi Birinci Lem’alar: Yirminci Lem’a muhtelif meslek ve meşrepte mü’minler arasındaki rekabetkârâne ihtilâfların esbabını öyle bir teşrihtir ki, tavsif edebilmek için bu mübarek eseri aynen nakleylemekten başka çare yoktur. Allah cümlemizi muhlis kullarından eylesin. Âmin.

En az on beş günde bir defa okunması emir buyurulan Yirmi Birinci Lem’a: Evrad edinilecek kadar ehemmiyetlidir. Malûmdur ki, kale içinden fetholunur. Bugünkü muvaffakiyete sebep olan ihlâs kalkarsa, maâzallah, o zaman çok vahîm neticeler tevellüd eder. En büyük düşmanımız nefsimizdir. Onu susturmak için, zannedersem,

şu ihtar kâfidir: “Ey nefs-i nâdân! Beni kandıramazsın. Madem ki, peygamber-i azîmü’l-kadr bir nebiyyullah olan Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm,

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِى اِنَّ النَّفْسَ لاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلاَّمَارَحِمَ رَبِّى [7]

demiştir. Aldatamazsın; senden ve senin samimî yoldaşların cinnî ve insî şeytan, ehl-i bid’a ve ulemâü’s-sû şerlerinden Allah’a sığınırım.”

Eski Said lisanıyla kaleme alınmış olan Yirmi İkinci Lem’a: Zaleme güruhunun hücumlarına pek mükemmel müdafaa ve elyak ve âlâ bir cevaptır.

فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ [8]

Otuz Birinci Mektubun Yirmi Beşinci Lem’ası: Maddî ve mânevî bütün hastalıklara mükemmel devadır. Altıncı Devanın iki defa yazılmasına merak ettim, hatırıma geldi. Birden yirmi beşe kadar devaları topladım, 325 oldu. Tekrar eden altı numaralı devayı da zam edince 331 çıktı. Söylenişte ve yazılışta ekseriyetle hazfedilen bu rakamlardaki kaldırılmış bin sayısını nazar-ı dikkate alırsak 1325 ve 1331’de İslâm âleminin başına gelmiş olan musibetlere, bu Lem’ada mahfî işaret bulunduğuna hükmeyledim. Basiretli ve nurlu arkadaşların, daha mahfî hakaik çıkardıklarını ümit ediyorum. Eski talebenizden Hâfız Hüseyin Efendiye bu Lem’ayı babasının vefatından birkaç gün sonra, arefe günü Hâfız Ömer Efendiyle evine gitmek suretiyle okumak nasip oldu. Maddî ve manevî hastalıklarına ilâç veren hekim-i hâzık aziz Üstada çok dua etti. Bu mübarek eserin bu zât üzerindeki tesirini şöyle telhis edebiliriz. Ehibba ve arkadaşlarından hastalığını soranlara, “Çok mükemmel bir ilâç buldum. Doktorlara ilâç parası vermekten elhamdü lillâh kurtuldum. Günden güne iyi oluyorum” diyormuş. 17 Zilhicce 1353.

Uhrevî kardeşiniz ve âciz talebeniz

Hulûsi

1.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
2.) Ezelden ebede kadar hiç kesilmeden Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun.
3.) Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
4.) Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz?
5.) Akıbet, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlarındır. (Kasas Sûresi, 28:83)
6.) Allah'a tâbi olan topluluk; gerçek galiplerin tâ kendisidir. (Mâide Sûresi, 5:56)
7.) Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis dâimâ kötülüğe sevk eder. (Yûsuf Sûresi, 12:53)
8.) En iyi koruyucu Allah'tır; merhametlilerin en merhametlisi de Odur. (Yûsuf Sûresi, 12:64)

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 1

-Hulûsi-i Sânî ve büyük bir âlim olan Sabri Efendinin fıkralarıdır.-

Meb'us-u Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinin insanları hayrette bırakan ve cüz'î şuûru olana iman-ı kâmil bahşeden, fevkalhad ve hârikulâde mânen bin envâ-ı mu'cizat-ı Ahmediyeyi ihtiva eden ve pek âli ve azîm kıymeti müsbet ve müsellem bulunan On Dokuzuncu Mektubun dördüncü cüz'ünü, nazar ve teveccüh-ü fâzılânelerinde min-gayr-ı haddin vekilleri bulunduğum mûmâileyh Hulûsi Beyefendiye irsal kılınmak üzere istinsaha başlamıştım.

Bin mu'cize-i Muhammediye münderic olan On Dokuzuncu Mektup, mukaddemen dahi arz edildiği vecihle, arzumun fevkinde pek ziyade ulvî ve nuranî mebâhis ve vekâyi-i risalet-meâbiyeyi beyan ve müjdeyle ruh ve kalb-i âcizîyi bahâr-ı âlem gibi gül ve gülistanlığa çevirmiştir. Bu hususta kalben hisseylediğim duygulardan mütevellid ve lâzımü'l-arz medh ü senâyı gayet parlak bir tarzda arzetmek, ehass-ı emelim ise de, maalesef söylemekten âciz bulunduğumu beyanla iktifa ediyorum. Yalnız şu noktayı hissettim ki:

O vekâyide siz cismen değilse de, fakat ruhen, Server-i Kâinat Efendimiz Hazretleriyle beraber idiniz tasavvur ediyorum. Zira o vekayi-i mezkûrenin künyesiyle, mevkiiyle, an'anesiyle kat'iyen müşahede ve ol vecihle nakil ve tahrir buyurduğunuza kani ve kailim.

On Altıncı Mektubu Atabey'e giderken götürdüm. Ekseri noktalar bir kısım ihvânı ağlattı. Ve amcazâdem Zühdü Efendi, On Altıyı okuyunca, "Şimdiye kadar bilmediğim ve görmediğim nuranî ve pek kesretli sürur-u mânevîyi ihtiva eden bir pencere bugün kalbimde açıldı. Şu pencereden hâsıl olan netâyici yazmak iktidarımın fevkinde ise de, avn-i İlâhîye dayanarak bir arîzayla arz etmek

ehass-ı emelimdir. Nihayetsiz selâm ve hürmetlerimi tebliğe tevessülünüzü rica ederim” dediler.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 2-6

[2]

Gönül ister ki, hemen Risaletü'n-Nur'un umumunu yazıversem de mâmelekimde bulunan dürr-i yektâları istidadım nisbetinde mütalâaya başlasam.

Otuz Birinci elmas külliyatını avn-i Hak ve inâyet-i ekremîleriyle iki gün evvel ikmale muvaffak oldum. Ahmed kardeşime ait derkenarı tefhim ettim. Biraz okur ve Onuncu Sözü istiyor; fakat bu Söz kıymet-i mâneviye itibarıyla mevcudattan ağırdır. İ'caz-ı Kur'ân'ın ikinci cüz'ünü hemen hitam buldurmak üzereyim. Fakat müştak bulunduğum Otuz İkinci Sözü dahi lütuf buyuracak olursanız, hasıl olacak memnuniyetimi bir vecihle arz etmekten âciz kalacağım. Çünkü, bu gibi kıymettar ve mânidar eserleri işittikten sonra görmek iştiyakı gittikçe artıyor ve bu tabiattan bir türlü kendimi men edemiyorum.

Sabri

[3]

Bu defa istinsahına muvaffak olduğum nurlu Yirmi Dokuzuncu Sözde, melâike denizlerinde sefâin-i Kibriyâya yapışarak seyrân ederken ve beşerin hatâ-savap işlediği ef'âli, kat'î olarak umumî yoklama defter-i kebîrinde okunacağını, nef' ve zarar hiçbirşeyin mektûm bırakılmayacağını şiddetle ihtar eden bekà-i ruh âlemini temâşâ ederken; matlab-ı âlâ ve maksad-ı aksâ olan ba's ve mahkeme-i kübrânın ahkâmını kable'l-vuku makam-ı istimâda dinlerken ve bilhassa "Medarlar" merdivenlerinden âlî makamlara mânevî suud ederken, hele Onuncu Medar ve Üçüncü, Dördüncü Meselelerde deniz dalgıçları gibi deryâ-yı mâneviyatta dalıp yüzerken, o kadar envâr-ı hakaik-i kibriyâya ve ezvâk-ı letâif-i ulyâya müstağrak oldum ki, arz ve ifadeden âcizim.

Sabri

[4]

Müşrik ve münkirleri mağlûp ve ilzam eden ve son sistem malzeme-i cihadiye-i vahdâniyeyi hâvi ve câmi, kuvvet ve resâneti çelik, kıymet ve ehemmiyeti elmas ve cevâhir ve akik bir kal'a-misâl olan Otuzuncu Sözü istinsaha muvaffak oldum.

Sabri

[5]

Sözler sayesinde şu bir seneyi mütecaviz bir müddetten beri şevkle taallüm, inâyetle tefeyyüz, tergible tenevvür, hâhişle telezzüz, işaretle tahallûk, tedriçle tekemmül tarikinde ilerlemeye sâî bulunduğum bu muayyen müddetin bir gününe, sabıkan geçirmiş olduğum umum hayatımın bile mukabil olamayacağı kanaatindeyim.

Sabri

[6]

Yine Sabri'nin..

Sözler namında olan bahr-i muhît-i Nurda iki seneyi mütecaviz bir zamandan beri seyr ü seyahatimin semere ve neticesini görüp bilmek hususunda şimdiye kadar zemin ve zaman müsait olmadığından, sermaye-i ticaretimin ne derecelere çıktığında, daha doğrusu bir ticaret edinebildim mi, yoksa edinemedim mi, müterddit ve mütehayyir idim.

Hamden lillâh, bu şehr-i rahmet ve mağfirette, inâyet-i Rabbaniye ve muavenet-i Peygamberîye ve himemat ve daavât-ı Üstadâneleri berekâtıyla sermaye-i ilmiye-i evveliye-i bendegânemin yüzde doksan dokuz derece yükseldiğini fehmettim. O menâbi-i ilmiye ve temsilât-ı hakikiye, meclislerimi o kadar tezyin ve tenvir etmektedir ki, arz etmekten âcizim. Beşerin pek ziyade ayağını kaydıran şu asırda, gayetle harika ve fevkalhad cihazat ve malzemeyi neşreden Nur fabrikasından her nevi teçhizatı almak farz olduğunu bilip, her türlü senâ ve sitâyişe bihakkın sezâ ve lâyık bulunan ve hiçbir suretle riyâya hamli imkânsız olan müessese sâhib-i âzamına, ne derecelerde ifâ-yı şükran ve arz-ı minnetdarî eylesem, yine hakkıyla vazife-i zimmetime edâ etmiş olamayacağım.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 7-12

[7]

Çoktan beri ruh-u kemterânemin son derece müştak bulunduğu ve herbir kelimesi birer elmas mahzeni olan şu Yirmi Sekizinci risale-i pür-nurlarını, lehü'l-hamd, kıraat ve istinsaha muvaffak oldum. Şu altın-misal hurufattan mürekkep elmas menbaının derece-i kıymet ve rağbet ve ehemmiyetini arz ve ifade hususunda—mübalâğa olmasın—mümkün olsaydı, şu risale-i kıymetdarînin hakaik-i nâmütenâhîsini muvazzıh ve câmi birçok kelimatın vaz ettirilmesine çalışacaktım ki, hakikat lâyıkıyla ifade edilsin. Zira Hâlık-ı Âlem Hazretleri, şu mükevvenâtı halk ve icad ve herbirini birer vazifeyle tavzif ve ecel-i âlemin hulûlünde, mes'uliyet noktasında bu dünyada acz ve fakr ve zaaf ve ihtiyacını fehm ve idrâk ederek, kavânin-i ezeliye ve desâtir-i Rabbaniyeye imtisâl ve ittibâ edenlere, şu mevzuu bahis Cennet gibi bir nimetle i'zaz edecek ve alelhusus Cennette en büyük nimet, cemâl-i bâ-kemâl-i Rabbaniyeyi müşâhede ve müşerrefiyet-i uzmâ olduğundan, şu fâni âlemdeki herşey binnetice Cennete nâzır ve hayran olduğu ve şu hakaikin menbaı olan Furkan-ı Mübîn ve Kur'ân-ı Azîmin ebvâb-ı müteaddidesini fetih ve esrar-ı gûnâ-gûnuna ıttıla ile derya-yı hakaike dalmak herkese müyesser olmadığından, beş sual ve beş cevap miftah-ı hakikîsiyle o künûz-u mütenevvia kapılarını açıp pek yakından ve kemâl-i sarahatle gösterilmesi ciheti, değil bu abd-i âcizin kàsır aklı, belki oldukça yüksek zekâlara mâlik olanların bile takdirine hakkıyla şâyan olduğunu kail ve kaniim.

Sabri

[8]

Kemâl-i ulviyet ve kıymet-i bînihayesini arz ve ifadeden âciz bulunduğum şu Sözler'deki âli ve azîm üslûp ve gayeler, bu abd-i pürkusuru ihyâ ve adeta "ba'sü ba'del-mevt" haline getirdi ve "Siyah Dutun Bir Meyvesi" namıyla müsemmâ, Avrupa meftunlarına endaht edilen altın topun elmas güllelerini gördüm, hayran oldum.

Sabri

[9]

Yirminci Mektubu yazarken vaktimin adem-i müsaadesi cihetiyle çabuk yazmaya fazlaca sa'y ettiğimden, sathî bir nazar ve kıraat edildi. Derince düşünüp zihnimde takarrur ettiremedim ise de, müsaade-i fâzılâneleriyle şu hakikati arza ictisar ediyorum ki, bu mektub-u azîmü'l-mefhum, şimdiye kadar tesyâr buyurulan umum Nur Risalelerinin, hülâsatü'l-hülâsa zübdesi ve menba'-ı amîki olduğuna müşahedemle beraber, tafsilât ve teşrihat hususunda dahi zevi'l-akıl olanlar için, ibare-i Arabiyle tahrir buyurulan ve yedi fıkra-i mânidar ve Türkçe meallerinde münderiç olduğuna kanaat-i kâmilem mevcut bulunduğunu arz ile başkaca bir arzu daha uyandırdı ve dedim:

Âh, Hudâ-yı Müteâl ve Vâhibü'l-A'mâl ve'l-Âmâl Hazretleri tevfikat-ı Samedanîsini ihsan buyursa da, Üstad-ı Âlîkadrimden fenn-i ilm-i kelâmı taallümle tefeyyüz edebilsem, dedim ve bu arzu kalb-i bendelerîde ile'l-ebed merkûz kalacaktır ki, bu da kıymet-i bîpâyânını hissedip ulviyet ve kudsiyetini hakkıyla ifadeden âciz bulunduğum Yirminci Mektub-u mergûbdan mütevelliddir.

Sabri

[10]

Hele Birinci Sözde besmelenin derece-i ehemmiyeti ve suret-i temsiliyesi şâyân-ı takdir ve hayrettir. Öteden beri her kitabın iptidasında Besmele, Hamdele, Salvelenin zikrinin vücubu, hocaefendilerimiz tarafından beyan edilmişse de, bu gibi nefsi iskât edecek bir temsil işitilmediğinden, bu derece zihinde takarrur ve temerküz etmemişti. Şu temsil, Besmele Sözü olan Birinci Sözde ne kadar musîb ve mânidar olduğunu insan olan takdir eder.

Sabri

[11]

Üç kitaptan Yirminci Sözü ilk defa okudum. Habl-i metîn-i İlâhî ve kanun-u mübîn-i Rabbânî olan Kur'ân-ı Azîmüşşânda, şu son asırda vücuda gelen ve Frenklerin medar-ı iftiharları bulunan tahtelbahir, tayyare ve saire gibi eşyaya, bin üç yüz küsur sene mukaddem işaretle ifade edildiğini öğrenerek Kitab-ı Mübînin mazi ve müstakbelden vermekte olduğu ihbarat-ı gaybiye ve sadıka ve

beyanat-ı harika, dost ve düşmanı meftun ve hayretlerde bıraktığı cihetle, bir kat daha i'câz-ı Kur'ân'ı ispat ve teyid etmiştir. Yirmi Üç ve Otuzuncu Sözlerin baş taraflarından üçer, beşer sayfa okuyabildim. Mahzen ve medfen-i mücevherâta rasgelmiş bir fakir gibi hangi cevheri alacağımı harîsâne düşünüyorum.

Sabri

[12]

Bahr-i mu'cizât, Fahr-i Kâinat Efendimiz Hazretlerinin "şu sisli asırda paslı ruhlarımızı tenvir ve tesrir eden" ve "sâik-i hayat-ı ebediyeleri bulunan" On Dokuzuncu Mektubun beşinci cüz'ünü alarak, üçüncüsünü iade ettim. Fahr-i Kâinat Efendimizin mu'cizâtından olan, parmaklarından su akıtarak orduya içirmesine dikkat ederek derin bir tefekküre daldım. O sırada kalemim boya şişesinde idi. Yazmak vazifeme muvakkat bir fasıla verecektim. Kalemimi tuttum, mürekkebiyle yerinde koymamak için kalemdeki mürekkep bitinceye kadar bir iki kelâm daha yazayım da öyle bırakayım dedim. Başladım, yarım sahife yazdım, kalemden boya kesilmedi. Bundaki hikmeti düşündüm, kalem kurudu. Sonra birçok defalar kalemi dikkatle boyaya batırarak yazdım, tecrübe ettim. Yarım satır, nihayet bir satıra kâfi gelebildi. Bu da Hatib-i Bağdadînin

فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ [1]

sırrındaki **(Haşiye)** tefekküründen mütehassıl vâkıayı andırır bir tekid-i i'câz-ı Nebevîdir, dedim.

Sabri

Haşiye: O tefekkürde, bir günlük işi bir dakikada yapmış.

1.)Elli bin sene uzunluğunda olan bir günde... (Meâric Sûresi, 70:4)

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 13-18

[13]

Evvelce takdim kılınan arîzalarımdaki tabirat ve elfâz-ı tâzimiyem niçin hak olmasın? Zira şu kıymettar ve ehemmiyet-i nâmütenâhiyeyi ihtiva ve âleme berk-i hâtıf gibi satvet-i mâneviye ve hakikiyesini emsâli gibi ilâm ve ilân eden Yirmi Altıncı Mektub-u mergubu, yirmi günden beri muhtelif derecatta müntesibîn-i ilmiye mütalâa ettikleri halde, bugün tashihine lüzum görülen ve alet-ta'dad yirmi sekiz noktada tâdil ve ilâve buyurulan nukat-ı mühimme, kelimat ve tâbirat-ı âliyeyi zâid veya noksan diyebilecek bir kimse çıkmasın ve çıkmıyor.

Evet, şu asrın eşhâs-ı muzırrasına karşı ilân etmiş olduğu cihâd-ı mâneviyede müşahede edilen muvaffakiyet-i fevkalâdenin, o güruh-u hazele ve rezeleyi iskât ve ilzam ettiğini zerre kadar insafı ve iz'ânı ve insaniyette hazzı olanın ikrar ve itiraf ve tasdik etmesi, vecîbeden olduğu vareste-i rayb ve zunûndur.

Sabri

[14]

Yine Sabri'nin..

Burak-ı tevfikle hakaik-i semâvâta râh-ı urûcu irâe ve tefhim için tanzim ve tasnif buyurulan ve herbir lem'a-i ulviyesi, aklî ve naklî binler âyât ve alâim-i imanı fevkalhad izah ve ispat eden ve bir mirkat-ı iman ve bir mir'ât-ı Vâcibü'l-Vücud ve'l-Mennân olan ve saray-ı dâr-ı bekanın elmas bir miftahı bulunan Yirmi İkinci bahr-i hakâikı inâyet-i İlâhiyeyle istinsaha muvaffak oldum.

Sabri

[15]

Yine şu fıkra Sabri'nindir.

Nurları âlemi tenvir eden, kıt'ası küçük ve kıymeti pek büyük ve ulvî ve azîmü'l-meâl ve bizzat hatt-ı ekremîleriyle muharrer elmas

risalelerini istinsah ve Yirmi İkinci Nur deryasına dalıyorum.

Sabri

[16]

Yine şu fıkra Sabri'nindir.

Mâruzât-ı hususiye: Şu on dördüncü asr-ı Muhammedîde (a.s.m.) marziyat-ı Rabbaniye ve tebligât-ı Ahmediyeyi bihakkın ifâ ve icra ve ilâm ve infaz eden, elhak "matla-i şems-i füyûzât" tabiriyle tavsif ve tâzime mâsadak bulunan Nur risale-i feridelerinden ruh-u âcizîye in'ikâs eden ve sermaye-i kemterânemden olmayıp sırf Risaletü'n-Nur'un füyûzât ve lemeâtından derip çatıp yazdığım arîzalarım, mahzâ bir eser-i hüsn-ü teveccüh-ü kerîmâneleri olarak, Risaletü'n-Nur sırasına idhal edilmesi hicabımı intaç etmiştir. Zira bahr-i muhîte nisbeten bir cetvel hükmünde bile olamayan, bu abd-i âcizin pürkusur ifadeleri öyle bâlâ bir mevkide yer tutacak bir mahiyette olmadığı âşikârdır. Umarım Cenâb-ı Kibriyâdan ki, karîn bulunduğu nevvâr ve ziyâdâr Sözler'in nur ve ziyalarından müstefîd ve ziyâdâr ola.

Sabri

[17]

Sabri'nin Yirmi Birinci ve Yirmi İkinci Sözleri yazdığı vakit yazdığı mektubun bir fıkrasıdır.

Bilumum Risâlâtü'l-Envâr herbiri ayrı ayrı mevzularda, had ü hesaba gelmeyen müşkülleri halletmeleriyle beraber, bendeniz şöyle tasavvur ediyorum ki:

Nur deryasından nûş etmek isteyen bir kimse, Birinci ve Yirmi Birinci ve Yirmi İkinci Sözleri alsa, diğerlerine eli yetişmezse dahi maraz-ı kalbîyi def ve ref'e, ruhu tenvir ve tesrire kâfi bulunduğu meşhud ve müsellemdir. Zira Birinci Söz tevhid miftahıdır. Yirmi Birin birinci şıkkı da mirkat-ı Cennettir. İkinci şıkkı da emraz-ı kalbiyenin tedavisi için nazirsiz bir şifahane-i eczadır. İksir ilâçlarıyla, bilâistisna herkeste bulunan vesvese marazını tedavi ve kal' eder. Kalb ve ruhta Kur'ân-ı Hakîmin ebedî ve nâmütenahi füyûzât ve envârından gelen revzat-ı inşirâhiyeyi küşadla saadet-i ebediyeye isal edecek bir râh-ı necat ve selâmettir. Yirmi İki ise, burhanlarıyla, lem'alarıyla, insan olanın akaid-i diniyesini tahkim ve tarsîne emsalsiz bir rehber bulunduğunu arz ederim efendim.

Sabri

[18]

Şu fıkra dahi Sabri Efendinin mektubundandır.

Üstadım Efendim,

Şu kıymetli elmaslar Cenâb-ı Haktan Habib-i Zîşânına gönderilen şecere-i tûbânın nâmütenâhi semereleri olduğunu ve bunların emsali gibi bînazîr mücevherâtın ihraç ve teşhiri zamanını bulup sergi-i Rabbâniye ve Muhammediyeye vaz' eden zât-ı Üstadânelerine şu dakikada kàsır aklım ve istidadsız lisanımla şöyle dualar ediyorum:

اَللّٰهُمَّ احْفَظْ مُؤَلِّفَ هٰذَا الدُّرِّ الْيَكْتَا [1]
الَّذِى هُوَ مَوْسُومٌ بِرِسَالَةِ النُّورِ وَاعْطِ
قَلْبَهُ وَقَلْبَ صَبْرِى الَّذِى هُوَ مَمْلُوءٌ
بِالْحَقَائِقِ وَ الْاِبْتِهَاجِ وَالسُّرُورِ اٰمِينَ

Sabri

1.)Allah'ım, Risale-i Nurla şereflenen bu dürr-ü yektâ (biricik inci) müellifi muhafaza eyle. Onun ve kalbi hakikatlarla dolu olan Sabri'nin kalbine neşe ve sürur ver.

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 19

Sabri'nin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Azam! Bilhassa dest ve dâmen-i mübareklerinizi bûs edip, her an ve zaman muhtaç bulunduğum daavât-ı Üstadânelerini niyaz eylerim. Bir hafta evvel Süleyman Efendi kardeşim vasıtasıyla irsal buyurulan envâ-ı iltifatı şâmil lütufname-i ekremîlerini, kemâl-i hasretle alarak müftehirâne okudum. Bir fıkrasında tevafukat-ı gaybiye hakkındaki kanaat-ı âcizanem sual buyuruluyor. "Neam, sadakte, eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem" kelimeleriyle icabet ediyorum. Zira, şu tevafukat-ı gaybiye-i acibe, bilumum bahr-i muhit-i nurun talebelerini ve hattâ talebelerin cemaat-i müstemialarını mest ve hayran ve medyun-u secde-i şükran bırakmıştır. Nurların şu mu'ciznümâ kerametlerini, ancak ve ancak mir'ât-ı Muhammediye (a.s.m.) ile müşahede edebiliriz. Bu hakikatin diğer bir marifeti olan:

Âyinedir bu âlem, herşey Hak ile kaim,
Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim. **(Haşiye)**

Şu iki mısra-ı mânidârı, perişan arîzamı şereflendirmek niyetiyle derc ediyorum. Bu fakir ve âciz talebeniz, şu hayret-fezâ kerâmet-i Kur'âniyeyi ve i'câz-ı Nebeviyeyi müşahede ettiğim günden beri, bu babda çok derin düşüncelere dalıyorum. Ve "Şu tevafukat-ı acibeye müşabih tevafukat, başka kitaplarda bulunur mu?" maksadıyla çok temaşa ediyorum, göremiyorum. Görülse de pek nâdir bir haldedir. Şu halde tevafukat-ı gaybiye, bir keramet-i aleniye olarak endamını nurlarda izhar ediyor. Ve lisan-ı halle beşere hitaben diyor ki: "Ey benî Âdem, şu sisli asırda dalâleti ref' ve selbedip necat ve saâdet bahşedecek ve dimağınızdaki semli kokuları verd-i Muhammedîye tebdil edecek ve en kestirme ve son derece muhkem ve müstakim bir tarik-i selâmet ve necata sevk edecek, pek çok kerâmât ve i'câzını gösteren, bizim bulunduğumuz derya-yı nurânîdir. Ve âtiyen daha nice âsâr-ı hafiye tezahür edecektir" diye nidâ ediyor.

Müsaade-i fâzılâneleriyle bir mâruzâtım daha var. Fakat bu cihette, şahsımı istisna ederek meramımı arz edeceğim. Bendeniz Nurların müştak müşterilerinde, daha doğrusu yanık talebelerinde bir tevafuk-u fevkalâde görüyorum. Çünkü enaniyet ve nefsaniyetin şiddetle hüküm-ferma olduğu şu asırda, hepsinin derece-i ihtiyaç ve iştiyakı bir, kâffesinin ahlâk ve etvarı bir, umumunun tarz-ı telâkkisi bir ve yekdiğerine karşı ahun lieb ve üm'den daha kavî bir râbıta-i hakikiyeyle merbut, samimiyet ve hakikatperverlikte, adeta yekdiğerine müsabaka eder derecede ciddî ve hâlis, kardeşlikte takip ettikleri hat ve hareket bir, ve daha pek ziyade birbirine benzeyen tullâb-ı Nuraniyenin bu harika hallerini de ayrıca bir tevafukat-ı gaybiye sırasında görüyorum. Zira, İstanbul'dan, İzmir'den, Aydın'dan, Kütahya'dan, Isparta'dan, Eğirdir'den, ilh. muhtelif beldelerden seçilip, bir sınıfta mukayyed bulunan talebelerin aynı hassaları hâiz olmaları câlib-i nazar-ı dikkat olsa gerektir, zannederim, Efendim Hazretleri.

Sabri

Haşiye: Lâtif bir tevâfuktur ki, Hulûsi-i Sâni Sabri Efendi bu beyti bana yazdığı zamanda, ya aynı zamanda veyahut az sonra, Hulûsi Bey bir ay uzak bir yerde, aynı beyti bana yazmıştır. Bu iki zâtın hem hizmet-i Kur'ân'da, hem bana karşı münasebetlerindeki tevafukları, alâmet-i muvaffakiyettir.

Said

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 20

Sabri'nin fıkrasıdır.

Lütufkâr ve inâyetkâr Üstadım Efendim Hazretleri! Ramazan-ı Şerifin onuncu Cumartesi günü, saat on bir buçukta, herbir nüktesi nâmütenâhi hikmet ve hakikat müjdelerini hâvi ve mübeşşir, dokuz nükteli Ramazaniyeyi aldım. Ruhumun fevkalâde muhtaç ve müştak bulunduğu ve nazirsiz eser-i pürnuru, o gece kemâl-i fahir ve sürurla yazdım. Ve aslını yine Nisli Hâfız Mahmud Efendiye teslim ettim; Hakkı Efendiye götürdü. Ertesi sabah istinsah ettiğim Risaleyi bir daha dikkatli okuyarak, hattımın tevafukunu tashih ve Ali Efendiye ait bir mektup yazdım. Tam imza edeceğim esnada, İslâmköyünden bu vazifeye mânen memur bir adam geldi; Ali Efendiye gönderdim. Ve şu ümidin fevkinde âni olarak gelen vasıta-i irsal, eserin kudsiyetine sarih ve bâriz bir delil olduğuna şüphe kalmadı.

Üstad-ı Azîzim! Bazan Nurları düşünüp, hakikaten pek çok hakaik ve hikmetleri ihtiva ettiklerini görüyordum. Yalnız şu şehr-i rahmet ve mağfiretin ibâdâtından olan sıyâma ait bir mevzu açılmadığını görerek, Üstadıma bir arîza takdim etsem ve otuz günden ibaret olan Ramazan-ı Şerife ait Otuzuncu Mektup olmak üzere, bir niyazda bulunmak emelinde iken, bir sebebe binaen şu arzumdan feragat ettim.

İşte bu defa külliyat-ı Nur'dan mebhus-u anha risale, bu abd-i âcize hitaben, "Senin kalbindeki hafî bir arzu ve hissin, bizim levha-i mânevîmizde gayet büyük harflerle yazılıdır ki, işte is'âf edildi" tarzında bana ihsan buyuruldu. Fakir de, ruhumun mühim bir ihtiyacını temin eden, binler hikmet ve müjdeli Ramazaniyeyi alarak, Kur'ân-ı Azîmüşşânı inzâl edene secdeler ve Nurlar dellâl-i âlişânına hadsiz teşekkürlerle, borçlu olduğum dua-yı fâzılânelerine müdavim bulunduğumu arz eylerim, Efendim Hazretleri.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 21

Sabri’nin bir fıkrasıdır.

Eyyühe’l-Üstadü’l-Muhterem! Bil’istinsah takdim-i huzur-u fâzılâneleri kılınan Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesi tam zamanında izhar-ı endam etmiştir. Şu mübarek eser Risâlâtü’n-Nur ve Mektubâtü’n-Nur’un bir nevi tarihçeleri olduğu gibi, diğer cihetten de âsâr-ı pür-envârın senedât ve berâhin-i kat’iyeleri hükmünde görülmekle beraber, üç seneden beri dimağımda mahsus ve mahfuz birçok ihtisasatı da, bu kere zahire çıkarmıştır. İşte Kur’ân-ı Azîmüşşânın derece-i kudsiyet ve ulviyet ve nuraniyeti böyle elmas ve mücevherat-ı mâneviyeyi câmi bulunduğu, bu mesele ve emsâli mesâilden anlaşılmıştır.

Evet, şu hakikati de itiraf etmek lâzım ki, bir mücevherat hazinesi ne kadar zengin ve ne kadar yüksek bir servete mâlik olursa olsun, bâyii, dellâlı, usûl-i bey’u şirâya âşinâ olmazsa, zilyed bulunduğu kıymettar hazinenin müştemil ve muhtevî bulunduğu emtiayı, lâyıkıyla âleme ilân ve enzâr-ı âmmeye vaz edemez. Binaenaleyh, şu devr-i müşevveşte, hakaik-i Kur’âniyenin hakkıyla bey’u şirâsını yapan dellâl-ı Kur’ân’ın değil altı senedir, belki kırk seneden beri ehl-i İslâm’a hitâben,

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى [1]
تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ

ferman-ı Rabbanîsiyle nidâ etmeleri, bilumum envâr-ı imaniyeye muhtaç ümmet-i Muhammed’i medyûn-u şükran eylemiş ve eylemektedir.

Sabri

1.)Ey iman edenler! Pek acı bir azaptan kurtaracak kârlı bir ticareti size

göstereyim mi? (Saf Sûresi, 61:10)

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 22

Sabri’nin fıkrası.

Eyyühe’l-Üstadü’l-Muhterem! Bu kere Yirmi Yedinci Mektubun İkinci Zeylini, Yirmi Sekizinci Mektubun Beşinci, Altıncı Meselelerini bil’istinsah asıl maa-suret takdim ediyorum. Bendeleri Yirmi Yedinci Mektubun telif ve tesis ve tertibinde çok mühim bir isabet hissediyorum ki, bu mektubun telifindeki gaye, kat’iyen mektup sahiplerini ilân ve teşhir olmadığı, belki muhtelifü’d-derecât zevi’l-efkâr ve elbâbın herbiri, Nurların ancak yüzde birer hâssalarını ve fevâidini görerek, dellâl-ı Kur’ân’ın bir dereceye kadar nidalarını taklide çalışmaları, ayrıca bir zevk ve letâfet ihsas ediyor.

Nur deryasını görmeyen bazı kimseler müştâkane soruyorlar ki: Mensup bulunduğunuz Nur eczahanesinde ne gibi muâlecât var ve asıl mevzuları nedir? Evvelce bu suale karşı Risaletü’n-Nur’u mümkün ise birer birer göstermeye, değilse aklım erdiği kadar söylemeye mecbur idim. Şimdi ise, Risaletü’n-Nur’un yüzde on nisbetinde mevzuunu mümkün mertebe ifadeye hazırım. Ve nîm bir fihristini andırır Yirmi Yedinci Mektubu veriyor ve bildiriyorum. Cüz’î-küllî maksadımı bildirebiliyorum. Nurların ekser aksamı vücuda geldikten sonra Yirmi Yedinci Mektup adeta işaret tabancası gibi endaht edildi. Ve hem de Nur deryasının askerleri beyninde bir nevi müsabaka vazifesini de gördü. Her müntesip meşher-i Nur’a az çok hünerini döktü.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 23

Mektup 23

Sabri'nin fıkrasıdır.

Eyyühel Üstad! Îd-i saîd-i fıtrînizi tebrik ve bilvesile dest ve dâmen-i kerimanelerini öperim.

Efendim, her an Nurlarla tegaddi eden ruh-u âcizânem, yine evvelki Cuma günü mugaddî bir nura muntazır iken, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Üçüncü Kısmını ihsan ve irsal buyurulmakla fakir talebeniz müşerref ve müstefid ve minnettar kalmıştır. Bir saatlik misafir kalan bu eser-i kıymettar ve mânidarı hemen Abdullah götürdü. O rüya-misal gördüğüm eserin, bir haftadan beri dimağımdaki kıymettar nakışlarını ve mânidar meallerini, aczim dolayısıyla ifade edebilmeye iktidarım yok.

Şu kadar arz edebileceğim ki, bu burhânî, senedî, şuhudî, velhasıl kâffe-i esbab-ı sübutiyesi aslında münderiç ve müştemil bulunan kıymettar eser, umum Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'un güneş-misâl i'câzları, âlemleri hayrette bırakan kerametleri, dost ve düşmanın itiraf ve takdirini kazanan âsâr-ı sâbıka-i nuraniyenin ne kadar güzellikleri ve meziyetleri varsa, sanki bu kısımda içtima etmiş. Ve yahut şöyle diyebileceğim ki, her ne zaman nurlardan bir risale görsem, bu gibi veyahut daha ziyade bir zevk-i hakikî ve sürur-u nâmütenâhi görüyorum. Şu halde bu acip mahsusat ve meşhudat, ancak Nurlara ait ve münhasır bir i'câz, kezâlik Nurlara mahsus bir kerametidir demekte, ehl-i imanca kâmil bir kanaat mevcut bulunacağına eminim. Bilhassa tevafukatı, tefsiratı gösterilerek tahriri musammem ve menvî bulunan Kur'ân-ı Azîmüşşânı, umum ehl-i iman ve tevhid kemâl-i hâhişle ve nihayetsiz hürmetle karşılayacakları bedahette olduğu gibi, birçok kimselerin de, âhir ömürlerinde yeniden okumaya şevk ve gayret gösterecekleri, bir ihtimal-i kavîdir. Daha nice emsali nâmesbuk âsârın vücuda getirilmesini, bütün ruhumla diler ve Cenâb-ı Mün'im-i Hakikîden muvaffakiyetler temenni eylerim, efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hâfız Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 24

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âlîşânım Efendim! Şu iki geceden iğtinam edebildiğim vakitlerde, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Birinci Kısmını istinsah ederek, kendi nüshamı Ali Efendiye ve aslını zât-ı Üstadânelerine iade ve takdim ediyorum. Şu bir aydan beri, ruhlarımız ateşe mâruz çimen gibi yanık, küskün, solgun bir vaziyette olup, hattâ ekser arkadaşlarla, bu mesele hakkında ne hatt-ı hareket takip edeceğimizi mektupla muhabere ve müşavereye başladık. Ve bu tarafta Üstad-ı Âzamımıza en yakın bendeleri olduğum için, şifahen veya tahriren bu babda mâruzatta bulunmak emelinde iken, bu dertlere birer iksir, ilâç ve cevab-ı şâfi olan Yirmi Yedinci Sözü, bir kat daha muvazzah ve oldukça şümullü bir cevâb-ı âliyi bizlere ihsan eden ve kısacık cümlesi nâmütenâhi hakaik-i maânîyi câmi bulunan, "bahr-i muhît-i kebir" tâbirine mâsadak olan herbir cümle-i Kur'âniye şu kısımda, bilhassa Beşinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Nüktelerde asrın kuru kafalı, müflis, felsefeci şeytanlarını gemlemiş, iskât etmiş, daha doğrusu bütün bütün ilzam ve ruhlarımızı da tenvir ve tesrir ve teselli etmiştir.

Üstad-ı Muazzezim,

Kur'ân-ı Azîmüşşânın, ne derecelerde zengin bir hazine-i rahmet-i İlâhiye bulunduğu vâreste-i arz olup, o hazine-i kudsiyenin muhtevi bulunduğu envâ-ı türlü elmas ve pırlantaları çıkartmak ve bilvesile bizim gibi muhtaç olanlara da verdirmek hususunda, Nurlar Külliyatının ekserisinde tam bir muharriklik vazifesini deruhte eden Üstad-ı Sâni Hulûsi Beyefendimi, teşbih ve tabiri caizse, saatçılarda bulunan yıldızvâri sekiz-on ağızlı saat anahtarlarına benzetiyorum ki, o müteaddit ağızlı anahtar, âlemde mevcut her saati tahrik eder, işletir. Mümâileyh beyefendim de, aynen o halde olup, emsâli görülmemiş ve duyulmamış birçok mesâil-i mühimme-i hakikiyeyi Hazret-i Kur'ân ve dellâl-ı Kur'ân'dan istiyor.

Şu asırda hazine-i hassa-i mâneviyenin hazinedar-ı bînazîri de, o kıymettar sâiline en kıymettar ve ruha tam bir gıda-bahş mevadd-ı mâneviye-i Kur'âniyeyle i'zaz ve ikrâm ederken, o halkaya lâyık ve müstehak olmadığım halde, fakir de, gıda-yı ruhânîmi ârâmsız alınca, o mevâidi ihsan edene de, getirene de, isteyene de hadsiz medyûn-u şükran kalıyorum. Bu defaki aldığım lütufnâme-i ekremîlerinde, gücenmesini hazır farz ederek, "Mektupla muhabere etmiyorum" buyuruluyor. Bu hususta kalb ve ruhuma "Ne dersiniz?" dedim. "Estağfirullah, sadhezâr estağfirullah! Biz ölmüştük, lehülhamd bize taze hayat bahşedildi. Gücenmeye hiçbir cihetle hakkımız yok. Vazifemiz olan duaya devam ve teşekkür borçluyuz" cevab-ı hakgûyânesini ruhumdan aldım.

Hâfız Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 25

Bu fıkra Hulûsi-i sânî Sabri'nindir.

Bekledim, tâ ki Onuncu Söz neşredilmiş. İşbu kıymeti mükevvenâta fâik olan mübarek nurlu eserden bir nüshacık ihsan buyuruldu. Hemen aldığım dakikada, zîruhtan hâli ve zümrüt-misâl yeşillenmiş nebatat arasında bir ağacın altına gittim. Lâkin mevsim itibarıyla haliçe-i zemin gayet revnaktar ve envâ türlü çiçeklerle müzeyyen ve muhteşem ise de ânifü'l-beyân eser, âlem-i bekànın sened-i hakikî ve kat'îsi ve en kavî ve gayet rasîn ve son derece güzel, naklî ve aklî ve mantıkî ve tarifi imkânsız bir delâil ve berâhin-i kat'iye ile müsbet ve hattâ haşir hakkında ayağı kayarak mühlik uçurumlara giden ve en fena bataklıklara düşen, hüsran ve dalâlette boğulan pek çok kimseleri dakik ve amîk işârât ve hakâikiyle ihya ettiğini ve edeceğini alâ kadri'l-istitâa öğrendim.

Her ne kadar o kıymettar eserin derecat-ı refîa ve mühimmesini, hattâ en kısa bir cümlesini bile hakkıyla anlayabilmek ve o hususta söz sarf edebilmek bidâamın fersah fersah fevkinde ise de, menba-ı hakîkisi bulunan Furkan-ı Mübînden tam bir feyiz alan ve emsâli görülmemiş bir şâheser olduğunu anladım. Bu fakir, şiddetli acz ve zaafımla bîhadd bahr-i hakaike daldım. Ve bahr-i muhît-i nura girebilmeye, şu mübarek eser, elmas bir miftahım oldu. Binaenaleyh, havas ve havassu'l-havas dikkatle onu mütalâa ederlerse, daha ne derecelerde hakaik-i İlâhiye ve maarif-i Rabbaniye müşahede ederek iktisab-ı füyûzât edeceklerini tahmin edemem.

Bundan başka, şu nuranî ve ulvî ve kudsî eser, numarası itibarıyla dokuz eserin daha mukaddemen sebkat ettiğini imâ ve işaretle beraber ve "10" numaradan sonra daha birçok eserlerin vücudunu mutazammın bulunmasına dair bir hassasiyet-i kalbiye uyandırdı.

Sonra anladım ki: Kur'ân-ı Hakîmin nur ve ziyâdar menbaı cûş u hurûşa gelmiş. Furkan-ı Hakîmin elmas maâdininden dehşetli bir

infilâk husul bulmuş, Sözler namında hadsiz tiryaklar ve mücevherat zahir oldu. Pek çok kulûb def-i maraz ve kesb-i âfiyet etti. Furkan-ı Mübînin feyziyle Sözler'inin herbirini herkese görmek müyesser olmayan gayet dakik ve amîk beyanat-ı harikalarını röntgen makinesiyle temsil ediyorum. Nasıl o röntgen şuâı şu uzuvların içindeki en hafî ve ince hali görüyor, gösteriyor. Öyle de, Nurların hazinedarları olan Sözler dahi, hakaik-i eşyada en ufacık zerreleri bile görmek ve göstermek hâssasını hâizdir.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 26

Sabri'nin fıkrasıdır.

On dördüncü asrın elli ikinci sâline yetişip, ahkâm-ı kat'iyesiyle mü'mine beraat ve mücrime idâm-ı ebedî kararının infaz ve icrası gününe kadar, bâki kalacak olan kavânîn-i ezeliye-i Sübhâniyeyi, bilkülliye hedm ve imhâ etmek âmâl-i bâtıla ve efkâr-ı münafıkanesine kapılan ehl-i dalâlet, ilk hatvelerini atmak istedikleri sırada, keşf-i kablelvuku olarak, işbu çelik kal'a tâbir ettiğimiz, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın müfessir ve mümessili olan Nur deryası, zahiren otuz üç adet, mânen otuz üç milyon elmas, inci ve mücevherat-ı mütenevvia ve müteaddideyi vücuda getirdikten sonra, asıl kal'anın bu teşkilât-ı nuraniye ve mühimme dairesinde tanzim ve tarsîni iktiza ettiği hengâmda, ednâ bir amele olarak, yüz bin defa haddimin fevkinde olan şu kudsî vazifeye, bu abd-i âciz de, tayin ve kabul edilmekliğimdeki tevfikat-ı Sübhâniyeye karşı, secdegâh-ı Rabbaniyede mütalâa ve riya olmasın, şu fâni vücudumu ârâmsız ifnâ etsem, o mukaddes vazife dairesinde, bir dakika müşerrefiyetime mukabil ubudiyet etmiş olamayacağımdan,

اِلٰهِى اَنْتَ ذُو فَضْلٍ وَمَنٍّ وَاِنِّى ذُو خَطَايَا فَاعْفُ عَنِّى [1]

kaside-i şerifesiyle arz-ı ubudiyet etmekle iktifa ettim.

Hulûsi-i Sâni

Sabri

1.)İlâhî, Sen ikrâm ve ihsân sahibisin; ben ise hatâların sahibiyim. Hatâlarımı af et!

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 27

Sabri'nin fıkrasıdır.

Vakit vakit mukaddesat-ı diniyeye, ehl-i dalâletin icra etmekte oldukları hücumlarla, ruhumda açılan cerihaların teellümatıyla müteellim olduğum bir anda, muhterem Bekir Ağa Hızır gibi yetişerek, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Yedinci Kısmını sunup, derdime derman oldu.

Evet eczahane-i Kur'ân'ın müstahzarâtından ve ancak binden bir nisbetindeki hikmetinden olan işbu dürr-i meknûn, es'ile ve ecvibe, işaret ve sarahatıyla tedaviyle, mağmûm kalbimi tesrir ve müteessir vicdanımı tenvir ve mükedder ruhumu mahzûz edince dedim: "Aman yâ Rabbi! Sen, Resulün ve Habibin Muhammed Mustafa'nın (a.s.m.) hakikî ümmetine öyle bir tükenmez hazâin-i hikmet bahşetmişsin ki, o hazine-i kudsiye 1351 sene ahkâm-ı ezelîsi ve ferman-ı ebedîsiyle öyle bir hayat-ı bâkiye ihsan etmiş ki, hakikî verese-i enbiya olan ulemâ-i benâm, en kısa bir âyetten nice hakaik-i nâmütenâhiye istinbat ve istihraç ederek ümmet-i Muhammedin kulûb-i mecrûhalarını Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın âb-ı hayatıyla ihya buyuruyorsunuz. Ey Mâlikü'l-Mülk, ey Hâlık-ı Zülcelâl, ey Hâkim-i Bîmisâl! Senin Zât-ı Azamet-i Kibriyâna iltica ederek niyaz ediyorum, şöyle ki: Ahkâm-ı Kur'âniyeyi i'lâ ve tarik-i Ahmediyeyi ibka ve hakikî verese-i enbiyanın âmâl ve makasıdını teshil ve teysir buyurarak, bu biçare kullarını Kur'ân-ı Azîmüşşânın daire-i nuraniyesine mes'udâne i'lâ-yı kelimetullah etmeyi göstermeden hayat-ı bâkiye âlemine göçürme Allah'ım" diyerek zahirî ve bâtınî gözlerimi levâih-i Kur'âniyeyle perdeledim, Üstadım Efendim.

Pür-kusur talebeniz

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 28

Sabri’nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekremim Efendim Hazretleri! Ekalli, kırk seneden beri hakikat âleminde nurlar saçan nuranî, kudsî, feyizli sözlerin kâffesi, bütün safahatında tarikat ve seyr-i sülûke ait pencereleri küşât ile, müştaklara temaşa ve berk-i hâtif misâl [1] تَعَالَوْا اَيُّهَا الْاِخْوَانِ nidâ-i belîğiyle dâvet etmekte iken, dürbînî bir nazara mâlik olanlar, pek âşikâre görüp ve dinleyip iltica etmekte iseler de, bu abd-i pürkusur, onlarla omuz omuza yürüyen, tarikatın ne demek olduğunu, matla-ı şems-i füyuzat ve menba-ı fevz-i necat olan, Yirmi Dokuzuncu Mektubun dokuz levha-i saadeti câmi Dokuzuncu Nüktesini okuduktan sonra, alâ kadri’l-istitâa öğrendim. Nihayetsiz füyuzat ve hadsiz ezvâk-ı mütenevviayı hâvi olduğunu, bir kat daha tasdik ettim. Elhamdü lillâh, şu nüktede nura muhtaç kalbime lâyüad nurlar bahşedildi.

Kalbimin hissedip, lisanımın ifadeye muktedir olamadığı derya-yı hakikate dalarak, şu eser-i giranbahânın şâyân-ı menn ü şükrân olduğunu arz ve mâba’dinin tevâli ve temadisini can ü yürekten talep ve temenni etmekte iken, işte tetimmesi olan üç telvih de ihsan buyuruldu.

Bu hâtime kısmı, vartalardan kurtulmak çaresini gösteren irşad ve ikazlarıyla, cidden bir levha-i saâdet ve bâis-i hayât-ı mücedded olmuştur. Acaba her an, en az bin bir nevi semere-i saâdetle tegaddî etmekten kaçan ve o cadde-i kübrâya asla lâyık olmayan iftira ve isnâdât perdelerini görüp, şu meş’ale-i adîmü’l-misâli söndürmek, zulümat ve dalâlât vadilerine yol açmak isteyen bakar-körlere ne demeli?

Nazîrsiz şuleleriyle asr-ı hâzırı ihyâ ve tenvir ve istikbalin krokisini bihakkın tanzim ve tahkim eden nurlar, ilelebed payidar olsun. Dilerim Bâri-i Teâlâ Hazretlerinden ki, şu âsâr-ı pürnûrun, bütün ümmet-i Muhammede (a.s.m.) tâmîmine muvaffakiyet ve müyesseriyet ihsân buyursun. Âmin.

Sabri

1.)Ey kardeşler, geliniz.

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 29

Sabri'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âzam Efendim Hazretleri! Bu defa hoş ve latîf tevafukatıyla nuranî yolculara dest-i mânevîsini uzatarak, ziyâdar parmağıyla "Bizler başıboş, gelişi güzel serpilmiş şeyler değiliz. Belki muvazene-i tâm ve tevafuk-u hakikiye ve bir kıyâs-ı kat'iye ile inkişaf ve temevvüc eden kitab-ı semâviyye-i Kur'âniyenin misalsiz birer yıldızlarıyız" diyerek, bâlâsı zîrine, sağı soluna eyâdî-i mânevîsiyle musafaha ve mukabele edercesine tevafukatı müşahede edilen Kitab-ı Mübînin lemeât ve tereşşuhatının tevafukatı, Onuncu Sözde dahi müşahede edildi. Bu Sözün mânidar ve hikmettar tevafuk ve intizamları, sanki kemâl-i hararetle yekdiğerine müştak ve mütehassir birkaç samimî ve ciddî kardeş ve arkadaşların vuslatları gibi, Kur'ân-ı Azîmüşşânın herbir âyât ve kelâmı, taht-ı tasarrufuna aldığı kelime ve kelâmları, yine semâvâtın hadsiz elektrikleri olan yıldızlar gibi parlatarak, şu letâfetleriyle, insaniyet tarifine tam dahil olan zîşuuru mest ve hayran bırakıyor.

Şurası da şâyân-ı hayrettir ki: Şu mübarek Onuncu Söz, mevzuu olan haşir mesele-i mühimmesi, kâinatın hitam-ı ömrüne muallâk ve mukadder olduğu gibi, Risaletü'n-Nur arasında dahi, bu Sözün en son tevafukatını göstermesi de ayrıca bir tevafuktur diyorum. Cennet nehirleri demek olan Kur'ânî nehirleri, envâ-ı türlü âvâzıyla coşkun coşkun aksın aksın ki, zaman-ı câhiliyet ve devr-i fetrette, son derece ihtiyaçlı olan akvâm üzerlerine tulû eden şümûs-u Kur'âniyenin sür'atle inkişaf ve tevessü ve nev-i beşerin humsunu ihyâ, ebedî ve dâimî bir nurla tenvir ve izâe eylediği gibi, şu asr-ı dalâlet ve hüsran ve devr-i bid'at ve tuğyanda, ehl-i iman ve tevhidin yaralı ruhlarına merhem olsun.

Evet, altı-yedi seneden beri hoş ve şirin bu manzarayı gören latîf ve nazîrsiz bir gül-i Muhammedîyi koklayan ümmet-i Muhammed Sûre-i Kevser'den, bihamdihî ve'l-minneti, mükâfat-ı ruhiyesini ve

dimağiyesini aldı. Ve bu noktaya ruhum emin idi ki, çoktan beri ehl-i iman ve tevhid, İslâmiyet gibi bâkî ve sermedî güneşin küsûf ve ufûlüne canavarcasına çalışmayı kendine vazife addeden ehl-i dalâletin pis programlarını görüp nevm-i gafletten uyanarak, Sûre-i Kevser'i takip eden iki sûreyi lisan-ı hal ve kal ile okuyarak, zındıklara hitaben, "Bizler sizin nifak denizinde serseriyâne ve zulümkârâne gezen dalâlet ve sefâhet gemilerinize binemeyiz; ancak, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın nuranî ve tevhid sikkeli iman ve İslâm zırhlılarına bineriz. Menzillerimize vardığımızda muvaffakiyet ve semere-i sa'yimiz tezahür ve tahakkuk eder" diye bağırarak ve [1] إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ (ilh.) fermân-ı mübînini tilâvetle, Sûre-i Kevser'in müjde ve beşâreti bizleri kuvvet ve metanete sevk, hem behçet ve meserrete yetiştirdi. Mâruzatıyla nusret ve fütuhatın gelmesi kokusunu alarak, fevc fevc daire-i Kur'âniyeye arz-ı dehalet ettiler. Bu hususta tesbih ve tahmidin ehem vazifeleri olduğunu anlayarak tevbelerini reddetmeyen Cenâb-ı Rabbü'l-İzzet Hazretlerine istiğfara şitâb edip salâh ve felâh ve fevz-i necat yollarını tuttular.

"Heman Rabbim, hakikî verese-i Enbiyayı teksir, dünyevî ve uhrevî âmâl ve makasıdına muvaffak buyursun" duasını tekrarla beraber Onuncu Sözün âciz kalemime kumanda verip yazdırdığı şu arîzacığımı takdime cür'et eder, bilhassa dest ve dâmen-i muallâlarını öperim, efendim.

Hâmiş: Harman ortasında Mevlevi-vâri dolaşan bu biçare çiftçi, sözlerini de işlediği işe benzeterek, söylediğini tekrar söylemiş, geçtiği yere dönmüş, yine gelmişse de, ne yapsın? Üstadı, yıldırım gibi seri hatvelerle ilerlerken, hiç olmazsa karınca yürüyüşü takip edeyim, irtibat kesilmesin niyetiyle şu perişan cümleleri derc ve takdim ettim, efendim.

Muhammed Sabri

(Rahmetullahi Aleyh)

1.)Allah'ın yardımı geldiği zaman... (Nasr Sûresi, 110:1)

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 30

Sabri Efendinin bir fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstad,

Kelâmullahi'l-Azîzi'l-Mennân olan Hazret-i Kur'ân, şeâir-i İslâmiyenin hâdimlerini cenâh-ı himaye ve re'fetine alarak, bu defaki hâdise-i elîmede bir seneden beri mülhidlerin çevirdikleri plânlarını akîm bırakıp, zahiren üç kardeşimizi beraat ve mânen milyonlar mü'min muvahhidînin zümresine nişâne-i beraatini bahş ve mülhidlere ebediyet ve ezeliyeti izharla kendini müdafaa ve hadimlerini muhafaza ve himaye ettiğini ve edeceğini göstermekle, Kur'ân hâdimlerinin kulûbu, behçet ve sürura müstağrak olarak, ilerlemek istedikleri hâlisâne emel ve gayelerinde adımlarını daha ziyade uzatmaya ve dairelerini daha ziyade tevsie başlamışlardır.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Aziz Üstadım, Cenâb-ı Kibriyânın mahzâ bir lütuf ve nihayetsiz bir kerem ve ihsanı olarak Nurlar Külliyatı, bu abd-i pürkusur gibi nice gafillere ihsan buyurularak, sürekli yağmurların arz üzerinde tathîrat yaptığı gibi, nurlar mahallesinde şu asr-ı dalâlet ve devr-i bid'atte çirkâb-ı hayat-ı maddiye bataklığına batan bu âciz kula, "Zararın neresinden dönsen kârdır" ders-i ikazını vererek, hamden sümme hamden, zulümat vadisinden çıkararak şâhika-i Nura yetiştirmişti.

Her nasılsa, bir sene evvel, "Ey Sabri! Belki hubb-u câha meyledersin; olur ki, o cihette bir arzu uyandırır. Gel, o bedbahtların bulanık havuzcuğuna bir daha dal, çık" denildi. Elhamdü lillâh, selâmet çıktım. Bundan halâsım nazar-ı fakirânemde pek ehemmiyetli bir kurtuluştur.

Talebeniz

Sabri

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 31

Sabri’nin bir fıkrasıdır.

Eyyühe’l-Üstad! Eyyam-ı baharın herbir gününün, birer letâfet ve tarâvet-i bîmisâli ve acip tebeddülü, Fâtır-ı Akdes Hazretlerinin nihayetsiz kudret ve azametini irâe eylediği gibi, deryâ-yı Nurun da bînazîr ve hayret-bahş bir baharı; Minhaclar, Mirkatler, İstiâzeler ve emsâli latîf, şirin, nuranî ezhâr ve esmâr-ı bînihayeleri, ehl-i iman ve tevhide taze hayat bahşediyorlar. Bu nurlar öyle manevî gıdalar ki, herkesi, her an doyurmaya kâfi; ve bu elmaslar öyle kıymettar birer rida’lardır ki, herkesi her zaman ısıtmaya vâfidir.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Aziz büyük Üstadım, bu risaleleri okudukça ruhum güller gibi açılıyor, hayat-ı fâniyeden gelen âlâm ve meşakkati kaldırıp atıyor. Yerine, kanaat gibi bir kenz-i mahfîyi iddihar ediyor. Ve diyorum:

“Ey ruh! Şimdiye kadar mânevî talep ve arzularını temin eden Nur fabrikasının elmas ve cevherlerinden her birerlerinin ayrı ayrı kıymet ve zarafetlerini görünce, bundan daha kıymettar bir eser olamaz deyip, sen hâlen, ben kalen hükmediyorduk. Envâr-ı Kur’âniye ve reşehât-ı Furkaniye ve lemeât-ı bekaiyenin işte nihayeti yokmuş… Elhamdü lillâh hakaik-i Kur’âniyeden yevmen feyevmen nasîbedar oluyoruz ve olacağız inşaallah. Hemen Cenâb-ı Kibriya, şu enhâr-ı kevseri hayat-ı bâkiye harmanı olan mahşere kadar akıtsın... Âmin.

Üstadım Efendim, bugün harekât-ı mâziyem ile ahvâl-i hâzıramı mukayese ciheti ihtar edildi.—Âlâ kadri’l-istitâati—tetkik ettim. Neticede ahvâl-i hâzıramı—hamden sümme hamden—sıklet cihetinde pek hafif ve kıymet hususunda pek ağır buldum. Harekât-ı sabıkam ise bunun hilâfınadır. Elhamdü lillâh, Cenâb-ı Feyyâz-ı Hakikî, âciz, fakir, muhtaç kullarından rahmet-i Rabbaniyesini

esirgemedi… “Armut piş, ağzıma düş” kabilinden, her nevi malzeme-i cerrâhiye-i ruhiyeyi, hâzık bir operatörle beraber ihsan buyurdu. Eğer bizler, bu ameliyatı görmeseydik ve bu nurlu ve zevkli, şevkli ihrama girmeseydik, hubb-u câh yüzünden acaba hangi bid’attan geri duracaktık?

İşte lâyüad velâ yuhsa nurların bîpâyân füyûzatı, zümre-i muvahhidîni medyûn-u şükran bırakmıştır.

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [2]

Heman Cenâb-ı Hak cümle Ümmet-i Muhammedi envâr-ı Kur’âniyeden müstefid ve hakikî muvahhidîn sınıfına ilhak ve şimdiye kadar gafletle geçirdiğimiz zamanlardan, defter-i a’mâlimize yazılan seyyiatımızı, rahmetiyle afv buyursun. Âmin.

Hulûsî-i Sâni

Sabri

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 32

Sabri’nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekremim! Hikmetü’l-İstiâzenin ikinci kısmı öyle kıymettar bir hazine-i cevahir ve maraz-ı vesvesenin iksir bir ilâcıdır ki, âlem-i fâniden âlem-i bekaya göçünceye kadar, nefis ve şeytanın hücumuna mâruz bulunan insan, kalbinin üzerine asıp beraberinde taşımalı. O iki düşman her zaman köpük gibi, zahirde birşeye benzeyip, hakikatte ele avuca girmeyen havâî itirâzât-ı muannidâne yaparlar. Onlara karşı en rasîn tahassungâh ve en güzel esliha ve bu uğurda sarf edilecek hâlis sikkeler bunlardır. Zira vücudumda tecrübe yaptım. Sualleri okuduğum vakit nefsim, sual cihetine mâil bulunuyor. Ve ehemmiyet veriyor. Fakat, elhamdü lillâh, akabinde, tevâli eden Kur’ânî elmas müdafaalar, o kabil emrâz-ı nefsaniyeyi çabuk çürütüyor ve kökünden kurutuyor. Şu nuranî ve Kur’ânî hikmetleri bihakkın takdir hususunda, zîruh ve zîşuurun mükemmeli bulunan nev-i beşerin, bidâyet-i vahiyden tâ haşre kadar, i’câz ve icâzında izhar-ı acz edegeldikleri, dâvâmızın bâriz ve zâhir bir delilidir.

Hülâsa: Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın ahkâm-ı bî-nazîrinden olan şu Risale-i İstiâze-i Furkaniyeyi mütalâamda, derya-yı hakaikte sermest-i hayran kalarak, kemâl-i aşkla dedim: “Yâ Rab, şu Kitab-ı Mübînin infaz-ı ahkâmını teshil ve teysir ve dellâl-ı Kur’ân’ı da, âmâl ve makasıdında muvaffak ve cemi’ ihvanımla beraber bu kemter kulunu da, hulûl-i ecelime değin, Kitab-ı Mübîne hâdim buyur” duasıyla arîza-i âciziyeye hâtime veririm.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 33

Sabri’nin fıkrasıdır.

Bu kere, bir kıt’a lütûfname-i fâzılane-i mergubeleriyle tereşşuhat-ı Kitab-ı Mübînin bir zübdesi bulunan, Fihriste-i Mübînin Dördüncü Kısmını, Süleyman Efendi kardeşimiz yediyle aldım, okudum. Müellifine, kâtibine, naşirine, hâdimlerine binler dualar ettim. Hakikaten vakt-i kıraatim olan iki saat zarfında, Risâlâtü’n-Nur ve Mektûbâtü’n-Nur’un kâffesini icmâlen okumuş kadar mütelezziz ve müstefid oldum. Ve şöyle dedim: Lütufnâme-i keremkârîlerinde işaret buyurulduğu üzere dört nüsha değil, belki birkaç ay, her vazifeye tercihan Fihristeyi teksir ve neşre sa’y etmeliyiz.

Madem ki gayemiz neşr-i envâr-ı hakaik-i Kur’ân’dır. Bu mübarek ve kıymettar eser-i girânbahâ ise hakaik-i Kur’âniyenin hülâsası ve zübdesi ve tâbiri câiz ise, tam bir pişdârıdır ve miftâhu’n-nusret ve mirkatü’l-fütûhtur.

Üstad-ı Azizim,

Mukaddemen, bu kıymettar eserleri avn-i İlâhîyle vücuda getirdikçe, bu kusurlu talebenizi de bir muhatap addederek her bir eseri irsal ve tenvir buyurmakta idiniz. Fakat o zamanlar, gayr-ı ihtiyarî nurla, zulümat karşısında bulunmaklığım hasebiyle, nurlarla aramdaki perde açılmamıştı. Şimdi o semm-i katil tâbirine lâyık muhalif, zıt, menfî cereyanların zevaliyle, envâr-ı bînihaye-i Kur’âniyenin, elhamdü lillâh, kapıları açıldı. Sâlifü’l-arz zulümâtın zebûnu bulunduğum sıralarda münteşir âsârı tekrar okuyup yazıyorum.

Risalelerin derece-i kıymetlerini ve bahşettiği feyzi ve fevzi arz etmek, lisan ve kalemin fersah fersah iktidarının fevkindedir. Bu mübarek ve kudsî tereşşuhat-ı Kur’âniye ve lemeât-ı Furkaniyeyi, hakikî bir dellâl-ı Kur’ân olmalı ki, hakkıyla takdir ve sena edebilsin. Zira bu hayat-ı hakikiye ve sermediye hazinelerindeki müstâmel

kelimat ve tâbiratın kâffesi sairlerine minkülli'l-vücûh fâik ve bâkir beyanatı hâvi, kemâl-i selâset ve cezâlet ve şâyân-ı gıbta ve hayret, dirayeti müştemil ve cami ve cümel ve fıkarât ism-i Bedî' ve Hakîmin bir cilve-i hâssa ve mümtazesidir, dersem binden bir hakkını bile vermiş olamam.

Hulâsa: Bu nurların kâffesi, deccallara mahsus ve müstahzar elmas gülleler ve ehl-i iman için menba-ı envâr-ı hakaik olan Kur'ân-ı Hakîmden son asırda nebean etmiş, binler âb-ı hayât-ı bâkiye hazineleridir.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 34

Sabri Efendinin fıkrasıdır.

Eyyühe'l-Üstâdü'l-A'zam! Şâh-ı Geylânî Hazretlerinin mânidar ve ihâtalı bir beyt-i kıymettârîlerinin Dellâl-ı Kitab-ı Mübîni mânevî parmağıyla irâe ve müntesiplerine imâ ve işaret ettiği tefe'ülnâmenin nihayet fıkrasında okudum ve dedim: "Evet, Nurlar heyetini umum ehl-i hak ve hakikat mânevî elektrik âyinelerine hedef etmişlerdir. Ve hattâ Kur'ân-ı Azîmüşşânın ve ehâdîs-i Nebeviyenin bu hususu alenen veya sırran ve remzen ihbarıyla bile vardır" demekte asla tereddüt etmiyorum.

Bu zümre-i sâfiye ve hâlise arasında, sâni Hulûsi tesmiyesine bile lâyık ve müstaid olmayan ve hiç-ender-hiç olan bir abd-i pürkusura da, haddinin fersah fersah fevkinde bir yer veriliyor. Halbuki, bu aczi bîpâyan, kusuru çok, hatası azîm Sabri, sahâif-i a'mâline baktığında çok kara ve mucib-i nefret görüyor. Ve bu mevkide işaret edilen şahıs ismiyle, a'mâl ve harekâtıyla, sabr ve teennîsi müsbet ve müsellem bulunan başka kardeşlerimiz olduklarına hükmediyor. Çünkü kıymettar bir hazine ve defineyi keşfeden ve o zemin ve zamanda gayyûr keşşâfa, taharriyatta bezl-i vücut eden sâîler o yolda acaba o defineyi bulabilir miyiz gibi bir eser-i tereddüt göstermeyerek sarf-ı mesâide bulunan, pek kıymettar semere-i sa'yi ve âlem kıymetindeki mahsul gayretleriyle, herkesi tergib ve teşvik ve tenvire hasr-ı vücut eden zevat, hakikaten şâyân-ı takdir ve tebriktirler.

Hulûsi ise, Şâh-ı Geylânî, İmam-ı Rabbânî ve Şâh-ı Nakşibendî gibi nice zevat-ı mübarekenin mâziden şiddetle bastıkları adımlarının kuvvetiyle, istikbalde coşup fışkıracak olan menâbiü'l-envârı, mûmaileyh ayrı bir meslek, bir meşrepte olduğu halde, her türlü vezaife tercih ederek, "Dahîlek yâ Dellâle'l-Kur'ân!" nidâ-yı âşıkane ve müştâkanesiyle dehâlet etmesi, fevkalâde bir tefeyyüze mazhar olduğuna ve olacağına yegâne delil ve hüccettir. Onun içindir ki,

Risaletü’n-Nur ve Mektubâtü’n-Nur’a birinci muhataplığı hakkıyla ihraz etmiştir. Ve müstehaktır.

Ve hâkezâ, Süleyman Efendi kardeşimiz de, mânen ve maddeten teşrik-i mesai etmiş ve hiçbir ferdin yapamayacağı fedakârâne hidematı yapmış olmasıyla, saadet-i ebediye sikke-i hâliselerinin teksir ve tâmimine çalışmış, “Es-sebebü ke’l-fâil” mefhumunca, kezâ bu zât da, her türlü takdire sezâ ve lâyıktır.

Bu günahkâr ise, maalesef sâlifü’l-arz zevatın hiçbirisiyle kabil-i kıyas değildir. Madem Üstad-ı Âli böyle görmüşler ve bu şekilde buyurmuşlar. Küfrân-ı nimet etmeyip, tahdis-i nimet suretinde kabul eder ve gördüğüm sahife-i siyahımın, sahife-i beyaza tahvilini, Cenâb-ı Haktan tazarru ve niyaz eder ve rahmet-i Rahmân’a iltica eylerken, teveccühât-ı Üstadânelerinin bekasını yürekten dilerim, efendim.

Sabri

Barla Lahikası : Sabri : Mektup 35-37

[35]

Sabri Efendinin fıkrasıdır.

Dün Eğirdir’e gittim. Hulûsi Beyin ihlâslı ve sadakatli mektubunu getirdim. Nuranî kalb ve ruhtan cûş eden şu mektubun muhteviyat ve münderecatını bu fakir de tekrar ederim. Kendi hesabıma takdim ediyorum. O muhterem kardeşime bedel fakire, madem ki, Üstad-ı Muhteremim, sâni-i Hulûsi ismini vermiş. O hâlis imza sahibinin halfinde bu fakir de görünse, ifâdâtına iştirak etse, irsiyet-i mâneviyesi daha iyi sâbit ve zahir olur, emel-i âcizanesini esas gaye ve maksat bildim, efendim.

Âciz talebeniz

Sabri

[36]

Sâlifü’z-zikr eserler hakkında bir arîzacık da bu fakir ve âciz talebeniz takdim-i huzur-u fâzılâneleri niyetinde isem de, esasen emel ve gayelerimiz bir olduğu için, Hâfız Ali Efendi kardeşimin şu mektubunun meâlini tekrarla iktifa eylediğimi arz ve hâk-i pâ-yi ekremîlerini öperim, efendim.

Pür-kusûr talebeniz

Hulûsi-i Sâni

[37]

Sabri’nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ .. وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

Efendim, hiç şek ve şüphem kalmadı ki, nur nurdan seçilemediği gibi, Nur deryasının nurânî talebeleri de, nerede olursa olsun hepsi

bir gayede, umumî bir zihniyette, yekdiğerlerine rekabetleri yok, daima birbirinin evsâf-ı mümtazesiyle müftehir ve mübâhî, samimiyet ve vefa hususunda, rüfekasını şahsına tercih eder, bir emelde bulunmaları yegâne emel ve gayeleri olan “tevhid”in bir alâmet-i mümtaze ve fârikası olan ittihad ve tesanüd-ü hakikîye ve meşruayı kalen ve fiilen ve hâlen göstermeleriyle sabittir ki, bu hal bir alâmet-i muvaffakiyettir.

Talebeniz

H. S.

1.)Allah’ın adıyla. “Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17:44)

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 1-3

[1]

Şu fıkra Hüsrev'in mektubundandır.

Sevgili ve muhterem Üstadım,

Sözlerinizin (yani risalelerinizin) herbiri birer derya-yı azîmdir. Sözlerinizden pek çok feyz alıyorum. O kadar ki, okudukça tekrar etmeyi istiyorum. Ve tekrarında duyduğum İlâhî bir zevki tarif edemeyeceğim. Bugün Sözlerinizden değil hepsini, bir tanesini alan insafla okursa, hakkı teslime ve münkir ise gittiği yolu terke, fâsık ise tevbeye mecbur olacağına kat'iyen ümitvârım.

Hüsrev

[2]

Şu iki fıkra Hüsrev'indir.

Şimdiye kadar emsaline tesadüf etmediğim bu güzel ve yüksek Sözler'i birden bire kavramak herkese müyesser olamayacağı için, affımı rica ediyorum. Duanız berekâtıyla birgün gelip ona da Cenâb-ı Hakkın muvaffak buyuracağı ümidini taşıyorum. Ve beni zât-ı âlînize tevdi eden ve Sözler'i yazmaklığıma ruhsat veren Cenâb-ı Hakka milyarlarca hamd ediyor ve şükrediyorum.

Hüsrev

[3]

Keza Hüsrev'in.

Risalelerin yüksekliğine ve güzelliğine ve latîfliğine âciz lisanımla, kısa aklımla zaif idrakimle hayrette kaldığım şöyle dursun, bilâkayd her okuyanı bizzarure tahsine sevk ediyor. Cenâb-ı Hakka ne kadar hamd eylesem, şükreylesem, bu lütufların hakkını ödeyemem.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 4

Mektup 4

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Sevgili ve muhterem Üstadım efendim,

Bizi maddî ve mânevî tenvir eden, yükselten ve erişilmez feyizlere müstağrak kılan risalelerinize mâlikiyetimden ve lâyık olmadığım halde, bu şerefe nâiliyetimden dolayı, Cenâb-ı Hakka bînihâye teşekkür etmekte, gerek bu şerefe nâil olmaklığıma vesile olduğunuzdan ve gerekse âtiyen bu hususta üzerimize terettüp eden vazife-i Kur'âniyede muvaffakıyet kazanacağımızı tebşir etmekte olduğunuzdan dolayı, duyduğum pek büyük bir sürurla müftehirim. Üstadım, hakkınızda, hatırınıza gelmeyen nimetlerin en güzeliyle dünyevî ve uhrevî mes'ut olmanızı her vakit için dua etmekteyim.

Muhterem Üstadım, sizi özlemiştim. Aradaki hâinlerin her hususta engel olmaları, şüphesiz çok müteessir ediyor. Bugünkü hal yüreklerimizi sızlatıyor, fakat elimizden birşey gelmiyor. Nur deryasının feyizli risaleleri kimin eline geçerse, o zâtı kendine ciddî olarak raptettiği gibi, müştaklar ve ehil olanlar arasında dolaşıyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Hüsrev

1.)Elhamdü lillâh. Bu Rabbimin bir ihsanıdır.

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 5

Mektup 5

Hüsrev'in Sözler'i yazmaya başladığı zaman yazdığı mektubun fıkrasıdır.

Muhterem Efendim Hazretleri,

Bu sefer okumaklığımız için irsal buyurduğunuz iki kitaptan birisini Bekir Ağadan aldım. Kitabın birkaç sahifesini okudum. Ve kitabın bir nüshası kendimde kalmak üzere istinsah etmeye başladım. Kitap münderecâtında arada sırada dimağımı alâkadar eden mesâilden bahsettiğini ve küçük mektupların pek büyük hakikatleri kucakladığını gördüm ve çok müstefid oldum.

Altıncı Mektuba kadar yazılar Sözler'i bir taraftan yazıyor, diğer taraftan da yazının geçce yazılışından sıkılarak okumaya başlıyordum. Pek çok sürur beni kaplıyordu. Altıncı Mektuba gelince, şu gurbetteki firkatinizin en hazin kısmını tayyettiğinizi ve bir kısmının da hikâye edildiğini okudum. Okudukça sizinle beraber kalbim hazin hazin ağlamaktan kendimi alamamakta idim. Hattâ yanımda bulunan valideme dahi okudum. Okurken validem ağlıyor, gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Ben de ağlamamak için nefsime cebrediyordum. Diğer taraftan da, acaba tayyedilen kısmından da biraz yazılsa idi...

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 6

Mektup 6

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Muhterem Efendim, sevgili Üstadım! Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısmını nasıl bulduğum ferman buyuruluyor. Bu hususta ne yazabilirim, ne gibi bir fikir dermeyan edebilirim? Risalelerin her birisinin nurları bir, fakat mevzuları ayrı, güzellikleri ayrı, latîflikleri ayrı, zevkleri ayrıdır. Bu risalenin nuru diğer risaleler gibi her tarafı parlak, her köşesi güzeldir. Bilhassa, ruhlarımızı sızlatan, kalblerimizi ağlatan bu hal-i müessife dolayısıyla, sevgili Üstadımdan bir şifâ-yı âcil bekliyordum. Bu şifayı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu Nükteler beklediğim devâyı vermiş ise de, binler maslahat ve faideleri içinde yalnız bir maslahat için bile olmadığı halde tebdil edilen şeâir-i İslâmiyeden bazıları, bizi çok meyus ve müteessir ediyor.

Fakat, sevgili Üstadım, zaman takarrüb etmiş olmalı ki, bir taraftan mülhidlerin tecavüzleri ziyadeleştikçe, diğer taraftan muhterem Üstadımızın, Kur'ân'ın feyziyle nâil olduğu hakikat deryasından kükreyip gelen gizli hakâiki izhar etmesi bizim sevincimizi artırmaktadır. Madem çiçekleri görmek için baharı beklemek zarureti vardır; biz de ona şiddetle ve sabırsızlıkla intizar etmekteyiz.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 7

Mektup 7

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Sevgili, muhterem Üstadım, kıymettar Üstadım! Bekir Ağayla gönderdiğiniz mektuptan duyduğum süruru tarif etmek, benim gibi âciz bir talebenin ne lisanı ve ne de kaleminin haddi değildir. Sevincimden mektubunuzu takbil ediyor, ruhum sizinle yaşadığı halde, cismen uzak bulunduğumuzdan ağlıyordum. Zaman oluyor ki, gözlerimden dökülen yaşları yazı yazmak veyahut risaleleri okumakla teskin edebiliyorum. Zaman oluyor, kalbim mütemadiyen ağlıyor, ah sevgili Üstadım. Sizden pek büyük istirhamım budur ki, beni affediniz. İki-üç seneden beri dünyayı sevmez olduğum halde kurtulamadığımdan çok müteessirim. Issız sahralar, susuz çöller, ruhumun birer meskeni oluyor. Hayalen oralarda dolaşıyorum. Güya birşey arıyorum.

Evet, birşey arıyorum. Heyhât, aradığım hem çok yakın, hem çok uzak görünüyor. Bilmiyorum, daha ne kadar zaman bu hal içerisinde çırpınacağım. Evet, yine pek çok müteşekkirim. Nasıl teşekkürüm hadsiz olmasın? Henüz bir sene oldu; iki gece birbiri üstüne gördüğüm iki rüya-yı sadıkada, temelleri atılmakta olan büyük bir gülyağı fabrikasının kâtipliğine tayin edilmiş ve işe mübaşeret etmiştim. Bu rüya tarihinden iki ay sonra risaleleri yazmaya başladım. Ve bilhassa Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci ve Sekizinci Meselelerinde, hizmetimizin makbuliyeti ve rıza-i İlâhî dahilinde olduğu pek açık bir lisanla yazılması, âciz talebenizi de dilşâd etmiş bulunuyor. Sevgili Üstadım, Allah sizden ebeden razı olsun.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 8

Mektup 8

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Çok muhterem, sevgili Üstadım! Yirmi Dokuzuncu Mektubun Üçüncü Kısmını okuduk. Mektup münderecatı hepimizi şevke getirmiş, sevinçle her tarafımızı doldurmuştu. Kur'ân-ı Hakîmin bazı âyâtından çıkan kıvılcımlarıyla, bir taraftan aklı gözlerine inmiş olan maddiyunlar ve emsâli tabakasına karşı, Mektûbatü'n-Nur ve Risalâtü'n-Nurla meydan okuyarak onların kafalarına hakikat tokmaklarını vurmakta ve diğer taraftan onların kalblerini pek parlak feyizleriyle doldurmaktadır.

On sekiz bin değil, sevgili Üstadımın buyurdukları gibi, yirmi sekiz bin âleme bakan o büyük Furkan-ı İlâhînin, bugünkü asırdan başka gelecek asırlara da bakan vecihlerinin bazı mühim noktalarına işaret edilmesi ve lâfzullah üzerinde vâki tevafukatın göze çarpacak ve nazarı celb edecek şekle ifrağ edilmesi ve bazı kelimelerde görünen mânidar tevafukatın güzellikleriyle meydana çıkarılması hakkında vâki Üstadımın fikirlerine, haddim olmayarak, yine Üstadımdan aldığım kuvvet ve cesaretle iştirak ediyorum. Ve böyle bir Kur'ân-ı Kerîmin yazılması hakkında vâki olacak her fedakârlığa hazır olduğumu, utanarak, baştan ayağa kadar beni istilâ eden bu sürurun verdiği hâlet-i ruhiye üzerine arz ediyor ve ayrıca diyorum ki: Sevgili Üstadıma istenilen şekilde kendi elimle yazılmış bir Kur'ân-ı Kerîmi yazıp takdim etmeyi çok arzu ediyorum. Fakat meselenin müstâceliyetini düşünemiyordum. Ve bir de diğer kardeşlerimin bu şereften mahrumiyetidir ki, bu fikrimin ve bu arzumun kabulünde ısrar edemiyorum.

Evet, sevgili Üstadım, inşaallah zaman takarrüb etmiştir. İnşaallah, mev'ûd vakte biz de erişmiş bulunuyoruz. Artık sebep, Selef-i Sâlihînin Kur'ân'a hâşiye olarak birşey ilâve edilmemesi hakkındaki kararlarının zamanlarına ait bulunması ve ulemâ-i müteahhirînin müsaadeleri de Arapçanın tahsili cihetine

gidilmediğinden ileri geldiği kanaatini taşıyarak, Arapçanın okumak ve yazmak istenilmediği bir zamanda bulunuyoruz. Binaenaleyh, Kur'ân hakkında sevgili Üstadımın düşündüklerine pek büyük bir ihtiyaç olmakla beraber, bu güzel ve pek büyük bir emr-i hayra kapı açan bu işin hemen ikmal edilmesi için herşeye tercih edilmesi rica ve istirhamındayım. (Saatçi Lütfi Efendi kardeşim de bu kanaattedir.)

Sevgili Üstadım,

Allah sizden hem ebediyen razı olsun, hem de her bir hayırlı işinizde muvaffak etsin, duasıyla Cenâb-ı Hakka müteşekkir olduğum halde size olan minnettarlığımı arz eder ve dâmenlerinizi öperim, muhterem efendim hazretleri.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 9

Mektup 9

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Yorucu bir kuvvetle gece ve gündüz beni düşündüren ve fakat hiç de kıymeti olmayan vaziyetten kurtaran mektubunuzu aldığım vakitten beri, sürur içinde, Cenâb-ı Hakka bînihâye teşekkürlerimi takdim ediyor ve beş vakitte, eltaf-ı İlâhiyeye mazhariyetinizi dua ediyorum. Bilhassa sevincimi artıran keyfiyet, Cenâb-ı Hakkın sırf hizmet-i Kur'ân'da istihdam etmesinin iş'ar buyurulmasıdır.

Muhterem Üstadım, vaziyetimden çok çok memnunum. Artık emr-i âlileri mucibince hiçbirşey düşünmüyorum. Düşündüğüm birşey varsa, o da Risale-i Nur'dan Sözler'i ikmal etmek, bunlardan istinsah ederek arkadaşlarımızın çoğalmasını temin etmek için lâyıkıyla çalışmaktır. Bunun için, kendimde gördüğüm âriyet ve emanet bir varlığa değil, belki Cenâb-ı Hakkın kudret ve lütuflarına istinad ediyorum.

Muhterem Üstadım, yazdığım Otuz İkinci ve Yirmi Yedinci Sözleri takdim ediyorum. Yirmi Yedinci Mektupta arkadaşlarımızın ihtisâsatlarını okurken, bilseniz, ne kadar sürur duyuyorum. Yekdiğerine, ayrılmamak için kıymetsiz maddî iplerle değil, kıymetli ve manevî iplerle bağlanmış bir aile ve bir cemaat efradının hissedeceği sevinçle mütelezziz oluyorum. Şüphesiz, zât-ı Üstadâneleri başımızda olmakla beraber, büyük olanlarımız ağabey ve beraber olanlarımız da kardeşlerimiz olmuşlardır. Veyahut ben bu cemaatin içerisine dahil olduğumdan, fevkalhad bahtiyarım. Kur'ân-ı Mübînin nurlarının ahz ve neşri hususunda, sevgili Üstadımız, şahsiyetiniz vasıta kılınmasından dolayıdır ki, sizi bize veren Cenâb-ı Hakka minnettarlığımızı tahdid edemeyiz.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 10

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Tarih-i mektuptan iki gün evvel idi. Yirmi Yedinci Mektubun Üçüncü Zeylini yazmakla meşguldüm.

Hulûsi ve Re'fet Bey, Zekâi ve Sabri Efendi gibi kardeşlerimin, Risaletü'n-Nur ve Mektubatü'n-Nur'a karşı gösterdikleri âteşîn muhabbetle, kalbî iştiyaklarını gösteren kalemleri, beni de heyecana düşürmüştü. Bu sırada Bekir Ağa, sizden gelen bir mektupla teşrif etti. Bekir Ağa, mutadının hilâfı olarak, pek gülşen yüzlü idi. Mektubu aynı sevinçle, ba'de't-takbil beraber açtık. Bir varak-pâre-i fâzılâneleriyle, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının sekiz sahifeden ibaret olan Sekizinci Remzi, üç sekiz tevafukatıyla kendini gösterdi. Yirmi Yedinci Mektubun Üçüncü Zeylinden hâsıl olan sevinçli bir heyecan-ı kalbî ve Bekir Ağanın Üstadına ve Nurlara karşı kalbî iştiyakını gösteren sevimli yüzü ve dört aydan beri beklediğimiz tevafukatın gayesinin mebdeini gösteren Sekizinci Remizdeki, sevgili Üstadımızın manevî bir nurla parlayan ve gülümseyen, o yüksek, en harika, tatlı sözü, fakir talebenizde öyle bir hâlet-i azîme tevlid etmişti ki, işte o dakikam saâdet-i ebediyeye nail olanların geçirdiği anlardan bir dakika idi. Bu sürur içinde mektubunuzu ve Sekizinci Remzi okudum. Okurken herbir cümlenin nihayetinde, "Var ol, mes'ud ol, bahtiyar ol Üstadım!" nidaları,

kalbime tercümanlık eden lisanımdan ihtiyarsız dökülüyordu. İlk defa Bekir Ağayla, bir defa Rüştü Efendi kardeşimle, bir defa da Re'fet Bey kardeşimle okudum.

Evet, sevgili Üstadım, senelerden beri Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhanın bahr-i ummanında medfun defineleri, Risaletü'n-Nur ve Mektubatü'n-Nur'la meydana çıkarmıştınız. İşte, azîm bir define daha lûtf-u İlâhîyle Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzinde en parlak ve gözler kamaştıran nurlarıyla tezahür ediyor, kendini gösteriyor. Beşerin nazarını ister istemez kendine çeviriyor.

Bin üç yüz seneden beri, sahib-i insafı hayrette bırakan ve dünyanın her köşesinde ve beşerin her tabakasında, cin ve beşer lisanında, semâvatta melek ve ruhanîler lisanında en yüksek makam-ı mümtazı işgal eden o Furkan-ı İlâhînin esrâr-ı mühimmesinden ve i'câz-ı azîmesinden bir parçası daha, susmak bilmeyen mu'ciznümâ bir sadâ ve latîf bir âvâz ve tükenmez bir feyizle karşımıza çıkıyor.

O kıymettar Kur'ân'ın bugün mükevvenatı yed-i kudretinde tutan ve azamet-i kibriyasıyla idare eden ve azamet-i celâli karşısında herşeyi kendine secde ettiren bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücud'un kelâmı olduğunu, üzerindeki hadsiz damgalarıyla gösteren risalelerinizin kıymeti ne büyüktür! O risalelere nasıl kıymet verilir? Nasıl başkasıyla muvazene edilir? Nasıl bir başkasının tefevvuku tahattur edilir?

Beşerin zulmetli simasına nurlar saçan ve tevhid haricindeki her türlü akideleri zîr ü zeber eden ve şakirtlerine gülümseyerek tatlı bir yüzle bakan ve hoş ve pek şirin bir lisanla söyleyen, o risaleler ve o risalelerin sâhibi ve nâşiri olan Sevgili Üstadım, siz talebelerinizin kalblerinde risalelerinizle yaşıyorsunuz. Hem öyle bir surette yaşıyorsunuz ki, küçük bir işaretinize müheyyâ talebelerinizin ruhlarında ırmakların çağladıkları gibi, tevâli eden ve tükenmek bilmeyen İlâhî bir muhabbetle yaşıyorsunuz. Hayat-ı fâniyeye veda etseniz bile, büyük büyük cemaatlerin arasında hürmetle yâd edileceğinize **(Haşiye)** ve nâmınızın dünya ve ukbâda ihtiramla taşınacağına ve risalelerinizin pek büyük hâhişle revaçta olacağına kaviyen ümitvârım.

Evet, nasıl sözlerim haksız olsun ki, en tehlikeli anlarda bile, hakkı söylemekte susmayan ve pek âli ruhu taşıyan ve talebelerine her an tesellî nurlarını dağıtan, Kur'ân-ı Kerîmin bugünkü dellâl-ı muhteremi olan Üstadım, sizin din-i mübîn-i İslâma olan merbutiyetinize ve o büyük muhabbetinize ve o yüksek sa'yinize mükâfat olarak defter-i hasenâtınıza Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud Hazretleri lâ yüad ve lâ yuhsâ ecirleri yazmasını rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederim.

Nasıl bugünkü beşeriyet size ve Risaletü'n-Nur'a medyun olmasın ki, semâmızda dolaşan güneşin saçtığı ve her an ufûlüyle bir başka âlemi gösteren nurları gibi değil, Kur'ân'ın arş-ı âzamından gelen nurlarla ölmez, tükenmez, sermedî bir nuru, risalelerinizde gösteriyorsunuz.

İşte, o risaleler ki, herbiri başlı başına menbaları ve mecraları ayrı ve fakat bir bahr-i muhît-i ummana dökülen nehirler gibidir. Sonsuz olan bu nehirlerin, hangisine varsa nasıl doyuncaya kadar su içmez? El ve yüzlerini temizlemek isteyenler, nasıl oluyor da, bu enhardan istifade etmez? Veyahut arazilerini iska için cetveller yaparak hangi tarafa götürülse, azîm cemaatler nasıl tefeyyüz etmez?

Bu enharda öyle azîm şifalar var ki, hastalar içse, her türlü devayı içinde bulurlar. Yaralılar içse, bin türlü yaralarına merhem bulurlar. İhtiyarlar içse, hayat-ı ebediyenin civanmerd gençlerinden olurlar. Tazeler içse, saadet-i dâreyni bir anda elde ederler.

Risaleleri okuyanlar, sevgili üstadım, sizin ne büyük ve âli bir kalbe mâlik bulunduğunuzu teslim için, bilmem tefekküre ihtiyaç var mı?

Bunca zamandan beri "Kur'ân-ı Azîmüşşânın dellâlıyım ve bu kudsî vazifemi hiçbirşeye değişmem" diye vâki olan ilânâtınıza bir kat daha kuvvet veren, bu kerreki neşir buyurduğunuz Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının sekiz sahifelik olan Sekizinci Remzi ne güzel gösteriyor. Ve bu gösterilen hakikatlara meftun olmamak mümkün mü?

Ah, sevgili Üstadım, lisan ve kalemim müsait olsa, herbir risale için lâyık oldukları şekilde medhiyeler yapıp takdim etsem! Heyhat, herşeyde olduğu gibi, bu hususta da ben fakirim.

Evet, sevgili Üstadım, sevincimizi arttıran bir mesele daha var. O da Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen bir nükte-i Kur'âniye nâmı altında neşredilen iki sayfalık huruf-u hecâiye-i Kur'âniyenin bu kısma ilâvesi ve bu kısmın da, yazmakta olduğumuz tevafuklu ve hâşiyeli Kur'ân-ı Kerîmin baş tarafına, umumun istifade ve istifazalarının kolaylıkla teminine binaen derc edilmesi hakkındaki tensib-i fâzılâneleridir. Bu tensip bizce de, pek çok musîb görülmekle, fakir talebenizin nazarını mâziden hale, halden de istikbale çeviriyor. Ve istikbaldeki parlayan nurları göstermekle, nihayetsiz sürurlara müstağrak kılıyorsunuz.

Ahmed Hüsrev

Haşiye: Ben kardeşim Hüsrev'in bu makamdaki hissiyatına iştirak edemiyorum. İnsanların nazarında mevki kazanmak ve dillerinde yâd edilmek, hakikat-bîn olanlarca bir şeref değildir. Eğer rızâ-yı İlâhî varsa, o rızanın cilvesi olarak insanlarda teveccüh görünse, bir derece emare-i rıza olmak noktasında makbul olabilir. Yoksa arzu edilmemeli. Madem Hüsrev hakikat-bîndir, elbette benim şahsıma havale ettiği şerefi, risaleleri niyet ediyor. Zaten o şerefte umum talebeler hissedardırlar, tek birisine verilmez.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 11

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Bu hal karşısında kendimi düşünüyorum. Ve bir de, peşinde koştuğum bu kudsî hizmete bakıyorum. Cenâb-ı Hakkın lütf-u ihsanlarına hamd eder ve şükrederken, bir kardeşimizin dediği gibi, ben de kendime diyorum ki:

Evet Hüsrev, iyi olan sen değilsin. Takip ettiğin yol iyidir, güzeldir, parlaktır. Ondan daha güzel ve ondan daha parlak ve onlardan daha nurlu, hiçbirşey olamaz diyorum.

Sevgili Üstadım, size medyunuz, risalelere medyunuz. Bizi size ve risalelere ulaştıran Cenâb-ı Hakka medyun ve müteşekkiriz ve hâmidiz.

Sevgili Üstadım, mektubunuzda yorgunluğumdan bahis buyuruyorsunuz. Evet, bazan yoruluyorum; fakat yorgunluktan istirahati arzu eden nefsimi, ruhum vazifeye davet ediyor ve belki bugünkü sa'yim, keffâretü'z-zünûb olur. Çünkü, Cenâb-ı Hakkın rahmeti vâsidir, diyorum. İşte bu düşünceyle şevk ve sevince doğru ilerlerken, yazılarımın kıymettar Üstadımı memnun etmesi, bu halimi kat kat tezyid ediyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Ahmed Hüsrev

1.)Elhamdü lillâh. Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 12

Tarikat hakkında olan Telvihat-ı Tis'a münasebetiyle yazılmış.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Sevgili ve kıymettar Üstadım Efendim,

Hâfız Ali Efendi kardeşimle irsal buyurulan Yirmi Dokuzuncu Mektubun Dokuzuncu Kısmını pek büyük bir sevinçle aldım ve okudum. Kısmen kardeşlerimle, kısmen de yalnız başıma beş altı defa okuduğum halde, bu risalenin ruhuma ilka eylediği nuranî feyizleri karşısında, okudukça okumak ihtiyacım artıyordu. Ve senelerden beri müştakı bulunduğum tarikatin böyle ulvî, nezih, âli hakikatlerini öğreten bu kıymettar risaleyi elimden bırakamıyorum. Her okudukça başka bir zevki veren ve kendi arkadaşları olan diğer risaleler gibi, her bakışta başka bir güzellik ve letâfet gösteren bu risaleyi ve içindeki ulvî ve âli hakikatleri bize okuyan levhaların münderecatını belki dört beş seneden beri arıyor, bulamıyordum.

Sevgili Üstadım, Allah sizden ebediyen razı olsun. Nasıl ki, bahr-ı muhît içerisinde yaşadıkları halde, susuz kalmalarından dolayı değil, belki kendilerinde zîkıymet şeylerin husulü için Nisan yağmuruna şiddetli bir alâkayla ihtiyaç gösteren balıklar gibi, benim de bu risaleye ihtiyacım şiddetli idi. Cenâb-ı Hak ve Feyyaz-ı Mutlak Hazretlerine bînihâye şükür olsun ki, hayatımın bu karanlık sahifesini de arzularımın pek fevkinde olarak nurlandırdı.

Evet, bu risalenin fakir talebenizde hasıl ettiği tesir ve intibalarını kalemle ifadeden her vakit için âcizim. Küçük küçük cümleleri ve anahtarlarıyla pek büyük define ve hazineleri açan ve azîm girdapları

kapatan ve tarikatın nezih, âli ve çok yüksek feyizli, sürurlu, zevkli, doyulmaz ve bırakılmaz bir yol olduğunu ders veren bu kıymettar risaleyi çok ehemmiyetli buluyorum. Ve bilhassa tarikata mensup olup da haricin ittihâmından kaçınan veyahut öğrenmek ve anlamak istedikleri halde muvaffak olamayan ve alâkadar olmak isteyen kardeşlerimi, bu risaleye mâlikiyetlerinden dolayı tebrik etmekte, kendimi çok haklı görüyorum.

Kıymettar Üstadım,

Risalenin geri kalan kısmının da bir an evvel ikmaliyle istifade ve istifazamız için irsal buyurulmasını, dest ve dâmenlerinizi öperek niyaz etmekteyim. Ve ikmal ve irsaline de, arkadaşlarımla birlikte sabırsızlıkla intizarımızı arz ediyorum, Efendim Hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hakir talebeniz

Ahmed Hüsrev

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 13

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım Efendim! Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen bir nükte-i Kur'âniyede, yanlışlığın tarafımızdan nasıl karşılandığını sual eden ve hatâsının esbabını bize izah eden sevimli mektubunuzu aldım. Bu kısmı, Sûre-i Kevser'in latîf ve yüksek tevafukatını gösteren Altıncı Remiz'le ve bir de büyük bir fâtihten daha büyük olan tarikata ait kısımla beraber okudum.

Bu hafta sevincim ve şevkim pek ziyade idi. Bir taraftan, senelerden beri tab edilmesi ve âlem-i İslâma neşredilmesi için istinsah edilen o kıymettar mahzen-i hakaik, emin vâdilere gönderiliyordu. Diğer taraftan, şu baharın câzibedar güzelliğinden, pek çok yüksek bir nuraniyetle karşımıza çıkan Yirmi Dokuzuncu Mektubun herbir kısmının verdiği zevk-i mânevî içerisinde yaşıyorduk.

Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen ikinci bir nükte-i Kur'âniyeyi, mektubunuz gelmeden evvel arkadaşlarla birlikte tekrar okuduk. Tetkik gayesi hiçbirimizde olmadığı için, on dakika içerisinde, yazılan bu kısmın nurânî şuleleri arasında kaldık. Okurken, ağzımızdan arada sırada çıkan sadâ-yı hayret ve taaccüpten başka birşey işitilmiyor ve yüzümüzden akan beşâşet, duyduğumuz manevî zevki, târife kâfi geliyordu.

Sevgili Üstadım! Herbir risale aramızda pek büyük bir sevinçle karşılandığı ve hayretle okunduğu ve lâyık olduğu şekilde hürmet gördüğü için, her nasılsa vâki olan hatam hakkındaki mektubunuzu aldığım vakit, kıymettar Üstadım, bu hali bize ihtar etmeseydiniz, biz hiçbir vakit böyle şeyle meşgul olmayacaktık ve "Yanlış var" diyenlere karşı da hak dâvâ edeceğimizde hiç tereddüt etmeyecektik. Sûre-i Kevser'in ve Sekizinci Remzin tevafukat-ı hurufiyeleri üzerinde birer birer tetkikatta bulunmuş ve hiçbirinde noksan bulamamıştık. Esasen bu tetkikatımız, noksan aramak

gayesiyle değil, belki tevsi-i malûmat ve bir de mânevî gıdamızı almak için vuku buluyordu. Bu akşam fakirhanede Re'fet, Lütfi, Rüşdü Efendi kardeşlerimle oturmuş bu hususta tekrar konuşmuştuk. Hepimiz diyorduk: Üstadımız bize söylemekte hiçbir şeyden çekinmediğini biliyoruz. İşte bu hal bizlere kâfidir. Şimdiye kadar da böyle birşey vuku bulmuş değildir. Bu hususta en büyük şahit, bu risaleler, ilmi kendilerine isnad eden zâtların ellerinde gezdiği halde, onları da tasdike mecbur etmiştir.

İşte, sevgili Üstadım, bu hâdisat dimağımızı daha ziyade takviye etmiş bulunuyor ve bizi size daha ziyade raptediyor. Her hususta bizi himâye ve vikaye etmekte olduğunuza, kâfi ve daha kat'î bir burhan yerine geçmiş bulunuyor.

Sevgili Üstadım, bu hafta hatt-ı destinizle, pek çok zahmet çekerek, bin müşkülât içerisinde yazdığınız bütün Kur'ân'daki bütün tevafukatı gösterir bir nükteyi daha aldım. Bundan başka bu nükte gibi umumî olup, yalnız tarzları ayrı olmak üzere iki tevafukat listesi daha yazılacağı iş'âr buyuruluyor. Onları da sabırsızlıkla bekliyoruz. Ve yorgunluğunuzu hatırladıkça, yüreklerimiz sızlıyor. Cenâb-ı Hak, sizlere lâyık bir tarzda hayr-ı kesir ihsan eylesin. Âmin.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 14

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım, muhterem Efendim,

Kur'ân-ı Kerîmin âyât ve kelimât ve hurufâtında görünen ihtilâf bertaraf edilmek üzere, yeniden hakikî ve esaslı bir surette âyât ve kelimât ve hurufâtın tesbit edileceği hakkındaki iş'âr-ı fâzılâneleri, cidden şâyân-ı tebşirdir. Bu ve bu gibi ahvâl, bizi Üstadımızın ulvî ve umumî olan vazifesinde her vakit için Cenâb-ı Haktan muvaffakiyet talebinde bulunmaklığa sevk ediyor. Bilhassa kardeşimiz Hacı Nuh Beye yazılan mektup sureti ve buna mümâsil diğer mektubat, bizim hayatımızı değiştirmiş ve müstakbeldeki hayatımıza nurlar serptiği gibi, bugünkü insanlığın giriftar olduğu riyakârlık, tabasbus ve temelluk ve emsâli gibi pek çok ahlâk-ı rezileden kurtarmış ve herbirerlerinin yerlerine de ahlâk-ı hasene fidanları gars ederek, birer şecere-i âliye ve nâfizenin vücuda gelmesine sebebiyet vermiştir. Hattâ o kadar diyebilirim ki, bugünkü beşeriyetin duygularından bam başka bir hayata sevk etmiş ve her ân, "Halıkımız bizden ne suretle razı olacak ve bugün ne gibi bir sa'y ile sahife-i hayatımı kapatacağım? Acaba ümmeti bulunduğumuz o sevgili Peygamber-i Zîşân Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin, dalâlet yolunu tutan veyahut dalâlete gidenlerin arkalarından giden ümmetlerini, ne suretle tarik-i hidâyete getirmek için sa'y etsek hoşnudiyet-i Peygamberîyi (a.s.m.) celb edebiliriz?" duyguları ve mefkûreleriyle yaşatmaktadır.

Kıymettar üstadlarına her hatvede ittibaı seven o talebelerinizin ruhlarında, Üstadlarının en güzel fıkrası olan "Kur'ân-ı Azîmüşşâna fedâ olan bu baş, başka yere eğilmeyecek" sözü hayatımızda en güzel ve en büyük bir miftah ve bir düstur olmuştur.

İşte bu hayatta, bu zevkle yaşadığımız için, bu vâdideki korku denilen mevhum kuvvet, talebelerinizin hak uğrunda gösterdikleri cesaretten korkmaktadır. Rızâ-i İlâhî uğrunda her gelecek hale

memnuniyetle göğüs germeyi, Üstadlarının halinden hergün ve her an ders alan talebelerinize ve kardeşlerime hayırlı muvaffakıyetler ve saâdetler temenni ederken, sevgili Üstadım, size de lâyık olduğunuzdan daha güzel bir şekilde ve daha elyâk bir tarzda eltaf-ı Sübhaniyeye nâiliyetiniz için dua eder ve dâmenlerinizi kemâl-i hürmet ve tâzimle öperim, Efendim Hazretleri.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 15

Mektup 15

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Evvelki hafta irsal buyurduğunuz, "Bir Sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا" serlevhasını taşıyan risalenizi aldık. Esasen hiçbir hafta geçmiyor, sürurlarımızı tezyid eden, yeni ve hem gayet derecede şirin birer risale elimize gelmemiş bulunsun. İşte, iki haftadır bu kıymettar risaleyi okuyor ve elimizden bırakmıyoruz.

Evet, bu risale, Cenâb-ı Hakkın istikbalde bu ümmete vaad ettiği güneşin tulûuna intizarımızı teşdid etmekle kalmadığı gibi, bir taraftan içindeki hakikate bizi meftun ediyor. Ve diğer taraftan, acaba fezası zulmet bulutlarıyla dolu olan bu âlemin, o güneş neresinden ve ne suretle doğacak ve ne şekilde bu zulmet ve âfet saçan bulutları dağıtacak diye tahayyül ederken, ikinci feyyâz bir diğer zeyl, o güneşin vaktini tayin etmekle bizi pek büyük bir bâr-ı sakilden kurtarmış ve senelerden beri almak istediğimiz halde alamadığımız derin bir nefesi vermiş ve bizi dilşâd eylemiştir.

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 16

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Bizi tarik-ı Hakta dolaştıran, mânevî yaralarımızı tedavi eden, hakikat uğrundaki düşüncelerimize bir kat daha metanet veren, bugünün şeytankârâne tehdidatına rağmen cesaretimizi takviye eden ve her hususta ruh ve kalblerimizi iman ve hakikat nuruyla nurlandıran ve sa'yimizde teşci eden ve Kur'ân-ı Hakîmin iki âyetini ihtivâ eden Otuz Birinci Mektubun Birinci ve İkinci Lem'alarını ve Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmından İkinci Remzine ait mühim bir i'câzı da aldık, okuduk. Aldığımız mânevî feyzi, benim gibi yoksul bir talebenizin kalb ve kaleminin haddi değildir ki tarif etsin.

Kıymettar Üstadım, nasıl o Hâlık-ı Zülcelâle nihayetsiz bir minnettarlıkta bulunmayalım ki, aziz Üstadımızı vasıta kılarak, en büyük nimetlerini, pek ziyade muhtaç olduğumuz bir vakitte veriyor, bizi teselli ediyor. Hem memnun ediyor, hem de istikbalin nurlu yüzünü göstererek bizi o nura koşturuyor. Bir taraftan kardeşlerimizi çoğaltıyor, muhiblerimizi teksir ediyor. Maddî ve mânevî kuvvetlerimizi takviye ediyor. Diğer taraftan saâdet hazinelerinin anahtarlarını ellerimize veriyor.

Ey aziz Üstadım, Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun.

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 17

Ahmed Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Kıymetdar Üstadım! Bugün Süleyman Efendi kardeşimle irsal buyurulan, biri dünyanın ömrünü izah eden bir mektupla, diğeri Hazret-i Yûnus Aleyhisselâmın duasının fezâilini gösteren Otuz Birinci Mektubun otuz bir lem'adan on birinci kısmının birinci kısmını aldık ve okuduk.

Sevgili Üstadım, bu kısım bizi o kadar mesrur etti ki, târifine muktedir değilim. Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun.

Bu risale kat'î bir varlıkla bu ümmete necat kapılarını açıyor. Ve bu zulümatlı günlerin avdet etmemek üzere veda etmekte olduğunu ihbar etmekle beraber, şakirtlerini hep birden ve bir ağızdan münacata davet ediyor.

Sevgili Üstadım, istikbalimizi nur deryasından fışkıran nücûm-misâl nurlarla aydınlatan ve bu kasvetli ve karanlıklı ve kâbuslu günlerimizde kat'î bir ümitle yaşatan ve herbir risalede lemeân eden yeni bir başka nurla yüzümüzü güldüren Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud Hazretlerine bîhisab şükrümüzü takdim ederken, sevincimizi katlayan Üstadımızın vürûduna sabırsızlıkla intizarımızı arz ederim, efendim.

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 18

Hüsrev'in fihriste hakkında bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım! Senelerden beri vücuda getirilen misilsiz âsâra, Otuz Birinci Mektubun On Beşinci Lem'asıyla öyle misilsiz bir eser daha ilâve buyurulmuş oluyor ki, o şâheserler, böyle şâh bir eseri, o harika bediiyyât böyle bedî bir zübdeyi, o acip telifat böyle acip bir mecmuayı, o azîm hakaik böyle azîm bir külliyât-ı hakaiki ve o nurlu risaleler böyle nurlu bir fihristeyi istiyordu. Yüz binler şükrolsun ol Feyyâz-ı Mutlak Hazretlerine ki, hiçbir müellifin muvaffak olamadığı böyle misilsiz eseri hazine-i rahmetinden ihsan etmekle, yüz yirmi adede vasıl olan Külliyat-ı Nuru, yüz yirmi sahifeden aşağı olmayan misilsiz fihristesiyle bir yerde toplamış bulunuyor. Bu risalenin menfaati, fevâidi o kadar çok ki, izaha hâcet yok. Bu kıymettar risale, kendi kendini lâyık olduğu bir tarzda methediyor. Hem o kadar güzel methediyor ki; fevkinde beyân olamaz.

Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 19

Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! "Mirkatü's-Sünne ve Tiryâk-ı Marazü'l-Bid'a" ismine hakikaten elyâk olan Otuz Birinci Mektubun On Birinci Lem'asını kardeşlerimle ve dostlarımla defâatle okudum. Gayet azîm bir tebşirat-ı Peygamberi ile başlayan bu risalenin on bir nüktesinden herbir nüktesi başka bir hüsün ve başka bir letafette yazılmakla beraber; ittiba-ı sünnetin maddî ve manevî fevâidi tâdad edilirken, akıl açılan kapılardan içeriye giriyor. Her kapının içerisinde bulunan kapılar ve pencerelerden bakarak, gördüğü hakikatler karşısında hayran oluyor. Gösterdiği deliller ile muterizlerin itirazlarına mükemmel ve muntazam cevaplar vermekle mukabele ediyor. Ehl-i şevke, "Benim gösterdiğim kapılardan girseniz, müşkilâtsız ebedî bir saadete kavuşmuş olacaksınız." diyerek ittiba-ı sünneti, her bir müslümana, hayatında düstur ittihaz etmesini tavsiye ediyor. Talebelerine, anlayabilecekleri bir tarzda emr-i azîm olan dersini takrir ederken, "Ben zâhirde 15-16 sahifeden ibaret küçük bir risaleyim; fakat hakikatte neşrettiğim nurla çok büyük denizleri geçecek bir azamette ve çok büyük yıldızların nurlarını setredecek kudretteyim. Bahtiyar ol kimsedir ki, beni hafızasında nakşederek, benimle âmil olur." diyerek beliğ ve çok yüksek ve nihayet derecede latîf sözleriyle bizleri irşâd ediyor.

Bu hakâiki gösteren bu risaleden, gücüm yetse de yüz tane, ikiyüz tane yazabilsem. Heyhat! Elim kısa, sa'yim mahdut, aczim, herbir emr-i hayrı arzuma kadar ifâya mâni... Bu kadar arzuya rağmen yazabildiğim bir nüshasını takdim etmiş bulunuyorum. Hüsn-i kabul buyurulursa benim için ne büyük bir saadettir.

Ahmed-i Bedevi Hazretlerinin kerâmetkârene harekâtıyla, semâvat ve arzın tabakatından bahseden Onikinci Lem'ayı üç-dört defa okudum. Sevgili Üstadım, rızka muhtaç herbir zihayatın rızkı, Rezzak-ı Hakiki tarafından taahhüd altına alındığı ve rızık ancak

Mün'im-i Hakikinin yed-i kudretinde bulunduğu, o kadar güzel bir üslûb ile tarif buyuruluyor ki ve talebelerine o kadar şirin ve âli bir ders veriyor ki, akıl eğriliğe, nefis itiraza, kalb inkâra sapacak hiç bir yol bulamıyor. Zaferi kazanan ordular gibi insanın bütün kuvâsına, "Ey kıymettar risaleler ve ey nuranî feyyaz Sözler! Meydan sizindir! Size teslim olmuşuz! Beşeriyete ve bütün mükevvenâta hükümran olan Hâlık-ı Azîmin hak sözleriyle bizlere tarîk-i hidayeti ve istikameti gösteriyorsunuz!" dedirtiyor. Bilhassa arz ve semavâtın yedişer tabaka olduğuna dâir âyât-ı azîmenin küllî ve umumî ve şümullü maânisinin tatlı ve lezzetli ve şirin hakâikını okurken, insanın hissiyatına kalemi tercüman olabilse de, bu risalelere mukabele edebilse... Heyhat!

Her tarafını anlayabilmek imkânı olmamakla beraber—bu kısımda—arzın yedi iklimi ve birbirine muttasıl yedi tabakası ve bu tabakalardaki nûranî mahlûkatın mürûr u ubûruna hiçbir şeyin mâni olmaması hâlâtı ve elektrik ve ziya ve harareti nakil ve kâinatı baştan başa istilâ eden madde-i esiriyeden başlayarak semâvâtın yedi tabakasının kabul edilmesine hiç bir mâni olamayacağı, fennen, aklen ve hikmeten muhtelif delâil ile isbat edilmesi ve en sonunda semâvâtın yedi tabaka ve arzın yedi kat olduğu hakkında Kur'ân-ı Hakîm'in ifâdâtının tasdik edilişi, akıl ve kalb şübehata atlayacak yol bulamaması, risalelerin büyüklüklerine has bir keramet-i kübra olduğunu gösteriyor. Böyle azîm hakikat-ı Kur'âniyeyi göremeyen feylesofların ve kozmoğrafyacıların kulakları çınlasın!

Evet sevgili, kıymettar Üstadım! Bu nurlu misilsiz eserler, insanın şübehatını izale ettiğine ve şüpheleri davet edecek karanlık bir nokta bırakmadığına kat'i bir kanaatle îman ettiğim gibi, temas ettiğim kardeşlerimden ve mütalâasında bulunan zevattan kanaatimin umumen tasdik edildiğini işittiğim anlar, her tarafımı meserret kapladığını hissediyorum.

Ey sevgili Üstadım! Her hususta size yapılacak dua için kelimat bulamıyorum. Zât-ı Zülcemâl, bu kadar güzelliklere, hazine-i rahmetinden binler güzellikleri size ihsan etmekle mukabele buyursun. Amin...

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 20

Ahmed Hüsrev'in bir fıkrasıdır.

Üstadım Efendim,

Bir hafta evvel "Hikmetü'l-İstiâze" isimli risalenin bir kısmını ve birkaç gün evvel de diğer kısmıyla, On Dördüncü Lem'anın Birinci Makamını aldım. Hikmetü'l-İstiâzenin Birinci Kısmını müteaddit defalar kardeşlerimle okudum. Dedim:

Ey sevgili Üstadım,

Bu kıymettar risaleyle mücahid talebelerinize öyle güzel bir ilâç takdim ediyorsunuz ki, bu ilâçlarla mânevî yaralarımızı o kadar güzel ve çabuk tedavi ediyorsunuz ki, o pek müthiş yaralarımız bir anda iltiyâm buluyor, ıztıraplarımız o anda zâil oluyor, kalblerimiz serâpâ sürurla doluyor. Rabb-i Kerîmimize karşı taşımakta olduğumuz muhabbetimiz tezâyüd ediyor. Ve Halık-ı Rahîme karşı olan âdâbımıza bile halel gelmeyeceğini okudukça, vazifedeki şevk ve gayretimizi arttırıyor.

Evet, aziz Üstadım, ekser zamanlar ins ve cin şeytanlarının hücumlarından ve terbiye edemediğim âsi nefsimden gelen birtakım havâtır-ı şeytaniyeden kurtulmak için pek çok çabaladığım zamanlarım oluyordu. Kalb, bu gibi hâletten kurtulmak için inzivâ ararken, Nakşî kahramanlarının

"Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i hesti, terk-i terk" diye olan esâsâtı dimağıma ilişiyordu. Fakat bu söze cevap veren aziz Üstadımın beyanatı arasında, "İnsan bir kalbden ibaret olsaydı, bu söz doğru olabilirdi. Halbuki, insanda, kalbden başka akıl, ruh, sır, nefis gibi mevcut olan letâif ve hâsseleri kendilerine mahsus vezaife sevk ederek zengin bir dairede, kalbin kumandası altında ifâ-yı ubudiyeti" tavsiye buyuruluyor. Güneş gibi böyle hakikatleri izhar eden böyle nurlu düsturlar talebelerinde esas olduğu için, sâlifü'l-arz havâtıra çare arıyordum.

Talebelerinin her an ihtiyaçlarını düşünüp çareler arayan, ilâçlar hazırlayan, ihzârâtını zahmetsiz olarak talebelerine istimal ettiren, mukabilinde hiçbir şey istemeyerek minnet ve medhin Cenâb-ı Hakka yapılmasını emreden sevgili Üstadım... Size evvelden beri “Lokman” nazarıyla bakmaktayım… Evet, hakikaten bir Lokman’sınız. Lokman Hekim gibi, kalbî arzularımızı işiterek bu risalelerle muâlece uzatıyorsunuz. Bedi’ olan Cenâb-ı Hakkın bedâyii içinde, kemâliyle her cihette derece-i nihâyeye vâsıl olan bedi’ kelâmından, bedi’ bir kuluyla ihsan ettiği bu bedayii medhedebilmek, intak-ı bilhak olmadıkça elbette imkânsızdır. Beşer bu vâdîde ne kadar söz söylese yine azdır…

Sevgili Üstadım, herhangi bir risaleyi açıp okuyacak olsam, hissem kadar dersimi alıyorum. Halbuki, evvelce bu risaleleri mütemadiyen yazdığım için, okumaya pek az vakit bulabiliyordum ve el’an da öyleyim. Evvelce okuduğum zamanlar istifadem az oluyordu. Şimdi ise, Nurların hakikatlerini gördükçe minnet ve şükrüm tezayüd ediyor, kalbim nurlarla doluyor, ruhum nurlarla istirahat ediyor, letâifim bu Nurlarla hisseleri kadar feyizyâb oluyor. Ve yine Cenâb-ı Haktan ümid ediyorum ki, hissem ve istifadem gün geçtikçe çoğalacaktır ve nasibim artacaktır…

Bu hâdisat gösteriyor ki, bedi’ âsârın büyük bir hâsiyeti ve bir kerâmetidir ki, talebelerini başka ellere vermiyor ve nurlandırmak için başka kapılara boyun büktürmüyor. Ağlayan kalblerimize teselliler veriyor. İmanlarımızı takviye ediyor. Lika-i İlâhîyi iştiyakla istetiyor ve sonunda da, “Ya Rab! Sen Üstadımızdan hoşnud olacağı tarzda razı ol!” nidalarını, lisanen ve kalben söylettiriyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Talebeniz

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 21

Ahmed Hüsrev'in Otuz Birinci Mektubun, On Dördüncü Lem'asının İkinci Makamı münasebetiyle yazdığı fıkradır.

Sevgili Üstadım Efendim Hazretleri! Üç-dört gün evvel Cenâb-ı Hakkın o mukaddes kelâmından müjdeler çıkararak aktâr-ı aleme saçan coşkun denizlerin akıntıları gibi, feyizleriyle bizi mest eden, âfil güneşin her gündüze mahsus sönmez ziyası gibi, ardı arası kesilmeyen nurlarıyla bizi nurlandıran, hiçbir ferdi şübehatta boğmamak esası üzerine yürüyen, kendisine has belâgatiyle ukulü teshir edecek bir kabiliyetle söyleyen, sâmiaları ve bâsıraları kendisine müteveccih kılan, o azametli külliyat-ı nurdan bir nur daha aldım.

Bu nur, o güzel İslâm nişanı ve o büyük rahmet hazinesinin keşşâfı olan Bismillâhirrahmânirrahîm'in, binler esrarından otuz sırra mukabil, altı sırla nurlu şuâlarını ezhanımıza nakşetmiş ve rahmetin binbir esmâ-i İlâhiyeden gelen şuâlarıyla, insana had ve hesaba gelmeyen niam-ı Sübhaniyenin meded elleriyle yardıma gönderildiğini öğretmekle, bizi sonsuz bir derya-yı feyze gark etmiştir.

Bu kudsî mübarek kelimenin her sûre başında zikriyle, ehemmiyet ve azameti ve her hayırlı işlerde tekrarıyla mübarek bir şefaatçi olması, ferşde gezen insana, arşa çıkacak kamet giydirmesi ve acz-i mutlakta çırpınan insanı Kadîr-i Mutlaka rapt etmekle, insanın kıymet ve izzeti gösterildikten sonra

اِنَّ اللهَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ عَلٰى صُورَةِ الرَّحْمٰنِ [1]

hadis-i şerifiyle Mün'im-i Hakikînin bin bir esma-i hüsnâsının cilvelerinin şualarından tezahür eden rahmetiyle perverde edilmek suretiyle de, rahmetin bir cilve-i etemmi olduğu izah buyurulmuştur.

Sevgili Üstadım,

Ruh-u insanın nazarını akıl ve kalbini ve muhayyilesini Bismillâh ile kâinat simasına, er-Rahmân ile arz simasına, er-Rahîm ile ebnâ-yı cinsinin sima-yı mânevisine dağıtıyor. Oralardaki rahmet-i vâsia-i külliyenin azametini, letafetini gösteriyor.

Aziz Üstadım,

Nazarım nereye ilişse, aklım herhangi bir hali muhakeme etse, muhayyilem neyle meşgul olsa, sâmiam ne duysa, kalbim nereye gitse, dolaştıkları yerlerde ve tesadüf ettikleri şeylerde, beşere bakan pek büyük âsâr-ı rahmeti görüyor. Semavat ve Arş, bütün heybetiyle insanların seyrangâhı, Cennet mesken-i hakikîsi oluyor. Zemin bir hane şekline giriyor. Mele-i âlânın sekeneleri ve zemin yüzüne serpilen yüz binlerce mahlûkat ve nebatat envâının, insanların hacetleri için koşuştuklarını, sineklerden balıklara, zerrelerden yıldızlara kadar küçük büyük her bir masnu, insanların yüzüne vahşetle değil, gülerek baktıklarını görüyor.

Sonsuz rahîm olan Hâlık-ı Azîmin kusursuz olan bu kasrını temaşaya doyamayan ruh, kendine avdet ediyor. Rahmetin nihayet derecede incelikleriyle tanzim ve idare edilen cisme bakıyor. Duyguları arasında yalnız muhayyilesine hasr-ı nazar ediyor. Bu muhayyilenin dimağda kendisine tahsis edilen mahalli, bir hardal tanesi kadarken, her zaman bütün âlemi sinema şeritleri gibi hayal hanesinde dolaştırır. Hâfıza bir çeşit, akıl ayrı bir çeşit, fikir başka bir halde, kalb daha başka, kâmil insanlarda hal-i faaliyette olan diğer letaif daha başka bir şekilde, bâsıra, sâmia, zâika, lâmise, şâmme gibi havass-ı zâhirînin istiâb ettikleri mânevî sahalara nisbetle, nihayet derecede küçük bir dimağımda yerleştikleri halde, yekdiğerine karışmayarak, biri diğerinin vazifesine müdahale etmeyerek, ayrı ayrı vazifelerde, ayrı ayrı dairelerde gayet muntazam çalıştıklarını ve hattâ etıbbânın bile senelerce tahsil ederek içinden çıkamadıkları vücud-u beşerin herbir kısmının, herbir uzvunun inceliklerini görüyor. Bu derece rahmetle tanzim edilen, bu kadar muhtelif vezaifle çalıştırılan, bu muhayyirü'l-ukul makinayı temaşa eden ruh, bu makina üzerindeki derece-i mâlikiyetini düşünüyor. Hükmünün hiçbir uzva tesir etmediğini görünce, sığınacak bir yer, iltica edecek bir mahal, perverde edilecek bir varlık arıyor. İşte o vakit

bu kadar rahmetiyle perverde eden Hallâk-ı Azîme karşı secde-i şükrana kapanarak ağlıyor, ağlıyor, ağlıyor. Bütün dertlerini döküyor. Onun, yalnız onun lütf u keremine iltica ederek affolunmak, dünyada olduğu gibi ukbâda da sevdikleriyle birlikte vaad ettiği Cennette bulundurulmasını istiyor ve yalvarıyor.

Ahmed Hüsrev

1.) Muhakkak ki Allah, insanı Rahmân sûretinde yaratmıştır. (Akilî, ed-Duafa'u'l-Kebîr, 2:252; Zehebî, Mîzanü'l-İ'tidâl, 2:419. Bu iki kaynakta aynı lafızlarla rivâyet edilmiştir. Aşağıdaki kaynaklarda ise, şu şekilde rivayet edilmiştir: "Muhakkak ki Allah Hz. Âdem'i kendi sûretinde yaratmıştır."Buharî, İsti'zân: 1; Müslim, Birr: 115, Cennet: 28; Müsned, 2:244, 251, 315, 323, 434, 463, 519)

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 22

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Aktâb-ı Hamse-i Azîmenin birincisi ve Gavs-ı Âzam namıyla müştehir Şeyh-i Geylânî Hazretlerinin, şimdiki Kur'ân'ın hâdimlerine bakan kasidesindeki ihbârât-ı gaybiye-i mühimmeyi hâvi, kıymettar risaleyi kardeşlerime ve dostlarıma okudum. Ve inşaallah fırsat buldukça yine okuyacağım. Rahatsızlığım, bir suretinin takdimine fırsat bahş etmediği gibi, Otuz İkinci Sözün Birinci ve İkinci Mevkıflarından da üç-dört sahifeden daha fazla yazmaklığıma mâni oldu.

Sevgili Üstadım, o büyük Şeyhin mazhar olduğu o büyük tecellî ve nâil olduğu o büyük eltâf-ı Sübhâniye ile sekiz yüz senelik mesafeyi gören ve bu müddet arasında gelip geçenlere ve bugünün dehşetini ehl-i zevk ve keşfe gösteren, yazılarındaki o derin ve pek ince mânâlar, idrak edebildiğim kadarını düşünürken, ehl-i gafletin nazarından saklanmış olan ve fakat ehl-i hakikatin görmesine mâni olmayan maziyi hatırladım. Ve bu risalenin feyziyle mücahede-i mâneviyenizden ve etrafınızda toplanmış olan fedakâr, mücahid talebelerinizden ve mâruz kaldığınız mühlik felâketlerden ve nâil olduğunuz, bu kadar azîm eltâf-ı İlâhiyeden başlayarak, Şâh-ı Geylânîye kadar ve ondan Asr-ı Saâdete kadar uzanan o uzun zamanı hayalen gezdim. O büyük Gavsın sekiz yüz sene evvel ilân ettiği bu hakikatin karşısında hayran oldum. O büyük Şeyh, eski Said gibi bir müridle, yeni Said gibi bir ders arkadaşıyla konuşuyor. Ve konuşmaya da zaman ve mekân mâni olamıyor-ister arzın öbür tarafında olsun, ister semâvâtın en uzak köşelerinde olsun, ister Hazret-i Âdem Safiyyullah zamanında dünyaya vedâ etmiş olsun...

İşte bu muhavere neticesinde bu ihbârât-ı gaybiyeyi ve acîbeyi sekiz-on sene evvel öğrenmiş ve şimdi de talebelerinize ders veriyorsunuz. Bu hizmette temayüz eden arkadaşlarınıza irâe ederek, her hususta sitayişe lâyık Hulûsi'yi ve ona refik olacak bir

kabiliyette bulunan mütevâzi Sabri'yi ve hizmet ve gayretleriyle sadıkane çalışan Süleyman ve Bekir Ağa gibi talebelerinize işaret eyliyorsunuz. Ve bu küçük cemaatin istinadgâhı olan azîm cemaatlerin himmetlerini ve bu cemaatların içindeki nuranî simaları tanıttırdığınız gibi, Şâh-ı Geylânî zamanındaki Hülâgû vak'asıyla da zamanımızın riyakâr münafıklarına ve bu münafıkların re'skârlarına hitap ederek "Yakın bir istikbalde kahhâr bir el, size cezanızı tamamen vermekle mâsumların intikamını alacaktır" diyorsunuz. Bu hakikatler, gösterilen dokuz-on delille ispat edildikten sonra, bu risale-i şerife ile ilân ediliyordu.

Sevgili Üstadım, Hulûsi Beyin bir fıkrasında söylediği gibi, ben de diyorum ki: Kur'ân'ın feyziyle açtığınız bu cadde-i nuraniyede acz ve fakr kanatlarıyla tayeran ederken, ne büyük harika kerametlerle karşılaşıyorsunuz! Ve ne azîm hâdisât-ı acibeye şahit oluyorsunuz! Kimbilir, daha neler göreceksiniz. Ve mazhar olduğunuz bu inâyetlerden bizleri de hissedar ederek, vazifemizde her an gayret ve ciddiyet tavsiye ediyorsunuz.

İşte sevgili Üstadım, bu kadar ikram-ı İlâhî karşısında bir taraftan kulluk edemediğim için gözlerim yaşarıyor. Kalbim ağlıyor. Diğer taraftan da bârgâh-ı Samediyete affolunmaklığım için yalvarırken, bîhad ve bîhesab minnet ve teşekkürlerimi takdim ediyorum. Ve sevgili Üstadıma ve muhterem fedakâr kardeşlerime muvaffakiyet ve selâmetler ihsan edilmesi için duagû oluyorum, kıymettar Üstadım Efendim Hazretleri.

Günahkâr talebeniz

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 23

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Bu fakir talebenize teselli veren mektubunuzu aldım ve ba'de't-takbil okudum. Ruhumda hasıl olan mânevî yaraların ıztıraplarıyla çok müteellim olurdum. Herşeyden ziyade hürmet ettiğiniz ve ehemmiyeti dolayısıyla pek fazla itina ettiğiniz şeâir-i diniyemize ve sizi severek, hâhişle, fîsebîlillâh emirlerinize itaat ederek size koşan talebelerinize sed çekmek suretiyle yapılan denâete ruhum sabredemiyordu. Bir an evvel Hâlıkına ulaşmak isteyen ruhumda, azîm bir galeyan hissediyordum. Diğer taraftan da sizden malûmat alamadığım için, ıztırapların altında fevkalhad eziliyordum. Zâlimlerin kahrı için dergâh-ı İlâhîye iltica etmekle tesellî bulmak isterken, işte bu mektubunuz, kaza ve kadere razı olmak suretiyle tesellî ihsan ediyordu. Ben de [1] سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا diyerek kahır talebinde bulunmayı bırakıyorum.

Ey sevgili ve müşfik Üstadım,

Her an duanıza muhtaç talebeniz, kendi hesabıma düşünürsem, ruhen bir parça istirahat ediyorum. Fakat Üstadım ve kardeşlerim hesabına düşünürsem, ıztırabım, ye'sim birden bine çıkıyor, ruhum feverân ediyor, yine Cenâb-ı Hak hesabına, itaat etmek istemiyor.

Aziz Üstad,

Âlem-i İslâma indirilen o azîm darbeler, âlem-i İslâm hesabına sizin omuzlarınıza isabet ettiğini biliyorum. Böyle olmakla beraber, ulvî ruhunuz, âli hamiyetiniz, hadden efzûn sabrınız, daha pek çok ve pek güzel hasletleriniz üzerinde en bâriz izleri gözüken şefkatiniz, zâlimler hakkında da hayır dua etmek oluyor.

Talebeniz

Ahmed Hüsrev

1.)İşittik ve emrine uyduk. (Bakara Sûresi, 2:285)

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 24

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Senelerden beri zâlimlerin pençe-i zulmünde inleyen bu biçare Müslüman kardeşlerinizle geçirmekte olduğunuz bu mübarek bayramın belki dokuzuncusunu hücra köşelerinde, dostlarınızdan uzak, akraba ve taallûkatınızdan mahrum bir vaziyette, teâlî ve terakkisi için çalıştığınız cemiyet-i İslâmiyye arasından uzaklaştırıldığınız bir halde geçireceğinizi hatırladıkça yüreğim parçalanıyor, ruhum azîm bir elemle yanıyor, gözlerimden yaşlar dökülüyor. Kalbimden yükselip gelen bir ses, "Ağla, hem çok ağla! Belki rahmet-i İlâhiyenin nüzûlü ve âlem-i İslâmın saâdet ve selâmeti için ağlayanlarla beraber ağla" diyor…

Bu anda kalb gözüm, bu hüzne iştirak ederek, Dicle ve Fırat ve Nil-i Mübarek gibi âlem-i gayb vâdilerinde sular akıtarak ağlıyor.

Ah, sevgili Üstadım! Ehl-i gaflet gülerken, ehl-i ilhad nefsî müştehiyatları arkasında koşarken, biz ne acı hayatlarla karşılaşıyoruz! Ah, sevgili Üstadım! Cenâb-ı Hak bize saadet vermeyecek mi? Acaba bugün daha çok uzayacak mı? İhtiyarsız .

kendime sorduğum bu suallere yine kendim cevap verirken, teennî ve sabır tavsiye ediyorum. Ve sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا tebşiratıyla mütesellî oluyorum.

Ey kıymettar Üstadım, sizin hüznünüze, huzurunuzda olduğum halde iştirakimi istiyordum. Öyle hissediyorum ki, ruhen hiç de uzak değilim. Bazan kendimi unutuyorum. Güya kanatsız tayeran ediyor, koca çınar ağacının arasından girerek meclisinize dahil oluyorum.

Sevgili Üstadım, Hâlıkımdan ebediyen razı olmuşum. O da sizden ebediyen razı olsun. Maalesef ziyaretinizle müşerref olamıyorum. Buna bedel Bekir Beyle takdim ettiğim ve arzu edilen

şekilde yazamadığım İ’câz-ı Kur’ân’ın sahifelerini açtıkça, hakîr talebenizin her sahifeye mukabil ellerinizden öpmekte olduğumu kabul buyurmanızı istirhamla, sıhhat ve selâmet ve muvaffakiyetiniz için dua ederek, el ve ayaklarınızdan öperim, efendim hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Talebeniz

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 25

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili müşfik Üstadım Efendim Hazretleri,

Arz-ı hürmet ve iştiyakla el ve ayaklarınızdan öperim. Hulûsi Beyin suallerine verilen cevaplara ait cihandeğer kıymetli, nurlu, feyizli sözlerinizi iki gün evvel aldım. Suallerin cevapları o kadar latîf idi ki, ne okumaya doyabildim ve ne de idrâkim kadar olsun hakkıyla kavrayabildim.

Muhyiddin-i Arabî Hazretlerinin makbûlînden olduğu halde, hatâsının ve her kitabında mühdî olamamasının esbabı, o kadar amîk bir şekilde ve o derece ince bir tarzda izah buyuruluyor ki, bu âli dersinizi sair kardeşlerimle beraber okudum. Dedim: "Aziz kardeşlerim, bu âli dersten istifade ediyor, mühim birşey anlıyorum; fakat zübde edemiyorum, zihnimde toparlayamıyorum. Siz ne dersiniz?"

Hâzırûn, dersimizin yüksekliğine işaret ederek, İslâmiyetin ardı ve arkası kesilmeyen hücumlara mâruz kaldığı bir zamanda, bu nurlu eserlere kavuştuğumuzdan dolayı, binler teşekkür ettik. Bilhassa doktora verilen son cevap haşiyesinin letâfeti, yüzümüzde âsârını göstermişti.

Bir taraftan hınzır etinin hurmeti esbâb-ı illeti, gayet güzel bir surette izah edilmiş, diğer taraftan da âli müfekkirenizden parlayan nurlarla, hem de pek yakında dünyanın ufuklarında İslâmiyetin güneşinin parlayacağına işaret buyuruyorsunuz. Cenâb-ı Hak sizden hadsiz, hesapsız razı olsun.

Sevgili Üstadım, âciz talebeniz, bu acziyle mânevî himmetinize iltica ediyorum. Ve öyle ümit ediyorum ki, Hallâk-ı Kerîmim beni ihtiyarım olmayarak istihdam ettiği bu vâdide, duanız himmetiyle, inşaallah bir idrak ve bir kabiliyet ihsan buyuracaktır.

Hakir talebeniz

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 26

Mektup 26

Ahmed Hüsrev'in fıkrasıdır.

Muhyiddin-i Arabî Hazretlerinin meşrebini izah edip noksaniyetini beyan eden nurlu beyanatınızdan çok istifade ettim. O meseleye ait evvelki dersinizden anlayamadığım cümleler ve karanlık noktalar, bu defa başka bir tarza çevrilerek karşıma çıktığını hissettim. Ve güzel yüzlü hakikatlerini görmeye başladım. Elhak, pekçok tefeyyüz ettim. Kardeşim Re'fet Beyle beraber okuduk. Üstadımıza minnettarane teşekkürler ettik. Cenâb-ı Hak, size lâyık olduğunuz ecr-i kesîri ihsan etsin. Âmin.

Ahmed Hüsrev

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 27

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Aziz Üstadım! Cemaziye'l-Âhir ayında vuku bulan [1] وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ âyetinin ifade ettiği hâlâtın bir nümunesini izah eden hâdisat-ı semâviyeyle Kur'ân'ın semasında parlayan Lâfza-i Celâl yıldızlarının acip ve tatlı tevafuklarını ders veren o kıymettar mektubunuzu, Hafız Ali kardeşimiz de dahil olduğu halde Re'fet, Bekir, Lütfi, Rüşdü, Keçeci Mustafa Efendi ve ağabeyim Ali Efendiyle beraber okuduk. O gece meclisimiz pek tatlı idi. Hâdisât-ı semâviyeyi hayret ve taaccüple ve pek büyük bir sevinçle karşılayarak, mele-i âlânın bayramlarına biz de iştirak etmiştik.

Nasıl ki bu hâdise-i semâviyenin birinci defa vukuu, (başta insan suretinde yapılmış Hubel tâbir ettikleri büyük putlarıyla 360 putu ilâh kabul eden) müşrikîn-i Kureyş'in helâkine netice vermişti. İnşaallah bu ikinci vuku'da 14'üncü asr-ı Muhammedîde ve Avrupa terakkiyatıyla iftihar ettiği ve yirminci asır namını alan bugünde, ehl-i fetretin putperestliğinin daha feci bir surete giren suretperestliğinin kökü kesileceğini bize ilân ediyordu.

Bu ilân, ümmet-i merhume-i Muhammediyeye, pek güzel ve pek hayırlı bir fütuhatı hazırladığını hatırlatarak, mahzun kalblerimizi şenlendirmiş, ağlayan yüzlerimizi güldürmüş, gamnâk çehrelerimize beşaşet serpmişti. Dimağımızda Asr-ı Saâdetin o câzibedar hayatını canlandırmış, güya mâziyi istikbale çevirerek, bir müddet o âlemlere ve o nezih ruhlu, ulvî düşünceli insanlar arasında yaşatmıştır.

Saniyen: Lâfza-i Celâlin mânidar ve münasebetdar tevafukatını temâşâya koyulduk. Bu tevafukat, ihtiyarsız nazarımızı kendisine çeviriyordu. İrae edilen kısımlar ve tevâzün ettirilen adetler, o kadar

şirindi ki, okurken kalbimize serinlik, dimağımıza bir inkişaf, ruhumuza bir gıda veriyordu…

Vaktimizi arttırmak için, yan yazıyla yazılan Kur'ân-ı Kerîmin 15'inci sahifesine kadar 7, 8 adetler tevafukatını muhafaza ederek, 51 defa gelmesi, mektubun nihayetini asel (bal) ile bağlıyordu. Ne kadar gariptir ki, bu rakamların hem yazılmaları birdir, hem sırada kardeşlikleri birdir ve hem de sahifede gösterdikleri rakamla tevafukları birdir.

Ey sevgili Üstad,

Cenâb-ı Hak sizden çok razı olsun, yeni yeni meyveler ve fâkihelerle tagaddi suretiyle takviye-i ezhana, hem de def-i cû' suretiyle ıztıraplarımızı teskine vasıta oluyorsunuz.

Hüsrev

1.)Yıldızlar saçıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:2)

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 28

Mektup 28

Hüsrev'in fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım, aziz hocam, efendim hazretleri,

El ve ayaklarınızdan öperek, sıhhat ve âfiyetiniz için duacıyım. Bu hafta zarfında, yazıp ikmaline muvaffak olabildiğim yirmi altıncı ve onuncu cüzleri ve Kur'ân-ı Kerîmin tamamen yazılmasından mütevellid sürurlarımı ifade eden şu arîzamı takdim ediyorum.

Sevgili Üstadım, bu hususta mâruz kaldığım, o Furkan-ı Ezelînin bazı inâyâtından bahsetmekliğime müsaade edilmesini rica ederim. Şöyle ki:

Lâfza-i Celâl ve lâfz-ı Rab tevafukatıyla, kelime tevafukatını muhafaza etmek suretiyle, bir Kur'ân-ı Kerîm yazılmasını emir buyurduğunuz vakit, pek büyük bir sevinçle kaleme sarılmıştım. İlk yazdığım üç cüz'ün başlangıcında, o kadar müşkülâtla yazı yazıyordum ki, sevincimi yeis, şevkimi fütur doldurmuştu. Esasen Arabî hattımın hiç olmaması, ye'simi teşdid, füturumu tezyid ediyordu.

Sevgili Üstadım, bu hal çok devam etmedi. İlk günlerde sabahtan akşama kadar çalıştığım halde, beş veya altı sahife yazı yazabilmek, benim için büyük bir muvaffakiyet iken, Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhânın yardımı imdadıma yetişti. Müşkülâtın yerini sürur, teessürün yerini sevinç kapladı. Bazı günler kalemi elimden bırakmamak için, namaz vaktinin uzamasını veyahut gurubun olmamasını temenni ediyordum. Bazan olurdu, sabahlara kadar yazı yazmak isterdim. Bazan olur, yazılması gayet güç sahifelere, Kur'ân'dan istimdad ederdim; gayet kolaylıkla o sahifeyi yazmaya muvaffak olurdum. Bazan en kolay yazılacak sahifelerde, istimdadı bırakırdım. Elimde kalem güya yazı yazmakta izhar-ı acz ederdi. Hattâ bazan yanlış yazarak sahifeleri tebdil ettiğim olurdu.

Bu kadar teshilât arasında, Arabî hattımın şeklinin değişmekte olduğunu gördüm. Birinci defaki yazdığım yazılarımla son yazdığım yazılarımı karşılaştırdığım vakit, böyle çapraşık bir yazıyla, nasıl olur da dilâver bir pehlivan gibi ortaya atıldığımı düşünerek evvelce çok meyûs oldum. Sonra da sevincimden mesrurâne şükürler ettim.

Kur'ân'da mevcut tevafukatıyla beraber yazan Hafız Ali, Hoca Sabri, Hafız Zühdü gibi kardeşlerimin yazdıklarını gördükçe şevkim artıyordu. Ümidin fevkinde bir terakkiyat gördüm. Bu esnalardaki inâyetin bir kısmı kalbe tulû ediyordu. Bir kısmı idare-i taayyüşüme taallûk ediyordu. Bir kısmı da yazı yazarken vuku buluyordu. Meselâ son bir hâdiseyi arz edeceğim. Şöyle ki:

En son yazdığım Sûre-i Tevbe'nin 197. sahifesinde altı Lâfza-i Celâl mevcut, dimağıma sahifenin yazılacak şeklini hazırladım.

سَيَرْحَمُهُمُ اللهُ اِنَّ اللهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ [1]

âyet-i celîlesindeki iki tane Lâfza-i Celâl, tevafuk harici kalmak suretiyle yazmaya başladım. Vaktâ ki فَماَ كَانَ اللهُ [2] daki Lâfza-i Celâli yazdım. Düşündüm ki, istediğim gibi olmayacak, öyleyse üç bir, iki bir tevafuk olsun dedim. Ben tevafuk edecek Lâfza-i Celâle yaklaştıkça, Lâfza-i Celâller tevafuktan uzaklaşıyorlardı. Bir türlü arzu ettiğim şekilde muvaffak olamadım. En nihayet hal-i hazır vaziyet vücuda geldi. Sahifeyi değiştirmek istedim. Baktım, bu sahife ihtiyarımı dinlememişti. Bunda bir maksat ve bir gaye olacağını hatırlayarak, sahifeyi yırtmadım. 198'inci sahifeyi yazdıktan sonra, dikkat ettim. 197'nci sahifede tevafuk haricî bir satırdaki iki lâfza-i Celâl 198'inci sahifede aynı satır üzerindeki, iki Lâfza-i Celâl ile üst üste geldiğini ve diğerinin 199'uncu sahifede pek cüz'î bir inhirafla (belki yarım santim kadardır) diğer bir Lâfza-i Celâlin üstünde olduğunu gördüm,

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

diyerek, Cenâb-ı Hakkın benim gibi alîl ve pek çok mâsiyet ve kusurlu bir kulunu böyle kudsî bir hizmette istihdam ettirdiğinden dolayı, nihayetsiz sürura müstağrak oldum.

Bu inâyet ve muvaffakiyetler, fazilet ve mübecceliyette herşeye tefevvuk eden susmaz ve susturulmaz bir ses, feyyaz bir ziya ve nevvâr bir azametle, yirmi sekiz bin âleme imamlık eden, ders veren o Furkan-ı Ezelînin hadsiz kerametlerinden bir kerameti ve nihayetsiz mu'cizelerinden, kıvılcım-misâl küçük bir lem'ası idi.

Cenâb-ı Hak dergâh-ı izzetinde kabul buyursa, benim gibi, zillet ve meskenet her tarafını kaplayan kusurlu, âciz bir abd için, ne büyük bir saadet!

İşte, sevgili Üstadım, himmet-i âlîniz ki ve

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ الاَفْلاَكَ [4]

hitâb-ı izzetine mazhar olan menba-ı füyuzat Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin himemat-ı kudsiyeleriyle ve refik olan Kur'ân-ı Azîmüşşânın kerametleriyle ve Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud hazretlerinin müsaade ve lütufları sayesinde ve yine onların rızası uğrunda, ümmet-i Muhammed için vasıta olup yazdırılan bu Kur'ân-ı Kerîmi size takdim ederken, fakir talebeniz, (size ciddî bir talebe, hakikî bir kardeş, muti bir evlât ve Peygamber-i Zîşân Efendimiz Hazretlerine ümmet ve Hallâk-ı Kerîme de kemter bir kul) olabilmek dilekleriyle el ve eteklerinizden kemâl-i tâzim ve hürmetle öperim, efendim hazretleri.

Fakir talebeniz

Ahmed Hüsrev

1.) Allah onları rahmetine eriştirecektir. Muhakkak ki Allah'ın kudreti herşeye galiptir ve Onun her işi hikmet iledir. (Tevbe Sûresi, 9:71)
2.) Allah zulmetmez. (Tevbe Sûresi, 9:70)
3.) Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
4.) Sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım. (Ali el-Kâri, Şerhü'ş-Şifâ: 1:6; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:164. Ayrıca el-Hâkim'in el-Müstedrek'inde bu mânâyı teyit eden şu sahih hadis naklediliyor: "Peygamber Efendimiz buyurdu: Allah İsâ'ya (a.s.) şöyle vahyetti, 'Ey İsâ, Muhammed'e iman et. Ümmetine de emret ki onlardan ona ulaşanlar da iman etsinler. Muhammed olmasaydı Âdem'i yaratmazdım. Muhammed olmasaydı Cennet ve Cehennemi yaratmazdım. Su üzerinde Arşı yarattığımda arş çırpındı. Üzerine Lâ ilâhe İllallah Muhammedun Resûlullah yazdım, sakinleşti." (el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:615) Ayrıca bk. et-Taberâni, El-Mu'cemü'l-Evsât, 6:314; et-Taberânî, El-Mu'cemü's-Sağîr, 2:182; El-Hallâl, es-Sünne, 1:237; el-Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 5:489)

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 29

Mektup 29

Ehl-i dünyanın Üstâdımız hakkındaki asılsız üç vehimleri münasebetiyle bir kardeşimizin ettiği sualine karşı cevaptır.

Üstadımız Barla'da kimsesiz kaldığı için, mütalâa edecek kitapları olmadığından, dünyadan ümidini kesip, âhiret noktasından, iman cihetinde, kendi nefsiyle olan mükâlemelerini, düşündüklerini çok defa "Ey nefsim, ey nefsim!" diye kaleme almış. Ne vakit o vaziyetten, o belâdan kurtuldu. Buraya geldi, altı ay zarfında oradaki altı gün kadar birşey yazmadı. Zaten neşriyat yapmıyor. Ancak kendi nefsi için nota nev'inden kaydettiği mesâili, iman cihetinde vesveseye düşmüş bazı has dostlarının istemelerine binaen, güçlükle onlar alıp mütalâa ediyorlar. Yazdığı en mühim bir eseri, bir müdür, vesveseli ve onun hakkında muannid bir valiye şikâyet tarzında vermiş, o muannid vali tetkikatında, "Bu eserde ve bunun neşriyatında siyasete taallûk edecek bir cihet yoktur; sırf mesâil-i imaniyeye aittir" diye hakikati anlamakla o müdürü tekdir etmiştir.

Hem hocamız tarikat zamanı olmadığını, mütemadiyen dostlarına söylüyor. "İmanı kurtarmak zamanıdır" diyor. Buna delil, dokuz senedir hiçbir kimseye tarikat tâlim etmemesidir. Yalnız mezhebi Şâfiî olduğu için, namazdan sonraki tesbihatı biraz fazlacadır. O fazlalık da, otuz üçer tesbihattan sonra, mezheb-i Şâfiîde sünnet olan bazan on, bazan otuz üç Lâ ilahe illâllah ve üç defa da salâvat okumaktan ibarettir.

Hususî ibadetinde yanına hiçbir kimseyi bırakmaz; en has hizmetçisi de yanına giremez. Ve diyor ki: "Ben şeyh değilim, ancak bir hocayım. Eskiden dünyaya karıştığım için günahlarım çoktur. Onlara istiğfar ediyorum" diyor.

Üstadımız hakkında ehl-i dünyanın ve ehl-i hüküm tarafından çok defa "Neyle yaşıyor?" diye endişekârâne soruluyor. Bu sual altında, "Acaba başkaların hediye ve sadakalarıyla mı yaşıyor?" deniliyor.

Elcevap: Bizler daimî hizmetindeyiz. Hiçbir kimsenin sadaka ve hediyesini ihtiyarıyla kabul etmez. Mecbur kaldığı zaman, mukabilini vermek suretiyle alır. Barla'da köy halkı az olduğundan, men edip kendini kurtarıyordu. Buraya geldikten sonra, Barla gibi "Ben birşey istemiyorum" diye olan musırrâne redde muvaffak olamadı. Hatırları kırılmayacak bazı dostların getirdikleri yemekleri birkaç defa yedi. Sonra birden bire, hasta olmadığı halde iştihası tam kesildi. Bizim kanaat-i kat'iyemiz geldi ki, başkasının hediye ve sadakasını yedirmemek için, manevî bir ihtar ve bir itabdır.

Evet iki sene evvel, bütün Ramazan'da üç ekmek, bir okka pirinç ona ve dört kedisine kâfi geldiği gibi, bir sene evvel üç fırancala, bir Ramazan yine kâfi gelmişti. Bu Ramazan-ı Şerifte, otuz günde, yarım okka yoğurtla, yarım okkadan daha az pirinç ve dört kuruşluk bir fırancala yediğini—yalnız bir-iki kupa çay içmek ve iftar zamanında bir çay kaşığı bal yemek müstesna—başka birşey yemediğini bizzat müşahede ettik.**(Haşiye)**

Hem daimî hizmetinde olan bir arkadaş Rüşdü Efendi, üç okkası beş kuruşa satılan ufak balıklardan güzelce kızartılmış üç tane getirmişti. Bunları Üstadımıza yedirmek için ısrar etti. Hem Rüşdü Efendinin hatırını kırmamak, hem de balıkları sevdiği için yedi. O balık yüzünden beş saat mütemadiyen sancı çekti. Bu sancı başladıktan üç saat sonra, Rüşdü Efendiye dedi ki: "Hüsrev'deki paramdan balığın fiyatını al; sancı devam ediyor" dediği halde balıkların fiyatını almadığı için, iki saat daha devam ediyor. En nihayet dedi ki: "Aman parayı al, beni bu sancının verdiği azaptan kurtar." Rüşdü Efendi balığın fiyatını aldığı dakika, sancı birden bire kesildi. Biz Üstadımızın halinden, vaziyetinden, bu acip hali aynen gördük. İşte Üstadımız hakkında "Neyle yaşıyor?" diyenler, hatâlarını tashih etsinler.

Bekir, Re'fet, Hüsrev, Rüşdü

Haşiye: Üstadımız has hizmetçilerinden başka hiç kimseyi ihtiyarı ile kabul etmez. Hattâ daimî hizmetinde bulunan iki üçümüzün beraber bulunduğunu istemez. Şimdiye kadar hizmet edenlerden mâadâsını, beş on günde bir defa bile kabul etmez, geri

gönderir. Eski zamanını düşünüp, şimdi dahi siyasetle ve ahvâl-i âlemle münasebettar olduğunu tevehhüm edenlerin asılsız vehimlerini kat'î red edecek şu halidir ki, on üç sene evvel günde belki dokuz gazete okurken, dokuz senedir, biz şehadet ediyoruz ki, birtek gazeteyi bile ne okudu ve ne de okutturdu, ne istedi ve ne de arzu ettirdi: (Münavebe ile yanında bulunan Süleyman Rüşdü; Münavebe ile yanında bulunan Hüsrev; Münavebe ile yanında bulunan Re'fet; Sekiz senelik bir arkadaşı Bekir; Barla'da daimî hizmetkarı Mustafa Çavuş; Sekiz senelik hizmetinde bulunan bir arkadaşı Barlalı Süleyman).

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 30

Hüsrev, Üstadının kendi hakkında hiddetini zannedip, bir meseleye dair müteessiren yazdığı mektubundan bir fıkradır.

Sevgili ve kıymetdar Üstadım,

Mektubunuzun mütalâasından mütevellid teessüratım arasında, kalbime çok havâtır hutur ediyordu. Her tarafı ve her hali kusur ve ayıpla dolu talebeniz, sevgili Üstadının ayaklarının altına varlığını sermişti. Belki hergün, bu şiddetten daha büyük bir şiddetle muamele görse ve hattâ Üstadı uğrunda, yüz bin hayatı olsa hepsini bile vermeye bilâ tereddüt hazır olduğunu, sûrî değil, kalbî bir itirafla müheyyadır.

Mücrim talebeniz, senelerden beri Hâlıkından bir hâmi istiyordu. Baştan aşağıya kadar siyahlıklarla dolu olan defter-i a'mâlim tetkik edilse, bu hususta ne kadar tazarru ve niyazım vardır ve ne kadar gözyaşlarım bulunacaktır. Kur'ânî hizmet uğrunda, arzın sekenesi kadar hayatım olsa, her birisini feda etmeyi, ne büyük saâdet ve şeref kabul etmişim.

Ey sevgili Üstadım, ey kıymettâr Hocam, ey senelerden beri aradığım muhterem mürşidim, ey aziz dellâl-ı Kur'ân,

Iztıraplarımın sürûra inkılâp etmekte olduğunu hissediyorum. Uzakta olanın kusuru görülmez, tokat yakında olana vurulur. Kalbim bu cümlelere [1] هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى diyor. Fakat dimağımdan silinmeyen birşey varsa, o da aziz Üstadımın elemlerine iştirak etmek idi.

Muhterem mürşidim,

Kimin haddi var ki, risalelerin birisine el uzatsın veyahut bir sahifesine dil uzatsın veyahut bir cümlesini tenkit etsin veyahut bir kelimesine, hattâ bir harfine ve belki bir noktasına itirazda bulunsun?

Bilâ istisna, her fert istihsan ederken, böyle birşey yapmak için, bu cüreti kimden alayım?

Yok, sevgili Üstadım, müsterih olunuz; senelerden beri çekmekte olduğunuz, kal'abend cezasından pek şedid azâbınıza, bir başka ve mühim elem katılmasına taraftar olanlara bir parça meyletmek şöyle dursun, belki bu halin şiddetle ve belki fedâisi olarak aleyhte olduğuma, vicdanımın tasdiki kâfi bir şahittir.

Ahmed Hüsrev

1.)Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Husrev : Mektup 31

Mektup 31

Re’fet Bey ve Hüsrev gibi Risale-i Nur şakirtlerinin buldukları.—Risale-i Nur bereketine işaret eden—latîf bir tevafuktur.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 1

Barla Hafiz Ali 01

Şu fıkra ikinci bir Sabri olan Hâfız Ali'nindir.

Efendim! Yirmi Beşinci Söz, Cenâb-ı Hakkın ferman-ı mübîni olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân için öyle bir vuzuh-u etemmi hâvi bir muarrif-i hakikîdir ki, bahr-i hakaikte seyr ü seyahat eden ve haricen çelikle mücellâ ve müstahkem ve dahilen elmas ve akikle müzeyyen ve müberhen ve menba-ı hakikîsi olan Furkan-ı Hakîm gibi, daima gençliğini ve resanetini, ziynet ve hüsnünü tezyid ve muhafaza eden ve hiçbir vecihle ahkâm-ı memdûhasına nakîsa getirmeyen, bir sefine-i semâviyenin mahsûlü olup, kalbleri kışırlanarak felsefenin çıkmaz çığırlarına sapan gafil ve âsilere şiddetle darbe-i müthişe ve mühlikesini çarpan o Söz, mutilere lûtf-u dest-i mânevisiyle dünyevî ve uhrevî nihayetsiz mükâfatını ihsan eden Cenâb-ı Hakkın, zât-ı Üstadânelerine lütuf buyurduğu ve Vehhâb ism-i celîlinden tulû eden nurun lem'asıyla ziyalandırıp hakaik-i İlâhiyenin zerrelerini bile pırlantalar gibi görüp ve gösteren Üstadımın hakâik denizinde seyir ve seyahatleri esnasında isabet eden mevceler ki, yekdiğerini müteakip herbirisi başlı başına bir mu'cize, hattâ bir katresi bile îcazıyla i'câzını gösterdiğini gördüğümde, Mâşâallah, elhamdü lillâhi alâ nûri'l-iman ve hidâyeti'r-Rahmân cümle-i celîlesini lisanımda vird ediyorum.

Ali

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 2

Barla Hafiz Ali 02

İkinci Sabri ve ikinci Hüsrev ve birinci Ali'nin fıkrasıdır.

Ey Yüce Üstad! Cenâb-ı Erhamü'r-Râhimîne çok şükürler ki, size, o muazzam Kitâb-ı Mübînin hazine-i hakâikinin miftahını, rahmetiyle ihsan buyurmuş. O hakaik-i azîme ki, bütün dünya halkının eşedd-i ihtiyaç ve atş ile, sabırsızlıkla, mütereddid, mütehayyir, "Acaba bir âb-ı hayat bulacak mıyız?" diye bir hâlette iken, o mahfuz ve mestur zemzeme-i azimenin musluklarını açarak, her meşrep ehlinin müracaatlarında içirilmemek kabil olmayan bir tarzda, cüz'î, küllî, hattâ pek âmî olanlar bile bir damlayla hararetini kestirecek derecede vazife-i âliyenizde münteşir, tekellüfsüz, tasannûsuz, çok cihetlerle kanâat-ı kâmileyle şahit olabildiğimiz bu vazifeyle muvazzaf ve ancak ilm-i bînihâyeden lemeân eden, arş-ı Hüdâya nazarla âleme rahmete vesile olduğunuz hengâmda ne diyebilmek mümkün ve ne cesaret!

Hem bütün mümkinatla alâkadar, o muhit ve ehass-ı havassın bile tam fâik derecesinde massedebilmesi, bence baîd diyebileceğim serâser nur olan eserlere, fakir gibi, her hususta nısf değil, hiçin hiçi olanların, bu hususta mütalâa değil, elime kalem alıp o mübarek fikr-i âlinin içine müşevveş fikrimi karıştırmaktan korkuyorum ve cesaret edemiyorum. Gaye-i maksat olan, yalnız Üstadım, her hususta muvaffakiyete kısa nazarımla bakıyorum. Muvaffakiyetler neticesi, bizim için bir eyyam-ı mübareke uzaktan uzağa görünüyor. İnşaallah, o yevm-i mev'ûdu, duanız himmetiyle göreceğiz. Ve biz görmezsek, fütuhat-ı azîme nâil olan eserleriniz, pek bâlâ bir mevkide kahramanâne müşahede edecekleri şüphesizdir. Cenâb-ı Hak sizden ebedî râzı olsun. Dua-yı âciziyeden başka bir mütalâa dermeyan edemeyeceğimden, o hususu, fikr-i âlî, kalb-i sâfî kardeşlerime havale edip, el ve eteklerinize yüzlerim sürerek, kırık dökük sözlerimden affınızı dilerim.

Üstadım, bu üçüncü nükte-i kenziyeyi mütalâa ettim. Sûre-i Alâk-ı mübareğin hurûfâtının ima ettiği sırlar karşısında hayretimden gayr-ı ihtiyârî, “Allah Allah!” lâfz-ı celâli ağzımdan çıkmakla öz ve gözlerim hazin hazin yaşarıyordu ve şöyle düşünüyordum:

Evet, nasıl ki, kâinatın her zerresi Hâlık-ı Kâinata şehadet ve gülümseyerek haber veriyorlar. Öyle de, kâinatın haritası olan Kur’ân-ı Hakîmin vücudunu teşkil eden harfleri de, hâdisat-ı kevniyenin mâzi, hal ve müstakbeline lisan-ı halleriyle şehadet edecekleri bedihîdir diyorum. Bu düşüncemin izahını nihayetteki ihtarında buldum, elhamdü lillâh dedim.

Hele mübarek Sûre-i Rahmân, şu zamanın efkâr-ı bâtıla ve firavun-meşrep kafalara yıldırım-misâl saika ile, pek sarih bir surette, her işi Rahmânü’r-Rahîmin diye ispat ve otuz bir defa bir cümle tekrarla, çör-çöpten ibaret olan tabiiyun ve maddiyun tahassungâhlarını, o kudsî harflerinin remziyle zîr ü zeber ediyor. Zaten, Üstadım, çok yerlerde beyan buyurduğunuz gibi, bu kâinat kitabını açan Kadîr-i Zülcelâl ve Hakîm-i Zülkemâl, o kitabı kapayıncaya kadar, o kitabın sahife, satır, harf ve noktalarını hakkıyla izah edecek ve hikmetini gösterecek bir müfessir, bir muarrifi ve o muarrifin verese-i hakikîsini rahmeti muktezasıyla eksik etmeyecek.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Evet, Üstadım, şâhidim ki, çok yorgunsunuz ve yoruluyorsunuz. Fakat o vazifenin kudsiyeti yorgunluğa değil, herşeye tercih edileceğini buyuruyorsunuz. Madem şu zamanda iki mühim cereyan-ı azîmenin birisinin kumandasını Cenâb-ı Hak size tahmil etmiş oluyor ki, bütün dünya Kur’ân’ın beyan ve esrarından mânen sizi dinliyor, inşaallah her vakit dinleyecek. Bu mânevî muharebe zamanında netice-i muharebe yalnız insanların izmihlâline değil, belki bütün mevcudatın netice-i tahribini taşıyan ve istimal eden muharriplerledir. Öyleyse siz yalnız bize değil, ilâ yevmi’l-kıyâm bâki kalacak Müslüman yavrularının yaralanmaması için zırh; ve bir endahtta dünyayı sarsan, gürûh-u hazeleyi boğucu dumanlar içinde bırakan, Kur’ân-ı Hakîmin son sistem malzeme-i mübarekelerini

icada vesilesiniz. Var ol, ey sevgili Üstadım! Hemen, Rabbim yorgunluğunuza bedel bin ehl-i gazâ sevabı ihsan buyursun. Âmin.

Affınıza mağruren şunu diyeceğim ki: Madem mânevî cihad zamanıdır, muvazzaf askeriz ve askerlikten lezzet aldığımızı söylüyoruz, düşman hem dessas, hem sûrî kuvvetlicedir. *“Kılıç hasma göre çekilir”* düsturuyla, sizin telâşsız ve ârâmsız sa’yiniz gözönünde iken, cephemize hile tuzağı addedilen hubb-u câh ve sermaye-i dünya gibi, çok câzibedar şeylerle bizi aldattıklarını bilmeliyiz. Ve cepheyi bırakıp, âfil şeylere aldanıp, çok mübârek ve mukaddes şeylerin ayak altında kalmasına sebebiyet vermemek için, ancak ve ancak Cenâb-ı Kibriyânın azamet ve kudretinden ve şümullü rahmetinden ve Şâh-ı Levlâkın himmet-i âmmesinden ve Zât-ı Üstadânelerinin makbul ed’iyelerinden gece ve gündüz hissemend olmamızı niyaz ediyorum ve böyle imanım var ve her dakika ârâmsız bekliyorum.

Hâfız Ali (Rahmetullahi Aleyh)

1.)Elhamdü lillâh, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 3

Barla Hafiz Ali 03

Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır ki küçük bir meselede, "Gücendin mi?" diye istifsar münâsebetiyle yazılmıştır.

Eyyühe'l-Üstadü'l-Muhterem,

Hayatımın her safhasından kıymetli ve o hayatı, pervâne-misâl, bir emrinin infâzına ateşte yakmaya her an hâzır olduğum kıymetli Üstadım,

Evet, değil böyle hakikat uğrunda, hattâ bir kıymetli hediyeyi ihsan eden Pâdişâh-ı Zîşân için, o hediyeyi sarf etmekte tereddüt edilemez. Öyle de, Üstadım, bize emanet olarak ve ne zaman alınacağı meçhul olan hayatın ve her zaman emrine âmâde ve hazır olduğum Cenâb-ı Mün'imin, o emânet üzerine ne gibi emri vâki olsa, inşaallah, bilâ-tereddüt emanetini iâdeye hazırız. Madem siz, o Padişah-ı Bîzevâlin kurbiyet-i İlâhiyesinde, aynı emrini tebliğe memur bulunuyorsunuz; öyleyse, her mübarek sözünüz hak ve aynı rahmettir.

Hem efendim, bahçıvan-misâl, fidanları büyütmek üzere, hayvanat-ı muzırranın taarruzundan bir an evvel kurtarmak için aşağı dallar kesilir ki, tâ yükselsin. O fidanların hiçbir cihetle hakları yoktur ki, "Bizi tımar eden ve hayatımıza sebep olan, bizi bazan rencide ediyor" diyemezler. Zira hâl-i asıllarıyla kalsaydılar, bir muzır hayvan koparacaktı ve topraktaki kökü de tefessüh edecekti, yok olacaktı.

Evet, Üstadım, mübalâğasız, pür-kusurlukta mislim olmadığını nefsime bile bazan kabul ettirdiğim, yalnız pür-zünûb talebenizi, dizlerime değil, belime değil, boğaz çukuruma değil, belki de boyumdan aşan ve belki dahilimin de siyah çamurlara mezc olduğu ve tefessüh etmeye başladığı bir zamanda Hızır gibi yetişip ve misl-i Lokman, Kur'ân-ı Hakîmin şifahenesinden lemeân eden muâlecelerle tedaviye başladınız. Hayat ismine lâyık bir hayat

bahşına vesilesiniz. O hayatı ihsan edene ve vesile olan uğruna, o hayatı ifnâ etmemek **(Haşiye)** kâr-ı akıl değildir.

Hem bir hasta, ameliyata muhtaç olduğunu bilmelidir. Ve hastasını gece gündüz tedavi altında bulunduran eczacıya karşı yüz binlerle teşekkür ve o eczacıya eczahaneyi teslim eden Hakîm-i Pür-kemâl, Kadîr-i Bîmisâl Hazretlerine nihayetsiz hamd ve şükre borçluyuz. Ve bu borcumu ifa edemediğimden pek mükedderim. Allahü Teâlâ sizden ebeden razı olsun.

Hâfız Ali (r.h.)

Haşiye: Benim bedelime şehid olacağını hissetmiş. Kuvvet-i ihlâsın kerameti olarak haber veriyor. Haber verdiği gibi şehid oldu... Said Nursî

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 4

Barla Hafiz Ali 04

Hâfız Ali’nin fıkrasıdır.

Eyyühe’l-Üstadü’l-Muhterem! Yirmi Dokuzuncu Mektubun Üçüncü Kısmının Dokuzuncu Meselesinde emir buyurulan hizmet-i Kur’ân’dan fakirin hissesine iki erkek ve bir kız çocuğu düşmüş imiş. Aynı emri alıp gelirken düşünüyordum: Acaba, akraba-i taallûkatımda çocuklar var, hangisini intihap edeyim? Benim bu düşünceme mânen denilmiş ki: Hay Ali! Sen kendi reyine muhtar değilsin. Onun intihabı başka kapıya aittir. Üç gün sonra Yaşar ve Necati isminde iki çocuk, bana hem refik, hem ders arkadaşı ve bir derece onlara kalfa olarak tayin edildim. Çocuklar hurufatı tam bilmedikleri için bazan yazıyla, bazan kitaptan gösteriyordum. Bir ay sonra Kur’ân okumaya başladılar. Beşinci ay içinde [1] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى hatme muvaffak oldular.

Mübarek Üstadım, bu hususu çok düşünüyordum ki, lâakal bir-iki senede Kur’ân okumaya liyakat kesb edilirken, memûlün hilâfında meydana gelen bu emr-i azîm kimseye verilmez; ancak ve ancak i’câz-ı Kur’ân’ın o büyük denizinin reşhasıdır ve iki cihan fahri, Nebiyy-i Âhirzaman Peygamberimiz Muhammed Mustafa Aleyhissâlatü Vesselâmın himmet-i mâneviyeleriyle o i’câzın izhar ve intişarına memur edilen Üstadımın duası gibi çok büyük kuvvetlerle hasıl olduğuna, ben değil bu hale şahit, karyemizin ekserisi iman edip tasdik ediyorlar. Bütün köy ehl-i imanı namına, bu emr-i hayra vesile olan Üstadımıza lâ-yüad ve lâ-yuhsâ teşekkürlerle, “Cenâb-ı Hak sizlerden ebeden razı olsun” duasını âciz lisanımla daima söylüyorum.

Üstadım, birşey daha var ki, emr-i Üstadânelerine intizardayım. O da şudur: Cenâb-ı Hak ihsan ederse, dairenizin şakirdini Hâfız Yaşar bu kışta bahara sebep olup, mütenevvi çiçekleri açmasına

Nisan yağmuru misillû, vücudunuz o çiçekler arasında, bir gül-ü Muhammedî (a.s.m.) yetiştirmekte inşaallah vesile olacağınıza şüphe yoktur. Mübarek dairenin mübarek talebesine, mübarek Cuma gecesinde hatminin duasıyla, hıfzının iptida duasını ve fakir-i pürkusurun af duasını, bütün hâssa ve duygularımla, hürmetle el ve eteklerinizden öper ve kusurlarımın affını niyaz ederim, Efendim Hazretleri.

Hâfız Ali

1.)Elhamdü lillâh, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 5

Barla Hafiz Ali 05

Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstadım,

Otuz Birinci Mektubun On Üçüncü Lem'ası, "Hikmetü'l-İstiâze" nâm-ı âliyi taşıyan bir parça-i nuru aldım. Elhamdü lillâh, istinsaha muvaffak oldum. Cenâb-ı Hak, hazine-i bînihayesinden emsâl-i sairesini ihsan buyursun. Âmin, bihurmeti Seyyidi'l-Murselîn.

Üstadım efendim, bu azîm hakikati taşıyan risale, fakir talebenizde pek azîm tesirat yaparak, dimağım ve bütün duygu ve hâsselerim, o azîm hakaik üzerine serpilerek, toplanmaz bir hale geldiler. Gündüzde, güneşin ziyası karşısında kalan yıldız böceği gibi, gerek güneşin tarifini ve gerekse kendi şavkıyla daire-i muhîtinde bulunanları tarif edemediği gibi; fakir, aynı hal kesb ettim.

Evvela: Bu risale, diğer tevhide dair büyük risalelerin bir büyük kardeşi olabilir. Zira, nasıl ki öbür kütle-i nur, Cenâb-ı Hakkın âlem-i kebirde cilve-i cemâl ve kemâl ve Esmâ-i Hüsnâsını pek zahir bir tarzda âmâ olanlara da gösterdiler. Aynen bu parça-i Nur, âlem-i asgar olan ve Esmâ-i Hüsnâya âyine olan ve hilkat-i dünyanın ruhu mesabesindeki beşerin kemâl ve sukutuna, ebediyet ve ademine sebep olan en büyük vesile ve desiseleri, pek yakînen keşfedip gösteriyorlar.

Saniyen: Bu hakikatleri düşünürken kalbime şöyle geldi ki: Nasıl ki, "Hüdhüd-ü Süleymanî, zeminin suyu meçhul olan yerlerinde—hafriyatsız—suyu bulmaya vesile idi" diyorlar. Aynen bu risale, hüdhüd-ü Süleymanî tarzında, âlem-i asgar olan insanın ezdadlardan müteşekkil cism-i vücudunda nur-u iman yatağı olan kalbi, biaynihî gösteriyor. Zemin yüzünde zararlı ve zararsız otları teşhis eden kimyagerin âb-ı hayat bulduğu gibi, binde bir hakikatini ancak görebildiğimi anladığım bu eser-i âli, bütün ehl-i iman ve

zîşuura, menba-ı hakîkisi olan Kur’ân-ı Hakîm gibi, nurlarıyla âb-ı hayatı serpiyor.

Hâfız Ali (r.h.)

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 6

Barla Hafiz Ali 06

Hafız Ali’nin fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım! Bu defa irsaline inâyet buyurulan Hikmetü’l-İstiâzenin İkinci Kısmını aldım. Sekizinci İşaret’te ispat edilip gösterilen hak ve hakikat, dalâlet vâdilerinde uçan serseri mudillerin yollarını pek vâzıh tenvirle, onlara hem kendilerinin ne yaptıklarını, hem cadde-i hakikati göstermekle, îcâzıyla azîm bir mesele tahayyül buyuruluyor.

Dokuzuncu İşarette ise, bütün ehl-i iman ve bilhassa risale-i envarla hilkat-i insaniyyenin gaye-i hakikîsini anlamaya çalışan talebeleriniz, ruhen istikbale gittikçe, bu mesele pek geniş bir daire olarak, Hazret-i Âdem’den beri bütün Peygamberân-ı İzam hazeratının ehl-i dalâlete karşı mağlûbiyeti ve feci hâdiseler çok düşündürüyor ve kalbi zedeliyordu.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

O geniş daire öyle tenvir ediliyor ki, içinde Üstaddan, Fahrü’l-Mürselînden Hazret-i Âdem’e kadar müşkilât, hak ve hakikat kılıcıyla fethedilip, akıl ve kalb “Sadakte ve bilhakkı natakte” diye tasdik ediyorlar.

Onuncu İşareti yazarken elimden kalemi bırakarak hâzırûna okudum. İçinde temsilin misal değil, hakikat olduğunu ve böyle bir hakikati, ism-i Hakîm ve ism-i Nur ve ism-i Bedî’in cilvesiyle görüleceğini derk ettim. Ve hayalen tatbikine çıktım. Pek doğru bir esas olduğunu anladım, Cenâb-ı Hakka şükrettim.

On Birinci İşarette gösterilen zecr-i Kur’ânî, kâinat tarlasının mahsulü, makinasının mensucatı, insan nev’i olduğu ve umum mevcudat semeratıyla o nev’e hizmet ettiklerinden insan hodgâmlığıyla, bedbinliğiyle o azîm gaye-i dünyayı hiçe indirmesiyle, büyük çarklar misillû anâsır-ı külliyenin insan aleyhine hareket

ettiklerini ve mühlik mes'uliyetten kurtulmak ancak Kur'ân-ı Hakîmin daire-i kudsiyesine girmek ve Fahrü'l-Mürselîne ittibâ etmekle olacağını beyanla insanı kendine veznettiriyorsunuz.

On İkinci İşaret ve dört sualin cevabının ihtiva ettikleri hakikatler, bizi arasıra kendi hesabına çalıştırmak isteyen ve cüz-ü ihtiyarla kendisinde bir varlık görüp, istihkaka göz diken ve şöhret ve hodfuruşluk tahakkümüyle hebâen çalışan nebatî ve hayvanî nefis ve heva zincirlerini, altın makaslarla keserek halâs buyuruyorsunuz.

On Üçüncü İşaret ve üç noktayla, her zaman, hususuyla mübarek vakitlerde bizimle uğraşan ve bazı ye'se düşüren, yüzümüzün siyahlığını görmeyip, mü'min kardeşlerimizin ufak tefek çizgiler nev'inden karalarıyla onları bütün siyahlıkla ittiham ettiren, Cenâb-ı Hakkın rahmetini ve Gaffâr ve Rahîm isimlerini tenkide cür'et eden ve bu yüzden büyük tahribatlara sebebiyet verdiren hizbü'ş-şeytanın kuvveti gösteriliyor.

Muhterem Üstadım,

Bu işareti yazarken, vücut âlemine seyahate çıktım. İşârâttaki noktalar bir müfettiş hükmüne geçti. İzah buyurulan kuvvetler yerinde görülüp, teslim-i silâh etmek üzere idiler. Bize bu kuvvetleri gösteren Kur'ân-ı Hakîmden istimdad ve feyzi, her hatvelerimde istiyordum. Ve bize bu esas hakikat-i hayatın neticelerini, karanlıklarını gösteren Üstadımız, muvaffakiyetimizi Cenâb-ı Haktan dilemekte olduğu, her an kendini göstermektedir. Ve inşaallah halâs edecektir.

Muhterem Üstadım, bu on üç işaret, on üç cevahir kümesini muhtevîdir. Bunlardan bazılarını ipe çizip göstermekle ve çizmemekle ve görmemekle, o cevahir hazinesine ve cevherlerine bir nakîse gelmeyeceğinden eğri ve doğru çizmek istediğim cevherler, inşâallah hüsnünü zâyi etmez.

Ey sevgili Üstadım, ne kadar teşekkürât-ı vefîre ifâ etsem ve hayli minnettar olsam, yine ifâ edemeyeceğime kail olduğumdan, dilerim Cenâb-ı Haktan razı olacağınız kadar, nâil-i mükâfât eylesin. Âmin, bihurmeti seyyidi'l-Mürselîn.

Hafız Ali (r.h.)

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 7

Barla Lahikası

Barla Hafiz Ali 07

Hâfız Ali'nin dersini ne tarzda anladığını gösteren bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım! Otuz Birinci Mektubun On Dördüncü Lem'asının İkinci Makamını bir defa kendim okudum. Bir cüz'î istifadeyle, dimağımda bir lezzet hissettim. İkinci ve üçüncü tekrarlarımda öyle bir zevk-i ruhanî uyandırdı ki, eğer kalb ve kalemim ruhuma tercüman olabilse idiler, belki bir derece siz Üstadıma minnettarane arza cür'et eylerdim. Heyhât, ne kalbim ve ne kalemim ve ne ruhum, aczle önüme çıktılar ve itiraf-ı kusur ediyordular.

Sevgili Hocam, Sözler ünvanıyla neşr-i envar ve feth-i bab-ı rahmet eden envâr-ı Kur'âniye esasen has, mahsus bir sikke-i hâtemi taşımaktadırlar. Herbir parçasından, şümullü rahmet-i İlâhiyeye cüz'î, küllî bir kapısı var gösteriyor ve göstermekle kapıları açık bırakıyorlar. Bu mübarek risaleyi, Süleyman, zeki Zekâi ve Lütfi kardeşlerimle okurken, hayalime bir büyük müzeyyen bir saray gösterildi. Aslı ve hakikatini ve vüs'atini ve müzeyyenatını temâşâ için ruhen çıktım. Baktım ki, yorgun ve nazarım kesik bir tarzda geriye döndüm. Zekâi kardeşim devam ediyordu. Tekrar o saray şeklinde mutantan, revnaktar, kıymetçe, mahiyetçe aynı, ufak bir saray-ı vücut âlemimi gördüm. Ve feth-i bâb edip temâşâ etmek istedim. Anahtarı yoktu. Birden kardeşimin ağzından Bismillâhirrahmânirrahîm işittim. Kapı açıldı.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ وَهِدَايَةِ الرَّحْمٰنِ

dedim. Gördüm ki, büyük sarayın müştemilâtı ve tezyinatı, o küçük sarayda derc edilmiş. Adeta çarklardan mürekkep bir saat ve çok ipleri hâvi bir nessacdır. Dikkat ettim, o saati kuran ve işleteni ve

o ipleri gûna gûna boyayıp dokuyanı, gündüzü gündüz eden güneş olduğu gibi, pek parlak bir surette izah buyurulunca gördüm. Tekrar Elhamdü lillâhi dedim ve şu âlem-i kübrânın fihristesini ve nümunesini elime alınca artık pervasız seyahate çıktım.

Muhterem Üstadım,

Şu söz öyle bir hakikati ders veriyor ki, daha insana yabancı ve bilinmesi mümkün olmayan birşey kalmıyor. Her gördüğü mûnis bir arkadaş oluyor ve susuz vadiler ve geniş sahralar ve koca küre-i arz bir bahçe hükmünde Halık-ı Rahîm tarafından ihzar edilmiş ve tılsımı da Bismillâhirahmânirrahîm olduğu ve tılsımı bulunmazsa ve alınmazsa, o bahçede yaşamak mümkün olmadığı ve yaşasa da her tarafta yabancı olarak ve her hatvesinde istiskal edilerek, hayat değil, belki câmid olarak bulunacağını izah buyuruyorsunuz. Hele bizi her zaman, günde kırk defa havsalamız almayarak “âh” ile geri dönen mirâc-ı mü’min olan namazda

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ [2]

sırrı öyle bir düğme olarak gösteriliyor ki, her mü’min kendi vücut âleminde bir elektrik fabrikası görüyor. Ve düğmesini açınca bütün dünyayı ziyayla gösteriyor.

Sevgili Üstadım, “Cenâb-ı Hak bu kıymetli eserleri kıyamete kadar mü’min kullarına yetiştirsin” duasıyla hatm-i kelâm eylerim, efendim.

Kusurlu talebeniz
Hafız Ali

1.)İmanın nurundan ve Rahmân olan Allah’ın bize doğru yolu göstermesinden dolayı Allah’a hamd olsun.
2.)Ancak sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fâtiha Sûresi, 1:5)

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 8

Barla Hafiz Ali 08

Hafız Ali'nin fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım Efendim Hazretleri,

Otuz Birinci Mektubun On Beşinci Lem'asının birinci kısmını, büyük bir meserretle aldım.

Sevgili Üstadım, zâten fakir, âcizane nazarımda, "Şems-i hidayetten neşr-i envâr eden Sözler" hak ve hem hakikat olarak, hakikat âleminin çarşısıdır. Hakikat âleminde ne varsa, o kadar zengin, o kadar mücehhez, o kadar bîpâyandır. Böyle bir çarşı-yı âlem mallarını almak lâzım ki, bir padişah kuvveti olsun. Eğer görmekse, öyle bir keskin nâfiz, seyyar bir nazar olmalı ki, seyr u seyahatle görebilirsin. Bu da pek ender bulunduğundan, almak ve görmek için lâzım ki, bütün malların bir nümune levhası bulunsun.

Ey sevgili Üstad,

Her nümune levhaları mukaddemâ görülüyordu ki, yalnız bir parçayla topların ve küllîlerin nevilerini gösterir. Daha birşeye yaramaz. Fakat serâser nur olan hazine-i bînihayenin fihriste ve nümune levhasının her parçasından, "hanîfen müslimen" gömleği çıkacak. Harika derecede parçaları ve kıymetleri hâvidirler. Nasıl umuma muhalif külliyatla harika olduğu gibi, cüz'iyatlarıyla hârika bir hatemi taşıyorlar.

Evet, Üstadım, bu mektubu istinsah ederken kalb ve ruhum cûş u hurûşa gelerek bütün envâr-ı resâili kemâl-i şevk ve tahassürle görmek istiyordular.

Demek, Üstadım, umum risalelerin her parçasına ihtiyacımız olduğu gibi, her parçayı da birden görmeye şiddetle ihtiyaç varmış. Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud size kemâl-i rahmet ve merhametinden, o rahmet ve merhametinin iktizasıyla nâil-i mükâfat buyursun. Âmin.

Hâfız Ali

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 9

Barla Hafiz Ali 09

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Pek sevgili ve muhterem Üstadım,

Hazret-i Şeyh-i Geylânî kuddise sırruhu'l-âlî'nin keramet-i acibe-i gaybiyesini aldım. Hayretimden düşünmeye başladım. Aradan çok geçmeden, hizmet ettiğim Nur elektrik fabrikasından bir düğme çevrildi, bir mumluk bir ziya geldi. Birşeyler görmeye başladım. Aynıyla yazıyorum. Kusur ve noksan, biçare Ali'nindir.

Evet, Üstadım, nasıl ki, Fahr-i Âlem (sallâllahü aleyhi ve sellem) Hazretleri şecere-i kâinatın hayattar çekirdeği, enbiya ve mürselîn o şecere-i mübarekin dalları olup, dalın iptidasından müntehasına kadar, kat'î bir alâkayla daimî birbirlerini götürüyorlar. Bu sır için, Hazret-i Âdem Safiyyullah kokladığı ve hissettiği nur-u Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm) hakkında demiş: "Yâ Rab, benim alnımda bir çığırtı var, nedir?" Cenâb-ı Kibriya hazretleri buyurmuş: "Nur-u Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselâm) tesbihidir." Aynen kütüb-ü sâbıkada da vesile-i dünya olan Şâh-ı Levlâki evsafıyla, ashabıyla haber vermeleri gösteriyor ki, ulûm-u evvelîn ve âhirîni cami bir kitapla ba's olunacak, kâinatın ruhu hükmünde ve bütün kâinatın güzellikleri kendi fıtratında tecemmu edip, tekemmülle tulûu, fecirden sonra şemsin tulûu gibi bekleniyordu.

İşte bu kitab-ı kâinatın vâzıh bir fihriste-i mukaddesesi olan Furkan-ı Mübîn, Arş-ı Âzamdan ve her ismin âzamî mertebesinden nüzul ile kökü Arş-ı Âzamdan, gövdesi Fahr-i Âlemin (sallâllahü aleyhi ve sellem) sadrına ve dalları bütün zemini ihata eden kitab-ı kâinatın her sahifesinde ve her cüz'ünde lâfzullah ve lâfz-ı Resul-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) ve lâfz-ı Kur'ân'ın bütün birbiriyle alâkadarane işaret edip birbirini göstererek, birbirinin hükümlerini tasdik ettikleri misillû, Hazret-i Şeyh (k.s.) sırrına mazhar olduğu, esmâ ve cilvesine mazhar olduğu Levh-i Mahfuz ve lûtfuna mazhar olduğu Cenâb-ı Hâlıkın bildirmesiyle, sekiz asır sonra kendisiyle

tevafuk eden bir hâdim-i Kur'ân'ı görüp ve tasdik etmekle haber vermesi, hak ve ayn-ı hakikattir.

Evet, Hazret-i Şeyh hâdim olduğu o hizmet-i kudsiye-i Kur'âniye hürmetine zamanın padişahlarını titretmiş, nur-u Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm) omuzunda tecellî etmesiyle, o nur-u Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselâm) ziyasıyla hareket eden bütün evliya Hazret-i Şeyhe boyun eğmeleri, gerek müslim ve gayr-ı müslim ve herbir meşrep ehli Hazret-i Şeyhi tenkide cür'et etmemeleri gösteriyor ki, cadde-i Muhammediyede (sallâllahü aleyhi ve sellem) bataklık ve nur-u Muhammedîde (aleyhissalâtü vesselâm) zıll olmadığını, aynelyakîn derecesinde ispat ediyordu.

Öyle de, on dördüncü asrın hâdim-i Kur'ân'ı da, dokuz yaşından altmış (seksen altı) **(1)** yaşına kadar, bilâistisna, doğrudan doğruya Kur'ân namına hizmet ve hareketi ve zamanın padişahından en canavar reislerine baş eğmediği, hattâ terakkiyat-ı fenniye ve zihniyede birinciliği ihraz eden, Avrupa devletlerini iskât eden, zemzeme-i Kur'âniyenin şifâhânesinden nebeân ederek, onların semlerine karşı tiryakları şişe değil, mâ-i câri nehirlerle i'lâ-yı kelimetullah eden ve onların kal'alarını zîr ü zeber eden, emsâli görülmemiş on dördüncü asra mahsus envâr-ı Kur'âniyeden Risale-i Nur'la, cihanın cihât-ı sittesini ve semânın yüzünü aydınlatan ve yaralı olup ölmeyen ehl-i imanın yaralarını tedavi ve seksen yaşında ihtiyarlarını şâbb-i emred ve gençlerini mâsum bir hale Hazret-i Eyyubvârî hayat bahşına vesile olan hâdim-i Kur'ânînin ve Nur Risalelerini, değil Hazret-i Şeyh (k.s.) altıncı asırdan on dördüncü asırda görmesi, kütüb-ü sâbıkada remzen ve Hazret-i Kur'ân'da sarahaten göstermeleri, o kitab-ı mübarekin şe'nindendir, diyebileceğim. İnşaallah, vazifenin makbuliyetine işarettir ki, vazifenin ehemmiyetine binaen Cenâb-ı Hak onu çok zaman evvel göstererek, meb'us-u âlem, güzide-i benî Âdem Efendimizden, Hulefâ-i Râşidînden (radıyallahü anhüm), aktâb-ı evliyadan öyle bir mânevî kuvvet teraküm etmiş oluyor ki, değil bu zamanın kör ve sağırları, dünyanın en azgın firavun ve nemrutları da olsa, yine korkacakları ve ağız açamayacakları bedihîdir. Dilerim Cenâb-ı Haktan, envâr-ı Kur'âniyenin

لاٰ اِلٰهَ اِلاّ للهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ [1]

bayrağı altında toplanan ehl-i imanın ellerine yetişmesiyle, ilâ yevmilkıyâm o envârın tevessüüne ve neşrine hayatını fedâ eden ve edecek erbabının teksirini ihsan buyursun. Âmin, âmin, bihurmeti seyyidi'l-Murselîn.

Sevgili Üstadım, yarım yaşımın tercüman olduğu şu arîzama, yarım nazarla bakıp aff-ı kusur buyurmanızı diler, el ve eteklerinizden öper, "Bize ve bütün âleme vesile-i hayat olan Üstadım, Cenâb-ı Hak sizden ebediyen razı olsun" duasını gece ve gündüz niyaz eylerim.

Mücrim talebeniz

Ali

1: Üstad Hazretleri bu mektubu tashih ettikleri zaman "altmış" yerine kendi el yazılarıyla bu "seksen altı" rakamını yazmışlardır. (Tenvir Neşriyat)

1.)Allah'tan başka ilâh yoktur, Hz. Muhammed (a.s.m.) Onun elçisidir.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 10

Barla Hafiz Ali 10

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım! Birinci, İkinci Sözler çok ellerde dolaştıkları için, okunmaz bir halde idiler. Kezâ, istinsah ettim. Kalbime geldi ki, "Acaba şu İslâm ve iman hücceti olan Sözler'de bir sırr-ı tevafuk var mı?" diye baktım, gördüm,

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

dedim. Anladım ki, risalelerde umumiyetle bir kütle-i i'câz ve Şems-i Sermedî'nin sönmez bir ziya-yı hakikati görünüyor. Nasıl ki, Kur'ân-ı Hakîm bütün dünyaya, ins ve cinne bin küsur seneden beri nidâ edip, düşmanlarını iskât ve dostlarını müferrah edip, hükmü kıyamete kadar bâkidir. Öyle de, Kur'ân-ı Hakîmin hakikî müfessiri olan Risale-i Nur ve eczaları, bu zulümatlı perdelerin altından kendilerini gösterip neşr-i envar ettikleri gibi, inşaallah, bir zaman olacak, zulümat perdelerini yırtarak, bütün dünyaya hitap edip, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın mu'cize-i bahiresini ispat edecektir. Cenâb-ı Hak ilâ yevmi'l-kıyâm neşr-i envara hizmet eden hadimlerinin teksirini ihsan buyursun.

Hâfız Ali

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 11

Barla Hafiz Ali 11

Hâfız Ali'nin fıkrasıdır.

Üstad-ı Âlîşânım Efendim Hazretleri,

On bir nükteyi hâvi Mirkatü's-Sünne'yi istinsaha muvaffak oldum. Bu ziyadar lem'a şu zamanda şirkle imanın ve kötüyle iyinin temyiz ve tefriki için öyle bir gevher (cevher) mihenk ki, memdûhu gibi gözler hakikatini görmekte ve akıl hakikatine ermekte hayran ve âcizdirler. Zaten şu zamanın pek şiddetli zulümatını yırtacak, zıddının pek fevkinde bir nûr-u lâyezâlî, Cenâb-ı Hakkın rahmetinden ümit edilirdi.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

O nur, bilfiil risale-i Nur'da nebeân ettiği, her aklı başında olanlarca görülüyor. Değil böyle en büyük bir hakikati izah ve tefsir eden bir risale, hattâ bir ferdi ikaz için yazılan bir mektubun bile, her meşrebe bakar bir gözü, herkese yarar bir sözü bulunuyor.

Ey aziz Üstad, bizler nasıl şükretmeyelim, nasıl minnettar olmayalım ki, Cenâb-ı Hak, şiddetli muhtaç olduğumuz dünyanın o koca güneşi gibi, Kur'ân güneşinin hakikî bir müfessirine bizleri kavuşturdu. Nasıl salât ü selâm olmasın ki, ol hazret-i sipeh-sâlâr-ı enbiyâ olan Şâh-ı Levlâke ki, bizlerin görmez gözlerimizi nuruyla şûledâr edip, tarîk-i müstakime sevk eyledi. Nasıl duagû olmayalım, ol Hazret-i Dellâl-ı Kur'ân'a ki, isyanımıza bakıp, bizleri halka-i irşadından hariç ve hal-i aslîmizde bırakmadı ve inşaallah iki cihanda da bırakmayacaktır.

Sevgili Üstad, her iki parçayı istinsah ederken kalbime geldi ki, asıllarını taklit etmeyeyim. Zira, üzerlerinde zahir olan ezhâr-ı tevafuku, cilve-i bedâyi başka .

tarzda kendini nasıl gösterecek dedim. Ve takdim-i âcizânem olan iki nüshadaki san'at-ı bedîa, akıl ve istidad-ı beşerden pek uzak bir tarzda, gûya tezgâhında ölçülerek, biçilerek, her harfi bir vezn-i kasdî ile zuhur ettiğini gösteriyor. Ve şu zamanın akıldan uzak eblehlerine mânen diyorlar ki, "Bizim halen üzerimizde tecellî eden cilve-i cemâli, aklınızla ölçemezsiniz. Yalnız gözleriniz varsa görebilirsiniz."

Evet, baharda zeminin yüzünde san'at-ı Rabbaniyeyle her tarafta sündüs-misâl çiçeklerin açılmaları; cüz'î şuuru olan kimse, bir Kadîr-i Mutlak olan Zât-ı Zülcelâlden başkasına veremez. Öyle de, risaleler umumiyetle Kur'ân ömrünün asırlar senelerinden on dördüncü asır nevrûz-u sultânî misillû bir baharı taşıyorlar. Arı kadar aklı olan, bu baharda bu çiçeklerden istifade etmezse ne denir? Ve koca baharı görmeyen ehl-i basîrete ne denir? Ve görüp de kendini kışta zemherire atana ne denir? Heyhât… kendine zîşuûr ve ehl-i fikir ve ehl-i basiret süsü verenlere!

Var ol, ey sevgili Üstad! Sen bu Kur'ânî elmaslarla, o koca baharın mübeşşirisin. "Cenâb-ı Hak, maksut ve muradınıza nâil buyursun. Âmin" duasıyla dest ü dâmen-i muallâlarını öperim, Efendim Hazretleri.

Fakir talebeniz

Ali

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 12

Barla Hafiz Ali 12

Bu gelecek iki fıkra, İkinci Sabri olan Hâfız Ali Efendinindir.

Bu defa istinsahına muvaffak olduğum Yirmi Dokuzuncu Sözü istinsahım esnasında İkinci Esasın “Medarlar” namıyla, “biner mumluk elektrik lâmbaları” hizasına geldiğimde, şöyle bir fikir kalbime geldi. Kalemi bırakarak düşündüm ve düşündüğümü aynen yazıyorum:

Üstadım, beka-yı ruh ve haşir hakkında, Cenâb-ı Hak tarafından bize o hakaike giden yolu göstermiş. Gösterilen hakikatin yolunda hevesât-ı nefsâniyeye hoş gelmeyen şeyler vardı ki, bize uzun ve karanlık...

İşte, şimdi serâser nur olan Sözler ve o Nur fabrikasının elektrik lambaları ve kuvve-i câzibeleri, o yolu pek parlak gösterdiği gibi, pek yakından cezb edip hemen yakın ve yakından daha yakın olduğunu göstermekle beraber, havf yerine emniyet, zakkum yerine asel bahşediyorlar. Ve fevkalgaye hikmetlerini beyanda aczimi itirafla, lisanımın döndüğü kadar derim:

يَا رَبِّى بِحَقِّ اِسْمِكَ الْعَظِيمِ وَبِحَقِّ [1]
اَلْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ وَبِحَقِّ حَبِيبِكَ الْأَكْرَمِ

Deryâ-yı Nurun başkumandanı olan Üstadımı razı olduğun amel üzerine sâbit ve razı olacağı amelini teshil ve müyesser kıl. Âmin.

1.)Ya Rabbi.. İsm-i Azimin ve Kur'an-ı Hakimin ve Habib-i Ekremin hakkı için...

Ali

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 13

Barla Hafiz Ali 13

Serâser nur olan umum Sözler'in hakikatini beyandaki âli, gâli, el yetişmez makam-ı mânâ-yı mefhumunu, değil şimdi zamanın zındıkları, tâ eski inatçı ve bunlara müşabeheti olan firavunlar, nemrutlar anlasalardı iman ederlerdi, dedim ve size çok dua ettim.

Ali

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 14

Barla Hafiz Ali 14

Üç cesetli bir ruhun bir fıkrasıdır. Yani: Hâfız Ali, Sabri, Sarıbıçak Ali.

Otuz Birinci Mektubun On Yedinci Lem’asının On Yedinci Notasının yedi meselesinden ikinci meselesi iken Yirminci Lem’a olan İhlâs Risalesini aldım. Kuleönü’nde kardeşim Ali Efendiyle, Yirmi Birinci Lem’a namıyla projektör-misal, geceleri gündüze çeviren, pek mübarek ve çok kıymettar ve gayet müessir bir risaleyle, Yirmi İkinci Lem’a olan On Yedinci Notanın Üçüncü Meselesi iken, Lemeata karışmakla, sosyalizm ve bolşevizm oyunlarıyla âlem-i insaniyetin fıtrat-ı hayat-ı hakikiyesini unutturmak, ebedî zulümatı, müsâvat-ı esasiye namıyla, kendi şahıslarını istisna ederek, millet-i İslâmiyeyi esassızlığa attıkları gazlı bombalarıyla bir nevi geceyi getirdikleri gibi, güya istila ettiği mânevî toprakta kuvve-i inbatiyeye medar olacak bir hayat dahi bırakmayarak ihrak ettikleri bir anda, şu Lem’a o âlemi tenvirle güneşi gösterip, âb-ı hayatıyla uyanık zemin üzerini yeşerttiğini gösteriyor.

Muhterem efendimiz,

Bir hafta mukaddem, maddeten küçük ve mânen büyük bir nâme-i mergubelerinizi, Bekir Bey vasıtasıyla bir ordu kuvvetinde aldım. Cenâb-ı Erhamürrâhimîne hesapsız hamd ve şükür olsun ki, bizim gibi âciz, zaif, fakir, kusurlu kullarını, hiçbir zaman maddî ve manevî takviye-i rahmetinden baîd tutmuyor. Esen rüzgârlar muvakkaten kapı ve pencerelerden girseler de, o hanenin sahibi derhal kapatıyor ve ayıktırdığını gösteriyor. Gerçi çok okuyamıyorsak da, yazıyı aynı vaziyette yazıyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Muhterem efendim,

“Şu yazılan risaleleri nasıl buldunuz?” buyuruyorsunuz? Ya Hazret-i Üstad, ne diyelim? Bizim mânevî yara ve hastalıklarımızı teşhis buyurup, öldürmemek için her nevi muâleceleri ile memzuc, hem mugaddî, hem müessir tiryaklarını Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla gönderiyorsunuz. İhlâs hakkında evvelce ve bilhassa sonra ihsan edilen risaleleri okudukça, vücudumun ağrıdığını ve her zerresinin titrediğini, müteaddit diyarlardan tevellüd eden kurtlar oynamaya başlayınca, en ahmak ve eblehçe hareketlerimi gösterdiler.

Şu Sözler bittecrübe yazılmasıyla, umum kardeşlerimiz ikaz ediliyor. Ve her ferde kudsiyetiyle, güya o ferde hitap eder gibi bir ulviyetle mâ-i zemzem içiriyor. İhlâsı tam, vicdanı temiz, ruhu teslim, cismi latîf, nesebi tâhir kardeşlerimiz, bu ikazla Cenâb-ı Erhamürrâhimîne niyaz edip, “Yâ Rab, cümle ihvanımızı yaramaz şeylerden halâs et ve ihlâs-ı tâmme ihsan et” dualarında, sâlifü’l-arz haslet-i hamse-i âliye ve ehliyeden olmayan ve kesafetli ruhuyla müteaddit nuru karıştıran ve zahir haliyle sebeb-i risale olup, umumun dua ve himmetlerini her an arzulayan, bu uğurda Risale-i Nur’a serfürû ve serfedâ edenleri, Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, Habib-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Kur’ân-ı Hakîm ve Hizbü’l-Kur’ân hürmetine mağfiret buyurup, niyet edip talep ettikleri hizmetinde muvaffak buyursun. Âmin.

Şu mübarek risaleler, hararetli bir adamın suyu gördüğünde, ufak bir kapta ise kazanına koymak, büyük göl ve deniz ise, içine girmek istediği gibi, şu zamanın nursuz yakıcı şiddet-i hararetine karşı ihlâs denizini göstermekle harareti kesmek, hem her nevi cevahir ve elmas içinde bulunduğunu beyan etmekle o denize dâvet ediyor. Nefsin talibi olduğunu riyâ ve hubb-u câh gibi her cihette zararlı yılanlar gibi zehirleyen, ibadet perdesi altında dünyayı tahsil etmek isteyip, kabir kapısında hatâsını bildiği ve teveccüh-ü nâsa muhabbetten, firavun gibi gark olurken dönmek isteyip, kimseye müyesser olmadığını ve daha teferruatıyla o âlemleri bu Lem’alar öyle tenvir ediyorlar ki, eğer murad-ı İlâhî olsa, bu zamanın şöhretperest zındıkları da görselerdi, ellerindeki vücutlarına zemherir getiren buzları atıp, ihlâsla iman edip, Kur’ân’ın elmas cevahirlerini alırlardı.

Muhterem efendim,

Keramet-i Aleviye risalesi çok cihetlerle keramet olduğu gibi, Risale-i Nur şakirtlerini intibaha ve teşvike, sa'y ve gayrete, cesaret ve şecaate sevkle, hareket ettikleri yolda yalnız olmadıklarını ve karşılarında düşmanın, yalnız onların düşmanı olmayıp, belki mâzide duran ve bize pek yakından bakan ervâh-ı âliyenin de düşmanı olup, o âli ruhlar önümüzde pişdar, etrafımızda zırh gibi ve muhafız ve muavin olduklarını göstermekle, zaiflere kuvvet, havf edenlere cesaret ve şecaat, kavîlere refik oluyor ve her zaman bu risaleye herkesin ihtiyacını gösteriyor. Bu zamanın kisve-i ilmiye ve mümessil-i din ve rehber-i millet perdeleriyle ilmi eneye, dini dünyaya ve kendileri meyhaneye düşen ulemâû's-sû'u haber vermekle, ehl-i iman ve irfanı insafa, ittifaka, ittihada dâvet ediyor.

Cümlemiz, hâk-i pâ-yı ekremîlerine yüzler sürerek, mübarek dest-i dâmen-i kerîmânelerini öperiz efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

İslâm karyesinden Ali

Kuleönünden Ali

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Barla Lahikası : Hafız Ali : Mektup 15

Barla Hafiz Ali 15

Hâfız Ali’nin bir fıkrasıdır.

Aziz Üstad,

Bu asrın sisli, semli revacı, şecere-i kâinatın meyvesi olan insanın nüve, lüb, kışır gayelerini zâil ve faniye, zillet ve gurura, âfil firaka, zahir bâtıla, atâlet ademe, hırs ve hayvaniyete, câmid ve abesiyete, başıbozukluk ve hiçliğe sevkle, o meyvenin kısm-ı âzamının ölüp, ekallinin de ölmek ve tefessühü ânında, mezkûr şecerenin merkez üzerine karib, Isparta dalına tâlik edilen, Hakîm-i Mutlakın etem, ekmel şifahanesi olan Kur’ân’dan nebean eden “Tiryak Notalar” tesmiyesi ile, her Notanın binler harfler damlalarıyla imdada yetişerek, küre-i arz bahçesini iska ve binler meyvelere hayat bahşeden ve bu yüzden menbaı gibi, kıyamete kadar harika bir keramet ve taklit edilmez bir turra ile çağlayacak olan eser-i mübareki, elhamdü lillâh istinsah ettim.

Evet, Üstadım, nasıl ki,

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْ [1]

âyet-i kerimesinin binler mâsadaklarından bir mâsadakı olan nev-i insanın herbir ferdine sima, ses, etvar, ahlâk gibi daha çok latîfeler ve cihazat mevcut iken, birbirine benzemeyip, herbir şahıs bir âlem olarak, Vâhid-i Ehad-i Samed’in malı ve masnuu ve muvazzaf memuru olduğunu, bilmecburiye şuuru olana kabul ettiriyor.

Öyle de, Kur’ân-ı Hakîmin hayattar semeresi olan Sözler ve Mektubâtü’n-Nur’un herbir parçası, kendi âleminde nihayetsiz kudreti gösteren ve her mebhaslarıyla binler âlemler içinde bir âlem olan

âlem-i şuhudun tılsım-ı acibini tam keşf ve halle, her risale bir muammânın miftahı ve hayattar ervâhı hükmündedir.

Bundan böyle, daha binler ihsan-ı İlâhî ve rahmet-i Sübhânî olsa, yazılsa, ihtiyaç görünüyor ve yerleri boş karanlık bir âlem gibi, o şems-i hakikat güneşinin şuâlarını bekliyorlar. Dilerim Cenâb-ı Haktan, böyle anûd bir zamanda, böyle asâ-yı Mûsâ misillû çok cihetlerle harika, fütuhata sebep olan ve inşaallah bundan böyle olacak olan Resâili'n-Nur'u teksir buyursun. Âmin, âmin, âmin…

Kusurlu talebeniz

Ali (r.h.)

1.) Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin, seslerinizin ve simalarınızın farklılığı da yine Onun âyetlerindendir. (Rum Sûresi, 30:22)

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 1

Barla Zekai 01

Bir Nur talebesinin fıkrasıdır.

Bugün o yüksek kitabın ikmaline muvaffak oldum. Miracın ikmal ve mütalâasından mütevellid sürur ve saâdetimi tariften kalemim dûçâr-ı acz oluyor. Mütalâadan doğan duygularımı hülâsaten ve bir cümleyle arz edeceğim:

Miracın mütalâasında hayatın felâket girdaplarını ve saâdet-i ebediyeye giden mânevî deryanın selâmet yollarını gösteren kalb dolusu bir nur ve ziya buldum. Evet, her temsilâtta ispat edilen pek çok hakikatler ve bugün tahatturu ve tahayyülü bile ruhumuzu doldurup taşırmaya kâfi gelen Asr-ı Saâdet ve harikalar devri gözümün önünde hayatlandı; fikirden fikre, hayretten hayrete düştüm.

Mirac kitabı, felsefe düşkünü muterizlerin felsefesini her zaman için iflâs ve sukut ettirmek kuvvetine mâlik bir eserdir. Mirac kitabı, başlı başına, asıllardaki hakikatleri i'zam edilmeden ve bîtarafâne bir tefekkürün bile göreceği ve kabul edeceği bir nazarla ispat eden ve kapalı kalmış noktaları ehl-i imana makul ve mantıkî fikirlerle izhar eden bir kitab-ı tarihtir.

Gaflete dalmış ve dalâletin mağlûbu ve bir tutam aklıyla kendisine bir mümtaz mevki vermek isteyen feylesof, Mirac gibi bir şâheser karşısında apoletleri sökülmüş, bütün şöhret ve namı sukuta mahkûm bir kral vaziyetine düşer. O kral ise daimî bir ye'se mahkûmdur. Halbuki bunca hakikatler karşısında felsefe zincirleri ve muteriz efkârı birer birer kırılan, dâvâsının ve iddiasının haksız olduğunu anlayan feylesof ise Hâlık-ı Âzamın kudret ve azameti huzurunda secde eder ve af diler.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 2

Barla Zekai 02

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Namaza dair fazilet ve mükâfat menbaı olan Dördüncü ve Dokuzuncu ve Yirmi Birinci Sözler ruhumun karanlık köşelerini nâkabil-i târif bir surette tenvir etmiştir. Kemâl-i aşk ve şevkle tetebbu ettiğim bu şâheser, şüphe bulutları içinde vakitlerini bir hiç için zâyi edip giden ehl-i gaflete ve gençlik hevesâtına esir olup mürur-u zamanla nâdim olarak tarik-i hakikati arayanlara bir refik-i hayat olsun.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 3

Barla Zekai 03

Ey Üstad,

Yirmi Yedinci Söz, Müslümanları sa'y u gayretin ve bu ulvî dinin hizmetine teşvik ediyor. Bu risale sanki ufukta bir hedef, ehl-i iman için de bir rehber.

Evet, bu Söz, kalbler içinde bir iştiyak, iştiyak içinde bir nur olmuş. Otuz Üçüncü Mektup ise, otuz üç penceresiyle beraber, hakikat mayasıyla yoğrulmuş bir varlık. Bu kıymetli eser, ulviyet ve kudsiyet içinde, kuvve-i idrâkiyesiyle hissiz beşere hassasiyet; ve gaflet perdelerinden hakikati görmeyen nazarlara kuvvet; hakperest ehl-i imana ise, ulviyet bahş ediyor.

Hadsiz ihtiyaçlara düşen, zahire aldanarak maddiyata saplanan ve kendini lâkaytlık içinde ye'se düşüren zavallılar, bu mukaddes eserin karii olsunlar, anlasınlar ki, nereye giderlerse, nereye bakarlarsa bir Hâlık-ı Âzamın, bir Rahîm-i Rahmân'ın dairesinden, hududundan, kanunundan ve idaresinden harice çıkamazlar. Her mevcudiyet, her vâkıa, her tahavvülât, her inâyet, her iltifat bir Kadîr-i Zülcelâlin yed-i zaptındadır.

Demek oluyor ki, en ufak bir zerrede, Sânii ilân ettiği cihetle, koca bir kâinatın saltanatının küçük nümunesi mevcuttur, denilebilir.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 4

Barla Zekai 04

Aziz ve büyük Üstadım,

İki üç günlük sa'yimin mahsulünden doğan ve inâyet-i Hakla istinsaha muvaffak olduğum On Yedinci Sözü tashih için takdim ediyorum.

Ey yüce Üstadım, On Yedinci Söz ki, mefhumu, nâmütenâhî yükselen hakikatlerdir. Yüzlerce teşekkür... Her söz beşeriyetin müptelâ olduğu mahfî emrâzı gösteriyor. Ve nurlarıyla teşhis ederek tedavi ediyor. Pekâlâ, pek rânâ anlıyorum ki, benim gibi yaralı, mânen zarardide olmuş bir genç için, muhtaç bulunduğum teselliyetkâr şeyler, hep Risale-i Nur'dandır. Kalbime tesellî nurlarını serpen Hâlık-ı Âzama binlerce şükür...

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 5

Barla Zekai 05

Sözler, yani Risale-i Ahmediye berâhinini yazarken, çok defalar kalemimi elimden bırakıp, o Asr-ı Saâdetin anlarının tahassürüyle, hicranıyla yandım. Bu hicrandan kalbim ağlamış, gönlüm coşmuş, ruhum vücudumdan ayrılarak uzaklara gitmiş. Bana tesellî tuhfeleri getirmiş.

Öyle ya, aziz Üstad, Asr-ı Saâdette değilsek, müştakıyız. Bu bize kâfi. Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) bize bıraktığı muazzam bir mu'cizesi bugün elimizde değil mi? O kitap, bize, muhtaç ve müştak bulunduğumuz saadeti vaad etmiyor mu? Ona hâlisane sarıldığımız zaman muhtaç bulunduğumuz zevk-i mânevîyi bize vermiyor mu?

Evet, aziz Üstadım, bugün elimizde tuttuğumuz, gözümüzle gördüğümüz hakikî insanlara rehber olan o muazzam kitap, o büyük mu'cize ki, ben maddiyat içinde, dünya cereyanında boğulmak üzere iken, beni onun ulvî sesleri ne güzel tesellî etmiş ve bana sarsılmaz bir istinadgâh olmuştur. Hakka nâmütenâhi şükürler olsun.

Muhterem Üstad, bana öyle geliyor ki, manevî saâdete küşâde bulunan ruhum, kıymettar risaleleri okudukça, yazdıkça git gide bir zevk-i manevî, bir saâdet-i ebedî hazırlıklarıyla coşacak. Coşkunluklarımın hayli devam ettiği oluyor.

Üstadım, işte o zaman dünya, nazarımda bir hiçten ibaret kalıyor, ebediyete, sonsuza, saâdet âlemlerine atılmak istiyorum. İşte o dakikalar bu dünyayı bana verseler, bu tatlı hülyalarımın bir nebzesini bile vermek istemem. Def olsun gençlik rüyâlarının kâbuslu fırtınaları!

Üstadım, duanıza muhtacım.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 6

Barla Zekai 06

Fazilet-meâb Üstadım,

Nur sabahı olan Risale-i Nur’dan Birinci, İkinci, Üçüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözleri istinsah ederek berâ-yı tashih, taraf-ı âlîlerine takdim ediyorum. Mezkûr Sözler ki, kısa oldukları halde mefhumları büyük; büyük hisler ve ulvî fikir bahşediyor. O Sözler ki, herbiri ayrı ayrı mecralardan cereyan ederek büyük bir deryaya dökülen berrak ve saf ırmaklar gibi çağlıyorlar. İşte bendeniz, bu çağlayan ırmakların latîf ve ulvî seslerinden hayli derece istifade ediyor ve sonlarında, beşeriyetin başta âcizlerinin iptilâ olduğu emrâza şifa verici eczalar istihsal ediyorum. Kendisini acı, yoksulluk içerisinde bunalıyor zanneden ve muhayyilesi inkişaf edememiş kimseleri ikaz etmek emelini taşıdığıma emin olunuz.

Aziz Üstadım, anlıyorum ki, kaybolmuş ümitlerimin, hayatımın semâsında sönen yıldızlarımın ufûlüne teessüf edip, bir fecr-i sabah ararken, bir nur sîma, bir nur sabah karşımda parladılar. Allah sizden razı olsun ki, kıymetli eserleriniz sayesinde hayatın kıymet ve ehemmiyetini anladım. Bu suretle kalbime bir istinadgâh-ı manevî buldum diye müstağrak-ı sürur oluyorum. Hemen, Rabbim, Üstadımızı iki cihanda aziz ve gayelerine vâsıl eylesin. Âmin.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 7

Barla Zekai 07

Ey Aziz Üstad,

Vâkıa, emr-i âlîleri Sözler'in yazılması hususunda acele edilmemesi idi. Fakat hiç mümkün mü ki, karşımda billûrî sular akıtan ulu pınarın suyundan kana kana içmek için acele etmeyeyim? Malûm-u âlileri, bendeniz bu hususta vazifelerde çok geç kaldım. Bu cihetleri vuzuh ile görüp idrâk ederken, mümkün mü ki, o ulu pınarın billûrî sularıyla elimi yüzümü yıkamayayım, kalbimi parlatmak için isticâl göstermeyeyim? Cenâb-ı Hakkın azîm bir lütfu ki, temin-i maişetim için çalıştığım zamanlar arasında kıymettar risaleleri yazmak için vakit bulabiliyorum. Bu fırsatları kaçırmak istemediğim içindir ki, acele ediyorum. İsticâlimin en büyük sebebi, muhtaç bulunduğum tesellîkâr nurları, o risalelerde buluyorum. Nasıl ki, içerisinde tevakkuf imkânı olmayan tünellerden haris kumpanyalar fazla seyr ü sefer etmekle iftihar ederler. Talebeniz de, kezâ, o cihan-kıymet risaleleri ne kadar fazla okur yazarsam, o kadar istifade-bahş ve müftehir olacağım.

On Altıncı Mektubu serâpâ okudum. Her türlü mezâhim ve meşakkate karşı gösterdiğiniz sabır ve tevekküle meftun oldum. O Sözler'i okudukça, bütün mevcudiyetim bir ıssızlık içinde parlayacak zannettim. Tehâcüm-ü ıztırap için hep güler yüzlü, güzel yüzlü sabırlar temenni ettim.

Yirmi Üçüncü Söz, derinden gelen bir sayha gibi insaniyete bağıran ve insanlara insanlıklarını ihtar eden ve en âli makamlara sahip olmak yollarını gösteren ve kàrilerini tekâmüle sevk eden ve meşru aşklar doğuran ölmez bir tesellî hatırasıdır. Sözü uzatmaya başladım. Yirmi Üçüncü Sözü lâyıkıyla takdirden âcizim. Çünkü o, bir tesellî ve sâadet mâyesidir.

Ahmed Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 8

Barla Zekai 08

Ey Aziz Üstad,

Bu defa yazmaya muvaffak olduğum üç mevkıftan mürekkep Otuz İkinci Sözü berâ-yı tashih takdim ediyorum. İşbu kitabın, nazar-ı âcizîde giranbahâ bir hazine olduğunu yazmaya, bilmem, lüzum var mı? Dünyanın ölçülmek imkânı olmadığını söyleyen zât ve fikr-i beşerin nâmahdut bir arazi olduğunu iddia eden adam ne doğru söylemişler! Bu noktada fikrim, gittikçe inkişaf eden efkârımın ve dar muhayyilemin genişlemesinden mütevellit bir fikirdir. Dünyanın ölçülmez bir boşluk olduğunu ve fikr-i beşerin nâmahdut olduğunu izah maksadına müstenit değildir. Demek ki, her risaleden ruhum ayrı ayrı gıdasını alıyor. Otuz İkinci Sözün kalbime ve ruhuma bahşettiği safâ-yı sermedî ve câvidânî değil mi ki, bu uzun mektubumla mesruriyetimi izhar için sizi tâciz etmeme bâdi oluyor. Hülâsa, tatlı bir sermestî içinde hayatımdan memnunum. İnşaallah, duanız himmetiyle, böyle meşru bir sermestî içinde hayat-ı ebediyeye vâsıl olacağım inşaallah.

Ahmed Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 9

Barla Zekai 09

Zekâî'nin bir fıkrasıdır.

Üstadım! Bir meydan-ı mücadele ve imtihan olan şu dünyanın her köşesinde beşere ders-i ibret olacak bir hâdise, bir nümune eksik değil... Her yerde muhtelifü'l-mizaç insanlarda ayrı ayrı temâyülât-ı kalbiye bulunuyor. Hâdisat-ı dünyeviye içinde, en elîm olan şeyin, meslek-i uhreviye ve diniye perdesi altında vahşet ve hayvaniyet ruhlarıyla karşılaşmak olduğunu tecrübelerim ve müşahedelerim bana öğretiyor.

Evet, ehl-i iman için mucib-i teessür şeyler, kendisini ıslah-ı hale irca etmek üzere, ubudiyetle Hâlıkına yalvarırken, bir mülhidin uysal bir mahlûk gibi sokularak, birkaç zaman hileli etvar gösterdikten sonra, ruhunun çirkinliğiyle karşısındakine hücum ederek, kendine onu benzetmek istemelerini ve hattâ karşısındaki mü'min hakkında, sû-i zan ve sû-i tefehhüme düştüğünü görmektir.

Ah Üstadım, ne vardı, insanlar ya göründüğü gibi olsa, yahut olduğu gibi görünselerdi! Ehl-i irşad, ahkâm-ı Kur'âniyeyi tebliğ hususunda müşkilât çekmeyecek ve inkâr edilmeyecekti. Benim gibi henüz kendini ıslah edemeyenler de, bazı budalaların ruhlarında sâfiyet ve hüsn-ü insaniyet aramaya çalışmayacaktı.

Aziz Üstadım, inşaallah Cenâb-ı Hak, hak ve hakikatin güneş gibi yükseldiğini size ve bize göstersin. Bir zindan hayatına benzeyen, birçok mânevî mahrumiyetler içerisinde geçen şu günleri, sürurlu ve serbest günlere tebdil eylesin. Âmin.

Talebeniz

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 10

Barla Zekai 10

Zeki Zekâi'nin fıkrasıdır.

Aziz ve sevgili Üstadım! Üç haftaya yakın bir zaman oluyor ki, size mektup yazamadım. Her zaman olduğu gibi, şu günlerde dairede vazifenin çokluğu dolayısıyla, pek kıymetli olan uhrevî vazifelerim geri kalıyor ve bu cihetle teessürüm kâfi gelmiyormuş gibi, bu hafta içinde işittiğim pek acı, elîm bir haber, bir sâika gibi beni beynimden vurdu. İşittim ki, Üstadım yılanların hücumuna mâruz kalmış.

Ah, Üstadım! Vakit vakit tehacümlerine, taarruzlarına mâruz kaldığımız bu menhus hainlerin zulmünden ne zaman âzade kalacağız? Bu mülhid mütecavizler, haddini tecavüz etmeye başladılar. Artık tecavüzün bu derecesi fazladır. Bu itibarla, muazzam bir bârika-i hakikatin zuhuru yaklaştığı iman ve itikadı, bizi tesellî ediyor. Ne zaman ki, tahribat ve istibdad haddini aştı, uçurum kendini gösteriyor. "Büyük felâketler, güler yüzlü intibahlar doğurur" derler ki, pek musîb bir söz. Herhangi bir hükûmet zulmü ve istibdadı arttırdı; mazlum milletler istiklâlini kazanıyor. Şu asırda dinsizlik ve tahribat fazlalaştı. İnşaallah, mazlum ve mâsum ehl-i imanın yüzü gülecek. Parlak bir hakikat güneşi tulû edecek.

Aziz Üstadım, nâkıs kalemim, âciz lisânım, hissiyatıma tercüman olamıyor. Her dindaş gibi, benim de kalbim aziz imanımın aşkıyla çarpıyor. Hamdolsun, damarlarımızda dolaşan kan, binler senelik ehl-i hak ve imandan, irsen intikal etmiş bir mayadır.

Sevgili Üstadım, öyle anlar geliyor ki, hayat çok alçalıyor. Biz insanlar o derece eğilmek mecburiyetinde kalıyoruz. Bu fikrimle, nefsim hesabına bir hisse-i gurur aramıyorum. Menhus ve mülevves ellerin temiz bileklerimizi sıkması, sabır taşını çatlatacak kadar müellim bir hal değil midir? Tahribatın en müthiş zamanında hastalanan insaniyeti mânevî ilâçlarla tedavi etmeye çalışırken, bize musallat olan hâinlere mukabele etmek, acaba zavallı bir milletin

sürükleneceği uçuruma sed çekmek için, çekilecek mezahim ve meşâk, hayatın ind-i İlâhîde makbuliyeti için sabretmek, son dereceye kadar tahammül etmek… bu fikir fakirin hayli düşüncesi neticesi bulabildiği bir hakikat...

Sevgili Üstadım, şu günleri, düşünceler ve elemler içerisinde geçiriyorum. Hâdiseyi birkaç ağızdan birbirini tutmayan rivayetler gibi, dallı budaklı olarak işittim. Bendenize hâdisenin cereyanı hakkında lütfen bir haber veriniz. İnsan cünun getirecek!

Sevgili Hocam, siz herkes için, beşeriyet için, zararlı olan tahribat ve âfâtın önünü almak için, gece gündüz çalışınız, kendinizi tehlikeye atın da, acı acı tahkirata mâruz kalın! Hayır, aziz Üstadım, hayır! Yüce dâhî, hayır! Sizin nasibiniz bu değil. Size verilecek mükâfat bu olamaz. Bu hâletler, olsa olsa üç-beş dinsizin ve birtakım Cehennem yolcularının çılgınlığıdır. Bu hale sabretmek ve ehemmiyet vermemekle, pek yüce mükâfatlara mazhariyetler kesb ediyorsunuz. Siz asla ve kat'â müteessir olmayın. Ne kadar vahşiyâne ve zâlimâne olursa da, dönüp arkanıza bakmayın. Size açılan mânevî âlemlerin kapılarına doğru ilerleyin. Yürüyün, yürüyün, tâ nâmütenâhi yürüyün. Gittiğiniz yerlerde, uzaklaştığınız âlemlerde bizim gibi yaralı, âciz, zaif, pür-kusur, kemter biçareler için de, müebbed bir istirahat ve saâdet yatağını hazırlayın.

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 11

Barla Zekai 11

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Kalbim derin bir ihtiyaç ve iştiyak içinde, şu mübarek günlerde, Üstadımın ziyaretini arzu ediyor. Nasıl ki, yaz günlerinin sıcak demlerinde bilumum nebatat, yağmura ihtiyaç hissederse, Zekâi de Üstadımın nasihatlerine ve telkinlerine öylece müştak ve muhtaçtır.

Üstadım, eyyâm-ı mübareke pek çabuk gelip geçti. Benim gibi mânevî yaralarından mecruh biçareler, böyle mübarek günlerde, elbette kusurlarının affını ve meşru emellerinin husulünü, Hallâk-ı Âlem'den temenni ve niyaz etmişlerdir. Cenâb-ı Allah, mâh-ı gufrânın kudsiyeti hürmetine, kusurlarımızı af ve mağfiret eylesin. Âmin.

Sevgili Üstadım, bu defa üç gün izinle Atabey'e gidip, ebeveynimi ve âhiret dostlarımızı ziyaret ettim.

Ah, Üstadım, bazan zahirî hâdisat insanı çok düşündürüyor. Gayr-ı ihtiyarî, ruhu garip ve rikkatle karışık bir ıztıraba düşürüyor. Bu anlarda, hayatın kararsızlıklarından mütevellid yeis, bizi müteessir ediyor. Şefkat ve merhamete hasret çekiyoruz.

Üstadım, öyle zannediyorum ki, âcizleri, hayatın ihtilâta mecbur eden ahvâlinden uzaklaşamadıkça, kalbim ârâmgâh-ı lezzetinde tam bir sükûnu bulamayacak. İnşaallah, duanızın himmetiyle, o anlara da selâmetle vâsıl olacağım. Bu hissiyatımı izah etmek, anlaşılmış bir ruh için zaid değil midir?

Aziz Üstadım, emsal-i kesiresiyle Üstadımızın riyaseti altında müşerref olmaklığımızı dilediğim Îd-i Fıtrınızı tebrik vesilesiyle, takdim-i ihtirâmât eyler, muhterem ellerinizden ve ayaklarınızdan öperim, sevgili Üstadım.

Günahkâr talebeniz

Zekâi

Barla Lahikası : Zekai : Mektup 12

Barla Zekai 12

Zekâi'nin fıkrasıdır.

Aziz Üstadım! Bu elîm hâdisat hususunda sabır ve tevekkülden bahsetmek, bilirim ki, zaiddir. Esasen bizim gibi hayatın cüz'î ıztırabından ah ü enîn eden kemterlere, sabır ve tevekkül gibi define-i saadet ve necâtın kıymetini siz öğrettiniz. Hamd olsun, günden güne bu kelimelerin mefhumunu daha iyi kavrıyoruz ve takdir edebiliyoruz. İlk zamanlarda, yani Nurlara çok uzak olduğumuz gaflet zamanlara, hayatta, hâdisatta, herşeyde sabır ve tevekkül bizlere zahiren acı ve kabil-i hazım değil gibi geliyordu, öyle görüyorduk. Fakat bu hususatı bihakkın telkin ve tenvir buyuran Üstadımızın irşadı, bizim nazarımızda sathî ve zahirî şeyleri silmektedir. Bu fakirin ve günahkârın en ziyade medar-ı süruru olan birşey varsa, o da ancak akıl ve fikir ve bahr-ı muhit-i kebirden bir katre nisbetinde kalb gözüyle hakikî nurları görüp muvakkat bir an ve zaman için mütelezziz olmasıdır.

Sevgili Üstadım, hamd olsun, kardeşlerimiz fikren ve ruhen hal-i terakkidedirler. İnşaallah, mânen ve nazar-ı İlâhîde de terakki ediyorlar. Yirmi Yedinci Mektup gittikçe coşan berrak bir şelâle gibi çağlamaktadır. Yegâne arzum ve emelim, tarîk-i selâmet saliklerinin kesretini ve elimizdeki mecmua-i hakaikin daha çok kıymetli ve temiz ellerde dolaştığını görmektir. İnşaallah, zaman bu mukteza-yı hak ve hakikati icra edecektir. Acizleri, bu ümit ve intizarla hayırlı âkıbeti Cenâb-ı Haktan temenni ediyor. Ve şimdilik gayyûr, sadık, müttakî ağabeylerim ve kardeşlerimin meziyetleriyle ve temiz kalbleriyle ve hüsn-ü niyetleriyle iftihar ediyorum. Nurlarla, projektörlerle, semavî yıldızlarla ezelî bir iman gibi mânevî toplarla mücehhez olan sefine-i mâneviyemizin şu zamanın dalgalarından, kasırgalarından âzâde kalmasını Cenâb-ı Hallâk-ı Âlemden yalvarırken, müteveccih olduğumuz, hilkat-ı âlemlere bâis ve bâdî olan iki cihan serveri, âcizlerin senedi Cenâb-ı Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm

Efendimizin ve etbâı ezvacının sefinemizin erkân ve etbâıyla müttefik olduğu ümit ve imanını besliyorum. Acizleri ise, mânen her an zarar ve ziyan içinde bir taraftan ıslah-ı hal edememiş, hasara uğrayan mukaddes bilgilerin tashih ve takviyesine muhtaç, diğer taraftan nefsin hücumuna mâruz ve huzuzatına müptelâ, öbür taraftan günahlarına mukabil olmayan cüz'î bir ubudiyetin saadet-i ebediyeyi bihakkın temine kâfi gelemeyeceğinden korkup kusurlarımın cezasının tahayyülünden an bean müzmahilim. Bizler kendi ubudiyetimiz ve bu nâkıs hizmetimizle bize delil, bir mürşid ve bir şefî olmadıkça saadet-i ebediyeye vasıl olmak ne kadar uzak! Heyhât, hayat-ı dünyeviye düm düz değil. Hissiyat-ı beşeriye tebeddüle pek müstaid.

Aziz Üstadım, madem ki bizi talebeliğinize ve kardeşliğinize, hattâ kabule lâyık olmayan vatandaşlarınızı ve mecruhları huzurunuza ve arkadaşlığınıza kabul buyurdunuz. Ve bizim yaralarımıza devâ olacak semavî eczahane-i kudsiyeden ilâçları bize gösteriyor ve istimal ediyorsunuz. Lütfen şu âciz talebelerinizin feryatlarına acıyarak bir an evvel bizi tedâvi edin de yaralarımız kabuklansın, kurusun. Ondan sonra esas mühim vazifelerimizi ifâ etmeye başlayalım. Bizim yaralarımıza devâ olacak iksirler ve tiryaklar sizde mevcut iken şifâyı ve delâlet-i âliyelerini zât-ı fâzılânelerinden umarız.

Sefine-i mâneviyenizin ilânat müvezzii talebeniz

Zekâi

Barla Lahikası : Refet : Mektup 1

Barla Refet 01

Şu fıkra Re'fet Beyin mektubundandır.

Sözleriniz mürşidâne ve çok yüksek olduğundan, gayet dikkatli ve tahlil ederek okunmak icap ediyor. Serd eylediğiniz delâil-i akliye ve mantıkiye o kadar tatlı ve hayret-bahştır ki, insan okudukça okuyor ve nâmütenahi bir zevk-i mânevî hissederek hiç elinden bırakmak istemiyor. Bu sebeple, bir defa okumak kâfi değil. Hepsi yanında bulunup daima okumalıdır.

Re'fet

Barla Lahikası : Refet : Mektup 2

Barla Refet 02

Şu fıkra aklen Hulûsi, kalben Sabri, vicdanen Hüsrev hükmünde olan Re’fet Beyin mektubudur.

بِاسْمِهِ (1)

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)

اَبَداً دَائِمًا

Bu defa Süleyman Efendi vasıtasıyla Yirmi Beşinci Sözü, tashih olunmak üzere huzur-u âlinize takdim ediyorum. İ’câz-ı Kur’ân elhak bir şâheserdir. İhtiva ettiği hayret-bahş hakaik itibarıyla âsâr-ı âliyenizin en mühimmidir. Mu’cizât-ı Ahmediyeyi okudum. Çok mükemmel ve ruha ulviyet ve inkişaf bahşeden çok kıymettar bir eserdir. Şu kadar ki, mu’cizat-ı Ahmediyenin en büyüğü Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan olduğuna göre, i’câz-ı Kur’ân’ın ruhumda husule getirdiği tebeddülât ve münderecatından ettiğim istifade çok azîmdir. Bu eserinizle

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ (4)

âyet-i celilesinin muhtevî olduğu şümullü ve pek azametli olan maânî-i ulviye ispat edilmiş oluyor. Bugünkü terakkiyat-ı fenniye ve ihtirâât-ı beşeriyyeyi kendi mahsulât-ı fikriyeleri addeden ve bir hazine-i hakaik olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânı mühmel bırakarak Avrupa’dan ilim ve irfan dilenciliği yapan ve akıllı geçinen gafiller, beşerin dünyevî ve uhrevî saâdetini temin edecek maâliyat ve desâtir-i muazzamayla memlû bulunan bu âsâr-ı muhteşemeyi bir nazar-ı insaf ve bir teyakkuz-ı ârifâne ile mütalâa etselerdi, dalmış

oldukları hâb-ı gafletten pek çabuk uyanacaklardı. Fakat, heyhât, bizler arpa ambarı içinde açlıktan ölen tavuklara benzeriz. Elimizde bir mecmua-i hakâik dururken ona karşı göz yumar ve başkalarından istiâne ederiz.

İ'câz-ı Kur'ân'ın yüksekliği hakkında ne yazsam azdır. Kalemim onu tavsiften âcizdir. Kudret-i kalemiyem olsaydı, hakkını vermeye çalışırdım; olmadığı için âcizâne olarak sözümü kesiyorum. Kemâl-i hürmetle mübarek ellerinizden öper ve hizmet-i Kur'ân'da sâbit olmam hakkındaki duanızı talep ve istirham ederim, efendim.

Re'fet

1.)Yüce Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Yaş ve kuru ne varsa, hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En'âm Sûresi, 6:59)

Barla Lahikası : Refet : Mektup 3

Barla Refet 03

Re’fet Beyin bir fıkrasıdır.

Aziz ve muhterem Üstadım Efendim! Son neşrettiğiniz Söz, fakirde çok derin tesir ve intibalar bıraktı. Onun sâikının ne olduğunu anlayamadım. Zât-ı âlinizi o sözde çok hiddetli buldum. Gayet âteşîn bir kalem, bütün elemlerinizi dökmüştü. İhtivâ ettiği hakaike mest ve hayran olduğum halde, saatlerce okudum. Artık Sözlerinizin hiçbirini diğerine tercih edemiyorum. Zira, birine mühim derken, diğeri daha mühim ve bir diğeri ehemm olarak kendini gösteriyor. Binaenaleyh, envâr-ı Kur’âniyeyi gökteki yıldızlara benzetiyorum. Filhakika yıldızlar parlaklık itibarıyla birbirinden farklı ise de, hepsi yıldızdır. Ve aynı menbadan ahz-ı envâr etmede olduklarından, keyfiyetçe yekdiğerinden farkı yok gibidir. Sözleriniz aynen böyledir. Herbirini yüz defa okusam, yüz birinci defa hiç okumamış gibi büyük bir zevk-i mânevîyle okumam dahi yüksekliğine şahittir. Bu babda ne kadar yazsam Sözler hakkında hiçbir şey yazmış olamayacağımı düşünerek sözüme nihayet veriyorum.

Re’fet

Barla Lahikası : Refet : Mektup 4

Barla Refet 04

Re’fet’in fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Muhterem ve çok kıymetli Üstadım Efendim,

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Remzini dikkatle okudum. İhtiva ettiği harika-nümâ rumuzat ve o rumuzâtın ifade ettiği yüksek hakaik, fakire azîm istifadeler temin etti. Ve beni derin derin tefekküre ve teemmüle sevk eyledi. Çocukluğumdan beri hakaik-i diniyeye çok merak eder ve her fırsattan istifade ederek tetkikat ve tetebbuatta bulunurdum. Ne yazık ki, emelime muvaffak olamazdım. Bu sebepten yeis ve nevmîdiye dûçar olurdum. Nâmütenâhi şükürler olsun ol Hallâk-ı Azîme ki, zât-ı âliye-i fâzılâneleri gibi, her asırda emsâline ender tesadüf olunan bir dâhî-i âzama bizleri mülâki kıldı da, otuz seneden beri ruhumun çok büyük iştiyak ve tahassürle beklediği bir üstad-ı muhtereme nâil eyledi.

اَلْحَمْدُ لِلهِ ثُمَّ الْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [4]

Madem şimdiye kadar böyle hakikatler hiçbir eserde görünmemiş ve işitilmemiştir; yazılması çok muvafıktır ki, okuyan her ehl-i imanın, Kur’ân-ı Hakîmin hazâin-i nâmütenâhiyesinden bir kısım cevâhiri elde etmek suretiyle, hem ağniyâ-i mâneviye adedine dahil olsun ve hem de künûz-u mahfiyeye ıttıla kesb etmek gibi, ruh-u beşerin en büyük ihtiyacatını tatmin etmiş bulunsun. Hülâsa,

tevafukat ve rumuzat-ı Kur'âniye, tebşirat-ı azîmeyi ihtiva etmesi itibarıyla, kemâl-i hassasiyetle takip ve tetkik olunmaktadır. Bundan dolayı nihayetsiz hürmet ve tâzimatımı arz eder ve mübarek ellerinizden öperek, Cenâb-ı Hakkın bize inkişaf-ı kalbî ihsan buyurması hususundaki dua-yı hayriyelerini istirham eylerim, sevgili Üstadım Efendim.

Re'fet

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Elhamdü lillâh, yine elhamdü lillâh. Bu Rabbimin bir ihsanıdır.

Barla Lahikası : Refet : Mektup 5

Barla Refet 05

Re’fet Beyin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım! Bu remizler, öyle hayret-bahş ve harika-nümâ eserlerdir ki, okuyan ilim âşıklarına ezvâk-ı nâmütenâhi ve hissiyat-ı ulviye-i rakîka bahşetmektedir. Bu hissiyat-ı âliye ile hayatımız o kadar tazelendi ki, yeni hayatımızda sâbit-kadem olmak şartıyla, Hallâk-ı Azîmden uzun ömürler temenni ediyorum. Zira mütalâasına doyamıyorum. Ne kadar okursam okuyayım, diğer bir okuyuşumda, okumamış gibi oluyorum. Ve yeni bir eser okur gibi oluyorum. Hadsiz bir zevk-i mânevî ve nihayetsiz bir hazz-ı ruhî ile okuyorum.

İşte gerek Sözler ve Mektubat ve gerekse Remizlerin en harika vasfı, zannedersem bu ince noktada olsa gerektir. Âsâr-ı saireyi bir defa okuyunca, ikinci bir defa okumaya o kadar heves uyanmıyor. Kur’ân-ı Hakîmin envârını ne kadar okursam okuyayım, def-i cû’ edemiyorum. Bilhassa Remizler, fakiri çok teshir ve hayrete müstağrak kıldı. Ve onları derhal yazıyorum.

Re’fet

Barla Lahikası : Refet : Mektup 6

Barla Refet 06

Re’fet Beyin fıkrasıdır.

Aziz ve muhterem Üstadım Efendim,

Geçen hafta aldığım mektupta, “Senin ve Şerif Efendinin ifadeleri kısadır; birşey anlaşılmıyor. Tenkit mi, takdir mi?” buyurdunuz. Bütün eserlerinizi takdir ve kemâl-i istihsanla karşıladığımız malûm-u âlileridir. Esasen tenkit edecek kudret-i ilmiye değil bizde, Türkiye ulemasında olmadığı, hâdisatla sâbittir.

Sinn-i sabavetinizde şark ulemasını ilzam etmeniz ve ondan sonra İstanbul’a gelerek bilumum ulemanın nazar-ı takdir ve hürmetini celb etmeniz, bu hususu ispata kâfidir. Gerek Şerif Efendi ve gerekse Hikmetü’l-İstiâze ve besmele sırrını okuyan diğer arkadaşlar duydukları hazz-ı mânevîden gaşy olmuşlardır.

Fakire gelince, Sözler hakkında hiçbir şey yazmazsam bile, o kemâl-i takdirdendir. Zira, şimdiye kadar büyük bir zevkle mükerreren okuduğum ve daima okumaktan hâli kalmadığım Sözler ve Mektubat hakkında kanaatlerimi daima Üstadıma arz ettiğimden, yazacak kelime bulamıyorum. O da âcizliğimden olsa gerektir. Bir risale ne kadar parlaksa, onu takip eden, ondan çok ziyade parlaktır. Binaenaleyh, ne yazsak hakkıyla ifade-i meram etmiş olamıyorum.

Şimdi hayatım çok zevklidir. Sözler’in tetkikatıyla meşgulüm. Evvelki okuyuşlarımda hazmedemiyordum. Şimdi gayet yavaş ve dikkatli okuyup anlamaya çalışıyorum. Takıldığım noktalar oluyor, soruyorum. Bu vesileyle istifade fazladır. Nitekim Yirmi Dördüncü Sözün Birinci ve İkinci Dalında çok tevakkuf ettim. Lâyıkıyla anlayamadım. Üstadımızla görüştüğümde bu iki Dalın şifahen izahını rica edeceğim.

Muhterem Üstadım, fakirin bir nokta çok hayretini mucip oluyor. Sizden bir meselenin izahını rica ediyorum. İzah ediyorsunuz. O izahta da, muhtaç izah noktaları bulunuyor. Öyle latîf ve şümullü

cümlelerle cevap veriyorsunuz ki, o cümleleri de anlamak için sual icap ediyor. Bundan şu netice çıkıyor ki, Sözler'inizin her satırı, bir kitap teşkil edecek kadar şümullü ve mânidardır. İstenildiği kadar izah olunabilecektir.

Re'fet

Barla Lahikası : Refet : Mektup 7

Barla Refet 07

Re’fet Beyin bir fıkrasıdır.

Aziz ve muhterem Üstadım efendim,

Sözler’in ve Mektubat’ın ve Pencerelerin fihristesi o kadar güzel olmuş ki, bir defa sathî bir nazar atfeden kimse, Risaleti’n-Nur eczâlarının kıymet ve ehemmiyeti hakkında yek nazarda bir fikir edinebilir. Bu fihriste umum risalelere bedeldir. Hiçbir müellif, yazmış olduğu yüz yirmi kadar kitabının herbirisinin hülâsa-i meâlinden ve bilhasa metnindeki âyâtı, birer birer münasip ve manidar bir tarzda tâdâd etmek suretiyle risalelerin gayatından ve mahiyetinden bahsetmek şartıyla, böyle ehemmiyetli dört risaleyi vücuda getiremez. Fihristenin bâriz bir vasfı daha var ki, o da kendi ihtiyarınızla olmayıp, sünuhat-ı kalbiye ile olduğunu ispat ediyor. Biz bu halleri gördükçe, sizin gibi bir Üstada nâiliyetimizden dolayı Rabbimize çok şükür etmekteyiz.

Re’fet

Barla Lahikası : Refet : Mektup 8

Barla Refet 08

Re’fet Beyin fıkrasıdır.

Pek muhterem ve sevgili Üstadım Efendim,

Bu defa göndermiş olduğunuz Gavs-ı Geylânî Hazretlerinin ihbar-ı gaybîsi, çok şâyân-ı hayret ve teemmül bir mesele-i mühimmedir. Büyük zevk-i ruhânî ile okumakla beraber, fakir talebeniz bunu çoktan hissetmiştim. “Üstadımızın bu zaman için, mühim bir vazife-i mâneviyesi var. Lâkin henüz ifşâ etmiyor, mektum tutuyor” fikrindeyim ve bu fikrimi bazı hâlis kardeşlerime de söylemiştim. Geçen sene Sabri Efendiye yazmış olduğunuz mektupların birinde de şu fıkrayı görmüştüm: İmam-ı Rabbânî, son zamanlarda biri gelecek, iman meselelerini gayet vâzıh bir surette neşir ve ilân edecek. Bu sizin hiç-ender-hiç kardeşiniz—hâşâ—kendimi o adam zannedecek değilim; yalnız o büyük adamın bir pişdâr neferi olduğumu zannediyorum. Sen benden o zâtın kokusunu hissediyorsun.” Bu fıkra evvelki düşüncemi takviye etti ve kemâl-i sürurla gelip Hüsrev’e dahi söyledim. Üstadımızın rütbe-i mâneviyesini anladığımızdan çok sevinmiştik. Bundan dört-beş ay evvel de ziyaret-i âlinize geldiğimde, Üstadımız hakkında sormuş olduğum suale verdiğiniz cevap, kezâlik evvelki kanaatlerimi teyit ve takviye etti. O zaman yalnız bir-iki kişi biliyorduk. Şimdi, bu risalenin neşriyle has talebelerin hepsi vâkıf olmuş oluyor. Sürurumuza pâyan yoktur. Dinsizliğin münteşir olduğu şu zamanda bulunduğumuza evvelce teessüf ediyorduk. Şimdi hiç teellüm, teessür eseri kalmadı. Zât-ı âlileri gibi bir Üstadı bulduğumuzdan, zaman ne olursa olsun bizi me’yus etmiyor. Cenâb-ı Allah tûl-i ömür ihsan buyursun. Daha bizlere çok zevkli eserler okutacağınıza eminim. Müsaadenizle şunu da ilâve edeyim ki, sizin daha harika vazife-i mâneviyeniz var. Zaman gelecek, remizlerle, işârât-ı Kur’âniyeyle öyle haber vereceksiniz ki, **(Haşiye)** bunları da geçecek ve bizleri şaşırtıp bırakacaktır.

Fakir talebeniz
Re’fet

Haşiye: Bu, Re’fet’in bir keramet-i ferasetidir.

Barla Lahikası : Refet : Mektup 9

Barla Refet 09

Re’fet Beyin fıkrasıdır.

Son gönderdiğiniz Minhâcü’s-Sünnet gibi Lem’alar hakkında ne söylesem ifade-i meram etmiş olmam. Zira eserler birbirini takiben neşrolundukça, kıymetleri de mebsutan tezayüd etmektedir. Bizlere cennet hayatı yaşatmaktadır. Eserler hakkında fakirin mütalâa yürütmesi küstahlık olur. Çünkü, Şeyh-i Geylânî’nin medih buyurduğu zât-ı mübarekin yazmış olduğu eseri tenkit değil, kemâl-i hürmetle tasvip ve tahsin ve takdir ve büyük bir zevk-i ruhâniyle okumaktan başka ne yapabiliriz? Yalnız şu kadar diyebilirim ki, bu dalâlet devrinde bizlere zât-ı âlileri gibi yüksek bir Üstadı lütuf buyuran ve şimdiye kadar emsâline tesadüf olunmayan mükemmel ve mükemmil eserler okutup ezvâk-ı nâmütenâhiye içinde yaşatan Hâlık-ı Zülcelâle, nihayetsiz şükürler etmekle, ifâ-yı vazife-i ubudiyet edebilirsek bahtiyarız.

Talebeniz

Re’fet

Barla Lahikası : Asım : Mektup 1

Barla Asim 01

Binbaşı merhum Âsım Beyin fıkrasıdır.

Envâr-ı Kur'âniye mizan ve burhanlarından ve kıymeti takdir edilemeyen Sözler namındaki risale-i şerifeler fakiri ihyâ ediyor, kalbimi nurlandırıyor.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [5]

Çoktan beri aramakta iken, lehü'l-hamd, Cenâb-ı Hak Sözler'i bu fakire ihsan buyurdu. Kalb ve gönlüme âciz kalemim ve kàlim tercüman olamıyor.

Âsım

1.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Asım : Mektup 2

Barla Asim 02

Binbaşı Âsım Beyin Risaletü'n-Nur Sözleri hakkında temsîl ettiği bir fıkradır.

Münezzehdir şuûnattan, hep ilhâm-ı İlâhîdir,
Okurken nur alır vicdan, sütûr-u bî-tenâhîdir,
Riyâdan, kibirden, her meâsîden münezzehdir,
Kelâm-ı lâyezâlîden gelen bir nur-u müferrihtir.
Nasıl bir vecd içinde anladım bilsen, bu âsârı,
Bu, âyetler gibi nuranî ve lâhutî bu efkârı,
Meâsir mi? Eser mi? Müncelî, yoksa müessir mi?
İlâhî bir "sürâ"dan berk uran, hayret-fezâ sır mı?
Anılmaz, anlatılmaz, sırr-ı vahdetten haberlerdir.
Sen ey gafil beşer, bil nefsini, gör ki, ne şeylerdir.
Bütün kevn vâlih ve hayran düşündükçe serencâmın
Kerîm hayretle, hürmetle anar nâmın, büyük nâmın.
Âsım

Barla Lahikası : Asım : Mektup 3

Barla Asim 03

Âsım Beyin fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Üstadımı bu fakire lütuf ve kereminden ihsan buyuran Kadîr-i Mutlak, Ezel ve Ebed Sultanı Cenâb-ı Hayy-i Lâyemût Hazretlerine, her dakikada yüz binlerce hamd ve şükür etsem—ki ediyorum—yine yüz binde bir borcumu bile ifâ edemem.

لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [4]

Pür-taksîr olan bu fakir, bilâfasıla otuz dört sene olan hayat-ı askeriyemde, muktezâ-yı beşeriyet, az ve çok mâsiyet fırtına ve dalgalarına tutulmuş, vazife-i diniye-i uhreviye ve ubudiyet ciheti pek çok noksan kalmış ve hâb-ı gaflet perdesine bürünmekle imrar-ı hayat etmiş olduğumu şimdi anlıyorum ve kusurlu geçmiş zamanlarıma pişman ve nâdim olup, evvelki güldüklerime şimdi ağlıyorum. Bu da, siz Üstadıma ve risalelerinize kavuşmakla hasıl olmuştur ki, yüz binlerce şükür, Cenâb-ı Hak sizi bu fakire ihsan buyurdu.

Dört sene evvel Burdur’a geldiğimde, kardeşimiz Şeyh Mehmed Efendinin delâlet ve tavassutuyla muhabereye başlanmış ve binnetice hikmet-resan ve nur-feşan ve müşkil-küşâ ve kâinatın muammâ-yı tılsımını açan anahtarları bu fakirin eline veren yine o risalelerdir. İşte o bahâ takdir edilemeyen o anahtarlar, öyle mücevherat ve pırlanta elmaslar ki, ne diyeyim, iktidarsızlığımdan lisanım ve kalemim kalbimin tercümanı olamıyor, âciz kalıyor.

Şeriat, hakikat ve marifet hazine ve definelerini küşât edecek ve eden, ancak ve ancak bu Nur risale-i şerifeleridir. Bu Nur risalelerinin herbirisi birbirinden nurlu; hele İ'câz-ı Kur'ân nurun alâ nur! Nasıl tavsif edeyim? Bir gülistan-ı ferah-fezâda gayet nâdide ve hoş bu ezhâr-ı latîfe gûna-gûn bulunup da, hangisini koparmaya, koklamaya, tercih etmeye mütehayyir kalıp da, neticede hepsinden bir deste, bir demet yapmaya karar verdiği gibi; bu risale-i şerifeler de yazanı, okuyanı, dinleyeni nur bahçesine, nur deryasına gark edip de mütefekkir, mütehayyir edip, hepsinden bir çiçek demeti yapmaz da ne yapar? İnsanı, fakat o insanı tahayyür ve tefekkür sahrâsında mest-i lâya'kıl bırakmaz da ne yapar? Bütün dünyevî beşeriyet ve hayvaniyet hâssalarından tecerrüt etmesine, Hâlıkına ubudiyet-i mütemadiyede bulunmasına, mezmum bilcümle ahlâkları def ve tard etmesin, ilh. gibi hissiyatıyla mütehassis edip de nefs-i emmareyi öldürmez de ne yapar?

Diyebilirim ki, bu Nur risale-i şerifeleri bir gülistan-ı cinândır. Bu gülistandan istifade edemeyen bed-mâyelere, nasibedâr olamayanlara sad-hezâr teessüf! İşte o gibilere ilham-ı Rabbânî erişsin de, Yirmi Üçüncü Söz risale-i şerifesinin âhirindeki iki levhanın birincisi ki, hicab-ı gafletten nihanı, ikinci levhadaki zeval-i gafletle ayâna tebdil edebilsinler.

Cümle mü'minîn-i muvahhidînin tarik-i hidâyette hatve-endâz olmaları için, Cenâb-ı Vacibü'l-Vücud Hazretlerine kavlen dua ve tazarrû etmekliğim ve fiilen de, henüz dörtte birini yazamadığım, bu Nur risale-i şerifelerinin fakirde mevcut olanlarını, itimad ettiğim, muhabbet ve aşkı olduğunu hissettiğim ihvâna, ezcümle (.....) gibi zevât-ı muhtereme, Cuma günleri fakirhanede toplanıldığı vakit, bizzat okuyor ve ellerine birer Nur parçalarından verip akşama kadar ve bazı geceleri okunmakta devam ediliyor. Hepimiz Cenâb-ı Kadir-i Kayyûm'a ubudiyet ve niyazımızı îfa ediyoruz ve Zât-ı Üstadânelerine karşı da, bu borcumuz olan dua-yı Üstadânelerini yâd ve tezkâr ediyoruz.

"Cenâb-ı Zülcelâl ve'l-Kemâl Hazretleri, muhterem Zât-ı Üstadânelerini dünyalar durdukça Nur Risalelerini rehberlikte, delâlette ve nur dellâllığında ilâ-âhiri'd-deveran kaim buyursun" duasını her namazın âhirinde hemşirenizle beraber vird-i zebân etmişiz, Efendim Hazretleri.

Âsım

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bütün hamd ve minnetler Rabbimize aittir ki, bu Onun bir ihsanıdır.

Barla Lahikası : Asım : Mektup 4

Barla Asim 04

Âsım Beyin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri,

Bu arîzamı takdim ve tasdîa iki sebeb-i mücbir hasıl oldu:

Birincisi: Sevgili Üstadımın geçenki iltifatnâmelerinin bir fıkrasında buyuruluyor ki: “Bu fakirle aziz kardeşim Hüsrev gibi yüksek, ciddî, hâlis kardeş ve talebelerimi, âhir-i ömrümüze kadar hizmet-i Kur’ân’da dâim eylesin.”

Muazzez Üstadımın bu dua, bu niyaz ve himmetlerine bütün mevcudiyetimle âmin dedim. Ve daima da diyorum. Ve Cenâb-ı Lemyezel Hazretlerine de daima niyâzım budur. Ve pek muhterem ve pek sevdiğim Üstadımın dua ve himmeti sürur, sevinç, gözyaşlarımı akıttırıyordu. Bu fıkra ve cümleyi takip eden ikinci fıkra ki, aynen yazıyorum:

“Ve ben öldüğümde sizi arkamda vâris bırakarak ferahla kedersiz kabrime girmek Rahmet-i İlâhiyeden ümit ederim.”

Burası beni çok düşündürdü ve hiçbir dakika Üstadımın bu arzu, bu talep ve rahmet-i İlâhiyeden bu ümidi, zihnimden ve fikrimden ve kuvve-i muhayyilemden hiç çıkmıyor. Binaenaleyh, bu fıkraya bütün zerrât-ı mevcudiyetimle “âmin” dedim ve Cenâb-ı Hakkın fazl ve keremini tazarru ve niyaz ettim.

Bununla beraber—yâ Hazret, riyâ değil, tasannu değil, içimden doğuyor—gönül şöyle istiyor ve arzu ediyor: Bu fakir, siz Üstadımdan evvel kabre girsin ve siz, dâr-ı bekànın ilk kapısına gelinceye kadar, dâr-ı dünyada bulununuz ki, bu fakir ve muhtaç olan talebenize arkasından göndereceğiniz dua ve hediyenizle mütena’im, şâd ve mesrur olsun. Ve sizin teşrifinizde—ki Erhamü’r-Râhimîn olan Rabbü’l-Âlemînden dua ve niyâzım budur—ruhum sizi istikbal etmek şerefiyle müşerref olabilmek gibi, gönül arzu ve hayatı hasıl oluyor. **(Haşiye)** Ve çok düşündürüyor. Ve bu arzu ve niyazımdan daha

büyüğü ve şedîdi şudur ki: Üstadımın dâr-ı dünyada daha pek çok zamanlar kalması, dolayısıyla vazife-i kudsiyenizin devamı ve hakikat ve hidayet nurları olan Risale-i Nur ve Mektubâtü'n-Nur'ların teksiri ve intişariyle, hâb-ı gaflette olanların, dalâlette kalanların, ehl-i bid'a ve mülhidlerin tarik-i hak ve hidayete girmeleri için siz Üstadımın çok zaman daha yaşamaklığınızı ve başımızdan eksik olmamanızı ve sizin gaybûbetinizle bizlerin yetim ve öksüz kalmamaklığımızı gönül arzu ediyor. Daha çok söylemek isterim, fakat iktidar ve kifayetsizliğimden kalemim, kalbimin tercümanı olamıyor. Her iş gibi, bu arzumu da Cenâb-ı Kibriyâya havâle ederiz.

Âsım (rahmetullahi aleyh)

Haşiye: Hakikaten merhumun münâcâtı karîn-i icabet olmuş ki, aynı yıl içinde Üstadına bedel, mahkemede, Üstadına zarar gelmemek için "Ya Rabbi, canımı al! Lâ ilâhe illâllah" diyerek mahkemede vefat edip irtihâl-i dâr-ı bekà etmiştir. (Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten.) Sabri

Barla Lahikası : Asım : Mektup 5

Barla Asim 05

Âsım Beyin fıkrasıdır. Telvihat-ı Tis'a münasebetiyle yazmış.

Sevgili Üstadım! Ne diyeyim, müştâkı olduğum bu risale-i şerife, bu sözler, bu hakikat, bu nur, bu fakire lütuf ve kerem-i İlâhî olarak ihsan buyuruldu.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Cenâb-ı Kadir-i Mutlak Hazretlerine hadsiz ve hesapsız hamd ü senâ ediyorum ki, siz Üstadıma kavuştum ve binnetice bu nurları, bu hakikatleri gördüm, okudum, yazdım ve gerdenbeste-i inkıyâd oldum. Binaenaleyh, tavsiye ve dua-i Üstadâneleriyle feyizyâb olmak için, Cenâb-ı Zülcelâl ve'l-Kemâl Hazretlerinden ve Mefhar-i Mevcudat Aleyhi Ekmelü't-Tahiyyat Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinden ve bütün pîr, pîran ve mürşidân ve Şâh-ı Nakşibend Kuddise Sirruhu Hazretlerinden ve bilhassa bütün mevcudiyetiyle gerden-dâde-i inkıyâd ve teslim olduğum siz Üstadımdan tazarru ve niyaz ve istimdad ediyorum ki, mütevekkilen alâllah, ya Üstad-ı Âzam, tarîkat-i Muhammediyenin maksat, gaye ve esasını, teferruat ve füruatını zikir ve beyan eden bu Dokuzuncu Kısım, bir nur-u tarikat ve hakikattir. Okumaya doyulmaz; okudukça hâsıl olan şevk ve lezzet hesaba gelmez. Hele Dokuzuncu Telvih, hülâsa ve icmal edilerek bütün hakikatlar toplanmış. Temsilde hatâ olmasın, Hazret-i Mevlânâ'nın üfürdüğü neyden tuğyan ve feyezan eden, Hazret-i Ali'nin (kerremallahu veche) kuyuya söylediği esrar-ı hakikatten başka nedir? Farkı nerededir ki, o ney, o kuyuda hâsıl olan kamıştandır.

Karîham dar, kalemim âciz kalbime tercüman olamıyor. Şu kadar diyebilirim ki, benim gibi fakir ve müptedilere büyük ve pek büyük bir ders, bir mürşid ve mutmainneye erişmiş ve daha yukarı çıkmış sâfilere bir düstur ve ders-i ibrettir. Kıymet takdir edilmez bir şâheser-i tarikattır, bir nur-u hakikat-feşân, bir gülistandır. Daha doğrusu, sırf

bir ilham-ı Rabbânîdir. Cenâb-ı Lemyezel Hazretleri siz Üstadımı, bu ve bunun emsâli âsâr-ı bergüzîde telifinde, envâr ve hakikatler neşir ve dellâllığında çok zamanlar daim ve kaim buyursun. Ve siz Üstadımı, sizi sevenlerin ve dellâllığında bulunduğunuz nidalarınızı işitmek ve dinlemek, okuyup yazmak, mucibince hareket ve amel etmek heves ve iştiyakında bulunan kardeşlerimin başından eksik buyurmasın. Âmin, bihürmeti seyyidi'l-Murselîn.

Âsım (r.h.)

1.)Bu Rabbimin ihsanıdır.

Barla Lahikası : Asım : Mektup 6

Barla Asim 06

Âsım Beyin fıkrasıdır.

Bu Risale Fihristesi, hakikaten menba-ı nur ve mecma-i hakikattır. Elhak nur fihristeleridir. Şöyle söyleyebilirim ki: Otuz üç Söz, otuz üç Mektubun herbiri, feyezanda olan birer menba-ı nur-u hakikat ve gülistan-ı bâğ-ı cinandır. Binaenaleyh bu müteaddit güller bağının herbirisinden müteaddit güller koparıp, dört kısım üzerine güller demeti yapılmış gibi vücuda getirilmiş bir eser-i cihan-kıymet olduğuna kanaat ettim. Bu Fihristeleri okumak, herhalde ve behemehâl Söz ve Mektuplar risale-i şerifenizi görmek, okumak, yazmak için insanı iştiyak ve gayrete sevk ediyor ve şiddetli kamçılıyor. Fakirce noksan olan risale-i şerifelerin hangisini evvelâ yazayım? Çünkü, herbiri birbirleriyle nur ve hakikat müsabakasına çıkmış diye, mütelâşî ve heyecanlı bir vaziyetteyim. İnşaallah, dua-yı Üstadâneleriyle, kâffesini yazarım. Şurasını da arz etmek isterim ki: Sabri Efendi kardeşimin ilhâhı ve zât-ı Üstadânelerinin ilhamıyla Fihristelerin telifi, çok musîb ve hayırlı, hem hadsiz hakikatlere anahtar olmuştur.

Cenâb-ı Hak, sevgili Üstadımızı âfiyette dâim, ömürlerine bereket ve herbir umûrunda muvaffakiyet ihsan buyursun da, pek çok zamanlar başımızda tâc-ı zafer olarak taşıyalım ve hizmet-i Kur’ân’da çalışalım, yorulalım, yol alalım. Ve cümle mü’minîn de istifade etsin ve ehl-i bid’a ve mülhidlerin de başları yere gelsin.

Talebeniz

Âsım (r.h.)

Barla Lahikası : Asım : Mektup 7

Barla Asim 07

Âsım Beyin fıkrasıdır.

Üstad-ı Ekremim! Bu kerre ikmaline muvaffak olabildiğim üç risale-i şerife ki, Yirmi Dördüncü Söz, Yirmi Dokuzuncu Söz, Otuz Birinci Mektubun Beşinci Lem'ası Mirkatü's-Sünne Risaleleri berâ-yı tashih ve manzûr-u Üstadânelerine buyurulmak üzere takdim edildi. Risale-i şerifelerin cümlesi, birer hakikat nuru fışkıran birer gülistan-ı cinândır. Hele Otuz Birinci Mektubun Lem'aları ki, Minhâcü's-Sünne ve gerekse Tiryâk-ı Marazi'l-Bid'a olan Mirkatü's-Sünne okunmaya doyulmaz. Okudukça hissedilen manevî sürur ve füyûzatın had ve hududu bulunmaz bir umman-ı feyizdir. Bazı cümleler oluyor ki, namazdan evvel ve sonra fakirhaneye gelen ihvana müteaddit defalar okuyup feyizleniyoruz. Hele Giritli Hasan Efendi, gözyaşlarından kendisini alamıyor. Malûm-u Üstadâneleri, kendisi Kadirî şeyhidir. Zât-ı Üstadânelerine ve bâhusus Gavsü'l-Âzam Şeyh Geylânî Hazretlerine merbutiyet ve muhabbeti derece-i nihayettedir.

Üstad-ı Ekremim,

Bu defa risale-i şerifeler bir parça tehire uğradı. Bunu, fakirin atâlet, betâlet ve kesâletine haml buyurmayınız. Şikâyet değil, müftehirane arz ediyorum. Bu sene Cenâb-ı Hakkın fakire lütuf ve ihsan ve keremi çok oldu. Lehul hamdu ve'l-minnetu, yüz binlerce müteşekkirim. Ramazan Bayramından beri, iki defadır hastalığım ki, el'an nekahet devrindeyim, risale-i şerifelerin istinsahına oldukça bir fasıla vermiş oldu. Çok şükür elhamdü lillâh, bu hastalıklar bir in'âm-ı İlâhîdir. Dua-yı Üstadâneleriyle sıhhatim yerine gelmektedir.

Âsım

Barla Lahikası : Asım : Mektup 8

Barla Asim 08

Âsım Beyin fıkrasıdır.

Otuz Birinci Mektubun Dördüncü Lem'ası olan Minhâcü's-Sünne, elhak çok kıymettar ve emsâli bulunmayan bir risale-i şerifedir. Takdir ve tahsine bihakkın elyak, medih ve senâya şâyeste olup, ne kadar medhedilse yine azdır. Her gören ve her okuyan ve dinleyen meftun oluyor. Hattâ meşrepçe Alevîlik, Sünnîlik cihetinde müfrit olanlar bile, son derece takdir etmektedirler. Müfrit meşreplerin birbirine karşı adamları dahi, hiç itiraz edemeyip münakaşa kapısı açamıyorlar.

Âsım

Barla Lahikası : Asım : Mektup 9

Barla Asim 09

Binbaşı Asım Beyin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım Efendim! Her defa olduğu gibi, bu kere de, nâmüstehak olduğum halde hakk-ı fakirânemde lütuf ve ibzal buyurulan iltifatât-ı bînihaye bu fakiri mestediyor. Ne yapacağımı şaşırıyorum. Ancak Cenâb-ı Lemyezel Hazretlerinin lütf u kerem ü ihsanına hamd-ü şükr ü senâ ederek risale-i şerifelere sarılıyorum. Ve lezzet alıp, siz Üstadımı karşımda ve yanımda bulup mütehayyir ve mütefekkir olarak bahr-i sürura dalıp gidiyorum. Ve bu halin devam ve tezyîdini eltaf ve inâyet-i Sübhâniyeden niyaz ediyorum. Nasıl etmeyeyim, ya Hazret? Fakire bunca iltifattan başka, hele bu defaki lütufnâmelerinin başına, birçok tavsiften sonra "Hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşım ve tarik-i Hakta ve ebed yolunda enîs yoldaşım" kelimat-ı lâtîfesi, bu cihan-kıymet kelâmlarınız, benim gibi fakir, hakir, muhtaç bu kardeşinize karşı ibzal ve himmet buyurulması, sizin büyüklüğünüze ve daha doğrusu Gavs-ı Âzam Şeyh Geylânî (kuddise sırruhu'l-âlî) Hazretlerinin teveccüh, dua, himaye ve muhafazası olduğuna nasıl iman etmeyeyim? Nasıl ki, bu defa Gavs-ı Âzamın ihbârât-ı gaybiyesi risale-i şerifesini gördüm, okudum, yazdım. Gavs-ı Âzam, âzam-ı aktâb olduğunu bilir ve kalben tasdik ederiz ve ziyade muhabbet etmekte iken, bu defa bu kanaat, bu muhabbet tasdikimi kat-ender-kat ziyadeleştirdi ve takviye etti. Ve Hazret-i Şeyhe iman ve muhabbetimi habl-i metin ile bağladı. Nasıl bağlanmayayım? Bu keramet ve ihbar-ı gaybîsi ki, hakikat fışkıran ve ruha hayat bahşeden sözleri söyleyen, haber veren öyle bir sahib-i menba-ı kerâmât ve hakikat olan Hazret-i Gavs-ı Âzam, Üstadımın üstadıdır.

İşte bu keyfiyet, Üstadıma olan incizap, merbutiyet ve teslimimi bir kat daha tarsîn etti ve yıkılmaz ve tahrip edilmez bir kal'a hükmünü aldırdı. Madem bu fakir, bu muhkem kal'adayım, hariçten ve hiç kimseden pervam yok. Ve haricin taarruz ve kıyamına da

mukabil taarruz ve hücumlar his ve kuvvetini elde ettim. Lütuf ve inâyet-i Bâri ile, Gavs-ı Âzam'ın teveccüh ve duasıyla siz Üstadıma kavuştum.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Bâri' Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinden dilerim ve niyaz eylerim ki, âhir ömrüme kadar bu yolda hatve-endâz olayım ve buyurulduğu gibi "sıddık, fedakâr, hakikî âhiret kardeşiniz ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşınız ve tarik-i Hakta ve ebed yolunda enîs yoldaşınız" olmaya bihakkın kesb-i istihkak ve liyakat edeyim. Ve minellahi't-Tevfîk.

Ya Üstad-ı Ekremim,

Size, yani Risale-i Nur'a hüsn-ü hat ve daha doğrusu tâzim, tekrim, hürmet, samimiyet, muhabbet ve teslimiyetimin binde birini takdim edemiyorum. Âciz kalemim ve lisanım, hissiyat ve ruhumun tercümanı olamıyor.

Ruhumun siz Üstadıma karşı incizap ve meclubiyeti, yüzde beş şahsınıza karşı ise, doksan beşi neşr-i envâr-ı hakikat ve dellâllığında bulunduğunuz Kur'ân-ı Hakîm şerefine tâzim ve tekrimdir. Öyle kanaat ve imanım var ki, sizin nur ve hakikat fışkıran Sözleriniz, Kur'ân-ı Hakimden muktebes tefsiridir. Takdir, tahsin, medih ve sitayiş etmeyen ve muhabbet ve merbutiyet beslemeyen insan değildir ve daha doğrusu merdud-u İlâhî ve Peygamberî olanlardır. Cenâb-ı Hâlık-ı Lemyezel Hazretleri bu gibilere de tarik-i Hakkı nasîbedâr eylesin. Âmin, bihürmet-i seyyidi'l-mürselîn.

Sevgili Üstadım, hemşirenizin hastalığının had devresi geçmiş; evvelce arz etmiştim. Yüzde yirmisi mevcuttur. Henüz yataktan kalkmadı. Kuvvet ve iktidarı yok. Namaz kılabiliyorsa da vücudu titremekte ve ara sıra arızaya mâruz kalmaktadır. Lehü'l-hamdü ve'l-minne, çok şükür Cenâb-ı Hakkın lütûf ve keremine ve bugününe, mazinin sıkıntı ve elemi geçti. Hal-i hazırına şükür ve istikbale tevekkülle meşguldür. Ve siz Üstadıma dualar ediyor ve diyor ki: "Şu nur ve hakikat-i Kur'âniye risale-i şerifeleri imdadıma yetişti." Hele Otuz Birinci Mektubun İkinci Lem'asındaki sabır ve tahammül ve şükür bahsine o kadar bağlanmıştır ki, mezkûr risale-i şerifeyi evvel ve âhir ve bilhassa hastalığı sırasında müteaddiden fakire okutmuş

ve Cenâb-ı Hakka hamd ü senâ etmiş ve diğer Üçüncü Lem'ayı ve sair risale-i şerifeleri okutup dinlemekte ve gözyaşları dökmektedir.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [2]

Bunlar ve diğer risale-i şerifeler hakikat fışkıran, nurlar saçan bir feyizdir. Şu kadar diyebilirim ki, ehl-i dalâlet ve bid'aların en ileri gidenleri ve mülhidlerin en şenîlerini bile imana getireceğine kanaatim var—yeter ki ruhuna nüfuz edebilsin.

Çok şükür, sevgili Üstadımızın sayesinde ve teveccüh ve duasıyla bu Nurlardan mütenevvir ve mütena'im oluyoruz. Hele Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî Hazretlerinin kerâmât ve ihbârât-ı gaybiyesini hemşireniz o kadar lezzet ve muhabbetle dinliyor ki, üç sene evvelisi hastalığa tutulduğu vakit, o halinde ve kısmen aklı başında olmadığı zamanlar bahçede ağaçların dallarını tutup, "Ya Abdülkadir-i Geylânî, ya Veysel Karânî, meded!" diye bağırıp sallanıyordu. Bu defa kerâmât ve ihbârât-ı gaybiyesini mufassal surette görmeye ve dinlemeye muvaffak oldu. Bu risale-i şerife, fakire de ziyadesiyle tesir etti, sürur ve gözyaşlarını akıttı ve akıtmakta sa'y ü gayret etti. Muhabbet ve şevkimi artırdı. Şükrümü nasıl ifâ edeceğimi bilemiyorum. Hâlık-ı Lemyezel Hazretlerine karşı vazife-i ubudiyetim noksan, iki cihan serveri Seyyidül-Mürselîn Fahr-i Âlem (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimize karşı ümmetlik vazifesinde kusur ve noksanım ziyade ve hizmet-i Kur'âniyeye karşı bihakkın sa'y ü gayret ve çalışmakta kusur ve noksanım çok olmakla beraber, fakiri siz Üstadımla beraber bulundurup, hâdim-i Kur'ân kardeşlerle birleştirip, hizmet-i Kur'âniyeden—velev ki bir bahr-i ummandan bir katre olsun—fakire hisse verilse, kendimi mes'ut ve bahtiyar addederim. Hamd ü senâ ve şükrüme hadd ü pâyân göremem. Bütün okuduğum arkadaş ve kardeşlerin hepsi hep takdir ve tahsin ve tasdik ediyorlar ve kanaat-i kâmilede bulunuyorlar. Hizmet-i Kur'ân'a şevk ve gayretleri tezayüd ediyor ve bu kafilede ve bu dairedekilere gıpta ediyorlar. Cenâb-ı Hâlık ümmet-i Muhammed'in kalblerine ilham versin, ruhlarını nurlandırsın, saâdet-i dâreyn ihsan buyursun.

Kardeşiniz, fakir ve muhtaç

Asım

1.)Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Ahmed Galib : Mektup 1

Barla Ahmed Galib 01

Ahmed Galib'in Sözler hakkında bir fıkrasıdır.

Âdem-i ilm-i hakikattir sözün,
Tercüman-ı kenz ü vahdettir sözün.
Hazret-i Haktan atâ-yı mahzdır,
Neş'e-i Şît-i hüviyettir sözün.
Ders-i hikmetten bütün ulvî beyan,
Misl-i İdrîs, pür-hikmettir sözün.
Mevc-i tûfân-ı dalâletten siper,
Keşti-i Nuh-u selâmettir sözün.
Sarsar-ı ilhaddan inkaz eden,
Şû'le-i Hûd-u hidâyettir sözün.
Tezkiyet-bahş-ı kulûb-u mü'minîn,
Sâlihdâr-ı emanettir sözün.
Vahdetin esrarını ilân eden,
Ol Halîl-veş asl-ı millettir sözün.
Bahş-ı zemzem eyler ehl-i hayrâta,
İsmail-i feyz-i hürmettir sözün.
Mahz-ı tahkiktir, hayâletten âlâ,
Sırr-ı İshak-ı hakikattir sözün.
Zümre-i Tâğutu hep berbâd eder,
Lût gibi rükn-ü salâbettir sözün.
Hep kelâmullah-ı nâtık şerhidir,
Kenz-i i'câz-ı risalettir sözün.
Din-i Hakkın neşr ü tâmimi için,
Fazl-ı İsrâil-i kudrettir sözün.

Hak cemâliyle kemâlin gösteren,
Hüsn-ü Yûsuf’tan işarettir sözün.
Yokluk içre, varlığa kaim olan,
Sabr-ı Eyyub-u metânettir sözün.
Mülhid firavunları gark eyleyen,
Tûr-u Mûsâ-i şeriattır sözün.
Serteser mizan-ı hikmetle rasîn,
Çün Şuayb-ı emn ü adalettir sözün.
Ehl-i idlâli eden zîr ü zeber,
Sanki Hârûn-u fesâhattir sözün.
Asker-i Câlûd küfrü mahveder,
Savt-ı Dâvud-u hilâfettir sözün.
Mârifet-i takvâ ve hikmet mülküne,
Bir Süleyman-ı emârettir sözün.
Hâsılı dertlilere dermân eder,
Dest-i Lukman-ı hazâkattir sözün.
Ba’s-ü ba’del mevte kaim hüccetin,
Çün Üzeyr mazhariyettir sözün.
Söz değil, özdür bütün tibyânınız,
Veçh-i Hakka hep işarettir sözün.
Lübb-i lüb mârifettir mâ-hasal,
Yüz yüze hakka itaattir sözün.
Ehl-i şevke âb-ı hayat bahş eden,
Hıdr-ı bahreyn-i velâyettir sözün.
Bâr-ı sıkletten ukulü kurtaran,
Nur-u İlyas-ı riyazettir sözün.
Kulluğun efdalini izhâr eden,
Zülkifl-i ibadettir sözün.
Sed çeker kâfir olan ye’cüclere,
Çünkü, Zülkarneyn-i kudrettir sözün.
Sırr-ı tesbihatı telkin eyleyen,
Misl-i Yûnus gavvâs-ı hakikattir sözün.

Rahmet-i Rahmân'ı hep tezkâr eder,
Hamd-i Zekeriyya-yı rahmettir sözün.
Tâb ile şerh-i kitab-ı Hak eder,
İlm-i Yahyâ-i verasettir sözün.
Mürdeyi ihyâ, körü bina eder,
Nefha-i İsâ-yı fıtrattır sözün.
Müjde-i peyman-ı kulûb-u ehl-i hak,
Mâhi-i tarik-ı fetrettir sözün.
Ahmed'in miracını eyler beyân,
Şerh-i ahkâm-ı Nübüvvettir sözün.
Hak Teâlâ daima pür-nur ede,
Çünkü, irfân-ı saâdettir sözün.
Şân-ı Üstadda ne dersen Galiba,
Ez ki, bir iman-ı hayrettir sözün.
Ahmed Galib

Barla Lahikası : Ahmed Galib : Mektup 2

Barla Ahmed Galib 02

Ahmed Galib’in Sözler hakkındaki Arabî fıkrasıdır.

مُقِيمُ السُّنَّةِ بِاْلاِجْتِهَادِ .. قِوَامُ الدِّينِ فِى يَوْمِ الْفَسَادِ
سَلَلْتَ السَّيْفَ عَلَى الَّذِينَ ضَلُّوا .. عَنِ الْحَقِّ وَهُمْ اَهْلُ الْعِنَادِ
بَيَانُكَ كَانَ صَمْصَامًا شَدِيدًا .. عَلٰى اَهْلِ الضَّلاَلَةِ وَ اْلاِرْتِدَادِ
وَنَادَيْتَ اْلجَوَانِبَ هَلْ اَجَابُوا .. اِلٰى نَهْجِ الْحَقِيقَةِ وَالسَّدَادِ
اَجَابَ اَهْلُ قَلْبٍ طَائِعِينَ .. وَتَهْتَزُّ الْقُلُوبُ بِالْوَدَادِ
لاَنْتَ دَعَوْتُهُمْ سِرّاً وَجَهْراً .. لَقَدْ جَاؤُوكَ مِنْ اَقْصَى الْبِلاَدِ

فَمَا اسْتَغْنَوْا عَنِ ٱلاٰيَاتِ طَرّاَ .. لاَنَّهُمْ اَتَوْكَ بِاِعْتِمَادِ
رَأَوْا فِى نُطْقِكُمْ نُورًا جَلِيًّا .. فَيَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ مُسْتَزَادٌ
فَتَحْتَ عَلَيْهِمْ اَبوَابًا كَثِيرًا .. مِنْ اَقْسَامِ الْعُلُومِ بِالرَّشَادِ
جَزَاكَ اللهُ مِنْ خَيْرٍ كَثِيرٍ .. وَاَعْطَاكَ الصَّفَا فِى كُلِّ وَادٍ
وَيَحْفَظُ قَلْبَكُمْ مِنْ كُلِّ هَمٍّ .. وَاٰثَارَكَ مِنْ طَوْرِ الْكَسَادِ
يُرَوِّجُ نُطْقَكُمْ فِى سُوقِ حِكْمَةٍ .. بِاَنْوَارِ اِلٰى يَوْمِ التَّنَادِ
اَلاَ لاَتَرْتَعِبْ عَنْ دَعْوَةِ النَّاسِ .. فَبَشِّرْ قَلْبَهُمْ وَاللهُ هَادِى

(Ahmed Galib'in Sözler hakkındaki arabî fıkrasının tercümesidir.)
Mânevî mücahedeyle, sünneti ihya edip, ikame eden,
Şu asrın fesad gününde dini kuvvetlendirip, Hakla yücelten.

Dalâlette olanların üzerine mânevî kılıncı çektin,
Ki onlar şaşmış, Hak yolundan sapmış ehl-i inâda karşı tektin.

Sözlerin, sanki nifaka karşı şimşekler çakan şedid kılınçtı,
Dîninden dönenlere, dalâlette kalanlara keskin bıçaktı.

Her tarafa nida ettin, Hakka gelin! Cevap verin! Nura gelin!
Hakikat yoluna girip, sıdk ve ihlâs ile her an sağlam durun!

Hakta nurla giden ehl-i kalb, sana itâatle cevap verdiler,
Muhabbetle dolan kalbler, aşk ve heyecanla coşup titrediler.

Evet sen onları gerek gizli, gerek açık Hakka davet ettin,
En uzak beldelerden sana şevkle gelip, o nurlara bend ettin.

Hak yolunda gördüler seni, istemediler delillerle isbat,
Çünkü inanmışlar doğruluğuna, sana etmişlerdi itimad.

Sözlerinizde gördüler, kalbler aydınlatan zâhir parlak bir nur,
Gün be gün artıyordu, kalblerde nur, yüzlere aksetmişti sürur.

Açmıştın Hakka giden çok kapıları, avamdan havasa kadar,
Esmâ ve sıfattan akseden, muhtelif ilimler tâ arşa kadar.

Mücâhedenize mükâfaten, Allah size versin hayr-ı kesîr,
Ağlayan gönlünüze, her yerde insin sürur ve safâ-yı kebîr.

Korusun kalbinizi Allah, her türlü sıkıntı gam ve kederden,
Korusun Mevlâ eserlerinizi, her türlü ziya ve hederden.

Hakîm ismine mazhar Sözler, bulsun hikmet çarşısında itibar,
Asrın karanlığını tard ile nurlandırsın kıyamete kadar.

Ey Üstad çekinme, Kur'ân'a çağır, insanları Hakka et dâvet,

Mükâfatı müjdele, kalbleri sevindir, Allah'tandır hidâyet.

Ahmed Galib

Barla Lahikası : Ahmed Galib : Mektup 3

Barla Ahmed Galib 03

Galib’in Fârisî fıkrası
(Kerâmât-ı Gavsiye münasebetiyle yazmış.)

کِیسْتَمْ مَنْ چُو یَکِی عَاجِزُو بِی تَابُ
وزَبُونْ دِلْحَزِینْ سِینَه پُرْ آلامُ و سَرَمْ مَسْتِ جُنُونْ
اَزْ غَمِ فِرْقَتِ دِلْدَارِ بَسِی پُویَنْدَمْ کَسْ
نَمِی بُوَدْ دِلِ زَارِ مَرَا رَاهِنُمُونْ
سَالَهَا دَرْ اَلَمِ هَجْرِ پَرِیشَانْ بُودَمْ نَهَ یَکِی
یَارِ مُوَافِقْ نَهَ یَکِی جَامِ سُکُونْ
رَاهِ بِیهُودَیُ مَنْ گُمْ شُدَه بُودْ آنِ بَآنْ دَرْ
سَرَمْ شَوْقِ جُنُونْ بُودْ شَبُ و رُوزِ فُزُونْ
عَاقِبَتْ دَسْتِ قَضَا هَادِیِ بِهْبُدَم شُدْ
هِمَّتِ زُمْرَهِ مَرْدَانِ خُدَا جِلْوَ نُمُونْ

چِه نَوَازِشْ كِه: دِلَمْ يَافِتَه دَرْسَايَهِ پِيرْ
شُدَمْ اَلْحَاصِلْ اَزْدَوْلَتُ و لُطْفَشْ
مَأمُونْ
بَخْتِ نَاسَازِ مَرَا سَازِئِ اَقْبَالِ رَسِيدْ دِلِ
بِيچَارَهِ مَنْ شُدْ زِفُيُوضَشْ مَمْنُونْ
نِيسْتْ عَجَبْ خَاكِ سِيَهْ لَعْلِ شَوَدْ
دَرْپِيشَشْ نُورِ حَقَّسْتْ هَمَانْ اِينْ نَهَ
فِسَانَه نَهَ فَسُونْ
دَرْ زَمِينِ اَهْلِ حَقْ اَنْوَارِى تَجَلاَّيِ
خُدَاسْتْ پِيشِشَانْ مَاضِىُ وآتِى هَمَه يَكْ
نُقْطَهِ نُونْ
آنْچِه مَاضِيِسْتْ بِخَوانَنْدِ بَدِلْ هَمْچُوكِتَابْ
حَالُ وَآتِى هَمَه يَكْ شِيوَه شَوَدْكُفُّ و
كُمُونْ
دِلِ شَانْ آيِينَهِ اٰيَتِ لَوْحِ مَحْفَوظْ زَانْ
سَبَبْ نِهَانْ اَزْدِلْ شَانْ كُنْ فَيَكُونْ
اٰنْچِه دِيدَنْدُو بِكُويَنْدْ خُدَا آمُوزَدْ آلَتُ و
قُدْرَتِ حَقَّنْدْ مُكَمَّلْ مَوْزُونْ

هَانْ دَرْ نُسْخَهِ تَوْرَاتْ ثَنَایِ مَحْمُودْ هَانْ
دَرْ لَوْحِ زَبُورْ وَصْفِ مَسِیحَا اَفْزُونْ
وَصْفِ اَصْحَابِ مُحَمَّدْ هَمَه دَرْ اِنجِیلَسْتْ
اِینْ چِه بِنِیشْ هَمَه اَزْوَحْیِ خُدَایِ بِیچُونْ
بَازِ دَرْ اَهْلِ وَلاَیَتْ تُو بِینِی اِینْ رَازْ دَادَه
اَزْ خَبَرِآتِی پَیَامِ مَقْرُونْ
خَبَرِ کُلْشَنِی مِی دَادْ جَلاَلِ رُومِی شَیْخِ
اَکْبَرْ خَبَرِ مِصْرِی دِهَدْ اَمْرِ بَکُونْ
اَحْمَدِ جَامْ دِهَدْ اَزْ اَحْمَدِ فَارُوقِی خَبَرْ
مَنْ کُدَا مَشْ بِشُمَارَمْ کِه زِاَعْدَادِ فُزُونْ
هَرْیَکِی کُفْتَهْ خَبَرْ رَمْزُو اِشَارَتْ کَرْدَنْدْ
پِیشیَانْ اَزْ پَسِبَانِ دَادَه نِشَانِ سَیَکُونْ
بَاخُصُوصْ مَرْدِ خُدَاحَضْرَتِ عَبْدُ الْقَادِرْ
غَوْثِ اَعْظَمْ قُطْبِ دَائِرَهْ کُنْ فَیَکُونْ
پِسْ اِشَارَتْ دِهَدْ اَزْحَالَتِ آتِی جِهَانْ
هَرْچِهِ دِیدَ سْتْ بِکُفْتَسْتْ بَیَانِ مَسْنُونْ
کُفْتِ دَرْ نَظْمِ تَجَلّی کِه شَوَمْ حِرْزِ مُرِیدْ
اَزْ شَرُو فِتْنَه نِکَهْبَانِ مُرِیدَمْ مَأْمُونْ

كَرْدَه اَزْ فِتْنَهِ جَنْكِيزُو هُلاٰكُو اِخْبَارِ
بِنْكَرَدْلِيكِ رُمُوزِ سُخَنَشْ تَا بِكُنُونْ
خَبَرِ فِتْنَهِ اِينْ دَوْرْ زُنُطْقَشْ پَيْدَا يَافِتَه اَزْ
رَمْزِ اُو اَرْبَاب يَقِينْ سَرْفُزُونْ
فِتْنَه دَوْرِ كِنُونْ چُونْكِه زِحَدْ اَفْزُو نَسْتْ
زِشِرَارِ شَرُّو فِتْنَه شُدَه جَيْحُونِ هَامُونْ
اَهْلِ دَانِشْ هَمَه سَرْجَيْبِ قَبَامِيْكَرْدَنْذ
عَرْصَهِ دِينِ زِمَرْدَانْ شُدَه خَالِى
مَشْحَونْ
دِيدَهِ دَهْرِنَدِيدَسْتْ بَدْبِينْ دَغْدَغَه هِيچْ
مِى رَوَدْرُودِ فِرَاتْ خَلْقِ هَمَه تَشْنَه
نُمُونْ
دَرْهَمَه هِيچْ عَصْرِ فِتْنَهِ اِينْ دَوْرِ نَبُودْ
اَكْثَرِ خَلْقِ شُدَه حَالِ زَمَانْرَا مَفْتُونْ
مُلْحِدَانْ رُوزُ شَبِ اِيجَادِ فِتَنْ مِى كَرْدَنْدْ
زَهْرِ خَنْدَ نَكُنَدْ بَلْكِه بِكِرْيَدْ مَجْنُونْ
بَرْبَدِينْ فِتْنَه اُو شَرْ حَضْرَتِ اُسْتَادِ سَعِيدْ
جَبْهه بِكِرفْتْ خُوشَامَرْدِ سَعَادَتْ

مَقْرُونْ
تِیغْ سَرْتِیزِ شُدَه دَرْکَفِ اُوچُونْکِه قَلَمْ
کِلْكِ اُوزُمْرَهِ اِلْحَادِ هَمَه کَرْدَه زَبُونْ
هَیْبَتِ دِینِ زِکُفْتَارِ خُوشَسْشْ پَیْدَا شُدْ
هَرْکِه اِینْ نُورِ نَبِینَدْ شَوَدْ اِذْعَانَشِ دُونْ
کِلْكِ اُسْتَادِ اَزْلَدُنْ بَسْطِ حَقَائِقْ مِیکَرْدْ
تَااَبَدْ اَزْفَیْضِ عَیَانَشْ هَمَه جَانْ نُورِ
عُیُونْ
لاَتَخَفْ قُلْهُ) بِفَرْمُودِ مَکَرْ حَضْرَتِ غَوْثْ)
دَرْحَقِّ حَضْرَتِ اُسْتَادِ شَوَدْ اَصْلِ مُتُونْ
حَبَّذاَ رَمْزِ کِه کُفْتْ حَضْرَتِ عَبْدُ الْقَادِرْ
نِعْمَ ذَانُطْقِ کِه کَرْدَسْتْ سَعِیدِ سَعْدِ
نُمُونْ
آنْ کِه دِیدَسْتْ پِسَنْدَسْتِ بَیَانْ مِی
کَرْدَسْتْ حَقْ پَسَنْدَ سْتِ شَوَدْ تَشْنَهِ
فَیْضَشْ اَفْزُونْ
بَعْدَ زِینَ غَالِبِ بِیچَارَه دُعَا مِی کُوِییمْ بَادْ
رَاضِی زِسَعِیدْ ذَاتِ خُدَای بِیچُونْ

هِمَّتَشْ عَاَلِىُ و فَيْضَشْ هَمَه اَعْلاَ بَادَا
بِدِهَدْ حَضْرَتِ حَقْ نَشْئَهِ غَيْرِ مَمْنَونْ
تَافَلَكْ دَائِرُوِاِينْ اَرْضِ هَمِى شُدْ سَائِرْ
عَظَّمَ اللهُ لَهُ اْلاَجْرَ وَقَرَّتْهُ عُيُونْ
غالب

Galib Bey'in Fârisî fıkrasının tercümesi.

1- Kimim ben? Ben, gönlü kırık, sinesi dertlerle dolu, başında delilik sarhoşluğu (olan) âciz, güçsüz zavallı biriyim.

2- Gerçek dosttan (sevgiliden) ayrı olmanın üzüntüsünden çok gezip dolaştım, (lâkin), benim inleyen gönlüme yol gösterici (rehber) kimse yoktu.

3- Yıllarca ayrılığın eleminden perişandım, ne kafamın dengi bir dost, ne de sükûnet verecek bir (marifet) kadehi (vardı).

4- Günden güne gidişatım daha da çıkmaza giriyordu, (öyle ki), gece gündüz başımdaki cinnet arzusu artıyordu.

5- Neticede, (Allah’ın) takdir eli iyiye, doğruya gitmeme hidayet etti, Allah dostlarının himmeti yüz gösterip imdada yetişti.

6- Gönlüm pîrim sayesinde huzur buldu, hülâsa, onun lütuf ve inâyetinin saadetine nail olarak emniyete kavuştum.

7- Bahtsızlığıma, iyi talih imdada yetişti, biçare gönlüm onun feyzinden mennun oldu.

8- Onun nazarı ile kara toprak yâkuta dönüşürse garipsenmez, (zira), onun bu nazarı, Hakkın nurudur, efsane ve sihir değildir.

9- Ehl-i hak zemininde, Allah’ın tecellisinin nurları vardır, geçmiş ve gelecek onların nazarlarında bir “nun”un noktası gibidir.

10- Geçmişte olanı, gönüllerinde bir kitab gibi okurlar, hâl ve gelecek hepsi aynı şekilde, onların derûnundadır.

11- Onların gönülleri, levh-i mahfuzda (mevcut) âyetlerin aynasıdır, o sebepten “Ol” deyince “olur” sırrı gönüllerinde gizlidir.

12- Gördüklerini ve söylediklerini (onlara) Allah öğretiyor, (onlar), Hakkın mükemmel ve ölçülü kudreti ve aletidirler.

13- İşte Tevrat sahifelerinde Mahmud'un övülmesi ve işte Zebur sahifelerinde Mesih'in ziyadesiyle vasfı.

14- Hz. Muhammed'in ashabının vasfı hepsi İncil'dedir, hepsi eşi ve benzeri olmayan (Allah'tan gelen) ne güzel görüşlerdir.

15- Bu sırrı, ehl-i velâyetten her zaman görürsün, gelecekten ve halden haber vermişlerdir.

16- Celâl-i Rumî, Gülşenî'nin haberini veriyordu, Şeyh-i Ekber ise, Mısrî'nin haberini verir...

17- Ahmed-i Camî, Ahmed-i Fârukî'den haber veriyor, ben hangisini sayayım, zira, sayılmayacak kadar çoktur.

18- Her biri bir haber söylemiş, remz ve işaret vermişlerdir, eskiler, sonra gelenlerden "olacak" diye müjde verdiler.

19-20- Özellikle, Allah adamı Hz. Abdülkadir, Gavs-i Âzam, "ol" der "olur" dairesinin kutbu, cihanın geleceğinin haberini vermiş, her ne görmüş ise münasip bir beyanla söylemiştir.

21- O, cihanın geleceğinden haber verir. O, ne görmüşse o şey olmuş. Yasal bir açıklama olarak…

22- Parlak bir nazımla, "Kötülük ve fitneden müridimi koruyan emin bir sığınak olurum." dedi.

23- Cengiz ve Hülâgu'nun fitnesinden bahsetmiş. Onun sözünün remzi günümüze kadar bakıyor.

24- Bu devrin fitnesinin işareti, Onun sözlerinden anlaşılıyor. Yakîn ehli, Onun remzinden birçok sır bulmuştur.

25- Bu devrin fitnesi, haddinden fazla olduğundan dolayı, kötülerin şer ve fitneleri Hâmûn (çölünün) Ceyhûn'u (nehri) gibi olmuş.

26- İlim ehli, hepsi derin derin düşünüyorlardı, din sahası Allah dostlarından bomboştu.

27- Feleğin gözü, (böyle) bedbinlik dolu bir kargaşa (ortamı) görmemiştir. Fırat nehri akıp durduğu halde, halkın tümü susuzluk çekiyor.

28- Hiçbir asırda, bu asrın fitnesi mevcut değildi, halkın çoğu asrın (kötü) gidişatına kapılmıştı.

29- Mülhidler gece gündüz fitne çıkarıyorlardı. Halk çiçek gibi gülmezdi. Belki mecnun gibi ağlardı.

30- Bu fitne ve şerre karşı Hz. Üstad Said cephe aldı, saadet vesilesi ne mutlu insandır O.

31- Onun elindeki kalem, ucu keskin olmuş kılıç gibidir. Onun kalemi, mülhidler güruhunun hepsini zebûn ve perişan etmiştir.

32- Dinin heybeti, Onun hoş sözlerinden (yeniden) ortaya çıkmıştır. Bu nuru görmeyenin anlayışı kıt olur.

33- Üstad'ın kalemi, ilm-i ledün hakikatlerini açıklıyordu. Onun açık feyzi, tâ ebede kadar, bütün canlıların göz nurudur.

34- Hz. Gavs, meğer "Korkma, onu söyle!" diye buyurdu. Bütün metinlerin aslı Hz. Üstaddan bahsediyor.

35- Hz. Abdülkadir'in söylediği remz ne güzeldir, sa'd yıldızı görünümünde olan Said'in yapmış olduğu beyan ne güzeldir.

36- Görüp beğendiği şeyi beyan ediyordu. Hakkı beğenen (ve tutan) Onun feyzine fazlası ile teşnedir—Gittikçe açılarak…

37- Bundan sonra, ben, biçare Gâlib dua ediyorum, benzeri olmayan Hûdanın zâtı, Said'den razı olsun!

38- Himmeti yüce, feyzi daima en yüce olsun! Hz. Hak, Ona kesintisiz bir neşe versin!

39- Felek döndükçe ve bu arz hareket ettikçe, Allah Onun ecrini yüceltsin ve gözü aydın olsun!

Galib

Barla Lahikası : Vezirzade Mustafa : Mektup 1

Barla Vezirzade Mustafa 01

Vezirzâde Mustafa'nın fıkrasıdır.

Aziz, kıymettar Üstadım! Hesapsız hamd ve şükür, ol Hâlık-ı Mennân Hazretlerine ki, ben ümmî olduğum halde, hissiyat ve emellerimi, şu fâni ve âfil olan hayat-ı dünyadan tecritle, Risale-i Nur talebeleri içine girdim ve hizbü'l-Kur'ân âlimlerine arkadaş oldum. Hizmet-i neşriyede ve ilimde onlara yetişemiyorum. Fakat inşaallah irtibat ve muhabbet ve ihlâsta yetişmeye çalışacağım. Ve duayla onların kalemlerine yardım ediyorum. Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı, ümmîliğim münasebetiyle, yalnız rüyalarımla arz ediyorum.

Bu defa rüyada Fahr-i Âlem (a.s.m.) Efendimiz Hazretlerini gördüğüm vakit, Sûre-i Hacc'ın nihayetinde,

مَا قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِنَّ اللهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ [1]

(ilh.) okuyarak ve Şâh-ı Geylânî (kuddise sırruhu) Hazretlerini gördüğüm vakit, Sûre-i Nur'da

لَيْسَ عَلَى اْلاَعْمٰى حَرَجٌ [2]

âyetini kıraat ederek nevmden bîdâr oldum. Ve anladım ki, bu âhirde Sünnet-i Seniyeye dair mühim bir risale yazıldığı için, Resul-i Ekremin (a.s.m.) makbulü olmuş ki, rüyamda müşerref oldum. Ve o âyet Risale-i Nur'un hülâsasını ifade ettiği gibi, ehl-i gafleti şiddetli tehdit eder. Şâh-ı Geylânî'yi gördüğümün sebebi, Risale-i Nur'un talebelerinin kudsî bir üstadı, beni de şakirt kabul ettiğine dair bir işaret anladım ve bu âyetler havsalamın haricinde olduğu halde, o

kudsî zâtların hürmetine, kuvve-i hafızamda her zaman okur ve bir genişlik hâsıl olurdu.

Diğer bir rüyamda, pek geniş bir daire, temelleri henüz inşa ediliyor görmüştüm. Bu defa o büyük bina ikmal edilmiş, içine girdiğimde sağ cihetini cami-i şerif olarak gördüm. Ve namaz kıldıktan sonra, bütün yazılan Risale-i Nur'u bana verdiler. Ben de yalnız bir adedini orada okunmak üzere verdim. Binanın en yüksek ve ortasında bir dikmesinin değişmesi için ellerinde demir, vinçle çalışanlar üç kişi idiler, gördüm. Tâbirini siz Üstadıma havale ediyorum.

Ümmî talebeniz
Mustafa

1.) Onlar Allah'ın kudret ve azametini hakkıyla bilemediler. Şüphesiz ki Allah mutlak kuvvet ve izzet sahibidir. (Hac Sûresi, 22:74)
2.) Âmâya güçlük yoktur. (Ona yapamayacağı vazifeler yüklenmez. Yapamadığından dolayı da günahkâr olmaz) (Nur Sûresi, 24:61)

Barla Lahikası : Vezirzade Mustafa : Mektup 2

Barla Vezirzade Mustafa 02

Vezirzâde Küçük Mustafa'nın fıkrasıdır.

Ey sevgili Üstadımız, ey nurların mazharı ve nâşiri,

Cenâb-ı Hak, sizi bu memlekete göndermiş, tâ ki dalâlete giden ruhlar, senin neşrettiğin Nurlarla kurtulsun. Cenâb-ı Hakka gece ve gündüz secde-i şükran etsek, bu nimetlerin şükrünü ödeyemeyeceğiz.

Ey Üstadım, ben ümmîyim. Sair kardeşlerim gibi malûmatlı değilim ki, Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı dilimle ifade edeyim. Fakat, inşaallah, sadakatte ve muhabbette ve irtibat-ı ruhîde kardeşlerime yetişmeye çalışacağım. Uyanık âleminde ifade-i meram edemeyen dilime bedel, uyku âleminde ruhumun diliyle, mahiyetini anlamadığım ve size karşı merbutiyetime delâlet eden bir-iki vak'ayı arz edeceğim:

Birincisi: Bundan bir buçuk sene evvel, ticaret için, iki günlük mesafede olan bir köye gitmiştim. O esnada dünyanın içyüzü bana göründü. Hem fâni, hem zindan hükmünde olduğundan, bir nefret geldi. Bana bu fâni dünyadan, bâki bir âleme yol gösterecek bir Üstad, Cenâb-ı Haktan istedim. Ve dedim ki: "Öyle bir Üstada rast gelsem, söz veriyorum ki, ona tam hizmetkâr olacağım."

İşte, ben bu halde ve bu niyazda iken, o gece gayet şirin ve güzel, bilmediğim bir şehirde gayet güzel, dünyada misli bulunmaz ziynetli bir at üstünde, siz Üstadımı ona binmiş, garptan şarka doğru beş-altı metre yüksekte, şehrin üstünde uçarken selâmınıza durduk, selâmınızı aldık. O esnada uyandım, şehadet getirdim. Şükrettim ki, istediğim Üstadı bulacağım. İki ay sonra ziyaretinize geldim.

İkinci vakıa: Rüyada, bir şehirde gayet kesretli askerler ve cephane görüyorum. Biz de, güya o askerlerdeniz. Dedim: "Ya Rabbi, bu askerlerin kumandanı kimdir?" Niyaz ettiğim vakit,

karşımızda yüksek bir saray zuhur etti. O sarayın içerisine girdim ki, kumandanı göreyim. Baktım ki, parlak bir çay akıyor. O çayı takip ettim. Baktım, şubelere ayrılıyor. Devam ettim. Tâ menbaına kadar gittim. O askerlerin kumandanı, o suların sahibini buldum. Yani Üstadımızı, iki adamla başında namaz kılarken gördüm. Ben de o sudan abdest aldım, namaza dahil oldum. Kalbimin hareketiyle, dilimin şehadetiyle uyandım. Cenâb-ı Hakka şükrettim ki, Üstadımızı bize gösterdi.

Hizmetkâr ve talebeniz

Mustafa

Barla Lahikası : Vezirzade Mustafa : Mektup 3

Barla Vezirzade Mustafa 03

Vezirzâde Mustafa'nın fıkrasıdır.

Üstadım! Beş vakit namazdan sonra, hakk-ı fâzılânelerinize duacıyım ve duanızı rica ediyorum. Mesleğinize ve neşrettiğiniz Risale-i Nur'a karşı hissiyatımı, dilimle beyan edemiyorum. Ben ümmîyim, sair kardeşlerim gibi ifade-i meram edemem. Fakat felillâhilhamd, kalb ve ruhum Risale-i Nur'un tesirâtıyla intibaha gelmişler.

Kalbimin intibahını rüyalarımla anlıyorum. Zaten bu gaflet ve zulmet zamanının yakaza âlemini, ağır bir uyku âlemi; ve uyku âlemini ise, bir derece yakaza âlemi görüyorum. Onun için siz Üstadıma karşı rüyalarımla size arz ediyorum.

İşte, bir rüyamın hülâsası şudur ki: Bir camide sizinle beraber bulunuyoruz. Avlusunda bazı talebe arkadaşlarımla temizlik yapıyoruz. Bir otomobil zuhur etti. Mescidin yakınında duruyor. İçinde Resul-i Ekrem (a.s.m.) bulunuyor. Sonra bir dere açıldı, fasıla verdi. Tabirini siz Üstadıma havale ediyorum. Yalnız ben bundan hissediyorum ki, Resul-i Ekremin (a.s.m.) sünnet-i seniyesini ihyâya çalışan ve neşreden Risale-i Nur, Resul-i Ekremin (a.s.m.) takdir ve tahsinine mazhar olmuş ki, imdâd-ı ruhânîyle camimiz olan bu vilâyete mânevî teşrif etti. Fakat ehl-i dalâlet, desiseleriyle sünnet-i seniye hizmetkârlarını müşevveş ediyorlar. Üstadlarıyla görüşmemek için mâniler teşkil ediyorlar.

İkinci rüyamın hülâsası şudur ki: Bir mezaristanın nihayetlerinde kesretli harmancıların buğday savurduğunu ve ileride iki kapılı muhkem bir kal'a gibi yapılmış bir saray içinde Hazret-i Gavs-ı Geylânî oturmuş, gayet kalabalık insanlar varmış, gördüm. Ziyaret ettim. Tabirini siz Üstadıma havale edip, fakat bundan hissediyorum ki, mezaristan geçmiş zamandır. O harmanlardaki kesretli buğdayları

savuran, bu zamandaki Risale-i Nur'un naşirleri ve talebeleridir ki, ruhların mânevî rızkını yetiştiriyorlar. Hakikat tanelerini evham ve hayâlât samanlarından tasfiye ediyorlar. Bu talebelerin Üstadının en mühim bir üstadı olan Hazret-i Gavs-ı Geylânî, muhkem kal'a gibi bir sarayda oturduğunu ve onlara üstadlık ettiğini ve o etrafındaki kalabalık da ve kendi fazla meşguliyeti, keramet-i Gavsiyyesiyle izhar ettiği gibi, Risale-i Nur talebelerine karşı himmet ve duasıyla fazla meşgul olduğunu fehmediyorum.

Ümmî talebeniz

Mustafa

Barla Lahikası : Zeki : Mektup 1

Barla Zeki 01

Ey Üstad-ı Muazzam,

Atabey’e gelen Ramazan meyvesi olan ve Ramazan-ı Şerifin hikmetlerini bildiren Söz, bizi ikaz ve bilmediğimiz hikmetleri tasrih ediyor. Okuduğum her Söz, neşr ettiğiniz o ulvî hakikatler için âciz lisanım tavsif ve takdirden âciz kalıyor. Ve görüyor ve anlıyorum ve öyle iman ediyorum ki, bir zaman gelecek, bu Risalâtü’l-Envar ve Mektubâtü’n-Nur, için için ateşlenen, feveran eden bir dağ gibi hararetle nur-feşan bir menba kuvvetine tesahub edecek. Ve belki de etmiştir. Bir düğmesine basmakla her tarafı ziyaya müstağrak eden bir elektrik dinamosu gibi kendinden çok uzak mesafeleri ikaz ve irşad nuruyla ihâta edecektir.

Nurun eski talebesi merhum Lütfi’nin arkadaşı

Zeki

Barla Lahikası : Zeki : Mektup 2

Barla Zeki 02

Ey Üstad,

Kur'ân'ın bir mâkesi olan yazdığın risaleler, senin ne büyük üstad olduğunu kabul ve teslime kâfidir. Sen ki, ey aziz Üstad, İslâmiyet üzerine çöken zulmet ve gaflet perdelerini risalelerinle yırttın. O mülevves perdeler altındaki en nurlu hakikatleri meydana çıkardın. Senin sarsılmaz azmin, kahraman metanetin, ârâmsız sa'yin semeresiz kalmadı. Anadolu'nun ortasına öyle bir âb-ı hayat çeşmesi açtın ki, **(Haşiye-1)** bu çeşmenin muslukları yazdığınız Risalelerin, neşrettiğiniz eserlerin hakâikıdır. Menba' ve mâdeni, bâkî olan Kur'ân-ı Hakîm'in bahridir. Birgün olup bu dâr-ı imtihandan saadet âlemlerine göçtüğün zaman, kıymetdar eserlerin seni nâmınla beraber yaşatacaktır. Ne mutlu, senin açtığın çeşmenin kıymetini takdirle ona muhafız ve müdâfi olan ve icabında eserlerinin ahkâmını ilân ve telkin uğrunda bin canla hayatını fedâya müheyyâ olan, candan sevdiğin talebelerin var. Uhrevîler diyarında olduğunuz zamanlarda dahi sizin ruhunuzu muazzeb edecek hareketlerde bulunmayacaklarına emin olunuz. Birçok esrar-ı Kur'âniyenin anahtarlarını şimdiden talebenize tevdi ettiğinize, onlar canla başla size minnettar ve müteşekkirdirler. Bugün saçmakta olduğunuz feyizli nurlar, beşeriyetin hakikî insan olanlarını pâyansız sürurlara istiğrak ederek, mükellef oldukları vezâifi bildiriyor. Hizmetiniz inkâr edilmez ve senin fedakârlığın azîmdir, azîmdir.

Aziz Üstad, hizmetin göklerde gezsin **(Haşiye-2)** ve siz destanlarda geziniz. Fedakâr Üstad, diyanetten medet almayan, ehl-i gafletin gafletini ziyadeleştiren edebiyat denilen müthiş sarhoşluk, ancak ve ancak sizin âsâr ve telkinleriniz sayesinde mündefi' oluyor. Dinsiz milletler pâyidâr olamayacağı ve hattâ insaniyeti bile öğrenemeden dünyadan gelip geçeceklerini pek mâkul ve mantıkî delillerle ispat ettin. Eserlerin, ruhun gibi ulvî ve ihâtalı.

Sevgili Üstadım,

Müsterih olmalısınız ki, sizin sa'yiniz beyhûde değildir. Lâyemût risalelerin ilelebed kıymetli ellerde gezecek. Bugünkü dinsizlere haddini bildirecek. Ve belki iman dahi bahş edecek. Zaten sizin talebiniz bu değil mi? Emeliniz, gayeniz, iman dairesinde ikaz ve irşad hedeflerine yetişmek değil mi? Felsefe mezbelelerinde nâlân, sürünen edepsizler, elbette hakikî edebi ve edebiyatı sizin eserlerinizde bulacaklarına asla şüphe yoktur ki, böyle olacak.

Siz de, artık muhterem Üstad, muhtaç olan koca bir millete târif ve mikyas kabul etmez bir hizmeti ifa etmiş bulunuyorsunuz. Bu millet, bu toprak, bu vatan hiçbir zaman size olan borçlarını ödeyemezler. Dilerim ki, bu azîm, kudsî hizmetinizin mükâfatını Cenâb-ı Hak size pek lâyık bir tarzda ihsan etsin. Dünya ve âhirette sizden ve bizim gibi âciz ve kusurlu hizmetçilerinden razı olsun. Âmin.

Lütfi'nin arkadaşı

Haşiye-1: Bu hizmet-i kudsiyedeki sevap ve şerefte benim gibi biçarenin hissesi, tasavvur ettiğiniz miktardan binde bir düşse yine şükrederim. Ehl-i hüner, elmas kalemleriyle imdadıma yetişen sizin gibi Kur'ân'ın hâlis şakirtleridir.

Haşiye-2: Bu kardeşimin bu hissine iştirak etmiyorum. Rıza-yı İlâhî kâfidir. Eğer o yâr ise, herşey yârdır. Eğer o yâr değilse, bütün dünya alkışlasa beş para değmez. İnsanların takdiri, istihsanı, eğer böyle işte, böyle amel-i uhrevîde illet ise, o ameli iptal eder. Eğer müreccih ise, o ameldeki ihlâsı kırar. Eğer müşevvik ise saffetini izale eder. Eğer sırf alâmet-i makbuliyet olarak, istemeyerek, Cenâb-ı Hak ihsan etse, o amelin ve ilmin insanlarda hüsn-ü tesîri namına kabul etmek güzeldir ki, [1] وَاجْعَلْ لِى لِسَانَ صِدْقٍ فِى ٱلْاٰخِرِينَ buna işarettir.

Said

1.)Bana, arkamdan hayırla yâd edilmeyi nasip et. (Şuarâ Sûresi, 26:84)

Barla Lahikası : Zeki : Mektup 3

Barla Zeki 03

Zeki'nin fıkrasıdır.

Ben istiyorum ki, bir an evvel bir yere çekileyim de, mesâiden hariç zamanlarımı, o ulvî ve mukaddes hazine-i hakikat ve âsâr-ı giran-bahâ hizmetinde devama başlayayım. Fakat bugünlük bu yüce emelimin husulünden, bizzarure ve bilmecburiye mahrum kalıyorum. Hiç olmazsa şu günlerde elimde, o mütalâası gönüllere ve kalblere bir safâ-yı sermedî ve câvidânî bahşeden kitab-ı kâinatın birer lem'ası ve birer nur-u timsâli olan eserlerinizden bir-iki tanesi elimde bulunsaydı, benim için nâ-kabil-i tarif bir sürur ve saâdet menbaı olacaktı ve ne bulunmaz bir nimet, ne ele geçmiş bir define olacaktı.

Çok zaman evvel Sabri Efendi ağabeyim, yeni çıkan kudsî ve esrarlı nurlardan, bir cüz'ü bâri olsun göndermek fikrinde olduklarını bildiriyorlardı. Galiba müsait vakit bulamadıklarından, yazıp gönderemediler. Hem bazı eserleri beraberimde getirmediğimden çok pişman oluyorum. Onlardan başkalarını istifade ettirmek fırsatını bulamazsam, mütalâa eder, mânen mücadeleye bir medar-ı kuvvet olurdu.

Netice itibarıyla, madem ki şimdilik o hazinelerden istifade edemiyorum; o halde, kendimi zararlı görmekte haklıyım. İnşaallah duanız himmetiyle, yakın bir zaman zarfında, o zararları telâfiye kâfi bir zaman ve bir fırsat ele geçer.

Bir ömr-ü mukadderden mâdud olan şu günlerim şükür ve hamdle geçmektedir. Bana öyle bir kanaat geldi ki, kalbimi yokladıkça, kalbim bu kanaati takviye ediyor; nefsimle mücadelede muzaffer olacağımı ümit ediyorum.

Aziz Üstadım, şu hicrana ve firaka, muvakkat olduğu için tahammül ediyorum. Ayrılığımız her ne kadar muvakkat olsa, yine beni müteessir ediyor. Bizzarûre mâlâyâni şeylere mâruz kaldıkça,

“Âh” diyorum, “Üstadımın yanında olsaydım!” Ve kendi kendime, daha doğrusu kalbime ümit ve cesaret tavsiye ediyorum.

Reddedilen bir arzu nasıl kesb-i şiddet ederse, emellerimin şimdilik husûle gelmemesiyle, iman ve emellerim de aynı nisbette kesb-i kuvvet ediyor, ruhum yükseliyor; kalbimde açılan pencereden, mânen daha serin ve daha geniş nefes alıyorum.

Zeki

Barla Lahikası : Mesud Efendi : Mektup 1

Barla Mesud Efendi 01

Şu fıkra Mesud Efendinindir.

Ey benim muhterem Üstadım! Hadd-i bülûğumdan bu âna kadar, lâîn şeytanın zırhından mâmul bir sanduka derûnunda kilitlemiş olduğu akl-ı uhrevî ve imanımı tazyik altına almıştı. Duanız sayesinde ve bana karşı göstermiş olduğunuz hüsn-ü niyet ve nasihatlerin semeresi olarak, ancak yedi senede, Üstadımın dua yumruğuyla lâîn şeytanın zırh sandukası kırılarak, imanımı tekrar teslim ettin. Ve teslim aldığımı şununla ispat ederim ki, duaya kabul buyurduğunuz tarihte, yani, Ramazan-ı Şerifin üçüncü günü berâ-yı ziyaret nezdinizde idim. Müfarakatimden sonra, Cenâb-ı Hakkın gösterdiği ve sevgili Üstadıma arz eylediğim rüya ile, âcizâne tefsirimde, gündoğudan günindiye doğru olan çayı, yani, gündoğudaki duayı almamış olsaydım, önümde, elinde sepetle giden adam gibi gayyâ kuyusuna gidecektim. Ben de o kapının önünde durduğum halde, o müessir almış olduğum dua sayesinde, o korkunç kapıdan çağırılmayarak, avdetimde geniş bir caddeden halkın omuz omuza geçtiği ve bizim mestur bir mevkide seyreylediğimiz o meşakk ve mezahime iştirak ettirilmediğimiz, ancak Üstad-ı Muhteremimin, Cenâb-ı Hak nezdinde duasının kabulüdür. Ve Sözler'in mukavemetsûz tesirleridir.

Ben de, buna mukabil, Üstadımın hâdim olduğu çığırı tâkiple hizmet etmek emelinde isem de, yalnız ettiğim hizmet kâfi değildir. O da ancak âhiret menfaatimiz içindir. Yalnız Cenâb-ı Feyyaz-ı Mutlak Hazretlerinden beş vakitte dua ediyorum: "Ya Rabbi, ya Rabbi! Yirmi yedi seneden beri, şeytan aleyhi'l-lânenin zırhlı çelik sandukaya kilitlemiş olduğu imanımı, balyozuyla kırarak tahlis eden Üstad-ı Ekremime, yani Kur'ân-ı Hakîmin lemeâtı olan Risale-i Nur'un neşrine bir hizmet olarak, bana menamda göstermiş olduğun yevm-i

mahşerde gayyâ kuyusu kapısının ağzından çevirmeye muvaffak olan müfessir-i Kur'ân'ı ve son musannif bulunan Saidü'n-Nursî Hazretlerinin yevm-i mahşerde sancaktarı kıl, ya Rabbi, ya Erhame'r-râhimîn. Ve'l-hamdü lillâhi Rabbi'l-Âlemîn" olan Cenâb-ı Mevlâdan evkat-ı hamsede vird-i zebânımdır. Ve siz Üstadımın kabul buyurmasını istirhamla el ve ayaklarınızdan öperim, Efendim Hazretleri.

Mehmed Mesud

Barla Lahikası : Mesud Efendi : Mektup 2

Barla Mesud Efendi 02

Kalemi kerametli Mesud'un ehemmiyetli bir rüyasıdır.

Âlicenap ve faziletmend Üstad-ı Muhteremim Efendim Hazretleri,

Tulûat olmadıkça, siz Üstadıma mektup yazmaya muktedir olamıyorum. Çünkü, başlıca âmâlim Nurların ikmali olduğundan ve yazdığım esnada bir an evvel bitirmek emeliyle seri bir surette yazdığım için, o Nurlardan almış olduğum feyzi etraflıca anlatamayacağım için, mektup tastîrine cür'et edemiyorum.

Hüsrev Efendinin nezdinizden müfarakati günü, bendeniz ziyarete geliyordum. Bedre'nin civarında birbirimize tesadüf ettik. Geri dönmekliğimizi söylediler. Sabırsızca, esbabının neden münbais olduğunu sordum. Neticeyi anlattılar. Birlikte köye avdet ettik. Çok müteessir oldum. Meyusiyetimden iki gün dışarıya çıkamadım. Kalbimin teessürünü teskin için, Nurları yazmakla meşgul oldum.

Avdetimizin ikinci gününün gecesi, saat on buçuğa kadar yazıyla iştigal ettim. Sahuru yedikten sonra meyusâne ve mükedderâne yattım. Gördüm ki, zât-ı âlinizle birlikte Medine-i Münevvereye gitmişiz. Harem-i Şerifin kapısından girince, makber-i saâdet önümüzde görünüyordu. Makber-i saâdetin içinde Peygamberimiz (sallâllahü teâlâ aleyhi ve sellem) Bâbü's-Selâma doğru müteveccih idiler. Ben der'akap koşmak istedim. Birlikte, ben sizin bir adım arkanızda olarak vardık. İmamın namazdan fariğ olduğunda nasıl yüzünü cemaate çevirir, bizim girdiğimiz tarafa doğru zât-ı Risalet dönmüşler. Diz üstüne oturmuşlar ve biz de vardık. Zât-ı âliniz hemen bir adım mesafeli olarak diz çöküp oturdunuz. Ben de sizin arkanızda diz çöküp oturdum. Siz Resul-i Ekrem (a.s.m.) ile epey müddet görüştünüz. Dikkatli veçh-i saadete nazar ettiğimde, alnı veçh-i mübareki güneş gibi gayet parlak ve sair aksâmı buğday rengi, re'yel-ayn müşahede ettim. O esnâda mükâlemeniz neye

müncer olduğunu anlayamadım. Tefsirini Üstad-ı Ekremime havale ediyorum. Yalnız kasır fikrimle, sen ne oluyorsun, diye kalbimi teskin edebildim. Üstadım, şu zâlimlerin İslâmiyete karşı tecavüzlerini, kendi mercîine ve şeriat sahibine şikâyet etti.

Mesud

Barla Lahikası : Mesud Efendi : Mektup 3

Barla Mesud Efendi 03

Mesud'un garip bir fıkrasıdır.

Kamer yeni tulû ettiği esnada, onun aydınlığına ve gecenin serinliğinde, arpanın yumuşaması hasebiyle orak biçmekte iken, kamerin güzelliğine ve şeffaflığına bakarak ve orağın bitmemesi, Nurları yazmaktan mahrum kaldığımı tahassürâne ve meyusâne düşünmekte iken, bilmem iğfâlât, bilmem tulûat, hatırıma gelen şu sözü söyledim: "Yâ Rab! İsmim Mesud, kendim bîsud, çok çalıştım olamadım mesud" dedim ve arpa biçmeye devam ettim. Aradan bir müddet geçtikten sonra yattım. Menamda dediler ki: "Bırakma Üstadın Said'in eteğini, eyler seni mesud." Derhal uyandım; ay hemen kaybolmak üzere. Derhal "Yâ Rab! Ben saadet-i dünyeviye istemedim, tevbekâr oldum." Saadet-i uhreviyemin, sizin duanızla olacağı telkin edilmiştir ve duanıza muhtacım. Bendenizi duadan dirîğ buyurmamanızı temenni eder, el ve ayaklarınızdan öperim, efendim hazretleri.

Mesud (r.h.)

Barla Lahikası : Lutfu : Mektup 1

Barla Lutfi 01

Saatçi Lütfi Efendinin fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

İ'câz-ı Kur'âniyeden İhlâs-ı Şerîfle Muavvizeteyn ve Fatiha-i Şerife sûrelerinin tevafukat-ı hurufiye sırlarını gösteren, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Remzini aldım ve okudum. Neşir buyurulan işbu risaledeki tevafukat, şimdiye kadar emsâli nâmesbuk bir sırrı meydana koymuş. Bu hususa dair mütalâada bulunmak, kuvve-i kalemiyemin ve havsala-i mevcudemin kat kat fevkinde bulunmakla beraber, afv-ı Üstadânelerine mağruren şu kadar diyebilirim ki: Neşir buyurulan risaledeki izahat, herhangi bir bedbîn ve kör olan bir gafili uyandırmaya ve hattâ bütün mevcudiyetiyle kararmış kalbleri tenvire ve irşada pek büyük delil bulunduğundan, Muhterem Üstadımızın tasavvurî kararı veçhile, her ferdin Kur'ân-ı Azîmü'l-Burhandaki mu'cizatı görmesi için Kur'ân'ın baş tarafına derci hususu pek muvafık görüldüğünü arz eylerim, Efendim Hazretleri.

Saatçi Lütfi

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Lutfu : Mektup 2

Barla Lutfi 02

(Hizmet-i Kur’aniyede elmas kalemi ile büyük hizmetler eden Küçük Lütfü’nün manidar ve kerametkârane bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar, aziz üstadım efendim!

Bu seferki ziyaretimde biliyorum ki, izinsiz hareket ettiğim için üstadımın ruhunu rencide ettim. Maatteessüf yediğim şefkat tokatı geriye avdetimde teessüratımın def’ u izalesi için Risale-i Nur eczalarının hakaikinden tereşşuh eden ilham-ı İlahî ile yolda gözümün önünde bir ders-i ibret olarak bir şey zuhur ettirdi. Gördüm ki: Bir hayvan necasetinde binler böcekler bulunuyor. O pisliğin içine başlarını sokmuşlar. Kenarından da bir tabur karınca gidiyor. Gittikleri yol ise o kadar doğru ki, o tek-tük kalan haricî böceklerden hiç tevehhümsüz o doğru hattan zerre kadar inhiraf etmiyorlar. İşte aynen ehl-i dünyanın dinsizleri de bütün bütün kafalarını dalalet bataklığına sokmuşlar, çıkaramıyorlar. Bunların hilafına olarak…

Ehl-i iman-bilhassa şimdiki Risale-i Nur’un zâkir ve muvahhid şakirtleri-öyle bir cadde ve minhâca girmişler ki, o cadde gayet müstakim, gayet nurlu, gayet sevimli. Bütün iki tarafı elmas, inci dükkânı... Bunların başında, nass-ı Kur’ân’dan gelen ve Kur’ân-ı Kerîmin ve Furkan-ı Hakîm’in âyât-ı beyyinatından intişar eden Risale-i Nur’un yüz yirmi parçasından beher parçası birer mürşid-i âzam, birer mürşid-i ekmel, birer kal’a-i hasin, birer elmas kılıç olarak sabittir. Öyleyse, ey Lütfi, Risale-i Nur’a sıkı yapış ki, bir mürşid-i ekmel bulasın. Lisanına tevhidi ver ki, şu muhkem kaleye giresin; Feyyâz-ı Mutlak’ın kelâmı olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyâna hâdim ol ki, o elmas kılıncı elinde tutasın…

İşte o kılıçla, hiç havfsız, başlarını sarhoşlukla o bataklığa sokan dinsizlerin kafalarına vurarak atla. Ondan sonra,

فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ [1]

gibi kat'î delilleri Peygamberimiz Sallallahu Teâlâ Aleyhi Ve Sellem Efendimizden müteselsilen, bütün Risale-i Nur'un müellifi Üstadımız Said Nursî'nin yetiştiği ve serbest gezdiği "Şeriat-ı Garrâ-yı Muhammediye (a.s.m.)" olan hatt-ı müstakîmi bari bir parça da sen takip et ki başın felâh bulsun…

Şu geçen Cuma günü ruhumda bir sıkıntı devam ederek, Üstadım için Bismillâhirrahmânirrahîm sırrını istinsah ediyordum. Maalesef emrâz-ı asabiyemin hadsiz istilâsı, o mühim risaleyi pek âni olarak akîm bıraktırdı. Tekrar yine başladım, bir parça yazdım; baktım ki, yine satır geçmişim, evvelki yazdığım yere mürekkep dökülmüş. Kendimde o sıkıntı hâlâ duruyor. Tekrar olarak abdest üstüne abdest aldım, bütün seyyiatımı itiraf ederek ortaya döktüm, istiğfar ettim. Mübarek dua olan salâvat-ı şerifeye başladım. Sonra kalbime geldi ki, Üstadımdan himmet isteyeyim. Üstadımın üstadına dediği gibi, ben de derim ve dedim... O hal, o vaziyet el'an devam ediyordu. Hattâ intihar derecesine kadar gelmişti. Dedim: "Aman yâ Rabbî! Bundaki hikmet nedir?" Ve o risaleyi ertesi güne tâlik ettim.

O akşam, yani Cumartesi gecesi, âlem-i menamda, Üstadım Atabeyin Zergendere Mescidinde imiş. Sabah namazına gidiyormuşum. Tesadüfi bir karakol kumandanı bana dedi ki: "Nereye gidiyorsun?" "Camie" dedim. Beni takiben camie o da girdi. Gördüm ki, Üstadım bir karyola üzerindedir. Evvelki cemaatimizden hariç, içeride beş-altı daha jandarma bulunuyor. Cemaat

لآَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ...الخ [2]

devam ediyorlar. O beraber girdiğimiz kumandan ise, cemaatimize karşı "Aman siz ne yapıyorsunuz?" diyerek kendisinin itliğini ispat edip, mağruriyetinden içeriye tükürdü. O anda Üstadım o dinsizin yüzüne tükürüp "Git yanımızdan, pis!" dedi, tard etti. Hemen o zaman elimi sağ taraftaki deliğe uzattığımda bir kasatura geldi. Hiç meslek ve meşrebimize uymayan, her cihetle muhalif hareket eden Hasan isminde bir adam o kasaturayı alıp ve ucuyla o dinsizi

göstererek, “Aman efendim, aman hocam, siz yalnız emir buyurunuz, bu dinsizin imhâsına sebep ben olacağım” dedi ve aynı zamanda bir sağ omuzuna, bir de sol omuzuna vurdu ve gitti. Bütün bu dinsizler bunu görünce tevehhüme düşüp “Başımıza belâ bulduk, bizden Hocanın yanına kimse gitmez. Ancak Ethem Çavuş **(Haşiye-1)** var, onu gönderelim, bizim için yalvarsın, yakarsın; aman biz hepsinden vazgeçtik” dediler.

O sabah bu garip rüyayı Zühdü Efendi ve Hafız Ahmed ağabeylerime söyledim. Hattâ o gün Hafız Ahmed, Üstadımı ziyaret için iki bardak suyla beraber Isparta’ya gitmek istedi. Fakir de gittiğine memnun oldu. Rüyayı tenbih ettim, çünkü o gece gördüm. Nitekim söylemiş. Fakat çok acıklı haberden o kadar müteessir oldum ki, o zaman anladım, ruhumdaki sıkıntı bu imiş.**(Haşiye-2)**

Lütfi

Haşiye-1: Câ-yı hayrettir ki, o gecede Keçiborlu’da bulunan Ethem Çavuş herkesten evvel o hâdiseden müteessir olarak imdada gelmişti.

Haşiye-2: Garip ve latîf bir tevafukattır ki, Isparta’da Cumartesi gecesinde başıma gelen gayet sıkıntılı bir hâdiseyi sekiz sene kemâl-i sadakatle, hiç gücendirmeden bana hizmet eden Sıddık Süleyman aynı zamanda, benim gibi aynı sıkıntı çektiğinden ve sebebini de bilmediğinden, Isparta’ya Pazar’dan evvel geldi. Sıkıntısının mânevî sebebini de anladı. Süleyman’ın ne kadar selim bir kalbi bulunduğu malûmdur. Hem aynı gecede, has talebelerin içinde letâfet-i kalbiyle mümtaz Küçük Lütfi, bu fıkrada mezkûr rüyayı ve sıkıntıyı görüp aynı sıkıntıma iştirak ve az bir tabirle aynı vaziyetimi müşahede ediyor. Elhasıl: Süleyman’ın selim kalbi, Lütfi’nin latîf ruhu imdadıma koşmak istemişler. Demek ki, Risale-i Nur’un şakirtlerinin ruhları birbiriyle alâkadardır. Cesetleri müteaddittir; ruhları müttehid hükmündedir...

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

Süleyman Rüştü namındaki kardeşimiz, bu hâdise gecesinden evvel, sabahleyin bana ve Bekir Beye dedi ki: “Ben bu gece bir rüya

gördüm. Bu rüyada siz Üstadımı vâlinin makamında vâli olarak gördüm. Etrafınızda hükûmet adamları bulunuyordu. Elinizde bulunan küçük bir kâğıda not yapmışsınız, nutuk söyleyecekmişsiniz. Sonra bir daha gördüm ki, Üstadım, siz, Bekir Bey ve Hüsrev bir paytona binmişsiniz, hükûmetten eve geliyordunuz” dedi. O sabahın akşamı, hükûmet dairesinde aynı hal vuku bulmuş, paytonda aynı adamlar bulunup selâmetle eve dönülmüştür. İsticvab makamında söylenen sözler tam yerinde olduğu için, nutuk suretinde ona görünmüş. Hem Hafız Ali, aynı gecede, bana olan hücumu ve su-i kasdı kendine karşı görmüş. Sabahleyin başındaki kasketinin siperliğini dikmiş, tâ hücumdan kurtulsun. Elhasıl: Risale-i Nur’un şakirtlerinin şahs-ı manevîsi kerâmetkârâne bir hassasiyet göteriyor ki, Hafız Ali ulvî sadakatiyle; birinci Süleyman selim kalbiyle, ikinci Süleyman Rüştü müstakim aklıyla, Küçük Lütfi latîf nuruyla Üstadlarının imdadına mânen koşmuşlar, sıkıntısına iştirak ile tahfifine çalışmışlar.

Said

1.)Emrolunduğun gibi dos doğru ol. (Hûd Sûresi, 11:112)
2.)Allah’tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O birdir; Onun hiçbir şeriki yoktur. Mülk Ona ait, hamd Ona mahsustur. Hayatı veren de Odur, ölümü veren de Odur. O, kendisine asla ölüm ârız olmayan Hayy-ı Ezelîdir. Bütün hayır Onun elindedir. O herşeye hakkıyla kàdirdir. Herşeyin ve herkesin dönüşü de Onadır. (Buharî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkıt: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehiv: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik: 56; Dârîmî, Salât: 88, 90; Muvatta’, Hac: 127, 243; Kur’ân: 20, 22; Müsned, 1:47; 2:5; 3:320; 4:4; 5:191)
3.)Allah’a hamdolsun, bu Rabbimin bir ikramıdır.

Barla Lahikası : Ahmed Nazif : Mektup 1

Barla Ahmed Nazif 01

Ahmed Nazif Çelebi'nin bir fıkrasıdır. Bayram münasebetiyle kabul edilmeyen bir hediye için yazmıştır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

أَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz ve çok kıymetli, müşfik ve fedakâr üstad-ı âzam efendim hazretleri,

Hazineler dolusu mücevherattan daha fazla, hattâ bu fâni dünya hayatının ziynetleriyle ölçülemeyecek derecede kıymettar mektubunuzu, mübarek Ramazan-ı Şerifin yirmi üçüncü günü akşamı, iftardan on dakika evvel postadan aldım. Cenâb-ı Allah kabul buyursun, iki iftarı bir yaptım.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [4]

Evvelce yazdığım uzun satırların mâlâyâni ve boşluğundan, fazla meşgul ettiğimden ve gerek bizim ve gerekse mübarek Zekeriya kardeşimizin kıymetsiz, değersiz hediyelerini, me'zuniyetsiz kabul ederek, takdim etmek cesaretinde bulunduğumdan mütevellid, aziz Üstadımın adem-i kabul ve hoşnutsuzluğuyla tekdirâtına mâruz kalacağımdan korkarak intizarda iken, müvezzi iki mektup verdi. İftar vakti dar olduğundan, ayakta zarfı açtıktan sonra, kıymet takdir edemediğim çok şirin ve câzip olan hatt-ı fâzılâneniz, sanki,

“Korkma” diye hitap ediyormuş gibi, tebessüm ederek gözüme ilişince, sururumdan okuyamadım. Hemen hâneme koştum, iftarla beraber okumaya başladım.

Sevgili ve müşfik Üstadım,

Muhyiddin-i Arabî Hazretlerinin tebşiratı hatırıma geldi. Zât-ı fâzılânelerindeki gördüğüm şefkat-i pederânenin, o büyük zâtın haber verdiği şefkat-i pederâneyi hâiz bulunduğunuza iman ettim. Kadîr-i Mutlak hazretleri siz Üstadımızdan kat kat razı olsun ve bizleri de, hizmetinizde ve hizmet-i Kur’ân’da daim ve sabit eylesin ve Üstadımızın kıymetli ve kudsî işaretlerine ve kıymetli dualarına mazhar eylesin. Âmin bihürmeti Seyyidi’l-Mürselîn.

Şefkatli Üstadım,

Hizmet-i Kur’ân’da ve Risale-i Nur’un neşriyatındaki zerre-i vâhide kabilinden olan mesâinin, nezd-i âlî-i Üstadanelerinde hüsn-ü kabule mazhariyeti, zaif, âciz, fakir hizmetkârınız ve iktidarsız, idraki nâkıs, ihatası dar, şuuru muhtel talebenizi ne derece sevinç ve sürura kalb ettiğini tarif edemem.

Böyle mânevî ve kudsî takdirata mazhar buyurulan ve bizim gibi günahkârlara, otuz senelik iştiyakla, on senelik münâcât ve niyaz mukabilinde siz Üstadımızı ihsan buyuran ve kullarının isyanlarına bakmayarak her istediklerini bilen, işiten ve beleğan mâ belâğ veren ve bütün mükevvenâtı yed-i kudretinde tutan ve herşeye sahip ve mâlik ve hâkim bulunan Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak Hazretlerine ne suretle hamd ve şükredeceğimi bilemiyorum.

Kıymetli Üstadım, siz tavassut buyurunuz, değersiz hizmetimizle pek az ve kısa olan şu dünya hayatı içinde, belki bir katre mesabesindeki hamd ve şükrümüzü, “tekabbelâllah” sırrına mazhar buyursun, inşâallah.

Mektubat risalesinin İkinci Mektubunu daima hatırlayarak, bu emirlerinize riayet etmeye çalıştığım halde, bir mücbir-i gaybî bendenizi tahrik ederek, İkinci Mektuba muhalefete sevk ediyor.

Niyetim hâlis, sadakat ve merbutiyetim ciddî ve çok sağlam. Her türlü riyâdan âri ve hiçbir maddî menfaate mâtuf ve müstenid olmayan, Allah rızası yolunda Kur’ân namına ve Risaletün-Nur’a hizmet gayesine mâtuf ve bilhassa bizim gibi âciz, âsi ve günahkârların hidayet ve irşad ve isâline ve ehl-i dalâleti ve ehl-i

bid’ayı tarik-i Hakka dâvet ve hakaik-i imaniyeye hâdim bir kudsî zât, bizlere ve memleketimize “vedîatullah” olarak ihsan buyurulmuş. Kıymetli misafirimiz, nasıl ki, biz günahkârların mânevî yardımına koşuyor ve gece ve gündüz mağfiret-i İlâhiyeye ve irşadımıza çalışıyorsa, bizler de bu aziz misafirimizin maddî yardımına, seve seve ve iştiyakla ve ancak Allah için koşmak ve çalışmak vazifesiyle mükellef bulunduğumuzu hissediyoruz.

Hem bizlere Kur’ân ve Hazret-i Peygamber (a.s.m.) emrediyor: تَعَاوَنُوا gurabâya muâvenet...

Af dilerim, kıymetli ve sevgili Üstadım, bilirim ki hediyeleri kabul etmiyorsun. Fakat zekât ve sadaka gibi muâveneti, arkadaşlarımızın ısrarı üzerine yazmaya mecbur oldum. Hem de maddî ihtiyaçlarınıza, ikâmetgâh kirası, odun ve kömür gibi mübrem ihtiyaçlar için lâzım olduğunu düşünmüştüm.

Esasen kaide-i Üstâdâneleri bozulmamak için, arkadaşlarıma daima tavsiye ve telkinatım, hiçbir maddî menfaat düşünülmemesidir. Çünkü, din dünyaya âlet olmaz ve din vasıta-i cerr ve maddî menfaati kat’iyen kabul edemez. Hattâ Risale-i Nur’un neşriyatında, kimsenin minnetini almamak için, kıymetli Üstadımı taklit ederim.

Kıymetli ve müşfik Üstadım, şu kadar var ki, hizmetkârınız, Üstad namına değil, kıymetli ve garip bir misafirimiz namına ve rızâen lillâh maddî yardım etmek istiyoruz. Hem mânevî zarar görmemeniz için, kuvvet ve kudret ve azamet sahibi Cenâb-ı Allah’a niyaz ve tazarru ederek, dergâh-ı İlâhiyesinde hüsn-ü kabule mazhar eylemesini dua ediyoruz.

Kıymetli Üstadım, bayramda ziyaret ve arz-ı tâzim makamına kaim olmak üzere, bütün arkadaşlarımızla beraber hem Ramazan-ı Şerifi, hem leyle-i Kadri, hem mübarek Îd-i Saîd-i Fıtrı, Risaletü’n-Nur’un umum talebe ve şakirtleri ve Kur’ân’ın kıymetli hizmetçileri makamında ve hükmünde kıymetli Üstadımızı tebrik ederek, Cenâb-ı Haktan daha çok kardeş ve arkadaşlarımızla birlikte ve siz Üstadımız başımızda olarak, Ramazan-ı Şerifin emsâl-i kesiresiyle müşerref olmaklığımızı niyaz ve tazarru eyleriz. Ve mübarek iki ellerinizden öperek, dua-i hayriyenizi ve kudsî irşadlarınızı istirham eyleriz, kıymetli Üstadımız.

Dâimî kudsî dualarınıza muhtaç günahkâr, hizmetkâr ve talebeniz

Ahmed Nazif

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Ahmed Nazif : Mektup 2

Barla Ahmed Nazif 02

Ahmed Nazif'in bir parça mektubundandır.

Maddî ve mânevî borcumuz olan hizmetleri ifâdan kendimizi çekmek, hissizlik ve bîgânelik fıtratımızda ve yaratılışımızda yoktur ki kalalım. Madem Cenâb-ı Hâlık-ı Rahîm bizleri insan yaratmıştır. İnsanlığın emrettiği vezâifin binde birini dahi ifâ edemediğimiz halde, büs bütün nasıl bîgâne kalalım?

Bu hususta mâzur görmenizle beraber, azimkâr ve cefakâr ve fedakâr ve hadsiz mütehammil, garip ve kudsî ve aziz bir misafirimiz olan çok kıymetli Üstadımızın, biz âsi ve günahkârların kalblerini nurlarla doldurduğu halde, mukabil borcumuzu, mâneviyata uzanamadığımızdan, ancak değersiz ve kıymetsiz olan maddiyatla ödeyebiliriz, zannıyla tesellî bulmaktayız. Af buyurunuz, Üstadım, dellâl-ı Kur'ân'ın nidalarını işiten hangi Müslüman vardır ki, kulaklarını tıkasın? Hâşâ, sümme hâşâ!

Nurlarınızın şuâı gözlerimizi kamaştırıyor. Kalblerimizi bütün sâfiyetiyle Allah'a, Kur'ân'a ve Resul-i Müçtebâya (a.s.m.) ve o iki cihan serverinin aziz vârislerine bağlıyor ve bağlamıştır. Bu bağ öyle bir bağ ki, inâyet-i Hakla, hiçbir maddiyunun ve hiçbir mülhid ve fırak-ı dâllenin değil, dünya kâfirlerinin bütün kuvvetleri bir araya gelse, bu kudsî rabıta-i kalbiye bağını koparamaz.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Zât-ı fâzılânelerince lüzum görülüp icap etmeden, hiçbir zaman mektup yazmak zahmetlerini ihtiyar etmenize razı olamam. Bu hususta gücenmek şöyle dursun, kıymetli Üstadımın kudsî vazifelerinin ifâsına mâni teşkil eden işgali, en büyük hatâ ve hürmetsizlik sayarım.

Ahmed Nazif Çelebi

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Barla Lahikası : Ahmed Nazif : Mektup 3

Mektup 3

Risale-i Nur'un faal bir şakirdi olan, Ahmed Nazif Çelebi'nin bir istihracıdır ve bir fıkrasıdır. Bunu, hem Birinci Şuânın otuz ikinci âyeti olarak ve hem Yirmi Yedinci Mektubun fıkralarında kaydetmek münasip görüldü.

Bkz. Sikke-i Tasdik

Barla Lahikası : Abdulmecid Nursi

Kardeşimin bir fıkrasıdır.

Ellerinizi öper, duanızı isterim. Dünyadan dargın, nefsinde âciz olan Abdülmecid'e güzel bir üstad, ulvî bir mürşid olacak yeni eserleriniz geldi. Lâfzî bir üstadı kaybettimse de, mânevî müteaddit mürşidleri buldum diye kendimi tebşir ettim. Hakikaten irşad edecek nurlu eserlerdir. Allah çok razı olsun.

Abdülmecid

Şu fıkra kardeşim Abdülmecid'indir.

Bu eserler bütün sınıflara ve cemaatlere daima mazhar-ı takdir oluyor. Kim görse istihsan eder. Tenkide mâruz olacak eserler değil. Fakat derecât-ı takdir, derecât-ı fehim gibi mütefavit ve müteaddittir. Herkes derece-i fehmine göre takdir edebilir.

Abdülmecid

Kardeşim Abdülmecid'in fıkrasıdır. Hulûsi Beye yazdığı mektuptandır.

Eyyühe'l-azîzin azizi, Hazret-i Seydanın muhterem tilmizi,

Teşnesi bulunduğum tebşirnamelerinizi memnuniyetle aldım. Var olunuz. Cevapları yazmak icap eder, amma ne yazayım? Ruh nâhoş, kalb bîhoş, kafam bom boş. Zira, etraf-ı erbaamdan takattur eden vahşetler, kasâvetler, yeisler, beisleri tasavvur ettikçe, biri cinnete,

yani cununa, diğeri cennete, yani Şam'a gitmek üzere, akıl ve ruhum seferber vaziyetini alıyorlar. Bunun içindir ki, ne Seydanın, yani Üstadın talebeliğini ve ne de sizin kardeşliğinizi bihakkın ifa edemediğimden, ne yazacağımı bilemiyorum.

Hem de sizden gelen mektuplar saf, temiz, nurlu bir fikirden çıktığından, okuyanlara ışık veriyor. Zulmetli fikrimden çıkan arîzalar ise, size zulmet vereceği ihtimalinden korkarak, tez tez takdime cesaret edemiyorum.

Abdülmecid

Barla Lahikası : Abdurrahman

Abdurrahman Nursi

Hulûsi Beyin selefi, yirmi altı yaşında vefat eden biraderzadem Abdurrahman'ın, vefatından bir-iki ay evvel yazdığı mektuptur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ (3)

Ellerinizden öper, duanızı dilemekteyim. Sıhhat haberinizi, irşad edici olan Onuncu Söz risalenizle beraber Tahsin Efendi vasıtasıyla aldım; çok teşekkür ederim. Evvelce gerçi emrinize muhalefet ederek muhterem ve değerli amcamdan ayrıldığıma pişman olmuş isem de ve itâbınıza müstehak olmuş isem de, bu da mukadder imiş. Ve Cenâb-ı Hakkın emir ve iradesiyle ve belki de bizim için hayırlı olduğu için oldu. Binaenaleyh, ben cehalet sâikasıyla bir kusur yaptım ve belâsını da çektim. Bundan sonra çekmemek için affınızı rica ve duanızı dilerim.

Aziz mamo!**(1)** Şunu da şurada arz edeyim ki: Himaye ve himmetiniz sayesinde, din ve âhiretime dokunacak ef'âl ve harekâttan kendimi muhafaza ettim ve etmekte berdevamım. Gerçi dünyanın değersiz çok musibetlerini gördüm ve çektim ve birçok da lezâiz ve safâsını gördüm, geçirdim. Hiçbir vakit ve hiçbir zaman unutmadım ki, bunların hepsi hebâ olduğu ve dünyanın Allah için olmayan lezâiz ve safâsı neticesi zillet ve şedid azap olduğu ve dünyada Allah için ve Allah'ın emir buyurduğu yollarda çekilen ve çekilmekte olan mezâhim neticesi, sonu lezzet ve mükâfat verildiğini bildiğim ve iman ettiğimden, fenâ şeylerin irtikâbından kendimi muhafaza edebildim. Bu his ve bu fikir ise, terbiye ve himmetinizle zihnimde ve hayalimde yer yapmıştır. Hakikat böyle olduğunu bildiğim için bütün meşakkatlere şükürle beraber sabretmekteyim.

Şimdi amcacığım ve büyük üstadım,

Habîs olan nefsimle mücadele edebilmek ve onun hevâî ve bilâhare elem verici olan arzularını yapmamak ve dinlememek için teehhül etmek mecburiyetinde kaldım ve şimdi artık her cihetle Cenâb-ı Hakkın lütuf ve keremiyle rahatım. Kimsenin dediğini, şer ise duymamazlığa gelir ve kimseyle, fenâ hasletleri kapmamak için ihtilât etmemekteyim. Dairede müddet-i mesâiden hariç zamanlarımı kendi evimde Cenâb-ı Hakkın şükrüyle geçiriyorum. Bundan başka, ey amca, sizden sonra şimdiye kadar en çok beni ikaz ve fenâ şeylerden men eden, üstad-ı âzam ve mürşidim olan bu âyet-i kerimeden duyduğum ve hissettiğimdir:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (4)

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا (5) اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Ve öyle biliyorum ki, o gün de pek yakındır.**(Haşiye-1)**

اَللّٰهُمَّ لاَتُخْرِجْنَا مِنَ الدُّنْيَا اِلاَّ مَعَ (6) الشَّهَادَةِ وَالاِيمَانِ

duam bu ve itikadım böyledir ve böyle de iman ederim.**(Haşiye-2)**

اٰمَنْتُ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ (7) وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ

اَشْهَدُ اَنْ لآ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ Haşiye-3

Şimdi büyük üstadım! Siz unutulmuş zannetmeyiniz fakat ne çare ki, zaman böyle iktiza ediyor. Burada istediğimiz ve bildiğimiz kimseler gaflette uyuyorlar. Onları ancak Cenab-ı Hak uyandırabilir. Burada bazı kimseler vardır ki, o da avam ve müslüman insanlardır. O risalelerden masarıfı ne ise ben buradan göndereyim, bana birkaç tane gönder, onlara vereyim. Sizde yazılmış ve henüz tab'edilmemiş kitablar varsa onları da bana gönder. Azar miktarda ben onları burada eski harflerle tab'ettireyim. O da olmazsa, el yazısıyla her birinden yirmi-otuz tane yazarım ve size gönderirim. Tâ ki zâyi' olmasın.

Muhterem amucam! Molla Abdülmecid Efendi şimdi Diyarbekir'in Ergani osmaniyesinde ticaretle iştigal ediyor. Sizin sıhhatınızı ona yazacağım. Muhabere ediyoruz ve sizi her vakit benden soruyor. Ne çare ki, şimdiye kadar sizin yerinizi bilmiyordum. Şimdiden sonra inşâallah sizi kaybetmeyiz. Bir de üstadım, sıhhat haberinizi aldım, fakat ahvalinizden bîhaberim. Ne ile geçiniyorsunuz, ne suretle rahat ediyorsunuz? Akrabalık hakkı bu sualleri sormağa bana bahşediyor. Sizin rahatınız, bizim rahatımızdır. Sizin hayatınız, bizim hayatımızdır. Bu cihetleri ve ihtiyacınızı ve bundan sonda birleşmek ve beraber bakıyye kalan ömrü geçirmek hususundaki fikrinizi bana yazmazsanız hakkımı helâl etmem. Gerçi hakkım yoktur, fakat hakkım vardır.

Ben burada rahat edeyim, siz orada meşakkat içinde kalasınız, vicdanım kabul etmez. Kazandığım size de, bana da kifayet eder. Siz beni ufaktan büyüttünüz. Bu sizin benim üzerime bir haktır. Ben de bundan sonra size bakmaya, benim sizin üzerinize bir haktır. Benden birşey taleb etmemezlik yaparsanız, bu hakkımı da helâl etmem. Kazandığım helâldır ve bu kazancımda sizin de bir hakkınız vardır. Çünki sen olmamış olsa idin, belki ben şimdiki kazancımı bulamazdım. Demek bir hakkınız var. O hakkınızı benden alınız. Muhterem üstad! Size ihtiyaç olan her şeyi kimseye değil, bana söylemeniz lâzımdır. Çünki hem evlâdınızım ve hem de talebenizim.

Şimdilik bu kadar yeter. Bu hususlarda emrinize muntazırım. Bâki tekrar selâm. Ellerinizden öperim. Duanızı bekler, affınızı rica ederim.

Said Nursî'nin biraderzadesi
Abdurrahman

Demek Onuncu Söz onun hakkında bir mürşid-i hakikî hükmüne geçmiştir ki, birden onu derece-i velâyete çıkararak şu üç kerameti söylettirmiştir. Benden sekiz sene evvel ayrılmış. Onuncu Söz eline geçmiş, mektubun başında söylediği gibi çok azîm istifade edip sekiz sene zarfında aldığı kirleri onunla silmiştir. Hattâ tayyedilmiş, mektubunun diğer bir parçasında Onuncu Sözün şevkinden demiş: "Yazdığın Sözler'in hepsini bana gönder, kendi hattımla herbirisinden otuzar nüsha yazar ve yazdırırım. Tâ intişar edip kaybolmasın." İşte böyle bir kahraman vârisi kaybettim. Ruhuna elfatiha.

Said Nursî

---

(1): Kürtçe "amca" demektir.

Haşiye-1: Câ-yı dikkattir, vefatını haber veriyor.

Haşiye-2: Hem iman ile gideceğini haber veriyor.

Haşiye-3: Âhir nefesteki kelimat-ı imaniyeyi âhir-i mektubunda zikretmesi dünyadan kahramancasına imanını kurtarıp öyle gideceğine işaret eder.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı üzerinize olsun.
4.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
5.)O gün onların ağızlarını mühürleriz; elleri bize onların yaptıklarını anlatır, ayakları kazandıkları günahlara şahitlik eder. (Yâsin Sûresi, 36:65)
6.)Allah'ım, bu dünyadan bizi ancak kelime-i şehadet ve imanla çıkar.
7.)Allah'a inandım, meleklerine inandım, kitaplarına inandım, peygamberlerine inandım, âhiret gününe inandım, iyiliğin de kötülüğün de Allah tarafından geldiğine inandım, öldükten sonra dirilmenin hak olduğuna inandım. Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka bir ilâh yoktur, yine ben şehadet ederim ki, Muhammed (a.s.m.) Allah'ın kulu ve peygamberidir.

Barla Lahikası : Abdurrahman Tahsin

Abdurrahman Tahsin

Abdurrahman Tahsin'in fıkrasıdır.

Ey yüce Üstad! Risale-i Nur dairesi içine kabul ve bu âb-ı kevser-i hayatla menba-ı feyz-i iman, gayet değerli ve kıymettar bu ebedî dersle, kendimi daima mesut ve bahtiyar addediyorum. Yalnız sür'at-i kalemim olmadığından, yazıyı biraz tehirinden müteessirim. Sehil ve muvaffakiyetime hayırlı dualarınızı rica eder, kemâl-i edeple ellerinizi öperim, muhterem Üstadım.

Rûz sâim, leyl kaim,
Çû makam-ı âşıkan
Leyle-i nısf-ı Regaib,
Târik-ı dünya ve tâib.
Nâşir-i Risale-i Nur,
Bediüzzaman muhibb-i bâz-ı Geylân.
Ey ferîd-i asru'z-zamân
Sensin hakîm-i kalbân.

Fakir talebeniz
Abdurrahman Tahsin

Barla Lahikası : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi

Yeni mühim bir kardeşimiz Müftü Ahmed Feyzi Efendinin fıkrasıdır. Bu fıkra çendan şahsıma bakıyor. O zât şahsımı görmemiş, dellâllığım eseri olan risaleleri gördüğünden, haddimden pek çok fazla olan sena ve medhi, risalelere ve esrar-ı Kur'ân'a ait olduğu için kabul ettim.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd-i bînihaye Kerîm-i Müteâle, salât ü selâm Habib-i Zülcelâle ve onun âl ve ashabına.

Ey bâkîye vâsıl olmuş fâni! Ve ey matlubun bâb-ı rahmetinde oturan mahbûb! Ve ey derecâtın ekmeli olan sıfat-ı abdiyete sülûk edebilmiş bahtiyar! Ve ey Şems-i Tâbân-ı Zülcemâlin karanlıklara aksettirdiği ziyâ-yı hidâyet! Ve ey Habib-i Kuddûsün tarik-i ulviyetinde karanlıkları yararak uçan şehâb-ı şâşaanisâr! Hatîât ve mâsiyet deryasının korkunç dalgaları arasında inleyen, Hâlık-ı Kerîmin bunca eltafını nankörlükle karşılamaktan başka bir vaziyeti bulunmayan bu ednâ-yı mevcudat, nâil olduğun derece-i makbuliyetten bir katresinin olsun, kendine ihdâsını senin şefkat ve kereminden bekliyor. Ne olur, beni kendine alıp hizmetinle müşerref kılsan. Ne olur, Habib-i Kibriyâya benim de kendisinin hizmetine intisabım için ve Onun uşşâkının asgarı ve hikmet ve nurunun dellâlı olmaklığım için yalvarsan, ah!

Her an ayaklarının altını öpmek ateşiyle mütehassir ve nâlân, ahkar-ı mahlûkat

Ahmed Feyzi

Barla Lahikası : Ali Efendi

Ali Efendi

İkinci bir Sabri olan Ali Efendinin bir fıkrasıdır.

Sözler öyle hâzık bir doktordur ki, gözsüzlere hidayet-i Hakla göz, ve kalbsizlere inhidam-ı kat'iyeye uğramamış ise, kalb ve şuurunda çatlaklık yoksa tenvirle düşünceye sevk, ve "nereden, nereye, necisin?" suâl-i müşkilin halliyle insanlığın iktiza ettiği insaniyeti bahşediyor.

Ali

Barla Lahikası : Ali Ulvi

Ali Ulvi

Kuleönü’nden Sarıbıçak Mübarek Mustafa’nın kardeşi Küçük Ali’nin fıkrasıdır.

(Bulunduğumuz asrın yaralarından, mânevî doktora muhtaç bir gencin fıkrasıdır.)

Aziz, şefkatli, muhterem Üstadım,

Bulunduğumuz asır, mânevî seferberlik (harp) zamanı olduğundan, vücudumdaki yaralara baktıkça, yaralar git gide daha fazlalaşmakta iken, birgün işittim ki, “Sağdan sola geçiniz” diye ilân ediyorlar. Ve otuz iki harfin birkaç adedini kaybedip ilân edince öyle bir yara daha açıldı ki, evvelki yaraları unutturdu. Nasıl ki, nass-ı Kur’ân’da,

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا [1]

Ashâb-ı Kehf efendilerimiz beş veya sekiz delikanlı, asrımızdaki tahammül edilmeyen fenalık gibi o asırda fenalıktan, fitneden kaçarak mağaraya iltica ettiler. Sebebi ise, din-i hak üzere bulunan ehl-i imanı, zamanlarının padişahı olan Dakyanus, putperestliğe dâvet edip, kabul edenleri putlara kurban kestirip, kabul etmeyenleri katliâm ettiği sırada, Ashab-ı Kehf efendilerimiz mağaraya çekildiler.

Ben de, asrımıza ve yaralarımıza baktıkça, bütün gün ruhum çırpınmakta iken, “Acaba bu karma karışık zamanda, benim gibi böyle mânevî yaralı gençler, o Mahkeme-i Kübrâda, Cenâb-ı Vâcibü’l-Vücud ve Tekaddes Hazretlerinin huzurunda ve Peygamberimiz Muhammed Mustafa Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizden nasıl şefaat dileyebilirler?” diyerek, bütün gün ruhum

ağlardı. Madem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma, binlerce maddî ve mânevî yaralılar, dilsizler, nüzûl olmuş, bütün kalbi kararmış, imanı yok bedevî adamlar, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın yanına vardığında, bir saat, birgün sohbet-i Nebevîde bulunur; sonra kavim ve kabilelerine rehber ve muallim olarak döndüler. Ve madem kıyamete kadar bâki bıraktığı Kur'ân ve Kur'ân'ın tayin etmiş olduğu mânevî doktorlar, kıyamete kadar gelecek mü'minlere maddî ve mânevî doktorluk vazifesini görecekler. Ve şimdiki hal vilâyetimiz dahilinde bulunan mânevî doktora müracaat edeyim diyerek, ruhum her an gezmekte iken bîhuş olup yattım.

Bana rüyamda üç şahıs gösterildi. İkisinin ismini söylemediler. Diğeri Üstadım Bediüzzaman'ı, ismiyle söylediler. Hemen eline yapışıp ellerini öptüm. Üstadım acele olarak cebinden bir kalem ve bir kâğıt parçası çıkarıp bana verdi. Hemen uyandım. Peder ve validem ehl-i kalb olduğundan, rüyayı anlattım. Pederim, "Bu Zât Barla'ya henüz yeni geldi. Bir iki sene kadar oldu. Git, müracaat et" dedi. Ben dedim: "Daha askere gitmedim, yaşım genç. Böyle büyük mânevî bir doktorun yanına bu yaralarla nasıl gideyim ve nasıl cerrahiyesine dayanayım?" Bana "Git" denildi. Hitap iki oldu. Hemen sabahleyin kalkıp gittim. Üstadımı görünce, bir-iki dakika titredim. Sonra, "Fesübhânallah" dedim. "Doktoru görünce o yaralar bütün kuvvetleriyle bağırıyorlar. Verdiği eczâlara tahammül edemeyecekler." O yaraları açamadım. Üstadım da talebeliğe kabul edip, beş vakit farzı bırakmayacağıma çok çok tenbih etti. Avdetten bir-iki ay sonra hemen askere gittim. Terhis oluncaya kadar, (yirmi mah mukaddem) bu yaralar içinde, her saat ve her dakika, [2] اَلْمَوْتُ حَقٌّ kaziyyesini düşünüp, "Acaba benim halim ne olur?" derdim. Memlekete avdetimde, ağabeyim Mustafa'yı (rahmeten vâsiaten) görünce ruhum biraz genişledi. Acaba bu nereden ileri geliyor, dedim. Bir-iki gün sonra, mübarek Ramazan-ı Şerîf gecesi üçüncü hitap olarak, yine rüyamda, memleketimizin kenarında, Üstadım Bediüzzaman, elinde bir asâ, çoban olup dellâllığı ilân ediyor. Ve diyor, "Ben Kur'ân'ın dellâlıyım" diye yüksek sesle bağırıyor, ilân ediyor. Ben heyecanımdan hemen uyandım.

Demek, bakınız ey kardeşlerim ve bütün mü'minler! Üstadım Hazretleri değil memleketimize, bütün üç yüz elli milyon Müslümana her saat, her dakika, her an bağırıyor. Benim gibi zahir kulağıyla dinlemeyiniz, kalb kulağıyla dinleyelim ki, her an bağırıp çağırdığını işitelim. Madem bu elmas ve cevherler, bu sergiler asrımıza verilmiş; bütün asrımızda kazancımızı versek, yine o elmasların birinin fiyatını veremeyeceğiz. Bahar mevsimi geçmeden bütün cevherlerden alalım. O cevherler ise Risale-i Nur Külliyatıdır.

Ben âciz de Yirmi Dördüncü Sözün Dördüncü ve Beşinci Dalını okumaya ve yazmaya başladım. Ve yaralarımın birer birer kuruduğunu hissedince, Mektubat ve Sözler'i bütün kuvvetimle yazmaya karar verdim. Benim gibi yaralı kardeşlerime, bütün Müslümanlara, bütün kuvvetimle bağırıyorum: "Eyvah! Bu asrımızda, bu yaralarla nasıl istirahat edebiliriz, yoksa!.. Bu asrın mânevî doktoru ve ilâçları ise, Kur'ân'dan tereşşuh eden Risaleti'n-Nur ve Mektubatü'n-Nur'dur. Onlara sıkı sarılalım."

Âciz talebeniz
Ali Ulvi

1.) O gençler mağaraya sığındıklarında, 'Ey Rabbimiz,' demişlerdi. 'Bize yüce katından bir rahmet ver ve işimizde, (Senin rızana erişmek için) muvaffakiyet nasip et. (Kehf Sûresi, 18:10)
2.) Ölüm haktır.

Barla Lahikası : Aydinli Ismail

Aydınlı İsmail

Aydınlı İsmail'in fıkrasıdır.

Sizin tatlı Sözlerinizi yazmaya başladım ve yazmaya doyamıyorum. Ve sizin tatlı Sözlerinizi yazmaya başladığım anda, ruhumda bir ferahlık hissediyorum. Aynı zamanda sizi hiçbir türlü unutamıyorum. Ve daima sizin mektubunuzu yazmak istiyorum.

Talebeniz

İsmail

Barla Lahikası : Babacan Mehmed Ali

Babacan Mehmed Ali

Babacan Mehmed Ali'nin fıkrasıdır.

Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud ve Tekaddes Hazretlerinin, Cibrîl-i Emîn vasıtasıyla, Âhirzaman Nebîsi Peygamberimiz (a.s.m.) Efendimize gönderilen ve bugüne kadar muhafaza edilen Kur'ân-ı Hakîmi hakikatiyle ve hak sözlerle, Hakkın yaratmış olduğu kullarına tercümanlık eden ve Hakkın rızası için gece ve gündüz dua eden, hakikî Saidden bir muhabbetname aldım ki, o da Üstadım Efendimin mektubudur.

Ciddî ve samimî dostumuz ve kardeşimiz bulunan Âsım Beye vardığımda müjdeledi. Beş dakika kadar görüştüm. Ve göndermiş olduğunuz emanetleri alırken öyle sevindik ki, bülbülün gül dalında seher vaktinde aşkından, ağzından çıkarmış olduğu nağmeler gibi işittik. Onun için birbirimizle ne konuştuğumuzu bilemedik. Bildiğim şu kadar ki: Yalnız ayrılırken, çok şükür Cenâb-ı Allah'a, böyle envâr-ı Kur'âniyeyi neşreden bir Üstadımız varken, hiçbir vakit saâdetimizden mahrum kalmayız diye bildik.

Babacan

Babacan Mehmed Ali'nin fıkrasıdır.

Ey benim ruh-u canım Üstadım Hazretleri,

Size karşı hakkıyla talebelik vazifesini ifâ edemiyorum ve Risale-i Nur'a tam hizmet edemiyorum. Çünkü Risale-i Nur'la tezahür eden kuvvet ve kudret, zekâvet, esrar ve envarı düşündükçe, tefekkür ettikçe kendimden geçip, bîhuş kalıyorum. Öyle yüksek yerlere çıkamıyorum. İnşaallah, Cenâb-ı Hakkın izniyle, kullarına bahşetmiş olduğu en kıymettar cevahirden bin kat ziyade kıymetli bulunan

Kur’ân-ı Hakîmin sırlarını izhar eden risalelerden gücüm yettiği kadar istifadeye çalışacağım. Gündüz derd-i maişetle vakit bulamadığımdan, gecenin bir kısmını o Nurlarla ışıklandıracağım.

O Nurları yazdıkça kalemim ve kalbim gayet şirin ve ruhânî bir sevinç hissediyorum. Cenâb-ı Hakka nasıl hamd ve şükredeceğimi bilemiyorum. Bazan o Risale-i Nur’un envârına karşı ihtiyarım elimden gidiyor. Gafletli geçmiş zamanımı düşündükçe mahzun ve mükedder bulunuyorum. Bu Nurları bulduktan sonra istikbalimi gördükçe kahkahayla gülüyorum, ferah oluyorum ve müferrah oluyorum. On beş senedir böyle bir hizmeti arzu ediyordum. Dünyanın çok safahat-ı hayatını ve zevkiyatını gördüm. Bu ebede karşı arzuyu tatmin ve işbâ etmiyordular.

İşte tam o arzuyu tatmin ve temin edecek gıdayı Risale-i Nur’da buldum, elhamdü lillâh. Şimdiye kadar nefsim dünyanın zahirî zevklerine kapılmış ve beni diğer bir âlemin zindanlarına kadar sevk etmeyi kurmuş ve bir derece muvaffak olmuştu ve bana binmişti. Şimdi [1] وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ olan Cenâb-ı Mevlâ ve Tekaddes Hazretlerine hadsiz hamd ve şükrediyorum ki, Said isminde bir zâtın vasıtasıyla esrar-ı Kur’âniyeyi benim imdadıma yetiştirdi. Nefs-i emmarenin o beliyesinden kurtuldum. On beş senedir, hakikate giden yolu aramak için çok kapılar çaldım. Çoklarında dünyaya ait ziynetleri gördüğümden geri çekildim. Fakat lillâhilhamd, tam bir kapı buldum. Cenâb-ı Hak beni o kapıya tam hizmetkâr yapıp sebat versin. Bu zulmetli asırda hakaik-i imaniyenin envarını neşreden Risale-i Nur, ne derece parlak olduğu ve herkese menfaatli bulunduğu inkâr edilmez. İnkâr edilse, bilmemezlikten ve anlamamazlıktandır. Anlayana sivrisinek saz gelir, anlamayana davul zurna az gelir. Cenâb-ı Hak gözlerimizin perdelerini kaldırsın, hakaiki hakkıyla bize göstersin. Âmin.

Babacan Mehmed Ali

1.)Onun her şeye gücü yeter. (Mâide Sûresi, 5:120)

Barla Lahikası : Bekir Aga

Bekir Ağa

Ümmî, fakat allâmelerin işini gören ve esrâr-ı Kur'âniyeye karşı Isparta'nın intibahına sebep olan, âhiret kardeşim Âdilcevazlı Bekir Ağanın Sözler hakkındaki ihtisâsâtıdır.

Fazîlet-meâb Üstadım Hazretleri,

Efendim, evvelâ arz-ı tâzim ve hürmetle mübarek ellerinizi öperek, her an ve zaman lisanıma yakıştığı kadar dua eder ve duanızı rica ediyorum.

Efendim, malûmunuz, fakir talebeniz ve kardeşiniz cahil olduğum halde, güneş-misâli olan risale-i bergüzîdelerinizden umum Nur Risalelerinizi okutup dinledim. Güneşin nuruna sed çekilemediği gibi ve sed çekilmek ihtimali olmadığı gibi, risalelerinize de sed çekilemez. Onları istimâda ruh ve kalbimi tetkik ettim; tetkikatımda ne gibi hissetmiş ve anlamış olduğumu aradım. Baktım ki, ruh ve kalbimde bir feyezan ve coşkunluk var ki, beni bilâihtiyar bir vazifeye sevk etmek için hemen "Haydi, haydi" diye tazyikata başladı. Ben de ruhumda olan bu vâkıayı takip ederken, o Nurların irae ettiği miftahları gördüm ve gösterildi. Anladım ki, bu anahtarlarla icap eden kapıları açıp, o Nurlara ehil olan kardeşlerimi—min gayri haddin—arayıp bulmak vaziyeti adeta bana emrolunup, o Nurlardan güneş gibi nur saçılması hususunda ben de bu hali kendime vazife addettim.

O Nurlardan almış olduğum anahtarları teslimle, hâin-i din olan mülhidlerin elleri kımıldanmayacak derecede kırılması için, hamden lillâh, bu kardeşlerimi arayıp buldum. Emânetullah ve emânât-ı Peygamberînin (a.s.m.) gayet parlak, yakut ve zümrütten kıymettar olan hazinelerini o zâtların ellerine teslim ettim.

Elhamdü lillâh, Cenâb-ı Hak muvaffak etti. O mübarek eserlerinizi mütalâa eden eşhas, insan iseler ve insaniyetle alâkaları varsa iman eder. İnanmadıkları takdirde, ya insaniyetten istifa etmeli

veyahut “İnsan değiliz” demeli. Bu eserler başlı başına, ayrı ayrı birer fâtihtir. İnşaallah, her cihetle feth ederek fâtih olacaktır. Cenâb-ı Mevlâ âhirette cümlemizi sevabına nâil eyleyip şefaatine mazhar buyursun. Âmin.

Tekrar mübarek ellerinizi bûs ile duanızı istirham eylerim, efendim hazretleri.

Abdülcelil oğullarından
Âdilcevazlı Emrullah oğlu Bekir

Sözler’i müştakların ellerine yetiştiren kardeşim Bekir Ağa’nın fıkrasıdır.

Elimizdeki hakaik-i Kur’âniyeyi câmi Nur risaleleri, her an ve zaman bizi tarîk-i hakikatin nurlarına istiğrak ederek, şu zaman-ı hâzırın ehl-i imanın kalbine verdiği ıztırabı izale etmektedir.

Hakka şükürler olsun ki, ehl-i imanın üzerine musallat olan ve gayr-ı kabil-i tahammül olan hâlât karşısında, iman ve irşadın nuranî dairesi dahilinde, hak ve hakikate lâyık bir vazifede istihdam ediliyoruz. Şu zamanda yegâne medar-ı tesellîmiz olan şey, ancak Erhamü’r-Râhimîn’in, tavassutunuzla bize kavuşturduğu hakikatlerdir. Lisanım, şükranlarıma tercüman olamıyor. Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Ancak söyleyebildiğim şey, beklediğim ümit, benim ve ehl-i imanın, bilhassa risalelerle alâkadar kardeşlerimin iki cihanda mesrur olmalarını ve bilhassa başta Üstadımızın kudsî ve pek azîm hizmetinden, Hâlık-ı Kâinat Hazretlerinin razı olmasını temenniden ibaret kalıyor. Bugünkü ahvâl-i müessifeden müteessir olmamak mümkün değil. Allah iyi yapar, inşaallah. Ben câhilim, bu kadar yazabildim. O Sözler’in kıymetini tariften âcizim. Ne kadar yazsam, o eserlerin kıymetinden binde bir nebzesini gösteremez.

Talebeniz
Emrullah oğlu Bekir

Süleyman Efendi, Mustafa Çavuş ve Bekir Beyin bir fıkrasıdır. Isparta'daki kardeşlerimizin fıkrasındaki dâvâyı ispat eden kuvvetli iki delili gösteriyor.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi : 1.Parça : Mektup 8

Barla Lahikası : Doktor Abdulbaki Bey

Doktor Abdulbaki Bey

Mu'cizât-ı Ahmediyeyi yaldızla yazan Doktor Abdülbâki Beyin fıkrasıdır.

Sevgili, müşfik Üstadım, efendim hazretleri,

Kıymetine nihayet olmayan ve her vecihle medih ve takdir sitayişine şâyân bulunan Risale-i Nur eczalarından bir parçası olan On Dokuzuncu Mektubu, bu mektubun mazhar olduğu intişarındaki inâyetine mâsadak olan kalemimle, iki gün evvel ikmal edip, sevgili Üstadıma takdim ediyorum. Bu risale hakkında aziz Üstadıma kalbî ihtisasatımı arz etmek istiyorum. Fakat ne kalemim ve ne de kalbim ifadeden âcizdir.

Bu risalenin ruhumda vücuda getirdiği tebeddülâtı tarif imkânsızdır. Hakikaten ruhumun Asr-ı Saâdete ait karanlıklı noktalarını aydınlatmış, kalbimin en derin mahallerine nüfuz ederek, fakir talebenize verdiği ziyaları, nurlarıyla fakir talebenizi öyle bir hale getirmiştir ki, bu kusurlu talebenizin Cenâb-ı Haktan istediği ve zulümatları yararak nurlar serpen asırda, beşeriyeti helâkten kurtarıp saâdete davet eden ve elinde ve lisanında sonsuz mu'cizatıyla, yalnız beşeriyete ve dünyaya değil, bütün mevcudata, dünya ve âhirete kendini tanıttıran o Peygamber-i Zîşâna ümmet olabilmek ve sevgili Üstadıma talebe olabilmek kaydı altında hayatıma hâtime verilmesidir. El ve ayaklarınızdan öperim, efendim.

Abdülbâki

Barla Lahikası : Doktor Ibrahim

Doktor İbrahim

Doktor İbrahim’in fıkrasıdır.

Efendim! Nuranî ve ziyadar cadde-i kübrâ-yı mâneviyede seyr ü seyahat eden umum âhiret kardeşlerimle her hafta görüşüyor ve ârâmsız tulû eden Risale-i Nur eczaları gibi, feyiz ve mârifet güneşlerinin haberlerini işittikçe, ruhum güller gibi açılıyor. Hubur ve ibtihaca müstağrak oluyor. Ve istidadım nisbetinde bir-iki meselecik öğrenmeye sa’y ediyor isem de, bu envâr-ı bahr-i muhîtten kardeşlerimin ruhlarına in’ikâs eden mesâilden bâhis arîzaları tahrir ve takdim ettiklerini gördükçe, adem-i muvaffakiyetimden mütevellit esef ve kederim hasebiyle cehlimden el-amân çekiyorum. “Ümmîlik ne güçmüş!” diye ruhum ağlıyor. Muterifâne, “İbrahim, müstehaksın” diyorum. Nihayet yine ümidimi Rabbimden kesmeyerek diyorum: “Bir müessesenin baş müdürü, muavini, kâtibi, müvezzii, tahsildarı, hademesi olur. Fakirde kısmen müvezzilik, kısmen hademelik sıfatıyla bulunsam ne zararı var?” deyip mütesellî oluyorum.

İbrahim

Barla Lahikası : Doktor Sevket

Doktor Şevket

Aydın'da Doktor Şevket'in fıkrasıdır.

Üstad-ı Âzamım Efendim

Nuranî ve çok kıymettar eserlerinizi okuduk, nurlu ve feyizli eserlerinizin tesiriyle parlayan kasvetli kalblerimizle, siz Üstadımıza ebediyen minnettar ve medyun-u şükran bulunduğumuz gibi, Risaleleri bizlere okutturmaya ve yazdırmaya sebep olan, Hâfız Zühdü Efendi kardeşimizi de, daima hayırla yâd etmekten kendimizi alamıyoruz. Kendilerine fiyat takdir edilemeyecek derecede kıymete mâlik bulunan muhterem Risalelerinizi yazıp ikmal etmemize, Cenâb-ı Hakkın bizi muvaffak kılması için, Üstad-ı Ekremimizin dua ve himmetlerine muhtaç bulunuyoruz.

Talebeniz

Doktor Şevket

Barla Lahikası : Doktor Yusuf Kemal

Doktor Yusuf Kemal

Şu fıkra Doktorundur.

Hocam, emaneten bendenizde bulunan iki kitabı emrediyorsunuz. Bendeniz de yalvarıyorum ki, gelecek hafta takdim edeceğim. Çünkü, küçüğünü iki defa, büyüğünü bir defa okuyabildim. İhâtamın darlığı veya aczim dolayısıyla idrâkim de kıttır. Binaenaleyh, sizin o muhteşem temsillerinizi defalarca daha okumak istiyorum ki, cüz'î-küllî bir alâka hasıl olabilsin. Yâ Rab, o ne büyük mantık, o ne büyük müskit beyan ve tarz-ı telâkki! Ah, Üstadım, bu mübarek dinin mübecceliyetini idrak ve ihata ve takdirde size ve ancak size medyûn-u şükranım ve minnettarım. [1] لِسَبَبٍ مِنَ ٱلاَسْبَابِ dinî akidelerimin azîm bir inkılâbı var. Nur Risalelerinden aldığım dinî ve insanî ve vicdanî ve iktisadî ve ilmî dersler bana hayatta muvaffakıyet verecektir.

Doktor Yusuf Kemal

Doktorundur.

Tam mânâlarıyla mefhumlarını kavramak iktidarında olmadığım o yüksek eserlerinizi fırsat buldukça okuyorum. İrşâd-ı âliyeleri unutulmaz ve şâheser hâtıradır. Mezarıma kadar dinî akidelerinizin esîri ve kurbanıyım. Üstadım, sizin Sözler'iniz benim dinî muhayyilemi cidden değiştirdi. Ve daha sevimli bir mecrâya sevk etti. Şimdi bendeniz, doktorların düşündüğü gibi düşünmüyorum.

Doktor Yusuf Kemal

1.)Bir sebebe binaen.

Barla Lahikası : Haci Mehmed

Hacı Mehmed

Kuleönü karyesinden İbişoğlu Mehmed'in bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım Efendim,

Kardeşim Mustafa risaleleri yazmaya başlayalı beş sene oldu. Maalesef iki senesini zayi ettik. Üç seneden beri, risaleleri sair arkadaşlarla beraber, hizmetimizin haricinde her zaman okuyup istifade ediyoruz. Bazı, köyümüzün ehl-i tarikat olanları, bidayeten kardeşim Mustafa'nın okuduğuna ehemmiyet vermiyorlardı.

Ben de, bu "Okunan Sözler, hem tarîkate, hem hakikate pek muvafıktır. Hem bu zamanın yaralarına bir ilâçtır" diyordum. Ve her ne zaman yeis içerisinde kalsam, kardeşimin yanına gelir, işittiğim hakikatleri Risale-i Nur'dan okutur, dinler ve Risale-i Nur'un verdiği feyizle yaralarım tedavi olur, giderdim. Herhangi bir meseleden bahsedilse, Risale-i Nur'da en iyisi vardır. Yalnız çok insanlar var ki, Sözler'in kıymetini bilmiyorlar. Ben de bütün bu söylenen sözlere ilâç, risalelerde vardır diyorum. Olanca kuvvetimle küre-i arza bağırarak derim ki, "Hariçte görülen marazlara ilâç vardır."

Ey kardeşlerim, istifade edelim. Bu risalelerden istifade etmeyenler ne kadar akılsızdırlar! Çok şükürler olsun ki, böyle bir zât-ı muhtereme Cenâb-ı Hak bizi eriştirdi. Lillâhi'l-hamdü ve'l-minne.

Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle, ihsanıyla, eltafıyla Üstad-ı Muhteremin himmetiyle ehl-i tarîkatla birleştik. Şimdi Sözler'i çok okuyoruz. Ve onlar da çok istifade ediyorlar, menfaattar oluyorlar. Sözler'in hak olduğunu tamamıyla anladılar. Hattâ okumak için kardeşimi çok zaman icbar ediyorlar. Birgün kardeşim Mustafa risaleleri yazmaklığım için beni teşvik etti. Ben de yazmak için Yirminci Mektubu aldım. İstinsah ettiğim bu mektupta üç tevafuk gördüm. Satırın yukarısında iki tane "nihayetsiz" var, ve altında da üç "dünya" tevafuku var. Bu halden müteessir oldum. İnşaallah Üstad-ı

muhteremimin himmetiyle risaleleri yazmaya muvaffak olurum ümidindeyim.

Yirminci Mektubu elimde götürürken, meydanda idi. Karşımda muhtar odası bulunduğundan, risaleyi saklamıştım. O gece rüyamda, Üstad-ı Muhteremimi büyük bir denizde ve denizin içerisinde sarayda gördüm. Bizim köyün insanları da o sarayın etrafında idiler. Âciz talebeniz, doru ata binerek zâtınızın yanına vardım. O adamlar bana, denizden nasıl atladığımı sordular. Ben de o adamlara cevaben, “At yeni nallı olduğundan hiç zahmet çekmeden geldim.” Halbuki, deniz ince bir surette incimad etmişti. O esnada Üstadım karşıma çıkarak, “Niçin Sözler’i saklıyorsunuz? Bundan sonra Sözler meydanda olacak” dediniz. O esnada benden at istediniz. Ben de güzel yürüyüşlü atı getirdim, o esnada uyandım. Allah hayr etsin.

Âciz talebeniz

Hacı Mehmed

Barla Lahikası : Haci Osman

Hacı Osman

Risale-i Nur şakirtlerinden Kuleönlü Hacı Osman'ın bir fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım,

Risale-i Nur'u birkaç seneden beri dinleyip, binde bir almış olduğum mânevî yaralarıma bir ilâç vazifesi görüyordu. Fakat hastalara ait Yirmi Beşinci Lem'a ve ihtiyarlara ait Yirmi Altıncı Lem'ayı Mustafa ve arkadaşlarımla beraber okuyup kemâl-i şevkle dinledim. Bakıyorum ki, vücudumdaki yaralara güzel tesir ediyor, arkadaşlarıma dedim: "Madem Risale-i Nur'un tesiri bu kadar kuvvetlidir; ben yazmaya karar verdim. Fakat hiç okuyup yazmam yok ki, böyle kıymettar Risale-i Nur'a yardım edeyim. Madem kalemim yok, beni hizmetçi ve postacı olarak tayin ediniz" diye müteessirâne söyledim.

O gece rüyamda, kendimi ölmüş ve yıkanmış olarak kabre bıraktılar. Haşir zamanı gelip kabirden kefenle başım açık, ayaklarım yalın olarak kalktım. Korkarak memleketimize gelirken, büyük bir köprüye yolum uğradı. Köprünün iki tarafında iki nöbetçi vardı. Birinden geçip, diğeri hemen beni yakaladı. Acaba nereye götürecek diye, bütün vücudum titriyordu. Biraz gittikten sonra köprü bitmeden Üstadıma beni teslim etti. Üstadım beni yıkayıp bıraktı.

Sonra asker olarak bir camie bütün ahali toplandı. Bir asker geldi, bana dedi: "Seni büyük bir kumandana hizmetçi tâyin ettiler, gideceksin." Ben dedim: "Benim gibi süflî bir nefer, nasıl o müşirin yanında hizmetçilik eder?" İtiraz ettim. Yine tekrar etti, "Gideceksin." Ben korkarak gittim. Baktım ki, orada Üstadımı görünce mesrûrâne sevindim. Bana dedi: "Arkamdan gel." Yüksek bir saraya çıktı, bana dedi: "Bu ufak hizmetleri gör." Ben düşünmekte iken, Barlalı Süleyman Efendi geldi. Beraber bulunurken, Üstadım güzel bir gül bahçesine gitti. Ve orada bir küçük genç oturur; bana dedi: "Sen bu gence hizmet edeceksin" dedi. Hemen uyandım.

Ey kardeşlerim, madem Üstadım “Bende birşey yok; ben yalnız tayin olduğum cevahir dükkânından herkesin ihtiyacı var olduğunu ve Kur’ân’ın dellâlı olduğunu” sekiz-dokuz senedir ilân ediyor. Biz Risale-i Nur’ları yazmak, okumak ve dinlemek için herkesin ihtiyacı var. Onun için, ey Müslümanlar, mânevî yaralarınıza ilâç ararsanız, Risale-i Nur’da vardır. Yazın, okuyun, imanınız o kadar teâli edecektir. Hiç şüphe etmeyiniz.

Mübarek iki ellerinizden öperim ve bayramınızı tebrik ederim.

el-Hubbu fi’llah câhil ve âciz talebeniz

Hacı Osman

Barla Lahikası : Hafız Ahmed

Hafız Ahmed

Dereli Hafız Ahmed Efendinin çok mânidar rüyalı bir fıkrasıdır.

Aziz ve müşfik üstadım efendim,

Birgün âlem-i menamda bir sahrada gezerken, birçok kalabalık ahalinin içine girdim. Dersim olan kelime-i tevhide devam ediyordum. O ahâlinin cümlesi Nasârâ imiş. Biz âşikâre kelime-i tevhidi çektiğimizden, hepsi bize iştirak etti. Her yüz başında, “Muhammedün Resulullah” diyorum. O Nasâralar, “İsâ ruhullah” diyorlar. Onlara dedim ki: “Yahu, biz İsâ Aleyhisselâmı tasdik ediyoruz.” Ve kendilerine kelime-i tevhidi okudum, “İsâ ruhullah” dedim. “İşte bakınız, ben sizin peygamberinizi tasdik ediyorum. Siz de bizim peygamberimizi tasdik etseniz ne olur” dedim. “Hayır! İsâ Aleyhisselâm gökten inmedikçe ve sizin peygamberinizi âşikâr tasdik etmedikçe, biz tasdik etmeyiz” dediler. Bunun üzerine yanımda iki arkadaş bulundu. Lâkin arkadaşlarım kimler olduğunu bilmiyorum. “Biz dua edelim de İsâ Aleyhisselâm gelsin ve bizi nasıl tasdik ediyor, göreceksiniz.” Dua ettik. İki kişi “Âmin” dediler. Lâkin İsâ Aleyhisselâm gelmeyince müteessir olduk. Yine dua ettik, “Ya Rabbi! Bizi bunların yanında niçin mahcup çıkarıyorsun?” dedik. “Bu din âlî değil mi?”

Tahminen, arası bir saat veya bir buçuk saat sonra, karşıdan üç kişi çıktı. Elhamdü lillâh, İsa Aleyhisselâm geliyor. Baktım, birisi sakallı, ikisi şâbb-i emred. Dedim: “İsâ Aleyhisselâm otuz üç yaşında olduğu halde göğe huruç etti, niçin sakalında beyaz var?” Kalbime geldi ki, “Allahu a’lem, İsâ Aleyhisselâm değilse?” Bu zât ve iki arkadaşıyla yanımıza geldiler. Dikkatle baktım, Üstadımın simâsı ve elbisesidir. Bizim yanımıza gelince, bizim altımız mağara imiş. Yanındaki iki kişiye emretti: “Şurada kilitli salipler, haçlar var. Cümlesini çıkarınız.” Çıkardılar. Nasâralara karşı hepsini kırdı ve Kelime-i Tevhid getirip Peygamberimizi tasdik edince, biz de

Nasârâlara, “Bakınız, işte İsâ Aleyhisselâmın vekili geldi” deyince, cümlesi tasdik ettiler.

Allahu a’lem, bu rüyanın bir tabiri şudur ki: Üstadımızın Kur’ân-ı Hakîmden aldığı ve neşrettiği Risale-i Nur vasıtasıyla Nasârânın bir kısmı İslâmiyeti kabul edecek ve Nasârâ Müslümanları veya Hıristiyan mü’minleri hükmüne geçip Üstadımızın sözlerini İsâ Aleyhisselâmın sözleri nev’inden hüsn-ü kabul edeceklerine işârettir.

Evet, Risale-i Nur’da öyle bir kuvvet vardır ki, Avrupa’nın en müannid feylesoflarını dahi teslime mecbur eder. Her ruhun bir ihtiyac-ı hakikîsi olan hakikî iman nurunu arayan Hıristiyan muvahhidler, elbette Risale-i Nur’u görseler, (Hazret-i İsa Aleyhisselâmın vesâyâsı nev’inden) kabul edip sarılacaklardır...

Dereli Mutâf

Hafız Ahmed

Barla Lahikası : Hafız Halid

Hafız Halid

Risale-i Nur'un tesvidinde çok hizmeti sebkat eden temiz kalbli, ihlâslı, güzel bir hafız, müdakkik bir hoca olan Hafız Halid'in bir fıkrasıdır.

Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman, nâdire-i cihan, hâdim-i Kur'ân Said Nursî (r.a.) hakkında hissiyatımdan binden birini beyan ediyorum:

Üstadım, kendisi Nur ism-i celîline mazhardır. Bu ism-i şerif, kendileri hakkında bir ism-i âzamdır. Kendi karyesinin adı Nurs, validesinin ismi Nuriye, Kadirî üstadının ismi Nureddin, Nakşî üstadının ismi Seyyid Nur Muhammed, Kur'ân üstadlarından Hafız Nuri, hizmet-i Kur'âniyede hususî imamı Zinnûreyn; fikrini, kalbini tenvir eden âyet-i Nur olması ve müşkil mesâilini izaha vasıta olan nur temsilâtı gayet kıymettardır. Resâilin mecmuuna Risale-i Nur tesmiyesi, Nur ismi onun hakkında ism-i âzam olduğunu teyid etmektedir.

Risale-i Nur adlı harika telifatının bir kısmı Arabî olmakla beraber, Risale-i Nur eczaları şimdiye kadar yüz on dokuza bâliğ olmuştur.**(1)** Herbir risale, kendi mevzuunda harikadır. Gayet yüksek olmakla beraber, Onuncu Söz ismiyle iştihar eden haşre dair olan risalesi pek harikadır, câmidir. Ulemaca sırf naklî olan haşri ve neşri, gâyet kuvvetli ve kat'î delâil-i akliyeyle ispat etmiştir. Onunla çokların imanını kurtarmışlar.

هُوَ الَّذِى جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا [1]

âyetinin sırrıyla diyebilirim ki, Risale-i Nur bir kamer-i marifettir ki, şems-i hakikat olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın nurunu istifâza eylemiş ki,

نُورُ الْقَمَرِ مُسْتَفَادٌ مِنَ الشَّمْسِ [2]

olan meşhur kaziye-i felekiyeye mâsadak olmuştur. Hem diyebilirim ki, Üstadım Kur'ân hakkında bir kamer hükmünde olup, semâ-i risaletin şemsi olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan nuru istifade edip Risale-i Nur şeklinde tezâhür etmiş.

Üstadım, başkalarında nadiren bulunan mümtaz hasletlerinden, zahirî tavrının pek fevkinde bir vaziyet gösteriyor. Zahir hale bakılsa, ilmihali bilmiyor gibi görünüyor; birden, bakarsın, bir derya kesiliyor. Mezun olduğu miktarı ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan istifade derecesi nisbetinde söyler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan cihet-i istifadesi olmadığı vakitlerde, yeni ay gibi mahviyet gösterir. "Bende nur yok, kıymet yok" der. Bir hasleti de tam tevazudur ve [3] مَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللهُ hadîsiyle tam âmil olmasıdır.

İşte bu haslet icabatındandır ki, bizim gibi talebelerinden bazı mesâil-i ilmiyede muhalefet bulunsa, onların sözlerini, içinde arar, hak bulduğu vakit, kemâl-i tevazuyla ve lezzetle kabul ederek teslim eder. "Mâşâallah," der "Siz benden daha iyi bildiniz" der. "Allah razı olsun" der. Hak ve hakikati, nefsin gurur ve enâniyetine daima tercih eder. Hattâ ben bazı meselelerde muhalefet ediyordum. Bana karşı gayet mültefit, memnunâne bir tavır alır; eğer yanlış yapsam, güzelce, damarıma dokunmayarak beni ikaz eder. Eğer güzel birşey söylemişsem, çok memnun olur.

Üstadım bilhassa hikmet-i hakikiye fenninde, yani hikmet-i şeriat ve İslâmiyet noktasında pek harikadır ve hikmet-i beşeriyede dahi çok ileridir. Hattâ o ilimde, Eflâtun ve İbn-i Sina'yı geçmiş diyebilirim.

Bundan on üç sene evvel, Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye âzâsından iken, küçükten beri şimdiye kadar mânen izn-i İlâhîyle onun bir muîni ve nâsırı ve muhafızı olan kutb-u Rabbânî ve kandil-i nurânî Abdülkadir-i Geylânî (aleyhi nazaru'r-Rahmânî) Hazretlerinin Fütûhu'l-Gayb risalesini tefe'ülen açtığı esnada,

اَنْتَ فِى دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِى قَلْبَكَ [4]

ibâresi çıktı. O ibare, onun hakkında pek mânidar olarak, Eski Said'i Yeni Said'e çevirmesine sebebiyet vermiştir.

Eski Said olduğu zamanlarda, İngilizlerin dinî suallerine gayet latîf ve müskit bir cevap vermiştir. Ve ilm-i mantıkta, İbn-i Sina'nın telifatından geçecek Tâlikat namında harika bir risalesi var. İşkâl-i mantıkıyeyi kıyâs-ı istikrâî cihetiyle on bine kadar iblâğ edip, hiçbir âlimin yetişemediği bir derece-i ihata göstermiş. Sünuhat isminde bir risalesinde gördüm ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, âlem-i mânâda, bir medresede ona ders verdiğini görmüş. O ders-i mâneviyeye binaen İşârâtü'l-İ'câz namındaki harika tefsiri yazmış. Bana birgün dedi ki:

"Harb-i Umumî hâdisat ve netâicleri mâni olmasaydı, İşârâtü'l-İ'câz'ı Allah'ın tevfiki ve izniyle altmış cilt yazacaktım. İnşaallah, Risale-i Nur, âhiren o mutasavver harika tefsirin yerini tutacak."

Üstadımla yedi-sekiz sene musahabetim esnâsında mühim meşhudatım çoktur. Fakat

اَلْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ [5]

mucibince, deryaya delâlet maksadıyla bu fıkra kâfi görüldü. Çünkü Üstadımdan iftirak zamanı idi; acele yazdım. Üstadım,

وَالصَّاحِبُ بِالْجَنْبِ [6]

âyetinin sırrıyla çok defa yanlarında beni musahip bulmak hakkını ve teveccüh duasıyla yerine getireceklerine eminim…

Hafız Halid (r.h.)

---

(1): Şimdi yüz otuza bâliğ olmuştur.

1.)Güneşi bir ışık, ayı bir nur yapan Odur. (Yûnus Sûresi, 10:5)
2.)Ayın ışığı güneşten gelir.
3.)Tevâzu göstereni Allah yüceltir. (el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 6:108, hadis no:

8605; Aynı manayı ifade eden diğer rivayetler için bk. İbn-i Mâce, Zühd: 16; Müsned, 3:76)

4.) Sen dârü'l-hikmettesin; önce, kalbini tedavi edecek bir tabip ara.
5.) Bir damla su denize delâlet eder.
6.) Yanınızdaki arkadaş... (Nisâ Sûresi, 4:36)

Barla Lahikası : Hafız Zühdü

Hafız Zühdü

İnşaallah Kur'ân'a büyük hizmet edecek olan Küçük Hâfız Zühdü'nün mektubudur.

Bugün istinsahına muvaffak olduğum i'câz-ı Kur'ân'ın bu biçare talebenize bahşetmiş bulunduğu nihayetsiz füyûzat, mevte mahkûm ruhuma öyle bir tabib-i hâzık ameliyatı yapmış ki, mübtelâ olduğum emrâz-ı kalbiyeyi tedavi ve yeniden hayat bahşetmiş olduğundan, arz-ı minnetdârî eyler ve bu bînazîr mücevherat mahzeninin diğer renkli kapılarının da açılmasını âcizâne istirham eylerim.

Otuz Üçüncü Mektubun otuz üç penceresinden ayrı ayrı lemeân eden nuranî ziyalar kalb-i âcizâneme feyyaz nurlarıyla gül-âblar serpti. Daha birçok Nur Risalelerinin füyuzâtından hisseyâb olmasını bârigâh-ı Ehadiyyetten tazarru ederim efendim.

Hâfız Zühdü

Şu fıkra Küçük Hafız Zühdü'nündür.

Nur bahçesinin nurlu meyvelerinden iki tanesini daha koparmaya muvaffak oldum. Bu meyvelerin muhtevî bulunduğu lezzeti, kasır lisanımla şimdi ifade edebilmekten çok âciz bulunuyorum. Nebiyy-i Âhirüzzaman Aleyhi Ekmelüssalâtü Vesselâmın huzur-u saâdetine ve pâk, latîf sohbet-i Nebeviyeleriyle müşerref olmak zevkini idrak ettiren bu kıymettar On Dokuzuncu Mektubu mütalâa etmekten bir türlü doyamıyorum. Bilcümle Risaletü'n-Nur'un takdir ve tevkîri hususunda söz söyleyebilmekten kalemim âciz ve nâkıstır. Cenâb-ı Vâhibü'l-Atâyâdan dilerim ki, Nur bahçelerinin meyvelerinin hepsinden tatmaya arkadaşlarım gibi âcizlerini de muvaffak kılsın.

Hâfız Zühdü

Küçük Zühdü'nün fıkrasıdır.

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Yedinci Kısmını akşam fakirhanede Bekir Ağayla beraber bazı hususî arkadaşlarımızla okuduk. Ve son risalenin dinsizleri iskâta kâfi geleceğine hepimiz kanaat ve iman getirdik.

Küçük Zühdü

Barla Lahikası : Hafız Mustafa

Hafız Mustafa

Kuleönü karyesinden elmas kalemli Mustafa'nın kıymettar arkadaşı Hafız Mustafa'nın fıkrasıdır.

Ey Feyyâz-ı Mutlak ve Vâhid-i Ehad olan Cenâb-ı Allah'a giden tarik-i müstakim yolunu gösterip, pek elemli ve pek hatarlı uhrevî hayatımın kurtulmasına sebep olan Üstadım Efendim,

Bundan dört mah mukaddem, Kur'ân-ı Hakîmin elmas, inci dükkânından pırlantaları ve vüs'atimiz kadar uhrevî harçlığı almak üzere ziyaretinize kardeşim Mustafa ile varmıştık. "Niçin geldiniz?" diye şefkatli bir tekdire binâen müteessirâne geriye döndük. O tekdirden gelen şefkatli ve ücretli bir fırtınaya tutulduk. O zaman Üstadımın iksir-i âzam olan o mübarek kalbini rencide ettiğimizi anlayınca, ikinci bir teessür bana geldi. Bu zamana kadar pek âciz, hiç-ender-hiç olan zaif ruhum o teessürler içinde feryad ederken, şefkatli tokat risalesinde, bizim fırtınalı tokadımızı zikreden Üstadımızın hakkımızda ne derece şefkatli olduğunu anladık. O teessürâtımız sürura kalboldu.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Bu mübarek Rebiü'l-Evvelin on ikinci gecesi, mübarek bir gecede Üstadımın pek yakınımızda olan Isparta'ya hicreti beni o kadar memnun ve mesrur etti ki, o yaralar ve bereler ve teessürlerden hiçbir şey kalmadı. Elhamdü lillâh, Rebiü'l-Evvel ayının on ikinci gecesi, dünya ve âhiret yaratılmasına sebep olan, dünya ve âhireti, zerreden şemse kadar bütün mükevvenâtı ziyalandıran, kıyamete kadar bâki, güneş gibi nurlu, feyizli, gıdalı şeriatıyla âhiret kapısını açan o mübarek Zât-ı Fahr-i Âlem (sallâllahü aleyhi ve sellem) Efendimizin o mübarek gecede dünyaya teşrif buyurması, bütün mükevvenâtı memnun edecek pek mübarek bir gecede Üstadımın hicreti, yani Rebiü'l-Evvelin on ikinci gecesi Isparta'nın harîmine dahil olması ve hicretinin tevafuk ve tesadüf gelmesi, beni

yine o elmas çarşısında pırlantaları vüs'atimiz kadar almak üzere Üstadımın ziyaretine yol açtı. İnşaallah bu hicretiniz büyük fütuhata sebep olacaktır.

Nitekim, Sallâllahü Aleyhi ve Sellem Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicreti esnasında, feth-i Mekke haberinin Cibrîl-i Emînle nüzûlü, Peygamberimizi ve Sahabe efendilerimizi memnun ettiği gibi, Üstadımın tevafuk eden hicreti, fütuhata sebep olması, beni ve bütün Müslümanları memnun ve mesrur eyleyecektir.

İmamoğlu
Hafız Mustafa (r.h.)

İmamoğlu Hafız Mustafa'nın bir fıkrasıdır.

(Bütün Söz ve Mektubat'ın birer mürşid-i kâmil vazifesini gördüklerine dair hatıra gelen bir mektuptur.)

Üstadım Efendim,

Bundan bir sene evvel—Sözler ve Mektubat'ı istinsah esnasında—bazı nükteler, kendi emrâz-ı kalbiyeme muvafık bir ilâç geldiğinden "Evet, bu nükteyi altın yazıyla yazmalı" diye söylerdim. Lem'alar telif edildi. Bütün Söz ve Mektubat'a feyizleriyle anahtarlık yaptı. Şöyle ki:

Kışın en şedid tehlikeli ve fırtınalı zamanında, yırtıcı hayvanların en azgın ve kuvvetli zamanlarında, geniş sahrada, çamurlu bir yolda giden bir yolcunun imdatsız, kimsesiz o tehlikeler içinde, düşe kalka, yüzde doksan dokuz fırtınalar ve o yırtıcı canavarların elinde parçalanacağı ve telef olacağı hengâmda, kendini kurtarmak isteyen o yolcunun gözüne tesadüf eden, sahranın ortasındaki çelikten daha güzel, polattan daha kuvvetli yapılmış bir saraya rastgelmesi, o yolcuyu o kadar memnun ve mesrur eder ki, hattâ o saraya daha çabuk yetişip, yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanmasından halâs olmak için koşarak, acelesinden ayaklarının bile yere temas etmesini istemeyen bu yolcu, kendisinin saraya girmesine vesile olanlara, değil bütün malını vermek, belki canını feda eder.

İşte, asrımızda Sözler ve Mektuplar, o yolcunun saraya rast gelmesiyle bütün tehlikelerden kurtulduğu gibi, ins ve cin canavarlarının tehlikelerinden kurtulmak için Sözler'in herbiri o kaleden daha sağlam bir tahassungâh olduğuna yüz bin kanaatim vardır. Lillâhilhamd, o sarayın anahtar vazifesini Lem'alar'ın feyziyle bulabildim. O tehlikelerden biçare zaif ruhumu kurtarmak için içeriye girdim. Gördüm ki, Cennet, sekiz tabaka olup, hiç birbirine mâni olmadığı ve benzemediği gibi, birine girdiğimde onun letâfeti evvelki girdiğimin lezzetini tazelendirdiği gibi, risaleler aynen öyledir.

İmamoğlu

Hafız Mustafa (r.h.)

1.)Elhamdü lillah, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Barla Lahikası : Hakki Efendi

Hakkı Efendi

Şu fıkra, hakikî ve birinci bir kardeşimiz olan Hakkı Efendinindir.

Mükerreren mütalâa ve kıraat ederek, arş kadar yüksek eserleriniz hakkında mütalâa serdine, bir kelime hattâ bir nokta ilâvesine kendimde cür'et ve kudret bulamadığımdan dolayı, bu babda bir mütalâa dermeyanına imkân göremiyorum. Yalnız, çok yüksek, cihan kadar kıymettar mübarek eserleri okuyup, cehaletimiz hasebiyle idrak edebildiğimiz kadar istifade ve istifâzaya çalışarak müstefid olabilmek, bizim için pek büyük bir nimettir.

Hakkı

Yine Hakkı Efendinindir.

İşbu cihan-kıymet eserin mütalâasında nasıl bulduğumuz istifsar buyuruluyor. Dekaik-i hikmet ve hakaik-i ilmiyeyle tezyin ve tarsin edilmiş olan yüksek eser hakkında bir mütalâa serd etmek, bidâamın fevkindedir.

Hakkı

Barla Lahikası : Ihsan Sırrı

İhsan Sırrı

Risale-i Nur'un istikbalde ehemmiyetli bir talebesi olan İhsan Sırrı'nın bir fıkrasıdır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Vâkıf-ı esrar-ı Sübhân, Ferîd-i Bediüzzaman, Esseyyid Saîdi'l-Kürdî Hazretleri huzur-u sâmîsine,

Esselâmü aleyküm ey mürşid-i kâmil!

Kemâl-i tâzimle hâk-i pâyinize yüzlerimi sürmeme ve mübarek ellerinizi takbil etmeme müsaadenizi yalvarırım. Bendeniz, şu ilticanamemi zât-ı âlînize sunan Sarac Ahmed Efendi fakirinizin oğluyum. Üstad-ı kaderin, ezelde levh-i kazâya çizdiği yazılar hükmüyle mahkûm olmuş, zavallı bir âvâreyim.

Makam-ı Yusuf'ta tali'in cilvelerini takdir-i İlâhîye tam bir inkıyadla seyretmekte iken, babamdan aldığım bir şefkatnamede zât-ı mürşidanenizin muhabbet-i mânevîlerinin mübeşşiri olan selâmlarınızı tebliğiyle, viran gönlüm şâd ve bünyâd edildi. Şu mazlum ânımı nurlandıran huzur-u mânevîniz muvacehesinde, satırlarım gibi kap kara yüzümü, seyyiat-ı mâzi ile a'mâl-i kabîhamın nişanelerini gizlemeye muktedir olamamaktan mütevellit hicabımı setre kudret-yâb olamadım.

Yolunu şaşırmış, nur-u hakikati görmekten mahrum, mâsivâ-perestlere Risale-i Nur'la dest-gîr ve şefi' olduğunuzu yıllardan beri bildiğim için, kapınıza boynumu uzatarak, hidayet yolcularınız meyanında yer alabilmek emel-i hâlisanesiyle halka-i irşadınıza bütün ruhumla şitâb ediyorum. İrşâdât-ı âliyenize muhtaç bulunduğumu arz ederken cür'etimin nazar-ı affınıza mazhar buyurulmasını yalvarır, kemâl-i tâzimle mübarek ellerinizi takbil ve tevkirle kesb-i şeref ve cân eylerim, büyük mürşidim, efendim hazretleri.

Bir gün zâlimlere dedirir Hazret-i Mevlâ,
Tallâhi lekad âserakâllahü aleynâ.

Risale-i Nur şakirtlerinden
İhsan Sırrı

Barla Lahikası : Mehmed Feyzi

Mehmed Feyzi

Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi'nin bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Kıymettar Üstadım, efendim,
Çeşm-i im'ânımla kıldım, Risale-i Nur'a nazar
Yoktur imkân yaza mislin, efrâd-ı beşer.
Bu ne elfaz, bu ne mânâ, bu ne üslûb-u hasen,
Okudukça müncelî olmakta, daim bir hüsün.
Bârekâllah, ey mukaddes nur-u Hüdâ,
Sendedir envâr-ı tevfik-i İlâhî, rûşenâ.
Âfitâbın nuru zâildir, bu nur emân verir,
Subh-u mahşerde uyûn-u mü'minîne incilâ.
Her harfi şem'a-i feyz-i İlâhî, cilveger,
Zevk alır baktıkça insan, bütün eşyadan geçer.
Eyliyor tâlîm-i imân-ı tahkikî cümle âleme,
Kim okur sıdkla, iner feyz-i Rahmân kalbine.
Hall eder tılsım-ı kâinatı, her harfi dünyaya değer,
İlm-i nâfidir, yazılır ecr-i cezîl, tâ kıyamet bîkeder.
Hâsılı, bilcümle meknûzât-ı hikmet-perverin,
Her biridir ehline, bir âfitâb-ı Hak-nümâ.
İlâhî bihakkı Esmâikel-Hüsnâ,
Tâ kıyâmet münteşir olsun, uyûn-u ehl-i Hak bulsun cilâ.
Ey müellif-i Risale-i Nur, ger edersin iftihar becâdır,

Gıpta ederse cümle ihvânın sana, çok sezâdır.
Çünkü eyledin iman-ı tahkike bir memer,
Elde ettin şâh-ı eserle zuhr-i yevmi'l-mefer.
Bilirim değilsin enbiyadan bir nebî,**(Haşiye)**
Lâkin elinde nedir bu nur-u muteber?
Feyzi yâ sen etme tatvîl-i kelâm,
Eyler elbet ehl-i irfan, arz-ı tahsîn-i eser.
Fakir talebeniz Küçük Hüsrev
Mehmed Feyzi

Haşiye: Mevlânâ Câmi, Mevlânâ Celâleddin-i Rumî hakkında demiş:

مَنْ چِه كُويَمْ دَرْوَصْفِ آنْ عَالِى جَنَابْ [4]
نِيسْتْ پَيْغَمْبَرْوَلِى دَارَدْ كِتَابْ

Câmi'nin bu fıkrasının meâline işaret etmek istiyorum.

1.)Her türlü kusurdan münezzeh olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)O yüce zâtı tavsif etme konusunde ben ne söyleyeyim? Peygamber değildir, fakat Kitabı vardır.

Barla Lahikası : Milaslı Halil Ibrahim

Milaslı Halil İbrahim

Milâslı Halil İbrahim'in fıkrasıdır.

Efendim! İsterim ki Yirmi Yedinci Mektubun tatlı sadâları içerisinde benim de boğuk sesim çıksın. Lâkin heyhât o maden-i esrâr bahrinden dem vurmak haddim değil. Benim arzum ve iştiyâkım, o gülistana girebilmek ve o güzel güllerden koklamak...

Yoksa onun tavsifinde âciz ve kasırım. Gerçi kalbimde galeyan eden mânâlar çoktur. Lâkin her nedense, lisan hissiyatımızın tercümanı olamıyor.

Şu kadar diyebilirim ki, elimde mevcut risaleler ve Fihristede gördüğüme nazaran, Risale-i Nur eczaları bir şecere-i nuraniyedir ki, dalları aktâr-ı arza neşr-i envâr ediyor. Ve ilânihaye edecektir. Karanlıklı bir gecede, semâdaki yıldız ve kamerler, zemin yüzünde nasıl rehberlik ederlerse, Risale-i Nur eczaları da öyledir. Ve zulmette nura ihtiyaç ne ise, Risale-i Nur eczaları da odur.

Bahr-i dalâlet mevceleri arasında, sefine-i Nuh (a.s.) necat verir, her kim dahil olsa, tufan-ı maâsiden halâs bulur. Risale-i Nur eczaları, küre-i arzın mevsim-i erbaa kütüphanesinde bir bahardır. Ve bahar kadar letâfetlidir ve canbahştır. Ve ölmüş arza o bahar vasıtasıyla hayat verildiği gibi, Risale-i Nur eczaları da ölmüş arz kulûblere taze hayat verir. Risale-i Nur eczaları bir mürşiddir. İnsanı haksızlıktan hakka döndürür ve hayvanlıktan insaniyete ve esfel-i sâfilînden, âlâ-yı illiyyîne yükseltir. Otuz Üçüncü Sözün Yirmi Dördüncü Mektubu ve emsalleri, insanın ruhunda inşirah hasıl ediyor. Ve kalbinde Sâni-i Hakîmin hikmetine karşı pencereler açıyor. Risale-i Nur eczaları, insanın sıkıntılı vaktinde imdadına yetişir ve tesellî eder. Bu ciheti aynen gördüm ve elhasıl Risale-i Nur eczaları hakkında her ne desem, yine o nura karşı sönüktür. İşte o fihristeler fihristesi böyle olunca, daha ilerisini ehli olan anlar.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşiniz

Halil İbrahim (r.h.)

Barla Lahikası : Murad Efendi

Murad Efendi

Sözler hakkında Murad Efendinin fıkrasıdır.

Aziz dost! Derya-yı maariften, semâ-yı irfâna İlâhî bir havayla coşup fışkıran ve semâ-yı irfandan zemin-i maarife İlâhî bir havayla inen bârân-ı mârifeti ve feyezân-ı hikmeti zeminle âsuman arasında seyre dalmıştım. Bu sırada coşan deryanın ka'rından, sahil-i beyana bahâ takdir edilemeyen cevahir geliyordu. Bunlardan bir miktar olsun almaya iktidarım gelmiyor ve gelemiyordu. Yalnız görüp alabildiğim birşey varsa bedîin cilvesiyle bedîiyatın neşesiyle hayrettir.

Murad

Barla Lahikası : Mustafa Hulusi

Mustafa Hulusi

Biraderzadem merhum Abdurrahman'ın vefatını müteakip yanıma gelip, kuvvetli emarelerle Abdurrahman'ın yerine bana gönderildiği kalbime ihtar edilen, gayet çalışkan ve hâlis kardeşlerimizden, elmas kalemli, Kuleönlü Sarıbıçak Mustafa Hulûsi'nin, on fıkra yerine geçecek tek birinci fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)

بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ وَ اَسْرَارِهَا

Ey benim muhterem Üstadım,

Âciz talebeniz, küre-i arz içerisinde ruhum bazan şarka, bazan cenuba, bazan garba, bazan şimale, bazan semâya giderdi. Acaba yardım ne taraftan erişecek diye beklerdim. Ruhum bir mürşid-i ekmel taharri ederdi. Aramak üzere iken bana ilham olundu ki, "Mürşidi sen uzakta arıyorsun. Pek yakınında bulunan Bediüzzaman vardır. O zâtın Risale-i Nur'u müceddid hükmündedir. Hem aktabdır, hem zülkarneyndir, hem âhirzamanda gelecek İsâ Aleyhisselâmın vekilidir, yani müjdecisidir" denildi. Bunun üzerine üstad-ı muhteremin nezdine vardım. Risaleleri, bize yazmak için emir verdi. Ben de on beş kadar Sözler'den yazdım ve okuyorum. İstidadım kısa, fikrim müşevveş olduğundan, risalelerden hakkıyla istifade ve istifaza edemiyordum.

Bilâhare, Yirmi İkinci Mektubu verdiniz, yazdım. Bir iki defa arkadaşlarımla okudum. Âciz talebenizin maddî ve manevî on beş

yaşından beri mazide birikmiş olan küflü yaralarını tedavi etti. Elhamdü lillâh. Bunun üzerine bir rüya gördüm. Rüya budur:

Menâmda, kıbleye karşı bir vilâyete gittim. O vilâyette gezerken, iki büyük acip fabrikaya rastgeldim. Bu fabrikalar dünyadaki fabrikalara benzemiyor; ve hem de, bu fabrikalar insanın sağ cenahına geliyor. İkisinin de sahipleri yok. İçerisine girdim; fabrikanın biri büyük, biri küçük. Bu küçük fabrikayı ben idare ederim diye, ona sahip oldum.

Bunun üzerine bir rüya daha gördüm:

Kıbleye karşı uzun bir kışla ve kışlanın içinde büyük bir fırın var. ben de o fırının dairesindeyim ve ayak üzereyim. Karşımda, gençlerden ehl-i takvâ Süleyman isminde bir genç vardı. Ve sağ tarafımda yine gençten, İsmail isminde birisi vardı. Buna binaen, alettahmin yüz kadar gençler, o fırının dairesinde sağımda ve solumda ayak üzere idiler. Hayret ettim. Bunun üzerine büyük bir zât geldi, gençlerin önüne ufacık bir mendil serdi. O mendil üzerinden, dört köşe haşhaşlı ekmeği gençlere birer birer dağıttı. Bilâhare, o mendilin içinden birer avuç da kuru üzüm dağıttı. Bakıyorum, o mendilden üzüm ve ekmek tükenmedi. Hayret ettim. Bana denildi ki. Bu mübarek zât, Said Nursî'dir. Ben de anladım ki, bu harika iş aktablarda bulunur dedim, uyandım.

Bunun üzerine risaleleri devam üzere yazmakta iken, Allah'ın tevfiki ve Üstad-ı Muhteremin himmeti erişti. Çok çok istifade etmeye başladım. Bilâhare, bütün o rüyamda gördüğüm gençler, etrafıma toplandı. Herbirisi bana arkadaş ve Kur'ân'a talebe oldular.

Ve bir de bizim memleketin insanları, bir parça ehl-i tarikat ve ehl-i takvâdır. Memleketimizde zahir ve bâtın hocası olmadığından şeytana ve nefse çok defa hedef oluyorduk ve evham içinde boğuluyorduk. Risaleleri okudukça, şeytan-ı lâîn ve nefsin hilelerini ve evhamlarını Cehennemin dibine atıyordu. Risaleleri okurken, çok arkadaşlar çok hayrette kalırlardı. "Bu koca Bedi', bu lü'lü-misâl bu sözleri, bu kelimeleri nereden buluyor?" diye birbirimize çok defa diyorduk. Lisanına baksan, birşey istifade edilmez gibi görünüyor. Halbuki, söyledikleri hep hikmettir. Nazarımıza dehşet veriyor, nur serpiyor **(Haşiye-1)** diye, tekrar tekrar iştiyakla okuyorduk. Bunun

üzerine, “Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur, okuyanlara bir iksir-i âzamdır” diye hükmettik.

Muhterem Üstadım, maddî ve manevî yaraları bulunan, bu yüz arkadaşımın yaralarını, risaleler tedavi ediyor. Hattâ, bazan bizden uzak olanlar evhama boğulur, gelirler; âciz talebeniz bir risale okursam evhamını kaldırır, giderlerdi. Cenâb-ı Hak, Feyyâz-ı Mutlak ve Hallâk-ı Azîm mevcudat ve câmidat ve zerreler adedince sizden razı olsun. Âmin.

Yarın mahşerde, herkesten evvel Resul-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem Efendimiz Hazretlerinin şefaatine mazhar ol, inşaallah. Âmin.

Bu gençlerin hergün, her saat duasını alıyorsunuz. Ve herbir risaleyi okurken, en aşağı sekiz-on kadar arkadaş bulunuyor. Halbuki bu fitne-i âhirzamanda, bu gençlerin bir araya gelip hak söz dinlemeleri pek mühimdir ve medâr-ı şükrandır.

Bu âciz talebeniz Arabî görmemiş ve medrese hiç görmemiş. Eskiden yazılmış Türkçe kitapları okurdum, maddî ve manevî yaralarımı tedavi edecek ilâç bulamazdım. Ruhum ve kalbim çok çırpınıyordu. Öyle bir dereceye gelirdim ki, her saat kendimi intihar etmeye karar verirdim. “Acaba halim nedir ve ne olacak? Mürşid-i kâmil nerede bulabilirim?” diye çok merak eder ve yeis içerisinde kalırdım.

Cenâb-ı Hak, nasıl ki Cehennem gibi bir zaman içinde Cennet gibi bir zamanı halk eder; ve her zamana lâyık çareleri icad eder; ve her yaraya muvafık ilâcı ihsân eder... Öyle de, bu medresesiz zamanımızda, bizim gibi yaralılara, Üstad-ı Muhterem vasıtasıyla risaleleri Türkçe olarak telif ettiriyor. Buna ne kadar şükredeyim,—lâyüad ve lâyuhsa—Cenâb-ı Hakka şükürler olsun ve Üstad-ı Muhteremi de Kur’ân hizmetinde muvaffak edip iki cihanda aziz eylesin. Âmin.

Ben hiçbir Arabiyat görmeden, medresede beş-on sene okumadığım halde, yalnız risaleleri yazıp ciddiyetle okudum. Kendimi yirmi sene medresede okumuş gibi tahayyül ediyorum. Sebebi ise, bu âcizin, bu fakirin, bu miskinin nezdine çok Arabiyat hocaları geliyor ve benim okuduğuma hayret ediyorlar. Evvelden mürşid-i kâmil terbiyesi görmüş insanlar geliyorlar, benden işittikleri

kelimelere meftun oluyorlar. Çok hocalar, iki diz üzerine gelip, “Risale okuyuver” diyorlar.

Eğer sesim erişseydi olanca kuvvetimle bağırarak, küre-i arzdaki gençlere diyecektim: “Risaleleri ciddî okumak ve yazmak, yirmi sene medresede okumaktan fâiktir ve daha menfaatlidir.” Medresede okumaktaki maksat, evvelâ kendini kurtarıp, saniyen ümmet-i Muhammed’i kurtarmaya çalışmak değil mi? Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur, yirmi senelik medrese ilmini veriyor itikadındayım.

Ve herbir risale, tek başıyla bir mürşid-i ekmeldir. Kalbi bozulmamış herhangi genç, bir risaleyi alıp dikkatle ve teslimiyetle okusa, daire-i inkıyâda geliyor, ıslah oluyor. Herhangi bir maddiyun bir risaleyi alıp okursa, iman etmezse de hiçbir bahane bulamıyor. Herhangi bir dinsiz okusa ve tamam mânâsıyla anlasa, imana geliyor. Herhangi bir feylesof okusa, “Bundan daha yüksek akıl olamaz ve akıllar toplansa bunun fevkine çıkamaz, akıl buna yol bulamaz” diyor. Risale-i Nur, lisan-ı hal ile Avrupa meftunu bulunan tek gözlü deccâla “Ya iman et, yahut bütün dünyanın maskarası olacaksın” diyor.

Şimdi, aziz ders kardeşlerim, bu fakir, bir tane mürşid-i ekmel ve kutup ararken, Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla, keremiyle, lütfuyla, rahmetiyle, Üstad-ı Muhteremin sa’yi ile yüz on dokuz mürşid-i ekmel ve kâmil buldum. Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur, yüz on dokuz adediyle, herbirisi birer mürşid-i ekmeldir ve aktabdır.

Ey maddî ve mânevî yaralı olan genç kardeşlerim ve ey mürşid-i ekmele muhtaç olan ehl-i tarîkat kardeşlerim:

Şeyh Abdülkadir-i Geylânî ve Şâh-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbânî, İmam-ı Gazâlî, Muhyiddin-i Arabî, Mevlânâ Hâlid (radıyallahü anhüm, kaddesallahü esrârehüm) Hazretlerinin derece-i kemâlâtları, merâtib-i imanları risalelerde ve Mektubat’ta vardır.**(Haşiye-2)**

Ey kardeşlerim ve ey halifeler, tarikatın ve hakikatin müntehasını anlamak isterseniz, risaleleri ciddiyetle okuyun. Bâlâdaki zâtların arkasında gidersiniz ve yüksek imanlarına yaklaşırsınız.

Ey ehl-i tarikat kardeşlerim, bilhassa sizlere çok rica ediyorum, risaleleri bir defa okuyunuz. Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur’un herbir satırında, bir kitabın tesirini bulamazsanız, bana ne derseniz deyiniz, kabul ediyorum.

Tekrar çok tavsiye ediyorum, okuyun, okuyun. Okudukça, risaleler feyzâver nurları saçıyorlar. Okudukça iştiyak getiriyorlar, usanç vermiyorlar. Başka kitapları bir-iki defa okusan, insana usanç veriyor. Halbuki risaleler öyle değil, okudukça başka başka iman halleri telkin ediyorlar…

Döneceğim bâlâdaki rüyanın tabirine; aklım yetiştiği kadar tâbir edeceğim, Allah hayretsin:

Biri büyük, biri küçük fabrikadan büyük fabrika ise, Üstad-ı Muhteremdir. Fabrikanın içerisinde bulunan acip ve garip, bedi' âletler ise, bu zamana kadar hiçbir imamın söylemediği kelimeleri ve iman telkinatlarını yapan Risaletü'n-Nur eczalarıdır. O küçük fabrika ise, Risale-i Nur'ları kim okuyup yazarsa, o dahi küçük fabrikaya benzeyecek. İçerisindeki bedi' âletler ise, Risale-i Nur'un düsturları, hakikatleri ve mesâil-i imaniyedir. Okuyan ve yazan insanlar, öyle kuvvetli, sarsılmaz imanları bulacaklardır. Fabrika hareketi ise, risaleleri okuyup yazan adamların kemâl-i şevk ve heyecanla çalışmalarıdır. Görmüş olduğum vilâyet ise, velâyet-i kübrâ yollarını gösteren Risale-i Nur'dur.

Bu rüyayı takviye için, bir rüya daha söyleyeceğim:

Menâmda, İstanbul'a yaya olarak iki defa gittim. İstanbul'a vardığımda, dükkânları hep açıktır, içinde sahipleri yoktur. Dükkânların içinde, sandıklarda büyük büyük mıhlar gördüm ve başka demir parçaları da vardı. Bunun üzerine mânevî rahmet yağarken, İstanbul'dan yaya olarak avdet ettim…

Allahu a'lem, bunun tâbiri de, dünyada İstanbul büyük ve güzel memleket olduğu gibi, öyle de risaleler ve Mektubatü'n-Nur velâyet-i kübrâ yollarını gösterir. Demir gibi kuvvetli, elmas mıhlar gibi hakikatin burhanlarını satışa çıkaran ve her risale bir kudsî dükkân hükmüne gelen bir meşher-i nuranîdir. O sergide imanî nurlar teşhir ediliyor. Ve velâyet-i kübrâ yollarını gösterdiğini, iki kere iki dört eder derecesinde kanaatim gelmiştir.

İkinci gördüğüm rüyanın tâbiri, Allahu a'lem, böyle olsa gerektir: Kıbleye karşı kışla ise, mânevî Allah'a asker olan gençlerin Isparta vilâyetindeki geniş dershanelerine işarettir. Ekmeği dağıtan zât ise, Üstad-ı Muhterem Said Nursî'dir. Ve ekmek pişiren fırın ise, Üstadımın hususî medresesidir. Fırının ekmeğinin müşterileri ise,

risaleleri okuyup lezzetini anlayan, benim gibi ve arkadaşlarım gibi “Hel min mezid” diyenlerdir.

Evet, Üstad-ı Muhterem, insanlara mânevî ekmek dağıtıcıdır. Bu fırında çok işaretler vardır. Aklım bu kadar yetişiyor. Gençlerin ayakta olması ise, gençlerin imanî risaleleri okuyup imanları kuvvetleneceğine işarettir. O tatlı ve yedikçe noksan olmayan üzüm ve ekmek ise herşeyden daha tatlı i’câz-ı Kur’ân esrarına ve imanın envârına işarettir ki, onları Risale-i Nur dağıtıyor. Âciz talebeniz ise, gençlerin başında ve sağ tarafta bulunduğum ise, gençlere ihsan-ı İlâhî, ikram-ı İlâhî ve Üstad-ı Muhteremin himmetiyle o gençlere vesile olacağıma işarettir inşaallah... Benim aklım bu kadar eriyor; bu kadar tabir edebildim. Rüyalarımın ıslah ve tabirini rica ederim.

Yirmi gün zarfında bir rüya daha gördüm: Eğirdir Gölünün kenarında, yani çakıllığında bulunuyormuşum. Bu denizin kenarında büyük bir beyaz çadır kurulmuş. Çadırın içinde, büyük bir direğin dibinde Üstadım Said (r.a.) bulunuyor. Bu esnada eline büyük, bir kırmızı kaplı kitap alıp, çadırın direğine dayanarak o kitabı okudu. Bilâhare, hariçten, kıble tarafından Mahmud isminde gençten, yeşil elbiseli birisi gelip Üstadımın elinden o kitabı—yani okuduğu hutbeyi—istedi ve aldı. Çadırdan Mahmud ismindeki genç dışarıya çıktı, kıbleye karşı, ayak üzere halklara dedi ki: “Bu âna gelinceye kadar böyle bir hutbeyi hiçbir imam okumamıştır” diyerek, o hitabeyi alıp kıbleye karşı götürdü. O anda uyandım, Allah hayretsin.

Bu rüyayı da bildiğim kadar tabir edeceğim: O deniz ise, Şeriat-ı Muhammediyedir. O çadır ise Isparta vilâyetidir. O hutbe ise, Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur’dur. Hutbeyi götüren yeşil elbiseli genç Mahmud ise, ya Şeyh-i Geylânî, ya İmam-ı Rabbânîdir. Risaleler makam-ı Mahmud yolunu târif ediyorlar. Üstadımın hutbesi olan Risale-i Nur, bu zamanın bir mehdîsi ve müceddididir.

Ey küre-i arzda bulunan gençler, hocalar ve halifeler! Bin senedir insanların aradığı Mehdî Hazretlerinin pişdârı ve müjdecisi, Üstadımın neşrettiği Risale-i Nur’dur.

Ey benim kardeşlerim, benim gibi âciz bir talebenin okumasından, anlamasından ne çıkar? Üstadıma ne sual açabilirim? Kaç kitap okudum da sual açayım ve mesele halledeyim? Ne gibi sual sorayım?

Dünyada çok kitaplar vardır ve o kitapları okumuşsunuzdur. Okuduğunuz kitapların hepsini de anladınız mı? Alâ külli hal, anlayamadığınız meseleler çoktur. Üstadıma sual açınız, meydana ilim çıksın ve iman hakikati çıksın da dünyada bulunan üç yüz elli milyon Müslümanlar da istifade etsinler. Ne kadar müşkilâtınız varsa halledilsin, bizim gibi âcizler de istifade etsin.

Ey hocalar ve ehl-i kalb, soracağınız suallerin cevaplarını Risale-i Nur'da bulabilirsiniz. Ehl-i keşf ve kalbden birisi, benim gibi âciz bir insandan Mehdîyi soruyor, "Ne vakit gelecek?" Daha Mehdîyi anlayamamış. Dâbbetü'l-arz kimler olduğunu bilmiyor. Bunlara dair, risalelerde birer bahis vardır. Her müşkil sualin cevabını o risalelerden arayınız, bulursunuz.

Ey hocalar ve halifeler! "Bizim ilmimiz bize yeter" deyip, yıldız böceği gibi şavkınıza, ilminize aldanmayın. İnsanın kendi bildiği kendine kâfi gelmez. Her insan, her meseleyi anlayamaz. Uyuyorsunuz! Uyuduğunuz miktar artık yeter; uyanmalı!

Peder ve validem ve cümle arkadaşlarım ve biraderim Ali çok selâm edip, iki ellerinden öper ve dua etmektedirler.

Kuleönü'nde Sofuoğlu Talebeniz

Mustafa Hulûsi (r.h.)

Haşiye-1: Evet, Mustafa kardeşim, Said'in üç şahsiyetinden ikisini tamam fark etmiş. Said'deki Üstadını, ders verdiği vakit âlî görüyor. Biçare dostu olan Said'i, hakikatte olduğu gibi âdi görüyor ve gördüğü doğrudur.

Said

Haşiye-2: Merhum büyük kardeşim Mustafa, risalenin şakirtleriyle velâyetin şakirtlerini ve birbirinin arasındaki dereceyi anlatmak istiyor. Bu meseleyi Risale-i Nur halletmiş. Hem tevhid-i âmi ile tevhid-i hakikîyi göstermiş. Hem gözü kapalı olarak gitmenin ve gözü açık olarak gitmenin farkını Risale-i Nur beyan etmiş. Hem âlem-i yakaza ile âlem-i menâmı Risale-i Nur keşfetmiş. Hem âlem-i misâl ile âlem-i şehadeti bibirinden Risale-i Nur ayırmış. Hem velâyet-i kübrâyı, velâyet-i vustâyı, velâyet-i suğrâyı ve birbirinin

farkını, tamamıyla Risale-i Nur göstermiş. Bir sohbette, bir kademde-Sahabelerin meseli gibi-zâhirden hakikate geçmenin sebeplerini anlatmış. Hem tarikat şahlarının ve Eimme-i Erbaanın caddelerini Risale-i Nur beyan etmiş. Hem ilmelyakîn, aynelyakîn, hakkalyakîn ile elde edilen imanın farklarını Risale-i Nur göstermiş. Hem Hazret-i Ebubekir-i Sıddîk (r.a.) ve Hazret-i Ömer (r.a.) ve Hazret-i Osman'ın (r.a.) meşrebini Risale-i Nur takip etmiş. Hem İmam-ı Ali'nin (r.a.) bir veled-i mânevîsi olduğunu, Celcelûtiye'yi tefsir ile Risale-i Nur'un kıymetini ve vazifesini Risale-i Nur göstermiş. Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Mehdî ve İsâ Aleyhisselâm ve Deccal ve Ye'cüc-Me'cüc ve Sedd-i Zülkarneyn hakkındaki müteşabih hadisleri Risale-i Nur tevil etmiş, esas maksadı anlatmış. İmam-ı Ali (r.a.), Şah-ı Geylânî (r.a.), Sekizinci, On Sekizinci, Yirmi Sekizinci Lem'alar ile ve Sekizinci Şuâ ile kerâmât-ı evliya hak olduğunu ve yerde iken Arş-ı Âzamı müşahede ettiklerini Risale-i Nur beyan etmiş. Hem umum müçtehidler "Mütekellimînden birisi gelecek, hakaik-ı imaniyeyi ve bütün mesâili vâzıh bir surette beyan edecek" diye müjdelerini, Risale-i Nur, hâdisât-ı âlem ile ispat etmiş. Hem bütün her asırda gelen mebuslar, velîler keşfiyatlarında, "Birisi gelecek, şarktan bir nur zuhur edecek" diye Risale-i Nur'un şahş-ı manevîsini ve Üstadımın şahs-ı mânevîsini ve talebelerin şahs-ı manevîsini görüp, bütün ümmet-i Muhammed'e Risale-i Nur'un faziletini, ehemmiyetini, kıymetini ve emr-i Peygamberî ile bütün ümmet virdlerinde azâb-ı kabirden ve âhirzamanda gelecek fitneden, Deccalın şerrinden istiaze etmelerini ve yapacağı maddî ve mânevî tahribatını Risale-i Nur tamir yaptığını görmüşler. Müjdeler, beşaretler, işaretler, remizlerle haber verdiklerini, Risale-i Nur, Eskişehir, Denizli, Afyon, İstanbul gibi hâdisât-ı âlem ile göstermiş. Elhasıl: Asırlardan beri beklenilen ve muntazır kalınan zât, Risale-i Nur imiş. Hatta Üstadın kendisi de bir zaman böyle bir zâtın geleceğine muntazır imiş. Halbuki, ne ağabeyim Mustafa'nın ve ne de benim haddim değil ki, Risale-i Nur'un kıymetini ve vazifesini beyan edeyim, heyhât! Risale-i Nur, Kur'ân'ın has tefsiri olduğundan Kur'ân'a bağlıdır. Kur'ân ise Arş-ı Âzama bağlıdır. Onun için, Risale-i Nur'u Kur'ân medh ü senâ edebilir. Birinci Şuada otuz üç âyetiyle işaret etmiş. Bunu yazmaktan maksadım, ağabeyim Mustafa'ya

Risale-i Nur’dan medet ve Kur’ân’dan şefaat ve Üstadımdan dua istemektir.

Talebeniz

Küçük Ali

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kur’ân’ın harfleri ve esrarı adedince, Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Barla Lahikası : Muzeyyene

Âhiret hemşirelerimden Müzeyyene'nin fıkrasıdır.

Sevgili Üstadım,

İki aya yakın zamandan beri, gelen âhiret kardeşlerle selâmınızı alıyorsam da, benim gibi âcize bu talebenin, sizin her vakit nurlu nasihatlerinizi dinlemeye ihtiyacı olduğundan dolayı, haftaları bütün mahzuniyetle geçiriyorum. Evet, zaman oluyor ki, gözlerimden dökülen yaşları, nurlu risaleleri okumakla teskin ediyorum. Zaman oluyor, kalbim mütemadiyen ağlıyor. Hele şu mübarek Ramazan, birkaç müfsidin kalbimize saldığı hançerin acısını kalben, bütün gün için için ağlamakla geçiriyoruz.

Nihayet, aldığım bir haber üzerine, yine eskisi gibi âhiret kardeşlerimizin, sizi ziyaret etmekten mahrum olmadıklarından memnun oldum. Yalnız mübarek ibadethanenin ve bütün ehl-i iştiyakın sizin duanızdan mahrum kaldığına çok acıyorum. Hattımın noksanlığı ve zaifliği dolayısıyla risaleleri yazamadığımdan beni affediniz. "Şu zamanlarda dünyayı sevmez olduğumuz halde, kurtulamadığımıza çok müteessirim. Issız sahralar, susuz çöller, kimsesiz yerler ruhumuzun meskeni oluyor. Hayalen oralarda dolaşıyoruz. Evet, birşey arıyoruz. Heyhât! Aradığımız gün hem çok uzak, hem çok yakın görülüyor. Daha ne kadar bu hal içerisinde çırpınacağız?" diye feryad eden kardeşlerimizin hissiyatına bu âcize, bu fakire iştirak ediyorum.

Âcize talebeniz
Müzeyyene

Âhiret hemşirelerimizden ve Risale-i Nur talebelerinden Müzeyyene'nin fıkrasıdır.

Muhterem Üstadım! Şu fâni dünyanın elemlerine gark olan gözlerim, sizin feyizli, nurlu Sözlerinize ve tesirli ve şifalı risalelerinize, can ü gönülden merbut oldukça ve okudukça, risaleleriniz ne kadar büyük bir mürşid olduğunu hiçbir şeyle tarif edemem.

Evet, şu dünyaya, şu zamana çöken zulmet ve gaflet perdelerini Sözleriniz yırtıyorlar, parçalayıp o zulmeti ve gafleti dağıtıyorlar. Hangi akıl var ki, hakikat perdesini görüp de, o hakikat perdesinde nur-u hakikat parlarken, onlara gözünü yumup, zulmet perdesine atılmış olsun? Ben de inşaallah zulmete atılmam. Artık güçlükle bahtiyar olup da tekrar bedbaht olamam.

Üstadım, ben sair kardeşlerim gibi sizden bizzat ders almaktan mahrumum. Fakat haftada veya bir ayda, âlî Sözlerinizden gıyabî bir ders alıyorum tasavvuruyla dinliyorum. Gûya bizzat sizden ders alıyorum. Bütün gün ehl-i İslâmın selâmetini ve şu halimin zulmetten nura dönmesini, siz başta ve önde, biz arkada Cenâb-ı Hakka yalvaralım. Cenâb-ı Mevlâm hayırlısıyla ihsan buyursun. Fazla söylemeye lisanım, aczim, kusurum bırakmıyor. Kusurumuzu Üstadımıza itiraf ediyorum.

İnşaallah, risalelerin tesiriyle, birgün olur da, müstakim Lütfü Efendi gibi ehl-i takvâ kardeşlerimiz misillû, biz dahi gayr-ı ihtiyarî ve istemeyerek işlediğimiz ahvalden Sözlerinizin irşadıyla kurtuluruz. Zekâi kardeşimizden On Yedinci Söz, On Sekizinci Mektup, Yirminci Mektup ve Otuz Üç Pencereli nurlarla parlayan kıymetli risaleleri aldık. Mütalâa ediyoruz. Hakikî Üstadımız olan Hazret-i Kur'ân elimizdedir.

Müzeyyene

Müzeyyene'nin diğer bir fıkrası

Üstadım! Kıymettar risalelerinizi okuyan, elbette kilitli sandık içinde münevver kalan sönük kalbleri, gümüşten yapılmış altınla

yaldızlanmış birer anahtar hükmündeki risalelerle açtığına ve kalbinin kurtulmasına ve parlamasına binaen kemâl-i memnuniyetle Cenâb-ı Mevlâya şükürler ve risalelerin intişarına çalışanlara teşekkürler etmemek kabil değildir. Ah, vefasız dünyanın telâşesi ve elemi ve kederi beni Nurlara hizmetten alıkoyuyor. Hakkıyla çalışamadığımdan ve kardeşlerim gibi Nurlara hizmet edemediğimden kalbim öyle muazzep oluyor ki, tarif edemem. Bugünlerde dediler ki, “Af varmış, Üstad İstanbul’a gidiyormuş” demeleriyle, bir cihette memnun oldum ki, Üstadım esaretten kurtuldu. Ve bir cihette zannettim ki, bütün Atabey’in dağları başıma düşüyor, müteessir oldum. Affınıza ve bedbaht insanların eziyetinden kurtulmanıza teşekkürlerle beraber tebrik ediyorum. Fakat bu nurlu ve kıymetli risalelerin sahibi bizden uzaklaşmasına gönül razı olmuyor. Barla dağlarında bizi ve bu etrafı nurlandıran, bizlerden uzaklaşmamalı. Uzaklaşmasını kim arzu eder? Barla çok bahtiyardır ki, en evvel ve her vakit, o taze ve şirin risaleleri herkesten evvel, bizzat şifahen Üstaddan işitebilirler.

Müzeyyene

Barla Lahikası : Osman Nuri

Osman Nuri

Osman Nuri'nin bir fıkrasıdır.

Kitapların en büyüğüsün, Kelâm-ı Kadîm,
Hak kanunların anasısın, Kur'ân-ı Azîm,
Kudsî tarihlerin nur babasısın, Kelâm-ı Kadîm,
Sen, dinimizin bekçisisin, Kur'ân-ı Azîm.

Dört İlâhî kitabın anası, yalnız sensin,
İftihar eder seninle, bütün din-i İslâm,
Sensiz yaşamak isteyen kalbler gebersin,
Sen hakikatin ilk ve son güneşisin.

Her varlığın üstünde, sönmeyecek güneşsin,
Bütün gizli ve âşikârın miftâhı sensin,
Seni tanımayan ve tâbi olmayan, her yerde
Sahibinin gazabına uğrasın, gebersin.

Hükmün, muhakkak kıyamete kadar bâkidir,
Sana inanmayanlar âdi, zelîl, kâfirdir,
Sen, her varlığın üstünde doğan güneşsin,
Seni istemeyenler, dünyada Cehenneme göçsün.

Hâşâ! Seni beğenmeyen ve yanlış diyenlerin,
Dilleri kesilsin, yere batsın.
Sana hor bakmak isteyenleri, Allah kahretsin,
Sen hakikatın ilk ve son güneşisin.

Osman Nuri

Osman Nuri'nin bir fıkrasıdır.

Kur'ân-ı Azîm;
Bir kelimeni, milyonlar defa tekrar okusam,
İlk başladığım lezzeti, daima duyarım.
Sen İslâm ocaklarının sönmez bir lem'asısın,
Sen o misilsiz Zâtın emsalsiz kelâmısın.
Rabbin en sevgili Resulüne kısmet olan,
Değerli bin bir çeşit ispatlı kelâmısın.
Hangi kitap var ki, asırlarca böyle hürmetle okunsun?
Nasıl bir nankör var ki, gelsin sana dokunsun?
Hâşâ, sana inanmayanlar kâfirse bile,
Gelsin onun dellâlının yanına otursun.
O dellâldan alınca ders-i ilhamı,
Lânetler eder, inkâr ettiğine Kur'ân'ı,
İlmin en derin hocası, burhanı,
Zelîl eder, karşısında seni tanımayanı.
Kudsî kitabın çok ünlü, onun dellâlı Üstadım Said
Gönül ister ki, o ayarda bulunsun binler Said.

Aynı günün sabahı okuduğum, büyük ve kudsî kitabımız olan Kur'ân-ı Azîmüşşândan aldığım nurlu ilham-ı İlâhîden, dolayısıyla güneş gibi kuvvetli olan Risale-i âliyelerinizin âcizde bıraktığı derin his ve tesirlerden doğmuştur.

Osman Nuri

Barla Lahikası : Rusdu

Rüşdü

Rüşdü’nün fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Pek kıymettar ve pek muhterem Üstadım Efendim Hazretleri,

Nurlarıyla kara kalbimi nurlandırmış olduğunuz Mektubat’ınızdan, i’câz-ı Kur’ânîden İhlâs-ı Şerif, Muavvizeteyn, Fatiha-i Şerif surelerinin tevafukat-ı hurufiye sırlarını gösterir, Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Remzini din kardeşlerimle birlikte okuduk. Çok şükür, bin şükür elhamdü lillâh. Cenâb-ı Vâcibü’l-Vücud ve Tekaddes Hazretlerinin kelâmı olan Kur’ân-ı Azîm-i Hakîmin sırlarına hayret ve bütün kalbimle ve lisanımla

اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ [4]

dedim.

Üstadım, yeni tevafukatlı Kur’ân-ı Azîmüşşânın baş tarafına bu remzin ilâvesi, hak ve hakikati ilân maksadına muvafık olsa da, okudukça doymak ve usanmak bilinmeyen ve her okudukça dünya lezzetinden bin kat fazla lezzet veren ve kararmış kalbleri nurlandıran ve bize bizim lisanımızla hallerimizi teşrih ve tarik-i Hakkı gösteren risale-i pürnurlarınızda da beraber ayrıca bulunması ve Kur’ân-ı Hakîmin başına mümkün olursa hem Arapçasının ve hem de Türkçesinin konulması muvafık olacağı zannındayım, Efendim Hazretleri.

Rüşdü

Rüşdü Efendinin fıkrasıdır.

Ey Aziz Üstadım! Bu kadar azîm ihsanınız, beni sevgili Üstadımızın nezdinde talebelerin en sonuncusu olmak şerefini kazandırdığını tahattur ettirdikçe, Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücud Hazretlerine gece ve gündüz dua ediyorum. Ve bazı vakitlerde başım secdede olduğu halde, mütemadiyen ağlıyorum. Günahımın azameti, cürmümün hadsizliği beni titretirken, sevgili Üstadımın duası, Cenâb-ı Hakkın rahmeti, beni teselli ediyor.

Her gönderdiğiniz risaleyi kemâl-i iştiyakla okuyorum. Kıymetli kardeşlerimle belki hergün bir yerdeyim. İstifadem pek çok, siz Üstadımın mânevî feyizlerini her vakit risalelerden alıyorum.

Evet aziz Üstadım, hissiyatımı yazabilsem her hafta mektuplarımla mukabele edecektim ve size mektup yazmak da, benim için en büyük meserrettir. Affınıza istinad ederek, zahiren sükûtla ve mânen dergâh-ı Hüdâya el açtığım vakitlerde, size âciz Rüşdü talebeniz, aczini takdim ettikçe, sevgili Üstadımdan bilmukabele gördüğüm lütuflar karşısında, gözyaşlarımla cevaplar itâ eyliyorum, efendim.

Talebeniz
Rüşdü

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Allah'ım, kalblerimizi iman ve Kur'ân nuruyla nurlandır.

Barla Lahikası : Seyyid Sefik

Seyyid Şefik

Şu fıkra, mühim bir talebe olan Seyyid Şefik'indir.

Şifahâne-i kalbinizden tulû eden Otuz Üçüncü Sözünüzle otuz üç cihetten marîz olan kalb-i mecruhumuzu tedavi buyurmanızı bilhassa istirham eylerim.

Seyyid Şefik

Barla Lahikası : Suleyman Efendi

Süleyman Efendi

Altı sene bana kemâl-i sadakatle, hasbî olarak hizmet eden ve harika olarak benim gibi bir asabî adamı hiçbir vakit gücendirmeyen ve müsvedde kâtipliğini daima yapan Süleyman Efendinin fıkrasıdır.

Efendim Hazretleri,

Evvelâ mübarek ellerinizi öper, mukaddes dualarınızı beklerim. Fakir hademeniz ve talebeniz ve kardeşiniz olan Süleyman, şimdiye kadar telif olunan mübarek Nurları birer birer mütalâa ederek her birisinden ayrı ayrı ve büyük nurlu güneş gibi ışıklar gördüm ve çok büyük istifade ettim. O nurlar uhrevî yolumu irae ettiler. Allah sizden razı olsun. Âhiret yolunda bulunan çok noksanlarımı gösterdiler, teşekküründen âcizim. O Nurları temsil ve tasvir edecek kudreti kendimde görmediğimden, ruhumu yoklayarak hissiyat-ı kalbiyemi şöyle tasvir etmeye-min gayri haddin-cür'et eyleyeceğim. Hatâ vâki olursa da affımı istirham ediyorum.

Efendim, görmüş olduğum Risale-i Nur deryâsındaki lezzet ve saâdetin dünyada hiç emsalini göremediğim gibi, kendi vicdanî muhakemem neticesinde kat'iyen anladım ki, o risaleler herbiri başlı başına ve ayrı ayrı birer tefsir-i Kur'ân'dır. Mahlûkat içerisinde hilkaten insan şeklinde ve hakikat noktasında insaniyetten sukut eden ve serâpâ mânevî yaralar içinde bulunan insanlara bu Nurların mütalâası serî, şifalı bir ilâç ve yaralarına gayet nâfi bir tiryak ve merhem olduğunu ufacık karihamla anlayabildim. Bu Nurların kıymetini zaman gösterecek ve dillerde destan olarak şark ve garbı gezecek itikadındayım.Ve inşaallah Avrupa'ya karşı dahi Kur'ân'ın ne kadar parlak bir güneş olduğunu gösterecektir.

Tekrar ellerinizi öperek, duanızı isterim, efendim hazretleri.

Talebeniz

Süleyman

Barla Lahikası : Samlı Hafiz Tevfik

Şamlı Hafız Tevfik

Risale-i Nur’un tesvid ve tebyizinde çok hizmeti sebkat eden Şamlı Hafız Tevfik’in, Risale-i Nur’un hakkaniyetine dair istihracî bir fıkrasıdır.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi : 1.Parça : Mektup 6

Şu fıkra Şamlı Hâfız Tevfik’indir.

Altın yaldızla yazılması lâzımgelen eser-i âlînizde, Resul-i Müctebâ Aleyhi Ekmelü’t-Tehâyâ Efendimiz Hazretlerine dil uzatan hâin-i bîdin olan mülhid hâinlerin kuruyası dillerini, inâyet-i İlâhî ve ruhaniyet-i Peygamberî ve şeriat kılıcıyla kesmeye muvaffak olduğunuz şu eser-i bergüzîdenizi Cenâb-ı Hak ind-i İlâhîsinde ve nezd-i Peygamberîde kabul eylesin. Şefâat-i Nebeviyeye efendimi ve fakiri de nâil eyleyip, sancak-ı Muhammedî (a.s.m.) tahtında cümlemizi ihvanlarımızla beraber haşreylesin. Âmin.

Tevfik

Barla Lahikası : Seyh Mehmed Efendi

Şeyh Mehmed Efendi

Nasuhîzade Şeyh Mehmed Efendinin fıkrasıdır.

Bülbül-i Bağistan-ı Kur'ân, Üstad-ı Ekremim, Efendim Hazretleri,

Mürşid-i ekmel, şeyhim Hacı Rahmi Sultan Hazretleri, seferberliğin ikinci senesinde irtihâl-i dâr-ı beka buyurdular. Burdur'u teşrifinizden bir ay evvel, merhum Rahmi Sultan'la beraber bir cami-i şerifte birkaç cemaatle bulunmakta iken, sükût-i hâl-i murakebeye varıldı. Bazı velîler ruhânî teşrif buyurdular. Nihayette, siz Üstadım teşrif buyurdunuz. Bir cezbe-i Rahmân zuhurla uyandım, kendime geldim. Bir ay sonra Burdur'u teşrifle, bazı yevm sohbet-i irfâniyenizde bulunup ruhlarımıza gıda bahşolundu.

Şu tulûatımı arza ictisâr ediyorum:

Halka-i hakikatte devrandadır ol mübârek Üstad.

Kavuşturdular ruhunu, ervâh-ı enbiyaya ânın.

Mest-i müstağrak olup hayrettedir ol mübarek Üstad.

Mübarek Kur'ân'ın dellâlısın dediler âna.

Sözleri cândır, onu tutmayan ruhsuzdur hemân,

Bütün söylediği nur-u hikmettir ânın.

Mirâc-ı ruhânîde devrandadır ol mübarek Üstad.

Kalbim içre feyz-i Nurun görmüşem hemân.

İçi umman-ı vahdette, dışı sahrâ-yı kesrette görünür Üstad.

Dünyada, uhrâda refik olalım âna.

Umarım Mevlâm ihsân eder biz âciz kullarına.

Nasuhîzâde Mehmed, söyledi hemân bu sırları.

Hazine-i Kur'ân'ın bir miftâhıdır Hazret-i Üstad.

Nasuhîzâde Şeyh Mehmed

Barla Lahikası : Yusuf Toprak

Yusuf Toprak

Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir şâkirdi olan Yusuf'un bir fıkrasıdır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ [1]

Rahîm, Raûf ve zü'l-Minen Hazretlerinin inâyet ve lütuflarından olarak, tevbe ve istiğfar gibi kullarına ihdâ eylediği, miftâh-ı kerem ve ihsana, çok günahkâr ve terbiyesiz olan ben sefil Yusuf Toprak, bütün fezâyıh ve i'tisaflarıma rağmen, tevessül ettikçe bana fazlından verdiği mazhariyetin kıymetini takdir etmek, ona şükreylemek şöyle dursun, bilakis küfran-ı nimet, defâatle nakz-ı ahd, irtikâb-ı kizb ve hıyanet eylediğim için, derin kasavete, kesif zulmete, müthiş dalâlete hakkıyla mâruz kalan kalbimin, ruhumun aldığı müzmin ve münkis yarayı tedavi çaresini taharri yolunda aklımı, zevkimi kaybetmiş, adeta çılgın bir hale girmiştim.

Başvurduğum her tabib-i mânevîden aldığım ilâçlar, yaramı tedaviye, aklımı iknâa, lehfemi iskâta kâfi gelmedi. Bizzarure,

قُلْ يَاعِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ [2]

âyet-i celilesinin mefhumuna tevessülen, me'lûf olduğum denâetlerden mütehassıl koyu lekeleri kal' ve tathîre ve tarik-i Hakta sebata muîn olacak bir rehberi ararken, ortada hiçbir sebeb-i zahirî olmadığı halde, memleketimden Kastamonu'ya nefyim, şüphesiz, nefsime giran gelmiş ve hattâ yeis ve teessüfe kapılmıştım. Bilmiyordum ki, bu nefyimle,

وَعَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ [3] لَكُمْ وَعَسٰى اَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

فَعَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

âyetlerinin sırrına mazhar edecek ve iltiyamı, ümit ve imkânsız gördüğüm mânevî yaralarımın tedavisine muktedir doktorların ve yanlarındaki kuvvetli mualecenin eserini, varlığını ve ism-i Hayy ve Hakîmin cilvesini şefkaten göstermek suretiyle, bana minnet üstünde minnet-i uhrevî yapmak içindir. Bu mülevves ahlâkımla ben neciyim ki, bu ihsân-ı azime nail olayım diye şaştım. Fakat, lehü'l-hamd ve'l-minne,

مَنْ طَلَبَنِى وَجَدَنِى [4]

وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

يَجِدِ اللهَ غَفُورًا رَحِيمًا

gibi işârât-ı celîle hatırıma gelmekle, bir derece mütesellî oldum.

Ey yaramın doktoru ve ey dalâlet uçurumunda yuvarlanan ruhumun halâskârı, ve ey İlâhî ve kudsî yolların rehberi,

Evvelden hiç muarefemiz yokken, seni kal'a üstünde ilk ve tesadüfen gördüğümde "Dalâletten halâsın, Allah'ın rahmetine vüsulün en kısa yolu var mı?" diye sordum. "Çok kısa bir çare-i Kur'âniye vardır" diye buyurdunuz. Fakat dalâletim, gafletim, enâniyetim itibarıyla bu kısa ve merdâne cevaptaki hikmet-i azîme, nebeân-ı rahmete dikkat etmedim. Ruhuma ihanet ederek aldırmadım. Ve felâket-i mâneviyede bir müddet daha kalmış oldum.

Vaktâ ki, Risale-i Nur hattâ enhâr-ı Nur demesine şâyeste olan mektuplardan, yine tesadüfen elime geçen bir nüshayı görünce ve

münderecatındaki hakaike dalınca, inâyet-i Rabbânî, mu'cizat-ı Kur'ânî, himemat-ı Sübhânî, kerâmât-ı ruhânî eseri olmalıdır ki, kasî kalbime, âsi ruhuma, gafil aklıma, mağrur vicdanıma, sakîm düşünceme tak diye bir tokmak vuruldu. Bir intibah halkası takıldı. Hemen düşündüm. *"Ulemanın midâd-ı aklâmı, şühedanın kanından mübecceldir"* ve

اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ [5]
عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَأَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ

gibi hadislerle Hazret-i İsâ'nın (a.s.) Havâriyûna, Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) Ensara tekliflerini ve onların icabetini hatırladım.

Adeta, fetret devri denmeye sezâ olan bu zamanda, irsiyet-i Nübüvvet makamında, i'lâ-yı kelimetullah uğrunda maddeten uğraşan seyl-i dalâletle kapanmış olan râh-ı Hakka çığır açan bir recül-ü fedâkâra iltihak ve muavenet etmek ve bu vesileyle fırsatı ganimet bilerek, zulümattan nura mazhar olmak lüzumunu his ve intikal ettim. Pek âdi bir mahlûk olduğum ve kalbime müstevli, ağır dalâlet darbesi, kalın perdesi altında hasta bulunduğum için, fazileti, mâneviyatı anlamam. Zira, fazileti takdir edebilmek, fazileti bilmekle mümkündür. Yalnız, bunca mesâvi ve müstereddit hareketlerimle huzur-u sâmilerine lütfen kabulümde, yüksek ruhunuzdan yağan samimî şefkat, hakikî refet, halîmâne iltifat, kerîmâne hüsn-ü kabulünüz beni birtakım ümitlere, ihtiyarsız muhabbetlere sevk ve büyük sürurlara gark etti. Ancak Allah'ın en âciz, en aşağı, en günahkâr, en zâlim bir mahlûkunu arkadaşlığına kabul ve tahammül eden, bir şahsiyet-i alelâde olamayıp, kuvvetli püştibane, fütur götürmez bir mesnede mâlik olmak lâzım geldiğini teyakkun edebildim.

وَابْتَغُوا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِى سَبِيلِهِ [6]
وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيقًا

Riyakârlık olmasın, selim fikrinizden, ciddî tavrınızdan, Kur’ân’a ittibâ ve temessük yolundaki doğru irşadınızdan, hakikî sözlerinizden, samimî telkininizden, umumî hayırhah hissiyatınızdan kalbime, mecruh ruhuma uzanan tîğ-i şifa, neşter-i ümidin tesiriyle dilşad ve mutmain oldum. Türlü türlü evhamın açtıkları menfezlerden, rahnedar kalan ruhuma tamam ve muvafık buldum. Zira,

وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِى اُنْزِلَ مَعَهُ ﴿7﴾
وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا
وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللهِ فَقَدْ هُدِىَ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيم
فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى
وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَاهُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ
تِلْكَ حُدُودُ اللهِ
قَدْ جَاۤءَكُمْ مِنَ اللهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ
وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِى مُسْتَقِيمًا
يَهْدِى بِهِ اللهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلاَمِ

ve saire gibi hakikatler dimağıma yerleşti.

Elbette bu keyfiyet bana hacc-ı ekber, râh-ı saâdet, ömr-ü ebed, tayr-ı devlet, enfâl-i ganimet sebebi olunca, sururumdan ne kadar kabarsam ve siz halâskâr ve hakîm-i derdime, ne kadar teşekkür ve izhar-ı mahmidet eylesem hakkım olmaz mı?

İşte bu vesiledir ki, beni Kur'ân dellâlının, Risale-i Nur Müellifinin şakirtliğine tahsis ve kabul ettirmek gibi, azîm lütuflarına mazhar kılan Rabb-i Rahîmime karşı, dünyada kaldığım ve imkân bulduğum müddetçe kalemimi, hayatımı bu uğurda istimal etmeye söz ve karar verdirdi.

Fazlaca söz söylemeye salâhiyetim ve o mertebeye istihkakım olmadığından, şimdilik kısa kesiyorum. Hizmetiniz umumî ve müessir, âmâliniz muvaffak, himmetiniz âli ve daim, emeğiniz makbul, sa'yiniz meşkûr, hayatınız mes'ut, ömrünüz efzûn, sıhhatiniz mahfuz olsun. Sonsuz minnettarlığımın kabulünü, mânevî himmet ve teveccühünüzün devamını rica eder, nurla meşgul, nurlu ellerinizi öperim, efendimiz, büyüğümüz. 15 Şubat 1359.

Talebe namzedi, sefil

Yusuf Toprak

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla ve Onun yardımıyla.
2.)De ki: Ey günahta aşırı giderek nefislerine zulmetmiş olan kullarım! (Zümer Sûresi, 39:53)
3.)Belki sevmediğiniz şey hakkınızda hayırlıdır. Bazan da sevdiğiniz birşey sizin için şer olur. Allah herşeyi bilir, siz bilmezsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)
•Eğer siz o şeyden hoşlanmayacak olsanız bile, olur ki sizin hoşunuza gitmeyen birşeyde Allah pek çok hayır yaratır. (Nisâ Sûresi, 4:19)
4.)Kim beni isterse beni bulur.
•Mü'minler için Allah çok merhametlidir. (Ahzâb Sûresi, 33:43)
•Allah'ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici olarak bulur. (Nisâ Sûresi, 4:110)
5.)Âlimler peygamberlerin varisleridirler. (Buharî, İlim: 10; Ebû Dâvud, İlim: 1; İbn-i Mâce, Mukaddime: 17; Dârimî, Mukaddime: 32; Müsned: 5:196)
•Ümmetimin âlimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:64; Tecrid-i Sarih Tercümesi: 1:107)
6.)Onun rızasına ulaştıracak vesileleri arayın ve Onun yolunda cihad edin. (Mâide Sûresi, 5:35)
•Onlar ise ne güzel arkadaşlardır! (Nisâ Sûresi, 4:69)
7.)Onunla indirilmiş olan nura uyanlar... (A'râf Sûresi, 7:157)
•Kitaba sım sıkı sarılanlara gelince... (A'râf Sûresi, 7:170)
•Allah'ın ipine hep birlikte sım sıkı sarılın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:103)
•Her kim Allah'a sığınır ve Onun dinine yapışırsa, işte o küfre düşmekten korunup doğru yola ulaştırılmıştır. (Âl-i İmran Sûresi, 3:101)
•Allah'a iman eden, hiç kopmayacak bir zincir-i nuranîye yapışır, temessük eder.

(Bakara Sûresi, 2:256; Lokman Sûresi, 31:22)

- Biz Kur’ân’dan mü’minler için bir şifa ve rahmet olan hakikatleri indiriyoruz. (İsrâ Sûresi, 17:82)
- İşte bu âyetler, insanlara hakikati ap açık gösteren bir beyan ve takvâ sahipleri için bir hidayet rehberi ve bir öğüttür. (Âl-i İmran Sûresi, 3:138)
- Bunlar Allah’ın sınırlarıdır. (Bakara Sûresi, 2:187)
- Gerçekten size bir nûr ve hakkı ap açık bildiren bir kitap gelmiştir. (Mâide Sûresi, 5:15)
- İşte Benim dos doğru yolum budur. (En’âm Sûresi, 6:153)
- Allah, Kendi rızâsına uyan kimseleri selâmet yollarına eriştirir. (Mâide Sûresi, 5:16)

Kastamonu Lahikası

Kastamonu Lahikası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Liste

Liste: Taşınan Mektuplar

Başka risalelere taşınan mektuplar listesi

- Mektup 6: Risale-i Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'anın kuvveti
- Mektup 18: Risale-i Nur'un kerametine dair bir-iki hadise
- Mektup 20: Manevî bir ihtarla bir iki ince meseleyi yazıyorum
- Mektup 22: Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis
- Mektup 40: Risale-i Nur'a işaret eden Otuz Üçüncü Âyetin istihracına dâir Hafız Ali'nin bir fıkrasıdır.
- Mektup 52: Isparta kahramanlarına benzemek isteyen, tam onlar gibi olmalı
- Mektup 55: Sırr-ı inna a'tayna daki istihracın geniş bir dairede zuhur etmesi
- Mektup 58: Eğer Mehdi bu zamanda gelse..
- Mektup 63: Şirket-i maneviye sırrı ile günahlara mukabele etmek
- Mektup 66: Üstadın hastalığı hakkında bir mektup
- Mektup 69: Eskişehir Mahkemesi Müdafaası hakkında
- Mektup 72: Namaz tesbihatının faziletine dair
- Mektup 75: Risale-i Nur talebelerinin vazifesi hizmettir
- Mektup 82: Hakaik-i imaniye, esrar-ı gaybiyeden daha kıymetlidir
- Mektup 83: Üstadın alem-i gaybdan terfi fermanı aldığına dair bir rüya
- Mektup 84: Üstadın gördüğü bir rüya.. ve rüyanın kadere delaleti
- Mektup 85: Risale-i Nur'un geniş dairesine girmek ve amellere hissedar olmak
- Mektup 89: (Parça 1) Risale-i Nur'un sadık talebelerinden istemiş olduğu fiyat
- Mektup 89: (Parça 2) Selâmet-i kalb ve istirahat-i ruh isteyen adam, siyaseti bırakmalı
- Mektup 91: Latîf bir tevafuka işaret eden bir fıkradır..
- Mektup 99: 5.Şuaın hükümetin eline geçmesi münasebetiyle

yazılan bir mektup
- Mektup 119: Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır
- Mektup 120: Risale-i Nur'a işaret eden ayetleri nasıl anlamak gerektiği hakkında
- Mektup 129: Üstadın inşirah-ı sadr tarihine dair bir istihrac
- Mektup 130: Hz.Mehdi ve müceddidlik hakkında bir mektup
- Mektup 133: Gıybet âyetinin, Üstadı gıybet eden ihtiyar zata işareti
- Mektup 135: Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi, Ferid makamının mazharıdır
- Mektup 141: Bu defa mektup yerinde bu meyveyi gönderiyoruz.
- Mektup 147: İşârât-ı Kur’âniye ve üç keramet-i Aleviye ve keramet-i Gavsiye hakkındaki Sikke-i Gaybiye risalesine bir tenbih ve ihtardır.
- Mektup 150: Kurandaki teselliyi, Risale-i Nur'un göstermesi
- Mektup 151: Hem, Risale-i Nur’un kasabalara ve cemaatlere berekete medar olması ve ona zarar edenlere tokat gelmesi..
- Mektup 152: Gavs-ı Âzamın, Üstadımız hakkında..
- Mektup 154: Risale-i Nur hizmetinde müşahede edilen bir kısım tevafukat
- Mektup 157: Birden bire kalbe gelen bir nükte-i i'caziye
- Mektup 161: Hizb-i Nuriye hakkında

Kastamonu Lahikası : Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْمِنْ شَئٍْ اِلاَّيُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz Vefadar ve Sıddık Kardeşim Sabri!

Benim yanımda zâyi olmak ihtimali bulunan kendi müşevveş yazımla yazılan müsveddeleri size göndermek için bir vâsıta bulamadığımdan ve ikisene evvel Risale-i Nura ait İşârât-ı Kur'aniyenin bir kısım müsveddesini Hüsrev'e gönderdiğim halde vusulünde hiç bir haber alamadığımdan ve ehl-i dünya bana çok dikkat ve tecessüs ettiklerinden çok mahzun idim, daha muhabere edemedim.

Ne olursa olsun diye, şimdi niyet ettim ki, bir vasıta ile sana o kıymetli emanetleri muhafaza etmek ve benim için tebyiz etmek için cevabın gelirse göndereceğim. Bir keseye bazı âdi şeyler içinde, emanet suretinde bir hediye ve başka bir adam tarafından gönderilmesini, siz nasıl münasib görürseniz öyle yapalım.

Sen bilirsin, oralardaki kardaşlarıma ne kadar alakadarım. Eğer isimlerini yazabilseydim, kimleri yazacağımızı da bilirsin, seni tevkil ediyorum.

Yalnız müsveddeleri güzelce tebyiz et ve benim hattımı tam okuyabilen ve hatırımdan çıkmayan ve hayat ve sıhhatlarından haberim olmayan Şamlı Hâfız Tevfik, Hüsrev, Hâfız Ali gibi kardaşlarım mahremce o müsveddeleri tebyiz etsinler. Bilemedikleri bir yeri beraberce baksınlar.

Kardeşlerim! Kat'iyyen biliniz ki, her yirmi dört saatte yirmi defa sarih isimlerle dua ve münacatlarımda bulunmakla beraber, Risale-i

Nur'un Sâdık talebeleri ünvanı ile, yüz defadan ziyade ve niyet ve tasavvurca beşyüzden fazla bulunduğunuzu size haber veriyorum. Bundan Risale-i Nura sadakat ve hizmet ne kadar ehemmiyetli olduğunu kıyas ediniz. Müsveddeler içinde bulunan ve tevafuk-u cifrî perdesini bırakıp, sarih bir surette Risale-i Nurun meşhur parçalarına da işaret eden, üçüncü keramet-i Âleviye bütün hüzünlerimi izale ettiği gibi, size de dahi o tesiri edecek ümit ederim.

Hem İmam-ı Ali (R.A.) Âyet-i Kübra nâmını verdiği misilsiz bir Risalenin müsveddeleri de beraberdir. Hem iki seneden beri sakladığım ve göndermesine çare bulamadığım, Risale-i Nura işaret eden otuzüç âyâtın müsveddesi içinde var. Eğer evvelce gönderdiğim noksan müsvedde vâsıl olmuşsa mukabele edilsin..

Pek çok hasretler ve iştiyaklarla sâdık kardeşlerine ve sıddîk arkadaşlarına selam ve dua ve istid'a eden ve beş nev'i gurbetlere ve dört çeşit hastalıklara da kemal-i ferah ve şükür ve tam rıza ve sabır bulan ve bütün bütün yalnız kalan...

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 2

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ [1] وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2] بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَالْمَقْرُوئَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامِ، اٰمِينَ

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur’âniye ve imaniyede ihlâslı ve kuvvetli ve şanlı arkadaşlarım,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ve hamd ederim ki, İhtiyarlar Risalesindeki ümidimi ve Müdafaat Risalesindeki iddiamı sizinle tasdik ettirdi.

Evet, [3] لِلهِ الْحَمْدُ بِعَدَدِ الذَّرَّاتِ مِنَ الْاَزَلِ اِلىَ الْاَبَدِ sizinle otuz bine mukabil gelen otuz Abdurrahman’ı, belki yüz otuz, belki bin yüz otuz Abdurrahman’ı Risaletü’n-Nur’a ihsan etti. Hem unutulmayan, her vakit yanımda bulunan kardeşlerim, Risale-i Nur’a sizin gibi pek ciddî sahip ve muhafız ve vâris ve hakikatbîn ve kıymetşinas zâtların benim yerimde benden daha kuvvetli, ihlâslı olarak vazife-i Kur’âniye ve imaniyede çalıştıklarını gördüğümden, kemâl-i ferah ve sürur ve

itminan ve istirahat-i kalble ecelimi ve mevtimi ve kabrimi karşılıyorum, bekliyorum.

Ben, sizi yazılarınızda ve hatırımdan çıkmayan hidematınızda günde müteaddit defalar görüyorum. Ve size olan iştiyakımı tatmin ediyorum. Siz de bu biçare kardeşinizi risalelerde görüp sohbet edebilirsiniz. Ehl-i hakikatin sohbetine zaman, mekân mâni olmaz; mânevî radyo hükmünde biri şarkta, biri garpta, biri dünyada, biri berzahta olsa da rabıta-i Kur'âniye ve imaniye onları birbiriyle konuşturur.

Mâşaallah, bârekâllah "Kerâmât-ı Aleviye"nin Risaletü'n-Nur'a imzasını bu zamanda tam tasdik ettiren kerâmât-ı kalem-i Alevî (Ali) ve Kur'ân'a çok kıymettar hizmeti ve Mu'cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) harika bir kerametini gözlere gösteren ve Kur'ân'ın altın bir anahtarı olan kalem-i Hüsrevî, değil yalnız bizleri, belki ruhânîleri ve melekleri de sevindiriyorlar.

Bu defa, elmas kalemli mübarekler tarafından bir sual var. Şimdilik cevap elimde değil. Eğer elime verilse, size gelir. Hergün hâtırımda bulunan Rüştü, Re'fet, Süleyman, B. M. ve H. K. ve Abdullah ve sair isimlerini beyan etmediğim kıymettar kardeşlerimle hususî konuşmadığımdan gücenmesinler. Çünkü hizmetinizin azameti ve ehemmiyeti ve muârızların kuvveti ve şeytaneti nispetinde ihtiyata ve dikkate mecburuz.

Hâfız Ali ile Hüsrev'in birbirleriyle ciddî bir mahviyet içinde kardeşlik irtibatları, Risale-i İhlâsın tam sırrına mazhar olduğunuzu bana ihsas etti, ümitlerimi fevkalâde kuvvetlendirdi.

Ben daha ziyade yazacaktım, fakat şimdi birisi postahaneye gitmek üzere olduğu için acele ettiğinden kısa kestim.

Duanıza muhtaç

س. ع

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.
2.) Yazılan, okunan ve kıyamet gününe kadar havada temessül eden Nur risalelerinin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
3.) Ezelden ebede kadar bütün zerreler sayısınca Allah'a hamd olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur’âniyede kuvvetli, dirayetli arkadaşlarım,

Bu zaman cemaat zamanıdır. Ehemmiyet ve kıymet, şahs-ı manevîye göre olur. Maddî ve ferdî ve fâni şahsın mahiyeti nazara alınmamalı. Hususan benim gibi bir biçarenin kıymetinden bin derece ziyade ehemmiyet vermekle, bir batmanı kaldırmayan zaif omuzuna binler batman ağırlığı yüklense, altında ezilir.

Lillâhilhamd, Risaletü’n-Nur, bu asrı, belki gelen istikbali tenvir edebilir bir mu’cize-i Kur’âniye olduğunu çok tecrübeler ve vâkıalarla körlere de göstermiş. Ona ait medh ü senânız tam yerindedir; fakat bana verdiğinizden, binden birine de kendimi lâyık göremem. Yalnız, pek büyük bir nimete ve muvaffakiyete sizin gibi hakikatli talebelerin iştirak ve sa’y ve gayretleriyle mazhariyetim noktasında, Risale-i Nur hesabına ebede kadar iftihar ederim.

Nur iskele memuru Sabri kardeş, Sabri, Süleyman ve Hüsrev üçünüz sohbetinde, benim de iki cihette, belki üç cihette iştirakim var.

Nur fabrikası nam sahibi Hâfız Ali kardeş,

Fevkalâde mektubun, ehemmiyetsiz şahsiyetim hariç kalmak şartıyla, bana harika göründü. Senin hâlis ve yüksek dirayetin terakkide olduğunu gösterdi. Bana, “İşte çok Abdurrahman’ları taşıyan bir Ali” dedirdi.

Mustafa’lar, Küçük Ali, mübarek ve münevver kardeşler,

Mektubunuz Büyük Ali’nin mektubu gibi acip bir hakikati ifade eder. O hakikat, Risale-i Nur hakkında haktır. Fakat benim haddim değil ki, o hududa gireyim.

Evet, [4] عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَأَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ fermân etmiş. Gavs-ı Âzam Şâh-ı Geylânî, İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî gibi hem şahsen, hem vazifeten büyük ve harika zâtlar, bu hadisi, kıymettar irşâdatlarıyla ve eserleriyle fiilen tasdik etmişler. O zamanlar bir cihette ferdiyet zamanı olduğundan, hikmet-i Rabbaniye onlar gibi feridleri ve kudsî dâhileri ümmetin imdadına göndermiş.

Şimdi ise, aynı vazifeye, fakat müşkilâtlı ve dehşetli şerait içinde, bir şahs-ı mânevî hükmünde bulunan Risaletü’n-Nur’u ve sırr-ı tesanüdle bir ferd-i ferid mânâsında olan şakirtlerini bu cemaat zamanında o mühim vazifeye koşturmuş. Bu sırra binaen, benim gibi bir neferin ağırlaşmış müşiriyet makamında ancak bir dümdarlık vazifesi var.

Re’fet kardeş,

Seninle hiç olmazsa her dört günde bir kere görüşmeye ihtiyaç ve iştiyakım varken, dört sene sonra hususî görüşebildik. Senin gibi hem kıymettar, tesirli diliyle ve kuvvetli, letafetli kalemiyle Risaletü’n-Nur’a çok ehemmiyetli hizmet edenler her vakit hatırımda mânevî muhataplarım ve hayalen yanımda hazır arkadaşlarımdırlar. Risaletü’n-Nur’un fevkalâde tesirli intişarı nazar-ı dikkati celb etmesinden, şimdilik ziyade ihtiyat lâzımdır. İktisat Risalesiyle Çocukların Taziyenamesi risaleleri gönderilse münasiptir.

Umum kardeşlerime, hususan haslarına birer birer selâm ve dua ederim. Ve o mübarek ve kıymettar arkadaşlarımın hatırları için hem akrabalarını, hem karyelerini kendi akrabam ve karyem içine alıp öylece dua ederek mânevî kazançlarıma teşrik ediyorum.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ayrılık günlerindeki dakikaların âşireleri adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve

bereketi sizin üzerinize olsun.

4.) Ümmetimin âlimleri İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir. (Bu hadis-i şerif kaynaklarda haber-i meşhur olarak geçmektedir. el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:64; Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, 1:107)

Kastamonu Lahikası : Mektup 4

Mektup 4

Aziz Kardeşim Hüsrev!

Şükür, hakkımda inayet-i İlahiyye devam ediyor. Ben burada rahatım, fakat hizmete şiddetle ihtiyacım var. Sizlerden biriniz yanımda bulunmazsa çok üzüleceğim. En evvel hizmet nöbeti senin alâkasızlığın için sana düştü, sonra başkası yapar. Bu husus için ben burada hükümete ve emniyet müdürüne müracaat ettim. Eğer senin yol masrafın verilse veya teshilat gösterilse çok iyi olur. Yoksa borç ediniz, burada beraber çalışıp o borcu vereceğiz. Gelirken beraber mu'cizeli Kur'anımızı ve matbu Onuncu Sözü ve Hâfız Ali'nin el yazısı ile benim için tevafuklu yazılan Onuncu Sözü ve altı Esma-i İlahiyenin altı nükteleri eğer yazmışsan birlikte getir. Bu husus hakkında buradaki zabıtaya ve hükümete bildirdim. Süleyman ve kardeşlerime çok selam.

Kardeşiniz
Said Nursî

11 Mayıs 1936
Kastamonu Emniyet
Müdürüyeti Eliyle

Kastamonu Lahikası : Mektup 5

Mektup 5

Aziz, sıddık, fedakâr vefâkâr kardeşlerim,

Sizlerle muhabere edemediğimin sebebi, fevkalâde bir dikkat ve tazyik ve tecrid altında bulunduğumdur. Hâlık-ı Rahîmime hadsiz şükürler olsun ki, kuvvetli bir sabır ve tahammülü ihsan ederek suikasıtlarını akîm bıraktı. Burada müfarakat zamanımın herbir ayı bir sene haps-i münferid hükmünde ezici olduğu halde, dualarınız berakâtıyla, inâyet-i İlâhiye her günümü bir ay kadar mes'udâne bir ömre çevirdi. Benim istirahatim cihetinde merak etmeyiniz; rahmetin iltifatı devamdadır.

Sabri kardeş! Sabırlı ol; ehemmiyetsiz ve zararsız olan vehmî ve asabî hastalığına ehemmiyet verme. Şifaya dua edilmekle beraber, zararsız, hatarsızdır. Çünkü, eğer hatarat, seyyie ise, nasıl ki âyinede temessül eden pislik, pis değil; ve âyinedeki yılan sureti ısırmaz ve ateşin timsali yakmaz. Öyle de, kalbin ve hayalin âyinelerinde rızasız, ihtiyarsız gelen pis ve çirkin ve küfrî hatıralar zarar vermezler. Çünkü ilm-i usulde tasavvur-u küfür, küfür değil; ve tahayyül-ü şetm, şetm olmaz. Hasene ise, nuranî olduğundan, tasavvur ve tahayyülü dahi hasenedir. Çünkü âyinede nuranînin timsali ziya verir, hâsiyeti var; kesifin misali ölüdür, hayatsızdır, tesiri yoktur. Eğer sair teellümât-ı ruhaniye ise, sabra, mücahedeye alıştırmak için Rabbanî bir kamçıdır. Çünkü, emn ve ye'sin vartasına düşmemek hikmetiyle, havf ve reca müvazenesinde sabır ve şükürde bulunmak için kabz—bast hâletleri celâl ve cemal tecellîsinden intibah ehline gelmesi, ehl-i hakikatçe medâr-ı terakki bir düstur-u meşhurdur.

Şamlı Tevfik'in ihtiyatını takdir etmekle beraber, eski kıymettar hizmetlerinin onun defter-i a'mâline daimî bir surette yazı yazmaları için, o dahi dâimî çalışması gerekti. Şükür yine, elmas kalemiyle vazifesine başlaması, ruhumu ümitler ve iştiyaklarla neş'elendirdi, Barla hayatını hasretle hatırlattı.

Sabri kardeş! İmamet vazifesinde Risaletü'n-Nur'a zarar yok; ruhsatla amel niyetiyle şimdilik çekilme.

Hüsrev kardeş! Beşinci Şuanın kıymetini tam beyan ve takdirin beni çok mesrur etti. İkinci defa yaldızlı bir Kur'ân'ı yazdığın, beni fevkalâde müferrah etti. Hem, benim için de yeni risaleleri mübarek kaleminle **(Haşiye)** istinsah ettiğin, beni minnettarlık hissinden mesrûrâne ağlattı.

Rüştü ve Re'fet'in sıhhatleri ve kemâl-i sadakat ve sebatları hazin endişelerimi izale etti. Isparta talebeleri hatırları için, ben Isparta'yı kendi karyem (Nurs) ile beraber duamda dahil ediyorum. Hattâ emvâtına, Nurs emvâtı gibi dua ediyorum, hakikî vatanım ve memleketim nazarıyla o vilâyete bakıyorum.

Makinesi kuvvetli Ali kardeş! Sizlerin hâlisâne ve ciddî faaliyetinizden, Risale-i Nur'a sizler gibi sarsılmaz çok talebeler zuhur ve devam ettiklerini ümit ederdim. Bildiğim Abdullah gibi ve bilmediğim umum kardeşlerime selâmımı ve bütün manevî kazançlarıma onları teşrik ettiğimi tebliğ ediniz. Muhaberemde isimlerini yazmadığım ve hatırımda yazdığım kıymettar kardeşlerimle çok alâkadarım.

Kardeşlerim, çok ihtiyat ediniz, münafıklar çoktur. Mümkün oldukça risalelerin buradan irsal edildiğini söylemeyiniz; tâ Risale-i Nur hizmetine zarar gelmesin. Maatteessüf, ben burada bütün bütün yalnız kaldığım için, çok ehemmiyetli hakikatler yazılmadan, kaydedilmeden geldiler ve gittiler. Kuleönü'nün hâlis ve ciddî ve mübarek çalışkanlarına ve İslâm köyünün sadık ve gayretli ve kesretli talebelerine ve Barla'da vefadar ve kıymetli dostlarıma ve bilhassa Eğirdir'de fedakâr ve vefadar Hakkı ve Mehmed gibi kardeşlerime ve sair umum ihvanıma binler selâm ve dualar.

Dualarınıza kuvvetli itimat eden ve çok muhtaç bulunan kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Medâr-ı hayret bir lûtf-u bereket: Gül fabrikasının kâtipliğiyle Risaletü'n-Nur'a intisap eden Hüsrev, iki buçuk sene evvel bir küçük şişe gülyağı göndermişti. Mütemadiyen istimal ettiğim

halde daha bitmedi, devam eder. Kardeşiniz Emin yanımdadır. Bu berekete şehadet eder, hem size selâm eder.

Kastamonu Lahikası : Mektup 7

Aziz, tam sıddık kardeşlerim,

Benim, bu dünyada medâr-ı tesellîm ve sürurum sizlersiniz. Eğer sizler olmasaydınız, bu dört sene azaba dayanamazdım. Sizin sebat ve metanetiniz, bana da kuvvetli bir sabır ve tahammülü verdi. Birden hatıra gelen dört nokta:

Birincisi: Kardeşlerim, bu zelzele benim itikadımda "şakk-ı kamer" gibi bir mu'cize-i Kur'ân'dır; en mütemerridi dahi tasdike mecbur eder bir vaziyete girdi.

İkincisi: Eski zamandan beri hiçbir cemaat, Risale-i Nur'un şakirtleri kadar hak ve hakikat mesleğinde pek çok iş görmekle beraber, pek az zahmetle kurtulmamışlar. Bizim hizmetimizin ondan birini yapanlar, zahmetimizin on mislini çekmişler. Demek biz, daima "Şükür ve elhamdülillâh" dedirten bir haldeyiz.

Üçüncüsü: Ben gönderilen risaleleri mütalâa ettim. Bir kısım hakikatleri mükerrer gördüm. Makam münasebetiyle tekrar edilmiş. Benim arzu ve belki ihtiyarım olmadan niçin böyle olmuş, kuvve-i hafızama gelen nisyandan sıkıldım. Birden, şiddetli bir ihtarla "On Dokuzuncu Sözün âhirine bak" denildi. Baktım, risalet-i Ahmediyenin (a.s.m.) mu'cize-i Kur'âniyesinde tekraratının çok güzel hikmetleri, tam tefsiri olan Risaletü'n-Nur'da tamamıyla tezahür etmiş. O tekrarat, o hikmetler için tam yerinde ve münasip ve lâzım olmuş.

Hem Lütfü, hem Abdurrahman, hem Hâfız Ali hükmünde Küçük Ali sizin namınıza da Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyenin tefsir ve tercümesini istemiş. Benim şimdi onunla meşgul olmaya ne vaktim var ve ne de halim müsaade eder. İnşaallah ileride Risaletü'n-Nur'un başka bir şakirdi o vazifeyi yapacak.

Hem Yirminci Mektupla Otuz İkinci Söz bir derece o Lem'ayı izah ederler. Hazret-i Ali (r.a.) iki defa

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا [1]

sırrıyla, perde altında gizli parlamasına işareti, bizi ihtiyata sevk ve emreder.

Bir meseleye gayet kısacık bir remizle zekâvetinize, fehminize havale ediyorum:

Sual: “Yerin korkudan titremesi ve hiddeti neden Rus’a gelmiyor ve yalnız ...?”

Cevap: Çünkü nesholup tahrif olmuş bir dine karşı dinsizlikle ihanet başka. Ve hak ve ebedî bir dine karşı ihanet ise, yeri titretiyor, kızdırıyor.

Mukaddeme-i haşriyenin makamatını istiyorsunuz. Şimdiki vaziyetim hiçbir vecihle müsaade etmediği gibi, haşre dair yazılan hakikatler, burhanlar umuma nispeten ihtiyaca tam kâfi olduğundan, çabuk yazmasına mânen icbar edilmiyorum. Bir parça tehir edildi ve tâcil edilmedi. Hem ben burada kayıtlar altındayım,

اَلصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالسُّرُورِ [2]

1.)Siracü’n-Nur (Nur Kandili) gizliden gizliye yanıp intişar eder; yayılır.
2.)Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır. (el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 2:21)

Kastamonu Lahikası : Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sebatkâr, fedâkâr, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Gelecek bayramınızı tebrik ederim. [4] .. وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ kasem-i Kur’âniyle fevkalâde kıymetleri tahakkuk eden o mübarek gecelerde ve seherlerde mübarek kardeşlerimin mübarek duaları hem bana, hem ehl-i imana çok bereketli ve nurlu olmasını rahmet-i Rahmân’dan niyaz ederim.

Saniyen: Size bir küçük sehvin büyük bir nükte-i gaybiyesiyle, karşı sahifedeki haşiyeyi, mevkilerinde yazmak için gönderdim.

Salisen: Hulûsi’nin bir gailesi var diye hissediyorum. Merak etmesin, Risale-i Nur’un şakirtlerine inâyet ve rahmet, nezaret ve himayet ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevap verir, geçerler; o musibetlere karşı sabır içinde şükürle, metanetle mukabele edilmek gerektir. Hem o, hem sizler bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz.

Rabian: Risaletü’n-Nur, kendi kendine Kur’ân’ın himayeti ve hıfz-ı Rabbânî altında intişar ediyor. İmâm-ı Ali (r.a.) iki defa sırren, sırren demesi işaret eder ki, perde altında daha ziyade feyiz ve nur verir. Sizin gibi kardeşlerim, zamanın sarsıntılı hâdisâtına karşı—şimdiye kadar gibi—yine tam mukavemet eder ümidindeyim.

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [5]

düsturumuz olmalı.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Yemin olsun fecre. Ve on geceye. (Fecir Sûresi, 89:1,2)
5.)Kadere iman eden, kederden emin olur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 9

Mektup 9

Aziz kardeşlerim,

Bilmukabele bayramınızı tebrik ederim.

Sıhhatimi soruyorsunuz. Buranın çok şiddetli kışı ve odamın çok soğuğu ve üç hazin gurbetin tesiri ve üç asabî hastalığın sıkıntısı ve bütün bütün yalnızlıkla kabil-i tahammül olmayacak çok zahmetlere maruz olduğum halde, Hâlıkıma hadsiz şükrederim ki, her derdin en kudsî dermanı olan îmanı ve îman-ı bilkaderden, kazâya rıza ilâcını imdadıma gönderdi, tam sabır içinde şükrettirdi.

Kastamonu Lahikası : Mektup 10

Mektup 10

Aziz ve sıddık ve hâlis kardeşlerim,

Rabb-i Rahîmime hadsiz şükür olsun ki, sizin gibileri Risaletü'n-Nur'a sahip ve nâşir ve muhafız halk etmiş; benim gibi âciz bir biçarenin zaif omuzundaki ağır yükü çok hafifleştirmiş.

Kardeşlerim, bu defa üç mektubunuzda birden üç Hulûsi, üç Sabri, üç Hakkı gibi kıymettar dokuz kardeşi gördüm. Hapiste, Abdurrahman'ın pederi yerinde benim elbiselerimi yamalayan Hakkı'nın, ciddî ve hakikatli uhuvvetini ve talebeliğini tahminimden daha ileri terakki ettiğini bildim, çok mesrur oldum.

Sabri kardeş! Beni saran ve bağlayan ağır kayıtlara ehemmiyet vermiyorsun. Halbuki buradaki evhamlı ehl-i dünya benimle pek fazla meşgul ve alâkadardırlar. Hattâ... hattâ... hattâ... Her neyse...

Hem benim hakkımda, bin derece haddimden ziyade hüsn-ü zanla kıymet ve makam vermek, yalnız Risale-i Nur namına ve onun hizmeti ve Kur'ân elmaslarının dellâllığı hesabına kabul olabilir. Yoksa, hiç ender hiç olan şahsım itibarıyla kabule hakkım yok. Parlak ve çalışkan kalemiyle hem Risaletü'n-Nur'un, hem bizim hatıralarımızda çok ehemmiyetli mevki tutan ve yerleşen Hâfız Tevfik'in yazdığı Âyetü'l-Kübrâ risalesini münasip gördüğünüz zamanda gönderirsiniz. Dokuz sene yazılarıyla mesrûrâne ünsiyet eden gözlerim, hasretle o yazıları görmek istiyor.

Kıymettar Hulûsi ve Hakkı gibi kardeşlerim,

Hakkı'nın dediği gibi, Sabri'nin mektuplarını aynen onların yerine kabul olmuş; o cihette Hulûsi ile muhabere kesilmemiş, devam ediyor. Hadsiz şükür ve hamd ü senâ olsun ki, Risaletü'n-Nur gittikçe parlak, harikane fütuhat-ı imaniye yapar. Kendi kendine, inşaallah her görenin kalbinde yerleşir, muannidleri susturur. Bir hıfz-ı gaybî altında düşmanları şaşırtmış kör gözleri onu görmüyor. İzini

bulamadığı halde, parlak faaliyetini müşahede ediyorlar. Bu vakit pek ziyade ihtiyat lâzım.

Kastamonu Lahikası : Mektup 11

Mektup 11

Aziz, sıddık, kıymettar kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede metîn, ciddî, çalışkan arkadaşlarım,

Yeni bir medâr-ı keramet ve inâyet ve sürur olan mektubunuzu aldım. Ve Risaletü'n-Nur'a ait bir ikram ve inâyet-i İlâhiyeyi gösterdi. Şöyle ki:

Bundan dört beş gün evvel, şiddetli bir taharriyle menzilim teftiş edildi. Her tarafa baktıkları halde, hıfz-ı İlâhîyle, bizi mahzun edecek birşey bulamadılar. Yalnız İktisat, Hastalar, İstiâze gibi altı yedi risaleyi zararsız buldular. Sonra da Hüsrev'in ezan meselesi gibi müsadere kaidelerine tam muhalif olarak noksansız iade ettiler. Ben o hâdiseden size endişe edip, dağdan dönerken Abdülmecid, Sabri, Hüsrev, Hâfız Ali ile beraber konuşmak, "Acaba size de bir taarruz var mı?" diye sormak istedim. Ve lisanla bağırdım, geldim. Birden Emin kapıyı açtı, dördünüzün mübarek mektuplarınızı verdi. Her ikimiz bu ikram ve taharrîdeki keramet-i hıfziyeyi ve Hüsrev'in hilâf-ı memul öyle bir istida, öyle bir netice vermesindeki inâyet-i Rabbâniyeye aynı zamanda muvafık gördük ve "Risaletü'n-Nur her vakit inâyete mazhardır" diye şükrettik.

Aziz kardeşlerim,

Fihrist bakiyesinin telifi size havale edilmişti. Taksimü'l-â'mâl tarzında yapsanız iyi olur.

Mâşâallah, bârekâllah, kalemlerinizin mükemmel çalışmaları devam etmekle beraber tezâyüd etmeleri ve hususan Sav'da birden çoğalması...

Hacı Hâfız'a ve köyüne bin bârekâllah; bizi fevkalâde mesrûr etti. Ve Hüsrev'in tevafuklu yazıları, hususan yaldızlı Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) nüshası ve Büyük ve Küçük Ali'lerin risaleleri buralarda tatlı,

hem çok fütuhatı var. İnşaallah o mübarek kalemlerin daha çok fütuhatı olacak ve göreceğiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 12

Aziz kıymettar, sadık ve sebatkâr kardeşlerim,

Fihristeyi, taksimü'l-â'mâl tarzında mütesanid heyetinizin şahs-ı mânevîsine tevdiiniz çok güzeldir. Tam ve daimî bir üstad buldunuz. O mânevî üstad, bu âciz kardeşinizden çok yüksektir; daha bana ihtiyaç bırakmıyor.

Sabri kardeş, senin rüyan mübarektir ve manidardır. İnşaallah zaman onu tabir edecek.

Kardeşlerim, sizin hatırınız ve askerliğiniz endişesi için hâdisât-ı zamana baktım, kalbime böyle geldi:

Menfî esasata bina edilen ve Karun gibi [1] اِنَّمَا اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ deyip, ihsân-ı Rabbânî olduğunu bilmeyip şükretmeyen ve maddiyun fikriyle şirke düşen ve seyyiatı hasenatına galip gelen şu medeniyet-i Avrupaiye öyle bir semavî tokat yedi ki, yüzer senelik terakkîsinin mahsulünü yaktı, tahrip edip yangına verdi.

Avrupa zâlim hükûmetleri zulümleriyle, Sevr Muahedesiyle âlem-i İslâma ve merkez-i Hilâfete ettikleri ihanete mukabil öyle bir mağlûbiyet tokadını yediler ki; dünyada dahi bir cehenneme girip çıkamıyorlar, azapta çırpınıyorlar.

Evet, bu mağlûbiyet, aynen zelzele gibi, ihanetin cezasıdır. Burada çok zâtlar kat'iyen hükmediyorlar ki, Risaletü'n-Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu vilâyetleri sair yerlere nispeten âfât-ı semâviyeden mahfuz kaldıklarının sebebi, Risaletü'n-Nur'un verdiği iman-ı tahkikî ve kuvvet-i itikadiyedir. Çünkü böyle âfatlar, za'f-ı imandan neşet eden hatâların neticesidir. Hadisçe, sadaka belâyı def ettiği gibi, o kuvve-i imaniye dahi o âfâta karşı derecesiyle mukabele ediyor.

1.)Bu servet, bilgim sayesinde bana verilmiştir. (Kasas Sûresi, 28:78)

Kastamonu Lahikası : Mektup 13

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ [1] وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2] بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَالْمَقْرُوئَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامِ، اٰمِينَ

Aziz ve sıddık ve sadık ve fedâkâr ve vefadar kardeşlerim,

Sizin bu defaki mânevî ve nurlu hediyeniz benim nazarımda Cennetü'l-Firdevsten bir desti âb-ı kevser hediyesi, âlem-i bekadan bize gelmiş gibi ruhum inşirahla doldu; bütün duygularım sürurla şükrettiler. Size uzun bir mektup yazmak arzu ediyorum, fakat zaman ve halim müsaade ve muvafakat etmediğinden, kısa kesmeye mecbur oldum. Yalnız, o hediyelerin hususî sahiplerine mâşâallah, bârekâllah, veffakakümullah, es'adekümullah derim.

Bilhassa Yirmi Yedinci Mektubun medresesinde mütehassirâne müştak bulunduğum kardeşlerimle maziye gidip tekrar görüştüm ve mükerreren ayrı ayrı görüşüyorum.

Otuz birinci âyetin birinci mukaddemesi olan [3] وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى cümlesi, bin beş yüz küsur olan makam-ı cifrîsiyle, ehl-i

dalâlet tarafından aşılanan mânevî hastalıkların kısm-ı âzamı, Risaletü'n-Nur'un Kur'ânî ilâçlarıyla izale edilebilir diye işaret etmekle beraber; maatteessüf iki yüz sene kadar dünyanın ömrü bâki kalmışsa, bir fırka-i dâlle dahi devam edeceğine îmâ ediyor.

[2] فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا cümlesi, mânâ-yı işarîsinde, ikinci emarenin birinci noktasında sin harfi sad harfinin altında gizlenmesi ve sad görünmesinin iki sebebi var.

Birisi: Said, tam toprak gibi mahviyet ve terk-i enaniyet ve tevazu-u mutlakta bulunmak şarttır; tâ ki Risaletü'n-Nur'u bulandırmasın, tesirini kırmasın.

İkincisi: Şimdiki bataklığa ve manevî tâuna sukutun sebebi ise, terakkî fikrinden neş'et ettiği cihetle, onların hatâlarını gösterip, suud ve terakkî, Müslüman için ancak İslâmiyette ve imanlı olmakta olduğuna işaret etmektir.

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.
2.) Yazılan, okunan ve kıyamet gününe kadar havada temessül eden Nur risalelerinin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
3.) Eğer hasta olup suyu kullanamayacak halde bulunursanız... (Mâide Sûresi, 5:6)
4.) Toprakla teyemmüm edin. (Mâide Sûresi, 5:6)

Kastamonu Lahikası : Mektup 14

Mektup 14

Kardeşlerim, bugünlerde biri Risaletü'n-Nur talebelerine, diğeri bana ait iki mesele ihtar edildi.

Ehemmiyetine binaen yazıyorum.

Birinci Mesele: Bkz. Risale-i Nur'un sadık talebeleri imanla kabre girerler

İkinci Mesele: Yirmi sene evvel tab edilen Sünuhat risalesinde, hakikatli bir rüyada, âlem-i İslâmın mukadderatını meşveret eden ruhanî bir meclis tarafından bu asrın hesabına Eski Said'den sordukları suale karşı verdiği cevabın bir parçası şimdilik tezahür etmiştir. O zaman, o manevî meclis demiş ki: "Bu Alman mağlûbiyetiyle neticelenen bu harpte Osmanlı Devletinin mağlubiyetinin hikmeti nedir?"

Cevaben Eski Said demiş ki: "Eğer galip olsaydık, medeniyet hatırı için çok mukaddesatı feda edecektik. Nasıl ki yedi sene sonra edildi. Ve medeniyet namıyla âlem-i İslâm, hususan Haremeyn-i Şerifeyn gibi mevâki-i mübarekeye, Anadolu'da tatbik edilen rejim kolaylıkla, cebren teşmil ve tatbik edilecekti. İnâyet-i İlâhiyeyle onların muhafazası için kader mağlûbiyetimize fetva verdi."

Aynen bu cevaptan yirmi sene sonra, yine gecede, "Bîtaraf kalıp, giden mülkünü geri almakla beraber, Mısır ve Hind'i de kurtararak, bizimle ittihada getirmek, siyaset-i âlemce en büyük muzafferiyet kazanmak varken, şüpheli, dağdağalı, fâidesiz bir düşmana (İngiliz) taraftarlık göstermekle muzaaf bir surette ve zararlı bir yolu tercih etmek, böyle zeki, belki dâhi insanların nazarında saklı kalmasının hikmeti nedir?" diye sual benden oldu.

Gelen cevap, manevî cânipten geldi. Bana denildi ki: "Sen, yirmi sene evvel mânevî suale verdiğin cevap, senin bu sualine aynı

cevaptır. Yani, eğer galip tarafı iltizam edilseydi, yine mimsiz medeniyet namına galibâne mümanaat görmeyecek bir tarzda, bu rejimi âlem-i İslâma, mevaki-i mübarekeye teşmil ve tatbik edilecekti. Üç yüz elli milyon İslâmın selâmeti için bu zahir yanlışı görmediler, kör gibi hareket ettiler.”

Kastamonu Lahikası : Mektup 15

بِاسْمِهِ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Sizlerin bu bayram mânevî hediyeniz, bayramımı öyle bir tebrik etti ki, binler kederim olsaydı silerdi. Bin bârekâllah! Böyle bir zamanda böyle ihlâslı sadakat, liveçhillâh uhuvvet ve fisebîlillâh muavenet, ancak âlî-himmet sıddîkinlerde bulunur. Hâlık-ı Zülcelâle hadsiz hamd ve şükür olsun ki, sizin gibileri, Kur'ân-ı Hakîme hâdim ve Risale-i Nur'a şakirt eylemiş.

Hüsrev kardeş! Senin, umum kardeşlerin namına bayram tebriki hesabına, başta Kur'ân'ın baştaki çok şirin ve güzel cüzleri olarak Mektubat'ın kısm-ı âzamını hediye etmekliğiniz, bin tebrik hükmünde oldu. Bin Bârekâllah!

Küçük Ali kardeşim! Senin, büyük mânevî hediyen beni cidden şaşırttı, çok mütehayyir etti. O mükemmel yazılar, Büyük Ali'nin, yoksa Küçük Ali'nin mi, bilemedim. Benim için yeniden dünyaya bir Abdurrahman, bir Lütfü gelmiş gibi, Büyük Hâfız Ali'nin sisteminde bir kahraman yardımcı ve iki mübarek ve hâlis ve kıymettar Mustafa'ların elinde bir elmas kılıç, buranın fethinde benim gibi bir âcizin muavenetine koşuyor gördüm. Mâşâallah, büyük Hâfız Ali'nin nuranî ve büyük fabrikası Kuleönü'nü de içine almış gibi, aynı kalem, aynı tarz, aynı iktidar göstermişsin. Risale-i Nur'un tam kametine yakışacak nakışlar, murassâ elbise giydirmişsiniz.

Size bu defa zelzele münasebetiyle hem ins, hem manevî tarafından sorulan beş-altı küçücük suallere gayet kısa cevablar gönderiyorum. Ondördüncü Söz'ün âhirindeki bahse tetimmedir. O

cevablar dahi hem manevî ihtar ile mühim noktalarda beni sükûta mecbur etmek ile hissettim ki, size de bir faidesi vardır.

Kardeşlerim; Fihristeden sonra te'lif edilen risalelerin fihristelerini, ötekilerin tarzında yazmasını size bırakıyorum. Ben şimdi eski gibi her risaleyi hülasa edemiyorum. Sizler eski genç Said'in değil, belki yeni ihtiyar Said'in genç, dinç Saidlerisiniz, onun vazifesini yaparsınız.

Kardeşlerim; Üçüncü Keramet-i Aleviyede, sahabe ve Şakk-ı Kamer'e aid zeyillere işaret bahsinde denilmiş: «Sözlerin ve bir nüshada risalelerin, risale şekline giren yalnız iki zeyl var. Başka küçük zeyiller ya hâtimedir, ya hâşiyedir. Onun için İmam-ı Ali (R.A.) Onları müstakil bir risale nazarıyla bakmamış. Hem bu iki zeyli, çok ehemmiyetleri olduğundan ayrı bir tarz ibare ile işaret etmiş.»

Umum kardeşlerime ve bilhassa çalışkanlara bayramlarını tebrik ile birer birer selâm ediyorum.

Duanıza muhtaç ve size müştak kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 16

Mektup 16

Aziz , sıddık kardeşlerim,

Bayramınızı tebrik ve hizmetinizi takdir ve muvaffakiyetinize dua ederek Hâlık-ı Rahîme hadsiz şükrederim ki, sizler gibi sebatkâr ve fedakâr kardeşleri Risaletü'n-Nur'a sahip ve nâşir yapmış. Ben sizleri düşündükçe, ruhum inşirah ve kalbim ferahlarla dolar. Daha dünyadan gitmek benim için medâr-ı teessüf olamaz. Sizler kaldıkça ben yaşıyorum diye, mevte, dostâne bakıyorum, ecelimi telâşsız bekliyorum. Allah sizden ebeden râzı olsun. Âmin, âmin, âmin.

Kalemi kerametli mübarek Hüsreve Rüştü'nün bu def'aki mektubları üçcihetle medar-ı sürur ve şükran oldu.

Birincisi: Hüsrev'in kerametkârâne faaliyette devamı.

İkincisi: Başta Tevfik olarak, Mes'ud ve Zekâi'nin kuvvetli kalemleri ile yardımakoşmaları.

Üçüncüsü: Hacı Hâfız'ın karyesi bir Medrese-i Nuriyeye dönmesidir. Lillah-il-hamd bu havalide dahi, hususan Nazif'in civarında Risalet-in-Nur sür'atle kendikendine intişar ederek her tarafta îmanı kurtarıyor.

Kardeşlerim.. Size latîf bir hikâye:

Bir zaman, Barla'da bir zât, ağaçtan bir kutuda, cevizli bir tatlı bana göndermişti. Mukabilini verdiğim o bir buçuk kilo lokmalardan hergün altışar tane ben kendim yerdim ve bazan o kadar ve daha ziyade başkalara teberrük olarak verirdim. Sıddık Süleyman bu hâdiseyi belki tahattur eder. Bir aydan ziyade devam etti. Sonra, merhum Galip Beyle hesap ettik, onun beş altı misli bereket içinde olduğuna kanaatimiz geldi. Ben o vakit dedim: "Bu zâtta ehemmiyetli bir bereket, bir ihlâs var."

Şimdi tahmin ve tahatttur ediyorum ki, o zât Hacı Hâfız imiş. O acip bereketin şimdi sırrı çıkmış.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Nur fabrikasının sahibi Hâfız Ali'nin ve mübareklerin köyleri ortasında, duada, Sav Köyü mevki almış. Tam bir senedir ahyâ yüzünden emvat dahi hisse alıyorlar.

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 17

باسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَ
الْمُتَمَثِّلَةِ فِى تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ

Aziz ve Sebatkar ve Sadakatta Namdar ve Benim Tesellilerime Medar Kardeşlerim!

Onuncu Şua nâmını alan, güzelce yazdığınız ve te'lif ettiğiniz Fihristenin ikinci cildi mükemmeldir. Yalnız Birinci Şuadaki kısadır. Benden daha iyi yazmışsınız. Ben sizlerle konuşmak ve sizi dinlemek arzu ettikçe ona bakıyorum. Cidden zevk alıyorum. Allah sizden ebeden râzı olsun. Âmin.

Risaletü’n-Nur’un hizmetinde ekser şakirtleri birer nevi keramet ve ikram-ı İlâhî hissettikleri gibi, bu âciz kardeşiniz çok muhtaç olduğu için, çok nevilerini ve çeşitlerini hissediyorum. Ve bu sıralarda bu havalideki şakirtler, yeminle itiraf ediyoruz ki, “Biz Nurun hizmetinde çalıştıkça hem maişetçe, hem istirahat-i kalbce bir genişlik, bir ferah zahir bir surette hissediyoruz.” Ben kendimce o kadar hissediyorum ki, nefis ve şeytanım dahi o bedâhete karşı hayret ederek sustular.

Biliniz ki, bir seneden ziyadedir, ben duada, Risaletü’n-Nur’un şakirtlerinin risalelerle alâkadar olan ezvaç ve evlât ve valideynlerini dahi dahil ediyorum. Bunun bir sebebi, başta Sabri olarak, orada burada bazı zâtlar, çoluk ve çocuklarıyla daireye girmeleridir.

Adalet-i İlâhiye, İslâmiyete ihanet eden mimsiz medeniyete öyle bir azâb-ı mânevî vermiş ki, bedevîliğin ve vahşîliğin derecesinden

çok aşağıya düşürtmüş. Avrupa’nın ve İngilizin yüz sene ezvâk-ı medeniyesini ve terakkî ve tasallut ve hâkimiyetin lezzetlerini hiçe indiren mütemadî korku ve dehşet ve telâş ve buhran yağdıran bombaları başlarına musallat etmiş.

İşte böyle bir zamanda en lüzumlu, en ehemmiyetli, en birinci vazife imanı kurtarmak olduğundan, bu zamana ve bu seneye bakan beşâret-i Kur’âniye ve

فَضْلاً كَبِيرًا [1]

فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ [2]

âyetlerin müjdesi en büyük bir fütuhat suretinde Risaletü’n-Nur’un mânevî fütuhat-ı imaniyesini gösteriyor.

Evet, bir adamın imanı, ebedî ve dünya kadar bir mülk-ü bâkinin anahtarı ve nurudur. Öyleyse, imanı tehlikeye mâruz her adama, bütün küre-i arzın saltanatından daha fâideli bir saltanat, bir fütuhat kazandıran Risaletü’n-Nur, elbette bu âyetlerin, bu asırda, bu beşaretlerinin kastî bir medâr-ı nazarlarıdır.

Nur ve gül fabrikalarının hademe ve sahipleri, insanın başında iki göz gibidir; zâhiren ikidir, fakat bir görürler. Ahvel (şaşı) gözlü, iki görür. Lillâhilhamd bu iki cereyan-ı nuranî kemâl-i ittihaddadırlar.

1.)Pek büyük bir lûtuf ve ihsan. (Ahzâb Sûresi, 33:47)
2.)Bu Allah’ın bir lûtfudur ki dilediğine verir. (Mâide Sûresi, 5:54)

Kastamonu Lahikası : Mektup 19

Âhiret kardeşlerime mühim bir ihtar

İki maddedir.

Birincisi: Risale-i Nur'a intisap eden zâtın en ehemmiyetli vazifesi, onu yazmak ve yazdırmaktır ve intişarına yardım etmektir. Onu yazan veya yazdıran, "Risale-i Nur talebesi" ünvanını alır. Ve o ünvan altında, her yirmi dört saatte benim lisanımla belki yüz defa, bazan daha ziyade hayırlı dualarımda ve mânevî kazançlarımda hissedar olmakla beraber, benim gibi dua eden kıymettar binler kardeşlerin ve Risale-i Nur talebelerinin dualarına ve kazançlarına dahi hissedar olur.

Hem, dört vecihle dört nevi ibadet-i makbule hükmünde bulunan kitabetinde, hem imanını kuvvetlendirmek, hem başkalarının imanlarını tehlikeden kurtarmasına çalışmak, hem hadisin hükmüyle, bir saat tefekkür bazan bir sene kadar bir ibadet hükmüne geçen tefekkür-ü imanîyi elde etmek ve ettirmek, hem hüsn-ü hattı olmayan ve vaziyeti çok ağır bulunan Üstadına yardım etmekle hasenatına iştirak etmek gibi çok fâideleri elde edebilir. Ben kasemle temin ederim ki, bir küçük risaleyi kendine bilerek yazan adam, bana büyük bir hediye hükmüne geçer; belki herbir sahifesi bir okka şeker kadar beni memnun eder.

İkinci madde: Maatteessüf, Risale-i Nur'un, imansız ve emansız cin ve insî düşmanları onun çelik gibi metin kalelerine ve elmas kılıç gibi kuvvetli hüccetlerine mukabele edemediklerinden çok gizli desiseler ve hafî vasıtalarla, haberleri olmadan yazanların şevklerini kırmak ve fütur vermek ve yazıdan vazgeçirmek cihetinde şeytancasına hücum edip darbe vuruyorlar. Hususan burada ihtiyaç pek çok ve yazıcılar çok az ve düşmanlar çok dikkatli, kısmen

talebeler mukavemetsiz olduğundan, bu memleketi o Nurlardan bir derece mahrum ediyor.

Benimle hakikat meşrebinde sohbet etmek ve görüşmek isteyen adam hangi risaleyi açsa, benimle değil, hâdim-i Kur'ân olan Üstadıyla görüşür ve hakaik-i imaniyeden zevkle bir ders alabilir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 21

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ، اٰمِينَ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede muktedir, kuvvetli arkadaşlarım,

Bu defa me'mulüm fevkindeki kaleminizle mânevî hediyeniz ispat etti ki, ihtiyar, zaif, âciz bir Said yerine genç, kavî, iktidarlı çok Said'ler sizlerde vardır. Aynı ruh, aynı ifade, aynı iman... Hadsiz şükür ve senâ olsun ki; Rabb-i Rahîm sizleri Risale-i Nur'a hâmi, nâşir, sahip, şakirt eylemiş. Bizlere pek çok ağır müşkilât içinde kudsî hizmete muvaffakıyet ihsan etmiş. Zaman ve zemin, sizlerle çok müştak olduğum uzun konuşmayı hoş görmediği için, kısa kesip ruh u canımla herbirinize binler selâm. Mâşaallah, bârekâllah derim.

Bu mübarek şuhur-u selâsede duanıza çok muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Dünya ve âhiret hayatınızdaki dakikaların âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 23

Mektup 23

Aziz kardeşlerim,

Bu saatte ben Kur'ân okurken, Risale-i Nur'la ziyade alâkadar olan Sûre-i İbrahim'de bir âyet beni meşgul ederken, Emin, size göndereceği mektubu getirdi ve dar vaktimizde bu geniş âyetin denizinden ancak bir katrecik bu parçaya girebildi. Birkaç dakika zarfında yazdık, vakit bulamadık, kusura bakmayınız.

Kastamonu Lahikası : Mektup 24

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ [1] وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2] بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَالْمَقْرُوئَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامِ، اٰمِينَ

Aziz, sıddık, vefâdâr, sebatkâr kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka yüz binler şükür ve hamd olsun. Sizin gibi sadık, ciddî, faal zâtları Risale-i Nur’un etrafında toplayıp bağlamış; iman ve Kur’ân hizmetinde kuvvetli ve nurlu kalemlerini çalıştırtıyor.

Kardeşlerim, bu defa irsâlâtınız o kadar beni memnun ve minnettar etti ki, herbir sahifesi bir kıymettar hediye ve güzel bir mektup hükmünde göründü, hüzünlerimi, gamlarımı izale edip ve kalbimi sürur ve sevinçle doldurdu. Cenab-ı Erhamürrâhimîn onların hurufları adedince size rahmet etsin ve sizden razı olsun.

Hâfız Ali kardeşim! Bir zaman Barla’da Cuma gecesinde dua ederken, senin “Âmin” sesini iki defa sarihan işittim. Arkama baktım, dedim: “Hâfız Ali ne vakit gelmiş?”

Dediler: “O burada yoktur.”

Ben şimdi o vâkıadan diyebilirim ki, üç dört saat mesafeden duâma âmin’ini işittirmesi, otuz günlük mesafeden buradaki zaif

davet ve duama kuvvetli ve tesirli bir âmin hükmünde olan yazıların imdadıma yetişmesi çok mânidar bir tevafuktur.

Sıddık Sabri! Senin cisminde (ayağında) kardeşliğimin sikkesini gördüğüm zaman bir hiss-i kablelvuku ile kalbime geldi: Bu zât mühim bir vakitte bana çok ehemmiyetli bir kardeşlik edecek. Ve muvaffak oldun, yaptın. Allah senden ebeden razı olsun.

(.....P Mehmed) Bilsin ki Risale-i Nur'a intisâbı zamanından beri günde yüz defa talebe ünvanı altında duaya ve manevî kazancıma hissedar olmakla beraber, bu defa bir ehemiyetli Mehmede arkadaş olarak "Mehmed.. ve Mehmed" diye sarih ismiyle namları yad edilen has talebelerin daire-i hususiyelerine girdiğini haber ver.

Abdülmecid'e, Beşinci Şuayı haber vermiştim, cevap gelmedi. Belki ihtiyâten sükût ettiler, göndermedim. Siz, evvelce muhabere ediniz, sonra gönderebilirsiniz. Eğer Hastalar Risalesini bana gönderirseniz, İhtiyarlar Risalesi de beraber olsa daha iyi olur. Mektubunuzda selâm gönderen vefadar kardeşlerime binler selâm.

Bugünlerde mânevî bir muhaverede bir sual ve cevabı dinledim. Size bir kısa hülâsasını beyan edeyim.

Biri dedi: Risale-i Nur'un iman ve tevhid için büyük tahşidatları ve küllî techizatları gittikçe çoğalıyor. Ve en muannid bir dinsizi susturmak için yüzde birisi kâfi iken, neden bu derecede hararetle daha yeni tahşidat yapıyor?

Ona cevaben dediler: Risale-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı, bir küçük haneyi tamir etmiyor; belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kaleyi tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor; belki bin seneden beri tedarik ve teraküm edilen müfsit âletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umumî ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun, bâhusus avâm-ı mü'minînin istinadgâhları olan İslâmî esaslar ve cereyanlar ve şeâirler kırılmasıyla, bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi Kur'ân'ın i'câzıyla o geniş yaralarını, Kur'ân'ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor.

Elbette böyle küllî ve dehşetli rahnelere ve yaralara hakkalyakîn derecesinde ve dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tiryak hâsiyetinde mücerrep ilâçlar, hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki,

bu zamanda, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinden çıkan Risale-i Nur, o vazifeyi görmekle beraber, imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkişafata medardır, diyerek uzun bir mükâleme cereyan etti. Ben de tamamen işittim, hadsiz şükrettim. Kısa kesiyorum.

Bu hâdise münasebetiyle yine bugünlerde hatırıma gelen bir vâkıayı beyan ediyorum.

Ben, namaz tesbihatının âhirinde otuz üç defa kelime-i tevhidi zikrederken, birden kalbime geldi ki: Hadis-i şerifte, *"Bazan bir saat tefekkür, bir sene ibadet hükmüne geçer."* Risale-i Nur'da o saat var; çalış, o saati bul, ihtar edildi. Âdetâ ihtiyarsız bir surette, Kur'ân'ın âyetü'l-kübrâsının iki tefsiri olan iki Âyet-i Kübrâ risalelerinden mülâhhas tefekkürî bir tekellüm, tam bir saat devam etti. Baktım, size gönderdiğim Âyetü'l-Kübrâ risalesinin Birinci Makamın hülâsasından müntehap güzel bir sırrını hülâsa ile, Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyeden müstahreç nurlu, tatlı fıkralardan terekküp ediyor.

Ben, kemâl-i lezzetle, her gün tefekkürle okumaya başladım. Birkaç gün sonra hatırıma geldi ki: Madem Risale-i Nur bu zamanın bir mürşididir, talebelerine bir vird-i ekber olabilir diye kaleme aldım. Ve bütün risalelerin hususî menbaları, madenleri olan binden ziyade âyât-ı Kur'âniyeyi, kendi Kur'ânımda, evvelce işaretler koyup bir Hizb-i Âzam-ı Kur'ânî yapmak niyet etmiştim. Şimdi bu Hizb-i Âzam ve bu vird-i ekber, Risale-i Nur mensuplarına bazı eyyam-ı mübarekede okunması için bir zaman size de göndermek hakkınız var. İnşaallah bir zaman sonra size gönderilecek. Bazı kelimelerini tercüme ve bir kısım kayıtlarını tefhim için vakit bulsam, gayet kısa haşiye gibi birşeyi yazacağım

Umum kardeşlerime ve hizmet-i Kur'âniyede bütün arkadaşlarıma hasret ve iştiyakla binler selâm.

Dualarınıza muhtaç

Said Nursî

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.

2.) Yazılan, okunan ve kıyamet gününe kadar havada temessül eden Nur risalelerinin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 25

Mektup 25

Aziz kardeşlerim,

Sizlere hergün birer uzun mektup yazmak hakkınız varken, maatteessüf üç seneden beri size göndermek için yazdığım bir mektup şimdiye kadar bekliyor, eski sakomun cebinde duruyor. Demek Risale-i Nur, ehl-i dünya dinsizlerine çok dehşet vermiş ki, dünyalarına karışmadığım halde bu tazyikatı yapıyorlar. Her neyse... Hiç unutamadığım sebatkâr, ciddî kardeşlerime, hususan ikinci vatanım Barla'daki vefadar sıddıklara pek çok selâm ve dua ederim. Binler hasret ve iştiyakla sizleri düşünen ve her yirmi dört saatte belki yüz defa duayla tahattur eden ve duanıza muhtaç olan,

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ

Ey fedakâr kardeşlerim,

Sizinle dört beş kelime konuşacağım.

Birincisi: Bu defaki mektuplarınızın verdiği şevk ve sürurla derim ki: Ben, hizmet-i Kur'âniyedeki tam sadakat ve gayret ve sebat ve metanetinizi gördükten sonra tam bir istirahat-i kalble mevti ve eceli kabul eder, arkamda siz varsınız yeter diyerek dünyadan sürurla vedaya hazırım.

İkincisi: Burada, Âyetü'l-Kübrâ'nın birinci tebyizi, aynen bir sene sonra, oradaki birinci tebyizi gibi, Âyetü'l-Kübrâ'nın namına tevafuku var. İki tevafukun tetabuku tesadüfe havalesi imkânsız bir keyfiyet olmakla, kalemi zülfikar-misâl zâtın kalemiyle, otuz üç kelime-i tevhidin tevafukundaki gaybî imzayı cidden tenvir ve tasdik eder.

Üçüncüsü: Hatırımdan çıkmayan Hafız Tevfik ve kardeşi Risale-i Nur'a hizmetleri büyüktür. Fazla bir ihtiyat cihetinde çekinmesi, kuvvetle ümit ederim ki, zâhiridir ve kalben sadakattan devam ederler.

Dördüncüsü: Ben, üç senedir burada herşeyden tecrit edildim. Tahammülsüz tazyik altında bulunduğumdan, sizinle muhabere edemedim. Burada emsalsiz bir evham hükmediyor. Mümkün olduğu kadar, "Eşrâtü's-Sâat" buradan gönderildiğini demeyiniz; belki "Onun bir eseridir, başka yerden elimize geçmiş" deyiniz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 27

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz ve vefâdâr ve fedâkâr, sâdık kardeşlerim,

Bu defa çok kıymettar ve fevkalme'mul manevî hediyenizden küçücük üç dört mesele hatıra geldi.

Birincisi: Üçüncü keramet-i Aleviyede, "Risalelerde yalnız iki zeyil vardır" demesi, risale şekline girmiş olan zeyillere zeyil diyor. Sair zeyiller ise; hâtimeler, ilâveler, haşiyeler hükmünde görmüştür.

İkincisi: İki Âyetü'l-Kübrâ'nın vird-i ekberinde hatırıma gelmediği halde, ehemmiyetli kısımlarını Yirminci Mektupla Otuz İkinci Söz, bana ihtiyaç bırakmayacak derecede beyan ve tercüme ettiklerinden, niyet ve vaad ettiğim halde tercümesinde istihdam edilmedim.

Üçüncüsü: Risale-i Nur'un benden ayrılması ve ben de daire-i tenviriyesinden uzak düştüğümden, bu havali ve Eskişehir gibi sair yerleri de onun ehemmiyetli ve lüzumlu bir kısım hakikatlerinden hissedar etmek için, inâyet-i İlâhiye, yeni yazılıyor gibi tekrarla o kısım hakikatlerin, fakat letâfetli başka tarzlarda izah edilmelerinde, âdetâ ihtiyarım olmadan beni istimal ettiğini bildim, çok şükrettim.

Bu defa hediyelerinize mukabil, elimden gelseydi yalnız maddî fiyatına göre herbir risaleye on lira ve Yirmi Beşinci Söze, yirmi beş altın, belki elmas ve Yirmi Dokuzuncu Söze, yirmi dokuz yakut verirdim. Öyleyse, verilmiş gibi kabul ediniz.

Evet, tevafukta muvaffakiyetli olan “kalem-i ulvî” keramet-i Aleviyeyeye göze görünür güzel bir delil göstermiş. Yüz bin mâşâallah! Hüsrev’in çok şirin ve fevkalâde yazdığı Hastalar Lem’ası ile Esmâ-i Sitte Lem’ası, benim nazarımda elmasla yaldızlı yazılan ve onlar kadar uzun iki mektub-u sadâkat-medâr hükmünde bana göründü, Risale-i Nur’a çok ehemmiyetli hizmetlerini gözyaşıyla hatırlattı. Ve Firdevsî hediyenizdeki risalelerin harfleri adedince, Cenab-ı Erhamürâhimîn sizlere rahmet, bereket, saadet ihsan eylesin. Âmin.

Yorulmaz, usanmaz, ciddî, samimî Hafız Ali kardeş,

Tevafukta, muvaffakiyetli kaleminle yazılan İ’câz-ı Kur’ân’ın âhirinde senin hakkında [3] اَللّٰهُمَّ وَفِّقْهُ فِى خِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ olan dua bu defa şüphem kalmadı ki, tam kabul olmuş.

Umum kardeşlere birer birer selâm.

Said Nursî

1.)Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
3.)Allah’ım, iman ve Kur’ân hizmetinde onu muvaffak eyle.

Kastamonu Lahikası : Mektup 28

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ، اٰمِينَ

Aziz, sıddık ve sadık kardeşlerim,

Bu defa pek çok alâkadar olduğum zâtların dört adet mektupları beni o kadar mesrur etti ve Risale-i Nur hesabına o kadar memnun eyledi ki, güya yeniden o kahraman arkadaşları buldum diye sürur yaşları çok hüzünlerimi sildi.

Evet, dört mektuba dört cevap yazmak isterim ve hakkınızdır; fakat samimî ittihadınıza binaen bir ile iktifa edildi. Ayrı ayrı beş altı küçük meseleleri beyan ediyorum.

Birincisi: Eskiden beri, “İman kurtarmak zamanıdır” dediğimiz ve ihtiyarım olmadan tekrarla erkân-ı imaniyeye dâir burhanlardan tahşidat-ı azîmeyi yaptığımız çok haklı ve lüzumlu olduğunu zaman gösterdi. Size, bir ay evvel mânevî bir muhaverede Risale-i Nur’un azîm tahşidatına dair gayptan gelen bir cevabı yazmıştım. Bazı zâtlar o fıkrayı Âyetü’l-Kübrâ risalesinin âhirine ilhak ettiler.

İkincisi: Şamlı Tevfik kardeş, senin mektubun beni derinden derine hem müteessir, hem müferrah eyledi. Sende bir hayırlı tahavvülât bulunduğunu ihsas etti.

Merhum Hâfız Ahmed’in akrabasına benim tarafımdan tâziyeyle beraber de ki: Bir iki ay evvel birden bire dua ederken, en has akraba

ve en hâlis talebelerin dairesine Hâfız Ahmed girdi, “Benim de bu dairede hakkım var” dedi gibi hissettim.

Onu o has daire içinde her vakit mânevî kazançlarıma hissedar olmak için bıraktım ve öyle de kalacak inşaallah. Ve anladım ki, ikiniz bidâyeten, beraber Risale-i Nur’a hizmetiniz içindir.

Barla’da bütün dostlara selâm.

Üçüncüsü: Sabri kardeş, kıymettar Hulûsi’nin mektubu hem Hulûsi’nin, hem Beşinci Şuanın ehemmiyetini ve kıymetlerini gösterdiğinden çok beğendim. Evet, Beşinci Şuâ, umumun ve bilhassa ehl-i ilmin imanlarını tashih edip kurtarıyor.

Hem sen, hem Hüsrev, Halil İbrahim’den bahsediyorsunuz. O zât, Risale-i Nur’un ehemmiyetli bir talebesi ve iktidarlı bir nâşiridir, hem haslardandır. Sabık hâdisemizden tam bir ihtiyat ve ciddî bir alâkadarlık dersini aldığı kanaatindeyim. Selâmımı ona ve rüfekasına tebliğ ediniz.

Dördüncüsü: Hüsrev kardeş, senin mektubun benim meraklarıma (Hasan, Mustafa’lar gibi) bir şifa ve arzularıma bir devâ (Mu’cizât-ı Ahmediye gibi) ve ümitlerime bir ziya (Re’fet, Konyalı Sabri gibi) hükmüne geçti.

Hem, Risale-i Nur’un muhterem bir talebesi ve has dairesinde bulunan âhiret hemşirem validenizin hastalığı ve ihtiyarlığı seni Isparta’ya celbi, hayırdır. Elbette sen ona, Hastalar ve İhtiyarlar risalelerini okumuşsun. O risaleler, benim bedelime onun keyfini sorup tesellî versinler.

Ben, oradaki talebeleri ve dostları duayla çok tahattur ediyorum. Onları unutamıyorum.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyorum.

Said Nursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Dünya ve âhiret hayatınızdaki dakikaların âşireleri adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حَاصِلِ ضَرْبِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
رَمَضَانَ فِى حُرُوفِ مَاكَتَبْتُمْ مِنَ
الرَّسَائِلِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hem mübarek Ramazanınızı, hem inşaallah hakkınızda bin ay kadar meyvedar leyle-i Kadrinizi, hem saadetli bayramınızı, hem çok kıymettar hizmetinizi bütün ruhumla tebrik ve tes'id ederim.

Kardeşlerim, bu defa kudsî kalemle hediyeleriniz o kadar beni minnettar ve mesrur etti ki, güya dünyayı ışıklandıracak bir Nur fabrikası ve mazi ve istikbali râyiha-i tayyibesiyle muattar edecek bir gül fabrikası semâdan bizim imdadımıza gönderilmiş ve benim arkamda kuvvetü'z-zahr olarak duruyor ve mütemadiyen çalışıyorlar diye mesrur oluyorum. Yüz binler Elhamdülillâh!

Sabri kardeş, senin fasılalı iki mektubun, hizmetinin makbuliyetine iki şahid-i gaybî gösterdi. Senin tabirinle Nur fabrikasına ben de [4] اَلْفُ اَلْفٍ مَاشَاءَاللهُ بَارَكَ اللهُ وَفَّقَكَ اللهُ derim. Sen ile Sıddık Süleyman, benim nazarımda ve fikrimde ve duamda daima beraber bulunduğunuzdan,

seninle konuştuğum vakit, omuz omuza ikinizi beraber görüyorum. Mâsum ve mübarek çocuklarınız duadan hissedardırlar.

Hâfız Ali kardeş, senin mektubundaki tevazuun ve ihlâsın ve Hüsrev'e ait medhin ve Risale-i Nur talebeleri birtek vücut hükmündeki kanaatin, senin hakkında büyük bir ümidimi ve hüsn-ü zannımı tam kuvvetlendirdi. Risale-i Nur'un iki Lütfü'leri ve Mustafa'ları ve Hâfız Ali'leri, Küçük Sabri olan Nureddin ile beraber has talebeler dairesinde, Ramazan feyzine, mânevî kazançlara inşaallah hissedar kabul edildi. Herbir sahifelerini birer kıymettar hediye hükmünde olan nüshaların yüzünden, ben sana çok, hem pek çok borçlu kaldım.

Hüsrev kardeş, kasem ederim, benim elimden gelseydi, yalnız bu defa altın yaldızla yazdığın Mu'cizât-ı Ahmediyeye mukabil herbir sahifesine, yalnız maddî bir ücret olarak birer altın hediye edecektim. Hakikaten ebedî bir gül fabrikasına kâtip tayin edildiğinize kanaatim kat'iyet kesb etti. Rabb-i Rahîme hadsiz hamd ü senâ olsun. Tasavvurumda Hüsrev, Rüştü birtek isim gibi olmuş. İkinizi, Risale-i Nur'a ait herşeyde beraber biliyorum ve buluyorum.

Size [5] أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا âyetine ait ve birden hatıra gelen ve Sabri'nin iki mektubunun daha gelmeden mânevî tesiriyle yazılan bir tetimmeyi gönderdim. Bir derece mahremdir, has ve eminlere mahsustur. Şamlı Tevfik, Âyetü'l-Kübrâ Şuaını, Hâfız Ali'nin otuz üç [6] لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ ile tevafuklu tarzda bana yazsa iyi olur. Kardeşlerime birer birer selâm.

Duanıza muhtaç
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin (Onu şükran ve minnetle anıp şânına lâyık ifadelerle anmasın ve noksan sıfatlardan tenzih etmesin). (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Ramazan dakikalarındaki âşirelerin, yazmış olduğunuz Nur risalelerinin harfleriyle çarpımı adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Milyonlarca maşallah, barekallah, Allah sizi muvaffak kılsın
5.)Ölü iken îmân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru

yolda yürüyen kimse, inkâr karanlıkları içinde kalıp da ondan hiçbir zaman çıkmayacak olan kimse gibi olur mu? (En’âm Sûresi, 6:122)

6.)Allah’tan başka ilâh yoktur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 30

بِاسْمِ مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ [2]

بِعَدَدِ اِشَارَتِ الْقُرْآنِ وَرُمُوزِهِ وَحَقَآئِقِهِ وَحُرُوفِهِ آمِينَ

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Mübarek Ramazanınızı tebrik ederim. Hâlık-ı Rahîm sizin için bu Ramazan'ın her bir gecesini, bir Leyle-i Kadir kadar sevabdar ve her bir günü bir Ramazan kadar meyvedar eylesin, âmin...

Size garib bir sehvimi beyan etmek münasebetiyle derim ki, Kur'andan kalbime ilham olunan doğru ve Hak hakikatler bazen icmalen olduğundan tafsilatında sehiv ve nisyanım karışır, karıştırır.

Ezcümle: Eskişehir hapishanesinin son meyvesi ve Otuzbirinci Lem'a'nın Birinci Şuaı olan İşârât-ı Kur'âniye Risalesi'nin beşinci Âyeti bulunan **(1)**

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ [3]

deki işaretini, kuvvetli hissetmiştim. Fakat gayet acele olarak üç buçuk sene evvel, karakol içinde şiddetli tarassud altında tebyiz ettiğimden, o işârâtın tasvirinde bir sehiv olmuş, ehemmiyetli sureti

gizli kalmıştı. Mükerrer taharriyat neticesinde o vakitten beri ve benim eski abâmın cebinde saklanmıştı. Ancak bugünlerde tedkik ettim. Size doğrusunu yazacağım. Nüshalarınızdaki yanlışı ona göre tashih ediniz.

Şöyle ki: Beşinci Âyet:

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ

dır. Bu Âyetin remzi latîftir. Çünki hem kuvvetli münasebet-i mânevîye ile, hem cifirle efrad-ı kesiresi içinde, hususi bir surette Risale-i Nur'a ve müellifine bakar.

Şöyle ki; مَيْتًا kelimesi, tenvin (nun) sayılmak cihetiyle beşyüz eder. "Said El-Nursî" adedi olan beşyüze tevafukla işaret eder ki, "Said meyyit hükmünde idi. Risale-i Nur ile ihya edildi, taze bir hayat buldu."

Evet [4] فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ deki iki tenvin, (nun) durlar. Bin üçyüz otuz dört eder ki, o aynı zamanda Said umumi harpte maddi ve dehşetli bir mevtten hârika bir tarzda kurtulması, felsefe ve gafletten gelen mânevî ve şiddetli bir ölümden necat bulması ve Kur'an'ın âb-ı hayatı ile taze bir hayata girmesi tarihidir. Ve bu tevafuk-u mânevî ve muvafakat-ı cifriye delalet derecesinde bir işarettir.

Hem فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ de tenvin (nun), ve şeddeli nun (iki nun), ve بِهِ de telaffuz edilen ى sayılmak cihetiyle (1294) bin iki yüz doksan dört eder ki, veladetinin ve hayatının birinci senesidir. Demek bu cümle ile hayat-ı maddiyesine, evvelki cümle ile hayat-ı mânevîyesine işaret eder.

Elhasıl: Bu âyet manasının müteaddid çok tabakalarından bir işârî tabakadan hem Risalet-in-Nur'a, hem müellifine, hem bu ondördüncü asrın ibtidasına, hem ibtidasında Risalet-in Nur'un mebdeine remzen belki işâreten belki delaleten bakar.

İşte bu parçayı o âyetin bahsinde derc ile o sehiv izale olur.

Azîz kardeşlerime!

Temadî eden tahribat-ı mânevi'ye karşısında -lillahilhamd- gittikçe Risale-i Nur'un mu'cizane mukavemeti ve satveti ve kıymeti tezayüd ediyor. Dâlaletin temel taşı ve nokta-i istinadı olan tabiat tâgutunu dağıtıp, Kur'an elinde bir elmas kılınç olarak her tarafta nurları saçar, zulümatı dağıtır. Fakat dalaletlerin enva'ı çoktur. O nisbette risalelerin dahi ayrı ayrı meziyetleri, ehemmiyetleri var. Eğer kolay ise, Tabiat Lem'asını da bize gönderiniz.

Umumunuza binler selak, makbul dualarınızdan çok istifade eden ve halis dualara çok muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

---

(1): Sure-i Enâmdan

1.) Yedi gökle yerin ve onların içindekilerin Onu tesbih ettiği ve her şeyin ancak Onu övüp tesbih ettiği (İsrâ Sûresi, 17:44) Zât olan Allah'ın adıyla.
2.) Kur'anın işaretleri ve remizleri ve hakikatleri ve harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
3.) Ölü iken îmân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse… (En'âm Sûresi, 6:122)
4.) Diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse…

Kastamonu Lahikası : Mektup 31

Mektup 31

Aziz kardeşlerim,

Temadî eden tahribat-ı mâneviye karşısında, lillâhilhamd, gittikçe Risale-i Nur'un mu'cizâne mukavemeti ve satveti ve kıymeti tezayüt ediyor. Dalâletin temel taşı ve nokta-i istinadı olan tabiat tâğutunu dağıtıp, Kur'ân elinde bir elmas kılıç olarak her tarafta nurları saçar, zulümatı dağıtır. Fakat dalâletlerin envâı çoktur. O nispette risalelerin dahi ayrı ayrı meziyetleri, ehemmiyetleri var. Eğer kolay ise, Tabiat Lem'asını da bize gönderiniz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 32

Emin'le Feyzi'nin sordukları bir suale Üstaddan aldıkları cevap

Sual: Bize verdiğiniz cevapta diyorsunuz: Siyasî geniş daireleri merakla takip eden, küçük daireler içindeki vazifelerinde zarar eder. Bunun izahını istiyoruz.

Elcevap: Üstadımız diyor ki:

Evet, bu zamanda merakla radyo vasıtasıyla ciddi alâkadarâne küre-i arzdaki boğuşmalara merak edip bakanlar, dikkat edenler, maddî ve manevî pek çok zararları vardır. Ya aklını dağıtır, mânevî bir divane olur; ya kalbini dağıtır, manevî bir dinsiz olur; ya fikrini dağıtır, mânevî bir ecnebî olur.

Evet, ben kendim gördüm: Lüzumsuz bir merakla mütedeyyin iken âmi bir adam, beride ilme mensubiyeti varken, eskiden beri İslâm düşmanı olan bir kâfirin mağlûbiyetiyle ağlamak derecesinde bir mahzuniyet ve Âl-i Beytten seyyidler cemaatinin bir kâfire karşı mağlûbiyetinden mesruriyetini gördüm. Böyle âmi bir adamın alâkası, bir geniş daire-i siyaset hâtırı için böyle kâfir bir düşmanı, mücahit bir seyyide tercih etmek, acaba divaneliğin ve aklı dağıtmaklığın en acip bir misali değil midir?

Evet, haricî siyaset memurları ve erkân-ı harpler ve kumandanlara bir derece vazifece münasebeti bulunan siyasetin geniş dairelerine ait mesâili, basit fikirli ve idâre-i ruhiye ve dîniyesine ve şahsiyesine ve beytiyesine ve karyesine ait lüzumlu vazifesini geri bıraktırmakla onları meraklandırıp ruhlarını serseri, akıllarını geveze ve kalblerini de hakaik-i imaniye ve İslâmiyeye ait zevklerini, şevklerini kırıp havalandırmak ve o kalbleri serseri etmek ve mânen öldürmekle dinsizliğe yer ihzar etmek tarzında, kemâl-i merakla, onlara göre mâlâyâni ve lüzumsuz mesâil-i siyasiyeyi radyoyla ders verip dinlettirmek, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye öyle bir zarardır ki, ileride vereceği neticeleri düşündükçe tüyler ürperir.

Evet, herbir adam vatanıyla, milletle, hükûmetle alâkadardır. Fakat bu alâkadarlık, muvakkat cereyanlara kapılıp millet ve vatanı ve hükûmetin menfaatini bazı şahısların muvakkat siyasetlerine tâbi etmek, belki aynını telâkki etmek çok yanlış olmakla beraber; o vatanperverlik, milletperverlik hissinden ve vazifesinden herkese düşen vazife bir ise, kendi kalb ve ruhundan idare-i şahsiye ve beytiye ve diniye, ve hâkeza, çok dairelerden hakikî vazifedar olduğu hizmet ve alâka ve merak on, yirmi, belki yüzdür. Bu ciddî ve lüzumlu bu kadar alâkaların zararına olarak, o birtek lüzumsuz ve ona göre mâlâyâni olan siyaset cereyanlarına feda etmek dîvanelik değil de nedir?

Üstadımızın bize gayet aceleyle verdiği cevabı bu kadar. Biz de, o acele ifadeyi acele kaydettik; kusura bakmayınız.

Biz de bütün kuvvetimizle bunu tasdik ediyoruz. Çünkü bunu kendimizde ve gördüğümüz dostlarımızda tecrübelerle müşahede ettik. Hattâ çokları meraklarından, cemaati, belki de namazı terk eder derecede ifratla, tam namaz vaktinde konuşan radyoyu dinleyip, mimsiz medeniyetin sefahat ve dalâlet ve İslâma ettiği ihanet cezası olarak mütemadiyen başına gelen tokatlarına ve boğuşmalarına ve geniş siyaset dâirelerine alâkadârâne dikkat etmekle ve nefsi, zehirli ve başı sarhoş şahıslardan, radyodan ders almak, kudsî ve mühim vazifelerine de tam zarar ediyorlar.

Risale-i Nur şakirtlerinden

Feyzi, Emin

Kastamonu Lahikası : Mektup 33

Otuz bir, otuz ikinci âyetlerin Risale-i Nur'a işaretlerini istihrac etmeye muvaffak olan Ahmed Nazif ve oğlu Salâhaddin, Risale-i Nur'un ehemmiyetli şakirtlerinden olduğundan, Salâhaddin'in şu fıkrası, Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içine girmeye lâyıktır.

Bin üç yüz elli sekiz (1358) senesi, Danzig'den çıkan bir kıvılcım, Avrupa içerisine sür'atle yayılarak büyük bir yangın halini aldığından, bütün milletler seferî vaziyetinde bulunduğundan Türkiye de kısmî seferberlik yaptı. Bin üç yüz elli dokuz (1359)'da 27, 28, 29 doğumluları silâh altına aldı. Bu meyanda, Risale-i Nur talebelerinden Mehmed Feyzi ve ben gibi küçük talebeler de, bir hikmete binaen askere alınmıştı.**(Haşiye-1)** Üstadımız, yalnız altı yedi ay kadar, Risale-i Nur'un intişarı hususunda başka muhitte bulunmamız icap ettiğinden, kalb, fikir ve avucunu Cenâb-ı Hakkın rahmetine açtığı mânen anlaşıldığından, bu duasının kabulü Risale-i Nur'un mühim bir kerameti neticesi olarak başka muhite askerlik vazifesi içinde, Risale-i Nur'a hizmet için gönderildik. Altı yedi ay sonra, Feyzi ve Salâhaddin vazife-i neşri yaptıktan sonra, mezkûr kur'aların, en tehlikeli bir zamanda Alman orduları Romanya'yı işgal, Bulgaristan'ı tazyik, İtalya da Yunanistan'la harp ettiği bir sırada terhisleriyle, o keramet anlaşılmıştır.**(Haşiye-2)**

Hem Salâhaddin, emsalinden bir ay sonra ordudan sevk edilmesi, İnebolu'da emsalleriyle beraber bulunmadığı memleket halkından bazı kimselerin gözüne batarak, müteaddit ihbaratta bulunmaları üzerine, askerlik şubesi tarafından reis, polis vasıtasıyla babasını şubeye celple oğlunun nerede olduğu sorulduğunda, oğlundan bir gün evvel gelen telgrafı göstererek, İzmit Deniz Alayına

mürettep olduğunu ve oğlunun kasten gitmediği, bir ay ticarete gittiği anlaşılmasıyla, babası Ahmed Nazif serbest bırakılmasıdır. Hem maden direğine yazılıp askerlikleri tehir edilenler içinde, hergün benimle görüşen kâtip bir arkadaşım, beni unutup kaydetmediği, sonra da o tecil edilenler hem askere alındığı, hem de fena nazarıyla bakıldığı ve Salâhaddin o nazardan kurtulmasıdır. Hem Salâhaddin'in mürettep olduğu alaya, on beş gün geç iltihak etmesinden dolayı bir ceza verilmeden ve hiçbir tavsiyeye muhtaç kalmadan alay yazıcısı olarak alınması, hem Salâhaddin'in terhislerinde bakaya erlerin üç gün dahi olsa, mahkemeye verildiği halde, kendisinin bir ay bakaya kaldığı halde bir ceza gelmeden terhis ve alay kumandanı ve yâverinin teessüründen gözleri yaşararak ayrılışı, Risale-i Nur'a ait bir keramet olduğu bizce kat'î kanaat gelmiştir.

Hem bir vakit Tosya'dan Kastamonu'ya gelirken, beraberimde Risale-i Nur'un Lem'a ve Şualar'ı vardı. Haşre ait bir mebhas okuyordum. Kamyon yokuşları tırmanıyordu. Havanın ve makinenin harareti bana ağırlık ve fikrime de "Bu Risale-i Nur muazzam bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Başka sahada mu'cize gösterebilir mi? Halbuki mu'cize, Enbiya Aleyhimüsselâma mahsustur. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan sonra mu'cize gösterilmeyecektir" mülâhazası esnâsında kamyon müthiş sadmelerle üç takla, yirmi beş otuz metreden aşağıya yuvarlandık. Şehadet getiriyordum. Yaralı mıyım diye kendimi yokladım. Yüz bin şükür, hiçbir yaram yok. Korkarak doğruldum. Şoförün kafası, gözü parçalanmış, "ah, of" çekiyor. Etrafımı tetkik ettim; şoför tarafındaki kapı ve camlar hurdahaş olmuş. Benim tarafımdaki ince cam bile kırılmamış. O anda bunun büyük bir keramet olduğunu, mu'cize olmadığını ve bir daha böyle maceralı şeyleri tefekkür etmemek için kerametkârâne gaybî bir tokat olduğunu anladım.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Salâhaddin Çelebi

Haşiye-1: Feyzi'nin ve Salâhaddin'in asker olması dolayısıyla Üstad hafif tebessüm ederek, "Sizi onlar alamazlar. Vazifeniz var,

dâvet ediliyorsunuz. Çünkü lisanla olmasa da hal ve etvarınız o vazifeyi görecektir” dedi. Hakikaten Salâhaddin asker olduğunda, mübarek Ramazan’da İzmit’in Tavşan Tepesinde, havanın müsaadesizliğine rağmen yine cemaatle teravih namazı kıldırması ve Alayın Hadımköyüne kalkması, Ramazan’ın 27, 28, 29 uncu günlerine tesadüf etmesi dolayısıyla oruç ve namazını vapurda, Kadir Gecesini de Hadımköyünde istasyon rampasında, yağmurlu soğuk bir havada müşkilâtla bulunduğu su ile abdest alıp, sandık kapağı üstünde kılması ve geceyi yük vagonları içinde acı bir vaziyette şükürlerle geçirmesi, sair neferattaki hiss-i diyaneti heyecana getiriyordu, bir ders hükmüne geçerdi. Ve Balaban Köyünde bayram namazından evvel askerî ve sivil eşhasa, köy camiinde namaz hakkında Dördüncü Sözü aynen okuması ve Risale-i Nur’la vaazda bulunması; kardeşim Feyzi dahi aynen bulunduğu kıt’ada daha tesirli bir tarzda, manevî lisan-ı hal ve kal ile ders vermesi, bilfiil Üstadının nutkunu tasdik eder. 27, 28, 29 tarihi, mübarek günlerin en meşakkatlisi idi. Türkiye’de 1359’da 27, 28, 29 kur’aları askere alınmıştı. Bu tevafuk dahi, keramete bir letafet katar.. Salâhaddin

Haşiye-2: Evet, Üstadım bana Mu’cizât-ı Ahmediyeyi, kardeşim Hüsrev tarzında yazdırıyordu. Ben—yani Feyzi—bir parça tembellik ettim. Birden, 28’lilerle askere istenildim. Yine Üstadım dedi: “Mu’cizat-ı Ahmediye’yi yaz; seni şimdi vermeyeceğim.” Başladım. O emir bir hafta geri kaldı. Tekrar bir ârıza ile yazı noksan kaldı. Tekrar askere çağırıldım. Yine Üstadım, “Git, yaz” dedi. Ciddî çalışmaya başladım. Fevkalme’mul, ikinci defa emir geri kaldı. Bir hafta sonra, tekrar bir mazerete binaen yazıyı bıraktım. Üstadım dedi: “Senin şimdi vazifen Risale-i Nur noktasında askerliktedir.” Birden bir emir geldi, bir şefkat tokadı yiyip vazifeme gönderildim. Cenâb-ı Hakka şükür, Risale-i Nur’a çalıştım ve çalıştırıldım. Üstadımız bize söylediği gibi, altı yedi ay sonra terhis edilip Üstadıma kavuştum. İnşaallah bu kabahatim de affolmuştur. Hem Risale-i Nur’u, hem bizi hizmet-i Kur’aniyede sebkat eden Hüsrev ve Rüştü ve Sabri gibi kardeşlerimi şefi’ tutarak bu kusurumun afvını Üstadımdan istedim. Ben itiraf ediyorum, tembelliğimin neticesi olarak bir şefkat tokadını yedim.. Feyzi

Kastamonu Lahikası : Mektup 34

Feyzi'nin yediği Şefkat tokadıdır.

Üstadım bana kardeşim Husrev Efendi tarzında Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi'ni yazdırıyordu. Ben -yâni Feyzi- bir parça tenbellik ettim. Birden, 28'lilerle askere istenildim. Üstadım dedi: «Git, mu'cizat-ı Ahmediye'yi yaz, seni şimdi vermiyeceğim.» Başladım. O emir bir hafta geri kaldı. Tekrar bir ârıza ile yazı noksan kaldı. Tekrar askere çağırıldım. Yine Üstadım: «Git yaz!». Ciddî çalışmaya başladım. Fevkalme'mul, yine emir geri kaldı. Bir hafta sonra, tekrar bir mazerete binâen yazıyı bıraktım. Üstadım dedi: «Senin şimdi vazifen Risale-i Nur noktasında askerliktedir.» Birden emir geldi, bir şefkat tokadı yeyip vazifeme gönderildim.

Cenâb-ı Hakk'a şükür Risale-i Nur'a alâ kader-it-tâka çalıştım ve çalıştırıldım. Üstadımız bize söyledi gibi yedi ay sonra terhis edilip Üstadımıza ulaştım. İnşâallah bu kabahatimde afvolmuştur.

Risale-i Nur'u, hem bizi hizmet-i Kur'aniyede sebkat eden Husrev, Hâfız Ali, Rüştü, Sabri gibi hâlis, sıddık, metin, çalışkan kardeşlerimi şefi' tutarak afvımı Üstadımdan isterim. Evet ben itiraz ediyorum ki, tenbelliğimin neticesi olarak bu şefkat tokadını yedim.

Mehmed Feyzi

Kastamonu Lahikası : Mektup 35

Ahmed Nazif'in bir fıkrasıdır.

Kıymetli Üstadım,

Yüksek şahsiyetinizin aczi ve fakrı içinde inâyet-i Rabbaniye ve rahmet-i İlâhiyeyle Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câzlarını güneşin parlak ve keskin şuaları gibi kalblerimize nüfuz ettiren ve hakaik-i diniye ve imaniyenin, dalâlete yüz tutan zaif ve âciz mü'minlerin halâsı ve selâmeti ve hidayete çıkarılmasına hâdim ve kudsî Risale-i Nur'un, elbette bir hâdi ve bu zamanın muhtaç bulunduğu bir sahib-i zuhur namını taşıyacağı şüphesizdir. Binaenaleyh, hem Kur'ân'ın tercümanı ve dellâlı ve hem de bu Risale-i Nur'un müellif ve hâdim-i yegânesi bulunmanız, hem de âciz ve fakir bir nefer iken mânevî hizmetinizle müşiriyet derece-i âliyesine terfi ve tefeyyüze istihkak kesb etmiş bulunmanızdadır ki, Alîm-i Mutlak, Hakîm-i Mutlak, Kadir-i Mutlak olan Zülcelâl Hazretleri, bu kudsî vazife-i âliyeyi, kıymetsiz gördüğünüz, çok kıymetli ve faziletli ve feyizli ve âlî derecelerde yüksek bir dellâla tevdi ve nasip ve bilhassa memur etmiştir.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Biz âciz ve âsi ve günahkâr hizmetkârlarınızı dahi lütuf ve keremiyle irşada ve hidayete siz Üstadımızı rehber ve mürşid ve vasıta buyurmuştur ki, ebedî minnet ve şükranlarımızı edâdan âciz bulunuyoruz.

İşte, Üstadım, çok kıymetli arkadaşımız ve hizmet-i Kur'âniyede kıymetli refikimiz ve şerikimiz Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi'nin mektubundan, başka yerde ve mahalde mevsimsiz olduğunu idrak ederek, bu hakikî kelimeyi ve mübarek ism-i şerifi Risale-i Nur'a dahi henüz zahiren takmak haddim değildir ve istimalinden hazer ediyorum. Çünkü Üstadımın izin ve müsaadesi olmadıkça bu gibi lâkapların kıymeti olamaz. Ancak Risale-i Nur'dan aldığım ilham üzerine muhitimizde birinciliği ihraz eden bir kardeşimiz olan

Feyzi'nin mektubunda bahsedilmesi, sırf hüsn-ü niyet ve fart-ı merbutiyet ve sadâkatten ve ihlâstan doğmuştur.

Bu izharın hatâsından hâdis olan meşguliyetinize sebebiyet verdiğimden çok müteessir oldum, af buyurunuz. İkaz ve irşad edici nimet ve himmet, i'tabınızla af buyurulmasını ve Risale-i Nur'un mânevî tokatlarından muhafaza edilmekliğimizi kemâl-i hulûsla istirham eylerim.

Aziz ve kıymetli Üstadım,

Cenâb-ı Hakkın lütuf ve keremiyle ve hadsiz ihsanıyla intisaben hizmet-i kudsiyesinde bulunduğum Risale-i Nur'un maddî ve mânevî pek çok kerametlerini ve bereketlerini aynelyakîn görmüş ve lezzetini tatmış olan bu âciz hizmetkârınızın noksanlarını, hüsn-ü niyete ve hulûs-ü kalbine bağışlamanızı rica ederken, bu mübarek Risale-i Nur'un pek çok kerametlerinden birkaçını arz ediyorum. Şöyle ki:

Risale-i Nur tercümanı ve müellif ve sahibi bulunan zât, bin üç yüz yirmi dört (1324) ve yirmi beş (25) Rumî senelerinde, İstanbul'da iştiharla, "Bediüzzaman" namı ve lâkabı altında matbuatın sitayişle neşriyatından mütehassis olarak, o zaman on yedi yaşımda bulunduğum ve çok cahil ve çocukluk devresinde iken, bu mübarek isim kalbimde yer tutmuş. Ve bu kalbî muhabbet hürmeti için olacak ki, bin üç yüz yirmi altı (1326) senesinde Hazret-i Üstadın, Bediüzzaman Said-i Kürdî lâkabı altında Karadeniz seyahatinde iki hizmetkârıyla İnebolu'yu ziyaret ederek, o zaman İnebolu'nun meşhur ulemasından Hacı Ziya ve diğer ulema arasında vapura teşyi edildiği sırada tesadüfen çarşıda karşılaştığım ve çok derin muhabbet hissiyle bu mübarek zâta selâm durarak mütebessim ve nuranî simalarıyla ve keskin nazarlarıyla selâmlarına ve mânevî nazarlarıyla iltifatlarına mazhar olduğum günden beri artan muhabbet ve alâkamı, otuz senelik hatırımdan kat'iyen silinmediğini aynelyakîn görüyordum.

Tahminen ve takriben altı sene evvel bir gazete sütununda Isparta'da halkın fazla alâka göstermesinden, din ve iman telkin etmesinden ürken ehl-i dünya tarafından tevkif edildiğini teessürle okumuştum. Otuz senelik uzun bir zaman içinde bir defa böyle acı haber aldığım halde, âkıbetinden kat'iyen başka bir malûmat edinememiştim. On seneden beri Cenab-ı Rabbü'l-Âlemîn

Hazretlerinden niyazımda, dâima beş vakit dualarımda, “Yâ Rab, bana bir mürşid-i kâmil ihsan buyur” niyazında iken, bundan üç sene evvel, yani Hicrî bin üç yüz elli yedi (1357) ve milâdî bin dokuz yüz otuz sekiz (1938) senesinde, İnebolu’da bir kahvede, Kastamonulu bir zavallı sarhoşun sitayişle bahsettiği bir zâtın Kastamonu’da mevcudiyeti ve menfî olarak bulunduğunu işittim.

Dikkat ettim ve tahkik ve tâmik ettim. Anladım ki, otuz senedir kalbimde saklı olarak taşıdığım o zamanki Said-i Kürdî olduğunu hayretle öğrendim. Ve kalbimdeki sevgi günler geçtikçe ateşlendiğini hissettiğimden, her tehlikeyi göze alarak ziyaret edip mübarek ellerini öpmek lâzım ve şart olduğunu bildim. Ve ziyaretimde, eski Said’in ism-i mübarekleri Bediüzzaman Said Nursî ve Risale-i Nur’un müellifi ve sahibi olarak buldum. Kemâl-i aşk ve ihlâsla sarıldım. Ve benim yegâne mürşidim ve rehberim ve büyük üstadım o Risale-i Nur’dur dedim.

Ve bana bu hadsiz ihsanatı hidayet ve inayet buyuran Cenâb-ı Hakka, Kur’ân-ı Hakîm’in harfleri adedince şükrederek, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى dedim.**(Haşiye)**

Risale-i Nur’a intisap etmezden evvel, maddî ve dünyevî her işlerimizde ve ticarethanemizin kazançlarında ve şahsî ve hususî işlerimizde Risale-i Nur’a intisaptan sonraki hârikulâde farkları ve bereketleri görmekle beraber, en büyük bir ticaret veya mes’ut bir zenginin, müferrah ve serbestliğinden daha fazla ferah ve sürur ve serbest ve yaşayış tarzında sıhhat ve âfiyetle—elhamdü lillâh—mes’udâne imrar-ı hayat eylemekte olduğumuzu ve Risale-i Nur’un kudsî lütuf ve kerâmetlerine medyun bulunduğumuzu itiraf ve tasdik ederiz.

Üstad Hazretlerinin mezuniyet-i hususiyesiyle, Risale-i Nur namına neşriyat ve hakaik-i imaniye noktasında, bilhassa ibadet ve namaz hakkında şahsımın cahil ve âciz, nâkıs, iktidarsız vaziyetimle vâki olan ve olacak bulunan telkinat-ı diniyedeki kuvvetli ikna ve müessir hitabelerin âsâr-ı fiiliyesini aynen müşahede ettiğimi, Üstadım Risale-i Nur namına kemâl-i fahirle, birçok namazsız Müslümanları—elhamdü lillâh—namaza ve camilere devama

muvaffak bulunmak gibi kudsî hizmetlerin âsâr-ı fiiliyesinden, Risale-i Nur'un büyük harika kerametinden tulû ettiğini ve etmekte olduğunu tasdik ederiz.

Bu içinde bulunduğumuz Alman ve İngiliz harbinin bidayetinden devamı müddetince hadsiz zındıka ve münafıkların hiç yoktan, sebepsiz olarak, şahsıma bir isnadat olsun için, gerek münevver fikirli âlim ve gerekse cahil mülhid, hemen hemen birkaç dostlarım müstesna, memleket halkı ve kudsî hizmetimden küstürmek için şeytan-ı aleyhi mâyestehık bütün memleket halkını iğfal ederek aleyhime tahrik etmiş olacaktır ki, "Nazif, muhalif bir siyasetle ittihad-ı İslâma taraftar eder, siyaset propagandası yapıyor" zihniyetini şiddetle aleyhimde, memleket halkına ve erkân-ı hükûmete kadar sirayet ettiriyorlar. Ve bütün şeytanların tecessüsleri tahrik edilmiş. Güya aleyhtarlarım benden bir intikam almak hasebiyle gıyabımda, hem müthiş cereyanı şiddetlendirmek için kendilerince menfur telâkki ettikleri "Almancı" namıyla hakaretlere maruz bırakmaktan çekinmediler. Halbuki ben, lillâhilhamd, Risale-i Nur'un irşadıyla, hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeyi bütün kâinatın fevkinde gördüğümden ve itikad ettiğimden, değil küre-i arzdaki cereyanlara, belki bana verilse de, bütün dünya saltanatına da âlet edemem. Ben, yalnız hakikatçi ve imancı ve Kur'ân'cı Risale-i Nur'un bir hâdimiyim. Kaç senedir bütün bu hücumlarıyla beraber, iki eser-i inâyet var.

Birisi: Risale-i Nur'un neşriyatındaki hizmetime zarar verilmediği gibi fevkalme'mul muvaffak olduk.

İkincisi: Her ne vakit şiddetli hücum edileceği zaman Üstadımızdan dikkat emrini alıyorduk. Hem de, Risale-i Nur'un âşikâr bir kerametindendir ki, bin üç yüz elli dokuz (1359) sene-i hicrî Ramazan-ı Şerîfin on veya on ikinci günlerinde, Allah rahmet etsin, vefat eden kardeşlerimizden Hatip Mehmed namındaki zât, Yirmi Altıncı Lem'a olan İhtiyarlar Risalesini yazarken hasta olarak yazmaya kâdir olmadığından lâ ilâhe illâ Hû kelime-i tevhidi yazarak bıraktığı, ziyaretine gelen diğer kardeşimiz ve faal arkadaşımız, Feyzi Mehmed Efendiye ikmalini rica ederek dünyaya veda ve ebedî hayatına, inşaallah bu kelime-i tayyibe ile hayatının sonunu mühürleyerek imanlı olarak kabre girdiğini izhar ve Risale-i Nur'un talebelerine açık bir müjde ve tebşiratta bulunmuştur.

İşârât-ı Kur’âniye’nin, yirmi altıncı âyetinin [2] فَفِى الْجَنَّةِ خَالِدِينَ sırrıyla, *“Risale-i Nur talebeleri imanla kabre gireceklerdir”* tebşiratının sıdkını gösteren bu açık kerametin ve tebşirat-ı azîmenin bütün kardeşlerimize tamim olunmasını, Risale-i Nur’un derece-i ulviyetini ve hâdimlerinin mükâfatlarının ne zaman ve ne suretle verilmekte olduğunu aynelyakîn bilinmek ve görülmek üzere şu hakikat muvafık ise İşârât-ı Kur’âniye Risalesine tahşiye olunmasını rica ederim, kıymetli Üstadım.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Ahmed Nazif Çelebi (r.h.)

Haşiye: Evet, bazı ehl-i velâyetin ileride talebesi olacak zâtlar, daha dünyaya gelmeden, hiss-i kablelvukuun inkişafiyle kerâmetkârâne keşfettikleri gibi, Risale-i Nur’un talebelerinin mühimlerinden birkaç zât dahi, çok zaman evvel, bir hiss-i kablelvuku ile, ileride Said ile alâkadar bir surette bir Nura hizmet edeceğini hissetmişler. İşte, onların birisi de Nazif’tir.

1.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.
2.)Cennette sonsuza kadar kalacaklardır. (Hûd Sûresi, 11:108)

Kastamonu Lahikası : Mektup 36

Mektup 36

Aziz Kardeşlerim;

Sizin mübarek yazılarınız ve gönderdiğiniz risaleler hususan tevafuklular, hususan Aliler'in kıymetdar risaleleri, bilhassa Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi bu havalide çok fütuhatı var, Altı - yedi aydır İstanbul'da da fütuhat yapıldı. Şimdi de vilâyât-ı şark'a, Diyarbekir tarafına gitti. Hüsrev bilse ki, o risale vasıtasiyle ne kadar sevap kazanmış, pek fevkâlade memnun ve mesrur olacaktı. Şimdilik o yaldızlı ve çok kıymetdar risale elimden çıktı. Hüsrev hesabına geziyor.

Buna mukabil o kerametli kalem bana bir nüsha, aynı tarzda yaldızlı yazmak ve Ondokuzuncu Söz'ü de, onun âhirine zeyli gibi ilhak etmek ve Mirac Risalesi'nin de üçüncü esasının âhirinde üç müşkilden birinci müşkilin (Elcevap) deyip, Risalet-i Ahmediyye delail'ini fihriste suretinde beyan eden üç, dört yaprağı ta ikinci müşkilin cevabına kadar, onu da âhirinde bir hâtime ve Ayet-ül-Kübra'nın onbeşinci mertebesindeki Risalet-i Ahmediyye bahsini de, eğer münasip görülse o da ilhak edilsin.

Kastamonu Lahikası : Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ مَا اَرْسَلْتُمْ لَنَا

Aziz kardeşlerim,

Âhirzamana işaret eden hadîsin âhirinde: [4] مَثَلاً كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ âyetine dâir iki dakika içinde ve hadisin işaretini tashih ânında, âni olarak mücmelen hatıra gelen işaret-i gaybiyenin gayet acelelikle tevafuk-u cifrîsinde, zararsız bir küçük sehiv vuku bulmuştu. O vakitten beri daha ona dikkat etmemiştim.

Bu defa, cidden ve hakikaten mübarekler heyetinin cem' ve telif ettikleri Lâhika Risalesinin o âyete dair fıkranın kitabetinde bir kasdî sehiv gördüm. O ihtardârâne kasdî sehiv, benim kusurkârâne sehvimi bildirdi. O çok müdakkik ve çok mübarekler heyetine beni çok minnettar ve mesrur eyledi. Şöyle ki:

[5] كَلِمَةً طَيِّبَةً makamı, bin iki (1002) diye sehven yazılmıştı. ط sayılmamış; doğrusu bin on birdir (1011). Risaleti'n-Nur'un makamına on üç farkla tevafuk etmekle beraber, izafeden tavsife geçse رِسَالَةٌ نُورِيَّةٌ olur. Bir ى ve ه ilâve olur ve

şedde gider, bir ن noksan olur. Fakat [6] طَيِّبَةً deki tenvin, bir derece vakf olduğundan sayılmazsa, tam tamına bir tek farkla medde sayılmazsa, farksız olarak tevafuk eder.

Hem, mânâ cihetiyle iki âyet, iki cereyana işaretleri ve münasebetleri ve tetabukları çok kuvvetli bulunduğundan, nâkıs bir tevafuk ve zaif bir emare dahi kâfidir.

Hem böyle makamlarda, böyle büyük yekûnlerde bu gibi küçük farklar zarar vermez. Ben tahmin ederim, bu sehiv, beşinci âyetin işaretindeki sehiv gibi ehemmiyetli bir kısım işârât-ı gaybiyenin anahtarı olacak. Ve bu muazzam âyet, otuz üçüncü âyet olmasına bir işaret idi. İnşaallah istikbalde bir kardeşimiz o hazineyi açacak.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Bize gönderdiklerinizin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
4.)Kelime-i tayyibeyi (güzel ve hoş sözü) Allah nasıl hoş bir ağaca benzetmiştir ki... (İbrahim Sûresi, 14:24)
5.)Kelime-i tayyibe (güzel ve hoş söz).
6.)Güzel, hoş.

Kastamonu Lahikası : Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Âli Cenab Kardeşlerim!

Bu kusurlu kardeşinizin kusurlarını, sehivlerini görmek istemiyorsunuz, görsenizde kerimâne, âlicenâbâne setrediyorsunuz. Fakat sizin gibi hâlis ve sıddık kardeşlerime karşı kusurlarımı itiraf etmek ve söylemekle mesrur oluyorum, mahcub olmuyorum.

İşte binler kusurlarımdan bir kusurum da budur ki; İşârât-ül-İ'caz'ın tevafukatına dair birinci defa Şamlı Tevfik'le beraber baktığımız vakitte, Mucizat-ı Ahmediye bahsi sahifesi açıldı diye, satır başında elifler ondörttür, birbiriyle muvafık, nihayetindeki ت lar dahi sevincimin verdiği acele ile tam dikkat etmemiştik üç ت yı görmemiştik, ona da muvafık demiştim. O vakitten beri bakmamıştım. Benim bu sehiv ve kusurumu fihristede tashih edersiniz. Fakat bu sehiv altında İşârât-ül-İ'caz'ın hurufatının vaziyetinde gayet ince ve derin bir intizam ucunu gördük, belki o kusura keffaret olur. Şöyle ki; aynı iki sahifede yetmişaltının sahifesinin başında beş harfi ن dan و dan başka beş harfi (bir) de ittifak ediyorlar. O sahifenin satırlarının âhirinde ت dan başka, yine beşi (bir) den ittifak edip, ikisi ikide tevafuk ediyor. Karşı ki sahifenin

satır başında و ا dan başka on harf var, altısı (bir) de tevafuk, dördü de (iki) de tevafuk ediyor. Satırların nihayetlerinde altı tane ت dan başka iki tane (bir) iki tane (iki) de beraber, iki (iki), üç (dört), o iki sahifede ت altı, (Sâkin elif) altı, ن altı, و beş, sakîn elif (beş), elif (Ondört).

İşte bir iki dakikada bu iki sahifedeki sehiv ve kusurumun altında, kusurumu tamir edecek mecmu-u kitabta başka bir tarzda bir derin intizamın bu ucunu gördüm. Şimdi yanımdaki Küçük Hüsrev, Hilmi, Şamlı'nın halefi Hâfız Tevfik, bunlar da bu ucu görüp derin bir hakikatın emaresidir deyip, size yazdılar. Ben de bu kardeşlerimle ve Emin ve beraber, hem selam ve hem dualarınızı istiyoruz.

Kalemi harika, hem kerâmetli Hüsrev'in bu def'a ona havale ettiğimiz Mûcizat-ıAhmediyye zeyilleriyle beraber bizce o kadar ehemmiyeti var ki, târif edilmez. Nur ve Gül fabrikalarının bu havâlide tâ uzaklara kadar tüm fütuhat..

Bugünlerde, tefsirin ve Onuncu Sözün tevafukatına baktım.

Kendi kendime dedim ki: Bu ziyade tafsilât israftır. Ehemmiyetli meseleler çoktur, vakit zayi olmasın.

Birden ihtar edildi ki: O tevafuk altında çok ehemmiyetli bir mesele vardır. Hem madem tevafukta bir inâyet-i hâssa ve iltifat-ı rahmanî Risale-i Nur’a karşı tezahür etmiş, o iltifata karşı hiss-i şükran ve memnuniyet ve müteşekkirâne sevinç ne kadar ifratkârâne de olsa israf olamaz. Bu ihtar mücmelini iki cihetle izah edeceğim.

Birincisi: Herşeyde—ne kadar cüz’î de olsa—bir kast ve iradenin cilvesi bulunmasıdır; tesadüf, hakikî olarak olmamasıdır. Evet, kesretin en çok dağınık ve en ziyade tesadüfe verilen kelimattaki hurufatın vaziyetleridir. Hususan kitabette, madem hiç münasebeti olmayan ve ihtiyar-ı beşerî karışmayan hurufatın vaziyetlerinde bir tenasüp, bir nizam bulunuyor; elbette bir irade-i gaybiye tahtında vaziyetler veriliyor.

Hiç birşey daire-i ilim ve kudretinden hariç olmadığı gibi, daire-i irade ve meşietinden dahi hariç değildir ki, böyle cüz’î ve dağınık

şeylerde dahi bir tenasüp gözetiliyor ve tanzim ediliyor. Ve o tanzim içinde ve irade-i âmme cilvesinde, bir inâyet-i hassa suretinde, Risale-i Nur'a bir imtiyaz nev'inde hususî bir teveccüh ve iltifat görülmüş. Ben, bu derin meseleyi görmek için İşârâtü'l-İ'câz tefsirinin tevafukatına dikkat ettim; kat'î bir kanaatle o sırrı bildim ve hissettim.

İkinci cihet: Nasıl ki çok mübarek ve kudsî, büyük bir zât, gayet fakir ve muhtaç bir adama, ümit edilmediği bir tarzda, iltifatkârane, bir kapta, bazı kâğıtlara sarılı bir hediye ihsan etse, elbette o bîçare adam, o pek büyük zâta karşı hediyenin binler mislinden fazla teşekkür etmek ister. Ve bin o hediye kadar kıymetli bulunan o hediyeyle gösterilen iltifatına karşı ne kadar teşekkürde israf ve ifrat etse de makbuldür. Ve o çok mübarek zâtın o hediyesine sardığı kâğıtları da teberrük deyip şeker gibi yese, hattâ o hediye içindeki cevizlerin sert kabuklarını da teberrük diye ekmek gibi yutsa ve o hediyenin kabını mübarek bir kitap gibi öpse ve başına koysa, israf olmadığı gibi; aynen öyle de, Risale-i Nur yüzünde irade-i âmme, inâyet-i hâssa, iltifatını tevafuk zarfıyla ihsan edilmiş. Elbette tevafuka dair tafsilât, tasvirat, fiilî teşekküratın bir nev'idir ve sevincin ve minnettarlığın heyecanlı tereşşuhatıdır. Kusura bakılmaz. Evet, böyle bir zâtın iltifatını gösteren maddî kırk para ihsanına karşı kırk bin teşekkür edilse israf değil.

İkinci mesele: Ben hem kendimde, hem bu yakındaki Risale-i Nur talebelerinde şuhur-u muharremeden sonra bir yorgunluk ve şevkte bir fütur görüyordum. Sebebini vâzıhan bilmiyordum. Şimdi, eskide söylediğim tahminî sebep, hakikat olduğunu gördüm. Şöyle ki:

Nasıl maddî hava fena ise, fena tesir ediyor; mânevî hava da bozulsa, herkesin istidadına göre bir sarsıntı verir. Şuhur-u selâse ve muharremede âlem-i İslâmın mânevî havası, umum ehl-i imanın âhiret kazancına ve ticaretine ciddî teveccühleri ve himmetleri ve tenvirleri o havayı sâfileştiriyor, güzelleştiriyor, müthiş ârızalara ve fırtınalara mukabele ediyor. Herkes o sayede ve sayesinde derecesine göre istifade eder. Fakat o şuhur-u mübareke gittikten sonra, âdetâ o âhiret ticaretinin meşheri ve pazarı değiştiği gibi, dünya sergisi açılmaya başlıyor. Ekser himmetler, bir derece vaziyeti değişiyor. Havayı tesmim eden buharat-ı müzahrefe o manevî havayı bozar. Herkes derecesine göre ondan zedelenir.

Bu havanın zararından kurtulmak çaresi, Risale-i Nur'un gözüyle bakmak ve ne kadar müşkilât ziyadeleşse, kudsî vazife itibarıyla daha ziyade ciddiyet ve şevkle hareket etmektir. Çünkü başkaların füturu ve çekilmesi, ehl-i himmetin şevkini, gayretini ziyadeleştirmeye sebeptir. Zira, gidenlerin vazifelerini de bir derece yapmaya kendini mecbur bilir ve bilmelidirler.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 39

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ تَوَافُقَاتِ الْكَلِمَاتِ وَحُرُوفَاتِهَا فِى كِتَابِ الْكَائِنَاتِ

Aziz, sıddık, âlicenap kardeşlerim,

Nur ve Gül fabrikalarının vaziyetlerinden, bu acip zamanda ne tarzda olduğunu haber vermiyorsunuz. Halbuki, bu dünyada en ziyade alâkadar olduğum onlardır. Her neyse...**(Haşiye-1)**

Bu defa hakikatlerin yemişleri nev'inde ve Risale-i Nur talebelerinin medâr-ı teşviki olan letâif-i tevafukiyeden birisini, Feyzi'nin sebebiyle ve arzusuyla size gönderildi. Şöyle ki:

Birgün tashihat işim yoktu. İşârâtü'l-İ'câz'ın ت tevafuku hakkında yanlışım ve sehvim hâtırıma geldi. Bir keffaretü'z-zünub aradım. Birden, Lâfzullahın başı olan elif, Risale-i Nur'un bir muhtasar fihristesi ve çekirdek-i aslîsi olan İşârâtü'l-İ'câz'da ve resâil-i sairede kerametkârâne vaziyetler gösterdiğini düşündüm. Acaba Lâfzullahın ل ve ه harfleri dahi ne vaziyet gösterecek diye baştan aşağıya kadar bütün İşârâtü'l-İ'câz'ı, sahifelerdeki satırbaşları ve nihayetlerini saydım. ل ve ه nın elif gibi kerametkârâne

vaziyetini gördüm. Belki inşaallah, tevafukta sehivden gelen kusurlarıma ve yanlışlarıma bu da bir küçük keffaretü'z-zünub olur.

Evvelki mektupta, İşârâtü'l-İ'câz'da, sair hurufatın mecmuu başka bir tarzda ehemmiyetli bir vaziyet-i harikaları bulunduğuna bir işaret, bir uç, bir emare gördüğümüzü size yazmıştık. Fakat o geniş sırrı tamamen görmek çok zamana muhtaç olduğundan, çok ehemmiyetli vazifeler şimdilik onunla iştigale müsaade etmedi.

Aziz kardeşlerim,

Bu sıkıntılı zamanda ve tazyikat altında akıl ve kalbi eğlendiren ve keyiflendiren böyle tefekkühat-ı ilmiyeyi israf saymayınız. Hüsn-ü niyet öyle bir kimyadır ki, şişeleri elmasa çevirir, toprağı altın yapar. İnşaallah, o hüsn-ü niyetle, bu tefekkühat dahi hakikî bir gıda ambarına bir anahtar olur ve hizmette zaafa düşenlere kût ve kuvvete yol açar.

Lâfzullahın âhir harfi seksen beş defa o Lâfza-i Celâlin evvelki harfi oluyor. [4] اَللهُ وَاحِدٌ adedine mânidar bir tek farkla tevafuk lisanıyla اَللهُ وَاحِدٌ der. ه bir adedi, seksen beş defa hemen hemen umumiyetle tevafuk eder. Yalnız, bazan bir sahife fasıla olur. ه iki adedi, kırk iki defa ekseriyet-i mutlaka ile tevafuk eder. ه üç adedi, yirmi beş defadır, ekseri tevafuktadır. Hecede ikinci ve Kur'ân'da ve Bismillâh'ta birinci harf olan ب yine seksen beş defa bir oluyor. اَللهُ وَاحِدٌ der. ب iki adedi kırk üç olup, bir farkla ه nin ikisine tevafuk eder. ب üç adedi yirmi yedi olup, ه 'nin üçüne iki farkla tevafuk eder. ب beş adedi yirmi üç defa ه 'nin üç adedine iki farkla tevafuk eder. ت altı adedi on beş defa و 'ın dört adedine tevafuk eder. و altı adedi yirmi altı veya yirmi yedi

defadır. و ’ın beş adedi yirmi beş defa olup, altı adedine bir veya iki farkla tevafuk eder. (ا) altı adedi, sekiz defa ve (ا) beş adedi sekiz defa birbiriyle tam tevafuk eder.

Elhâsıl: Beş ه ile altı هُوَ ism-i mukaddesi oldukları için kerametkârâne vaziyetler gösteriyorlar. Lâfzullahın ortadaki harfi olan ل ’yetmiş beş defa evvelki harfi olan elif oluyor. Hemen hemen umumiyetle tevafukla [5] هُوَ اللهُ adedine üç farkla tevafuk lisanıyla هُوَ اللهُ okuyor. ل ’ın iki adedi altmış beş defa olup, ekseriyet-i mutlaka ile tevafuk ederek, farksız veya iki farkla اَللهُ adedine tevafuk lisanıyla اَللهُ der, zikreder. Ve ل ’ın üç adedi ekseri birbirine tevafukla otuz üç defa olarak, otuz üç aded-i mübarekine tevafukla ve ل ’ın makam-ı cifrîsine üç farkla tevafuk etmekle beraber yalnız mânidar bir farkla وَاحِدٌ اَحَدٌ adedine tevafuk lisanıyla وَاحِدٌ اَحَدٌ der, hükmeder. ل ’ın dört adedi on sekiz olup, [6] وَاحِدٌ adedi olan on dokuzuna yalnız bir manidar farkla, tevafuk lisanıyla وَاحِدٌ der, tevhidi ilân eder. Bu dört adedi, iki adetle beraber, yalnız iki farkla, tevafuk diliyle Lâ ilâhe illâ Hû okurlar.

İşte seksen beş, yetmiş beş, altmış beş olması ve bir adedi seksen beş ve iki adedi onun yarısı olan kırka ve üçü onun nısfı **(Haşiye-2)** yirmiye inmesi ve birbiriyle tevafukları ve Lâfza-i Celâlin ve Kelime-i Tevhidin lem’alarını ifade etmeleri gibi, muntazam niseb-i

adediye ve mânidar münasebet-ı tevafukıye bize kanaat veriyor ki, tesadüfî değil, belki alâmet-i kabul bir tevfiktir; bir tanzimdir.

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye-1: Huruf-u Kur'âniyeyi tercüme ile tahrif, tebdil, tağyir etmek mülhidlerin dehşetli cinayetlerine mukabil cihad eden Said, ifratkârâne ve müsrifâne tevafukta çok tedkikâtı lüzumsuz değil, mânâsız olmaz.

Haşiye-2: Seksen dördüncü sahifenin ikinci haşiyesinde حمزه ahiri ة dir.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kâinat kitabındaki kelimelerin ve o kelimelerin harflerinin tevafukatı adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah birdir.
5.)O, Allah'tır.
6.)Bir, tek

Kastamonu Lahikası : Mektup 41

Birden ihtar edilen bir mesele

Âhirzamanda bir şahsın hatiât ve günahlarının gayet dehşetli bir yekûn teşkil ettiğine dair rivayetler vardır. Eskide, “Acaba âdi bir adam, binler adam kadar günah işleyebilir mi? Ve o âhirzamanda bildiğimiz günahlardan başka hangi günahlardır ki, kâinatın heyet-i mecmuasına dokunur, kıyametin kopmasına ve dünyaları başlarına harap olmasına sebebiyet verir?” diye düşünürdüm. Şimdi bu zamanda müteaddit esbabını gördük.

Ezcümle: Müteaddit vücuhundan radyomla anlaşıldı ki, o birtek adam, birtek kelimeyle bir milyon kebairi birden işler. Ve milyonlarla insanı dinlettirmekle günahlara sokar.

Evet, küre-i havanın yüz binler kelimeleri birden söyleyen ve bir dili olan radyo unsuru, nev-i beşere öyle bir nimet-i İlâhiyyedir ki, küre-i havayı bütün zerratıyla şükür ve hamd ü senâyla doldurmak lâzım gelirken, dalâletten tevellüd eden sefahet-i beşeriye o azîm nimeti şükrün aksine istimal ettiğinden, elbette tokat yiyecek.

Nasıl ki havârık-ı medeniyet namı altındaki ihsanat-ı İlâhiyyeyi bu mimsiz, gaddar medeniyet hüsn-ü istimal ile şükrünü eda edemeyerek tahribata sarf edip küfran-ı nimet ettiği için öyle bir tokat yedi ki, bütün bütün saadet-i hayatiyeyi kaybettirdi. Ve en medenî tasavvur ettiği insanları, en bedevî ve vahşî derekesinden daha aşağıya indirdi. Cehenneme gitmeden evvel, Cehennem azabını tattırıyor.

Evet, radyonun küllî nimetiyet ciheti küllî bir şükür iktiza eder; ve o küllî şükür de, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın kelâm-ı ezelîsinin şimdiki bütün muhataplarına birden yetiştirmek için, küllî yüz bin dilli semavî bir hâfız hükmünde, her vakit kâinatta Kur’ân’ı okumalıdır, tâ o nimetin küllî şükrünü edâ ve o nimeti idame etsin.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 42

Mektup 42

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu defaki Nur ve Gül fabrikalarının ve iki Hulûsi'nin mektubları bizi o derece mesrur ve memnun ve minnetdar ve müteşekkir eylemiş ki, tarif edilmez. Mahkemedeki müdafaatımda, (sizlerden otuz zâtı, otuz bine mukabil olduğunu) diye iddiama, davama hiç cerhedilmez şâhidler gösterdiniz ve gösteriyorsunuz. Allah sizden ebeden râzı olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 43

Mektup 43

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin, yani Nur fabrikasının sahibi ve mübarek cemaatin imamının Atabey'den gelen mektupları bizi çok mesrur eyledi. Üç dört ay zarfında, üç dört köyde ümmîlerden elli adet kalem Risale-i Nur'u yazmaya muvaffak olmaları, elbette Ali'lerin ve Mustafa'ların şüphesiz harika bir keramet-i sadakatleridir. Kerametkârâne bu vâkıa, bu havalide Risale-i Nur şakirtlerini çok kuvvetle ümitlendirdi, ziyade şevk verdi. Size de ve o ümmî kâtiplere de yüz bin bârekâllah!

Nur fabrikasının, Gül fabrikasının Risale-i Nur'a derece-i hizmetlerini merak edip sormuştum. Ümit ve tahminimin pek fevkinde olarak Hüsrev'in mektubundan bin kalemle Risale-i Nur'a hizmet haberini ve bilhassa sizin de yalnız ümmîlerden birkaç köyde elli kalemin imdada yetişmesi, bâki bir hazinenin müjdesi kadar bizi memnun etti. Allah sizlerden ebedî razı olsun. Âmin. Ve sizi, hizmet-i imaniye ve Kur'âniyede muvaffak eylesin, âmin. Büyük Hâfız Ali'nin Nazif'le tevafuku ve tetabuku, yalnız bir iki cihetle değil, çok cihetlerle mabeynlerinde tevafuk var.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederim.

Kastamonu Lahikası : Mektup 44

Mektup 44

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizlerin ümidimin pek fevkinde gayret ve faaliyetiniz beni, âhir hayatıma kadar mesrur ve müteşekkir edecek bir mahiyettedir. Bu defa mektubunuzda, “Hıfz-ı Kur’ân’a çalışmak ve Risale-i Nur’u yazmak, bu zamanda hangisi takdim edilse daha iyidir?” diye sualinizin cevabı bedihîdir. Çünkü, bu kâinatta ve her asırda en büyük makam Kur’ân’ındır. Ve her harfinde, ondan tâ binler sevap bulunan Kur’ân’ın hıfzı ve kırâati her hizmete mukaddem ve müreccahtır. Fakat, Risale-i Nur dahi o Kur’ân-ı Azîmüşşanın hakaik-i imaniyesinin burhanları, hüccetleri olduğundan ve Kur’ân’ın hıfz ve kıraatine vasıta ve vesile ve hakaikini tefsir ve izah olduğu cihetle, Kur’ân hıfzıyla beraber ona çalışmak da elzemdir.

Nur fabrikası ve Gül fabrikası devâirinde, mübarekler heyetinde, Lütfü’ler nümunelerinde, Hacı Hâfız’lar cemaatinde, Sıddık Süleyman, Hakkı’nın makamlarında bulunan herbir kardeşlerimize, hususan elli ümmîden çıkan Risale-i Nur talebelerine birer birer selâm ve dua ediyoruz ve dualarınızı istiyoruz.

س. ع

Kastamonu Lahikası : Mektup 45

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Sevgili ve kıymetli Üstadım, faziletmeâb Efendim Hazretleri,

Ebedî minnettarı ve hâdimi bulunduğum Risale-i Nur'un feyzinden lâyık olmadığım pek çok eltâf-ı Rabbaniyeye mazhariyetimi, gözlerimden sevinç yaşları akıtarak görmekte ve ne suretle şükranlarımla mukabele edeceğimden âciz bulunmaktayım. Dünün menfur-u umumîsi Nazif, bugünün parlak bir vatanperveri veya hakikatçisi bulunmaktadır.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [4]

Senelerden beri müştâkı bulunduğum Nur ve Gül fabrikaları müberekler heyetinin ve o mukaddes fabrikanın makina ve çarklarının nurlu sadalarını kulaklarımla işitmek ve şu âciz ve kasır ve cahil vaziyetimle o yüksek ve Aşere-i Mübeşşere-i Kur'âniyeden olan, Ashâb-ı Güzîn Rıdvânullahi Aleyhim Ecmaîn efendilerimizin bugün şahsiyet-i mâneviyelerini küçük bir mikyasta temsil eden sıddıklar, mücahidler, fedakâr kahramanlar cemaatinin iki mühim uzvu bulunan aziz kardeşlerimizden mübarek Sabri ve Büyük Hâfız Ali'nin hakkımda gösterdikleri âlicenâbâne muhabbet ve merbutiyet-i kalbiye ve hâdiselerin aynen tevafuku, bu yüksek ve muktedir Nur deryasının nurlu rüzgârlarından hasıl olan dalgaların hışırtılarından sızan bir keramet-i gaybiye bulunduğundan, bizce pek kıymettar olan bu mühim tevafukatın, günahkâr ve bütün geçmiş ömrü isyanla dolu bu âdi şahsımın o öyle yüksek ve mukaddes bir heyetin mübarek iki

uzvu tarafından hüsn-ü kabul görülerek iltifatlarına mazhar ve kıymetli mesâi ve hizmet-i kudsiyelerine tevafukla, pek cüz'î ve değersiz hizmetimize iştirak ederek benimsemek ve kabul etmek yüksekliğinde bulunmaları, Risale-i Nur'un kudsî kerametiyle Cenab-ı Rabb-i İzzetin nihayetsiz eltaf-ı Sübhâniyesinden büyük bir lütf-u Rabbânî bulunduğunu şükranla arz eder ve bu kıymetli kardeşlerimizin hizmet-i kudsiyelerinin denizden bir katre mesabesindeki ve çok hatâlı ve kıymetsiz ve cüz'î olan hizmetimizin âsâr-ı fiiliyesi olarak bugün bendenizi lâyıkı bulunmadığım halde âciz ve cahil ve günahkâr şahsiyetim böyle yüksek ve erişilmesi muhal olan eshâb-ı Resulullah Rıdvanullahi Aleyhim Ecmâin Hazeratının şahsiyet-i maneviyesinin küçük bir cilvesinin gölgesini temsil eden mübarekler heyetinin iki âzâsının yüksek iltifatlarına mazhar etmiştir ki, bendenizi bu kudsî mazhariyete eriştiren Risale-i Nur delâletiyle Kadîr-i Mutlak ve Hâlık-ı Zülcelâle, Risale-i Nur'un hurufatı ve mevcudatın miktarınca hamd-ü senâ eder ve bu güzide ve kıymettar mübarekler heyetinin herbir âzâlarına ve bütün kardeşlerimize ayrı ayrı ihtiramla minnet ve şükranlarımı arz eder ve kendilerini ikinci üstad olarak kabul ettiğimden kıymetli irşatlarından mahrum bırakmamaları ve daimi dualarını daima taleb etmekte bulunduğum iblağını, büyük üstadımdan diliyerek, mubarek el ve ayaklarınızdan öper ve rızâ-i ilahiye ve rü'yet-i Cemalullaha ebedî mazhariyetinizi Cenab-ı Haktan niyaz eylerim efendim.

Talebeniz ve hizmetkârınız

Ahmed Nazif

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 46

Şefkat yüzünden esasat-ı İslâmiyenin haricindeki bid'at ve dalâlet yollarına sapanları çeviren bir hakikattır.

Şefkat-i insaniye, merhamet-i Rabbaniyenin bir cilvesi olduğundan, elbette rahmetin derecesinden aşmamak ve Rahmetenli'l-Âlemîn zâtın (a.s.m.) mertebe-i şefkatinden taşmamak gerektir. Eğer aşsa ve taşsa, o şefkat, elbette merhamet ve şefkat değildir; belki dalâlete ve ilhada sirayet eden bir maraz-ı ruhî ve bir sakam-ı kalbîdir.

Meselâ, kâfir ve münafıkların Cehennemde yanmalarını ve azap ve cihad gibi hâdiseleri kendi şefkatine sığıştırmamak ve tevile sapmak, Kur'ân'ın ve edyân-ı semâviyenin bir kısm-ı azîmini inkâr ve tekzip olduğu gibi, bir zulm-ü azîm ve gayet derecede bir merhametsizliktir.

Çünkü mâsum hayvanları parçalayan canavarlara himayetkârâne şefkat etmek, o biçare hayvanlara şedit bir gadr ve vahşi bir vicdansızlıktır. Ve binler Müslümanların hayat-ı ebediyelerini mahveden ve yüzer ehl-i imanın su-i âkıbetine ve müthiş günahlara sevk eden adamlara şefkatkârâne taraftar olmak ve merhametkârâne cezadan kurtulmalarına dua etmek, elbette o mazlum ehl-i imana dehşetli bir merhametsizlik ve şenî bir gadirdir.

Risale-i Nur'da kat'iyetle ispat edilmiş ki, küfür ve dalâlet, kâinata büyük bir tahkir ve mevcudata bir zulm-ü azîmdir ve rahmetin ref'ine ve âfâtın nüzulüne vesiledir. Hattâ, *"Deniz dibinde balıklar, cânilerden şekva ederler ki, İstirahatimizin selbine sebep oldular"* diye rivâyet-i sahiha vardır.

O halde kâfirin azap çekmesine acıyıp şefkat eden adam, şefkate lâyık hadsiz mâsumlara acımıyor ve şefkat etmeyip ve hadsiz merhametsizlik ediyor demektir.

Yalnız bu var ki, müstehaklara âfât geldiği zaman mâsumlar da yanarlar; onlara acımamak olmuyor. Fakat, cânilerin cezalarından zarar gören mazlumların hakkında gizli bir merhamet var.

Bir zaman, eski Harb-i Umumîde, düşmanların ehl-i İslâma ve bilhassa çoluk ve çocuklara ettikleri katl ve zulümlerinden pek çok müteellim oluyordum. Fıtratımda şefkat ve rikkat ziyade olduğundan, tahammülüm haricinde azap çekerdim.

Birden kalbime geldi ki, o maktul masumlar şehîd olup veli olurlar; fâni hayatları, bâki bir hayata tebdil ediliyor. Ve zâyi olan malları sadaka hükmünde olup bâki bir malla mübadele olur. Hattâ o mazlumlar kâfir de olsa, âhirette kendilerine göre o dünyevî âfattan çektikleri belâlara mukabil rahmet-i İlâhiyenin hazinesinden öyle mükâfatları var ki, eğer perde-i gayb açılsa, o mazlumlar haklarında büyük bir tezahür-ü rahmet görünüp, “Ya Rabbi, şükür elhamdü lillâh” diyeceklerini bildim ve kat’î bir surette kanaat getirdim. Ve ifrat-ı şefkatten gelen şiddetli teessür ve elemden kurtuldum.

Kastamonu Lahikası : Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Telifinden otuz dört sene sonra, Münazarat namındaki esere baktım. Gördüm ki, Eski Said'in o zamandaki inkılâptan ve o muhitten ve tesirat-ı hariciyeden neş'et eden bir hâlet-i ruhiyeyle yazdığı bu gibi eserlerinde hatîat var. O kusurat ve hatîatımdan bütün kuvvetimle istiğfar ediyorum ve o hatîattan nedamet ediyorum. Cenâb-ı Hakkın rahmetinden niyazım odur ki, ehl-i imanın meyusiyetlerini izale niyetiyle ettiği hatîat hüsn-ü niyetine bağışlansın, affedilsin.

Eski Said'in bu gibi eserlerinde iki esas-ı mühim hükmediyor. O iki esasın hakikatleri vardır. Fakat ehl-i velâyetin keşfiyatı tevilâta ve rüya-yı sadıkanın tevile muhtaç oldukları gibi, o hiss-i kablelvukuun dahi, daha ince tâbirlere lüzumu varken, Eski Said'in o hiss-i kablelvukuyla hissettiği o iki hakikatin tevilsiz, tâbirsiz bir surette beyanı, kısmen kusurlu ve kısmen hilâf görünüyor.

Birinci esas: Ehl-i imanın meyusiyetine karşı, "İstikbalde bir nur var" diye müjde verdiğidir. Bir hiss-i kablelvukuyla Risale-i Nur'un istikbalde, dehşetli bir zamanda çok ehl-i imanın imanlarını takviye edip kurtarmasını hissedip o adese ile Hürriyet inkılâbındaki siyaset dairelerine bakmış. Tâbirsiz, tevilsiz tatbike çalışmış; siyaset ve kuvvet ve kemmiyet noktasında zannetmiş. Doğru hissetmiş, fakat tam doğru diyememiş.

İkinci esas: Eski Said, bazı dâhi siyasî insanlar ve harika ediplerin hissettikleri gibi, çok dehşetli bir istibdadı hissedip ona karşı cephe almışlardı. O hiss-i kablelvuku tâbir ve tevile muhtaç iken, bilmeyerek resmî, zaif ve ismî bir istibdat görüp ona karşı hücum gösteriyorlardı. Halbuki onlara dehşet veren, bir zaman sonra gelecek olan istibdatların zaif bir gölgesini asıl zannederek öyle davranmışlar, öyle beyan etmişler. Maksat doğru, fakat hedef hatâ...

İşte Eski Said de, eski zamanda böyle acip bir istibdadı hissetmiş. Bazı âsârında, ona hücumla beyanatı var. O müthiş istibdâdât-ı acîbeye karşı meşruta-i meşruayı bir vasıta-i necat görüyordu. Ve hürriyet-i şer'iye, Kur'ân'ın ahkâmı dairesindeki meşveretle o müthiş musibeti def eder diye düşünüp öylece çalışmış.

Evet, zaman gösterdi ki, hürriyetperver namını alan bir devletin, o istikbalde gelen istibdadın bir nümunesi olarak, üç yüz müstebit memurlarıyla, üç yüz milyon Hindistan'ı, üç yüz seneden beri, üç yüz adam gibi kolay bağlayıp deprenmeyecek derecede istibdat altına alarak, eşedd-i zulmü âzamî bir derecede, yani birisinin hatâsıyla binler adamı tecziye etmek olan kanun-u müstebidâneye inzibat ve adalet namını vermiş; dünyayı aldatmış, ateşe vermiş.

Münazarat namındaki eserde, bazı latîfe suretinde bazı kayıtlar, haşiyecikler bulunur. O eski zaman telifinde zarifü't-tab' talebelerine bir mülâtafe nev'indendir. Çünkü onlar, o dağlarda beraberindeydiler. Onlara ders suretinde beyan ediyormuş. Hem bu Münazarat risalesinin ruhu ve esası hükmünde olan hâtimesindeki Medresetü'z-Zehrâ hakikatı ise, istikbalde çıkacak olan Risale-i Nur'a bir beşik, bir zemin izhar etmek idi ki, bilmediği, ihtiyarsız olarak ona sevk olunuyordu. Bir hiss-i kablelvukuyla o nuranî hakikati bir maddî surette arıyordu. Sonra o hakikatin maddî ciheti dahi vücuda gelmeye başladı.

Sultan Reşad, 19 bin altın lirayı Van'da temeli atılan o Medresetü'z-Zehrâya verdi, temel atıldı. Fakat sabık Harb-i Umumî çıktı, geri kaldı.

Beş altı sene sonra Ankara'ya gittim, yine o hakikate çalıştım. İki yüz meb'ustan 163 meb'usun imzalarıyla, o medresemize 150 bin banknot iblâğ ederek o tahsisat kabul edildi. Fakat binler teessüf, medreseler kapandı, onlarla uyuşamadım, yine geri kaldı. Fakat Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, o medresenin mânevî hüviyetini Isparta vilâyetinde tesis etti. Risale-i Nur'u tecessüm ettirdi. İnşaallah istikbalde Risale-i Nur şakirtleri o âli hakikatin maddî suretini de tesis etmeye muvaffak olacaklar.

Eski Said'in İttihad-ı Terakki Komitesine şiddet-i muhalefetiyle beraber, onların hükûmetine ve bilhassa orduya karşı tarafgirâne yüksek takdiratı ve iltizamları ise, bir hiss-i kablelvukuyla, yağı içinde

bulunan o cemaat-i askeriyede ve o cemiyet-i milliyede bir milyona yakın evliya mertebesinde olan şühedayı altı yedi sene sonra tezahür edeceğini hissetmiş, ihtiyarsız olarak, meşrebine muhalif, onlara dört sene tarafgir bulunmuş. Sabık Harb-i Umumî çalkalamasıyla o mübarek yağı alındı, yağı alınmış bir ayrana döndü. Yeni Said dahi Eski Said'e muhalefet edip mücahedesine döndü.

Kastamonu Lahikası : Mektup 48

Mektup 48

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size bu defa iki parçayı gönderiyorum.

Birisi: Evvelce bir kısmını size göndermiştim. Şimdi bir ihtar-ı mânevîyle o parça hem tekmil edildi, hem ehemmiyetli olduğu bildirildi. Eski Said'in siyasetle münasebettar, eski eserlerini görenlere fâidesi var; fakat bir parça mahremcedir, Lâhikaya girmeli.

İkinci parça: Mânevî bir ihtara binaen Risale-i Nur'un hizmetine bilmeyerek zarar verebilen bazı yeni eserleri alan bir kardeşimizi bir ikaz, bir ihtardır ki, sair Risale-i Nur talebeleri vazifelerine halel vermemek için bir tenbihtir. Bu da Lâhikaya girsin.

Hulûsi-i Sâlis imzasıyla ehemmiyetli ve beni çok mesrur eden ve Küçük Lütfü'nün bir vârisi olan bir zâtın Risale-i Nur'a kıymettar hizmeti ve tesahubunu beyan eden bir mektubunu aldım. O zât kimdir? Ben çok selâm ve duayla onu tebrik ediyorum.

Gül ve Nur fabrikaları ve mübarekler başta olarak umum kardeşlerime birer birer selâm ediyorum. Bu memleketi tenvir eden ve Cennet kokularıyla rayihalandıran o fabrikaları Cenâb-ı Hak muvaffak ve dâim eylesin. Âmin. Biz burada onların parlak nurlarıyla ve şirin güzel kokularıyla âlem-i bekanın rayihasını istişmam ediyoruz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur talebelerinin hasları olan sahip ve vârisleri ve haslarının hasları olan erkân ve esasları olan kardeşlerime bugünlerde vuku bulan bir hâdise münasebetiyle beyan ediyorum ki, Risaletü'n-Nur hakaik-i İslâmiyeye dair ihtiyaçlara kâfi geliyor, başka eserlere ihtiyaç bırakmıyor. Kat'î ve çok tecrübelerle anlaşılmış ki, imanı kurtarmak ve kuvvetlendirmek ve tahkikî yapmanın en kısa ve en kolay yolu Risaletü'n-Nur'dadır. Evet, on beş sene yerine on beş haftada Risaletü'n-Nur o yolu kestirir, iman-ı hakikîye isal eder.

Bu fakir kardeşiniz yirmi seneden evvel kesret-i mütalâayla bazan bir günde bir cilt kitabı anlayarak mütalâa ederken, yirmi seneye yakındır ki Kur'ân ve Kur'ân'dan gelen Resailü'n-Nur bana kâfi geliyorlardı. Birtek kitaba muhtaç olmadım, başka kitapları yanımda bulundurmadım. Risaletü'n-Nur çok mütenevvi hakaike dair olduğu halde, telifi zamanında, yirmi seneden beri ben muhtaç olmadım. Elbette siz, yirmi derece daha ziyade muhtaç olmamak lâzım gelir.

Hem madem ben sizlere kanaat ettim ve ediyorum, başkalara bakmıyorum, meşgul olmuyorum; siz dahi Risaletü'n-Nur'a kanaat etmeniz lâzımdır, belki bu zamanda elzemdir.

Hem şimdilik bazı ulemanın yeni eserlerinde meslek ve meşrep ayrı ve bid'atlara müsait gittiği için, Risaletü'n-Nur zındıkaya karşı hakaik-i imaniyeyi muhafazaya çalışması gibi, bid'ata karşı da huruf ve hatt-ı Kur'ânı muhafaza etmek bir vazifesi iken, has talebelerden birisi bilfiil huruf ve hatt-ı Kur'âniye'yi ders verdiği halde, sırrı bilinmez bir hevesle, huruf ve hatt-ı Kur'âniyeye, ilm-i din perdesinde tesirli bir surette darbe vuran bazı hocaların darbede istimal ettikleri eserleri almışlar. Haberim olmadan, dağda, şiddetli bir tarzda o has

talebelere karşı bir gerginlik hissettim, sonra ikaz ettim. Elhamdü lillâh ayıldılar. İnşaallah tamamen kurtuldular.

Ey kardeşlerim,

Mesleğimiz, tecavüz değil tedafüdür. Hem tahrip değil, tamirdir. Hem hâkim değiliz, mahkûmuz. Bize tecavüz eden hadsizdirler. Mesleklerinde, elbette çok mühim ve bizim de malımız hakikatler var. O hakikatlerin intişarına bize ihtiyaçları yoktur. Binler o şeyleri okur, neşreder adamları var. Biz onların yardımlarına koşmamızla, omuzumuzdaki çok ehemmiyetli vazife zedelenir ve muhafazası lâzım olan ve birer taifeye mahsus bir kısım esaslar ve âli hakikatler kaybolmasına vesile olur.

Meselâ, hâdisât-ı zamaniye bahanesiyle Vehhâbîlik ve Melâmîliğin bir nev'ine zemin ihzar etmek tarzında, bazı ruhsat-ı şer'iyeyi perde yapıp eserler yazılmış. Risaletü'n-Nur, gerçi umuma teşmil suretiyle değil, fakat herhalde hakikat-i İslâmiyenin içinde cereyan edip gelen esas-ı velâyet ve esas-ı takvâ ve esas-ı azimet ve esâsât-ı Sünnet-i Seniye gibi ince, fakat ehemmiyetli esasları muhafaza etmek bir vazife-i asliyesidir. Sevk-i zaruretle, hâdisâtın fetvalarıyla onlar terk edilmez.

Kastamonu Lahikası : Mektup 50

Mektup 50

Âhirzamanda Hazret-i İsa (a.s.) nüzulüne ve Deccalı öldürmesine ait ehâdis-i sahihanın mânâ-yı hakikîleri anlaşılmadığından, bir kısım zahir ulemalar, o rivayet ve hadislerin zahirine bakıp şüpheye düşmüşler; veya sıhhatini inkâr edip, veya hurafevâri bir mânâ verip, âdetâ muhal bir sureti bekler bir tarzda avâm-ı Müslimîne zarar verirler. Mülhidler ise, bu gibi zahirce akıldan çok uzak hadisleri serrişte ederek hakaik-i İslâmiyeye tezyifkârâne bakıp taarruz ediyorlar. Risale-i Nur, bu gibi ehâdis-i müteşâbihenin hakiki tevillerini Kur'ân feyziyle göstermiş. Şimdilik nümune olarak birtek misal beyan ederiz. Şöyle ki:

"Hazret-i İsa (a.s.) Deccalla mücadelesi zamanında, Hazret-i İsa (a.s.) onu öldüreceği vakitte, on arşın yukarıya atlayıp sonra kılıcı onun dizine yetiştirebilir derecesinde, vücutça o derece Deccalın heykeli Hazret-i İsa'dan büyüktür" diye meâlinde rivayet var. Demek Deccal, Hazret-i İsa Aleyhisselâmdan on, belki yirmi misli yüksek kametli olmak lâzım gelir.

Bu rivayetin zâhirî ifadesi sırr-ı teklife ve sırr-ı imtihana münafi olduğu gibi, nev-i beşerde câri olan âdetullaha muvafık düşmüyor.

Halbuki bu rivayeti, bu hadisi,—hâşâ—muhal ve hurafe zanneden zındıkları iskât ve o zahiri, ayn-ı hakikat itikad eden ve o hadisin bir kısım hakikatlerini gözleri gördükleri halde, daha intizar eden zahirî hocaları dahi ikaz etmek için, o hadisin, bu zamanda da aynı hakikat ve tam muvafık ve mahz-ı hak müteaddit mânâlarından bir mânâsı çıkmıştır. Şöyle ki:

İsevîlik dini ve o dinden gelen âdât-ı müstemirresini muhafaza hesabına çalışan bir hükûmetle, resmî ilânıyla, zulmetli pis menfaati için dinsizliğe ve bolşevizme yardım edip terviç eden diğer bir hükûmet ki, yine hasis, pis, menfaati için İslâmlarda ve Asya'da dinsizliğin intişarına taraftar olan fitnekâr ve cebbar hükûmetlerle muharebe eden evvelki hükûmetin şahs-ı mânevîsi temessül etse ve

dinsizlik cereyanının bütün taraftarları da bir şahs-ı mânevîsi tecessüm eylese, üç cihetle bu müteaddit mânâları bulunan hadisin bu zaman aynen bir mânâsını gösteriyor. Eğer o galip hükûmet netice-i harbi kazansa, bu işârî mânâ dahi bir mânâ-yı sarih derecesine çıkar. Eğer tam kazanmasa da, yine muvafık bir mânâ-yı işârîdir.

Birinci cihet: Din-i İsevînin hakikîsini esas tutan İsevî ruhanîlerin cemaati ve onlara karşı dinsizliği tervice başlayan cemaat tecessüm etseler, bir minare yüksekliğinde bir insanın yanında, bir çocuk kadar da olamaz.

İkinci cihet: Resmî ilânıyla, "Allah'a istinad edip dinsizliği kaldıracağım, İslâmiyeti ve İslâmları himaye edeceğim" diyen bir hükûmet yüz milyon küsur iken, dört yüz milyona yakın nüfusa hükmeden bir diğer devlete ve dört yüz milyon nüfusa yakın ve onun müttefiki olan Çin'e ve Amerika'ya ve onlar ise zahîr ve müttefik oldukları olan bolşeviklere galibâne, öldürücü darbe vuran o hükûmetteki muharip cemaatin şahs-ı mânevîsiyle, mücadele ettiği dinsizlerin ve taraftarların şahs-ı mânevîleri tecessüm etse, yine minare boyunda bir insana nispeten küçük bir insanın nispeti gibi olur

Bir rivayette, *"Deccal dünyayı zapteder"* mânâsı, "ekseriyet-i mutlaka ona taraftar olur" demektir. Şimdi de öyle oldu.

Üçüncü cihet: Eğer, küre-i arzın dört kıt'aları içinde **(Haşiye)** en küçüğü olan Avrupa'nın ve bu kıt'anın da dörtte biri olmayan bir hükûmetin memleketi, ekser Asya, Afrika, Amerika, Avustralya'ya karşı galibâne harp ederek, Hazret-i İsa'nın vekâletini dâvâ eden bir devletle beraber dine istinat edip çok müstebidâne olan dinsizlik cereyanlarına karşı semavî paraşütlerle muharebe ve mücadele eden o hükûmetle, ötekilerin şahs-ı mânevîleri insan suretine girse, ceridelerin eskiden beri yaptıkları gibi, devletlerin kuvvetlerini ve hükûmetlerin derecelerini göstermek nev'inden o mânevî şahıslar dahi rû-yi zemin ceridesinde, bu asır sahifesinde birer insan suretinde tersim ve tasvirleri gibi temessül etseler, aynen ve tam tamına hadis-i şerifin mu'cizâne ihbar-ı gaybi nev'inden beyan ettiği hâdise-i âhirzamanın müteaddit mânâlarından tam bir mânâsı çıkıyor.

Hattâ, şahs-ı İsâ'nın (a.s.) semâvattan nüzulü işaretiyle bir mânâ-yı işârîsi olarak Hazret-i İsâ'yı (a.s.) temsil ederek ve namına hareket eden bir taife dahi, şimdiye kadar işitilmemiş ve görülmemiş bir tarzda tayyarelerle, paraşütlerle semadan bir belâ-yı semavî gibi nüzûl ettiriyor, düşmanların arkasına indiriyor. Hazret-i İsâ'nın nüzulünün maddeten bir misalini gösteriyor.

Evet, hadis-i şerifin ifadesiyle Hazret-i İsa'nın semavî nüzûlü kat'î olmakla beraber; mânâ-yı işârîsiyle başka hakikatleri ifade ettiği gibi, bu hakikate de mu'cizâne işaret ediyor.

Küçük Hüsrev olan Feyzi ve Emin'in suali ve ilhahlarıyla bazı biçarelerin imanlarını şübehattan muhafaza niyetiyle bu meseleye dair yalnız bir, iki, üç satır yazmak niyet edip başlarken, ihtiyarım haricinde olarak uzun yazdırıldı. Hikmetini de anlamadık, belki bir hikmeti var diye öylece bıraktık, kusura bakmayınız. Bu fıkrada tashihe ve dikkate vakit bulamadık, müşevveş kaldı.

Haşiye: Avustralya nazara alınmamış.

Kastamonu Lahikası : Mektup 51

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْاٰنِ

Aziz kardeşlerim ve sıddık arkadaşlarım,

Var olunuz, bahtiyar olunuz. Sizin pek ciddî sa'y ü gayretiniz hem burada, hem başka yerlerde şevk ve gayreti uyandırıyor. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, gittikçe Risale-i Nur'un fütuhatı ziyadeleşiyor. Ehl-i iman yaralarını hissedip ilâçlarını ondan buluyorlar.

Hâfız Ali'nin mektubunda yazdığı iki âyetin işaretine dikkat ettik. Bizler dahi Nur fabrikasının sahibi gibi çok mesrur ve müferrah olduk. Fakat Risale-i Nur'a bir işaret-i gaybiyle haber veren otuz üç adet âyet [4] شَهِدَ اللهُ âyetiyle hitam bulduğundan, bu yeni iki âyetin müstakil bir surette işaretlerine kapı açılmadı. Hem, otuz üç âyetten hangisinin tetimmesi olacak şimdilik bilinmedi.

Yalnız bu kadar anlaşıldı ki, [5] .. بِاَيْدِى سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ fıkrası Risale-i Nur'un nâşir ve kâtiplerine mânâ-yı işârî ile bakıyor.

Hem, [6] يَتْلَوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً .. فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ fıkrası dahi, Risale-i Nur'un eczalarına ve suhuflarına ve kitaplarına mânâ-yı işârîyle bakıyor. Fakat cifir hesabıyla bin üç yüz altmış küsurdan sonra bu parlak vaziyeti gösterecekler diye icmalen fehmettik.

Gül fabrikasının bizlere, parlak bir gül-ü Muhammedî (a.s.m.) bahçesini hediye edecekti. Onu bütün ruh u canımızla bekliyoruz.

Bu zamanda, lillâhilhamd, Sünnet-i Seniye dairesinde kemâl-i imanı kazanan Risale-i Nur şakirtleri evliyaların, mürşidlerin nazar-ı dikkatini celb edecek vaziyeti aldığından, her zamanda bulunan hakikî mürşidler, her halde bu zamanda Risale-i Nur şakirtlerine müşteri olurlar. Birisini elde etse, yirmi mürid kadar kıymet verirler.

Hem, zevkli ve cazibedar velâyet tereşşuhatı karşısında Risale-i Nur'un hizmetindeki meşakkat, mücahede, külfet bulunduğundan, Feyzi'ye hitaben beyan edilen hakikat o tarafa da fâidesi olur diye leffen size gönderildi.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ediyorum.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kur'ân harflerinin adedince, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.
4.)Allah şahitlik etmiştir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18)
5.)Şeref ve kıymetleri pek yüksek olanların ve Allah'a itaatlilerin eliyle ulaştırılmıştır. (Abese Sûresi, 80:15-16)
6.)Hatâdan ve şüpheden ter temiz olan sayfaları okuyor. O sayfalarda dos doğru yazılı hükümler vardır. (Beyyine Sûresi, 98:2-3)

Kastamonu Lahikası : Mektup 53

بِاسْمِهِ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حَاصِلِ ضَرْبِ حُرُوفِ مَا اَرْسَلْتُمْ
لَنَا مِنَ الرَّسَائِلِ فِى عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
هٰذِهِ اللَّيْلَةِ الرَّغَائِبِ وَلَيْلَةِ الْمِعْرَاجِ
وَلَيْلَةِ الْقَدْرِ وَاَعْطَاكُمُ اللهُ بِعَدَدِهَا ثَوَابًا
وَحَسَنَةً، اٰمِينَ

Aziz ve sıddık kardeşlerim ve fedakâr ve sadık arkadaşlarım,

Evvelâ: Sizin, bu mübarek şuhur-u selâse ve içindeki kıymettar leyâli-i mübarekeleri tebrik ediyoruz. Cenâb-ı Hak, herbir geceyi sizin hakkınızda birer leyle-i Regaib ve leyle-i Kadir kıymetinde size sevap versin. Âmin.

Saniyen: Sizin bu defa nurlu hediyelerinizin her harfine mukabil Cenab-ı Erhamürrahimin defter-i a’mâlinize bin hasene yazsın ve Âsım’ın ruhuna bin rahmet versin. Âmin.

Salisen: Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın ve Risale-i Nur’un hazinelerinin kerametli ve yaldızlı bir anahtarı olan kalem-i Hüsrevî, elhak, Mu’cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) gizli güzelliğini her göze gayet

parlak ve güzel gösteriyor. Cenâb-ı Hak bu kalemi, bu hizmette muvaffak ve dâim eylesin. Âmin.

Mübarek heyetinin büyük bir kahramanı Büyük Ali'nin sisteminde Küçük Ali'nin Mu'cizat-ı Kur'âniyesi, Mu'cizat-ı Ahmediyenin tam mutabık bir bâki pırlanta tarzında mevki aldı. Erhamürrâhimîn, her harfine mukabil, yazana on sevap ihsan eylesin. Âmin.

Mehmed Tahirî! Küçük Lûtfî'nin hayrü'l-halefi ve Atabey'in kahramanı, bu havaliye nurlu ve güzel hediyeleri çok kıymettardır. Rahmânür-Rahîm, hazine-i rahmetinden ona ve pederine her harfine ve her kelimeye mukabil rahmet etsin. Âmin.

Aydınlı Hasan Ulvi'nin kuvvetli kalemi inşaallah merhum Âsım'ın noksan bıraktığı vazife-i Nuriyeyi tekmil edecek ve o güzel kalemle Âsım'ın ve Lütfî'nin ruhlarını şâd edecek. Onun küçük hediyesi, ilerideki kıymettar hizmetlerini ihsas ederek büyük bir mevki aldı. Allah ondan razı olsun. Âmin.

Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesinden ve resâil içinde sualleriyle ehemmiyetli bir mevki tutan ve onunla beraber mânen yaşayan kardeşimiz Re'fet Beyin mektubuyla ve Gül fabrikasının gül-ü Muhammedî (a.s.m.) bahçesini yetiştiren Hüsrev'in mektubuna ayrı birer mektupla cevap yazmak isterdim. Fakat şimdilik vakit müsaade etmedi.

1.) Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Bize, gönderdiğiniz Risale-i Nur'ların harfleriyle, bu Regaib Kandili, Miraç ve Kadir gecelerinin dakikalarındaki âşirelerin çarpımı adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun, Cenâb-ı Hak size bir o kadar sevap ve hasene ihsan etsin. Âmin.

Kastamonu Lahikası : Mektup 54

Mektup 54

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin mektuplarınızdan o kadar mesrur oldum ki, tarif edemem. Hususan Hüsrev'in çok kıymettar iki mektubunda, Hacı Hâfız'ın köyünde Risale-i Nur'un pek fevkalâde bir surette tevessüü, o iki mektubu nüsha gibi ve bir hüccet-i katıa gibi saklayıp, bu havalideki talebelere bir tâziyâne-i teşvik olarak gösteriliyor.

Risale-i Nur, Kur'ân'ın bir mu'cize-i mânevîsi olduğu gibi, Hüsrev'in kalemi de, Risale-i Nur'un pek kuvvetli bir kerameti olduğunu buraca hergün tasdik ediyoruz. Hüsrev'in mektubuna karşı uzun mektup yazmak istiyorduk, arzumuza muvaffak olamadık.

Mübarekler kahramanlarından Küçük Ali'nin mektubu da bana büyük bir ümit verdi. Merhum Abdurrahman'ın elhak tam bir halefi olan kıymettar ve mübarek büyük kardeşi olan Mustafa Hulûsi'nin, Hâfız Ahmed isminde mübarek bir mahdumu, peder ve amcaları sisteminde Risale-i Nur'a hizmet etmesi, yeniden Abdurrahman dünyaya gelmiş kadar beni müferrah etti.

Aras Atabey'de, eskide, Lütfi, Zekâi gibi iki kıymettar şakirtlerin yerlerini boş bırakmayan, Aras kahramanları olan Tahir ve Abdullah Çavuş'un Risale-i Nur'a hizmetleri, Aras hakkında endişelerimi tamamen izale etti.

İsmail oğlu Hüseyin'in hastalığı beni müteessir etti. İnşaallah tam bir Lütfi olacak, çok da hizmet edecek.

Sizlerin buraya gelen mektuplarınız, kısmen tensikle Lâhikaya derc ediliyor. Size bu defa mahrem sırr-ı إِنَّا اَعْطَيْنَا da, istihrac-ı gaybîdeki mücmel hakikata dair birden kalbe ihtar edilen bir fıkrayla Tesettür Risalesine haşiye gönderiyoruz. Bu şuhur-u selâse, seksen küsur sene bir ömrü kazandırıyor. Elbette sizler gibi mücahidler onu kazanmaya çalışacaksınız. Cenâb-ı Hak herbir

gecesini sizin hakkınızda leyle-i Mirac ve leyle-i Berat ve Leyle-i Kadir kadar kıymettar eylesin, âmin.

Kastamonu Lahikası : Mektup 56

Mektup 56

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu defaki mektuplarınız gelmeden evvel, bir ihtarla kendi cevabını kerametkârâne yazdırmış. Demek, mektup sahiplerinin fevkalâde sadakatleri keramet derecesine çıkmış.

Kardeşlerim, mektuplarınızda çok yüksek düşünce ve takdirat binden bir hisse de benim olsa, hadsiz şükrederim. Belki Risale-i Nur'un mânevî şahsiyeti ve çok kesretli talebeleri içinde, bilmediğimiz gayet yüksek bir makam sahibi bir zâtın tesiratı ve kumandası hissediliyor, benim gibi bin derece uzak bir biçare tasavvur ediliyor. Hakkım olmadan bana verilen ziyade ehemmiyetiniz, inşaallah size zararı olmaz; fakat Risale-i Nur'un hüsn-ü cereyanına zarar ihtimali var. Siz bir hakikati hissediyorsunuz. Ve fevkalâde sadakat ve ihlâsınız inşaallah hak görür, fakat surette bazan aldanılır. Biz hizmetle mükellefiz. Neticeleri ve muvaffakıyet, Cenâb-ı Hakka aittir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 57

-Ehemmiyetlidir.-

Risale-i Nur talebelerinden bir kısım kardeşlerimin, benim haddimin çok fevkinde hüsn-ü zanlarını ve ifratlarını tâdil etmek için ihtar edilen bir muhaveredir.

Bundan kırk elli sene evvel, büyük kardeşim Molla Abdullah (rahmetullahi aleyh) ile bir muhaveremi hikâye ediyorum.

O merhum kardeşim, evliya-i azimeden olan Hazret-i Ziyaeddin'nin (k.s.) has müridi idi. Ehl-i tarikatça, mürşidinin hakkında müfritane muhabbet ve hüsn-ü zan etse makbul gördükleri için, o merhum kardeşim dedi ki:

"Hazret-i Ziyaeddin bütün ulûmu biliyor. Kâinatta, kutb-u âzam gibi herşeye ıttılâı var." Beni onunla raptetmek için çok harika makamlarını beyan etti.

Ben de o kardeşime dedim ki: "Sen mübalâğa ediyorsun. Ben onu görsem, çok meselelerde ilzam edebilirim. Hem sen benim kadar onu hakikî sevmiyorsun. Çünkü kâinattaki ulûmları bilir bir kutb-u âzam suretinde tahayyül ettiğin bir Ziyaeddin'i seversin. Yani o ünvanla bağlısın, muhabbet edersin. Eğer perde-i gayb açılsa, hakikati görünse, senin muhabbetin ya zâil olur veyahut dörtten birisine iner. Fakat ben, o zât-ı mübâreki senin gibi pek ciddî severim, takdir ederim. Çünkü, Sünnet-i Seniye dairesinde, hakikat mesleğinde, ehl-i imana hâlis ve tesirli ve ehemmiyetli bir rehberdir. Şahsî makamı ne olursa olsun, bu hizmeti için ruhumu ona feda ederim. Perde açılsa ve hakikî makamı görünse, değil geri çekilmek, vazgeçmek, muhabbette noksan olmak, bilâkis daha ziyade hürmet ve takdirle bağlanacağım. Demek ben hakikî bir Ziyaeddin'i, sen de hayalî bir Ziyaeddin'i seversin." **(Haşiye)**

Benim o kardeşim insaflı ve müdakkik bir âlim olduğu için, benim nokta-i nazarımı kabul edip takdir etti.

Ey Risale-i Nur’un kıymettar talebeleri ve benden daha bahtiyar ve fedakâr kardeşlerim,

Şahsiyetim itibarıyla sizin ziyade hüsn-ü zannınız belki size zarar vermez; fakat sizin gibi hakikatbîn zâtlar vazifeye, hizmete bakıp, o noktada bakmalısınız. Perde açılsa, benim baştan aşağıya kadar kusuratla âlûde mahiyetim görünse, bana acıyacaksınız. Sizi kardeşliğimden kaçırmamak, pişman etmemek için şahsiyetime karşı haddimin pek fevkinde tasavvur ettiğiniz makamlara irtibatınızı bağlamayınız.

Ben size nispeten kardeşim; mürşidlik haddim değil. Üstad da değilim, belki ders arkadaşıyım. Ben sizin, kusuratıma karşı şefkatkârâne dua ve himmetlerinize muhtacım. Benden himmet beklemeniz değil, bana himmet etmenize istihkakım var. Cenâb-ı Hakkın ihsan ve keremiyle sizlerle gayet kudsî ve gayet ehemmiyetli ve gayet kıymettar ve her ehl-i imana menfaatli bir hizmette taksimü’l-mesâi kaidesiyle iştirak etmişiz. Tesanüdümüzden hâsıl olan bir şahs-ı mânevînin fevkalâde ehemmiyet ve kıymeti ve üstadlığı ve irşadı bize kâfidir.

Hem madem bu zamanda herşeyin fevkinde hizmet-i imaniye en ehemmiyetli bir vazifedir. Hem kemiyet ise, keyfiyete nispeten ehemmiyeti azdır. Hem muvakkat ve mütehavvil siyaset âlemleri ebedî, daimî, sabit hidemat-ı imaniyeye nispeten ehemmiyetsizdir, mikyas olamaz, medar da olamaz. Risale-i Nur’un talimatı dairesinde ve bizlere bahşettiği hizmet noktasında feyizli makamlara kanaat etmeliyiz. Haddinden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ve müfritane âlî makam vermek yerine, fevkalâde sadakat ve sebat ve müfritane irtibat ve ihlâs lâzımdır. Onda terakki etmeliyiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Çünkü sen, muhabbetini ona pek pahalı satıyorsun. Verdiğin fiyatın yüz defa ziyade bir mukabil düşünüyorsun. Halbuki onun hakikî makamının fiyatına en büyük muhabbet de ucuzdur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 59

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin leyle-i Berâtınızı ve gelecek Ramazanınızı tebrik eder ve bu gelecek leyle-i Kadri hakkınızda ve hakkımızda bin aydan daha hayırlı olmasını ve defter-i a'mâlimize böyle geçmesini Cenâb-ı Haktan niyaz ediyoruz. Ve böylece, bayrama kadar

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لَيْلَةَ قَدْرِنَا فِى هٰذَا الرَّمَضَانِ خَيْرًا مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ لَنَا وَلِطَلَبَةِ الرَّسَائِلِ النُّورِ الصَّادِقِينَ

duasını etmeye niyet ettik.

Hem sizin iki mu'cizeli Kur'ân'ı bizlere bu mübarek aylarda göndermeniz, inşaallah o derece medâr-ı bereket ve sevap ve hasenat ve fütuhat olacak ki, hakkımızda bu Ramazanın herbir günü bir leyle-i Kadir hükmüne geçeceğini rahmet-i İlâhiyeden ümit ederiz.

Şimdiden biz tedbir ettik ki, iki Kur'ân'ı, Risale-i Nur'un buradaki has talebeleri, Ramazan-ı Şerifte, herbiri, her günde bir cüz'ün sizinle beraber okumakla, Ramazan'ın her gününde bir hatme-i Kur'âniye olarak, mânevî ve çok geniş bir mecliste, Isparta ve Kastamonu'yu ihata eden bir dairede halka tutan Risale-i Nur talebelerinin ve o dairenin merkezinde sizler bulunmak cihetiyle Risale-i Nur şakirtlerinin etrafınızda olarak, Nakşîde, "hatme-i hâcegân" tarzında, fakat çok büyük bir mikyasta Risale-i Nur'un bütün şakirtleri mânen hazır ve o dairede bulunuyor niyetiyle tasavvuruyla okunmak, o kudsî hatmeyi yapmak Cenâb-ı Hakkın rahmetinden tevfik niyaz ederiz.

Saniyen: Hacı Hâfız'ın Sav Köyünün kahraman talebelerinin fevkalâde hizmetleri, oralarda sebeb-i teşvik ve medar-ı gayret ve

nümune-i imtisal olduğu gibi, bu havalide dahi onların o harikulâde sa'y ü gayretleri, fevkalâde hüsn-ü misal ve nümune-i gayret olarak ehemmiyetli bir intibah ve iştiyaka sebebiyet vermiş. Kahraman Hüsrev'in onlara dair mektupları, mübarek nüshalar gibi, tembellik, lâkaytlık hastalıklarına müptelâ olanlara şifa olur, ellerde gezer.

Salisen: Sizin buraya gelen kıymettar mektuplarınızı Lâhikaya yazmışız; fakat bazı kelimeleri tayyettik. Müfritane hüsn-ü zandan gelen cümleleri tâdil ettik, gücenmeyiniz.

Rabian: İslâmköyü, Kuleönü ortasında olan ve Sıddık Sabri ve Lütfi gibi talebeleri yetiştiren Atabey, Aras karyesi, çok defa hatırıma geliyordu, "Acaba bu köy neden geri kaldı, söndü?" diye düşünüp müteessir oluyordum. Fakat Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, Tâhir ve Abdullah Çavuş o endişemi tamamıyla izale ettiler, büyük bir tesellî bana verdiler. Hattâ Tahir'in bu defa bize hediye ettiği Lem'alar ve Yedinci Şuayı bir cilt içinde cilt ettikten sonra mütalâa ettim. O Tâhirî'de, bir Hüsrev, Bir Lütfi, bir Âsım gördüm. Cenâb-ı Hak ondan ve sizlerden ebediyen razı olsun. Onun o nüshası, burada çok iş görecek inşaallah.

Kur'ân-ı Azîmüşşân ve Mu'cizü'l-Beyânın, Hizbü'l-Ekberü'l-Âzam namında, Resâilü'n-Nuriyenin menbaları ve esasları olan beş yüzden fazla âyâtları yazdık, bu Ramazanda size göndermeye muvaffak olamadık. İnşaallah bir vakit size gönderilecek.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ederiz. Ve bu mübarek eyyamda ve leyâlide dualarını isteriz.

1.)Allah'ım! Bu Ramazan'da Leyle-i Kadrimizi bize ve sadık Risale-i Nur talebelerine bin aydan daha hayırlı kıl.

Kastamonu Lahikası : Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gavs-ı Âzamın [4] فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ te'minkârâne fıkrası, şimdiye kadar Risale-i Nur'un şakirtleri hakkında tamamen mutabık çıktı. İnşaallah Hüsrev, Rüştü, Re'fet gibi kardeşlerimizin, bilhassa Hüsrev gibi çok metin bir rüknün müfarakati sureten elîm ve zararlı göründüğü halde, gayet hayırlı bir suret almasını rahmet-i İlâhiyeden ümitvârız.

Hattâ hapsimiz musibeti, gerçi zâhirî bir azap idi, fakat hakikat noktasında hizmetimiz hakkında büyük bir inâyet ve rahmete çevrildi. Lillâhilhamd, sizlerin gayretinizle o havalide çok Hüsrev'ler var; meydana çıkmaya başlamışlar. Belki çok zamandan beri mütemadiyen çalışmaktan Hüsrev'e bir istirahat verildi. Ve kıymettar kalemi yerinde mübarek lisanı ve hâlisâne ahvali yine kudsî hizmetini idame etmesini inâyet-i İlâhiyeden ümitvârız. Nasıl ki Feyzi ve Selâhaddin'in askerliği de öyle mübarek oldu.

Kardeşlerim, bu hâdise münasebetiyle Risale-i Nur'un tam mutabık çıkan bir ihbar-ı gaybîsini beyan ediyorum.

Hüsrev ve Hulûsi ve Rüştü ve Re'fet gibi Risale-i Nur'un çok şakirtleri, meslek-i askeriye ve bu İkinci Harb-i Umumiyeye münasebettar bir surette girmelerini ve ikinci bir Harb-i umumî olacağını ve iştirakimizi, yani talebelerin iştirakini altı-yedi sene evvel

haber vermiş. Çünkü Yirmi Sekizinci Lem'a olan İkinci Keramet-i Aleviyenin İkinci Emarede, [5] فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ bahsinde [6] فَقَاتِلْ وَلاَ تَخْشَ beraber olsa, bin dokuz yüz kırk küsur oluyor. Allahu a'lem, o tarihte bir harb-i umumîye iştirakimizi, yani eski müttefikle değil, belki taraftarane onun hasmıyla iştirake işaret ediyor diye haber vermiş. İşte, şimdi aynı tarihtir ki, Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesi iştirak ediyor.

Kardeşlerimize birer birer selâm ederiz. Hilmi, Feyzi, Nazif, Emin sizlere selâm ve arz-ı hürmet ederler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [7]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Muhakkak ki sen, inâyet gözüyle gözetilip korunmaktasın.
5.)Ey kadri yüce ismi taşıyan.
6.)"Savaş! Korkma!…
7.)Bâkî olan sadece Odur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 61

بِاسْمِهِ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حَاصِلِ ضَرْبِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِى حُرُوفِ الْقُرْاٰنِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımla mübarek Ramazanınızı tebrik ederim. Ve o mübarek şehirde ettiğiniz duaların, Cenâb-ı Hak yanında makbul olmasını Erhamürrâhimînden niyâz ederim.

Saniyen: Bu seneki Ramazan-ı Şerif hem âlem-i İslâm için, hem Risale-i Nur şakirtleri için gayet ehemmiyetli, pek çok kıymetlidir.

Risale-i Nur şakirtlerinin iştirâk-i a’mâl-i uhreviye düstur-u esasiyeleri sırrınca, herbirisinin kazandığı miktar, herbir kardeşlerine aynı miktar defter-i a’mâline geçmesi, o düsturun ve rahmet-i İlâhiyenin muktezası olmak haysiyetiyle, Risale-i Nur dairesine sıdk ve ihlâsla girenlerin kazançları pek azîm ve küllîdir. Herbiri, binler hisse alır. İnşaallah, emval-i dünyeviyenin iştirâki gibi inkısam ve tecezzî etmeden, herbirisine, aynı amel defterine geçmesi, bir adamın getirdiği bir lâmba, binler âyinelerin herbirisine aynı lâmba inkısam etmeden girmesi gibidir.

Demek, Risale-i Nur’un sadık şakirtlerinden birisi leyle-i Kadrin hakikatini ve Ramazan’ın yüksek mertebesini kazansa, umum hakikî sadık şakirtler sahip ve hissedar olmak, vüs’at-i rahmet-i İlâhiyeden çok kuvvetli ümitvârız.

Sâlisen: Fedâkar ve sebatkâr kardeşimiz Halil İbrahim'in haddimden bin derece ziyâde hüsn-ü zannı ile istîmal ettiği tâbirat, mektubunda gösterdiği samimiyet; şiddet-i merbûtiyeti ve sarsılmaz alâkasını gösteriyor. Onun Üstadına karşı tâbiratını Risale-i Nur hakkında muvâfık bulduğumuzdan «Üstad» kelimesini kaldırdık, onun yerine «Risale-i Nur'u» bıraktık. Risale-i Nur'u onun merhabalarına muhatab ettik. Öylece Lâhika fıkraları içine girdi. Benim tarafından ona yazınız ki:

Şimdiye kadar, onu Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesindendir diye erkanlar içinde her vakit benim kazancımda ismiyle hissedardır. Onunla teşrik-i mesâi eden İnce Mehmed gibi ve hapiste kitâbetiyle Risale-i Nurun tesvidinde çok hizmet eden Şefik Bey gibi kardeşlerime selâm ederim. Halil İbrahim'in Hüsrev hakkındaki nurlu fıkrası beni mesrur etti.

Râbian: Hulusi Beyin gayet samimî ve dikkatli ve nükteli olan Sabri'ye yazdığı mektub; Hulûsinin daima ihlâsı ve sadâkat ve terakkisini gösteriyor. Benim tarafımdan da ona yazınız ki, şakirtlerin erkânında birinciliği daima muhafaza ediyor. O benden hiç ayrılmamış gibi bir vaziyettedir.

Hâmisen: Mübareklerin köyünden ve cemaatinden ve merhum Lütfü'nün haleflerinden ve askere giden Küçük Hüseyin bana bir iki mektub yazdı, ben cevabını yazmıştım, şimdi ise mektubun cevabını alamadım diye yazıyor. Öyleyse o mübarekler benim tarafımdan ona cevab yazsınlar, daimâ kalemi işlediği gibi, yine askerliği müddetince öylece hissedardır. Mektub yazmadığıma gücenmesin. Hem terhisten sonra benim yanıma gelmek arzu edip yazıyor, gelmek münâsib değil. Mübareklerin ve başta birinci Abdurrahman, Büyük Mustafa ve Hâfız Mustafa ve kahraman Küçük Ali olarak cemaatlerine selam ederim.

İslâm Köyü ile Atabey başta kahramanı Ali Hâfız ve Lütfü varisleri ve halefleri Sav Köyünün başta Hacı Hâfız Efendi ve kahramanları olarak pekçok selâm ederim ve o havalilerde bulunan bütün kardeşlerimize ve Isparta'da ve bilhassa Barla ve Bedrede, Eğirdirde bulunan kardeşlerimize birer birer selam ederim ve dua ve Ramazanlarını tebrik ederim, duâlarını da isterim. Buradaki kardeşlerinizde sizlere selam ve Ramazanınızı tebrik ediyorlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Duanıza çok muhtaç kardeşiniz
SaidNursî

1.)Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kadir gecesindeki dakikaların âşirelerinin, Kur’an harfleriyle çarpımı adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 62

Mektup 62

Aziz, sıddık, mübarek, kahraman kardeşlerim,

Evvelâ: Bu mübarek Ramazan'da, iştirâk-i a'mâl düstur-u esasiyle, herbir has kardeşimizin kırk bin dili bulunan bir melâike hükmünde, kırk bin dillerle, yani kardeşlerin adedince mânevî dilleriyle ettikleri ve edecekleri dualar, rahmet-i İlâhiye nezdinde makbul olmasını, o lisanlar adedince, Cenab-ı Erhamürrâhimînden niyaz ediyoruz. Bu mahiyetteki Ramazan'ınızı tebrik ediyoruz.

Saniyen: Bu defaki müteaddit tesirli ve sürurlu ve müjdeli mektuplarınıza karşı, bir kitap kadar cevap vermek lâyık iken, vaktin müsaadesizliğiyle kısa cevabımdan gücenmeyiniz. En başta, kahramanlar yatağı olan Sav Köyünün ehemmiyetli bir talebesi olan Ahmed'in mektubunda öyle bir mesele gördüm ki, beni sürur yaşlarıyla ağlattırdı. Cenâb-ı Hakka yüz binler şükür olsun. Risale-i Nur'un tamam kıymetini, o köyün mübarek valideleri, hanımları tamam anlamışlar. O mübarek hanımların, o kıymettar ve hâlis âhiret hemşirelerimin, Risale-i Nur'un intişarına gösterdikleri fedakârlık, beni ve bizi kemâl-i sürurdan ağlattırdı.

Zaten Risale-i Nur'un mesleğindeki en mühim bir esası şefkat olduğundan ve şefkat madenleri de hanımlar olduğundan, çoktan beri beklerdim ki, kadınlar âleminde Risale-i Nur'un mahiyeti anlaşılsın.

Lillâhilhamd, bu havalide de, bu yakında erkeklerden ziyade bir iştiyak ve faaliyetle buradaki hanımlar tam çalışıyorlar, Savlı mübareklerin hemşireleri olduklarını gösteriyorlar. Bu iki tezahür bu zamanda bir fa'l-i hayırdır ki, o şefkat madenlerinde Risale-i Nur parlayacak, fütuhat yapacak.

Hem Sav Köyünün bahadır çobanları torbalarında Risale-i Nur'u yazmak için taşımaları, aynı oradaki hanımların fedakârlıkları gibi, bu havalide gayet tesirli bir medar-ı teşvik olacak. O hanımların ve o

çobanların hususî isimlerini bilmek arzu ediyoruz; tâ hususî isimleriyle has talebeler içine girsinler.

Kâtip Osman’ın hakikatli rüyası, elhak, büyük bir hakikate işaret veriyor; çok mübarek ve müjdelidir. Rüşdü’nün rüyasında, Peygamberimizin (a.s.m.) emriyle Hazret-i Sıddık (r.a.) minberde Yirmi Dokuzuncu Sözü hutbesinde göstermesi gibi, o gökten inen hûrîye de lâhikayı hutbe olarak okuması, Risale-i Nur’un makbuliyetine güzel bir işarettir.

Büyük Hâfız Ali'nin mektubu bizi çok mesrur ettiği gibi tevafukata dair keşfettiği hakikat icmâlen haktır. Küllî olmasa da ekserisince gördüğü mânâ görünür. Ben de ayrı bir mânâ Hâfız Ali gibi hissediyordum. Bugünlerde bana kanaat geldi ki; fıtrî kendi kendine gelen tevafukat-ı Nûriye, müellifin tabirâtındaki noksanları tekmil ve kusurlarını tashih ediyor gibi gördüm. Yüz yerde fıtrî tevâfukun tam tamına gelmesi ve bir kelimeye ihtiyaç gösteriyor, bakıyorum ki, o kelime te'lif vaktinde noksan bırakmıştım. Eğer şimdi yazsa idim o kelimeyi yazmak lazım geliyordu. Bu vak'â pek çok tekrar etti.Yüzer def'a gördüm. Demek bir vazîfesi de bana îbârenin tam ifâdesini bildiriyor.

Aydınlı Hasan'ın pek güzel kalemiyle cem'iyetli mektubu beni fevkalâde mesrur eyledi. Cenâb-ı Hak öyle kalemleri Risale-i Nur hizmetinde devam ettirsin. Yine Sav Köyünün diğer kardeşimiz Ahmedin, Risale-i Nur'un küçük masum talebelerinin hakkında haber verdiği hâdise o kadar medâr-ı sürûr ve şükrandır ki, tarif edilmez. O çok mübarek köyün başta Hacı Hâfız Mehmedi, Ahmedleri, Mehmedleri gibi pek çok Risale-i Nur'a sahib ve nâşir veren o köy bizim için taş ve toprağıyla mübarektir.

Sorduğunuz mes'ele: Ulemâ-i Şeriat cevab vermiştir. Hayvanat birer istihale makinası olduğundan yedikleri pis şeyi temizlettirir. Yalnız pis şeyin kokusu gelse mekruhtur demişler.

Bize evvelce Tâhir kalemiyle gönderilen Lem'alar aynen Hüsrev'in tarzında gayet güzel ve şirin yazılmış. Burada çok istifâde ediliyor. Acâba o Tâhir Atabeyli Tâhir midir, yoksa Savlı Tâhir midir? Isparta’nın Hâfız Ali’si olan kardeşimiz ben orada iken yanıma geliyorlar mı idi? Tahattur edemiyorum. Mehmed Zühdü’yü kuvvetli hissediyorum. Her ne ise, daha çok alâkadar olduğum çoklar var.

Pek çok olduğundan mektublar değil, kitablar lâzım. Size Risale-i Nur'un menbaı, üstadı, esasları, hakikatları olan Hizb-ül Ekber-i Kur'anî'nin bir nüshasını göndermek için yazdırıyoruz. Bütün kardeşlerimize ve hemşirelerimize, Risale-i Nur'un küçük talebelerine hem selâm, hem dua, hem ramazanlarını tebrik, hem dualarını isteriz.

Mektublarınızdan mühim parçaları Lâhika'ya girecek. Buradaki kardeşlerimiz cümlenize selâm ve arz-ı hürmet ederler.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 64

Mektup 64

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size gönderdiğimiz Hizbü'l-Ekberi'l-Kur'ânî'nin başında yazılan ünvan içinde bir cümle noksan kalmış. Şöyle ki:

"Mu'cizatlı bir vird okumak isteyen bunu okusun" yerinde, "Mu'cizatlı ve herbir harfi on ve yüz ve beş yüz ve bin ve binler kadar sevap ve meyve veren bir virdi okumak isteyen, bu semavî virdi okusun" yazılacak.

Saniyen: Bundan evvel müjdeli hatırada, "Herbir hâlis ve hakiki muttaki şakirt, kardeşleri adedince dillerle ibadet edip istiğfar eder" fıkrasına, yine bir ihtarla bu gelen cümle ilâve edilsin. Cümle de budur:

"Risale-i Nur dairesine, sadakat ve hizmet ve takvâ ve içtinab-ı kebair derecesiyle, o ulvî ve küllî ubudiyete sahip olur. Elbette bu büyük kazancı kaçırmamak için takvâda, ihlâsta, sadakatte çalışmak gerektir."

Salisen: Leyle-i Kadrinizi, hem bu gelen bayramınızı bütün ruh u canımızla tebrik ve tes'id ediyoruz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 65

Mektup 65

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim, dünyada medâr-ı tesellîlerim ve berzah yolunda nuranî yoldaşlarım ve mahşerde inşaallah şefaatçilerim,

Sizin, hem leyle-i Kadrinizi, hem bayramınızı bütün ruh u canımla tebrik ediyorum, tes'id ediyorum.

Saniyen: Şimdiye kadar hiç görmediğim bir surette, dehşetli bir hastalıktan fevkalmemul bir tarzda, Risale-i Nur'un hâlis talebelerinin şifa duasının neticesi olarak, mu'cize gibi birden harika bir kerametle şifa bulmamı size haber veriyorum. Bu vâkıayı müşahede eden Emin ile Feyzi'nin o harika hastalığa ait bu gelecek fıkrasını medâr-ı ibret için size gönderiyorum. Bütün kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyorum, Hüsrev'i de merak ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 67

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur’âniyede çalışkan ve kuvvetli arkadaşlarım ve tarik-i hakta ve berzah seyahatinde ve âhiret yolunda nuranî yoldaşlarım,

Sizin bayramınızı, leyle-i Kadrinizi, Ramazan-ı Şerifte makbul dualarınızı bütün ruh u canımla tebrik ve tes’id ediyorum. Cenâb-ı Hak, bu bayramın sururunu, hakikî ve geniş ve umumî sürura mukaddeme ve vesile eylesin. Âmin.

Saniyen: Sizin bu mübarek bayramın hediyesi olarak gönderdiğiniz nurlu kalem hediyelerinizi o kadar kıymettar görüyorum ki tarif edemem. Cennetü’l-Firdevste âb-ı kevser destileri gibi, kemâl-i iştiyâk ve şükranla ve sururlu gözyaşıyla kabul edip başıma koydum. Böyle elmas kılıç gibi kalemleri ve hakikat kahramanlarını Risale-i Nur’a ihsan eden Cenâb-ı Hakka hadsiz hamd ve şükrederim.

Sizlere de o mübarek kitapların yazıları herbir harfine mukabil Cenâb-ı Erhamürrâhimîn on hasene ihsan eylesin diye niyaz ediyorum.

Hakikaten Hüsrev’in infikâki beni çok müteessir etmişti. Fakat Tâhirî o parlak kalemiyle benim o teessüratımı izale eyledi. O bütün efrad-ı ailesiyle, peder ve validesiyle Risale-i Nur’un has talebeleri içinde her vakit hissedar olacaklardır.

Hem bu Tahir’in yüzünden bugünden itibaren Atabey’de, İslâmköyü, Sav Köyü, Kuleönü karyeleri gibi Nurs karyesine arkadaş

olup umum manevî kazancımıza hissedar oldu.

Isparta'nın Hâfız Ali'si Kâtip Osman'ın elhak ikinci bir Hüsrev olduğuna benim de kanaatım geldi. Cenâb-ı Hak, onu ve Mehmed Zühtü gibi çok fedakârları ve Risale-i Nur'un hakiki sahiplerini Isparta'ya ihsan eylesin. Âmin.

Mübareklerin kahramanlarından Büyük Abdurrahman'ın (Küçük Ali'nin), Hâfız Mustafa'nın faaliyet ve gayretleri ve Hâfız Mustafa'nın bu defaki mektubundaki bazı noktaları beni sürur yaşıyla ağlattırdı. Yalnız bu kadar var ki, bir zarf içinde gönderilen yirmi beş banknot bulundu, kimin zarfından olduğunu bilemedik.

Bilirsiniz ki, bütün ömrümde kimseden hediyeleri kabul edemiyorum. Hattâ Rüşdü'nün bu defaki hediyesini reddedip hatırını kırdım, geri çevirdim. Cenâb-ı Hak beni muhtaç bırakmıyor. İnsanlara da muhtaç etmiyor. Beni merak etmeyiniz. Fakat, mübarekler heyetinde öyle bir şahs-ı manevî hissediyorum ki, kaidemi ona karşı muhafaza edemiyorum. O şahs-ı manevîyi kızdırmamak ve rencide etmemek için, yalnız o paradan borç olarak beş lirayı bu bayram umur-u hayriyesine sarf etmek için kabul ettim. Yirmisini Sabri vasıtasıyla ve namıyla geri gönderip iade ediyorum, gücenmeyiniz.

Ve bilhassa (حسن.ع.م) gayet müstesna kalemiyle dört güzel hediyeleri pek çok kıymettar göründü. İnşaallah bu havalide çokları şevkle kitabete sevk edecek. Böyle kuvvetli kalemleri Risale-i Nur'a ihsan eden Cenâb-ı Hakka yüz binler şükür.

Mübarekler heyetinde Mehmed'in mektubu beni çok sevindirdi. Şimdi yazdığım vakitte yanımda bulunan memleketin eşrafına okudum. O eşraflar da mâşaallah, bârekâllah dediler, hayretle alkışladılar. O mektubun ve ötekilerin birer kısmını Lâhikaya kaydedeceğiz.

Abdurrahman'ın birinci vârisi ve Risale-i Nur'un birinci şakirdi, Büyük Mustafa'nın kapı istikbalinde arkadaşı olan Hacı Osman'ın mektubu ve o mektuptaki rüyaları manidar ve ettiği tâbir de doğrudur.

Aziz kardeşlerim, sizinle konuştuğum bu dakika iftar vaktine yarım saat kalmış, bayram gecesidir, hastalık şiddetlidir. Onun için fazla konuşamıyorum. Bende, büyük ve tehlikeli hastalıktan, Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin mu'cize gibi şifa duası kerametiyle o

tehlike geçti. Fakat öyle şiddetli bir öksürük, bir heyecan var ki, sizin gibi canımdan ziyade sevdiğim kardeşlerimle konuşmayı kısa kesiyorum.

Yalnız bu kadar var ki, Isparta havalisinde yüzer genç Said'ler ve Hüsrev'ler yetişmişler. Bu ihtiyar ve zaif Said dünyadan kemal-i istirahat-i kalble veda etmeye hazırdır. Ve bilhassa mühim bir medrese-i Nuriye olan Sav Köyünün başta Hacı Hâfız, Mustafa Gül olarak Ahmed'leri, Mehmed'leri, hattâ muhterem hanımları (Tâhirî'nin refikası ve kerimeleri gibi) ve mâsum çocukları, Risale-i Nur'la meşgul olmalarını düşündükçe bu dünyada Cennet hayatının manevî bir nev'ini zevk ediyorum, görüyorum. Oranın Ahmed'lerinin hediyesini umum o köy hesabına bir teberrük deyip öpüp başıma koydum.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 68

Mektup 68

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, gayet şiddetli, dehşetli hastalığım, gayet merhametli ve çok sevaplı olarak âfiyete yerini bırakıp gitti. Çok büyük bir nimet içinde bulunduğunu ben ve buradaki arkadaşlarım tasdik ettik.

Hem Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ve hamd ediyorum ki, sizlerin bu defaki hediye-i Ramazaniyeniz olan çok güzel nüshalarınız bu bayramı çok bayramları birden toplayan bir küllî bayram hükmüne geçti. Ve bilhasa ikinci Hüsrev olan Birinci Tâhir'in gayet dikkat ve tevafuklu yazdığı risaleler, beni o derece minnettar ve mesrur ediyor ki, elimden gelseydi herbir nüshasına on altın lira verecektim. Bu derece kuvvetli bir şakirt Risale-i Nur'a sahip çıkması ümitlerimizi çok kuvvetlendirdi.

Sav kahramanlarının ve mübareklerin karyelerine kendi karyesini, onların safına getirdi. Atabey (Aras) onunla ve onun gibilerle iftihar etmeli. Onun nüshalarında yanlışlar pek çok azdır. Yalnız, oralardaki nüshalarda mânâsı anlaşılmayan bazı kelimeler varmış ki, istinsahta öylece kaydedilmiş. Benim tashihimden geçen nüshalarla mukabele edilse iyi olur. O kuvvetli ve fedakâr kardeşimizin mâsum çocuklarının ve refikasının yazdıkları risaleleri güzelce bir cilt yaptık. Görenlere, hususan buradaki Risale-i Nur'un kadınlar dairesindeki kızlar ve hanımlara gayet tesirli ve cazibedar bir nümune-i teşvik oldu.

Aydınlı Hasan'ın hakikaten gayet müstesna bir kalemi var ve yazılarında tam bir ihlâs görünür. Bu zât ne vakitten beri Risale-i Nur'a girdiğini ve ne halde olduğunu merak ediyorum.

Bu defa Hulûsi'den uzun bir mektup, Abdülmecid vasıtasıyla aldım. Elhak, o kardeşimiz sebat ve metanet ve ihlâsta birinciliği muhafaza ediyor. Ben de Abdülmecid vasıtasıyla ona yazdım ki:

“Isparta’daki kardeşlerimize yazdığım mektuplarda sen dahi bir muhatabımsın; seninle muhabere kesilmemiş” diye yazdım.

Hüsrev, Re’fet, Rüşdü’nün vaziyetlerini de merak ediyorum. Ve bilhassa Hüsrev ne haldedir? Ve Nur fabrikasının sahibi Hâfız Ali rahat mıdır?

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ediyoruz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Azîz, Sıddık Kardeşimiz Hâfız Ali Efendi!

Mektubunuzda yazmış olduğunuz (Sava ümmilerinden) kardeşimiz Mustafa ve Hüseyin'in rüyaları Üstadımız hakkında tam tamına zâhir tâbirini gözümüzle gördük. Hem Risale-i Nurun talebeleri telsiz telefon gibi mânevî haber alıyorlar gibi bir hâdisedir.

Evet Üstadımızın tesbihi kırıldı. Yani mübarek gecelerde evrâd-ı muntazamasını tesbihlerle çekmek vazîfesi parçalandı. Ehl-i dünya doktorlarıyla **(Haşiye)** Üstadımızı muayene edip, bahanelerle belki kendi hastanelerinde misafir etmek yüzde yüz ihtimali vardı. Hem o tesbih tanelerinin bir cihette sevaplarını onlar toplayacaktılar. Fakat Risale-i Nur'un masum şakirdleri şifâ duâsıyla o tesbihi tam toplattırdılar, devam ettirdiler ve fedakâr şakirdleri Üstadımızı kucağına alıp onların hastanelerindeki bakıcılardan daha mükemmel baktılar. Mânen misafir ettiler, Mustafa ve Hüseyin'in rüyalarını tam tamına tâbir ettiler.

Evet, kardeşimiz Hâfız Ali'nin Risale-i Nur'un esası menbaı olan, beşyüz ayetten fazla olan âyât-ı Kur'aniyeden mürekkep (Elvird-ül-A'zam) Kurânının Hâfız Ali Efendi'ye akşamda gelmesiyle, gecede ve fecirde Risale-i Nur şakirdlerinin erkanları, kahramanları aynı gecede ve fecrinde Hâfız Ali Efendi'nin yanına gelmeleri şüphesiz o mübarek (Hizb-ül Ekberin) bir kerâmeti olduğunu biz de tasdik ediyoruz. Hem kardeşimiz Hâfız Ali'nin husûsi bir mektubunu arzu etmek münasebeti ile, Üstadımız son mektubunda "Nur fabrikası sahibi nasıl" diye yazmasiyle kardeşimiz Büyük Hâfız Ali'nin bu defa

yoldaki mektubunun mânâ-yı işârîsini bir hiss-i kablelvuku ile hissetmiş gibi bu mektubu yazması ihlâsının bir nev-i kerâmeti olduğunu hissettik.

Bunların münasebeti ile yirmi günden beri, Üstadımız musırrâne tekrar ettiği bir mes'elenin ucunda garib bir vakıa gördük. Şöyle ki; yirmi günden beri bizlere ısrar ile diyordu; iki üç rızık benim rızkım içine girmiş; ben yiyemiyorum. Feyzi, birisi senin rızkın olmak kanaatim geliyor. İkisi daha var. Her halde ehemmiyetli iki misafirim olacak. Çünki ben bunu Barla'da çok tecrübe ettim. Ne vakit ehemmiyetli bir misafirim gelecek, herhalde o vakte yakın bir rızık benim rızkım içine girdiğine benim kat'î kanaatım gelmişti. Şimdi daha ehemmiyetli görüyorum, ya Isparta'dan veyahut başka yerden ehemmiyetli misafirim olacak.

Bu hâdiseyi yirmi-otuz gündür musırrâne bize söylüyordu. Şimdi birdenbire hiç hâtır ve hayale gelmeyen, kardeşi Abdülmecid Efendi'nin büyük oğlu Nihat (R.H.) pederinden izin almadan bir hiss-i kabl-el vukû' ile o dehşetli hastalık zamanında kendi parasıyla Ankara'ya gidip, merhum Abdurrahman'ın oğlu Vahdet'i görüp, "Gel berâber amcamıza gideceğiz" deyip acele olarak o geldi. Vahdet de gelmek üzeredir. İnşâallah bahara kadar Üstadımızın yanında kalacaklar.

Üstadımız diyor ki "Bu dehşetli hastalıktan sonra, neseben en ziyâde alâkadar olduğum iki biraderzâdelerim, belki eski zamanda Abdülmecid ve Abdurrahman'ın sisteminde, bir küçük Abdulmecid ve bir küçük Abdurrahman medar-ı teselli olarak Cenâb-ı Hak feyziyle ihsan etti".

Oradaki umum kardeşlerimize Üstadımızla beraber çok selam ve dua ve istid'â ediyoruz.

اَلْبٰاقِىهُوَالْبَاقِى

Risale-i Nur Şâkirdlerinden ve
Âhiret Kardeşlerinizden
Emin ve Küçük Hüsrev olan Feyzi

Haşiye: Ramazanda hastalıkta muâyene için gelen şimdi Said namında o doktor yanımızda oturuyor. O zat on gün zarfında Otuzuncu Lem'ayı mükemmel, tevafuklu, Hüsrev gibi yazdı. Hem mükemmel anladı, hem has bir şakird oldu. Eski hallerinden sıyrıldı. Fevkalâde bir surette terakkî etti.

Kastamonu Lahikası : Mektup 71

Mektup 71

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Hâfız Ali'nin bu def'aki mektubu birkaç cihette Risale-i Nur'a ait ikramât-ı İlahiyye ve Risale-i Nur talebelerinin birbiriyle bir cesedin azaları gibi alâkadar olduklarını gösterir. Medrese-i Nuriyye olan Sava'nın ümmileri Mustafa ve Hüseyin Dağlı kardeşlerimizin gördükleri rüya pek manidardır. Ve Isparta'nın Hâfız Ali'si Mehmed Zühtü ile Hizb-ül Â'zam-ı Kur'ânî'nin ihtiyarsız istikbaline gelmeleri, o hizbin Risale-i Nur'a çok menfaattar olacağını gösteriyor. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyoruz ki; gittikçe Isparta, havalisiyle Risale-i Nur'a tam sahib oluyor; yerleştiriyor. Bir Said, bir Hüsrev'e bedel; pek çok Saidleri, Hüsrevleri yetiştiriyor, ikimizin çekilmesi ile daha ziyade gayretle faaliyete geçen nâşirleri yetiştiriyorlar.

Bu anda, bu gelen kelimeler hatırıma geldi. (Üç keramet-i Aleviyye) Risale-i Nur'a verdikleri kuvvet, üç Ali maddeten kalemleriyle o üç kerâmeti imza ediyorlar. Mübarek ve kıymetdar Hacı Hâfız'ın çok kıymetdar çok faal ve sebatkâr köyünde, kahraman Ahmedlerin ve Mehmedlerin gayretleri o havâlide o hâli, onların vaziyetlerini işitenleri, lâkaydları ve tenbelleri gayrete, şevke getiriyor.

Hâfız Ali'nin bazı noktalarını tâbir ve cevab olarak Mehmed Feyzi'nin ve Emin'in yazdıkları fıkrayı leffen gönderiyoruz. Bu defa bana gelen risaleler içinde bazı mühimleri var. Kimin yazısı olduklarını bilemedim, tahminen Savlılarındır, diyorum. Hakikaten en lâzım risaleleri göndermişler. Eğer ben istese idim, bunları isteyecektim. Başta Tâhiri olarak onları yazan zatların defter-i âmâline Cenâb-ı Hak herbir harfine mukâbil on hasene ihsan eylesin (Âmin)...

Kastamonu Lahikası : Mektup 73

Mektup 73

Aziz, sıddık ve sebatkâr metin kardeşlerim,

Sizin faaliyetiniz ve sebatkârâne çalışmanız, Risale-i Nur dairesinin zembereği hükmünde bizleri ve çok yerleri harekete getiriyorsunuz. Allah sizden ebeden razı olsun. Bin âmin, âmin.

Size, Hizbü'l-Kur'ânîden evvel gönderilen Risale-i Nur'un virdü'l-âzamına ilhak etmek için bir parçayı yazdık; bir parçayı da, Yirmi Dokuzuncu Lem'ada yerini gösterdik. Benim hususî tefekküratım o neviden olduğu cihetle bana ihtar edildi, ben de yazdım.

Saniyen: Birkaç gün evvel, size gönderdiğim son mektuptaki hayat-ı dünyeviyenin hayat-ı diniyeye galebe etmesine dair ikinci meselesi münasebetiyle gayet ince ve kaleme alınmaz bir mânâ kalbe zahir oldu. Yalnız gayet kısa o mânâya bir işaret edeceğim. Şöyle ki:

Bu acip asrın hayatperest ehl-i dalâleti aldatan, sarhoş eden, fânilerden, surî aldıkları zevki, gayet acı ve elîm olduğunu ve ehl-i imanın ve hidayetin aynı yerde ve o fâniyatta bâkiyane ve ulvî bir zevk bulunduğunu gördüm ve hissettim; fakat ifade edemiyorum.

Risale-i Nur'un müteaddit yerinde nasıl ispat etmiş ki, ehl-i dalâlet için, zaman-ı hazırdan mâadâ herşey mâdum ve firakların elemleriyle doludur. Ehl-i hidayet için, mazi, müstakbel müştemilâtıyla mevcuttur, nurludur. Aynen öyle de, fâniyatta, yani geçmiş muvakkat vaziyetler, ehl-i dünya için, fenâ-yı mutlak karanlıklarında mâdumdur; ehl-i hidayet için mevcuttur diye gördüm. Çünkü, eski zamanda çok alâkadar olduğum zevkli veya kıymetli ve şerefli muvakkat vaziyetleri mütehassirane hatırladım, müştâkane arzuladım. "Neden bu mübarek vaziyetler mazide kalıp fâni olsun?" düşünürken, iman-ı billâh nuru ihtar etti ki, o vaziyetler gerçi sureten fânidirler, birkaç cihette mevcutturlar. Çünkü, Cenâb-ı Hakkın bâki isimlerinin cilveleri olan o vaziyetler, daire-i ilimde ve elvah-ı

mahfuzada ve elvah-ı misaliyede bâki oldukları gibi; nur-u imanın verdiği bâkiyane münasebet noktasında fevkazzaman bir vaziyette mevcutturlar. Sen, o vaziyetleri çok cihetle ve çok mânevî sinemalarla görebilir ve girebilirsin diye anladım ve dedim: *“Madem Allah var, herşey var”* cümlesi, bu büyük hakikati de ifade eder. *“Kimin için Allah varsa, yani Allah’ı bilse, herşey mevcuttur; kim Allah’ı bilmezse, ona herşey mâdumdur”* diye delâlet eder. Demek, “Elemli, karanlıklı, tahassürlü bir dirhem zevki, aynı yerde yüz derece ziyade daimî, elemsiz bir zevke, sefahetle tercih edenler, aksi maksutlarıyla aynı zevkte elîm elemleri alır.”

Sâlisen: Şahsen görmediğim ve yazıları ile çok defa görüştüğüm yeni meydana çıkan Risale-i Nur'un şakirdlerinden medrese-i Nuriye olan Sava'nın ve Hacılarkebir gibi köylerinin hâlis şakirdleriyle hayalen çok meşgul oluyoruz.

Aydın şehri eskide Risale-i Nur'un mühim bir merkezi olmak ümidimiz vardı. O ümidim kırılmıştı. Şimdilik Aydınla Hasan(Âtıf) nâmında mümtaz kalemiyle ve isabetli dirayetiyle ve hâlis sadakatiyle, Risale-i Nur dairesinde hususan Mehmed Zühdü gibi ehemmiyetli bir rükünle el ele verip çalışmakla o kırılmış ümidimi canlandırdı.

Burada bulunan kardeşlerimizle beraber oradaki bütün Risale-i Nur talebelerine selam ve dua ve istid'a ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 74

Mektup 74

Yirmi Dokuzuncu Lem'ada اَللهُ اَكْبَرُ bahsinde metni bulunan ve Yirminci Mektubda kuvvetli îzah edilen ve ilim ve irade ve kudret-i İlâhîyi pek çok kuvvetli isbat eden bu yazılan arabî fıkra ile beraber yine Yirmi Dokuzuncu Lem'anın İkinci Bâbının اَللهُ اَكْبَرُ meratibinden birinci mertebesinin yarım sahifeden sonra اِنْ اُسْنِدَ كُلَّ اْلاَشْيَاءِلِلْوَاحِدِ kelamından başlayıp, tâ اَلْمَرْتَبَةُالثَّانِيَة kadar yazıp اْلاَيَتُ اْلكُبْرَى dan çıkan اَلْوِرْدُاْلاَعْظَمُ da وَحْدَه bâbında yedinci لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ bahsinin âhirinde وَفِىاْلكَثْرَةِ صُعُوبَةٌ مُنْغَلِقَةٌ cümlesinden sonra bir hâşiye veya metin olarak arzunuz varsa, muvafık görürseniz yazarsınız. Çünki benim hususî tefekküratımda dahildir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 76

Mektup 76

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizi tebrik ediyoruz; hakikaten müdakkik hâfızlarsınız. Hüsrev'in yazdığı Kur'ân'da incecik sehivlerini bulmanız, hıfzınızın kuvvetine tam delâlet ediyor. Bizler size minnettar olduk ve teşekkür ediyoruz. Cenâb-ı Hak sizlerden ebeden râzı olsun. Bu münasebetle, Risale-i Nur'un bir kahramanı olan Hüsrev, Risale-i Nur'un hizmetinde gösterdiği harikaları nümune olmak için bir kısmını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Bu zât, dokuz on sene zarfında dört yüz risale kadar dikkatli ve tevafuklu olarak Risale-i Nur'dan yazdığı gibi, hâfız olmadığı halde yazdığı iki mükemmel Kur'ân'la ve üçüncüsünü müteferrik surette, gözle görünür bir nevi i'câz-ı Kur'ân'ı gösterir bir tarzda üç Kur'ânı yazmış, tam mukabele edilmeden bize gelmiş, biz de mukabele etmeden size göndermiştik. Sizler de, kemâl-i dikkatle, hareke ve harflerde gördüğünüz kırk elli sehiv, Hüsrev'in kaleminin ne derece harika olduğunu gösterir. Çünkü her Kur'ân'ın 300 bin 620 harfinde o kadar hareke ve sükûnlarında yalnız kırk elli sehiv bulunması, o kalemin isabette harika olduğunu gösterir.

Latiftir ki, Hüsrev'in sehvini bulan bir zât, iki harfte bir sehiv etmiş, Hüsrev yüz bin harfte bir sehiv etmiş. Tashih eden, iki harfte noktayı bırakıp sehiv etmiş. Demek o dikkatli hâfızın o sehvi, Hüsrev'in o sehvini affettiriyor.

Hem bu Hüsrev'in kalemi gibi fikri, kalbi de o nisbette harika diyebiliriz. Risale-i Nur'a karşı irtibatı ve iştiyakı ve kanaati gittikçe terakki ve inkişaf ediyor. Hiçbir hâdise onu sarsmıyor, fütur vermiyor.

Hem onun bir harikası odur ki: Risale-i Nur'a beş sene yabani kaldığı halde, birden intisap edip bir ay zarfında on dört risaleyi Risale-i Nur'dan yazmış.

Hem Kur'ân'ın gözle görünen bir nevi lem'a-i i'câziyeyi, beş altı mushafta işaretler yaptım, hatt-ı Arabî-i Kur'ânîleri mükemmel olan kardeşlerime taksim ettim. Bunların içinde hatt-ı Arabî-i Kur'ân'da Hüsrev onlara yetişemediği halde, birden umum o kâtiplere ve hatt-ı Arabî muallimine tefevvuk eyledi. Ve hatt-ı Arabîde, en mümtaz kardeşlerimizden on derece geçti. Umumen onlar tasdik edip, "Evet, bizden geçti; biz ona yetişemiyoruz" dediler. Demek Hüsrev'in kalemi, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın ve Risale-i Nur'un mu'cizevâri kerametleri ve harikalarıdır.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 77

Mektup 77

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu def'a gelen Halil İbrahim'in Risale-i Nur'a gayet kuvvetli irtibatını ve gayet yüksek derece-i takdirini ve fevkalâde sadakat ve ihlâsını gösteren mektubu lâhikaya girdi. Benim bedelime ona yazınız ki, daima onu Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir rüknü ve gayet kuvvetli ve emniyetli bir sahibi olarak, dâima nazarımızda kıymetini muhafaza ediyor, belki terakki ediyor.

İnce Mehmed ve Hâfız Mehmed, emin gibi Risale-i Nur'a alâkadar olanları da, Risale-i Nur'un has talebeleri içinde hergün pek çok def'alar dua ve mânevî kazançlarda hissedardırlar. Hem size hitab ettiğimiz zaman daima Halil İbrahim ve Hulûsi içinizde düşünüp öyle konuşuyorum.

Size iki üç mektub gönderdim. Onların vusulünden haber alamadım. Bu defa da evvelce hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih etmeğe dair yazılan iki parçaya tetimme olarak bu mektuba merbut bu gelen fıkrayı gönderdim. Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyorum. Ve onların dualarını istiyorum. Bu şiddetli soğukta oradaki zaîf kardeşlerimizi düşünüyoruz. Cenab-ı Hak sıhhat ve selâmet ihsan eylesin ve Hüsrev ve Rüşdü ne haldedirler? Onu da merak ediyorum.

Kardeşiniz ve duanıza çok muhtaç

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 78

Mektup 78

Evvelce, hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih etmeye dair yazılan iki parçaya tetimmedir.

Bu acip asrın hayat-ı dünyeviyeyi ağırlaştırması ve yaşamak şeraitini ağırlatması ve çok etmesi ve hâcât-ı gayr-ı zaruriyeyi görenekle, tiryaki ve müptelâ etmekle hâcât-ı zaruriye derecesine getirmesiyle hayatı ve yaşamayı, herkesin her vakitte en büyük maksat ve gayesi yapmıştır. Onunla hayat-ı diniye ve ebediye ve uhreviyeye karşı ya set çeker, veya ikinci, üçüncü derecede bırakır. Bu hatâsının cezası olarak öyle dehşetli bir tokat yedi ki, dünyayı başına cehennem eyledi.

İşte bu dehşetli musibette, ehl-i diyanet dahi büyük bir vartaya düşüyorlar ve kısmen anlamıyorlar. Ezcümle:

Ben gördüm ki, ehl-i diyanet, belki de ehl-i takvâ bir kısım zâtlar bizimle gayet ciddî alakadarlık peyda ettiler. O bir iki zâtta gördüm ki, diyaneti ister ve yapmasını sever, tâ ki hayat-ı dünyeviyesinde muvaffak olabilsin, işi rastgelsin. Hattâ tarikatı, keşf ve keramet için ister. Demek âhiret arzusunu ve dinî vezâifin uhrevî meyvelerini dünya hayatına bir dirsek, bir basamak gibi yapıyor. Bilmiyor ki, saadet-i uhreviye gibi saadet-i dünyeviyeye dahi medar olan hakaik-i diniyenin fevâid-i dünyeviyesi, yalnız müreccih (tercih edici) ve teşvik edici derecesinde olabilir. Eğer illet derecesine çıksa ve o amel-i hayrın yapmasına sebep o fâide olsa, o ameli iptal eder; lâakal ihlâsı kırılır, sevabı kaçar.

Bu hasta ve gaddar ve bedbaht asrın belâ ve vebasından ve zulüm ve zulmetinden en mücerreb bir kurtarıcı, Risale-i Nur’un mizanları ve muvazeneleriyle, neşrettiği nur olduğunu kırk bin şahit vardır. Demek Risale-i Nur’un dâiresine yakın bulunanlar içine girmezse, tehlike ihtimali kavîdir.

Evet [1] يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ işaretiyle, bu asır hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye, ehl-i İslâma da bilerek, severek tercih ettirdi.

Hem bin üç yüz otuz dört (1334) tarihinden başlayıp, öyle bir rejim ehl-i İslâm içine de sokuldu. Evet [2] عَلَى الْاٰخِرَةِ cifir ve ebced hesabıyla bin üç yüz otuz üç (1333) veya dört ederek, aynı vakitte, eski Harb-i Umumîde İslâmiyet düşmanları galebe çalmakla, muahede şartlarını, dünyayı dine tercih rejimi mebdeine tevafuk ediyor. İki üç sene sonra bilfiil neticeleri görüldü.

1.)Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler. (İbrahim Sûresi, 14:3)
2.)…Âhirete

Kastamonu Lahikası : Mektup 79

Mektup 79

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu şiddet-i soğukta sizden haber almadığım için merak eyliyorum. Size, bu soğuğun bana verdiği şefkatli bir endişeden çıkan arkadaki meseleyi gönderiyorum. Belki size de fâidesi olur.

Hem buraca fâidesi görülen haşre dair parçaları Onuncu Sözün âhirinde toplayıp, bir lâhikası hükmüne gelmiştir. Birinci parça, Dokuzuncu Şua olan mukaddeme-i haşriye, Onuncu Sözün arkasında yazılacak ve bunun arkasında, o mukaddeme-i haşriyenin birinci makamının yerinde ve bedeline “Otuzuncu Lem’anın İsm-i Hayy’a dair Dördüncü Remzi” yazılacak. Bunun arkasında, İkinci Şua olan Tevhid Risalesinin haşri ispatına dair hâtimesinin başından tâ “Bu haşrin dört meselesi şimdilik yeter. Yine sadedimize dönüyoruz” cümlesine kadar yazılacak. Sonra bunun arkasından İhtiyarlar Lem’asının Beşinci Ricasının ortasından başlayan, “Evet, nass-ı hadisle, nev-i beşerin en mümtaz şahsiyetleri olan yüz yirmi dört bin enbiyanın, ilâ âhir...” tâ Altıncı Ricaya kadar yazılacak. Eğer haşre ait sair risalelerde bunlar gibi parçalar varsa, münasip görseniz ilâve edersiniz. Bunların heyet-i mecmuasının tesiri büyüktür.

Kastamonu Lahikası : Mektup 80

Üstad Bediüzzaman'ın İkinci Dünya Harbi Esnasında Yazdığı Mühim Bir Mektup

-Gayet ehemmiyetlidir.-

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Şiddet-i şefkat ve rikkatten, bu kışın şiddetli soğuğuyla beraber mânevî ve şiddetli bir soğuk ve musibet-i beşeriyeden biçarelere gelen felâketler, helâketler, sefaletler, açlıklar şiddetle rikkatime dokundu. Birden ihtar edildi ki:

Böyle musibetlerde kâfir de olsa hakkında bir nevi merhamet ve mükâfat vardır ki, o musibet ona nispeten çok ucuz düşer. Böyle musibet-i semaviye mâsumlar hakkında bir nevi şehadet hükmüne geçiyor.

Üç dört aydır ki, dünyanın vaziyetinden ve harbinden hiçbir haberim yokken, Avrupa'da, Rusya'daki çoluk çocuğa acıyarak tahattur ettim. O mânevî ihtarın beyan ettiği taksimat bu elîm şefkate bir merhem oldu. Şöyle ki:

O musibet-i semaviyeden ve beşerin zâlim kısmının cinayetinin neticesi olarak gelen felâketten vefat eden ve perişan olanlar, eğer on beş yaşına kadar olanlar ise, ne dinde olursa olsun şehit hükmündedir. Müslümanlar gibi büyük mükâfat-ı mâneviyeleri, o musibeti hiçe indirir.

On beşinden yukarı olanlar, eğer mâsum ve mazlum ise, mükâfatı büyüktür, belki onu Cehennemden kurtarır. Çünkü âhirzamanda madem fetret derecesinde din ve din-i Muhammedîye (a.s.m.) bir lâkaytlık perdesi gelmiş. Ve madem âhirzamanda Hazret-i İsâ'nın (a.s.) din-i hakikîsi hükmedecek, İslâmiyetle omuz omuza

gelecek. Elbette şimdi, fetret gibi karanlıkta kalan ve Hazret-i İsa'ya (a.s.) mensup Hıristiyanların mazlumları, çektikleri felâketler onlar hakkında bir nevi şehadet denilebilir. Hususan ihtiyarlar ve musibetzedeler, fakir ve zaifler, müstebit büyük zâlimlerin cebir ve şiddetleri altında musibet çekiyorlar. Elbette o musibet onlar hakkında medeniyetin sefahetinden ve küfranından ve felsefenin dalâletinden ve küfründen gelen günahlara keffaret olmakla beraber, yüz derece onlara kârdır diye hakikatten haber aldım, Cenab-ı Erhamürrâhîmine hadsiz şükrettim. Ve o elîm elem ve şefkatten tesellî buldum.

Eğer o felâketi gören zâlimler ise ve beşerin perişaniyetini ihzar eden gaddarlar ve kendi menfaati için insan âlemine ateş veren hodgâm, alçak insî şeytanlar ise, tam müstehak ve tam adalet-i Rabbaniyedir.

Eğer o felâketi çekenler mazlumların imdadına koşanlar ve istirahat-i beşeriye için ve esasat-ı diniyeyi ve mukaddesat-ı semaviyeyi ve hukuk-u insaniyeyi muhafaza için mücadele edenler ise, elbette o fedakârlığın mânevî ve uhrevî neticesi o kadar büyüktür ki, o musibeti onlar hakkında medâr-ı şeref yapar, sevdirir

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Kastamonu Lahikası : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الْمَاءِ فِى بَحْرِ بَارْلاَ وَ بَدْرَه

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Sav medrese-i Nuriyesi'nin kahraman bir talebesi olan Marangoz Ahmed'in onun ve Sava medresesinin safvet ve ihlâsını ve kuvvet ve irtibatlarını gösteren mektubunda bir-iki noktayı merak ediyorum. Bir-iki cihetle çok mesrur oldum. Mûcib-i merak birisi; Sav'da Risale-i Nur'u yerleştiren mübarek Hacı Hâfızlar beraber çalışan ve ondan ders alan Hâfız Mehmed kimdir. O zat bence hizmet cihetinde pek ehemmiyetli göründü.

İkincisi: o mektubda küçük talebelerden Hüseyin namındaki zât Hâfız Ali'nin bir-iki def'a ondan bahsettiği ondört yaşında iken ve hastalıkla beraber fevkalâde Risale-i Nur'la meşgul olan kıymetdar çocuk mudur?

Eski Said'in ondört yaşındaki garip vaziyetini bana ihtar ettiği için merak ettim. Bizi mesrur eden bir cihet ise, Risale-i Nur'un dairesine masum çocukların çoklukla girmesiyle sahife-i amâlimize onların reddedilmez duaları ve âmâl-i sâlihaları girmesidir.

Üçüncüsü: Sav medresesi etraf köylerine nurları neşretmesi ve onların masum çocuklarını da Hâfız Mehmed'in daire-i dersine celb etmesidir, diye mektubunda Ahmed yazıyor. Hem onun mektubunda Risale-i Nur'un okunmasını Hüsrev'in hastalığına ilaç olduğu gibi pek çok def'alar da hattâ geçen müthiş hastalığımda gelen doktora

okudum, hem ona hem bana ilaç olduğunu gördük. Evet mânevî devâ olduğu gibi bazan maddî ilaç da oluyor.

Risale-i Nur'un santralı olan Sabri'nin mektubunda iki nokta nazar-ı dikkati celbetti.

Birincisi: Risale-i Nur'un yüksek talebelerine ve erkânlarına izin ve icazet noktasıdır. Madem Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi onları çok zaman dairesinde muhafaza edip çalıştırmıştır. Elbette o sebatkâr hâlislere icazet vermiş, izin onlarla beraberdir. Ben de ondan icazet alıyorum. Bu nokta şimdilik yeter.

İkinci Nokta: Hüsrev ve Süleyman Rüştü her vakit beraber düşündüğüm gibi Sabriyle, Sıddık Süleyman da aynen öyledir. Mektubla veya hayalen Sabriyle konuşsam daima Süleyman da beraberdir. Bu def'a mektubunda Süleyman'dan ve Risale-i Nur mescidinin müezzini Şem'in'in selâmını yazması münasebetiyle benim için çok ehemmiyetli bulunan Barla'daki dostlarımı, hususan Risale-i Nur'un baş kâtibi Şamlı Hâfız ve Tevfik'i tahassürle tahattur ettirdi. Acâba o dostlarımdan vefat edenler kimlerdir, onlardan sağ olanlara selâm ve vefat edenlere dua..

Kastamonu Lahikası : Mektup 86

Çok ehemmiyetlidir.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde, gayet sadık ve dikkatli bir kardeşimizin ihtiyatsızlığından küçük bir tokat yemesi münasebetiyle, hem bu dört ay müddetçe, binler adam kadar alâkadar olduğum halde ahval-i âlemden, siyaset ve harpten kat'iyen bir haber almayıp ve istemeyip ve merak etmez bir tarzda bulunmamdan, Feyzi ve Emin gibi has kardeşlerimin hayretleri ve istifsarları sebebiyle bir hakikatten, çok defa beyan ettiğim gibi yine bir parça ondan bahsetmek lüzum oldu. Şöyle ki:

Hakaik-i imaniye, herşeyden evvel bu zamanda en birinci maksat olmak ve sair şeyler ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalmak ve Risale-i Nur'la onlara hizmet etmek en birinci vazife ve medâr-ı merak ve maksud-u bizzat olmak lâzım iken, şimdiki hâl-i âlem hayat-ı dünyeviyeyi, hususan hayat-ı içtimaiyeyi ve bilhassa hayat-ı siyasiyeyi ve bilhassa medeniyetin sefahet ve dalâletine ceza olarak gelen gadab-ı ilâhinin bir cilvesi olan Harb-i Umumînin tarafgirâne, damarları ve âsabları tehyîç edip bâtın-ı kalbe kadar, hattâ hakaik-i imaniyenin elmasları derecesine o zararlı, fâni arzuları yerleştirecek derecesinde bu meş'um asır öyle şırınga etmiş ve ediyor ve öyle aşılamış ve aşılıyor ki, Risale-i Nur dairesi haricinde bulunan ulemalar, belki de velîler o siyasî ve içtimaî hayatın rabıtaları sebebiyle, hakaik-i imaniyenin hükmünü ikinci, üçüncü derecede bırakıp, o cerayanların hükmüne tâbi olarak, hemfikri olan münafıkları sever. Kendine muhalif olan ehl-i hakikati, belki ehl-i velâyeti tenkit ve adâvet eder, hattâ hissiyat-ı diniyeyi o cereyanlara tâbi yaparlar.

İşte bu asrın bu acip tehlikesine karşı, Risale-i Nur'un hizmet ve meşgalesi, şimdiki siyaseti ve cerayanlarını o derece nazarımdan

ıskat etmiş ki, bu Harb-i Umumîyi bu dört ayda merak etmedim, sormadım.

Hem Risale-i Nur’un has talebeleri, bâki elmaslar hükmünde olan hakaik-i imaniyenin vazifesi içinde iken zâlimlerin satranç oyunlarına bakmakla vazife-i kudsiyelerine fütur vermemek ve fikirlerini onlarla bulaştırmamak gerektir.

Cenâb-ı Hak, bize, nur ve nuranî vazifeyi vermiş, onlara da zulümlü zulümatlı oyunları vermiş. Onlar bizden istiğna edip yardım etmedikleri ve elimizdeki kudsî nurlara müşteri olmadıkları halde, biz onların karanlıklı oyunlarına vazifemizin zararına bakmaya tenezzül etmek hatâdır. Bize ve merakımıza, dairemiz içindeki ezvak-ı mâneviye ve envar-ı imaniye kâfi ve vâfidir.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve bayramlarını tebrik ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 87

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الثَّلْجِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Tekrar bayramlarınızı bu havalideki kardeşlerimizle beraber tebrik ediyoruz. Sizin beş altı mektubunuza mukabil beş altı mektup yazmak hakkınızdır; fakat benim ümmîliğim için kusura bakmazsınız. Bir kısa mektupla iktifa ediyorum.

Evvelâ: Hüsrev'in mektubu, Risale-i Nur'a hizmet edemediği için teessüfüne mukabil, ona yazınız ki, Hüsrev'in câzibedar yazıları ve nüshaları onun yerinde pek parlak bir surette hizmet ediyorlar ve Hûlusi'nin Yirmi Yedinci Mektuba giren mektupları dahi onun bedeline çalışıyorlar, vazifesini kısmen görüyorlar. Ve merhume validesine mahsus dua edilecek.

Ve Aydınlı Hasan Atıf'ın, Hâfız Ali'nin mektubunun haşiyesinde yazdığı misli görülmemiş şu dua, *"Yâ Rab, güldür Said'i, tâ gülmesinden güller açılsın"* diye pek garip fıkrası, Risale-i Nur'a onun sadakat ve ihlâsının acip bir kerametidir ki, otuz günde bir defa gülmeyen o biçare Said, bir günde otuz defa güldüğünün yazılması ve size o mektubun gönderilmesi zamanına tam tamına tevafuk ediyor.

Marangoz Ahmed'in cidden beni sürurla ağlattıran ve çok meraklarımı izale eden Risale-i Nur'un mübarek şakirtlerinin kerametkârâne, bir gecede oraya gelen mektupları lâzım gelen

yerlere göndermek için yazmaları, beni fevkalâde mesrur ve müteşekkir eden mektubu, bir kitap kadar ve on mektup yerinde kabul ettik.

Merhum ve kıymettar ve çok vefakâr ve fedakâr ve sekiz sene bana hizmet eden bir kardeşimiz Marangoz Mustafa Çavuş yerine, Cenâb-ı Hak, rahmetiyle, kahraman Marangoz Ahmed'i verdi.

Nur ve Gül fabrikalarının sahibi Hâfız Ali'nin mektupları, çok ince ve çok yüksek hissiyatını ve kerametkârâne ihlâsının derecelerini gösterdiğinden, pek uzun bir mukabele ister. Fakat şimdilik bu kadar deriz: O, umumun hesabına bizlerin bayramını tebrik ettiğine, biz de onu tevkil edip, umumumuz namına herbir kardeşimize tebriki tekrar ediyoruz.

Mübarekler, Tâhir ile beraber, Tâhirî'nin bize o kıymettar kalemiyle Cennet taamları gibi çok tatlı ve huri libası gibi çok güzel yazıları, burada herkesi lezzetle mütalâaya sevk ediyor. Ve onun mâsume iki mübarek kızlarının yazdıkları nüshalar, burada kadınlar, kızlar âleminde geziyor, görenleri Risale-i Nur'a cezb ediyor. Çok çalışkan ve fedakâr Tâhirî'nin kesretli hediyeleri, bizleri çok borç altında bıraktı.

Risale-i Nur'un postacısı mübarek Abdullah ne halde olduğunu soracaktım. Hâfız Ali'nin mektubunda, sormadan cevabımı aldım. Allah, ikisinden razı olsun. O mektubun âhirinde, mazi ve müstakbel ve semavat ehlini dahi mesrur eden mâsumların ve mübarek ümmî ihtiyarların hediye-i mâsumâneleri beyanındaki fıkrası gayet güzel düşmüş.

Hâfız Ali'nin mektubunda Tâhirî'nin yazdığı ve göndereceği sözleri daha alamadık. Nur iskelesinin nâzır-ı bînazîri Sabri, basiret-i basîrin hususî mektubunda yazdığı mübarek bir hemşiremin Cevşenü'l-Kebîri ezber etmesi, eskiden beri o hemşire, Risale-i Nur talebeleri içinde bulunduğuna istihkakını gösteriyor. Onun namıyla beraber duada namı zikredilen ve Hazret-i Mevlânâ Hâlid'in cübbesini tam muhafaza edip bize yetiştiren Âsiye Hanımın birden lisanına gelen bir fıkra size gönderilecek.

O Kozca Hatibi, Risale-i Nur'la tam alâkadarsa, Sabri benim bedelime ona selâm etsin. Bize gelen mâsum ve ümmîlerin ve üstadlarının risalelerini yedi cilt olarak güzelce tasnif ettik.

Mâsumların tevafuklu güzel parçaları bir cilt ve ihtiyarların güzel parçaları için de kahraman Şükrü'nün, Mu'cizat-ı Ahmediye güzel nüshası içinde olarak ikinci cilt, yedi cildin herbirinin başında, üçüncü sahifede gelen fıkra, medâr-ı ibret olarak yazılmıştır. Umuma selâm.

Risale-i Nur'un küçük ve mâsum şakirtlerinin elli altmış talebesinin ve kırk elli ümmî mübarek ihtiyarların ve kıymettar üstadlarının yazdıkları tevafuklu ve şirin nüshaları bize göndermişler. O parçaları yedi cilt içinde cem ettik.

Bu mübarek ümmî ihtiyarların kırk sene sonra Risale-i Nur hatırı için her işe tercihan yazıya başlamaları ve mâsum çocukların, Risale-i Nur'dan ders aldıkları ve yazdıkları risalelerin bir kısmıdır. Onların bu zamanda bu ciddî çalışmaları gösteriyor ki, Risale-i Nur'da öyle mânevî zevk ve cazibader bir nur var ki, mekteplerde çocukları okumaya şevkle sevk etmek için icat ettikleri her nevi eğlence ve teşviklere galebe edecek bir lezzet, bir sürur, bir şevk Risale-i Nur veriyor ki, çocuklar ve ümmî ihtiyarlar böyle hareket ediyorlar.

Hem bu hal gösteriyor ki, Risale-i Nur kökleşiyor. İnşaallah, onu hiçbir şey koparamayacak, ensal-i âtiyede de devam edip gidecek.

Aynen bu mâsum küçük şakirtler gibi, Risale-i Nur'un cazibedar dairesine giren bu ümmî ihtiyarların, kısmen çobanların ve yörük ve efelerin bu zamanda, bu acip şerait içinde herşeye tercihan Risale-i Nur'a bu surette çalışmaları gösteriyor ki, bu zamanda Risale-i Nur'a ekmekten ziyade ihtiyaç var ki, çiftçiler, çobanlar, yörük efeler, **(Haşiye)** hâcât-ı zaruriyeden ziyade bir hâcât-ı zaruriyeyi, Risale-i Nur'un hakaikini görüyorlar.

Haşiye: Bilhassa Risale-i Nur kahramanlarından Şükrü Efe ve bilhassa dağ kumandanı Çoban Veli'nin ve yörük aşiretlerinden Bahadır Süleyman'ın ve emsalinin gayretlerine işarettir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Karın taneleri adedince, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 88

Mektup 88

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu tarafta yol kapandı, posta gelmiyordu. Sizlerden gelecek bir mektup veya bir risaleyi bekliyordum. Şimdi, ruhuma bir ihtarla, daha beklemeyerek, burada hüsn-ü tesirini gösteren üç parçayı gönderiyorum. Mâsumların ve ümmî mübareklerin ve ihtiyarların ve kahraman Tâhirî'nin nüshaları daimî bir tarzda fütuhat yapıyorlar. Yalnız cüz'î bir kaç parçayı tashih ederken zahmet çektim. Fakat o zahmet, bana tatlı geliyordu. Hem aynı rahmet oldu. Beni de o mâsum ve mübareklerin kafilesine dahil ederek, benim hattıma benzedikleri için, kendim o parçaları yazmışım gibi tam sahip oldum. Eğer ben yazsaydım, aynen onlar gibi olurdu.

Kastamonu Lahikası : Mektup 90

Bugünlerde iki hatıradan iki ihtar:

Birincisi: Bu şehirde Risale-i Nur'a intisap eden ihtiyar hanımlar sebat ettiklerini ve başkalar gibi sarsılmadıklarını düşündüm. Birden bu hadis-i şerif ihtar edildi. عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ yâni, *"Âhirzamanda, kadınların samimî dinlerine ve kuvvetli itikadlarına tâbi olunuz."*

Evet, ihtiyare kadınlar fıtraten zaife ve hassase ve şefkatli olmalarından, herkesten ziyade dindeki tesellî ve nura muhtaç olduğu gibi, herkesten ziyade fıtratlarında fedakârâne şefkat cihetiyle, dinde bulduğu nihayetsiz şefkatperverâne bir nur-u tesellî ve iltifat-ı merhamet-i Rahmân ve nokta-i istinat ve nokta-i istimdada ihtiyacı var. Tam sebat etmek, fıtratlarının muktezasıdır. Onun için, bu zamanda o hâcâtı tam yerine getiren Risale-i Nur, herşeyden ziyade onların ruhlarına hoş geliyor ve kalblerine yapışıyor.

İkincisi: Bugünlerde benim yanıma müteaddit ayrı ayrı zâtlar geldiler. Ben onları âhiret için zannettim. Halbuki ya ticaret veya işlerinde bir kesat ve muvaffakiyetsizlik olduğundan, bize ve Risale-i Nur'a, muvaffakiyet için ve zarardan kurtulmak niyetiyle müracaat edip, dua ve istişare istediklerini anladım.

"Ben, bunlara ne edeyim ve ne diyeyim?" diye tahattur ettim. Birden ihtar edildi: "Ne sen divane ol ve ne de onları divanelikte bırakıp divanece konuşma. Çünkü yılanlar zehirine karşı tiryak tedarikiyle ve onları kaçırmasıyla meşgul ve vazifedar birtek adam, yılanlar içinde duran ve sineklerin ısırmasına mâruz olan ve sinekleri kaçırmak için çok yardımcıları bulunan diğer bir adama, yılanların ısırmasını bırakıp, ona, sinekler ısırmamasına yardım için koşan divanedir ve onu çağıran dahi divanedir. O sohbet dahi divanece bir konuşmaktır."

Evet, hadsiz hayat-ı uhreviyeye nispeten muvakkat ve fâni kısacık hayat-ı dünyeviyenin zararları, sineklerin ısırması gibidir. Hayat-ı ebediyenin zararları, ona nispeten yılanların ısırmasıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 92

Çok muhterem Üstadımız Efendimiz,

Bin üç yüz yirmi bir tarihinde, Mu’cizat-ı Ahmediyeyi (Aleyhissalâtü Vesselâm) ve Keramet-i Gavsiye risalelerini âlem-i menamda görmüştüm. Bunun hikmetini şimdiye kadar anlayamamıştım. Gördüğüm rüya aynen şöyle idi:

Tarih-i mezkûrda, Ceziretü’l-Arabın Necid kıt’asının Bilâd-ı Kasîm’de, bir gece rüyamda, üç güneşin tulû etmiş olduğunu gördüm. Yanımda tanıyamadığım bir zâta sordum: “Bu üç güneş nasıl olur?” dedim.

Yanımdaki zât: “Bu güneşin birisi Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın güneşi, diğeri Gavs-ı Geylânî’nin; üçüncüsü de, diğer bir güneştir.”

Üçüncü güneşin Risale-i Nur olduğunu şimdi bildim.

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لاَ شَرْقِيَّةٍ وَلاَ غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰى نُورٍ يَهْدِى اللهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

âyet-i Kur’âniye, o rüya hakikatine işaret etmiş. Bu nuranî rüya, mezkûr âyet-i Nurun on işaretle, on parmakla gösterdiği hakikati

aynen gösteriyor, otuz sekiz sene evvel haber veriyor.

Evet, üç nur-u âzam olan güneşlerin—Allahu a'lem—tâbiri şu olmak gerektir.

Güneşlerin birincisi: Bu asırda Risale-i Nur'dur ve en parlak bir nuru da Mu'cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm namındaki risale-i harikadır.

İkincisi: Hazret-i İsâ'nın din-i hakikîsinden çıkan nur-u semavî güneşidir.

Üçüncüsü: Tarikatlar ruhunda ve tasavvuf menbaından çıkacak bir güneştir ki, şimdi Şeyh-i Geylânî timsaliyle o mânâ gösterilmiş. Risale-i Nur'a işaret eden otuz üç âyet-i Kur'âniyenin en birinci âyeti olan Âyetü'n-Nûr on vecihle Risale-i Nur'a işaret ettiği Birinci Şua risalesinde gözümle gördüm, isteyen görebilir.

Sizi nefsinden ziyade seven âciz şakirdiniz

Binbaşı Muhyiddin

1.) Allah göklerin ve yerin nurudur. Onun nurunun misali, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir. Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldıza benzer ki, ne doğuya, ne de batıya ait olmayan mübarek bir ağacın yakıtından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kabiliyettedir. O nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur. (Nûr Sûresi, 24:35)

Kastamonu Lahikası : Mektup 93

بِاسْمِهِ [1]
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفِ هَدِيَتِكُمْ

Azîz, Sıddık, Mübarek Kardeşlerim!

Sizin bu def'a nurânî hediye-i kudsiyeniz o derece bizi mesrur ve minnetdar eyledi ki, ben ölünceye kadar bu hediye sahiblerini unutmayacağım, İnşaallah benim nazarımda gittikçe kıymeti ziyâdeleşen ve yüz adam, belki bir köy hükmüne geçen ve çok Lütfü'leri gösteren ve taşıyan ve elhak ikinci bir Hüsrev olan Tâhirî'nin fevkalâde kalemiyle fevkalâde hediyesi ise size gelen dehşetli taarruzdan haberim olmadan bir aydan beri şiddetli endişe ederek sizin için ruhen çektiğim mânevî sıkıntıları ve azabları bütün bütün izâle etti. Sürur ile kalbimi doldurdu.

Ve kahraman iki Ali'nin muktedir kalemleriyle Tâhirî gibi imdadımıza koşan hediyeleri ve daha sair kardeşlerimizin ve mâsûmelerin hediyeleri, hususan Hasan Âtıf'ın müstesnâ ve mümtaz kalemiyle hediyesi, küçük mikyasta Tâhirînin aynı hediyesi gibi bizi ve bu havâlideki Risale-i Nur mensuplarını minnettar ve mesrur eyledi.**(Haşiye)**

Bilhassa mübarekler hey'et-i âliyesinden mübarek Hâfız Mustafa'nın kerâmetkârâne ve zafer müjdesini veren mektubu bize üç cihetle kerâmetli göründü. On mektub kadar kıymetdar nüsha gibi endişe hastalıklarına devâdır. Allah sizden ebeden râzı olsun. Amîn..

Şimdilik emâneti aldığımıza dair size haber vermek için bu pusulayı acele, dilimi iyi anlamayan birine yazdırdım.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize ve birer birer ve mâsum ve mâsumelere ve ümmî ihtiyarlara birer birer selam ve dua ederiz.

Kardeşiniz ve size dâima minnettar ve sizinle iftihar eden

Said Nursî

Haşiye: Tâhirî'nin tahkiki tevafukatı Risale-i Nur'u hakikaten nurlandırmış, güzelleştirmiş. Tevafukun Risale-i Nur cihetinde çok faideleriyle beraber bu günlerde iki küçük faidesini daha gördük.

Birisi: Benim ifadedeki noksanımı tashih ediyor. Görüyordum ki, bir kelime lâzım iken ifadede noksan bırakıldığından, tevafuk o kelimeyi istiyor, onunla hem ifade, hem tevafuk tam oluyor.

İkincisi: Tevafuku takib eden kalemin yanlışları pek az oluyor. Hem güzel ve şirin oluyor. Tevafuku nazara almayan, sehivleri çoğalıyor.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Hediyelerinizin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 94

Mektup 94

Aziz, sıddık, metin, sebatkâr kardeşlerimize,

Biz, bu havalideki Risale-i Nur talebeleri namına sizlere pek çok selâmla beraber arz-ı şükran ediyoruz. Ve sizlere ebeden minnettarız ki, muktedir ve parlak kalemlerinizle bizleri hem uyandırdınız, hem yardım ettiniz. Bu vilâyeti, nuranî kalemlerinizle inşaallah Isparta'ya benzettireceksiniz. Ve bilhassa çok ehemmiyetli kardeşimiz kahraman Tahirî'nin parlak ve muvaffakkıyetli ve tevafuklu kalemi, kerametkârâne fütuhat yapıyor. Ve onun iki mâsumeleri ve mâsumların ve ümmî ihtiyarların rengârenk çeşit çeşit meziyetlerini gösteren yazıları bizleri teshir ediyor, herkesi şevkle okumaya sevk ediyor. Cenâb-ı Hak, sizlerden ebeden razı olsun ve sizi muvaffak etsin. Âmin.

Çok mühim ve mübarek kardeşimiz Hâfız Mustafa'nın bize verdikleri ehemmiyetli hâdise-i taarruziye haberi bizi hayrete düşürdü. Ve Üstadımızın o zamanda endişelerinin ve heyecanının hikmetini anladık. Bir hiss-i kablelvukuyla mütemadiyen bizlere der idi: "Dikkat ediniz, sebat ediniz! Münafıklar, taarruz plânı çeviriyorlar" diye bizi ihtiyata sevk ediyor, "Hem bir halt edemezler" diyordu.

Evet, Ispartalı kardeşlerimizin bize haber verdikleri gibi, bu ehemmiyetli hâdise-i taarruziyeye teşebbüs vukuu zamanında muhaberemiz kesildiği halde, mütemadiyen, her vakit Üstadımız, aynı taarruza mâruz bulunuyoruz gibi bizi, yani Emin ve Feyzi'yi ikaz ediyor, "Dikkat ediniz, dört cihetle bize taarruz var. Demir gibi sebat ediniz. Bir halt edemezler." Biz de bakıyorduk ki, bizde birşey yok, hissetmiyorduk.

Hem, o gaybî hâdiseyi bertaraf etmek için, tam mutabık bir mektup bize yazdırıp size göndermiştik.

Risale-i Nur talebelerinden

Nazif, Selâhaddin, Tevfik, Hilmi, Emin, Feyzi

Kastamonu Lahikası : Mektup 95

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur’âniyede kahraman arkadaşlarım,

Bundan evvel üç mektup, emaneti aldıktan sonra göndermiştim. Bu defaki Hâfız Ali’nin mektubunda onlardan bahsetmemiş, merak ettim. Nur Fabrikası sahibi Hâfız Ali’nin hastalığı beni müteessir etti, bizi duaya sevk etti. Cenâb-ı Hak kuvvet ve şifa ihsan eylesin. Âmin.

Hâfız Ali’nin mektubuyla Risale-i Nur’un ehemmiyetli rükünlerinden olan Halil İbrahim’in sisteminde Ahmed Feyzi’nin mektupları, şahsıma ait haddimden yüz derece fazla hüsn-ü zanları bir tarafta kalsa—ondan kat’-ı nazar—o havalide Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsine karşı Halil İbrahim’le, Ahmed Feyzi’nin sarsılmaz, gayet kuvvetli irtibatlarını gösterdiğinden, bizi cidden mesrur eyledi.

Evet, onların o şiddetli alâkadarlıkları, o havalide Risale-i Nur’u yerleştiriyor, idame ettiriyor. O ikisinin mektupları, suret-i zahiriyede benim şahsıma atf-ı ehemmiyet etmeleri gerçi muvafık değil, mübalâğadır; fakat o yanlış suretin altındaki hakikat, Risale-i Nur şakirtlerinin samimî tesanütlerinden süzülen bir şahs-ı mâneviye, Risale-i Nur’un Kur’ân’dan gelen hakikatine karşı tam mutabık ve hak olarak sarf edilecek. O mektuplardaki tabirat, benim gibi, bir cüz’î bir ferde karşı sarf edilmiş. Benim haddimden bin derece fazla olmakla beraber, o şahs-ı manevî namına ve Risale-i Nur’un hakikati hesabına ve o ehemmiyetli ve çok muhtaç memlekette fevkalâde bir alâka ve faaliyete alâmet olmak cihetiyle kabul ettim.

Ahmed Feyzi'nin de inşaallah Kastamonu Feyzi'si gibi, bütün kuvvetiyle Risale-i Nur'a çalışacak bir azim ve karar suretinde mektubunu telâkki ediyoruz. Fakat, mahviyeti ve tevazuu pek fazla ve istedikleri de pek fazla ve mektubundaki duaları da güzel olduğundan, daimî duamızda buranın Feyzi'siyle omuz omuza girdi.

Halil İbrahim'in mektubu, belki her mektubu hem onun, hem İnce Mehmed'in namına kabul ediyorum. İkisine, Hüsrev'le Rüşdü gibi bir ruh, iki ceset nazarıyla bakıyorum. Cenâb-ı Hak onları muvaffak etsin ve emsalini oralarda çoğaltsın. Ve o mektupta, Risale-i Nur'un talebelerinden Hâfız Mehmed Emin ve Mustafa Çavuş ile beraber Siirtli Ahmed ve Salâhaddin ve İzzeddin gibi zâtlar da Risale-i Nur'la alâkadar olduklarını bildiriyor. Biz de onlara birer birer hem selâm, hem onları da Risale-i Nur talebeleri içinde duada teşrik edeceğiz.

Hâfız Ali'nin mektubunda, eline geçen mektubumuzu güzelce takdir ve hülâsa etmiş. Risale-i Nur, saadet-i ebediye dükkânı ve bâki elmasları sattığından, "Fâni, kırık cam parçaları ondan istenilmemeli" tâbiri çok güzel düşmüş.

Hem Isparta, hem Manisa'daki bütün kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz ve dualarını istiyoruz. Hapishanede, Risale-i Nur'un son kâtibi kahraman Şefik acaba sağ mıdır? Nerededir? Merak ediyorum. Halil İbrahim'den sorunuz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 96

Mektup 96

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şuhur-u muharremeden sonra, hususan bahara yakın, hayat-ı dünyeviye gafleti bir derece fütur vermekle beraber, bazı sarsıntılar ve hastalıklar ve askerliğe gitmek cihetinde Risale-i Nur'un hizmetine bir derece zaaf gelmiş diye endişe ediyordum. Cenâb-ı Hakka şükür ki, mektuplarınız ve Âtıf Hasan'ın gelmesiyle o endişe zâil oldu. O mektubunuzda, çok ehemmiyetli bir hâdise-i Nuriyeden bahis var ki, Hizbü'l-Ekberü'l-Kur'ân'ı tab etmek teşebbüsüdür.

Evet, o Hizbü'l-Ekber'deki âyât, bütün Risale-i Nuriyenin ruhu, esası, mâdeni, üstadı ve güneşidir. Onun tab'ından sonra, mümkünse, Risale-i Nur'un Hizbü'l-Ekberi namında Arabiyyü'l-ibare ve iki Âyetü'l-Kübrâ ve münâcatın hülâsası olan risaleyi dahi tab etmek lâzımdır. Fakat elinizdeki nüsha, benim nüsham gibi mükemmel değil. Biz burada yazıp, isterseniz size gönderelim. İsterseniz, İstanbul'da matbaada olan vekilinize gönderelim, adresini bildiriniz.

Kardeşimiz Hasan Âtıf, hakikaten Risale-i Nur'un hizmetine pek çok lâyık ve müstaittir. Müstesna hattıyla beraber ihlâsı, irtibatı, alâkadarlığı, ciddiyeti, sadakati dahi mükemmeldir. Cenâb-ı Hak onun emsalini çoğaltsın. Bu kardeşimizi yirmi mektup yerinde, size canlı bir mektup olarak gönderdik.

Hâfız Ali'nin buradaki kardeşlerine çok yüksek, çok tesirli yazdığı mektuba karşı başta Feyzi, Emin olarak umum namına Feyzi diyor ki: "Biz bu memleket talebeleri, Isparta kahramanlarının küçük kardeşleri, belki onların talebeleriyiz. Dersi, hizmeti ve ciddiyeti onlardan alıyoruz. Herbirisi, bizim için birer üstaddır. Onların ellerinden öper, arz-ı hürmet ederiz. Cenâb-ı Hak, o kahramanlardan ebeden razı olsun, âmin" diyorlar.

Risale-i Nur’un iskele nâzırı Sabri’nin birinci talebesi ve Risale-i Nur’un ehemmiyetli küçük bir talebesinin küçücük mektubundaki güzel yazı bizi mesrur etti. Cenâb-ı Hak, onu ve onun gibi Risale-i Nur’a çalışan mâsumlara tevfik ve selâmet ve saadet ihsan eylesin. Âmin.

Hâfız Mustafa’nın bizce pek çok ehemmiyetli olan mektubu, çoktan beri beklediğim bir hakikati gösterdi ki, Risale-i Nur dairesindeki şakirtler, istişare suretinde, tab etmek gibi çok ehemmiyetli işleri görmeye başlamalarıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 97

Aziz, sıddık, sadık, hâlis ve muhlis kardeşlerim,

Dört beş kardeşlerime ait birer kısacık konuşacağım.

Birincisi: Medrese-i Nuriyenin mürşidi, müessisi ve müdebbiri Hacı Hâfız kardeşimizin bu defa üçüncü olarak bir teberrükünü gördük. Tâ Barla'da iken tatlı lokmaların kerametli, acip bereketi ve Isparta'da İktisat Risalesini tatlılaştıran iki buçuk okka balın harika bir hâdiseye sebebiyet vermesi,**(Haşiye)** bu üçüncü defa da, bin mübarek ve mâsum hatırlarını ve iltifatlarını temsil eden ve parçalanmayan bir hediyeyi göndermiş. Altmış senelik bir kaide-i hayatiyemi o bin hatırın hatırı için o kaidemin hatırını kırdım. Şahsıma değil, belki talebelere sarfetmek niyetiyle, Risale-i Nur hesabına o tek altını kabul ettik.

İkincisi: Âtıf Hasan'ın hakikaten fevkalâde yazdığı tevafuklu Mu'cizat-ı Kur'âniyeyi o gittikten sonra temâşâ ettim. Elimden gelseydi, herbir yaprağına mukabil bir lira verecektim. İnşaallah o nüshayla binler adam istifade edip, onun hayat-ı bakiyesine bir çeşme hükmünde varidat verecek. Hüsrev'in ve kahraman Tâhirî'nin bir üçüncüsü oluyor.

Üçüncüsü: Risale-i Nur'un eski ve ehemmiyetli ve çalışkan bir şakirdi olan Kâtip Osman'ın sadık ve hikmetli rüyası ve mutabık tâbiri onları müferrah ettiği gibi, bizleri de mesrur eyledi. Ve o mektubuyla merak ettiğim şeyleri ve Hüsrev ve Rüşdü, Hâfız Ali, Zühdü Bedevî, Nuri ve Nur fabrikası sahibi, Tâhir'ler, mübarekler heyeti, medrese-i Nuriye ve ümmî ihtiyarlar ve mâsum çocuklar, umumlarının selâmlarını yazıyor. Biz de onlara birer birer selâm ediyoruz, muvaffakiyetlerine ve selâmetlerine dua ediyoruz.

Dördüncüsü: Ali köyünde Ali'lerin dördüncüsü olan ümmî Ali'nin mektubu bizleri derince mesrur eyledi. Gerçi kalemi ümmî kalemidir, fakat himmeti ve gayreti, kahraman Ali'lerin gayretleri, himmetleri

nev'indendir. Beş-altı ayda altmış çocuğu okutmasıyla Risale-i Nur'u öğretmesiyle ve o köyde böyle nura sarılmasıyla ali Köyü dahi Sava ve Kuleönü ve İslâm ve Aras köyleri gibi Nursî karyesiyle beraber emvatı dahi mânevi kazanca girecek.

Beşincisi: Hacılar Kebir köyünden çobanların yüzünü ak eden Çoban Hasan'ın mektubu çok çalışkan ve fedakâr Marangoz Ahmed'den tam ders alan ve Risale-i Nur'a ihlâs ve iştiyakları câzibesiyle Risale-i Nur kerametkârâne onlara koşması ve Topal Ahmed'in altmış, yetmiş çocukları okutmasiyle ve Risale-i Nur'un fedakâr şakirdleri olan oradaki âhiret hemşirelerimizin evvelce Marangoz Ahmed'in ihbarıyle Risale-i Nur'un yardımına koştukları gibi yetim çocuklara da birer Kelam-ı Kadîm almaları bizlere ve buradaki Risale-i Nur şakirdleri olan hanımlara ulvî bir sürur derince bir sevinç verdi ve verecek. Onların hatırı için bugünden itibaren Hacılar Kebir köyü aynen Ali köyü gibi Nursî köyüne arkadaş olacak.

Bu havalide dahi, belki çok yerlerde, sizin faaliyetinizden şevke gelip Risale-i Nur ziyade tevessü ettiğinden, ehl-i dünyayı düşündürüyor, nazar-ı dikkati celb ettiriyor. Bazı ufak tefek ilişmek de ondan ileri geliyor. İhtiyat her vakit olduğu gibi yine lâzımdır. Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh iki defa [1] سِرّاً تَنَوَّرَتْ demesi, Risale-i Nur perde altında tenevvür ve tenvir eder diye işaret ediyor. Mümkün olduğu kadar geçici rüzgârlara ehemmiyet vermeyiniz, bakmayınız. Zaten mabeyninizde samimî tesanüt ve meşveret-i şer'iye, sizi öyle şeylerden muhafaza eder. İçinizdeki şahs-ı mânevinin fikrini, o meşveretle bildirir.

Kardeşiniz ve sizinle dünyada, berzahta, âhirette müteşekkirâne iftihar eden ve edecek hizmet-i Kur'âniyede arkadaşınız.

Said Nursî

Haşiye: Şimdi ben tahmin ediyorum, o bal da onun imiş. Fakat tam tahattur edemiyorum.

1.)Gizliden gizliye yanıp aydınlanıyor.

Kastamonu Lahikası : Mektup 98

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ كَلِمَاتِ الْقُرْاٰنِ وَحُرُوفَاتِهَا

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli, faal, sebatkâr arkadaşlarım,

Bugünlerde benimle altı adam, başta Marangoz Ahmed, âhirinde ben, mânevî ihtara binaen birer meseleye medar olmuşuz.

Birincisi: Faal, cidden çalışkan, Risale-i Nur ve medrese-i Nuriye talebelerinden Marangoz Ahmed'in mektubunda, Eşref namında on yaşında bir mâsum çocuğun köyünü, malını terk edip, iki gün mesafeden gelip, hiç yazı yazmadığı halde, on gün zarfında Risale-i Nur'u yazmaya muvaffak olması, Risale-i Nur'un bir kerameti olduğu gibi, medrese-i Nuriyenin de harika bir çiçeğidir deniliyor.

Evet, biz de deriz ki: Maddî bir kışta, güzel çiçeklerin açılmasıyla bir harika kudret olduğu gibi, bu asrın mânevî ve dehşetli kışında, Sava karyesinin, yani Sava şeceresi bin güzel çiçekler ve cennet meyveleri açması ve Isparta memleket bahçesi, binler gül-ü Muhammedî (a.s.m.) çiçekleri açması,**(Haşiye)** elbette harika bir mu'cize-i rahmet ve bu memlekete harika bir keramet-i inâyet-i Rabbaniye ve Risale-i Nur talebelerine hârikulâde bir ikram-ı İlâhidir diye itikad edip, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ederiz.

Marangoz Ahmed'in mektubunda Dârıviran köyünün eski zamanın çalışkan talebelerini andıran fedakâr talebeler, bizi ve eski

zaman talebelerini tahassürle yâd eden medreseden yetişme Risale-i Nur talebelerine derin bir sürur verdi. Medrese-i Nuriyenin hanımlar talebeleri, evrad-ı Kur'âniyeyle dualarıyla, evradlarıyla çalışkan kalemlere mânevî yardımları çok güzeldir. Bu havalideki hanımlara da tam bir ders olur. Cenâb-ı Hak, onlardan ve o medresenin umum talebelerinden ve üstadlarından ebeden razı olsun.

Ahmed'in rüyası çok mübarek ve güzeldir. Hazret-i İsâ'nın (a.s.) kuvvetli sadasını işitmek, İsevîlerden kuvvetli bir imdat Hizbü'l-Kur'ân'a iltihak etmeye işaret olabilir.

İkinci adam ve meselesi: Risale-i Nur talebelerinden bir genç hâfız, pek çok adamların dedikleri gibi dedi: "Bende unutkanlık hastalığı tezayüt ediyor, ne yapayım?"

Ben de dedim: Mümkün oldukça nâmahreme nazar etme. Çünkü rivayet var: İmam-ı Şâfiî'nin (r.a.) dediği gibi, *"Haram nazar, nisyan verir."*

Evet, ehl-i İslâmda, nazar-ı haram ziyadeleştikçe, hevesat-ı nefsaniye heyecana gelip, vücudunda su-i istimalâtla israfa girer. Haftada birkaç defa gusle mecbur olur. Ondan, tıbben kuvve-i hâfızasına zaaf gelir.

Evet, bu asırda açık saçıklık yüzünden, hususan bu memalik-i harrede o su-i nazardan su-i istimalât, umumî bir unutkanlık hastalığını netice vermeye başlıyor. Herkes, cüz'î, küllî o şekvâdadır. İşte, bu umumî hastalığın tezayüdüyle, hadis-i şerifin verdiği müthiş bir haberin tevili ucunda görünüyor. Ferman etmiş ki: *"Âhir zamanda, hâfızların göğsünden Kur'ân nez'ediliyor, çıkıyor, unutuluyor."*

Demek bu hastalık dehşetlenecek, hıfz-ı Kur'ân'a bu sû-i nazarla bazılarda set çekilecek; o hadisin tevilini gösterecek.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [4]

Üçüncü adam ve meselesi: Bizlerle pek çok alâkadar bir zât, çok defa dehşetli şekvâ ediyor ki: "Ben adam olamıyorum, gittikçe fenalaşıyorum, mânevî hizmetlerimin neticelerini göremiyorum" diye medet istiyor.

Ona yazıyoruz ki: “Bu dünya darü’l-hizmettir; ücret almak yeri değildir. A’mâl-i sâlihanın ücretleri, meyveleri, nurları berzahta, âhirettedir. O bâki meyveleri bu dünyaya çekmek ve bu dünyada onları istemek, âhireti dünyaya tâbi etmek demektir. O amel-i salihin ihlâsı kırılır, nuru gider. Evet, o meyveler istenilmez, niyet edilmez. Verilse, teşvik için verildiğini düşünüp şükreder.”

Evet, bu asırda, bir iki mektupta beyan edildiği gibi, o derece hayat-ı dünyeviye damarına dokunmuş ve yaralamış ve heyecana getirmiş ki, mübarek ve ihtiyar ve hoca ve ehl-i salâhat olan bir zât dahi, dünyada bir nevi hayat-ı uhreviye ezvâkını istiyor; birinci derecede, dünyada zevk-i hayat onda hükmediyor.

Dördüncüsü: Bizimle alâkadar bir zât, pek çokların şekvâ ettikleri gibi, eskiden şiddetli bir tarikatta okuduğu evradındaki zevk ve şevkini kaybettiğini ve sıkıntı ve uyku galebe ettiğini müteessifâne şekva etti.

Ona dedik: Maddî hava bozulduğu vakit nasıl ki sıkıntı veriyor; asabî sinelerde inkıbaz hali başlıyor. Öyle de, bazan mânevî hava bozuluyor. Hususan mâneviyattan yabanîleşmiş bu asırda ve bilhassa hevesat ve müştehiyat-ı nefsaniyeyi taammüm etmiş memleketlerde ve hususan şuhur-u muharreme ve şuhur-u mübarekede mânevî havayı tasfiye eden âlem-i İslâmın intibah ve teveccüh-ü umumîsi, o mübarek şuhurun gitmesiyle tevakkuf etmesinden fırsat bulup, havayı bozan dalâletlerin tesirleri zamanında ve bilhassa kış tazyikatı altında, bir derece hayat-ı dünyeviye ve hevesat-ı nefsaniyenin tasallutlarının noksaniyetinden, ehl-i İslâm ve ehl-i imanda, hayat-ı uhrevîyeye çalışmak iştiyakı, baharın gelmesiyle hayat-ı dünyeviyenin ve hevesat-ı nefsaniyenin inkişafıyla o iştiyak-ı uhreviyeyi gizlemesi ânında elbette böyle kudsî evradlarla zevk, şevk yerinde, esnemek ve fütur gelir.

Fakat, madem [5] خَيْرُ الْاُمُورِ اَحْمَزُهَا sırrıyla, meşakkatli, külfetli, zevksiz, sıkıntılı a’mâl-i sâliha ve umur-u hayriye daha kıymetli, daha sevaplıdır. O sıkıntıda, o meşakkatteki ziyade sevabı ve makbuliyeti düşünüp, sabır içinde mesrurâne şükretmek gerektir.

Beşincisi: Risale-i Nur'un bir talebesi, Risale-i Nur'a çalışamadığının bir sebebi, derd-i maişetin ziyadeleşmesi olduğunu söyledi.

Biz de ona dedik: Risale-i Nur'a çalışmadığın için derd-i maişet sana şiddetlendi. Çünkü bu havalide her talebe itiraf ediyor ve ben de ediyorum ki, Risale-i Nur'a çalıştıkça, yaşamakta kolaylık ve kalbde ferahlık ve maişette suhulet görüyoruz.

Altıncısı: Bu biçare Said'dir. Herkesin arzu ettiği ve istediği ve ferahla kabul ettiği, şahsına karşı hürmet ve muhabbet ve sohbet, fakat Risale-i Nur'a taallûk eden noktalar haricinde bana ağır geliyor, beni sıkıyor, müteessir ediyor.

Tahmin ediyorum ki, Risale-i Nur'un yüksek hâysiyetleri ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsinin pek büyük meziyetleri, şahsım gibi meslek-i aczde fazla ileri giden bir âciz ve biçarenin zaif omuzuna o dağ gibi mânâlar yüklense altında ezilir, sıkılır diye anladım. Bu âhirki iki meselede pek kısa kesmeye kâğıt mecbur etti. Nur, Gül ve Lütfü'nün kahraman vârisleri mübarekler yüksek heyeti ve medrese-i Nuriye ve mâsumlar ve ümmî ihtiyarların her birisine binler selâm ediyoruz.

Duanıza muhtaç, size müştak kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Ve her biri "sadberk", olarak, yani herbir çiçekte yüz parça yaprak.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kur'ân'ın kelimeleri ve harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Gaybı Allah'tan başkası bilemez.
5.)İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:55)

Kastamonu Lahikası : Mektup 100

Aziz, sıddık, sarsılmaz, yılmaz, sebatkâr, fedakâr kardeşlerim,

Böyle şiddetli taarruzlara karşı sizi teşcie lüzum görmüyorum. Sizin kuvvetli metanetiniz ve Risale-i Nur'a gelen her hâdise-i elîmenin altında bir inayet ve rahmet bulunduğuna itikadınız, teşciinize kâfidir, biliyoruz. Yalnız bir noktayı merak ediyorum. Elde edilen bütün Risale-i Nur, yalnız bir takım mıdır, ve kimin imiş, anlamak istiyorum. Her kim ise merak etmesin. Daha ehemmiyetli makamlarda onun hesabına fütuhat yaparlar, sevap kazandırır. Ona, bir takım Risale-i Nur tedarik edilebilir. Hem tevkif altında kimse var mı? Hem ona havale edilen hoca kimdir?

Saniyen: Sabri ile Hâfız Ali'nin reyi ile teshil-i muhabere için verdiği kararla bazan, Atabey yoluyla muhabereyi onlar gibi biz de kabul ettik. Lütfi'nin bir vârisi Abdullah Çavuş namıyla, adresiyle gönderilecek.

Salisen: Sabri'nin mektubunda, tevafuklu yazdığı Mu'cizat-ı Kur'âniye ve Risale-i Nur hakkındaki istihracı bizi fevkalâde mesrur eyledi. Hasan Âtıf'ın bize yazdığı şâşaalı ve câzibedar Mu'cizat-ı Kur'ân'ı esas yapıp, sair risalelerde, i'câz-ı Kur'ân'ın nüktelerine dair mebahisi ona zeyiller şeklinde ilhak ettik; güzel bir surete geldi. Ezcümle: Âyetü'l-Kübrâ'nın Kur'ân'a dair On Yedinci Mertebesi, Yirminci Söz ve Sûre-i Fethin âhirki âyetin mu'cize olduğuna dair Yedinci Lem'a ve Fihristenin Rumuzat-ı Semaniyeye dâir mühim parçaları ve Kenzü'l-Arş'ın iki nüktesi gibi parçalar o zeyillere girmiş. Aynen, Mu'cizat-ı Ahmediyenin zeyilleri gibi parlamış. Nurlar santralı Sabri, o yazdığı güzel Mu'cizat-ı Kur'âniye'yi inşaallah onlarla tam güzelleştirir.

Rabian: Merhum Lütfi'nin hakikî ve pek ciddî bir vârisi olan Abdullah Çavuş'un mektubu, onun derece-i sadakat ve ihlâsını ve irtibatını gösterdi. Her vakit İslâmköylü Abdullah ile o Abdullah Çavuş'u duada beraber yâd ediyordum. Elhak, o makama lâyık

olduğunu gösteriyor. İstediği Fihristenin musahhah son kısmı inşaallah ona gönderilecek. Fakat zannettiği gibi çok tashihat edilmemiş. Çünkü, taksîmü'l-a'mâl suretiyle, o mübarek kardeşlerimin yazılarını mübarek yadigâr gördüm ve değiştirmeye kıyamadım.

Hâmisen: Bugünlerde, o hâdisede, Risale-i Nur'un bir derece tevakkufuna ve dünyaya bakmaya ve yirmi senedir konuşmadığım adamlarla konuşmaya ve hizmet-i Kur'âniye noktasında memnu olduğumuz siyasete temas etmeye mecbur olacağım diye endişeden gelen şiddetli bir teessürden, zahiren görülmez, mânen tehlikeli bir hastalık bana taarruz etti. Müstemir âdetimi bitamam yerine getiremediğimden, yine Ramazan hastalığı gibi, ben kardeşlerimden, yine mânevî muavenetlerini çok rica ediyorum. Fakat merak etmeyiniz, yatakta değilim. Yalnız fazla yazılan nüshaları tashih edemiyorum.

Sâdisen: Risale-i Nur bir cephede tevakkuf etse de, başka cephelerde fütuhatı o tevakkufun yerini tutar. Hattâ bu hâdise münasebetiyle burada bir derece ihtiyata binaen tevakkufa niyet edip terviç ettiğimiz halde, bilâkis Isparta tevakkufuna karşı, buralarda inkişafatla tezahür etti.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

En ziyade bize nezaretle, bizimle ve siyasetle alâkadar mühim bir memur yanıma geldi. Ona dedim ki:

Bu on sekiz senedir sizlere müracaat etmedim ve hiçbir gazete okumadım; bu sekiz aydır, bir defa cihanda ne oluyor, diye sormadım; üç senedir burada işitilen radyoyu dinlemedim—tâ ki kudsî hizmetimize mânevî zarar gelmesin. Bunun sebebi şudur ki:

İman hizmeti, iman hakaiki, bu kâinatta herşeyin fevkindedir, hiçbir şeye tâbi ve âlet olamaz. Fakat, bu zamanda, ehl-i gaflet ve dalâlet ve dinini dünyaya satan ve bâki elmasları şişeye tebdil eden gafil insanlar nazarında o hizmet-i imaniyeyi hariçteki kuvvetli cereyanlara tâbi veya âlet telâkki etmek ve yüksek kıymetlerini umumun nazarında tenzil etmek endişesiyle, Kur'ân-ı Hakîmin hizmeti, bize kat'î bir surette siyaseti yasak etmiş.

Sizler, ey ehl-i siyaset ve hükûmet, evham edip bizlerle uğraşmayınız. Bilâkis teshilât göstermeniz lâzım. Çünkü hizmetimiz, emniyet ve hürmet ve merhameti tesisle hem âsâyişi, hem inzibatı, hem hayat-ı içtimaiyeyi anarşilikten kurtarmaya çalışıp, sizin hakikî vazifenizin temel taşlarını tesbit ediyor, takviye ve teyid ediyor.

Sâbian: Hâfız Ali'nin mektubunda bazılara hitaben yazdığımız bir mektupla ve hadise-i hazıra dair, hafif geçeceğine ait son mektup, bugünden bir hafta evvel postaya verilmiş. Hâfız Ali, yoldaki o iki mektubu okumuş gibi mektubunu yazması, sadakatının bir lem'a-i kerameti olduğu gibi, aynı günde—hiç vukubulmamış—yanıma ehemmiyetli büyük bir memur-u siyasî gelmesini, Nazif'in arkadaşlarından Köroğlu Ahmed rüyada aynen görüp, o memurdan üç saat evvel rüyayı bize hikâye edip tâbir istedi; tâbiri, tevilsiz çıktı.

Umum kardeşlerimize birer birer, hususan musibetzedelere selâm ve dua ederiz.

1.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 101

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede sebatkâr, sarsılmaz, yılmaz arkadaşlarım ve bu misafirhane-i dünyada şefkatkâr ve fedakâr ve vefâdar yoldaşlarım,

Bu defa Nur fabrikasının sahibiyle ve tam bir muavini ve tam bir Hüsrev olan kahraman Tâhir'in beşaretli mektupları ve medrese-i Nuriyenin kahramanlarından Marangoz Ahmed'in ikinci rüyası ve üçüncü rüyanın âhirinde, malûm musibetin akabinde sarsılmayan faal Hâfız Mehmed'in, çocuklara hatim duasını yapması ve Risale-i Nur'u okutması, üstümüzden dağ gibi mânevî ağırlıkları kaldırdılar. Cenâb-ı Hak, sizleri ve onları âfât-ı mâneviye ve maddiyeden muhafaza etsin. Âmin.

Marangoz Ahmed'in ikinci rüyası, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ile alâkadarlık ve sürurlu olduğu cihetinden rüya-yı sadıka olduğuna, o medrese-i Nuriyenin civarlarındaki kardeşlerin ve hemşirelerin maddî hizmetleri canlı ve ruhlu bir suret alıp, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnet-i seniyesinin ihyasına medar olacağına işaret verdiği münasebetiyle, mektubunuzu almadan, iki gün evvel gördüğüm bir rüyayı beyan ediyorum. Şöyle ki:

Gördüm: Şimdiki reis veya şimdiki reisler, tanıdığım ehemmiyetli bir iki hocaya, hilâfet rütbesini ve meselelerini tatbik etmeye ve hilâfet, o hocalara veya reislere hangisine verileceğini rüyada anladım. Ve o netice-i kararları bana göstermek için, bana karşı geldiklerini gördüm. Sonra uyandım. Sabahleyin kardeşlerime söyledim. Dedim: Allahu a'lem, Isparta havalesinde, Risale-i Nur'un maddî mağlûbiyeti içinde mânevî bir galibiyeti olmuş ki, büyük makamat-ı resmiyede en mühim mesâil-i İslâmiye medâr-ı bahis olacak. Biz Isparta'da, o musibetin ne derece ileri gittiğini bilemediğimizden ve çoktan beri de ne hal-i âlemden ve ne de resmî

halden anlamayıp dinlemediğimiz halde, bu rüyanın, rüya-yı sadıka olduğuna bir emare olan, beni bir gün baktırdı. O emare şudur ki:

Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir talebesi Ankara'dan gelip, ben sormadan dedi: "Reis, Kur'ân'a yeni bir tefsir yazmayı emretmiş; o da yazıyormuş."

Hem söylemiş ki: Dahiliye Vekili, yirmi senelik bir âdete muhalif olarak, "Dinsiz bir millet yaşayamaz" diye din lehinde beyanatta bulunduğunu ve Maarif Nazırı da, âdâb-ı İslâmiye lehinde, eski prensiplerine muhalif olarak beyanatta bulunduğu gibi, ehemmiyetli bir değişikliği ihsas ettiğinden, kulağımı kapadığım sekiz aydan sonra, bu rüya hatırı için, bu haberleri aldım. Bunun sebebini anlamak cidden arzu ettim. Birden ihtar edildi ki:

Ehl-i dalâlet, memurîn-i siyasiyeyi aldatıp, Risale-i Nur aleyhinde genişçe, buradan oraya kadar bir daire içinde taarruz edip, derece-i kuvveti anlamak istediler. Gördüler ki, sökülmeyecek, mağlûp edilmeyecek bir kuvvette gördüklerinden, ehemmiyetli, büyük makamat-ı resmiyede, mahiyetini medâr-ı bahis ve dikkat ettiklerinden, bilmecburiye, bir nevi musalâhaya yol hazırlamak ve şimdiye kadar hakikat ve hikmete muhalif olarak, iyilikleri ölen reise ve fenalıkları millete, orduya vermek yerinde, o hatâ-yı azîmeye bedel, bütün fenalıkları ölene verip, kendilerini bir derece o dehşetli hatîattan kurtarmak çaresini aramaya, bir zemin teşkil etmeye çalışmış ki, hem rüya, hem bu haberler haber veriyor. Birinci, ikinci Hulûsi'lerin müşterek mektupları, bu iki rükn-ü mühimmenin gayretleri, sadakatleri çelikten daha metin olduğu her hâdiseyle gösteriliyor.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 102

Aziz, sıddık, sebatkâr kardeşlerim ve hakikî vârislerim,

Bugünlerde, Risale-i Nur'a suikast edenlerin ve sizlere sıkıntı verenlerin haklarında, bana verdiği bir hiddet neticesinde bedduaya teşebbüs ettim. Birden Isparta'ya kıyamadım. Kaç defadır niyet ettim, Isparta'daki iyilerin yüzünden suikastçılar kurtuldular. Kıyamadım, beddua yerine "Yâ Rab, madem Isparta, Risale-i Nur'un bir Medresetü'z-Zehrâsıdır, sen oradaki fena memurları dahi ıslah eyle ve hüsn-ü âkıbet ver" diye dua eyledim ve ediyorum.

Saniyen: Bugünlerde Salâhaddin'in İstanbul'dan getirdiği Habbe, Katre, Şemme, Hubab gibi Arabî risalelere baktım, gördüm ki: Yeni Said'in doğrudan doğruya harekât-ı kalbiyesinde müşahede ettiği hakikatler, Risale-i Nur'un çekirdekleri hükmündedir. Zaten bunlar hem Şule ve Zühre, Risale-i Nur'un Arabî parçalarıdır. Onlar, doğrudan doğruya benim nefsimin dersi olduğu için Arabî ve kısa ibarelerle ifade edilmiş; başka adamlar nazara alınmamış.

O zaman, başta Şeyhülislâm ve Darü'l-Hikmet âzâları ve İstanbul'un büyük âlimleri, tahsin ve takdirle karşıladılar. Bunlar Yeni Said'in eserleri olduğundan, Risale-i Nur'un eczalarıdırlar. Eski Said'in ise, Arabî risalelerinden yalnız İşârâtü'l-İcâz, Risale-i Nur'da en mühim bir mevki almış.

Hem her iki Said'in iştirakiyle, birtek Ramazan'da iki hilâl ortasında telif edilen ve kendi kendine ihtiyarım haricinde bir derece manzum şeklini alan ve İşârâtü'l-İcâz kıt'asında ve elli, altmış sahife bulunan Türkçe olarak Lemeât namındaki risale dahi Risale-i Nur'a girebilir. Maatteessüf bir nüsha elde edemedim. Herkesin hoşuna gittiği için, matbu nüshaları kalmamış.

Hem Eski Said'in ilm-i mantık noktasında bir şaheser hükmünde bulunan gayr-ı matbu Ta'likat'tan süzülen i'câzlı bir îcâz-ı harikada müdakkik ulemaları hayret ve tahsinle dikkate sevk eden matbu

Kızıl İcaz namındaki risale-i mantıkiye Risale-i Nur'la bağlanmasına ve şakirtlerinin, âlimler kısmının nazarına göstermek lâyık gördüm; fakat çok derindir. Bugünlerde, Feyzi'ye bir parça ders verdim. Belki bir zaman Feyzi kendisi, başkasının da anlaması için dersini Türkçe kaleme alacak.

Sâlisen: Ramazan-ı şerifin orucunu tutmayanlara bir ceza-yı muaccele ve iktisadsızlık ve israf edenlere bir tokat-ı semavî olarak şimdiki ekmek vesikası karne ile verilmesi herkesin nazarını mideye çevirip, kalbin hayat-ı maneviyesi olan hakaik-ı imaniye ve uhreviye, bu gaflet mevsimi olan baharda bir nevi sed oluyor. Nazarı dünyaya hasrediyor. Ehl-i dalalet tam istifade eder.

Râbian: Isparta'da Hoca Şerif Efendi, Aras Atabey'de büyük Zühdü Efendi ve eski müdür İsmail Efendi hayatta mıdırlar? Hayattalar ise onlara çok selâm ediyorum. Risale-i Nur'a ait onların vazifeleri, bu hâdisede tevellüd eden evhamı izale etmek ve hafif bir surette kapatmaktır. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ve istid'a ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 103

Mektup 103

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde, Risale-i Nur talebeleri hesabına gayet ehemmiyetli, endişeli bir sual-i manevî kalbime ihtar edildi. Sonra anladım ki, ekser Risale-i Nur talebelerinin lisan-ı halleri bu suali soruyor ve soracaklar. Birden bir cevap hatıra geldi. Feyzi'ye söyledim. Dedi: "Hiç olmazsa icmalen kaydedilsin."

Endişeli sual: Bu âhirzaman fitnesinde açlık, ehemmiyetli bir rol oynayacak. Onunla ehl-i dalâlet, biçare aç ehl-i imanı, derd-i maişet içinde boğdurup, hissiyat-ı diniyeyi ya unutturup ya ikinci, üçüncü derecede bırakmaya çalışacak diye, rivayetlerden anlaşılıyor. Acaba, herşeyde hattâ kaht azâbında ehl-i iman ve mâsumlar için bir veçh-i rahmet ve kader-i İlâhî cihetinde adalet olduğu, bunda ne tarzda olur? Ve ehl-i iman, hususan Risale-i Nur talebeleri bu musibete karşı iman ve âhiret hesabına ne cihetle istifade edip nasıl davranacaklar ve mukavemet edecekler?

Elcevap: Şu musibetin en ehemmiyetli sebebi, küfran-ı nimet ve şükürsüzlük ve nimet-i ilâhiyenin kıymetini takdir etmemeklikten gelen bir isyan olduğundan, Âdil-i Hakîm, nimetinin, hususan gıda kısmının, hususan hayat noktasında en büyük nimet olan ekmeğin hakikî lezzetini ve çok ehemmiyetli kıymetini ve nimetiyet noktasında fevkalâde derecesini göstermekle, hakikî şükre sevk etmek hikmetiyle, Ramazan gibi riyazet-i diniyeye riayet etmeyen şükürsüz insanlara bu musibeti verip, aynı hikmet için adalet etmiş.

Ehl-i iman, ehl-i hakikat, hususan Risale-i Nur talebelerinin vazifesi, bu musibetli açlığı, Ramazan riyazet-i diniyesinin tarzındaki açlık, gibi vesile-i iltica ve nedamet ve teslimat yapmaya çalışmaktır. Ve zaruret bahanesiyle dilenciliğe ve hırsızlığa ve anarşiliğe yol açmasına meydan vermemektir. Ve aç fakirlere acımayan bir kısım zengin ve bazı ehl-i maaş dahi Risale-i Nur'u dinleyip, bu mecburî açlık, hissiyle açlara merhamete gelip, zekâtla yardımlarına

koşmaktır. Ve nefsini güzel yemeklerle şımartan, serkeş eden ve hevesat-ı rezile ve tuğyanlara sevk edip sarhoş eden gençler dahi, Risale-i Nur'un irşadıyla, bu hâdiseden merdane istifade ederek, fuhşiyat ve günahlardan ellerini bir derece çektiği ve nefislerinin zevklerini ve pisliklere karşı galeyanlarını kırdığı vesilesiyle taate ve hayrata girip, o hâdiseyi kendi aleyhlerinden çıkarıp lehlerinde istimal etmektir.

Ve ehl-i ibadet ve salâhat dahi, ekser insanların aç kaldığı bu zamanda ve çok karışmış ve haram ve helâl fark edilmeyecek bir tarzda gelmiş ve şüpheli mal hükmünde ve mânen müşterek olan erzak-ı umumiyeden helâl olmak için miktar-ı zaruret derecesine kanaat ediyorum diye bu mecburî belâya bir riyazet-i şer'iye nazarıyla bakmaktır. Kader-i İlâhîye karşı şekvayla değil, rızayla karşılamaktır.

Umum kardeşlerime, hususan musibetzedelere çok selâm ve selâmetlerine dua ediyorum.

Sabri kardeşim, seni tevkil edip selâm gönderenlere, ben de seni tevkil ediyorum. Onlara birer birer selâm ediyorum. Senin bu defaki mektubun gerçi geç geldi, fakat birkaç noktada beni çok memnun etti. Sabri'nin, elmas ve çelik gibi metanetini ve isabet-i fikrini gösterdi. Madem Hâfız Ali ile siz Atabey yoluyla muhabere etmeyi münasip görmüşsünüz; Atabey'de Abdullah Çavuş'un veya münasip gördüğünüz birisinin adresini bildiriniz. Abdullah Çavuş'un, sizin namınıza istediği Onuncu Şua namındaki Fihristenin ikinci cildini yazdırdık ve Hizbü'l-Ekber-i Nuriye'yi Feyzi yazdı. Yakında inşaallah göndereceğiz.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 104

Mektup 104

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu defa Sabri ve Hâfız Ali'nin mektupları, Risale-i Nur'un fevkalâde bir kerametini ve harika kuvvetini gösteriyor. Medrese-i Nuriyenin çalışkan ve gayyûr talebeleri birkaç gün zarfında, Hâfız Mehmed'in zâyi olan kitaplarına mukabil umumunun yazılmasını ve ona verilmesini taahhüt edinmelerine, bu havalideki şakirtleri fevkalâde mesrur eyledi. Hâfız Ali'nin tahkikatına gelenlerin, "Mağazalarda kâğıt kalmadı. Risale-i Nur şakirtleri kâğıdı bitirdiler" diye demeleri ve Mehmed Zühdü'nün kitapları kendine iade edilmeleri, Risale-i Nur şakirtlerini müftehirane teşci ve teşvik eden bir hâdisedir.

Sabri mektubunda, "İki üç senedir Risale-i Nur, telif cihetinde tevakkuf devresini geçiriyor" diye hikmetini soruyor. Bunun cevabı uzundur. Hem telif, ihtiyarımız dairesinde değil. Hem, Risale-i Nur şakirtlerinin teliften hisseleri kalmak için, bazı ehemmiyetli esbab ve ârızalar mâni oldu.

Burada başta Âsiye olarak Ulviye, Lütfiye gibi çok çalışkan hanım şakirtler, medrese-i Nuriyedeki hemşirelerine ve selâm gönderen Sabri'nin refikasına, hem kardeşlerine arz-ı hürmet ve selâm ve dua ederler.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 105

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kahraman Tâhirî'nin ve Kâtip Osman'ın mektupları hakikaten benim için bir ilâç hükmüne geçti. Yarım maddî, yarım manevî endişe hastalığına bir tiryak hükmüne geçti. Cenâb-ı Hak, onlardan ve sizlerden ebeden razı olsun. Evet, azim ve sebâtınız ve ihlâs ve ciddiyetiniz, ehl-i dünyayı mağlûp etmiş ve ediyor. Yoksa, birtek Tesettür Risalesiyle yüz yirmi adamı tevkif edenleri, yüz otuz risaleyle birtek adamı tevkif edemediklerinin sebebi, ihlâsınız ve metanetinizdir, hükmediyor.

Tâhirî'nin, Hizbü'l-Ekber ve Virdü'l-Âzamın tab için İstanbul'a gitmesini bütün ruhumuzla onu tebrik ve muvaffakiyetine dua ediyoruz. İstanbul'da, Şefik'ten başka Risale-i Nur'la ciddî alâkadarlar çoktur; fakat adreslerini bilmiyorum. Yalnız, Barlalı Hacı Bekir ve İnebolulu, icra dairesinde bulunan Hâfız Emin ve Gönenli Mehmed Efendiyi de Şefik vasıtasıyla bulabilir. İstanbul dostları münasebetiyle, meşhur bir vâiz benimle görüşmek için gelmiş, görüşemeden gitmiş. Bir zâta yazılan bir mektubun sureti size gönderiliyor; belki oradaki bazı adamlar, bu adam gibi o hitaba muhtaçtırlar.

İstanbul'a uğrayan Risale-i Nur şakirtleri senin gayret ve ciddiyetini ve tesirli vaazını bize haber verdiler. Senin gibi metin ve hâlis bir zâtı, Risale-i Nur dairesinde görmek arzu ediyorlar. Ben de onlar gibi cidden seni Risale-i Nur dairesinde görmek istiyorum.

Bilirsin ki, iki elif ayrı ayrı olsa iki kıymeti var; bir çizgi üstünde omuz omuza verse, on bir kıymet aldığı gibi; senin tesirli nasihatinle ihzar ettiğin hizmet-i imaniye tek başıyla kalsa, şimdiki tehacümat-ı müttehideye karşı dayanması çok müşkil. Eğer Risale-i Nur'un hizmetine iltihak etse, o iki elif gibi, on bir, belki yüz on bir kıymetinde ve kuvvetinde olacak ve karşıdaki ittifak etmiş dalâletlere karşı dayanacak.

Bu zaman, ehl-i hakikat için, şahsiyet ve enaniyet zamanı değil. Zaman, cemaat zamanıdır. Cemaatten çıkan bir şahs-ı mânevî hükmeder ve dayanabilir. Büyük bir havuza sahip olmak için, bir buz parçası hükmündeki enaniyet ve şahsiyetini o havuza atmaktır ve eritmek gerektir. Yoksa, o buz parçası erir, zayi olur; o havuzdan da istifade edilmez.

Hem mûcib-i taaccüp, hem medâr-ı teessüftür ki, ehl-i hak ve hakikat ittifaktaki fevkalâde kuvveti ihtilâfla zayi ettikleri halde, ehl-i nifak ve ehl-i dalâlet, meşreplerine zıt olduğu halde ittifaktaki ehemmiyetli kuvveti elde etmek için ittifak ediyorlar. Yüzde on iken, doksan ehl-i hakikatı mağlûp ediyorlar.

Kastamonu Lahikası : Mektup 106

Mektup 106

Aziz, kardeşlerim,

Bu dakikada Hüsrev, Rüştü, Re'fet, Isparta'nın Hâfız Ali'si askerlikten ne vakit geleceklerini merak ediyorum. Hususan Hüsrev'in kalemi, ne vakit Risale-i Nur'un fatihâne intişarına kavuşacak diye bilmek istiyorum. Onlara da selâmımı tebliğ ediniz.

Şimdi, bundan on dakika evvel, cesurca, fakat kalemsiz iki adam, Risale-i Nur dairesine biri birisini getirdi. Onlara dedim ki: "Bu dairenin verdiği büyük neticelere mukabil, sarsılmaz bir sadakat ve kırılmaz bir metanet ister. Isparta kahramanlarının gösterdikleri harikalar ve cihan-pesendâne hidemât-ı Nuriyenin esası, harika sadakatleri ve fevkalâde metanetleridir. Bu metanetin birinci sebebi, kuvvet-i imaniye ve ihlâs hasletidir. İkinci sebebi, cesaret-i fıtriyedir."

Onlara dedim: "Sizler cesaretle ve efelikle tanınmışsınız ve dünyaya ait ehemmiyetsiz şeyler için fedakârlık gösterirsiniz. Elbette Risale-i Nur'un kudsî hizmetinde ve cihana değer uhrevî neticelerine mukabil, merdâne ve fedakârâne cesaret ve metanet gösterip sadakatinizi muhafaza edersiniz" dedim. Onlar da tam kabul ettiler.

Kastamonu Lahikası : Mektup 107

Mektup 107

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşım,

Bu defa kahraman Tâhir'i umumunuz namına gördüm ve onda, bir Lütfi, bir Hâfız Ali, bir Hüsrev ve bir Said (fakat genç Said) müşahede ettim. Cenâb-ı Hakka çok şükrettim. Bu defa onun kokusunu alıp, o daha gelmeden benim yanıma gelen komiser ve taharri adamları münasebetiyle, benden, talebeler tarafından sual edilen bir mesele, belki size de bir fâidesi var diye gönderildi.

Kastamonu Lahikası : Mektup 108

Daimî hizmetinde bulunan Risale-i Nur şakirtleri tarafından edilen bir suale cevaptır.

Sual: Bu kadar zaman hizmetinizde bulunuyoruz. Dünyaya, hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete dair bir alâkanızı, merakınızı görmedik. Daima iman ve âhiret dersinden başka bir meşgalenizi görmüyoruz. Öyle anlamışız ki, bu on sekiz senedir vaziyetiniz böyle imiş. Nedendir ki, Isparta'da hiç birşey yokken memleketi heyecana getirip sizi mahkemeye verdiler? Ve yüz arkadaşınızı, dört ay mahkeme tahkikatı neticesinde dünyayla, siyasetle alâkaya dair hiçbir şey bulamadılar. Yalnız kendilerini ve mahkemelerini ebedî mahcup edecek bir bahane buldular ve yüzden, yalnız beş on adama beş altı ay ceza verdiler.

Hem burada altı seneden ziyade karakolun nezareti ve nazarı altında oturduğun odanın pencereleriyle daima senin her vaziyetin karakolca görüldüğü halde, bundan iki üç ay evvele kadar her vakit gizli, âşikâre seni tarassut, kaç defa taharri etmeleri, dostları senden kaçırmak için tahkikatlarla sana en mühim ve karışık bir siyasetçi gibi bakmaları nedendir? Biz bundan hem müteessir, hem mütehayyiriz. Ancak iki üç aydır yanınıza serbest gelebiliyoruz. Evvel de korkarak, gizli gelebilirdik. Bu meseleyi bize izah et.

Elcevap: Ben de sizin gibi, belki sizden çok ziyade bu vaziyetten hem hayret, hem taaccüp ediyordum. Bu sualinizin izahlı cevabı, Yirmi Yedinci Lem'a olan mahkemeye karşı müdafaat lem'asıyla, On Altıncı Mektup risalesidir. Şimdilik kısaca bir iki esas beyan ediyorum.

Birincisi: Âsâyişi temin ve idare memurları, inzibat polisleri ve komiserleri bize ve mesleğimize karşı değil tevehhümkârâne taarruz ve evhama düşmek, belki himayetkârâne teşvik ve teşci etmek, vazifelerinin muktezasıdır. Çünkü, onların vazifelerinin temel taşı

hürmet, merhamet, helâl-haramı bilmekle itaat düsturuyla hayat-ı içtimaiye emniyet dairesinde cereyan edebilir.

Risale-i Nur, hayat-ı içtimaiyeye baktığı vakit, bu esasları temin ediyor. Neticesi de bilfiil görülmüş. Risale-i Nur'un en mühim merkezi Isparta ve Kastamonu olduğundan sair memlekete nispeten, zabıta memurları insafla dikkat etseler, Risale-i Nur'un onlara parlak yardımını görecekler.

Hem talebelerinde bu kadar kesret ve kuvvet ve hak ellerinde bulunduğu halde, âsâyişe hiçbir zararı dokunmadığını ve talebelerden bin adam, on adam kadar hayat-ı içtimaiyeye zarar vermediklerini, kalbi bozuk olmayan görür. Bu meselenin sırr-ı hikmeti budur ki:

Âlem-i insaniyette ve İslâmiyette üç muazzam mesele olan, iman ve şeriat ve hayattır. İçlerinde en muazzamı iman hakikatleri olduğundan, bu hakaik-i imaniye-i Kur'âniye başka cereyanlara, başka kuvvetlere tâbi ve âlet edilmemek ve elmas gibi o Kur'ân'ın hakikatleri, dini dünyaya satan veya âlet eden adamların nazarında cam parçalarına indirmemek ve en kudsî ve en büyük vazife olan imanı kurtarmak hizmetini tam yerine getirmek için, Risale-i Nur'un has ve sadık talebeleri, gayet şiddet ve nefretle siyasetten kaçıyorlar.

Hattâ sizin bu kardeşiniz—siz de bilirsiniz—bu on sekiz senedir, o kadar muhtaç olduğum halde siyasete, hayat-ı içtimaiyeye temas etmemek için hükûmete karşı birtek müracaatım olmadığını ve bu sekiz dokuz aydır, küre-i arzın bu herc ü mercinden birtek defa ne sual ve ne de merak etmek ve ne de anlamak ve ne de medâr-ı sohbet etmediğimi, hattâ şimdi sulh olmuş mu, harp bitmiş mi, İngiliz ve Alman'dan başka kimler harp ediyor, bilmediğimi biliyorsunuz.

Hem herkesi geveze ve sersem eden ve üç seneden beri odamdan işitilen radyoyu, iki defadan başka ne dinlediğimi ve ne de sorduğumu, benimle beraber olan sizler biliyorsunuz. Bu derece bu vaziyetlere karşı alâkasız ve lâkayt bir adamın tâkip ettiği mesleğe taarruz eden ve evhama düşüp tarassutla sıkıntı veren, ne derece insaftan uzak düştüğünü en insafsız da tasdik eder.

İkinci esas: Ey kardeşlerim, sizler biliyorsunuz ki, bizim mesleğimizde benlik, enaniyet, şan ü şeref perdesi altında makam sahibi olmaktan, öldürücü zehir gibi ondan kaçıyoruz. Onu ihsas

eden hâlâttan şiddetle ictinap ediyoruz. Elbette, burada, altı yedi sene gözünüzle ve yirmi seneden beri tahkikatınızla anlamışsınız ki, ben şahsıma karşı hürmet ve makam vermek istemiyorum. Sizleri o noktada şiddetle tekdir etmişim. “Benim haddimden fazla mevki vermeyiniz” diye sizden darılıyorum. Yalnız, Kur’ân-ı Hakîmin bu zamanda bir mu’cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur hesabına, ben de onun bir şakirdi olmak haysiyetiyle, ona tasdikkârâne teslimi ve irtibatı, şâkirâne kabul ediyorum. İşte bu derece enaniyetten ve benlikten, şan ü şeref namı altındaki riyakârlıktan kaçmayı düstur-u hareket ittihaz eden adamlara karşı ehl-i hükûmetin, ehl-i idare ve zabıtanın evhama düşmeleri ne kadar mânâsız ve lüzumsuz olduğunu divaneler de anlar.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 109

Mektup 109

Aziz, sıddık, sebatkâr kardeşlerim,

Musibetzedelerin mânevî galebesi beraati, değil yalnız sizleri ve bizleri, belki bu memleketteki bütün ehl-i imanı sevindirir bir mahiyettedir. Çünkü Risale-i Nur'un hürriyetine meydan açtı. Şimdiye kadar, müsadere tevehhümüyle pek çok ihtiyata mecbur olmuştuk. Bu on sekiz senede ve bilhassa buradaki altı senede, risaleleri gizlemek hususunda pek çok zahmet çektim ve daima endişe ederek azap çekiyorduk.

Cenâb-ı Hakka, Risale-i Nur'un hurufatı adedince hamd ü senâ ve şükür olsun ki, bu defa mânevî galebesiyle o zâlimâne ve zulmetkârâne perdeyi parçaladı; az bir zahmetle büyük bir ücret ve geniş bir fütuhata zemin hazırladı. Ve bu iki ay tevakkuf müddeti, aynen hapsimiz hâdisesi gibi, başka bir tarzda, daha geniş bir dairede Risale-i Nur'un intişarına vesile oldu. Sizleri ve bilhassa musibetzedeleri ve hususan Hâfız Mehmed'i tebrik ediyoruz ve geçmiş olsun deriz.

Bir Tesettür Risalesiyle yüz adamı yüz gün tevkif eden ve onun gibi yüzer risalelerle birtek adamı, bir gün tevkif edemeyen bir mahkemeye hükmedip galebe çalan, sizlerin harika sadakatiniz ve fevkalâde ihlâsınız ve sarsılmaz metanetiniz ve kuvvetli tesanüdünüz olduğunu bizde kat'iyet kesb etti, şüphemiz kalmadı. Cenâb-ı Hak sizden ebeden razı olsun. Âmin.

Kastamonu Lahikası : Mektup 110

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Seksen küsur sene bir ömr-ü mânevîyi sizlere kazandıracak olan şuhur-u selâse-i mübarekeyi ve bilhassa bu geceki leyle-i Regaibi tebrik ediyoruz. Sizin beraatiniz ve mânen galebeniz zâlimleri şaşırttı. Cepheyi burada değiştirdiler. Düşmanâne taarruzdan vazgeçip, dostâne hulûl edip, has talebeleri Risale-i Nur'un hizmetinden geri bırakmak için memuriyet gibi bir meşgale buluyorlar, veya terfian işi çok diğer bir memuriyete veya diğer bir meşgaleyi buluyorlar. Burada, o neviden çok vakıalar var. Bu taarruz, bir cihette daha zararlı görünüyor.

Saniyen: Burada, Lise mektebine tesirli bir nur girdi. O da Otuz İkinci Söz'ün Birinci Mevkıfı, Otuzuncu Lem'a'nın ism-i Adl ve Hakem Nükteleri, Tabiat Lem'ası hâtimesine kadar, Âyetü'l-Kübrâ'nın, "Evet, bu dünya memleketine ve misafirhanesine giren herbir misafir..." diye başlayan Birinci Makamın başından ilham, vahiy mertebeleri hariç kalıp, tâ On Sekizinci Mertebe olan kâinatın hudus hakikatı, tâ imkâna kadar, yeni hurufla, bir ihtar-ı mânevîyle izin verdik. Daktilo (el makinası) ile kendilerine yazdılar. Siz de bu dört parçayı birden cilt yapıp yeni hurufla ehl-i inkâra on ikilik top güllesi gibi atabilirsiniz.

Ben, bu sene çok zaif ve ihtiyar ve âciz bir halde bulunduğumdan, genç kardeşlerimden mânevî muavenetlerini bu mübarek şuhur-u selâsede rica ediyorum. Herbirisine birer birer selâm ve dâreynde selâmetlerine dua ediyoruz.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 111

Bu mektup gayet ehemmiyetlidir.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugünlerde, Kur'ân-ı Hakîmin nazarında, imandan sonra en ziyade esas tutulan takvâ ve amel-i salih esaslarını düşündüm. Takvâ, menhiyattan ve günahlardan içtinab etmek; ve amel-i salih, emir dairesinde hareket ve hayrat kazanmaktır. Her zaman def-i şer, celb-i nef'a râcih olmakla beraber, bu tahribat ve sefahet ve câzibedar hevesat zamanında bu takvâ olan def-i mefasid ve terk-i kebair üssü'l-esas olup büyük bir rüçhaniyet kesb etmiş. Bu zamanda tahribat ve menfî cereyan dehşetlendiği için, takvâ bu tahribata karşı en büyük esastır. Farzlarını yapan, kebireleri işlemeyen, kurtulur. Böyle kebair-i azîme içinde amel-i salihin ihlâsla muvaffakiyeti pek azdır.

Hem, az bir amel-i salih, bu ağır şerait içinde çok hükmündedir.

Hem, takva içinde bir nevi amel-i salih var. Çünkü, bir haramın terki vaciptir. Bir vacibi işlemek, çok sünnetlere mukabil sevabı var. Takvâ, böyle zamanlarda, binler günahın tehâcümünde bir tek içtinab, az bir amelle, yüzer günah terkinde, yüzer vacip işlenmiş oluyor. Bu ehemmiyetli nokta, niyetle, takvâ namıyla ve günahtan kaçınmak kastıyla menfî ibadetten gelen ehemmiyetli a'mâl-i salihadır.

Risale-i Nur şakirtlerinin, bu zamanda en mühim vazifeleri, tahribata ve günahlara karşı takvâyı esas tutup davranmak gerektir. Madem her dakikada, şimdiki tarz-ı hayat-ı içtiamiyede yüz günah insana karşı geliyor; elbette takvayla ve niyet-i içtinabla yüzer amel-i sâlih işlenmiş hükmündedir. Malûmdur ki, bir adamın bir günde harap ettiği bir sarayı, yirmi adam, yirmi günde yapamaz ve bir adamın tahribatına karşı yirmi adam çalışmak lâzım gelirken; şimdi, binler tahribatçıya mukabil, Risale-i Nur gibi bir tamircinin bu derece mukavemeti ve tesiratı pek harikadır. Eğer bu iki mütekabil kuvvetler

bir seviyede olsaydı, onun tamirinde mu’cizevâri muvaffakiyet ve fütuhat görülecekti.

Ezcümle: Hayat-ı içtimaiyeyi idâre eden en mühim esas olan hürmet ve merhamet gayet sarsılmış. Bazı yerlerde, gayet elîm ve biçare ihtiyarlar, peder ve valideler hakkında dehşetli neticeler veriyor.

Cenâb-ı Hakka şükür ki, Risale-i Nur, bu müthiş tahribata karşı girdiği yerlerde mukavemet ediyor, tamir ediyor. Sedd-i Zülkarneynin tahribiyle Ye’cüc ve Me’cüclerin dünyayı fesada vermesi gibi, şeriat-ı Muhammediye (a.s.m.) olan sedd-i Kur’ânî’nin tezelzülüyle ve Ye’cüc ve Me’cücden daha müthiş olarak ahlâkta ve hayatta zulmetli bir anarşilik ve zulümlü bir dinsizlik fesada ve ifsada başlıyor.

Risale-i Nur’un şakirtleri, böyle bir hâdisede mânevî mücahedeleri, inşaallah zaman-ı Sahâbedeki gibi, az amelle, pek büyük sevap ve a’mâl-i sâlihaya medar olur.

Aziz kardeşlerim, işte böyle bir zamanda, bu dehşetli hâdisâta karşı, ihlâs kuvvetinden sonra bizim en büyük kuvvetimiz, iştirâk-i a’mâl-i uhrevî düsturuyla birbirimize kalemlerle, herbirinin a’mâl-i saliha defterine hasenat yazdırdıkları gibi; lisanlarıyla, herbirinin takvâ kalesine ve siperine kuvvet ve imdat göndermektir. Ve bilhassa fırtınalı tehacüme hedef olan bu fakir ve âciz kardeşinize, bu mübarek şuhur-u selâsede ve eyyâm-ı meşhurede yardıma koşmak, sizin gibi kahraman ve vefadar ve şefkatkârların şe’nidir. Bütün ruhumla bu imdad-ı manevîyi sizden rica ediyorum. Ve ben dahi, iman ve sadakat şartıyla, Risale-i Nur talebelerini bütün dualarıma ve manevî kazançlarıma, yirmi dört saatte, iştirak-i a’mâl-i uhreviye düsturuyla, bazan yüz defadan ziyade “Risale-i Nur talebeleri” ünvanıyla hissedar ediyorum.

Bu kere Kâtib Osman kardeşimizin gayet cami ve çok müjdeli mektubu bu havalide bir bayram yaptırdı. Birbirimizi tebrike sevk eyledi. Cenâb-ı Hak ondan ve sizden ebeden razı olsun. Ve onun sisteminde sebatkâr çok şakirdleri yetiştirsin.âmin.

Gül ve Nur ve Mübarekler ve Medrese-i Nuriye hey'etleri ve ümmî ihtiyarlar ve mâsumlar başta olarak umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve selamet ve saadetlerine dua ediyoruz.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 112

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ وَ اَسْرَارِهِ

Hizb-ül Kur'an-ül Âzam'ın tab'ına muvaffakiyet Risale-i Nur'un inşâallah fütuhatına ve mu'cizeli Kur'an'ın tab'ına bir pişdardır. Sizleri tebrik ediyoruz. Bu şuhûr-u mübarekede o Hizb-i A'zam'ın kazandıracağı sevabın bir misli defter-i a'mâlinize girecekler. Bu büyük mânevî kâr ona sarf olunan mal ve vakit ve hizmetten çok ziyadedir. Kahraman Tâhir bu hizmette, elhak muvaffakıyetle tam iktidarını gösterdi. Her bir nüshanın satıldığı vakit, hediyesi kaç kuruş ise, bize bildiriniz. Hem bu havaliye göndereceğiniz miktarı şu adresle gönderiniz. (Çankırı'da komisyoncu Mustafa İpek vasıtasiyle Kastamonu'da Nasrullah Cami şadırvanında Çaycı Emin'e) gönderilecek. Kahraman Tâhirin yazdığı tarzdaki tab' çok müşkilatlı olmuş. Bu kadar müşkilat içinde vuku' bulmamış bir tarzda tevafuklu çıkması bir eser-i inayettir. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun.

Tâhir'in Onuncu Sözün mülhakatiyle Küçük Ali'nin yazdığı lâhikalı tarzda «münasibmidir?» diye sormasına deriz: «Evet münasiptir.» Yalnız ism-i Hayy'dan aldığı parçanın haşre ait ve münasip olmayan bir parçası girmiş. Hem daha başka risalelerde haşre ait müessir parçalar bulsanız ilhak edersiniz.

Hem Mu'cizat-ı Kur'aniyye olan Yirmi Beşinci Söz âhirleri acelelik belasıyla mücmel kaldığına bedel, ona zeyl ve lâhika olmak için Sabri'ye bir kaç ay evvel yazdığım bir mektubdaki kendi yazdığı nüshasına «ilave et» demiştik.

Hem Hasan Âtıf'ın bana yazdığı Mu'cizat-ı Kur'aniyye'ye, Kur'an'ın mu'cizatına ait bazı parçaları burada biz ilhak ettik. Siz de Kur'an'ın i'cazıyle münasebettar mühim nükteler ve Yirminci Söz, Sure-i Fethin âhir ayeti ve Rumuz-u Semaniye'ye ait Fihristenin yazdığı parçaları gibi tensip ve tensikinizle ilhak etseniz iyi olur. Tâ ki Mu'cizat-ı Ahmediyye risalesi gibi Onuncu Söz, Yirmi Beşinci Söz lâhikalarıyla tam tekemmül etsin ve o üç erkân-ı îmaniyye tam kuvvetlerini, haşmetlerini mülhidlere göstersin. Onsekizinci Lem'a'nın Fihristesi ise yazması sizlere aittir. Siz yazınız bize de gönderiniz.

Kardeşimiz Marangoz Ahmed'in Medrese-i Nuriye'nin başlarından olan Hafız Mehmed'in tam beraeti ve bütün risalelerini teslim alması onun dediği gibi bir keramet-i Nuriye'dir, biz de tasdik ediyoruz. Rü'yasında Hz.Ali (R.A.) etrafımızdaki yılanları öldürmesi, tabiri pek zahir bir rü'ya-yı sâdıkadır. Hocanın sualine verdiği zerafetli cevap ve temsili bir teşbih cihetiyle, o rü'yanın bir mana-yı işarîsi altına girebilir. Yoksa böyle sarih şeylere manası budur denilse münasip olmaz.

Orada bulunan umum kardeşlerimize selâm ve dua eder ve dualarınızı isteriz.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Kuranın esrarı ve harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 113

Mektup 113

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Dün, Emin, bu havaliye gelen bir kolordu münasebetiyle, istemediğim ve Rusun harbe devamını bilmediğim halde, Rusya'nın Kafkasla ittisali kesilmesini söyledi. Ben, onun sözünü kesip susturduğum halde, kalbim ehemmiyetle bir alâka gösterdi.

Sonra, bugün namazda ve tesbihatında iken, mânevî tarzda denildi ki:

Küre-i arzda çarpışan, mücadele eden cereyanlardan herhalde birisi İslâmiyete ve Kur'ân'a ve Risale-i Nur'a ve mesleğimize taraftar olacak; bu noktadan ona karşı bakmak gerektir. Bakmamak için bir iki mektupda yazdığım sebepler çendan kalbe, akla kâfidir; fakat meraklı ve hevesli olan nefse kâfi gelmiyor diye kalbime geldi. Aynen tesbihatta ihtar edildi ki:

Ehemmiyetli sebebi ise: Bakmakta bir tarafa tarafgirlik hissi uyanır; tarafgir nazarı, taraftar olduğu taraf cereyanın kusurunu görmez, zulmüne rıza gösterir, belki alkışlar. Halbuki küfre rıza, küfür olduğu gibi, zulme razı olmak dahi zulümdür.

Elbette zemin yüzünde bu dehşetli düelloda semavatı ağlatacak zulümler ve tahribat oluyor. Çok mâsum ve mazlumların hukukları kayboluyor, mahvoluyor. Mimsiz, gaddar medeniyetin zâlimâne düsturu olan, "Cemaat için fert feda edilir; milletin selâmeti için cüz'î hukuklara bakılmaz" diye, öyle dehşetli bir zulüm meydanı açmış ki, kurûn-u ûlâ vahşetlerinde de emsali vuku bulmamış. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın adalet-i hakikiyesi, bir ferdin hakkını cemaate feda etmez; "Hak haktır; küçüğe, büyüğe, aza, çoğa bakılmaz" diye kanun-u semavî ve hakikî adalet noktasında Risale-i Nur şakirtleri gibi hakikat-i Kur'âniyeyle meşgul adamlar, zaruret olmadan, lüzumsuz, yalnız hevesli bir merak için, netice itibarıyla fâidesi bulunan ve netice daha gelmeden evvel lüzumsuz bakmak ve

zâlimâne tahribatlarını alkışlamak suretiyle İslâmiyet ve Kur'ân lehine hizmet edeceği o cereyanın harekâtını fikren takip etmekle meşgul olmak münasip olmadığı için, nefis de, akıl ve kalbe tâbi olup merakını bırakmış diye anladım.

İkinci mesele: Risale-i Nur'un Isparta'da kat'i galebesi, zındıkları şaşırttı. Fakat bazı mütemerrid ve muannid ve ölen herifin ruh-u habîsi hükmünde bazı zındıklar, o mağlûbiyete karşı gelmek fikriyle, baştan aşağı kadar Kur'ân ve Peygamber (a.s.m.) aleyhinde, fakat perde altında, aynen münazara-i şeytaniye bahsinde, hizbü'ş-şeytanın Peygamber (a.s.m.) ve Kur'ân hakkında mesleklerince söyledikleri tâbirâtı başka bir tarzda o zındık herif istimal etmiş. Onun gibi Yahudi, mütemerrid ve dinsiz feylesoflarından ve Avrupanın zındıklarının eskiden beri Kur'ân ve Peygamber'in (a.s.m.) hâlâtından medâr-ı tenkit buldukları noktaları, bu İslâm ismi altındaki zındık, kurnazcasına, safdil Müslümanlara ve Risale-i Nur'u görmeyenlere dinlettirmek ve göstermek için öyle bir tarzda gitmiş ve küfrünü gizlemeye çalışmış ki, şeytanette, şeytandan ileri gitmiş; beni çok müteessir etti.

Kardeşimiz Sabri'nin mektubunda, muannid mülhidlerin, Risale-i Nur'un cereyanına karşı kurdukları çürük ve vâhi hud'aları, "örümcek ağı ve yuvası gibi kuvvetsiz; ve o şeytanet perdeleri, kıymetsiz ve mukavemetsizdir. Risale-i Nur'a karşı yırtılır ve yırtılacak" dediği gibi, bu zındık ve muannid ve mütemerrid ve ölen herifin ruh-u habîsi olan zındığın yazdığı ve zâhiren Müslümanlara Türkçülük lehinde, fakat hakikatte Kur'âniye ve Peygamber'in (a.s.m.) azamet ve haşmet-i mâneviyelerini kırmak ve hiçe indirmek ve âdileştirmek niyetiyle yazılan bu matbu eserde, Mu'cizat-ı Kur'ân ve Mu'cizat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) karşı, örümcek ağı da olamaz, parçalanır. Fakat binler teessüf ki, Risale-i Nur'u görmeyenlere kat'î zarar verdiği gibi, Risale-i Nur'u görenler de merak edip, "Acaba ne var?" demekle, sâfi kalblerini bulandırır. Lâakal, vesvese ve evham verir.

Risale-i Nur'un kahraman şakirtleri böyle şeylere karşı müteyakkız davranmak ve faaliyetlerini ziyadeleştirmek lâzım geliyor. Fena şeyle zihnen meşgul olmak da fena olduğu için kısa kesiyorum. Sakın ona ehemmiyet vermekle halkları meraklandırıp baktırılmasın. Belki ehemmiyetsiz, dinsizcesine, yalnız esmâ-i mübareke ve âyât-ı mübarekenin bazı meâli içinden hariç kalmak itibarıyla,

ehemmiyetsiz bir paçavradır bilinsin. Bu herifin ne derece haddinden tecavüz ettiğini bu temsilden anlayınız: Meselâ, çok uzak bir mecliste, mütehassıs ve müdakkik âlimlerin okudukları ve tetkik ettikleri bir kitaba ve ders aldıkları bir zâta, pek uzak bir mesafede bakmak isteyen ve görmeyen bir ebleh, o âlimlerin aksine hüküm verip onları tenkit eden, divanece hezeyan eder.

Cenâb-ı Hak, ehl-i imanı ve Risale-i Nur şakirtlerini böylelerin şerrinden muhafaza eylesin. Âmin.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 114

Mektup 114

Aziz kardeşlerim,

Sizin fevkalâde sebat ve ihlâsınızın galebesi ve o musibeti def'inden sonra, ehl-i dünya cepheyi değiştirdi. Zındıkanın desiseleriyle, bu havalide bizlere karşı perde altında maddî ve manevî tahşidatı başlamış; gayet dikkatle ve şeytancasına şakirtlerin hakikî kuvvetleri olan tesanüdü bozmaya çalışıyorlar. Sizlere risaleleri iade ettikleri halde, kurnazcasına dolaplar çevriliyor. Biz, sizin bir şubeniz hükmünde olduğumuz halde, bizi asıl ve merkez telâkki ettiklerinden, daha ziyade desiseleri bize karşı istimal ediyorlar. Hâfız-ı Hakikî Cenâb-ı Haktır. İnşaallah hiçbir zarar edemeyecekler. Fakat bu şuhur-u mübârekenin eyyam ve leyâli-i mübarekesinde hâlis dualarınızla bize yardım ediniz. Birşey yok; fakat mümkün oldukça ihtiyatlı ve dikkatli olunuz. Hazret-i Ali Radıyallahü Anh ve Gavs-ı Geylânî Kuddise Sirruhu gibi kahramanların mânevî teminatı [1] قُلْ وَلاَ تَخَفْ ve [2] وَلاَ تَخْشَ hitapları, bize her vakit cesaret ve kuvve-i mânevî veriyor.

Kâtip Osman'ın mektubunda, kahraman Rüştü'nün bahadır biraderi Burhan'ın, risalelerin kurtulmasına çok hizmet ettiğini yazıyor. Zaten o cesur kardeşimizin eskiden de bu çeşit hizmetleri vardı. Hem ona, hem Risale-i Nur'un kurtulmasına çalışanlara ve medhali bulunanlara, hattâ mahkeme reisine ve insaflı âzâlarına hem dua, hem teşekkür ediyoruz. Münasip görülse, mahkeme reisine hususî teşekkürümüzü beyan edersiniz.

1.)De: "Korkma!"
2.)Korkma!

Kastamonu Lahikası : Mektup 115

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ هٰذِهِ الشُّهُورِ الثَّلاَثَةِ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin geçmiş leyle-i Mirac ve gelecek leyle-i Beratınızı tebrik ediyoruz ve makbul dualarınızı rica ediyoruz.

Saniyen: Yirmi Beşinci Söz olan Mu’cizat-ı Kur’âniyenin nısf-ı âhiri, acelelik belâsıyla gayet mücmel kalmasına bedel, size evvelce yazdığım gibi, bazı lâhikaları onun âhirinde ilhak etmiştik. Şimdi en mühim bir parça, yirmi sene evvel tab edilen Lemeat’ta gördük. Onun da Mu’cizat-ı Kur’âniye zeyilleri içine derci pek münasip görüldü. Kahraman Tâhirî’nin bana getirdiği bir nüsha Lemeat’ı çok kıymettar gördüm. Eğer bir nüsha daha o havalide varsa, siz de o parçayı nüshalarınızın âhirine yazarsınız. Zaten Lemeat, kendisi de harikadır. Ramazan-ı Şerifte, yirmi gün zarfında, nesir bir surette, tekellüfsüz, birden yazılmış. Sonra baktık, sehl-i mümteni gibi bir nesr-i manzum ve bir nazm-ı mensur suretini almış. İçinde bu parça daha harikadır. Lemeat’ta o parçanın serlevhası: “Îcaz ile beyan, i’câz-ı Kur’ân.”

Bir zaman rüyada gördüm ki: Ağrı Dağı altındayım. Birden dağ patladı, dağ gibi taşları âleme dağıttı, sarstı cihanı.

Bundan, tâ, “Tarz-ı nazar ikidir. Biri zulmettar, diğeri ziyadar” serlevhasına kadar.

Eğer Lemeat sizin elinize geçmemişse, o parçayı buradan size göndereceğiz.

Salisen: Hem latîf, hem güzel, zarif bir hâdiseyi söyleyeceğim. Bu memlekette Risale-i Nur’a, erkeklerden ziyade fedakârâne yapışan ihtiyar hanımlar ve ihtiyare hükmünde mâsume genç hanımlar, eski zaman sırmalı ve yaldızlı gelinlik cihazatının içinde kıymettar parçaları Risale-i Nur’un eczalarının ciltleri üstüne çekip, bütün risaleler altın yaldızıyla ciltlenmiş gibi bir tarza girdi. Risale-i Nur’un mânen güzelliğine ve Hüsrev ve Tâhirî ve Alilerin ve Hasan Âtıf ve Âsım gibi kardeşlerimizin yaldızlı yazılarının cemaline, cildi üstünde de şirin bir güzellik daha ilâve ettiler. Hâfız Ali’nin mektubunda yazdığı Ümmühan ve Şâhide değerinde, burada Risale-i Nur’a bütün kuvvetiyle çalışan çok hemşirelerimiz, var. Mesela: Âsiye, Sâniye, Ulviye, Lütfiye, Aliye gibi Risale-i Nur’un şakirtleri, oradaki hemşirelerine ve kardeşlerine selâm ve dua ediyorlar.

Biz de onlar gibi, umum kardeşlerimize birer birer selam ve dua ederiz. Mâşâallah Salahaddin Çelebi, şarkda, Kars'da garbdaki Isparta kahramanlarına omuz omuza verip fütühat yapıyor. Pederi Nazife yetişmeğe çalışıyor. Baba oğul, hakikaten Risale-i Nurun iki kahramanıdırlar.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Bu üç ayların dakikalarının âşireleri sayısınca Allah’ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 116

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ شَعْبَانَ وَرَمَضَانَ

Aziz, sıddık, mübarek, metin kardeşlerim,

Sizin leyle-i Beratınızı ve gelen leyâli-i Ramazan-ı Mübarekenizi tebrik ederiz. Cenâb-ı Hakka yüz binler şükür olsun ki, Risale-i Nur kendi kendine tevessü ediyor. Her tarafta fütuhatı var. Ehl-i dalâletin hileleri onu durdurmuyor; bilâkis çok dinsizler teslim-i silâh ediyorlar. Hâfız Ali'nin dediği gibi, korkuları pek ziyadedir. Şimdi, dinsizlik taassubuyla değil, korku cihetiyle ilişiyorlar. O korku, Risale-i Nur lehine dönecek inşaallah.

Nur fabrikasının sahibi, bu defaki mektubundaki harika ve yüksek duası, onun fevkalâde ihlâs ve sadakatinin bir tereşşuhatı nazarıyla baktığımızdan, bin derece haddimden ziyade hüsn-ü zannını Risale-i Nur hesabına kabul edip, duasına âmin deriz. O Nur fabrikasının mektubu Hasan Âtıf'ın mektubuyla leyle-i Berat akşamında elimize geçti. O gecemize, bereketli ve mübarek bir tebrik nev'inde telâkki eyledik…

Hasan Âtıf'ın mektublarına uzun bir mektubla cevap vermek onun hakkıdır. Fakat onun tam kanaat getirdiği terk-i şahsiyet ve teveccüh eylediği şahsiyet-i mânevî-i Nuriye hususi mektuba ihtiyaç

göstermiyor. Halis, muhlis Âtıf'ın uzun mektublarında, üç ehemmiyetli cihet gördük.

Birincisi: Bu aciz kardeşiniz nasılki esrâr-ı gaybiye-i Kur'aniyeye tevâfuk anahtarı ile bir zaman müteveccih oldum. Kaç def'a kapı açıldı, fakat onda istihdam edilmedim kapandı. Çünki hakaik-ı îmaniyeye hizmet ciheti yüz def'a ihtiyaç noktasında müreccih olduğundan o meraklı, zevkli olan tevafukat-ı gaybiyye o vazife-i hakikîye mani' olmasından o yolu bıraktık.

Aynen öyle de; Hasan Âtıf'ın gayet sâfi kalbi ve gayet ince hissiyatı ve gayet hâlis sadakatı onu Risale-i Nur'un hazinesine garib bir tevâfuk anahtarıyla girmeye çalışıyor. Gayet zevkli bir hakikati hissediyor. Fakat hissiyatını kuvvetli şeylerle bağlayıp ifade edemiyor. Halbuki onun fevkalâde herkesin nazar-ı istihsânını kendine celb eden kalemi ve sadâkat ve ihlâsı en ehemmiyetli vazife olan Risale-i Nur'un neşrindeki hizmetine bir derece zarar verdiğinden o da benim gibi o zevkli, meraklı yolda çok meşgul olmasa daha ziyâde ondan istifâde edilir.

İkinci Cihet: Hakikaten Âtıf fıtraten Risale-i Nur'a ve meşrebine ve hizmetine ve tam talebe olmasına ve sırr-ı ihlâs ile fenâ fil-ihvan düsturuna tam müstaiddir. Fakat pek hassas ve ince düşünceleri vardır. Hattâ epey dikkatle ancak hissedebiliyorum.

Üçüncü: Müstesna ve parlak hattı ile beş-on mühim düsturları ve vecîzeleri Risale-i Nurdan intihab edip, on parça kağıtlara yazıp göndermiş. Bizde o mübarek vecîzeleri odamızda her gelenlere Âtıf'tan bir ders-i nuriye almak ve Âtıf'a hâyır kazandırmak için duvara astık. Odamıza tezyin ettik.

Aziz kardeşlerim,

Bu mübarek Ramazan’da dahi, geçen Ramazan gibi, bu âciz ve zaif kardeşinize, mânevî ve uhrevî sa’y ve çalışmanızdan zekât miktarınca vermenizi ve onun hesabına bir miktar çalışmanızı ve ziyade hüsn-ü zannınızla ona tahmil ettiğiniz ağır yüke o cihette yardımınızı pek çok rica ederim.

Derd-i maişet sersemliğiyle, ekser halk âhiret işlerine ikinci derecede bakmalarından, ehl-i dalâlet istifade edip onları avlıyorlar. Risale-i Nur şakirtleri kanaat ve iktisat düsturlarıyla bu manevî hastalığa da mukabele ederler inşaallah.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dua ederiz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Şâban ve Ramazan aylarının dakikalarının âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 117

Bu fıkra bir casus vasıtasıyla resmî memurların eline geçtiği için “Lâhikaya” girmiştir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

Ramazan-ı Şerif'ten bir gün evvel gizli zındık düşmanlarım tarafından kuvvetli ihtimal verdiğimiz ve doktorun tasdikiyle bir zehirlenmek hastalığı ile hararetim doktorun ihbariyle kırk dereceden geçmeye başlamış iken Kastamonu’da adliye müddei umûmileri ve taharri komiserleri menzilimi taharriye geldiler. Ben, o dakikadan sonra başımıza gelen bu dehşetli taarruzu bir hiss-i kablelvuku ile anlayarak ve “Şiddetli zehirli hastalığım dahi ölüme gidiyor” diye Isparta Vilayeti'nde kıymetdar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip o mübarek toprakta defin olmamı kalben niyaz ettim. Ve Hizb-i Kur'ânî'yi açtım. Birden bu âyet-i kerime

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَأِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ [3]

karşıma çıktı. Bana bak dedi. Baktım; üç kuvvetli emâre ile mânâ-yı işârî cihetinde bana teselli veriyor. Şimdi başımıza gelen bu musîbeti hiçe indirdi. Ve Isparta'ya mevkufen beşinci nefyimi, o kalbî duâmın kabul olmasına delil eyledi.

Birinci Emâre: (Şeddeler sayılır) Hesab-ı ebcedî ile bin üç yüz altmış iki ederek bu senenin arabî aynı tarihine tevâfuk edip manasıyla der:

Sabreyle! Başına gelen kâzâ-i Rabbâniye teslim ol. Sen inayet gözü altındasın, merak etme. Gecelerde yaptığın tesbihat ve

tahmidât'a devam eyle.

Tahlil: Üç ر altı yüz; dört ن iki yüz; bir س bir م yüz; bir ص bir ف bir م iki yüz on; dört ك bir ع yüzelli; üç د bir و bir ى kırk; bir ل dokuz ب bir د bir و dört, ا altmış iki eder; yekünü (1362) bin üç yüz altmış iki ederek, bu senenin aynı tarihine ve başımıza gelen musîbetin aynı dakikasına tam tamına tevâfuku, kuvvetli bir emâredir.

İkinci Emâre: Bu âyetin mânâsı tam tamına, hakkımda, me'mûlümün çok fevkinde aynen müşahede ettim ve üçüncü emarenin beyanına şimdilik lüzum olmadığından yazdırılmadı.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Rabbinin hükmüne sabret. Muhakkak ki Sen bizim gözetimimiz altındasın. Rabbini hamd ile tesbih et. (Tûr Sûresi, 52:48)

Kastamonu Lahikası : Mektup 118

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin mübarek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ediyoruz. Cenab-ı Erhamürrâhimîn bu Ramazan-ı Mübarekenin hürmetine, Rahmeten lil-Âlemîn olan Resul-i Ekrem Aleyhassülâtü Vesselâmın ümmetine rahmetiyle imdat eylesin. Âmin. Âsâr-ı gadab-ı İlâhî olan âfât ve dalâletlerden muhafaza eylesin. Âmin. Ve Risale-i Nur şakirtlerini neşr-i envâr-ı Kur'âniyede muvaffak eylesin. Âmin.

Hizbü'l-Âzam-ı Kur'ânînin gelmesini iştiyakla bekliyoruz.

Saniyen: Hâfız Ali'nin mektubunda, kahraman Süleyman Rüştü'nün gelmesini tebşir ediyoruz. Biz de ona, "Binler safalarla geldin" deyip ve üç cihetle onu ve mâsumlarını tebrik ediyoruz. Ve Hasan Âtıf'ın, Demirci Mehmet namını verdiği bedevî kardeşimize yazdığı uzun mektubu buradaki kardeşlerimize ihlâs noktasında ehemmiyetli tesiri var. İhlâs Risalesinin sırrını ve düsturlarını yerleştirmeye çalışması, bizi çok mesrur eyledi. Cenâb-ı Hak, onun gibi hâlis kardeşleri çoğaltsın. Ve Âtıf'ın o mektubunda medrese-i Nuriyedeki kahramanlardan kıymettar bir iki yüksek ihtiyarın Risale-i Nur'a parlak irtibatları bizi sürur yaşıyla ağlattırdı.

Bu defa, evvelce size gönderilen gençler ikaznâmesinin bir tetimmesi olarak bu havalideki tehlikeli vaziyette bulunan gençlere bir ihtarname namında bir fıkra gönderiyoruz; tâ ki Risale-i Nur'un genç şakirtlerinin gittikleri istikamet ve iffet ve ittiba-ı sünnet-i seniye, gençlik noktasında ne kadar kıymettar bulunduğunu ve hakikî ve

zevkli gençlik ise o tarzdaki bahtiyarların gençlikleri olduğunu bir kat daha ispat edip, hakikî genç Türkler kimler olduğunu göstersin.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve dua ederiz. Ve mübarek dualarını bu mübarek Ramazan-ı Şerifte ve bire bin kazancı kazandıran eyyam ve leyâli-i mübarekede rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 121

Mektup 121

Sûre-i İhlâs nüktesi, parçasıyla, bir kaç gün sonra göndereceğimiz i'caz-ı Kur'ân'a dair parça, ikisi Yirmi Beşinci Söz'ün zeyillerinin âhirine girecek.

Eski Said'in âsarından İşârât-ül İ'caz tefsiri Risale-i Nur'a girmesi münasebetiyle, Risale-i Nur dairesinde Yeni Said'in ve arkadaşlarının fıkraları içinde onun da (Eski Said'in) bir iki fıkrası girmek hakkını kazandığından yirmi üç sene evvel, Ramazan-ı Şerifte, Fâtihanın âhirine ait birden ehemmiyetli îmani bir fıkrası, Lâhikanın üçüncü parçasının başına girdi. Fakat o gayet muhtasar konuştuğu için, tam dikkatle anlaşılabilir. İkinci fıkrası Sûre-i İhlâs'ın bir nükte-i i'caziyesine aitdir.

Lemeât'tan

- Fâtiha'nın âhirinde işaret olunan üç yolun beyanı
- Hakikî bütün elem dalâlette, bütün lezzet imandadır Hayal libasını giymiş muazzam bir hakikat
- Îcaz ile beyan-ı i'câz-ı Kur'ân
- Ulaşmaz dest-i edeb-i garb-ı hevesbâr-ı hevâkâr-ı dehâdâr.. De'b-i edeb ebed-müddet Kur'ân-ı ziyâbâr-ı şifâkâr-ı hüdâdâr

Risale-i Nurun (Habbe) Zeylinin bir fıkrasıdır.

- Mesnevi: Habbenin Zeyli : İlem 27 (Arapça)
- Tevhidin İki Bürhan-ı Muazzamı

Kastamonu Lahikası : Mektup 122

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿2﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu parça hem Lâhikaya, hem î'câz-ı Kur'ân'ın âhirine yazılacak. Birkaç gün sonra, ehemmiyetli bir parçayı da göndereceğiz.

Mübarek Ramazan'ın Leyle-i Kadir sırrıyla, seksen üç sene bir ömr-ü mânevî kazandırması sırr-ı hikmetiyle ve Risale-i Nur'un şakirtlerindeki sırr-ı ihlâsla, tesanüd ve iştirâk-i a'mâl-i uhrevî düsturuyla, herbir sadık şakirt, o fevkalâde mânevî kazancı elde edeceğine gayet kuvvetli bir delili budur ki:

Bu daire içinde kırk bin, belki yüz bin hâlis, hakikî mü'minlerin içinde hakikat-i leyle-i Kadri elde edecek bir, iki, on, yirmi değil, belki yüzlerin elde etmesi ihtimali kavîdir.

Sırr-ı ihlâsla ve iştirâk-i a'mâl-i uhrevî düsturunun sırrıyla biz ve siz bu hakikate müteveccihen, bu Ramazan-ı Şerifte herbirimiz umumun hesabına ve umum arkadaşları içinde kendini farz edip, nun-u mütekellim-i maalgayrı, yani daima

اَجِرْنَا، اِرْحَمْنَا وَاغْفِرْ لَنَا وَوَفِّقْنَا وَاهْدِنَا ﴿3﴾
وَاجْعَلْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِى هٰذَا الرَّمَضَانِ
خَيْرًا فِى حَقِّنَا مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ

gibi kelimelerde نا içinde umum kardeşlerini niyet etmektir. Ve bilhassa, en zaif olan bu kardeşinizi, ağır vazifesinde, o hususî niyetle yardım etmektir.

İstanbul’daki adamın Risale-in Nur’un talebelerinin bir kısmına itiraz hâdisesi altında, bir haricî siyaset parmağıyla Isparta’daki Risale-in Nur’un galebesine karşı bir intikam olmak ihtimali var. Fakat ehemmiyeti yok. Kapatmak, ehemmiyet vermemek lâzımgeliyor. Umum kardeşlerimize selâm ve dua ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Bizi mükâfatlandır, bize merhamet et, bizi bağışla, bize muvaffakiyet ihsan et ve bizi doğru yoldan ayırma. Bu leyle-i Kadri, hakkımızda bin aydan hayırlı kıl.

Kastamonu Lahikası : Mektup 123

Mektup 123

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hem sizi, hem bizi, hem Risale-i Nur dairesini ve hususan kahraman Tâhirî, bu Virdü'l-Âzam-ı Kur'ânînin bu tarzda zuhura gelmesiyle tebrik ediyoruz. Evet, bunun tab'ında iki emr-i azîm var.

Birisi: Mu'cizatlı Kur'ân-ı Hakîmin ve kerametli Risale-i Nur'un tab'larına matbaada görülmemiş bir çığır açtı.

İkincisi: Tâhir'e ve Hâfız Ali'ye ve arkadaşlarına kazandırdığı fevkalâde bir sevap noktasıdır ki, bu sırra delil-i zahir, emsali matbaada, tab'da görülmemiş bir tarzda, aynen Tâhir'in hattı fotoğrafla alınmış gibi, kim bakıyorsa, "Bu Tâhir'in yazısıdır, matbu değildir" der.

Hem kâğıt, hem vakit dar olduğundan, bâki umuma selâm.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 124

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Azîz Kardeşlerim!

Hâfız Ali'nin İslâmköyü'nün ismine ve oradaki Risale-i Nur'un hâfızlarına dâir beyanatı, bayram şekerlemelerinden belki Leyle-i Kadr'in tatlı envarlarından bir tatlı ruhumuza verdi.

Kâtib Osman'ın mektubunda iki keramet-i Nuriye'yi ve Hüsrev'in hem mektubu, hem geleceğini Nur, Gül sahiblerini ve mübarekler medrese-i Nuriye hey'etlerini ve ma'sum ve ihtiyarların selâm ve dualarını tebliğleri, bizi bu Ramazan-ı Şerif'in her bir günü bize bir bayram hükmüne getirdi.

Bu Ramazan-ı Şerif'te bu müzeyyen, mükerrem Hizb-ül-Ekber-i Kur'ânî, birden bu havalinin ellerine geçmesi maddeten ve manen pek büyük bir hüsn-ü te'sir ve sebeb olanlara pek çok sevab kazandırmaya başladı. Zaten bazı âyâtın her bir hurufuna on değil belki yüz, beş yüz sevab meyvelerini veriyor. Bu hizb-i ekberdeki âyâtın çoğu bu neviden olduğu gibi, i'caz noktasında da daha yüksek dereceleri var.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ediyoruz. Kardeşiniz ve duanıza çok itimad eden ve muhtaç olan

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 125

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu Ramazan-ı Şerifte âfâka bakmamak ve dünyayı unutmaya çok muhtaç olduğum halde, maattessüf, dünyaya ara sıra bakmaya bizi mecbur ediyorlar. İnşaallah, bu bakmakta niyetimiz hizmet-i imaniye olduğundan, o da bir nevi ibadet sayılır.

Evet, size iliştikleri gibi, bize de ayrı ayrı suretlerde tecavüzlerini ihsas ediyorlar. Fakat, Cenâb-ı Hakka şükür ki, onların tecavüzleri, aksülâmel nev'inde, Risale-i Nur'un fütuhatına yardım ediyor. İstanbul'daki ihtiyar adamın itirazı münasebetiyle kahraman Nazif yazıyor ki, o itiraz, Risale-i Nur'un İstanbul'da fütuhat yapmaya ve parlamaya vesile oldu. Ve bize karşı başka cihetlerde küçücük tecavüzler de öyle netice veriyor. Fakat şimdi, biçare bazı hocaları ve sofuları Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir soğukluk vermek için hiç hatıra gelmeyen bir vesileyi bulmuşlar. Şöyle ki:

Diyorlar: "Said yanında başka kitapları bulundurmuyor; demek onları beğenmiyor. Ve İmam-ı Gazâlî'yi de (r.a.) tam beğenmiyor ki, eserlerini yanına getirmiyor."

İşte bu acip, mânâsız sözlerle bir bulantı veriyorlar. Bu nevi hileleri yapan, perde altında ehl-i zındıkadır; fakat, safdil hocaları ve bazı sofuları vasıta yapıyorlar.

Buna karşı deriz ki: Hâşâ, yüz defa hâşâ! Risale-i Nur ve şakirtlerinin bir üstadı olan Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazalî ve beni Hazret-i Ali ile bağlayan yegâne üstadımı beğenmemek değil, belki bütün kuvvetleriyle onların takip ettiği mesleği ehl-i dalâletin hücumundan kurtarmak ve muhafaza etmektir.

Fakat, onların zamanında bu dehşetli zındıka hücumu, erkân-ı imaniyeyi sarsmıyordu. O muhakkik ve allâme ve müçtehid zâtların asırlarına göre münazara-i ilmiyede ve diniyede istimal ettikleri silâhlar hem geç elde edilir, hem bu zaman düşmanlarına birden

galebe edemediğinden, Risale-i Nur Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyandan hem çabuk, hem keskin, hem tam düşmanların başını dağıtacak silâhları bulduğu için, o mübarek ve kudsî zâtların tezgâhlarına müracaat etmiyor. Çünkü, umum onların mercileri ve menbâları ve üstadları olan Kur’ân, Risale-i Nur’a tam mükemmel bir üstad olmuştur. Ve hem vakit dar, hem bizler az olduğumuz için vakit bulamıyoruz ki, o nuranî eserlerden de istifade etsek.

Hem Risale-i Nur şakirtlerinin yüz mislinden ziyade zâtlar, o kitaplarla meşguldürler ve o vazifeyi yapıyorlar. Biz de o vazifeyi onlara bırakmışız. Yoksa—hâşâ ve kellâ—o kudsî üstadlarımızın mübarek eserlerini ruh u canımız kadar severiz. Fakat herbirimizin birer kafası, birer eli, birer dili var; karşımızda da binler mütecaviz var; vaktimiz dar. En son silâh, mitralyoz gibi Risale-i Nur burhanlarını gördüğümüzden, mecburiyetle ona sarılıp iktifa ediyoruz.

Lâtif bir tevafuk:

Bu mektubu, başta [1] بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقاَئِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ deyip, müteaddit işler meydana geldi, daha yazamadık; tâ, mübarek Âtıf’ın mübarek mektubu geldi, başında بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقاَئِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ kelimeleri mektubumuzun başına tevafuk etmek için bizi beklettirdi. O kerametkâr kalemiyle bu memlekete evvelce gönderdiği parlak yazıları Risale-i Nur’u, bu havalide imdadımıza göndermek niyeti, pek büyük bir hizmet-i Nuriye olarak, bir fedakârlıktır; fakat kendine de çok lâzımdır.

Şimdiden, buradaki Risale-i Nur şakirtleri namına ona binler teşekkür ve o hizmette onu tebrik ediyoruz. Ve onun kerametli kalemi, cazibedar esrar-ı tevafukiyeden yüzünü çevirip doğrudan doğruya Risale-i Nur’un neşrine sarılması, bizi çok minnettar ve mesrur eyledi. Cenâb-ı Hak, onun gibi hâlis, muhlis talebeleri çoğaltsın. Âmin.

Mektuplarınızda ara sıra Sıddık Süleyman'ın, eski zamanda hararetli sadakati ve alâkadarlığı ve kuvvetli şakirtliğiyle bahsi geçiyor. O zât, ben ölünceye kadar onun sadakati ve selâmet-i kalbini ve bana ve Risale-i Nur'a hâlisâne hizmetini unutamıyorum.

1.)Ramazan ayının dakikalarının âşireleri adedince.

Kastamonu Lahikası : Mektup 126

Mektup 126

Azîz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu aşr-ı âhirde hakikat-ı Leyle-i Kadir, İnşâallah Risale-i Nur dairesinde tecelli edecek ve etmiş. Bu tecelli ile her bir hakikî şakird o hakikate hissedar olur.

Bu defaki mektubunuz, bize bu kanaatı verdi ki, Risale-i Nur'a itiraz ile hücum edenler, karşılarında çelik gibi kahramanları bulup, hücumundan bin pişmanlık göstereceklerini... bir Said'e mukabil, binler Said Risale-i Nur'u müdafaa eder, muterizleri susturur.

Mektubunuzdaki kıymettar kardeşlerimizin selâmlarına binler selam ediyoruz. Ve hâlis ve müdakkik ve ince fikirli kardeşimiz Hasan Âtıf'ın müstesna kalemiyle bizlere hediye ettiği gayet güzel risaleleri güzelce ve süslü ciltlettirdik.

Buradaki kardeşlerimiz onun hesabına ve ona sevab kazandırmak için ellerinde gezecek.

Size bu defa bir ihtara binâen, gayet muhtasar bir hakikat gönderildi. Belki ehl-i dalâletin kendilerine perde ettikleri bazı sâfdil sofileri ve hocaları riya noktasında bir taarruza mukabil bir esasdır.

Evet İstanbul’daki ihtiyarın itirazı dahi bu neviden bir sû’-i zandan gelmiş. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ve leyle-i kadrin hakikatına mazhar olmalarını rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 127

Aziz, sıddık, hâlis, muhlis kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede ciddî, hakikî arkadaşlarım,

Bu yakında hem Isparta'da, hem bu havalide Risale-i Nur'un İhlâs Lem'aları intişara başladığı münasebetiyle ve bir iki küçük hâdise cihetiyle şiddetli bir ihtar kalbe geldi. Riyaya dair Üç Nokta yazılacak.

Birincisi: Farz ve vaciplerde ve şeâir-i İslâmiyede ve sünnet-i seniyenin ittibâında ve haramların terkinde riya giremez; izharı, riya olamaz—meğer, gayet za'f-ı imanla beraber, fıtraten riyakâr ola. Belki, şeâir-i İslâmiyeye temas eden ibadetlerin izharları, ihfâsından çok derece daha sevaplı olduğunu, Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazâlî (r.a.) gibi zâtlar beyan ediyorlar. Sâir nevafilin ihfası çok sevaplı olduğu halde, şeaire temas eden, hususan böyle bid'alar zamanında ittibâ-ı sünnetin şerafetini gösteren ve böyle büyük kebâir içinde, haramların terkindeki takvâyı izhar etmek, değil riya, belki ihfâsından pek çok derece daha sevaplı ve hâlistir.

İkinci nokta: Riyaya insanları sevk eden esbabın,

Birincisi: Za'f-ı imandır. Allah'ı düşünmeyen, esbaba perestiş eder, halklara hodfuruşlukla riyakârâne vaziyet alır. Risale-i Nur şakirtleri, Risale-i Nur'dan aldıkları kuvvetli iman-ı tahkikî dersiyle esbaba ve nâsa ubudiyet noktasında bir kıymet, bir ehemmiyet vermiyor ki, ubudiyetlerinde onlara gösterişle riya etsinler.

İkinci sebep: Hırs ve tamah, za'f-ı fakr noktasında teveccüh-ü nâsı celbine medar riyâkârâne vaziyet almaya sevk ediyor.

Risale-i Nur'un şakirtleri, iktisat ve kanaat ve tevekkül ve kısmetine rıza gibi, Risale-i Nur'un dersinden aldıkları izzet-i imaniye, inşaallah onları riyadan ve dünya menfaatleri için hodfuruşluktan men eder.

Üçüncü sebep: Hırs-ı şöhret, hubb-u cah, makam sahibi olmak, emsaline tefevvuk etmek gibi hisler ve insanlara iyi görünmek, tasannukârâne (haddinden fazla kendine ehemmiyet verdirmek) ve tekellüfkârâne (lâyık olmadığı yüksek makamlarda görünmek) tarzını takınmakla riya eder.

Risale-i Nur şakirtleri, ene'yi, nahnü'ye tebdil ettikleri, yani enaniyeti bırakıp, Risale-i Nur dairesinin şahs-ı mânevisinin hesabına çalışması, ben yerine biz demeleri; ve ehl-i tarikatın fenâ fi'ş-şeyh, fenâ fi'r-resul ve nefs-i emmareyi öldürmek gibi riyadan kurtaran vasıtaların bu zamanda birisi de fenâ fi'l-ihvan, yani şahsiyetini kardeşlerinin şahs-ı maneviyesi içinde eritip öyle davrandığı için, inşaallah, ehl-i hakikatin riyadan kurtulmaları gibi, bu sırla onlar da kurtulurlar.

Üçüncü nokta: Vazife-i diniye itibarıyla nâsa hüsn-ü kabul ettirmek, o makamın iktiza ettiği yüksek tavırlar ve vaziyetler, hodfuruşluk ve riya sayılmaz ve sayılmamalı—meğer o adam, o vazifeyi, kendi enaniyetine tâbi edip istimal ede.

Evet, bir imam, imamet vazifesinde tesbihatları izhar eder, ismâ eder; hiçbir cihette riya olamaz. Fakat vazife haricinde o tesbihatları âşikâre halklara işittirmeye riya girebildiği için, gizlisi daha sevaplıdır.

Risale-i Nur'un hakikî şakirtleri, neşriyat-ı diniyelerinde ve ittibâ-ı sünnetteki ibadetlerinde ve içtinab-ı kebâirdeki takvâlarında, Kur'ân hesabına vazifedar sayılırlar. İnşaallah riya olmaz. Meğer ki, Risale-i Nur'a, başka bir maksad-ı dünyeviye için girmiş ola. Daha yazılacaktı, fakat bir tevakkuf hali kesti.

Kastamonu Lahikası : Mektup 128

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Azîz Sıddık Kardeşlerim!

Sizin mübarek Ramazanınızı ve kudsî Leyle-i Kadrinizi ve sürurlu bayramınızı tebrik ediyoruz. Lillahilhamd bu sene dualarınızın himmetiyle,hastalık beni yatağa düşürmedi. Ta'cizatını yapıp hafifçe geçti. Bu defa o zatın i'tirazı münasebetiyle yazdığı mektublar ve Sabri'nin eski Said'in lahikaya giren fıkraları münasebetiyle yazdığı mektub ruhumuza büyük bir inşirah ve müteşekkirane bir iftihar verdi.

Size bu defa bayrama manevî bir şekerleme nev'inden kudsî Hizb-ül-Ekber'in bir mahsulu olarak, Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi'nin bulduğu istihracî fıkrasını size leffen gönderdim. Feyzi diyor ki, ben bu istihracdaki manidar ve muterizleri susturan «mâdemler» Birinci Şua'nın her bir âyetin her bir âyetinde maksud ve mukadder olduğunu hisettim. Üstadım'a ittibaen kaydettim.

Nur ve Gül fabrikaları heyetine ve mübarekler ve medrese-i Nuriye ve masum ve ihtiyarlar ve fedakâr hemşirelerimize birer birer selâm ve dua edip, geçmiş Ramazan-ı Şerif ve mübarek Leyle-i Kadirlerini tebrik ediyoruz. Ve Ramazan-ı şerifte bu fakir kardeşinize manevî yardımlarınızı Ramazandan sonra da devamına bütün ruhumla rica edip, Rahmet-i İlahiyeden muvaffakiyetini niyazediyoruz.

Duanıza daima muhtaç
Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 131

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Azîz Sıddık, Müdakkik Kardeşlerim!

Birinci Şua' İşârâtı Kur'aniyenin başında bir mukaddime olarak size gönderdiğimiz [1] اَفَمَنْ شَرَحَ اللهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلاَمِ âyetine dâir Feyzi'nin istihrâcı ve [2] اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ âyetinin istihracı ve melfufen bu defa evvelce size gelen bir mektubdan intihab ettiğimiz bu parçası ile beraber İşârât-ı Kur'âniye kimde varsa onun başında bir mukaddime olarak yazılsın. Çünki bu üç parça nasıl şimdiki itirazı zir ü zeber etti, ileride gelen itirazları da red eder bir mahiyettedir.

Evet ben müdafaadan vazgeçip Kur'ân'a havale ettiğim aynı zamanda, Kur'ân-ı Mu'ciz-ül Beyan bu [2] اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ âyetiyle bizi himaye ve müdafaa etmeye başladığını ve bizi bize bırakmadığını kat'î kanaatım geldi.**(Haşiye)**

Demek mânen Kur'an bize İşârât-ı Kur'aniye'yi bir derece meydana çıkmaya, fakat ehl-i insafa ve Risale-i Nur'u takdir edenlere karşı bir derece izin veriyor.

Madem İşârât-ı Kur'aniye bazı namahremlerin ellerine girmiş ve tardedilen zayıf hucümlara da maruz kalmış, elbette Risale-i Nur'un makbuliyetini imza eden İşârât-ı Kur'aniye üç Keramet-i Aleviye ve

Keramet-i Gavsiye ve Lâhika'ya girmiş ve Risale-i Nur'un kerametini göstermiş, altı-yedi fıkra beraber bir ciltte lazım geliyor. Öyle ise sizler taksim-ül amâl ile bir kıt'ada, başta İşârât-ı Kur'aniye Birinci Şua, ve onun başında bu mektubun başında mezkur üç parça ve İşârât-ı Kur'aniyeden sonra üçüncü Keramet-i Aleviye, Ondan sonra İkinci keramet-i Aleviye, ondan sonra Birinci keramet-i Aleviye, ondan sonra Keramet-i Gavsiye zeyilleriyle (Şamlı ve Rüşdünün fıkraları dahil) sonra lahikadan intihab ettiğiniz beş-altı fıkra benim için güzelce yazılsın.

Üç Ali, Atıf, Hüsrev, Sabri gibi kardeşlerim yazıp bize göndersinler. Fakat yazdıkları bütün bir cild içinde olacak. Kahraman Süleyman Rüştü'nün bize ayrıca da gelen tebrikine mukabil üç bayramını birden tebrik ediyoruz.

Müdakkik ve muhakkik Sabri'nin [3] لاَ ve [4] نَعَمْ le cevab istediği mes'elesine; لاَ

[5] اِلاَّ اَنْ يَكُونَ اْلآخِذُ وَ اْلمَأْخُوذُ لَهُ مِنَ اْلمُستَحَقِّينَ لِلذَّكَاتِ

Her zamandan ziyade bu acib ihtikardan, zaruret-ş kat'iyye düşen fakirlere ve miskinlere zenginler zekat ile imdadlarına koşsalar, bire yüz kazanırlar. Bu maddî musibetin bir çare-i yeganesi (Zekat-ı Şer'î) dir.

Acaba Hüsrev gelmiş mi? merak ediyorum. Şamlı rahatsız değil mi? Pek çok zatları soracaktım. Fakat Lillahilhamd o kadar çok has ve onlar ile fazla alakadar kardeşlerimiz var ki, bir kaç mektubda ancak yazı ile, öyle ise, bilirsiniz ki, kimleri soracaktım. Bildiğinize havale edip, kısa kesiyorum.

Umum kardeş ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dünya ve âhirette selametlerine dua ediyoruz.

Duanıza Muhtaç
Kardaşınız

Haşiye: Evet ben de Üstadımın kanaatına kat'î iştirak ediyorum. İncecik bir remiz kanaatımı teyid etti. Nasıl ki «meyten» lafzı makamıyla Üstadımın ismine îmâ ediyor. اَحَدُكُمْ kelimesi de muarızın ismine üç harfiyle gizli remz ediyor. (د ا) yerine ى gelse حكيم “Hakîm” olur.

Feyzi

1.)Allah kimin kalbini İslâma açmışsa, o kimse Rabbinden bir nur üzere değil midir? (Zümer Sûresi, 39:22)
2.)Sizden biri, hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
3.)Hayır
4.)Evet
5.)Ancak alan ve alınan şey zekat için müstehak olanlardan olması gerekiyor.

Kastamonu Lahikası : Mektup 132

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, sebatkâr, vefadar kardeşlerim!

Bu defa umumunuzun hesabına bayram tebriği ve manevî şekerlemeleri olarak mübarek Hasan Âtıf'ın o Alevîleri Sünnîlerle barıştıran dördüncü bir Ali olan Aliköy'lü Ali'nin mektublarını aldık. Cenab-ı Hak o gibi kardeşlerimizi çoğaltsın. Kardeşimiz Hasan Âtıf'ın medrese-i Nuriye dershanesine ve yüksek kardeşimiz olan Hacı Hâfız'ın dairesine gelip çalışması ve müstesna kalemiyle bizlere yardım için Âyet-ül Kübra'yı yazması ve Âyet-ül Kübra'dan zevkine giden veciz parçaları küçük levhalara yazıp bize göndermesi, gayet tatlı bir bayram hediyesi hükmüne geçti ve Lemaat'tan

Ulaşmaz dest-i edeb-i garb-ı hevesbâr-ı heveskâr-ı dehâdar

De'b-i edeb ebed-müddet Kur'an-ı ziyabâr-ı şifakâr-ı hüdâdar

fıkrasından aldığı bir neş'e ile yazdığı:

Yâ Kadîr esman bahrdir

Yâ Rab takdir bilmezlerin haddini bildir.

Yâ Rab güldür o deryada inci güden abdini güldür.

Hem penceresini diyar-ı ademe giden yola nâzır açmış olan gişeden, kevser gişesinden daire-i Nuriyeye geçebilmelerine medar olan meccanî birer bilet olarak Âyet-ül Kübra'dan o vecizeler birer birer varaka yazıldığı gibi, ince ve rakik hissiyatı bizi çok mesrur etti. O kıymetli mektubunda mübarek Hacı Hâfız, Rüşdü, Zühdü, Bedevi,

Demirci, Tenekeci, Terzi Mehmed'lerin, Osman, Zekâi, Süleyman gibi kıymetdar kardeşlerimizden bahsederek İstanbul ihtiyar hâdisesinden müteessir olduklarını yazıyor.

Kardeşlerim, müteessir olup merak etmeyiniz. O hâdise ehemmiyetsizdir. Ve ehemmiyetini kaybediyor, sönüyor. Değil böyle sinek vızıltısı gibi hâdiseler, belki gökgürültüsü gibi hücumlarla Risale-i Nur'un kahramanları sarsılmayacaklar inşâallah. O bîçare de hatasını anlamış. Fakat mevki-i içtimaiyesi ve ehl-i dünya ile ve mebuslarla ciddî münasebetdar olması ve Nazif'in rivayetine göre 3000 banknotla gayet güzel bir zevceyi doksan yaşından sonra alması noktasından dünya ile ve haysiyet ve şeref-i dünyeviye ile ziyade alâkadar olmak sebebiyle kendini yalancı, rezil etmemek için bütün bütün sözünü geri almıyor. Fakat onun manasız itirazı söndü. Fakat ehl-i dalalet, onun o manasız muhalefetinden istifade etmek muhtemeldir. Onun için hiç ehemmiyet vermeyiniz. Hem başımıza gelen çok hâdiseler gibi, bu hâdise de Risale-i Nur'un hakkında ve hakkımızda hayra incirar edeceğini inayet-i İlahiyeden kuvvetle ümid besliyoruz. Ve bu ümidimizi kuvvetlendiren çok noktalar var.

Evvelâ: عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Ve sâniyen: اِذَا اَرَادَ اللّٰهُ فَضِيلَة اَتَاحَ لَهُ لِسَانَ حَسُودٍ

Ve sâlisen: Hücum itirazı Risale-i Nur'a karşı değil, belki yalnız sû'-i tefehhümle beni enaniyetim lehinde işaratı beyan etmişim diye itirazı faideli çıkar. Çünki mesleğimizde enaniyet olmadığı gibi, bir mum hükmüne geçmeyen şahsiyetimi Kur'anın hakikat güneşinden feyz alan Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin kameri bağlanmaz ve tâbi' edilmez. O çürük fâni şahsiyetim o bâki, yüksek, ağır hakikatı kaldırmaz. O çürük şahsına gelen arızalarla o kamer hasf olamaz. Bu nokta-i nazardan öyle hasûdların diliyle şahsımı çürütmek, Risale-i Nur'un hakikat-ı Kur'aniye ile bağlandığını gösterip, sukutla onun parlamasında devam etmesini isbat edecek ki; ben Kur'anın

malıyım, onunla bağlıyım, diyecek. Orada bulunan umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize birer birer selâm, hem bilmukabele bayramlarını tebrik ederiz.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 134

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَقْرُوئَةِ
وَالْمَكْتُوبَةِ

Aziz, sıddık kardeşlerim, Size Üç Noktayı beyan etmeye kalbde bir ihtiyaç oldu.

Birincisi: “Bir hâdisede hem insan eli, hem kader müdahalesi olduğundan, insan, zâhirî sebebe bakıp, bazan haksız hükmedip zulmeder. Kader, o musibetin gizli sebebine baktığı için adalet eder” diye, Risale-i Nur’da bir kaide-i esasiyedir.

Hem, şimdiye kadar Risale-i Nur’un başına gelen hâdiselerde bir dest-i inayet, bir veçh-i rahmet bulunduğu tecrübelerle sabittir.

Bu iki cihette kalbden bir sual çıktı. “Acaba Nur hakkındaki bu yeni İstanbul hâdisesinde veçh-i adalet ve rahmet nedir?”

Hatıra böyle bir cevap geldi ki:

Risale-i Nur’a, ehl-i ilim ve ehl-i dikkati ciddiyetle bakmaya ve tetkik etmeye sevk etti. Elbette Risale-i Nur’u tetkik eden bir âlim, insafı varsa taraftar olur. Ve Risale-i Nur, ulema dairesinde ve İstanbul âfâkında tezahür edecek. İşte veçh-i rahmet ve inâyet.

Amma, kader-i ilâhinin veçh-i adaleti şudur ki:

Risale-i Nur’un hakikatıyla ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsiyle tezahür eden fevkalâde imanî hizmetlerin ehemmiyetli bir kısmını

biçare tercümanına vermek ve ehl-i dünya ve ehl-i siyaset ve avâmın nazarında birinci derece ve hakikat nazarında, imana nispeten ancak onuncu derecede bulunan siyaset-i İslâmiye ve hayat-ı içtimaiye-i ümmete dair hizmeti, kâinatta en büyük mesele ve vazife ve hizmet olan hakaik-i imaniyenin çalışmasına râcih gördüklerinden, o tercümana karşı arkadaşlarının pek ziyade hüsn-ü zanları ehl-i siyasete, inkılâpçı bir siyaset-i İslâmiye fikrini vermek cihetinde, Risale-i Nur'a karşı hayat-ı içtimaiye noktasında cephe almak ve fütuhatına mâni olmak pek kuvvetli ihtimali vardı. Bunda hem hatâ, hem zarar büyüktür.

Kader-i İlâhî, bu yanlışı tashih etmek ve o ihtimali izale etmek ve öyle ümit besleyenlerin ümitlerini tâdil etmek için, en ziyade öyle cihetlerde yardım ve iltihaka koşacak olan ulemadan ve sâdâttan ve meşayihten ve ahbaptan ve hemşehriden birisini muarız çıkardı, o ifratı tâdil edip adalet etti. "Size, kâinatın en büyük meselesi olan iman hizmeti yeter" diye, bizi merhametkârâne o hâdiseye mahkûm eyledi. Sonra, lillâhilhamd, o muarızı susturdu, o ateşi söndürdü. Fakat münafıklar söndürmemek için çalışıyorlar.

İkinci nokta: Bu dehşetli ihtikârdan çıkan kaht ve galâ ve açlık, ve zaruret, yaşamak damarını şiddetiyle yaralandırıyor. Bu yara, hissiyat-ı ulviye-i diniyeyi bir derece susturmaya vesile olup, ehl-i dalâlete yardım ediyor. Herkes midesini düşünmeye başlıyor. Kalb, hakikatten ziyade ekmeği düşünüp hayata, yaşamaya, yardıma koşup vazife-i hakikiyesini ikinci derecede bırakır. Buna karşı Risale-i Nur'un şakirtleri bir uzun Ramazan nazarıyla bakıp, keffaretü'z-zünûb ve bir riyazet-i şer'iyeye çevirebilirler. Alenen nakz-ı sıyamla Ramazan'ın hürmetini kıran bedbahtlara gelen o musibet, mâsumları da incitir. Fakat Risale-i Nur şakirtleri ve mâsumları, o musibeti lehlerine döndürüp, hayırlı bir riyazete kalb ederler, kanaat ve iktisatla karşılarlar.

Üçüncü nokta: İki Meseledir.

Birincisi: Müdakkik Hoca Sabri, Feyzi'nin istihracına dair Feyzi'ye yazdığı mektup, güzeldir. Lâhikaya girdikten sonra, hocalar "Fîhi nazarun" dememek için bazı kelimatı tâdil edildi.

İkinci mesele: İstanbul ulemasının en büyüğü ve en müdakkiki ve çok zaman müftiü'l-enam olan eski fetvâ emini, meşhur Ali Rıza Efendi, (r.h.) Birinci Şua, İşârât-ı Kur'âniyye ve Âyetü'l-Kübrâ gibi risaleleri gördükten sonra, Risale-i Nur'un mühim bir talebesi olan Hâfız Emin'e demiş ki:

"Bediüzzaman, şu zamanda, din-i İslâma en büyük hizmet eylediğini ve eserlerinin tam doğru olduğunu ve böyle bir zamanda, mahrumiyet içinde, feragat-ı nefs edip, yani dünyayı terk edip böyle bir eser meydana getirmek hiç kimseye müyesser olmadığını ve her suretle şâyân-ı tebrik olduğunu ve Risale-i Nur, müceddid-i din olduğunu ve Cenâb-ı Hak, onu muvaffak-un-bilhayr eylesin, âmin" diyerek bazılarının sakal bırakmamaklığına itirazları münasebetiyle, Mevlânâ Celâleddin-i Rumî'nin pederleri olan Sultanü'l-Ulema'nın bir kıssasıyla onu müdafaa edip, demiş:

"Bu misüllü, Bediüzzaman'ın dahi elbette bir içtihadı vardır. İtiraz edenler haksızdır" demiş. Ve Hoca Mustafa'ya emretmiş, söylediğimi yaz: "Bediüzzaman'a kemal-i hürmetle selâm ederim. Telifatınızın ikmaline hırz-ı can ile dua etmekteyim (yani, ruha nüsha olacak kadar kıymettar). Bazı ulemâüssû'un tenkidine uğradığına müteessir olma. Zira *'Yemişli ağaç taşlanır*.**(Haşiye)** kaziyesi meşhurdur. Mücahedatınıza devam buyurun. Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak âcilen murad ve matlubunuza muvaffakü'n bilhayr eylesin. Bâki Hakkın birliğine emanet olunuz." - Eski Fetva Emini Ali Rıza-

İşte böyle müdakkik ve ilim ve şeriat ve Kur'ân cihetinde bu zamanda söz sahibi en büyük âlim böyle hükmetmiş. Risale-i Nur'un talebeleri, bu meseleyi ihtiyaten yabanilere onun ismini vermekle teşhir etmemek gerektir ve dualarına onu dahil etmek lâzımdır.

Umum kardeşlerimize selâm.

Haşiye: Yani, mübarek, tatlı meyveleri bulunan ağaçlara taş atanlar, akılları varsa tatsınlar ve yesinler. Çürütmeye lâyık ve kabil değiller, demektir.. Feyzi

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Okunan ve yazılan Risale-i Nur harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve

bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 136

Mektup 136

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur'un intişarına ve fütuhatına karşı gelen biri semavî, biri arzî iki musibete mukabele edecek ayrı bir inayet-i İlâhiye cilvesi görülmeye başladı.

Arzî ve insanî olan musibet: Isparta'da ve İstanbul'da olduğu gibi, Kastamonu'nun havalisinde de, ehl-i dalâlet, Risale-i Nur'un intişarına set çekmek için, has talebelerin ve ciddî çalışanların şevklerini kırmak ve onlara fütur vermek için, ayrı ayrı tarzlarda, umumî bir plân dahilinde taarruz ediliyor. Hâlislere fütur veremediklerinden, başka meşgaleler bulmakla çalışmalarına zarar veriyorlar.

Semavî musibet ise: İhtikâr neticesinde, hayat ve yaşamak hissi, hissiyat-ı diniyeye galebe çalıp, ekser nâs midesini, maişetini daima düşünüyor. Hattâ ekser fukara kısmından olan Risale-i Nur talebeleri, bu musibete karşı çabalamak mecburiyetiyle hakiki ve en mühim vazifesi olan neşir hizmetini bırakmaya mecbur oluyor.

Hem insanların zihinleri, fikirleri kasten ve bizzat hakaik-i imaniyeye karşı bu yüzden bir derece lâkaytlık bir vaziyeti almasından, bir tevakkuf devri gelmesine mukabil, Cenâb-ı Hakkın inayet ve rahmetiyle başka bir tarzda Risale-i Nur'un intişar ve fütuhatına meydan açmış. Ezcümle, İstanbul âfâkından yüksek ulemanın eski fetva Emini Ali Rıza, Ahmed Şirvanî ve parlak vaizlerden Şemsi gibi zâtlar, Risale-i Nur'la ciddî ve takdirkârâne münasebettar olmaya başlamalarıdır.

Hem, hatırımızda olmadığı halde yeni hurufla tab etmek üzere başta Âyetü'l-Kübrâ'nın en mühim parçası yedi parça, bir mecmuada tab' etmek ve gençleri uyandıran üç dört parça ayrı bir risalede, Hâfız Mustafa ile beraber tab' etmek için matbaaya gönderdik.

Hem, mühim bir zât teşebbüs ediyor ki, mühim parçalardan bir kısmını Ankara'da, büyük rütbeli birisinin muavenetiyle tab' etmek niyeti var. Ben şimdilik muvafakat etmedim.

Velhasıl, bir kapı kapansa, inâyet-i İlâhiye daha parlak kapıları Risale-i Nur yüzünden açıyor, yol veriyor. Risale-i Nur'un mektup ve melfuz hurufatı adedince Cenab-ı Erhamürrâhimîne hamd ü senâ ve şükür olsun.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Buna binaen, bu tevakkuf ve muvakkaten fütura merak etmeyiniz. Zaten şimdiye kadar çalışmalar, tohumlar nev'inde istikbalde kâfi sümbüller verebilir. Farz-ı muhal olarak, hiç çalışılmasa da yine kifayet eder. Kat'iyen takarrur etmiş ki, Risale-i Nur hakikatlerine gıdaya ihtiyaç gibi bu zamanda ihtiyaç var. Bu ihtiyaç ise onu tevakkufta bırakmaz, işlettirecek inşaallah.

Hâfız Mustafa ile umumunuza bedel görüştük, fakat pek az bir zamanda. Cenâb-ı Hak, onu ve Tâhirî'yi tab' meselesinde muvaffak eylesin. Âmin.

Hâfız Ali'nin mektubunda, medrese-i Nuriyenin üstadı olan Hacı Hâfız ile gayet samimâne ve uhuvvetkârâne görüşmeleri ve meşveretleri bizleri çok mesrur eyledi.

Said Nursî

1.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Kastamonu Lahikası : Mektup 137

Mektup 137

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Nur fabrikasının sahibi, Birinci Şuanın dördüncü âyeti bahsinde, hakikat-i İslâmiyetin yedi esasını parlak bir surette ispat edildiği cümlesine dair soruyor ki: “Erkân-ı İslâmiyeyi beş biliyoruz. Hem vücub-u zekât rüknü, risalelerde ne suretle izah edildiğini” soruyor.

Elcevap: İslâmın rükünleri başkadır; hakikat-i İslâmiyetin **(Haşiye)** esasları yine başkadır. Hakikat-i İslâmiyetin esasları, altı erkân-ı imaniyeyle ve esas-ı ubudiyet ki, İslâmın beş rüknü olan savm, salât, hac, zekât, kelime-i şehadet, mecmuunun hülâsasıdır. Risale-i Nur, altı rükn-ü imaniyeyle bu esas-ı ubudiyeti ispat edip [1] سَبْعُ الْمَثَانِى cilvesine mazhariyeti muraddır.

Vücub-u zekâtın izahından murad ise, zekâtın teferruat tafsilâtı değil, belki zekâtın hayat-ı içtimaiyede derece-i lüzumu ve ehemmiyetli kıymeti ispat edilmiş demektir. Evet, Risale-i Nur’dan evvel yazdığımız risalelerde, hem de Risale-i Nur’un müteaddit yerlerinde, vücub-u zekâtın hayat-ı içtiamiyede ne derece ehemmiyetli olduğu kat’iyen ve vâzıhan ispat edilmiş demektir.

Isparta’da, Risale-i Nur’un ders ve neşrine iki köşkünü bir zaman tahsis eden kardeşimiz Şükrü Efendinin iki genç evlâdının vefatı beni müteessir etti. Çünkü, beş altı yaşında iken, mâsume kerimesi yanıma geldikçe, her defa “Adın nedir?” soruyordum. Mâsumâne, kemal-i fahirle, *“Hayrünnisa”* derdi; beni şefkatle güldürüyordu. Cenâb-ı Hak, o mübarek mâsumeyi birden Cennetine aldı, şu dünya cehenneminden kurtardı. Ve merhum mahdumu Hayati ise, hastalık, inşaallah onu da Hayrünnisa gibi günahsız, mâsum yaptı. Beraber Cennet tarafına gittiler. Bu nokta-i nazardan, ben o iki çocuğu tebrik ediyorum. Ve peder ve validelerini de hem taziye, hem mânen tebrik

ediyorum ki, o iki evlâtları [2] وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ sırrına mazhar oldular. Ben, o ikisini, Risale-i Nur'un vefat eden şakirtleri içinde dualarımıza dahil ettik.

Rüştü Efendi benim tarafımdan, Şükrü Efendiye, çocuk taziyenamesi olan On Yedinci Mektubu benim yerimde okusun.

Risale-i Nur'un kaptanı Sabri, Nis Adasındaki bir kardeşimiz ve Onuncu Sözün tab'ından sonra tehlikeden muhafaza için kaç ay hanesinde saklayan ve peder ve validesiyle, bizimle ciddî alâkadar bulunan Veli Efendinin peder ve validesinin vefat haberlerini yazıyor. Cenâb-ı Hak onlara rahmet eylesin. Ben, inşaallah çok zaman onları mânevî kazançlarıma şerik edeceğim.

Haşiye: "Beraber" kelimesi Şuada noksan olduğu için şüphe edilmiş.

1.)"Tekrarlanan yedi" mânâsında Fatiha Sûresinin adıdır.
2.)Ebediyen yaşlanmayacak çocuklar. (Vâkıa Sûresi, 56:17; İnsan Sûresi, 76:19)

Kastamonu Lahikası : Mektup 138

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, pek kat'î bir surette ve bine yakın tecrübelerim neticesinde kat'î kanaatim gelmiş ve ekser günlerde hissediyorum ki, Risale-i Nur'un hizmetinde bulunduğum günde, o hizmetin derecesine göre kalbimde, bedenimde, dimağımda, maişetimde bir inkişaf, inbisat, ferahlık, bereket görüyorum. Hem orada iken, hem burada çok kardeşlerimden aynı hâleti hissettim ve ediyorum. Ve çokları itiraf ediyor ki, "Biz de hissediyoruz" derler. Hatta, size geçen sene yazdığım gibi, benim pek az gıdayla yaşadığımın sırrı, o bereket imiş.

Hem, İmam-ı Şâfiî'den (r.a.) rivayet var ki: *"Hâlis talebe-i ulûmun rızkına ben kefalet edebilirim"* demiş. "Çünkü rızıklarında vüs'at ve bereket olur."

Madem hakikat budur ve madem hâlis talebe-i ulûm ünvanına Risale-i Nur şakirtleri bu zamanda tam liyakat göstermişler. Elbette, şimdiki açlık, ve kahta mukabil Risale-i Nur hizmetini bırakmak ve zaruret-i maişet özrüyle maişet peşine koşmak yerine en iyi çare, şükür ve kanaat ve Risale-i Nur talebeliğine tam sarılmaktır.

Evet, her tarafta bu derd-i maişet herkesi sarsıyor. Ehl-i dalâlet bundan istifade eder. Ehl-i diyanet de kendini mâzur bilir, "Zarurettir, ne yapalım" der.

Demek ki, Risale-i Nur şakirtleri, bu açlık, ve zaruret musibetine karşı yine Nurla mukabele etmeli. Her şakirdin vazifesi, yalnız kendi imanını kurtarmak değil; belki başkasının imanlarını da muhafaza etmeye mükelleftir. O da hizmete ciddî devamla olur.

Size yazmıştık ki, muarızlara adavetle mukabele etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar, ehl-i takvâ, ehl-i ilme karşı dostane vaziyet alınız. Fakat bu noktaya dikkat ediniz ki, Risale-i Nur'un zararına ve şakirtlerinin salâbet ve metanetlerine ilişecek bir tarzda daireniz içine

sokmayınız. Öyleler, niyet-i hâliseyle girmese, belki fütur verirler. Eğer enâniyetli ve hodfuruş ise, Risale-i Nur şakirtlerinin metanetlerini kırarlar, nazarlarını Risale-i Nur'un haricine çekip dağıtırlar. Şimdi çok dikkat ve metanet ve ihtiyat lâzımdır.

Bu havalide, hakikaten ümidimin fevkinde, Risale-i Nur talebelerinden iki kahraman yetiştiler: baba, oğul Ahmed Nazif, Salâhaddin. Bu iki zât Risale-i Nur'un neşrinde iki yüz adam kadar çalıştıklarını görüyoruz. Ezcümle birisi, yani oğlu Kars'ta durup hem Van'a, hem Erzurum'a, hem Konya'ya, hem buralara—size leffen gönderdiğim mektup gibi—muhaberelerle tesirli bir surette çalışıyor; tam bir Abdurrahman'dır.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 139

Mektup 139

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu zamanda, hususan bu sıralarda, Risale-i Nur'un şakirtleri tam bir metanet ve tesanüt ve dikkat etmeye muhtaçtırlar. Lillâhilhamd, Isparta ve havalisi kahramanları demir gibi bir metanet göstermesiyle, başka yerlere de hüsn-ü misal oldu.

Ey Hüsrev! Tesirli ve güzel mektubunu aldım. Vazifenin başına geçmen bizi fevkalâde mesrur etti. Binler safalarla geldin. Sen, bu bir buçuk sene maddî kalemin işlemediğinden merak etme. Senin yerine ve kerametli kaleminin yâdigârı olan Mu'cizat-ı Ahmediyenin biri vilâyât-ı şarkiyede faalâne geziyor. Diğer son yazdığın nüsha da, İstanbul'da, senin yerinde çalışıp, inşaallah fütuhat yapar. Senin yazdığın mu'cizeli iki Kur'ân-ı Azîmüşşânın bu havalide, hususan Ramazan-ı Şerifte sana kazandırdıkları sevapları ve tahsin ve tebriklerini, inşaallah yakında tab'a girmesiyle âlem-i İslâmdan senin ruhuna yağacak rahmet dualarını düşün, Allah'a şükret.

Hâfız Ali'nin mektubunda, İslâmköyündeki hocalara muhabbete ve dostluğa karar vermesi bizi memnun eyledi. Evet, İslâmköyü, nasıl ki Risale-i Nur'a pek ziyade alâkadarlıkta imtiyaz ve sebkat kazanmış; öyle de, ben orada iken, sair hocalara nispeten İslâmköyü hocaları dahi daha ziyade insaflı ve Risale-i Nur'u takdir ettiklerini gördüğümden, bu havalideki hocaların lâkaytlıklarına karşı onları hüsn-ü misal gösteriyorum. İnşaallah onlardan zarar gelmez. Ben İslâmköyünü, Nurs köyü gibi biliyorum; o hocalara da akrabam nazarıyla bakıyorum, onlara da selâm ediyorum. Evet, onların insafı ve Risale-i Nur'a karşı dostluklarıyla, Nur fabrikası o köyde dağdağasız teessüs etti tahmin ediyorum.

Ey Sabri kardeş! Başın sağ olsun. Cenâb-ı Hak, o validemizi mağfiret eylesin, âmin. Benim, karabet-i nesebiyeyi ihsas eden parmaklarındaki nişan ve bu yedi sekiz sene Abdülmecid'den daha hararetli faalâne kardeşlik vazifesini yaptığınızdan, elbette senin

merhume validen benim de validemdir. Onu da, validem yanına mânevî kazançlarıma ve dualarıma hissedar ediyorum. Cenâb-ı Hak sana, sabr-ı cemîl ihsan ve o merhumeyi de garik-ı rahmet eylesin. Âmin.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 140

Mektup 140

Risale-i Nur, tarikat değil hakikattir. Âyât-ı Kur'âniyeden tereşşuh eden bir nurdur. Ne Şarkın ulûmundan ve ne de Garbın fununundan alınmış değil. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın bu zamana mahsus bir i'câz-ı mânevîsidir. Menfaat-i şahsiye yoktur. Risale-i Nur'un hiç olmazsa Söz ve Mektuplarını tamamıyla okuyunca birçok hakikatlar tezahür edeceğinden, bugünkü düşüncenizden, yani Risale-i Nur'u yazmaktan çekinmek ve çekilmekten derhal teberri edeceksiniz.

Muhterem değerli kardeşim,

Derhal yazmaya başlayınız, korkmayınız. Hizmet-i Kur'ân, inşaallah muhafaza edecektir. Diğer efendiyi ziyarete gidenlere ve Risale-i Nur'u yazan o havalideki kardeşlerimize geçmiş olsun. **(Haşiye)** Hafîz-ı Hakikî inşaallah muhafaza edecektir. İmam-ı Ali Radıyallahü Anhın

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرّاً بِبَانَةً تُقَادُ[1]
سِرَاجُ السُّرْجِ سِرّاً تَنَوَّرَتْ

emrine inkıyad etmek icap ettiğinden, Risale-i Nur'u gizli okumak, gizli yazmak, gizli neşretmek lâzımdı. O kardeşlerimizin bu emre riayet etmemesinden ileri geldiğinden, hafif şefkat tokatı yediklerinden, tekrar geçmiş olsun.

Hiç merak etmesinler, hiçbir şey yapılmaz ve yapamaz ve göremezler. Bu hâdiseden müteessir olup çekinmeyiniz; bilâkis çalışmanızı ziyadeleştirin ki, tecrübe-i meydan-ı imtihanda muvaffak olasınız. Risale-i Nur'a sık sık ilişirler, fakat bir halt edemezler. Çünkü, Gavs-ı Âzam (k.s.) ve İmam-ı Ali (r.a.) gibi zâtların himayeleri ve duaları berekâtına, Hafîz-ı Hakikî hıfz eder.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [2]

Ruhânî inkıbaz inşaallah geçecektir.

Risale-i Nur [3] لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ sırrına mazhardır. Ondan istimdat et. Risale-i Nur talebeleri birbirinin ibadetinden hissedar olduklarından, daimî virdleri olan bu âyet-i azîme size de şifa verir. Risale-i Nur'u yazınız, ihtiyata riayet ediniz.

Bütün kardeşlerime selâm ve hürmetler. Risale-i Nur'a çalışmanızı tekrar tavsiye ederim, kardeşlerim.

Salâhaddin

Haşiye: Kardeşimiz Salâhaddin, burada Isparta'da olduğu gibi, bunlara da Risale-i Nur'u aramak için evlerini taharri edip sıkıştırdıkları zaman, hıfz-ı İlâhî ile birşey bulamadıkları zamanki hâdiseye işaret ediyor.. Feyzi

1.)Nur kandili, gizliden gizliye yanıp yayılır. Sirâcü's-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanır.
2.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
3.)Îmân edenler için bir hidayet rehberi ve bir şifâdır. (Fussılet Sûresi, 41:44)

Kastamonu Lahikası : Mektup 142

Mektup 142

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Eski Said çok zaman Medresetü'z-Zehrayı gaye-i hayal ederek çalışmış. Cenâb-ı Hak kemal-i merhametinden, Isparta'yı o Medresetü'z-Zehra hükmüne getirdi. Ve nahiyemiz olan küçücük Isparta'nın mahdut akraba ve ahbap yerine mübarek Isparta vilâyetini verip binler kardeşi ihsan eyledi. Belki muhtemeldir ki, o küçük Isparta'nın aslı, bu büyük Isparta'dan gitmiş. Benim vatan-i aslim, bu Isparta olmak caizdir. Hattâ Ispartalı kim olursa olsun, başkalara nispeten benimle ve Risale-i Nur'la fazla alâkadar görüyorum. Hattâ buradaki bütün zâbitan içinde biri müstesna, en ziyade bize ve Risale-i Nur'a ciddî alâkadar. Bu hâmil-i mektup Ispartalı Hilmi Beyi gördüm. Onu Risale-i Nur'un has şakirtleri içinde kabul eyledik.

Isparta'da ve Sava'daki taarruz bir derece umumîdir. Risale-i Nur'un intişar ettiği her tarafta bu sıralarda, şimdiye kadar bir plân dahilinde Risale-i Nur'un fütuhatına karşı tecavüz var. Bir derece şevk ve neş'eye zarar verdi, bir devre-i tevakkuf açtı. Şimdiki kahtlığa o tevakkuf sebebiyet veriyor. Fakat, Cenâb-ı Hakka şükür, Isparta ve havalisi kahramanları çelik gibi bir metanet göstermeleri, sair yerlerin de kuvve-i mâneviyelerini takviye ediyorlar. Bazı ihtiyatsız ve dikkatsizlerin yüzünden cüz'î zararlar olduğundan, ihtiyat ve dikkat her vakit lâzımdır.

Barla'da, Risale-i Nur'un muvakkat tatili sebebiyle yağmursuzluk başladığı gibi ve Risale-i Nur'un müdahelesiyle yağmurun Barla etrafındaki dâireye mahsus olarak gelmesi ve Isparta'nın, Risale-i Nur'a karşı iştiyaklarıyla, Hüsrev'in dediği gibi yağmur fevkalâde bir surette imdada gelmesi gibi, pek çok emarelerle ve burada Risale-i Nur münasebetiyle vücuda gelen yüzer hâdiselerin delâletiyle deriz ki: Bu Anadolu'ya aynı rahmet olan Risale-i Nur'a karşı, bu acip zamanda böyle umumî ve geniş bir taarruzla ve bazı yerlerde tatile

mecbur olması, bu kaht u galâyı ve bu acip ihtikârı ve bereketsizlik ve açlığı netice verdiğine bize kanaat verdi. Şimdi yanımdaki, Emin ve Feyzi gibi sair arkadaşlarım da aynı kanaattedirler.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 143

Mektup 143

Risale-i Nur şakirtleri tarafından sorulan suale cevaptır.

Sual: Geçen sene sizden sormuştuk ki, elli gündür merak edip dünya cereyanlarına bakmadınız ve sormadınız, o zaman bize bir cevap verdiniz. Gerçi o cevap hakikattir ve kâfidir; fakat Risale-i Nur'un intişarı ve hizmeti ve âlem-i İslâmiyetin menfaati noktasında bir derece bakmanız lâzım iken, şimdi, on üç ay oluyor, aynı hal devam ediyor. Merak edip hiç sormuyorsunuz.

Elcevap: [1] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ âyetine en âzam bir tarzda şimdiki boğuşan insanlar mazhar olmalarından, onlara değil taraftar olmak veya merakla o cereyanları takip etmek ve onların yalan, aldatıcı propagandalarını dinlemek ve müteessirane mücadelelerini seyretmek, belki o acip zulümlere bakmak da caiz değil. Çünkü zulme rıza zulümdür; taraftar olsa, zâlim olur.

Meyletse [2] وَلاَ تَرْكَنُوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ âyetine mazhar olur.

Evet, hak ve hakikat ve din ve adalet hesabına olmadığına ve belki inat ve asabiyet-i milliye ve menfaat-i cinsiye ve nefsin enaniyetine dayanan, dünyada emsali vuku bulmayan gaddarâne bir zulüm hesabına olduğuna kat'î bir delil şudur ki: Bin mâsum çoluk çocuk, ihtiyar, hasta bulunan bir yerde, bir iki düşman askeri bulunmak bahanesiyle bombalarla onları mahvetmek; ve tabakat-ı beşer cereyanları içinde, burjuvaların en dehşetli müstebitleri ve sosyalistlerin ve bolşeviklerin en müfritleri olan anarşistlerle ittifak etmek; ve binler, milyonlar mâsumların kanlarını heder etmek ve bütün insanlara zarar olan bu harbi idâme ve sulhu reddetmektir.

İşte böyle hiçbir kanun-u adalete ve insaniyete ve hiçbir düstur-u hakikate ve hukuka muvafık gelmeyen boğuşmalardan, elbette âlem-i İslâm ve Kur'ân teberrî eder. Yardımcılıklarına tenezzül edip tezellül etmez. Çünkü onlarda öyle dehşetli bir firavunluk, bir hodgâmlık hükmediyor; değil Kur'ân'a, İslâma yardım, belki kendine tâbi ve âlet etmekle elini uzatır. Öyle zâlimlerin kılıçlarına dayanmak, hakkaniyet-i Kur'âniye elbette tenezzül etmez. Ve milyonlarla mâsumların kanıyla yoğrulmuş bir kuvvet yerine, Hâlık-ı Kâinatın kudret ve rahmetine dayanmak, ehl-i Kur'ân'a farz ve vaciptir. Gerçi zındıka ve dinsizlik o boğuşanların birisine dayanıp ehl-i diyaneti ezer. O zındıkanın tazyikinden kurtulmak, onun aksi cereyanına taraftar olmak bir çaredir. Fakat şimdiye kadar o taraftarlık bir menfaat vermeyerek çok zararları dokunmuş.

Hem zındıka, nifak hasiyetiyle her tarafa döner. Senin dostunu kendine dost edip sana düşman eder. Senin taraftarlık cihetiyle kazandığın günahlar, fâidesiz boynunda kalır. Risale-i Nur şakirtlerinin vazifeleri iman olduğundan, hayat meseleleri onları çok alâkadar etmez ve merakla baktırmaz. İşte bu hakikate binaen, değil on üç ay, belki on üç sene **(Haşiye)** dahi bakmasam hakkım var. Sizler baktınız, günahlardan başka ne kazandınız? Ben bakmadım, ne kaybettim?

İkinci sual: İşârât-ı Kur'âniye risalesinde Fatiha'nın âhirinde sırat-ı müstakim ashabı ki, [3] اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ âyetiyle tarif edilen taife içinde,

hem [4] لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ اُمَّتِى (ilâ ahir) hadisinin âhirzamanda gösterdikleri mücahidler içinde

ve hem Ve'l-Asri Sûresinin [5] اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا dan başlayan üç cümlenin mânâ-yı işârisinde hususî bir surette bir ferdi, Risale-i Nur'un has şakirtleri olduğuna sebep nedir ve veçh-i tahsisi nedir?

Elcevap: Sebebi ise, Risale-i Nur, yüze yakın din tılsımlarını ve hakaik-i Kur'âniyenin muammâlarını hall ve keşfetmiştir ki, her bir

tılsımın bilinmemesinden, çok insanlar şübehata ve şükûke düşüp, tereddütlerden kurtulamayıp, bazan imanını kaybederdi. Şimdi, bütün dinsizler toplansalar, o tılsımların keşfinden sonra galebe edemezler. Yirmi Sekizinci Mektuptaki İnâyât-ı Seb'ada bir kısmına işaret edilmiş. İnşaallah bir zaman o tılsımlar müstakil bir risalede cem edilecek.

Haşiye: Hem tam yedi senedir aynı hal devam etti. Ne merak etti ve ne de sordu ve ne de bildi.

1.)İnsan şüphesiz ki çok zâlimdir. (İbrahim Sûresi, 14:34)
2.)Zulmedenlere en küçük bir meyil göstermeyin; yoksa ateş size de dokunur. (Hûd Sûresi, 11:113)
3.)Kendilerine nimet verdiklerinin… (Fâtihâ Sûresi, 1:7)
4.)Ümmetimden bir taife Allah'ın emri gelinceye kadar (yani kıyâmetin kopmasına kadar) hak üzerinde galip olacaktır. (Bu hadis-i şerif, hadis kaynaklarında bu lafızlarla rivayet edildiği gibi, aynı mânâyı ifade eden farklı lâfızlarla da rivayet edilmiştir. Buhari, İ'tisam: 10; Müslim, İman: 247, İmâre: 170, 173, 174; Ebû Dâvud, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 27, 51; İbni Mâce, Mukaddime: 1, Fiten: 9; Müsned, 5:34,269, 278, 279; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:449-450, 550)
5.)İman edenler müstesna. (Asr Sûresi, 103:3)

Kastamonu Lahikası : Mektup 144

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kahraman Tahirî ve Hâfız Mustafa’nın yaptıkları hizmet çok güzeldir. Onların tedbirleri isabetlidir, haktır. Nur fabrikasının divanında verdiğiniz kararlar, ne olursa kabulümüzdür. İşârât-ı Kur’âniye tevâbi’leriyle beraber çok güzel. Yalnız, Seyyid Şefik’e giden mektup, şahsına ait kısmı girmeyecekti. Lâhikadan aldığınız parçalar da çok güzel. Büyük Ali sisteminde, küçük ve ikinci Ali’nin mânidar fıkrası iyidir, fakat muhtasardır. En evvel gençlere ait üç dört ders—ki Hâfız Mustafa’ya vermiştik—el makinesiyle mümkünse eski hurufla, değilse, yeni hurufla **(Haşiye)** Nur fabrikasının divanındaki heyet münasip görse ve hal müsaade etse, yazılsın, bize de bazı nüshalar gönderilsin. Mübareklerin İşârâtü’l-İ’câz’larına bedel bir nüshamı postayla gönderdik. Cuma gününe rast gelen bu bayram, çok kıymettar olan haccü’l-ekber olduğundan, hacca bu sene gidenler çok kazanmışlar. Cenâb-ı Hak bizi de onların hayırlı dualarına hissedar eylesin. Âmin.

Tekrar be tekrar o bayramınızı ve umum Risale-i Nur şakirtlerinin bayramlarını ve Nur ve Gül fabrikalarının heyetlerini ve medrese-i Nuriye şakirtlerinin ve üstadlarının ve Barla sıddıklarının ve mâsumların ve ümmî ihtiyarların, ricalen ve nisâen umumunun birer birer bayramlarını tebrik ediyoruz.

Said Nursî

Haşiye: Risale-i Nur'un bir vazifesi huruf-u Kur'âniyeyi muhafaza olduğundan yeni hurufa zaruret derecesinde inşaallah müsaade olur.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 145

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حُرُوفِ مَاكَتَبْتُمْ وَطَبَعْتُمْ

Aziz, sıddık, muktedir, müteyakkız kardeşlerim,

Sizin mübarek leyâli-i aşerenizi ve Kurban Bayramınızı tebrik ederiz. Nur fabrikası sahibi Hâfız Ali'nin haşr-i cismanî hakkındaki hatırına gelen mesele ehemmiyetlidir ve mektubun âhirindeki temsili, gayet güzel ve manidardır. O hatırayla, Dokuzuncu Şua'nın mukaddeme-i haşriyeden sonraki dokuz burhan-ı haşriyeyi istiyor diye anladım. Fakat, maatteessüf, bir iki senedir telif vazifesi tevakkuf etmiş. Risale-i Nur'un mesâili, ilimle, fikirle, niyetle ve kastî bir ihtiyarla değil; ekseriyet-i mutlakayla sünuhat, zuhurat, ihtârât ile oluyor. Bu dokuz berahine şimdi ihtiyac-ı hakikî kalmamış ki, telife sevk olunmuyoruz.

Evet, erkân-ı imaniye içinde iman-ı billâh ve iman-ı bi'l-yevmi'l-âhir âlem-i İslâmiyetin iki kutbu ve iki güneşidir.

Birincisini: Risale-i Nur, tamamıyla burhanlarını izah etmiş.

İkinci kutup ise: Kısmen müstakil olarak Onuncu Söz, Yirmi Dokuzuncu Söz, Yirmi Sekizinci Söz, hususan cismanî lezzetlerin ispatında ve Mukaddeme-i Haşriye gibi risalelerde gayet kuvvetli haşr-i cismanîyi ispat etmiş, muannitleri de susturmuş. Ve iman-ı billâh gibi, bu dünyadaki mevcudat, zahir bir surette onu göstermediğinden, kısm-ı ekserîsi ise, sâir erkân-ı imaniye içinde haşri, kuvvetli bir surette ispat eder.

Ezcümle: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hakkaniyetini ispat eden bütün hüccetleri, ikinci derecede haşr-i cismanîyi, binler âyât-ı Kur'âniyenin tasvir ve izahatlarıyla ispat ediyor. Acaba, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın mu'cizâne Cennetin lezâiz-i cismaniyesinden bahisleri ve izahları derecesinden, daha başka bir izaha lüzum kalır mı?

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hakkaniyetini ispat eden bütün mu'cizeleri, hüccetleri ikinci derecede haşr-i cismanîyi ve Cennet ve Cehennemin lezâiz ve âlâm-ı cismanîsini harika belâgatiyle tasvir ve izah ediyor. Ve o izahtan sonra, daha izaha ihtiyaç kalır mı?

Hem Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücudunu ve rahîmiyet ve hakîmiyetini ve ilim ve kudretini ve âdiliyet ve hafîziyetini ve sıfât-ı kudsiyesini ispat eden bütün burhanlar, hüccetler, bir cihette haşri ispat ettiği gibi; rububiyetin muktezası olan irsal-i rusul ve inzâl-i kütüp cihetiyle, hem risalet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) istilzam; hem Kur'ân, onun konuşması ve kelâmı olmadığını ve kelâmullah olduğunu ispat etmekle, haşr-i cismanîyi tafsilâtıyla bu iki noktadan yine ispat ediyor.

Elhasıl: Risale-i Nur'da iman-ı billâh ve iman-ı bi'l-yevmi'l-âhir olan iki kutb-u imanî, tam birbirine müsavi gelecek bir derecede ispat edilmiş. Yalnız bu kadar var ki, haşr-i cismanî kısmen sarîhan ve kısmen zımnî ve tebe'î ispat edilmiş. Çünkü bu âlem-i şehadet, Sâniini gayet sarih ve zâhir gösteriyor ve haşri, zımnî ve perdeli haber verir. İnşaallah bir zaman, Risale-i Nur'un şakirtlerinden birisi veya birkaç tanesi, o dokuz makamı ve berahini telif edecek ve Mukaddeme-i Haşriyenin başındaki âyât-ı âzamın dokuz fıkrasının hazinelerini, Risale-i Nur'da münteşir haşr-i cismanî berahiniyle ve kalblerine gelen sünuhat ve ilhamat ile açıp, Dokuzuncu Şuayı Onuncu Sözden daha parlak, daha kuvvetli bir tarzda tekmil edecek.

Bütün kardeşlerimize birer birer selâm ve bayramlarınızı tebrik ediyoruz.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Yazdığınız ve bastığınız yazılar adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi

üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 146

Aziz, sıddık kardeşlerim,

وَعَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

sırrıyla çok tecrübelerin neticesinde, çok defa zâhirî muvaffakiyetsizlik, hakkımızda birer inayet perdesi olduğuna bir emaresi, belki bir delili de, bu sene biz, her tarafta bir nevi taarruz, o taarruzdan bir nevi cüz'î tevakkuf, hem matbaaların kapıları şimdilik Risale-i Nur'a—hattâ yeni hurufla dahi—kapanması hayırdır, birkaç cihette inayettir ve himayettir.

Evvelâ: Bu sene—perde altında—insanlar, eşedd-i zulümle rızık hakkında bir dehşetli ameliyat ve kader-i İlâhî, hakîmane bir adaletle, çoktan beri teraküm eden zekâtları ve cizyeleri almak ve hadden çok ziyade tecavüz eden hırsı ve ihtikârı tokatlamak için, umumî bir ameliyat-ı cerrahiye hengâmında, elbette yalnız, imana ve âhirete hasr-ı nazar eden ve vazife noktasından hayat-ı içtimaiyeye çok bakmayan ve ihlâs-ı tâmmı kazanmak için hiçbir maksada âlet ve hiçbir dünyevî cereyana tâbi olmayan Risale-i Nur'un parlak ve kuvvetli hizmeti, tesettür perdesi altından çıkıp âşikâr bir tarzda olsaydı, her halde birinci ameliyat-ı insaniye ona ilişecekti. Ve ikinci ameliyat-ı kaderiye rızık ve mide üzerine olması cihetiyle, ya insanların nazarlarını o hizmetten çevirecekti, mideleriyle meşgul edecekti, veyahut o hizmetin ihlâsını bir derece kırıp maişet derdinin bir hissesi onda bulunacaktı.

Saniyen: Yazılmasına şimdilik lüzum yok.

Salisen: İzharına bu zamanda izin yok. Fakat, madem şakirtlerin gayret ve şevk ve himmetleri şimdiye kadar matbaalara ihtiyaç bırakmamışlar, inşaallah o kudsî hizmette devam edip, o elmas

kalemlerle neşr-i envar edecekler. Madem bütün bütün mesleğimize muhalif olan yeni hurufu bir iki risale için kabul ettiğimiz halde matbaacılar çekindiler, o hayr-i azîmi kaybettiler. Siz, o iki risaleyi, bizim hesabımıza, kahraman kardeşlerimizden yirmi otuz zâta tevzi ederek, yirmi otuz nüshayı eski hurufla yazdırınız. Yazan kalem sahiplerine dâimî hasenat kazandıran o pek büyük hayrı siz kazanınız. Eğer yeni hurufla, el makinesiyle o iki risaleden yazılmış nüshalar varsa, bize bazı nüshalar gönderiniz.

1.)Belki sevmediğiniz şey hakkınızda daha hayırlıdır. (Bakara Sûresi, 2:216)

Kastamonu Lahikası : Mektup 148

Mektup 148

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hem Kâtip Osman'ın, hem mübareklerden İbrahim'in, hem Nur fabrika sahibinin, hem Hulûsi-i Sâninin mektupları bir iki günde geldiler. Merakla mahzun kalbimizi müferrah eylediler. Kâtip Osman'ın mektubunda, hususî selâmlarını gönderdiği zâtların, hususan kahraman Rüştü, Zühtü Bedevî ve Nuri kardeşlerimize hâssaten ve umuma selâm ve selâmetlerine dua ve Hüsrev'in yakında gelmesinin tebşiri, onun hakkındaki merakımızı izale etti.

Mâşâallah, Kâtip Osman da, Hüsrev gibi mucib-i merak noktaları yazıyor. Onun mektubunu getiren halıcı İbrahim demiş ki: "Sıddık Süleyman, Rüştü buraya gelmek ihtimali var." O kahraman kardeşim yakînen bilsin ki, ben ondan ziyade ona müştakım. Fakat o her gün, has dairesinin birinci safında mânen yanımızda bulunuyor, mânevî kazançlarımıza da hissedar oluyor. Bizim mesleğimizde sohbet-i suriye ehemmiyeti azdır.

Hem bu dehşetli ameliyat-ı dahiliye hengâmında ve yol masrafı çok ziyade olduğundan, gelmek münasip olmuyor. Ve vehham ehl-i dünya, burada, ziyade bize dikkat ediyorlar. Hattâ bu bayramda kapımı ziyaretçilere kapadık.

Hâfız Ali'nin mektubunda, Rüştü'nün bir teşebbüsü var ki, gençlere ait dört beş parça ders ki, Hâfız Mustafa'ya vermiştim ki tab' etsin. Cenâb-ı Hakka şükür, sizin kesretli kalemleriniz matbaaya ihtiyaç bırakmıyor. Eğer kolayca, ucuzca mümkün olsa, eski veya yeni hurufla yaparsınız.

Hâfız Ali'nin mektubunda, Risale-i Nur'a karşı kemâl-i mahviyetle kemâl-i ihlâsı ve irtibatı, onun eskiden beri takdir ettiğim bir hâsiyet-i mümtaziyesini göstermekle beraber, benim gibi bir biçareyi de şefaatçi yapıp, ben de onun kemâl-i samimiyetini şefaatçi yapıp duasına âmin derim.

Mübarek köyünden, mübarekler cemaatinden, mübarek İbrahim’in bereketli mektubunu okudum. Beni memnun eden çok sözler var içinde. Ve bilhassa benim başıma yağan yağmurdan rüyada içmesi ve biraderzadesi Osman’ın ileride Risale-i Nur’a talebe olması için, kendini okutması bizi mesrur eyledi. Cenâb-ı Hak öyle mübarekleri o köyde çoğaltsın. Âmin.

Kastamonu Lahikası : Mektup 149

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Azîz Kardeşlerim!

Bu mektub bir derece mahremdir. İngiliz siyasetine taraftar olanlara gösterilmesin.

Büyük Hâfız Ali'nin hususî medresesinde bir hemşiremizin intak-ı bilhak nevinden «galib cereyanın ileri gitmemesinin bir sebebini, Risale-i Nur şakirdlerinin siyasete bakmamaları ve çarpışmadan gelen zülumlere hissedar olmamak için merakla harekâtlarını İslâmiyet menfaati noktasında duaları ile takip etmedikleridir.» demesi, hem Hâfız Ali'nin Hüsrev'le görüşmesi ve Üstadımız bizi siyasetten men'ediyor, zarardır demesine mukabil, bir kardeşimiz neyle sabittir diye istifsarı ve onüç aydan beri harbin vaziyetini nazara almadığımın sebebini soran buradaki kardeşlerime verdiğim cevaba Hâfız Ali'nin istihsanı münasebetiyle, kaidemize muhalif olarak bir-iki dakika siyasete bakıp bir-iki kelime beyan ediyorum.

Evvela: Buradaki bir kısım Risale-i Nur şakirdleri Âlem-i İslâm'da çok müstemlekâtı bulunan bir devlet (İ.N.G.L.Z), bu Anadolu haricindeki müslümanlara yalnız kendi menfaati için bir derece dinlerine ilişmiyor veya ilişemiyor, diye o devletin hariç İslâm'lara tatbik ettiği siyasete bütün bütün muhalif bir siyaseti takib ettiği bu memlekette faaliyette bulunan propagandasına kapılıp o cereyana taraftarlıkla Risale-i Nur'un safvet ve hâlisiyetine zarar verdiğinden o siyasî şakirdlere dedim:

O devlet (İ.N.G.L.Z.) bu memleketteki hükümete, müstemlekâttaki müslümanlara ısınmamak ve iltihak etmemek için, eskiden beri bu vatanda dinsizliği tervic etmiş, şimdiki ilhad dahi onun ifsad komitesinin eseridir.

Hatta o yüzde beş-on dinsizin hatırını saydı, mesleklerini (rejimlerini) resmen takdir ederek, yüzer milyon İslâm'ın hatırlarını kırdı. Ve mağlub olduğu halde, inat ve menfaati için sulhu reddetti. Küre-i Arz'a ateş verdi. Ve bu âlem-i insaniyetin her tarafında sönmez yangını oldu.

İşte madem siz bu vatanın evlâdısınız, burada onun propagandasına kapılmayınız. Ve siyasete karışmayınız. Eğer hariçte olsanız oradaki müsaadekâr siyasetine tarafdarlık gösterseniz, eğer lüzum olursa ve Risale-i Nur dahi müsaade etse belki zarar olmaz. Yoksa zarar ve hatar ve hatadır.

Amma öteki galib cereyan ise, ne vakit Kur'an ve Risale-i Nur'a ve bize ve İslâm'lara yardım etse ve Kur'an'ın hakikatına hizmete bilfiil teşebbüs eylese,siz de o vakit Kur'an ve Risale-i Nur hesabına onun harekâtını merakla ve dua ile bakabilirsiniz. Yoksa şimdiden tarafgirane bakmak ile tahribatındaki zulümlere hissedar olmak ihtimali var. Ve hariç Âlem-i İslâm'ın mânevî cereyanlarını muhalif olur.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 153

Mektup 153: Münazarattaki bir meselenin izahı

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu şiddetli kışta ve mânevî, dehşetli, ayrı tarz bir kışta ve nev-i beşer ictimaî hayatında müthiş kanlı diğer tarz bir kışta, çırpınan biçarelere rikkat-i cinsiye ve şefkat-i neviye cihetinden gayet derecede bir hüzün ve elem hissettim. Çok yerlerde beyan ettiğim gibi, yine Erhamürrâhimîn ve Ahkemülhâkimîn olan onların Hâlık-ı Kerîm ve Rahîmin hikmet ve rahmeti, benim kalbimin imdadına yetişti. Mânen denildi ki:

“Senin bu şiddet-i teessürün, o Hakîm ve Rahîmin hikmetini, rahmetini bir nevi tenkit hükmüne geçer. Rahmet-i İlâhiyeden ileri şefkat olunmaz. Hikmet-i Rabbaniyeden daha ekmel hikmet, dâire-i imkânda olamaz. Âsiler, cezalarını; mâsumlar, mazlumlar, zahmetlerinden on derece ziyade mükâfatlarını alacaklarını düşün. Senin daire-i iktidarının haricinde olan hâdisâta, Onun merhamet ve hikmet ve adaleti ve rububiyeti noktasında bakmalısın.” Ben de o lüzumsuz şiddetli elem-i şefkatten kurtuldum.

Otuz sene evvel aşâirlerde gezerken, böyle sual ettiler: “Acaba şu zaman ve dehrin şikâyetindeki—hattâ büyük zâtlar ve evliyalar dahi felekten ve zamandan şikâyet ediyorlar—ondan, Sâni-i Zülcelâlin san’at-ı bediine itiraz çıkmaz mı?

Cevap: Hayır ve asla! Belki mânâsı şudur: Güya şikâyetçi der ki: “İstediğim emir ve arzu ettiğim şey ve teşehhî ettiğim hal, hikmet-i ezeliyenin düsturuyla tanzim olunan âlemin mahiyeti müstait değil ve inayet-i ezeliyenin pergeliyle nakşolunan feleğin kanunu müsait değil ve meşiet-i ezeliyenin matbaasında tab olunan zamanın tabiatı muvafık değil ve mesâlih-i umumiyeyi tesis eden hikmet-i İlâhiye razı değildir ki, şu âlem-i imkân, Feyyaz-ı Mutlakın yed-i kudretinden, şu

ukulûmuzun hendesesiyle ve tehevvüsümüzün iştahısıyla istediğimiz herbir semeratı koparsın. Verse de tutamaz, düşse de kaldıramaz.”

Evet, bir şahsın tehevvüsü için büyük bir daire-i muhita hareket-i mühimmesinden durdurulmaz.

İşte, otuz sene evvelki cevaba, Risale-i Nur dahi zelzeleler bahsinde böyle küçük bir haşiye ilhak ediyor ki, herbir unsurun, maddî ve mânevî kış ve zelzele gibi hâdiselerin, yüzer hayırlı neticeleri ve gayeleri varken, şerli ve zararlı birtek neticesi için onu vazifesinden durdurmak, o yüzer hayırlı neticeleri terk etmekle, yüzer şer yapmak, ta bir tek şer gelmesin gibi, hikmete, hakikate, rububiyete münafi olur. Fakat, küllî kanunların tazyikinden feryat eden fertlere, inâyât-ı hâssa ve imdâdât-ı hususiyeyle ve ihsânât-ı mahsusayla Rahmânürrahîm, her biçarenin imdadına yetişebilir. Dertlerine, derman yetiştirir. Fakat o ferdin hevesiyle değil, hakikî menfaatiyle yardım eder. Bazan, dünyada istediği bir cama mukabil, âhirette bir elmas verir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 155

Mektup 155

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Nur fabrikasının sahibiyle kahraman Tâhirî bizi gayet mesrur eden müjdeler veriyorlar, hem bazı meseleleri soruyorlar. Sizlerdeki erkânın verdikleri karar ve münasip gördüğü tarzlar, benim reyimin fevkinde inşaallah isabet ederler. Madem benim reyimi de almak istiyorlar. Şimdilik, evvelce nazlanan matbaacılara lüzum yok. Hem mesleğimize muhalif yeni hurufa, Risale-i Nur'un bir nevi müsaadesi hükmüne geçtiği için, lâzım değil. Sizler, el makinesiyle yazdığınız miktar yeter. Zaten Nazif de, el makinasıyla bir derece çalışıyor. Tashihine çok dikkat etmek lâzım. Eski hurufla elmas kalemli kardeşlerim matbaaya ihtiyaç bırakmıyor. Bize yardım etsinler.

Sorduğunuz ikinci cihet ise, Hâfız Mustafa'ya verdiğim yeni hurufla iki risale, çoğu ayrı ayrı olsun, bazı da beraber olsun. Gençlere ait risaleciğin başında isim olarak "Sıracü'l-Gafilin" veyahut "Gençlik Rehberi" namı; tevhide ait risaleye "Hüccetullahi'l-Bâliğa" namını; veyahut "Misbahü'l-İman"; keramet mecmuasının ismi ise, "Sikke-i Tasdik-i Gaybî" veya "Tasdik-i Gaybînin Hâtemi" namını başında yazarsınız.

Arabî "Virdü'l-Ekber-i Nuriye" tab' edilmişse, Arabî bilmeyen Risale-i Nur şakirtlerine bir teshilât olmak için Yedinci Şua, Âyetü'ül-Kübrâ ve Yirminci Mektupta izah ve tercüme edilen sahifelerinin numaralarını Virdü'l-Ekber'in kenarlarına rakamla bir haşiyecik gibi yazılsa iyi olur. Yani "Bu Arabî makam, filân risalede, filân sahifede izahı var" diye işaret edilse ve elmas kalemli kardeşlerimiz bunu tevzi edip, herbiri bazı nüshaları böyle işaretlerle kaydetse ve hem el makinesiyle yaptığınız veya matbaadan gelen risalelerden nümune için bir iki nüshasını bize gönderseniz iyi olur.

Kastamonu Lahikası : Mektup 156

Mektup 156

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu şiddetli maddî ve mânevî kıştaki ğalâ ve varlık içinde kaht ve derd-i maişet fukaralara ağır basması cihetinde, ekseri fakirü'l-hal olan Risale-i Nur şakirtlerinin bu dehşetli hale karşı sarsılmaları ve tesanütleri bozulması ihtimaliyle ziyade endişe ediyordum. Sizler her zamandan ziyade bu fırtınada tesanüdünüzü ve ittihadınızı ve birbirinin kusuruna bakmaması, birbirini tenkit etmemesi, Risale-i Nur'un vazife-i kudsiye-i imaniyesi hesabına mükellef ve muhtaçsınız.

Sakın birbirinizden gücenmeyiniz ve tenkit etmeyiniz. Yoksa az bir zaaf gösterseniz, ehl-i nifak istifade edip sizlere büyük zarar verebilirler. Derd-i maişet zaruretine karşı, iktisat ve kanaatle mukabele etmeye zaruret var. Menfaat-i dünyeviye, çok ehl-i hakikati, ehl-i tarikatı dahi bir nevi rekabete sevk ettiği için endişe ederim. Risale-i Nur şakirtleri içinde şimdiye kadar bu cihet onları zedelememiş. İnşaallah yine zedelemez. Fakat herkes bir ahlâkta olamaz. Bazıları meşru dairede rahatını istese de, itiraz edilmemeli. Zarurete düşen bir şakirt zekâtı kabul edebilir. Risale-i Nur'un hizmetine hasr-ı vakit eden rükünlere ve çalışanlara zekâtla yardım etmek de Risale-i Nur'a bir nevi hizmettir.

Hem yardım edilmeli. Fakat hırs ve tamah ve lisan-ı hal ile istemek olmamalı. Yoksa, ehl-i dalâlet ki, hırs ve tamah yolunda dinini feda etmiş; onlar nazarında kıyas-ı binnefs cihetiyle, "Risale-i Nur'un bir kısım şakirtleri dahi, dinini dünyaya âlet ediyorlar" diye çirkin bir ittihamla taarruzlarına meydan açar.

Sizler, ara sıra, İhlâs ve İktisat Lem'alarını ve bazan Hücumat-ı Sitte risalesini mâbeyninizde beraber okumalısınız. Sizin şimdiye kadar fevkalâde sebat ve metanet ve tesanüt ve ittifakınız, bu memlekete medâr-ı iftihar olacak ve istikbalini kurtaracak

derecededir. Dikkat ediniz, bu yeni fırtına sizin tesanüdünüzü bozmasın.

Arabî Virdü'l-Ekber-i Nuriyeye dair müjdeniz ve kahraman Tâhir'lerin ve mübareklerin sâri ve dehşetli hastalıklara tiryaklar ve ilâçlar yetiştirmeleri ve mütemadiyen çalışmaları bizi, belki ruhanîleri ve ricalü'l-gayp zâtları dahi sevindiriyor. Hulûsi'nin, "ve'l-Asri" nükte-i i'câziyesine karşı tam takdiri ve tasdiki ve Konya'ya tahvili, hizmet-i Nuriye noktasında beni memnun eyledi. Evet, Risale-i Nur şakirtlerinin birincilerinden faal birisi, o ehemmiyetli şehre gitmesi lâzım idi.

Kardeşlerim,

Lem'a-i Müdafaatta, Isparta muhbirleri ünvanıyla bizi hapse sevk eden Ankara'daki zâlimler irade edilmiş; mecburiyet tahtında öyle demişiz. Şimdi, Isparta, benim mübarek bir vatanım ve çok kıymettar kardeşlerimin dahi sevgili vatanları olduğundan, "Isparta muhbirleri" kelimesini o makamlardan kaldırdım, onların yerlerine "mülhid zâlimler" yazdım. Siz de öyle yazınız.

Hem, kahraman Tâhir'in bana yazdığı Müdafaat Risalesinde, İhtiyar Lem'asında, Ankara'ya ait bahsinde, Sekizinci Rica yazmış. Halbuki Yedinci Ricadır. Onu da tashih ediniz. Tâhirî gibi kahraman bir mahduma sahip olan ve hanesinde Risale-i Nur'un altı şakirdi bulunan kardeşimiz Hüsnü Efendiye bilmukabele selâm ve tebrik ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 158

Mektup 158: Hizb-i Nuriye hakkında

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Sabri'nin tabiriyle, Risale-i Nur'un Zülfikar'ı olan Hizbü'l-Ekber-i Nurî, elhak, memulümüzün fevkinde gayet parlak ve güzel ve dikkatli ve sıhhatli ve yanlışları pek az bir tarzda Cenâb-ı Hakkın inâyetiyle vücuda gelmiş. Hâfız Ali, Tâhirî, Hâfız Mustafa bu vazifede elhak tam çalışmışlar. Risale-i Nur'un eline bir elmas kılıç verdiler.

Kardeşlerim,

Bu kudsî hediyeniz bu şehre girdiği aynı zamanda, daha biz haber almadan memleketimizde talebeler bir kitaba başladığı zaman, Kürtçe "meftihâne" nâmında bir ziyafet verdiklerine tam bir misâl olarak, Risale-i Nur'un beş talebesi, ayrı ayrı köylerde, ne biz, ne onlar postadan haberimiz yokken, güya bu kudsî kitabın meftihânesi olarak herbiri, ayrı ayrı taamdan mürekkep bir küçük ziyafet nev'inde getirdikleri, hiçbir sebep yokken, bütün bütün âdete muhalif bir tarzda o beşlerin bu noktada ittifakı ve tevafukları, beşimiz, ben, Emin, Feyzi, Hilmi, Tevfik müttefikan karar verdik ki, tesadüf kat'iyen imkânı yok. Demek, buradaki medrese-i Nuriyenin meftihânesi olarak, rahmet-i İlâhiye tarafından bir keramet-i Nuriyedir.

Hem otuz günden beri ve İnebolu'dan her hafta bir iki defa geldikleri halde, hiçbiri gelmeden, birden, sebepsiz, bir has talebe, üç günde yayan olarak, Hizbü'l-Ekberle beraber geldi. İkinci gün, güya onun için gönderilmiş gibi; matbu Hizbü'l-Ekber-i Nuriyenin bir kısmını aldı, götürdü.

[Devamı için bkz.]

Mühim bir hakikati bu hakikat münasebetiyle bu zamanda ehl-i medreseye ve hocalara taallûk eden bir meseleyi beyan ediyorum.

Şöyle ki: Eski zamandan beri ekser yerlerde medrese tâifesi tekkeler taifesine serfürû etmiş, yani inkıyat gösterip onlara velâyet semereleri için müracaat etmişler. Onların dükkânlarında ezvâk-ı imaniyeyi ve envâr-ı hakikati aramışlar. Hattâ medresenin büyük bir âlimi, tekkenin küçük bir velî şeyhinin elini öper, tâbi olurdu. O âb-ı hayat çeşmesini tekkede aramışlar. Halbuki medrese içinde daha kısa bir yol hakikatin envârına gittiğini ve ulûm-u imaniyede daha sâfi ve daha hâlis bir âb-ı hayat çeşmesi bulunduğunu ve amel ve ubudiyet ve tarikattan daha yüksek ve daha tatlı ve daha kuvvetli bir tarik-i velâyet ilimde, hakaik-i imaniyede ve Ehl-i Sünnetin ilm-i kelâmında bulunmasını, Risale-i Nur, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın mu'cize-i mâneviyesiyle açmış, göstermiş; meydandadır.

İşte, Risale-i Nur'a herkesten ziyade kemâl-i şevkle taraftarâne ve müftehirâne medrese taifesinden olan ulemaların koşmaları lâzım ve elzem iken, maatteessüf, daha medrese ehlinin ekseri, kendi medresesinden çıkan bu âb-ı hayat çeşmesini ve bu kıymettar bâki hazinesini tanımıyor, aramıyor, muhafaza edemiyor. Lillâhilhamd, şimdi tam tamına başladılar. Sözler mecmuası, hem hocaları, hem muallimleri Nurlara çekti.

Hizb-i Nuriye başındaki Türkçe parçasının "tam Arabî bilen" kelimesinden sonra bu yazılsın: "Veyahut, Âyetü'l-Kübrâ ve Münâcat ve Yirminci Mektup risaleleri yanında bulunan ve okuyan."

Hem dördüncü sahifenin nihayetinden ikinci satırın başındaki (و لِـلاَوْقَاتِ) tekaddüm etmiş, [1] لِـلاَقْوَاتِ yazılsın, "kut" un cem'idir. Hem yirmi ikinci sahifenin dördüncü satırında [2] وَفِى صَحِيفَةِ حَسَنَاتِنَا وَفِى صَحِيفَةِ kelimesinden sonra Hâfız Ali ve Tâhirî ve Hâfız Mustafa ve Nazif ilâve edilecek. وَاَمْثَالِهِ kelimesi de, وَاَمْثَالِهِمْ yazılacak.

Salavatlarda ise Gavs-ı A'zam'a ait, bu Gavs-ı A'zamındır, üstünde işaret edilecek ve arkasındaki, bu Seyyid Ahmed-i Bedevi'nindir. Bunun arkasında bu Meşîşe, Şazelî'nindir. Ve onun arkasında Muhammed Hanefî Sıddıkî'nindir, diye işaret edilsin. Arkasında bu Said'indir, işaret edilsin. Kırkaltıncı sahifede âhirdeki

üçüncü satırın başında يَانُورَ ٱلاَنْوَارِ dan başlayan bu Şah-ı Nakşibendî'nindir. Kırkyedinci sahifesinin عَلَى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ bu da Said'indir, işaret edilsin. Kırkdokuzuncu sahifede وَ صَلِّى اِلٰهِى ile başlayan üstünde bu salavat Hazret-i Ali'nin Risale-i Nur'dan gaybî haber verdiği Celcelutiye Kasidesi'nin âhirinde zikretmiş diye sizler bu cümleleri herbir sahifesinin hâşiyesinde yazıp, işaret edersiniz. Ellinci sahifede Sekine kelimesinden sonra ism-i a'zam olan esma-i sitte ondokuz defa arkasında olan âyetleri herbiri bir maksad içindir. İsteyen umumunu da esma-i sitte ile beraber ondokuz defa okur. İsterse maksadına muvafık âyetleri beraber ondokuz defa okusun diye yazarsınız. Hizb'de Münacat'tan alınan parçaların yalnız tercümesi olan kısımları Arabî bilmeyenler için Hüccetullah Mecmuası'nda yazılsa veya müstakil teksir edilse çok iyi olur. Hizb-ül Ekber'in başında yazılsın ki, baştan tâ yirmiikinci sahifeye kadar kısmının tercümesi ve izahı Âyet-ül Kübra Risalesi'nin İkinci Makamı'nda vardır. Ve yirmidokuzuncu sahifede yazılsın ki, bu kısmın tâ salavata kadar tercümesi ve izahı Risale-i Münacat'ta vardır. Ve yirmiüçüncü sahifenin kenarında yazılsın ki, bu kısmın tâ yirmisekizinci sahifenin âhirine kadar tercümesi ve izahı Yirminci Mektub'da vardır.

Said Nursî

1.)Vakitler için.
2.)Sevap defterinde…

Kastamonu Lahikası : Mektup 159

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الرَّسَآئِلِ اَلَّتِى اَرْسَلْتُمُوهُ لَنَا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, Isparta vilâyetini, eskiden beri bir gaye-i hayalim olan bir Medresetü'z-Zehra, bir Câmiü'l-Ezher yapmış. Sizin kalemleriniz, Risale-i Nur'u matbaaya muhtaç etmeyeceğini, böyle kısa bir zamanda bu kadar mükemmel tevafuklu nüshaları teksir etmesi, bugün sabahleyin söylediğim bir dâvâya, öğlene yakın, sizin bu cennet bahçelerinin meyveleri gibi tatlı ve güzel hediyenizi Emin getirdi; sabahtaki dâvâyı tam ispat etti. Dâvâ da budur, demiştim:

Risale-i Nur'un hizmet ettiği hakaik-i imaniye herşeyin fevkinde olduğu gibi, bu zamanda herşeyden ziyade onlara ihtiyaç var. Fakat kalbini öldürmüş, nefsi hevesatla şımarmış mülhidler, imandaki hakikatın derece-i ihtiyacını inkâr ettiklerinden, "Ehl-i diyanet ve ehl-i ilmi sevk eden, tahrik eden makasıd-ı dünyeviye ve ihtiyacatıdır" diye ittiham ediyorlar. O ittihama göre de pek insafsızcasına onlara ilişiyorlar. Bu bedbaht mülhidleri kat'î bir surette iskât etmek, bilfiil, maddeten öyle fedakârlar lâzım ki, dünyanın en mühim meşgaleleri, belki büyük zararları onların hakaik-i imaniye ihtiyaçlarını susturmuyor. "Acaba öyleleri var mı?" diye hatırlarına geldi. Evet,

vardır: İşte Isparta Vilâyeti ve havalisi. İşte, Sandıklı tarafından üç dört ay zarfında Risale-i Nur'u herşeye tercih eden efeleri ve mücahidleri diye dâvâ etmiştim. İki saat sonra, hiç memul etmediğimiz bir tarzda, Rahmetullah namını alan Emin, iki sandıkla o dâvâya iki hüccet gösterdi.

Kardeşimiz Kâtip Osman'ın mektubu, ayrı ayrı çok meraklarıma bir merhem oldu. Cenâb-ı Hak, onun gibi Risale-i Nur'a binler şakirtleri o medrese-i nuranîde yetiştirsin. Âmin.

Âtıf'ın da Sandıklı tarafına gitmesi, muvaffakiyet kazanması, değil bizleri, melâikeleri de sevindirdi. Karye-i İrfan namı inşaallah bir medrese-i Nuriye olur. Zaten Âtıf'taki ihlâs, öyle netice vereceğini hissediyordum.

Gül, Nur, mübarek medrese-i Nuriye, mâsum ihtiyarlar heyetine binler selâm ve selâmetlerine dua ediyoruz.

On üç sene evvel Barla'da, beş misli bereketle keramet derecesine çıkan tatlı lokmaları ve o lokmaları hediye eden, çok mübarek Hacı Hâfız'ı sürurla hatırımıza getiren bu yeni gelen tatlı lokmaları, beş çeşit tatlı geldi. Herbir tanesine sizlere Cenâb-ı Hak Cennette binler Cennet tatlıları versin, âmin.

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Bize gönderdiğiniz risalelerin harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 160

Mektup 160

Aziz kardeşim Hüsrev,

Cenâb-ı Hak, merhumeyi mağfiret eylesin. Ve sana ve onun evlâtlarına sabr-ı cemil ihsan eylesin. Ben de mateminize cidden hissedarım. Senin ağlamana ve ağlayan mektubuna iştirak ettim.

Evet, sen de benim gibi, dünyayla iki cihetle alâkan kesiliyor. Hem öyle lâzım. Senin gibi Risale-i Nur'un bir fedaisi alâkası olmamalı ve alâka peyda etmemeli. Alâkalı olsa, fevkalâde bir sebat, bir ihlâsın lüzum ile beraber, bazı ârızalar içinde sarsılır, tam fedakârlık edemez.

O havalinin kahramanları elhak müstesnadırlar. Alâkalar onları sarsmıyor. Fakat bazıları, Hüsrev gibi, Said gibi ve Âtıf ve emsali gibi bütün bütün alâkasız da bulunmak lâzım. O merhume şimdiye kadar, Risale-i Nur'un has talebeleri içinde daima, hergün yüz defaya yakın ve hususî ismiyle de bir defa fecirde, mânevî kazançlarımıza on senedir hissedardır. Şimdi vefatından sonra ismiyle hergün çok defa hususî dualarda hissedar olduğu zaman gibi, yine yüz defa hissedar oluyor.

Aziz kardeşim Hüsrev, seninle çok konuşmak istiyorum. Fakat bu dakikada o kadar vaktim dardır ki, ziyarete gelen dost dört beş adama karşı "Beni meşgul etmeyiniz" diye lüzumsuz hiddet ettim. Her neyse... Oradaki kardeşlerimize hasret ve iştiyakla pek çok selâm ve selâmetlerine dua ediyorum. Buradaki kardeşleriniz de sizi tâziye ve oradaki kardeşlerine arz-ı hürmetle selâm ediyorlar.

Kastamonu Lahikası : Mektup 162

Mektup 162

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu defa Hâfız Ali'nin ve Halil İbrahim'in ve Lütfü'nün bir vârisi Abdullah'ın, ehemmiyetli üç mektuplarını aldım. Hâfız Ali'nin, Hizb-i Kur'ânî ve Hizb-i Nurîdeki yanlışlardan teessürünü bildiriyor. Kat'iyen o bilsin ki, o ve Tâhirî ve Hâfız Mustafa ve arkadaşlarının gayretleriyle tab edilen o iki Hizb, bu zamanda, bu şerait içinde gayet parlak bir muzafferiyet-i Nuriyedir. Onların defter-i a'mâline, her tarafta hasenatları geçirilir. Kim okusa, onların hissesi var. Yanlışları, tahminimizden çok azdır. Lillâhilhamd, kolayca tashih ettik. Lâyık ellere girmiş.

Halil İbrahim'in, Risale-i Nur hakkında gayet tatlı ve güzel ve mutabık temsili ve tavsifi, içinde samimî ihlâsından ve kanaatından geldiği cihetle, bizce gayet parlak ve edîbâne düşmüş. Risale-i Nur'a ait kısmını Lâhikaya yazacağız. Hakikaten, Risale-i Nur'un mühim ve sebatkâr ve daimî bir rüknü olduğuna şüphe kalmamış. Ona ve rüfekasına her gün hususî dualarımıza, kazançlarımıza, hususan İnce Mehmed hissedar olmalarını ve selâmımızı tebliğ edersiniz.

Merhum Lütfü'nün ciddî ve hakikî bir vârisi olan Abdullah'ın mektubunda, Risale-i Nur'la alâkadar olan başta Tâhirî ve babası ve Ali ve Vehbi, Şükrü, Mustafa, Mehmed, Hüseyin, Mehmed, Hakkı ve bilhassa eskiden Risale-i Nur'da mevkii bulunan Büyük Zühtü gibi kardeşlerimizin selâmları beni çok ziyade mesrur eyledi. Ben de o kardeşlerimize hem selâm, hem dua, hem istid'â ediyorum. Onun mektubundaki sualler ise, şimdi bu dakikada ise zihnim başka yerle meşgul; onların cevabına bakamıyor…

Size bu defa üç nokta beyan edeceğim:

Birinci Nokta: Dünyaya ve hayata ve maişete nazar-ı dikkati ziyade celbeden bu bahar mevsimi, herhalde şuhur-u selâse gelinceye kadar bir fütur, bir rehavet verecek. Fakat bizce kat'iyyet

kesbetmiş ki, dünya maksadlarını gaye ve maksad yapmamak şartıyla, Risale-i Nur şakirdlerinin dünya belalarına ve maişet derdlerine karşı da en sağlam, en kuvvetli çareleri, yine Risale-i Nur'la iştigaldir. O iştigal, dünya meşgalelerini hem kolaylaştırır, sıkıntı vermiyor. Derd-i maişet meşgalesi için hizmeti bırakana şiddetleniyor. Onun için şuhur-u mübareke gelinceye kadar da hizmet-i Nuriyeye devam etmek vazifemizdir.

İkinci Nokta: Risale-i Nur masum şakirdlerinden üç tanesi yanımda mukabele etmek için Üçüncü Nükte olan İsm-i Hakem'in Üçüncü Noktasında:

Meselâ Tıb Fenninden sual olsa "Bu kâinat nedir?" Fenn-i Kimya, hem Fenn-i Makine, Fenn-i Ticaret, Fenn-i Rızık, Fenn-i Elektrik'ten sorulsa böyle diyecekler mebhasine dair onlar lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile dediler: "Bu fenler nasıl Allah'ı tanıttırır?" Ben de o masumlara izah ettim. Muhtasar hülâsası budur:

Dedim ki: Nasıl bir eczahane, bir doktoru ve eczacıyı kat'î gösteriyor. Öyle de, kâinatta Küre-i Arz o eczahaneden ne derece büyük ve ne derece mükemmel ve intizamı nisbetinde o derece Hakîm-i Zülcelal'i Tıb lisanıyla gösteriyor. Ve muntazam kimyahane nasıl şübhesiz mütefennin bir kimyageri gösteriyor. Küre-i Arz o kimyahaneye nisbeten büyüklüğü ve intizamı derecesinde o Hakîm-i Zülcelal'i, Fenn-i Kimya lisanıyla şübhesiz gösteriyor. Nasıl bir fabrika, ustasını kat'î gösteriyor. Küre-i Arz bir fabrikaya nisbeten büyüklüğü, câmiiyeti ve binler fabrikayı işlettiren gayet mükemmel intizamı derecesinde Sâni-i Zülcelal'i fenn-i makine lisanıyla şehadet eder, kat'î isbat eder. Hem muntazam bir bahçe ve mükemmel bir dükkân ve her nevi' erzak içinde bulunan bir anbar ve mütenevvi yemekleri pişiren bir matbah, şeksiz şübhesiz bir bahçeci ve dükkâncı ve hazinedar ve aşçıya delalet eder, gösterir. Aynen öyle de; Küre-i Arz büyüklüğü nisbetinde ve intizamı derecesinde ve erzakın envalarının adedi nisbetinde ve taamların miktarları ve güzel pişirilmeleri nisbetinde o Küre-i Arz denilen matbah-ı Rabbanî, hazine-i Rahmanî, bahçe-i İlahî Sahibini, Müdebbirini, Rabbini güneş gibi gösteriyor. Ve hâkezâ… Fenn-i Askerî, Fenn-i Elektrik daha parlak, daha şaşaalı bir surette Sultan-ı Ezelî'nin haşmetini, hâkimiyetini semavat ve arzın büyüklüğü nisbetinde ilân ediyor demektir, diye masumlara dedim.

(Hâşiye): Evet iman bu dünyada dahi Cennet lezaizini manen verebilir. Yüzer lezzetli ışıklarından yalnız bu bir tek faideye bak:

Nasılki sen gayet sevdiğin ve müfarakatinden titrediğin bir zâtı bir tehlikede ölürken gördüğün dakikasında Hakîm-i Lokman, Hızır gibi bir doktor geldi. Birden dirildi. Ne kadar derince bir sürur, bir sevinç hissediyorsun. Öyle de, sevdiğin ve alâkadar olduğun ölmüşlerin adedince sevinçler, sürurlar iman veriyor ki, mazi mezaristanında milyarlarla sence mahbub zâtların mahv-ı ölümden birden iman nuruyla senin karşında diriliyor, ölmemişiz ölmeyeceğiz deyip hayat buluyorlar. O hadsiz firaklardan gelen hadsiz elemlerine, visalden hayat bulmalarından nihayetsiz lezzetlerden ve sevinçler iman noktasında bu dünyada geldiğini gösteriyor. İman öyle bir çekirdektir ki, ehl-i imana Cennet'i bütün lezaiz ve mehasiniyle sünbül veriyor ve verecektir.

Üçüncü mesele: Bir kardeşimiz, kusurunu görmediği münasebetiyle, onu ikaz için yazılmış ince bir meseledir. Belki size fâidesi olur, diye yazdık.

Bir zaman, evliya-yı azîmeden, nefs-i emmâresinden kurtulanlardan birkaç zâttan, şiddetli mücahede-i nefsiyeler ve nefs-i emmâreden şekvâlarını gördüm. Çok hayret ediyordum. Hayli zaman sonra, nefs-i emmârenin kendi desaisinden başka, daha şiddetli ve daha ziyade söz dinlemez ve daha ziyade ahlâk-ı seyyieyi idame eden ve heves ve damar ve âsab, tabiat ve hissiyat halitasından çıkan ve nefs-i emmârenin son tahassungâhı bulunan ve nefs-i emmâreyi tezkiyeden sonra onun eski vazife-i seyyiesini gören ve mücahedeyi âhir ömre kadar devam ettiren bir mânevî nefs-i emmâreyi gördüm. Ve anladım ki, o mübarek zâtlar, hakikî nefs-i emmâreden değil, belki mecazî bir nefs-i emmâreden şekvâ etmişler. Sonra gördüm ki, İmam-ı Rabbanî dahi bu mecazî nefs-i emmâreden haber veriyor.

Bu ikinci nefs-i emmârede şuursuz kör hissiyat bulunduğu için, akıl ve kalbin sözlerini anlamıyor ve dinlemiyor ki onlarla ıslah olsun ve kusurunu anlasın. Yalnız tokatlar ve elemlerle nefret edip, veya tam bir fedailiğe her hissini maksadına feda etsin. Ve Risale-i Nur'un

erkânları gibi, herşeyini, enaniyetini bıraksın. Bu acip asırda dehşetli bir aşılamak ve şırıngayla hem hakikî, hem mecazî iki nefs-i emmâre ittifak edip öyle seyyiata, öyle günahlara severek giriyor. Kâinatı hiddete getiriyor. Hattâ kendim, bir dakika zarfında, yirmi paralık bir sıkıntıyla, altmış liralık bir haseneye tercih etmeye çalıştım.

Hem on dakika zarfında, büyük bir mücahede-i mânevîde, benim cephemde, kırk ikilik bir top gibi düşmanlarıma atıp yol açtığı halde, o iki nefs-i emmârenin, muvakkat bir gaflet fırsatında, hodgâmlık ve meyl-i tefevvuk gibi gayet zulümlü ve zulümatlı hissiyle, büyük bir şükür ve teşekkür yerine, “Niçin ben atmadım?” diye, en çirkin bir riya ve rekabet damarını hissettim. Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ediyorum ki, Risale-i Nur ve bilhassa İhlâs Risaleleri, o iki nefsin bütün desâisini izale ve onların açtığı yaraları tedavi ettiği gibi, o bir dakika ve on dakikadaki hâletleri birden izale etti. Ve mânevî bir istiğfar olan kusurumu bildim. O hatânın muaccel cezası olan içindeki elemden ve azaptan kurtuldum.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 163

Mektup 163

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birden ruhuma gelmiş bir endişeyi beyan ediyorum.

Ehl-i dalâlet, Risale-i Nur'un elmas kılıçlarına mukabele edemedikleri için, şakirtleri içinde, derd-i maişet cihetinden ve bahar mevsimi gafletinden istifade ederek, meşrepler veya hissiyatları muhalefetinden zaif damarları bulup, şakirtler içindeki tesanüdü sarsmak istediklerini hissettim ve anladım. Sakın, çok dikkat ediniz, içinize bir mübayenet düşmesin. İnsan hatâdan hâli olamaz; fakat tevbe kapısı açıktır.

Nefis ve şeytan, sizi, kardeşinize karşı itiraza ve haklı olarak tenkide sevk ettiği vakit, deyiniz ki: "Biz, değil böyle cüz'î hukukumuzu, belki hayatımızı ve haysiyetimizi ve dünyevî saadetimizi Risale-i Nur'un en kuvvetli rabıtası olan tesanüde feda etmeye mükellefiz. O bize kazandırdığı netice itibarıyla dünyaya, enaniyete ait herşeyi feda etmek vazifemizdir" deyip nefsinizi susturunuz. Medâr-ı nizâ bir mesele varsa meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız; herkes bir meşrepte olmaz. Müsamahayla birbirine bakmak şimdi elzemdir.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

Hizb-ül Ekber-i Nuriye'nin âhirine ilhak edilecek olan Münacat parçası, âhir kısmının tercümesi ve baştaki kısmın da bir nevi izahıdır. Onun için Arabî bilmeyenlere çok faidesi olur. Biz bir kısmını sizden bekliyoruz.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 164

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, bu gaflet mevsimi olan baharda ve derd-i maişet belâsında, Risale-i Nur fütuhatında devam ediyor. İstanbul'dan yazıyorlar ki, oraya giden, başta Hüsrev'in Mu'cizat-ı Ahmediyesi olarak, risaleleri her kim görmüş ve okumuşsa, başta Fetva Emini Ali Rıza olarak herkes hayret ve istihsanla, "Bu tarz-ı ifade ve ispat ve beyan hiçbir kitapta bulmamışız. Bu şerait içinde böyle eserler hiç kimseye müyesser olmamış" deyip, kemâl-i iştiyakla karşılıyorlar. Ve Ankara'da, dünyaca yüksek makamlarda, askeriye heyetinde, kemâl-i iştiyak ve takdirle Risale-i Nur'u yazıp okutturuyorlar. Başta Miralay Mehmed Yümnü olarak, mühim askerî paşaları, "Risale-i Nur iman kurtarıcıdır" diye takdirkârâne tam teslimiyetle okuyup istifade ediyorlar. Hattâ burada da pek çok ayrı ayrı tarzda Risale-i Nur aleyhinde yaptıkları desiseler ve tedbirler ve şakirtleri soğutmak ve sarsmak plânları, hususan derd-i maişet belâları, Risale-i Nur'un inkişafını durdurmuyor, günden güne tevessü ediyor. Hattâ en ziyade hücum edenler dahi, perde altında istifadeye çalışıyorlar. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, inayet-i İlâhiye ve himayet-i Rabbaniye devam ediyor. Fakat, yalnız ehemmiyetli bir plânla, ayrı bir cephede, mütemerrid münafıklar tarafından bir hücum var. Çok ihtiyat ve dikkat ve sebat ve tesanüt lâzımdır ki, tâ onların bu plânı da akîm kalsın. Plân da budur: "Risale-i Nur talebeleri içinde tesanüdü bozmak."

On sekiz seneden beri hakkımızda programları, has talebeleri bizden kaçırmak, soğutmak idi. Bu plânları akîm kaldı. Şimdi tesanüdü bozmak ve bazı menfaatperest, fakat ehl-i ilim ve ehl-i dinden, Risale-i Nur'un cereyanına karşı rakip çıkarmak suretiyle intişarına zarar vermeye çalışıyorlar.

Hem Ramazan Risalesinin âhirinde nefs-i emmâreyi, her nevi azaptan ziyade, açlıkla temerrüdünü terk ettiği gibi; şimdiki ehl-i

nifakın mütemerridane sefahetinin cezası olarak, umuma ve mâsumlara da gelen bu açlık ve derd-i maişet belâsından ehl-i dalâlet istifade edip, Risale-i Nur'un fakir şakirtlerinin aleyhine istimal etmek ihtimali var. Madem şimdiye kadar ekseriyet-i mutlakayla Risale-i Nur şakirtleri, Risale-i Nur hizmetini her belâya, her derde bir çare, bir ilâç bulmuşlar; biz hergün hizmet derecesinde, maişette kolaylık, kalpte ferahlık, sıkıntılara genişlik hissediyoruz, görüyoruz. Elbette bu dehşetli yeni belâlara, musibetlere karşı da, yine Risale-i Nur'un hizmetiyle mukabele etmemiz lâzımdır.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ediyoruz.

Kahraman ve mübarek ve kalemi kerametli ve Kur'anın hârika kâtibi Hüsrev'in yazdığı ve bize gönderdiği mu'cizeli iki Kur'anın bir nüshasını, eğer orada aynı bulunmuyorsa göndereceğiz. Hattâ bu defa da yeni bir kardeşimiz ve Isparta kahraman talebelerinin istidadında Hilmi Bey'le gönderecektik. Fakat sonraya kaldı. İnşâallah Hüsrev'in kerametli kalemi yine çalışıyor. Eğer Isparta şahs-ı manevîsi darılmasa idi, yanıma isteyecektim.

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 165

Mektup 165

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ [1]
بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ الَّذِى كَتَبْتُمُوهُ

Aziz, sıddık, mübarek, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın bir veçh-i i’câzını harika kalemiyle gösteren ve mütemadiyen defter-i hasenatına, o yazdığı Kur’ân’ları okuyanların sevapları yazılan kıymettar Hüsrev,

Bana gönderdiğin iki mübarek nüshadan birincisini size, Hilmi Beyle gönderdim. Bir hiss-i kablelvukuyla, sen Isparta’dan ayrılacaksınız diye ikisini birden bize göndermiştin. Çok da iyi oldu. Şimdi Isparta, Medresetü’z-Zehrâ-i Ekber ve Medrese-i Nuriye-i Kübrâ olduğundan, bu kudsî eser, orada, hususan şuhur-u selâse gelmek üzere bir zamanda lâzımdır. İnşaallah orada da, bizim gibi cüzleriyle taksimle hatmeler okunacak.

1.) Yazdığınız Kur'an harfleri adedince Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 166

Mektup 166

Aziz, sıddık, kardeşlerim,

Bu defa, Hâfız Ali'nin mektubunda büyük bir beşaret hissettik ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânımızı tab edilecek esbap var, mâniler yok. Madem mübarek Hüsrev geldi; en birinci hak, bu meselede onundur. Ve madem iki Ali ile Tâhirî, Hâfız Mustafa, harika tesanütleriyle ve şimdiye kadar bütün Risale-i Nur talebelerini sevindiren ve ehl-i imanı memnun ve minnettar eden meydandaki hizmetleriyle ve kahraman Rüştü'nün lâyetezelzel sadakatiyle, Hüsrev'le beraber bu büyük ve ağır ve kıymettar hizmet-i Kur'âniyeye kemal-i tesanütle çalışmak lâzımdır.

Sakın! Dikkat ediniz, ihtilâf-ı meşrebinizden ve zaif damarlarınızdan ve derd-i maişet zaruretinizden ehl-i dalâlet istifade edip, birbirinizi tenkit ettirmeye meydan vermeyiniz. Meşveret-i şer'iyeyle reylerinizi teşettütten muhafaza ediniz. İhlâs Risalesinin düsturlarını her vakit göz önünüzde bulundurunuz. Yoksa, az bir ihtilâf bu vakitte Risale-i Nur'a büyük bir zarar verebilir. Hattâ sizden saklamam, işte şimdi Feyzi de, Emin de biliyorlar ki, mabeyninizde gayet ehemmiyetsiz bir tenkit, bize burada zarar veriyor gibi, size, hiç bilmediğim halde, bu noktaya dair iki mektup yazdım ve ruhen çok endişe ediyordum. "Acaba yeni bir taarruz mu var?" diye muztarip idim.

Hem, o zarardandır ki, mübarek Hüsrev'in gelmesiyle yeni bir şevk ve sür'atle bize Hizb-i Nurînin arkasına ilhak edilen münacaat parçası on beş gün tehire uğradı. On beş gün evvel bize geleceğini tahmin ediyordum. İnsan kusursuz olmaz ve rakipsiz de olmaz. Risale-i Nur'un kahraman şakirtleri her müşkilâta galebe ettikleri gibi; inşaallah bu ehemmiyetli ve dehşetli mevsimde yine galebe ederler. Safvet ve ihlâslarını bozmayacaklar ve hizmetlerine fütur getirmeyecekler. Siz, tedbir-i maddiyeyi benden daha iyi bilirsiniz; fakat madem Hüsrev'le Rüştü, Risale-i Nur'da çok ehemmiyetli

rükünlerdir. Hem etraflarında, Risale-i Nur'un çok ehemmiyetli şakirtleri var. Ve madem Hâfız Ali, Tâhirî, Hâfız Mustafa, Küçük Ali Risale-i Nur hizmetinde tam muvaffakiyetleriyle tam makbul oldukları tahakkuk etmiş; bu iki cereyan baştaki iki göz gibi olmalı. Tam bir tesanüt lâzım ki, bu ağır defineye omuzları dayanabilsin.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 167

Mektup 167

Sava Medrese-i Nuriyenin kıymettar bir talebesi Marangoz Ahmed'in güzel ve halis manzumesi bizi memnun edip Lâhikaya girdi. Hususan Risale-i Nur'un sandalyesinden mâsumları inmedikleri ve "O nurlu sandalyede oturan, yangınlar, tuğyanlardan kurtulur" diye sözleri, güya, tam Medresetü'z-Zehrânın hakikî bir talebesi, istikbalden zamanımıza gelmiş bize tesellî veriyor ve mâsum talebelerin çoğalmasını müjde veriyor.

Risale-i Nur'un telifi başında baş kâtip Şamlı Hâfız Tevfik'in haremi merhume Zehra, ben Barla'da iken, Şamlı Hâfız Risale-i Nur'u yazmasına çalışmak için, o merhume, Hâfız'ın bedeline belinde odun taşımakla odun getiriyordu ve Hâfız'ın işlerini görüyordu, ta Nurları yazsın. Biz de o merhumeyi, o iyiliğine mukabil, Risale-i Nur'un vefat etmiş has talebeleri içinde o vakitten beri duamızda şerik ediyoruz, hem dua edeceğiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 168

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu defa beni çok mesrur eden ve şükre sevk eden ve bu sıralarda hâsıl olan endişemi izale eden ve Isparta vilâyeti manevî Medresetü'z-Zehrâ olduğunu ve Isparta şakirtleri sebatında ve sadâkatte her yere fâik olduklarını gösteren Risale-i Nur erkânlarından üç dört mektup ve o mektupta isimleri bulunan has kardeşlerimin, Risale-i Nur'a hizmet ve kalemleriyle yardım cihetinde bize gösterdikleri fedakârâne ulüvv-ü cenab, böyle bir zamanda ve böyle bir mevsimde gayet parlak bir inayet-i Rabbaniye olduğuna kanaatimiz var.

Nur fabrikasındaki Ali'ler ve Tâhirî'nin istedikleri mu'cizeli Kur'ân'ımızla i'câz-ı Kur'ân zeyilleriyle beraber İstanbul'da Hâfız Emin'in yanındadır, okutturuyorlar ve yazdırıyorlar. İsterseniz benim nüshamı Hâfız Emin'den alınız, onun yerine güzelce zeyilli nüshanızdan birisini veriniz, yanında kalsın.

Kur'ân'ın son yazılan nüshasını da lüzum olduğu ve bilfiil tab etmek için geldiğiniz zaman İstanbul'a göndereceğim. Hüsrev'in uzun ve tesirli ve kıymettâr mektubu ve haşiyesinde kahraman Rüştü'nün küçücük mektubu ve pek çok alâkadar olduğu ehemmiyetli kardeşlerimizin kalemleriyle bize yardımları ve Risale-i Nur'la iştigali herşeye tercih etmeleri ve Hüsrev'in de mütemadiyen geleliden beri çalışması ispat ediyor ki, Isparta tamamıyla Risale-i Nur'a sahip olmuş ve bir Said yerinde bin Said'i bulmuş. Cenâb-ı Hakka nihayetsiz şükür, senâ ve hamd olsun. Mu'cizeli Kur'ân'ımızın

matbaa ve teclid masrafı otuz bin liraya çıkması cihetiyle, bu azîm mesele şimdilik tehir etmesine mecburiyet var. Re'fet Beyin bizi hayrete düşüren hayretli ve garip mektubunun baştaki kısmı, Lâhikaya, medâr-ı ibret olarak yazıyoruz. Ve bilhassa "Ene ve Zerre namındaki Otuzuncu Sözü her mü'minin ezber etmesi zarurîdir" demesi; ve o eserin kıraatinden sonra Barla'da Abdurrahim namını kazanan ve "yâ Rahîm, yâ Rahîm" zikrini bize işittiren mübarek kedinin bir kardeşi olarak diğer bir kedi, ezan-ı Muhammedîyi (a.s.m.) müştâkane, insan gibi dinlemesi, bize de sizin kadar hayret ve sürur verdi. Ve ezan-ı Muhammedîyi (a.s.m.) tam zuhuruna işaret müjdesi telâkki ettik. Ve Kâtip Osman ve Mehmed Zühtü gibi hizmet-i Kur'âniyede eski ve ehemmiyetli ve kıymettar Tenekeci Mehmed'in de rüyası ehemmiyetlidir. Allah hayretsin. Isparta için çok hayırdır; onun içinde ehemmiyetli bir müjde var.

Re'fet kardeşimizin mektubu dört cihetle beni memnun etmiş. Zaten eskiden beri Hüsrev, Re'fet, Rüştü, hayalimde, tasavvurumda birleşmişler. Cenâb-ı Hakka şükür ki, onlardan ümit ettiğim kemâl-i sadakat ve sebat devam ediyor.

Hem Hüsrev'in ve Hâfız Ali'nin mektuplarında isimleri bulunan sebatkâr kardeşlerime ve Kâtip Osman ve Mehmed Zühtü ve Isparta Hâfız Ali'si ve Sava kahramanlarına birer birer selâm ve dua ediyoruz. Şimdi bu mektubu yazarken, Risale-i Nur santralı Sabri'nin mektubunu Emin getirdi. Açtık, yağmursuzluk bahsine dair Risale-i Münâcâtın kesretle yazılması bereketiyle yağmurun gelmesi ve rahmet-i İlâhiyenin fakir fukaraya imdat edilmesini yazdığını gördük. Benim için ehemmiyetli bir meseleyi halletti.

Burada da yağmura şedit ihtiyaç vardı. Yağmur gelecek hiçbir alâmet hissetmiyorduk. Bu kaht zamanında yağmursuzluk, fakir fukaraya çok ağır gelmişti. Ben, üç defa, namazdan sonra, mâsum fukaraları ve aç kalan hayvanları Risale-i Nur'u şefaatçi yapıp dua ettik. Birden, aynı gece, memulümüzün fevkinde, duanın tam kabulünü gördük. Ben hayretle, bu cüz'î duamız, bu küllî meseleye ne derece dahli olduğunu bilemedim. Dedim: "Herhalde çok mühim dualara, duamız da, binden bir hissesi olmuş." Şimdi tahakkuk etti ki; Isparta nûranileri, nurlu mânevî duaları, bizi de o rahmetten hissedar eyledi. Hattâ o duama arkamdan âmin diyenlerden Feyzi'ye, bu mânâyı, bu hayretimi de ona şimdi söyledim. Evvelce söyleseydim,

onun hüsn-ü zannını tadil edemeyecektim. Çünkü o, Üstadına en büyük hisse veriyor.

Sabri’nin mektubunda, Sıddık Süleyman ve Barla’daki kardeşlerimizin selâmları ve eski alâkalarını tam muhafaza eylemeleri, Barla’daki hayatımı tahassürle hatırlattırdı. Ben de onlara çok selâm ederim.

Mübarek Hüsrev, mektubunda, has kardeşlerimizden Re’fet, Rüştü, Kâtip Osman, Osman Nuri, Âtıf ve Feyzi’nin bir yâdigâr-ı tahattur olarak, birer nüsha yazılarını bizlere hediye edilmelerini yazıyor. Cenâb-ı Hak, onlara, yazdıkları herbir harfe mukabil bin hasene versin. Âmin.

Bu havalide çok rağbet bulan İhtiyarlar Risalesi olan Yirmialtıncı Lem'a da içinde bulunsa idi çok iyi olurdu. Başta Nur ve Gül fabrikaları hey'eti, Mübarekler, Lütfi varisleri Medrese-i Nuriye, Mâsumlar ve Ümmîler hey'etleri ve sair kardeşlerimize birer birer selam ediyoruz.

Nur fabrikası sahibi Hâfız Ali'nin sualine karşı deriz: (Salat-ı Münciyede) (Selâm ve Âl) ilave edilebilir. Ben bazen ilave ediyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 169

Mektup 169

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Her vakit ihtiyat iyidir. Zaten Hazret-i İmam-ı Ali de Radıyallahü Anh kerametkârane bize ihtiyatı tavsiye ediyor. Şimdi, Şark tarafında yeni bir hâdise: Bir şeyh tarafından, kendi müridleri ve halifeleri vasıtasıyla din lehinde, eskiden beri meşhur olmuş Şeyh Ahmed namında türbedâr-ı Nebevî tarafından vasiyetname-i Peygamberî (a.s.m.) namında bir eser, o havalide gezmiş, intişar etmiş. Oralarda çalışan kahraman Selâhaddin'i bir derece ihtiyata sevk edip, bütün siyasetlerin fevkinde ve siyasetlere tenezzül etmeyen Risale-i Nur cereyanı, öyle siyasete temas edebilen cereyanlarla iştiraki görünmemek için, daha ziyade ihtiyat ve tevakkufa mecbur olmuş. Bugün, beş ay, Ankara'ya bir vazifeyle gitmek için buraya geldi. Bir hafiye onu takip edip o da arkasından girdi. Ben o casusa, Selâhaddin kalktıktan sonra, dedim ki:

Risale-i Nur ve ondan tam ders alan biz şakirtleri, değil dünya siyasetlerine, belki bütün dünyaya karşı da Risale-i Nur'u âlet edemeyiz ve şimdiye kadar da etmemişiz. Biz ehl-i dünyanın dünyalarına karışmıyoruz. Bizden zarar tevehhüm etmek divaneliktir.

Evvelâ: Kur'ân bizi siyasetten men etmiş, tâ ki elmas gibi hakikatleri, ehl-i dünyanın nazarında cam parçalarına inmesin.

Saniyen: Şefkat, vicdan, hakikat bizi siyasetten men ediyor. Çünkü tokada müstehak dinsiz münafıklar onda iki ise, onlarla müteallik yedi sekiz mâsum biçare, çoluk çocuk, zaif, hasta, ihtiyarlar var. Belâ ve musibet gelse, o sekiz mâsumlar o belâya düşecekler. Belki o iki münafık dinsiz, daha az zarar görecek. Onun için, siyaset yoluyla, idare ve âsâyişi ihlâl tarzında, neticenin husulü de meşkûk olduğu halde girmek, Risale-i Nur'un mahiyetindeki şefkat, merhamet, hak, hakikat şakirtlerini men etmiş.

Salisen: Bu vatan, bu millet ve bu vatandaki ehl-i hükûmet, ne şekilde olursa olsun, Risale-i Nur'a eşedd-i ihtiyaçla muhtaçtırlar. Değil korkmak veyahut adâvet etmek, en dinsizleri de, onun dindârâne, hakperestâne düsturlarına taraftar olmak gerektir. Meğer ki, bütün bütün millete, vatana, hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ola.

Çünkü bu millet ve vatan, hayat-ı içtimaiyesi ve siyasiyesi anarşilikten kurtulmak ve büyük tehlikelerden halâs olmak için, beş esas lâzım ve zarurîdir.

Birincisi: merhamet.

İkincisi: hürmet.

Üçüncüsü: emniyet.

Dördüncüsü: haram ve helâlı bilip haramdan çekilmek.

Beşincisi: serseriliği bırakıp itaat etmektir.

İşte Risale-i Nur, hayat-ı içtimaiyeye baktığı vakit bu beş esası temin edip, hem âsâyişin temel taşını tesbit ve temin eder. Risale-i Nur'a ilişenler kat'iyen bilsinler ki, onların ilişmesi, anarşilik hesabına, vatan ve millete ve asâyişe düşmanlıktır. İşte bunun hülâsasını o casusa söyledim. Dedim ki:

"Seni gönderenlere böyle söyle. Hem de ki: On sekiz senedir bir defa kendi istirahati için hükûmete müracaat etmeyen ve yirmi bir aydır dünyayı hercümerc eden harplerden hiçbir haber almayan ve çok mühim makamlarda çok mühim adamların dostâne temaslarını istiğna edip kabul etmeyen bir adama, ondan korkup, tevehhüm edip, dünyanıza karışmak ihtimaliyle evhama düşüp tarassutlarla sıkıntı vermekte hangi mânâ var? Hangi maslahat var? Hangi kanun var? Divaneler de bilirler ki ona ilişmek divaneliktir" dedik. O casus da kalktı gitti.

Umum kardeşlerimize, hususan erkânlara ve matbaacılara, hususan Hizb-i Nuriyenin naşirleri olan Hâfız Ali, kahraman Tâhirî ve Hâfız Mustafa ve rüfekalarına birer birer selâm ediyoruz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 170

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyorum ki, bu acip zamanda, sizin gibi hâlis, muhlis, mahviyetli, fedakâr kardeşleri bize ihsan eylemiş.

Bu defa Hüsrev'in, Hâfız Ali'nin, Hâfız Mustafa'nın, Küçük Ali'nin birbirine hitaben yazdıkları dört mektuplarını okudum. En derin kalbimde bir sürur, bir hiss-i şükran, bir memnuniyet hissettim. Bu çok kıymettar kardeşlerimin ne derece âli himmet ve yüksek ruhlu, Risale-i Nur hizmetinde ne derece fedakâr olduklarını anladım. Ve Risale-i Nur böyle kuvvetli ve hâlis ellere tevdi edildiğinden, bize kat'î kanaat verdi ki, Risale-i Nur mağlûp olmayacak. Bu kuvvetli tesanüt onu daima yaşattırıp parlattıracak.

Evet, kardeşlerim, sizler, ihlâs sırrını tam muhafaza ediyorsunuz. Bu kadar esbab-ı tefrika içinde vahdetinizi muhafaza, hakikaten bir harikadır. Hâfız Ali'nin hakikaten müstesna bir mahviyet ve tevazuu içinde ihlâsı ve fena fil'ihvan düsturunu muhafaza etmesi ve Hüsrev'in hakikaten tedbirce bana ihtiyaç bırakmayacak bir derecede tedbir ve dirayeti ve Hâfız Ali gibi yüksek ihlâsı ve mahviyeti, Hâfız Mustafa'nın hizmet-i Nuriyede büyük iktidarı içinde kuvvetli bir sadakati ve fedakârâne teslimiyeti ve hem Abdurrahman, hem Lütfü, hem Hâfız Ali mânâsını taşıyan büyük ruhlu Küçük Ali, Risale-i Nur hizmetini dünyada herşeye tercihan hayatının en büyük maksadı yapması ve sebeb-i ihtilâfa karşı kuvvetli mukavemeti bulunduğunu bu dört mektubunuz bana bildirdi.

Aynı sistemde, meselede alâkadar kahraman Tâhirî ve kahraman Rüştü'nün dahi aynı hakikatte ve aynı ahlâkta bulunduklarını hiç şüphe etmiyoruz. Bu altı rüknün, bu muvakkat sarsıntıdan, hakikî bir tesanütle birbirine el ele, omuz omuza, baş başa vermesi, altı yüz, belki altı bin kıymet-i mâneviyeyi alıyor diye, Cenâb-ı Hakka Risale-i Nur hesabına hadsiz şükür ediyoruz ve sizi de tebrik ediyoruz. Isparta içindeki has ve hâlis kardeşlerimizden, bu

âhir mektuplarda, Mehmed Zühtü, Isparta Hâfız Ali'sinden haber alamadığımdan merak ettim. Rahatsız değiller mi?

Sandıklı tarafından, kemâl-i şevkle ve ciddiyetle faaliyette bulunan Hasan Âtıf kardeşimizin bir mektubundan anladım ki, orada, perde altında faaliyetini durdurmak için bazı hocalar, bir kısım tarikata mensup adamları vasıta edip fütur veriyorlar. Halbuki mesleğimiz, müsbet hareket etmektir. Değil mübareze, belki başkaları düşünmeye de mesleğimiz müsaade etmiyor.

Hem, müşterileri de aramaya mecbur değiliz. Müşteriler yalvarmalı. O kardeşimiz, hakikaten hâlis ve tam sadık; kalemi gibi kalbi, ruhu da güzel; fakat birden herşeyi mükemmel ister, onun için biraz sıkıntı çeker. Mümkün olduğu kadar hem ihtiyat etsin, hem mübtedi' hocalara mübareze kapısını açmasın. İnşaallah Cenâb-ı Hak onu muvaffak eder. O mıntıkada kendi gibi hâlis rükünleri bulur; belki de bulmuş.

Biz, başta onu ve onun etrafındaki Risale-i Nur şakirtlerini tebrik ediyoruz. Onların az hizmetlerine çok nazarıyla bakıyoruz. Ben buradan onlarla muhabere ve müşavere edemediğimden, sizler benim bedelime, o kardeşlerimize hem selâmımızı, hem mânevî kazançlarımıza, haslar dairesinde, Âtıf'ın sadık rüfekası ünvanı altında dahildirler. Her sabah yanımızda mânen bulunuyorlar.

Umum kardeşlerimize birer selam ve muvaffakiyetlerine dua ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Lahikası : Mektup 171

Mektup 171

Aziz, sıddık, müteyakkız, samimî, müttehid, mübarek kardeşlerim,

Ben de sizi tebrik ediyorum ki, şeytan-ı cinnî ve insînin desiselerini akîm bıraktınız. Cenâb-ı Hak sizi bu hizmet-i Nuriyede daima muvaffak eylesin, âmin. Ve sizden ebeden râzı olsun, âmin.

Eskide, bir zaman Barla'da, bütün tarikatların şecere-i külliyesini tanzim ve istinsah etmek için Hâfız Ali ile Hüsrev o vakit o işte bulundular, çalıştılar. Tâ o vakitte bu iki zât, ileride Risale-i Nur'a ehemmiyetli hizmette bulunacaklarını ve başta iki göz gibi, iki bakar bir görür diye kuvvetli bir temenniyle ümit etmiştim. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, o ümidim o zamandan beri tahakkuk etti ve ediyor ve şimdi tam oldu.

Kardeşlerim, sizde vuku bulan küçücük kusurları çok i'zam etmeyiniz. Yalnız ben değil, belki zannediyorum ki, hakikate muttali olan herkes tasdik eder ki, Isparta ve havalisindeki Risale-i Nur şakirtlerinde fevkalâde bir sadakat ve sebat ve uhuvvet ve ihlâs ve kahramanlık var ki, bu acip zamanda binler esbab-ı fesat ve ifsat içinde vahdetlerini ve ittifaklarını ve hizmette ciddiyetlerini muhafaza ediyorlar.

Bu kadar fırtınalı hâdiseler içinde Risale-i Nur'u muattal bırakmadınız, söndürmediniz; belki öyle parlattırdınız ki, bizi de ışıklandırıp gayrete getirdiniz. Ve bilhassa bahar mevsiminde, umumî gaflette ve derd-i maişetin verdiği dehşetli belâ içinde böyle kemâl-i şevk ve gayretle Risale-i Nur'a çalışmak, hakikaten bir inâyet-i İlâhiyedir. Sizleri bütün ruhumuzla tebrik ediyoruz. Ve kalemlerini bizim hesabımıza çalıştırmaya karar veren altı müttehid, kahraman bir ruh, altı ceset ve altı yeni Said yerinde ve yirmi bir kardeşimi, yirmi bir Abdurrahman ve Abdülmecid yerinde kabul ediyorum. Cenâb-ı Hak, o kalemlerin siyah nur olan mürekkeplerini, hadis-i

sahihin nassıyla, herbir dirhemini, yüz dirhem şehid kanı kıymetinde yevm-i haşir ve mizanda defter-i hasenatlarına ilâve eylesin. Âmin.

Nakkaş Mehmed ve Âsım'ın vârisi Babacan, hem hayatta, hem Risale-i Nur hizmetinde bulunmaları beni mesrur eyledi.

Nur fabrikasının sahibi, bu âhir senelerde pek fevkalâde birkaç faal ve kahraman arkadaşıyla ettikleri hizmet-i Nuriye o kadar ehemmiyetlidir ki, faraza binler kusuratı olsa da inşâallah afvettiriyor. Halbuki ben kat'iyyen onda kusur görmedim. Belki gayet hafif bir ihtar ile, benim bir hiss-i kabl-el vukuuma yardım etti. Kendisi bu mektubunda mahviyetini son derece gösteriyor. Hakikaten onda sırr-ı ihlasa ait bazı seciyeleri, o havalide ehemmiyetli sirayeti ve semeratı ve faideleri var. Mahkemedeki müdafaatımda "Bu benimle mahbus genç Türklerden öyleleri var ki ve öyle âlî seciyeleri taşıyorlar ki; beni hayrette bırakmış ve Türk milletinin bir sebeb-i tefevvukunu onların seciyeleriyle bildim." meâlindeki cümleden murad; Hâfız Ali ve Hüsrev ve emsalleridir.

Daha çok konuşacaktım. Fakat dar bir vakit, ehemmiyetli meşgaleler müsaade etmedi, kısa kaldı. Başta Nur ve Gül fabrikalarının heyet-i müttehidesi ve mübareklerin faal heyeti ve Sava medrese-i Nuriye şakirdleri olarak umum kardeşlerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ediyoruz.

Kardeşiniz ve size çok minnetdar

Said Nursî

Ben Sabri'yi tahattur ettikçe Hakkı, Hulusi, Süleyman beraber görünür. Ve Hâfız Ali ise Hâfız Mustafa, Küçük Ali ve Tahir'i beraber görüyorum. Ve Hüsrev'i yâdettikçe Rüşdü, Re'fet, Mehmed Zühdü beraber hayalimde geliyor. Demek herbiri bir Yeni Said'dir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 172

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Merhum Mehmed Zühtü'nün vefatı, hakikaten Risale-i Nur cihetinde büyük bir zayiattır. Fakat, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, o mübarek zât, az bir zamanda Risale-i Nur'a pek çok hizmet eylemiş. Kırk elli sene vazife-i Nuriyesini, sekiz-on senede tamamıyla yapmış. Ve mânen içimizde, dairemizde, o fevkalâde hizmetiyle, parlak bir surette yaşıyor. Hasenat cihetinde ölmemiş; daima defter-i âmâline, daha kesretli hasenat yazılıyor.

Hattâ ben de, eskide, sarih ismiyle bir kaç defa, "Risale-i Nur talebesi" ünvanıyla yüzer defa onu ve onu Risale-i Nur'a veren merhum pederini mânevî kazançlarıma şerik ettiğim gibi; şimdi sarih ismiyle bazı gün elli defaya yakın hissedar oluyor. Demek, onun hayat kazancı ziyadeleşmiş. Cenâb-ı Hak, onun akaribine sabr-ı cemil ve ona mağfiret-i kâmile ihsan eylesin. Âmin.

O mübarek, kalemini bize vermişti; ben de onu, hem Abdurrahman, hem Abdülmecid yerinde kabul etmiştim. Onu vefat etmemiş gibi, daima kalemi işler hükmünde kabul ediyoruz. İki yüze yakın mâsumları hanesinde, Kur'ân'ı ve Risale-i Nur'u ders veren o mübarek zât, aynen Abdurrahman gibi, az bir zamanda uzun bir ömrün vazifesini çabuk görmüş, bitirmiş, gitmiş. Kardeşimiz Kâtip Osman'ın onun hakkında yazdığı parlak fıkra Lâhikaya girdi. Hakikaten o zât, o fıkraya lâyıktır. İnşaallah Isparta'da o sistemde çoklar daha çıkacak, bu acıyı unutturacak. Benim tarafımdan onun validesini ve çocuklarını tâziye ediniz.

Risale-i Nur'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi olan Hulûsi Beyin ehemmiyetli mektubunu gördüm. Elhak, o kardeşimiz, birinciliğini daima muhafaza ediyor. Ben onu daima kalem elinde, Risale-i Nur'un işi başında biliyorum. Hem bütün muhaberelerimde birinci safta muhataptır. Onun suallerine yazılan Mektubat risaleleri ve onun yazdığı samimî mektupları, onun yerinde pek çok insanları Risale-i

Nur dairesine celbetmiş ve ediyor. O, dediği gibi, bizden uzak değil. Hergün çok defa beraberiz. Muhaberemiz hiç kesilmemiş. Sizlerle konuştuğum vakit Hulûsi'yi içinde buluyorum. Sabri, nasıl onun hesabıyla benimle konuşuyor; benim bedelime de onunla konuşsun.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

Kardeşiniz
Said Nursî

Isparta'da iken Mehmed Celal namında bir zât çok bizimle alâkadar idi. Ve Abdülbâki de fazla münasebetdardı. Ve sonra Isparta Hâfız Ali'si namında gayet çalışkan bir şakird zuhur etmişti. Bunlar ne haldedirler? Selâm ediyorum. Risale-i Nur'un başkâtibi, hiç unutulmayan Şamlı Hâfız Tevfik ve kardeşi nasıldırlar? Sıkıntıları yok mu? Çok selâm ve dua ediyorum.

Bize gönderilen Kâtib Osman'ın kalemiyle Mu'cizat-ı Kur'aniyeye hem Hüsrev'in kalemiyle diğer nüshaya zeyiller yazıldığı vakit, Sabri veya Hâfız Ali'nin nüshalarına bakılsın. Hem İstanbul'da Hâfız Emin'in elinde bulunan benim nüshamın zeylini kopya edilsin ki, noksan kalmasın. Çünki mübareklerin bana gelen bir nüshasında noksan var.

Kastamonu Lahikası : Mektup 173

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin çok mübarek ve çok fâideli olan nuranî hediyelerinizi ve elmas kalemlerin yadigârlarını aldık. Cenâb-ı Hak, onları yazan o kalem sahiplerine, herbir harfine mukabil on rahmet eylesin, âmin. Bu nurlu İhtiyar Risalelerinin bir nevi kerameti şudur ki:

Emanet kapıya gelirken, sekiz seneden beri yalnız iki defa yanıma gelen buranın ihtiyar müftüsü, belediye reisiyle hilâf-ı memûl bir surette gelmeleri ânında, Emin de emaneti kapıya getirmesi; hem aynı günde, İhtiyarlar emaneti geldiği vakit, bu şehirde, Risale-i Nur'un ümmî ihtiyarların başında iki gayet ihtiyar zât, ayrı ayrı yerden, her ikisi ellerinde birer parça yoğurt teberrük getirmeleri; ve aynı günde Isparta kahramanlarının bir mümessili ve yanımıza yalnız üç defa gelen Hilmi Bey, bir günlük mesafeden gelirken, hilâf-ı memul olarak, emanet ellerimizde iken, güya hediyenin seyrine gelmiş gibi girmesi; hem aynı vakitte, bir iki keramet-i Nuriyeye medar Hayri isminde bir şakirt ve Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir şakirdi ve Daday kasabasından gelen Fuad ile beraber girmeleriyle, elimizdeki emanetlerden, İstanbul'da okutmak için üç nüshayı Fuad'ın alması, elbette tesadüfî ve ittifakî değil, belki bu İhtiyarlar emanetine bir hüsn-ü istikbaldir ve bu havalide hüsn-ü tesirine bir işarettir.

Kardeşlerim,

Erkân-ı sitteden iki Ali ile Tâhirî ve Hâfız Mustafa, bu iki üç senede ve bilhassa bu havalide bana yardımları ve fütuhatları, ya fevkalâde ihlâslarından veya yüksek iktidar ve faaliyetlerinden o derecededir ki, bu vilâyette Risale-i Nur şakirtlerini ebeden minnettar edip, Risale-i Nur'u dahi buralarda ebeden yerleştirdiler. Cenâb-ı Hak, onlardan ve sizlerden ebeden razı olsun. Âmin.

Kalemlerini ümmîliğime yardım veren medrese-i Nuriye'nin üstadı Hacı Hâfız ve mahdumu ve iki kardeş Mustafa ve Salih ve iki kardeş Ahmed ve Süleyman ve beş kardeş beraber talebe olup, üçü bize yardım etmeleri ve Babacan da, Âsım'ın ruhunu şâd edip, o sistemde yardımımıza koşması ve Zekâi de Lütfü'nün ruhunu mesrur edip, eski Zekâi gibi vazifesine sarılması ve Marangoz Ahmed ve Kâtip Osman ve Mehmed Zühtü (afallahu) ve Nuri ve Tenekeci Mehmed gibi, eski kıymettar hizmetleriyle Isparta'yı nurlandıran diğerleri gibi, Kastamonu'nun tenvirine de koşmaları ve şimdi tanıdığım Mustafa ve Mustafa ve Mustafa ve Eyyüb, kalemleriyle, eski dost gibi ümmîliğime yardım etmeleri, elbette, şüphesiz

فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ [4]

müjdesini tam tasdik ederler.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Muhakkak ki sen inayet gözüyle gözetilip korunmaktasın.

Kastamonu Lahikası : Mektup 174

Mektup 174: Hasan Âtıf'ın mektubuna dair

Aziz, sıddık, mücahid kardeşlerim Hasan Âtıf ve sadık rüfekası,

Evvelâ: Bu şuhur-u selâse-i mübarekenizi tebrik ediyoruz. Sizin kalemlerinizin yadigârları ve Risale-i Nur'dan ayrılmamak ve sebat etmek senetleri olan yazılarınızı ve dininizi dünyanın çok fevkinde tutmanıza işaret veren dünya sureti üstündeki çizgilerinizi ve iman hizmetinde daima sebat etmenize, vesikalar hükmündeki imzalarınızı, kemâl-i memnuniyetle aldık, kabul ettik. Cenâb-ı Hak sizlere, hazine-i rahmetinden onların hurufatı adedince defter-i a'mâlinize haseneler yazsın. Âmin.

Aziz kardeşlerim,

Bu defa yazılarınızda İhlâs Risalelerini gördüğüm için, sizi o gibi risalelerin dersine havale edip, ziyade bir derse ihtiyaç görmedim. Yalnız bunu ihtar ediyorum ki, mesleğimiz, sırr-ı ihlâsa dayanıp, hakaik-i imaniye olduğu için, hayat-ı dünyaya, hayat-ı içtimaiyeye mecbur olmadan karışmamak ve rekabet ve tarafgirliğe ve mübarezeye sevk eden hâlâttan tecerrüt etmeye mesleğimiz itibarıyla mecburuz. Binler teessüf ki, şimdi müthiş yılanların hücumuna mâruz biçare ehl-i ilim ve ehl-i diyanet, sineklerin ısırması gibi cüz'î kusuratı bahane ederek, birbirini tenkitle, yılanların ve zındık münafıkların tahribatlarına ve kendilerini onların eliyle öldürmesine yardım ediyorlar.

Gayet muhlis kardeşimiz Hasan Âtıf'ın mektubunda, bir ihtiyar âlim ve vaiz, Risale-i Nur'a zarar verecek bir vaziyette bulunmuş. Benim gibi binler kusurları bulunan bir biçarenin, ehemmiyetli iki mazeretine binaen bir sünneti (sakal) terk ettiğim bahanesiyle şahsımı çürütüp, Risale-i Nur'a ilişmek istemiş.

Evvelâ: Hem o zât, hem sizler biliniz ki: Ben, Risale-i Nur'un bir hizmetkârıyım ve o dükkânın bir dellâlıyım. O ise (Risale-i Nur), Arş-ı

Âzamla bağlı olan Kur’ân-ı Azîmüşşanla bağlanmış bir hakikî tefsiridir. Benim şahsımdaki kusurat, ona sirayet edemez. Benim yırtık dellâllık elbisem, onun bâki elmaslarının kıymetini tenzil edemez.

Saniyen: O vâiz ve âlim zâta benim tarafımdan selâm söyleyiniz. Benim şahsıma olan tenkidini, itirazını, başım üstüne kabul ediyorum. Sizler de, o zâtı ve onun gibileri münakaşa ve münazaraya sevk etmeyiniz. Hattâ tecavüz edilse de bedduayla da mukabele etmeyiniz. Kim olursa olsun, madem imanı var, o noktada kardeşimizdir. Bize düşmanlık da etse, mesleğimizce mukabele edemeyiz. Çünkü, daha müthiş düşman ve yılanlar var.

Hem elimizde nur var, topuz yok. Nur kimseyi incitmez, ışığıyla okşar. Ve bilhassa ehl-i ilim olsa, ilimden gelen enaniyeti de varsa, enaniyetlerini tahrik etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar,

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [1]

düsturunu rehber edininiz.

Hem, Hasan Avni ismindeki zât, madem evvelce Risale-i Nur’a girmiş ve yazısıyla da iştirak etmiş, o daire içindedir. Onun fikren bir yanlışı varsa da affediniz.

Biz, değil onlar gibi ehl-i diyanet ve tarikata mensup Müslümanlar, şimdi bu acip zamanda, imanı bulunan ve hattâ fırak-ı dâlleden bile olsa onlarla uğraşmamak; ve Allah’ı tanıyan ve âhireti tasdik eden Hıristiyan bile olsa, onlarla medâr-ı nizâ noktaları medâr-ı münakaşa etmemeyi, hem bu acip zaman, hem mesleğimiz, hem kudsî hizmetimiz iktiza ediyor.

Ve Risale-i Nur’un âlem-i İslâmda intişarına karşı hayat-ı içtimaiye ve siyasiye cihetinde mâniler çıkmamak için, Risale-i Nur şakirtleri musalâhakârâne vaziyeti almaya mükelleftirler.

Sakın hocaların Cuma ve cemaatlerine ilişmeyiniz. İştirak etmeseniz de, iştirak edenleri tenkit etmeyiniz. Gerçi, İmam-ı Rabbanî demiş ki: *“Bid’a olan yerlere girmeyiniz.”* Maksadı, *“sevabı olmaz”* demektir; yoksa, *"namaz battal olur"* değil. Çünkü, Selef-i Sâlihînden bir kısmı, Yezid ve Velid gibi şahısların arkasında namaz kılmışlar. Eğer mescide gidip gelmekte kebâire mâruz kalırsa, halvethanesinde bulunması lâzımdır.

Salisen: Hasan Âtıf'ın mektubunda, cesur ve sebatkâr zâtlardan—ki "efeler" tâbir ediyor—bahis var. Biz, o cesur, sebatkâr yeni kardeşlerimizi ruh u canla kabul ediyoruz. Fakat Risale-i Nur dairesine girenler, şahsî cesaretlerini kıymetleştirmek için, sarsılmaz bir sebat ve metanete ve ihvanlarının tesanüdüne cidden çalışmaya sarf edip, o cam parçası hükmünde şahsî cesaretini, hakikatperestlik sıddıkiyetindeki fedakârlık elmasına çevirmek gerektir.

Evet, mesleğimizde, ihlâs-ı tâmmeden sonra en büyük esas, sebat ve metanettir. Ve o metanet cihetiyle şimdiye kadar çok vukuat var ki, öyleler, herbiri yüze mukabil bu hizmet-i Nuriyede muvaffak olmuş âdi bir adam ve yirmi otuz yaşında iken, altmış yetmiş yaşındaki velîlere tefevvuk etmişler var.

Hem bir adam, kendi başına cesareti güzel de olsa, bir cemaat-i mütesanideye girdikten sonra, onların istirahatini ve sarsılmamalarını muhafaza etmek için, o şahsî cesareti istimal edemez.

سِيرُوا عَلٰى سَيْرِ اَضْعَفِكُمْ [2]

hadis-i şerifinin sırrıyla hareket etmek, hem şimdilik, bu müşevveş vaziyetlerde çok zararlı, hem hocaları, hem ehl-i siyaseti Risale-i Nur'a karşı cephe almaya ve tecavüz etmeye sebebiyet veren şapka ve ezan meseleleri ve Deccal ve Süfyan ünvanları, Risale-i Nur şakirtleri yabanîlere karşı lüzumsuz medâr-ı bahis ve münazaa edilmemek lâzımdır ve ihtiyat etmek elzemdir ve itidal-i demmi muhafaza etmek vaciptir. Hattâ, sizde cüz'î bir ihtiyatsızlık, buraya kadar bize tesir ediyor.

Risale-i Nur, bir daire değil; mutedahil daireler gibi tabakatı var. Erkânlar ve sahipler ve haslar ve nâşirler ve talebeler ve taraftarlar gibi tabakat var. Erkân dâiresine liyakatı olmayan Risale-i Nur'a muhalif cereyana taraftar olmamak şartıyla; dâire haricine atılmaz. Hasların hâsiyeti, bulunmayan, zıt bir mesleğe girmemek şartıyla talebe olabilir. Bid'a ile amel eden, kalben taraftar olmamak şartıyla dost olabilir. Onun için, az bir kusurla düşman sınıfına iltihak etmemek için, dışarıya atmayınız. Fakat Risale-i Nur'un erkânlarında ve haslarındaki esrarlar ve nazik tedbirlere onları teşrik etmemek gerektir.

1.) Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhâfaza ederek oradan geçip giderler. (Furkan Sûresi, 25:72)
2.) En zayıflarınızın yürüyüşüne göre hareket ediniz. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:464, hadis no: 1518)

Kastamonu Lahikası : Mektup 175

Mektup 175: Dört beş mesele

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki günde iki küçük hâdiseler, dört beş meseleleri tahattur ettirdi.

Birincisi: Salâhaddin Ankara'dan yazıyor ki, tarikat aleyhinde tecavüze başlamışlar. Hem Ankara'da, hem Şarkta o meselede tevkifat varmış. Risale-i Nur şakirtleri, her tarafta inayet-i Rabbaniye altında mahfuz kalıyorlar. Onların kuvvetli ihlâsı ve tesanütleri ve ihtiyatları, o inayeti, haklarında devam ettiriyor.

İkincisi: Bugünlerde herkes sıkıntıdan şekvâ ediyor. Âdeta mânevî havanın bozukluğundan, maddî ve umumî bir sıkıntı hastalığını vermiş. Hattâ bana da birgün sirayet etti. Bizim her derdimize ilâç olan Risale-i Nur'la meşgul olanlarda, o sıkıntı hastalığı ya yok veya pek azdır.

Üçüncüsü: Merhum Mehmed Zühtü'nün vefatı, Risale-i Nur'un hizmeti noktasında bizi çok müteessir etti. Fakat birden, geçen sene, Hâfız Mehmed'in bütün müsadere edilen risalelerini, on gün zarfında, köyündeki Risale-i Nur şakirtleri tarafından yazıp ona vermek, çok merdâne taahhütleri hatırıma geldi ve anladım ki, arslanlar yatağı olan Isparta ve havalisi, Mehmed Zühtü'nün hizmetini muzaaf bir surette yapacaklar ve o boşluğu dolduracaklar.

Dördüncüsü: Lâhikaya giren Ispartalı kardeşlerimizin mektuplarının bazılarında, Üstadları hakkında ifratla tavsifat gördüm. Kendime de baktım, o vasıflardan zekâtı da bana düşmüyor, benim hakkım değil.

Dedim: "Acaba bu hakikatperest kardeşlerim, çok ikazatımla beraber, bu hüsn-ü zan ifratında, hem devamlarında fâideleri nedir?"

Kalbe ihtar edildi ki: Onlar ve memleketleri ve Isparta havalisi, onların en büyük hüsn-ü zanları derecesinde hüsn-ü zanlarının yümnünü gördükleri için, Beşkazalı Osman-ı Halidî ve Topal Şükrü

gibi ehl-i velâyete iktidaen, o nokta-i nazardan ifrat etmemişler, bir hakikat görmüşler. Fakat, nasıl keşfiyat tevile ve rüyalar tâbire muhtaçtır; hususî hükümler tâmim edilse, bir cihette hatâ görünür. Öyle de, onlar, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin kendilerine ve memleketlerine ettiği fâideyi, o şahs-ı mânevînin mümessillerinden birisi olan, Üstad dedikleri bu kardeşlerine verip, o memleket hâdisesini umumî bir hâdise nazarıyla bakıp tâmim ederek, müfritane bir hüsn-ü zan suretinde göründü.

Beşincisi: Hatıra geldi ki, Risale-i Nur'un eczaları çoktur. Herkes, muhtaç olduğu halde, bütününü elde edemez. Birden, Hüccetullahi'l-Bâliğa mecmuası, hatıra cevap olarak geldi.

Evet, Risale-i Nur'dan kesretli mecmualar çıkar ki, herbiri küçük, fakat kuvvetli Risale-i Nur olur. Her muhtacın eline geçebilir. Bu münasebetle, Yirmi Beşinci Sözün zeyillerini düşündüm. Şimdi benim yanımda dört beş nüsha var, zeyilsizdirler.

Mübareklerin bu defa gönderdikleri nüshanın zeylinde Rumuzat-ı Semaniye fihristesinden noksan alınmış Sûre-i اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ ve اِنَّا اَعْطَيْنَا daki on üç elif, parmakla Fatiha'da on üç elle işaretleri ve (1) اِنَّا اَنْزَلْنَا işareti gibi ehemmiyetli parçalar yoktur.

Dünkü gün (2) اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ âyetine dair Yirmi Dokuzuncu Mektubun âhirinde, seyahat-i hayaliye ve seyr-i kalbî risaleciğini okudum. Ve Birinci Şuada bu âyet, Risale-i Nur'a işaretini tahattur ettim. Dedim: Bu iki nükte-i Nuriye ve (3) تَغْرُبُ الشَّمْسُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ hüccet, nükte ve haşiyesiyle beraber Mu'cize-i Kur'âniye zeyilleri içine girse münasip olur. Siz dahi münasip görseniz yazılsın. İ'câz-ı Kur'ân nüktelerine ait mühim parça bulsanız ilâve edebilirsiniz.

Altıncısı: Seksen küsur sene mânevî ve bâki bir ömrü kazandırmak sırrını taşıyan şuhur-u selâsenizi ve leyle-i Regaibinizi

bütün ruhumla tebrik ediyorum.

İki üç gün evvel, Yirmi İkinci Söz tashih edilirken dinledim. Gördüm ki, içinde hem küllî zikir, hem geniş fikir, hem kesretli tehlil, hem kuvvetli iman dersi, hem gafletsiz huzur, hem kudsî hikmet, hem yüksek bir ibadet-i tefekküriye gibi nurlar var. Bir kısım şakirtlerin ibadet niyetiyle risaleleri, ya yazmak veya okumak veya dinlemekliğin hikmetini bildim. Bârekâllah dedim, hak verdim.

Bu mektuptaki beş altı meseleyi yazarken, Nur fabrikası sahibi Hâfız Ali'nin mektubuyla, ihlâsta ve çalışmakta ve ince düşünmekte mümtaz Hasan Âtıf'ın mektubunu aldık. Hâfız Ali'nin mektubunda, Risale-i Nur şakirtlerinde sırr-ı ihlâsın ne derece yüksek bir terk-i enaniyet ve hazz-ı nefsîden teberri etmek gibi, ihlâsın en yüksek seciyeleri Risale-i Nur şakirtlerinde tezahür ediyor diye bir delil oldu.

Ezcümle: Hâfız Ali diyor ki: Hüsrev kardeşimiz kendi kalemiyle yazılan "mu'cizatlı Kur'ân'ı fotoğrafla tab'ına taraftar olmaması ve demir harflerle müsaade oluncaya kadar beklemeye taraftar olması, onun fevkalâde ihlâsına ve nefsin huzuzatından teberrisine kat'î delildir. Çünkü fotoğrafla tab edilse, onun kendi hattı olduğu için, binler Kur'ân nüshalarını kendi eliyle yazmış gibi âlem-i İslâmın mânevî nazarında ve uhrevî sevap cihetinde büyük ve mâsumâne ve zararsız bir makamı terk edip, ihlâsın sırrı için, hazzını unutarak, demir harflere taraftar olmuş. Ve gösterdiği yanlışlar düşmek sebebi ise, demir harflerde üç defa tab'a girmek noktasında dahi o yanlışlar bulunabilir.

Elhâsıl: Hâfız Ali'nin ihlâsından gelen ifadesi ve Hüsrev'i fevkalâde ihlâs noktasında takdir etmesi ve Hüsrev de, gayet büyük ve bâki bir hissesini bırakıp, benim eskiden beri tekrar ettiğim bir dâvâm—ki, Risale-i Nur'un hakikî şakirtleri, hizmet-i imaniyeyi herşeyin fevkinde görür; kutbiyet de verilse ihlâs için hizmetkârlığı tercih eder—beni o dâvâda bilfiil tasdik etmesi cihetinden, bütün kuvvetimizle bu gibi kardeşlerimizi tebrik ediyoruz.

Kardeşimiz Hasan Âtıf'ın mektubundan anladık ki, hakikaten tam çalışıyor. Kendi tâbiriyle, Risale-i Nur'un mücahidlerinin ve efelerinin kalem yadigârlarını bize hediye olarak irsal ettiğine mukabil deriz: Cenâb-ı Hak, ebeden onlardan razı olsun. Ve daha çok manidar yazdığı cümleler içinde, bir parça ehl-i bid'aya şiddet gördüm.

Zaman, zemin, Risale-i Nur'un müsbet mesleği, ehl-i bid'a ile değil fiilen, belki fikren ve zihnen dahi meşgul olmaya müsaade etmez. İhtiyat her vakit lâzım. O hâlis kardeşimiz, inşaallah oralarda kendi gibi çok hâlis şakirtleri yetiştirecek. Biz buradaki duamızda, Âtıf'la beraber oradaki bütün rüfekalarını teşrik ediyoruz. Ben bizzat onlarla muhabere etmek istiyorum. Fakat madem Isparta o vazifeyi daha mükemmel yapıyor; o vazifeyi onlara bırakıyorum.

Hâfız Ali'nin mektubunun âhirinde, medrese-i Nuriye kahramanlarından ve Hüsrev sisteminde Ahmed ve kardeşi Süleyman hakkında takdiratı bizi mesrur eyledi. Zaten o, medrese-i Nuriye şakirtleri, benim nazarımda, eskiden beri bir gaye-i hayalim olan Medresetü'z-Zehrânın talebeleri suretinde düşünüyordum. Ve derdim: "Onlar, bunlar oldu. Veya bunlar, onların dümdarlarıdır."

1.)Muhakkak biz indirdik.
2.)Allah göklerin nurudur. (Nûr Sûresi, 24:35)
3.)Güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurub ettiğini gördü. (Kehf Sûresi, 18:86)

Kastamonu Lahikası : Mektup 176

Mektup 176: Bekarlık ve Tevafuk hakkında iki mesele

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin Miracınızı tebrik ve Mirac Sahibinin (a.s.m.) sünnet-i seniyesine sizi ve bizi tam muvaffak eylemesine rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz. Size, bu bir iki gün zarfında, nazar-ı dikkati celb eden bir iki küçük meseleyi yazıyorum.

Evvelâ: Risale-i Nur şakirtlerinin bir kısmı bekâr kalmaklığın çok sebeplerinden bir sebebini gösteren bir hâdise. Bugünlerde, gençlik darbesini yiyen ve bekâr kalan ve tesellî bulmak için Risale-i Nur'la alâkadarlığa çalışan ve mühim bir mektepte ders almaya meşgul ve ehemmiyetli bir adamın kerimesi bulunan hanıma icmalen bir hakikat söyledim. Belki o havalide bazılara fâidesi var diye yazıyorum.

Dedim ki: Madem gençlik darbesini yedin, bir vazife-i fıtriye olan tenasül kanununa daha girme. Çünkü o vazifenin mukabilinde ücret olarak erkeğin aldığı muvakkat lezzet ve keyif bir derece bidayette kâfi geliyor. Fakat, biçare kadın, o vazife-i fıtriyede, bir sene ağır yükü çekmeye ve bir-iki sene veledin meşakkatine, beslemesine ve açık saçıklık sebebiyle kocasının nazarında sadakatsizlik ittihamı ve kocasının da gözü dışarıda olmak ihtimali ve ona samimî merhamet etmemesi cihetiyle, daimî sıkıntılara ve vicdanî azaplara mukabil, izdivaçta aldığı muvakkat bir keyif ve lezzet, bu bozuk zamanda, ona, o vazifeye mukabil yüzden birisine mukabil gelemiyor. Ve bilhassa, küfüvv-ü şer'î tâbir edilen, birbirine seciyeten ve diyaneten

liyakat bulunmadığından, daha ziyade azap çektirir. Ve bilhassa terbiye-i İslâmiye haricinde, Müslüman namı altında olanlar, imandan gelen hürmet ve merhamet-i mütekabileyi bulamadıklarından, bütün bütün saadet-i hayatiyeyi mahvediyor, cehennem azâbını çektiriyor.

Hem peder, hem valide, tenasül kanunundaki vazifede çektikleri çok meşakkat ve gördükleri çok hizmete mukabil, yalnız veledin dünyada, kemâl-i hürmet ve itâatle şefkatlerine ve hizmetlerine bedel, hâlis bir hürmet ve sadıkane bir itaat ve vefatlarından sonra, salâhatiyle ve hayratıyla ve dualarıyla onların defter-i a'mâline hasenat yazdırmak ve on beş seneden evvel mâsumen ölmüşse onlara kıyamette şefaatçi olmak ve Cennette, onların kucağında sevimli bir çocuk olmaktır.

Şimdi ise, terbiye-i İslâmiye yerine mimsiz medeniyet terbiyesi yüzünden, ondan, belki yirmiden, belki kırktan bir çocuk ancak peder ve validesinin çok ehemmiyetli hizmet ve şefkatlerine mukabil mezkûr vaziyet-i ferzendâneyi gösterir. Mütebakisi, endişelerle, şefkatlerini daima rencide ederek, o hakikî ve sadık dostlar olan peder ve validesine vicdan azabı çektirir. Ve âhirette de dâvâcı olur: "Neden beni imanla terbiye ettirmediniz?" Şefaat yerinde, şekvâcı olur.

İkinci mesele: Dünkü gün, beş tevafuk-u latîfeden kat'î bir kanaat bize geldi ki, en cüz'î ve ehemmiyetsiz işlerimizde de inayetkârâne bir dikkat altındayız.

Birincisi: Ben kapıya çıktığım vakit, memulün hilâfında, Risale-i Nur şakirtlerinden dört tane Ahmed'ler, bana alâkadar birer maksadı yapacak; birden, beraber kapıya geldiler: iki tane köylerden, ikisi de burada ayrı ayrı mahallelerden.

Hem yine, Risale-i Nur'un mühim bir talebesi, Köroğlu Ahmed'e bir miktar yoğurt, hem teberrük, hem tayin olarak verdik. Daha elinde yoğurdu tutarken, Risale-i Nur'un mâsum talebelerinden Hilmi'nin mahdumu Ahmed, elinde, öteki Ahmed'e verdiğim miktar yoğurtla kapıyı açtı. Risale-i Nur talebelerinden altı Ahmed'in bir günde bu çeşit tevafukatı, tesadüfe benzemez; belki o Ahmed'lere nazar-ı dikkati celbeden bir işarettir.

İkincisi: Muhacir, fakir bir kadın benden bir teberrük istedi. Ben de bir gömlek verdim. Beş dakika sonra, aynı isimde bir kadın, bir gömleği bana kabul ettirmek için mühim bir vasıtayı bulup gönderdi. Tevafuk hatırı için kabul ettim.

Hem aynı gün, bazı müstehak zâtlara yarı yağımı verirken kap fazla almış, pek azı bana kaldı. Aynen, onlar daha o yağı almadan, benim niyetimde bana kalacak miktar kadar uzak bir köyden, kitaplarımı okumak mukabiline geldi. Onu da o tevafuk hatırı için kabul ettim.

Üçüncüsü: Aynı günde ben, at üzerinde seyahate (gezmeye) giderken, arkamda bir atlı sür'atle geliyor. İndi, ayağıma, üzengiye sarıldı: tanımadığım bir adam.

Dedim: "Sen kimsin, bu kadar dostluk gösteriyorsun?"

Dedi: "Ben Kuzca hatibiyim." Halbuki Kastamonu'da hiç bu namda bir karye bulunduğunu bilmiyordum. Sonra geldim. İki Ispartalı asker yanıma geldiler.

Birisi dedi: "Ben Kuzca hatibinden sana mektup getirdim."

Bu acip tevafuk bana, bu iki ayrı ayrı vilâyette, hem böyle tevafuk etmeleri, Risale-i Nur hizmetinde sadakatle çalışmalarına bir işarettir.

Bu münasebetle Sabri, Kuzca hatibine, benim tarafımdan çok selâm etsin. Onu has talebeler içinde mânevî kazançlara şerik ediyoruz. Hususî mektup yazmak âdetimiz olmadığından, ona ayrıca mektup yazamadığımızdan gücenmesin. Tatlı bir tevafukun meyvesini, aynı gün daha şirin bir tarzda gördüm. Şöyle ki:

İki asker, kemâl-i sevinçle, gayet dostâne, "Sen Ispartalısın, bizim hemşehrimizsin."

Ben de dedim: "Maaliftihar, her cihetle Ispartalıyım. Isparta taşıyla, toprağıyla benim nazarımda mübarektir, benim vatanımdır ve herbiri yüze mukabil, yüzer ve binler hakikî kardeşlerimin meskat-ı re'sleridir."

Evet, bu havaliye gelen Ispartalılar asker olsun, başkalar olsun, ekseriyet-i mutlakayla beni hemşehri biliyorlar. Hangisi benimle görüşüyor, "Sen Ispartalı mısın?"

Ben de diyorum: “Maaliftihar, ben Ispartalıyım.” Ve Isparta’da o kadar hakikî kardeşlerim ve akariblerim var ki, meskat-ı re’sim olan Nurs karyesine pek çok cihetlerle tercih ediyorum. Ve büyük Isparta’nın bir küçük evlâdı hükmünde olan Isparit nahiyemize, büyük Isparta’nın birtek köyünü tercih ediyorum. O kadar hâlis, kahraman kardeşleri bana veren Isparta, taşı da, toprağı da bana ve belki Anadolu’ya mübarek olmuş. İnşaallah hem Anadolu’ya hem âlem-i İslâma neşrettikleri Nur tohumları birer rahmete mazhar olur, sümbül verir. Hem gıda, hem ziya, hem deva olup mânevî galâ ve veba ve zulmü ve zulmeti dağıtır.

Dördüncüsü: Sabık üç tevafuku yazdıktan sonra, büyük Hâfız Ali’nin gayet güzel mektubuyla, Hulûsi-i sâlis Abdullah Çavuş’un mânidar mektubu ve Hulûsi Beyin ve Kâtip Osman’ın kıymetli mektuplarını aldım. Hâfız Ali’nin mektubunda yazdığı şu fıkra, Konya âlimlerinin Risale-i Nur’u yazmakta ve takdir etmekte olduklarını ve tefsir sahibi Hoca Vehbi’nin (r.h.) Risale-i İhlâs karşısında mağlûbiyetle beraber, Risale-i Nur’a karşı hayran ve takdirkâr olması münasebetiyle, Hâfız Ali demiş:

“Risale-i Nur’un bir kerametidir, öküze et ve arslana ot atmaz. Öküze ot verir, arslana et verir. O arslan Hocanın en evvel İhlâs Risaleleri eline geçmiş.”

İşte, Hâfız Ali’nin bu mektubunu aldığımdan ya altı, ya yedi gün evvel, Karadağ’dan inerken, birden diyordum: “Yahu, ata et, arslana ot atma; arslana et, ata ot ver.”

Bu kelimeyi beş altı defa hoşuma gitmiş, tekrar ediyordum. Ya Hâfız Ali benden evvel yazmış, bana da söylettirdi; veyahut ben evvel söylemişim, ona yazdırılmış. Yalnız bu garip tevafukta bir farkımız var. O, “öküze ot” demiş, ben “ata ot” demişim.

Dört kardeşimize ayrı ayrı mektub yazmak haklarıdır. Fakat mektubu evvelce yazdığımızdan o pek uzun olmasın diye kısa kesiyoruz. Yalnız ciddî ve hamiyetli Abdullah Çavuş kardeşimizin ehemmiyetli mektubunda vaziyet-i hâzıraya bakan ciheti şimdiki vaziyetim o nev’ şeylerle meşgul olmamaktır ve içindeki sâdık bir kardeşimiz Barla’lı Bahri’nin Risale-i Nur’la tam alâkadarlığı ve kıymetdar kayınpederi ve pederi gibi hakikî ve hakikatlı bir dost olduğu cihetle, onu ne halde ve nerede olduğunu bilemediğimden

beni çok mesrur eyledi. Abdullah Çavuş da hakikaten Lütfi'nin vârisi olduğu gibi, kahraman Tahirî'nin de kardeşidir. Mektubunda hasta Hoca Hâfız Zühdü ise o eski dostumuza selâm, Allah şifa versin. Kâtib Osman'ın cem'iyetli mektubu ve tarz-ı ifadesi ikinci bir Hüsrev olduğunu isbat ediyor. Ve Hulusi Bey kardeşimizin Risale-i Nur'a karşı ihlası ve sadakatı terakkide olduğunu gösteriyor. Cenab-ı Hak onlar gibi kardeşleri iki cihanda mes'ud eylesin ve bu hizmet-i Nuriyede dâim eylesin, âmîn. Ve Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir talebesi olan Mes'ud'u eski vazife-i Nuriyesine iade edip muvaffak eylesin, âmîn. O mektublardaki zâtlar ve cemaatlara birer birer selâm ve selâmetlerine dua ve gelecek leyle-i mi'raclarını tebrik ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 177

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i imaniyede kuvvetli, metin, ciddî, sarsılmaz, fedakâr arkadaşlarım ve seyahat-i berzahiye ve uhreviyede nuranî yoldaşlarım,

Sizin, herbir dirhemi yüz dirhem şüheda kanı kadar kıymettar siyah nuru akıtan mübarek kalemlerinizin bu defaki kudsî hediyelerin herbir harfine mukabil, Cenab-ı Erhamürrâhimîn sizlere bin rahmet eylesin. Âmin.

Bu gaflet ve sıkıntılı ve usançlı mevsimde ve dünya meşgaleleri içinde bu fedakârâne gayretiniz ve sa'yiniz, hakikaten bir inâyet-i hassadır ve bir keramet-i Nuriyedir. Cenâb-ı Hak sizlerden ebeden râzı olsun. Âmin.

Elmas kalemlerini, bize yardım için, yirmi bir Abdurrahman ve Abdülmecid'lerin bu kadar çabuk nüshaları yetiştirmeleri ve kabri pürnur olan Mehmed Zühtü'nün, berzahta dahi kalemini bizim hesabımıza istimal etmesi hükmünde, onun metrukâtından nüshaların gönderilmesi, bizi derinden derine sürurla şükre sevk etti.

Eski talebeliğim zamanında mevsuk zâtlardan, onlar da mühim imamlardan naklederek işittim ki: "Ciddî, müştak, hâlis talebe-i ulûm, tahsilde iken vefat ettikleri zaman, berzahta aynı tahsil misâli ve bir medrese-i mâneviyede bulunuyor gibi, o âleme muvafık bir vaziyet ihsan ediliyor" diye, o zaman talebe-i ulûm içinde çok defa medâr-ı bahs oluyordu. Şimdi bu vakitte, talebe-i ulûmun en hâlisleri Risale-i Nur talebeleri olduğundan, elbette merhum Mehmed Zühtü, Âsım ve

Lütfü gibi zâtların vazifeleri devam ediyor. Defter-i a’mallerine hasenat yazmak için, manevî kalemleri inşaallah işliyorlar. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ediyoruz ki, sizdeki fevkalâde gayret ve çalışmak matbaaya ihtiyaç bırakmıyor.

Bu defa gönderdiğiniz risaleler çok güzel, çok mükemmel, çok da lüzumlu. Fakat ben sehvetmiştim. On Birinci Lem’a ile Telvihat-ı Tis’ayı yazmadığımız halde, yazmışım zannediyordum.

Minhâcü’s-Sünne bizde var. On bir nükteden ibaret olan On Birinci Lem’a, Mirkatü’s-Sünne ve Telvihat-ı Tis’a ile ve ona zeyl olarak dört hatveden ibaret, Risale-i Kaderin zeyli iken, On Yedinci Sözün zeyline giren parça dahi, telvihata zeyil olarak yazılsa münasip olur.

اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [1] âyetinin tecellîsine bakan bir seyahat-i kalbiye-i hayaliyeye dair iki üç sahifelik Yirmi Dokuzuncu Mektubun âhir kısımlarındaki parça dahi içlerinde bulunsa güzel olur. Şimdi size, musibet yüzünden bir inâyet-i hâssayı fazla dua etmenize vesile olmak için yazıyorum.

Bugün, dört saat evvel ben, yalnız, Karadağ’ın hâli ormanları içinde idim. Gayet titiz bir ata binmiştim. Ben binerken, birden dizgin kayışı koptu. O da fena ürktü, ma’reke takıldı. Beni öyle fena bir tarzda çiftelerle yere düşürdü. Ben o halde sağ elim, sol ayağım kırılmış gibi ihtimal verdiğim gibi, vaziyet de öyle gösteriyordu. At da başkasının malı. O hâli orman içine daldı. Etrafta hiç kimse yok ki, imdada yetişsin. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyordum; el, ayağım kırılmamış, çok ziyade incinmiş iken, yine şemsiyeyle yürüyebildim. O titiz at da ormana dalıp, yolsuz bir istikamete, benim yürüyüşümle yürüyerek, on beş dakikalık bir mesafeye bir saatte yetiştik. At su içmekte iken, Nuriye isminde bir kadın geldi. Elinde ekmek, bir parça ekmeği ata verip, tutuldu. Ben de Cenâb-ı Hakka şükür, o vakit binebildim, odaya geldim. Birden öyle bir tufanlı yağmur oldu; hücremin önünde bir sel olarak gördük. Eğer o su, o Nuriye’ye rast gelmeseydi, o hâli yerde, o yağmur altında, at da başkasının malı, kaybolmak gibi çok musibetlerden Cenâb-ı Hak muhafaza eyledi.

Bu küçük musibette dokuz cihette nimet olduğunu tasdik ettik. Ve bu nevi hıfz u himâyet, sizlerin samimî dualarınızın bir neticesi

olduğu kanaatindeyiz.

Ve bu dokuz cihetle medar-ı şükran hâdise dün aldığımız hediye-i Nuriye'nin çok fâideli olduğuna işarettir. Çünkü, darb-ı meselde meşhurdur ki: birşeyde zahmet, meşakkat, alâmet-i makbûliyettir. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ve dualarını istiyoruz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Allah, göklerin ve yerin nurudur. (Nûr Sûresi, 24:35)

Kastamonu Lahikası : Mektup 178

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Bu mübarek eyyam ve leyâlî-i şerifede mübarek dualarınıza daha ziyade ihtiyacımı göstermek için, bundan evvelki mektupta, titiz atın yüzünden gelen musibet gerçi ondan dokuzu nimete inkılâp etti. Ondan birisi:

Eskiden beri bende bulunan kulunç illetine ve romatizma hastalığına iltihak edip, beni yatağa düşürdü. Fakat merak etmeyiniz, ben kalkıyorum, geziyorum. Kat'iyen, bugün gönderdiğiniz risaleleri tashih ederken kanaatım geldi ki, o musibetin bâki kalan ondan birisi, on derece bir nimet hükmünde oldu. Ve on adetten ziyade fâidelerinden bir fâidesi şudur ki:

Ben tashihatta gerçi usanmıyordum; fakat her tashihte yine ders alıp istifade etmek bir âdetimdi. Bazı çok zevk alıyordum. Bu mevsimde dağlarda, bağlardaki güzel san'at-ı İlâhiyeyi temâşâ zevki, o tashihteki zevkime galebe ediyordu. Bu yeni musibetteki mütemadiyen kendini ihsas eden hastalık, kemâl-i zevk ve şevkle, Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın Lem'asıyla, Hastalık Lem'asını her nüshada yeniden görüyorum gibi okuyup tashih ediyorum. Kat'iyen şüphem kalmadı ki, o zahmetli hastalık, o lezzetli, rahmetli vazife-i Nuriye için verilmiş. Gerçi harekâtımda namaz ve abdestte sıkıntı veriyor; fakat hastalıkla ubudiyet muzaaf sevabı olduğu gibi, bu tashihat-ı vazife-i Nuriyedeki zevk, o sıkıntıları hiçe indirdi.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ [4]

Saniyen: Sizin nüshalarınızda bazan bir yanlış, bir kaç nüshada aynen bulunur. Demek mânâ iyi anlaşılmamış, öyle kalmış. Meselâ, İktisadın âhirlerinde, Hüsrev'in haşiyesinde, beşinci satırında, "Ulema ise, masraflarından, mallarının kıymetini bilmedikleri" cümlesi yanlıştır. Sahihi ise, "Ulema ise, marifetlerinden, mallarının kıymetini bildikleri için." Hem bu satırın arkasındaki "arkasında" kelimesi yanlış, sahihi, "arasında"dır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.)Küfür ve dalâlet haricinde her türlü hal için Allah'a hamd olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 179

Mektup 179

Aziz, sıddık, mübarek, fedakâr kardeşlerim,

Dün, altı ehemmiyetli mektuplarınızı aldım. Her mektubunuza uzun bir mektup yazmak cidden arzu ederdim. Hem de hakkınızdır; fakat bu hurufatı yazan Feyzi şahittir ki, altı gecedir altı saat yatamadım. Yalnız bu altıncı gece, bir buçuk saat kadar yatabildim. Onun için, bu ehemmiyetli mektuplara kısacık birer cümleyle iktifa ediyorum.

Evvelâ: Risale-i Nur santralı ve Hulûsi, Hakkı, Süleyman'ı temsil eden Sabri kardeşim! Öşür, şer'î zekâttır. Zekât ise, müstehaklaradır.

Saniyen: Gül fabrikası gülistanlarını ve merhum bedevî bülbüllerini konuşturan Hüsrev kardeş! Risale-i Nur, Isparta'yı, âfât-ı semaviye ve arziyeden muhafazasına sebep olduğunu, çok hâdisatla beraber, bu yeni zelzele hadisesi ve muarız hocanın dolularla başının tokatlanması, yeni bir hücceti oluyor. Ve Mu'cizât-ı Kur'âniye lâhikasını, sizin isabetli fikrinize havale ediyoruz. Hem siz, yazdığınız miktarı gönderiniz. Biz burada tekmil eder, size de sonra haber veririz.

Salisen: Nur fabrikasının sahibi Hâfız Ali kardeş! Senin Risale-i Nur'a karşı harika ihlâs ve irtibat ve itikadın, inşaallah o Nurları o havalide daima parlattıracak. Senin, o büyük zelzelenin gürültüsünü işitmemen ve zelzeleyi hissetmemen, tokadını yiyen hoca gibi, Risale-i Nur'un bir nevi kerametidir. Demek, değil şakirtlere zarar vermek, belki inâyetkârâne, vücudunu da bazı haslara bildirmiyor, korkutmuyor.

Rabian: Bizi ve Kastamonu şakirtlerini kıyamete kadar minnettar eden ve müstesna kalemiyle Risale-i Nur'un hemen umumunu bu havaliye yetiştiren ve evlât ve peder ve vâlideleri ve refikasıyla Risale-i Nur'a hizmet eden kahraman Tâhirî kardeşim,

Cenâb-ı Hak, hanenizdeki hemşireme, hem bana şifa ihsan eylesin. Hastalığıma ait bir parça size geliyor. Peder ve validenize de benim tarafımdan deyiniz ki: “Tâhirî gibi kahraman bir şakirdi Risale-i Nur’a yetiştiren ve o vasıtayla defter-i â’mâllerine daima hasenat yazdıran bir şakirdi bize kardeş veren o mübarek zâtlar, inşaallah bu saadeti daima idame ettirecekler. Dünyanın cam parçalarını, o elmaslara tercih etmeyecekler. Onlar, hususî duamızda dahildirler.”

Hâmisen: Mücahidlerin üstadı ve efelerin hakikî bir nâsihi ve Risale-i Nur’un hâlis muhlis bir şakirdi olan Hasan Âtıf kardeşim! Senin uzun ve tesirli ve ehemmiyetli mektubun içindeki edîbâne, gayet ince hissiyatın ve sana mahsus latîf tâbiratın hoşuma gitti. Kardeşim, mübtedi’lerin ve hodfuruşların ve mülhidlerin ilişmelerinden teessüratın beni, senin hesabına müteessir etti. Evvelce size yazdığım mektup, inşaallah o teessüratı izale eder. Risale-i Nur’un mesleği ise, vazifesini yapar, Cenâb-ı Hakkın vazifesine karışmaz. Vazifesi tebliğdir; kabul ettirmek, Cenâb-ı Hakkın vazifesidir.

Hem, kemiyete ehemmiyet verilmez. Sen o havalide bir tek Âtıf’ı bulsan, yüzü bulmuş gibidir. Merak etme. Hem, mümkün olduğu kadar hariçten gelen küçük ilişmelere ehemmiyet verme. Fakat ihtiyatla, bu atâlet mevsimi ve gaflet zamanı ve derd-i maişet iptilâsı zamanında cüz’î bir iştigal de ehemmiyetlidir. Tevakkuf değil, muvaffakiyetsiz mağlûbiyet yok! Risale-i Nur’un her tarafta galibâne fütuhatı var.

Sâdisen: Eski dost ve kardeş ve Risale-i Nur’un o zamanda ciddî bir talebesi ve Isparta hayatımda bana hüsn-ü hizmetle samimî bir arkadaş ve himmeti uzun, eli kısa, aziz kardeşim Mehmed Celâl! Seni, o zamandan beri unutmadım. Çok zaman Risale-i Nur dairesinde kalemiyle çalışanlar içinde isminle hissedar oluyordun. Senin yüksek istidadını ve ulüvv-u himmetini Risale-i Nur’da istimal etmek arzuluyordum. Demek, derd-i maişet, sizi bir derece kayıt altına aldı. Başta mübarek baban, hanenizde bulunanlara bilmukabele selâm ediyorum. Ve bilhassa Mehmed Seyrani Hayyat’a çok selâmla beraber, eğer benim orada iken tanıdığım ve Hüsrev sisteminde telâkki ettiğim Mehmed Seyrani ise, onun bin selâmına selâmla mukabele edip, o Seyrani, o zamandan beri Risale-i Nur’un bir cüz’üne bahsi girdiği ve silinmediği gibi, hatırımda da silinmemiş.

Çok defa bekliyordum ki, Seyrani, Hüsrev'in arkasında koşup çalışsın. Demek, onu da derd-i maişet bağlamış.

Sâbian: Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesinden Halil İbrahim'in on dört yaşındaki evlâd-ı mânevîsi, Risale-i Nur dairesindeki mâsum şakirtlerin dairesinde inşaallah ehemmiyetli mevkii alacak ve o küçük şahsiyette parlak, büyük bir şakirt ruhu görünüyor. Mektubunda çocukça konuşmamış; gayet müdakkikâne büyük bir âlim gibi konuşması bizi çok sevindirdi. Mâşâallah, bârekâllah dedirtti.

Sâminen: Evvelce haber aldığınız hastalığıma dair bir noksan parça, dualarınıza ve geçen Ramazan gibi mânen yardımlarınıza vesile olmak için, o hastalık münasebetiyle yanımıza gelen bazı zâtlara söylediğim ve noksan kalmış bir fıkrayı yazıyorum. Şöyle ki:

Halimi soranlara dedim ki: Hem nazar, hem ervah-ı gayr-ı tayyibe cihetinden başıma gelen bu musibet, rahmet-i İlâhiyeyle, on adetten bire indi, dokuzu nimet oldu. Bâki kalan birisi de, dokuz menfaati oldu.

Birinci menfaati: Hastalıkta her saat ibadeti, dokuz saat ibadet hükmüne getirdi.

İkinci fâidesi: On beş hasta risalesini, tam zevkle tashih etmek ve bu hastalık zamanında, hastalara ve muhtaç olanlara çabuk yetiştirmeye sebep oldu.

Üçüncü fâidesi: Eski Said'i, Yeni Said'e kalb eden eski bir hastalık gibi, şimdi de, Risale-i Nur'un parlak bir tarzda intişarı, Yeni Said'i de dünyayla bir derece alâkadar ettiği cihetle, o halin zararından kurtulmaya sebep oldu.

Dördüncüsü: Bu mübarek aylarda, pek çok iştiyak ve ihtiyaçla fazla a'mâl-i uhreviyede bulunmak arzusuyla beraber, mevsim ve bazı esbap cihetiyle muvaffak olamayarak fazla müteessir idim. Bu hastalık, tam bu aylara lâyık bir tarzda, hastalıktan gelen ihlâs ve kesret-i sevap cihetiyle azîm bir menfaati oldu. Beni gündüzde dağ ve bağları gezmekten men ettiği gibi, gece uyku ve gafletten kurtarıp, kemal-i tazarru ve niyazla geceleri ihyaya sebep oldu.

Beşincisi: Geçenki Ramazan'daki hastalık gibi, bu hastalık dahi, fedakâr kardeşlerimin şefkatlerini heyecana getirip, benim hesabıma a'mâl-i uhreviyelerinin bir nevi zekâtını vermek; nâkıs, kusurlu

sermayemi, birden ona, belki yüze ve bine çıkarmaya sebep olmasıdır.

Altıncı fâidesi: Hastalara, yirmi beş devâ-i imanî veren risalenin ilâçlarını nefsimde tatbik ederek ayn-ı hakikat olduğunu tasdik edip, asap ve sinirden gelen ziyade hassasiyetimden kıymetsiz, fâni işleri lüzumsuz ve endişeli meraktan ve fâidesiz ve zararlı alâkadan bir derece kurtulmaya sebep olmasıdır.

Umum kardeşler ve hemşirelerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ve dualarını rica eden kardeşiniz,

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size, hastalığın dokuz fâidesinden bâki kalan üçünü yazıyorum ki, o hastalığın bir meyvesi sâbık Arabî fıkradır.

Yedinci fâidesi: Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir şakirdinin ehemmiyetli bir hatâsını tamir etmesidir. Şimdilik bu ehemmiyetli fâideyi izah etmek münasip değil.

Sekizinci fâidesi: Gayet incedir, izah edilmez; yalnız kısa bir işaret ederiz. Nasıl ki Hüsrev, yazdığı Kur'ân'ı, fotoğrafla tab'ını kabul etmeyerek binler câzibedar Kur'ân'lar kendi hattıyla âlem-i İslâmda intişarıyla, kutbiyet derecesinde bir mertebe-i ulviyeyi ve yüksek bir şeref-i imtiyazı bırakıp, Risale-i Nur dairesindeki sırr-ı ihlâsı muhafaza ve hazz-ı nefisten teberrî etmiştir. Aynen öyle de, bu hastalık ruhumda öyle bir inkılâp yaptı ki, Risale-i Nur'un parlak fütuhatını müteşekkirâne temâşâ etmek ve sevapdârâne, mücâhidâne, bir nevi kumandan hizmetinde bulunmaktan gelen uhrevî zevki ve şerefi ve dünyada uhrevî meyvesini gösteren hizmet-i imaniyenin şahsıma ait lezzeti ve imtiyazı, o sırr-ı ihlâs için bırakmak ve kardeşlerime havale etmek ve onların şeref ve zevkleriyle iktifa etmeye nefs-i emmârem dahi muvafakat ederek, dünyanın bu uhrevî ve güzel yüzünde gözünü kapamak ve eceli ve mevti ferahla karşılamaya tam kabul etmesidir.

Dokuzuncu fâidesi: Çoktan beri benim hususî bir virdim ve hiç kaleme alınmayan ve mesleğimizin dört esasından en büyük esası olan şükrün en geniş ve en yüksek mertebesini ihata eden ve bende çok defa maddî ve mânevî hastalıkların bir nevi şifası olan ve İsm-i

Âzam ve Besmeleyle dokuz âyât-ı uzmâyı içine alan ve on dokuz defa şükür ve hamdi âzami bir tarzda ifadeyle, tahmidâtın adetleriyle o eşyanın lisan-ı haliyle ettikleri hamd ü senâyı niyet ederek, o hadsiz hamdlerin yekûnunu kendi hamdleri içine alarak azametli ve geniş bir tahmidnâme ve teşekkürnâme bulunan ve Sekine'deki esmâ-i sittenin muazzam yeni bir dersini izhar etmeye sebep olmasıdır.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ve beraatlerini tebrik ederiz.

Kastamonu Lahikası : Mektup 180

Mektup 180: Medar-ı ibret ve hayret bir hâdisedir.

Medar-ı ibret ve hayret bir hâdisedir.

Risale-i Nur’un erkân-ı mühimmesinden bir zât yazıyor ki: “Adapazarı zelzelesinin aynı gününde, zelzeleden birkaç saat evvel, umumî ve herkese göstermek için, bir büyük tiyatro teşekkülüyle ve oyuncu kızlardan dört güzelini çırıl çıplak olarak âlâyişle çarşı ve pazarda gezdirerek, o câzibedarlara kapılan tiyatro binasında toplanan bin kişiden fazla seyirciler, oyun başlarken, birdenbire arz, kemâl-i hiddet ve gayz ile onların hayasız yüzlerini dehşetli tokatladı, mahvedip zîr ü zeber etti. Ve o binayı hâk ile yeksan eyledi.”

Ben, dünyanın bu nevi hâdiselerinden iki senedir hiç haberim yoktu, bakmıyordum. Fakat bugünlerde hem Hüsrev ve hem Kahraman Çelebi zelzeleden haber vermeleri ve Hüsrev ve rüfekasının kanaatiyle, Isparta’nın gürültülü zelzelesi karşısında Risale-i Nur’u kuvvetli bir kalkan bulmasıyla hiçbir zarar vermemesi ve Risale-i Nur’a muarız bir hocanın bütün hâsılatını mahveden dolu, o muarıza has kalması, başkasına ilişmemesi bir derece kanaat verir ki, ekser vilâyetlere giren ve Adapazar’a girmeyen Risale-i Nur’un ehemmiyetli bir esası olan tesettür şiarını bu derece açık ihanetiyle, Risale-i Nur, onların yardımlarına koşmamış diye, yalnız bu hâdiseye baktım.

Kastamonu Lahikası : Mektup 181

Mektup 181: Risale-i Nur dünya işlerine âlet olamaz

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur dünya işlerine âlet olamaz, dünya işlerine siper edilmez. Çünkü, ehemmiyetli bir ibadet-i tefekküriye olduğu cihetle, dünyevî maksatlar onunla kasten istenilmez. İstenilse, ihlâs kırılır, o ehemmiyetli ibadet şekli değişir. Yani, çocuklar gibi, döğüştükleri vakit Kur'ân'ı başına siper eder. Başına gelen zarar Kur'ân'a geldiği gibi, Risale-i Nur, böyle muannid hasımlara karşı siper istimal edilmemeli.

Evet, Risale-i Nur'a ilişenler tokatlar yerler; yüzer vukuat şahittir. Fakat Risale-i Nur, tokatlarda istimal edilmez ve niyet ve kasıtla tokatlar gelmez. Çünkü sırr-ı ihlâs ve sırr-ı ubudiyete münafidir. Bizler, bize zulmedenleri, bizi himaye eden ve Risale-i Nur'da istihdam eden Rabbimize havale ediyoruz.

Evet, dünyaya ait harika neticeler, bazı evrad-ı mühimme gibi, Risale-i Nur'a çokça terettüp ediyor. Fakat onlar istenilmez, belki veriliyor; illet olamaz, bir fâide olabilir. Eğer istemekle olsa, illet olur, ihlâsı kırar, o ibadeti kısmen iptal eder. Çabuk bu hâdiseyi teskin ediniz. Yoksa münafıklar istifade edecekler; belki onların parmağı var.

Evet, Risale-i Nur’un o kadar dehşetli muannidlere karşı galibâne mukavemeti, sırr-ı ihlâstan ve hiçbir şeye âlet edilmemesinden ve doğrudan doğruya saadet-i ebediyeye bakmasından ve hizmet-i imaniyeden başka bir maksat takip etmemesinden ve bazı ehl-i tarikatın ehemmiyet verdikleri keşf ve kerâmât-ı şahsiyeye ehemmiyet vermemekten ve velâyet-i kübrâ sahipleri olan Sahabîler gibi, veraset-i Nübüvvet sırrıyla, yalnız iman nurlarını neşretmek ve ehl-i imanın imanlarını kurtarmaktır.

Evet, Risale-i Nur’un bu dehşetli zamanda kazandırdığı iki netice-i muhakkakası herşeyin fevkindedir; başka şeylere ve makamlara ihtiyaç bırakmıyor.

Birinci neticesi: Sadakat ve kanaatle Risale-i Nur dairesine giren, imanla kabre gireceğine gayet kuvvetli senetler var.

İkinci neticesi: Risale-i Nur dairesinde, ihtiyarımız olmadan, haberimiz yokken takarrur ve tahakkuk eden şirket-i maneviye-i uhreviye cihetiyle, herbir hakikî sadık şakirdi binler dillerle, kalblerle dua etmek, istiğfar etmek, ibadet etmek ve bazı melâike gibi kırk bin lisanla tesbih etmektir. Ve Ramazan-ı Şerifteki hakikat-i leyle-i Kadir gibi, kudsî ve ulvî hakikatleri, yüz bin elle aramaktır.

İşte, bu gibi netice içindir ki, Risale-i Nur şakirtleri, hizmet-i Nuriyeyi velâyet makamına tercih eder; keşif ve kerâmâtı aramaz ve âhiret meyvelerini dünyada koparmaya çalışmaz ve vazife-i İlâhiye olan muvaffakiyet ve halka kabul ettirmek ve revaç vermek ve galebe ettirmek ve müstahak oldukları şan ü şeref ve ezvak ve inâyetlere mazhar etmek gibi, kendi vazifelerinin haricinde bulunan şeylere karışmaz ve harekâtını onlara bina etmezler. Hâlisen, muhlisen çalışırlar, “Vazifemiz hizmettir, o yeter” derler.

Ve saniyen: Seksen küsur sene kıymetinde bulunan ve Ramazan-ı Şerifin mecmuunda gizlenen hakikat-i leyle-i Kadri kazanmak için, Risale-i Nur şakirtlerinin şirket-i mâneviye-i uhreviyeleri muktezasınca, herbiri, mütekellim-i maalgayr sîgası olan اَجِرْنَا، اِرْحَمْنَا، وَاغْفِرْ لَنَا gibi tâbiratta, “biz” dedikleri vakit, Risale-i Nur’un sadık şakirtlerini niyet etmek gerektir. Tâ herbir şakirt umumun namına münacat edip çalışsın. Ve bu biçare ve az çalışabilen ve haddinden çok fazla hizmet ondan beklenen bu

kardeşinize, o hüsn-ü zanları yanlış çıkarmamak için, geçen Ramazan gibi yardımınızı rica ediyorum.

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Ramazan ayının dakikalarının âşireleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
4.) Bizi koru, bize merhamet et, bizi bağışla.

Kastamonu Lahikası : Mektup 182

Mektup 182: Birden hatıra gelen bir meseledir

Birden hatıra gelen bir meseledir.

Her şeyde, her musibette, hususan beşer eliyle gelen zulümlü musibetlerde, Risale-i Kaderde beyan edildiği gibi, iki sebep var.

Biri: Zâhiren esbaba bakan beşerdir.

Diğeri: Kader-i İlâhîdir.

Beşer, zâhirî esbaba bakar; bazan yanlış eder, zulmeder. Fakat kader, başka noktalara bakar, adalet eder. İşte, bugünlerde elîm bir endişeyle Risale-i Nur dairesine temas eden üç mesele, adalet-i kaderiye noktasında mânevî suâle cevaben ihtar edildi.

Birinci suâl: Neden fedakâr, yüksek bir şefkati taşıyan valide, bu zamanda, veledinin malından irsiyet almasından mahrum edildi, kader müsaade eyledi?

Gelen cevap şu: Valideler bu asırda, bir aşılama suretinde şefkatlerini yanlış bir tarzda sarf etmeleridir ki, “Evlâdım şan ü şeref rütbesinde memuriyet kazansın” diye, bütün kuvvetleriyle, evlâtlarını dünyaya, mekteplere sevk ediyorlar. Hattâ, mütedeyyin de olsa, Kur’ânî ilimlerin okunmasından çekip dünyayla bağlarlar. İşte bu şefkatin bu yanlışından, kader bu mahrumiyete mahkûm etti.

İkinci suâl: Risale-i Nur’la münasebettar bazı zâtlara acıdım. “Neden pederinin malından hakkı iki sülüs iken, o haktan kısmen mahrumiyete kader-i İlâhî neden müsaade etti?”

Gelen cevap: Şu asırda, öyle acip bir aşılamakla, ebeveynine hürmet ve peder ve validesinin şefkatlerine mukabil, bilâ kayd ü şart kemâl-i hürmet ve itaat lâzım iken, ekseriyetle o hakikî hürmet ve itaat bozulduğundan, iki sülüs almaktan zulmen mahrum edildiler.

Kader, bunların kusuruna binaen müsaade etti. Kızlar ise, gerçi başka cihetlerde kusurları çok, fakat zafiyetlerine binaen himayetkâr ve şefkatkâr ellere ziyade muhtaç bulunduklarından, hürmetlerini peder ve validelerine karşı ihtiyaçlarını hassasiyetle bir cihette ziyadeleştirdiklerinden, beşerin zâlim eliyle, kardeşlerinin kısmen haklarını, muvakkaten onlara vermeye müsaade etti.

Üçüncü suâl: Bazı mütedeyyin zâtların, dünyadâr haremleri yüzlerinden ziyade sıkıntı çekmeleri nedendir? Bu havalide bu nevi hâdiseler çoktur.

Gelen cevap: O mütedeyyin zâtlar, diyanetlerin muktezası böyle serbestiyet-i nisvan zamanında öyle serbest kadınların vasıtasıyla dünyaya girişmeleri hatalarından, o kadınların eliyle tokat yemelerine kader müsaade etti.

Mütebakisi, bir mübarek hanımın şuursuz müdahalesiyle geri kaldı.

Kastamonu Lahikası : Mektup 183

Mektup 183

Azîz Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Bu mübarek Ramazan-ı Şerifteki dualar, ihlâsı bulmak şartıyla, inşaallah makbuldür. Fakat maatteessüf, ekseriyetçe Risale-i Nur şakirtlerinin nazarlarını dünyaya çevirmek ve huzur-u kalbi bozmak için, bazı taarruzlar yüzünden o ihlâs, o huzur-u tam bir derece zedelenir. Merak etmeyiniz, herşeyi Cenâb-ı Hakka havale edip öyle taarruzlara ehemmiyet vermeyin. Âtıf'a da yazınız, merak etmesin ve müteessir olmasın. O da bir kaza-i ilâhîdir. İnşaallah, Sava Hâfız Mehmed'in hâdisesi gibi, Risale-i Nur'un lehine dönecektir.**(Haşiye-1)**

Hem Âtıf'ın parlak hizmeti tevakkufa uğraması **(Haşiye-2)** ve gerilemesi ve merhum Mehmed Zühtü Bedevî'nin, yüksek ve geniş hizmetinin perdelenmesini, düşünmesi beni ziyade mahzun ettiği hengâmda, elime bir mektup verildi. O mektup, o endişemi izale etti. Risale-i Nur hizmetinde bir kapı kapansa, daha mühim kapılar açılır diye kaide, yine hükmünü icra etti ki, Sabri gibi Risale-i Nur'un gayet büyük bir rüknünün büyük amcası ve Risale-i Nur'un bir kahramanı olan Tâhirî'nin eniştesi ve Risale-i Nur'un saff-ı evvelinde ve şakirtlerinin başında bir zaman nâzırlık vazifesini gören ve şimdiye kadar da Risale-i Nur hakkında kalbini bozmayan büyük Hâfız Zühtü'nün samimî kemal-i sadakat ve ihlâsı gösteren mektubuyla, ve Hulûsi-i sâlis Abdullah Çavuş'un haşiyesinde tasdikle, bu eski ve yeni gayyûr kardeşimiz Büyük Zühtü, resmiyete bakmayarak, Risale-i Nur'un mühim vazifelerinden olan mâsumlara Kur'ân dersini vermekle gösterildi ki, merhum Zühtü Bedevî yerine, bu Büyük Zühtü'yü yeni veriyor. Ve Âtıf'ın tevakkufu yerine, bu müdakkik ve muktedir ve hatip Büyük Hâfız Zühtü'yü faaliyete getirdi. Cenâb-ı Hakka şükrediyoruz. Bugünden itibaren, Risale-i Nur'un has şakirtleri içinde şirket-i mâneviye-i Nuriyeden hissedar olmasını ve ismiyle duaya girdiğini selâmımla beraber tebliğ ediniz.

Haşiye-1: Âtıf'a muâraza eden ve hücum eden tarikatçı müftü ve taassuplu vâiz ve hoca ve ehl-i tarikat, ehemmiyetli ehl-i ilim ve tarikat, bu muarazada, en son perdesini rejim hesabına ve tarafgirliğe ve himayesine dayanıp, Âtıf'ın müdafaa ettiği sünnet-i seniye mesleğine taarruz suretine girdiğini; ve Risale-i Nur'a muâraza eden, bilerek veya bilmeyerek zındıkaya yardım ettiğine bir delil, bu defa adliyece benden sordular ki: "Kürt Âtıf rejim aleyhine çalışıyor. Demek onun muârızları rejime dayandılar." Ben de dedim: Rejimi reddetmek ne vazifemizdir, ne de kuvvetimiz var. Ve ne de düşünüyoruz ve ne de Risale-i Nur izin veriyor. Fakat biz kabul etmiyoruz, amel etmiyoruz, istemiyoruz. Red başka, kabul etmemek başkadır, amel etmemek daha başkadır. Hazret-i Ömer'in (r.a.) taht-ı hükmünde, kanun-u adalet-i şer'iyesini reddetmeyen ve ilişmeyen Yahudilere, Nasârâya ilişmi- yordular. Demek, kabul etmemek, tasdik etmemek, idarece bir cünha, bir suç teşkil etmiyor ki, o çeşit muhalifler ve münkirler, en kuvvetli padişahların idaresi ve siyaseti altında bulunmuşlar. İşte, bu nokta-i nazardan, Risale-i Nur'un şakirtlerinden en müthiş bir muhalif, rejim müessesesini tel'in de etse, bilfiil idareye ilişmese, onun mefkûresine kanunen ilişilmez. Hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikir, onları tebrie eder.

Haşiye-2: Şimdi aldığımız haber: Denizli Valisi ehemmiyetli bir şifre ile, bura valisine, Âtıf meselesini i'zam ederek şifre yazmış. Hâfız-ı Hakikînin hıfzına dayanıp telâş etmeyiniz. Fakat ihtiyat ediniz. Hapsolan Âtıf ve arkadaşlarına teselli veriniz ve merak etmesinler. Allah Kerîmdir ve Rahîmdir.

Kastamonu Lahikası : Mektup 184

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نَعْمَائِهِ ﴿2﴾

Risale-i Nur’un silsile-i kerâmâtından Mu’cizat-ı Ahmediye ve kerametli Yirmi Dokuzuncu Söz ve İşârâtü’l-İ’câz’ın himayetkârâne ve mu’cizâne yeni bir kerametleri şudur ki:

Bu Ramazan-ı Şerifin başında doktorun ihbarıyla ve kuvvetli emarelerin delâletiyle ve birden hararet kırk dereceden geçmesiyle tebeyyün eden, zehirlemekten gelen şiddetli hastalık hengâmında, kardeşimiz Âtıf’ın habbe gibi hâdisesini, hariç valiler kubbe yaparak, buranın hem adliye, hem zabıta, hem vilâyete şifrelerle Risale-i Nur aleyhine sevk edildiği aynı zamanda, iki saat evvel, Mu’cizat-ı Ahmediye İstanbul’dan koşup imdada gelmiş. Masada iken, Yirmi Dokuzuncu Söz ve kerametli İşârâtü’l-İ’câz, Tosya kasabasından imdada gelmiş gibi, aynı vakitte yaldızlı ciltleriyle masa üzerinde dururken, onların müsadere endişesi ve elliden ziyade sair risalelerin de namazsız ellerin zaptına geçmek ihtimali ve şiddetli hastalığın konuşturmamak vaziyetiyle beraber, Risale-i Nur’un o üç kerametli risaleleri, öyle harika bir himayet ve muhafazaya vesile ve o zehirlendirmeye panzehir ve tiryak oldu ki, bu hale muttali olan bizler, şimdi de hayretteyiz. Güya hiçbir hastalık yokmuş gibi, gayet kuvvetli, hem şiddetli tokatlar vurarak, o düşmanlık vaziyeti dostluğa çevrildi.

Hem adliyenin büyük memurları ve taharri komiserleri, şiddetli taharri ve müsadere için geldikleri halde, elliden ziyade kitaplardan hiçbirine el uzatmadan, yalnız o risalelerin kerametlerini kısmen dinleyerek onların mânevî himayeti altında muhafaza edildi. Yalnız Müdâfaat ve On Altıncı Mektup ve Ramazaniye Risalesini mütalâa etmek için biz verdik.

Üçüncü günde, daha şiddetli arama ve taharri etmek, zabıtanın siyasî komiseri bir taharri komiseriyle geldiği vakitten iki üç saat evvel, üç kerametli risalelerin kumandasında bütün risaleler, kendilerini ellere vermemek için ortada görünmediler. Bütün iki saat o taharri neticesinde, Ankara'dan gelen bir Ramazan tebrikiyle, bir Ramazaniye Risalesini elde ettiler. Mütalaadan sonra iade etmek va'diyle aldılar. Bütün bu hâlât, yüksekte duran Mu'cizatlı Kur'an-ı Azîmüşşan ile beraber, i'cazlı Hizb-i Kur'anî'nin nüshaları ve Hizb-i Nurî'nin risaleleri bu hârika vaziyeti gösterdiler. Cenab-ı Hakk'a onların hurufatı adedince ve şehr-i Ramazan'ın dakikalarının âşireleri sayısınca hamd ü sena ediyoruz. Elhamdülillahî alâküllihal.

Hem hastalıktan gelen teessür ve Âtıf hâdisesiyle kalbime gelen teellüm ve onlara acımak ve Isparta'ya sirayet etmek endişesinden neş'et eden sıkıntı ve bu mübarek şehirde Risale-i Nur'un سِرًّا تَنَوَّرَتْ perdesi altına girmesi ve üçüncü günde o iki taharriden sonra, akşama kadar gelen ve gidenlerin mütemadiyen tarassud edilmesi ve Emin'in hanesi de birşey bulunmadan taharri edilmesi cihetiyle ziyade muzdarib ve müteellim iken; Cenâb-ı Erhamürrâhimîn'in rahmetiyle, şimdiye kadar devam eden inâyet-i İlâhiye himayeti ve rıza, teslim, tevekkül ve ihlasın verdikleri teselli, bütün o müz'iç şeyleri akîm bıraktı. Kemal-i ferah ve istirahatla *"Görelim Mevlâ neyler. Neylerse güzel eyler"* deyip, kemal-i teslimiyetle müsterih olduk. Siz de öyle olunuz..... fütur getirmeyiniz.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ederiz.

Hastalık devam ediyor, fakat tahammül haricinde değil. O musibet de, Risale-i Nur'un parlak neşriyatına tevakkuf vermek için idi.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın bol bol nimet vermesinden dolayı Ona sonsuz hamd olsun.

Kastamonu Lahikası : Mektup 185

Kastamonu'da Üstad Bediüzzaman'a sekiz sene hizmet eden Mehmet Feyzi ve Çaycı Emin Efendinin, Kastamonu'daki hayatına dair Emirdağı'nda iken Hz. Üstada yazdıkları kıymettar bir mektuplarıdır

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [1]
بِعَدَدِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَقْرُوئَةِ وَالْمَكْتُوبَةِ

Çok sevgili, çok kıymettar, çok müşfik Üstadımız efendimiz hazretleri,

Evvela: Leyle-i Miracınızı tebrik eder, ellerinizden öper, kusurumuzun affını rica ederiz.

Üstadımızın tercüme-i halini merak edenlere deriz ki:

Kur'ân-ı Hakim, otuz üç âyâtının i'cazkâr işaretiyle, İmam-ı Ali Radıyallahu Anh Celcelûtiye ve Ercûze'sinde kerametkâr delâlâtiyle, Gavs-ı Âzam (kuddise sırruhu), beşaretkâr beyanatiyle, Üstadımızın hakiki tercüme-i halini ve Risale-i Nur'un hakiki mahiyetini beyan etmişler.

Üstadımızın şahs-ı mânevisini bilmek isteyenler, Risale-i Nur'un İşârât-ı Kur'âniye ve Kerâmât-ı Aleviye ve Kerâmât-ı Gavsiye Risalelerini ve Risale-i Nur'un sair eczalarını dikkatle tetebbu etmeleri lâzımdır. Yalnız bizim, Üstadımız hakkındaki kanaat-ı kat'iyemiz şudur ki: İsm-i Nur ve İsm-i Hakime mazhariyetle, Kur'ân-ı Hakim'in hazinesinden nail olduğu hakaik ve maârifi, tahdis-i nimet maksadıyla beşere ilân eden bu allâme-i zîfünun Bediüzzaman Hazretleri, ahlâk-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm ile tahalluk etmiş, nefis ve heva berzahlarından geçmiş, mekârim-i ahlâkın en mümtaz ve müstesna bir timsâl-i mücessemi olarak bu asırda bulunmuş. Şimdiye kadar bütün hayatında şayan-ı hayret bir ulûvv-i

himmet ve sekinet ve iffet ve mahviyet içinde yaşamış. Gına-yı kalbi, tevekkül ve kanaatı harikulâde, maişet ve kıyafeti, pek sade ve mekârim-i ahlâkı, pek fevkalâde, dünyaya zerre kadar meyil ve muhabbet etmez…

Hem öyle bir tarzda izzet-i ilmiyeyi hayatta muhafaza etmiş ki; asla kimseye arz-ı iftikar etmemek, hayatının en mühim bir düsturu olmuştur. Dünya kendilerine teveccüh etmişse de, ondan yüz çevirmiş olan Üstadımız, emr-i maaşta Cenâb-ı Hakkın inayetiyle, iffet ve nezahetini daima muhafaza eder; sadaka, zekât ve hediyeleri almaz. Yakinen biliyoruz ki, Kastamonu'da bulundukları zaman, oturdukları evin îcarını vermek için yorganını sattılar da, yine hiçbir suretle hediye kabul etmediler.

Hem Üstadımız, tekellüf ve taazzumdan asla hoşlanmaz ve talebelerinin dahi tekellüf kaydından âzade olmalarını emreder. Ve buyururlar ki: "Tekellüf, şer'an ve hikmeten fenadır, çünkü tekellüf sevdası, insanı, hadd-i mârufu tecavüze sevk eder. Mütekellif olanlar, bazan hodbinane bir tezahür ve tefâhur tavrı ve muvakkat soğuk bir riyakâr vaziyeti takınmaktan kurtulmaz. Halbuki bunların ikisi de ihlâsı zedeler."

Hem Üstadımız, gayet mütevazidir. Tefevvuk ve temeyyüz dâiyelerinden, şöhret sevdalarından ziyadesiyle sakınırlar. Kendilerine mahsus sâfi meşrebi, o gibi can sıkacak şeylerden âlîdir. Herkese, hele ihtiyarlara ve çocuklara ve fukaralara, rıfk ve mülâyemetle uhuvvetkârane bir muamele-i hâlisanede bulunurlar. Mübarek yüzlerinde, mehâbet ve beşâşetle karışık bir nur-u vakar lemean eder. Heybetle beraber âsar-ı üns ve ülfet dahi görünür. Daima mütebessim bulunurlar. Fakat bazan tecelliyatın muktezası olarak mehâbet ve celâl nazarı o derece tezahür eder ki, artık o zaman yanında bulunup da söz söylemek isteyen adamın, âdeta dili tutulur, ne söylemek istediği anlaşılmaz. Bu âcizler, çok defa bu hali müşahede ettik.

Üstadımızın, az söylemek âdetidir. Fakat, söylediğini veciz söyler, herhalde düstur-u hikmet olarak pek mânidar ve pek şümullü birer câmiü'l-kelimdirler.

Üstadımız, ne kimseyi zemmeder ve ne de yanında kimseyi gıybet ettirir. Bunlardan asla hoşlanmaz. Kusur ve hatâları

setrederler. Hem o kadar hüsn-ü zanna mâlikdir ki, hattâ kendisi hakkında bir nâseza söz tebliğ edene, “Hâşâ! bu yalandır. Bu sözü söyledi dediğin zat, böyle söylemez” buyururlar.

Üstadımızın nefisle mücahedede bir rüsuh ve ihtisası vardır ki, asla huzûzat-ı nefsaniyelerine hizmet etmezler. Bir insana kâfi gelmeyecek kadar az yerler ve az uyurlar. Gecelerde, sabaha kadar câlib-i dikkat bir hal-i hâşiâne ile ubudiyette bulunurlar. Yaz ve kış bu âdetleri tahallüf etmez. Teheccüd ve münâcat ve evradlarını asla terk etmezler. Hattâ bir Ramazan-ı Şerifte pek şiddetli hastalıkta, altı gün birşey yemeden savm-ı visal içinde ubudiyetteki mücahedelerini terk etmediler. Komşuları her zaman derler ki: “Biz, sizin Üstadınızın sekiz sene yaz ve kış geceleri, aynı vakitlerde sabaha kadar hazin ve muhrik sadasiyle münâcat seslerini dinler ve böyle fasılasız devamlı mücahedesine hayretler içinde kalırdık.”

Hem Üstadımız, taharet ve nezafet-i şer’iyeye son derece riayet eder, her zaman abdestli olarak bulunur, asla mübarek vaktini boş geçirmez. Ya Risale-i Nur telifiyle veya tashihiyle meşgul veya Münâcât-ı Cevşeniyeyi kıraat ve secdegâh-ı ubudiyete kaim veya tefekkür-ü âlâ-i İlâhî bahrine müstağrak bulunurdu. Ekseriyetle, yaz zamanı şehre uzak ormanlık dağ vardı. Üstadımızla oraya giderdik. Yolda, hem Risale-i Nur tashih ederler, hem bu âciz talebelerinin okudukları risaleye dikkat ederler ve tashih için hatâlarını söylerler veyahut eski müellefatından birisinden ders verirler, bu suretle yolda bile mübarek vaktini vazife ile geçirirlerdi. Evet biz itiraf ediyoruz ki, Üstadımızın nutkundaki letâfet ve ülfetindeki halâvet o derece feyiz bahşederdi ki; insan, sabahtan akşama kadar o vaziyette ders alsa, yol yürüse, asla sıkılmak ihtimali yoktu.

Hem Üstadımız, Risale-i Nur hizmetini herşeye tercih ederler ve buyururlardı ki: “Yirmi senedir Kur’ân-ı Hakim’den ve Risale-i Nur’dan başka bir kitabı ne mütalaa etmişim ve ne de yanımda bulundurmuşum; Risale-i Nur kâfi geliyor.” Evet, Feyyaz-ı Mutlak tarafından bütün hakaik-i Kur’âniye kalb-i münevverine ilham ve ilka-ı küllî ile ifaza olunur da Kur’ân-ı Mucizi’l-Beyândan başka neye muhtaç olur? Bundan şüphesi olanlar, Risale-i Nur’a dikkat etsinler. Cenâb-ı Hak, Üstadımıza, Risale-i Nur’un telifinde öyle bir iktidar-ı bedi ihsan etmiştir ki, bu herkese nasip olacak hasletlerden değildir. O harika Nur Risaleleri, herbiri, gurbette, hastalık içinde, dağda,

bağda, kâtipsiz, tahammülü müşkül gayet ağır şerait dahilinde, zahiri nice müşkilâtlarla meydana gelmiş ve mü'minlerin imdadına yetişmiştir. Fakat, Cenâb-ı Hakka şükrolsun ki, inayet-i İlâhiye, harika bir tarzda Üstadımıza fevkalâde muvaffakıyet ihsan etmiştir. İşte bu sırdandır ki Cenâb-ı Hak, ona kâinatı bir kitab-ı semavî ve arzı bir sahife gibi keşf ve şuhudla bihakkılyakin okuyacak bir iktidar vermiş; mahz-ı inayetle böyle kudsî bir esere sahip kılmıştır.

Evet, âyât-ı teşriiyeyi hâvi Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hakaik ve maarifini ve âyât-ı kevniyeyi şâmil kitab-ı kebir-i kâinatın vezâif ve meânisini beyan edip, mârifetullahın en yüksek derecatına, urûca nev-i beşeri teşvik eden ve bugünkü günde, ölmeye yüz tutan kalbleri bile izn-i ilâhî ile ihtizaza getirecek kadar harika bir eser-i bedîa, bir sereyan-ı serîa olan Risale-i Nur ile neşr-i hakaik eden bu vücud-u mes'ud ile beşeriyet iftihar etmek lâzım gelirken; çok gariptir ki, ehl-i şekavet tarafından zehir verilmeye cesaret ve taş attırılmaya bile cür'et ediliyor.

Evet [2] اَشَدُّ الْبَلاَءِ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْاَوْلِيَاءِ sırrıyla, enbiyanın vârisi olanların türlü türlü belâlara uğramaları, hikmet-i İlâhiye iktizasından olmasıyla, o zümre-i mübareke gibi, Üstadımız dahi nice belâlara hedef olmuştur. Hattâ Kastamonu'ya ilk teşrif ettikleri zaman çocuklar, bir bedbaht şaki tarafından teşvik edilip, abdest almak için çeşmeye çıktıkları vakit taş atmışlar. Fakat Üstadımız daima gördüğü eza ve cefalara ulü'l-azmane sabır ve tahammül eder. Hem safâ-i sadre ve selâmet-i kalbe mâlik olduklarından, o çocuklara dahi hiddet etmeyip buyururlardı ki: "Bunlar, Sûre-i Yâsin'den mühim bir âyetin nüktesini keşfime sebep oldular" diye onlara dua ederlerdi. Sonra bu çocuklar, Üstadımızın duaları bereketiyle şâyân-ı hayret bir hal kesbettiler ki; Üstadımızı uzak-yakın nerede görürlerse, koşarak yanına gelirler, mübarek elini öperler, duasını alırlardı.

Hem Üstadımızın harika hâlâtı ve şâyân-ı hayret garaib-i ahvali, başta Risale-i Nur olarak pek çoktur. Evet, biz itiraf ediyoruz ki, Üstadımız bizim hâtırat-ı kalbimizi bizden ziyade okur, çok defa haberimiz olmadığı bir meseleden bizleri şiddetli telâşla ikaz ederler,

bizi hayrette bırakırlar. Fakat günler geçtikten sonra aynen Üstadımızın ikaz ettiği şeyle karşılaşır, aklımız başımıza gelirdi.

Üstadımızla dağa gittiğimiz zaman, daha şehre dönme zamanı gelmeden, birden Üstadımız kalkarlar, bize de emrederlerdi. Hikmetini sormak istediğimizde: “Acele gidelim, Risale-i Nur hizmeti için bizi bekliyorlar.” Hakikaten, şehre avdetimizde, mutlaka mühim bir Risale-i Nur şakirdi bizi bekliyor bulur veya birkaç defa gelip gittiğini komşular haber verirlerdi.

Yine birgün, Mevlânâ Hâlid (k.s.) Hazretlerinin Küçük Âşık namında bir talebesinin neslinden mübarek bir hanım, **(Haşiye)** yanında çok senelerden beri muhafaza ettiği Mevlânâ Hazretlerinin cübbesini, Ramazan-ı Şerifte teberrüken Üstadımızın yanında kalsın diye Feyzi ile gönderir. Üstadımız hemen Emin kardeşimize yıkamak için emrederek Cenâb-ı Hakka şükretmeye başlar. Feyzi’nin hatırına: “Bu hanım, benim ile yirmi gün için gönderdi, Üstadım neden sahip çıkıyor?” diye hayretler içinde kalır. Sonra o hanımı görür, o hanım Feyzi’ye der ki: “Üstad hediyeleri kabul etmediğinden, bu suretle belki kabul eder diye öyle söylemiştim. Fakat emanet onundur, canımız dahi feda olsun” der, o kardeşimizi hayretten kurtarır. Evet, mübarek Üstadımızın o cübbeyi kabulü, Mevlânâ Halid’den sonra vazife-i teceddüd-ü dinin kendilerine intikaline bir alâmet telâkki etmesindendir, derler. Hem de öyle olmak lâzım. Çünkü Hadis-i sahihte:

اِنَّ اللهَ لَيَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْاُمَّةِ عَلَى رَاْسِ كُلِّ مِاَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا [3]

buyurulmuş. Mevlânâ Hazretlerinin velâdeti 1193, Üstadımız Hazretlerinin ise 1293’tür. Bu hadisin tam izahı Risale-i Gavsiye’de vardır.

Üstadımız, arasıra bizlere hususan Feyzi’ye, latîfe tarzında buyururlardı ki: “Cezanız var, tokat yiyeceksiniz, hapse gireceksiniz...” diye Denizli hapsimizi bize remzen haber verip, hem bizi ikaz, hem kablelvuku bir mühim hadiseyi keşfen beyan ediyorlardı. Hakikaten çok geçmedi, Üstadımızın dediği çıktı.

Yine Denizli hapsi hâdisesinden evvel buyurdular ki: “Kardeşlerim, çoktandır sekiz seneden fazla bir yerde kalmamışım. Şimdi buraya geleli sekiz sene oluyor. Bu sene, herhalde ya vefat edeceğim veya başka yere nakledeceğim” diye Kastamonu’dan teşrifini haber veriyorlardı.

Hem Denizli hapsi musibetinden evvel Üstadımız buyururlardı ki: “Kardeşlerim, Risale-i Nur’a birkaç cihette hücum hissediyorum, ziyade ihtiyat ediniz.” Hakikaten çok geçmedi, İstanbul’da bir ihtiyar hoca, bilmeyerek, bir Risalenin bir meselesine itiraz ediyor. Sonra eski fetva emini merhum Ali Rıza Efendi Hazretleri, o hocanın itirazını red ve Risale-i Nur’un hakkaniyetini tam tasdik ediyor…

Yine bir zaman Feyzi, İstanbul’da gayet cazibedar bir âlimin dersine kapılarak orada kalmak niyet etmiş. Fakat acaba Üstadım müsaade eder mi diye müteredddid iken, o günlerde buradan bir Risale-i Nur şakirdinin Feyzi’ye yazdığı mektubunu Üstadımız görürler. Ve o mektubun zeyline “İstanbul Eski Said’i bilir. Yeni Said’in kardeşi Feyzi’yi aldatıp kendine çekmesin. Risale-i Nur razı değil.” yazmışlar. Feyzi İstanbul’da bu mektubu alınca birden ayılır, aklı başına gelir. Üstadından kusurunun afvını ister.

Bir müddet sonra, bir hayvan ürküp, Üstadımızın bacağını incitiyor. Aylarca, ıztıraplar içinde, vazife-i ubudiyetini ve Risale-i Nur’un hizmet-i kudsiyesini çok müşkülâtla ifa edebildi. Sonra dağda müthiş bir zehirlenmeden mütevellid gayet ağır surette hasta iken, Denizli hapsi tevkifi meydana çıktı. Fakat o ferd-i ferîd, tahammülü pek müşkül bu dehşetli halde, hem hizmet-i imaniye ve Kur’âniyedeki azm-i metînini, hem ubudiyetteki vezâifi ifaya son derece gayret edip asla fütur getirmeden ulü’l-azmâne bir sabır ile sebat ediyordu.

Yine, Üstadımız tevkifimizden evvel mükerreren buyururlardı ki: “Ehl-i dünya, Risale-i Nur’a ilişmesinler, ilişirlerse, âfetlerin hücumuna sebep olurlar.” Hakikaten herkesçe malûmdur ki, Risale-i Nur şakirtleri tevkif edilir edilmez her tarafta âfetler, zelzeleler, hastalıklar başlardı; tâ Risale-i Nur’un hakkaniyeti tasdik olunup vatana faideli olduğu itiraf edilinceye kadar çok yerlerde, ezcümle Kastamonu’da zelzele devam etti. Hattâ Kastamonu’nun tarihî yüksek ka’lası—ki bazı risalelerin medresesi hükmüne geçti—Risale-

i Nur’a ve müellifi olan Üstadımıza iştiyak ve hasretinden matem tutup, en sağlam köklü taşlarını aşağı atarak, Üstadımızın ihbar-ı gaybîsini maddeten tasdik etmiştir.

Üstadımız tevkifimizden mukaddem buyururlardı ki: “Risale-i Nur’a müthiş bir hücum plânı var, fakat merak etmeyiniz. Müjde, inâyet-i İlâhiye imdadımıza yetişecek. Şöyle ki:

“Bugün, okumak için Hizb-i Âzam-ı Nuri’yi açmıştım, birden karşıma:

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ [4]

âyeti çıktı. Mânen, ‘Bana bak!’ dedi. Ben de baktım, gördüm ki; mânâsının çok tabakalarından hususan mânâ-yı işarîsiyle ve cifrîsiyle hem hapis musibetine, hem necatımıza işaret ve bize beşaret ediyor” buyurdular. İşte Denizli mahkemesi, beraat kararı vermezden dokuz ay evvel, bilâ-tereddüt bu âyetin definesinden aldığı cevheri izhar edip, hem bu âyet-i kerimenin mühim nükte-i i’cazını keşf, hem de bu kuvve-i mâneviyeye muhtaç zayıf talebelerini tebşir etmekle bizleri mesrur eylemişlerdir. Bu âyetin tam izahı, Denizli müdafaasında ve lâhikasındadır.”

Nüsha-i nâdire-i zaman olan Üstadımız, gayet şecî ve metin ve ulü’l-azmâne bir cesaret-i fevkalâdeye mâlik bir lisanü’l-haktır ki, hak yolunda söz söylemekten çekinmez ve levm-i lâimden korkmazlar. Birgün, “Bismillâh” yazılı kabir taşlarını lâğımlar üzerine konurken görürler. Orada, dünyaca mühim zatlar hazır oldukları halde, kimsenin söyleyemediği gayet acı sözlerle o haksız işe ve daha başka haksız işlere de sedd-i sedid olmuşlardır.

Hem memleketimizde herkim Üstadımızı rencide etmeye cesaret etmişse, Risale-i Nur’a zarar getirmişse, mutlaka sû-i âkıbete uğramışlardır. Bazıları dehalet edip akılları başlarına gelmiş ise de, bazıları da cezalarını çekmişlerdir. Bu vak’aların bazıları Lâhikada yazılmıştır.

Elhasıl: Mübarek Üstadımızın evsaf-ı kemalini ve mehâsin-i ahvalini bizim gibi âcizlerin bihakkın tasvir ve tarif edebilmesine imkân yoktur. Hâlık-ı Zülcelâl ve’l-cemal Hazretleri, Üstadımızı, bir

vücud-u müstesna olarak yaratmış ve tevfik-ı İlâhîsine mazhar kılmıştır. Ne saadet ona ki onun bizzat iştigal ettiği ve ehemmiyetle teşvik ve tavsiye ettiği Risale-i Nur ile hizmet-i Kur'âniye ve imaniyede buluna ve Risale-i Nur'dan dersini almış ola...

Üstadımız, memlekette bulundukça, fâsılasız neşr-i hakaik eylemiş ve bizim saadetimiz için feyiz bahşeden mübarek nefesini sarf etmiştir. Cenab-ı Erhamürrâhimin'den bütün ruh u canımızla niyaz ederiz ki: Mahşer gününde dahi bizleri

اَلسَّعِيدُ سَعِيدٌ فِى بَطْنِ اُمِّهِ [5]

hadis-i şerifine mazhar olan Üstadımız define-i ulûm ve fünûn, bedîü'l-beyan allâme-i Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri ile birlikte haşretsin. Tâ ki, o korkulu günde nurlu, müşfik, mübarek eliyle elimizi tutsun, huzur-u Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma bizi götürsün, inşaallah!..

Risale-i Nur şakirtlerinden
Feyzi, Emin

Haşiye: O hanım "Asiye"dir.

1.) Risale-i Nur'un yazılan ve okunan harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
2.) Belâların en şiddetlisi insanların en iyisi, en kâmilleri olan peygamberlerin, sonra derecelerine göre Allah'ın velî kullarının üzerine gelir. (Buharî, Merdâ: 3: Tirmizî, Zühd: 57; İbni Mâce, Fiten: 23; Dârimî, Rikâk: 67; Müsned, 1:172, 174, 180, 185, 6:369; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 1:519, hadis no: 1056; el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:343)
3.) Allah Teâla bu ümmet için her yüz senenin başında dinlerini tecdid eden bir müceddid gönderir. (el-Hakim, el-Müstedrek, 4:522; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 2:281, hadis no: 1845)
4.) Rabbinin hükmü gelinceye kadar sabret. Muhakkak Sen bizim himâyemiz altındasın. (Tûr Sûresi, 52:48)
5.) Said (mutlu) olan annesinin karnında saîddir (mutludur). (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 452, hadis no: 1475; Süyûtî, el-Fethü'l-Kebîr, 2:171)

Kastamonu Lahikası : Mektup 186

بِاسْمِهِ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz kardeşim Hüsrev!

Şükür, hakkımda inayet-i İlahiye devam ediyor. Ben burada rahatım, fakat hizmete şiddetli ihtiyacım var. Sizlerden biriniz yanımda bulunmazsa çok üzüleceğim. En evvel hizmet nöbeti senin alâkasızlığın için sana düştü. Sonra başkası yapar. Bu husus için ben burada hükûmete ve emniyet müdürüne müracaat ettim. Eğer senin yol masrafın verilse veya teshilat gösterilse çok iyi olur. Yoksa borç ediniz, burada beraber çalışıp o borcu vereceğiz. Gelirken beraber mu'cizeli Kur'anımızı ve matbu' Onuncu Söz'ü ve Hâfız Ali'nin elyazısıyla benim için tevafuklu yazılan Onuncu Söz'ü ve altı esma-i İlahiyenin altı nüktelerini eğer yazmışsan birlikte getir. Bu husus hakkında buradaki zabıtaya ve hükûmete bildirdim. Süleyman ve kardeşlerime çok selam.

11 Mayıs 1936

Kastamonu Emniyet

Müdüriyeti eliyle

Kardeşiniz

Said-ün Nursî

Emirdağ Lahikası 1

Emirdağ Lahikası 1

Risale-i Nur Külliyatından

Emirdağ Lahikası 1

(Afyon Hapsine Kadar)

Bediüzzaman
Said Nursi

Emirdağ Lahikası 1 : Liste

Liste: Taşınan Mektuplar

Başka risalelere taşınan mektuplar listesi

- Mektup 1: Emirdağlılara hitap eden bir fıkra..
- Mektup 2: Müdafaatın Zeyli.. Mühim Bir Suale Cevaptır
- Mektup 4: Ankara Ehl-i Vukufunun İttifakla Verdikleri Raporun Suretinden..
- Mektup 5: Denizli Mahkemesinin İttifakla Verdiği Kararın Suretinden..
- Mektup 6: Kendi kendime bir hasbihaldir
- Mektup 7: "Kendi Kendime Bir Hasbihal" Namındaki Parçaya Lahika
- Mektup 8: Kardeşlerimle bir meşverete muhtacım..
- Mektup 12: Yirmi seneden beri sabredip sükût eden bir mazlumun şekvâsını dinlemenizi istiyorum.
- Mektup 13: Heyet-i Vekileye ve milletvekilleri riyasetine cüz'î, fakat ehemmiyetli bir maruzatımdır.
- Mektup 16: Regaib gecesi kesretli yağmur yağması
- Mektup 17: Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var..
- Mektup 18: Bir suale mecburi cevap
- Mektup 19: Tevafukla bu keramet nasıl kat'î sabit oluyor?
- Mektup 21: Bir Suale Mecburî Cevabın Tetimmesi..
- Mektup 23: Risale-i Nur'un serbestiyetine Cevv-i sema ve kuşlar dahi memnun oluyor
- Mektup 24: Risale-i Nur'un avukatı Ziya'yı bizim tarafımızdan hem çok teşekkür, hem tebrik ediniz.
- Mektup 28: Bkz. [Sikke-i Tasdik : 1.Parça : Mektub 3]
- Mektup 33: İkramı izhar mektubunun tetimmesi
- Mektup 36: Risale-i Nur'un küçük ve masum şakirtleri hakkında
- Mektup 40: Gayet ehemmiyetli iki mes'eleyi; sizlere -zekâvetinize itimaden- Risale-i Nur'da müteferrikan parçaları bulunmalarına binaen, gayet muhtasar konuşacağım
- Mektup 42: Hem maddî hem manevî, hem nefsim hem benimle

temas edenler gayet ehemmiyetli benden sual ediyorlar ki..

- Mektup 43: Ankara’da bulunan Emniyet-i Umumiye Müdürü Beye,
- Mektup 44: Afyon Emniyet Müdürlüğüne..
- Mektup 46: Geçen hâdise-i ihanetten merak etmeyiniz. O hâdise söndü, plânları akîm kaldı.
- Mektup 48: Merak etmeyiniz, telaş edilecek bir şey yok.
- Mektup 62: Zekâi’nin Bir Manzumesi
- Mektup 63: Risale-i Nur’un matbuat âlemiyle tezahüre başlamak zamanı gelmiştir
- Mektup 65: Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne!
- Mektup 70: Birkaç aydan beri aleyhime çevrilen desiseleri meydana çıktı
- Mektup 74: Şimdi tam tahakkuk etti ki; resmen bana ihanet ve hakaret etmek, onunla teveccüh-ü ammeyi hakkımda kırmak için gizli bir tedbir kurulmuş.
- Mektup 75: Afyon Emniyet Müdürü'ne derim ki..
- Mektup 87: Dâhiliye Vekili ile Bir Hasbihalden Bir Parçadır
- Mektup 88: Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Benim Hakkımda Bu Gurbette Samimî Akrabalarım Osman, Mehmed, Hasan Efendiler!
- Mektup 97: Dâhiliye Vekili Hilmi Uran Bey'e Merhum Sâlih Yeşil tarafından yazılan mektubun sureti..
- Mektup 112: Berat gecesinde bir güvercinin Üstada misafir gelmesi
- Mektup 114: Emirdağındaki zelzele hakkında
- Mektup 115: Emirdağ Zabıtasıyla Bir Hasbihal
- Mektup 116: Bu manidar yeni zelzeleyi merak ettim.
- Mektup 131: Risale-i Nurun, makine ile taammüm etmeye başlamasına binaen yazılan mektup
- Mektup 161: Eski dahiliye vekili, şimdi parti kâtib-i umumisi Hilmi Bey
- Mektup 162: Dahiliye Vekili ile Hasbihalden bir parçadır.
- Mektup 188: Leyle-i Kadirde kalbe gelen pek uzun ve geniş bir hakikate pek kısaca bir işaret edeceğiz.
- Mektup 209: Evvelâ: Nurun ehemmiyetli kahramanlarından
- Mektup 210: Dahiliye Vekiline berâ-yı malûmat beyan edilen on madde
- Mektup 211: Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, bu yeni taarruzda ve çok geniş ve çok evhamlı taarruz, yüzde bire indi.

- Mektup 213: Reisicumhura gönderilen istidanın zeylidir ki, mecbur oldum yazmaya.
- Mektup 214: Kıyafete taaruz hakkında
- Mektup 215: Adliyenin şahs-ı mânevîsine ve dahiliye vekiline bera-yı malûmat takdim edilen ve Emirdağ'ındaki istintakta verdiğim ifadenin hâşiye ve lâhikasıdır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 3

Emirdağ Lahikası 1

Mektup 3

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu parçayı sizler dahi Risale-i Nur'un makbuliyetine imza basan risaleler ve mektublar mecmuasının başında yazarsınız. Eğer mecmualar olmasa da Birinci Şua'nın başında yazarsınız. Beni merak etmeyiniz. Sevabın ziyade olması, bana sıkıntıları bir cihette sevdirir ve Nurların intişarına başka sahalarda meydan açar. Umumunuza birer birer selâm...

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 9

Mektup 9

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size melâikeye ait Meyvelerin bir parçasını daha gönderdim. Mahkeme reisi kitaplarımı bana vereceğini söylemesi üzerine, Denizli'ye iki vekâletname gönderdim. Burada bana şiddetli bir tecrid ve tazyik verildiğine merak etmeyiniz; inâyet-i Rabbâniye devam ediyor.

Medar-ı ibrettir ki; burada Risale-i Nur serbest okunup yazılırken-hilâf-ı âdet-başta bu kış, yaz gibi gittiğini çok adamlardan işittim. Ne vakit bana ve Risale-i Nur'a hücum edildi, yazdırılmadı, tatil oldu; gayet şiddetli bir kış başladığı gibi, Afyon'a şekvâ suretinde yazılan hasbihal ve zelzeleleri Risale-i Nur'un tatiliyle münasebettar gösterdiği cihetini inanmayanlara güya inandırmak için aynı taarruz zamanında başlayıp şimdiye kadar ara sıra hafifçe sarsar, ikaz ediyor diye işittim.

Hem ne vakit Risale-i Nur'a ilişilmişse, bir nevi umumî korku başlamış görüyoruz. Demek bu vatanın belâlardan muhafazası için Risale-i Nur bir kat'î vesiledir. Madem böyledir, millet ve vatanı sevenler Risale-i Nur'u serbest bıraksınlar ve okusunlar ve okutsunlar.

İaşe için tahsisatlarından, yalnız masraf borçları vermek için birtek defa sekiz günlük tayinatı kabul ettim, daha istemem dedim.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 10

Emirdağ Lahikası 1

Mektup 10

Aziz, sıddık, tam metin kardeşlerim,

Şehid merhumun berzahta okumasıyla mesrurâne meşgul olduğu Nur Risalelerini dünyada kendi yerinde çalışmak ve beni de çalıştırmak için yazılmışlar gibi tam vaktinde yetişti ve medrese-i Yusufiyenin üç tatlı meyvesini ve Kur'ân'ın kudsî ve Firdevsî binler meyveler veren üç hizbini beraber getirdi.

İki kahraman mübarek, yazdıkları güzel iki Meyvelerinin tarzında ve kıt'asında On Birinci Meselesini dahi yazıp dört-beş nüsha Hizb-i Nuriye varsa ve beş-altı Hizb-i Kur'âniye ile beraber gönderilse münasiptir. Ve Hüsrev'in fıkrası, On Birinci Meselenin âhirinde kaydedilsin.

Size bu defa Âyetü'l-Kürsî'nin arkadaşı ve tetimmesi iki-üç âyetin bir nükte-i i'câziyelerine dair bir parça gönderdim. Daha tamamlamaya bir ihtar almadım, noksan kaldı, pek acelelikle yazıldı. Ehemmiyetli sırlar göründü, fakat dünyaya bakmamak için tamam ve açık yazdırılmadı. Eğer hoşunuza gitse, On Birinci Meselenin Haşiyesinin bir lâhikası olarak kaydedersiniz ve İ'câz-ı Kur'ân Risalesinin zeyillerinde hem "el-Felâk" nüktesini, hem bunu yazarsınız.

Kardeşlerim, hiç merak etmeyiniz. Kat'î kanaatim geldi, bizler bir inayet altında, gayet ehemmiyetli bir hizmette ve ihtiyar ve iktidarımız haricinde bir dest-i gaybî tarafından istihdam ediliyoruz. Çok defa [1]

عَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

ırrına mazhar oluyoruz. Bu çalışmada zahmet pek az, ücret pek çok...

1.) Birşey sizin için hayırlı olduğu halde, olur ki siz ondan tiksinebilirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 11

Mektup 11

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin gayet mübarek ve Cennet meyveleri gibi şirin hediyelerinizi ve Denizli cihetindeki beşaretinizi aldım. Şimdi bu dakikada pek çok işler beni uzun konuşturmayacak; kısa kesmeye mecbur oldum. Çünkü, hediyeyi getiren çabuk gidecek diye acele yazdım.

Evvelâ: Son parçada, başta [1] بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى bin üç yüz kırk dört sehivdir. Eğer okunmayan iki hemze ve medde sayılmazlarsa sehiv değil, hem çok mânidardır. Doğrusu bin üç yüz kırk yedidir ki, parçanın âhirinde tekrar doğru yazılmış. Hem bâki kalan kısmı hem ehemmiyetli, hem dünyaya baktığı için ve "Alak"taki [2] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى o parçadaki tâğûta baktığından şimdilik yazdırılmadı.

Ve saniyen: Fihristede Âyet-i Hasbiye olan Dördüncü Şuânın fihristesi, İhtiyar Lem'asının On Dördüncü Ricası yerinde yazılsın. Hakikaten münasip görünüyor, tam bir ricadır.

Salisen: Yirmi Sekizinci Lem'anın Yirmi Sekizinci Nüktesinin aynı fihristesi değil, On Beşinci Sözün âhirinde yazılsın. Çünkü ikisi aynı hakikatten bahsediyor.

Rabian: Merhum Hafız Ali'nin Lem'alar'ını tashih ettim. Yakında inşaallah gönderilecek.

Bugünlerde mübarek kahramanların Firdevsî ve Yusufî Meyvelerini tashih ederken o risale bana o derece kuvvetli ve kıymetli göründü ki, bağırarak dedim: "Bütün çektiğimiz hapis sıkıntıları yüz misli ziyade olsa da, yine bu Meyve Risalesi, yüz derece daha fazla iş görmüş. En muannidleri de imana getirerek geniş dairelerde kendini zevkle okutturuyor. Ey bana sıkıntı veren bedbahtlar! Bana ne yaparsanız yapınız, beş para vermem.

Başımıza ne gelse ucuzdur, ayn-ı inayettir ve mahz-ı rahmettir” diye tam tesellî buldum.

Umum Risale-i Nur talebelerine selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Said Nursî

1.)Kopmaz ve kırılmaz, sapa sağlam bir kulpa... (Bakara Sûresi, 2:256)
2.)Muhakkak insan azgınlaşır. (Alâk Sûresi, 96:6)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 14

Mektup 14: Yağmur duası hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bana Hizmet Eden Küçücük Bir Risale-i Nur Talebesinin Çoklar Namına Sorduğu Sualine Cevaptır

Sual: Üstadım, yağmur duası ve namazın neticesi görünmedi, faidesiz kaldı; iki-üç defa bulut toplandı, yağmur vermeden dağıldı. Neden?

Elcevab: Yağmursuzluk, bu çeşit dua ve namazın vaktidir, illeti ve hikmeti değil. Nasılki güneş ve ayın tutulması zamanında küsuf ve husuf namazı kılınır ve güneşin gurubuyla akşam namazı kılınır; öyle de yağmursuzluk, kuraklık, yağmur namazının ve duasının vaktidir. İbadet ve duanın sebebi ve neticesi, emir ve rıza-i İlahîdir; faidesi, uhrevîdir. Eğer namazdan, ibadetten dünyevî maksadlar niyet edilse, yalnız onlar için yapılsa, o namaz battal olur. Meselâ: Akşam namazı güneşin batmaması için ve husuf namazı ayın açılması için kılınmaz. Öyle de: Bu nevi ibadet, yağmuru getirmek için kılınsa, yanlış olur. Yağmuru vermek, Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Biz vazifemizi yaptık, onun vazifesine karışmayız. Gerçi yağmur namazının zâhir neticesi yağmurun gelmesidir, fakat asıl hakikî, en menfaatli neticesi ve en güzel ve tatlı meyvesi şudur ki: Herkes o vaziyetle anlar ki, onun tayinini veren, babası, hanesi, dükkânı değil; belki onun tayinini ve yemeğini veren, koca bulutları sünger gibi ve zemin yüzünü bir tarla gibi tasarrufunda bulunduran bir zât, onu besliyor, rızkını veriyor. Hattâ en küçücük bir çocuk da -daima aç olduğu vakit validesine yalvarmağa alışmışken- o yağmur duasında küçücük fikrinde büyük ve geniş bu manayı anlar ki: Bu dünyayı bir hane gibi idare eden bir zât; hem beni, hem bu çocukları, hem validelerimizi besliyor, rızıklarını veriyor. O vermese, başkalarının faidesi olmaz. Öyle ise ona yalvarmalıyız der, tam imanlı bir çocuk olur. Bu münasebetle kısacık altı nokta beyan edilecek.

Birinci Nokta: Nimet ve rahmet-i İlahiyenin fiatı, şükürdür. Biz, şükrü hakkıyla vermedik. Evet rahmetin fiatını şükürle vermediğimiz gibi; zulmümüzle, isyanımızla gadabı celbediyoruz. Şimdi zemin yüzünde zulüm ve tahribat, küfür ve isyan ile nev'-i beşer, tam tokada kendini müstehak etti ve dehşetli tokatlar yedi. Elbette bir parça hissemiz de olacak.

İkinci Nokta: Hadîste var ki: *"Hattâ deniz dibindeki balıklar dahi günahkâr ve zalimlerden şekva ediyorlar ki; onların yüzünden yağmur kesilir, hattâ bizim de nafakamız azalır"* derler. Evet bu zamanlarda öyle günahlar, zulümler oluyor ki; rahmet istemeye yüzümüz kalmıyor; masum hayvanlar da azab çekerler.

Üçüncü Nokta: Âyette vardır: *"Öyle musibetten kaçınız ki; geldiği vakit zalimlere mahsus kalmaz, masumlar ve mazlumlar da içinde yanar."* Çünki musibet-i âmmeden masumlar hârika bir tarzda yangın içinde selâmette kalsalar, hikmet-i diniye bozulur. Çünki din bir imtihan, bir tecrübedir. O vakit, Ebu Cehil gibi fenalar, aynen Ebu Bekir-i Sıddık Radıyallahü Anh gibi tasdik ederler. Onun için, musibet-i âmmede masumlar da bela çekerler.

Dördüncü Nokta: Şimdi malda ve rızıkta hileler ile, sû'-i istimal ile, rüşvetle çok haram karıştığı ve ekinciler kendi malına hakkıyla sahib olmadığı ve on adamdan iki-üçü tam rahmete müstehak ise, ekincilerin malından istifade edenlerden beş-altısı ya zulüm ile -haram karıştırmakla- ya şükürsüzlükle rahmete istihkakını kaybediyor.

Beşinci Nokta: Risale-i Nur, bu Anadolu memleketine belaların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir. Sadaka nasıl belayı def'ediyor, onun intişarı ve okunması küllî bir sadaka nev'inde semavî ve arzî belaların def'ine çok emareler ve çok hâdiselerle tebeyyün etmiş. Hattâ Kur'anın işaretiyle tahakkuk etmiş. Ve yazmasını ve intişarını men'etmek zamanlarında dört defa zelzelelerin başlaması ve intişarıyla durmaları ve Anadolu'da ekser okunması, İkinci Harb-i Umumî'nin Anadolu'ya girmemesine bir vesile olduğu Sure-i وَالْعَصْرِ işaret ettiği, bu iki ay kuraklık zamanında mahkemenin Risale-i Nur'un beraetine ve vatana menfaatli olduğuna dair kararını

Mahkeme-i Temyiz tasdik ederek tam bir serbestiyetle Risale-i Nur'un intişar ve okunmasını beklerken, bütün bütün aksine olarak men'edilmesi ve mahkemedeki risalelerin sahiblerine iade edilmemesi ve bizi de o cihetle konuşmaktan men'etmeleri cihetiyle, belaların def'ine vesile olan bu küllî sadaka-i maneviye karşı çıkamadı, günahımız neticesi kuraklık başladı.

Altıncı Nokta: Yağmursuzluk bir musibettir ve ceza-yı amel bir azabdır. Buna karşı ağlamakla ve hüzün ve kederle, niyaz ve hazînane yalvarmakla ve pek ciddî nedamet ve tövbe ve istiğfar ile karşılamak ve sünnet-i seniye dairesinde, bid'alar karışmadan, şeraitin tayin ettiği tarzda dergâh-ı İlahiyeye iltica etmek ve dua ve o hale mahsus ubudiyetle mukabele etmektir.

Hem böyle umumî musibetler, ekser nâsın hatasından geldiği cihetle, o insanların ekseri, -kısm-ı azamı- tövbe ve nedamet ve istiğfar etmekle def'olur.

Biz Risale-i Nur şakirdleri dünyaya çok ehemmiyet vermediğimizden, dünyaya yalnız Risale-i Nur için baktığımızdan, bu yağmursuzlukta dahi o noktadan bakıyoruz. İşte Denizli'de mahkemeye verilen cüz'î bir kısım Risale-i Nur, sahiblerine iadesinin aynı zamanında, burada dahi bir kısım zâtlar yazmağa başlamaları aynı vaktinde, bu yağmursuzlukta bir derece rahmet yağdı, fakat Risale-i Nur'un serbestiyeti cüz'î olmasından, rahmet dahi cüz'î kaldı. İnşâallah yakında benim de risalelerim iade edilecek, tam serbest ve intişarı küllîleşecek ve rahmet dahi tam olacak.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 15

Emirdağ Lahikası 1

Mektup 15

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hizbü'l-Kur'âni'l-Muazzam'ın hem fevkalâde ehemmiyeti, hem fâideleri, hem okumasında hiçbir vesvesenin gelmemesi, hem bütün Kur'ân'ın en sevaplı âyetlerinin ihtivası, hem Risale-i Nuriyenin bütün esaslarını ve hakikatlerini cem etmesi, hem herkese, hususan her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya fırsat bulamayan ve Hafız olmayanlara tamam Kur'ân'ın bir nümune-i kudsîsi, hem tamam Kur'ân'ın tevafuklu tab'ında bir misal-i musağğarı ve müjdecisi, hem maddî ve lâfzî ve mânevî parlak bir i'câz göstermesi gibi pek çok hâsiyetleri var ve bu şuhur-u mübarekedeki pek çok bereketlere ve Nurlara ve sevaplara medardır ve onun tab'ına ve neşrine çalışmışlara çok büyük hayırlar kazandırır.

Risale-i Nur'un iki parlak ve kudsî istinad noktası ve âb-ı hayat çeşmesi olan [1] شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ .. الخ âyetiyle,

[2] قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ الخ âyeti, her nasılsa sehven Sûre-i Âl-i İmran'dan alınan âyetlerde yazılmamışlar. O iki âyeti de yazıp içine koyunuz.

Bugünlerde on ikinci sahifeyi okurken birden [3] اِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِى الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ âyeti gözüme ilişti. Mâkabline baktım,

[4] وَمَنْ اَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلهِ

ilâ âhir gördüm. Arka sahifesine baktım, gördüm ki: Risale-i Nur'a işaret eden dört âyet var ve onlar Birinci Şuâda izah edilmiş. Kalbime geldi: Herhalde bu dehşetli âyet, bu dehşetli ve zulümatlı ve nifakı kuvvetli asrımıza da hususî bakar. Dikkat ettim, kanaatim geldi. Bir emâresi şudur ki:

اِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِى الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ cifir ve ebced hesabıyla, tam tamına nifakın dört mertebesinin tarihlerine tevafukla parmak basıyor. Şöyle ki:

Şeddeler sayılır, eğer okunmayan hemze'ler ve فِى deki okunmayan ى sayılmazsa, tam tamına bin üç yüz altmış iki (1362) ederek bu seneye parmak basar.

Eğer مِنَ النَّارِ deki şedde bir nun bir lâm-ı aslî hesap olsa, bin üç yüz kırk iki (1342) ederek Birinci Harb-i Umumînin dehşetli nifakları netice veren tarihine tam tamına tevafukla haber verir.

Eğer şedde iki nun sayılsa, okunmayan hemzeler ve ى de sayılsa, bin üç yüz yetmiş altı (1376) ederek, bu zulümatlı nifakın sukut mertebesine ve çok âyetlerde nur ile karşılaştırılan اَلظُّلُمَاتِ kelimesinin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz yetmiş iki (1372)'ye dört farkla tevâfuk ederek haber verir.

Eğer okunmayanlar sayılsa ve اَلنَّارِ deki şedde lâm-ı aslî olsa, tam tamına bin üç yüz altı (1306) ederek küfür ve nifakın dehşetli fırtınalarının tarihine tevafukla parmak basar gördüm.

Evet, iki 400 ر, üç ف iki 300 ل, bir ق iki şeddeli ن lar 300, bir م, bir 100 س, diğer م, bir ى, bir ن, o da 100, iki ن,

o da 100, yekûnü 1300; bir ل, bir 50 ك, şeddeli 8 د, ve iki medde, iki hemze 4, mecmuu bin üç yüz altmış iki (1362) eder. Öteki üç adedi de kıyas edilsin.

Hem on ikinci ve on üçüncü sahifelere dikkatle baktım, gördüm ki: Risale-i Nur'a ve şakirtlerine ve muarızlarına o derece mutabık geliyor ki, değil yalnız bir mânâ-yı işârî ile bir remizdir; belki bu asra bakan mânâ-yı sarîhiyle hususî bakar, küllî mânâsına mümtaz bir fert olarak dahil eder diye kat'î anladım, hadsiz şükrettim. Bu hizmet-i Nuriyede şimdiye kadar başımıza gelen belâlar yüz derece ziyade olsa yine ucuzdur; biz kazanıyoruz. O belâlar, ehemmiyetsiz fâni şişelerimizi ve cam parçalarımızı kırmalarıyla, bâki ve uhrevî elmasları bize kazandırıyorlar diye sabır içinde şükretmeliyiz ve sevinmeliyiz bildim.

Hem beni bu sekizinci defadaki zehirlendirmeleri dahi yine akîm kaldığını size beşaret veriyorum. [5] فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ Gavs-ı Âzamın teminatı, yine tahakkuk eyledi.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua eder ve dualarını bu mübarek şuhûr-u selâsede isterim.

Ve daire-i nuriyede kesretli bulunan mâsumların ve elleri boş dönmeyen mübarek ihtiyarların mâsumâne dualarını bütün ruhumla arzu eden kardeşiniz

Said Nursî

1.) Bütün kâinatı adaletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığını ap açık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şahitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur; Onun kudreti herşeye galiptir ve Onun her işi hikmet iledir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18)
2.) De ki: Ey mülkün hakikî sahibi olan Allah'ım. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:26)
3.) Şüphesiz münâfıklar Cehennem ateşinin en aşağı tabakasındadırlar. (Nisâ Sûresi, 4:145)
4.) Tam bir teslimiyetle Allah'a yönelen, Allah'a ihlâsla itaat ve ibadet ederek bâtıl dinleri bırakıp İbrahim'in dini olan İslâma uyan kimseden din yönüyle daha güzel kim vardır? İbrahim'i ise Allah dost edinmiştir. (Nisâ Sûresi, 4:125)
5.) Sen inâyet altında gözetilip korunuyorsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 20

Mektup 20

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İşarât-ı Gaybiye-i Gavsiye ve Aleviyede, *“Altmış dörtte Risale-i Nur telifce tamam olur.”* Demek o tarihten sonra, yalnız izahat ve haşiyeler ve tetimmeler olacak.

Bu münasebetle iki nokta ihtar etmek kalbime geldi:

Birincisi: Risale-i Nur’un fıtraten ve zamanın vaziyetine göre talebesi olacak, ***başta, mâsum çocuklardır***. Çünkü bir çocuk, küçüklüğünde kuvvetli bir ders-i imanî alamazsa, sonra pek zor ve müşkül bir tarzda İslâmiyet ve imanın erkânlarını ruhuna alabilir. Âdetâ gayr-ı müslim birisinin İslâmiyeti kabul etmek derecesinde zor oluyor, yabani düşer. Bilhassa, peder ve validesini dindar görmezse ve yalnız dünyevî fenlerle zihni terbiye olsa, daha ziyade yabanilik verir. O halde o çocuk, dünyada peder ve validesine hürmet yerinde istiskal edip çabuk ölmelerini arzu ile onlara bir nevi belâ olur. Âhirette de onlara şefaatçi değil, belki dâvâcı olur: “Neden imanımı terbiye-i İslâmiye ile kurtarmadınız?”

İşte bu hakikate binaen, en bahtiyar çocuklar onlardır ki, Risale-i Nur dairesine girip dünyada peder ve validesine hürmet ve hizmet ve hasenatı ile onların defter-i a’mâline vefatlarından sonra hasenatı yazdırmakla ve âhirette onlara derecesine göre şefaat etmekle bahtiyar evlât olurlar.

Risale-i Nur’un ***ikinci kısım talebeleri***: Fıtraten Risale-i Nur’a muhtaç, bir derece de dünyadan ürkmüş veyahut küsmüş kadınlardır. Hususan bir derece yaşlı da olsa, Risale-i Nur, ona hakikî bir gıda-yı mânevîdir. Çünkü Risale-i Nur’un dört esasından birisi şefkattir ki, ism-i Rahîm’in mazhariyetinden gelmiş. Kadınların da en esaslı hassaları ve fıtrî vazifelerinin mayası, şefkattir.

Üçüncü kısım: Fıtrî olmasa da, vaziyeti itibarıyla Risale-i Nur’a ekmek ve ilâç gibi muhtaç olan hastalar ve ihtiyarlardır. Çünkü,

Risale-i Nur hayat-ı bâkiyeyi güneş gibi gösterdiğinden ve dünyevî hayatın fânilik cihetinde mâhiyetini tam gösterdiğinden, dünyevî hayatlarına ya hastalık veya ihtiyarlıkla darbe gelen ve gaflet veya dalâlet cihetiyle ölümü idam tevehhüm eden hastalar ve ihtiyarlar Risale-i Nur'a o derece muhtaçtırlar ve öyle bir teselli, bir nur alırlar ki, onların hastalık ve ihtiyarlığını sıhhat ve gençliğe tercih ettiriyor.

İhtar edilen ikinci nokta: Madem Arabîce altmış dörde girdik, işaret-i gaybiye gelmesiyle Risale-i Nur tekemmül etmiş olur. Eğer Rumî tarihi olsa, daha iki senemiz var. Halbuki çok mühim yerde yazılmayan ve tehir edilen risaleler kalmış. Meselâ, Otuzuncu Mektup ve Otuz İkinci Mektup ve Otuz İkinci Lem'alar gibi ehemmiyetli mertebeler boş kalmış. Kalbime ihtar edilmiş ki: Eski Said'in en mühim eseri ve Risale-i Nur'un Fatihası, Arabî ve matbu olan İşârâtü'l-İ'câz tefsiri, Otuzuncu Mektup olacak ve olmuş. Eski Said'in en son telifi ve yirmi gün Ramazan'da telif edilen, kendi kendine manzum gelen Lemeat Risalesi Otuz İkinci Lem'a olması ve Yeni Said'in en evvel hakikatten şuhud derecesinde kalbine zahir olan ve Arabî ibaresinde Katre, Habbe, Şemme, Zerre, Hubab, Zühre, Şule ve onların zeyillerinden ibaret büyükçe bir mecmua Otuz Üçüncü Lem'a olması ihtar edildi.

Hem Meyve, On Birinci Şuâ olduğu gibi, Denizli Müdafaanamesi de On İkinci Şuâ ve hapiste ve sonra Küçük Mektuplar Mecmuası On Üçüncü Şuâ olması ihtar edildi. Ben de aziz kardeşlerimin tensiplerine havale ediyorum. Demek birkaç mertebede kapı açıktır; bizlere daha iyi tetimmeler yazdırılabilir.

Aziz kardeşlerime birer birer selâm ediyorum. Kastamonu ve civarındaki kardeşlerimi de—eski zamanda olduğu gibi—daima beraber görüyorum. Hiç merak etmesinler, Risale-i Nur tevakkuf etmiyor, perde altında büyük fütuhatı var. Sıkıntılarımızın neticeleri Risale-i Nur'un derslerine daha ziyade nazar-ı dikkati celb edip geniş bir dairede kendini okutturuyor. Onun için gayet çalışkan iki kardeşimiz olan baba ve oğlu; ve babası, ziyade sıkıntı çekmelerinde iftihar etsinler, orada muvakkat tevakkuftan müteessir olmasınlar. Benim ve bizim nazarımızda onlar eski mevkilerini tam muhafaza ediyorlar.

Başta Risale-i Nur’un fıtrî talebeleri mâsum çocuklar demiştik. İşte bir nümunesi, bu mektubumu rahatsızlıktan kendim yazamadığım için ben söyleyip yeni hurufla yazan Ceylân, biri de ona mektup yazan mâsum Küçük Ali, biri de bu defa bana kâmilâne ve müdakkikane mektup yazan medrese-i Nuriyenin küçük şakirdi Küçük Mehmed’dir. Ben de onlara “Bârekâllah, bahtiyar çocuklar” derim, peder ve validelerini de tebrik ederim.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 22

Denizli Tüccarı Aslı Burdur'lu Hâfız Mustafa'ya hitabdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ النُّورِ

Aziz, sıddık kardeşim ve hizmet-i Kur’âniyede muvaffakıyetli arkadaşım,

Sen binler safâlarla geldin, beni ebedî minnettar ettin. Ve sadık arkadaşlarınla Risale-i Nur’un serbestiyetine hizmetiniz o derece büyük ve kıymetlidir, değil yalnız bizi ve Risale-i Nur’un şakirtlerini, belki bu memleketi, belki âlem-i İslâmı mânen minnettar ettiniz ki, ehl-i imanın imdadına yetişmeye Risale-i Nur’un yolunu serbestçe açtınız. Ben, bir seneden beri seni ve seninle beraber bu serbestiyetine çalışanları, merhum Hafız Ali ve Hüsrev gibi Risale-i Nur’un kahramanlarıyla beraber mânevî kazançlarıma, dualarıma şerik etmişim; hem devam edecek... Buraya kadar herbir dakika, yoldaki bir gün, Risale-i Nur’un hizmetinde bulunduğun gibi beni minnettar eyledin. Hâkim-i âdil namını alan malûm zatı ve lehimizde onunla beraber çalışanları, bu hakikî adalete hizmetleri için âhir ömrüme kadar unutmayacağım. Altı yedi aydır onları da aynen mânevî kazançlarıma şerik ediyorum.

Bana teslim ettikleri Risale-i Nur’un bir kısmını, kardeşlerime cevap vereceğim, bütününü yazsınlar, onlara hediye edeceğim. Çünkü onlar, Risale-i Nur’un bundan sonraki hizmetine tam

hissedardırlar. Bu meselede ben Denizli şehrini kendi karyeme arkadaş edip bütün emvâtını ve ehl-i imanın hayatta olanlarını hem kendim, hem Risale-i Nur'un talebeleri, mânevî kazançlarımıza hissedar etmeye karar verdik. Denizli Hapishanesini de, bir imtihan medresemiz telâkki ediyoruz. Ve bizimle alâkadar hem Denizli'de, hem hapiste umumuna ve hususan tam adaletini gördüğümüz mahkeme heyetine çok selâm ve dualar ederiz.

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Risale-i Nur harflerinin sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 25

Mektup 25: Cuma namazı ve Sakal meselesi

Risale-i Nur'un zaif veya yeni şakirtlerini vesveseden kurtarmak için beyan ediyorum ki: Gizli bir komitenin desisesiyle safdil bazı hocalar veyahut bid'a taraftarları bazı muarızlar, Risale-i Nur'un hiç zedelenmez bazı hakikatlerine karşı gelmek için, benim çok kusurlu ve-itiraf ediyorum-çok hatalı şahsımın noksanlarını ve hatalarını işâa etmek ve beni onlar ile çürütmekle Risale-i Nur'a ilişmek ve darbe vurmak istediklerinin bu yirmi senedir yirmi ehemmiyetli hâdisesi var. Hattâ iki defa hapsimize de bir nevi vesilesi olduğundan, dostlarıma ve Risale-i Nur'un şakirtlerine ilân ediyorum ki:

Ben Cenâb-ı Hakka şükrediyorum ki, nefsimi kendime beğendirmemiş ve kusurlarımı kendime bildirmiş. Değil kendimi satmak, hodfuruşluk etmek, belki kemâl-i mahcubiyetle Risale-i Nur'un mübarek şakirtleri içinde onların samimiyet ve ihlâsıyla kendimi affettirmek ve onların mânevî şefaatiyle günahlarıma bir kefaret aramaktır.

Bana itiraz edenler, gizli ayıplarımı bilmiyorlar. Yalnız zahirî bazı hatalarımı bahane edip ve yanlış olarak Risale-i Nur'u benim malım zannedip Risale-i Nur'un nurlarına perde çekmek, intişarına rekabet etmek için derler: "Said Cuma cemaatine gelmiyor, sakal bırakmıyor" gibi tenkitleri var.

Elcevap: Ben, çok kusurları kabul ile beraber derim: Bu iki meselede büyük mâzeretlerim var.

Evvelâ: Ben Şâfiîyim. Şâfiî Mezhebinde Cumanın bir şartı, kırk adam imam arkasında Fatiha okumaktır. Daha başka şartlar da var. Onun için burada bana Cuma farz değil. Ben, mezheb-i Âzamîyi takliden, bazan sünnet olarak kılıyordum.

Saniyen: Yirmi senedir haksız olarak beni insanlarla görüştürmekten men ettikleri için—hem bu âhirde, resmen dört ay

evvel perde altında insanlarla temas ettirmemek için tenbihat olmuş—hem yirmi beş senedir ben münzevî yaşadığım için, kalabalık yerlerde huzur bulamıyorum ve herkesin arkasında mezhebimce iktida edip namaz kılamıyorum ve okumakta yetişemiyorum ve daha Fatiha'nın yarısını okumadan, imam rükûa gidiyor. Bizde Fatiha okumak farzdır.

Sakal meselesi ise: Bu bir sünnettir, hocalara mahsus değil. Bu millette yüzde doksan sakalsız olanların içinde küçükten beri sakalsız bulundum. Bu yirmi senedir bana resmî hücumlarda bazı arkadaşlarımın sakallarını kestirmeleriyle, benim sakal bırakmadığım, bir hikmet, bir inayet-i İlâhiye olduğunu ispat etti. Eğer sakal olsaydı, tıraş edilseydi, Risale-i Nur'a büyük bir zarardı. Çünkü ölecektim, dayanamayacaktım.

Bazı âlimler *"Sakalı tıraş etmek caiz değildir"* demişler. Muradları, sakalı bıraktıktan sonra tıraş etmek haramdır, demektir. Yoksa hiç bırakmayan, bir sünneti etmiş olur. Fakat bu zamanda, dehşetli pek çok günah-ı kebîreden çekinmek için, bu terk-i sünnete mukabil, Risale-i Nur'un irşadıyla, yirmi sene haps-i münferit hükmünde işkenceli bir hayat geçirdik; inşaallah o sünnetin terkine bir kefarettir.

Hem bunu kat'iyen ilân ediyorum ki: Risale-i Nur, Kur'ân'ın malıdır. Benim ne haddim var ki, sahip olayım, tâ ki kusurlarım ona sirayet etsin. Belki o Nur'un kusurlu bir hâdimi ve o elmas mücevherat dükkânının bir dellâlıyım. Benim karma karışık vaziyetim ona sirayet edemez, ona dokunamaz. Zaten Risale-i Nur'un bize verdiği ders de, hakikat-i ihlâs ve terk-i enâniyet ve daima kendini kusurlu bilmek ve hodfuruşluk etmemektir. Kendimizi değil, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini ehl-i imana gösteriyoruz. Bizler, kusurumuzu görene ve bize bildirene—fakat hakikat olmak şartıyla—minnettar oluyoruz, "Allah razı olsun" deriz. Boynumuzda bir akrep bulunsa, ısırmadan atılsa, nasıl memnun oluruz; kusurumuzu—fakat garaz ve inat olmamak şartıyla ve bid'alara ve dalâlete yardım etmemek kaydıyla—kabul edip minnettar oluyoruz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Âyet-ül Kübra'nın matbu' nüshalarından beş-on tanesi bana geldi. Tam tashih edilmediği için noktalarda, kelimelerde matbaa sehivleri var. Hususan Mukaddimesinde daha ziyadedir. Ben size bir rehber göndereceğim. Siz Denizli'deki nüshaları bütün oraya celbediniz, tashih ediniz. Sonra satılsın. Ben demiştim: "Denizli'de bir sülüsünü onlara satılsın." Şimdi sehivleri gördüğüm için, tashihten sonra Denizli'deki lâyık ve müştaklara verilebilir.

Aziz kardeşlerim,

Hazret-i Ali (r.a.) [1] وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتِ fıkrasında Âyetü'l-Kübrâ yüzünden şakirtleri bir musibete düşüp ve onun berekâtıyla emniyet ve selâmete çıkacaklarını kerametkârâne haber verdiği gibi, Âyetü'l-Kübrâ risalesi Nurlar içinde yüzer matbu nüshasıyla serbestiyet noktasında daha ziyade mevki alması cihetiyle bu memlekete üç büyük yağmur rahmetine birinci vesile olduğu gibi; ben, dünya halini bilmiyorum, fakat eskiden beri boğazımızı sıkan ve daima bizi istilâ etmeye fırsat bekleyen ve dehşetli kuvvet alan ve taraftarlar bulan ve bizi istinadsız zannıyla fırsat bekleyenin istilâsından ve esaretinden Âyetü'l-Kübrâ ve arkadaşlarının serbestiyeti çok hâdise ve emârelerle, şimdiye kadar Risale-i Nur, sadaka gibi, belâların def'ine bir vesile olduğundan, bu da bu belâya karşı vesiledir denilebilir.

Ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın [2] وَاسْمِ عَصَا مُوسٰى بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ fıkrasında bir vecihte Âyetü'l-Kübrâ risalesi maksut olduğu gibi, Denizli Meyvesinin on bir meselesi "Hüccetü'l-Bâliğa," on bir hüccetiyle, aynen Asâ-yı Mûsâ'nın on bir mu'cizesine tevafuk edip, bu fıkrada aynen Âyetü'l-Kübrâ risalesi gibi İmam-ı Ali'nin (r.a.) medar-ı nazarı olduğu kalbime ihtar edildi.

Demek Meyve Risalesi, Asâ-yı Mûsâ gibi, çok firavunları susturur, mağlûp eder. Âyetü'l-Kübrâ'yı tab' eden kahraman ve mübarek kardeşlerimiz, pek büyük bir hizmet-i Nuriye yapmışlar. Merhum Hafız Ali'nin (r.a.) hizmet-i Nuriyesi bununla da devam ediyor.

Bana hapishanede yazdığınız Meyve Risalesi'nin o küçücük defter kıt'asında Onuncu ve Onbirinci Mes'elelerini beş-altı nüsha yazınız. Benim yanımda elmas kalemlerin yadigârları olan beş-altı nüshasının arkalarına ilâve edilecek. Hem size bu âhirlerde yeni hurufla yazdığım mektubları eski hurufla yazıp, suretini bana gönderirseniz iyi olur. Yeni hurufla yazdığımız bütün mektublar gayet acele ve dikkatsiz ve tashihsiz yazılmış. Siz hem ıslah, hem tashih edebilirsiniz. Yeni hurufla yedi-sekiz mektubun vusulüne dair bir iş'arınızı almadığımızdan merak ediyoruz. Şa'ban-ül Muazzamın ortasında ve Leyle-i Kadr'in ikincisi hükmünde ve herbir hayrı onbinler sevabı kazandıran Leyle-i Beraetinizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Ve o mübarek gecede amel-i sâlihiniz ve dualarınızın makbuliyetine Kur'an-ı Azîmüşşan'ı şefaatçı edip, dergâh-ı İlahiyeye dua ve rica ve niyaz ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni tüm sıkıntılardan kurtar.
2.)Asâ-yı Mûsa ismi ki, mânevî karanlıklar onunla dağılır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 27

Mektup 27

Aziz sıddık kardeşlerim,

Âyetü'l-Kübrâ'nın matbu nüshaları perde altında çok hizmet görmüşler. Baştaki ihtarın âhirinde, beyaz yerde bir haşiye olarak size altı satır suretini gönderdik; siz münasip görürseniz yazdırırsınız, hem ıslah ve tashih edersiniz. Benim kat'î kanaatim geldi ki:

Bu defa, Âyetü'l-Kübrâ'yı dikkatle ve muarızları nazara alıp okudum. Şüphem kalmadı ki, Risale-i Nur'un çok şiddetli darbelerine karşı muarızlar zaif bahaneler ve sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz kusurları medar-ı mes'uliyet gördükleri halde, bu dehşetli darbeleri nazara almayıp hem beraatimizi, hem Risale-i Nur'un serbestiyetini kabul etmelerinin sebebi: Başta Âyetü'l-Kübrâ olarak Risale-i Nur'un "Meyve" ve "Hüccetü'l-Bâliğa" gibi eczalarındaki hârikulâde ve sarsılmaz hakikatler, onların dehşetli inatlarını kırmasıdır. Çaresiz mecburiyetle serbestiyetini, beraatimizi resmen kabul etmişler. Fakat yine gizli zındıka komitesi, elinden geldiği kadar nazar-ı millette kendilerini lânetten, nefretten bir derece kurtarmak için, kusurlarımızı arıyorlar ve hükûmeti iğfal etmeye çalışıyorlar. Onun için, biz, eskisi gibi ihtiyatımızı elden bırakmamalıyız.**(Haşiye)**

Umum kardeşlerimizin gelecek mübarek Ramazan-ı Şerifinizi ve geçmiş Berat gecelerinizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenâb-ı Hak, onların ve bizlerin hakkımızda bu Ramazan'daki leyle-i Kadrimizi bin aydan hayırlı ve bin ay kadar medar-ı sevap eylesin, ümmet-i Muhammediyeye saadet ve selâmet versin. Âmin.

Hem cümlenize birer birer selâm eden kardeşiniz,

Said Nursî

Haşiye: Âyetü'l-Kübrâ'nın başındaki ihtarın âhirinde, nazar-ı dikkati celb etmiş" cümlesine haşiyedir. Evet, İmam-ı Ali'nin (r.a.) Âyetü'l-Kübrâ hakkında verdiği haberi tam tamına Denizli hâdisesi tasdik etti. Çünkü bu risalenin gizli tab'ı hapsimize bir vesile oldu; ve onun kudsî ve çok kuvvetli hakikati galebesiyle beraat ve necâtımıza ehemmiyetli bir sebep oldu. İmam-ı Ali'nin (r.a.) kerâmet-i gaybiyesini körlere de gösterdi. [1] وَبِالْاٰيَةِ الْكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتِ Hakkımızdaki duasının kabulünü ispat etti.

1.)Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni tüm sıkıntılardan kurtar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 29

Mektup 29: Geniş bir hiss-i kablelvuku

Aziz kardeşlerim,

Risale-i Nur'un zuhurundan kırk sene evvel, geniş bir hiss-i kablelvuku, acip bir tarzda, hem bende, hem bizim köyde, hem nahiyemizde tezahür ettiğini şimdi bir ihtar-ı mânevî ile kat'î kanaatim gelmiş. Şefik ve kardeşim Abdülmecid gibi eski talebelerime bu sırrı fâş etmek isterdim. Şimdi Cenâb-ı Hak sizlerde çok Abdülmecid'leri ve çok Abdurrahman'ları verdiği için, size beyan ediyorum:

Ben, on yaşında iken, büyük bir iftihar, hattâ bazan temeddüh suretinde bir hâletim vardı. İstemediğim halde pek büyük bir iş ve büyük bir kahramanlık tavrını takınıyordum. Kendi kendime derdim: Senin beş para kıymetin yok. Bu temeddühkârane, hususan cesarette çok fazla gösterişin niçindir? Bilmiyordum, hayret içindeydim. Bir iki aydır o hayrete cevap verildi ki: Risale-i Nur, kablelvuku kendini ihsas ediyordu. Sen, âdi odun parçası gibi bir çekirdek iken, o firdevs salkımlarını bilfiil kendi malın gibi hiss-i kablelvuku ile hissedip hodfuruşluk ederdin.

Bizim Nurs köyümüz ise, hem eski talebelerim, hem hemşehrilerim biliyorlar ki, bizim köyümüz, fevkalâde gösteriş ve cesarette ileri göstermek için temeddühü çok severdiler; güya büyük bir memleketi fetheder gibi kahramanâne bir tavır almak istiyordular. Ben, hem kendime, hem onlara çok hayret ederdim. Şimdi hakikî bir ihtar ile bildim ki: O mâsum Nurslu insanlar, Nurs karyesi; Risale-i Nur'un nuruyla büyük bir iftihar kazanacak; o vilayetin, nahiyenin ismini işitmeyen, Nurs köyünü ehemmiyetle tanıyacak diye bir hiss-i kablelvuku ile o nimet-i İlâhiyeye karşı teşekkürlerini temeddüh suretinde göstermişler.

Hem, o nahiyemiz olan Hizan kazasına tâbi Isparta'da, birden bire, meşhur Seyda namında Şeyh Abdurrahman-ı Tâğî himmetiyle o kadar çok talebeler ve hocalar ve âlimler çıktılar ki, bütün Kürdistan onlarla iftihar eder bir şekil aldığı zaman, içlerinde münazara-i ilmiye

ve pek büyük bir himmetle ve pek geniş bir daire-i ilim ve tarikat içinde öyle bir vaziyet hissediyordum ki, güya rû-yi zemini fethedecek bu hocalardır.

Eski meşhur ulema ve evliyalar ve allâmeler ve kutublar—onların medar-ı bahsi oldukça ben de dokuz on yaşındayken dinliyordum, kalbime geliyordu ki, bu talebeler, âlimler, ilimde, dinde büyük bir fütuhat yapmışlar gibi vaziyet alıyorlardı. Bir talebenin bir parça ziyade zekâveti olsaydı, büyük bir ehemmiyet verilirdi. Münazarada, bir meselede birisi galebe çalsa büyük bir iftihar alırdı. Ben de hayret ediyordum, o hissiyat bende de vardı. Hattâ tarikat şeyhleri ve dairelerinde medar-ı hayret bir müsabaka, hem nahiye, hem kaza, hem vilayetimizde vardı. O hâletleri başka memleketlerde o derece göremedim.

Şimdi bir ihtar ile kat'î kanaatim geldi: O talebe arkadaşlarım, o üstadlar hükmünde hocalarım, o mürşidlerim, evliya ve şeyhlerim, bir hiss-i kablelvuku ile ruhu hissedip akıl bilmeyerek—ki en lüzumlu bir zamanda—o talebeler içinde ve o hocaların şakirtleri içinde ve o mürşidlerin müridleri içinde parlak bir nur çıkacak, ehl-i imanın imdadına gelecek diye, o istikbaldeki nimet-i İlâhiyeye gayet ağır ve acip şerait içinde ve hadsiz muarızların karşısında ve bin seneden beri kuvvet bulan dalâletin mukabilinde ve gayet vehham ve garazkâr düşmanlarımızın desiselerinin ihâtasında ve iki dehşetli mahkemenin uzun tetkikatında Risale-i Nur'un bu fevkalâde galebesi ve hârikulâde perde altında tenviratı ve düşmanlarını mecbur edip serbestiyetini kazanması gösteriyor ki, o mevkiine lâyıktır ki, kablelvuku İmam-ı Ali Radıyallahu Anh ve Gavs-ı Âzam (kuddise sırruhu) ondan haber verdikleri gibi, bunlar, köy ve nahiye ve vilâyetim, benimle beraber şuursuz olarak geleceğini hissedip mesrur olmuşlar.**(Haşiye)**

Sizi eski talebelerim ve eski arkadaşlarım ve kardeşim ve biraderzâdem Abdülmecid ve Abdurrahman'lar bildiğimden, bu mahrem sırrı size açtım.

Evet, ben, yirmi dört saat evvel hassasiyetimle ve âsâbımın rutubetten tesiriyle rahmet ve yağmurun gelmesini hissettiğim gibi, aynen öyle de, ben ve köyüm ve nahiyem, kırk dört sene evvel

Risale-i Nur’daki rahmet yağmurunu bir hiss-i kablelvuku ile hissetmişiz demektir.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve dua ederiz ve dualarını rica ederiz.

Haşiye: Evet, Risale-i Nur’un tercümanı hem fakir, hem âdi iken, şansız ve âmi bir haneden olduğu halde, tarihçe-i hayatında yazıldığı gibi fevkalâde istiğna ve hediye ve sadakaları kabul etmemek ve emsalsiz bir izzet-i ilmiye namıyla kimseye baş eğmemek ve tenezzül etmemek ve haddinden bin derece ziyade işlere girişmek gibi haller, bu mezkûr sırdan ileri gelmiştir.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 30

Mektup 30: Geniş bir hiss-i kablelvukuun tetimmesi

Hiss-i Kablelvukuun Tetimmesi

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur'un zuhuru hiss-i kablelvuku ile küllî bir surette hissedilmesi gibi, Risale-i Nur'un has talebelerinin bir kısmının itirafıyla ve bir kısmının tarz-ı hayatı Risale-i Nur gibi bir hizmete namzetliğini gösterdiği cihetle bu tetimmeyi yazıyorum:

Evet, hiss-i kablelvuku, herkeste cüz'î-küllî vardır; hattâ hayvanatta dahi vardır; hattâ rüya-yı sâdıkanın ehemmiyetli bir kısmı, bu hiss-i kablelvukuun nev'indendir; hattâ bazılarda hassasiyet cihetiyle keramet derecesine çıkar. Benim âsâbımdaki hassasiyetle yağmurdan yirmi dört saat evvelki rutubet-i havâiye ile yağmurun gelmesini hissetmem, bir cihette hiss-i kablelvuku sayılabilir ve bir cihette sayılmaz.

Ben, Risale-i Nur'a ehemmiyetli hizmet eden kardeşlerimin tarz-ı hayatlarına dikkat ettim, gördüm ki, aynı benim güzeran-ı hayatım gibi, Risale-i Nur gibi bir neticeye göre techiz edilip sevk edilmiş.

Evet, Hüsrev, Feyzi, Hafız Ali, Nazif gibi çok kardeşlerimizin geçen tarz-ı hayatları bu hizmet-i Nuriyeye göre bir vaziyet verildiğini onlar hissettikleri gibi; ben de, çok has kardeşlerimde, hattâ burada aynen tarz-ı hayatım gibi böyle bir nurânî meyveyi vermek için tanzim edilmiş görüyorum. Hissetmeyen kısmı, dikkat etseler hissedecekler. Ben kendim, bütün hayatımın harika kısmını, evvelce Gavs-ı Âzamın bir silsile-i kerameti telâkki ediyordum; şimdi Risale-i Nur'un bir silsile-i kerameti olduğu tebeyyün etti.

Ezcümle: Ben Hürriyetten evvel İstanbul'a gelirken, yolda, bir iki mühim ilm-i kelâma ait kitaplar elime geçti. Dikkatle mütalâa ettim. İstanbul'a geldikten sonra, sebepsiz olarak hem ulemayı, hem

mektep muallimlerini münazaraya, “Kim ne isterse benden sorsun” diye ilân ettim. Medar-ı hayrettir ki, münazaraya gelenlerin bütün sordukları sualler, yolda mütalâa ettiğim ve hafızamda kaldığı meselelerdi. Hem, feylesofların sordukları sualler, hafızamda bulunan meselelerdi.

Şimdi anlaşıldı ki, o fevkalâde muvaffakıyet ve benim de haddimden çok ziyade o hodfuruşluk ve mânâsız izhar-ı fazilet ise, ileride Risale-i Nur’un İstanbulca ve ulemâca makbuliyetine ve ehemmiyetine zemin hazır etmek imiş.

İkincisi: Hattâ ben, fakir ve muhtaç olduğum ve zâhid ve sofu ve riyazetçi olmadığım ve büyük bir şeref ve haysiyet ve hanedanlık haysiyetinden, şan ve şerefinden hissedar olmadığım halde, tarihçe-i hayatımda yazıldığı gibi, küçükten beri halkların mallarını, hediyelerini kabul edemiyordum, ihtiyacımı izhara tenezzül edemiyordum. Beni bilenler gibi, ben de çok hayret ederdim. Şimdi hassaten birkaç sene zarfında anlaşıldı ki, Risale-i Nur’un dehşetli bir mücahedesinde, tamah ve mal yüzünden mağlûp olmamak ve itiraz gelmemek için o hâlet-i ruhiye bize ihsan edilmişti. Yoksa, düşmanlarım o cihetten büyük bir darbe indirecektiler.

Hem ezcümle: Eski Said siyasette çok ileri gittiği halde, Yeni Said de taraftar bulmak için çok muhtaç olduğu zamanda, bütün insanları meşgul eden bu beş altı senedeki beşer tufanları, siyaset fırtınaları içinde kat’â ve asla beni meşgul etmedi ve merakla mağlûp etmedi ve beş sene, bilmeyi merak etmedim.

Beni bilenler gibi, ben de bu hale çok hayret ederdim. Hattâ kendi kendime derdim: “Acaba ben mi divane olmuşum ki, bütün dünyayı kendiyle meşgul eden bu hâdisâta bakmıyorum, ehemmiyet vermiyorum? Yoksa insanlar mı divane olmuşlar?” diye hayret içindeydim. Şimdi hem mânevî ihtarla, hem mezkûr hiss-i kablelvuku ile, hem meydandaki Risale-i Nur’un galebe ve serbestiyetiyle tahakkuk etti ki, Risale-i Nur’daki hakikat-i ihlâs, rıza-yı İlâhîden başka hiçbir şeye âlet ve tâbi olamaz ve Kur’ân’dan başka hiçbir nokta-i istinadı olmadığını ispat etmek için o acip hâlet-i ruhiye verilmiş.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 31

Mektup 31

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Meyve'nin Dördüncü Meselesindeki bir hakikatin izahını Eski Said'in âfâka bakmak damarıyla ve bana hizmet eden kâtibin Ramazan başlarında bayram alâmetini şarkta bir hâdisenin tesiriyle heyecanla demesi ve bu Ramazan-ı Şerifteki kıymettar vakitleri radyonun mâlâyâniyâtıyla zâyi etmemesi için mânen kalbime kaç defa ihtar edildi ki, o geniş ve karışık fırtınalı hakikatin kısaca zararlarını beyan eyle. Ben de gayet muhtasar bazı işaretler nev'inde, Risale-i Nur şakirtlerinin meraklarını tâdil etmek niyetiyle beyan ediyorum. Fakat hem mesele çok geniş, vaktim de dar, halim de perişan olmasından, anlamasında zahmet çekeceksiniz, zekâvetinize güveniyorum.

Meyvenin o Dördüncü Meselesinde denilmiş ki:

"Dünya siyasetine karışmadığımın sebebi: O geniş ve büyük dairede vazife az ve küçük olmakla beraber, câzibedarlık cihetiyle meraklıları kendiyle meşgul eder, hakikî ve büyük vazifelerini onlara unutturur veya noksan bıraktırır. Hem her halde bir tarafgirlik meylini verir, zâlimlerin zulümlerini hoş görür, şerik olur" meâlinde orada denilmiştir.

Şimdi ben de derim ki:

Merak yüzünden ve âfâkî hâdisâtın verdiği sarhoşâne gafletten zevk alan biçareler!

Eğer "İnsanın fıtratındaki merak, insaniyet damarıyla sizin, farz ve lâzım vazifeniz zararına o hâdise, o geniş boğuşmalara sevk ediyor. Bu da bir ihtiyac-ı mânevîdir, fıtrîdir" derseniz,

Ben de derim: Kat'iyen biliniz ki, insanın, çok mu'cizatlı hilkatine merak etmeyip, dikkat etmeyerek iki başlı veya üç ayaklı bir insan görse kemâl-i merakla temâşâsına daldığı gibi; aynen bu asırda,

nev-i beşerin muvakkat ve fâni, tahripçi geniş hâdiseleri ve zemin yüzünde yüz bin millet ve insan nev'i gibi çok hâdisat-ı acîbeye mazhar o milletlerden, her baharda yalnız birtek arı milletine ve üzüm tâifesine baksan, bu nev-i beşerdeki hâdisâtın yüz defa daha mûcib-i merak ve ruhânî, mânevî zevklere medar hâdiseler var. Bu hakikî zevklere ehemmiyet vermeyip beşerin zararlı, şerli, ârızî hâdiselerine bu kadar merak ve zevkle bağlanmak; dünyada ebedî kalmak ve o hâdiseler daimî olmak ve herkese o hâdiseden bir menfaat veya zarar gelmek ve o hâdiseye sebebiyet verenlerin hakikî fail ve mûcid olmak şartıyla olabilir. Halbuki, havanın fırtınaları gibi geçici hallerdir. Sebebiyet verenlerin tesirleri pek cüz'î... Ondaki zarar ve menfaati, o vaziyet şarktan, Bahr-i Muhitten sana göndermez. Senden sana daha yakın ve senin kalbin Onun tasarrufunda ve senin cismin Onun tedbir ve icadında olan bir Zât-ı Akdesin rububiyetini ve hikmetini nazara almayıp, tâ dünyanın nihayetinden zarar ve menfaati beklemek ne derece divanelik olduğu tarif edilmez.

Hem iman ve hakikat noktasında, bu çeşit merakların büyük zararları var. Çünkü gaflet verecek ve dünyaya boğduracak ve hakikî vazife-i insaniyeti ve âhireti unutturacak olan en geniş daire ise siyaset dairesidir. Hususan böyle umumî ve mücadele suretindeki hâdiseler, kalbi de boğuyor. Güneş gibi bir iman lâzım ki, herşeyde, her vaziyette, herbir harekette kader-i İlâhî ve kudret-i Rabbâniyenin izini, eserini görsün, tâ o zulm u zulmette kalb boğulmasın, iman sönmesin; akıl, tabiat ve tesadüfe saplanmasın.

Hattâ ehl-i hakikat, hakikat ve mârifetullahı bulmak için, kesret dairelerini unutmaya çalışıyorlar—tâ kalb dağılmasın ve lüzumlu ve kıymetli şeye sarf etmek lâzım gelen merakı, zevki, şevki, lüzumsuz fâni şeylerde telef olmasın. Hattâ bu ehemmiyetli sırdandır ki, din düsturlarının bir hâdimi olmak cihetinde güneş gibi imanlar taşıyan bir kısım Sahabeler ve onlara benzeyen mücahidînden, Selef-i Salihînden başka, siyasetçi, ekserce tam müttakî dindar olamaz. Tam ve hakikî dindar, müttakî olanlar, siyasetçi olmazlar. Yani, maksad-ı aslî siyasetini yapanlarda din, ikinci derecede kalır, tebeî hükmüne geçer. Hakikî dindar ise, "Bütün kâinatın en büyük gayesi ubudiyet-i insaniyedir" diye, siyasete, aşk u merak ile değil, ikinci üçüncü mertebede onu dine ve hakikate âlet etmeye—eğer

mümkünse—çalışabilir. Yoksa, bâki elmasları kırılacak âdi şişelere âlet yapar.

Elhâsıl: Nasıl ki sarhoşluk, hakikî vazifelerden gelen elemleri ve ihtiyaçları sarhoşlukla muvakkaten unutturduğu cihetle menhus ve kısa bir zevk verir; öyle de, böyle fâni boğuşmaları ve hâdiseleri merakla takip etmek bir nevi sarhoşluktur ki, hakikî vazifelerden gelen ihtiyacat ve yapmamaktan gelen teellümâtı muvakkaten unutturduğu için menhus bir zevk verir. Veya tehlikeli bir ye'se düşüp

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ [1]

âyetindeki emr-i İlâhîye muhalefet eder, tokada müstehak olur. Veya

لاَ تَرْكَنُوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ [2]

olan şiddetli tehdid-i İlâhî tokadına mazhar olur, zâlimlerin zulümlerine hasbî olarak mânen iştirak eder, bil'istihkak cezasını da dünyada, âhirette çeker.

Yalnız ehemmiyetli bir endişe ve bir tesellî kalbime geliyor ki:

Bu geniş boğuşmaların neticesinde, eski Harb-i Umumîden çıkan zarardan daha büyük bir zarar, medeniyetin istinadı, menbaı olan Avrupa'da, deccalâne bir vahşet doğurmasıdır. Bu endişeyi tesellîye medar, âlem-i İslâmın tam intibahiyle ve Yeni Dünyanın, Hıristiyanlığın hakikî dinini düstur-u hareket ittihaz etmesiyle ve âlem-i İslâmla ittifak etmesi ve İncil, Kur'ân'a ittihad edip tâbi olması, o dehşetli gelecek iki cereyana karşı semâvî bir muavenetle dayanıp inşaallah galebe eder.

Umum kardeşlerime birer birer selâm. Gelen veya geçen leyle-i Kadirlerinizi tebrik ederiz.

1.)Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.)Zulmedenlere en küçük bir meyil göstermeyin; yoksa Cehennem ateşi size de dokunur. (Hûd Sûresi, 11:113)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 32

Mektup 32

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Denizli'nin bir Hüsrev'i Hasan Feyzi'nin uzunca, tafsilatlı bir mektubunu vasıtanızla aldım. Ve bildim ki; nasıl bir dane toprak altına konulur tâ çok daneleri sünbül versin, aynen öyle de: Şehid merhum Hâfız Ali o tarlada, toprak altına girdi, otuz-kırk Hâfız Ali'leri sünbül verdi ve verecek kanaatım geldi. Siz, benim tarafımdan ona ve Risale-i Nur'un hizmetine çalışanlara yazınız ki: Bir-iki sene zarfında Denizli kahramanları, yirmi sene kadar Risale-i Nur'a hizmet ettiklerinden, biz Risale-i Nur şakirdleri ebede kadar onların bu iyiliklerini unutmayız ve Denizli, nazarımızda ikinci bir Isparta hükmüne geçtiği gibi, hapishanesini dahi bir Medrese-i Nuriye manasında biliyoruz.

Feyzi'nin mektubunda isimleri bulunan ve bilhassa hâkim-i âdil ile beraber hakikî adalete çalışanlar (Ç.H.M.) ve Avukat Ziya gibi bütün o zâtlar, değil yalnız bizi, belki Anadolu'yu ve âlem-i İslâmı manen minnetdar eylemişler. Onlar, bizim gibi Risale-i Nur'a sahibdirler. Eğer lüzum olsa, elime teslim edilen bir kısım mecmuaları da onlara emaneten okutmak için göndereceğim. Orada kalan kitablar, lüzumu varsa, muattal kalmamak şartıyla kalabilirler. Büyük mecmua elinde bulunan, muattal bırakmamak ve okutmak ve mümkün ise hapishaneyi teşrik etmek şartıyla onun elinde kalsın. Daha isterse, daha başkaları da ona ve oraya göndereyim.

Ben Denizli gibi, az bir zamanda, bize ve Risale-i Nur'a metin kahraman sahibleri ve kardeşleri verdiği için, elimden gelse, kemal-i sürur ve sevinçle onların mübarek hapishanesinde bâkiye-i ömrümü geçirmek istiyorum. Bizimle çok alâkadar ve hapishanede görüştüğümüz veya bana hizmet eden Beylerbey'li Süleyman ve Tavas'lı Mehmed Çavuş gibi ne kadar dostlar varsa, hepsine çok selâm ediyorum ve her vakit manevî kazançlarımıza ve dualarımıza dâhildirler. Ve Feyzi'nin mektubunda isimleri bulunan zâtlara -

bilhassa- birer birer selâm ve umumunun Ramazan'larını ve Leyle-i Kadir'lerini ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Milas'lı Halil İbrahim, hakikaten Risale-i Nur'un demir gibi metin ve sarsılmaz bir şakirdidir. O kasaba onunla iftihar etmeli. Hem o zâtın, hem Hasan Feyzi'nin haddimden yüz derece ziyade hüsn-ü zanları neticesinde yazdıkları parlak manzum iki parçayı; Risale-i Nur'a hitab ediyorlar ve benim ehemmiyetsiz şahsımı perde ve ârızî bir ünvan olarak yapmışlar diye kabul ediyorum. Yoksa benim ne haddim var ki o meziyetlere sahib olayım. Hem ona, hem Risale-i Nur'un avukatı Ahmed Feyzi'ye ve arkadaşlarına ve eski kahraman kardeşlerimizden Şefik'e çok selâm ve dua ediyoruz.

Kardeşlerim! Âyet-ül Kübra Ramazan'da zuhur ettiği gibi; zannımca Ramazan'da da matbaadan çıktığını, Isparta'ya geldiğini ve Ramazan'da serbestle okunması ve câmilere okutmak için girmesi gibi, bu Ramazan-ı Şerif'te Âyet-ül Kübra'dan çıkan ve bir saat tefekkür bir sene ibadet manasını taşıyan Hizb-i Nuriye Âyet-ül Kübra'dan çıktığı misillü, bizim tesbihatımızda otuzüç defa لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ Âyet-ül Kübra'nın berekâtı ve feyziyle on dakikada aynı hakikat-ı tevhidi veren iki sahife kadar Ramazan'ın nuruyla kalbe ihtar edildi. Ben de on dakikada Âyet-ül Kübra'nın tamamını okuyor gibi ve herbir mertebede, mukaddemesinde denildiği gibi Küre-i Arz'ın küllî dili benim hayalen lisanım olup لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der; ve denizler ve dağlar, o unsurların ve insan tabakatlarının lisan-ı halleri benim dillerim olup لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der diye, ben de herbir لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ dedikçe, ya bilisan-ı arz, ya bilisan-ı semavat, ya bilisan-ı cevv, ya bilisan-ı anasır derim.. gibi. İnşâallah, sonra size gönderilecek.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 34

Mektup 34

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi bir halimi size beyan etmek lâzım geliyor tâ başka sebepler sizi müteessir etmesin. O hal de şudur:

Bu yirmi sene tazyik neticesi, ehemmiyetli ve müzmin bir hastalık bana ârız olmuş. Zaten eskiden beri o hastalığın esası bende vardı ki, ona merdümgirizlik, yani, insanlardan çekinmek, temas etmemek, temastan müteessir olmak... Hattâ şimdi en hafif ruhlu bir kardeşim, bir şakirdimle görüşmeyi—fakat Risale-i Nur hizmetine ait olmamak şartıyla—ruhum kaldırmıyor. Hattâ dostâne bakmaktan cidden müteessir oluyorum. Bu ehemmiyetli halde insanların bana karşı zulüm ve cinayetleri bir vesile olduğu gibi, inayet-i İlâhiye ve kaderin adaleti ve hizmet-i imaniyedeki ihlâsın muhafazası en ehemmiyetli bir sebeptir ki, hem zulm-ü cinayet-i beşeriyeyi hiçe indiriyor, hem bu hastalığı tam bana sevdiriyor, sabır ve tahammül verir. Nasıl ki insanlar evham yüzünden beni temastan men ede ede âsâbıma dokundurdular; inayet-i İlâhiye dahi, hizmet-i imaniyedeki ihlâsı kırmamak ve tasannukârâne hodfuruşluk vaziyetine girmeye mecbur etmemek ve ziyade hüsn-ü zan edenlerin karşısında beni tekellüflere ve gösterişlere mecbur etmemek ve bu zamanda çok tesir eden şahsıma karşı teveccüh, muhabbet ve hizmete zarar veren kendini makam sahibi göstermek vaziyetinden kurtarmak ve Kur'ân'dan gelen Risale-i Nur'un elmas gibi hakikatlerini bana mâletmekle cam parçalarına indirmemek hikmetleriyle, Cenâb-ı Erhamürrâhimîn bana bu hastalığı vermiştir. Ben, Cenâb-ı Hakka şükrediyorum. Siz de müteessir olmayınız, memnun olunuz. Fakat fıtrî teellümlere karşı, tahammülüm için duanıza muhtacım.

Aziz kardeşlerim, bize teslim olunan kitaplarımın yaldızlı kaplı büyük mecmualardan bir kısmına baktım, gördüm ki: Nur, gül fabrikalarının elmas kalemleriyle yazdıkları risaleler, o yaldızlı kaplar içinde bazan on beş yirmi risale içinde bulunan mecmualar o kadar

güzel birer elmas kılıç hükmünde düşmanlarına karşı kendilerini büyük makamlarca ve mahkemelerde müdafaa etmek hikmetiyle—hiçbir sebep yokken, birden bire Risale-i Nur'u büyük mecmualar tarzında yaptırmaya hapsimizden beş ay evvel başladık—bunda büyük bir inayet-i İlâhiye olduğuna şüphem kalmadı ve feylesofların mağlûbiyetinin hikmetini anladık. Çünkü içtimada eczaların kuvvetinden çok ziyade bir kuvvet, hususan müdafaa vaktinde içtima ve tesanüdden ileri geliyor.

Kardeşlerim, çoktan size söylemek lâzım gelirken unutmuştum. Kerametli Yirmi Dokuzuncu Söz, o Sözün yalnız birinci makamıdır. O Sözün ikinci makamı ise, ehemmiyetine binaen—ki, bir vecihte ona da "Âyetü'l-Kübrâ" namını İmam-ı Ali Radiyallahu Anhu vermiş olan—Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyedir ki, "Allahu Ekber" gibi sâir tesbihatın mertebelerindeki Nur'ları beyan ediyor ve Hizb-i Nuriyenin de bir me'hazıdır.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ederim. Gizli olan her gecede muhtemel bulunan leyle-i Kadirlerinizi tebrik ederim.

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 35

Mektup 35

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bilmukabele, biz de Ramazanınızı tebrik ediyoruz. Rüyalarınız pek çok mübarektirler. İnşaallah, Cenâb-ı Hak sizi büyük ihsanlara mazhar eyleyecek diye bir işarettir.

Bu zamanda en büyük bir ihsan, bir vazife, imanını kurtarmaktır, başkaların imanına kuvvet verecek bir surette çalışmaktır. Sakın, benlik ve gurura medar şeylerden çekin. Tevazu, mahviyet ve terk-i enaniyet, bu zamanda ehl-i hakikate lâzım ve elzemdir. Çünkü, bu asırda en büyük tehlike benlikten ve hodfuruşluktan ileri geldiğinden, ehl-i hak ve hakikat, mahviyetkârâne daima kusurunu görmek ve nefsini ittiham etmek gerektir. Sizin gibilerin ağır şerait içinde kahramancasına imanını ve ubudiyetini muhafaza etmesi, büyük bir makamdır. Senin rüyalarının bir tabiri de, bu noktadan seni tebşir etmektir.

Risale-i Nur eczalarında tarikat hakikatine dair “Telvihat-ı Tis’a” namındaki risaleyi elde edip bakınız. Hem, zatınız gibi metin ve imanlı ve hakikatli zatlar Risale-i Nur dairesine giriniz. Çünkü, bu asırda Risale-i Nur, bütün tehacümata karşı mağlûp olmadı. En muannid düşmanlarına da serbestiyetini resmen teslim ettirdi. Hattâ iki seneden beridir büyük makamatlar ve adliyeler, tetkikat neticesinde, Risale-i Nur’un serbestiyetini tasdik ve mahrem ve gayr-ı mahrem bütün eczalarını sahiplerine teslime karar verdiler.

Risale-i Nur’un mesleği, sair tarikatlar, meslekler gibi mağlûp olmayarak, belki galebe ederek pek çok muannidleri imana getirmesi, pek çok hâdisâtın şehadetiyle, bu asırda bir mu’cize-i mâneviye-i Kur’âniye olduğunu ispat eder. O dairenin haricinde, ekseriyetle, bu memlekette, bu hususî ve cüz’î ve yalnız şahsî hizmet veya mağlûbane perde altında veya bid’alara müsamaha suretinde ve te’vilât ile bir nevi tahrifat içinde hizmet-i diniye tam olamaz diye, hâdisat bize kanaat vermiş.

Madem sizde büyük bir himmet ve kuvvetli bir iman var; tam bir ihlâs ve tam bir mahviyetle, sebatkârâne Risale-i Nur'a şakirt ol-tâ binler, belki yüz binler şakirtlerin şirket-i mâneviye-i uhreviyelerine hissedar ol. Tâ senin hayırların, iyiliklerin cüz'îyetten çıkıp küllîleşsin, âhirette tam kârlı bir ticaret olsun.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 37

Mektup 37

Elhamdülillâh, bu sene Isparta'daki talebelerinizi dünyevî meşağil daha çok gaflete sokmadı. Hizmet-i Nuriyedeki gayretlerimiz ciddî bir surette devam ediyor. Herbirimizin kalblerimizdeki Nura karşı incizap, sîmalarımızda okunuyor. Sanki bu talebelerinizin kalbleri sevinçle doludur.

Evet sevgili Üstadımız, bütün talebeleriniz hep birden diyorlar: Liyakatsizliğimiz, hiçliğimizle beraber sâfiyane istihdam edildiğimiz bu hizmet-i Nuriyede bedi' bir Üstada hem talebe, hem kâtip, hem muhatap, hem nâşir, hem mücahid, hem halka nâsih, hem Hakka âbid olmak gibi cihandeğer güzelliklerin hepsini birden bize veren Hazret-i Allah'a ne kadar şükretsek azdır. Ve bu yapmak istediğimiz şükürler dahi, Hâlıkımızın fazlıyla kalbimize gelen bir ihsan olduğunu tahattur eden biz talebelerinizin kalblerini sürur ve sevinç dolduruyor. Mâsum Nursluların Üstadımızın küçüklüğünde geçirdikleri hayatın müteşekkirâne bir tarzı, hal ve etvarımızda okunuyor. Hudutsuz şükürler, nihayetsiz senâlar olsun o Zât-ı Zülcelâle ki, bizleri cehl-i mutlak derelerinden, isyan ve küfran bataklıklarından lütuf ve keremiyle çıkarıp, gözleri kamaştıran en parlak bir Nur'a talebe etmiştir.

Eğer sevgili Üstadımız ***"iktiran"*** tâbir edilen iki nimetin beraber geldiğini daha evvelden bize izah etmeseydi, çok minnettarlıklarımızı kalblerimize tercüman olan kalemlerimizden okuyacaklardı.

Evet, sevgili Üstadımız, biz kendimize bakıyoruz, Risale-i Nur'a muhatap olamıyoruz. Buna rağmen, ihtiyaç şiddetlendikçe, Hâlık-ı Rahîmin merhametli tecellîlerini müşahede ediyoruz.

Kalb-i Üstad, parlak bir âyine, bir mazhar, bir ma'kes; lisan-ı Üstad; âlî bir mübelliğ, bir muallim, bir mürşid; hâl-i Üstad, tecessüm etmiş en güzel bir örnek, bir nümune, bir misâl oluyor. Tavâif-i beşerin ihtiyaçları yazılıyor, gösteriliyor.

İşte, yedi seneden beri ateş püsküren zâlim beşerin hali, bugün daha çok ıztıraplı bir hale girmiş bulunuyor. Her bir zîidrak, acaba yarın ne olacak düşüncesiyle kulaklarını radyoların ağızlarına koymuşlar, mütehayyir duruyorlar. Şarkta Japonların mağlûp olmasıyla, dünyanın salâh u selâmete ve emn ü emâna kavuşması beklenirken, deccalane bir hareket şimalde kendini gösterdiği görülüyor. Şu vaziyet herkesi heyecana, endişeye sevk ediyor. İstikbalin zulmetlerine gittiği zannıyla, merakla radyoları takibe koşturuyor. Lillâhilhamd, Risale-i Nur, âlî beyanatıyla ruhlarımızı teskin ediyor, hakikî dersleriyle kalblerimizi tatmin ediyor.

İşte, bu günde meydana çıkan bu dehşetli cereyanı, ancak ve ancak Hıristiyanlık âleminin Müslümanlıkla ittihadı, yani İncil, Kur'ân ile ittihad ederek ve Kur'ân'a tâbi olması neticesi elde edilecek semâvî bir kuvvetle mağlûp edileceği iş'ar buyuruluyor ki, Hazret-i İsa Aleyhisselâmın da vürûduna intizar etmek zamanının geldiğini mânâ-yı işârî ile ihtar ediyor.

Mesmuata göre, bugünkü Amerika, aktâr-ı âleme tetkikat için gönderdiği dört heyetten birisini, bugünkü beşeriyetin saadetini temin edecek sâlim bir din taharrisine memur etmiştir. Bu ise, müceddidliğini mahkeme lisanıyla her tarafa ilân eden Risale-i Nur, bu muztarip, perişan beşeriyetin en büyük bir saadeti olacağına imanımız pek kuvvetlidir.

Sevgili Üstadımız başımızda ve en âlî hakikatleri taşıyan ve Kur'ân'ın en yüksek ve mübarek tefsiri bulunan Risale-i Nur elimizde oldukça, sevinçlerimiz had ve hududa alınmaz.

İşte bu hakikatlerin herbir cüz'ü saha-i faaliyete çıksa, her tarafta merakla, zevkle kendini okutturuyor. Buna bariz deliller pek çok var. Hususuyla, inkâr-ı haşir mefkûresini mağlûp eden Onuncu Söz matbu nüshaları ve bilhassa gizli tab edildiği halde kendini serbest okutan ve takviye-i imanda pek yüksek harikaları taşıyan Âyetü'l-Kübrâ risaleleri; ve inkâr-ı ulûhiyet mefkûresini zîr ü zeber eden Külliyat-ı Nur, Hüccetü'l-Bâliğa ve Meyve gibi eczaları meydanda...

İnşaallah, Kur'ân'ın etrafına çevrilmek istenilen imansızlığın emansız sûrunu, Risale-i Nur temelinden kaldıracak, imansızlığın emânsız ateşini söndürüp, âb-ı hayat bahşeden şarâb-ı kevserini, bütün dünyaya emanlı iman vermekle içirecektir.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşim!

Size bu defa Risale-i Nur'un 130 parçasından birisi olan Âyet-ül Kübra namında matbu' bir risaleyi, uzun bir mektub yerinde gönderiyorum. Bu risale bizimle beraber müsadere edilmişti. Şimdi beraet kazandı, bize teslim oldu. Üstünde ismim yazılmadı, siz de ihtiyat edersiniz.

Zatınızın şahsıma karşı haddimden pek çok ziyade hüsn-ü zannınızı, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi namına kabul edebilirim. Yoksa kendimi o makamlarda görmek benim haddim değil.

Hem, "Risale-i Nur mesleği, tarikat değil, hakikattir, Sahabe mesleğinin bir cilvesidir. Bu zaman tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır." Risale-i Nur, bu hizmeti lillâhilhamd en müşkül ve ağır zamanlarda yapmış ve yapıyor. Risale-i Nur dairesi, Hazret-i Ali ve Hasan ve Hüseyin'in (r.a.) ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) ihbarat-ı gaybiyeleriyle, şakirtlerinin bu zamanda bir dairesidir. Çünkü Hazret-i Ali, üç keramet-i gaybiyesiyle Risale-i Nur'dan haber verdiği gibi, Gavs-ı Âzam (k.s.) da kuvvetli bir surette Risale-i Nur'dan haber verip tercümanını teşcî etmiş. Bu mahrem dört Risale-i Keramet-i Aleviye ve Gavsiyeye ait dört risale inşaallah bir vakit size gönderilebilir. Mahkeme ehl-i vukufu, onlara itiraz edememiş. Yalnız "Bu yazılmamalıydı" diye küçük bir tenkit etmişler. Ben de cevap verdim, onlar sustular. Zaten Üveysî bir surette doğrudan doğruya hakikat dersimi Gavs-ı Âzamdan (k.s.) ve Zeynelâbidîn (r.a.) ve Hasan, Hüseyin (r.a.) vasıtasıyla İmam-ı Ali'den (r.a.) almışım. Onun için, hizmet ettiğimiz daire onların dairesidir.

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, duanızın himmetiyle, on beş günden ziyade şiddetli bir hararet içinde tehlikeli ve zehirli hastalığın iki gündür tehlikesi geçti. Hastalıkla bir saat ibadet bir gün kadar olması cihetiyle, inşaallah yapamadığım çok hayratın yerini bu hastalık doldurmuş ve çok kusuratıma da kefaret olmuş. Fakat zâfiyet ve hastalık devam ediyor.

Lâtif ve mânidar bir tevâfuktur ki, dünkü gün, mâsumların mecmuası elime geçti, açtım. O mecmuanın başında, o mâsumların bir kumandanı hükmünde ve medrese-i Nuriyenin kahramanlarından Marangoz Ahmed'in gayet ziynetli ve nakışlı ve dikkatli yazdığı Küçük Sözler, başında derc edilmiş gördüm. "Mâşaallah Marangoz Ahmed, dedim, mâsumların çavuşu olmuş." Aynı günde bir mektubu elime geçti, açtım. Marangoz Ahmed'in gönderdiğimiz mektupları arkadaşlara gecede okumak zamanında, iki çekirge mektubun başına gelip tâ bitinceye kadar dinlemelerini gördüm. Birkaç gün evvel biz mektubu yazarken, iki güvercin, mektubun makbuliyetini ve müjdeci serçe ve kuddüs kuşlarının müjdelerini tasdik ettikleri gibi, marangozun iki çekirgeleri de güvercinleri ve müjdeci kuşları tasdik ederek, "Biz dahi Risale-i Nur'u tanıyoruz diye" lisan-ı halleri ifade ediyor diye latîf ve mânidar tevafuk olmuş.

Bu münasebetle, o mecmua içinde mübarek kahramanlardan Küçük Ali'nin biraderzadesi mâsum ve küçük bir Abdurrahman olan Hafız Ahmed'in yazdığı Sekizinci Şuânın Sekizinci Remzinden bir sahife evvel bir fıkra nazarıma değdi. Bir iki aydır size Risale-i Nur'un makbuliyetine dair yazılan mektuplarda şahsımın hisse-i şerefi ve hüneri olmadığını ve sırf bir ikram-ı İlâhî olmasına dair yazılan parçayı bu fıkrayı, o fıkraya alâkadar gördüm, size gönderiyorum, onlara münasip bir yerde ilhak edersiniz. O fıkra, Celcelûtiyenin fevkalâde Risale-i Nur'a verdiği ehemmiyetten şahsımın bir lem'ası, bir hüneri olmadığına dairdir. Şöyle ki, orada demiştim:

Hem ben itiraf ediyorum ki, böyle makbul bir eserin mazharı olmak, hiçbir vecihle o makama liyakatim yoktur. Fakat küçük, ehemmiyetsiz bir çekirdekten, koca, dağ gibi bir ağacı halk etmek kudret-i İlâhiyenin şe'nlerindendir ve âdetidir ve azametine delildir.

Ben kasemle temin ederim ki, Risale-i Nur'u senâdan maksadım, Kur'ân'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini teyid ve ispat ve neşirdir.

Hâlık-ı Rahîmime hadsiz şükür olsun ki, kendimi kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş ve o nefs-i emmâreyi başkalara beğendirmek arzusu kalmamış.

Evet, kabir kapısında bekleyen bir adam, arkasındaki fâni dünyaya riyakârâne bakması, acınacak bir hamakattır ve dehşetli bir hasârettir. Cenâb-ı Hak, beni böyle hasâretlerden muhafaza eylesin, âmin!

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua eder ve dualarını rica ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 39

Mektup 39

Aziz, Sıddık, Mübarek Kardeşlerim!

Sizin mübarek Ramazanınızı ve Leyle-i Kadrinizi ve bayramınızı bütün ruh u canımızla tebrik ve tes'id ediyoruz. Cenab-ı Erhamürrâhimîn, emsal-i kesîresiyle sizleri müşerref eylesin, âmîn!

Bu Ramazan-ı Şerifte gerçi bir tesmim neticesinde ziyade sıkıntı ve ızdırab çektimse de Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, sabır ve tahammül ihsan eyledi. Ve hastalığın ehemmiyetli sevabı da ızdırabın verdiği gaflet noktalarını izale eyledi. Dualarınız berekâtıyla, bu defa da o tesmimden tam kurtuldum. Fakat verdiği za'fiyet ve sarsıntı, arasıra sıkıntı verir.

Size yazmıştım ki: Nasıl "Hizb-i Nuriye" Risale-i Nur'un ve Âyet-ül Kübra'nın bir hülâsasıdır; öyle de on dakika zarfında Hizb-i Nuriye'nin bir hülâsası, bu Ramazan-ı Şerif'in feyzinden ve Ramazan'da te'lif edilen ve yeni intişar eden Ramazaniye Risalesi olan Âyet-ül Kübra'nın otuzüç mertebe-i vücub u vücud ve tevhid otuzüç elsine-i külliye ile tezahür ettiği gibi; ruh ve hayal ve kalb o noktadan öyle bir inbisat ve inkişaf etti ki, herbir mertebenin söylediği لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ şehadetini dediğim vakit, o küllî lisan benim oluyor gibi azametli bir tevhid hissettiğimden, "Âyet-ül Kübra" güneş gibi iman nurlarını ruhlara telkin edebilir. Şeksiz şübhesiz kanaat ettim ve gördüm ve İmam-ı Ali'nin (R.A.) ona verdiği ehemmiyetin sırrını bildim.

Bu defa Isparta umum şakirdlerinin hissiyatı ile Risale-i Nur kahramanı Hüsrev'in yazdığı mektub, gerçi hakkım olmayarak bana ziyade hisse vermiş, fakat Isparta ve civarı kahraman şakirdlerinin tam derece-i irtibatlarını ve Risale-i Nur'un tam kıymetini gösterdiğinden ve mektublarım içinde ve Lâhika'ya, hem daha münasib gördüğünüz makamlarda yazmağa lâyıktır. Size bir sureti yeni hurufla gönderiliyor. Pek çok alâkadar olduğum Kastamonu ve

içindeki ehemmiyetli kardeşlerim, Isparta şakirdleriyle vasıta-i irtibat Mustafa Osman, hakikaten az bir zamanda çok ehemmiyetli bir iş görmesinden, birinci saftaki haslar içine girmeğe hak kazanmış. Demek ihlası tamdır ki, az bir zamanda çok zaman işini gördü. Cenab-ı Hak onun emsalini o havalide çoğaltsın ve selâmet versin, âmîn.

Umum kardeşlerime ve hemşirelerime birer birer selâm ve tebrik ve dua ediyorum.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 41

Mektup 41

Aziz, sıddık, çok mübarek, çok faal, çok hâlis, çok kıymettar kardeşim Hüsrev,

Senin bayramın ikinci gününde elime geçen mektubun bir güvercin haber veriyor gibi geldiği aynı günde beni çok müteessir eden hâdise-i taarruziyeden neş'et eden elemlerime, kederlerime bir merhem, bir ilâç hükmüne geçti, bu mânâyı hatıra getirdi: "Sana ihanet eden ehemmiyetsiz adamlara karşı, Gül ve Nur fabrikasının kahramanlarının hârikulâde hürmet ve ihtiramları varken, böyle bir iki vicdansızın hakaretine değil, milyonlarca düşmanların ihanetlerine karşı gelebilir ve hükümden iskat edebilir" diye kalbime geldi. Fakat kendi şahsıma baktım ki, kurumuş, çürümüş, vazifesi bitmiş bir hurma çekirdeği hükmünde iken, Risale-i Nur bahçesinde bir derece o çekirdekten tezahür eden meyvedar, muhteşem koca bir ağaç nazarıyla baktığınızı gördüm. Sizin fevkalâde hüsn-ü zannınız o ağaçtan ileri geldiğini ve çekirdeğin de bir cihette, bir nevi vesile olduğu cihetinde hüsn-ü zanna mazhar olmuş gördüm.

O mektubun birinci sahifesi güzeldir; ben de iştirak ediyorum. İkinci sahifede birkaç yerde kalem karıştırdım, tâdil ettim. Ezcümle: Hazret-i Hasan Radıyallahu Anhın altı aylık hilâfetiyle beraber Risale-i Nur'un Cevşenü'l-Kebîrden ve Celcelûtiyeden aldığı bir kuvvet ve feyizle vazife-i hilâfetin en ehemmiyetlisi olan neşr-i hakaik-i imaniye noktasında Hazret-i Hasan Radıyallahu Anhın kısacık müddetini uzun bir zamana çevirerek tam beşinci halife nazarıyla bakabiliriz. Çünkü, adalet-i hakikiye ile bu asırda insanları mes'ud edebilir bir istidatta bulunan, Risale-i Nur'dur ve onun şahs-ı mânevîsi, Hazret-i Hasan Radıyallahu Anhın bir muavini, bir mütemmimi, bir mânevî veledi hükmündedir diye senin mektubunu tâdil ettim. Buna kıyasen, sana vekâleten bir iki yerde kalem karıştırdım. Fakat aynı günde mahkeme, kitaplarım içinde bana teslim ettikleri mektuplar, müsveddeleri ve onların üstünde yeşil

kalemle işaretlerine göre çok ehemmiyet verdikleri o müsveddeler içinde bu size yazdığım noksan bir parçayı gördüm, fesübhânallah dedim. Mektubuna benimle cevap ver diye mânâsını aldım. Belki bu parça lâhikaya girmiş; ben de size aynını yazıyorum.

Parça budur:

“Benim çok kusurlu şahsıma hüsn-ü zanla verdiğiniz makamlar cihetinde değil, belki vazifeye, hizmete bakıp o noktada bakmalısınız. Perde açılsa, benim baştan aşağıya kadar kusurat ile âlûde mâhiyetim, benden kaçmaya bir vesile olur. Sizi kardeşliğimden kaçırmamak, pişman etmemek için, şahsiyetime karşı haddimin pek fevkında tasavvur ettiğiniz makamlara irtibatınızı bağlamayınız. Ben, size nisbeten kardeşim; mürşidlik haddim değil. Üstad da değilim, belki ders arkadaşıyım. Ben, sizin kusuratıma karşı şefkatkârâne dua ve himmetinize muhtacım; benden himmet beklemeniz değil, bana himmet etmenize istihkakım var. Cenâb-ı Hakkın ihsan ve keremiyle, sizlerle, gayet kudsî ve gayet ehemmiyetli ve gayet kıymettar ve her ehl-i imana menfaatli bir hizmette, taksim-i mesai kaidesiyle iştirak etmişiz. Tesanüdümüzden hasıl olan bir şahs-ı mânevînin fevkalâde ehemmiyet ve kıymeti ve üstadlığı ve irşadı, bize kâfidir.

“Madem bu zamanda, herşeyin fevkinde hizmet-i imaniye bir kudsî vazifedir. Hem kemiyet, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti azdır. Hem muvakkat ve mütehavvil siyaset daireleri, ebedî, daimî, sabit hizmet-i imaniyeye nisbeten ehemmiyetsizdir, mikyas olmaz. Risale-i Nur’un tâlimatı dairesinde bize bahşettiği feyizli makamlara kanaat etmeliyiz. Haddimden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ile müfritâne âlî makam vermek yerine, fevkalâde sadakat ve sebat ve müfritâne irtibat ve ihlâs lâzımdır; onda terakki etmeliyiz. Elhak, bunda tam terakki etmişsiniz.” (Parça bitti)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 45

Mektup 45

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Aliköyü'nde Risale-i Nur şakirdlerinden Ali Efendi, münafıklar hakkında bir âyet-i kerimeyi soruyor. Şimdi zamanım izaha müsaid olmadığı için kısaca bir-iki cümle beyan ediyorum.

"Münafık öldükten sonra namazı kılınmaz" mealindeki âyet, o zamandaki ihbar-ı İlahî ile bilinen kat'î münafıklar demektir. Yoksa zan ile, şübhe ile, münafık deyip namaz kılmamak olmaz. Madem لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ der, ehl-i kıbledir. Sarih küfür söylemese veyahut tövbe etse, namazı kılınabilir. O Aliköy'de Alevîler çok olduğunu ve bir kısmı Râfızîliğe kadar gidebilmesi nazarıyla, onların en fenası da, münafık hakikatına dâhil olmamak lâzım gelir. Çünki münafık itikadsızdır, kalbsizdir ve vicdansızdır, Peygamber (A.S.M.) aleyhindedir. (Şimdiki bazı zındıklar gibi.) Alevî ve Şîîlerin müfritleri ise; değil Peygamber (A.S.M.) aleyhinde, belki Âl-i Beyt'in muhabbetinden, ifratkârane muhabbet besliyorlar. Münafıkların tefritlerine mukabil, bunlar ifrat ediyorlar. Hadd-i Şeriattan çıktıkları vakit, münafık değil ehl-i bid'a oluyorlar, fâsık oluyorlar; zındıkaya girmiyorlar. Hazret-i Ali Radıyallahü Anh yirmi sene hürmet ettiği ve onlara şeyhülislâm mertebesinde onların hükmünü kabul ettiği Ebu Bekir, Ömer, Osman (Radıyallahü Anhüm)e ilişmeseler, Hazret-i Ali Radıyallahü Anh o üç halifeye hürmet ettiği gibi, onlar da hürmet etseler, farz namazını kılsalar yeter.

Hem madem Risale-i Nur şakirdlerinin en büyük üstadı, Peygamber'den (A.S.M.) sonra Celcelutiye'nin şehadetiyle İmam-ı Ali Radıyallahü Anhu'dur; onun muhabbetini dava eden Şîîler, Alevîler, Risale-i Nur'un derslerini Sünnîlerden ziyade dinlemeseler, Âl-i Beyt'e muhabbet davaları yanlış olur. Zâten kaç sene evvel, o Alevî köyünde üç Ali'nin himmetiyle masumlar Risale-i Nur'u şevk ile yazmalarını işittim. Hattâ o zamanda, o köyü de duama dâhil

etmiştim. İnşâallah yine orada imam olmak istenilen kardeşimiz Ali'nin himmetiyle ve Hâfız Ali'nin (R.H.) vârisi Küçük Ali gibi kardeşlerimizin gayretiyle, onların hakkındaki dualarım boş gitmeyecek; o köydeki iki kısım Sünnî, Alevî ittifak edecek.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 47

Mektup 47

Salahaddin'in pek uzun ve on mektub kadar beni memnun eden ve sadakatine ve sebatına bu fırtınalar hiç tesir etmediğini ve daima bir Abdurrahman hükmünde bulunduğunu ve o havalideki kardeşlerimiz fütursuz çalıştıklarını bildiren mektubunu aldım, mâşâallah dedim. Baba ve oğlu Isparta kahramanları gibi sarsılmıyorlar. Fakat şimdi Risale-i Nur'un tab' suretiyle intişarı, hakikî bir ihlas ve kuvvetli bir tesanüd ve birbirinin kusuruna bakmamak lâzım geldiğinden, Kastamonu Vilayetindeki kardeşlerimiz, Isparta'lılara ihlas ve tesanüdde benzemeye mecburdurlar. İnşâallah onlar dahi, şahsî hissiyatlarını bu kudsî hizmetin zararına istimal etmeyecekler.

Hem gerçi Risale-i Nur, parlak ve kuvvetli hakikatlarıyla serbestiyetini kazanmış ve düşmanlarını bir cihette mağlub etmiş, fakat eskiden ziyade ihtiyata ihtiyacımız var. Çünki münafık düşmanlar durmuyorlar, bahaneler arıyorlar, hükûmeti iğfale çalışıyorlar.

Salahaddin hususî, kendine ait bir mes'eleyi soruyor. Dünya, hayat-ı içtimaiyeye bağlanmak istiyor. Madem o haslar içindedir, kat'iyyen Risale-i Nur'un hizmetine zararı varsa, girmeyecek. Eğer bilse ki; o refika-i hayatını bazı has kardeşlerimiz gibi Risale-i Nur'un hizmetinde yardımcı olarak çalıştırsa, o hayata girebilir. Çünki hasların hayatı, Risale-i Nur'a aittir ve şahs-ı manevîsini temsil eden şakirdlerinin tensibiyle kayıd altına girebilir. Peder ve validesinin reyleri de varsa, inşâallah zararı olmaz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 49

Mektup 49

Aziz, Sıddık Kardeşim!

Câmide az görüştük; lüzumlu bazı şeyler söyleyeceğim, hatırında kalsın.

Evvelâ: Bedre'deki yüz senelik vazifeyi on sene zarfında gören Sabri kardeşimizin samimî dostları olan Hakkı, Hulusi, (پ) Mehmed ve Barla'da Şamlı, Süleyman, Bahri gibi kıymetdar kardeşlerimize benim tarafımdan çok selâm ediyorum.

Sâniyen: Küçük Ali'nin büyük kardeşi mübarek Mustafa'nın Abdurrahman'dan irsiyet aldığı vazifesini, kahraman kardeşi ve mübarek mahdumu o vazifeyi tamamıyla görüyorlar. Onun vazifesi ve hizmeti devam ediyor, merak etmesin. Hâfız Mustafa, elhak merhum Hâfız Ali'nin zamanında onunla beraber ektikleri nuranî tohumların çok mübarek mahsulâtı var.

Hem Hâfız Ali'nin (R.H.) vefatından sonra hapiste onun yerinde bana hizmeti, her vakit onu, benim hatırıma getiriyor. Merhum Lütfü'nün ehemmiyetli vârislerinden Abdullah Çavuş, kahraman Tahirî ile Atabey'i Nursi karyem hükmüne getirmişler. İslâmköy'lü Abdullah, Hâfız Ali (R.H.) zamanında Risale-i Nur'a çok hizmet etmiş. Onlara umumen selâm ediyorum. Mübarek Tahirî'nin küçücük bir Medrese-i Nuriye hükmünde hanesindeki mübareklere dua ediyorum. Yeni bir Hâfız Ali (R.H.) nümunesini gösteren ve Milas'lı Halil İbrahim'in sadakatını andıran İslâmköy'lü Halil İbrahim ve orada ona benzeyen kardeşlerime de pek çok selâm; ve bilhassa Isparta'da kahraman Rüşdü'nün kahraman kardeşi Burhan bizi çok minnetdar ettiğini ve az bir işle bize ve Risale-i Nur'a pek çok iş gördüğünü söyleyiniz. Zâten sana şifahen söylemiştim, unutma, hususî Zekâi'yi de gör ve de ki: "Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum. Yine Zekâi namında ve suretinde biraderzadem Abdurrahman'ı yine bana

verdi." Daha şifahen söylediklerimi sen bilirsin, sen benim mektubumsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 50

Mektup 50

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Sizin bu defa neş'eli güzel mektublarınızı, Risale-i Nur'un serbestiyeti ve matbaa kapısıyla intişarı hakkında beni çok mesrur eyledi; ve kahraman Tahirî'nin yine bu ehemmiyetli işde çalışması için buraya gelmesi, beni şiddetle dünyaya bakmağa sevketti. Kalben dedim: Madem kardeşlerim bu derece istiyorlar, çaresini arayacağız. Gecede kalbime geldi ki: İki ehemmiyetli sebebden, inayet-i İlahiye tam serbestiyet ve eski harflerle tamamını tab'etmek tam müsaade etmiyor.

Birinci sebeb: İmam-ı Ali'nin (R.A.) işaret ettiği gibi, perde altında her müştak, kendi kalemi ile veyahut başka kalemi çalıştırmasıyla büyük bir ibadet ve âhirette şehidlerin kanıyla racihane müvazene edilen mürekkep ile mücahede hükmündeki kitabetle envar-ı imanı neşretmektir. Eğer tab'edilse, herkes kolayca elde ettiği için, kemal-i merakla ona çalışamaz, bilfiil neşrine hizmet vazifesini kaybeder.

İkinci sebeb: Risale-i Nur'un mühim bir vazifesi, âlem-i İslâmın ekseriyet-i mutlakasının yazısı ve hattı olan huruf-u Arabiyeyi muhafaza etmek olduğundan, tab' yoluyla işe girişilse, şimdi ekser halk yalnız yeni hurufu bildikleri için, en çok risaleleri yeni hurufla tab'etmek lâzım gelecek. Bu ise Risale-i Nur'un yeni hurufa bir fetvası olup, şakirdleri de o kolay yazıyı tercih etmeğe sebeb olur. Onun için şimdiye kadar pek çok müstehak ve lâyık iken, Risale-i Nur'a serbestiyet verilmemişti. Lillahilhamd şimdi hakikatlarının kuvvetiyle serbestiyeti kazandı. Hattâ eski harfle tab' yasak iken, Âyet-ül Kübra'yı bize teslim ettirip, bir keramet-i ekber gösterdi.

Biz şimdi gayet mühim ve herkese lâzım Meyve ile Hüccet-ül Baliga'yı ikisi bir cild olarak yeni hurufla tab'etmek için Tahirî ile İstanbul'a gönderdim. Yalnız Meyve'nin Onuncu ve Onbirinci

Mes'elelerini vakit bulamayıp tashihsiz ona verdim. Şayet tab'edilse, o iki mes'eleyi tam tashih edip ona gönderirsiniz.

Hem o iki risale; dâhilde, ya hariçte, aşikâre veya gizli, İstanbul'da veya dışarıda eski harflerle tab'etmek lâzımdır.

Hem Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyilleriyle ve Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) dahi zeyilleriyle beraber ikisi bir cild içinde eski harflerle imkân dairesinde ya İstanbul veya başka yerde eski harflerle, tevafuklu Hizb-ün Nuriye, Hizb-ül Kur'an gibi tab'etmesine çalışmak lâzımdır ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın göze görünen tevafuk mu'cizesinin muhafaza ile tab'edilmesine mukaddeme olsun. Fakat teenni ile, meşveret ile, ihtiyat ile bu kudsî mes'eleye çalışmak lâzımdır.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederiz. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun, en eski şakirdlerden olan Kâtib Osman ve Halil İbrahim, hiç sarsılmadan, değişmeden sadakatlerinde demir gibi devam edip çoklara da hüsn-ü misal oluyorlar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 51

27. Mektub’un Lahikasının Zeyli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu defa şehid merhum Hâfız Ali'nin ehemmiyetli bir vârisi ve Denizli talebelerinin yüksek bir mümessili ve Denizli şehrinin Risale-i Nur'a karşı fevkalâde teveccühünün bir tercümanı kardeşimiz Hasan Feyzi'nin edibane, Risale-i Nur hakkında fevkalâde senakârane pek uzun bir mektubunu aldım.

Risale-i Nur'un bana teslim olması münasebetiyle, kardeşimiz Hâfız Mustafa'nın çalışması hakkında yazdığım mektubun içinde Risale-i Nur'un çok ehemmiyetli kıymetini muhtasar bir surette beyanatıma ve hiss-i kablelvuku' mektublarımdaki ehemmiyetli davalarıma bu uzun mektub tam bir izah ve Denizli şehrinin Risale-i Nur lehinde bir kuvvetli şehadeti ve bir şahidi olmak cihetiyle, hem bu zât mekteb fenlerinde çok zaman alâkadar olup kıdemli bir muallim ve âlim olması haysiyetiyle, Risale-i Nur hakkındaki bu parlak şehadeti çok ehemmiyetli gördüm. Yalnız, bana bakan kısımları ya tayy veya ta'dil etmeyi münasib gördüm. Bir, iki, üç yerde de herkese göstermek münasib görmediğimden, çizgi altına aldım ve sizlere de Yirmiyedinci Mektub'un veya lâhikasının bir zeyli olarak gönderdim. Bu parça mektubumu, onun mektubunun başında yazabilirsiniz. Hasan Feyzi kardeşimiz, onun bazı cümlelerini tayyetmemden gücenmesin. Çünki umum talebelere o tayyolunan kısım lâzım değil, hususî bazılarda kalabilir.

Bu zât, doğrudan doğruya hakaik-i imaniye ve Kur'aniyeyi bir şahs-ı manevî mahiyetinde, Risale-i Nur şahs-ı manevîsinin cesedine girmiş ve eczalarının libasını giymiş bir tarzda, fevkalâde

bir sena ile ona hitab ediyor. Ben baktıkça, birden itirazkârane "hüsn-ü zannı pek ziyadedir" tahattur ettiğim dakikada, hakikat-ı Kur'aniye manen dedi: "Cesede, libasa bakma; bana bak. O, benim hakkımda konuşuyor. Doğru söylemiş." Ben daha ilişmedim. Yalnız Risale-i Nur tercümanı hakkında sarihan veya işareten veya kinayeten onun haddinden pek fazla senakârane tabiratı ta'dil etmeye lüzumu var. Başkalar, hususan ehl-i tenkid insanlar nazarında bîçare şahsıma bu nevi hüsn-ü zannını kabul etmemek mesleğimize lâzım geliyor; ta'dilime gücenmesin.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 52

Mektup 52

O (Bediüzzaman), Nur'un hâdimidir. Eğer dünyayı istese ve dileseydi, kendisine sunulan hediye ve behiyeleri, zekat ve sadakaları ve bu teberru' ve terekeleri alsaydı, bugün bir milyoner olurdu. Fakat o, tıpkı Cenab-ı Ömer'in (R.A.) dediği gibi: Sırtıma fazla yük alırsam, nefs-i nâtıka-i kâinatın kalbi ve Allah'ın habibi Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a ve yârânı olan kâmil ve vâsıllara yetişemem ve yarı yolda kalırım diyor. "Bütün eşya ve eflâki senin için yarattım habibim" fermanına, "Ben de senin için onların hepsini terk ve feda ettim" diye verilen cevab-ı Hazret-i Risaletpenahî'ye ittiba ve imtisalen, o da dünya ve mâfîhayı ve muhabbet ve sevdasını terk ve hattâ terki de terk ederek bütün hizmet ve himmetini ve şu ömr-ü nazeninini envar-ı Kur'aniyenin intişarına sarf ve hasretmiştir. İşte bunun için, şimdi çektiği bütün zahmetler rahmet, yaptığı hizmetler hikmet olmuş. Celali yüzünden cemalini de gösterip, âlem, bir gülzar-ı kemal bulmuştur.

Lütf u kahrı şey-i vâhid bilmeyen çekti azab,
Ol azabdan kurtulup sultan olan anlar bizi.

Niyazi-i Mısrî gibi diyen bu tercüman, her şeyi hoş görerek, katreyi umman, âdemi insan ve nurunu âleme sultan eylemiştir.

Ona ***"Kürdî"*** denilmesi ve Kaside-i Hazret-i İmam-ı Ali'de (R.A.) görülen يَا مُدْرِكًا kelimesinin hazf ve kalbiyle "Kürd" îma ve işaretinin bulunması, gerçekten Kürdlüğüne delalet etmez ve onun manevî silsile-i şerafet ve siyadetten tenzil ve teb'idini îcab ettirmez. Bu isnad ve izafe, Kürdistan'da doğup büyüyen ve bu lakabla maruf ve meşhur olan bu zâtın Risalet-in Nur'un tercümanı olduğunu sırf âleme ilân etmek içindir; yoksa Kürdlüğünü isbat etmek için değildir. Kürdçe bilmesi, o kıyafete girmesi ve öyle görünmesi, kendini setr ve ihfa için olup, hakikî hüviyet ve milliyetini ihlâl ve inkâr mana ve maksadıyla değildir diye düşünüyorum. Âlem-i İslâmiyet ve

insaniyete ve Haremeyn-i Şerifeyn'e asırlarca hizmet eden bu kahraman Türk Milletini onun çok sevmesinde ve hayatının mühim bir kısmını hep Türklerle meskûn olan bu havalide geçirmesinde büyük hikmetler, mana ve mülahazalar olsa gerektir.

Âb-ı rûy-i Habib-i Ekrem için
Kerbelâ'da revan olan dem için
Şeb-i firkatte ağlayan göz için
Râh-ı aşkında sürünen yüz için
Risale-i Nur'a ve Üstada ve İslâm'a zafer ver ya Rabbî!.. Âmîn!
Ey Risale-i Nur! Seni söndürmek isteyen bedbahtların necm-i istikbali sönsün.
İzzet ve ikbali ve şan ü şerefi aksine dönsün.
Sen sönmez ve ölmez bir nursun.
Boyun bâlâ, gözün şehlâ, gören mecnun seni leylâ
Sözün ferşte, gözün Arş'ta, gönül meftun sana cânân
Nikabın nur, nigâhın nur, kitabın nur senin ey nur
Bağın Nursî, huyun munis, özün idris ferd-i yekta
Açılmış gül, öter bülbül, yüzünde var zarif bir tül
Yazılmış üstüne nurdan [1] قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى
Sana cânın feda etmez mi senden hem görenler hak
Sözün hak, hem özün hak, hem mesleğin hak, hem makamın Kâ'be-tül Ulya.
Yeri esfel laînin, lanet olsun canına her dem
Felah bulmaz senin hasmın Cehennem’dir ona me’va
Kılıncın nur, mekânın Tur, gönül mesrur, adüvv mehcur
Laîni katleder yarın seninle Hazret-i İsa (A.S.)
وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ der sene (1350)
Resul’ün vârisisin, hem hafid-i Murtaza hakkan
Bu sırrı anladınsa sen bırak gayrı gel ey Feyzi
Atıp ……, kılan zarî, veren varı, bulur Mevlâ
[2] يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ
وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Üstadım Efendim Hazretleri!

Ben, bu yazıları Risalet-in Nur'un eli ve kalemi ve dili ile bu hakir kalbime ondan sıçrayan küçük bir kıvılcım parçasıyla yazdım. Kabulünü ve imdad ve ilhamın kesilmemesini rica eder ve hürmetle ellerinizden öper ve dualarınızı beklerim efendim.

Duanıza muhtaç talebeniz
Hasan Feyzi
(Rahmetullahi Aleyh)

1.)İki yay kadar, hattâ daha da yakın. (Necm Sûresi, 53:9)
2.)Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nurunu tamamlayacaktır-kâfirler isterse hoşlanmasınlar. (Saf Sûresi, 61:8)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 53

Mektup 53: Dört meseledir

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Size dört mes'eleyi beyan etmek kalbime ihtar edildi:

Birincisi: Hem lisan-ı hal, hem lisan-ı kal ile ve başka tezahüratlarla sorulan bir suale cevabdır.

Deniliyor ki: Madem Risale-i Nur hem kerametlidir, hem tarîkatlardan ziyade iman hakikatlarının inkişafında terakki veriyor ve sadık şakirdleri kısmen bir cihette velayet derecesindeler. Neden evliyalar gibi manevî zevkler ve keşfiyatlara ve maddî kerametlere mazhariyetleri görülmüyor; hem onun talebeleri de öyle şeyler aramıyorlar. Bunun hikmeti nedir?

Elcevab: *Evvelâ* sebebi, sırr-ı ihlastır. Çünki dünyada muvakkat zevkler, kerametler tam nefsini mağlub etmeyen insanlara bir maksad olup, uhrevî ameline bir sebeb teşkil eder, ihlası kırılır. Çünki amel-i uhrevî ile dünyevî maksadlar, zevkler aranılmaz. Aranılsa sırr-ı ihlası bozar.

Sâniyen: Kerametler, keşfiyatlar, tarîkatta sülûk eden âmi ve yalnız imanı taklidî bulunan ve tahkik derecesine girmeyenlere, bazan zaîf olanları takviye ve vesveseli şübhelilere kanaat vermek içindir. Halbuki Risale-i Nur'un imanî hakikatlarına gösterdiği hüccetler, hiç bir cihette vesveselere meydan vermediği gibi, kanaat vermek cihetinde kerametlere, keşfiyatlara hiç ihtiyaç bırakmıyor. Onun verdiği iman-ı tahkikî, keşfiyat, zevkler ve kerametlerin çok fevkinde olmasından, hakikî şakirdleri öyle keramet gibi şeyleri aramıyorlar.

Sâlisen: Risale-i Nur'un bir esası, kusurunu bilmekle mahviyetkârane yalnız rıza-i İlahî için rekabetsiz hizmet etmektir. Halbuki keramet sahibleri ve keşfiyattan zevklenen ehl-i tarîkatın mabeynindeki ihtilaf ve bir nevi rekabet ve bu enaniyet zamanında ehl-i gafletin nazarında onlara sû'-i zan edip o mübarek zâtları, benlik

ve enaniyetle ittiham etmeleri gösteriyor ki; Risale-i Nur'un şakirdleri şahsı için keramet ve keşfiyatlar istememek, peşinde koşmamak lâzım ve elzemdir. Hem onun mesleğinde şahsa ehemmiyet verilmiyor. Şirket-i maneviye ve kardeşler birbirinde tefani noktasında Risale-i Nur'un mazhar olduğu binler keramet-i ilmiye ve intişar-ı hizmetteki teshilât ve çalışanların maişetindeki bereket gibi ikramat-ı İlahiye umuma kâfi gelir; daha başka şahsî kemalât ve kerameti aramıyorlar.

Râbian: Dünyanın yüz bahçesi, fâni olmak haysiyetiyle âhiretin bâki olan bir ağacına mukabil gelemez. Halbuki hazır lezzete meftun kör hissiyat-ı insaniye fâni hazır bir meyveyi, bâki uhrevî bir bahçeye tercih etmek cihetiyle, nefs-i emmare bu halet-i fıtriyeden istifade etmemek için Risale-i Nur şakirdleri ezvak-ı ruhaniyeyi ve keşfiyat-ı maneviyeyi dünyada aramıyorlar.

Risale-i Nur şakirdlerine bu noktada benzeyen eskiden bir zât, haremiyle beraber büyük bir makamda bulundukları halde, maişet müzayakası yüzünden haremi demiş zevcine: "İhtiyacımız şediddir."

Birden, altundan bir kerpiç yanlarında hazır oldu. Haremine dedi: "İşte Cennet'teki bizim kasrımızın bir kerpicidir."

Birden o mübarek hanım demiş ki: "Gerçi çok muhtacız ve âhirette de çok böyle kerpiçlerimiz var; fakat fâni bir surette bu zayi' olmasın, o kasrımızdan bir kerpiç noksan olmasın. Dua et, yerine gitsin; bize lâzım değil." Birden yerine gitti. Keşf ile gördüler diye rivayet edilmiş.

İşte bu iki kahraman ehl-i hakikat, Risale-i Nur şakirdlerinin dünyaya ait ezvak-ı kerametlere koşmadıklarına bir hüsn-ü misaldir.

İkinci Mes'ele: Tevafuk eğer müteaddid tarzda ve ayrı ayrı cihette birbirini takviye edecek surette olsa, kat'iyet ve sarahat derecesinde kanaat verebilir. İşte hapisten sonra yazılan bir kısım mektublarımız hem makbul, hem çok ehemmiyetli, hem bu zamanda halk onlara çok muhtaç olduğuna bir emare olarak, yazdığımız zaman -hilaf-ı âdet bir tarzda- serçe kuşunun ve kuddüs kuşunun ve güvercinlerin garib bir tarzda odama gelmeleri ve birbirine tevafuk etmesi ve Milas'ta ehemmiyetli bir kardeşimiz Halil İbrahim'in, kuddüs kuşu bahsi bulunan mektubu aldıkları zaman, aynen, hilaf-ı

âdet, kilitli bir odasını açarken kuddüs kuşu oda içerisinde uçmağa çalışması, hem içinde bulunan mektubu, hem bizim kuşlarımıza tevafuku; ve Medrese-i Nuriye'deki şakirdlerin o mektublarımızı okumak zamanında iki çekirge mektubun başına gelip dinlemeleri, sâbık kuşlarda tevafukatına bu küçük kuşlar dahi hem tasdik, hem tevafuk ettikleri gibi; İnebolu'daki sadık kardeşlerimizin imzalarıyla yine mektubumuzu gecede okudukları zaman gayet heyecanlı bir tarzda bir gece kuşu onları korkutup, pencereye el atıp iki kanadı ile pencereyi döğerek lisan-ı hal ile ben de o mektubla alâkadarım, bizi alâkasız zannetmeyiniz diye yine sâbık aynı mes'eleye ve sâbık kuşların alâkadarlıklarına, büyük kuş da tam tevafuk ve tasdik ediyor. Aynı mes'eleye bu kadar tevafukat **(Haşiye)** hem mektublardaki mücmelen bahsedilen hakikatların çok ehemmiyetli olmasından ve nev'-i beşerin bu asırdaki vaziyetine bakması noktasında, acaba kâinat kitabının hâdisat ve mes'eleleri birbiriyle münasebetdarlığını düşünen ve hayali geniş bir ehl-i kalb ve fikir böyle dese, hakkı yok mu ki: Güya beşer gayet kesretli tayyareleriyle ve insan kuşlarıyla, kuşların âlemi olan cevv-i havadaki kuşları hem korkutup, hem kuşlar âleminde acib bir heyecanla nev'-i beşerin gidişatına karşı kuşlar dahi ciddî alâkadarlık gösterip, insanların bu zalim, tahribatçı canavar kuşlarına karşı kimler mukabele edip onları zulümden, tahribden vazgeçirip beşerin menfaatinde ve saadetinde çalıştırmasına çalışan kimlerdir diye Risale-i Nur mes'elelerine alâkadarlık gösteriyorlar denilse, yeri yok mu? İhtimal verilmez mi? Manasız bir hayal denilebilir mi?

Üçüncü Mes'ele: Geçen üç sene evvel Ramazan'da te'lif edilen ve yine bu sene Ramazan'da serbest intişar eden Âyet-ül Kübra'nın bir hülâsası olan Hizb-i Nuriye'yi okudum. Fakat bir saatten fazla çekerdi. Birden o hülâsanın da bir hülâsası, on veya onbeş dakika aynı Ramazan'da tezahür etti. Onu okuduğum zaman, bütün Âyet-ül Kübra'yı okuyorum gibi bir inkişafat-ı imaniye ve

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ [1]

sırrına mazhar iki veya üç sahifelik arabiyy-ül ibare okuyorum. Vakit bulamıyorum, kendi kalemimle size yazayım. İnşâallah bir

zaman size yazacağım. O parçayı benim gibi anlayanlar, kendisine mahsus nüshalarından ya Âyet-ül Kübra'da, ya Hizb-ün Nuriye'nin âhirinde yazar, tesbihattan ve duadan sonra otuzüç defa [2] لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ tesbihatımızın yerinde -yalnız sabah tesbihatında- manasını düşünerek onu okuyabilir.

Dördüncüsü: İki noktadır:

Birincisi: Isparta kardeşlerimiz, hususan Gül Nur kahramanı Hüsrev, benim bu kış münasebetiyle maddî hacetlerimi merak ediyorlar, yardım etmek istiyorlar. Ben de onlara teşekkürle beraber derim ki: Onların Risale-i Nur'a hizmeti, her şakirdin saadet-i ebediyesine menfaati gibi, benim de hakikî kışım suretinde olan kabrimden sonraki kışta ihtiyacatıma o derece mükemmel yardım ediyorlar ki; bu fâni, muvakkat kışın hacatına yardımdan binler derece ziyadedir. Eğer benim elimden gelse idi, bütün ruh u canımla, kemal-i iştiyak ile bütün onların hacat-ı maddiyesini temine çalışırdım. Beni merak etmeyiniz. İktisad ve kanaat, bana iki hazinedir; tükenmez bitmez.

İkinci Nokta: Bir zaman Küçük Isparta namını alan ve her yerden ziyade, geçen mes'elemizde hapis musibetini çeken İnebolu ve civarı kardeşlerimin gayet güzel ve samimane mektubları, beni çok mesrur eyledi. Yalnız, Risale-i Nur'un kahramanlarından baba-oğulun meşrebleri ayrı ayrı olduğundan, birbiriyle tam imtizaç edemediklerinden endişe ediyorum. Baba ne kadar haksız da olsa, oğul onun rızasını tahsil etmeye mecburdur. Oğul da ne kadar serkeş de olsa, baba şefkat-i fıtriyesini ona karşı esirgemez ve esirgememeli. Değil böyle baba ve evlâd ve mümtaz seciyeli ve Risale-i Nur'un baş şakirdleri, belki birbirinden çok uzak ve düşman da olsalar Risale-i Nur'un hatırı için Risale-i Nur şakirdlerinin mabeynindeki tefani, birbirini tenkid etmemek, kusurunu afvetmek düsturu ile bu iki kardeşim, dünyevî ve cüz'î ve hissî şeyleri medar-ı münakaşa etmesinler. Pederlik ve veledliğin iktiza ettiği hürmet ve şefkatle beraber, Nur'un şakirdliği iktiza ettiği kusura bakmamak ve

afvetmek ve benim çok sevdiğim iki kardeşim -benim hatırım için- birbirini tenkid etmemek lâzım geliyor.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Haşiye: Bu mektubu Üstadımızdan yeni almıştık. Ben yani Hüsrev, okuyordum, arkadaşım Tahirî yazıyordu. Gül kahraman kuşu odamızın penceresine konup Hüsrev'in başını görmekle bırakıp gitti.

Hüsrev, Tahirî

1.)Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâ u Ulûmi'd-Dîn, 4:409 (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

2.)Allahtan başka ilah yoktur

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 54

Mektup 54

[Manen maruz kaldığım iki şıklı bir sualin cevabıdır]

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Birincisi: "Neden en ziyade senin şahsın hakkında hüsn-ü zan eden ve sana büyük bir makam veren ve Risale-i Nur'la çok kuvvetli irtibatı bulunan ve sen de onları çok sevdiğin halde, hizmet-i Nuriyenin haricinde senin şahsın ile temaslarını istemiyorsun ve senin hakkında fazla hüsn-ü zan beslemeyeni sohbette tercih ediyorsun, daha ziyade iltifat gösteriyorsun, nedendir?"

Elcevab: Otuzüçüncü Söz'ün İkinci Mektub'unda dediğim gibi: Bu zamanda insanlar, ihsanını, muhtaçlara çok -u uhreviyede hırs ve kanaatsizlik bir cihette makbuldür, fakat mesleğimizde pahalı satarlar. Meselâ: Benim gibi bir bîçareyi, sâlih veya veli zannedip, sonra bir ekmek verir ve mukabilinde makbul bir dua ister. Bu kadar fiat vermekten ise, bu ihsanı istemiyorum, diye hediyelerin adem-i kabulüne bir sebeb gösterdiğim gibi; -Risale-i Nur'un has şakirdleri müstesna olarak- başkaları beni büyük bir makamda bilmekle, kuvvetli bir alâka ve hizmet gösterir. Hem mukabilinde, dünyada, ehl-i velayet gibi nuranî neticeleri ister. Sonra bize hizmeti ile ve alâkası ile manevî ihsan eder. Böylelerin bu nevi ihsanlarına karşı, istediği fiata sahib olamadığım için mahcub oluyorum. Onlar da ehemmiyetsizliklerimi bildikleri vakit inkisar-ı hayale uğrarlar, belki hizmette fütura düşerler. Gerçi umûrve hizmetimizde -bazı ârızalar ile- inkisar-ı hayal cihetiyle, şükür yerine, me'yusiyetle şekva etmeğe sebeb olur; belki de hizmetten vazgeçer. Onun için mesleğimizde kanaat, daima şükrü ve metaneti ve sebatı netice verdiği için; ihlas dairesinde, hizmet noktasında çok hırs ve kanaatsizlik gösterdiğimiz halde, neticelerine ve semeratına karşı kanaatla mükellefiz. Meselâ: Risale-i Nur hizmetiyle Isparta ve civarında binler ehl-i imana fevkalâde kuvvet-i imaniyeyi temin etmek olan bu netice, bizim fevkalâde hizmetimize kâfidir. On kutub derecesinde biri çıksa, bin

adamı derece-i velayete sevketse, yine bu neticeyi aşağıya düşürtmez. Nur'un hakikî şakirdleri, bu gibi neticelere kanaat ediyorlar. O büyük kutbun müridlerinin kanaat-ı kalbiyelerini temin eden üstadlarının fevkalâde makamı ve mes'elelerde hükümleri yerine, Risale-i Nur'un sarsılmaz hüccetleri -o müridlerinin kanaatlerinden çok ziyade- şakirdlerine kanaat verdiği gibi; bu halet ve itikad başkasına da sirayet eder, menfaat verir. O müridlerin kanaati ise, hususî ve şahsî kalır.

Hattâ İlm-i Mantık'ta ***"kaziye-i makbule"*** tabir ettikleri; yani büyük zâtların delilsiz sözlerini kabul etmektir. Mantıkça yakîn ve kat'iyeti ifade etmiyor; belki zann-ı galible kanaat verir. İlm-i Mantık'ta bürhan-ı yakînî, hüsn-ü zanna ve makbul şahıslara bakmıyor, cerhedilmez delile bakar ki; bütün Risale-i Nur hüccetleri, bu bürhan-ı yakînî kısmındandır. Çünki ehl-i velayetin amel ve ibadet ve sülûk ve riyazetle gördüğü hakikatlar ve perdeler arkasında müşahede ettikleri hakaik-i imaniye, aynen onlar gibi Risale-i Nur ibadet yerinde, ilim içinde hakikata bir yol açmış; sülûk ve evrad yerinde, mantıkî bürhanlarla ilmî hüccetler içinde hakikat-ül hakaika yol açmış; ve ilm-i tasavvuf ve tarîkat yerinde, doğrudan doğruya İlm-i Kelâm içinde ve İlm-i Akide ve Usûl-üd Din içinde bir velayet-i kübra yolunu açmış ki; bu asrın hakikat ve tarîkat cereyanlarına galebe çalan felsefî dalaletlere galebe ediyor, meydandadır.

Teşbihte hatâ olmasın, nasılki Kur'anın gayet kuvvetli ve mantıkî hakikatı, sair dinleri felsefe-i tabiiyenin savletinden ve galebesinden kurtarıp onlara bir nokta-i istinad oldu; taklidî ve aklın haricindeki usûllerini de bir derece muhafaza etti. Aynen öyle de: Bu zamanda onun bir mu'cizesi ve nuru olan Risale-i Nur dahi, felsefe-i maddiyeden gelen dehşetli dalalet-i ilmiyeye karşı avam-ı ehl-i imanın taklidî olan imanlarını, o dalalet-i ilmiyenin savletinden kurtarıp, umum ehl-i imana bir nokta-i istinad ve yakın ve uzaklarda olanlara dahi, zabtedilmez bir kal'a hükmüne geçmiştir ki; bu emsalsiz dehşetli dalaletler içinde, yine avam-ı mü'minin imanını şübhelerden ve İslâmiyetini hakikatsızlık vesveselerinden muhafaza ediyor.

Evet her tarafta, hattâ Hind ve Çin'de ehl-i iman, bu zamanın çok dehşetli dalaletinin galebesinden; acaba İslâmiyet'te bir hakikatsızlık mı var ki, sarsılmış diye şübheye ve vesveseye düştüğü vakit birden

işitir ki; bir risale çıkmış, imanın bütün hakikatlarını kat'î isbat eder, felsefeyi mağlub edip zındıkayı susturuyor, diye anlar. Birden o şübhe ve vesvese zâil olup imanı kurtulur ve kuvvet bulur.

Sualin ikinci şıkkı: "Sen, bir mektubunda, şâirane bir latifeyi - yani kuşların, mektublarını yazmak ve okumak zamanında yanınıza ve şakirdlerin yanına gelmelerini o latifeyi- ciddî bir tarzda kardeşlerine yazdın. Halbuki o kuşlar, hal-i âlemi ve Risale-i Nur'un hâdisata karşı faidesini bilecek mahiyetinden uzaktırlar?"

Elcevab: Emir ve izn-i İlahî ve havl ve kuvvet-i Rabbaniye ile, umum hayvanatın melaikeden bir çobanı, bir nâzırı olduğu gibi; kuş taifesinin de bir çobanı var. Onlar bilmese de, emr-i İlahî ile ve ilham-ı Rabbanî ile çobanları onları sevkeder. O sevk-i fıtrî ise, kuşlara gelen ilhama dayanır. Kuşlar, ilhama mazhardırlar ki; yaşı bir günlük bir arı yavrusu, havada bir gün mesafede gider; o ilham-ı fıtrî ile, o sevk-i Rabbanî ile yolunu şaşırmadan dönüp, gelip yuvasına girer.

Evet nasılki küre-i arz, Risale-i Nur ve şakirdlerine gelen zulme itiraz etti ve cevv-i hava yağmursuzlukla ve soğukla Risale-i Nur'a gelen tazyikat ve müsadereyi tenkid etti ve bulutlar serbestiyetini yağmurlarla alkışladı; elbette kuş nev'i de alâkadar olabilir.

Evet insanın bir kısım sun'î kuşlarının bir bomba yumurtası ile bir köyü harab edip bin adamı mahveden cinayetine ve cehennemî zakkum yumurtaları taşıyan o insanî kuşların tahribçi kısmını; hem küre-i arza, hem nev'-i beşere müstebidane, merhametsiz tahribatına karşı, bu hayvanî kuşlar, tesirli bir surette istikbali tenvir eden Risale-i Nur'u elbette manen tebrik edip alkışlar, diye suretindeki hâdise, gerçi çok tatlı bir latifedir, fakat çok ince bir hakikat dahi içinde var.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 55

Mektup 55

Kardeşlerim!

Bu defa Meyve Risalesi'nin tam kıymetini bilen ve kendine Meyveci namını veren Risale-i Nur santralcısının yazdığı mektub, beni çok memnun eyledi. Çünki Hulusi, Hakkı gibi yirmi seneye yakın bir zamandan beri mabeynlerinde olan samimane dostluk ve kardeşlik tam devam ve sebat ettiği gibi; onların Risale-i Nur'a karşı alâka ve irtibat ve sadakatları, aynen mabeynlerindeki hâlisane münasebetleri gibi hem devam ediyor, hem metanet kesbediyor, ârızalarla sarsılmıyor. Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ki; böyle hâlis, muhlis ve başkalarına hüsn-ü misal olan sadık şakirdleri Risale-i Nur'a vermiş ki, daimî hakta hulûs ile ve Nur hizmetinde sabır içinde şükrediyorlar. O meyvecinin civarında ismini söylemediğim malûm ve çok alâkadar olduğum kardeşlerim, hususan Barla sıddıkları, beni çok defa hayalen eski zamana ve o memlekete celbediyorlar. Barla ve dağlarında gezdiriyorlar. Ben onlarla ve o yerleriyle çok alâkadarım, unutmuyorum. Onlara binler selâm ediyorum.

Kozca hatibi Hasan Şükrü'nün mektubu beni memnun eyledi; selâm ederim. Masumlar, ümmîler, hemşireler ve kaleme çalışanlar başta olarak umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 56

Mektup 56

Mahkeme tarafından bana iade edilen, daha elime geçmeden postadan müsadere edilen mübarekler heyetinin pehlivanı Küçük Ali'nin bir mektubunu gördüm ki; her ikisine bir defa bütün Risale-i Nur'u yazmağa karar vermiş, yapmış. Bu kahramanlığı ile benim, Risale-i Nur'un birinci şakirdi olan büyük Mustafa'da hakikî bir Abdurrahman'ı ve arkasında çok Abdurrahman'ları göreceğim diye keşfiyatımı tam tasdik etmiş ve o mübarek Mustafa'nın vazifesini tam yapmış. Ve Hâfız Mustafa dahi, Hâfız Ali zamanında tam bir muavini ve vefatından sonra tam bir vârisi olduğunu hapiste gösterdi. Demek mübarek heyet-i âlîsinde, onsekiz sene evvel ümid ettiğim hizmet-i Nuriyeyi tam yapmışlar ve yapıyorlar. Ektikleri tohumlar, onlar çalışmasalar da, onların bedeline mahsulât veriyor. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 57

Mektup 57

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin leyali-i aşere olan mübarek o geçmiş gecelerinizi ve kudsî bayramınızı ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak, rahmet ve keremiyle ve hıfz u himayetiyle ve tevfik ve hidayetiyle, Risale-i Nur'un tab' ve intişarına ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın tevafuklu tab'ına sizleri muvaffak eylesin, âmîn!

Sâniyen: Risale-i Nur'un bir hülâsası olan Âyet-ül Kübra ve Hizb-i Nuriye'nin bir hülâsat-ül hülâsası hükmünde otuzüç kelime-i tevhidin namaz tesbihatındaki eskiden beri okuduğum ve Risale-i Nur'un ekser hakikatları namaz tesbihatında inkişaf etmesiyle hayalim fazla tevessü' ederek, o otuzüç kelime-i tevhid herbirisini kâinatın bir tabaka-i mahlukatının lisan-ı haliyle söylediği o kelimeyi ben o lisan ile söylüyorum gibi o küllî lisan-ı hal benim cüz'î lisan-ı kalimin aynı olur. Ben, kemal-i zevk ile okuyorum. Size de suretini gönderiyorum. Benim şübhem kalmadı ki: [1] تَفَكُّرُ سَاعَةٍ...الخ sırrını taşıyan Hizb-i Nuriye'nin onbeş dakika zarfında bu hülâsat-ül hülâsası dahi aynı sırrı taşıyor. Arabî bilmeyenler Âyet-ül Kübra'nın mertebelerini güzelce anlasalar, bu Arabî parça tam anlaşılır. Arabî bilmeyen birkaç defa ikisine baksa, tam anlayacak. Bunu ben yirmidört saatte bir defa, ya sabah namazının tesbihatında veya başka vakitte en ziyade usandığım ve sıkıntı zamanında okuyorum. Bana ulvî bir inşirah verir, usancı izale eder. Âyet-ül Kübra ve Hizb-i Nuriye'nin âhirinde yazılsa, münasib olur. Manidardır ki; Âyet-ül Kübra ve Risale-i Nur'un ekser hakikatları, Ramazan'da ve tesbihatında zuhuru gibi; bu Hülâsat-ül Hülâsa, aynen Ramazan'da ve tesbihatta zuhur etti.

Sâlisen: Bugünlerde haber aldım ki; heyet-i vekile, benim nüfusumu Kastamonu'dan alıp Emirdağı'na nakletmeğe karar

vermişler. Anlaşılıyor ki; Risale-i Nur'a ve talebelerine ilişmeğe bahane bulamıyorlar.. yalnız ehemmiyetsiz şahsıma ehemmiyet veriyorlar, kayıdlar altına alıyorlar. Ben de size bütün kuvvetimle temin ediyorum ki; ben ruh u canımla, onların Risale-i Nur ve talebelerine ilişmeğe bedel, bana ilişmelerini iftihar ile kabul ediyorum. Güya başka yerlerde birden bana iltihak ediyorlar ve men'ine çare bulamıyorlar; fakat burada tam çare bulmuşlar zannedip böyle muamele oluyor, siz hiç müteessir olmayınız. Benim bu vaziyetim, Risale-i Nur şakirdlerinin fütuhatlarına bir vesiledir. İnayet-i merhamet-i İlahiye, hakkımda ehl-i dünyanın haksızlıklarını büyük bir hayra çevirecek kanaatındayım. Zâten mesleğimizde zaman, mekân sohbetimize mani' olamaz. Şarkta, garbda, hattâ âhirette, berzahta olsa da beraberiz. Meselâ; berzahta Hâfız Ali (R.H.), hergün manen yanımızdadır. Bu hakikata binaen, sûrî ayrılmağa, hattâ ölüme ehemmiyet vermemeliyiz.

Râbian: Medrese-i Nuriye kahramanlarından Marangoz Ahmed'in bülbülü, gül fabrikasının mübarek gülcü kâtibinin bülbülünü tasdik etmesi pek latif olmuş. Zâten baharda umum kuşlar namına nebatat kafilelerinin erzak-ı hayvaniyeyi getirmelerine karşı bülbüller bir hatibdir ki; onları, kuşlar namına alkışlıyor. Risale-i Nur'un kuşlar tarafından alâkadarlıkları içinde elbette yine başta bülbül görünmek lâzım geliyor ki, göründü.

Safranbolu'lu muhlis, metin kardeşimiz Mustafa Osman, buradaki kardeşlerime bir-iki mektub gönderdim diyor; mektubların cevabını alamadığından telaş etmiş. Etmesin. İhtiyata binaen ve Isparta vasıtasıyla muhabereye itimaden ona ayrı mektub yazılmamış; merak etmesinler. Kastamonu'lu kardeşlerimiz de telaş etmesinler. Nüfusumun buraya nakli, Kastamonu ve onlarla alâkamı gevşetmez; bilakis daha kuvvetli beni onlarla bağlıyor. Ben, ekser vakitte hayalen ve manen kendimi Kastamonu'nun mübarek dağlarında ve o kardeşlerimin yanında buluyorum.

1.) Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâ u Ulûmi'd-Dîn, 4:409 (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 58

Mektup 58

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Hakikî Vârislerim!

Bayram tebriklerine ait çok mektubları aldım. Herbirine cevab vermeye vaktim, halim müsaade etmiyor. Herbir mektubu, çok kardeşlerimi temsil ederek bir has kardeşimiz yazmış. O mektublarda, tebrikten başka bazı ehemmiyetli noktalar da var; beni mesrur, minnetdar eyledi.

Ezcümle: Gül ve Nur fabrikası namına Hüsrev'in tebrik mektubu, beni sevinçle ağlattırdı. Zâten Hüsrev'in mümtaz bir hasiyeti budur ki; şimdiye kadar bana gelen bütün mektublarının hiçbirisi beni incitmiyor.. Elîm zamanlarımda da yumuşak geliyor, ruhumu okşuyor. Bu cihette dahi ona şahsım itibariyle çok minnetdarım. Hulusi-i sâni Sabri'nin, malûm kardeşleri hesabına tebriknamesi beni derinden derine sevindirdi. O has kardeşimizin takdir ve tahsin noktasında ileri olması, Hüsrev ve Hasan Feyzi hakkında çok güzel takdiratı, beni cidden müferrah eyledi. Hasan Feyzi'nin Denizli şakirdlerinin hesabına tebriki dahi onun yüksek irtibatını, kuvvetli alâkasını gösterdi.

Kastamonu fedakârları namına Kastamonu'nun Hüsrev'i ve Rüşdü'sü olan Feyzi ve Emin'in tebrikli mektubu ve Feyzi'nin malûm hâdisede hiçbir endişe verecek bir hal vuku' bulmadığını, bilakis bir teşvik kamçısı hükmüne geçtiğini yazması, bizim endişemizi izale etti.

Nazif'in o havalideki kardeşlerimizin namına tebriki ve Nazif'in sarsılmaz sadakat ve irtibatı ve kuvvetli ümidleri bize tam bir nefes aldırdı. Onun hususî rakibleri bulunduğu için telaşlı idim.

Sadakatı hârika olduğu gibi, cesareti de o nisbette olan Halil İbrahim'in (R.H.) doğrudan doğruya benim adresime gönderdiği tebrikini aldım. Onu ve Nur'un dikkatli avukatı başta olarak onların umumuna selâm ve bayramlarını tebrik ederiz.

Medrese-i Nuriye kahramanlarından Şükrü Efe'nin, kuşların ve serçelerin alâkadarlıklarını gösteren mektubu, kahraman marangozun teyidini teyid etti, bizi de memnun etti.

Atabey kardeşlerimizden, Lütfü vârislerinden Ali Osman'ın mektubundaki sualine cevab vermeğe vakit bulamadık.

İşte bu mezkûr kardeşlerimizin her biri temsil ettikleri kendilerine ve arkadaşlarına ayrı ayrı ruh u canımızla maddî ve manevî bayramlarını tebrik ediyoruz ve büyük Re'fet kardeşimize, binler safalar ile geldin deriz.

Umum kardeşlerime ki, içinde masumlar taifesi ve ümmî ihtiyarlar ve fedakâr hemşireler taifeleri olarak birer birer üçüncü olarak bayramlarınızı tebrik ve selâm ve selâmet ve saadetlerine dua ederek hatm-i mekal ediyorum.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 59

Mektup 59

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Merhum şehid Hâfız Ali'nin (R.H.) kitablarıyla beraber bana gelen mübareklerin pehlivanı ve Abdurrahman'ların kahramanı büyük ruhlu Küçük Ali'nin "Sikke-i Tasdik-i Gaybî" namındaki mecmuası çok güzel ve münasibdir. Fakat Lâhika'da ve bilhassa Emirdağı parçasında, Risale-i Nur'un kerametlerine alâkadar zelzele ve yağmur ve kuşlar bahisleri gibi daha münasib gördüğünüz mektublar o Sikke'nin âhirine girse, daha güzel olur. Bu münasebetle, Mübarekler Heyeti'nin bayramlarını tekrar tebrik ile Küçük Ali'ye bin bârekâllah derim.

Safranbolu bahadırı fedakâr Mustafa Osman'ın buradaki şakirdlere gönderdiği güzel mektubu okudum. Bu zât dahi Hasan Feyzi gibi fevkalâde sadakatini ve hüsn-ü zannını edibane yazmış; fakat Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi yerine bana haddimden çok ziyade makam vermiş. Üstadını kendi parlak âyinesinde çok parlak görmüş. Ben de onun o hüsn-ü zannını bir manevî dua yerinde kabul ettim. Hem onun, hem civarındaki kardeşlerimizin bayramlarını tebrik ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 60

Mektup 60

Muhterem, Sevgili, Mübarek Kardeşlerim! Risale-i Nur talebelerine beyan ediyorum ki:

Risale-i Nur bir ibrişimdir ki, kâinat ve kâinattaki mevcudatın tesbihatları onda dizilmiştir.

Risale-i Nur âhize ve nâkile ile mücehhez bir radyo-yu Kur'aniyedir ki; onun tel ve lâmbaları, âyine; tel ve bataryaları hükmündeki satırları, kelimeleri, harfleri öyle intizamkârane ve îcazkarane bastedilmiştir ki; yarın her ilim ve fen adamları ve her meşreb ve meslek sahibleri ilim ve iktidarları mikdarında âlem-i gayb ve âlem-i şehadetten ve ruhaniyat âleminden ve kâinattaki cereyan eden her hâdisattan haberdar olabilir.

Risale-i Nur mü'minlere; Kur'an'dan hedaya-yı hidayet, kevneyn-i saadet, mazhar-ı şefaat ve feyz-i Rahman'dır.

Risale-i Nur kâinata, baharın feyzini veren bir âb-ı hayat ve ayn-ı rahmet ve mahz-ı hakikat ve bir gülzar-ı gülistandır.

Risale-i Nur lütf-u Yezdan, kemal-i iman, tefsir-i Kur'an ve bereket-i ihsandır.

Risale-i Nur kâfire hazan, münkire tufan, dalalete düşmandır.

Risale-i Nur bir kenz-i mahfî ve bir sandukça-i cevher ve menba-i envardır.

Risale-i Nur hakaik-i Kur'an ve mi'rac-ı imandır.

Risale-i Nur Kur'an ve Hadîs'ten sonra sertac-ı evliya, sultan-ül eser ve zübdet-ül meâni ve atâyâ-yı İlahî ve hedaya-yı Sübhanî ve feyyaz-ı Rahmanî'dir.

Risale-i Nur bir bahr-ı hakaik ve bir sırr-ı dekaik ve kenz-ül maarif ve bahr-ül mekârimdir.

Risale-i Nur hastalara şifahane-i hikmet ve mâ-i zemzem, sağlara maişet-i hakikat ve rîh-ı reyhan ve misk-i anberdir.

Risale-i Nur mev'id-i Ahmedî (A.S.M.) ve müjde-i Haydarî (R.A.) ve beşaret ve teavün-ü Gavsî (K.S.) ve tavsiye-i Gazalî (K.S.) ve ihbar-ı Farukî (K.S.)dir.

Risale-i Nur Şems-i Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın elvan-ı seb'ası, Risale-i Nur'un menşur-u hakikatında tam tecelli ettiğinden, hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emr ü davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bir kitab-ı hakikat, hem bir kitab-ı tasavvuf, hem bir kitab-ı mantık, hem bir kitab-ı İlm-i Kelâm, hem bir kitab-ı İlm-i İlahiyat, hem bir kitab-ı teşvik-i san'at, hem bir kitab-ı belâgat, hem bir kitab-ı isbat-ı vahdaniyet; muarızlarına bir kitab-ı ilzam ve iskâttır.

Risale-i Nur Kur'an semalarından bir sema-yı maneviyenin güneşleri, ayları ve yıldızlarıdır. Nasılki zâhiren, perde-i esbab olan Güneş'ten, Kamer'den ve kevkeb-i münirden bütün kâinat tenevvür ve tezyin ve bütün eşya neşv ü nema ve hayat buluyor. İşte Risale-i Nur da Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'dan alıp saçtığı şualarla bütün âleme hayat ve âdeme kâmil insan ve kulûbe neş'e-i iman ve ukûle yakîn bir itminan ve efkâra inkişaf-ı iman ve nüfusa teslim-i rıza ve candır. O sema-yı maneviyeyi bazan ve zâhiren bihaseb-il hikmet âfâkî bir bulut kütlesi kaplar. O celalli sehabdan öyle bir baran-ı feyz-i rahmet takattur eder ki; sünbüllenmeye müstaid tohumlar, çekirdekler, habbeler o sıkıcı ve dar âlemde gerçi muzdarib olurlar, o sıkılmaktan üzerlerindeki kışırları çatlar ve yırtarlar; o anda bulutlar da ufuklara çekilip nöbetçi vaziyetinde beklemesi bir imtihan-ı Rabbanî ve bir inkişaf-ı feyezanî ve bir rahmet-i nuranîdir ki; evvelceki bir habbe; bir çekirdek yeniden taze bir hayata iştiyakla ve neş'e-i inkişafla meyvedar koca bir ağaç suretini alır ve [1] يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ sırrına mazhar olurlar.

Evet yirmi senedir devam eden şu mevsim-i şita, inşâallahü teâlâ nihayet bulmuş ola... Dünyaya yeni ve feyizli bir fasl-ı nur-u bahar gele ve âlemin yüzü nur ile güle...

Risale-i Nur Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın taht-ı tasarrufunda olduğundan, ona uzanan, ilişmek isteyen her el kırılır ve her dil kurur.

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلاَّ بِلِسَانِ قَوْمِهِ [2]

kavl-i şerifinin îma ve işaratından şu devrede Türk lisanının sadmeler geçirmesine bakılırsa, "Risale-i Nur", Türkçe'de, lisan üzerinde de imam olacağına; yani yarın hâlis Türkçe olan Risale-i Nur'un kesb-i imtiyaz edip diğerlerini terkedeceklerine dair işaret-i Kur'aniyedendir demiş olsam hata etmemiş olurum zannederim.

Başta Üstadımız olduğu halde bilumum kardeşlerimize samimî selâmlarımla arz ve hürmetler eyler, mübarek bayramlarını tebrik ve tes'id eylerim. Üstadım hakkında bir şey yazamadım. Çünki veraset-i Muhammediye (A.S.M.) makamında olan bir zât-ı âlî-kadr hakkında ne diyebilirim? Ona Hasan Feyzi Efendi kardeşimizin sözlerini tekrar etmekten başka bir şey bilmem.

Milas ve havalisi
Risale-i Nur talebeleri namına
duanıza muhtaç
Halil İbrahim (R.H.)

Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkındaki parlak fıkrasının sonunda kaydedilip, ikisi beraber Emirdağı mektublarının âhirlerinde kaydedersiniz. Bu zât, Risale-i Nur'un çok eski ve çok sadık ve çok fedakâr bir şakirdidir, Risale-i Nur'a hitab ederek bu mektubu yazmış.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

Said Nursî

1.)Allah onların günahlarını silip yerlerine iyilikler verir. (Furkan Sûresi, 25:70)
2.)Her peygamberi Biz ancak kendi kavminin diliyle gönderdik. (İbrahim Sûresi, 14:4)
3.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 61

Mektup 61

Risale-i Nur

Mazhar-ı esma u sıfât-ı Bediüzzaman'dır bu
Mev'ûd-u risaletten bizlere fazl-ı ihsandır bu
Kenz-i mahfîde muhit-i mekteb-i irfandır bu
Hava-i zulmette işrak eden şems-i tâbândır bu

Mişkât-ı misbahtan menşur-u hakikat-ı Kur'andır bu
Mevsim-i âsârda yekta bir gülistandır bu
İrşad-ı feth-i keşifte serencam-ı hidayettir bu
Sefine-i necatta sırr-ı menzile vusule kaptandır bu

Leyle-i zulmet-i cehilde nur-u çırağ-ı Yezdan'dır bu
Gamgin gönüllerde behçet-i ferah, feza-yı şâdümandır bu
Şems-i Kur'andan akseden nur-u irfandır bu
Sultan-ül eser ve zübdet-ül meâni-i tefsir-i Furkan'dır bu

Şeref-i Ehl-i Beyt ve teşci-i Gavs-ı Azam'dır bu
Etba-i Ehl-i Sünnet ve iklim-i marifette sultandır bu
Maden-i marifet ve ibraz-ı şefkatte ümm-ül enamdır bu
Cism-i velayette evliyaya ruh-u feza-yı candır bu

Kevkeb-i muhakkikînde mü'minlere atâ-yı Sübhan'dır bu
Vahdet-i mevcud ve râhının semasında kehkeşandır bu
İlm ü marifet bahrinde dürr-i yekta-yı mercandır bu
İlm ü hakikatta şu'ledar mâhitab-ı âhirzamandır bu

Müstağrak-ı envar-ı safada gelen bahardandır bu
Teslim-i rıza ve nezahet-i istiğnada aynı iz'andır bu
Risale-i Nur talebelerine hakikat-ı kıble-i imandır bu!..

Halil İbrahim (R.H.)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 64

Mektup 64

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

"İhlas" ve mektubların suretlerinin hafiyeler tarafından alınması, sizi müteessir etmesin. Zâten o mektubları ve "İhlas" ve İhbar-ı Aleviye'yi onlara okutmak, Risale-i Nur hesabına ve fütuhatına lâzım idi. Hem bu hâdise zamanında İstanbul'da bolşevizm aleyhindeki nümayiş hâdisesi, Risale-i Nur'a karşı perde altında hücum eden iki kuvvet birbirine vaziyet almağa başladığı cihetle, Risale-i Nur fütuhatına büyük bir vesiledir. Muvakkat bize karşı bazı ilişmeler olsa da, hiç ehemmiyeti yok. Çünki bolşevizmin, müslümanlar içinde anarşilik mahiyetinde küfr-ü mutlak ve fikr-i tabiatla yerleştirilmesine mukabil, ancak ve ancak Risale-i Nur'un fevkalâde kuvvetli hakikatları çıkabilmesinden, milliyetperver ve vatanperver ve siyasetçiler ve dindarlar, Risale-i Nur'un arkasına girmeğe ve onunla barışmağa ve onunla siper almağa bir yol açılıyor nazarıyla bakıyoruz.

Sâniyen: İstanbul’daki matbaa işinin te’hirinde de merak etmeyiniz. Çünki bu sırada hususan matbaacılarda ehemmiyetli cereyanlar sarsıntı vermesinden, bir parça teenni ile hareket etmeğe mecbur oldular. İnşâallah sonra muvaffak olurlar. Şayet olmasa da her üç-dört muktedir şakirdler bir el makinesini alıp mümkin olduğu kadar beş nüshayı Asâ-yı Musa’dan yeni hurufu bilenler yazmak, eski hurufu güzel yazanlar da herbiri bir Asâ-yı Musa’yı yazmak olan vazife-i kudsiyeyi lâyık olmayan matbaacılara vermemek gerektir.

Sâlisen: Eskiden küçük bir Isparta nâmını alan ve sonra bir tevakkuf devresi geçiren, yine tam küçük bir Isparta olan İnebolu fedakâr şakirdlerinin Asâ-yı Musa tab’ına medar olmak için hediye ettikleri meblağa karşı hem benim tarafımdan, hem Risale-i Nur hesabına 1500 bârekâllah ile tebrik ediniz. Yine küçük bir Isparta olduğunu isbat ettiniz diye selâmımızla tebliğ ediniz.

Casusların eline geçen mektublar umumî midir, yoksa bir kısmı mıdır? Getiren adam da kimdir, nasıl haber almışlar diye merak ettim. Fakat bu hâdise hayırdır. O adam da müteessir olmasın.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua eden ve dualarını isteyen kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 66

Mektup 66

İstanbul’da Komünistler aleyhindeki hâdiseyi gören Risale-i Nur talebelerinin mektubundan bir parça

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz kardeşlerim,

لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ [2] dün, Nurun mânevî bir fütuhatı, bütün azamet ve dehşetiyle İstanbul’da görüldü. Küfr-ü mutlakı dünyaya, hususan âlem-i İslâma yerleştirmek isteyen bir cemiyet ve onların nâşir-i efkârı ve mürevvic-i âmâli olan bir iki gazete matbaası ve kütüphanesi darmadağın edilerek, dinsiz yaptık, komünist yaptık zannedilen gençlik ve mekteplilerin ağzıyla ve harekâtıyla ve fiilleriyle protesto edildi. “Kahrolsun komünistlik” diye beddua edildi. Bu cemiyetin, binler lira maddî, milyonlar lira da manevî zararı oldu. “Ey Nurcular! Şimdi maddî imkân hâsıl olmuyor diye üzülmeyiniz. Nurun fütuhatı geniş bir sahada devam ediyor. Küllî bir muvaffakıyet hâsıl oluyor.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [3]

Benim de kanaatım bu tab’ işi geri kalmak çok maslahatlı olmasından Risale-i Nur’a himayetkârane bir ikram-ı İlahî ve bir inayet-i Rabbaniyedir ki, Afyon-Kütahya ortasında kanunsuz, sebebsiz hafiyelerin İhlas, İktisad gibi herkese menfaatli ve lâzım risaleleri evrak-ı muzırra gibi müsadere edip alıp bize bir küçük vurmaları, Afyon’a getirmeleri, İstanbul’daki tab’ mes’elesini müşkilât yapmalarına karşı, İstanbul hâdisesiyle o zulmün on derece fevkinde tokat yüzlerine vuruldu, intikamımız alındı.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hamd ve minnet Allah’a mahsustur.
3.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 67

Mektup 67

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Size, manidar ve acib ve Risale-i Nur'un talebeleriyle ve Risale-i Nur'a ve Âyet-ül Kübra'nın kerametiyle ve ehl-i dünyanın ilişmek niyetleriyle alâkadar, karşımda eskiden belediye bulunan hükûmet dairelerinden birisi, hiçbir şey kurtulmayarak, hiç görmediğimiz acib bir parlamakla gecenin en soğuk bir vaktinde üç saat Cehennem gibi yandığı halde; tam bitişiğinde, Risale-i Nur'un Çalışkanlarından bir talebesi, yine iki kardeşinin, masum Ceylân'ın sermayelerinin kısm-ı azamı bulunan büyük mağazaları, o yangın yeri ile iki küçük dükkân fasıla ile o dehşetli yangın bütün şiddetiyle mağazaya doğru gelirken bîçare Ceylân yanıma geldi, dedi: "Biz yanıyoruz, mahvolduk." Ben de iki gün evvel mağazalarında bulunan Âyet-ül Kübra'nın bir kısım matbu' nüshalarını yanıma getirmek için söyledim, fakat getirmedi. Demek o ateşi söndürmek için orada kalmıştı. Ben de Risale-i Nur'u ve Âyet-ül Kübra'yı şefaatçı yapıp: "Ya Rabbi kurtar" dedim. Üç saat o dehşetli yangın hücumunda bütün o büyük daireyi mahvetti. Altında ve bitişiğindeki dükkânları bütün yaktı, yıktırdı. Risale-i Nur'un ve Âyet-ül Kübra'nın hıfzında olan mağazaya kat'iyen ilişmedi ve altındaki şakirdin dükkânı da müstesna olarak sağlam kaldı. Yalnız ahali camlarını kırdılar. Eğer ahali ilişmeseydi, eşyalarını almasaydılar, hiçbir zarar olmayacaktı.

İşte Isparta halıcıhanesinin yangını ile, Risale-i Nur'un derslerine köşklerini tahsis eden zâtların o dehşetli yangınla bitişik iki kardeşinin iki hanesinin kurtulması Risale-i Nur'un bir kerameti olduğu gibi; Kastamonu'da aynen bu Emirdağı yangını gibi, orada karşımdaki dehşetli bir yangının ittisalindeki Risale-i Nur şakirdlerinden Hâfız Ahmed'in evi hârika bir surette kurtulması ve hemşiresinin üçüncü kat yangın içinde hârika bir tarzda, hem elmas ve altun mücevheratını, hem canını Risale-i Nur'un berekâtıyla kurtarması misillü; burada da bu yangın da, Risale-i Nur'un çalışkan

talebelerinden ve Çalışkan Hanedanından üç kardeşi olarak dört zâtın o dehşetli yangından kurtulması, Risale-i Nur'un ve Âyet-ül Kübra'nın bir kerameti olduğuna hem benim, hem onların, hem sair kardeşlerimizin kat'î kanaatımız geldi. Burada eksik olmayan az bir rüzgâr esseydi, o çarşı dükkânlarının ekserisini yandırabilirdi. Hattâ Âyet-ül Kübra mağazasından on-onbeş dükkân tâ uzakta eşyalarını çıkarıp kaçırdılar.

Bazı emarelerle, Sandıklı'da, hem Afyon, Kütahya ortasında, Risale-i Nur'a ve yeni mektublarımı elde etmeleriyle bana karşı bir ilişmek emareleri göründü. O iki hâdisede, İstanbul hâdiseleriyle tokat yediler. Bu defa, niyetlerinde bana ilişmek cezası olarak bu tokat geldi, inşâallah o niyetten onları vazgeçirdi ve korkutup susturdu.

Kardeşlerim! Sizin zekâvetiniz ve tedbiriniz, benim tesanüdünüz hakkında nasihatıma ihtiyaç bırakmıyor. Fakat bu âhirde hissettim ki, Risale-i Nur şakirdlerinin tesanüdlerine zarar vermek için birbirinin hakkında sû'-i zan verdiriyorlar, tâ birbirini ittiham etsin. Belki filan talebe bize casusluk ediyor, der; tâ bir inşikak düşsün. Dikkat ediniz; gözünüzle görseniz dahi perdeyi yırtmayınız. Fenalığa karşı iyilikle mukabele ediniz. Fakat çok ihtiyat ediniz, sır vermeyiniz. Zâten sırrımız yok, fakat vehhamlar çoktur. Eğer tahakkuk etse, bir talebe onlara hafiyelik ediyor; ıslahına çalışınız, perdeyi yırtmayınız. Sizin, hususan Isparta medresesindeki tesanüdünüz; hem Risale-i Nur'u, hem şakirdlerini, hem bu memleketin yüzünü ak etmiş. Ve her tarafta Risale-i Nur'a çalıştıran ehemmiyetli bir sebeb, tesanüdünüzdür ve şevk ve gayretinizdir. Cenab-ı Hak sizleri bu hizmet-i imaniyede daim ve muvaffak eylesin, âmîn âmîn.

Umum kardeşlerime taife taife, birer birer selâm ve dua; ve dualarını rica ediyoruz.

Said Nursî

Yangın hakkında Üstadımızın yazdığı hakikata kat'î kanaatımız geldi, gözümüzle gördük.

Osman, Mehmed, Hasan, Ceylân ve yardım eden İbrahim

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 68

Mektup 68

Aziz Kardeşim!

Senin mektublarını iyi gördüm. Fakat şimdiki gazeteciler ve baştakiler, hakikatları tam takdir edemiyorlar. Hem Risale-i Nur yalvarmaz, onlar yalvarmalı ve aramalı; ve kıymetini takdir edip müşteri olduktan sonra onların yardımını kabul eder.

Hem şimdi nazar-ı dikkati Risale-i Nur şakirdlerine celbetmemek münasibdir diye düşünüyorum. Fakat yedi sene harb-i umumîye bakmayan ve yirmibeş sene gazeteleri okumayan, dinlemeyen bu kardeşinizin fikri, bu mes'elede sorulmaz. Asıl fikir sahibi, sizler ve Risale-i Nur'un has şakirdleri ve müdakkik naşirleri meşveretle, hususan Ispartadakiler ile, maslahat ne ise yaparsınız. Senin bu güzel mektubunu Lâhika'ya yazdık.

Risale-i Nur'un Lâhika Risalesi'nde Feyzi ile Emin ehemmiyetli mevki kazanmışlar; acaba ne haldedirler? O ehemmiyetli mevkie muvafık vaziyete muvaffak oluyorlar mı? Kederleri yok mu? Hem hapishanede hakikaten merdane ve fedakârane istirahatıma çalışan ve on sene şahsıma hizmet kadar beni minnetdar eden Taşköprü'lü Sadık ve Hilmi ve İhsan ne haldedirler? Ve o civarda, hususan İnebolu'daki kardeşlerimi unutamıyorum; beni merak etmesinler. Risale-i Nur'un -bazı arasıra- bazı yerlerde tevakkufuna mukabil, pek tesirli ve ehemmiyetli bir tarzda perde altında fütuhatı var. Telaş etmesinler; ihtiyat ile beraber sebat, metanet ve yazıda devam etsinler.

Umuma binler selâm ve dua ediyoruz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 69

Mektup 69

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Sizleri, birinci vazife-i Nuriyeyi, Asâ-yı Musa'ya ait hizmete başlamanızı tebrik ve Isparta'nızı diyanette ve âdâb-ı İslâmiyede geri değil, ileri gitmesini ruh u canımızla tahsin ve tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Denizli'nin Hüsrev'i Hasan Feyzi'nin Risale-i Nur hakkında ve Risale-i Nur'un aslı ve esası ve madeni olan hakikat-ı Kur'aniye ve sırr-ı iman ve nur-u Ahmedî tarifinde yazdığı manzum fıkrası, içinde tam bir samimiyet ve metin bir kanaat-ı imaniye bulunduğundan; hem her şeyi çabuk kabul etmeyen ve delilsiz teslim olmayan âlim, hususan muallim olduğu halde Risale-i Nur'un hakkaniyetini hem kendi namına, hem etrafındaki rüfekasının şahs-ı manevîsi hesabına bir derece fevkalâde, hâlisane tarif etmesinden Sikke-i Tasdik-i Gaybî âhirinde, Lâhika'dan alınan parçaların sonunda yazılmasını, hem ayrıca Lâhika'da da kaydedilmesini ve Halil İbrahim'in de son Risale-i Nur hakkındaki tavsifnamesini dahi bunun gibi Sikke-i Tasdik-i Gaybî'nin arkasında yazılmasını münasib gördük ve burada da öyle yaptık. Çünki bu kadar kuvvetli ve samimî bir kanaat, Sikke-i Gaybî'deki îmalar nev'inde hakkaniyetine bir îma, bir emare olabilir.

Sâlisen: Hasan Feyzi'nin mektubunda bahsettiği bütün oradaki kardeşlerimize pek çok selâm, tebrik ediyoruz. Hapishaneleri bir dershane-i Nuriye olduğu gibi, inşâallah Denizli Vilayeti de bir nevi Medreset-üz Zehra hükmüne geçecek. Ve çokların yüzünü ak eden ve Nur'u zulümlerden kurtarmağa çalışan ve Nur'un şakirdlerinin her birisine ona hediye edilen risalelerden ziyade hediye vermiş hükmünde manen bizlere hediyesi var. Bu Nur'un tebriki, umum ona minnetdar olanların hatıralarıdır. Yüzer misli mukabili alınmış bir hatıra-i adalettir.

Râbian: İşaret-i gaybiye ile, altmışdörtte Risale-i Nur te'lifçe tamam olur diye haber-i gaybiyeyi iki hal tasdik ediyor:

Birincisi: Çok mühim noktalar hatıra geldiği halde, risaleyi te'lif cihetine sevkedilmiyor.

İkincisi: Risale-i Nur'un hıfz ve neşrine ve sahabet ve himayetine çalışmak için hayat isterdim. Fakat hadsiz şükür olsun ki, bir bîçare ihtiyar Said yerinde çok genç Said'ler o vazifeyi yapıyorlar. Hususan Hüsrev'ler, Feyzi'ler, Ahmed'ler, Mehmed'ler, biraderzadem gibi çok Abdurrahman'lar ve hakeza Hâfız Ali'yi kabrinde mesrur, müferrah ettikleri gibi, inşâallah kabrimde de öyle mesrur edecekler.

Umum kardeşlerime, masumlara, ümmiler, hemşireler gibi her taifenin herbirisine birer birer selâm ve dua ediyoruz. Çalışkanların da Risale-i Nur'un bereketiyle o yangından ziyanları yoktur, sizlere arz-ı hürmet ve selâm edip ellerinizden öperler.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 71

Mektup 71

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Nur-u Muhammedîye ve sahabeye bakan dört sahife çok güzeldir. Âhirinde, Risale-i Nur'a ve dolayısıyla bize bakan kısımlar Hasan Feyzi'nin hüsn-ü zannı pek fazla gitmiş. Gerçi o âhir-i kasidesinde Risale-i Nur'un hakikatını ve şahs-ı manevîsini murad etmiş. Yine ta'dile muhtaç gördüm. Bazı kelimeleri ilâve ve birkaçını tebdil ettiğim halde, yine ondan benim hisseme düşen, bin derece haddimden ziyadedir diye titredim. Fakat madem şakirdleri şevke ve gayrete getiriyor, size havale ediyorum. Siz, hem bu zamandaki vehhamlıları, hem mesleğimizin muktezası olan mahviyet ve ihlas ve terk-i enaniyet noktalarını nazara alınız; münasib gördüğünüz kelimeleri ta'dil ediniz. Bu fütur zamanında ehemmiyetli bir kamçı-yı teşviktir, arkadaşlara gönderebilirsiniz.

Hem o kıymetli kardeşimiz, merhum Hâfız Ali'nin (R.H.) vârisi ve halefi yerinde Risale-i Nur'a fevkalâde irtibat ve sadakatla bağlıdır. Benim ta'dilimden gücenmesin.

Gayet samimî bir kanaatla ve kuvvetli bir itimad ile ve derin bir ilimle ve parlak bir iman ile Risale-i Nur'un mahiyetini iki defadır tarif eden Risale-i Nur'un has şakirdlerinden ve ehemmiyetli eski muallimlerinden Hasan Feyzi'nin Sikke-i Tasdik-i Gaybî'den aldığı bir ilham ile Risale-i Nur hakkında ve o nurun menbaı ve esası olan Nur-u Muhammedî (A.S.M.) ve hakikat-ı Kur'an ve sırr-ı iman tarifinde bu kasideyi yazmıştır.

Bkz. Hasan Feyzi’nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 72

Nur talebelerini Risale-i Nur'dan çekmek isteyenlerin desiselerini
beyan edip, öylelere ne şekilde cevap verilmesi hakkında
Üstadın hülâsalı bir mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gayet ehemmiyetli bir meseleyi—bundan evvel size icmalen beyan ettiğim meseleyi—tekrar size söylememe kuvvetli, mânevî bir ihtar aldım. Şöyle ki:

Perde altındaki düşmanımız münafıklar, şimdiye kadar yaptıkları gibi, adliyeyi ve siyaset ve idareyi zahirî dinsizliğe âlet edip, bize hücumları akîm kaldığı; ve Risale-i Nur'un fütuhatına menfaati olan eski plânlarını bırakıp daha münafıkane ve şeytanı da hayrette bırakacak bir plân çevirdiklerine dair buralarda emareleri göründü.

O plânların en mühim bir esası, has, sebatkâr kardeşlerimizi soğutmak, fütur vermek, mümkünse Risale-i Nur'dan vazgeçirmektir. Bu noktada o kadar acip yalanları ve desiseleri istimal ediyorlar ki, Isparta ve havalisi, Gül ve Nur fabrikasının kahraman şakirtleri gibi, çelik ve demir gibi bir sebat ve sadakat ve metanet lâzım ki dayanabilsin. Bazı da dost suretinde hulûl edip, korkutmak mümkünse, habbeyi kubbe edip evham veriyorlar. "Aman, aman Said'e yanaşmayınız! Hükûmet tâkip ediyor" diye zaifleri vazgeçirmeye çalışıyorlar. Hattâ bazı genç talebelere, hevesatlarını tahrik için, bazı genç kızları musallat ediyorlar. Hattâ Risale-i Nur erkânlarına karşı da, benim şahsımın kusurâtını, çürüklüğünü gösterip, zahiren dindar ehl-i bid'adan bazı şöhretli zatları gösterip, "Biz de Müslümanız, din yalnız Said'in mesleğine mahsus değil"

deyip, bize karşı perde altında cephe alan zındıklara ve anarşilik hesabına o safdil ehl-i diyanet ve hocaları âlet edip istimal ediyorlar. İnşaallah bunların bu plânları da akîm kalacak. Böyle heriflere dersiniz:

“Biz, Risale-i Nur’un şakirtleriyiz. Said de, bizim gibi bir şakirttir. Risale-i Nur’un menbaı, madeni, esası da Kur’ân’dır. Yirmi senedir emsalsiz tetkikat ve takibatla beraber, kıymetini ve galebesini en muannid düşmana da ispat etmiştir. Onun tercümanı ve bir hizmetkârı olan Said ne halde olursa olsun, hattâ Said de—el’iyâzü billâh—Risale-i Nur’un aleyhine dönse, bizim sadakatimiz ve alâkımızı inşaallah sarsmayacak” deyip, o kapıyı kaparsınız. Fakat, mümkün olduğu kadar Risale-i Nur’la meşgul olmak, elinden gelirse yazmak, ve mübalâğalı propagandalara hiç ehemmiyet vermemek ve eskisi gibi tam ihtiyat etmek gerektir.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 73

Mektup 73

Bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i İslâm'ın teveccühünü ve hamiyetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için, siyaseti dinsizliğe âlet ederek, perde altında küfr-ü mutlakı yerleştirmek isteyenler, hükûmeti iğfal ve adliyeyi iki defadır şaşırtıp der: "Risale-i Nur şakirdleri, dini siyasete âlet eder; emniyete zarar ihtimali var." Halbuki, bu memlekete maddî ve manevî bereketi ve fevkalâde hizmeti ve umum âlem-i İslâm'a taalluk edecek hakaikı câmi' olduğu, otuzüç âyât-ı Kur'aniyenin işaretiyle ve İmam-ı Ali'nin (R.A.) üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Azam'ın (K.S.) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur'un, siyasetle alâkası yoktur. Fakat küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşilik ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti ve asayişi ve hürriyeti ve adaleti temin eder. Risale-i Nur'a daha vatana, idareye zararı dokunmak bahanesiyle tecavüz edilmez. Daha kimseyi o bahane ile inandıramazlar. Fakat cepheyi değiştirip, din perdesi altında bazı safdil hocaları veya bid'a taraftarları veya enaniyetli sofî-meşreblileri, bazı kurnazlıklar ile, Risale-i Nur'a karşı iki sene evvel İstanbul'da ve Denizli civarında olduğu gibi istimal etmeye münafıklar belki çabalayacaklar. İnşâallah muvaffak olamazlar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 76

Mektup 76

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, çoktan beri beklediğim bir ciddî yardım, Konya ülemasından görülmeğe başladı.

Evet Risale-i Nur, medreseden çıkmış, ilim içinde hakikata yol açmış. Hakikî sahibleri ve taraftarları medreseden çıkan hocalar olduğuna binaen, umum Anadolu'nun eskiden beri parlak ve faal bir medresesi Konya şehri olduğundan o mübarek medresenin şakirdleri kendi malları olan Risale-i Nur'a sahib çıkmağa ve sarılmağa başladığını Sabri'nin mektubundan anladım ve buraya, Konya'ya yakın geldiğime ruh u canımla memnun olup bana gelen bütün sıkıntılara sürur ile mukabele edip tahammül ediyorum. Başta, çok mübarek tefsirin çok muhterem ve kıymetdar sahibi olan Hoca Vehbi Efendi olarak, Risale-i Nur'u takdir edip alâkadarlık gösteren bütün Konya ve civarı ülemalarını, bütün kazançlarıma ve dualarıma şerik ettim. Ve has kardeşlerim dairesi içinde isimlerini bildiğim zâtları, isimleriyle dua vaktinde yâdediyorum. Risale-i Nur şakirdlerindeki şirket-i maneviye itibariyle, benim çok noksan kazancımdan hisse aldıkları gibi; bütün şakirdlerin bütün kazançlarından da hisseler almağa yol açıldığını; benim tarafımdan selâmımı hürmetlerimle onlara tebliğ ediniz. Isparta kahramanları gibi, Konya'nın mübarek âlimleri Risale-i Nur'a sahib çıktıklarından, daha dünyaca, vazife-i Nuriyeye bir endişem kalmadı. O mübarek ve kuvvetli ellere Risale-i Nur'u emanet edip rahat-ı kalb ile kabrime gidebilirim.

Sâniyen: Elhak, az bir zamanda Risale-i Nur'a pek çok faidesi dokunan ve on seneden beri Risale-i Nur'a çalışmış gibi haslar dairesinde bulunan Mustafa Osman'ın, Emirdağı'ndaki kardeşlerine, yangın münasebetiyle geçmiş olsun makamında nev'-i beşer yangınını bahsedip, güzel bir mektub yazmış. Onun mektubunun bir kısmını hem Lâhika'da, hem Sikke-i Gaybiye'de kaydediyoruz; sonra suretini size göndereceğiz. Benim tarafımdan hem ona, hem

yanındakilere, hem vasıta-i muhabere olduğu Kastamonu ve İnebolu'daki kardeşlerimize pek çok selâmlarla beraber; hattı güzel, vakti müsaid olanlar, Isparta ve civarı gibi Asâ-yı Musa Mecmuası'nı yazsalar, çok münasib olur. Bu vazife-i Nuriye, inşâallah matbaanın çok fevkinde iş görecek.

Sâlisen: Hâfız Emin'in Risale-i Nur'a çok hizmeti var. Onun kasabası olan Küre, geçen hâdiseden evvel Nuri, Hakkı, İhsan ve merhum Muallim Osman gibi zâtların himmetiyle bir medrese-i Nuriye hükmüne geçip parlak bir surette Nur'a çalışıyordu. İnşâallah o kıymetdar hizmeti, mümkün oldukça yine yapacak. Gerçi geçen musibette en ziyade onlar üzüldüler, fakat ona mukabil Risale-i Nur'un geniş muzafferiyetinde o kasabanın ve o fedakâr kardeşlerimizin hisseleri çok ehemmiyetlidir.

Hâfız Emin mektubunda diyor ki: "Ben mahkemeden kitablarımı alamadım. Size gelmiş mi, gelmemiş mi?" diye benden soruyor. Siz ona selâmımla beraber yazınız ki: Seninki bana gelmediği gibi, sana İstanbul'a gönderdiğim kitablarımdan da hiçbirisi elime geçmedi. Ve bilhassa İstanbul'a gönderdiğim "büyük kitab" namında içinde yirmi risaleden ziyade bulunan mecmuayı çok araştırdımsa da bulamadım. Fakat madem Risale-i Nur kendi kendine intişar ediyor ve muhtaç olanlara kendini okutturuyor, Hâfız Emin'e ve bizlere sevab kazandırıyor. Hâfız Emin de, benim gibi, kitablarının başka ellerde gezmesinden memnun olmalı. Hem Küre'de erkek ve hanım ne kadar Risale-i Nur'la alâkadar varsa, onlara selâm ediyorum. Eskisi gibi şimdi de Küre'ye bir Medrese-i Nuriye nazarıyla bakıyorum. Hususan İhsan, Abdullah, Abdurrahman'a selâm ediyorum; ne haldedir? İnşâallah eski parlak hizmeti devam ediyor. Tam bir Abdurrahman olduğunu isbat ettiği gibi, devam edecek.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 77

Mektup 77

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Hadsiz şükür olsun ki; Risale-i Nur yerine beni sıkıyorlar, benimle meşgul oluyorlar. Hiç merak etmeyiniz,

عَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

sırrıyla inşâallah bu yeni hâdisede dahi bir hayır olacak.

Hâdise budur: Ceylân'ı ve iki arkadaşları, -ki bana hizmet ediyorlardı- yanıma gelmelerini men'ettiler. Anahtarı onlardan aldılar, bekçilere verdiler. O bekçilerden birisi geliyor, su ve ekmek gibi işlerimi görüyor. Ben bunun sebebini bilemedim. Fakat bu kasabada bir parti münazaası var. Çocuğun bir amucası **(Haşiye)** bir taraftadır. Onun muarızları yapıyor ihtimali var.

Hem her tarafta Risale-i Nur'un fütuhatı ve hariçten gelen anarşistlik müdahalesi sebebiyet verdi zannederim. Ve Sandıklı'da elde edilen mektubatla, bir vasıta-i muhabere olması bahanesiyle, bu sıkıntıyı verdiler. Siz hiç telaş etmeyiniz, bunun da hiç ehemmiyeti yoktur. Siz, yine eski gibi bana yazarsınız. Fakat ben, kendim çok yazamıyorum. Güya beni, ihanet ve hakaretle çürütmek Risale-i Nur'un fütuhatına sed çekilecek; divaneliklerinden, üflemekle milyonlar elektrik kuvvetinde bulunan Risale-i Nur gibi bir hakikat güneşi sönecek diye, -ziyade sevabı bana kazandırmak için- beni fazla sıkıyorlar.

Medar-ı ibret ve dikkat bir tevafuktur ki; dün, çocukla pederini zabıta celbedip ifadelerini aldığı aynı dakikada, ehemmiyetli bir vukuatı, telefon-u zabıta haber vererek, bütün erkânı telaşa düşürttü. Mahall-i vak'aya gitmeğe mecbur oldular. Manen onlara denildi: "Siz, sinek kanadı kadar zararı olmayanı bırakınız; kartallar, belki ejderhalar gibi zararlara bakınız."

Hem câmiden men' hâdisesinin aynı vaktinde, men'e emir veren yeni kaymakam, Afyon'da ameliyata maruz kaldı. Lisan-ı haliyle ona denildi: "Ölüm var! Onun idamından kurtulmasına çalışanı tazyik değil, belki çok takdir ve tahsin etmek gerektir."

Umum kardeş ve hemşirelerime birer birer selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Merhum Abdullah Çalışkan'dır. Demokrat Parti'ye, muhalefette iken intisab etmişti.

1.)Birşey sizin için hayırlı olduğu halde, olur ki siz ondan tiksinebilirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 78

Mektup 78

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Mübarek Vârislerim ve Emin Vekillerim!

Evvelâ: Size kat'î haber veriyorum ki; hakkımızda ve Risale-i Nur hizmetinde, inayet-i Rabbaniye ve tevfikat-ı Samedaniye devam ediyor. Zâhiren çirkin perdeler altında, gayet güzel neticeler var. Bir zararımıza bedel, yüz menfaat bizlere ihsan ediliyor. Onun için geçici, muvakkat sıkıntılara ve sarsıntılara ehemmiyet vermemek lâzımdır.

Sâniyen: Mümkün olduğu kadar Asâ-yı Musa mecmuasını yazmakta fütur ve tevakkuf verilmesin. O kudsî birinci vazifenin pek çok ehemmiyeti var. Ve [1] وَبِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ onun hakkında İmam-ı Ali (R.A.) demiş.

Size iki Ali'nin ondört parça mübarek risalelerini tashih edip posta ile gönderdim. Burada hem beni, hem talebeleri şevk ile tam çalıştırdılar. Kastamonu'da imdadıma geldikleri gibi, burada dahi o iki kahraman yine imdadıma yetiştiler.

Sâlisen: Ben burada gerçi pek çok sıkılıyorum. Fakat sizlerin fütursuz çalışmanızı düşündükçe ve iştiyakla beklediğim mülayimane ve tesellikâr mektublarınızı gördükçe, o sıkıntılar gider, bazan sevinçlere inkılab ederler. Benim mektublarımı yazan, şimdilik yanıma gerçi gelemiyor, fakat şahsî hizmetten başka, Risale-i Nur'a ait üç-dört vazifesi var. Onları mükemmel yapıyor. Hem benim hususî işlerimi de kapıya gelip anlar, gider; onları da yapar.

Râbian: Sair yerlerdeki kardeşlerimiz Asâ-yı Musa yazmasına başlamışlar mı? Bu birinci vazifeyi eskiden yapan ve yanında mevcud bulunan zâtlar, bir cild içine alıp; ikinci vazife-i imaniye olan mu'cizatları zeyilleriyle beraber tedarikine başlasınlar veyahut geri

kalanlara yardım etsinler. Elinden geldiği kadar güzel ve tashihli yazılmalı.

Hâmisen: Âlimlerden sonra muallimler risaleye ihtiyaçlarını hissetmeye başladıklarını çok emareler var. Bir emare budur:

İstanbul'da din konferansında okumak niyetiyle Âyet-ül Kübra risalesini istemeleridir.

1.)...Onunla karanlıklar dağılır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 79

Mektup 79

Çok Aziz, Sıddık, Kahraman, Bahtiyar Emirdağ'lı Kardeşlerim!

Geçirdiğiniz çok büyük âfeti müş'ir, mübarek efendimiz hazretlerinin, çok ehemmiyetli ve çok kıymetli ve perde altında çok müjdeli lütufnamelerini aldık. Her birerlerinize, hususan bu yangında daha çok tehlike atlatan kardeşlerime, bura ve bu civar talebeleri namına büyük geçmiş olsun der ve bu vesile ile dehşetli küfr-ü mutlak yangınının mahallemizi sardığı ve kızıl kıvılcımlarının saçaklarımıza sıçramak üzere olduğu bir hengâmda, umum ehl-i iman ve hususan Nurcular namına, o maddî yangında çocuk Ceylân'ın ağlamakla meded istemesi gibi, bir manevî Ceylân olarak, o büyük ve çok müşfik Üstad'a "Meded! Biz yanıyoruz, mahvolduk" diye niyaz eylerim. Bu Emirdağ yangınında, günün en çok nüfuzuna sahib kızıl Rusya'dan çıkarak, kızıl ateşler ve kızıl kıvılcımlar saçan ve birer birer dünya şehrinin mahallelerini saran ve ovaları yakıp kavuran, bazı yerlerde de nifak ve şikak ateşleri saçarak, "Kardeşine: Kardeşini öldür" diye bağıran ve en nihayette âlem-i hristiyaniyeti yakıp, kavurup, harman gibi savurduktan sonra âlem-i İslâm mahallesini saran ve evimizin saçaklarına kıvılcımları sıçrayan ve çok büyük ve çok dehşetli bir bela olan komünizm ve bu azîm yangında itfaiye vazifesini üzerine alan Risale-i Nur'a ve Risale-i Nur'un günün en büyük mutfîsi, en büyük tahassüngâhı ve en büyük melcei ve penahı ve onun şahs-ı manevîsinin dualarının bârigâh-ı Ehadiyette kabul olduğuna sarih bir işaret var. Ve âdeta ona hücum edenlere ve etmek isteyenlere karanlık gecede kırmızı diliyle şöyle hitab ediyor:

"Ey Fahr-i Âlem'in gösterdiği doğru yoldan şaşanlar! Dünyanın fâni meta'larıyla gururlanıp taşanlar ve ey dünyamıza zararı olur korkusu ile, Nur-u Kur'andan kaçanlar! Sizler, dünyanızın uçurumlara gittiği zannıyla, o bâki ve tatlı sandığınız fâni ve hakikatta çok acı lezzetlerinizin zeval bulmak, şedid ve elîm elem ve ızdırablara

tahavvül etmek üzere olduğunu tahmin ederek manasızca radyoların başına koşuyorsunuz. Bu koşmakta ve bu dedikoduları dinlemekte ne faide var? Zeval bulucu lehviyat ve lezaizle körleşmiş, bakan gözleriniz artık yeter biraz hakikatı görsün, sağırlaşmış duyan kulaklarınız, biraz hakikatı duysun ki, bu acib ve dehşetli ve hiç misli görülmemiş devirde, hususan ehl-i imanın çok sarsıntılar geçirdiği ve çok dehşetli düşmanlar karşısında bulunduğu ve küfr-ü mutlak ateşinin mahallemizi sardığı bir zamanda, ancak ve ancak günümüzün en müstahkem, kavî, yıkılmaz, sarsılmaz tahkimatı olan Risale-i Nur'un nuranî siperlerine iltica etmekle ve onun daire-i kudsiyesine dehalet etmekle kurtulacak ve imanınızı kurtararak, idam-ı ebedî zannettiğiniz ölümü, bir hayat-ı bâkiyeye tebdil edeceksiniz. Ve işte o Nur'un mübarek tercümanının ve mübarek şahs-ı manevîsinin

أَجِرْنَا وَأَجِرْ وَالِدَيْنَا وَأَجِرْ طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ وَوَالِدَيْهِمْ مِنَ النَّارِ

ve emsali dualarının kabulüyle, şefaatıyla ve hürmetine, benim dehşetli fakat Cehennem ateşi yanında hiç ehemmiyeti olmayan ateşimden, onun şakirdlerinin, hâdimlerinin ve risalelerinin muhafızı bulunan mağazaları nasıl âzad olmuş, kurtulmuş ise, sizler de o mübarek şakirdler gibi, o mübarek daire-i kudsiyeye dehalet ettiğinizde; dünyevî ve uhrevî dehşetli ateşlerden kurtulacak ve evlâd ve iyalinizin bir nevi çobanı olmak hasebiyle, o sevgililerinizi de kurtaracaksınız. Ve her birerleriniz maddî ve manevî felah ve saadete nâil olacaksınız. Bakıp da görmeyen ve görüp de görmek istemediğinizden kapadığınız gözlerinizi açınız, görünüz ve azîm tehlikelerin çok yakın olduğunu ihsas ve telaş ve itirazınızı arttırmaktan başka bir işe yaramayan dünya havadislerini veren radyo başına değil, ayaklarınızdaki bütün derman ve kuvvetinizle Risale-i Nur başına ve onun neticesi emniyet, selâmet ve saadet olan nuranî dairesine koşunuz."

Bizlere de: Ey Nurcular! Allah'ın sizlere ihsan ettiği ezelî lütfuna karşı secdeden başlarınızı kaldırmayınız. Gecenin soğuğuna aldırmayınız. Sizlere lütfunu hiç bir hususta esirgemeyen Rabb-ı

Rahîm'e, gecenin bu mübarek saatlerinde kalkarak vazife-i şükrü eda ediniz. Ve bazıların düştüğü, istikbali düşünmek derdiyle aklı, maaşı sarsan hâdiseler karşısında titremeyiniz, korkmayınız; Nur'un kudsî kerameti ve imdadını müşahede ediniz. Dünya fânidir, binler sene yaşamak olsa, bâki olan hayat-ı uhreviyenin yanında, hiç-ender-hiç mesabesindedir. Fakat fâni olmakla beraber, bâki hayatın bâki meyvelerini verecek bir mezraasıdır. Fırtınaların şiddeti, havanın dehşeti sizleri sarsmasın, korkutmasın. Bu mübarek mezraaya en mübarek ve nuranî ve verimli ve bereketli olan Nur tohumlarını ekiniz. Zira "Eken biçer", atalarımızdan kalma mübarek bir sözdür.

Ey Nurcular! Sizin hakikî vazifeniz, dünyaya bakmak değildir. Farz-ı muhal olarak dünyaya da bakılsa, bakınız ve görünüz ve zuhuru muhtemel dehşetli yangınlar sebebiyle ve o yüzden karşılaşmanız ihtimali bulunan tehlikeler dolayısıyla kat'iyen sarsılmayınız, fütur getirmeyiniz. Çalışınız, çalışınız, çalışınız ve kat'iyen inanınız ki; Nur'un şefaatı, Nur'un duası, Nur'un himmeti sizleri kurtaracaktır. İşte bu davanın şahidi Emirdağ'lı Nurcuların dehşetli ateşten zararsız kurtulmalarıdır. Şimdiden umumunuza müjdeler olsun.

Kardeşiniz
Mustafa Osman

1.) Bizi ve anne babalarımızı, Risale-i Nur talebelerini ve onların anne babalarını cehennem ateşinden kurtar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 80

Mektup 80: Vasiyetnamemdir

Vasiyetnamemdir

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Vârislerim!

Ecel gizli olmasından, vasiyetname yazmak sünnettir. Benim metrukâtım ve Risale-i Nur'dan olan benim hususî kitablarım ve güzel cildlenmiş mecmualarım vesair şeylerimin bütününü, Gül ve Nur fabrikalarının heyetine, başta Hüsrev ve Tahirî olarak o heyetten oniki **(1)** kahraman kardeşlerime vasiyet ediyorum. Onlara bırakıyorum ki; emr-i hak olan ecelim geldiği zaman, benim arkamda o metrukâtım, benim bedelime o sadık ve mübarek ellerde hizmet-i Nuriye ve imaniyede çalışsın ve istimal edilsin.Kardeşlerim! Bu vasiyetten telaş etmeyiniz. Ben, teessürattan ve dokuz defa zehirlenmekten, pek çok zaîf olmakla beraber; gizli münafıkların desiselerle müteaddid sû'-i kasdları için bu vasiyeti yazdım. Merak etmeyiniz, inayet-i Rabbaniye ve hıfz-ı İlahî devam ediyor

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

---

(1): Kardeşim Abdülmecid, Zübeyr, Mustafa Sungur, Ceylân, Mehmed Kaya, Hüsnü, Bayram, Rüşdü, Abdullah, Ahmed Aytimur, Âtıf, Tillo'lu Said, Mustafa, Mustafa, Seyyid Sâlih.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 81

Mektup 81

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Hizmet-i İmaniyede Azimkâr Kardeşlerim!

Evvelâ: Birinci vazife-i Nuriye, inşâallah matbaanın pek çok fevkinde iş görecek. Şimdi de şakirdlerine büyük sevablar ve kuvvetli iman hizmetleri veriyor. Acaba bu vazife ileri gidiyor mu, yoksa bu kışın ağır şeraitiyle geri mi kalıyor?

İkinci vazife de; "Onuncu Söz" zeyilleriyle beraber, iki mu'cizat risaleleri ve zeyillerinin âhirinde bulunmak lâzımdır. Birinci vazifesini bitirenler, yine mevcudu varsa, bir cild içine almağa çalışsınlar; yoksa, tedarik etsinler. Çünki âlem-i İslâm, şimdiki intibahı, vahdet-i İslâm'a çalışması, herhalde Risale-i Nur gibi eserleri arayacak ve büyük dairelerin geniş nazarlarına elbette büyük mecmualar lâzımdır.

Sâniyen: Sizin bana yardımınız iki cihetle pek zâhir ve pek büyüktür:

Birincisi: Sizin fütursuz hizmet-i Nuriyede çalışmanız, benim bütün musibetlerimi ve sıkıntılarımı hiçe indiriyor, bilakis sürurlara kalbediyor.

İkinci Cihet: Kat'iyen biliniz ki; duanız, onların ağır ve işkenceli zulümlerini, benim hakkımda inayetkâr, maslahatdar merhametlere çevirmesine sebeb olduğuna kat'iyen şübhem kalmadı.

Ezcümle:Memurları ve halkları benden ürkütmeleri, beni büyük hatalardan ve tasannu'lardan ve ihlasa münafî haletlerden ve vaktimi zayi' etmekten kurtarıp, kader-i İlahî'nin hakkımda, zulm-ü beşerî içinde tam adaletini ve inayetini gösterdi. Buna kıyasen, başıma ne gelse, altında bir rahmet var. Yalnız benim ile meşgul olmaları için on dirhem zarar, Risale-i Nur'un onbin lirasını kurtarıyor. Onun için, siz hiç beni merak etmeyiniz. Hattâ bazan damarlarıma dokunduracak tarzdaki ihanetlerine karşı beddua etmek isterken, onların yakında ölüm idamıyla kabr-i haps-i münferidde azabları ve bu ihanetlerinin

neticesinde bana ait maslahatları ve hizmetimize menfaatleri düşündükçe, bedduadan vazgeçiyorum.

Sâlisen: Her hafta bir-iki mektubunuz bana hem şifa, hem medar-ı teselli ve manevî bir sohbetle sizin ile görüşmeye vesile olmasından, kemal-i şevk ile postayı bekliyorum.

Umumunuza birer birer selâm ve dua.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 82

Mektup 82

Aziz, Sıddık Kardeşlerim ve Hakikat Yolunda Arkadaşlarım!

Bu defa sizin beş-altı mübarek mektublarınıza yalnız bir tek müşevveş mektubla cevab vermemden gücenmeyiniz.

Evvelâ: Halil İbrahim'in mektubu, şahsıma verdiği fevkalâde meziyetler için kabul etmemek mesleğimizce lâzım gelirken, iki manidar tevafuku bana hem kendini kabul ettirdi, hem Lâhika'ya girdi. Fakat şahsıma ait kısmını bazan tayyettim ve bazısının üstünde "Risale-i Nur" kelimesini yazdım, ibaredeki suallerine cevab oldu.

Birinci tevafuk: Hakkımda teveccüh-ü ammeyi kırmak için bir yüzbaşı bana karşı beş vecihle kanunsuz hakaret ve ihanet ettiği aynı zamanda, belki aynı saatte, yüz tane böyle yüzbaşıdan ehl-i hakikat nazarında daha ehemmiyetli ve Risale-i Nur'un erkânından bir kardeşimiz, bu yeni mektubu, haddimden yüz derece ziyade ihtiram verip o gibi ihanetleri hiçe indirerek yazmış. Hem şakirdlerin erkân-ı mühimmesinden dört zât, aynı mes'eleye iştirak edip imza basmışlar. Ben de bu garib tevafukun hatırı için, mesleğime muhalif olan senakârane mektubu kabul edip ta'dil ederek Lâhika'ya geçirdim ve size de müsveddesini gönderdim.

İkinci tevafuk: Ben gece Asâ-yı Musa Risalesi'ni yazanları düşündüm ve yeni mektublarda o noktada bahis aradım. Bu ağır kışta ve arasıra bana münafıkların ilişmeleri, bunlara fütur vermek ihtimali var. Bu yazıcılara bir kamçı-yı teşvik lâzım. Nasılki Hasan Feyzi ve Halil İbrahim'in edibane iki tarifnameleri çokları yazıya teşvik ile sevkettiler diye bir teşvik vesilesini aradım; birden, sabahta benim ölümümü mevzu yapan ve şakirdleri korkutan ve sa'yde ve yazıda acele etmelerine medar o mektubu aldım, dedim: İbrahim Halil'in sadakatı, keramet derecesine çıkmış.

Sâniyen: Feyzi ve Emin'in mektubu, benim çok endişelerimi izale etti. Evet bu iki kardeşimizin sadakatları ve hizmetleri ve Risale-i Nur'a sahabetlerinin çok ehemmiyeti var. Ve hapishanede dokuz ayda, dokuz sene kadar kıymetdar hizmet eden Hilmi ve Sadık ve İhsan ve Beşkardeş namında Risale-i Nur'a kalemiyle çok hizmet eden ihtiyar Tahsin gibi ve Feyzi ve Emin'in mektubunda işaret edilen umum o civarda çok alâkadar olduğum kardeşlerimin hizmet-i Nuriyede devamları, beni sürurla ağlattırdı. Fakat öz kardeşim Abdülmecid, beni çok merak ediyor; görüşemediğim buranın müftüsünden, halimi anlamağa çalışıyor. Bundan sonra Feyzi ve Emin'in üçüncüsü Abdülmecid olsun. Safranbolu kahramanlarından aldıkları lüzumlu mektubları ona da göndersinler.

Hem benim tarafımdan ona yazsınlar ki: Eski Said'in birinci talebesi bulunduğun gibi, Yeni Said'in dahi Hulusi ile beraber yine birinci safta talebelerisiniz.

Hem benim hakkımda musibet ve fena haberleri aldığı vakit, merhum pederim Mirza (R.H.) gibi olsun, merhume validem Nuriye (R.H.) gibi olmasın. Çünki eski zamanda, dağdağalı hayatımda hakkımda acib havadisler peder ve valideme ihbar ediliyordu. "Sizin oğlunuz öldü veya vuruldu veya hapse girdi" gibi fena haberleri babam işittikçe, keyifleniyordu, gülüyordu. Derdi: "Mâşâallah, oğlum yine bir ehemmiyetli iş, bir kahramanlık göstermiştir ki, herkes ondan bahsediyor." Validem ise, onun sururuna karşı şiddetle ağlıyordu. Sonra zaman, babamın haklı olduğunu çok defa gösteriyordu.

Sâlisen: Lütfü'nün sebatkâr ve pek ciddî vârisi Abdullah Çavuş ve İslâmköy'lü merhum Hâfız Ali'nin şakird ve vârislerinden Mustafa'nın mektublarını umum Nur fabrikasının kahramanları hesabına kabul ettim. Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e hadsiz şükür olsun ki; o köyleri de Sava ve Kuleönü gibi bir medrese-i nuriye hükmüne getirmiş.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 83

Mektup 83

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Sizin bu defa müteaddid mektublarınıza, rahatsızlık mecburiyetiyle, birtek mektubla iktifa ediyorum.

Evvelâ: Risale-i Nur'un kahramanı Hüsrev, benim bedelime ölmek ve benim yerimde hasta olmak samimî ve ciddî istiyor. Ben de derim: Te'lif zamanı değil, şimdi neşir zamanıdır. Senin yazın, benim yazımdan ne derece ziyade ve neşre faideli ise, hayatın dahi hizmet-i Nuriyede benim bu azablı hayatımdan o derece faidelidir. Eğer benim elimden gelseydi, hayatımdan ve sıhhatimden size memnuniyetle verirdim.

Sâniyen: Şehid merhum Hâfız Ali'nin tam bir vârisi Hasan Feyzi'nin, Denizli hesabına ve o civarda ciddî kardeşlerimizin namına yazdığı parlak kaside ve dördüncü şehnamesi ve orada dahi şakirdlerin faaliyetle Nur'a çalışmaları, benim zehirli, şiddetli hastalığıma bir merhem oldu. Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e hadsiz şükür olsun, Denizli'yi ikinci bir Isparta ve büyük bir İslâmköyü yapıyor.

Evet hâkim-i âdil, Muharrem ve Feyzi ve Hâfız Mustafa, bir-iki senede, yirmi sene kadar hizmet-i Nuriyeyi yaptılar; Nur'un şakirdlerini ebede kadar minnetdar eylediler. Cenab-ı Hak onlardan ve beraberlerinde Nur'a hizmet edenlerden ebeden razı olsun, âmîn!

Sâlisen: Medrese-i Nuriyenin kahramanlarından ve Barla'lı marangoz Mustafa Çavuş ve Hâfız Mehmed'in tam vârisi Marangoz Ahmed'in Medrese-i Nuriye namına pek samimî ve hazîn ta'ziyenamesi, beni sürurla ağlattırdı. Ben de derim: Madem o mübarek medresede küçük ve büyük çok Said'ler var; ihtiyar, âciz, vazifesi bitmiş bir Said noksan olsa, ehemmiyeti yok. Hayat-ı bâkiyede madem beraberiz, bir muvakkat müfarakat olsa da, sizi müteessir etmesin.

Râbian: Hâkim-i âdilden sonra en ziyade hakikî adalete çalışıp Risale-i Nur'un serbestiyetine hizmet eden م ح ر م en hâlis şakirdler içinde ve benim öz kardeşim ve birinci talebem Molla Mehmed ismiyle onun namı, dualarımda ve manevî kazançlarımda beraberdirler.Hâmisen: Bu saatte Konya'lı Sabri de; -Halil İbrahim ve Hasan Feyzi tarzında vasiyetnamem münasebetiyle- kısa fakat güzel bir kaside yazmış, üstadına çok ziyade kıymet vermiş. Kendi hüsn-ü zannının parlak âyinesinde, bu bîçare kardeşine fevkalâde ehemmiyet vermiş. Ve oranın âlimleri pek ciddî Nur'a çalışmalarını yazıyor.

Ben de derim: O üstad namı verdiği ve çok kıymet verdiği şahıs ise, Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi olabilir. Ben de onun namına kabul ettim, Lâhika'ya geçirdim; hem size de bir suretini gönderdim.

Merak etmeyiniz, hastalığım gittikçe hafifleşiyor. Isparta'lı Mustafa namında bir kardeşimizin samimî, fakat garib bir mektubu içinde vardı. Bu zât hangi Mustafa'dır, bilemedim. Ona da çok selâm ederim. Acib rü'yası hayırdır, şimdi tabir edemem.

Umum kardeş ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dua ederiz, makbul dualarını isteriz.

Hasan Feyzi'nin güzel kasidesini, bazı kelimeleri ilâve ile Lâhika'ya geçirdik ve size de gönderdik.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 85

Mektup 85

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Salahaddin İnebolu sebatkâr talebeleri namına bu mektubu buraya göndermiş. Biz de o fedakâr kardeşlerimizin hatırları için Lâhika'ya yazdık. Siz dahi ondan münasib gördüğünüz parçayı kaydedersiniz. Hem bana yazıyor ki, tab' için onların verdikleri masrafı bize iade etmeyiniz. Risale-i Nur'un başka bir işine sarfedilsin. Siz ona yazınız: Madem başkalarınki iade edildi, sizin ki de sizde kalsın, muhafaza ediniz.

Kardeşlerim!

Siz müteessir olmayınız, hem merak etmeyiniz. Yalnız, dua ile bana yardım ediniz. Çünki birkaç gündür sol kolum çok ağrıyor, gece rahatsız ediyor. Kimseyi yanıma bırakmadığımdan, oda içindeki zarurî işlerimi zahmetle yapabilirim. Zannederim eskiden beri bende bulunan kulunç illetinin bir şubesidir ki; buranın mizacıma çok dokunan maddî havası ve kışı, o insafsızların evhamı, tazyikatları ve manevî kışı, damarıma dokunur. Âdeta bir yarım nüzul isabeti gibi ızdırab çektim. Fakat lillahilhamd sizin makbul dualarınız, o tehlikeyi de hafif bir surete çevirdi. İnşâallah o suret de geçer; çok sevablı faidesi, yerinde kalır.

Kardeşlerim! Salahaddin'in yazısına göre, o havalide dahi Asâ-yı Musa Mecmuası çok faaliyettedir, fütuhat yapıyor. Demek o tarafta o çok ehemmiyetli vazife-i Nuriyeyi yapıyor. Yüzbin elhamdülillah, yazanlara da yüz mâşâallah, bârekâllah!

الباقی هو الباقی

Duanıza muhtaç ve her vakit duanızdan istifade eden kardeşiniz,

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 86

Mektup 86

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Hadsiz şükür olsun ki; Isparta, tam bir Medreset-üz Zehra ve Câmi-ül Ezher olacağını ve olmaya başladığını, kahraman talebelerinin bu ağır şerait altında sarsılmadan faaliyetleri isbat ediyor. Diyanetçe ve Kur'an ve Risale-i Nur'a müştakane çalışmaları, hattâ Aliköyü'nde, Ali'lerin gayretiyle çok çocukların talebeliğe girmeleri ve diğer bir köyün umum gençleri gece Kur'ana çalışmaları ve câmiler cemaatle dolmaları, Nur şakirdlerinin çektikleri bütün sıkıntıları hiçe indiriyor.

Sâniyen: Fevkalâde sadakat ve alâka taşıyan Halil İbrahim'in bu dördüncü şehnamesi, benim Nur'a hâdimliğim noktasında haddimin pek fevkindeki tarifnamesi gerçi çok güzeldir; fakat Risale-i Nur'dan ziyade benim şahsıma baktığı cihetiyle, şimdilik size göndermedim, ta'dilden sonra gönderilecek. Hem ona, hem onun rüfekalarına bilhassa selâm ederiz.

Sâlisen: Siz bana karşı sû'-i kasdlara merak etmeyiniz, belki bir cihette memnun olunuz ki; Risale-i Nur ve şakirdleri yerinde, benim cüz'î ve vazifesi bitmiş olan şahsıma hücum ediyorlar, tazib ederler. Bugünlerde buranın büyük memurları, çekinmeyerek bazılara demiş: "Said'in vücudu ortadan kalkmalı" hâdisesi var. İşte gizli düşmanlarım, bunun gibi, bu fikirlerinden istifade ederek, mutemed hizmetçilerimi dağıtmakla fırsat bulup beni zehirlediler. Ve bu gibi memurlardan kuvvet alıyorlar. Fakat hıfz u inayet-i İlahiye, bu sû'-i kasdleri de akîm bıraktı. İnşâallah daima inayet himayet edecek, bütün plânlarını akîm bırakacak.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 89

Mektup 89

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Bir-iki gün evvel hasbihalin bir parçası size gönderilmiş. Tâ, siz onu esas tutup, lüzum olduğu zaman ya istida veya o vekile ve mahkemeye vermek veya başka makamata o parça ile müracaat etmek ve kardeşlerimiz dahi o esas üzerine kendilerini münafıklara karşı müdafaa etmek için size gönderilmiş. Demek, şimdiye kadar bana garazla işkenceli sıkıntıları verdiren, en başta o imiş. Her ne ise.. siz meşveretle ne lâzımsa yaparsınız. Fakat ihtiyatla, telaşsız, velveleye vermemek lâzım.

Sâniyen: Bu defa görüşmediğim buranın korkak müftüsü vasıtasıyla, Hulusi'nin Kars'tan bir mektubunu biraderzadem Nihad'ın mektubuyla aldım. Elhak o kardeşimiz, daima fevkalâde sadakatını ve Nurlara kuvvetli alâkasını muhafaza ediyor. Manidar bir tevafuktur ki, bilmediğim halde, Nihad'ın orada bulunması ihtimaliyle, Sabri'ye ait fıkrada demiştim ki: Nihad Kars'ta ise, Hulusi ile görüşür mealinde burada söylediğim ve sonra size yazdığım aynı zamanda, o ikisi şimdiye kadar sükût ettikleri halde, beraber bana mektub yazıyorlar.

Sâlisen: Re'fet kardeşimizin kemal-i sadakat ve alâkasını ve Hulusi gibi Nurların bir kumandanı olduğunu gösteren mektubu, Hulusi'nin mektubunu aldığım zamanına tevafuku, latif ve sürurlu oldu. O ikisi Lâhika'ya girsin ve Re'fet'in masumlara Kur'an okutması ve kendisi Lem'alar ile, yazmak ve okumakla meşgul olması ve benim hastalığımın şifasına o masumlarla dua etmeleri, bir merhem gibi hastalığıma ferah ve hiffet verdi.

Ve râbian: Yazıda merhum Âsım'a benzeyen Yakub Cemal'in hayatta olduğunu ve hayatta ise Nurlar ile, o güzel kalemi ile hizmet ediyor mu bilemediğim için, çok defa hazînane ve müteessifane düşünüyordum. Hadsiz şükür olsun ki; hem hayatta, hem Nurlarla hizmette, hem sadakatta olduğunu gösteren bir mektubunu aldım, elhamdülillah dedim.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 90

Mektup 90

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Yüz defadan ziyade, gayet kıymetli bir hakikat-ı imaniye bana görünüyor. Telif zamanı tamam olması hikmetiyle, ne kadar çalıştım, o çok ehemmiyetli hakikatı avlayamadım. Vâzıhan ifade ve ihsas etmek için bekledim, muvaffak olamadım. Şimdi gayet kısa bir işaretle, o çok geniş ve çok uzun hakikattan kısacık bahsedeceğim.

اِنَّ اللهَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ عَلٰى صُورَةِ الرَّحْمٰنِ [1]

hadisi, hem cevâmiü'l-kelimden, hem müteşabih hadislerdendir. Pek büyük ve küllî nüktesi, benim kalbime, Hülâsatü'l-Hülâsa ile Cevşenü'l-Kebir'i okuduğum vakit zahir oldu. Ben de, o acip ve çok güzel nükteyi kaçırmamak için, şifreler, işaretler nev'inden Hülâsatü'l-Hülâsa'nın on yedinci mertebesi olan "Kur'ân lisanıyla şehadet" ve on sekizinci mertebesi olan "kâinat lisanıyla şehadet" ortasında o şifreli işaretleri şöyle koydum:

لَا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ بِلِسَانِ الْحَقِيقَةِ الْاِنْسَانِيَّةِ بِكَلِمَاتِ حَيَاتِهَا وَحِسِّيَّاتِهَا وَسَجِيَّاتِهَا وَمِقْيَاسِيَّتِهَا وَمِرْاٰتِيَّتِهَا وَبِكَلِمَاتِ صِفَاتِهَا وَأَخْلَاقِهَا وَخِلَافَتِهَا وَفِهْرِسْتِيَّتِهَا وَأَنَانِيَّتِهَا وَبِكَلِمَاتِ مَخْلُوقِيَّتِهَا الْجَامِعَةِ وَعُبُودِيَّتِهَا الْمُتَنَوِّعَةِ [2]

وَاِحْتِيَاجَاتِهَا الْكَثِيرَةِ وَفَقْرِهَا وَعَجْزِهَا وَنَقْصِهَا الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَاِسْتِعْدَادَاتِهَا الْغَيْرِ الْمَحْصُورَةِ

İşte bu kısa şifreyi, yine gayet muhtasar bir şifre ile tercüme ve izah edeceğim. Bunu Hülâsatü'l-Hülâsa'ya bir hâşiye yapınız.

Evet ben, Hülâsatü'l-Hülâsa'yı okuduğum zaman, koca kâinat, nazarımda bir halka-i zikir oluyor. Fakat her nevin lisanı çok geniş olmasından, fikir yoluyla sıfât ve esmâ-i İlâhiyeyi ilmelyakîn ile iz'an etmek için akıl çok çabalıyor, sonra tam görür. Hakikat-ı insaniyeye baktığı vakit, o cami mikyasda, o küçük haritacıkta, o doğru nümunecikte, o hassas mizancıkta, o enaniyet hassasiyetinde öyle kat'î ve şuhudî ve iz'anî bir vicdan, bir itminan, bir iman ile o sıfât ve esmâyı tasdik eder. Hem çok kolay, hem hazır yanındaki âyinesinde hiç uzun bir seyahat-ı fikriyeye muhtaç olmadan iman-ı tahkikîyi kazanır ve

اِنَّ اللهَ خَلَقَ اْلاِنْسَانَ عَلٰى صُورَةِ الرَّحْمٰنِ

hakiki bir mânâsını anlar. Çünkü, Cenâb-ı Hak hakkında suret muhal olmasından, suretten murat, sîrettir, ahlâk ve sıfâttır.

Evet, nasıl ki ehl-i tarikat, seyr-i enfüsî ve âfâkî ile mârifet-i İlâhiyede iki yol ile gitmişler ve en kısa ve kolayı ve kuvvetli ve itminanlı yolunu enfüsîde, yani kalbinde zikr-i hafiyy-i kalble bulmuşlar. Aynen öyle de, yüksek ehl-i hakikat dahi, mârifet ve tasavvur değil, belki ondan çok âlî ve kıymetli olan iman ve tasdikte, iki cadde ile hareket etmişler.

Biri: Kitab-ı kâinatı mütalâa ile, Âyetü'l-Kübrâ ve Hizbü'n-Nuriye ve Hülâsatü'l-Hülâsa gibi âfâka bakmaktır.

Diğeri: Ve en kuvvetli ve hakkalyakîn derecesinde vicdanî ve hissî, bir derece şuhudî olan hakikat-i insaniye haritasını ve enaniyet-i beşeriye fihristesini ve mahiyet-i nefsiyesini mütalâa ile,

imanın şüphesiz ve vesvesesiz mertebesine çıkmaktır ki, sırr-ı akrebiyete ve veraset-i Nübüvvete bakar. Ve enfüsî tefekkür-ü imanî hakikatinin bir parçası, Otuzuncu Sözün, ve “ene” ve “enaniyet”te ve Otuz Üçüncü Mektubun Hayat Penceresinde ve İnsan Penceresinde ve bazı parçaları da sair ecza-yı Nuriyede bir derece beyan edilmiş.

Bunu hem Lâhikaya, hem Sikke-i Gaybiye’ye, hem Hülâsa’nın âhirine yazılsın.

1.) Muhakkak ki Allah, insanı Rahmân sûretinde yaratmıştır. (Buharî, İsti’zân: 1; Müslim, Birr: 115, Cennet: 28; Müsned, 2:244, 251, 315, 323, 434, 463, 519)

2.) İnsanlık hakikati kendine mahsus lisanla; hayatı, duyguları, meziyetleri, Allah'ın güzel isimlerinin tecellilerini anlayan ve yansıtan bir ölçü ve bir ayna olması gibi kelimeleriyle; sıfatları, ahlâkı, halifeliği, Allah'ın güzel isimlerine fihriste oluşu ve enâniyeti gibi kelimeleriyle; kapsamlı yaratılışı, çeşitli kulluk görevleri, pek çok ihtiyaçları, sınırsız fakirliği, âcizliği ve noksanlığı ve sayısız istidatları gibi kelimeleriyle der: Allah’tan başka ilâh yoktur. O varlığı zorunlu olan Vâcibü’l-Vücud, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid ve her bir varlıkta, özellikle insanda birliği müşahede edilen Ehad’dir.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 91

Mektup 91

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Halimin müsaadesizliği için müteaddid mektublarınıza bir tek perişan mektubumla cevab verdiğimden gücenmeyiniz.

Evvelâ: Gizli düşmanlarımız hükûmetin ehemmiyetli ve birkaç vazifedarlarını elde edip beni tazyikatla, Menemen ve Şeyh Said hâdisesi gibi bir hâdise çıkarmak için bütün kuvvetiyle en hassas damarlarıma dokunduracak tarzda her desiseyi istimal ettiler. Gördüler ki Eski Said yok, yenisi ise her şeye tahammül ediyor, o plânı sair sû'-i kasdlere ezcümle zehir vermeye tebdil ettiler. Hıfz-ı İlahî onu da akîm bıraktı. Şimdi o münafıklar resmen hükûmetin nüfuzunu, benden halkları ürkütmek ve vazgeçirmek için burada dehşetli bir propaganda ile istimal ediyorlar. Fakat siz hiç telaş etmeyiniz. İnayet-i Rabbaniye devam eder. Gittikçe fütuhat-ı Nuriye tevessü' ediyor.

Sâniyen: Bu defa Hasan Feyzi'nin ve bir hafta evvel Halil İbrahim'in şahsıma karşı fevkalâde hüsn-ü zan ile mersiyeleri ve samimî ve hazîn vedanameleri, az ta'dil ile üç sebeb için kabul edildi:

Birincisi: Onlar, şahsıma değil, belki Kur'an ve imana ve Nurlara hâdimliğim ve o vazife-i kudsiyeye bakıp yazmışlar.

İkincisi: Onların ve onlar temsil ettikleri o civardaki hâlis kardeşlerimizin ve haddimin çok fevkindeki tarifatlarını, bir nevi samimî dua ve ulvî bir tefe'ül ve yüksek bir arzu-yu hayır ve istidadlarının ve itikadlarının ve Nurlara pek ciddî alâkalarının bir in'ikası olmasıdır.

Üçüncüsü: Ben onların nazarında Risale-i Nur ve şakirdlerdeki şahs-ı manevîsinin mümessili ve nümunesi olmam cihetiyle, onların sebeb-i teşvikleri olan o hârika hüsn-ü zanlarını ve kuvve-i maneviyelerini kırmak, maslahat değildir. O ikisine ve arkadaşlarına,

hususan Ahmed Feyzi ve Denizli hapsindeki kardeşlerimize ve hakkımızda adalete çalışanlara binler selâm.

Sâlisen: Çok defa benim sıkıntılarıma bir merhem hükmüne geçmiş ve yanımdaki sakladığım kahraman Hüsrev'in çok mektubları ve onların her birinden birer ehemmiyetli fıkrayı alıp mecmuunu Lâhika'ya geçirmek için zaman bulamıyorum. İnşâallah bir istirahat zamanında tedkik edeceğim. Ahmed Nazif'in İnebolu talebeleri namına yazdığı ve Halil İbrahim'in ağlatıcı mersiyesinden iştiraklerini gösteren mektubu, benim o havalideki sebatkâr kardeşlerim hakkında endişelerimi izale eyledi. Cenab-ı Hak onlardan razı olsun.

Râbian: Çoban İsa Köyü'nde Ahmed'in mektubunda isimleri bulunan eski ve yeni kardeşlerimizin Risale-i Nur'a çalışmaları ve çocukları da Kur'ana ve Nurlara çalıştırmaları, bu vakitte Nurlara büyük bir hizmettir. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn!

Hâmisen: Münafık düşmanlarımın maddî ve manevî zehirlerine karşı gerçi Cevşen ve Evrad-ı Kudsiye-i Şah-ı Nakşibend beni ölüm tehlikesinden, belki yirmi defa kudsiyetleriyle kurtardılar; fakat maatteessüf asabımda ve sinirlerimde ve hassasiyetimde, o zulümden öyle şiddetli bir tesir, bir heyecan, bir teellüm, bir teneffür gelmiş ki; en samimî dostumu ve tam sadık bir kardeşimi bir saat yanımda tahammül edemiyorum, ruhum kaldırmıyor. Hattâ biri bana baksa da sıkılıyorum. Eskide bende biraz bulunan merdümgirizlik hastalığı, o zalimlerin gaddarane sıkıntılarıyla ve tarassudlarıyla bende çok şiddetlenmiş. Güya ölmeden evvel hayat-ı içtimaiye cihetinde ölmüşüm ki; bu hakikat ve bu sır için hakkımda, has kardeşlerim vefat mersiyelerini yazıyorlar.

Hem buranın havası, benim asabıma pek çok dokunuyor. Bu kışın bir günü, Denizli hapsinin o geçirdiğimiz kış kadar bana ağır geliyor, beni üzüyor.

Evet nasıl göz, bir saçı kaldırmıyor; aynen öyle de, şimdiki ruhum ve o durum, bir saç kadar sıkletten, ağırlıktan müteessir olduğu halde, Risale-i Nur ve şakirdlerinin selâmetlerine, onların bedellerine ve yerlerinde dağ gibi ağır tazyikat ve sıkıntıları memnuniyetle o ruh omuza çeker, tahammül eder ve şâkirane sabreder diye size kat'iyen haber veriyorum. Fakat madem acz u za'fım ve teessüratım çok ziyadedir; has kardeşlerim beni medihlerle

yüklerimi ağırlaştırmağa bedel, dualarıyla ve şefkatleriyle ve himmetleriyle ve acımalarıyla yardım edip, yükümü hafifleştirmek lâzımdır. İnayet-i Rabbaniyenin bir cilvesidir ki; bu şiddetli merdümgirizlik hastalığıyla, zalimlerin tecrid-i mutlaklarını hiçe indiriyor.. beni tazib etmiyor, bir cihette memnun ediyor.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 92

Mektup 92

Aziz, Sıddık Kardeşlerim, Bu Dehşetli Asırda Mükemmel Tesellilerim ve Vârislerim!

Sizin fevkalâde sa'y ü gayretiniz Isparta ve civarını bir geniş Medreset-üz Zehra'ya ve bir Câmi-ül Ezher'e çevirdiğine bir delil de, bu defa matbaacıları da hayrette bırakan yazdıklarınız Asâ-yı Musa mecmuasından yirmiden ziyade mükemmel tevafuklu nüshalarını bu yarım ümmî kardeşinize göndermenizdir. Cenab-ı Erhamürrâhimîn sizlere, yazanlara ve yardım edenlere herbir harfine mukabil bin rahmet eylesin ve binler meyve-i Cennet ihsan etsin ve yüzer hasenat defter-i a'malinizde yazdırsın, âmîn âmîn âmîn!

Ben onlara baktım, kalbime geldi ki: Bu kahramanların şimdi de bir mükâfatları yok mu?

Birden ihtar edildi ki: Onlar, bu mecmuayı yazmakla feylesofları susturan, imana getiren kuvvetli bir ders-i imanîyi en evvel kendi kendine tam okuyorlar, manevî bir hazine kazanıyorlar. Hem onların nüshaları, pek çokların imanlarını kurtaracaklar veya imana gelecekler. Bir hadîste vardır: "Bir tek adam seninle imana gelse, sahra dolusu kırmızı koyundan daha hayırlıdır." Hem onlar, bu mübarek kalemleriyle, eski zamanda İslâmiyet'in büyük mücahid kahramanlarının kılınçlarının kudsî hizmetlerini görüyorlar. Elbette istikbal, onları ve Nurcuları çok alkışlayacak.

Sâniyen: Asâ-yı Musa mecmuasının başında, bu gelen ve çizgi ile işaret edilen fıkra yazılsa münasibdir. İsteyen, bu mektubun başındaki kısmını da beraber yazabilir.

İmam-ı Ali Radıyallahü Anh "Celcelutiye"sinde pek kuvvetli ve sarahata yakın bir tarzda Risale-i Nur'dan ve ehemmiyetli risalelerinden aynı numara ile haber verdiğini, Yirmisekizinci Lem'a ile Sekizinci Şua tam isbat etmişler. İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, Risale-i Nur'un en son risalesini Celcelutiye'de

وَاسْمُ عَصَا مُوسٰى بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ [1]

fıkrasıyla haber veriyor. Biz bir-iki sene evvel Âyet-ül Kübra'yı en son zannetmiştik. Halbuki şimdi altmışdörtte te'lifçe Risale-i Nur'un tamam olması ve bu cümle-i Aleviyenin mealini, yani karanlığı dağıtacak, asâ-yı Musa (A.S.) gibi ışık verecek, sihirleri ibtal edecek bir risaleden haber vermesi; ve bu mecmuanın "Meyve" kısmı bir müdafaa hükmüne geçip başımıza çöken dehşetli, zulümlü zulmetleri dağıttığı gibi; "Hüccetler" kısmı da, Nurlara karşı cephe alan felsefe karanlıklarını izale edip Ankara ehl-i vukufunu teslime ve tahsine mecbur etmesi ve istikbalde zulmetleri dağıtacak çok emareler bulunması ve Asâ-yı Musa (Aleyhisselâm'ın) bir taşta oniki çeşme akıtmasına ve onbir mu'cizeye medar olmasına mukabil ve müşabih bu son mecmua dahi, "Meyve" onbir mes'ele-i nuraniyesi ve "Hüccet-ul-bâliğa" kısmı onbir hüccet-i katıası bulunması cihetinde bize kanaat verdi ki: İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, o fıkra ile doğrudan doğruya bu Asâ-yı Musa ismindeki mecmuaya bakar ve ondan tahsinkârane haber verir.

Sâlisen: Nur santralı ve Yirmiyedinci Mektub'da çok ehemmiyetli fıkraları bulunan Sabri'nin bu defaki mersiyesini Lâhika'ya geçirdik ve size de gönderdik. Ve çalışkan mübareklerden ve Nurların neşrine çok hizmet eden Hâfız Mustafa'nın yedi yaşında iken Altıncı Şua'ı ve bana bir mektub yazan tam mübarek, masum mahdumu; burada, masumlar içinde Nurlara bir iştiyak uyandıracak. Onun namı, Said Nurî olmalı; Nursî köydür, manasız olur. (Sin) olmasın, yalnız (ye) olsun; tâ Nurlara alâkasını göstersin. Daha çok şeyler yazacaktım, fakat başımda çok vazifeler ve işler bulunmasından kısa kesmeğe mecbur oldum.

1.)Asâ-yı Mûsa ismi ki, mânevî karanlıklar onunla dağılır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 93

Mektup 93

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: İkinci vazife "Mu'cizat Mecmuası"na birinci vazifeyi bitirenler başlamalarını müjde vermeniz, sizleri bu hizmet-i imaniyede bana hakikî kardeş veren Erhamürrâhimîn, beni hadsiz şükre sevkeyledi. Hatt-ı Kur'anî lehinde birincisinin bir kerameti, merkezde hatt-ı Kur'anînin bir kursu açılması olduğu gibi; inşâallah ikincisi, daha mu'cizane bir keramet gösterecek.

Sâniyen: Konya'lı Sabri sizin vasıtanız ile benimle muhabere etse, daha maslahattır ve münasibdir. Çünki ekserce siz benim bedelime istediğini yapabilirsiniz. Meselâ; tashihat için oradaki âlimler tam yardım edebildikleri için, orada tashihat yapılsın, etsinler. Siz benim tashihimden geçmiş bazı nüshaları, onlara gönderirsiniz. Hakikaten tashih mes'elesi ehemmiyetlidir. Bazan bir harfin ve bir noktanın yanlışı, kıymetli bir manayı zayi' eder. En evvel, yazanlar bir kerre güzelce mukabele etsinler. Sonra tashihçi adamlara ve bana versinler. Mâşâallah, bu defa bana gelen Asâ-yı Musa mecmualarında hem yanlışlar azdır, hem bir derece tashih edilmiş. Cenab-ı Hak hem yazanlardan, hem tashihçilerden ebeden razı olsun, âmîn.

Sâlisen: Yozgat'ta oturan, Risale-i Nur'la alâkadar Tunus'lu Hoca Haşmet, evvelce vefatımı, sonra hayatta olduğumu işitip buraya samimî iki mektub yazmış; ona benim tarafımdan selâm gönderiniz.

Râbian: Rüşdü'nün çok defadır hususî selâm eden kahraman biraderi Burhan -eskiden beri- ümmîliğiyle beraber, Nurlara lüzumlu zamanlarda ehemmiyetli hizmetleri için, onu da haslar sırasında her gün ismiyle kazançlarımızda hissedar ediyoruz.

Manidar bir tevafuktur ki; ben, Hüsrev'in ve Sabri'nin mektubları gelmemesinden küllî endişelerimi yazarken, aynı zamanda

me'mulümün haricinde en cem'iyetli ve bütün o endişelerimi izale eden müteaddid mektubları kapıya geldi.

Umum kardeşlerime selâm.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 94

Mektup 94

Aziz, Sıddık Kardeşlerim Ve Ebed Ve Hak Yolunda Hakikatlı Arkadaşlarım!

Kastamonu efelerinden ve Nur'un kahramanlarından ve Safranbolu fedakârlarından size oradan buraya gelen hususî mektublarına hususî cevab vermeğe müstehak ve lâyıktırlar. Fakat halim, vaktim müsaade etmediğinden, vasıtanızla bir kısa cevab verdiğime gücenmesinler.

Evvelâ: Hilmi, İhsan, Emin'in, Taşköprü'lü Sadık'ın mektubları, beni çok mesrur eyledi. Hakikaten bu kardeşlerimiz, hapishanede dokuz ayda dokuz sene kadar hizmet-i Nuriyeyi yaparak Isparta kahramanlarıyla omuz omuza geldiler. Ben, onların hem istirahatıma, hem hapisteki arkadaşlarımızın ittifaklarına ve yeni Nurların hizmetine tam çalışmalarını hiçbir vakit unutmayacağım. Cenab-ı Hak onlardan ve sizden ebeden razı olsun. Ben hayalen, çok defa eski zamana ve Kastamonu'daki ve Barla'daki malûm yerlere ve seyrangâhlara şevkle gidiyorum. Oralarda oturup ağlıyorum. O enîslerimi hayalen görüyorum.

Kahraman Sadık'ın kuvvetli ifadesine ve güzel yazısına benzeyen bir kısa mektubda, Safranbolu şakirdlerinin selâmetini de, Mustafa Osman ve Hıfzı (R.H.) yazıyor. Şübhelendim, acaba Sadık oraya gelmiş, yoksa onlar oraya gitmişler veya başka Sadık namında bir kardeşimiz midir?

Barla sıddıkları Nurların yazmasına tam çalışmaları, herkesten evvel onların vazifeleridir. Çünki Barla, birinci medrese-i Nuriye şerefini kazanmasından, o mübarek medreseyi talebesiz bırakmak caiz değil. İnşâallah tekrar şenlenecek. Çalışanlara bârekâllah deriz. Cenab-ı Hak tevfik versin, âmîn.

Sâniyen: Safranbolu'nun sadık şakirdlerinden Osman ve Ahmed'in iki mektubları, onların fevkalâde sadakat ve Nurlara

alâkadarlıklarını gösteriyor. Mâşâallah, Osman az zamanda hem Kur'anı ders almış, hem Nurları yazmış, şimdi de Asâ-yı Musa'yı yazıyor. Fedakâr Mustafa Osman ve Hıfzı'ya tam bir kardeş ve Ahmed dahi tam alâkadardır. Mektubunda imlâsı noksan olmasından dediğini bilemedim. Onlara, Safranbolu'da ve Kastamonu ve civarındaki kardeşlerime çok selâm ve dua ederiz, dualarını isteriz. Medreset-üz Zehra'daki Isparta ve civarı umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz, selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 95

Mektup 95

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Bir-iki hafta Hüsrev'in kalemiyle mektubunu almadığımdan ve Konya'ya gönderdiğim mecmuaların cevabı gelmediğinden ve bir vekil-i dâhiliye başta olarak, düşmanlarımız anarşilerle beraber beni emsalsiz tazyiklerinden ve buradaki münafıklar bazı safdil dostlarımızdan hem Eskişehir'e, hem Konya'ya kitablar gönderdiğimi ve Asâ-yı Musa mecmualarını aldığımı haber almalarından endişeler ederken, birden hiç emsali görülmemiş bir buçuk metre kar ve dehşetli fırtına ve soğuk bu mevsimde gelmesi; bir hiddet, bir gazab; dört defa zelzeleler ve geçen sene yağmursuzluk gibi, Risale-i Nur ve şakirdleriyle münasebetdar olabilir diye sordum: "Bu bela umumîdir, yoksa Afyon ve Eskişehir Vilayetlerine mi mahsustur?" Dediler ki: "O iki vilayete mahsustur." Ben de, Elhamdülillah dedim. Demek Risale-i Nur'a ve şakirdlerine umumî bir taarruz yoktur. Belki yalnız bana ve elimdeki Nurlara... Çok güvendiğim Eskişehir, Denizli gibi bir Medrese-i Nuriye olacağını tahmin ettiğim halde, Denizli'den on derece noksan kalmasının sebebi; onları da, Afyon ve Emirdağı gibi ürkütmektir. Her ne ise, merak etmeyiniz; inşâallah bu hâdise-i cevviye, aynı İstanbul mekteblerinin hâdisesi gibi, gizli masonları, niyet ettikleri yeni bir taarruzdan vazgeçirdi; inayet-i Rabbaniye himaye ediyor.

Sâniyen: Bu defa yedi-sekiz mektublarınızı aldım. Hususî cevablara kalemim ve vaktim müsaade etmediğinden gücenmeyiniz. Mehmed Feyzi ve Emin'in mektublarını, ilişmeden Lâhika'ya geçirdik. O ikisi, sekiz sene hususî hizmetimde bulunmaları cihetiyle, haddimden çok ziyade tavsifatlarını bir nevi manevî dua ve sebeb-i teşvik ve kanaat bir hüsn-ü zan ve tercüman-ı Nur haysiyetiyle üstadlarına bir alâmet-i sadakat ve bir vesika-i itikad ve irtibattır diye ilişmedim. Ve Feyzi'nin merhume validesinin Risale-i Nur dersleriyle güzel ve nuranî vefatı; Nurların, şakirdlerine sekerat vaktinde ve

sıkıntılı zamanlarında imdada yetişmesine bir parlak nümune olarak Lâhika'ya girmesi münasibdir.

Halil İbrahim'in bu defaki mektubunda kaza ve kader-i İlahî'den ne kadar? nedendir? diye çok suallerinin birden cevabı, bizlere mücahidane çok hassiyat kazandıracak ve Nurlara herkesin nazar-ı dikkatini celbetmekle umuma okutmaktır. Fakat bir derece kaza ve kadere itiraz manasını hayale getirdiği için, şimdilik Lâhika ile tamimi münasib olmaz. Ve mektubun âhirindeki, Cevşen-ül Kebir'den alınan fıkralar, dualar çok güzeldir.

Sâlisen: Hüsrev'in mektubunda, Atabey'li Kötürüm Ali ve Eğirdir'li Kâzım'ın Nurlara tam şevkle hizmetleri, hattâ ruhanîleri de onları tebrike ve tahsine sevkeder. Ve Aliköyü'nden bana mektub yazan ondört yaşındaki Mustafa Yeşil, pederiyle hem Kur'ana, hem Nurlara hizmetleri ve üç Ali'lerin gayret ve himmetleriyle o köy masumları Risale-i Nur'a çalışmaları; değil yalnız beni, belki umum Nur şakirdlerini tahsine ve şükre sevkeder.

Râbian: Salahaddin -Abdurrahman- ve Feyzi'nin validesinin vefatı münasebetiyle yazdığı mektubun âhirindeki Feyzi'ye ta'ziyesi ve haşiyede benim ölümümü kabul etmemesi ve Gavs-ı Azam'ın bir kısım himayeti Asâ-yı Musa Risalesi'ne geçmesi diye beni sürurlarla ağlattırdı ve Safranbolu kahramanları Mehmed Feyzi ve Emin'in şehnamelerine iştirakleri ve merkez-i hükûmette umumî bir arabî hattı ve hurufu kursu açılması ve Asâ-yı Musa Risalesi'nin fütuhatına ve kerametine alâmet olmasını müjdelemeleri, pek büyük bir inşirah vermesiyle bu kışın bütün çektiğim sıkıntıları hiçe indirdi.

Denizli fedakâr çalışkanlarından Tavas'lı Molla Mehmed'in sureten kısa, fakat manen uzun mektubunda, o dahi ölümüme razı olmuyor ve haddimden çok ziyade kıymet veriyor gördüm.

Hem ona, hem hapiste görüştüğüm kardeşlerimize, hem Hasan Feyzi ve Hâfız Mustafa ve arkadaşlarına binler selâm... Umum kardeşlere selâm eden, dualarınızın tiryak gibi tesirini gören

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 96

Mektup 96

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Medrese-i Nuriyenin eski masumlarından Ahmed'in bu güzel ve hâlis fıkrasını umum Sava masumlarının ve kahramanlarının namına Lâhika'ya yazdık. Mâşâallah, Hacı Hâfız Mehmed'in tam ona benzer bir kıymetli hafidi olduğunu gösterdi.

Sâniyen: Safranbolu'da Nur'un ehemmiyetli şakirdlerinden Hıfzı'nın iki masum mahdumları biri on, biri de sekiz yaşlarında Asâ-yı Musa mecmuasını yazdıkları ve bitmek üzere diye o masumlar bana bir mektub yazmaları, beni fevkalâde sevindirdi.

Sâlisen: Bu kışta bana verilen elîm sıkıntıların bir sebebi: Selanik'lilerin istibdad-ı mutlakları, serbest fırkalarla kırmasına yardımım olmasın diye beni herkesten tecrid ettiler. Risale-i Nur, binlerle benim bedelime konuşuyor, küfr-ü irtidadı kırıyor, anarşiliği bozuyor.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 98

Mektup 98

Yeşil Sâlih'e yazılan mektubdur.

Aziz kardeşim Hasan Efendi! Sen benim tarafımdan kıymetli kardeşimiz Sâlih Efendi'ye yaz ki, ben ölünceye kadar onun bu insaniyetini unutmayacağım ve ona çok minnetdarım ve çok selâm ve dua ederim. Fakat ben her sıkıntıya karşı tahammüle karar vermişim. Hem ben iyiliği o reislerden beklemiyorum.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 99

Mektup 99

Ya Hazret-i Said.. Muhterem Din Kardeşim!

Kırk gündür yatakta sizinle meşgulüm. Hayal ve mesmuuma nazaran, huzurunuzun muhtel olduğuna zâhibim. [1] اَلْمُؤْمِنُ بَلَوِىٌّ Tahminen on gün kadar evvelsi, sokaklarda "Hâlis Afyon tereyağım var" diyen birisini penceremden yanıma çağırıp biraz yağ aldım. Maksadım, sizi sormaktı. Afyon'dan Emirdağı kazasına sürüldüğünüzü, ahalinin sizinle görüşmesinin yasak olduğunu duyunca çok müteessir oldum.Muhterem din kardeşim! Bu mektubu size yazan, otuzbir sene evvelisi sizinle Erzurum'un Es'ad Paşa Medresesi'nde, umumî harbde Kafkas'ın karlı dağlarında ve yirmidört sene evvel de meb'usluğum hengâmında Van Valisi Haydar Bey dostunuzla Millet Meclisi salonunda görüşen Erzurum'un esbak meb'uslarından Yeşil oğlu Mehmed Sâlih'tir.

Mehmed Sâlih (R.H.)

Aziz Üstad! Fakiriniz de şimdi sizin gibi yetmişi bulmuş, bir buçuk sene mukaddem bir hastalık sebebiyle bacağı kesilip cismen ölmüş bir şahsım. Sıhhatim, kudretim olaydı ziyaretinize gelir, hatırınızı sorar, tarihçe-i hal teracimi yazıcısı olduğum için bana pek lâzım olan doğum, tahsil ve sergüzeştinizi ağzınızdan dinlemek isterdim. Ömürler yâr, ahval müsaade ederse ileride inşâallah bunları mektubla sizden sormak niyetindeyim. Bu anda ancak sizin hayat ve huzurunuzun halelden muhafazası için, sureti melfuf mektubla Dâhiliye Vekili Beyefendiye müracaatla sizi himaye ve hayatınızı korumak ricasında bulunacağım. İnayet ulu Tanrı’dan.

Yâ Mevlâna! İkametgâhınızı bilememekle beraber, size yazılan mektublar evvelen idare âmirleri tarafından usûlen okunacağını bildiğim için bu mektubu ve Dâhiliye Vekili Beyefendiye yazdığım

istirhamname suretini, kazanızın en büyük âmiri vesatetiyle size gönderiyorum. Namuslu insanların zaruret olmadan kapalı işi olmaz. Mecbur olmadan gizli iş tutan, gizli konuşan insanlarda hayır olmaz. Bununla beraber jurnalciler müstesna, idare âmirleri çokları mazur, bir kısmı namuslu, vicdanlı, merhametli insanlardır. Elbette bu mektuba vesatet buyuran zât, bu mektubların idareten suretlerini alıp asıllarını kanun ve insaniyet namına size vermede kusur etmezler. Bâki Hüvallah, lâ havle velâ kuvvete illâ billah.

Fatih Sofular Karakadı Sokak No: 5'te Erzurum'un esbak meb'uslarından

M.Sâlih Yeşiloğlu

Mektubumu aldığına dair kısa bir mektubla sıhhatını yine Kaymakam Bey delaletiyle yazarsın, memnun olurum.

1.) Mü'min, musibete çok maruz kalır. (Süyûtî, el-Fethü'l-Kebîr, 1:325; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:295)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 100

-Bir derece mahremdir-

Geçen kışta bana karşı sû'-i kasdların, inayet-i İlahiye ile ve duanızın yardımıyla gelen sabır ve tahammülüm neticesinde akîm kalan plânı pek geniş bir tarzda olduğuna delil ise; bu yakında Reisicumhur, Afyon'da demiş: "Bu vilayette din cihetinde bir karışıklık çıkacağını zannederek..."

Demek, gizli komite beni sıkıştırmakla bir hâdise çıkarmak istiyordular. Bir ecnebi müdahalesi hesabına ve müslümanlar ve vatan zararına, bütün bütün kanunsuz ve keyfî bir tarzda, damarıma şiddetle dokunan ihanetler ve sıkıntılarla tazibleri, onlara dünyada tam zarar, âhirette Cehennem ve sakar; ve bize, dünyada mükemmel sevab ve zafer ve âhirette inşâallah Cennet ve âb-ı kevseri kazandırır. Demek bu gizli plânı heyet-i vekile ve reis hissetmiştiler ki; buralarda umum memurlar, hattâ vali ve kaymakam, zabıta benimle görüşmekten kaçıyor ve ürküyordular. Ben de hayret ederdim. Fakat elimizde yalnız Nur bulunduğunu ve siyaset topuzu bulunmadığını, zerre kadar aklı bulunanlar anladılar. Garibdir ki, en ziyade lehime çalışması lâzım olan bazı vazifedarlar, aleyhimde istimal ve istihdam edildi.

Nurcular, çok ihtiyat ve dikkat ve temkinde bulunmaları lâzımdır. Çünki manevî fırtınalar var, bazı dessas münafıklar her tarafa sokulur. İstibdad-ı mutlaka dinsizcesine taraftarken, hürriyet fırkasına girer; tâ onları bozsun ve esrarlarını bilsin, ifşa etsin.

Hem Salahaddin'in, Asâ-yı Musa'yı Amerikalıya vermesiyle deriz:

"Misyonerler ve Hristiyan ruhanîleri, hem Nurcular, çok dikkat etmeleri elzemdir. Çünki her halde şimal cereyanı; İslâm ve İsevî dininin hücumuna karşı kendini müdafaa etmek fikriyle, misyonerlerin ittifaklarını bozmaya çalışacak. Tabaka-i avama müsaadekâr ve vücub-u zekat ve hurmet-i riba ile, burjuvaıları avamın yardımına

davet etmesi ve zulümden çekmesi cihetinde müslümanları aldatıp, onlara bir imtiyaz verip, bir kısmını kendi tarafına çekebilir." Her ne ise, bu defa sizin hatırınız için kaidemi bozdum, dünyaya baktım.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 101

Mektup 101

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Çok ehemmiyetli mektublarınıza bir tek muhtasar cevaba mecburiyetim var.

Evvelâ: Sualleri çok nurlu hakikatların zuhuruna vesile olan Re'fet'in, hem masumlara Kur'an ve Nurları ders vermesi, hem kendisi Nur Lem'alarıyla meşgul olması, hem tashihatta bana ve Hüsrev'e yardım etmesi, hem İstanbul'da Asâ-yı Musa'nın insaflı âlimlerin ellerine geçmesine çalışması, çok şayan-ı tebriktir. Ve yeni sualine şimdi cevab verilmez, daha zamanı gelmemiş.

Saniyen: Kahraman Burhan'ın Serbest Fırkası'nın reisine verdiği cevab güzeldir. Evet Nurcular, siyasetlerle alâkaları olmaz. Yalnız iman hakikatlarıyla bütün hayatları bağlıdır. Şimdiye kadar gizli komiteden, siyaseti dinsizliğe ve zındıkaya âlet edenler, istibdad-ı mutlakla Nurcuları ezdiler. İnşâallah bir sebeb çıkar **(Haşiye)** o istibdadı kıracak, masum ve mazlum Nurcuları kurtaracak. Fakat çok dikkat ve ihtiyat lâzımdır. Risale-i Nur, dünyada her cereyanın fevkinde bulunması ve umumun malı olması cihetiyle, bir tarafa tâbi' ve dâhil olmaz. Belki mütecaviz dinsizlere karşı haklı tarafa yardımcı olur ve dost olur ve ihtiyat kuvveti hükmünde onlara bir nokta-i istinad olur. Fakat siyaset hesabına değil; belki Nurların intişarı ve maslahatı hesabına bazı kardeşler; Nurlar namına değil, belki kendi şahısları namına girebilir. Hususan mübarek Isparta'nın şimdiye kadar Nurlar medresesi olması ve muarızların dahi ona çok ilişmemesi noktasında, dâhilde tarafgirane vaziyet almamak, mu'terizlerin nedametine ve hakikata dönmelerine bir vesile olabilir. Siz daha iyi bilirsiniz.

Salisen: Salahaddin'in mektubu, birkaç cihette ehemmiyetlidir. Amerika âlimleri, elbette Asâ-yı Musa Risalesi'ne lâkayd kalmayacaklar. Eğer dini, din için seven kısmının ellerine geçse, fütuhat yapar.

Yoksa bazı enaniyetli hocalarımız gibi, kıskançlık damarıyla neşrine ve tervicine çalışmaları meşkuktur. Her ne ise.. inayet-i İlahiye'ye havaledir.

Madem Salahaddin evlenmek için kat'î karar vermiş ve refikasını dahi Nurlara hizmetkâr yapmasını azmetmiş. Babasının rızasını alsın. Ve Nurların hatırı için herşeyini Nurlara feda eden babası dahi ondan gücenmesin, kusuruna bakmasın, diye istiyorum. Mektubunda misyonerlere karşı Asâ-yı Musa'yı atom bombasından daha tesirlidir diye söylemesi beni memnun etti.

Râbian: Barla'lı Sıddık Süleyman'ın mektubu beni eski zamana getirdi. Çok defa hayalen gezdiğim ve oturup o zamanda okuduklarımı tekrar edip hazîn hazîn müştakane ağladığım o sevimli yerlerde gezdirdi. Hususan aynı gün daha mektubunu almadan Tumsu kayasının başına hayalen çıktım. Süleyman'la mübarek âhiret kardeşim Hâfız Hâlid bana çay pişirdiklerini ve içirmelerini gördüm. Mütehassirane âh ve oh dedim.

Hem Re'fet'in, hem Salahaddin'in, hem Süleyman'ın, hem Kâzım'ın Barla hesabına; hem Âsiye'nin mektubunu Lâhika'ya geçirdik ve size gönderdik.

Hâmisen: Tab' hakkında Âyet-ül Hasbiye'nin yalnız birinci mertebesi şimdilik kalsın, tab'a girmesin. Yoksa öteki mertebeler İhtiyar Risalesi'yle münasebetdardır. Hem ihtiyarlar hakkında Yirmibirinci kısa mektubu İhtiyar Risalesi'nin âhirinde olsa münasibdir.

Umum kardeşlere selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Demokrat çıktı, bir derece kırdı.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 102

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Tahirî'nin İstanbul'a gitmesi, inşâallah hayırdır. Ve Hüsrev'in pek çok vazifelerini tamamen yapması.. kanaatım geldi ki; Barla'da bulunduğum zaman bütün yazanların tashihatını ve te'lif hizmetini yapmamda tahakkuk eden büyük inayet ve hârika muvaffakıyet, aynen Hüsrev'de, yardımcılarında dahi nümunesi var.

Sâniyen: Tahirî'nin Denizli hapsinde unutulmaz hâlisane hizmeti ile ve Nurlara sarsılmaz sadakatıyla ve yanılmaz zekâvetiyle ve çekilmez bahadırlığıyla, daire-i Nur'da ehemmiyetli makamı için; bütün bu defaki mektubunu Lâhika'ya geçirdik. Başta Nur'un şakirdlerinden validesi Zübeyde olarak, akrabasına ve rüfekasına selâm ederim. Cenab-ı Hak onlardan ebeden razı olsun, âmîn!

Sâlisen: Nesli Kureyşîlerden Ahmed Kureyşî, muhterem pederiyle ve ammizadesi Ahmed ile Nurların has naşir ve talebelerinden olması, o havali şakirdlerinin namına Nurlar hakkında güzel manzum fıkraları "Lâhika"ya girdi. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn.

Râbian: Eğirdir kasabasında, isimlerini yazmadığım gayet ehemmiyetli kardeşlerimiz var. Onlara ve Mehmed Sabri gibi büyük santrala istinaden ve Sabri'nin yazısına benzettiğim dikkatli ve güzel ifadeli bir mektubu çalışkan ve ciddî kardeşlerimizden Çilingir Ali'den aldım. Onun arzusuyla aynını Lâhika'ya geçirdik. Ona ve onu çalıştırana Mâşâallah ve veffakakümüllah deriz.

Hâmisen: Bu defa tekrar Yeşil Sâlih tarihçe-i hayatıma aid ve eski ve yeni hapsimize ve te’lif olunan Nurlara dair on ehemmiyetli sualleri soruyor. Tâ yazmakta olduğu bu asrın tarihçe-i ülemasının içinde yazsın. Ben ise şimdi başımı kaşıyacak kadar vakit bulamıyorum. Sizler ve Feyzi, Abdülmecid ve Salahaddin gibi Nurlar noktasında hayatımı bilen ve tedkik edenler; İhtiyarlar ve Âyet-i Hasbiye ve Tarihçe-i Hayat (eski ve yeni) ve Müdafaat Risaleleri cevab versinler. Yeşil Sâlih’e karşı sahifedekini yazdım. Siz de ayrı bir cevab yazarsınız. Umuma selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Şehid merhum Hâfız Ali’nin mübarek refika-i ebediyesi Ümmühan’ın kendi yazdığı ve bize hediye ettiği Onuncu Söz’ün zeyilleriyle her bir harfine mukabil hem ona, hem o şehide binler rahmet ve hasenat defterlerine yazılsın, âmîn. Yeşil Sâlih’in suallerini de size gönderdik.

Haşiyecik: Tahirî ve Terzi Mehmed’in …… terlikleri umum Medreset-üz Zehra talebeleri namına kabul edildi.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 103

Mektup 103

Aziz, Sıddık, Alîcenab Eski Ve Yeni Kardeş Yeşil Sâlih!

Benden, sergüzeşte-i hayatıma ait sorduğun maddelere gayet kısa ve mücmel işaret edilecek. Bir zaman sonra inşâallah başkalar izahla cevab verecekler. Fakat tarihe geçmek ve bu asır âlimlerinin içinde kendi âdi şahsımı nesl-i âtîye göstermek, bildirmek ne isterim ve ne de liyakatim var. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ederim ki; beni bana beğendirmemiş, dehşetli kusurlarımı bana göstermiş.

Hem insanlara kendini bildirmek, bir şöhretperestlik olmasından; bir enaniyet, bir hodfüruşluk, bir riyakârlık ihtimali var. Bu ise, bizim gibilere tam zarardır.

Hem ben, madem bu asırda maddeten ve manen münferid yaşamağa ve hayat-ı içtimaiyeden çekilmeğe mecbur olmuşum; elbette hakkım yoktur ki, hayat-ı içtimaiyeyi geçirenler içinde tarihe binip istikbaldekilere görüneyim. Yalnız bu cihet var ki; Risale-i Nur, bu vatana ve bu millete pek büyük menfaati, mahkemelerin ve ehl-i vukufların müttefikan kararlarıyla tahakkuk etmiş. Bu nokta-i nazarda, benim ehemmiyetsiz, bîçare, perişan, çok kusurlu şahsiyetim değil; belki yalnız Kur'anın malı ve meali olan Risale-i Nur namına, sizin suallerinize cevab için ben işaretler ederim, sonra da Risale-i Nur ve şakirdleri izahla cevab versinler.

Evvelâ: Otuz sene evvelki hayatımın tarihçesini merhum Abdurrahman yazmış, tab'edilmiş.

Sâniyen: Risale-i Nur'un zuhur zamanının bir nevi tarihçesi Eskişehir hapsinin müdafaanamesiyle (Yirmiyedinci Lem'a olmuş) ve Denizli hapsindeki Müdafaa Risaleleriyle (Onbirinci ve Onikinci Şua) "İhtiyarlar Lem'ası" ve "Âyet-i Hasbiye Risalesi" ve "Onaltıncı Mektub"la "Hücumat-ı Sitte" ve "İşarat-ı Selâse" ve "İşarat-ı Seb'a" risaleleri gibi Nur eczaları, suallerinize tafsilen cevab vermek için mahkeme bana iade ettiği ve şimdi elimde bulunmayan risaleler, bir

zaman elinize gelecek. İnşâallah sizi hiç unutmayacağım. Bu halimde bu alâkadarlığınız, benim çok ağır sıkıntılarımı hafifleştirdi. Allah senden razı olsun, âmîn!

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 104

Mektup 104

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Bir bîçare vesveseli ve hassas ve dinsizlerle görüşen bir adam, meşhur dua-i Nebevî olan Cevşen-ül Kebir hakkında ve akıl haricindeki sevab ve faziletine dair bir hadîsi görmüş, şübheye düşmüş.

Demiş: "Râvi, Ehl-i Beyt'in imamlarındandır. Halbuki hadsiz bir mübalağa görünüyor. Meselâ içinde der: Bu duaya Kur'an kadar sevab verilir. Hem göklerdeki büyük melaikeler, o dua sahibini gördükçe, kürsîlerinden inip ona pek büyük bir tevazu ile hürmet ederler. Bu ise, aklın ve mantığın mikyaslarına gelmez." diye, Risale-i Nur'dan imdad istedi.

Ben de Kur'andan ve Cevşen'den ve Nurlardan gayet kat'î ve tam akıl ve hikmete mutabık bir cevab verdim. Size gayet kısa bir icmalini beyan ediyorum. Şöyle ki, ona dedim:

Evvelâ: Yirmidördüncü Söz'ün Üçüncü Dalında on aded usûl var, böyle şübheleri esasıyla keser, izale eder. Ona bak, cevabını al.

Sâniyen: Her gün bütün ümmet kadar hasenat ona işlenen ve bütün ümmetin saadetlerine yardım eden ve ism-i azamın mazharı ve kâinatın çekirdek-i aslîsi, hem en mükemmel ve câmi' meyvesi olan Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, o duanın kendi hakkında o azîm mertebesini görmüş, ona haber veren Cebrail Aleyhisselâm'dan işitmiş, başkalarını kendine kıyas etmiş veya edilmiş. Demek o pek fevkalâde ve acib sevab, Zât-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) velayet-i kübrasından ona gelmiş. Küllî, umumî değil. Belki o duanın mahiyetinde böyle hârika bir kıymet var ve ism-i azam mazharı olan zâtın tebaiyetiyle başkalara dahi o sevab mümkündür; fakat gayet ehemmiyetli şartları var, yalnız okumak kâfi gelmez. Yoksa müvazene-i ahkâmı bozar, farzlara ilişir.

Sâlisen: O dua, nasılki Zât-ı Ahmediye'ye baktığı vakit mübalağadan münezzeh ve ayn-ı hakikat oluyor; öyle de, o duadaki yüzer esma-i hüsnanın hakikatlarına baktığı zaman değil mübalağa, belki onların nihayetsiz tecellilerinden gelmesi mümkün ve gelebilen feyizlerin nihayetsizliğini göstermek için pek az bir kısmını Muhbir-i Sadık (A.S.M.) haber vermiş ve teşvik için mübhem ve mutlak bırakmış. Sonra mürur-u zamanla o kaziye-i mümkine ve mutlaka, bilfiil vaki' ve külliye telakki edilmiş.

Râbian: "Yirminci Lem'a-i İhlas"ta bir adama beşyüz senelik bir genişlikte bir Cennet verilmesine dair olan bir haşiye var. Ona da bak, gör ki; o koca Cennet'in verilmesi, bilmediğimiz tarzda bir mâlikiyet değil, belki insan nasıl hususî hanesine çok cihetlerle mâliktir, sahibdir; öyle de zemin yüzündeki şeylere çok duygularıyla bir nevi mâliktir, tasarruf ve istifade edebilir.

Hem koca dünyayı, benim hanemdir, bana vermiş ve güneş lâmbamdır diyebilir. Demek bazı fevkalhad, hârika ve akıl haricindeki bir kısım sevablar, bu mezkûr hakikata bakar.

Hem İslâmiyette her sevabın, her fazilet-i a'malin en evvel mazharı ve bizlerin bir duada, bir zerre sevabımızda, o duada bir dağ kadar sevab ve feyzi kazanan Zât-ı Ahmediye (A.S.M.), hususî virdler ve dualar ve şeriat ve risalet cihetiyle değil, belki velayet-i Ahmediye noktasında ve umumî olmayan derslerinde, kendine verilen en yüksek mertebeyi beyan eder. Kendine tam tebaiyet eden has vârislerini, o noktalara teşvik eder.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ [1]
لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [2]

dedim. O vesvese edip şübhelere düşen adam, lillahilhamd kurtuldu, tam kanaatı geldi. Belki sizin bazılarınıza faidesi var diye size de gönderdim. Umumunuza binler selâm.

1.)Gerçek ilim ancak Allah katındadır.
2.)Gaybı yalnız Allah bilir. (Neml Sûresi, 27:65; Tirmizi, Sevâbü'l-Kur'ân: 7; Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân: 21)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 105

-Bu fıkra bir derece mahremdir, yalnız haslara mahsustur.-

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Çok defa hatırıma geliyordu ki: Neden herkesten ziyade medreseden çıkanlar Risale-i Nur'a sarılmaları lâzım iken, en ziyade çekinen, onlardan resmî vazifeyi alanlardır?

Şimdi birden hatıra gelen cevabın bir az kısmını beyan etmek lâzım geldi.

Evvelâ: Gizli münafıklar aleyhimizde büyük makamlarda olanların bir kısmını istimal ederek resmî bir tarzda şiddetli propaganda etmelerinden, bütün resmî memurlar ürkmeye ve çekinmeye mecbur olmuşlar. Onlar içinde dahi enaniyetli ve evhamlı ve bid'aları kabul eden hocalar, daha ziyade çekinmeye başlamışlar, kendilerine bir özür, bir bahane aramışlar. Risale-i Nur'dan "İşarat-ı Seb'a"nın bid'acılara şiddetli tokadı ve "Sekizinci ve Onsekizinci Lem'a"da İmam-ı Ali'nin (R.A.) "Ercüze"de, ülema-is sû' hakkında dehşetli tokadı ve bid'alara bir derece ve bir cihette müsaid olan Vehhabîlik Mezhebi'ni perde altında kabul edenler, "Yirmisekizinci Mektub"un Vehhabîler hakkındaki mes'elenin tokadı ve Kur'an tercümesini yapan ve Kur'an yerinde tercümesinin okunmasına cevaz gösterenlere Risale-i Nur'un şiddetli tokatları ve derd-i maişet zarureti ve mevki-i içtimaîde haysiyetini düşünmeleri sebebiyle hocalar, hattâ İstanbul'un eskide dost hocaları kaçmağa ve az bir kısmı tenkide çalışmaya; hattâ Âl-i Beyt ve İmam-ı Ali'ye adavetleri bulunan müfrit Vehhabîlik hesabına Risale-i Nur'un Âl-i Beyt ve İmam-ı Ali'nin bir manevî hediyesi ve eseri olmasından, itiraz etmeye başlamışlar. Fakat biz İstanbul âlimlerinden kızmıyoruz, belki bir cihette memnunuz. Çünki başkalara nisbeten ilişmiyorlar.

Hem merhum Fetva Emini Ali Rıza ve merhum Ahmed Şiranî ve merhum Şevket Efendi ve merhum Mehmed Âkif gibi insaflı, Risale-i

Nur'u fevkalâde takdir ve tahsin eden o muhterem ve merhum zâtların hatırı için biz İstanbul hocalarına dostuz, onlardan gücenmeyiz. İnşâallah bir zaman "Yirminci Lem'a-i İhlas" kendini onlara okutturacak, o eski dostları da yeni dostlar yapacak.

Kardeşlerim! Herkes sizin gibi sebatkâr olamaz. Perde altında Nurcuların kuvve-i maneviyelerini kırmak için bazı hocalar vasıta oluyorlar, aldanmayınız ve sarsılmayınız ve onlarla münakaşa etmeyiniz, mümkün oldukça dostane muamele ediniz. Biz onlarla kardeşiz deyiniz ve bu pusladaki noktaları unutmayınız, tâ sizi aldatmasınlar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 106

Mektup 106

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, Sıddık, Bahtiyar, Vefakâr, Fa'al, Sebatkâr Kardeşlerim!

Evvelâ: Tekraren hem sizin receb-i şerifinizi ve Leyle-i Regaib'inizi tebrik, hem Safranbolu'lu kardeşlerimizin tebriklerine mukabeleten şuhur-u selâselerini ve dört leyali-i mübarekelerini ve Nurlarla gayet ciddî alâkalarını tebrik ederiz. Ve oranın şakirdleri namına yazılan tebrikname mektubunda benim pek çok kusurlu şahsıma verdikleri ünvanları ve senaları, Halil İbrahim'in bazı mektubları gibi, ta'dil ile "Risale-i Nur"a çevirip Lâhika'ya girmesini istedim. Fakat şahsım pek sarih bir tarzda mevzu yapıldığı için yakıştıramadım, şimdilik geri kaldı.

Kardeşlerim! Kat'iyen biliniz: Şan ü şeref ve hodfüruşluk ve kendine güvenmek ve şahsımı beğendirmekten ürküyorum ve kaçıyorum ve şahsıma karşı medihlerden hoşlanmıyorum. Yalnız Risale-i Nur'a karşı sadakat ve kanaata bir emare olmak cihetiyle, bazı müfritane tabirleri, ya hatırları için veya hüsn-ü zanlarını kırmamak fikriyle kısmen ta'dil ile kabul ve sükût ederim. Fakat iki İhlas Lem'aları ve mesleğimizin "hıllet" ve "ihlas" ve "uhuvvet" esasları, bu tarz medihlere müsaade etmez. Hem bu benlik ve enaniyet asrında ve şöhretperestlerin nazarında Nurların safiyetine ve hâlisiyetine zarar verebilir.

Sâniyen: Hıfzı'nın iki masumunun yazdıkları Asâ-yı Musa ve Rehber ve Küçük Sözler bizi mesrur eyledi. Yüz mâşâallah. Böyle binler Nurcu masumlar, istikbali nurlandıracaklar.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 107

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu şuhur-u mübarekede, Nurcuların şirket-i maneviyesine inşâallah pek çok kudsî servet girecek. Herbir Nurcu, binler lisanla ve yüzer kalemle çalışacak gibi kâr kazanacak. Ve bu mübarek ve çok bereketli aylarda beş tarzda ibadet sayılabilen kalemle Zülfikar Mu'cizat mecmuasına hizmet edenler, tam bahtiyardırlar. Fakat yazıdan ziyade, sıhhatine dikkat etmek lâzım ve elzemdir. Bugün de tatlı iki manidar tevafuku gördüm. Kanaatım geldi ki; benim bugünlerde zahmetler içinde Asâ-yı Musa tashihinde sıkıntılarıma mukabil, inayet-i İlahiye ücretimi ve tayinatımı şirin bir surette veriyor.

Birisi: Kahraman Tahirî'nin teberrük olarak getirdiği tatlı lokmalar, acib bir bereketle, her gün ikişer-üçer yediğim halde bitmiyordu. Hayret ederdim. Bugün âdetimle iki alacaktım; baktım yalnız iki tane kalmış, iktisad için birisini aldım. Aynı saatte, Hıfzı'nın iki masum evlâdının, bir kutu içinde yazdıkları nüshalar altında şekerden, ekmekten, aynen Tahirî'nin lokmaları gibi; hem onun mikdarında elime verildi. Ben bu tatlı tevafuktan zevk alırken, dünkü gün aynı saatte çok hararetim vardı, çok su içiyordum. Canım, üryani erik hoşafı istedi. Ben bilmiyordum, unutmuştum; şiddetli bir arzu ile hararetimi teskin edecek eskide alıştığım ve çok istimal ettiğim üryani erik, bir kutu içinde ve Âsiye'nin has arkadaşlarından Nurcu Şerife Hanım'ın şekeriyle elime verildi. Ben de bu çok tatlı tevafukun hatırı için hem masumların, hem onların teberrüklerini yüz misli kadar kabul ettim. Umumunuza binler selâm.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 108

Mektup 108

Aziz, Sıddık, Sarsılmaz, Usanmaz, Çekinmez, Çekilmez Kardeşlerim!

Evvelâ: Bu yaz, derd-i maişet cihetiyle ve bu şuhur-u selâse, ibadet haysiyetiyle bir derece Nurların kitabetine fütur verebilir diyenlere beyan ederiz ki: Bilakis, yazmağa şevk verir ve vermek gerektir. Çünki Nur'un hizmeti; hem maişet, hem rahat-ı kalbe bereketleriyle yardım ettiği gibi; ibadet-i tefekkürî nev'inden olması cihetiyle, mübarek ayların sevablarına büyük yardımı olur.

Sâniyen: Nur'un bir şakirdi bana dedi ki: Geçen sene daha Nurlar bize teslim olmadan ve hususî bir iade neticesinde burada rahmet dahi hususî bir derece tezahürüyle demiştin ki: "Ne vakit tam serbestiyetle Nurlar okunsa ve yazılsa ve bize iade edilse, yağmurla rahmet tam olacak." haber vermiştin. Hakikaten bu baharda hem Asâ-yı Musa her tarafta merakla yazılması ve okunması, hem Zülfikar Mu'cizat yazılmasına şevkle başlanması, bu emsalsiz rahmete bir vesile olduğuna kat'î kanaatım geliyor dedi.

Ben de dedim: Evet çok emarelerle sabit olmuş ki; Risale-i Nur bu memlekete bir rahmettir ve belaların def’ine bir vesiledir. Ve ona hücum edildiği zaman zelzele ve kuraklık başlıyor. Ve âlem-i İslâmı ve zemini alâkadar eden hakikatları neşretmesi.. elbette cevv-i hava yağmuruyla alâkadar olabilir ki, bu sene emsalsiz bir surette taşlar dağlar dahi bahçeler gibi çiçeklerin envaıyla süslenmiştir. Ben de senin fikrine iştirak ederim. Ona söyledim. Umuma selâm.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 109

Mektup 109

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Hüsrev'le bir ruh iki cesed ve kendisi, bahadır biraderiyle Nur hizmetinde çok ehemmiyetli mevki alan kahraman Rüşdü'nün acib bir el makinesini Nurlar için celbine çalışması, ehemmiyetli bir fütuhat-ı Nuriyenin mukaddemesidir. İnşâallah yine Nurlar, Nurcuların lâyık ellerle kalemleri gibi tab' ve neşredilecek; yabani ve lâyık olmayanlara muhtaç olmayacak. Fakat herşeyden evvel sıhhatlı ve yanlışsız ve güzel bir tarzda makine ile, mümkün ise evvel eski harfle yazılsa, sonra yeni harfle daha münasibdir. Sizlerin isabetli tedbirinize havale ediyoruz.

Sâniyen: Konya'lı Sabri'nin Re'fet'e yazdığı mektubunu gördüm, ondan bildim ki; bu Sabri, öteki Sabri gibi gayet hâlis ve samimî ve çalışkan bir Nurcudur. Bin bârekâllah hem ona, hem onu teşvik ve teşci' eden ve hocaların yüzlerini ak eden Konya âlimlerine. Başta müfessir mübarek Hoca Vehbi olarak onlara ve oradaki Nur şakirdlerine çok selâm ederiz ve bu mübarek şuhur-u selâsede dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 110

Mektup 110

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Sekiz sene çoluk ve çocuğuyla sadakatla bana hizmet eden; ve evlâd ve ahfad ve refika ve damatlarıyla Nurlara ciddî çalışan; ve ders ve vaazlarını bütün Nurlardan veren; ve vefatından on dakika evvel dünyaca en ehemmiyetli vasiyeti ki, kendinin Nur Risalelerini tekmil için Şamlı Hâfız'a rica eden, vefatından iki gün evvel bana mektub yazıp benim aynı vakitte Sava'yı Barla'ya tercih ederek Sava mezaristanında defnimi arzu ettiğimi sizlere yazdığımı sadakatın kerametiyle hissedip bana mukabele ve itiraz tarzında o mektubunda der: "Sen Barla'yı ikinci vatanımdır dediğin halde, neden ona gelmiyorsun, başka yerleri tercih edersin? İbtida-i medrese-i Nuriye Barla'dır, senin mezarın orada olmalı." diye bana ihtar etti. İki gün sonra -size yazdığım daha size yetişmeden- onun mektubu, hem Şamlı Hâfız ikinci sahifesinde yazdığı vefat haberini aldığım merhum Muhacir Hâfız Ahmed'in (R.H.) dünyadan göçmesi, aynen Abdurrahman gibi beni çok sarstı, ağlattırdı, [1] إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ dedirtti. Binler rahmet onun ruhuna insin, âmîn! Kabri de hanesi gibi Kur'an ve Nur'un bir menzili olsun, âmîn! Şübhem kalmadı ki; bu zâhir sadakat kerameti, Nurcuların imanla kabre gireceklerini isbat ediyor ve hüsn-ü hâtimeye mazhardırlar. Benim tarafımdan onun akrabasını ta'ziye ediniz ve ben bütün dualarımda onu hissedar ediyorum diye tebliğ ediniz.

Sâniyen: Kardeşimiz Re'fet bana yazıyor ki: "İstanbul'da Nurlara çok ihtiyaç var ve ekmek gibi herkes muhtaçtır. Ve kardeşlerimizden ve Nurlarla çok alâkadar ve çok okumuş ve Nurcu olan Yeşil Şemseddin, Nur'un hakikatlarından ders verdiğinden; vaazında binlerle adam bulunur.Hem Re'fet der: "Bundan anlaşılıyor ki; Risale-i Nur, bu millete her gün ekmek gibi lâzımdır."Hem bir kısım Nurları,

ehemmiyetli zâtlara vermiş ve "Zülfikar-ı Mu'cizat"ın benim tashihimden geçmiş bir nüshasını istiyor.Umuma birer birer selâm ve dua ederiz ve dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Said Nursî

1.)(Sabırlılar o kimselerdir ki başlarına musibet geldiğinde,) ‘Biz Allah’ın kullarıyız; yine Ona döneceğiz’ (derler). (Bakara Sûresi, 2:156)
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 111

Mektup 111

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin muvaffakiyetinizi ve sebatınızı ve Yirmi Dokuzuncu Sözün elif'ler kerametini muhafazasıyla mumlu kâğıtlara yazılmasını ve çalışmanıza fütur gelmemesini ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Saniyen: Dört saat ifademi almakla pek çok emsalsiz bir sıkıntı çektiğim on saat sonra, âdetâ aynı zamanda iki milyon lira zarar veren Maarif yangını gösterdi ki, Risale-i Nur, belâların def'ine bir vesiledir ki, Nurlara hücum edildi, belâ yol buldu, geldi.

Salisen: Risale-i Nur'un kerameti olarak yangına dair yazılan bir parça, bir haftadan beri size göndermek için bekliyordu. Çünkü ziyade evhamlarından postahanelere çok dikkat ettiklerinden, postayla göndermedik. Sizin de mahkemece hakikî vaziyetinizi merak ediyoruz. "Kardeşimiz Burhan'ın bir küçük musibeti varmış" diye yazıyor, neymiş, merak ettik. Cenâb-ı Hak def etsin. Hem Re'fet Bey, hem Abdullah Çavuşun mektuplarından çok memnun oldum. Onlara hususan selâm ediyorum. Umuma selâm.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 113

Mektup 113

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Kastamonu Hüsrev'i ve Süleyman Rüşdü'sü olan Mehmed Feyzi ve Emin'in, üstadlarının Kastamonu'daki hayatının bir tarihçesini, hüsn-ü zanla haddimden çok fazla senalarını tebdil etmeyerek kabulümün sebebi şudur ki: Bugünlerde Afyon'un büyük memuru, bir çavuşu bana ihanete vasıta yapıp güya teveccüh-ü ammeyi hakkımda kırarak, tâ bu vilayet, Denizli, Isparta gibi Nurlara tam sahib çıkmasın ve Nurlar parlamasın. Gerçi ben tahammül ettim, fakat buranın yeni şakirdlerinin teessürlerinden müteessirdim. Düşünürken, Mehmed Feyzi'nin bu samimane ve âlimane, hürmetkârane mektubu, o herifin ve o âmirinin ihanetlerini yüzlerine vurup hiçe indirerek, teessüratımı tam sildi, süpürdü. Binler derece o iki bedbahttan yüksek olan iki Nurcunun böyle medih ve hürmetleri, onların kanunsuz cebir ve ihanetlerinin aynı zamanda tam tamına tevafuku, Feyzi ve Emin'in sadakatlarının bir kerameti olduğuna kanaat ettiğimdir.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 117

Mektup 117

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Tekrar mübarek Ramazanınızı tebrik ederiz.

Saniyen: İki kahraman kardeşin (Rüşdü ve Burhan) ve Mu'cizat-ı Ahmediye'de yedi çocuğun bir cihette bir sekizincisi hükmüne geçen Süleyman Rüşdü'nün mübarek kerimesinin makine ile Zülfikar-ı Mu'cizat'a çalışmasını ve Hüsrev ve Tahirî'nin şirin ve dikkatli yazılarını teksir etmeğe fedakârane deruhde etmelerini bütün ruh u canımızla onları tebrik ederek, şimdiye kadar pek fevkalâde Nurlara ettikleri kıymetdar ve meyvedar sâbık hizmetlerine karşı, Risale-i Nur hesabına binler mâşâallah ve bârekâllah ve veffakakümullah deriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umuma selâm ve dua ve istida eden, bir parça rahatsız kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 118

Mektup 118

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْآنِيّةِ آمِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa yedi-sekiz mektub birden aldım. Hususî ve tafsilli cevaba halim ve vaktim müsaade etmediği için muhtasar bir mektuba iktifaya mecburum.

Evvelen: Hadsiz şükür olsun ki, Medreset-üz Zehra’nın talebeleri benim bedelime Nurlara aid vazifeleri yapıyorlar. Sizin meşveretle re’yinize havale ediyorum. Eğer kahraman Tahirî İstanbul’a gitse ve kolay tab’ çaresini bulsa tashihli, başta Hastalar olarak ve İhtiyar ve Âyet-i Hasbiye Birinci Mertebesi derin olmasından şimdilik o mertebe olmasın ve Hikmet-ül İstiaze Lem’alarını bir cild içinde tab’ edilsin. Daha siz münasib gördüğünüz risaleleri de ilhak edersiniz.

Sâniyen: Refet ve Kâtib Osman ve Zekâi hem kendilerine hem bana Asâ-yı Musa Risalesini yazmaları ve tashihatta ve sair vazifelerde Hüsrev’e yardımları çok takdir ve tebrike şâyandırlar. Cenab-ı Hak onlardan ve onlar gibi çalışanlardan razı olsun, âmîn.

Sâlisen: Nazif kardeşimizin mektubu, ehemmiyetlidir. Hakikaten Amerika'da, siyasete âlet değil; belki dini, din için mutaassıbane iltizam edenler çok vardı. İnşâallah Asâ-yı Musa'yı alan, o dindarlardandır. Keçeli Salahaddin tam bir Abdurrahman'dır, kahramanlıkta babasından geri kalmak istemiyor. Bizi de arasıra

âdetimize muhalif olarak dünyaya baktırıyor. Eğer o Amerika'lı ehemmiyetli âlim bütün Risale-i Nur'u istese ve neşrine söz verse, sizin meşveretinizle bir mükemmel takım ona vereceğiz.

Nazif'in mektubuyla beraber bir mütekaid efendinin vesveseye dair bir suali var. Eğer o adamın ciddî olarak Nurlara alâkası varsa, böyle suallere hiç ihtiyacı olmaz. Hikmet-ül İstiaze Lem'asını ve Yirmidokuzuncu Söz'ün melaike ve ruhanîlerin vücudlarına dair kısmını okusun. Onun manasız ve yüz yerde cevabı bulunan vesvesesi ise, zındık maddiyyunların şimdilik dehşetli vaziyetinden fırsat bulup bir aşılamalarıdır ki; o adam, ondan müteessir olmuş, o suali sormuş. Ona selâm ederim. Risale-i Nur onun her müşkilini halledebilir. Hâlisane, teslimkârane ona çalışsın, onu dinlesin.

Râbian: Medrese-i Nuriyenin eski ve yeni kahramanlarından Marangoz Ahmed'in mektubu, üç-dört cihetten beni mesrur ve minnetdar eyledi. O medresenin baş talebesi namını verdiği Ahmed ise, hem şehid Hâfız Ali'nin vazifesini yaptığını, hem Süleyman gibi kıymetli kardeşiyle ve küçük kerimesiyle üç tane Asâ-yı Musa'yı yazmaları ve mübarek Hasan Dayı'nın hafidi olması, beni meraktan kurtardı, hem çok memnun eyledi. Cenab-ı Hak ona şifa ve onlara muvaffakıyet ve saadet versin, âmîn âmîn!

Merhum Hâfız Mehmed'in iki kardeşi o merhumun vazifesini yapmaları ve Mustafa'nın yazısı, Hüsrev'in tatlı hattına mutabık gelmesi, benim nazarımda, yeniden iki Hâfız Mehmed'i bulmuş kadar memnun oldum.

Kahraman marangozun gayretiyle Gökdere'li hatib, Risale-i Nur'a üç oğluyla beraber talebe olup yazmaya başlamalarıyla; hem onları, hem marangozu, hem köylerini tebrik ederiz. Ve marangozun onlara söylediği manzumesini Lâhika'ya geçirdik.

Hâmisen: Atabey'li alil (kötürüm) Ali Osman'ın yazdığı uzun mektubu ve Asâ-yı Musa Risalesi ve Nurların neşrinde cidden tesirli çalışması ve hizmet-i Nuriyede çok çalışkan Çilingir Ali ile ve dayısı Hasan'ın ona yardım etmesi ve mübarek hülyaları ve tevafukları bizleri ferahlandırdı. Eğirdir kasabasını bana ziyade sevdirdi. Cenab-ı Erhamürrâhimîn onlardan razı olsun.

Sâdisen: Nurların birinci ve ibtidaî medresesinin birinci talebelerinden Muhacir Hâfız Ahmed’in mübarek mahdumu Hâfız

Kâzım’ın güzel mektubunu hem onun, hem Nurlarla alâkadar peder ve vâlidesinin, hem hemşirelerinin, hem eniştesi Bahri’nin, hem mübarek Barla’nın hesabına kabul edip Kâzım’a da mâşâallah, bârekâllah derim.

Sâbian: Karye-i İrfan talebeleri namına kardeşimiz Mustafa’nın mektubunu Lâhika’ya geçirdik. Yazısı güzel, fakat imlası bir parça noksandır. Manidar bir tevafuktur ki, ben bugünlerde o havalinin ve Homa ve Kızıl Viran’ın tam sebatkâr ve metin ve hâlis şakirdlerini merak ettim. Haber alamıyordum. Hususan Mustafa ve kahraman Sami ve hapiste bana çok hizmet eden Kadri birden hem Sami’nin, hem Mustafa’nın, hem Kadri’nin mektublarını aldım. Cenab-ı Hak onlardan razı olsun, âmîn. Tavas’lı A’ma Mehmed’in küçük mektubunu umum Tavas’lı kardeşlerimizin namına bir ta’ziyename ve geçmiş olsun makamında kabul ettim. Allah razı olsun. Umum kardeşlerimize selâm ve dua.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 119

Mektup 119

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu yeni kardeşimiz Yeşil Sâlih hem ihtiyar, hem hasta olmasından Risale-i Nur’a samimi bir şakird olabilir. Benim bedelime siz ona yazınız ki, senin bu hâlis alâkadarlığın için Said seni umum manevî kazancına has Nur şakirdleri içinde her gün müteaddid defa hissedar ediyor. Ve teşekkür ve selâmımı tebliğ ediniz. Ve Dâhiliye Vekiline yazdığı mektubun dünyaca ehemmiyetsiz olan istirahatım cihetinde değil, belki yalnız Nurların intişarına ve serbestiyetine hizmet noktasında siz ne lâzımsa düşünürsünüz, yaparsınız.

Sâniyen: İkinci vazife-i Nuriyeye başlayanlar iki zeyilli mu’cizatların âhirlerinde Onuncu Söz’ü zeyliyle beraber yazsınlar. İnşâallah bu ikinci vazife-i kudsiye mu’cizane fütuhat yapacak.

Salisen: Bana gönderdiğiniz Asâ-yı Musa'dan bir nüsha; cildsiz, -yalnız sarı kâğıd cild olmuş- Hüsrev'in yazısına bir parça benzer, fakat üstünde Mustafa ismi var. O kimdir, hangi Mustafa'dır? Hem nüshanın üstünde "onüç yaşında Hatice, Ahmed'in kızı" yazılmış. Bu Ahmed, hangi Ahmed'dir? Hem ona, hem kızına bin bârekâllah. Bu yaşta bu koca kitabı hem dikkatli, tevafuklu, hem güzel sıhhatli yazmak, masumların taifesinin bir kahramanlığıdır. Kim görüyor, mâşâallah der. Buradaki mekteb görmüş hanımlarda bir şevk uyandıracak.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 120

Mektup 120

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Bu kıymetdar, mübarek Ramazan’da sevabın çok ziyadeleşmesine bir sebeb olan şiddetli hastalık içinde Kur’andan her gün bir cüz’ ve pek çok zevkli ve cazibedar ve sevabdar olan Hizb-i A’zam-ı Kur’anî’den yirmi sahife okurken kahraman Tahirî’nin ve merhum Büyük Hâfız Ali’nin ne kadar büyük bir vazife yaptıklarını ve onun ve Hizb-i Nuriye’nin tevafuklu tab’ına muvaffakiyetlerini şükranla ve çok hayretle karşılayıp binler mâşâallah ve bârekâllah derim. İnşâallah şimdi bir veya müteaddid Hâfız Ali’ler ve Tahirî’ler İnebolu’da ve Denizli’de tezahür etmeğe başlamaları, Zülfikar-ı Mu’cizat dahi büyük bir fütuhata vesile olacağını bir beşarettir, bir fal-i hayırdır. Kahraman Nazif’in Mu’cizat-ı Kur’aniye’den makine mahsulâtı olarak on sahife bize göndermiş. Binler âferin ve ehl-i imanı çok sevindirmiş. Siz münasib görseniz Meyve’nin Onuncu Mes’elesi veya hülâsası Mu’cizat-ı Kur’aniye zeyilleri içine girsin. Hakikaten baba-oğul Nurların kahramanlarıdırlar. Cenab-ı Hak muvaffak ve şeytanların şerrinden muhafaza eylesin, âmîn.

Sâniyen: Bugünlerde rahatsızlık için Evrad-ı Bahaiye'yi ezber değil, kitaba bakarak okudum. Âhirinde ihtitam-ı Bahaiye olan hâtimesini bilemediğimden, eskiden beri okumuyordum. Haydi bir defa bunu da okuyayım dedim. Gördüm ki: Bir sahifede ve uzun altı buçuk satırında, ondokuz defa *"nur nur nur"* kelimeleri... Kat'î

kanaatım geldi ki Şah-ı Nakşibend, Gavs-ı Azam gibi Risale-i Nur'u ve kudsî hizmetini keşfen müşahede edip tahsinkârane haber vererek ona işaretler ediyor. Ben de, yalnız o altı satırı ve baştaki satırı ve âhirdeki satırı ile otuz senelik Bahaiye virdime, o meleklerin, Nurların intişarına muavenetleri niyetiyle ilhak eyledim.

Sâlisen: Atabey'li Lütfü namında bir kardeşimiz mektubunda pek ciddi bir alâka ile Nurlara şakird olmak istiyor. Madem kahraman Tahirî'nin akrabasındandır ve ismi Lütfü'dür ve müdakkikane mektubundan kabiliyetini gösteriyor; elbette merhum Lütfü'nün vârislerinden olmasını kabul ederiz.

Râbian: Bu mektubu sabah yazmıştım. Şimdi dört mektubunuzu aldım. Daha bakamadım. Hem ikisi yeni harfle yazıldığından bilemedim ve kimden geldiğini anlamadım. Sonra bakacağım. Isparta yangını beni mahzun eyledi. Geçmiş olsun deriz. Umumunuza selâm.

Ramazanınızı tebrik ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hüsrev'in küçük mektubatını aldım. Ve İnebolu kahramanların gayretlerine binler maşaallah barekallah..

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 121

Mektup 121

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Isparta'nın acib yangınında musibetzedelerin elemlerine ben cidden iştirak ediyorum. Çünki müteaddid vecihle ben Isparta'lı olduğum gibi; o mübarek şehir, taşıyla toprağıyla nazarımda çok ehemmiyeti var ve Nurların Câmi-ül Ezher'i ve Medreset-üz Zehra'sının merkezi hükmündedir.

Benim tarafımdan o musibetzedelere deyiniz ki: Nass-ı hadîsle, böyle musibetlerde ehl-i imanın zayi' olan malları tam sadaka hükmündedir. Hususan bu zamanda, yüz sadaka kadar o fâni malları, bâki ve daha çok ebedî mallara inkılab ederler. Onun için sabır içinde bir cihette şükretmek gerektir. İnşâallah dünyada dahi o keffaret-üz zünub olan zayiatın yerine Erhamürrâhimîn ihsan eder.

Geçmiş olsun, başınız sağ olsun, faidesiz merak etmeyiniz deyiniz.

Sâniyen: Bu çeşit kazaların bir sebebi, beşerin çirkin bir hatası bulunmasından, bu Ramazan-ı Şerif'in hürmetini ve kıymetini muhafaza etmek ve Nurları himaye etmeye, her yerden ziyade Nurların menbaı ve medresesi olan Isparta borçludur ve vazifesidir. Ve sefahetlere karşı şeair-i İslâmiyeyi muhafaza etmekle mükelleftir.

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصّة

sırrıyla bazı zalim ve fâsıkların yüzünden çok masumlar yanar ve bela görür. Acaba burada, başka yerlerde Nurlara ilişmeleri gibi

belaların ref’ine bir vesilesi olan Risale-i Nur’un orada da bir derece susturmasına bir gizli teşebbüs mü var ki, müteaddid vakıa ve tecrübeler ile olduğu gibi yine o zalimane hücumu durdurmak için semavî ve ateşli çıktı. Hakikaten ben her vakit kalben titrerim. Aman! Isparta şakirdlerine ilişmesinler diye çok merakla her haftada gelecek mektubu bekliyorum.

Sâlisen: Resmî bir hoca ve bid’alara tarafdar, vazifesi itibariyle Nurların parlak fütuhatına karşı bir bulantı vermek için hiç bir şeyi bulmayarak yalnız yüz cevabı bulunan, bir kelimenin istimalini bahane bulmuş ki size bir suret cevabı gönderilmiş. Bundan anlaşılıyor ki, münafıklar Nurlara karşı bid’a tarafdarı olan hocaları istimal ediyorlar. Münafıkların başka plânları akîm kalmasından, bu elîm ve bulandırıcı ve tesirli plânı istimal ediyorlar. Nurcular gayet ihtiyat ve dikkat ve metanet, mu’terizleri aldırmamak ve münakaşa etmemek ve habbeyi kubbe yapmalarına karşı ortalıkta binler ekber-ül kebairi görmüyorsun. Bir küçük ve günahsız bir sehvi görüyorsun. Belki bu “aziz” kelimesi gibi şimdiye kadar on defa olduğu gibi tam doğru ve hakikat bir mes’eleyi kendi bilemiyor. Yanlıştır der, kendisi hata eder.

Râbian: İnebolu hem Zülfikar’ı eski harfle, hem Asâ-yı Musa’yı yeni harfle makine ile yazıyor mu ki, ikisinden nümune gönderildi. Eğer öyle ise, yüzbin bârekâllah deriz. Umum kardeşlerimize selâm ve selâmetlerine dua ederiz ve dualarını rica ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 122

Mektup 122

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşim Abdülmecid!

Evvelâ: Hem ramazanınızı, hem leyle-i kadrinizi, hem bayramınızı tebrik edip, merhum Fuad'ın vefatı senin tam intibahına sebeb olmasını tahsin ve takdir ve tebrik ediyorum. Senin Meyve'nin Yedinci Mes'elesine bir hâşiye ve izah fikriyle yazdığın Fuadiye Risaleciğini on mektub yerinde kabul ettim. Hattâ kısm-ı a'zamını Lâhika'ya yazmak niyet ettim. Fakat bazı cümleleri Risale-i Nur'un mesleğine ve meşrebine uygun gelmediğinden şimdilik ıslah ve ta'dil etmeye hâlim müsaade etmediğinden, bayramdan sonraya te'hir edildi. Meselâ:

"Her zaman zikr-i cemilin benim vird-i zebanım
Kalb senindir, dil senindir, dil de senin her zaman."

fıkrasını senin gibi Nur'un bir şakirdi mahdumuna söylemez.

Hem meselâ: [1] لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ الأَفْلاَكَ beyanında "Bu hitab zâhiren Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'a müteveccih ise de, zımnen hayata ve zevilhayata raci'dir." fıkrası, ta'dile muhtaçtır. Çünki küllî hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.) hem hayatın hayatı, hem kâinatın hayatı, hem İsm-i Azam'ın tecelli-i azamının mazharı ve bütün zîruhların nuru ve kâinatın çekirdek-i aslîsi ve gaye-i hilkati ve meyve-i ekmeli olmasından, o hitab doğrudan doğruya ona bakar. Sonra hayata ve şuura ve ubudiyete onun hesabına nazar eder.

Hem meselâ: Felsefeye temas eden bazı cümleler, "Mürur-u zamanla kabuk bağlamış, sonra toprağa inkılab etmiş, sonra nebatat husule gelmiş, sonra hayvanat vücuda gelmiş" gibi tabirler, icad ve hilkat-i İlahî noktasında felsefîdir ki, Risale-i Nur'un san'at ve icad-ı İlahî cihetindeki beyanatına münasib düşmüyor.

Kardeşim Abdülmecid! Her ne ise, bu küçücük kusurla beraber sen, haşir hakkında, Nur'un emsalsiz hüccetlerinden tam ve mükemmel bir ders alıp, Eski Said'in mümtaz bir şakirdi olduğun gibi, inşâallah Risale-i Nur'un dahi mükemmel bir şakirdi ve dikkatli bir muallimi olacağına kuvvetli bir hüccettir. Ben müsaid bir vakitte bazı kelimeleri ya ıslah ve ta'dil ederek "Haşir Mes'elesine Bir İzahlı Haşiye" namında Lâhika'ya dercetmek için senin gibi Nur'dan tam ders alanlara göndereceğim. Sen evlâdlarınla beraber Fuad, her gün dualarımda ve manevî yanımda bulunuyorsunuz. Ve senin şimdi vazife-i resmiye cihetiyle çocuklara Kur'an-ı Azîmüşşan'ı okutmanı bütün ruh u canımla tebrik ediyorum. Bin bârekâllah derim.

Hem civarınızda, hem memlekette bütün dost ve akrabalara selâmımı tebliğ ediniz. Şimdi Zülfikar Mu'cizat ve Asâ-yı Musa mecmuaları teksir makinesiyle iki merkezde tab'edilmesinden, sen bütün kuvvetinle ve tashih cihetinde güzel kalemin ile ve dikkatli ilmin ile tam alâkadar ol.

Kardeşiniz

Said Nursî

1.) Sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım. (Ali el-Kâri, Şerhü'ş-Şifâ: 1:6; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:164. Ayrıca el-Hâkim'in el-Müstedrek'inde bu mânâyı teyit eden şu sahih hadis naklediliyor: "Peygamber Efendimiz buyurdu: Allah İsâ'ya (a.s.) şöyle vahyetti, 'Ey İsâ, Muhammed'e iman et. Ümmetine de emret ki onlardan ona ulaşanlar da iman etsinler. Muhammed olmasaydı Âdem'i yaratmazdım. Muhammed olmasaydı Cennet ve Cehennemi yaratmazdım. Su üzerinde Arşı yarattığımda arş çırpındı. Üzerine Lâ ilâhe İllallah Muhammedun Resûlullah yazdım, sakinleşti." (el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:615) Ayrıca bk. et-Taberâni, El-Mu'cemü'l-Evsât, 6:314; et-Taberânî, El-Mu'cemü's-Sağîr, 2:182; El-Hallâl, es-Sünne, 1:237; el-Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 5:489)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 123

Mektup 123

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Azize, sıddıka, muhtereme, mübareke hemşirelerim..

Evvela: Ramazanınızı, leyle-i kadrinizi, hem bayramınızı tebrik ederim.

Saniyen: Kastamonu'da iken nasıl her gün dualarımda ve manevî kazançlarımda Nur'un has şakirdlerinden Âsiye, Ulviye, Lütfiye'ler, Zehra'lar, Şerife'ler, Hacer'ler, Necmiye'ler, Nimet'ler, Aliye'ler hissedar olmak için manen yanımda bulunuyordular; aynen şimdi de öyledirler. Ben sizleri unutmuyorum. Hattâ bugünlerde birden Ulviye, Lütfiye'yi merak ettim. İkinci gün, ikisinin de mektublarını, hediyelerini aldım; bunların sadakatlarına bir emare oldu.

Salisen: Eskiden beri âdetim hediyeleri kabul etmemek ile beraber; sizin cübbe ve yeleğinizi bu geceki Leyle-i Kadir'de giyip Âsiye ile beraber Kastamonu'daki bütün Nur şakirdleri namına kabul ettim. Fakat kaideme muhalif olmamak için ona mukabil, Emin'de bulunan risalelerimden Lütfiye, Ulviye istediklerini alsınlar veyahut benim hesabıma Mehmed Feyzi ve arkadaşları onların beğendiklerini yazsınlar.

Rabian: Benim yanıma çok defa gelen bu hemşirelerimin masum evlâdları, Nur şakirdlerinden masumlar dairesinde dâhildirler ve çok defa hatırlıyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 124

Mektup 124

Hadsiz şükür ve hamd ü sena ediyorum ki; sizlerin bu mektublarınız, hem Hüsrev ve arkadaşlarına ve makinelerine, hem Nazif ve yardımcılarına ve makinesine ve bu kudsî yeni hizmette devam edebilmelerine ait sıkıcı çok endişelerimi izale ettiler. Binler elhamdülillah.

Hattâ mektublarınızı aldığımdan bir gün evvel, araba ile gezmeğe çıkmıştım. Birden, Kur'anın medhine mazhar olan hüdhüd-ü Süleymanî kuşu bir müjde vermek istiyor gibi onbeş dakika kadar yolumuzu takiben sağa ve sola ve yola konup, uçup, yine gelip; hiç bu acib tarzı görmediğimiz surette, kanaatım geldi ki, yarın beni mesrur edecek bir haber alacağım. Beni gezdiren Nureddin'e dedim. O da benim gibi o kuşun o garib vaziyetinden hayret ediyordu. Birden, biz onun sırrını ifşa ettiğimizden kayboldu. İkinci gün, hem tesellikâr Nazif'in mektubunu ve makinesinin yeni mahsulünü, hem Abdurrahman Salahaddin'in medar-ı merak mektubunu ve bana şapka için Ankara'da sıkıntı veren vali Nevzad'ın intiharıyla, kendi tokadını ve cezası kendi eliyle verilmesini ve Zülfikar hizmetine hiç bir taarruz olmadığını ve devam ettiğini; hem Medreset-üz Zehra'nın kahramanları hiç telaş etmeyerek Zülfikar'a devamlarını ve hakikat-ı hali beyan etmelerini; ve çok alâkadar olduğum Atabey kahramanlarının ve Lütfü vârislerinin ve büyük merhum Hâfız Ali'nin vekil ve vâris ve hizmet-i Nuriyede muktedir arkadaşlarının, Tahirî ve Abdullah Çavuş'un tebrik mektublarını ve Aliköyü'nün imamı Ali'nin bu yeni taarruzda pek merdane ve Nur şakirdlerine lâyık bir tarzda ve hükûmette suallerine karşı manidar ve hakikatlı cevablarını aldım ve dedim: İşte hüdhüdün müjde sözü doğru çıktı.

Nasılki Asâ-yı Musa Risalesi tabiatta boğulanları dalaletten kurtarıyor ve bu zamanda herkese, hususan şübheye ve inkâra düşenlere lâzımdır ve tiryaktır; öyle de Zülfikar, ehl-i imana ve ehl-i ilme ve bilhassa hâfızlara elzemdir. Her bir hâfız-ı Kur'an, bu

mecmuaya bu zamanda şiddetle ihtiyacı var. Kur'anın kırk vecihle i'cazını beyan eden bu eser, her hâfızın elinde bulunmalı.

Şimdiye kadar hiç bir zaman tarih göstermiyor ki, Risale-i Nur gibi, pek çok taifelere ve mesleklere hücum eden, bu derece, pek az ve hafif tenkidle kurtulmuş olsun. Hattâ yüz derece daha az zahmetle, yüz derece kudsî hizmet ve mücahede mukabilinde, küçük ve muvakkat ve netice itibariyle hayırlı bir-iki hapis ve iki-üç inayetli ve fütuhatlı musibet gördüler.

Umuma binler selâm ve muvaffakıyetlerine dua.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 125

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Kanaatım geliyor ki; bu sıralarda biz Zülfikar'ı ve Asâ-yı Musa'yı pek çok teksir etmeye mecbur olduğumuz hengâmda ve temiz olmayan matbaacılar dahi çekinmeleri aynı zamanda bu acib makine kolayca elimize verilmesi, o iki mecmuanın makbuliyetine bir işaret-i gaybiye ve inayet-i İlahiyenin bir hârika ikramıdır ve Nurların kerametidir.

Evet bir âdi mektubum için "Kim yazmış?" diye sekiz defa bana resmen sıkıntı ve eziyet verildiği aynı zamanda, sekizyüz sahifeyi binbeşyüz nüshaya ve bir milyon sahifelere çıkaran o makine, elbette gaybdan imdadımıza gelmiş Nurcu ve bin kalemli bir kâtibdir. Onun için bazı sahifeleri sönük çıksa, zarar yoktur. Parlak kısmı, bize şimdilik yeter. İyi okunmayan kısmı ayrı yapılsın; sonra elmas kalemliler, herbiri bir-iki nüshayı ıslah etsin.

Bir zaman bir memlekete şimendifer geldiği vakit, arabacılar telaş edip dediler: "Bizim san'atımız bozuldu." Halbuki şimendiferin gelmesiyle memlekette faaliyet çoğaldığından, faytonculuğa iki kat ziyade ihtiyaç olmuş. İnşâallah onun gibi Nur yazıcıları değil tevakkuf, belki daha ziyade yazı ile defter-i a'mallerine hasenat kaydedecekler.

Sâniyen: Zülfikar’ın âhirinde Hizb-i Nuriye’nin tâ 22 sahifeye kadar münasib görmüştük. Fakat şimdi baktım, böyle muvafık gördüm ki;

وَقُلِ ٱلحَمْدُ لِلّٰهِ الّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ

den başlayıp 23 ve 27 ve 28. sahifeler dahi evvelce size beyan edilen kısma ilâve edilsin. Çünki bu üç sahife sıfât-ı seb'adan hem ilim, hem irade, hem kudreti ihatatlarıyla gayet parlak ve kat'î bir surette isbat ederler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeş ve hemşirelerimize Zülfikar harfleri adedince selâm ve selâmetlerine dua eden kardeşiniz,

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 126

Mektup 126

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, bahtiyar kardeşlerim!

Evvelâ: Hem Denizli'yi, hem Hasan Feyzi'yi, hem oradaki Nurcuları, hem oranın ahalisini ve mahbuslarını bu makine yüzünden tebrik ederiz ve bin bârekâllah deriz ki; birden bin kalemli bir Nurcu kâtib buldular. Herşeyden evvel sıhhatına ve güzel olmasına ve yanlış olmamasına çok dikkat etmek lâzım ve elzemdir. İnşâallah makine istimalinde tecrübeli zâtlar Denizli'de yardıma koşacaklar. Isparta müdakkikleri de onlara tecrübeleriyle yardım etsinler.

Sâniyen: Denizli'ye hem Asâ-yı Musa, hem manevî Tarihçe-i Hayat mecmuaları gönderilse münasibdir. Hem beşyüz nüshadan fazla olmasın, hem sönük olan sahifeleri ayrı olsun.

Sâlisen: Ben ehl-i siyasetin her nevi taziblerine karşı حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip sabır ve tahammüle karar vermişim. Kâzım Karabekir ile eskiden münasebetim vardı. Acaba şimdi de o münasebetin sebebi olan merdane mesleğini muhafaza ediyor mu? Eğer eski gibi ise ve Nurlara zararı yoksa ve Nur'a faidesi muhtemel ise ve dost ise, benim selâmımı ona tebliğ edebilirsiniz. Fakat madem ehl-i siyaset, hayat-ı bâkiyesi için Risale-i Nur'a müracaatı tenezzül etmiyor; o hayata nisbeten beş paralık olan bu hayat-ı fâniye için onlara müracaata ben de tenezzül etmem ve istirahatım için şekva ve rica etmem.

Râbian: Konya'lı Sabri'nin mektubu beni çok mesrur eyledi. Mâşâallah her yerden evvel Anadolu medresesi olan Konya âlimleri,

medresenin mahsulü ve herkesten evvel hocaların malı olan Risalet-ün Nur'a sahib çıkmağa başlamışlar. İnşâallah başka hocaları da intibaha sevkedecekler. Biz onlara, hem oradaki Nur talebelerine çok selâm ederiz ve Sabri'nin ve Eşref'in mektubundaki şakirdlerin faaliyetlerini tebrik ederiz.

Hâmisen: Gül ve Nur fabrikasının kahramanları Hüsrev ve yardımcıları ittifakla münasib gördükleri işleri kabul ederiz. Manevî tarihçe-i hayat mecmuasına siz münasib gördüğünüz parçaları ilâve edebilirsiniz. Meselâ: Pencerelerden bir kısmını veya tamamını ve Tahirî ve Abdullah Çavuş'un beğendikleri, Eski Said Yeni Said'e inkılabı zamanındaki münacatı gibi fıkraları ilhak edebilirsiniz.

Sâdisen: Mübarekler pehlivanı Küçük Ali'nin her vakit kalemi tam dikkatli ve tam sıhhatlı olduğu halde, bu defa gayet güzel ve mükemmel yazdığı mükemmel Zülfikar'da, Arabî cümlelerde arasıra az sehivlerin bulunması gösteriyor ki, ondan istinsah ettiği asıl nüsha tashihsizdir, o nüsha dahi tashih edilsin, tâ tenkidçi hocalar bahaneler bulmasınlar. Evet hayret ve teessüftür ki; hocalar bütün kuvvetleriyle Risale-i Nur'a yardım ve şakirdlerini teşvik etmek onlara vâcib ve lâzım iken, derd-i maişet sebebiyle aksiyle hareket görünüyor. Hem bu memleketteki vatanperver ehl-i idare herşeyden evvel Risale-i Nur'u resmen tervic ve takdir ve teksir etmek, millet ve memleket maslahatı noktasında onlara lâzım iken bilakis manasız evham yüzünden, asılsız bahaneler ile ve yalan propagandalar ile intişarına ve revacına mâni' oluyorlar. Madem hal böyledir, sizler telaş etmeyiniz, şevkiniz kırılmasın, tâ onların akılları başlarına gelinceye kadar tam metanet edip onların çekinmelerinden me'yus olmayın. Elbette makinenin faaliyetine karşı, münafıklar ve zındıklar dahi aksine çalışacaklar. Hem siz hiç merak etmeyiniz, inşâallah inayet-i İlahiye muarızları susturup makine mahsulâtını âlem-i İslâma neşrettirecek, zemin yüzünde revac verecek.

Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz, duanıza muhtaç

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 127

Mektup 127

Aziz, sıddık mübarek kardeşlerim! Vârislerim ve hakiki akrabalarım!

Evvela: Merhum Büyük Ali'nin tam vârisi ve tam bir sistemi ve merhum Abdurrahman'ın tam misli ve halefi ve mübareklerin pehlivanı ve kahramanı Küçük Ali'nin **(Haşiye-1)** iki büyük ve pek güzel hediye-i Nuriyesini aldık. Fakat Zülfikar'ın âhirinde Hizb-i Nuriye'nin parçası yazılmamış; o parçayı da o hârika kalemiyle yazsın, bana göndersin.**(Haşiye-2)**

Hem Tılsımlı mecmuanın Yirmiikinci Söz'ü Hüsrev'in yazısına benziyor. Demek o da mübarek ve âlî iki Ali'nin fikirlerine iştirak ediyor. Öyle ise ben de iştirak ederim. Hakikaten o mecmua, İslâmiyetteki iman tılsımlarının en mühimlerini hall ve keşf ve mükemmel izah etmiş. Zülfikar ve Asâ-yı Musa'dan sonra makine ile teksir edilse, fakat ona bazı ilâveler olsa ve kısmen ta'dil edilse daha güzel olur. Sizin tensibinize havaledir.

Sâniyen: Benim halim ve vaktim müsaade etmediği için hususî mektublara cevab veremediğimden, yazanlar gücenmesinler. Zülfikar sandığı içindeki güzel mektubda isimleri bulunan Kozca Hatibi ve Ali Osman ve Mehmed ve Sâlih ve Barla ve Bedre ve Eğirdir'deki arkadaşlarına mâşâallah ve bârekâllah deriz ve selâm ederiz. Umum kardeşlerimize selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye-1: Ben Küçük Ali'nin bayram tebrikini ve iki mecmua hediyesini yazan başka bir Ali zannetmiştim. Acaba bu kimdir diye hayret ederdim.

Haşiye-2: Memleketimizde medrese talebelerinden birisi bir kitabı bitirse veya başlasa, bir tatlı veya yemek müftihâne veya mahtumâne diye vermek âdettir. Aynen bu kaideyi Kâtib Osman'ın üzümünde gördük. Onun yazdığı Asâ-yı Musa'nın tashihini bitirdiğim aynı vakitte mahtumanesi olarak bu üzümün gelmesi, tatlı bir latife ve şirin bir hatıra-i hayat-ı medresiye oldu. Nur'da şefkat esas olmasından, hanımlar o cihette ileridir ve Nurlara ciddî yapışıyorlar. Ben "kardeşlerim" dediğim zaman, hanım hemşirelerimi kardeşler içinde kasdederim. Bütün mektublarımda onlar dahi muhatablarımdır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 128

Mektup 128

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Hiç merak etmeyiniz. Yalnız duanızı almak için şimdilik şiddetli ve sû'-i kasd eseri olarak evvelce size yazdığım gibi hastalığımı beyan ediyorum. Fakat kat'iyen telaş etmeyiniz. Hadsiz şükür olsun ki; hem evradıma, hem vazife-i tashihe mani' olmuyor. İnşâallah büyük bir sevab ve hayır var içinde. Ben kendim, bundan bir cihette memnunum; siz de hiç müteessir olmayınız. Zâten benim vazifem bitmek üzeredir. Risale-i Nur, hususan mecmuaları, herbir nüshası, Said'e karşı hüsn-ü zannınızın fevkinde onun vazifesini görebilir ve görüyor; ve Nur şakirdlerinin haslardan herbir fedakârı, o Said'in vazifesini mükemmel görebilir. İnşâallah ileride tam görecekler. Bir Said içinizde noksan olmakla, yüzer manevî Said olan mecmualar ve binler maddî Said'ler, içinizde hâlis ve mükemmel o vazifeyi görebilirler ve görüyorlar. Bu hakikata binaen, benim şahsıma ve başıma gelen hâdiselere çok ehemmiyet vermeyiniz. Yalnız çok dua ediniz.. za'f ve ihtiyarlık ve ziyade teessüratıma, bence makbuliyetleri şübhesiz olan dualarınızla yardım ediniz.

Kahraman Tahirî'nin Nurcu masume, merhume mübarek Hicret'i dünyadan Cennet'e hicret etmesi, hakikaten beni mahzun eyledi. Öyle bir Nur şakirdi ve masum taifesinin ehemmiyetli bir çalışkanı gitmesi, Nur hesabına da beni müteessir etti. İnşâallah onun yerine çoklar girecek, yerini boş bırakmayacaklar. Nasılki şimdiden Uşak'lı küçücük Haydar meydana çıktı, hicret eden hemşiremin vazifesini göreceğim diye bizi mesrur eyledi. Cenab-ı Hak, Hicret'in peder ve validesine ve akrabasına sabr-ı cemil ihsan edip, Hicret'i onlara şefaatçi eylesin ve o merhumeyi de merhume hemşirem Hanım'la Cennet'te mesrur eylesin, âmîn.

Uşaklı Haydar'a benim tarafımdan onu tebrik ve Nur hizmetinde tevfikine dua ettiğimi ve Nur'un masumlar taifesi içinde dâhil

olduğunu bildiriniz ve onun hocası İzzet'e de pek çok selâm ediyorum.

Sâlisen: Sinop yangını beni çok müteessir eyledi. Tafsilâtını merak ediyorum. Acaba Nurculardan içinde bulunanlar var mı? Orada kalan Nurların muhafızı Kahveci Emin ne halde? Kastamonu ve İnebolu ve havalisinde Nurların faaliyetine karşı, Isparta'da olduğu gibi, perde altında şakirdlerin şevklerini kırmak için bir teşebbüsten endişe ediyorum. Bu yangın âfâtı elbette onların nazarını başka yere çevirdi diye tahmin ediyorum. Afyon'un Isparta köylerine dağılan polislerden Nurculara bir zarar geldi mi? Nazif'in makinesi mümanaatsız çalışıyorlar mı? O ne halde? Oralarda onlara bir ilişmek var mı diye haber alamadığımdan merak ediyorum.

Çok isabet oldu ki Risale-i Nur'un şakirdleri hiç siyasete karışmadılar, hiçbir partiye girmediler. Çünki iman mal-ı umumidir, her taifede muhtaçları ve sahibleri vardır. Tarafgirlik giremez. Yalnız küfre, zındıkaya, dalalete karşı cephe alır. Nur mesleğinde, mü'minlerin uhuvveti esastır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Umum kardeşlerimin her taifesine selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 129

Mektup 129

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Hadsiz şükür olsun ki, Risale-i Nur'un, Haremeyn-i Şerifeynce makbuliyetine bir alâmet şudur ki:

Denizli kahramanı Hâfız Mustafa, İstanbul'dan aldığı Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ ve Siracü'n-Nur'u—ki Hindistan ulemasına gönderilecekti—onları alıp, yolda bazı hacılara okutup, beraber Medine-i Münevverede Keşmirli gayet meşhur bir âlim ve Türkçe de güzel bilen zata teslim etmiş. O zatın da çok takdir edip kat'î teminatla Hindistan ulemasının merkezine göndereceğini ve Medine-i Münevvereye mahsus olan mecmualar da yetiştiğini ve sair yerlere de gönderilen mecmualar selâmetle yetiştiğini Denizlili Hâfız Mustafa'ya beraber arkadaş olup ve yolda Nurları okuyarak giden hem genç, hem Nurcu iki Afyonlu hacı ve başka hacılar, bu müjdeli haberi bana getirdiler ve hariçte Risale-i Nur'un ehemmiyetli revacını ve makbuliyetini müjdelediler. Yalnız Câmiü'l-Ezhere gidecek üç mecmuadan Zülfikar burada kaldı, gönderemedik; ikisi gitmişler. Bunun hikmeti şudur ki:

Zülfikar ilmî bir geniş derstir. Âlem-i İslâmın medrese-i kübrâsı olan Câmiü'l-Ezhere ders suretiyle göndermek münasip olmadığı gibi, hem orada kolera hastalığının istilâsıyla, elbette Zülfikar, lâyık olduğu dikkat-i nazara bu sırada alâkadarane mazhar olamayacaktı.

Sâniyen: Risale-i Nur'un erkân-ı esasiyesinden Hulusi-i Evvel ve Hulusi-i Sâni gayet güzel ve samimi iki mektublarını aldım. Bin bârekâllah dedim. Ve Nur'un kıymetdar naşirleri ve santralları ve Nur postacısı olan Ali Osman ve Çilingir Ali ve mübarek vâlidesi Sâniye ve Abdülbâki'nin bir mektublarıyla dört mecmua-i Nuriyeyi buraya hediye olarak göndermişler, aldık. Onların harfleri adedince Erhamürrâhimîn onlara rahmet eylesin ve onlardan razı olsun, âmîn. Ve Sıddık Süleyman, Sabri, Ali Osman, Ali Çilingir, Ahmed'in hem Eğirdir Nurcuları namına bizi görüp hem bizim bedelimize de onlara

ve o havalideki kardeşlerimizi benim yerimde ziyaret etmeleri ve onlara ve o yerlere iştiyakımı ve selâmımı tebliğ etmeleri beni ve bizi çok sevindirdi. Mâşâallah, Allah razı olsun dedirtti. Ve Risale-i Nur'un pek eski bir şakirdi olan merhum Semerci Hüseyin Efendi'nin vefatı bizi mahzun eyledi. Cenab-ı Hak ona binler rahmet eylesin, âmîn. Ve akrabasını da benim bedelime ta'ziye ediniz. İnşâallah o da Hasan Feyzi ve Hâfız Ali'nin nuranî menzillerine gitti. Çilingir Ali ve muhterem vâlidesi Sâniye ve Abdülbâki ve Ali Osman'ın gönderdikleri dört mecmuayı ben hediyelerinin mukabilini tam vermesem kabul edemediğimden ve kabul ettiğim ekser hediyelere de ya Nurları veya mübarek bir şeyimi veya fiatını mukabil verdiğim ve hediyelerin kabulüne mecbur olduğum zaman ona mukabil bazı kitablarımı veriyordum. Şimdi bu dört mecmuanın mukabili ise böyle düşündüm ki; onları gönderenlerin hesabına olarak daima okumak için mühim yerlere vereceğim ki, her vakit onlara sevab kazandırsın, defter-i hasenatlarına hayırları yazdırsınlar.

Sâlisen: Safranbolu kahramanı Mustafa Osman buraya geldi. Görüştük. Hakikaten tam ve hâlis ve sebatkâr ve muktedir Nurcu bir kardeşimiz olduğunu anladık. Cenab-ı Hak onun emsalini çoğaltsın, âmîn. Sart istasyonunun şefi Mehmed Yayla'nın başına gelen hâdisenin ehemmiyeti yoktur. Cenab-ı Hak onu muhafaza etsin. Merak etmesin, büyük bir musibetten kurtulmuş. Karye-i İrfan talebeleri namına tebrik yazan Mehmed Asan'ın Risale-i Nur'un o havalide ne derece kıymetdar telakki edildiğini gösteren mektubunun bir parçasını Lâhika'ya geçirmek için size gönderdim. Fakat ta'dile, tashihe vakit bulamadım. Siz tashih edebilirsiniz. Hem Eskişehir'in perde altında hizmet eden Hasan Feyzi'si ve zülcenaheyn şeyhzade hâfız ve vâiz Abdullah Toprak'ın bazı dostlarına yazdığı mektubunun işaret bulunan parçası Lâhika'ya geçmek üzere gönderdik. İki seneden beri fevkalâde Nurlara ehemmiyetli hizmet eden Nalbant Mustafa'yı Cenab-ı Hak iki cihanda mes'ud eylesin, âmîn.

Râbian: Ahmed Feyzi'nin uzun mektubunun başında yazılan benim mektubumu Lâhika'ya ve arkadaşlara göndermesi münasibdir. Hattâ size zahmet olmasın diye ta'dil edilen Ahmed Feyzi'nin uzun mektubuyla hem Lâhika'ya, hem arkadaşlara göndermek tensibinize havale ettim. Münasib gördüğünüz yere gönderebilirsiniz. Umuma selâm. Medreset-üz Zehra'nın faaliyetine ve muvaffakiyetlerine

binlerce bârekâllah deriz. Kusura bakmayınız. Dört kalem birbirine yardım edip ancak yazabildiler.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 130

Mektup 130

Aziz sıddık kardeşlerim,

Evvela: Bir meseleyi, çoktan beri size söylemek lâzım iken unutmuştum. O da şudur: Mu’cizât-ı Kur’âniye risalesindeki ekser âyetler, herbiri, ya mülhidler tarafından medar-ı tenkit olmuş veya ehl-i fen tarafından îtiraza uğramış veya cinnî, insî şeytanların vesvese ve şüphelerine maruz olmuş âyetlerdir.

İşte, Yirmi Beşinci Söz öyle bir tarzda o âyetlerin hakikatlerini ve nüktelerini beyan etmiş ki, ehl-i ilhad ve fennin kusur zannettikleri noktalar, i’câzın lemeâtı ve belâğat-ı Kur’âniyenin kemâlatının menşeleri olduğunu, ilmî kaideleriyle ispat edilmiş; bulantı vermemek için onların şüpheleri zikredilmeyerek cevab-ı kat’î verilmiş.

وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا .. وَالشَّمْسُ تَجْرِى [1]

gibi, yalnız Yirminci Sözün Birinci Makamında üç dört âyette şüpheleri söylenmiş.

Hem o Mu’cizât-ı Kur’âniye risalesi de gerçi gayet muhtasar, acele yazılmış ise de, fakat, ilm-i belâğat ve ulûm-u Arabiye noktasında âlimlere hayret verecek derecede âlimane ve derin ve kuvvetli bir tarzda beyan edilmiş. Gerçi her bahsini, her ehl-i dikkat tam anlamaz, istifade etmez; fakat o bahçede herkesin ehemmiyetli hissesi var. Pek acele ve müşevveş haletler içinde telif edildiğinden, ifade ve ibaresinde kusur var olmasıyla beraber ilim noktasında çok ehemmiyetli meselelerin hakikatini beyan etmiş.

Sâniyen: Bu zamanda müslümanlar, hususan gençler ve bilhassa fen dersini görenler ve siyasete bulaşanlar manevî tehlikelere çok maruzdurlar. Risale-i Nur’dan Gençlik Rehberi ve Meyve ve Küçük Sözler ve Hüccetullah-il Baliğa gibi parçalar şimdiki gençlere, ekmek ve ilâç gibi lâzımdır. Yoksa hevesatları ve şiddetli hissiyatları ve şimalden gelen şimdiki zamanın ilcaatları onları hem

helâket-i ebediyeye, hem dünyevî hasaretlere sevk etmeğe zemin hazırlanmış. Onun için Nurcuların böyle zamanda az hizmetleri çok kıymettardır. Ve bir saati belki yirmi saat kadar makbuldür. Kuvve-i maneviyeniz kırılmasın, nokta-i istinadınız gayet muhkemdir. Çünki şimdiye kadar hiçbir eser yoktur ki; böyle ağır şerait içinde ve aleyhinde bu derece propaganda ile ürkütmekle beraber bu derece rağbet-i umumiyeye mazhar ve kendi kendine intişar ve muarızlarını teslim etmeğe mecbur etmiş bir eser hiçbir tarih bize göstermiyor. Madem Cenab-ı Hak bu zamanda Nurculara iman kurtarması hizmetini ihsan etmiş, elbette bu nimet-i azîmeye karşı daima şükür ve şevk ve gayretle fütursuz çalışmak vazifeleridir. Bir tek adamın imanını kurtarmak, sahra dolusu kırmızı koyundan daha hayırlı olduğunu hadîs-i şerif müjde veriyor. Elbette şimdi fütur verecek ve şevklerimizi kıracak pek çok esbab var olmakla beraber, lillahilhamd yine Nur şakirdlerinin kahramancasına sebatkârane çalışmaları bu hadîsin mazharıdırlar diye kanaatımız var.

(Hâşiye): Benim hastalığım gerçi devam eder ve başdönmesi ve bulantı var. Fakat hadsiz şükür ki; vazifelerime devam edebilirim. Hattâ sekerat zannettiğim bir haletimde yine tashihe başladım. Tâ ki sekeratta vesveseye çalışan şeytanı tam sustursun ve kabirdeki sual ve cevaba ziyade bir hazırlık olsun. Şimdi hatırıma geldi, ehemmiyetli bir kardeşimiz olan Ahmed Feyzi, Aydın tarafında olduğunu anladım. İnşâallah o tarafta bir Hasan Feyzi olur. Ne haldedir merak ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza selâm ve selâmetlerinize dua eden kardeşiniz

Said Nursî

1.)Dağları kazık yapmadık mı? (Nebe Sûresi, 78:7) .. Güneş de akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 132

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Safranbolu Eflani nahiyesi Mülayim Köyü'nde mütekaid muallim bir kardeşimiz ve Nur'un has şakirdi, Nurların neşri ve tab'ı için âdeta sermayesinin kısm-ı azamını teberru etmek istiyor, kabulünü rica ediyor. Ben bu hâlis ve has kardeşimizin fedakârane ve hâlisane ricasını reddedemiyorum ve dünya malları kaide-i şahsiyeme girmediği ve muavenetleri kendime kabul etmediğim için bu işdeki maslahatı da bilemiyorum. İki Isparta'nın kahramanlarına ve Hüsrev ve Tahirî ve arkadaşlarına ve Nazif ve refiklerine bu mes'eleyi havale ediyorum. Nur'un neşri için böyle çok büyük bir hayır ve sevaba mani' olamam. Sizler ya bütün niyet ettiği mikdarı veyahut bir kısmını iki hisse ile, biri büyük Isparta'nın, biri küçük Isparta'nın makinelerine verilsin. Onun istediği gibi ya teberru veya ileride başka muavenet edenler gibi bir mukabele nev'inde, ya Nurlardan veya başka bir istediği ne varsa vermek suretiyle o has kardeşimizi memnun edersiniz.

Sâniyen: Risale-i Nur’un erkânından, eskiden beri alâkadar ve sadakatta terakki eden Halil İbrahim’in iki mektubundan kendi kalemiyle olan mektub Lâhika’ya girmesini size havale ediyorum. İkinci mektubu pek güzel ve ehemmiyetli fakat hakkımda haddimden çok ziyade senaları tayyedilmek ve Nurlar hakkındaki hakikatlı tavsifleri bâki kalmak veyahut şahsımı kaldırıp yerine Risale-i Nur’u koymak şartıyla, benim bedelime biriniz orada ta’dil edip Lâhika’ya girebilir. Hem ona ve Mehmed Efendi ve Şefik Bey’e hem oradaki

Nur şakirdlerine ve Milas müftülüğündeki İlyas ve vassaf zâta bilmukabele çok selâm ve bayramlarını tebrik ediyoruz.

Sâlisen: İnebolu ve civarı Risale-i Nur şakirdleri namına bir tebrik mektubu içinde gayet samimi, Risale-i Nur'a karşı muvaffakiyetle hizmetlerine dair ve bu ehemmiyetsiz şahsıma karşı ciddi şefkatleri ve hakikî kardeşten ziyade alâkalarını gördüm. Vaktim yok ki, ta'dil tashih edeyim. Size havale edip, aynen veya kısmen Lâhika'ya geçsin. Onu yazan ve namlarına yazılan zâtlara, kardeşlerimize pek çok selâm ve binler bârekâllah deriz.

Râbian: İstanbul'a üniversite İktisad dâr-ül fünununa giden Safranbolu'lu ve Salahaddin ve Abdurrahman ruhunda ve gayretinde tahmin ettiğimiz birisine hem tashihimden geçmiş Efe Şükrü'nün bir Zülfikar'ı hem iki Asâ-yı Musa'yı, hem yeni harfle Nazif Çelebi'nin ve eski hurufla Mustafa Osman'ın yazdığı, hem birisi Isparta'lı Halil İbrahim'in Zülfikar'ını hem Sava kahramanlarından İbrahim Mustafa'nın Asâ-yı Musa'sını beş-altı risaleyi gönderdik. Onun elinde kalacak, lâyıklara okutturacak. Fakat hacca giden Nazif ve Barla'lı Hacı Bekir ve Salahaddin gibi kardeşlerimizin nezaretinde olacak. Ve Siirt'li Fersaf karyesinden Molla Siraceddin dahi bununla alâkadar olsun. İstanbul'a gönderdiğimiz Zülfikar ve Asâ-yı Musa Efe Şükrü'nün ve Nazif ve Mustafa Osman'ın ve iki İbrahim'in yazdıkları nüshalarıdır. İnşâallah bu beş kahramanların nüshaları kahramanane iş görecek. Tashihimden geçtiği için, Salahaddin onbeş güne kadar bir Zülfikar'ı İnebolu'ya alsın, kendi nüshasıyla mukabele etsin. Tekrar o talebe Mustafa'ya teslim etsin. Ve Molla Siraceddin'e benim tarafımdan çok selâm etsin. Onu has dostlarımdan biliyorum. Eski Said'in ehemmiyetli talebesi olan Molla Celal yerinde bu bîçare Yeni Said için yardımcı olsun. Hem Efe Şükrü'nün nüshasının âhirinde Hasan Feyzi'nin اَللّٰهُ نُورُ السّموَاتِ ile başlayan, Risale-i Nur hakkındaki uzun mektubu âhirine ilhak etmesi güzel olmuş. Siz de münasib görseniz o uzun mektubun yarısını veya tamamını Zülfikar'ın âhirine ilhak edersiniz. Ve diğer nısf-ı âhiri Asâ-yı Musa'nın âhirine ilhak edersiniz. Hem elimdeki altı-yedi nüshaya koymak için onların kıt'asında yazıp gönderin. Bir-ikisi tamam olsun, beş-altı tanesi yarı yarıya olarak yazılsın, bize gönderilsin.

Hâmisen: Konya’lı Sabri’nin sizin vasıtanızla gelen tebrik mektubunda gayet güzel bir duası var. Lâhika’ya girsin. Yine tekraren hem onun, hem oradaki Nurcuların, hem hocaların bayramlarını ve hacdan gelen muhterem Hoca Vehbi’nin hem bayramını, hem haccını, hem Ravza-i Mutahhara’yı ziyaretini tebrik ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 133

Mektup 133

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Medresetü'z-Zehranın üç şakirdinin hafifçe bir ay hapis cezası ve pek haksız ve çok mânâsız ve soğuk hâkimin hiddetine mâruz kalmalarına mukabil, kat'î bir kanaatle ve çok emarelerin kuvvetiyle müjde veriyoruz ki, o şakirtler ve yardımcıları, o adamın küçücük verdiği ceza ve mânâsız hiddetine bedel; ruhanîler, melâikeler ve istikbaldeki nesl-i âti milyonlar alkışlamalarla öyle şakirtleri tebrik ediyorlar. Ve haps-i ebedînin milyonlar sene cezalardan kurtulmaya vesile oldukları için, böyle sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan bu gibi tâciz ve tâzipleri hiçe indirir, belki iftiharla sevindirir.

Evet, bir asır evvel dünyanın en akıllı ve en müdakkiki ve feylesofu ve saltanatlı hâkimi telâkki edilen ve kendi Hıristiyan iken bütün eski dinleri ve kitapları hiçe indiren, belki inkâr etmek cür'etini gösteren, gayet enaniyetli ve şöhretli olan Prens Bismarck'ın Kur'ân-ı Hakîmin önünde kendi imzasıyla ve bütün kuvvetiyle tasdikkârane secde etmesini yazan ve inat ve enaniyetini ve dinsizliğini bırakıp Kur'ân'a teslim olduğunu âleme ilân ettiğini ceridelerde neşredildiği bir hengâmda ve bütün edyân-ı semâviyeyi inkâr eden ve şark-ı şimalîdeki şimdiki dehşetli hükûmetin teşvikiyle kesretle içindeki Müslümanları hacca gönderip, âlem-i İslâm nazarında dinsizliğini ve inat ve adâvetini bırakmak tarzında, güya Kur'ân'ı inkâr edemiyor ve azametine karşı bir nevi teslimiyet ve dehalet tarzında, "Buradakilerden daha ziyade Kur'ân'ı ehemmiyetli biliyorum" diye, "Bu noktada onlar benden daha geri düşüyorlar ki, benim kadar hacı gönderemiyor" demesine mukabil, buradakiler dahi, mâşaallah, tam müsaade ettikleri halde ve böyle siyasî propaganda edildiği bir zamanda, Medresetü'z-Zehranın Nur şakirtleri, o mahiyet ve azametteki Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın hakikatlerini Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ gibi harika risalelerle mu'cizelerini kalemleriyle neşredip en

muannid dinsizleri tasdike mecbur etmelerine mukabil, ehl-i dalâletin hücumu, elbette değil yalnız ehl-i hakikat insanları, belki ruhanîleri, belki melekleri de ağlatır ve arzı ve semayı hiddete getirebilir.

Madem iki sene tetkikten sonra Âyetü'l-Kübrâ eski harflerle tab edilen bin nüsha ve Nurun bütün risaleleri ittifakan beraatle beraber umumu iade edilmiş. Aynen iade edilen bazı risalelerin eski hurufla teksirini bir suç sayıp ceza vermek, adliyeleri cidden alâkadar edip adalet şerefini kırıyor.

Saniyen: Benim hususî kâtibim şimdi yok, başka kâtipler de benim dilimi iyi anlamıyorlar; ben de hem rahatsız ve hem de geç ve güç yazabiliyorum. Halbuki, dünden beri yirmiye yakın mektuplar geldi. İçinde de pek çok kardeşlerimiz ve hemşirelerimizin isimleri var. Biz, onların umumunun hem bayramlarını tebrik ediyoruz, hem yeni şakirt olmak isteyenleri ruh u canımızla kabul ediyoruz. Ve onları öyle sevk eden zatlara da Allah razı olsun ve kalblerindeki muradları ne ise Cenâb-ı Hak onları muvaffak eylesin deriz.

Salisen: Nur santralı Sabri'nin (r.h.) Lâhikaya girecek güzel mektubu ve Ali Osman ve Çilingir Ali'nin Nurların neşrindeki kudsî hizmetleri ve İbrahim Edhem'in Balıkesir ve sair taraflarda tesirli faaliyeti ve onun irşadıyla çokların Nur dairesine girmesi ve Ahmed Fuad'ın da Eflâni havalisinde Hasan Feyzi gibi faaliyeti ve şiddetli alâkası; ve Konyalı Sabri'nin genç mekteplilerin çoklukla Nur dairesine girmelerine çalışması ve başta müfessir, hacı ve hoca Vehbi Efendi ve Konya ulemasının Nurlara karşı hüsn-ü teveccühleri ve tasdikkârane münasebetleri; ve muallim Abdurrahman İhsan'ın hasbihal mektubundaki samimî ve ciddî Nura alâkadarlığı; ve Tavşanlı Vâizi Osman'ın mektubunda pek samimî ve ciddî iki üç zatın Nur şakirtliğine kemâl-i ciddiyetle girmeleri; ve Eğirdir köylerinde Ali Osman'ın ve Halil İbrahim'in tasdikiyle çok hâlis Nurcuların yetişmesi; ve Ankara dârülfünununda Nura ehemmiyetli hizmet eden ve Kastamonu'da mektep gençlerinden en evvel Nurlara giren ve Ankara'daki Abdurrahman'ın oğlu Vahdet'i himaye ve muhafazaya çalışan Araçlı Abdullah'ın mektubunda tam imanlı ve dindarane ve müjdekârâne yazması ve orada okuyucuların çok olmasıyla ellerindeki risalenin kâfi olmadığına ve Konyalı arkadaşı Mehmed ile beraber gençler içerisinde Nur neşretmeleri; ve Aydın tarafında inşaallah bir Ahmed Feyzi hükmünde, Nurlarla gayet

alâkadar Ali Akdağ'ın güzel ve samimî mektubundaki duaları ve tavsifleri ve Nurun tesirlerini hissetmesi gibi fıkraların mealleri, bizi ve Nur dairesini tamamıyla mesrur ettiği gibi, bu bayramda da büyük bir mânevî hediye olarak kabul ediyoruz. Cenâb-ı Hak, onların umumundan razı olsun. Hususî ve ayrı ayrı mektup yazamadığımdan gücenmesinler.

Hüsrev'in lâyiha-i temyize ait mektubunu hiç ilişmeden kabul ettiğim için, sizdeki aynı suretini Mahkeme-i Temyize gönderebilirsiniz. Madem sizde bir sureti vardır, bu mektubu göndermeden Lâhikaya da geçsin. Şimdi gelen mektupta Gençlik Rehberi'nin fiyatını siz benden daha iyi bilirsiniz. Bir veya bir buçuk banknottan aşağı olmasın. Hüsrev'in kalemi Dördüncü Söze başlamasına bin bârekâllah deriz. Allah muvaffak eylesin, âmin.

Rehber'in cildini de siz nasıl münasib görseniz öyle olsun. Rehber'in âhirinde Bismark'ın Kur'ana teslimi ve ona dair kısacık mektubum ve Asâ-yı Musa âhirindeki dua da yazılsın. Hem Sikke-i Gaybiye âhirinde aynı dua yazılsın. Hüsrev ismi yerine Mustafa Gül yazılsın. Çünki Sikke-i Gaybiye'yi o yazmış.

Râbian: Barla medrese-i Nuriyesinin baş kâtibi Hâfız Tevfik'in Senirkent'teki Nurcu kardeşlerimizin ve hemşirelerimizin namına yazdığı tebrikine mukabil, onların bayramını tebrik ve Denizli mahkemesinde Nurların beraetine hizmet eden Hasna Hanım'a ve akrabası olan Hâfız Ali ve mahdumu Halil Kâmil'e mahsusan selâm ediyoruz. Hususî mektub yazmadığımdan gücenmesinler. Ve Hâfız Tevfik'in mektubunda isimleri bulunan zâtların birer birer bayramlarını tebrik ve selâm ediyoruz. Medreset-üz Zehra'nın demirbaş eski şakirdi Kâtib Osman'ın güzel tebrik mektubu içinde Risale-i Nur'un fevkalâde kıymetini göstermesi ve bizi incitenlere bedduası ve bayramın her bir gününde hacc-ül ekberin sevabının verilmesine dair duasına binler âmîn diyoruz. Bilmukabele onun arkadaşlarının tekrar bayramlarını tebrik ediyoruz.

Safranbolu kahramanı berber Hıfzı, Hüsnü, Yılmaz iki mâsum Nurcu mahdumlarıyla ve İnebolu kahramanlarından Ali Osman ve iki Nurcu mahdumlarının bayram tebriklerine mukabil selâm, hem muvaffakiyetlerine dua ederiz.

Manisa Sart istasyonu şefi Mehmed Yayla’nın, hem onun vasıtasıyla Nur dairesine giren yeni kardeşimize ve Kadriye gibi hemşirelerimize selâm ve dua ediyoruz. Balıkesir Manyas Köyü’nde ve yetmiş yaşında Allahverdi Mehmed Hoca ile beraber gönderdiği âlimane mektubunda tamamıyla Risale-i Nur’a girmesine bârekâllah deriz. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn. Nur’un ehemmiyetli rükünlerinden Hulusi ve Halil İbrahim ve kardeşim Abdülmecid’in bayram tebriklerine mukabil, hem onların ve hem onların etrafındaki Nurcu arkadaşlarının bayramlarını ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Hâmisen: Madem sıra Sözler’e geliyor, Hüsrev’in kalemi de işini bitirdi. Makine mahsulünde bulunmayan Sözler yazılsın. Fakat Onüçüncü Söz’ün ehemmiyetli kısmı olan Rehber madem çıkmış. O Söz şimdilik yazılmasın. Ondördüncü Söz’ün zeyli olan uzun zelzele bahsi beraber olsun. Ve Onbeşinci’ye de Yirmisekizinci Mektubun Sekizinci Mes’elesinde yıldızlar ve recm-i şeytana dair mes’ele de Onbeşinci’ye zeyl olsun. Onyedinci uzun manzum fıkralardan münasib gördüğünüz kısım beraber olsun. Daha münasib gördüğünüz tarzda yaparsınız. Umuma selâm. **(Haşiye)**

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: (Bu mektubun kısm-ı evvelinin haşiyesidir.) Öyle şahısların zahirî cezalarının ehemmiyeti yok. Çünki üç adliye ve merkez-i hükûmet ve Diyanet Riyaseti bazı keyfî kanunları bizi mahkûm ve mes’ul ettikleri halde Nurlardaki hakikata karşı mağlub olup ilişmediler. Yoksa yüz cihette bizi mes’ul edebilirdi. Fakat hakikat galebe etti. Bu cüz’î şahıslar teferruattan olduklarından hakikatı ve onun neticesini daha anlamamışlar. Sen de hakkını onlara helâl et. Ben gücenmiyorum, siz de gücenmeyiniz. Said

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 134

Mektup 134

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Nazif Çelebi'nin İnebolu hâlis kardeşlerimizin namına bayram tebriki ile ve Zülfikar'ın gayet dikkat ve ehemmiyet ve ihtiyatla devam-ı hizmeti ve Mu'cizat-ı Kur'aniye'yi de bitirip zeyillerinden bir kısmını da tamam etmesi ve Abdurrahman Salahaddin'in Amerika misyonerlerine dört-beş ay okutturduğu Asâ-yı Musa ve Mu'cizat-ı Ahmediye'yi emin bir vasıta ile bizim namımıza Câmi-ül Ezher'e hediye edip göndermesini ve ehemmiyetli bir Nur şakirdi Ahmed Kureyşî'nin onların makinesinin masrafına yüz banknot vermesini beyan eden bir mektubunu aldım. Bu kahraman Nazif kardeşimize ve gayet ciddî ve sebatkâr ve tam alâkadar İnebolu Nurcularına ve Ahmed Kureyşî ve rüfekalarına, hem bayramlarını, hem devamlı hizmetlerini, hem yüksek sadakatlarını, hem Zülfikar'ın tab' ve muvaffakıyetini, hem Salahaddin'in Câmi-ül Ezher'le Medreset-üz Zehra'nın münasebetini temine çalışmasını ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn. Ve hizmetlerini tam makbul eylesin... âmîn.

Sâniyen: Câmi-ül Ezher ülemasına gönderilen iki nüsha benim tashihimden geçmemiş olduğundan, bazı harekeler ve arabî kelimelerde sehivler elbette vardır. Hususan âhirdeki arabî Hülâsat-ül Hülâsa harekelerinde İlm-i Nahivce, başka nüshalarda müteaddid sehivler gördüm. Onun için, tam arabî hocalarının tedkikinden geçmiş birer nüsha Asâ-yı Musa ve Zülfikar'dan, münasib gördüğünüz zaman Câmi-ül Ezher'e göndermekle beraber; onlara yazınız ki: Nur Risalelerinin Medreset-üz Zehrası, Câmi-ül Ezher'in şefkatine çok muhtaç bir mahdumudur, bir talebesidir; şiddetli düşmanların hücumuna hedef olmuş bir şakirdidir ve bütün medreselerin başı ve âlem-i İslâm'ı daima tenvir eden o büyük Câmi-ül Ezher'in küçük bir daire ve şubesidir. Onun için, o âlîkadr üstad ve müşfik peder ve hamiyetkâr mürşid-i azam, bîçare evlâdına ve

şakirdlerine tam yardım etmesini onların ulüvv-ü himmetinden bekliyoruz. O pek büyük üstadımıza takdim edilen iki kitab ise; bir talebe, dersini ne derece anlamış diye akşamda babasına ve üstadına yazıp vermesi gibi; o iki dersimiz, o şefkatli allâmelerin nazar-ı müsamahalarına arzedilmiş.. diye bu mektubu yazarsınız. **(Haşiye)**

Haşiye: Yanımda bulunan ve noksan tashihimden geçen bir Zülfikar'la bir Asa-yı Musa'yı size gönderebilirim. Tam bir mukabeleden sonra, siz isterseniz kendi nüshalarınızı Mısır'a gönderirsiniz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 135

Mektup 135

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Elifler kerametini gösteren Yirmidokuzuncu Söz ki, iki makamdır. İkinci Makamı Yirmidokuzuncu Lem'a olan Arabî ve İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'ün bir cihette Âyet-ül Kübra namını verdiği kıymetli bir lem'adır. Yirmidokuzuncu Söz'ün İkinci Makamı iken müstakil risale olmuş. Yirmidokuzuncu Söz'ün İkinci Maksadının Üçüncü Esası'nın Birinci Mes'elesinin âhirinde diyor ki: "Şu Söz'ün İkinci Makamının Dördüncü Allahü Ekber mertebesinin âhir fıkrasının hâşiyesinde" ilââhir… Demek Yirmidokuzuncu Söz'ün te'lif zamanında o risale bunun ikinci makamı olacaktı. Sonra Arabî ve ehemmiyetli olduğundan Yirmidokuzuncu Lem'a olmuş. Ben bu defa elifler kerameti bulunmayan bir nüshayı tashih ederken gördüm ki, bu Söz hakikaten Onuncu Söz'ün büyük kardeşidir. Gayet kuvvetli ve metin ve geniş hakikatları ihtiva ediyor. Bu Söz'ü pek kıymetli gördüm. Şimdi tenkid nazarıyla baktım, hiçbir yerini cerhedemedim. Yalnız Eski Said'in ince ve gayet derin ve muhtasar fikirleri bu Söz'ün esaslarında bulunduğundan, Yeni Said'in vuzuhlu ifadesini müşkilleştirmiş. Hem elif'lerin tevafukatı nazar-ı dikkati kendine celbettiği için, ben de çok kardeşlerim gibi hakikatlarına çok dikkat etmemiştim.

Sâniyen: Konya'lı Sabri'nin Nurlar hakkında fevkalâde faaliyeti ve son müfessir Hoca Vehbi Efendi'nin himmeti ve Abdüllatif ve Hatib Mahmud ve Fethullah, Receb, Ziver, Hasan, Rıfat, Nebi gibi kardeşlerimizin gayreti ve Konya hocalarının müstesna bir surette

Nurları takdir etmeleri, Nur dairesi hakkında büyük bir inayet-i İlahiyedir. Kardeşimiz Sabri'nin sâdık bir rü'yada Zülfikar onu uçurumdan kurtarması ve elinde tutması işaret ediyor ki; Zülfikar ve Asâ-yı Musa bu zamanın uçurumlarından şakirdlerini kurtaracaklar, inşâallah.

Sâlisen: Kahraman Nazif'in Zülfikar'ın tekmilinden evvel yeni hurufla Asâ-yı Musa'yı çıkarması ve eski huruf bilmeyen muhtaç ve müştaklara yetiştirmesine ciddi çalışması, hem o havaliye karşı endişelerimi izale etti, hem bizi çok memnun eyledi. Bu defa nümune olarak gönderdiği yirmiiki sahifenin her sahifesini dinledim. Yalnız onikinci sahifesinin "serveti, kuvveti" yerinde sehven bir lâm ziyade edip "servetli, kuvvetli" yazılmış. O da zararı yok. Ondördüncü sahifenin onbeşinci ve onyedinci satırlarında "muallim" yerinde sehven "müellim" yazılmış. Yirmidördüncü sahifenin yirmisekizinci satırında "yüzer hikmetler" yerinde sehven "güzel hikmetler" yazılmış. Yirmialtıncı sahifenin yirmibeşinci satırında "zeminin yüz bin milyarlar" yerinde sehven "zemin yüzünün milyarlar" yazılmış. Yirmiyedinci sahifenin dokuzuncu satırında yeni hurufla هُوَ الظَّاهِر yazılmış, doğrudur. Üzerine eski hurufla هُوَ الظَّاهِر yerinde هُوَ الْآخِر yazılmış, sehivdir. Kahraman ve dikkatli Nazif ve yardımcılarına binler bârekâllah ve Veffakakümullah deriz. Asâ-yı Musa yeni hurufla tamam olduğu dakikada cildleyip yirmi nüshası İstanbul vasıtasıyla bize gönderilsin.

Râbian: Kastamonu'nun gayet hâlis ve ciddî sebatkâr Nurcu hemşirelerimizden gayet şefkatkârane ve fedakârane bir mektublarını aldım. Hanımlar taifesinde çok Âsiye'ler çıkacağına bize kanaat verdi.

Hamisen: Nurların birinci medresesi olan ve ben ruhen çok alâkadar olduğum Barla'nın ehemmiyetli genç şakirtlerinden, aynen Denizli'den bana gelen Ahmed gibi, Mehmed gibi, bir Ahmed ve Mehmed buraya geldiler ki, o eski zamanda en ziyade alâkadar olduğum ve bana sekiz sene sadakatle hizmet eden Muhacir Hâfız Ahmed, Mustafa Çavuş hesabına; merhum Mustafa Çavuş'un

mahdumu Ahmed, merhum pederi hesabına ve berber Mehmed ise, kayınpederi merhum muhacir Hâfız Ahmed bedeline ve Barla'daki Nur şakirtleri namına yanıma geldiler. Hakikaten ben, Barla'ya ve o zamana gitmiş kadar sevindim. Mâşaallah, Barla, birinci medrese-i Nuriye olduğunu hissetmeye başlamış. Ciddî bir intibah, bir alâkadarlık gösteriliyor. Hattâ eskiden Onuncu Sözü tab eden Hacı Bekir, benim orada oturduğum odayı, herbir masrafını deruhte edip, satmaktan men etmiş. Nur şakirtlerinin bir misafirhanesi hükmünde muhafaza edilmesini Barla'ya haber göndermiş.

Nur santralı kardeşimiz Hoca Sabri'nin, eskiden beri onun gibi Nurcu refikasının ve mübarek mahdumu Nureddin'in (Yaşar) küçük bir mektuplarını aldım. Cenâb-ı Hak onlara sıhhat ve âfiyet ve saadet ihsan eylesin. Âmin.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize çok selâm ve dua ve dualarını rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 136

Mektup 136

Pek çok alâkadar olduğum ve Risale-i Nur'un gayet ehemmiyetli bir merkezi ve az zamanda, pek çok Nur işini gören Denizli Hüsrev'i ve gayet ciddî ve sadık rüfekaları, hususan hâkim-i âdil ve Muharrem ve Hâfız Mustafa vesairenin namına bayram tebrikiyle, Hasan Feyzi'nin şiddetli ve tehlikeli hastalığını beyan eden bir mektubu, çok ehemmiyetli bir kardeşimiz olan Muharrem'den aldım. Kanaat-ı kat'iyem geldi ki; Hasan Feyzi, aynen şehid Hâfız Ali (R.H.) gibi, benim musibetimin kısm-ı azamını kendine alıp manevî bir fedakârlık eylemiş. Hâfız Ali benim bedelime birkaç emare ile berzaha gittiği gibi, bu Hasan Feyzi de aynı hastalığım zamanında, aynı vakitte, aynı müddette, aynı tarzda, aynı sıkıntılı dışarıya çıkmamakta tevafuku, kuvvetli bir emaredir ki; bana çok acıyan ve şefkat eden o kardeşimiz, manen hastalığımı kısmen kendine aldı. Bu dört cihetle tevafuk içinde yalnız bir fark var. Benimki zehirden, tesemmümden; onunki soğuktan gelmiştir. Elbette Hastalar Risalesi bizim bedelimize onu teselli edip, iyadet-ül mariz gibi keyfini sormuş ve hastalıktaki büyük sevablar ve sıkıntılarını sürura kalbetmiş. Cenab-ı Hak şifa-i âcil ihsan eylesin, âmîn!

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 137

Mektup 137

Bir zaman Barla'da temsil için yazdığım bir risalede: İki adam, İstanbul'a gidecek. Birisinin yüzde doksandokuz dostu İstanbul'dadır. Onun için oraya iştiyakla gider. Öteki onun aksi, ilâ âhir.. mealinde birşey yazılmış. Şimdi aynen bu hastalığımın ihtarıyla, geçmiş zamana geçtim ve o zamanlarda hayatımı geçirdiğim memleketlerde de hayalen gezdim. O şirin hayatımın devirlerinde, her memlekette yüz dostumdan ancak bir-ikisini görebildim. Ötekiler, berzah memleketlerinde... Hattâ kendi Nurs Köyümde, birtek amucazadem ve talebem Molla Davud da (R.H.) eski ahbablarım, akrabalarım yanına berzaha gittiğini gördüm. Yirmi seneki ayrı ayrı ikinci vatanım sayılan Barla, Kastamonu gibi yerlerde, üç kısım dosttan ancak iki kısmını gördüm; ötekiler de gitmek üzeredirler. Bu hayalî hakikata binaen, hakikaten Nurların ışığıyla nuranî gördüğümüz berzaha gitmek, bana değil ağır gelmek; belki bir iştiyak verdi. Benim bedelime hem vazifemi görüp, hem sevab kazandıracak yüzer Hüsrev'ler, Tahirî'ler, Mustafa'lar, Nazif'ler, Osman'lar, Abdurrahman'lar, Ali'ler, Sabri'ler, Feyzi'ler, Ahmed'ler, Mehmed'ler, Âtıf'lar, Mustafa'lar, Sadık'lar, Osman'lar ve hâkeza Nurların bahadırları dünyada arkamda kaldıkları, ölümü bana çok hafifleştiriyorlar. Yalnız günah cihetinde ölüyorum, hasenat cihetinde yaşıyorum diye Allah'a hadsiz şükrediyorum.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 138

Evvelen:

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ اِنَّا للهِ وَإِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]

Risale-i Nur'un kahramanlarından ve Hâfız Ali'nin makamına geçen merhum Hasan Feyzi'nin vefatı, Denizli'ye, Risale-i Nur dairesine ve bu memlekete ve âlem-i İslâm'a büyük bir zayiattır. Fakat kendisi, pek samimî ve hâlis ve fevkalâde beyanatıyla ve dersleriyle, inşâallah kendi yerinde çok Hasan Feyzi'lerin yetişmesine bir zemin ihzar etmiş, sonra gitmiş. Aynen biraderzadem Abdurrahman gibi, bir-iki senede on sene kadar Nurlara kıymetli hizmet etti. Güya o da, Abdurrahman da çabuk dünyadan gideceğiz diye on senelik vazifeyi bir-iki senede gördüler. Ben, merhum Hasan Feyzi'nin vefatını onun şahsı itibariyle tebrik ediyorum ve Denizli'yi ve Nur dairesini ve bu memleketi cidden ta'ziye ediyorum. Bu çeşit zülcenaheyn ve hakikî mü'min ve müdakkik bir âlim ve yüksek bir edib, muallim ve tesirli bir vaiz ve müderrisi kaybettiği için, büyük bir musibettir. Cenab-ı Hak, inşâallah Denizli gibi kahramanlar ocağından çok Hasan Feyzi ruhunda Nurlara sahib ve naşir çıkaracak. Bir tane toprak altına girer, vefat eder; fakat yüz tane sünbüller meydana geldiği gibi; rahmet-i İlahiyeden ümidvarız ki, Hasan Feyzi de öyle kudsî bir sünbül verecek. Çok Hasan Feyzi'ler Nur dairesinde yetişecekler, vazifesini daha ziyade yapacaklar.

Sâniyen: Bu kahraman kardeşimizin, hayatta kaldığı gibi, defter-i hasenatına herbirimiz, manevî kazançlarımızı -umumda olduğu gibi, hususî bir surette dahi- o kardeşimize hediye etmeliyiz. Ben kendim onu da, Hâfız Ali, Hâfız Mehmed ve Sava'lı Ahmed ve Mehmed Zühdü'nün beşincisi olarak evliya-i azîmenin has dairesinde manevî kazançlarımı ona da bağışlamaya karar verdim. O zâtın ağır şerait altında Nurların intişarına büyük hizmetler eden Nur hakkındaki fıkraları, Lâhika'da olduğu gibi, münasib gördüğünüz bazı

mecmuaların âhirine de o tesirli mektublarının birer tanesini ilhak ediniz. Nasılki Asâ-yı Musa ve Zülfikar'da yazılıyor; tâ onun o canlı fıkraları, onun bedeline Nurlara hizmet etsin.

Hem benim bedelime onun küçücük medrese-i Nuriyesi olan hanesindeki akrabasına ve Denizli ve civarındaki büyük medrese-i Nuriyedeki refiklerine ve talebelerine ve Nur şakirdlerine ta'ziyemizi tebliğ edip deyiniz ki: Ben, bütün ömrümde, bu derece, bir vefattan bu kadar müteessir olup ağlamamıştım.

Hem size bundan evvel yazdığım mektubdaki şiddetli hiddetim ve dimağımdaki perişaniyet, şimdi tahakkuk etti ki, o kahraman kardeşimizin vefatı gününden başlamış. Hattâ o tesir, ihtiyarımı selbetmişti. Öleceğim diye hizmetçiye vasiyetimi söyledim. Demek ikinci bir ruhum hükmünde, Hasan Feyzi benim bedelime ölmüş ve ölüyor. Hattâ onun vefat mektubu, bütün bütün âdetime muhalif bir buçuk saat elimde iken açamıyordum. Her ne ise... Bütün bu elîm acılara mukabil, inayet-i İlahiye imdada geldi; hem kendimi, hem onu, hem Nurcuları mesrurane ruh u canımızla ta'ziye içinde tebrik ettim. Bin bârekâllah ve binler rahmetullah dedim, terhisini alkışladım.

Sâlisen: Merhum Hasan Feyzi'nin berzaha gitmesi ve vazifesi münhal kalması ve mekteblileri Nurlara sevkeden yüksek muallimlik ve mekteb-i fünunda mütefenninlik sıfatları çok mekteblilere bir parlak nümune-i iktida olması cihetini teessüfle düşünürken, birden aynı sistemde hem muallim, hem iki mahdumuyla Nurcu, hem Hasan namında, hem bu iki Hasan'lar gibi müstesna ve fedakâr bir muallim olan Ahmed Fuad'ı Nur dairesine girmeğe vesile bulunan Daday'lı Hâfız Hasan'ın üç seneden beri hiç mektubunu almadığım ve halini ve Nurlara devamını bilemediğim halde, bir mektubunu aldım.

Dedim: Bir muallim Hasan gitti, yerine bir muallim Hasan ve çok fedakâr diğer bir muallim Ahmed geldi.

Aynı vakitte, hacca gidip yeni gelen Bolvadin'li bir Hasan yanıma geldi. Nur dairesine girdi, risaleleri aldı, tenvir etmeğe başladı.

Üç-dört saat sonra, Emirdağı'nın bir Hüsrev'i ve Feyzi'si, çok hayırlı olan tabib Hayri yanıma geldi.

Dedi: "Buranın ehemmiyetli bir mekteb muallimi Abdurrahman, (Bu muallim aynen Feyzi kadar Nur'a hizmet etti) Nurlara talebe

olmak istiyor. Kabul etseniz, Asâ-yı Musa'yı vereceğiz."

Dedim: Veriniz.

Hem o merhum Hasan Feyzi gibi az zamanda çok hizmet eden kardeşimiz Mustafa Osman'ın o günde gelen mektubunu gördüm ki; Kastamonu Lisesi'ni kısmen bir cihette şereflendiren ve şimdi Dâr-ül Fünun'u nurlandırmağa çalışan mektebli Mustafa, Nur makinesi münasebetiyle Nurlara zarar gelmemek için matbuat kanununu hatırlatıp ihtiyatkârane muhaberesinden bahsediyor.**(Haşiye)**

Ben dedim: Hadsiz şükür olsun ki; bir muallim terhis edildi, onun bedeline iki Hasan ve iki Mustafa ve üç muallim ve bir çalışkan muallim, vazifeleri içinde Denizli kahramanının vazifesini görüyorlar. İşte bu hal işaret eder ki: Nasıl Hâfız Ali gitti, Denizli onun yerine geldi, acısını unutturdu; öyle de bir Hasan Feyzi gitti, yerine bir dâr-ül fünun gelecek, inşâallah acısını unutturacak.

Umum kardeşlerime selâm.

Haşiye: Komünistliği, dinsizliği, anarşistliğin esaslarını neşreden bazı ceridelere matbuat kanunları ilişmediği halde, bu vatan ve milletin temel taşını muhafazaya pek tesirli bir surette hizmet eden Zülfikar ve Asâ-yı Musa mecmualarının makinelerine nasıl ilişebilir ve neden ilişirler? Hakikaten hayret ediyorum.

1.)Her musibet karşısında (deriz ki:) [Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)]

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 139

Mektup 139

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Kahraman Nazif'in ve hakikaten Nazif ruhunda ve sadakatında kendi arkadaşlarının makine ile vesair cihette Nur'a hizmetleri, bu memleketi cidden minnetdar edecek bir vaziyettedirler. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn. Hususan makinelerinin mahsulatı hem zînetli, hem açık, hem sıhhatli **(Haşiye-1)** olmasından, büyük bir muvaffakıyettir. Cenab-ı Hak Nazif'e çok Salahaddin'ler, İbrahim'ler vermiş.

Benim kendi hattımla Zülfikar'ın başında bir parça yazımı istiyor. Gönderdiği yağlı dört sahifeyi kendi yazımla bu rahatsızlığım zamanımda bizzât yazamadığımdan, ben söyleyip benim daimî kâtibim yazsın. Bazı kelimeleri ben yazacağım.

Nazif kardeşimizin hem İstanbul, hem İnebolu Nurcularının namına bayram ve yeni sene teberrükü hesabına gönderdiği maddî üç nevi teberrükü aldım. Onların umumu namına âdetime muhalif olarak kabul ettim. Allah onlardan razı olsun, âmîn. Onların hatırı için kaidemi kırdım. Ve manevî ve firdevsî olan Nur Zülfikar'ı ikinci Salahaddin olan Küçük İbrahim'in namına ve ekseriyet-i mutlakası Sözler'i gayet güzel bir surette yazan ve Nazif sadakatında ve alâkasında bulunan kardeşimiz Mustafa Osman'ın umum Safranbolu Nurcuları namına gönderilen iki mecmuayı da beraber aldık. Cenab-ı

Hak Zülfikar'ın ve o iki mecmuanın harfleri adedince onların, İbrahim ve Mustafa ve İzzet ve refiklerinin ve yardımcılarının defter-i a'maline hasenatlar yazsın ve her harfine mukabil yüz rahmet eylesin, âmîn.

Hakikaten Mustafa Osman, ehemmiyetli ve çok gayretli iki cenah buldu. Nazif'in Salahaddin'i ve İbrahim'i gibi; muallim Ahmed Fuad'ı ve dâr-ül fünundaki Mustafa Oruc'u bulmuş; o iki cenahla, inşâallah Nur hizmetinde çok iş görecek. Hattâ Mustafa Oruç'la muallim Ahmed Fuad gibi zâtların bu sırada tesirli bir surette hizmet-i Nuriyeye geçmeleri, Denizli kahramanı Hasan Feyzi'nin vefat acısını bir derece izale ediyorlar. Küçük İbrahim, Nazif'e ikinci bir Salahaddin hükmüne geçip çoluk çocuğuyla, kardeşiyle ve refikasıyla Nur'a ve makineye pek ciddî çalışması, mektubunda namları bulunan Sâlih ve Gülcü Hüseyin ve Osman ve Zühdü ve İzzet ve Ömer ve sair oradaki Nurcuların sebatkârane, sarsılmadan Nur hizmetinde terakki etmeleri bizleri çok mesrur ettikleri gibi; bu memleketi de ileride çok minnetdar edecekler. Mâşâallah İnebolu, küçük bir Isparta ve tam bir medrese-i Nuriye olduğunu isbat ettiler.

Sâniyen: Nurs köyü ve Nursî lâkabımla ve Nurlarla münasebetdar üniversite mektebinin pek gayretli bir Nurcusu ve bir Abdurrahman ve bir Salahaddin kabiliyetinde Mustafa Oruc'a evvelce eski harfle gönderdiğimiz mecmualardan sonra, yeni harfle sekiz-dokuz parçayı da, onun istemesi ve "Üniversite talebeleri çok muhtaç ve müştaktır" demesi üzerine gönderdik. Fakat o genç şakirdin tecrübesi az olmasından, Nurların himayesine kâfi gelmediğinden ve lâyık ellere vermek ve muattal kalmamak için, Nur şakirdleri hususan İstanbul'a yakın olan veya uğrayan veyahud İstanbul'un içinde bulunanlar, Nur'un neşir ve himayesinde ona yardım etmek lâzımdır.

Sâlisen: Denizli'nin bir manevî kahramanı merhum Hasan Feyzi'nin (R.H.), Isparta kahramanı merhum Hâfız Ali'nin (R.H.) yanına gitmesi gerçi bizi çok müteessir ediyor, fakat onun gayet has bir talebesi ve Nur'un hâlis bir şakirdi sıddık Muharrem'in dediği gibi deriz: O, bir cihette ölmemiş; belki vazifesini acele bitirmiş, âlem-i berzaha istirahat için gitmiş, terhis edilmiş. Hâfız Ali ile beraber, manen, şefaatleriyle ve bıraktıkları tesirli Nur hakkındaki eserleriyle yardım ediyorlar; yine manen Nur'a çalışıyorlar. Elbette manevî şehid hükmünde olmalarından, "Meyve"nin Onbirinci Mes'elesindeki İlm-i

Nahiv talebesinin kendini medresede bildiği gibi; Hâfız Ali ile Nur hakikatlarının müzakeresi ve vefat eden Nurcuların dairesinde meşgul olmalarını, merhamet-i İlahiyeden kuvvetle ümidvarız. İnşâallah Cenab-ı Hak onun vazifesini dünyada gördürecek Nur dairesinde çok Hasan Feyzi'leri yetiştirecek.**(Haşiye-2)**

Yalnız o mübarek kardeşimiz, benim gibi resmî ilâçlardan çekinmediği için bir sehivdir. Ben ondan ziyade ızdırabda iken, "Nurcuların duası yeter" diye maddî ilâçları aramadım ve hastalık hakkında kimsenin fikrini alıp evham etmedim. O merhum kardeşimiz, bu noktada bana muvafakata muvaffak olamamış. Nurlar hakkında parlak fıkralarında, bu bîçare kardeşine kendini kurban etmeğe söz verdiğinden ve Nur vazifesini acele yapmasıyla istirahat âlemine gitti. Ben hem onun akrabasını, hem Muharrem gibi kıymetli, ciddî talebelerini ve Denizli ve civarı Nurcularını tekrar ta'ziye edip, bizler gibi onlar da o merhumu hasenatlarına hissedar ederek hasenat cihetinde ölmemiş gibi, defter-i hasenatına haseneler yazdırsınlar diyerek umum onlara binler selâm ve ona binler rahmet deriz.

Râbian: Bir zaman bin kalemle Nurlara çalışan Sava kahramanlarından ve Nur'un ehemmiyetli şakirdlerinden Mustafa Yıldız'ın hüdhüdmisal kuşu "Hüdhüd-ü Süleymanî" nev'inde Nur işleri hakkında hârika vaziyetleri göstermek acib değil, çok emsali var. Kuşların Nurlarla alâkadarlıkları, çok hâdiselerle tahakkuk etmiş.

Hapishanede, hakikaten şahsıma ve Nurcuların ittihadına ve mahpusların Nurcularla tevafukuna unutulmayacak derecede Hilmi ile hizmet eden ve memleketinde hapisten evvel ve sonra kahramanane çalışan ve ismine tam mutabık Sadık Bey'in, akrabasıyla, validesiyle tebrikine ve benim namıma orada kurban kestiğine mukabil, bin bârekâllah ve mâşâallah deriz. Ve onunla Risale-i Nur'a hem talebe ve bize selâm gönderen Sâlih oğlu Osman'a hem selâm ederiz, hem Nur dairesinde kabul edildi deriz.

Hâmisen: Herhalde Birinci Nükte-i Kenziye’de iki yerde (lâ) nın yerinde (lâm) ın sehven yazılması tashih edilmemiş. Makine mahsulâtında münasib gördüğünüz zaman tashih edilsin. Bahane arayan itirazcılar, bu sehivden bulantı verebilirler. Nazif’in Zülfikar başında, kılıncının suretini güzel yapmış, bize göndermiş, biz de size

bir adedini gönderiyoruz. Hem Mustafa Oruç'un, hem Hasan Feyzi'nin fıkrası Lâhika'ya geçmek için beraberdir. Nazif gönderdiği yağlı dört sahifeye başta Nur'un mahkeme tarafından serbestiyetine dair bir fıkra ve felsefe hakkındaki iki kısma dair fıkra ve mu'terizlere karşı üç esas fıkrası ve bu mecmua büyük bir bahçedir, her adam her meyvesini elde edemezse de ne kadar edebilse kârdır, ilââhir fıkrası yazılacaktır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza binler selâm ve muvaffakiyetlerinize ve selâmetinize binler dua ve dualarınıza muhtaç ve dualarınızdan daima istifade eden kardeşiniz, hasta fakat tehlikesini geçiren

Said Nursî

Kahraman Nazif'in Zülfikar'la beraber Asâ-yı Musa'yı yeni hurufla güzelce yazması çok isabettir. Hakikaten gençler, hususan İstanbul dâr-ül fünununa çok lüzumu var. Bu defa üç sahifeyi nümune için bize göndermiş.

Haşiye-1: Bu defaki yirmidört sahifede yalnız iki-üç noktada خ ح olmuş, başka yok. Bir çok kelimesi noksan, mana anlaşılır; daha tamamına bakamadım.

Haşiye-2: Bu merhum kardeşimizin Nur'a ait müteaddid vazifelerini tamamen görecek ve şakirdlerin tensibiyle ve meşveretiyle intihab edilecek bir yeni kahraman bulununcaya kadar, o vazifeleri taksim-ül a'mal suretinde herbir şakird bir vazifesini yapmağa başlasın. Demirbaş Ali Osman, bu vazife Isparta'da sana düştü. Hem oradaki kardeşlerin meşvereti ile, onun yeri boş kalmamak için Nur'la onun gibi çok alâkadar birisi, şimdilik Denizli Hüsrev'i vaziyetini alsın. Ona hediye ettiğim takkeyi muhafaza etsin, tâ hakikî sahib çıkasıya kadar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 140

Mektup 140: Risale-i Nur yazmanın faideleri

يُوزَنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ بِدِمَاءِ الشُّهَدَاءِ [1]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِأَةِ شَهِيدٍ [2]

Bu iki hadîs-i şeriften alınan bir ilhamla, Risale-i Nur'u yazmanın dünyevî ve uhrevî pek çok faidelerinden, Risale-i Nur'da beyan edilen ve şakirdlerinin tecrübeleriyle tasdik edilen yalnız birkaç tanesini beyan ediyoruz.

Beş türlü ibadet

1- En mühim bir mücahede olan ehl-i dalalete karşı manen mücahede etmektir.

2- Üstadına neşr-i hakikat cihetinde yardım suretiyle hizmet etmektir.

3- Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmektir.

4- Kalemle ilmi tahsil etmektir.

5- Bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen, tefekkürî olan bir ibadeti yapmaktır.

Beş türlü de dünyevî faidesi var

1- Rızıkta bereket.

2- Kalbde rahat ve sürur.

3- Maişette sühulet.

4- İşlerinde muvaffakıyet.

5- Talebelik faziletini almakla, bütün Risale-i Nur talebelerinin has dualarına hissedar olmaktır.

Kalemle Nurlara hizmet ve sadakatla talebesi olmanın iki mühim neticesi vardır:

1- Âyât-ı Kur'aniyenin işaretiyle, imanla kabre girmektir.

2- Bütün şakirdlerin manevî kazançlarına, Nur dairesindeki şirket-i maneviye sırrıyla, umum onların hasenatlarına hissedar olmaktır.

3- Hem bu talebesizlik zamanında, melaikelerin hürmetine mazhar olan **(Haşiye)** talebe-i ulûm-u diniye sınıfına dâhil olup âlem-i berzahta -talii varsa, tam muvaffak olmuşsa- Hâfız Ali ve "Meyve"de bahsi geçen meşhur talebe gibi; şüheda hayatına mazhar olmaktır.

Haşiye: Bazı ehl-i keşfin kat'î müşahedesiyle sabittir.

1.) Mahşerde ulema-i hakikatin sarf ettikleri mürekkep şehidlerin kanıyla muvazene edilir, o kıymette olur. (Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 1:6; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 6:466; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:561; Süyûtî, Câmiu's-Sağîr, no: 10026)

2.) Bid'aların ve dalâletlerin istilâsı zamanında Sünnet-i Seniyeye ve hakikat-i Kur'âniyeye temessük edip hizmet eden, yüz şehid sevabını kazanabilir. (İbni Adiy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 2:739; el-Münzirî, et-Terğîb ve'Terhîb, 1:41; Taberânî, el-Mecmeu'l-Kebîr, 1394; Ali bin Hüsâmüddin, Müntehebâtü Kenzi'l-Ummâl, 1:100; el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 7:282)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 141

Mektup 141

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Merhum şehid Hasan Feyzi’nin اَللّهُ نُورُ السّموَاتِ وَ اْلاَرْضِ ile başlayan uzun mektubunu bir parça ihtisar ettim. Bazı yerlerini çizgiler içine aldım. Sakın etrafına çizgiler çekilen kısım yazılmasın. Mütebâkisini Asâ-yı Musa, hem Zülfikar mecmualarının âhirlerinde ilhak edebilirsiniz. Hususan makine mahsulâtının âhirlerinde olsa ve münasib gördüğünüz tarzda veya daha muhtasar olarak ilhak edersiniz.

Sâniyen: Antalya’daki eski ve yeni Nurculara çok selâm ediyorum. O şehir ile çok alâkadar olduğum ve harekât-ı Nuriye orada böyle başlaması beni çok sevindirdi. Allah’a şükrediyoruz.

Sâlisen: Makine ile çıkan mecmuaların başında yazılacak fıkra şudur:

Risale-i Nur'un bütün eczalarını iki sene hem Ankara, hem Denizli mahkemeleri ve ehl-i vukufu tedkikten sonra hem beraetimiz, hem umum Risale-i Nur eczalarını bana teslime müttefikan karar vermelerine binaen, neşirlerine bir mani' yoktur. Bana verilen Risale-i Nur'dan birisi, bu mecmuanın eczalarıdır.

Râbian: Isparta'da hem mekteblerde, hem câmilerde din lehindeki icraatlar, Zülfikar'ın manevî fütuhatı sayılabilir. İnşâallah Isparta nasıl Nurların medresesi olmuş, başka vilayetlere de ders veriyor, inşâallah şeair-i İslâmiyede de birinci hüsn-ü misal ve nümune-i imtisal olacak.**(Haşiye)**

Haşiye: Ehl-i siyasete hiç bakmadığım halde, bugün tesadüfen kulağıma girdi ki; bazı câmileri kaldırmak için bir mecliste, bir kısım dinsiz meb'uslar çalışmışlar. Aynı vakitte beni tesmim (zehirlendirmesi) ve Hasan Feyzi'nin ölüm hastalığı tesadüfe benzemiyor. Bu üç sû'-i kasd aynı zamanda birbiriyle alâkadar görünüyor. İkisi şimdilik akîm kaldı, birisi bir kahramanı aldı.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 142

Mektup 142

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu şiddetli maddî ve manevî kışın, sıkıntılı maddî ve manevî hastalığı vaktinde dünyadan müfarakat ve pek çok alâkadar olduğum Nurcu kardeşlerimden iftirak ihtimalinden gelen elemler beni sıkarken, birden Sıddık Süleyman, Nur santralı Sabri, umum o havalideki kardeşlerim namına ve nesebî akrabalarımın da hesabına, Abdülmecid ve Abdurrahman manasında buraya geldiler. Cenab-ı Hakk'a şürediyorum; onların gelmesi, bir panzehir hükmünde bana ilâç oldu. Ben de buradaki âdetime muhalif olarak ne olursa olsun yanıma davet ettim, geldiler. İki-üç saat kadar tam bütün meraklarımı, hususan Barla'daki dostlarımın hallerini anlamakla, Barla'daki eski zamanıma mesrurane bir seyahat-ı maneviye-i hayalî yaptık. Ondan bir ferah, bir inşirahla elîm sıkıntılarım zâil oldu. Onları bir-iki gün burada bırakmak isterdim. Fakat bu fena zaman ve buranın evhamlı vaziyeti müsaade etmedi. Bu iki kardeşimizi, umumunuzun hesabına kabul ettim. Ve kendime bedel, umumunuza iki canlı mektub olarak gönderdim.

Sâniyen: İkinci gün, çok ziyade merak ve alâka peyda ettiğim dâr-ül fünun gençlerinin, üniversite talebelerinin namına, şimdiden dokuz tane hakikî Nurcu ve küçük Salahaddin'ler ve Abdurrahman'lar nev'inde dâr-ül fünunun tenvirine ciddî çalıştıklarını bildiren bir mektub aldım. O küçük Abdurrahman'lar ise: Mustafa Oruç, Konya'lı Ziya ve Sabri'nin mahdumu Feyzi ve Bahaeddin, Abdurrahim ve Kastamonu'lu Ömer ve Aziz ve Şükrü ve Sabri gibi ciddî genç Nurcular Nurlara sahib olmaları, merhum biraderzadem Abdurrahman ve Fuad yeniden on tane olarak dünyaya gelip vazife-i Nuriyeye başlaması gibi beni hem sevindirdi, hem hastalığımı da hafifleştirdi.

Sâlisen: Zülfikar'ın makine ile hitama yaklaşması, Nurcular belki bütün memleket için bir saadettir. Bu saadeti elden kaçırmamak için,

ne kadar ihtiyatlı tedbirler varsa yaparsınız. Eğer farz-ı muhal olarak, -inşâallah olmaz- Âyet-ül Kübra'ya yapılan tecavüz gibi bir arama olsa, bütün nüshalar tecavüze maruz kalmasın. Gerçi şimdi tecavüz etmezler ve edemezler, belki musalahaya çalışıyorlar; fakat gizli zındıklar, kendilerini istikbalin lanetinden kurtarmak için, elbette bahaneler arıyorlar ve hüküm ellerinde bulunanları aldatıyorlar. Onun için, hıfz u inayet-i İlahiyeye tam itimad ederek ihtiyat edilmeli. İnşâallah Zülfikar kendini tecavüzden muhafaza edecek ve mütecavizlerin başını dağıtacak veya imana getirecek.

Râbian: Zülfikar’dan sonra ya manevî Tarihçe-i Hayat mecmuası başında Asâ-yı Musa’daki Sekizinci Hüccet-i İmaniye olan Münacat ve âhirinde Onikinci Nota’daki hazîn münacat olarak, veyahut İnebolu madem Asâ-yı Musa’yı yeni hurufla yazıyorlar. Siz de eski hurufla Asâ-yı Musa’yı makine ile yazarsınız. Tılsım mecmuası gerçi daha münasibdir. Fakat o mecmua, tılsımları bütün beyan etmemiş, daha mühim tılsımlar var. Ben de vakit bulamıyorum, hastalık ve nisyan arızası şimdilik müsaade etmiyor. İnşâallah sonra ona da çalışacağım. Her ne ise… Siz bu üçünden hangisini münasib görürseniz ona başlarsınız. Umum kardeşlerimize binler selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 143

Mektup 143

Aziz, sıddık kardeşim ve bu fâni dünyada hamiyetli ve ciddî bir arkadaşım!

Evvelâ: Bütün dostlarım ve hemşehrilerimden en ziyade zâtınız ve bazı Erzurum'lu zâtlar, benim bu işkenceli ve mazlumiyet haletimde şefkatkârane ciddî alâkadarlığınıza ve imdadıma fikren koşmanıza cidden çok minnetdarım; âhir ömrüme kadar unutmayacağım. Size bin mâşâallah ve bârekâllah derim.

Sâniyen: Mesleğime ve Risale-i Nur'dan aldığım dersime bütün bütün muhalif olarak ve on seneden beri fâni dünyanın geçici, ehemmiyetsiz hâdiselerine bakmamak olan bir düstur-u hayatıma da münafî olarak, sırf senin hatırın ve merak ettiğin ve bu defaki uzun mektubun için vaziyetime ve zalimlerin işkencelerine ait birkaç maddeyi beyan edeceğim.

Birincisi: Otuz sene evvel Dâr-ül Hikmet a'zası iken, bir gün arkadaşımızdan ve Dâr-ül Hikmet a'zasından Seyyid Sa'deddin Paşa dedi ki: "Kat'î bir vasıta ile haber aldım; kökü ecnebide ve kendisi burada bulunan bir zendeka komitesi, senin bir eserini okumuş. Demişler ki, bu eser sahibi dünyada kalsa, biz mesleğimizi (yani zendekayı, dinsizliği) bu millete kabul ettiremiyeceğiz. Bunun vücudunu kaldırmalıyız." diye senin idamına hükmetmişler. Kendini muhafaza et." Ben de "Tevekkeltü Alallah, ecel birdir, tegayyür etmez" dedim.

İşte bu komite, otuz sene belki kırk seneden beri hem tevessü' etti, hem benimle mücadelede herbir desiseyi istimal etti. İki defa imha için hapse ve onbir defa da beni zehirlemeye çalışmışlar (şimdi ondokuz defa oldu.) En son dehşetli plânları, sâbık dâhiliye vekilini ve Afyon'un sâbık valisini, Emirdağı'nın sâbık kaymakam vekilini aleyhime sevketmeleriyle, resmî hükûmetin nüfuzunu bütün şiddetiyle aleyhimde istimal etmeleridir. Benim gibi zaîf, ihtiyar, merdümgiriz, fakir, garib, hizmete çok muhtaç bir bîçareye o üç

resmî memurlar, aleyhimde öyle bir propaganda ve herkesi korkutmak o dereceye gelmiş ki; bir memur bana selâm etse, haber aldıkları vakitte değiştirdikleri için, casusluktan başka hiçbir memur bana uğramadığını ve komşularımın da bazıları korkularından hiç selâm etmediklerini gördüğüm halde; inayet ve hıfz-ı İlahî bana bir sabır ve tahammül verdi. Emsalsiz bu işkence, bu tazyik, beni onlara dehalete mecbur etmedi.

İkincisi: Belki tahattur edersin, Ankara'da divan-ı riyasetinde Mustafa Kemal'le münakaşa zamanında, ona karşı dedim: "Namaz kılmayan haindir, hainin hükmü merduddur." Yüzüne şiddetli mukabele ettiğim halde; bana karşı ihanet ve hakarete cesaret edemediği halde; burada küçük bir zabit ve bir çavuş, o ihaneti ve hakareti yaptılar. Maksadları, beni hiddete getirip bir mes'ele çıkarmak olmasından, hıfz ve inayet-i İlahiye bana sabır ve tahammül verdi.

Üçüncüsü: İki sene, iki mahkeme, ellerinde tedkik edilen bütün Risale-i Nur eczalarında kanunca bir vesile bulamayıp **(Haşiye)** bizi ve Risale-i Nur'u beraet ettirdikten sonra; zendeka komitesi, münafık bazı memurları vesile ederek, merkez-i hükûmette resmî bir plân çevirip beni bütün bütün hilaf-ı kanun olarak bütün dostlarımdan ve talebelerimden tecrid ve sıhhat ve hayatım noktasında en fena bir yerde, beni nefyetmek namı altında, haps-i münferid ve tecrid-i mutlak manasında beni Emirdağı'na gönderdiler. Şimdi tahakkuk etmiş ki, iki maksadla bu muameleyi yapıyorlar:

Birisi: Eskiden beri ihaneti kabul etmediğimden, beni o surette hiddete getirip bir mes'ele çıkararak mahvıma yol açmaktı. Bundan birşey çıkaramadıkları için, zehirlendirmek vasıtasıyla mahvıma çalıştılar. Fakat inayet-i İlahiye ile, Nur şakirdlerinin duaları tiryak gibi, panzehir gibi ve sabır ve tahammülüm tam bir ilâç gibi o plânı akîm bıraktı, o maddî ve manevî zehirin tehlikesini geçirdi. Gerçi hiçbir tarihte, hiçbir hükûmette bu tarzda işkenceli zulümler, kanun namına, hükûmet namına yapılmadığı halde; damarlarıma dokunduracak tarzda mütemadiyen tarassudlarla herkesi ürkütmekle beni hiddete getiriyordu. Fakat birden kalbime ihtar edildi ki: Bu zalimlere hiddet değil, acımalısın. Onların herbirisi, pek az bir zaman sonra, sana muvakkaten verdikleri azab yerinde bin derece fazla bâki azablara ve maddî ve manevî cehennemlere maruz kalacaklar.

Senin intikamın, bin defa ziyade onlardan alınır. Ve bir kısmı; aklı varsa, dünyada da kaldıkça, geberinceye kadar vicdan azabı ve idam-ı ebedî korkusuyla işkence çekecekler. Ben de onlara karşı hiddeti terkettim, onlara acıdım. Allah ıslah etsin dedim.

Hem bu azab ve işkencelerinde pek büyük sevab kazanmakla beraber, Risale-i Nur şakirdleri yerine ve onların bedeline benimle meşgul olup yalnız beni tazib etmeleri, Nurculara büyük bir faide ve selâmetlerine hizmet olması cihetinde de Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ve müdhiş sıkıntılarım içinde bir sevinç hissediyorum.

Re'fet Bey kardaşım,

Ben çok rahatsızım dünyaya bakamıyorum, yeniden bize kanunsuz hücuma karşı fikren, kalemen müdafaa edemiyorum. Onun için mahkemede müdafaatımda söylediğim ve mahkemece itiraz edilmeyen ve da'va ettiğim meselelerde pek çok şahidleri bulunan bazı kısacık parçaları sana veriyorum ki; Ankara'da lüzum olsa benim bedelime o fıkraları gösterirsiniz. Hem Hilmi Bey'e ve bir-iki zata yazdığım bir iki parça içinde vardır. Lüzum olsa onların bir hülasasını çıkarıp bir istid'a yapabilirsiniz, işte birisi budur:

"İki sene iki mahkeme ellerinde tetkik edilen bütün Risale-i Nur eczalarında kanunca bir vesile bulamayıp bizi ve Risale-i Nur'u beraat ettikten sonra gizli bir zındıka komitesi münafık bazı memurları vesile ederek merkez-i hükümet resmi plan çevirip bütün bütün hilaf-ı kanun olarak bütün dostlarımdan ve talebelerimden tecrid ve sıhhat ve hayatım noktasında fena bir yere nefyetmek namı altında haps-i münferid ve tecrid-i mutlak ma'nasında beni Emirdağı'na gönderdiler."

Dördüncüsü: Senin mektubunda benim istirahatimi ve eğer iktidarım olsa, benim Şam ve Hicaz tarafına gitmeme dair sizin hükûmet-i hazıraya müracaat maddesi ise:

Evvelâ: Biz, imanı kurtarmak ve Kur'ana hizmet için, Mekke'de olsam da buraya gelmek lâzımdı. Çünki en ziyade burada ihtiyaç var. Binler ruhum olsa, binler hastalıklara mübtela olsam ve zahmetler çeksem, yine bu milletin imanına ve saadetine hizmet için burada kalmağa Kur'andan aldığım dersle karar verdim ve vermişiz.

Sâniyen: Bana karşı hürmet yerine hakaret görmek noktasını mektubunuzda beyan ediyorsunuz. "Mısır'da, Amerika'da olsaydınız,

tarihlerde hürmetle yâdedilecektiniz." dersiniz.

Aziz, dikkatli kardeşim!

Biz, insanların hürmet ve ihtiramından ve şahsımıza ait hüsn-ü zan ve ikram ve tahsinlerinden mesleğimiz itibariyle cidden kaçıyoruz. Hususan acib bir riyakârlık olan şöhretperestlik ve cazibedar bir hodfüruşluk olan tarihlere şaşaalı geçmek ve insanlara iyi görünmek ise, Nur'un bir esası ve mesleği olan ihlasa zıddır ve münafîdir. Onu arzulamak değil, bilakis şahsımız itibariyle ondan ürküyoruz. Yalnız Kur'anın feyzinden gelen ve i'caz-ı manevîsinin lemaatı olan ve hakikatlarının tefsiri bulunan ve tılsımlarını açan Risale-i Nur'un revacını ve herkesin ona ihtiyacını hissetmesini ve pek yüksek kıymetini herkes takdir etmesini ve onun pek zâhir manevî keramatını ve iman noktasında zendekanın bütün dinsizliklerini mağlub ettiklerini ve edeceklerini bildirmek, göstermek istiyoruz ve onu rahmet-i İlahiyeden bekliyoruz.

Şahsıma ait ehemmiyetsiz ve cüz'î bir maddeyi haşiye olarak beyan ediyorum:

Madem Receb Bey ve Kara Kâzım seninle dost ve zannımca Eski Said'le de münasebetleri var; onlardan iyilik istemek değil, belki bana karşı selefleri gibi manasız, lüzumsuz tazyik ve zulme meydan vermesinler. Hakikaten buranın maddî ve manevî havasıyla imtizaç edemiyorum. Sıkıntılarım pek fazla. İkametgâhımı hem dışarıdan, hem içeriden kilitliyorum. Her cihetle yalnızım. Ve bir cihette de komşusuz, sıkıntılı bir odada, hasta bir halde hayatımı geçiriyorum. Bazan bir günü, Denizli'de bir ay hapisten fazla beni sıkmış. Bu yirmi sene dehşetli zulüm ile hürriyetime ve serbestiyetime ilişmek artık yeter. Zâten iki sene mahkemelerin tedkikatıyla ve aleyhimdeki münafıkların plânları akîm kalmasıyla kat'iyen tebeyyün etmiş ki, şahsımda ve Nurlarda bu vatan ve millete zarar tevehhüm etmekle daha kimseyi kandıramazlar. Ben de herkes gibi hürriyetime sahib olsam, belki tebdil-i hava için mutedil havası bulunan bu kazanın bazı köylerine gitmeme müsaadekâr bir iş'ar burada olsa, münasib olur. Size ve oradaki Nur dostlarıma çok selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Haşiye: Ya hiçbir cihetle hiçbir kanun, hattâ onların bazı keyfî kanunları bize ve Risale-i Nur'a ilişmiyorlar veyahut şimdiki bazı kanunları iliştiği halde; koca adliyeler ve üç büyük mahkemeler, istikbalde gelecek şiddetli nefret ve lanetten çekinmek için Nur'un ve bizim mahkûmiyetimize cesaret edemeyip ittifakla umumumuzun beraetine ve bütün Risale-i Nur'un iadesine karar verdikleri; ve ellerindeki kanun onlara siper olabilir, dağ gibi kuvvetli adliyeler çekindiği halde, muvakkat bir makam alan gaddar şahsiyetler bu zulmü yapmaları, elbette semavatı ve arzı kızdırıyor, daha hiddetime lüzum kalmıyor.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 144

Mektup 144

Hakikaten merhum Hasan Feyzi gibi az zamanda çok hizmet eden ve Nurlara karşı pek çok ciddî alâkadar olan Mustafa Osman'ın hizmetinin makbuliyetine bir delil olarak, Hasan Feyzi'nin ve onun ruhlarında ve sadakatlerinde iki muallim olan Ahmed Fuad ve Mustafa Sungur ve iki yüksek talebe olan Mustafa Oruç ve Rahmi'yi bulması ve Risale-i Nur'un o kuvvetli ellerle hizmetine çalışması, o havali için büyük bir saadettir.

Hem bazı cümleleri ta'dilâtla beraber "Lâhika"mıza geçirdiğimiz Mustafa Osman'ın ve muallim Mustafa Sungur'un müşterek acib mektubları gösteriyor ki; merhum Hasan Feyzi nev'inde bir sünbül orada inkişafa başlamış, inşâallah çok bîçarelerin imanını kurtaracaklar. Hususan onların mahiyetinde ve Isparta'nın küçük masum kahramanlarına benzer Rahmi namında ondört yaşında bir mektebli çocuğun fedakârane Nurların derslerini gaye-i hayat bilmesi, bizleri ve Nurcuları cidden sevindiriyor. O havali için gençlerin kurtulmasına bir fâl-i hayırdır.

Risale-i Nur'un Zülfikar ve sair mecmuaların intişarı için büyük yardımlarda bulunan ve merhum şehid Hâfız Ali'nin en mükemmel tarzda yazdığı ve Nur fabrikasında tam çalışkan bir arkadaşı ve sadık bir vârisi olan Hâfız Mustafa'nın eline emanet bırakılan bütün Risale-i Nur eczaları onun eline geçmesini temin eden Ahmed Fuad'ı ve emaneti ona teslim eden kardeşimiz Hâfız Mustafa'yı ve Safranbolu memleketini ve oradaki kardeşlerimizi ruh u canımızla tebrik ediyoruz. İnşâallah Zülfikar'a verdiği herbir banknota mukabil bin kâr görecek, binler hayırlara medar olacak. Hem ona, hem kardeşlerinden hatib İbrahim'e, hem yeni bir fedakâr muallim olan Mustafa Sungur'a ve küçük bir Salahaddin olan Rahmi'ye ve başta Mustafa Osman ve Hıfzı olarak oradaki bütün kardeşlerimize selâm ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 145

Emirdağ Lahikası 1

Mektup 145

Muhterem, mübarek, muazzez, şefkatli ve faziletli Üstadımız Efendimiz Hazretlerine:

Evvelâ:

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]

Risale-i Nur kahramanlarından şehid merhum Hafız Ali Efendinin refakat-i mâneviyesine bu defa vâsıl olan Hasan Feyzi ağabeyimizin irtihali, bizleri cidden müteessir eylemiştir. Başta siz Üstadımız Efendimiz oldukları halde bütün Risale-i Nur talebelerine ve kendisinin mensup olduğu maddî ve mânevî efrad-ı ailesine ve medrese-i Nuriyesine ve Denizli halkına tâziyetlerimi bildirir ve teessürlerinize iştirak eylerim. Ve nâçiz mânevî hediyelerimi dergâh-ı İlâhiyeye takdim eylerken, garîk-ı rahmetler ihsan buyurmasını niyazlarda bulunurum.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ [2]

fehvasınca, bu âlemden âlem-i ervaha götürdüğü

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ [3]
لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِى مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ اَجْرُ
الْعَامِلِينَ

âyet-i Sübhânînin işaret buyurduğu ecr-i naîm çok Hasan Feyzi'ler sümbül vermesini eltaf-ı İlâhiyeden tazarru ve niyaz eylerim.

Muhterem efendim,

Mesmuatıma nazaran, Denizli'de, bundan yetmiş seksen sene evvel büyük bir evliyadan Hasan Feyzi isminde bir zât, birgün talebelerine, "Bugün Kürdistan'da bir evliya dünyaya geldi" diye beşarette bulunmakla zât-ı devletlerini işaret buyurmuş. Bâdehu Denizli'ye başka başka perdelerle teşrifiniz, o zâtın ruhunu şâd ve îzaz için olduğunu telâkki etmiştim. Ve az zaman sonra aynı isimde müteveffa Hasan Feyzi Efendinin Risale-i Nur'a hürmetle birinci Hasan Feyzi'ye imtisalen istikbal etmesi ve Nurlara taaşşukla idhal-i envar olması, bu kanaatimi kat kat ziyadeleştirdi. Şimdi de düşündüm: Birinci Hasan Feyzi'nin vefatından sonra Said yetişti. Ve namına baktığı ikinci Hasan Feyzi de vazifesini yaptı ve Nurlara gark olarak ve yerine bırakacağı çok Hasan Feyzi'leri de vazife başına dâvet edip hayata vedâ etti. Cenâb-ı Erhamürrâhimînden tazarru ve niyaz eylerim ki, Risale-i Nur'a ve Üstadımıza bu Hasan Feyzi'nin acısını unutturacak daha çok Hasan Feyzi'ler ihsan buyursun. Ve onların başlarında Üstadımızı mes'ud ve bahtiyar ve muammer buyurmasını onun derya-i rahmetinden, fazlından, inayetinden ve ihsanından, ikramından, in'âmından, eltâfından ümitvar olup, görmekliğimizi tazarru ve niyaz eylerim.

Günahkâr, âciz, kusurlu talebeniz Halil İbrahim
(Rahmetullahi aleyhi ve alâ Hasan Feyzi)

1.) Her musibet karşısında deriz ki: Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)
2.) Her nefis ölümü tadar. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)
3.) İman eden ve güzel işler yapanları, dâimî kalmak üzere, Cennette altından ırmaklar akan yüksek makamlara (saraylara) yerleştireceğiz. İyi işler yapanların mükâfâtı ne güzeldir! (Ankebut Sûresi 29:58)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 146

Mektup 146

Bu sıkıntılı zamanda nefsim sabırsızlıkla beni tâciz ederken, bu fıkra onu tam susturdu, şükrettirdi. Size de fâidesi olur diye leffen takdim edilen bu fıkra, başımın yanında asılı duruyor.

1. Ey nefsim! Yetmiş üç sene, yüzde doksan adamdan ziyade zevklerden hisseni almışsın. Daha hakkın kalmadı.

2. Sen, âni ve fâni zevklerin bekasını arıyorsun. Onun için, onun zevaliyle ağlamaya başlıyorsun. Kör hissiyatınla bu yanlışının tam tokadını yersin. Bir dakika gülmeye bedel on saat ağlıyorsun.

3. Senin başına gelen zulümler ve musibetlerin altında kaderin adaleti var. İnsanlar, senin yapmadığın bir işle sana zulmediyorlar. Fakat kader, senin gizli hatâlarına binaen, o musibet eliyle seni hem terbiye, hem hatâna kefaret ediyor.

4. Hem yüzer tecrübenle, ey sabırsız nefsim, kat'î kanaatin gelmiş ki, zahirî musibetler altında ve neticesinde inayet-i İlâhiyenin çok tatlı neticeleri var.

عَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ [1]

çok kat'î bir hakikatı ders veriyor. O dersi daima hatıra getir.

Hem, feleğin çarkını çeviren kanun-u İlâhî, senin hatırın için o pek geniş kanun-u kaderî değiştirilmez.

5. مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [2] kudsî düsturunu kendine rehber et. Heveslı akılsız çocuklar gibi, muvakkat, ehemmiyetsiz lezzetlerin peşinde koşma. Düşün ki, fâni zevkler, sana mânevî elemler, teessüfler bırakıyor. Sıkıntılar, elemler ise, bilâkis, mânevî lezzetler ve uhrevî sevaplar veriyor. Sen divane olmazsan, muvakkat lezzeti yalnız şükür için arayabilirsin. Zaten lezzetler şükür için verilmiş.

1.) Birşey sizin için hayırlı olduğu halde, olur ki siz ondan tiksinebilirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)
2.) Kadere iman eden, kederden emin olur. (ed-Deylemî, el-Müsned 1:113; el-Müsavî, Feyzu'l-Kadîr 3:187; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-Ummâl 1:106)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 147

Mektup 147

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Garib bir münazara-i nefsiyemi, bana mahsus iken, bera-yı malûmat size yazmak hatırıma geldi. Şöyle ki:

Başım üstündeki sizce malûm levha, nefsimi tam susturduğu halde; bu gece nefs-i emmarenin silâhını daha musırrane istimal eden kör hissiyatım, damarlarıma tam dokundurup, tesemmüm ve hastalıktan gelen ziyade teessür ve hassasiyet ve şeytandan gelen ilkaat ve fıtrî hubb-u hayattan gelen acib bir haletle, o ikinci nefs-i emmare hükmünde olan kör hissiyat, benim vefat ihtimalinden şiddetli bir me'yusiyet ve teellüm ve kuvvetli bir hırs ve zevk ve lezzetle kalb ve ruhuma tam ilişti. "Ne için istirahat-ı hayatına çalışmıyorsun, belki reddediyorsun; ve gayet zevkli ve masumane lezzetli bir hayat ve bir ömür, kendine Nur dairesinde aramıyorsun ve ölmeğe karar verip razı oluyorsun?" dedi ve dediler. Birden gayet kuvvetli iki hakikat, o ikinci nefs-i emmareyi şeytanla beraber susturdu.

Birincisi: Madem Risale-i Nur'un vazife-i kudsiye-i imaniyesi benim ölümümle daha ziyade hâlisane inkişaf edecek ve hiçbir cihetle dünya işlerine ve benlik ve enaniyete vesilelikle ittiham edilmeyecek ve rekabeti tahrik eden hayat-ı şahsiyemi bulmadığı için daha mükemmel ve ihlas ile o vazife devam edecek. Hem ben dünyada kaldıkça gerçi bir derece yardımım olabilir, fakat âdi şahsiyetimin ehemmiyetli rakibleri, münekkidleri, o şahsiyeti ittiham edebilir ve Risale-i Nur'a ihlassızlıkla ilişebilir ve bir derece çekinir, çekindirir. Hem bir derece bekçilik yapan bir şahsiyetin yatmasıyla, o daire-i nuraniyedeki bütün ehl-i gayret müteyakkız davranır. Bir nöbetdar yerine, binler bekçi çıkar. Elbette ölüm gelse, baş üstüne geldin demek gerektir.

Hem madem Nur şakirdlerinden çokları hem malını, hem istirahatını, hem dünya zevklerini, hem lüzum olsa hayatını Nur'un

hizmetinde feda ediyorlar, sen ey nefsim neden fedakârlıkta en geri kalmak istersin.

Hem kat'iyen bil ki: Çok bîçarelerin hayat-ı bâkiyelerini Nurlarla kurtarmak hizmetinde, fâni ve zahmetli ihtiyarlık hayatını memnuniyetle bırakmağa lüzum olsa veya vakti gelse, razı olmak gayet lezzetli bir şereftir.

İkincisi: Nasılki âciz, zaîf bir adam, bir batmanı kaldıramadığı halde on batman yük üstüne yığılmış bulunsa; ve dostları onu çok kuvvetli bilip ona gizli za'fına yardımdan ziyade ondan yardım istedikleri halde; o bîçare de onların hüsn-ü zannını kırmamak veyahud kendini çok aşağı göstermemek için gayet ağır ve soğuk olan gösteriş ve tekellüflerle kendini yüksek ve kuvvetli göstermeğe çalışmak çok elîm ve zevksiz olması gibi; aynen öyle de: Ey kör hissiyatın içine giren nefs-i emmare! Bu âdi şahsiyetimin ve bir çekirdek kadar ehemmiyeti olmayan istidadımın yüz derece fevkinde ve sırf bir inayet-i Rabbaniye olarak bu karanlıklı ve çok hastalıklı asırda Kur'anın eczahane-i kudsiyesinden çıkan ve rahmet-i İlahiye ile elimize verilen Risale-i Nur'daki hakikatlara o şahıs masdar ve menba' ve medar olamaz. Belki yalnız çok bîçare ve muhtaç ve Kur'an kapısında bir sâil ve muhtaçlara yetiştirmeğe bir vesile olduğum halde, Nur'un muhlis ve hâlis, sıddık ve sadık, safi ve fedakâr şakirdleri, o bîçare şahsiyetim hakkında yüz derece ziyade hüsn-ü zanlarını kırmamak ve hissiyatlarını incitmemek ve Nurlara karşı şevklerine ilişmemek ve Üstad namı verdikleri o bîçare şahsı, onların hatırı için çok aşağı olduğunu göstermemek ve ağır ve elemli tekellüflere ve tasannu'lara mecbur olmamak için ve yirmi sene tecridatın verdiği tevahhuş için, hattâ dostlarla dahi -hizmet-i Nuriye olmazsa- görüşmeyi terkediyorum ve etmeğe ruhen mecbur oluyorum ve tekellüfe ve kıymetten ziyade kendimi göstermeğe ve ziyade hüsn-ü zan edenlere karşı hoş görünmek için kendimi makam sahibi göstermek ve sırr-ı ihlasa tam münafî kendini büyük göstermek ve vakar perdesi altında benliğin zararlı ve fâni zevkini aramak haletleri ise, ey nefsim meftun olduğun o zevkleri hiçe indirirler.

Ey nefis! Ey zevke mübtela bedbaht kör hissiyat! Binler dünyevî zevki alsan, şu vaziyette yine bozulur, o zevk ayn-ı elem olur. Madem yüzde doksan mazideki ahbab âdeta güya beni berzaha

çağırıyorlar. Bu hazır zamandaki on dosttan ben kaçmağa mecbur oluyorum. Elbette bu ihtiyarlık ve yalnızlık hayata, berzah hayat-ı maneviyesi bin derece müreccahtır.. diye bu iki hakikatla hadsiz şükürler olsun o ikinci nefs-i emmare tam susturuldu, kalb ve ruhtan gelen zevke razı oldu, şeytan dahi sustu. Hattâ damarlarımdaki maddî hastalık da gayet hafifleşti.

Elhasıl: Ölsem, vazife-i Nuriye daha ziyade ihlas ile rekabetsiz, ittihamsız inkişaf eder.

Hem bu zamanda aramadığım cüz'î, muvakkat zevk ve bu hayat ve dünya gözüyle fütuhat-ı Nuriye'den gelen lezzet bedeline; çok ağır, soğuk ve nâhoş tekellüf elemlerinden ve hodfüruşluk zahmetlerinden ve tasannu' zararlarından kurtulmak vardır.

Hem bu senede bir defa ey nefis; ruh ve kalb ile beraber çok müştak olduklarınız eski zevkli ve hayatımdaki yaşadığım memleketleri ve ünsiyet ettiğim ahbabları ve müfarakatlerinden çok mahzun olduğum kardeşleri görmek için, beraber kısmen hakikaten, kısmen hayalen o geçmiş mazide gezdin. Sen de gördün ki, o sevimli, müteaddid vatanlarımda, yüzde ancak bir-iki ahbabı bulabildin. Ötekiler, bütün berzah âlemine göçmüşler ve o sevimli hayat levhaları değişmiş, elîm ve hazîn bir vaziyet almış. Daha o ahbabsız yerleri görmek istenilmez. Onun için, bu hayat ve bu dünya bizi kovmadan evvel ve haydi dışarıya demeden, biz kemal-i izzetle, Allah'a ısmarladık deyip izzetimizle bu fâni zevklerimizi bırakmalıyız.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua eden, hasta fakat tam mesrur kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 148

Mektup 148

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sizleri ve umum Risale-i Nur şakirtlerini ve bilhassa medrese-i Nuriyenin talebelerini ve bilhassa o merhumun akrabalarını, medrese-i Nuriyenin mübarek üstadı Hacı Hafız Mehmed'in vefatı münasebetiyle tâziye ediyoruz. Ve Nurlar hesabına bütün ruh u canımızla biz dünyada kaldıkça ona dua-yı rahmet etmeye ve Hafız Ali ve Hasan Feyzi ortasında daima bütün mânevî kazançlarımıza hissedar etmeye kat'î karar verdik. O çok ehemmiyetli ve Nur hizmetinde muvaffakiyetli merhum o mübarek zât, mükemmel vazifesini bitirip yüzer mânevî evlât ve hayrülhalef bırakıp gittiği ve terhis olduğu, rahmet ve istirahat âlemine çekildiği aynı zamanda, büyük üstadlarımın dairesine kazançlarımı bağışladığım zaman, Hafız Ali, Hafız Mehmed, Mehmed Zühtü ve Savlı Ahmed ve Hasan Feyzi içinde, ihtiyarım olmadan Hacı Hafız Mehmed daha hayatta iken on günden beri onların içinde görüyordum. Derdim, "Vefat edenler içinde bu da bulunsun." İlişmedim. Hem hayatta olanlar içinde, hem üstadlar dairesinde bulunmasına hayret ederdim.

Şimdi bu mektubunuzdan anlaşıldı ki, onun halisâne kudsî hizmetinin bir kerameti olarak vefatını ihsas ediyordu. "Hafız Ali, Hasan Feyzi ortasında makamım var" diye iş'ar ediyordu. Cenâb-ı Hak, onun defter-i a'mâline Sava medrese-i Nuriyede okunan ve

yazılan risalelerin harfleri adedince ruhuna rahmetler ve kabrine nurlar ihsan eylesin. Âmin. Ve aynı sistemde tam hayrülhalef mahdumu Hafız Mehmed ve hafîdi Ahmed Zeki'yi onun vazifesinin idamesine muvaffak eylesin. Âmin. Ve onların umumuna sabr-ı cemil ihsan eylesin. Âmin.

Sâniyen: Denizli'den bize gelen Muharrem'in ve Yakub Cemal'in mektubları gösteriyor ki, Hasan Feyzi'nin yerini boş bırakmayacaklar. Hem vazifesini mütesanid bir heyetle yapacaklar. Hususan Tavas tarafında birden Muharrem'in gayretiyle ehemmiyetli şakirdlerin çıkması ve ben Denizli'de iken hem hapiste, hem hariçte çok alâkadarane hizmet eden Şevket ve Hâfız Mustafa ve Ahmed'ler ve onbir mübarek arkadaşları ve Muharrem'in mektubunda isimleri bulunan zâtlara, Risale-i Nur namına onları tebrik ve muvaffakiyetlerine dua ve çok selâm ediyoruz. Yakub Cemal'in güzel kalemiyle eskiden Nurlara ettiği hizmet gibi yine o güzel kalemiyle hizmet etmeğe başlıyor. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin, âmîn. Ben çok rahatsız olduğum için onların mektubuna hususî cevab veremediğimden gücenmesinler.

Sâlisen: Kahraman Nazif'in uzun bir mektubunu aldım. Hakikaten o kardeşimizin hassasiyeti ve ihtiyatı ve Risale-i Nur'un hizmetinde çok faidesi var. Bu âhirde endişe ediyorum, acaba onun rakibleri ona bir zarar vermesinler diye düşünürken, birden mektubunu aldım ki, tam "Sırran tenevverat" düsturuna göre hükmediyor. Hem oradaki kardeşleriyle istişaresi, hem tam ihtiyatı, hem İstanbul'da Nur'un genç şakirdlerine ihtiyat tavsiyesi ve Zülfikar'ın ve Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Sekizinci İşarat'ına kadar yağlı kâğıda yazması ve Asâ-yı Musa'yı yeni hurufla kırkıncı sahifeye kadar gelmesi, hem münafık casuslardan kendilerini muhafaza etmesi bana inşirah verip hastalığıma da bir merhem oldu. Benim endişelerimi de izale etti. Cenab-ı Hak onları ve sizleri insî ve cinnî şeytanlardan muhafaza eylesin, âmîn.

Hâşiye: Emanetleri ve Zülfikar'ı almak için Osman ve Sadık bugün size gelecektiler. Fakat bu şiddetli mevsimde ve sizin mektubunuzda tam hazırlanmamış diye göndermedik. Eğer siz

kolayını bulsanız ve münasib görseniz, Eğirdir vasıtasıyla emanetleri ve Zülfikar'ı gönderirsiniz.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ve dualarını isteyen hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 149

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۝1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۝2

Aziz, sıddık kardeşlerim ve Nur şakirtlerinin küçük pehlivanları,

Asâ-yı Mûsâ âhirlerinde, bazı nüshalarında mübarekler pehlivanı büyük ruhlu Küçük Ali namında bir kardeşimizin sualine karşı verdiğim bir cevap var. Onu okuyunuz ki, o zâta bazı muterizler Risale-i Nur'un kıymetini bir derece kırmak için demişler: "Herkes Allah'ı bilir. Âdi bir adam, bir veli gibi Allah'a iman eder" diye, Nurların pek yüksek ve pek çok kıymettar ve gayet lüzumlu tahşidatını ziyade göstermek istemişler.

Şimdi, İstanbul'da, daha dehşetli bir fikirde, anarşi fikirli küfr-ü mutlaka düşmüş bir kısım münafıklar, Risale-i Nur gibi, ekmek ve suya ihtiyaç derecesinde herkes muhtaç olduğu imanî hakikatlerine ihtiyacı düşürmek desisesiyle diyorlar ki: "Her millet, herkes Allah'ı bilir. Onu, daha yeni ders almaya ihtiyacımız çok yok" diye mukabele etmek istiyorlar.

Halbuki Allah'ı bilmek, bütün kâinata ihata eden rububiyetine ve zerrelerden yıldızlara kadar cüz'î ve küllî herşey Onun kabza-i tasarrufunda ve kudret ve iradesiyle olduğuna kat'î iman etmek; ve mülkünde hiçbir şeriki olmadığına ve Lâ ilâhe illallah kelime-i kudsiyesine, hakikatlerine iman etmek, kalben tasdik etmekle olur. Yoksa, "Bir Allah var" deyip, bütün mülkünü esbaba ve tabiata taksim etmek ve onlara isnat etmek—hâşâ—hadsiz şerikleri hükmünde esbabı merci tanımak ve herşeyin yanında hâzır irade ve ilmini bilmemek ve şiddetli emirlerini tanımamak ve sıfatlarını ve gönderdiği elçilerini, peygamberlerini bilmemek, elbette hiçbir cihette Allah'a iman hakikati onda yoktur. Belki küfr-ü mutlaktaki mânevî

Cehennemin dünyevî tazibinden kendini bir derece teselliye almak için o sözleri söyler.

Evet, inkâr etmemek başkadır, iman etmek bütün bütün başkadır.

Evet, kâinatta hiçbir zîşuur, kâinatın bütün eczası kadar şahidleri bulunan Hâlik-ı Zülcelâl'i inkâr edemez... Etse, bütün kâinat onu tekzib edeceği için susar, lâkayd kalır.

Fakat Ona iman etmek, Kur'ân-ı Azîmüşşânın ders verdiği gibi, O Hâlıkı, sıfatlarıyla, isimleriyle, umum kâinatın şehadetine istinaden kalben tasdik etmek; ve elçileriyle gönderdiği emirleri tanımak; ve günah ve emre muhalefet ettiği vakit, kalben tevbe ve nedamet etmek iledir. Yoksa, büyük günahları serbest işleyip istiğfar etmemek ve aldırmamak, o imandan hissesi olmadığına delildir. Her neyse...

Evlâtlarım, ehemmiyetli bir hâdise size bu uzun meseleyi kısaca beyan etmeye sebep oldu.

Şimdilik sizlere Risale-i Nur'un ehemmiyetli şakirtleri nazarıyla bakıyorum. Mustafa Oruç, çok talihlidir ki, kendi sisteminde ve ruhunda ve ciddiyetinde, az bir zamanda sizleri buldu. Bir iken on Mustafa oldu.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 150

Mektup 150: Sahabe devrindeki fitneler hakkında

Aziz, muhterem kardeşim,

Evvelâ zatınızın bir risale kadar câmi ve uzun ve müdakkikane hararetli mektubunuzu kemâl-i merakla okudum. Peşin olarak size bunu beyan ediyorum ki, Risale-i Nur'un üstadı ve Risale-i Nur'a Celcelutiye Kasidesinde rumuzlu işaretiyle pek çok alâkadarlık gösteren ve benim hakaik-i imaniyede hususî üstadım, İmam-ı Ali'dir (r.a.).

Ve [1] قُلْ لاَ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا إِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبٰى âyetinin nassıyla, Âl-i Beytin muhabbeti, Risale-i Nur'da ve mesleğimizde bir esastır ve Vehhâbîlik damarı, hiçbir cihette Nur'un hakikî şakirtlerinde olmamak lâzım geliyor. Fakat, madem bu zamanda zındıka ve ehl-i dalâlet ihtilâfdan istifade edip, ehl-i imanı şaşırtıp ve şeâiri bozarak Kur'ân ve iman aleyhinde kuvvetli cereyanları var; elbette bu müthiş düşmana karşı cüz'î teferruata dair medar-ı ihtilâf münakaşaların kapısını açmamak gerektir.

Hem, ölmüş insanları zemmetmek, hiç lüzumu yok. Onlar, dar-ı âhirete, mahall-i cezaya gitmişler. Lüzumsuz, zararlı, onların kusurlarını beyan etmek, emrolunan muhabbet-i Âl-i beytin muktezası değildir ve lâzım da değildir diye, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, Sahabeler zamanındaki fitnelerden bahis açmayı menetmişler. Çünkü Vâkıa-i Cemelde Aşere-i Mübeşşereden Zübeyir ve Talha ve Âişe-i Sıddîka (r.a.) bulunmasıyla Ehl-i Sünnet Velcemaat, o harbi, içtihad neticesi deyip, *"Hazret-i Ali (r.a.) haklı, öteki taraf haksız; fakat içtihad neticesi olduğu cihetle affedilir."*

Hem Vehhâbîlik damarı, hem müfrit Râfızîlerin mezhepleri İslâmiyete zarar vermesin diye, Sıffîn Harbindeki bâğîlerden de bahis açmayı zararlı görüyorlar.

Haccac-ı Zâlim, Yezid ve Velid gibi heriflere ilm-i kelâmın büyük allâmesi olan Sadeddin-i Taftazanî, *“Yezide lânet caizdir”* demiş; fakat “Lânet vaciptir” dememiş. “Hayırdır ve sevabı vardır” dememiş. Çünkü, hem Kur’ân’ı, hem Peygamberi, hem bütün Sahabelerin kudsî sohbetlerini inkâr eden hadsizdir. Şimdi onlardan meydanda gezenler çoktur. Şer’an bir adam, hiç mel’unları hatıra getirmeyip lânet etmese, hiçbir zararı yok. Çünkü, zem ve lânet ise, medih ve muhabbet gibi değil; onlar amel-i salihte dahil olamaz. Eğer zararı varsa daha fena...

İşte şimdi gizli münafıklar, Vehhâbîlik damarıyla en ziyade İslâmiyeti ve hakikat-i Kur’âniyeyi muhafazaya memur ve mükellef olan bir kısım hocaları elde edip, ehl-i hakikati Alevîlikle ittiham etmekle birbiri aleyhinde istimal ederek dehşetli bir darbeyi İslâmiyete vurmaya çalışanlar meydanda geziyorlar. Sen de bir parçasını mektubunda yazıyorsun. Hattâ sen de biliyorsun; benim ve Risale-i Nur’un aleyhinde istimal edilen en tesirli vasıtayı hocalardan bulmuşlar.

Şimdi Haremeyn-i Şerîfeyne hükmeden Vehhâbîler ve meşhur, dehşetli dâhîlerden İbnü’t-Teymiye ve İbnü’l-Kayyim-i Cevzî’nin pek acip ve cazibedar eserleri İstanbul’da çoktan beri hocaların eline geçmesiyle, hususan evliyalar aleyhinde ve bir derece bid’alara müsaadekâr meşreplerini kendilerine perde yapmak isteyen, bid’alara bulaşmış bir kısım hocalar, sizin, muhabbet-i Âl-i Beytten gelen ve şimdi izharı lâzım olmayan içtihadınızı vesile ederek hem sana, hem Nur şakirtlerine darbe vurabilirler. Madem zemmetmemek ve tekfir etmemekte bir emr-i şer’î yok, fakat zemde ve tekfirde hükm-ü şer’î var. Zem ve tekfir, eğer haksız olsa, büyük zararı var; eğer haklı ise, hiç hayır ve sevap yok. Çünkü tekfire ve zemme müstehak hadsizdir. Fakat zemmetmemek, tekfir etmemekte hiçbir hükm-ü şer’î yok, hiç zararı da yok.

İşte bu hakikat içindir ki, ehl-i hakikat, başta Eimme-i Erbaa ve Ehl-i Beytin Eimme-i İsnâ Aşer olarak Ehl-i Sünnet, mezkûr hakikate müstenid olan kanun-u kudsiyeyi kendilerine rehber edip, İslâmlar

içinde o eski zaman fitnelerinden medar-ı bahis ve münakaşa etmeyi caiz görmemişler, menfaatsiz, zararı var demişler.

Hem o harplerde, çok ehemmiyetli Sahabeler, nasılsa iki tarafda bulunmuşlar. O fitneleri bahsetmekte o hakikî Sahabelere, Talha ve Zübeyir (r.a.) gibi Aşere-i Mübeşşereye dahi tarafgirane bir inkâr, bir itiraz kalbe gelir. Hatâ varsa da tevbe ihtimali kuvvetlidir. O eski zamana gidip lüzumsuz, zararlı, şeriat emretmeden o ahvalleri tetkik etmektense, şimdi bu zamanda bilfiil İslâmiyete dehşetli darbeleri vuran, binler lânete, nefrete müstehak olanlara ehemmiyet vermemek gibi bir hâlet, mü'min ve müdakkik bir zatın vazife-i kudsiyesine muvafık gelemez.

Hattâ Sabri ile küçücük münakaşanız, hem Risale-i Nur'a, hem hakaik-i imaniyenin intişarına ehemmiyetli zarar verdiğini senden saklamam. Aynı vakitte burada hissettim, müteessir ve müteellim oldum. Sonra senin gibi ehl-i tahkik bir âlimin Risale-i Nur'a oraca ehemmiyetli bir hizmete vesile olacak Sabri oraya gelmesi, ikinizden büyük bir hizmet-i Nuriye beklerken, bilâkis üç cihetle Nura zarar geldiğini hissettim ve gördüm. Acaba neden bu zarar olmuş diye, iki üç gün sonra haber aldım ki, Sabri, mânâsız, lüzumsuz seninle münakaşa etmiş; sen de hiddete gelmişsin. "Eyvah!" dedim. "Yâ Rab! Erzurum'dan imdadıma yetişen bu iki zâtın münakaşasını musalâhaya tebdil et" diye dua ettim. Risale-i Nur'un İhlâs Lem'alarında denildiği gibi, şimdi ehl-i iman, değil Müslüman kardeşleriyle, belki Hıristiyanın dindar ruhânîleriyle ittifak etmek ve medar-ı ihtilâf meseleleri nazara almamak, nizâ etmemek gerektir. Çünkü küfr-ü mutlak hücum ediyor. Senin, hamiyet-i diniye ve tecrübe-i ilmiye ve Nurlara karşı alâkanızdan rica ediyorum ki, Sabri ile geçen macerayı unutmaya çalış ve onu da affet ve helâl et. Çünkü o, kendi kafasıyla konuşmamış; eskiden beri hocalardan işittiği şeyleri, lüzumsuz münakaşa ile söylemiş. Bilirsin ki, büyük bir hasene ve iyilik, çok günahlara keffaret olur.

Evet, o hemşehrimiz Sabri, hakikaten Nura ve Nur vasıtasıyla imana öyle bir hizmet eylemiş ki, bin hatâsını affettirir. Sizin âlicenaplığınızdan, o Nur hizmetleri hatırı için, dost bir hemşehri ve Nur hizmetinde bir arkadaş nazarıyla bakmalısınız.

Sahabelerin bir kısmı, o harplerde, adalet-i izafiye ve nisbiye ve ruhsat-ı şer'iyeyi düşünüp tâbi olarak, Hazret-i Ali'nin (r.a.) takip ettiği adalet-i hakikiye ve azîmet-i şer'iyye ile beraber zâhidâne, müstağniyâne, muktesidâne mesleğini terk edip, muhalif tarafa bu içtihad neticesinde girdiklerini, hattâ İmam-ı Ali'nin (r.a.) kardeşi Ukayl ve "Habrü'l-Ümme" ünvanını alan Abdullah ibni Abbas dahi bir vakit muhalif tarafında bulunduklarından, hakikî Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat,

مِنْ مَحَاسِنِ الشَّرِيعَةِ سَدُّ اَبْوَابِ الْفِتَنِ [2]

bir düstur-u esasiye-i şer'iyeye binaen

طَهَّرَ اللهُ اَيْدِيَنَا فَنُطَهِّرُ اَلْسِنَتَنَا [3]

diyerek o fitnelerin kapısını açmak, bahsetmek caiz görmüyorlar. Çünkü, itiraza müstehak birkaç tane varsa, tarafgirlik damarıyla büyük Sahabelere, hattâ muhalif tarafında bulunan Âl-i Beytin bir kısmına ve Talha ve Zübeyir (r.a.) gibi Aşere-i Mübeşşereden büyük zatlara itiraza başlar, zem ve adavet meyli uyanır diye, Ehl-i Sünnet o kapıyı kapamak taraftarıdır.

Hattâ Ehl-i Sünnetin ve ilm-i kelâmın azîm imamlarından meşhur Sadeddin-i Taftazanî, Yezid ve Velid hakkında tel'in ve tadlile cevaz vermesine mukabil, Seyyid Şerif Cürcanî gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin allâmeleri demişler: *"Gerçi Yezid ve Velid, zâlim ve gaddar ve fâcirdirler; fakat sekeratta imansız gittikleri gaybîdir. Ve kat'î bir derecede bilinmediği için, o şahısların nass-ı kat'î ve delil-i kat'î bulunmadığı vakit, imanla gitmesi ihtimali ve tevbe etmek ihtimali olduğundan, öyle hususî şahsa lânet edilmez. Belki*

لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ وَالْمُنَافِقِينَ [4]

gibi umumî bir ünvan ile lânet caiz olabilir. Yoksa zararlı, lüzumsuzdur" diye Sadeddin-i Taftazanî'ye mukabele etmişler.

Senin müdakkikane ve âlimâne mektubuna karşı uzun cevap yazmadığımın sebebi, hem ehemmiyetli hastalığım ve ehemmiyetli

meşgalelerim içinde acele bu kadar yazabildim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Said Nursî

1.) De ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum; sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi, yani Ehl-i Beytime muhabbettir. (Şûrâ Sûresi, 42:23)
2.) Fitne kapılarını kapatmak şeriatın güzelliklerindendir.
3.) Cenâb-ı Hak ellerimizi o kanlı hâdiselere bulaştırmadı; o halde biz de o hâdiselerden bahsedip dilimizi bulaştırmayalım. (Ömer bin Abdülaziz'e ait bir söz. Şa'ranî, El-Yevâkit ve'l-Cevahir, 2:69; Bâcurî, Şerhü Cevheretü't-Tevhid, 334)
4.) Allah'ın lâneti zâlimlerin ve münafıkların üzerine olsun.
5.) Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 151

Mektup 151: Sırr-ı innâ a'taynâ hakkında

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Cennetü'l-Firdevsin meyveleri ve Medresetü'z-Zehranın heyet-i fa'âlesinin sahaif-i amelleri ve defter-i haseneleri olan Zülfikar ve arkadaşlarını, selâmetle Cuma gecesi serçe kuşunun verdiği müjdeden iki saat sonra kemâl-i sürurla aldık. Sizlere onların harfleri adedince

بَارَكَ اللهُ وَوَفَّقَكُمُ اللهُ وَاَسْعَدَكُمُ اللهُ فِى الدَّارَيْنِ [1]

deyip ruh u canımızla sizi tebrik ettiğimiz gibi, bu memleketi de tebrik ederiz. Ve Zülfikar'ın zuhurunun mukaddemeleri başlamasıyla din lehinde kuvvetli cereyanların ve aleyhindeki tecavüzün durması ve bir kısmı rücu edip eski hatîâtın tamirine çalışması işaretiyle, şimdi bilfiil tezahür ve neşrolması, inşaallah memleket için İslâmiyet cihetinde büyük bir fâidesi olacak ve zulmetleri dağıtacak işaretini veriyor.

Evet, şimalden gelen küfr-ü mutlak cereyanını durduracak, yalnız Risale-i Nur'dur. Siyaset, diplomatlık, bu vazifeyi göremez. Onun için, vatanperver ve milliyetçi ve siyasetçiler, Nurlara sarılmaya mecburiyet var. O Zülfikar'ın zuhura gelmesi için çalışanların şahs-ı mânevîsinin, belki herbirisinin kıyametteki defter-i hasenatına yedi yüz sahifesiyle birtek sahife-i hasenat olmasını rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz.

Mâdem o iman hakikatleri yüksek bir ibadet ve hasenedir ve onunla çokların imanını kurtarmak binler hasene hükmündedir; onun zuhuruna çalışanların herbirisi onu okuyup ve dinleyip itikad etmesiyle, aynen işlediği sair hayratın defteri gibi bir uhrevî

senedidir. Elbette onların ve şahs-ı mânevîsinin âhirette defter-i hasenatından yedi yüz sahifesiyle bir tek sahife olarak Zülfikar aynen neşrolmak ve bir sahifesi hükmüne geçmek, hadsiz bir rahmetin şe'nidir.

Saniyen: Gerçi Nurlar girdikleri her yerde galebe eder; fakat mütemerrid ve muannid zındıklar, maddiyunlar, ellerinden geldiği kadar fütuhatına fütur vermek için desiselere ve ehl-i siyasete evham vermeye çabalıyorlar. İnşaallah bir halt edemezler. Fakat ihtiyat her vakit iyidir. Sırren tenevveret düsturu devam ediyor. Tâ bunun gibi birkaç mecmua çıkıncaya kadar temkinli ve ihtiyatlı bulunmak lüzumu var. Hattâ bu defa sırr-ı إِنَّا أَعْطَيْنَا nın remizli risalesini on üç seneden beri görmediğim halde buraya göndermek bir derece ihtiyat kaidesine muhalif olduğu gibi, herkes anlamaz, hem tevil ve tefsir lâzımdır. Çünkü Lâhikada bir mektupta yazmıştım ki, iki hakikat mücmelen bana ihtar edilmişti:

Birisi: Bir derece dar bir dairede bir nur gösterilmişti; geniş bir dairede mânâ verip, kırk sene evvel "Bir nur göreceğiz" diye müjde veriyordum. Hattâ Hürriyetten evvel, eski talebelerime de o müjdeyi mükerrer söylüyordum. Zannederdim ki, geniş siyaset dairesinde olacak. Halbuki bu memleketin en ziyade muhtaç olduğu imanî ve İslâmî ve hayat-ı içtimaiye-i İslâmiye dairesinde Risale-i Nur'u göreceksiniz diye hakikatten bana ihtar edilmiş; bir hiss-i kablelvuku ile musırrane ve tekrarla ben de haber veriyordum, o hak ve hakikatlı meselenin sûretini değiştiriyordum.

İkincisi: Şeâir-i İslâmiyeye ve siyaset-i İslâmiyeye darbe vuranlar on iki, on üç, on dört, on altı sene zarfında büyük darbeler yiyecekler diye bana ihtar edildi. Evvelki meselenin aksine olarak, geniş dairede vuku bulan o hâdisâtı ve büyük cemaatlere gelen o tokatları, küçük bir dairede şahıslara gelecek tokatlar suretinde mânâ vermiştim ki, tam aynen iki dairede, hem küçük, hem büyük, on iki sene sonra en müthişi dünyayı terk ettiği gibi, büyük dairede de onun gibi dehşetli cemaatler on iki, on üç, on dört, on altı tarihlerinde aynı tokatları yediler ve yiyecekler diye ihtar edildi.

Ben, tevilimle bu büyük daireyi yalnız küçükte tatbik ettiğim gibi, evvelki "nur" meselesinde de bilâkis küçük daireyi ve sırf imanî

hâdise-i Nuriyeyi pek geniş daire-i siyasiyede tevilimle mânâ vermiştim. Onun için, sırr-ı اِنَّا اَعْطَيْنَا yı herkes birden anlamaz. Hem şahsî isimleri böyle mesail-i ilmiyeye girmemek lâzım olduğundan, o risale hattâ on üç seneden beri elime geçmediğinde isabet var; kardeşlerim dahi onu merak etmesinler. Biri eğer çok merak etse, o sırr-ı اِنَّا اَعْطَيْنَا nın başında *"Şimdiki saniyen"* ile başlayan fıkrayı ve Lâhikada geçen aynı meseleye dair fıkrayı okumak lâzımdır; yoksa hiç bakmasın.

O ikinci Harb-i Umumî ve o dehşetli şahsın dünyadan gitmesiyle ve şimdi de onun mesleği geri çekilmesi ve bir kısmı o mesleğin aksine din lehinde resmen çalışması ve ehl-i imanın istibdad-ı mutlakadan bir derece kurtulması ve az bir tevil ile o risaleciğin verdikleri haber aynı tarihlerde vuku bulması, o sûrenin bir lem'a-i i'câzıdır. Fakat heyecanlı tevillerim perde çekmişti; hakikat gizlenmiş.

Sâlisen: Rahatsızlığım, hem de meşgalemin çokluğu ile tedkik edemediğim lügatların tercümesi risaleciği güzeldir. Huruf-u hecanın tertibiyle yapılmış. Ben tashih ve ıslah ve tekmiline vakit bulamadığımdan, yine size havale ediyorum. Bir-iki kardeşimiz benim bedelime beraber baksınlar. Hem muhlis Hulusi'nin eski gibi ciddiyetle Nurlara çalışması hususan hudud memleketlerde ehemmiyetli hizmet gördüğünü bildiren mektubunun bir parçası, Lâhika'ya geçmek için melfufen size gönderildi. Ben yavaş yavaş makine mahsulâtı Zülfikar'ın derece-i sıhhatına bakacağım. Tarz-ı sureti pek güzel ve şirin ve dikkatli ve okunaklıdır. İnşâallah sıhhatı da mükemmeldir. Bazı sönük kelimeler bulunması zarar vermez. İslâmköyü'nde bizim için yazılan iki Zülfikar, size lüzumu yoksa bize gönderebilirsiniz. Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta fakat memnun
ve mesrur kardeşiniz
Said Nursî

1.) Allah mübarek kılsın. Allah sizi başarılı kılsın. Allah sizi dünya ve âhirette mes’ut etsin.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 152

Mektup 152

Aziz, muhterem kardeşim,

Bin üç yüz seneden beri âlem-i İslâmı ağlatan ve bütün ehl-i hakikate “Eyvahlar! Yazıklar olsun!” dediren âlem-i İslâmın en dehşetli büyük yarasını deşmek, düşünmek, benim hususî meşrebimde tahammülüm fevkinde elem veriyor. Hususan yirmi beş seneden beri ihlâs ile hakikî hizmet-i imaniye, beni her nevi siyasetten çektiği ve yirmi beş sene zarfında bir gazeteyi okutturmadığı gibi; yirmi sene bu işkenceli esaretimde hayat-ı siyasiyeye bakmamak için hükûmete müdafaat-ı hapsiyeden başka müracaat etmeyen ve vazife-i imaniyeye noksan gelmemek ve ihlâs kırılmamak ve siyasete bulaşmamak için on sene bu dehşetli Harb-i Umumîye bakmayan, baktırmayan bir hâlet-i ruhiyeyi taşımaya mecburiyetim varken, şimdi dehşetli ejderhalar hakaik-i imaniye cephesinde ehl-i imana gözümüz önünde saldırmalarından ve çokları ısırmalarından, ehl-i imanı kurtarmak mecburiyeti Kur’ân’ın emriyle varken, bu zamanı bırakıp, eski zamana gidip, Ehl-i Beyte gelen dehşetli zulümleri temâşâ etmek, daha ziyade ruhumu ezer ve kuvve-i mâneviyeyi kırıp ruhuma azap azap üstüne gelmektir.

Zâlim siyasetin gaddarâne bir düsturu olan *“Cemaat için fert fedâ edilir”* diye çok zâlimâne pek çok vukuatı, ehvenü’ş-şer diye bir nevi adalet-i izafiye namında hâkimiyetine bir maslahat göstermişler. Hattâ bu asırda, o gaddar düsturun hükmüyle, bir adamın hatâsıyla bir köyü mahveder. Beş on adamın, onların siyasetine zarar vermek tevehhümüyle, binler adamı perişan eder.

İşte, eski zamanda bir derece, siyasetin bu gaddar düsturu İslâmlar içine girdiğinden, siyasette, bu müthiş düsturlar karşısında, mecburiyetle Selef-i Salihîn sükûtla ve Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaatin imamları o kapıları kapamak,

طَهَّرَ اللهُ اَيْدِيَنَا فَنُطَهِّرُ اَلْسِنَتَنَا [1]

deyip o kapıları açmıyorlar.

Madem Ehl-i Beyte zulmedenler şimdi âhirette cezasını öyle bir tarzda görüyorlar ki, bizim onlara hücumla yardımımıza bir ihtiyaç kalmıyor. Ve mazlum Ehl-i Beyt, muvakkat bir azap ve zahmet mukabilinde o derece yüksek bir mükâfat görmüşler ki, aklımız ihata etmiyor. Değil şimdi onlara acımak, belki onları o hadsiz rahmete mazhariyetleri noktasında binler tebrik etmek gerektir ki, birkaç sene zahmetle, milyonlar mertebeler ve bâki saadetler âhirette kazandıkları gibi, dünyada da kaldıkları zamanda, ehemmiyetsiz, dünyanın fâni saltanatı ve muvakkat hâkimiyeti ve karışık siyasetine bedel mânevî birer sultan ve hakikat âleminde birer şâh, birer mânevî padişah makamını kazandılar. Valiler yerine, evliyalar, aktablara kumandan oldular. Kazançları bire bin değil, milyonlardır.

İşte bu sır içindir ki, Yeni Said'in hususî üstadı olan İmam-ı Rabbânî, Gavs-ı Âzam ve İmam-ı Gazâlî, Zeynelâbidin (r.a.) hususan Cevşenü'l-Kebîr münâcâtını bu iki imamdan ders almışım. Ve Hazret-i Hüseyin ve İmam-ı Ali Kerremallahü Veche'den aldığım ders, otuz seneden beri, hususan Cevşenü'l-Kebîr'le daima onlara mânevî irtibatımda, geçmiş hakikati ve şimdiki Risale-i Nur'dan bize gelen meşrebi almışım. Zâlimlerin gaddarlıklarını değil deşmek, bakmak, belki düşünmek de meşrebimize gelmiyor. Çünkü onlar mücâzâtını ve mazlumlar mükâfatını, aklımızın fevkinde görmüşler. O meselelerle meşgul olmak, şimdiki bu hazır musibet-i diniyeye karşı mükellef olduğumuz vazife-i Kur'âniyeye zarar verir.

Ulema-i ilm-i kelâmın ve usûlü'd-din allâmelerinin ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin dâhi muhakkiklerinin İslâmî akidelere dair çok tetkik ve muhakematla ve âyât ve hadisleri müvazene ile kabul ettikleri usûlü'd-din düsturları, şimdiki Risale-i Nur'un meşrebini muhafazaya emrediyor, kuvvet veriyor. Hattâ, hiçbir yerde, hattâ ehl-i bid'a kısmı da bu meşrebimize ilişemiyorlar. Hakikat-i ihlâs tam muhafaza edildiği için, her nevi ehl-i İslâm içine giriyor. Şîalıkta mutaassıp ve Vehhâbîlikte de müfrit, feylesofların en maddîsi ve mütefennini ve mutaassıp hocaların en enaniyetlisi, beraber Nur dairesine girmeye başlamışlar ve kısmen şimdi de kardeşçe bulunuyorlar. Hattâ bazı misyonerler de, din-i İsâ'nın (a.s.) hakikî ruhânîsi de o daireye gireceklerine emâreler var. Birbirine hücum değil, belki bir tesanüt, bir musalâha lüzumunu hissedip medar-ı

münakaşa meseleleri ortaya atmıyorlar. Demek İmam-ı Ali'nin (r.a.) otuz kırk işaretiyle sarahat derecesinde haber verdiği Risale-i Nur, bu zamanın müthiş yaralarına tam bir ilâçtır. Onun için, o daire bize kâfi gelmiş, harice çıkmıyoruz.

İmam-ı Ali Kerremallahü Veche'nin şahsına ve hayatına ve adalet-i hakikî üzerine giden siyasetine ilişmek, darbe vurmak başkadır. Şahsiyet-i zahirîsinden ve hayat-ı dünyeviyesinden ve siyaset-i içtimaiyesinden binler derece daha yüksek olan şahsiyet-i mânevîsine ve kemâlât-ı ilmiyesine ve makamat-ı velâyetine ve varisliğine darbe gelmez ve gelmemiş ve gelemiyor. Kimin haddi var? Onun için, iki ciheti birleştirmek tevehhümüyle karşısında muarazaya çalışanların taarruzu pek dehşetli görünüyor. Ehl-i iman ortasında nasıl böyle vukuat olabilir diye hayret veriyor. Halbuki Yezid ve Velid gibi habis herifler müstesna, ötekilerin kısm-ı âzamı, İmam-ı Ali'nin (r.a.) harika kemâlâtına ve kerametlerine ve verasetine ilişmek değil, belki yalnız hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye ait idaresine darbe vurmaya çalışmışlar, hatâ etmişler.

Hâricî ve büyük bir düşmanın hücumu zamanında, dahilî küçük düşmanlıkları bırakmak elzemdir. Yoksa, hücum eden büyük düşmana yardım hükmüne geçer. Bunun için, daire-i İslâmiyede eskiden beri tarafgirâne birbirine mukabil, muarız vaziyetini alan ehl-i İslâm o dahilî düşmanlıkları muvakkaten unutmak maslahat-ı İslâmiye muktezasıdır.

1.) Cenâb-ı Hak ellerimizi o kanlı hâdiselere bulaştırmadı; o halde biz de o hâdiselerden bahsedip dilimizi bulaştırmayalım. (Ömer bin Abdülaziz'e ait bir söz. Şa'ranî, El-Yevâkit ve'l-Cevahir, 2:69; Bâcurî, Şerhü Cevheretü't-Tevhid, 334)
2.) Allah'ın lâneti zâlimlerin ve münafıkların üzerine olsun.
3.) Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 153

Mektup 153

Aziz, sıddık, bahtiyar kardeşim Süleyman Rüştü,

Seni ve kardeşin kahraman Burhan'ı ve senin iki mübarek, mâsum evlâdını ve senin hane halkını, Risale-i Nur namına ve umum şakirtler hesabına ruh u canımızla sizi tebrik ediyoruz. Böyle kudsî ve daimî sevap kazandıracak uhrevî bir hizmete muvaffakiyetinizi, Isparta ve bu memleket istikbalde alkışlayacaktır. Size çok hayırlı duaları kazandıracak. İnşaallah, Zülfikar gibi daha çok emsaline muvaffak olursunuz. Bu acip şerait içinde bu fevkalâde muvaffakiyet, hem Zülfikar'ın, hem sadakatinizin bir kerametidir. Çok mübarek olan senin rüyan-ki, emr-i İlâhi ile, Kur'ân'ı, Hazret-i Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâma vermek, Hazret-i Cebrail'in vazifesinin bir cilvesidir-işarettir ki, bu hizmetiniz hem rıza-yı İlâhîye, hem rıza-yı Peygamberîye (a.s.m.) muvafıktır. Mu'cizât-ı Kur'âniyeyi, Mu'cizât-ı Ahmediye vasıtasıyla ümmet-i Muhammediyeye (a.s.m.) tebliğ etmek mânâsıyla senin rüyan tâbir edilir.

Nasıl, bir küçücük cam parçasında güneşin bir timsali, ziyasıyla o elindeki camı tutanla münasebettar olur, bir nevi muhabere eder. Öyle de hususî bir tecellî ile, rü'yalarda—Selef-i Sâlihînde bu çeşit rüyalar görülmüş—makbuliyet ve rıza alâmetidir. Hazret-i Peygamberin (a.s.m.) yanında gördüğün adam da, Nur ve Risale-i Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsidir.

Umumunuza selam ve hane halkınıza çok dua ve bilhassa Zülfikarın tab'ına çalışanlara binler barekallah deriz.

Kardeşiniz

Said Nursi (R. Anhu)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 154

Mektup 154

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Mübareklerin pehlivanı büyük ruhlu Küçük Ali'nin pek mükemmel ve sıhhatli yazdığı Tılsım mecmuasının 34'üncü sahifesine kadar bugün baktım. Yalnız 24'üncü sahifenin âhirindeki manaya zarar vermeyen سَمَاءِ الرِّسَالَةِ وَ قَمَرِ الْبُرْجِ النُّبُوَّةِ وَ عَلَى النُّبُوَّة sehivlidir. **(Haşiye)** Doğrusu وَ قَمَرِ بُرْجِ النُّبُوَّةِ وَ عَلَى آلِهِ Manaya zarar vermeyen bazı noktalardan başka gayet mükemmel gördük. Onu ve yardımcılarını bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

O tılsımların başında bu cümle yazılsa münasibdir ki: "Bu Tılsımlar mecmuası Risale-i Nur'un dinin ve imanın ve Kur'anın yüzer muamma ve tılsımlarının keşfiyatından bir kısmını beyan eder. Her parçada bir ehemmiyetli muamma-yı Kur'aniye ve tılsım-ı imaniyeyi hall ü keşf edilmiştir." Siz bu meali daha ıslah ve tezyin edebilirsiniz. Hem o mecmuanın münasib bir yerinde Siracünnur'daki Âyet-i Hasbiye Risalesinde yazılmayan Birinci Mertebe-i Hasbiye yazılmasını tensibinize havale ediyorum. Hem o Tılsım mecmuasının âhirinde Hüsrev'e ve Tahirî'ye edilen aynı dua, Mübarekler

Abdurrahman'ı olan büyük ruhlu Küçük Ali namıyla o aynı dua yazılsın.

Saniyen: Risale-i Nur'un avukatı ve Aydın havalisinin Hasan Feyzi'si ve o civarın bir Hüsrev'i kardeşimiz Ahmed Feyzi, üç seneden beri Sikke-i Tasdik-i Gaybî'nin Risale-i Nur'a verdiği yüzer işaretle tasdiklerini, tam bir kat'î burhan olarak hem hadislerden, hem âyetlerden mânâ ve cifir muvafakatleriyle Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini pek kuvvetli bir surette ispat ediyor. Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin bir mümessili olan Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine bazı işaret-i hadisiyeyi, Nurun tercümanına veriyor. Hakikat ise, tercüman, bir derece telif itibarıyla, o şahs-ı mânevînin bir nevi mümessili olmak itibarıyladır. Yoksa haddim ve hakkım değildir ki, ben o kudsî işarete medar olayım.

Her neyse, ben daha fazla tetkik edemedim. Onun üç buçuk senede ve onun gibi fevkalâde zeki bir kardeşimizin ince tetkikatını vaktim ve hastalığım müsaade etse, tetkik ve tâdilden sonra size gönderip, ya Tılsımlar mecmuasının zeyli veya Lem'alar mecmuasına, Risale-i Nur'un hakkaniyetine bir hüccet olarak yazarsınız.

Sâlisen: O kardeşimizin Nur avukatı Ahmed Feyzi'nin incir teberrüküne mukabil, benim namıma bir Sikke-i Gaybiye mecmuasını ona gönderiniz ki, incirleri bana dokunmasın. Çünkü bu âhirde kat'iyen mukabelesiz hediyeler beni hastalandırdığı, çok tecrübelerle pek kat'îleşti.

Hem o kardeşimizin iki mübarek haremi ve muhterem validesinin ve Said ve Nuri namındaki evlâtlarının bana yazdıkları samimî mektuplarına mukabil, hem onlara, hem evlâtlarına çok dua ediyorum. Öyle bir kahraman Nurcunun öyle hakikatli, muhterem, dindar refikasının Nurlara fedâi ve hâdim olarak verdikleri mâsum evlâtlarını ruh u canımızla Nurun mâsumlar dairesinde kabul ediyoruz. Ve Mehmed Emin ve Ali Akdağ ve Ahmed Feyzi'ye ve umum kardeşlerimize selâm ve dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Bize gönderilen sahifelerden elliyedinci noksan ve gelmemiştir ve elliüç de gelmemiştir. Onun yerine sehven otuzbeş gönderilmiş. Elliüç ve elliyedinci sahifeleri gönderiniz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 155

Mektup 155

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Zülfikar'ın savab-hata cedvelini gönderdim. Fakat pek acele rahatsızlığım zamanında yaptığımdan, hem tekrar mukabele etmediğimden belki içinde sehivlerim de var. Siz dikkat edersiniz. Manayı bozmayan noktaları, siz tebdil edebilirsiniz. Bu cedveli de ıslah edebilirsiniz. Hem bu cedvele göre nüshalar tashih edilse daha münasibdir. Hem Zülfikar'ın pek yüksek yazmak sevabına hissedar olmak için mübarek kardeşler herbiri bazı nüshalarını tashih etsin veyahut cedveli yirmi-otuz aded nüsha makine ile çıkarıp sair yerlerdeki arkadaşlara gönderirseniz. Her ne ise, daha iyi bilirsiniz. Vazifenize karışmam. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki; sizin gibi sarsılmaz, çekilmez, pişman olmaz, çok telaş etmez, demir gibi metin şakirdleri Risale-i Nur'a sahib ve nâşir ihsan eylemiş.

Sâniyen: Ben de bundan evvelki hafta mektubunuzu almadığımdan sizin gibi telaş ettim. Acaba onlara bir ilişmek mi var diye beklerken ferahlı mektublarınızı aldım. Fakat o komiserin ciltçiden bir yazma Zülfikar'ı alması hem size, hem bir hiss-i kabl-el vuku' ile bana burada bir bulantı verdi. Birden zâil oldu.

Vazifemiz ihlas ile ve sebat ve tesanüdle ve mümkün olduğu kadar ihtiyat ile ve "sırran tenevverat" irşad-ı Alevîyi fiilen tasdik etmek, ona göre hareket etmektir. Yoksa muarızlara mukabele etmek

ve onların hücumundan telaş etmek değil. Muvaffakiyet ve fütuhat-ı Nuriye ve revac ile intişarı ise vazife-i İlahiyedir. Vazifemizi yapıp, vazife-i İlahiyeye karışmamak gerektir diye hem bana hem sizin bedelinize teselli buldum.

Evet kardeşlerim! Kırk seneden beri hem hakikat-ı İslâmiye ile, hem benim ile mücadele eden perde altındaki zındıklar, münafıklar elbette Zülfikar'ın fütuhatına ve şakirdlerinin şevklerini kırmak için bazı böyle ehemmiyetsiz iliştirmek, ya bazı memurları veya bazı zabıtayı iğfal edip evham veriyorlar. İnşâallah bir zarar olmaz. Siz hem ihtiyat ediniz, hem telaş etmeyiniz.

Sâlisen: Bu defa beşi Ahmed namında on tane Nur şakirdlerinden ehemmiyetli güzel mektublarını aldım. Herbirisine hususî mektub yazmak hakları varken, maatteessüf birkaç cihette vaktim müsaade etmiyor. Gücenmesinler. Hem rahatsızlık, hem meşgalem pek ziyadedir. O beş Ahmed'den Denizli Ahmed'leri ve arkadaşlarını, heyet-i mecmuası hakikaten merhum Hasan Feyzi'nin vazife-i Nuriyesini gayet ciddiyetle ve sebat ile yapacaklarına kanaatımız geliyor. Onlara bin bârekâllah. Ve bize mektub yazan Kâtib Tevfik ve mahdumu Şevket gibi daha çok şakirdler iltihak edeceklerini mektubla gösteriyor. Milas'ta Nur'un erkân-ı mühimmesinden Halil İbrahim'in mübarek ve tatlı emanetini aldım. O ve arkadaşları, Mehmed'ler ve Ahmed Feyzi ve orayı Denizli gibi Nurlara hizmet ettikleri gibi daha ziyade çalışacaklarını işitiyoruz.

Râbian: O beş Ahmed'den Safranbolu'da Hasan Feyzi'nin tam yerine geçen tam vârisi Safranbolulu Ahmed Fuad'ın gayet samimî ve fedakârane mektubunda, benim bedelime, aynen Hasan Feyzi, Hâfız Ali gibi, bâki kalan hayatını bana verip, benden evvel berzaha gitmek için dua ediyor. Halbuki şimdi Nurlara onun hayatı daha ziyade fâidelidir. Bana nisbeten genç, faal bir kardeşim, benden sonra, kardeşlerim gibi vazife-i Nuriyemi yapıyorlar diye kemâl-i istirahat-i kalble ecelimi beklerim. Cenâb-ı Hak, onun gibi çok fedakârları Nurlara kavuştursun.

Ve onun ve Mustafa Osman'ın sisteminde o havalideki yeni çıkmaya başlayan fedakârları Nurlara bağışlasın. Ve Merhum Hasan Feyzi'nin sisteminde ikinci bir Hasan Feyzi olan Mustafa Osman'ın uzun mektubu, onun Nurlara şiddet-i alâkasını ve hârika sadakatını

göstermekle beraber, ehemmiyetsiz benim şahsiyetime de ve hayatıma da ziyade ehemmiyet veriyor. Münazara-i nefsiye mektubum münasebetiyle güzel mektubuna bârekâllah derim ve Nur'un hâlis, çalışkan ve mahdumları ile beraber Nur'a tam bağlanan kardeşimiz Hıfzı'nın Nur şakirdlerinin duamıza girmiş beş-altı hasların vâlideleri Âişe namlarında olduğu gibi o da Âişe namında o Seher, Âişe'ler içinde, o dua dairesine girdi. Cenab-ı Hak o Âişe'nin ruhuna da binler rahmet eylesin, âmîn.

Hâmisen: Konya'lı kardeşimiz Sabri'nin mevlüd-ü şerif tebrikine dair mektubunda Nurların orada hocalar içinde olduğu gibi, mektebli gençlerde ehemmiyetle tevessü' eder, talebeliğe peyderpey giriyorlar. Mübarek mahdumları gibi, ehemmiyetli zâtların lisedeki mahdumları dahi Nurlara şevk ile talebe oluyorlar, diye yazıyor. Evvelce yazdığım gibi tekrar umum kardeşlerimizin mevlüd-ü şeriflerini tebrik ile beraber bu defaki, hem Denizli, hem Konya, hem Safranbolu'lu kardeşlerimin tebrik mektublarına mukabil hem mevlüdünü tebrik, hem çok selâm ve dua, bilhassa başta Müfessir Hoca Vehbi ve beni memleketlerdeki hocalarla musalahaya sebebiyet veren insaflı Konya hocalarına selâm ediyorum.

Sâdisen: Hem çok eski, hem çok sâdık, hem çok muktedir, sebatkâr medrese-i Nuriye kahramanlarından Marangoz Ahmed'in; ve medresenin üstadı olan merhum Hacı Hâfız'ın kerametli vefatına dair güzel, hazîn mektubunda, o medrese-i Nuriyenin şakirtlerinin o merhum üstadlarına karşı gösterdikleri dindarane vaziyet ve yağmurun zahmet vermemek ve onları ıslatmamak ve üşütmemek için durması, iş bittikten sonra başlaması, o merhum zatın ruhuna büyük rahmetlerin nüzulüne emâre... Cenâb-ı Hak o rahmet katreleri adedince ona ve onlara rahmet etsin. Âmin.

Hem Ahmed'lerden Sandıklı'dan Ahmed Çavuş'un oradaki Nur şakirdleri namına ciddî mektubuna karşı veffakakümullah ve es'adekümullah duasıyla cevab veriyorum. Daha yazacaktım, bir dakika vaktimiz müsaade etmedi, kısa kestim, tebyize vakit bulamadım. Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 156

Mektup 156

Aziz, sıddık kardeşim Re’fet Bey,

Evvelâ: Bazı bize temas eden cüz’î hâdiseler münasebetiyle bir hakikati beyan etmek şiddetle ruhuma ihtar edildi. Şöyle ki:

Risale-i Nur hiçbir şeye âlet olamadığını ve rıza-yı İlâhîden başka hiçbir maksada vesile olamadığını ve doğrudan doğruya herşeyden evvel iman hakikatlerini ders vermek ve biçare zaiflerin ve şüpheye düşenlerin imanlarını kurtarmak olduğunu, elbette sizin gibi nurun has şakirtleri biliyorlar.

Saniyen: Risale-i Nur’un bu kadar muarızlarına mukabil en büyük kuvveti ihlâs olduğundan ve dünyanın hiçbir şeyine âlet olmadığı gibi, tarafgirlik hissiyatına bina edilen cereyanlara, hususan siyasete temas eden cereyanlarla alâkadar olmaz. Çünkü tarafgirlik damarı ihlâsı kırar, hakikati değiştirir. Hattâ, benim otuz seneden beri siyaseti terk ettiğime sebep, bir mübarek âlimin takip ettiği cereyanın tarafgirlik damarıyla, salih ve büyük bir âlimin onun fikrine muhalif olmasından tefsik derecesinde tahkir edip ve cereyanına ve kendi fikrine muvafık meşhur ve mütecaviz bir münafığı gayet medh ü sena etti. Ben de bütün ruhumla ürktüm. Demek tarafgirlik hissine siyasetçilik de karışsa, böyle acip hatâlara sebebiyet veriyor diye [1] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ dedim, o zamandan beri siyaseti terk ettim.

O halim neticesi olarak, sizin gibi kardeşlerim bilirsiniz ki, yirmi beş seneden beri bir gazeteyi ne okudum, ne dinledim ve ne de merak ettim. Ve on sene Harb-i Umumîye bakmadım, bilmedim. Ve merak etmedim; ve yirmi iki sene bu işkenceli esaretimde tarafgirliğe ve siyasete temas etmemek için ve Nurlardaki ihlâsa zarar gelmemek için, müdafaatımdan başka, istirahatim için hiç müracaat etmediğimi bilirsiniz.

Hem bilirsiniz ki, hapiste size yazdığım gibi, benim idamıma hükmeden adamlar, beni işkenceli tâzip edenler, Risale-i Nur ile imanlarını kurtarsalar, şahit olunuz ki, ben, onları helâl ediyorum. Ve tarafgirlik damarıyla ihlâsa zarar gelmemek için, bu iki üç senede dahilden ve hariçten gelen fırtınalı cereyanlara hiç temas etmedik ve kardeşlerimi de bir derece ikaz ettim.

Salisen: Risale-i Nur hizmeti ve ondaki ihlas dünya menfaatlerini takib etmeğe veya maddî veya manevî makamları arzulamağa muvafık gelmediği için çok defa pek ciddi bir surette kardeşlerime beyan ettiğim gibi ve çok emarelerle siz de tasdik etmişsiniz ki, her günde binler altun lira bana verilse ihlasa zarar gelmemek için reddetmeğe mecbur olduğum gibi, uhrevî makamat ve keşfiyat, keramat ihlasın sırrına ve Nur'un hiç bir şeye âlet olmamasına binaen onlardan çekindiğimi, mübarek kardeşlerimi bu hususta çok gücendirdiğimi bilirsiniz. Hattâ müdafaatımda bazı yerlerinde kat'î kanaat-ı vicdaniyemle hattâ nefsimin de muvafakatı ile vartaya düşen ehl-i imanı kurtarmağa ve Cennet'e girmeğe vesile olmam için benim Cehennem'e girmeme mütevakkıf olsa razı olduğumu size beyan ettiğim gibi, çok haller de bunu tasdik ediyor. Hem İhlasın Lem'asında isbat edilmiş ki, bu zamanda değil yalnız mü'minler dairesindeki kardeşlerle ittifak etmek, belki hristiyanın dindar ruhanîleriyle bu zamanda ittifaka mecburuz. Medar-ı münakaşa olan mes'eleleri medar-ı bahs etmemek gerektir diye yazılmış. Demek dâhilî İslâmlar içinde meşrebler, şubeler, Vehhabîlik, Şîîlik, Sünnîlik, Mu'tezile gibi İslâm içindeki cereyanlar şimdi kat'iyyen ittifaka mecburdurlar ki, küfr-ü mutlak ve zındıkaya karşı dayanabilsinler. Yoksa kat'iyyen haricî cereyanlar dâhilden birisini kendi hesabına istimal edecek, sonra onu da vuracak. Buna binaen Risale-i Nur tarafgirane cereyanlara giremez. Bütün ehl-i imana kardeş nazarıyla bakıyor, müsbet hareket ediyor. Başka mesleklerin tezyifiyle uğraşmıyor, menfî hareketi beğenmiyor. Hazır hücum eden ejderhaları bırakıp, eski zamanda geçmiş bitmiş işlerle uğraşmıyor.Bilirsiniz ki, kendim sadaka ve yardımları kabul etmediğim gibi, öyle yardımlara da vesile olamadığımdan, kendi elbisemi ve lüzumlu eşyamı satıp o parayla kendi kitaplarımı, yazan kardeşlerimden satın alıyorum. Tâ Risale-i Nurun ihlâsına dünya

menfaatleri girmesin, bir zarar vermesin ve başka kardeşler de ibret alıp hiçbir şeye âlet edilmesin.

Rabian: Nurun hakikî şakirtlerine Nur kâfidir. Onlar da kanaat etmeli, başka şereflere veya maddî, mânevî menfaatlere gözünü dikmesin.

Hem münakaşa, münazaa ve mesail-i dîniyede damarlara dokunacak tarafgirane mübahese etmemek lâzımdır ki, Nur aleyhinde garazkârlar çıkmasın. Hattâ, bir hiss-i kablelvuku ile, Mustafa Oruç kardeşimizin Risale-i Nur'un mesleğine muhalif olarak birisiyle mübahesesi, aynı zamanda, belki aynı dakikada ona gayet hiddet ve şiddetle bir gücenmek kalbime geldi. Hattâ o Nurdan kazandığı çok ehemmiyetli makamından atmak arzusu oldu, kalben müteessir oldum. Bu benim için bir Abdurrahman idi, neden böyle şiddetli hiddet ettim? Sonra bu bayramda yanıma geldi, Cenâb-ı Hakka şükür ki, çok ehemmiyetli bir ders dinledi ve o büyük hatâsını da anladı ve benim burada hiddetimin aynı dakikada hatâsını itiraf etti. İnşaallah o kefaret oldu, tam temiz olarak kurtuldu.

Hâmisen: Dört beş aydan beri bir zât, bana buraya bir gazete gönderiyormuş. Ben yeniden haber aldım ki, bana gönderiliyormuş. Buradaki dostlarım âdetimi bildikleri içindir ki, değil gazete, Nurdan başka hiçbir kitabı, hiçbir mecmuayı kabul etmediğim gibi, yeni yazıdan hiçbir harf bilmediğim için korkmuşlar, bana haber vermemişler ve göstermemişler. Şimdi bir zât, bir mektup içinde bir sahifesi benimle konuşan bir gazetecinin, fakat dost ve hemşehri bir zâtın mektubunu gösterdi.

Dediler ki: "Çoktan beri senin namına bir gazete gönderiyordu. Biz korktuk, sana göstermedik."

Ben de dedim: "O zâta benim tarafımdan çok selâm ediniz. O dostun eski bildiği Said değişmiş, dünya ile alâkası kesilmiş. Hem hasta, hem hususî mektubu kardeşime de yazamadığımdan o zât gücenmesin."

Oradaki umum dostlara, hususan Hâfız Emin ve Hâfız Fahreddin gibi kardeşlerimize selâm ve bayramlarını tekrar tebrik ediyoruz.

1.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 157

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim

Evvelen: Kastamonuda, sekiz sene mübarek mahdumu ve merhum refikasiyle Risale-i Nura fevkalâde bir sadakatle çalışan ve kalemiyle Risale-i Nura çok hizmet eden ve çokları Nur dairesine getiren ve hapishanede kendi gibi kahramanlardan olan Sadık Bey'le hem istirahatıma, hem Nur şâkirdlerinin tesanüdüne ehemmiyetli hizmet eden ve Feyzi ve Emin ve İhsan ve Ahmedler gibi has kardeşlerimizle; yine Kastamonuda nurlara hizmet eden "Küçük Şeyh" namında Hilmi Bey bana mektubunda, Nurcu olan refikasının vefatını bildiriyor. O merhume hakkında medar-ı şükrandır ki; bir-iki aydır, dualarımda "Zehralar" dediğim vakit, "Hacerler" de derdim; içinde, o merhumeyi de niyet ediyordum. Vefatını bilmiyordum. Cenâb-ı Hak, ona binler rahmet eylesin ve akrabasına sabr-ı cemil ihsan etsin, âmin!

Sâniyen: Zülfikardaki gayet şirin yazısı, gayet haşmetli tarzı ve pek az yanlışlıkları onu yazan ve çıkarana harika bir yadigar-ı ebedidir. Hüsrevin çok az ve ehemmiyetsiz yanlışlarını çok görmesi ve kendini kusurlu bilmesi onun kemaline, tevazuuna delildir. Evet cetveldeki yanlışlar bir kısmı makineye aittir. Hususan sönük kısmında. Bir kısmıda me'haz olan nüshalara aittir. Pek az bir kısmı hem manasını bozmayan ehemmiyetsiz sehivler Husrev'e aid olabilir. O sehivden mahcubiyet değil bilakis bu azim eserde çok az

sehiv büyük bir hünerdir. Hem ben, sabırsızlıkla bu sıhhatli ye dikkatli kalemin çabuk Asa-yı Musa'yı da yazıp makina kahramanlarına versin, çıksın. Bizi çok zahmetli tashihattan kurtarıp o nüshalar bizim bedelimize her yerde tashihata me'haz ve medar olsun diye bekliyorum.

Sâlisen: Risale-i Nur dairesinde bulunan ve bilfiil çalışan hocalardan ve Konya hocalarından başka, sair hocalara, bugünlerde, tashihat yaparken şiddetli bir hiddet bana geldi. Çünki, arabî okumayan Nur şâkirdlerinin fedakarları, arabî bilmemesinden sehivler, hatâlar oluyor. Ben de zahmet çektiğimden, hem eski talebelerimden olan hocalara ve kardeşime, hem şimdiki Ankarada ve İstanbuldaki resmî hocalara bağırarak dedim: “Ey insafsızlar! Neden hem vazifeniz, hem medresenin mahsulü, hem size farz-ı ayn gibi lüzumu bulunan bu hizmet-i îmaniyede bana yardım etmiyorsunuz. Belki de sizin lâkaytlığınızdan çokların çekilmesine sebebiyet veriyorsunuz. İmam-ı Ali'nin (R.A.) ahir zamanın bir kısım hocalarına vurduğu tokattan hissedar oluyorsunuz” diye dehşetli bir itiraz kalbe gelirken, birden, kalbini boz-mıyan hocaları müdafaa etmek için üç mâna ihtar edildi.

Birincisi: Resmen iki büyük merkezde iki hey'et-i ilmiye, beyanı münasip olmayan çok esbaba binaen, her vesile ile, hoca kısımlarını Risale-i Nurdan çekmek için çok vasıtaları istimal ediyorlar. Me'muriyet gibi derd-i maişet belâsıyla biçare hocaları dairelerine çekip, nurlardan uzaklaştırıyorlar. Bîçare hocalar, Nurların kıymetini bilmiyorlar, değil; Belki derd-i maişet veyahut o hey'et-i ulemadaki büyük hocalara itimad edip ve kendi tahsil ettiği ilm-i dinî kendi îmanını kurtaracak derecesindedir zanniyle lâkayd kalıp, ruhsatla amel etmeğe kendine fetva buluyor.

İkinci Mâna: Bu kadar dehşetli bir hücum ve tazyika mâruz kalan Risale-i Nur şâkirdlerini, evham yüzünden, güya Menemen ve Şeyh Said vakıaları gibi bir hâdisenin ihtimali var diye iki defa imha için, hem perde altında eskidenberi düşmanlarım, hem resmen kanun ve idare ve siyaset cihetinde merhametsiz bir surette bâzı erkân-ı hükümetin bizi iki defa hapis ve ittiham etmesi ve resmî ve gayr-ı resmî propagandalarla herkesi bizden ve Nurlardan ürkütmesiyle elbette hassas ve bir derece zaif hocalara ehemmiyetli bir korku verip bir mazeret olur. Onun için, ekseriyet değil; belki

yalnız fevkalâde bir cesaret ve gayret taşıyan bir kısım hocalar, Nurlar dairesine girip, girmiyenleri de bir derece afvettirdiler.

Üçüncü Mânâ: Şimdilik te'hir edildi. Mesela: Bâzı hocalar, *"Minare kadar yüksek bir adamı"*, hem *"Alnında zahir okunacak bir yazı bulunacak"* hem *"Birden eli bir su ile delinecek"* gibi hakikatin perdesi olan teşbihleri hakikat zannetmek bahanesiyle, Nurun bâzı ihbarat-ı gaybiyesi, sathî nazarlarına muvafık gelmiyor, ona daha yanaşmıyorlar.

Râbian: Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, bu zamanda Risale-i Nurda, nokta-i istinad olarak avam-ı mü'mininin en ziyade muhtaç oldukları ve Nurda buldukları öyle bir hakikattir ki; hiçbir şeye âlet olmayacak ve hiçbir garaz ve maksad, içine girmeyecek hiçbir şüphe ve vesveseye meydan vermeyecek ve hiçbir düşman ona bahane bulup çürütmeyecek ve yalnız hak ve hakikat için ona çalışanlar bulunacak; dünya maksadları ona karışmayacak; tâ ki, uzakda olan ehl-i îman, o hakikata ve sâdık naşirlerine tam îtimad edip îmanlarını, zındıkların dinsizlerin, din aleyhindeki dehşetli feylesofların itirazlarından ve inkârlarından kurtarsınlar.

Evet, o ehl-i îman, lisan-ı hal ile diyecek ki: Madem bu hakikati, bu kadar şiddetli düşmanları onu çürütemediler ve itiraz edemiyorlar; ve şâkirdleri, hakdan başka onun hizmetinde hiçbir maksad taşımıyorlar; elbette o hakikat, ayn-ı hak ve mahz-ı hakikattir diye bin burhan kadar delil hükmünde îmanını kuvvetlendirir ve kurtarır; ve "İslâmiyette bir hakikatsizlik mi var?" diye daha evhama düşmeyecekler.

Hâmisen: İki defadır, himmeti uzun, eli kısa Abdurrahman Salahaddin, "Asâ-yı Mûsa"yı ve "Zülfikar" ın bir kısmını Câmi-ül Ezher'e göndermek istemiş, hilâf-ı me'mul olarak, o lüzumlu ve ehemmiyetli yere bâzı esbaba binaen gitmemiş.

اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللهُ [4]

kaidesince, belki ben o iki nüshaya bakmadığım ve tashih edemediğim için, o inceden inceye herşeyi tetkik eden ulema heyetine, tam bir tashih gördükten sonra, hem tam Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ beraber olarak gitmek münasiptir diye kalbime geldi. Belki ehemmiyetli ve ulemanın itirazını celb edecek sehivler içinde var.

Onun için, o iki risaleyi Salâhaddin bana göndersin ki, ben bakacağım. Sonra, inşaallah, hem tam Zülfikar'ı, hem Asâ-yı Mûsâ ile, hem Tılsım mecmuası ile, ehemmiyetli bir beyanname ile beraber göndereceğiz.

Sâdisen: Sadakati, ihlası, gayreti, ihtiyatından pek ziyade olan has ve fa'al kardeşimiz Mustafa Osman kanaat etmeyerek İsparta tarafının fevkinde Emirdağ ile dahi muhaberesi nazar-ı dikkatimi celb etmiş ki; o mektubunda yazıyor. "Emirdağından gelen bir mektubumuzu açmıştılar." Her ne ise ehemmiyeti yok. Fakat ihtiyat lazımdır. O ve çok fedakar arkadaşları hakikaten Risale-i Nur'a pek büyük bir ciddiyet ve iştiyak ile çalışıyorlar. Mektubunda isimleri bulunan o kahramanlara çok selam ve muvaffakiyetlerine dua ve hizmetlerini tebrik ederiz.

Sâbian: Üstadlarımdan birisi olan Mevlânâ Celâleddin-i Rumî'nin (k.s.) mensuplarından olduğu anlaşılan eczacı Hacı Abdüllatîf'in mektubundan anlaşılıyor ki, bilerek, tam takdir ederek Nurlara hizmet edecektir. Zaten ben bekliyordum ki, Mevlevîlerden bazı Nur kahramanları çıksın. İnşaallah birisi bu olacak. Ona çok selâm ederim. Hususî mektup yazmaya halim müsaade etmediği için gücenmesinler. Orada, Sabri ve mahdumları ve Nur şakirtlerine ve başta Hoca Vehbi Hazretleri olarak hocalarına çok selâm eder ve dualarını bekleriz.

Umum kardeşler ve hemşirelerime binler selam. **(Haşiye)**

Hasta fakat memnun kardeşiniz

Said Nursi

Haşiye: İşarat-ül İ'caz arabi tefsirden benim hususi ve ciltli nüsham Kastamonuda çaycı Emin onu Feyziden isteyiniz. Bana lüzumu var. Buraya gönderiniz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Hayır ve iyilik, Allah'ın seçtiği şeydedir.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 158

Mektup 158

Size hayatımda vefattan sonra elinize geçecek mânevî malımı ve hukukumu size vermeye ve [1] مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا sırrına binaen, ölümden evvel sizi bilfiil vâris yapmaya dair bir Nur şakirdi sordu ki: “Hikmet nedir? Sizi daha çok zaman aramızda görmek istiyoruz. İnşaallah öyle kalacaksınız.”

Ben de dedim ki: Eğer vefattan sonra bu hakikî ve hakikatli vârislerin eline bu malım geçse, dünya malı gibi bir derece taksim olur; derecesine göre herbirisi maldan bir kısmına hakikî malik olur, umumuna mâlik olamaz. Fakat ölümden evvel vârislere verilse; emvâl-i uhrevî gibi, herbirisi umum o mala, o nur lâmbasına derecesine göre mâlik sayılır. Herbirisi küçük birer Said olur; bir nöbetçi yerine, binler nöbetçiler olur. Said’in, irsiyette yalnız binden bir hisse sahibi bir Nurcu olmaz, belki tam bir genç Said olur.

Meselâ o emvâl, emvâl-i Nuriye, faraza bir hazine kadar olsa, binler Nurculara tevziatta, taksimatta yirmişer, yüzer altın düşebilir. Fakat vefat etmeden onları onlara vermek, bir sırr-ı azîme binaen, herbirine istidadına göre, haslara bir milyon birden düşebilir. Bu sırrın bir sırrı var, şimdi izah edemem.

Yine o şakirt dedi ki: “Herbir has şakirdin, senin gibi hayatını ve bütün rahatını feda edebilir mi ki, o koca malı bütün birden alsın?”

Ben de dedim ki: İnşaallah, tesanüdün sırr-ı âzîmi ile—ki, üç elif tesanüdle yüz on bir kuvvetinde gösterdiği gibi—has şakirtlerin mabeynindeki tesanüd-ü hakikînin verdiği kuvvet, benim gibi bir biçarenin sizce fevkalâde zannedilen fedakârlığından geri kalmayacaktır inşaallah.

1.)Ölüm gelip çatmadan evvel, şehvet ve nefsî arzularınızla ilgili duygularınızı

terk etmek suretiyle bir nevi ölünüz. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:29. (İbn-i Hâcer el-Askalânî: "Senedli, vesikalı bir hadis değil derim" demiş, Ali el-Karî ise: "Mânâsı doğrudur" demiştir.))

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 159

Mektup 159

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, sebatkâr, hâlis, fedakâr kardeşlerim!

Evvelâ: Mübarek emanet-i Zülfikariyeyi aldım. Yarı fiatı gönderilmiş, yarısı da inşâallah yakında gönderilecek.

Size bir vaziyeti söyleyeceğim. Sakın eskide vasiyetnamemden müteessir olduğunuz gibi müteessir olmayınız. Telaş edecek bir şey değil. Yalnız bir hakikatı ihtar ile size ve Nur'un has şakirdlerine Nur'a ait hukukumu ve Nurlar'ın hukukunu müdafaa vazifemi size havale ediyorum. Madem bu vazifeyi herhalde bir zaman deruhde edeceksiniz. Şimdiden o hukuku, o vazifeyi sizlere bırakıyorum. İnşâallah hasların meşvereti ve şahs-ı manevîsi, benim zaîf ve pek az hizmetimin çok fevkinde o himayetkârlığı yapacak. Bu ihtarın iki sebebi var:

Birincisi: Bu son sû'-i kasd eseri bana ziyade teessür ve teellüm ve hassasiyet vermesi ve başkalarla görüşüp meşveret etmeğe vakit bulamamak ve gizli düşmanlarımızın hâricindeki tedabirlerine bakmasına manen memnu' olduğumdan, bilemediğimden bu büyük vazife olan Nur'un hukukunu müdafaa vazifesini yapamadığım ve pek müşkilâtla ve teellümatla ancak bir derece çalışabilirdim. Ben bir çekirdek gibi çürüdüm, Nur'un şeceresini himayetinize bırakıyorum. Sizlerdeki metanet ve kuvvet ve meşveretten ve şahs-ı

manevînizden gelen imdad hem vazifenizi, hem benim vazifemi çok zahmet ve meşakkat çekmeden yapabilirsiniz inşâallah.

İhtarın ikinci sebebi: Perde altındaki Nur düşmanları benim şahsımı bir esas zannederek çok çeşit desiselerle ve sû'-i kasdlarla ve beni imha ve susturmağa çalışmaları, maksadlarına faide vermediğinden ve Nur'un kıymetine zarar vermediğinden bilakis Nur'un fütuhatına yardım etmesinden plânlarını değiştirmesine delil bir-iki emare var ve bir-iki hâdise var ki; Nurların kıymetini düşürmek, bazı makasıd-ı dünyeviyeye âlet eden Nur dairesi hâricinde bazı dostları elde edip istimal etmeğe başlamaları ile Risale-i Nur'a bir nevi sû'-i kasd yapmağa haller var. İnşâallah bir zarar vermezler, fakat Nur'a girmeyenlere bir bulantı verirler. Denizli hapsinden evvel bir dostumuz ve ihtiyar bir hocayı Nurlar aleyhine istimal etmeleri gibi şimdi de bazı öyle dostları ve Nurlara hulûl edenlerden bazılarını istimal etmek ihtimali var.

Sâniyen: Sava Medrese-i Nuriye kahramanlarından Mehmed Çavuş, benim için yazdığı Zülfikar'ı Emniyet Müdürünün elinde görmüş, demiş: "Benimdir, veriniz.."

O da demiş ki: "Hoşuma gitti, bir iki hafta okuyacağım."

O da demiş: "Kalsın."

Eğer münasip görseniz, benim tarafımdan o Emniyet Müdürüne ve alan komisere deyiniz ki: Said size selâm edip benim hattım güzel olmadığı için, o zât, benim için yazmış.

Ben Isparta'yı toprağıyla, taşıyla, bütün ahalisiyle mübarek gördüğümden, oradaki hükûmete, hususan zabıtasına ciddî dost nazarıyla bakıyorum. Hususan çok tecrübelerle ve üç vilâyet zabıtasının itirafıyla ve üç vilâyet mahkemesinin müttefikan beraat kararıyla ve üç cemiyet-i ilmiyenin ve ehl-i vukufun tahsin ve takdirleriyle sabit olmuş ki, Risale-i Nur eczaları ve şakirtleri, Emniyet Müdürünün ve zabıtanın vazifeleri olan âsâyiş ve idare ve inzibat ve ahlâksızlığa karşı, komiserlerden ziyade, serkeşleri itaate getirmek ve âsâyişi temin etmekte, mânevî ve tam tesirli mânevî inzibat memurlarıdır. Onun için, zabıta, evhamla değil, kemâl-i takdirle, Emniyet Müdürünün bakması gibi bakmalıdır. Çünkü o Zülfikar hakkında demiş: "Çok güzel, sevdim, okuyacağım, hoşuma gitti." Her neyse. Siz, daha ne münasip görürseniz öyle yaparsınız.

Hem Emniyet Müdürüne deyiniz ki: Kardeşimiz Said diyor: Eğer o Zülfikar tam hoşuna gitmişse, o benimdir, ona hediye ediyorum. Hem onun gibi mühim olan Asâ-yı Mûsâ'yı da ona hediye edeceğim.

Denizli'den ve Tavas'tan gelen güzel mektuplarına hususî cevap vermeye kat'iyen vaktim ve halim müsaade etmediğinden, hususî cevap vermediğimden gücenmesinler. Çakır Yusuf'un mektubundan, tam ciddiyeti ve tam Hasan Feyzi'nin bir vârisi olduğunu gösteriyor.

Sorduğu Ye'cüc ve Me'cüc mes'elesi kat'iyyen vaktim onları düşünmeğe de müsaade etmiyor. Risale-i Nur'un bazı parçalarından bir-iki yerde kısaca bir izah var. O şimdilik yeter. Merhum Hasan Feyzi'nin has talebeleri ve vârisleri Ahmed'lerin uzunca ve güzel mektublarını rahatsızlığım münasebetiyle daha tam okuyamadım. Onlara bârekâllah ve mâşâallah derim. Hasan Feyzi'nin ruhunu mesrur eyliyorsunuz, Allah sizleri muvaffak eylesin, âmîn. Muharrem'in ve Nur'un yeni bir şakirdi olan Abdullah Yenilmez'in mektubları, benim hapiste ve Denizli'de bir hiss-i kabl-el vuku' ile Tavas Kazası Nurlarla çok alâkadar olacak diye bazı emareler gördüm. Bu iki mektub o hissimin tasdikine bir delildir. Ve beraetimizde büyük bir hisse alan ve hizmet eden fedakâr Muharrem'in o kazaya gitmesi bir fâl-i hayırdır ve Abdullah Yenilmez Nur dairesine tam kabul edilmiş, inşâallah tam bir Nurcu olur.

Râbian: Şehid merhum Hâfız Ali'nin hem vârisleri, hem Risale-i Nur'un has talebeleri Hâfız Ahmed, Hâfız Mehmed, Halil İbrahim, Mustafa'lar, Abdullah'lar ve Ümmühani gibi hemşireler güzel mektublarına ve mübarek manzumelerine binler bârekâllah deriz. O büyük Hâfız Ali'yi tahattur ettikçe, onları da düşünüyoruz. Denizli fedakârları nasıl ki Hasan Feyzi hayatta olmuş gibi vazifesini yapıyorlar, inşâallah bunlar da o Nur Fabrikası sahibinin ruhunu mesrur edecekler ve ediyorlar. Ve vazifesini başka bir tarzda idame ediyorlar.

Hâmisen: Kardeşimiz ve Nur'un kumandanlarından Isparta Hulusi'si Re'fet Bey'in mübarek masumunun dokuz yaşında iken bu derece Risale-i Nur'dan Birinci Söz'ü yazması gösteriyor ki; o mübarek Hüsnü, Safranbolu'nun onbir yaşındaki Hüsnü'sü gibi dahi masumların küçücük bir kahramanı olmağa namzeddir. Cenab-ı Hak

onu Nurlara bağışlasın ve muvaffak eylesin, âmîn. İnşâallah yazdığı nüshayı sonra tashih edip göndereceğim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza binler selâm ve muvaffakiyetinize ve selâmetinize dua eden, hasta fakat pek müferrah memnun kardeşiniz

Nurcu

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 160

Mektup 160

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Lüzumu olmayan erzak ve elbiselerimi satıp gayet mübarek yüz lirayı, hem Dârü'l-Hikmetten aldığım maaşla-ki, onunla hacca gidecektim-hem yirmi iki sene hisse-i erzakiyemin bakiyesi olan on lirayı da üstünde suret bulunduğu için tekrar o mübarek on lirayı da Lem'alar mecmuasının fiyatı olarak beraber gönderiyorum.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 163

Mektup 163

Bu yakınlarda Üstadımızın yanına ehemmiyetli iki miralay (ikisi de jandarma kumandanlarından), bir de ehemmiyetli bir meb'us (partinin müfettişlerinden) Üstadın yanına geldiler. Uzun bir sohbetten sonra, üçü de, kemâl-i teslimiyetle, Üstada dostluğa karar verdiler. Ve birisi, şimdiden Risale-i Nur talebesi olmuş. O meb'us (müfettiş-i umumî), Eski Said'in dostu imiş. Gittikten sonra haber aldık ki, bu zatın vasıtasıyla eski dahiliye vekili ve şimdi partinin kâtib-i umumisi olan Hilmi Bey, bilhassa hususî olarak Üstadın ziyaretine gelecek ve dostane bir surette görüşecek. Onun için, Üstad da size gönderdiğimiz bu sureti aynen onun eline vermek, o mevzuda konuşmak için kaleme alınmış. Daha o gelmeden berâ-yı malûmat size göndermeye Üstad bize izin verdi.

Hem Re'fet Beyin mübarek mahdumu Hüsnü'nün küçük risalesinin âhirine duasını yazdı, onu da leffen gönderiyoruz. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, hem Nurcu, hem ciddî dost, hem mütedeyyin bir kaymakam, şimdi buraya kaymakam olmuş. Eskide size gönderilen *"Dahiliye Vekili ile Bir Hasbihal"* namındaki parçayı dahi gönderiyoruz. Onu da Üstad ona okuyacak.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 164

Mektup 164: 29.Mektubun tanzimi ve Zülfikar

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelen: Denizlideki kardeşlerimiz Zülfikar'ı oradaki matbaada basmaya teşebbüs ettiklerini yazıyorlar. Madem İnebolu'da yakında bin Zülfikar çıkacak şimdilik yeter. Zülfikar'ın yerine Sözleri ta Yirmidördüncü Söze kadar, Zülfikar ve Asa-yı Musa'da bulunmayan sözleri bir mecmua olarak ve sıhhatine gayet dikkat etmek ve oradaki mübarek heyetin ittifakıyla ve Hakim-i Adil ve nurlara çok hizmet eden Hafız Mustafa ve Hapiste iken bizi Denizli'deki şakirdlerle alakadar eden Şevket ve Müftü Osman'ın tenbihleri şartıyla ve Medresetüz-Zehra'nın nezareti altında ve meşveretiyle bir mani olmasa münasip olur. Nura ait büyük meseleler bir iki zatın tensibiyle olamıyor. Maşaallah kardeşimiz Kazım şimdiden sekizyüz sahifelik bir mecmuaya kağıtları hazırlıyorlar. Yakup Cemal, o Ahmetlerin, şahsıma ait kısmı müstesna olarak mektupları güzeldir. Fakat rahatsızlığım ve ziyade meşguliyet müsaade etmiyor ki; tadil ve ıslah edeyim... Size de göndereyim.

Sâniyen: Kahraman Nazif’in ve Yâkub Cemal’in, şimâl-i garbîde, üç devletin Kur’ân’ı kabul etmesi Zülfikar’ın intişarına tevafuku; ve geçen sene, “Zülfikar çıkarsa, dahilen ve haricen büyük fütuhata vesile olacak” hükmünü tasdik etmiş. Ve büyük bir fa’l-i hayır

olduğunu, biz de o iki kardeşimizin kanaatine iştirak ediyoruz. Bu fırtınalı ve ilhadlı asırda, biri gizli (Alman), üçü âşikâr devletlerin, beşerin bu asırda Kur'ân'a şiddet-i ihtiyacını hissetmesi ve bilfiil kabul etmesi büyük bir hâdise-i Kur'âniyedir. Değil üç devlet, belki yalnız on meşhur adam, on feylesof dahi, birden, uzak memleketlerde Kur'ân'ı tasdik etmesi, bizlere ve âlem-i İslâma büyük bir müjde ve avam-ı ehl-i imana büyük bir kuvve-i mâneviye temin eder.

Sâlisen: Risale-i Nur'un Yirmi Dokuzuncu Mektubunda "Hücumat-ı Sitte" ve Zeyli ve "İşârât-ı Seb'a" ve "Telvîhat-ı Tis'a" gibi risalelerin rumuzât-ı Kur'âniye ve tevafukat-ı Nuriyeye karışık bir surette bulunmasının hikmeti, mahkemeler ve ehl-i vukufun susturulmasına ve bizi onlarla mes'ul etmemesine bir vesile olmaktı. Güya o rumuzât, o derin ince meseleler, lisan-ı hal ile onlara demiş: "İnsaf ediniz, Kur'ân'ın bu derece esrarına çalışanlara ilişmeyiniz." Şimdi ise o karışık vaziyeti hiç münasip değil. Çünkü o rumuzât ve tevâfukata, yirmiden ancak birisi muhtaç olur, anlar. İçindeki öteki risalelere yirmiden on dokuzu muhtaç olup anlayabilir.

Onun için biz o Yirmidokuzuncu Mektub'u iki makam yaptık.

Birinci makam: Birinci, ikinci, beşinci, dokuzuncu kısımları ve altıncı kısmı ve zeyli ve yedinci kısmı beraber bir makam yaptık.

İkinci makam: Mütebaki kısmı, rumuzata ve tevafukata ait bütün kısımları beraber, hatta yirsekizinci mektubun inayat-ı seb'adan sonra tevafukata gelen bir suale cevap olarak bir mübarek tefsir ile Risale-i Nurun tevafukat muvazeneleri ve farklarına dair parçayı dahi yirmisekizinci mektuptan çıkarıp onu da bu ikinci makama rumuzat içine derc ettik. Siz de öyle yapınız. Ta o iki ehemmiyetli mektuplar güzelliğini göstersinler.

Râbian: Buradaki Nur şakirtleri diyorlar ki: "Mu'cizeli Kur'ân'ımıza üç sene Denizlili kardeşlerimiz baktılar. Onlar müsaade etsinler, biz de üç ay bakacağız. Hem buradan İstanbul'a muhabere edip fotoğrafla Hizb-i Nuriye, Hizb-i Kur'âniye gibi tab'ına çalışacağız."

Hâmisen: Mübareklerin kahramanları manevi tarihçe-i hayat ve tılsım mecmualarını yağlı kağıda ne kadar yazmışlar? Hüsrev de Asa-yı Musa'yı ne kadar yazmış? Sabırsızlıkla merak ediyorum.

İnşaallah Medreset-üz-Zehra'nın bu üç kahramanı o üç parlak ve kuvvetli mecmuaları ehl-i imanın imdadına yetiştirecekler. Umuma binler selam.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 165

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Medrese-i Nuriye kahramanlarından Sâlih Çavuş ve Mustafa Gül'ün kerametli ve müjdeli mektublarına ve onların umum arkadaşlarına bârekâllah ve veffakakümullah deriz. Hâfız Ali'nin vârislerinden Mustafa ve Halil İbrahim'in mektublarına ve Mustafa'nın sualine karşı cevab vermeğe ve düşünmeğe halim müsaade etmediği için gücenmesinler. Ve Halil İbrahim'in üstadı hakkında pek ziyade hüsn-ü zannını gösteren manzumesi Milas'lı Halil İbrahim'ın mektubu gibi güzeldir. Yalnız Said hakkında hüsn-ü zanları haddimden pek çok ziyadedir. İnşâallah o senaları, hayırlı bir dua hükmüne geçer.

Sâniyen: Erkândan Milas'lı Halil İbrahim'in mektubunda ben vefat etmeden evvel bütün manevî malımı kardeşlerimin her birisine tamamen vermesini ve her bir şakird bir genç Said olması noktasını tam takdir edip şahsımın medhine ait kısmı müstesna olarak çok güzel gördüm. Bârekâllah derim.

Sâlisen: İstanbul'daki Amerika Sefiri vasıtasıyla Amerika'daki Müslüman heyetine Zülfikar'ı ve bir Asâ-yı Mûsâ'yı göndermesini isteyen o dostumuz ve kardeşimize deyiniz ki: Sefirlerin kafası siyasetle meşgul olduğundan ve Risale-i Nur, siyasetle alâkası olmadığından, siyasî bir kafa çabuk takdir edemiyor.

Hem Risale-i Nur, müşterileri aramaz; müşteriler onu aramalı, yalvarmalı. Amerika, buranın en küçük bir havâdisini merakla takip ettiği halde, buranın en büyük bir hâdisesi olan Risale-i Nur'u elbette arayacaktır. Bundan sonra her meselemizde emir, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini temsil eden has şakirtlerin ve sizlerindir. Benim de şimdi bir reyim var.

Umum kardeşlerimize binler selâm ve selâmetlerine dua eden ve dualarını isteyen kardeşiniz...

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 166

Mektup 166

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim.

Evvela: Bu defa onaltı adet mektupları birden kardeşlerimden hususen ehemmiyetli rükünlerden çok uzun mektupları aldım. O umum mektuplara ancak bir mektup yazabilirim. Halim ve vaktim ve hastalığım müsaade etmediğinden hususi mektup yazamadığımdan o kıymetli kardaşlanm gücenmesinler.

Saniyen: Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ediyoruz ki, Medresetü'z-Zehranın erkânları, hakikî bir tesanüd ve sarsılmaz bir ittihad kerametiyle, bütün müşkilâta ve mânialara galebe edip Nurun elmas Zülfikar'larını ve harika mu'cizatlı hüccetlerini muhtaçlara yetiştirmeye muvaffak oluyorlar. Bu neticeye mukabil çektiğimiz zahmet bin derece ziyade olsa da ucuzdur, ehemmiyeti yoktur.

Salisen: Kardeşimiz Re'fet'in mektubunda Münevvere, Nazmiye, Saim namında üç mâsumun üç ayda elif'ten başlayıp Kur'ân-ı Hakîmi hatmetmeye muvaffak olmalarından ve Kur'ân dersiyle beraber Nur hakikatlerini ve hakaik-i imaniyeyi mâsumâne, müştakane dinlemeleri için onları ve üstadlarını ve peder ve validelerini tebrik ediyoruz. Münevvere ve Nazmiye, Abdülbaki ve Mehmed Celâl'in Nur hizmetinde noksan kalan vazifelerini inşaallah tekmil edecekler.

Bizi ve Risale-i Nur'u çok minnettar eden kahraman Burhan'ın mektubunda yazılan hastaya Cenâb-ı Hak şifa versin ve kardeşimiz Zekâi'nin vefat eden validesine çok rahmet eylesin. Âmin.

Rabian: Nur'un erkânından ve hocalar kısmının yüzünü ak eden Nurun santralı Sabri'nin mektubunda, merhum Hâfız Ali, Hasan Feyzi ve onların halefi ve vazifelerini gören Ahmed Fuad'ın, ihtiyar ve vazifesi bitmek üzere olan bu biçare Üstadlarına bedel ömrünü feda etmek, onun yerinde çabuk berzaha gitmek gibi, Sabri kardeşimiz de dördüncü olmak üzere ve ömrünü kabilse bana vermek, nefis ve kalbini ikna edip bana yazıyor. Ben, bu pek eski ve sarsılmaz ve Nurlar için hayatı çok fâideli kardeşime binler bârekâllah deyip, bana verdiği ömrünü kabul edip, ona aynen Ahmed Fuad gibi, o bâki kalan iki ömrümü, o iki kardeşime ve o iki yeni Said'e emanet verip benim bedelime hizmet-i imaniyede ve Nuriyede hizmet etsinler.

Ve onun mektubunda, Barla medrese-i Nuriyenin baş kâtibi Şamlı Hâfız Tevfik'in halka-i tedrisinde, Sıddık Süleyman'ın mahdumu Yusuf ve merhum Mustafa Çavuş'un ve Ahmed'in oğulları gibi Kur'ân dersiyle Kur'ân yazısını ve Nurları öğrenmesi; ve Hulûsi ve Hâfız Hakkı'nın Nurları şevk ile yazmaları, Barla'ya karşı benim ümidimi kuvvetlendirdiler ve derince bir ferah ve sürur verdiler. Cenâb-ı Hak muvaffak eylesin. Âmin. Ve Tevfik'e tevfik refik eylesin. Âmin.

Sabri'nin mektubu içinde, ben Barla'da iken bana çok hizmet eden ve çok defa hatırıma gelen Sıddık Süleyman'ın hemşirezadesi Hüseyin'in mektubu beni çok sevindirdi. Hem onun hakkındaki merakımı izale eyledi. Mâşaallah, tam Sıddık Süleyman'ın mahiyetinde eski alâkadarlığını muhafaza ediyor.

Hem, Sabri'nin mektubuyla beraber Eğirdir Cire Köyü Risale-i Nur talebelerinden Şükrü, Süleyman, Osman Çavuş'un samimî ve ciddî alâkalarını Nurlara karşı gösteren mektuplarına karşı, "Bârekâllah, Cenâb-ı Hak sizleri muvaffak etsin" deriz.

Hamisen: Kastamonu'nun Hüsrev'i ve Rüştü'sü olan Mehmed Feyzi ve Emin'in gönderdikleri benim Kastamonu'da kalan bir kısım risaleler emanetlerini aldım. Size gönderdiğim Asâ-yı Mûsâ'nın lûgatnamesini hasta olduğu halde çok güzel ve âlimâne yazan, lûgatnamenin başında güzel bir fıkra derceden ve bana da ayrı

mektup yazan Risale-i Nur'un serkâtibi Mehmed Feyzi'nin, oraca çok müşkilât ve mânialara rağmen harika sadakatini ve Nur'lara fâik alâkasını, sarsılmadan imana hizmetini bir kaç cihette yapması gösteriyor ki, o küçük bir Hüsrev olduğu gibi, tam bir Hasan Feyzi'dir. Fakat, ben orada iken, çok ehemmiyetli ve enaniyetli bir sofi-meşrep eski memurlardan bir zât ve gayet mühim malûmatlı, dünya ile çok alâkadar ve siyasî tüccar bir hoca, bana karşı ilişmedikleri için, ben de onları daire-i Nura celbetmeye çalışmadım, onlara da ilişmedim. Şimdi Mehmed Feyzi ise, Kastamonu'yu onların nüfuzundan kurtarıp Denizli gibi muvaffak olamıyor. Hilmi, Sadık ve Ahmed Kureyşî gibi Nurun kahramanları da köylerde bulunduğundan, Feyzi'nin hizmeti bir derece hususî kalıyor. İnşaallah, bir vakit tam muvaffak olurlar.

Kastamonu'nun Zehra'ları, Hâcer'leri, Lütfiye'leri, Ulviye'leri, Necmiye'leri başka bir sahada, hanımlar âleminde Nur hizmetinde Feyzi'ye arkadaşlık ediyorlar.

Feyzi'nin mektubunda Risale-i Nur şakirtlerinin teşebbüsüyle resmî Kur'ân mektebi açılıp, en evvel Nurun mâsumları ve hususan Emin'in mahdumları en evvel mektebe girip, en evvel onlar Kur'ân'ı hatmederek kısmen hıfza başlamaları cihetinde, onları ve pederlerini ve oradaki şakirtleri tebrik ediyoruz ve o mâsumlara binler bârekâllah deriz.

İki defa Nurun hizmeti için buraya kadar gelen kıymetli hemşiremiz Zehra'nın Medresetü'z-Zehranın kâğıt masrafına iki yüz lira vermesi, hanımlar kısmında da Hüsrev'ler, Feyzi'ler, Ahmed'ler bulunduğunu gösteriyor.

Kastamonu'da, Hâfız İhsan'ın imzasıyla ve Nur kahramanlarından Hilmi Bey ve Emin'in müşterek mektubunu aldım. Ben, bu iki eski ve kıymetli ve sarsılmaz ve metin o kardeşlerime ve İhsan'lara ve oradaki Nur şakirtlerine çok hasretler ve iştiyaklarla selâm ediyorum. Ve hapiste, bizimle beraber ve bize hapiste çok hizmet eden İhsan nerededir, merak ediyorum.

Sadisen: Safranbolu havalisi, hakikaten Mustafa'lar ve Ahmed Fuad ve Hıfzı (r.h.) ve Rahmi gibi harika sadakat ve alâkadarlıkla, Kastamonu'daki sekiz sene bizim Nur hizmetimizin akîm kalmadığını ve Safranbolu'da parlak bir medrese-i Nuriye olacağını maddeten ispat ediyorlar. Bu defa Mustafa Osman'ın mektubunda, iki saat

yakınındaki Karabük fabrikalar şehrinde bulunan yüzer genç ve işçilerde Nurlar fütuhat yapacağını bildirmekle ehemmiyetli bir müjde telâkki ediyoruz.

Nurun küçük kahramanlarından Mustafa Sungur ve Rahmi'nin güzel mektuplarında, onların köylerinde Ahmed Fuad'ın ciddî gayretiyle ders vermesi; ve Eflâni nahiyesinin, Barla nahiyesi gibi bir medrese-i Nuriye hükmüne girdiğini ve ora ahalisi iştiyakla Nurları dinlemesi; ve yeniden iki genç muallim daha eski yazı ile Nurlara girmesi; ve çocukların, huruf-u Kur'âniyeyi öğrenmeye başlaması ile Risale-i Nur'ları da yazmaya girmeleri, büyük bir fa'l-i hayırdır. Cenâb-ı Hak o mâsumları muvaffak etsin ve onların üstadları ve peder ve validelerinden razı olsun. Onlar, duada mâsumlar dairesine girdiler. Başta Ahmed Fuad, Mustafa ve Rahmi olarak, Eflâni nahiyesini tebrik ediyoruz.

Nurun küçük kahramanlarından Mustafa Sungur ve Rahmi'nin az bir zamanda, eski harfle, Mustafa Sungur'un gayet mükemmel Meyve'nin On Birinci Meselesi Hâtimesi ile ve Rahmi'nin Gençlik Rehberi'ni eski harfle güzelce yazmaları ve Kastamonu'dan gelen kitaplarım içinde bize göndermeleri, hakikaten benim için yeni biraderzadelerim bir Abdurrahman ve Fuad dünyaya gelmiş gibi beni memnun ediyor.

Sâbian: Hizmet ve hamiyet ve şiddet-i alaka cihetiyle bir Hasan Feyzi ve bizim Nurların beraetimizde tesirli ve ciddi hizmette ikinci bir Ali Rıza olan kardeşimiz Muharrem'in uzunca ve tafsilatlı bir mektubunu aldım. Ona o kadar uzun bir mektubla cevap vermek hakkı var iken üç-dört kelime ile cevap vermeye mecbur oldum. Ben Denizli'de hapiste ve hariçte iken perde altında gayet ehemmiyetli bir Nurcu bulunduğu ve Nurları çekinmeyerek çoklara okutturduğu ve gayet fedakarane kurtulmamıza çalıştığını hissediyordum. Çok merak ederdim ki; onu bileyim. Hatta Hasan Feyzi perde üstünde yaptığı hizmeti oda aynen perde altında ve resmiler içerisinde yapıyordu. Ta bir sene evvele kadar aynını biliyordum. Şimdi anlıyorum ki; o mahremce çalışan Muharrem'di. Cenab-ı Hak onu ve mübarek hey'etini ve Tavasta-ki Nurcuları ve Denizli'de hapisteki Nur arkadaşlarını muvaffak eylesin. Ve onlardan ebeden razı olsun. Amin. Karye-i irfan'dan ciddi bir kardeşimiz olan Nurcu Mehmed Âsânın gayet güzel ve nakışlı zülfikarlı mektubunda: *"Uyan ey Alem-i*

İslam! Uyan Allah için olsun. Gözet nâmus-u Kur'anı Resulullah için olsun" fıkrasıyla ziynetlenen mektubuna ve Karye-i irfan talebeleri namına yazdığı fıkrasına mukabil bin Maşaallah deriz. Cenab-ı Hak o Karye-i irfanı bir medrese-i Nur-u irfan yapsın. Amin ve Tavas'ta Muharrem'in kardeşlerinden Abdullah, Feyzi, Yılmaz mektubunda mübarek rüyası çok güzel ve Nurun hizmetinde tam bir fedakarlığa karar vermesi gösteriyor ki Tavas'ta çok ciddi nurcular çıkacak. Benim büyük kardaşım Molla Abdullah namında ki Abdullah'lar Risale-i Nurla tam alâkadar olurlar. Ona ve Tavas'taki kardeşlerimiza çok selam ederim.

Saminen: Edhem Hoca namında Balıkesir'de muhacir ve Celâleddin-i Rumî'nin mensuplarından, yirmi seneye yakın köy hocalığı ve çocuklara Kur'ân okutmakla meşgul ve şimdi de tam Risale-i Nur'a Balıkesir ve Kırkağaç havalisinde hizmet eden ve uzun mektubuyla korkak hocaları Nurlara dâvet eden ve cesaret veren ve Balıkesir, Kırkağaç havalisi Nur şakirtleri namına *"Sandıklı Alamescid Köy imamı İbrahim Edhem"* imzasıyla yazdığı mektupta, çok ehemmiyetli ve güzel fıkraları var ve korkak hocalara tokatları var. O zâtı cidden tebrik ediyorum. Cenâb-ı Hak muvaffak eylesin. Hem ona, hem mektubunda isimleri bulunan yeni ve çok Nurculara selâm ediyorum. Onun uzun mektubunu, hastalığımdan, tashih ve ıslah ve tâdil edemedim. Hakkımda pek ziyade senâlarını ya kaldırmak, ya tâdil etmek lâzımdır. Lâhikaya girmek için suretini size gönderiyorum. İnşaallah Hasan Feyzi, Ahmed Fuad muallimleri Nurlara sevk ettikleri gibi, bu gayretli kardeşimiz de hocaları Nurlara sevk edecek.

Ben Denizli Otelinde iken bana mahdumuyla ara sıra ekmek, ateş cihetinde hizmet eden ve Tahir Çavuş'la bana mektup gönderen ekmekçi Mustafa'ya da selâm ediyorum.

Umuma binler selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Size hem Feyzinin hem Muharrem'in hem Edhem hocanın mektublarının suretini gönderdik ıslah ve ihtisardan sonra Lahikaya geçirilsin hem Sabrinin hem Mustafa Oruç'un mektublarını leffen gönderiyoruz.

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 167

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

[Maddî ve mânevî bir sual münasebetiyle hatıra gelen bir cevaptır.]

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Deniliyor ki: “Neden Nur şakirtlerinin kuvvetli hüsn-ü zanları ve kat’î kanaatleri, senin şahsın hakkında Nurlara daha ziyade şevklerine medar olan bir makamı ve kemâlâtı şahsına kabul etmiyorsun? Yalnız Risale-i Nur’a verip, kendini çok kusurlu bir hâdim gösteriyorsun?”

Elcevap: Hadsiz hamd ve şükür olsun ki, Risale-i Nur’un öyle kuvvetli ve sarsılmaz istinad noktaları ve öyle parlak ve keskin hüccetleri var ki, benim şahsımda zannedilen meziyete, istidada ihtiyacı yoktur. Başka eserler gibi müellifin kabiliyetine bakıp, makbuliyeti ve kuvveti ondan almıyor. İşte meydanda, yirmi senedir kat’î hüccetlerine dayanıp, şahsımın maddî ve mânevî düşmanlarını teslime mecbur ediyor.

Eğer şahsiyetim ona ehemmiyetli bir nokta-i istinad olsaydı, dinsiz düşmanlarım ve insafsız muarızlarım kusurlu şahsımı çürütmekle, Nurlara büyük darbe vurabilirdiler. Halbuki o düşmanlar, divaneliklerinden, yine her nevi desiselerle beni çürütmeye ve hakkımda teveccüh-ü âmmeyi kırmaya çalıştıkları halde, Nurların fütuhatına ve kıymetine zarar veremiyorlar. Yalnız bazı zaif ve yeni müştakları bulandırsa da vazgeçiremiyorlar.

Bu hakikat için, hem bu zamanda enaniyet ziyade hükmettiği için, haddimden çok ziyade olan hüsn-ü zanları kendime almıyorum. Ve ben, kardeşlerim gibi, kendi nefsime hüsn-ü zan etmiyorum. Hem kardeşlerimin bu bîçare kardeşlerine verdiği makam-ı uhrevî, hakikî, dinî makam ise, Mektubat’ta İkinci Mektubun âhirindeki kaideye göre,

şahsıma verdikleri mânevî hediye olan kemâlâtı, eğer—hâşâ!—ben kendimi öyle bilsem, olmamasına delildir. Kendimi öyle bilmesem, onların o hediyesini kabul etmemek lâzım geliyor.” Hem kendini makam sahibi bilmek cihetinde enaniyet müdahale edebilir.

Birşey daha kaldı ki, dünya cihetinde hakaik-i imaniyenin neşrindeki vazifedar, makam sahibi olsa, daha iyi tesir eder denilebilir. Bunda da iki mâni var.

Birisi: Faraza velâyet olsa da, bilerek, isteyerek makam yapmak tarzında, velâyetin mahiyetindeki ihlâs ve mahviyete münafidir. Nübüvvetin vereseleri olan Sahabeler gibi izhar ve dâvâ edemezler; onlara kıyas edilmez.

İkinci mâni: Pek çok cihetlerle çürütülebilir ve fâni ve cüz’î ve muvakkat ve kusurlu bir şahıs sahip olsa, Nurlara ve hakaik-i imaniyenin fütuhatına zarar gelir. Fakat bir nokta var ki, mûcib-i şükrandır: Ehl-i siyasetteki düşmanlarım, mezkûr hakikatleri bilmedikleri için, şerefli, izzetli Eski Said’i düşünüp mütemadiyen Nurlar bedeline benim şahsıma ihanet ve tenkis etmekle meşgul oluyorlar. Bazı mutaassıp enaniyetli hocaları da şahsımın aleyhine çeviriyorlar, güyâ Nurları söndürmeye çalışıyorlar. Halbuki Nurları daha ziyade parlattırmaya vesile oluyorlar. Nurlar, âdi şahsımdan değil, Kur’ân güneşinin menbaından nurları alıyor.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 168

Mektup 168

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelen: Kardeşimiz Nur kumandanlarından Refet'in 13 rakamıyla gösterdiği müjdeli tevafuk kerameti bizi hakikaten çok sevindirdi. Mâşâallah onun kalbi, fikri gibi küçük mektubları da letafetlidir.

Sâniyen: Merhum Hâfız Ali ve Hasan Feyzi'nin tam vârisi Ahmed Fuad'ın fütuhat-ı Nuriyeye dair kıymetli mektubu gösteriyor ki, o havali de üçüncü bir Isparta olmağa başlıyor. Kuvvetli bir delili Hatib İbrahim'dir ki, Ahmed Fuad'ın aynı sistemindedir. Onun mektubu, Ahmed Fuad'ın mektubu gibi Nurculara büyük bir ümid ve müjde veriyor. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn, âmîn, âmîn. Onun rü'yası hayırdır, mübarektir. Daday'lı Hâfız Hasan'a da selâm ederiz.

Sâlisen: Alamescid Köyü hocası İbrahim Edhem'in hâlisâne mektubuyla, ehemmiyetli ve Nurun mâsum şakirtlerinin o mübarek hocanın dersinden tam hisse alan ve Nur dairesine giren altı küçücük mâsumların kendi kendilerine düşünüp hocalarına söyleyerek, altı pusula kendi kalemleriyle yazarak, bu ihtiyar, hasta Said'e, o mâsum mübarekler, ömürlerinden herbiri bir kısmını vermesi, hakikaten gayet medar-ı hayret ve takdir bir hâdise-i Nuriyedir. Ben dahi o mâsumların o mübarek hediyelerini kabul edip, yine o küçücük Said'lere hediye ederek, benim yerimde çalışmak için bağışlıyorum. Cenâb-ı Hak, onları muvaffak eylesin. O küçücük

Said’ler ise, işaretlerinden, İbrahim, dokuz yaşında, Mustafa on bir yaşında, Halil İbrahim on iki yaşında, Emin Yılmaz on dört yaşında, Mehmed on bir yaşında, Abdullah on iki yaşlarındadır.

Râbian: Medrese-i Nuriye kahramanlarından ve o medresenin üstad-ı mübareki, merhum Hacı Hâfız’ın mahdumu ve vârisi Hâfız Mehmed’in, o medresenin umum şakirtleri namına yazdığı mektubunda “Nurla iştigalin, ölümden başka her belâya, hastalıklara bir ilâç olduğu gibi, dehşetli ölümü de, Cennetin kapısı gösterip, ehl-i imanı heyecanla şevke getiriyor” diye fıkrası hakikat olduğuna pek çok hâdiseler var. Mâsum mahdumu da hafızlığa başlaması, inşaallah muvaffak olacak, ceddinin ve pederinin mübarek hâfızlık ünvanlarını daimileştirecek.

Medrese-i Nuriyenin elmas kalemli kahramanlarından Mustafa Yıldız’ın, sureten kısa ve mânen uzun ve kıymetli mektubunda, medrese-i Nuriyenin kahramanlarına havale edilen Sikke-i Gaybiye’nin yağlı kâğıda yazılmasını üç dört hüdhüdün mânen alkışlaması gösteriyor ki, inşaallah Sikke-i Gaybiye medrese-i Nuriyede parlak bir tarzda çıkacak ve güzel fütuhat yapacak.

Hâmisen: Küçük Isparta’nın kahramanlarından Berber Ali Osman’ın bize gelen bir mektubunda kardeşimiz Nazif ve arkadaşlarının çalıştıklarını ve telaşları olmadığını ve onun üç masum evlâdları Kur’ana ve Risale-i Nur’a çalışmaları bizi sevindirdi. Nazif hakkında merakımı izale etti. İnebolu’lu Halil’in bana yazdığı mektubda bir Zülfikar istiyormuş. Ona da selâm ediyorum. Yakında inşâallah çokları bulacak. İnebolu kardeşlerimiz sadakatları ve alâkaları tamdır. Fakat ihtiyata ve tam tesanüde tam muvaffak olamadıklarından bazan tevakkufa mecbur oluyorlar.

Sâdisen: Homa’nın Nur kahramanlarından ve hapis arkadaşlarımızdan Mehmed Ali vasıtasıyla Nur’un dairesine ciddi bir tarzda giren ve bana mektub yazan Karahallı Hüseyin Mercan’a selâm ediyorum. İnşâallah o da Homa kahramanları gibi sarsılmadan çalışacak. Başta Sami ve Mehmed Ali olarak oradaki kardeşlerimize çok selâm ediyorum. Umum kardeşlerimize binler selâm ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 169

Mektup 169

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bütün tarih-i beşeriyede, kat'iyen misli görülmemiş ve kavm-i Lût'un başına yağan semavî taşlardan daha müthiş taşlar, dinsizlik hesabına milyonlarla ehl-i imanı ve mâsumları edyân-ı semaviye ve kavânin-i İlâhiye haricine dehşetli vasıtalarla sevk eden bir memleketi semavî taşlarla tokatlamasının bir mukaddemesi olarak, resmî gazetelerin kat'î haber verdikleri bir hâdise-i semaviyeyi, âdetime muhalif olarak bir Nur şakirdi bana haber verdi. Dedim: Yirmi beş sene gazetelerin havâdislerini merak etmedim. Fakat bu taşlar, Risale-i Nur'un dinsizlere mânevî tokatlarını temsil ettiği cihette ve beş-altı sene evvel ondan haber verdiği için o şakirde dedim: "Git, yalnız o hâdiseyi tamamıyla oku, tahkik et." O tahkik etti, geldi. Diyor ki: "Bu baharda, Rusya'nın Vladivostok Ormanlarına, zemin yüzünde hiç emsali görülmeyen büyüklükte semadan taşlar düşmüş. Ve en büyüğü, yirmi beş metre uzunluğunda ve on metre boyundadır. Düştüğünde etrafındaki ağaçları devirmiş ve otuz kadar büyük çukurlar husule getirmiş. Tetkik edilen parçalarında demir, çelik ve başka maddeler, karışık olarak mizansız bulunmaktadır."

İşte resmî gazetelerin kat'î verdikleri bu haber, bin üç yüz altmış (1360) sene evvel Sûre-i Fîl'in mu'cizâne [1] تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ cümlesiyle bin üç yüz elli dokuz (1359) tarihinde dünyayı dine tercih eden ve dinsizliği esas tutan, bir nevi medeniyet hesabına beşeri yoldan çıkaranların başlarına, ebâbil kuşları gibi, semavî tayyarelerden bombalar başlarına inecek ve semavî taşlar yağdırmasına mukaddemesi olacak diye haber veriyor.

Ve [2] فِى تَضْلِيلٍ aynen bin üç yüz altmış (1360) tarihini gösterip, dalâletin cezası olarak kavm-i Lût'un başına gelen ahcar-ı

semaviyeyi andıran semavî taşlar o tarihlerden sonra geleceğini haber verip tehdit ediyor. Ve Risale-i Nur'un "Sûre-i Fîl" nüktesine ait beyanatı içinde haşiyeli bu cümle var:

"Evet, bu tokatlardan pürşer beşer, şirkten şükre girmezse ve Kur'ân'a tarziye vermezse, melâike elleriyle de ahcâr-ı semaviye başlarına yağacağını bu sûre bir mânâ-yı işârî ile tehdit ediyor."

İşte bu fıkra doğrudan doğruya bu taşlara işareti olmasına iki emâre var.

Birincisi: Şimdiye kadar gelen semavî taşlar bir iki karış oldukları halde, böyle yirmi beş metre uzunluğunda ve on metre genişliğinde dağ gibi taşlar, elbette semavatın dinsizliğe karşı bir alâmet-i hiddetidir. Sûre-i Fîl mu'cizâne ona bakması, onun tefsiri, ona işaret etmesi, hakikattir. O hâdisenin o ihbara liyakati var. Çünkü emsalsizdir.

İkinci emâresi: Bütün zemin yüzünü ve nev-i beşeri tehdit eden dehşetli bir dinsizliğin merkezlerine gelmesidir. Ve dinsizler bunu hissetmişler ki, küçücük hâdiseleri ehemmiyetle neşrettikleri halde, bir iki aydır bu acip, dehşetli hâdiseyi, ellerinden geldiği kadar şâşaalandırmamaya çalışmışlar.

1.)Onlara taş atıyorlardı. (Fil Sûresi, 105:4)
2.)Dalâlet içinde… (Fil Sûresi, 105:2)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 170

Mektup 170

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim Tahirî, Sabri, Salâhaddin, Mehmed, Mustafa,

Evvelâ: Bu gelen şuhur-u selâsenin hürmetine ve Nur şakirtlerinin sadakat ve ihlâslarının hürmetine, çok ehemmiyetli hakkımda bir sebeb-i itab ve tokat bir hâdiseyi tamire çalışacağız. Ve gücenmeyiniz. Şöyle ki, bu gece hiç görmediğim bir itab, bir tâzip suretinde mânevî bir şiddetli ihtar ile denildi ki:

“Dünyaya, zevke, keyfe tenezzül etmemekle Nurlardaki ihlâs ve istiğnâyı muhafazaya mükelleftin. Ve bu asırda [4] يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا sırrıyla dünyayı dine tercih etmek ve bilerek elması şişeye tebdil etmek olan hastalığa, Nur vasıtasıyla çalışmaya vazifedardın. Yüz tecrübenizle de anladın ki, insanların hediyeleri, ihsanları, yardımları, sana dokunuyor, hattâ seni hasta ediyor. Hergün eserini, tecrübesini görüyorsun. Senin en ziyade itimad ettiğin ve Risale-i Nur’un fedakâr kahramanlarının yüzlerini Risale-i Nur’un hizmetinden ziyade kendi istirahatine çevirmeye sebebiyet verdin, ilââhir...” diye daha mânen çok söylenildi diye beni tam tekdir etti. Hattâ şimdi bir mânevî tokattan dahi korkuyorum. Bu hâdisenin çare-i yegânesi, bu otomobili alan sizler ilân edeceksiniz ki, “Bu

kardeşimiz Said, bunu kabul edemedi, mânevî, dehşetli bir zarar hissetti.”

İkincisi: Otomobil şimdi Konyalı Sabri’nin yanına gönderilmeli, oraya gitsin. O razı olmazsa Medresetü’z-Zehra erkânlarına gitsin. Sabri merak etmesin, her ay Nurlara onun harika hizmeti bir otomobil fiyatından ziyadedir. Onun için gücenmesin.

Saniyen: Kat’iyen biliniz ki, bu dehşetli itâbı gördüğümün sebebi, istirahat için bir arzu nevinde ve bir temenni tarzında, bir otomobille gezmeye gittiğim vakitte, otomobilci dedi ki: “Küçücük otomobiller çıkmış, bin lira gibi bir fiyatla satılıyor.”

Ben de temenni nevinden dedim ki: “Keşke, öyle bir emanet küçük otomobil elimize geçseydi, sair yerlerdeki Nurcu kardeşlerimi ziyaret etseydim” demiştim.

Buna hakikî ve ciddî bir karar vermemiştim. Bir arzu iken, buradaki iki has kardeşimiz, bu arzuyu ciddî bir karar zannedip bin lira değil, dört bin liraya kadar fedakârâne çalışmışlar. Buraya geldikleri vakit, yedi saat memnuniyetle telâkki edip, o arzuyu bir dua-yı makbule zannettiğim halde, birden bu gecede mânevî itiraz ve itab gördüm. O arzumun hatâsını anladım. Hiç görmediğim bu tarz mânevî itabın üç sebebi var; başka vakit izah edilecek.

Bu otomobili alan beş kardeşimiz kat’iyen bilsinler ki, değil beşinin bir otomobili sadaka ve ihsan ve hediye etmişler, belki onların hayırlı niyetleri cihetinde Risale-i Nur dairesi hizmetinde herbiri tam bir otomobil fiyatı kadar bir hediye bilfiil yapmışlar gibi mânen kabul edildiğine bana bir işaret ve kanaat var. Madem, kardeşlerim, sizin hâlisâne bu hizmetiniz hakkınızda böyle makbuliyet var. Siz müteessir olmayınız. Beni de bu mânevî itabdan kurtarınız. Hem benim düstur-u hayatıma, hem Risale-i Nur’un sırr-ı ihlâsına gelmek ihtimali bulunan zararı çabuk tâmir ediniz. Hem o otomobil burada kalmasın. En büyük hisseyi veren zâtın yanına gitsin. Üç ehemmiyetli sebebi izah ettiğim vakit, bu telâşımın hakikatini anlarsınız. Zaten hem şuhur-u selâse, hem üç ay mühim mecmuaların çıkmasına kadar bütün dünya saltanatı verilse de bakmamaya mecburum. Şayet otomobile verdiğiniz para tam çıkmazsa, o noksanını alâküllihal ben herşeyimi satıp tekmil etmeye karar verdim.

Umumunuza selâm. Hakkınızı bana helâl ediniz. Ben de size helâl ediyorum.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Onlar dünya hayatını severler. (İbrahim Sûresi, 14:3)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 171

Mektup 171

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Merak etmeyiniz, inayet-i Rabbaniye devamdadır. Bu yeni taarruzları inşaallah akîm kalacak, hem Nurun fütuhatına yardım edecek. Şimdilik telâşsız, kanun dairesinde hakkımızdaki kanunsuz muameleyi def etmek için, bir kardeşimiz Ankara'ya gitsin. Eski partinin müfettişi Hilmi Uran ve Afyon vilâyetinin müfettişi, mebus Celâl'i ve Diyanet Riyasetinde Ahmed Hamdi ve ehl-i vukuftaki Yusuf Ziya gibi zatları görsün, bize edilen kanunsuz ve keyfî muameleyi değiştirmeye çalışsın.

Hem müsadere edilen Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ ve makine için mahkemeye ve zabıtaya deyiniz ki: "Bunların nüshalarının teksiri hariç içindir; harice gönderilecektir."

Madem şimalde üç devlet Kur'ân'ı kabul edip mekteplerinde ders vermeye başlamışlar. Ve mâdem Hindistan bu hükûmetten iki milyon liralık Kur'ân-ı Kerîm istedi. Ve madem Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ eczalarını iki sene üç mahkemeniz ve feylesof âlimleriniz onları tetkik ettikten sonra ittifakla beraatimize karar verip bu kitapları takdir ve tahsin etmişler. Ve madem bu iki kitap, Kur'ân'ın iki keskin kılıcı ve iki parlak hüccetleridir ve en muannidleri de teslime mecbur ediyorlar. Ve madem bu iki eser, dehşetli ve tahripçi anarşistliği yetiştiren, şimalden gelen dinsizlik cereyanına karşı tam mukabele edebilir bir kuvvette olduklarına binler ehl-i tahkik ve ehl-i fen şehadet ediyorlar. Ve madem şimdiki hükûmet Kur'ân mekteplerini açıyor ve mekteplere dinî dersler vermeye emretmiş. Elbette, bize karşı bu muamele, emsalsiz ve keyfî bir zulüm ve vatana ve millete ve âsâyişe ve hürriyet-i vicdana bir cinayettir. Biz istemiyoruz ki dünya siyaseti bize bulaşsın. Yoksa, haberiniz olsun ki biz hakkımızı tam müdafaa edebiliriz. Bizi mecbur etmeyiniz!

Umumunuza binler selâm...

Benim için münasip bir vakitte cildlendirdiğiniz Asâ-yı Mûsâ'dan gönderirsiniz. Hüsrev'in, vazifesini tam yaptıktan sonra gelen bu maddî zararın hiç ehemmiyeti yok. Zülfikar'lar tam intişar etti; Asâ-yı Mûsâ da az zayiat olmakla beraber inşaallah mânevî pek çok menfaati olacak. Yalnız Nurcular sebat ve tesanüdlerini muhafaza edip telâş etmesinler, şevkleri kırılmasın.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 172

Mektup 172

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Madem Isparta Nur dershanesi hükmüne geçmiş ve şimdiye kadar her yerden ziyade oranın hükûmeti ve zabıtası müsamahakâr, belki dost nazarıyla Nurculara bakmış, ziyade incitmemiş. Biz dahi Isparta'nın mübarekiyeti hesabına onların bu hâdisede ilişmelerinden gücenmiyoruz ve bir cihette onları da tebrik ediyoruz ki, Nurun eczalarını vazifece tetkik etmeye ve okumaya ve istifade etmeye muvaffak oluyorlar. Zaten onların hakkıdır, en evvel onlar okusunlar. İmanı kuvvetli bir zabıta veya adliye memurunun, on adam kadar millete ve vatana fâidesi olabilir. Onun için, maddî zayiatımız, bu mânevî fâideye nisbeten hiç ehemmiyeti yok. Münasip gelse, benim tarafımdan da Emniyet Müdürü ve Müddeiumumîye selâm edip deyiniz ki: "Ben onlara beddua değil, bilâkis dua ediyorum ki: Yâ Rabbi! Onlara iman-ı kâmil ve hüsn-ü hâtime ver ve Nurlardan müstefid yap."

Sâniyen: Yeni Diyanet Reisi Zülfikar'ı çok beğendiği ve takdir ettiği halde bazı esbaba binaen Isparta hâdise-i Nuriyesine mani' olmadı, belki bir cihette zararı da dokundu. Şiddetli bir şefkat tokatı yedi. Otomobili aynı zamanda acib bir tarzda parça parça olarak aynı bizim maddî zararımız kadar zarar gördü. Ve Zülfikar'ın kerameti olarak, takdirine mukabil kendisi tehlikeden kurtuldu. Evet bu sırada madem Zülfikar'ı hükûmet resmen ona göndermişti. O, bu taarruza mani' olabilirdi.

Sâlisen: Kardeşimiz Refet geldi. Merhum Hasan Feyzi'nin dört aded mektubunu ihtiyatsız olarak buraya getiren malûmunuz ve kardeşi has bir talebe bulunan Kunduracı Mehmed beraber Ankara'ya gönderildi. Cenab-ı Hak hayırlısını yapsın, âmîn. Ne olursa olsun siz merak etmeyiniz. Vazifemizi yapıyoruz, Allah'ın vazifesi olan muvaffakiyet ve serbestiyet vermesine karışmıyoruz. Verse şükür, vermezse sabır içinde yine şükrederiz.

Râbian: Hapis arkadaşlarımızdan Salahaddin'in dayısı kitabçı Ömer Lütfü'nün güzel ve size Lâhika'ya geçmek için gönderdiğimiz ve ıslah ve ta'dili size havale olunan mektubu içinde beyan ettiği hem kendi, hem masumları pek ciddi Nurlara çalışmaları, hususan sekiz yaşında bir mahdumu ve Sâliha namında bir kerimesi Isparta'nın masum çalışkanları gibi Kur'ana ve Nurlara şevk ve zevk ile çalışmalarını tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak onları pederleri ile beraber dünyada, âhirette mes'ud eylesin, âmîn. Bu zâtın bu mektubu bu hâdisede kahraman Nazif ve orada kardeşlerimiz hakkında ciddi endişelerime bir merhem hükmüne geçti ki orada bir taarruz olmadığına alâmet oldu. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz. **(Haşiye)**

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Bugün Isparta'dan gelen bir sual cevabı tebliğ etmek için kaymakam, ceza hâkimi, müddeiumumî, jandarma kumandanı ve bir yazıcı geldiler. İfadeden evvel tam bir iyi ders-i Nuriyeyi teslimkârane dinlediler. Sonra Hüsrev'i sordular. Dedim: "Ne demişse doğru söylemiş." "O senin akraban mıdır, neyindir?" Dedim: "İleride Türk Milletinin medar-ı iftiharıdır. Yüz akrabam da olsa, onunla değişmem." Sonra dediler: "O eserleri sen mi gönderdin?" Ben de "Evet" dedim. "Mahkeme bana iade etti, ben de onları gönderdim. Teksir makinesiyle çıkardıkları nüshalar masrafını çıkarmak için satılır. Ben de 150 banknot verdim, satın aldım." "Ne için bunları yazdın, neşrediyorsun?" dediler. Dedim: "Dâhilde zâten yirmi senedir intişar ediyor. Belki İsveç, Norveç gibi Kur'anı kabul edenlere iki hüccet-i Kur'aniye olarak onlara göndermek, hem iki milyon liralık Kur'an isteyen Hindistan'a istedikleri Kur'anlarla beraber göndermek için teksir edilmiş. Makine, çokların evinde bulunuyor. Matbaa değil ki, izne ihtiyaç bulunsun. Mahkemenin bana iadesi bir izin hükmündedir." Onlar daha muhtasar yazdılar.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 173

Mektup 173

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Gerçi şimdi ayrı ayrı kasabalarda kardeşlerimi görüp, Nur hizmetinde bir cihette yardım etmek için, beş kardeşimizin benim için minnetsiz olarak aldıkları otomobil, bir cihette kırk bin lira kadar fâidesi ve lüzumu varken, kabul etmediğimden zahirî bir zarar zannedildi. Fakat neticesinde Nur şakirtlerinin ellerinde kat'î bir hüccet oldu ki, dünya için ilme ve dine zaruret var diye zarar veren muteriz hocaları ve siyasîleri, Risale-i Nur'un yüksek hakikati, dünyanın hiçbir menfaatine tenezzül edip âlet olmadığını kat'î bir surette bu hâdise ile bir hüccet olarak onları ilzam etmesine kuvvetli bir senet olan harika kerametinden daha kuvvetli bir burhan hükmüne geçti. Hattâ çok evham eden ve Nurdan kaçan ve Nurun dünyanın hiçbir şeyine tenezzül etmediğine inanmayan, bir kısmı şimdi kemâl-i teslimiyetle Nurların hakikatine ve herşeyin fevkınde olduğunu teslime mecbur oluyor. Demek o zararı da, inayet-i Hak, hakkımızda ehemmiyetli bir rahmete çevirdi.**(Haşiye)**

Sâniyen: Buranın fevkalâde, emsali görülmemiş, çok rahmetli bu baharda çok tarlalar baştan başa yabani güller ile süslendiği bir tarzda çok yerleri gezip temaşa ettiğimden bana fevkalâde bir inşirah ile bir sevinç verdi. O umum çiçeklerin lisan-ı halleri küllî ve geniş ve gayet fasih ve gayet parlak ve sarih bir tarzda Sâni'-i Zülcelal'in kemalât-ı san'atını ve o Nakkaş-ı Ezelî'nin mu'cizat-ı kudretini o derece belig bir tarzda bize ders verirken bütün ruh u canımla dedim: "Keşke muktedir olsa idim, bunların dillerini ve tahmidatlarını tercüme etse idim."

Birden ihtar edildi: "Risale-i Nur, düşündüğünün pek fevkinde o vazifeyi yapmıştır. Onun içindir ki, Nur'da çiçekler pek çok tarzlarda konuşturulmuş." Ben de hadsiz şükrettim.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى رِسَالَهءِ النّورِ بِعَدَدِ كُلِّ اْلاَزْهَارِ وَ اْلاَثْمَارِ فِى جَمِيعِ اْلاَمْطَارِ

Sâlisen: Muallim İhsan yine güzel kalemiyle eski vazife-i Nuriyesine başlaması ve sadakat ve alâkasında sarsılmaması bizi çok sevindirdi. Onun bu güzel fıkrasını sair muallimlere bir medar-ı teşvik olarak Lâhika'ya dercediniz. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Otomobil satıldıktan sonra yine onun fiyatından üç bin lira Emirdağına gönderilmişti ki, Risale-i Nur'un hizmetinde sarfedilsin. Ben de telgraf havalesiyle sahiplerine gönderdim. Bugün işittim ki, bu hâdiseyi dost memurlar muarızlara karşı demişler: "Üç bin, beş bin liraya tenezzül etmeyen bir adam, bu zamanda en ziyade itimad edilebilir bir adamdır ki, hiçbir şey onu alâkadar etmiyor."

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 174

Mektup 174

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımızla, geçmiş rahmetli ve bereketli ve kerametli ve yağmurlu Mirac-ı Şerifinizi tebrik ve emsâl-i kesiresiyle müşerref olmaklığınızı rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz. Ve bu sene, aynen geçen sene gibi, Mirac gecesinden evvel, gecede, hiç emsali görülmemiş bir tarzda yağmurun gelmesi ve Mirac Gecesi ve gündüzünde devam etmesi, kâinat ve anâsır bu mübarek geceyi alkışladığına bir alâmet olduğu gibi, Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'nın fütuhatlarına—hususan resmî dairelerde—bir emaresi olduğuna kanaatimiz kat'îdir. Ve bu mübarek gecenin yarısına kadar şiddetli ve çalışmaya bir derece mâni bir rahatsızlık ve sancı birdenbire zâil olmaları bana kanaat verdi ki, bu mübarek gecede kardeşlerim sıhhat ve âfiyetim için duaları, hakkımda makbuliyetinin eseri olduğuna ve o gecenin bir miktarında ziyade hastalık cihetiyle herbir saati on saat kadar sevaplı bulunmasını bir nevi mânevî müjde aldım, Allah'a şükrettim. "Erhamürrâhimîne hadsiz şükür olsun" dedim.

Saniyen: Nurun bir kumandanı kardeşimiz Re'fet Beyin Ankara seyahatiyle Nurlara az bir zamanda büyük bir hizmete muvaffak olduğuna şüphe yoktur. İnşaallah yakında eseri görünecek. Hususan Diyanet Riyasetinin müntesipleri umumen Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ mecmualarını takdir ve tahsin ile karşılamaları ve tenkit değil, belki himaye ve müdafaa edeceklerine söz vermeleri, çok ehemmiyetli bir hâdisedir ve Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'ya parlak bir ilânnamedir.

Sâlisen: Konya'lı faal kardeşimiz Sabri'nin makine ve yardım hakkındaki fikri ve merdliği şâyan-ı takdirdir. Bin mâşâallah! Hem çok büyük hayrı ve menfaatı bulunan bu yeni musibetimize ve maddî zararınıza tam bir mukabele ve o yaraya bir merhem hükmünde isabetli bir fikirdir.

Râbian: Abdurrahman Çelebi Salahaddin’in şarkta kaç sene evvel ektiği Nur tohumları Hulusi’nin sa’y ü gayretiyle tam sünbüllenmeğe başlamış. Bu iki Abdurrahman o kudsî hizmette beraberdirler. Cenab-ı Hak onların emsallerini çoğaltsın, âmîn. Nur’un rükünlerinden Halil İbrahim’in küçük kasideciğini ve Refet Bey’in mektubunu Lâhika’ya geçirmek için beraber takdim ediyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said-ün Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 175

Mektup 175

Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri,

Kardeşimiz Müteahhit İsmail Efendi, Hilmi Beyle hususî olarak her zaman görüşmekte olduğundan, bu hususta lâzım gelen izahatın verilmesini ona havale ederek, biz doğruca Diyanet Riyasetine gittik. Orada, evvelâ bizim Isparta'da iken tanıdığımız müderris Hasan Hüsnü Bey vardı. Kendisi Diyanet Riyaseti Heyet-i Müşavere âzâsındandır. Onunla hususî olarak bir müddet görüştüm ve izahat verdim. Bilâhare beraberce heyet-i müşavere odasına giderek Ankara ehl-i vukuf raporunda imzası bulunan müderris Yusuf Ziya'yı gördüm. Baktım, Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ mecmualarıyla, hakkımızda yazılmış olan evraklar önünde duruyordu. Yanında yer gösterdi. Mufassalan izahat verdim. Dedim:

"Sizin raporunuz ve Denizli Mahkemesinin kararı ve Mahkeme-i Temyizin tasdiki varken, kitaplarımıza vuku bulan taarruz ve bizlere verilen bu sıkıntı neden ileri geliyor? Madem cumhuriyet idaresinde kanun herşeyin fevkindedir ve onun hükmü câri olur. Biz kanun huzurunda beraat etmişiz, bundan böyle bize ilişmemek gerektir. Bunun men'i, sizin vereceğiniz isabetli bir kararla mümkündür. Yoksa biz hakkımızı arayabiliriz" dedim.

Sonra ilâve etti: "Bu, oradaki adliye memurlarıyla zabıtanın sizin meseleye vukuf-u tâmmeleri olmadığından ileri geliyor. Şimdi evrak önümdedir. Su-i tevehhüme uğramış mütalâalarına birer birer cevap vereceğim" dedi ve eserleri takdir ettiğini söyledi. Ben de Üstadımızın selâmını söyledim, bilmukabele selâm ve duanızı istediğini bildirdi.

Ondan sonra oradan ayrıldım, Diyanet Reisinin yanına girdim. Onunla da bir müddet görüştüm ve izahat verdim. Cevaben, "Ben Hoca Hazretlerini Dârü'l-Hikmetten tanırım, hürmetim vardır. Kendisine selâm ve hürmetlerimi iblâğ ediniz" dedi. Ve bize, "Lâzım gelen cevabı vereceğiz; inşaallah iyi olur" dediler. Ve bilumum

Diyanet müntesipleri, eserleri takdirle karşıladılar. Bu gibi yolsuz işlerin, ancak âsâr-ı diniye mütalâasında hüsn-ü niyet taşımayarak kendi kafalarına göre mânâ vermelerinden ileri geldiğini anladım.

Ertesi gün, Mehmed Efendi kardeşimiz, Erzurum Meb'usu Vehbi Paşayı görmüş. O zât dahi "Ben Dahiliye Vekilini görüp bu hususta uzun uzadıya görüşeceğim. Üstad Hazretlerine hürmet ve selâmlarımı götürünüz" demiş. Bunun üzerine parti erkânıyla görüşmeyi İsmail Efendiye havale ederek Ankara'dan ayrıldık.

Kusurlu, âciz talebeniz

Re'fet

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 176

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim..

Evvelen: Haşmetli ve sıhhatli ve mükemmel ve Hazreti Musa'ın (a.s.) asası gibi çok menfaatli bulunan Asâ-yı Musa mecmualarını aldım. Cenab-ı Hakka hadsiz şükür ediyoruz ki bu musahhah nüshalar me'haz olup her tarafta benim yedimle Risale-i Nur cüzlerinin tashihe hizmet edeceği gibi ve her tarafta imanı kurtaracak fütuhatlar yapacak. İnşaallah Medreset-üz-Zehra erkanlarını bu cihette dahi tebrik ediyoruz.

Saniyen: Bugün mektubunuzu beklerken almadığınızı merak ederken üç cihette o merakıma bir teselli verdi.

Birincisi: Sekiz seneden beri onu vefat etmiş işitip öyle bildiğim eskiden nura çok hizmet eden Bekir Bey'in bir mektubunu aldım.

İkincisi: Kastamonu havalisinin kahramanlarından ve seyyidlerinden Ahmet Kureyşi bir yeni nurcuyla buraya gelip o havaliye ait çok meraklarımı izale eylediler.

Üçüncüsü: Üniversitenin nurcu küçük kahramanları namına Mustafa Ramazan'ın nurlar hakkında o darü'l-fununun ehemmiyetli azalarının takdir ve tahsinlerine istinaden yazdığı ve size leffen gönderdiği güzel mektubu gösteriyor ki; mektebliler nurlara tam sahip çıkacaklar. Bu mektubu yeni çıkacak nur mecmualarının birisinin ahirine ilhak etmek için tensibinize havale ediyorum.

Salisen: Bu şâşaalı baharın **(Haşiye)** çiçeklerini temâşâ etmek için arabayla bir iki saat geziyorum. Hiç hayatımda görmediğim bir tarzda bütün çiçekli otlar, âdetin fevkinde bir tarzda büyümüş, çiçekler açmış, tebessümkârâne tesbihat edip, lisan-ı hal ile Sâni-i Zülcelâllerinin san'atını takdir edip alkışlıyorlar gibi hakkalyakîn hissettiğimden, hayat-ı dünyeviyeye müştak hissiyatım ve gafil ve tahammülsüz nefsim bu halden istifade ederek, dünyadan nefret ve hastalıklı ve sıkıntılı hayattan usanmak ve berzaha gitmeye ve oradaki yüzde doksan dostlarını görmeye iştiyak cihetinde karar veren kalbime ve fânide bâki zevk arayan nefsime itiraz geldi.

Birden hissiyata da, damarlara da sirayet eden iman nuru o itiraza karşı gösterdi ki:

Madem toprak bu kadar cemal ve rahmet ve hayat ve zînetlere maddî cihetinde mazhar olmasından hadsiz bir rahmetin perdesidir ve içine giren hiçbir şey başı boş kalmıyor. Elbette bütün bu zahirî ve maddî ziynetlerin ve güzelliklerin ve hüsün ve cemal ve rahmet ve hayatın mânevî merkezlerinin ve bir kısım tezgâhlarının faal bir nev'i, toprak perdesinin altında ve arkasındadır. Elbette bu himayetli annemiz olan toprak altına girmek ve kucağına sığınmak ve o hakikî ve daimî ve mânevî çiçekleri seyretmek, daha ziyade sevilir ve iştiyaka lâyıktır, diye o kör hissiyatın ve dünyaperest nefsin itirazını tamamıyla izale ve def etti.

اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ مِنْ كُلِّ وَجْهٍ

dünyaperest nefsime de dedirtti.

Said Nursî

Haşiye: Bu senenin emsalsiz bir rahmetli yağmuru ve ordunun başından şapkanın kısmen kalkması ve Kur'ân mekteplerinin resmen açılması ve Zülfikar, Asâ-yı Mûsâ'nın iman kurtarmak için tesirli bir surette intişar etmesi, bunun gibi çok rahmetli neticeleri vermesine delildir. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Hangi yüzü olursa olsun iman nurunu nasip ettiği için Allah’a hamd olsun!

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 177

Mektup 177

Aziz, mâsum evlâtlarım,

Kur'ân'ı öğrenmek için ders almaya çalışıyorsunuz. Sizin bildiğiniz yeni harfte noksanlar olduğu için, mümkün oldukça yeni harften okunmamak lâzım gelir.

Hem Kur'ân'ı okumanın fâidesi, yalnız hâfız olmak ve dünyada onunla bir makam kazanmak, bir maaş almak değil; belki herbir harfi, hiç olmazsa on hayrından tâ yüze, tâ binlere kadar Cennet meyvelerini, âhiret fâidelerini vermesini düşünüp ve ebedî hayatın rahatını ve saadetini temin etmek niyetiyle okumak lâzımdır.

Evet, mekteplerde, dünya maişeti, ya rütbeleri için fenleri ders okumak, bu kısacık dünyevî hayatta derecesi, fâidesi bir ise, ebedî hayatta Kur'ân ve Kur'ân'ın kudsî kelimelerini ve nurlu ve imanî mânâlarını öğrenmek binler derece daha kıymetlidir. Onlar şişe hükmünde, bunlar elmas hükmündedir.

Hem peder ve validenize hakikî ve fâideli evlâtlar olabilirsiniz. Siz, mâdem mâsumsunuz, daha günahınız yok; böyle kudsî bir niyetle okusanız, sizleri Risale-i Nur'un mâsum şakirtleri içinde kabul edip umum şakirtlerin dualarına hissedar olursunuz ve nurlu ve mübarek talebeler olursunuz.

Hem Üstadınızı, hem sizi, hem peder ve validelerinizi, hem memleketinizi tebrik ediyorum.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 178

Mektup 178

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımızla, geçen Leyle-i Berâtınızı tebrik ediyoruz.

Saniyen: Nurun ehemmiyetli bir kumandanı ve nâşiri Re'fet Beyin Nur hizmeti için İstanbul'a gitmesi çok iyi, çok güzeldir. Zaten oraya onun gibi bir Nurcu lâzımdır. Cenâb-ı Hak muvaffak eylesin. Âmin.

Salisen: Ben, ikisini Câmiü'l-Ezher ulemasına, ikisini Medine-i Münevverenin Ravza-i Mutahhara civarındaki âlimlerine, ikisini de Şâm-ı Şerif heyet-i ulemasına göndermek üzere üç Asâ-yı Mûsâ, üç Zülfikar'ı hazırladım. Başlarında, evvelce Câmiü'l-Ezher ulemasına hitaben size gönderdiğimiz bir mektup derc edilmiştir. Mümkün olduğu kadar çabuk göndereceğiz inşaallah.

Rabian: Ben, iki cihette mânevî hizmetlerinize ve dualarınıza ve benim yerimde yapamadığım mânevî kazançlarınızın imdadıma gelmesine şiddetle ihtiyacım var.

Birinci sebep: Bütün hayatımda şimdiki kuvvetsizlik ve gittikçe ziyadeleşen zâfiyeti hissetmemiştim. Çok sıkıntılarla daimî evradlarımı bazı da noksan olarak yapabilirim. Halbuki bu eyyam ve leyâli-i mübarekede yüz derece çalışmaya ihtiyacım var. Ve sizin şirket-i mâneviyenize hissem itibarıyla yardım etmek ve dualarınıza bin derece ziyade âminlerle iştirake koşmak lâzımken, bu iktidarsızlığım, o şirket-i mâneviyeye pek cüz'î yardım edebilir. Bunun çaresi, vazife-i Nuriyede benim vazifem size verildiği gibi, o şirketteki vazifeyi de sizlerin mânevî yardımlarına dayanıp haddimden ve istidadımdan pek çok ziyade bu âciz kardeşinizdeki hüsn-ü zannınıza muvafık çalışmayı rahmet-i İlâhîden niyaz ediyorum.

İhtiyacın ikinci sebebi: Hem siz, hem bizden olmayan bir kısım zatlar, Risale-i Nur'un hakikatinden ve şakirtlerinin şahs-ı

mânevîsinden tezahür eden fevkalâde halleri ve neticeleri bu biçare kardeşinizden zannedildiğinden, o büyük neticelere karşı çok büyük bir iktidar, bir tahammül lâzımken, pek cüz'î ve şahsî çalışmam, bu hastalık ve zâfiyetle beraber, elbette beni şiddetle mânevî yardımınıza muhtaç ediyor. Ben de bu mânevî yardımlarınızı kendime koşturmak için اَجِرْنَا، اِرْحَمْنَا gibi bütün mütekellim-i maalgayr tâbir edilen kelimelerde sizleri niyet ediyorum. Güya umumunuzla beraberiz gibi çalışıyorum. Ve "âmin" dediğim vakitte, bütün dualarınıza bir âmin niyet ediyorum. İnşaallah, Erhamürrâhimîn, rahmetiyle o çok noksan ve cüz'î çalışmamı, büyük çalışmanıza mükemmel bir âmin hükmünde kabul eder.

Hâmisen: Sâbık hâdiseden vaziyetiniz ne şekilde olduğunu çok merak ederdim. Cenâb-ı Hakka şükür ki, mektubunuzda Kahraman Tahirî'nin İstanbul'a makine ve kâğıt almak için gitmesi gösteriyor ki, o hâdise sönüyor ve Nurların neşrine mâni olmayacak, belki başka yerlerde olduğu gibi orada da galibane fütuhatı var, inşaallah.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 179

Mektup 179

Ravza-i Mutahhara [1] عَلٰى صَاحِبِهَا اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ civarındaki mübarek heyet-i ulemaya takdim edilen Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar risalesidir. Hem bir vesile-i şefaat, hem kudsî yerde hayırlı dualarına mazhar olmak için müellifin bedeline o mübarek yerleri ve elleri ziyaret etmek için gönderilmiştir. Bu fıkra, yalnız Şam, Mısır ve Hind'e gidenlerden Ravza-i Mutahhara yerinde Câmiü'l-Ezher ve Şam ve Hind cemaat-i İslâmiyesine yazılmış. Aynen hem dört Zülfikar, hem dört Asâ-yı Mûsâ başlarında yazdık, ikişer nüsha olarak hem Mısır Câmiü'l-Ezher, hem Şam ulemasına, hem Hindistan'da iki milyon liraya mukabil Kur'ân'ları isteyen heyete gönderdik.

1.)Salât ve selâmın en üstünü, o Ravzanın sahibine olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 180

Mektup 180

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar, Mu'cizât-ı Ahmediye ve Kur'âniye mecmualarından, münasip gördüğünüz zaman Ravza-i Mutahharanın civarındaki ulemaya göndermekle beraber, onlara yazınız ki:

"Nur Risalelerinin Medresetü'z-Zehrası, **(Haşiye)** Ravza-i Mutahharanın [1] عَلٰى صَاحِبِهَا اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ civarındaki ulemanın şefkatine çok muhtaç mânevî bir mahdumudur, bir talebesidir, şiddetli düşmanların hücumuna mâruz kalmış bir şakirdidir ve âlem-i İslâmı daima tenvir eden sizin o büyük medresenizin küçük bir dairesi ve şubesidir. Onun için, o âlikadr üstad ve müşfik peder ve hamiyetkâr mürşid-i âzam olan zatlar, bu biçare evlâdına tam mânevî yardım etmesini onların ulüvv-ü himmetinden bekliyoruz. O pek büyük üstadlarımıza takdim edilen iki kitap ise, bir talebe dersini ne derece anlamış diye, akşam üzeri üstadına ve babasına yazıp vermesi gibi, o iki dersimiz, o şefkatli allâmelerin nazar-ı müsamahalarına arz edilmiş" diye bir mektup yazınız ve selâm ve ihtiramlarımı ve ellerinden öptüğümü tebliğ ediniz.

Bu risalelerin müellifi Said Nursî, yirmi iki senedir inzivadadır. Tecrid-i mutlak içinde bulunduğundan, halklarla görüşemez. Ancak zaruret derecesinde başkalarıyla az bir zaman sohbet edebilir. Yanında hiçbir kitap bulunmaz. Bütün yazdıkları, "Yüz otuz parça risalelerin menbaları me'hazları yalnız Kur'ân'dır" diyor. Biz de bütün kuvvetimizle tasdik ediyoruz. Kendisi hem hasta, hem gurbette, hem perişan bir halde, bazan çok sür'atli yazdığı risalelerde sehivler bulunabilir diye, sizin gibi allâmelerden nazar-ı müsamaha ile

bakmanızı rica ettiğini bize söyledi. Biz de ricasını tebliğ ederek ellerinizden öperiz.

Nur şakirtlerinden

Tahirî, Hayri, Mustafa, Sadık, Osman, Hüsrev, Tahir

Haşiye: Medresetü'z-Zehranın maddî tesisine çok mâniler bulunduğundan, şimdilik Nur şakirtlerinin heyet-i mecmuasının dairesinden ibarettir.

1.)Salât ve selâmın en üstünü, o Ravzanın sahibine olsun.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 181

Mektup 181

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Şimalin İsveç, Norveç, Finlandiya, Kur'ân'ı mekteplerinde en büyük halâskâr bir kitap olarak kabul ettikleri gibi, şimdi erkân-ı İslâmiyenin birincisi olan Ramazan sıyamını tutmak niyetiyle Câmiü'l-Ezhere "Şimalin pek uzun günlerinde bir çare-i tahfifi ve tehiri yok mu?" diye sormuşlar. Demek Avrupanın yalnız o küçük hükûmetleri değil, belki siyaset mânâsı verilmemek için kendini izhar etmeyen, eskide büyük ve dünyanın yüksek mevkiini tutmakla beraber, gayet dehşetli bir tarzda dünyanın fena ve fâniliğini dehşetli tokatla o yüksek mertebelerin hiçe indiğini görmekle hakikî teselli, yalnız ve ancak hakaik-i Kur'âniyede bulmasıyla, o küçüklerle mânen beraber tahmin edilebilir.

Evet, dünyanın mahiyeti anlaşıldıktan sonra, elbette hayat-ı ebediyeden başka beşeriyetin o inkisar-ı hayal yarasını tedavi edecek Kur'ân'dan başka yoktur.

Sâniyen: Vilayat-ı Şarkiye menfîleri memleketine ve nereye isterlerse idare-i örfiye dairesinin haricine gidebilirler diye kanun çıkmış. İnşâallah bununla bana karşı manasız istibdadları hafifleşecek.

Sâlisen: Ehemmiyetli yeni bir kardeşimizin Sabri Efendi vasıtasıyla bana sorduğu bir mes'eleye dair yazılan parça leffen size bera-yı malûmat gönderildi. Umum kardeşlerimize binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 182

Mektup 182

Çok aziz ve sıddık, kahraman Sabri,

Cenâb-ı Hak, Galip Bey gibi çok fedakârları İslâm ordusunda yetiştirsin. Bu zât, garpta, aynı şarkta Hulûsi Bey gibi imana hizmet ediyor. Tarikat cihetiyle ehl-i imanı dalâletten çekmeye çalışıyor. Bu zât, eskiden beri Risale-i Nur'u görmeden Nur mesleğinde hareket etmeye çalışmış. Sonra Nurlarla münasebeti kuvvetleştiği zaman, daha ziyade hizmet edebilir. Fakat Nurun mesleği, hakikat ve sünnet-i seniye ve feraize dikkat ve büyük günahlardan çekinmek esastır; tarikate ikinci, üçüncü derecede bakar. Galip kardeşimiz, Alevîler içinde Kadirî, Şâzelî, Rüfâî tarikatlerinin bir hülâsasını sünnet-i seniye dairesinde Hulefa-yı Râşidîn, Aşere-i Mübeşşereye ilişmemek şartıyla, muhabbet-i Âl-i Beyt dairesinde bir tarikat dersi vermesini düşünüyor. Hakikat namına ve imanı kurtarmak ve bid'alardan muhafaza etmek hesabına ehemmiyetli üç dört fâidesi var:

Birincisi: Alevîleri başka fena cereyanlara kaptırmamak ve müfrit Râfizîlik ve siyasî Bektaşîlikten bir derece muhafaza etmek için ehemmiyetli fâidesi var.

İkincisi: Hubb-u Ehl-i Beyti meslek yapan Alevîler ne kadar ifrat da etse, Râfizî de olsa, zındıkaya, küfr-ü mutlaka girmez. Çünkü muhabbet-i Âl-i Beyt ruhunda esas oldukça, Peygamber ve Âl-i Beytin adavetini tazammun eden küfr-ü mutlaka girmezler. İslâmiyete o muhabbet vasıtasıyla şiddetli bağlanıyorlar. Böylelerini daire-i sünnete tarikat namına çekmek büyük bir fâidedir.

Hem bu zamanda, ehl-i imanın vahdetine çok zarar veren bazı siyasî cereyanlar Alevîlerin fıtrî fedakârlıklarından istifade edip kendilerine âlet etmemek için Nur dairesine çekmek büyük bir maslahattır. Madem Nur şakirtlerinin üstadı İmam-ı Ali Radıyallahu Anh'tır ve Nur'un mesleğinde hubb-u Âl-i Beyt esastır; elbette hakikî Alevîler kemâl-i iştiyakla o daireye girmeleri gerektir.

Bu zaman, imanı kurtarmak zamanıdır. Seyr-i sülûk-ü kalbî ile tarikat mesleğinde bu bid’alar zamanında çok müşkilât bulunduğundan, Nur dairesi hakikat mesleğinde gidip, tarikatlerin fâidesini temin eder diye o kardeşimize Ramazanını tebrik ve selâmımla beraber yazınız. O da bize dua etsin.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 183

Mektup 183

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

"Çok rahatsızlık ve mektupların çok olmasından pek kısa cevap verdiğimden gücenmeyiniz."

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Evvelâ: Seksen sene baki bir ömrü bahtiyarlara te'min eden Ramazan-ı Şerifinizi tekraren ruh u canımızla tebrik ve Asa-yı Musa'ların bize gelmesi ve Sirac-ün-Nur'un ilerlemesi bu mübarek Ramazan'ın büyük bir bereketi ve firdevsi bir hediyesidir.

Saniyen: Mu'cizeli Kur'an'ın yirmidördüncü cüzü emsali gibi mükemmeldir. Cenab-ı Hak her bir harfine mukabil katibinin defter-i hasenatına leyle-i Kadir'deki okunan herbir harfin sevabı gibi haseneler yazsın, âmin.

Ve Merhum Şehid Hafız Ali'nin hem İslam Köyü'nün hesabına bir hediye-i ramazaniye olarak kabul edilmesini.. Cenab-ı Hak, her bir harfine mukabil yazanın defter-i hasenatına yüzer hasene yazdırsın amin.

Ve hakiki bir Abdurrahman hem Hafız Ali hem lütfi varisi, mübareklerin kahramanı küçük Ali'nin bize gönderdiği Asa-yı Musa ile Zülfikârı, has bir talebe ile Şam-ı şerif'e gönderip orada Eski Said'in ehemmiyetli talebelerinden Molla Abdülmecid vasıtasıyla oradaki ulemaya gösterilsin. Ve makine mahsulü gönderdiğimiz nüshalarının sönük kelimelerine me'haz olsun.

Hem orada arabî lisanına bir hey'et-i ulemâ tercüme edip inşâallah arabî ibaresiyle dahi ileride orada tab' edilecek.. Ali'ye büyük sevabları kazandırsın.

Salisen: Safranbolu'daki hâlis kardeşlerimizden Hıfzı'nın küçük medrese-i Nuriyesi olan hanesindeki küçük ve çok çalışkan mâsumları yedi yaşında Yılmaz ve on üç yaşında Hüsnü'nün ve onlar gibi Nura çalışan muhterem validelerinin mübarek kalemleriyle yazdıkları tebriklerini, umum Safranbolu ve Eflâni medrese-i Nuriyesi namına bu Ramazan'ın bir firdevsî teberrükü hesabına kabul ettik. Yılmaz'ın rüyası aynen çıkmış.

Rabian: Eflâni'nin hakikaten küçük kahramanlarından Mustafa Sungur'un güzel ve samimî mektubunun bir kısmı Lâhikaya geçecek. Elhak, Mustafa Osman'ın, Mustafa Oruç ve Mustafa Sungur gibi iki namdaş ve Nur hizmetinde pek ciddî arkadaş bulması, sadakatinin ve muvaffakiyetinin bir kerameti hükmündedir. Hususan Safranbolu Hasan Feyzi'si olan Ahmed Fuad'ın ve sair o mektuplarında isimleri bulunanlara birer birer selâm ve dua ediyoruz ve onların fevkalâde gayretlerini tebrik ediyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta ve duanıza muhtaç

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 184

Mektup 184

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Siracü’n-Nur’un sıhhatli, mükemmel, güzel çıkması, Medresetü’z-Zehranın gayet ehemmiyetli bir yeni dersidir ki, geniş daire-i Nuriyede merakla okunacaktır, inşaallah.

Saniyen: Kastamonu’nun Hüsrev’i Mehmed Feyzi’nin hiç sarsılmadan kemâl-i iştiyakla Nurlara çalışması ve çalıştırılması ve okutmasını gösteren Nihad’ın ve Abdurrahman İhsan’ın mektupları gösterdiği gibi, oradan gelenler de aynı haberi veriyorlar. Tam şakirtliğini yapıyor, Allah muvaffak eylesin. Âmin.

Ve Nurun kahramanlarından Mustafa Osman’ın Karabük’te perde altında faaliyetle Nura hizmetini ve o havalideki ve Eflâni’deki şakirtlerin şevk ve gayretini Leyle-i Kadirleriyle beraber tebrik ediyoruz.

Sâlisen: Ben Kastamonu’da iken Risale-i Nur’a tam bağlı Nihad namında bir kardeşimiz vardı. Acaba o ne hale girmiş, merak ediyorum. Mektubu gösteriyor ki, Feyzi’nin hususî dershanesinde ehemmiyetli dersine çalışır, Allah muvaffak eylesin, âmîn.

Râbian: Kalemiyle Nurlara çok hizmet eden, sarsılmayan Abdurrahman İhsan’ın acib mektubu ve aynı aynına çıkan garib rü’yası ve o malûm zâta karşı hilaf-ı âdet vaziyeti ve o zâtın da eski tahribatının tamiratına fikren çalışması gerçi bir cihette Nurcuları

alâkadar ediyor; fakat o pek büyük tahribata karşı böyle az tamirat bizi hayat-ı içtimaiyeye baktırmağa sebeb olmamalı. Fakat aynı hâdisede birkaç cihette hem rü'yası, hem Feyzi'nin aynı zamanda hem rü'yaya, hem aynı vak'aya tevafuk etmeleri, inşâallah bir emare-i hayırdır.

Hâmisen: Uşak'tan küçücüklerin kahramanı Haydar namında, bir metre boyunda, sinni ruhu gibi yirmiüç derece yukarı o masum; o havalideki yeni ve ciddi kardeşlerimiz namına yanıma geldi. Sonra da Abdullah ve Hakkı'nın mektubunda ve Süleyman'ın mektubunda isimleri bulunan kardeşlerimizin umumuna selâm ediyoruz. Ve Homa'lı kahraman Sami Bey'in birden Isparta'ya yetişip Nurları alması ve o havaliye götürmesini tebrik ediyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 185

Pek garib bir tarzda dar bir vakitte yazıldığı için kusura bakılmasın

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Gönderdiğiniz Siracünnur'dan 120 sahifeye baktım. **(Haşiye)** Ehemmiyetsiz birkaç noktadan başka manayı bozmayan bir-iki kelime buldum. Ruh u canımla yazanı ve yardımcılarını tebrik ettim. Tamamlandıktan sonra dört nüsha İstanbul'a gönderip, ötekilerle beraber harice gideceğini size yazmıştım. O hariçteki dört yere giden nüshaların başında Zülfikar ve Asâ-yı Musa gibi gönderilen ülemaya hitaben yazılan mektubu o dört nüshanın başında da siz yazsanız münasib olur. Fakat Câmi'-ül Ezher'e, Şam'a ve Hind'e, Medine-i Münevvere'ye gidenlerin Zülfikar'da olduğu gibi aynı mektub fakat muhatabları ayrı. Kimlere gönderildiği tahsis edilsin. Daha siz nasıl münasib görürseniz o mektubu ta'dil ve ıslah edersiniz.

Eğer kolaysa, İstanbul'a gönderilen kitaplar buraya da uğrasa münasip olur. Benim için de yirmi otuz nüsha İstanbul'da ciltlense, bana gönderilse iyi olur. Şimdilik fiyatı elimde yoktur ki göndereyim. Hem çoklara da hediye vermeye mecbur oluyorum.

Sâniyen: Nurların erkânlarından bir iki doktor, benim hastalığımın şiddetiyle beraber o hâlis, sadık zatlara hastalık noktasından müracaat etmeyip ve ilâçlarını da yemeyip çok ağır hastalıklar içinde onlarla meşveret etmeyerek ve şiddet-i ihtiyacım ve elemlerim içinde yanıma geldikleri vakit, hastalığa dair bahis açmadığımdan endişeli bir merak onlara geldiğinden, sırlı bir hakikati izhara mecbur oldum. Belki size de fâidesi var diye yazıyorum. Onlara dedim ki:

Hem gizli düşmanlarım, hem nefsim, şeytanın telkiniyle zaif bir damarımı arıyorlar ki, beni onunla yakalayıp Nurlara tam ihlâs ile hizmetime zarar gelsin.

En zaif damar ve dehşetli mâni, hastalık damarıdır. Hastalığa ehemmiyet verdikçe, hiss-i nefs-i cisim galebe eder; “Zarurettir, mecburiyet var” der, ruh ve kalbi susturur, doktoru müstebit bir hâkim gibi yapar ve tavsiyelerine ve gösterdiği ilâçlara itaate mecbur ediyor. Bu ise, fedakârane, ihlâsla hizmete zarar verir.

Hem gizli düşmanlarım da bu zaif damarımdan istifadeye çalışmışlar ve çalışıyorlar. Nasıl ki korku ve tamah ve şan ü şeref cihetinde çalışıyorlar. Çünkü insanın en zaif damarı olan “korku” cihetinde bir halt edemediler, idamlarına beş para vermediğimizi anladılar.

Sonra insanın bir zaif damarı “derd-i maişet ve tamah” cihetinde çok soruşturdular. Nihayetinde, o zaif damardan birşey çıkaramadılar. Sonra onlarca tahakkuk etti ki, onlar mukaddesatını feda ettikleri dünya malı, nazarımızda hiç ehemmiyeti yok ve çok vukuatlarla onlarca da tahakkuk etmiş. Hattâ bu on sene zarfında yüz defadan ziyade resmen “Neyle yaşıyor?” diye mahallî hükûmetlerden sormuşlar.

Sonra en zaif bir damar-ı insânî olan “şan ve şeref ve rütbe” noktasında bana çok elîm bir tarzda o zaif damarımı tutmak için emredilmiş. İhanetler, tahkirlerle, damara dokunduracak işkencelerle dahi hiçbir şeye muvaffak olamadılar. Ve kat’iyen anladılar ki, onların perestiş ettiği dünya şan ve şerefini bir riyakârlık ve zararlı bir hodfuruşluk biliyoruz, onların fevkalâde ehemmiyet verdikleri hubb-u cah ve şan ve şeref-i dünyeviyeye beş para ehemmiyet vermiyoruz, belki onları bu cihette divane biliyoruz.

Sonra bizim hizmetimiz itibarıyla bizde zaif damar sayılan, fakat hakikat noktasında herkesin makbulü ve her şahıs onu kazanmaya müştak olan “mânevî makam sahibi olmak ve velâyet mertebelerinde terakki etmek” ve o nimet-i İlâhiyeyi kendinde bilmektir ki, insanlara menfaatten başka hiçbir zararı yok. Fakat böyle benlik ve enaniyet ve menfaatperestlik ve nefsini kurtarmak hissi galebe çaldığı bir zamanda, elbette sırr-ı ihlâsa ve hiçbir şeye âlet olmamaya bina edilen hizmet-i imaniye ile şahsî makam-ı mâneviyeyi aramamak iktiza ediyor. Harekâtında onları istememek ve düşünmemek lâzımdır ki, hakikî ihlâsın sırrı bozulmasın. İşte bunun içindir ki, herkesin aradığı keşf ü kerâmâtı ve kemâlât-ı ruhiyeyi Nur hizmetinin haricinde aramadığımı zaif damarlarımı tutmaya çalışanlar anladılar. Bu noktada dahi mağlûp oldular.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve gelecek Leyle-i Kadri herbir Nurcu hakkında seksen üç sene ibadetle geçmiş bir ömür hükmüne geçmesini hakikat-i Leyle-i Kadri şefaatçi ederek rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Siracü’n-Nur’u tashih ederken, bu Ramazanda ehemmiyetli virdlerime tam vakit bulamadığımdan müteessir oldum. Birden ihtar edildi ki: Okuduğun bu mebhaslar, bir cihetle ibadet olduğu gibi, hem ayn-ı mârifetullah ve zikrullah ve huzur-u kalbî ve muhabbet-i îmaniye olmasından, senin noksan bıraktığın virdlerinin yerini tam doldurur. Ben de elhamdü lillâh dedim.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 186

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu aşr-i âhir-i Ramazan'da her gece, hususan tek gecelerde Leyle-i Kadrin bulunmak ihtimali kuvvetli olduğunu hadis-i şerif ferman ediyor. Onun için, Nurcular o nur-u âzamdan istifadeye çalışmak gerektir.

Saniyen: Hüsrev ve Tahirî gibi vazifelerini tam yapan ve bin Hüsrev ve beş yüz Tahirî meydanda bırakan iki kardeşimizi ve onların sisteminde bir Nurcuyu sulh mahkemesine vermek, inşaallah, neticesinde büyük bir inayet ve fütuhat olacak, hiç merak etmeyiniz.

وَعَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ﴿3﴾

sırrıyla, bu hâdise zulmedenlere maddî-mânevî Cehennemi ve Nurculara dünyevî-uhrevî Cenneti kazandırmaya bir sebeptir, inşaallah.

Salisen: Bu mektup münasebetiyle dünkü gün yanıma gelen mühim bir resmî memura böyle söyledim ki: Eski Said'in sergüzeşte-i hayatından harika üç vakıa, şimdi tahakkuk etmiş ki, ileride çıkacak Risale-i Nur'un kerameti imiş. Şöyle ki:

31 Mart hâdisesinde Hareket Ordusunun Başkumandanı Mahmud Şevket Paşa bana karşı fazla hiddetli iken ve Divan-ı Harb-i Örfîde beni muhakeme ettikleri gün, on beş adam karşımda darağacında asılı bir vaziyette Divan-ı Harb-i Örfî Reisi Hurşid Paşa benden sordu: "Sen şeriatı istedin mi? İşte şeriatı isteyenler böyle asılırlar."

Ben de “Şeriatın bir meselesine bin ruhum olsa feda ederim” dediğim halde ve beni mahkûm etmeye pek çok esbap—muhbirlerin iftiralarıyla—varken, benim müstesna bir surette müttefikan beraatime karar vermeleri..

Hem eski Harb-i Umumînin nihayetinde, İstanbul’da İngilizlerin Başkumandanının eline benim İngiliz aleyhine şiddetli yazdığım Hutuvat-ı Sitte ve Başpapazına tahkirkârâne sözlerim eline geçtiği halde, beni mahvetmek yüzde yüz ihtimali varken, hiddetini geri alıp ilişmemesi...

Hem Ankara’da, divan-ı riyasetinde pek çok meb’uslar varken Mustafa Kemal şiddetli bir hiddetle divan-ı riyasetine girip, bana karşı bağırarak: “Seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikir beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyler yazıp içimize ihtilâf verdin.” Ben de onun hiddetine karşı dedim: “Namaz kılmayan haindir, hainin hükmü merduddur.” Dehşetli bir put kırdım.

Hazır mebus dostlarım telâş ettikleri ve herhalde beni ezeceklerini tahmin ettikleri sırada, bana karşı bir nevi tarziye verip o mecliste hiddetini geri alması, âdetâ dehşetli bir kuvveti ve hakikati hissedip geri çekilmesi, ikinci gün hususî riyaset odasında, Hücumat-ı Sitte’nin Birinci Desise içinde bulunan “Meselâ, Ayasofya Camii ehl-i fazl ve kemalden, ilâ âhir...” cümlesinden başlayan, tâ İkinci Desiseye kadar, bir saat tamamen ona söyledim.

Bütün hissiyatını ve prensibini rencide ettiğim halde bana ilişmemesi, hattâ taltifime çok çalışması, kat’iyen bu üç cebbar fevkalâde kumandanların bu üç acip hâletleri, âdeta eski Said’den korkmaları, şüphesiz ki Risale-i Nur’un, ileride kahraman şakirtlerin şahs-ı mânevîsinin harika bir kuvveti ve Risale-i Nur’un parlak bir kerametidir.

Rabian: Kardeşimiz Yâkup Cemal’in Denizli şakirtleri namına Ramazan ve Leyle-i Kadir tebrikine karşı bin bârekâllah ve nefsine karşı mücadelesi veffakakellah ve İngiliz devletinin pâyitahtında, hatipleri kürsülerinde “Artık İngiltere’nin İslâmiyeti kabul etmesi lâzımdır” diyerek bağırdıklarını ve beşeriyetin bütün hakikî ihtiyacatını câmi olan Furkan-ı Hakîmin âyetlerini birer birer okuyup tefsir ve beyan ettiklerini, en son gazetede arkadaşların okuduklarını işitiyoruz diye o kardeşimizin bu havâdisine bin elhamdü lillâh deriz.

Evet o devletin hem dünyası, hem saltanatı, hem saadeti onunla kurtulabilir.

Hâmisen: Şeyh Abdül'ehad Servet isminde bir zât-ı mübarek bizim Eskişehir hapsinde ehemmiyetli bir kardeşimiz merhum Şeyh Şerafeddin'in (K.S.) halifesi ve bize karşı haddimden yüz derece ziyade hüsn-ü zan taşıyan o mübarek kardeşimiz uzunca bir mektubu bana yazmış. Bazı noktaları benden istifsar ediyor. O mübarek kardeşime pek çok selâm edip dualarını istiyorum. Gücenmesin, ben şimdi rahatsızım, hem hususî mektub yazamıyorum. O mübarek kardeşimizi Risale-i Nur'a havale ediyorum. İstediği şeyleri inşâallah Risale-i Nur'da bulur.

Sadisen: Mübarekler pehlivanı ve Nurun büyük Abdurrahman'ı, büyük ruhlu Küçük Ali'nin Lemeat'taki muvaffakiyetine binler bârekâllah ve mâsum mahdumu Nur Mehmed'in hâfızlığına bin mâşaallah, veffakakellah deriz. Fakat Lem'alar mecmuasında Siracü'n-Nur'a ve Sikke-i Gaybiye ve Tılsımlar'a giren parçalar mükerrer olmamak için tensibinize havale ediyoruz. Umumunuza binler selâm...

Said Nursî

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin (Onu şükran ve minnetle anıp şânına lâyık ifadelerle anmasın ve noksan sıfatlardan tenzih etmesin). (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Birşey sizin için hayırlı olduğu halde, olur ki siz ondan tiksinebilirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 187

Bera-yı malûmat ehemmiyetli bir memur bizim için Ankara'ya gittiği için ona yazılan leffen gönderilmiştir. Lâhika için Sadık'ın mektubu da gönderilmiş.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Hayri Kardeşim!

Bir manevî ihtara binaen kardeşimiz İbrahim Bey'e söyle ki, ben onun ferah u selâmeti için çok sözler söyledim. O kardeşimizin fevkalâde Nurlara faidesine zarar gelmemek için birkaç noktadan birkaç cümleye dikkat etmek lâzımdır. Benden işittiği her sözü söylemesin. Bana ihtar edildi ki, onun hakkımızda söyleyeceği sözleri habbe olsa da kubbe yaparlar. Onun için "Harice Risale-i Nur gidiyor" demesin. Hem kat'iyyen başka yerlerde çıkan mecmuaları da söylemesin.

Hem benim şahsım hakkında desin ki: Kat'iyen bizce tahakkuk etti ki, bu adam, altı yedi ay şiddetli hasta olduğu halde, kendi cismine nazar etmemek ve ehemmiyet vermemek için, gayet sevdiği doktorlara kat'iyen ne müracaat etti ve ne de ilâçlarını aldı.

Hem dünyaya bakmamak ve hem de hizmet-i imaniyede ihlâsına zarar gelmemek için on sene zarfında, mahkemece ispat edilmiş ki, Harb-i Umumîye bakmamış, merak etmemiş. Yine siyasete ve dünyaya bir meyil uyanmamak için, yirmi beş sene bir gazeteyi dinlemedi ve okumamış, bütün kardeşlerine ve talebelerine de "Karışmayınız" diye tavsiye etmiş.

Hem maişetçe yalnız ve ihtiyar olduğu halde, evham yüzünden kendisine yapılan sıkıntılara tahammül edip dünyaya bakmamış ve yirmi senedir istirahatı için hükûmete müracaat etmemiş. Zarurî bir

hizmet olmadıkça kimseyi kabul etmiyor ve hiç kimsenin yardım ve ihsanını kabul etmiyor. Ve diyor ki:

Ben, bu millet ve bu vatana en büyük, en elzem hizmet bildiğim imanlarına kuvvet vermek için Kur'ân-ı Hakîmin bu zamanda bir mu'cize-i mâneviyesi olarak bazı hakaik-i imaniyeyi dertlerime deva bulduğum gibi, derhal kaleme aldım. İki sene üç mahkeme ve Ankara ehl-i vukufunun tetkikinden sonra, bu millet ve vatana hiçbir zararı olmadığına dair ittifaken beraat kararı verildiği için, bu hizmet-i imaniye devam etmek gayesiyle arkadaşına izin vermiş ki, bazıları teksir edilsin.

Hem biz bu adamdan işitiyoruz ki: Bu memleket ve millet ve hükûmet, bu eserlere şiddetle muhtaçtır. Hükûmetin erkânlarından bekliyordum ki, bazıları bu eserlere sahip çıksın. Çünkü ben ölmek üzereyim; hem elim bağlı, sahip olamıyorum. İnşaallah, Ahmed Hamdi gibi dindar, muktedir zâtlar benim bedelime sahip çıkacaklarına ümitle mütesellî oluyorum. Bu vatanın ve İslâmiyet camiasına yapacağınız bu kudsî vazifenizin mahkeme-i kübrâda şefaatçi olmasına dua eder, hem de bilhassa o iki zâta selâm ederim.

Haşiye: Madem şimdiki kaymakamın insaniyeti ve adaleti ve istikameti ve buranın eski partisinin bize karşı hiçbir zararları dokunmaması ve bize ilişmemesi hatırı için bütün Nur şakirdlerine haber verildi ki, hiç bir cereyana karışmadılar. Şimdi pek manasız bir tarzda ehemmiyetsiz bir mes'ele ki kitab yazmak, halklara satmak bahanesiyle her cihetle beraet ve takdir kazanan Risale-i Nur'un ehemmiyetli rükünlerinin üçünü Sulh Mahkemesine çağırmakla, ikiyüz binden ziyade Nur şakirdlerini mahzum ederek ve dünya cereyanlarına girmeğe mecbur etmek; vatan, idare ve asayişe büyük bir hıyanettir. Bu Ramazan-ı Şerifte bu kederleri kalbimizden izale etmek için buranın kaymakam ve partisinden bekliyoruz. Bu mübarek gecelerde o hâlis yüzbinler ehl-i imanın beddualarından çekinmek lâzımdır. Yoksa öyle mazlumların bedduası, âhları Arş'a kadar çıkar, semavî belalar iner.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 189

Mektup 189

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Yirmi sahife ile sizin tebriklerinize cevab yazmak hakkınızdır. Fakat pekçok meşgalelerim içinde halim müsaade etmediği için gücenmeyiniz. Umum ve çok tebrik mektublarınıza mukabil bütün ruh-u canımızla yine sizin o mübarek gecelerde makbul dualarınızı şefaatçi ederek hem Ramazan-ı Şerifinizin tam makbul olmasını ve hem Leyle-i Kadrinizi seksen sene ibadet hükmünde olmasını rahmet-i İlahiyeden niyaz ile bayram-ı şerifinizi taife taife, memleket memleket ve birer birer tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Bu defa Nurların galebesiyle ve manevî fütuhatıyla, müsadere edilen kitablarınızı Ankara'nın emriyle size iade etmeleri büyük bir fal-i hayırdır ve Risale-i Nur'un tam serbestiyetine bir vesile olduğu cihetle büyük bir fütuhat ve maslahat-ı Nuriye oldu.

اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Sâlisen: Nur santralı Mehmed Sabri'nin güzel, samimi, hâlis tebrik mektubuna bin bârekâllah ve fıtrî bana mahsus nişanı taşıyan o yüksek kardeşimin has akrabam içinde yeri var ve onların içindedir. Sualine karşı, tevhid hatmi yetmiş bin bir celsede olması şart değil.

Rabian: Eflani kahramanı ve Hasan Feyzi'si Ahmed Fuad'ın medrese-i Nuriyesinin şakirdleriyle ve va'zında daima Nurları ders

veren Hoca Tahirî Efendi’nin tebriklerine mukabil; ruh-u canımızla hem Leyle-i Kadirlerini, hem bayramlarını tebrik edip Ahmed Fuad’ın çok güzel, emsalsiz duasına binler âmîn deriz. Ve Safranbolu kahramanı Mustafa Osman’ın o medrese-i Nuriyenin şakirdleri namına ve ehemmiyetli bir kardeşimiz Bartın’lı Seyyid Efendi namlarına tebriklerine mukabil; ruh-u canımızla hem bayramlarını tebrik, hem Karabük’te Mustafa Osman’ın perde altında Nurların hizmetinde muvaffakiyetine ve Seyyid Efendi’nin Nurları va’zlarında mütemadiyen ders vermesine bârekâllah, mâşâallah ve veffakakümullah deriz.

Hâmisen: Denizli Medrese-i Yusufiye’nin neşrettiği Nurları merhum şehid Hasan Feyzi’nin hâlis arkadaşları ve oradaki Nur şakirdleri namına Ahmed’lerin tebrik mektublarına ve Tavas’ta Abdullah Yılmaz’ın ve çok ehemmiyetli kardeşimiz Muharrem’in tebriklerine mukabil, Ramazan ve Leyle-i Kadr’in hakikatlarını şefaatçi ederek onların bayramlarını tebrik ile, onların hizmet-i Nuriyede herbiri Hasan Feyzi gibi tesirli hizmette muvaffak olmalarını rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz. Ve bilhassa Ahmedlerin hacca niyet edip Risale-i Nur’u beraber götürüp ve neşretmek arzularına bin bârekâllah deriz. Fakat onlar gibi rükünlerden olan zâtlar, Isparta erkânıyla meşveret neticesinde vereceği karara havale ediyorum.

Sâdisen: Alîl Ali Osman ve Çilingir Ali, Nur’un pek çalışkan kardeşlerimizin tebriklerini ruh u canımızla hem bayramlarını, hem Leyle-i Kadirlerini, hem harika ve kıymetli ve çok sevaplı hizmet-i Nuriyelerini tebrik ediyoruz ve muvaffakiyetlerine ve mahfuziyetlerine dua ediyoruz. Onlar, Nur dairesini ebede kadar bir cihette minnettar ettiler. Allah razı olsun, âmin.

Ali Osman, mektubunda isimleri bulunan kardeş ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz ve dualarını istiyoruz. Ve mübarek bir kardeşimiz olan Kâzım’ın ruhuna Cenâb-ı Hak binler rahmet eylesin ve kabrini pür-nur etsin. Âmin.

Ali Osman’ın mübarek kaleminin bir kerametidir ki, gönderdiği on beş parça risalecikler, aynı vakitte Konya Medrese-i Nuriyesinin iki mühim şakirdi geldiler, aynı o risaleler bize lâzımdır dediler, onlara verildi. Ali Osman’a daha geniş bir sahada sevap kazandıracaklar.

Umuma birer birer selâm ve dua ediyoruz.

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 190

Mektup 190

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Bu gün İnebolu'dan gelen yeni huruf Asa-yı Musayı aldım. Maşaallah, Küçük Isparta vazifesini yapıyor. Gerçi çok ihtiyat ediyorlar. Fakat sarsılmıyorlar.

Sâniyen: Nurun küçük kahramanlarından muallim Mustafa Sungur, hem Eflâni, hem Safranbolu, hem Kastamonu, hem İnebolu, hem Daday, hem Araç kardeşlerimizin namına bayram tebriki için yanımıza geldi. Biz de onu bir küçük Said olarak hem size, hem o kardeşlerimize maddî ve mânevî bayramlarını tebrik için gönderdik. Ve Emirdağının Süleyman Rüştü'sü olan Çalışkan Mehmed'i Siracü'n-Nur'u almak ve harice giden kitapları anlamak niyetiyle İstanbul'a gönderdik.

Sâlisen: Nurların muarızları, her cihetle mağlûp olduktan sonra, zahiren bize hoş görünmeyen ve hakikaten Nurlara daha menfaatli bir plân takip ediyorlar. Güya Nurcuların tesanüdünü kırıp, bilinmeyecek bir tarzda bazı mühim erkânlarını başka yerlere gitmelerine sebebiyet veriyorlar. Halbuki onların gitmesiyle tesanüd kırılmadığı gibi, gideceği yerlerde lüzumları var. Ezcümle, Muharrem'i Tavas'a, Mustafa Osman'ı Karabük'e, Re'fet'i İstanbul'a gibi... Bazı kardeşlerimizi dağıtmaya sebebiyet veriyorlar. Bu kardeşlerimiz de, onlara hissettirmeyerek, güya kendi ihtiyarlarıyla gidiyorlar. Hakikat ise, hiç ihsas edilmeyecek bir tarzda, tesanüde zarar niyetiyle öyle zemin ihzar ediliyor.

Hem bir plânları da, onların usulünce hapse müstehak olduğumuz halde hapsimize taraftar çıkmıyorlar, "Aman hapse girmesinler" diyorlar. Sebebi: Birden Denizli hapsi bir Nur medresesi olmasıyla, hem oradan başka hapishanelere gidenler oraları tenvire çalışmaları, gizli düşmanlarımızı bütün bütün şaşırttı, onun için hapisten çıkmamıza onlar da taraftar oldular.

Hem adliyeler, Risale-i Nur'un hakkaniyetine karşı bir nevi teslimiyetle, istikbalde gelecek olan şiddetli itirazdan çekinmek için çekindiler, keyfî kanunların aleyhimizdeki hükümlerini nazara almadılar. Ve muannid bazı dinsizler, Nurun hakikatine karşı mağlûp olup inadı terk ettiler. Gizli düşmanlar da, "Aman hapisten çıksınlar, yoksa hapishaneler Nur medreseleri hükmüne geçecek" diye, üç kısım da müttefikan beraatimize taraftar çıktılar.

Bu da inayet-i İlâhiyenin Risale-i Nur'a verdiği bir keramettir ki, nasıl ki bu asrın en dehşetli üç büyük kumandanlarını korkutup harika bir tarzda, hem Mart hâdisesinde Hareket Ordusunun Başkumandanı, hem İstanbul'un eski Harb-i Umumîdeki istilâsındaki Hareket-i Milliye sırasında İstanbul'u istilâ eden dehşetli ecnebî kumandanı korkutup bize taarruz edememesi ve hem Ankara'da, divan-ı riyasetinde en dehşetli reisin hiddetini tarziyeye çevirmesi gibi, üç adliyenin de dokunaklı, şiddetli müdafaata karşı binler bahane tutabildikleri halde, hakperestane ve musalâhakârane, ittifakla beraat kararını vermeleri, elbette Kur'ân'ın bir mu'cize-i mânevîsi olan Risale-i Nur'un bir kerametidir diye kat'î bu gece bir ihtar hissettim ve kaleme aldım. Fakat gayet müşevveş ve tashih ve ıslah edilmeden size gönderildi.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 191

Mektup 191

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Siracü'n-Nur'un biri tamam, biri de bakiyesini, iki parça aldık. Yanlışları pek az. Hatâ-savabın küçük cetvelini leffen gönderiyoruz.

Saniyen: Madem Isparta mânevî bir Medresetü'z-Zehradır ve madem o mübarek dershanedeki hükûmeti şimdiye kadar mümkün olduğu kadar müsaadekârane davranıyor ve başta Emniyet Müdürü olarak takdirkârane Risale-i Nur'a bakıyorlar. Biz, oradaki hükûmete karşı dost nazarıyla bakıyoruz; ne yaparlarsa gücenmeyiniz ve gücenmeyeceğiz.

Hem şimdiye kadar onların bize karşı az tazyikleri neticesinde ehemmiyetli hayırlar olmuş. Şimdi bir maslahat için bütün bütün serbest olarak her tarafa neşretmek, belki "sırran tenevveret" sırrına münafi olduğundan, bir derece ihtiyat tavsiyelerinde bir hayır var.

Salisen: Dadaylı ehemmiyetli muallimlerden ve kıymetli Nur nâşirlerinden Hâfız Hasan'ın ve Nurcu iki mübarek mahdumlarının, Doktor Hakkı ve Hüsnü ve Araçlı Tahir'in ve Daday'daki Fuad gibi kıymetli kardeşlerimizin bayram tebriklerine mukabil, ruh u canımızla hem geçmiş bayramlarını, hem Nur hizmetinde sebatkârâne muvaffakiyetlerini tebrik ediyoruz. Ve mektubunu Lâhikaya geçmek için leffen gönderiyoruz.

Rabian: Nur kahramanlarından Re'fet kardeşimiz, kendi sisteminde gayet ehemmiyetli Abdülehad namında bir büyük hocayı, Risale-i Nur'a tam bağlı bir kardeşi İstanbul'da bulmuş. Cenâb-ı Hak ikisini de daima muvaffak eylesin. Âmin.

Hâmisen: Bir miktardır hiç görmediğim bir tarzda, pek şiddetli bir alâka ile, çoktan görmedikleri peder, validelerine hararetli bir iştiyakla ellerine sarılmaları gibi, iki yaşından on yaşına kadar mâsum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit beni görünce, aynen öyle uzaktan

koşup benim ellerime sarıldıklarının ne hikmeti var diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki:

Bu küçücük mâsumlar taifesi, bir hiss-i kablelvuku ile, ileride Risale-i Nur ile saadeti bulacaklarını ve tehlike-i mânevîden kurtulacaklarını, belki de içinde çokları şakirt olacaklarını ve buranın maddî-mânevî havasına imtizaç edemediğim için menfîlere verilen serbestiyet münasebetiyle buradan gitmemekliğim için lâkayt olan büyüklerin bedeline, “Bizler Nur dairesindeyiz; bizi bırakma, gitme” gibi bir mânâ var, hissettim.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 192

Mektup 192

Aziz kardeşlerim!

Madem Keramet-i Gavsiye'nin çoğu imzalarınız ile tasdik edilmiş. Elbette siz Keramet-i Gavsiye'de istediğiniz ta'dilatı yaparsınız. Kısaltabilirsiniz, ehemmiyetsiz tahlilatı kaldırabilirsiniz. Hem Sikke-i Gaybiye'de hem manevî Tarihçe-i Hayat'ta (ki Sadık ve Feyzi çalışıyorlar) Nur'un mesleğine ve izzetine yakışmayan cümleleri veya geçmiş zamana mahsus ihtiyatkârane ve müsamahakârane kelimeleri veya medar-ı itiraz olacak olan zaîf işaretleri tayyedip kaldırabilirsiniz ve Sadık Bey'e de haber gönderirsiniz.

Kardeşlerim,

Merak etmeyiniz ve Nurun fevkalâde perde altındaki fütuhatına kanaat ediniz. Şimdiye kadar hiçbir eserin böyle ağır şerait altında bu derece tesirli intişarını tarih göstermiyor.

Hem tam serbestiyet verilmemesinin sebebi ve hikmeti: Nurların fevkalâde kuvvetinden korkuyorlar. Belki sarsıntı verecek diye, tam takdir ve kabul etmekle beraber, şimdilik resmen intişarından telâş ettiklerini, Diyanet Reisi büyük reisle görüşmesinden haber alınmış. Eski gibi hücum yok; belki musalâha istiyorlar. Fakat Nurlar lehinde kuvvetli cereyanlar, inşaallah o telâşı, iştiyakla resmen neşrine çevirecek. Hem çok enaniyetliler, eserlerini terviç etmek için, Nurların meydana çıkmalarına kıskanmak damarıyla taraftar olmuyorlar. Merak etmeyiniz, Nur galebe edecek.

Umuma selam.

الباقى هو الباقى

Said Nursi

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 193

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Medresetü’z-Zehranın yirmi derslerini ve hediyesini aldım. Ona mukabil, Darü’l-Hikmette vazife-i ilmiyede iken tayınatım olan, elime verilen ve o zaman tab ettiğim risalelerin masrafından fazla kalan ve onunla hacca gitmek niyet ettiğim ve yirmi otuz seneye yakın bir zamanda benim ihtiyat erzakım bulunan doksan banknot—ki, nazarımda bin banknot kadar kıymeti vardı—Medresetü’z-Zehranın kudsî derslerine medar olmak için, Nurun ehemmiyetli bir nâşiri ve Hâfız Ali’nin (r.h.) çalışkan bir vârisi Hâfız Mustafa (r.h.) ile size gönderdim. Bu yeni derslerin fiyatı, aynı Siracü’n-Nur ve Sikke-i Gaybiye gibi, benim hakkımda yedi buçuk lira olsun. Çünkü ben çoklara hediye vermeye mecbur oluyorum. Bununla beraber, herbir ders ve nüshayı Medresetü’z-Zehranın erkânlarından bin hediye hükmünde kabul ediyorum.

Saniyen: Risale-i Nur, hacılarla hariç âlem-i İslâma yayılıyor, kendi kendini lâyık ellere yetiştiriyor. Ve Şam’a el yazısı ile gönderdiğimiz Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar’ı heyet-i ilmiye on beş gün tetkik etmiş, tam takdir etmelerine alâmet olarak demişler: “Biz bunu mecmualar halinde kısım kısım tab edelim.”

Hem bunu birden tab etmeye çok para lâzım. Hem bunu şimdi birden Arabîye tercüme etmek uzun zaman lâzım; imkân olmuyor.

Onun için, oradaki eski talebem ve yeni gönderdiğim şakirt, kitabı onların elinden kurtarmaya çalışmışlar ki, para kazanmak için tab etmemişler. O kardeşlerim, kendi ellerinde müştaklara okutturuyorlar. Halbuki ben, tab etmek için iznim yoktu. Şimdi zamanı değil. Hem Arabîye çevirmek, Mısır ulemasının iştirakiyle ehemmiyetli ve yüksek bir heyet-i ilmiye lâzım. Her neyse, acele edilmiş.

Salisen: Harice göndermek için İstanbul'a gönderdiğimiz bir kısım nüshalar daha gönderilmemesinin sebebi, hacca gitmek için pek çoklar rağbet göstermediklerinden ve "Hududa fazla dikkat ediliyor ve bir bahaneyle çevriliyor" diye, elinde olan emanet bulunan, hacca gidecek olan zât, bize yazmış ki: "Bunu postayla doğrudan doğruya Mekke-i Mükerreme'de Mehmed Ali Mâliki, Vaziye Mahalle-i Şâmiye adresiyle gönderilsin" diye münasip görmüş; onu, bahaneyle hududdan çevrilmemek için beraber götürmemiş. Çok da isabet olmuş. Çünkü, benim ve Nur şakirtlerinin namına şimdi bu mecmuaları göndermek, her halde inkişafa başlayan İslâm birlik fikri ve ittihad-ı İslâm siyaseti, Risale-i Nur'u kendine bir kuvvet, bir âlet yapmaya çalışacaktı ve bizleri siyaset-i İslâmiyeye bakmaya mecbur edecekti. Halbuki Risale-i Nur'un mesleğindeki sırr-ı ihlâs; iman, Kur'ân hakikatlerinden başka hiçbir şeye âlet, tâbi olmadığı;

Hem müşterileri aramak değil, belki müşteriler hakikî ihtiyacını hissedip ve yarasının tedavisi için Risale-i Nur'u aramasının lüzumu; halbuki gönderilecek o mübarak merkezler, şimdilik Nurlara hakikî ihtiyacını değil, belki âlem-i İslâmın hayat-ı dîniyesine ait cihetlerinden düşünmeye mecbur olması;

Hem Nur mesleğinde benlik ve gösteriş bir nevi şöhretperestlik, merdud olduğundan, bu enaniyet zamanında insanlara kendini satmaya çalışmak ve beğendirmek, bir anda Nur şakirtleri böyle büyük bir imtiyaz gibi bu eserlerle meşhur mevkilere kendilerini göstermek bir nevi gösteriş olması cihetiyle, kader-i İlâhî, Nur şakirtlerini tam ihlâsın muhafazası için şimdilik müsaade etmiyor.

Rabian: Kardeşimiz Yakub Cemal'in güzel duasına binler âmin demekle beraber, şahsıma verdiği ve hiç lâyık olmadığım bazı kelimeleri çizdim. Ve size Lahikaya geçirmek için işaret ettiğim ve Denizli'deki küçük Ahmet Hoca ve hem Yakub Cemal ve oradaki mübarek hey'etle beraber bayramda merhum Hafız Ali ve Hasan

Feyzi'nin mezarlarına Nur şakirdleri namına onların bayramlarına gitmeleri aynen o iki şehidin hayatta oldukları gibi bir bayramlaşmak nazarıyla bakıyorum, terakki ediyorum.

Alâmescid köyünden bana mektub yazan ve bana Nur derecesinde ehemmiyet kazanan Abdullah Çavuş ismini gördüğüm vakit bu yeni Abdullah Çavuş'u da o isimde olacağını tefe'ül ettim. O pek samimi ve ciddi yeni bir Nur şakirdi İbrahim Edhem'in bir talebesi Risalet-in Nur dairesinde elbette tam kabul edilmiş. Cenab-ı Hak onları muvaffak etsin.

Hâmisen: Kahraman ve sadakatte hiç sarsılmadan ve kardeşiyle mâsum olmalarıyla ve az zamanda pek çok kıymetdar hizmet eden Süleyman Rüştü'nün dünyada, âhirette Cenâb-ı Hak onu mânevî ve maddî ticaretinde daima onu ihsanına mazhar eylesin. Âmin.

Sadisen: Hüve Nüktesi pek ince, gerçi çok mücmel ve muhtasar olmuş, fakat herkes ondan pek kuvvetli bir nur-u imanî hissedebilir diye size gönderildi. Fakat o nüktenin âhirlerinde

"Her zerre, cezbedârâne hal diliyle [4] لاٰ اِلٰهَ إِلاَّ هُوَ قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ deyip gezer"

cümlesine, "hal diliyle ve mezkûr hakikatin şehadeti ve lisanıyla" kelimeleri ilâve edilecek. Bu Hüve Nüktesi ile Yirmi Dokuzuncu Mektubun Beşinci Kısmı olan [5] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ âyeti münasebetiyle bir seyahat-i hayaliye ve yine Yirmi Dokuzuncu Mektubun Birinci Kısmında yalnız nûn-u na'büdü kapısıyla cemaat sırrını gösteren seyahat-i hayaliye dahi beraber Sikke-i Gaybiye'nin âhirine veyahut münasip gördüğünüz yere konulsun. Eğer inâyat Sikke-i Gaybiye'ye konulmamış ise, onun da bir hülâsasını derc edilmesini size havale ediyorum.

Umuma birer-birer selam ve dua, ve dualarınızı isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Kardeşiniz

Said Nursî

R.A

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255) .. De ki: O Allah birdir. (İhlâs Sûresi, 112:1)
5.)Allah göklerin ve yerin nûrudur. (Nur Sûresi, 24:35)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 194

Mektup 194

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sirac-ün-Nur'un başındaki Münacatın başında

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [4]
إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ .. الخ [5]

ayetinin bir parçası veya tamamı; hem Münâcât Risalesi kelimesinden sonra *"Mezkur ayetin bir nev'i tefsiridir."* diye yazılsın ve makine ile çıkan bütün nüshaların başında besmele ile bu yazılsa münasib olur.

Saniyen: Mısır, Şam, Medine-i Münevvere ve Hind'e göndermeğe teşebbüs ettiğimiz üç mecmuanın herbirinden birer tane gönderilmesi için bundan evvel yazdığım halde, bir hikmete binaen kader aynı tedbirimize müsaade etmedi. Yalnız şu düşündüğümüzün haricinde daha güzel bir tarzda ve Mısır'a Zülfikar'ın gitmesi müstesna olarak esbab hazırlanmış. Eğer bizim tedbirimiz olsa idi; bir gösteriş ve onlara görünmek ve şimdiki siyaset-i İslamiyeye alâkadar ve dünyaya bakmak manasında olurdu.

Beş-on hacı ki bizim namımız ile o emanetleri söyleyeceğimiz yerlere takdim edecektiler. Fakat, şimdi bir evham yüzünden vazgeçmişler. Halbuki, ihtiyarımızın haricinde aynen emanetler

yerlerine gidecekler, inşaallah. Bizde gösterişten ve kendimizi satmaktan kurtulduğumuz gibi, Zülfikar'ın bizim tarafımızdan Mısır'a hediye gitmesi; ehemmiyetli bir hadiseye şimdilik vesile olabilirdi. Kader-i İlahi, inâyet-i İlahi ile bu esnada benim namım ile Zülfikar'ı onlara hediye ettirmedi.. hikmeti şöyle olmak ihtimali var.

Gerçi; Câmi'-ul-Ezher'in Zülfikar'ın derin ve yüksek mesâil-i İlmiyyesine allameleri dahi bir derece muhtaç olabilirler, fakat, Âlem-i İslâm'ın büyük medresesi olan o Câmi-ül-Ezherin pek yüksek ve mükemmel ulemalarının hey'etine ve şahs-ı manevilerine münzevi bir adam ilmî bir eserini onlara ders suretinde vermek, mesleğimiz itibariyle bir gösteriş olmakla beraber; o allâmelerin enaniyet-i ilmiyelerini ve üstadlık vakarını tahrik etmeğe; ve "biz bu dersi almağa muhtaç değiliz" dedirmeğe vesile olduğu gibi tenkide emmâre-leri inceden inceye en küçük bir müstensih sehvinde bahane ederek, i'tiraz etmek ihtimali vardır. İnayet-i İlahiyenin himâyesi, onların ellerine Asay-ı Musa ve Sirac-ün-Nur'un geçmesine müsaade etti fakat; Zülfikâr'ı müsaade etmedi inşaallah yakın bir zamanda şimdiki mezkur hakikati ve vakar-ı ilmiyelerini okşayacak bir mektub Zülfikâr'da onlara gönderilecek.

Salisen: Mesmuatıma nazaran, Şemsi ve isimlerini söylemeyi münasip bulmadığımız müellifler, Zülfikar’dan ve sair Risale-i Nur’dan bazı kısımları kendi namlarına neşretmelerine razıyım ve helâl ediyorum ve memnun olurum. Onlar da Nurun şakirtleridirler, bu surette Nurları neşrederler. Yirmi seneden beri çoklar, hattâ büyük hocalar eserlerinde ve müellifler de Nurun meselelerinden çoklarını almışlar ve alıyorlar. Hattâ değil böyle dost zatları, belki resmî makamları bulunan ve eserler yazan ve Nurların intişarlarına taraftar olmayan ve eserleri revaç bulmak niyetiyle Nurun neşrine mâni olanları dahi helâl ediyoruz. Çünkü onların men’leri başka bir tarzda ve daha fâideli intişarına ve fütuhatına vesile oluyorlar.

Ben, hal-i hâzıra bakmadığım için bilemiyorum. İstemeyerek işittim ki, eser yazan ve Nurdan çalan resmî büyük zatlar diyorlar: “Risale-i Nur’u okuyabilirsiniz, başkasına vermeyiniz.” Güya Nurlar onların eserlerini setrettirecek! Halbuki Nurlar, o eserlerdeki hakikatleri tasdik eder, onlara kuvvet ve revaç verir. İnşaallah bir zaman onlar resmen neşrine mecbur olacaklar. Fakat İzmirli hâkimin dediği gibi, “Risale-i Nur gizlenmiyor ve başka kitaplara benzemiyor

ve temellük edilmiyor. Nerede bulunursa bulunsun, ben Nur'dan gelmişim" der.

Hem Risale-i Nur'un sekiz senedir en mühim parçaları İstanbul'a gidiyordu ve kemâl-i şevkle müellifler okuyorlardı. Esasen Risale-i Nur ise, ona şakirt olmak şartıyla, herkesin kendi malı gibidir.

Isparta'dan hacca giden ve benim bedelime dahi mânen hac etmeyi vaad eden o mübarek kardeşlerimizi has şakirtler dairesinde bütün mânevî kazançlarımıza hissedar etmeye karar verdik. Cenâb-ı Hak, onları iki cihanda mes'ut eylesin. Âmin.

Rabian: Medresetü'z-Zehranın bana gönderdiği bu defaki Asâ-yı Mûsâ fiyatından kalan altmış banknotu yakında göndereceğim

Hem Nur Ticarethanesini tebrik ediyorum. İnşaallah, yakın zamanda muhaberemiz Nur Ticarethanesi sahibi vasıtasıyla olacak. Umuma birer birer selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [6]

Hasta ve duanıza muhtaç
Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
5.)Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, her türlü canlıyı yeryüzüne yaymasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan bir topluluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işaret eden nice deliller vardır. (Bakara Sûresi, 2:164)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 195

Mektup 195

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Rehber'den yüz tanesini nâşirlerinden elli banknota aldım ve kendi Asâ-yı Mûsâ nüshalarımdan sattığımdan onlara verdim. Bana son gönderdiğiniz Asâ-yı Mûsâ fiyatından borcum kalan altmış banknotun yerine size gönderdim. Yirmi-otuz tanesi Medresetü'z-Zehranın dahilinde ve mütebakisi Denizli, Milâs, Burdur, Antalya, Aydın, İzmir gibi yerlere tensip ettiğiniz miktarda gönderirsiniz. Asıl bunun ehemmiyetli hakikî fiyatı, alan adam hiç olmazsa on adama okutmaktır. Çünkü nüshaları azdır.

Saniyen: Mahkemedeki müdafaatınızı beğendim, güzeldir. Teşrin 22'ye tehiri de hayırlıdır. Zaten onların elindeki kısmı, resmî adamların bir cihette hisseleridir, okusunlar. Okumasalar da, yakınlarında dairelerinde bulunması ve onlar vazifeten onların hakaikiyle mücmelen meşgul olması, mânevî ders alıyorlar, hiç merak etmeyiniz. Nurların inkişafı ve fütuhatı gittikçe ziyadeleşiyor, resmî adamların çoklarını içine alıyor. Resmî memurlara bir merak düşmüş, arıyorlar. Buldukları vakit, tokadını yedikleri halde elini öpüyorlar.

Salisen: Küçük Isparta'nın kahramanlarından Küçük İbrahim'le Salih'in mektupları, beni fevkalâde mesrur eyledi. Bin bârekâllah! O iki kardeşimiz, o havalideki ehemmiyetli kardeşlerimizi ziyaret edip sıhhat ve selâmetlerini yazdıkları gibi, Karadeniz sahillerinde Ordu, Sinop, Gerze, Ayancık, Bartın, Zonguldak gibi yerler Nurlarla münevver olduklarını ve İstanbul'un Üsküdar tarafından Nurcu vâiz hocalar Nura çalıştıklarını ve Gerze'den mühim bir ticaret ve gayet Nurlara müştak ve Nurlara tam çalışmaya azmeden bir yeni kardeşimizin güzel mektubunu aldık. İbrahim'le Salih'i ve o zâtı çok selâmımızla beraber tebrik ediyoruz, muvaffakiyetlerine dua ediyoruz.

Rabian: Alamescid imamı faal kardeşimiz İbrahim Edhem'in kendi sisteminde tam Nurcu olarak bulduğu vaiz Ali Şentürk'ün ve vâiz Osman Nuri'nin samimî ve fedakârane ve Nur hizmetinde azimkârane mektuplarında arzu ettikleri tarzda has şakirtler dairesinde kabul olmuşlar. Cenâb-ı Hak onları muvaffak eylesin. Âmin. Ali Şentürk'ün mektubunda ismi bulunan müfti-i belde Ali Rıza'ya pek çok selâm edip Ali Rıza namındaki çok ehemmiyetli kardeşlerimizin içinde Nur dairesine girdiğini ve çoklara hüsn-ü misal olacağını tebliğ ediniz.

Umuma binler selâm.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 196

Mektup 196

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شُهُورِ الثّلاَثَةِ
آمِين

Aziz, sıddık, mübarek ve vefadar, fedakâr kardeşlerim!

Evvelen: Bütün ruh u canımla sizin çok mübarek şuhur-u selâsenizi tebrik ederim. Ve Receb-i Şerifinizi ve Leyle-i Regaibinizi de tebrik ve tes’îd ederek hakkınızda ve şirket-i maneviyemiz hakkında her bir dakikası bir gün ibadet kadar hayırlı ve sevablı olmasını nihayetsiz rahmet-i İlahiyeden niyaz ile rica ederiz.

Sâniyen: Bir kısım Asâ-yı Musa mecmuasında müstensihlerin çok sehivleri var. Tashihe ziyade dikkat ve himmet lâzımdır. Hüsrev ve yardımcıları elhak fevkalâde iş görüyorlar ve şübhesizdir ki onlar inayete mazhardırlar. Yoksa bu ağır şerait altında elim de bağlı gibi olması cihetinde ve Nurlara ve Nurculara çok zarar olurdu.

Sâlisen: Hüsrev'in himmetiyle daireye giren ve Nur'un yeni şakirdlerinden bana mektub yazan Hatice ve Râbia, haslar içinde kabul edildiler. Ve çok alâkadar olduğum Barla'da hararetle Bahri ve evlâdı ve Eyyüb ve Ali ve Mehmed ve Süleyman'ların gayretleriyle Nurlar dersine çalışmaları, beni sevinçle ağlattırdı. Ben bütün Barla halkına, hususan Süleymanlar ve Bahri ve Mehmedler ve Mustafalar, eski zamanda Nurlara kıymetdar hizmet eden Şamlı Hâfız Tevfik ve mübarek Hâfız Hâlid ve imam Hakkı Efendi ve Muhacir Hâfız Ahmed ve evlâdı ve ahfadı ve Şem'î ve bana çok hizmet eden Abdullah

Çavuş ve oradaki komşularıma ricalen ve nisaen binler selâm ve dua ederim ve mübarek aylarda dualarını isterim.

Râbian: Bahri ve evlâdları üç Asâ-yı Musa yazdıklarını şimdi haber aldım. Muhacir Hâfız Ahmed ile Barla'da kardeşlerimizin hesabına hem Kâzım'ın, hem berber Mehmed'in ciddî hâlisane mektubları Lâhika'ya girmeğe hak kazandılar ve Bahri'nin güzel manzumesi, küçük bir Medrese-i Nuriye hesabına tam girebilir.

Medar-ı hayret bir latif inayettir ki;

Büyük Mustafa'yı (R.H.) aynen merhum Abdurrahman gibi hem sadakatıyla, hem kalemiyle, hem iktidarıyla Nurlara hizmet edeceğini kalbime ihtar edilmesiyle o zamanda Abdurrahman'ın vefatını unutmaya çalıştım. Hakikaten Küçük Ali, o hatıra-i gaybiyeyi kalem cihetinde dahi tam tamına tasdik ettirdi. Kardeşinin kalemini kendisi aldı. Sarı bıçağı, elmas kılıncı yaptı. Demek o zaman, onu da mübarek Mustafa'nın ruhunda hissetmiştim.

Hem Muhacir Hâfız Ahmed'i, hem bana, hem Nurlara alâka ve sadakat noktasında Nurların birinci talebesi ve fedakâr bir naşiri kalben hissetmiştim. Halbuki kalemle hizmete muvaffak olamadı. Çok defa o gaybî hissimi tahattur ederdim. Sonra birden hem oğlu Kâzım, hem damadı Bahri, hem diğer damadı berber Mehmed ondan his ve ümid ettiğim metinane hizmeti fevkalâde bir alâka ve sadakatla tam tamına yerine getirmeye, çalışmaya başladılar. Hattâ hafideleri dahi masum şakirdler içine girmişler. Umuma selâm.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 197

Mektup 197

Sikke-i Gaybiye'nin fiyatı olarak elli Rehber'i nâşirlerinden parasını verdim, aldım, size gönderiyorum. Hem o mübarek mecmuanın bir mübarek fiyatı olarak, bana hizmet eden ve şimdilik pek lüzumu bulunmayan ve başkalarına da vermek istemediğim iki tencere ve on beş sene giydiğim pamuklu entari ve gayet mübarek bir kitaba mukabil, bir çaydanlık ve yirmi dört seneden beri tıraşa hizmet eden bir ustura ve çok zamandan beri bana hizmet eden bir çarşaf, hâzır Kılıç Ali'nin pederiyle Ahmed Rasih'in tahmin ve tensibiyle, dokuz lira tencere, dokuz lira da çaydanlık, dokuz lira tıraş bıçağı, pamuklu entari ve çarşaf ile iki el havlusu ve bir iç donu ile bir pamuklu gömlek fiyatı yekûnu yüz yirmi beş lira tahmin edilmiştir. Hâzır olan zâtlar bu kıymeti takdir ettiler. Ben daha az fiyat verdim; bu fiat çoktur derim.

Umuma selâm.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 198

Mektup 198

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

Evvelâ: Leyâli-i aşerenizi tebrikle beraber, size Nur'un iki kerametini beyan ediyoruz. Şöyle ki: Bu sıralarda çok cihetlerde, hususan makine ile Nurların inkişafatı, gizli düşman zındıkları şaşırttı. Cüz'î, fakat elîm bir tarzda bir plânla, çok evhama ve iftiralara medar olabilir bir hâdiseyi, bir biçare muhakemesiz bir adamın vasıtasıyla yaptırdılar ki, burada Nurun en mühim ve vazifesi en ehemmiyetli bir şakirdini, tam hanesinin yanında dört gülle ile, o biçare adam yaralanıyor. Doktor "Yüzde yüz ölecektir" diyor. O mecruhun tarafında dâvâ edecek, resmî, gayr-ı resmî çok adamlar varken ve yüzde doksan o ehemmiyetli şakirde isnad etmek ve o vesileyle hanesindeki bütün Nur Risalelerini ve mektuplarını taharrî bahanesiyle elde etmek yüzde doksan ihtimali varken ve o vasıtayla beni ve Nurcuları alâkadar etmek ve o mâsum şakirdi de acip iftiralarla lekedar etmek, esbaplar olduğu halde,

فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ [1]

sırrıyla yine inayet-i İlâhiye imdada yetişti. O adam tam yüzünden dört gülle ile yakından vurulduğu halde ölmedi. Ve harika bir surette hiçbir şahit bulunmadı. Hiçbir emare bulunmadı. O vurulan adam, ne mahkemeye, ne babasına, ne kardeşlerine, kim vurduğunu, ısrar ettikleri halde söylemedi, yani söylettirilmedi. Eğer söyleseydi, habbeyi kubbe yapan münafıklar, acip iftiralar edeceklerdi.

Cenâb-ı Hak, ihsan ve keremiyle Nurları ve Nurcuları himaye edip, o hâdise ve o bombanın patlaması bize zarar vermedi. Kat'î kanaatimiz gelmiş ki, bu bir keramet-i Nuriyedir.

Hem o adam Nurların bir parçasını okuduğu cihetiyle, onun kerametiyle hayatını kurtardığı gibi, ondan aldığı cüz'î bir ders-i

hakikat hissiyle, o elîm vaziyetinde ve inatçı tabiatında, yine Nurlara zarar gelmemek için susturuldu. Ne mahkemeye, ne akrabasına söylettirilmedi. Fakat benim yanıma bir defa geldiği ve istikamete söz verdiği halde, yanlış hareket ettiği için tokat yedi. Hattâ ittihama mâruz olabilir şakirdin de, kemâl-i sadakat ve ihlâs içinde bazı lâkaytlıkları yüzünden bir şefkat tokadı yediğini anladık.

Sâniyen: Hüsrev'in kalemi yazdığı Rehber'in zeyli ile beraber Mübarekler pehlivanı Küçük Ali'nin re'yine havaledir. Çünki nöbet ona gelmiş. O müsaade etse, Rehber takdim edilebilir. Rehber'in âhirinde küçücük parçaları meselâ Siyah Dut Meyvesi'ni siz münasib görseniz ilâve edersiniz.

Sâlisen: "Hüve Nüktesi"nin âhirinde bu parça yazılacak...

(Gördüm ki; âlem-i misal, nihayetsiz fotoğraflar ...)

1.)Sen Cenâb-ı Hakkın inayetiyle korunmaktasın.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 199

Mektup 199

Aziz sıddık kardeşlerim,

Nasıl ki Eğirdir'de Asâ-yı Mûsâ'yı müsadere eden ve mahkemeye veren adam kendisi iki sene hapis cezasıyla tokat yedi. Ve Hüsrev'e hiddetle bir ay ceza veren hâkimin istifaya mecbur olmasıyla ve refikasının oradan mufarakatıyla bir nevi tokat yemesi gibi, aynen burada dahi size leffen gönderdiğimiz pusulada yazılan tokatlar kat'î gösteriyorlar ki, biz bir himayet ve inayet altındayız; bize ilişenler, âhirette şiddetli tokatlar yiyecekleri gibi, dünyada dahi bir kısmı çabuk çarpılır.

Hem bu defa, bize hücumların aynı zamanında kış çok hiddet etti, şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığını gösterdiği gibi, hücumları durmasıyla ve Nurcuların ferahlanmasıyla bu zemherir günleri nevruz günleri gibi gülmeye başladı. O tebessüm, devamla mânevî bir müjde ve teselli veriyor kanaatindeyiz.

Bu defa pusulada yazıldığı gibi, hiçbir şeytanın da kimseyi kandıramadığı acip ve maskaraca bir iftira etmekle teveccüh-ü âmmeyi hakkımızda kırmaya çalışan resmî polisler, aynı zamanda tokatlarını yemesiyle gösteriyor ki, bize hücum edenler, iftiradan başka hiç çare bulamıyorlar, başka çareleri kalmamış. Hem biz de çok dikkat ve ihtiyat etmeye, böyle şâyialara ehemmiyet vermemeye mecbur oluyoruz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 200

Mektup 200

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede faal, sebatkâr arkadaşlarım,

Evvelâ: Bu sene hacc-ı ekber mânâsını taşıyan leyali-i aşerenizi ruh u canımızla tebrik ederiz.

Saniyen: Hem dahilde, hem hariçte Nurun fütuhatı devam ediyor. Fakat gizli düşmanlarımız olan ehl-i dalâlet ve sefahet, ehemmiyetsiz bazı hâdiselerle Nur talebelerine telâş vermeye ve habbeyi kubbe yapıp sarsıntı veriyorlar.

Bugünlerde ekser kitaplarım ve üç senelik muhabere mektuplarım meydanda bulunan ehemmiyetli bir şakirdin hanesine yakın, gecede bir vukuat oldu. Ondan istifade ile o şakirdin hanesini taharri etmek yüzde doksan ihtimal-i kavî varken, Cenâb-ı Hak, inayetiyle ve hıfz ve himayetiyle o haneyi taharrîden kurtardı. Eğer sabahleyin safdil iki kardeşimizi ciddî ikaz etmeseydim ve kitap ve mektupları oradan kaldırmasaydım, yine Nur dairesi içinde büyükçe bir mesele olacaktı.

O vukuatta bir nevi siyaset korkusu da görünüyor. Gerçi inayet-i İlâhiye bizi muhafaza etti; fakat bu sırada—ki, mecmualar çıkıyor ve intişar ediyor ve biz de pek çok sükûnete ve ihtiyata mecbur olduğumuz halde—böyle heyecanlı bir hâdise, habbeyi kubbe yapan düşmanlarımız bize telâş ve sarsıntı verecekti. İnâyet-i İlâhiye, o plânı da def etti, bizi muhafaza etti.

Fakat o hilâf-ı memûl, birden bu hâdiseden ruhuma gelen heyecan ve mânevî darbe ve Nur hizmetine ehemmiyetli zarar gelmek düşünmesiyle, hiç ömrümde görmediğim bir sıkıntı ve âsâbımda mânevî yaralar açıldı. İhtiyarsız teessürat beni çok eziyordu. Birden Cenab-ı Erhamürrahîmîn, kemâl-i merhametinden, o teessürat-ı mânevî yaralarıma tam bir merhem olarak, çok fedakâr Nuri Benli'yi ve Kastamonu kahramanı Sadık Beyi ve İnebolu

kahramanlarından İsmail'i tam bir merhem ve ilâç olarak ikinci gün gönderdi.

Hem on beş seneden beri şehid olmuş işittiğim ve daima Ubeyd gibi şehid talebelerim içinde ona dua ettiğim, hem İşârâtü'l-İ'câz'ı, hem Onuncu Söz'ü tab eden Molla Hamza hayatta, Irak'ta olduğunu ve Nurları aradığını, memlekete giden kardeşimiz Emin'in mektubunda o müjde, tamamıyla yaramı tedavi etti. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun dedim.

Umum kardeşlerimize binler selâm ederiz.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 202

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Nurun ehemmiyetli ve çok hayırlı bir şakirdi, çokların namına benden sordu ki: “Nurun hâlis ve ehemmiyetli bir kısım şakirtleri, pek musırrâne olarak, âhir zamanda gelen Âl-i Beytin büyük bir mürşidi seni zannediyorlar ve o kadar çekindiğin halde onlar ısrar ediyorlar. Sen de bu kadar musırrâne onların fikirlerini kabul etmiyorsun, çekiniyorsun. Elbette onların elinde bir hakikat ve kat’î bir hüccet var ve sen de bir hikmet ve hakikate binaen onlara muvafakat etmiyorsun. Bu ise bir tezattır, herhalde hallini istiyoruz.”

Ben de bu zâtın temsil ettiği çok mesaillere cevaben derim ki:

O has Nurcuların ellerinde bir hakikat var. Fakat iki cihette bir tâbir ve tevil lâzım.

Birincisi: Çok defa mektuplarımda işaret ettiğim gibi, Mehdî-i Âl-i Resulün temsil ettiği kudsî cemaatinin şahs-ı mânevîsinin üç vazifesi var. Eğer çabuk kıyamet kopmazsa ve beşer bütün bütün yoldan çıkmazsa, o vazifeleri onun cemiyeti ve seyyidler cemaati yapacağını rahmet-i İlâhiyeden bekliyoruz. Ve onun üç büyük vazifesi olacak:

Birincisi: Fen ve felsefenin tasallutuyla ve maddiyun ve tabiiyyun tâunu, beşer içine intişar etmesiyle, herşeyden evvel

felsefeyi ve maddiyun fikrini tam susturacak bir tarzda imanı kurtarmaktır.

Ehl-i imanı dalâletten muhafaza etmek ve bu vazife hem dünya, hem herşeyi bırakmakla, çok zaman tedkikat ile meşguliyeti iktiza ettiğinden, Hazret-i Mehdînin, o vazifesini bizzat kendisi görmeye vakit ve hal müsaade edemez. Çünkü hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) cihetindeki saltanatı, onunla iştigale vakit bırakmıyor. Herhalde o vazifeyi ondan evvel bir taife bir cihette görecek. O zât, o taifenin uzun tetkikatıyla yazdıkları eseri kendine hazır bir program yapacak, onunla o birinci vazifeyi tam yapmış olacak.

Bu vazifenin istinad ettiği kuvvet ve mânevî ordusu, yalnız ihlâs ve sadakat ve tesanüd sıfatlarına tam sahip olan bir kısım şakirtlerdir. Ne kadar da az da olsalar, mânen bir ordu kadar kuvvetli ve kıymetli sayılırlar.

İkinci vazifesi: Hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) unvanıyla şeâir-i İslâmiyeyi ihya etmektir. Âlem-i İslâmın vahdetini nokta-i istinad edip beşeriyeti maddî ve mânevî tehlikelerden ve gazab-ı İlâhiden kurtarmaktır. Bu vazifenin, nokta-i istinadı ve hâdimleri, milyonlarla efradı bulunan ordular lâzımdır.

Üçüncü vazifesi: İnkılâbât-ı zamaniye ile çok ahkâm-ı Kur'âniyenin zedelenmesiyle ve şeriat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) kanunları bir derece tâtile uğramasıyla, o zât, bütün ehl-i imanın mânevî yardımlarıyla ve ittihad-ı İslâmın muavenetiyle ve bütün ulema ve evliyanın ve bilhassa Âl-i Beytin neslinden her asırda kuvvetli ve kesretli bulunan milyonlar fedakâr seyyidlerin iltihaklarıyla o vazife-i uzmâyı yapmaya çalışır.

Şimdi hakikat-i hal böyle olduğu halde, en birinci vazifesi ve en yüksek mesleği olan imanı kurtarmak ve imanı, tahkikî bir surette umuma ders vermek, hattâ avamın da imanını tahkikî yapmak vazifesi ise, mânen ve hakikaten hidayet edici, irşad edici mânâsının tam sarahatini ifade ettiği için, Nur şakirtleri bu vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ikinci ve üçüncü vazifeler buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecedir diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi Mehdî telâkki ediyorlar. O şahs-ı mânevînin de bir mümessili, Nur şakirtlerinin tesanüdünden gelen bir şahs-ı mânevîsi ve o şahs-ı mânevîde bir nevi mümessili olan biçare

tercümanını zannettiklerinden, bazan o ismi ona da veriyorlar. Gerçi bu, bir iltibas ve bir sehivdir, fakat onlar onda mes'ul değiller. Çünkü ziyade hüsn-ü zan, eskiden beri cereyan ediyor ve itiraz edilmez. Ben de o kardeşlerimin pek ziyade hüsn-ü zanlarını bir nevi dua ve bir temenni ve Nur talebelerinin kemâl-i itikatlarının bir tereşşuhu gördüğümden, onlara çok ilişmezdim. Hattâ eski evliyanın bir kısmı, keramet-i gaybiyelerinde Risale-i Nur'u aynı o âhir zamanın hidayet edicisi olduğu diye keşifleri, bu tahkikat ile tevili anlaşılır. Demek iki noktada bir iltibas var; tevil lâzımdır.

Birincisi: Âhirdeki iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller; fakat hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ve ittihad-ı İslâm ordularıyla zemin yüzünde saltanat-ı İslâmiyeyi sürmek cihetinde herkeste, hususan avamda, hususan ehl-i siyasette, hususan bu asrın efkârında, o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor. Ve bu isim bir adama verildiği vakit, bu iki vazife hatıra geliyor; siyaset mânâsını ihsas eder, belki de bir hodfuruşluk mânâsını hatıra getirir; belki bir şan, şeref ve makamperestlik ve şöhretperestlik arzularını gösterir. Ve eskiden beri ve şimdi de çok safdil ve makamperest zatlar, Mehdî olacağım diye dâvâ ederler. Gerçi her asırda hidayet edici, bir nevi Mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş. Fakat herbiri, üç vazifelerden birisini bir cihette yapması itibarıyla, âhir zamanın Büyük Mehdî unvanını almamışlar.

Hem mahkemede Denizli ehl-i vukufu, bazı şakirtlerin bu itikatlarına göre, bana karşı demişler ki:

"Eğer Mehdîlik dâvâ etse, bütün şakirtleri kabul edecekler."

Ben de onlara demiştim: "Ben, kendimi seyyid bilemiyorum. Bu zamanda nesiller bilinmiyor. Halbuki âhir zamanın o büyük şahsı, Âl-i Beytten olacaktır.

Gerçi mânen ben Hazret-i Ali'nin (r.a.) bir veled-i mânevîsi hükmünde ondan hakikat dersini aldım ve Âl-i Muhammed Aleyhisselâm bir mânâda hakikî Nur şakirtlerine şâmil olmasından, ben de Âl-i Beytten sayılabilirim. Fakat bu zaman şahs-ı mânevî zamanı olmasından ve Nurun mesleğinde hiçbir cihette benlik ve şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek ve şan şeref kazanmak olmaz; ve sırr-ı ihlâsa tam muhalif olmasından, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ediyorum ki, beni kendime beğendirmemesinden, ben

öyle şahsî ve haddimden hadsiz derece fazla makamata gözümü dikmem. Ve Nurdaki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur biliyorum” dedim, o ehl-i vukuf sustu.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 203

Mektup 203

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Umum Nurcuların mübarek bayramlarını ve haccü'l-ekberde bulunan Nur şakirtleriyle ve hacdaki Nur taraftarlarının bayramlarını tebrik içinde ve çok zamandan beri esaret altında kalmış ve istiklâliyetini kaybetmiş Hindistan, Arabistan gibi âlem-i İslâmın büyük memleketleri birer devlet-i İslâmiye şeklinde Hind'de yüz milyon bir devlet-i İslâmiye, Cava'da elli milyondan ziyade bir devlet-i İslâmiye ve Arabistan'da dört beş hükûmet bir cemahir-i müttefika gibi Arap birliği ile İslâm birliğini birleştirmesindeki âlem-i İslâmın bu büyük bayramının mukaddemesini tebrik ile bu bayram bize müjde veriyor.

Saniyen: İstanbul'da, Re'fet Beyin ve Mustafa Oruç'un yazdıklarına göre, çok zaman İslâm ordusunu idare eden ve sonra darülfünuna inkılâp eden Harbiye Nezareti ve Bab-ı Seraskerî, o muazzam binanın alnında

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا .. وَيَنْصُرَكَ اللهُ نَصْرًا عَزِيزًا [1]

hatt-ı Kur'ân ile o mânidar Kur'ân âyeti yazılmışken, sonra da mermer taşlarla üzeri kapatılıp o nurları gizlemişlerdi. Şimdi yeniden hatt-ı Kur'ânîye bir nümune-i müsaade ve Risale-i Nur'un takip ettiği maksadına bir vesile ve üniversite ileride bir Nur medresesi olmasına bir işaret olduğu gibi, Denizli Nurcularından Ahmed'lerin meşhur âlim ve akılca on dokuzuncu asrın en büyüğü ve içtimaî feylesofların en ilerisi Bismarck'ın eserinden aldıkları bir fıkrada, o yüksek Bismarck, eserinde diyor ki:

"Kur'ân'ı her cihetle tetkik ettim, her kelimesinde büyük bir hikmet gördüm. Bunun misli ve beşeriyeti idare edecek hiçbir eser

yoktur ve gelemez.”

Ve Peygambere hitaben der:

“Yâ Muhammed! Sana muasır olamadığımdan çok müteessirim. Beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bâdema göremeyecektir. Binaenaleyh, senin huzurunda kemal-i hürmetle eğilirim.”

Bismarck

diye imzasını atmış. Ve o fıkrasında tahrif ve nesh olunan kütüb-ü münzeleyi ziyade tenkis ettiği için, o cümleler yazılmamalı; ben de işaret ettim.

O zât on dokuzuncu asrın en akıllı ve en büyük bir feylesofu ve siyasetin ve içtimaiyat-ı beşeriyenin en mühim bir şahsiyeti olması; hem âlem-i İslâm, istiklâliyetini bir derece elde etmesi; ve ecnebî hükûmetlerin hakaik-i Kur’âniyeyi araması; ve garp ve şimal-i garbîde Kur’ân lehinde büyük bir cereyan bulunması; hem Amerika’nın en yüksek ve meşhur feylesofu olan Mister Carlyle dahi aynen Bismarck gibi demiş: “Başka kitaplar, hiçbir cihette Kur’ân’a yetişemez. Hakikî söz odur, onu dinlemeliyiz” diye kat’î karar vermesi;**(Haşiye)** ve Nurların da her tarafta fütuhatı ve ileri gitmesi, büyük bir fa’l-i hayırdır ki, ecnebide çok Bismarck’lar ve Mister Carlyle’lar çıkacaklar ve emareleri de var diye Nurculara bir bayram hediyesi olarak takdim ediyoruz ve Bismarck’ın fıkrasını leffen gönderiyoruz.

Oradaki emniyet müdürü Mehmed Dayı’ya “Sen oku, başkasına gönderme” dediği gibi, Ankara’da iki reis dahi Nurları takdir etmekle beraber resmen neşrini teşvik etmediklerinin hikmeti ise, şimdilik harice karşı eski kusurlarını örtmek ve âlem-i İslâmın nazarına hoş görünmek cihetiyle perdelerini yırtan Nurların neşrine tarafdar olmuyorlar. Veyahut bazı kardeşlerimizin Nurlar ve benim hakkımda çok ziyade hüsn-ü zanları, onlara bir evham vermiş diye tahmin ederim.

Sâlisen: İnebolu kahramanlarından berber Ali Osman’ın mâsum mahdumunun güzel yazısıyla gönderdiği mektuba baktım, birden hatırıma geldi: Üç mühim Nur merkezinde üç berber tam birbirine benzer bir tarzda Nura büyük hizmetleri, hem herbirisi çocuklarıyla Nura çalışmaları, beni mesrur eyledi. Berber Burhan, berber Hıfzı,

berber Ali Osman, Nurun birer kıymetli kahramanlarıdır. Allah onları çoluk ve çocuklarıyla dünyada ve âhirette mes'ut etsin. Âmin.

Râbian: Başta Barla medresesinde Nur'un baş kâtibi Hâfız Tevfik'in Senirkent'te iken yazdığı mektubunda isimleri bulunan o kardeşlerimize çok selâm ve bayramlarını tebrik ediyorum. Ve Barla'da hâlis bir kardeşimiz Hâfız Hâlid'in vefatını haber vermekle beni ziyade mahzun eyledi. Benim tarafımdan hem onun akrabasını ve hem de Barla ahalisini ta'ziye ettiğimi ve Barla'daki Nur şakirdlerine "Başınız sağ olsun" hem ta'ziye hem bayram tebrikimi tebliğ ediniz. Hem İstanbul ve Eflani köylerinde Hatib Mehmed Tevfik'in oğullarıyla beraber Nurlara şakird olmaları, mektubunda gördüm, bârekâllah Allah muvaffak etsin dedim. Rü'yası da manidardır, hayırdır. Eflani kahramanlarının bayramını da o münasebetle tebrik ediyoruz. Umum kardeşlere binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Haşiye: Risale-i Nur'dan Arabî İşârâtü'l-İ'câz tefsiri otuz sene evvel, onun bu kıymetli hakperestane hükmüne işaret etmiş.

1.)Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık. Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım eder. (Fetih Sûresi, 48:1, 3)

Emirdağ Lahikası 1 : Mektup 204

Mektup 204

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِينَ فِى الدّنْيَا وَالْآخِرَةِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa hem Hüsrev’in, hem Refet’in mektubları beni mesrur eyledi. Fakat Hüsrev kendi parlak âyinesinde ve kendine lâyık bir yüksek üstadı görüp, bîçare şahsımda tasavvur ederek kabiliyetimden bin derece ziyade bir manevî kahramanlık vermiş. Madem onun fikri ve tedbiri Risale-in Nur hakkında daima isabetlidir, onun o fıkrasını Lâhika’ya yazdık. Sizde sureti kalmış ise siz de yazınız.

Re'fet Kardeş! Sen de çok safalar ile geldin ve Risale-i Nur yazısı ile meşguliyetin beni cidden sevindirdi. Hulusi ve Sabri gibi senin de suallerinin Risale-i Nur'da ehemmiyetli neticeleri ve tatlı meyveleri var. Senin yanında bulunan ve risalelerde kaydedilmeyen ilmî parçaları münasib yerlerde veya Lâhika'da yazarsınız.

Kardeşlerim! Asâ-yı Musa mecmuasının yazmasında bir tedbir hatırıma geldi. Taksim-ül a'mal ile beş-altı zât, aynı kıt'ada herbiri bir kısmını yazsın; daha çabuk ve daha kolay olur. Hem usandırmaz, hem -büyüklüğü için- yazmak cesaretini kırmaz. Tahmin ederim ki; bu çok ehemmiyetli vazife-i Nuriye tam ileri gitmemesi bu sebebdendir. Yazısı güzel olanlar, herhalde bu yeni tedbir ile o vazifeye çalışmalı.

Kardeşlerim! Çok dikkat ve ihtiyat ediniz. Sakın sakın hocalarla münakaşa etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar musalahakârane davranınız, enaniyetlerine dokunmayınız, bid'at tarafdarı da olsa ilişmeyiniz. Karşımızda dehşetli zındıka varken, mübtedilerle uğraşıp onları dinsizlerin tarafına sevketmemek gerektir. Eğer size ilişmek için gönderilmiş hocalara rastgelseniz, mümkün olduğu kadar münazaa kapısını açmayınız. İlim kisvesiyle itirazları, münafıkların ellerinde bir sened olur. İstanbul'da ihtiyar hocanın hücumu ne kadar zarar verdiğini bilirsiniz. Elden geldiği kadar Risale-i Nur lehine çevirmeğe çalışınız.

Umum kardeşlerime birer birer selâm.

Emirdağ Lahikası 2

Emirdağ Lahikası 2

Risale-i Nur Külliyatından
(Yirmi Yedinci Mekuptan)

Emirdağ Lahikası 2

(Afyon Hapsinden Sonra)

Bediüzzaman
Said Nursi

Emirdağ Lahikası 2 : Liste

Liste: Taşınan Mektuplar

Başka risalelere taşınan mektuplar listesi

Mektup 12: Reisicumhur Celâl Bayar, ve Heyet-i Vükelâsına,

Mektup 13: Halk Fırkası iktidar partisi iken Üstadımıza yapılan eşedd-i zulüm ile yüzer kanunsuz işkencelerinden birinci nümunesi

Mektup 16: Hak ve hakikatin nâşiri olan Sebilürreşad'a, halen Halk Partisi namına yapılan yüz cihetle kanunsuz bir muamele.

Mektup 17: Reisicumhura, Heyet-i Vekileye, Başbakanlığa, Adliye Bakanlığı yüksek katına, Diyanet Riyasetine, birkaç noktanın beyanı..

Mektup 36: Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ ve Müdafaatın bir hâşiyesidir.

Mektup 44: İhtiyar kadınlara ehemmiyetli bir müjde ve bekâr ve mücerred kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar.

Mektup 47: Mahkeme-i Kübrâya şekva ve müdafaatın bir hâşiyesi olan parçanın hulâsasıdır

Mektup 62: Yirmi Dokuzuncu Mektubun İkinci Makamının en baş sahifesinde, sual ve cevaptan sonra şu nükte yazılacak:

"Bu risalenin sebeb-i telifi ...."

Mektup 64: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında

Mektup 67: Konuşan yalnız hakikattir.

Mektup 68: Çok yerlerde neşredilen ve Başvekil'e verilen bir hakikattir.

Mektup 70: Tahiyyat kelimeleri ve dört külli unsur

Mektup 71: Hüve nüktesine dair üç nokta

Mektup 72: Ülfet hakkında

Mektup 73: Nur Âleminin Bir Anahtarının bir hâşiyesi

Mektup 78: Kaderin adaleti mektubu

Mektup 82: Ehl-i vukufun "Dinî siyasete âlet ediyor" ittihamına karşı..

Mektup 83: Heyet-i Sıhhiyeye

Mektup 88: Pek çok uzun ve mazlumâne macera-yı hayatıma dair şu gayet kısa ifademi dinlemenizi rica ediyorum.

Mektup 90: Büyük Cihad gazetesinde yayınlanan mektup

Mektup 92: Samsun mahkemesindeki müdafaa

Mektup 96: Samsun Ağır Ceza Mahkemesi tebligatı hakkında

Mektup 97: Samsun’dan gelen tebliğnâmeye karşı kısaca cevabımı Samsun Heyet-i Hâkimesine takdim ediyorum.

Mektup 98: Gayet ehemmiyetli bir hâdise, bir istida ve bir şekvâdır

Mektup 100: Nurları himaye etmek, Diyanet'in hakiki bir vazifesidir

Mektup 101: Heyet-i Vekileye ve Tevfik İleri’ye arz ediyoruz ki..

Mektup 102: Doğu Üniversitesi hakkında tahrifçi bir gazeteye cevaptır.

Mektup 103: Mahkememizin tehiriyle işlerin Ankara Mahkemesine havale edilmesinde çok hayır var.

Mektup 109: Yazıları beş vecihle iftira ve yalan olduğunu gördüğüm bir gazeteyi bana okudular..

Mektup 110: Üstadımızın köylerde dolaştığına dair çıkarılan uydurma habere karşı bir cevaptır.

Mektup 112: Üstadımız diyor ki; Ben elli altmış senedir küfr-ü mutlaka karşı imana hizmet etmek..

Mektup 119: Emirdağının mânidar bir hâtırası

Mektup 120: “Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ” isimli parçaya bir zeyil

Mektup 123: Berâ-yı malûmat hem resmî zatlara, hem dostlara mühim bir hakikati beyan ediyoruz.

Mektup 127: Müddeiumumîler hakkında Üstadımızın garip bir hâlet-i ruhiyesini beyan etmek zamanı geldi.

Mektup 128: Bediüzzaman Said Nursî’nin gazetelere bir mektubu

Mektup 129: Umum Nur talebelerine Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir

Mektup 131: Üstadımız diyor ki: Mahkemelerin tehirinde hayır var.

Mektup 132: Bu sene bu iki mahkemenin mâhiyetini beyan etmek lâzım geldi.

Mektup 133: 1952'de İstanbul'da görülen Gençlik Rehberi mahkemesine, ehl-i vukufa cevaben verilen itiraznamedir.

Mektup 136: Üstadımızın Afyon Mahkeme heyetine gönderdiği yazının suretidir.

Mektup 141: Bazı gazetelerde çıkan yalanlar hakkındaki bir tekzibi berâ-yı malûmat gönderiyoruz.

Mektup 142: Aleyhimizde olan Cumhuriyet gazetesi müdafaamı çok yanlış ve gayet fena bir tarzda tağyir etmiş..

Mektup 144: Ankara'ya bu defa geldiğimin mühim bir sebebi

Mektup 150: Yaygaracı gazetelere karşı

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 1

Mektup 1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bayram tebrikiyle beraber herbirinizi derecesine göre birer Said ve birer vârisim ve benim yerimde Nurların birer bekçi muhafızı olarak mânevî bir hâtıraya binaen kabul ettiğimi haber verdiğim gibi, şimdi de size beyan ediyorum.

Mâdem haddimden çok ziyade hüsn-ü zannınızla bana ulûm-u imaniye ve hizmet-i Kur'âniyede bir üstadlık vermişsiniz. Ben de herbirinize derecesine nisbeten eski zaman üstadlarının icazet almaya lâyık olan talebelerine icazet-i ilmiyeyi verdikleri misilli icazet veriyorum. Ve bütün kanaatimle ve ruh u canımla sizi tebrik ediyorum. İnşaallah şimdiye kadar sadakat ve ihlâs dairesinde fevkalâde neşr-i envar ettiğiniz gibi, daha parlak devam edip bu âciz, zaif, mütekaid Said bedeline binler muktedir, kuvvetli vazifeperver Saidler olursunuz.

Said Nursî

1: Bunun bir suretini de alıp Konya kahramanlarına da ve daha Hüsrev'in münasib gördüklerine birer sureti verilsin.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Herhalde biriniz benim bedelime Diyanet Riyasetine gitsin; benim selâm ve hürmetlerimle Ahmed Hamdi Efendiye desin ki:

“Zâtınız iki sene evvel Nurun Külliyatından bir takım istemiştiniz. Ben de hazırlattırdım. Fakat birden hapse soktular; tashih edemedim, gönderemedim. Şimdi onların tashihiyle meşgulüm. Fakat tesemmüm hastalığıyla ziyade perişaniyetimden, çabuk bitirmeyeceğim. Bitirdikten sonra inşaallah takdim edilecektir. Hediye almayan elbette hediye veremez kaidesine binaen, bu ziyade kıymettar mânevî tefsir-i Kur’ân, bu memleket-i İslâmiyenin âlimler reisi olan zât-ı âlinize, Nurların serbestiyetine mümkün olduğu derecede çalışmanıza ve nümune için üç cüzü size evvelce gösterdiğimiz Kur’ân’ımızın basılmasına himmet ve sa’y etmenize bir kudsî ücrettir.

“Kat’iyen size beyan ediyorum ki: Meselemizde hiçbir tarihte ilm-i hakikate ve hakaik-i imaniyeye karşı bu derece garazkârâne, gaddârâne tecavüz olmamış. Sizin daire-i ilmiyeniz ve riyasetiniz her şeyden evvel bu vazife-i dîniye ve ilmiyeyi yapmanız iktiza ediyor. Ben bu son zehirlendiğim zaman da öleceğimi düşündükçe, ‘Benim bedelime Ahmed Hamdi Nurlara sahip çıkacak’ diye kalbim ferahlanıyordu, teselli buluyordum. Size mahkeme müdafaatımızdan bazı parçalar evvelce dairenize gönderdiğimiz halde, şimdi tamam, mükemmel ve ayn-ı hakikat bir nüsha müdafaatımı da size gönderiyorum. Ona göre sizin delâletinizle Nurların serbestiyetine çalışacak zatlara bir me’haz olarak göstermek niyetiyle gönderdik.”

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 3

Emirdağ Lahikası 2

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2

Aziz, sıddık kardeşlerim, Safranbolu, Eflâni havalisi Nur şakirtleri,

Sizlere, gönderdiğiniz Nur eczalarının hediyesine bin barekâllah, mâşaallah deriz. Cenâb-ı Hak sizleri iki cihanda mes'ud eylesin. Âmin.

Nurun mübarek, fedakâr şakirtlerinin herbiri bir kısım risaleleri güzelce yazıp bu sırada bana hediye etmeleri ve bir kısım tatlı teberrükle beraber şiddetli hastalığım ve sıkıntılarım içinde garip bir tarzda bana gelmesi, eskiden beri mukabelesiz hediyeyi kabul etmemek kaidem iken, o kaidenin aksine olarak kemâl-i sevinç ve memnuniyetle kabul ettiğime sebep, üç mânidar ve garip hâdiselerdir.

Birincisi: Bir kısım paramla aldığım bana mahsus makine mahsulü on bir mecmua ve elmas kalemli Nurun kıymetdar üç şakirdinin yazdıkları tam bir takım Risale-i Nur, Diyanet Riyasetinin beş altı defa musırrâne istemesi üzerine hazırladığım, aynı zamanda ve bir derece yabanî kalan müftüler ve hocalara bir mânevî hediye ve müşevvik olarak göndermek teşebbüsü zamanında böyle çok ehemmiyetli bu vazifeyi yerine getirmek için Hüsrev'i buraya istiyordum. Halbuki vaziyetim müşkil bir halde, çok merak ediyordum. Birden, küçük bir Hüsrev olan kahraman Sungur aynı vakitte geldi. Beni çok endişe ve telâşlardan ve masraflardan kurtardığı gibi, bu vazife, iki sene mütemadiyen yanımda hizmeti kadar kıymettar olduğu için kat'î kanaatim geldi ki, bu da Nurun neşrindeki muvaffakiyetin bir kerametidir.

İkinci hâdise: Ben kendime ait nüshalarımı Diyanet Riyasetine gönderdiğim aynı zamanda, aynen mizanla ziyade-noksan olmayarak, tartılsa aynen o kadar Nurun Safranbolu, Eflâni havalisindeki Nurun küçük kahramanları gönderdikleri mübarek hediyeleri lisan-ı hal ile bana dediler: “Merak etmeyiniz, biz zayiat yerine geldik. O zayiatın yerini doldurduk.” Ben de ruh u canla kabul ettim ve gönderenleri tebrik ettim; daha teberrükleri bana dokunmadı.

Üçüncü hâdise: O mübarek hediyeler odama geldiği zamandan on dakika evvel, serçe kuşuna benzer bir kuş yatağımın ayağı altında gördüm. Halbuki pencereler ve kapı kapalı, hiçbir delik yok ki, o kuş girebilsin. Baktım, benden kaçmıyor. Bir parça ekmek verdim; yemedi. Kalben dedim: “Üç dört sene evvel aynı burada kuşların müjde vermesi gibi, bu da müjde veriyor.”

Hakikaten aynı zamanda o mübarek nurlu hediye geldiği gibi, üç senedir haber almadığım müftü kardeşim Abdülmecid’den güzel bir mektup aldım. Bana hizmet eden Halil geldi. “Bu kuşa bak, bu da eski kuşlar gibi bir müjdecidir” dedim. Sonra pencereyi açtık, gitsin; gitmiyordu. Yukarıda beş altı defa uçtu, gitmedi.

Sonra Sungur da geldi. “İşte sen de gör” dedik; o da gördü. Yarım saat sonra, nasıl görülmesi harika oldu; bulunmaması da harika oldu. Pencereden çıkmadan Halil ile aradık, bulamadık. Kayboldu.

Hattâ bu mânevî hediyenin gelmesi ve Hüsrev yerinde Sungur imdada yetişmesi, ehemmiyetini göstermeye bir kat’î hâdise budur ki: Sungur gelmeden iki gün evvel—demek o evden çıktığı gün—Halil rüyada görüyor ki, Sungur, Mustafa Osman ile buraya gelmişler; büyük bir hâdise ve şâşaalı bir merasim yapılmış. Benden “Tâbiri nedir?” diye sordu. Ben de merak ettim: “Sen niçin bu rüyayı bana söyledin? Acaba onların başına bir zarar mı gelmiş?” diye bir gece sabaha kadar endişe ile müteessirdim. O rüya-yı sâdıka az bir tâbirle çıktı.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Pek mübarek efendim hazretleri..

Beşeriyet için hayat, alem-i İslamiyet için nur ve necat bahşeden Kur'an ve Risale-i Nur, küfür ve ilhadın garazkar ve anûdane ve gaddar savletleriyle, aynı küfür hesabına müteharrik gafiller zümresininde taarruzu şiddetle devam ediyor... Otuz senedir küfür ve hiyanet güruhunun mübarek nur hadimlerine ve bilhassa hayatımızdan aziz Üstadımıza, mahkemeleriyle, sürgünleriyle reva görülen en şeni' zulümler serisine bir kaç aylardır yine baskılar, tehdidler, tazyikler ve yeniden tertibli mahkemeler ve hapisler bulunuyor.

Böylelikle şüheda ülkesi olan mübarek vatanımızda doğan Risale-i Nur güneşi alem-i İslamı, bütün beşeriyeti ve kıtaları tenvir ederken; küfrün mülevves ve kara elleri bu ebedi nuru karatmağa uğraşıyor. Heyhat!. Ne vahi, ne kadar boş, ne kadar denîce bir emel!...

Beşerin şuur ve izanına, asrın idrakine hitab eden Risale-i Nur namütenahi feyziyle; bu zavallılar güruhunu bütün gayretleri yok olmağa mahv olmağa mahkumdur.

Kadir-i Mutlak olan Cenab-ı Zülcelal Hazretlerinin fazlıyla muhafaza ve in'amıyla Nur hadimleri bu baskılara, bu zulümlere

hatta görülmemiş işkencelere misilsiz bir cesaretle, metanetle karşı koyacaklardır.

Pek muhterem Üstadım..

Halen Diyarbakır'da bulunan bir Medineli kardeşin istirhamiyle, huzur-u hazretinize takdim buyurulmak üzere bir mektubunu bendenize verdiler. Kemal-i edeble ve hürmetle arz ve takdim ederim. Bura ve civar Nurcu kardeşlerimizle birlikte mübarek bayramınızı ruh-u canımızla tebrik eder. Mübarek el ve ayaklarınızı ta'zim ve tekrim ile öperiz. Efendimiz....

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Mübarek duanıza pek muhtaç
Diyarbakır Nur Talebeleri namına
Emekli Yüzbaşı
Mehmet

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②

Muhterem Ahmed Hamdi Efendi Hazretleri,

Bir hâdise-i ruhiyemi size beyan ediyorum: Çok zaman evvel zâtınız ve sizin mesleğinizdeki hocaların, zarurete binaen ruhsata tâbi ve azîmet-i şer'iyeyi bırakan fikirler, benim fikrime muvafık gelmiyordu. Ben hem onlara, hem sana hiddet ederdim. "Neden azîmeti terk edip ruhsata tâbi oluyorlar?" diye, Risale-i Nur'u doğrudan doğruya sizlere göndermezdim. Fakat, üç dört sene evvel, yine şiddetli, kalbime, size tenkitkârâne bir teessüf geldi. Birden ihtar edildi ki:

"Bu senin eski medrese arkadaşların olan başta Ahmed Hamdi gibi zatlar, dehşetli ve şiddetli bir tahribata karşı 'ehvenüşşer' düsturuyla, mümkün olduğu kadar bir derece bir kısım vazife-i ilmiyeyi mukaddesatın muhafazasına sarf edip tehlikeyi dörtten bire indirmeleri, onların mecburiyetle bazı noksanlarına ve kusurlarına inşaallah kefaret olur" diye kalbime şiddetli ihtar edildi.

Ben dahi sizleri ve sizin gibilerini, o vakitten beri yine eski medrese kardeşlerim ve ders arkadaşlarım diye hakikî uhuvvet nazarıyla bakmaya başladım. Onun için benim bu şiddetli tesemmüm hastalığım vefatımla neticelenmesi düşüncesiyle, sizi Nurlara benim bedelime hakikî sahip ve hâmi ve muhafız olacağınızı düşünerek, üç sene evvel mükemmel bir takım Risale-i Nur'u size vermek niyet etmiştim. Fakat şimdi hem mükemmel değil, hem tamamı değil; fakat ekseriyet-i mutlaka eczaları Nur şakirtlerinden gayet mühim üç zatın on-on beş sene evvel yazdıkları bir takımı sizin için hastalığım içinde bir derece tashih ettim. Bu üç zatın kaleminin benim yanımda on

takım kadar kıymeti var. Senden başka bu takımı kimseye vermeyecektim. Buna mukabil onun mânevî fiyatı da üç şeydir:

Birincisi: Siz mümkün olduğu kadar Diyanet Riyasetinin şubelerine vermek için, mümkünse eski huruf, değilse yeni harfle ve has arkadaşlarımdan tashihe yardım için birisi başta bulunmak şartıyla, memleketteki Diyanet Riyasetinin şubelerine yirmi otuz tane teksir edilmektir. Çünkü haricî dinsizlik cereyanına karşı böyle eserleri neşretmek, Diyanet Riyasetinin vazifesidir.

İkincisi: Madem Nur Risaleleri medrese malıdır. Siz de medreselerin hem esası, hem başları, hem şakirtlerisiniz. Onlar sizin hakikî malınızdır. Münasip görmediğiniz risaleyi şimdilik neşrini geri bırakırsınız.

Üçüncüsü: Tevafuklu Kur'ân'ımız mümkünse fotoğraf matbaasıyla tab edilsin ki, tevafuktaki lem'a-i i'câziye görünsün. Hem baştaki Türkçe târifatı ise, o, Kur'ân ile beraber tab edilmesin, belki ayrıca bir küçük risalecik olarak ya Türkçe veya Arabîye güzelce çevirip öylece tab edilsin.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Gayet kıymetli, fedakâr Nur kahramanı ağabeyimiz Hüsrev Efendi,

Şimdi beş defadır Diyanet Reisi Nurdan bir takımı musırrâne istedi. Üstad da şiddetli hastalığı içinde tashih edip—şimdilik bitmek üzeredir—Diyanet Reisinden onun mânevî fiyatı olarak üç madde istemiş:

Birisi: Sizin harika yazdığınız mu’cizeli Kur’ân’ı fotoğrafla tab etmek. Bu maddeyi kabul etmiş; yalnız “Başındaki Türkçe târifatı müstakil kalsa, ayrı tab edilse münasiptir” demiş. İşte, Üstadımız ona yazdığı mektubu, berâ-yı malûmat, leffen size gönderiyoruz. Üstadımız diyor ki:

“Hem bir takım Risale-i Nur’u, hem makine ile çıkan mecmuaları ona göndermek ve Hüsrev gibi bu işte en ziyade alâkadar bir kardeşimizin eliyle teslim etmek cihetini meşveretinize havale ediyor.”

Siz de tam bir meşveretle sizin bu meselede oraya gitmenizin vücutça sıhhatiniz müsaitse ve fikrinize de muvafık ise, muayyen bir vakitte acele oraya gidersiniz ve adresinizi bildirirsiniz. Biz de takımı ve mecmuaları size, Ankara’ya, elinize yetiştireceğiz. Hattâ siz isterseniz kendi hesabınıza, onları müftüler neşretmek niyetiyle Diyanet Reisine verirsiniz.

Hizmetinde bulunan
Halil, Sâdık, İbrahim

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 7

Mektup 7

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Size hem acip, hem elîm, hem latîf bir macera-yı hayatımı, düşmanlarımın hem şenî, hem bin ihtimalden bir tek ihtimalle hiçbir şeytan hiçbir kimseyi kandıramadığı bir iftiralarını ve Nura karşı istimal edilecek hiçbir silâhları kalmadığını beyan etmeye bir münasebet geldi. Şöyle ki:

Tarih-i hayatımı bilenlere malûmdur. Elli beş sene evvel ben, yirmi yaşlarında iken, Bitlis'te merhum vali Ömer Paşa hanesinde iki sene onun ısrarıyla ve ilme ziyade hürmetiyle kaldım. Onun altı adet kızları vardı; üçü küçük, üçü büyük. Ben, üç büyükleri, iki sene beraber bir hanede kaldığımız halde, birbirinden tefrik edip tanımıyordum. O derece dikkat etmiyordum ki bileyim. Hattâ bir âlim misafirim yanıma geldi, iki günde onları birbirinden fark etti, tanıdı. Herkes ve ben de bu hale hayret ederdik. Bana sordular: "Neden bakmıyorsun?"

Derdim: "İlmin izzetini muhafaza etmek, beni baktırmıyor."

Hem kırk sene evvel İstanbul'da Kâğıthane şenliğinin yevm-i mahsusunda, Köprüden tâ Kâğıthane'ye kadar Haliç'in iki tarafında binler açık saçık Rum ve Ermeni ve İstanbullu karı ve kızlar dizildikleri sırada, ben ve merhum mebus Molla Seyyid Tâha ve mebus Hacı İlyas ile beraber kayığa bindik, o kadınların yanlarından geçiyorduk. Benim hiç haberim yoktu. Halbuki Molla Tâha ve Hacı İlyas, beni tecrübeye karar verdikleri ve nöbetle beni tarassut ettiklerini bir saat seyahat sonunda itiraf edip dediler:

"Senin bu haline hayret ettik, hiç bakmadın."

Dedim: "Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin âkıbeti elemler, teessüfler olmasından, istemiyorum."

Hem bütün tarih-i hayatımda hediyeleri kabul etmek ve minnet altına girip halkın sadaka ve ihsanlarını almaktan çekindiğimi,

benimle arkadaşlık edenler bilirler. Nurların ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniyenin şerefini ve selâmetini himaye etmek için, dünyanın maddî ve içtimaî ve siyasî bütün ezvakını ve merakını terk ettiğimi ve idam gibi ehl-i garazın bütün tehditlerine beş para ehemmiyet vermediğimi, yirmi sene işkenceli esaretimdeki, iki dehşetli hapislerimde ve mahkemelerimde kat'î göründü.

İşte, yetmiş beş sene devam eden bu düstur-u hayatım varken, Risale-i Nur'un fevkalâde kıymetini kırmak fikriyle, şeytanların bile hatır ve hayaline gelmeyen bir iftira, resmî makamını işgal eden bir adam yaptı. Ve demiş: "Gecede tablalarla baklavalar, fâhişe ve namussuzlar yanına gidiyorlar." Halbuki benim kapım gecede dışarıdan ve içeriden kilitli, hem sabaha kadar bir bekçi, o bedbahtın emriyle kapımı bekliyordu. Hem buradaki komşular ve bütün dostlar bilirler ki, ben, işâ namazından sonra, tâ sabaha kadar hiç kimseyi yanıma kabul etmemişim.

İşte böyle bir iftiraya bir sefih, ahmak insan, eşek olsa, sonra şeytan olsa, buna ihtimal vermez. O adam anladı, o gibi plânlardan vazgeçti, buradan başka yere cehennem olup gitti. Onun resmiyet cihetiyle beni değil, belki Nurcuları lekedar etmek için kurduğu plânıyla, bu yeni hâdiseyi vesile edip şakirtlere leke sürmek istenildi. Fakat hıfz ve himayet ve inayet-i İlâhiye, o plânı da harika bir tarzda akîm bıraktı.

Bu beyanla ben nefsimi tebrie etmiyorum. Belki "Kudsî hizmet-i imaniye, o nefsi bütün hevesatından vazgeçirmiş; ve o hizmetteki mânevî zevk ona kâfi geliyor" demek istiyorum ve Nurcuların ihtiyat ve dikkate ihtiyaçlarını beyan ediyorum.

Saniyen: Makine işinde tecrübeli ve muktedir hususî kâtibi size gönderiyorum. Kendim zahmetle yazdığımdan, bundan sonra kısaca yazacağım, gücenmeyiniz.

Salisen: Eflâni taraflarında hatip Mehmed'e, Tevfik'e selâm ediyorum, rüyası mübarektir.

Rabian: Bu dakikada Kastamonu Hüsrev'i Mehmed Feyzi'nin tebrik ve Nur fütuhatının müjdelerini hâvi parlak, güzel mektubunu aldım. Ve o kıymetli kardeşimiz başta olarak Hilmi, Emin, Beşkardeş'ler, Ulviye'ler, Zehra'lar, Lütfiye'ler gibi Nurcu hemşirelerimizin hem leyali-i aşerelerini, hem bayramlarını ruh u

canımızla tebrik ediyoruz. Hem Hulûsi’nin, hem Feyzi’nin mektuplarını leffen gönderiyoruz.

Hâmisen: Nur’a hizmeti pek çok kıymetli bulunan kahraman Burhan Medreset-üz Zehra’nın hesabına tatlı teberrükü gelmiş. Safranbolu’nun bir Hasan Feyzi’si hârika sadakat ve ihlası bulunan Mustafa Osman’ın kâtib-i hususîye yazdığı mektubunda sureten bizimle görüşmek arzu etmesine mukabil, o gelmiş gibi ruh u canla kabul ediyorum. Her vakit manen görüşüyoruz. Nur’un makine ile faaliyet sırasında ve intişarında, hususan bu sırada zahmet çekilmese daha münasibdir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 8

Mektup 8

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem Medresetü'z-Zehra şakirtlerini, hususan mübarekler heyetini ve Isparta vilâyetini merhum Hâfız Mustafa'nın vefatıyla tâziye ve Hâfız Mustafa'yı tam vazifesini yapmasıyla yirmi senede ikinci bir Hâfız Ali olarak yirmi seneden beri usanmadan, sarsılmadan Nurların neşrine çalışmasını bütün ruh u canımızla tebrik, hem onu, hem Isparta vilâyetini, hem Medresetü'z-Zehrayı tebrik ediyoruz. Hakikaten bu merhum kahraman kardeşimiz, aynen Hâfız Ali gibi vazifesini bitirdi, âlem-i nura ve berzaha, Hâfız Ali ve Hasan Feyzî gibi kardeşlerinin yanına gitti. Cenâb-ı Hak Risale-i Nur'un hurufatı adedince onun defter-i hasenatına hayırlar yazsın ve ruhuna rahmet eylesin. Âmin.

Sâniyen: Eskişehir'in dehşetli musibetinden intibaha gelmeyen Eskişehir'li muannid müddeîsinin iftiralı desiseleriyle mürur-u zaman ve afv kanunlarını geçiren onaltı sene evvel garazkârane ithamnamelerini toplattırıp iki çuval kadar evrakları Eskişehir'den Afyon'a celbettirip o bahane ile Risale-i Nurun serbestiyetine ve intişarına mani' olmak için bir vesile yapmak garazıyla bütün kanunsuz ve emsalsiz bir surette Afyon Mahkemesi bu defa dahi yine otuzdokuz gün mahkemeyi te'hir ettirdi. Fakat bunların eşedd-i zulmüne mukabil inayet-i İlahiye birkaç cihette bu te'hirde Nurlar ve şakirdlerine hususan hakikat-ı ihlaslarına menfaata çevirdiğine kanaatımız var. Her ne ise… Uzun söyleyecektim fakat rahatsızlık yeter dedi.

Sâlisen: Sebilürreşad'ın hakkımızda neşretmek için size leffen gönderdiğimiz makaleyi siz münasib görseniz neşretsin. Bana o fikirle göndermiştiler, ben de size havale ediyorum. Hem Üniversitedeki Küçük Saidlerin ve üniversiteyi tenvir eden ve nurlandıran Nur şakirdlerinin namına Abdülmuhsin imzasıyla gelen

ve leffen size gönderilen mektubları gösteriyor ki, üniversite ileride bir Nur medresesi olacağına bir emaredir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 9

Mektup 9

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size, şahsıma ait birkaç meseleyi beyan etmek kalbime ihtar edildi.

Evvelâ: Bazı has kardeşlerim şahsıma hizmette dikkatsizlik ettiklerinden, onların bana karşı acımasını noksan gördüğümden bazan hiddet ve tekdir ettiğim vakit kalbime geldi ki:

O biçareler ziyade hüsn-ü zanla tahmin ediyorlar ki, “Üstadımız istese belki bazı ruhanîler, cinnîler de hizmet edecekler, belki ediyorlar. Hizmet-i Nuriyede inayetin aşikâre cilvesi gösteriyor ki, onun şahsının perişaniyetine meydan verilmiyor ve şefkatimize muhtaç değil” diye, hizmette bazı kusurları oluyor. Hattâ bugün de birisi araba getirecekti; dikkatsizlik yüzünden ben yayan çıktım, bir saatte on saat kadar zahmet çektim. Ben de birkaç gün evvel böyle kusuru yapanlara demiştim, tekrar edeceğim. Siz de dinleyiniz:

Nasıl ki Risale-i Nur’u ve hizmet-i imaniyeyi, dünyevî rütbelerine ve şahsım için uhrevî makamlarına âlet yapmaktan sırr-ı ihlâs şiddetle beni men ettiği gibi; öyle de, Kendi şahsımın istirahatine ve dünyevî hayatımın güzelce, zahmetsiz geçmesine, o hizmet-i kudsiyeyi âlet yapmaktan cidden çekiniyorum. Çünkü, uhrevî hasenatın bâki meyvelerini fâni hayatta cüz’î bir zevk için sarf etmek, sırr-ı ihlâsa muhalif olmasından, kat’iyen haber veriyorum ki, târikü’d-dünya ehl-i riyâzetin arzu ve kabul ettikleri ruhânî, cinnî hüddamlar bana hergün, hem aç olduğum zamanda ve yaralı olduğum vakitte en güzel ilâç getirseler, hakikî ihlâs için kabul etmemeye kendimi mecbur biliyorum. Hattâ berzahtaki evliyadan bir kısmı temessül edip bana helva baklavaları hizmet-i imaniyeye hürmeten verseler, yine onların elini öpüp kabul etmemek ve uhrevî, bâkî meyvelerini dünyada fâni bir surette yememek için, nefsim de kalbim gibi kabul etmemeye rıza gösteriyor. Fakat kast ve niyetimiz olmadan, inayet cihetinde gelen bereket gibi ikrâmât-ı Rahmâniye, hizmetin

makbuliyetine bir alâmet olduğundan, nefs-i emmâre karışmamak şartıyla ruhumla kabul ederim. Her neyse, bu mesele bu kadar kâfi.

Saniyen: Eski Harb-i umumîde Pasinler Cephesinde şehid merhum Molla Habib'le beraber Rusya'ya hücum niyetiyle gidiyorduk. Onların topçuları bir iki dakika fasılayla bize üç top güllesi atıyordu. Üç gülle tam başımızın iki metre üstünden geçip, arkada dere içine saklanan askerimiz görünmedikleri halde geri kaçtılar. Tecrübe için dedim:

"Molla Habib, ne dersin, ben bu gâvurun güllesine gizlenmeyeceğim."

O da dedi: "Ben de senin arkandan çekilmeyeceğim."

İkinci top güllesi pek yakınımızda düştü. Hıfz-ı İlâhî bizi muhafaza ettiğine kanaatle Molla Habib'e dedim:

"Haydi ileri! Gâvurun top güllesi bizi öldüremez. Geri çekilmeye tenezzül etmeyeceğiz" dedim.

Hem Bitlis muhasarasında ve avcı hattında Rusun üç güllesi öldürecek yerime isabet etti. Biri de şalvarımı delip, iki ayağımın arasından geçip o tehlikeli vaziyette sipere oturmaya tenezzül etmemek bir hâlet-i ruhiye taşıdığımdan, arkadan kumandan Kel Ali, Vali Memduh Bey işittiler, "Aman çekilsin veya sipere otursun" dedikleri halde, "Bu gâvurun gülleleri bizi öldürmeyecek" dediğim ve hiçbir ihtiyat ve tedbire ehemmiyet vermeyerek o gençlik zamanında, o zevkli hayatımın muhafazasına çalışmadığım halde, şimdi seksen yaşına girdiğim halde gayet derecede bir ihtiyat ve hayatımı muhafaza, hattâ vesvese derecesinde tehlikelerden çekinmek hâleti acip bir tezat göründüğünden, elbette o gençlik hayatını pervasızca feda etmek, bir iki sene ihtiyarlık ve zevksiz hayatını bu derece muhafaza etmek büyük bir hikmet içindir. Ve iki üç kudsî maksat, içinde vardır:

Birincisi: Gizli, gayr-ı resmî ve bir kısım resmî, insafsız düşmanlarımızın desiseleriyle Nur şakirtlerinin bedeline bütün hücumları benim şahsıma ve benimle meşgul olmasına ve bilmeyerek ehemmiyeti benden bilmekle Nur şakirtlerinin bir derece desiselerden ve hücumlardan kurtulmalarına bu ihtiyar ve perişan hayatım vesile olduğundan, Eski Said'in on gençlik hayatı kadar

kardeşlerimin hatırı için şimdilik ona muvakkaten ehemmiyet veriyorum.

Eğer ben ortadan çekilsem, bana verdiği zahmet, ruhumdan ziyade sevdiğim has kardeşlerime verilecekti. O halde, bir zahmet, yüz adet zahmet olurdu.

İkincisi: Gerçi has kardeşlerim herbirisi mükemmel bir Said hükmünde Nura sahiptirler. Fakat ihlâstan sonra en büyük kuvvetimiz tesanüdde bulunduğundan; ve meşreplerin ihtilâfıyla, hapiste olduğu gibi, bir derece tesanüd kuvveti sarsılmasıyla hizmet-i Nuriyeye büyük bir zarar gelmesi ihtimaline binaen; bu biçare ihtiyar hasta hayatım, tâ Lem'alar, Sözler mecmuası da çıkıncaya kadar ve korkaklık ve kıskançlık damarıyla hocaları Nurlardan ürkütmek belâsı def oluncaya kadar ve tesanüd tam muhkemleşinceye kadar o hayatımı muhafazaya bir mecburiyet hissediyorum. Çünkü uzun imtihanlarda mahkemeler, düşmanlarım, benim gizli ve mevcut kusurlarımı göremediklerinden, hıfz-ı İlâhî ile bütün bütün beni çürütemediklerinden, Risale-i Nur'a galebe edemiyorlar. Fakat hayat-ı içtimaiyede çok tecrübelerle mahiyeti bilinmeyen, benim vârislerim genç Said'lerin bir kısmını, Nurun zararına iftiralarla çürütebilirler diye o telâştan bu ehemmiyetsiz hayatımı ehemmiyetle muhafazaya çalışıyorum. Hattâ yanımda bir rovelver varken, ikinci bir kuvvetli rovelver daha tedarik etmeye lüzum gördüm. Düşmanların zehirleri kardeşlerimin duasıyla kırıldıkları gibi, sâir suikastları dahi inşaallah akîm kalacaktır.

Ezcümle: İki saat kamer tamamıyla tutulduğu aynı gecede, gizli düşmanlarım Ankara'dan bizden Nur mecmuaları istemeleri üzerine buraya gelen iki adam, birden otuz altı mecmua gönderdiğimizin aynı ikinci gününde tahminlerince daha gönderilmemiş diye, hem o kitaplar nerede olduğunu bilmek ve Afyon'daki resmî ve makam sahibi bir iki masona haber vermek ve taharrî ettirmek ve kilitli olan iki odamda yemek ve içmek kaplarıma zehir atmak için, fevkalâde bir tarzda dama çıkmışlar ve iki odanın herbirinin bir penceresini kırmadan acip bir tarzda açıp içeriye girmişler. Benim yattığım oda ise arkasından sürgülü olmasından bana suikast edememişler. Hıfz-ı İlâhî ve inayet-i Rabbaniye onların eline bir uç vermedi.

Ben daha lüzumlu şeyler yazacaktım. Fakat rahatsızlık “Yeter!” dedi. Her vakit ihtiyat, ihlâs, tesanüd, sebat, sarsılmamak ve vazifemizi yapmak ve vazife-i İlâhiyeye karışmamak “sırran tenevveret” düsturuna göre hareket etmek ve telâş ve meyus olmamak lâzım ve elzemdir. Hem tekrar derim:

Nur şakirtleri gibi pek az zahmetle pek çok kıymettar hizmet ve pek çok mânevî kazanç elde edenler tarihlerde görülmüyor. Ağır şerait altında bazan bir saat nöbet bir sene ibadet hükmüne geçtiği misilli, inşaallah Nurcuların hizmet-i imaniye ve Kur’âniyedeki saatleri yüzer saat hükmünde hayırlar kazandırır.

Umum kardeşlere ve hemşirelere selâm ve iki cihanda selâmetlerine dua eden ve dualarını isteyen kardeşiniz

. . . Hakikî fedakâr Zübeyir, en lüzumlu ve hizmete şiddet-i ihtiyacım zamanında buraya imdadıma geldi. Yoksa Isparta’dan o sistemde birisini isteyecektim.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 10

Mektup 10

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Leyle-i Miracınızı tebrik ve içinde ettiğiniz duaların makbuliyetini rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederiz. Ve bu havalide Mirac gecesinden bir gün evvel ve bir gün sonra müstesna bir surette rahmetin yağması işarettir ki, bu vatanda bir umumî rahmet tecellî edecek, inşaallah.

Saniyen: Van'daki eski talebelerimle ziyade alâkadar ve merak ettiğim ve bugünlerde Kastamonu'nun Süleyman Rüştü'sü olan Çaycı Emin, Van'da bulunup o eski mübarek talebelerimin ellerine Nurların yetişmesine çalışması ve o mübarek eski kardeşlerimin hayatta olduklarını bilmediğim ve merak ettiğim ki, beraber onların hayatta ve Nurlara müştak olduklarını mektupla haber vermesi, beni çok ziyade memnun eyledi. Ve çok ferahlı bir hüzün ve hazin bir eski hatıra-i sürur verdi. Ben buradan oraya muhabere edemediğim için, benim bedelime Safranbolu kahramanları muhabere etse iyi olur.

Salisen: Otuz seneden beri siyaseti bırakıp havadislerini merak etmediğim halde, mu'cizatlı Kur'ân'ımızı iki buçuk sene müsadere edip bize vermemekle beraber, dünyada emsali vuku bulmamış bir tarzda Afyon Mahkemesi bizi tâzip ve kitaplarımızın neşrine mâni olmak cihetiyle, ziyade beni incitti. Ben de, beş on günde iki üç defa siyaset dünyasına baktım, acip bir hal gördüm. Müdafaatımda dediğim gibi istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlaka ile hareket eden bir cereyan-ı zındıka masonluk, komünistlik hesabına bizi böyle işkencelerle ezmeye çalışmış. Şimdi o kuvveti kıracak başka bir cereyan bu vatanda tezahüre başladığını gördüm. Fazla bakmak mesleğimce iznim olmadığından daha bakmadım.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 11

Mektup 11: Celal Bayar'a telgraf

Celâl Bayar,

Reisicumhur,

Zatınızı tebrik ederiz. Cenâb-ı Hak sizi İslâmiyet ve vatan ve millet hizmetinde muvaffak eylesin.

Nur talebelerinden, onların namına

Said Nursî

[Üstadımızın tebrik telgrafına Reisicumhur Celâl Bayar'ın telgrafla verdiği cevaptır.]

Bediüzzaman Said Nursî,

Emirdağ,

Samimî tebriklerinizden fevkalâde mütehassis olarak teşekkürler ederim.

Celâl Bayar

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 14

Mektup 14

Demokratların Ezan-ı Muhammedîyi Arapça Olarak Okunmasına

Müsaade Etmeleri Dolayısıyla Yazılan Bir Hasbihâl

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem sizin, hem bu memleketin, hem âlem-i İslâmın mühim bayramlarının mukaddemesi olan, bu memlekette şeâir-i İslâmiyenin yeniden parlamasının bir müjdecisi olan ezan-ı Muhammedînin (a.s.m.) kemâl-i ferahla on binler minarelerde okunmasını tebrik ediyoruz. Ve seksen küsur sene bir ibadet ömrünü kazandıran Ramazan-ı Şerifteki ibadet ve dualarınızın makbuliyetine âmin diyerek rahmet-i İlâhiyeden herbir gece-i Ramazan bir Leyle-i Kadir hükmünde sizlere sevap kazandırmasını niyaz ediyoruz. Bu Ramazan'da şiddetli zafiyet ve hastalığımdan tam çalışamadığıma sizlerden mânevî yardım rica ederim.

Saniyen: Benim son hayatımı Isparta havâlisinde geçirmek büyük bir arzumdur. Ve Nur Efesinin dediği gibi demiştim: "Isparta, taşıyla toprağıyla benim için mübarektir." Hattâ yirmi beş seneden beri beni işkence ile tâzip eden eski hükûmete kalben ne vakit hiddet etmişsem, hiçbir zaman Isparta hükûmetine hiddet etmeyip, o mübarek vatandaki hükûmetin hatırı için ötekileri de unutuyordum. Hususan oradaki eski tahribatı tamirata başlayan hakikî vatanperverler olan Demokrat namında hamiyetli Ahrarlar, yani hürriyetperverler, Nur ve Nurcuları takdir etmelerine çok minnettarım. Onların muvaffakiyetine çok dua ediyorum. İnşaallah, o Ahrarlar istibdad-ı mutlakı kaldırıp tam bir hürriyet-i şer'iyeye vesile olacaklar.

Salisen: Bayramdan bir miktar sonraya kadar burada kalmaklığımın bir sebebe binaen lüzumu var. Bir iki ay sonra Medresetü'z-Zehra erkânlarının kararıyla ve İstanbul ve Ankara üniversitelerindeki genç Said'lerin de muvafakatiyle nereyi benim için münasip görürseniz orayı kabul edeceğim. Madem hakikî vârislerim

sizlersiniz ve şahsımdan bin derece ziyade dünyada vazifemi de görüyorsunuz. Bu hayat-ı fânideki son menzili sizin reyinize bırakıyorum.

Rabian: Hem tebriklerini, hem şiddetli alâkalarını gösteren Ahmed Nazif ve Ahmed Feyzi ve Halil İbrahim ve Hasan Atıf ve Bucak'ta ve Eflâni ve İstanul'daki Nurcuların mektuplarına benim bedelime sizler cevap verirseniz, sizleri tevkil ediyorum.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 15

Mektup 15

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hadîs-i şerifin sırrıyla Ramazan-ı Şerifin nısf-ı âhirinde, hususan aşr-ı âhirde, hususan tek gecelerde, hususan yirmi yedisinde, seksen küsur sene bir ibadet ömrünü kazandırabilen Leyle-i Kadirin ihyasına ve herbiriniz umum Nur talebeleriyle beraber, hususan bu biçare, çok kusurlu, hasta, zaif kardeşinizi hissedar etmenizi ve herbirinizin dualarınızın binler mânevî âminlerin teyidiyle dergâh-ı İlâhîde kabul olmasını rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz.

Saniyen: Üniversitedeki genç Said'lerin hakikaten Medresetü'z-Zehranın İstanbul ve Ankara'daki vazifesini yaptıklarına ve bu biçare Said'e ihtiyaç bırakmadıklarına ve Risale-i Nur'un herbir cihetle kâfi olmasının bir nümunesi olarak şimdi size leffen gönderdiğimiz, onların meb'uslara hitaben yazdıkları beyannamelerini ve yine onların bir eseri olan Tarihçe-i Hayat'ın yetmiş nüshasının baş tarafına koyup yetmiş meb'usa göndermeleri için bize gelen beyannamelerini berâ-yı malûmat size gönderdik. Siz münasip görseniz, onu ve size evvelce gönderdiğimiz Sungur'un Maarif Vekâletine müdafaası ve Mustafa Osman'ın Adliye Vekiline istidasıyla beraber Tarihçe-i Hayat'a bir nevi zeyil olarak el yazmasıyla veya makine ile veya İnebolu'daki yeni harfle elli altmış nüsha teksirini reyinize havale ediyoruz.

Salisen: Medresetü'z-Zehra erkânları, benim şahsımın da hakikî vekilimdirler. Bana, şahsıma gelen mektuplara, onlar benim bedelime cevap versinler. Hususan Hüsrev'in mektubunda isimleri bulunan zatlara karşı münasip cevap verirsiniz. Ahmet Feyzi'nin size karşı yazdığı mektubun cevabının parçasını leffen size gönderiyoruz.

Umum kardeş ve hemşirelerimin mübarek Ramazan'larını ve umum gecelerini, mânevî Leyle-i Kadirlerini tebrik ile selâm ve dua ve dualarını rica ediyoruz.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 18

Mektup 18

[Ehemmiyetli bir hakikat ve Demokratlarla Üniversite Nurcularının bir hasbihalidir.]

Şimdi milletin arzusuyla şeâir-i İslâmiyenin serbestiyetine vesile olan Demokratlar, hem mevkilerini muhafaza, hem vatan ve milletini memnun etmek çâre-i yegânesi, ittihad-ı İslâm cereyanını kendine nokta-i istinad yapmaktır. Eski zamanda İngiliz, Fransız, Amerika siyasetleri ve menfaatleri buna muarız olmakla mâni olurdular. Şimdi menfaatleri ve siyasetleri buna muarız değil, belki muhtaçtırlar. Çünkü komünistlik, masonluk, zındıklık, dinsizlik, doğrudan doğruya anarşistliği intaç ediyor. Ve bu dehşetli tahrip edicilere karşı ancak ve ancak hakikat-ı Kur'âniye etrafında ittihad-ı İslâm dayanabilir. Ve beşeri bu tehlikeden kurtarmaya vesile olduğu gibi, bu vatanı istilâ-yı ecanipten ve bu milleti anarşilikten kurtaracak yalnız odur. Ve bu hakikate binaen, Demokratlar bütün kuvvetleriyle bu hakikate istinad edip komünist ve masonluk cereyanına karşı vaziyet almaları zarurîdir.

Bir ezan-ı Muhammedînin (a.s.m.) serbestiyetiyle kendi kuvvetlerinden yirmi defa ziyade kuvvet kazandılar. Milleti kendilerine ısındırdılar, minnettar ettiler. Hem mânen eski İttihad-ı Muhammedîden (a.s.m.) olan yüz binler Nurcularla, eski zaman gibi farmason ve İttihatçıların mason kısmına karşı ittifakları gibi, şimdi de aynen İttihad-ı İslâmdan olan Nurcular büyük bir yekün teşkil eder. Demokratlara bir nokta-i istinaddır. Fakat Demokrata karşı eski partinin müfrit ve mason veya komünist mânâsını taşıyan kısmı, iki müthiş darbeyi Demokratlara vurmaya hazırlanıyorlar.

Eskiden nasıl Ahrarlar iki defa başa geçtiği halde, az bir zamanda onları devirdiler. Onların müttefiki olan İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) efradının çoklarını astılar. Ve "Ahrar" denilen Demokratları kendilerinden daha dinsiz göstermeye çalıştılar. Aynen öyle de, şimdi bir kısmı dindarlık perdesine girip Demokratları din

aleyhine sevk etmek veya kendileri gibi tahribata sevk etmek istedikleri kat'iyen tebeyyün ediyor. Hattâ ulemânın resmî bir kısmını kendilerine alıp Demokratlara karşı sevk etmek ve Demokratın tarafında, onlara mukabil gelecek Nurcuları ezmek, tâ Nurcular vasıtasıyla ulemâ, Demokrata iltica etmesinler. Çünkü Nurcular hangi tarafa meyletseler ulemâ dahi taraftar olur. Çünkü onlardan daha kuvvetli bir cereyan yok ki, ona girsinler.

İşte madem hakikat budur, yirmi beş seneden beri ehl-i ilmi, ehl-i tarikatı ezen, ya kendilerine dalkavukluğa mecbur eden eski partinin müfrit ve mason ve komünist kısmı bu noktadan istifade edip Demokratları devirmemek için, Demokratlar mecburdurlar ki hem Nurcuları, hem ulemâyı, hem milleti memnun ve minnettar etmek, hem Amerika ve müttefiklerinin yardımlarını kaybetmemek için bütün kuvvetleriyle ezan meselesi gibi şeâir-i İslâmiyeyi ihyâ için mümkün oldukça tamire çalışmaları lâzım ve elzemdir.

Maatteessüf, bazı müfrit ve mason ve komünistler, Demokrat aleyhinde olduğu halde kendini Demokrat gösteriyorlar ki, Demokratları tahribata sevk etsin ve din aleyhinde göstersin, onları devirsin.

Nur talebeleri ve Nurcu Üniversite gençliği namına

Sadık, Sungur, Ziya

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşimiz Hacı Ali,

Gönderdiğiniz kıymettar ve bilhassa Hazret-i Üstadı pek çok sevindiren mektubunuzu aldık. Üstadımız diyor ki:

“Risale-i Nur bu zamanda kâfidir. On sene medresede okuyanlar, Risale-i Nur’la bir senede aynı istifadeyi ettiklerine şahit, binler ehl-i ilim var. Madem Hacı Kılıç Ali bir buçuk sene bütün Risale-i Nur eczalarına sahip çıkmış, kısmen okumuş; nazarımızda yirmi senelik bir Nur talebesidir. Ben her sabah haslar içinde onun ismiyle bütün mânevî kazançlarıma, defter-i a’mâline geçmek için hissedar ediyorum. Öyleyse o da bütün hayatını Risale-i Nur’a vermeye mükelleftir.

“Demek şimdiye kadar Câmiü’l-Ezher’e gitmeye muvaffak olmaması ehemmiyetli bir hikmet içindir ki, Nurlar ona kâfi imiş. Şimdi Şam’a, Halep’e yakın olan Urfa’da bir Medrese-i Nuriye ileride teşekkül etmesini kuvvetli ümit ediyoruz.

Kılıç Ali ile beraber Eski Said’in gayet kıymettar bir talebesi olan Şam’daki Molla Abdülmecid, Urfa’daki Nurun talebelerinden Seyyid Salih ve onun yanına giden Nurun fedakâr bir talebesiyle muhabere etsinler. Ben hem Molla Abdülmecid’e, hem Hacı Ali’ye, hem Şam’daki Risale-i Nur’la alâkadar olanlara pek çok selâm ediyorum. Ve dualarını ve o mevki-i mübarekede bana dua etmelerini rica ediyorum” dedi.

Evet, kahraman kardeşimiz Hacı Ali, Hazret-i Üstad daima sizin fedakârlığınızı izhar buyuruyorlar. Biz de sizi tahsinlerle tebrik ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Üstadın hizmetinde bulunan kusurlu
Sungur, Zübeyir, Ziya

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 20

Mektup 20

Aziz kardeşim,

Evvelâ: Bin mâşaallah; Sözler mecmuasında yanlışlar yok gibidir. Birkaç kelime var ki, leffen gönderildi.

Saniyen: Eğer münasip görseniz gönderdiğim bu elli lirayı benim hesabıma mahkemedeki mecmuaların bedeline benim için alınız, gönderiniz. Eğer münasip görmezseniz, bu defaki gönderdiğiniz mecmuaların bana mahsus olacak kısmının fiyatına alınız.

Salisen: Şimdilik Tarihçe-i Hayat'ı mebuslara parasız vermemek münasiptir. Parasıyla isteyenlere verilsin. Fakat on-yirmi nüsha Ankara'da bulunsa münasiptir.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Muazzam ve harika Risale-i Nur Külliyatından iki büyük mecmuanın imha edileceği hakkında dehşetli bir haber işittik. Gayet hak ve hakikatli ve feylesofları ilzam eden o mecmualar, Risale-i Nur'un diğer eczalarıyla beraber Denizli ve Ankara mahkemelerinde beraat verilip kaziye-i muhkeme haline gelerek iade edildiği ve iki defa Temyiz Mahkemesi beraat ettirdiği halde ve Mısır, Şam, Halep, Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere gibi âlem-i İslâmın mühim merkezlerinde fevkalâde bir takdir ve tahsine mazhar olan ve makbuliyetine hürmeten Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın kabr-i şerifi ve Hacerü'l-Esved üzerine konulan bu eserler hakkındaki bu müthiş muamele, Halk Partisinin yaptığı diğer azîm cürümleri gibi tarihte emsali görülmemiş bir cinayettir.

Biz Nur talebeleri, o cebbar gaddarlardan hakkımızı kolayca alabilirdik. Fakat İslâmiyetin asırlardır bayraktarlığını yapan kahraman Türk milletinin mâsum çoluk çocuk ve ihtiyarlarına karşı Risale-i Nur'un bizlerde husule getirdiği kuvvetli şefkat itibarıyla ve Kur'ân-ı Hakîmin bizleri maddî mücadeleden men edip elimizde topuz yerinde Nur olması haysiyetiyle ve bütün kuvvetimizle mesleğimizin icabı olan âsâyişi temin etmek esasıyla, o zâlimlere maddeten mukabele edemedik. Yoksa, Allah göstermesin, bir mecburiyet-i kat'iye olursa, komünist ve masonlar hesabına ona sebebiyet verenler bin defa pişman olacaklardır.

Hem biz müşahedatımızla kat'î bir kanaatteyiz ki, Risale-i Nur'a ilhad ve zındıka namına ilişildiği zaman, umumî bir musibet geliyor. Taarruzun aynı vaktinde dört defa büyük zelzelenin vukuu ve çok hâdisâtın aynı vakitte zuhuru, bu kanaatimizi tasdik etmiş. Bu itibarla öyle bir kararın infazından ehl-i imanın titrediği, o hârikulâde ve kıymettar, mübarek mecmualar hakkında imha cinayetinin işlenmesi,

bu millet ve memleket içinde mânevî zelzeleler, fırtınalar, tâun ve tufanlar kopacak kuvvetli ihtimalinden telâş ediyoruz. Zira Risale-i Nur'a dört defa taarruz ve hücum zamanında şiddetli zelzelelerin tevafuku, bu hakikati kör gözlere dahi göstermiştir. Hattâ mahkemede dâvâ ettik.

Hem müfessirlerin üç yüz elli bin tefsirlerine ittibaen, iki sahifede iki âyât-ı Kur'âniyeyi tefsir ettiği bahanesiyle, yüz binler kimselerin imanına pek ziyade bir ehemmiyet ve tesirle hizmet eden dört yüz sahifelik Zülfikar mecmuasını müsadere ve imha etmek, dünyada hiçbir kanunda olmadığından, sırf dinsizliğe âlet olarak yapılan bu fecî garazkârlık fâillerinin hak, hakikat ve adaletten ne derece uzak olduğunun zahir bir delili bulunduğunu, zerre miktar vicdanı olanlar anlayacak ve yüzsüz yüzlerine lânet ve nefretler savuracaktır.

Halk Partili müstebid, mürteci cebbarların zamanında yapılmış olan bu korkunç muameleye kahraman Demokratlar hükûmeti mâni olup Afyon Mahkemesinde üç senedir hapsedilen ve zerre kadar bir suç mevzuu bulunamayan eserleri ve en başta altın yaldızlı ve tevafuk mu'cizeli Kur'ân'ımızı derhal iade ettireceklerini kuvvetli ümit edip, alâkalı makamlardan rica ediyoruz.

Nur talebeleri namına

Hüsrev, Sungur

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, kahraman ağabeyimiz,

Evvelâ: Gayet derecede bir ehemmiyetli meseleyi arz ediyoruz ki, büyük mecmualarımızın imhasına sakın, sakın meydan verilmeyecektir. Ne pahasına olursa olsun kurtarılacaktır. Yalnız imha kararı şimdi mi, yoksa eskiden mi verilmiştir? Ve sizce bu imha kararı resmen sabit midir? Bu ciheti olduğu gibi öğrenerek bize acele ve derhal bildiriniz.

Saniyen: Bu hususta, Ankara'da olan kahraman Sungur'a ve Devlet Bakanına yazılan yazıyı berâ-yı malûmat takdim ediyoruz. Binler selâm ve hürmetle ellerinizden öperiz.

Ziya, Zübeyir

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 23

Mektup 23

Aziz ve çok kıymetli kahraman kardeşimiz Sungur,

Evvelâ: Binler selâm eder, Cenâb-ı Haktan Nur hizmetinizde hayırlı muvaffakıyetlerinizi dileriz.

Saniyen: Çok ehemmiyetli ve mahrem bir işi haber veriyoruz. Haber aldığımıza göre, “Isparta adliyesinde zaptedilen yüz yetmiş cilt Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar mecmuaları—ki, o mecmuaları şimdiki Adliye Bakanı beraatini, iadesini tasdik edip daha evvelce Denizli’de de Üstadımıza verilen kitaplardır—bunların imhası için karar verilmiş. Zemin ve semâvâtı hiddete getirecek ve mevcudatı ağlatacak bu müthiş kararın Demokratlar aleyhinde Halk Partisinin müfrit adamları tarafından tertip edilen bir plân olduğundan kat’iyen şüphemiz yoktur. Zira Nur talebelerinin Demokratları muhafaza ettiğini ve Demokratların kuvvetli bir istinadgâhı olduğunu müfrit şeytanlar anlamışlar. Nur talebelerini Demokratlardan bu tarzda nefret ettirip hükûmeti yıkmaya çalışıyorlar. Bu plânın akîm kalması ve mecmualarımızın kurtulması ve Afyon’daki kitaplarımızın tamamen iade edilmesi için, pek fazla bir ehemmiyet ve gayretle çalışılmasını Üstadımız sizlere havale ediyor.

Ziya, Zübeyir

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 24

Mektup 24: Devlet Bakanlığına [Yusuf Ziya]

Devlet Bakanlığına,

Zatınıza vatan ve milletin mukadderatı mevzuunda, gayet derecede ehemmiyetli, şeytanın bile zor düşünebileceği bir tarzda tertip edilen Demokratlar aleyhindeki bir plânı ifşa ediyoruz; şöyle ki:

Bu vatanda dinsizlikle ve istibdad-ı mutlak ve eşedd-i zulme karşı yirmi yedi yıldır perde altındaki hususî neşriyatla harikulâde bir feragat-i nefisle mücahede eden Bediüzzaman Said Nursî'nin vücuda getirdiği muazzam Nur talebeleri câmiasının Demokrat Partiyi muhafaza ettiğini Halk Partisinin müfrit dessasları anlamış, hattâ bir zamanlar gayet gizli olarak Nur talebelerinin kesretle bulunduğu mıntıkalara tetkik ve tecessüs için İsmet çıkarılmış idi.

İşte, Anadolu'nun her tarafında harika bir kuvvet-i imaniye ile, fevkalâde bir fedakârlıkla bu milletin iman ve İslâmiyete hizmet edip cebbarlar saltanatının esasından ve kökünden yıkılmasına medar olan Nur talebelerini Demokratlardan nefret ettirmek için, uhrevî ve dünyevî hayatlarının halâskârı olan, yüz binlerle ehl-i imanı ve bir kısım yüksek tahsil gençliğini tenvir ve irşad eden ve Arabistan'da ve Mısır'da büyük bir takdir ve tahsine mazhar olan ve mübarekliğine hürmeten Peygamberimizin kabr-i şerifi ve Hacerü'l-Esved üzerine konulan Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ mecmualarının Isparta adliyesi tarafından yakılmasına karar verilmek gibi, arz ve semâvâtı hiddete getirecek ve mevcudatı ağlatacak derecedeki bir hükmü haber aldık. Halbuki yüz on dokuz parçadan müteşekkil Risale-i Nur Külliyatından olan bu büyük mecmuaların parçaları da Risale-i Nur Külliyatıyla beraber 1944 senesinde Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde müttefikan beraat verilmiş ve yüksek Temyiz Mahkemesi tasdik etmiştir. Kaziye-i muhkeme haline gelmiş ve bütün eserler, müellif-i muhteremine ve sahiplerine iade edilmiştir. Son

Afyon Mahkemesinde de Halk Partisi hükûmetinin komünist vekilinin hususî emirleriyle verdiği garazkâr hükmü, kahraman Demokratların adliye vekili, eski Temyiz Mahkemesinin âdil reis-i muhteremi esasından nakzetmiştir. Nihayet af kanunu ile, gaddarâne giriştikleri ve içinden çıkamadıkları iftira ve ittihamların üzerine perde çekmişler ve afla neticelendirmişlerdir.

Hakikat bu merkezde iken ve şimdi eski hükûmete binler hakaretli neşriyatlar, bütün hürriyetle devam ederken ve dört yüz sahifelik gayet hak ve hakikatlı bir mecmuanın iki sahifesinde bir âyetin tefsirini, garaz ve bahaneyle medâr-ı mes'uliyet yapıp o mecmuanın imha cihetine gidilmesi, doğrudan doğruya eski zâlim parti hesabına şu maksada matuftur ki, yüz binlerle Nur talebelerini Demokratlar aleyhine çevirip, Demokrat Partisinin sessiz, sadasız, gösterişsiz, fakat dindarlıklarıyla gayet muhkem bir istinadgâhını yok etmek ve Demokrat hükûmetini yıkmaktır. Bu müthiş ve şeytanî plânın akîm kalması için zât-ı âlînize ehemmiyetle ihbar eder ve hürmetlerimizi arz ederiz.

Üniversite Nur talebeleri namına

Yusuf Ziya Arun

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 25

Mektup 25: Lozan'ın İçyüzü

[Bera-yı malûmat size gönderildi.]

Büyük Doğu'nun yirmi dokuzuncu sayısında; "Lozan'ın İçyüzü" diye yazılan makaleden.

İngiliz murahhas heyeti reisi Lord Gürzon, nihayet en mânidar sözünü söyledi. Dedi ki:

"Türkiye İslâmî alâkasını ve İslâmı temsil rolünü kendi eliyle çözer ve atarsa, bizimle hulûs birliği etmiş olur ve Hıristiyan dünyasının hürmet ve minnetini kazanır; biz de kendisine dilediğini veririz."

Lozan'da Türk murahhas heyeti başkanı bulunan ve henüz hakikî kasıtları anlayamayan İsmet Paşa, bir aralık bütün Hıristiyan emellerinin Türkiye'yi mazisindeki ruh ve mukaddesatı kökünden ayırmak olduğunu sezdiği halde, şu gizli ivaz ve teminatı veriyor ve diyor ki:

"Eskiden beri kökleşmiş ve köhne engellerden, yani an'ane-i İslâmiyetten kurtulmak hususunda besledikleri—yâni İsmet'in beslediği—azmin, inkâr edilmez delilidir."

Harfi harfine iktibas ettiğimiz bu sözlerle, Türk başmurahhasının, yâni İsmet'in, eskiden kökleşmiş ve köhne olmuş engellerden kurtulmak hususunda Türk milletine beslediği kat'î azimle ne kasdettiğini ve bunu hangi maksat altında İslâmiyet düşmanlarına ivaz diye takdim ettiğini sormak lâzımdır.

Konferansın birinci defasında Türk başmurahhası, bizzat karar vermek vaziyetinde olmadığı ve büyüğüne, yani Mustafa Kemal'e bildirmek zorunda olduğu için, memlekete dönüyor; kendisini Haydarpaşa'dan Ankara'ya götüren tren ve devlet reisini (Mustafa Kemal) İzmir'den Ankara'ya götüren trenle Eskişehir'de buluşuyor. Bir arada ve baş başa seyahat... Sonra Ankara gizli meclis

toplantıları... Fakat esas meselelerde daima baş başa. Mustafa Kemal ile İsmet beraber içtimaları ve karar: “Din öldürülecektir.”

Lozan Konferansının ikinci safhası: “..... Artık herşey Türkiye hesabına çantada hazırdır. Yani dini terk ile herşey yapılacak. Yeni hizbin (Kemalizm ve İsmet hükûmeti) bundan böyle, bu millette, İslâmiyeti katletmek prensibiyle hareket etmekte, hasım dünyanın kumandanlarından, yani düşman ehl-i salip kumandanlarından, dini vurmakta daha hevesli olduğu ve örnekler vereceği ve bilhassa hudut dışı değil de, hudut içi ve millî irade yaftası altında çalışacağı şüpheden varestedir.”

Nihaî Vesika

Lozan Muahedesinden sonra, İngiltere Avam Kamarasında, “Türklerin istiklâlini niçin tanıdınız?” diye yükselen itirazlara, Lord Gürzon’un verdiği cevap:

“İşte asıl bundan sonraki Türkler bir daha eski satvet ve şevketlerine kavuşamayacaklardır. Zira biz onları, mâneviyat ve ruh cephelerinden öldürmüş bulunuyoruz. Yani Mustafa Kemal ve İsmet’in verdikleri karar, Türk milletini İslâmiyet ve din cihetinden öldürmek kararıdır.”

Artık bunun üzerine herşey ap açık anlaşılıyor, değil mi?

Gizli anlaşmanın entrikası

Türklere dinlerini ve din temsilciliğini feda ettirmek şartıyla, sun’î istiklâl işinde gizli anlaşmanın müessiri, tek kelime ile, Yahudiliktir. Buna memur-u müşahhas kimse de, şimdi Mısır Hahambaşısı bulunan Hayim Naum’dur. Bu Hayim Naum, bu korkunç teşebbüse evvelâ Amerika’da Türkler lehinde bir seri konferans vermek ve emperyalizma şeflerine, Türkün maddesini serbest bırakmaları, buna mukabil ruhunu, tâ içinden ve kendi öz adamlarına yıktırmaları fikrini telkin etmek suretiyle başlamıştır. Yani, masonluk hasebiyle Kur’ân’ın ahkâmını kaldırmak, milleti dinsiz yapmak. Hayim Naum müthiş plânının zeminini Amerika’da hazırladıktan sonra İngiltere’ye geçmiş ve hâlis Yahudi olan Lord Gürzon ile temas ederek şu teklifte bulunmuştur:

“Siz Türkiye’nin mülkî tamamiyetini kabul ediniz. Onlara ben İslâmiyeti ve İslâmî temsilciliklerini ayaklar altında çiğnetmeyi taahhüt ediyorum.”

Aynı Hayim Naum Türk murahhaslar heyetine müşavir sıfatıyla sokulmanın da yolunu bulmuş, yani Mustafa Kemal ve İsmet’i kendine dost bulmuş. Onun için üçü birleşmiş. Ve artık arada santralın intizamla işlemesine hiçbir mâni kalmamıştır.

Hayim Naum o sırada Ankara’ya kadar da uzanarak plânın muvaffakiyeti için gereken en mühim ve merkezî şahıs nezdinde—yani Mustafa Kemal yanında—emin bulunduğu tesirinin derecesini ölçmek istemiştir. Öyle ki, bu tesir, mahut mevzuda Hayim Naum’dan daha heveskâr ve gayretli bir İslâmiyet düşmanına tesadüf etmekle muradına ermiş ve artık Türkü içinden vurmanın plânını gerçekleştirmek için her unsur tamamlanmıştır.

İşte bu ehemmiyetli vesika, tam tamına Risale-i Nur tercümanının kırk küsur sene evvel hadis-i şerifin ihbarına dair beyan ettiği hâdiseyi tasdik ettiği gibi; ve Şeriat-ı Ahmediyeye ihanet eden o dehşetli şahsın mühim bir kuvveti Yahudi olduğu, Yahudi olan Lord Gürzon ile Hayim Naum o ihbarın hakikatını gösterdiklerini ve yirmi beş seneden beri Nurcuların imhasına keyfî kanunlarla dehşetli zulümlerin hikmetini tam gösteriyor.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 26

Mektup 26

Çok aziz, çok mübarek, çok sevgili, çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri,

Mu'cizâtlı ve İsm-i Celâl altın ile yazılı, yaldızlı Kur'ân'ı Diyanet Riyaseti, Afyon Mahkemesinden getirtmiş ve dünkü gün İstanbul Mushaflar İnceleme Heyetine göndermiştir. Heyet tetkikten sonra neşrinin lüzum ve elzem olduğunu tasdik ederek geri iade edecekmiş.

Hem Akşehirli kahraman Ahmed Altın kardeşimizin daha evvel bir suretini siz sevgili Üstadımıza gönderdiği ve Diyanet Reisliğine yazdığı istidasını Diyanet Riyaseti Müşavere Heyeti tetkik etmiş. Bunun üzerine, siz sevgili Üstadımızın Diyanet Riyasetine hediye ettiğiniz iki takımın birisini müşavere heyetine tetkik için verecekler. Diyanette Nurların lehinde çalışan muhterem kardeşimiz var. Hakikaten, sevgili Üstadımız, baştan başa zulmetli, kararmış olan Ankara şimdi pek çok değişmiş ve gittikçe değişmekte. Saçılan zehirler ve kendisine karşı gençliğin tezahüratı tesirini kaybetmiş.

Sungur

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 27

Mektup 27

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bin bârekâllah, hem Sözler mecmuasının güzel ve sıhhatli olmasına ve müsaderedeki mecmuaların imhadan kurtulmasına nümune olarak bir kısmını elde etmenize binler mâşaallah ve elhamdü lillâh deriz.

Saniyen: Benim namıma gelen mektuplara Medresetü'z-Zehra erkânları münasip tarzda benim bedelime cevap vermelerini onlara havale ediyorum. Ezcümle, Ankara'da Osman Nuri kardeşimiz oranın bir Hasan Feyzi'si hükmünde Nurlara tesirli hizmet ve benim için hanesi yanında bir menzil yapması ve hastalığım zamanında güya hastalığımın tahfifine Hasan Feyzi gibi yardım eder gibi kendi hastalığına memnun olmasına çok minnettarım. Fakat kitaplarımızı mahkemeden almadığımızdan burada bekliyorum. Kur'ân'ımızı ve bazı mecmualarımızı tab' zamanında orada bulunmak istiyorum. Fakat şimdi burada çok lüzumlu işler olduğundan gidemiyorum, gücenmesin. Eğer o orada olmasaydı, benim gitmem lâzımdı. Fakat o bana ihtiyaç bırakmıyor. Allah razı olsun, hizmet-i Nuriyede onu muvaffak etsin.

Halep'te İhvan-ı Müslimîn âzâsının bana yazdığı tebriğe mukabil onu ve İhvan-ı Müslimîni ruh u canımızla tebrik edip "Binler bârekâllah" deriz ki, ittihad-ı İslâmın Anadolu'da Nurcular—ki eski İttihad-ı Muhammedînin halefleri hükmünde—ve Arabistan'da İhvan-ı Müslimîn ile beraber hakikî kardeş olan Hizbü'l-Kur'ânî ve İttihad-ı İslâm cemiyet-i kudsiyesi dairesinde çok saflardan iki mütevafık ve müterafık saf teşkil etmeleriyle ve Risale-i Nur ile ciddî alâkadar ve bir kısmını Arabîye tercüme edip neşretmek niyetleri, bizleri pek ziyade memnun ve minnettar eyledi. Benim bedelime, İhvan-ı Müslimîn Cemiyeti namına bana tebrik yazana cevap verirsiniz. O taraftaki Nur şakirtlerine ve Nur eczalarına himayetkârâne alâkadar olsunlar.

Salisen: Atabeyli Metin ve ciddî bir kardeşimiz Abdullah Çavuş'un yazdığı mektubu tasdik ediyorum. Kırk sene evvel hadislere verdiğim mânânın yeniden bu zamanda tevili görünüyor. Muannidler dahi itiraf etmeye mecbur oluyorlar. Ve istibdad-ı mutlakın cehennemî azâbını dünyada da çekmeleri, Siracü'n-Nur'un Beşinci Şuâı ile verdiği haberleri zaman tasdik ediyor. Hem Samsunlu İhsan'ın samimî mektubu gösteriyor ki, buraya gelen tam bir takım Nur eczalarını kendine alan Samsun'un bir meb'usu o havalide nurlu bir uyanmak ve intibaha vesile olmuş ki, böyle İhsanlar yetişiyor. İhsan'ı o zât ile beraber dualarımıza dahil ediyoruz.

Rabian: Yirmi Dokuzuncu Sözün keramet-i elifiyesi hakikaten harika olduğu gibi, makineyle bu tarzda bu kadar güzel çıkması yazanın da bir harikasıdır. Umuma selâmlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta ve memnun kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 28

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
أَبَدًا دَائِمًا

Nurculara ehemmiyetli bir müjde:

Evvelâ: Kırk seneden beri takip ettiğim ve Sultan Reşad'ın yirmi bin altın ve eski müstebidler hükûmetinin Millet Meclisinde 163 meb'usun imzasıyla 150 bin banknotu, küşadı için tahsisat verdikleri; hem âlem-i İslâmın, hem şarkın, hem bu milletin en mühim bir işi olan Van vilâyetinde Câmiü'l-Ezher gibi bir İslâm dârülfununu ve büyük üniversitesi olan Medresetü'z-Zehranın yapılması lüzumunu yeni hükûmetin reisi de anlamış ki, büyük memleket işleri içinde sizlere müjde olarak gönderdiğim aşağıdaki haberi vermiş. Fiilen yapılmasa dahi bu mânânın anlaşılması büyük bir fa'l-i hayırdır.

İşte, Mecliste Reis-i Cumhur büyük işler sırasında, ehemmiyetli nutkunda bu gelen fıkrayı söylemiş. Van havalisinde Doğu Üniversitesinin kurulması için Maarif Vekâletinin tetkikatına giriştiğini söyleyen Celâl Bayar, demiştir ki: "Doğu vilâyetlerimizden olan Van'da böyle bir irfan müessesesinin kurulması için bütün müşkilât iktiham olunmalı ve önümüzdeki bütçe yılında işe başlanmalıdır" demiştir. Demek, Tarihçe-i Hayat'ı takdim eden genç üniversiteliler bir derece Nur Risalelerinin kıymetini Reise ihsas etmişler.

Saniyen: Reis-i Cumhurun bu çok ehemmiyetli fıkrası Risale-i Nur'un bu memlekette ve bu vatanda ettiği ve edeceği çok kıymettar hizmetlerinin anlaşıldığına bir emaredir. Ve Nurcuların bütün çektikleri zahmet ve Nurun müsadereleri bu büyük neticeye vesile olması cihetiyle şekva değil, şükretmelidir.

Hasta fakat memnun Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 29

Mektup 29

Aziz, sıddık kardeşlerimiz Ziya ve Abdülmuhsin,

Üstadımız diyor ki:

“Eşref Edip kırk seneden beri iman hizmetinde benim arkadaşım ve Sebilürreşad’da makale yazan ve şimdi vefat eden çok kıymetli kardeşlerimin mümessili ve hakikî İslâmiyet mücahidlerinden bir kardeşimdir. Ve Nurun bir hâmisidir. Ben vefat etsem de, Eşref Edip Nurcular içinde bulunmasıyla büyük bir teselli buluyorum.

“Fakat Nur Risalelerinin ve Nurcuların siyasetle alâkaları yok. Ve Risale-i Nur, rıza-i İlâhîden başka hiçbir şeye âlet edilmediğinden, mümkün olduğu kadar Risale-i Nur’un mensupları, içtimaî ve siyasî cereyanlara karışmak istemiyorlar. Yalnız Sebilürreşad, Doğu gibi mücahidler iman hakikatlerini ehl-i dalâletin tecavüzatından muhafazaya çalıştıkları için, ruh u canımızla onları takdir ve tahsin edip onlarla dostuz ve kardeşiz—fakat siyaset noktasında değil. Çünkü iman dersi için gelenlere tarafgirlik nazarıyla bakılmaz. Dost-düşman, derste farketmez. Halbuki siyaset tarafgirliği, bu mânâyı zedeler, ihlâs kırılır. Onun içindir ki, Nurcular emsalsiz işkencelere ve sıkıntılara tahammül edip Nuru hiçbir şeye âlet etmediler. Siyaset topuzuna el atmadılar.

“Hem Nur Risaleleri küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altındaki anarşiliği ve üstündeki istibdad-ı mutlakı kırdığı cihetle, bir nevi siyasete teması var tevehhüm edilmiş. Halbuki Nurun tercümanı, birtek mesele-i imaniyeyi dünya saltanatına değişmediğini mahkemelerde dâvâ edip yirmi beş sene tarz-ı hayatıyla ve emarelerle ispat etmiştir.”

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşleriniz

Sadık, İbrahim, Zübeyir

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 30

Mektup 30

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımızla sizin faaliyetinizi ve muvaffakiyetinizi tebrik ediyoruz. Benim bütün elemlerime ve hastalıklarıma ilâç, Medresetü'z-Zehranın faaliyetinden ve muvaffakiyetinden ileri geliyor.

Saniyen: Asâ-yı Mûsâ'nın Arapçaya güzelce tercümesi için bir pusula yazmıştım. Bugün Ankara'ya giden Zübeyir ile Seyyid Salih'e gönderecektim. Hem Tarsus'ta mütekait bir zabitin samimî bir mektubuyla Risale-i Nur'dan bazı kitabı istediğine dair mektubunu, onu da Ankara yoluyla size gönderecektim. Birden Antalya Elmalı'nın gayet hâlis Nurcuları namına, hem kendisi haremiyle beraber Afyon'a kadar gelen ve orada Nurların neşrine vasıta olan İbrahim Efendi birden şimdi geldi; ben de onunla size gönderdim. Umuma selâm.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 31

Mektup 31

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Medresetü'z-Zehra erkânlarına ehemmiyetli bir meseleyi havale ediyorum.

Seyyid Salih, "Arabistan'da Asâ-yı Mûsâ'nın çok lüzumu ve çok fâidesi olduğunu, oralarda seyahatimde anladım. Herhalde Arapçaya tercümesi lâzım geliyor" dedi. Benim halim ve hastalığım müsaade etmediği için, benim bedelime Medresetü'z-Zehra erkânı, dört yere, güzelce Arapçaya tercümesi için muhabere etsinler.

Bir mektubu Câmiü'l-Ezhere, Emirdağlı Kılıç Ali vasıtasıyla orada birkaç edip zatlar tercüme etsinler. Bir mektup da, Ankara Diyanet Dairesinde Risale-i Nur'u ciddî takdir eden ve alâkadar olan bir iki âlim Arapçaya tercüme etsinler.

Biri de; Kayseri kazalarından Ürgüp Müftüsü kardeşim Abdülmecid'e yazsınlar ki, yirmi sene bütün kuvvetiyle Nura hizmet etmek ona lâzım iken etmediği için, onun bedeline bütün kuvvetiyle Arapçaya tercüme etsin.

Biri de, Isparta havalisinde Nur dairesindeki âlimler dahi, Asâ-yı Mûsâ'yı, taksim suretinde, herbiri bir kısmını tercüme etsinler.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 32

Mektup 32

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: En büyük müjde ve Risale-i Nur'un tam serbestiyetine bir mukaddeme olarak, çok ziyade beşaretinize sevindik. Isparta adliyesinin üç sene bir menzilde saklamaları, o menzilin kirası olarak o üç yüz lira bedeline, yeni yazı Tarihçe-i Hayat'ı bana bırakılan beş yüzden ikişer lira fiyat ile o üç yüz liraya o fiyatı mukabil tutarak o Tarihçe-i Hayat'tan elli tane gönderirsiniz. Dört sene hapis çeken mübarek Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar mecmuaları benim nazarımda pek fazla kıymettar olduğu için, bana elli liralık gönderiniz. Size şimdi elli lira gönderiyorum.

Saniyen: Nazif'e bin bârekâllah, bin mâşaallah! İkinci bir Hüsrev; İnebolu ikinci bir Isparta olduğunu isbat ediyor. Tarihçe-i Hayat'ın en mühim meselesi Medresetü'z-Zehra olması cihetiyle Nazif'in bu neşriyatı, Reis-i Cumhurun Medresetü'z-Zehra mânâsında ve Doğu Üniversitesi namında Şark Camiü'l-Ezherine ciddî çalışmasına bir vesile olduğunu zannediyoruz.

Salisen: Dinar'ın Baraklı imamı Süleyman'ın ehemmiyetli mektubuna karşı yazınız ki: Türkler hakkında senâ-i Peygamberî muhakkaktır. Birkaç yerde Türklerden ehemmiyetle bahsetmiş; hadis var. Fakat bu hadisin hakikî sureti ne olduğunu, yanımda kütüb-ü hadisiye bulunmadığından bilemiyorum. Fakat mânâsı hakikat ve Türk milletinin senâ-i Peygamberîye mazhar olduğu hakikattir. Bir nümunesi Sultan Fâtih hakkındaki hadistir.

Nur'un birinci talebelerinden Hulûsi Beyin, Ankara'da dostlarına Risale-i Nur dairesine girmesine teşvik eden mânidar ve güzel mektubu dahi gösteriyor ki, yirmi beş seneden beri hiç sarsılmadan Nur hizmeti yapmasına bir nümunedir.

Umum kardeşlerime ve hemşirelere binler selâm.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 33

Mektup 33

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrolsun, mahkemede üç sene hapsedilen Asâ-yı Mûsâ risalesinden ve Sikke-i Gaybiye risalesinden beş nüshayı kemâl-i sürur ile aldık. Cenâb-ı Hak sizlerden ebediyen razı olsun. Âmin.

Saniyen: Mahkemeden verilen Zülfikar nüshasında tashih olunmuş sehivler, bu nüshada tashih edilmemiş. Mu'cizât-ı Kur'âniyenin Dördüncü Zeylinin yüz onuncu sahifesinde, sekizinci satırında "hem lâm'ın" sehivdir. "Hem lâ'nın" olacak. Çünkü Kur'ân'da lâm otuz bindir, lâ on dokuz bindir.

Salisen: Yeni harfle Isparta Sümerbank Fabrikasında bir zat bir mektubunda bir sual soruyor. Benim bedelime siz Kader Risalesini ona tavsiye edersiniz. Ben hem rahatsızım, hem hususî mektuplar yazamıyorum. Hem Zübeyir de Ankara'ya gitmiş. Hem yeni harfi de bilemiyorum. Berâ-yı malûmat size gönderdim.

Rabian: Şoför Abdurrahman ile kendi nafakam elli lirayı daha gönderdim. Bana gönderdiğiniz kitapları ve Sözler mecmuasını kalan borcuma hesap edersiniz. Pek acele oldu.

Umuma pek çok selâm ederim.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 34

Mektup 34

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizi tebrik ediyorum. Ve bu defaki Hüsrev'in bakanlara yazdığı istida, pek mükemmel bir vesika-i tarihiye hükmündedir. Fakat bir iki gün evvel Sungur'dan aldığımız bir telde, 185 eserin verilmesine emir verilmiş. Bu adetli cümleyi anlayamadık. Telgrafhanede müdürden sorduk. O memur onu yanlış almış. Makineden ben kulağımla işittim, "Ve bütün eserlerin geri verilmesine" demektir. Hatırımıza geldi ki, acaba 130 risalenin bazılarını müteaddit cüzleri birer risale yapıp 185'e mi çıkardılar diye ihtimal verdik. Ve anlayamadık.

Hem Yeni Sabah gazetesi yazdığı gibi, Medresetü'z-Zehrayı Doğu Üniversitesi namıyla büyük bir İslâm Darülfununu Reis-i Cumhur tabiriyle, "Her müşkilâtı iktiham edip onun yapılmasına çalışacaklarını" haber aldık. İnşaallah, kırk senedir takip ettiğimiz mühim bir maksadımız, vatan ve milletin menfaati için yapmaya mecbur olacaklar.

Saniyen: Gönderdiğiniz, üç sene bizim gibi hapiste bulunan Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'dan ehemmiyetli yerlere birkaç tane gönderdim. Ezcümle, Cezire'de cami imamı Vastanlı Abdurrahim benim eski talebelerimden olup buraya kadar geldi. Ben on adet mühim kitaplardan verdim. Fakat hatırıma geldi ki, Zülfikar'ın Mu'cizât-ı Kur'âniye Dördüncü Zeylinin iki yerde—biri sekizinci satırda, biri on ikinci satırda—"lâ'nın" yerine "lâm'ın" yazılmış. Halbuki lâm Kur'ân'da otuz bindir. Lâ on dokuz bindir. Bu sehiv başka nüshalarda kısmen tashih edilmiş. Fakat mahkemenizde kalan Zülfikar'larda tashih edilmemiş. Ben de burada unuttum. Siz Cezire'nin müftüsü vasıtasıyla o imam Abdurrahim'e müstensihin bu sehvini tashih edilmesini yazarsınız. Tâ ki Medresetü'z-Zehranın erkânı bu vasıta ile Cezire ile dahi münasebettar olsun diye size havale ediyorum.

Hem bu defa Hüsrev'in mektubunda Zübeyir'in Nazif'e göndereceği pusulayı oraya sehven gönderdiğini anladım. Hüsrev'in de küçük bir sehvi var. Çünkü Yirmi Dördüncü Mektup değil, Yirmi Dördüncü Sözün Onuncu aslına dair Nazif'e bir kısacık mektubum vardı. Sureti burada kalmamıştı. Onuncu Aslın suretini Nazif'e gönderip o pusulanın suretini bize göndermesi için demiştim. Halbuki Onuncu Aslı sehven size göndermiş. Fakat gayet parlak, uzun istidası, bu küçücük sehvini hiçe indirdi, affettirdi.

Bu meselenin sırrı budur. Nazif büyük bir hayır yapmak için Nurcuların ehemmiyetli bir virdi olan Cevşenü'l-Kebir'i makine ile teksir etmiş. Bunun sevabına dair, haşiyesindeki pek harika ve müteşabih hadislerden faziletine dair olan parçayı beraber teksir etmek için bana yazmıştı.

Ben de dedim: Otuz beş seneden beri hergün Cevşen'i okuduğum halde o haşiyeyi üç dört defadan ziyade okumadım. Onun için onun aynı münasip olmaz. Tâ muarız ve zındıklar itiraz parmaklarını uzatmasınlar. İnşaallah yakında o mübarek Cevşenü'l-Kebir Nurcuları şevkiyle tenvir edecek.

Salisen: Ankara ve İstanbul Üniversite Nurcuları İstanbul'da iki bin adet Rehber'i tab ediyorlar. Zannımca büyük Rehberdir. Daha iyi. İnşaallah gençlere büyük bir rehber olur. Kılınç Hacı Ali'ye Medresetü'z-Zehra ile münasebettar olmak için siz yazınız ki: Asâ-yı Mûsâ'yı edip âlimler, güzelce tercüme etsinler. Tâ o tercüme münasebetiyle âlem-i İslâmın o üstadları Nurlarla alâkadar olsunlar.

Rabian: Hacca giden kardeşimiz marangoz Ahmed selâmetle gelmiş mi, merak ediyorum. Hem Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'nın âhirinde Hüsrev'e ve yardımcılarına olan aynı duayı Mustafa Gül ve refiklerini ilâve ile Sözler mecmuasının âhirinde yazınız. Bâkî umumunuza selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Canımdan çok aziz, Mübarek Üstadım Efendim Hazretleri..

Küfür ve dalalet hesabına güruh-u gafilûnun Risale-i Nur'a ve onun pek muhterem ve mübarek müellifi siz Üstadımıza ve Nur'un kahraman talebelerine karşı giriştikleri taarruz, kalbinde bir zerrecik iman taşıyanları dahi en derin elemlere, ızdırablara sevk etmiş bulunuyor. Bu zümre-i la-yuflihûn'un bilmeleri lazımdır ki; Risale-i Nur'a ve onun canımızdan aziz mübarek müellifine ve hakiki Nur Talebelerine tevcih edilen her taarruz, her baskı bizleri ürkütmek, yıldırmak değil; bilakis Risale-i Nur hademeliğinde Kur'an-ı Azim üş-Şan hizmetkarlığında daha şiddetle sa'ye teşvik ediyor, teşci' ediyor ve bizi onların etrafında topluyor. En büyük üzüntümüz mübarek sıhhatinizden haber alamamak endişesidir.

Medreset-üz Zehra'nın şimdilik sükutu, adem-i ma'lumatımız hasebiyle vesile-i hüzün oluyor.

Pek Muhterem Efendim Bağdad'tan kardeşimiz Ramazan adresimize gönderdiği iki makaleyi leffen arz ve takdim ediyorum. Risale-i Nur ile Türkiye'nin aksine olarak, hariç memleketlerin alâkalanması, ittihad-ı İslam nokta-i nazarından sürûr, göz yaşı; bizim için ise, hüzün, gözyaşı döktürdü. Bütün kardeşlerimizle birlikte mübarek el ve ayaklarınızı öper, dualarınızı istirham eyleriz Efendim Hazretleri..

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Aciz ve Günahkar Talebeniz

Mehmed

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 37

Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Benim Abdurrahman'ım ve küçücük bir Hüsrev namını alan Ceylân, vazifesini iki üç yerde tam yaptı, geldi. Şimdi daha büyük bir vazife için Ankara'ya Sungur gibi bir vekilim olarak gönderiyorum.

Saniyen: Bazı zatların mektuplarını berâ-yı malûmat size gönderdim.

Salisen: Benim Sözler mecmuasından ve İnebolu'dan gelen yeni harf Tarihçe-i Hayat ve eski harf Cevşen'den bana gönderilecek nüshaların mukabili size ne kadar borcum olabilir, bildiriniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 38

Mektup 38

Aziz, sıddık kardeşim Osman Nuri,

Madem Cenâb-ı Hak, senin kudsî niyet ve ihlâsınla Ankara'da en mühim genç Said'leri senin etrafına toplamış. Madem Ankara'da benim bulunmamı lüzumlu görüyorsunuz. Ben de şimdi nafakamla tedarik ettiğim nüshalarımı o küçük medrese-i Nuriyeme benim bedelime gönderiyorum. Onların adedince Said'ler, seninle komşu olurlar.

Hem fedakâr evlâdın çok fevkinde sadakatle şimdiye kadar hizmetleriyle herbiri birer genç Said olarak beş-on Abdurrahmanlarım hükmünde Sungur, Ceylân, Tillolu Said, Salih, Abdullah, Ahmed, Ziya gibi genç ve çalışkan Saidleri senin yanına hem benim vekilim, hem senin talebelerin olarak benim bedelime o küçücük medrese-i Nuriyeye nezaret ve bir nevi dershane olarak reyinize bırakıyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 39

Mektup 39

Aziz, sıddık ve mübarek kardeşlerim,

Evvelâ: Hüsrev'in imzasıyla Reis-i Cumhura verilen telgraf, bir ihtimali var ki; Ankara'da küçük Hüsrev'ler, Hüsrev'in kalemiyle yazılan Kur'ân'ı fotoğrafla tab etmek ihtimali hatırımıza geldi. Siz Isparta postahanesinden anlayınız ki, ne mahiyette bir telgraftır? Bana da malûmat veriniz. Merak ettim.

Saniyen: Konya'daki Rıfat Filiz kardeşimizin mektubunda, bazı sofîlerin bize hafif tenkitlerinin hiç ehemmiyeti yoktur. Sakın müteessir olmasınlar. Hiçbir vecihle mukabele etmesinler. Şimdi ehl-i imanın, hususan ehl-i tarikatın ve bilhassa şahsıma ait tenkitlerini bir nevi nasihat ve bir nevi iltifat telâkki ederim. Onlara hakkımı helâl ediyorum. Şimdi ehl-i ilhadın bize dehşetli zararlarına karşı, kardeşlerimiz olan ehl-i imanın gayet hafif, şahsıma karşı tenkitlerini bir nevi ikaz ve bizi ihtiyata sevk için bir dostluk telâkki ediyorum.

Salisen: Bu yakında Afyon'da haftalık gazeteler, gizli münafıkların tahrikiyle beni de, alâkamız olmadığı birşeye münasebettar göstermiş. Buradaki Nurcular da onu tekzip ettiler. Merak edilecek birşey değildir. Medresetü'z-Zehra erkânlarının harika ve müessir ve âlem-i İslâma menfaatli hizmet-i Nuriyelerini bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize binler selâm eder, dua eder ve dualarınızı istiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 40

Mektup 40

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Mübarekler köyünden Ali ile Hacı Süleyman ve Dinar tarafından Abdurrahman ve Himmet ve daha evvel gelen ehemmiyetli bir Nurcu hemşehrisi yanıma geldiler. Cenâb-ı Hakka çok şükürler ediyorum ki, Mübarekler köyünde (Kuleönü) eskisi gibi Nurlara şiddetli alâkalarını muhafaza ediyorlar. Ve onların sadakat ve ihlâslarının bir kerametidir ki, kendime mahsus on mecmua kitaplarımı lüzumuna binaen Ankara'ya gönderdiğim ve çok ehemmiyetli ve uzak yerlerden benden kitapları istedikleri aynı zamanda Kuleönü mübarekleri kendilerine mahsus Nur mecmualarını gönderdiğim miktarın aynı olarak Medresetü'z-Zehranın bir hediyesi olarak bana getirdiler. Hususan birinci Abdurrahman olan Büyük Mustafa'nın kendi el yazısı olan bütün Mektubat ve Lâhikayı içinde buldum. Cenâb-ı Hak o kitapların harfleri adedince her birisine mukabil bin rahmet ihsan etsin. Âmin.

Saniyen: On bir ay Hüsrev'in istirahatine fevkalâde hâlisâne hapiste hizmet eden ve müdafaatında gayet güzel mukabele eden Nurun küçük kahramanlarından Mustafa, dünkü gün benim yanıma geldi, dedi: "Ben, ağabeyim Hüsrev'in yanına ziyaretine gideceğim." Dedim: Gerçi hem senin, hem onun hakkınızdır bu ziyaret. Fakat bugün dört talebe geldiler, Isparta'ya gittiler; o cihette ihtiyaç kalmadı. Sen de Risale-i Nur hesabına mühim bir köyde imam olduğun için, o hizmet de benim şahsî hizmetimden daha ziyade Nurlara fâidesi olduğu gibi, Hüsrev'in ziyaretinden şimdilik daha kıymettar olabilir. Eğer o köyde hizmet-i Nuriye olmasaydı, Mustafa gibi hâlis ve fedakâr hizmetkâra ihtiyacım vardı. Öyleyse, şimdilik ziyareti tehir et.

Salisen: Konyalı Hacı Sabri kardeşimiz yanıma geldi. Ben, Sadık, Hayri, Mustafa hazır iken çok ehemmiyetli sohbetimiz Hacı Sabri'ye mühim bir ders oldu. Bilhassa Medresetü'z-Zehra

erkânlarının, hususan Hüsrev'in bu vatan ve millet ve âlem-i İslâma hizmet-i imaniyeleri ve tahripçi dinsizlerin desiselerine sed çekmeleri o kadar büyük bir hasenedir ki, farz-ı muhal, binler seyyie olsa affettirir. Öyleyse, başta Hüsrev olarak o erkânların hiçbir hareketini tenkit etmemek ve kemâl-i ihlâs ve samimiyetle onlara tesanüd ve tam kardeş olmak lâzımdır diye bu mealde bir ders oldu. İnşaallah Hacı Sabri de, Hoca Sabri ve Rüştü ve emsalleri gibi ruh u can ile alâkadar ve Hüsrev'e tam kardeş olacak; meşrep ihtilâfı daha tesir etmeyecek.

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 41

Mektup 41

Aziz, sıddık kardeşlerim, Medresetü'z-Zehra erkânları, Nur nâşirleri,

Evvelâ: Bir meseleyi biz münasip gördük; size, asıl Nur hakkında söz sahibi Medresetü'z-Zehra erkânlarının tensibine havale etmek için kalbe geldi. Şöyle ki:

Bugünlerde bana hizmet eden üç arkadaşımızın muvakkaten birkaç gün benden ders almak iştiyaklarına binaen ve eski zamanda talebelerime verdiğim kıymettar bir hatırayı hayatlandırmak iştiyakına binaen, matbu Lemeat hergün bir sahifesini ders veriyordum. Hem ben, hem onlar çok hayretle ve takdirle karşılıyorduk. Fikrimize geldi ki: Bu matbu risalenin, sair matbu risaleler gibi nüshalarının kalmadığının sebebi, bunun çok kıymettar olduğunu bilen düşman kısmı intişarına mâni olduklarına ve dost kısmı, kıymeti için elinden çıkarmadığına kanaatimiz geldi.

Hem gördük ki, bu Lemeat, Risale-i Nur'un mühim bir kısmının çekirdekleri, tohumları hükmünde gayet güzel vecizelere ve hiçbir edibin ve mütefekkirin muvaffak olamadığı bir tarzla sehl-i mümteni gibi taklit edilmez büyük bir hakikat-i içtimaiyeyi küçük bir vecizede ve manzum bir kitabı, mensur gibi, aynı nesirli bir kitap gibi, hiç nazmı hatıra getirmeden kolayca okunacak bir tarzda bulunması, otuz yedi sene evvel Ramazan-ı Şerifin yirmi gününde hergün bir iki saat iştigaliyle bir tarzda koca bir kitap kadar uzun, bir nevi mesnevî yazılması ve içinde yirmi yerde, bir ihtar-ı gaybî nevinde haber verdiklerinin otuz kırk sene sonra aynen meâli çıkmış gibi o noktalara elimize geçen bir nüshada işaret koyduk. Gösteriyor ki, bu Lemeat, Risale-i Nur'un bir müjdecisi ve fihristesi ve bir fidanlık nümunesidir kanaatimiz geldi.

Saniyen: Bu Lemeat'ın işaret ettiğimiz kısımları Otuz Üçüncü Söz namında Sözler'in âhirinde yazılması, Nur Kahramanı Hüsrev'in ve Medresetü'z-Zehra erkânlarının reyine havale ediyoruz. Umum

kardeş ve hemşirelerime selâm ve dua ve dualarını istiyoruz. **(Haşiye)**

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Haşiye: Eğer kabul etseniz, yanımdaki Lemeât sonra gönderilecek.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 42

Mektup 42

Aziz, sıddık, sadık, muhlis ve hâlis kardeşlerim ve hemşirelerim,

Bütün ruh u canımızla bayramlarınızı, hem bu sene serbestçe hâlisâne hacca gidenlerin bayramlarını, hem bu vatandaki istibdadın kırılmasıyla hürriyet-i şer'iyeye bu milletin mazhariyete başlamasını ve bu milletin bu mânevî bayramını ve âlem-i İslâmın ittifakkârâne intibahlarının mânevî bayramlarını ve Risale-i Nur'un hakikat-i Kur'âniyeye dair verdikleri haberlerini zamanın tasdik etmelerini ve en geniş bir dairede o mânevî envar-ı Kur'âniyeye, beşer ihtiyacını hissetmesini tebrik ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 43

Mektup 43

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Seyyid Salih'in Halep ve havalisindeki çok ehemmiyetli İhvan-ı Müslimîn Cemiyeti için sizden istediği Nur mecmualarından, kendime mahsus mecmualardan on tanesini ona gönderdim ki onlara versin.

Saniyen: Denizli, hem Denizli'deki Nur kardeşlerimizle ziyade alâkadarım. Merhum Hasan Feyzi'nin arkadaşları ne vaziyette olduklarını ve Yâkup Cemal eski kardeşimiz ne halde ve nerede olduğunu merak ederken, aynı vakitte Yâkup Cemal'in Denizli Nurcuları namına güzel bayram tebriki beni çok sevindirdi. Mütehassirâne ve müştâkane hayalen beni Denizli'de gezdirdi, "Mâşâallah, bârekâllah" dedim.

Salisen: Nurcuları yirmi seneden beri tâzip eden ve hapislere sokan bedbahtlardan bazıları, her günde bir ay bize verdikleri sıkıntılar kadar mânevî azap çekiyorlar. Biz o zâlimleri Cehenneme havale edip sabrederdik. Fakat hizmet-i imaniye kudsiyeti, o bedbahtlara dünyada da bir nevi cehennemi, adalet-i İlâhiyeden istemiş ki, bazıları bir senede istibdad-ı mutlakadan aldığı lezzeti hiçe indiriyor gördük; zaman gösterdi. Demek adalet ve inayet-i İlâhiyenin himayeti bize kâfidir.

Rabian: Ali Osman'ın vefatıyla hem akrabasını, hem Medresetü'z-Zehra ve Nur dairesini tâziye ediyorum. Ve onu da tebrik ediyorum ki, vazifesini tam yapmış ve şimdi de Nur kahramanları Hâfız Ali ve Hâfız Mustafa yanında duama dahildir.

Umum kardeşlerime binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 45

Mektup 45

Hapsin latîf bir hâtırası

Hapislerde, hususan Afyon hapsinde eski, zâlim müstebitlerin aldatmak suretinde arasıra af bahsini etmesinden, biçare mahpuslar benden soruyordular: “Acaba af olacak mı?”

Ben de derdim: Bu zâlimler aldatıyorlar. Fakat Nur şakirtleri madem mahpuslara teselli vermek ve yüzde doksanını namaz kıldırmak hikmetiyle üç defa hapse girdiler. Rahmet-i İlâhiyeden kuvvetli ümit ederim ki, hapislerin tam bir afla çıkmasına bir alâmet olduğuna kuvvetle ümit ve müjde ediyorum. Çok defa çok adamlara bu teselliyi veriyordum. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, kahraman Demokratlar o ümit ve ihbarlarımı tasdik ettirip, keyfî, tarafgirâne bazı kanunların bahanesiyle ve garazkâr bazı memurların tarafgirlik hesabına bahanelerle ezilen çok mâsum mahpusları azaptan kurtarmaya vesile oldular. Ve milletin cür’etkâr kısmını kendine ve âsâyişe taraftar ettiler. O vesileyle, pek çok mahpuslar Nurlara ve Nurculara cidden alâkadarlık sebebiyle tamamıyla ıslah-ı hal edip vatan ve millete değil muzır, belki birer hizb ve uzv-u nâfi hükmüne geçtiler.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 46

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Çok Sevgili Üstadımız Efendimiz,

“Risale-i Nur imha edilmez” diye yazılan ayn-ı hakikat parçayı Başbakan, Adliye Bakanına ev adresleriyle, yine diğer bakanların da resmî adreslerine gönderdik. Görüştüğümüz meb’uslara veriyoruz. Hepsi de bu hususta çalışacaklarını söylüyorlar. Isparta Mebusu Senirkentli Tahsin Tola, ziyade alâkadar oluyor ve diyor ki: “Hükûmet şimdi komünistlikle mücadeleye başladı. Bu mücadele yalnız zabıta ile olamaz. Nurcular yirmi seneden beri mücadele ediyorlar. Ve hükûmete büyük yardımda bulunuyorlar. Ve bugün memleketteki muhtelif cereyanların en hayırlısı ve en tesirlisi Nurculardır diyorlar.”

Vâiz ve meb’us Ömer Bilen, diğer meb’us Hasan Fehmi Ustaoğlu ve Fehmi Çobanoğlu isimli ihtiyar zatlar, size pek çok hürmet ve selâm ediyorlar. Her ikisi dahi Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi namına sevgili Üstadımızı, bu asrın bir mürşid-i hakikîsi söyleyerek, “Onların himmetidir ki, bu umulmadık zafer kazanıldı” diyorlar. Siz sevgili Üstadımızdan çok cihetle yardım gördüğünü söyleyen bu muhterem milletvekilleri, sizin dua ve Risale-i Nur’un hizmetine güvenerek ileriye pek büyük ümitle baktıklarını ve “İslâmiyetin bütün şâşaasıyla âlem-i insaniyet çapında parlayacağını Cenâb-ı Hakkın rahmetinden bekliyoruz” diyorlar. Dünkü Çarşamba günü üç meb’us, bir aralık Üstadımızı ziyaret edeceklerini konuşmuşlar.

Abdullah, Sungur

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 48

Mektup 48

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımla geçmiş Mevlid-i Nebeviyenizi tebrik ediyoruz.

Saniyen: Sizin Nurun neşrindeki muvaffakiyetinizi âlem-i İslâm tebrik edip alkışlayacak. Şimdi de emareleri görünüyor ki: Ezcümle bir nümunesi, Pakistan Maarif Vekili Nurlar için benim yanıma geldi, Risale-i Nur'un bir kısmını aldı. "Doksan milyon Müslümanlar içinde neşrine çalışacağım" dedi. Aldı, gitti.

Hem bu kadar aleyhimizde münafıklar çalıştıkları halde, hem Avrupa'da, hem Asya'da uzak yerlere Risale-i Nur'u götürmüşler.

Hem Berlin'de Almanlar Zülfikar'ı aldıkları vakit, bir gazetelerinde alkışlayarak ilân etmişler.

Hem dahilde ehl-i iman, en ziyade muarızlar olan eski başbakan ve dahiliye vekili yasak ettikleri Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar'ı yasaklarına ehemmiyet vermeyerek kemal-i şevkle okuyorlar. Okuyanlar Ankara'da pek ziyadedir.

Hem birkaç yerde hapishane müdürleri iki üç vilâyette karar vermişler ki: "Biz hapishaneleri medrese-i Nuriye yapacağız ki, bizim mahpuslar da Denizli, Afyon hapisleri gibi Nurlarla ıslah olsunlar."

Salisen: Merhum Burhan, Nurun ümmî ve gizli kahramanı idi. Hem onun akrabasını, hem Isparta'yı, hem Medresetü'z-Zehra şakirtlerini tâziye ediyorum. Beş-altı gün evvel haber almıştım. Şimdiye kadar beş altı gün zarfında belki bin defa ona dua etmişim. Çünkü altı günde virdimde dört yüze yakın [1] اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ dediğimde onu da niyet ediyorum. Bütün okuduklarımı Burhan'a hediye ediyorum.

Rabian: Nurlar, mektepleri tam nurlandırmaya başladı. Mektep şakirtlerini medrese talebelerinden ziyade Nurlara sahip ve nâşir ve şakirt eyledi. İnşaallah, medrese ehli yavaş yavaş hakikî malları ve medrese mahsulü olan Nurlara sahip çıkacaklar. Şimdi de çok müftülerden ve çok ulemalardan Nurlara karşı çok iştiyak görülüyor ve istiyorlar.

Şimdi en mühim tekkeler ehli, ehl-i tarikattır. Bütün kuvvetleriyle Nur Risalelerini nurlandırmaları ve sahip çıkmaları lâzım ve elzemdir. **(Haşiye)** Şimdiye kadar ben yalnız iman hakikatini düşünüp "Tarikat zamanı değil, bid'alar mâni oluyor" dedim. Fakat şimdi, sünnet-i Peygamberî dairesinde, bütün on iki büyük tarikatın hulâsası olan ve tariklerin en büyük dairesi bulunan Risale-i Nur dairesi içine, her tarikat ehli kendi tarikatı dairesi gibi görüp girmek lâzım ve elzem olduğunu bu zaman gösterdi.

Hem ehl-i tarikatın en günahkârı dahi çabuk dinsizliğe giremiyor; kalbi mağlûp olamıyor. Onun için onlar tam sarsılmaz, hakikî Nurcu olabilirler. Yalnız mümkün olduğu kadar bid'atlara ve takvâyı kıran büyük günahlara girmemek gerektir.

Hâmisen: Şimdi bu zamanda en büyük tehlike olan zındıka ve dinsizlik ve anarşilik ve maddiyunluğa karşı yalnız ve yalnız tek bir çare var. O da Kur'ân'ın hakikatlerine sarılmaktır. Yoksa koca Çin'i az bir zamanda komünistliğe çeviren musibet-i beşeriye, siyasî, maddî kuvvetlerle susmaz. Yalnız onu susturan hakikat-i Kur'âniyedir.

Rehber Risalesindeki Leyle-i Kadir meselesi, şimdi hem Amerika, hem Avrupa'da eseri görülüyor. Onun için, şimdiki bu hükûmetimizin hakikî kuvveti, hakaik-i Kur'âniyeye dayanmak ve hizmet etmektir. Bununla, ihtiyat kuvveti olan üç yüz elli milyon uhuvvet-i İslâmiye ile ittihad-ı İslâm dairesinde kardeşleri kazanır. Eskiden Hıristiyan devletleri bu ittihad-ı İslâma taraftar değildiler. Fakat şimdi komünistlik ve anarşistlik çıktığı için, hem Amerika, hem Avrupa devletleri Kur'ân'a ve ittihad-ı İslâma taraftar olmaya mecburdurlar.

Sâdisen: Yanıma Nur talebesi bir meb'us geldi, dedi ki:

"Ben Adliye Bakanlığına gittim. Afyon'da Nurların müsadere kararını söyledim." Adliye Vekili Özyörük dedi ki: "Ben Afyon Mahkemesine Nur'ların tamamen verilmesine emir verdim. Hattâ

bendeki Asâ-yı Mûsâ'yı da müellifine iade edeceğim diye bana söyledi. Halil Özyörük'ün bu sözü Demokratlara ve Nurlara taraftarlığını gösteriyor."

Umuma binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: İşte mühim bir nümunesi: Seydişehirli Hacı Abdullah'ın bütün mensupları, hem Kastamonu'da, hem Isparta'da, hem Eskişehir'de Risale-i Nur dairesini kendi tarikat daireleri telâkki etmişler ki, onlardan Nurlara rastlayanlar, takdirkârâne sahip çıkıyorlar. Onlara bin bârekâllah...

1.)Bizi azap ateşinden ve Cehennemden kurtar.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 49

Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim ve Nurun genç kahramanları,

Evvelâ: Ruh u canımızla sizin Ankara gibi yerde harika bir tarzda hizmet-i Nuriyenizi tebrik ediyoruz. Hakikaten ümidimizin fevkında ehl-i maarif ve mektepliler kısmında çok ehemmiyetli bir intibaha vesile oldunuz. Bir senede Ankara gibi bir yerde bu hizmetiniz on senede ancak yapılacak. Az bir zamanda bu vazife-i imaniyeyi yaptığınıza kanaat edip kuvve-i mâneviyeniz ehemmiyetsiz hâdiselerle kırılmasın. Belki daha şiddetli çalışmanıza vesile olsun. O gibi yerlerde dahilden ve hariçten gelen yirmi kadar siyasî ve içtimaî cereyanların hodfuruşâne ve garazkârâne çarpıştıkları bir zamanda Kur'ân ve imana hizmetiniz ve Üniversitelilerin Nurlara takdirkârâne sahip çıkmaları, bütün Nurcuları sevindirdiği gibi, ileride inşaallah âlem-i İslâmı da sevindirecek. Sizlerin az hizmetinizde mükâfat çoktur.

Bazan askerlikte ağır şerait altında bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmünde olduğu gibi, sizler ve İstanbul Üniversiteli Nurcuları dahi, az zamanda çok vazife gördünüz. Mesainizin semeresi az da olsa kanaat ediniz. Mücahede cephesinde bazı zaiflerin geri çekilmesi cesurlarda daha ziyade kahramanlık damarını tahrik ettiği gibi, Nur fedakârları, vehhamların çekilmesiyle daha ziyade gayret ve sebata, belki şevkle daha ziyade çalışmaya sebep olmak gerektir.

Evet, Risale-i Nur'un mühim bir hakikatinden siz fıtraten bir ders aldınız. Yine o hakikatı nazar-ı dikkate alınız. O da şudur:

Vazifemiz ihlâs ile iman ve Kur'ân'a hizmet etmektir. Amma bizi muvaffak etmek ve halka kabul ettirmek ve muarızları kaçırmak ise, o vazife-i İlâhiyedir. Biz buna karışmayacağız. Mağlûp da olsak, kuvve-i mâneviyeye ve hizmetimize noksanlık vermeyecek. O noktada kanaat etmek lâzımdır.

Meselâ, bir zaman İslâmın büyük bir kahramanı Celâleddin Harzemşah'a demişler: "Cengiz'e karşı muzaffer olacaksın."

O demiş: "Vazifemiz cihad etmektir. Bizi galip etmek vazife-i İlâhiyedir. Ona karışmam."

Sizin şimdiye kadar sarsılmadan hâlis hizmetinizin delâletiyle, siz de bu kahramana iktida etmişsiniz. Binden bir iki adam sizden kabul etse, yine sarsılmamak gerektir. Bazan bir iki adam, bine mukabil geliyor.

Saniyen: Ankara'da bu sırada nazarlar dünyaya ziyade çevrilmiş. Ve iktidar kısmı daha tam prensibini kabul etmeye vakit bulamamış. Müteaddit partiler kendine tarafdar bulmak için veya kabahatlerini setretmek için elbette çok çalışıyorlar. Ve İslâmiyet ve Kur'ân aleyhindeki hariçteki cereyanlar elbette dahilde bazılarını bulmuşlar ki, Kur'ân lehinde cidden çalışanları uçurmak, kaçırmak, evham vermek gibi propagandalarla hakikî fedakâr olmayan veya dünya ile ve fazla dostlarla alâkadar olanları evhamlandırıyorlar. Ve Nurcuların da kuvve-i mâneviyelerini kırmaya çalışıyorlar.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 50

Mektup 50

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben size bugün mektup yazacaktım. Ziyade rahatsızlığım sebebiyle telâşta iken, aynı dakikada Mustafa Gül ve İbrahim Gül geldiler. Hem bana ilâç, hem teselli, hem büyük sevince vesile olduklarından, o iki mübarek kardeşimi benim vekillerim ve bir mektup olarak size gönderiyorum. Onlar birer Said olarak benim bedelime sizi ziyaret ve tebrik edip sair şeylerimi de size beyan etsinler.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 51

Mektup 51

Aziz, sıddık ve mübarek kardeşlerim,

Evvelâ: Nurdan bana çok lüzumu bulunan Medresetü'z-Zehranın fütuhatçı mahsulâtını ve kahraman Tahirî'nin merhume haremiyle ve merhume iki kerimesi namına gönderdiği mecmualarını ve iki hafta evvel merhum Hâfız Ali'nin bir hayrülhalefi Mustafa'nın tam zamanında tamam Mektubat'ını ve Nurun metin bir kumandanı Re'fet Beyin kendi kalemiyle yazdığı mübarek mecmuasını ve pek güzel ve mânidar rüyalı mektubunu aldım ve çok sevindim. Onların her bir harfine Cenab-ı Erhamürrahimîn sizin her birinize bin hasene ihsan etsin. Merhume Hatice ve merhume Hicret'in ve merhume Âişe'nin ruhlarına ve kabirlerine binler rahmet eylesin. Âmin.

Saniyen: İkinci bir Hüsrev olan Mustafa Osman'ın mektubunda, Sabri namında bir kardeşimizin, benim hizmetim için yanıma gelmesini istemesi beni çok memnun etti. O gelmiş ve birkaç ay hizmet etmişçesine kabul ediyorum. Fakat şimdi benim hizmetime hariçten gelmeye ihtiyaç kalmamıştır. Ne vakit ihtiyaç olursa o zaman haberdar edeceğim. Hakikaten Eflâni havalisinde Isparta kahramanları mahiyetinde küçük kahramanlar yetişmeye başlamıştır.

Salisen: Nur'un demirbaş kâtibi ve şakirdi Kâtip Osman'ın Risale-i Nur bahçesinden gönderdiği yaş üzüm teberrükünü ve Medresetü'z-Zehranın çok ehemmiyetli bir şubesi ve bir merkezi olan Sava'nın gayet mübarek teberrüklerini, kaideme muhalif olarak onların hatırı için kabul ettim. Ve kime yedirsem de, onların hayrı olarak yedireceğim.

Rabian: Nur kahramanı Hüsrev'in, ben Emirdağında iken bana yazdığı umum mektuplarından mühim parçalarını, hususan benim yazdığım mektupların hülâsalarını hâvi kısımlarını bir defterde yazmıştım. Fakat ben hapisteyken birisi, hoşuna gitmiş, almış; kayboldu. Şimdi tekrar eski mektuplarından kırk kadar bende var. Onları inşaallah ben işaret edeceğim; burada yazdıramazsam size

göndereceğim. Bir defterde cem edilerek belki ehemmiyetine binaen teksir edilecek.

Hâmisen: Sözler mecmuasından on beş tanesini Ankara'ya gönderdim. Çok fâide vermiş. Oradaki Nurcular kahramancasına ihtiyat perdesi altında çalışıyorlar.

Sâdisen: Sizde bulunmayan ve Hüsrev'in istediği Mektubat'ı tashih ettim. Birisiyle göndereceğim. Bu defa Yirmi Dördüncü Mektubu çok kıymetli, çok ince, çok derin ayn-ı hakikat gördüm.

Umuma binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 52

Mektup 52

Aziz, sıddık ve mübarek kardeşlerim,

Evvelâ: Kardeşimiz İnebolu Hüsrevi Nazif Çelebi bana yazıyor ki: “Hizb-i Nûriye ve Salâvatın neşrini bitirdikten sonra ne münasip ise neşredeceğim” diye soruyor.

Bence sizin tensibinizle Hastalar ve İhtiyarlar Lem’aları ve On Yedinci Mektup olan çocukların kısacık tâziyenamesi ve Yirmi Birinci Mektup (ihtiyarlara hizmet hakkındaki kısa mektubun) neşri münasiptir. Fakat Medresetü’z-Zehranın erkânı, hangi cümle ve hangi fıkra münasip görürlerse kaldırabilirler ve ıslah edebilirler. Ve daha kısa başka münasip risaleler varsa ilâve edebilirler. Bu mealde, kahraman Nazif’e çabuk cevap gönderiniz. Hakikaten, o kardeşimizin Cevşenü’l-Kebîri ve Hizb-i Nuriyeyi Salâvat ile beraber neşri, Nurculara ve ehl-i imana büyük bir hizmettir. Cenâb-ı Hak herbir harfine mukabil ona ve yardımcılarına bin sevap ihsan etsin. Âmin.

Saniyen: Yeni ehl-i hükûmet yavaş yavaş anlıyor ki, hakikî kuvvet Kur’ân’dadır. Ve İslâmiyet uhuvvetiyle ve imanın hakaikiyle tahribatçı düşmanlara karşı dayanabilirler.

Evet, bir tahripçi, yirmi tamirciyi telâşa düşürür ve bazan mağlûp edebilir. Koca Çin’i kendine tâbi yapan bir kuvveti, buradaki yirmi milyon Müslümana karşı âdetâ mağlûp bir vaziyette tecavüzden durduran, maddî kuvvetler, haricî-dahilî tedbirler, ittifaklar değil, belki yalnız Kur’ân ve imanın hakikatleri, onların en büyük kuvveti olan mâneviyat-ı kalbiyeyi tahribatlarına karşı sed çekmesi ve mânevî yaralarını tedavi etmesidir. Ve yeni hükûmetin Maarif Vekili bu hakikati hissetmiş ki, seleflerine muhalif olarak, en ziyade iman hakikatlerinin neşrine, din derslerine ehemmiyet veriyor. Hattâ büyük bir ehemmiyetle, şimdi de Şark Darülfünunu—tâbirlerince Doğu Üniversitesi—için yüz bin lira tahsis edildiğini gazeteler yazmış.

Hem mezkûr hakikati, hem Ankara, hem İstanbul Üniversiteleri o dehşetli, tahribatçı kuvvete karşı hem vatanı, hem gençliği kurtaracak hakaik-ı Kur'âniye ve imaniye olduğunu kat'iyen bildiler ki, Ankara'daki üniversiteliler 1700 imza ile Maarif Vekilinin din derslerini cebrî mekteplere koyması için tebrik etmişler. Ve İstanbul Üniversitesinde yeni hükûmetin en mühim bir rüknüne demişler ki:

"Anadolu'da din lehinde kuvvetli bir cereyan var. Onlara da, solcular gibi bir derece meydan vermeyeceğiz" demesine mukabil, o üniversitenin mümessili, din neşriyatı yapanlar aleyhinde olduğu halde, o reise demiş ki:

"Eğer dediğin o cereyan Risale-i Nur ise, ne siz ve ne de Avrupa onu mağlûp edemez."

Bu mesele münasebetiyle, meslek ve meşrebime muhalif olarak Eski Said'in bir iki dakika kafasını başıma alarak diyorum ki:

Küfür ile iman ortası yoktur. Bu memlekette İslâmiyete karşı komünist mücadelesi ortası olamaz. Sağ ve sol, ortası, üç meslek icap ettirir. Eğer İngiliz, Fransız deseler hakları var. "Sağ İslâmiyet, sol komünistlik, ortası da Nasraniyet" diyebilirler. Fakat bu vatanda, küfr-ü mutlaka karşı iman ve İslâmiyetten başka bir din, bir mezhep olamaz. Olsa, dini bırakıp komünistliğe girmektir. Çünkü hakikî bir Müslüman hiçbir zaman Yahudi ve Nasranî olamıyor. Olsa olsa dinsiz olup tam anarşist olur.

İnşaallah, Maarif ve Adliye Vekilleri gibi, sair erkânlar da bu ehemmiyetli hakikati tam anlayacaklar. Sağ-sol tâbiri yerine, hak ve hakikat ve Kur'ân ve iman kuvvetine dayanıp bu vatanı küfr-ü mutlaktan, anarşilikten, zındıkadan ve onların dehşetli tahribatlarından kurtarmaya çalışmalarını rahmet-i İlâhiyeden bütün ruh u canımızla niyaz ve rica ediyoruz.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Medresetüzzehra'nın medrese-i nuriyesi olan Sava kahramanlarının başta Mustafa Gül'ün gayet güzel ve içinde Nur'un çok mübarek şakirdlerinin isimleri bulunan mektubu beni çok sevindirdi. O mektubda isimleri bulunan o hâlis, fedakâr kardeşlerime birer birer selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

Sâniyen: İnebolu kahramanı Nazif Çelebi'nin benim hesabıma size göndereceği 500 Cevşen, 300 Hizb-ül Ekber-i Nuriye'den Emirdağı'na bana 100 Cevşen 100 Hizb-ül Ekber-i Nuriye'yi gönderiniz. Öteki kısmı benim size borçlarım hesabıma siz orada müştaklara verirsiniz. Siz münasib gördüğünüz fiyata verirsiniz.

Sâlisen: Bir iki hafta evvel Mısır'ın Camiü'l-Ezherinin büyük bir müderrisi olan Ali Rıza buraya hususî bir adamı gönderdiği gibi, iki gün evvel de aslen Buharalı ve Medine-i Münevvere'de mücavir ve Mısır'da büyük âlimlerle ve hususan eski Şeyhül-islâmımız ve Dârü'l-Hikmette benim arkadaşım Mustafa Sabri Efendiyle alâkadar ve bu tarafa geleceğine dair onlarla görüşen ve bir derece onların namına mühim bir âlim yanıma geldi. Ben de Camiü'l-Ezher'e hediye-i vakfiyem olarak on bir tane hususî mecmualarımı o zât vasıtasıyla âlem-i İslâmın büyük medresesi olan ve o âlimin ihbarıyla şimdi yirmi yedi bin talebesi bulunan Camiü'l-Ezher'e hediye olarak o zâta verdik. Hem dedik: Başta Mustafa Sabri ve Ali Rıza ve Mehmed Zahid Kevserî olarak, Nur mecmualarına benim bedelime sahip ve hâmi ve vâris olsunlar ve Arabîye tercümeye çalışsınlar, dedik. Mektup da yazdık. O zât aldı, gitti.

Umum kardeşlerime ve hemşirelerime selâm ederim, dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 54

Mektup 54

Evvelâ: Hadsiz şükrolsun ki, şimdi Ankara içinde küçük bir medrese-i Nuriye mânâsında, küçük Said'ler ve Nurun fedakârları her gece birisi bir mecmuayı okur, ötekiler ders alır gibi dinliyorlar. Bazı vakit konferans zamanında bazı mühim adamlar da iştirak ediyorlar. Bu defa Afyon gazetecisinin iftirası münasebetiyle Başvekile ve Dahiliye Vekâletine ve Nur talebelerine bazı meb'uslar söylemiş: Adnan Menderes ile Dahiliye Vekili pek dostâne mukabele edip haber göndermişler ki, "Hiç merak etmesin ve meyus olmasın."

Ve Afyon'daki gazeteci de, "Ben Emirdağına geleceğim ve Üstada iki dileğim var; bunları rica edeceğim ve özür dileyeceğim" demiş. Ve bizim aleyhimizde neşredilen o gazetelerden, talebelerim yüz altmış adedini alarak imha etmişlerdir.

Daha fazla yazacaktım. Rahatsızlığım dolayısıyla yazamadım ve vakit de dar olduğundan kısa kesiyorum. Umumunuza selâm.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 55

Mektup 55

Hakikaten Eflâni ve Safranbolu, aynen Isparta'nın kahramanları gibi Nurlara mütemadiyen çalışıyorlar. Hattâ bu defa Rehberlerin bir kısmında münâcât yoktu. Eflâni az bir zamanda yetmiş adet eski harfle Münâcâtı yazıp bize göndermiştir. Biz de o Münâcâtları Rehberlerin arkasına ilâve ettik. İnşaallah orada da çok Sungur'lar çıkıyor ve çıkacak.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 56

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim,

Evvelâ: Bu baharın maddî, ma'nevi fırtınalarının içinde bu derece Nûr'un neşrine hizmet ve Hüsrev'in rahatsızlığıyla beraber yine az-çok çalışması, Re'fet'in başka bir sahada Zülfikâr'ın neşrinde faaliyeti ve dört elmas kalemler makineye sermaye yetiştirmesi büyük bir inâyet-i ilahiyedir. Cenâb-ı Hak sizleri muvaffak eylesin. Âmîn.

Saniyen: Faal ve fikri isabetli kardaşımız Re'fet Bey'in bir kısım yeni mektûbların makine ile neşri güzeldir. Fakat şimdilik makinenin vazifesi çok ehemmiyetlidir. Başka işler o ehemmiyetli vazifeye zarar vermemek için şimdilik onunla olmasın. Kahraman Tahirî'nin gönderdiği kısa münacat sıhhatlidir fakat, baştaki kısmın tercümesi var. Şimdi tam tercüme etmeğe hâlim müsâade etmiyor. Aynen yazılsın. Bu kısacık münâcat gösteriyor ki: Enâniyet-i nefsiye ve hissiyât-ı hayatiye Risâle-i Nur'un te'lifi zamanında hükmetmemişler, Nurların ihlâsı ve safiyetini bulandırmamışlar. Eski harb-i umûmîde dâima şehîd olmaya muntazır olduğumdan İşârât-ül İ'câz Tefsiri tam halis yazıldığı gibi, bu münâcattaki tam rabıta-i mevtin kuvvetli tezahürü dahi Nurları safi ve hâlis bir mahiyet almasına vesile olmuş. İnşâallah hissiyât-ı nefsâniye karışmamış.

Sâlisen: Medrese-i Nuriye kahramanlarından ve Mehmedlerin tafsilâtlı ve samîmi mektubu Medrese-i Nuriyenin bütün halkı birden şakird olmaları ve âhirzamanda gelecek büyük zâtın elinde ma'nevî bir kılıncı Zülfikâr Risalesi olacağı ve Medereset-üz-Zehra sâir vilâyetlere imâm ve üstâd hükmüne geçeceğini, diye Medrese-i Nuriye'nin umûm talebeleri nâmına müjde vermesi, inşâallâh hakikati çıkacak. Ve o beklenilen gelmesi ile görülecek. O mektubu ta'dîl ve ihtisar ettikten sonra lahikaya geçirebilirsiniz.

Râbian: Kahraman Süleyman Rüşdü geldi. Kısacık görüştük. Umûmunuzun bedeline gördük ve bizim bedelimize de sizi ziyaret edip görüşecek. Zâten; her vakit kendimi hayâlen sizin yanınızda buluyorum. Ayrılmamışız. İnşâallâh ayrılmayacağız da. Binler selâm ve dualar ederim.

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 57

Mektup 57: Papalık makamından mektup

Papalık Makam-ı Âlîsi Kalem-i Mahsusu
Başkitabet Dairesi
Numara: 232247
Vatikan, 22 Şubat 1951

Efendim,

Zülfikar nâm el yazısı olan güzel eseriniz İstanbul'daki Papalık makam-ı vekâleti vasıtasıyla Papa Hazretlerine takdim edilmiştir. Bu nazik saygınızdan dolayı gayet mütehassis olduklarını bildirirken, üzerinize Cenâb-ı Hakkın lütuflarını dilediklerini tebliğe beni memur ettiklerini arza müsâraat eylerim. Bu vesile ile saygılarımı sunarım efendim.

İmza
Vatikan Bayn Başkâtibi

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 58

Mektup 58

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bütün ruh u canımızla Receb-i Şerifinizi ve Şuhur-u Selâsenizi tebrik edip Cenab-ı Erhamürrahimînden niyaz ediyoruz ki, hakkınızda ve hakkımızda seksen sene bir mânevî ömr-ü bâki kazandırmaya bu üç mübarek ayı vesile eylesin. Âmin.

Saniyen: Otuz kırk gündür hakikî ehl-i imana bir nevi hücum içinde üç dindar vekilin İslâmiyet şeâirini bir derece tamir etmeye meydan vermemek için bir sarsıntı verildi. Hizmet-i imaniye içinde en büyük kuvveti Nurcularda buldular. Bahanelerle onlara fütur vermek, şevklerini kırmak için çok desiseler yapıldı. Tarsus, İstanbul gibi, Emirdağında da acip desiselerle beni hiddete getirip bir gaile çıkarmak istediler. Halbuki, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle bana fevkalâde bir sabır ve tahammül verildi. Onların da plânı zîr ü zeber oldu. Hattâ Afyon'da ve burada üç büyük memurun belki azl olmak ihtimali var. Ve üç vekil de lehimde bulunmuşlar. Demek, inayet-i İlâhiye daima bizi himaye ediyor, elhamdü lillâh. Bu gibi şeyleri merak etmeyiniz. Yalnız ihtiyat her vakit iyidir.

Salisen: Risale-i Nur'un mânevî avukatı ve bir kahramanı Ahmed Feyzi, İzmir'deki Nurun teksiri ve intibahkârâne İzmir vaziyeti ile Ahmed Feyzi alâkadar olmuş, teksirdeki tashihatı deruhte etmiş. Mehmed Yayla ve Abdurrahman gibi ve yardım eden kardeşler gibi İzmir'de Nurun teksirinde alâkalarını devam ettireceklerine dair mektubu hapishanede Nurun küçük bir kahramanı olan Bayram getirdi. Ve Ahmed Feyzi onunla bir miktar zeytin ve zeytinyağı göndermiş. Ben Abdülmecid kardeşimin hediyesini kabul etmediğim halde, Ahmed Feyzi kardeşimi daha ziyade kendime yakın gördüğümden, hediyesini kabule mecbur oldum. Fakat kaidem bozulmamak için o hediyeye mukabil benim hesabıma bir Sözler mecmuası, beş tane Cevşenü'l-Kebir, üç tane Nazif'in mektubunda

yazdığı bana ait nüshalardan ve İstanbul’dan size gelecek Hizb-i Nuriyeyi ona gönderiniz.

İki Nurcu Ankara’ya gittiler. Hem Başvekil, hem Dahiliye Vekili, hem Maarif Vekili lehimizdedir. Ve bize müjdeli haber geldi. Onun için beni merak etmeyiniz. Ben gelen sıkıntıdan mânevî sürur duyuyorum.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 59

Mektup 59: Seyyid Salih’in mektubundan bir parçadır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

[Seyyid Salih’in mektubundan bir parçadır.]

Bu sene on beş talebe birlikte Hicaz’a gidecekler. Hicaz’da olan masraflarını da Hicaz almayacak. Kendilerine düşen masraf çok az birşey olacak. Dönüşlerinde Salih ile bir iki arkadaşı, İran ve diğer hükûmetleri gezdikten sonra Pakistan’a İslâm Gençlik Konferansına âzâ olarak gidecekler. Belki bunların yol masrafını hükûmet verecek. Bu hususta emirlerinizi intizar ediyoruz.

Ali Ekber Şah’ı, Said Ramazan’ı, Abdurrahim Zapsu görmüş; Pakistan’da çok hürmet etmişler. Üstadımız yerine ellerini öptüler, duanızı rica etmişler.

Seyyid Salih

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Evvelâ: İstifsâr-ı hatırla el ve ayaklarınızdan öper, sıhhat ve âfiyetinizi Cenâb-ı Haktan dilerim ve ziyade muhtaç olduğum duanızı beklerim efendim.

Saniyen: Bura için merak edecek hiçbir şey kalmadı. 5 Mart'taki merak 18 Nisan'da ferah buldu. Polis dairesi, Nur dairesi oldu. Tarsus Savcısı tetkik edip, "Bu kitapları geriye verin" o vakit demişti. Komiser Bey bana "Git, Mersin'dekilerini de al, gel, hepsini bir verelim" diye beni Mersin'e gönderdi. Mersin Emniyeti "Biz senin kitaplarını Ankara'ya gönderdik; gelirse veririz, gelmezse burada kitabın yok" dedi. Döndüm, tekrar Tarsus Komiserine geldim. Komiser Bey boynunu bükerek, "Hoca, biz emir kuluyuz. Gücenme, kusura bakma. Biz senin kitaplarını emirsiz veremeyiz" cevabında bulundu. 18 Nisan'da "Kitapların gelmiş.

Git, al da gel" dediler. Hemen gittim. Zülfikar, Sikke-i Tasdik, Tılsım, Afyon Müdafaanızı, hülâsa bu beş kitaplarımızın Ankara'ya varıp geldiğini, dışındaki sarılı kâğıttan anladım.

Netice, kitapların içinde "Satılmaması için bir şey yoktur" diyerek bir vesika ile beraber kitaplarımızı elime teslim ettiler. Ben de komiser beye bir Tılsım mecmuası, emniyet memuru Ethem Beye bir Hülâsa, bir de yeni harfle Tarihçe-i Hayat hediye ettim, çok memnun oldular. Onlar da Nurcu oldular.

Üstadım Efendim, "Bu tarafın vazifesi senin" demiştin. Ben de söz verdim, Isparta'dan gittiğimde Mart'ta gelirim demiştim. Gaziantep ve Maraş'a varamadığım için ruhum "Sen vazifeni tam yapmadın" diyor.

Üstadım Efendim, Eskişehir'e gitmeden bir sene evvel ilk görüştüğümüzden üç dört ay sonra rüyada Üstadım, hanemize

gelmiştin. Bana dediniz: “Seni bir yere göndersem gider misin?” Ben de “Giderim, efendim” dedim. Sen de “Seni üç aylık bir yere göndereceğim” dedin. Ben de hemen yürüdüm. Bana “Dur” diye emir verdin. Ben de durdum. “Ben sana şimdi git emrini verdim mi?” dedin. Ben hemen uyandım. O zamandan beri merak ediyordum. “Acaba bu sene emir verdi mi ki? Hem üç aylık yol bize de nasip olur mu ki?” diye gece ve gündüz gözyaşları döküyordum. Demek mukadder şimdi imiş.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [2]

Efendim, el ve ayaklarınızdan hürmetle ve hasretle öpüyorum.

Çok kusurlu köleniz

Süleyman Kaya

21.4.1951

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 61

Mektup 61

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık ve mübarek kardeşlerim!

Evvelâ: Lâakal bin gece kadar sevabı bulunan Leyle-i Mi’racınızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak Nurcu kardeşlerimizin hakkında ve bütün müslümanlar hakkında bu şuhûr-u selâsenin her gecesini bir Leyle-i Mi’rac ve bir Leyle-i Kadir manasında ihsan ve keremine mazhar eylesin, âmîn. Seksen sene bir ömr-ü bâkiye mazhar eylesin âmîn.

Bu sene Mısır radyosu Perşembe gecesi Miractan çok bahsetmesinden, hem Perşembe ve hem de Cuma gecesi Mirac yaptım.

Saniyen: Bizden müsadere edilen İşaratü’l-İ’câz’ı Afyon jandarma kumandanlarından birisi hiddet etmiş ki, bunun gibi ilmî ve eskiden yazılmış bir eseri ne hakla müsadere ediyorlar. Ve Afyon Müddeiumumîliği iadesine karar vermiş. Ve bize Cuma günü ve Mirac günü Hayri’yi çağırmışlar ve iade etmişler.

Bunu da Tarsus’taki iade misilli Nurların intişarına set çekilmeyeceğine bir işaret-i Miraciye diye kabul ettik. İnşaallah Kur’ân’ımızı ve diğer risalelerimizi Afyon’dan alacağız. İstanbul’da savcılığa verilen bir kısım Rehberlerimiz, başta Eski Said’in mühim bir talebesi Avukat Mehmed Mihri ve dâvâ vekili damadı Âsım olarak demişler ki: “Elli avukatla beraber bu mesele için mahkemeye gireceğim. Fakat inşaallah ona hacet kalmadan ve mahkemeye düşmeden alacağım.”

Salisen: “Haşirdeki Mahkeme-i Kübraya Şekvâ” namındaki ve yirmi sekiz sene evvel Meclis-i Meb’usana hitaben yazılan ve o vakit tab edilen on maddelik namaza dair parça ve bir de Mustafa hakkında dört sene evvel Reisicumhura yazılan üç maddelik parça, şimdi, bu zamanda Ankara’da bazı meb’usların nazarına ve imanlı hükûmet erkânına göstermek niyetiyle Ankara’ya gönderilmiş. Size de berâ-yı malûmat gönderiyoruz.

Rabian: Dinar Baraklı köyünden Mehmed Çavuş ve kardeşi, bir adamla beraber yanıma geldiler. Pek ciddî gördüm. Sonra bana bir mektubunda bir şey yazıyor ve bir parça mektubunu leffen gönderiyorum. Bu kardeşimiz bazı şeyler soruyor. Risale-i Nur suallere ihtiyaç bırakmıyor. Ve benim bedelime herşeye cevap veriyor. Yalnız çocuk tâziyesine dair risalede

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ [1]

ye dair sualinde bir kısım eski tefsirler, demişler: *“Cennette çocuktan gayet ihtiyara kadar herkes otuz üç yaşında olacak.”*

Bunun hakikati—Allahü â’lem—şu olacak ki: Sarih âyet وِلْدَانٌ tâbiri ifade eder ki, feraiz-i şer’iyeyi yapmaya mecbur olmayan ve mesnûniyet cihetiyle de yapmayan ve kable’l-bülûğ vefat eden çocuklar, Cennete lâyık ve sevimli çocuk olarak kalacaklar. Fakat şer’an yedi yaşına gelen bir çocuğa namaz gibi farzlara peder ve valideleri onları alıştırmak için, teşvikkârâne emretmek ve on yaşına girse şiddetle namaz kıldırmak ve alıştırmak şeriatta var. Demek, *“Vacip olmadığı halde, nafile nevinden yedi yaşından hadd-i bülûğa kadar büyükler gibi namaz kılıp oruç tutan çocuklar, mütedeyyin büyükler gibi büyük mükâfatı görmek için otuz üç yaşında olacaklar”* diye, bir kısım tefsir bu noktayı izah etmeden, umum çocuklara teşmil etmişler. Has iken âmm zannedilmiş.

Hâşiye: Sadık, Sabri, Hayri’nin İşarat-ül İ’caz’ın üç dersinden üçüncü dersinin son kısmı ve parçası İşarat-ül İ’caz’la müsadere edildiğinden evvelce size gönderilememişti. Şimdi iade edildiği için, o parçayı da size gönderiyoruz.

1.)Etraflarında ebediyen yaşlanmayacak çocuklar dolaşır. (Vâkıa Sûresi, 56:17)

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 63

Mektup 63: Dindar ve hamiyetkâr ve vatanperver milletvekillerine

Dindar ve hamiyetkâr ve vatanperver milletvekillerine şunu arz ediyorum:

Mekke-i Mükerremede Hacerü'l-Esved yanında hürmet için konulduğunu hacıların gördükleri Zülfikar-ı Mu'cizât-ı Kur'âniye mecmuasıyla, Medine-i Münevverede de Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın kabri üzerinde konulduğunu gördükleri Asâ-yı Mûsâ mecmuası gibi Risale-i Nur'un bir kısım eczaları, âlem-i İslâmın bizimle hakikî uhuvvetini temine vesile oldukları halde, müsadere edilmek suretiyle dört seneden beri evrak-ı muzırra gibi dosyalar içinde mahkeme mahzenlerinde çürütülmek suretiyle imhasına çalışıldığı ve dört mahkeme beraatine ve serbestiyetine karar verdikleri ve biz de çok defa makamata istida ile müracaat edip serbestiyetini istediğimiz ve hem Başbakanın "din propagandası yüzünden şimdiye kadar bu vatana hiçbir zarar gelmediğini" söylediği halde, bu dindarların serbestiyeti hakkındaki kanunun tasdikinin tâcili ve takdimi lâzım gelirken tehir edilmesi, dindar meb'usların nazar-ı millette "Kendilerine düşen en ehemmiyetli dinî vazifelerini yapmıyorlar" diye dindarların bir telâşları var. Biz de telâş ediyoruz ki, dahilî, gizli dinsizler ve komünizm hesabına çalışan hainler bu vaziyetten istifade etmemeleri için bu gelecek hakikati sizlere beyan etmeye hamiyyeten mecbur oldum. O hakikat de budur ki:

[Demokrat dindar milletvekillerine bir hakikati ihtar]

Bugünlerde hastalığım itibarıyla kışın pek şiddetli hiddetine tahammül edemedim. Çok tecrübelerimle, umumî bir hatanın neticesinde hava ile zemin, zelzele ile fırtına ile gadab-ı İlâhîyi haber vermek nevinden hiddet ediyorlar gibi âdete muhalif bir vaziyet gösterdiler. Ben de bundan bir mânevî fırtınaya alâmet hissettim.

Kalbime geldi ki: “Acaba yine İslâmiyet ve hakaik-i imaniye zararına bir hatâ-yı umumî mi meydana geldi?” Âdetim olmadığı halde ve dünya siyasetini terk ettiğim halde bu nokta için sordum: “Ne var? Cerideler ne haber veriyorlar?”

Bana dediler ki: “Din propagandasını yapan dindarların serbestiyet kanunu geri kalmış. Fakat solcular hakkındaki kanunu tâcil edip tasdik etmişler.”

Kalbime geldi ki: Bu vatan ve İslâmiyetin maslahatı, herşeyden evvel dindarların serbestiyeti hakkındaki kanunun hem tâcil, hem tasdik ve hem de çabuk mekteplerde tatbik edilmesi elzemdir. Çünkü bu tasdikle Rusya’daki kırk milyona yakın Müslümanı, hem dört yüz milyon âlem-i İslâmın mânevî kuvvetini bir ihtiyat kuvveti olarak bu vatana kazandırmakla beraber, komünistin mânevî tahribatına karşı şimdiye kadar Rusun, Amerika ve İngilize karşı tecavüzünden ziyade bin senelik adavetinden dolayı en evvel bize tecavüz etmesi adavetinin muktezası iken, o tecavüzü durduran, şüphesiz hakaik-i Kur’âniye ve imaniyedir. Öyleyse, bu vatanda herşeyden evvel o acip kuvvete karşı hakaik-i ve imaniyeyi bilfiil elde tutup dinsizliğin önüne kuvvetli bir sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur’ânî yapılması lâzım ve elzemdir.

Çünkü dinsizlik Rusu, şimdiye kadar yarı Çin’i ve yarı Avrupa’yı istilâ ettiği halde, bize karşı tecavüz ettirmeyip tevkif ettiren, hakaik-i imaniye ve Kur’âniyedir. Yoksa, Rusların tahribat nevinden mânevî kuvvetlerine karşı adliyenin binden birine maddî ceza vermesiyle; serserilere ve fakirlere, zenginlerin malını peşkeş çeken ve hevesli gençlere ehli namusun kızlarını ve ailelerini mübah kılan ve az bir zamanda Avrupa’nın yarısını elde eden bir kuvvete karşı, ancak ve ancak mânevî bombalar lâzım ki, o da hakaik-i Kur’âniye ve imaniye atom bombası olup o dehşetli solculuk cereyanını durdursun. Yoksa, adliye vasıtasıyla yüzden birine verilen maddî ceza ile bu küllî kuvvet tevkif edilmez.

Onun için, dindar milletvekilleri bu tacili lâzım gelen hakikati tehir etmelerinden, çok defa tecrübelerle gördüğümüz gibi bu defa da küre-i hava şiddetli soğuğu ile buna itiraz ediyor.

İki dehşetli Harb-i Umumînin neticesinde beşerde hasıl olan bir intibah-ı kavî ve beşerin tam uyanması cihetiyle, kat’iyen dinsiz bir

millet yaşamaz. Rus da dinsiz kalamaz. Geri dönüp Hıristiyan da olamaz. Olsa olsa, küfr-ü mutlakı kıran ve hak ve hakikate dayanan ve hüccet ve delile istinad eden ve aklı ve kalbi ikna eden Kur'ân ile bir musalâha veya tâbi olabilir. O vakit dört yüz milyon ehl-i Kur'ân'a kılıç çekemez.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 65

Mektup 65

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Ruh u canımızla mübarek bayramınızı tebrik ediyoruz. İnşaallah, âlem-i İslâmın da büyük bir bayramına yetişirsiniz. Cemahir-i müttefika-i İslâmiyenin kudsî kanun-u esasiyelerinin menbaı olan Kur'ân-ı Hakîm, istikbale tam hâkim olup beşeriyete tam bir bayramı getireceğine çok emareler var.

Saniyen: Şüphe kalmadı ki, Nur Risaleleri ve talebeleri, hıfz ve inayet-i İlâhiyeye mazhardırlar ki, bu zamanın hassasiyetle ve bazı keyfî kanunlarla pek hiddetli bir inatla uzun zamandan beri Nur talebelerine ancak yüzde bir nisbetinde zarar verebildiler. Nurun faal talebelerinden altı yüz talebesinin mahkemelerle meşgul edilmesine dehşetli bir plân varken, yalnız altı talebeye muvakkaten ilişildi. Hattâ Nur kahramanının yazdığı gibi, yirmi beş adliye mahkemeleri yüz binler nüshalarında ve yüz binler talebelerinde medâr-ı mes'uliyet birşey bulamıyorlar. Ve o kesretli adliyelerin "Nurlarda suç yok ve bulamıyoruz" demeleri kat'î bir delildir. Çünkü benim İstanbul ve Afyon gibi mahkemelerimde, onların o hassas ve su-i istimal edilebilir kanunlarına tam aykırı olarak söylediğim halde beni mes'ul etmedikleri gibi, Nurlar da medeniyetin zâlimâne kanunlarını zîr ü zeber ettikleri halde, medâr-ı mes'uliyet suç bulamadıkları kat'iyen gösteriyor ki, nurlardaki hakikat, karşısındaki muârızları mağlûp ederek adliyeleri de insafa getirmiştir. İnayet-i İlâhiye, Kur'ân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'u muârızlarından muhafaza ediyor. Muârızların hücumu ise, Nurların parlamasına ve intişarına vesile oluyor.

Sâlisen: Risale-i Nurun fevkalâde kıymet ve ehemmiyetine ait Medine-i Münevvere ve Amerikadan ve daha başka yerlerden gelen takdirnamelerden yalnız Medine-i Münevverenin ehemmiyetli ulemasından birisinin takdirnamesinden bu bir parçasını burada yazıyoruz:

"Beşeriyet uzun ömründe icabında doktorsuz, mühendissiz yaşamış. Fakat hiçbir zaman dinsiz ve mürşidsiz yaşamamıştır. Cemiyetlerin basit sathında değil; girift ruhunda, his ve şuurunda muttasıl sızlayıp kaynayan deruni yaraların tedavisi için, binbir küllî doktor getirseler, aciz kalırlar. Çünkü o yaraların ancak "Risale-i Nur" gibi kaynaklardan yapılıp dağılan ruhanî ve nuranî merhem ve nefeslerle şifayab olabilir. Çünkü Cenab-ı Hak böyle murad buyurmuşlar:

وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلاً [1]

صَدَقَ اللهُ رَبُّنَا الْاَعْلٰى [2]

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Duanıza muhtaç
hasta kardeşiniz
Said Nursî

1.)Allah'ın sünnetinde bir değişiklik bulamazsın. (Fetih Sûresi 48:23)
2.)Yüce Rabbimiz olan Allah doğru söylemiştir.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 66

Mektup 66

Üstadımız diyor ki:

Yirmi sekiz sene zarfında hükûmetin resmî adamlarından bana rast gelenler, hep sıkıntı verdikleri halde, zabıtanın bana hiç sıkıntı vermediği gibi, bazı himayetkârâne vaziyeti göstermelerinin hikmetini şimdi izhar ediyorum ki: “Nur talebeleri ve Risaleleri, mânevî bir zabıta hükmünde âsâyiş ve emniyeti muhafazaya—hem kudsî bir şekilde—çalıştıkları ve herkesin kalbinde nasihatleriyle iman cihetinde bir yasakçı bıraktıkları tahakkuk etmiş.” Zabıta bunu mânen hissetmiş ki, bize her vakit dost göründü. Bunun sırrı budur ki:

Kur’ân’ın bir kanun-u esasîsiyle, yüzde doksan mâsuma zarar gelmemek için on câni yüzünden âsâyişi bozmaya çalışanları men ediyorlar. Birisinin günahıyla başkası mesul olamaz. Bu sırra binaen, şimdi âsâyişi bozmaya çalışan mânevî, dehşetli kuvvetler mevcut olduğu halde; Fransa, Mısır, Fas, İran gibi yerlerden daha ziyade bu mübarek memlekette çalışıldığı halde emniyet ve âsâyişi bozamadıklarının en büyük sebebi, 600 bin Nur nüshaları ve 500 bin Nur talebeleri zabıtaya bir mânevî kuvvet olarak o mânevî tahribata karşı dayandıklarını zabıta mânen hissetmişler ki, yirmi sekiz seneden beri resmî memurlara muhalif olarak Nurlara insafkârâne ve merhametkârâne vaziyet gösteriyorlar.

Hem Üstadımız diyor ki:

Ben derim: Bu zamanda hocalardan, hattâ sofîlerden ziyade zabıta efradı ehl-i takvâ olup kebairden kendilerini muhafaza ve feraizi yapmasını vazifeleri iktiza ediyor. Ve ona ihtiyac-ı şedid var. Tâ ki karşısındaki mânevî tahribatçılara karşı âsâyiş ve emniyet-i umumiyeye ait vazifelerini tam yapabilsinler.

Hizmetindeki Nur Talebeleri

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 69

Mektup 69

[Hazret-i Üstadın Emirdağında Santral Sabri, Sıddık Süleyman'a Arabî İşârât-ül-İ'câz'dan verdiği derstir.]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ ﴿2﴾
وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَاَصْحٰبِهِ اَبَدًا دَائِمًا

İşârâtü'l-İ'câz'ın birinci cüz'ü ki, tamamı yetmiş cüz olacaktı. Fakat Risale-i Nur mânevî bir tefsir-i Kur'ânî olduğu için dedi: Bu zamanda bana daha lüzum var. Öteki cüzler yerinde onlar yazıldı.

Evet, İşârâtü'l-İ'câz, umum Risale-i Nur'un bir fihristesi, bir listesi ve o nur bahçesinin bir fidanlığı ve sırr-ı i'câz-ı Kur'ân'ın bir menbaı olduğu görünüyor. Gayet ince ve derin olduğu için, şimdiye kadar âlimler pek azını anlamışlardı. Fakat kimin eline geçmişse, fevkalâde takdir etmiş ve "emsalsiz" demiş. Dehşetli eski harp içinde, avcı hattında, bazan da at üzerinde, îcazdaki i'câzın en ince münasebâtını görmek ve onlarla tam meşgul olmak ve koca dehşetli harbin tehlikesi onu müşevveş etmemek ve incimad derecesindeki soğukta, avcı hattında o incecik i'câz münasebetlerini herşeyden daha ehemmiyetli görmek, Eski Said'in hakikaten hizmet-i Kur'âniyede harika bir fedakârlığıdır. Hattâ Yeni Said'in otuz beş senede, bu acip zamanda gazeteleri okumamak ve on sene İkinci Harbi bilmemek, sormamak ve idam niyetiyle hapisliğinde Kur'ân esrarını yazmaktan vazgeçmemek ve bütün tehlikeleri hiçe saymaya nisbeten Eski Said'in o acip vaziyetinde o dehşetlere ehemmiyet vermeden İşârâtü'l-İ'câz nüktelerini yazdığı zaman gösterdiği ilmî ve

mânevî fedakârlığını, Yeni Said'in bu otuz senedeki fedakârlığından daha harika görüyoruz.

Saniyen: Bu İşârâtü'l-İ'câz'ın matbu nüshasında hakikaten bir keramet var ki, tesadüf ihtimali yoktur. Onun için, bir defa daha aynı tarzda ve kerametli kıt'ada tab' etmek ve Arabistan'a ve Pakistan gibi yerlere göndermek münasip görüldü. Fakat Eski Said, îcazdaki i'câzı beyan ettiği ve en ince münasebet-i belâğati beyanı içinde gayet ince ve kısa, îcazlı cümleleri bir derece izah ve Türkçeye tercüme etmek lâzım geliyor.

İşârâtü'l-İ'câz'ın harikalarından birisi de budur ki:

Herbir âyetin sair âyetlere münasebâtını ve her âyetteki cümlelerinin birbirine karşı nisbetini ve nizamını ve her cümledeki heyetlerin ve harflerin mânâ-yı maksuda karşı nisbetlerini ve teveccühlerini gösterip, âyetlerin intizamından ve cümlelerin nizamından ve her cümlenin heyetinin nazmından bir lem'a-i i'câz göstermesidir. Âdetâ bir saatin saniyeleri sayan mili ve dakikaları sayan yelkovanı ve saatleri sayan ibresi gibi, o nazımdaki nükteleri beyan ve ondaki hakikati burhanlarla izah, hattâ bazan birtek harfte büyük bir hakikati ifade etmesidir. Ve herbir âyetin hakikatini gayet i'câz ile ve kat'î hüccetlerle ispat ediyor ki, şimdi yüz otuz risalenin çekirdekleri ve hülâsaları hükmündedirler. Ve cümlenin ve cümledeki heyetlerin ve harflerin nüktelerini ve ifade ettikleri zımnî hükümlerini, bilâ istisna ilm-i belâgatin ince kaideleriyle ve ilm-i nahvin ve sarfın kaideleriyle ve ilm-i mantığın ve usul-i din ve sair ilimlerin kanunlarıyla beyan eder. Hattâ, hurdebinî bir mânevî âletle, görünmeyen incecik münasebât-ı belâgati beyan ediyor ve emarelerini gösteriyor. Ve Kur'ân'ın nazarı küllî olmasından, bütün beyan edilen hak mânâlara ve nüktelere, elbette kudsî elfaz-ı Kur'âniye zımnî, remzî işaret ve delâlet eder denilebilir.

Hüsrev, Sungur, Hayri, Sadık, Sabri, Sıddık Süleyman

İfadet-ül Meram

(Arapça) Bkz. ➡

Kısa bir tercümesidir

Şimdi, bundan kırk bir sene evvel ve eski Harb-i Umumînin az evvelinde başlamış olduğu İşârâtü'l-İ'câz'ın "İfadetü'l-Meram"ında diyor ki:

Madem Kur'ân-ı Mu'cizi'l-Beyan ulûm-u hakikiyenin envâına câmi ve umum asırlarda umum tabakat-ı beşeriyeye müteveccih bir hutbe-i ezeliyedir. Elbette, birtek ferdin fehmi, ona lâyık ve mükemmel bir tefsir yapamaz ve mümkün olmuyor. Çünkü, bir fert, pek nadir olarak kendi hususî meslek ve meşrebinin tesirinden kendi fikrini kurtarabilir. Onun hususî meşrebi tesir ettikçe, tam tamına hakikati sâfi olarak ifade edemez. Ferdin fehmi ve mânâsı ona hastır. O fert onu kabul eder; fakat başkalarını ona dâvet edemez. Eğer cumhur-u ulema onun fehmini kabul ile başkalara şümulünü gösterse, o vakit başkasını o mânâya davet edebilir ve hakikî tam tefsir olabilir.

Hem ferdin ahkâmda istinbatı ve içtihadında—hevesi karışmamak şartıyla—o kendi nefsi için amel edebilir, fakat başkalarına hüccet tutamaz. Tâ bir nevi icma' o hükmü tasdik etsin. Nasıl ki, ahkâm-ı şer'iyeyi tatbik ve tanzim ve icra etmek ve hürriyet-i fikirden neş'et eden mânevî anarşiliği kaldırmak için gayet lâzımdır ki, ulema-i muhakikînden bir heyet-i âliye bulunsun ki, o heyet umumun emniyetine mazhariyetleriyle ve cumhur-u ulemanın onlara itimadıyla ümmet için bir nevi zımnî kefalet ve dâvâ vekili hükmünde olmaları cihetinde, icmâ-ı ümmet hüccetinin sırrına mazhar oluyorlar. O vakit içtihadın neticesi o icmâ ile şer'an düstur olabilir. Ve icmâın tasdik ve sikkesiyle umuma şâmil oluyor. Aynen onun gibi lâzımdır, Kur'ân'ın mânâlarının keşfi ve tefsirlerde ayrı ayrı mehasininin cem'i, hem zamanın çalkamasıyla ve fenlerin keşfiyle cilvelenen, tezahür eden Kur'ân'ın hakikatlerinin tesbiti için elzemdir ki, muhakkikîn-i ulemadan herbiri bir fende mütehassıs, geniş fikre, ince nazara mâlik allâmelerden müteşekkil bir heyet bu vazifeye sahip çıksın.

Elhasıl: Kur'ân'ı tefsir edene lâzım gelir ki, gayet âli bir deha ve nüfuzlu derin bir içtihad ve bir nevi kuvve-i kudsiye sahibi olmak gerektir. Bu zamanda öyle bir zât ancak bir şahs-ı mânevî olabilir ki, o şahs-ı mânevî, çok ruhların imtizacından ve tesanüdünden ve efkârın telâhukundan ve birbirine yardımından ve kalblerin birbirine in'ikâsından ve ihlâs ve samimiyetlerinden, mezkûr bir heyetten çıkabilir. O heyetin bir ruh-u mânevîsi hükmüne geçer.

Evet, *“Mecmuunda bir hassa bulunur ki, ondaki her fertte bulunmaz”* düsturuyla, çok defa içtihadın âsârı ve nur-u velâyetin hassaları ve ziyası bir cemaatte görünüyor. Halbuki, o cemaatin hangisine bakılsa o hassa görünmüyor. Demek âmi adamların ihlâsla tesanüdleri, bir velâyet hassasını veriyor. İşte bu hakikate binaen, böyle bir maksat için bir heyetin çıkmasına muntazır ve daima bekliyordum. O ümit, küçüklüğümden beri gaye-i hayalim iken, birden hiss-i kablelvuku kabilinden kalbime bir sünuhat oldu ki: Maddî ve mânevî iki zelzele-i azîme yaklaşıyordu. Ben de, acz ve kusurumla, sözlerimdeki izahsızlık ve muğlâklık ile beraber Kur’ân’ın nazmındaki i’câzın işârâtını ve kalbimde tahattur eden nüktelerini kaydedip kaleme almak ve âyâtın bazı imanî hakikatlerini yazmaya şiddetli bir ihtar-ı gaybî hissettim.

Halbuki harpte acip bir vaziyette olduğumdan, tefsirlere müracaat etmek kabil olmadı. Kur’ân’dan başka merci yoktu. Ben de yazdım. Yazdıklarım tefsirlere muvafık geldiyse, güzel bir nimet ve bir muvaffakiyet... Yoksa, mesuliyet benim biçare fehmime aittir.

Aynı zamanda zelzele-i kübra mahiyetinde olan maddî Birinci Harb-i Umumî ve o zelzele-i azîmenin âhirlerinde o mezkûr heyetin yuvalarını tahrip eden mânevî zelzele-i azîme meydana çıktı ki, öyle bir heyet-i âliye-i ilmiyeye ve böyle bir vazife yapmak için bütün kapılar kapandı. Ben de o noksan fehmimle eski Harb-i Umumîde fariza-i cihadda avcı hattında ne kadar fırsat buldumsa kalbime tulû eden nükteleri yazıyordum. Derelerde, dağlarda hücum ederken kaydederdim. Fakat o acip ayrı ayrı hâletlerin tesiriyle çeşit çeşit olmasından, tashih ve ıslah edilmesine çok ihtiyaç varken, benim kalbim tebdil ve tağyirine razı olmadı. Çünkü, her dakika şehid olmaya hazırlandığımız için bir niyet-i hâlise ile yazılmış ki, o hâlet her vakit bulunmuyor. Ben de o yazılarımı tenzile bir tefsir olarak değil, belki tefsirin bazı vücuhuna bir nevi me’haz olarak, ehl-i kemal olan ulema-i muhakkikinin enzarına arz ediyorum. Hakikaten benim şevkim, benim takatimin pek fevkinde bir noktaya sevk etti. Eğer ehl-i tahkik istihsan etseler, beni devama ve ileri gitmeye teşcî ve tergib ederler.

Said Nursî

(Arapça) Bkz.

Tercümesinin bir hulâsası

İnsanı halk edip Kur'ân'ı ona talim eden Zât-ı Zülcelâlin Rahmân ismiyle tecellî-yi kübrasına, rahmetin tecelliyatı adedince ona hamd ü senâ ederek ve Seyyidü'l-beşer Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı Rahmeten Lil'âlemîn gönderdiği o Resul-i Ekremine Risaletin semereleri adedince ona, âl ve ashabına salât ü selâm ve hadsiz şükrediyoruz ki, onun mu'cize-i kübrası ve hakaik-ı kâinatın remizleri ve işaretleri ile tamamıyla cem edilen Kur'ân-ı Azîmüşşan asırların geçmesi ile dâim, bâkî ve nev-i beşere mürşid, tâ kıyamete kadar beka vermiş. Ve o Resul-i Ekremi onlara Üstad-ı Azam eylemiş.

Emmâ ba'dü biliniz ki: *Evvela:* Bu yazacağımız işârât ve nüktelerdeki maksadımız Kur'ân'ın nazmındaki bir kısım remizlerinin tefsiridir. Çünkü, yedi nev'i i'câzın en incesi, fakat kuvvetli ve lâfzî fakat hakikatli i'câz, Kur'ân'ın nazmından tecelli ediyor. Evet, parlak i'câz elbette nazmın nakşından çıkıyor.

Saniyen: Kur'ân'da esas maksatları ve anâsır-ı asliyesi dört hakikattır:

Tevhid, nübüvvet, haşir ve adalet'tir. Çünkü, vakta kâinat sahrasında benî-Âdem bir acip ve büyük bir kafile ve sair taifeler beraber birbiri arkasında asırlar üstünde geçmiş zamanın derelerinden, şehir ve meşherlerinden sefer edip vücut ve hayat sahrasında yürüyüşüyle istikbalin yüksek dağlarına azimetle oradaki bağlarına gözleri müteveccih olmak cihetiyle hilâfet-i zemine mazhariyet noktasında ve sâir zîhayata tasarrufatı cihetinde rû-yi zeminde ekser eşyanın nev-i beşerle münasebatı iktizasıyla heyecana gelmesinden kâinat dahi onlara yüzlerini çevirip nev-i beşerle ciddi alâkadar oluyor. Benî-Âdem bir tek tâife iken yüz binler tâifelere karışmasında kâinat zemin gibi onlara netice-i hilkat-i âlem noktasında bakıyor. Güya hilkat-i kâinat hukümeti, o hukümetin zâbıta memuru hükmünde fenn-i hikmeti, bir müstantık ve sorgucu olarak o misafir kafileye gönderip ondan sual edip soruyor ki:

"Ey benî-Âdem! Nereden geliyorsunuz ve nereye gideceksiniz? Ve ne yapacaksınız? Ve herşeye karışıyor ve bazan

karıştırıyorsunuz. Sultanınız ve hatibiniz ve reisiniz ve ileri geleniniz kimdir? Tâ bana cevap versin.”

O muhavereler içinde birden kafile-i benî-Âdemden Muhammedü’l-Hâşimî (Sallâllahü Aleyhi Vesellem), emsalleri olan ulülazm peygamberler gibi fenn-i hikmete karşı kalktı. Ve Kur’ân’ın lisanıyla dedi ki:

“Ey müstantık hikmet! Biz mevcudat kafilesi, adem karanlıklarından Sultan-ı Ezelinin kudretiyle çıktık, ziya-yı vücuda girdik. Varlık nurunu bulduk. Herbir tâifemiz bir vazifeye girdik. Ve biz benî-Âdem tâifesi ise, bir emanet-i kübra rütbesi ve hilâfet-i zemin vazifesiyle sâir mevcudat kardeşlerimizin içinde imtiyazlı ve memuriyet sıfatı ile bu meşher-i kâinata gönderilmişiz. Her vakitte yola çıkmaya müheyya bir vaziyetteyiz ve haşir yolu ile saâdet-i ebediyenin kazanmasının tedariki ile meşgulüz. Ve bizim re’sü’l-mâlimiz olan istidatlarımızın çekirdeklerini sümbüllendirmeye, iman ve Kur’ân’la inkişaf ettirmekle iştigal ediyoruz. İşte o kafilenin reisi ve hatîbi benim. İşte elimdeki bu fermanı; mânevî ve maddî hava, bir tek lisan gibi bütün kâinata o fermanın her kelimesini bir anda milyarlar yapıp işittiriyor. İşte o menşur ferman, Ezel ve Ebed Sultanının kelâmıdır. Ve emirleri ve konuşmaları olduğuna delil-i kat’î, üstünde parlayan sikke-i şahanesi ve turra-i sermediyesine bak, gör, git, söyle.”

Evet, en müşkil, en umumî ve bütün mevcudata sorulan bu üç-dört gayet acip suale tam doğru ve mükemmel cevap veren yalnız ve yalnız Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyandır ki; başında [3] ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَرَيْبَ فِيهِ fermanıyla ilân edilmiş.

Madem baştan buraya kadar bir hakikati anladın. Elbette bu hakikatten anlaşılıyor ki, Kur’ân’ın anasır-ı esasiyesi o dört hakikattir. Yani; “tevhid,” “nübüvvet,” “haşir” ve “adalet”tir. İşte bu dört hakikat nasıl ki mecmu-u Kur’ân’da dört rükündür. Öyle de, o dört makasıd çok sûrelerin her birisinde bulunuyorlar. Her bir sûre bir küçük Kur’ân olur. Belki çok cümlelerin içinde de o dört maksada telmihen işaretler var.

Belki bazan bir tek kelimede o dört esasa remizler var. Çünkü, Kur'ân'ın eczaları ve kelime ve âyetleri, mecmuuna karşı birer âyine hükmüne geçer, birbirinden in'ikas eder. Güya Kur'ân müteselsilen âyet ve cümle ve kelimelerine o maksatların nurunu veriyor. Âyinede güneş gibi bazan bir kelime, bir cümle; bir küçük Kur'ân'ı gösterir. İşte Kur'ân'a mahsus bu nükte, yani cüz, küll gibi aynı maksadı göstermesi maksadıyla Kur'ân müşahhas bir fert olduğu halde, çok efradı bulunan bir küllî gibi ilm-i mantıkça târif edilir. Demek Kur'ân'da bin Kur'ân'lar var ki, şahs-ı küllî olmuş. Hem öyle de lâzım gelir. Çünkü, hadsiz ve gayet muhtelif tâifelere ders olduğu için, aynı derste hadsiz o tâifeler adedince dersler bulunmak lâzım gelir.

Sual: Eğer denilse: Bu dört maksad-ı asliyeyi bize Bismillah ve Elhamdü lillâh cümlesinde göster.

Cevap: Deriz ki: Madem Bismillah Allah'ın abdlerine bir ders olarak nâzil olmuş, elbette söylemek mânâsında olan قُلْ kelimesi Bismillah içinde vardır. İlm-i sarf ile, mukadder tâbir edilir. İşte Bismillah'taki قُلْ takdiri, bütün Kur'ân'daki قُلْ, قُلْ (söyle, söyle) lâfızlarının esası ve anası, bu Bismillah'taki قُلْ dür. Buna binaen قُلْ kelimesinde Risalete işaret olduğu gibi, Bismillah'ta dahi Ulûhiyete remiz var ve بِسْمِ deki ب nin takdimi, قُلْ ün besmelenin âhirinde mukadder olması hasr ve yalnız mânâsını ifade ettiğinden tevhide işaret ediyor. Yani, yalnız Onun ismiyle başla ve medet al. Ve Rahman isminde adaletin nizamına ve rahmetin cilvelerine işaret var. Çünkü, muhtelif, karmakarışık mevcudat, intizamı ile güzelleşmiş. Ve rahmetin cilvelerine mazhar olabilir. Ve Rahîm'de haşre işaret var. Çünkü, mânâsında hem affetmek, hem rahmet ve şefkat etmek ve bu fâni dünyada o dört mânâ hakikati ile umumî bir surette görünmediğinden elbette bir diyar-ı âharda o mânâlar tamamıyla tezahür edebilir. Hem rahmet ve şefkatin

hakikati, dirilmemek üzere ölmekle kabil-i tevfik değildir. Demek Rahîm'deki şefkat, parmağını Cennete uzatmış gösteriyor.

Şimdi (4) اَلْحَمْدُ ِللهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ...مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ e bakınız! اَلْحَمْدُ ِللهِ da Ulûhiyetin zahir işârâtı var. Çünkü, bütün hamd Allah'a mahsustur. Ulûhiyeti gösterdiği gibi, tevhidi de gösteriyor.

Evet, للهِ deki lâm, ilm-i sarfça bir mânâsı ihtisas ve istihkaktır. اَلْحَمْدُ deki elif, lâm bir mânâsı istiğrakdır. Demek bütün hamdler Allah'a mahsustur. Demek tevhidi, kat'î ifade ediyor.

(5) رَبِّ الْعَالَمِينَ lâfzında hem adalete, hem nübüvvete işaret var. Çünkü, on sekiz bin âlemin zerreden ve zerrelerden, sineklerden tut, tâ bin defa zeminden büyük seyyareler ve yıldızlara kadar gayet mükemmel bir muvazene, bir intizam, bir mükemmel terbiye, gayet mükemmel bir adâlet-i kübrayı gösteriyor.

Nübüvvete işareti ise: Madem nev-i beşerin fıtrî kuvvelerine sâir hayvanat gibi had konulmamış, ondan tecavüzat çıkmış. Hem insan; maddî olduğu gibi, mâneviyat cihetinde de bütün kâinatla alâkadar olmasından, hilkat-i kâinattaki hikmet-i âliye-i beşeriyeti, nizam ve intizam altında olan çekirdek hükmünde olan istidadatı, inkişaf ettirmekle emanet-i kübrâ vazifesini yapmak cihetiyle nübüvvet zarurîdir ki: رَبِّ الْعَالَمِينَ deki عَالَمِينَ içindeki yüksek makamını bulabilsin ve halife-i zemîn olup melâikeye rüçhaniyetini gösterebilsin.

Ve (6) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ cümlesi ise, haşri tasrih ediyor. Çünkü, يَوْمِ الدِّينِ yani, *"din günü ve ceza günü ve mâneviyat günü"* demek. Nasıl dünya; maddiyat ve maddî harekâtın ve amellerinin günüdür. Elbette o harekâtın neticelerini ve o hizmetlerinin ücretlerini ve o mâneviyatın semeratlarını belki o

fâniyat ve zâilâtın bâkî ve daimî eserlerini ve âlem-i misal sinemasıyla ve fotoğrafıyla alınan umum o fâniyat ve zâillerin sahife-i amellerini gösterecek ve neşredecek bir gün gelecektir diye ifade ediyor.

Bismillah, elhamdü lillâh cümleleri gibi Kur'ân'da ekseri yerlerinde böyle dört unsur-u esasiye içinde görünebilir. Mesela: اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرُ bir sadef gibi bu dört cevahir içindedir. Dikkat etsen görürsün. *"Biz sana verdik Kevser'i."* Yani, Zât-ı Zülcelâlin seni nübüvvetle ve maddî-manevî temin-i adâletle müşerref ettiği gibi, Cennette Kevser'i ihsan ediyor.

Ey sâil! Pek uzun hakikati kısa kesip bu üç misali minval ve mekik yap; üstünde o münasebât ve işârâtı dokumaya başla. Biz de şimdi Bismillah'tan başlıyoruz. İzahı, tafsîli Risale-i Nur ve Birinci Söz ve Besmele Lem'asına ve sâir Risale-i Nur'daki Bismillah'ın hakikatlerine dair hüccetlerine havale edip, yalnız nazm itibarıyla küçük bir îma ederiz. Şöyle ki:

Bismillah güneş gibidir. Başkalarını tenvir ettiği gibi, kendini de gösteriyor. Her nefes ve her dakika ruhlar ona hava ve su gibi muhtaç olduğundan onun hakikatini herkesin ruhu hisseder. Kalb ve hayal bilmese de ehemmiyeti yok. Onun için beyan ve tariften müstağnidir.

Harfler ve cüzlerinden evvela بِ nin fenn-i sarfça bir mânâsı istiânedir. Bir mânâ-yı örfîsi teberrük mânâsı olmasından bu بِ nin merci-i müteallikı kendi mânâsından çıkan اَسْتَعِينُ ve اَتَيَمَّنُ fiillerine bağlanıyor. Veyahut Bismillah'taki perdesinde قُلْ (söyle)'den çıkan اِقْرَاْ (oku) fiiline bakar. Yani: "Ya Rabbi, ben senin isminin yardımıyla ve onun bereketiyle okuyacağım. Her şey senin kudretinle ve icadınla ve tevfîkinle olduğu gibi, yalnız ve yalnız senin isminle başlıyorum."

Demek Bismillah’tan sonra اِقْرَاْ okumak lâfzı, âhirinde mukadder olmasından hem ihlâs, hem tevhidi ifade eder.

Ama اِسْم kelimesi ise: Biliniz ki, Zât-ı Vâcibü’l-Vücudun bin bir esmasından bir kısmına ***“Esmâ-i Zâtiye”*** denilir ki, her cihette, Zât-ı Akdes’i gösterir. Onun adı ve onun ünvanıdır. “Allah, Ehad, Samed, Vâcibü’l-Vücud” gibi çok esmâ var. Bir kısmına da ***“Esmâ-i Fiiliye”*** tabir edilir ki, çok nevileri var. Mesela, “Gaffar, Rezzak, Muhyî, Mümît, Mün’im, Muhsin.”

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Bütün hamdler ve övgüler sadece âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Allah’ın salât ve selâmı ebediyen ve daima Efendimiz Muhammed’in (a.s.m.) ve âl ve ashâbının üzerine olsun.
3.)Şu kitap ki, onda asla şüphe yoktur. (Bakara Sûresi, 2:1)
4.)Her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. O hesap gününün sahibidir. (Fâtiha Sûresi, 1:2, 4)
5.)Âlemlerin Rabbi. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
6.)Âlemlerin Rabbi. (Fâtiha Sûresi, 1:2)
7.)O hesap gününün sahibidir. (Fâtiha Sûresi, 1:4)

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
اَبَداً دَائِمًا
وَبِهِ نَسْتَعِينُ ﴿4﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ bu günlerde Sûre-i Ankebût'ta,

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ ﴿5﴾
اَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اِتَّخَذَتْ بَيْتاً وَاِنَّ
اَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ

âyetini okurken birden şiddetli bir vehim geldi ki: *"En zaif hane örümceğin hanesidir. Allah'a şerik yapanlar faraza bilseler, yani imana gelmeyen Kureyş rüesâları eğer bilseler..."* mânâsında olan bu âyetin belâğatine münasip bir vaziyet görülmedi.

Birden, aynı zamanda Zülfikar-ı Mu'cizât-ı Ahmediye'yi tashih için açtım. Birden şu satırlar nazarıma ilişti:

"Birinci hâdise: Mânevî tevatür derecesinde bir şöhretle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-i Sıddîk ile küffarın tazyikinden kurtulmak için tahassun ettikleri Gar-ı Hira'nın kapısında

iki nöbetçi gibi iki güvercinin gelip beklemeleri ve örümcek dahi perdedâr gibi harika bir tarzda kalın bir ağ ile mağara kapısını örtmesidir.

“Hattâ rüesâ-yı Kureyş’ten, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın eliyle Gazve-i Bedir’de öldürülen Übeyy ibni Halef, mağaraya bakmış. Arkadaşları demişler: ‘Mağaraya girelim.’

“O demiş: ‘Nasıl girelim? Burada bir ağ görüyorum ki, Muhammed (a.s.m.) tevellüd etmeden bu ağ yapılmış gibidir.’ ”

Birden, bu âyet-i kerîmenin iki harfinde yani لَوْ harflerinde bir mu’cize gördüm ki, benim vehmim yerine yüksek bir lem’a-i i’câz bildim. Şöyle ki:

Sûre-i Ankebût Mekke’de nazil olduğu için, Kureyş’in imana gelmeyen reisleri Peygambere (a.s.m.) suikast edeceklerini ve o suikastın içinde en zaif ve en küçük bir hayvan olan bir örümcek o reislerin o şiddetli hücumlarına karşı mukabele edip galebe edecek. Yani örümceğin hanesi olan ağ en zaif bir perde iken, o kuvvetli reisleri mağlûp edeceğini göstermekle âyet diyor ki:

“En zaif bir hayvana mağlûp olacaklarını faraza bilseydiler, bu cinayete ve bu suikasta teşebbüs etmeyeceklerdi.”

İşte ﴿6﴾ اَلْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ âyetinde bir kelime ile bir mu’cize-i tarihiye gösterildiği gibi **(Haşiye)** Mekke’de nazil olan bu sûrenin de, bu ﴿7﴾ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ âyetinde görülen remzle Gar-ı Hira hâdisesinde harika bir hıfz-ı İlâhî ve ihbar-ı gaybî neviden bir mu’cize-i Nebeviyeye işaretle bir lem’a-yı i’câz gösterip o sûreye “Ankebût” namı vermek ve onun ehemmiyetsiz ağına ehemmiyet vermek tam yerinde olup, bu âyete gelen şüphe ve evhamları esasıyla reddettiğini gördüm. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrettim ki, Kur’ân’ın sûrelerinde ve âyetlerinde, hattâ cümlelerinde ve kelimelerinde de i’câz lem’aları olduğu gibi, harflerinde de vardır bildim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى ﴿8﴾

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Mu’cizat-ı Kur’âniyede اَلْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ âyetiyle, gark olan Firavuna der: *“Bugün gark olan cesedine necat vereceğim”* demesiyle, umum Firavunların tenasuh fikrine binaen cenazelerini mumyalamakla maziden alıp müstakbeldeki ensâl-i âtinin temâşâgâhına göndermek olan mevt-âlûd, ibretnüma bir düstur-u hayatiyelerini ifade etmekle beraber, şu asr-ı âhirde, o gark olan Firavunun aynı cesedi olarak keşfolunan bir beden o mahall-i gark denizinden sahile atıldığı gibi zamanın denizinden asırların mevcelerinin üstünde şu asır sahiline atılacağı mu’cizane bir işaret-i gaybiye ifade eder.

Haşiyenin haşiyesi: Bu asırda ecnebîler aynı Firavunun cesedini bulmuşlar; müzehanelerine götürdükleri ceridelerle neşredilmiştir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima üzerinize olsun.
4.)Ancak Onun yardımını isteriz.
5.)Allah’tan başka dostlar edinenlerin hali, kendisine ağ ören örümceğe benzer. Halbuki evlerin en çürüğü örümcek yuvasıdır—eğer bilmiş olsalardı. (Ankebut Sûresi, 29:41)
6.)Bugün gark olan cesedine necat vereceğim. (Yûnus Sûresi, 10:92)
7.)Eğer bilmiş olsalardı.
8.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 75

Mektup 75: İki Sualdir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem geçmiş, hem gelecek, hem maddî, hem mânevî bayramlarınızı ve mübarek gecelerinizi bütün ruh u canımla tebrik ve ettiğiniz ibadet ve duaların makbuliyetini rahmet-i İlâhiyeden bütün ruh u canımızla niyaz edip, isteyip, o mübarek dualara âmin deriz.

Saniyen: Hem çok defa mânevî, hem çok cihetlerden ehemmiyetli iki suallerine mahrem cevap vermeye mecbur oldum.

Birinci Sualleri: Niçin eskiden Hürriyetin başında siyasetle hararetle meşgul oluyordun, bu kırk seneye yakındır ki bütün bütün terk ettin?

Elcevap: Siyaset-i beşeriyenin en esaslı bir kanun-u esasîsi olan, “Selâmet-i millet için fertler feda edilir. Cemaatin selâmeti için eşhas kurban edilir. Vatan için herşey feda edilir” diye, bütün nev-i beşerdeki şimdiye kadar dehşetli cinayetler bu kanunun su-i istimalinden neş’et ettiğini kat’iyen bildim. Bu kanun-u esasî-yi beşeriye, bir hadd-i muayyenesi olmadığı için çok su-i istimale yol açmış. İki Harb-i Umumî, bu gaddar kanun-u esasînin su-i istimalinden çıkıp bin sene beşerin terakkiyatını zîr ü zeber ettiği gibi, on câni yüzünden doksan mâsumun mahvına fetva verdi. Bir menfaat-i umumî perdesi altında şahsî garazlar, bir câni yüzünden bir kasabayı harap etti. Risale-i Nur bu hakikati bazı mecmua ve müdafaatta ispat ettiği için onlara havale ediyorum.

İşte, beşeriyet siyasetlerinin bu gaddar kanun-u esasîsine karşı, Arş-ı Âzamdan gelen Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyandaki bu gelen kanun-u esasîyi buldum. O kanunu da şu âyet ifade ediyor:

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى
مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِى
الاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

Yani, bu iki âyet, bu esası ders veriyor ki: *"Bir adamın cinayetiyle başkalar mes'ul olmaz. Hem bir mâsum, rızası olmadan, bütün insana da feda edilmez-kendi ihtiyarıyla, kendi rızasıyla kendini feda etse, o fedakârlık bir şehadettir ki, o başka meseledir"* diye, hakikî adalet-i beşeriyeyi te'sis ediyor. Bunun tafsilâtını da Risale-i Nur'a havale ediyorum.

İkinci sual: Sen eskiden şarktaki bedevî aşâirde seyahat ettiğin vakit, onları medeniyet ve terakkiyata çok teşvik ediyordun. Neden kırk seneye yakındır medeniyet-i hâzıradan "mim'siz" diyerek hayat-ı içtimaiyeden çekildin, inzivaya sokuldun?

Elcevap: Medeniyet-i hâzıra-i garbiye, semavî kanun-u esasîlere muhalif olarak hareket ettiği için seyyiatı hasenatına, hatâları, zararları, fâidelerine râcih geldi. Medeniyetteki maksud-u hakikî olan istirahat-i umumiye ve saadet-i hayat-ı dünyeviye bozuldu. İktisat, kanaat yerine israf ve sefahet; ve sa'y ve hizmet yerine tembellik ve istirahat meyli galebe çaldığından, biçare beşeri hem gayet fakir, hem gayet tembel eyledi. Semavî Kur'ân'ın kanun-u esasîsi,

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاَ تُسْرِفُوا [3]
لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلاَّ مَا سَعٰى [4]

ferman-ı esasîsiyle, *"beşerin saadet-i hayatiyesi, iktisat ve sa'ye gayrette olduğunu ve onunla beşerin havas, avâm tabakası birbiriyle barışabilir"* diye Risale-i Nur bu esası izaha binaen, kısa bir iki nükte söyleyeceğim:

Birincisi: Bedevîlikte beşer üç dört şeye muhtaç oluyordu. O üç dört hâcâtını tedarik etmeyen, on adette ancak ikisiydi. Şimdiki garp medeniyet-i zâlime-i hâzırası, su-i istimâlât ve israfat ve hevesatı tehyiç ve havâic-i gayr-ı zaruriyeyi, zarurî hâcatlar hükmüne getirip görenek ve tiryakilik cihetiyle, şimdiki o medenî insanın tam muhtaç olduğu dört hâcâtı yerine, yirmi şeye bu zamanda muhtaç oluyor. O yirmi hâcâtı tam helâl bir tarzda tedarik edecek, yirmiden ancak ikisi olabilir; on sekizi muhtaç hükmünde kalır. Demek, bu medeniyet-i hâzıra insanı çok fakir ediyor. O ihtiyaç cihetinde beşeri zulme, başka haram kazanmaya sevk etmiş. Biçare avâm ve havas tabakasını daima mübarezeye teşvik etmiş. Kur'ân'ın kanun-u esasîsi olan "vücub-u zekât, hurmet-i riba" vasıtasıyla avâmın havassa karşı itaatini ve havassın avâma karşı şefkatini temin eden o kudsî kanunu bırakıp burjuvaları zulme, fukaraları isyana sevk etmeye mecbur etmiş. İstirahat-i beşeriyeyi zîr ü zeber etti.

İkinci nükte: Bu medeniyet-i hâzıranın harikaları, beşere birer nimet-i Rabbaniye olmasından, hakikî bir şükür ve menfaat-i beşerde istimali iktiza ettiği halde, şimdi görüyoruz ki, ehemmiyetli bir kısım insanı tembelliğe ve sefahete ve sa'yi ve çalışmayı bırakıp istirahat içinde hevesatı dinlemek meylini verdiği için, sa'yin şevkini kırıyor. Ve kanaatsizlik ve iktisatsızlık yoluyla sefahete, israfa, zulme, harama sevk ediyor.

Meselâ, Risale-i Nur'daki Nur Anahtarının dediği gibi, radyo büyük bir nimet iken, maslahat-ı beşeriyeye sarf edilmekle bir mânevî şükür iktiza ettiği halde, beşte dördü hevesata, lüzumsuz, mâlâyâni şeylere sarf edildiğinden, tembelliğe, radyo dinlemekle heveslenmeye sevk edip sa'yin şevkini kırıyor. Vazife-i hakikiyesini bırakıyor.

Hattâ çok menfaatli olan bir kısım harika vesait, sa'y ve amel ve hakikî maslahat-ı ihtiyac-ı beşeriyeye istimali lâzım gelirken, ben kendim gördüm, ondan bir ikisi zarurî ihtiyâcâta sarf edilmeye mukabil, ondan sekizi keyif, hevesat, tenezzüh, tembelliğe mecbur ediyor. Bu iki cüz'î misale binler misaller var.

Elhasıl: Medeniyet-i garbiye-i hâzıra, semavî dinleri tam dinlemediği için, beşeri hem fakir edip ihtiyacatı ziyadeleştirmiş.

İktisat ve kanaat esasını bozup israf ve hırs ve tamahı ziyadeleştirmeye, zulüm ve harama yol açmış.

Hem beşeri vesait-i sefahete teşvik etmekle, o biçare muhtaç beşeri tam tembelliğe atmış, sa'y ve amelin şevkini kırıyor. Hevesata, sefahete sevk edip ömrünü fâidesiz zayi ediyor.

Hem o muhtaç ve tembelleşmiş beşeri, hasta etmiş. Su-i istimal ve israfatla yüz nevi hastalığın sirayetine, intişarına vesile olmuş.

Hem üç şiddetli ihtiyaç ve meyl-i sefahet ve ölümü her vakit hatıra getiren kesretli hastalıklar ve dinsizlik cereyanlarının o medeniyetin içlerine yayılmasıyla intibaha gelip uyanmış beşerin gözü önünde ölümü idam-ı ebedî suretinde gösterip her vakit beşeri tehdit ediyor, bir nevi cehennem azâbı veriyor.

İşte bu dehşetli musibet-i beşeriyeye karşı Kur'ân-ı Hakîmin dört yüz milyon talebesinin intibahıyla ve içinde semavî, kudsî kanun-u esasîleriyle bin üç yüz sene evvel gösterdiği gibi, yine bu dört yüz milyonun kendi kudsî esasî kanunlarıyla beşerin bu üç dehşetli yarasını tedavi etmesini; ve eğer yakında kıyamet kopmazsa, beşerin hem saadet-i hayat-ı dünyeviyesini, hem saadet-i hayat-ı uhreviyesini kazandıracağını; ve ölümü, idam-ı ebedîden çıkarıp âlem-i nura bir terhis tezkeresi göstermesini; ve ondan çıkan medeniyetin mehasini, seyyiatına tam galebe edeceğini; ve şimdiye kadar olduğu gibi dinin bir kısmını, medeniyetin bir kısmını kazanmak için rüşvet vermek değil, belki medeniyeti ona, o semavî kanunlara bir hizmetkâr, bir yardımcı edeceğini, Kur'ân-ı Mu'cizi'l-Beyânın işârât ve rumuzundan anlaşıldığı gibi, rahmet-i İlâhiyeden şimdiki uyanmış beşer bekliyor, yalvarıyor, arıyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Yiyin, için, fakat israf etmeyin. (A'râf Sûresi, 7:31)
4.)İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşlerim,

Çok yerlerden telgraf ve mektuplarla bayram tebrikleri aldığım ve çok hasta bulunduğum için, vârislerim olan Medresetü'z-Zehra erkânları benim bedelime hem kendilerini, hem o has kardeşlerimizin bayramlarını tebrik etmekle beraber, âlem-i İslâmın büyük bayramının arefesi olan ve şimdilik Asya ve Afrika'da inkişafa başlayan ve dört yüz milyon Müslümanı birbirine kardeş ve maddî ve mânevî yardımcı yapan İttihad-ı İslâmın, yeni teşekkül eden İslâmî devletlerde tesise başlamasının ve Kur'ân-ı Hakîmin kudsî kanunlarının o yeni İslâmî devletlerin kanun-u esasîsi olmasından dolayı büyük bayram-ı İslâmiyeyi tebrik ve dinler içinde bütün ahkâm ve hakikatlerini akla ve hüccetlere istinad ettiren Kur'ân-ı Hakîmin, zuhura gelen küfr-ü mutlakı tek başıyla kırmasına çok emareler görülmesi ve beşer istikbalinin de, bu gelen bayramını tebrikle beraber, Medresetü'z-Zehranın ve bütün Nur talebelerinin hem dahil, hem hariçte, hem Arapça, hem Türkçe Nurların neşriyatına çalışmalarını ve dindar Demokratların bir kısm-ı mühimmi Nurların serbestiyetine taraftar çıkmalarını bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Bu sene hacıların az olmasına çok esbap varken, 180 binden ziyade hacıların o kudsî farizayı ve din-i İslâmın kudsî ve semavî

kongresi hükmünde olan bu hacc-ı ekberi büyük bir bayramın arefesi noktasında olarak bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 77

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim ve mânevî Medresetü’z-Zehranın Nur şakirtleri,

Ben Isparta’ya geldiğim vakit, Isparta’da İmam-Hatip ve vâiz mektebinin açılacağını haber aldım. O mektebe kayıt olacak talebelerin ekserisi Nurcu olmaları münasebetiyle o mektebin civarında gayr-ı resmî bir surette bir Nur medresesi açılıp, o mektebi bir nevi medrese-i Nuriye yapmak fikriyle bir hâtıra kalbime geldi. Bir iki gün sonra, güya bir ders vereceğim diye etrafta şâyi olmasıyla, o dersimi dinlemek için rical ve nisâ kafilelerinin etraftan gelmeleriyle anlaşıldı ki, böyle nim-resmî ve umumî bir medrese-i Nuriye açılsa, o derece kalabalık ve tehacüm olacak ki, kabil olmayacak. Afyon’da mahkemeye gittiğimiz vakitki gibi pek çok lüzumsuz içtimalar olmak ihtimali bulunduğundan, o hâtıra terk edildi, kalbe bu ikinci hakikat ihtar edildi. Hakikat de şudur:

“Herbir adam eğer hanesinde dört beş çoluk çocuğu bulunsa kendi hanesini bir küçük medrese-i Nuriyeye çevirsin. Eğer yoksa, yalnız ise, çok alâkadar komşularından üç-dört zât birleşsin ve bu heyet bulundukları haneyi küçük bir medrese-i Nuriye ittihaz etsin. Hiç olmazsa işleri ve vazifeleri olmadığı vakitlerde, beş on dakika dahi olsa Risale-i Nur’u okumak veya dinlemek veya yazmak cihetiyle bir miktar meşgul olsalar, hakikî talebe-i ulûmun sevaplarına ve şereflerine mazhar oldukları gibi, İhlâs Risalesinde yazılan beş

nevi ibadete de mazhar olurlar. Hakikî ilim talebeleri gibi, onların maişetlerini temin hususundaki âdi muameleleri de bir nevi ibadet hükmüne geçebilir” diye kalbe ihtar edildi. Ben de kardeşlerime beyan ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 79

Mektup 79

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelen: Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür ediyoruz ki, elli beş sene bir gaye-i hayalim ve hayatımın bir neticesi olan Medresetü'z-Zehranın mânevî hakikatini siz, Medresetü'z-Zehra erkânları tamamıyla gösteriyorsunuz.

Saniyen: Şiddetli hastalık ve sair sebeplerin tesiriyle ben Nurcu kardeşlerimle konuşamadığımdan ve o musahabeden mahrum kaldığımdan, benim bedelime sizler ve Risale-i Nur'un Kur'ân medresesinde Yeni Said'e verdiği ders ve Eski Said'in de Hutbe-i Şâmiye ve zeyilleri gibi hayat-ı içtimaiye medresesinde aldığı dersleri ve konuşmaları, bu biçare kardeşiniz bedeline, müştak olduğum kardeşlerimle benim yerimde konuşmalarını tevkil ediyorum.

Salisen: Bir küçük medrese-i Nuriyeyi kendi hanesinde tesis edip kahraman Tahirî gibi bir has, hâlis Nur nâşirini daire-i Nuriyeye veren Tahirî'nin merhum pederinin vefatını, hem onun akrabasını, hem Isparta'yı, hem Nur dairesini tâziye ediyorum. Cenâb-ı Hak Nurun hurufları adedince ruhuna rahmet eylesin. Âmin.

Rabian: İnebolu, Zühretü'n-Nur'dan üç yüzü benim hesabıma tahsis etmiş. Ben de dedim: Yüz elli Isparta'ya ve yüz elli bana gelsin. Bana gelmiş; size gelen ise, ileride bana vereceğiniz Mektubat mecmuasına mukabil ve size borcum varsa hesap edersiniz.

Hâmisen: Irak tarafında, hususan Bağdat’taki Üstad-ı Âzamın türbedarına ve kardeşlerime selâmımı tebliğ ve hayatım müsaade ederse, bütün ruh u canımla o havaliye gitmek iştiyakımı bildirirsiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Hasta Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 80

Mektup 80: Münazarattaki haberler hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Eski Said'in matbu eski eserlerinden birisi elime geçti. Merak ve dikkatle baktım. Bu gelen fıkra kalbe geldi. Münasipse Mektubat âhirinde yazılsın.

Evvelâ: Hürriyetin üçüncü senesinde aşâirler arasında meşrutiyet-i meşruayı aşâire tam bildirmek ve kabul ettirmek için Ertuş aşâiri içinde hususan Küdan ve Mamhuran'a verdiği ders ve 1329'da Matbaa-i Ebüzziya'da tab edilen, kırk bir sene evvel tab edilmiş, fakat maatteessüf yirmi otuz seneden beri arıyordum, bulamamıştım. Bu defa birisi bir nüsha bulup bana göndermiş. Ben de Eski Said kafasını alıp ve Yeni Said'in sünuhatıyla dikkatle mütalâa ettim. Anladım ki, Eski Said acip bir hiss-i kablelvuku ile, otuz kırk sene sonra şimdi vukua gelen vukuat-ı maddiye ve mâneviyeyi hissetmiş. Ve bedevî Ekrad aşâiri perdesi arkasında, bu zamanın medenî perdesini kendilerine maske yapan ve vatanperverlik perdesi altında dinsiz ve hakikî bedevî ve hakikî mürteci, yani, bu milleti, İslâmiyetten evvelki âdetlerine sevk eden hainleri görmüş gibi, onlarla konuşup başlarına vuruyor.

Saniyen: O matbu eserin yüz beşinci sahifeden tâ yüz dokuza kadar parçaya dikkatle baktım. O zamanda aşâire ders verdiğim o sualler ve cevaplar vaktinde, mühim bir veli içlerinde bulunuyormuş. Benim de haberim yok. O makamda şiddetli itiraz etti. Dedi:

"Sen ifrat ediyorsun, hayali hakikat görüyorsun, bizi de tahkir ediyorsun. Âhir zamandır. Gittikçe daha fenalaşacak."

O vakit ona karşı matbu kitapta böyle cevap vermiş:

Herkese dünya terakkî dünyası olsun; yalnız bizim için mi tedennî dünyasıdır? Öyle mi? İşte, ben de sizinle konuşmayacağım. Şu tarafa dönüyorum; müstakbeldeki insanlarla konuşacağım:

Ey yüzden tâ üç yüz seneden sonraki yüksek asrın arkasında gizlenmiş, sâkitâne benim sözümü dinleyen ve bir nazar-ı hafiyy-i gaybî ile beni temâşâ eden Said, Hamza, Ömer, Osman, Yusuf, Ahmed, v.s. Size hitap ediyorum.

Tarih denilen mâzi derelerinden sizin yüksek istikbalinize uzanan telsiz telgrafla sizinle konuşuyorum. Ne yapayım, acele ettim, kışta geldim. Siz inşaallah cennet-âsâ bir baharda gelirsiniz. Şimdi ekilen nur tohumları zemininizde çiçek açacaklar. Sizden şunu rica ederim ki, mâzi kıt'asına geçmek için geldiğiniz vakit mezarıma uğrayınız. O çiçeklerin birkaç tanesini, mezartaşı denilen, kemiklerimi misafir eden toprağın kapıcısının başına takınız. Yâni, İhtiyar Risalesinin On Üçüncü Ricasında beyan ettiği gibi, Medresetü'z-Zehranın mekteb-i iptidaîsi ve Van'ın yekpare taşı olan kal'asının altında bulunan Horhor medresemin vefat etmesi ve Anadolu'da bütün medreselerin kapatılmasıyla vefat etmelerine işaret ederek, umumunun bir mezar-ı ekberi hükmünde olmasına bir alâmet olarak, o azametli mezara azametli Van Kal'ası mezartaşı olmuş. "Ey yüz sene sonra gelenler! Şu kal'anın başında bir medrese-i Nuriye çiçeğini yapınız. Cismen dirilmemiş, fakat ruhen bâki ve geniş bir heyette yaşayan Medresetü'z-Zehrayı cismanî bir surette bina ediniz" demektir. Zaten Eski Said ekser hayatı o medresenin hayaliyle gitmiş ve o matbu risalenin 147'nci sahifeden tâ 157'nci sahifeye kadar Medresetü'z-Zehranın tesisine ve fâidelerine dair ehemmiyetli hakikatleri yazmış.

Bir fa'l-i hayırdır ki, yirmi beş senelik dehşetli ve medreseleri öldüren istibdadın kırılmasıyla, Maarif Vekili Tevfik, Van'da Şark Üniversitesi namında Medresetü'z-Zehrayı inşa etmesine karar vermesi ve ümidin haricinde Reis Celâl, dahi mühim meseleler içinde Tevfik'in fikrine iştirak etmesi, Eski Said'in kırk sene evvelki sözü ve ricası doğru çıkacağını gösteriyor.

Şimdi kırk beş sene evvelki cevabının izahında üç hakikat beyan edilecek.

Birincisi: Eski Said bir hiss-i kablelvuku ile iki acip hâdiseyi hissetmiş, fakat rüya-yı sadıka gibi tabire muhtaç imiş. Nasıl bir

kırmızı perde ile beyaz veya siyah birşeye bakılırsa kırmızı görünür. O da siyaset-i İslâmiye perdesiyle o hakikate bakmış. Hakikatin sureti bir derece şeklini değiştirmiş. O hazır büyük veli dahi o yanlışını görüp o cihette şiddetle itiraz etmiş. İşte o hakikat iki kısımdır:

Birincisi: Bu Osmanlı ülkesinde büyük bir parlak nur çıkacak. Hattâ Hürriyetten evvel pek çok defa talebelere teselli vermek için, “Bir nur çıkacak, gördüğümüz bütün fenalıklara karşı bu vatana saadet temin edecek” diyordu. İşte, kırk sene sonra Risale-i Nur o hakikati kör gözlere dahi gösterdi.

İşte Nurun zahiren, kemiyeten dar cihetine bakmayarak, hakikat cihetinde keyfiyeten geniş ve fevkalâde menfaatini hissetmesi suretiyle, hem de siyaset nazarıyla bütün memleket-i Osmaniyede olacak gibi ifade etmiş. O büyük veli, onun dar daireyi geniş tasavvurundan ona itiraz etmiş. Hem o zat haklı, hem Eski Said bir derece haklıdır. Çünkü Risale-i Nur imanı kurtarması cihetiyle o dar dairesi madem hayat-ı bâkıye ve ebediyeyi imanla kurtarıyor. Bir milyon talebesi bir milyar hükmündedir. Yani bir milyon değil, belki bin insanın hayat-ı ebediyesini temine çalışmak, bir milyar insanın hayat-ı fâniye-i dünyeviye ve medeniyetine çalışmaktan daha kıymettar ve mânen daha geniş olması, Eski Said’in o rüya-yı sadıka gibi olan hiss-i kablelvuku ile o dar daireyi bütün Osmanlı memleketini ihata edeceğini görmüş. Belki, inşaallah, o görüş, yüz sene sonra nurların ektiği tohumların sümbüllenmesiyle aynen o geniş daire Nur dairesi olacak, onun yanlış tâbirini sahih gösterecek.

İkinci hakikat: Kırk sene evvel Eski Said bu matbu kitabetlerinde, İşârâtü’l-İ’câz’ın baştaki ifade-i meramında ve sair eserlerinde musırrane ve mükerreren talebelerine diyordu ki: “Hem maddî, hem mânevî büyük bir zelzele-i içtimaî ve beşerî olacak. Benim dünya terkiyle inzivamı ve mücerret kalmamı gıpta edecekler” diyordu. Hattâ Hürriyetin birinci senesinde İstanbul’da Câmiü’l-Ezher’in Reis-i Uleması olan Şeyh Bahid Hazretleri (r.a.) İstanbul’da Eski Said’e sordu:

مَا تَقُولُ فِي حَقِّ هٰذِهِ الْحُرِّيَّةِ الْعُثْمَانِيَّةِ وَالْمَدَنِيَّةِ الْاَوْرُبَائِيَّةِ؟

Said cevaben demiş:

إِنَّ الْعُثْمَانِيَّةَ حَامِلَةٌ بِدَوْلَةٍ اَوْرُوبَائِيَّةٍ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا وَالْاَوْرُبَا حَامِلَةٌ بِالْاِسْلَامِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا

Yani, *“Osmanlı hükûmetindeki hürriyete ne diyorsun ve Avrupa hakkında fikrin nedir?”*

O vakit Eski Said demiş: *“Osmanlı hükûmeti Avrupa ile hâmiledir; Avrupa gibi bir hükûmeti doğuracak. Avrupa da İslâmiyete hâmiledir; o da bir İslâm devleti doğuracak”* Şeyh Bahid’e söylemiş.

O allâme zât demiş: “Ben de tasdik ediyorum.” Beraberinde gelen hocalara dedi: “Ben bununla münazara edip galebe edemem.”

Birinci tevellüdü gözümüzle gördük. Bir çeyrek asır Avrupa’dan daha dinden uzak...

İkinci tevellüd de inşaallah yirmi otuz sene sonra çıkacak. Çok emarelerle, hem şarkta, hem garpta Avrupa içinde bir İslâm devleti çıkacak.

Üçüncü hakikat: Hem Eski Said, hem Yeni Said, hem maddî, hem mânevî büyük bir hâdise Osmanlı memleketinde büyük ve dehşetli ve tahribatçı bir zelzele-i beşeriye Osmanlı memleketinde olacak diye, hiss-i kablelvuku ile Eski Said mükerrer ve musırrane haber veriyordu. Halbuki o his ile Nur meselesinin aksiyle gayet geniş daireyi dar görmüş. Zaman onu ikinci Harb-i Umumî ile tam tasdik ettiği halde, onun o çok geniş daireyi Osmanlı memleketinde gördüğünü şöyle tâbir ediyor ki:

İkinci Harb-i Umumî beşere ettiği tahribat-ı azîme gerçi çok geniştir. Fakat hayat-ı dünyeviyeye ve bekasız medeniyete baktığı cihetinde, Osmanlıdaki tahribata nisbeten dardır. Osmanlıdaki

mânevî zelzele hayat-ı ebediye ve saadet-i bâkiyenin zararına bir tahribat ve bir zelzele-i mâneviye-i İslâmiye mânen o ikinci Harb-i Umumîden daha dehşetli olmasından, Eski Said'in o sehvini tashih ediyor ve rüya-yı sadıkasını tam tâbir ediyor ve o hiss-i kablelvukuunu gözlere gösteriyor. Ve o muteriz ehl-i velâyeti zahiren haklı, fakat hakikaten Eski Said'in o hissi daha haklı olduğunu ispatla, o veli zâtın itirazını tam reddediyor.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
اَبَداً دَائِمًا

Aziz, sıddık, sarsılmaz, sebatkâr, fedakâr kardeşlerim,

Evvelâ: [3] وَالْفَجْرِ .. وَلَيَالٍ عَشْرٍ senasına mazhar o gecelerinizi ve bayramınızı ruh u canımla tebrik ederim. Ve şiddetli hastalığımın şifasına dualarınızı isterim.

Saniyen: Nurların parlak fütuhatına bir derece mümanaat fikriyle, gizli dinsizler bir kısım resmî memurları âlet ederek keyfî kanunlarla ilişiyorlar. Ve has Nurcuların az bir kısmına fütur vermek için çalışıyorlar. Ezcümle, bu mübarek günlerde İstanbul'dan Rehber hakkında dinsizlik damarıyla yazılan **(Haşiye)** ehl-i vukuf raporunu bana gönderdiler. Ben şiddetli ve semli hastalığım için, onlara cevap vermesini sizlere havale ediyorum.

On iki sene evvel yazılan ve aflar ve beraatlar gören ve beş mahkemenin eline geçip ilişilmeyen ve iade edilen ve on bin adama, hususan gençlere zararsız menfaat veren ve zeyilleriyle beraber büyük müdafaatımda bu vatana büyük fâidesi ispat edilen bu eser hakkında Medresetü'z-Zehra ve şubeleri o ehl-i vukufu susturmak ve kanun namına tam kanunsuzluk ettiklerini ve adliyede adalet hesabına dehşetli zulüm ettiklerini ve Rehber hakkında "Dini siyasete âlet etmek var" demelerine mukabil, o vukufsuz ehl-i vukuf siyaseti ve adlî vazifelerini dinsizliğe âlet etmek istediklerini delillerle göstermek vazifesini o Nurcu kardeşlere havale ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Size berâ-yı malûmat bilâhare gönderilecektir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima üzerinize olsun.
3.)Yemin olsun fecre. Ve on geceye. (Fecr Sûresi, 89:1-2)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 84

Mektup 84

Aziz ve mübarek müşfik Üstadım,

Bu arîzamı Nurla alâkadar ve hac refiklerimdem Karakoçanlı Hacı Sabri kardeşimle takdim ediyorum.

Evvelâ: Mübarek ellerinizi kemal-i ihtiramla takbil eder, bu âciz ve pürtaksir kardeşiniz ve talebenizi müstecap ve mübarek duanızda dahil buyurmanızı istirham eylerim.

Saniyen: Hacı Sabri kardeşinizi ve diğer yeni alâkadarları da dualarınıza dahil buyurmanızı rica ederim.

Salisen: Kardeşim Hüsrev gerek zât-ı âlilerinin, gerekse diğer kardeşlerinin mektuplarını emirlerinize atfen göndermekte devam ettiği için, lillâhilhamd, vaziyetten haberdar bulunuyoruz.

Rabian: Gerek Hüsrev kardeşimin ve gerek Ceylân'ın gönderdikleri eserleri kardeşlere verdim ve parasını kendilerine gönderdim. Urfa'dan biraz daha istedim. Gelince inşaallah onları da talebelere vereceğim. Eserlerden bir takımını Hacı Sabri almıştır.

Hâmisen: Reisicumhurun nutkundan gelen müjdeli istihracın tahakkuk etmesini eltâf-ı İlâhiyeden niyaz ederiz.

Sâdisen: Nur'un neşri ve fütuhatı için Rahîm ve Kerîm Rabbimiz muvaffak buyurduğu nisbette istihdamımız lillâhilhamd devam ediyor.

Akşamları Nurlu cemaatten mürekkep fakirhanemize gelen cemaate tedrisat-ı Nuriyede devam olunuyor.

Malatya seyahatimde oradaki alâkadarların çalışma tarzlarını söyledim. Büyük Doğucuların bu fakiri kendi zümrelerine katmak hususundaki tekliflerine, "Büyük Doğuculuk siyasî bir teşekkül müdür?" diye sordum. "Evet" dedikleri için, "Sizin yalnız imanî ve Kur'ânî mesâildeki müşkillerinizi ve izahını arzu ettiğiniz noktaları Risale-i Nur'un yardımıyla halle çalışırım. Benim mesleğim, ihtiyar ve şuurum taallûk etmeden Risale-i Nur dairesinde istihdamdan ibarettir. İman ve Kur'ân meselelerinize hemfikrinizim. Fakat

siyasetle iştigal edemem” meâlinde cevap verdim. Yalnız bu zümreden Nurlarla alâkadar olanlar var. Onların el ele vererek, hem eserleri okumalarını ve anlayamadıkları yerleri sormalarını, Kur’ânî hattı öğrenmeye gayret etmelerini rica ettim. Malatya, Urfa, Antep’tekileri eserleri edinmeye ve alâkalarını arttırmaya âcizâne yazılarımla teşvik etmekteyim. Şimdilik mesâil-i Nuriyem böyledir. Cenâb-ı Hakka nihayetsiz hamd ve şükür olsun ki, hesapsız kusurlarımla beraber bu Kur’ânî ve imanî hizmette istihdama lâyık görmüştür. Elbette, mübarek ve müşfik Üstadımın dualarıbereketiyle zümre-i Nuriyenin âciz bir ferdi olmakta devam ve öylece Livaü’l-Hamd Aleyhissalâtü Vesselâm tahtında toplananlardan olurum.

Tekrar tekrar mübarek ellerinizi kemâl-i tâzimle takbil eyler, alâkadar kardeşlerimin de selâm, dua ve ihtiramlarını arzederim. Muhitinizdeki maddeten ve mânen yakın bütün arkadaşlara arz ve ihtiram eylerim. Erhamürrahimîn olan Rabbimizden daimî niyazım, aziz, muhterem ve müşfik Üstadımdan ebediyen razı olsun ve bütün maksadını hasıl eylesin. Âmin.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

El-hubbu fillâh muhibb-i muhlisiniz

Hulûsi

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 85

Mektup 85

Çok sevgili, müşfik Üstadım Efendim Hazretleri,

Evvelâ: Hem mübarek leyâli-i aşerenizi, hem kudsî bayramınızı ruh u canımla tebrik eder, arz-ı hürmetlerimle Nur neşreden ellerinizden öper, kusuratımın affını istirham ederim.

Saniyen: Bu günahkâr âdi, âciz, kusurlu, liyakatsiz, miskin, tembel talebenizi Risale-i Nur'un hakaik-i kudsiye-i imaniye ve Kur'âniyesine ve sevgili Üstadın terbiye-i mâneviye ve maddiyesine mazhar buyuran Cenab-ı Erhamürrahimîne hadsiz şükrediyorum.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Sevgili Üstadım,

Terbiye-i mâneviyenizin âsârını her vakit bize ihsas eden Rabb-ı Rahîmime ne kadar şükretsem yine azdır. Tahdîs-i nimet olmak üzere şunu da arz etmek isterim ki, hastalığımdan müştekî değilim. Çünkü, lillâhilhamd, nur-u aynım ve sürur-u ruhum ve gıda-i kalbim olan Risale-i Nur'un hakikatlerini bilfiil ve bittecrübe ders almama sebep oldu.

Hem hakikaten ömrü kırkıncı sene-i devriyesinde müthiş bir tarzdaki maddî ve mânevî hastalıklarıma herbir ricasında ruha ve kalbe binler nur-u tevhidi ve ziya-yı teselliyi serpen İhtiyarlar Risalesi; hem herbir devasında bînihaye şifa-yı mânevî bulunan Hastalar Risalesi; hem on bir kelime-i kudsiye-yi tevhidiyenin pek harika ve emsalsiz bir tarzda tılsımlarını keşfeden ve her bir cümlesinden nur-u tevhid fışkıran Yirminci Mektup; hem hakaik-i imaniyenin en son ve en müşkül ve en derin ve bütün feylesofları, hattâ hükema-i İslâmiyeyi dahi hayrette bırakan çok mühim muammaları halleden Yirmi Dördüncü Mektup; hem kalbin bütün mânevî yaralarına kudsî bir tiryak olan On Yedinci Söz ve emsali risaleler pek harika bir tarzda imdadıma yetişti ve tedaviye başladı. Ve bana şöyle bir

kanaat-i kat’iyye verdi ki: Güya Risale-i Nur, ezcümle mezkûr risaleleri hem ben, hem hastalık münasebetiyle yanıma gelenler ders alsınlar diye, rahmet-i İlâhiye tarafından hastalandırılmışım. Evet, sanki sevgili, müşfik Üstadımız İhtiyarlar Risalesini gençlere, Hastalar Risalesini sıhhatte olanlara yazmış.

Salisen: Orada bulunan ve sevgili Üstadımızın kıymettar hizmetinde bulunan muhterem arkadaşlarımıza, hem birer birer selâm, hem bayramlarını tebrik ederim. Sevgili Üstadımızın ellerinden, kardeşlerimizin gözlerinden öperim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Çok kusurlu ve hasta talebeniz

Mehmed Feyzi

1.)Allah’a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 86

Mektup 86: İsmini bildirmeyen bir zatın mektubuna cevap

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir zat, uzunca bir mektup yeni hurufla bana yazmış, kendisinin kim olduğunu bildirmemiş. Üç noktada şüphe edip bir nevi itiraz gibi yanlış mânâ verdiği için güya bizi ikaz ediyor. Meşrebimiz münakaşa ve münazara olmadığından ve kusurumuzu hakikî olarak gösterenlerden memnun olduğumuzdan, bu meçhul zatın mektubunda üç esasın hakikatini gösterip yanlışını tashih etmek istedim.

Birinci esas: Risale-i Nur'un üstadı ve me'hazı ve Said'in de çok zamandan beri bir virdi olan bazı âyetler, bir hizb-i Kur'ânî suretinde bir kısım talebelerin arzularıyla kaleme alınmış. Sonra da tab edilmiş. Ve dört beş mahkemenin de gösterdiği ehl-i vukuf ulemaları ve hattâ Diyanet Riyaseti dairesi ve İstanbul'un fetva dairesindeki tetkik-i kütüb-ü diniye heyetinden hiçbir âlim ve ehl-i vukuf ulemaları itiraz etmemişler. Belki takdir edip tahsin etmişler. Çünkü başta Sahabeler ve matbu Mecmuatü'l-Ahzab'da bulunan Hazret-i Üsame Radıyallahu Anh hizb-i Kur'ânîsi ki, herbir günde bir kısmını okumakla taksim edilmiştir. Ve aynı kitapta ve Mecmuatü'l-Ahzabın aynı cildinde İmam-ı Gazalî'nin (r.a.) bir hizb-i Kur'ânîsi ve çok ehl-i velâyetin kendi meşreplerine muvafık bazı sûreleri ve âyetleri bir hizb-i mahsus-u Kur'ânî yaptıkları meydandadır.

On sene evvel şehîden vefat eden Merhum Hâfız Ali gibi Nurun kahramanlarından benim hususî virdimi ve Risale-i Nur'un üstadları ve menbaları olan mühim âyetleri cem etmek istediler. Sonra onlara gönderdim. Onlar da tab ettirdiler. Çünkü, herkes her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya vakit bulamıyor. Fakat böyle bir hizb-i Kur'ânî eline

geçse her vakit istifade edebilir fikriyle, hem sevapları çok ziyade olan âyetler ve sûreler, içinde yazılmış. Zaten Kur'ân-ı Hakîmin bir mu'cizesi şudur ki, ehl-i hakikatten ve kemâlâttan herbir meslek sahibi, meşrebine muvafık, Kur'ân'da bir Kur'ân'ını, bir hizb-i mahsusunu, bir üstadını bulur. Güya tek bir Kur'ân'da binler Kur'ân var. Bu mu'cizenin sırrı şudur ki:

Kur'ân-ı Hakîmin âyetlerinin ve kelâmlarının münasebetleri yalnız beraber olanlara değil, belki pek çok âyetlere ve kelâmlara ve kelimelere münasebeti var, bakıyor. İşârâtü'l-İ'câz tefsir-i Nuriyede bu sır bir derece gösterilmiş. Demek başka kelâmlara benzemez. Herbir âyet, binler âyetlere bakar birer yüzü ve gözü var.

Bu vaziyet-i Kur'âniye çok hakaike medardırlar. Ehl-i tarikat ve ehl-i hakikatın herbir kısmı kendi mesleğine göre o küllî Kur'ân içinde bir mahsus hizbleri var.

İşte Risale-i Nur'un Hizb-i Kur'ânîsi de o neviden birisidir. Bunu böyle neşretmek için evliyadan olan merhum Hâfız Ali bunun tab'ını acele etmek istedi. Çünkü, tamam-ı Kur'ân'ın Risale-i Nur'un keşfiyatıyla hattında bir nevi mu'cize-i tevafukıyye bulunmasından, onu tab edip bastırmak için bu hizb-i Kur'ânîyi bir mukaddemesi, bir müjdecisi olarak bastırdılar.

Evet, şimdiki Hüsrev'in kalemiyle yazılan ve pek harika olan ve tevafuk cihetinde mu'cizatlı olan Kur'ân'ımızın on beş seneden beri tab'ına çalışıyoruz. Ve fakat ekser Nurcular fakirü'l-hal olduğundan ve fotoğrafla tab'ı lâzım geldiğinden ve yirmi beş bin banknot masraf lâzım olmasından, Hizb-i Kur'ânımız mukaddeme olarak, daha evvel bu mu'cizeli Kur'ân'ımızın bir müjdecisi olarak tab edildi. İşte bu mu'cizeli Kur'ân'ımızı, hem Diyanet Riyaseti tetkik etmiş, çok beğenmiş; hem İstanbul'daki fetva dairesindeki tetkik-i mesâhif uleması gayet güzel görmüş. Gayet güzelce tetkik edip musahhah olarak bize iade etmiş. İnşaallah yakında bu Kur'ân'ımız basılarak bir hediye-i Nuriye olarak âlem-i İslâma neşredilecektir.

O kendini bildirmeyen zatın şüphe ettiği,

İkinci mesele: Pek çok Nurcuların haddimden yüz derece ziyade hüsn-ü zanlarıyla benden zannettiği medâr-ı iftihar sıfatları, yüz defa onların hatırlarını kırıp reddetmişim. Fakat yirmi sekiz sene

siyasetçiler Risale-i Nur'un sırf imanî ve uhrevî mesleğini şimdiki medenîleşmek fikirlerine müsait görmediklerinden, yirmi sekiz senedir hapislerle, mahkemelerle, tarassutlarla, asılsız isnatlarla Nurcuları ürkütmekle ve beni çürütmek cihetiyle Risale-i Nur'u neşrettirmemek için emsalsiz bir vaziyete düşmüştüm. Yarım ümmî ve ittiham altında ve Nur şakirtlerini bütün bütün kaçırmamak için, bana karşı medhi, şahsımdan reddedip medhiniz Nurlara ait olabilir. Ve gördüğünüz meziyetler benim değil, Risale-i Nur'undur. O da Kur'ân-ı Hakîmin bir hakikatinin bir tefsiridir. Ve her asırda dine ve imana tam hizmet eden müceddidler geldikleri gibi, bu acip ve komitecilik ve şahs-ı mânevî-i dalâletin tecavüzü zamanında bir şahs-ı mânevî müceddid olmak lâzım gelir. Eski zamana benzemez. Şahıs ne kadar da harika olsa, şahs-ı mânevîye karşı mağlûp olmak kabildir. Risale-i Nur'un o cihette bir nevi müceddid olması kaviyyen muhtemel olduğundan, o sıfatlar-hâşâ-benim haddim değil; belki mükerrer yazdığım gibi, benim hayatım Risale-i Nur'a bir nevi çekirdek olabilir. Kur'ân'ın feyziyle, Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla o çekirdekten Risale-i Nur'un meyvedar, kıymettar bir ağaç hükmüne icad-ı İlâhî ile geçmesidir. Ben bir çekirdektim, çürüdüm, gittim. Bütün kıymet Kur'ân-ı Hakîmin mânâsı ve hakikatli tefsiri olan Risale-i Nur'a aittir.

Kendini bildirmeyen zatın,

Üçüncü şüphesi: Büyük Cihad'ın ve Sebilürreşad'ın neşrettiği gibi, ben ilân etmişim ki, dine, imana hizmeti ve Risale-i Nur'u değil dünya siyasetine, belki kemâlât-ı mâneviyeye ve makamat-ı âliyeye âlet edemediğim gibi, herkesin hoş gördüğü saadet-i uhreviye ve Cehennemden kurtulmaya vesile etmemek ve yalnız emr-i İlâhî ve rıza-yı İlâhîden başka hiçbirşeye âlet etmemek bu zamanda Nurun hakikî kuvveti olan sırr-ı ihlâs-ı hakikîyi muhafaza etmeye beni mecbur etmiş ki, Sıddık-ı Ekber (r.a.) dediği olan, "Mü'minler Cehenneme gitmemek için Allah'tan isterim, benim vücudum Cehennemde büyüsün ki, onların yerine azap çeksin" diye söylediği kudsî fedakârlığının bir zerresini ben de kendime kazandırmak için, "İman ile Cehennemden birkaç adamın kurtulmaları için Cehenneme girmeyi kabul ederim" demişim. Zaten ibadet, Cennete girmek ve

Cehennemden kurtulmak için kılınmaz; bozulur. Belki rızâ-yı İlâhî ve emr-i Rabbanî için yapılır.

Yine Hizb-i Kur’ân’ımızın bahsine döneriz:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın büyük bir kumandanı olan Hazret-i Üsame Radıyallahü Anh, bir gün “hamd”e ait, bir gün “istiğfar”a ait âyetler, bir gün “tesbih”e ait, bir gün “tevekkül”e, bir gün de “selâm” lâfzına, bir gün de “tevhid” ve “Lâ ilâhe illâ Hû”ya ait, bir gün de “Rab” kelimesine ait bütün Kur’ân’dan müteferrik sûrelerden bir hizb-i Kur’ânî çıkarmış, kendine bir vird eylemiş. Demek böyle hizblere izn-i Peygamberî (Aleyhissalâtü Vesselâm) var.

Hem bizim hizb-i Kur’ân’ımız iman hakikatlerine dair âyetleri, hususan sûreler başlarındaki âyetleri cem ettiğinden, başlarında [2] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ yazılmış. Bu hizb, tamam-ı Kur’ân’ı okumaya büyük bir şevk verir, noksaniyet vermez. Hem yirmi günde okunacak arzu edilen bazı imanî âyetler bir iki günde bu hizipte okunduğundan, bir zaman bütün sûrelerin başında bir kısım âyetleriyle beraber, Risale-i Nur’un esasları olan bazı âyât-ı imaniyeyi kendime vird eylemiştim. Sonra bir hizb suretine girdi.

O meçhul zât, izzet-i ilmiyeyi firavuncuklara karşı muhafazamı bir enaniyet tevehhüm etmiş. Nur talebelerinin hakkımda hüsn-ü zanlarını bütün bütün kırmadığımı bir benlik tahayyül etmiş. Ve iman hakikatlerine dair beyanatıma talebelerin tam itimat ve kanaatlerini temin etmek fikriyle ehl-i velâyetin ve bazı âyâtın kat’î kanaat ettiğim bine yakın emarat ve işaretlerinin izharına mecbur olduğum için bir kısmını has kardeşlerime beyan etmemi bir nevi hodfuruşluk zannetmiş.

Evet, bu zamanda dinsizlik hesabına, benlikleri firavunlaşmış derecede ve imana ve Risale-i Nur’a hücumları zamanında onlara karşı tedafü vaziyetimizde tevazu ve mahviyet göstermek büyük bir cinayet ve hıyanettir. Ve o tevazu, tezellül hükmünde bir ahlâk-ı rezile olur. Onlara karşı izzet-i diniyeyi ve şerafet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için kahramancasına bir sebat, bir kuvve-i mâneviyeyi göstermek, acaba hiçbir vecihle hodfuruşluk olur mu? Hiçbir şöhretperestlik ve enaniyet olur mu ki, o zât öyle tevehhüm etmiş.

Hem Risale-i Nur’a muhtaç ve imanını kuvvetlendirmek ve kurtarmak için Nurları arayanlara karşı—ki, onda üçü veya dördü şahsıma bakmayıp Nurdaki kat’î hüccetlerle iktifa ettiği gibi, beş altı tane hüccetlerin kıymetini bilmediği için benim şahsıma bakar—“Acaba bizi kandırdı mı, yoksa hakikat mı söylüyor?” diye şahsıma karşı hüsn-ü zanlarını kırmamaya mecbur olduğumdan, şahsımın gizli fenalıklarına perde çekmek bir enaniyet olur mu?

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِى إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّى [3]

âyet-i kerimesinin sırrıyla nefs-i emmareme itimad edemem. Nefis kusursuz olmaz. Fakat şimdi bu zamanda ejderhalar, ifritler hükmünde dinsizlik komitelerinin hücumları ve tahribatları zamanında, müdafaamda, bende görünen o sinek kanadı kadar kusurları görmek, o hücum edenlere bir yardım hükmüne geçmektir. Ve on adet muhtaçlardan beş altı biçareyi Nurun ilâçlarından mahrum etmektir. Bu nokta için ben kendi kuvvetime, meziyetime hiç itimad etmeyerek, yalnız hakikat-i Kur’âniye ve onun tefsiri olan hakaik-i imaniyedeki kuvvete istinaden dünyaya ilân ediyorum ki, bütün dinsizler toplansalar, ben onlara karşı çekinmeyerek meydan okuyorum. Ve başımı eğmiyorum. Ve izzet-i ilmiyeyi kırmıyorum. Eğer bu bir benlik ise, o hiçbir cihetle bana ait değil ve benlik olamaz, salâbet-i imaniye olur.

Zaten ben nasıl tabiatı, icad itibarıyla inkâr ediyorum. Ve Risale-i Nur bunu kat’î ispat etmiş. Öyle de, beşeri gurura, enaniyete, firavunluğa sevk eden iktidarı da, tabiat gibi inkâr ediyorum. Yalnız beşerin duası, bir fiilî dua nevinde samimî bir ihtiyaç ile cüz’î kesbi, bir makbul dua hükmüne geçer. Onu da Cenâb-ı Hak kabul eder, keşfiyat namındaki beşere lâzım olan harikaları ihsan eder diye kat’î delillerle ilm-i usulü’d-dinin uleması, kader ve cüz-ü ihtiyarî bahsinde ispat ettikleri gibi; ben de aynelyakîn derecesinde kat’î kanaatle, feyz-i Kur’ânî ile, Risale-i Nur’un hüccetleriyle evvelâ kendi nefsimde, sonra herkesteki benlik ve iktidarın icad ve ihsan ve tevfik-i İlâhînin yalnız bir perdesi olduklarını kat’î bildiğim için, Nurlara ve kardeşlerime ilân etmişim ki, ben bir çekirdektim. Çürüdüm. Acz ve

ihtiyaç ve samimî istemek ve fiilî dua etmek neticesinde, Cenâb-ı Erhamürrahimîn, Risale-i Nur'u o çekirdekten halk edip ihsan etmiş. Nurun mektubatındaki bütün medâr-ı medih fıkralar o nuranî ağaca aittir. Benim hissem, kat'iyen, hiçbir cihette fahir olamaz. Belki, yalnız ve yalnız şükürdür. Öyleyse kâinat adedince eşşükrü lillâh, elhamdülillâh...

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
3.)Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder. (Yûsuf Sûresi, 12:53)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 87

Mektup 87: Medyumluk meselesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۱
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۲
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelen: Çok emarelerle ve bazı hâdiselerle kat'iyen tahakkuk etmiş ki, Nurun has talebelerinden bazılarının bir zaif damarını bulup hizmet-i Nuriyeden vazgeçirmek veya zaifleştirmek için Nurun ve Nur talebelerinin düşmanlarının çok plânları var. Medâr-ı ibret bir iki nümuneyi beyan ediyoruz:

Birinci nümunesi: Nurlarla şiddetli alâkası bulunan birkaç has kardeşimizin nazarını, fikrini başka tarafa çevirmek veya zevkli ve ruhanî bir meşreple meşgul edip hizmet-i imaniyeye karşı zaifleştirmek için, bazı şahıslar ispritizma denilen, ölülerle muhabere namı altında cinnîlerle muhabere etmek gibi, hattâ bazı büyük evliyalarla, hattâ peygamberlerle güya bir nevi konuşmak gibi, eski zamanda ***"kâhinlik"*** denilen, şimdi de ***"medyumluk"*** namı verilen bu mesele ile bazı kardeşlerimizi meşgul ediyorlar.

Halbuki, bu mesele felsefeden ve ecnebîden geldiği için, ehl-i imana çok zararları olabilir. Ve çok su-i istimalâta menşe olmakla beraber, içinde bir doğru olsa on yalan karışıyor. Çünkü, doğruyu ve yalanı tefrik edecek bir mehenk, bir mikyas olmadığından, ervah-ı habîse ve şeytana yardım eden cinnîlerin bu vesileyle, hem onunla meşgul olanın kalbine ve hem de İslâmiyete zarar vermek ihtimali var. Çünkü, mâneviyat namına hakaik-i İslâmiyeye ve akide-i umumiyeye muhalif ihbarat oluyor. Ervâh-ı habîse iken, kendilerini ervah-ı tayyibe zannettirip, belki kendilerine bazı büyük veliler namını

verip, İslâmiyetin esasatına muhalif sözlerle zarar vermeye çalışabilirler. Hakikati tağyir edip, safdilleri tam aldatabilirler.

Meselâ, nasıl ki güneş, bir küçük cam parçasında ziyasıyla, hararetiyle, şekliyle görünüyor. Fakat o küçücük camın içindeki güneşin o küçücük timsali, kendi namına eğer konuşsa ve dese, “Benim ziyam dünyayı istilâ ediyor. Benim hararetim herşeyi ısıtıyor. Ve küre-i arzdan bir milyon defadan daha büyüğüm” dese, ne derece hilâf-ı hakikat olduğu anlaşılır.

Aynen bu misal gibi, bir peygamber, güneş gibi hakikî makamında iken, o ispritizmanın veyahut medyumluğun cam parçası hükmündeki istidadına göre bir cilvesinin tezahürü, o hakikat namına konuşamaz. Eğer konuşsa, yüz derece muhalif olur. İspritizmanın veya medyumluğun o mazhardaki cüz’î cilvesi, vahyin mazharı olan o mânevî güneşin kudsî mahiyetine hiçbir cihetle kıyas olamaz. Çünkü, esfel-i sâfilîndeki bir cam parçası, mânen alâ-yı illiyyînde olan o mânevî güneşin hakikatini yanına getiremez. Getirmeye çalışmak da hürmetsizlikten başka birşey değildir. Ancak onun makamına karîb olmak için, Celâleddin-i Süyûtî ve bir kısım evliyalar gibi seyr ü sülûk ile terakki ederek o mânevî güneşin sohbetine mazhar olunur. Fakat böyle terakki, Risale-i Nur’un ispat ettiği gibi, peygamberin velâyetiyle bir nevi sohbeti, kendi derecelerine göre ve kendi istidatları derecesinde olur. Fakat nübüvvet hakikati velâyetten ne derece yüksek ise, ispritizma vasıtasıyla veyahut terakkiyat-ı ruhiye cihetiyle mazhar olunan sohbet ve muhabere dahi hiçbir cihette hakikî peygamberle muhabereye yetişemeyeceğinden, yeni ahkâm-ı şer’iyeye medâr-ı ahkâm olamaz.

Evet, dinden gelmeyen, belki felsefenin hassasiyetinden gelen celb-i ervah da, hem hilâf-ı hakikat, hem hilâf-ı edep bir harekettir. Çünkü a’lâ-yı illiyyînde ve kudsî makamlarda olanları esfel-i sâfilîn hükmündeki masasına ve yalanların yeri olan oyuncak tahtasına getirmek tam bir ihanettir ve bir hürmetsizliktir. Âdetâ bir padişahı kulübeciğine çağırıp getirmek gibidir. Belki ayn-ı hakikat ve edep ve hürmet ve istifade odur ki, Celâleddin-i Süyûtî, Celâleddin-i Rumî ve İmam-ı Rabbânî gibi zatların seyr ü sülûk-u ruhanîleri gibi seyr ü sülûk ile yükselerek o kudsî zatlara yanaşmak ve istifade etmektir.

Rüya-yı sadıkada ervâh-ı habîse ve şeytan, peygamber suretinde temessül edemez. Fakat celb-i ervahta, ervah-ı habîse, belki peygamberin lisanen ismini kendine takıp, Sünnet-i Seniyeye ve ahkâm-ı şer'iyeye muhalif olarak konuşabilir. Eğer bu konuşması şeriatın ahkâmına ve Sünnet-i Seniyeye muhalif ise, tam delildir ki, o konuşan ervâh-ı tayyibe değildir. Mü'min ve müslüman cinnî de değildir. Ervah-ı habîsedir; bu şekilde taklit ediyor.

Saniyen: Şimdi Nur talebeleri böyle meselelerde derse muhtaç değildirler. Risale-i Nur herşeyin hakikatini beyan etmiş, başka izahata ihtiyaç bırakmamış. Risale-i Nur onlara kâfidir. Fakat Nur talebesi olmayanların aynı muhaberede, ahkâm-ı şeriat ve Sünnet-i Seniye esasatına muhalif telkinatı dinlememeleri lâzım ve elzemdir. Yoksa büyük hatâ olur.

Bir İhtar: Bu mektuptaki ruhlarla muhabere meselesine karşı edilen şiddetli tenkit, ecnebîden, fen ve felsefeden ve manyetizma ve ispritizmadan gelen ve mânevî bir şekli giyen bir meşrebe karşıdır. Yoksa İslâmiyetten ve tasavvuf ve ehl-i tarikattan gelen ve bir derece ruhlarla muhabereye benzeyen ve nâehillerin girmesiyle bir derece su-i istimal edilen ve pek az olan bir kısım sofuların sofîliğine karşı değildir. Gerçi onlarda da bir cihette bazılara zarar olabilir. Fakat öteki gibi hiçbir cihette aldatıcı değil ve İslâmiyete hiçbir cihette zarar niyeti yok. Hem o ecnebîden gelen meşrep ise, hem tarikat ve hem İslâmiyet aleyhinde olduğu gibi, o sofuların mesleğini de sukut ettirmeye çalışıyor, ve âdileştiriyor. Ehl-i tasavvufun zaif ve tam sünneti yerine getirmeyen kısmı dikkat etsinler, kendilerini onlara benzetmesinler.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 89

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

Evvelâ: Kur’ân’ın nakş-ı hurufundaki bir nevi mu’cizesini gözlere dahi gösterecek bir tarzda yazdırılan ve bu zamanda izhar edilen mu’cizeli ve yaldızlı Kur’ân’ımız evvelce tab için Almanya’ya gönderilmiş ve İstanbul’da da gayret edilmişse de üç renk üzerine tab edilmesi fazla bir masrafa ihtiyaç göstermesi gibi mânilerden geri kalmıştı. Bu defa matbaa işlerinde fazla ilerlemiş olan İtalya’ya nümune için bir cüz’ü gönderildi. İstanbul’da mümkün olursa tab’ı için tekrar teşebbüse geçildi. Ve şimdilik bir renk mürekkeple aynı tevafuku muhafaza ile tab edilmesine başka yerde başlanacak. Ondan sonra inşaallah tam yaldızlı olarak ve üç renkle Mısır ve Almanya veya İtalya gibi bir yerde tab edilecek.

Saniyen: Kur’ân’ın Arabî bir tefsiri ve Risale-i Nur’un Arabî Mesnevî-i Şerifi olan ve Zülfikar büyüklüğünde ve altınla yazılmaya lâyık bir mecmua dahi inşaallah teksir edilecek. Bu çok harika ve pek ehemmiyetli ve gayet mühim ve herbir bahsi birer kitap ve birer risale olacak derecede gayet îcazkâr olan ve kırk sene evvel telif edilen bu eserleri, o zamanın hakikî ve meşhur ve büyük ulema ve meşayihi de tam takdir ve tahsin etmişler. Ve o risalelerden birtek risale hakkında “Bu bir katre değil, bir bahirdir” diyerek fevkalâdeliğini izhar etmekle beraber tam anlamaktan da âciz olduklarını idrak etmişler. Risale-i Nur’un bu gayet mühim iki işini müjde ederiz. Muvaffak olunması için dualarınızı bekleriz. Umumunuza pek çok selâm eder, muvaffakıyetler dileriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşleriniz

Ceylân, Zübeyir

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 91

Mektup 91: Kalbe ihtar edilen içtimaî hayatımıza ait bir hakikat

Kalbe ihtar edilen içtimaî hayatımıza ait bir hakikat

Bu vatanda şimdilik dört parti var. Biri Halk Partisi, biri Demokrat, biri Millet, diğeri İttihad-ı İslâmdır.

İttihad-ı İslâm Partisi, yüzde altmış, yetmişi tam mütedeyyin olmak şartıyla, şimdiki siyaset başına geçebilir. Dini siyasete âlet etmemeye, belki siyaseti dine âlet etmeye çalışabilir. Fakat çok zamandan beri terbiye-i İslâmiye zedelenmesiyle ve şimdiki siyasetin cinayetine karşı dini siyasete âlet etmeye mecbur olacağından, şimdilik o parti başa geçmemek lâzımdır.

Halk Partisi ise: Hakikaten acip ve zevkli bir rüşvet-i umumîyi kanunlar perdesinde bazı memurlara verdikleri için, yirmi sekiz senelik bütün cinâyatıyla başkaların cinâyâtı ve İttihatçıların ve mason kısmının seyyiatları da o partiye yükletildiği halde, Demokratlara bir cihette galip hükmündedirler. Çünkü ubudiyetin noksaniyetiyle enaniyet kuvvet bulur, nemrutçuluklar çoğalır. Bu benlik zamanında, memuriyet hakikatta bir hizmetkârlık olduğu halde, bir hâkimiyet, bir ağalık, bir nemrutçulukla nefse gayet zevkli bir hâkimiyet mertebesini bir kısım memurlara rüşvet olarak verdiği için, bütün o acip cinayetlerle ve kendinden olmayan ceridelerin neşriyatıyla beraber bana yapılan muamelelerinden hissettim ki, bir cihette mânen Demokratlara galip geliyorlar. Halbuki, İslâmiyetin bir kanun-u esasîsi olan, hadis-i şerifte

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ [1]

yani, *“Memuriyet, emirlik ise, reislik değil, millete bir hizmetkârlıktır.”* Demokratlık, hürriyet-i vicdan, İslâmiyetin bu kanun-

u esasîsine dayanabilir. Çünkü kuvvet kanunda olmazsa şahsa geçer. İstibdad, mutlak keyfî olur.

Millet Partisi ise: Eğer İttihad-ı İslâmdaki esas olan İslâmiyet milliyeti ki, Türkçülük onun içinde mezc olmuş bir millet olsa, o Demokratın mânâsındadır, dindar Demokratlara iltihak etmeye mecbur olur. Frenk illeti tâbir ettiğimiz ırkçılık, unsurculuk fikriyle Avrupa, âlem-i İslâmı parçalamak için içimize bu frenk illetini aşılamış. Fakat bu hastalık ve fikir, gayet zevkli ve câzibedar bir hâlet-i ruhiye verdiği için, pek çok zararları ve tehlikeleriyle beraber, zevk hatırı için her millet cüz'î-küllî bu fikre iştiyak gösteriyorlar.

Şimdiki terbiye-i İslâmiyenin za'fiyetiyle ve terbiye-i medeniyenin galebesiyle ekseriyet kazanarak başına geçerse, ekseriyet teşkil etmeyen ve ancak yüzde otuzu hakikî Türk olan ve yüzde yetmişi başka unsurlardan olanlar, hem hakikî Türklerin, hem hâkimiyet-i İslâmiyenin aleyhine cephe almaya mecbur olacaklar. Çünkü, İslâmiyetin bir kanun-u esasîsi olan bu âyet-i kerime,

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى

dır. Yani, *"Birisinin günahıyla başkası muahaze ve mes'ul olmaz."*

Halbuki, ırkçılık damarıyla, bir adamın cinayetiyle mâsum bir kardeşini, belki de akrabasını, belki de aşiretinin efradını öldürmekte kendini haklı zanneder. O vakit hakikî adalet yapılmadığı gibi, şiddetli bir zulüm de yol bulur. Çünkü *"Bir mâsumun hakkı, yüz câniye feda edilmez"* diye İslâmiyetin bir kanun-u esasîsidir. Bu ise çok ehemmiyetli bir mesele-i vataniyedir. Ve hâkimiyet-i İslâmiyeye büyük bir tehlikedir.

Mâdem hakikat budur, ey dindar ve dine hürmetkâr Demokratlar siz bu iki partinin gayet kuvvetli ve zevkli ve câzibedar nokta-i istinadlarına mukabil, daha ziyade maddî ve mânevî cazibedar nokta-i istinad olan hakaik-i İslâmiyeyi nokta-i istinad yapmaya mecbursunuz. Yoksa, sizin yapmadığınız eskiden beri cinayetleri nasıl eski partiye yüklüyorlarsa, size de yükleyip, Halkçılar ırkçılığı elde edip tam sizi mağlûp etmeye bir ihtimal-i kavî ile hissettim. Ve İslâmiyet namına telâş ediyorum.

Hâşiye: Eskilerin lüzumsuz keyfî kanunları ve su-i istimalleri neticesiyle, belki de tahrikleriyle zuhur eden Ticanî meselesini ve ağır cezalarını dindar Demokratlara yüklememek ve âlem-i İslâm nazarında Demokratları düşürmemenin çare-i yegânesi kendimce böyle düşünüyorum:

Nasıl ezan-ı Muhammediyenin (a.s.m.) neşriyle Demokratlar on derece kuvvet bulduğu gibi, öyle de, Ayasofya'yı da beş yüz sene devam eden vaziyet-i kudsiyesine çevirmektir. Ve âlem-i İslâmda çok hüsn-ü tesir yapan ve bu vatan ahalisine âlem-i İslâmın hüsn-ü teveccühünü kazandıran, bu yirmi sene mahkemeler bir muzır cihetini bulamadıkları ve beş mahkeme de beraatine karar verdikleri Risale-i Nur'un resmen serbestiyetini dindar Demokratlar ilân etmelidirler. Tâ, bu yaraya bir merhem vurmalı. O vakit âlem-i İslâmın teveccühünü kazandıkları gibi, başkalarının zâlimane kabahati de onlara yüklenmez fikrindeyim.

Dindar Demokratlar, hususan Adnan Menderes gibi zatların hatırları için, otuz beş seneden beri terk ettiğim siyasete bir iki gün baktım ve bunu yazdım.

Said Nursî

Ve bu hakikate yakinen şahid olup tasdik eden Risale-i Nur talebeleri:

Mehmed Çalışkan, Mustafa Acet, Hamza,

Sadık, Halim, Raşid, Ahmed Hüsrev,

Sungur, Tahirî, Nuri ve saire

Haşiye: Üstad diyor ki: Bu içtimaî, siyasî mesele mücmel olarak ihtar edildi. Ve tabiratta lüzumsuz, zararlı kelimeleri siz tebdil edebilirsiniz. Merkezlerden münasip gördüğünüz yerlere, su-i tesir yapmamak şartıyla gönderebilirsiniz.

1.)Milletin efendisi, onlara hizmet edendir. (el-Mağribî, Câmiu'ş-Şeml, 1:450, Hadis no: 1668; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463)

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 93

Mektup 93: İsa Abdülkadir'in Arabî makalesinin tercümesi

Bağdat'ta çıkan ed-Difa gazetesinin muharriri İsa Abdülkadir'in Arabî makalesinin tercümesi.

Bağdat'ta çıkan ed-Difa gazetesi Risale-i Nur talebelerinden bahisle diyor ki:

Türkiye'deki Nur talebelerinin İhvan-ı Müslimîn cemiyeti ile alâkaları nedir, ne münasebeti var? Hem farkları nedir? Türkiye'deki Nur talebeleri, Mısır'da ve bilâd-ı Arapta İhvan-ı Müslimîn namında ittihad-ı İslâma çalışan cemiyetler gibi müstakil cemiyet midirler? Ve onlar da onlardan mıdır? Ben de cevap veriyorum ki:

Nur talebelerinin ve İhvan-ı Müslimîn Cemiyetinin gerçi maksatları, hakaik-i Kur'âniye ve imaniyeye hizmet ve ittihad-ı İslâm dairesinde Müslümanların saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerine hizmet etmektir; fakat Nur talebelerinin beş altı cihetle farkları var:

Birinci fark: Nur talebeleri siyasetle iştigal etmez, siyasetten kaçıyorlar. Eğer siyasete mecbur olsalar, siyaseti dine âlet yapıyorlar, tâ ki siyaseti dinsizliğe âlet edenlere karşı dinin kudsiyetini göstersinler. Siyasî bir cemiyetleri asla mevcut değil.

İhvan-ı Müslimîn ise, memleket ve vaziyet sebebiyle siyasetle, din lehinde iştigal ediyorlar ve siyasî cemiyet de teşkil ediyorlar.

İkinci fark: Nurcular, Üstadlarıyla içtima etmiyorlar ve etmeye de mecbur değiller. Kendilerini Üstadlarıyla içtimaa mecburiyet hissetmiyorlar. Ders almak için beraber bulunmaya lüzum görmüyorlar. Belki koca bir memleket bir dershane hükmünde, Risale-i Nur kitapları onların eline geçmekle, üstad yerine onlara bir ders verir. Herbir risale, bir Said hükmüne geçer.

Hem ellerinden geldiği kadar ücretsiz istinsah ederler. Muhtaçlara mukabelesiz **(Haşiye)** veriyorlar ki, okusunlar ve dinlesinler. Bu suretle büyük bir memleket büyük bir dershane hükmünde oluyor.

İhvan-ı Müslimîn ise, umumî merkezlerde mürşid ve reisleriyle görüşmek ve emirler ve dersler almak için ziyaretine giderler. Ve o umumî cemiyetin şubelerinde de o büyük üstadla ve naibleriyle ve vekilleri hükmündeki zatlarla yine görüşürler, ders alırlar, emir alırlar.

Hem umumî merkezlerde çıkan ceride ve mecellelerin fiyatını verip, alıp, onlardan ders alıyorlar.

Üçüncü fark: Nur talebeleri, aynen, âli bir medresenin ve bir üniversite darülfünununun talebeleri gibi, ilmî muhabere vasıtasıyla ders alıyorlar. Büyük bir vilâyet bir medrese hükmüne geçer. Birbirini görmedikleri, tanımadıkları ve uzak oldukları halde birbirine ders veriyorlar ve beraber ders okuyorlar.

Amma İhvan-ı Müslimîn ise, memleketleri ve vaziyetleri iktizasıyla mecelleleri ve kitapları çıkarıyorlar, aktar-ı âleme neşrediyorlar; onunla birbirini tanıyıp ders alıyorlar.

Dördüncü fark: Nur talebeleri, bu zamanda ve bugünde ekser bilâd-ı İslâmiyede intişar etmişler ve çoklukla vardırlar. Bu intişarlarında ayrı ayrı hükûmetlerde bulundukları halde hükûmetlerden izin almaya muhtaç olmuyorlar ki, tecemmu' edip toplansınlar ve çalışsınlar. Çünkü, meslekleri siyaset ve cemiyet olmadığından hükûmetlerden izin almaya kendilerini mecbur bilmiyorlar.

Amma İhvan-ı Müslimîn ise, vaziyetleri itibarıyla siyasete temas etmeye ve cemiyet teşkiline ve şubeler ve merkezler açmaya muhtaç bulunduklarından, bulundukları yerlerdeki hükûmetten icazet ve ruhsat almaya muhtaçtırlar. Ve Nurcular gibi bilinmiyor değiller. Ve bu esas üzerine, kendilerine umumî merkezleri olan Mısır'da, Suriye'de, Lübnan'da, Filistin'de, Ürdün'de, Sudan'da, Mağrib'de ve Bağdat'ta çok şubeler açmışlar.

Beşinci fark: Nur talebeleri içinde çok muhtelif tabakalar var. Yedi sekiz yaşındaki, camilerde Kur'ân okumak için elifbâyı ders almakta olan çocuklardan tut, tâ seksen, doksan yaşındaki ihtiyarlara varıncaya kadar kadın erkek, hem bir köylü, hammal adamdan tut, tâ büyük bir vekile kadar ve bir neferden büyük bir kumandana kadar taifeler Nurcularda var. Bütün Nurcuların bu çok taifelerinin umumen bütün maksatları, Kur'ân-ı Mecîdin hidayetinden ve hakaik-i imaniye ile nurlanmaktan ibarettir. Bütün çalışmaları ilim ve irfan ve hakaik-i imaniyeyi neşretmektir. Bundan başka birşeyle iştigal ettikleri bilinmiyor. Yirmi sekiz seneden beri dehşetli mahkemeler dessas ve kıskanç muarızlar, bu kudsî hizmetten başka onlarda bir maksat bulamadıkları için onları mahkûm edemiyorlar ve dağıtamıyorlar. Ve Nurcular, müşterileri ve kendilerine taraftarları aramaya kendilerini mecbur bilmiyorlar. "Vazifemiz hizmettir, müşterileri aramayız. Onlar gelsinler bizi arasınlar, bulsunlar" diyorlar. Kemiyete ehemmiyet vermiyorlar. Hakikî ihlâsı taşıyan bir adamı, yüz adama tercih ediyorlar.

Amma İhvan-ı Müslimîn ise: Gerçi onlar da Nurcular gibi ulûm-u İslâmiye ve marifet-i İslâmiye ve hakaik-i imaniyeye temessük etmek için insanları teşvik ve sevk ediyorlar; fakat vaziyet, memleket ve siyasete temas iktizasıyla, ziyadeleşmeye ve kemiyete ehemmiyet veriyorlar, taraftarları arıyorlar.

Altıncı fark: Hakikî ihlâslı Nurcular, menfaat-i maddiyeye ehemmiyet vermedikleri gibi, bir kısmı, âzamî iktisat ve kanaatle ve fakirü'l-hal olmalarıyla beraber, sabır ve insanlardan istiğna ile ve hizmet-i Kur'âniyede hakikî bir ihlâs ve fedakârlıkla; ve çok kesretli ve şiddetli ehl-i dalâlete karşı mağlûp olmamak için ve muhtaçları hakikate ve ihlâsa dâvet etmekte bir şüphe bırakmamak için ve rızâ-yı İlâhîden başka o hizmet-i kudsiyeyi hiçbirşeye âlet etmemek için, bir cihette hayat-ı içtimaiye fâidelerinden çekiniyorlar.

Amma İhvan-ı Müslimîn ise: Onlar da hakikaten maksat itibarıyla aynı mahiyette oldukları halde, mekân ve mevzu ve bazı esbap sebebiyle, Nur talebeleri gibi dünyayı terk edemiyorlar. Azamî fedakârlığa kendilerini mecbur bilmiyorlar.

İsa Abdülkadir

Haşiye: Yirmi beş sene müddetle el yazmasıyla Anadolu’da neşri bu şekilde olmuştur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 94

Mektup 94: İsa Abdülkadir'in beyanı

Bağdat’ta çıkan, ehemmiyetli, siyasî bir ceride olan ed-Difa gazetesinin muharriri İsa Abdülkadir diyor ki:

Nur talebelerinin mürşidi olan Bediüzzaman Said Nursî hakkında ed-Difa gazetesini okuyanlar benden soruyorlar. “Türkiye’deki Nur talebelerinden ve Üstadları olan Said Nursî’den bize malûmat ver” diyorlar. Ben de bunlar hakkında kısa bir cevap vereceğim. Çünkü, Üstadın, Nurun ve Nur talebelerinin Araplarda hakkı olduğu için, Araplar onlardan ciddî bahsetsinler. Zira, İslâmiyetin madde-i esasiyesi olan Araplar Risale-i Nur’dan ziyadesiyle fâide görmeye başlamışlar.

Bu Nur talebeleri, Risale-i Nur’la hem Türkiye’de, hem bilâd-ı Arabda komünistliğe karşı muhkem bir sed te’sis ediyorlar.

.....

Risale-i Nur ise, öyle geniş bir mikyasla intişar ediyor ki, değil yalnız Türkiye’de ve bilâd-ı İslâmiyede, hattâ ecnebîlerde de iştiyakla istenilir oluyor. Ve Nurun talebelerinin şevklerini hiçbir şey kıramıyor.

İşte, Nur talebeleriyle Nur risaleleri ve onların bu büyük hizmet-i Kur’âniyeleri Demokrat Hükûmetinin bir büyük hasenesidir ki, mübarek âlem-i İslâmdaki hareket-i İslâmiye bu hükûmet-i demokrasiyi takdir ve tahsinle karşılıyor. Bütün Irak ahali-i Müslimesi ki, Arap, Türk, Kürt, İran, bu İslâmî hizmeti ve kudsî mücahedeyi kemâl-i ferahla karşılıyorlar. Ve Türkiye’deki Türk kardeşlerimiz, Garbın yanlış tesiratlarına karşı bunlarla mukavemet gösteriyorlar kanaatindedirler.

İsa Abdülkadir

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 95

Mektup 95: Adnan Menderes'e Üstadın yazdığı bir mektup

Risale-i Nur'un vatana, millete ve İslâmiyete büyük hizmetini kabul ve takdir eden Başvekil Adnan Menderes'e Üstadın yazdığı bir mektup.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Ben çok hasta olduğum ve siyasetle alâkasız bulunduğum halde, Adnan Menderes gibi bir İslâm kahramanı ile bir sohbet etmek isterdim. Hal ve vaziyetim görüşmeye müsaade etmediği için, o surî konuşmak yerine, bu mektup benim bedelime konuşsun diye yazdım.

Gayet kısa birkaç esası, İslâmiyetin bir kahramanı olan Adnan Menderes gibi dindarlara beyan ediyorum.

Birincisi: İslâmiyetin pek çok kanun-u esasîsinden birisi,

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى

âyet-i kerîmesinin hakikatıdır ki, *"Birisinin cinayetiyle başkaları, akraba ve dostları mesul olamaz."* Halbuki, şimdiki siyaset-i hâzırada particilik taraftarlığıyla, bir câninin yüzünden pek çok mâsumların zararına rıza gösteriliyor. Bir câninin cinayeti yüzünden taraftarları veyahut akrabaları dahi şenî gıybetler ve tezyifler edilip, birtek cinayet yüz cinayete çevrildiğinden, gayet dehşetli bir kin ve adaveti damarlara dokundurup kin ve garaza ve mukabele-i bilmisile mecbur ediliyor. Bu ise, hayat-ı içtimaiyeyi tamamen zîr ü zeber eden bir zehirdir. Ve hariçteki düşmanların parmak karıştırmalarına tam bir zemin hazırlamaktır. İran ve Mısır'daki hissedilen hâdise ve

buhranlar bu esastan ileri geldiği anlaşılıyor. Fakat onlar burası gibi değil; bize nisbeten pek hafif, yüzde bir nisbetindedir. Allah etmesin, bu hal bizde olsa pek dehşetli olur.

Bu tehlikeye karşı çare-i yegâne: Uhuvvet-i İslâmiyeyi ve esas İslâmiyet milliyetini o kuvvetin temel taşı yapıp, mâsumları himaye için, cânilerin cinayetlerini kendilerine münhasır bırakmak lâzımdır.

Hem, emniyetin ve âsâyişin temel taşı yine bu kanun-u esâsîden geliyor.

Meselâ, bir hanede veya bir gemide bir mâsum ile on câni bulunsa, hakikî adaletle ve emniyet ve âsâyiş düstur-u esasîsi ile, o mâsumu kurtarıp tehlikeye atmamak için, gemiye ve haneye ilişmemek lâzım—tâ ki mâsum çıkıncaya kadar.

İşte bu kanun-u esasî-i Kur'ânî hükmünce âsâyiş ve emniyet-i dahiliyeye ilişmek, on câni yüzünden doksan mâsumu tehlikeye atmak, gazab-ı İlâhînin celbine vesile olur. Madem Cenâb-ı Hak, bu tehlikeli zamanda bir kısım hakikî dindarların başa geçmesine yol açmış, Kur'ân-ı Hakîmin bu kanun-u esasîsini kendilerine bir nokta-i istinad ve onlara garazkârlık edenlere karşı siper yapmak lâzım geldiğini, zaman ihtar ediyor.

İslâmiyetin ikinci bir kanun-u esasîsi: Şu hadîs-i şeriftir:

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ [2]

hakikatiyle, memuriyet bir hizmetkârlıktır; bir hâkimiyet ve benlik için tahakküm âleti değil... Bu zamanda terbiye-i İslâmiyenin noksaniyetiyle ve ubudiyetin zafiyetiyle benlik, enaniyet kuvvet bulmuş. Memuriyeti hizmetkârlıktan çıkarıp bir hâkimiyet ve müstebidâne bir tahakküm ve mütekebbirane bir mertebe tarzına getirdiğinden, abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi, adalet, adalet olmaz, esasiyle de bozulur. Ve hukuk-u ibad da zîr ü zeber olur. Hukuk-u ibad, hukukullah hükmüne geçmiyor ki hak olabilsin. Belki nefsanî haksızlıklara vesile olur.

Şimdi, Adnan Menderes gibi, "İslâmiyetin ve dînin icaplarını yerine getireceğiz" diye ve mezkûr iki kanun-u esasîye karşı muhalefet edip tam zıddına olarak iki dehşetli cereyan, gayet büyük

rüşvetle halkları aldatmak ve ecnebîlerin müdahalesine yol açmak vaziyetinde hücum etmek ihtimali kuvvetlidir.

Birisi: Birinci kanun-u esasîye muhalif olarak, bir câni yüzünden kırk mâsumu kesmiş, bir köyü de yakmış. Bu derecede bir istibdad-ı mutlak, her nefsin zevkine geçecek memuriyete bir hâkimiyet suretinde rüşvet vererek, dindar hürriyetperverlere hücum ediliyor.

İkinci hücum da: İslâmiyet milliyet-i kudsiyesini bırakıp, evvelkisi gibi, bir câni yüzünden yüz mâsumun hakkını çiğneyebilen, zahiren bir milliyetçilik ve hakikatte ırkçılık damarıyla hem hürriyetperver dindar Demokratlara, hem bütün bu vatandaki yüzde yetmişi sair unsurlardan bulunanlara, hem hükûmet aleyhine, hem biçare Türkler aleyhine, hem Demokratın takip ettiği siyaset aleyhine çalışarak ve serseri ve enaniyetli nefislere gayet zevkli bir rüşvet olarak bir ırkçılık kardeşliği veriyor. O zevkli kardeşliğin içinde, o zevkli fâideden bin defa daha ziyade hakikî kardeşleri düşmanlığa çevirmek gibi acip tehlikeyi, o sarhoşluğu ile hissedemiyor.

Meselâ, İslâmiyet milliyetiyle dört yüz milyon hakikî kardeşin hergün

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ [3]

dua-yı umumîsiyle mânevî yardım görmek yerine, ırkçılık dört yüz milyon mübarek kardeşleri, dört yüz serseriye ve lâübalilere yalnız dünyevî ve pek cüz'î bir menfaati için terk ettiriyor. Bu tehlike hem bu vatana, hem hükûmete, hem de dindar Demokratlara ve Türklere büyük bir tehlikedir. Ve öyle yapanlar da hakikî Türk değillerdir. Necip Türkler böyle hatâdan çekinirler.

Bu iki taife herşeyden istifadeye çalışıp dindar Demokratları devirmeye çalıştıkları ve çalıştırıldıkları, meydandaki âsar ile tahakkuk ediyor. Bu acip tahribata ve bu iki kuvvetli muarızlara karşı, kırk Sahabe ile dünyanın kırk devletine karşı meydan-ı muarazaya çıkan ve galebe eden ve bin dört yüz sene zarfında ve her asırda üç yüz dört yüz milyon şakirdi bulunan hakikat-i Kur'âniyenin sarsılmaz kuvvetine dayanmak ve onun içindeki dünyevî ve uhrevî saâdet-i ebediyenin zevklerine o câzibedar hakikatle beraber nokta-i istinad yapmak, o mezkûr muarızlarınıza ve hem dahil ve hariçteki düşmanlarınıza karşı en lâzım ve elzem ve zarurî bir çâre-i

yegânedir. Yoksa, o insafsız dahilî ve haricî düşmanlarınız sizin bir cinayetinizi binler yapıp ve eskilerin de cinayetlerini ilâve ederek başkaların başına yükledikleri gibi, size de yükleyecekler. Hem size, hem vatana, hem millete telâfi edilmeyecek bir tehlike olur.

Cenâb-ı Hak sizleri İslâmiyet lehindeki hizmetlerinizde muvaffak ve mezkûr tehlikelerden muhafaza eylesin diye ben ve Nurcu kardeşlerimiz, yapacağınız hizmete ve mezkûr hakikati kabul etmenize mukabil dua etmeye karar vereceğiz.

Üçüncüsü: İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyeye dair bir kanun-u esasîsi dahi, bu hadis-i şerifin,

اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا [4]

hakikatıdır. Yani, hariçteki düşmanların tecavüzlerine karşı, dahildeki adâveti unutmak ve tam tesanüd etmektir. Hattâ en bedevî tâifeler dahi bu kanun-u esasînin menfaatini anlamışlar ki, hariçte bir düşman çıktığı vakit, o taife birbirinin babasını, kardeşini öldürdükleri halde, o dahildeki düşmanlığı unutup, hariçteki düşman def oluncaya kadar tesanüd ettikleri halde; binler teessüflerle deriz ki, benlikten, hodfuruşluktan, gururdan ve gaddar siyasetten gelen dahildeki tarafgirane fikriyle, kendi tarafına şeytan yardım etse rahmet okutacak, muhalifine melek yardım etse lânet edecek gibi hâdisâtlar görünüyor. Hattâ, bir sâlih âlim, fikr-i siyasîsine muhalif bir büyük sâlih âlimi tekfir derecesinde gıybet ettiği; ve İslâmiyet aleyhinde bir zındığı, onun fikrine uygun ve taraftar olduğu için hararetle senâ ettiğini gördüm. Ve şeytandan kaçar gibi, otuz beş seneden beri siyaseti terkettim.

Hem şimdi birisi, hem Ramazan-ı Şerife, hem şeâir-i İslâmiyeye, hem bu dindar millete büyük bir cinayeti yaptığı vakit muhaliflerinin onun o vaziyeti hoşlarına gittiği görüldü. Halbuki, küfre rıza küfür olduğu gibi; dalâlete, fıska, zulme rıza da fısktır, zulümdür, dalâlettir. Bu acip halin sırrını gördüm ki, kendilerini millet nazarında ettikleri cinayetlerinden mâzur göstermek damarıyla muhaliflerini kendilerinden daha dinsiz, daha câni görmek ve göstermek istiyorlar.

İşte bu çeşit dehşetli haksızlıkların neticeleri pek tehlikeli olduğu gibi, içtimaî ahlâkı da zîr ü zeber edip bu vatan ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye büyük bir suikast hükmündedir.

Daha yazacaktım, fakat bu üç nokta-i esasiyeyi şimdilik dindar hürriyetperverlere beyan etmekle iktifa ediyorum.

Said Nursî

Adnan Menderes'e gönderilmek niyetiyle evvelce yazılan içtimaî hayatımıza ait bir hakikatın haşiyesini takdim ediyoruz.

Hâşiye: Eskilerin lüzumsuz keyfî kanunları ve su-i istimalleri neticesinde, belki de tahrikleriyle zuhur eden Ticanî meselesini dindar Demokratlara yüklememek ve âlem-i İslâmın nazarında Demokratları düşürmemenin çare-i yegânesi kendimce böyle düşünüyorum:

Ezan-ı Muhammedînin (a.s.m.) neşriyle Demokratlar on derece kuvvet bulduğu gibi; Ayasofya'yı, beş yüz sene devam eden vaziyet-i kudsiyesine çevirmek ve halen İslâmda çok hüsn-ü tesir yapan ve bu vatan ahalisine âlem-i İslâmın hüsn-ü teveccühünü kazandıran, yirmi sekiz sene mahkemelerin muzır cihetini bulamadıkları ve beş mahkeme de beraatine karar verdikleri Risale-i Nur'un resmen serbestîsini dindar Demokratlar ilân etmeli ve bu yaraya bir nevi merhem vurmalıdırlar. O vakit âlem-i İslâmın teveccühünü kazandıkları gibi, başkalarının zâlimane kabahatları onlara yüklenmez fikrindeyim. Dindar Demokratlar, hususan Adnan Menderes gibi zatların hatırları için, otuz beş seneden beri terk ettiğim siyasete bir iki saat baktım ve bunu yazdım.

Said Nursî

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Milletin efendisi, onlara hizmet edendir. (el-Mağribî, Câmiu'ş-Şeml, 1:450, Hadis no: 1668; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463)
3.) Allah'ım, erkek ve kadın bütün mü'minleri bağışla.
4.) Mü'minin mü'mine bağlılığı, parçaları birbirini kurşunla tutan bina gibidir. (Buharî, Salât: 88, Edeb: 36, Mezâlim: 5; Müslim, Birr: 65; Tirmizî, Birr: 18; Neseî, Zekât: 67; Müsned, 4:405, 409)

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 99

Mektup 99

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Ankara’da bir kardeşimizden Asâ-yı Mûsâ ve Gençlik Rehberi’ni bahane ederek umum Nur Risalelerini almak için gelmişler. O kardeşimiz Ağır Ceza Mahkemesinin Asâ-yı Mûsâ hakkındaki beraat kararını gösterince Asâ-yı Mûsâ’yı almaktan vazgeçmişler. Buldukları ve götürmek üzere gözlerinin önüne koydukları on kadar Gençlik Rehberi’nin de üzerine kendileri farkında olmayarak bazı kitaplar koymuşlar. Giderken Gençlik Rehberi’ni de ne kadar aramışlarsa da bulamamışlar. Bu suretle Gençlik Rehberi kendi kerametiyle kendini muhafaza etmiş. Asâ-yı Mûsâ ve Gençlik Rehberi hariç, birer tane aldıkları mecmua ve risaleleri de emniyetten tekrar iade etmişler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 104

Mektup 104: Üstadın ziyaretçilere dair bir mektubu

Üstadın ziyaretçilere dair bir mektubu

Umum dostlarıma, hususan ziyaretçilere dair bir özrümü beyan etmeye mecbur oldum:

Ekser hayatım inzivada geçtiği gibi, otuz kırk senedir tarassut ve taarruza mâruz kaldığımdan, zaruretsiz sohbet etmekten çekinip tevahhuş ediyorum. Hem eskiden beri maddî ve mânevî hediyeler bana ağır geliyordu. Hem şimdi ziyaretçiler, dostlar çoğalmış, hem mânevî mukabele lâzım gelmiş. Şimdi maddî bir lokma hediye beni hasta ettiği gibi, mânevî bir hediye olan ziyaret etmek, görüşmek, hususan başka yerlerden musafaha için zahmet edip gelmek ziyareti dahi, ehemmiyetli bir hediye-i mâneviyedir. Ona mukabele edemiyorum. Hem de ucuz değil. Mânen pahalıdır. Ben kendimi o hürmete lâyık görmüyorum. Mânen mukabele de edemiyorum. Onun için şimdilik aynen maddî hediye gibi bir ihsan olarak bana mânevî hediye gibi olan sohbetten zaruret olmadan men edildim. Bazı beni hasta eder—maddî hediyenin tam mukabilini vermediğim vakit beni hasta ettiği gibi. Onun için hatırınız kırılmasın, gücenmeyiniz.

Risale-i Nur'u okumak, on defa benimle görüşmekten daha kârlıdır. Zaten benimle görüşmek âhiret, iman, Kur'ân hesabınadır. Dünya ile alâkamı kestiğim için, dünya hesabına görüşmek mânâsızdır. Âhiret, iman, Kur'ân için ise, Risale-i Nur daha bana ihtiyaç bırakmamış. Hususan Tarihçe-i Hayattaki mektuplar... Hattâ hizmetimdeki has kardeşlerimle de zaruret olmadan görüşemiyorum. Yalnız bazı Risale-i Nur'un fütuhatına ve neşriyatına ait bazı kimseler için görüşmek istesem, o zaman görüşmek caiz olabilir. Ve bana sıkıntı vermez.

Bu noktayı bilmeyen ziyarete gelenlere haber veriyorum ki, birkaç senedir ceridelerle ilân etmişim ki, benimle görüşmek

isteyenleri, hususan uzak yerden gelerek görüşmeden gidenleri hususî dualarıma dâhil ediyorum. Her sabah da dua ediyorum. Onun için de gücenmesinler.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 105

Mektup 105

Çok muhterem kardeşimiz Salih,

Üstadımız sana ve iki dindar ve hakiki milletvekillerine çok selâm ve dua eder, sana ve onlara bin bârekâllah der.

Üstadımız diyor ki:

“Ben çok zaman evvel bekliyordum ki, Urfa tarafında Nurlara karşı kuvvetli eller sahip olmaya çıksın. Çünkü orası hem Anadolu’nun, hem Arabistan’ın, hem Kürdistan’ın bir nevi merkezi hükmündedir. Nurlar orada yerleşse, o üç memlekette intişarına vesile olur. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyorum ki, Seyyid Salih gibi gençliğin bir kahramanı ve o havalinin çok kıymetdar ve hamiyetkâr ve dindar iki milletvekili Nurlara sahip çıkmaya başladılar. Ben de kendi paramla aldığım ve zehir hastalığının fazla rahatsızlığı içinde tashih ettiğim bana mahsus bir kısım mecmualarımı onlara gönderiyorum. Çok yerlerden ve çok mühim zatlar tarafından istedikleri halde, ben Urfa’yı her yere tercih ediyorum. İnşaallah bir kısım daha onlara göndereceğim.

“Seyyid Salih ve hamiyetkâr milletvekilleri orada inşaallah Kur’ân ve imana tam hizmet edecek ve orayı Isparta’daki Medresetü’z-Zehra ve Mısır’daki Camiü’l-Ezher’in küçük bir nümunesi haline getirmeye vesile olmaya ve Şam ve Bağdat’taki medrese-i İslâmiyenin bir nümunesini açmaya yol açmalarını rahmet-i İlâhiyeden ümit ediyoruz.

“Hem madem Risale-i Nur’un mesleği hıllettir. Ve Urfa ise, İbrahim Halilullah’ın bir menzilidir. İnşaallah hıllet-i İbrahimiye parlayacaktır.

“Hem ihtimal-i kavîdir ki, bu dehşetli semli hastalıktan kurtulsam, gelecek kışta Urfa’ya gitmeyi cidden arzu ediyorum.”

Üstadımızın sözü bitti. Biz de tekrar selâm ve arz-ı hürmet ederiz.

Risale-i Nur hizmetinde bulunan kardeşiniz
Ziya ve Mehmed

Nüsha:**(1)**

Üstadımız buyuruyor ki:

Ben çok zaman evvel bekliyordum ki Urfa tarafından Nurlara karşı kuvvetli eller sahip çıksın. Çünki orası hem Anadolu'nun, hem Arabistan'ın, hem şark'ın bir nevi merkezi hükmündedir. Nurlar orada yerleşse o üç memlekette intişarına vesile olur. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükürler ediyorum ki: O havalinin dindarları ve hamiyetkârları sahip çıkmağa başladılar. Ben de kendi paramla aldığım ve zehir hastalığının fazla rahahsızlığı içinde tashih ettiğim bana mahsus bir kısım mecmualarımı onlara gönderiyorum. Çok yerlerden ve çok mühim zatlar istedikleri halde ben Urfa'yı her yere tercih ediyorum, Urfa medrese-i Nuriyesine veriyorum. İnşâallah bir kısım daha onlara göndereceğim. Ora da inşâallah Kur'an'a ve îmana tam hizmet edecek. Orayı Isparta'daki Medreset-üz-Zehra ve Mısır'daki Câmi-ül-Ezher'in küçük bir nümunesi haline getirmeğe vesile olmağa ve Şam ve Bağdat'taki medrese-i İslâmiyenin bir nümunesini yapmağa yol açmalarını rahmet-i İlâhiyyeden ümid ediyoruz.Hem mâdem Risale-i Nur'un mesleği hıllettir. Ve Urfa ise, İbrahim Halîlullah'ın (A.S.) bir menzilidir. İnşâallah bu meslek-i hıllet-i İbrahimiyye orada parlayacaktır.

Hem ihtimal-i kavîdir ki; bu dehşetli, semli hastalıktan kurtulsam, gelecek kışta Urfa'ya gitmeyi cidden arzu ediyorum.

Bütün Urfa halkına, çoluk ve çocuğuna ve mezarda yatanlarına her sabah dua ediyorum. Ve bütün Urfalılara selâm ediyorum. Urfa taşıyla, toprağıyla mübarektir. Ben çok hastayım. Onlar da bana dua etsinler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

---

(1): Bu mektup farklı nüshalarda farklı geçmektedir. İkisini de buraya koydum. mS

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 106

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Âlem-i İslâmda Leyle-i Kadir telâkki edilen bu Ramazan-ı Şerifin yirmi yedinci gecesinde bir nevi tesemmümle şiddetli bir mide hastalığı içinde sinirlerimi ve vicdan ve kalbimi istilâ eder gibi bir diğer dehşetli hastalık hissettim. Bu maddî ve mânevî iki dehşetli hastalık içerisinde şefkat hissiyle bütün zîhayatların elemleri hâtıra geldi. Şahsî hastalığımdan daha ziyade elîm bir hâlet-i ruhiyeyi hissettim. Bununla beraber seksen küsur seneye varan ömrümün sonunda seksen sene mânevî bir ibadeti kazandıran en son Leyle-i Kadre lâyık çalışamayacağım diye, sabık iki dehşetli hastalıktan daha şiddetli, hazîn bir meyusiyet içinde âsâba gelen ve nefs-i emmarenin vazifesini gören bir elîm his beni ezdiği aynı zamanda, Âyet-i Hasbiyenin bir sırrı imdadıma yetişti. Bu üç hastalığı izale edip, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, hilâf-ı me’mul bir tarzda dayandım. Bu üç hastalığıma da böyle üç merhem sürüldü. Maddî hastalığın—Hastalar Risalesinde isbat edildiği gibi—bir saat hastalık, sâbir ve mütevekkil insanlara, hiç olmazsa on saat ibadet ve leyle-i Kadirde ise daha ziyade ibadet hükmüne geçtiği gibi, benim de bu leyle-i Kadirdeki hastalığım, iktidarsızlığımla yapamadığım leyle-i Kadirdeki hizmetin yerine geçmesiyle, tam şifa verici bir merhem oldu. Ve bütün zîhayatın hastalık ve elemlerinden şefkat sırrıyla bana gelen teellüm marazını birden rahîmiyet-i İlâhiyenin tecellîsi ile, yani,

mahlûkları yaratanın şefkat ve rahîmiyeti ve rahmeti tam kâfi olmasından, onların elemlerini onlar için bir nevi lezzete veya mükâfata çevirdiğinden, o rahmet-i İlâhiyeden daha ileri şefkati sürmek mânâsız ve haksız olduğundan, şefkatten gelen elemi, bir mânevî sürura ve lezzete çevirdi. Yalnız merhem değil, belki şifa da verdi.

Ve en son ömrümde en ziyade kıymettar mânevî bir hazineyi kaybetmekteki mânevî eleme karşı, Nur'un has şakirtlerinin her birisi şirket-i mâneviye sırrıyla umum namına dahi dua ile ve amel-i sâlihle çalıştıklarından, hem el-Hüccetü'z-Zehra'da, hem Nur Anahtarı'nda izah edilen; teşehhüdde ve Fatihada bütün mevcudat ve zîhayat cemaatinin dualarına ve tevhiddeki dâvâlarına iştirak suretiyle, hususan toprak, hava, su ve nur unsurları birer dil olmasıyla, topraktan çıkan bütün hayat hediyeleri ve sudan mübârekât ve tebrikât ve havadan şükür ve ibadetin temessülleri ve nur unsurundan maddî ve mânevî tayyibatlar, güzellikler tarzında, teşehhüdde ve Fatihada, kâinattaki bütün nimetlerden gelen şükürler ve hamdler ve bütün mahlûkatın, hususan zîhayatların küllî ibadetleri ve bütün istiâneleri ve doğru yolda giden bütün ehl-i hakikate ve ehl-i imanın yolundan gidenlere, mânevî refakat etmekle onların dualarına ve dâvâlarına tasdik suretinde âminlerle iştirak ederek, âmin demekle hissedar olmanın küllî sırrı o gece imdadıma geldi. Gayet hasta, zaif, meyus bir halde, cüz'î bir hizmet edememekteki mânevî elîm hastalığıma öyle bir tiryâk oldu ki, ben hakikaten en sağlam hallerimde ve en genç zamanlarımda, en zevkli ve lezzetli evradımda bulamadığım bir mânevî süruru hissettim. Ve hadsiz şükür edip, o dehşetli hastalığıma razı oldum.

اَلْحَمْدُ لِلهِ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ فِى كُلِّ زَمَانٍ [4]

dedim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz

Said Nursî

Çok hasta Üstad'ımızın hizmetinde bulunan bizler (Yani Sıddık Süleyman, Tahiri, Zübeyr, Ceylan Bayram) o hastalığa ait bu yazı münasebetiyle, Üstad'ımızla beraber umum kardeşlerimizin bayramlarını ve leyle-i kadirlerini tebrik ediyoruz. Üstadımız diyor ki: "Benim kanaatim var ki, benim afiyetim için mübarek kardeşlerimin ettikleri dualarının makbuliyetinin bir neticesidir ki, böyle acib bir hal, garib bir tarza döndü.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bütün zamanlardaki Ramazan aylarının âşireleri adedince Allah'a hamd olsun.
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 107

Mektup 107: Benimle görüşmek isteyen aziz kardeşlerime beyan ediyorum ki

سْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız der:

“Benimle görüşmek isteyen aziz kardeşlerime beyan ediyorum ki:

“İnsanlarla görüşmeye zaruret olmadıkça tahammülüm kalmadığından, hem şimdi tesemmümden, zâfiyetten, ihtiyarlıktan ve hasta bulunmuş olmaktan dolayı fazla konuşamıyorum. Buna mukabil, kat’iyen size haber veriyorum ki, Risale-i Nur’un herbir kitabı bir Said’dir. Siz hangi kitaba baksanız, benimle karşı karşıya görüşmekten on defa ziyade hem fâidelenir, hem hakikî bir surette benimle görüşmüş olursunuz. Ben şuna karar vermiştim ki, Allah için benimle görüşmek isteyenleri, görüşmediklerine bedel, her sabah okuduklarıma, dualarıma dahil ediyorum ve etmekte devam edeceğim.”

Şimdi bir iki aydır Üstadımız bir hizmetkârıyla dahi konuşamıyor. Konuştuğu vakit bir hararet başlıyor. Bunun hikmetini bir ihtara binaen söyledi ki:

“Risale-i Nur bana hiç ihtiyaç bırakmıyor. Konuşmaya lüzum kalmadı. Hem ben âciz şahsımla, binler dostlarımdan yirmi otuz dostla konuşabilirim. Yirmi adamın hatırı için binler adamın hatırını rencide etmemek için konuşmaktan men edildim ihtimali kavîdir. Hususî görüşmediğim için mâzur görsünler. Hattâ bayramda musafaha etmek ve ona bakmaya tahammül edemiyor.**(Haşiye)** Onun için hatırları kırılmasın.”

Haşiye: Şimdi hem Ankara, hem İstanbul, hem Samsun, hem Antalya Risale-i Nur'un neşrine başladığı cihetle, gizli din düşmanı komiteler o neşriyata karşı bir evham vermemek için, şimdilik has dostları da kabul etmemeye mecbur oldu. Tâ, Sözler'in tab'ı tamam oluncaya kadar.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 108

Mektup 108

Dört sene evvel Üstadımız hastalığı yüzünden beni Ankara'da Risale-i Nur'un mahkemeleriyle alâkadar işlerini takip için tevkil ettirdiği zaman, bazı mebuslara gönderdiğimiz ilişik mektubumuzu yeniden sizlere ve muhterem mebusların nazar-ı irfanlarına takdim ediyoruz.

Buna sebep, aynı meselenin devam etmesidir. Bilhassa son aylarda şark vilâyetlerinde kurulması için teşebbüse geçilen yeni üniversitedir.

Risale-i Nur'un bu otuz senelik zamanda dahil ve hariçteki fevkalâde intişarıyla her tarafta hüsn-ü tesiri ve şark vilâyetlerinde elli beş seneden beri büyük bir darülfünunun kurulmasına çalışması, birbirini takip eden ve birbirini tamamlayan bu zamanda âlem-i İslâmı şiddetli alâkadar eden iki mühim meseledir. Bu iki netice-i azîme, hem bu milleti, hususan şark vilâyetlerini, hem dört yüz milyon İslâm milletlerini, hem sulh-u umumîye muhtaç Hıristiyanlık dünyasını da alâkadar edip ve tesirini gösteren medar-ı iftihar iki ehemmiyetli hâdisedir. İslâm dininin ve Kur'ân hakikatlerinin küllî ve umumî iki nâşiri ve ilâncısıdır.

Üstadımız elli beş seneden beri âzamî gayretle ve müteaddit vesilelerle Şarkî Anadolu'da Câmiü'l-Ezher'e muvafık Medresetü'z-Zehra namıyla bir İslâm üniversitesinin kurulması için çalışmış ve bunun kat'î lüzumunu daima ileri sürmüştür. Reisicumhura ve Başvekile hitaben, onları bu meseleden tebrik eden Üstadımızın yazısında denildiği gibi, Şark Darülfünunu âlem-i İslâmın bir nevi merkezinde olarak beyne'l-İslâm medar-ı iftihar bir makam kazanacaktır. O vilâyetlerde medfun çok aziz ve mübarek binlerle ulema ve ârifin, şühedâ ve muhakkikîn ecdatlarımızın mâzideki pek kıymetli ve kudsî hizmet-i dîniyeleri, mânevî, bâkî hasletleri bu darülfünunla dahi tecessüm ederek vazife-i imaniyelerini daha geniş bir sahada yapacaklardır.

Şark Üniversitesinin bir nevi programı olmaya lâyık üssü'l-esas dersi ise, Kur'ân-ı Hakîmin hakaik-i imaniyesini tefsir eden ve bütün meselelerini, fünun-u akliye ile ve delâil-i mantıkıye ve müsbete ile tesbit ettiren ve mâkulâtla ders veren Risale-i Nurdur ki, yeni asrın üniversitelerinde ve mekteplerinde okutulmaya şâyandır.

Risale-i Nur, Şarkî Anadolu'da yer yer kurulmuş ve yüzyıllardan beri o havalide mânevî âb-ı hayat menbâları vazifesini görmüş bulunan medreselerinin ve üstadlarının bir talebesi vasıtasıyla zuhur etmiştir ki; bu son münevver meyvelerle o muhterem üstadlar, yeniden vazife başına geçip vazife-i tenviriyelerini ve hizmet-i Kur'âniyelerini bu suretle cihan-şümûl bir vüs'ate inkılâp ettirmelerini bütün ruhumuzla ümit ve rahmet-i İlâhiyeden temenni ve niyaz ediyoruz. Bu duamıza zaman ve zeminin şerait-i hayatiyesi ve musalemet-i umumiyenin lüzumu da "âmin, âmin" diyor ve diyecektir.

Evet, şarktaki ilim ve irfan faaliyetinin bir semeresi ve netice-i külliyesi olan Risale-i Nur, Şark Darülfünununun İslâmiyet noktasında bir programı olması hasebiyle, İslâmiyete, bu millete ve âlem-i İslâma hizmete çalışanları şiddetle alâkadar etmektedir. Ve şimdi Amerika'da ve Avrupa'da Nur Risalelerini istemeleri ve oralarda intişarı, bu müddeamızın fevkalâde ehemmiyetini gösterir.

Mustafa Sungur

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 111

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Bu defa motorlu kayık içinde Eğirdir’den Barla’ya giderken denizin dehşetli, emsalsiz fırtınası leyle-i Kadirdeki dehşetli hastalık gibi, zahmet noktasını kaldırıp büyük bir rahmete vesile olduğunu sizlere müjde veriyorum. Altı arkadaşla beraber şehid olmak, yedi ihtimalden altı ihtimalle deniz bize geniş bir kabir olmak için zemin hazırlandı. Fakat o hal altında, mükerrer tecrübelerle yağmurun Risale-i Nur’la alâkadarlığı ve şimdi çok zamandır yağmura şiddetli ihtiyaç olduğu bu zamanda Risale-i Nur’un gizli düşmanlarının tehlikesinden ve geniş plânından kurtulmasına bir işaret olarak o dehşetli hâletimiz bir sadaka-i makbule hükmüne geçtiği remziyle, o rahmet-i İlâhîden gelen emr-i Rahmânîyi imtisalindeki iştiyakla yağmurun bir annesi olan bu deniz, o rahmete dair emr-i İlâhîyi gayet heyecanla ve iştiyakla, acelelikle getirmek için, bir şefkat tokadı nevinden Nur talebeleri olan bizim başımızı tokatla yüzümüzü ve gözümüzü yağmurla okşadı.

Biz bu hâleti zahiren hiddet, mânen şefkatkârâne okşamak nev’inde gördük. Ben daha fırtına ve yağmur başlamadan evvel hiss-i kablelvuku ile, hazine-i rahmete bir anahtar olacak dehşetli ve heyecanlı bir musibet hissettiğimden, mütemadiyen Cevşen’i ve Şâh-ı Nakşibend’in virdini okuyordum. Denizin o dehşeti içinde kemâl-i şevkle o mübarek denizi kabir olarak kabul ediyordum. Böyle kaza ile vefat eden şehid hükmünde olduğu gibi, şehid de velî hükmünde olmasından, altı arkadaşıma acımadım. Yalnız içinde bulunan çocuğa bir parça acıdım. O kayığın makinesi bozulduğu ve yelkeni de, rüzgâr onun aksiyle geldiği için fâide vermediğini ve denizin mevcleri de pek büyük, evvelâ kayığa ve zahiren bize hücum etmesiyle beraber kayığın içine girmediği için, kemâl-i sabır ve

şükürle karşıladık ve sâlimen sahile çıktık. “Elhamdü lillâhi alâ külli hal” dedik.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 113

Mektup 113: Üstadın Vasiyetnamesi

Üstadımızın Vasiyetnamesi

Hem benim şahsımın, hem Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin sermayesini, kendilerini Risale-i Nur'un hizmetine vakfedenlerin tayinlerine vermek, hususan nafakasını çıkaramıyanlara vermek lâzımdır.Şimdiye kadar birkaç senedir tayinatları verilen Nur talebeleri, haslara malûm olmuş. Ben de yanımda şimdi bulunan kardeşlerimi kendime vâris ve benim vazifemi yapmaya çalışmak lâzım. Tesanüdü de tam muhafaza etsinler.

Evet, bu vasiyetnameyi tasdik ediyorum.

Said Nursî

Vasiyetnamenin Haşiyesidir

Üstadımız âhir ömründe insanların sohbetinden men edildiği cihetle anladı ki:

“Bu zamanda şahsiyet cihetiyle insanlara zarar verecek haller var. Risale-i Nur’un mesleğindeki âzamî ihlâs için bu hastalık verilmiş. Çünkü bu zamanda şan, şeref perdesi altında riyakârlık yer aldığından, âzamî ihlâs ile bütün bütün enaniyeti terk lâzımdır. Dostlar uzaktan ruhuma Fatiha okusunlar, mânevî dua ve ziyaret etsinler. Kabrimin yanına gelmesinler. Fatiha uzaktan da olsa ruhuma gelir. Risale-i Nur’daki âzamî ihlâs ile bütün bütün terk-i enaniyet için buna bir mânevî sebep hissediyorum. Kendini Risale-i Nur’a vakfetmiş olan, yanımda bulunanlardan nöbetle birer adam kabrimin yakınında olup, bu mânâyı, lüzumsuz ziyarete gelenlere bildirsinler.”

Said Nursî

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Vasiyetnamenin bir zeyli

Eşref Edib’in neşrettiği Tarihçe-i Hayat’ın otuzuncu sahifesindeki Said’in hususiyetlerinden altı nümunesinden yedinci nümunesi ki, mukabelesiz hediyeyi ömründe kabul etmemek, kanaat ve iktisada istinaden, şiddet-i fakriyle beraber, altmış-yetmiş sene evvelki kendi talebelerinin tayınatını da kendisi verdiği acip vaziyetin şimdiki bir misâli ve bir sırrı kaç senedir anlaşıldı diye, vasiyetnamenin âhirinde bunu yazmanın zamanı geldi.

Evet, şiddet-i fakr ve istiğna ile hediye almamakla beraber, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, yasak olmayan daktilo makinesiyle intişar eden Risale-i Nur’un verdiği sermaye ile, şimdi mânevî Medresetü’z-Zehranın dört beş vilâyetinde hayatını Risale-i Nur’a vakfeden ve nafakasına çalışmaya zaman bulamayan fedakâr Nur talebelerinin tayınatına acip bir bereketle kâfi gelen ve Nur nüshalarının fiyatı olan o mübarek sermayeyi ben öldükten sonra da o hâlis, fedakâr kardeşlerime vasiyet ediyorum ki, altmış-yetmiş sene evvelki kaidemi yetmiş sene sonraki şimdiki düsturlarıma aynen tatbik etsinler. İnşaallah Risale-i Nur’un tab’ serbestiyeti olsa, o düstur daha fazla inkişaf eder.

Medâr-ı hayrettir ki, o eski zamanda evkaftan beş talebenin tayınatını Van’da Eski Said kabul etmiş, o az para ile bazan talebesi yirmiye, otuza, altmışa kadar çıktığı halde kendi talebelerinin tayınatını kendisi veriyordu. O kanaat ve iktisadın bereketiyle ve kendi beş altı mavzer tüfeğini satmakla istiğna kaidesini bozmadı. O zaman meşhur Tâhir Paşa gibi çok yardımcılar varken kaidesini bozmadı. O altmış yetmiş senelik düstur-u hayatının, bir işaret-i gaybiye ile altmış yetmiş sene sonra o kanaat ve istiğnanın bir meyvesi inâyet-i İlâhiye ile ihsan edildi ki, o kadar mahkemeler ve yasaklar ve müsadereler ve eski hurufla izin vermemekle beraber, kaç senedir dört beş vilâyet vüs’atindeki mânevî Medresetü’z-Zehranın fedakâr talebelerinin tayınatını Risale-i Nur kendisi hediye etti.

Halbuki, o nüshaların bir kısm-ı mühimmini hediye olarak mukabelesiz etrafa ve âlem-i İslâm ve Avrupa’ya gönderdiği ve

elindeki nafakasını Nurun teksirine sarfettiği halde, yine Nurun nüshaları acip bir tarzda hem kendine, hem o hâlis fedakârlarına kâfi gelmesi, eski zamandaki işaret-i gaybiyesinin bir güzel meyvesi ve bir hikmeti olduğuna kat'iyen kanaatim geldiğinden, vasiyetnamemin âhirinde beyan ediyorum:

Bu vasiyetname benden sonra bâki kalan tayınat içinde de konulsun, tâ ki bazı insafsız insanlar "Bu Said günde beş on kuruşla yaşadığı ve kimseden para almadığı halde şimdiki mirası yüzer lira görünüyor, nerede buldu?" dememek için bu hakikati izhar etmek münasip olur.

Şimdi mânevî evlâtlarım, fedakâr hizmetkârlarım olan Zübeyir, Ceylân, Sungur, Bayram, Hüsnü, Abdullah, Mustafa gibi ve has ve hâlis Nurun kahramanları olan Hüsrev ve Nazif, Tahirî, Mustafa Gül gibi zatların nezaretinde o düsturumun muhafaza edilmesini vasiyet ediyorum.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 114

Mektup 114

Üstadımız izzet-i ilmiyeyi muhafaza için eski zamandan beri en büyük reislere tezellül etmedi. Hem halkların hediyesini kabul etmiyordu. Şimdi ise Üstadımız hem zaif olduğu halde, ehl-i ilme bir mahzuru olmayan hediyeyi ise hastalıkla alamıyor. Hattâ biz hizmetkârlarından dahi en küçük birşeyi mukabelesiz yiyemiyor. Yese hasta oluyor. Bu hâleti, hiçbir şeye âlet olmayan Risale-i Nur'daki âzamî ihlâsın muhafazası için, bir hastalık suretini aldı ve hastalıkla bu kaidesini bozmaktan men ediliyor itikadındayız. Hattâ Risale-i Nur'un her tarafta neşir ve intişarının büyük bir bayramı münasebetiyle ehl-i ilme lâzım olan musafaha ve sohbet etmekten ve bu mübarek bayramda da en has talebeleri ve kardeşleriyle musafaha ve sohbetten ve ona bakmaktan da şiddetle sıkılıp âzamî ihlâsın muhafazası için bir hastalık hâleti alarak men edildiği ona ihtar edildi. Hattâ bizler gördük ki, bu mübarek bayramda şiddetli hastalığı için talebelerine dedi: "Benim kabrimi gayet gizli bir yerde, bir iki talebemden başka hiç kimse bilmemek lâzım geliyor. Bunu vasiyet ediyorum. Çünkü, dünyada sohbetten beni men eden bir hakikat, elbette vefatımdan sonra da o hakikat bu surette beni mecbur ediyor."

Biz de Üstadımızdan sorduk:

"Kabri ziyarete gelenler Fatiha okur, hayır kazanır. Acaba siz ne hikmete binaen kabrinizi ziyaret etmeyi men ediyorsunuz?"

Cevaben Üstadımız dedi ki:

"Bu dehşetli zamanda, eski zamandaki firavunların dünyevî şan ve şeref arzusuyla heykeller ve resimler ve mumyalarla nazar-ı beşeri kendilerine çevirmeleri gibi, enaniyet ve benlik, verdiği gafletle, heykeller ve resimler ve gazetelerle nazarları, mânâ-yı harfîden mânâ-yı ismiyle tamamen kendilerine çevirtmeleri ve uhrevî istikbalden ziyade dünyevî istikbali hayal edinmiş olmaları ile, eski zamandaki lillâh için ziyarete mukabil, ehl-i dünya kısmen bu

hakikate muhalif olarak mevtanın dünyevî şan ve şerefine ziyade ehemmiyet verir. Öyle ziyaret ediyorlar. Ben de Risale-i Nur'daki âzamî ihlâsı kırmamak için ve o ihlâsın sırrıyla, kabrimi bildirmemeyi vasiyet ediyorum. Hem şarkta, hem garpta, hem kim olursa olsun, okudukları Fatihalar o ruha gider.

"Dünyada beni sohbetten men eden bir hakikat, elbette vefatımdan sonra da o hakikat bu suretle, beni sevap cihetiyle değil, dünya cihetiyle men etmeye mecbur edecek" dedi.

Hizmetinde bulunan talebeleri

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 115

Mektup 115

Medar-ı ibret ve hayret ve şükrandır ki:

Yirmi dokuz senedir, elli seneden beri benimle muarız gizli düşman komiteler bütün desiseleriyle aleyhimde adliyeyi, hükûmeti sevk etmeye çalışırken ve her desiseye baş vururken, yüz otuz kitabımı, binler mektuplarımı tetkik ve taharrî için adliyenin nazarını celb etmiş. O adliyeler, beşi kat'î beraat ve umum kitapları suç yok diye iadeye karar vermeleri ve geçen Malatya hâdisesi münasebetiyle yine gizli düşmanlarımız hükûmetin ve adliyenin nazar-ı dikkatini bizlere çevirmeye çalıştıkları halde, yirmi üç mahkeme demişler ki: "Suç bulamıyoruz." **(Haşiye)** Acaba benim gibi dünya ehli ile münasebeti pek az ve Risale-i Nur gibi hakikati hiçbir şeye feda etmeyen yüz otuz kitabında bu kadar aleyhimizde bahane arayanlar varken hiçbir suç bulunmaması ve yalnız Eskişehir'in birtek mesele olan tesettürden başka, o da cevap verildikten sonra kanaat-i vicdaniyeye çevrilmesi, halbuki Nur talebeleri gibi takvaya taraftar olanlardan bir tek adamın on mektubunda on günde onu mesul edecek bazı maddeler bulunur. Bu kadar hadsiz bir derecede kesretli birşeyde medar-ı mes'uliyet adliyeler gösterememesi iki şeyden hâli değil:

Ya kat'iyen bir inayet ve hıfz-ı İlâhiyedir ki, bu cihette merhametini, rahimiyetini Nur talebeleri, Kur'ân hizmetkârları hakkında gösteriyor ki, bize temas eden bütün adliyeleri böyle harika bir adalete ve hiçbir cihette haksızlık yapmamaya ve böyle aleyhimizde binler esbap varken o hakikat-i kudsiye-i Kur'âniyenin bir hizmetine yardım etmişler. Biz de bütün ruh u canımızla onlara teşekkür ederiz.

Eski zaman adliyelerinin önünde padişahlar, fukaralarla diz çöküp muhakeme olması ve Hazret-i Ömer (r.a.) adaleti zamanında âdi bir Hıristiyanla, Hazret-i Ali (r.a.) âdi bir Yahudi ile muhakeme olması ile gösterilen, adliyedeki haktan başka hiçbirşeye âlet

olmadığını gösteren adliyelik adaletinin bu sırr-ı azîmine bizimle alâkadar olan bu adliyeler—bize temas eden cihette—mazhar olmuşlar. Onun içindir ki, sekiz senedir bu kadar işkenceler, hapisler, tazyikatlar gördüğüm halde, hiçbir adliye adamlarına, bu sırr-ı azîme binaen, değil küsmek ve beddua, bilâkis kalben bir minnettarlık, bir nevi teşekkür, bir tebrik var.

Said Nursî

Haşiye: Denizli'de bütün Risale-i Nur eczaları iade edilmesi ve İstanbul'da ve Ankara'da ele geçen bütün Risaleleri iade etmeleri ve Tarsus, Mersin'de ellerine geçen umum risaleleri iade etmeleri ve dört ay Ankara bütün risaleleri tedkikle iadesine ve beraatine karar vermeleri ve o beraat ve iadeyi Temyiz dört defa tasdik etmesi ve en ziyade uğraşan Afyon, dört sene sonra iki defa beraat ve iadesine karar vermesi gösteriyor ki, adliyeler tamamıyla hakikî adaletle iş görmüşler ki, yeni şeylerin ehemmiyeti kalmıyor.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 116

Mektup 116: İman dünyada dahi bir nevi cennet lezzeti verir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

İmanın dünyada dahi bir nevi cennet lezzetini benim hayatımda temin ettiğine dair.

Ben dokuz yaşımdan beri şefkatli validemi görmediğimden sohbetinde bulunamadım. O hürmetli muhabbetten mahrum kaldığım ve üç hemşiremi de on beş yaşımdan sonra göremediğim—Allah rahmet etsin—vâlidemle beraber berzah âlemlerine gittikleri için, dünyanın çok zevkli, lezzetli olan uhuvvetkârâne sohbetlerinden merhamet ve hürmetten mahrum kaldığımdan ve üç kardeşimden iki kardeşimi elli seneden beri görmediğimden—Allah onlara rahmet etsin—öyle kıymettar, dindar, âlim iki kardeşimin sohbetinden, hürmetkârâne muhabbet, merhametkârâne şefkatteki sürurdan mahrum kaldığımdan, bu dünyada Risale-i Nur'un imanda cennet çekirdeği bulunduğunu gösterdiği gibi, bugün dört fedakâr hizmetimde bulunan mânevî evlâtlarımla bir seyahat ettiğim zaman imandaki cennet çekirdeğinin bir zerreciği kat'iyen ruhuma ihtar edildi.

Ömrümde mücerret kaldığımdan dünyada çocuklarım olmamasından, çocuklara karşı şefkatkârâne zevklerinden, memnuniyetlerinden de mahrum kaldığımla beraber, bu noksaniyeti hissetmiyordum. Bugün dört yarama mukabil, Cenâb-ı Hak gayet zevkli bir mânâyı ihsan etti, üç cihetle tedavi etti.

Birincisi: Risale-i Nur'da beyan edilen hadis-i şerifteki [2] عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ sırrıyla, ihtiyar kadınların Risale-i Nur cihetinde harika istifadeleri ve zevk-i ruhanîleri, merhume validemin merhametkârâne hususî şefkatinden gelen

lezzete mukabil küllî ve umumî bir surette binler valideleri rahmet-i İlâhiye bana ihsan ettiği gibi, üç merhume hemşirelerimin şefkatkârâne, kardeşâne sevinç ve sürurlarına bedel, yüz binler genç hanımları bana hemşire nev'inde Risale-i Nur cihetiyle verip dualarıyla ve Nurlarla alâkadarlıkları ile hemşirelerim yüzünden kaybettiğim üç fâide yerine binler fâide-i mânevî ve sürur-u ruhî ihsan etmiş. Bu ikinci kısmın hakikat olduğuna çok delil ve emareleri var, kardeşlerim biliyorlar.

Hem merhum kardeşimin vefatıyla fedakârâne dünyadaki maddî, mânevî muavenetlerinden ve muhabbet ve şefkatlerinden mahrumiyetime bedel, rahmet-i İlâhiye o hususî iki üç kardeş yerine yüz binler hakikî kardeş gibi hakikî şefkat, muavenet ve yardım eden, hattâ değil yalnız dünya hayatını, belki hayat-ı uhreviye sermayesini de Risale-i Nur'un hizmetinde bana yardım etmek için fedai kardeşleri ihsan etmiş.

Dünyada evlâtlarım olmadığından, gayet zevkli olan çocuklara şefkat meziyetinden mahrumiyetime bedel, bir iki çocuk şefkatine bedel, yüz binlerle mâsumları ki, ileride Risale-i Nur'la beslenmeleri cihetiyle, bu hususî, cüz'î üç şefkatkârâne vaziyeti yüz binlere çevirdi. Buna dair çok emareleri var. Hattâ bana hizmet edenler biliyorlar ki, peder ve validesinden çok ziyade bir şefkat, bir hürmet, bir bağlılık, mâsum çocukların bana karşı Bolvadin'de ve Emirdağındaki ekser yollarda göstermeleri, bu cüz'î, şahsî, hususî zevki, lezzeti, şefkatkârâne hürmeti binler küllî ve umumî bir surete çevirdiğine çok misalleri var.

Mübarek bir kısım zîruhlarda hiss-i kablelvuku olduğu gibi, mâsum çocukların bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur'un onlara dünyevî, uhrevî bir babalıkla terbiye ve muhafaza etmesini ruhları hissetmiş ki, Nurun hizmetkârına babalarından ve validelerinden daha şiddetli bir hürmet gösteriyorlar. Hattâ benim hiç görmediğim, tanımadığım üç yaşındaki bir kız çocuğu yalın ayak, dikenlere basarak, koşarak geldi. Hattâ pek çok dostlarım Bolvadin'de bulunduğu için otomobille çok hızlı gittiğimiz halde kurtulamıyoruz. Hattâ her yerde, hiç beni işitip görmedikleri halde, peder ve validesine gösterdikleri alâkayı göstermeleri, benim hakkımda, nefsim, hevesim cismanî cihetinde dahi imanda bir cennet çekirdeği var olduğunu gördüm.

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Dindar ihtiyar kadınların dinine tâbi olunuz. (Süyûti, Ed-Dürerü'l-Müntesire, 115; İmam-ı Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Din, 3:75)

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 117

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımızı ziyarete gelip de görüşemeyenlerin ve biz görüştürmeden gidenlerin hatırları kırılmamak için, Üstadımızın gizli harika bir ahvâl-i ruhiyesini beyan etmeye mecbur olduk. Hattâ bugün bir parça dikkatsizlik ettiğimizden, gayet çok muhtaç olduğu hizmetimize nihayet vermek niyet ettiği halde, şimdiki yazacağımız şey hatırına geldi; bizi de affetti, helâl etti.

İşte hakikat budur:

Biz de kat'iyen anladık ki, Üstadımız ekser hayatını tecerrüdle geçirdiği gibi, bütün hayatında hediyeleri kabul etmemek ve mukabilsiz hediyeler onu hasta etmek gibi, şimdi hürmet ve dostluk cihetiyle onunla görüşmek, ona gayet ağır geliyor. Hattâ mükerreren biz de anladık. Musafaha etmek, elini öpmek, kendine tokat vurmak gibi, ruhen müteessir oluyor. Ve ona bakmaktan, dikkat etmekten de şiddetle müteessir oluyor. Hattâ hizmetinde biz bulunduğumuz halde, zaruret olmadan bakamıyoruz.

Bunun sırrı ve hikmetini kat'iyen anladık ki, Risale-i Nur'un esas mesleği hakikî ihlâs olmak cihetiyle, şimdiki tezahür, sohbet etmek, fazla hürmet etmek, bu enaniyet zamanında bir nefisperestlik, riyakârlık, tasannu alâmeti olmak cihetiyle ona şiddetle dokunuyor. Çünkü der:

"Benimle görüşmek isteyen, eğer âhiret için, Risale-i Nur için ise, Risale-i Nur bana kat'iyen ihtiyaç bırakmamış. Milyonlar nüshası her birisi on Said kadar fâide veriyor. Eğer dünya cihetiyle ve dünyaya ait işler için görüşmek ise, o, dünyayı şiddetle terk ettiği için, dünyaya dair şeyleri mâlâyani, vakti zâyi etmek olduğu için cidden sıkılır. Eğer Risale-i Nur'un hizmetine, intişarına ait olsa, bana hizmet eden hakikî fedakâr talebelerim ve mânevî evlâtlarım ve kardeşlerim benim bedelime görüşmeleri kâfi; bana hiç ihtiyaç yok."

Uzun yerlerden, uzak memleketlerden gelenlerle beraber başka kardeşlerimizin de hatırları kırılmasın. Çünkü, on seneden beridir her sabah okuduğu ve başkaları onu tevkil ettiği evrad okumasında sevabı bağışladığı vakit der ki:

“Yâ Rabbi! Benimle görüşmek için gelip görüşmeden dönenlerin defter-i a’mâline de yazılsın” diye ruhlarına hediye ediyor. Üstadımızın bu hâlini kardeşlerimize beyan ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hizmetinde bulunan

Nur talebeleri

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 118

Mektup 118: Üstad Bediüzzaman’ın uğurlu elleriyle yeni bir camiin temeli atıldı

İleri gazetesinin 13 Nisan 1957 tarihli nüshasından alınmıştır:

Üstad Bediüzzaman’ın uğurlu elleriyle yeni bir camiin temeli atıldı.

Üstad Bediüzzaman Said Nursî 3. Eğitim Tümeni Camiine harç koydu. (Isparta hususî muhabirimiz bildiriyor.)

Isparta’nın geçen yıllarda teşekkül etmiş bulunan Üçüncü Eğitim Tümeni için yaptırılmasına karar verilen camiin temeli, tertip edilen muazzam bir merasimle atılmış ve bu törene Isparta’da bulunan Risale-i Nur Müellifi Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de davet olunmuşlardır. Büyük bir alâka ile karşılanan Üstad, törenden sonra, uğurlu elleriyle temele ilk harcı koymuşlar ve dualarda bulunmuşlardır.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 121

Mektup 121: Reis-i Cumhura ve Başvekile

Reis-i Cumhura ve Başvekile,

Kabir kapısında ve seksen küsur yaşında, birkaç hastalıkla hasta bulunan ve ölüme kendini yakın gören bir biçare garip ihtiyar der ki:

Size iki hakikati beyan ediyorum:

Evvelâ: Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittifakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürûr ve ferah ile kazanmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Bu ittifakınızı, inşaallah dört yüz milyon İslâmın sulh-u umumiyesine ve selâmet-i âmmenin teminine kat'î bir mukaddeme olarak ruhumda hissettim. Ve namaz tesbihatındaki kuvvetli bir ihtar ile bunu size yazmaya mecbur kaldım.

Otuz kırk seneden beri dünyayı ve siyaseti terk ettiğim halde, şiddetli bir alâka ile bu ihtar-ı kalbînin sebebi: Elli seneden beri imanı kurtarmak için gayet kısa bir yolu bulan ve Kur'ân'ın bu zamanda bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'un Arabistan ve Pakistan'da her yerden daha ziyade tesiratı olduğu ve makbul olması, hattâ aldığımız habere göre, mahkemece tesbit edilen miktarın üç misli Risale-i Nur'un talebelerinin o havalide bulunmalarıdır. Bu sır için âhir hayatımda kabir kapısında bu netice-i azîmeyi görmek ve beyan etmeye ruhen mecbur oldum.

Saniyen: Irkçılık fikri, Emevîler zamanında büyük bir tehlike verdiği ve hürriyetin başında "kulüpler" suretinde büyük zararı görülmesi ve Birinci Harb-i Umumîde yine ırkçılığın istimaliyle mübarek kardeş Arapların mücahid Türklere karşı zararı görüldüğü gibi, şimdi de uhuvvet-i İslâmiyeye karşı istimal edilebilir ve istirahat-i umumiye düşmanları gizli dinsizler, yine o ırkçılıkla büyük zarar

vermeye çalıştıklarına emareler görünüyor. Halbuki, menfî hareketle başkasının zararıyla beslenmek ırkçılığın seciye-i fıtrîsi olduğu halde, evvelâ başta Türk milleti dünyanın her tarafında Müslüman olduğundan onların ırkçılıkları İslâmiyetle mezc olmuş, kabil-i tefrik değil. Türk, Müslüman demektir. Hattâ Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezc olmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. Irkçılık, bütün bütün bir tehlike-i azîmdir.

Sizin bu defaki Irak ve Pakistan'la pek kıymettar ittifakınız, inşaallah bu tehlikeli ırkçılığın zararını def edecek ve dört beş milyon ırkçıların yerine, dört yüz milyon kardeş Müslümanları ve sekiz yüz milyon sulh ve müsalemet-i umumiyeye şiddetle muhtaç Hıristiyan ve sâir dinler sahiplerinin dostluklarını bu vatan milletine kazandırmaya tam bir vesile olacağına ruhuma kanaat geldiğinden, size beyan ediyorum.

Salisen: Altmış beş sene evvel bir vali bana bir gazete okudu. Bir dinsiz müstemlekât nâzırı Kur'ân'ı elinde tutup konferans vermiş. Demiş ki: "Bu İslâmların elinde kaldıkça, biz onlara hakikî hâkim olamayız, tahakkümümüz altında tutamayız. Ya Kur'ân'ı sukut ettirmeliyiz veyahut Müslümanları ondan soğutmalıyız."

İşte bu iki fikirle, dehşetli ifsat komitesi bu biçare fedakâr, mâsum, hamiyetkâr millete zarar vermeye çalışmışlar. Ben de, altmış beş sene evvel bu cereyana karşı, Kur'ân-ı Hakîm'den istimdat eyledim. Hakikate karşı kısa bir yol ve bir de pek büyük bir "Dârülfünun-u İslâmiye" tasavvuru ile, altmış beş senedir, âhiretimizi kurtarmak ve onun bir fâidesi olarak hayat-ı dünyeviyemizi de istibdad-ı mutlaktan ve dalâletin helâketinden kurtarmaya ve akvam-ı İslâmiyenin mâbeynindeki uhuvvetini inkişaf ettirmeye iki vesileyi bulduk.

Birinci vesilesi: Risale-i Nur'dur ki, uhuvvet-i imaniyenin inkişafına kuvvet-i iman ile hizmet ettiğine kat'î delil, emsalsiz bir mazlumiyet ve âcizlik hâletinde telif edilmesi ve şimdi âlem-i İslâmın ekseri yerlerinde ve Avrupa ve Amerika'ya da tesirini göstermesi ve ihtilâlcilere ve dinsiz felsefeye ve otuz seneden beri dehşetli bir surette maddiyun ve tabiiyun gibi dinsizlik fikrine karşı galebe

çalması ve hiçbir mahkeme ve ehl-i vukuf dahi onları cerh edememesidir. İnşaallah bir zaman da, sizin gibi uhuvvet-i İslâmiyenin anahtarını bulan zatlar, bu mu’cize-i Kur’âniyenin cilvesini âlem-i İslâma işittireceksiniz.

İkinci vesilesi: Altmış beş sene evvel Câmiü’l-Ezhere gitmek istiyordum. Âlem-i İslâmın medresesidir diye, ben de o mübarek medresede bir ders almaya niyet ettim. Fakat kısmet olmadı. Cenâb-ı Hak rahmetiyle bir fikir ruhuma verdi ki:

Câmiü’l-Ezher Afrika’da bir medrese-i umumiye olduğu gibi, Asya Afrika’dan ne kadar büyük ise, daha büyük bir darülfünun, bir İslâm üniversitesi Asya’da lâzımdır. Tâ ki İslâm kavimlerini, meselâ: Arabistan, Hindistan, İran, Kafkas, Türkistan, Kürdistan’daki milletleri, menfi ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müsbet ve kudsî ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ Kur’ân’ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına mazhar olsun. Ve felsefe fününu ile ulûm-u diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikiyle tam musalâha etsin. Ve Anadolu’daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye, vilâyât-ı şarkiyenin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan’ın ortasında, Medresetü’z-Zehra mânâsında, Câmiü’l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur’un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için yirmi bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara’da mevcut iki yüz meb’ustan yüz altmış üç meb’usun imzası ile yüz elli bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler. Mustafa Kemal de içinde idi. Demek, şimdiki para ile beş milyon liraya yakın bir tahsisat vermekle, tâ o zamanda böyle kıymetdar bir üniversitenin tesisine herşeyden ziyade ehemmiyet verdiler. Hattâ dinde çok lâkayt ve garplılaşmak ve an’anattan tecerrüd etmek taraftarı bulunan bir kısım meb’uslar dahi onu imza ettiler. Yalnız onlardan ikisi dediler ki:

“Biz şimdi ulûm-u an’ane ve ulûm-u diniyeden ziyade garplılaşmaya ve medeniyete muhtacız.”

Ben de cevaben dedim:

Siz, farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya’da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve feylesofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya’yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesiratından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fıtrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an’ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyat-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyetin hakaikine kat’iyen tarafdar olmak, size lâzım ve elzemdir. Binler misallerinden bir küçük misal size söyleyeceğim:

Ben Van’da iken, hamiyetli Kürt bir talebeme dedim ki: “Türkler İslâmiyete çok hizmet etmişler. Sen onlara ne niyetle bakıyorsun?” dedim.

Dedi: “Ben Müslüman bir Türkü, fâsık bir kardeşime tercih ediyorum. Belki babamdan ziyade ona alâkadarım. Çünkü tam imana hizmet ediyorlar.”

Bir zaman geçti, (Allah rahmet etsin) o talebem, ben esarette iken, İstanbul’da mektebe girmiş. Esaretten geldikten sonra gördüm. Bazı ırkçı muallimlerden aldığı aksülâmel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi: “Ben şimdi gayet fâsık, hattâ dinsiz de olsa bir Kürdü salih bir Türke tercih ediyorum.”

Sonra ben onu birkaç sohbette kurtardım. Tam kanaati geldi ki, Türkler bu millet-i İslâmiyenin kahraman bir ordusudur.

Ey sual soran meb’uslar! Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van’daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiyeyi tanımayan, sırf ulûm-u felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci hali mi daha iyidir? Sizden soruyorum.

İşte bu cevabımdan sonra, an’ane aleyhinde ve her cihetle garplılaşmak fikrini taşıyanlar, kalktılar, imza ettiler. İsimlerini söylemeyeceğim. Allah kusurlarını affetsin; şimdi vefat etmişler.

Râbian: Mâdem Reisicumhur gayet mühim mesâil-i siyasiye içinde Şark Üniversitesini en ehemmiyetli bir mesele yapıp hattâ harika bir tarzda altmış milyon liranın o üniversiteye sarfı için bir kanun çıkarmak derecesinde fevkalâde bir hizmetle medresenin medâr-ı iftiharı ve kendisine büyük bir şeref verdiren bu medrese-i İslâmiyeye, eski hocalık hissiyatıyla başlaması, bütün şark hocalarını minnettar etmiş. Ve şimdi orta şarkta sulh-u umumînin temel taşı ve birinci kalesi olan bu üniversiteyi yine mesâil-i azîme-yi siyasiye içinde yeniden nazara alması, elbette bu vatan, bu devlete, bu millete bu azîm, fâideli hizmeti netice verecek. Ulûm-u diniye o üniversitede esas olacak. Çünkü hariçteki kuvvet tahribatı mânevîdir, imansızlıkladır. O mânevî tahribata karşı atom bombası, ancak mânevî cihetinde mâneviyattan kuvvet alıp o tahribatı durdurabilir.

Mâdem elli beş sene bu meseleye bütün hayatını sarf etmiş ve bütün dekaikiyle ve neticeleriyle tetkik etmiş bir adamın bu meselede reyini almak ve fikrini sormak lâzım gelirken, Amerika’da, Avrupa’da bu meseleye dair istişareye kendinizi mecbur bildiğinizden, elbette benim de bu meselede söz söylemeye hakkım var. Hamiyetkâr olan bütün bir millet namına sizden bekliyoruz.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 122

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık, fedakâr, hâlis, muhlis kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede hakikî, ciddî, metanetli arkadaşlarım,

Size gayet ehemmiyetli bir halimi ve dehşetli bir zahmet, fakat inayet-i İlâhiye ile büyük bir rahmeti tazammun eden zahirî bir hastalığın mânevî bir istirahat ve bir tamam-ı vazifeye bir alâmet olarak bir hastalığımı beyan ediyorum. Şekvâ değil, teşekkür ediyorum. Fakat sizden tahammülüm için dua istiyorum. O hâlet de şudur:

Ben kelimatı konuşurken, birden mânevî bir men gibi şiddetli bir hararet başlıyor. Hattâ eskiden günde bir iki defa su içerken, şimdi yemeği pek az yediğim halde, yirmi otuz defa su içmeye mecbur oluyorum. Hattâ iki gün evvel pek şiddetlendi. Ben bir tesemmüm zannettim. Hattâ bir vehme binaen yanımdaki kardeşlerime ifşa ettim. Bu gayet şiddetli hastalığıma karşı sabır ve tahammül niyaz ettim. Rahmet-i İlâhiyeden rica ettim; birden kalbime geldi ki: Ekser hayatımdaki zahmetlerde bir inayet ve rahmet cilvesi bulunduğu gibi, inşaallah bunda da o cilve-i rahmet var ki, cinnî ve insî şeytanların ve dinsizlerin seni zehirlendirmek ve susturmaya çalışmaları vazifenin tamam olmasına ve istirahatine rahmet-i İlâhiye bir vesile oldu ki, geçen sene İşârâtü'l-İ'câz tefsiri ve Mesnevî-i Arabî'yi bir sene müddetle ders vermeye başlamıştım. Gizli düşmanlarım cinnî ve insî şeytanlar, beni susturmaya desâisleriyle çalıştıkları halde, rahmet-i İlâhiye hem İşârâtü'l-İ'câz'ın, hem Mesnevî-i Arabî'nin Türkçesini ihsan ettiğinden ve Risale-i Nur da ekseriyet itibarıyla kendi kendine ders verip muallimlere ihtiyaç bırakmadığından, bu tedris vazifemde bana istirahat ve tebrik nev'inde bir ihsan-ı İlâhî olarak bu acip hastalık benim istirahatime medar oldu.

Hem benim ruhuma geldi ki: Senin binler, belki yüz binler Saidcikler, senin bedeline ders verecek ve konuşacaklar var. İhsan-ı İlâhî ile Risale-i Nur, başka ilimler gibi meşakkatli derslere muhtaç değil.

فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ [2]

Gavs-ı Geylânî'nin (k.s.) kerametkârâne cümlesi, en dehşetli zaman gibi bunda da ayn-ı hakikat olduğu görüldü.

Hem âzamî ihlâsın zedelenmemek için, şimdi düşmanlar da, dostlara inkılâp ettiği bir zamanda sohbet etmek, konuşmak, bu dünyada da uhrevî hizmetlerin bir güzel ve fâni meyvelerine vesile olabilir. O vakit, âzamî ihlâs ki, hiçbirşeye âlet olmayacak; hem vazife-i İlâhiyeye karışmamak için kader-i İlâhî hakkımdaki bu şiddetli hâlete aleyhimde değil, lehimde olarak fetva verdi, müsaade etti. Ben yanımdaki vasiyetnamemdeki evlât kabul ettiğim küçük evlâtları tevkil ediyorum. Onlarla konuşanı benimle konuşmuş gibi kabul ediyorum...

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz
Said Nursî

Üstadımızın bu hastalığı gösteriyor ki, gizli dinsizler konuşturmamak için bir ilâç bulmuşlar, yedirmişler. Elhasıl, Üstadımızın musafahadan, sohbetten ve konuşmaktan men edildiğini biz de görüyoruz.

Üstadımızın hizmetinde bulunan
Tahirî, Zübeyir, Ceylân, Hüsnü, Bayram

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Sen inayet altında korunmaktasın.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 124

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

Evvelen: Üstadımız leyle-i Beratınızı tebrik ediyor. Hem selâm ve dua ediyor. **(Haşiye)**

Saniyen: Diyarbekir'den dün aldığımız mektupta ifade edildiğine göre, Diyarbekir havalisiyle beraber şarkta şimdi iki yüz kadar Nur dershaneleri açılmış. Ayrıca Diyarbekir'de kadınlara mahsus dört beş dershane-i Nuriye varmış. İnşaallah bu büyük bir hayrın alâmetidir.

Üstadımız on sene evvel işaret ve büyük menfaatini beyan ettiği Nur medreselerinin şimdi bu zamanda açılma işi, tam tahakkuk safhasına girmiş bulunuyor. O zaman demişti: "Şimdi resmen din tedrisatı için hususî dershaneler açılmasına izin verilmesine binaen Nur şakirtleri mümkün olduğu kadar her yerde küçücük bir dershane-i Nuriye açmak lâzımdır. Gerçi herkes kendi kendine bir derece istifade eder; fakat herkes herbir meselesini tam anlamaz. İman hakikatlerinin izahı olduğu için, hem ilim, hem mârifetullah, hem huzur, hem ibadettir. Eski medreselerde beş on seneye mukabil, inşaallah Nur medreseleri beş on haftada aynı neticeyi temin edecek ve yirmi senedir ediyor."

Üstadımız, Barla'daki dokuz senelik ikametgâhı olan ve Risale-i Nur'un birinci dershanesi, hem altı vilâyet genişliğindeki Medresetü'z-Zehranın çekirdeği bulunan hanesini medrese-i Nuriye olarak Risale-i Nur'a vakfetmişti. Şimdi onu müteakip hem Isparta ve civarı kazaları ve bazı köylerinde, hem Diyarbakır ve Şarkta Nur

dershaneleri açılmaktadır. Bu suretle o dershanelerde Nurların okunması ve Nurlarla meşguliyete devam edenlere ve ders alanlara talebe-i ulûm şerefini kazandırmaktadır. Talebe-i ulûmun ise, âdi harekâtı, hattâ uykusu dahi ibadet hükmüne geçtiğini bazı büyük müçtehidler beyan etmişler.

Salisen: Nurların radyo diliyle Anadolu ve âlem-i İslâma intişarının ilk mukaddemesi, mübarek leyle-i Berata tevafuk etmesi, bu vatan ve âlem-i İslâm hakkında Risale-i Nur lehinde büyük bir hayrın alâmeti ve işaretidir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşleriniz

Tahirî, Zübeyir, Sungur, Ceylân, Bayram

Haşiye: Bu mektup aynı zamanda telgrafla veya mektupla Üstadımızın leyle-i Beratlarını tebrik eden kardeşlerimize cevaptır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 125

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Umum dostlarıma ve Nur kardeşlerime bu vasiyeti ilân ediyorum:

Ben şahsım itibarıyla vazife-i Nuriyeyi yapmaya tâkatim kalmamış. Belki ihtiyaç da kalmamış. Hem müteaddit tesemmümlerle ve çok ihtiyarlık vaziyetiyle ve hastalıkla, şimdiki hayatta kalmak, tahammülüm kalmamış gibidir. Şayet müştak olduğum ölüm elime geçmese de, zahirî hayatımda ölmüşüm gibi diye bu vasiyetimi yazıyorum.

Hâlık-ı Rahmân-ı Rahîme hadsiz şükür olsun ki, bundan altmış yetmiş sene evvel hilâf-ı âdet olarak tahsil-i ilim, hususan ilm-i imanî yolunda başkaların muavenetine yalvarmamak ve tam fakr-ı haliyle beraber Eski Said çocukluk, gençlik zamanında talebelerine tayınlarını kendi vermeye çalıştığı ve ancak kısa bir zaman beş tayın kabul edip mütebâki talebelerine, bazan yirmi otuz talebesine tayın verdiğinden, **(Haşiye)** ilmi, vasıta-i cer etmeye o talebeler mecbur olmadılar. İktisat ve kanaatle o zaman muvaffak oldukları gibi, Cenab-ı Erhamürrahimîne hadsiz şükür olsun ki, Eski Said gibi şimdi Risale-i Nur kendi hakikî talebelerinin tayınlarını neşriyatıyla mükemmel vermeye başlamış. Âzamî ihlâsı kırmamak için, Risale-i Nur has talebelerine, hususan nafakasını tedarik edemeyenleri tam tamına idare edecek derecede Risale-i Nur'un satılan nüshalarının beşten birisi Risale-i Nur'un hakkı olduğu cihetle, şimdi elli altmış talebesine kâfi sermayesi çıkıyor. Benim (biçare Said'in) içinde hiçbir hakkı yoktur. Yalnız Risale-i Nur'un kıymettar hâsiyeti ve şakirtlerinin şahs-ı mânevisinin kemâl-i sadakati bu mânevî Nur bayramına vesile oldu.

Şimdi bütün talebelerin fevkinde diyerek değil, benim en yakınımda, hizmetimde olup bir derece tam tarz-ı hareketimi bilenler ve yakından görenler içinde, dört beş adamı mutlak vekil yapıyorum.

Ben ölsem veya hayatta şuursuz kalsam, Nurlara karşı hizmetimin tarzını bilerek tam yapabilsinler. Şimdilik Tâhirî, Sungur, Ceylân, Hüsnü ve bir iki adam daha mutlak vekilim olarak vasiyet ediyorum. Şimdi Risale-i Nur'un satılan nüshalarının sermayesi, Risale-i Nur'un malıdır. Said de bir hizmetkârdır. Hayatta tayınını alabilir. Hattâ bugünlerde ölüm bana çok yakın göründü. Ben de altı vilâyette bulunan elli altmış talebeyi iki üç sene Nur sermayesinden tayınını vermek kat'î niyet ederken, belki bazılarını bazı mâniler onları talebelik hizmetinden vazgeçirecek diye vazgeçtim. Şimdi vasiyetimi yazdım.

Said Nursî

Haşiye: Gavs-ı Âzam Şeyh-i Geylânî (r.a.) Risale-i Nur'a ve Müellifine işaret ettiği keramet-i gaybiyesinde bir fıkrada تَعِيشُ سَعِيدًا diye maişet hususunda saadetle yaşayacağını ve en mesut olacağını haber vermiş. Halbuki biz Üstadımızın fakr u istiğnasını şimdiye kadar zahiren buna muhalif görüyorduk. Gavs-ı Âzamın bu ihbar-ı gaybiyesi Üstadımızın hayatında şimdi bilfiil görülmüş ki, küçüklüğünde, daha on yaşında iken amcasının çorbasını içmezdi, minnet altına girmezdi. Ve ders verdiği eski talebelerinin maişetini de kendisi deruhte ederdi. Aynen şimdi de elli altmış talebesinin tayınlarını vermesi, o gaybî ihbarın tam tahakkuk ve tezahür ettiğini göstermiştir.

Tahirî, Sungur, Ceylân

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 126

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ecel muayyen olmadığı için, benim şiddetli hastalığım her vakit gelebilir diye, evvelce yazdığım vasiyetnamelerimi teyiden bu vasiyetname de şiddetli, dahilî bir hastalığımdan ihtar edildi. Ben de beyan ediyorum ki:

Benim vefatımdan sonra, benim emaneten elimde bulunan Risale-i Nur sermayesi, hem mu'cizatlı Kur'ânımızı tab ettirmek için Eskişehir'de muhafaza edilen sermaye, o Kur'ân'ın tevafukla ve fotoğrafla tab'ına ait.**(Haşiye)** Yanımızdaki sermaye ise, Risale-i Nur'un sermayesidir. O sermaye, Cenab-ı Erhamürrahimîne hadsiz şükür olsun ki, yetmiş küsur sene evvel, o zamanın âdetine muhalif olarak, kendim fakirliğimle beraber onların tayınlarını verdiğime bir ihsan ve lütf-u Rabbânî olarak, o zamandan elli altmış sene sonra Cenab-ı Erhamürrâhimîn o örfî âdete muhalif kaidemi mânevî ve geniş Medresetü'z-Zehranın hâlis ve nafakasını temin edemeyen ve zamanını Risale-i Nur'a sarf eden talebelerine aynen ve eski zaman ihsan-ı İlâhî neticesi olarak şimdi yanımızdaki sermaye onların tayınlarıdır ve tayınlarına sarf edilecek. Ve kaç senedir benim yaptığım gibi, benim mânevî evlâtlarım, benim vereselerim aynen öyle yapmak vasiyet ediyorum. İnşaallah tam Risale-i Nur intişara başlasa, o sermaye şimdiki fedakâr, kendini Risale-i Nur'a vakfeden şakirtlerden çok ziyade fedakâr talebelere kâfi gelecek ve mânevî Medresetü'z-Zehra ve medrese-i Nuriye çok yerlerde açılacak, benim bedelime bu hakikate, bu hale mânevî evlatlarım ve has ve fedakâr hizmetkârlarım ve Nura kendini vakfeden kahraman ve herkesçe malûm kardeşlerim bu vasiyetin tatbikine yardımlarını rica ediyorum. Risale-i Nur itibarıyla bana hiç ihtiyaç kalmadığı için, âlem-

i berzaha gitmek benim için medâr-ı sürurdur. Siz mahzun olmayınız. Belki beni tebrik ediniz ki, zahmetten rahmete gidiyorum.

Çok hasta

Said Nursî

Evet, biz Üstadımızın bu vasiyetine şahidiz.

Emirdağlı Çalışkan, Mustafa Acet,

Safranbolulu Hüsnü, Ermenekli Zübeyir,

Çoğollu Bayram

Haşiye: On bin liradır.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 130

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۞1
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ۞2
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Seksen küsur sene ibadetli bir ömr-ü bâkiyi temin eden Ramazan-ı Şerifinizi bütün ruh-u canımızla tebrik ve her gecesi bir nevi Leyle-i Kadir hükmünde hakkımızda menfaattar olmasını niyaz ederiz. Ve teşrik-i mesai sırrıyla ve her has Nurcu, umum Nurcuların mânevî kazancına hissedar olmasıyla, mânen binler dille ibadet ve dua ve istiğfar ve tesbihat yapmaya hakikî uhuvvet ve ihlâs ile mazhariyetinizi rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz ve öyle de ümit ediyoruz.

Saniyen: Risale-i Nur'un mânen galebe-i tâmmesi ile beraber, mason kısmının dinsizleri ve komünistlerin zındıklar kısmı, habbeyi kubbe yapıp bahanelerle Nurların serbestiyetine mâni olmaya çalışıyorlar ki, yine bu defa da mânâsız, sebepsiz otuz beş gün mahkememizi tehir ettiler. Hattâ Kur'ân'ımızı vermemek için, avukatımızla da gürültü etmişler. Fakat inayet-i İlâhiye onların bütün plânlarını akîm bırakıyor. Nurlar kemâl-i ihtişamla, İstanbul ve Ankara münevver gençlerinde büyük bir iştiyakla kendi kendine intişar edip şakirtlerine ders veriyor. Bu mânevî galebesinin bir neticesidir ki, ezan-ı Muhammedînin okunmasına çalışan Başvekile yüzer imza ile genç münevverler teşekkür ve tebrik yazıyorlar.

Salisen: Buradaki talebeler de Ramazan-ı Şerifinizi tebrikle beraber, kendilerince pekçok nümuneler içinde eski komünistlerin işkencelerinden bir iki nümune yazıp leffen size takdim ediyorlar. Belki bir vakit bu mealde gazetelerde bir makaleyi de neşredecekler.

Umum kardeşlerim ve hemşirelerime selâm ve dua eden ve hastalık sebebiyle vazife-i ubudiyeti tam yerine getiremeyen ve Nurcuların mânevî yardımlarına ve onun bedeline dua etmelerine ve mânevî kazançlarına muhtaç hasta kardeşiniz,

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 134

Mektup 134: Menderes’in Konya nutkuna dair açıklaması

Menderes’in Konya nutkuna dair açıklaması

Başvekil, sözlerinin maksatlı olarak tefsirlere tâbi tutulduğunu söylüyor. (Hususî muhabirimizden.)

ANKARA: Başvekil Adnan Menderes Konya’da söylemiş olduğu nutuk dolayısıyla yapılan neşriyat üzerine Zafer gazetesinin sorduğu bir suâli şu şekilde cevaplandırmıştır:

“Konya’da Hükûmet Meydanında büyük bir kitle halinde toplanmış bulunan çok muhterem Konyalı vatandaşlarıma karşı söylediğim nutkun lâiklik telâkkimiz hakkındaki kısmının su-i niyet sahibi kalemlerde nasıl tefsire tâbi tutulduğunu, ben de esefle müşahede ettim. Bunlardan bir kısım sözlerimin kardeşi kardeşe kırdıracak bir mahiyette olduğunu, bir kısmı sağ politikacılara meydan açtığını ve mukaddesatçılık yasağını ortadan kaldırdığını ve netice itibarıyla Türk inkılâplarının büyük esaslarından birini zedelediğini ifade etmişlerdir.

“Bütün bu yazılarda dikkatime çarpan cihet, Konya’daki sözlerimin takip olunan maksatlara ve elde edilmek istenilen neticelere göre tahrif edilmiş olmasıdır.

Meselenin iyice anlaşılması için, evvelâ Konya’daki sözlerimi bir kere daha ve o günkü Anadolu Ajansında neşredildiği gibi tekrar etmek isterim. O gün aynen şöyle demiştim:

“Şimdi size lâiklik telâkkimizden de bahsetmek istiyorum. Lâiklik bir taraftan din ile siyasetin birbirinden ayrılması, diğer taraftan ise vicdan hürriyeti mânâsına gelir. Din ile siyasetin kat’î surette birbirinden ayrılması esasında en küçük tereddüde dahi tahammülümüz yoktur.

“Vicdan hürriyeti bahsine gelince: Türk milleti Müslümandır. Ve Müslüman olarak kalacaktır. Evvelâ kendine ve gelecek nesillere dinini telkin etmesi, onun esasını ve kaidelerini öğretmesi, ebediyen Müslüman kalmasının münakaşa götürmez bir şartıdır. Halbuki mekteplerde din dersi olmayınca, evlâdına kendi dinini telkin etmek ve öğretmek isteyen vatandaşlar bu imkânlardan mahrum edilmiş olurlar. Müslüman çocuğu, dinini öğrenmek gibi pek tabiî bir haktan mahrum edilmemek icabeder. Böyle mahrumiyet ve imkânsızlık vicdan hürriyetine uygundur denilmez. Bu itibarla orta mekteplerimize din dersleri koymak, yerinde bir tedbir olacaktır.

“Dinsiz bir cemiyetin, bir milletin pâyidar olabileceğine inanmıyoruz. En ileri milletlerin dahi din ile siyaset ve dünya işlerini birbirinden ayırdıktan sonra ne derece dinlerine bağlı kaldıklarını biliyoruz. Bugünkü seviye ile asil milletimize taassup isnadı reva görülemez. Milletimiz dinine sımsıkı bağlı olduğu kadar, umumiyetle dini en temiz duygularla benimsemektedir. İslâmlık, milletimizin vicdanında en musaffâ seviyesini bulmuştur. Müslümanlığı ve onun esaslarını, farizalarını ve kaidelerini kifayetle telkin edip öğretecek öğretmenlerimizin yetiştirilmesine ayrıca gayret sarf edilecektir. Gelecek sene lise derecesinde ilk mezunlarını verecek olan Konya İmam Hatip Mektebinin ileri seviyede din tahsili veren bir tedris müessesesi haline getirilmesi ve bu müesseselerin benzerlerinin yurtta fazlalaştırılması uygun olacaktır.” demiştir.

“Konya nutkunun bu kısmını muhterem Türk efkârı karşısında öylece tekrar ettikten sonra şunu ehemmiyetle tebarüz ettirmek isterim ki: Beyanatım, herhangi bir iltibasa mahal vermeyecek kadar açıktır. Yapılacak tefsirlerde, ileri sürülecek mütalâalarda bu açık metne sadık kalmak esastır. Hiç kimse benim söylediğim sözleri tahrif hakkına sahip olmadığı gibi, hiçbir zaman aklımdan geçmeyen maksadı ve niyetleri bana atfetmeye kimsenin hakkı olmamak lâzım gelir.”

Haşiye: Başvekilin Konya’daki ehemmiyetli nutku için umum Nur talebeleri ve mektepli mâsum çocuklar namına bir tebrik yazacaktım. Şimdi kalbime geldi: Risale-i Nur’un serbestiyetine dair müdafaatlarımızın ve ehemmiyetli bir avukatımızın ehl-i vukufa

cevabının arkasında, o nutku, Risale-i Nur'un serbestiyetine dair bir sebep ve senet göstermekle Anadolu'daki Müslümanları ve Nurun bütün talebelerini ona bir mânevî kuvvet ve duacı yapmak, ezan-ı Muhammedînin ilânı onlara nasıl bir mânevî kuvvet hükmüne geçti; bu nutukla Risale-i Nur'un serbestiyeti dahi, ona bir mânevî kuvvet hükmüne geçmesi için, ona tebrik yerine, dâvâ vekilimizin haklı müdafaasında bir haşiye yaptık.**(1)**

Rehber'in müsaderesine bahaneleri reddeden avukat Mihri'nin müdafaatı gibi, Konya'da Başvekilin bu nutku da o bahaneleri reddeden bir hakikattır.

---

(1): Bu müdafaa Eşref Edib'in neşrettiği küçük Tarihçe-i Hayat'tadır.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 135

Mektup 135: Üstadımız Said Nursî diyor ki

سْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız Said Nursî diyor ki:

Madem Isparta benim hakikî bir memleketimdir. Ben ruh u canımla bu hakikî memleketime ve insanlarına hayır kazandırmak istiyorum. Şimdi çok mühim olan hayır da şudur:

Afyon, nasıl ki bütün Risale-i Nur Külliyatını iade etmekle âlem-i İslâm ve hattâ âlem-i insaniyette çok büyük bir hayra vesile oldu ve sekiz seneden beri olan hatâyı hiçe indirip affettirdi. Bu mübarek Isparta dahi, âlem-i İslâm nazarında Mısır Camiü'l-Ezher'i ve eski Şam-ı Şerif mübarekiyetine mazhar olduğundan, elbette Risale-i Nur'u sahiplerine iade etmekle hasıl olacak çok büyük şeref noktasında Afyon'dan geri kalmayacak. Belki yirmi derece ileri gidecek. Isparta'nın âdil adliyesi, vatanperver Demokratı ve dindar halkı bu hayr-ı azîmi memleketlerine kazandırmak ve Afyon'un mazhar olduğu şereften yüz derece ziyade bir şerefi kendilerine temin etmek için, bu mübarek Isparta'nın mahsulü olan Nur Risalelerinin iadesine çalışsınlar. **(Haşiye)**

Hizmetinde bulunan

Nur talebeleri

Haşiye: Nasılki Ispartanın bir meb'usu olan Tahsin Tola, Ankara ve Afyon'un Risale-i Nuru iadesinde yüz adam kadar fâide verip bu hayr-ı azîmin yarısını Ispartalılara kazandırdı. Gıyaseddin, Vilayet-i Şarkiye Mebuslarının bu hayrı azimde büyük bir hisse almalarına vesile oldu. Gazi Yiğit te Afyonun o büyük hayrının yarısını demokrat meb'uslarına kazandırdı. Üniversite Nur talebelerinin bu ilannameyi

neşretmesiyle Risale-i Nur'un Alem-i İslam ve Avrupada büyük fütuhatına vesile oldu. Ve bir İslam devletinin maarifine ehemmiyetli bir hayır kazandırdı.

Said Nursî

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 137

Mektup 137: Adnan Menderes'e

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sayın Adnan Menderes,

Otuz beş seneden beri siyaseti terk eden Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri, şimdi Kur'ân ve İslâmiyet ve vatan hesabına, bütün kuvvetiyle ve talebeleriyle, dersleriyle Demokrat Partinin iktidarda kalmasını muhafazaya çalıştığına, biz Demokrat Parti mensupları ve Nur talebeleri kat'î kanaatimiz gelmiştir.

Üstadımızdan, niçin Demokrat Partiyi muhafazaya çalıştığını sorduk.

Cevaben: "Eğer Demokrat Parti düşse, ya Halk Partisi veya Millet Partisi iktidara gelecek. Halbuki, Halk Partisi İttihatçıların bozuk kısmının cinayetleri ve hem Cumhuriyetin birinci reisinin Sevr Muahedesiyle ve çok siyasî desiselerin icbariyle on beş senede yaptığı icraatının kısm-ı âzamı tamamıyla eski partiye yüklendiği için, bu asil Türk milleti ihtiyarıyla o partiyi kat'iyen iktidara getirmeyecek.

Çünkü Halk Partisi iktidara gelecek olursa, komünist kuvveti aynı partinin altında bu vatana hâkim olacaktır. Halbuki, bir Müslüman kat'iyen komünist olamaz, anarşist olur. Bir Müslüman hiçbir zaman ecnebîlerle mukayese edilemez. İşte bunun için, hayat-ı içtimaiye ve vatanımıza dehşetli bir tehlike teşkil eden bu partinin iktidara gelmemesi için, Demokrat Parti'yi, Kur'ân ve vatan ve İslâmiyet namına muhafazaya çalışıyorum" dedi.

"Milletçilere gelince: Eğer bu partide sırf İslâmiyet esas olsa, **(Haşiye)** Demokrat Partiye yardım ettiği gibi, muhalif ve muarız olmayarak, iktidara gelmesine çalışmaz. Eğer bu partide, ırkçılık ve Türkçülük fikri esas ise, birden hakikî Türk olmayan bu vatandaki ekseriyetin ancak onda üçü Türktür, kalan kısmı da başka milletlerle karışmıştır. O zaman, Hürriyetin başında olduğu gibi, bu asil ve

mâsum Türk milleti aleyhine bir milliyetçilik tarafgirliği meydana gelecek. O vakit hakikî Türkleri, ecnebîler boyunduruğu altına girmeye mecbur edecek. Veya Türkleşmiş sair unsurdan olan ve bu vatanda mevcut ırkçılık ve unsurculuk damarıyla bir ecnebîye istinad ile masum Türk milletini tahakkümleri altına alacaklar. Bu durum ise, dehşetli, tehlikeli olduğundan, Kur'ân ve vatan ve millet hesabına, dindar ve dine hürmetkâr Demokrat Partinin iktidarda kalmasını temin etmeleri için ders veriyorum" dedi.

Sayın Adnan Menderes,

Bütün gayesi vatan ve milletin selâmeti uğruna çalışan ve ders veren Üstadımız Bediüzzaman gibi mübarek ve muhterem bir zâtın Demokrat Partiye yaptığı yardımı kıskanan Halk Partisi ve Millet Partisi elemanları, iktidar partisi yapıyormuşçasına çeşit çeşit bahane ve eziyet yaparak Üstadımızı Demokrat Partiden soğutmak için var kuvvetleriyle çalıştıklarına kat'î kanaatimiz gelmiş.

Sizin gibi "Dînin icaplarını yerine getireceğiz; din bu memleket için hiçbir tehlike teşkil etmez" diyen bir Başvekilden vatan, millet, İslâmiyet adına, partimize maddî ve mânevî büyük yardımları dokunan bu mübarek Üstadımızın kitaplarının ve kendisinin tamamen serbest bırakılarak bir daha rahatsız edilmemesinin teminini saygı ve hürmetlerimizle rica ediyoruz.

Demokratlar âzalarından Nur talebeleri
Mustafa, Nuri, Nuri, Hamza, Süleyman,
Hasan, Seyda, Receb, İbrahim, Faruk,
Muzaffer, Tahir, Sadık, Mehmed.

Haşiye: İslâmiyet milleti herşeye kâfidir. Din, dil bir ise, millet de birdir. Din bir ise, yine millet birdir.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 138

Mektup 138: Demokratlara büyük bir hakikatı ihtar

Demokratlara büyük bir hakikatı ihtar

Şimdi Kur'ân, İslâmiyet ve bu vatan zararına üç cereyan var:

Birincisi: Komünist, dinsizlik cereyanı. Bu cereyan, yüzde otuz, kırk adama zarar verebilir.

İkincisi: Eskiden beri müstemlekâtların Türklerle alâkalarını kesmek için, Türkiye dâiresinde dinsizliği neşretmek için, ifsad komitesi namında bir komite. Bu da yüzde on, yirmi adamı bozabilir.

Üçüncüsü: Garplılaşmak ve Hıristiyanlara benzemek ve bir nevi Purutluk mezhebini İslâmlar içinde yerleştirmeye çalışan ve dinde hissesi olmayan bir kısım siyasîler heyetidir. Bu cereyan yüzde, belki binde birisini Kur'ân ve İslâmiyet aleyhine çevirebilir.

Biz Kur'ân hizmetkârları ve Nurcular, evvelki iki cereyana karşı daima Kur'ân hakikatlerini muhafazaya çalışmışız. Mümkün olduğu kadar dünyaya ve siyasete bakmamaya mesleğimiz bizi mecbur ediyormuş. Şimdi mecburiyetle bakmaya lüzum oldu. Gördük ki, Demokratlar, evvelki iki müthiş cereyana karşı bize (Nurculara) yardımcı hükmünde olabilirler. Hem onların dindar kısmı daima o iki dehşetli cereyana mesleklerince muarızdırlar. Yalnız dinde hissesi az olan bir kısım garplılaşmak ve garplılara tam benzemek mesleğini takip edenler ise, üçüncü cereyana bir yardım ediyorlar. Madem o cereyanın yüzde ancak birisini, belki binden birisini Purutlar ve Hıristiyan gibi yapmaya çevirebilirler. Çünkü, İngiliz iki yüz sene zarfında tahakküm ettiği iki yüz milyon İslâmdan iki yüz adamı Purutluğa çevirememiş ve çeviremez.

Hem hiçbir tarihte bir İslâm, Hıristiyan olduğunu ve kanaatle başka bir dini İslâmiyete tercih etmiş olduğu işitilmediğinden, iktidar partisinde bulunan az bir kısım, dinin zararına siyaset namıyla

üçüncü cereyana yardım etse de, madem o Demokrat Partisi, meslek itibarıyla öteki iki cereyan-ı azîmenin durmasında ve def etmesinde mecburî vazifeleri olmasından, bu vatana ve İslâmiyete büyük bir fâidesi dokunabilir. Bu cihetten biz, Demokratları iktidar yerinde muhafaza etmeye Kur'ân menfaatine kendimizi mecbur biliyoruz. Onlardan hayır beklemek değil, belki dehşetli, baştaki iki cereyana siyasetlerince muarız oldukları için, onların az bir kısmı dine verdikleri zararı, vücudun parçalanmasına bedel, yalnız bir parmağı kesmek gibi pek cüz'î bir zararla pek küllî bir zarardan kurtulmamıza sebep oluyorlar bildiğimizden, o iktidar partisinin lehinde ehl-i dini yardıma davet ediyoruz. Ve dinde lâübali kısmını dahi cidden îkaz edip "Aman, çabuk hakikat-i İslâmiyeye yapışınız!" ihtar ediyoruz ki, vatan ve millet ve onların hayatı ve saadeti, hakaik-i Kur'âniyeye dayanmak ve bütün âlem-i İslâmı arkasında ihtiyat kuvveti yapmak ve uhuvvet-i İslâmiye ile dört yüz milyon kardeşi bulmak ve Amerika gibi din lehinde ciddî çalışan muazzam bir devleti kendine hakikî dost yapmak, iman ve İslâmiyetle olabilir. Biz bütün Nurcular ve Kur'ân hizmetkârları onlara hem haber veriyoruz, hem İslâmiyete hizmette muvaffakiyetlerine dua ediyoruz. Hem de rica ediyoruz ki, bu memleketin bir ehemmiyetli mahsulü ve vatanda ve şimdi âlem-i İslâmda pek büyük fâidesi ve hizmeti bulunan Risale-i Nur'u müsaderelerden kurtarıp neşrine hizmet etsinler. Bu vatandaki dindarları kendine taraftar etsinler. Ve selâmeti bulsunlar.

Said Nursî

Haşiye:

Risale-i Nur'un bu memlekete büyük faydaları bulunduğuna ve hakikat nokta-i nazarında makbul olmasına 1000 hâdisattan birisi ve Risale-i Nur'un bu memlekette belaların def'ine vesile olduğuna 100 vakıadan 101'incisi ve Küre-i Arz ve küre-i hava Risale-i Nur'un hakaikiyle alâkadar olduğunu gösteren otuz hâdiseden otuzbirincisi ve Risale-i Nur'un müsadere ve hücum ve gizlenmesi ve intişarına mümanaat edilmesi, Küre-i Arz'ın hiddetini gösteren zelzeleler ve küre-i havanın da yağmursuzluk ve şiddetli dolu başlamasından onbeş hâdisenin onaltıncısı, bu defaki zelzele ve binler pencerelerin

camlarını kıran dolu gibi musibetlerdir. Çünki sair hâdiseler gibi aynı zamanda, aynı vakitte, lüzumsuz, kanunsuz iki mahkemeye, biri Gençlik Rehberi için, biri şapka giymediği için Nur'un hâdimini zehirli hastalık zamanında mahkemeye vermek, ona celb göndermek ve aynı vakitte Eflani, Safranbolu gibi müstesna Nur talebelerinde arama yapmak ve Nur'un Risalelerini evrak-ı muzırra gibi almak ve Risale-i Nur'un birinci medresesi olan Barla'da gayet hâlis bir talebenin bütün kitablarının müsadere edilmesi gibi, çok yerlerde taarruzların aynı zamanında zelzele ile Küre-i Arz ve dolu ile küre-i hava itiraz ediyorlar. Bu vatandaki belaların def'ine vesileye neden ilişiyorsunuz diye lisan-ı hal ile bildiriyorlar. Nasılki mahkemede Nurcuların 10 zelzeleyi taarruzun aynı zamanında gelmesini isbat etmişler ki, Küre-i Arz ve hava Risale-i Nur'un hakaikiyle alâkadar olduğu gibi; âlem-i İslâm ve başta Pakistan ve Mısır olarak Risale-i Nur'u her eserin fevkinde telakki etmeleri, hattâ Bağdad'daki İttihad-ı İslâm Heyeti ve Suriye'deki İhvan-ı Müslimîn "Biz de Nurcuyuz" demeleri ve Mekke-i Mükerreme'de Hacer-ül Esved yanında Zülfikar'ı ve Peygamber'in (ASM) kabri üzerinde Asâ-yı Musa'yı hacıların görmesi; âlem-i İslâm dahi Risale-i Nur'la tam alâkadar olduğunu gösterdiği, hem bu kadar tazyikat altında iken hiç emsalsiz bir tarzda ve ekseri elyazısıyla 600 bin nüsha perde altında intişarı, bu vatan ve bu millet ahalisi ne kadar Nurlara muhtaç olduğunu kat'î isbat ediyor.

Nur Talebeleri namına

Hüsrev Sungur

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 139

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, vefadar, fedakâr kardeşlerim,

Evvelen: Bütün ruh u canımla fevkalâde nuranî hizmet-i imaniyenizi tebrik ederim.

Saniyen: Ankara'da dindar Ahrarların kongresinde beni Diyanet Riyaseti dairesinde bir vazife ile tavzif etmeyi hararetle istemelerine ve Medresetü'z-Zehranın Nur talebelerini, bu meselede bana kabul ettirmekte vasıta yapmalarına karşı derim:

O toplantıda bu teklifi yapan meb'uslara ve dindar arkadaşlarına çok teşekkür ve çok selâm ve muvaffakiyetlerine çok dua ederiz. Fakat ben ziyade zaif ve şiddetli hasta ve ihtiyar ve kabir kapısında ve perişan olduğumdan, o kudsî vazifeyi yapmaya iktidarım olmamasından, benim yerimde Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi, benim bedelime Nur şakirtlerinin has ve hâlis ve İslâmiyetin hakikî fedakârlarının şahsiyet-i mâneviyesi, o kudsî vazifeyi şimdiye kadar gayr-ı resmî perde altında yaptıkları gibi, inşaallah resmî bir surette dahi yapabilecekler. Onlara havale ederiz...

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Duanıza muhtaç kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Sungur'u Ankara'ya Temyizdeki işimiz için, Hıfzı'nın mahdumu Hüsnü'yü de, Zübeyr ve Abdullah'a yardım için Urfa'ya gönderdik.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 140

Mektup 140: Hüseyin Avni ve Tahsin Tola ile bir hasbihaldir

Hüseyin Avni ve Tahsin Tola ile bir hasbihaldir

Biz Nur şakirtleri, Üstadımızın hizmetinde ve mesleğinde bulunduğumuzdan, siyasetlerle alâkamız yoktur. Fakat Demokratlar Nurların neşrine müsaadekâr olmaları ve eskiden beri Nurun men'ine dair zulümleri yapmadıklarından, Demokratın hatırı için seçimlerle alâkadar olduk. Evvelki defa gibi bu defa da Nurcuların epey fâidesi, Demokrat lehine oldu. Üstadımıza ve Nurlara en ziyade fâidesi dokunan eski adliye vekili Hüseyin Avni ve Senirkent Meb'usu Tahsin Tola herkesten ziyade kazanmaları lâzımken kazanmamaları bizi çok müteessir etti diye Üstadımıza söyledik. Bize dedi ki:

"Müteessir olmayınız. Ben de sizinle beraber olarak onları tebrik etmeliyiz. Çünkü, iki sene zarfında elli sene kadar hükûmete, vatana, millete, dine, âsâyişe hizmet ettiklerine delil-i kat'î, kerametkârâne Üstadımızın ona müracaatı olmadan Rehberin kurtulmasını arzu ettiği aynı dakikada, müsadere edilen iki yüz Rehberin bize iadesine emir vermesiyle iki yüz bin adam Rehberden istifade etmesiyle ona duacı olması; ve Tahsin Tola'nın ehemmiyetli çalışmasıyla Sözler mecmuası resmen Ankara'da tab edilmesiyle hem âsâyişe, hem Demokrata, hem bu vatan ve millete yüz sene meb'usluk etmek kadar fâidesi oldu. Şimdi bu kadar mânevî, hakikî, hususan bâkî ve uhrevî kâr onlara yeter. Bir iki sene memuriyet ve meb'usluğa çalışmakla o bâki elmas gibi hizmetlerini, kırılacak fâni şişeye âlet yapmamak gerektir. Onun için ben onları tebrik ediyorum. Siz de onları tebrik ediniz, dua ediniz. Hattâ ben Tahsin Tola'nın tekrar meb'us olmasını istedim, tâ Nurlara hizmet etsin; fakat onun evvelki hizmeti kâfi geliyor. Kapıyı açmış, daha ihtiyaç kalmadı."

Nur talebelerinden

Mehmet Kaya, Hüsrev, Tâhirî, Sungur, Zübeyir, Ceylân, Bayram

Haşiye: Üstadımız dedi ki: Dünya cihetiyle meb'us olmadığından, ayda bir miktar banknot kaybetti. Şimdi onun hizmetiyle Sözler mecmuasının neşriyle milyonlar adamlar içinde yalnız benim hisseme mukabil birşey lâzım olsaydı, ben—elli bin lira kadar bana fâide oldu—eğer param olsaydı, böyle azîm bir yekûn ona verecektim. Şimdi bu hakikati nazar-ı dikkate almak lâzım gelirken, tekrar meb'us olsaydı, bu hakikat nazara alınmayacaktı. Onun için bazı dinsiz zâlimlerin parmağıyla kazanmadığından müteessir olmasın.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 143

Mektup 143: Tahsin Bey'e

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, muhterem kardeşimiz Tahsin Bey,

Leyle-i Kadrinizi tebrik eder, muvaffakiyetler dileriz. Üstadımız size hususî selâm ediyor. Dedi ki:

“Tahsin’in neşrettiği Tarihçe-i Hayat yirmi büyük mecmua kadar fâide verdi, fütuhat yaptı. Şimdi bir parça ilişmelerine kat’iyen merak etmesin. Nazar-ı dikkati celb ettiği için, büyük bir ilânname hükmüne geçti. Şimdiye kadar nasıl ki yirmi senedir yirmi büyük mecmua perde altında intişar etmesiyle çok büyük fütuhata medar oldu. Tarihçe-i Hayat’ın da perde altında intişarı inşaallah aynı neticeyi verecek.”

Saniyen: Madem Cenâb-ı Hak sizi Ankara’da Risale-i Nur’un başkumandanı olarak ihsan etmiş; Risale-i Nur’un, Kur’ân’ın kırk vech-i i’câzından bir vechi olan nazmını beyan eden İşârâtü’l-İ’câz tefsirinin neşri de size müyesser oldu. O veçh-i nazım yedi kısımdır. Bir kısmı tevafukattır. Tevafukatın bir nevi de Lâfza-i Celâlde görülen zahir tevafukattır. İşte, mu’cizatlı Kur’ân’ımız bu tevafukatı gösteriyor. İnşaallah bu mu’cizatlı Kur’ân’ın neşri ve tab’ı da size nasib olacak.

Evvelce Üstadımız on bin lira size göndermişti. Şimdi de Kur’ân’ın âyetlerine tam muvafık olarak altı bin altı yüz altmış altı lirayı ki bu para, talebelerin iki senelik tayınatından fazla kalan paradır—bunda bir sırr-ı azîm var, aynı altın para gibi mübarektir. Başkasına sarf etmemek lâzımdır. Size bazı Kur’ân’ın cüzleriyle birlikte gönderiyoruz ve pek çok selâm ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşleriniz

Tâhirî, Zübeyir, Ceylân, Sungur

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 145

Mektup 145: Tarihçe-i Hayat’ın neşrolunmaması hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②
أَبَدًا دَائِمًا

Gayet şiddetli hasta Üstadımıza mühim, resmî bir zattan bir mektup geldi. Diyor ki:

“Tarihçe-i Hayat’ın neşrolunmaması için eski partinin mühim adamları, büyük bir tâvizle eski partinin bazı memurlarını bu hatâya sevk etmişler.”

Üstadımız da dedi ki: “Bu Tarihçe-i Hayat’ın en mühim kısmı üç defa Sebilürreşad tarafından, dört defa da otuz kırk seneden beri hem eski harf, hem yeni harfle neşredilmiş ve içindeki müdafaat parçaları da müteaddit mahkemelerin huzurunda okunmuş ve resmen de neşredilmiş. Yeni olarak, Medine-i Münevvere gibi hariç yerlerden bir iki âlim zâtın, izah ve teşekkür nevinden birkaç hakikatli mektupları var. Onun için mahkemelerin resmen bunlara ilişecek hiçbir ciheti yok.

Saniyen: Risale-i Nur, kırk elli senede bütün ehl-i siyasetin tazyikatı altında tek başına âlem-i İslâmda harika bir tarzda neşrolduğu halde, şimdi milyonlar nâşirleri varken, değil eski bir parti, dünya toplansa ona karşı bir sed çekemez, mümkün değil. Belki bir ilânnâme hükmüne geçer. Onun için, Nur talebeleri müteessir olmasınlar.

Salisen: Hem eski partinin bana karşı zulümlerini helâl ettiğim, hem Kur’ân’ın bir kanun-u esasiyesi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ

وِزْرَ اُخْرٰى yani, *“Birisinin hatâsı ile başkası, partisi, akrabası mes’ul olmaz, olamaz”* diye, hem Anadolu, hem vilâyet-i şarkiyede Risale-i Nur’la neşredildiği sebebiyle, âsayişe tam kuvvetli bir tarzda hizmet edilmiş. Demek bir mânevî zabıta hükmünde, herkesin kalbinde bir yasakçı bırakıyor. Bu noktaya binaen, Risale-i Nur eski partinin dört beş hatâsını yüz derece ziyadeleştirmeye mânidir. Yüzde beş adamın hatâsını doksan beşe de verip yirmi otuz derece ziyadeleştirmemiş. Onun için umum o partinin ekserisi iktidar partisi kadar Risale-i Nur’a minnettar olmak lâzımdır. Çünkü, bu dersi, bu kanun-u esasiye-i Kur’âniyeyi Risale-i Nur ders vermeseydi, o beş adamın hatâsı binler adamı da hatâkâr yapardı.

Rabian: Kat’iyen tahakkuk etmiş ki, Risale-i Nur hariçten hücum eden küfr-ü mutlaka karşı bu milleti ve âlem-i İslâmiyeti muhafaza edecek Kur’ân-ı Hakîmin mu’cize-i mâneviyesinden bir derstir ki, dinsiz feylesoflardan hiçbirisi ona karşı mukabele çaresi bulamadılar. Kat’iyen haber aldık ki: Hariçte bazı yerde bir milyon gençler “Müsalemet-i umumiyeyi temin edecek Risale-i Nurdur” demişler. Sulh-u umumî taraftarı Almanya ve Amerika gibi bazı ecnebîlerin de Risale-i Nur’u tercümeye başladığını haber aldık.

Hâmisen: Eğer resmî adamlar bazı yeni kanunlara yanlış mânâlar verip bir iki satırına ilişseler, benim bedelime deyiniz ki: “Bir adamın hatâsıyla yirmi bin komşusu cezalandırılır mı, hapsedilir mi? Dünyada böyle hükmeden hiçbir kanun var mı?”

İşte her sahifesi yirmi satır olan beş yüz sahifelik bir kitabın bir satırında bir adama şiddetli tokat vurmuşsa, evvelâ, isim muayyen değil, orada mesuliyet yok... Şayet olsa da, sansür gibi o satır silinir. O kitabı müsadere etmek, on bin adamı hapse sokmak gibi kâinatta işitilmemiş bir kanunsuzluk, bir zulüm olduğu gibi, öteki yirmi bin satırlar şimdiye kadar yirmi bin adamın imanını kuvvetlendirdiği cihetle, yirmi bin hasene ve iyilik olduğundan, elbette o hatâyı ve seyyieyi affettirir.

Ben şiddetli hasta olmasaydım daha konuşacaktım. Siz hizmetkârlarım tashih ve ıslah edersiniz. Hattâ münasip görseniz, mânen polislerin bir vazifesini gören Risale-i Nur’un âsayiş hizmetinde polislere büyük bir kuvvet olan derslerine polisler

herkesten ziyade taraftar olmak lâzım gelirken, şimdi resmen taharri memuru suretinde, polislik aleyhinde olan bu hizmeti polislere vermeye ruhum razı değil. Onlara umumen hakkımı helâl ettiğimi söylersiniz.

Sâdisen: Şiddetli bir teessüfle, leyle-i Miraç vaktinde Mirac-ı Şerif, şuhur-u selâse hürmetine vesile beklerken, Tarihçe-i Hayat hasebiyle taharrî hâdisesi şiddetli bir keder verdi. *“Sadaka belâyı def eder”* mealindeki hadis-i sahihin hükmüyle, Risale-i Nur Anadolu için belâları def eder bir sadaka hükmüne geçtiği, ona beraatler ve serbestiyetler verildiği zaman belâların def edilmesi, ona hücum edildiği zaman belâların gelmesi yüz hâdisesi var ki, bazan zelzele ve fırtınalarla kaydedildiği gibi, bu defa da hayatımda görmediğim tahtessıfır on sekiz dereceye yakın bir soğuk, taarruz ve taharrînin aynı vaktinde geldi.

Üstadımız şiddetli hastalığından fazla konuşamadı. Hasta halinde hizmetkârına dedi: “Merak etmemeleri için berâ-yı malûmat bazı dostlara ve bazı resmî zatlara gönderirsiniz.”

Şiddetli hasta Üstadımızın hizmetkârı

Evet, hizmetkârımın yazdığı doğrudur.

Said Nursi

Haşiye: Risale-i Nur Kur’an-ı Hakîm’in bu asırdaki hakiki bir tefsiri olduğu için, Küre-i Arz’daki küfr-ü mutlak ve dinsizliğe karşı hitab-ı umumîdir. Particilik fikriyle, buradaki bazı kimseler kendilerine mahsus olduğunu iddia etmek yanlıştır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 146

Mektup 146: İsa Abdülkadir'in makalesinin hulasa bir tercümesi

Eddifa' ceridesi sahibi İsa Abdülkadir'in Nur Talebeleri hakkındaki arabî makalesinin bir kısmının hülasa bir tercümesidir.

Diyor ki: Cumhuriyet Gazetesinde, "Dört Nurcular taharri edildi. Sebebi de, Nur Talebeleri Türkiye'de bir devlet-i mütedeyyine ve Şeriat'la amel edecek bir hükümet istediklerine ve daima halkları iyiliklere ve İslamiyet âdabına da'vet etmeleri için hükümet onlara ilişiyor." Gayet garip ve acîb bir halettir ki: Türkiye Hükümeti, öyle adamlara ilişiyor ki ihlaslarıyla ve tam diyanetleriyle Türkiye hükümetini Yahudilerin ve masonların ve komünistlerin şerrinden muhafaza etmek için Türkiye'de çocuklardan gayet ihtiyar olanlara kadar her taifeye hakaik-i islamiye ve îmaniyeyi ders veriyorlar. Ve ma'nevî askerler ve zabitler gibi o vatanı muhafazaya çalıştıkları halde; hangi bahane ile hükümet onlara ilişiyor. Madem; Adnan Menderes islamî hükümetleriyle elele vermek istiyor, böyle Nur Talebeleri bütün kuvvetiyle Âlem-i İslam'ın kuvvetine ve ittifakına çalışanlara yardım ve himayet ve teşvik etmek lazım gelir. Ve onların Üstadı olan Saîd Nursî, dünyadan zühd ve istiğnasının bir delili şudur:

Pakistan Hükümetinin Nevab Meclisinin maarif Vekili olan Ali Ekber Şah üç sene evvel Said Nursi'yi ziyaret etmiş; avdetinde hem Ankara Darülfünun talebelerine mühim bir konferans vermiş. Ve demiş ki: Ben kırk seneden beri aradığımı şimdi Türkiye'de Saîd Nursî'de buldum. Bu Saîd Nursî yalnız Türk Milleti'nin değil, belki bütün Âlem-i İslam'ındır. Benim çok zamanda, çok suallerim ve mukadderat-ı Âlem-i İslam hakkında çok müşkillerim var idi; Saîd Nursî ile görüştüğümde bir saat içinde yirmi senelik müşkilatım halledildi. Ben şimdi büyük müjdelerle memleketime dönüyorum. Âlem-i İslam çok büyük alimleri görmüş. Fakat, o büyük alimler rahat

ile yaşamışlar. Halbuki; herkesten ziyade zahmet çeken Said Nursî'nin menzilinde bir lambası yok derecesinde dünyayı terk etmiş.. Acaba; Türkiye Hükümeti, Nurcuların ve üstadlarının Şeriat-ı İslamiye ile amel etmeleri ve teşvik etmeleri ve hiçbir siyasete karışmadıkları, ve hükümete tahakküm etmedikleri halde, bilakis asayiş ve emniyeti muhafaza ettikleri halde hükümet hangi zarar tevehhüm etmiş ki; bunlara ilişiyor, hayret ediyoruz.

İsa Abdülkâdir

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 147

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim,

Evvelen: Receb-i şerifinizi, şuhûr-u selâsenizi ve muvaffakiyetinizi tebrik ediyoruz. Ve Asâ-yı Musa'yı fevkalâde sıhhatli ve çıkaranlara bin barekallâh deriz. Pek az sönük ve bazı noktalardan başka yanlışını bulamadım. Tahiri ile gönderdiğim sehivleri makina ile çıkarmaya o kadar lüzum yok. Yalnız iki yerde ma'naya zarar veren sehivler var. Üçüncü meselede "gaybı bildirmemek" iken "bildirmek" yazılmış. Ve iktisad risalesindeki; Hüsrev, haşiyesinde üç kelimedeki sehiv el ile, bu iki sehiv tashih edilse kafi geliyor.

Kardeşimiz fa'âl Re'fet Beyin mektubunda İmam Nureddin ve refîkasıyla Nurlara ciddi çalışmaları ve Re'fetin talebelerinden Sâim'in de hatme-i Kur'an'dan sonra Nurları yazmaya başlaması ve Hüsrev'in halasının kızı Rabia'nın Asâ-yı Musa'yı tamamen yazmasıyla Zülfikara başlaması gösteriyor ki; Medreset-üz Zehra talebeleri içinde herbir taifeden var. Cenâb-ı Hak onları muvaffak etsin. Âmin.

Saniyen: İkinci İsparta'nın kahramanlarından başta kardeşimiz Nazif ve Abdurrahman, Salahaddin olarak oradaki tam fedakar ve çalışkan kardeşlerimizin hakiki bir ittihad, bir tesânüd ve kuvvetli bir ittifaka hem fedekarane karar vermeleri ve hususan mektublarındaki

isimleri bulunanları ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Ve onların şuhûr-u selâsemizi tebriklerine mukabil şuhûr-u mübarekelerini tebrik.. Cenâb-ı Hak hem onlar hakkında, hem umum Nurcular hakkında Nur'un fütuhâtıyla mübarek eylesin. Âmin.

Gerçi çok esbaba binâen zahirce bir parça tavakkuf gibi bir kaç ay geçti. Fakat perde altında Nur'un fütuhatı o havalide tevakkuf değil bilakis tarakki ettiğini ehemmiyetli bir kardeşimiz olan Hoca Rıfat'ın güzel mektubuyla ve beş kardeşin mektubu ve o mektubu tasdik ile iştirak ve imza basan onbeş Nurcu kardeşlerimizin mektubları isbat ediyor. Cenâb-ı Hak onları daima muvaffak eylesin. Amin.

Bu defa yeni huruf Asâ-yı Musa'dan yüz yirmiyedinci sahifeye kadar yanlışsız mükemmel yazıldığını gördük. İnşallah o yeni hurufla çıkan eski hurufu bilmeyen çok gençleri kurtaracak. Başka sahada fütuhât-ı nuriyeyi parlattıracak.

Sâlisen: Merhum Asım Beyin halefi ve güzel kalemiyle Nurlara çok hizmet eden Yakub Cemal'in güzel mektubunda nurani bir zâttan bahs edip o zât menamında Türbe-i saadete gitmiş. Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtu vesselâm)ın yüksek bir sada ile salat-ı münfericeyi okuması ve Türbe-i saadetin duvarına ve وَ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ kelimeleri ile sekiz defa Resul-i Ekreme işaret bulunması ferah ve ferec ile fütuhât-ı nuriyeye ma'nevî bir işaret, hayırlı bir tefe'ül telakki ediyoruz. Ve Denizlide ve civarında Nur'un şevk ile intişarı ve iki kardeş; Şevki ve Ali, Nur dairesinde çalışmalarını yazıyor. Cenâb-ı Hak onları muvaffak eylesin. Âmin.

Râbian: Aydın tarafının Hasan Feyzisi olan Ahmed Feyzi'nin teşvikiyle Nur dairesine tam bir ciddiyetle giren ve çalışan Ali Akdağın samimi ve şiddetli bir alaka ile yazdığı mektubu aldım. Hususi mektublara cevab vermeye halim müsâid olmadığı için cevab yazmadım. Ahmed Feyziye ve o kardeşimize ve Nurcu arkadaşlarımıza çok selam ve dua ediyoruz. Ve Eskişehir hapis arkadaşlarımızdan merhum Hacı Emin akrabalarına da çok selam ediyoruz. Umum kardeşler ve hemşirelerimize binler selam ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Hasta ve duanıza muhtaç
Kardeşiniz
Said Nursî

Kardeşlerim,

Haşiye: Bu baharın İsparta, Konya, Denizli, İnebolu gibi yerlerde kardeşlerimi ziyaret etmek şiddetli bir arzu oldu. Halbuki ben insanlar içinde oturamadığım için hususi küçük bir otomobili biri hatırıma getirdi. Hem dedi: "Bin bonknota kadar alınabilir." Ben de temenni nev'inden keşke: "Minnetsiz, masrafsız böyle vasıta elimize geçse idi bende bu ahir ömrümde kardeşlerimi ziyaret etse idim." Bu arzumu buradaki bir-iki kardaşımız ciddi bir karar zan etmişler. Sonra Konya kahramanı Sabri ve İnebolu bahadırı Salahaddin ve İsparta kahramanı Tahiri arzuya muvafık bir otomobili benim için almışlar. Fakat bin lira değil dört bin lira vermişler. Buraya getirildi. Ben birden o arzum hükmüyle memnun oldum.

Sonra ma'nevî şiddetli bir ihtar ile denildi: "Sen on kuruşluk bir hediyeyi kabul edemiyorsun. Böyle büyük bir yekünde bir hediyeyi kabul etmek dünyadan istiğna ve sırr-ı ihlasa ve senin düstur-u hayatına zıd olduğu gibi, ehl-i ilmin derd-i maişet bahanesiyle Sünnet-i seniyyeye hizmet etmemesi hatalarına fiilen bir fetva veriyorsun." diye bana şiddetli ilişti. Ben de o arzumdan vazgeçtim. Onu alan fedekar kardeşlerimiz [5] نِيَّةُ الْمُؤْمِنُ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ sırrıyla her biri on fiyatı kadar sevab kazandılar. İnşâallah.

Umuma selam.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.
5.)Müminin niyeti amelinden hayırlıdır.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 148

Mektup 148: İslam Dünya İnkılabı Komitesinin üstada mektubu

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Çok muhterem saygıdeğer, Şeyh Bediüzzaman Saîd Nursî,

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Türkiye'de İslamiyetin yeniden kuvvetlenmesi ve dînin hakimiyetinin teessüsü için göstermiş olduğunuz ma'lum ve meşhur gayret ve zahmetlerinize küçük bir teşekkür makamında olmak üzere size Almanya'dan kalbî selamlarımızı sunar; sizin ve kıymetli çalışmalarınızın muvaffakiyetle devamı için içten gelen temennilerimizi bildiririz. Bugün Türkiye'deki ana problem bütün diğer müslüman orta şark memleketlerinde de olduğu gibi; hep aynı mesele.. yani: Muhtelif halk tabakalarının İslamiyet hususunda kafi malumata sahip olmamaları yüzünden ileriye gelmektedir. Zira; İslamiyetin esas bilgilerini teşkil eden Kur'an, hadis, sünnet ve şeriatı bütün İslam Âleminin içerisinde saygıdeğer şahsınızın bildiği gibi maalesef çok az kimse bilmektedir.

Yüz seneden fazla bir zaman önce (Marks ve Engels) Fransa'dan yeni bir dünya görüşü aldılar. Bu görüş Almanya'da işlendi. Ve komünistlik görüşü meydana geldi. Bu görüş Karl Marks'ın materyalist dünya görüşü olarak yayıldı. Ve yüz sene sonra bütün dünyanın hemen yarısını işgal eden Rusya ve Çin'deki altıyüzmilyon insanın ana fikri halini almış bulunmaktadır.

Arabistan'dan ise birkaç Alman, İslamı; ve onun muazzam ilmini; ve İslâm'ın dünya inkılabını aldılar ve öğrendiler. Ve mukaddes

Kur'an-ı Kerim'den bilistifade kalın-kalın kitablar halinde ilmî esasları yazdılar.

Muhterem Bediüzzaman, İslam Âlemi için yazmış olduğunuz kıymetli eserlere -ki; bunlardan birkaç kitab, sizin tarafınızdan bize gönderilmiş bulunmaktadır.- bir teşekkür olarak "İslam Görüşü" ismi altındaki ana fikirlerimizi ihtiva eden bir yazıyı size takdim ediyoruz. Sizin bu broşürü Türkçeye tercüme ettirip Türkiye'deki uygun bulacağınız kimselere okutturmanızı ümid etmekteyiz.

Bizim hiç sarsılmayan îmanımız şudur ki: Yüz seneden daha kısa bir zaman içerisinde İslamî görüş, bütün şark âlemini zapt edecek. Ve Türkiye de tıpkı İslâmiyetin büyük devrinde olduğu gibi tekrar İslamiyetin hâkimiyeti ve Mukaddes Kur'ân ve Şerîat'ın hakimiyeti teessüs edecektir.

Sizin faaliyetlerinize küçük bir teşekkür yapmış olmak ümidiyle biz İslam Dünya İnkılabı Komitesi'nin a'zaları selamlarımızı sunarız.

Mehmed Ahmed Mosler Halid Haüsler, Abdülmecid Fregler, Mehmed Kunge, Mehmed Wohlmann, Abdullah Hospelt, Şerif Neubauer, Hasan Kossont, Ahmed Said Noak, Murad Y. Just, Âmin Wolff ve diğer birçokları...

12 Cemaiz-ül evvel 1375

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 149

Emirdağ Lahikası 2

Mektup 149: Alem-i İslam merkezlerindeki mübarek Müslüman kardeşlere

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Âlem-i İslâm merkezlerindeki mübarek Müslüman kardeşlere,

Sizleri, bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Eserleriyle fuhul-i ulemanın ve fuhul-i müfessirînin en yükseği olan Bediüzzaman Hazretlerine, kıymettar ve mübarek bir mücahid âlim tarafından yazılmış olan bir tebriki takdim etmiştik.

Bediüzzaman Hazretlerinin bizlere yazdığı cevabî mektuplarında, o kıymettar, bînazîr Üstad Bediüzzaman Hazretleri, sizleri binlerle tebrik etmiş ve Anadolu'da Kur'ân ve iman kahramanlarının halefleri olan Nurcularla, Arabistan'daki hakikat-i Kur'âniyeye müteveccih İslâmları, iki kardeş olarak hizbül-Kur'ân'ın dairesi içinde çok saflardan iki muvafık ve iki müterafık saf teşkil ettiklerini müjdelemiş. Ve o mü'min kardeşlerimizin Risale-i Nur'la ciddî alâkalarıyla beraber, bir kısmını Arapçaya tercüme edip neşretmek niyetlerinizden fevkalâde memnun olduklarını ve mübarek İslâm cemaatlerinin Urfa'daki Nur şakirtleriyle ve Nur eczalarıyla himayetkârâne alâkadar olmasını yazmaklığımızı bizlere emretmiş bulunuyorlar.

Ey aziz ve necip kavm-i Arabın nûranî âzâları! Tarihin a'mâkına gömülen ve mâziden istikbale atlayan ecdadlarımıza, bu millet-i İslâmı parçalamak için bin dört yüz seneden beri hücum eden küffar orduları, en nihayet Birinci Harb-i Umumîde emellerine muvaffak oldular. Türk ve Arap iki hakikî Müslüman kardeşin bin senelik sarsılmayan muhabbetlerini pek çok desiselerle, yalanlarla söndürdüler. Ehl-i İslâmın ve nev-i beşerin medar-ı fahri ve bütün

mevcudatın sebeb-i hilkati ve bütün füyuzat-ı İlâhiyenin mazharı o âlî Peygamberin Ravza-i Mutahharasına yüzler sürmek için pek büyük bir iştiyakı kalblerinde yaşattıklarına tahammül edemediler. O âli Peygamber-i Zîşanın küçücük bir iltifatına mazhar olmak için, ruhlarına varıncaya kadar herşeylerini feda ettiklerini hazmedemediler. Bin dört yüz seneden beri zeminin yüzünde, zamanın sahifeleri üzerinde ve şehidlerin ve gazilerin beyaz kılıç kalemleriyle, kırmızı mürekkepleriyle yazıp tarihe emanet bıraktıkları medar-ı iftiharları, muhteşem yazılarını Müslümanlara unutturmak istediler. Bu azimle yürüyen o amansız düşmanlar, pek acı işkenceler altında ezdikleri Türk ve Arap bu iki kardeşi, bir daha ittihad etmemek için en müthiş muahedelerin zincirleriyle bağladılar. Çelik zincirler altında senelerle inlettirdiler. Her türlü şenaati Müslümanlığa icra ettiler.

Heyhat! İnayet-i İlâhiyenin tekrar yar olacağını, Risale-i Nur gibi pek büyük ve pek harika bir tefsir-i Kur'ân'la ve onun âli müellifi Bediüzzaman'la, Müslümanlığın büyük zaferini bilemediler ve göremediler. O eserler ki, vahdaniyet-i İlâhiye ile risalet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) ve hakikat-i haşriyeyi o kadar kuvvetli ve hakikatli burhanlarla o kadar parlak bir surette ispat ediyor ki, şimdiye kadar hiçbir feylesof, hiçbir âlim karşısına çıkıp itiraz edememiş.

Biz Türkler, seyyidleri kesretle içinde bulunan ve necip kavm-i Arap olan sizlere ve sizin ecdadlarınız olan sahabe-i güzîne, Allah namına, Peygamber-i Zîşan hesabına sonsuz bir sevgiyi ve nihayetsiz bir hürmeti daima kalbimizde, ruhumuzda besliyoruz ve yaşatıyoruz. O âli Peygamber-i Zîşan için ve Onun âli dini için, başta ruhumuz ve herşeyimizi fedaya hazırız.

Cenab-ı Hakkın lûtf-u kereminden büyük bir ümit ile yalvarıp istiyoruz ki, sevgili Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin verdikleri haber-i beşaretle, Türk ve Arap iki hakikî kardeş millet, inşaallah yakın bir âtide ittihad edecek. Ve o ittihad sayesinde, o müthiş düşmanların Müslümanlar içine saçtıkları fesat tohumları kendi yüzlerine atılacak. Ve zincirler altında inleyen dört yüz milyon Müslümanlık, yeniden hayat-ı kudsiye-i İslâmiye ile, nev-i beşerin başına geçip, sulh ve müsalemet-i umumiyeyi temin edecek, inşaallah.

Risale-i Nur’un âciz bir şakirdi
Hüsrev

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 150

Mektup 150: Ankara'daki Nur talebelerinin bir mektubu

Ankara'daki Nur talebelerinin bir mektubu

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

Mektubunuzdan, İslâm güneşinin bir ziyasını sezer gibi olduk. Yüzlerce seneden beri insaniyet aleyhine, İslâmiyet zararına mütecaviz fikir neşreden ehl-i küfrün tahriplerini tamir için ortaya atılan Risale-i Nur'un, sizlerin mektubunuzdan, gençlerin arasına yayıldığını sezdik. Ebedî hayat yolunun hakperest yolcuları, hayâlî boş lâfları terk edip, Risale-i Nur'la küfür tohumlarını eriteceklerdir. Nur'un talebeleri, ehl-i kalb ve imanın hakikî kardeşleridirler. Siz kardeşlerimizin mektupları, bizlere hız veriyor ve verecek. Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur, bize dalâlette kalmanın ve küfürle mücadele etmemenin bu zamanda büyük ahmaklık olduğunu bildiriyor. Komünistliğin, anarşistliğin, masonluğun kuvvet kazandığı bir devirde en mühim bir vazife, Nur'a hizmet etmek ve rıza-yı İlâhîyi tahsil için onu isteyene vermektir. Bu en baş ve en ehemmiyetli, en kıymetli ve mübarek vazifemizden bizi döndürmek isteyen en ağır hücumlar dahi, bizlerin hızını arttıracaktır.

Risale-i Nur bize öğretiyor ve ispat ediyor ki, bu dünya, bir misafirhanedir. Ebedî hayatı isteyenler, misafirhanedeki vazifelerine dikkat gösterdikleri nispette memnun edilirler. Demek ki, şimdi en esaslı vazifemiz, bataklıktan kurtulmak isteyen ehl-i dinin, karanlıktan usanmış, gıdasız kalmış kalblerin yardımına koşmak, kendimizden başlayarak Nurun dellâllığını yapmaktır. Bilhassa ve bilhassa şurası çok ehemmiyetli ve pek mühimdir ki, en başta ve en evvel Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle devamlı olarak okumak ve o muazzam eser külliyatındaki Kur'ân ve iman hakikatleriyle kendimizi teçhiz etmek ve bu esas ve şartlarla, o harika eser külliyatını bir an evvel ikmal etmektir. İşte bu nimet-i uzmâya nail olan her genç ve herkes,

bire yüz, bin kuvvetinde, kendine, vatan ve milletine faideli olur. Vatan, millet, gençlik ve âlem-i İslâm çapında hizmet edebilecek bir vaziyete gelebilir. Bunun için, başta Hazret-i Üstadımız Bediüzzaman ve onun hakikî ve ihlâslı talebeleri olmaya lâyık sizlerden dua istirham ediyoruz ki, Risale-i Nur'un mecmualarını bir an evvel temin edelim, arayalım, bulalım; dikkat, tefekkür ve ihlâsla okuyalım. Kur'ân ve iman hizmetine bu vaziyette koşalım. Risale-i Nur'un bu asırdaki makbuliyetine işaret eden deliller fazlasıyla mevcut olduğuna göre, insaf sahibi her mü'min kardeşimiz, onun tabiî bir yardımcısıdır.

Hem madem, Risale-i Nur bu asra has hususiyetler taşıyor. Hem madem binlerce âlimlerin takdirleriyle karşılanıyor. Hem madem, Kur'ân'ın dellâllığını yapan kahraman Üstad, eşine rastlanmayacak bir mükemmeliyetle, dürüst adımlarla, hakikî prensiplerle, bütün hayatını iman ve İslâmiyete vakfetmiş, dünyevî hiçbir menfaat aramadan sırf Allah rızası uğruna çalışmıştır. Hem mâdem, bütün kuvvetiyle Nur talebeleri de, iman ve İslâmiyete Ehl-i Sünnet dairesinde hizmet için hayatlarını dahi çekinmeden veriyor ve süflî menfaat peşinde değildirler.

Ve madem yüz binlerce Nur talebeleri bütün tazyik ve tehditlere rağmen bu hakikati fiilen ispat etmişler. Hem her talebe, bugün cereyan eden bâtıl felsefenin akidelerine hakikî mantıkî cevaplar vermek üzere yetişmişler ve yetişiyorlar. Hem her ihtiyacımıza Kur'ân cevap veriyor; onda lâzım olan her hakikat sarih olarak vardır. Ve madem Kur'ân, en güzel şekilde ders veren Allah'ın hediyesi, bir nuru ve rahmetidir. Öyleyse, bu hazine-i rahmeti ve menba-ı hakikati ders veren ve hakikî surette gençliğin ve avâmın anlayabileceği bir şekilde bildiren Risale-i Nur'u, dikkat ve tefekkürle ve devamlı olarak müsait vakitlerimizi boşa gidermeden okumak ve yazmak, en büyük ibadet ve zevk kaynağıdır. Hal ve istikbalin ve biz gençlerin, çok leziz ve iştiyakla alacağı gayet nâfi ve vâfi bir ilâç ve bir tiryaktır, bir mânevî kurtarıcıdır. Bu kat'î hakikatler meydanda iken, ona bütün kuvvetimizle sarılmamak, baştan aşağı Risale-i Nur'u tetkik etmemek, alâkadar olmamak, ancak gafletin eseri olabilir.

Hem, kim hakikat peşinde koşuyorsa, Risale-i Nur'dan ders alması lâzımdır. Ve Nur yolunda giden her münevver, hakikî saadete kavuşacak ve yeryüzünün mahiyetini derk edecektir diye, biz Ankara

Nur talebeleri dahi ittifak ediyoruz. Ebedî hayat hazinesini gösteren Kur'ân-ı Hakîmin nuru olan Risale-i Nur, elbette bir zaman dünyayı çınlatan nurlu sesini yükseltecektir.

Madem İslâm âlimleri, hadis-i şerife göre, dünya ikbal ve heveslerinin peşinde koşmadıkça, peygamberlerin en emin vârisleridirler. Biz de Risale-i Nur'u onun tam vârisi biliyoruz. Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi, hakikî vâris olmanın esasını yaşamış ve yaşıyor. Onun karşısına çıkan körler ve sağırlar ve hissiz gafiller küçüleceklerdir. Böyle muazzam bir olgunluğa sahip olan Risale-i Nur, elbette bütün feylesofları, dünya ilim ve hak erbabını çağıracak ve her akl-ı selim ve kalb-i kerim olan mübarek insanları talebesi yapacak. Bu da inşaallah uzakta değil, yakında tahakkuk edecektir. Dünya, ekseri feylesofların ve âlimlerin dediği gibi, yep yeni bir oluşun eşiğindedir. Dünya, nurunu arıyor. Hakikat şairi Mehmet Âkif,

O nuru gönder, İlâhî, asırlar oldu yeter!
Bunaldı milletin âfâkı bir sabah ister.

diye, işte bu nura işaret ettiği, bugün bizce bir hakikattir.

Aziz kardeşlerimiz,

Risale-i Nur'a lâyık olacak şekilde çalışmamız için bize de dua ediniz ki, Ankara muhiti, bizi içine alıp eritmesin. Nur, her ne kadar karanlığı gideriyorsa da, yine onu görecek göz, anlayacak kafa lâzım. Böyle bir muhitte, gözlerimize perde inmesin. Biz biçarelere dua ediniz. Allah hepimizi Risale-i Nur'a sarılmakla aziz din-i mübinimize hizmet edenlerden eylesin. Âmin...

Bir kardeşimiz dedi ki: Bugün, sabah namazından sonra şu mısralar mülhem oldu; kardeşlerimize bildirelim.

Dinim İslâm, kitabım Kur'ân, imanım haktır.
Bu uğurda can vermek, ebedî yaşamaktır.

Sizleri çok seven
Ankara Üniversitesi Nur talebeleri

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 151

Mektup 151: Demokrat kardeşlere tavsiye

Hz. Üstadımızın 1950'de mânevî ihtara binaen yazdırdığı ve lâhikada neşrolunan bu hasbihali, Eşref Edib Bey, bilâhare Sebilürreşad Mecmuasında ve Küçük Tarihçe-i Hayatta aynı imzalarla neşretmiş ve Hz. Üstadımız da tekrar onu lâhikalara dahil etmiştir.

Demokrat kardeşlere tavsiye

Diktatörler ve şefler idaresinde memleketin dinini, imanını, canını, hayatını kasıp kavuran merhametsiz eski devrin farmason kullarının şu can çekişme devrinde Demokratlara tevcih ettikleri silâhların en tesirlisi, onu kendilerinden daha dinsiz göstermeye çalışmalarıdır. Bir kısmı dindarlık perdesine bürünerek, Demokratların millete vaad ettikleri din hürriyetini temin etmeyeceklerini propaganda ediyorlar. Bir kısmı da, irticaı himaye ediyor ithamıyla Demokratların din hürriyetine taraftarlık etmesini önlemeye, kendileri gibi Demokratları da dini, din müesseselerini tahrip etmeye, din ehline karşı şiddet göstermeye sevk ediyorlar.

Demokrat Partinin iktidarı ele alır almaz komünistlere karşı şiddetli davranması, diğer taraftan ezan-ı Muhammedînin serbestisini temin etmesi, bu sebeple halkın muhabbetini kazanarak kendi kuvvetinden yirmi defa daha bir kuvvet elde etmesi, Halkçıları müthiş endişeye düşürdü.

Eski devrin din ehline ve Kur'ân ehli olan Nurculara karşı takip ettiği zalimane siyasetin onları bu hale düşürdüğünü Demokratlar

idrak edecek bir seviyede oldukları için, onların pusularına düşmeyeceklerine itimadımız vardır.

Eski devrin belli başlı şiârı malûmdur. Demokratlar, bekalarını temin etmek isterlerse, tamamıyla bu şiâra karşı bir siyaset takip etmeleri icap eder. Bir taraftan komünizme karşı şiddet, diğer taraftan dini ve din ehlini himaye. Açıkça ve mertçe bu yolda yürümek mecburiyetindedir. Bu hususta göstereceği en ufak bir zaaf, yahut en ufak bir samimiyetsizlik onu Halkçıların çukuruna düşürür.

Biz Nur talebeleri, kat'iyen siyasetle iştigal etmeyiz. Bizim yegâne emelimiz, memlekette din hürriyetinin hakikî surette temini, dine ve din ehline ve Kur'ân ehli olan Nurculara karşı çeyrek asırdan beri devam eden zulüm ve tazyikin tamamıyla bertaraf olmasıdır. Demokrat kardeşlere tavsiye ederiz: Devr-i sabıkın şeytankârâne oyunlarına, hilelerine aldanmasınlar, onların düştükleri dalâlete düşmesinler. Milletin ruhunu ve iradesini onlar gibi istihfaf etmesinler. Komünizme ve dine karşı tuttukları doğru yolda azimle devam etsinler.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 152

Mektup 152: Üstadın, İslam Bayramını tebrik yazısı

Sebilürreşad ceridesinde yazılmış.

Büyük Üstad Bediüzzaman Said Nursînin İslam Bayramını tebrik ve Nur kardeşlere teşekkürü.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Çok yerlerden, aziz, sıddık, fedakar kardeşlerimden telgraflar ve mektuplarla bayram tebrikleri aldım. Ben çok hasta olduğum için, benim namıma, teşekkür ve tebrike vârislerim Medreset-üz-Zehrâ erkânını tevkil ediyorum. Bu sene ki bayramımız fevkalâde ehemmiyeti haizdir. Bir taraftan ilâhî ve kudsî bir kongre hükmünde olan Hacc-ı Ekber İslâm dünyasının dört köşesinden gelen beşyüz bin hacının iştiraki, diğer taraftan Asya ve Afrikada yeni İslâm devletlerinin teşekkülü, bu devletlerin kanun-u esasîlerinin Kur'an-ı Hakîm olması, bütün hükümleri ve hakikatları akla ve hüccetlere istinad eden Kur'an-ı Hakîmin tek başına küfr-ü mutlaka galebesi, Pakistanda toplanan beşyüz milyon Müslüman mümessillerinin gelecek ictimalarını İstanbulda yapmağa karar vermesi, din düşmanlarının bütün zulüm ve ceberutlarıyle, bütün bürc ü bârûlarıyla, bütün habaset ve şenaatleriyle yıkılarak, perişan olarak hürriyet ve adalet güneşinin doğması... Yakında bütün dünyayı kaplayacak olan büyük İslâm bayramının arefesidir. Bu muazzam

günleri idrak ettiğimizden dolayı Cenab-ı Hakka binlerce şükürler, hamd ü senalar..

Medreset-üz-Zehrâ erkânının ve bütün Nur talebelerinin dahilde ve hariçte Türkçe, Arabça ve Farsça Nurların neşrine çalışmalarını tavsiye eder ve bütün aziz ve fedakâr kardeşlerimi bütün ruhumla tebrik ederim.

Said Nursî

Sebilürreşad Cild VI Sayı 134

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 153

Mektup 153: Zerrat Risalesinin tanzimi hakkında mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz Kardeşlerimiz;

Gönderdiğiniz Risaleleri aldık. Şimdi size bir arabî Risale ve bir mukaddeme ile yazdığınız Fihristelerden teksir edilen bir numuneyi gönderiyoruz. Mecmua, inşâallah onbeş güne kadar hitam bulacak.

Şimdilik Mustafa Kardeşimiz arabçalar ile meşgul olsa; ancak arapça olduğu vakit, diğer vazifelere baksa.. diğer kardeşlerimiz de evvelce listesini gönderdiğimiz zerre bahislerine dair olan Risaleler biraraya getirilerek bir mecmua olacak. Onlarla meşgul olsalar münasiptir. Mecmuadaki sıra aynen size gönderdiğimiz sıra numarasına göredir.

Mecmuanın ismi:

Zerrede bir îman güneşi
ve
İnkarın dağlarını dağıtan bir atom
namındaki Risale
Küçücük bir Asâ-yı Mûsâ
Müellifi
Saîd Nursi

Nur Anahtarının "Zerrat" bahsine ait olmayan son mektubu yazılmayacak. Herbir risaleden alınan parçanın başına; meselâ: En baştaki "Otuzuncu Sözün ikinci Maksadına": Zerrat Bahsi Birinci Zeyl; sonra: İkinci zeyl.. Üçüncü zeyl.. diye muhtelif risalelerden alınan parçaların başına yazılacak.

Geçen def'a gönderdiğimiz Zerrat Mecmuası —ki taksim-ül-a'mal ile yazılmış.— Arapçaya tercüme için mühim bir vazifeye gönderildi. Sizleri tebrik ediyoruz.

Umum kardeşlerimize pek çok selam ve dua ediyoruz. Dualarını bekleriz.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 154

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim

Evvelen: Ankara Üniversitesinin Nur Talebeleri, Risale-i Nurun serbestiyetinin kararına dair parlak tebrikleri her taraftaki Nur Talebelerini çok sevindirdi. Gerçi Risale-i Nurun şahs-ı manevîsinin bir mümessili manasında bu biçare Said'in hakkında yüz derece ziyade hüsn-ü zannınız, vasıflarınız hoşuma gitmedi. Fakat ihlas ve sadakatinizin hatırı için şahsıma âit kısmım değiştirdim. Risale-i Nurun kıymeti hesabına ve manasına kabul ettim.

Saniyen: Afyon'a mahkemenin karar meselesini anlamak için kardeşimizi gönderdik ve geldi. Hey'et-i hâkime kararı müttefikan berâetine karar vermişler. Fakat Müddei-yi umûmî itiraz ederek temyiz etmiş. Mahkeme hey'eti i'tirazını kabul etmemiş. O da resmen temyiz etmiş. Giden arkadaş kararnâmenin suretini istemiş. Hey'et demiş: "On gün sonra vereceğiz." Demek mahkeme-i temyiz bakıncaya kadar onbeş gün teehhür edecek. Şimdi en büyük vazifemiz ve dindar, dost meb'usların ve hamiyetperver Demokratların vazifesi Mahkeme-i Temyiz yirmi senedir müstesna olarak daima Nurlara adâletkarane bakmış. Üç defa Nurların berâetini tasdik etmiş. Ve son olarak Afyon'un Nurlar hakkında müsadere ve hakkımızdaki cezasını mahkeme-i temyizin etmesi kuvvetli ümit ediyoruz ki: Mahkeme-i temyiz kendi tasdiklerini tekzib

edecek. Ve Afyona karşı reddini tasdik edecek. Yeni Afyon mahkeme hey'etinin kararını kabul edecek.

Bu noktanın bir tetimmesi şudur ki: Risale-i Nurun serbestiyetiyle milletin ekseriyet-i mutlakası olan dindarları kendine taraftar edecek. Ezân-ı Muhammedi, İmam-Hatib mektebleri ve mekteblerde din dersleri gibi, Risale-i Nur'un serbestiyeti dahi Demokrata pek büyük ve manevî kuvvet ve nokta-i istinad te'min edip muarızların komitecilik kuvvetlerini hiçe indirecek.

Sâlisen: Sen Arabî Asâ-yı Mûsa istemişsin. Nüshaları pek az kalmış. Yalnız iki nüsha Asâ-yı Mûsa'dan ve üç nüshada Arabî Hutbe-i Şâmiye'den size gönderildi. İki Mekteb-i Musibet Şehâdetnâmesi ve Nur Âleminin Anahtarı'nın birer nüshasını biz gönderdik. Onlardan size ne kadar lazım ise bana ait kısmından, Abdulmuhsin'den isteyiniz. Oradaki bütün dostlara, hususan haslara dua ediyorum dualarını istiyorum.

Şiddetli hasta kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 155

Mektup 155: Asa-yı Musa'nın tanzimi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②

Aziz, Sıddık Kardeşlerim..

Eğer muvaffak olunsa Meyve ile Hüccetullah-ul Bâliğa güzel tab'edilse, intişâra başlasa inşâallah hem bizim, hem Risâle-i Nur'un, hem bu memleketi Âlem-i İslâm nazarında dehşetli evhamdan berâetine, hem Âlem-i İslâmdaki ehl-i îmânın tesellî ve nur arayanlara inâyet-i Rabbâniye ile büyük bir futuhât-ı nuriyede mukaddeme ve Risale-i Nur'un külliyetle rûy-i zeminde intişarına inşâllah bir anahtar olacağını Rahmet-i ilâhiyyeden ümid ediyoruz.

Başta sizler, İstanbul'daki yeni muktedir kardeşlerimiz ne derece bu tab' meselesinde kar kazanacaklarını düşününüz. Öylece çok ehemmiyetli o iki

risâle bir cild içinde gayet güzel ve gayet sıhhatli ve dikkatli bir tarzda evvela yeni hurufla tab'ına çalışınız. Meyve risâlesinin onuncu ve onbirinci çiçekleriyle beraber, dokuz meselesine mukâbil Hüccetullah-ul Bâliğa'nında dokuz hüccet-i imaniyesi var. Meyve'nin meseleleri gibi her birisinin başında, mesela: Birinci parçanın başında Huccetullah-ul Bâliğadan birinci hüccet-i imaniye yazılmalı. Ve otuzikinci sözden alınan parçanın başındaki ikinci hüccet-i imaniye, tabiat parçasının başında üçüncü hüccet-i imaniye, bu kıyasa göre ta en sondaki parça dokuzuncu hüccet-i imaniye yazılsın. Eğer başka şeylerden de münasip gördüğünüz iki parça daha intihab edip Hüccetullah-ul Bâliğa'nın arkasına almak ile tam Meyve'nin onbirinci meselesine o birinci hüccet mukâbil gelebilsin. Mesela: Yirminci mektubun birinci makamı ve yirmi ikinci sözün hikaye-i temsiliyesi gibi münasib gördüğünüz iki parça ilave edilir. Hem tab'edildiği vakit Meyve risalesi başta olacak. Mübarek

Hüsrevin mübarek iki mektubu el ile yazılan risalelerde bakî kalmalı ve az bir ta'dil ile eski huruf ile tab'edildiği vakit kalsa münasib olur.

Siz İstanbul'da Aziz'e ve bu meselemize ciddi çalışan zatlara deyiniz ki:

Bu iki risalenin tab'ında aldığınız maddi ücretten binler derece fazla o iki risalenin manevî hizmetinden parlak ma'nevî ücreti alabilirsiniz. Hem kardeşiniz Said'in size her gün manevî kazançlarını ve dualarına hissedar etmeye karar verdiğinden binler derece ziyade Risâle-i Nur'un şakirdleriyle ve bu iki risaleden tam istifade edip imanını kurtaranların manevî kazançlarına ve dualarına dahi hissedar olabilirsiniz. Bu iki büyük kâr ve faideyi kazanmaya başta Hüsrev ve Tahiri ve Aziz olarak Risale-i Nur'un şakirdleri ve dostları ellerinden geldiği kadar o büyük kârı kazanmak için bu meseleye ihtiyât ve tedbîr ile çalışsınlar. İstanbulda bulunan, Onuncu Söz'ü tab'eden Hacı Bekir gibi parlak dostları ve Seyyid Şefik ve Gönenli Hâfız, merhum fetva emini Ali Rıza ve Ahmed Şîrânî'nin hakiki dostları ve talebeleri bu meseleye yardımla alakadar olmaları lazımdır.

Şimdilik yeni hurufla beşyüz nüsha istemiştik, halbuki ne kadar ziyade tab'edilse daha iyidir. İhtiyaç ta şediddir. Ehl-i dalalet ve muarızlarımız çok evhama düşüp bir halt etmesin diye düşündüm. Hem belki serbest her yerde satamayacağız ve layık olmayan ellere vermeyeceğiz. Onun için böyle fikrime geldi. Siz daha iyi bilirsiniz.

Bana gönderdiğiniz Âyet-ül-Kübrâ'nın matbaa fiyatı olan yetmiş lirayı ehemmiyetli bir kardeşimiz olan Muhammed Efendi ile gönderiyorum. Cenâb-ı Hak inşâallah bu Âyet-ül-Kübrâ'nın fiyatında Âyet-ül-Kübrâ'nın berâetimize ve serbestiyetimize vesile olduğu gibi başka bir tarzda Nur'un serbestiyetine ve intişarına bir vesile olacak. Kerâmet-i Aleviyyede birinci ihtimal ile madem Âyet-ül Kübrâ namını Yedinci Şua almış. Kuvvetli bir ihtimal ile Onbirinci Şua olan Meyve onbir meselesiyle ve Hüccetullah-ül Bâliğa'nin onbir hüccetiyle, başta oniki çeşme akıtmasıyla onbir mu'cize gösteren Asâ-yı Musa namını kerâmet-i aleviyede münasib görürseniz yeni hurufu bilen, tam tashihine yarayan bir kardeşimiz tab' vaktinde Aziz'in yanında bulunsa çok iyi olur. Mesela Salahaddin, Zekai, Mustafa, Osman, Atıf

gibi hem Risale-i Nur'u hem yeni hurufu bilen birisi yahut nöbetle bulunsa münasib olur.

Bundan evvelki mektubun sureti bizde kalmadı. Eski hurufla bana gönderseniz münasib olur. Bu mektub âdâtıma muhalif ve mektublara benzemez bir tarzda muhtelif bahisler ve lüzumsuz cümleler içine girdiği için müşevveş olmuş. Kusura bakmayınız. Mahkeme tarafından bana iade edilen ve daha elime geçmeden postada müsadere edilen mübarekler heyetinin pehlivanı Küçük Ali'nin bir mektubunu gördüm ki her ikisinde bir defa bütün Risale-i Nur'u yazmağa karar vermiş ve yapmış. Ve bu kahramanlığı ile benim Risale-i Nur'un birinci şakirdi olan büyük Mustafa da hakiki Abdurrahman'ı ve arkasında çok Abdurrahman'ları göreceğim diye keşfiyâtımı tam tasdik etmiş. Ve mübarek Mustafa'nın vazifesini tam yapmış. Ve Hafız Mustafa dahi Ali zamanında tam bir muavini ve vefatından sonra tam bir varisi olduğunu hapiste gösterdi. Demek mübârek heyet-i âliyesinde onsekiz sene evvel ümid ettiğim hizmet-i nuriyeyi tam yapmışlar ve yapıyorlar. Ve ektikleri tohumlar onlar çalışmasalarda onların bedeline mahsûlât veriyor. Umum kardeşlerimize birer birer selam ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 156

Mektup 156

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim..

Evvelen: Zülfikar ve Asâ-yı Musâ'nın manevi fütuhatından şimal-i garbîde bu asrın Kur'ana şiddet-i ihtiyacını üç medeni devletin kuvvetli imzalarıyla imza ettikleri gibi bu def'a Amerika'nın en büyük alim ve feylesof ve misyonerlerinden aynen Ayet-i Kübra'nın birkaç hakikatini ve Asa-yı Musâ'nın vahdaniyet-i İlâhiyenin iman-ı Billah hüccetlerinden bir hakikatini aynen dava edip Amerika'dan yazması ve buradaki Millet Mecmuasında neşretmesini imza ediyor, diye bana hizmet eden şakird söyledi. Demek en küçük hadiseyi de haber alan Amerika bu memleketin en büyük bir hadisesi olan Ayet-ül Kübrâ'nın beşyüz nüsha tab'ıyla yüz şakirdini dokuz ay hapis hadisesinin bir seneye yakın onların ehemmiyetli misyonerlerinin elinde Asa-yı Musâ ve bir kısım Zülfikar'ın bulunması vasıtasıyla Amerika'nın hey'et-i diniyesi başında olan bu yeni, imana dair makale yazan profesör misyonerler elbette haber almışlar. Ve Ayet-i Ekber ve Asâ-yı Musâ'yı görmüşler ki, aynı hakikatların bir hülasasını makalesinde yazmışlar. Hem Risale-i Nur'a bir tarzda hususan arıdaki parlak bir surette Ayet-ül Kübra'nın [4] وَأَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ ayetinin tefsirinde parlak beyanı makalesinde aynen yazması onların Ayet-ül Kübra'yı gördüklerine kuvvetli bir emaredir. Demek Kur'ana bu asrın şiddet-i ihtiyacını şimal gibi dünyanın öteki yüzü olan

Amerika da hissetmeğe başlamış. Evvelce müjde verildiği gibi Zülfikar'ın çıkmasıyla ruy-u zeminde fütuhat olacak. İşte nümûnesi de iki köşesinde görüldü. Ve Zülfikar'ın yakınında bulunanların gafletini ve lâkaydlıklarına elbette ruy-u zemin dahi hiddet edebilir, bir hatadır. Zülfikar ve Asâ-yı Musâ'nın şakirdlerini sıkıştıranlar akıllarını başlarına alsınlar, insaf etsinler.

Saniyen: Bu günlerde Otuzüçüncü Mektup olan Otuzüç Pencere'yi tashih ettim. Pek kuvvetli bir hüccet-i imaniye gördüm. Acaba size Tılsım ve Tarihçe-i Hayat Mecmualarına girmesini yazmışmıyım. Şimdi tahattur edemiyorum. Madem kendi hukukumu sizlere, hususan Medreset-üz-Zehra'nın erkanlarına vermişim. Bu Otuzüçüncü Mektub'u ki, bir cihette Otuzüçüncü Söz'dür, ve bir cihette birinci mektuptur. Siz hangi mecmuaya münasib görürseniz onu da makine ile neşredersiniz, size aittir.

Sâlisen: Asâ-yı Mûsa'nın ahirinde aynen Zülfikar gibi Hasan Feyzi'nin tarifnamesi tarzında bir tasdikname hükmünde bu ikisine de Halil İbrahim'in aynen Hasan Feyzi misillü Risale-i Nur kıymeti hakkında yazdığı ve lahikaya giren fıkralarından şahsıma ait kısmı tayyetmek şartıyla ve daha siz münasib gördüğünüz nur hakkında ehemmiyetli fakat muhtasar parçaları Salahaddin'in de kendi Asâ-yı Musâ'sının ahirine yazdığı tarihçe-i hayatımın bir küçük hulasası gibi münasib gördüğünüz bazı parçaları birleştirip —fakat uzun olmasın— Risale-i Nur'un Şakirdleri namına mütefennin bir kısım muallimlerin ve âlimlerin de imzalarıyla Asâ-yı Musâ'nın arkasında neşrini siz dahi münasib görseniz iyi olur. Eğer vaktim müsaade etse bir parça ben de burada yardım edeceğim.

Râbian: Bu günlerde ehemmiyetsiz hiç telaş edilecek bir mahiyeti haiz olmayan bir küçük hadise için sizi merak ettim. Acaba onlara bir ilişmek mi var ki; burada bu vaziyeti aldılar.. merak ettim. Hadise şudur:

Bu günlerde bir iki miralay bir iki mühim me'mur teslimkarane ve dostane yanıma gelmeleriyle ve ben de bir iki gün sonra nefes almak için araba ile gezmeğe gittiğim sırada kapımda pek çok kalabalık hürmetle beni karşılamaları gizli düşmanlarım bu teveccüh-ü ammeyi kırmak ve bir bulantı vermek için yine bazı iftiralarla bazı me'murları Ankara'da evhamlandırdılar. Onlar buranın hükümetine sormuşlar.

Cami'den çıktıktan sonra kiminle görüşüyor, ne ile yaşıyor, hediyeleri kabul eder mi? diye bir tahkikat ediniz. Buradaki yeni kaymakam zabıtla beraber cevap vermişler ki: Bir senedir camiye gitmiyor. Daima kapısı kilitlidir. Kimseyi yanına kabul etmiyor. Mukabelesiz hiç kimsenin hediyesini kabul etmiyor. Bu hadise burada bu surette söndü. Fakat o gizli düşmanlarımız içinde çok alçak ve iftiracı adamlar var ki, o kadar ahmakane iftiralar ettikleri halde burada hiçbir adamı kandıramadılar. İftira planlarını çevirmişler ki, teveccüh-ü ammeyi, bu suretle halkları ürkütmekle kırmaya çalışıyorlar. Halbuki gittikçe teveccüh ziyadeleşiyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Umum kardaşlarımıza binler selam ve dua eden
hasta kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Rabbin balarısına vahyetti etti.. (Nahl Sûresi, 16:68)
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 157

Mektup 157

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık Kardeşlerim..

Evvelen: Müdakkik ve muhlis Re'fet'in ve sizin ecnebi lisanıyla ve bilhassa İsveç, Norveç, Finlandiya'da hangi lisan daha ziyadedir. Zannımca Alman lisanı olacak.. Şimdilik Alman lisanına nurlardan "Hüccet-i İmaniye"leri tercüme etmek, onlara göndermek, ben de o fikirlerinize iştirak ederim. Evet Avrupa'nın mağlubiyetinden ve maddî ve manevî dünyevî tehlikelerinden ancak ve ancak teselli-i mutlakı Kur'an'da bulabilirler. Hazret-i İsa Aleyhisselâm havariyyunlara demiş ki: *"Ben gidiyorum ki size tesellici gelsin.."* Yani: "Ahmed Aleyhisselatü Vesselâm Kur'anı ile gelsin.." demesiyle gösteriyor ki: Nev'i beşer hususan bu zamanda, hususan me'yus Avrupa'da teselli-i mutlakı Kur'an'ın hakaik-ı imaniyesinde bulabilirler.

Saniyen: Asâ-yı Mûsa'nın birinci ve ikinci ve üçüncü ve sekizinci hüccet-i îmâniyeleriyle beraber Meyve'nin altıncı ve yedinci mes'eleleri şimdilik Alman ve Fransız lisânıyla, fakat , sıhhatli ve dikkatli tercüme etmeğe Medreset-üz-Zehrâ'nın Erkânları nasıl münasib görürlerse yapılsın. Yalnız, üçüncü hüccet-i îmâniye olan "Tabiat" kâfi değil. Başında Asâ-yı Mûsâ'nın bir parçası diye yazılsın. Bugün İstanbul'a bir kardeşimiz gidiyor. Onunla da bu meseleye dair oraya cevap gönderdik.

Sâlisen: İki gün evvel; erkânlardan Halil İbrahim'in Hasan Feyzî tarzında yazdığı bazı fıkralarını ta'dil ve ihzar ile ve daha münâsib gördüğünüz bazı ehemmiyetli parçaları cem' edip Asâ-yı Mûsâ âhirinde yazılsın, diye yazmıştık, postaya vermiştik. Dünkü gün Halil İbrahim'in güzel manzumesini aldık. O fikri tasdîk etti. Bârekallâh dedik. Medrese-i Nûriye Kahramanlarından Mehmed Çavuş'un Emniyet Müdürüyle Zülfikâr hakkındaki mes'elesi bu sırada çok güzel oldu.

Bugün İstanbul'a umûma binler selâm. Aceleye geldi, kısa kesiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 158

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Çok Aziz Üstadım, Efendim Hazretleri;

Evvelen: Mübarek el ve ayaklarınızdan öper, dua-i alilerinizi yalvarırım.

Saniyen: Beyrut'tan İbad-ur Rahman Cem'iyetinin Reisi bütün kardeşleri namına Arapça Asa-yı Musa'yı okuduktan sonra tebrik ve tahsinlerini; ve hepsinin talebe kabul edilmesi hakkında Zat-ı Âlilerinizden istirhamda bulunuyorlar. Ve bu münasebetle Zat-ı Alinize ve bütün Nur Talebelerine Hizmet-i Kur'aniyede muvaffakiyetler diliyorlar.

Ayrıca; Mevlid-i Nebevi münasebetiyle Zat-ı Alinize ve Nur Talebelerine bayramı tebrik eden bir mektublarını aldık. Ve siz, Mübarek Üstadımızdan bütün Risale-i Nur kitablarını o kardeşimiz namına göndermenizi rica ediyorlar. Bera-yı malumat Beyrut'tan gelen mektubları gönderiyoruz.

Sâlisen: İngiltere'den Londra'dan bir mektub aldım. Bu mektubda Zat-ı Alinize ve Nur Talebelerine ayrı ayrı hürmet ettikten sonra; arabça yazılmış Risale-i Nur'dan varsa, istiyor. Bu hususta da ayrıca emirlerinize muntazırız.

Bütün kardaşlarımız hürmet ve selam ederek ellerinizden öper.

Kusurlu Talebeniz
Seyyid Salih

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 159

Mektup 159

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz, Müşfik Üstadımız..

Binler selam ve hürmetlerimizle mübarek mevlid-i nebevinizi ruh-u canımızla tebrik ederken ellerinizden öperiz.

Almanya medrese-i nuriyesine Lemeat Mecmuasını hediyyeten vakıf için gönderen Risale-i Nur'un erkanları ağabeylerimize başta bu ulvi hakikatların mazhar-ı müellifi Üstadımıza ve bu fedakar hadimlerine bu vesile ile binler teşekkürümüzü bildirir Cenab-ı Hakk'ın ebedi rızasının üzerinizde olmasını derinden dileriz.

Almanya Medrese-i Nuriyesi namına

Abdulmuhsin El-Konyevî, Hulusi, Ahmed Şümeyde

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Emirdağ Lahikası 2 : Mektup 160

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Çok Mübarek ve Aziz Üstadımız Efendimiz..

Evvela: Binler selam ve hürmetler ile mübarek ellerinizden öperiz. İman hizmetindeki muvaffakiyetimiz için kıymetli dualarınızı bekleriz.

Saniyen: Almanyadan Mübarek Üstadımızın zat-ı alilerine gönderilen mektubu Eskişehir'de tamamen tercüme ettirmek mümkün olmadı. Yalnız Binbaşı Hayri Bey, bize şu kadar bir malumat verdi:

1. Küre-i arzdaki mevcut bütün memleketlerdeki müslümanların birleştirilmesi;

2. Bu birleşmenin te'mini için Üstadımızın tavsiyeleri;

3. Bu tavsiyelerin bütün İslam memleketlerine duyurulacağı;

4. Müslümanlığın hedefini bildiren yazılmış umumi Kur'an ahkamları;

5. Bu hedefe en kısa yoldan ulaştıracak kıymetli prensipler;

6. (600) Milyon insandan (400) milyon müslüman mücadeleye hazırlanacak.

Almanyadan matbaa ile basılı olarak gönderilen eserin meali:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın vahdaniyetini bildiren Kur'an Surelerinden broşür."

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Tarihçe-i Hayat

Tarihçe-i Hayat

Müellifi

Bediüzzaman Said Nursi

Hayatı - Mesleği - Tercüme-i Hâli

Tarihce-i Hayat : Önsöz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ۝١
وَبِهِ نَسْتَعِينُ ۝٢

Önsöz

[Bu Önsöz, Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir âlim tarafından yazılmıştır.]

Büyük İkbâl'e ait olan Önsözde demiştim ki: "Büyüklerin tarih-i hayatları okunurken, ulvî menkıbeler söylenip aziz hâtıraları anılırken, insan başka bir âleme girdiğini hissediyor. Gönlünü, ter temiz sevgi hislerinin ulvî ateşi yakıyor ve İlâhî feyzi sarıyor. Tarih öyle büyük insanlar kaydeder ki, birçok büyükler, onlara nisbetle küçük kalır.

Tarihe şerefler veren erler anılırken,
Yükselmede ruh, en geniş âlemlere yerden.
Bin rayihanın feyzi sarar ruhu derinden,
Geçmiş gibi Cennetteki gül bahçelerinden.

Bu derin hakikati, Önsözü yazarken bütün azamet ve ihtişamıyla idrak etmiş bulunuyorum. Zira, aziz ve muhterem okuyucularımıza en derin bir ihlâs ve samimiyetle takdim ettiğimiz bu eser, hemen bir asra yaklaşan uzun ve bereketli ömrünün her safhası binlerle harikaya sahne olan gönüller fâtihi büyük Üstad Bediüzzaman Said Nursî'ye, onun yüz otuz parçadan ibaret olan Risale-i Nur Külliyatına ve ahlâk ve faziletleri, ihlâs ve samimiyetleri, iman ve irfanlarıyla hayatın her safhasında sadece bir ülkeye değil, bütün insanlık âlemine ter temiz örnekler vermekte devam eden Nur talebelerine aittir.

Bir kitabın mukaddemesini, o kitabın hülâsası diye tarif ederler. Halbuki, her mevzuu müstakil bir esere sığmayacak kadar derin ve

geniş olan bu muazzam kitabın muhteviyatını böyle birkaç sahifelik mukaddemeye sığdırmak kabil midir?

Bugüne kadar âcizane yazdığım manzum ve mensur yazılarımın hiçbirisinde bu kadar acz ve hayret içerisinde kalmamıştım. Binaenaleyh, bu eseri derin bir zevk, İlâhî bir neş'e ve coşkun bir heyecanla okuyacak olanlar, hayranlıkla görecekler ki, Bediüzzaman, çocukluğundan beri müstesna bir şekilde yetişen ve bütün ömrü boyunca İlâhî tecellilere mazhar olan bam başka bir âlim ve mümtaz bir şahsiyettir.

Ben, bu büyük zatı, eserlerini ve talebelerini inceden inceye tetkik edip de o nur âleminde hissen, fikren ve ruhen yaşadıktan sonra, büyük ve eski bir Arap şairinin, bir beytiyle çok derin bir hakikatı ifade ettiğini öğrendim: *"Bütün âlemi bir şahsiyette toplamak Cenâb-ı Hakka zor gelmez."*

Gayesinin ulviyetinden, dâvâsının ihtişamından ve imanının azametinden feyiz ve ilham alan bu kutbun câzibesine takılanların adedi günden güne çoğalmaktadır.

Akıllara hayret veren bu ulvî hadise, münkirleri kahrettiği gibi, mü'minleri de şâd ve mesrur eylemekte devam edip gidiyor.

İmanlı gönüllerde mânevî bir rabıta halinde yaşayan bu İlâhî hâdiseyi, büyük bir mücahid, kalbleri vecd içinde bırakan bir üslûpla, bakınız, nasıl ifade ediyor:

"Ahlâksızlık çirkefinin bir tufan halinde her istikamete taşıp uzanarak her fazileti boğmaya koyulduğu kara günlerde, onun, yani Bediüzzaman'ın feyzini bir sır gibi kalbden kalbe mukavemeti imkânsız bir hamle halinde intikal eder görmekle tesellî buluyoruz. Gecelerimiz çok karardı; ve çok kararan gecelerin sabahları pek yakın olur."

Evet, bir sır gibi kalbden kalbe mukavemeti imkânsız bir halde yayılıp dağılan bu nurun, memleketin her köşesinde feyiz ve tesirini görenler, hayret ve dehşetler içinde sormaya başladılar: "Şöhreti memleketimizin her tarafını kaplayan bu zat kimdir? Hayatı, eserleri, meslek ve meşrebi nedir? Tuttuğu yol bir tarikat mı, bir cemiyet mi, yoksa siyasî bir teşekkül müdür?"

Bununla da kalmadı; derhal gerek idarî ve gerek adlî çok mühim takipler ve pek ciddî tetkikler, uzun ve müselsel mahkemeler cereyan

etti. Neticede, bu İlâhî tecellînin gönüller ülkesine kurulan bir iman ve irfan müessesesinden başka birşey olmadığı tahakkuk edince, adaletin İlâhî bir surette tecellîsi şu şekilde zuhur etti: Bediüzzaman Said Nursî ve bütün Risale-i Nur eserlerinin beraati kararı resmen ilân edildi. Ve artık, ruhun maddeye, hakkın bâtıla, nurun zulmete, imanın küfre her zaman galebe çalacağı, ezelden ebede değişmeyecek olan İlâhî kanunların başında gelen bir hakikat olduğu güneşler gibi belirdi.

Herhangi bir iklimde zuhur eden bir ıslahatçının mahiyet ve hakikatini, sadakat ve samimiyetini gösteren en gerçek mi'yar, dâvâsını ilâna başladığı ilk günlerle, muzaffer olduğu son günler arasında ferdî ve içtimaî, uzvî ve ruhî hayatında vücuda gelen değişiklik farklarıdır, derler.

Meselâ, o adam ilk günlerde mütevazi, âlicenap, feragat ve mahviyetkâr, hülâsa, bütün ahlâk ve fazilet bakımından cidden örnek olan gayet temiz ve son derece de mümtaz bir şahsiyetti. Bakalım, cihadında muzaffer olup hislerde, emellerde, gönüllerde yer tuttuktan sonra, yine o eski temiz ve örnek halinde kalabilmiş mi? Yoksa, zafer neş'esiyle, birçok büyük sanılan kimseler gibi yere göğe sığmaz mı olmuş?

İşte, büyük küçük herhangi bir dâvâ ve gaye sahibinin mahiyet ve hakikatini, şahsiyet ve hüviyetini en hakikî çehresiyle aksettirecek olan en berrak âyine budur.

Tarih boyunca, bu müthiş imtihanı kazanmanın şaheser misalini, evvelâ peygamberler ve bilhassa Sultanu'l-Enbiya Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz, sonra Onun halife ve Sahabeleri ve daha sonra onların nurlu yolunda yürüyen büyük zatlar vermişlerdir.

Peygamber Efendimiz, şu اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ yani, *"Âlimler, peygamberlerin varisleridirler"* hadis-i şerifleriyle, âlim olmanın pek kolay birşey olmadığını, i'câzkâr belâğatleriyle beyan buyuruyorlar.

Zira, madem ki bir âlim, peygamberlerin varisidir; o halde, hak ve hakikatin tebliğ ve neşri hususunda, aynen onların tutmuş oldukları yolu takip etmesi lâzımdır. Her ne kadar bu yol, bütün dağ, taş, çamur, çakıl, uçurum, daha beteri, takip, tevkif, muhakeme, hapis,

zindan, sürgün, tecrid, zehirlenme, idam sehpaları ve daha akıl ve hayale gelmeyen nice bin zulüm ve işkencelerle dolu da olsa...

İşte, Bediüzzaman, yarım asırdan fazla o mukaddes cihadı ile bütün ömrü boyunca bu çetin yolda yürüyen ve karşısına çıkan binlerle engeli bir yıldırım sür'atiyle aşan ve Peygamberlerin vârisi olan bir âlim olduğunu amelî bir surette ispat eden bir zattır.

Kendisinin ilmî, ahlâkî, edebî, birçok fazilet ve meziyetleri arasında, beni en çok meftun eden şey, onun, o dağlardan daha sağlam, denizlerden daha derin, semalardan daha yüksek ve geniş olan imanıdır.

Rabbim, o ne muazzam iman! O ne bitmez ve tükenmez sabır! O ne çelikten irade! Hayal ve hatıralara ürpermeler veren bunca tazyik, tehdit, tâzip ve işkencelere rağmen, o ne eğilmez baş, ne boğulmaz ses ve nasıl kısılmaz nefestir!

Büyük İkbâl'in heyecanlı şiirlerinden aldığım coşkun bir ilham neş'esiyle vaktiyle yazdığım "Mücahid" ünvanını taşıyan bir manzumede, aşağıdaki mısraları okuyanlardan, belki şâirane bir mübalâğada bulunduğumu söyleyenler olmuştur.

Lâkin şu mukaddemesini yazmakla şeref duyduğum şaheseri okuyanlar, vecdle dolu bir hayranlıkla anlayacaklar ki, Allah'ın ne kulları varmış! Eğer bir iman, kemalini bulursa, neler yapar ve ne harikalar doğururmuş!

Bir azm, eğer iman dolu bir kalbe girerse,
İnsan da, o imandaki son sırra ererse,
En azgın ölümler ona zincir vuramazlar;
Volkan gibi coşkun akıyor, durduramazlar...
Rabbimden iner azmine kuvvet veren ilham,
Peygamberi rüyada görür belki her akşam.
Hep nur onun iman dolu kalbindeki mihrap,
Kandil olamaz ufkuna dünyadaki mehtap.
Kar, kış demez, irkilmez, üzülmez, acı duymaz;
Mevsim, bütün ömrünce ılık gölgeli bir yaz.
Cennetteki âlemleri dünyada görür de,
Mahvolsa eğilmez sıra dağlar gibi derde.
En sarp uçurumlar gelip etrafını sarsa,

Ay batsa, güneş sönse, ufuklar da kararsa,
Gökler yıkılıp çökse, yolundan yine dönmez,
Ruhundaki imanla yanan meş'ale sönmez!
Kalbinde yanardağ gibi, iman ne mukaddes!
Vicdanına her an şunu haykırmada bir ses:
Ey yolcu! Şafaklar sökecek, durma, ilerle,
Zulmetlere kan ağlatacak meş'alelerle...
Yıldızlara bas, çık yüce âlemlere, yüksel,
İnsanlığı kurtarmaya Cennetten inen el!

Sanki bu mısralar iman kahramanı, büyük mücahid Bediüzzaman Hazretleri için yazılmış. Zira bu yüksek sıfatlar, hep onun sıfatlarıdır. Cenâb-ı Hak şu âyet-i kerimede, bakınız, mücahidlere neler vaad ediyor:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

Meâl-i şerifi: *"Bizim uğrumuzda mücahede edenlere mutlaka yollarımızı gösteririz. Ve hiç şüphe yok ki, Allah muhsinlerle (Allah'ı görür gibi ibadet eden mücahidlerle) beraberdir."*

Demek ki, iman ve Kur'ân uğrunda candan ve cihandan geçen mücahidlere, büyük Allah, hakikat ve hidayet yollarını göstereceğini vaad buyuruyor. Hâşâ, Cenâb-ı Hak vaadinde hulf etmez; yeter ki, bu azim vaad-i İlâhîyi icap ettirecek şartlar tahakkuk etsin.

Bu âyet-i kerime, Üstadın karakter ve şahsiyetini tahlil hususunda bize nurdan bir rehber oluyor ve o nurun billûr ışığı altında artık en ince çizgileri ve en hassas noktaları görüp sezebiliyoruz. Zira, madem ki bir insan Cenâb-ı Hakkın hıfz ve himayesinde bulunmak nimetine mazhar olmuştur; artık onun için korku, endişe, üzüntü, yılma, usanma ve saire gibi şeyler bahis mevzuu olamaz.

Allah'ın nuruyla nurlanan bir gönlün semasını hangi bulutlar kaplayabilir? Her an huzur-u İlâhîde bulunmak bahtiyarlığına eren bir kulun ruhunu, hangi fâni emel ve arzular, hangi zavallı teveccüh ve

iltifatlar ve hangi pespâye gaye ve ihtiraslar tatmin, teskin ve tesellî edebilir?

Allah’tır onun yârı, mürebbîsi, velîsi;
Andıkça bütün nur oluyor duygusu, hissi.
Yükselmededir mârifet iklimine her an,
Bambaşka ufuklar açıyor ruhuna Kur’ân...
Kur’ân ona yâd ettiriyor “Bezm-i Elest”i.
Âşık, o tecellînin ezelden beri mesti...

İşte, Bediüzzaman, böyle harikalar harikası bir inayete mazhar olan mübarek bir şahsiyettir. Ve bunun içindir ki, zindanlar ona bir gülistan olmuş; oradan ebediyetlerin nurlu ufuklarını görür. İdam sehpaları, birer va’z ve irşad kürsüsüdür. Oradan insanlığa ulvî bir gaye uğrunda sabır ve sebat, metanet ve celâdet dersleri verir. Hapishaneler birer medrese-i Yusufiyeye inkılâp eder. Oraya girerken, bir profesörün üniversiteye ders vermek için girdiği gibi girer. Zira oradakiler, onun feyiz ve irşadına muhtaç olan talebeleridir. Hergün birkaç vatandaşın imanını kurtarmak ve cânileri melek gibi bir insan haline getirmek, onun için dünyalara değişilmez bir saadettir.

Böyle bir yüksek iman ve ihlâs şuuruna malik olan insan, hiç şüphesiz ki, zaman ve mekân mefhumlarının fâniler üzerinde bıraktığı yaldızlı tesirleri kesif madde âleminde bırakarak, ruhuyla mâneviyat âleminin pırıl pırıl nurlar saçan ufuklarına yükselmiş bir haldedir.

Büyük mutasavvıfların (r.a.) fena fillâh, bekabillâh diye tarif ve tavsif buyurdukları yüksek mertebe, işte bu kudsî şerefe nail olmaktır.

Evet, her mü’minin kendine mahsus bir huzur, huşû, tefeyyüz, tecerrüd ve istiğrak hali vardır. Ve herkes, iman ve irfanı, salâh ve takvâsı, feyiz ve mâneviyatı nisbetinde bu İlâhî hazdan feyizyâb olabilir. Lâkin bu güzel hal, bu tatlı visal ve bu emsalsiz haz, geçen âyet-i kerimedeki ihsan erbabı olan o büyük mücahidlerde her zaman devam ediyor. Ve işte onlar, bu sebepten dolayıdır ki, Mevlâyı unutmak gafletine düşmüyorlar. Nefisleriyle, arslanlar gibi bütün

ömürleri boyunca çarpışıyorlar. Ve hayatlarının her lâhzası, en yüksek terakki ve tekâmül hatıraları kaydediyor. Ve bütün varlıkları, o cemâl, kemâl ve celâl sıfatlarıyla muttasıf olan Rabbü'l-Âlemînin rızasında erimiş bulunuyorlar.

Mevlâ, bizleri de o bahtiyarlar zümresine ilhak eylesin. Âmin.

Yukarıdaki sahifelerde, büyük Üstadın, dostlarını meftun ve hayran ettiği kadar da, düşmanlarını dehşetler içerisinde bırakan azametli imanından bahsettik. Biraz da mümtaz şahsiyeti nurdan bir hâle halinde sarmakta olan üstün meziyetlerinden, ahlâk ve kemalâtından bahsedelim.

Malûm ya, her şahsiyeti, muhtelif ve muayyen meziyetler çerçeveler. Binaenaleyh, Üstadın şahsiyetini tekvin eden başlıca sıfatlar şunlardır:

Feragati:

Bir dâvâ sahibinin ve bilhassa ıslahatçının muvaffakiyet şartlarının en mühimmi feragattir. Zira gözler ve gönüller, bu mühim noktayı en ince bir hassasiyetle tetkik ve takibe meyyaldirler. Üstadın bütün hayatı ise, baştan başa feragatın şaheser misalleriyle dolup taşmaktadır.

Allâme Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi merhumdan, feragate ait şöyle bir söz işitmiştim: *"İslâm bugün öyle mücahitler ister ki, dünyasını değil, âhiretini dahi feda etmeye hazır olacak."*

Büyük adamdan sâdır olan bu büyük sözü tamamen kavrayamadığım için, mutasavvıfların istiğrak hallerinde söyledikleri esrarlı sözlere benzeterek, herkese söylememiş ve olur olmaz yerlerde de açmamıştım.

Vaktâ ki aynı sözü Bediüzzaman'ın ateşler saçan heyecanlı ifadelerinde de okuyunca anladım ki, büyüklere göre feragatin ölçüsü de büyüyor... Evet, İslâm için bu kadar acıklı bir feragate katlanmaya razı olan mücahidleri, Erhamürrâhimîn olan Allahü Zü'l-Kerem Tealâ ve Tekaddes Hazretleri bırakır mı? O fedaî kulunu lütuf ve kereminden, inayet ve merhametinden mahrum etmek, şânına—hâşâ—yakışır mı?

İşte, Bediüzzaman, bu müstesna tecellînin en parlak misalidir. Bütün ömrü boyunca mücerred yaşadı. Dünyanın bütün meşru lezzetlerinden tamamen mahrum kaldı. Bir yuva kurmak ve orada mes'ut bir aile hayatı geçirmek sevdasına düşmeye vakit ve fırsat bulamadı. Fakat Cenâb-ı Hak kendisine öyle şeyler ihsan etti ki, fâni kalemlerle tarif olunamayacak kadar muazzam ve muhteşemdir.

Bugün dünyada hangi bir aile reisi, mânen Bediüzzaman Hazretleri kadar mes'uttur? Hangi bir baba milyonlarla evlâda sahip olmuştur? Hem de nasıl evlâtlar!.. Ve hangi bir üstad bu kadar talebe yetiştirebilmiştir?

Bu kudsî ve ruhî rabıta, biiznillâhi teâlâ, dünyalar durdukça duracak ve nurdan bir sel halinde ebediyetlere kadar akıp gidecektir. Çünkü bu İlâhî dâvâ, Kur'ân-ı Kerîmin nur deryasında tebellür eden bir varlık olduğu gibi, Kur'ân'dan doğmuş ve Kur'ân'la beraber yaşayacaktır...

Şefkat ve merhameti:

Büyük üstad, hak ve hakikati tâ çocukluğunda bulmuştu. Kalbinin feryadını ve ruhunun münâcâtını dinlemek için mağaralara kapandığı günlerde bile ibadet ve taatten, tefekkür ve murakabelerden, feyiz ve huzur almanın zevkine ermiş olan bir ârif-i billâh idi.

Lâkin, karanlık gece dalgalarını andıran korkunç küfür ve ilhad kâbusunun Müslüman dünyasını ve dolayısıyla memleketimizi kaplamak üzere olduğu o tehlikeli günlerde, yatağından fırlayan bir arslan gibi, yanardağları andıran bir kükreyişle cihad meydanına atıldı. Bütün rahat ve huzurunu bu mukaddes dâvâya feda etti. Ve işte bu hikmete mebnidir ki, o günden beri her sözü bir dilim lâv, her fikri bir ateş parçası olmuş, düştüğü gönülleri yakıyor; hisleri, fikirleri alevlendiriyor.

Büyük Üstadın tam bir uzlet ve inzivadan sonra tekrar irşad ve cemiyet hayatına atılması, aynen İmam-ı Gazâlî'nin hayatında geçirmiş olduğu o mühim ve tarihî merhaleye benzemektedir.

Demek ki, Cenâb-ı Hak, büyük mürşidleri böyle bir müddet inzivada terbiye, tasfiye ve tezkiye ettikten sonra tenvir ve irşad vazifesiyle mükellef kılıyor. Ve bu sebepledir ki, bir mâ-i mukattardan

daha temiz ve berrak olan yüreklerinden kopup gelen nefesler, kalblere akseder etmez bam başka tesirler icra ediyor.

Arz ettiğim gibi, İmam-ı Gazâlî'nin bundan dokuz yüz sene evvel ahlâk ve fazilet sahasında yapmış olduğu fütuhatı, bu asırda Bediüzzaman, iman ve ihlâs vâdisinde başarmıştır.

Evet, Hazret-i Üstadı bu müthiş cihad meydanlarına sevk eden, hep bu eşsiz şefkat ve merhameti olmuştur. Ve bunu bizzat kendisinden dinleyelim:

"Bana 'Sen şuna buna niçin sataştın?' diyorlar. Farkında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var; alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda birisi beni kösteklemek istemiş de, ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? O müthiş yangın karşısında bu küçük hâdise bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler, dar görüşler!.."

İstiğnası:

Üstadın, hayatı boyunca cemiyetimizin her tabakasına vermekte olduğu binlerle istiğna örnekleri, dillere destan olmuş bir ulviyeti haizdir.

Mâsivâdan tam mânâsıyla istiğna ederek, uzvî ve ruhî bütün varlığıyla Rabbü'l-Âlemînin bitmez ve tükenmez hazinesine dayanmayı, müddet-i hayatında bir itiyad değil, âdeta bir mezhep, meşrep ve meslek olarak kabul etmiştir. Ve bunda da ne pahasına olursa olsun sebat eylemekte hâlâ devam etmektedir.

İşin orijinal tarafı: Bu meslek, kendi şahsına münhasır kalmamış, talebelerine de kudsî bir mefkûre halinde intikal etmiştir. Nur deryasında yıkanmak şerefine mazhar olan bir Nur talebesinin istiğnasına hayran olmamak kabil değildir.

Bakınız, Üstad, Mektubat ünvanını taşıyan şaheserin İkinci Mektubunda, bu mühim noktayı altı vecihle ne kadar asil bir iman ve irfan şuuruyla izah eder:

"Birincisi: Ehl-i dalâlet, ehl-i ilmi, ilmi vasıta-i cer etmekle itham ediyorlar; ilmi ve dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar deyip

insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. Binaenaleyh bunları fiilen tekzip lâzımdır.

İkincisi: Neşr-i hak için enbiyaya ittibâ etmekle mükellefiz. Kur'ân-ı Hakîmde hakkı neşredenler

اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللهِ، اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللهِ [3]

diyerek, insanlardan istiğna göstermişler..."

İşte, Risale-i Nur Külliyatının mazhar olduğu İlâhî fütuhat, hep bu enbiya mesleğinde sebat kahramanlığının şaheser misali ve harikulâde neticesidir. Ve bu sayede Üstad, izzet-i ilmiyesini, cihan-kıymet bir elmas gibi muhafaza eylemiştir.

Artık, herkesin, uğrunda esir olduğu maaş, rütbe, servet ve daha nice bin şahsî ve maddî menfaatlerle asla alâkası olmayan bir insan, nasıl olur da gönüller fatihi olmaz? İmanlı gönüller, nasıl onun feyiz ve nuruyla dolmaz?

İktisatçılığı:

İktisat, bundan evvel bahsettiğimiz "istiğna"nın tefsir ve izahından başka birşey değildir. Zaten iktisat sarayına girebilmek için, evvelâ istiğna denilen kapıdan girmek lâzımdır. Bu sebeple iktisatla istiğna, lâzımla mülzem kabilindendir.

Üstad gibi, istiğna hususunda peygamberleri kendine örnek kabul eden bir mücahidin iktisatçılığı, kendiliğinden husule gelecek kadar tabiî bir haslet halini alır ve artık ona günde bir tas çorba, bir bardak su ve bir parça ekmek kâfi gelebilir. Zira bu büyük insan, büyük ve munsif Fransız şairi Lâ Martin'in dediği gibi: "Yemek için yaşamıyor, belki yaşamak için yiyor."

Üstadın meşrep ve mesleğini tamamen anladıktan sonra, artık onun yüksek iktisatçılığını böyle yemek içmek gibi basit şeylerle mukayese etmeyi çok görüyorum. Zira, bu büyük insanın yüksek iktisatçılığını mânevî sahalarda tatbik etmek ve maddî olmayan ölçülerle ölçmek lâzım gelir.

Meselâ, Üstad, bu yüksek iktisatçılık kudretini sırf yemek, içmek, giymek gibi basit şeylerle değil; bilâkis fikir, zihin, istidat, kabiliyet, vakit, zaman, nefis ve nefes gibi mânevî ve mücerred kıymetlerin israf ve heder edilmemesiyle ölçen bir dâhidir. Ve bütün ömrü boyunca bir karakter halinde takip ettiği bu titiz muhasebe ve murakebe usulünü, bütün talebelerine de telkin etmiştir. Binaenaleyh bir Nur talebesine olur olmaz eseri okutturmak ve her sözü dinlettirmek kolay birşey değildir. Zira, onun gönlünün mihrak noktasında yazılı olan şu "Dikkat!" kelimesi, en hassas bir kontrol vazifesi görmektedir.

İşte Bediüzzaman, kudretli bir ıslahatçı ve harikalar harikası bir pedagog (mürebbî) olduğunu, yetiştirdiği ter temiz nesille fiilen ispat etmiş ve iktisat tarihine nurdan pırıltılarla yazılan bir atlas sahife daha ilâve eden bir nâdire-i fıtrattır.

Tevazuu ve mahviyetkârlığı:

Nur Risalelerinin bu kadar harikulâde bir şekilde cihana yayılmasında, bu iki hasletin çok faidesi olmuş ve pek derin tesirleri görülmüştür.

Çünkü, Üstad, sohbet ve teliflerinde kendine bir "kutbu'l-ârifîn" ve bir "Gavsu'l-vâsılîn" süsü vermediği için, gönüller ona pek çabuk ısınmış, onu ter temiz bir samimiyetle sevmiş ve derhal ulvî gayesini benimsemiştir.

Mesela, ahlâk ve fazilete, hikmet ve ibrete ait olan birçok sohbet ve telkinlerini, doğrudan doğruya nefsine tevcih eder. Keskin ve âteşîn hitabelerinin ilk ve yegâne muhatabı, öz nefsidir. Oradan, merkezden muhite yayılırcasına, bütün nur ve sürura, saadet ve huzura müştak olan gönüllere yayılır.

Üstad, hususî hayatında gayet halim-selim ve son derece mütevazidir. Bir ferdi değil, hiçbir zerreyi incitmemek için âzamî fedakârlıklar gösterir. Sayısız zahmet ve meşakkatlere, ıztırap ve mahrumiyetlere katlanır; fakat imanına, Kur'ân'ına dokunulmamak şartıyla...

Artık o zaman bakmışsınız ki, o sâkin deniz, dalgaları semâlara yükselen bir tufan, sahillere heybet ve dehşet saçan bir umman kesilmiştir. Çünkü o, Kur'ân-ı Kerîmin sadık hizmetkârı ve iman

hudutlarını bekleyen kahraman ve fedai bir neferidir. Kendisi bu hakikati veciz bir cümleyle şu şekilde ifade eder:

“Bir nefer nöbette iken, başkumandan da gelse, silâhını bırakmayacak. Ben de Kur’ân’ın bir hizmetkârı ve bir neferiyim. Vazife başında iken karşıma kim çıkarsa çıksın, ‘hak budur’ derim, başımı eğmem...”

Vazife başında ve cihad meydanında iken şu mısralar lisan-ı halidir:

Şahlanan bir ata benzer, kırarım kanlı gemi,
Sinsi düşmanlara, hâşâ, satamam benliğimi.

Benliğimden uzak olmaktır esaret bence,
Böyle bir zillete düşmek ne hazin işkence!

Ebedî vuslatın aşkıyla geçer her ânım,
Dest-i kudretle yapılmış kaledir imanım,

Bu mukaddes emelimden ne kadar dilşâdım,
Görmek ister beni Cennette şehid ecdadım.

Ruhum oldukça müebbed, ebedîdir ömrüm,
En büyük vuslata Allah’a çıkan yoldur ölüm.

Kitaba girmezden evvel, Üstadı ilmî, fikrî, tasavvufî ve edebî cepheleriyle de mütalâa etmek isterdim. Fakat çok derin ve pek şümullü olan bu mevzuların birkaç sahife ile hulâsa edilemeyeceğini kat’î bir surette idrak ettikten sonra, artık adı geçen mevzulara birkaç cümleyle temas etmeyi münasip gördüm.

Rabbim imkânlar lûtfederse, bu derin mevzuları, Risale-i Nur Külliyatı ve Nur talebeleri ile birlikte, büyük ve müstakil bir eserle, tahlilî bir surette tetkik ve mütalâa etmeyi bütün ruhumla arzu ediyorum. Bu hususta, büyük Üstadımızın ve aziz kardeşlerimin kıymetli dualarını niyaz eylerim.

Üstadın ilmî cephesi:

Merhum Ziya Paşa, şu

Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz,
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde

beytiyle nesilden nesile bir düstur halinde intikal edecek olan çok büyük bir hakikatı ifade etmiştir.

Evet, Müslüman ırkımıza Risale-i Nur Külliyatı gibi muazzam bir iman ve irfan kütüphanesini hediye eden, gönüller üzerinde mukaddes bir nur müessesesi kuran mümtaz ve müstesna zâtın kudret-i ilmiyesi hakkında tafsilâta girişmek, öğle vakti güneşi tarif etmek kadar fuzulî bir iştir.

Yalnız, yanık bir şairimizin,

Hüsn olur kim seyrederken ihtiyar elden gider

dediği gibi, hayatının her lâhzasında İlâhî tecellilere mazhar bulunan bu mübarek zâtın, ilim ve irfanından, ahlâk ve kemalâtından bahsetmek, insana bam başka bir zevk ve İlâhî bir haz veriyor. Bunun için sözü uzatmaktan kendimi alamıyorum.

Üstad, Risale-i Nur Küliyatında dinî, içtimaî, ahlâkî, edebî, hukukî, felsefî ve tasavvufî en mühim mevzulara temas etmiş ve hepsinde de harikulâde bir surette muvaffak olmuştur.

İşin asıl hayret veren noktası, birçok ulemanın tehlikeli yollara saptıkları en çetin mevzuları gayet açık bir şekilde ve en kat'î bir surette hallettiği gibi, en girdaplı derinliklerden, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin tuttuğu nurlu yolu takip ederek sâhil-i selâmete çıkmış ve eserlerini okuyanları da öylece çıkarmıştır.

Bu sebeple, Risale-i Nur Külliyatını aziz milletimizin her tabakasına kemal-i emniyet ve samimiyetle takdim etmekle şeref duyuyoruz. Nur Risaleleri, Kur'ân-ı Kerîmin nur deryasıdan alınan berrak katreler ve hidayet güneşinden süzülen billûr huzmelerdir. Binaenaleyh, her Müslümana düşen en mukaddes vazife, imanı kurtaracak olan bu nurlu eserlerin yayılmasına çalışmaktır. Zira, tarihte pek çok defalar görülmüştür ki, bir eser nice fertlerin, ailelerin, cemiyetlerin ve sayısız insan kitlelerinin hidayet ve saadetine sebep olmuştur. Ah, ne bahtiyardır o insan ki, bir mü'min kardeşinin imanının kurtulmasına sebep olur!

Üstadın fikrî cephesi:

Malûm ya, her mütefekkirin kendine mahsus bir tefekkür sistemi, fikrî hayatında takip ettiği bir gayesi ve bütün gönlüyle bağlandığı bir ideali vardır. Ve onun tefekkür sisteminden, gaye ve idealinden bahsetmek için uzun mukaddemeler serd edilir. Fakat Bediüzzaman'ın tefekkür sistemi, gaye ve ideali, uzun mukaddemelerle filân yorulmaksızın, bir cümleyle hülâsa edilebilir:

Bütün semavî kitapların ve bilumum peygamberlerin yegâne dâvâları olan "Hâlık-ı Kâinatın ulûhiyet ve vahdaniyetini ilân" ve bu büyük dâvâyı da ilmî, mantıkî ve felsefî delillerle ispat eylemektir.

O halde Üstadın mantık, felsefe ve müspet ilimlerle de alâkası var.

Evet, mantık ve felsefe, Kur'ân'la barışıp hak ve hakikate hizmet ettikleri müddetçe, Üstad en büyük mantıkçı ve en kudretli bir feylesoftur. Mukaddes ve cihanşümul dâvâsını ispat vâdisinde kullandığı en parlak delilleri ve en kat'î burhanları, Kur'ân-ı Kerîmin Allah kelâmı olduğunu hergün bir kat daha ispat ve ilân eden müsbet ilimdir.

Zaten felsefe, aslında hikmet mânâsına geldikçe, Vacibü'l-Vücud Tealâ ve Tekaddes Hazretlerini, Zât-ı Bâri'sine lâyık sıfatlarla ispata çalışan her eser en büyük hikmet ve o eserin sahibi de en büyük hakîmdir.

İşte Üstad, böyle ilmî bir yolu, yani Kur'ân-ı Kerîmin nurlu yolunu takip ettiği için, binlerle üniversitelinin imanını kurtarmak şerefine mazhar olmuştur. Hazretin bu hususta hâiz olduğu ilmî, edebî ve felsefî daha pek çok meziyetleri vardır. Fakat onları, eserlerinden misaller getirerek inşaallah müstakil bir eserde arz etmek emelindeyim. Ve minallahi't-tevfik.

Tasavvuf cephesi:

Nakşibendî meşâyihinden, her harekâtını Peygamber-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin harekâtına tatbik etmeye çalışan ve büyük bir âlim olan bir zâta sordum:

“Efendi Hazretleri, ulema ile mutasavvife arasındaki gerginliğin sebebi nedir?”

“Ulema, Resul-i Ekrem Efendimizin ilmine, mutasavvıflar da ameline vâris olmuşlar. İşte bu sebepten dolayıdır ki, Fahr-i Cihan Efendimizin hem ilmine ve hem ameline vâris olan bir zâta ‘zülcenaheyn,’ yani ‘iki kanatlı’ deniliyor. Binaenaleyh, tarikattan maksat, ruhsatlarla değil, azîmetlerle amel edip ahlâk-ı Peygamberî ile ahlâklanarak bütün mânevî hastalıklardan temizlenip Cenâb-ı Hakkın rızasında fani olmaktır. İşte bu ulvî dereceyi kazanan kimseler, şüphesiz ki ehl-i hakikattirler. Yani, tarikattan maksud ve matlub olan gayeye ermişler demektir. Fakat bu yüksek mertebeyi kazanmak, her adama müyesser olamayacağı için, büyüklerimiz matlub olan hedefe kolaylıkla erebilmek için muayyen kaideler vaz eylemişlerdir. Hülâsa, tarikat, şeriat dairesinin içinde bir dairedir. Tarikattan düşen şeriata düşer, fakat—maazallah—şeriattan düşen ebedî hüsranda kalır.”

Bu büyük zatın beyanatına göre, Bediüzzaman’ın açtığı nur yolu ile, hakikî ve şâibesiz tasavvuf arasında cevherî hiçbir ihtilâf yoktur. Her ikisi de rıza-yı Bârîye ve binnetice Cennet-i âlâya ve dîdar-ı Mevlâya götüren yollardır.

Binaenaleyh, bu asîl gayeyi istihdaf eden herhangi mutasavvıf bir kardeşimizin, Risale-i Nur Külliyatını seve seve okumasına hiçbir mani kalmadığı gibi, bilâkis Risale-i Nur, tasavvuftaki “murakabe” dairesini Kur’ân-ı Kerim yoluyla genişleterek, ona bir de tefekkür vazifesini en mühim bir vird olarak ilâve etmiştir.

Evet, insanın gözüne gönlüne bam başka ufuklar açan bu tefekkür sebebiyle, sadece kalbinin murakebesiyle meşgul olan bir sâlik, kalbi ve bütün letâifiyle birlikte, zerrelerden kürelere kadar bütün kâinatı azamet ve ihtişamıyla seyir ve temaşa, murakabe ve müşahede ederek, Cenâb-ı Hakkın o âlemlerde bin bir şekilde tecellî etmekte olan Esmâ-i Hüsnâsını, sıfât-ı ulyâsını kemal-i vecd ile görerek, artık sonsuz bir mâbedde olduğunu aynelyakîn, ilmelyakîn ve hakkalyakîn derecesinde hisseder. Çünkü, içine girdiği mabed öyle ulu bir mâbeddir ki, milyarlara sığmayan cemaatin hepsi aşk ve şevk, huşû ve istiğraklar içinde Hâlıkını zikrediyor. Yanık, tatlı ve güzel lisanları, şive, nâğme, ahenk ve besteleriyle bir ağızdan

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ وَلاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ [4]

diyorlar.

Risale-i Nur’un açtığı iman ve irfan ve Kur’ân yolunu takip eden, işte böyle muazzam ve muhteşem bir mâbede girer. Ve herkes de iman ve irfanı, feyiz ve ihlâsı nisbetinde feyizyâb olur.

Edebî cephesi:

Eskiden beri, lâfız ve mânâ, üslûp ve muhteva bakımından, edipler ve şairler, mütefekkirler ve âlimler ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan bazıları, sadece üslûp ve ifadeye, vezin ve kafiyeye kıymet vererek, mânâyı ifadeye feda etmişlerdir. Ve bu hal de kendini en çok şiirde gösterir.

Diğer zümre ise, en çok mânâ ve muhtevaya ehemmiyet vererek, özü söze kurban etmemişlerdir.

Artık Bediüzzaman gibi büyük bir mütefekkirin edebî cephesi, bu küçük mukaddeme ile kolayca anlaşılır sanırım. Zira Üstad o kıymetli ve bereketli ömrünü, kulaklarda kalacak olan sözlerin tanzim ve tertibiyle değil, bilâkis kalblerde, ruhlarda, vicdan ve fikirlerde kudsî bir ideal halinde insanlıkla beraber yaşayacak olan din hissinin, iman şuurunun, ahlâk ve fazilet mefhumunun asırlara, nesillere telkiniyle meşgul olan bir dâhidir. Artık bu kadar ulvî bir gayenin tahakkuku için candan ve cihandan geçen bir mücahid, pek tabiîdir ki, fâni şekillerle meşgul olamaz.

Bununla beraber, Üstad, zevk inceliği, gönül hassasiyeti, fikir derinliği ve hayal yüksekliği bakımından harikulâde denecek derecede edebî bir kudret ve melekeyi hâizdir. Ve bu sebeple, üslûp ve ifadesi, mevzua göre değişir. Meselâ, ilmî ve felsefî mevzularda mantıkî ve riyazî delillerle aklı ikna ederken, gayet veciz terkipler kullanır. Fakat gönlü mest edip ruhu yükselteceği anlarda ifade o kadar berraklaşır ki, tarif edilemez. Meselâ, semalardan, güneşlerden, yıldızlardan, mehtaplardan ve bilhassa bahar âleminden ve Cenâb-ı Hakkın o âlemlerde tecellî etmekte olan

kudret ve azametini tasvir ederken üslûp o kadar latîf bir şekil alır ki, artık her teşbih, en tatlı renklerle çerçevelenmiş bir levhayı andırır; ve her tasvir, harikalar harikası bir âlemi canlandırır.

İşte bu hikmete mebnîdir ki, bir Nur talebesi Risale-i Nur Külliyatını mütalâasıyla—üniversitenin herhangi bir fakiltesine mensup da olsa—hissen, fikren, ruhen, vicdanen ve hayalen tam mânâsıyla tatmin edilmiş oluyor.

Nasıl tatmin edilmez ki, Risale-i Nur Külliyatı, Kur'ân-ı Kerîmin cihanşümul bahçesinden derilen bir gül demetidir. Binaenaleyh, onda, o mübarek ve İlâhî bahçenin nuru, havası, ziyası ve kokusu vardır.

Ruhun bu ihtiyacını söyler akan sular,
Kur'ân'a her zaman beşerin ihtiyacı var.

Ali Ulvi Kurucu

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Ve ancak Onunla yardım dileriz.
3.)Benim mükâfâtımı vermek ancak Allah'a aittir. (Hûd Sûresi, 11:29)
4.)Allah, her türlü noksandan münezzehtir. Ve Allah'a hamdolsun Allah'tan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Allah yüceler yücesidir.

Tarihce-i Hayat : Giriş

Giriş

Evvelâ şunu itiraf edelim ki, bu Tarihçe-i Hayat büyük Üstadın hayatını tam mânâsıyla ifade etmekten çok uzaktır. Pek çok noktalar kısa kesilmiştir.

Hem, onun şahsiyetine ait hususları aydınlatacak ve açacak mahiyetteki vak'a ve hâdiselerden bir çoğu zikredilmemiştir. Serd edilen fikir ve kanaatleri teyid eden vak'a ve hâdiseler pek çoktur. Bahsetmeyişimizin yegâne sebebi, kendisinin razı olmamasıdır.

Evvelden beri, hem sohbetlerinde, hem mektuplarında bu zamanın cemaat zamanı olup, şahsî kemalât ve meziyetlerin hizmet-i imaniyede şahs-ı mânevî kadar tesiri olmadığını zikretmesi; hem şahsından ziyade, Kur'ân-ı Hakîmden nebean eden Risale-i Nur'a nazar edilmesini, bütün kıymet ve faziletin Risale-i Nur'da tecellî eden hakikat-i Kur'âniyeye ait olduğunu defalarca ihtar etmesi ve kendisine ait böyle bir tarihçe-i hayat hazırlandığını duyduğu zaman, "Tafsilâta lüzum yok. Yalnız Risale-i Nur hizmetine dair bahisler yazılsın" diye haber göndermesi gibi sebeplere binaen, şahsına ait bahisler gayet kısa kesilmiştir. Üstadın hayatına temas eden ve daha ziyade hizmet-i Nuriyeye ait mektuplar, müdafaalar, muhtelif zamanlara ait o zamandaki ahvalini bir derece ifade eden makale ve hatıralarını olduğu gibi koyduk. Bu suretle, bu eser, istikbaldeki münevver Nur Talebeleri için hakikî bir me'haz teşkil etmektedir. Muhterem edip ve muharrirler, bundan istifade ile inşaallah, daha mükemmel, daha hakikatli ve faideli tarihçe-i hayatlar hazırlayacaklardır.

Şurasını da hatırlatmak isteriz ki, bu eser, muhtelif meslek ve meşreplere mensup bulunan muharrirlerin ayrı ayrı mütalâalarına ve ediplerin yersiz mübalâğalara kaçan kalemlerine havale edilerek safiyeti bozulmamıştır.

Hem yine itiraf edelim ki, Risale-i Nur'un parlak ve nurlu vasfına ve Said Nursî'nin baştan başa iffet-i mücesseme ve şecaat-i harika teşkil eden hayat ve ahlâkına lâyık izah, ifade ve üslûp ile meydana çıkamadık. Bu zatın ifa ettiği binler küllî hizmetten birtek hizmet, yaşadığı müteaddit zamanlardan tek bir zamanda gösterdiği kahramanlık ve harika şecaati, telif ettiği âsârından birtek eseri dahi onun için muazzam bir tarihçe-i hayat hazırlanmasına sebep olabilirken; binler ayrı ayrı seciye, ahlâk-ı âliye, hizmet-i Kur'âniye, şehamet-i imaniye ile dolu ve yüz otuz kadar eserleriyle, değil bir kasaba, bir vilâyet, bir memlekette; belki milletler, devletler muvacehesinde âlem-i İslâm ve insaniyete şamil ve müessir hizmet-i külliye ile mücehhez tarihçesi, elbette bu esere sığışmaz ve sığışamadı.

Hem Üstadın mesleğini, meşrebini ve hususî ahvâlini, pek çok seciye ve hasletleri şahsında ve hizmetinde toplayan şahsiyetini tarif edemedik. Onun yaşadığı müteaddit hayat safhalarını yakından gören ve içinde bulunan talebe ve hizmetkârlarını birer birer dinlemek ve görüşmek lâzımdır ki, tarihçe-i hayatı bir derece mufassal hazırlanabilsin.

Bu eserin mütalâasıyla görülecek ki, bugün, yalnız Anadolu ve âlem-i İslâm için değil, bütün insaniyet için kayda değer büyük bir hakikat meydana çıkmıştır. Bu hakikat, umumun iştirakıyla külliyet kesb ederek, "Risale-i Nur hizmet-i imaniyesi" ve "Bediüzzaman ve Nur talebeleri" diye adlandırılmaktadır. Bu hakikatin ve bu cereyanın neden ibaret bulunduğu, menşei, gaye ve ideali ne olduğu, halk tabakalarındaki tesiri, fert ve cemiyetin hayat-ı maddiye ve mâneviyesine, istikbaldeki milletçe emniyet ve saadetimizin teminine ait tesiri, bu Tarihçe-i Hayat ile tebarüz etmektedir.

Netice itibarıyla, zehirlemekten zevk alan akrep misillü ve anarşist ruhlu olmayan herbir fert, bu dâvânın karşısında ancak sevinç duyar.

Belki bize şöyle bir sual sorulabilir: "Acaba bu Tarihçe-i Hayat ile Said Nursî beşerin efkârına insan üstü bir varlık olarak gösterilmek mi isteniyor?"

Hayır! Dünyanın ve hayatın mahiyetini bilen insanlar için, muvakkat âlâyişin, şan ve şöhretin hiçbir kıymeti yoktur. Hakikati

müdrik bir insan, fânilerin sahte iltifatlarına kıymet vermez ve arkasına dönüp bakmaz. İşte, Said Nursî bu noktadan da mânevî büyük bir kahramandır. Hayatı, insanı hayrette bırakan çeşitli kahramanlıklarla dolu olmakla beraber; hakta, hak yolunda fâni olup, şahsından feragat etmede de mümtaz bir fedakâr olarak nazara çarpmaktadır. İlâhî bir inayete mazhariyetle, dağ gibi engelleri aşıp, bu asrın yüzlerce menfi cereyanları karşısında kudsî dâvâsını çekinmeyerek ilân edip selâmete çıkarması, kendisinin şahsiyetinden tamamıyla feragat ettiğini, hak yolunda fedâi olduğunu göstermektedir.

Evet, Said Nursî şahsî dehâsıyla ve inayet-i Hakla insanlık âleminde yeni bir çığır açmıştır. Bu zât, bütün istidadını ve benliğini ezelî bir hakikate feda ederek, bütün zamanlarda hükümran olan bu Kur'ânî hakikati dâvâ edinmiştir. Şahsında ve hizmetinde görünen bütün yüksek vasıf ve kemalât, ancak kudsî dâvâsından aksetmektedir. Nasıl ki binler âyine ortasında bulunan bir lâmba, nûranî ışığa mâlik olduğu için karşısındaki âyineler adedince külliyet kesb eder ve o kadar kıymet alır; zira herbir âyinede bir lâmba, ışığıyla beraber mevcuttur. Aynen öyle de, Bediüzzaman, şu kâinatın ve umum zamanların mânevî güneşi olan Kur'ân-ı Hakîme ve din-i mübin-i İslâmın mübelliği Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma müteveccih olmuştur. Ve onların ziyasına mâkes Risale-i Nur'un zuhuruna, inkişafına vesile olduğu için, eserinden ışık alan, dâvâsından feyiz ve kuvvet alan yüz binler, hattâ milyonlarca insanın âyine-misâl akıl, kalb ve ruhlarında mânen yaşamakta ve örnek bir insan, büyük bir mütefekkir olarak kabul ve yad edilmektedir.

İşte onu mânen yaşatan bu gibi kıymetlerdir. Dalâlet cereyanlarının karşısında ehl-i iman fedakârlarından büyük bir şahs-ı mânevî meydana çıkararak, muhkem bir sedd-i Kur'ânî ve imanî tesis edip mü'minlerin nokta-i istinadı olmasıdır. İnandığı kudsî dâvâya gösterdiği azim ve sebatla, mü'minlerin kalblerini ihtizaza vererek, ruhlarda İslâmî aşk ve heyecanı uyandırmasıdır. Fânilere perestiş eden biçare insanlara bâkî ve lâyemut bir hakikati gösterip nazarları oraya çevirmeye çalışmasıdır. Vazifesinin böyle ulviyetiyle beraber—fakat beşeriyet itibarıyla—ubudiyet vazifesiyle de kendini herkesten ziyade kusurlu, noksan ve âciz gören ve öyle bilen, dergâh-ı rahmette acz ve fakr ile niyaz eden ve insanlığa rahmeti,

saadeti talep eden bir abd-i azizdir, bir fakir-i müstağnidir. Evet o, “Bir kimsenin imanını kurtarırsam, o zaman bana Cehennem dahi gül-gülistan olur” demektedir. Nefsindeki enaniyet ve gurur putunu kırmakla kalmamış; âlemdeki tabiatperestlerin putlarını dahi târümar etmek gibi bir vazife gördüğü, dost ve düşman, herkesin malûmu olmuştur.

İşte Bediüzzaman hakkında takdir ve tebriki ifade eden bütün yazılar bu mânâ içindir.

Bazı gazetelerin zaman zaman yaptıkları neşriyattan anlaşılıyor ki: Din ve İslâmiyet düşmanları, ekseriya perde ardından bahaneler icad ederek dine saldırmaktadırlar. Doğrudan doğruya dinin ve İslâmiyetin aleyhinde bulunmuyorlar; dine hizmet eden, bu uğurda türlü fedakârlıklara katlananları nazar-ı âmmede kötülemek, halkın sevgisini çürütmek için hücuma geçiyorlar; ta ki dine hizmet edenleri âtıl vaziyete getirip, dinî inkişafa mâni olsunlar; imansızlığın, ahlâksızlığın revaç bulmasını temin etsinler. Demokrasi devrinde ve din hürriyetine müsaade edildiği bu zamanda böyle olursa, “Din zehirdir” diye millet kürsüsünden ilânat yapıldığı bir devirde dindarlara, hususan İslâmî gelişme ve inkişafa hizmet edenlere nasıl davranıldığı kolayca anlaşılır.

Devr-i sabıkta, Üstad ve Nur talebelerini mahkemeye sevk edenler arasında öyleleri çıkmış ki, kanun perdesi altında menfi ideolojilerine, şahsî kin ve ihtiraslarına göre hareket etmişler; vazifelerinin icabını yapmaları lâzım gelirken, sanki vatan ve millet hainlerini yakalamış gibi çeşitli hakaret ve iftiralarla Bediüzzaman ve talebelerine hücum etmişler; mahkeme beraat vermişken, kanunu tatbik etmekle mükellef bazıları, Said Nursî için yakında idam edileceği şayiasını etrafa yaymaktan sıkılmamışlardır. Biz, bu yazılarla onlar aleyhinde konuşmak değil, bir hakikati beyan etmek istiyoruz. Belki onlardan birçoğu bu hareketinde mâzurdur, mecburen yapmıştır. Her ne olursa olsun, bu muameleler ispat ediyor ki, Bediüzzaman’ın muhakeme olunduğu, mahkemeye sevk edildiği tarihlerde gizli dinsizler, ifsad komiteleri faaliyette idiler. Mahkeme eliyle mahkûm edemedikleri ve dâvâsına mâni olamadıkları Said Nursî’ye, insafsızca iftiralarda, yalan propagandalarda bulunacaktılar ve bulundular. Bu elîm vaziyeti gören her insaf sahibi, onun müstakim bir din adamı, hakikat adamı olduğunu söylemekten

çekinmemiştir. Binaenaleyh, Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkında tekrarla ve ısrarla devam edegelen takdirkâr yazı ve takrizlerin neşredilmesinin bir mühim âmili de bu olsa gerektir ve tenkit edilmemelidir. Nazar-ı dikkatle bu zâtı ve eserlerini temaşa edenler, kemal-i takdirle tebrik ve senâdan kendilerini alamamışlardır.

Bilhassa mahkûm ettirilmek için sevk edildiği mahkemeler ve ehl-i vukuflar, eserlerini ve hayatını tetkikten sonra, eserlerinde görünen kemalât ve güzelliği tasdik etmişlerdir. Şu halde, milletin en zekî ve ferasetli tabakasının, ehl-i akıl ve kalbin yarım asırdan beri devam edegelen ve gittikçe umumiyet kesb eden Said Nursî ve Risale-i Nur hakkındaki kanaat ve ifadeleri, gerçekten büyük bir hakikatin tezahürü olarak kabul edilmek icap eder.

Sual: Madem Allah Alîmdir. Onun bilmesi ve iltifatı kâfidir. Ehl-i kemal büyük zatlar, daima kendilerini setretmişler. Hem bâki bir âlemde hakikatler bütün çıplaklığıyla ortaya döküleceğine göre, niçin Risale-i Nur'un meziyetleri, İlâhî inayet ve ikramlar çoklukla zikredilmiş; Said Nursî'nin hizmet-i Kur'âniyesi esnasında mazhar olduğu harika muvaffakiyet ve kemalât beyan edilmiş ve bunlar niçin neşredilmiş; hattâ ilmî eserlerinin bir çoğunun arkasında bu nevi takrizler konulmuş?

Cevap: Bu hususta mukni cevaplar bazı mektuplarda vardır. Bir hülâsası şudur:

Bediüzzaman'ın Risale-i Nur'un neşriyle hizmeti, doğrudan doğruya Kur'ân hesabınadır. İman hakikatlerinin neşri, Müslümanların imanlarının takviyesi, kuvvetlenmesi, dolayısıyla İslâm dininin teâli etmesi, din düşmanlarının müfsit hücumlarının def edilmesi ve İslâm dininin insanlar arasında maddî ve mânevî kemalâtın zübde ve hülâsası olduğunu âleme ilân etmek ve herkese kanaat-i kat'iye vermek için zikredilmiştir. Yukarıda bahsedildiği gibi, aleyhte olanlar öyle insafsızca hücumlarda bulunmuşlardır ki, Said Nursî hadsiz muarızlara, çok kuvvetli ve kesretli düşmanlara karşı az, fakir ve zayıf olan Risale-i Nur talebelerine kuvve-i mâneviyye, gaybî imdat, teşci, sebat ve metanet vermek için, Risale-i Nur hakkındaki ikram-ı İlâhî ve hizmetin makbuliyetine ait inayet-i Rabbaniyeyi zikretmiş; insafsız hücum ve asılsız iftiralara karşı mecburiyetle müdafaaya geçilmiştir.

Hem Tarihçe-i Hayat'ta geçen bir mektubunda, Bediüzzaman:

"Ben itiraf ediyorum ki, böyle makbul bir eserin mazharı olmaya hiçbir vecihle liyakatim yoktur. Fakat çok ehemmiyetsiz bir çekirdekten koca dağ gibi bir ağacı halk etmek kudret-i İlâhiyenin şe'nindendir ve âdetidir ve azametine delildir. Ben kasemle temin ederim ki, Risale-i Nur'u senâdan maksadım, Kur'ân'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini teyid ve ispat ve neşirdir. Hâlık-ı Rahîmime yüz binler şükür olsun ki, beni kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş ve o nefs-i emmâreyi başkalara beğendirmek arzusu kalmamış. Kabir kapısında bekleyen bir adamın arkasındaki fâni dünyaya riyakârane bakması, acınacak bir hamakattir ve dehşet verici bir hasarettir. İşte bu hâlet-i ruhiye ile, yalnız hakaik-i imaniyenin tercümanı olan Risale-i Nur'un, Kur'ân'ın malı olarak meziyetlerini izhar ediyorum. Sözlerdeki hakaik ve kemâlât benim değil, Kur'ân'ındır ve Kur'ân'dan tereşşuh etmiştir. Madem ben faniyim, gideceğim; elbette bâki olacak birşey ve bir eser benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Evet, lezzetli üzüm salkımlarının hâsiyetleri kuru çubuğunda aranılmaz. İşte ben de öyle kuru çubuk hükmündeyim."

Evet, Said Nursî, Risale-i Nur'la dinsizliğe ve İslâmiyet aleyhindeki cereyanlara karşı giriştiği Kur'ân ve iman hizmetinde çok yardımcılara, hükûmet ve milletçe teşvik ve müzaherete muhtaç iken, bilâkis çeşitli iftira, tezvir ve ittihamlarla hapse sürülmek, eserlerini imha etmek, halkı kendinden soğutmak için aleyhinde türlü isnatlar yapılmıştır. Elbette hak bildiği mesleğini, Kur'ân'ın şerefine ve Hazret-i Peygamberin nübüvvetinin teâlisine ait hizmetini aleyhteki iftiralardan müberra kılmak için hakikati söyleyecek, müdafaada bulunacak; faraza bazılar tarafından şahsî bir noksanlık telâkki edilse bile, umumun istifade ve saadeti için şahsî zararına da razı olacaktır. Onun için, Risale-i Nur hakkında beyan edilen ve neşredilen senalara bu gibi noktalardan bakmak lâzımdır; yoksa hizmete zarar olur. Dar düşünce ile hareket etmek zamanında değiliz. İmansızlar, kendi muzır mesleklerini, menfi ideolojilerini, sahte kahramanları hattâ İslâm düşmanlarını—onlar asla lâyık olmadığı halde—çeşitli medh ü senâ ile insanlığın nazarına göstermeye, alkış toplamaya çalışıyorlar. Uzağa gitmeye lüzum yok;

dünyayı saran dehşetli dinsizlik cereyanını idare edenler büyük kahramanlar olarak ilân edilirken, neden Müslümanlar hak dinlerini medh ü senâ etmesinler, onun kemalâtını, ulviyetini neşretmesinler; Kur'ân'a âyine olan ve bu zamanın dinsizlik cereyanlarına meydan okuyup, dine en büyük hizmeti ifa eden bir eser külliyatı ve onun muhterem, mütevazi ve hadsiz zulümlere maruz kalmış müellifi, medhedilmesin? Halbuki yazılan yazılar, mücerred mevzular olarak değil, ekseriyetle müdafaa kabilinden, aleyhteki iftiralara cevap olarak neşredilmiş hakikatlerdir.

Üstadın hayatı, küllî hizmeti noktasından topluca iki büyük safha arz etmektedir.

Birincisi: Doğuşundan itibaren tahsil hayatı, Van'daki ikameti, İstanbul'a gelişi, siyasî hayatı, seyahatleri, Harb-i Umumîye iştiraki, Rusya'daki esareti, İstanbul'da Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye âzâlığında bulunuşu, Kuvâ-yı Milliyede İstanbul'daki hizmeti, Ankara'ya gelerek ilk Meclis-i Meb'usandaki faaliyetleri ve kısa bir müddet sonra Van'a çekilip inzivayı ihtiyar etmesi gibi, herbiri ayrı bir hayat sahnesi olan Üstadın hayatının bu birinci safhası, iman ve Kur'ân hizmeti itibarıyla ikinci safha hayatının mukaddemesi hükmündedir. İkinci büyük hizmetine hazırlıktır. Ömrünün ellinci senesine kadardır.

İkincisi: Van'da inzivada iken garba nefyedilip Isparta'nın Barla nahiyesinde ikamete memur edildiği zamandan başlar ki, Risale-i Nur'un zuhuru ve intişarıdır. Âzamî ihlâs, âzamî fedakârlık, âzamî sadakat, metanet ve dikkat ve iktisat içinde Risale-i Nur'la giriştiği hizmet-i imaniye ve mânevî cihad-ı diniyedir.

Hayatının bu ikinci safhası, Harb-i Umumî neticesinde Osmanlı hilâfetinin inkıraz bulmasıyla insanlık âleminde medeniyet-i beşeriyeyi mahveden ve semavî dinlerle mücadeleyi esas ittihaz edinen komünizm rejiminin insaniyetin yarısını istilâ ederek dünyayı dehşete saldığı ve memleketimizi tehdide yeltendiği ve mânevî tahribatının tehlikesine maruz kaldığımız bir devreye rastlar. Bu devre, bin senedir Kur'ân'a bayraktarlık yapmış, İslâmiyete asırlarca hizmet etmiş kahraman bir millet için dikkatle incelenmesi lâzım gelen bir devredir.

Üstad, Risale-i Nur'u telif ederken, Kur'ân'ın i'câzî lem'aları olan bu eserlerin her taife-i insaniyede inkişaf edeceğini, dinsizliğin

memleketimizi istilâsına mani olacağını, memleket ve millet için bir sedd-i Kur'ânî vazifesini göreceğini, Risale-i Nur hizmetinin umumiyet kesb edip, Türk Milletinin yine İslâmiyetin kahraman bir ordusu ve fedakârı olacağını, Risale-i Nur'un neşri ve ileride resmen intişarı milletçe benimsenmesi ve Maarif dairesinin hakikat-ı Kur'âniyeye yapışması neticesi maddeten ve manen milletin terakki edeceğini, İslâmiyetin büyük kuvvet bulacağını zikretmiştir.

Risale-i Nur bir alemdir, ünvandır. Bu zamanda zuhur eden Kur'ânî hakikatler manzumesidir. Necip milletimizin, insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyete sarılması, yep yeni bir ruh ve taze bir iman aşkı ve heyecanı içinde uyanmasının ifadesidir. İçinde bulunduğumuz asrın değiştirdiği hayat şartları ve yeni bir dünya nizamı ve görüşü karşısında imanın tahkim ve takviyesiyle feveran eden hamiyet-i İslâmiyenin mânâsıdır. Mütenebbih kalbleri iman ve muhabbet-i Nebevî ile coşkun ve cihan-değer şeref-i intisabıyla serefraz fedakârların yetişmesi ve bu milletin mazisine mütenasip kahramanlığı, yüksek iman ve ahlâkı izhar etmesi işaretidir.

Bediüzzaman, Risale-i Nur'u, hiçbir makam ve meşrebin tesiri altında kalmadan, maddî-mânevî hiçbir menfaat ve hissiyat karışmadan, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin, umumun istifade edebileceği ve umuma hitap eden hakikatlerini tefsir etmiş, bu hakikatlerin tercümanlığını yapmıştır. Telif ettiği âsârından herkes istifade edebilmektedir. Bir taifeye, bir sınıf halka mahsus değildir. Bu Tarihçe-i Hayat, okuyucuların nazarını, bu zamanda Kur'ân'ın hikmet nurları olan Risale-i Nur'a çevirip, ondan istifadeyi gösterecektir. Said Nursî ise, Kur'ân'ın hizmetinde fedakârane çalışmış, sünnet-i Peygamberîye ittibâ etmiş, nümune-i imtisal bir zât olarak görünmektedir.

Tarihçe-i Hayat'ta geçen bazı mektuplardan anlaşılacağı üzere, Said Nursî, bir zamanlar felsefe mesleğinde çok ileri gitmiş, sonra, Kur'ân-ı Hakîmin irşadıyla hak ve hakikate erişmiş ve bu zamanda fen ve felsefe ile iştigal edip şek ve şüphelere mâruz kalanları, aklî delillerle şüphelerden kurtaracak eserler telif etmiştir.

Risale-i Nur'un yolu, mesleği, bu zamandaki hayat şartlarına, insanların ahval-i ruhiyelerine göre en selâmetli, en kısa ve umumî bir cadde-i Kur'ân'dır. Serapa ilim ve tefekkür üzerine gitmektedir.

İçtimaî hayatta çeşitli hizmetler gören fertlerin istifadesi büyüktür. Risale-i Nur'u okuyan ve ondan ders alarak tefekkür-ü imaniyeyi kazananlar, dünyevî vazife ve mesleklerini âhiret hayatına ve ebedî saadete vesile yaparak büyük bahtiyarlığa erişecektir. İslâm dinindeki bu büyük hakikati derk eden münevverler, elbette, hak dininin hizmetini büyük bir saadetle deruhte edecekler, hakikati arayan, fakat bulamayan insanlığa da neşre çalışacaklar. Evet, talebe, profesör, meb'us, kim olursa olsun, mes'uliyet dairesi olanlar, muhitini tenvir ile mükelleftir. Bir vilâyet, hattâ bir memleketin, saadet ve selâmeti, tenvir ve irşadıyla mükellef olanlar, elbette çok daha ziyade müteyakkız davranmak mecburiyetindedirler. Said Nursî, Risale-i Nur'la bu millete en büyük hizmeti, iyiliği yapmıştır. Mukabilinde, şahsı için bir teşekkür dahi istemiyor. Gerçi şahsına tevcih edilen yüksek medih ve tavsifatı hâvi mektuplar var. Bunları, okuyucuların Nurlardan istifadelerine bir alâmet olduğu cihetle, Risale-i Nur hesabına kabul etmiş. Hakikatte Said Nursî'nin bu milletten, gençlikten istediği, iman ile, dünyevî ve uhrevî saadeti kazanmalarıdır. Bunun için, Kur'ân'ın bu zamana ait dersi olan Risale-i Nur'u esas tutup her yerde, her dairede neşrini, iman hakikatlerinin öğrenilmesini istemektedir. Kendisi defalarca bu millet ve memleket aleyhindeki cereyanlara karşı yegâne çarenin Risale-i Nur olduğunu ihtar etmekte ve müjdelemektedir.

Üstadın rıza-yı İlâhîye matuf hizmet, hareket ve faaliyetlerini başka maksat ve gayelere yorumlamak isteyenler, ancak basiretsizliklerini ilân ediyorlar.

İnsanın yüksek mahiyet ve ruhunun istediği hakikî saadet, ancak Kur'ân'ın gösterdiği yolda ve rıza-yı İlâhinin parıldadığı ufuktadır. Bediüzzaman, Risale-i Nur'la insanlığa bu yolu ve bu ufku göstermekte, sırat-ı müstakîm ashabının nurlu kafilesine iltihak etmenin insan için elzem olduğunu duyurmakta ve ispat etmektedir.

İşte biz, âcizâne hazırladığımız bu eserle, bu hakikate bir nebze hizmet etmek istedik. İstikbalin münevver bahtiyarlarına bir me'haz olarak bu eseri neşrediyoruz. Daha derin ve geniş bir tarihçe hazırlanması dileğimizdir.

Hazırlayanlar

وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ [1]

1.)Muvaffakiyet ve başarı Allah’tandır.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said

Birinci Kısım

İlk hayatı

•Eski Said Dönemi 1
•Eski Said Dönemi 2
•Eski Said Dönemi 3
•Eski Said Dönemi 4
•Eski Said Dönemi 5
•Eski Said Dönemi 6
•Eski Said Dönemi 7
•Eski Said Dönemi 8

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 1

Eski Said Dönemi 1

Bediüzzaman Said Nursî, (Rûmî 1293) tarihinde Bitlis vilâyetine bağlı Hizan kazasının İsparit nahiyesinin Nurs köyünde doğmuştur. Babasının adı Mirza, anasının adı Nuriye'dir. Dokuz yaşına kadar peder ve validesinin yanında kaldı. O esnada bir hâlet-i ruhiye, tahsilde bulunan büyük biraderi Molla Abdullah'ın ilimden ne derece feyizyâb olduğunu tetkike sevk etti. Molla Abdullah'ın gittikçe tekâmül ederek köydeki okumamış arkadaşlarından okumakla tezahür eden meziyetini düşünüp hayran kaldı. Bunun üzerine ciddî bir şevk ile tahsili gözüne aldı ve bu niyetle nahiyeleri İsparit ocağı dahilinde bulunan Tağ köyünde Molla Mehmed Emin Efendinin medresesine gitti. Fakat fazla duramadı. Hâlet-i fıtriyeleri icabı, daima izzetini **(Haşiye-1)** koruması ve hattâ âmirâne söylenen küçük bir söze dahi tahammül edememesi, medreseden ayrılmasına sebep oldu. Tekrar Nurs'a döndü.

Nurs'ta ayrıca bir medrese olmadığından dersini büyük biraderinin haftada bir defa sılaya geldiği günlere hasrederdi. Bir müddet sonra Pirmis karyesine, sonra Hizan Şeyhinin yaylasına gitti. Burada da tahakküme tahammülsüzlüğü, dört talebe ile geçinmemesine sebep oldu. Bu dört talebe birleşip kendisini daima tâciz ettiklerinden, birgün Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretlerinin huzuruna çıkıp, izhar-ı acz ile, arkadaşlarını şikâyet etmeyerek şöyle dedi:

"Şeyh efendi, bunlara söyleyiniz, benimle dövüştükleri vakit dördü birden olmasınlar, ikişer ikişer gelsinler."

Seyyid Nur Muhammed, küçük Said'in bu mertliğinden hoşlanarak,

"Sen benim talebemsin, kimse sana ilişemez" buyurdu.

Bu hâdiseden sonra "Şeyh talebesi" diye yâd edildi. Burada bir müddet kaldıktan sonra, biraderi Molla Abdullah ile beraber Nurşin

köyüne geldiler. Yaz olması dolayısıyla, ahali ve talebelerle birlikte Şeyhan Yaylâsına gittiler. Orada, biraderi Molla Abdullah ile birgün dövüşmüş. Tâğî Medresesi Müderrisi Mehmed Emin Efendi, küçük Said'e,

"Niçin kardeşinin emrinden çıkıyorsun?" diye işe karışmış.

Bulundukları medrese, meşhur Şeyh Abdurrahman Hazretlerinin olması dolayısıyla, hocasına şu yolda cevap verir:

"Efendim, şu tekyede bulunmak hasebiyle, siz de benim gibi talebesiniz. Şu halde burada hocalık hakkınız yoktur" diyerek, gündüz vakti bile herkesin güçlükle geçebileceği cesîm bir ormandan geceleyin geçerek Nurşin'e gelir.

Şarkî Anadolu'da medrese teşkilâtındaki hususiyetlerden birisi şudur ki: İcazet almış bir âlim, istediği köyde hasbeten lillâh bir medrese açar. Medrese talebelerinin ihtiyacı, iktidarı olursa medrese sahibi tarafından, iktidarı yoksa halk tarafından temin edilir; hoca meccanen ders verir, talebelerin iaşe ve levazımatını da halk deruhte ederdi. Bunların içinde yalnız Molla Said, hiçbir suretle zekât almıyordu. Zekât ve başkasının eser-i minneti olan bir parayı kat'iyen kabul etmiyordu.**(Haşiye-2)**

Nurşin'de bir müddet kaldıktan sonra Hizan'a döndü. Sonra medrese hayatını terk ederek pederinin yanına geldi ve bahara kadar evde kaldı. O sırada şöyle bir rüya görür:

Kıyamet kopmuş, kâinat yeniden dirilmiş. Molla Said, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmı nasıl ziyaret edebileceğini düşünür. Nihayet sırat köprüsünün başına gidip durmak hatırına gelir: "Herkes oradan geçer, ben de orada beklerim" der ve sırat köprüsünün başına gider. Bütün Peygamberân-ı İzam Hazerâtını birer birer ziyaret eder. Peygamber Efendimizi de ziyarete mazhar olunca uyanır.

Artık bu rüyadan aldığı feyiz, tahsil-i ilim için **(Haşiye-3)** büyük bir şevk uyandırır. Pederinden izin alarak, tahsil yapmak üzere Arvâs nahiyesine gider. Burada icra-yı tedris eden meşhur Molla Mehmed Emin Efendi, kendisine ders vermeye tenezzül etmeyip, talebelerinden birisine okutmasını tavsiye edince, izzetine ağır gelir. Birgün bu meşhur müderris camide ders okutmakta iken, Molla Said itiraz ederek,

“Efendim, öyle değil!” hitabında bulunur. Okutmasına tenezzül etmediğini hatırlatır.

Orada bir müddet kaldıktan sonra, Mir Hasan Veli Medresesine gitti. Aşağı derecede okuyan yeni talebelere ehemmiyet verilmemek bu medresenin âdeti olduğunu anlayınca, sırayla okunması icap eden yedi ders kitabını terk ederek, sekizinci kitaptan okuduğunu söyledi.

Birkaç gün sonra Vastan kasabasına gittiyse de, orada tebdil-i hava için ancak bir ay kadar kaldı. Bilâhare, Molla Mehmed isminde bir zatın refakatinde Erzurum vilâyetine tâbi Bayezid’e hareket etti. Hakikî tahsiline işte bu tarihte başlar. Bu zamana kadar hep “Sarf” ve “Nahiv” mebâdileriyle meşgul olmuştu ve “İzhar”a kadar okumuştu. Bayezid’de Şeyh Mehmed Celâlî Hazretlerinin nezdinde yaptığı bu hakikî ve ciddî tahsili, üç ay kadar devam etmiştir. Fakat pek gariptir; zira Şarkî Anadolu usul-ü tedrisiyle, Molla Câmiden nihayete kadar ikmal-i nüsah etti. Buna da her kitaptan bir veya iki ders, nihayet on ders tederrüs etmekle muvaffak oldu ve mütebakisini terk eyledi. Hocası Şeyh Mehmed Celâlî Hazretleri niçin böyle yaptığını sual edince, Molla Said cevaben,

“Bu kadar kitabı okuyup anlamaya muktedir değilim. Ancak bu kitaplar bir mücevherat kutusudur, anahtarı sizdedir. Yalnız sizden şu kutuların içinde ne bulunduğunu göstermenizin istirhamındayım. Yani bu kitapların neden bahsettiklerini anlayayım da, bilâhare tab’ıma muvafık olanlara çalışırım” demiştir.

Maksadı ise, esasen kendisinde fıtraten mevcut bulunan icad ve teceddüd fikrini medrese usullerinde göstermek ve bir teceddüd vücuda getirmek **(Haşiye-4)** ve bir sürü hâşiye ve şerhlerle vakit zayi etmemekti. Bu suretle, alelusul yirmi sene tahsili lâzım gelen ulûm ve fununun zübde ve hülâsasını üç ayda tahsil ve ikmal etmiştir.

Bunun üzerine hocalarının “hangi ilim tab’ına muvafık” olduğu sualine cevaben,

“Bu ilimleri birbirinden tefrik edemiyorum. Ya hepsini biliyorum veyahut hiçbirisini bilmiyorum” der.

Herhangi bir kitabı eline alırsa, anlardı. Yirmi dört saat zarfında Cemü’l-Cevâmi, Şerhü’l-Mevâkıf, İbnü’l-Hacer gibi kitapların iki yüz sahifesini, kendi kendine anlamak şartıyla mütalâa ederdi. O derece

ilme dalmıştı ki, hayat-ı zahiri ile hiç alâkadar görünmezdi. Hangi ilimden olursa olsun, sorulan suale tereddütsüz derhal cevap verirdi.

Haşiye-1: Molla Said'de küçük yaşta görülen bu izzet, nefse muhabbetten gelmiyordu. Kader-i İlâhî, istikbalde ilâ-yı kelimetullah vazifesini inayetiyle vereceği bir abdine, o vazifeyi bihakkın ifası için lâzım olacak hasletlerden biri olan izzet-i ilmiyeyi vermişti. Molla Said, henüz o zaman bunun mahiyet ve hikmetini belki bilemiyordu; fakat zaman gösterdi ki, şimdi muhteşem bir ağaç mahiyetini alan Risale-i Nur'un muazzam ve geniş hizmetinin levazımatından olan izzet-i ilmiyeyi, Cenâb-ı Hak, Molla Said'in ruhunda, ta o zaman küçük bir çekirdek olarak derc etmişti.

Haşiye-2: Zekât ve sadaka ve mukabilsiz hiç birşey almadığının sebep ve hikmeti, Risale-i Nur'dan İkinci Mektup ve sair risalelerde beyan edilmiştir. Evet, Molla Said'in istikbalde Risale-i Nur'la göreceği hizmet-i imaniyeyi kemâl-i ihlâsla ifası ve bu hizmetin meydana gelebilmesi için "uhrevî hizmetin mukabilinde hiç bir şey talep etmemek" olan kudsî düsturun icmâlî bir fihristesi, daha küçük yaşında iken rahmet-i İlâhiye tarafından ruhunda yerleştirilmişti.

Haşiye-3: Tarihçe-i hayatında yazılmamış, o rüyada mazhar olduğu bir hakikati sonradan şöyle anladık ki: Molla Said, Hazret-i Peygamberden ilim talebinde bulunmasına karşılık Hazret-i Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ümmetinden sual sormamak şartıyla ilm-i Kur'ân'ın tâlim edileceğini tebşir etmişler. Aynen bu hakikat hayatında tezahür etmiş; daha sabavetinde iken bir allâme-i asır olarak tanınmış ve kat'iyen kimseye sual sormamış, fakat sorulan bütün suallere mutlaka cevap vermiştir.

Haşiye-4: Yirmi üç senede telifi tamamlanan ve yüz otuz kitaptan müteşekkil "Risale-i Nur" adlı eserleriyle, ilm-i kelâm sahasında bir teceddüd yaptığı görülmüştür. Evet, kendisi, on beş sene tahsili lâzım gelen ilmi üç ayda elde etmesi, gaybî bir işarettir ki, "Bir zaman gelecek, on beş sene değil, bir sene bile ilm-i iman dersini alacak medreseler ele geçmeyecek. İşte o zamanda müştaklara on beş senelik dersi on beş haftada ellere verebilecek Kur'ânî bir tefsir çıkacak ve Said onun hizmetinde bulunacak." Evet,

tam zuhur etti ve aynen görüldü. Risale-i Nur, otuz senelik müthiş bir zamanda gizli dinsiz ve ifsad komitelerinin hücumlarına rağmen iman hakikatları derslerini yüz binler nüshalarıyla her tarafta neşrettiler ve binler kalemlerin gayretleriyle matbaalara ihtiyaç bırakmadan Kur'ân'ın bu yeni dersleri yayıldı, milyonlarca insanın imanlarının takviyesine vesile oldu. Anadolu'daki Risale-i Nur'un faaliyeti, iman hizmeti ve mâkul yüksek dersleri, herkesin nazar-ı dikkatini celb etti; mahkemeler ve tetkikler yoluyla Cenâb-ı Hak, Nurları, ehl-i siyaset ve hükûmete de okutturdu; ve mektepliler arasında yayıldı; genç İslâm ve iman fedakârları çoğaldı; ve bunun büyük bir neticesi olarak, küfr-ü mutlakın ve dalâletin hücumu önlendi, geri çekildi. Yer yer bütün vatanda din lehinde cereyanlar başladı. İzn-i İlâhî ile, âlem-i İslâm ve insaniyete doğmaya başlayan İslâmî saadetin fecr-i sâdıkını gösterdi. Elhamdü lillâhi Rabbi'l-Âlemîn...

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 2

Eski Said Dönemi 2

O zamanki hayatına kısa bir bakış

Evvelâ: Hükema-yı İşrâkıyyunun mesleklerine sülûk ederek, zühd ve riyazete başladı. Hükema-yı İşrakıyyun, tedric kanunu mucibince vücudlarını riyazete alıştırmışlardı. O ise, tedrice riayet etmeyerek, birden bire riyazete daldı. Gün geçtikçe, vücudu tahammül etmeyerek zaif düşmeye başladı. Üç günde bir parça ekmekle idare ediyordu. Ulema-yı İşrâkıyyunun "riyazetin küşâyiş-i fikre hizmet ettiği" nazariyesi üzerine, onlar gibi yapacağım diye çalışıyordu.

Saniyen: İmam-ı Gazâlî Hazretlerinin İhyau'l-Ulûm'unda tasavvuf nokta-i nazarında [1] دَعْ مَا يُرِيـبُكَ اِلَى مَالاَ يُرِيـبُكَ kaidesine ittibaen, ekmeği bile bir zaman terk edip, ot ile idareye koyuldu.

Salisen: Nadir konuşuyordu. Kürtlerin edip dâhilerinden Molla Ahmed Hâni Hazretlerinin, gündüzleyin bile havf ile girilen kubbe-i saadetine kapanır, bazan geceleyin de orada kalırdı. Bundan dolayı ahali, Bediüzzaman'a "Ahmed Hâni Hazretlerinin feyzine mazhar olmuştur" diyordu. Bu hali, müşarün ileyhin kerametine hamlederlerdi.

O vakitlerde kendisi on üç, on dört yaşlarında idi. Sonra, ulemadan mümtaz simalarla mülâkat etmeye karar verdi ve Bağdat'a ziyaret kastıyla hocasından izin istedi. Derviş kıyafetine girdi. Yolları takip etmeden dağlarda, ormanlarda gece dolaşarak Bağdat'a gitmek niyetinde iken Bitlis'e geldi. Bitlis'te Şeyh Mehmed Emin Efendi Hazretlerinin yanına giderek, iki gün kadar dersinde bulundu.

Şeyh Mehmet Emin Efendi, kendisine kisve-i ilmiyeye girmesini teklif etti. Molla Said cevaben,

“Ben henüz sinn-i bülûğa vâsıl olmadığımdan, muhterem bir müderris kıyafetini kendime yakıştıramıyorum. Ve ben bir çocuk iken nasıl hoca olabilirim?” diyerek teklifini kabul etmemiştir.

Bundan sonra, Şirvan’daki biraderinin yanına gitti. Orada büyük kardeşiyle ilk görüşmede aralarında şöylece kısa bir muhavere cereyan etti.

Molla Abdullah: “Sizden sonra ben Şerh-i Şemsî kitabını bitirdim, siz ne okuyorsunuz?”

Bediüzzaman: “Ben seksen kitap okudum.”

Molla Abdullah: “Ne demek?”

Bediüzzaman: “İkmâl-i nüsah ettim ve sıranıza dahil olmayan birçok kitapları da okudum.”

Molla Abdullah: “Öyleyse seni imtihan edeyim.”

Bediüzzaman: “Hazırım, ne sorarsanız sorunuz.”

Molla Abdullah, biraderini imtihan eder. Kifayet-i ilmiyesini takdir ile, sekiz ay evvel talebesi bulunan Molla Said’i kendisine üstad kabul etti ve talebelerinden gizli olarak küçük biraderinden ders almaya başladı. Ve bittabi, daha evvel okuttuğu kardeşini kendisine üstad yaptığını sezdirmiyordu. Nihayet talebeler, Molla Abdullah’ın Molla Said nezdinde ders okuduğunu kapıdan, anahtar deliğinden gizlice görünce taaccüp ederek sormuşlarsa da, Molla Abdullah cevaben,

“Nazar değmemek için, ben ona ders veriyorum” demiş ve talebelerini aldatmıştı.

Molla Abdullah’ın yanında bir müddet kaldıktan sonra Siirt’e gelir. Orada bulunan Molla Fethullah Efendinin medresesine gider. Molla Fethullah, Molla Said’e,

“Geçen sene Süyûtî okuyordunuz, bu sene Molla Câmi’yi mi okuyorsunuz?”

Bediüzzaman: “Evet ‘Câmi’yi bitirdim.”

Molla Fethullah hangi kitabı sorduysa, “Bitirdim” cevabını alınca, tahayyürde kaldı. Bu kadar kitabı bitirdiğini, hem de az zamanda bitirdiğini aklına sığıştıramadı, taaccüp etti ve dedi:

“Geçen sene deli idin, bu sene de mi delisin?”

Bediüzzaman,

“İnsan başkasına karşı kesr-i nefis için hakikati ketmedebilir. Fakat babadan daha muhterem olan üstadına karşı hakikat-i mahzdan başka birşey söyleyemez. Emrederseniz, söylediğim kitaplardan beni imtihan ediniz” der.

Molla Fethullah hangi kitaptan sorduysa, cevabını güzelce verir.

Bunun üzerine bu muhavereyi dinleyen ve bir sene evvel Said’in hocasının hocası bulunan Molla Ali-i Suran namındaki zat, kendilerinden ders almaya başladı.

Molla Fethullah, “Pekâla, zekâda harikasınız. Fakat hıfzınız nasıldır? Makamat-ı Harîriyeden birkaç satırını iki defa okumakla hıfzedebilir misiniz?” diyerek kitabı uzatır.

Molla Said alarak, bir yaprağını bir defa okumakla hıfzetti ve okudu.

Molla Fethullah, “Zekâ ile hıfzın ifrat derecede bir kimsede tecemmuu nâdirdir” diyerek hayrette kaldı.

Bediüzzaman orada iken, Cem’ü’l-Cevâmi’ kitabını, günde bir-iki saat iştigal etmek üzere bir haftada hıfzetti. Bunun üzerine Molla Fethullah şu kelâmı söyleyerek kitabın üzerine yazdı:

قَدْ جَمَعَ فِى حِفْظِهِ جَمْعَ الْجَوَامِعِ [2]
جَمِيعَهُ فِى جُمْعَةٍ

Bu hal Siirt’te şüyû bulmuş ve Molla Fethullah, ulemaya, “Bizim medreseye gayet genç bir talebe geldi. Her ne sual ettimse bilâ-tevakkuf cevap verdi. Bu yaşta zekâsına ve ilmine ve fazlına hayran kaldım” diyerek pek çok metheder.

Bunun üzerine ulema bir yerde toplanarak Bediüzzaman’ı davet ederler. Bediüzzaman, intihap ettikleri bütün suallerine bilâ-tereddüd cevap verirken, Molla Fethullah’ın yüzüne bakıyordu. Sanki kitaba bakıyor gibi kendilerinden okuyarak cevap veriyordu. Bunu gören ulema, Bediüzzaman’ın harikulâde bir genç olduğuna hükmedip, faziletini takdir ve sena ettiler.

Bu hal etrafta işitilir. Ahali, kedisine veliyyullah derecesinde ihtiram eder ve o nazarla bakarlar. Bu vaziyet, ikinci derecede bulunan birtakım âlim ve talebelerin rekabetlerini arttırdı. Genç,

tecrübesiz talebelerden bir kısmı, ilmen mağlûp edemedikleri Bediüzzaman'ı kavga yoluyla iskât etmek teşebbüsünde bulunmuşlarsa da, meseleden haberdar olan Siirt ahalisi, kendisini kurtarmak için gelmişler. Ahali nazarında büyük mevkii olduğu için, derhal muarızların ellerinden kurtarılmış ve bir odaya bırakılmış ise de, Bediüzzaman, mesleklerine olan fevkalâde muhabbetinden, muarızları bulunan talebe ve ehl-i ilmin câhillere hedef olmamasını temin için, kendisi odadan çıkıp, muarızları tarafından telef edilse bile ehl-i ilmin işine cahillerin karışmamasını müdafaa eder. Bu ihtilâfı kaldırmak maksadıyla herhangi bir talebeye,

"Beni öldürünüz, ilmin haysiyetini muhafaza ediniz!" diyerek yüzünü çevirmişse de, hiçbir talebe kendisine hücum etmemiş ve nihayet ihtilâf bertaraf edilmiştir. Siirt Mutasarrıfı, kendisini muhafaza etmek üzere yanına çağırdığı ve o talebeleri nefyedeceği haberini tebliğ etmeye gönderdiği jandarmaya karşı Bediüzzaman,

"Biz talebeyiz; birbirimizle dövüşürüz, barışırız. Binaenaleyh, mesleğimiz haricinde bulunan birisinin bize karışması muvafık olmadığından, gelemeyeceğim. Ve hatâ da benimdir" cevabında bulunarak jandarmaları reddetmiştir.

Bu esnada on beş, on altı yaşlarında bulunuyordu. Lâkin kuvve-i bedeniyece pek çevik ve metindi. "Saidü'l-Meşhur" lâkabıyla yâd ediliyordu. Siirt'te, kendisiyle mücadele etmek isteyen bütün arkadaşlarına karşı hazır bulunduğu ve aynı zamanda sorulacak bütün suallere cevap vereceğini, kimseye sual sormayacağını ilân etti. Sonra tekrar Bitlis'e geldi. Bitlis'de bir iki şeyh hanedanının, âlim ve talebelerin arasında geçimsizlik olduğunu işitir. Fesadı netice veren sözlerin, bilhassa gıybetin İslâmiyete yakışmadığını onlara ihtar edince, Molla Said'i Şeyh Emin Efendiye şikâyet ederler. Şeyh Emin ise,

"Henüz çocuk olduğundan, kabil-i hitap değildir" der.

Bu söz Molla Said'e tebliğ edildiği anda, zaten bu gibi sözlere fıtraten tahammülsüz olduğundan, Şeyh Emin Efendinin huzuruna çıkarak elini öper ve;

"Efendim, beni imtihan ediniz. Kabil-i hitap olduğumu ispat etmek isterim" der.

Şeyh Emin Efendi, mütenevvi ilimlerden ve en müşkül meselelerden on altı sual tertip ederek sorar. Molla Said, suallerin umumuna cevap verdikten sonra, Kureyş Camiine gider, ahaliye vaaz ve nasihat etmeye başlar. Bunun üzerine Bitlis ahalisinin bir kısmı Molla Said'e, bir kısmı da Şeyh Emin Efendiye yardım etmek isterler. Bundan dolayı Vali, büyük bir vukuata meydan vermemek için Bediüzzaman'ı nefyeder. Bu defa da Şirvan'a gider.

Zaten infirad eden böyle zatların muarızları pek çok bulunur. Bilhassa mücadele-i ilmiyede mağlûp düşenlerden bazı zâhir hocalar, Molla Said'i ahali nazarında küçük düşürmek için var kuvvetleriyle çalışıyorlardı. Her hususatını tecessüs ettirirlerdi. Birgün, nasılsa kazaen sabah namazını geçirmiş. Buna vâkıf olan hasımları, "Molla Said namazı terk etmiştir" diyerek ahali arasında işâada bulundular. Molla Said'den soruldu ki:

"Niçin herkes bunu böyle söylüyor?"

Molla Said,

"Evet, esassız birşey, âlemin içinde çabuk yayılmaz. Hatâ bendedir. Onun için iki cezaya uğradım: birisi Allah'ın itâbı, diğeri nâsın târizi. Bunun esas sebebi ise, geceleyin âdet edindiğim vird-i şerifi terk ettiğimdir. İşte âlemin ruhu bu hakikate temas etmişse de, tamamını kavrayamayarak ismini bilemeyip şu veçhile hatâyı isimlendirmişler" cevabını verir.

Şirvan'da bulunduğu sırada Siirt civarından birisi gelerek,

"Aman efendim, Siirt'e bir çocuk gelmiş, kendisi on dört, on beş yaşında, umum ulemayı ilzam etti. Şunu ilzam etmek için sizi dâvete geldim" der.

Molla Said de şu dâvete icabet ederek Siirt'e gitmek için hazırlanır. Yola düşerler, iki saat gittikten sonra, o küçük hocanın evsaf ve kıyafetini sorar. O adam:

"Efendim, ismini bilmiyorum; fakat ilk gelişte derviş kıyafetinde olup omuzunda bir posteki vardı. Bilâhare talebe kıyafetine girdi ve umum ulemayı ilzam etti."

Bunu dinlediğinde, kendisinden bahsettiğini ve bir sene evvelki kendi vukuatının şimdi civar köylerde şüyû bulduğunu anlayarak geriye döner, dâvete icabet etmez.

Bilâhare Siirt'e bağlı Tillo kasabasına gitti. Meşhur bir türbeye kapandı. Orada harika olarak Kamus-u Okyanus'u Bâbü's-Sin'e kadar hıfzetti. Ne fikre binaen "Kamus"u hıfzettiği sorulduğunda,

"Kamus, her kelimenin kaç mânâya geldiğini yazıyor. Ben de bunun aksine olarak, her mânâya kaç kelime kullanıldığını gösterir bir kamus vücuda getirmek merakına düştüm" cevabında bulundu.

Mezkûr türbeye kapandığı vakit küçük biraderi Mehmed yemeğini getiriyordu. Yemek içindeki taneleri, kubbenin etrafında bulunan karıncalara vererek, kendisi ekmeğini yemeğin suyuna batırarak kanaat ediyordu.

"Neden dolayı taneleri karıncalara veriyorsun?" denildiğinde,

"Bunlarda hayat-ı içtimaiyeye malikiyet ve fevkalâde vazifeşinaslık ve çalışma bulunduğunu müşahede ettiğim için, cumhuriyetperverliklerine mükâfaten kendilerine muavenet etmek istiyorum" cevabında bulunmuştur.**(Haşiye-1)**

Tillo'da iken, bir gece Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (k.s.) Hazretlerini rüyasında görür. Geylânî Hazretleri (k.s.) kendisine hitaben, "Molla Said! Mîran aşireti reisi Mustafa Paşaya gidiniz ve kendisini tarik-i hidayete dâvet ediniz. Yaptığı zulümden vazgeçerek namaza ve emr-i mârufa müdavim olmasını tavsiye ediniz. Aksi takdirde öldürünüz."

Molla Said, bu rüyayı görür görmez, hemen tedarikini yaparak Mîran aşiretine doğru Tillo'dan hareket eder, doğruca Mustafa Paşanın çadırına girer. Paşa orada bulunmadığından, biraz istirahat eder. Sonra Mustafa Paşa içeri girer. Orada hazır olanların hepsi kıyam ettikleri halde Molla Said yerinden bile kımıldanmaz. Paşanın nazar-ı dikkatini celb edince, aşiret binbaşılarından Fettah Beyden kim olduğunu sorar. Fettah Bey, meşhur Molla Said olduğunu bildirir. Halbuki Paşa, ulemadan hiç hoşlanmazdı. Şüphesiz bunun üzerine daha fazla kızmış ise de, izhar etmemişti. Molla Said'e niçin buraya geldiğini sorunca, Molla Said cevaben,

"Seni hidayete getirmeye geldim. Ya zulmü terk edip namazını kılacaksın veyahut seni öldüreceğim" demesinden, Paşa hiddetlenerek dışarı çıkar. Biraz dolaştıktan sonra yine çadıra girer ve Molla Said'e niçin geldiğini tekrar sorar. Molla Said,

"Sana söyledim ya, onun için geldim" der.

Mustafa Paşa çadırın direğinde asılı bulunan Said'in kılıcına işaret ederek,

"Bu pis kılınçla mı?"

Bediüzzaman,

"Kılıç kesmez, el keser" cevabında bulunur.

Mustafa Paşa, tekrar dışarıya çıkarak biraz gezindikten sonra içeriye girer. Bediüzzaman'a,

"Benim Cezire'de çok âlimlerim var. Eğer hepsini ilzam edebilirsen senin dediğini yaparım. Eğer ilzam edemezsen seni Fırat Nehrine atarım."

Molla Said,

"Bütün ulemayı ilzam etmek benim haddim olmadığı gibi, beni de nehre atmak senin haddin değildir. Fakat ulemaya cevap verince sizden birşey isterim ki, o da mavzer tüfeğidir. Şayet sözünde durmazsan, seni onunla öldüreceğim" der.

Bu muhavereden sonra Paşa ile birlikte atlarla Cezire'ye giderler. Yolda, Paşa kat'iyen Molla Said'le konuşmaz. Bani Hanı dedikleri mevkie gelince, yorgunluğundan Molla Said orada biraz yatar. Uykudan uyanır uyanmaz etrafında bütün Cezîre âlimlerinin, kitapları ellerinde beklediklerini görür. Biraz görüştükten sonra çay ikram edilir. Cezire âlimleri Molla Said'in şöhretini işittikleri için, mebhût ve hayran bir vaziyette çaylarını bile unutarak Molla Said'in sualine intizar etmekte idiler. Molla Said ise kendi çayını içtikten sonra, dalgın dalgın karşısında bulunan bir-iki âlimin çayını da içer, onlar fark edemezler. Mustafa Paşa, hocalara hitaben,

"Ben okumuş değilim; fakat Molla Said ile mücadelenizde mağlûp olacağınızı şimdi anlıyorum. Zira bakıyorum ki, siz düşünmekten çaylarınızı unuttuğunuz halde, Molla Said kendi çayını içtikten başka, iki-üç bardak da sizin çayınızı içti."

Bunun üzerine, biraz latîfe ettikten sonra Molla Said bu âlimlere karşı,

"Efendiler! Bendeniz vaad etmişim, hiç kimseye sual sormam. Binaenaleyh, suallerinize muntazırım" der.

Bu hocalar kırk kadar sual sorarlar. Umumuna cevap verdikten sonra, her nasılsa Molla Said bir sualin cevabını yanlış söylediği

halde karşısındakiler doğru telâkki ederek tasdik etmişlerdi. Meclis dağılınca Molla Said hatırlar; hemen arkalarından koşarak,

“Affedersiniz, bir sualin cevabını yanlış söylediğim halde farkına varmadınız” diyerek cevabını tashih eder.

Hocalar dediler:

“İşte şimdi hakkıyla bizi tam ilzam ettiniz!”

Sonra o hocalardan bir kısmı Molla Said’den ders almaya gelirler.

Bundan sonra Mustafa Paşa, ahdettiği mavzer tüfeğini hediye eder ve namaz kılmaya başlar.

Molla Said, ilimdeki emsalsiz harika istidadı derecesinde vücutça da gayet idmanlı ve kuvvetli idi. Güreş tutmaktan pek hoşlanırdı. Medreselerde bulunan umum talebelerle güreşirdi. Hiçbirisi güreşte bile onu mağlûp edemezdi.

Mustafa Paşa ile birgün at yarışına çıkarlar. Fakat kastî olarak Mustafa Paşa gayet serkeş ve talimsiz ve hiç binilmemiş bir at hazırlanmasını emreder. Molla Said’e binmek için verir. (Allahu a’lem, attan düşüp ölmesini istemiş.) On altı yaşında bulunan Molla Said, serkeş atı biraz dolaştırdıktan sonra koşturmayı arzu eder. At, onun verdiği istikametten çıkarak başka bir istikamete doğru koşar. Var kuvvetiyle durdurmak isterse de muvaffak olamaz. Nihayet çocukların bulunduğu yere gider. Cezire ağalarından birisinin oğlu yol üstündeyken hayvan iki ayağını kaldırıp çocuğun omuzları arasına vurunca çocuk yere düşerek hayvanın ayakları altında çırpınmaya başlar. Nihayet etraftan imdada ulaşırlar. Çocuğu hareketsiz, ölü suretinde görünce Molla Said’i öldürmek isterler. Ağanın hizmetçileri hançerlerini çekince, Molla Said hemen rovelverine el atar ve adamlara hitaben:

“Hakikate bakılırsa, çocuğu Allah öldürmüş. Zâhire bakılırsa, at öldürmüş. Sebebe bakılırsa, Kel Mustafa öldürmüş; çünkü bu atı bana o verdi. Durunuz, ben gelip çocuğa bakayım; ölmüşse sonra muharebe edelim” diyerek attan inerek çocuğu kucaklar. Çocukta hareket görmeyince soğuk suyun içine batırıp çıkarır. Çocuk gülerek gözünü açar. Bunun üzerine bütün ahali mütehayyir kalırlar. Bu acip vak’a üzerine bir müddet Cezire’de kaldıktan sonra, talebesi Molla Salih ile bedevî Arapların meskeni olan Biro’ya giderler. Orada biraz

kalınca tekrar Mustafa Paşanın eskisi gibi zulme başladığını işitir, yanına gider ve ona nasihat eder, tehdit eder. Bir gün bir münakaşa arasında Mustafa Paşaya,

“Yine mi zulme başladın? Seni Hak namına öldüreceğim” tehdidinde bulunur. Paşanın kâtibi ortaya atılır.

O sırada Molla Said, Mustafa Paşayı zulmünden dolayı çok tahkir eder.

Paşa bu tahkire tahammül edemeyerek, öldürmek için üzerine hücum eder; fakat Mîran ağaları zaptederler. Nihayet Mustafa Paşanın oğlu Abdülkerim, Molla Said’e yaklaşarak:

“Onun akidesi yanlıştır; rica ederim, şimdilik buradan başka yere teşrif ediniz” der.

Abdülkerim’in sözünü kırmaz; yalnız olarak, bedevîlerin meskeni olan Biro Çölüne doğru hareket eder. Yolda bedevî eşkiyalarına tesadüf eder. Bedevîlerin silâhları mızrak ve Molla Said’in silâhı mavzer olduğundan, eşkiyalara doğru kurşun atmaya başlar, eşkiyalar çekilirler. Yoluna devam ederken ikinci çeteye tesadüf eder. Bu defa eşkiyalar çok olduğundan etrafını çevirirler. Kendisini öldürecekleri sırada içlerinden birisi tanıyarak,

“Ben bunu Mîran aşiretinin içinde gördüm. Bu meşhur bir adamdır” deyince, derhal bedevîler çekilerek kusurlarının af buyrulmasını dilerler. Ve korkulu olan yerlerde kendilerine muhafızlık yapmak istemişlerse de, Molla Said reddedip yalnız olarak yoluna devam eder. Birkaç gün sonra Mardin’e gelir. Mardin uleması muarazaya kalkışırlarsa da muvaffak olamazlar; evlâtları yaşında olan genç Said’te harika bir şekildeki ilmî kudreti görünce kendilerine üstad kabul ederler.

Bu esnada, Mardin’e gelen iki talebeye tesadüf etti. Bunlardan birisi, Cemâleddin-i Efganîye mensup olup, diğeri tarikat-i Sünûsiyeden idi. Bunlar vasıtasıyla hem Cemâleddin-i Efganînin mesleğine, hem de tarik-i Sünûsiye âşinâlık peyda etti.

Molla Said çok genç yaşta iken siyasî hayata atılır, vatan ve millete hizmete başlar. İlk hayat-ı siyasiyesi Mardin’de başlamıştır. Bunun üzerine bir mutasarrıfın pençe-i kahrıyla, elleri bağlı, muhafız nezaretinde Bitlis’e nefyedildi. Jandarmalarla yolda giderken namaz vakti gelir. Namaz kılmak için, kayıtların açılmasını jandarmalara

ihtar eder. Jandarmalar kabul etmeyince, demir kayıtları bir mendil gibi açarak önlerine atar. Jandarmalar bu hali keramet addedip hayretler içinde kalırlar. Teslimiyetle, rica ve istirham ile,

“Biz şimdiye kadar muhafızınız idik; bundan sonra hizmetçiniziz” derler.**(1)**

Bitlis’de iken birgün kendilerine Vali ile bir kısım memurların içki içtikleri ihbar olununca, hiddetlenerek,

“Bitlis gibi dindar bir memlekette hükûmeti temsil eden bir zatın irtikâp ettiği bu muameleyi kabul edemem” diyerek içki meclisine gider. Evvelâ içki hakkında bir hadis-i şerif okuduktan sonra pek acı sözler söyler. Valinin vurdurmak için işaret etmesi ihtimaline binaen de bir elini rovelverinin bulunduğu yerde tutar. Fakat Vali fevkalâde mütehammil ve hamiyetli bir zat olduğundan, kat’iyen ses çıkarmaz. Oradan ayrılınca Valinin yaveri, Genç Said’e,

“Ne yaptınız? Söylediklerinizi, idamınızı muciptir” der.

Genç Said,

“İdam hayalime gelmedi; hapis ve nefiy zannederdim. Her ne ise, bir münkeri def etmek için ölürsem ne zararı var?” cevabında bulunur.

Oradan avdetinden bir iki saat sonra, iki polis vasıtasıyla Vali kendisini istetir. Valinin odasına girerken, Vali hürmet ve tâzimle genç Said’i karşılayarak elini öpmek ister. İltifatla yer göstererek,

“Herkesin bir üstadı vardır. Sen de benim üstadımsın” der.

Haşiye-1: 935’de Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?” sualine cevaben, “Eskişehir Mahkeme Reisinden başka, daha sizler dünyaya gelmeden benim dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder” diyerek yukarıda zikredilen karınca hâdisesini anlatır ve şöyle der: “Hulefa-yı Raşidîn herbiri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddık-ı Ekber, Aşere-i Mübeşşereye ve Sahabe-i Kirama elbette reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iyeyi taşıyan mânâ-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

(1): Birgün Bediüzzaman'a soruldu: "Kaydı nasıl açtın?" Dedi: "Ben de bilmem. Fakat, olsa olsa namazın kerametidir.

1.) Sana şüphe veren şeyleri, sana şüphe vermeyinceye kadar terket. (Buharî, Büyû': 3; Tirmizî, Kıyâme: 60; Müsned, 3:152; el-Münâvî, Fezü'l-Kadîr, 3:528-529, Hadis no: 4211-4214)
2.) Cem'ü'l-Cevâmi' kitabının tamamını bir Cuma'da hıfzında cem etmiştir.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 3

Eski Said Dönemi 3

Genç Said, fıtraten bir kanun altında yaşamayı ve harekâtının tahdit olunmasını sevmez, her halinde, her hareketinde gayet serbest olmasını arzu eder ve daima “Ben hürriyet ve serbestiyetimi hiçbir keyfî kanunla tahdit ettirmem” derdi. Bunun içindir ki, ilk İstanbul’a teşriflerinde yine her kayıttan uzak kalmakta ısrar etmiş ve hayatının bütün safhalarında bu vaziyet müşahede edilmiştir. Ondaki bu serbestiyet ve hürriyet aşkı, hayatının yarısından sonra Avrupa’dan gelen müthiş bir dalâlet ve zındıka taarruzuna karşı koymayı ve felsefe-i tabiiyeden doğan dehşetli bir istibdad-ı mutlakın hilâf-ı Kur’ân prensiplerine boyun eğmemeyi, onlara itaat etmemeyi ve hakikî hürriyet-i meşrua olan İslâmî hürriyet ve medeniyete çalışmayı netice vermiştir.

Molla Said, Bitlis’te iken on beş on altı yaşlarında idi. Henüz sinn-i bulûğa vâsıl olmuştu. O zamana kadar bütün malûmatı sünuhat kabilinden olduğu için, uzun uzadıya mütalâaya lüzum görmezdi. Fakat o zaman sinn-i bülûğa vâsıl olduğundan mı veyahut siyasete karıştığından mı, her nedense eski sünuhat yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Bunun üzerine her türlü fenne ait eserleri tetkike koyuldu. Bilhassa din-i İslâma vârid olan şek ve şüpheleri reddetmek için Metâli ve Mevâkıf nam eserlerle ulûm-u âliye اٰلِيَه (sarf, nahiv, mantık ve saire) ve âliyeye عَالِيَه (tefsir ve ilm-i kelâma) dair kırk kadar kitabı iki sene zarfında hıfz eyledi. Hattâ, hergün okumak şartıyla, hıfz ettiği kitapların üç ayda bir kere devrine muvaffak oluyordu. Molla Said’in iki mûtezad hali vardı:

Birincisi: Fikrinin münkeşif bulunduğu vakitler ki; her ne eline alırsa, onu anlamaması, mümkün değildi.

İkincisi: Fikrinin münkabız bulunduğu vakitler ki, mütalâa değil, konuşmaktan bile hoşlanmazdı.

Molla Said, günde bir-iki cüz okumak suretiyle Kur’ân’ı hıfza başladı. Her gün iki cüz ezber etmekle, Kur’ân’ın mühim bir kısmını hıfzına aldı, fakat iki sünuhat ile, tekmili müyesser olmadı:

Birincisi: Kur’ân’ın çok sür’atle okunması bir hürmetsizlik olmasın diye,

İkincisi: Kur’ân hakaikinin hıfzının daha ziyade lüzumu var diye kalbine gelmiş. Onun için, Kur’ân hakaikinin anahtarı olacak ve şübehata karşı muhafaza ve mukabele edecek, hikmet ve fünun-u İslâmiyeye dair kırk risaleyi iki senede hıfzına aldı. Hergün bir parça ezberden okumak suretiyle, hepsini üç ayda ancak devrediyordu.

Mirkat ismindeki kitabı, haşiye ve şerh olmaksızın hıfzetmeye başladı. Bilâhare eline geçen mezkûr kitabın ve haşiye ve şerhi ile kendi nokta-i nazarını karşılaştırmış, bütün meseleler muvafık olup ancak üç kelime tevafuk etmemiş; bu tevcihleri de ulemanın tahsinine mazhar olarak kabul edilmiştir.

Birgün Bitlis meşâyihinden Şeyh Mehmed Küfrevî Hazretlerinin kendilerine beddua ettiğini birisi yalandan söyler. Bunun üzerine müşarün ileyhi ziyarete gider. Şeyh Hazretleri, Molla Said’e iltifat eder, teberrüken bir ders verir. İşte Molla Said’in en son aldığı ders bu olmuştur.

Bir gece Molla Said, rüyasında Şeyh Mehmed Küfrevî Hazretlerini görür. Kendisine hitaben,

“Molla Said, gel beni ziyaret et, gideceğim” demesi üzerine hemen gider, ziyaret eder. Ve Şeyhin uçup gittiğini görünce uyanır. Saate bakar, saat gecenin yedisidir.(1) Tekrar yatar. Sabahleyin Şeyhin hanesinden matem seslerinin yükseldiğini işitir, oraya gider ve Şeyh Hazretlerinin gece saat yedide vefat ettiğini haber alır. Mahzun olarak geriye döner.

اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ .. رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ.. اٰمِينَ

Molla Said Şark’ın büyük ulema ve meşâyihinden olan Seyyid Nur Mehmed, Şeyh Abdurrahman-ı Tâğî, Şeyh Fehim ve Şeyh Mehmed Küfrevî gibi zevat-ı âliyenin herbirisinden ilim ü irfan hususunda ayrı ayrı derslere nail olduğundan, onları fevkalâde

severdi. Ulemadan Şeyh Emin Efendi, Molla Fethullah ve Şeyh Fethullah Efendilere de ziyade muhabbeti vardı.

Van'da mâruf ulema bulunmadığından, Hasan Paşanın daveti üzerine Molla Said Van'a gitti. Van'da on beş sene kalarak, aşâirin irşadı için aralarında seyahatle tedris ve tederrüs vazifesiyle hayat geçirdi. Van'da bulunduğu müddet, vali ve memurîn ile ihtilât ederek, bu asırda, yalnız eski tarzdaki ilm-i kelâmın İslâm hakkındaki şek ve şüphelerin reddine kâfi olmadığına kanaat hasıl etmiş ve fununun tahsiline lüzum görmüştür.**(Haşiye-1)**

Bu kanaati hasıl ettiği o zamanda, ulûm-u müsbete denilen bütün fenleri tetebbua başlayarak pek kısa bir zamanda tarih, coğrafya, riyaziyat, jeoloji, fizik, kimya, astronomi, felsefe gibi ilimlerin esaslarını elde etmiştir. Bu ilimleri bir hocadan ders alarak değil, yalnız kendi mütalâası sayesinde hakkıyla anlamıştır. Meselâ, bir coğrafya muallimini, mübahaseye girişmeden evvel, yirmi dört saat içerisinde eline geçirdiği bir coğrafya kitabını hıfzetmek suretiyle, ertesi gün Van Valisi merhum Tahir Paşanın konağında onu ilzam eder. Ve yine aynı surette bir muaraza neticesinde, beş gün zarfında kimya-yı gayr-ı uzvîyi elde ederek, kimya muallimiyle muarazaya girişir ve onu da ilzam eder. İşte pek genç yaşındaki mezkûr harikulâdeliklere ve bahr-i umman halinde bir ilme mâlikiyetine şahit olan ehl-i ilim, Molla Said'e "Bediüzzaman" lâkabını vermiştir. Bediüzzaman, Van'da bulunduğu müddet zarfında, o zamana kadar edindiği fikir ve mütalâalar ve ilmî ve dinî tedris usullerini görmekle ve zamanın ihtiyac-ı zarurîlerini nazar-ı itibara almakla kendisine mahsus bir usul-ü tedris icad eder. Bu da, hakaik-i diniyeyi asrın fehmine uygun en yeni izah ve beyan tarzlarıyla ispat etmek suretiyle talebelerini tenvir etmektir.

Molla Said, Van'da bulunduğu zamanlarda, bazı hususlarda o havalinin ulemasına muhalif bulunuyordu.**(Haşiye-2)** Bu hususlar şunlardır:

1. Kat'iyen hiç kimseden hediye olarak para almamak ve maaş bile kabul etmemek. Evet, hayatta hiçbir maddî mülkiyeti olmayıp, fakir ve kimsesiz ve daimî nefiy ve hapislerle çok sıkıntılı ve dehşetli musibetler içerisinde yaşadığı halde kimseden para ve mukabelesiz hediye almadığı, bilmüşahede görülmüştür.

2. Hiçbir âlimden sual sormamak. Yirmi sene zarfında, daima ancak sorulanlara cevap vermişti. Bu hususta kendileri derlerdi ki: “Ben ulemanın ilmini inkâr etmem; binaenaleyh kendilerinden sual sormak fazladır. Benim ilmimden şüphe edenler varsa sorsunlar, onlara cevap vereyim.”

3. Yanında bulunan talebelerini aynı kendisi gibi zekât ve hediye almaktan men etmek. Onları da yalnız rıza-yı İlâhî için çalıştırırdı. Hattâ çok zamanlar talebelerini kendi iaşe ederdi.

4. Daima mücerred kalmak ve dünyada hiçbir şeyle alâka peyda etmemek. Bunun içindir ki, “Bütün malımı bir elimle kaldırıp götürebilmeliyim” demiştir. Bu halin sebebi sorulunca, “Bir zaman gelecek, herkes benim halime gıpta edecektir. Saniyen, mal ve servet bana lezzet vermiyor; dünyaya ancak bir misafirhane nazarıyla bakıyorum” derdi.

Van’da bulunduğu vakit, merhum Vali Tahir Paşa, Avrupa kitaplarını tetebbu ederek kendisine sualler tertip edip sorardı. Bunların hiçbirisini görmediği ve Türkçeyi de yeni konuşmaya başladığı halde, cevabında tereddüt etmezdi. Birgün kitapları görür ve Tahir Paşanın bunlardan sual tertip ettiğini anlayarak az bir zamanda kitapların muhtevasını elde eder.

O zamanda en büyük gaye ve düşüncesi, Mısır’daki Câmiü’l-Ezher’e mukabil Bitlis ve Van’da “Medresetü’z-Zehra” isminde bir darülfünun vücuda getirmekti. Bu teşebbüsünü kuvveden fiile çıkarmak niyetinde olup bunu tasarlıyordu.

Van’da yaz zamanlarını, Bâşit ve Beytüşşebab namındaki yaylâlarda geçiriyordu. Birgün Tahir Paşaya, mezkûr dağların başında Temmuz’da bile buz bulunduğunu söyler. Tahir Paşa itiraz eder ve “Temmuz’da kat’iyen oralarda buz bulunmaz” iddiasında bulunur. Yaylâda iken birgün bunu hatırlayarak Tahir Paşaya yazdığı ilk Türkçe mektubunda der:

“Ey Paşa! Bâşit başında buz tuttu. Görmediğin şeyi inkâr etme. Herşey senin malûmatında münhasır değildir, vesselâm.”

Molla Said, aşiretler arasında olan herhangi bir geçimsizliği işitince hemen müdahale ederek, irşad yoluyla her iki tarafı da derhal barıştırırdı. Hattâ hükûmetin bile barıştırmaktan âciz kaldığı Şeker Ağa ile Mîran Reisi Mustafa Paşayı barıştırdı. Ve Mustafa Paşaya,

“Daha tevbe etmedin mi?” diye sorunca, Mustafa Paşa da cevaben,

“Seydâ! Ne söylerseniz, sözünüzden çıkmam” demiştir.

Mustafa Paşa, at ile para teberru etmek ister. Bediüzzaman reddederek,

“Şimdiye kadar kimseden para almadığımı işitmediniz mi? Bahusus sizin gibi zâlimden nasıl para alırım? Ve siz galiba tevbenizi bozdunuz. Şu takdirde Cezire’ye ulaşamazsınız” demiştir.

Ve hakikaten Cezire’ye yetişmeden yolda öldüğünü haber alır.

Bediüzzaman, riyaziyede harikulâde bir sür’at-i intikale malik idi. Herhangi bir müşkil meseleyi, zihnen hemen hallederdi. Hattâ cebir mukabele ilminde bir risale telif etmişti. Tahir Paşa nezdinde hesap meseleleri münakaşa mevzuu olduğunda, hesaba dair hangi mesele bahsedilse, başkaları ve en mâhir kâtipler neticeyi bulamadan, Molla Said zihnen çıkarıyordu. Çok defalar böyle yarışlara girişir ve umumunda daima birinci gelirdi. Bir defasında şöyle bir sual sordular:

“On beş müslim, on beş gayr-ı müslim farz edilerek, birbiri ardına dizilince bunlara yapılacak her kur’ada gayr-ı müslime isabet etmesi matluptur. Nasıl taksim edilir?”

Bu suale cevaben,

“Bunların yüz yirmi dört vaziyet-i muhtemelesi vardır,” diyerek yapar.

Hem de der;

“Bundan daha müşkilini de kendim icat ederim. İki bin beş yüz vaziyet-i muhtemeleye göre yaparım.”

İki saat zarfında yüz adamdan elli adet gayr-ı müslimi o vaziyette taksim eder ki, daima kur’ayı gayr-ı müslime düşürür. Ve hattâ beş yüz gayr-ı müslim olmakla iki yüz elli bin vaziyet-i muhtemele üzerine bir mesele çıkarttı ve Tahir Paşaya göstererek bir risale şeklinde yazdı.**(Haşiye-3)**

Bediüzzaman, Van’da bulunduğu zamanlarda, Vali Tahir Paşa ile bazı gazetelerden havadis okurdu. Bilhassa İslâmiyeti alâkadar eden hususlara dikkat ederdi. Van’daki ikameti esnasında, âlem-i İslâmın

vaziyetini bir derece öğrenmiş bulunuyordu. Birgün Tahir Paşa bir gazetede şu müthiş haberi ona göstermişti. Haber şu idi:

İngiliz Meclis-i Meb'usanında Müstemlekât Nâzırı, elinde Kur'ân-ı Kerîmi göstererek söylediği bir nutukta,

"Bu Kur'ân İslâmların elinde bulundukça biz onlara hâkim olamayız. Ne yapıp yapmalıyız, bu Kur'ân'ı onların elinden kaldırmalıyız; yahut Müslümanları Kur'ân'dan soğutmalıyız" diye hitabede bulunmuş.

İşte bu müthiş haber, onda târifin fevkinde bir tesir uyandırmıştı. İstidadı şimşek gibi alevli, duyguları ve bütün letâifi uyanık ve ilim, irfan, ihlâs, cesaret ve şecaat gibi harika inayet ve seciyelere mazhar olan Bediüzzaman'ın, bu havadis üzerine, "Kur'ân'ın sönmez ve söndürülmez mânevî bir güneş hükmünde olduğunu, ben dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim" diye kuvvetli bir niyet ruhunda uyanır ve bu saikle çalışır.**(Haşiye-4)**

Bediüzzaman, Şarkî Anadolu'da Medresetü'z-Zehrâ namında bir darülfünun açmak, ya Van'da veyahut da Diyarbakır'da darülfünun derecesinde bir medrese tesisine çalışmak için İstanbul'a geldi. İstanbul'a gelişini bir muharrir şöyle tasvir etmişti: "Şarkın yalçın kayalıklarından, bir ateşpâre-i zekâ, İstanbul âfâkında tulû etti."

İstanbul'a gelmeden evvel birgün Tahir Paşa,

"Şark ulemasını ilzam ediyorsun, fakat İstanbul'a gidip o denizdeki büyük balıklara da meydan okuyabilecek misin?" demişti.

İstanbul'a gelir gelmez ulemayı münazaraya davet etti. Bunun üzerine İstanbul'daki meşhur âlimler grup grup ziyarete gelip sualler soruyorlar ve o hepsinin de cevaplarını sahih olarak veriyordu. Bundan maksadı, Şarkî Anadolu'daki ilim ve irfan faaliyetine nazar-ı dikkati celb etmekti. Yoksa Molla Said, kat'iyen hodfuruşluğu sevmezdi. Her türlü gösteriş ve âlâyişten müberra olarak hareket ederdi. İlim, cesaret, hafıza ve zekâ itibarıyla pek harika idi. Aynı derecede, belki daha ziyade olarak, halis ve muhlis idi. Tasannu ve tekellüften kat'iyen hoşlanmazdı. İstanbul'daki ikametgâhının kapısında şöyle bir levha asılı idi: "Burada her müşkül halledilir, her suale cevap verilir; fakat sual sorulmaz.**(Haşiye-5)**

İstanbul'da grup grup gelen ulemanın suallerini cevaplandırıyordu. Genç yaşında böyle bilâ istisna bütün suallere

cevap vermesi ve gayet mukni ve beliğ ifade ve harika hal ve tavırlarıyla, ehl-i ilmi hayranlıkla takdire sevk ediyordu. Ve “Bediüzzaman” ünvanına bihakkın lâyık görüyorlar ve bu fevkalâde zâtı, bir “nâdire-i hilkat” olarak tavsif ediyorlardı.

Hattâ bu zamanlarda Mısır Câmiü’l-Ezher Üniversitesi reislerinden meşhur Şeyh Bahît Efendi İstanbul’a bir seyahat için geldiğinde, Kürdistan’ın sarp, yalçın kayaları arasından gelerek İstanbul’da bulunan Bediüzzaman Said Nursî’yi ilzam edemeyen İstanbul uleması, Şeyh Bahît’ten bu genç hocanın ilzam edilmesini isterler. Şeyh Bahîd de bu teklifi kabul ederek bir münazara zemini arar. Ve bir namaz vakti Ayasofya Camiinden çıkıp çayhaneye oturulduğunda bunu fırsat telâkki eden Şeyh Bahît Efendi, yanında ulema hazır bulunduğu halde Bediüzzaman’a hitaben,

مَا تُقُولُ فِى حَقِّ اْلاَوْرُبَائِيَّةِ وَالْعُثْمَانِيَّةِ

yani, *“Avrupa ve Osmanlılar hakkında ne diyorsunuz, fikriniz nedir?”* der.

Şeyh Bahît Efendinin bu sualden maksadı, Bediüzzaman’ın şek olmayan bir bahr-ı umman gibi ilmini ve ateşpâre-i zekâsını tecrübe etmek değil, belki, zaman-ı istikbale ait şiddet-i ihatasını ve idare-i âlemdeki siyasetini anlamak idi. Buna karşı Bediüzzaman’ın verdiği cevap şu oldu:

اِنَ اْلاَوْرُوبَا حَامِلَةٌ بِاْلاِسْلاَمِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَوْماً مَا وَاِنَّ الْعُثْمَانِيَّةَ حَامِلَةٌ بِاْلاَوْرُوبَائِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا

Yani, *“Avrupa bir İslâm devletine hâmiledir, günün birinde onu doğuracak. Osmanlılar da Avrupa ile hâmiledir; o da onu doğuracak.”*

Bu cevaba karşı Şeyh Bahît Hazretleri,

“Bu gençle münazara edilmez. Ben de aynı kanaatteyim. Fakat bu kadar veciz ve beliğâne bir tarzda ifade etmek, ancak Bediüzzaman’a hastır” demiştir.**(2)**

Bediüzzaman'ın İstanbul'da hayatı, bir derece siyasîdir. Siyaset yoluyla İslâmiyete hizmet edilecek diye kanaat besliyordu. Siyasî hayata karışması, İslâmiyete hizmet aşkının bir neticesi idi. Daima hürriyet taraftarı idi. Gördüğü haksızlıklardan dolayı Jön Türklere daima muhalefette bulunarak,

"Siz dini incittiniz, gayretullaha dokundunuz, şeriatı tezyif ettiniz; neticesi vahim olacaktır" diye izhar-ı muhalefetten çekinmiyordu.

Hürriyetten sonra mücahid arkadaşlarıyla beraber İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) Cemiyetini kurmuşlar, cemiyet pek kısa bir zamanda inkişafa başlamış, hattâ Bediüzzaman'ın bir makalesiyle Adapazarı ve İzmit havalisinde elli bin kişi cemiyete dahil olmuştu.

Hürriyeti su-i tefsir etmemek ve meşrutiyeti meşrutiyet-i meşrûa olarak kabul etmek lâzım geldiğini ileri sürerek bu hususta dinî gazetelerde makaleler neşrediyor ve hitabelerde bulunuyordu. Bu makale ve hitabeleri, emsalsiz denecek kadar beliğ ve mukni idi. Ehl-i ilim ve ehl-i siyaset, Said Nursî'nin bu yazılarından ve derslerinden çok istifade etmişlerdir. O zamandaki intibah-ı millîyi, Anadolu ve Asya'nın saadet-i dünyeviyesinin fecr-i sâdıkı olarak müjde veriyor, fakat elden kaçmaması için evâmir-i şer'iyeyi çabuk imtisal etmenin zarurî olduğunu ileri sürüyordu. "Eğer meşrutiyeti, hürriyet-i şer'iyeyle kabul etmezsek ve öyle tatbik edilmezse, elimizden kaçacak, müstebid bir idareye yerini terk edecek" diye ihtar ediyordu. O nutuk ve makalelerden nümune olarak cüz'î bir kısmını buraya dercediyoruz:

•Hürriyete hitâp
•Yaşasın şeriat-ı Ahmedî
•Hakikat

İstanbul Hahambaşısı Yahudi Karasso ile Bediüzzaman arasında Selânik'te cereyan eden bir konuşma sırasında, Karasso konuşmayı yarıda bırakarak dışarıya fırlamış ve arkadaşlarına, "Eğer yanında biraz daha kalsaydım, az kalsın beni de Müslüman edecekti" diyerek mağlûbiyetini hayret ve telâşla izhar etmiştir. Karasso ki, Osmanlı İmparatorluğunu parçalamak için sinsi ve tertipli bir şekilde çalışan

gizli bir teşkilâta mensup olup, ortada fevkalâde bir rol oynuyordu. Karasso'nun Bediüzzaman'ı ziyaret etmekten maksadı, onu kendi fikrine çevirmek ve meş'um gayesine âlet etmek idi. Fakat heyhat!..

---

(1): Burada belirtilen saat alaturka saate göredir. Şimdi kullanılan saate göre ise Akşam vaktinin girmesinden tam yedi saat sonraya denk gelir.

Haşiye-1: Bediüzzaman'ın çok genç yaşındaki bu vukufiyeti, onun istikbaldeki çok muazzam hizmet-i Kur'âniye ve İslâmiyesi için hazırlanmasını temin etmiştir. Bu kanaatini o zaman izhar ettiğinden, otuz-kırk sene sonra, ilm-i kelâmda bir teceddüd yapan Risale-i Nur Külliyatının telifine Cenâb-ı Hak muvaffak eylemiştir.

Haşiye-2: Aynı vaziyet, seksen senelik hayatında da devam etmiştir.

Haşiye-3: Maatteessüf o risale Van'da bir yangında yanmıştır.

Haşiye-4: Said Nursî, altmış beş sene evvel Van'da Vali Tahir Paşanın yanında iken okuduğu bir gazetede, İngiliz Müstemlekât Nazırının İngiliz Meclis-i Meb'usanında elinde Kur'ân'ı göstererek, "Bu Kur'ân Müslümanların elinde kaldıkça biz onlara hakikî hâkim olamayız. Ya Kur'ân'ı ortadan kaldırmalıyız, veya onları Kur'ân'dan soğutmalıyız" sözü üzerine, ruhunda bir feveran ve nihayetsiz bir gayret uyanır. Kur'ân'ın bir mu'cize olduğunu ispat ederek her tarafa neşretmek ve kâfirleri tam susturmak ister, buna kat'î karar verir. Van'da bulunduğu on beş sene müddet içerisinde hıfzına aldığı seksenden ziyade kitabı ezbere devrettiği gibi, âlem-i İslâmın hal-i hazırda durumu hakkında da gerekli her türlü malûmatı elde eder.

Nazirsiz bir allâme olan Bediüzzaman, daha genç yaşında görünen müstesna zekâ ve ilminden de anlaşıldığı gibi, sair emsalleri fevkinde, kendisine ayrıca hikmet-i Kur'âniye talim edilmişti. Kendisi, asr-ı hâzırın ihtiyacını karşılayacak, zamanın ilmî ve edebî seviyesinin fevkinde bütün dünyaya Kur'ân'ın mu'cize olduğunu ispat ve herkesi ikna edebilecek bir kabiliyet, metanet, emel ve fedakârlık taşıyordu.

Bir buğday tanesi kadar çam çekirdeğinden dağ gibi bir ağacın zuhuru, kudret-i İlâhiyeyi açıkça gösterdiği gibi; maddî hiçbir kuvvete sahip olmayan, bilâkis mazlum ve bir nevi elleri, kolları bağlı bir vaziyette Bediüzzaman'ın çekirdek-misal hayatı ve hizmetiyle tarihin en dehşetli bir devrinde hem Anadolu, hem âlem-i İslâm, hem dünyanın ekserîsine de maddeten tesir edecek ve zihniyetlerini değiştirecek mânevî, küllî ve cihanşümûl bir inkişafın zuhuru, aynen bir kudret-i mutlaka ve istihdam-ı İlâhî ve sevk-i Rabbanî ile olduğu akla ve kalbe görünmektedir.

Filhakika, bir eserinde tahdis-i nimet suretinde hizmet-i imaniyeye ait inayet-i İlâhiyeden bahsederken şöyle der:"

Eski Harb-i Umumîde ve daha evvellerinde bir vâkıa-i sâdıkada görüyorum ki: Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ müthiş infilâk etti; dağlar gibi parçaları dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum validem yanımdadır.

Dedim: "Ana, korkma. Cenâb-ı Hakkın emridir. O hem Rahîmdir, hem Hakîmdir.

"Birden, o hâlette iken baktım ki, mühim bir zât bana âmirane diyor ki:

"İ'câz-ı Kur'ân'ı beyan et."

"Uyandım, anladım ki, bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâptan sonra Kur'ân etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'ân kendi kendini müdafaa edecek. Ve Kur'ân'a hücum edilecek; i'câzı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i'câzın bir nev'ini, şu zamanda izharına—haddimin fevkinde olarak—benim gibi bir adam namzet olacak ve namzet olduğumu anladım."

Haşiye-5: Burada şunu ilâveten beyan etmek icap eder ki: Said Nursî'nin hayatının son otuz-kırk senesinde, din-i İslâma ve Kur'ân'a hizmet cihetinde fevkalâde bir rahmet ve inayetle Risale-i Nur ihsan edildiğinden ve âlemşümûl bir mânevî cihad-ı diniye ve hizmet-i Kur'âniyede bulunduğundan anlaşılmış ve sonra kendileri de bir mânevî ihtarla kaleme almışlardır ki, onun hayatı bir intizam dairesinde geçiyordu. Yani, ileride mühim bir hizmet-i Kur'âniyede bulunacağı için, Cenâb-ı Hak o hizmet-i Kur'âniyeye zemin hazırlamak hikmetiyle, Said'i fevkalhad şartlar içerisinde ve

fevkalâde inayet altında harika bir zekâ ve deha ile mücehhez olarak istihdam ve istimal ediyordu. Onun için, Tarihçe-i Hayat'ın başında beyan edildiği vecihle, onun hayat ve ahvâline bu nokta-i nazarla bakmak lâzımdır. Ve hattâ kendisi Hürriyetten evvel birçok talebelerine, dostlarına,"Bir nur görüyorum, istikbale büyük ümitlerle bakıyorum" diye, ehemmiyetli bir Kur'ân hizmetinin vuku bulacağını haber veriyordu. Bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur'un şimdiki mânevî hizmet-i Kur'ânîye ve imaniyesini, o zamanları siyaset âleminde olacak zannedip, bütün kuvvetiyle İstanbul'da siyaseti dine, Kur'ân'a âlet ederek çalışıyordu.

(2): Nitekim Bediüzzaman'ın dediği gibi, ihbaratın iki kutbu da tahakkuk etmiş; bir iki sene sonra Meşrutiyet devrinde şeâir-i İslâmiyeye muhalif çok âdât-ı ecnebiyeyi ahzetmek ve gittikçe Türkiye'de yerleştirmek; ve şimdi Avrupa'da Kur'ân'a ve İslâmiyete karşı gösterilen hüsn-ü alâka ve bilhassa bahtiyar Alman milletinde fevc fevc İslâmiyeti kabul etmek gibi hâdiseler, o ihbarı tamamıyla tasdik etmişlerdir.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 4

Eski Said Dönemi 4

Nihayet menhus 31 Mart hadisesi meydana gelir. Şeriat isteyen ve o hâdisede ismi karışan on beş kadar hoca idam edilir. Bediüzzaman, onlar mahkeme binasının bahçesinde asılı durdukları ve kendisi de pencereden onları gördüğü bir halde muhakeme olunur. Mahkeme reisi Hurşid Paşa sorar:

“Sen de şeriat istemişsin?”

Bediüzzaman cevap verir:

“Şeriatın bir hakikatine, bin ruhum olsa feda etmeye hazırım. Zira şeriat, sebeb-i saadet ve adalet-i mahz ve fazilettir. Fakat, ihtilâlcilerin isteyişi gibi değil!”

Bediüzzaman’ın divan-ı harpteki bu kahramanca müdafaası, o zaman iki defa tab edilip neşredilmiştir. O dehşetli mahkemeden idamını beklerken beraat etmiş ve mahkemeye teşekkür etmeyerek, yolda Bayezid’den tâ Sultanahmed’e kadar, arkasında kalabalık bir halk kitlesi mevcut olduğu halde, “Zalimler için yaşasın Cehennem! Zalimler için yaşasın Cehennem!” nidâlarıyla ilerlemiştir.

Divan-ı harpteki müdafaasının bir kısmı bu Tarihçe-i Hayat’ta yazılmıştır. Tâ ki 31 Mart hadisesinin içyüzü ve Bediüzzaman’ın kahramanca müdafaası bir derece anlaşılabilsin.

“İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi” yahut “Divan-ı Harb-i Örfî ve Said-i Nursî” adlı eserden parçalar:

- İfade-i Naşir
- Mukaddeme
- On bir buçuk cinayetler
- 1.Cinayet
- 2.Cinayet
- 3.Cinayet
- 4.Cinayet

•5.Cinayet
•6.Cinayet
•7.Cinayet
•8.Cinayet
•9.Cinayet
•10.Cinayet
•11.Cinayet
•Yarı Cinayet
•Şube-yi hafiyeye muhalefet
•31.Mart Hadisesinin Sebebleri
•Divan-ı Harbe Sualler
•Hapishane ve İstanbulun Durumu
•Tenbih

Bundan sonra İstanbul'da fazla kalmaz, Van'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrılır, Batum yoluyla Van'a giderken Tiflis'e uğrar. Tiflis'te, Şeyh San'an Tepesine çıkar. Dikkale etrafı temaşa ederken yanına bir Rus polisi gelir ve sorar:

"Niye böyle dikkat ediyorsun?"

Bediüzzaman der: "Medresemin plânını yapıyorum."

O der: "Nerelisin?"

Bediüzzaman: "Bitlisliyim."

Rus polisi: "Bu Tiflis'dir!"

Bediüzzaman: "Bitlis, Tiflis, birbirinin kardeşidir."

Rus polisi: "Ne demek?"

Bediüzzaman: "Asya'da, âlem-i İslâmda üç nur, birbiri arkasından inkişafa başlıyor. Sizde birbiri üstünde üç zulmet inkişafa başlayacaktır. Şu perde-i müstebidane yırtılacak, takallüs edecek. Ben de gelip burada medresemi yapacağım."

Rus polisi: "Heyhat! Şaşarım senin ümidine."

Bediüzzaman: "Ben de şaşarım senin aklına. Bu kışın devamına ihtimal verebilir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir neharı vardır."

Rus polisi: "İslâm parça parça olmuş."

Bediüzzaman: “Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslâmın müstaid bir veledidir; İngiliz mekteb-i idadîsinde çalışıyor. Mısır, İslâmın zeki bir mahdumudur; İngiliz mekteb-i mülkiyesinden ders alıyor. Kafkas ve Türkistan, İslâmın iki bahadır oğullarıdır; Rus mekteb-i harbiyesinde talim ediyorlar. İlâ âhir...

Yahu, şu asilzade evlât, şehadetnamelerini aldıktan sonra, herbiri bir kıt’a başına geçecek, muhteşem âdil pederleri olan İslâmiyetin bayrağını âfâk-ı kemâlâtta temevvüc ettirmekle, kader-i ezelînin nazarında, feleğin inadına, nev-i beşerdeki hikmet-i ezeliyenin sırrını ilân edecektir.

Van’a muvasalat ettikten sonra, aşâiri (aşiretleri) dolaşarak içtimaî, medenî, ilmî derslerle onları irşada çalışmıştır. Bu hususta, sual-cevap halinde, Münazarat isimli bir kitap neşretmiştir.

Bediüzzaman’ın bir taraftan ehl-i siyasetle, diğer taraftan halk tabakası ve aşiretlerle muhaveresi, şüphesiz ki gayet merak-âverdir. Bütün bunlarda, bu zatın yegâne azim ve gayesinin İslâmiyet nurunun ve Kur’ân hakikatlerinin dünyaya yayılması olduğu ve kendisinin de bir dellâl-ı Kur’ân vazifesini bütün hayatında ifa ettiği görülmektedir.

Bediüzzaman’ın Şarktaki aşâirle muhavere ve münazaralarından birkaç misâl;

- Münazarat

Sonra Van’dan Şam’a gider. Şam ulemasının ilhahı ve ısrarı üzerine, Câmiü’l-Emevîde on bine yakın ve içerisinde yüz ehl-i ilim bulunan azim bir cemaate karşı bir hutbe irad eder. Bu hutbe fevkalâde takdir ve tahsin ile kabule mazhar olur Bilahare, buradaki hutbesi, Hutbe-i Şâmiye namıyla tab edilmiştir.

Bu Hutbe-i Şâmiye, İslâm âleminin içinde bulunduğu maddî-mânevî hastalıkların nelerden ibaret bulunduğunu, felâket ve esarete hangi sebeplerden dolayı maruz kaldıklarını bildiren ve buna karşı çare-i halâs gösteren ve bundan sonra, İslâmiyetin zemin yüzünde maddî-mânevî en yüksek terakkiyi göstereceğini, İslâmî medeniyetin kemal-i haşmetle meydana geleceğini ve zemin yüzünü pisliklerden temizleyeceğini delâil-i akliye ile ispat eden, müjde veren çok kıymettar, bütün Müslümanlara, hattâ insanlığa şâmil bir derstir, bir hutbedir.

Hutbe-i Şamiyenin baş taraflarında diyor:

Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki: Ecnebîler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber; bizi maddî cihette kurun-u vustâda durduran ve tevkif eden, altı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:

1- Ye’sin, (ümitsizliğin) içimizde hayat bulup dirilmesi.

2- Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

3- Adâvete muhabbet.

4- Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabıtaları bilmemek.

5- Çeşit çeşit sarî hastalıklar gibi intişar eden istibdat.

6- Menfaat-i şahsiyesine himmeti hasretmek.

Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da, bir tıp fakültesi hükmünde, hayat-ı içtimaiyemize, eczahane-i Kur’âniye’den ders aldığım “altı kelime” ile beyan ediyorum. Mualecenin esasları onları biliyorum.

•1.Kelime: Emel

•...Birinci cihet olan manen terakki
•...İkinci cihet olan maddi terakki
•2.Kelime: Yeis
•3.Kelime: Sıdk
•4.Kelime: Muhabbet
•5.Kelime: Sirayet-i Seyyie
•6.Kelime: Şûra

Şam'da fazla kalmadı. Şarkî Anadolu'da Medresetü'z-Zehra namıyla vücuda getirmek istediği dârülfununun küşadı için çalışmak üzere İstanbul'a geldi. Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle vilâyât-ı Şarkiye namına refakat etti. Yolda, şimendiferde iki mektep muallimi ile aralarında bir bahis açılır. Şimendiferde yaptıkları bu mübahasenin hülâsası, Hutbe-i Şâmiye adlı eserin zeylinde yazılmıştır. Birkaç cümlesini aynen alıyoruz:

•1.Sual: Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi?

O vakit Kosova'da, büyük bir İslâm darülfünununun tesisine teşebbüs edilmişti. Orada hem İttihadcılara, hem Sultan Reşad'a der ki: "Şark, böyle bir dârülfununa daha ziyade muhtaç ve âlem-i İslâmın merkezi hükmündedir."

Bunun üzerine şarkta bir darülfunun açılacağını vaadederler. Bilâhare Balkan Harbi çıkmasıyla, o medrese yeri, yani Kosova istilâ edilir. Bunun üzerine müracaatla Kosova'daki darülfunun için tahsis edilen on dokuz bin altın liranın şark darülfununu için verilmesini talep eder, bu talebi kabul edilir.

Bediüzzaman tekrar Van'a hareket eder. Van Gölü kenarındaki Artemit'te (Edremit) o darülfununun temeli atılır. Fakat ne çare ki Harb-i Umumînin zuhuruyla, teşebbüs geri kalır. Zaten o kış Molla Said, talebelerine "Hazır olunuz, büyük bir musibet ve felâket bize yaklaşıyor" diye haber vermişti.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 5

Eski Said Dönemi 5

Bediüzzaman Said Nursî'nin Gönüllü Alay Kumandanı olarak vatan ve millete fedakârane hizmetleri:

Bediüzzaman Kafkas Cephesinde Enver Paşa ve fırka kumandanının hayranlıkla takdir ettikleri hizmet-i cihadiyeyi yaptıktan sonra, Rus kuvvetlerinin ilerlemesinden dolayı Van'a çekildi. Van'ın tahliyesi ve Rusların hücumu sırasında, bir kısım talebeleriyle Van Kal'sında şehid oluncaya kadar müdafaaya kat'î karar verdikleri halde, geri çekilen Van Valisi Cevdet Beyin ısrarıyla, Vastan kasabasına çekildi. Vali, kaymakam, ahali ve asker Bitlis tarafına çekilirken, bir alay Kazak süvarisi Vastan üzerine hücum etmişti. Molla Said, Van'dan kaçan ahalinin mal ve çoluk çocuklarının düşman eline geçmemesi için, otuz-kırk kadar kaçamamış asker ve bir kısım talebeleriyle o Kazaklara karşı koymuş ve hepsinin kurtulmasını sağlamıştır. Hattâ, hücum eden Kazaklara dehşet vermek için, geceleyin onların üstündeki yüksek bir tepeye hücum tarzında çıkıyor; gûya büyük bir imdat kuvveti gelmiş zannettirerek, Kazakları oyalayıp ilerletmiyordu. Böylelikle, Vastan'ın Rus istilâsından kurtulmasına sebep olmuştur.

O muharebe zamanlarında sipere döndüğü vakit, kıymettar talebesi Molla Habib ile İşârâtü'l-İ'câz namındaki tefsirini telif ediyordu. Bazan avcı hattında, bazan at üzerinde, bazan da sipere girdikleri zaman, kendisi söylüyor, Molla Habib de yazıyordu. İşârâtü'l-İ'câz'ın büyük bir kısmı bu vaziyette telif edilmiştir.

Bu harika tefsirin başındaki "İfade-i Meram"ı tefsir hakkında bir derece malûmat vermesi itibarıyla aynen dercediyoruz.

•Tenbih
•İfadet-ül Meram

O muharebede, yirmi talebe kadar kıymettar ve İşârâtü'l-İ'câz tefsirinin kâtibi olan Molla Habib, İran Cephesinde kumandan Halil Paşa ile mühim bir muhabere vazifesini temin ettikten sonra Vastan'da şehid düşer.

O muharebeler esnasında, Ermeni fedaileri bazı yerlerde çoluk çocuğu kesiyorlardı. Buna karşı Ermenilerin çocukları da bazan öldürülüyordu. Bediüzzaman'ın bulunduğu nahiyeye binlerle Ermeni çocuğu toplanmıştı. Molla Said askerlere "Bunlara ilişmeyiniz" diye emretti. Daha sonra bu Ermeni çoluk çocuğunu serbest bıraktı; onlar da, Rusların içerisindeki ailelerinin yanına döndüler. Bu hareket Ermeniler için büyük bir ibret dersi olup, Müslümanların ahlâkına hayran kalmışlardı. Bu hâdise üzerine, Ruslar bizi istilâ ettiklerinde, fedâi komitelerin reisleri Müslüman çoluk çocuğunu kesmek âdetini bırakıp, "Madem Molla Said bizim çoluk çocuklarımızı kesmedi, bize teslim etti; biz de bundan sonra Müslümanların çocuklarını kesmeyeceğiz" diye ahdettiler. Molla Said, bu suretle o havalideki binlerle mâsumların felâketten kurtulmasını temin etmiş oldu.

Bir müddet sonra, Ruslar Van ve Muş tarafını istilâ edip, üç fırka ile Bitlis'e hücum ettiği sırada, Bitlis Valisi Memduh Bey ile Kel Ali, Bediüzzaman'a,

"Elimizde bir tabur asker ve iki bin kadar gönüllünüz var; biz geri çekilmeye mecburuz" dediler.

Bediüzzaman onlara,

"Etraftan kaçıp gelen ahalinin ve hem de Bitlis halkının malları, çoluk ve çocukları düşman eline düşecek. Biz mahvoluncaya kadar dört-beş gün mukavemete mecburuz," demesi üzerine, onlar,

"Muş'un sukut etmesi dolayısıyla otuz topumuzu askerler bu tarafa kaçırmaya çalışıyorlar. Eğer sen, o otuz topu gönüllerinle ele geçirebilirsen, birkaç gün o toplarla mukabele ederiz ve ahali de kurtulur" dediler.

Bediüzzaman, "Öyle ise ben, ya ölürüm veya o topları getiririm" diyerek üç yüz gönüllünün başına geçti. Geceleyin, Nurşîn tarafına,

topların getirildiği cihete gitti. Topları takip eden bir alay Rus Kazağına, kendi muhbirleri “Bitlis’i müdafaa eden gönüllü kumandanı üç bin adamla ve dağdaki meşhur Musa Bey bin kişiyle topları kurtarmaya geliyorlar” diyerek pek ziyade mübalâğa ile ihbar etmeleri üzerine, Kazak kumandanı korkmuş, ilerleyememişti. Bediüzzaman da, beraberindeki üç yüz gönüllüyü rastgeldikleri toplara birer ikişer taksim edip Bitlis’e gönderir; kendisi ise ilerleyerek topları birer birer kurtarıp, en son topu da üç arkadaşıyla birlikte ele geçirir. Bu şekilde, otuz topun Bitlis’e gelmesini temin eder. O toplarla üç-dört gün asker ve gönüllüler düşmana mukabele edip, bütün ahali ve cihazat ve mallar kurtulur.

Bediüzzaman, o harpte gönüllülere cesaret vermek için sipere girmeyerek avcı hattında dolaşırdı. Avcı hattında en ileride atını sağa sola koştururken, birden hatırına gelir ve ruhuna ilişir ki: “Şu anda şehid olsam, bu vaziyetim, yani en ilerde göze çarpan şu halim, sakın mertebe-i şehadetin bir esası olan ihlâsıma zarar vermesin, bir hodfuruşluk mânâsı olmasın” diyerek, birden atını döndürür ve arkadaşlarının yanına gelir.**(Haşiye-1)**

Avcı hattında dolaşırken, vücuduna dört gülle isabet etmiş, fakat geri çekilmemiş ve gönüllülerin cesareti kırılmaması için sipere dahi girmemiştir. Hattâ bunu işiten Vali Memduh Bey ve kumandan Kel Ali, “Aman geri çekilsin!” diye haber gönderdikleri zaman, demiş:

“Bu kâfirlerin güllesi beni öldürmeyecek!”

Hakikaten üç gülle, ölecek yerine isabet ettiği halde, biri hançerini, diğeri tütün tabakasını delip geçmiş ve kendisine bir zarar vermemiştir.

Geceleyin vali ve kumandan Kel Ali ve ahali kurtulduktan, gönüllüler ve askerler çekildikten sonra, bir kısım fedakâr talebeleriyle Bitlis’te bakiye kalan bir kısım biçareler için kendilerini feda etmek fikriyle kaçmazlar. Sabahleyin düşmanın bir taburuyla müsademe ederler; arkadaşlarının çoğu şehid olur. Hattâ yeğeni ve fedakâr bir talebesi olan Ubeyd dahi kendi bedeline şehid düştükten sonra, düşmanın üç sıra askerini yararak geçip, hayatta kalan üç talebesiyle pek acip bir surette, su üzerinde bulunan bir sütreye girer. Hem yaralı, hem ayağı kırık bir halde, otuz üç saat su ve çamur içinde kalır. Tüfek ellerinde, o vaziyet-i müthişe içinde, üst kattaki

odada düşman askeri ve zabitleri bulunduğu halde, kemal-i istirahat-i kalble ve ahalinin kurtulmasının sevinciyle sürur içinde, beraberindeki arkadaşlarına tesellî vererek der:

“Karşımıza ne vakit çoklukla düşman askerleri gelirse, o vakit silâhlarımızı kullanacağız. Kendimizi ucuza satmayacağız, bir iki düşmana kurşun atmayacağız.”

Lâtif bir inayet-i İlâhiyedir ki, otuz üç saat onlar Rus askerlerini gördükleri ve Ruslar da onları aradıkları halde bulamadılar. Bu esnada Bediüzzaman, talebeleri olan gönüllü fedâilere hitaben,

“Arkadaşlar! Durmayınız. Sizlere hakkımı helâl ettim; beni bırakınız, siz kendinizi kurtarmaya çalışınız” demesi üzerine, fedakâr ve kahraman talebeler,

“Sizi bu halde bırakıp gidemeyiz. Şehid olursak, yine hizmetinizde olsun” deyip kalırlar. Sonra Ruslar esir edip, Van, Celfa, Tiflis, Kiloğrif, Kosturma’ya sevk ederler.

Ermeni fedaileri meşhurdur. Hattâ öyle rivayet ederler ki, “Fedailerin yüzleri, kızarmış kömür üstüne tutulup gözleri patlama derecesine gelse dahi yine sır vermezler.” İşte Ruslar o zaman diyorlardı ki: “Bediüzzaman’ın gönüllüleri, Ermeni fedailerinin fevkindedir. Bunun içindir ki, bizim Kazaklarımızı imhada fazla muvaffak olmuşlardır.”

Bediüzzaman’ı üserâ kampına götürürler. Burada şu şekilde şayan-ı takdir bir hâdise cereyan eder. Şöyle ki:

Bir gün Rus Başkumandanı esirleri teftişe gelir. Teftiş esnasında, Bediüzzaman kumandana selâm vermez ve yerinden kalkmaz. Kumandan kızar, belki tanımamıştır diyerek tekrar önünden geçtiği zaman yine yerinden kalkmayınca, kumandan tercüman vasıtasıyla der:

“Beni herhalde tanımadılar?”

Bediüzzaman:

“Tanıyorum, Nikola Nikolaviç’tir.”

Kumandan:

“Şu hâlde Rus ordusuna, dolayısıyla Rus Çarına hakaret ediyorlar!”

Bediüzzaman:

“Hakaret etmedim. Ben bir Müslüman âlimiyim. İmanlı bir kimse, Cenâb-ı Hakkı tanımayan bir adamdan üstündür. Binaenaleyh, ben sana kıyam etmem” der.

Bunun üzerine Bediüzzaman divan-ı harbe verilir. Birkaç zabit arkadaşı, hemen özür dileyerek vahim neticenin önlenmesine çalışmasını istirham ederler.

Fakat Bediüzzaman:

“Bunların idam kararı, benim ebedî âleme seyahat etmem için bir pasaport hükmündedir” deyip kemal-i izzet ve şecaatle hiç ehemmiyet vermez.

Nihayet idamına karar verilir. Hüküm infaz edileceği vakit, namaz kılmak için müsaade ister; vazife-i diniyesini îfadan sonra, atılacak kurşunlara göğsünü gereceğini beyan eder. Tam bu esnada, namazını eda ederken, Rus kumandanı gelerek, Bediüzzaman’dan özür dileyip:

“O hareketinizin, mukaddesatınıza olan bağlılıktan ileri geldiğine kanaat getirdim, rica ederim, beni affediniz” diyerek verilen idam hükmünü geri alır.

Bediüzzaman, iki buçuk sene kadar Sibirya taraflarında esarette kalır. Bütün hayatını, fîsebilillâh Kur’ân’a, İslâmiyete, Sünnet-i Seniyenin ihyasına hasr ve vakfeden bu fedakâr-ı İslâm, buralarda da kat’iyen boş durmaz. İçerisinde bulunduğu muhiti tenvir ve irşad için çalışır. Bu müddet içinde kendisiyle beraber esarette bulunan zabitlere dersler veriyordu. Birgün, doksan zabit arkadaşına ders verdiği sırada, bir Rus kumandanı gelir, “Siyasî ders veriyor” diye dersine mâni olursa da, faaliyetinin dinî, ilmî, içtimaî olduğunu öğrenince serbest bıraktırır.

Nihayet esaretten firar ile kurtulup Petersburg ve Varşova’ya gelmeye muvaffak olur. Bilâhare, Viyana tarikiyle 1334 senesinde İstanbul’a teşrif eder.

Harb-i Umumîde gönüllü alay kumandanı olan Bediüzzaman Said Nursî, bu esaret hayatını bir eserinde **(Haşiye-2)** şöyle

anlatıyor:

- Yirmi Altıncı Lem'anın dokuzuncu ricasından bir kısım: Harb-i Umumîde, esaretle, Rusya'nın şark-ı şimalîsinde...

Haşiye-1: İşte, muharebenin şiddetli anında, hayat-memat meselesi vaktinde "Benim zahiren kahramanlık gibi görünen bu vaziyetim hakikî ihlâsa aykırı olmasın?" diye düşünmesi, kemalât-ı insaniyenin bir misalidir, denilebilir. Meydan-ı harpte, düşman karşısında, gülleler içerisinde, talebelerine cesaret vermek için en elzem bir kahramanlığı fiilen göstermek emeliyle avcı hattında atını sağa sola döndürürken, bu suretle cesaret-i imaniye ve şehamet-i İslâmiyeyi en âlâ bir derecede, bir kumandan mânâsıyla ifa ederken, ruhunda ve niyetinde en âli ve safî bir mertebe-i kemâl olan sırr-ı ihlâsı kaçırmamayı ehemmiyetle düşünmesi ve dikkat kesilmesi, onun zahiren takdire şayan hizmet-i diniyesi, fedakârane mücahedesi kadar, belki daha ziyade, ruhunun kemaline de delâlet eder. İşte, Molla Said bütün hayatının şehadetiyle gerçi beyne'l-İslâm "Bediüzzaman," "Sahibüzzaman," "Fahrüddeveran," "Fatinü'l-asır" ünvanlarıyla yâd edilmiş. Fakat bu, hiçbir zaman hakikatsiz ve bir sözden ibaret değildir. Risale-i Nur ile yaptığı muazzam hizmet-i imaniye ve Kur'âniyesi ve teşkil ettiği hamiyet-i diniye ile serfiraz milyonlar fedakâr talebelerin kudsî şahs-ı manevisi, bir şahid-i sadık ve bir delil-i katı'dır.

Haşiye-2: Bu esaretten hayli zaman geçtikten sonra, Barla'ya bir esir gibi gönderilen Üstad, eski macera-yı hayatından bir kısmını da "Yirmi Altıncı Lem'a'nın On Üçüncü Ricası" olarak kaleme almıştır. Merak edenler o risaleye müracaat edebilirler.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 6

Eski Said Dönemi 6

İstanbul'u tekrar şereflendirmesi, ehl-i ilmi ve halkı çok fazla memnun ve mesrur etti. Kendisine haber verilmeden, Meşihat dairesindeki "Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye" azalığına tâyin olundu. Darü'l-Hikmet, o zaman, Mehmed Akif, İzmirli İsmail Hakkı, Elmalılı Hamdi gibi İslâm âlimlerinden mürekkep bir İslâm akademisi mahiyetinde idi.

Çok zeki, kahraman ve gayyur bir âlim olan veled-i mânevîsi ve biraderzadesi Abdurrahman (rahmetullahi aleyh) şöyle anlatıyor:

"1334 senesinde esaretten geldikten sonra, amcam rızası olmadan Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'ye âza tâyin edildi. Fakat esarette çok sarsılmış olduğundan, bir müddet mezunen vazifeye gidemedi. Çok defa istifa etmek teşebbüsünde bulundu, fakat dostları bırakmadılar. Bunun üzerine Darü'l-Hikmete devama başladı. Haline dikkat ediyordum ki, zaruretten fazla kendine masraf yapmıyordu. 'Maişetçe neden bu kadar muktesit yaşıyorsun?' diyenlere cevaben:

"Ben sevâd-ı âzama tâbi olmak isterim. Sevâd-ı âzam ise, bu kadar tedarik edebilir. Ben, ekalliyet-i müsrifeye tâbi olmak istemem' demişlerdir.

"Darü'l-Hikmet'ten aldığı maaştan miktar-ı zarureti ayırdıktan sonra, mütebakisini bana vererek, 'Hıfzet!' derdi. Ben de, bir sene zarfındaki fazla kalmış paraları amcamın bana olan şefkatine; hem malı istihkar etmesine itimaden, haberi olmadan tamamen sarf ettim. Sonra bana dedi ki: 'Bu para bize helâl değildi, millet malı idi, niçin sarf ettin? Madem ki öyledir, ben de seni vekilharçlıktan azl ile kendimi nasbettim!"

"Bir müddet aradan geçti. Hakaikten on iki telifatını tab' ettirmek kalbine geldi. Maaştan toplanan paraları, o telifatların tabına verdi. Yalnız bir iki küçüğü müstesna olmak üzere, diğerlerini etrafa meccanen dağıttı. Niçin sattırmadığını sual ettim. Dedi ki:

“Maaştan bana kut-u lâyemut caizdir, fazlası millet malıdır. Bu sûretle millete iade ediyorum.”

Darü’l-Hikmet’teki hizmeti, hep böyle şahsî teşebbüsü ile idi. Çünkü, orada müştereken iş görmek için bazı mâniler görüyordu. Onu tanıyanlar biliyorlar ki, Bediüzzaman kefenini boynuna takmış ve ölümünü göze almıştır. Onun içindir ki, Darü’l-Hikmeti’l-İslâmiye’de demir gibi dayandı. Ecnebi tesiratı, Darü’l-Hikmet’i kendine âlet edemedi. Yanlış fetvalara karşı pervasızca mücadele etti. İslâmiyete muzır bir cereyan ortaya atıldığı vakit, o cereyanı kırmak için eser neşrederdi.

Esaretten avdetinden sonraki İstanbul hayatına dair kaleme aldığı bir parçadır

- Yirmi Altıncı Lemanın 10.Recası: Mevte dair tefekkür
- Yirmi Altıncı Lemanın 11.Recası: Çamlıca Tepesinde bir tefekkür

İstanbul’da Dârü’l-Hikmet’te bulunduğu zaman, Sünûhat risalesinde yazdığı gayet acip bir vâkıa-i ruhaniye:

- Rüyada bir hitabe

Bediüzzaman, yanında başka kitaplar bulundurmuyordu.

“Neden başka kitaplara bakmıyorsun?” denildiğinde,” buyururlardı ki:

“Herşeyden zihnimi tecrid ile Kur’ân’dan fehmediyorum.”

Eserlerden nakletse de, bazı mühim gördüğü mesâili, tağyir etmeden alırdı.

“Niçin aynen böyle tekrar ediyorsun?” diye sorulduğunda,

“Hakikat usandırmaz. Libası değiştirmek istemem” buyururdu.

Yukarıda bir nebze zikredilmişti ki, Bediüzzaman, hakaik-i Kur’âniyeye **(1)** ait on iki telifatını tab ettirmişti. Bu eserlerden üç-dördü Türkçe olup, mütebakisi Arabîdirler. Bu zamana kadar hiçbir kitapta emsali bulunmayan bir tarz-ı beyan ve ifadeyle hakikatleri ispat ediyorlar.

•Mukaddeme: Mesnevi-i Nuriyenin mukaddemesi

---

(1): Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin İstanbul’da ve bir kısmını bilâhare Ankara’da tab ile neşrettiği o zamanki eserleri, kırk sene sonra “Arabî Mesnevî-i Nuriye” ismiyle birarada bir mecmua halinde neşredildi. İşte bu Mesnevî-i Nuriye’nin mukaddemesinde bu eserler hakkında diyor:

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 7

Eski Said Dönemi 7

Dârü'l-Hikmet'te bulunduğu zamanlarda geçirdiği bir inkılâb-ı ruhîyi, bilâhare neşretiği bir eserinde şöyle beyan ediyor:

•3.Nokta: Eski Said'in gâfil kafasına müthiş tokatlar indi...

Yazının sonunda diyor: "Nâkıs ve perişan istidadım elbette lâyıkıyla o mürşid-i hakikînin âb-ı hayat hükmündeki feyzini massedip alamıyor. Fakat ehl-i kalb ve sahib-i halin derecâtına göre, o feyzi, o âb-ı hayatı, yine onun feyziyle gösterebiliriz. Demek, Kur'ân'dan gelen o Sözler ve o nurlar, yalnız aklî mesâil-i ilmiye değil, belki kalbî, ruhî, hâlî mesâil-i imaniyedir. Ve pek yüksek ve kıymettar maarif-i İlâhiye hükmündedirler."

"Harb-i Umumîde mağlûbiyetimizden dolayı fazla müteessir olduğunuzu görüyoruz" diyenlere cevaben,

"Ben kendi elemlerime tahammül ettim; fakat, ehl-i İslâmın eleminden gelen teellümat beni ezdi. Âlem-i İslâma indirilen darbelerin en evvel kalbime indiğini hissediyorum. Onun için bu kadar ezildim. Fakat bir ışık görüyorum ki, o elemlerimi unutturacak inşaallah" diyerek tebessüm eylerdi.

İstanbul'da en büyük ve en ehemmiyetli ve tesirli hizmet-i vataniye ve milliyesinden birisi de Hutuvât-ı Sitte adlı eseriyle gaddar zalimlerin yüzlerine tükürüp, izzet-i diniyeyi ve şeref-i İslâmiyeyi muhafaza etmesidir. İstanbul'un yabancılar tarafından işgali sıralarında, İngiliz Anglikan Kilisesinin, Meşihat-i İslâmiyeden sorduğu altı sualine, altı tükürük mânâsında verdiği mâkul ve sert

cevapları, onun derece-i cesaret ve kemalât ve şecaatını fiilen göstermektedir. Hutuvât-ı Sitte'yi neşrettiği zaman, Çanakkale'de muharebe oluyordu. İstanbul'un işgalini müteakip İngiliz Başkumandanına bu eser gösterilir ve Bediüzzaman'ın bütün kuvvetiyle aleyhte bulunduğu kendisine ihbar edilir. O cebbar kumandan, idam kararıyla vücudunu ortadan kaldırmak istediyse de, fakat kendisine, Bediüzzaman idam edilirse bütün Şarkî Anadolu İngiliz'e ebediyen adâvet edeceği ve aşiretler her ne pahasına olursa olsun isyan edecekleri söylenmesi üzerine birşey yapamaz.

İstanbul'da, İngilizler desiseleriyle Şeyhülislâmı ve diğer bazı ulemayı lehlerine çevirmeye çalışmalarına mukabil, Bediüzzaman, Hutuvât-ı Sitte adlı eseri ve İstanbul'daki faaliyetiyle İngilizin, âlem-i İslâm ve Türkler aleyhindeki müstemlekecilik siyasetini ve entrikalarını, tarihî düşmanlığını etrafa neşrederek, Anadolu'daki Millî Kurtuluş Hareketini desteklemiş, bu hususta en büyük âmillerden birisi olmuştu.

Bu hizmetine dair kendi ifadesinden bir parça:

"Bir zaman İngiliz devleti, İstanbul Boğazının toplarını tahrip ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmda, o devletin en büyük daire-i diniyesi olan Anglikan Kilisesinin Başpapazı tarafından, Meşihat-ı İslâmiyeden dinî altı sual soruldu. Ben de o zaman, Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyenin âzâsı idim. Bana dediler: 'Bir cevap ver. Onlar, altı suallerine altı yüz kelimeyle cevap istiyorlar.' Ben dedim: 'Altı yüz kelimeyle değil, altı kelimeyle değil, hattâ bir kelimeyle değil, belki bir tükürükle cevap veriyorum. Çünkü o devlet, işte görüyorsunuz, ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı mağrurane üstümüzde sual sormasına karşı yüzüne tükürmek lâzım geliyor... Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!' demiştim."

İstanbul'daki bu çok ehemmiyetli ve muvaffakiyetli hizmetinden Türk milletine pek ziyade menfaatler husule geldiğini müşahede eden Ankara hükûmeti, Bediüzzaman'ın kıymet ve ehemmiyetini

takdir ederek Ankara'ya davet ederler. M. Kemal Paşa, şifreyle davet etmişse de, cevaben,

"Ben, tehlikeli yerde mücahede etmek istiyorum. Siper arkasında mücahede etmek hoşuma gitmiyor. Anadolu'dan ziyade burayı daha tehlikeli görüyorum" demiştir.

Üç defa şifreyle davet ediliyor. Eski Van Valisi, dostu meb'us Tahsin Bey vasıtasıyla davet edildiği için, nihayet karar verir ve Ankara'ya gelir. Ankara'da alkışlarla karşılanır. Fakat ümit ettiği muhiti bulamaz. Kendisi, Hacı Bayram civarında ikamet eder. Meclis-i Meb'usanda dine karşı gördüğü lâkaytlık ve Garplılaşmak bahanesi altında Türk milletinin kudsî mefahir-i tarihiyesi olan şeair-i İslâmiyeden bir soğukluk gördüğü için, meb'usların ibadete, bilhassa namaza müdavim olmalarının lüzum ve ehemmiyetine dair bir beyanname neşreder ve meb'uslara dağıtır. Kâzım Karabekir Paşa da M. Kemal'e okur. O beyanname şudur:

•1. Millet Meclisinde Neşredilen Beyanname

Bu meb'usana hitap, namaz kılanlara altmış meb'us daha ilâve eder. Namazgâh olan küçücük odayı, büyük bir odaya tebdil ettirir.

Bu parça, meb'uslara ve umum kumandanlara ve ulemalara okutturulmakla, Reisle şiddetli bir münakaşaya sebebiyet verir. Birgün divan-ı riyasette, elli-altmış meb'us içinde, karşılıklı fikir teatisinde, M. Kemal Paşa,

"Sizin gibi kahraman bir hoca bize lâzımdır. Sizi, yüksek fikirlerinizden istifade etmek için buraya çağırdık. Geldiniz, en evvel namaza dair şeyleri yazdınız, aramıza ihtilâf verdiniz" der.

Bu söz üzerine, Bediüzzaman, birkaç mâkul cevabı verdikten sonra, şiddetle ve hiddetle iki parmağını ileri uzatarak,

"Paşa! Paşa! İslâmiyette, imandan sonra en yüksek hakikat namazdır. Namaz kılmayan haindir, hainin hükmü merduttur" der. Fakat Paşa tarziye verir, ilişemez.

Bediüzzaman, Ankara'da bulunduğu müddetçe, en birinci maksadı olan, Şark Darülfünununun tesisi için uğraşmaktan kat'iyen geri durmadı.

Birgün meb’uslar heyetine der:

“Bütün hayatımda bu darülfununu takip ediyorum. Sultan Reşad ve İttihadcılar, yirmi bin altın lira verdiler. Siz de o kadar ilâve ediniz.”

O zaman, yüz elli bin banknot vermeye karar verdiler. Bunun üzerine, “Bunu meb’uslar imza etmelidirler” der. Bazı meb’uslar diyorlar ki:

“Yalnız, sen medrese usulüyle, sırf İslâmiyet noktasında gidiyorsun. Halbuki şimdi garplılara benzemek lâzım.”

Bediüzzaman:

“O vilâyât-ı şarkiye, âlem-i İslâmın bir nevi merkezi hükmündedir; fünun-u cedide yanında ulûm-u diniye de lâzım ve elzemdir. Çünkü, ekser enbiyanın şarkta, ekser hükemanın garpta gelmesi gösteriyor ki, şarkın terakkiyatı din ile kaimdir. Başka vilâyetlerde sırf fünun-u cedide okuttursanız da, şarkta herhalde millet, vatan maslahatı namına, ulûm-u diniye esas olmalıdır. Yoksa, Türk olmayan Müslümanlar, Türke hakikî kardeşliğini hissedemeyecek. Şimdi bu kadar düşmanlara karşı teavün ve tesanüde muhtacız. Hattâ bu hususta size bir hakikatli misal vereyim:

“Eskiden, Türk olmayan bir talebem vardı. Eski medresemde, hamiyetli ve gayet zeki o talebem, ulûm-u diniyeden aldığı hamiyet dersiyle her vakit derdi: ‘Salih bir Türk, elbette fâsık kardeşimden ve babamdan bana daha ziyade kardeştir ve akrabadır.’ Sonra, aynı talebe, talihsizliğinden, sırf maddî fünun-u cedide okumuş. Sonra ben, dört sene sonra esaretten gelince onunla konuştum. Hamiyet-i milliye bahsi oldu. O dedi ki:

“ ‘Ben şimdi, râfizî bir kürdü, salih bir Türk hocasına tercih ederim.’ Ben de,

“ ‘Eyvah!’ dedim, ‘Ne kadar bozulmuşsun!’ Bir hafta çalıştım, onu kurtardım, eski hakikatli hamiyete çevirdim.

“İşte, ey meb’uslar, o talebenin evvelki hali, Türk milletine ne kadar lüzumu var! İkinci hali, ne kadar vatan menfaatine uygun olmadığını fikrinize havale ediyorum. Demek—farz-ı muhal olarak—siz başka yerde dünyayı dine tercih edip, siyasetçe dine ehemmiyet vermeseniz de, herhalde şark vilâyetlerinde din tedrisatına azamî ehemmiyet vermeniz lâzım.”

Bu hakikatli maruzat üzerine, muhalifler dışarı çıkıp, yüz altmış üç meb’us o kararı imza ederler.

Tarihce-i Hayat : 1.Kısım : Eski Said 8

Eski Said Dönemi 8

Bediüzzaman, küçük yaşında iken tasavvur ettiği ve hayatını o yolda feda etmeye azmettiği ve hayatının bir gayesi ve neticesi olarak kabul ettiği “âlem-i İslâmda büyük bir intibah ve inkişaf” emeliyle Ankara’ya gelmişti. Daha Meşrutiyetin ilânından evvel, İstanbul’a gelmeden, Şarkî Anadolu’da yüzlerce ehl-i ilim ve erbab-ı fazilet kimselerle mübahaseleri ve İstanbul’da birden bire meydana çıkarak ulemayı hayrete sevk etmesi ve ehl-i siyaseti telâşa düşürmesi, ruhunda büyük bir İslâmî inkılâbın müessisi halinin mevcut olduğunu gösteriyordu. Ve kendisi, daha eskiden ruhunda bu vazifenin mes’uliyetini, hem şevk ve sururunu hissetmişti.

Hürriyetin ilânını müteakip, gazetelerde meşrutiyeti şeriata hâdim yapmakla, Anadolu ve âlem-i İslâm kıt’asında büyük bir saadetin zuhuruna vesile olunacak ümidiyle neşrettiği makaleler ve muhtelif içtimalardaki nutukları, hep bu mezkûr niyet ve tasavvurunun neticesi idi. El-Hutbetü’ş-Şâmiye, Sünuhat ve Lemeat gibi bazı eserlerinde de görüldüğü gibi, “Şu istikbal zulümatı ve inkılâpları içerisinde en gür ve en muhteşem sadâ, Kur’ân’ın sadâsı olacaktır!” diye beyanatı vardı.

Abbasîleri müteakiben âlem-i İslâm içinde İslâmî idareyi ele alan Türklerin bin senelik muazzam idaresinden ve hilâfet sürmelerinden sonra, bütün dünyayı dehşete veren bir harb-i umumî meydana gelmiş, Osmanlı Devleti inkıraz bulmuş, İslâmın ebedî düşmanları merkez-i hükûmeti istilâ ederek, Müslümanlığın mahvolduğu kanaatine varmışlardı. İşte, Bediüzzaman, İlâhî kudretin tecellîsiyle ve ihsanıyla, böyle en elzem bir vakitte, dine revaç verebilecek bir teşekkülün zuhuru dolayısıyla ve kendisi de beraber çalışmak ümidiyle Ankara’ya gelmişti. Avn-i İlâhî ve mu’cize-i Peygamberî ile düşman taarruzlarını def eden ve milletin idaresinin başına geçen yeni hükûmet-i Cumhuriyede, doğrudan doğruya Kur’ân’a istinad eden ve âlem-i İslâmın vahdetini nokta-i istinad yapacak ve

İslâmiyetin hakikatinde mevcut kuvve-i ulviye ile maddî ve mânevî medeniyeti meydana getirecek bir niyet ve gayeyi bulundurmak ve aşılamak üzere Mecliste çalışıyordu. Fakat pek kuvvetli maniler karşısına çıktı.

Âlem-i İslâmı alâkadar eden ve bin üç yüz yıllık ümmetin, dehşetli tehlikesinden istiaze ettiği (Allah'a sığındığı) bir zamanın ve fitneyi ateşlendireceklerin kimler olduğunu anlamış bulunuyordu. Birgün riyaset odasında, M. Kemal Paşa ile iki saat kadar konuştular. İslâm ve Türk düşmanlarının arasında nam kazanmak emeliyle şeair-i İslâmiyeyi tahrip etmenin bu millet ve vatan ve âlem-i İslâm hakkında büyük zarar tevlid edeceğini; eğer bir inkılâp yapmak icap ediyorsa, doğrudan doğruya İslâmiyete müteveccihen Kur'ân'ın kudsî kanun-u esasî noktasından yapmak lâzım geldiği mealinde ihtarlarda bulunur ve şu temsili ders verir.

•29.Mektubun 6.Kısmının 1.Desisesi

M. Kemal Paşa itiraz ile içindeki niyet ve hâlet-i ruhiyesini ifadeyle Bediüzzaman'ı kendine çekmek ve nüfuzundan istifade etmek ister. Ve Bediüzzaman'a meb'usluk, hem Darü'l-Hikmetteki eski vazifesini, hem Şarkta Şeyh Sünûsî'nin yerine vaiz-i umumî, hem bir köşk tahsisi gibi teklifler yapar.

Bediüzzaman, rivayetlerde gelen eşhas-ı âhirzamana ait haberlerin mühim bir kısmını ve Hürriyetten evvel İstanbul'da tevilini söylediği hadislerin ihbar ettiği âhirzamanın dehşetli şahıslarının âlem-i İslâm ve insaniyette zuhur ettiğini görür. Ve yine, gelen rivayetlerden, onlara karşı çıkacak ve mukabele edecek olan hizbü'l-Kur'ân hakkında, "O zamana yetiştiğiniz zaman, siyaset canibiyle onlara galebe edilmez; ancak mânevî kılıç hükmünde i'câz-ı Kur'ân'ın nurlarıyla mukabele edilebilir" tavsiyesine müraatla, Ankara'da teşrik-i mesai edemeyeceği için, kendisine tevdi edilmek istenen meb'usluk, Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye gibi Diyanetteki azalığı, hem vilâyât-ı şarkiye vaiz-i umumiliği tekliflerini kabul etmez. Kendisini fikrinden vazgeçirmek için çalışan ve Ankara'dan ayrılmamasını rica için istasyona kadar gelen bir kısım meb'usların da arzularına uyamayacağını bildirerek Ankara'dan ayrılır, Van'a

gider. Ve orada hayat-ı içtimaiyeden uzaklaşarak Erek Dağı eteğinde, Zernabad Suyu başında bir mağaracıkta idame-i hayat etmeye başlar.

Ankara'daki hayatına dair Risale-i Nur'dan bir parça

(Yirmi Üçüncü Lem'a "Tabiat Risalesi"nden)

…Bin üç yüz otuz sekizde Ankara'ya gittim. İslâm Ordusunun Yunan'a galebesinden neş'e alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müthiş bir zındıka fikri, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessâsâne çalıştığını gördüm. "Eyvah," dedim. "Bu ejderha imanın erkânına ilişecek!" O vakit, şu âyet-i kerime bedâhet derecesinde vücud ve vahdâniyeti ifham ettiği cihetle, ondan istimdad edip, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur'ân-ı Hakîmden alınan kuvvetli bir burhanı, Arabî bir risalede yazdım. Ankara'da, Yeni Gün Matbaasında tab ettirmiştim. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli burhan tesirini göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu.

Tarihce-i Hayat : 2.Kısım : Barla

2.Kısım: Barla hayatı

İkinci Kısım

Barla hayatı

- Barla Dönemi 1
- Barla Dönemi 2
- Barla Dönemi 3

Tarihce-i Hayat : 2.Kısım : Barla 1

Barla Dönemi 1

Risale-i Nur'un zuhuru

Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin Şarkî Anadolu'da dünyaya gelişinden itibaren geçirdiği hayat safhalarını buraya kadar birer birer gördük, temaşa ettik. Şimdi, geçen kırk-elli senelik hayatının neticesi ve meyvesi hükmünde, tarihin pek ender kaydettiği cihan vüs'atindeki muazzam bir dâvâya giriyoruz. Bütün maddî ve mânevî zulmetleri izale edip âlemi nuruyla ziyalandıracak olan Risale-i Nur meydana çıkıyor; dünya ilim ve irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğuyor!

Bediüzzaman Hazretlerinin vilâyât-ı şarkiyeden Garbî Anadolu'ya nefyedilmesi, Risale-i Nur'un zuhuru, telif ve neşri

Van'da, mezkûr mağarada yaşamakta iken, şarkta ihtilâl ve isyan hareketleri oluyor. "Sizin nüfuzunuz kuvvetlidir" diyerek yardım isteyen bir zatın mektubuna, "Türk milleti asırlardan beri İslâmiyete hizmet etmiş ve çok veliler yetiştirmiştir. Bunların torunlarına kılınç çekilmez. Siz de çekmeyiniz; teşebbüsünüzden vazgeçiniz. Millet, irşad ve tenvir edilmelidir" diye cevap gönderiyor. Fakat yine, hükûmet, Bediüzzaman'ı Garbî Anadolu'ya nefyediyor.

Van'da mağaradan çıkarılıp Anadolu'ya hareket etmek üzere jandarmalarla sevk edilirken, yollara dökülüp "Aman, efendi hazretleri, bizi bırakıp gitme. Müsaade buyur, sizi göndermeyelim. Arzu ederseniz Arabistan'a götürelim" diye yalvaran silâhlı gruplara, ahaliye ve ileri gelen zatlara, "Ben Anadolu'ya gideceğim, onları istiyorum" diyerek, hepsini teskin ediyor. Evvelâ Burdur vilâyetine askerî muhafızlarla nefyediliyor. Burdur'da zulüm ve tarassutlar altında işkenceli bir esaret hayatı geçiriyor. Fakat asla boş durmuyor; on üç ders olan Nurun İlk Kapısı kitabındaki hakikatları bir kısım ehl-i imana ders verip, gizli olarak kitap haline getiriyor. Bu hikmet

cevherlerinin kıymetini takdir eden müştak ehl-i iman, el yazılarıyla bu kitabı çoğaltıyorlar. Nihayet, “Burada Said Nursî boş durmuyor, dinî musahabelerde bulunuyor” diye, gizli din düşmanları tarafından rapor tanzim ettiriliyor. Ve burada da, “Ücra bir köşede, mahrumiyetler, kimsesizlik ve gurbet hayatı içinde kendi kendine ölür gider” düşüncesiyle dağlar arasında tenha bir yer olan Isparta vilâyetine bağlı Barla nahiyesine gönderilmeye karar veriliyor.

Bediüzzaman Said Nursî Burdur’da iken, birgün, o zamanın Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Mareşal Fevzi Çakmak Burdur’a geliyor. Vali, Mareşale, “Said Nursî hükûmete itaat etmiyor; gelenlere dinî dersler veriyor” diye şekvâda bulunuyor. Mareşal Fevzi Çakmak, Bediüzzaman’ın ne kadar dâhi ve ne kadar mânevî büyük ve müstakim bir zat olduğunu bildiği için diyor ki: “Bediüzzaman’dan zarar gelmez. İlişmeyiniz, hürmet ediniz.”

Sürgün edildiği bütün yerlerde, Bediüzzaman aleyhinde cebirle, resmî kimseler vasıtasıyla dehşetli propagandalar yaptırılarak, ehl-i imanın Üstad Bediüzzaman’a yaklaşmamaları ve dinî derslerinden istifade etmemeleri için çok menfî gayretler sarf ediliyor. Fakat Üstadın imanî derslerinin nüfuz ve kıymeti, ahali arasında kalbden kalbe sirayet ediyor ve eserlerine olan aşk ve muhabbet, kalbleri istilâ ediyor.

Barla

Barla, ehl-i imanın mânevî imdadına gönderilen Risale-i Nur Külliyatının telif edilmeye başlandığı ilk merkezdir. Barla, millet-i İslâmiyenin, hususan Anadolu halkının başına gelen dehşetli bir dalâlet ve dinsizlik cereyanına karşı, Kur’ân’dan gelen bir hidayet nurunun, bir saadet güneşinin tulû ettiği beldedir. Barla, rahmet-i İlâhiyenin ve ihsan-ı Rabbanînin ve lûtf-u Yezdânînin bu mübarek Anadolu hakkında, bu kahraman İslâm milletinin evlâtları ve âlem-i İslâm hakkında, hayat ve mematlarının, ebedî saadetlerinin medarı olan eserlerin lemean ettiği bahtiyar yerdir.

Bediüzzaman Said Nursî, Barla nahiyesinde daimî ve çok şiddetli bir istibdat ve zulüm ve tarassut altında bulunduruluyordu. Barla’ya nefiy sebebi ise, kalabalık şehirlerden uzaklaştırıp böyle ücra bir köye atılarak, ruhunda mevcut hamiyet-i İslâmiyenin feveran

etmesine mani olmak, onu konuşturmamak, söyletmemek, İslâmî, imanî eserler yazdırmamak, âtıl bir vaziyete düşürüp dinsizlerle mücahededen ve Kur'ân'a hizmetten men etmek idi. Bediüzzaman ise, bu plânın tamamen aksine hareket etmekte muvaffak oldu. Bir an bile boş durmadan, Barla gibi tenha bir yerde Kur'ân ve iman hakikatlerini ders veren Risale-i Nur eserlerini telif ederek perde altında neşrini temin etti. Bu muvaffakiyet ve bu muzafferiyet ise, çok muazzam bir galibiyet idi. Zira o pek dehşetli dinsizlik devrinde, hakikî birtek dinî eser bile yazdırılmıyordu. Din adamları susturulup yok edilmeye çalışılıyordu. Dinsizler Bediüzzaman'ı yok edememişler, uyuşmuş kalb ve akılları ihtizaza getiren İslâmî ve imanî neşriyatına mâni olamamışlardı. Bediüzzaman'ın yaptığı bu dinî neşriyat, yirmi beş senelik eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak devrinde hiçbir zatın yapamadığı bir iş idi.

Bediüzzaman, Barla'ya 1926-1927 senelerinde nefyedilmiştir.**(1)** Bu tarihler, Türkiye'de yirmi beş sene devam edecek bir istibdad-ı mutlakın icrâ-yı faaliyetinin ilk seneleri idi. Gizli dinsiz komiteleri, "İslâmî şeairleri birer birer kaldırarak İslâm ruhunu yok etmek, Kur'ân'ı toplatıp imha etmek" plânlarını güdüyorlardı. Buna muvaffak olunamayacağını iblisane düşünerek, "Otuz sene sonra gelecek neslin kendi eliyle Kur'ân'ı imha etmesini intaç edecek bir plân yapalım" demişler ve bu plânı tatbike koyulmuşlardı. İslâmiyeti yok etmek için, tarihte görülmemiş bir tahribat ve tecavüzat hüküm sürmüştür.

Evet, altı yüz sene, belki Abbasîler zamanından beri, yani bin seneden beri Kur'ân-ı Hakîmin bir bayraktarı olarak bütün cihana karşı meydan okuyan Türk milletini, bu vatan evlâtlarını, İslâmiyetten uzaklaştırmak ve mahrum bırakmak için, Müslümanlığa ait her türlü bağların koparılmasına çalışılıyor ve bilfiil de muvaffak olunuyordu. Bu vâkıa cüz'î değil, küllî ve umumî idi. Milyonlarca insanın, hususan gençlerin ve milyonlar mâsumların, talebelerin iman ve itikadlarına, dünyevî ve uhrevî felâketlerine taallûk eden çok geniş ve şümullü bir hadise idi. Ve kıyamete kadar gelip geçecek Anadolu halkının ebedî hayatlarıyla alâkadardı. O zaman ve o senelerde, bin yıllık parlak mâzinin delâlet ve şehadetiyle, Kur'ân'ın bayraktarı olarak en yüksek bir mevki-i muallâyı ihraz etmiş bulunan kahraman bir milletin hayatında, İslâmiyet ve Kur'ân aleyhinde dehşetli tahavvüller ve

tahripler yapılıyor ve cihanın en namdar ordusunun bin senelik cihad-ı diniye ile geçen parlak mâzisi ve o mâzide medfun muhterem ecdadı, yeni nesillere ve mektepli talebelere unutturulmaya çalışılıyor ve mâzi ile irtibatları kesilerek birtakım maskeli ve sûretâ parlak kelâmlarla iğfalâtta bulunularak, komünizm rejimine zemin hazırlanıyordu. İslâmiyetin hakikatinde mevcut maddî-mânevî en yüksek terakkî ve medeniyet umdeleri yerine, dinsiz felsefenin bataklığındaki nursuz prensipler, edepsiz edip ve feylesofların fikir ve ideolojileri, gizli komünistler, farmasonlar, dinsizler tarafından telkin ediliyor ve çok geniş bir çapta tedris ve talime çalışılıyordu. Bilhassa İngiliz, Fransız gibi İslâm düşmanlarının İslâm âlemini maddeten ve mânen yıpratmak, sömürmek emellerinin başında, kahraman Türk milletinin dinî bağlardan uzaklaştırılması, örf-âdet, an'ane ve ahlâk bakımından tamamen İslâmiyete zıt bir duruma getirilmek plânları vardı ve bu plânlar maalesef tatbik sahasına konmuştu.

İşte, Bediüzzaman Said Nursî'nin, Risale-i Nur'la Anadolu'daki hizmet-i imaniye ve Kur'âniyesine cansiperane çalışan bir fedai-yi İslâm olarak başladığı seneler ki, zemin yüzünün görmediği pek dehşetli bir dinsizlik devrinin başlangıcı ve teessüs zamanı idi. Bunun için, Bediüzzaman'ın Risale-i Nur'la hizmetine nazar edildiği vakit, böyle dehşetli bir zamanı göz önünde bulundurmak icap eder. Zira, tarihte emsali görülmemiş bu kadar ağır şerait tahtında yapılan zerre kadar hizmet, dağ gibi bir kıymet kazanabilir; ufacık bir hizmet, büyük bir değeri ve neticeyi haiz olabilir.

İşte Risale-i Nur, böyle dehşetli ve ehemmiyetli bir zamanın mahsulü ve neticesidir. Risale-i Nur'un müellifi, yirmi beş senelik din yıkıcılığının hükmettiği dehşetli bir devrin cihad-ı diniye meydanının en büyük kahramanı ve tâ kıyamete kadar ümmet-ı Muhammediyeyi (a.s.m.) dârüsselâma davet eden ve beşeriyete yol gösteren rehber-i ekmelidir. Ve hem Risale-i Nur, Kur'ân'ın elmas bir kılıncıdır ki, zaman ve zemin ve fiiliyat bunu kat'iyetle ispat etmiş ve gözlere göstermiştir. İşte öyle elîm ve fecî ve dehşetli bir devri ihdas eden dinsizlerin icraatı olan pek ağır şartlar dahilinde Bediüzzaman'ın inayet-i Hakla telife muvaffak olduğu Risale-i Nur eserleri, dinsizliğin istilâsına karşı, yıkılması gayr-ı kabil olan muazzam ve muhteşem bir sed teşkil etmiştir. Risale-i Nur, maddiyunluk, tabiiyunluk gibi dine muarız felsefenin muhal, bâtıl ve mümtenî olduğunu, cerh edilmez

burhanlarla, aklî, mantıkî delillerle ispat ederek en dinsiz feylesofları dahi ilzam etmiştir. Küfr-ü mutlakı mağlûbiyete duçar etmiş, dinsizliğin istilâsını durdurmuştur.

Evet, Bediüzzaman'a yapılan o tarihî zulüm ve işkence ve ihanetler altında feveran edip parlayan Risale-i Nur, bu zamanda ve istikbalde bir seyfü'l-İslâmdır. Risale-i Nur, ruhların sevgilisi, kalblerin mahbubu, âşıkların mâşuku, canların cânânı olmuş; icabında bu cânan için canlar feda edilmiştir. Risale-i Nur, beşerin sertacı ve halaskârı mevki-i muallâsında hizmet yapmış ve yapmaktadır. Risale-i Nur, Kur'ân'ın son asırlarda beklenen bir mu'cize-i mânevîsi olarak tulû etmiş ve başta müellifi Bediüzzaman Said Nursî olarak milyonlarla talebeleri ve kardeşleri, bu hakikat-i Kur'âniye etrafında pervaneler gibi dönerek onun nuruyla nurlanmışlar, ondaki Kur'ân ve iman hakikatlerini massetmişler (emmişler), imanlarını kuvvetlendirmişler ve bu hakikat-i kübrâyı bütün dünyaya ilân etmek ve ölünceye kadar onu okumak ve ona hizmet etmek gayesini azmetmişlerdir.

Evet, Türk milletini ve bu vatan ahalisini ve âlem-i İslâmı ebede kadar şerefle yaşatacak ve mâzide olduğu gibi istikbalde de tarihin altın sahifelerine, Kur'ân ve İslâmiyet hizmetinde âlem-i İslamın pişdarı ve namdar kumandanı olarak kaydettirecek medar-ı iftiharı Risale-i Nur'dur. Büyük bir vüs'at ve külliyeti taşıyan ve Anadolu'da ve İslâm âleminde zuhur edip her tarafta hüsn-ü kabule ve tesire mazhariyetle gittikçe inkişaf ve intişar eden bu eser, Kur'ân'ın malıdır, âlem-i İslâmın ve ehl-i imanın malıdır ve bu vatan ahalisinin İslâmî bir medar-ı iftiharıdır. Bu memlekette hükmeden bir hükûmetin nokta-i istinadı, hem aynı zamanda bütün dünyaya duyuracağı muazzam hakikatler manzumesidir ki, inşaallah bir zaman gelip radyoyla bütün âlemlere ders verilecek ve ilân edilecektir.

Evet, dünya ilim ve irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğmuştur. Bu yeni doğan güneş, bin üç yüz yıl evvel âlem-i beşeriyete doğmuş olan güneşin bir in'ikâsıdır ve o mânevî güneşin her asırda parlayan lem'alarından birisidir ve beklenilen son mu'cize-i mânevîsidir. Yalnız mâneviyat sahasında değil, zahiren ve maddeten dahi tesirini göstermiştir.

Evet, Risale-i Nur, bütün dünya milletlerinin hayatlarını muhafaza ve müdafaa için sarıldıkları ve güvendikleri atom ve emsâli bomba ve silâhlarının fevkinde muazzam bir tesire sahiptir. Bunun böyle olduğunu, bir parça ilim ve basiret nazarıyla Nur Risalelerine bakanlar ve Risale-i Nur Müellifi Bediüzzaman Said Nursî'nin otuz seneden beri Anadolu'daki hizmet-i imaniyelerine dikkat edenler görür, anlar ve tasdik ederler. Hakikate nüfuz eden zatlar için, Risale-i Nur'un tulûundan bugüne kadar geçen zaman içerisindeki yapılan hizmetin neticeleri nihayet derecede muhteşem ve muazzamdır, milyarlar takdir ve tebrike lâyıktır.

Evet, Risale-i Nur, iman-ı tahkikîyi bu vatanda neşretmekle imanı kuvvetlendirip, bu memleketteki dinsizlik ve imansızlık, dalâlet ve sefahete karşı mukabele ve müspet bir tarzda mücadele ederek bunları mağlûp etmiştir. Büyük ve küllî ve umumî mücahede-i diniyesinde muzaffer olmuştur. Taife-i mücahidîn olan Nur talebeleri, âzamî sadakat ve ittihaddan neşet eden azîm, mânevî, makbul bir sırla rahmet-i İlâhiyenin celbine ve teveccühüne vesile olmuştur. Bu ihlâslı taife-i mücahidîn, küçük bir çekirdek gibi dar bir dairede iken, o çekirdekte âlemi istilâ edecek bir şecere-i tubanın mahiyeti bulunduğu misillü, on dördüncü asr-ı Muhammedîde (aleyhissalâtü vesselâm) Kur'ân'dan çıkan Risale-i Nur'un Anadolu'da tulû ve intişar etmesiyle, neticede neşvünema ederek âlem-i İslâm ve insaniyete kadar genişlemiş ve daha da genişleyecektir.

İşte, Risale-i Nur, hem fevkalâde ihlâsı ve hem yalnız tevhid ve iman akidelerinin hizmetini esas-ı meslek ittihaz ederek bir kudsiyet kazanması ve mahiyetinde bütün hakaik-i Kur'âniye ve İslâmiye mevcut bulunarak her tarafı kaplayacak bir nur-u hakikat olması dolayısıyla, rahmet-i İlâhiye cânibinde, bu millet-i İslâmiyeyi, maddî-mânevî felâket ve helâket tehlikelerinden, bir sedd-i Kur'ânî ve nûr-u imanî olarak muhafazaya vesile olmuştur.

Risale-i Nur, iman ve Kur'ân muhaliflerine karşı mücadelesinde cebir ve münazaa yolunu değil, ikna ve ispat yolunu ihtiyar etmiştir.

Risale-i Nur, yüz otuz risalelerinde, doğrudan doğruya hakikatin berrak veçhesini bütün vuzuh ve çıplaklığıyla göstermiştir. Din-i hak olan İslâmiyeti ve âlem-i insaniyetin hidayet güneşi olan Kur'ân'ın mu'cizeliğini bütün dünya efkârı muvacehesinde ve bütün fikir ve

felsefe sahasında cerh edilmez kat'î delillerle göstermiştir. Ve mantıkî hüccetlerle ispat etmiştir ki, yeryüzündeki bilumum kemalât ve medeniyet ve terakki umdeleri, semavî dinler ve peygamberler eliyle gelmiş ve bilhassa İslâmiyetin zuhuruyla âlem-i insaniyet, İslâm âleminin taht-ı riyasetinde cehalet gayyâsından kurtulmuş ve kurtulacaktır. Felsefe ve hikmetin içerisinde görünen fazilet, menfaat-i umumiye ve saire gibi insanî esaslar ise, güneşin doğmasıyla ondan yayılan ve aydınlanan gece âleminin nurları gibi, Nübüvvet güneşinin tulûu, beşeriyetin fikir ve kalblerinde akisler ve lem'alar husule getirmiş olmasındandır. Hakikatli felsefe ve hikmetin, fen ve san'atın üzerinde görünen bu ışıklar, Kur'ân güneşinin ve Nübüvvet kandilinin âlem-i beşeriyete akislerinden ve cilvelerinden mütevellittir.

Ey âlem-i İslâm! Uyan, Kur'ân'a sarıl, İslâmiyete maddî ve mânevî bütün varlığınla müteveccih ol!

Ve Ey Kur'ân'a bin yıllık tarihinin şehadetiyle hâdim olan ve İslâmiyet nurunun zemin yüzünde nâşiri bulunan yüksek ecdadın evlâdı! Kur'ân'a yönel ve onu anlamaya, okumaya ve onu anlatacak, onun bu zamanda bir mu'cize-i mânevîsi olan Nur Risalelerini mütalâa etmeye çalış. Lisanın, Kur'ân'ın âyetlerini âleme duyururken, hal ve etvar ve ahlâkın da onun mânâsını neşretsin; lisan-ı hâlinle de Kur'ân'ı oku. O zaman sen, dünyanın efendisi, âlemin reisi ve insaniyetin vasıta-i saadeti olursun.

Ey asırlardan beri Kur'ân'ın bayraktarlığı vazifesiyle cihanda en mukaddes ve muhterem bir mevki-i muallâyı ihraz etmiş olan ecdadın evlât ve torunları! Uyanınız! Âlem-i İslâmın fecr-i sâdıkında gaflette bulunmak, kat'iyen akıl kârı değil! Yine âlem-i İslâmın intibahında rehber olmak, arkadaş, kardeş olmak için Kur'ân'ın ve imanın nuruyla münevver olarak İslâmiyetin terbiyesiyle tekemmül edip hakikî medeniyet-i insaniye ve terakki olan medeniyet-i İslâmiyeye sarılmak ve onu, hal ve harekâtında kendine rehber eylemek lâzımdır.

Avrupa ve Amerika'dan getirilen ve hakikatte yine İslâmın malı olan fen ve san'atı, nur-u tevhid içinde yoğurarak, Kur'ân'ın bahşettiği tefekkür ve mânâ-yı harfî nazarıyla, yani onun san'atkârı ve ustası namıyla onlara bakmalı ve "Saadet-i ebediye ve

sermediyeyi gösteren hakaik-i imaniye ve Kur'âniye mecmuası olan Nurlara doğru ileri, arş!" demeli ve dedirmeliyiz.

Ey eski çağların cihangir Asya ordularının kahraman askerlerinin torunları olan muhterem din kardeşlerim!

Beş yüz senedir yattığınız yeter! Artık Kur'ân'ın sabahında uyanınız. Yoksa, Kur'ân-ı Kerîmin güneşinden gözlerinizi kapatarak gaflet sahrasında yatmakla vahşet ve gaflet sizi yağma edip perişan edecektir.

Kur'ân'ın mecrâsından ayrılarak birleşmeyen su damlaları gibi toprağa düşmeyiniz. Yoksa, toprak gibi sefahet ve şehvet-i medeniye sizi emerek yutacaktır. Birleşen su damlaları gibi, Kur'ân-ı Kerîmin saadet ve selâmet mecrasında ittihad ederek, sefahet ve rezalet-i medeniyeyi süpürüp, bu vatana âb-ı hayat olan, hakikat-i İslâmiye sularını akıtınız.

O hakikat-i İslâmiye sularıyla bu topraklarda iman ziyası altında hakikî medeniyetin fen ve san'at çiçekleri açacak, bu vatan maddî ve mânevî saadetler içinde gül ve gülistana dönecektir, inşaallah.

Sadede dönüyoruz. Evet, Bediüzzaman Said Nursî, Barla'da ikamete memur edilip Risale-i Nur'u telif ettiği seneler, yukarıda bir nebze zikrettiğimiz gibi, zerreyi dağ gibi kıymetlendiren ehemmiyetli seneler idi. Nasıl ki kışın dondurucu soğuğunda ve ağır şerait altında bir saatlik nöbet, bir sene ibadetten hayırlıdır. Aynen öyle de, o zaman-ı müthişede, değil yüz otuz risaleyi, belki iman ve İslâmiyete dair hakikî birtek risale yazabilmek dahi, binler risale kıymet ve ehemmiyetinde idi.

Evet, dinsizliğin hükümferma olduğu o dehşetli devirde, ehl-i din, terzil edilmeye çalışılıyordu. Hattâ Kur'ân'ı dahi tamamen kaldırmak ve Rusya'daki gibi dinî akideleri tamamen imha etmek düşünülmüş; fakat millet-i İslâmiyece bir aksülâmeli netice verebilmesi ihtimali ileri sürülünce bundan vazgeçilmiş, yalnız şu karar alınmıştı: "Mekteplerde yaptıracağımız yeni öğretim usulleriyle yetişecek gençlik, Kur'ân'ı ortadan kaldıracak ve bu suretle milletin İslâmiyetle olan alâkası kesilecek" Bütün bu dehşet-engiz plânları çeviren o müthiş fitnenin menbaları, şimdiki dinî inkişafın muarızı ve düşmanları olan haricî dinsiz cereyanların reisleri ve adamları idi. Evet, Türk milleti içerisinde meydana getirilen o dehşetli hadisatın

içyüzünü, tafsilâtını, istikbalin hakikatperest tarihçilerine ve bunları, şimdi Demokrat idaredeki serbestiyetle bir derece neşretmekte olan İslâm-Türk muharrirlerine havale ediyoruz. Bizim vazifemiz, yalnız ve yalnız hakaik-i imaniye ve Kur'âniye ile meşgul olmaktır. Biz yalnız ve yalnız iman ve İslâmiyet cereyanındayız.

Evet, o dalâlet ve zındıkanın en azgın devirlerinde Bediüzzaman Said Nursî, daimî nezaret ve tarassut altında ve böyle müthiş ve pek çok ağır şerait içerisinde idi. Nemrutların, Firavunların, Şeddadların ve Yezidlerin yapamadığı zulümlerin envâı Bediüzzaman'a yapılıyordu. Ve yirmi beş sene böyle devam etti. O zaman âlem-i İslâm, maddeten fakirdi ve müstevlilerin esaretinde bulunuyordu. Bütün gizli fesat ve dinsizlik komiteleri, hem Türkiye'de, hem âlem-i İslâmda müthiş faaliyetler yapıyor ve taraftarları onları destekliyor ve hepsi de İslâmiyet aleyhinde ittifak ediyorlardı.

İşte, Risale-i Nur, Asr-ı Saadette, İslâmın cihanı fetih anahtarları hükmünde olan Bedir, Uhud muharebelerinin ehemmiyeti nev'inden bir kıymeti ihtiva eden bir zamanın mahsulüdür ki, vesile olduğu hizmet-i imaniye ve ifasında bulunduğu mânevî cihad-ı diniye, tarihte Asr-ı Saadetten maada hiçbir zamanda görülmemiş bir azamettedir. Eli kolu bağlı hükmünde olan Bediüzzaman Said Nursî, öyle dehşetli bir esarette, nefiy ve inzivada telif ve neşrettiği yüz otuz parça Risale-i Nur eserleriyle, beliğ bir hatip olarak Anadolu mescidinde ve âlem-i İslâm câmiinde konuşuyor, ehl-i İslâma Kur'ân'dan aldığı dersini tekrar ediyor. Güya Bediüzzaman Said Nursî, on dördüncü asr-ı Muhammedînin ve yirminci asr-ı Milâdînin minaresinin tepesinde durup, muasırları olan ehl-i İslâm ve insaniyete bağırıyor ve bu asrın arkasında dizilmiş ve müstakbel sıralarında saf tutmuş olan nesl-i âti **(Haşiye)** ile bir mürşid-i âzam, bir müceddid-i ekber olarak konuşuyor.

---

(1): Barla'ya nefyedilen Üstad Bediüzzaman, Barla'ya 01.03.1927 (27 Şaban 1345) tarihinde gitmiştir.

Haşiye: Risale-i Nur'a herkesten ziyade iştiyak gösteren, mâsum gençler ve çocuklardır. Binler nümunesinden bir nümunesi şudur: Bir zaman, Bolvadin kazasından geçerken, Üstadın geldiğini

gören ilk ve orta mektep talebeleri, bilâ-istisna hepsi mektebin bahçesinden çıkarak arabanın etrafını alıp selâm veriyorlardı ve lisan-ı halleriyle “Hoşgeldiniz” diyerek tebriklerini ve minnettarlıklarını takdim ediyorlardı. Bunun hikmetini, bir müddet evvel Emirdağında, bindiği faytonun geçtiğini görüp tâ uzaklardan dikenlere basarak “Bediüzzaman dede, Bediüzzaman dede!” diye Emirdağ köylerinin yollarında koşuşan mâsum çocuklar münasebetiyle, Üstadımızdan sormuştuk. O zaman, “Bu mâsumların akılları derk etmiyor; fakat ruhları bir hiss-i kablel-vuku ile hissediyor ki, Risale-i Nur’la bunlar hem imanlarını kurtaracak; hem vatanlarını, hem kendilerini, hem istikballerini dehşetli tehlikelerden muhafaza edecekleri için bu hakikati kalbleri hissetmiş. Ve benim Risale-i Nur’un tercümanı olmam hasebiyle, Risale-i Nur’a ait muhabbet, teşekkürat ve minnettarlığı bana gösteriyorlar” dedi ve onlara dua ettiğini söyledi. Üstad Bediüzzaman, çocukları pek sever, böyle etrafında toplandıklarında, “Mâsum olduğunuz için dualarınız makbuldür, bana dua ediniz” diye onlara iltifat ederdi. İşte, anneleri hep Nur talebeleri olan Bolvadin mâsumlarının samimî alâkalarının sebebi bu idi.

Tarihce-i Hayat : 2.Kısım : Barla 2

Barla Dönemi 2

Risale-i Nur'un telifi ve neşri

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri öyle müşkül ve ağır vaziyetler altında Risale-i Nur Külliyatını telif ediyor ki, tarihte hiçbir ilim adamının karşılaşmadığı zorluklara mâruz kalıyor. Fakat, sönmeyen bir azim, irade ve hizmet aşkına malik olduğu için, yılmadan, yıpranmadan, usanıp bıkmadan, bütün kuvvetini sarf ederek emsalsiz bir sabır ve tahammül ve feragat-ı nefis ile, bu millet ve memleketi komünizm ejderinden, mason âfâtından, dinsizlikten muhafaza edecek—eden ve etmekte olan—ve âlem-i İslâmı ve beşeriyeti tenvir ve irşadda büyük bir rehber olan bu harikulâde Risale-i Nur eserlerini meydana getiriyor.

Yüz otuz parça olan Risale-i Nur Külliyatının telifi, yirmi üç senede hitama eriyor. Nur Risaleleri, şiddetli ihtiyaç zamanında telif edildiğinden, her yazılan risale, gayet şifalı bir tiryak ve ilâç hükmünü taşıyor ve öyle de tesir edip pek çok kimselerin mânevî hastalıklarını tedavi ediyor. Risale-i Nur'u okuyan herbir kimse, güya o risale kendisi için yazılmış gibi bir hâlet-i ruhiye içinde kalarak, büyük bir iştiyak ve şiddetli bir ihtiyaç hissederek mütalâa ediyor. Nihayet öyle eserler vücuda geliyor ki, bu asır ve gelecek asırların bütün insanlarının imanî, İslâmî, fikrî, ruhî, kalbî, aklî ihtiyaçlarına tam cevap verecek ve kâfi gelecek Kur'ânî hakikatler ihsan ediliyor.

Risale-i Nur, Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir tefsiridir. Âyetler, sırasıyla değil; devrin ihtiyacına cevap veren imanî hakikatleri mübeyyin âyetler tefsir edilmiştir.

Tefsir iki kısımdır. Biri, âyetin ibaresini ve lâfzını tefsir eder; biri de, âyetin mânâ ve hakikatlerini izah ile ispat eder. Risale-i Nur, bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymettarı ve en parlağı ve en mükemmeli olduğu, ehl-i tahkik ve tetkikten binlercesinin şehadetiyle ve tasdikiyle sabittir.

Risale-i Nur’un telifi ve neşriyatı, şimdiye kadar misli görülmemiş bir tarzdadır. Bediüzzaman Said Nursî, kendi eliyle risaleleri yazıp teksir edecek derecede bir yazıya malik değildir, yarım ümmîdir. Bunun için kâtiplere sür’atle söyler ve sür’atle yazılır. Günde bir-iki saat telifatla meşgul olarak on, on iki ve bir-iki saatte yazılan harika eserler vardır.

Üstad Bediüzzaman’ın telif ettiği risaleleri, talebeler, elden ele ulaştırmak suretiyle müteaddit nüshalar yazarlar, yazılan nüshaları müellifine getirirler. Müellif, müstensihlerin yanlışlarını düzeltir. Bu tashihatı yaparken, eserin aslı ile karşılaştırmadan kontrol eder. Şimdi de yirmi beş otuz sene evvel telif ettiği bir eseri tashih ederken aslına bakmaz.

Yazılan risaleleri, etraf köylerden ve kazalardan gelenler, büyük bir merak ve iştiyakla alıp gidiyorlar ve el yazısıyla neşrediyorlardı.

Üstad Bediüzzaman, Kur’ân’dan başka hiçbir kitaba müracaat etmeden ve telifat zamanında yanında hiçbir kitap bulunmadan Nur Risalelerini telif etmiştir.

Merhum Mehmed Âkif’in,

Doğrudan doğruya Kur’ân’dan alıp ilhamı,
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı

beytiyle ifade ettiği idealini tahakkuk ettirmek, Bediüzzaman’a müyesser olmuştur.

Risale-i Nur’un neşir keyfiyeti de tarihte hiçbir eserde görülmemiştir. Şöyle ki:

Kur’ân hattını muhafaza etmek hizmetiyle de muvazzaf olan Risale-i Nur’un, muhakkak Kur’ân yazısıyla neşredilmesi lâzımdı. Eski yazı yasak edilmiş ve matbaaları kaldırılmıştı. Bediüzzaman’ın parası, serveti yoktu; fakirdi, dünya metâıyla alâkası yoktu. Risaleleri elle yazarak çoğaltanlar da, ancak zarurî ihtiyaçlarını temin ediyorlardı. Risale-i Nur’u yazanlar karakollara götürülüyor, işkence ve eziyetler yapılıyor, hapislere atılıyordu. Bediüzzaman aleyhinde hükûmet eliyle yaptırılan propaganda ve tazyiklerle her tarafa dehşetler saçılıyor; ahali, Hazret-i Üstada yaklaşmaya, ondan din, iman dersi almaya cesareti kalmayacak derecede evhamlandırılıyordu. Vaktiyle de, din adamlarının, hakikatperestlerin, sırf dindar oldukları için darağaçlarında can vermeleri, bir korku ve

yılgınlık havası meydana getirmişti. Hüküm sürmekte olan eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içinde, ehl-i diyanet sükût-u mutlaka mahkûm edilmişti. Ne dinin hakikatlerinden bahseden hakikî bir risale neşrettiriliyor ve ne de o hakikatler millete ders verdiriliyordu. Bu suretle İslâmiyet, ruhsuz bir ceset haline getirilmeye çalışılıyor; din-i İslâmın mahiyeti ve esaslarını ders vermek, kat'iyen men ediliyordu.**(Haşiye-1)**

İşte başlangıçta pek azgın olan bu dinsizlik devri, Risale-i Nur'un umumiyet kesb eden neşriyatıyla yıkılmış; ehl-i imanın mânevî ve maddî (bilhassa mânevî) hayatına tatbik edilen istibdat zincirleri parçalanmıştır. Risale-i Nur, dinsizliğin belini kırmış ve temel taşlarını târümar etmiştir.

Evet, o zamanlar ki, dinsizliğin mukabil cephesinde Risale-i Nur şimşekler gibi parlamış ve Kur'ân-ı Hakîmin bu nuru bütün satvet ve şevketiyle zuhur ederek perde altında neşrolunmuştur.

Risale-i Nur'dan tahkikî iman dersi alan ve gittikçe ziyadeleşen Nur talebelerinin imanları inkişaf etmiş, imanî bir şehamet ve İslâmî bir cesarete sahip olmuşlardır. Nasıl ki, cesur bir kumandan yüzlerce askere lisan-ı haliyle cesaret verir ve nokta-i istinad olursa, aynen öyle de, Risale-i Nur şahs-ı mânevîsinin mümessili olan Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri başta olarak, tahkikî iman dersleriyle imanları kuvvetlenen yüz binlerce, şimdi milyonlarca Nur talebeleri, ehl-i imana bir nokta-i istinad ve bir hüsn-ü misal olmuşlardır. Nur talebelerinin bu iman kuvvetleri ve dinsizliğe karşı kahramanca mücadeleleri, halkın üzerinde çok tesir yapmış ve bir intibah (uyanıklık) husule getirmiştir. Böylelikle, milletin içindeki korku ve evhamları da Risale-i Nur'la izale etmişler, vatan ve millete umumî bir cesaret, ümit ve ferahlık husule getirip Müslümanları yeisten kurtarmışlardır.

Risale-i Nur'u gaye-i hayat edinen bir Nur talebesi, yüz adam kuvvetinde olduğu ve yüz nâsih kadar iman ve İslâmiyete hizmet ettiği, ehl-i hakikatçe müsellem ve musaddaktır. Nur talebeleri, dinsizliğin şâşaalı taarruzlarına, tantanalı yaygaralarına, zulümlerine, hapislerine, Üstadları gibi, kıymet vermeden, korkmadan, lüzumunda canlarını, mallarını, evlât ve iyâllerini dahi çekinmeden Risale-i Nur'la iman ve İslâmiyete hizmet uğrunda feda etmişlerdir. Nur talebeleri,

tek birşeyi gaye edinmiştir: “İmanlarını kurtarmak niyetiyle Risale-i Nur’u okumak ve rızâ-yı İlâhî için iman ve İslâmiyete Risale-i Nur’la hizmet etmek.” Bu gayelerinde muvaffak olmak için, herşeylerini bu hizmete hizmetkâr yapmışlardır.

Evet, Nur Talebeleri, Ümmet-i Muhammediyeyi sahil-i selâmete çıkaran bir sefine-i Rabbaniyenin hademeleri olduklarına inanmışlardır. Hayatta en büyük gayeleri, Kur’ân ve imana hizmet ederek, ümmet-i Muhammedin refah ve saadet içinde yaşamasına vesile olmaktır. Risale-i Nur’un el yazısıyla neşri senelerinde, evlerinden yedi-sekiz sene çıkmadan Risale-i Nur’u yazıp neşredenler olmuştur. O zamanlar, Isparta havâlisinde, erkek, kadın, genç ve ihtiyarlardan binlerce Nur talebesi, hattâ Nur dershanesi olan Sav Köyü bin kalemle, senelerce Nur Risalelerini yazıp çoğaltıyorlardı. Risale-i Nur, telifinden yirmi sene sonra, teksir makinesiyle neşredilmiş ve otuz beş sene sonra da matbaalarda basılmaya başlanmıştır. İnşaallah, bir zaman gelecek, Risale-i Nur Külliyatı altınla yazılacak ve radyo diliyle muhtelif lisanlarda okunacak ve zemin yüzünü geniş bir dershane-i Nuriyeye çevirecektir.

Risale-i Nur’un neşrinde, mübarek hanımlar da ehemmiyetli fedakârlıklara mazhar olmuşlardır. Hattâ, Hazret-i Üstada gelip, “Üstadım! Ben, efendimin göreceği dünyevî işleri de yapmaya çalışacağım; o senindir, Risale-i Nur’undur” diyen ve erkeklerinin Risale-i Nur hizmetinde çalışmalarına daha fazla imkânlar veren kahraman hanımlar görülmüştür. Risale-i Nur’u yazan efendilerine geceleri lâmba tutarak, onların din, iman hizmetlerine canla başla iştirak etmişlerdir. Risale-i Nur’u, hanımlar, kızlar elleriyle yazmışlar, göz nurları dökmüşler, mübarek kâtibeler olarak imana hizmet etmişlerdir. Hattâ öyle Nur talebesi hanımlar vardır ki, kendilerini son nefeste iman nuruyla hüsn-ü hâtimeye nail edecek Nur Risalelerini hararetle okumuşlar ve diğer din kardeşleri olan hanımlara da okuyup tanıtmışlar; Nurları hanımlar içinde neşrederek, çok hanımların Kur’ân ve iman nurlarıyla nurlanmalarına vesile olup kahramanca hizmette bulunmuşlardır. Risale-i Nur’u okuyup okutmakla iman mertebelerinde terakki edip âdetâ birer mürşid mertebesine yükselmişlerdir. Hanımlar, sırf Allah rızasını tahsil için, safvet ve ihlâsla, Risale-i Nur’daki parlak ve çok feyizli Kur’ân

nurlarına bağlanmış ve kalblerinde sönmez bir muhabbet ve sevgi besleyerek dünya ve âhirette bahtiyar olacak bir vaziyete kavuşmuşlardır. Risale-i Nur'un kıymet ve büyüklüğü, temiz kalblerine o kadar yerleşmiş ki, onu beraberce okuyup dinledikçe, içleri nurlarla, feyizlerle dolup taşmış, nuranî gözyaşları dökerek cûş u hurûşa gelmişlerdir. Ne bahtiyardır o hanımlar ki, Risale-i Nur'un bu mukaddes imanî hizmetinde çalıştıkları için, onlar daima hayırla yâd edilecek, âhiretlerine nurlar gönderilecek, kabirleri Cennet-misâl pürnur olacak ve âhirette de en yüksek mertebelere ulaşacaklardır, inşaallah. En başta Bediüzzaman Hazretlerinin dualarına dahil olmakla beraber, Nur talebeleri mabeynindeki şirket-i mâneviye sırrıyla defter-i hasenatlarına hayırlar kaydedilmektedir. Risale-i Nur'a samimî alâkaları, o fedakâr hanımları, milyonlarca Nur talebelerinin dualarına nail etmektedir. Risale-i Nur'ları okuyup okutmakla büyük mânevî kazançlara, yüksek derecelere erişmektedirler. İnşaallah, ekserî hanımların böyle olmasını, rahmet-i İlâhîden kuvvetle itikad ve ümit ve niyaz ediyoruz.

Basiretli Nur nâşirleri, otuz beş sene evvel Risale-i Nur'daki yüksek hakikatleri görmüş, o kudsî dersleri almış ve o zamandan beri ihlâs ve sadakatla gizli din düşmanlarına göğüs germiştir. Nur kahramanlarının haneleri müteaddit defalar arandığı ve kendileri defalarca hapislere atılarak orada şiddetli azaplar ve sıkıntılar çektirildiği halde, elmas kalemleriyle Risale-i Nur'un bu kadar senedir nâşirliğini yapmışlardır. İstedikleri takdirde dünya nimetleri kendilerine yâr olduğu halde, her türlü şahsî, dünyevî rütbelerden, varlıklardan feragatle, ömürlerini Risale-i Nur'un hizmetine vakfetmişlerdir.

"Acaba, Risale-i Nur şakirtlerindeki bu cehd ve kuvvetin, bu feragat ve fedakârlığın ve bu derece sebat ve sadakatın sebebi nedir?" diye bir sual sorulursa, bu sualin cevabı muhakkak ki şu olacaktır: Risale-i Nur'daki cerh edilmez yüksek hakikatler, iman hizmetinin yalnız ve yalnız rızâ-yı İlâhî için yapılması ve Bediüzzaman Hazretlerinin âzamî ihlâsıdır.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Barla'da sekiz sene kadar kalmıştır. Ekserî zamanlarını kırlarda, bağ ve bahçelerde geçiriyordu. İki-üç saat kadar uzaklıktaki tenha dağlara veya bağlara çekilir, Nur Risalelerini telif eder; bir taraftan da telif ettiği risaleler Isparta ve

havâlisinde el yazısıyla istinsah edilip kendisine gönderildiğinde bunları tashih ederdi. Birgün içinde hem tashihat yapar, hem gidip gelme dört-beş saat süren yerlere yaya olarak gider, hem aynı günün üç-dört saatini telifata hasreder ve hem de çok zaman yemeğini kendisi hazırlardı. O zamanlarda kırk yerde, risaleler, Risale-i Nur'a müştak ilk talebeler tarafından el yazısıyla çoğaltılıyordu. Üstad bu kitapları sırtına yüklenir; dağ, bağ veya kırlara kadar gider, orada tashihini yapar, evine gelirdi. Nefye mahkûm edilerek, zamanın en dehşetli zulmüne mâruz bırakılmış ve kimseyle görüşmesine müsaade edilmemişti. Fakat o, bu yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu. Çünkü o, âlem-i İslâm ve insaniyeti tenvir ve irşad edecek Kur'ân'dan gelen iman hakikatlerini telif ediyor ve aynı zamanda neşrediyordu. Bütün meşgalesini, telif etmekte olduğu eserlere hasretmişti. Birgün gelecek bu eserler Anadolu'ya yayılacak, âlem-i İslâm merkezlerine gidecek, ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini celb edecek ve o zaman, âlem-i İslâmın asırlardır bayraktarlığını yapmış bir millet içerisinde yerleştirilmek istenen dinsizlik, imansızlık ideolojilerini parçalayacak; son asırların dalâlet tâğutlarının şahs-ı mânevîsinden ibaret olan ehl-i küfür, ehl-i sefahet ve ehl-i dalâlet cereyanlarının bu vatanı istilâsına sed çekecek, istikbal nesillerinin ebedî kurtuluş ve saadetini temine medar olacaktır.

İşte o, tarihin en muazzam bir hâdisesinin mebdeini izn-i İlâhî ve tasarruf-u Rabbanî ile hazırladığı için, böyle çok mukaddes bir mânâyı havi dâvânın hâmili bulunduğu itibarıyla, dünyanın en mes'udu, zamanın en bahtiyarı idi. Giyinişinde, gayesinde, idealinde zerre kadar değişiklik ve tezelzül olmamıştı. Bilâkis, hâl-i âlemin itikadlarını düzeltecek, zulmeti izale edecek bir meş'ale-i hidayeti hâmil idi. Vazifesi ve hizmeti, bütün insanların iki cihana ait saadet ve refahını tazammun ettiği için, bir cehd ve azm içinde bulunuyordu.

Haşiye-1: Bütün o dinsizlik icraatını bugünkü dinî inkişafı hazmedemeyen gizli dinsizler yapıyordu.

Tarihce-i Hayat : 2.Kısım : Barla 3

Barla Dönemi 3

Üstadın Barla'daki ikametgâhı, iki odadan ibaret bir evdir. Esasen müstakil bir evi ve yeryüzünde taht-ı tasarruf ve temellükünde bir karış yeri dahi yoktur. Barla'da sekiz sene müddetle ikamet ettiği ev, üç yüz elli milyon ehl-i İslâmın merkezi hükmünde ilk dershane-i Nuriyesidir. Bu dershane-i Nuriyenin altında, daimî akan bir çeşme vardır. Ve önünde, dershane-i Nuriyeye bitişik çok kalın ve üç sütun halinde semaya yükselen gayet muhteşem bir çınar ağacı vardır. Çınar ağacının dalları arasında bir kulübecik yapılmıştır. Burası, Hazret-i Üstadın bahar ve yaz mevsimlerindeki istirahati ve vazife-i tefekküriye ve ubudiyeti için en münasip bir menzildir. Üstadın sıddık hizmetkârları, talebeleri ve Barla ahalisi diyorlar ki:

"Üstadı, geceleri, dershane-i Nuriyenin önündeki bir şecere-i mübareke olan çınar ağacının dalları arasında bulunan kulübecikte, sabahlara kadar tesbihatla, ezkârla terennüm eder görürdük. Hele bahar ve yaz mevsimlerinde bu muhteşem ağacın binlerce dalları arasında şevk ve cezbe içinde uçuşan kuşlar arasında Üstadın böyle sabahlara kadar çalışmasını görürdük de, ne zaman uyur, ne zaman kalkar, bilemezdik."

Üstad çok hasta olur, çok vakitleri de hastalık ve sıkıntıyla geçerdi. Pek az yer, o da bir parça çorba gibi mahdut birşeydi. Geceleri, Kur'ân-ı Kerimden vird edindiği sûreleri ve Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselâmın münacât-ı meşhûresi olan Cevşenü'l-Kebir namındaki münacâtını ve Şâh-ı Geylânî ve Şâh-ı Nakşibend gibi eâzım-ı evliyanın münacat ve hizblerini ve salâvat-ı Nuriyeleri ve bilhassa Risale-i Nur'un menbaı olan Hizbü'n-Nuriye'yi ve âyat-ı Kur'âniyenin lemeatı olan ve bir silsile-i tefekkür bulunan ve Yirmi Dokuzuncu Lem'ada cem edilen hizb ve münacâtları okur, bunları tamam edince de yine Risale-i Nur'la meşgul olurdu. Gündüzleri ise, daima Risale-i Nur'un mütalâası ve tashihiyle meşgul olur; Risale-i Nur hizmetini herşeye tercih eder, Risale-i Nur'a ait, yetişecek acele

bir iş zamanında diğer meşguliyetlerini bırakır, evvelâ o işi tamamlardı.

Said Nursî, bahar mevsiminde menzilinin önündeki muhteşem çınar ağacının dalları arasındaki kulübeciğe çıkar, vazifesini orada ifa eder; Risale-i Nur'un hakikatlerini, menba ve mâden-i hakikîsi olan mele-i âlâda tefeyyüz ve temaşa ve tefekkür ederdi. Üstadın, gerek شَجَرَةٌ مُبَارَكَةٌ sırrına mazhar olan bu çınar ağacı ve gerekse Çam Dağlarındaki o çok ünsiyet ettiği ağaçların ve dağların başındaki tefekkür ve hissiyatını ifade edebilmek acaba mümkün müdür? Asla mümkün değildir. Cenâb-ı Hak, kemâl-i rahmetiyle bu ferd-i ferîdi, kemalât-ı insaniyenin bütün envaını câmi bir istidatta yaratmış ve bu istidatların da azamî şekilde inkişafını irade etmiş ki, bu müstesna zatı, İslâmiyet ağacının son asırlara uzanan ve binler dal budak salan Risale-i Nur şahs-ı mânevîsi itibarıyla bütün hakaikte "üstad-ı küll" hükmüne getirmiş ve topyekûn İslâmiyet hakikatlerinin bir aks-i nurunu ve tecellîsini Risale-i Nur şahs-ı mânevîsinde derc ederek, ehl-i hakikat ve kemali hayretle baktırmış ve böylece, risalet-i Ahmediye ve hakikat-i Muhammediyenin câmi bir âyinesi olan Risale-i Nur ile Said Nursî, bir Said olarak çürümüş, erimiş, fakat mânen bütün âlem-i İslâm olarak tevellüd etmiş, beka bulmuştur. Ve tâ kıyamete kadar Risale-i Nur bâki kalacak ve daima tekemmül edecektir. Hiç mümkün müdür ki, sinek kanadının icadından lâkayt kalmayan ve o kanadın zerrelerinde pek çok hikmet ve maslahatları takip eden Sâni-i Zülcelâl, Risale-i Nur ile, onun telif edildiği menzillerle ve Nur Müellifinin kudsî vazifelerini gördüğü yerlerle alâkadar olmasın ve öyle kudsî hizmetlere hâdim (hizmet eden) olan mekânlar ve dershane-i Nuriyeler, ve şecere-i mübarek, rahmetin kasd-ı tahsisinden hariç kalsın? Kat'iyen mümkün değildir.

Said Nursî Hazretleri Barla'da iken, yaz aylarında bazan Çam Dağına çıkar, bir müddet yalnız olarak orada kalırdı. Bulundukları dağ hayli yüksekti. Barla dershane-i Nuriyesinin önündeki çınar ağacının tepesindeki kulübeciği gibi, Çam Dağının en yüksek tepesinde olan iki büyük ağaç üzerinde dershane-i Nuriye mânâsında birer menzili vardı. Bu çam ve katran ağaçlarının tepelerinde Risale-i Nur'la meşgul oluyordu. Hem ekser zamanlar,

Barla'dan bu ormanlık havaliye gelip giderdi. Ve derdi ki: "Ben bu menzilleri, Yıldız Sarayına değişmem."

Şimdi sözü burada keserek, Üstadın Risale-i Nur'u telif ettiği mezkûr Çam Dağında ve Barla nahiyesindeki hayatına ve Risale-i Nur'un mahiyetine ait risale ve mektuplardan bir kaçını aşağıya derc ediyoruz..

- 4.Mektub: Çam Dağında Hatıra Gelen İki Hatıra
- 6.Mektub: Beş gurbet ve beş ünsiyet
- 13.Mektub: Üstadın Hali, istirahati vs. hakkında sualler
- 22.Lema: İşaret-i Selase Risalesi
- 26.Lemanın 6.Recası: Çam Dağında iken iman-ı billahtan gelen teselli

Bediüzzaman Said Nursî'nin birkaç mektubu ve Nur risalelerinin telifi zamanlarında Risale-i Nur'u el yazılarıyla neşredenlerden bazılarının fıkralarıdır:

- Yirmi Sekizinci Mektubun Üçüncü Meselesinin tetimmesi
- Yirmi Sekizinci Mektubun Yedinci Meselesi
- Mektup: Size Üstad ve talebeler ve ders arkadaşları içinde faide verecek bir fikrimi beyan edeceğim
- Mektup: Uhuvvet için bir düsturu beyan edeceğim
- Mektup: Risalelerinizin herbiri birer deva-yı azîmdir (Husrevin Mektubu)
- Mektup: Nur Risalelerine çok müştak ve onların mütalâasından intibaha gelen bir doktora yazılan mektuptur
- Mektup: Risale-i Nur'un tesvidinde çok hizmeti sebkat eden temiz kalbli, ihlâslı, bir hafız, müdakkik bir hoca olan Hafız Halid'in bir fıkrasıdır.

1.)Mübârek (verimli, bereketli) ağaç. (Nur Sûresi, 24:35)

Tarihce-i Hayat : 3.Kısım : Eskişehir

3.Kısım: Eskişehir hayatı

Üçüncü Kısım

Eskişehir hayatı

Risale-i Nur'un gittikçe inkişaf ettiğini, iman ve İslâmiyetin kuvvetlenmeye başladığını anlayan gizli din düşmanları, "Bediüzzaman, gizli cemiyet kuruyor, rejim aleyhindedir, rejimin temel nizamlarını yıkıyor" gibi uydurma ve hükûmeti aldatıcı tertip ve ithamlarla, 1935 senesinde, Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde, idam kastıyla ve muhakkak surette mahkûm edilmesi direktifiyle hakkında dâvâ açtırılıyor. Bunun üzerine, Dahiliye Vekili ve Jandarma Umum Kumandanı, teçhiz edilmiş askerî bir kıt'a ile birlikte Isparta'ya geliyorlar. Isparta-Afyon yolu boyunca süvari askerleri yerleştiriliyor. Isparta vilâyeti ve civarı askerî birliklerle kontrol altında bulunduruluyor. Bir sabah vakti, mâsum ve mazlum Bediüzzaman inzivagâhından çıkarılarak, talebeleriyle beraber, elleri kelepçeli olarak kamyonlarla Eskişehir'e sevk ediliyor. Yolda, Bediüzzaman ve talebelerine yakın bir alâka duyan müfreze kumandanı Ruhi Bey kelepçeleri çözdürüyor. Bu suretle namazlar kazaya bırakılmadan yola devam ediliyor. Hakikati ve Bediüzzaman'ın mâsumiyetini idrak eden müfreze kumandanı, Bediüzzaman ve talebelerinin bir dostu olmuştur.

Yüz yirmi talebesiyle Eskişehir Hapishanesine getirilen Said Nursî, tam bir tecrid-i mutlak içerisine alınarak, kendisine ve talebelerine dehşetli işkenceler tatbikine başlanıyor. Bediüzzaman Said Nursî, kendisine yapılan bu işkence ve azaplara rağmen, Otuzuncu Lem'a ve Birinci ve İkinci Şuaları telif ediyor. Hapisteki birçok kimseler, Üstad Bediüzzaman hapse girdikten sonra ıslah-ı nefis ederek mütedeyyin bir hale geliyorlar.

Gizli dinsizler, Isparta havalisinde, "Bediüzzaman ve talebeleri idam edilecek" diye propagandalar yaptırarak, korku ve dehşet

saçıyorlar.**(Haşiye-1)** Diğer taraftan Bediüzzaman'ın hapse konulmasından mütevellit muhtemel bir isyan hareketinin vukuundan korkan istibdat ve ceberut devrinin hükûmet reisi, şark vilâyetlerine seyahate çıkıyor.

Halbuki Bediüzzaman, ömrü boyunca müspet hareket etmeyi düstur edinmiş, "Birkaç adamın hatâsıyla yüzer adamların zarar görmesine sebep olunamaz" demiştir. Bunun içindir ki, yapılan o kadar gaddarane zulümler esnasında birtek hadise meydana gelmemiş ve Bediüzzaman Said Nursî, talebelerine daima sabır ve tahammül ve yalnız iman ve İslâmiyete çalışmayı tavsiye etmiştir. Ve bu gibi evhamların, dinsizlik hesabına, maksad-ı mahsusla husule getirildiğini herkes anlamıştır.

Bediüzzaman yüz yirmi talebesiyle beraber 1935'te Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesine sevk ediliyor. Âni yapılan araştırmalarla elde edilen bütün risale ve mektuplar meydanda olduğu halde, mahkûmiyetlerini intaç edecek bir delile rastgelinememiş ve neticede kanaat-i vicdaniye ile, keyfî bir surette Said Nursî'ye on bir ay ve on beş arkadaşına da altışar ay ceza vererek, mütebaki kalan yüz beş kişiyi beraat ettirmiştir. Halbuki isnad edilen suç sabit olsaydı, Bediüzzaman Said Nursî'nin idamına ve arkadaşlarının da hiç olmazsa ağır hapsine hükmedilecekti. Nitekim bu yersiz karara Bediüzzaman itiraz etmiş ve bu cezanın bir beygir hırsızına veya bir kız kaçırıcısına lâyık olduğunu belirterek, kendisinin ya beraatine veya idamına veyahut yüz bir sene hapse mahkûmiyetine hükmedilmesini ısrarla istemiştir.

Burada, harika bir hadiseyi nakletmeden geçemeyeceğiz. Şöyle ki:

Bediüzzaman hapiste iken, birgün, o zamanın Eskişehir Müddeiumumisi Üstadı çarşıda görür. Hayret ve taaccüple ve vazifesine son vereceği ihtarıyla, hapishane müdürüne,

"Niçin Bediüzzaman'ı çarşıya çıkardınız? Şimdi çarşıda gördüm." der.

Müdür de, "Hayır efendim. Bediüzzaman hapishanede, hattâ tecrittedir. Bakınız" diye cevap verir.

Bakarlar ki, Üstad yerindedir. Bu harika vakıa adliyede şayi olur. Hakimler "Bu hale akıl erdiremiyoruz" diye birbirlerine naklederler.

(Haşiye-2)

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ'NİN ESKİŞEHİR MAHKEMESİ MÜDAFAATINDAN BİR KISMI -1935

Eskişehir mahkemesinde, Said Nursî'nin siyasî şeylerle meşgul olmadığı tahakkuk etmiş, sadece bir âyet-i kerimeyi tefsir eden bir risalesinden dolayı ceza verilmiştir ki, âyet-i Kerime tefsirinden dolayı bir müfessiri cezalandırmak, dünyanın hiçbir mahkemesinde görülmemiştir, elbette ve elbette büyük bir adlî hatâdır.

O Müdafaadan Bir Parça;

(Bkz. Eşkişehir Makemesi Müdafaaları)

•Müdafaat hakkında bir mektup
•Müdafaat Safahatının Fihristesi
•Müdafaatıma Gelen Küçük Bir Tenkide Cevaptır
•Mahkemede Cevabım
•Müdafaatın 1.Tetimmesi
•Müdafaatın 2.Tetimmesi
•Ehemmiyetli bir suç olarak sorulan bir mesele
•Kararnameye Karşı İtirazname
•Ehemmiyetli bir hakkımı talep ediyorum
•Ceza Hâkimine Son Müdafaa
•İtizar
•Sonradan ilhak edilmiş bir mukaddeme
•İddia Makamının Son İddiasına Karşı Müdafaa
•Mahkeme-i Temyiz Layihası
•Mahrem bir fıkra
•Tashih Layihası

•16.Mektub: Beş Noktadır

•1.Nokta: Ne için siyasetten çekildin?
•2.Nokta: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten çekiniyor?
•3.Nokta: Sana gelen sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?
•4.Nokta: Evhamlı birkaç sualin cevabıdır
•5.Nokta: Beş küçük mesele

•Zeyl: Bediüzzamanı serbest bırakmamalarının sebebi

Haşiye-1: Evet, zulmün sonu, zalimin mahvına olarak öyle tecellî eder ve etmiştir ki, o plânları yapanlar, şimdi ölümün idam-ı ebedîsine mahkûm bir vaziyette Cehennemin esfel-i safilînine yuvarlanmakta, tam mağlûbiyet ve Cehennem azabından daha şedid azaplar içerisinde, şevketi sönmüş olarak, zelilâne bir ömür geçirmektedirler. Bediüzzaman ise, iman ve İslâmiyetin bahadır ve kahraman bir hâdimi olarak, İslâmî bir izzet ve imanî bir şehametle hâlâ yaşamakta, Kur'ân ve iman hizmetini devam ettirmekte ve İslâmî zaferleriyle Müslüman Türk milletine ve âlem-i İslâma mânevî bayramlar idrak ettirmektedir.

Haşiye-2: Aynen bunun gibi bir vakıa da, Bediüzzaman Denizli hapsinde iken olmuştur. Üstadı, halk, iki-üç defa muhtelif camilerde sabah namazında görür. Savcı işitir. Hapishane müdürüne pürhiddet: "Bediüzzamanı sabah namazında dışarıya, camiye çıkarmışsınız" der. Tahkikat yapar ki, Üstad hapishaneden dışarıya kat'iyen çıkarılmamış. Eskişehir hapishanesinde iken de, bir Cuma günü, hapishane müdürü, kâtip ile otururken bir ses duyuyor: "Müdür bey! Müdür bey!" Müdür bakıyor. Bediüzzaman yüksek bir sesle: "Benim mutlaka bugün Ak Camide bulunmam lâzım. Müdür: "Peki Efendi Hazretleri," diye cevap veriyor. Kendi kendine: "Herhalde, Hoca Efendi kendisinin hapiste olduğunu ve dışarıya çıkamayacağını bilemiyor" diye söylenir ve odasına çekilir. Öğle vakti, Bediüzzamanın gönlünü alayım, Ak Camiye gidemeyeceğini izah edeyim düşüncesiyle Üstadın koğuşuna gider. Koğuş penceresinden bakar ki, Bediüzzaman içeride yok! Hemen jandarmaya sorar, "İçeride idi, hem kapı kilitli" cevabını alır. Derhal camiye koşar. Bediüzzamanın ileride, birinci safda, sağ tarafta namaz kıldığını görür. Namazın sonlarında Bediüzzamanı yerinde göremeyip, hemen hapishaneye döner; Hazret-i Üstadın "Allahü ekber" diyerek secdeye kapandığını hayretler içerisinde görür. (Bu hâdiseyi bizzat o zamanki hapishane müdürü anlatmıştır.)

Tarihce-i Hayat : 4.Kısım : Kastamonu

Dördüncü Kısım

Kastamonu hayatı

Bediüzzaman Said Nursî, Eskişehir hapsinden çıktıktan sonra, Kastamonu vilâyetine nefyediliyor. Uzun bir müddet polis karakolunda ikamete mecbur edildikten sonra, karakolun tam karşısında, daimî bir tarassut altında olan bir eve yerleştiriliyor.

Orada, sekiz sene ağır bir istibdat ve göz hapsi altında bir sürgün hayatı geçirtiliyor. Fakat o, kat'iyen boş durmuyor, neşr-i envar-ı Kur'âniyeye gizli olarak devam ediyor. Bilhassa İnebolu'da çok fedakâr ve faal talebeleri yetişiyor. Aynen Isparta talebeleri gibi, şevkle Risale-i Nur'u yazmaya ve etrafa perde altında neşretmeye başlıyorlar. Karadeniz havalisinde de Risale-i Nur eserleri böylece büyük bir rağbet görmeye başlıyor.

Hazret-i Üstad Kastamonu'da iken, Isparta'daki talebeleriyle daima alâkadar idi. O, izn-i İlâhî ile biliyordu ki, Risale-i Nur'u dünyaya ilân ve neşredecek fedakârlardan ve nâşirlerden kısm-ı âzamı Isparta'dan çıkacak veya Isparta merkezindeki hizmetle bu büyük vazife ifa edilecek.

Risale-i Nur şakirtleri, sevgili Üstadlarının hal ve istirahatiyle çok alâkadardırlar. Müşfik Üstadlarından ve Nurcu kardeşlerinin Risale-i Nur hizmetlerinden sık sık haber almayı arzu ederler.

Bediüzzaman Said Nursî, yirmi yedi sene zarfında, Nur talebelerine hitaben ilmî, imanî, İslâmî mevzularda ve hizmet-i imaniyeye dair bazı mektuplar yazmıştır. Nur talebeleri de, çok müştak oldukları bu mektupları elyazılarıyla çoğaltarak neşretmişlerdir. Din düşmanlarının, postahanelerden Nur Risalelerini ve mektuplarını göndermeyi yasak edecek dereceye varan şiddetli tazyikatları zamanında bu mektupları ve Nur Risalelerini, Nur talebeleri köyden köye, kasabadan kasabaya, vilâyetten vilâyete

götürmüşlerdir. Hattâ kendi aralarında “Nur postacıları” meydana getirmişlerdir. Bütün ruh u canlarıyla gönüllü olan bu Nur postacıları, bu hizmetin en kudsî bir vazife olduğuna inanmışlardır. Gayet ehemmiyetli ve hakikatli olduğu kadar, gayet güzel olan ve Risale-i Nur’un Lâhika Mektupları ismini alan bu mektuplar, Nur talebelerinin ruhî birçok ihtiyaçlarını tatmin etmiştir. Hem Risale-i Nur talebelerine, Kur’ân ve iman hizmetinde birer rehber hükmüne geçmiş, hem İslâmiyet düşmanlarının bütün bütün yalan ve uydurma propagandalarına aldanmamak ve intibah vermek hususunda uyandırıcı bir tesir husule getirmiştir. Ve bu suretle de, dinsizliğin o muvakkat şâşaalı saltanatı devrinde—çok kimselerin ümitsizliğe ve atalete düşürüldüğü o karanlık günlerde—kalblere inşirah ve sürur vermiş ve iman hizmeti için faaliyet aşkını yerleştirmiştir. Ve böylece mü’minleri yeisten kurtarıp, İslâmiyetin, Risale-i Nur’la istikbaldeki parlak zaferlerine işaretler edip müjdeler vermiştir.

Evet, o nûranî Lâhika mektupları ki, ruhları, kalbleri, cezb ve fetheden, akılları teshir eden hakikatlerle doludur. Bu Lâhika mektuplarından bazıları ileride yeri geldikçe derc edilecektir. Hazret-i Üstadın Kastamonu’daki hayatına dair malûmatı, Kastamonu’dan yazdığı mektupları bir kısmından bazı parçalar almakla ve oradaki halis ve sadık Nur talebelerinin mektuplarından birkaç mektubunu bu tarihçeye idhal etmek suretiyle takdim ediyoruz. Aşağıda yazılan mektuplar, beş yüz sahifeden ziyade olan Kastamonu Lâhikası’ndan, Üstadın, Kastamonu’dan Isparta’daki talebelerine gönderdiği mektuplarından beş-on mektuptur. Bu mektuplarda Hazret-i Üstad, talebelerine, el yazısıyla risaleleri yazmalarının, neşretmelerinin ehemmiyetini, Risale-i Nur talebelerinin şimdilik cüz’î gibi görünen hizmetlerinin, hakikatte, kâinatta en muazzam mesele olduğunu ve birgün bu memlekette Risale-i Nur’un nuruyla geniş çapta fütuhat olacağını müjdelemekte, Risale-i Nur’un dairesinin ve neşriyatının temellerini, esaslarını vaz’ ve tahkim etmektedir.

•Kastamonu hayatında yazılan mektuplar için Kastamonu

lahikasına bakınız..

•Mektup: Kastamonu'da Üstad Bediüzzaman'a sekiz sene hizmet eden Mehmet Feyzi ve Çaycı Emin Efendinin, Kastamonu'daki hayatına dair Emirdağı'nda iken Hz. Üstada yazdıkları kıymettar bir mektuplarıdır.

Âyetü'l-Kübra hakkında birkaç söz

Bediüzzaman Hazretleri Kastamonu'da iken, Âyetü'l-Kübra namıyla, Cenâb-ı Hakkın varlığını, birliğini, kâinattaki mevcudatın lisanlarıyla ispat eden muazzam bir risale yazmıştır.

Bu risale için Üstadımız, "Şimdiki dehşetli tahribata karşı bir hakikat-ı Kur'âniye ve bir sedd-i âzamdır" demiştir.

Kalbe geldiği gibi acele olarak yazdırılmış, birinci müsvedde ile iktifa edilmiştir. Üstad, "Yazdığım vakit irade ve ihtiyarım ile olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya ıslah etmeyi muvafık görmedim" buyurmuştur.

Bu risale, ilk defa gizli olarak tab edilmesinden dolayı, Üstad ve talebelerinin hapsine sebep olmuşsa da bilâhare Denizli ve Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri, iki senelik tetkikatlarından sonra beraatlerine ve risalenin iadesine ittifakla karar vermişlerdir.

İmam-ı Ali (r.a.) gayb-âşina nazarıyla bu risaleyi görmüş, "Kaside-i Celcelutiye"sinde bu risalenin ehemmiyetine ve makbuliyetine işaret edip

وَبِٱلاٰيَةِ ٱلكُبْرٰى اَمِنِّى مِنَ ٱلفَجَتْ

fıkrasıyla onu şefaatçi yaparak dua etmiştir.

Bu Âyetü'l-Kübra'nın tetkiki neticesinde Üstad ve talebelerinin beraatle hapisten kurtulmaları, İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu duasının kabulünü ispat etmiştir.

Bu asırdaki dalalet cereyanları, Müslümanların imanlarında şiddetli bir tahribat yapmak teşebbüsüne karşı, bu hakikat-ı Kur'âniyenin, bir sedd-i âzam olarak makam münasebetiyle buraya dercedilmesini Hz. Üstadımız muvafık gördüler...

1.Bab: Vücud-u İlahi Delilleri

- 1.Mertebe: Semavatın delaleti
- 2.Mertebe: Cevv-i Semanın delaleti
- 3.Mertebe: Küre-i arzın delaleti
- 4.Mertebe: Denizler ve Nehirlerin delaleti
- 5.Mertebe: Dağ ve Sahraların delaleti
- 6.Mertebe: Eşcar ve Nebatatın delaleti
- 7.Mertebe: Hayvanat ve Tuyutun delaleti
- 8.Mertebe: Enbiyaların delaleti
- 9.Mertebe: Asfiya ve Sıddıkların delaleti
- 10.Mertebe: Evliyaların delaleti
- 11.Mertebe: Meleklerin delaleti
- 12-13.Mertebe: Müstakim akıllar ve Nurani kalplerin delaleti
- 14-15.Mertebe: Vahiy ve İlhamların delaleti
- 16.Mertebe: Hz.Muhammedin delaleti
- 17.Mertebe:Kur'anın delaleti
- 18.Mertebe: Kainatın heyet-i mecmuasının delaleti
- 19.Mertebe: Esma-yı Hüsnanın delaleti
- İhtar

Üçüncü Şua olan bu Münacât Risalesi, Âyetü'l-Kübra ve beş altı risaleler ile birlikte Kastamonu'da telif edilmiştir. Üstadın Kastamonu'daki hayatının seyrine ve meşguliyetine ve hizmetinin hangi meseleler etrafında döndüğüne parlak bir nümunedir. Evet, Said Nursî, bu risalelerdeki hakikatların delâletiyle, millet ve İslâmiyet için en elzem hizmet olan imanın takviyesi için çalışıyordu.

•3.Şua: Münacat Risalesi

- •Semavatın şehadeti
- •Cevv-i fezanın şehadeti
- •Arzın şehadeti
- •Nehirler ve Denizlerin şehadeti
- •Dağların şehadeti
- •Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti
- •Zî-ruhların şehadeti
- •Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

Tarihce-i Hayat : 5.Kısım : Denizli

Beşinci Kısım

Denizli hayatı

Risale-i Nur'un neşriyat ve fütuhat dairesi gittikçe genişliyor. İştiyakla Nurları okuyanlar, günden güne ziyadeleşiyor. Risale-i Nur'daki harika kuvvet ve tesiratın neticesini müşahede eden gizli İslâmiyet düşmanları yine bir entrika çevirip Risale-i Nur'a ve müellifi Bediüzzaman'a suikastle, "Bediüzzaman gizli cemiyet kuruyor, halkı hükûmet aleyhine çeviriyor, inkılâpları kökünden yıkıyor, Mustafa Kemal'e deccal, süfyan, din yıkıcısı diyor, bunu hadislerle ispat ediyor" gibi bir sürü bahaneler ve plânlarla itham edilerek Kastamonu'dan Denizli Ağır Ceza Mahkemesine, yüz yirmi altı talebesiyle beraber 1943 senesinde sevk ediliyor.**(Haşiye-1)** Sonra, Risale-i Nur Külliyatında siyasî bir mevzu olup olmadığını tetkik için birkaç memurdan müteşekkil bir ehl-i vukuf teşkil edilerek, müsadere edilen Nur Risaleleri ve mektuplar tetkike başlanınca, Bediüzzaman, "Bu vukufsuz ehl-i vukuf, Risale-i Nur'u tetkik edemez. Ankara'da yüksek, ilmî bir ehl-i vukuf teşkil ettirilsin. Avrupa'dan feylesoflar getirilsin. Eğer onlar bir suç bulurlarsa, en ağır cezaya razıyım" der. Bunun üzerine Risale-i Nur Külliyatı ve bütün mektuplar, Ankara'da profesörler ve yüksek âlimlerden mürekkep bir ehl-i vukufa satır satır tetkik ettirilir. Ehl-i vukuf tarafından, "Bediüzzaman'ın siyasî bir faaliyeti yoktur. Onun mesleğinde cemiyetçilik ve tarikatçılık mevcut değildir. Eserleri ilmî ve imanîdir, Kur'ân'ın bir tefsiridir" diye rapor veriliyor. Mahkemeye verilişindeki ithamlar, delilsiz ve ispatsız olduğu için, birtakım uydurma bahane ve tertiplerden ibaret olduğu anlaşılıyor. Neticede, Bediüzzaman büyük bir müdafaa yapıyor. Nihayet, mahkeme ittifakla 16.6.944 tarih ve 199/136 sayılı beraat kararını veriyor. Yüz otuz parça Risale-i Nur Külliyatının hepsine

serbestiyet verip, sahiplerine tamamen iade ediyor. Beraat kararını, Temyiz Birinci Ceza Dairesi, 30.12.1944 tarihli ilâmla, ittifakla tasdik edip, Risale-i Nur dâvâsının hakkaniyeti kaziye-i muhkeme halini alıyor.

Bediüzzaman Said Nursî ve talebelerinden bir kısmı, hapiste dokuz ay kaldıktan sonra beraat kararı üzerine tahliye ediliyor. Fakat Said Nursî Hazretlerini hapishanede zehirliyorlar; ölüm tehlikesi geçiriyor. Cenab-ı Hakkın inayetiyle kurtuluyorsa da, tarihte hiçbir kimseye yapılmayan zulüm, işkence ve ihanetlere mâruz bırakılıyor. Bediüzzaman, gizli dinsiz münafıkların tahrikâtıyla girdiği bütün mahkemelerde olduğu gibi, bu idam plânıyla verildiği mahkemede de hak ve hakikati, pervasızca ve ölümü hiçe sayarak haykırıyor.

Üstad Bediüzzaman, Denizli hapsinde Meyve Risalesini telif etmiştir. Bu risale, bilâhare Asâ-yı Musa mecmuasının başında neşredilmiştir. Meyve Risalesini, iki Cuma gününde telif etmiştir. Hapishanede bulunan bütün Nur Talebeleri ve diğer mahpuslar, Meyve Risalesini yazmışlar, o risalenin hakikatleriyle iştigal etmişlerdir. Hapishaneye kâğıt sokulmuyordu. O eser, gizlice yazılmıştır. Hattâ kibrit kutusuna yazmışlar ve bu gibi şartlar altında çalışmışlardır…**(Haşiye-2)**

Bediüzzaman Said Nursî'nin Denizli Mahkemesi'nde Yaptığı Müdafaadan Bazı Kısımlar

•Bkz. Denizli Mahkemesi Müdafaaları

İslâmiyet düşmanları, Bediüzzaman Said Nursî ve Nur talebelerini mahkemelere sevk ederken, ortalığa korkular ve tehditler yayarlar, resmî makamlara bütün bütün uydurma malûmatlar yazdırırlar, herkesi Bediüzzaman ve Risale-i Nur'dan uzaklaştırmak için uğraşırlar, Nur talebelerinin aralarına fesad sokarak tesanüdlerini bozmak için entrikalar çevirirler.

Bediüzzaman Said Nursî, Nur talebelerinin menfî propagandalara aldanmamaları ve hem de Nur talebelerinin, sevgili Üstadlarıyla görüşmek iştiyakı şiddetli olduğundan bu ruhî ihtiyacı

tatmin için, sair zamanlarda olduğu gibi, Denizli hapsinde de yazdığı mektuplardan bir kısmını buraya dercediyoruz. Hapishanelerde yazılan mektup ve eserleri Nur talebeleri gizlice Üstadlarından getirmeyi temin ederler. Zira Hazret-i Üstad, her hapishanede tecrid-i mutlak içinde bırakılmış ve başkalarıyla görüşmesi yasak edilmiştir.

•Bkz. Denizli Hapsi Mektupları

Meyve'nin Altıncı ve Yedinci Meseleleri

Bediüzzaman Hazretleri Denizli hapsinde iken, gayet mühim dokuz meseleyi ihtiva eden Meyve Risalesi'ni iki Cuma gününde telif etmiştir. Bu eser, Risale-i Nur'un hakikatlarını hülâsaten cemeden kıymettar bir risaledir. Hapis müddetinde Nur talebeleri bu Meyve Risalesi'ni müteaddit defalar yazmak ve okumak suretiyle meşgul olmuşlar. Ve ilk önce gayet gizli olarak kibrit kutuları içine yazılıp koğuşlar arasında neşredilen Meyve Risalesi, bilâhare gayet kıymetli ve menfaatli ve hapislere tiryak gibi faideli olduğu anlaşılmasıyla serbest yazılmış. Denizli Mahkemesine, Temyiz Mahkemesine ve Ankara makamlarına Risale-i Nur'un hakiki müdafaası olarak gönderilmiştir.

Denizli hapsinde çok mühim tesiri olduğu ve taşıdığı kudsî hakaik-i îmaniye itibariyle bir cihette Denizli beraatine vesile olduğu için, ehemmiyetine binaen bu Meyve Risalesi'nden Altıncı ve Yedinci Mes'elelerinin buraya derci münasip görülmüştür.

Meyve Risalesinden;

•6.Mesele: Herbir Fen, Allahı tanıttırır
•7.Mesele: Esmanın haşre delaleti

Haşiye-1: Denizli hapsinin yegâne sebebi, Risale-i Nur'un Isparta ve Kastamonu merkez olarak sair vilâyetlerde intişarı ve böylece din muhabbetinin gittikçe tezayüd etmesi idi. Hattâ, Denizli hapsinden az evvel, Yedinci Şua olan Âyetü'l-Kübrâ risalesi

İstanbul’da gizli tab edilmişti. İman hakikatlerini harika bir surette izah ve ispat eden bu eser de din düşmanlarını telâşa düşürmüş ve Denizli hadisesine bir sebep gösterilmişti.

Haşiye-2: “On Mes’ele”den ibaret olan çok ehemmiyetli “Meyve Risalesi”nden nümune olmak üzere Altıncı ve Yedinci Mes’eleler, Denizli Hayatının sonuna dercedilmiştir, müracaat edilsin.

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ

6.Kısım: Emirdağı hayatı

Altıncı Kısım

Emirdağı hayatı

- Mukaddeme
- Denizli hapsinden tahliyesi ve Emirdağı'na nefyi
- Üstadın Emirdağı'nda zehirlenmesi
- Üstad gelenlerle ne konuşurdu
- Emirdağında iken yazılan mektuplar

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ : Mukaddeme

Mukaddeme

Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin beraat kararı neticesi olarak, Risale-i Nur, ekser vilâyet, kasaba ve köylerde yayılmış ve Nur talebeleri kısa bir zamanda yüz binlerin fevkinde çoğalmıştır. Risaleler teksir ile neşre başlanmış ve kısa bir müddet içinde, 1948 senesi başlarında, (23 Ocak 1948) Üstad ve talebeleri üçüncü defa olarak tekrar hapse alınmıştır.

Evvela üç sene kadar Emirdağında ikamet edebilen Said Nursî, hapisten sonra tekrar Emirdağında üç-dört sene kadar kalmış ve sonra Isparta'ya yerleşmiştir. Ve şimdi doksan yaşına yaklaşan ve tebdil-i havaya çok muhtaç olan Üstad, ara sıra Emirdağına gelip ikametgâhı olan dershane-i Nuriyede kalmaktadır.

Şimdilik Emirdağ hayatının ilk kısmı ki, Afyon hapsine kadar olan safhası zikredilecek, bilâhare Afyon hapsini müteakip tekrar Emirdağındaki hayatı, hizmet-i Nuriyesi beyan edilecektir. Emirdağındaki hayatı, evvelki hayatına nispeten çok daha şâşaalıdır. Hem, musibet ve ithamlara daha ziyade hedef olmuş, daimî tarassuda, hattâ imhaya maruz kalmıştır. Bununla beraber, Risale-i Nur geniş dairede yayılmış, üniversite, memurlar ve ehl-i siyaset muhitinde okunmaya başlanmıştır.

Üstadın Emirdağına nefyinden sonra aleyhinde pek insafsızca iftiralar yapıldığı ve çok geniş bir dairede yalanlarla isnatlara girişildiği münasebetiyle ve Nurların harika neşri dolayısıyla bir hakikati, bu mukaddemede beyan etmek lâzım geldi. Şöyle ki:

Bizim, Said Nursî'nin ayn-ı hakikat olan ahvâl ve harekât ve hizmetinde görünen harikaları beyan etmemizden muradımız, okuyucuların nazar-ı istiğrablarını celb edip—hâşâ—Bediüzzaman'ın şahsını insanlığın alkış tufanına tutmak değil; belki, onun şahsını ve

hizmetini insafsızca iftira ve yalanlarla lekedar etmek isteyen ve dolayısıyla Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesine set çekmeye çalışanların mukabilinde Risale-i Nur'un nurlu, müessir ve saadet-feşan hizmetini belirtmek için Kur'ân'ın bir şakirdi ve Hazret-i Peygamberin bir ümmeti ve Allah'ın bir abdi olarak nâil olduğu ikramları zikrediyoruz. Din düşmanlarının bahanelerle taarruzunu ve insafsız hücumlarını red ve bir mâsumun mâsumiyetini beyan ediyoruz. Hattâ diyebiliriz ki, tarihte Bediüzzaman gibi hilâf-ı hakikat olarak düşünce ve mefkûre, hizmet ve gayesinin tam zıddında şiddetli itham ve isnatlara maruz kalmış bir kimse yok gibidir. Panzehire zehir isnat etmek gibi, bu milleti ve gelecek nesilleri anarşilikten, dinsizlikten, ahlâksızlıktan muhafaza niyet ve harekâtına, sırf imansızlıktan neş'et eden bir dalâlet divaneliğiyle vatana ihanet, gençliği irticaa sevk ve zehirlemek ithamını yapmak, ne kadar acı ve ehl-i insafı ağlatacak elim bir vaziyet olduğu bedihîdir. İşte Bediüzzaman, bir değil, yüz değil, binler defa böyle hilâf-ı hakikat ithamlara dûçar olmuş bir mâsumdur. Hizmetinde böyle olduğu gibi, hususî ahval ve ahlâkı noktasında da ahlâk-ı hamidenin en müstesna örneklerini yaşatmış, edep ve iffetin en şâheser nümunelerini nefsinde gösterebilmiş bir nezahet ve hüsn-ü hulk âbidesidir. Hizmetini ifa eden, dahilî ve haricî hayat ve ef'âline âşinâ olan talebe ve hizmetkârları olan bizler, en yüksek sesimizle ilân ederiz ki:

Üstadın Kur'ân'dan alıp ehl-i iman ve insaniyetin istifadesine arz ettiği ulûm-u imaniyedeki üstadlığı gibi, en ince muamelât ve ahvalinde ve hususî hayatında da Kur'ân-ı Hakîmin hüsn-ü hulk olarak tarif ettiği ve yüksek bir velâyetin tereşşuhatı olan âsâr ve dâimî yüksek bir huzur görünür. Her zaman için her haline nazar-ı dikkat ve ferasetle bakan ehl-i kalb ve erbâb-ı fazilet, onun kalb-i münevverinin bir şems-i hakikat ve mârifet halinde şûle-feşan olduğunu ve bir derya halinde dâimî temevvücde bulunduğunu kemal-i hayretle görmekte ve İslâmiyet ağacının bu son ve kâmil meyve-i münevveriyle zemin ve zamanın iftihar etmekte olduğunu duyurmaktadırlar.

Ey sû-i niyetleriyle ve kendi menfî ruhlarına kıyasla bu ahlâk, edep, iman, mârifet ve hakikat âbidesine dil uzatan ve şeytanları dahi utandıracak derecede iftiralarla bu fazilet timsalini yok etmeye,

tezvire çalışmış bedbahtlar! Bu zâta karşı savurmak istediğiniz iftiralar, saçdığınız zehirler para etmedi. Hak nurunu yaktı ve parlattı. O nur ile âlemleri ziyadar eyledi. Siz ise zelil ve mânen insaniyetin menfurusunuz. Size yazıklar olsun! İnsan libasını taşımanız dahi sizin için elîm ve fecîdir. Buna rağmen sizin için bir necat kapısı var; o kapıyı çalsanız belki kurtulursunuz. Said Nursî ahd etmiş ve ilân etmiş ki: “Benim idamıma çalışanlar dahi eğer Risale-i Nur’la imanlarını kurtarsalar, Risale-i Nur’a sarılsalar; kardeşlerim, siz şahit olunuz, ben onlara hakkımı helâl ediyorum.” Evet onu mahkûm etmek isteyenlerden çoğu ve ekser aleyhinde bulunanlar bugün ona dost olduğu gibi, tezvir ve iftirada bulunan sizler de nedamet etseniz, Nur derslerine kulak verseniz, ümit edilir ki, o şefkat kahramanı, sizin için, affınız için dua eder, niyaz eder. Evet, Said Nursî öyle eşsiz bir kahramandır ki, bu kahramanlığını harp meydanında, mahkeme sandalyesinde müstebitlere karşı gösterdiği halde, gelin, siz düşmanları ve onu yok etmek için çalışanlardan Nura müteveccih olanların selâmet ve kurtuluşu için el açıp gözyaşlarıyla nasıl niyaz ettiğini görün ve onun yüksek bir tevazu ile, milletin her tabakasıyla nasıl kemal-i şefkatle muamelede bulunduğunu anlayın, insanlığın ulvî mertebesini bu zatta seyreyleyin. Onun hakkında senakâr sözler, takdirler, ehl-i dünyanın alkışlanması nev’inden değildir; hakikat-i kâinatın, bu ekmel insana ve insanın yüksek kıymetini, Müslümanlığın hakikî tezahürünü temsil eden mânevî şahsiyetine karşı olan takdir ve tebrikine bir iştiraktir. Evet, Said Nursî’yi, temsil ve terennüm ettiği envar-ı hakikat itibarıyla, yalnız insanlık değil, belki âlem bütün envâ ve ecnâsıyla alkışlıyor, tebrik ediyor. Evet, hizmet-i imaniyesini mâzi, müstakbel takdir ediyor…

Evet, Said Nursî, Cenab-ı Hakkın mâhiyet-i insaniyede derc ettiği hadsiz envâ-ı kemâlâtın hepsinde en ileri ve en mükemmeldir. Bazan yüksek dağ başlarında, büyük kayalıklar arasında gezer, yalnız başına, sessiz dolaşır, bazan bağ ve bahçeleri, nebatat ve hayvanatı temâşâ ve tefekkür edip, sonra dönüp, şehre inip, en büyük siyasî içtimalarda, gayet beliğ ve mâkulâne hitabeler, ahlâkî, edebî nutuklar irad edebilen cevval bir ruh hâletini taşırdı. Hürriyetten evvel ve sonra şarktaki hayatı ve İstanbul’daki feveranlı hayatı, buna bir şahittir. Bir yanda Şarkî Anadolu’da, aşiretler arasında seyahatle onlara ahlâkî ve imanî dersler, öğütler verirken; diğer yanda, Şam’da

allâmelere, siyaset-i İslâmiye noktasında en keskin ve isabetli görüş ve teşhislerle Müslümanların terakki ve kemâlâtının esaslarını tespit edip, üç yüz elli milyon Müslümanın saadetinin fecr-i sadıkını haber veriyordu. Hem, Meşrutiyet zamanında Meclis-i Meb'usana hitabesi ve gazetelerdeki makaleleriyle, Kur'ân'ın kudsî kanun-u esasîsinin vaz ve tatbikinin millet-i İslâmiyeye iki cihanın saadetini kazandırıp hakikî kemalât ve terakkiye medar olacağını haykırıyor ve bu efkârının Divan-ı Harb-i Örfî'de de kahramanca müdafaasını yapıyordu.

İşte, bir nebze beyan edilen ahvâli ve hizmetleri delâletiyle, bu harika zat, âdetâ muhtelif istidat ve ayrı ayrı zekâ ve kabiliyetlerden müteşekkil bir cemaat mahiyetinde idi. İslâmiyetin zuhurundan itibaren bin üç yüz yıl içinde gelip geçen ve İslâmiyet şecere-i nuraniyesinin çeşitli çiçek ve meyveleri olarak asırları tezyin eden umum ehl-i hak ve zekâvetin kemalât ve güzelliklerine sahip olmuş, nişan ve formalarını takmış gibiydi. Sanki ulûm ve maarif-i İslâmiye bu zat vasıtasıyla yeni baştan ihya ediliyordu.

Büyük peygamberin ders ve irşadıyla hakikate ulaşan ve kemâlâtta terakki eden ve herbiri cemaat-i İslâmiyeden bir taifeyi daire-i tenvir ve irşadında yürüten kudsî üstadlar, âlim ve müçtehidler, ayrı ayrı meslek ve ilimlerine bu zâtı vâris tâyin etmişler gibi, mâzinin bütün mehasin ve meziyetlerini giyinerek asrımızda ortaya çıkan bu harika-i zaman Said Nursî Hazretleri, böylece, Kur'ân namına Risale-i Nur'la giriştiği dinî hizmet ve cihad-ı mânevîsiyle, bir cemaatin, yüksek bir heyetin, belki muazzam bir ordunun yapabileceği vazifeleri, küllî hizmetleri, izn-i İlâhî ile yapmıştır. İslâmiyet nurundan ve iman kardeşliğinden gelen bir kuvvet ve rabıta ile teşkil ettiği Nur şakirtleri şahs-ı mânevîsi, ehl-i dalâletin cemaatle hücumuna mukabil çıkmış, bu suretle mü'minlerin nokta-i istinadı, kızıl tehlikenin bu vatanı istilâsına karşı Kur'ânî bir sed ve âlem-i İslâmın kahraman Türk milletine eskisi gibi muhabbet, uhuvvet ve ittifakının medarı olmuştur.

Evet, Said Nursî, gayet câmi bir istidada mâlik bir zattır. Bu istidatların hepsinde çok ileri gitmiştir. Cüz ile küllü, âfâkın en geniş dairesiyle enfüsî dairesini, meselâ zerreyle Samanyolunu beraberce dikkatle tetkik eder, onlardaki envâr-ı tevhidi görür, gösterir ve ispat eder. Bir yandan âlem-i İslâm ve insaniyete uzanan küllî hizmet-i

imaniye ile meşgul, bir yandan inziva hayatı geçirerek kalem-i kudretin mektubatı olan fıtratın antika eserlerini, san'at-ı İlâhiyenin mu'cizelerini temâşâ ve tefekkürle kitab-ı kâinatı mütalâa eder ve böylece hergün bu müteaddit ulvî vazifeleri yaparak mârifet-i İlâhiye ve huzurun nihayetsiz ezvak ve envârında terakki eder.

İşte bu hâlet-i ruhiye ve ahval-i kudsiye, Üstadın hayatının her safhasında müşahede edildiği gibi, Emirdağında geçirdiği hayatı da hep bu mezkûr mânâ ile doludur. Lâhikalardaki mektuplarda bir derece beyan edilmişse de nâkıstır. Bu Tarihçede, ancak denizden bir katrecik ile iktifa edilmiştir.

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ

Denizli hapsinden tahliyesi ve Emirdağı'na nefyi

Said Nursî'nin Denizli hapsinden tahliyesi ve Emirdağı'na nefyi

Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin Haziran 1944 beraat kararı ile hapisten tahliye olunan Nur talebeleri memleketlerine gitmişler. Üstad ise, Ankara'dan bir emir alıncaya kadar Denizli'de Şehir Otelinde kalmıştır. Risale-i Nur talebelerinin hapsi ve muhakemeleri münasebetiyle, Denizli halkı Risale-i Nur'la alâkadar olmuştur. Adliyede iki-üç zat, mahkeme safahatı esnasında Nurlara yakından alâkadarlık göstermişler ve Denizli'de neşrine çalışmışlardır. Bilâhare Nur dairesinde "hâkim-i âdil" ünvanıyla anılan mahkeme reisi ve âzaları ve hizmetleri dokunan hamiyetperverler, âdilâne karar ve gayretleriyle bütün ehl-i imanın sururuna vesile olmak gibi mânevî ve ebedî, parlak bir makam kazanmışlardır.

Said Nursî, Denizli'de iki ay kaldıktan sonra, Afyon vilâyetinin Emirdağ kazasında ikamete memur edilir. Emirdağına 1944 senesi Ağustos ayında nefyedilir. İlk önce on beş gün kadar bir otelde kalır, sonra kira ile bir eve yerleşir; ev kirasını da kendisi verir.

Emirdağındaki hayatı şöyle hülâsa olunabilir:

Daimî tarassut altındadır. Mahkemeden beraat kazanması ve eserlerinin iade edilmesine rağmen, serbest bırakılmış değildir. Eskisinden daha ziyade kontrol ve mütemadiyen pencere ve kapısından nezarete mâruzdur. Mektuplarında da beyan ettiği gibi, Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısını bazan bir günde Emirdağında çekiyordu. Üstada yapılan bed muameleler ve takınılan tavır, Emirdağ ahalisince yakından bilinmektedir. Denizli Mahkemesinin beraati üzerine, mahkeme eliyle Nurların intişarına ve Said Nursî'nin hizmet-i imaniyesine sed çekemeyen gizli dinsizlik komiteleri, bu

defa başka yollardan idarî makamları evhamlandırıp aleyhe geçirerek, hattâ imhasına kadar çalışıyorlardı. Bu plân kat'î idi.

Bir bekçi, kapısı önünden ayrılmazdı. Üstad ile görüşebilmek pek müşküldü. Emirdağında ilk defa Üstadla yakından alâkadar olan Çalışkanlar hanedanı, kasabalarına nefyedilen bu âlim ve fâzıl ihtiyar zâta yakından dostluk göstermişler, hizmetine koşmuşlar, sırf lillâh için olan bu irtibatlarını sû-i tefsir edenlerin yalan ve tezviratına aldırmayarak alâkalarını gevşetmemişlerdi. Çalışkanlarla beraber Emirdağında birçok sadık mü'minler Nura talebe olmuşlar, Üstadın hizmet-i Nuriyesine iştirak etmişler, **(Haşiye-1)** Nur Risalelerini okuyup yazmaya ve etrafa neşre başlamışlardı. Üstadın Emirdağında ikametinden sonra, Risale-i Nur'un dersleriyle halkın mühim bir kısmının ilim, iman, ahlâk ve fazilet bakımından terakki ettiği herkesçe malûm olduğu gibi, resmî zatların ikrarıyla da sabittir. **(Haşiye-2)**

Emirdağ talebeleri, Üstadın Emirdağındaki hayatına dair diyorlar ki:

Üstad Emirdağında daimî tarassut altında bulunuyordu. Açık havalarda gezmeye çıkardı. Üstadın, bahar ve yaz mevsimlerinde mutlaka kırlara çıkmak âdeti idi. Yalnız başına gider, birkaç saat kalır, sonra evine dönerdi. Kırlara çıktığı zaman, çok defa arkasından takip ettirilirdi. Bazan bekçiler, bazan jandarmalar takip ederdi. Hattâ bir defa arkasından kurşun attırılmış, fakat isabet etmemiştir. Birgün bir resmî memur, arkasından koşarak, "Dışarı çıkmak yasak! Başına bere koyamazsın, sarık saramazsın!" diye mütehakkimane ve mütecavizane ifadeler kullanmış, Üstad da geriye dönmüştür. Bu tarz muameleler çoktur.

Üstadın Emirdağdaki hizmeti ve meşgalesi, başka yerlerde olduğu gibi, yalnız bir vazifeye münhasır değildi. Gerek Lâhikalardaki mektuplardan, gerek ziyaretine gelen dostların ve eski ilim arkadaşları ve talebelerinin ihbarından ve gerekse de kendine yakından alâkadar olan talebe, komşu ve halkların müşahedatından anlaşılıyor ki, hakka müteveccih, hakikatten nebean eden müteaddit hizmetleri, vazifeleri vardı ve herbir günde de bu vazifelerini ifaya çalışırdı. Hakaik-i Kur'âniye nurları olan Sözler, Lem'alar gibi

eserlerini telif, tashih ve neşirle meşgul olmakla beraber, kelimat-ı kudret olan masnuat ve mevcudatı seyir ve temaşaya, kitab-ı kâinatı mütalâaya çok müştak idi. Zemin yüzünde yazılan, bahar sahifesinde teşhir edilen rahmet ve hikmetin mu'cizeli eserlerini, eşcar ve nebatat ve hayvanattaki san'at-ı İlâhiyenin harikalarını, simalarında parıldayan tevhid sikkelerini okumaya ziyadesiyle meftun idi. Böylece, hakaik-i imaniyenin, mârifetullahın nihayetsiz ufuklarında hakkalyakîn mertebesinde kanat açıp geziyordu.

Esasen, Kur'ân'dan aldığı mesleğinin bir esası, tefekkürdür. Eserlerinde insanı daima tefekküre sevk eder ve tefekkürü ders verir. İlim ve tefekkür ile kazanılan mârifet-i İlâhiyenin, ruh için kâinat vüs'atinde bir genişlik temin ettiğini ve [1] وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ ايَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ *"herbir şeyde Sâni-i Vâhide işaretler, delil ve âyetler bulunduğunu"* ifade eder; [2] تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ sırrına göre hareket ederdi.

Haşiye-1: Bugün Emirdağ halkı, umumiyetle, Nurlara dost ve taraftardır. Pek çok talebesi vardır. Emirdağında ve civar köylerde Nur dersleri okunmaktadır.

Haşiye-2: Üstad Said Nursî, Emirdağını bir dershane-i Nuriye mânâsında kabul ettiğini söyler. Sav, Barla, Emirdağ, Eflâni gibi Nurların ekseriyetle yayılıp okunduğu kasaba ve köyleri, birer dershane-i Nuriye ünvanıyla yâd eder. Ve kendi Nurs köyü gibi sağ ve ölü umum ahalisine, mâsum çocuklar ve mübarek hanımlarına dua eder, mânevî kazancına hissedar eder.

1.) İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, 1:24.
2.) Bir saat tefekkür, bir sene nâfile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 4:409 (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ

Üstadın Emirdağı'nda zehirlenmesi

Üstadın Emirdağı'nda zehirlenmesi

Bir siyasî memurun iğfali ve "İmhası için yukarıdan emir aldık" demesine aldanan bir bekçibaşı, Üstadın penceresine geceleyin merdivenle çıkarak yemeğine zehir atmış; ertesi gün Üstad zehirlenerek kıvranmaya başlamıştır. Zehirin tesiri çok azîm olduğu halde, kendisi: "Cevşenü'l-Kebir gibi evrad-ı kudsiyelerin feyziyle ölümden muhafaza olunuyorum. Fakat hastalık, ıztırap çok şiddetlidir" derdi. Bir hafta kadar aç, susuz denecek bir halde perişan bir vaziyette inlemiş, sonra biiznillâh şifa bulup, tekrar tashihat gibi Risale-i Nur vazifeleriyle iştigale başlamıştı. Bu şiddetli hastalık zamanlarında asla namazlarını terk etmedi. Yalnız ikinci ve üçüncü zehirlenmek zamanında tahammülü gayr-i kabil bir hastalıkta iki-üç gün farzını yatağında ancak kılabildi.

Ölüm tehlikesi geçirdiği günlerde, bir gece sabaha kadar yanında nöbet bekleyip gözyaşları içinde Üstada dikkat eden iki talebesi diyor: "Sabaha yakın, gözleri kapalı olduğu halde doğruldu, ellerini dergâh-ı İlâhiyeye açıp yavaş bir sesle, birkaç kelime ile Risale-i Nur hizmetinin inkişafına ve talebelerinin selâmetine dua etti. Sonra bayılmış vaziyette yatağa düştü."

Hizmetini, sıra ile iki üç genç talebesi ifa ederdi. Bir müddet onlar da men edilmişse de, çalışkan talebeleri, hizmetinden asla vazgeçmeyerek yüksek bir fedakârlık gösterdiler.

Emirdağının resmî büyük bir memuru, bilâhare Nurun kahraman bir talebesi olan arkadaşına, "Gizlice Said Nursî'nin imhası için, gizli bir plân ve emir var" demiştir. İşte, Üstada yapılan bütün muameleler, böyle bir plânın neticesi olarak cereyan etmiştir. Bir iki defaya münhasır değil, uzun seneler müddetince daimî olduğu için, yapılan zulüm, tarassut ve mânevî baskı çok elîm ve acı idi.

Üstad, ilk iki sene Çarşı Camiine gider, cemaate iştirak ederdi. Ekser günler ikindi namazını camide kılar ve yatsıya kadar orada kalır, sonra evine gelirdi. İki sene böyle devam etti. Sonra kaymakam, “İnsanlarla görüşüyor” diye camiden men etti. Emirdağında ikameti zamanında başta Isparta olarak çok yerlerde Nur Risaleleri el yazısıyla çoğaltılıyordu. Risaleleri okuyup müstefid olanlardan Üstadı görmeye gelenler pek çoktu. Fakat ziyarete gelenlerden az bir kısmı görüşebilmeye muvaffak olurdu. Daha ziyade Risale-i Nur’a kemal-i sadakatle ve ihlâsla hizmet etmeye kabiliyetli olanlar ve sırf lillâh için muhabbet ve uhuvvet taşıyanlar görüşebilir, Üstadın dersini, sohbetini dinleyebilirdi. Üstad, muhtelif istidatta olan her ziyaretçinin derece-i fehim ve idrakine göre konuşur, nazarları Risale-i Nur’a ve hizmet-i imaniyeye çevirir, Risale-i Nur hakikatleriyle imana hizmetin bu millete maddeten ve mânen en büyük menfaatleri temin edeceğini dâvâ ve izah ederdi. Gelen ziyaretçiler, muhtelif halk tabakalarından, gençlerden, ehl-i ilimden idi. Denizli beraatinden sonra memurlar arasında büyük intibah olmuş, Nur’a talebe olanlar çoğalmıştı.

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ

Üstad gelenlerle ne konuşurdu

Üstad gelenlerle ne konuşurdu?

Hemen umumiyetle, Risale-i Nur hizmetinin yegâne maksadı olan imanın kuvvetlenmesinin, vatan ve milleti tehdit eden dinsizlik ve komünistlik tehlikesine mâni olduğunu; şimdi en elzem vazifenin, fertlere ve cemiyete düşen hizmetin imanı kurtarmak ve kuvvetlendirmek bulunduğunu; zamanın en büyük dâvâsının Kur'ân'a sarılmak olduğunu, Risale-i Nur bütün kuvvetiyle bu meseleye hasr-ı nazar ettiğinden, vatan ve millet düşmanları, gizli dinsizler, bahanelerle hücuma geçip aleyhte tahriklerde bulunduklarını; "Fakat biz müspet hareket etmeye mecburuz. Elimizde Nur var, siyaset topuzu yok. Yüz elimiz de olsa, ancak Nura kâfi gelir" diyerek Nurun din düşmanlarını mağlûp edeceğinden, müspet hareket etmenin atom bombası gibi tesiri bulunduğundan, Risale-i Nur'un siyasetle hiçbir alâkası bulunmadığını; mesleğimizin en büyük esasının ihlâs olduğunu, rıza-i İlâhîden başka hiçbir maksat ittihaz edilemeyeceğini, Nurun kuvvetinin işte bu olduğunu; ihlâsla, müspet hareket etmekle inayet ve rahmet-i İlâhiyenin Risale-i Nur'u himaye edeceğini, ilâ âhir, beyan ederdi

Üstadın dersini ve sohbetini dinleyenleri işhad ederek diyebiliriz ki:

Üstadın bir dersi, bir sohbeti, çok gençler için vesile-i necat olduğu gibi, Risale-i Nur'a fedakârâne hizmet için de bir menba-ı istinad olurdu. Nura hizmet eden fedakâr talebelerin ekserisi böyle bir veya birkaç defa Üstadın dersinde, ikazında hazır bulunmuştur. Emirdağında iken, Ankara'ya Nur hizmeti için gönderdiği bir talebesi, hâl-i âleme bakarak, "Bu insanlar ne zaman Nur hakikatlerini dinleyecek, kalın zulmet perdeleri nasıl yırtılacak, mânevî karanlıklar nasıl izale olacak?" diye ümitsizliğe düşer. Sonra birgün Emirdağına Üstadın yanına döndüğü zaman, o büyük Üstad der: "Vazifemiz hizmettir. Muvaffak olmak, insanlara kabul ettirmek, Cenab-ı Hakkın

vazifesidir. Biz vazifemizi yapmakla mükellefiz. Sen orada, ‘Bu insanlar ne zaman Risale-i Nur’u dinleyecekler?’ diye ümitsizliğe düşme, merak etme. Kat’iyen bil ki, mele-i âlânın hadsiz sakinleri, bugün Risale-i Nur’u alkışlıyorlar. Onun için, hiç ehemmiyeti yok. Kıymet, kemiyette değil, keyfiyettedir. Bazan bir halis ve fedakâr talebe, bine mukabildir” diyerek ye’sini giderir.

Üstad, kırlara ilk önce yaya olarak çıkardı. Sonra faytonla gezmeye başlamıştır. Ücretsiz birgün dahi arabaya bindiği görülmemiştir. Biz kendisine ancak masrafını idare edecek derecede fiyatını söyler, “Bunun burada fiyatı budur” derdik. Mutlaka bizim söylediğimizden fazlasını bize verir ve “Fiyatını vermezsem olmaz. Nasıl mukabilini vermediğim bir lokma hediye beni hasta ediyor; bunun da ücretini vermeliyim ve vermeye mecburum” derdi.

Daha ziyade bahar, yaz ve güz mevsiminde gezer, kışın da ara sıra kıra çıkardı. Emirdağının dört tarafı açıklıktır. Buralarda Nurların tashihine çalıştığı müteaddit dershaneleri vardır. Emirdağına yerleşmesinden itibaren daimî tarassut altında bulunduğundan ve kırlara çıktığı zamanda çok defa jandarma ve bekçilerle takip edilmesinden dolayı yalnız gezer, yalnız oturur, yalnız çalışırdı. Tâ 1947 senesine kadar böyle devam etti. Yalnız faytonunu idare eden bir talebesi, yolda refakat eder, oturduğu zaman yalnız başına kalırdı. Kırlarda ekseriyetle tashihatla meşgul oluyordu. Bir müddet el yazılarını tashihle vakit geçirirdi. Sonra Isparta ve İnebolu’daki fedakâr talebeleri, birer teksir makinesi elde ederek Nur mecmualarını çoğaltmaya başladılar. Üstad, bundan sonra tashih için kendisine gelen mecmuaları tashihe başladı. Üstad, Nurların yazılmasına, teksirine çok ehemmiyet verirdi. “Risale-i Nur, bu asrı ve gelecek asırları tenvir edecek olan bir mu’cize-i Kur’âniyedir” deyip, Nura ait hizmeti, zamanın en büyük meselesi olarak kabul eder, bu ehemmiyetle davranırdı.

Üstad süratli bir yazıya ve hüsn-ü hatta mâlik olmadığı için, Risale-i Nur’un makbul, bereketli ve nurlu her günkü hizmetine, o da tashihatla iştirak ederdi. Saatlerce çalışır, yorulmak nedir bilmezdi. Nur hizmetlerinin ifası, Üstad için mânevî bir gıda hükmünde idi. Bilhassa şiddetli hastalıklı zamanında dahi çalışması görülüyordu. Hayat-ı içtimaiyeden çekilmiş olup kimseyle görüşmez; muhabereden de men edildiğinden, insanların cemaatlerinden gelen

ünsiyet ve tesellîden mahrum idi. Fakat o, bu yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu. Rahmet-i İlâhiye ona Nurları ihsan etmişti. Evlâd ü iyâl, mal-mülk, hiçbir şey ve yeryüzünde taht-ı temellükünde bir karış yeri yoktu. Yalnız bir Risale-i Nur'u vardı. Herşeyi o idi. Sevinci, medar-ı tesellîsi o idi. Bütün istidatları ile Nurlara müteveccih idi. Fıtrî vazifesini, Nurların ders ve taallümü ile insanlara neşri biliyordu.

Üstadın sözlerindeki halâvet ve hitabındaki belâgat fevkalâdedir. Gezinti esnasında rastladığı insanlar arasında her sınıf halk bulunduğu gibi, bilhassa dağlarda, kırlarda, ormanlarda ziraat ve ticaretle uğraşan halktan pek çoklarıyla görüşmüş ve sohbet etmiştir. Üstadın geniş, küllî hizmet-i Kur'âniyesinden sarf-ı nazar, faraza bütün meşgalesi ve hizmeti eğer sohbetine ve görüştüğü insanlara olan ders ve irşadına münhasır olsa dahi, yine emsalsiz denecek kadar büyük ve müessir bir hizmettir. Kendilerinin bu sahadaki hizmetleri çok muazzamdır. Barla'da bulunduğu müddetçe talebeliğine, kardeşliğe ve âhiret hemşireliğine kabul ettiği erkek ve kadınlar gibi, Emirdağı ve civar köylerde de pek çok âhiret hemşireleri, talebeleri ve kardeşleri vardı. Bilhassa mâsum çocuklarla alâkadarlığı pek ziyadedir.

Üstadın iffet ve istikametteki hudutsuzluğu, bilmüşahede sabittir ve inkârı gayr-ı kabildir. Hayatı boyunca, hanımlarla konuşmaktan, nazarıyla dahi meşgul olmaktan şiddetle içtinap etmiştir. Bir mektubundan anlaşıldığı gibi, gençliğinde dahi iffet ve istikametin zirve-i müntehasında olduğu, onu yakından tanıyan ve hayatına âşinâ olanların müşahedeleriyle sabittir.

Bütün ahali, Üstadın nümune-i imtisal iffet ve istikametini görerek, kendisine uhrevî ve mânevî alâkadarlık gösterirlerdi. Üstad, âhiret hemşireliğine kabul ettiği hanımlara ve mânevî evlât ve talebeleri addettiği mâsum çocuklara çok dua ederdi. Kadınların şefkat kahramanı olduğunu; bu zamanda, İslâm terbiyesi dairesinde hareket etmenin elzem olduğunu, yetişen mâsum evlâtlarının uhrevî hayatlarından mes'ul ve eğer dindar yetiştirebilirlerse hissedar bulunduklarını kendisinin çok hasta ve perişan olup dua etmelerini istediğini, ihtiyar hanımlara dua ettiğini, genç hanımlardan da namazını kılanlara dua edip âhiret hemşiresi kabul edeceğini kısaca söylerdi. Ve zaten fazla konuşmazdı. Mübarek taife-i nisa, Said

Nursî'nin yüksek bir ehl-i hak ve hakikat olduğunu, kalblerinin safvetiyle hissederlerdi.

Üstadın mâsum çocuklarla sohbet ve muhaveresi ise çok ibretli ve saadetlidir. Emirdağı ve civarı köylerinde, yanına gelen mâsumlara büyükler gibi ehemmiyet verip, kalben onlara müteveccih olurdu. "Evlâtlarım, siz mâsumsunuz, daha günahınız yoktur. Ben çok hastayım, bana dua ediniz; sizin duanız makbuldür. Ben sizi mânevî evlâtlarım ve talebelerim olarak duama dahil ettim" derdi. O çocuklar, gözlerinden akan muhabbet nurlarıyla Üstadı selâmlarlar, Üstad, gafil büyüklerden ziyade onlara samimî ve ciddî selâm ederdi. Ve "Bunlar istikbalin Nur talebeleridir. Bana olan bu alâka ve teveccühlerinin sebebi ise: Mâsum ruhları hissediyor ki, Risale-i Nur, onların imdadına gelmiş. Ben de o Nurun bir tercümanı olmam hasebiyle, gayr-ı ihtiyarî bu fedakârane muhabbet ve alâkayı gösteriyorlar" derdi

Üstad, yanına gelen gençlere de, daima Nur derslerini okumalarını, zamanın ahlâksızlık tehlikelerinden sakınmalarının büyük menfaat ve saadetini onlara telkin ederek, namaz kılmalarının lüzumunu ihtar ederdi. Bu tarzdaki dersinden, belki binlerce gençler intibaha gelmişlerdir.

Yine kırlarda ve yollarda rastladığı memur ve işçilere, herbirisine münasip ders verir, namaz kılmalarının ehemmiyetini söyler ve o zaman dünyevî meşgalelerinin âhiret hesabına geçeceğini telkin ederdi. Bilhassa bu nevi dersi, "Din, terakkiye mânidir" diyenlerin fikirlerinin ancak birer hezeyan olduğunu gösterir. Bilâkis, hem o insan için, hem vatan ve millet için iman nuruna mazhar olmak, maddî-mânevî saadet ve terakkiyi temin eder. Namazını kılıp istikametle hareket ettiği takdirde dünyevî çalışma ve gayretinin âhiret hesabına geçip ebedî saadet ve nurları netice vermesi düşüncesi, ne kadar o vazifeyi iştiyakla severek yapmayı temin edeceği mâlûmdur. İşte bu hakikati, bütün memurlar, san'atkârlar ve esnaf rehber ittihaz etmeli. Ve bu ders, umuma telkin edilmelidir. Bu zikredilen bahis, deryadan bir katre nev'inden Üstadın saymakla bitmeyen millete menfaattar hizmetinden bir cüzdür. İslâmiyete irtica, mü'minlere mürteci diyenlere yazıklar olsun!**(Haşiye)**

Haşiye: Dinî farzlarını yerine getirmek suretiyle dünyevî çalışmaların da bir ibadet hükmüne geçtiğine dair Üstadımızın yanına gelenlere verdiği derslerden birkaç nümune:

1. Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri ile birlikte, birgün, Eskişehir'deki Yıldız Otelinde bulunuyorduk. Şeker fabrikasından yanına gelen birkaç işçi ve ustabaşına kısaca dedi:

"Siz farz namazlarınızı kılsanız, o zaman, fabrikadaki bütün çalışmalarınız ibadet hükmüne geçer. Çünkü milletin zarurî ihtiyacını temin eden mübarek bir hizmette bulunuyorsunuz."

2. Yine birgün, Eğirdir yolu altında oturmuş, Rehber'i okuyorduk. Tren yolunda çalışan birisi geldi. Ve Üstad, ona da aynı şekilde, feraizi eda edip kebairden çekinmek şartıyla bütün çalışmalarının ibadet olduğunu, çünkü on saatlik bir yolu bir saatte kestirmeye vesile olan tren yolunda çalıştığından, mü'minlere, insanlara olan bu hizmetin boşa gitmeyeceğini, ebedî hayatında sevincine medar olacağını ifade etmiştir.

3. Yine birgün vaktiyle Eskişehir'de, tayyareciler ve subaylar ve askerlere de aynen şu dersi vermişti. "Bu tayyareler, birgün İslâmiyete büyük hizmet edecekler. Farz namazlarınızı kılsanız, kılamadığınız zaman kaza etseniz, asker olduğunuz için herbir saatiniz on saat ibadet, hususan hava askeri olanların bir saati, otuz saat ibadet sevabını kazandırır. Yeter ki kalbinde iman nuru bulunsun ve imanın lâzımı olan namazı ifa etsin."

4. Hem Barla, hem Isparta, hem Emirdağ'da çobanlara derdi: "Bu hayvanlara bakmak büyük bir ibadettir. Hattâ bazı Peygamberler de çobanlık yapmışlar. Yalnız, siz farz namazlarınızı kılınız, tâ hizmetiniz Allah için olsun."

5. Yine birgün, Eğirdir'de elektrik santralının inşasında çalışan amele ve ustaya, "Bu elektriğin umum millete büyük menfaati var. O umumî menfaattan hissedar olabilmeniz için, farzınızı kılınız. O zaman bütün sa'yiniz, uhrevî bir ticaret ve ibadet hükmüne geçer" demiştir.

Bu neviden on binler misaller var.

Daimî hizmetinde bulunan talebeleri

Tarihce-i Hayat : 6.Kısım : Emirdağ

Emirdağında iken yazılan mektuplar

Üstadın, Emirdağı'ndaki ikameti sırasında onun ve talebelerinin yazdığı mektuplardan bir kısmı

•Bkz. Emirdağ Lahikası 1 Mektupları

Bediüzzaman Said Nursî'nin ders ve irşadıyla hakikate ulaşan ve Nur hizmetinde çok kıymettar ve yüksek hizmetleri sebkat eden kahraman ve halis bir talebenin, Üstadın mâhiyetini tarif eden ayn-ı hakikat bir ifadesidir.

Bugünde, mele-i âlânın arzda medar-ı süruru,
Bugünde, sekene-i arzın mele-i âlâda medar-ı iftiharı,
Bugünde, Habibullahın medar-ı nazarı,
Bugünde, Müslümanlığın sertacı,
Bugünde, hak tariklerin şahı,
Bugünde, hakikatlerin imamı,
Hem bugünde mahbub-u Hüdâ,
Hem bugünde allâme-i asır.
Hem bugünde zulmetin nuru,
Hem bütün günlerde serdar-ı hidayet,
Hem Molla Saidü'n-Nursî.
Hem Bediüzzaman el-Fahrüddevranî...

Hüsrev

Tarihce-i Hayat : 7.Kısım : Afyon

Yedinci Kısım

Afyon hayatı

Bediüzzaman'ın tevkifi

1947 senesinin son aylarında, Afyon'dan üç sivil polis memuru, güya memleket çapında gizli bir dinî cemiyetin faaliyetine âşinâ olmak için Emirdağına gelmişlerdi. Başta Said Nursî olarak Nur talebelerini tespit etmeye çalışıyorlardı. Sudan bahaneler icat etmeye tevessül ettiler. Bir nümunesi şudur:

Bir sivil memur, bir kâğıda yazıyor: "Said'in hizmetçisi buradan Said'e rakı aldı." Ve rakıcı dükkânında, sarhoş ve aklı yerinde olmayan bir adama bu kâğıdın altına imza atmasını teklif ediyor. O adam diyor:

"Tövbeler olsun, bu yalanı kim imza eder?"

Sonra o kâğıdı imzalatmaya çalışan, fakat muvaffak olamayan memur, aynı gece acip bir hadisede işlediği hatâsının tokadını yiyor. Şöyle ki:

Beraber rakı içtiği adamlarla dere kenarında gezerken, aralarında bir kavga cereyan eder. O bedbaht adama orada bir güzel dayak atıyorlar ve tabancasını da alıyorlar.

Üstad faytonla kıra çıktığı zaman, dört beş gün müddetince beş tayyare Üstadı takip ediyor. Üstad evine girdiği zaman, onlar da Emirdağı'ndan çekiliyorlar. Üstadın sırf imanî, uhrevî hizmet-i

Kur'âniyesine yanlış mânâlar verdirerek aleyhte propaganda yapılıyor ve yukarı makamlara yanlış aksettiriliyor.

Risale-i Nur'un teksir makinesiyle intişarı ve Anadolu'da Nurların gittikçe inkişafı karşısında bu imanî hizmeti durdurmak maksadıyla harekete geçen gizli dinsiz komiteler, hükûmete evham verdirerek, aleyhte tahrikât yapıyorlar. Emirdağ, Isparta, Kastamonu, Konya, İnebolu, Safranbolu, Aydın gibi daha birçok vilâyet, kasaba ve köylerdeki Nurcuların evlerinin aranmasına emir veriliyor. Nihayet 1948 senesinin başında (23 Ocak 1948'de), Üstad Said Nursî ve on beş kadar Nur talebesi Emirdağdan alınarak Afyon'a getirilir ve sorgularını müteakip tevkif edilirler. Ve diğer vilâyetlerdeki Nur talebeleri de tevkif edilerek Afyon'a celb ediliyor. Böylece üçüncü medrese-i Yusufiye hayatı başlıyor.

Bediüzzaman'ın Afyon Mahkemesi

Bediüzzaman, her girdiği hapisteki hapisleri irşad eder; hapisteki bazı câniler, koyun gibi bir hâl alır. Hapiste dahi tecrid-i mutlak içinde bırakıldığı halde, hapishane bir Nur mektebi vaziyetine girer. Bunun için, girdiği hapishanelere "medrese-i Yusufiye" der. Hattâ Denizli Hapishanesinde bir kısım gençler medrese-i Yusufiyeden ayrılmak istemeyerek, "Bediüzzaman daha burada kalırsa, biz kendimizi suçlu gösterip ceza alacağız, ondan ayrılmayacağız. Risale-i Nur'dan ders alacağız…" demişlerdir.

Denizli Hapsinde Meyve Risalesi isimli eser telif edildikten sonra, hapishanede tesirli bir ıslahat müşahede ediliyor. Bu vaziyet, düşmanları dahi takdire sevk ediyor.

Risale-i Nur'un mahiyetini dikkat ve tefekkürle okuyarak anlayıp tahkikî bir imana sahip olan halis Nur talebeleri, ölümden, hapisten, zindandan ve hiçbir beşerî eza ve cefadan korkmazlar. Mukaddes Kur'ân ve iman hizmetiyle, vatan ve millet ve âlem-i İslâm ve beşeriyetin ebedî kurtuluşuna çalışırken, dinsizlerin duçar ettiği bir zulüm ve musibetle karşılaşırlarsa, asla fütur ve ümitsizliğe düşmezler, hapislere iftihar ve memnuniyetle girerler. Onların tek bir istinad noktaları vardır. O da, sırf rıza-yı İlâhi için, ihlâsla, Kur'ân ve imana hizmetleridir. Mâsum ve mazlumların muhafızı Cenab-ı Haktır. Hiçbir mâniaya ehemmiyet vermeyerek, Risale-i Nur'u okumaya ve

neşretmeye, kahraman Üstadları misillü feragatla çalışırlar. Bunun içindir ki, yirmi beş senelik müthiş bir istibdad-ı mutlak içinde Nurlara çalışan Nur talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmetinde sarsılmamışlardır. “Zâhirde zararlı gibi görünen şeyler, hakikatte nimettir. Zahmette rahmet vardır. İman hizmeti uğrunda başımıza ne gelse hayırdır. Biz başımıza geleceği düşünmekle mükellef değiliz, hizmet-i Kur’âniye ile mükellefiz. Biz, Rabb-i Rahîmimizin daima inayeti altındayız. Ölsek şehidiz, kalırsak Kur’ân’ın hizmetkârıyız. İslâmiyet düşmanları bizi müebbed dünya hapsine de mahkûm etseler, bizler yine Risale-i Nur’un hizmetindeyiz” diye iman etmişler ve fakat sadece imanla kalmamışlar, bilfiil de amel etmişlerdir, meydandadır.

Bu dindar ve vefakâr millet, Bediüzzaman’ın doğruluk ve büyüklüğünü ve kahramanlığını bilerek ona o derece itimat etmiştir ki, onun aleyhinde ne propaganda yapılırsa yapılsın, inanmıyorlar. Bediüzzaman’a yapılan zulüm ve işkenceleri işittikçe, ona karşı kalblerinde daha ziyade bir sevgi ve bağlılık husule gelmektedir. Ve diyorlar ki: “Bediüzzaman gibi bir din kahramanını ve öyle büyük ve mübarek bir zâtı hapislere koymak, onun eserlerinin serbest okunmasına mani olmak, dini Anadolu’dan kaldırmaya çalışmanın ve İslâmiyeti yıkmaya çabalamanın bir ifadesidir” diye, komünist ve dinsizlerin yaptırdıkları işkence ve zulümlerin düşmanı kesiliyorlar. Bunun için, hükûmet, her işten evvel hükûmet aleyhinde çevrilen bu plânı akîm bırakmak için, Bediüzzaman’ı tamamen serbest bırakması lâzımdır. Yoksa, Bediüzzaman ezildikçe, halk, hükûmet aleyhtarı **(Haşiye-1)** olacaktır. Din, vatan ve milletin selâmeti namına bu hakikati ihbar etmeyi bir vecibe biliyoruz.

Evet, Bediüzzaman, 1944’de Denizli Mahkemesinde beraat ettiği halde, Afyon vilâyetine bağlı Emirdağ kazasında ikamete memur ediliyor. Orada, kendi âhireti ve Risale-i Nur’la meşgul olurken, 1948 senesinde, gizli din düşmanları, yapılan zulümler az geliyormuş gibi aynı nakarat ile “Gizli cemiyet kuruyor, halkı hükûmet aleyhine çeviriyor, ihtiyarladıkça artan enerjisiyle, kuvvetiyle, rejimi yıkmaya çalışıyor. Mustafa Kemal’e İslâm Deccalı, Süfyan diyor” gibi bir sürü bahanelerle, elli Risale-i Nur talebesiyle birlikte Afyon Ağır Ceza Mahkemesine sevk ediliyor ve hapse konuluyor.

Yapılan derin ve uzun tahkikat neticesinde, birtek suç delili bulunamıyor. Fakat, ne olduysa oldu, ne yaptılarsa yaptılar. Nihayet, mahkeme, “güya kanaat-i vicdaniye ile”, Bediüzzaman’a yirmi ay ve müdakkik bir âlime on sekiz ay, yirmi iki kişiye de altışar ay hüküm veriyor. Diğerlerini de, “Bunlar Bediüzzaman’ı büyük bir mürşid olarak bilmişler ve içlerindeki derunî boşluğu doldurmak için Risale-i Nur’u okumuşlar” diye beraat veriyor. Hüküm alanları da, “Bediüzzaman’ın kurduğu gizli cemiyete yardım etmişler” diye cezalandırıyor. Hükmü derhal infaz edip hepsini tevkif ediyorlar.

Tabiî, mahkûmiyet kararı hemen temyiz ediliyor. Temyiz Mahkemesi kısa bir zamanda tetkikatını bitirerek, “Madem Bediüzzaman Said Nursî Denizli Mahkemesinde aynı suçtan beraat etmiş. Denizli Mahkemesinin kararı hatâlı da olsa, Temyizin tasdikinden geçen bir dâvâ tekrar taht-ı muhakemeye alınamaz” diye, verilen mahkûmiyet kararını esastan bozuyor. Bunun üzerine yeniden mahkeme başlıyor. Maznunlardan ne istedikleri soruluyor. O, tamamen mâsum olan Nur talebeleri, Temyiz Mahkemesinin kararına uyulmasını istiyorlar. Afyon Mahkemesi, Temyizin kararına uyulup uyulmayacağını uzun uzadıya düşünüyor. Nihayet uyulmasına karar veriyor. Sonra da, noksanların ikmali için çalışmaya başlıyor. Fakat, bu çalışma bir türlü tamamlanmıyor ve muhakeme mütemadiyen tâlik ediliyor. Bediüzzaman ve talebeleri, hüküm kat’iyet kesb etmeden verilen ceza müddetini hapishanede geçirdikten sonra tahliye edilmişlerdir. Yukarıda anlatıldığı veçhile, mahkeme, üç seneden beri uzatılmaktadır.**(Haşiye-2)**

Milyarlar defa yazıklar olsun ki, vatana, millete ve gençliğimize ve âlem-i İslâma en mukaddes iman hizmetini yapan, beşerin bütün mânevî ihtiyacını karşılayacak derecede harikulâde ve muazzam eserler veren bu dâhi ve misilsiz zat, mahkemelerden mahkemelere sürüklenmede, hapishaelerde çürütülmeye çalışılmaktadır.

Bediüzzaman, yirmi senede olduğu gibi, şu üç-dört senede de o kadar emsalsiz bir işkenceye maruz kalmıştır ki, tarihte hiçbir ilim adamına bu kadar bir suikast yapılmamıştır. Denizli hapsinde bir ayda çektiği sıkıntıyı, Afyon’da bir günde çekmiştir. Kendisine, bütün bütün kanunsuz muameleler yapılmıştır. Hapishanede tam yirmi ay, kışın, çok soğuk olan gayr-ı muntazam bir koğuş içinde yalnız bırakılarak, tecrid-i mutlak içinde imha olmasına intizar edilmiştir.

Kışın en şiddetli günlerinde, hapishane pencerelerinin iki milim buz tuttuğu zamanlarda zehir verilmiş, ihtiyar, çok hasta haliyle, aylarca ıztırap çektirilmiştir. Mübarek yatağında, bir taraftan bir tarafa dönemeyecek bir hale geldiği zamanlarda bile, hizmetine, bir talebesi olsun müsaade edilmemiştir. O korkunç şerait altında, kendi kendine ölüp gitmesi beklenmiştir. Hastalığı o kadar şiddetlenmiştir ki, günlerce, birşey yiyememiş ve gıdasız kalmış ve çok zayıf bir vaziyete gelmiştir. Böyle olduğu ve çok sıkı bir tarassut ve tazyikat altında bulundurulduğu halde, Risale-i Nur'un telifinden geri kalmamış, her hapiste olduğu gibi, burada da gizli olarak eser telif etmiştir. Mahpuslar, gizli gizli Risale-i Nur'u elleriyle yazıp çoğaltmışlar ve hapishaneden dışarı da çıkararak neşrini temin etmişlerdir. Bediüzzaman hapiste olduğu günler dahi Risale-i Nur'un neşriyatı durmamış, perde altında yüz binlerce nüshaları eski yazı ile neşretmeye, Nur kahramanı Hüsrev gibi Nur talebeleri muvaffak olmuşlardır.

Hapishanede zehirlenerek ölüm döşeğinde iken, fırsat bulup ziyaretine varabilen bir talebesine şöyle demiştir: "Belki hayatta kalamayacağım. Bütün mevcudiyetim vatan, millet, gençlik ve âlem-i İslâm ve beşerin ebedî refah ve saadeti uğrunda feda olsun. Ölürsem dostlarım intikamımı almasınlar."

Bediüzzaman'ın hapishaneye gelmesiyle çok müstefid olan hapislerden birisi pencereden selâm verdiği zaman, "Sen Bediüzzaman'a neden selâm verdin? Neden onun penceresine bakıyorsun?" diyerek dayak atılmıştır. Çok mübarek ve çok sevgili Üstadlarının hasta ve çok elîm vaziyetinde gizlice fırsat bulup görüşmeye çalışan talebeleri, yakalandıkları zaman falakalara yatırılarak dayaktan geçirilmiştir. Fakat onlar bu mezalimden asla yılmamışlar, imandan ve izzet-i İslâmiyeden gelen bir salâbetle, o zalimler vurdukça, onlar da her vuruluşlarında "Vur! Vur!" diye bağırmışlardır. "Düşmanın çizmesi boğazımıza bastığı zaman onun yüzüne tükür! Ruhun kurtulsun, cesedin ezilsin" hakikatini matbuat lisanıyla da beyan eden Üstadları Bediüzzaman'a ittiba etmişlerdir.

İşte, böyle türlü türlü işkence ve tazyikatlarla, gerek hapishane dahilinde, gerek haricinde hizmetini dahi yaptırmamaya çalışmışlardır. Dünyada hiçbir kimseye yapılmayan zulüm ve ihanet Bediüzzaman'a yapılmıştır. Nihayet 20 Eylül 1949 günü ceza

müddetini hapishanede tamamlayarak tahliye edilmiştir. Bütün hapishanelerde hapisler resmî mesai saatlerinde tahliye edilirken, Afyon hapishanesinde de saat onda âdet iken, Bediüzzaman'ı fevkalâde bir tezahüratla karşılamaya hazırlanan halkın istikbaline mâni olmak için, şafak vakti ile sabah namazı arasında hapishaneden tahliye etmişlerdir.

Bediüzzaman Hazretleri Afyon'da bir müddet ikamet etmiştir. Bu esnada cezasını çektiği ve Temyiz Mahkemesi mahkûmiyet kararını tamamen lehine bozduğu halde, üç polise, kapısı önünde geceli gündüzlü nöbet beklettirilmiştir. Hapisten çıktığına pişman etmişler ve zulüm ve tazyikat devam ettirilmiştir. İki senelik ezici ve eritici bir hapisten çıktığı halde, hastalığını sormak için gelenler dahi yanına bırakılmamıştır. Tarihçe-i hayatında görüldüğü gibi, Rusya'da, Rus kumandanı ona serbestiyet verdiği halde, öz vatanında ve bu mübarek ve muazzez millet-i İslâm için herşeyini feda eden Bediüzzaman'ın bayram ziyaretine gelenler dahi, resmî memurlar tarafından ziyaretten men edilmiştir. Hattâ hizmetçisiyle konuşanlar görülünce, "Sen Bediüzzaman'ın hizmetçisiyle konuştun!" diye tazyikat yapılarak hüviyetleri tespit edilmiştir. Bütün böyle kanunsuzluklar, halkı Bediüzzaman'a bir kat daha yaklaştırmış, eserlerini arayıp bulmak hususunda âdetâ bir kamçı tesiri husule getirmiştir. Bediüzzaman aleyhinde propaganda yapan ve yaptıranlardan ise fersahlarca uzaklaştırmıştır. Bediüzzaman'a olan teveccüh-ü âmme kırılmaya çalışıldıkça, millet ve gençlik, hususan yüksek tahsil gençliğinin hürmet ve bağlılığı artmıştır. Bediüzzaman aleyhtarlığı yapıldıkça, bu bağlar perçinleşmiştir. Menfî propagandalardan maksat, milletin Bediüzzaman'a olan teveccühünü kırarak, şahsını çürütüp, Risale-i Nur'un neşriyatını durdurmaktır. Halbuki Risale-i Nur, müellifin şahsıyla bağlı değildir. Risale-i Nur, Kur'ân'ın malıdır. Risale-i Nur, başka eserlere benzemez. Risale-i Nur, başlı başına hüccet ve burhan hazinesidir, yani bizatihî burhan ve hüccettir. Risale-i Nur'u okuyan, müellifin şahsına bakmaz; doğrudan doğruya eserin içindeki hakikatlere, burhan ve delillere

hasr-ı nazar eder. Bu ve daha birçok hakikatlere binaendir ki, Bediüzzaman'ın aleyhinde yapılan çok dehşetli resmî propagandalar dahi akîm kalmıştır. Ve akîm kalmaya da mahkûmdur.

Evet, bu millet-i İslâmiye, vatan ve millete bu derece hadsiz istifade temin eden, Kur'ân ve iman hizmetini görülmemiş bir feragat-i nefisle ve fedakârlıklarla yapan bu büyük müellif ve mütefekkirin, bu derece mahkemelerde sürüklendiğine, milyarlar teessüfler yağdırıyor. Vatan ve milletin maslahatı namına haber veriyoruz ki, bu iş bir an evvel neticelendirilmeli ve muhakemelere son verilmelidir. Zira Bediüzzaman'ın yaptığı Kur'ânî hizmet, İslâm dünyası genişliğinde ve cihanşümul bir çaptadır. Bediüzzaman Said Nursî hakkında takdim ettiğimiz gayet yüksek hakikatler ve gayet âli kıymetler, delilsiz değildir, içinde mübalâğa yoktur. Şüphe edenler, henüz hayatta olan Bediüzzaman'ı yakından tanımakla ve Risale-i Nur'u sebat ve devamla ve niyet-i hâlisane ile okumakla farkına varacaklardır ki, biz bu tarihçe-i hayatta naklettiğimiz hakikatleri ifade ederken, söz ve ifadelerimiz çok sönük olmuştur. Hem kendilerinin, ihlâsla, bizden ziyade idrak edecekleri kanaatleri, bütün beşeriyete ilân etmek iştiyakına da sahip olacaklardır.

Bütün dünya mahkemeleri, gizli din düşmanlarının yaptıkları ithamlara nazaran Bediüzzaman'ı mahkûm etmeye çalışsalar, o mahkemeler delile istinad ettikçe, Bediüzzaman'ı mahkûm edemezler!

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, İslâmiyet düşmanları tarafından zehirlemelerin hastalıklarıyla daimî yatak içersinde gün geçirmekte ve şöyle demektedir. "Kabir kapısını bekliyorum." Fakat biz Cenab-ı Haktan bütün kudret ve kuvvetimizle dua ve niyaz ediyoruz ki, o büyük din kahramanına daha çok uzun ömürleri lütuf buyursun. Zira o gibi Kur'ân'ın fedai ve muhlis bir hâdimine, o gibi yüksek bir dâhîye, o gibi büyük bir mütefekkire, o gibi bir hakikat kahramanına, o gibi nazirsiz bir İslâm hakîmine, bütün âlem-i İslâm ve bütün cihan muhtaçtır.

Bediüzzaman'ın Emirdağ ve Afyon Hayatını kendi kalemiyle belirten On Beşinci Rica, Lem'alardan alınmış olup, buraya dercedilmiştir...

•15.Reca: Üstadın işkencelere karşı bulduğu nurlar

Bediüzzaman Said Nursî'nin Afyon Mahkemesi

Afyon mahkemesini tertip ve iftiralarla açtıran gizli dinsizler, Bediüzzaman'ı idam etmek plânını çevirmişlerdir. Bu fevkalâde ehemmiyeti hâiz büyük müdafaat, böyle imhacı zâlim dinsizlere karşı onun, ölümü hiçe sayarak haykırdığı hakikatlerdir. Neticede, temyiz mahkemesi mahkûmiyet kararını nakzetti. Ve aynı mahkeme iki defa Bediüzzaman'a beraat verdi. Nihayet bütün Risale-i Nur Külliyatı ve beşyüze yakın mektuplar bilâkayd ü şart Bediüzzaman'a iade edildi.

Büyük Müdafaatından Parçalar

•Bkz. Afyon Mahkemesi Müdafaaları

Bediüzzaman Said Nursî'nin Afyon hapishanesinde tecrid-i mutlakta iken talebelerine yazdığı mektuplardan bazı kısımlar

•Bkz. 14.Şua: Afyon Hapsi Mektupları

Üçüncü Medrese-i Yusufiye olan Afyon hapishanesinde Üstad Said Nursî, "Elhüccetü'z-Zehrâ" adlı bir risale telif etti. Tevhid, Risalet-i Ahmediye (a.s.m.) ve Fatiha'nın tefsiri hakkında olan bu çok kıymettar risale, hapiste bulunan Nur talebeleri ve mahpuslar için ilmî

ve imanî dersleri hâvi olmasından hapiste hayırlı ve nurlu bir meşgale oldu. Mahkeme kararından sonra Üstadla beraber hapiste bulunan talebelerin yazdıkları bir takrizi, aynen aşağıya dercediyoruz.

•Risale-i Nur nedir? Bediüzzaman kimdir?

Haşiye-1: Bu hakikat 1950 seçimlerinde tamamen tahakkuk etmiş, Bediüzzaman'ı yirmi beş sene bir istibdad-ı mutlak ve eşedd-i zulüm ve müthiş işkenceler içinde bırakan din aleyhtarı eski hükûmet, büyük bir ekseriyet tarafından yıkılmış ve dinimizin üzerindeki zulüm ve istibdadı kaldırmakta olan Demokrat Parti iktidara getirilmiştir.

Haşiye-2: Bu Afyon Mahkemesi, sonra iki defa beraat vermiş ve nihayet 1956'da bütün Risale-i Nur Külliyatını ve umum mektupları bilâistisna Bediüzzaman'a iade etmiştir.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta

8.Kısım: Isparta hayatı

Sekizinci Kısım

Isparta hayatı

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta

Afyon hapsinden sonra hizmet-i Nuriye nasıl cereyan etti

1950'den sonra

Üstad Said Nursî, Afyon Hapishanesinden 1949'da, bir Eylül sabahı tahliye edildi. İki komiser arasında faytonla, daha önce hapisten tahliye edilen talebesi Zübeyir'in kiraladığı bir eve geldi. Yanında hizmetine bakan Ziya, Sungur gibi talebeleri de vardı. Üstadın Afyon hapsinden sonraki hayatında ve hizmet-i Nuriyesinde şu surette bir inkişaf görünür: Bu tarihe kadar Üstad, evinde, geceleri hiç kimseyi bulundurmazdı. Akşamdan tâ kuşluk vaktine kadar kapısı kilitli olarak kalırdı. Afyon hapsinden sonra ise, sadık talebelerinden bazıları hususî hizmetinde kaldı. Üstadın odası daima ayrı idi. Ancak bir hizmet olduğu vakit yanına gelinebilirdi.

Afyon hapsinden sonra Üstad kendi tabirince bir nevi Üçüncü Said **(Haşiye-1)** olarak görünüyordu. Çünkü, bundan sonra hizmet-i Nuriye başka safhalarda tezahür edecekti; küllî bir inkişaf olacaktı. Üstadın hizmetine koşan ve Nur hizmeti için yanına gelenler, bilhassa mektepli gençlerdendi. Rahmet-i İlâhiye, Afyon hapis musibetini çok cihetlerle rahmete çevirmişti.

Bir veçh-i rahmet şu idi: Mahkeme günlerinde muhtelif vilâyet ve kazalardan gelen Nur talebeleri birbiriyle tanışarak, hem Üstad, hem Risale-i Nur, hem hizmet-i Nuriye hususunda malûmat sahibi olurlar ve uhrevî ve imanî olan ve rıza-yı İlâhî uğrundaki Nurdan kopup gelen samimî bir uhuvvetle, bir kuvve-i mâneviye elde ederlerdi. Mahkeme günleri, Üstad ve talebelerinin kahramanlar kafilesi olarak saf halinde mahkemeye gelişleri, mü'minlerin kalblerinde Allah için sonsuz bir muhabbet ve yakınlığa vesile oluyordu. Bu mahkemeler, iman ve İslâm dâvâsına hizmet için medar-ı teşvik hükmüne geçiyordu. Din düşmanlarının rağmına olarak bu musibet, Risale-i Nur hizmet-i imaniyesini deruhte edecek ve onunla gaye-i hayat

edecek fedakârları, kahramanları netice verdi. Yeni ve münevver Nur talebeleri meydana çıktılar. Hapisten tahliyeden sonra, Üstadın evinin kapısı önünde bir-iki polis daimî nöbet bekler ve yanına kimseyi sokmazlardı. Zaten hapis müddetince halka dehşet verecek şekilde yalan yanlış propagandalarla, Bediüzzaman'ın imha edileceği gibi haberler etrafa yaydırılmıştı.

Üstad, Afyon'da iki ay kadar ikametten sonra Emirdağına geldi. Emirdağında birçok Risale-i Nur talebeleri vardı. Oradaki hizmet-i Nuriyeyi bu talebeler ifa ettiler.

Afyon hapsinden sonra hizmet-i Nuriye nasıl cereyan etti?

Isparta'da, teksir makinasıyla Nur mecmualarının neşrine devam ediliyordu. Üstad, yine âdeti veçhile tashihat ile meşguldü. Yalnız hapisten sonra hizmet-i Nuriye birkaç kısma inkısam etmişti; yalnız teksirle ve el yazısıyla neşre münhasır olmuyordu. Bu zamanlardaki hizmet safhaları şu suretle ifade olunabilir:

1. Muhtelif vilâyet, kasaba ve köylerdeki Nur Talebeleri, bulundukları muhitlerinde Nurları okumak, yazmak, okutmak ve neşrine çalışmak.

2. Isparta ve İnebolu'da, teksir makinesiyle Nur Risalelerinin mecmualar halinde teksiri ve etrafa neşri.

3. Ankara ve İstanbul'da, muhtelif halk tabakaları arasında, hususan üniversite ve diğer mektep talebeleri, gençler, memurlar ve hanımlar arasında Nurların yayılması, okunması; Risale-i Nur dâvâsına çokların yakın mânevî alâkaları; bunlardan halis fedakârlar ve iman hâdimlerinin çıkması; nur-u imanın, bu iki büyük merkezde hararetle inkişafı.

4. Kitapların iadesi ve yeniden bazı yerlerde Nurlara ve talebelerine ilişmek, dolayısıyla resmî makamlarla münasebet; Risale-i Nur'un, vatan ve milletin, nesl-i âtinin saadetine vesilesi cihetinin duyurulması, ispat edilmesi; yeni Türk hükûmetinin, Kur'ân'ın bu yeni ve ekmel Nuruna takdirle bakması; en modern neşir vasıtasıyla hem Anadolu'ya, hem âlem-i İslâma ve insaniyete duyurulmasının temini.

5. Şark vilâyetlerinde Risale-i Nur'un intişarı…

İşte, Said Nursî, Afyon hapsinden tahliye edilip Emirdağına geldiği zaman, nazarındaki hizmet safhaları bu surette idi ve merkez-i hükûmetle de hizmet itibarıyla alâkadardı. Bu zamana kadar Nur hizmeti, ancak risalelerin yazılıp çoğaltılmasına münhasırdı. Üstad, tâ Barla'dan beri daima has talebeleriyle, Nurların neşrine çalışanlarla görüşmüş, onları hizmetlerinden dolayı tebrik ve teşcî etmişti. Bu tarihten sonra mektepliler ve memurlar Nurlara müteveccih oldular. Nur hizmetini hayatlarının gayesi addeden ve bu hizmetle vatan, millet ve İslâmiyete en büyük faideyi temin eden talebeler meydana çıkarak hizmete başladılar.

Afyon Mahkemesinin Risale-i Nur'u müsadere kararını, Mahkeme-i Temyiz esastan bozdu. Bozma kararında ileri sürdüğü sebeplerden birisi: Kararnamede suç unsuru gösterilen risalelerin, Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde beraat eden eserlerden olup olmadığının zikredilmediği, şayet beraat edip iade edilen eserlerden ise, kararın yanlış olacağı, hem Temyizin tasdikinden geçip kaziye-i muhkeme haline gelen bir dâvânın yeniden taht-ı muhakemeye alınışının kanuna uygunsuz olduğudur.

Temyizin bozma kararından sonra, Afyon'da tekrar duruşma başladı. Bu şekilde mahkeme devam ederken iktidarı ele alan Demokrat Parti hükûmeti, umumî af ilân etti. Afyon Mahkemesi de af kanununun daire-i şümulüne girdiği için dosya ortadan kaldırıldı. **(Haşiye-2)**

Afyon hadisesi başlamadan evvel Diyanet İşleri Reisi Ahmed Hamdi Akseki, Said Nursî'den iki takım Risale-i Nur eserlerini, bir takımını Diyanet İşleri Kütüphanesine koymak, bir takımını da şahsına alıkoymak için istemişti. Fakat hapis hâdisesi çıktı, gönderilemedi. Üstad, hapisten sonra Emirdağı'na geldiği vakit,

evvelce hazırlanan iki takımı tashih ederek Ahmed Hamdi'ye gönderdi ve aşağıdaki mektubu kendisine yazdı.

- Ahmed Hamdi Akseki'ye

Bediüzzaman Said Nursî'nin ve talebelerinin 1950'den sonra yazdığı mektuplardan bazıları

- Mektup: Demokratların Ezan-ı Muhammedîyi Arapça Olarak Okunmasına Müsaade Etmeleri Dolayısıyla Yazılan Bir Hasbihâl
- Mektup: Alem-i İslam merkezlerindeki mübarek Müslüman kardeşlere
- Mektup: Adnan Menderes'e Üstadın yazdığı bir mektup
- Mektup: Ankara'daki Nur talebelerinin bir mektubu
- Mektup: Ehemmiyetli bir hakikat ve Demokratlarla Üniversite Nurcularının bir hasbihalidir.
- Mektup: Demokrat kardeşlere tavsiye

Haşiye-1: Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

İki-üç defadır ehemmiyetli bir hâlet-i ruhiye bana ârız oluyor. Aynı otuz sene evvel İstanbul'da beni Yûşa Dağı'na çıkarıp İstanbul'un, Dârü'l-Hikmet'in câzibedar hayat-ı içtimaiyesini bıraktırıp, hatta İstanbul'da bulunan Nurun birinci şâkirdi ve kahramanı olan merhum Abdurrahman'ı dahi zaruri hizmetimi görmek için de yanıma almaya müsaade etmeyen ve Yeni Said mâhiyetini gösteren acîb inkılâbat-ı ruhînin bir misli, şimdi mukaddematı bende başlamış. Üçüncü bir Said ve bütün bütün târik-i dünya olarak zuhuruna bir işaret tahmin ediyorum. Demek Nurlar ve kahraman şâkirdleri benim vazifelerimi yapacaklar, daha hiç ihtiyaç kalmamış. Zaten Nurun her bir cami' cüz'ü ve sarsılmayan hâlis şâkirdlerinin her birisi, benden daha mükemmel ders verir.

Said Nursî

Haşiye-2: Fakat mahkeme heyeti, Risale-i Nur eserlerinin beraatine karar vermedi, müsaderesine karar verdi. Bu karar 1956

tarihine kadar devam etti. Mahkeme, iki defa Nur Risalelerine müsadere kararı verdi. Temyiz Mahkemesi bu iki kararı da bozdu. Afyon Mahkemesi Temyizin kararına uyarak Nurların beraatine karar verdi. Bu sefer Temyiz, usulde noksanlık yüzünden bozdu ve eserlerin Diyanet İşlerince tetkikini istedi. Diyanet İşleri Müşavere Kurulunca bütün eserler tetkik ettirildi. Neticede, Nurların hakikatini bir derece belirten bir rapor verildi. Ehl-i vukufun mezkûr raporuna istinaden, Afyon Mahkemesi, Haziran 1956 tarihinde, ittifakla Nurların beraatine ve serbestiyetine karar verdi. Karar kat'îleşti. Artık bu tarihten sonra, merkez-i hükûmette, Risale-i Nur mecmuaları matbaalarda tab' edilmeye başladı.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Eşref Edip

Tahliller - Eşref Edip

Tahliller

Uzun bir ayrılıktan sonra

Belki yirmi yedi, yirmi sekiz sene oldu Üstadı görmeyeli. Onu görmek, mübarek simasını doya doya seyretmek için her zaman gidip ziyaret etmek istediğim halde, meşguliyetten bir türlü vakit bulamadım. Fakat o kalblerde yaşadığı için, mânevî varlığı ile daima beraberdik. Bu, gönüllerdeki iştiyakı bir dereceye kadar tatmin etmez miydi? Kendisini görüp kucaklaştığımız zaman, onun nuranî simasının verdiği zevk, maddî hasretin de ne kadar büyük olduğunu gösterdi.

Üstadla tanışmamız kırk seneyi geçti. O zamanlar hemen her gün idarehaneye gelir; Akif'ler, Naim'ler, Ferit'ler, İzmirli'lerle birlikte saatlerce tatlı tatlı musahabelerde bulunurduk. Üstad, kendine mahsus şivesiyle yüksek ilmî meselelerden konuşur, onun konuşmasındaki celâdet ve şehamet bizi de heyecanlandırırdı. Harikulâde fıtrî bir zekâ, İlâhî bir mevhibe... En mu'dil meselelerde, zekâsının kudret ve azameti kendisini gösterir. Daima işleyen ve düşünen bir kafa. Nakillerle pek meşgul değil. Onun rehberi yalnız Kur'ân. Bütün feyiz ve zekâ kaynağı bu. Bütün o lem'alar, doğrudan doğruya bu kaynaktan nebean ediyor. Bir müçtehid, bir imam kadar rey sahibi. Kalbi bir Sahabî kadar imanla dolu. Ruhunda Ömer'in şehameti var. Yirminci asırda Devr-i Saadeti nefsinde yaşatan bir mü'min. Bütün hedefi iman ve Kur'ân.

İslâmın gayetü'l-gayesi olan "Tevhid" ve "Allah'a" iman esası, onun ve Risale-i Nur'un en büyük umdesidir. Devr-i Saadette, Müslümanlığın ilk kuruluş zamanlarında olsaydı, Hazret-i Peygamber, Kâbe'deki putların parçalanması vazifesini ona verirdi. Şirke ve putperestliğe o derece düşmandır.

Mücahede ile gönüllerde iman ve Kur'ân hakikatlerini yerleştirmek için geçen uzun, bir asra yakın bir ömür. Fazilet ve şehametle geçen bir ömür. Harp meydanlarında, mücahitlerin önünde, kılınç elinde, dim dik ayakta düşmana saldıran bir kahraman. Esarette, düşman kumandanına karşı koyan bir kahraman. İdam sehpasında, düşman kumandanını düşündüren, insafa getiren bir kahraman.

Millet ve memleket için canını vermekten zerre kadar çekinmeyen bir fedaî. Fitnenin, bozgunculuğun en müthiş düşmanı. Milletin menfaati için, her türlü zulme, işkenceye tahammül ediyor. Ona zulmedenlere beddua bile etmez. Onu zindanlara atanlara, ancak salâh ve iman temenni eder. Gaye uğrunda ölüm, onun için basit birşeydir.

Kendisi bir çanak çorba, bir bardak su, bir lokma ekmekle tagaddî eder. Elbisesi pek basit ve fakiranedir. Beyaz Amerikan bezinden pamuklu bir hırka. Çamaşırını kirlenmeden değiştirir ve temizletir. Temizliğe fevkalâde itina eder. Kâğıt parayı tutmaz ve üstünde taşımaz. Mâmelek namına dünyada hiçbir şeyi yok. Kendi için yaşamaz, cemiyet için yaşar.

Yapısı ufak tefektir; fakat heybetlidir, haşmetlidir. Gözleri birer şems-i tâban gibi nur saçar. Bakışları şâhânedir. Maddeten, belki dünyanın en fakir adamıdır, fakat mâneviyat âleminin sultanıdır.

Seksen küsur senenin âlâmı yüzünde bir buruşuk yapamamış, yalnız saçlarını ağartmıştır. Rengi pembe beyazdır. Sakalı yoktur. Bir delikanlı kadar zindedir. Halim ve selimdir. Fakat heyecana geldiği zaman bir arslan tavrı alır, iki dizinin üstüne doğrulur, bir şâhenşâh gibi konuşur.

En sevmediği şey siyasettir. 35 senedir bir gazeteyi eline almış değildir. Dünya şuûnu ile alâkasını kesmiştir. Akşam namazından sonra, ferdâsı öğleye kadar kimseyi kabul etmez, ibadetle meşgul olur. Pek az uyur. Talebelerini de siyasetten şiddetle men eder. Memleketin her tarafında altı bini mütecaviz, belki bir milyonu bulan talebeleri, memleketin en faziletli evlâtlarıdır. Üniversitenin muhtelif fakültelerinde müsbet ilimler tahsil eden şakirtleri pek çoktur; yüzlercedir, binlercedir. Hiçbir Nur talebesi yoktur ki, sınıfının en faziletlisi, en çalışkanı olmasın. Memleketin her tarafında bulunan bu

yüz binlerce Risale-i Nur talebesinden hiçbirinin, hiçbir yerde âsâyişi muhil hiçbir hareketi, hiçbir vak'ası yoktur. Her Nur talebesi, hükûmetin, nizam ve intizamın tabiî birer muhafızıdır, âsâyişin mânevî bekçisidir.

İstanbul seyahatinden muztarip olup olmadığını sordum:

"Bana ıztırap veren," dedi. "Yalnız İslâmın mâruz kaldığı tehlikelerdir. Eskiden tehlikeler hariçten gelirdi; onun için mukavemet kolaydı. Şimdi tehlike içeriden geliyor. Kurt, gövdenin içine girdi. Şimdi, mukavemet güçleşti. Korkarım ki, cemiyetin bünyesi buna dayanamaz. Çünkü düşmanı sezmez. Can damarını koparan, kanını içen en büyük hasmını dost zanneder. Cemiyetin basiret gözü böyle körleşirse, iman kalesi tehlikededir. İşte benim ıztırabım, yegâne ıztırabım budur. Yoksa şahsımın mâruz kaldığı zahmet ve meşakkatleri düşünmeye bile vaktim yoktur. Keşke bunun bin misli meşakkate mâruz kalsam da iman kalesinin istikbali selâmette olsa!"

"Yüz binlerce imanlı talebeleriniz size âtî için ümit ve tesellî vermiyor mu?"

"Evet, büs bütün ümitsiz değilim. Dünya, büyük bir mânevî buhran geçiriyor. Mânevî temelleri sarsılan garp cemiyeti içinde doğan bir hastalık, bir veba, bir tâun felâketi, gittikçe yeryüzüne dağılıyor. Bu müthiş sârî illete karşı İslâm cemiyeti ne gibi çarelerle karşı koyacak? Garbın çürümüş, kokmuş, tefessüh etmiş, bâtıl formülleriyle mi? Yoksa İslâm cemiyetinin ter ü taze iman esaslarıyla mı? Büyük kafaları gaflet içinde görüyorum. İman kalesini, küfrün çürük direkleri tutamaz. Onun için, ben yalnız iman üzerine mesaimi teksif etmiş bulunuyorum.

Risale-i Nur'u anlamıyorlar. Yahut anlamak istemiyorlar. Beni, skolastik bataklığı içinde saplanmış bir medrese hocası zannediyorlar. Ben, bütün müspet ilimlerle, asr-ı hazır fen ve felsefesiyle meşgul oldum. Bu hususta en derin meseleleri hallettim. Hattâ bu hususta da bazı eserler telif eyledim. Fakat ben öyle mantık oyunları bilmiyorum. Felsefe düzenbazlıklarına da kulak vermem.

Ben, cemiyetin iç hayatını, mânevî varlığını, vicdan ve imanını terennüm ediyorum. Yalnız Kur'ân'ın tesis ettiği tevhid ve iman esası üzerinde işliyorum ki, İslâm cemiyetinin ana direği budur. Bu sarsıldığı gün, cemiyet yoktur.

Bana, "Sen şuna buna niçin sataştın?" diyorlar. Farkında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda biri beni kösteklemek istemiş de ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? O müthiş yangın karşısında bu küçük hâdise bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler, dar görüşler!

"Beni, nefsini kurtarmayı düşünen hodgâm bir adam mı zannediyorlar? Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, âhiretimi de. Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına birşey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut memleket hapishanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde bir câni gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan men edildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere mâruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti.

Benim fıtratım, zillet ve hakarete tahammül etmez. İzzet ve şehamet-i İslâmiye beni bu halde bulunmaktan şiddetle men eder. Böyle bir vaziyete düşünce, karşımda kim olursa olsun, isterse en zalim bir cebbar, en hunhar bir düşman kumandanı olsa, tezellül etmem. Zulmünü, hunharlığını onun suratına çarparım. Beni zindana atar, yahut idam sehpasına götürür; hiç ehemmiyeti yoktur. Nitekim öyle oldu. Bunların hepsini gördüm. Birkaç dakika daha o hunhar kumandanın kalbi, vicdanı zulümkârlığa dayanabilseydi, Said bugün asılmış ve mâsumlar zümresine iltihak etmiş olacaktı.

İşte benim bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felâket ve musibetle geçti. Cemiyetin imanı, saadet ve selâmeti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim. Helâl olsun. Onlara beddua bile

etmiyorum. Çünkü, bu sayede Risale-i Nur, hiç olmazsa birkaç yüz bin, yahut birkaç milyon kişinin-adedini de bilmiyorum ya, öyle diyorlar. Afyon Savcısı beş yüz bin demişti. Belki daha ziyade-imanını kurtarmaya vesile oldu. Ölmekle yalnız kendimi kurtaracaktım; fakat hayatta kalıp da zahmet ve meşakkatlere tahammül ile bu kadar imanın kurtulmasına hizmet ettim. Allah'a bin kere hamd olsun.

Sonra, ben cemiyetin iman selâmeti yolunda âhiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ân'ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur."

Hazret coşmuştu. Bir yanardağ gibi lâvlar saçıyordu. Bir fırtına gibi gönül denizini dalgalandırıyordu. Bir şelâle gibi haşmetli zemzemelerle ruhun en derin noktalarına çarpıyordu. Çok heyecanlanmıştı. Millet kürsüsünde coşmuş bir hatip gibi devam ediyor, sözünün kesilmesini istemiyordu. Yorulduğunu hissettim. Bu heyecanlı bahsi değiştireyim, dedim.

"Mahkemede sıkıldınız mı?" diye sordum.

"Dinî tedrisata, kadınlarımızın, muhterem hemşirelerimizin, terbiye-i İslâmiye dairesinde iffet ve şereflerini muhafaza etmelerine taraftar olmanın, bir suç olduğuna dair kanunlarda bir madde var mı? 'Kalbe gelen hakikat' gibi tâbirleri de şahsî nüfuz temini maksadına delil göstermelerinin mânâsını da bu ilimle, hukukla meşgul doçentlerden sorarım."

Üstadla görüşmemiz çok uzamıştı. Müsaade alıp ayrıldığım zaman vakit hayli geçmişti.

1952

Eşref Edip

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : O.Yüksel Serdengecti

Said Nur ve talebeleri - O. Yüksel Serdengeçti

Said Nur ve talebeleri

Bahtiyar bir ihtiyar var. Etrafı, sekiz yaşından seksen yaşına kadar bütün nesiller tarafından sarılmış. Yaşlar ayrı, başlar ayrı, işler ayrı... Fakat bu ayrılıkta gayrılık yok. Hepsi birşeye inanmış: Allah'a. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a... Onun ulu Peygamberine... Onun büyük kitabına... Kur'ân henüz yeni nâzil olmuş gibi, herkes aradığını bulmuş gibi bir hal var onlarda. Said Nur ve talebelerini seyrederken, insan kendini âdetâ Asr-ı Saadette hissediyor. Yüzleri nur, içleri nur, dışları nur... Hepsi huzur içindeler. Temiz, ulvî, sonsuz birşeye bağlanmak; her yerde hâzır, nâzır olana, Âlemlerin Yaratıcısına bağlanmak, o yolda yürümek, o yolun kara sevdalısı olmak... Evet, ne büyük saadet!

Said Nur, üç devir yaşamış bir ihtiyar. Gün görmüş bir ihtiyar. Üç devir: Meşrutiyet, İttihad ve Terakki, Cumhuriyet. Bu üç devir, büyük devrilişler, yıkılışlar, çökülüşlerle doludur. Yıkılmayan kalmamış. Yalnız bir adam var; o ayakta... Şark yaylâlarından, güneşin doğduğu yerden İstanbul'a kadar gelen bir adam. İmanı, sıradağlar gibi muhkem. Bu adam, üç devrin şerirlerine karşı imanlı bağrını siper etmiş. Allah demiş, Peygamber demiş, başka birşey dememiş. Başı Ağrı Dağı kadar dik ve mağrur. Hiçbir zalim onu eğememiş, hiçbir âlim onu yenememiş. Kayalar gibi çetin, müthiş bir irade. Şimşekler gibi bir zekâ. İşte Said Nur! Divan-ı harpler, mahkemeler, ihtilâller, inkılâplar, onun için kurulan idam sehpaları, sürgünler, bu müthiş adamı, bu mâneviyat adamını yolundan çevirememiş. O, bunlara imanından gelen sonsuz bir kuvvet ve cesaretle karşı koymuş. Kur'ân-ı Kerîmde "İnanıyorsanız muhakkak üstünsünüz" (Âl-i İmran

sûresi, âyet 139) buyuruluyor. Bu Allah kelâmı, sanki Said Nur'da tecellî etmiş.

Mahkemelerdeki müdafaalarını okuduk. Bu müdafaalar bir nefs müdafaası değildir, büyük bir dâvânın müdafaasıdır. Celâdet, cesaret, zekâ eseri, şaheseri...

Niçin Sokrat bu kadar büyüktür? Bir fikir uğruna hayatı hakîr gördüğü için değil mi? Said Nur en az bir Sokrat'tır; fakat İslâm düşmanları tarafından bir mürteci, bir softa diye takdim olundu. Onlara göre büyük olabilmek için ecnebî olmak gerek! O, mahkemelerden mahkemelere sürüklendi. Mahkûmken bile hükmediyordu. O, hapishanelerden hapishanelere atıldı. Hapishaneler, zindanlar onun sayesinde medrese-i Yusufiye oldu. Said Nur zindanları nur, gönülleri nur eyledi. Nice azılı katiller, nice nizam ve ırz düşmanları, bu iman âbidesinin karşısında eridiler, sanki yeniden yaratıldılar. Hepsi halim-selim mü'minler haline, hayırlı vatandaşlar haline geldiler. Sizin hangi mektepleriniz, hangi terbiye sistemleriniz bunu yapabildi, yapabilir?

Onu diyar diyar sürdüler. Her sürgün yeri, onun öz vatanı oldu. Nereye gitse, nereye sürülse, etrafı saf, temiz mü'minler tarafından sarılıyordu. Kanunlar, yasaklar, polisler, jandarmalar, kalın hapishane duvarları, onu mü'min kardeşlerinden bir an bile ayıramadı. Büyük mürşidin, talebeleriyle arasına yığılan bu maddî kesafetler, din, aşk, iman sayesinde letafetler haline geldiler. Kör kuvvetin, ölü maddenin bu tahdit ve tehditleri, ruh âleminin ummanlarında büyük dalgalar meydana getirdi. Bu dalgalar, köy odalarından başlayarak, yer yer her tarafı sardı, üniversitelerin kapılarına kadar dayandı.

Yıllardır mukaddesatları çiğnenmiş vatan çocukları, mahvedilen nesiller, imana susayanlar, onun yoluna, onun nuruna koştular. Üstadın Nur Risaleleri elden ele, dilden dile, ilden ile ulaştı, dolaştı. Genç-ihtiyar, cahil-münevver, sekizinden seksenine kadar herkes ondan birşey aldı, onun nuruyla nurlandı. Her talebe, bir makine, bir matbaa oldu. İman, tekniğe meydan okudu. Nur Risaleleri binlerce defa yazıldı, teksir edildi.

Gözlerinin nuru sönmüş, iç âlemlerinin ışığı sönmüş, harabeye dönmüş olan körler, bu nurdan, bu ışıktan korktular. Bu aziz adamı, dillerden hiç eksik etmedikleri "İnkılâba, lâikliğe aykırı hareket ediyor"

diye, tekrar tekrar mahkemeye verdiler, tekrar tekrar hapishanelere attılar. Kaç kere zehirlemek istediler. Ona zehirler panzehir oldu, zindanlar dershane... Onun nuru, Kur'ân'ın nuru, Allah'ın nuru vatan sınırlarını da aştı. Bütün âlem-i İslâmı dolaştı. Şimdi Türkiye'de, her teşekkülün, vatanını seven herkesin, önünde hürmetle durması lâzım gelen bir kuvvet vardır: Said Nur ve talebeleri. Bunların derneği yoktur, lokali yoktur, yeri yoktur, yurdu yoktur, partisi, patırdısı, nutku, alâyişi, nümayişi yoktur. Bu, bilinmezlerin, ermişlerin, kendini büyük bir dâvâya vermişlerin şuurlu, imanlı, inançlı kalabalığıdır.

O. Yüksel Serdengeçti

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Nihat Yazar

Bediüzzaman'ı zehirlediler - Nihat Yazar

Bediüzzaman'ı zehirlediler

Bundan yedi sene önce, kanunların çiğnendiği, beşer haklarının çarmıha gerildiği, hürriyetlerin hiçe sayıldığı, şahsî arzu ve ihtirasatın kanunlardan üstün tutulduğu bir devr-i rezilânede, Afyon vilâyetinin Emirdağ kazasına seksenlik bir ihtiyar, bir din âlimi sürülüyor. Nüfus kütüğüne kaydettirilip burada ikamete mecbur ediliyor. Tek gayesi, Kur'ân-ı Kerîmin ahkâmını tebliğ, insanları doğruya, iyiye ve namusluluğa sevk etmek olan bir fikir adamı, nefyediliyor... Her cephesinde kan döktüğü kendi öz yurdunda, engizisyon mahkemelerinin dahi insanoğluna reva görmeyeceği zulme, işkencelere tâbi tutuluyor. Sakalına, bıyığına, kılık kıyafetine karışılıyor, jandarma dipçikleri altında ölüme mahkûm ediliyor.

Sürgün olarak gönderildiği yerde dahi rahat bırakılmıyor. Ecdadından misafirperverliği, ihtiyarların, garip ve kimsesizlerin yardımına koşmayı miras alan her Türk gibi, bu kaza halkı da, ilmî eserleriyle, ef'al ve hareketleriyle müsellem olan bu zâtın yardımına koşmayı vicdanî bir vazife telâkki ediyor.

İslâmın ve ilmin izzet ve vakarını şerefle muhafaza etmesini bilen ve asla dünya zevkleri için minnet kabul etmeyen bu şahsın, siyasî hiçbir parti ve teşekkülle de kat'iyen alâkası yoktur.

Türkiye'de iman ve karakter sahibi her fikir adamına yapıldığı gibi, bu kimsenin muhtelif defalar evi aranmış, mahkemelere verilmiş, bütün eserleri, mektupları en ufak teferruatına varıncaya kadar müsadere edilerek suçsuz yere hapishanelerde süründürülmüştür.

Evet, suçsuz yere diyoruz. Çünkü, vali ve kaymakamından tutunuz da, karakoldaki jandarmasına varıncaya kadar, Üstada eza ve cefa etmek, hapishanelerde süründürmek bir vesile-i iftihar; şefin gözüne girebilmek, terfi-i makam edebilmek gibi süflî hırslarla yanıp kavrulanlar için ise, bulunmaz bir fırsat olmuştur.

Bu zulüm, bu işkencenin sebeplerini, o devrin dine karşı olan temayülünde, vicdan hürriyetine ve İslâmiyete yaptığı baskıda aramak lâzımdır. Bu halin, o devirde hiç de acayip olan bir tarafı yoktur. Zira o devirde, memlekette dinsiz, materyalist, behimî hislerinin zebûnu köle ruhlu bir nesil yetiştirilmek istenirken, bu zâtın kendi hayatını istihkar derecesinde ortaya atılıp hürriyetle, ahlâkla, imanla meşbû, hayvanî hislerin esiri olmayan bir gençlik istemesi ve bu uğurda çalışması elbette hoş görülmezdi. Millet haklarını çiğneyip, milyonların sırtından ahtapotlar gibi geçinmeyi şiar edinenler için korkulacak bir haldir bu. Takipler, baskılar senelerce devam etti. Onunla konuşanların, mektuplaşanların, hizmetine koşanların evleri arandı, kendileri Afyon Hapishanesinde çürütülerek çoluk çocukları sokaklarda sürünmeye mahkûm edildi.

Onun el yazması Kur'ân-ı Kerîmi ile bunun tefsiri olan Risale-i Nur parçaları birer hıyanet-i vataniye evrakı imiş gibi müsadere edilip savcılıklara devredildi.

Muhakemesine mevkufen devam edilerek yirmi ay suçsuz yere hapishanede bırakıldı.

Öyle bir an geldi ki, bu vak'aların cereyan ettiği Afyon Hapishanesi, Allah'a inanmaktan ve onun emirlerini yerine getirmekten gayrı hiçbir suçu olmayan mâsum vatandaşlarla dolup taştı. Onlara reva görülen zulüm, işkence, şeytanları bile dehşete düşürdü, ayyûka çıktı, vahşet halini aldı. Nasıl Kudüs-i Şerif Yahudilerin vahşetine ve peygamberlere yapılan zulümlere sahne olmuşsa, Afyon şehri de, insan haklarının çiğnenip vatandaş haklarının çarmıha gerildiği ikinci bir şehir oldu.

14 Mayıs seçimleriyle çeyrek asrın diktatoryası zîr ü zeber edilip çatır çatır yıkılırken, millet, kendi mukadderatına hâkim olmaktan duyduğu hudutsuz bir sevinç içerisinde bayram ediyor...

14 Mayıs'tan sonra herşeyin değişeceğini beklerken yine görüyoruz ki, vali ve kaymakamlar eski alışkanlıklarına devamdalar.

Taharrî memurları yine konuşan iki-üç vatandaşın peşinde ve yine Bediüzzaman'ın evi tarassut altında. Öyle ki, bir jandarma çavuşu bile, elinde arama emri olmadan, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarıyla müeyyed bulunan mesken masuniyetine tecavüz ediyor. Ve bu cüretkâr, bir türlü ceza görmüyor. Yine Üstadın kılık kıyafetiyle uğraşılıyor, devr-i sabıkta olduğu gibi, ziyaretine gelenler yine kaydedilip karakollara çağrılıyor...

Kendisini milletine hasreden seksen yaşındaki ihtiyar bir din âlimi öldürülmek isteniyor, hem de Ramazan Bayramı akşamı, iftar yemeğine zehir konulmak suretiyle.

Bu ne feci, bu ne tahammül edilmez bir haldir! Tecrit edilmiş, daimî bir tarassut altında, kapısında bekçi. O içeride ölümle başbaşa bırakılıyor.

Heyhat! Geliniz, ey ehl-i İslâm, hep beraber ağlaşalım. Hayır, hayır! Gözyaşlarıyla, feryatla tedavisi mümkün değil bu derdin... Allah için uğraşalım.

Nihat Yazar

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Cevat Rifat Atilhan

Bediüzzaman Said Nur - Cevat Rifat Atilhan

Bediüzzaman Said Nur

Büyük ve dâhi adamların beşiği olan Türkiye şimdiye kadar, ne kadar mebzul mücahidler, müceddıtler ve bütün mânâsıyla büyük insanlar görmüştür. Onların idrak ettikleri hayat şartları ve gördükleri itibar, buldukları ve mazhar oldukları hürmet, kadir ve kıymetlerine asla nakîse vermemekle beraber, yürüdükleri hak yolunda, muhakkak ki, kendilerine büyük kolaylıklar temin etmiştir. Bu şartların mâkûs tecellîsine ve zulmün en ağırına mâruz kaldığımız şu geçmiş yirmi beş yıl, bize ağır mücadele ve mücahedeler içinde yoğurulmuş, dâvâsının ve imanının azametinden ilham almış ve büyüklüğünü dünyanın en ücra köşelerine yaymış bir dâhi, bir nur ve fazilet timsali hediye etmiştir.

Nuru birçok muzlim vicdanları aydınlatmış, kudreti birçok zayıf imanlı insanlara cesaret vermiş, dehâsı birçok nasipsiz insanların ruhuna ilham serpmiş olan bu büyük adam, hiç şüphe yoktur ki, Said Nur Hazretleridir.

Ondan fazilet ve fedakârlık dersi alan birçok yolunu şaşırmış insanlar kendilerini mes'ut ve aydınlık bir sahranın ortasında bulmuşlardır. Dehâsı ve celâdeti kadar imanı da kuvvetli olan bu muhterem insan, yirmi beş yıllık istibdat ve zulme gözlerini kırpmadan göğüs geren ve onun korkunç işkence adaletsizliğine imandan doğan bir cüretle karşı koyan tek şahsiyettir.

Bütün Müslüman dünyası, bu kutbun câzibesinden kendisini kurtaramamıştır. Türkiye'nin ıssız ve tenha bir köşesinde doğan bu nur, ziyasını Pakistanlılara, Endonezyalara kadar yaymış ve kendisiyle beraber milletimizin de şan ve şerefine hâleler eklemiştir.

Ne yazıktır ki, bağrımızdan fışkırmış, bize şeref kazandırmış, kararmış gönüllerimizi aydınlatmış, dalâlet yoluna sapmış insanları hak yoluna getirmiş olan bu muhteşem ve mübarek insan, bizden hürmet yerine sadece tazyik ve zulüm görmüştür.

Fakat, o bundan ne yılmış, ne de yolunu değiştirmiştir. Bilâkis, o daha iyi biliyor ki mücadelesiz, fedakârlıksız, ıztırapsız hiçbir dâvâ kök tutamaz.

Ne de olsa, ne kadar biz bu güneşin ışığını söndürmek istesek de, onun nuru karanlık gönüllerde birer meşale gibi yanıyor ve bizi aydınlatıyor. Bu, büyük insanın hakkı ve dâvâsının meyvesidir. Ne mutlu kendisine!

Cevat Rifat Atilhan

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Cevat Rifat Atilhan

Bediüzzaman Said Nur - Cevat Rifat Atilhan

Bediüzzaman Said Nur

Güzel Türk vatanının yetiştirip bütün beşeriyete örnek insan olarak hediye ettiği büyük dâhi, büyük mürşid ve muhteşem bir insanın ismidir. Doksan yılı dolduran hayatının her günü birer nur hâlesi, birer fazilet ışığı, bir azim ve iman halkası halinde Türk nesillerinin ruhlarına ve dimağlarına girmiş ve bu nur, senelerle birçok karanlık ruhları aydınlatarak onları doğru, güzel ve ışıklı yollara sevk etmiştir.

İlâhî bir zekânın remzi olan büyük Üstad Said Nur Hazretleri, Allah'ın müstesna bir lütuf ve keremi olan muhteşem dehasını mü'min bir azim ve celâdetle bu aziz milletin hayrı, terakkisi ve yükselişi uğruna harcamış ve onun nuru Türk hudutlarından taşarak komşu memleketlere, Pakistan ve Endonezya'ya kadar yayılmıştır.

Bu nurun ışığı ve insanlara bahşettiği ahlâk ve fazilet şulelerinin tek bir kıymet ve takdir ölçüsünde toplanması mümkün değildir. Ondaki azim ve irade, ondaki yüksek kanaat ve üstün insan vasfı, hepimiz için örnek teşkil edecek kadar büyüktür.

Yalnız biz değil, yalnız Müslümanlar değil, bütün insanlık bu büyük insanın şahsiyetinde asalet ve necabetin, ahlâk ve faziletin ve bilhassa yüksek imanın bütün göz kamaştırıcı enmuzeçlerini temaşa edebilir. Bütün Türk çocukları, vatanlarının bu kadar ilâhî bir zekâya, bu kadar muhteşem bir şahsiyete, bu kadar temiz bir insana beşik vazifesi gördüğüne iftihar edebilirler.

Evvelki gün onun bir mahkemesi vardı. Bu mahkemeden iki şey öğrendik: Biri, asil ve genç Türk neslinin fazilet ve ulüvv-ü ahlâka, yüksek inanç ve iradeye olan derin saygısı ve yüksek alâkası...

Diğeri de, lükslerini, zenginliklerini, rütbe ve mevkilerini ve bugünkü fâni ve sefil varlıklarını Türk milletinin sefalet ve geriliğinde arayan ve zehirli ilhamlarını ve direktiflerini ve kuvvetlerini milletlerarası gizli, devirici ve bozguncu Türk düşmanlarından alan bir soysuzlar ve nesepleri belirsiz insanların takındığı tavır. Binlerce münevver Türk gencinin teşkil ettiği büyük topluluktan bir miktar irkilerek zehirli, mel'un ve müfsit kalemlerini korkak ve titrek dahi olsa sinsi sinsi aleyhte kullanan ve artık modası geçmiş olan palavralarla bu kıymeti küçümsemek isteyen gürûh.

Şöyle bir mukayese yapabiliriz: Üstad-ı Âzamla—hâşâ, mason üstadı değil—muasır olan büyük adam ve Hindistan'ın kurtuluş rehberi Mahatma Gandi. Biri, İngiliz ceberutuna, İngiliz emperyalizmine ve onun korkunç istilâ ve istismarına baş kaldırmış ve yıllarca büyük dâvâsına hizmet ederek İngiltere'nin bütün haşmet ve kudretini, azîm iradesi önünde âciz ve meflûç bir hale getirmiştir. Bizim bu tipte yetiştirdiğimiz büyük insanın mücadele ve mesai hayatı ve şekli, birincisine çok benzemekle beraber, fazla olarak ona Cenab-ı Hakkın bahş buyurduğu Müslümanlık ve iman nuru da kendi ziyasını güneş gibi İslâm iklimlerine ve diyardan diyara aşırıp götürmüştür.

Arada sadece büyük ve şayan-ı esef bir fark vardır.

Bu fark, birincisine dört yüz milyona yakın bir insan topluluğunun gösterdiği sarsılmaz inanç, hürmet ve bağlılık... Bizimkine karşı da mahdut bile olsa bazı asalet fukarası soysuzların açığa vuran istihfaf ve sinsi hücumları.

Ya Rabbi! Neden bizi böyle her kıymet ve fazileti paçavraya döndürecek kadar pespâyeleştirdin? Biliyoruz, sana karşı günahımız çok ve büyüktür. Yeter, yâ İlâhî, yeter bu sukut bize!

Cevat Rifat Atilhan

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Ziya Nur

Bediüzzaman kimdir - Ziya Nur

Bediüzzaman kimdir?

Bediüzzaman, mâhut ve mühlik uçurumlarla dolu olan içtimaî seyrimizi, mânevî değerler bakımından bir nur-u imanî ve ziya-yı irşadî ile taht-ı emniyete almaya çabalayan ve bu hususta bilmenin, kendi kendini idare etmek; bilmemenin, körü körüne idare olunmak hakikatine vücut vereceğini halk kitleleri arasında temessül ettiren insandır.

Bediüzzaman, ahlâkî kıymetler ve millî hasletlerin pozitif ilimlerle muvazi olarak kat-ı mesafe edemediğini, bu mânâ ve şekil muvacehesinde yetişen çöl kadar kuru ve boş ruhlarla bulanmış gençliğin, istikbalde milletimizin rüyet ufkunda bir kara belâ olacağı hakikat-i kat'iyesini gözlere sokan ve çare-i halâsı da gösteren kimsedir.

Bediüzzaman, şark ve garp arasındaki azîm mufarakatın, şahsiyet mefhumunun daralma ve genişlemesinden neş'et ettiğini gören ve asrın maymun taklitçiliğine varan şahsiyetsizliği önünde şahsiyet mefhumunun ilâhî yüksekliğini gönüllerin mihrak noktasında sembolleştirmeye tevessül eden âlimdir.

Bediüzzaman, hür adamların, hür memleketinin ilâhî kuruluş felsefesini, akıllara ve gönüllere nakşeden din adamıdır.

Bu necip millet, Bediüzzaman gibi nefsindeki menfaat putunu deviren insanların hizmetine çok, ama çok muhtaçtır.

Hukuk Fakültesinden

Ziya Nur

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Cevdet Sezer

Bediüzzaman - Cevdet Sezer

Bediüzzaman

Bergson Ahlâkla Dinin İki Kaynağı adlı son kitaplarından birisinde, bilhassa ahlâkın, bir insan cemiyetinde alçalmış vak'a derekesinden ulvî mefkûre seviyesine, ancak dindar ve temiz şahsiyetler sayesinde yükselebileceğini kaydeder.

Bu görüş, insanlık ve Müslümanlık tarihinde sayısız örneklerle her zaman tahakkuk eylemiştir. Zaten psikoloji ilmine dayanan terbiye san'atı, an'anevî yollarında bu umdeye tutunduğu ve yeni bir istikamet verilecek nesilleri bu kabil örnek insanları taklide sevk ettiği nispette, bizden evvelki devirlerde, bizden çok mes'ut insanlar yetiştirmiştir.

Bediüzzaman, hangi cemiyette ve hangi devirde yaşarsa yaşasın, işte bu işaret ettiğimiz örnek insan vasıflarını muhafaza eden temiz ve müstesna şahsiyetlerden birisidir. Türk milletini mahvetmek için casus ellerle perde arkasında yetiştirilmiş ve Türk milletini yalanla, dolanla her saniye aldatmayı kendine bir geçinme san'atı edinmiş bir sürü vatan haini ve millet düşmanı mahlûklar, bu temiz şahsiyetin yıllardan beri hayatını cendereye sokmuştur. Sorarız. (Fakat kime soracağız? Bu sorgudan da ne umacağız?) Bütün tarihimizde, her fırsatta, en korkunç ve amansız düşmanlığını ispat eden Fener Patrikleri muhteşem saraylarında saltanat sürerken, bu aziz toprağın asırlardan beri tapusunu, en az bin senelik bir mülkiyet hakkıyla etinde ve kalbinde taşıyan Bediüzzaman, bu fesat ocağının bir kapıcısı kadar da mı yaşamak hakkından mahrum kalsın?

Hangimiz, yaprakları arasında fikrî ve ruhî seyahatlere kalktığımız kitaplarımızın, ansızın mukaddes bilinen meskenimize tecavüz edilerek, odamızda baskına uğrayarak ellerimizden kapılıp

gasp edilmesine tahammül edebiliriz? Böyle bir hareket, güya taklit edilen çağdaş medenî cemiyetlerden en geri kalan İspanya'da da vuku bulamaz; hele vukuundan sonra, nâmütenahi, asla tekerrür edemez.

Biz, Bediüzzaman'ın ilim, ahlâk, fazilet ve edep sıfatlarıyla bezenen temiz ve yüksek şahsiyetine gösterilen ve hele son günlerde bütün bütün şiddetlenen kötü muamelelerden ve bu muameleleri ona reva görenlerden nefret ediyoruz. Ahlâksızlık çirkefinin bir tufan halinde her istikamete taşıp uzanarak her fazileti boğmaya koyulduğu Türklerin bu kadar karanlık günlerinde onun feyzini bir sır gibi kalpten kalbe mukavemeti imkânsız bir hamle halinde intikal eder görmekle tesellî buluyoruz. Gecelerimiz çok karardı ve çok kararan gecelerin sabahları pek yakın olur.

إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ [1]

Cevdet Sezer

1.)Muhakkak ki Allah, sabredenlerle beraberdir. (Bakara Sûresi, 2:153)

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Abdülmuhsin

Abdülmuhsin'in mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili Üstadımız Hazretleri,

Risale-i Nur'u, himmet ve dualarınızla, dikkat ve tefekkürle okudukça, bu muazzam eser külliyatının tılsım-ı kâinatın muammâsını keşf ve halleden bir keşşaf olduğunu, hal ve istikbalin bir mürşid-i ekberi ve bir rehber-i âzamı olduğunu, yine dua ve himmetinizle idrak ediyoruz. Evet, Üstadımız Hazretleri Risale-i Nur'u okuyan her idrak sahibi anlıyor ki, Risale-i Nur, gerek bu asrın, gerekse önümüzdeki asrın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp, tenvir ve irşad edecektir.

Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve millet için değil, âlem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevap verecek bir külliyat olarak telif edilmiştir. Bugün, tarihte hiç görülmemiş bir fecaat ve felâket içerisinde çırpınan beşeriyet için, halâskâr olarak Risale-i Nur'a sarılmaktan ve ne pahasına olursa olsun, Risale-i Nur'un nuranî ve parlak eczalarını elde edip dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur. Risale-i Nur'u okuyan herkes, bu hakikati idrak etmiş ve etmektedir. Eğer biz muktedir olsak, bu hakikati, kâinata nazır bir mahalle çıkıp, bütün kâinata ilân edeceğiz. Fakat madem ki buna muvaffak olamıyoruz ve mademki Risale-i Nur'un cihanşümul kıymetini bu derece Üstadımızın himmetiyle idrak etmişiz; şu halde o nur ve feyiz hazinesi, irfan ve kemalât menbaı olan Risale-i Nur'u, bir dakikamızı bile boş geçirmeden, mütemadi ve devamlı bir şekilde hergün ve her saat okuyacağız ve bu uğurda geceli gündüzlü çalışacağız inşaallah. Fakat, her an bütün

işlerimizde olduğu gibi, bunda da büyük Üstadımızın dua ve himmetiyle muvaffak olabileceğiz.

Hem şu hakikat zahir ve bâhirdir ki: Bir kimse allâme dahi olsa, Risale-i Nur'un ve müellifinin talebesidir, Risale-i Nur'u okumak zaruret ve ihtiyacındadır. Eğer gaflet ederse, kendisini aldatan enaniyetine boyun eğip Risale-i Nur Külliyatını okumazsa, büyük bir mahrumiyete dûçar olur. Fakat biz, idrak ettiğimiz bu muazzam hakikat karşısında, beşeriyetin halâskârı ve milyarlarca insanların fevkinde olan bir memur-u Rabbanîye nasıl minnettar ve medyun olduğumuzu tarif edemiyoruz. Yine dua ve himmetinizle idrak etmişiz ki, Kur'ân-ı Kerîmin bir mu'cize-i maneviyesi olan harika Risale-i Nur Külliyatının bir satırından ettiğimiz istifadenin, bir miktar-ı mukabilini dahi ödemeye gücümüz yetişmez. Bunun için, ancak Cenab-ı Hakka şöyle yalvarmaya karar verdik:

"Yâ Rab! Bizi ebedî haps-i münferidden kurtarıp bâki ve sermedî bir âlemin saadetine nâil edecek bir hakaik hazinesinin anahtarını Risale-i Nur gibi nazirsiz bir eseriyle bahşeden sevgili ve müşfik Üstadımızı, zâlimlerin ve düşmanların suikastlarından muhafaza eyle, Kur'ân ve iman hizmetinde daima muvaffak eyle. Ona sıhhat ve âfiyetler, uzun ömürler ihsan eyle" diye dua ediyoruz.

Evet, Üstadımız Hazretleri, Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle okumak nimet-i uzmâsına nail olan biz bir kısım üniversite gençliği, bir hüsn-ü zan veya bir tahminle değil, tahkikî ve tetkikî bir surette, sarsılmaz ve sarsılmayacak olan ilmelyakîn bir kuvvet-i imaniye ile inanıyoruz ki, zemin yüzünün bu asra kadar görmediği bir vahşet ve dehşetin sebebi olan dinsizlik ve ilhadı, Bediüzzaman ortadan kadırmaya inayet-i Hak ile muvaffak olacaktır.

Bizim bu kanaatimiz, safdilâne veya tahminle değildir; ilmî ve delile müstenid bir tahkik iledir. Bunun için, muarız olan dahi bu hakikati kalben tasdik edecektir. Dua ve şefkat buyurun, Kur'ân ve iman hizmetinde fedâi olalım. Risale-i Nur'u, bir dakikamızı bile kaybetmeden okuyalım, yazalım, ihlâs-ı tamme muvaffak olalım.

Üniversite Nur talebeleri namına

Abdülmuhsin

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Abdullah

Abdullah'ın mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Çok mübarek Üstadımız Hazretleri,

Evvela: Geçenlerde alınan Nur eczalarının hepsi dağıldı; Nurun müştakları sürur içinde kaldılar. Nurdan kısmeti olanlar, birer birer çıkıp ona koşuyorlar. Nur arayan sineler [2] مَنْ طَلَبَ وَجَدَّ وَجَدَ hakikatince buluyorlar. Bu sefer Ziya kardeşimizin getirdiği otuz dört adet Sözler kapışıldı. Asâ-yı Mûsâ'lar Ankara'ya ve Anadolu'nun muhtelif yerlerine dağılıyor...

Risale-i Nur'un perde arkasındaki parlaklığını görmeyenler dahi ona taraftardırlar. Risale-i Nur'un Medresetü'z-Zehrâsı Anadolu çapında ve âlem-i İslâm ölçüsünde genişleyeceğini, Risale-i Nur'daki hakikatin yüksekliğinden ve dikkat ve tefekkürle okuyan mü'minlerin ve ehl-i ilmin arasında vücuda gelen sarsılmaz uhuvvet ve kardeşlikten anlıyoruz. Medresetü'z-Zehrânın bu muazzam faaliyeti, zemin yüzünde bahar mevsiminde olan İlâhî ve muazzam neşir gibi sessiz, gürültüsüz, şâşaasız, gösterişsiz ve mütevazi, fakat muazzam bir şekilde cereyan etmektedir. Fıtraten acûl olan insanoğlu, âlemde hâkim olan kanun-u İlâhîyi düşünmeyerek, her meselenin istediği vakitte hallolunmasını istiyor; küçük dairelerdeki vazifelerini atlayıp, büyük dairelere sapıyor.

Tohumları atılmış ve sümbül vaktine gelmiş olan Risale-i Nur'un yetiştirdiği hakikî imanlı zatlar, inşaallah yakın zamanda âlem-i İslâma birer nümune-i imtisal olup nur-u hidayeti göstereceklerdir.

Ankara Üniversitesi Nur talebeleri namına

Abdullah

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Ciddî olarak arayan, aradığını bulur.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Osman Nuri

Osman Nuri'in mektubu

Ankara'da Nurları neşretmek nimet-i uzmâsına nail olmuş büyük bir âlim ve ehl-i kalb bir zatın Üstada yazdığı bir mektuptur.

Sahibü'l-ihlâs ve'n-nur ve'l-kemal ve'l-irşad, mücahid-i ekber Bediüzzaman Hazretleri,

Meydan-ı iptilâ ve imtihana lillâh ve fillâh için atıldığınız andan bu ana kadar, hukukullah ve hukuk-u ibadın müdafaa ve muhafazasına leyl ü nehar, Hak ve halk huzurunda, zâtınıza has kudret-i ilmiye ve kemaliye ve nuriye ve irşadiyelerinizle fevkalâde ağır şerait dairesinde lâyenkatı denecek derece sa'y ü gayret ve himmetle çalıştığınıza, melek, felek, Arş, Kürsî, Levh, Kalem, arz, semavat, âlem-i kevn, ins ve cin ve hariçteki ehl-i insan ve İslâm ve bu abd-i âciz, "eşhedü billâh ilâ âhiri'd-devran" şahid-i dâimî ve ebedîyiz.

Sâhibünnur olan Bediüzzaman'ımız! Zât-ı Nuriyelerinizin, abd-i aciz, can ve gönülden dostunuzum. Bu dostluğum, gelip geçici, zevale mahkûm dostluklardan değildir. Âlem-i mânâda, bezm-i ezel-i elestüdeki fıtrat-ı zâtiyelerimizden müntakil dostluk olduğu gibi, âlem-i şuhudumuzda bir yarım asra tekarrüp buyuran etvar ve akval ve harekât ve sekenatınızdan ve bu müddet zarfında devr-i istibdat ve Meşrutiyet ve Cumhuriyette birbirinden beter iptilâ ve imtihan ve çilelerinizden ve tevarih-i muhtelifede âzamî ağır şerait dairesinde divan-ı harb ve sair muhakemelerinizden ve meydan-ı gazalarda harp ve darpler ve meydan-ı ilimde akran ve emsalinize faik mübahesat ve münakaşat-ı ilmiye ve intişar buyuran âsâr-ı celile ve cemilelerinizden; ihlâsa makrun a'mâl-i sâliha ve efkâr-ı nuriyelerinizden, cihad-ı asgar ve ekberlerinizin seyir ve temaşa ve

tilâvetinden aldığım ders-i ibret ve hikmetler, zât-ı ekmelinize olan kadim dostluğumu her an arttırdı, son derece tarsin ve tahkim buyurdu, aşka, vecde getirdi. Bu aşk ve şevkle Sultan Hamid zamanından beri zâtınızın ve Nur talebelerinizin hukuk-u umumiye ve hususiyelerinizin hasbeten lillâh müdafaa ve muhafaza ve himayesi için, yakından uzaktan, karınca kudretince, dostluk vecibelerini mânen-maddeten îfada kusur etmemeye âzamî çalıştım, çalışıyorum ve çalışacağım. Bu halime Hak ve halk ve Nur talebelerinizin bir kısm-ı mühimmi âgâhtırlar.

İnşaallah, avn-i Hak ve imdad-ı Muhammedî ile ve cihad-ı asgar ve ekberdeki fî zamanına bî-misal aşk-ı ihlâsiyelerinizle, kariben hak galip, batıl mağlûp olur. Âlem-i insaniyet İslâmiyete inkılâp ve medeniyet-i Muhammediye bütün şâşaasıyla tulû buyurur. İns ve cin, melek ve felek hep birlikte îd-i ekber eyleriz. Hassaten, bu cihanşümul bayramımızı doya doya ve kana kana kemal-i sıhhat ve âfiyetle seyir ve temâşâlarınızı, rahmet-i İlâhiyeden maa âile duada berdevamız. Cenâb-ı Hak, dergâh-ı Ulûhiyetinde dualarımızı Habib-i Kibriya hürmetine müstecap buyursun. Âmin, sümme âmin.

Pek mübarek kalbî, ruhî, sırrî dostum! Bilmem, abd-i âcizi hatırladınız mı? Her ihtimale karşı hatırlatayım: Yurdun her tarafında mücahede-i milliye devam ederken zât-ı hâkimânelerine, Ankara'da mücahede-i milliyeye birlikte devamı mutazammın, muhtelif eşhastan on sekizi mütecaviz davetnâmeler geldiği zaman, bu davetlere icabet edip etmemek hususunda, İstanbul'da ikametgâhınızda, beynimizde takarrur eden günde buluşarak istişare buyurduğunuz alay müftülerinden dost-u kadiminiz Ankaralı Osman Nuri'yim. Son zamanlarda Millî Müdafaa Vekâleti Müftülüğüne tayin olundum. 25 seneye karib burada müftülük yaptım. Üç sene evvel tekaüd oldum. Şimdi Ankara'da evimde ikamet ediyorum.

Zâtınıza ve ehl-i insan ve İslâma leyl ü nehar dua ile imrar-ı hayat eyliyorum. En büyük emelim ve arzum, ölmeden evvel, dünya gözüyle zatınızı görmek ve ziyaret etmek, hasbeten lillâh bir sohbetinizde bulunmaktır. Bunu can ü gönülden arzu eyliyorum.

Azizlerin azizi azizim,

Kemal-i tazimat ve tekrimatla zât-ı hakîmânelerinizi ve talebe-i Nuriyelerinizi aşk ve şevkle selâmlar ve hatırlar, iki cihanda aziz

olmalarını ve olmanızı Hak Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinden tazarru ve niyaz eyleriz. Pek mübarek ellerinizden hasret ve iştiyakla takbil eyler, dua-yı ihlâsiyelerini ve cevab-ı savaplarınızı bekler, Allah'a emanet eylerim, bizim bir tane Sahibü'n-Nur ve'l-Azm ve'l-İrade ve'l-İrşad Efendimiz Hazretleri.

El-bâki Hüvellah

Yâr-ı garınız, müntehâ-yı zirve-i hiçîde

biricik abd-i gubar

Osman Nuri

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : İstanbul mahkemesi

İstanbul mahkemesi

Üstadın Emirdağı'na gidişi

Üstad Said Nursî, Afyon hapsinden tahliye edildikten sonra, yanındaki talebeleriyle beraber Emirdağ'a gitti. İki sene kadar Emirdağı'nda kaldı. 1371 yılının Muharrem ayında Eskişehir'e geldi ve bir buçuk ay kadar Yıldız Otelinde ikamet etti. Üstadın bu gelişi manidar idi. 1950'ye kadar nefyedildiği mahallerden, hiçbir yere çıkmamıştı; esasen çıkmasına müsaade edilmemişti. Çok zaman, yakın bir köye dahi gidemiyordu.

Üstad, Eskişehir'de, müştak talebeleriyle görüşmüş, Risale-i Nur'un yeni ve taze meyveleri olan genç Nur talebeleriyle konuşmuş, bir derece hayat-ı içtimaiye ile alâkadar olmuştu. Orada her sınıf halktan talebeleri kesretle bulunduğu gibi, askerler içinde, bilhassa havacılardan pek çok Nur talebeleri vardı. Bunların herbirisi imanlı ve yüksek ahlâk sahibi olup, şecaat-i milliye-i İslâmiye ile serefrâz, ihlâslı, kalpleri muhabbet-i Nebeviye ve cihan değer hizmet-i İslâmiye ve vataniye ile meşbû kimselerdi.

Bir müddet sonra, Üstad, Eskişehir'den Isparta'ya gitti ve yetmiş gün kadar orada kaldı. Bu sırada, İstanbul'daki faal talebeleri, Gençlik Rehberi'ni tab' ettirmişler, bu yüzden Üstad aleyhine dâvâ açılmış ve Üstad, mahkeme için İstanbul'a çağrılmıştı.

Üstad, Isparta ve İstanbul'da iken, Nur Âleminin Bir Anahtarı ismiyle neşredilen tevhid hakkındaki bahisleri yazmış ve mektup olarak talebelerine göndermişti ki, bu bahisler çok kıymettar birer tevhid hazinesi hükmündedir.

İstanbul mahkemesi

Bazı üniversiteli gençler, gençliğin iman ve ahlâkına hizmet maksadıyla Gençlik Rehberi'ni İstanbul'da bastırdılar. Bunun üzerine, müddeiumumilik tarafından, 163'üncü maddeye istinaden eser, lâikliğe aykırı olarak, devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak maksadıyla yazıldığı, propaganda ve telkin mahiyetinde olduğu iddiasıyla, Üstad, İstanbul Birinci Ağır Ceza Mahkemesine sevk olunmuştu.

22 Ocak 1952 muhakeme günü olmak itibarıyla, Bediüzzaman Said Nursî, Isparta'dan İstanbul'a gelerek mahkemede hazır bulunmuştu. Üstadın talebeleri genç üniversiteliler, mahkeme salonunu doldurmuşlardı. Koridorlarda büyük bir kalabalık göze çarpıyordu. Evvelâ iddianame ve ehl-i vukuf raporu okunmuş, Üstadın isticvabı yapılmıştı. Ehl-i vukuf raporunda, "Müellifin bu eserde din düşüncesini yaymaya çalıştığı, gençlere rehber olacak fikirler serd eylediği, müellifin tesettür taraftarı olduğu, kadınların yarım çıplak ve açık bacakla dolaşmalarının İslâmiyete aykırı ve kadının fıtratına zıt olduğunu beyan ettiği, kadını güzelleştiren şeyin terbiye-i İslâmiye dairesinde âdâb-ı Kur'âniye ziyneti olduğunu söylediği, dinî tedrisat taraftarı olduğu, binaenaleyh devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak istediği..." uzun uzadıya izah edilmiştir.

Bediüzzaman Said Nursî'nin müdafaasını İstanbul avukatlarından Seniyyüddin Başak, Mihri Helâv ve Abdurrahman Şeref Lâç deruhte etmişlerdir.

Okunan iddianame ve rapor üzerine, Üstad Said Nursî, cevaben, otuz beş senelik hayatını misal göstererek, siyasetle, dünyevî ve menfî cereyanlarla alâkadar olmadığını, kendisini meşgul eden ve nazarını çeken tek şey, hakaik-i imaniye ve hizmet-i Kur'âniye olduğunu, bütün kuvvetiyle imanı kurtarmak dâvâsında gittiğini bildirir, müteaddit mahkemelerin beraat ve iade kararlarını zikreder. Gençlik Rehberi adlı eserinin üniversiteli gençler tarafından

bastırılmasının büyük bir memnuniyeti mucip olması lâzım geldiğini, içinde bulunduğumuz asrın menfi cereyanlarına, bilhassa içtimaî bünyemizi sarsan ahlâksızlık ve imansızlık salgınına karşı, Gençlik Rehberi gibi Risale-i Nur'un bütün eczalarının külliyetle intişarının, gençliğe ve mâsum evlâtlara ve kadınlara umumen okutturulmasının, vatan-millet saadeti nokta-i nazarından gayet elzem olduğunu beliğ bir surette ifade etmiş; mezkûr gayeler için, kendi haberi olmadan genç üniversitelilerin tab eylediğini beyan etmiştir.

Mahkeme 19 Şubat 1952 gününe talik edilmiştir.

İkinci muhakeme gününde, Risale-i Nur Külliyatından çok istifade eden bir çok üniversite talebeleri ve ehl-i irfandan müteşekkil büyük bir kalabalık, mahkemeyi dinlemek üzere erkenden koridorları doldurmuşlardı, Üstad, alkışlarla, üniversiteli Nur talebelerinin kolları arasında mahkeme salonuna girdi, maznun sandalyesine oturdu. Avukatlar da geldiler, yerlerini aldılar. Mahkeme salonunda müthiş bir izdiham vardı. Binlerce kişi mahkemeyi dinlemek üzere salona girmek istiyor, kalabalık, dalgalar halinde kapılardan taşıyordu. Bu hadisenin zahirî heybet ve ihtişamının aksettirdiği mânâ, daha muazzam ve daha haşmetli idi. İslâmiyet nurunun mücessem bir timsal-i müşahhası olan Said Nursî'ye, dinî kültürden mahrum olarak yetiştirilen gençlik, tâzim ederek minnettarlığını ifade ediyordu. Güya lisan-ı halleriyle, "Ey yirminci asrın zulümatını Kur'ân'ın nuruyla yaran, ehl-i İslâma nurlu ve beşaretli ufuklar gösteren, insanlığı, fıtratına münasip yüksek ve ebedi saadete davet eden büyük mücahid! İnsanlığa, bahusus bu vatan evlâtlarına yaptığın büyük hizmeti, bizler şükranla karşılıyoruz. Ve istikbal dahi seni takdirle yâd edecektir. Sen mânen ölüme yüz tutan bir nesli, maneviyat âb-ı hayatına kavuşturan bir hekim olarak çok kıymettar ve yüksek bir hizmet ifâ ettin. Yokluğa, ebedî şekavete atılmak istenen bir milleti ve gelecek nesillerini, Kur'ân'ın nuruyla ebedî saadete ulaştırmaya ve Allah'a kavuşturmaya çalıştığını ve hayatını bu uğurda feda ettiğini biliyoruz.

İmanlı nesiller seni takip edecektir; Yıllarca, asırlarca peşinden gidecektir." diyorlar.

Salondaki kalabalığın fazla olmasından, mahkemenin devamına imkân kalmamıştı. İntizamı temine tahsis edilen polisler, halkın

tehacümüne mâni olamıyordu. Nihayet mahkeme reisinin halka hitaben, “Hoca efendiyi seviyorsanız biraz meydan veriniz ki, mahkemeye devam edebilelim” demesi üzerine, halk çekilmeye başladı. Bu suretle, mahkemenin devamına imkân hasıl oldu.

Gençlik Rehberi’ni basan matbaacı ve sonra polisler dinlendi. Daha sonra Üstad, ehl-i vukuf raporuna karşı itiraz eyledi. İkindi namazı vakti geçmek üzere olduğundan, Üstad namaz kılmak üzere müsaade istedi. Mahkeme reisi, Üstadın bu ricasını kabul ederek muhakemeye nihayet verdi.

Üstad, genç üniversitelilerin ve kendisini candan seven talebelerinin kolları arasında koridorlardan geçerken, binlerce halk tarafından alkışlanıyor, kendisi de iki eliyle sevgili talebelerini selâmlıyordu. Adliye binasının önünde üç-dört bin kişi toplanmış, Üstadı görmek üzere bekliyorlardı. Üstad, binlerce halkın alkış tufanı arasında merdivenlerden indi. Bu arada heyecandan ağlayanlar da vardı. Bu izdiham arasında yaya yürümek kabil olmadığı için, Nur talebeleri tarafından Üstad bir otomobile bindirilerek Sultanahmet Camiine gidilmiş ve cemaatle namaz kılınarak ikametgâhına götürülmüştü.

Üstad 5 Mart 1952, son muhakeme günü, yine genç mekteplilerle halk tabakalarından müteşekkil binlerce kendisini sevenlerin arasında mahkeme salonuna girdi. Mahkeme salonundaki izdihamın geçen defaki gibi muhakemenin devamına mani olacak dereceye varmaması için, müteaddit polis müfrezeleri Adliye binasının merdivenlerini ve koridorları muhafaza altına almışlar, geçitleri kapamışlardı. Bununla beraber, mahkeme salonu kapılara kadar hıncahınç dolmuştu.

Mahkeme başladı; şahit olarak Gençlik Rehberi’ni bastıran üniversite talebesi dinlendi. İfadesinde, şark ve garbın eserlerini okuduğunu, sonra Risale-i Nur eline geçtiğini, bu eserlerden aklı, fikri, ruhu ve kalbi son derece müstefid bulunduğunu, irade ve ahlâkı üzerinde mühim tesirler yaptığını, Gençlik Rehberi’nin, gençlerin

iman ve ahlâkını temin ve muhafaza yolunda büyük tesiri olması dolayısıyla, bir hizmet-i vataniye yapmak emeliyle bastırdığını, suç mahiyetini haiz birşey görmediğini söylemiştir.

- Üstadın İstanbul Mahkemesi Müdafaası
- Avukat Mihri Helâv'ın müdafaasından parçalar
- Avukat Seniyüddin Başak'ın müdafaasından
- Avukat Abdurrahman Şeref Lâç'ın müdafaası

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Kamil

Kâmil'in mektubu

Bediüzzaman'ın İstanbul'a teşrifi münasebetiyle üniversiteli bir Nur talebesinin arkadaşına yazdığı mektup

Sevgili Üstadımızın teşrifinden dolayı bizi ve İstanbul'u tebrikinize teşekkür ederim. Bu muhteşem, müstesna hadiseden dolayı, koca şehir kaynadı; için için bayram yapıyor. Âlimi–cahili, fakiri–zengini, genci-ihtiyarı mahkemelerde, otelde her yerde onu görmeye ve dinlemeye koşuyor.

Rüyalarımız dahi neş'e ve ferahla dolu... Düşmanlarımızın ise yüzleri daha ziyade karardı. Nifaklarının hiçbir şey yapmadığını ve yapamayacağını artık biliyorlar. Üstadımız, İstanbul'un şahsiyet devrinin yadigârı olan herşeye yeniden can verdiler. Kardeşlerimizin gözünde, şehrin manzarası birden bire değişti. Ayasofya, Sarayburnu'na kadar uzandı. Minarelerinde yine ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) okunuyor; içinde, hâfızlar yeniden Kur'ân-ı Kerîm tilâvetine başladılar. Fâtih, hergün türbesinden kalkarak, fethettiği şehrin büyük ve mübarek misafirine, "Hoşgeldiniz!" diyor ve onu tebrik ediyor. Yeni Camiin şerefesinden, Beyoğlu'nun en karanlık ve mülevves izbesine kadar nüfuz edecek ışık tufanını şimdiden görür gibi oluyoruz. Hepsinin, Ayasofya'nın, Fâtih'in, Sultan Ahmed'in, Eyüb'ün ve Süleymaniye'nin ve bütün Müslüman İstanbul'un hicap perdelerini yüzlerinden atışı ve bize daha muhteşem ve daha samimî görünmeleri, bu büyük teşriften ve bu ulvî nurdan... Üstadımız, artık bu şehrin güneşi. O giderse, ufkundaki güneş de onu takip edecek ve milyonluk şehir kararıverecek. Tesellîmiz, Fâtih şehrinin Risale-i Nur'la aydınlanacağı ve parlayacağı ümididir.

Üstadımızın teşrifini telefonla haber verdikleri zaman, cansız vücudumdan birden bire bir cereyan geçti. Öldürücü ve uyuşturucu değil; dirilten, canlandıran bir cereyan... Maddî ve mânevî varlığımın

bir anda kuvvet bulup, muazzam bir mıknatısın beni çektiğini hissettim. Ağır Ceza Mahkemesine vâsıl olduğum zaman, biraz evvelki tahassüslerimin bütün cemiyette hâkim olduğunu fark ettim. Mahkemenin içi ve dışı tıklım tıklım dolu idi. Kalabalığı yararak içeri girmek istedim; fakat gözüm iki üniversiteli talebenin arasında yürüyen Üstada ilişti. Mânâsıyla olduğu kadar, maddesi ve kıyafeti ile de bam başka olan ve şu anda milyonlarca gözün onun üzerinde toplandığı müstesna varlık, sanki hiçbir şeyle alâkadar değildi ve hiçbir hadiseden haberi yoktu…

Mahkemenin içindeyim. Ulvî isim zikredilir edilmez, büyük adam koca bir milletin, dinin ve devrin tarihî mümessili olarak içeri girdi. Ufak bir kaynaşmayı müteakip çıt yok. Herkes, bu muhteşem ve muazzam ânın mânâsını ve heyecanını duymakta...

“Hastayım” demelerine rağmen, Üstadımızın yerlerinden yıldırım gibi fırlayarak itiraz ve izahları, mahkeme heyetinin hayranlıkla büyük adamı seyri... İkinci celsede daha muazzam bir kalabalık... Üstadımızın, vukufsuz ehl-i vukuf raporuna bizzat verdikleri harikulâde cevaplar ve mahkemenin 5 Mart’a tâliki... Titreyerek, günah ve zaaflarıma bin teessüf ve tevbe ederek yaklaşıp, mübarek ellerini sonsuz bir iştiyakla öptüğüm ve içimi ter temiz tutmaya çabalayarak gözlerini bulmaya cesaret ettiğim o an, o gün, hâtıralarımın en büyük ve en nâdide yadigârı olacak. Üniversiteli diğer kardeşlerim, Üstadımızın hizmetinde bulunmakla şeref-i uzmâya kavuşmuşlar. O Üstadımızdan, Cenâb-ı Hak ebediyen razı olsun ve bütün talebelerine ve bilhassa benim gibi biçare, zavallı ve âcizlere akıl, dirayet, azim ve ihlâs ihsan buyursun. Âmin.

Evet, kardeşim, bu asrın mânevî şahı olduğu, hayatı ve eserleriyle sâbit olan bir Üstadın eserlerini biz muhtaçlara lûtfeden Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürlerle beraber, şu zamanın yaralarına en münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümatın tehacümüne mâruz heyet-i İslâmiyeye en nâfi bir nur ve dalâlet vâdilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olan Risale-i Nur’u, ölünceye kadar okuyacağız, neşredeceğiz inşaallah.

Elbaki Hüve’l-Baki

İstanbul Üniversitesi Nur talebelerinden

Kâmil

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Samsun Mahkemesi

Samsun Mahkemesi

Üstadın Emirdağı'na tekrar gidişi

Üstad Bediüzzaman İstanbul'daki muhakemesinin beraatle neticelenmesini müteakip Emirdağ'a geldi. Emirdağ'da Ramazan ayının bir gününde kıra çıktığı zaman, bir başçavuş ve üç silâhlı jandarma yanına gönderilerek, gelecek fıkrada beyan edildiği gibi, kendisine şapka giymesi teklif ediliyor; bu sebeple karakola celb ediliyor. Bunun üzerine Üstad bir istida yazarak Adliye ve Dahiliye Vekâletine gönderiyor. Aynı zamanda Ankara'daki bir talebesine de göndererek alâkadar meb'uslara hadisenin duyurulmasını bildiriyor. Ankara'daki talebeleri, bu şekvânın bir nüshasını, Samsun'da münteşir Büyük Cihad gazetesine gönderiyorlar. Yazı, Büyük Cihad'da "En Büyük İspat" başlığı altında ve bir hâşiye ilâve edilerek neşrediliyor. Sonra, Ankara ve İstanbul Üniversitesindeki Nur talebeleri de iki-üç makale yazıp, Büyük Cihad gazetesine gönderiyorlar ve neşrediliyor. Bu sıralarda Malatya hadisesi vukua geliyor; dindarlar aleyhinde bir sürü yalan, iftira, tezvir propagandası başlıyor. Bu tahriklere aldanan bazı şahsiyetler, dinî gazetelerden medar-ı itham noktalar bulmak için çalışıyorlar. Samsun'da da mezkûr "En Büyük İspat" başlıklı yazı ve Üniversite Nur talebelerinin makaleleri dolayısıyla, gazete neşriyat müdürü ile Ankara'dan bu yazıların bazılarını gönderen bir Nur talebesi tevkif edilerek mahkemeye veriliyor. Nurculuğun memlekette inkşafı aleyhinde gazetelerde beyanatlar, kanaatler ileri sürülüyor. Altı yüz kadar Nur talebesinin mahkûmiyetini istihdaf eder şekilde, Türkiye'de yirmi beş yerde taharri yapılıp, bir kısmında dâvâ açılıyor. Neticede, Risale-i Nur'da ve Nur talebelerinde medar-ı ittiham bir nokta olmayıp, suç bulunmadığı kanaatine varılıyor.

Samsun’da açılan dâvâda evvelâ mahkûmiyete karar verilmişse de, Mahkeme-i Temyizin Risale-i Nur eserleri ve müellifi Bediüzzaman hakkında serd ettiği mütalâa ile mahkûmiyet kararını esastan bozması sebebiyle tekrar yapılan duruşmada, yazılarda suç unsuru bulunmadığı kanaatine varılarak beraat kararı verilmiştir.

“En Büyük İspat” başlıklı yazıdan dolayı Samsun’da Üstadımız aleyhine de dâvâ açılmıştı. Samsun’a mahkemeye celbi isteniyordu. Çok rahatsız ve ihtiyar olması sebebiyle kaza tabipliğinden aldığı bir raporu nazar-ı itibara alınmayarak, mutlaka mahkemede bulunması isteniyordu. Nihayet Üstad, Samsun’da mahkemede bulunmaya karar vererek İstanbul’a kadar geldi. Fakat sıhhatinin bozukluğu ve tahammül edememesinden, yola devam edemeyip heyet-i sıhhiyeden bir rapor alıp mahkemeye gönderdi. Raporda, Said Nursî’nin, yapılan muayene neticesi, ne karadan, ne denizden ve ne de havadan Samsun’a gitmeye vücudu tahammül edemeyeceği yazılı idi. Mahkemede, müddeiumumî şiddetli ısrarlarla Said Nursî’nin mutlaka mahkemede bulunmasını istemişse de, mahkeme heyeti, sıhhıye raporuna istinaden, Bediüzzaman’ın İstanbul mahkemelerinden birinde istinabe suretiyle ifadesinin alınmasına karar verdi. Nihayet, devam eden mahkemeler neticesinde, Samsun Mahkemesi, dâvâ mevzuu yazıda mahkûmiyeti icap ettirecek bir kasıt görmediğinden, Said Nursî’nin beraatine karar verdi.

- Üstadın müdafaası
- Büyük Cihad gazetesinde yayınlanan mektup

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Ahmet Atak

Ahmet Atak'ın mektubu

Ey mübarek müşfik ve muazzez Üstadımız Hazretleri,

Bu acip madde ve dinsizlik asrında, nazarlar kısalmış; kalbler, fenalıklar ve kötülüklerle dolmuş. Yalnız ve yalnız, Kur'ân-ı Hakîmin bu zamandaki en hakikî ve kat'î tereşşuhatı olan Risale-i Nur, o kısalmış nazarları, âdeta maddenin ruhuna nüfuz ettiriyor; o kötü kalblerin zindan gibi karanlık olan içini, nurla dolduruyor. Bunun için, bu asra "Nur asrı" denmesi münasiptir. .....

Risale-i Nur, beşeriyetin bu tamiri imkân olmayan yarasını uhrevî ilâçlarla tedavi ediyor.

Risale-i Nur ve onun harika müellifi siz mübarek Üstadımız, binlerce münevver gence halâskârlık vazifenizi yapmış ve yapmaktasınız. Bunun böyle olduğuna imanları kurtarılan bu âcizler canlı şahitleriz. Bu dehşetli asırda, materyalizmi, maddeciliği temelinden yıkan, mason ve komünistlerin bâtıl ideolojilerini bütün ilim ve idrak muvacehesinde zîr ü zeber eden Risale-i Nur, okuyucularına—bu asrın talihli insanlarına—bu dünya ile, hattâ kâinatla bile değişilmez âb-ı hayatı, ebedîlik suyunu, yani beka âleminin bileti olan imanı bahşediyor.

Ey aziz ve mübarek Üstadımız! Bu kadar kıymetli bir hediyeyi bizlere veren siz Üstadımıza ne kadar hürmet ve muhabbet beslesek azdır. Siz kurtarıcı Üstadımızla Risale-i Nur talebeleri arasındaki bağ, ebedî bir bağlılıktır. Bunu hiçbir kuvvet çözemez. Hürmetle mübarek ellerinizden öper, dualarınızı beklerim.

Üniversite Nur talebeleri namına
Siyasal Bilgiler Fakültesinden
Ahmet Atak

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Isparta Mahkemesi

Isparta Mahkemesi

Üstad Said Nursî'nin Isparta'da ikametleri

1953 senesi yaz aylarında Üstad Emirdağından Isparta'ya geldi. Isparta'da pek çok sadık talebeleri vardı. Daha evvel gönderdiği mektuplarında Isparta'yı taşıyla, toprağıyla mübarek olarak tavsif ediyor ve Risale-i Nur'un zuhuru ve intişarıyla vücut bulan mânevî hayatının idamesine en kuvvetli medar Isparta olduğunu beyan buyuruyordu. Filhakika, Isparta, Üstadın bu iltifatına lâyık olduğunu uzun senelerdeki hâdiselerin şehadetiyle ispat etmiş ve göstermiştir. Çünkü, Risale-i Nur'un birinci medresesi ve telif yeri olan Barla, Isparta'nın bir nahiyesidir. Risale-i Nur'un büyük mecmuaları burada telif edilmiştir.

Risale-i Nur'u binler kalemlerle en korkulu zamanlarda yazıp neşredenler Isparta ve köylerindeki talebelerdir. Misal olarak Sav köyünü göstermek kâfidir. Üstad Kastamonu'da bulunduğu zaman, Isparta'nın yalnız Sav köyünde bin kadar kalem senelerce Nurları yazmış, çoğaltılmasında çalışmıştır.

Her birisi birer vilâyet kadar, belki daha ziyade Risale-i Nur'a alâka gösteren ve Nurların yayılmasında birer santral misillü çalışan Nur merkezleri Isparta'dadır. Gül ve Nur fabrikaları ve bunların etrafında medrese-i Nuriye şakirtleri, Mübarekler Heyeti, hep Isparta vilâyeti dahilindedir.

Hem herbirisi hizmet-i Kur'âniye itibarıyla birer kutup hükmünde olan Nur talebelerinin medar-ı iftihar büyük kardeşleri de yine

Ispartalıdırlar.

Hem Isparta adliyesi ve emniyeti daima Nurlara insafla muamele etmiştir. Üstad, Isparta adliyesine çok defa dua etmiş, sair vilâyetlere bu noktada da Isparta'yı hüsn-ü misal göstermiştir.

Bu ve bu gibi sebepler tahtında, Üstad, âhir ömrünü Isparta'da geçirmek, ölümünü oradaki mübarek sadık kardeşlerinin arasında karşılamak, mezarını Isparta'da Sav'da veya Barla'da vasiyet etmek üzere Isparta'ya geldi. Kira ile bir eve yerleşti. Yanında dört-beş talebesi vardı. Bu talebeleriyle Üstad, hususî dershane-i Nuriyesini vücuda getirmişti.

Isparta'daki hayatından muhtelif safhalar (1)

Mahkeme safahati:

Afyon Mahkemesi tarafından kitaplar serbest bırakılmadan, Malatya hadisesi münasebetiyle bazı vilâyet ve kasabalarda taharriler yapıldı, mahkemeler açıldı. Ezcümle: Mersin'de, Rize'de, Diyarbakır'da Nurlar ve Nurcular aleyhine dâvâ açıldı; neticede mahkemeler beraat verdi. Birçok vilâyetlerde yapılan taharriler ve soruşturmalar ile Nurcular aleyhine umumî bir dâvâ açılması için Isparta Müddeiumumiliği harekete geçti. Sekseni mütecaviz Nur talebesi hakkında iddianame hazırlandı ve dosya sorgu hâkimliğine tevdi edildi.

Emniyetin pek çok gizli mensupları, Nur talebeleri arasında dolaşmaya, her hareketlerini kontrola başladılar. Ankara, İstanbul, Adapazarı, Safranbolu, Karabük, Dinar, İnebolu, Van gibi yerlerde araştırmalar, sorgular yapıldı. Yapılan bütün tetkikat ve taharriler neticesi, vatan, millet aleyhinde zerre kadar bir hareket bulunmayıp, bilâkis her vatandaşın göğsünü iftiharla kabartacak ilmî, imanî, vatanî hizmetler, ahlâkî gayret ve faaliyetlerle hareket ettikleri, Risale-i Nur'u okumak, okutmak ve neşrine çalışmaktan başka bir gaye ve maksatları bulunmadığı anlaşılmasıyla, "Nurcularda suç bulamıyoruz, medar-ı mes'uliyet bir hareket ve faaliyetleri görülmemiştir" diye umumen kanaat getirildi. Bu soruşturmalar,

Risale-i Nur'un hakkaniyetinin anlaşılmasına vesile oldu. Neticede Nurların beraatine karar verildi.

Urfa ve Diyarbakır'daki faal Nur talebeleri birer medrese-i Nuriye kurdular. Risale-i Nur'u her sınıf halktan, bilhassa talebelerden, gençlerden gelen cemaate okumak suretiyle ilmî derslere başladılar. Bu zamanda pek ehemmiyetli olan talebe-i ulûmun şerefini ihya ettiler. Şark havalisinde büyük hizmet-i imaniye ifa olundu. Bir aralık, Diyarbakır'da, orada Nurlarla imana ve Kur'ân'a hizmet eden faal bir Nur talebesi aleyhine dâvâ açıldı, beraatle neticelendi, mü'minlerin sürûr ve minnettarlığına vesile oldu.

Afyon'da da devam eden mahkeme neticelendi. 1956 tarihinde Risale-i Nur'u inceleyen Diyanet İşleri Müşavere Kurulu verdiği bir raporla, Risale-i Nur'un iman ve ahlâkî tekemmülâta hizmet hususundaki vasfını ilân etti. Afyon Mahkemesi de bu rapora istinaden, Risale-i Nur eserlerinin beraatine ve serbestiyetine karar verdi, hüküm kat'îleşti.

Afyon Mahkemesinin beraat kararından sonra, Isparta Sorgu Hâkimliği de men-i muhakeme kararı verdi. Böylece, Risale-i Nur, birçok adlî süzgeçlerden geçerek umumî ve küllî bir serbestiyet ve hüsn-ü kabule mazhar oldu.

Nurların neşri:

Anadolu'nun birçok yerlerinde Nurlara hizmet devam etmekle beraber, bilhassa Ankara, İstanbul, Diyarbakır, Urfa medrese-i Nuriyeleri, yalnız bulundukları muhitte değil, çok geniş bir sahada hizmet-i imaniyede bulundular. Bu hizmetleri, yalnız bir kişi değil, bir merkez değil, yalnız malûm şahıslar değil, hizmet-i Kur'âniye olduğu için, pek çok vecihlerde, pek çok zatlar tarafından ifa edildi. İsmi bilinmeyen nice halis talebeler, sadık mü'minler bu hizmet-i kudsiyede çalıştılar, nur-u Muhammedînin yayılmasına gayret ettiler.

Ankara'da, üniversiteli talebeler ve muhterem hamiyetperver zatlar, Risale-i Nur mecmualarını matbaalarda tab ile her tarafa neşrine, bilhassa yeni harfle istifadeye muntazır kitlenin ellerine ulaşmasına çalıştılar. Risale-i Nur'un küllî neşriyatını gençliğin, mekteplilerin deruhte etmeleri, bu hususta büyük fedakârlık göstermeleri ise, bu millet ve vatan için büyük bir saadet oldu.

Çünkü, hiçbir şahsî menfaat talep etmeden ve yalnız rıza-yı ilâhî için hareket etmeleri, onların, bu asîl milletin hakikî evlâtları olduğunu gösterdi.

---

(1): Hz. Üstadımızın son Isparta hayatının mühim bir hatırası, bir sahnesi ve bir levhası diyebileceğimiz bir ders dairesi var ki, nedense o çok muazzam ve büyük hakikat, buraya yazılmamış. O da: Yanında hizmetinde bulunan talebelere 1954 senesinin başından başlayarak Arabî Mensevî-i Nuriye'yi ve Arabî İşârâtü'l-İ'câz'ı ders vermesidir. Ve o münasebetle ve muhtelif vesilelerle hayatının ayrı ayrı safhalarını beyanda bulunmasıdır. Bu derslerden sonra Hz. Üstad Mesnevî-i Nuriye'yi ve İşârâtü'l-İ'câz'ı tercüme etmesi için biraderleri Abdülmecid efendiye göndermiştir. Hem Risale-i Nurun yeni harf ile Ankara'da ve sonra İstanbul'da matbaalarda tab edilmesi için neşredilecek kitaplar Isparta'da hazırlanmış, tashih edilmiş ve matbaalarda tab esnasında hem Ankara, hem İstanbul'da tab edilen kitaplar tashih için forma forma Isparta'ya gönderilmiş ve öylece tab edilmiş. Ve bu nur mecmuaları tabdan sonra Hz. Üstadla beraber defalarca sabah dersleri halinde ve öğle ve ikindi dersleri olarak okunmuştur. Bütün mecmualar bu suretle meydana gelmiştir.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta

Üstadın Barla'ya gidişi

Üstadın Barla'ya gidişi

Üstad, Barla'dan yirmi küsur sene evvel ayrılmış ve o zamana kadar hiç gitmemişti. Barla ile, kendi Nurs köyünden ziyade alâkadardı. Çünkü, hayat-ı mâneviyesi olan Risale-i Nur burada telif edilmeye başlamıştı. Kur'ân-ı Hakîmin hidayet nurlarını temsil eden "Sözler" ve "Mektubat" ve "Lemeat-ı Nuriye" buradan etrafa yayılmıştı. Bu itibarla Barla, Risale-i Nur dershanesinin ilk merkezi idi.

Barla'daki hayatı gerçi nefiy ve inziva içinde ve tarassut altında geçmekle acı idi; fakat Risale-i Nur hakikatlerinin telif yeri olduğundan, Üstad'ın en tatlı ve şirin hayatı da yine Barla hayatıdır denilebilir. Bu defa Barla'ya nefiyle değil, hapisle değil, kendi rızasıyla ve serbest olarak gidiyordu. Güzel bir bahar günü Barla'ya geldi. Barla'daki talebelerinin mühim bir kısmı Üstadı karşıladılar. Üstad, sekiz senelik ikâmetgahı olan medrese-i Nuriyesine yaklaşırken kendini tutamadı, mübarek gözlerinden yaşlar boşandı. Haşmetli çınar ağacı da âdetâ kendisini selâmlıyordu. Bir vakitler, yani Barla'da sekiz sene ikametten sonra Isparta'ya celb edilmişti. O zamanki gidişinde mübarek çınar ağacı Üstadı mânen teşyî etmiş, haşmetli kanatları olan dallarının Cenâb-ı Hakka olan secdevâri ubudiyetiyle Üstadı uğurlamıştı. Bu defa da yine uzun bir mufarakattan sonra tekrar Üstada kavuşmanın süruru içinde Hâlık-ı Rahmân'a secde-i şükrana kapanıyordu. Üstad, o mübarek çınar ağacına sarılmış, yanındaki talebelerine ve ahaliye kendisini yalnız bırakmalarını söylemişti. Zaten gözyaşlarını tutamıyordu. Sonra, Nur dershanesi olan odasına girdi ve iki saat kadar kaldı. Hazin ağlayışı dışarıdan işitiliyordu.

Evet, şüphesiz rahmet-i İlâhiyenin nihayetsiz tecellîlerine mazhardı. Bir zamanlar Şarkî Anadolu'dan Isparta havalisine sürülmüştü… Isparta'dan da, dağlar arasındaki Barla nahiyesine

nefyedilmişti. Burada ölüp gidecekti. Eski tarihçe-i hayatının şahadetiyle, çok kahraman ve fedakâr olan bu zât, doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakîmin hakikatlerini benimseyen, ferdî ve millî saadeti, İslâmiyet hakikatlerine sarılmakta gören ve bunu haykıran ve delâil-i akliye ile ilim meydanına çıkan bir kimse idi.

Üç devir geçirmiş, cebbar kumandanlara boyun eğmemiş, kudsî dâvâsından dönmemiş; yaralanmış, zehirlenmiş, ölmemiş; dağlar gibi hadiselerin dalgalarından yılmamıştı…

Milletleri, kavimleri içine alan, zihniyet ve telâkkileri değiştiren asr-ı hâzırın cereyanları, bu zâtı Kur'ân ve iman dâvâsındaki yolundan çevirememişti. O, ruhundaki şecaat-i imaniye ile kat'î inanıyordu ki, dâvâ ettiği hakikat birgün milletçe benimsenecek; bir Said, binler, belki yüz binler Said olacak... İnsanlık camiasında neşrettiği hakaik-i imaniyenin fütuhatı ve inkişafı başlayacak ve âfâk-ı İslâmı saran zulmet bulutları Kur'ân'dan eline verilen bu meş'ale-i hidayetle dağıtılacak; ölmeye yüz tutmuş zannedilen iman ruhu yeniden canlanacak; canlara can katacak, mânen ölmeye yüz tutan millet-i İslâmiyeyi ihyâ edecek; âleme efendi olan İslâmiyetin—biiznillah—cihana efendiliğinin maddî mânevî mübeşşiri olacaktı.

İşte, bu kudsî hakikatin hâmili ve naşiri olan ve hakikatte bugünkü beşeriyetin medar-ı iftiharı bulunan bu aziz zât, din düşmanlarının plânıyla, vaktiyle bu beldeye gönderilmiş, Anadolu'da tesis ettirilen rejimin aleyhinde bulunmasına, fiilî müdahalesine mümanaat olunmuştu. Heyhat! Esasen kendisi siyasetten çekilmişti; ehl-i dünyanın dünyasına karışmıyordu. O, istikbali nurlandıracak bir hakikatin telif ve neşrine çalışıyordu. Kâinatın sahibi ve hâdiselerin mutasarrıfı olan Allah, onun hâmisi, muîni ve yardımcısı idi.

İşte, otuz sene sonra tekrar Barla'ya döndüğü zaman, hizmet-i imaniyesinde nail olduğu büyük ikramları, inayetleri düşünerek, müşahede ederek mesrur oldu ve sururundan ağlıyordu, secde-i şükrana varıyordu.

Hâl-i hazırda Üstad Isparta'da ikamet eder. Bazan Emirdağına, bazan Barla'ya gider. Buraları Risale-i Nur'un telif ve inkişaf merkezleri olduğu için ruhen çok alâkadardır. Hem, kendisi doksan yaşına yaklaştığı ve birçok defalar zehirlendiği için rahatsızdır. Hastalığı tarif edilmeyecek derecede ağırdır ve şiddetlidir. Ruhen,

hissiyatı kuvvetli ve âlem, bahusus âlem-i İslâm, bilhassa Risale-i Nur dairesi, vücud-u mânevîsi hükmünde olduğundan, her iki vücudundaki ıztırap şedittir. Gerçi talebelerinin duaları ve neşr-i envar-ı imaniye o ıztırabına bir merhem ve devâ ise de, yine de pek vâsi şefkati itibarıyla zaman zaman ıztırabı şiddetlenmektedir. Bu itibarla, tebdil-i havaya çok muhtaçtır. Bir yerde fazla kalamıyor. Tebdil-i havaya çıktığı zaman hastalığı kısmen azalıyor, rahat nefes alabiliyor.

Üstad, Risale-i Nur kesretle intişar ettiğinden ve her yerde pek çok Nur talebeleri mevcut olduğundan, halklarla konuşmayı tamamıyla terk etmiştir. “Risale-i Nur, benimle sohbetten on derece ziyade faidelidir” deyip ziyaretçi de kabul etmemektedir. Hattâ yanındaki talebeleriyle dahi zaruret halinde konuşmaktadır.

Artık hayatının son safhasına geldiğini söylemekte, daima içinde yaşadığı ayı çıkarabileceğinden şüphe eder bir vaziyette ecelini beklemektedir. Nurların neşriyatından memnun ve müteşekkirdir. Millet ve devletçe İslâmiyet ve saadet yolunda atılan her adımı takdir ve tasviple karşılamakta, Hak yolunda yürüyen, İslâmî şeâiri ihya edenlere dua etmektedir. Aynı zamanda, âlem-i İslâmın maddeten ve mânen selâmet ve saadetini dilemekte ve bu yolda girişilen dahil ve hariçteki gayretlerden hadsiz derecede sevinç ve memnuniyet duymaktadır.

Risale-i Nur’u Kur’ân-ı Hakîmin bu zamana mahsus bir mu’cizesi bilmekte, bu vatanı komünizm tehlikesinden Risale-i Nur’daki hakikat-i Kur’âniye muhafaza ettiğini beyan etmekte ve âlem-i İslâmla hakikî kardeşliğe ve uhuvvete ve ittifaka medar olacağını, dünyevî ve uhrevî saadetimizin bu hakikate yapışmamızda bulunduğunu duyurmaktadır.

Risale-i Nur’un Anadolu’dan başka diğer Müslüman memleketlerde yayılmasının elzem olduğu kanaatindedir. Siyasî gayret ve faaliyetlerden evvel, Risale-i Nur’un neşrolunmasının daha menfaattar olacağını ihbar etmektedir.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta

Bediüzzaman ve Risale-i Nur

Bediüzzaman ve Risale-i Nur

Risale-i Nur nedir ve nasıl bir tefsirdir?

Kur'ân'ın hakikatlerini müspet ilim anlayışına uygun bir tarzda izah ve ispat eden Risale-i Nur Külliyatı, her insan için en mühim mesele olan "Ben neyim? Nereden geliyorum? Nereye gideceğim? Vazifem nedir? Bu mevcudat nereden gelip nereye gidiyorlar? Mahiyet ve hakikatleri nedir?" gibi suallerin cevabını vâzıh ve kat'î bir şekilde, çekici bir üslûp ve güzel bir ifade ile beyan edip ruh ve akılları tenvir ve tatmin ediyor.

Yirminci asrın Kur'ân felsefesi olan bu eserler, bir taraftan teknik, fen ve san'at olarak maddiyatı, diğer taraftan iman ve ahlâk olarak mâneviyatı câmi ve hâvi olacak, Türk medeniyetinin, sadece maddiyata dayanan sair medeniyetleri geride bırakacağını da ispat ve ilân etmektedir.

Ecdadımızın bir zamanlar kalblerinde yerleşen iman ve itikad cihetiyle zemin yüzünde yüz mislinden ziyade devletlere, milletlere karşı imanından gelen bir kahramanlıkla mukabele etmesi, İslâmiyet ve kemâlât-ı mâneviyenin bayrağını Asya, Afrika ve yarı Avrupa'da gezdirmesi ve "Ölsem şehidim, öldürsem gaziyim" deyip ölümü gülerek karşılayarak, müteselsil düşman hâdisata karşı dayanması gibi, milletçe medar-ı iftihar âli seciyemizin bugün biz gençlerde inkişafı, vatan ve millet menfaati bakımından ve istikbalimizin selâmeti noktasından ne derece elzem olduğu malûmdur. Mutlaka her hareket ve hizmette maddî bir ücret ve şahsî menfaatler mülâhaza etmek, Türkün millî tarihinin şeref ve haysiyeti ile kabil-i telif olamaz. Bizler, ancak rıza-yı İlâhî için çalışıyoruz. Bizzat hizmetinde bulunmakla aldığımız telezzüz, kardeş ve vatandaşlarımıza, İslâmiyete ve insaniyete yardımda bulunabilmek

mazhariyetinden gelen ebedî hayatımıza ait sürur ve ümit, bizim bu babda aldığımız ve alacağımız yegâne hakikî mukabele ve ücrettir.

Risale-i Nur nasıl bir tefsirdir?

Tefsir iki kısımdır.

Birisi: Malûm tefsirlerdir ki, Kur'ân'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerin mânâlarını beyan ve izah ve ispat ederler.

İkinci kısım tefsir ise: Kur'ân'ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve ispat ve izah etmektir. Bu kısmın çok ehemmiyeti var. Zahir malûm tefsirler, bu kısmı bazan mücmel bir tarzda derc ediyorlar. Fakat Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları da susturan bir mânevî tefsirdir.

Risale-i Nur sübjektif nazariye ve mütalâalardan uzak bir şekilde, her asırda milyonlarca insana rehberlik yapan mukaddes kitabımız olan Kur'ân'ın hakikatlerini rasyonel ve objektif bir şekilde izah edip insaniyetin istifadesine arzedilen bir külliyattır.

Risale-i Nur: Kur'ân âyetlerinin nurlu bir tefsiri. Baştan başa iman ve tevhid hakikatleriyle müberhen. Her sınıf halkın anlayışına göre hazırlanmış. Müsbet ilimlerle mücehhez. Vesveseli şüphecileri ikna ediyor. En avamdan en havassa kadar herkese hitap edip, en muannid feylesofları dahi teslime mecbur ediyor.

Risale-i Nur: Nurlu bir külliyat. Yüz otuz eser. Büyüklü küçüklü risaleler halinde. Asrın ihtiyaçlarına tam cevap verir. Aklı ve kalbi tatmin eder. Kur'ân-ı Kerim'in yirminci asırdaki—lâfzî değil—mânevî tefsiri...

İspat ediyor! Akla gelen bütün istifhamları... Zerreden güneşe kadar iman mertebelerini... Vahdaniyet-i İlâhiyeyi... Nübüvvetin hakikatini...

İspat ediyor! Arz ve semâvâtın tabakatından, melâike ve ruh bahsinden, zamanın hakikatinden, haşir ve âhiretin vukuundan, Cennet ve Cehennemin varlığından, ölümün mahiyet-i asliyesinden ebedî saadet ve şekavetin menbaına kadar, akla gelen ve gelmeyen bütün imanî meseleleri en kat'î delillerle, aklen, mantıken, ilmen ispat ediyor. Pozitif ilimlerin müşevviki... Riyazî meselelerden daha

kat'î delillerle aklı ve kalbi ikna edip, merakları izale eden bir şaheser...

Az miktarda bastırılabilen, hiçbir ticarî gaye ve zihniyetle çalışılmayarak bayilere dahi verilmeyen bu eserlerin geliri, mütebaki eserlerin tab'ına hasredilecektir.

Büyük bir titizlik ve hassasiyetle üzerinde durduğumuz mühim bir husus da, Risale-i Nur'un lâyık ellere geçmesi ve onun hakikî fiyatı olarak en az yirmi beş kişinin istifade etmesinin temin edilmesidir.

Bu mânevî tefsir, Sözler, Mektubat, Lem'alar, Şualar diye dört büyük kısımdan müteşekkil olup, yekûnu yüz otuz risaledir.

Neşrinde çalışanlar

•Konuşan yalnız hakikattir

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Nur talebeleri

Taarruzlara karşı Nur talebelerinin bir açıklamasıdır

İslâmiyet düşmanlarının yaptıkları taarruz ve hilâf-ı hakikat menfî propagandalarına mukabil üniversite Nur talebelerinin bir açıklamasıdır.

Aziz, sıddık kardeşlerimiz,

İmtihan ve gazanız geçmiş olsun der, sizi tebrik ederiz. Risale-i Nur'un tahkikî iman dersleriyle iman mertebelerinde terakki ve teâli edip kuvvetli imanı elde eden Nur talebeleri için öyle taarruzlar, bir cihetten bir imtihandır ve kömürle elması tefrik eden bir mihenktir. Nur talebeleri için Allah'a iman, Peygambere ittibâ ve Kur'ân-ı Kerîmle amelden dolayı hapisler bir medrese-i Yusufiyedir. Zulüm ve işkenceler, birer kamçı, birer perçindir. Kader-i İlâhî bize o hücumlarla işaret veriyor ki, "Haydi, durma, çalış!..."

Kur'ân ve iman hizmeti uğrunda mahkemelerde konuşmak, Nur talebelerince bir dostu ile sohbet etmektir. Karakollara götürülüp getirilmek, çarşı pazara gidip gelmekten farksızdır. Kelepçeler, dinî cihâd-ı ekberin birer altın bileziğidirler. Beşerin zulmen mahkûm etmesi ise, hakikatte Hakkın beraat vereceğine bir delildir. Bütün öyle işkence ve zulümler, Nur talebeleri için birer şeref madalyasıdır. Ne mutlu ki, otuz seneden beri Nur talebeleri ağabeylerimiz bu nimetlere mazhar olmuşlar. Maalesef bizlere ki, bizler bu şereflere nail olamadık ve olamayacağız da. Zira bunları kazandıran devir kapanmak üzeredir.

Risale-i Nur, bu vatan ve millete emniyet ve âsâyişi temin eden ve kalblere birer yasakçı bırakan imanî bir eserdir. İslâmiyet

düşmanlarının tahrikâtıyla olan müteaddit mahkemelerde Risale-i Nur'a beraatler verilmiş. Temyiz Mahkemesi ittifakla beraat kararını tasdik ederek Risale-i Nur dâvâsı kazıye-i muhkeme halini almıştır. Yirmi beş mahkeme de "Risale-i Nur'da suç bulamıyoruz" diye karar vermiştir. Otuz seneden beri yüz binlerle Nur talebelerinin bir tek vukuatı görülmemiştir. Bunun için, Risale-i Nur'un neşrine mâni olmaya çalışanlar, emniyet ve âsâyişin düşmanı ve vatan ve millet haini anarşistlerin hesabına bilerek veya bilmeyerek çalışanlardır.

Risale-i Nur'a ilişen hükûmet değildir; çünkü, emniyet ve zabıta anlamış ki, Bediüzzaman ve Nur talebelerinde siyasî bir gaye yoktur. Bunların meşguliyeti, sadece iman ve İslâmiyettir. İşte o gizli din düşmanlarının taarruzları karşısında Nur talebeleri Risale-i Nur'daki tahkikî iman derslerinin verdiği iman kuvvetiyle metin, salâbetli ve mağlûp edilmez bir hizbü'l-Kur'ân ve fethedilmez bir kal'a halindedirler. Din düşmanları tarafından hücumlar oldukça, Nur talebelerinin Risale-i Nur'a ve Üstadlarına olan sadakat ve sebat ve faaliyetleri ziyadeleşir, perçinleşir. Bir talebesi, Üstadımıza şöyle yazmış:

"Ey benim aziz kahraman Üstadım! Muarızlarımız arttıkça kuvvetimiz çoğalıyor. Rabb-i Rahîmimize hadsiz şükürler olsun."

Evet, o bir zamanlar ki, karanlıklı, zulümatlı ve eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak devrinde herkes susturulmuş; fakat tek bir kimse susmamış ve susturulamamış. Bu yektâ ve nadir kimse olan Bediüzzaman'ın talebeleri de mağlûp edilememişlerdir…

Nur talebeleri, evvelâ kendi imanlarını kurtarmak, bununla beraber din kardeşlerinin de imanlarını kurtarmak için Kur'ân-ı Hakîmin yüksek ve parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'u okumuşlar ve okutmuşlardır. İmanlarını kurtarmaya çalıştıkları ve rıza-yı İlâhi için Kur'ân'a ve imana Risale-i Nur'la hizmet ettikleri sırada mâruz kaldıkları hücum ve taarruzlara hiç ehemmiyet vermeyerek, o gizli din düşmanlarının tasallutlarını, saldırışlarını kendileri için iman ve Kur'ân hesabına bir kamçı ve bir teşvikçi hükmüne geçtiğine kanaat getirmişlerdir. Otuz senelik bu nevi hâdisâtın ve bu nevi tesiratın neticeleri, bu millet-i İslâmiye muvacehesinde meydandadır.

İşte, Risale-i Nur'un yeni ve müştak talebeleri olan kardeşlerimiz! Sizler de böyle bir Üstadın ve böyle bir eserin talebeleri

olduğunuzdan, sizlerin de bu semerelere ve meyvelere mazhar olup Nurlara daha ziyade sarılarak, hararet ve iştiyakınız daha fazla ziyadeleşmiş olarak Nurları sebat ve sadakatle okumak derecesine nail olacağınızdan, hem sizleri ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Hem sizlere binler selâm ve dualar edip dualarınızı bekliyoruz.

Nurlara olan taarruzların bir zararı olsa, yirmi faidesi vardır. Elbette yirmi kazanca karşı bir zarar hiç hükmündedir. Taarruzlar ancak ve ancak Nurun neşriyat ve fütuhatının genişlemesine, inkişafına sebeptir ve millet-i İslâmiye nazarında itimat ve emniyet kazanmasına medardır. Risale-i Nur'un Anadolu genişliğinde ve âlem-i İslâm vüs'atında ve Avrupa ve Amerika çapındaki maddî ve mânevî tesirat ve fütuhatına ve neşriyatına şahit olan İslâmiyet düşmanları yine bazı taarruzlar yapmışlar. Aldığımız haberlere göre, bu taarruzlardan sonra, hususan şark vilâyetlerinde, eskisine nazaran Nurun fütuhatı on gün içinde on misli fazlalaşmış. Hem böylelikle halkın nazar-ı dikkati Risale-i Nur'a ve Üstadımıza çevrilmiş, uyuyanlar uyanmış, tembeller harekete gelmiş, ihtiyatsızlar ihtiyata muvaffak olmuşlardır. Bu acı taarruzlar gelip geçici olmakla beraber, sırf bir korku ve evham yaymak kastıyla yapılan vesileler ve desiseli manevralardır. Ahmak din düşmanları güya Nur talebelerini korkutmak sevdasıyla resmî kimseleri aldatıp tahrik ve âlet etmeye çalışıyorlar. Acaba o gafiller bilmiyorlar mı ki, bizler Nur'un talebeleriyiz? Dinsizlerin, masonların, komünistlerin mâhiyeti gayet derecede zayıftır. Zahiren kuvvetli gibi görünmeleri, serseri bir çocuğun bir haneyi bir kibritle mahvetmesi gibi tahribatla iş görmelerindendir. Evet, onlar son derece zayıftırlar; çünkü, bir serçe kuşu kadar iktidarı olmayan kendi varlıklarına güvenirler. Hem son derece zillet, meskenet ve aşağılık içindedirler; çünkü, insanlara kul-köle olup, onlara mürailik, riyakârlık ve dalkavukluk ediyorlar. Ehl-i iman ise, hususan tahkikî iman ile imanı inkişaf edenler, kavîdirler, muazzezdirler. Onların herbiri bir abd-i aziz ve bir abd-i küllîdirler; çünkü onlar, bir Kadîr-i Zülcelâle ve bir Hakîm-i Zülkemâle ve bir

Hâlık-ı Kâinat'a ve bir [1] رَبَّ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرَضِ 'a ve bir [2] وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ 'e ibadet ederler, kulluk ederler... O'na intisap ederler, hem istinat ederler.

Bu gizli din düşmanları ve münafıklar çoktandır anladılar ki, Nur talebelerinin kefenleri boyunlarındadır. Onları Risale-i Nur'dan ve Üstadlarından ayırmak kabil değildir. Bunun için şeytanî plânlarını, desiselerini değiştirdiler. Bir zayıf damarlarından veya sâfiyetlerinden istifade ederiz fikriyle aldatmak yolunu tuttular. O münafıklar veya o münafıkların adamları veya adamlarına aldanmış olanlar dost suretine girerek, bazan da talebe şekline girerek derler ve dedirtirler ki: "Bu da İslâmiyete hizmettir; bu da onlarla mücadeledir. Şu malûmatı elde edersen, Risale-i Nur'a daha iyi hizmet edersin. Bu da büyük eserdir" gibi birtakım kandırışlarla, sırf o Nur talebesinin Nurlarla olan meşguliyet ve hizmetini yavaş yavaş azaltmakla ve başka şeylere nazarını çevirip, nihayet Risale-i Nur'a çalışmaya vakit bırakmamak gibi tuzaklara düşürmeye çalışıyorlar. Veyahut da maaş, servet, mevki, şöhret gibi şeylerle aldatmaya veya korkutmakla hizmetten vazgeçirmeye gayret ediyorlar.

Risale-i Nur, dikkatle okuyan kimseye öyle bir fikrî, ruhî, kalbî intibah ve uyanıklık veriyor ki, bütün böyle aldatmalar, bizi Risale-i Nur'a şiddetle sevk ve teşvik ve o dessas münafıkların maksatlarının tam aksine olarak bir tesir ve bir netice hâsıl ediyor. Fesübhanallah! Hattâ öyle Nur talebeleri meydana gelmektedir ki, asıl halis niyet ve kudsî gayeden sonra, bir sebep olarak da, münafıkların mezkûr plânlarının inadına, rağmına dünyayı terk edip kendini Risale-i Nur'a vakfediyor ve Üstadımızın dediği gibi diyorlar: "Zaman, İslâmiyet fedaisi olmak zamanıdır."

[3] اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Bizim hizmet-i imaniyeye nazaran cam parçaları hükmündeki siyasetle alâkamız yoktur. Diyanet Riyaseti ehl-i vukuf raporunda, "Risale-i Nur kitaplarında siyaseti alâkadar eden mevzular yoktur" demiştir. Hattâ o zaman, yine Afyon Savcısı da iddianamesinde, "Bediüzzaman ve talebelerinin faaliyeti siyasî değildir" diye

hükmetmiştir. Evet, Risale-i Nur şakirtlerinin meşgul olduğu vazife, en muazzam olan mesail-i dünyeviyeden daha büyüktür. Siyasetle uğraşmaya vaktimiz yoktur. Yüz elimiz de olsa, ancak Nura kâfi gelir. Amerika, İngiliz kadar servetimiz de olsa, yine imanı kurtarmak dâvâsına hasredeceğiz. Hem birtakım siyasî işlerle veya bir takım bâtıl cereyanlarla ve fikirlerle uğraşmaya zamanımız yoktur. Ömrümüz kısadır, vaktimiz dardır. Üstadımızın dediği gibi, "Fena şeylerle meşguliyet fena tesir eder, fena iz bırakır." Hususan böyle bir asırda "Bâtılı iyice tasvir etmek sâfi zihinleri idlâldir." Evet, menfilikleri öğrenerek mücadele edeceğim gibi saf bir niyetle başlayıp menfi şeylerle meşgul ola ola dinî bağları ve dinî salâbet ve sadakati eski haline nazaran gevşemiş olanlar olmuştur.

Risale-i Nur, nuru yerleştirerek zulmeti izale ediyor, yok ediyor. İyiyi öğreterek, fenayı fark ve tefrik ettiriyor ve vazgeçiriyor. Hakikati ders vermekle bâtıldan kurtarıyor ve bâtıldan mahfuz kılıyor.

Hülâsa-i kelâm: Biz, ancak Nurlarla meşgulüz. Biz mücevherat-ı Kur'âniye ile iştigal ediyoruz. Bizler, Kur'ân'ın kâinat vüs'atindeki elmas gibi hakikatlerine çalışıyoruz. Bizler ancak bâkiye hizmet ediyoruz. Bizler fâni şeylere emek sarf etmeyiz. Bizim Risale-i Nur'la olan hizmet-i imaniyemiz, başka şeylerle iştigalimize ihtiyaç bırakmıyor, herşeye kâfi geliyor…

Elhasıl: Üstadımız Bediüzzaman'la ve Risale-i Nur'la mücadele eden insafsız gizli din düşmanları, acz-i mutlakla ebede kadar mağlûbiyettedirler. Bediüzzaman ve Risale-i Nur ise, ebediyen muzaffer ve muvaffaktır. Şahsı çürütmeye çalışmakla Risale-i Nur çürütülemez. Zira, Risale-i Nur, bizatihî hüccet ve burhandır. Onu ve onun müellifini çürütmeye çalışanlar, çürümeye mahkûm olmuşlardır.

Nümunesi, tarih muvacehesinde meydandadır. Ve hem de çürüyeceklerdir. Risale-i Nur'daki yüksek hakikat, Risale-i Nur'u ebede kadar payidar kılacaktır…

Evet, Nur talebeleri ağırceza mahkemelerinde demişler ki: "Bizi Üstadımız Bediüzzaman'dan ve Risale-i Nur'dan ve bizi bizden ayıracak hiçbir beşerî kuvvet yoktur." Evet, o münafıkların atomları dahi bu hususta âcizdir. Farz-ı muhal yapabilseler, hattâ cesedimizi öldürseler de, ruhumuz selâmet ve saadetle ebediyete gidecektir. Hem Üstadımızın Mektubat mecmuasında dediği gibi deriz: "Birimiz

dünyada, birimiz âhirette, birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz şimalde, birimiz cenupta olsak, biz yine birbirimizle beraberiz.”

Üstadımız hiçbir mânevî makam iddia etmiyor. Başkaları tarafından kendine verilen büyük ve müstesna payeleri reddediyor. Fakat onun hal ve ahvali, fiiliyat ve harekâtı onun kim olduğunu anlamaya ve ispata kâfidir. Evet, Bediüzzaman’ın ve Risale-i Nur’un Kur’ân, iman ve İslâmiyet hizmetine mâni olabilmek için, dünyayı elinde tutup çevirecek bir kuvvet lâzımdır.

Hazret-i Üstadımızın idam plânlarıyla sevk edildiği mahkemedeki müdafaatlarından, Büyük Müdafaat kitabından bazı cümleler:

“Risale-i Nur talebeleri başkalarına benzemez, onlarla uğraşılmaz, onlar mağlûp olmazlar. Risale-i Nur, Kur’ân’ın malıdır. Kur’ân-ı Hakîmden süzülmüştür. Kur’ân ise, Arşı ferşle bağlayan bir zincir-i nuranîdir. Kimin haddi var ki buna el uzatsın? Risale-i Nur, bu Anadolu’nun sinesine yerleşmiştir; hiçbir kuvvet onu söküp atamayacaktır.”

Meşhur ve harikulâde bir eser olan Âyetü’l-Kübrâ risalesinden:

“Risale-i Nur, yalnız cüz’î bir tahribatı ve bir küçük hâneyi tâmir etmiyor; belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal’ayı tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor; belki bin seneden beri tedarik ve teraküm eden müfsit âletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umumîyi ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun ve bahusus avâm-ı mü’minînin istinadgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şeairlerin kısmen kırılmasıyla bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumiyeyi, Kur’ân’ın i’câzıyla ve geniş yaralarını, Kur’ân’ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor. Elbette, böyle küllî ve dehşetli rahnelere ve yaralara hakkalyakîn derecesinde, dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve binler tiryak hâsiyetinde mücerreb ilâçlar ve hadsiz edviyeler bulunmak gerektir. İşte bu zamanda, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın i’câz-ı mânevisinden çıkan Risale-i Nur o vazifeyi görmekle beraber; imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkişafata medar olmuştur ve olmaktadır.”

Aziz kardeşlerimiz,

Yüzlerce ulemânın susturulduğu ve dinî neşriyatın yaptırılmadığı ve Kur’ân’ın hakikatlerini beyan ve tebliğ etmeye dinen muvazzaf

oldukları halde cebren yaptırılmadığı ve din adamlarının imha edilmesi gibi dehşetli ve tarihin görmediği bir hengâmda, Kur'ân ve iman ve İslâmiyeti yıkmak plânlarının tatbik edildiği en müthiş bir devirde ve küfr-ü mutlakın ve dinsizliğin en azgın bir zamanında, Bediüzzaman Said Nursî, Kur'ân ve iman ve İslâmiyetin fedakâr ve pervasız bir müdafii ve muhafızı olarak cihad-ı diniye meydanında yegâne şahıs olarak görülmüştür. Evet, Bediüzzaman, devletlere, milletlere mukabil, değil yalnız bir yerdeki firavunlara, bütün Avrupa dinsizliğine karşı tek başıyla meydan okumuş ve okuyor. Ve Kur'ân hakikatlerini eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içerisinde neşrediyor. "Vazifemiz çalışmaktır. Bizi galip etmek, mağlûp etmek, muvaffak etmek ve Nurları kabul ettirmek Cenâb-ı Hakka aittir. Biz, vazife-i İlâhiyeye karışmayız" demiş ve tarihte misline rastlanmayan zulüm ve işkenceler içerisinde çok zâlimâne muameleler görmüş ve kapısında jandarma ve polis bekletilmek suretiyle Cuma namazına dahi gitmekten men edilmiş ve bütün bu tarihî facialarını kapatmak ve kimseye işittirmemek için de sıkı bir takyidat altına alınmıştır

İşte, böyle ağır şartlar içerisinde Risale-i Nur'u Hazret-i Üstadımız inayet-i İlâhiye ile telif edip, ekserisini Kur'ân harfleriyle ve el yazısıyla neşretmiştir. Böylelikle—aynı zamanda—Kur'ân hattını da muhafaza etmiş ve yüz binlerle Müslüman Türk gençleri Risale-i Nur'u okuyabilmek için mukaddes kitabımız olan Kur'ân'ın yazısını öğrenmek nimet ve şerefine nail olmuşlardır. Üstadımız, malik olduğu kuvvet-i iman ve ihlâs-ı tamme ile, hakaik-i Kur'âniye ve imaniyeyi avam ve havas talebelerinin umumunun istifade edebileceği ve asrın anlayışına uygun yepyeni bir tarz-ı beyanla ifade ve izhar etmiştir. Böylece, Risale-i Nur gibi tap taze ve parlak ve yüksek bir tefsir-i Kur'ânîyi inayet-i Hakla meydana getirmiştir.

Bu hârikulâde eserlerdir ki, bu vatan ve milleti dinsizlik ve komünistlikten muhafaza etmiştir. Hem şeair-i İslâmiyenin cebren kaldırıldığı ceberut devrinde, dünya hatırı için kendini mecbur zannederek o kudsî şeairden fedakârlık yapanların ve din zararına hareket edenlerin ve İslâmiyete muhalif fetvalara ve bid'alara mecbur edilenlerin çokluğu zamanında, Bediüzzaman, ne lisan-ı halinde, ne lisan-ı kalinde ve ne de fiiliyatında o kadar zulümler çektiği ve idamlarla tehdit edildiği halde, en küçük bir değişiklik bile yapmamıştır. Bilâkis, "Ecel birdir, tagayyür etmez. Ölüm, bu âlem-i

fenadan âlem-i bekaya ve âlem-i nura gitmek için bir terhistir” deyip mücadeleye atılmış; bid’aları tanıtan ve durduran ve şeair-i İslâmiyeyi muhafaza eden ve sünnet-i seniyeyi ihyâ eden eserleri perde altında otuz seneden beri neşretmiş ve muhitinde, âdeta Devr-i Saadetin bir cilvesini yaşatmıştır. Bir sünnet-i seniyeye muhalif hareket etmemek için, işkenceli bir inzivayı ihtiyar etmiştir. Otuz seneden beri milyonlara hükmeden dinsiz ve emsalsiz bir istibdad-ı mutlak, Bediüzzaman’ı hiçbir cihetten hiçbir vakit hükmü altına alamamış, bilâkis zâlim müstebitler ona mağlûp olmuşlardır.

Risale-i Nur, taklidî imanı tahkikî imana çevirip, imanı kuvvetlendirip, iki cihanın saadetini kazandırıp, hüsn-ü hâtimeyi netice verir. En büyük dinsiz feylesofları da ilzam etmiştir. Risale-i Nur’un bir hususiyeti de şudur ki: Diğer mütekellimîne muhalif olarak, ehl-i dalâletin menfîliklerini zikretmeden, yalnız müsbeti ders vererek, yara yapmaksızın tedavi etmesidir. Bu itibarla, bu zamanda Risale-i Nur, vehim ve vesveseleri mahvediyor; akla gelen sualleri, istifhamları, nefsi ilzam, kalbi ikna ederek cevaplandırıyor.

Risale-i Nur, hem aklı, hem kalbi tenvir eder, nurlandırır; hem nefsi musahhar eder. Bunun içindir ki, yalnız akılla giden ehl-i mektep ve ehl-i felsefe, ve kalb yoluyla giden ehl-i tasavvuf, Risale-i Nur’a sarılıyorlar. Ve ehl-i mektep ve felsefe anlıyorlar ki, hakikî münevverlik, akıl ve kalp nurunun mezciyle kabildir. Yalnız akılla gitmek, aklı göze indiriyor. Bu hal ise, bir kanadı kırık olanın mahkûm olduğu sukutu netice veriyor. İhlâslı, hâlis ehl-i tasavvuf idrak ediyor ki, demek zaman eski zaman değildir; böyle bir zamanda, hem kalble, hem akılla bizi hakikat yolunda götürecek ve hakikata vâsıl edecek Kur’ânî bir yol lâzımdır ki, biz zülcenaheyn olabilelim. **(Haşiye-1)** İntibaha gelmiş olan ehl-i medrese vâkıf oluyorlar ki, eski zamanda medrese usulüyle on beş senede elde edilebilen imanî ve İslâmî netice, bu zamanda, Risale-i Nur’la on beş haftada elde edilebiliyor. Üstadımız buyuruyorlar ki: “Bir sene Risale-i Nur derslerini anlayarak ve kabul ederek okuyan kimse, bu zamanın mühim ve hakikatli bir âlimi olabilir.”

Risale-i Nur, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin nuranî meşrebini ve Sahabe-i Kirâmın âlî seciyesini beyan eden bir nur ve feyiz hazinesidir. İşte bu mezkûr vaziyet, bugünkü dünyaya tap taze, nuranî bir hayat ve yepyeni bir veçhe vererek şu hakikati

gösteriyor ki: Çoktandır birbirine muarız zannedilen ehl-i mekteple ehl-i medreseyi ve ehl-i tekyeyi, Risale-i Nur tevhid ve telif ediyor. Hem de, muaraza halinde olan şarkla garbı barıştırıyor. İttihad-ı İslâmı meydana getirmek için çalışan ehl-i İslâma yegâne çarenin Risale-i Nur olduğu, mütehassıs zatlar tarafından kabul ve tasdik edilmektedir. Hem, bugünkü dünyadaki ihtilâfları halledecek olan, aklen, fikren terakki etmiş yirminci asır insanlarına hak ve hakikati anlatabilecek yep yeni bir ilmî keşfiyatı ve bir teceddüdü Amerika'da, Avrupa'da, hususan Almanya'da taharrî eden cereyanlar meydana gelmiş; eğer idrak edebilirler ve görebilirlerse, işte Risale-i Nur Külliyatı... Nitekim bu hakikatin idrak edilmeye başlandığını gösteren emareler, bahtiyar Alman milleti içinde görülmektedir.**(Haşiye-2)**

Eski zaman garp feylesoflarının çözemedikleri ve yeni zaman feylesoflarının da, "Felsefe henüz bunu halledememiştir" dedikleri düğümler, Risale-i Nur'da, Kur'ân'ın feyziyle keşif ve halledilerek aklen ve mantıkan ispat edilmiştir. Şarkın dâhî hükemalarının kırk sahifede anlatmaya çalıştıkları müşküller, Risale-i Nur'un bir sahifesinde veciz bir şekilde ifade edilmiştir.

Bediüzzaman'ın 1935 senesinde idam edilmek üzere verildiği Ağırceza Mahkemesindeki müdafaatından bir iki cümle: "Risale-i Nur, sönmez, söndürülemez. Risale-i Nur, söndürülmek için üflendikçe parlayan bir nurdur. Risale-i Nur, tılsım-ı kâinatın muammasını keşif ve halleden bir keşşaftır."

Hem, haşr-i cismanî meselesinde, hükemadan İbni Sina gibi meşhur bir dâhinin, *"Haşir naklîdir, iman ederiz; akıl bu yolda gidemez"* dediği bir hakikat, Risale-i Nur'da, hem umumun istifade edebileceği emsalsiz bir tarzda, Kur'ân'ın feyziyle, aklen ispat edilmiştir.

Dalâlet-alûd Avrupa feylesoflarının ve sapkın talebelerinin bazı müteşabih âyât-ı kerîme ve ehadîs-i şerifenin zâhirî mânâlarını anlamayarak yaptıkları kasıtlı itirazlara, Risale-i Nur'da aklen, mantıkan cevaplar verilerek, o âyetlerin ve o hadislerin birer mu'cize oldukları ispat edilmiştir. Böylelikle de, bu zamanda fen ve felsefeden gelen dalâlet ve şüpheleri Risale-i Nur kökünden kesmiştir. Risale-i Nur bunu yaparken de müspet bir usul takip etmiştir.

Risale-i Nur, fevkalâde müstesna bir edebî üstünlüğe maliktir. En meşhur eserlerle bile kabil-i kıyas olmayan ve başlı başına bir hususiyeti haiz olan üslûbunda yüksek bir belâgat, fesahat ve selâset ve îcaz vardır. Hattâ Bediüzzaman'ın eserlerini âlem-i İslâmın ısrarla arzu etmesiyle Arapçaya tercüme ettirmek için büyük İslâm âlimlerine Asâ-yı Mûsâ mecmuası götürüldüğü vakit, okumuşlar ve demişlerdir ki: "Bediüzzaman'ın eserlerini ancak kendisi tercüme edebilir. Risale-i Nur'daki yüksek belâgati ve misilsiz olan fesahat ve îcâzı tercümede muhafaza etmekten ve onun ilmini ihata etmekten âciziz." Bu suretle o yüksek âlimler, Üstadımızın faziletini ve Risale-i Nur'un kemâlâtını göstermişlerdir.

Bediüzzaman, eserlerinde, hemen bütün büyük müellif ve ediplerden farklı olarak, lâfızdan ziyade mânâya ehemmiyet vermiştir. Mânâyı lâfza feda etmemiş; lâfzı mânâya feda etmiştir. Üslûpta okuyucunun bir nevi hevesini nazara almamış, hakikati ve mânâyı esas tutmuştur. Vücuda elbiseyi yaparken vücuttan kesmemiş, elbiseden kesmiştir. Risale-i Nur'daki aklı, kalbi, ruhu ve vicdanı celb eden ve hakikate râm eden o İlâhî cazibedendir ki, çoluğu-çocuğu, genci-ihtiyarı, avâmı-havassı o Nura koşuyorlar ve o câzibedar Nurun pervanesi oluyorlar. Bu hakikatin parlak bir misali olarak, geniş bir talebe kitlesi, az zamanda din düşmanlarını titreten bir hale gelmiştir.

Risale-i Nur'un her cihetten olduğu gibi edebî cihetten de kıymet ve ehemmiyetini ifade etmek, ediplerin, hususan bizlerin bin derece haddinden uzaktır. Bu husustaki karınca kararınca olan sönük, fakat samimî ve hakikatli ifadelerimiz, Risale-i Nur'dan gördüğümüz azîm istifadeye mukabil sonsuz bir minnet ve şükranımızın ifadesinden ibarettir. Yoksa, bu mevzularda sahib-i salâhiyet ve sahib-i ihtisas, ancak ve ancak Risale-i Nur'un kendi müellifi olabilir.

Risale-i Nur, bu asrın ihtiyacına tam cevap veren yegâne tefsir-i Kur'ânî olduğu, enaniyetini Hakka feda eden faziletperver, İslâm uleması tarafından tasdik ve fevkalâde bir şekilde takdir ve tahsin edilmiş ve edilmektedir. Elli sene evvel Bediüzzaman Said Nursî'nin telifatındaki hususiyetler ve bir bahr-i umman gibi onun ilmî dehâsıdır ki, Mısır matbuatında "Bediüzzaman, fatînülasırdır" diye yüksek ehl-i ilme hüküm verdirmiştir.

Bediüzzaman, mukabelesiz hediye kabul etmemeyi düstur-u hayat edindiği düşmanlarınca da tasdik edilerek, İslâmiyet düşmanlarının ehl-i ilme yaptığı ittihamı, bu düsturuyla fiilen tekzip ve ilmin hiçbir şeye âlet olmadığını yine fiiliyatı ile ispat etmiştir. Ulema-i İslâmın şeref ve haysiyetini ve izzet-i İslâmiye ve izzet-i diniyeyi, en zalim ve hunhar hükümdarlar karşısında bile muhafaza ve müdafaa etmiştir. Aç kaldığı zamanlarda dahi, hayatı boyunca olan istiğna kaidesini bozmamış ve "İktisat ve kanaat iki büyük hazinedir; bunların bereketi bana kâfidir" diyerek halklardan istiğna etmiş ve etmektedir.

Bediüzzaman Said Nursî'nin senelerden beri hapisten hapse, zindandan zindana atılması ve menfâdan menfâya sürülmesi ve kendisine daima tazyikler ve şiddetli zulüm ve dehşetli işkenceler yapılması ve on yedi defa zehir verilmesi, bir günde bir aylık azaplar çektirilmesi, kendisinin ve Risale-i Nur Külliyatının hakkaniyet ve sıdkına birer canlı mühür ve birer parlak delildir. Meselâ, Hindistan'da sormuşlar: "Bediüzzaman nasıl bir kimsedir?" Cevaben denilmiş ki: "Hasta, garip, fakir, mazlum, hediye ve sadakaları kabul etmeyen ve hâlen de çekmekte olduğu o kadar zulümlere rağmen altmış senedir dâvâsından vazgeçmeyen bir ihtiyardır." Onlar da, "Öyleyse o hakikat söylüyor ve küfr-ü mutlaka, dinsizlere, zındıklara boyun eğmiyor, riyakârlık etmiyor, dalkavukluk yapmıyor ve Kur'ân ve İslâmiyete tesirli ve küllî bir hizmet yapıyor ki, onlar da ona zulmetmişler" demişler.

Üstadımız Bediüzzaman hakkında, takdirkâr ve faziletperver zatların takdirleri bir senâdan ibaret değildir, bir vâkıadır. Fiiliyat ve icraatının belki yüzden birisini kısaca âcizane ve noksan bir tarzda nakletmektir. Hem bu mevzuda Risale-i Nur talebelerinin takdirkâr makale, mektup ve fıkraları bir medih değildir; belki Üstadımızın dinî hizmetini hedef tutan, şahsına taarruz eden vicdansız ve insafsız din düşmanlarına karşı müspet bir müdafaadır.**(Haşiye-3)**

Böyle olduğu halde Üstadımız öyle zatların ve Risale-i Nur talebelerinin hakikatlı takdir ve beyanlarına karşı hiddetlenerek, çok defa da hatırlarını kırarak der ki: "Zaman şahıs zamanı değil, şahs-ı mânevî zamanıdır. Risale-i Nur'da şahıs yok, şahs-ı mânevî var. Ben bir hiçim. Risale-i Nur, Kur'ân'ın malıdır, Kur'ân'dan süzülmüştür. Şeref ve hüsün Kur'ân'ındır. Şahsımla Risale-i Nur iltibas edilmiş.

Meziyet, Risale-i Nur'a aittir. Risale-i Nur'un neşrindeki harika muvaffakiyet ise, Risale-i Nur talebelerine aittir. Yalnız şu kadar var ki, şiddetli ihtiyacıma binaen Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Hakîmden bana ilâç ve tiryakları ihsan etti; ben de kaleme aldım. Her nasılsa, bu zamanda birinci tercümanlık vazifesi bana düşmüş. Ben de Risale-i Nur'un talebesiyim. Bir risaleyi şimdiye kadar yüz defa okuduğum halde yine okumaya muhtaç oluyorum. Ben sizlerin ders arkadaşınızım" der.

Bediüzzaman Said Nursî'nin cihanşümul Kur'ân ve iman ve İslâmiyet hizmetindeki müstesna muvaffakiyet ve zaferinin ve Risale-i Nur'daki kuvvetli tesiratın sırrı, kendisinin ihlâs-ı etemmi kazanmış olmasıdır. Yani, yalnız ve yalnız rıza-yı İlâhîyi esas maksat edinmiştir. Bu hususta, "Mesleğimizin esası, âzamî ihlâs ve terk-i enaniyettir. İhlâslı bir dirhem amel, ihlâssız yüz batman amele müreccahtır. İnsanların maddî mânevî hediyelerinden hürmet ve teveccüh-ü âmmeden, şöhretten şiddetle kaçıyorum" der. Ziyaretçi kabul etmemesinin bir hikmeti de bu sır olsa gerek. Hem ihlâsa verdiği gayet fazla ehemmiyet, yüz otuz parça eserinden yalnız "İhlâs Risalesi"nin başına, "Lâakal her on beş günde bir defa okunmalıdır" kaydını koymasından da anlaşılıyor. "Büyük Mahkeme Müdafaatı" kitabında, "Risale-i Nur, değil dünyaya, kâinata da âlet edilemez; gayemiz rıza-yı İlâhîdir" demiştir.

İşte bu sırr-ı ihlâstandır ki, İmam-ı Gazâli (r.a.) gibi en meşhur İslâm hükemalarının eserlerini tetebbu eden muhakkik ve müdakkik bir ehl-i ilim diyor ki:

"Risale-i Nur'dan okuduğum bir sahifenin bana verdiği istifade, diğer eserlerin on sahifesinden daha fazladır."

Felsefî eserlerle meşgul bir muallim:

"Ben, bu kadar senedir ilmî ve felsefî eserlerle iştigal ettim. Risale-i Nur kadar beni ikna eden ve garp eserlerinden ve felsefeden aldığım yaraları tedavi eden ve bu zamanın ihtiyacına tam cevap veren bir eseri görmedim."

Bir edebiyatçı:

"Benim aklım nursuz, kalbim mü'mindi. Risale-i Nur, hem aklımı, hem kalbimi tenvir ve nefsimi ilzam etti. Beni, Cehennemî bir azaptan kurtardı."

Bir doktor:

“Risale-i Nur’dan istifadeye başladığım günü, hayata gözlerimi açtığım gün olarak biliyorum.”

Bahtiyar bir üniversiteli:

“Üstadımıza ve Risale-i Nur’a ait bir mektubu, İstanbul’un bir yerinden bir yerine götürmek gibi bir hizmeti, meb’usluğa tercih ederim:”

Otuz sene evvel, ihlâslı ve faziletli ihtiyar bir ehl-i tasavvuf, Lütfü isminde bir genci göstererek, “Bu Nur talebesi benden ileridir” demiştir ki, bunlar binler itiraflardan birer nümunedir.

Yine bu azîm sırr-ı ihlâsa binaendir ki, Risale-i Nur talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmetinde ağır şartlar ve kayıtlar ve tahdidatlar içinde muvaffak oluyorlar ve hayatlarını Risale-i Nur’a ve Üstadlarına vakfetmişler. Risale-i Nur’u, sermaye-i ömür ve gaye-i hayat edinmişlerdir. Risale-i Nur dâvâsı rıza-yı İlâhî dâvâsı olduğu içindir ki, hamiyet-i İslâmiyeye mâlik mümtaz avukatlar, Risale-i Nur’un fahrî avukatı olmak ve dindar hakperest mücahit muharrirler, dünyayı istilâ edecek Nur’un ilânında hissedar olmak şeref ve nimetine mazhar olmuşlardır. Risale-i Nur’un neşriyat ve fütühatı ve tesiratı, sessiz, büyük bir ihtişamla muhteşem bir bahar mevsiminde intişar eden mevcudat gibidir.

İşte, ey Risale-i Nur gibi hadsiz hamd ü senâlara şâyeste olan bir nimet-i azîmeye nail olan Nur kardeşlerimiz! Böyle bir dâhî-yi âzamın, böyle bir mütefekkir-i ekberin, böyle bir müellif-i İslâmın ve ulûm-u evvelîn vel-âhirîne vâkıf böyle bir allâme-i asrın, böyle bir mücahid-i ekberin, böyle bir sahib-i zühd ve takvânın, hakaik-i imaniyenin varlığında âdetâ tecessüm eden böyle bir abd-i küllînin, rıza-yı İlâhîden başka hiçbir şeye iltifat etmeyen ve âzamî ihlâsın mazharı olan böyle bir tilmiz-i Kur’ân ve hâdim-i İslâmın ve “Bir ferdin imanını kurtarmak için Cehenneme de atılmaya hazırım” diyen böyle bir halâskâr-ı imanın ve idam için sevk edildiği Divan-ı Harb-i Örfîde “Sen de mürtecisin” ittihamına karşı, “Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise, bütün ins ve cin şahit olsun ki ben mürteciyim. Bin ruhum da olsa, Kur’ân’ın birtek meselesine hepsini feda etmeye hazırım” diyen ve beraatinden sonra da, teşekkür etmeyerek, Bayezid Meydanındaki kalabalıkta: “Yaşasın zalimler için

Cehennem! Yaşasın zalimler için Cehennem!” diye bağırarak ilerleyen ve imha plânıyla verildiği mahkemelerde yirmi dört sene evvel “Ey mülhidler! Ey zındıklar! Said, elli bin nefer kuvvetinde demişsiniz. Yanlışsınız; Kur’ân’a ve imana hizmetim cihetiyle elli bin değil, elli milyon kuvvetindeyim! Titreyiniz, haddiniz varsa ilişiniz!” “Benim ölümüm sizin başınızda bomba gibi patlayıp, başınızı dağıtacaktır. Toprağa atılan bir tohumun yüzer sümbüller vermesi gibi, bir Said yerine yüzler Said size o yüksek hakikati haykıracaktır” ve on beş sene evvel, “Saçlarım adedince başlarım bulunsa, hergün biri kesilse, bu hizmet-i imaniyeden çekilmem” ve “Dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-i Kur’âniyeye feda olan bu başı zındıkaya eğmem” diyen ve elli sene evvel âlem-i İslâmı sömüren sömürgeci cebbar ve zalim bir imparatorluğa karşı, “Tükürün o zalimlerin hayâsız yüzüne!” diye matbuat lisanıyla cevap veren ve Büyük Millet Meclisinde, Reise “Kâinatta en yüksek hakikat imandır. İmandan sonra namazdır. Namaz kılmayan haindir; hainin hükmü merduttur. Cenâb-ı Hak, Kur’ân-ı Kerîminde, yüz yerde edâsını emrettiği namazdan daha büyük bir hakikat olsaydı, imandan sonra onu emrederdi” diyen ve yazdığı bir beyannameden sonra Mecliste cemaatle namaz kılınmasına başlanan ve Birinci Cihan Harbinde gönüllü alay kumandanı olarak esir düştüğü Rusya’da Moskof Çarlığına karşı izzet-i İslâmiyeyi muhafaza edip, kurşuna dizileceği hengâmda “Âhirete gitmek için bana bir pasaport lâzımdı” diye ölümü istihkar eden böyle bir kahraman-ı İslâm Üstadımız Bediüzzaman’ın eserlerini okumak nimet-i uzmâsına mukabil canımızı da feda etsek, ömrümüzü de ona vakfetsek, zulümden zulme de sürüklensek, ömrümüzün nihayetine kadar şükran secdesinden de kalkmasak, bize yine ucuzdur…

Üstadımız sık sık der ki: “Mesleğimiz müsbettir; menfî hareketten Kur’ân bizi men ediyor.”

Ey seyyid-i senedimiz! Ey ruhumuzun ruhu, kalbimizin kalbi, canımızın canı, cânânımız, sertâcımız, sevgili Üstadımız Efendimiz! Madem bize menfî harekete izin vermiyorsun. Öyleyse biz de rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederek ahdediyoruz ki, din düşmanlığı ile Üstadımıza zulmeden o gaddar, insafsız zalimlerden intikamımızı şöylece alacağız: Risale-i Nur’u ölünceye kadar mütemadiyen

okuyacağız ve neşrinde sebat ve sadakatla hizmet edeceğiz. Onu altın mürekkeplerle yazacağız, inşaallah.

Üniversite Nur talebeleri

Haşiye-1: Yetmiş-seksen senelik bir seyr-i sülukle kutbiyete ve gavsiyete erişen pek ender zatların bir noktaya kadar gidip "Burası müntehâdır, ilerisine gidilmez" dedikleri mertebeleri, Bediüzzaman, Kur'ân'dan bulduğu bir yolla, ilimle daha ilerisine gittiğini, Arabî Mesnevî-i Nuriye mecmuasını mütâlâa eden zatlar söylüyorlar. Büyük bir şaheser olan bu Arabî eseri mütalâa eden o müdakkik ehl-i ilim, "Bu eserdeki çok derin ve pek ince ve gayet derecede yüksek hakikatlerden ne kadar istifade edebilsek bize kârdır" diyorlar.

Haşiye-2: Avrupa'da Hıristiyanlar içinde birtek kasabada altmış beş adet sarıklı genç Nur talebesinin çıkması, bunun bir nümunesidir.

Haşiye-3: İns ve cin şeytanları ve dinsizlerin bir desisesi de budur ki: Bazan derler ve dedirtirler: "Üstadınız şahsına kıymet vermiyor; siz ise onun hakkında takdirkâr mektuplar yazıp, Üstadınızın rızasına uygun hareket etmiyorsunuz." İşte onlar, Risale-i Nur ve Üstadımızı İslâmiyet düşmanlarına karşı müspet ve nezih bir tarzda müdafaa etmekten men etmek için safdillik damarlarından istifade ile böyle bir fikir ve mugalâta ile Nur talebelerini aldatmaya, iğfal etmeye çalışırlar. Evet, Üstadımız Bediüzzaman, ihlâsının iktizası olarak şahsına kıymet vermeyebilir; bu hal, Üstadımızdaki yüksek bir kemalât ve âlî bir seciyenin timsalidir. O, şahsına ne kadar kıymet vermiyorsa, bizim onda milyarlar derece fazla kıymet ve ehemmiyeti görmemiz, basiret ve insaniyetin muktezasıdır. Bir lütf-u ilâhîdir. Zira Risale-i Nur gibi parlak bir tefsir-i Kur'ân olan şaheser, onun varlığından meydana gelmiş ve fışkırmıştır. Öyle bir eserin müellifiyle yalnız bugünkü âlem-i İslâm değil, yalnız asr-ı hazır beşeriyeti değil, nesl-i âtideki milyarlar kimsenin hayat ve memat dâvâsı Risale-i Nur'la alâkadardır.

1.)Göklerin ve yerin Rabbi, terbiye edicisi. (Zuhruf Sûresi, 43:82; Duhan Sûresi, 44:7)

2.)Onun gücü herşeye yeter. (Rum Sûresi, 30:50; Şûrâ Sûresi, 42:9)
3.)Allah’a hamd olsun, bu Rabbimin bir ihsanıdır.

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : İstanbul Nur talebeleri

İstanbul Nur talebelerinin mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem Üstadımız,

Mücahede-i mâneviyenize ve sabr-ı cemilinize mükâfaten Cenâb-ı Hak tarafından ihsan buyurulan kudsî iman dâvânızın tahakkukunu, Risale-i Nur'un serbest intişarı ile idrak etmiş bulunuyoruz. Senelerden beri devam edegelen bu kudsî dâvâ, bu ideal ve bu çetin mücadele, zaferle neticelenmiş, Hakkın istediği olmuş, gönlümüzün emel ve arzusu yerine gelmiş, iman küfre galebe ederek zulmet perdeleri çatır çatır yırtılarak, âfâk-ı cihan Nurun parlak ziyası ile aydınlanmıştır. Bu neticeye ve bu zafere ulaşmak, iman nimetinin sonsuz saadetine kavuşmak ve dolayısıyla da Hakka yaklaşmak bahtiyarlığını bizlere, Türk milletine ve belki bütün insanlığa bahşeden Risale-i Nur bu muazzam ve korkunç imansızlık savaşının kurtarıcı atomu olmuş, ruhlarımızı tamir, kalblerimizi takviye, gönüllerimizi fetheylemiştir. Bu bakımdan minnet ve şükranlarımızı sevgili ve muazzez Üstadımıza arz ederken, asırlık ömr-ü mübareklerinizin geçirdiği hayat safhalarının her ânı mücadele, mücahede, işkence, eziyet, zulüm, menfâ dolu korkunç bir devrin çile ve ıztıraplarıyla geçmesine rağmen, azminizin, sadakatinizin, feragat ve cesaretinizin ve nihayet o çelikten daha kuvvetli iman ve şuurunuzun, hülâsa, İslâmiyeti anlayışta, insaniyeti kavrayışta, içte ve dışta örnek insan oluşunuzun ve bilhassa Risale-i Nur Külliyatınızın insanlık âlemi üzerine bıraktığı tesir, aksettirdiği mânâ ile daima izinizden, yolunuzdan gidecek olan, giden, gitmeye

azmeden milyonlarca Nur talebeleri size meclûb, size müteşekkirdirler.

Muhterem Üstadımız, artık bütün yorgunluğunuza ve ihtiyarlığınıza rağmen çetin imtihanınızın muvaffakiyetle neticelenmesi sayesinde müsterih olunuz. Artık bu kudsî dâvâyı, bu iman ve Kur'ân dâvâsını devam ettirecek istikbalin genç Said'leri yetişmiştir. İman nuru ve şuuruyla, onlar bu kudsî ve ulvî dâvâyı yürütecekler ve inşaallah kıyamete kadar devam ettirecekler ve nesilden nesile intikal ettirecekler.

Muhterem Efendimiz, yarın tarihin altın sahifelerinde iftihar ve ihtişamla yâd edilecek olan yeni ve mufassal Tarihçe-i Hayat'ınızın Ankara'da tab' edilip hitama ermesinin sevinci içinde bayram etmekteyiz. Zira bu Tarihçe-i Hayat, ömrünüz boyunca ille-i gaye edindiğiniz imanı kurtarmak dâvânız uğrundaki mücadele ve mücahede safhalarınızı, bin türlü mahrumiyetler içerisinde yorulmak bilmeyen bir azimle maksada vâsıl oluşunuzu ve âleme rahmet olan Risale-i Nur'ların telif, tanzim ve neşri hakkında tatminkâr malûmat vermesi bakımından büyük ehemmiyeti haizdir. Bugün milyonlarca insanı coşturup, selâmete götüren bu Nur deryası daima kükreyecek, küfrü boğacak, zulmeti yırtacak, insanlığa hâmi ve halâskâr olacaktır.

Size medyun-u şükranız. En derin sevgi ve muhabbetlerimizle selâm ve hürmetlerimizi arz eder, dua-i mübareklerinize intizaren ellerinizden öperiz aziz, sevgili Üstadımız.

İstanbul Nur talebeleri

Tarihce-i Hayat : 8.Kısım : Isparta : Üstadın Son Mektupları

Üstadın Son Mektupları

- Mektup: Üstadın ziyaretçilere dair bir mektubu
- Mektup: Tarihçe-i Hayat'ın neşrolunmaması hakkında mektup

Risale-i Nur Müellifi Üstad Bediüzzaman Said Nursî hazretlerinin, en son defa vasiyetnâmesi hükmünde Emirdağ Lâhikası'nın sonunda derc ve neşr edilen bir beyanı ile yeni Emirdağ Lâhikası'nda neşredilen en son sene kaleme aldığı "Reis-i Cumhur'a ve Başvekile" diye olan bir hitabesini bu Tarihçe-i Hayat'ın sonuna ilâve ediyoruz.

Nur talebeleri Hazret-i Üstad'ın bu vasiyetnâmesinde beyan ettikleri müsbet hizmet tarzı ile "Nurları" bütün cihana karşı ilân ettiler. Kur'ân-ı Hakîm'in bu zamana müteveccih müsbet hizmet telâkkisi ve envar-ı imaniyeyi akıl ve kalplere yerleştirdiler.

Hazret-i Üstad'ın hizmetinde bulunan talebeleri

Mektup: Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir
Mektup: Reis-i Cumhura ve Başvekile

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı

9.Kısım: Risale-i Nur ve Hariç Memleketler

Risale-i Nur ve Hariç Memleketler

Risale-i Nur'un hariç memleketlerdeki fütuhatına kısa bir bakış

Risale-i Nur, yirminci asrın ilim ve fen seviyesine uygun müspet bir metodla akla ve kalbe hitap ederek ikna ve ispat yoluyla gittiği için, yalnız Türkiye'de değil, hariç memleketlerde de hüsn-ü kabule mazhar olmuştur. Eserler, memleketimizde yeni yazı ile matbaalarda basılmadan evvel, başta Pakistan ve Irak olmak üzere diğer İslâm memleketlerinde Arapça, Urduca, İngilizce ve Hintçe tab' edilerek bütün âlem-İslâma tanıtılmış ve fevkalâde teveccühe mazhar olarak geniş bir okuyucu kitlesi bulmuştur.

Bediüzzaman, kırk-elli seneden beri, yalnız âlem-i İslâmda değil, bütün dünyaca tanınmış mümtaz bir şahsiyettir. Kendisi, küçük yaşından beri ilim sahasında ilzam edilmemiş olduğundan, gerek dahilde ve gerekse hariçte nazarlar üzerine çevrilmiştir. Âlem-i İslâmın ilim merkezi olan Camiü'l-Ezher, onun mertebe-i ilmini ve yüksek zekâsını Üniversite Rektörü Şeyh Bahit gibi müdakkik âlimler vasıtasıyla idrak ederken, müspet ilimlerdeki derin vukufu da bütün dünyaya yayılıyordu. Mısır matbuatında "Fatînü'l-Asr" diye tavsif edilerek hakkında makaleler neşrediliyordu. Kendisi, bundan kırk beş-elli sene önce, Şam'da, içinde yüz ehl-i ilim bulunan on bin kişilik muazzam bir cemaate Camiü'l-Emevîde irad ettiği mühim bir hutbede, âlem-i İslâmın geri kalış sebeplerini ve nasıl ilerleyebileceğini izah ederek, âlem-i İslâmın ittifakının ne kadar zarurî olduğunu beyan etmişti.

Bu hutbesi bütün âlem-i İslâmda hayranlıkla karşılanmış ve ilim meclislerinde ismi çok anılmaya başlanmıştır. Onun mücahede ve mücadelelerini işiten ve eserlerini okuyan binlerce kişi ona karşı büyük bir alâka duymaya başlamışlardır. Camiü'l-Ezher'in hamiyetli

talebeleri bir hadis-i şerifin medar-ı evham olmuş mânâsını Üstad Bediüzzaman'dan sormuşlar ve Üstad hasta olması dolayısıyla talebeleri, Risale-i Nur'dan o meseleye müteallik mevzuları ve Üstad tarafından daha evvel o hadis dolayısıyla gelebilecek bir suale verilmiş kat'î bir cevabı bir araya getirerek göndermişler ve bu cevap gayet takdirle karşılanmıştır. Pakistan Maarif Nazır Vekili Ali Ekber Şah (şimdi Sind Üniversitesinde Rektör), Türkiye'ye geldiği zaman, Bediüzzaman'ı ziyaret etmiş ve memleketimizden ayrılırken Üstad ve eserleri hakkında gençliğe bir hitabede bulunmuş ve memleketine muvasalatında da, beraberinde götürdüğü Nur Külliyatının, resmen üniversitede okutturulması ve Urducaya tercümesi için teşebbüse geçmiştir. Pakistan'da münteşir Arapça ve İngilizce gazete ve mecmualarda Üstad ve eserleri okyuculara tanıtılmış; Türkiye'deki İslâmî inkişaf, Risale-i Nur faaliyetinin bir semeresi olarak belirtilmiş, Üstad Bediüzzaman âlem-i İslâmın mânevî lideri olarak zikredilmiş ve "Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî" diye hakkında birçok makaleler yazılmıştır. Bugün Risale-i Nur, İslâm âlemince, İslâmiyete yöneltilen hücumları kıran bir sedd-i Kur'ânî olarak bilinmekte ve kabul edilmektedir.

Risale-i Nur, Avrupa, Amerika ve Afrika'da da hüsn-ü teveccühe mazhar olmuş; başta bahtiyar Almanya ve Finlandiya olmak üzere, birçok memleketlerde okunmaya başlanmıştır.

Bu cümleden olmak üzere, Almanya'da, Berlin Teknik Üniversite mescidine Risale-i Nur Külliyatı konulmuş ve Şarkiyat Üniversitesi İlâhiyat Bölümünde Risale-i Nur hakkında konferans tertip edilmiştir. Almanya'daki İslâmî fütuhatta Risale-i Nur'un büyük rolü olmuştur.

Yunanistan'ın Gümülcine şehrinde Hafız Ali Efendi tarafından açılan dershanede Risale-i Nur dersleri de okutturulmakta ve yüzlerce Risale-i Nur talebesi yetişmektedir.

Finlandiya'da İslâm Cemaati Reisi tarafından Risale-i Nur neşredilmekte ve bu sayede birçok Finli Müslüman olmaktadır.

Japonya ve Kore'de de Risale-i Nur'un birçok okuyucuları bulunmaktadır. Kore Harbi münasebetiyle Türkiye'den Kore'ye giden müteaddit Nur talebeleri tarafından bütün külliyat oraya götürülmüş; bu eserlerin bir kısmı Japon üniversitelerine ve bir kısmı da Kore

kütüphanelerine hediye edilmiştir. Bu vesile ile Japonya'daki İslâm cemaati de Risale-i Nur'dan istifade etmeye başlamıştır.

Hindistan ve Endonezya'daki Müslümanlar da Risale-i Nur'dan mahrum kalmamışlardır. Hacca giden bir Nur talebesi, tanıştığı bir Hintli âlime Risale-i Nur Külliyatını hediye etmiş ve o âlim de eserleri Hintçeye tercüme edeceğini ve bunun kendisi için büyük bir vazife olduğuna inandığını söylemiştir.

Amerika'daki Washington Camiine bazı risaleler hediye edilmiş ve buradaki Müslümanların da bu eserlerden istifadeleri sağlanmıştır.

Irak'tan gönderilen Risale-i Nur eserleri münasebetiyle, Washington İslâm Kültür Merkezi Genel Sekreteri tarafından eserleri gönderen Nur talebesine bir teşekkür mektubu yazılmıştır.

Mezkûr beyanatımız, Risale-i Nur'un hariç memleketlerdeki inkişafının malûmatımız çevresindeki birkaç nümunesidir.

Yakında tab edilecek "Mu'cizeli Kur'ân"da, Hâfız Osman hattı aynen muhafaza edilmekle beraber, Kur'ân'ın lâfzî mu'cizeleri gösterilmiştir. Bu Kur'ân'ın, âlem-i İslâm başta olmak üzere bütün dünyaca ne büyük bir alâka ile karşılanacağı şüphesizdir.

Bütün bunlar, Risale-i Nur'un dünya çapında muazzam bir boşluğu doldurmakta olduğunun delil ve emareleri değil midir? Bütün beşeriyet, Kur'ân'a ve dolayısıyla asrımızda onun mânevî i'câzını ispat ve beyan eden Risale-i Nur'a muhtaçtır.

İşte bu kısımda, Üstad Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkında hariç memleketlerde intişar eden makalelerin bir kısmını, Üstada ve talebelerine gelen mektuplardan bazılarını aşağıya dercediyoruz.

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Seyyid Ali Ekber Şah

Seyyid Ali Ekber Şah

Sind Üniversitesinin kıymetli dekanı Ali Ekber Ekber Şah'ın Ankara'daki bir Nur talebesine yazdığı mektup

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ

Aziz, sıddık kardeşim,

Çok zamandan beri size mektup yazmadığım için özür dilerim. İnşaallah bundan sonra sık sık yazacağım. Ve sizden de sık sık yazmanızı rica ederim. Muhabbetimde hiçbir azalma yok; belki bu muhabbet daha da artıyor.

Türkçe bilmiyorum, lâkin sizin Risale-i Nur'u görüyorum ve çok beğeniyorum.

Zeban-i yâr-i men Türkî ve men Türkî nemîdânem,
Çe hûşbûde eğer bûde zebaneş der dehânem.

Bu ne kadar iyidir ki, külliyatınızın adı da Nur'dur ve bu, nurun dâisidir. Aramızda ruhanî rabıta var. Allah'tan, bu ruhanî taallûkatlarını çok çok pâyidar etmesini dua ederim. Türkiye'de iken dostlarınızla da görüşmüştüm. Onların hallerini yazın ve hürmet ve selâmlarımı tebliğ ediniz; meşkûr olurum. Hazret-i Nur nasıldır? Onun hakkında yazın ve selâmlarımı ve hulûslarımı, hizmetinde olduğumuzu arzediniz. Sabir İhsanoğlu ile görüştüm ve şimdilik onunla beraber oturup Türkiye'ye ait ve sizler hakkında bahsetmekteyim. Bizler biraz daha çalışacağız ve din hizmetinde olacağız. Allah yardım etsin.

Mektuba son verirken sıhhat için dua eder, Cenâb-ı Haktan Müslümanlara emniyet vermesini yalvarırım.

Din kardeşiniz

Seyyid Ali Ekber Şah
Sind Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dekanı
Haydarabad, Batı Pakistan

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : İbsar Alim

İbsar Alim

Pakistan İslâm Talebe Cemiyeti Reisinden Üstad Bediüzzaman Hazretlerine gelen bir mektup

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Pakistan Talebe Cemiyeti yıllık kongresi, Pakistan'ın payitahtı olan Karaşi'de Hicrî 14-15-16 Rebiülâhir 1377, Milâdî 8-9-10 Aralık 1957'de toplanacağını bildirmekle şerefyâb oluruz. İslâmiyet uğruna çalışan gençleri teşçî etmek gayesiyle, bu kongre münasebetiyle mesajınızı göndermenizi rica ederiz.

Belki semâhatli Efendimiz, Pakistan'daki Müslüman Talebe Cemiyetinin İslâmiyeti şiar edindiğini biliyorlar. Ve cihandaki müşkül meseleleri doğruca halledebilecek ancak İslâm dininin olduğuna da inanmaktadır.

Bu cemiyet, Pakistan'da en kuvvetli bir cemiyet, en sağlam bir içtimaî nizam olup, on seneden beri cihanşümul İslâmiyet fikrini ve yüksek nizamlarını talebe önünde ve topluluklarında ispat etmeye çalışmaktadır.

Ayrıca müsaadelerinizi ve lâyık olduğu şekilde bizim sizde olan ümitlerimizi boşa çıkarmayacağınızdan eminiz. Çok teşekkürler ederiz. Selâmlar.

Din kardeşiniz İbsar Alim

Pakistan İslâm Talebe Cemiyeti Reisi

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu

Risale-i Nur'un Pakistan'da neşriyatını yaparak pek çok kimselerin bu eserlerden istifadesini sağlayan Karaşi Üniversitesi Türk Tarih Bölümü asistanı ve dört büyük gazetenin muharriri M. Sabir ihsanoğlu'nun bir mektubu.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Muhterem din kardeşlerimiz,

Kıymetli mektubunuzu aldım, çok çok teşekkürler.

Hazret-i Üstadımız Said Nursî'nin hal ve sıhhati nasıldır? Onu seven talebeler ve halk soruyor. Bana haber göndermenizi rica ederim.

Bu ay içerisinde Hindistan'da, İslâmiyetin ve Türklerin hakikî düşmanı olan siyonist ve kızıl kâfirlere karşı dört makale neşrettim. Türk-Pakistan dostluğunun esas ve tarihi hakkında da, Karaşi'de de bir fıkra neşrettim, size de gönderdim. İmam adlı aylık bir gazetede, "Rusya'da Mazlûm Müslüman" başlıklı bir makale yazdım; bunu da gönderdim ve başka Urduca gazetelere de gönderdim. Maksadım, İslâmiyete hizmet, Türk edebiyatını tanıtmak ve Türk düşmanlarına karşı, yazmak ve çalışmaktır…

Burada mühim bir kitap neşretmek istiyorum, bunun için size yazıyorum. Bu hususta Halkçıları tanıttırıyorum ki, bunlar, Türklere karşı çalışmışlar ve Cumhuriyet adına bütün milleti aldatıp dindarları zindanlara atmışlardı. Karaşi'de neşredilen bu makaleleri bir kitap halinde tab' etmek istiyorum. Bize ne kadar materyal verirseniz, hepsi burada neşrolacak.

Bu mektubumdan sonra, size mühim bir mektup yazacağım ve bunda, niçin Üstadın İslâm dünyasının en büyük din şahsiyeti olduğu ve bunun gibi hiçbir adam, ne Endonezya, ne Hind-Pak Yarımadası, ne Arap ve ne de Afrika'da çıkmadığı gösterilecek.

Ey Nurcu dostlarım, Türk-Pakistan dostluğu için çalışınız, komünistlerden âgâh olunuz. İftihar ederiz ki, Türkiye ile Pakistan, Bağdat Paktı muahedesinde şeriktir. Yolumuz İslâmîdir; ne Arapcılık, ne İrancılık…

Geçen ay, Seyyid Ali Ekber Şah beni çağırdı. Bu zat 1950'de Üstadımızı görmüş. Bana çok iyi malûmat verdi. O, makalelerle de Üstadı tanıtmış ve Yahudiler aleyhinde yazmıştır. Bu zat, Üstada selâmlar ve talebelere dualar ediyor ve diyor ki: "Ben iki adamın tesiri altında kaldım: Biri Mevlânâ, diğeri de Said Nursî."

M. Sabir İhsanoğlu

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu'nun diğer bir mektubu

Bir habere göre, Menderes Hükûmeti, âlem-i İslâmın ve dünyanın büyük mütefekkiri olan Hazret-i Üstad Said Nursî'nin çok mühim İslâmî eserleri olan Risale-i Nur'un neşri için emir vermiş. Bu haberden, Pakistanlı din yolunda çalışan adamlar büyük bir sevinç içinde kalmıştır. Bu neşir münasebetiyle, Hazret-i Said Nursî'yi, talebelerini ve Türk din kardeşlerimizi ruh u canımızla tebrik eder, milleti zulüm ve istibdat ve dinsizlikten kurtaran başta Menderes olmak üzere bütün Demokratlara teşekkür ederim.

Bu hareketten dolayı, Türk milleti aleyhinde yapılan haricî propagandalar kırılacak ve âlem-i İslâmın Türkiye'ye olan eski muhabbeti yeniden vücut bulacaktır. Ben, bir Pakistanlı Müslüman, Türkiye'ye hiç gitmedim, Said Nursî'yi görmedim. Lâkin İstanbul Üniversitesi Nur talebelerinin neşrettikleri kitaplardan bazı parçaları mütalâa ederek hakikî, ruhanî bir lezzet hissettim. Ve şimdi, bu uzak diyarda bir Nur şakirdi oldum.

Ana dilim Urducada yazılmış bu gibi eserler yok. Ve Nursî gibi bir din kahramanı, Hindistan ve Pakistan'da yok. Bu bir hakikattir. Eğer bu eserler Urducaya tercüme edilirse, büyük İslâmî hizmetler olacağını ümit ediyoruz. Filhakika, komünizme karşı neşriyat yoluyla mücadele çok zarurîdir. Ve Demokratlar tüzüklerinde buna yer vermiştir. İnşaallah, bu gibi İslâmî faaliyetlerle, Türklere karşı çalışan komünistler, farmasonlar ve başkaları mahvolacak ve istikbalde Türkiye eski makamına terakki edecek… Âmin.

M. Sabir İhsanoğlu

Errabadlı

Pakistan'da bir Nur şakirdi

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu - Karaşi Nur Talebeleri Namına

Karaşi Nur talebeleri adına yazılan bir mektup

Karaşi Nur Talebeleri
PAKİSTAN
M. Sabir İhsanoğlu, M.A. (Prev)
Department of Islamic History and Culture
University of Karachi
Islamic Republic of Pakistan

Muhterem efendim,

Aziz ve büyük Üstadımız olan Hazret-i Bediüzzaman Said Nursî'nin mühim eserlerini aldım. Başka eserlerini görmemiştim. Siz bana ilk defa olarak gönderdiniz. İmtihanım çok yakın. Mayıs'tan sonra Hazret-i Üstad hakkında ve onun imanî ve Kur'ânî hizmetlerine ait makaleler yazacağım. İnşaallah, sizlere burada neşrolunan nüshalardan da göndereceğim. Maddeten sizi tanımıyorsam da, mânen tanırım. Kur'ân-ı Kerîme göre bütün Müslümanlar hakikî bir kardeş gibi... Ben size, sizin İslâmî birader ve bahusus Türkiyeli Müslüman ve Nurcu olmanız haysiyetiyle yazıyorum. Ben bir Pakistanlıyım; Türkiyeli değilim. Ana dilim Türkçe değil, fakat Nur talebesiyim. Bediüzzaman Said Nursî'yi en büyük din ve fikir adamı bilirim ve kendimi bir Nur talebesi ilân ederim. Said Nursî Hazretleri değil sizlerin, bütün İslâm gençliğinin üstadıdır. Maalesef memleketimizde Türkçe bilen yoktur; bunun için Üstadın hizmetlerine nâvâkıftırlar.

Pakistan’dan Risale-i Nur hakkında size malûmat veriyorum:

Üstad ve Türkiye hakkında malûmat çok azdır. İki yıldır biraz çalışıyorum… Pakistan, Buhara ve Birma gazetelerinde makaleler yazdım. Çok takdir edilip, benden, Türkler ve Risale-i Nur hakkında yazılar rica ettiler. Benim, evvelâ Üstad hakkında malûmatım yoktu. Bu meyanda Salih Özcan adlı bir gence, Türkiye’ye dair kitaplar göndermesi için yazdım, bana gönderdiler. Bunlardan birisi Serdengeçti idi. Bunda, Risale-i Nur hakkında bir makale gördüm. Okudum, istifade ettim ve Nur hakkında malûmat toplamaya başladım. Ben onun eserlerini okuyup yazmayı çok isterdim. O zamandan beri onun yazılarını okudum, düşündüm; o nedir? Bana malûm oldu ki: Ona karşı İslâm düşmanları dışarıda propaganda yapmışlar. Onun hakkında bugüne kadar on iki makale yazdım. Davet (Delhi), İstiklâl (Rangoon), Tasnim (Lahore), El-Münir (Layelpur), Asia (Lahore), Muslim (Dakka), İnkılâp (Karachi), Anjam ve Ceng (Karachi) ve diğer bazı gazetelerde yazmıştım.

Üstad hakkında yazılan bu makaleler, diğer dillere de tercüme edilmiştir. Bugün onu, binlerce belki milyonlarca müslim ve gayrımüslim biliyor, benden onun hakkında malûmat istiyorlar. Her gazete onun hakkında yazmak istiyor. İnşaallah, üç ay sonra bu konuda bütün enerjimle çalışacağım. Düşman-ı İslâmdan korkmuyorum. Karaşi’de Üstadın kitaplarını ve başka Türkçe kitapları topladım ve bir küçük kütüphane tesis ettim. Türkiye’den gelen bütün kitaplar buradadır.

Bu yıl “Türk-Pakistan Talebeler Birliği” adlı bir cemiyet kurmak niyetindeyiz. Nur dostlarımızdan rica ederim ki, Türk-Pakistan dostluğunun bağlarını müstahkem eylesinler; Urdu lisanı da okusunlar. Bu yarımadada yüz otuz milyon Müslümanın millî lisanı yalnız Urducadır. Bizler, burada Türkçe için çalışırız. Türkçe bilen, Sibirya’dan Arnavutluk’a kadar altmış milyon Müslüman ve Türkiye’deki yirmi beş milyon Türktür.

Nur talebesi kardeşlerime söyüyorum: “Nerede olursa olsun, siyonizme karşı mücadele etsinler.” Komünizmin icatçıları yalnız Yahudilerdir. Bugüne kadar bu komünistler, İdil-Ural, Kafkasya, Almanya, Kırım, Azerbaycan, Garbî Türkistan ve komşumuz Doğu Türkistan’ı istilâ ettiler. Altmış milyon kardeşimizin hukuku pâyimal

oldu. Hindistan dahi bir emperyalisttir. Nehru ve başka Hindular, İslâmiyetin düşmanıdırlar. Maalesef, Müslüman devletler bunu bilmiyorlar. Nehru, Keşmirli Müslümanları öldürtüyor. Said Nursî'ye gidip Hintli Müslümanlar hakkında söyle ki, kendi memleketinde buna karşı yazılsın. Said Nursî Hazretlerine burada çok hürmet vardır. Onu severiz, onun sıhhat ve uzun hayatı için dua ederiz. İslâm dünyasında Said Nursî'nin eşi yoktur. Mısır'da bir Hasanü'l-Benna vardı (şehit edilmiştir); Yutmizde İkbal var idi (vefat etmiştir); hâlen bir Mevdudî var. Başka büyük adamlar da vardır; lâkin Üstadımız gibi yoktur. Üstad, İslâm dünyasının cevheridir. Onun hakkında malûmat azdır. Onun eserleri Farsça, İngilizce ve Urducaya tercüme edilmemiştir. Lâkin istikbalde olacaktır.**(Haşiye)**

Üstadın kıymetli hayatı hapishanede geçmiştir. Halkçılar ona çok mezalim reva gördü. Elhamdü lillâh, bunların devr-i istibdadı gitmiş, Demokratlar gelmiştir.

Biz Pakistanlılar, bunun için Menderes hükûmetinin hâmisiyiz. Eğer Demokratlar olmasaydı, ne Türk-Pakistan dostluğu olurdu, ne de Bağdat Paktı ve sizlerle taallûkat-ı imaniye...

Kusura bakma, Üstadım Hazretlerine çok çok selâmlar ve hürmetlerimi söyle, Nur dostlarıma da selâm. Üstadın büyük ve iyi fotoğrafını gönder.

Yaşasın İslâm kardeşliği ve Türk-Pakistan dostluğu.

Ev adresim: Elbâki Hüve'l-Bâki
Room No. 8 Pakistanlı Nur Şakirdi
Üniversity Hostel Errabadlı
Mission Rd. M. Sabir İhsanoğlu
Karachi 30.3.1957

Haşiye: Bu temenni tahakkuk etmiş ve kısa bir zaman sonra eserler tercümeye başlanmıştır.

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu

M. Sabir İhsanoğlu'nun, Türkiye'de İslamî inkişaf münasebetiyle
memnuniyetini izhar eden bir mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, muhterem kardeşlerimiz,

Dört adet mühim mektubunuzu, fotoğrafları ve Hazret-i Üstadın Sözler adlı eserini aldım. O kadar memnun oldum ki, beyan edemem. Mektubunuzda okudum ki, Türkiye'de Risale-i Nur ve İslâmiyet inkişaf ediyormuş; buna çok memnun oldum. Maalesef, eski hükûmet Üstada karşı muarız idi ve ona çok zulümler etti. Lâkin hakiki Müslüman olan bu Menderes, İslâmiyeti baskıdan kurtardı. Var olsun. İnşaallah Türkiye, yakında eski yüksek makamını alacaktır. Üstad ve Risale-i Nur'u neşredenler gibi mühim din adamları Türkiye'de vardır; hükûmetiniz niçin bunları İslâmî toplantıya göndermiyor? Salâhiyetli adamlar Türkiye'de çoktur. Kanaatim şudur ki, Üstad gibi âlim dünyada yoktur. Memleketimizden, Hazret-i Üstad gibi bir âlim çıkmadı. Maalesef ki, Kızıl Rusya ve kâfir Çin'den çok âlimler geliyorlar ve konferanslar vererek, gençleri yavaş yavaş fikren zehirlemektedirler. Eğer Türk milleti büyük Türk âlimleri gönderirse, Pakistan'da ve bütün İslâm dünyasında büyük tesirleri olacaktır.

Biz Pakistanlılar, Türkiye'yi İslâm dünyasının lideri olarak görmekteyiz.

Türkiye, İslâm dünyasının garbî kalesidir. Türkiye'siz, ittihad-ı İslâm mümkün değildir. Size, Üstada dair makalelerimi gönderdim. Üstada dair makalemi ve "Şarkî Türkistan'da Çin Emperyalizmi" adlı makalemi neşrettim.

Pakistan'da ne Türkçe okulu, ne kütüphanesi, ne çalışkan adamları ve sefaretinizde de Urduca bilen adam yoktur. Onlar Pakistan'ın gençleriyle temasta değildirler; Urduca neşriyatları da yoktur. Eğer bazıları onları davet etseler, iştirak etmiyorlar. Pres Ateşeliğinizde dine dair malûmat ve kitap da yoktur.

Geçen günlerde, Lâhor'da bir İslâmî müzakere oldu. Türkiye'den meşhur zatlar gelmedi. Ankara Üniversitesinde öğretim görevlisi olan Dr. Rehber (Pakistanlıdır) İslâmiyetin aleyhinde konuştu. Bütün İslâmî dünya onu lânetlediler…

Lâkin avam gazetelerde okuyup onu Türk bildiler ve çok hayret ettiler. Bu adam, dini ve Türkleri tahkir etti. Sebilürreşad'a yazıyorum.

Hazret-i Üstadın müstakil adresi nedir? Hazret-i Üstada bir adet Kur'ân-ı Kerîm ve onun hakkında makaleler neşrolunan mecmuaları takdim etmek istiyorum. Hakkınızda çok makaleler yazdım. Onları toplayıp kitap şeklinde basacağım.

Her zaman Pakistan'ın mühim zatları Hazret-i Üstada ve sıhhatine dair malûmat sormaktadırlar. Bizler, buradaki Nur talebeleriyle, Hazret-i Üstadı buraya davet ederiz.

Elbâki Hüve'l-Bâki

Kardeşiniz

M. Sabir İhsanoğlu

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Zafer Afaq Ansar

Zafer Afaq Ansar

Pakistan'ın en büyük mecmuası "Students' Voice"da İslâm Kongresi Reisi "Zafer Afaq Ansar"ın "İslâmın Büyük Rönesansı" adlı makalesinde Risale-i Nur'un muhterem ve muazzez müellifinden şöyle bahsediyor:

...

Bu hareketlerin asıl merkezini, Said Nursî'nin fazla miktarda talebesi bulunan üniversite ve kültür yerleri teşkil eder. Bu talebeler, Risale-i Nur talebeleri adını alır. "Bu gençler: Biz Kur'ân'ı kendimize düstur seçtik. Bizim gayemiz, zevki Allah'ın yolunda aramak ve İslâmiyeti bütün dünyaya yaymaktır.

Siyonizm, komünizm, Allahsızlık gibi İslâmiyete zıt olan cereyanlara karşı mücadele etmektir.

İslâmiyeti, bütün Türk gençliğinin tam mânâsıyla benimsemesine çalışmaktır.

Türkiye'yi, her türlü tehlikeye karşı müdafaa etmektir.

Irkî ve kavmî ayrılıkları bertaraf ederek, İslâm birliğini meydana getirmektir."

Hazret-i Üstad Nursî tarafından yazılan ve 130 kitap ve risaleden ibaret olan Risale-i Nur Külliyatı bu talebeler tarafından yayılmaktadır.

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Pakistan basını

Pakistan basınından örnekler

Pakistan basınında Risale-i Nur ve Üstad Said Nursî Hazretleri hakkındaki neşriyattan örnekler

31 Ocak 1958 tarihli Students' Voice (Talebelerin Sesi) Gazetesi, Pakistan İslâm Talebe Cemiyeti tarafından 15 günde bir çıkarılan ve talebeleri istikbalin büyüklerini yüksek İslâmî esaslara göre hazırlamayı gaye edinmiş bir talebe cemiyetinin neşir organıdır. Bu gazetenin "Türk Gençliği Uyanıyor" başlıklı makalesinden:

Bütün İslâm memleketlerinde ittihad-ı İslâm için çalışan İslâmî teşkilâtlar tâdât edilip, Türkiye'de de Nur talebeleri bu meyanda zikrediliyor ve en sonra ittihad-ı İslâm için çalışan ve Pakistan'ın en iyi dostları olan Nur talebelerini tanıdık; Nur talebelerinin üstadı seksen beş yaşında büyük bir âlim olan Üstad Said Nursî'dir. Hakikat-i İslâmiye için yaptığı mücadele, kendi ana vatanında—yani Türkiye'de—otuz sene işkenceli bir hayat ve sık sık hapiste yatmasına sebep oldu ve 1952'de serbest bırakıldı. Fakat bu ihtiyarın bakışları hâlâ ateşlidir. Otuz yıllık hapis ve işkenceler onu mağlûp edemedi. Bu mücadelesiyle, birbirine çok sıkı bağlı olan Nur talebeleri kitlesini meydana getirdi. Üstad Said Nursî, Risale-i Nur eserleri vasıtasıyla Türk gençliğini İslâm ideolojisinin en büyük düşmanları olan siyonist ve komünistlerin hilekâr tuzaklarına düşmekten kurtarmıştır. Türkiye Başvekili Adnan Menderes Risale-i Nur Külliyatının neşrine müsaade ettiği zaman, Türkiye'nin Pakistan

Elçisi sayın Selâhaddin Rıfat Erbil vasıtası ile bu büyük adama takdir ve tebriklerimizi bildirmiştik ve bu vesileyle, Üstad Said Nursî ve Nur talebelerini de selâmlamıştık ve bu mektubumuz Türkiye'de binlerle basılarak dağıtılmıştı. Bizim programımız Türkçeye çevrildi. Biz de, birkaç önemli Risaleleri, Urducaya çevirdik.

Pakistan İslâmî Talebe Cemiyetinin onuncu yıldönümünde, Türkiye'deki İslâmî hareketi göstermek için, Türklerin, İslâm edebiyatı sergisi de vardı. Bu sergide İlâhiyat Fakültesi, Diyanet İşleri Yayınları, bazı Türkçeye çevrilmiş İslâmî eserler ve on beş adet Risale-i Nur Külliyatından eserler vardı. Nur talebelerinin faaliyeti bu sergide harita ve fotoğraflarla ve grafikle izah edildi.

30 Nisan 1958 tarihli Students' Voice gazetesi "İslâm Dünyasındaki Müsbet Uyanıklık" başlıklı makaleden.

Her İslâm memleketinde, İslâmiyetin hâkimiyeti için yapılan övülmeye lâyık şerefli mücadeleler anlatılıyor ve Türkiye'de yapılan mücadelelerin neticesi olarak hükûmet, din hürriyetini sıkan bağları gevşetmiştir. Mehmed Âkif materyalist milliyetçiliği takbih eden ve halk arasında taze bir heyecan verecek olan Safahat isimli eseri yazdı.

Hazret-i Said Nursî yılmadan, hakikat-i İslâmiye için mücadele etmektedir. Kendisi, Türkiye'de en büyük cinayet telâkki edilen Atatürk aleyhtarı olmakla ittiham ve aleyhinde neşriyat yapılmışsa da, bu zulümler, halkı onun etrafında toplamıştır. 130 parça eserin sahibi olan Üstad hapiste iken verilmiş olan zehirlerin tesiriyle ihtiyarlığını geçirmekte olup, bu hal—seksen yaşını geçtiği halde—hakikat-i İslâmiye ve İslâmların saadeti için mücadelesine mani olamamıştır.

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Ali Ulvi

Ali Ulvi

Medine-i Münevvere’de bulunan ve Nur’un hakikatini tam anlayan ve İslâmiyete hizmet eden bir zâtın mektubudur.

Bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybi

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Emced Zuhavi

Emced Zuhavi

Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberi'nin İstanbul Mahkemesinde beraati münasebetiyle Bağdat'tan gelen tebrik telgrafı

Sebilürreşad mecmuasına,

İstanbul

Büyük İslâm âlimi Bediüzzaman Hazretlerinin beraat kararı, bizleri sonsuz bir sevinç içerisinde bıraktı. Bu sevincimize vesile olan bu âdil hükme istinaden, Türk Mahkemesine ve fahrî avukatlarına teşekkürlerimizi, Üstad ve kardeşlerimize tebriklerimizi mecmuanız vasıtasıya bildiririz.

Irak

Emced Zuhavi

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Ahmet Ramazan

Ahmet Ramazan

Pakistan'daki Nur talebelerinin Üstad Said Nursî'den istedikleri mesaj münasebetiyle, Irak'taki bir Nur talebesinin gönderdiği mektup

Bundan birkaç gün evvel, Pakistan'da talebeler konferansı vardı. Hazret-i Üstaddan bir mesaj istemişlerdi ve bunun tarihî bir tesiri olacaktı. Haber aldık ki, Salih, Nur talebeleri namına bir mesaj göndermiş. Sizlere de yazmışlar ki, acele Hazret-i Üstada bildirirsiniz. Konferansta, Hazret-i Üstad ve Nurlar çok methedilmiş. Komünistler tarafından itirazlar yapılmış. Fakat reis hepsini reddetmiş. Hazret-i Üstadın fotoğrafları teşhir edilmiş. Yakında Nur ve Nura ait uzun ve resimli bir yazı ile bir mecmua çıkaracaklarmış. Sonsuz selâm ve dualar.

Ahmet Ramazan

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : İsa Abdülkadir

İsa Abdülkadir

Mektup: Bağdat'ta çıkan "Ed-Difa gazetesi"nin muharriri İsa Abdülkadir'in Arabî makalesinin tercümesi.

Mektup: Bağdat'ta çıkan, ehemmiyetli, siyasî bir ceride olan Ed-Difa gazetesinin muharriri İsa Abdülkadir diyor ki;

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Hacı Ali Kılıncalp

Hacı Ali Kılıncalp

Gençlik Rehberi'nin beraati münasebetiyle Camiü'l-Ezher Üniversitesi Türk talebelerinin tebrik mektubu

Mektup: Kahire'den 13.4.1952

Muhterem Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine,

Kalblerdeki imanı nurlandıran ve umumî nizamın direği, âhiret yolunun hakiki pusulası olan ve ilhamını Kur'ân-ı Kerîmden alan eserlerinizden Gençlik Rehberi adlı risaleniz suç teşkil ettiği iddiasıyla devam eden mahkemenizin beraat kararını ölçülmez sevinçlerimizle öğrendik. Siz mübarek Üstadımızı ve Demokrat Türk adliyesinin âdil hâkimlerini candan tebrik ediyoruz.

Hayatını İslâmiyetin sıhhati için vakfeden, Türk milletine hizmet etmeyi şeref addeden, asrımızda eşine tesadüf edilmeyen bir din mücahidi bulunan Üstadımız! Size, âlem-i İslâm ve insaniyet müteşekkirdir. Bizler, ufak bir zerresini ifade için, hürmetlerimizi, teşekkürlerimizi bildiriyor, mübarek dualarınızı talep ediyoruz. Allah sizden ve sizi sevenlerden razı olsun.

Camiü'l-Ezher (Üniversitesi) Türk talebeleri namına

Hacı Ali Kılıncalp

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Seyyid Abdullah

Seyyid Abdullah

İran'lı bir Nur talebesinin Üstad Bediüzzaman Hazretlerine bir mektubu

"Türkiye Cumhuriyetine tâbi Isparta'nın Barla nahiyesinde mukim pek muhterem, faziletmeab Bediüzzaman Hazretlerine takdim olunur."

Pek muhterem, faziletmeap, Üstad-ı muhterem Bediüzzaman Hazretlerine,

Herşeyden evvel selâm ve hürmet-i mahsusumu takdim, sıhhat ve afiyette devamınızı Cenab-ı Kadîr-i Mutlak Hazretlerinden temenni ve niyaz eylerim. Lütfen ahvâl-i âcizânem istifsar buyurulursa, lehülhamd velminne, vücud-u fânim, baki İran'da, Rizaiye vilâyetine tâbi Mergivar mahallinde Dize karyesinde imrar-ı hayat etmekte olduğumu arz eylerim.

Bu geçen kırk yıl zarfındaki inkılâb-ı zaman dolayısıyla müstağrak olarak uzaklara düşmüş bulunmaklığım hasebiyle, sıhhat ve afiyetinizden bîhaber kalmış, daima vücud-u muhtereminizi soruşturmak, birinci emel ve arzularımdan idi. Cenâb-ı Hak Hazretlerine çok şükür, bugünlerde muhterem kardeşimiz Subay Tayyip İranlı vasıtasıyla sıhhat haberlerinizi aldığımdan son derece memnun ve mütehassis oldum. Kadîr-i Zülcelâl din-i Mübin-i İslâmın hizmet ve saadeti için sizi pek çok zaman lütuf ve himayesinde masun ve mahfuz buyursun. Âmin.

Kıymettar telifatınızdan Nur'un İlk Kapısı, Asâ-yı Mûsa, Rehberü'ş-Şebab ve diğer kitaplarınızın birçoğu, muhterem kardeşimiz vasıtasıyla elime geçti ve son derece memnun oldum. İnşaallah, bunlardan behreyab oluruz. Bu ilk mektubum olmak

dolayısıyla fazla tasdî'den içtinapla hatime verir, sıhhat ve afiyetinize mübeşşer, sıhhat ve vücud-u muhtereminizin devamını Hâlık-ı Mutlaktan niyaz eylerim.

Lütufnamenizi alacağıma ümitvar, hazretlerinden temenni ve niyaz eylerim efendim.

Merhum Seyyid Abdülkadirzâde, muhibbiniz

Seyyid Abdullah

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Hüseyin Abdülhadi

Hüseyin Abdülhadi

Suriyeli küçük bir Nur talebesinin Üstad Bediüzzaman Hazretlerine gönderdiği mektup

22 Şevval 1373

Fahrü'l-İslâm Üstad-ı Âzam Bediüzzaman Hazretlerine,

Kemal-i ihtiramla hâk-i pâ-yi zât-ı âlilerinize yüzümü ve gözümü sürerek öperim. Altı yaşındayım, Ramazan-ı Şerifin yirmi altıncı gününde Kur'ân-ı Kerîmi hatmettim. Suriye'de en küçük bir Nur talebesiyim. Arkadaşlarımdan on bir talebe daha Kur'ân-ı Kerîmi hatmettiler. Hepimiz namaz kılıyoruz. Bu mektupla fotoğrafımı Urfa Nur talebeleri vasıtasıyla zât-ı maâl-i sıfat-ı âlilerinize gönderiyorum. Çok rica ederim, mübarek hatt-ı şerîfinizle fotoğrafın arka tarafına bana bir-iki cümle dua yazınız, tekrar fotoğrafımı iade buyurmanızı rica ederim. Pederim Abdülhâdi, hak-i pâ-yi âlilerinizden öper, dualarınızı talep eder.

Suriye Derbasiye nahiyesine tâbi
Âliye köyünde Nur talebelerinden
Hüseyin Abdülhadi

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Habiburrahman Şakir

Habiburrahman Şakir

Risale-i Nur âlem-i İslâmda olduğu gibi, Avrupa'da da hüsn-ü kabule mazhar olmuştur. Risale-i Nur'un hüsn-ü kabule mazhariyetine nümune olarak Finlandiya'daki "Tampereen İslâmilaisen Sevrakume İmamı Habiburrahman Şakir"in iki mektubunu derc ediyoruz.

الامام حبيب الرحمن شاكر،
امام المحلة الاسلامية في تامبري،
القائم بتبليغ الدعوة الاسلامية بفيلانده

Pek muhterem kardeşim,

وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ وَرَحَمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتَهُ

Hediye olarak gönderdiğiniz pek kıymetli eser, yani el-Mesneviyyü'l-Arabî min Risaleti'n-Nur isimli kitabı aldım. Bu münasebetle, cenabınıza teşekkürlerimi bildiriyorum. Allah-ı Kerîm, her dileğinizi atâ eylesin diye dua ediyorum.

Benim için bu kıymetli hediyeniz çok müfid olacak ve benim tebliğ işlerimde daha yardım edecektir, inşaallah. Size de daima ecir

ve sevabı erişip duracağında, sadaka-i câriye kabilinden olacağında elbette şüphe yoktur.

Kitabın müellifi Said Nursî Hazretlerini de bize tanıtmanızı rica ederim. Hürmet ve selâmlarımla.

Habiburrahman Şakir

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Habiburrahman Şakir

Habiburrahman Şakir

Risale-i Nur'un Avrupa'daki intişarı ve hüsn-ü kabule mazhariyetine nümune olarak Findandiya'daki Nur talebesi Habiburrahman Şakir'den gelen diğer bir mektup.

Vellamonkatu 21 12/2/1958

Çok muhterem kardeşlerim,

وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ وَرَحَمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتَهُ

Göndermiş olduğunuz inayetnamenizi ve dört tane risale İhlâs, Zeylü'l-Hubab, "Risale-i Nur hakkında Müellifine gönderilen bir mektup", "Risale-i Nur Hakkında Verilen Konferans"ları aldım. Teşekkürlerimi takdim ederim efendim.

Evet, büyük Üstad Said Nursî Hazretleri, zamanımızın büyük dâhilerinden ve Allah'ın en büyük sevgili bendelerinden olduğunda asla şüphemiz yoktur. Belki, bu zata 14. asrın müceddidlerinden deyip itikad etsek bile mübalâğa etmiş olmayacağız. Hamdler olsun Allah Hazretlerine ki, Türk Milleti hazinelerinden zuhur etmiş bu cevheri, inkılâp dolaganlarında gark olup zayi olmasından zamanımıza kadar sakladı; asrımızı, bu zatın vücudu ile ziynetledi. Mûsâ Peygamberi Firavunun eteğinde beslediği gibi, bu zat-ı mübareki de dinsiz zalimler meyanında cefalar içinde besledi. Geleceklerde de selâmetlikle uzun seneler yaşamasını bir Allah'tan temenni ederiz. Üstad Bediüzzaman hakkında bizim akidemiz budur.

Mümkün olursa, bizim tarafımızdan huzurlarına arz-ı ihlâsımızı, gaibane muhabbetimizi bildirseniz ve özünden bizim için hayır dualarını vekâleten rica etseniz diye ricada kalıyoruz. Hürmet ve selâmlarla.

Muhlis dinî, millî kardeşiniz

Habiburrahman Şakir

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Dr.Muhammed Hamidullah

Dr. Muhammed Hamidullah

Sorbon Üniversitesi İslâm ve Roma Mukayeseli Hukuk Kürsüsü Profesörü ve Paris İslâm Kültür Merkezi Fahrî Başkanının Üstad Bediüzzaman Hazretlerine Yazdığı Mektup

21 Cemaziyelahir 1377
İslâmbol

Allah Yolunda Mücahid Muhterem Hazret-i Üstad,

Allah size uzun ömür ihsan eylesin. Göndermiş olduğunuz kıymetli hediyeniz olan kitabınızı ve selâmınızı alarak teşekkür ettim. Allah size selâmet versin. Kıymetli yüksek eserlerinizden istifadeye muvaffak kılsın.

Eskiden beri sizin yüksek vasıflarınızı ve büyük mücahedenizi işitirdim ve daima da işitmekteyim. Allah, birbirinden uzak olanları kavuşturucudur. Bizleri, sevgi ve rızasını kazanmakta muvaffak kılsın. Bu fakir ve zelil kul, yüksek ve aziz olan siz Kur'ân hâdimine teşekkürlerini arz eder.

Dr. Muhammed Hamidullah

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Dr.Muhammed Hamidullah

Dr. Muhammed Hamidullah

Washington'daki İslâm Cemiyetinin ve İslâm Kültür Merkezinin Genel Sekreteri Dr. Muhammed Habilullah'tan, Irak'taki Nur talebesi Ahmed Ramazan'a gelen mektup.

Washington İslâm Kültür Merkezine hediye etmek lûtfunda bulunduğunuz Bediüzzaman Said Nursî'nin Hutbetü'ş-Şamiye ve Risale-i Nur Mizanları adlı kitaplara mukabil halis teşekkürlerimin kabulünü rica ederim.

Tekrar tekrar teşekkürlerimi arz eder, iyi ve saadetli günler dilerim.

İslâm Kültür Merkezi Genel Sekreteri el-Muhlis

Dr. Muhammed Habilullah

Tarihce-i Hayat : 9.Kısım: Yurtdışı : Hafız Ali

Hafız Ali

Yunanistan'da Risale-i Nur'un neşriyatını yapan ve yüzlerce Nur talebesi yetiştiren bir zatın Türkiye'deki Nurcu kardeşlerine yazdığı mektup.

Din ve imana hâdim (hizmet edici), şirk ve küfrü hâdim (yıkıcı) pek aziz kardeşlerim Abdullah, Hüsnü, Abdülkadir, Mehmed ve Süleyman Nurdaşlarım,

Evvelâ: Pek samimî ve hâlisane yazılan mektubunuzu alarak derecesiz memnun oldum. Muhlis beyanlarınız ve derunî tebrikleriniz, hep coşkun dinî aşkınızdan ve has nura müstağrak ruhunuzdan doğma olduğundan, o Nurun elektrizasyonuyla münevver kalbleri tehyic ve temevvüce düşürmemek mümkün değildir. Onun için, selâm ve muhabbetlerinize mukabil selâm ve meveddetlerimiz bîpâyan olduğu gibi, bu rabıta ve iştiyakla da sizleri kucaklar ve İslâmî hasret ve saffetle gözlerinizden öperim.

Saniyen: Gönderilmesine lûtfettiğiniz Hutbe-i Şamiye, Şekvâ ve sair mahkeme kararı ile mektuplar melfufatını alarak fevkalhad memnun oldum. Bunun cevabını vermek üzere iken, Kerkük'ten Ahmed Ramazan kardeşimizden gönderilen Sözler mecmuasını aldım. Onun içinde bînihaye tahassüslerle meşhun-u mesâr oldum. Ona da şimdi sizinle beraber teşekkür babında mektup yazıyorum. Bu memnuniyet ve teşekkürlere dahi cemaatimizin bütün efradı iştirak ederek hepinizi selâmlar ve aziz Nurdaşlarıyla kardaşlanırlar…

Gerek ben ve gerekse bütün ihvanımız Üstad Hazretlerine bağlılığı şöyle telâkki ediyoruz: Âfak ve enfüsten müstedlel âyât-ı bînihâyeyi en iyi tefsir edecek bir insan-ı kâmile her asır muhtaçtır. Asrımızda şark ve garpta fâzıl ve muktedir çok ulema yok değildir; fakat fâni menfaatlerden mütecerrid, sırf nur-u Bâkî ile mütenevvir ve mütelezziz gavs-ı ferid makamında en ziyade bir mutemede ihtiyaç vardır. Bu evsaf-ı mebhuse ile Üstad-ı Kebir muttasıf olduğundan zamanımızın kutbu mesabesindedir. Ona tebaiyet, tam uyulmaya lâyık bir muktedâbihe iktida mânâsındadır. Zamanın müceddidi imam-ı kübrâsı fetrete uğradığına göre, böyle bir mürşid-i âzama merbutiyet vâcip derecesine varmıştır. İşte bu sâika, bizi ve onları düşünmeye bile sevk etmeden Üstad-ı Kebire raptediyor. Bunu yapan, onlardaki iman bağının, kedisinde mevcut bulunan nur-u aslînin, nur kaynağının merkez sıkletindeki cazibe kuvvetine incizap ve incilâbıdır. Bunlar, bu eserleri şimdi mütalâa ve müzakere etmekle, tahsilleri az zamanda bazısının derhal husuliye münkalib olmaktadır. Yani, derhal Nur mevzuunu idrak kabiliyetiyle mütefeyyiz oluyorlar.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]
هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّى [2]

Onun için, fazl ve rahmetine karşı ne kadar hamd ü senâ edilse azdır…

Bu hizmette muvaffak olmak için, sizin bin bir müşkülâtla ikazkâr ve irşadkâr hareketleriniz gibi yıkılmaz ve sarsılmaz azim ve metanetler lâzımdır. İnşaallah, her ufukta, her kuturda böyle çalışması İslâmiyetin halâs-ı umumisini mucip ve müntic olacaktır.

Hafız Ali

1.)Bu Rabbimin bir ihsanıdır.
2.)Bu Rabbimden gelen bir rahmettir.

Rumuzat-ı Semaniye

Rumuzat-ı Semaniye

Yirmidokuzuncu Mektubun
İkinci Makamı

Rumûzât-ı Semâniye

Müellifi
Bediüzzaman
Said Nursi

Sual: En mühim hakaik-i Kur'aniye ve imaniye ile meşgul olduğun halde neden onu muvakkaten bırakıp en ziyade manadan uzak olan huruf-u hecaiyenin adedlerinden tevafuklarından bahsediyorsun?

Elcevap: Çünkü bu meş'um zamanda Kur'anın bir temel taşı olan hurufuna hücum ediliyor ve onların tebdiline çalışıyorlar.

***

Bu risalenin sebeb-i telifi, Kur'ân'ın tercümesini Kur'ân yerinde camilerde okutmak olan dehşetli suikastına karşı bir nevi mukabeledir. Ziyade tafsilât ve lüzumsuz bahisler girmiş. Fakat o mücahidâne ve heyecanlı mukabelede kıymettar bir gaybî anahtarı

hissedip meczubâne arattırmak içinde, lüzumsuz tafsilât ve zaif ve pek ince emareler dahi girmiş.

Kalbime geldi ki: Yirmi Dokuzuncu Mektubun gayet ehemmiyetli ve lüzumlu ve parlak ve îcazlı olan Birinci Makamı, bu İkinci Makamın bütün kusûratını ve israfatını affettirir. Ben de kemâl-i sürurla şükrettim, o kusurları unuttum.

•1.Parça: 28.Mektubun 7.Meselesinin Hatimesi
•2.Parça: 28.Mektubun 8.Meselesi
•3.Parça: 29.Mektubun 3.Kısmı
•4.Parça: 29.Mektubun 4.Kısmı
•5.Parça: 29.Mektubun 8.Kısmı
•Mektup 1

Rumuzat-ı Semaniye : 1.Parça

Yirmisekizinci Mektubun
Yedinci Meselesinin Hâtimesidir

Sekiz inâyet-i İlahiye sûretinde gelen işarat-ı gaybiyeye dair gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı izale etmek ve bir sırr-ı azîm-i inâyeti beyan etmeye dairdir.

Şu Hatime "Dört Nükte"dir:

1.Nükte
2.Nükte
3.Nükte: Mektubat'a alınmıştır.
4.Nükte: Mektubat'a alınmıştır.

Rumuzat-ı Semaniye : 1.Parça : 1.Nükte

Birinci Nükte

Yirmisekizinci Mektub'un Yedinci Mes'elesinde yedi-sekiz küllî ve manevî inâyât-ı İlâhiyeden hissettiğimiz bir işaret-i gaybiyeyi, "Sekizinci İnayet" namıyla ***"tevâfukât"*** tabiri altındaki nakışta o işaratın cilvesini gördüğümüzü iddia etmiştik. Ve iddia ediyoruz ki: Bu yedi-sekiz küllî inâyâtlar, o derece kuvvetli ve kat'îdirler ki, herbirisi tek başıyla o işarat-ı gaybiyeyi isbat eder. Farz-ı muhal olarak bir kısmı zaîf görülse, hattâ inkâr edilse; o işarat-ı gaybiyenin kat'iyetine halel vermez. O sekiz inâyâtı inkâr edemeyen, o işaratı inkâr edemez. Fakat tabakat-ı nâs muhtelif olduğu için, hem kesretli tabaka olan tabaka-i avam gözüne daha ziyade itimad ettiği için; o sekiz inâyâtın içinde en kuvvetlisi değil, belki en zâhirîsi tevâfukât olduğundan; -çendan ötekiler daha kuvvetli, fakat bu daha umumî olduğu için- ona gelen evhamı def'etmek maksadıyla, bir müvazene nev'inden, bir hakikatı beyan etmeye mecbur kaldım. Şöyle ki:

O zâhirî inâyet hakkında demiştik: Yazdığımız risalelerde, Kur'an kelimesi ve Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kelimesinde öyle bir derece tevâfukât görünüyor.. hiçbir şüphe bırakmıyor ki, bir kasd ile tanzîm edilip, müvazi bir vaziyet verilir. Kasd ve irâde ise, bizlerin olmadığına delilimiz: Üç-dört sene sonra muttali' olduğumuzdur. Öyle ise bu kasd ve irâde, bir inâyet eseri olarak gaybîdir. Sırf i'câz-ı Kur'an ve i'câz-ı Ahmediyeyi te'yid sûretinde o iki kelimede tevâfuk sûretinde o garib vaziyet verilmiştir. Bu iki kelimenin mübarekiyeti, i'câz-ı Kur'an ve i'câz-ı Ahmediyeye bir hâtem-i tasdik olmakla beraber; sair misil kelimeleri dahi, ekseriyet-i mutlaka ile tevâfuka mazhar etmişler. Fakat onlar, birer sahifeye mahsus. Bu iki kelime

ise bir-iki risalenin umumunda ve ekser risalelerde görünüyor. Fakat mükerrer demişiz: Bu tevâfukun aslı, sair kitablarda da çok bulunabilir; amma kasd ve irâde-i âliyeyi gösterecek bu derece garâbette değildir.

Şimdi bu davamızı çürütmek kabil olmadığı halde, zâhir nazarlarda çürümüş gibi görmekte bir-iki cihet olabilir:

Birisi: "Sizler düşünüp, öyle bir tevâfuku rast getirmişsiniz." diyebilirler. "Böyle bir şey yapmak kasd ile olsa, rahat ve kolay bir şeydir."

Buna karşı deriz ki: Bir davada iki şahid-i sâdık kâfidir. Bu davamızdaki kasd ve irâdemiz taalluk etmeyerek, üç-dört sene sonra muttali' olduğumuza yüz şahid-i sâdık bulunabilir. Bu münasebetle bir nokta söyleyeceğim: Bu keramet-i i'câziye, Kur'an-ı Hakîm belâgat cihetinde derece-i i'câzda olduğu nev'inden değildir. Çünki i'câz-ı Kur'anda, kudret-i beşer o yolda giderek o dereceye yetişemiyor. Şu keramet-i i'câziye ise, kudret-i beşerle olamıyor; kudret, o işe karışamıyor. Karışsa sun'î olur, bozulur. **(Haşiye)**

Haşiye: Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; bir nüshada, bir sahifede dokuz Kur'an tevâfuk sûretinde bulunduğu halde birbirine hat çektik, mecmuunda Muhammed lafzı çıktı. O sahifenin mukabilindeki sahifede sekiz Kur'an tevâfukla beraber, mecmuunda Lâfzullah çıktı. tevâfukâtta böyle bedi' şeyler çok var. Bu Hâşiyenin mealini gözümüzle gördük.

Bekir, Tevfik, Süleyman, Galib, Said

Rumuzat-ı Semaniye : 1.Parça : 2.Nükte

İkinci Nükte

Mübarek bir zâtın kıymetdar bir tefsir-i şerifinde -bazı kardeşlerim o mübarek tefsiri görmüşler- güzel tevâfukâtı müşahade etmişler. Hatırlarına şu gelmiş: öyle ise Sözler'deki tevâfuk bir işarât-ı hassayı göstermiyor. Madem tefsirlerde bulunuyor, elbette sâir şerh nevinden olan kitaplarda çok bulunabilir.

Elcevap: Sözler'i ona kıyas etmek kıyas-ı maalfariktir. Beş fark var. O mübarek tefsirde tevâfukât, hulus-u niyete terettüb eden bir muvafakat ve ilham-ı âmm nev'inden olur. Sözlerde yani **"Kur'an"** ve **"Resûl-i Ekrem"** kelimesindeki tevâfukât o neviden değildir.

Birinci Fark: O mübarek tefsîr bir sayfaya mahsus olarak bazı mebahis tevâfuk ediyor. Sözlerde ise lafz-ı Kur'an ve lafz-ı Resûl-i Ekrem bütün iki kitapta hatta onaltı sayfa içinde yüz defa lafz-ı Kur'an zikredilmiş. Yalnız üç adet müstesna kalmış. Hatta onsekizinci işaretin bir yaprağında ondört Kur'an kelimesi var. Yedisi bir sayfanın ortasında bir sırada dizilmiş, diğer yedisi arkasında aynı mevzuda bir istikamet görünüyor. Bunun gibi garib ve kasdi ve orayı gösteren çok sahifeler var. Halbuki o mübarek tefsîrde lafz-ı Resûlullah yine hassasını gösterir. Nısf-ı ekser tevâfuk ediyor. Fakat nısf-ı ekall müstesna kalıyor. Risalelerin sair tevâfukâtı ise, ekseriyeti mutlaka ile emsali biribirine bakıyor. tefsîrde Lafzullâh ile lafz-ı Kur'an, lafz-ı Resûl-ü Ekrem (ASM) dan başka kesretli emsalde nısf-ı ekall tevâfukât ediyor.

İkinci Fark: O mübarek tefsîrin sahibi şu zamanın hakikat-i dini himaye eden ricallerinden olduğunu tahminimle beraber tefsîri ile de dine büyük bir hizmeti var. Fakat mesmuatıma ve tahkikatıma

nazaran onbeş sene kemal-i dikkat ile o tefsîrin te'lifine çalışmış. Hem benim gibi ümmî değil. Hattı güzel kendi yazıyor. Kur'an-ı Hakim'in kelimatında hususan Lafzullâh'dan gayet güzel ve şirin tevâfukât nazarından kaçmamış. Nazarından kaçsa da istihsan fikrinden hariç kalmamış. Madem göz gördüğü latif bir tevâfuku ve fikren istihsan ettiği o Kur'anî vaziyeti elbette yazdığı vakit onu yormamış. Bozmamağa gayr-i şuurî olarak meyletmiş, bununla beraber kemal-i dikkatle tab'ı başında bulunarak gayet güzel bir sûrette satırlarda kayıt altında olmayarak kemal-i ehemmiyetle tab edilmiş. Bunda Lafzullâh, lafz-ı Resûl-i Ekrem (A.S.M.) hasiyetlerine binaen ekseriyetle tevâfukâtları güzel fakat müstesnaları da çoktur. Bazen yarısından ziyade müstesna kalır, sâir tevâfukât bazen yedi sekizde bir iki bulunur. Bazen onda bir bulunur. Sekiz satırda **(Haşiye-1)** bir kelime on defa tekrar ettiği halde tevâfuk etmemiştir ve hâkezâ. Şu aciz, müflis fakirin hizmet ettiği risaleler ise bütün arkadaşlarım ve kardeşlerim şahitler ki ben kendim yazmıyorum. Hem bir cilt tefsîr kadar tetkikata muhtaç ve ikiyüz sayfadan ibaret olan i'câz-ı Kur'an namındaki Risale mühim bir sebebe binaen günde iki üç saatte kırk sayfa yazmak sûretiyle birkaç günde te'lif edildi. Demek yirmi saat zarfında yazılmıştır. Halbuki o tefsîrin bir cildi bir senede yazılmıştır. Mu'cizat-ı Ahmediye'ye dair risale ise bütün arkadaşlarımın şehadetiyle mecmuu oniki saatten ibarettir. Hem te'lif vaktinde sair kitaplara nakil için müracaat edilmemiştir. Şu halde, o iki risalede ayrı ayrı sekiz müstensihin risalelerinde lafz-ı Kur'an ile lafz-ı Resûl-i Ekrem yirmidörtten biri yalnız nihayet üç dört müstesna kalıp sairleri kasıd ve irâdeyi gösterecek bir derece tevâfuk etmesi kudretimizle ve sun'umuzla ve kendi kendi tesadüfle olmadığını insafı olan, belki şuuru bulunan kabul etmek gerekir.

Üçüncü Fark: O mübarek tefsîr şerhtir. âyâtın manalarını ve terkibat-ı nahviyelerini tahlil ve tefsîr eder. Bir kelimeyi bir makamda çok tekrar etmeye mecbur olur. Kesretli kelime her halde bir sayfada tevâfuk eder. Fakat tevâfuk eğer tam ise ilhamî bir muvaffakiyettir. Noksan ise, yalnız müstahsen bir muvaffakiyettir. Sözler ve Risaleler ise metindirler. Şerh ve tefsîr değil ki bir makamda bir kelimeyi çok tekrara mecbur olsun.

Hem tevâfukât geldiği vakit ekseri mutlaka ile tevâfuk ediyor. **(Haşiye-2)** Bundan hissettik ki lafz-ı Kur'an ile lafz-ı Resûl-i

Ekrem'deki tevâfukâtın şuaıdır. O iki risaleye ve bir kısım Sözlere inikas etmiş.

Dördüncü Fark: O tefsîr-i mübareği sahifeleri uzundur. Yirmiiki yirmibeş satır var, bazen olur bir kelimeyi yirmi defa tekrar etmiş uzun sayfalardaki kesretli emsalin içinde nakıs tevâfuk-u zahirî nazara göre tesadüfe havale edilebilir. Halbuki Risaleler oniki onüç satır olduğu halde bir kelime kesretli değil birkaç defa tekrar ediyor. Ekseriyet-i mutlaka ile beşte dördü tevâfuk eder. Yalnız bir saatte yazılan bir risalede bir sahifede *"şükür"* gelmesi onbeş defa mukteza-yı makam olarak yerinde tekrar etmiş. Fakat umumu bila istisna üç kısma inkısam edip beşer beşer birer sırada kemal-i tevâfukla sıralanmış, diğer cihette yedi defa tam bir sırada muvazi gelip bazen nüshada ortasında diğer nüshada satır başlarında dizilmiş. İşte bu vaziyet bizde şüphe bırakmadı ki, bir işaret-i hassa var.

Beşinci Fark: O tefsîr-i şerifde **"Lafzullâh"** ve **"Resûllullah"** kelimesinden başka bir ıttırad altında değil. Bir neskle (tertiple) gitmiyor. Manidar görünmüyor. Bazı yedi sekiz, dokuz emsali var iken biribirine bakmıyor. Halbuki Risalelerde manidar bir sûrette tevâfukta bir ıttırad görünüyor, demek Sözlerdeki tevâfukâtın başka bir hususiyeti var ki öyle oluyor.

Haşiye-1: Evet işte ben Süleyman,Tevfık, Hüseyin, Abdullah Çavuş gözümüzle gördük ki; bir kitabın kısa sahifesinde kısa satırlarında on يَشَاءُ kelimesi bulunduğu halde hiçbirisi birine muvazi gelmemiş. Hem yine diğer bir kitabta kısa yedi satırlar içinde beş لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ bulunduğu halde hiçbirisi birisine Sözlerdeki muvâzene nev'inden müvazî gelmiyor. Demek Sözlerdeki tevâfukât tek bir sayfada dikkat edilse, bir işaret-i gaybiyeyi işmam ediyor. Haydi sahifeyi bıraksak bütün bir risalede o nevi tevâfukâtın vücudu, o işareti ihsas ediyor. Haydi bunu da bıraksak Lafz-ı Resûl-i Ekrem ve lafz-ı Kur'an iki risalenin umumunda nadir olarak müstensihin dikkatsizliği ile müstesna kalandan başka bütün birbirine

muvazi gelmesi, işaret-i gaybiyeyi pek zahir gösterir. Haydi bu da görülmezse yirmisekizinci mektubun yedinci meselesindeki yedi inâyet-i külliye Öyle kat'i bir işaret-i gaybiyeyi gösterir ki, zerre kadar insafı olan kabulünde tereddüt etmez.

Elhasıl: Nasıl ki, ince ipler birleştirilmesiyle kalın bir ip olur çabuk kopmaz. O iplerden çoğu birleştirilse kalın bir halat olur. Kimse eliyle koparamadığı gibi, Sözlerin sayfalarında görünen ince işaret hatları bütün risalelerdeki tevâfukâta iltihak edip kuvvetleşmiş, hususan Resûl-i Ekrem kelimesinde ve lafz-ı Kur'an ibaresinde parlayan zahir işarete istinad edip te'yid etmiş. Bilhassa o mezkur yedi inâyet-i külliye feveran eden işarete iltihak ettikten sonra bütün bütün kör olmayan demek bir sayfadaki işareti inkar etmek istinad ettiği bütün öteki işaretleri inkar etmek lazım gelir. Çünkü bir sayfa tereşşuhdur, bir büyük menbaa işaret eder. Vesselam.

Haşiye-2: Ondokuzuncu mektubun sekizinci işaretinde bir nüshada, bir sahifede dokuz Kur'an tevâfuk sûretinde bulunduğu halde biribirine hat çektik mecmuunda Muhammed lafzı çıktı. O sahifenin mukabilindeki sahifede sekiz Kur'an tevâfukâtla beraber mecmuunda Lafzullâh çıktı. tevâfukâtta böyle bedi' şeyler çok var. Bu haşiyenin mealini gözümüzle gördük. *Bekir, Galip, Şefik, Süleyman, Said Nursi*

Rumuzat-ı Semaniye : 2.Parça

Yirmisekizinci Mektubun Sekizinci Risale Olan

Sekizinci Mes'elesi

•1.Nükte
•2.Nükte

Rumuzat-ı Semaniye : 2.Parça : 1.Nükte

Birinci Nükte

Bir dest-i inâyet altında hizmet-i Kur'aniyede istihdam edildiğimize dair çok enva'-ı işarat-ı gaybiyeyi hissettik ve bazılarını gösterdik. Şimdi o işaratın bir yenisi daha şudur ki: Ekser Sözler'de tevâfukât-ı gaybiye var. **(Haşiye)**

Ezcümle: "Resûl-i Ekrem" lafzında ve "Aleyhissalâtü Vesselam" ibaresinde ve "Kur'an" lafz-ı mübarekesinde, bir nevi cilve-i i'câz temessül ettiğine bir işaret vardır.

İşarat-ı gaybiye ne kadar gizli ve zaîf de olsa, hizmetin makbuliyetine ve mes'elelerin hakkaniyetine delalet ettiği için bence çok ehemmiyetlidir ve çok kuvvetlidir.

Hem gururumu kırar ve sırf bir tercüman olduğumu bana gösterdi.

Hem hiç medar-ı iftihar benim için birşey bırakmıyor, yalnız medar-ı şükran olan şeyleri gösteriyor.

Hem madem Kur'ana aittir ve i'câz-ı Kur'an hesabına geçiyor ve kat'iyyen cüz'-i ihtiyarîmiz karışmıyor ve hizmette tenbellik edenleri teşvik ediyor ve risalenin hak olduğuna kanaat veriyor ve bizlere bir nevi' ikram-ı İlahîdir ve izharı tahdis-i nimettir ve aklı gözüne inmiş mütemerridleri iskât ediyor; elbette izharı lâzımdır, inşâallah zararsızdır.

İşte şu işarat-ı gaybiyenin birisi de şudur ki: Cenab-ı Hak kemal-i rahmet ve kereminden, Kur'ana ve imana hizmet ile meşgul olan bizleri teşvik ve kulübümüzü tatmin için; bir ikram-ı Rabbani ve bir ihsan-ı İlahî sûretinde hizmetimizin makbuliyetine alâmet ve yazdığımız hak olduğuna işaret-i gaybiye nev'inden, bütün risalelerimizde ve bilhassa Mu'cizat-ı Ahmediye ve İ'caz-ı Kur'an ve

Pencereler Risalelerinde, tevâfukât-ı gaybiye nev'inden bir letafet ihsan etmiştir. Yani, bir sahifede, misil olarak gelen kelimeleri birbirine baktırıyor. Bunda bir işaret-i gaybiye veriliyor ki: "Bir irâde-i gaybî ile tanzîm edilir. İhtiyarınıza ve şuurunuza güvenmeyiniz. İhtiyarınızın haberi olmadan ve şuurunuz yetişmeden, hârika nakışlar ve intizamlar yapılıyor." Bahusus Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde lafz-ı Resûl ve lafz-ı Salavat bir âyine hükmüne geçip, o tevâfukât-ı gaybiye işaretini sarih gösteriyor. Yeni, acemî bir müstensihin yazısında, beş sahife müstesna, mütebaki ikiyüzden fazla salavat-ı şerife birbirine muvazi olarak bakıyorlar. Şu tevâfukât ise; şuursuz yalnız on adedde bir-iki tevâfuka sebeb olabilen tesadüfün işi olmadığı gibi, san'atta meharetsiz, yalnız manaya hasr-ı nazar ederek gayet sür'atle bir-iki saatte otuz-kırk sahifeyi te'lif eden ve kendi yazmayan ve yazdıran benim gibi bir bîçarenin düşünüşü elbette değildir.

İşte altı sene sonra, yine Kur'anın irşadıyla ve İşarat-ül İ'caz olan tefsîrin dokuz إِذَا nın tevâfuk sûretiyle gelen irşadıyla sonra muttali' olmuşum. Müstensihler ise benden işittikleri vakit, hayret içinde hayrette kaldılar. Nasılki lafz-ı Resûl-i Ekrem ve lafz-ı salavat; Ondokuzuncu Mektub'da, mu'cizat-ı Ahmediye'nin bir nev'inin, bir nevi küçük âyinesi hükmüne geçti. Öyle de: Yirmibeşinci Söz olan i'câz-ı Kur'anda ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde lafz-ı Kur'an dahi; kırk tabakadan, yalnız gözüne itimad eden tabakasına karşı, bir nevi mu'cize-i Kur'aniyenin, o nev'in kırk cüz'ünden bir cüz'ü, tevâfukât-ı gaybiye sûretinde bütün risalelerde tecelli etmekle beraber, o cüz'ün kırk cüz'ünden bir cüz'ü, lafz-ı Kur'an içinde tezahür etmiş. Şöyle ki:

Yirmibeşinci Söz'de ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; yüz defa lafzı Kur'an tekrar etmiş; pek nâdir olarak bir-iki kelime hariç kalmış, mütebakisi bütün birbirine bakıyor. Bir sayfada tekrar etmiyen bahisten hariçtir.

Hem bir nüshada birkaç yerde tevâfuk etmemiş. Fakat diğer nüshalarda ve asıl nüshalarda tevâfuk bulunduğu için medar-ı itiraz olamaz. İşte meselâ: İkinci Şua'nın kırküçüncü sahifesinde yedi "Kur'an" lafzı var, birbirine bakıyor. Sahife altmışbeşte sekizi birbirine

bakıyor, yalnız dokuzuncu müstesna kalmış. İşte şu -şimdi gözümüzün önünde- sahife altmışta beş lafz-ı Kur'an, birbirine bakıyor. Ve hâkezâ... Bütün sahifelerde gelen mükerrer lafz-ı Kur'an, birbirine bakıyor. Pek nâdir olarak, beş-altı taneden bir tane hariç kalıyor. Sair tevâfukât ise, -işte gözümüzün önünde- sahife otuzüçte, onbeş aded آمْ lafzı var; ondördü birbirine bakıyor. Hem gözümüzün önünde şu sahifede dokuz "iman" lafzı var, birbirine bakıyor; yalnız birisi, müstensihin fasıla vermesiyle az inhiraf etmiş.

Hem şu —gözümüzün önündeki— sahifede iki "mahbub" var, -biri üçüncü satırda, biri onbeşinci satırdadır- kemal-i mizanla birbirine bakıyor. Onların ortasında dört "aşk" dizilmiş, birbirine bakıyorlar. Daha sair tevâfukât-ı gaybiye bunlara kıyas edilsin. Hangi müstensih olursa olsun; satırları, sahifeleri ne şekilde olursa olsun alâküllihal bu tevâfukât-ı gaybiye öyle bir derecede var ki; şübhe bırakmıyor ki, ne tesadüfün işi ve ne de müellifin ve müstensihlerin düşünüşüdür. Fakat bazı hatta daha ziyade tevâfukât göze çarpıyor. Demek, şu risalelere mahsus bir hatt-ı hakikî vardır. Bazıları, o hatta yakınlaşıyor. Garaibdendir ki, en mahir müstensihlerin değil, belki acemilerin yazılarında daha ziyade görülür. Bundan anlaşılıyor ki; Kur'anın bir nevi tefsîri olan Sözler'deki hüner ve zarafet ve meziyet kimsenin değil; belki muntazam, güzel hakaik-i Kur'aniyenin mübarek kametlerine yakışacak mevzun, muntazam üslûb libasları, kimsenin ihtiyar ve şuuruyla biçilmez ve kesilmez; belki onların vücududur ki, öyle ister ve bir dest-i gaybîdir ki, o kamete göre keser, biçer, giydirir. Biz ise içinde bir tercüman, bir hizmetkârız.

Haşiye: Tevâfukât ise, ittifaka işarettir; ittifak ise, ittihada emaredir, vahdete alâmettir; vahdet ise, tevhidi gösterir; tevhid ise, Kur'anın dört esasından en büyük esasıdır.

Rumuzat-ı Semaniye : 2.Parça : 2.Nükte

İkinci Nükte

Eğer denilse: Şu "tevâfukât-ı gaybiye" eğer bir meziyet-i belâgat olsa idi, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan belâgatların enva'ında en ileride olduğu gibi, bu nevide de en ileride olmak lazım gelir. Eğer meziyet-i belâgat değilse, neden büyük bir ikram sayıyorsunuz. Hem hangi kitap olursa olsun, bu nevi tesadüf içinde çok bulunabilir.

Elcevap: Kur'an-ı Hakim

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ [1]

sırriyle, her zamanda bir milyondan fazla hafızların kalbinde manen yazdırmak lazım geldiği için, hıfzı çok işkal edecek ve hafızları azaltacak olan şu nevi tevâfukât-ı müteşabihe, Kur'an-ı Hakim'de çok ileri gitmemiştir. Yine ehemmiyetli bir tarzda vardır. Hususan Lafzullâh'da çok, hem harika bir sûrette var. Hem ehl-i hıfza rahmeti, mutabık-ı mukteza-i hal olan bir nevi belağati için, bu meziyet-i belağati bu meziyeti belâgatta ileri gitmemesiyle yapmıştır. Çok defa kısa kesmekle, çok uzun manaları ifade etmesi gibi..

Hem şu tevâfukât-ı belâgat olmasa da, madem içinde eser-i kasd ve şuur görünür, kasd ve şuur ise, bilmüşahede ve bilitiraf, müellif ve müstensihlerin değil, o halde bir dest-i gaybinin tanzîmiyledir . Ve o dest-i gaybinin bu tarz müdahalesi ise, alamet-i kabuldür ve rızaya emaredir. Ve bu emare de remz eder ki, yazılan hakikatlar kusursuzdur. Hak bir sûrette gösterilmiştir.

Ama sair kitablarda şu nevi tevâfukât bulunuşu tesadüfe verilebilir. Fakat şu risalelerdeki şuurlu tevâfukât-ı gaybiyeyi, bütün gören zatların ittifakıyla, şuursuz tesadüfe havale edilemez. Ve verilmesine imkan verilmiyor. Hatta en mühim iki müstensih derler:

"Değil ki bir risalenin umumunda, bazan bir tek sahife kanaat verir ki, tesadüf karışamaz. Haddi değildir." Çünki misil olarak iki üç kelime bulunur. Birbirine bakar. Öyle bir vaziyette ki, zahiren bir kastı irae ediyor.

Mesela: Şimdi bakıyoruz, şu sahifede *"yaş"* lafzı, üç defa tekerrür etmiş. Üçü öyle bir vaziyette biribirine bakıyor ki, şübhe bırakmaz ki, bir tanzîm-i gaybidir. Hem şimdi baktığımız şu sahifede, yalnız altı *"hüzün"* kelimesi var. O altı *"hüzün"*, üç satırda öyle latif iki kavisi teşkil etmiş ki, neş'eli bir hüznü görene verir.

Hem işaret-i gaybiye olmak için, başka hiçbir kitapta bulunmamak lazım gelmez. Mesela: Nasıl ki, belağat-ı Kur'aniye, derece-i i'câza vasıl olduğu için, bir Mu'cize-i Risalet olduğu halde, sair ehl-i belâgatın umum kitaplarında, derecâtlarına göre belâgat vardır. Ve onlarda belâgat bulunması, i'câz-ı Kur'an'a münafı olamaz.

Öyle de İ'caz-ı Kur'an'ın yüzer kısmından, bir kısmının cilvesi, bir nev'i ikram-ı İlahi nev'inde, Kur'anın bir nev' tefsîri olan Sözler'de hakaik-i Kur'aniyenin hüsn-ü intizamına işareten görünüp, tecelli etmesine sair kitaplarda tevâfukâtın bulunması zarar vermez. Çünki o dereceye yetişmezler. Çünki Sözlerdeki tevâfukât, o dereceye gelmiş ki, dikkat edenlere kafi kanaat verir ki, beşerin düşünüşü değil ve ihtiyarı ile de olmamıştır. Belki nakşi olarak bir nevi Kur'an i'câzının gölgesinin gölgesi, kendi tefsîrinin ayinesinde, bir nevi ikram-ı İlahi sûretinde temessül ediyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [2]

1.)Şüphesiz ki zikri (vahyi, Kur'ân'ı) Biz indirdik ve onu koruyacak olan da Biziz. (Hicr Sûresi, 15:9)
2.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça

Yirmidokuzuncu Mektubun

Üçüncü Kısmı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın ikiyüz aksam-ı i'câziyesinden nakşî bir kısmını gösterecek bir tarzda, Kur'an-ı Azîm-üş Şân'ı, Hafız Osman hattıyla taayyün eden ve Âyet-i Müdayene mikyas tutulan sahifeleri ve sûre-i İhlas vâhid-i kıyasî tutulan satırları muhafaza etmekle beraber, o nakş-ı i'câzı göstermek tarzında bir Kur'an yazmağa dair mühim bir niyetimi; hizmet-i Kur'andaki kardeşlerimin nazarlarına arz edip meşveret etmek ve onların fikirlerini istimzac etmek ve beni ikaz etmek için şu kısmı yazdım, onlara müracaat ediyorum.

Şu üçüncü kısım "Dokuz Mes'ele"dir.

•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•6.Mesele
•7.Mesele
•8.Mesele
•9.Mesele

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

Kur'an-ı Azîmüşşan'ın enva'-ı i'câzı kırka baliğ olduğu, İ'caz-ı Kur'an namındaki Yirmibeşinci Söz'de bürhânlarıyla isbat edilmiş. Bazı enva'ı tafsilen, bir kısmı icmalen muannidlere karşı dahi gösterilmiştir.

Hem Kur'anın i'câzı, tabakat-ı insaniyede kırk tabakaya karşı ayrı ayrı i'câzını gösterdiği, Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde beyan edilmiş ve o tabakatın on kısmının ayrı ayrı hisse-i i'câziyelerini isbat etmiş. Sair otuz tabaka-i âher, ehl-i velayetin muhtelif meşrebler ashabına ve ulûm-u mütenevvianın ayrı ayrı ashablarına ayrı ayrı i'câzını gösterdiğini, onlara ilmelyakîn, aynelyakîn, hakkalyakîn derecesinde Kur'an hak Kelâmullah olduğunu, iman-ı tahkikîleri göstermişler. Demek herbiri, ayrı ayrı bir tarzda bir vech-i i'câzını görmüşler. Evet ehl-i marifet bir velinin fehmettiği i'câz ile, ehl-i aşk bir velinin müşahede ettiği cemal-i i'câz bir olmadığı gibi; muhtelif meşaribe göre cemal-i i'câzın cilveleri değişir. Bir İlm-i Usûl-üd Din allâmesinin ve bir imamının gördüğü vech-i i'câz ile furuat-ı şeriattaki bir müçtehidin gördüğü vech-i i'câz bir değil ve hâkezâ... Bunların tafsilen ayrı ayrı vücuh-u i'câzını göstermek elimden gelmiyor. Havsalam dardır, ihata edemiyor; nazarım kısadır, göremiyor. Onun için yalnız on tabaka beyan edilmiş, mütebakisi icmalen işaret edilmiş. Şimdi o tabakalardan iki tabaka, Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde çok izaha muhtaç iken, o vakit pek noksan kalmıştı.

Birinci Tabaka: ***"Kulaklı tabaka"*** tabir ettiğimiz âmî avam olan; yalnız kulak ile Kur'anı dinler, kulak vasıtasıyla i'câzını anlar. Yani der: "Bu işittiğim Kur'an, başka kitablara benzemez. Ya bütününün altında olacak veya bütününün fevkinde olacak. Umumunun altındaki

şık ise kimse diyemez ve dememiş, şeytan dahi diyemez. Öyle ise, umumun fevkındedir." İşte bu kadar icmal, ile Onsekizinci İşaret'te yazılmıştı. Sonra onu izah için Yirmialtıncı Mektub'un "Hüccet-ül Kur'an Alâ Hizb-ş Şeytan" namındaki Birinci Mebhası, o tabakanın i'câzdaki fehmini tasvir ve isbat eder.

İkinci Tabaka: ***"Gözlü tabakası"*** dır. Yani: Ami avamdan veyahut aklı gözüne inmiş maddiyyunlar tabakasına karşı, Kur'anın göz ile görünecek bir işaret-i i'câziyesi bulunduğu, Onsekizinci işaret'te dava edilmiş. Ve o davayı tenvir ve isbat etmek için, çok izaha lüzum vardı. Şimdi anladığımız mühim bir hikmet-i Rabbaniye cihetiyle o izah verilmedi. Pek cüz'î birkaç cüz'iyatına işaret edilmişti. Şimdi o hikmetin sırrı anlaşıldı ve te'hiri daha evlâ olduğuna kat'î kanaatimiz geldi. Şimdi o tabakanın fehmini ve zevkini teshil etmek için; kırk vücuh-u i'câzdan göz ile görülen bir vechini ve o vechin on cüzünden bir cüzünü, Kur'an'ın nakş-ı hattında göstermeye niyet ettik.

Vakt-i merhûnu geldiğini telakki ediyoruz. O sair vücuh-i i'câziye ise: Bir kısmı Yirmibeşinci Söz'de kısmen tafsilen kısmen icmalen beyan edilmiş. Bir kısmı sair sözlerde müteferrik parçaları zikredilmiş, bir kısmı Arabî risalelerimde onlara işaret edilmiş. Bilhassa nazm-ı Kur'an'daki i'câz-ı belâgatı kim görmek isterse İşarat-ül İ'caz namındaki Arabiyy-ül ibare olan tefsîre baksın. Baştan aşağıya kadar o i'câzı tahlil edip ilmî bir sûrette göstermiştir. Hakaik-i Kur'aniyenin hakkaniyet cihetinden gelen i'câz-ı maneviyeyi kim görmek isterse Risale-i Nur ve Mektubat-ın Nur eczalarına baksın. Onlar o i'câz-ı manevinin unvanlarıdır. Onlarda gayet parlak o i'câz görünür.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

Sözler namındaki yazılan Risaleler Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın bir nevi tefsîr-i hakikisi olduğu ve o tefsîrin te'lifinde merci' ve me'haz ve hakiki üstad ve tam rehber sırf âyât-ı Kur'aniye olduğu ve fakir ve aciz bu müellifin hissesi onda sırf bir tercüman olduğu ve doğrudan doğruya o risaleler Kur'an'ın hakaiki ve o hakaikin burhanları olduğu ve Kur'an'ın elinde bir kılınç hükmünde olarak o kala-i kudsiyeye gelen tahaccümata karşı duran ve manen Kur'an'ın manası, ve lâ-yenfek ondan gelmiş manevi bir cüz'ü olduğunu ve bütün kuvvetleriyle o Kur'an'a bakar ve işaret eder ve onu hedef ittihaz ederler ve âyâtından gelen sunuhat ve ilhamat olduğunu ve müellifinin iktidar ve ihtiyarının pek fevkinde bir tarzda olduklarını mükerreren isbat edip beyan ettiğimiz halde Kur'an namına ve Kur'an hesabına rekabetkârane bunlara bakmak ve onlardaki i'câzı Kur'an'dan in'ikas eden cilveleri Kur'an'ın hakiki i'câzı ile muvâzene etmek ve rekabetkârane onların sükutunu ve kesadını ve çürüklüğünü arzu etmek elbette Kur'an'a sadakat değildir.

Çünkü: Kur'an'ın elindeki kılıncı Kur'an'a çevirmek ve Kur'an'ın sadık hizmetkârını, Kur'an'a karşı mübareze vaziyetini vermek ve Kur'an'dan gelen ve Kur'an'ın nurundan ve mizan-ı i'câzında bulunan nurlarını Kur'an'a karşı muvâzene etmek, elbette bir hıyanettir ve bir cinâyettir. Sakın dikkat edinizki nefs-i emmare bu cihette sizi aldatmasın. Hem Kur'an-ı Azimüşşan'ın güneşini ayinelerdeki küçücük cilveleriyle muvâzene edip kıymetini tenzil etmek ve cidden iltizam ve muhabbete layık olan o nurlara Kur'an hesabına bir nev'i adavetkârane ve tenkidkârane bakmakla onların feyzlerinden mahrum kalmak gibi bir divaneliktir. Acaba Ehadis-i Şerife Kur'an'ı tefsîr ederken Kur'an ile muvâzene edilebilir mi? Hakiki bir tefsîrdeki

âyâtın güzel hakikatları hakaik-i Kur'aniye ile muvâzene edilebilir, mi? Halbuki, Risaleler ise doğrudan doğruya üstadı, menba'ı, manası ve neticesi hakaik-i imaniye ve Kur'aniyedir. Ve o hakaikin burhanlarıdır.

Madem hakikat budur, o risalelerde tezahür eden tavafukat-ı gaybiye doğrudan doğruya Kur'an-ı Hakim'in bir nev' cilve-i i'câzıdır. Çünkü: O risaleler i'câz-ı manevisinin numuneleridir. Ve onlardaki tevâfukât-ı gaybiye o i'câzı manevisinin tecessüm etmiş bir nakşıdır, denilebilir. Çünkü o hakaikin mevzuniyeti ve intizamı ve güzelliğidir ki: Öyle muntazam uslub-u libasını giyer çıkar.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

Kaç sene evvel mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M) içindeki i'câz-ı Kur'an'ı beyanında aklı gözüne inmiş tabakasına karşı göz ile görünecek bir nakş-ı i'câzını kalb aradı. O zaman berk-i hatif gibi bir sahife-i Kur'aniyede mükerrer Lafzullâh muntazam bir kavs sûretinde göründü. O cihette Lafzullâh'daki müteaddit emarat-ı i'câziyeyi yazmak lâzım iken bana unutturuldu. Yüzüm başka cihetlere çevrildi. Yalnız karşı karşıya ve bir sahife arkasındaki sahifelerde böyle Lafzullâh'ın tekraratı manidar bir nisbet-i adediye ile göründü. Hem bazı kelimat-ı Kur'aniye yapraklar arasında birbirine bakması ve muvazi gelmesi gibi birkaç cüz'iyata işaret edildi. Halbuki o cüz'iyat, o mes'eleye hiçbir cihetle kafi gelmiyordu.

Bir zaman sonra lafz-ı Kur'an ile lafz-ı Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam'de tevâfukât-ı gaybiye tabir ettiğimiz bir vaziyet-i harikulade gördük. İ'caz-ı Kur'an'a ait Yirmibeşinci Söz olan risalede Kur'an lafzı o işareti verdi.

Resûl-i Ekrem'in (A.S.M.) mu'cizatında *"Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam"* kelimesi aynen o işaratı veriyordu. İman-ı Billah'a dair olan sair müteaddit risalelerde Lafzullâh o işareti vermedi. Çünkü Lafzullâh nadir zikrediliyordu. O'nun yerinde Cenab-ı Hak kelimesi Sani-i Hakîm, Halık-ı Rahim gibi sair Esma-i Hüsna ile tabir edilmiş. Lafzullâh, o Erkan-ı İmaniyenin en a'zamı olan İman-ı Billah, risalelerin içinde en çoğuna en mühimlerine sahip olduğu halde, i'câz-ı Ahmediye (A.S.M.) ile i'câz-ı Kur'aniyenin işaretleri gibi parlak işaret vermemiş. Şimdi katiyyen gördük ki: O işaret ise; Kur'an-ı Azimüşşan'da o kadar parlak göstermiştir ki: Hiç bir cihette ihtiyaç kalmamış ki, başka yerde tezahür için cilvesi görünsün. Evet, Kur'an-ı Azimüşşan'da Lafzullâh çok nurani ve kesretle çok manidar

ve vüs'atle çok nükteleri var... Ve hikmetle tekrar edilmiş ki akıl anlasa "Subhanallah", kalb derketse "Barekallah", göz görse "Maşaallah" diyecektir. Amma lafz-ı Kur'an ve lafz-ı Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam ise Kur'an'da pek azdır. Ve o kısımda tevâfuktan ziyade başka sırlara medardırlar. Onun için kanaatimiz geldi ki Kur'an'dan tereşşüh eden ve Kur'an'dan gelen Risalelerde lafz-ı Kur'an ve lafz-ı Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam o işarete Kur'an hesabına mazhar edildi. Ve Lafzullâh Kur'an merkezinde bırakıldı.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

Bu Hafız Osman hattıyla yazılan aynı Kur'an'ı tetkik ettik. Başta Lafzullâh olarak gayet manidar tevâfukât-ı gaybiyeyi gördük. Ben kendi Kur'an'ımda o tevâfukâta birer birer işaret koydum. Dikkat ettik ki satırlar ve âyetler ortasındaki fasılalar intizamsız olduğu için tevâfukâtı kısmen bozmuş. Onunla beraber bize kanaat geldi ki; tevâfuk matlubdur. Çünkü tekrar eden kelimat üstünde tekrardan gelen kusuru izale edecek bir ziynet ve bir güzelliktir. Ve anladık ki: Sahife ve satırları değiştirmemekle beraber tekellüfsüz o tevâfukât-ı matlube bir derece gösterilebilir. Ve onu göstermekle Hatt-ı Kur'aniye bir zevk bir şevk uyandıracak ve göz ile görünecek on emarat-ı i'câziyeden bir emare izhar edilecek niyeti ile hizmet-i Kur'aniyedeki arkadaşlarımı meşveret ve muavenete davet ederek bu mes'eleyi nazarlarına arzediyorum.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 5.Mesele

5.Mesele

Beşinci Mesele

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanda tevâfukâtın **(Haşiye)** envaı var. Tevâfukât-ı nakş-ı lafzîden başka tevâfukât-ı maneviyesi var. Hem çok manidar ve çok vardır. tevâfukât-ı lafziyesi ise üç tarzdadır.

Biri: Tek bir sahifede.

İkincisi: Karşıki sahifede.

Üçüncüsü: Yapraklar arasında bir tevâfuktur.

Birinci Tarzı: Kur'an'ın i'câz-ı manevisinin unvanları olan Risalelerde cilvesi in'ikas etmiş görünüyor.

İkinci Kısım: Bir zat-ı mübarekin yazdığı bir Kur'an'ı gördüm ki, karşı karşıya sahifelerin tevâfukâtı kırmızı hatla gösterilmiş. Demek o neviden bir derece beyan edilmiş.

Üçüncü Tarz ise: Kur'an Kelam-ı Ezelî olduğundan ve kelime-i vahid hükmünde bulunduğundan ve âyâtı birbirine bakmasından ve birbirini tefsîr ve tekmil etmesinden anlaşılıyor ki: Bir sahifede kelimeler birbirine baktığı ve bir intizam-ı tevâfukkârane gösterdiği gibi Kur'an'ın mecmuunda aynı hâl vardır. Filcümle bazı numuneleri ve tereşşuhatı gördük ve bize kanâat-ı kâfiye verdi ki o tereşşuhatın safi bir menbaı var. Mesela: İki gün evvel sûre-i Nahl ve sûre-i İsra'yı okudum, sûre-i İsra'da ikiyüzseksenbeşinci (285) sahifede üç Kur'an kelimesi gördüm, ikisi tam muvazi birbirine bakar. Üçüncüsü terazinin iki dili gibi üstünde ve satırın başında durmuş. Merak ettim tevâfuk matlub iken neden bu dil nizama girmemiş. Birden hatıra geldi ki: Buradaki Kur'an kelimelerinin vazifeleri yalnız bu sahifede değil, güzellikleri ve nizamları başka sahifelere de bakabilir. Baktım ki: Başta ve Dördüncü satırdaki Kur'an kelimesi üç sahife sonra

وَقُرْآنَ الْفَجْرِ kelimesine bakmakla beraber o قُرْآنَ الْفَجْرِ arkasındaki فِي هَـذَا الْقُرْآنِ kelimesinin zahr ve batnı hükmüne geçip kağıt, bıçakla kesilip çıkardsa iki gözlü bir kelime olur. Sonra muvâzeneden çıkan إِذاَ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ kelimesine baktım, yani sekiz sahife yukarıda sûre-i Nahl'de aynen فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ gördüm. Aynı satır aynı vaziyet pek manidar bir tarzda gördüm. Elhamdülillah anladım. Barekallah ne kadar güzel. Maşaallah ne kadar latif vazifeleri var, dedim.

Haşiye: Tevâfukât ise, ittifaka işarettir. İttifak ise, ittihada emaredir. İttihad ise vahdete alamettir. Vahdet ise, tevhidi gösterir. Tevhid ise, Kur'an'ın dört esasından en büyük esasıdır.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 6.Mesele

6.Mesele

Altıncı Mesele

Kur'an-ı Hakim'in i'câzının enva'larının perde altında kalması ve bilhassa gözle görünecek nev'i herkese görünmesi lazım gelirken gizli kalması ve ileri gitmemesi beş sebep ve hikmetten ileri geliyor.

Birinci Sebeb: Din ve iman ve teklif bir tecrübe-i İlahiye ve bir imtihan-ı Rabbanidir ki: Ervah-ı aliyeyi, ervah-ı sâfileden; ulvi fıtratları, süfli fıtratlardan ve yüksek istidatları, bozuk istidatlardan birbirinden tefrik ve terbiye etmek için bir müsabakadır ki: Perdeli ve nazari bir sûrette kalmak içindir ki: O i'câzlar, perdeli kalmışlar. Yoksa herkes gözüyle görseydi imanı kazanmaktaki müsabaka ve mücahede-i maneviye zembereği dururdu. Terakkiyat olamazdı. Ebu Cehil de Ebu Bekir Sıddık (R.A.) gibi tasdik edecekti. Onun için Kur'an-ı Hakim akla kapı açar, haydi git bul diyor. Fakat aklın elindeki ihtiyarı almıyor. İster istemez mecbur etmiyor.

İkinci Sebeb: Umum mu'cizat için değil yalnız şimdiki mes'elemize taallluk eden ikiyüz eczadan bir cüz'ü olan ve San'at-ı Bed'iye'de dahil olan lafzî tevâfukâtı ileri sürmemesi ve gizli kalmasının bir sebebi şudur ki: Kur'an-ı Hakim bir maide-i semaviyedir. Ruhların gıdalarını, kulub ve ukülün erzaklarını cami'dir. O gıdaların kabları ve zarfları hükmünde olan elfazdaki ziynet ve san'ata nazar-ı dikkati celbetmek o hakaika karşı bir gaflet perdesi olur, zarar olur. Onun içindir ki: Kur'an-ı Hakim lafz ve Fenn-i Bedi'a ait mezayayı idame ettirmiyor. Kafiyeyi değiştirir, san'atı fıtri bir tarzda bırakıyor. Kasdı işmam edecek ve nazar-ı dikkati celbedecek bir tarz veriyor. Ta manadan, zihni müşevveş etmesin ve hayâl dahi, kalbi aldatmasın. Evet, Ulema-ı İlm-i belâgatın mabeyninde en kuvvetli bir kaideleri ve düstur-u esasileri, biri şudur ki: Fenn-i Meani ve Fenn-i Beyana ait mezaya ve nükteler kasdi olmalı irâde ile

emare üstünde bulunmalı, ta belâgat üstünde bulunsun. Fenn-i Bedîaya ait olan cinaslar ve san'at-ı lafzîye gibi fenn-i bedi' nakışları şart-ı makbuliyeti adem-i kasddır. Yani fıtri bir tarzda olmalı yoksa tasannu ve tasalluf ve teassuf ve tekellüf olur, belâgatı kırar.

İşte bu düstura binaendir ki belağatte derece-i i'câz sahibi olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan sanat-ı bedîiyyede fıtri bir tarzda gidiyor. Manadan zihni çevirecek bir sûrette musırrane idame etmiyor. Şu tevâfukât ise; o da fenn-i Bedi'e ait bir san'at-ı lafziye hükmüne geçtiği için, Kur'an-ı Hakim Lafzullâh müstesna olarak sair tevâfukâtta çok ileri gitmemiş, fıtri ve latif ve manidar bir tarzda bırakmış. Lafzullâh ise; birkaç cihette ayn-ı belâgat ve mahz-ı hikmet bir sûrette sırlara cami' vaziyetleri var.

Üçüncü Sebeb: Göz ile görünecek lafzi nakşi mezayalar mananın hüsnünden ve cemalinden ve intizamından ileri gelmezse kabil-i taklittir, kolayca onun naziri kasden yapılabilir. Halbuki i'câz taklit edilmeyecek bir tarzda olacak. Hatta bu ***"tevâfukât-ı gaybiye"*** tabir ettiğimiz San'at-ı Bedi'a, i'câzın ecza-i hakikiyesinden değil belki bir nevi i'câzın vazifesini gördüğü için i'câzın eczası içinde dahil olmuştur. Çünkü i'câz gösteriyor ki: Kur'an, Kelamullah'tır beşerin değildir. Şu tevâfukât-ı gaybiye dahi madem tesadüf işi olamıyor ve fıkr-i beşerin düşünüşü değildir. O da delalet eder ki, o kelam gaybdandır beşerin değildir.

Eğer tevâfukâta kasıd girse o delalet hassası kaybolur. İ'cazdan olmadığı gibi, onun işini de göremiyor. Soğuk bir şey olur. İşte bu sırra binaendir ki: Risalelerde Kur'an'ın fıtri ulvi tevâfukâtından in'ikas eden cilvelerini üç dört sene sonra gördük ve hiçbir kasd ve şuurumuz taalluk etmediğine kanaatimiz geldikten sonra onu Kur'an'ın bir keramet-i i'câziyesi diye ilan ettik ve isbat ettik. Kanaatimiz geldi ki Kur'an-ı Hakim kendi i'câz-i manevisinin tercümanları ve burhanları ve unvanları olan Risaleleri o keramet-i i'câziyeye mazhar etmiş. Adeta tevkil etmiş.

Bilhassa Kur'an'da az tekrar eden lafz-ı Kur'an ile lafz-ı Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam ayineleri olan sözlerde tevâfukât-ı gaybiyeye mazhar etmiş ve kendi merkezinde Lafzullâh bir çok esrar-ı i'câziye ile beraber o tevâfukâtı göstermiş. Biz de inşaallah

Lafzullâh'ın tevâfukâtını göze görünecek bir tarzda yazacağız. Sair tevâfukâtı kısmen işaret edeceğiz.

Dördüncü Sebeb: Kur'an-ı Hakim madem umum beşerin umum tabakatının mürşidi ve muallimidir. Küçük bir kutudan ta büyük bir sandığa kadar ayrı ayrı şekillerde yazılıyor. Elbette bir kayıt altına alınmayacaktır. Eğer tevâfukaü bir esas-ı mühim tutulsa idi o tevâfukâtı muhafaza ettirmek için bir tarz-ı hat kayıt altına alınması lazım gelirdi. Ve binler cilvelen muhtelif mesahif sûretinde kaybolurdu.

Beşinci Sebeb: Şudur ki: tevâfukât müteşabih olur. İltibasa sebeptir, hıfzı işkal eder. Halbuki Kur'an'ın hıfzı ehemmiyetle matlubdur. Onun için şu nev'i tevâfukâtı çok ileri sürmemiş.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 7.Mesele

7.Mesele

Yedinci Mesele

Kur'an-ı Hakim'i yeni bir tarzda yazmaktaki niyetimin sebepleri üçtür.

Birincisi: Hutut-ı Kur'aniyenin muhafazasına hizmettir. Çünkü gördüm ki Sözler'de tevâfukâtın zuhuru ile fütura düşen müstensihlerin şevkini yeniledi, gayrete geldiler. Yeni bir heves uyandı, kendine yazan tekrar yazmaya başladı. Hem yüzler adamlar Sözlere ve dolayısıyla hakaik-i Kur'aniyeye karşı imanları kuvvetlendi. Hatta bir kısım dinsizler dahi o tevâfukâtı görüp inkar edemedikleri için ikrara mecbur oldular.

Hatta bunlardan birisi demiş: "Bunları ikrar etmem, fakat inkar da edemem. Çünkü: Gözümle görüyorum" demiş. Madem Kur'an'ın ayineleri olan sözlerde bu hal iki mühim faideyi veriyor. O iki faideyi vermesiyle emniyetimiz geldi ki bir inâyet-i ilahiyedir ve içinde bir işaret var. O ayinelerdeki cilveler Kur'an'ın malı olduğu gibi ve Kur'an'dan geldiğini ve Kur'an'ın hesabına geçtiğini ve hakaikinin güzelliği namına bulunduğunu göstermek için o tevâfukâtın menba-ı nuraniyesinin bir kısmını göstermek sûretinde mevcut ve matbu' Hafız Osman hattıyla; Kur'an'ın sahife ve satırlarını muhafaza etmek şartıyla yeni bir Kur'an'ı yazdırmayı niyet ettik.

Evet, Hafız Osman hattıyla matbu' Kur'an'da ne gibi mezaya görünse katiplerin müstensinlerin hüneri olamaz. Doğrudan doğruya Kur'an'ın mezayasıdır. Çünkü: En büyük âyet olan Ayet-i Müdayene o mushafın sahifelerinde vahid-i kıyas ittihaz edilip ona göre sahifeler ta'ayyün etmiş ve onlarda çok mezaya tezahür etmiş. Ezcümle: Bütün sahaifin ahirinde güzel ve muvafık hatimelerle âyet tamam oluyor. Hem o mushafın satırları için vahid-i kıyası en kısa süre olan sûre-i Kevser ile sûre-i İhlas esas tutulmuş. Madem hatt-ı Kur'an'ın

âyet ve sûresinin mikyasiyle olmuştur. O hatta ne kadar mezaya olsa doğrudan doğruya Kur'an'a aittir.

İkinci Sebeb: Kur'an-ı Hakim'in me'ani ve hakaikinde esrar ve işaratında olduğu gibi elfaz ve hurufunda dahi çok esrar ve mezaya bulunduğuna bir zemin ihzar etmek için Lafzullâh'ın binde bir sırrına işaret edecek bir tarzı yazmak ve bizden sonra gelenler inşallah daha büyük esrarları o anahtar ile açacak temennisidir. Ve nazar-ı dikkati Kur'an'ın hattına çevirmek ve hakaikine ehemmiyetle baktırmak niyetidir.

Üçüncü Sebeb: Elhamdülillah Kur'an-ı Hakim'in dersiyle irşadiyle ilhamiyle feyziyle ve yalnız onun talimiyle ve imlasıyla yazılan altmış risaleyi menba-ı aslisine rabt edip ve onlar kimin malı olduğunu ve neye hizmet ettiklerini ve neyin bürhânları olduklarını ve onların mezayaları nereden geldiklerini göstermek için öyle bir Kur'an'ı yazıp haşiyelerinde âyetlerin hakaikleri hangi risalelerde beyan edildiğini şifre nevinde rakamlarla işaret etmek adeta haşiyesinde dilsiz bir tefsîr, şifreli bir şerh, rakamlı bir haşiye sükut ile bir beyanı yazmak ve o sözlerin kataratını o denize dökmek azmidir. Ve sözler vasıtasıyla harekete gelen enzarı Kur'an'a çevirmektir.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 8.Mesele

8.Mesele

Sekizinci Mesele

Şu mesele-i mühimme benim gibi müşevveş, perişan, hastalıklı, kalemsiz, yarım ümmi bir adamın işi olamaz. Benim kahraman arkadaşlarım ve hizmet-i Kur'an'da azimkar kardeşlerim bana nurani kalemleriyle ve münevver kalbleriyle yardım etmeli ve fikirlerini de bu husus hakkında bildirmeli. Mes'ele şimdi pek uzun olmamak için yalnız mushafı üç nev'i mürekkeb ile; Lafzullâh kırmızı, sair tevâfukât başka renkli mürekkeble, âyetleri siyah mürekkeble yazdırmak emelindeyim.

Lafzullâh'taki tevâfukâtı kendi Kur'an'ımda işaretler yapmışım. Benim nüsha-i Kur'aniyemin matbu'su nev'inden birkaç nüsha daha lazımdır ki: Aynen onlara da işaret yapılsın. Birisi Isparta'da, birisi Atabey'de, birisi İslam karyesi'nde, ikisi de benim bulunduğum yerde lazımdır ki: Ona göre her bir müstensihe üçer cüz' verilip yazılacaktır. Lafzullâh'ın tam tevâfukâtına işaret koymuşum. Müstesna kalanlar ise: Bir kısmının başka vazifeleri olduğu için tevâfukâta girmiyor. Çünkü başka yere bakıyor veyahut o kelimatın mecmuundan manidar bir kelime çıktığından yeri değiştirilmiyor. Ve bir kısmı ise matbaanın ve müstensihin satırlarda ve âyetlerin fasılalarında intizamsızlığından ve bu tevâfukâtı hissedememesinden mevcut tevâfuku bozmuşlar. Öyleler ise sıraya girmeli hatta mümkün ise sayfada iki veya üç sıra ile muvâzene takip edilsin. Hem Lafzullâh'ın tekrarındaki nisbet-i adediyesi pek hayret verici bir tarzdadır.

Ezcümle: sûre-i El Bakara'da Lafzullâh ikiyüzsekseniki (282), âyetleri ikiyüzseksenaltı (286)'dır. Dört adet farkları var. Dört yerde Lafzullâh yerinde dört هُوَ var. Demek Lafzullâh'ın adedi, âyetleriyle tam tevâfuk ediyor. Hem sûre-i Al-i İmran'da Lafzullâh ikiyüzdokuz

(209), âyetleri ikiyüzdür. Demek ayetten dokuz fazla kalır. El Bakara'daki noksanı tekmil eder. İki sûrenin âyetleriyle Lafzullâh'ın adedi tam tevâfuktadır. "Zehraveyn" nam-ı alisiyle tabir edilen iki sûre-i muazzamada Lafzullâh'ın tekrar ve tevâfuku azim bir nükteyi gösterir. sûre-i Enâm'ın âyetleri yüzaltmış. Lafzullâh seksenüç. Demek nısfıyet o nisbetle bir tevâfukdur. Nısfıyetiyle bir münasebet-i adediyedir. Ve hâkezâ buna benzer çok manidar sırlar Lafzullâh'ın tekrarında vardır. Mesela: sûre-i Nisa, Maide, Enâm âyetlerinin mecmuu dörtyüzellialtıdır. (456) Lafza-i Celâl'de dörtyüzelliiki olduğundan makamat-ı hitabiyede tam tevâfuk ve o tevâfuk da mühim bir nükte-i i'câziyedir.

Hem Mekkî olan sûre-i Enâm'ın ayeti yüzaltmışbeştir. Lafzullâh'ın tekrarı onun yarısı olarak güzel manidar bir nisbet-i adediyeyi ve tevâfuk-u nısfi gösteriyor. Ve Lafzullâh'ın tekrarında pek çok daha bunlar gibi i'câzî nükteler vardır. Hem bir sahifede tekrar eden Lafzullâh, karşıki sayfasına veyahut arkasına veyahut daha arka sahifesine tevâfuka, nisbet-i adediye cihetinde tevâfuku çok manidardır. Bazen misli, bazen nısfı olur. Nadiren sülüs nisbetiyle bakıyor.

Hem buna dair kendi nüshamda işaretler yapmışım. Hem Lafzullâh her sahifede ekseriyetle ya beş, ya altı, ya yedi, ya dokuz, ya onbir adette gayet manidar olarak tekerrür ediyor. Hususen Medine'de nazil olan sûrelerde daha kesretle ve manidar bir tarzda nazar-ı dikkati kendine celbeder. Çok şua-ı i'câzı taşıyan âyâtın fezlekelerinde ve hatimelerinde parlıyor. Yirmibeşinci Söz'ün Üçüncü Şu'lesinde o fezlekelerin on aded lema'at i'câziyesine işaretler edilmiştir.

Mühim Bir Mes'ele-i Kur'aniye ve Uslub-u Kur'aniyenin Tenevvuundaki Hikmetli Bir Nükte

Bir zaman Kur'an-ı Azimüşşan'ı okuduğum vakit Mekkî sûreleri bana çok kuvvetli îcazlı ve i'câzlı geliyordu. Medine sûrelerini okuduğum vakit bana çok izahlı ve vüs'atlı ve tafsilli geliyordu. Hayret ediyordum. Hem bakıyordum ki Mekki'lerde ekseriyetle Lafzullâh az tekerrür ediyor. Onun yerinde; "Rab, Rahman" isimleri zikrediliyor. Kur'an'ın irşadı ile ve dersiyle anladım ki: Mekkî sûreler

bidayet-i vahyide oldukları ve saff-ı evvel muhatapları ve mu'arızları ümmî müşrikler olduğunu ve en ziyade erkan-ı imaniyenin isbatına dair geldikleri için elbette icazlı olacaklar. Ta ki mebde-i vahyide o ağır halet-i kudsiyeye mazhar olan Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam tahammül edib zaptetsin. Hem gayet ulvi ve kuvvetli bir tarzda vahdaniyeti isbat edecek bir tarzda müşriklerin kafalarını dağıtacak bir şiddet bulunacaktır.

Hem müşriklerin şirk sebebiyle Allah'ı tanımadıkları için Allah'ın icraat-ı Rububiyesi ve ni'am-ı Rahmaniyesiyle kendini onlara bildirmek için ekseriyetle *"Rab"* ve *"Rahman"* lafzının zikri daha ziyade mutabık ve muktaza-yı hâl olarak belağat-ı Kur'aniye iktiza etmiştir.

Amma Medine'de nazil olan sûreler ise: Çünkü Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam gittikçe tekemmül etmiş Hitabat-ı Ezeliyeye mazhariyete tahammüle alışmış ve müşriklere bildirmiş ki; Sizi terbiye eden Rabbiniz ve sizi nimetleriyle besleyen Rahmanürrahim ise: Allah'dır.

Hem Medine'de en ziyade muhatab ve mu'arız Allah'ı tanıyan ehl-i kitab olduklarından, hem erkan-ı imaniye süver-i Mekkiye ile isbat edildiğinden, ihtiyaç ise füru'ata ve sair hakaike daha ziyade göründüğünden elbette ekseriyet itibariyle Medine sûrelerinde daha ziyade Lafzullâh cilveger olup, tekrar edecek ve icazlı icmalin cemalinden vuzuhlu tafsilli hüsnüne mazhar olacak ve usul-i dinin erkaniyle beraber füru'at-ı Şeriatı ve sair hâyât-ı içtimaiyeyi terbiye eden tafsilli kudsi düsturların beyanı o Medine sûrelerinde daha ziyade görünecektir.

Rumuzat-ı Semaniye : 3.Parça : 9.Mesele

9.Mesele

Dokuzuncu Mesele

Ey ihvan.! Madem Cenab-ı Hak Kemal-i Rahmetiyle bizi Kur'an-ı Hakim'e hizmetkâr kabul ettiğini gösterir bir tarzda bizi muvaffak ediyor. Biz de merhametine ve inâyet ve tevfîkine istinad edip o merkez-i nuraniyenin etrafında mütesanid bir daire-i muhite olmaya çalışmalıyız. Ve hatt-ı Kur'an'ın ref ine çalışanları susturmalıyız. Ve Kur'an'ı unutturmaya niyet edenlerin niyetlerini onlara unutturmalıyız.

Evvelâ: Her birimiz evladı varsa laakal bir veledini, yoksa müstaid başka bir çocuğa Kur'an'ı öğretmeliyiz. Kendi öğretmese de öğretmek için himaye ve teşvik vasıtasıyla birisini yetiştirmeli.

Sâniyen: Kardeşlerimizde arabi hattı varsa çok güzel olmak şart değil, tayin ettiğimiz tarzda bir iki cüz' yazmaya gayret etmek; arabi hattı olmayanlar, onlara o yazanlara ciddi muavenet etmek lazım geliyor.

Sâlisen: Bize fikirleriyle kalemleriyle yardım etsinler. Buldukları mezaya-yı Kur'aniyeyi bize bildirsinler. Çünkü: Umum ihvan namına bu mühim mes'ele ortaya konuluyor. Bir iki şahsın haddi değil bunu çevirebilsin. Hem Selef-i Salihin, Kur'an'ın haşiyelerinde hiçbir şeyin konulmasına müsaade etmiyordular. Sonra müteahhirin Ulema, Kur'an'a ait bazı şeylerin haşiye yerinde yazılmasına fetva verdiler. Sonra muhtasar tefsîr; Arapça olsun, Türkçe olsun Kur'an'ın sahifesinin etrafında yazılmasını kabul ettiler. Ben seleflerin içtinabından korkuyorum, cesaret edemiyorum. Sizin reyiniz inzimam ederse Kur'an'ın i'câzı, zahiri ve manevisine medar bazı işaretler ile haşiyesinde herhangi risalede izah ve isbat edildiğine işaret olunacaktır.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا إِلاّ مَا عَلّمْتَنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مَظْهَرِ اِسْمِكَ اْلاَعْظَمِ وَحَبِيبِكَ اْلاَكْرَمِ وَعَلَى اَلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمِ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça

Yirmidokuzuncu Mektubun

Dördüncü Kısmı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Bu kısım üç nüktedir. Lafzullâh'ta ve lafz-ı Kur'an'da ve lafz-ı Resûl-u Ekrem'de (A.S.M.) yüzer i'câzi nüktelerinden üç nükte beyan edilecektir.

•Tenbih
•1.Nükte: Lafz-ı Kuran
•2.Nükte: Lafz-ı Resul
•3.Nükte: Lafz-ı Allah

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : Tenbih

Tenbih

Tenbih

Kur'an-ı Mu'cizül Beyanın en ziyade münteşir nüshalarının sahifeleri en uzun âyet olan Ayet-i Müdayene vahid-i kıyasî ve mikyasî olmuştur. Ve o ölçüye binaen sahifeler tanzîm edilmiş. Ve satırlar için vahid-i kıyasî ve mikyasî ve ölçü sûre-i İhlas olmuştur. Onun için bu kısım mushaflarda tezahür eden meziyetler ve mehasin doğrudan doğruya Kur'an'ın i'câzına aittir. Ve Kur'an'ın malıdır. Bu mehasinin enva'ı çoktur. Bir nev'i tevâfukâttır. tevâfukâtın da enva'ı çoktur. Bir sahife içindeki tevâfukât ve karşı karşıya sahifelerdeki tevâfukât ve mecmu' Kur'an'daki tevâfukâttır. Bunların da hem manevi, hem lafzî, hükmî aksamları var.

Biz o çok enva'dan ve çok efraddan yalnız bir sahifedeki tevâfukâtı tafsilen yeni bir Kur'an'ı yazdırmakla göstereceğiz. Sair enva'a icmali işaretler edeceğiz. Ve tevâfukât-ı gaybiyeye mazhar mu'cizekar ve parlak ve şübhesiz olarak İkibinsekizyüzaltı (2806) lafz-ı Celâl'deki tevâfukâtı harikadır. Ve o tevâfukâtla beraber âyetlerin münasebet-i adediyesi bazı sûrenin âyetleriyle, bazen bir sahife karşıki veya arkadaki sahifenin adediyle manidar ve medar-ı dikkat nisbet-i adediyeyi gösteriyor. Lafz-ı Celâl'dan sonra en mühim lafz-ı Kur'an ve lafz-ı Resûl-u Ekrem (A.S.M.) deki mu'cizane ve harika tevâfukâttır.

Bu tevâfukâtın bir sahifedeki nev'i ise; tevâfukât-ı Kur'aniyenin tefsîri olan Risaletü'n Nur'da zahiren görülmüş ve gözlere de gösterilmiştir. Ve mecmu' Kur'an'da tevâfukât-ı acibeyi iki üç nükte ile bir derece beyan edeceğiz.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte

1.Nükte: Lafz-ı Kuran

Birinci Nükte

Kur'an'daki Kur'an kelimesinde pek çok sırlarından bir sırrı şudur: Latif bir tevâfuktur ki: Kur'an'daki Kur'an tevâfukâtı, mu'cize-i Mi'raca işaret eden sûre-i İsra'da ve Şakk-ı Kamer'i beyan eden sûre-i Kamer'de o silsile-i tevâfukâtın altısından dört silsilesinin esaslarını buldum. Resûl-i Ekrem Aleyhissalat-ü Vesselam'ın en büyük mu'cizesi "Kur'an ve Mi'rac ve Şakk-ı Kamer" olduğundan, Mi'rac Şakk-ı Kamer ortasında sırr-ı cilve-i i'câzı, lafz-ı Kur'an ile bana ihsas etti. O üç mu'cize-i azime birbirine merbut olduğunu bir hatıra verdi. Kur'an'da altmışdokuz Kur'an kelimesi gördük. Altmışyedi tam ve manidar tevâfukdadır. İkisi sûre-i El Kıyamet'de, iki Kur'an lafzı kıraat manasında olduğundan tevâfuka girmemişler. Bu adem-i tevâfuk manidar bir işarettir ve bir tevâfuktur.

Benim matbu' nüsha-i Kur'an, Kur'an'ın hatt-ı hakikisine yakın olduğunu anlıyoruz. Başka nüshalarda gördüğümüz tevâfukât tam görülmezse o nüshalar müstensih veya matba'anın kusuriyle hatt-ı hakikiyesinden uzaklaşmışlar ki matlub tevâfuku göstermemişler. Kur'an kelimesi Sözler'de bir keramet-i i'câziye-i basariyeyi gösterdiği gibi; Kur'an-ı Azimüşşan'daki dahi keramet değil, aynı bir şule-i i'câziyeyi göstermeye dair bir nüktedir. Sözler'de bir sahifede tevâfukât sûretinde kendini göstermiş.

Kur'an ise; mecmu' Kur'an bir sahife-i vahide hükmünde öyle harika bir tevâfuku var. Zerre miktar insafı olan dikkat etse itiraf edecek ki: Bu sun'-u beşer olamaz. Ve tesadüfün işi değildir. Şöyle ki: sûre-i İsra'da sahife ikiyüzseksenbeşte (285) üç Kur'an kelimesi var. Biri dördüncü satırda, ikincisi onbirinci satırda, üçüncüsü sekizinci satırda. Birinci ile ikinci tam muvazi terazinin iki gözü gibi,

üçüncüsü satır nihayetinde terazinin dili mesabesinde vaziyet almış. Her birisi bir silsile-i tevâfukât teşkil ediyor.

- 1.Silsile
- 2.Silsile
- 3.Silsile
- 4.Silsile
- 5.Silsile
- 6.Silsile
- 7.Silsile
- Liste

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 1.Silsile

1.Silsile

Birinci Silsile

[1] Sahife 285 te وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا ayeti,

[2] sahife 289 da إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ayetine bakar.

[3] Bununla beraber sahife 290 da وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَـذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ayetine bakar.

[4] Sahife 476 da كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ayetine bakar.

[5] Sahife 517 de ق وَ الْقُرْآنِ الْمَجِيد ayetine bakar gider.

[6] Sahife 529 da وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُدَّكِرٍ ayetine bakar.

[7] Sahife 571 de إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ayetine bakar.

[8] Sahife 590 da بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ .. فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ayeti , o silsile-i nuraniyeyi çeker. O uzun mesafede birbirine bakar.

[9] Sonra yukarı tarafında 261. sahifede الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ayetine bakar.

[10] Sonra sahife 252 de وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الأَرْضُ ayetine bakar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 2.Silsile

İkinci Silsile

[11] Yine sûre-i İsra'da 285. sahifede وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ayeti, yine sahife-i vahid hükmünde olan mecmu Kur'an bir silsile-i Kur'aniye teşkil ediyor.

[12] Sahife 460 da قُرآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ayetine bakar.

[13] Yalnız matbaanın kusuruyla şu silsile az bir inhiraf ile yine قُرآنًا عَرَبِيًّا den bir satır evvel وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ayetine bakar.

[14] Sahife 478 de وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ ayetine bakıyor.

[15] O da sahife 490 da وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ayetine bakar.

[16] Sonra sahife 519 da فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ayetine bakar.

[17] Sonra sahife 528 de sekizinci satırda وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُدَّكِرٍ ayetine bakar.

[18] Sonra arkadaki sahife 234 de إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ayetine bakar.

[19] Sahife 175 de وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ayetine bakar.

[20] Sahife 123 de حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ ayetine bakarlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 3.Silsile

Üçüncü Silsile

[21] Yine sûre-i İsra'nın sahife 285 de وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ayeti,

[22] sahife 277 de فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ayetine tam manidar baktığı gibi,

[23] sahife 27 de شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ ayetine bakar.

[24] Sahife 488 de إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ayetine bakar.

[25] Sahife 508 de أَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ayetine bakar.

[26] Sahife 528, sekizinci satırda وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُدَّكِرٍ ayetine bakar.

[27] Sonra 530. sahifede الرَّحْمَنُ .. عَلَّمَ الْقُرْآنَ ayetine bakarlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 4.Silsile

Dördüncü Silsile

[28] 376. sahifede وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِن لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ayeti,

[29] 439. sahifede يس وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ayetine bakar.

[30] Sonra 547. sahifede لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ayetine tam müvazi bakar.

[31] 212. sahifede وَمَا كَانَ هَـذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِن دُونِ اللَّهِ وَلَـكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ayetine tam bakarlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 5.Silsile

Beşinci Silsile

[32] Yine sûre-i İsra'da 289.sahifede وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاء وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ den başlar.

[33] 480.sahifede وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلاَ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ayetine bakarlar.

[34] Sonra 482.sahifede وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا ayetine bakar.

[35] Sonra 529.sahifede وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُدَّكِرٍ ayetine bakarlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 6.Silsile

Altıncı Silsile

[36] sûre-i Hicr'de sahife 266 da الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ayeti,

[37] sahife 299 da وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ayetine bakar.

[38] Sahife 319 da فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلاَ تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِن قَبْلِ اَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُل رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ayetine,

[39] sahife 395 de إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ الْقُرْآنَ ayetine,

[40] hem sahife 505 de نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ ayetine,

[41] sahife 536 da إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ayetine bakarlar.

[42] Hem sahife 287 de وَنُخَوِّفُهُمْ فِي القُرْآنِ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلاَّ طُغْيَانًا كَبِيرًا ayeti,

[43] sahife 90 da أَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ayetine,

[44] hem sahife 384 de وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ayetine,

[45] hem sahife 573 de أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ayetine manidar bakarlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : 7.Silsile

7.Silsile

Yedinci Silsile

[46] Hem sûre-i İsra'da sahife 290 da قُل لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَـذَا الْقُرْآنِ لاَ يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ayeti,

[47] karşı sahifenin arkasındaki sahife 292 de وَقُرْآناً فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ ayetine bakarlar. Fakat aynı satır başında bu nihayetindedir. Tevâfukları matlub iken müstensih bozmuş.

[48] Hem sahife 376 da طَس تِلْكَ آيَاتُ وَكِتَابٍ مُبِينٍ الْقُرْآنِ ayetine bakar.

[49] Hem onunla beraber sahife 452 de ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ayetine bakar.

[50] Hem onunla beraber sahife 282 de إِنَّ هَـذَا الْقُرْآنَ يِهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

[51] hem sahife 209 da قَالَ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَـذَا

[52] hem sahife 129 da وَاوُحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لأُنذِرَكُم بِهِ ayetine tam bakarlar.

[53] sûre-i Müzzemmil'de sahife 574 de فَاقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ayeti

[54] sahife 589 da وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لاَ يَسْجُدُونَ ayetine tam bakar.

[55] Hem sûre-i Yasin'de sahife 443 de وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ مُبِينٌ وَقُرْآنٌ ayeti,

[56] 578 de إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلاً

[57] hem sahife 382 de إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ

يَخْتَلِفُونَ

[58] hem sahife 361 de وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلاَ نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلاً ayeti,

[59] hem sahife 318 de وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا ayeti,

[60] hem sahife 203 te وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ ayetine bakar.

[61] Hem sûre-i Yusuf'un başında sahife 234 te بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَـذَا الْقُرْآنَ ayeti,

[62] sahife 214 te وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ وَلاَ تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلاَّ كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا ayetine bakar.

[63] sûre-i Hicr'de sahife 265 de وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ayeti,

[64] hem sahife 361 de وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ayetine tam bakar.

[65] sûre-i Rum'da sahife 409 da وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ayeti,

[66] sahife 430 da وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلاَ بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ayetine bakar.

[67] Sahife 311 de طه مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ayetine bakar.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 1.Nükte : Liste

Birinci Silsile-i Kur'an		İkinci Silsile-i Kur'an		Üçüncü Silsile-i Kur'an		Dördüncü Silsile-i Kur'an		Beşinci Silsile-i Kur'an		Altıncı Silsile-i Kur'an		Yedinci Silsile-i Kur'an	
Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No
285	4	285	11	285	8	376	6	289	9	266	1	290	2
289	4	460	11	277	8	439	6	480	9	299	1	292	2
290	4	460	11	27	8	547	6	482	9	319	1	376	2
476	4	478	10	488	8	212	6	529	9	395	1	452	2
517	4	490	10	508	8					505	1	282	2
529	4	519	10	528	8					536	1	209	2
571	4	528	11	530	8					287	5	129	2
590	4	234	11							90	5	574	3
261	4	175	11							384	5	589	3
252	4	123	11							573	5	443	14
												578	14
												382	14
												361	14
												318	14
												203	14
												234	13
												214	13
												265	12
												361	12
												409	12
												430	12
												311	7
10 Aded		10 Aded		7 Aded		4 Aded		4 Aded		10 Aded		22 Aded	
Yekün : 67													

Silsile Hârici Küçük Tevâfukat

1 Kur'an		2 Kur'an		3 Kur'an		4 Kur'an		5 Kur'an		6 Kur'an	
Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No
443	14	287	5	265	12	574	3	478	10	234	13
578	14	90	5	361	12	589	3	490	10	214	13
382	14	384	5	409	12			519	10		
361	14	573	5	430	12						
318	14										
203	14										

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte

2.Nükte: Lafz-ı Resul

İkinci Nükte

Kur'an-ı Hakim'de lafz-ı Resûl'ün zikir ve tekrarındaki esrarın bir-ikisine işaret eder. Şöyle ki: Nasıl ki Kur'an'da lafz-ı Kur'an sûre-i İsra ile sûre-i Kamer'den başlayan sisile-i tevâfuk, Birinci Nükte'de beyan edildiği vecihle bir lem'a-ı i'câziyeyi gösteriyor. Öyle de lafz-ı Resûl, sûre-i Muhammed ve sûre-i Fetih'de مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ den başlayan o kelime ile bize ihtar edilen altı silsile-i tevâfuk çok manidar bir sûrette bir sahife-i vahide hükmünde olan mecmu' Kur'an'da o altı silsile uzanmış birbirine bakıyor.

Nasıl ki âyât-ı Kur'aniyedeki hakaikin hakiki tefsîrleri olan Risaletü'n-Nur eczaları içinde Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi, lafz-ı Resûl-i Ekrem yüzer defa tekrar edildiği hâlde pek nadir istisna ile gayet parlak bir tevâfuku göstermekle menba'-ı mu'cizat olan Zat-ı Risaletin bir unvanı olan Resûl-i Ekrem (A.S.M.) kelimesi dahi o Zati Nuranî'den istifade edip mu'cizane bir keramete mazhar olmuştur.

Öyle de, Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam'ın ferman ve bürhan-ı Risaleti olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da Lafz-ı Resûl tekrarının ve o lafzı tekrar eden âyetlerde mu'cizane suri ve manevi tevâfukât var. Lafız birbirine baktığı gibi âyetler manaca birbirine o kadar kuvvetle isbat eder, tekmil eder; dikkat eden katiyyen anlar ki; tesadüf işi olmadığı gibi fikr-i beşerin düşünüşü de olamaz. İşte numune için sûre-i Muhammed (A.S.M.) ve sûre-i Fetih'ten başlayan, Risalet-i Muhanımediyeyi (A.S.M.) gösteren silsilelerin birincisi: sûre-i Fetih'teki مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ dan başlar. Yirmisekiz ayette lafz-ı Resûl zikredilmiş, birbiri üstünde bir satırda düşer. Yalnız

hattın adem-i intizamından bazılarında az inhiraf var. âyetler dahi o kadar manidar birbirine bakar ki, dikkat eden hayret eder.

- 1.Silsile
- 2.Silsile
- 3.Silsile
- 4.Silsile
- 5.Silsile
- 6.Silsile
- 7.Silsile
- 8.Silsile
- Cedvel

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 1.Silsile

1.Silsile

Birinci Silsile , Birinci Satır

[1] (514) مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

[2] (475) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلاً مَنْ قَبْلِكَ مِنْهُم مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ

[3] (422) وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلاَ مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَ رَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً مُبِينًا

[4] (421) وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلهِ وَ رَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا

[5] (399) وَلَمَّا جَاءتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى

[6] (358) إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ

[7] (356) قُلْ أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

[8] (323) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلاَّ نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنَا فَاعْبُدُونِ

[9] (256) قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَـكِنَّ اللهَ يَمُنُّ عَلَى مَن يَشَاء مِنْ عِبَادِهِ

[10] (196) وَاللهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ

[11] (187) كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ

[12] (182) وَأَطِيعُواْ اللهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا

[13] (181) وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلّهِ خُمُسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ

[14] (125) يَوْمَ يَجْمَعُ اللهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لاَ عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنتَ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ

[15] (124) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلاَ يَهْتَدُونَ

[16] (121) وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ [17] (90)
اللهَ وَمَن تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَى [18] (62)
عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ
يَعْتَصِمْ بِاللهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلَتْ وَاتَّبَعْنَا [19] (56)
الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى [20] (41)
بَعْضٍ مِنْهُم مَنْ كَلَّمَ اللهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ
دَرَجَاتٍ

كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم [21] (522)
مِنْ رَسُولٍ إِلاَّ قَالوُا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ [22] (539)
اوُلَئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ
رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنوُرُهُمْ

[23] (540) لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ

[24] (543) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

[25] (545) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

[26] (551) وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

[27] (554) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللهِ لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُسْتَكْبِرُونَ

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ (566) [28]
أَخْذَةً رَابِيَةً

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 2.Silsile

2.Silsile

İkinci Silsile - Ondördüncü Satır

[29] (513) هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللهِ شَهِيدًا

[30] (495) وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ

[31] (491) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[32] (290) قُل لَوْ كَانَ فِي الأَرْضِ مَلآئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِنَ السَّمَاء مَلَكًا رَسُولاً

وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلاَ إِنَّهَا قُرْبَةٌ (201) [33]
لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُواْ (199) [34]
بِاللّهِ وَجَاهِدُواْ مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ اوُلُوا
الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَعَ
الْقَاعِدِينَ

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ (194) [35]
نَفَقَاتُهُمْ إِلاَّ أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّهِ وَبِرَسُولِهِ
وَلاَ يَأْتُونَ الصَّلاَةَ إِلاَّ وَهُمْ كُسَالَى وَلاَ
يُنفِقُونَ إِلاَّ وَهُمْ كَارِهُونَ

ثُمَّ أَنزلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَى (189) [36]
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَمْ
تَرَوْهَا

أَلاَ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ (187) [37]
وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَؤُكُمْ أَوَّلَ

مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

[38] (154) وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَـذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلاَ أَنْ هَدَانَا اللّهُ لَقَدْ جَاءتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

[39] (142) اَللهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

[40] (118) لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلاً كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لاَ تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ

[41] (86) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا اَطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِى الاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ اِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ اِنْ كُنْتُمْ تُوءْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الاَخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَاْوِيلا

وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ [42] (78)
حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ
مُهِينٌ

اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ [43] (514)
رَسُولِ اللهِ اُولٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ
قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ

وَاَصْحَابُ الاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ [44] (517)
كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ

اِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ [45] (543)
وَرَسُولَهُ اُولٰئِكَ فِى الاَذَلِّينَ

وَاِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ [46] (550)
لِمَ تُؤْذُونَنِى وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنِّى رَسُولُ
اللّٰهِ اِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللّٰهُ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ [47] (594)
وَسُقْيَيهَا

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 3.Silsile

Üçüncü Silsile - Onbirinci Satır

[48] (513) لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ اللهُ اٰمِنِينَ

[49] (495) اَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ

[50] (373) اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

[51] (361) وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا

[52] (355) اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُوءْمِنِينَ اِذَا دُعُوا اِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

وَجَاهِدُوا فِى اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ [53] (340)
هُوَاجْتَبَيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدِّينِ
مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ اَبِيكُمْ اِبْرَهِيمَ هُوَ سَمَّيكُمُ
الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ
الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ
عَلَى النَّاسِ فَاَقِيمُوا الصَّلَوةَ وَاَتُوا
الزَّكَوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللهِ هُوَ مَوْلَيكُمْ
فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

فَاْتِيَاهُ فَقُولا اِنَّا رَسُولاً رَبِّكَ [54] (313)
فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِى اِسْرَائِيلَ وَلا
تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِاَيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلامُ
عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى هَلْ كُنْتُ اِلا [55] (290)
بَشَرًا رَسُولاً

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِى اللهِ شَكٌّ [56] (255)
فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ

لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُوءَخِّرَكُمْ اِلىٰ اَجَلٍ مُسَمًّى

[57] (206) لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُوءْمِنِينَ رَوءُفٌ رَحِيمٌ

[58] (199) وَلا تُصَلِّ عَلىٰ اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا وَلا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

[59] (169) قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ لااِلَهَ اِلا هُوَ يُحْيِ وَيُمِيتُ فَاَمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِىِّ الاُمِّىِّ الَّذِى يُوءْمِنُ بِاللهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

[60] (116) اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ اَمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَوةَ وَيُوءْتُونَ الزَّكَوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ [61] (78)
وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا
الاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

وَمَا كَانَ اللهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى [62] (72)
الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللهَ يَجْتَبِى مِنْ رُسُلِهِ مَنْ
يَشَاءُ فَاٰمِنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَاِنْ تُوءْمِنُوا
وَتَتَّقُوافَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيمٌ

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَاْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ [63] (46)
اللهِ وَرَسُولِهِ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُوءُسُ
اَمْوَالِكُمْ لا تَظْلِمُونَ وَلا تُظْلَمُونَ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللهَ [64] (540)
وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهِ يُوءْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ
رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

ذَلِكَ لِتُوءْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ [65] (541)
وَتِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَلِيمٌ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ (545) [66]
أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ
فَضْلًا مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 4.Silsile

4.Silsile

Dördüncü Silsile - Yedinci Satır

[67] (511) بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُوءْمِنُونَ اِلى اَهْلِيهِمْ اَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا

[68] (474) اَلَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا اَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

[69] (465) وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اَيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا

[70] (397) وَاِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلاَّ الْبَلاغُ الْمُبِينُ

وَاِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ [71] (355)
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ [72] (337)
رَسُولٍ وَلا نَبِىٍّ اِلا اِذَا تَمَنَّى اَلْقَى
الشَّيْطَانُ فِى اُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِى الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ [73] (253)
وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَاكَانَ
لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِىَ بِآيَةٍ اِلا بِاِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ
اَجَلٍ كِتَابٌ

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ رَسُولٌ فَاِذَا جَاءَ [74] (213)
رَسُولُهُمْ قُضِىَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لا
يُظْلَمُونَ

وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ [75] (200)
سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولَنَّ اِنَّمَا كُنَّا (196) [76]
نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ اَبِاللَّهِ وَا۪يَاتِهِ
وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِوءُنَ

قَاتِلُوا الَّذِينَ لا يُوءْمِنُونَ بِاللَّهِ (190) [77]
وَلا بِالْيَوْمِ الاَخِرِ وَلا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ

يَا۪ اَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُو۪ا اَطِيعُوا (178) [78]
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ
تَسْمَعُونَ

مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلا الْبَلاغُ وَاللَّهُ (123) [79]
يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

وَقَالَ اللهُ اِنِّى مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمُ (108) [80]
الصَّلَوةَ وَاَتَيْتُمُ الزَّكَوةَ وَاَمَنْتُمْ بِرُسُلِى
وَعَزَّرْتُمُوهُمْ

رُسُلاً مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلا يَكُونَ [81]
لِلنَّاسِ عَلَى اللهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ
اللهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

يَا اَيُّهَا الّذِينَ اَمَنُوا اَمِنُوا بِاللهِ [82] (99)
وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِى نَزَّلَ عَلَى
رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِى اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ
وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللهِ وَمَلائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الاَخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلالاً بَعِيدًا

وَاِذَا جَاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الاَمْنِ اَوِ [83] (90)
الْخَوْفِ اَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَى
الرَّسُولِ وَاِلَى اُولِى الاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ
الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ

كَيْفَ يَهْدِى اللهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ [84] (60)
اِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللهُ لا يَهْدِى الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا اِلَى [85] (554)
الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الاَعَزُّ مِنْهَا الاَذَلَّ وَلِلَّهِ
الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُوءْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لا يَعْلَمُونَ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 5.Silsile

5.Silsile

Beşinci Silsile - Altıncı Satır

[86] (509) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا اَطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلا تُبْطِلُوا اَعْمَالَكُمْ

[87] (494) اَمْ يَحْسَبُونَ اَنَّا لا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَيهُمْ بَلَى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

[88] (436) وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

[89] (362) وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً وَاَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًا

وَيَقُولَونَ اٰمَنَّا بِاللهِ وَ (355) [90]
بِالرَّسُولِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنهُمْ
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا اُولٰئِكَ بِالْمُوءْمِنِينَ

مَاكَانَ لاَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ (205) [91]
حَوْلَهُمْ مِنَ الاَعْرَابِ اَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ
رَسُولِ اللهِ وَلا يَرْغَبُوا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ
نَفْسِهِ ذَلِكَ بِاَنَّهُمْ لا يُصِيبُهُمْ ظَمَاٌ وَلا
نَصَبٌ وَلا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَلا
يَطَوءُنَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلا يَنَالُونَ
مِنْ عَدُوٍّ نَيْلا اِلا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ
اِنَّ اللهَ لا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

وَاَذَانٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ اِلَى (186) [92]
النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِىءٌ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ
خَيْرٌ لَكُمْ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ غَيْرُ
مُعْجِزِى اللهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ
اَلِيمٍ

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِى ضَلالَةٌ (157) [93]
وَلَكِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَاَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ (122) [94]
وَاحْذَرُوا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا عَلَى
رَسُولِنَا الْبَلاغُ الْمُبِينُ

اِنَّمَا جَزاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ (112) [95]
اللهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِى الاَرْضِ
فَسَادًا اَنْ يُقَتَّلُوا اَوْ يُصَلَّبُوا اَوْ تُقَطَّعَ
اَيْدِيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ
الاَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِى الدُّنْيَا وَلَهُمْ
فِى الاَخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

اٰمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَاَنْفِقُوا (537) [96]
مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ
اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيرٌ

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ (542) [97]
النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ
وَيَتَنَاجَوْنَ بِالاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ

الرَّسُولِ وَاِذَا جَاۤؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللهُ وَيَقُولُونَ فِۤى اَنْفُسِهِمْ لَوْلا يُعَذِّبُنَا اللهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ

[98] (545) مَاۤ اَفَاۤءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ وَلِذِى الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَىْ لايَكُونَ دُولَةً بَيْنَ اَلاَغْنِيَاۤءِ مِنْكُمْ وَمَاۤ اٰتَيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَيكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللهَ اِنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

[99] (551) هُوَ الَّذِۤى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 6.Silsile

6.Silsile

Altıncı Silsile - Dördüncü Satır

[100] (509) اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَاتَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَنْ يَضُرُّوا اللهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ

[101] (477) اِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلا تَعْبُدُوا اِلا اللهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لاَنْزَلَ مَلائِكَةً فَاِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

[102] (372) اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

[103] (270) وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولاً اَنِ اعْبُدُوا اللهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ

عَلَيْهِ الضَّلالَةُ فَسِيرُوا فِى الاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

[104] (260) رَبَّنَا اَخِّرْنَا اِلى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ اَوَلَمْ تَكُونُوا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَالَكُمْ مِنْ زَوَالٍ

[105] (199) فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللهِ وَكَرِهُوا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لا تَنْفِرُوا فِى الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

[106] (198) وَمَا نَقَمُوا اِلا اَنْ اَغْنَيهُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ

[107] (179) يَا اَيُّهَا الَّذِينَ امَنُوا لا تَخُونُوا اللهَ وَ الرَّسُولَ وَتَخُونُوا اَمَانَاتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ (134) **[108]**
وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى اِذَا جَاءَ
اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لا
يُفَرِّطُونَ

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ (112) **[109]**
ثُمَّ اِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِى الاَرْضِ
لَمُسْرِفُونَ

عَلَى اللهِ اِلا الْحَقَّ اِنَّمَا (104) **[110]**
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللهِ
وَكَلِمَتُهُ اَلْقَيهَا اِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ
فَامِنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ

وَرُسُلاً قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ (103) **[111]**
مِنْ قَبْلُ وَرُسُلاً لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ (102) **[112]**
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللهِ وَمَا قَتَلُوهُ
وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ

اِنَّ الّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللهِ وَرُسُلِهِ [113] (101)
وَيُرِيدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللهِ وَرُسُلِهِ
وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ
وَيُرِيدُونَ اَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ [114] (96)
مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ
الْمُوءْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا

اَمْ تُرِيدُونَ اَنْ تَسْئَلُوا رَسُولَكُمْ [115] (16)
كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ
الْكُفْرَ بِالاِيمَانِ فَقَد ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللهِ [116] (515)
لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَثِيرٍ مِنَ الاَمْرِ لَعَنِتُّمْ
وَلَكِنَّ اللهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِى
قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ
وَالْعِصْيَانَ اُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ

وَمَا اَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ (545) [117]
مِنْهُمْ فَمَا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلا
رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ
يَشَاءُ وَاللهُ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

وَاَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ (556) [118]
فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلاغُ
الْمُبِينُ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 7.Silsile

Yedinci Silsile - Beşinci Satır

[119] (512) وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الاَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيمًا

[120] (426) يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا اَطَعْنَا اللَّهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُولاَ

[121] (358) لاَ تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِهِ اَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

فَاَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ اَنِ [122] (343)
اعْبُدُوا اللهَ مَالَكُمْ مِنْ اِلَهٍ غَيْرُهُ اَفَلا
تَتَّقُونَ

اَللهُ يَصْطَفِى مِنَ الْمَلَئِكَةِ [123] (340)
رُسُلاً وَمِنَ النَّاسِ اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ [124] (279)
فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا [125] (188)
يَعْلَمِ اللهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ
يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللهِ وَلاَ رَسُولِهِ وَلاَ
الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

وَاَذَانٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ اِلَى [126] (186)
النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الاَكْبَرِ اَنَّ اللَّهَ بَرِىءٌ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ
خَيْرٌ لَكُمْ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ غَيْرُ
مُعْجِزِى اللهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ
اَلِيمٍ

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الاَنْفَالِ قُلِ (176) [127]
الاَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللهَ
وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاَطِيعُوا اللهَ
وَرَسُولَهُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِىَّ (169) [128]
الاُمِّىَّ الَّذِى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِى
التَّوْرَيةِ وَالاِنْجِيلِ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَيهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ
اِصْرَهُمْ وَالاَغْلالَ الَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ
فَالَّذِينَ امَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِى اُنْزِلَ مَعَهُ اُولائِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ

وَاَطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ (122) [129]
وَاحْذَرُوا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا عَلَى
رَسُولِنَا الْبَلاغُ الْمُبِينُ

يَا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ (118) [130]
اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ
رِسَالَتَهُ وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ اِنَّ
اللهَ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

يَا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ (110) [131]
رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ
اَنْ تَقُولُوا مَاجَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلا نَذِيرٍ
فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللهُ عَلَى كُلِّ
شَىْءٍ قَدِيرٌ

يَا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ (109) [132]
رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ
مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ
مِنَ اللهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

يَااَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اٰمِنُوا (99) [133]
بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِى نَزَّلَ عَلَى
رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِى اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الاَخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً بَعِيدًا

[134] (88) وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاۤءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيقًا

[135] (87) وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلَى مَاۤ اَنْزَلَ اللهُ وَاِلَى الرَّسُولِ رَاَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا

[136] (73) اَلَّذِينَ قَالُوۤا اِنَّ اللهَ عَهِدَ اِلَيْنَاۤ اَلا نُوءْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاۤءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِى بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِى قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

[137] (67) وَمَا مُحَمَّدٌ اِلا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَائِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ

عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِى اللهُ الشَّاكِرِينَ

[138] (53) قُلْ اَطِيعُوا اللهَ وَالرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

[139] (552) هُوَ الَّذِى بَعَثَ فِى الاُمِّيِّينَ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِى ضَلالٍ مُبِينٍ

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : 8.Silsile

8.Silsile

Sekizinci Silsile - Dördüncü Satır

[140] (511) وَمَنْ لَمْ يُوءْمِنْ بِاللهِ وَرَسُولِهِ فَاِنَّا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا

[141] (371) اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ

[142] (361) وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَالَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً

[143] (345) اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

[144] (344) يَا اَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا اِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

[145] (260) فَلا تَحْسَبَنَّ اللهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ اِنَّ اللهَ عَزِيزٌ ذُوانْتِقَامٍ

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَوءُا الّذِينَ مِنْ [146] (255)
قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لا يَعْلَمُهُمْ اِلا اللهُ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا اَيْدِيَهُمْ فِى
اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَا اُرْسِلْتُمْ
بِهِ وَاِنَّا لَفِى شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا اِلَيْهِ
مُرِيبٍ

وَلَقَدِ اسْتُهْزِىءَ بِرُسُلٍ مِنْ [147] (252)
قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِايَاتِ رَبِّهِمْ [148] (227)
وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ
عَنِيدٍ

ثُمَّ نُنَجِّى رُسُلَنَا وَالَّذِينَ امَنُوا [149] (219)
كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُوءْمِنِينَ

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلا عَلَى [150] (200)
الْمَرْضَى وَلاعَلَى الَّذِينَ لايَجِدُونَ مَا

يُنْفِقُونَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ مَا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ

[151] (195) وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا مَا اٰتيهُمُ
اللهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ سَيُؤْتِينَا
اللهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهٗ اِنّاَ اِلَى اللهِ
رَاغِبُونَ

[152] (153) يَا بَنِى اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ
مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِى فَمَنِ اتَّقَى
وَاَصْلَحَ فَلا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاهُمْ يَحْزَنُونَ

[153] (48) اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ
مِنْ رَبِّهِ وَالْمُوءْمِنُونَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللهِ
وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَيْنَ
اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

[154] (14) مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ
وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيل وَمِيكَالَ فَاِنَّ اللهَ عَدُوٌّ

لِلْكَافِرِينَ

[155] (513) اِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُوءْمِنِينَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا

[156] (516) اِنَّمَا الْمُوءْمِنُونَ الَّذِينَ امَنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللهِ اُولئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

[157] (539) سَابِقُوا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالاَرْضِ اُعِدَّتْ لِلَّذِينَ امَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللهِ يُوءْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

[158] (542) يَا اَيُّهَا الّذِينَ امَنُوا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلا تَتَنَاجَوْا بِالاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِى اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

[159] (553) اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللهِ وَاللهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

[160] (572) اِلاَّ بَلاغًا مِنَ اللهِ وَرِسَالاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 2.Nükte : Cedvel

Cedvel

1. Silsile-i Lafz-ı Resul	2. Silsile-i Lafz-ı Resul	3. Silsile-i Lafz-ı Resul	4. Silsile-i Lafz-ı Resul	5. Silsile-i Lafz-ı Resul	6. Silsile-i Lafz-ı Resul	7. Silsile-i Lafz-ı Resul	8. Silsile-i Lafz-ı Resul
1.Satır	14.Satır	11.Satır	7.Satır	6.Satır	4.Satır	5.Satır	9.Satır
Sahife No	Sahife No	Sahife No	Sahife No	Sahife No	Sahife No	Sahife No	Sahife No
514	513	513	511	509	509	512	511
475	495	495	474	494	477	426	371
422	491	373	465	436	372	358	361
421	290	361	397	362	270	343	345
399	201	355	355	255	260	340	344
358	199	340	337	205	199	279	260
356	194	313	253	186	198	188	255
323	189	290	213	157	179	186	252
256	187	255	200	122	134	176	227
196	154	206	196	112	112	169	219
187	142	199	190	537	104	122	200
182	118	169	178	542	103	118	195
181	86	116	123	545	102	110	153
125	78	78	108	551	101	109	48
124	514	72	103		96	99	14
121	517	46	99		16	88	513
90	543	540	90		515	87	516
62	550	541	60		545	73	539
56	594	545	554		556	67	542
41						53	553
522						552	572
539							
540							
543							
545							
551							
554							
566							
28 Aded	19 Aded	19 Aded	19 Aded	14 Aded	19 Aded	21 Aded	21 Aded
Yekün : 160 aded							

İhtar

Lafz-ı Resûl'deki nükte-i azimenin beyanında yüzaltmış âyet yazıldı. İşbu âyetlerin hasiyeti pek azim olmakla beraber mana cihetiyle birbirini isbat ve tekmil ettiğinden çok manidar olduğu için muhtelif âyâtı hıfzetmek veya okumak arzusunda bulunanlara bir Hizb-i Kur'anî olduğu gibi, Kur'an kelimesindeki nükte-i azimenin beyanında altmışdokuz âyât-ı azimenin derece-i belâgatı pek

fevkalade ve kuvvet-i cezaleti çok ulvidir. Bu da ikinci bir Hizb-i Kur'anî olarak ihvana tavsiye edilir.

Yalnız, Kur'an kelimesi yedi silsile-i Kur'an'da mevcut olup umum o kelimeyi tutmuş hariç iki kalmış, o da kıraat manasında olduğundan o huruc nükteye kuvvet vermiştir.

Resûl lafzı ise, o kelime ile en ziyade münasebetdar sûreler içinde sûre-i Muhammed (A.S.M) ile sûre-i Fetih olduğundan o iki sûreden çıkan silsilelere hasretiğimizden hariç kalan Resûl lafzı şimdilik dercedilmemiştir. Vakit müsaade etse bundaki esrar yazılacaktır. İnşaallah.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 3.Nükte

3.Nükte: Lafz-ı Allah

Üçüncü Nükte

Dört Nüktedir

- 1.Nükte: Mecmu Kur'an
- 2.Nükte: Sureler
- 3.Nükte: Sahifeler
- 4.Nükte: Tek Sahife

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 3.Nükte : 1.Nükte

1.Nükte: Mecmu Kur'an

Birinci Nükte

Lafzullâh mecmu' Kur'an'da 2806 defa zikredilmiştir. Bismillâh'dakilerle beraber lafz-ı Rahman 159 defa, Lafz-ı Rahim 220, Lafz-ı Gafur 61, lafz-ı Rab 846, Lafz-ı Hakim 86, Lafz-ı Alim 126, Lafz-ı Kadir 31, لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ deki 26 هُوَ defa zikredilmiştir. **(Haşiye)**

Lafzullâh adedinde çok esrar ve nükteler var. Ezcümle: Lafzullâh ve Rab'dan sonra en ziyade zikredilen Rahman, Rahim ve Gafur ve Hakim ile beraber Lafzullâh, Kur'an âyetlerinin nısfıdır. Hem Lafzullâh ve Allah lafzı yerinde zikredilen lafz-ı Rab ile beraber, yine nısfıdır. Çendan Rab lafzı 846 defa zikredilmişdir. Fakat dikkat edilse; beşyüz küsürü Allah lafzı yerinde zikredilmiş, ikiyüz küsürü öyle değildir. Hem Allah, Rahman, Rahim, Alim ve لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ deki هُوَ adediyle beraber, yine nısfıdır. Fark yalnız dörttür, هُوَ yerinde "Kadir" ile beraber, yine mecmu' âyâtın nısfıdır. Fark dokuzdur. Lafz-ı Celâlin mecmuundaki nükteler çoktur. Yalnız şimdilik bu nükte ile iktifa ediyoruz.

Kur'anda لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ deki هُوَ Listesi

Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No	Sahife No	Satır No
23	15	140	1	311	11	473	7
41	8	140	7	317	15	473	12
49	4	169	12	348	11	547	9
49	9	190	15	378	6	547	10
51	4	206	13	392	14	573	8
51	5	222	3	395	6		
91	1	252	3	433	15		

Haşiye: Kur'andaki âyâtın mecmu' adedi; 6666 olması ve şu geçen seksendokuzuncu (89) sahifede, mezkur Esma-i Hüsna'nın adedi 6 rakamiyle alakadar bulunması ehemmiyetli bir sırra işaret ediyor. Şimdilik mühmel kaldı.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 3.Nükte : 2.Nükte

İkinci Nükte

Sûreler itibariyledir. Onun dahi çok nükteleri var. Bir intizam, bir kasd ve bir irâdeyi gösterir bir tarzda tevâfukâtı vardır.

Sûre-i Bakara'da, âyâtın adediyle Lafz-ı Celâlin adedi birdir. Fark dörttür ki: Allah lafzı yerinde dört Hüve lafzı var. Mesela: لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ deki هُوَ gibi onunla muvafakat tamam olur. Al-i İmran'da, yine âyâtiyle lafz-ı Celâl tevâfuktadır, müsavidirler. Yalnız lafz-ı Celâl 209 dur; âyet 200 dür, fark dokuzdur. Böyle mezâyât-ı kelamiyede ve belâgat nüktelerinde küçük farklar zarar vermez. Takribi tevâfukât kafidir. sûre-i Nisa, Maide, Enâm üçünün mecmu' âyetleri, mecmuundaki lafz-ı Celâlin adedine tevâfuktadır. âyetlerin adedi 464, lafz-ı Celâlin adedi 461, Bismillâh'daki Lafzullâh ile beraber tam tevâfuktadır.

Hem mesela: Baştaki beş sûrenin lafz-ı Celâl adedi; sûre-i A'raf, Enfal, Tevbe, Yunus, Hud'daki Lafz-ı Celâl adedinin iki mislidir. Demek bu ahirdeki beş, evvelki beşin nısfıdır. Sonra gelen sûre-i Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr, Nahl sûrelerindeki lafz-ı Celâl adedi, o nısfın nısfıdır. Sonra sûre-i İsra, Kehf, Meryem, Taha, Enbiya, Hac. o nısfın nısfının nısfıdır. **(Haşiye)**

Sonra gelen beşer beşer, takriben o nisbetle gidiyor. Yalnız bazı küsuratla fark var. Öyle farklar, böyle makam-ı hitabide zarar vermez. Mesela: Bir kısmı yüzyirmibir, bir kısmı yüzyirmibeş ve bir kısmı yüzellidort, bir kısmı yüzellidokuz. Sonra sûre-i Zuhruf'dan başlayan beş sûre; o nısf-ı nısf-ı nısfın nısfına iniyor. sûre-i Necm'den

başlayan beş; o nısf-ı nısf-ı nısf-ı nısfın nısfıdır. Fakat takribidir. Küçük küsuratın farkları böyle makâmât-ı hitabiyede zarar vermez. Sonra gelen küçük beşler içinde, üç beşlerin yalnız üçer aded lafz-ı Celâli var. İşte bu vaziyet gösteriyor ki: Lafz-ı Celâlin adedine tesadüf karışmamış. Bir hikmet bir intizam ile adetleri tayin edilmiş..

Haşiye: Bu beşer taksimat üzere bir sır inkişaf etmişti. Hiçbirimizin haberi olmadan şurada altı sûre kaydolmuş. Şüphemiz kalmadı ki: Gaybden ihtiyarımızın haricinde altıncısı girmiş. Ta bu nısfiyet sırr-ı mühimmi kaybolmasın.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 3.Nükte : 3.Nükte

Lafzullâhın Üçüncü Nüktesi

Sahifeler nisbetine bakar. Şöyle ki: Bir sahifede olan lafz-ı Celâl adedi, o sahifenin sağ yüzü ve o yüze karşıki sahifeye ve bazan soldaki karşıki sahife ve karşının arka yüzüne bakar. Ben kendi nüsha-i Kur'aniyemde bu tevâfuku tedkik ettim. Ekseriyetle gayet güzel bir nisbet-i adediye ile bir tevâfuk gördüm. Nüshama da işaretler koydum. Çok defa müsavi olur. Bazan nısıf ve yahud sülüs oluyor. Herhalde bir hikmet ve intizamı ihsas eder bir vaziyeti vardır.

Rumuzat-ı Semaniye : 4.Parça : 3.Nükte : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Sahife-i vahiddeki tevâfukâttır. Kardeşlerimle üç dört ayrı ayrı nüshaları mukabele ettik. Umumunda tevâfukât matlub olduğuna kanaatimiz geldi. Yalnız, matbaa müstensihleri başka maksadları takip ettiklerinden bir derece tevâfukâtta intizamsızlık düşmüş. tanzîm edilse; pek nadir istisna ile mecmu' Kur'an'da 2806 lafza-i Celâl'deki tevâfukât görünecektir. Ve bunda bir şule-i i'câz parlıyor. Çünki, fikr-i beşer, bu pek geniş sahifeyi ihata edemez. Ve karışamaz. Tesadüfün ise; Bu manidar ve hikmetdar vaziyete eli ulaşamaz.

Dördüncü Nükteyi bir derece göstermek için yeni bir Mushaf yazdırıyoruz ki; en münteşir Mushafların aynı sahife, aynı satırlarını muhafaza etmekle beraber, san'atkarlann lakaydlığı tesiriyle adem-i intizama maruz kalan yerleri tanzîm edib, tevâfukâtın hakiki intizamı inşaallah gösterilecektir, ve gösterildi.

اَللّٰهُمَّ يَامُنَزِّلَ الْقُرْاَنِ بِحَقِّ الْقُرْاَنِ فَهِّمْنَا اَسْرَارَ الْقُرْاَنِ مَادَارَالْقَمَرَانِ
وَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ اَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْقُرْاَنَ وَ عَلَى اَلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعينَ
امين

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça

Rumuzat-ı Semaniye
5.Parça: 29.Mektubun 8.Kısmı

Yirmidokuzuncu Mektubun

Sekizinci Kısmı

Sekiz Remizdir

-Latif ve Yüksek ve Şüphesiz bir tevâfuk-

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sekizinci Kısım Olan "Rumuzat-ı Semaniye": "Sekiz Remiz"dir, yani sekiz küçük risaledir. Şu remizlerin esası, İlm-i Cifrin mühim bir düsturu ve ulum-u hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım esrar-ı gaybiye-i Kur'aniyenin mühim bir miftahı olan tevâfuktur."

•1.Remiz
•2.Remiz
•2.Remizin Zeyli
•3.Remiz
•4.Remiz
•5.Remiz
•6.Remiz
•7.Remiz
•8.Remiz

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz

1.Remiz

Birinci Remiz

Altı Remizdir

- 1.Remiz
- 2.Remiz
- 3.Remiz
- 4.Remiz
- 5.Remiz
- 6.Remiz

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 1.Remiz

1.Remiz

Birinci Remiz

İşarat-ül İ'caz tefsîrinde tevâfuk sûretinde latif bir işaret-i i'câziyeyi gördük. O işaratı beyandan evvel bir Mukaddime;

Kudsi bir şeyin zarfı ve kılıfı arızi bir kudsiyet aldığına binaen ve tevâfukta bir işaret-i kudsiye gördüğümüzden tevâfuk nazarımızda bir kudsiyet kesbetmiştir. Hem tevâfuk, alamet-i tevfîk olduğu için nazarımızda mübarek olmuştur. Hem tevâfuk ittifaka işaret, ittifak ise ittihada emare, ittihad ise vahdete alamet, vahdet ise tevhide delalet, tevhid ise Kur'an'm dört esasından en mühim bir esası olduğundan tevâfuk nazarımızda yüksek bir meziyet almıştır. Hem tevâfuk şevki tezyid ve kelamı tezyin ettiğinden nazarımızda güzelleşmiştir. Ve İşarat-ül İ'caz tefsîri eski Harb-i Umuminin birinci senesinde cephe-i harpte ateş içinde müracaat edilecek bir kitap olmadığı halde ani bir sûrette âyât-ı Kur'aniyeden tereşşuh eden nüktelere dair yazılmıştır. O zaman her vakit şehid olmaya hazırlandığımızdan ve şehadeti beklediğimizden o tefsîr inşallah gayet halis bir niyetle yazılmıştır. Onun için böyle bir keramete mazhar olmaya layıktır. Eski Harb-i Umuminin beşinci senesinde tab'edilmiştir.

Şimdi matbu' İşarat-ül İ'caz'daki tevâfukât-ı harfîye sûretinde tezahür eden latif bir işarat-ı i'câziye şudur ki: Bir sahifenin satırları başındaki "Elif"lere baktım ondört aded çıktı. Birden karşıki sahifenin satırları başındaki "Elif"leri saydım, aynen ondört aded çıktı. Satırların aşağı başındaki ب lara baktım, birbirine muvafık altışar çıktı. Dedim bu mübarek tefsîr Sözler'in büyük bir kardeşi

olduğundan Sözler'deki kelimat tevâfuku olduğu gibi bunda da daha ince bir tevâfuk işareti lazım geliyor fikriyle tetkik ettim.

Yüzyirmi sahifeden ibaret umumiyetle her bir sahife ya karşıki sahifeye veya arkaya karşı sahifeye ya tam tevâfuktadır veyahut latif bir münasebet-i adediyeyi gösterir. Hatta bir sahifede tevâfuk yoktu. Baktım o tevâfuksuz, sahife rakamına tam tevâfuk ediyor. Bu tevâfuk-u umumiyenin en latif ciheti şudur ki: Onüç Elif bulunan tevâfuk, bütün kitapta yedi defadır. Yedi Elif olan tevâfuk ise onüçdür. Ondört Elif li tevâfuk sekiz defadır. Sekiz Elif li tevâfuk ise ondörtdür. Dokuz Elif li tevâfuk yine onikidir. Hem bir cihette ondörtdür. On Elif li tevâfuk ise onbirdir. Onbir ise onbeştir. Oniki yine onbeştir. Onbeş beştir. Beş yine beştir. Altı yine beştir. Demek muhtelif rakamlar tevâfukâtdan beş kısmı beş oluyor. Bu beş dahi beş defadır. Bu mübarek beşde latif ve mübarek bir tevâfuk çıkıyor ve hâkezâ. Çok cihetlerle latif bir intizamı gösterir.

Elbette intizam katiyyen tesadüf işi olamaz. Çünkü Elif dörtden onsekize kadar bulunuyor. Demek ondört ihtimalden bir ihtimal ile tesadüf eder. ت ikiden onikiye kadardır. Demek on ihtimalden bir ihtimal ile tesadüf eder. Tesadüf olsa olsa beşte bir, dörtte bir, haydi üçte bir olsun tesadüf zannedilir. Halbuki on adetten sekiz hakiki tevâfuk, onda on olarak latif bir nisbet-i adediye ile tevâfuk ise tesadüf işi katiyyen olamaz. Hem çok kitaplara baktım pek nadir tevâfuk ediyor. O da bir ittirad ve intizam tahtında ve bu tefsîr gibi umum sahifelerinde bedi' bir tarzda bulunmaz. Ve hiçbir cihette tesadüf işi olamaz.tefsîrin bütün sahifelerinde, yalnız Elif ve ت 'nın tevâfukâtına işaret ettim. Daha başka sırları var olduğuna katiyyen kanaatimiz geldi. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Be-yan'ın tefsîri, elbette i'câzının cilvesine ayine olur.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 2.Remiz

İkinci Remiz

Matbu' tefsîrin diğer bir latif tevâfuku: Kur'an lafzı bütün bu cüz-ü tefsîrde 181 aded bulduk. 99 adedi tevâfuk etmiş. 39 adedi tevâfuktan çıkmış. Ondan çoğu diğer sahifelerin tevâfukuna girmiş. Kırkiki sahifede tek tük bulunduğu için elbette tevâfuk olamaz. Fakat sahifelerin arkasında diğer lafz-ı Kur'an ile kısmen tevâfuk ediyor.

Tenbih

İşarat-ül İ'caz tefsîri Harb-i Umumi 'nin birinci senesinde cebhe-i harbte me'hazsiz, kitabsız telif edilmiştir. Harb zamanının zaruretinden başka üç dört sebebe binaen gayet muhtasar ve icazlı bir tarzda yazılmıştır. Fatiha ve nısf-i evvel daha ziyade mücmel ve muhtasar kalmış.

Evvela: O zaman izaha müsait değildi. Hem Eski Said (R.A) icazlı ve kısa tabirat ile ifade-i meram ederdi.

Saniyen: Gayet zeki kendi talebelerinin derece-i fehmini düşünüyordu. Başkalarının anlamasını düşünmüyordu.

Salisen: En dakik ve ince olan nazm-ı Kur'an gibi icazlı olan i'câzı beyan ettiği için kısa tabirata mecbur olmuş.

Rabian: Âyâtın nüktelerini, işaretlerini beyan ettiği için kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi Yeni Said (R.A) nazarıyla mütalaa ettim. Eski Said (RA)'in el-hak bütün hatiatıyla beraber şu tefsîr, tetkikat-ı ilmiyesinin bir şaheseridir. Yazıldığı vakit daima şehadete hazırlandığı için halis bir niyetle yazıldığı ve belâgatın kavaniniyle ve ulum-i Arabiyenin desatiri ile tatbik ettiği için hiç birini cerh edemedim. Belki Cenab-ı Hak o eseri O'na keffaret-üz zünub

yapacak ve o tefsîri de anlayacak adamları yetiştirecek. Eğer Harb-i Umumi gibi manialar olmasaydı tefsîrin şu birinci cildi i'câz-ı Kur'an vücuhundan olan i'câz-ı nazmını beyan ettiği gibi, diğer cüz'lerde her biri sair vücuh-u i'câzından bir vechine göre yazılıp, şimdi umum Sözler'de ve Mektub'larda müteferrik hakaik-i tefsîriyeyi içine alsaydı; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyana çok güzel bir tefsîr-i cami' olurdu. Belki inşallah şu cüz-ü tefsîr altmışaltı Sözler ve Mektubat risaleleriyle beraber bir me'haz olur ki : İleride bahtiyar bir zat öyle bir tefsîr yazsın. İnşaallah.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 3.Remiz

Üçüncü Remiz

İşarat-ül İ'caz ayinesinde temessül eden bir cilve-i i'câza dairdir.

Madem Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanda Lafzullâh kudsi tevâfukât-ı harika ile beraber çok mühim nükteleri var. Nasılki kısmen göstermişiz ve işaret etmişiz. Elbette me'hazı muhtasaran âyât-ı Kur'aniye olan İşarat-ül İ'caz tefsîrinde Lafzullâh'ın dört harfi olan Elif ve ل ve sakin Elif, ve ه , Lafzullâh'ın başında yemin için istimal edilen üç harf olan و ve ب ve ت ve وَ بِاللهِ .. وَتَاللهِ .. وَاللهِ gibi nükteleri vardır, diye düşündüm.Acele teftiş ettim. Ve kusurlu ve noksaniyetli bulduğum münasebatı kaydediyorum. Ta ki, İnşallah başka bir zata me'haz olur. Ben bulmadığım sırları o bulur.

Mesela: Lafzullâh'ın başındaki Elif tefsîrin satırları başında 1190 adedtir. Bin aded tam tevâfuktadır. Mütebakisi de latif münasebat-ı adediye ile zımni bir nev'i tevâfuk vardır. Yüzyirmi sahife tefsîr ve yedi sahife Hatimesinde 77 tam tevâfuk var. Onbeş dahi bir latif nükte için birer aded fark ile mesela : Onbir ile on zımni tevâfuk var. Mütebakisi ise başka nükteler için tevâfuka girmemişler. Mesela: Ahirdeki iki sahifede hem Elif, hem ت tevâfuktan çıktılar. Ta ikisi darb vasıtasıyla tefsîrin intiha adedine tevâfuk edip göstersin. Mesela: Lafzullâh'taki sakin Elif yüzonyedi (117) dir. Yetmişyedisi (77) tam tevâfuktur. Mütebakisi sair arkadaşlarıyla veya sahife

rakamıyla tevâfuk ediyor. Yirmiyedi defa iki gelmiş, yirmibir adedi tevâfuktur. Mütebakisi başka nükteler için tevâfuka girmemiştir. Üç adediyle yirmiyedi defa zikredilmiş, yirmibeş tevâfuktur. İki adedi başka nükteler için tevâfuka girmemiştir.

ل doksanbeş sahifede vardır. Onda da yetmiş tevâfuk var. Onüç adedi tevâfuksuz, otuzdört defa iki gelmiş. Altı tevâfuksuz, mütebakisi tevâfuklu onbeş defa üç gelmiş. On tevafüklu, beş tevâfuksuz.

ه de yetmişdokuz tevâfuk var. Oniki sefer yirmisekiz gelmiş. Sekiz tevâfuksuz, kırkbeş defa bir gelmiş. Üçü tevâfuksuz, mütebaki tevâfuk. Yirmiüç defa üç gelmiş, sekizi tevâfuksuz mütebaki tevâfuk. Otuz defa iki gelmiş, üçü tevâfuksuz mütebaki tevâfuk. Sekiz defa dört gelmiş, dördü yine tevâfuksuz, dördü tevâfuklu. Yalnız bir defa sekiz , bir defa altı gelmiş.

ب yüziki sahifede var. Mütebaki sahifelerde yoktur. Mevcuttan yetmiş tam tevâfuk var. Mütebakisi başka nükteleri var. Otuzdört defa iki gelmiş. Dördü tevâfuksuz, mütebakisi tevâfuklu. Kırkbir defa bir gelmiş. Üçü tevâfuksuz, mütebaki tevâfuk.

ت doksandokuz sahifede ehemmiyetli bulunmuş. Başka sahifelerde bulunmaz veyahut ehemmiyetsizdir. O doksandokuzdan altmış adedi birbirine tam tevâfukta. Mütebakisi ya Elif ile veya sahife rakamıyla tevâfuk ediyor veya bir latif nükteyi gösteriyor,

ت 'nın latif münasebetinden bir numune: Altı ت onbeştir. Beş ت yirmiikidir. İki ت dörtdür. Üç ت dörtdür. Dört ت onikidir. Dokuz ت onikidir. Onbir ت ikidir. Yedi ت yedidir. Sekiz ت ondokuzdur.

و yüzonüç sahifede, elliüç tam tevâfuk. Sekiz defa yedi ve sekiz olarak geliyor. Ta ki sahife rakamı gibi başka tevâfuku göstermek için yediden sekize atlıyor. Ve sekizden yediye iniyor. Demek altmışbir tevâfuk var. Mütebakisi arkadaşlarıyla sahife rakamıyla latif tevâfukâtı var. Yirmidört defa altı geliyor.

Onbeş kendi kendine tevâfuk ediyor. Dokuzu başka tevâfukla diğer nüktelere hizmeti var. Yirmialtı defa beş geliyor. Yirmisi kendi kendine tevâfuk ediyor. Altısı başkalarıyla tevâfuk edip başka hizmetleri görüyor.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 4.Remiz

Dördüncü Remiz

و tevâfukâtının Bir Sırr-ı Acibi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ اَيُّهَاالاِخْوَانُ الصَّادِقِينَ الْمُصَدِّقِينَ

Aziz kardeşlerim!

İnsan ara sıra yemişlere muhtaç oluyor. Kut ile beraber tefekkühe lazım olduğu gibi, ilm-i belâgatta kut ve gıda hükmünde olan fenn-i ma'ani ve beyanın belâgat nüktelerinin fakihesi dahi fenn-i Bedi'in mezayasıdır. Çendan san'at-ı Bedi'a lafza ve sûrete aittir. Fakat ehl-i belâgatça kelamın ziyneti fakihesi yemişi hükmündedir. Kur'an-ı Hakim ve Ehadis-i Nebeviyede (A.S.M.) çok bulunuyor, demek güzeldir. Onun için güzel kelamlar içinde bulunuyor Hem çok defa hakaike hizmet ediyor ve manaların muntazam ve mevzun olduğunu gösteriyor.

Madem Cenab-ı Hakk'ın Esma-i Hüsna'sından bir ismi Bedi'dir. Onun cilvesine mazhariyeti bir sırrı işmâm ediyor. Hem bir Zat-ı Azimin iltifatının zarfı ve iltifatı ile verilen hediyeye sarılan bir parça

bez çendan zatında ehemmiyetsiz cüz'i bir şey olarak görünse de fakat o iltifat-ı şahanenin ve işarat-ı mülûkanenin unvanı ve zarfı olduğu cihetinde çok kıymeddardır. On paralık ise de on liralık kıymetindedir. Madem Sultan-ı Ezel ve Ebedin bir işaret-i hususiyesini Yedi İnayet namıyla bir mektubta yazdığımız gibi, yedi işaret ve o yedi inâyetin içinde ve o yedi inâyetten tevâfuk kısmından bir iltifat-ı hususiye hissettik. O iltifatın zarfı ve gılafı olan tevâfukun envaına ne kadar cüz'i olursa olsun o işaratın hesabına ehemmiyetli bir hakikat-ı ilmiye gibi ehemmiyet vermeye kendimizi mecbur biliyoruz.

Biz onun için İşarat-ül İ'caz tefsîrindeki tevâfukât-ı harfıyeye ehemmiyet veriyoruz. Bir defa acele ile baktım, Elif ve ت 'nın tevâfukunda en muannid bir adamı dahi susturacak bir derecede bir intizam bir ittirad göründü. Tesadüfe havale edilse yüzyirmide, ancak yirmide zahiren tesadüfe verilebilir. Mütebakisi kasdi ve irâdeyi ihsas ediyor bir tarzdadır. Hatta en ahirki yaprakta Elif onbeş gelmiş, tevâfuksuz. Karşısında ت sekiz gelmiş. Onun da tevâfuku yok. Halbuki tevâfuktan çıkanlar kısmen kitabın sahifelerindeki rakamı işaret ediyordular. Dedim, acaba kitabın başından ahirine kadar Elif ile ت , ekseriyetle tevâfukla muntazaman geliyor. Hatimesinde خِتَامُهُ مِسْكٌ lazım gelirken ikisi de tevâfuktan çıkmış. Dikkat ettim, canım sıkıldı. ت 'yi Elifin başına vurdum. Ne için böyle karıştırarak yoldan çıktınız. Birden o darbemde yüzyirmi adedi gösterdiler. Parmaklarıyla işaret eder gibi, işte senin tefsîr kitabının nihayeti yüzyirmi adeddir. Bizim vazifemiz onu göstermekdir. خِتَامُهُ مِسْكٌ sırrına mazhar oldular. İkinci defa, tekrar acele ile tefsîre baktım. Dedim acaba Elif Allah'ın evvelki harfidir. ت Ekseriyetle ve hususen vakf halinde ه ya kalb olduğu için

Lafzullâh'ın ahir harfi hükmündedir. Hem huruf-u kasemiye olduğu cihetle Lafzullâh'ın önünde, تَاللهِ تَاللهِ gibi zikrediliyor. Bu iki huruf gibi bütün kitapta devam eden yoktur. Yalnız en büyük huruf-u kasemiye olan و Lafzullâh'ın önünde kasem vaktinde ekseriyetle zikredilir. Bu kitapta ekseriyet-i mutlaka ile devam ediyor.

[(1) Buna baktım ne var? Bir işaret-i hususiyeye yardım edecek mi? diye acele ile baktım. و altı defa ki tevafukatında onbeş defa oluyor. Tevâfuk etmeyen bir kaç "altı" daha var. Beşer و tevafukatından ت nın beş tevafukatı gibi yirmi defaya çıktı. Tevâfuk etmeyen bir kaç daha var. Hesap ettim onbeş defa altı, 90 ediyor. Beş aded ile altı aded ekser tefavukta hükmettikleri için birbirine darb ettim, o da 30 oldu. Demek onbeş defa altı, kitabın 120 sahifesinin adedini gösteriyor. Beşer aded ile o tevafukat yirmi defa olduğundan 100 eder. Âhir ki yaprağın karşısındaki adedi dörttür. beş kere dört 20.. 100 ile baraber oldu, kitabın yüzyirmi sahifesinin adedini gösteriyor. و ın tevafuku çok defa arka sahifenin karşısına bakıyor. Gelecek adedi gösteriyor. Bu و ın latif nükteleri müteaddiddir.

Ezcümle, Gelecek sahifenin yani karşı ki veya arkasında ki sahifenin rakamını ekseriyetle göstermek için tevafukatı değiştiriyor. Ben, Hâfız Tevfik, Süleyman, Abdullah Çavuş bu hâle hayret içinde hayrette kaldık.

Ezcümle, bir sahife evvel و sekiz rakamını, yani 58 sahifesindeki sekizi gösterdiği gibi birdenbire bire indi. Buna da hayret ettik. baktık sahife 60 tır. و hesab-ı ebcedle altıdır. Bire indiki tam sıfırlı 6 yı göstersin. Hem bir aded ile ve altı ebced hesabıyla mukabilindeki sahifenin 61 ini göstersin. Sonra 66 و da dokuz iken,

tevafuku bozup karşısındaki sahifede altıya indi. Buna da merak ettik, baktıkki و arasıra sahife rakamını haber veriyor. Sahife de 66 dır. Yani iki adet 6 dır. و ile tekerrürüyle bir 6 yı gösteren ebced hesabıyla da diğer 6 yı göstererek haber verdi. Çok defa 6 tevafukatını bırakıp ya dört veya beşe dönüyor.

Ezcümle 39. sahifede 6 tevafukunu bırakıp dörde indi. Baktım ki arkada ki gelen 40.sahifedeki rakamını gösterdiği aynı haberi veren ت ile dahi tevafuk etti. Sonra 45 teki 6 tevafuku bırakıp beşe indi. Baktım ki ن "nun" ا "elif" ile beraber 45 teki beşe işaret eder. ve hakeza.. Hatta bir yerde و sahife 72 de tevafuku bırakıp ondörde çıktı. Beş defa 14 sahifenin 70 rakamını gösterdiği gibi mukabil sahifedeki sakin elif ile و ın yedişer rakamının mecmuuna işaret etmekle beraber üç sahife sonra mühim bir makamda ا elif'in iki defa ondördün latîf, manidar tevafukunu haber veriyor gibi bir vaziyet gördük.]

Ve hâkezâ.. Bir intizam ve bir kasd ve irâdeyi işmam edecek çok münasebatı şu tefsîrde gördük. و 'ın tevâfukâtına kısmen tefsîrin bir köşesinde işaretler koydum. Sizdeki tefsîri ona bakarak kaydediniz..

Ben bu و ، ا ، ت daki latif ince nizamı gördükten sonra, acaba başka kitaplarda bu sırrın bu tarzına mazhariyetleri var mı, diye baktım. Halebi gibi Arabi ve şerh ve mübarek bir kitabın satırları yirmiiki, hem Elifleri ve ت ları çoktur. Üçyüzelli sahife içinde üçyüzotuz sahifeye kadar baktım.

Elif tevâfukâtı karşı sahifeye ondört taneden başka yok. Arka sahifeyi de ilave etsek ondört de olmaz. Mecmuu yirmisekiz olur. Haydi kırk ve haydi yüz olsun farzetsek, yine hiç tefsîre benzemiyor. Çünkü tefsîrde, yüzde ancak yirmi zahiren hariç kalıyor.

Sonra dedim. Kendim eskiden yazdığım arabi risalelerim var. Biri Türkçe olarak oniki küçük Arabi risalelerime baktım. Oniki risalede oniki tevâfuk buldum. İkiyüzyetmişsekiz sahifeden ibaret olan risalelerden seksensekiz sahifesi Türkçe mütebakisi Arabi olduğu halde tetkik ettim. Oniki kadar sahife tevâfukâtı ve arka sahife ya o kadar veyahut daha bir parça fazladır. Olsa olsa yirmi otuz tevâfuk bulundu. Halbuki onların bazı sahifeleri yirmi satırdır. Hem ا ، ت tefsîr gibi devam etmiyor. İttirad ve intizamı yok. Hem hûrûfâtta küçük adedler oluyor. İki üç dört gibi adede iniyor. Küçük adedlerde tevâfuk çok olmak lazım gelirken pek az var. tefsîrin و ، ا ve ت larında aded çok olduğu halde, tevâfukâtı pek az lazım gelirken pek çok olduğu cihetle şek ve şüphe bırakmadı ki: Bir iltifat-ı has ve bir işarat-ı hususiye ve bir inâyet-i mahsusanin lemeatı ve emaratı ve teressuhatıdır. Madem neşemizi açıyor ve hizmet-i Kur'aniyede şevkimizi ziyadeleştiriyor. Ve itimadımızı te'yid ediyor. Ve menfaatlı meyveler veriyor. Elbette hakikidir. Ve "min indillâh"dır. **(Haşiye-1)**

İhtar: و ، ت ، ا tevâfukâtı bazen bir yaprak atlar. Bazen de başka tevâfuk içine karışır. Mesela: Otuzaltıncı sahifede Elif dokuz, bir yaprak sonra Elif dokuza bakar. O iki dokuz ortasında, Elif iki altı tevâfuku var. Bazen zelzele lafzı gibi, o iki tevâfuk birbirine karışıyor. Hem bazen ت ، و 'a tevâfuk eder. و dahi onlara tevâfuk için yolunu değiştiriyor.

İ'tizâr: Bu küçük ve ince meselede ziyade tafsil ve ehemmiyet verdiğimden kusurumu affetmek, ruhları sıkılmamak için kardeşlerimden rica ediyorum. **(Haşiye-2)**

Haşiye-1: İşaretin mahiyeti gizli olur. Sarih bir sûret onda aranılmaz. İşaretlerin cüz'leri daha ziyade gizlenir. Bir işaretin yüz eczasından bir cüz'ü gayet hassas bir dikkatle hissedilir. İşte bu sırra binaen beyan ettiğimiz ince tevâfukâttan ve münasebatdan sarahat-ı kat'iyye istemek gayet insafsızlıktır. Hem de gayet acele ile bakıldığından hatamız bulunsa da islah edilmeli.

Haşiye-2: Hakikaten uzun konuştuk. Belki israf ettik. Böyle ince şeyleri senden başka kim vakit ve ihtiyaç bulur ki, tetkik etsin.

1: Bu köşeli parantezler içindeki kısım, elyazması nüshada iki sahifelik bir yer tutmakta olup, 1.sahife için Hz.Üstad "Bu sahife, herkes anlamadığı için çizdim", 2.sahife için "Bu sahife de öyledir" diyerek eserden çıkarmıştır. mS

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 5.Remiz

Beşinci Remiz

Hâtime

Lafzullâh'ın hûrûfâtının tevâfukâtı, adedlerinin birbirine tevâfuklarını zerre miktar insafı bulunan tesadüfe vermez. Ezcümle: Baştaki Elif yetmişyedi (77) tam tevâfuku olduğu gibi, sakin Elif dahi aynen yetmişyedi (77) tam tevâfuk ediyor. Hem ب 'nın yetmiş (70) tam tevâfukuna ve ل 'ın yetmiş tevâfukuna ve م 'in yetmiş tevâfukuna ve ه 'nın yetmiş küsur tevâfukuna mutabakatı, beş defa yetmiş (*) birbiriyle tevâfuku bilbedahe kör tesadüfün işi olamadığı gibi ت 'nın altmış aded tevâfuku, و 'ın dahi aynen altmış tevâfukuna ve ن 'un altmış küsur tevâfukuna mutabakatı, tesadüf işi olamaz.

Hem ت 'nın beşer tevâfukunun adedinin yirmi defa olduğu و 'ın dahi beşer aded tevâfukunun aynı yirmi olmasına mutabakatı kör tesadüfün işi diyenler, elbette kördürler. ل otuzdört defa iki gelmesi ve ه otuz defa iki gelmesi ve sakin Elifin ikişer ve üçer adedleri her

bir kısmı yirmiyedi defa gelmesi, hem sakin Elif ve ه her birinin üçer adedleri yirmi küsur gelmesi, ve ه ve ب her biri kırk küsur defa bir tek defa gelmesi ve her birinden yalnız üç aded tevâfuksuz kalması, ن 'un ikişer tevâfuku yirmialtı defa olup aynen yirmialtı defa olarak üçer tevâfukuna tevâfuk ve م 'in yirmiiki defa üçer tevâfukuna bir derece muvafık gelmesi, elbette ve herhalde şuursuz ve kör tesadüfün işi değildir.

Belki alamet-i makbuliyet olarak bir inâyet-i hassenin tanzîmi ve müdahalesiyle oluyor. Ve hâkezâ mezkur tevâfuk adedindeki tevâfukât-ı latife gibi çok münasebetleri var zannederim. Bu hûrûfât münasebetindeki sırra dair israf ettim. Fazla söyledim. Kardeşlerime bir derece usanç verdim.

Evet belki: Lisan-ı halleri لاَخَيْرَ فيِ الاِسْرَافِ der. Ben de derim ki: İhtiyarsız bir niyet-i hayır ile israfa girdim. Onun için İmam-ı Azam (R.A) gibi derim:

كَمَا لاَخَيْرَ فيِ الاِسْرَافِ لاَاِسْرَافَ فيِ الْخَيْرِ

İnşaallah böyle hayırlı işte israf yoktur. İsraf olsa da affedilir.

اَللّٰهُمَّ اَجْعَلْ اَعْمَالَنَا مُوَافِقَةً لِمِرْدَاتِكَ وَوَفِّقْنَا لاِتِّبَاعِ سُنَّةِ نَبِيِّكَ
عَلَيْهِ وَ عَلَى اَلِهِ وَصَحْبِهِ اَفْضَالُ الصَلاَةِ وَاَتَمُّ التَّسْلِيمَات
امِين

İşarat-ül İ'caz tefsîrinde Elif tevâfukâtının Bir Numunesi

On rakamı onbirdir. Onbir rakamı onbeştir. Oniki rakamı yine onbeştir. Onbeş rakamı beştir. Beş rakamı dahi yine beştir. Altı rakamı yine beştir. Muhtelif beş kısım beşi gösterir. Beş kere beş olur. Onüç rakamı yedidir. Yedi rakamı ise onüçtür. Ondört rakamı ise sekizdir. Sekiz rakamı ise ondörtdür. Dokuz rakamı ise bir cihette ondörtdür. Diğer bir cihette onikidir.

ت tevâfukâtının Bir Letafeti Şudur ki:

Onbir ت tekerrürü ikidir. İki ise dörtdür. Üç dahi dörtdür. On ت ise yine dörtdür. Dört ise onikidir. Altı ise beşdir. Yedi ت ise yedidir.

Hatt-ı Elif tevarukatını cem' ettik. Altışar kısımla taksim ettik. Baktık ki: Dokuz kere dokuz rakamı göründü. İşte Lafzullâh'ın birinci harfi olan Elifin bin defa tekrarında bin işaret bulunsa istiğrab edilmez.

Kur'an-ı Hakim'de Lafzullâh ile yemin ekser, ت ile oluyor.

Mesela: تَاللهِ تَفْتَوءُا .. تَاللهِ لَقَدْ اثَرَكَ .. تَاللهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ gibi, ekser Kur'an'da Lafzullâh ت ile yemin edilmiş. Hem Elif den sonra en mühim ت görünüyor. Hem ت , ه 'ya kalb oluyor. ه ise Lafzullâh'ın ahirki harfidir. Onun için yalnız Elif ile ت 'ya dikkat ettik..

مِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ

(*): Ehemmiyetli yetmişler, yetmişyedisindeki Said'in (R.A) yaşını gösterdiği gibi, Nur telifi o tarihte tamam olur, diye remzeder.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 1.Remiz : 6.Remiz

Altıncı Remiz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kenz-ül Arş Duasının Feyzinden Gelen Bir Nükte-i Kur'aniye

Lafzullâh'ın içindeki hûrûfâtı ile ve yemin için Lafzullâh'ın başında bulunan و ، ب ، ت harfleri Kur'an'ın bir tefsîri olan İşarat-ül İ'caz'da harikulade bir sırr-ı tevâfuku göstermeleri bu hûrûfâtın Kur'an'ın içinde mu'cizane vaziyetleri den neş'et ettiğini gördük. Adedlerinin küsuratı **(Haşiye-1)** başka bir münasebet gösterdiğinden şimdilik ondan kat'-ı nazar ile yalnız külli adedlerindeki münasebat-ı tevâfukiyeyi işaret edeceğiz.

Şöyle ki: Lafzullâh'ın en mühim harfi olan baştaki Elif umum Kur'an'da çok sırlara medar olarak kırkbin gelmesi ve yine Lafzullâh'ın Elifinden sonra Lam-elif yani لا meşhur bir aded olan ondokuzbin **(Haşiye-2)** gelip Lafzullâh'ın ahiri olan ه yine aynen ondokuzbin olarak ikisinin muvafık gelmesi, hem yalnız ل hesab-ı ebcedle otuz olduğuna göre ona muvafık olarak Kur'an'da otuzbin gelmesi, و bir hesabca yirmiüçbin diğer bir cihetde yirmibindir. Hem ب 'nın, hem م 'in, hem لا 'nın ondokuzbin (19000) adedlerine ve Kur'an'daki yekünlerine muvafık gelmesi ve Lafzullâh'ın başındaki

Elif Lam-ı tarif yani ال yetmişbin olup Kur'an kelimatının mecmu' adedi olan yetmişbine muvafık gelmesi , hem ب ve ت iki kardeş gibi bir derece fark ile ب onbirbin, ت onbine muvafık gelmesi ve ahir huruf-u heca'dan olan ve nidada İsmullah'ın evvelinde bulunan يا yirmibindokuzyüz, bir cihette ondokuzbin küsür olmakla; hem ل 'nın, hem ه 'nın, hem و 'in adedlerine ve Kur'an'daki ondokuzbinlik yekünlerine muvafık gelmesi ve Lafzullâh'ın mecmu' Kur'an'da ikibin ve ل 'sı ondokuzbin ve ه 'sı yine ondokuzbin; mecmu' kırkbin olup başındaki Elifin kırkbin adedine muvafık gelmesi ve hem Lafzullâh'ın hûrûfâtından başka harflerin Kur'an'da adedleri çok latif münasebat-ı tevâfukiyeyi göstermeleri; ezcümle ebced hesabiyle ج üç ve Kur'an'da üçbin olarak makamına muvafık gelmesi, ح hecada ج 'in kardeşi olduğundan ج gibi yine üçbin ve د ebcedde ج 'in arkadaşı olduğundan yine üçbin olup üçü birbirine muvafık gelmesi, hem ebced hesabiyle yüksek makamda bulunan ث,ذ,خ,غ,ض hem ص her biri Kur'an'da ikişer bin gelip birbirine muvafık gelmesi ve ص 'ın güzel ve hafif bir şekli olan س üç dişine münasebeddar üçbinüçyüzotuz olup latif sırları ima eder bir sûrette gelmesi ve (ط ve ظ) iki kardeş gibi (ظ , ط) 'den daha hafif olduğundan binikiyüz, ظ onun kızkardeşi gibi nısfı olarak altıyüz gelmesi, ف ebced hesabiyle seksen olmasına göre ona bir

sıfır noksaniyetle tevâfukla sekizbin gelmesi, (ك , ع) her biri dokuzbin gelerek birbirine muvafık gelmesi, Kur'an kelimesinde en birinci harf olan ق altıbin gelip Kur'an'ın mecmu' ayetinin altıbin adedine tevâfuk etmesi ve birbirine bazı münasebetler için muvafık gelmesi, ب , م 'ya nisbeten usul-ü sarfiyece birbirine kalb ve makamına geçen iki ب kadar ve ebcedi makamının yarısı kadar yirmibin gelmesi, ve ن ebced makamı olan ellinin yarısı hükmünde olan yirmialtıbin gelmesi, elbette ve herhalde Kur'an'ın hûrûfâtında dahi bir cilve-i i'câzın bulunmasına işaret ve o hûrûfâtda harikulade muntazam çok nükteler ve sırların bulunduğuna delalet ve huruf-u Kur'aniyenin her biri ondan onbine kadar sevab meyveleri vermesine liyakatına ve kabiliyetine şahadet ve huruf-u Kur'aniyenin tebdiline çalışanların nihayet derecede belahat ve hasaretlerine kafi delalet ettiğine ehl-i dikkat tereddüt etmez görür.

Ehl-i ilhadın kör oldukları için görmemeleri, İmam-i Busiri'nin:

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
وَ يُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ سَقَمٍ

düsturu ile gözlerindeki hastalıklarla güneşin ziyasını göremezler .Ve dillerindeki hastalıklarla ab-ı hâyât olan şu tatlı suyun lezzetini ve zevkini hissedip tadamazlar.

اَللّٰهُمَّ وَفِّقْنَا لِفَهْمِ اَسْرَارِ الْقُرْانِ عَلِى
وَفْقِ مَا فِى اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ وَمُوَافِقًا
لِفَهْمِ نَبِيِّكَ الاَكْرَمِ عَلَيْهِ وَعَلَى الِهِ
وَاَصْحَابِهِ اَفْضَلُ الصَّلاَةِ وَاَزْكَى السَّلاَمِ

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Haşiye-1: Evet böyle galebe-i zan kafi olduğu makâmât-ı hitabiyede ve mezaya-yı bediiyede ve letaif-i belâgatta ve münasebat-ı tevâfukiyede ve büyük adedlerde küsuratın ve küçük adedlerin farkları bir sebeb-i fark teşkil etmediğinden küsuratın farklarına, fark nazarı ile bakmadık ve bakılmaz.

Haşiye-2: بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ aded-i hûrûfâtı ile altı İsm-i A'zam'ın aded-i hûrûfâtı ondokuzdur.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 2.Remiz

2.Remiz

İkinci Remiz

Kenz-ül Arş'ın Birinci Nükte-i Kur'aniyesi

[1] Bir rivayette İsm-i Azam olan اللّٰه in en mühim harfi olan baştaki Elif, umum Kur'an'da çok sırlara medar olarak kırkbin gelmesi..

[2] Ve İsmullah'ın Elif den sonra لا sûretindeki "Lam-Elif" ondokuzbin olan meşhur adedi göstermesi; ve İsmullah'ın ahirinde olan ه mecmu' Kur'an'da yine ondokuzbin olarak ikisinin muvafık gelmesi..

[3] Ve yalnız ل hesab-ı ebcedle otuz olduğuna göre, ona muvafık olarak Kur'an'da otuzbin gelmesi..

[4] Ve yemin vaktinde, İsmullah'ın başında bulunan و bir hesabca yirmiüçbin, diğer bir cihetde yirmibin olarak hem "yâ" nın, hem "mim"in, hem "lâm"ın ل hem ه nin ondokuzbin adedlerine ve Kur'an'daki yekunlarına muvafık gelmesi..

[5] Ve İsmullah'ın başındaki Elif Lam-i ta'rif yani ال yetmişbin olup Kur'an kelimatının mecmu adedi olan yetmişbin adedine muvafık gelmesi..

[6] Hem İsmullah'ın kasem vaktinde başında bulunan. "bâ" ب ve "tâ" ت iki kardeş gibi, "bâ" ب onbirbin, "tâ" ت onbin olarak muvafık gelmesi..

[7] Hem ahir huruf, heca ve nida vaktinde يَا اللّٰه denildiği vakit İsmullah'ın başında bulunan يا yirmibindokuzyüz, bir cihetde ondokuzbin küsür olmakla, hem "lâm"ın ل hem ه nin, hem "vâv"ın و adedlerine ve Kur'an'daki ondokuzbinlik yekünlerine muvafık gelmesi..

[8] Ve lafzullâh mecmu Kur'an'da ikibinküsur, ve "lâm"ı ل ondokuzbin ve ه sı yine ondokuzbin, mecmuu kırkbin olup, baştaki Elifin kırkbin adedine muvafık gelmesi..

[9] Hem İsmullah'ın hûrûfâtından başka olan ج makam-ı ebcedi üç, Kur'an'da üçbin gelmesi..

[10] ح hecada ج in kardeşi gibi yine üçbin gelmesi..

[11] د ebcedde ج in kardeşi olup, yine üçbin olarak birbirine muvafık olarak gelmesi..

[12] Hem ebced itibariyle yüksek makamda bulunan fesahatça bir derece ağır olarak ث ذ خ غ ض hem ص her biri Kur'an'da ikişerbin gelib, birbirine muvafık gelmesi..

[13] Ve ص 'ın güzel ve hafif bir şekli olan س üç dişine münasebetdar üçbinüçyüzotuz olup, latif sırları ima edecek bir sûrette gelmesi..

[14] Ve ط ve ظ iki kardeş gibi ظ , ط 'den daha hafif olduğundan binikiyüz, ظ onun kızkardeşi gibi nısfı olarak altıyüz gelmesi..

[15] ف ebced hesabıyla seksen olmasına göre, Kur'an'da iki sıfır zammıyla muvafık olarak sekizbin gelmesi..

[16] ك،ع her biri dokuzbin gelerek manidar birbirine muvafık gelmesi..

[17] Kur'an kelimesinde en birinci harf olan ق altıbin olarak, Kur'an'ın mecmu' âyâtının altıbin adedine muvafık gelmesi..

[18] م İlm-i Sarfca ب yerine geçmesiyle iki ب kadar ve م 'in makam-ı ebcedisinin yarısı kadar yirmibin gelmesi..

[19] Ve ن , ebced makamı olan ellinin yarısı hükmünde olan yirmialtıbin gelmesi..

gibi tevâfukât-ı muntazama, ondokuz defa ***"gelmesi"*** kelimesi gelmesiyle hatime verilen muntazam tevâfukât, elbette ve elbette ve herhalde Kur'an'ın hûrûfâtında dahi mühim bir cilve-i i'câzın bulunmasına işaret... ve hem o hûrûfâtta harikulade muntazam çok nükteler ve sırların bulunduğuna delalet, hem huruf-u Kur'aniyenin her biri on adedden onbine kadar sevab meyvelerini vermesine, liyakatına ve kabiliyetine şehadet.. hem huruf-u Kur'aniyenin tebdiline çalışanlann nihayet derecede belahet ve hasaretlerine kafi delâlet.. hem huruf-u Kur'aniye, aynen kelimatı gibi kasdi bir intizam ve manidar bir vaziyette tabi olduğuna kat'i şehadet ettiğini, aklı olan kabul etmeye ve kalbinde gözü olanları görmeye mecbur eder. Görmeyen kördür. Kabul etmeyen kalbsizdir.

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ

وَ يُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ سَقَمٍ

düsturuyla, gözlerindeki hastalıklarla bu hakikat güneşinin ziyasını görmezler ve dillerindeki marazla, ab-ı hâyât olan şu tatlı suyun lezzetini hissedip tatmazlar.

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 2.Remizin Zeyli

2.Remizin Zeyli

İkinci Remizin Mühim Bir Zeyli

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

On dakika zarfında hasıl olan, Kenz-ül Arş duasının feyzinden gelen, ikinci ve yeni ve ayrı bir nükte-i tevâfukiyedir.

Nasıl ki: sûre-i Kevser'in hûrûfâtı ebcedi makamı üçbin aded olmakla; hem sûre-i Yasin'in üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Furkan'ın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Fatır'ın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Sebe'in üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Ve's-Saffat'ın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Sad'ın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Rad'ın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Rum'un üçbin aded hurufuna, hem sûre Zuhruf un üçbin aded hurufuna, hem sûre-i Şura'nın üçbin aded hurufuna, hem sûre-i İbrahim'in üçbin aded hurufuna tevâfuku var. Onbir sûrenin birbiriyle muvafakati ve mutabakatı bilbedahe tesadüf işi olamaz.

Aynen öyle de; sûre-i Kevser'in en kısa sûre olmakla beraber hurufunun makam-ı ebcedisi olan üçbin aded ile en uzun sûre olan El-Bakara örfi kelimatının üçbin adedine, hem sûre-i Al-i İmran kelimatının üçbin adedine, hem sûre-i Nisa kelimatının üçbin adedine muvafakati elbette kör tesadüfün işi değil. Ve rastgele şuursuz ittifaki bir vaziyet olamaz. Bu tevâfukâtta küçük küsurat münasebat-ı tevâfukiyeyi bozmadığından nazara almadık. Hem en kısa sûre olan Kevser'den bahsettiğimiz münasebetiyle sûre-i إِنَّا اَنْزَلْنَاهُ

فِي لَيْلَةِالْقَدْر in **(Haşiye-1)** bir tek tevâfukdan bahsedeceğiz.

Şöyle ki: sûre-i Kadr'in yüzyirmi hurufu var. Gayr-i melfuz Hemze sayılmazsa yüzondörtdür. En evvel nazil olan sûre-i Alak küsuratından kat'i nazar, nısf-ı evvelin hûrûfâtı ve tam sûrenin kelimat-ı nahviyesi yüz küsur olmakla; (sûre-i Duha, sûre-i Elem Neşrah Leke, ve sûre-i Zilzal, ve sûre-i Tekasür, ve sûre-i El Ma'un, ve sûre-i El Alak'ın nısf-ı evveli, ve sûre-i Vettin ,ve sûre-i Kari'a ve sûre-i Humeze)'nin her birinin yüz aded hurufuna tevâfuku var. On sûrenin küsuratından kat'ı nazar birbiriyle manidar muvafakati tesadüfi olamaz..

Aynen öyle de: sûre-i El Kadr'in mütevaffıkları olan o on sûrelerin her biri yüz aded hurufu ise kelimat noktasında da (sûre-i El Fecr, sûre-i Abese, sûre-i El Mürselat, sûre-i El Buruc, sûre-i El Mutaffifin, sûre-i El İnşikak, sûre-i En-Nazi'at, sûre-i Nebe', sûre-i El Munafîkun ve sûre-i Cum'a)'nın her birinin yüz küsur örfi aded kelimatına yüzlükte manidar tevâfukları tesadüfi olmadığı gibi evvelki huruf cihetinde de on aded sûre-i mütevafikenin ve kelimat cihetinde son on aded sûre-i mütevafıkenin küsuratından kat'i nazar tevâfuklariyle beraber o iki kabile olan onar aded sûreler müttefikan; âyet nokta-i nazarında da (sûre-i İsra, sûre-i Kehf, sûre-i Taha, sûre-i Yusuf, sûre-i Hud, sûre-i Yunus, sûre-i Nahl, sûre-i Enbiya, sûre-i Mu'minun, sûre-i Tevbe, sûre-i Maide) her birinin yüz küsur adedlerine manidar tevâfukları elbette bir hikmeti var. Ve herhalde şuursuz hikmetsiz tesadüfün işi değildir. **(Haşiye-2)** Kesretlerinin farkları cüz'idir. Mesela: Tenvir-ül Mikyas tefsîrinin gösterdiği adede binaen sûre-i Yunus'un küsuru dokuz, Kehf in on, İsra'nın onbir, Hud'un oniki, Mü'minun'un ondokuz, Maide yirmi, Alak'ın nısf-ı evveli yirmibir, El Kadr yirmiiki, Nahl yirmisekiz, Tevbe otuz, Tin elli, Kari'a elliiki ve hâkezâ. İşte böyle küsurların küçücük farkları münasebat-ı tevâfukiyeyi elbette bozmaz. Hem sûre-i Kadr yüzondört harfiyle yüzondört sûrelerin adedine bir fark ile tevâfuku manidardır. Güya benden başka yüzondört sûre ile bir de küçük bir Kur'an olan Fatiha geleceğine bir imadır. Bu sûrelerin âyât cihetindeki tevâfukâtta bir

letafeti şudur ki: Elif isminin ebced-i makamı olan yüzonbir ki: Üç Elif dir. Yani ااا

Hem sûre-i İsra, hem sûre-i Yunus, hem bir kavle göre sûre-i Kehf aynen yüzonbir olması ve o üç Elif den ikisi bir çizgi üstüne konulsa bir sûret olur: الله ki: Lafzullâh'tır.

(Sûre-i Kevser ve Kadr ve Alak) bahsi münasebetiyle sûre-i İhlas'ın bu nevi tevâfukâtta bir küçük nüktesini beyan etmek lazımdır. Şöyle ki: İhlas'ın ebced-i makam-ı hurufısi binüçdür. Küsurdan kat'-ı nazar: (sûre-i Nur, sûre-i Hac, Enfal, Nahl ve İsra ve Kehf ve Enbiya ve Mu'minun ve Zumer ve Yusuf ve Hud ve Yunus ve Neml ve Şu'ara ve Taha) sûrelerinin her birinin bin küsur kelimat adedlerine tevâfukiyle beraber; huruf cihetinde (sûre-i Sebe' ve El Hakka ve Mumtehine ve İnsan ve Tur ve Secde ve Vezzariyat ve Rahman ve Tahrim ve Talak ve Duhan) sûrelerinin her birinin bin aded küsur hurufuna manidar tevâfuku elbette bir sülüs-ü Kur'an addedilen sûre-i İhlas'ın hikmettar bir nüktesidir. Ve bir sırr-ı azimi var. Ve şuursuz ve hikmetsiz tesadüfün işi değildir.

Mezkur sûrelerin küsuratı çendan bir kısmı büyükçedir. Fakat Tenvir-ül Mikyas tefsîrine göre birbirine yakındırlar. Mesela: sûre-i Tur ve Secde ve Mumtehine ve Sebe'in küsurları beşyüzde müttefîkdirler. Yalnız küçük farkları var.

Haşiye-1: اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ sûresinin hûrûfâtı tekerrürde tarakkiyatı muntazamdır. Şöyle ki: ذ ، ط ، ش ، س ، ج ، خ birbiriyle müttefik birdir. ح iki, ق ، ب ، و üçer, birbiriyle müttefik. ف ، د ,"Tenvin" dörder, birbiriyle müttefiktir. ه beş, ت ، ى yedişer, birbiriyle müttefik. ن sekiz , م , "Sakin

Elif" dokuz, birbiriyle müttefik. و on, ن, Tenvin ile onbir. Hemze oniki. İşte birden onikiye kadar muntazaman terakkisi, şu hûrûfât tesadüfe tabi olmadığına letafetli bir işarettir. اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ 'nun makam-ı ebcedisi dokuzbinyediyüzondur (9710). sûrenin hûrûfâtı işaretli olduğuna işaret eden Leyle-i Kadr'in üç defa tekrariyle yirmiyedi huruf olup Ramazan'ın yirmiyedinci gecesindeki Leyle-i Kadr'in tevâfuk sırrıyla kat'i işaretidir. Sair işaratı İnşallah başka vakitte meşiyet-i İlahiye ta'alluk etse yazılacaktır.

Haşiye-2: Elhâsıl:sûre-i Kadr ve sûre-i Alak'ın kelimat-ı nahviyesi ve en evvel nazil olan nısf-ı evvelin hûrûfâtı yüz küsur hurufıyle on sûrenin hûrûfâtına manidar tevâfuk ediyor. Ve diğer on sûrenin kelimatına manidar tevâfuk ediyor. Hem uzun diğer on sûrenin ayetine gayet manidar tevâfuk ediyor. Demek bu otuz sûreden her birisi yirmidokuz sûreye tevâfuk ediyor. Demek bir küçük tevâfuk-u Kur'aniyede dokuzyüz tevâfuk var. Küsurattan kat'i nazar edilmiş. Çünkü münasebat-ı tevâfukiyeyi bozmaz. Bu tarzdaki tevâfuka hiç mümkün müdür ki: Tesadüf içine karışsın. Hem hiç mümkün müdür ki: Mühim hikmetleri bulunmasın.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz

3.Remiz

Üçüncü Remiz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kenz-ül Arş Duasının Feyzinden Gelen Üçüncü Nükte-i İ'caziye

Mukaddeme

Şu nükte iki kısımdır.

Birinci Kısım: Şimdiki sunuhat ve tahkikatıma bina edilmiş sûre-i Alak'a aiddir.

İkinci Kısım: Tefsîr-i İbni Abbas'dan ahzedilen ve sûrelerin kelimat ve hûrûfâtını hesab eden beyn-el ulema mevsuk Allame Firuz Abadi olan sahib-i Kamus'un meşhur tefsîrine istinaden ve eski mahfuzatıma itimaden suver-i Kur'aniyenin mabeynindeki tevâfukâtla işaret edilen bazı sırlara dairdir. Şu tefsîr ve eski mahfuzatım ekseriyetle huruf-u melfuzeye ve kelimat-ı örfiyeye bakarlar.

- 1.Kısım
- 2.Kısım

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 1.Kısım

Birinci Kısım

Sûre-i Alak'ta hûrûfâtın vaziyetindeki letaif çoktur. Biz yalnız tevâfukâtla münasebetdar dört letafetlerine işaret edeceğiz.

•1.Letafet
•2.Letafet
•3.Letafet
•4.Letafet

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 1.Kısım : 1.Letafet

Birinci Letafet

En evvel nazil olan bu sûrede Hemze'nin kırkbeş defa tekrar ile ل 'ın kırkbeş defa tekrarına tevâfukla beraber; kırkbir sûrenin başına parmağını basıyor. ب onaltı defa tekrarıyle; ى 'nın onaltı defa tekrarına tevâfuk edip, ى ondört sûrelerin başına işaret edip, ب başka sırları gösterir.

ت ondört defa tekrariyle, ر 'nın ondört adedine tevâfuk ile vücudlarını hissettiğim ve şimdilik teşhis etmediğim Kur'an ile münasebetdar sırlara işaret ediyor.

ق Sekiz tekrariyle sekiz sûrenin başına işaret ettiği gibi, س 'in sekiz adedine tevâfuk etmekle beraber, س dahi sekiz sûrenin başına parmak basıyor. Ve mühim sırlara medardır.

ط üç aded tekrariyle yine üç sûrenin başına işaret etmekle beraber, ص 'in üç adedine ve خ nın üç adedine tevâfuk ediyor.

ن tenvin ile beraber yirmidokuz tekrariyle, Medde denilen Sakin Elifin yirmidokuz adedine tevâfuk noktasında çok esrara medardır.

و ebcedi makamı altı adedi ve tekrarındaki altı adedine ve د altı adedine tevâfukla, و kasemiyle başlayan oniki sûreye işaret etmekle beraber, makam-ı ebcedi altı olduğundan tekrarı dahi altı olsa; otuzaltı olur. و kasemiyle başlayan onaltı sûrelerin başlarına otuzaltıdan iki tanesi müstesna otuzaltı vâv-ı kasemiyeyi tevâfukla göstermesi mühim esrara medar olduğunu gösterir.

ع oniki , م onüç adedine bir fark ile bir münasebet-i tevafiıkiye ile şimdilik bilmediğim bazı sırlan gösterir.

ذ yedi , ه 'nın yedi adedine tevâfuk etmekle İkinci ve Üçüncü Letafet'lerde beyan edilen esbaba binaen elbette bunlar dahi öteki harfler gibi bazı esrara medardırlar.

غ iki , ف iki , ج iki birbirine tevâfukla, makam-ı ebcedi noktasında 1166 tarihindeki hadisata imadan hali değildir.

ك on defa tekrariyle makam-ı ebcedi noktasında ikiyüz olmakla, Fütuhat-ı Kur'aniyenin en müterakki tarihi olan 200 tarihine ve Fütuhat-ı Kur'aniyenin durmasıyla tedafu vaziyetine girmesi zamanı olan binikiyüz tarihine işaret etmesi bu esrarlı sûrenin şe'nindendir.

Bu sûrenin hurufunda bir letafet daha var. Şöyle ki: Muntazaman terakki ediyor . Mesela: ز bir, ج ، غ ، ف ikişer, ط ، ص ، خ üçer, د ، و altışar, ذ ، ه yedişer, ق ، س sekizer, ك on, ع oniki, م onüç, ت ، ر ondörderdir. ى ، ب

onaltışar, "Tenvin" ile "Sakin Elif" yirmi dokuzar, "Hemze", ل kırkbeşerdir.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 1.Kısım : 2.Letafet

İkinci Letafet

Sûre-i El Alak, Hazret-i İbn-i Abbas (R.A)'dan nakl-i sahih ile sabittir ki: En evvel Hazret-i Cebrail Aleyhisselam اِقْرَا بِاِسْمِ رَبِّكَ sûresini getirmiş. Bir rivayette ta اَرَاَيْتَ kelimesine kadar en evvel nazil olan odur. Bir vakit sonra Hazret-i Peygamber Aleyhisselatu Vesselam namaz kılarken Ebu Cehil taarruz ettiği hengamda اَرَاَيْتَ kelimesinden nihayete kadar nazil olmuş.

Demek en evvel nazil olan şu sûrenin اِلَى رَبِّكَ الرُّجْعى kelimesine kadardır. Ve o da 129 harftir. Bir cihette 121 dir. Şedde sayılmazsa 119 dur. Yalnız melfuz 114 oluyor. Demek en evvel nazil olan bu nısf-ı evvel yüzondört aded Kur'an sûrelerine işaret ediyor.

Şu sûrede ث ، ظ ، ض ، ش 'den başka bütün huruf mevcuddur. Şu sûre en evvel nazil olduğu için ve اِقْرَا ile *"Kur'anı oku"* demekle, şu sûre Kur'anın bir nevi fihristesi hükmünde olduğuna delalet eder.

Madem bu sûre en evveldir ve fihriste hükmündedir. Elbette hûrûfâtiyle ve kelimâtýyla Kur'an'ın sûrelerine bakacak ve haber

verecek. Mesela: Yüzondört nahvi kelimâtıyla ve hem en evvel nazil olan nısf-ı evvel hurûfâtiyle bir cihette umum Süver-i Kur'aniyenin adedine tevâfuk ve bir cihetle Suhuf-u Enbiyanın adedine tevâfukla mühim esrara medardır.

Şu sûrenin Birinci Letafet'inde zikredilen mükerrer hûrûfât adediyle gayet manidar gelecek suver-i Kur'aniyeyi haber veriyor.

Ezcümle: Kur'an'ın kırkbir sûresinin başı Elifdir. Yani Hemze'dir. sûre-i اِقْرَا بِاِسْمِ رَبِّكَ de Hemze çendan kırkbeş sayıldı. Fakat ahirdeki وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ kelimelerinde ve بِاِسْمِ'de ve بِالْقَلَمِ 'deki Hemzeler hiçbir kıraatta okunmadıklarından sayılmazlar. Şu halde bu en evvel nazil olan sûredeki kırkbir Hemze kırkbir sûrenin başlarına kırkbir işaret parmaklariyle gösterir, haber verir. Ve geleceklerini müjde verir.

ى onaltı defa tekerrür etmiş. Fakat الَّذى ve اَرَاَيْتَ herbiri üçer defa tekrar ettiğinden ikişer sayılır. Ondört ى kalır. Bu ondört ى ile Kur'an sûrelerinden ondört sûrenin başlarında bulunan ى 'lara tevâfukla parmak basıyor . Ve gösteriyor. Ve oniki yerde ى nidai ile başlayan sûrelere nazar-ı dikkati celb ettiriyor.

"Hemze" ile ل ın ال sûretinde beraber zikredilmeleri şu sûrede ondört tekrarı var.

م in dahi onüç tekrarı vardır. Kur'an sûreleri içinde onüç sûrenin başında Elif Lam ism-i hecaileriyle bulunmakla beraber sûre-i اَلَمْ تَرَ كَيْفَ 'de çendan ism-i hecaisiyle bulunmaz. Fakat öteki

sûrelerin aynı şeklinde الم yazıldığından ondört sûre olur. Şu sûre-i Alak aynen Fatiha gibi ondört ال den ondört parmakları ile o şifre-misal ondört sûrelerin başlarına işaret ediyor. Ve gösteriyor. Hem م siz beş الر yerine م li altı حم gelse; onbeş sûrede م dahi ism i hecaisiyle zikredilmiş olur. Şu sûremizde onüç م ve Besmele'nin üç م 'iyle onaltı م olur. اَلَمْ تَرَ كَيْفَ dahi onbeş sûreye ilave edilse; o da onaltı süre olur. Demek sûremizdeki م ler suver-i Kur'aniyedeki onaltı şifreli م 'li sûrelerin başlarına tevâfuk sırriyle parmak basıyor.

س nin sekiz tekerrürü var. sûrelerin يس ile **(Haşiye)** beraber başlarında, س ile başlayan yalnız sekiz tane sûre var. Bu sekiz, o sekize tevâfuk sırriyle sekiz parmaklariyle sekiz sûreyi gösteriyor.

ق sekiz defa tekrar etmiş. Kur'an sûreleri içinde yalnız sekiz sûre ق ile başlamış. Demek şu sûre sekiz ق lariyle o sekiz sûreleri gösterip geleceklerine müjde veriyor.

Şu sûrede ط üç defa tekrar etmiş. Süver-i Kur'aniyede ط ile başlayan dört sûre var. طه iki طسم ve طس 'dir. Halbuki: İki طسم bir tarzda olmakla bir sayıldığı için yalnız üç

sûre vardır ki: ط ile başlıyor, denilebilir. Şu sûremizdeki üç ط onlara tevâfuk sırriyle sair arkadaşları gibi kasdi bir işaret eder. Tesadüfi olamaz.

و 'ın tekrarı altı, makam-ı ebcedisi dahi altı, mecmuu oniki olmakla suver-i Kur'aniye içinde yalnız onaltı sûre var ki: و ile başlıyor. İki وَالَّيْلِ 'den başka vâv-ı kasemiyedir. وَالسَّمَاءِ iki defa tekrar ettiğinden bir sayılsa, hem bir tek sûre bir mühim sır için müstesna kalmak cihetiyle oniki sûre و kasemi ile başlıyor. Demek şu sûre, oniki sûrenin başlarındaki و ile tevâfuk sırrıyla kasdi işaret eder, denilebilir. Hem و 'in ebcedi makamı altı olduğundan bu makamın altılık noktasında altı defa tekerrür ettiğinden otuzaltı adet olur. و ile başlayan sûrelerin başlarında onaltı sûrenin و 'lariyle beraber o sûrelerin bir kısmının başlarında yine vâv-ı kasemiye yirmi defa tekrar eder. Mesela: وَالشَّمْسِ sûresinde birbiri arkasında altı vâv-ı kasemiye geliyor. Demek şu sûre-i اِقْرَا بِاِسْمِ رَبِّكَ otuzaltı parmak ile onaltı sûrelerin başlarında bulunan otuzaltı و 'a tevâfuk ettiğine binaen ve sair arkadaşlarının sûrelerinin başlarına işaret ettiklerine istinaden ve şu sûre ise; Kur'an'a bir nev'i fihriste olduğuna itimaden bilâ-tereddüd deriz ki: Bu و 'lar ile o و 'ları gösteriyor ve işaret ediyor.

Haşiye: يس deki س ism-i hecaisiyle zikredildiğinden başında س olan sûrelerden sayılır.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 1.Kısım : 3.Letafet

Üçüncü Letafet

Sûre-i Alak'ın, "şedde" ve "medde" ve "tenvin" ile hûrûfâtı 328 dir. Madem Kur'an Allam-ül Guyubun kelamıdır. Ve madem

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاّ فيِ كِتَابٍ مُبِينٍ

işaretiyle Kitab-ı Mübin'in bir nüshası olan Kur'an'da hadisat-ı aleme işaret vardır.Hem madem en evvel nazil olan şu sûre mecmu' Kur'an'ın bir nev'i fıhristesidir. Hem madem Kur'an'ın intişarına ve fütuhatına ve Kur'an'a ait hadisata dair ayet-i kesire vardır. Elbette sûre-i Alak hûrûfâtiyle dahi Kur'an ile alakadar olan mühim hadisattan haber verir. Öyle ise şu sûrenin 328 adediyle 1328 tarihine tevâfuk noktasında ve işarat-ı Kur'aniye cihetinde alem-i İslam'ın başına gelen müthiş hadisatın başlangıcı olan 1328 tarihine **(Haşiye-1)** gayet manidar nazar-ı dikkati celbetmek için gösteriyor. Şu sûrenin kelimat-ı nahviyesi 114 olmakla suver-i Kur'aniyenin adedine tevâfukuna binaen ve bu sûre ise; Kur'an'a fihriste olduğuna istinaden deriz ki: Kelimat-ı nahviyesiyle hem Kur'an'ın umum sûrelerine işaret ediyor. Hem bir hesabla umum Enbiyaya ima ediyor. Eğer şu sûremizde tenvin sayılmazsa hûrûfâtı 322 olur. Şu aded ile 1322 de "Hürriyet" hadiseleri gibi mühim hadisatın hazırlanması ve 324 te tezahür etmesi tarihine tevâfukuna binaen ve Kur'an ile alakadar hadisata sair âyetlerin işaretlerine istinaden denilir ki: hûrûfâtıyla aynı tarihi göstermekle nazar-ı dikkati celbeder. Ahirde gayr-i melfuz iki Elif Tenvinleriyle beraber sayılsa 331 tarihindeki **(Haşiye-2)** Harb-i Umuminin dehşetine nazar-ı dikkati tevâfukla kasden işaret etmek bu esrarlı sûrenin şe'nindendir. Besmele

sayılmazsa 312 adediyle 312 tarihinde dahili komitelerin Hürriyet bahanesiyle Hilafet-i İslamiyeyi parçalamak gibi hadisatın tarihine tevâfukuna binaen ve Allam-ül Guyub'un en evvel bir fihriste-i Kur'aniye olan nazil ettiği şu sûrenin manidar hûrûfâtının vaziyetlerine istinaden deriz ki: O tevâfuk tesadüfi değil. Kasdi bir işarettir. Eğer okunmayan gayr-i melfuz Hemze'ler çıkarılsa aded-i hûrûfâtı 317 olmakla 317 tarihindeki Balkan'ın Kur'an ve İslam aleyhinde müthiş ve meş'um ittifaklarının hazırlanması tarihine tevâfukuna binaen bu sûre Halık-ı ZülCelâl'in Kur'an'dan en evvel nazil ettiği bu sûre her şeye bakabilir. Bir Kelam-ı Ezeli olduğuna istinaden o gibi hadisata kasdi ima eder, denilebilir.

Tenvini saymayan mezhebe göre 325 adediyle Kur'an ve İslam ile münasebetdar en mühim hadisat-ı Hilafet olan Hanedan-ı Osmaniyedeki hal' ve nasb ile hasıl olan Hilafet tarihine tevâfuk noktasında elbette işaret etmekten hali değildir. Şeddelileri huruf saymayan mezhebe göre 306 tarihindeki vakalara, şöyle bir kelam, şöyle bir tarih, şöyle bir tevâfuk, kasdi bir işaretdir, denilebilir. Meddeyi saymayan mezhebe göre 303 deki hadisata tevâfukla imadan hali değildir. Besmele hariç ve medde sayılmazsa 288 tarihindeki vukuat ile ve 293 de tezahür eden hadisatın istihzaratı tarihine tevâfukla elbette kasdi bir işarettir.

Haşiye-1: Besmele'de şeddeli ر bir sayılmak itibariyle ebcedi makamı bin küsur aded olduğundan ve her şeyde Besmele bulunduğundan bu makamdaki üçyüz adedimiz binden sonraki üçyüzdür. Evet بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ' in makam-ı ebcedisi 999 dur. Hurufu 19 dur. Çünkü: بِسْمِ اللّٰهِ kaide-i sarfıyece bir müteallak ister. Makam itibariyle o müteallak taayyun'eder. Kur'an-ı Hakim'de müteallak اِقْرَاْ lafzıdır. Yani بِسْمِ اللهِ اِقْرَاْ yani "Allah'ın namıyla oku". sûre-i Alak'ta o

müteallak zahire çıkmış, sûrenin başına girmiş. İşte bu hesapla şeddeli harfler birer sayılsa, çünkü tekellümde birdir. O vakit الرَّحْمَنِ bir ر ikiyüz, م ، ن doksan, ح , iki "Elif" ondur. Cem'-i yekunu 300 dür. الرَّحِيمِ 'in ر 'sı ikiyüz, ى ، م elli, ا bir, ح sekiz; 259. Demek 559 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ eder. اللَّهِ lafzı; lam-ı müşeddede bir sayıldığından ل otuz, ه beş, iki ا otuzyedi. 596. بِسْمِ 'de 102. Altıyüzdoksansekiz (698) . Müteallak olan 302 اِقْرَأْ, mecmuu 1000 adeddir . Eğer بِسْمِ اللَّهِ 'deki Hemze-i Allah sayılmazsa 999 eder. Madem her bir sûre-i Kur'aniyede بِسْمِ اللهِ zikrediliyor. Ve madem her mübarek şeyde Besmele ile emredilmiş. Ve madem şu sûrede اِقْرَأْ lafzı zahire çıkmış. Ve madem her bir ayet-i Kur'aniye mübarekdir. Manen Besmele ister ve ona istinad eder. Elbette 351, 342 gibi adedler bu sûretde binüçyüzdür. Ve binden sonraki adeddir denilebilir.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ الله

Haşiye-2: Bu ayrı ayrı adedlerin işaret ettikleri vukuata bazı hûrûfâtın sayılmasıyla ve bazının sayılmamasıyla derin manidar münasebetleri var. Mesela: Gayr-i melfuz ve mahfi Tenvin zahiren ve aşikare huruf gibi hesaba girmekle gizli diplomatların gizli planlarını Harb-i Umumi meydanına aşikare çıkarmasına münasebetdar olduğu gibi öteki adedlerin de böyle dakik münasebetleri var.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 1.Kısım : 4.Letafet

Dördüncü Letafet

Sûre-i اِقْرَا بِاِسْمِ رَبِّكَ nasılki hûrûfâtiyle sair suver-i Kur'aniyeye işaret ediyor. Öyle de kelimatı ile de çok esrara işaret ile beraber suver-i Kur'aniyenin bir kısmına dahi manidar işaret ediyor.

Mesela: Şu sûrede lafz-ı Rab üç defa, *"insan"* dahi üç defa, اَرَاَيْتَ yine üç defa tekrariyle dokuz mühim suver-i Kur'aniyenin başlarına parmak basıyor.

Mesela:

Üç رَبِّكَ : اِقْرَا بِاِسْمِ رَبِّكَ sûresine ve سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ sûresine ve كهيعص ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ sûrelerine işaret ettiği gibi,

الاِنْسَان in üç defası: يَا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ

ve يَا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ

ve هَلْ اَتَى عَلَى الاِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ sûrelerine parmak basmakla işaret ettiği misillû;

Üç اَرَاَيْتَ dahi اَرَاَيْتَ الَّذى يُكَذِّبُ بِالدِّينِ

ve اَلَمْ تَرَ كَيْفَ

ve اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ sûrelerinin başlarına istifham ile işaret ediyor.

Şu sûrede altı kelime ikişer defa zikriyle Fatiha-i Şerife'nin altı kelimesinin ikişer defa tekrariyle, tevâfukla mühim esrara medardır.

Bu sûrede اِقْرَا iki, خَلَقَ iki, عَلَّمَ iki, يَعْلَمْ iki, نَاصيَةٍ iki, يَدْعُ , نَدْعُ ile iki, işte bu altı ikiler sırsız ve hikmetsiz değiller.

Hem şu sûrede (Medde, Şedde, Tenvin, Besmele) dahil olmakla beraber El Alak'ın 328 hûrûfâtı bulunduğundan onüç (13) sûrenin aded-i kelimatı olan 300 adedinde tevâfuk etmekle beraber dört sûrenin hûrûfâtiyle ve her biri üçyüz hûrûfâtiyle tevâfuk noktasında mühim işaretler ediyor. 300 tarihinden 351 kadar hadisat-ı İslamiyeye şu sûrenin işaret ettiğine şahid olarak onyedi sûreyi tevâfuk sırriyle şahid gösteriyor. Ve işaretini teyid ediyor. O şahid sûreler de şunlardır:

O Tenvir-ül Mikyas tefsîrine göre: el-Furkan kelimatı (370), el-Vakıa (378), er-Rahman (351), el-Kamer (343), en-Necm (300),et-Tur (312), ez-Zariyat (360), Kaf (390), Hucurat (343), Duhan (346),el-Mümtehine (308), el-Mülk (335), el-Kalem (300) ve hûrûfât itibari ile İnfitar (359) **(Haşiye)** el-Gaşiyat (381), el-Beled (320), el-Leyl (320); her biri üçyüz küsur harfdir.

Şu sûrelerin kelimatlarının ve hûrûfâtlarının adedi tefsîr-i İbn-i Abbas Radiyallahu Anh'a istinaden Tenvir-ül Mikyas namındaki meşhur tefsîrin tahkikatına binaendir ki : O tefsîr hem Hazret-i İbni

Abbas (R.A.) hem rivayete istinad ettiği için onun tahkikatı muteberdir. Çendan bazı yerde kelimat-ı nahviyeyi kısmen sayar. Bazen sırf kelimat-ı örfıyeye bina etmiştir. Madem rivayete istinad eder. Onu tenkit edemeyiz. Fakat bazen matbaa yanlışları vardır. Hem hûrûfâtta kısmen şedde ve tenvin ve gayr-ı melfuz hemze-i vaslı nadiren sayar, dahil eder. Ekseriyetle yalnız melfuz hûrûfâtı hesab etmiştir. Onun için bazen tahkikatım ona muhalif çıkıyor. Bir hikmeti vardır ki: İki sûretle gidiyor diye ilişmiyorum.

Haşiye: 359 اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ (Besmele bindir) harfiyle beşerin başına semadan atom bombası inmesine ve kalbine anarşi mikrobu girmesine remz eder.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 2.Kısım

İkinci Kısım

Suver-i Kur'aniyenin tevâfuk anahtarı ile açılan sırlan çoktur. Ve ondan neş'et eden letaif-i belâgat ve mezayayı i'câziye de kesretlidir. Numune için birkaç misal zikredeceğiz.

•1.Misal
•2.Misal
•3.Misal
•İhtar

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 2.Kısım : 1.Misal

Birinci Misal

el-Bakara ayatı (286) birinci mertebedeki örfi kelimatı Tenvir-ül Mikyas hesabıyla (3100) dür. Ve bizce (3900) dür. Ayatı itibariyle medar-ı ihtilaf olabilen ve münasebat-ı tevâfukiyeyi kırmayan küsurlarda kat'i nazar edip yalnız külli yekûnlarını nazara alıyoruz. İşte bu noktaya binaen El-Bakara ayatının ikiyüz adedinde onaltı sûreye tevâfuk ediyor. Gösterdiği ve işaret ettiği sırlara onaltı şahid-i müeyyed gösteriyor. O sûrelerden dört sûrenin âyetleriyle ikiyüzde tevâfuk ediyor. Ve on sûrenin kelimatlariyle ikiyüzde muvafakat ediyor. Ve iki sûrenin hurufatıyla ittifak ediyor. Ve bu sırr-ı tevâfukla ikiyüz (200) tarihine ve binikiyüz (1200) tarihindeki hadisata işaret noktasında onyedi suvere bilittifak beraberdir. Ve bu onyedi sûrenin tevâfukâtı ikiyüzseksensekiz aded tevâfuk envaları oluyor.

Elbette bu derece kesretli enva-ı tevâfukât hikmetsiz değiller. el-Bakara'nın kelimat-ı örfıyesi (3900) olmak cihetiyle yine acibdir ki: Ayatı ciheti ile nasıl onaltı sûreye ittifak ediyor, kelimat cihetiyle de yine onaltı sûre ile üçbin adedine tevâfuk ediyor. Dört sûrenin kelimatıyla üçbinde müttefiktir. Oniki sûrenin hurufatıyla üçbinde ittihad ediyor. Elhasıl: sûre-i el-Bakara ayatı ve kelimatı itibari ile otuziki sûre ile yine tevâfuk etmekle Kur'an'ın mecmuu sûrelerinin bir sülüsüyle ittihad etmekle elbette mühim hikmetler içindir. Ve mühim sırlara işaretleri vardır.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 2.Kısım : 2.Misal

İkinci Misal

Sûre-i Kehf in âyâtı gayet manidar yüzonbir (111) dir, kelimatı binbeşyüzaltmışdört (1564) dür. Mezkur tefsîrin hesabına binaendir. âyâtı itibari ile yirmidokuz sûre ile tevâfuk ettiğini Kenz-ül Arş'ın musahhah İkinci Nüktesinde beyan edildiğinden ona havale edip yalnız kelimat itibariyle tevâfukâta işaret edeceğiz. Şöyle ki: âyâtıyla yirmidokuz sûreye tevâfuk ettiği gibi kelimâtıyla dahi otuzdokuz sûre ile bin adedinde tevâfuk ediyor. O sûrelerden onaltısının kelimâtıyla ve yirmiüç sûrenin hûrûfâtlarda tevâfuk ediyor.

Demek Kur'an-ı Hakimin nısf-ı evvelinde olan sûre-i Kehf umum surelerin takriben nısfıyla ittihad ediyor. Ve bu ittihadda mühim hikmetler var. Şimdilik bilmiyoruz, bildirilirse bildireceğiz.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 2.Kısım : 3.Misal

Üçüncü Misal

Sûre-i el-Kehf in kelimatı cihetinde muvafakatlarından olan sûre-i Ahzab binikiyüzsekseniki (1282) adediyle manidar bir işareti var. Şöyle ki: Eski zamanda nasıl küffarın kabileleri Hazret-i Peygamber Aleyhisselatu Vesselam'a karşı ittifak edip her bir hizb bir cihette hücum etmek için niyet etmişlerdi. Öyle de binikiyüzsekseniki (1282)'de aynen küffar devletleri ahzab gibi ittifak niyetiyle Rus Devletini binikiyüzdoksanüç (1293)'de Âlem-i İslamiyete saldırttılar. Şimdiye kadar müteselsil hadisat-ı elîmeye sebebiyet verdiler. İşte sûre-i Ahzab'ın bu işaretine ve binikiyüz (1200)'den sonra Kur'an aleyhinde ve İslam aleyhinde müthiş hadisata ve vuku'atına birer birer işaret eden çok sûreler onu teyid edip nazar-ı dikkati celbediyorlar.

Mesela: Tenvir-ül Mikyas tefsîrine binaen nasıl ki: sûre-i Ahzab binikiyüzsekseniki (1282) ye nazar-i dikkati celb ettiriyor. sûre-i Zumer binyüzdoksaniki (1192) ye nazarı çeviriyor. sûre-i Hac binikiyüzdoksanbir (1291) de zelzeleli kıyamet numune hadisatına ve Rus'un dehşetli hücuma hazırlandığı vakte nazar-ı dikkati celbediyor. sûre-i Enbiya binyüzotuzsekiz (1138) hadisatına işaret ediyor. sûre-i Şura binikiyüzaltmışyedi (1267) de öteki muvafakatlarının şehadetiyle haber veriyor. sûre-i ez-Zariyat binikiyüzseksen (1280) tarihinden sonraki fırtınalı vukuata hûrûfâtiyle haber veriyor. Ve muvafakatlarını şahit gösteriyor. sûre-i Neml binyüzkırkdokuz (1149) tarihindeki vukuata baktırıyor. sûre-i el-Kalem binikiyüzellialtı (1256) vukuatına işaret ediyor. sûre-i el-Müddessir binon (1010) tarihindeki

yani elf-i saninin başında başlayan hadisat-ı Islamiyeye قُمْ فَاَنْذِرْ fermanı ile evveli vahiydeki emri tekrar eder gibi bir sûretde şiddetli ehl-i İslamı teyakkuza davet ediyor. Ve hâkezâ bu üç misal gibi belki üçyüz misal var.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ .. وَاللهُ اَعْلَمُ بِاَسْرَارِ كِتَابِهِ

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 3.Remiz : 2.Kısım : İhtar

Mühim Bir İhtar

Kur'an-ı Azimüşşan'ın kelimatı ve âyâtı delalet ettikleri hakaikde çok vücuh-u i'câziye ve o kelimatın terkibatındaki nazmda çok mezaya-yı i'câziye bulunduğu Yirmibeşinci Söz'de gayet kati bir sûrette gösterilmiştir. Madem âyât ve kelimatın hakaikinde i'câz sikkeleri vaz edilmiştir. Elbette, o kelimat ve âyâtı teşkil eden hûrûfâtında dahi işaret-i i'câziye vardır. Nasıl ki masnu' olan mürekkebatın zerrat-ı mürekkebat gibi Sani-i ZülCelâl'in vahdaniyetine ve sıfatına delalet ediyorlar. Ve mucizat-ı kudreti olduğunu gösteriyorlar. Nasıl ki Yirmiikinci ve Otuzuncu ve Otuzikinci Söz'lerde beyan edilmiştir.

Aynen öyle de mürekkebat-ı kelimat-ı Kur'aniyenin zerratı hükmünde olan hûrûfâtının dahi gayet manidar vaziyetleri var. Ve çok işaret-i i'câziyeye medardırlar. Mana cihetiyle kelimatın gösterdiği envar-ı hakaik şüphesiz olduğu gibi manadan kat-ı nazar kelimatın vaziyetlerinde ve adedlerinde ve hûrûfâtın vaziyet ve adedlerinde çok esrar var olması dahi şüphesizdir. Fakat hûrûfât ve kelimatın adedleri mezahibe göre ihtilaf ediyor. Çünkü o kelimat-ı nahvi itibariyle olsa başka bir tarzda oluyor. Kelimat-ı örfîye olsa daha başka bir sûret olur. hûrûfâtta dahi kıraatlar itibari ile bir derece tefavüt bulunduğu gibi Şedde ve Tenvin ve gayr-i melfuz Hemze-i Vasl bir mezhebe göre sayılıyor.

İbn-i Abbas (R.A)'a istinaden bazı sûrelerde aynen sayılmış. Bazı sûrelerde yalnız medar-ı sevap olan huruf-u melfuz sayılmıştır. Bazen de tenvin hiç sayılmıyor. Şu ihtilafatın elbette bir hikmeti var. Çünkü Hz. İbni Abbas (R.A)'a istinad ediliyor. Hazret-i İbni Abbas

(R.A) dahi kendi içtihadı ile değil, ekser mesail-i tefsîriyesinde olduğu gibi rivayete istinad ediyor. Madem rivayete istinad edilmiş. Bazı sûrelerde bir tarzda gitmiş, diğer sûrelerde başka bir mikyas ile bir hikmete binaen hareket edilmiştir. Ona ilişilmez, öylece kabul edilir.

Benim eski mahfuzatım ise beynel ulema tedavül eden rivayete binaendir. Kendim çok çalıştım ki: Bir tek mikyas ile bütün sûrelerin kelimat ve hûrûfâtını sayayım, muvaffak olamadım. Hem Tenvir-ül Mikyas tefsîri gibi sair eserler hangi mikyas üzerine gidiyorlar, teşhis edemedim. Bazı sûrelerde bir mikyas görüyorum, diğer sûrelerde değişiyor.

İşte bu hakikata binaendir ki: Medar-ı ihtilaf olan küsüratdan kat-ı nazar ettim. Yalnız müttefek-ün aleyh olan büyük yekünleri esas tuttum. Yalnız şu Üçüncü Nüktenin İkinci Kısmında o muteber tefsîrin tankikatına bina edip küsuratı zikr ederek bazı işarata medar kabul etmişim. Çünkü rivayete istinad ettiği için elbette o işarete medar olabilir. Kısmı evvelin ahirinde ve İkinci Kısımda kelimat ve hûrûfâtın küsurları yazılmış ve o küsurlarla vuku'ata işaret edilmiş diye yazmışız.

Mesela: sûre-i Rahman'ın üçyüzellibir adedi bu sene-i arabiyeyi gösterdiğinden otuzbir defa **(Haşiye)**

فَبِاَىِّ آلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

ayetini hatıra getiriyor. Bu aded üç mikyas ile kırkdan ellibire tefavüt ediyor , Demek onbir sene zarfındaki hadisata ehemmiyetle baktırıyor. اَلرَّحْمنِ ile beraber İkinci Kısmında yazılan sûrelerin küsürlarında dahi tefavüt olsa olsa on ile yirmi ortasında olur. Demek her biri yirmi sene zarfındaki vuku'atla alakadardır. Her bir mikyas bir kısım vukuata işaret eder. En zahirisi ve rivayete istinad edilen Tenvir-ül Mikyas'da yazılan adeddir.

Bizim yazdığımız liste de onunla muvafakat ediyor, Kur'an-ı Hakim bana kendinden başka bir üstadı reva görmediği içindir ki, bu sekiz sene içerisinde yalnız bir defa o meşhur tefsîri üstad kabul ettim. Yanlışa düştüm. Demek Kur'an-ı Hakim bana kafi, vafi, şafi bir Üstad'dır. Evet o yeter.

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا
رَبَّنَا وَفِّقْنَا لِفَهْمِ اَسْرَارِ كِتَابِكَ وَوَفِّقْنَا
لِبَيَانِ اِعْجَازِهِ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍالَّذِى بَلَّغَ
اِلَيْنَا كَلاَمَكَ وَفَسَّرَلَنَا عَلَى مَرَادِكَ وَعَلَى
اَلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ امِين
وَ آخِرُ دَعْوَيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

Haşiye: Bu işarete otuzbin defa barekellah. Çünkü İkinci Harb-i Umumi beşerin şükürsüzlük ve küfran-ı nimetten çıktı.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 4.Remiz

4.Remiz

- Ehl-i Dalalet zulmü beni rahat bırakmadı -

Dördüncü Remiz (1)

"Yirmidokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Dördüncü Remzi olan Dördüncü Risale sûre-i El Kevser'in mühim ve mahrem bir sırrına dairdir. Bu Dördüncü Remz için Afyon'dan tahliyeden sonra üstadımızın yazdıkları bir fıkradır."

Bir Mes'ele-i İlmiye-i itikadiye-i Kaderiyeyi beyan eder. Şöyle ki:

Dördüncü remizde zikredilen ihbarat-ı gaybiye iki kısımdır. Bir kısmı zamanımıza nisbeten vukua gelmiştir. Meşiet-i İlahiye taalluk etmiş. Bu vaki olan hadisata dair olan işaretler, ihbarlar katiyetle hüküm edilebilir. Çünkü kabil-i tebdil ve tağyir değil. Fakat bize nisbeten istikbalde gelecek hadisata dair işarat-ı Kur'aniye, vâki hadisat gibi katiyeti mutlaka ile hükmedilmez. Çünkü, meşiet-i İlahiye hâkim-i mutlaktır, o mahkum olamaz. Her hadisenin gizli bazı şeraiti bulunabilir. Levh-i mahfuz'un hadisat-ı zamaniye dairesinde bir nüshası olan Levh-i Mahv İsbat namındaki bir sahife-i Kaderiye kabil-i tebdildir, değiştirilebilir. Hadis-i sahihte vardır ki: *"Bazen bela nazil olur, karşısına sadaka gibi bir şey çıkar, mukabele eder."* O kader dahi tahavvül eder. Bazıların ecel-i mübremden ayrı olan ecel-i muallakı geldiği halde bir vesile ile teehhür ettiğini ehl-i tahkik hükmetmişler. Hatta Levh-i Mahfuzda kader-i ezeli ile ecel-i mübrem dahi, gayet kudsî bir zâtın meşiet-i ilahiyeden istimdat ve niyazı ile tebdil edildiği kuvvetle ihbar edilmiştir.

Demek, istikbale ait işarat-ı gaybiye bazı şerait-i mühimme dahilinde meşiet-i İlahiye hükmeder, o ihbaratı ta'dil veya tebdil eder.

Öyle ise, sûre-i İnna a'tayna ehl-i ilhadın hatimelerine dair verdiği haberler, bazı şeraitle meşiet o haberleri daha hafif bir tarzda ta'dil ve tatbik eder. Mesela: İrtidatkârane işten tevbe eden rüesadan birisi baki kalsa, mütemerridleri geberse işarat-i gaybiyede: *"dehşetle mahv ve perişaniyet"* tağyir edilir, müşkilatsiz bir tebeddüle tahavvül eder. Hem ehl-i dalalet bir cihette mahv olur denilebilir. Hem o ihbar-ı gaybi sahih çıkar hem meşiet hakim kalır yalnız zahiri ihbar terk edilir; dehşet ve imha sûreti yerine ref ve ıslah sûreti ikame edilir.

Gaybın sırrı açılmadığının bir sırrı şudur ki: Ta herkes her vakit herşey için Cenab-ı Hakk'a müracaatında mecburiyeti hissedip iltica etsin, istesin, yalvarsın. Eğer katiyetle kendinin ve başkasının başına geleni bilse, o vakit ne yalvarır, ne reca eder, ne de iltica eder. Belki yarın güneşin çıkması gibi adi görür, Allah'ı unutur. İşte bu ince sır ve hikmet içindir ki; لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ düsturuyla gayb kapısı yakiniyet ve katiyet sûretinde Resûllerden başkalarına açılmaz. Ve لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ düsturu daimi ve küllidir. Evet gaybı O bilir, O bildirir. Meşiet hâkimdir mahkum olamaz.

Farklı bir nüsha: **(2)**

Sure-i el-Kevserin mühim bir sırrına dairdir. Sure-i innâ a'taynâ'nın meâni-i meşhuresinden başka yalnız hurufatıyla gösterdiği nüktelerin verdiği haberler, yirmi sahife kadardır. Bu sure tek başıyla kat'i ve parlak bir Mucize-i Ahmediye olduğunu gösterir. Ve o sırr-ı mühimmin ahirinde kendi kendine gelen arabi ve şiire benzer, bazı merak-âver fıkralar var. En nihâyetinde istikbale ait ihbarat-ı gaybiyeye dair bir mesele-i ilmiye ve itikadiye beyan edilir. İcmalen hülasası şudur ki;

Hâdisat-ı mâziyeye dair işaret eden ihbarat-ı gaybiye-i Kur’âniye sarahat gibi kat’idir. Kâbil-i tebdil ve tağyir olamaz. Fakat bize nisbeten istikbal-i dünyeviyede gelecek hadisata dair işarî olan işarat-ı gaybiye-i Furkaniye, meşîet-i İlahiye ile ta'dil ve nîm tebeddül eder. Çünkü meşîet-i İlahiye hâkim-i mutlaktır, mahkum olamaz. Her hadisenin gizli bazı şeraiti bulunabilir ki, sarahatsiz olan işarat-ı Kur’âniye o şeraite göre remzen ihbar eder. Şerait bulunmazsa tebeddülü işarî ve ihtimalli olan ihbarat-ı Kur’âniyeyi cerhetmez. Hem levh-i mahfuzun hadisat-ı zamaniye dairesinde bir nüshası olan ve ***"levh-i mahv-isbât"*** tabir edilen kâbil-i tebdil bir sahife-i kaderiye vardır ki, bazı esbabla değiştirilebilir. Nasıl ki hadis-i sahihte vârid olmuş ki *"Bazen bela nazil olur. Karşısına sadaka gibi bir hasene-i mühimme çıkar, mukabele eder. Bela ref’ olur."* O kader dahi tahavvül eder. Hatta ecel-i mübremden ayrı olan ecel-i muallak geldiği halde bir vesile ile teehür edildiğini bir kısım ehl-i tahkik hükmetmişler. Hatta Gavs-ı Geylani (K.S.), birisinin ecel-i mübremi hususunda meşîet-i İlahiyeden istimdad ve niyaz etmesiyle teehürüne vesile olduğunu ehl-i keşf haber vermişler.

İşte bu sırrın bir sırrı ve gaybın sırrı resüllerden başkasına açılmadığının bir hikmeti şudur ki; ta herkes her vakit her şey için Cenab-ı Hakka müracaatında mecburiyetini hissedip iltica etsin. İstesin yalvarsın. Eğer kat’iyetle kendine veya başkasının başına geleni bilse ne yalvarır, ne reca eder, ne de iltica eder. Herkesin muhtaç olduğu güneşin çıkması gibi adi görür, Allah’ı unutur. İşte bu ince sır ve hikmet içindir ki; لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ düsturuyla gayb kapısı yakîniyyet ve kat’iyyet suretinde resullerden başkasına açılmaz. Açılsa da sabıkan beyan ettiğimiz gibi bir ihtimal-i tebdil var. Ve لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ düsturu daimî ve küllîdir.

Evet gaybı o bilir, o bildirir. Hem o yasağa karşı öyle itaat etmek içindir ki; resullere ittiba ile gaybe muttali’ olan ehl-i keşif tasrih etmeyip işarat ve rumuz ile haber veriyorlar.

اَللهُ اَعْلَمُ بِاَسْرَارِ كِتَابِه .. وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبُ اِلاَّ اللهُ

رَبَّنَا لاَ تُاٰخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

1: Bu Dördüncü Remiz, "Sırr-ı İnna A'tayna" Risalesidir. Üstad tarafından bu kitaptan çıkarılıp mahrem tutulmuştur. Onun için yalnız Üstadın Afyon hapsinden sonra ki bu beyanını buraya koydum. *mS*

2: Bu parça, Hüsrev Altınbaşak hattı "Mektubat" eserinin 172-173.sahifelerinde ki fihristeden alınmıştır. Cümle farklılıkları olduğu için, ikinci bir nüsha olarak buraya koydum. *mS*

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 5.Remiz

5.Remiz

Beşinci Remiz

İhtar: Nasıl ki Risalelerde kelime tevâfukâtı Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın lafza-i Celâl tevâfukâtına bir basamak. Ve Lafz-ı Kur'an ve Lafz-ı Resûl-i Ekrem aleyhissalatü vesselam o sırrın anahtarları oldular. Öyle de İşarat-ül İ'caz'daki tevâfukât-ı harfiye maksud-u bizzat değildir. Belki sûre-i اِنَّا اَعْطَيْنَا sırrına bir basamaktı. Şimdi matbu' Onuncu Söz'ün tevâfukâtı dahi sûre-i اِذَا جَاءَ نَصْرُاللهِ sırrına yetişmek için bir basamaktı. Fakat o basamak fikirlerde tam yerleşmediği için o sır da tam açılmadı. Yalnız göründü ve derakab kapandı. Demek o iki risalenin tevâfukât-ı harfiyesine ciddi ehemmiyet, o iki sûre-i kudsiyenin sırlarının ehemmiyetinden gelmiştir. Ben de şimdi bu hikmeti anladım. Ehemmiyetsiz zannedilen münasebat-ı tevâfukiye ehemmiyetli olabilir. Çünki gayet mühim sırlara hizmet ederler.

Birinci Makam

اِذَا جَاءَ نَصْرُاللهِ Sırrına dairdir.

اِذَا جَاءَ نَصْرُاللهِ وَالْفَتْحُ sûresinin çok esrar-ı mühimmesinden tevâfukla münasebetdar bir sırrından bahs eder.

•Mukaddime
•1.Mesele
•2.Mesele

•3.Mesele

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 5.Remiz : Mukaddeme

Mukaddeme

Evvelen: Münasebat-ı tevâfukiye eğer taaddüt etse ve ayrı ayrı cihetten bir hadiseye muvafık gelse, hem bilhassa makama mutabık, hem bilhassa kelamın manasına muvafık ve müeyyed olsa o muvafakat o vakit işaret derecesine çıkar. Ve o tevâfukla şu âyet işaret eder denilebilir. Evet muzaaf münasebet işaretdir. Muzaaf işaret delaletdir. İşte sair Remz'lerde beyan edilen sair sûrelerin tevâfukâtı gibi şu sûre-i Nasr'ın bir hadiseye dair tevâfukât-ı harfîyesi dahi hem müteaddittir. Hem sûrenin manasına müeyyeddir. Hem makama mutabıktır. Hem işaret ettiği aynı hadiseye sûre-i Kevser ve Fatiha ve Alak gibi sûreler ve âyât-ı إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ gibi âyetler aynı hadiseye tevâfukla işaret ediyorlar. Ve böyle bir işaret ise; delalet derecesinde kuvvetlidir, denilebilir.

Saniyen: Madem şu kudsî sûre Allam-ül Guyub'un kelamıdır. Ve madem sebeb-i nüzulü Feth-i Mekke ve Nusret-i İlahiyedir. Ve madem sebeb-i nüzul ne kadar has olursa olsun mana-yı maksud külli hükmüne geçip Hazret-i Peygamber Aleyhissalatü Vesselam'a ihsan edilen bütün fütuhat ve nusretlerine şamildir. Ve madem bu mana-yı maksudun cüz'iyatına işaretle müjde vermek mü'ciz bir kelamın şe'nindendir. Ve madem bir rivayette Hazret-i Ebu Bekr-i Sıddık Radiyallahu Anhu gibi bir Sıddık-ı Alişan ve bir rivayette Hazret-i Abbas Radiyallahu Anhu şu sûreden sahabelerin fevkinde işari bir mana-yı aher fehmedip herkesin sururuna mukabil ağlamışlar.

Evet bu sûre nazil olduğu vakit sahabeler müjde ve beşaret-i İlahiyeye karşı kemal-ı süruru hissettikleri vakit, Hazret-i Ebu Bekr-i Sıddık ve Hazret-i Abbas Radiyallahu Anhuma ağlamışlar. Demişler ki :Şu sûrenin ahiri ve bu sûrenin iki hakikatına muvafık

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا

ayeti, vefat-ı Peygamberiye Aleyhissalatü Vesselam'a işaret eder. Onun için ağlıyorum.

Hem madem beliğ ali bir kelamın, İ'caz-ı Kur'an risalesinde beyan edildiği gibi, o kelamın hûrûfâtı ve hey'atı dahi o kelamın manasına kuvvet verip te'yid etmekle o kelamın derece-i ulviyeti ve belâgatı ziyadeleşir.

Ve madem şu sûrede müteaddid vecihle hurufları tevâfuk münasebetiyle Fütuhat-ı Ahmediyeye (A.S.M) ve Nusret-i Muhammediyeye (A.S.M) parmak basar bir tarzda işaret eder. Elbette bu mezkur altı esaslara göre bahsedeceğimiz işarat-ı gaybiye ve tevâfukât-ı harfıye yalnız münasebat-ı belâgata ve letaif-i kelamiye değildir. Belki leme'at-ı belâgat ve reşahat-ı fesahat olmakla beraber işarat-ı Kur'aniye ve ihbarat-ı ğaybiye nev'indendir.

Ezcümle: Hazret-i Ebu Bekr-i Sıddık (R.A) ve Hazret-i Abbas (R.A)'ı ağlatan وَاسْتَغْفِرْهُ cümlesiyle işaret edilen vefat-ı Nebeviyeyi (A.S.M) şu sûrenin başından وَاسْتَغْفِرْهُ nin و 'ına kadar altmışüç **(Haşiye)** huruf olarak ömr-ü Nebevinin nihayetine işaret etmekle beraber

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ

ile işaret edilen en mühim üç vezaif-i Nübüvvetin hûrûfâtı yirmibir olmakla beraber o zaman yirmibir sene o vazife-i Nübüvveti ifa ettiğine ve iki sene kaldığına ima edip Sıddık (R.A)'ın ağlamasına gizli bir sebeb olmuşdur. Ve şu sûrenin yüzbeş harfi Futuhat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) ve Kur'aniyenin (105) sene nihayetinde şark

ve garbı tutacağına işaret ve فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ makam-ı ebcedisiyle (428) de ve yalnız رَبِّكَ makam-ı ebcedisiyle (222) de terakkiyat-ı maddiye ve maneviye tarihine işaret etmekle beraber

النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجًا

cümlesiyle binikiyüzyirmiikiye (1222) kadar galibane o fütuhat ve nusret devam edeceğine tevâfukla işaret eder.

Mukaddeme nihayet buldu. Şimdi maksada giriyoruz. Maksad üç babdır. Birinci Bab sekiz mes'eledir.

Haşiye: Yalnız وَالْفَتْحُ .. النَّاسَ deki okunmayan hemze-i vasl sayılmayacak. Sayılsa, sene-i vefat ve sene-i veladet dahil olacak.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 5.Remiz : 1.Mesele

Birinci Mesele

Bu Birinci Bab şu kudsi sûrenin letaif-i kesiresinden yalnız tevâfukla münasebetdar bir kısım mezayasından bahseder. tevâfuk letafetine medar olmak için kudsi ve nurani hûrûfâtın vaziyetlerini bilmek lazımdır.

Şöyle ki:

Besmelesiz; Hemze on, Medde sekiz, ن sekiz, Tenvin ile beraber on, و yedi, ل altı, ب altı, ف beş, ت dört, ى dört, ر dört, ه dört, ح üç , س üç , د üç, ج iki, ك iki, Tenvin iki, ص bir, ذ bir, خ bir, غ bir, م bir.

Besmele ile; Hemze onüç, Medde on, ن dokuz, Tenvin ile onbir, ل sekiz, ر sekiz, و yedi, ب yedi, ى beş, ه beş , ح beş , ف beş, س dört, م dört, ت dört, د üç, ج iki, ك iki Tenvin iki, ذ bir, خ bir, غ bir.

İşte şu kudsi sûrenin nurani hûrûfâtının vaziyeti şudur. Ve şu vaziyetin letaif-i kesiresinden bir letafet-i tevâfukiyesi budur ki: hûrûfâtı Besmele ile beraber beş kısım olup, beşler kısmı dört olub,

diğer üç kısm-ı aher üç olarak üçer manidar tevâfuku var. Bir kısım dahi ikişer manidar tevâfukları var.

Evet [ف . ى . ه . ح] beşer, beşte manidar tevâfuk ediyorlar. [س . م . ت] dörder, üçü dörtte manidar tevâfuk ediyorlar. [ج . ك] Tenvin ikişer, tevâfuk ediyorlar. [. خ . غ ذ] bir de ittifak ediyorlar. Hem iki kardeş olan [ل . ر] sekizdir, sekizde ittifak ediyorlar. Feth-i Mekke'ye parmak basıyorlar. [. ب و] yedişer, yedide ittifak ediyorlar. Sulh-u Hudeybiyenin neticesinde galibane Hacc-ı Peygamberi (A.S.M) gibi feth-i Mekke mukaddematına işaret eder. Altı ile oniki müstesna birden onüçe kadar hûrûfâtı muntazaman terakki ediyor. Meşhur onüç aded, bu sûrede dahi sırrını göstereceğini ima ediyor.

Şu sûrenin hûrûfâtı seksenaltı (86) olup Fütuhat-ı Ahmediyenin (A.S.M) bir nokta-i kemaline işaretle beraber , Besmele ile yüzbeşde (105) fütuhatın bir derece tevakuf ve kemaline ve hûrûfât-ı melfuzesi Besmelesiz seksenbirdeki (81) hadisat-ı nusrete ve Besmelesiz kelimatı Besmele hûrûfâtına muvafık olup ondokuz (19) olarak Beyt-ül Makdis'ten sonraki Fütuhat-ı Ömeriye işaret ediyor.

Besmelesiz sûrenin hûrûfâtı: [ت . ى . ر . ه] dördü, dörder. [ح . س . د] üçü, üçer. [ج . ك] ikisi, ikişer. [م ذ . خ . غ .] dördü, birer olarak tevâfuk etmekle beraber ; dokuzuncu müstesna olarak birden onüçe kadar muntazaman terakki etmeleri gösteriyor ki: Bu mukaddes hûrûfât tesadüfe tabi' değiller. Hikmet dairesinde mevki alıyorlar.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 5.Remiz : 2.Mesele

İkinci Mesele

Fütuhat-ı Muhammediye (A.S.M) ve Nusret-i Ahmediyeye (A.S.M) İşaret eden إِذَا جَاء sûresi; elbette fütuhat içinde mühimlerinden olan feth-i Şam ve Feth-i Beyt-ül Makdis ve Feth-i Irak ve Feth-i İstanbul gibi hadisat-i azime-i İslamiyeye işaret eder . Evet إِذَا جَاء cümlesi; نَصْرُ daki nûn-u nusret'e beşaret için dahil olarak yediyüzelliyedideki (757) feth-i İstanbul'un mukaddimesi olan Süleyman Paşa'nın muhasara-i meşhuresine sûre-i Kevserin الْكَوْثَرَ kelimesi ile işaret ettiği gibi, tevâfukla işaret eder. Ve إِذَا جَاء den sonra melfuz hurufun و ı ve رَأَيْتَ 'ye kadar netice-i fethe işaret olarak و ve رَأَيْتَ dahil olmakla sekizyüzelliyedideki (857) İstanbul fethine sûre-i Kevser gibi كَ الْكَوْثَرَ ile tevâfukla işaret ettiği gibi onu tasdiken ve te'yiden birbirine şahid olarak muttefıkan gösteriyorlar.

Hem النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجًا binikiyüzyirmiiki (1222) makam-ı ebcedi adediyle, sûre-i Kevser ve sûre-i Feth'e ve ayet-i

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا

gibi müteaddit sadık şahitlerin şehadetlerine istinaden ve işaretlerine binaen bu sûre o adediyle Fütuhat-ı Kur'aniyenin devamı ve insanların fevc fevc İslamiyete dahil olmaları, ta bin ikiyüz yirmi ikiye (1222) kadar istimrarına ve ondan sonra tevakkufuna işaret ediyor. Şöyle her tarafta te'yid eden bir işaret elbette ve elbette delalet belki serahat derecesine çıkıyor.

Şu sûre nasıl ki: Besmele ile إِذَا جَاء نَصْرُ اللهِ sekiz kelimatıyla ve نَصْرُ اللهِ kelimesinin sekiz hurufuyla ve نَصْرُ اللهِ daki ر 'nın sekiz tekrarıyla ve نَصْرُ اللَّهِ daki ل 'ın yine sekiz tekrarıyla şu sûrenin sarahatiyle bir beşaret verdiği Feth-i Mekke'deki Nusret-i İlahiyenin tarihi olan sekizinci sene-i hicriyesine tevâfuk sırrıyla beşaretvari işaret ediyor.

Öyle de, إِذَا den وَاسْتَغْفِرْهُ ye kadar ondört kelimâtýyla; وَالْفَتْحُ daki ف nın beş, ح nın beş ve ت nın dört tekrarlariyle hasıl olan ondört harfiyle, hem إِذَا جَاء نَصْرُ اللهِ cümlesinin ondört hurufuyla, hem نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ fıkrasının ondört harfiyle, ondördüncü sene-i hicriyesindeki feth-i Şam'da ihsan edilen nusret-i harika tarihine tevâfuk sırrıyle işari beşaret veriyor.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 5.Remiz : 3.Mesele

Üçüncü Mesele

Devlet-i İslamiyenin en muhimmi ve Hilafet-i İslamiyenin en devamlısı olan Osmanlı Devleti olduğundan, küçük sûrelerden bir iki tanesi o devletin safahatına bir vecihde baktığı gibi, bir iki sûre-i aher dahi işarî tarzda yine bakıyorlar.

إِنَّا أَعْطَيْنَا sırrında, hem إِذَا جَاء نَصْرُ اللهِ nın mukaddimesinde beyan edildiği vecihle, tevâfukât cihetindeki işaret ise: Kelimat manasındaki remzleri te'yiden gösterdikleri gibi, sûre-i وَالسَّمَاء ذَاتِ الْبُرُوجِ başka bir nevi tevâfukât ile şimendifer vasıtasıyla Alem-i İslâmın mağlubiyetine ve ecnebinin tasallutuna işaret ettiği gibi, kudsî kelimatında Osmanlı Devletinin mağlubiyet devresine ve bilhassa Sultan Abdulaziz, Sultan Abdülmecid zamanlarına ve sonraki komitelerin fitnekarane mü'minlere verdiği teşevvüşe ve o fitnenin cezası olarak harik-i kebir gibi yangınlara ve Kur'an'a bir nevi tahrifkarane taarruza ve Kur'an'ın hıfz-ı İlahi ile mahfuz ve galib vaziyetine işaret eder.

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ .. وَاللهُ اَعْلَمُ بِاَسْرَارِ كِتَابِهِ

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

''' '''

رَبَّنَا وَفِّقْنَا لِفَهْمِ اَسْرَارِ كِتَابِكَ وَوَفِّقْنَا
لِبَيَانِ اِعْجَازِهِ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍالَّذِى
الْقُرْاٰنِ الْمُعْجِزَ الْبَيَانَ وَفَسَّرَلَنَا عَلَى
مَرَادِكَ وَعَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ امين
وَ آخِرُ دَعْوَيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ
اللَّهُمَّ وَفَّقَ الْكَاتِبَ وَرُفَقَاءَهُ لِكَمَالِ
خدمت القران ولفهم تمام
اعجازالقران واجعل القران شافعًا
مُشَفِّعًا يَوْمَ الْحشر والميزان
امين

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 6.Remiz

6.Remiz

Altıncı Remiz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

Sûre-i Kevser'in hurûfu kırkaltı (46), Besmele ile altmışbeş (65) huruf-u hecaiyeden mevcudu onyedi (17) dir. Nüzul-u vahyin havz-ı ekberi ve ekser Enbiyanın meşhur kevseri olan Kudüs-ü Şerifin fetih tarihi olan onyedi adediyle tevâfuk etmek sırrıyle işaret eder. Besmele ile ondokuz, mevcudu olmayan onikidir. Besmele ile dokuz, tekerrürsüz olan harfleri on, tekrar sekizdir.

Besmele ile tekrarsız sekiz, tekrar eden oniki, kelimatı on, nahvi kelimatı yirmi. Besmele ile Kevser'in kelimatı ondörttür. Bir cennet-i dünyeviye ve bir kevser-i İslamiyet olan Şam'ın fethine tevâfuk sırrıyle işaret eder. Nahv-i kelimatı yirmiyedi. Hemze Elif tekerrürü sekiz, Besmele ile oniki. ن tekrarı yedi, Besmele ile sekizdir. Çok meşhur sekizler ile beraber Havz-ı Kevser-i Kur'an'ı olan Mekke-i Mükerremenin fethine tevâfuk sırrıyle ima eden ا ve إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ.. den إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ nın başına baktırıyor.

Sakin Elif üç, Besmele ile beş, ى bir Besmele ile iki, ك dört, ل beş, Besmele ile dokuz, و üç, ر dört, Besmele ile altı, ب üç,

Besmele ile dört, ج bir, ه bir, Besmele ile ikişer. İşte şu sûre-i Kevser'in vaziyet-i hûrûfâtında çok esrar ve işarat ve letaif var. Yalnız burada tevâfuka münasebetdar üç letaifine işaret edeceğiz.

•1.Letafet
•2.Letafet
•3.Letafet

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 6.Remiz : 1.Letafet

Birinci Letafet

[ص . ط . ف . ث . س . ش . ع] bir [م ى . ه . ح .] iki, [Sakin ا . و . ب] üç. Bu üçler, sûrenin üç âyetlerinin adedine tevâfukla beraber; kendi ebcedi adedlerinin mecmuu olan dokuzda tevâfuk ediyor.

Besmele ile [ك . ر . ب] dört. Besmele ile, dört aded âyetlerde tevâfuk ciheti ile işareti var.

ل ve Besmele ile Sakin Elif beş, Besmele ile ر altı, ن yedi, Hemze sekiz, Besmele ile ل dokuz.

İşte birden dokuza kadar tekrarda terakki, o kudsi hûrûfâtın intizamına bir intizam daha katar.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 6.Remiz : 2.Letafet

İkinci Letafet

Besmele ile aded-i hurufu altmışbeştir (65). Bu iki rakam hurufa inkilab etse هُوَ olur. İhlasın başındaki هُوَ اللهُ ile هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ deki هُوَ ye manidar bakmakla beraber; altmışbeş sene-i veladetle, sene-i vefat dahil olmak veya arabi seneler itibari ile Sahib-ül Havz-ı vel Kevser olan Zat'ın ömrüne tevâfuk etmekle beraber; Besmelesiz sûre-i Kevser'in aded-i hurufu, sûre-i Kevser'in vakt-i nüzulüne tevâfuk sırrıyle işaret eder.

Sûre-i Kevser'de mevcud huruf-i hecaiye ondokuzdur. Ondokuz aded ile Besmelenin ondokuz hurufuna tevâfuk sırrıyle alem-i esma dahil olmak şartiyle ondokuzbin alemin kudsi haritası olan Kur'an'ın Havz-ı Kevser'inden ondokuz cedvel ile ondokuzbin aleme neşr-i ab-ı hâyât ettiğine, sûre-i Kevser ondokuz parmak ile şehadet edip işaret ediyor gibi bir tevâfuk gösterir.

Tekerrürsüz harfler ondur. On aded ile şu sûre-i Kevser kelimatının on adedine tevâfuk etmekle beraber; o iki mütevafik nahvi kelimatının yirmi adedine tevâfuk sırrı ile yirmi sene bilafasıla nuzul-i Kur'an zamanını telvihden hali değildir.

Ve tekrar eden harfler sekizdir. Sekiz adediyle Besmele ile tekerrürsüz sekiz adedine tevâfuk ile beraber, Elif ve ن 'un dahi sekiz adedlerine tevâfuk etmekle Havz-ı Kevser'in sekiz dairelerinden sekiz Cennet'e açılan sekiz kapısına tevâfuk nev'inden şimdi tutamadığım çok işaretler vardır.

Ve tekrar eden harfler onikidir. Oniki adediyle Besmele ile Elif oniki adedine ve sûrede mevcut olmayan harflerin oniki adedine tevâfuk münasebeti ile meşhur ve Kur'an ile münasebetdar çok onikilere remz eder.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 6.Remiz : 3.Letafet

Üçüncü Letafet

Besmelesiz sûre-i Kevser'de hecai hûrûfât içinde ikişer kardeş sayılan harflerden her iki kardeşten en güzelini ve en manidarını almış öteki kardeşini bırakmış.

Mesela: İki kardeş olan: [ر . ز] den , ر var ز yok. [. ش س] den, ش var س yok. [ص . ض] dan, ص var ض yok. [ط . ظ] den, ط var ظ yok. [ع . غ] den, ع var غ yok. [ف . ق] dan, ف var ق yok. [م . ن] dan, ن var م yok.

Gibi zarif ve muntazam ve manidar bir intihab var. Hem Kur'an'ın bir misal-i musaggarı olan Kevser'de tekerrür eden hûrûfât sûrelerin başlarına bahusus mukattaat hurufla başlayan sûrelerin başlarına Fatiha misillü hafi işaretleri var. Fakat Fatiha-i Şerifinin işareti sarahata yakındır.

Mesela: أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ayeti doğrudan doğruya Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'a hitab edip Kevser'i ihsan ettiğine delalet etmekle elbette o muhatabın medar-ı imtiyazı olan has isimlerine imaen إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ deki ط yi طٰهٰ ve

يٰس gibi işaretlerle Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'ın meşhur iki ismi ve iki sûrenin başlarına ve isimlerine işaret ediyor.

Hem Kevser'de Elif tekerrürü onikidir. اَلله lafzının aslı, اَل الٰه olmak cihetiyle Elifin Kevser'de tekrarı onüç olmakla; yedi الٓمٓ altı الٓرٰ nın mecmu' adedi olan onüçe tevâfukla o sûrelerin başlarının başlarına küçücük fıhristecik nev'inden işaretle var deriz.

Çünkü Elifin ism-i sarihi o sûrelerde zikretmesiyle ve Fatiha-i Şerifede onüç ال yine onüç sûreye sarahata yakın işaret etmekle; Kur'an Fatihada, Fatiha Kevser'de dahil olmak sırrıyle Kevser'in manası Kur'an olmak cihetiyle deriz ki: Kevser'de Elifin onüç defa tekrarı, Fatiha'da onüç defa ال tekrarı gibi; nısf-ı Kur'an'ı teşkil eden onüç sûrenin isimlerine işaret ederek başlarına parmak basıyor.

Bu münasebetle Fatiha'nın şu letafetini bir derece izah için deriz:

Madem Kur'an Fatiha'da icmalen münderiç olduğunu ehl-i tahkik zevk-i şuhudi ile hüküm etmişler. Ve madem Kur'an'da Fatiha'nın bir ismi:

سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْانَ الْعَظِيمَ

dır. Ve madem sûrelerin başında mukattaat hurufla başlayan mühim sûreler الٓمٓ ve الٓرٰ 'lar ve حٰمٓ lerdir. Ve madem Fatiha-i Şerife'de onüç ال lafzı tekerrür ediyor. **(Haşiye-1)** Yani Elif-Lâm zikredilmiş. Ve madem o meşhur sûrelerin başında

mukattaat hurufundan onüç defa "Elif Lam" ism-i hecaisiyle okunuyor. Ve ال sûretiyle yazılıyor.

Ve madem Fatiha müteaddid vecihler ile o meşhur الم ler ve الر ler ve حٰم lere bakıyor. Ve madem o meşhur sûrelerde onbeş defa م ism-i hecaisiyle zikredilmiş. Ve onüç defa ال ism-i hecaileri ile tekrar edilir. Ve Fatiha'da dahi onbeş م tekerrür ediyor . Ve o sûrelerdeki onbeş م e tevâfuk ediyor. Ve Fatiha'da onüç defa ال tekrar etmekle o sûrelerdeki onüç ال adedlerine tevâfuk ediyor. Elbette bütün bu tevâfuk Fatiha'da o sûrelere karşı olan onüç ال den onüç işaret parmaklan hükmünde olan onüç ال tekerrür edilmiştir.

Şimdi yine Kevser'e dönüyoruz.

"Kevser" kelimesi kudsi, cami', külli, nurani bir kelimedir. Bir mana-yı lugavîsi hayr-ı kesirdir. Ve o küllinin misalleri çoktur. Başta maddi ve uhrevi Havz-i Kevser'den ve manevi ve ehl-i dünyaya ab-ı hâyât neşreden en mühim havz-ı kevser olan Kur'an'dan tut, ta Sahib-i Havz-ı Kevser'e verilen ***"Hayr-ı Kesir"*** ıtlakına masadak olan bütün hedayayı Rahmaniye ve Fütuhat-ı Rabbaniyeden, ta Feth-i Mekke ve Feth-i Beyt-ül Makdis ve Feth-i Şam, hatta Feth-i İstanbul'a kadar manaları var.

Evet madem sabıkan geçtiği gibi sûre-i Kevser, Fütuhat-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) ihtar eder. Ve kelimatıyla ve hûrûfâtıyla Feth-i Mekke ve Feth-i Beyt-ül Makdis ve Şam fütuhatına işaret eder. Elbette altıyüz seneye karib mühim bir merkez-i Hilafet-i İslamiye ve menba'ı neşr-i ahkam-ı Kur'aniye ve Kur'an-ı Hakimin muazzam

ordusunun merkezi olarak, Kur'an bayrağını dörtyüz sene kadar kâinata karşı galibane tutan İstanbul'un tarih-i fethini Kur'an'da بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ işaretiyle müjde verdiği gibi; sekizyüzelliyedi teşkil eden اَلْكَوْثَرْ فَ ebced-i makamı sekizyüzelliyedi olarak, aynen بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ gibi İstanbul'un İslam eline geçmesi olan sekizyüzelliyedi tarihine tevâfuk etmekle işaret ediyor.

Çünkü: اَلْكَوْثَرْ kime verilmiş ve ne için verilmiş sırrıyla, Kevser'in evvelinde أَعْطَيْنَاكَ kime verildiği için ondan كَ 'i alır. Ne için verildiğine delalet eden فَصَلِّ 'den neticeye işaret için فَ 'yi alır. كَ الْكَوْثَرَ فَ olur. Mecmuu sekizyüzelliyedi adediyle İstanbul'un fethini müjde veriyor ve Fütuhat-ı Muhammediyeye (A.S.M) dahil olarak en muhteşem cevami-i İslamiyeye merkez olup kürre-i arzda kılınan salat-ı kübranin bir mescid-i ekberi olduğuna elbette ima eder.

Hem yediyüzelliyedide İstanbul İslam'ın eline geçmesine namzed olarak yol açılmış muhasara ile Fatihası okunmuş. **(Haşiye-2)** Demek الْكَوْثَرَ namzedliğini ve akd-i İslamiyete girmesine yediyüzelliyedide الْكَوْثَرَ aded-i ebcedisi imaen ifade ediyor. Ve sekizyüzelliyedide كَ الْكَوْثَرَ فَ sarahata yakın bir sûrette delalet ediyor.

Evet madem sûre-i Kevser, Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'a ihsan edilen futuhat-ı azimeye delalet ediyor. Elbette الْكَوْثَرَ İstanbul'a dahi bakıyor.

Evet madem yirmisekiz huruf-i hecaiyeden كوثر de mevcut olan onyedi huruf dahi الْكَوْثَرَ 'in birinci ayeti olan إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ aded-i hurufu olan onyedi adede tevâfuk etmekle beraber; mecma-ı Enbiya ve nüzul-i vahyin Havz-i Kevser'i olan Beyt-ül Makdis'in fetih tarihinin onyedi adedine tevâfuk ediyor. Elbette Fütuhat-ı Muhammediyeyi (A.S.M) ihtar eden إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ de bu tevâfuk rastgele değil, belki kudsi bir işaret için rast getirilmiştir. Aynen şu birinci âyet, Medde ve Şedde'yi saymayan mezhebe göre aded-i hurufu ondört olarak Besmele ile Kevser kelimatının ondört adedine tevâfuk etmekle beraber; fütuhat-ı İslamiyenin en mühimmi olan feth-i Şam tarihi olan ondört senesine tevâfuk ediyor. Elbette bu tevâfuk ittifaki değil, belki tevfîk edilmiştir .

Madem كَ الْكَوْثَرَ فَ sekizyüzelliyedi makam-ı ebcedi ile dünyevi bir kevser-i İslamiye olan İstanbul'un fethine ima eder. Elbette sekiz aded hûrûfâtiyle zemzeme-i Kur'an'ı ima eder. Elbette sekiz aded-i hûrûfâtiyle zemzeme-i Kur'an'in menba'ı ve o Havz-ı Kevser-i İlahinin bir havzı ve en evvel ab-ı zemzeme-i Kur'an ondan nebean ettiği olan Mekke-i Mükerremenin sekizdeki fethine, tekrarsız huruflann sekiz adediyle ve mükerrerlerin yine sekiz tekrarıyla ve Elifin sekiz tekrarıyla beraber; kendi sekiz harfiyle tarih-i feth-i Mekke olan sekiz seneye bilittifak tevâfukları şu futuhatçı sûrede ittifakı tesadüfi değildir. Belki tevfîk edilerek kudsi bir işaret için rast getirilmiştir..

يَا رَبِّ بِسِرِّ سُورَةِ الْكَوْثَرِ بِحُرْمَةِ
صَاحِبِ الْكَوْثَرِ اَسْقِنَا وَرُفَقَاءَنَا مِنْ
مَاءِالْكَوْثَرِ فيِ يَوْمِ الْمَحْشَرْ امين

İhtar ve İtizar

Yirmidokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Altıncı Remzi unutulduğundan, hem kısa sûrelerden bir nebze münasebat-ı tevâfukiyeden bahsedildiğinden en kısa sûre olan şu sûre-i Kevser'e işaret olmakla beraber bahs açılmamış olduğundan bilmecburiye cismen, kalben, fikren müşevveş, hastalıklı ve kısa bir zamanda acele ile bu remz yazıldı. Elbette tabirat ve tafsilat cihetinde benim kusurlarım çok vardır. Lüzumsuz tabirat içine girmiş. Fakat hatıra nasıl gelmiş, öyle yazıldı. tanzîm ve tashihe lüzum varsa başkası yapsın.

Üstadımızın Afyon'dan tahliyesinden sonra bu remiz için buyurdukları bir emirdir:

"Bu kısmı herkes bilemez. Ve faide vermez. Okunmamak için iğneledim."

Haşiye-1: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ de لِلَّهِ lafzında Hemze hatten ve lafzen tay edildiğinden orada sayılmaz.

Haşiye-2: Evet yediyüzelliyedinin ahirlerinde ve ellisekizin evvellerinde Sultan Orhan zamanında Süleyman Paşa kumandasında Erler tabir edilen kırk kahramanın şahid olmasıyla, İstanbul Hükümet-i İslamiye akdi altına girmiş ve fatihası o tarihde okunmuştur. Süleyman Paşa hem muhasara etti. Hem Rumeli'ye geçti. Latif tevâfuktur ki: İstanbul'un fatihası yediyüzelliyedi ve ellisekizde okundu. Ve sekizyüzelliyedide اِنَّا فَتَحْنَالَكَ sırrına mazhar oldu.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz

7.Remiz

Yedinci Remiz

Nükte-i İcaziyeye Mehaz Olacak Bir Fihriste-i Kuraniyedir

Sual: En mühim hakaik-i Kur'aniye ve imaniye ile meşgul olduğun halde neden onu muvakkaten bırakıp en ziyade manadan uzak olan huruf-u hecaiyenin adedlerinden bahs ediyorsun?

Elcevap: Çünkü: Bu meş'um zamanda Kur'an'ın bir temel taşı olan hurufuna hücum edilir. Ve onların tebdiline çalışıyorlar.

Said Nursi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاَحْصَى كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا

Bu Remiz Üç Parçadır.

•1.Parça
•2.Parça
•3.Parça

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 1.Parça

Birinci Parçası

•Mukaddime
•Liste

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 1.Parça

Mukaddime

Bir Mühim Mukaddeme

Çok mühim letaif-i İ'caziye ve mezaya-yı kudsiye-i Kur'aniyenin kelimatının her birinin laakal on sevabı bulunan hûrûfâtının adedlerinde ve vaziyetlerinde ve tevâfukâtında bulunduğundan takribi bir liste yazdım, ta bir nevi me'haz olsun. sûrelerin âyâtı tahkiki bir sûrette ve kelimat Ve hûrûfâtı takribi bir tarzda yazıldı. Eski mahfuzatımla yeniden kısmen tahkiki ve kısmen takribi bir mikyas ile şu gelecek fihriste yazıldı.

Sonra İbni Abbas Radiyallahu Anlıu tefsîrinden muktebes olan tefsîr-ül Mikyas'daki adedleri ile mukabele ettik. Çok yerlerde muhalif çıktık.

Ezcümle: Sûre-i Sebe'in hûrûfâtı binbeşyüz (1500) diye tefsîr yazmış. Halbuki, tahkikatımızda üçbinbeşyüzdür (3500). Hem sûre-i Kasas'da kelimatı dörtyüzkırk (440) yazmış. Tahkikatımızda bindörtyüzkırk (1440) sûre-i Alak hûrûfâtını yüz (100) yazmış. Tahkikatımızda yalnız melfuzu ikiyüzden (200) geçer. Ve hâkezâ, çok yerlerde muhalif çıktık. Sonra anladık ki: Matbaa hatası olmakla beraber; bazen Mekkî sûrelerde, medenî âyetleri girmiş. İhtimal o tefsîr sûrenin Mekki âyetlerini nazara alıp kelimatı yazmış ki, Vakıa muhalif görünüyor. Bazen kelimat-ı nahviyeyi dahi saymış. Bazen hûrûfâtı gayr-i melfuz ve şedde ve tenvini dahil etmiş, bazen etmemiş. Her ne ise; bu Zat'a karşı kaç yerde tahkikatı bırakıp ona muvafakata mecbur oldum.

Fehme takrib için iki mikyas yaptım. O iki mikyas ile bir derece sûrelerin kelimatı ve hurufun adedleri takribi bir sûrette az bir zamanda anlaşılabilir.

Birinci Mikyas: Kelimat için tam bir sahife takriben yüzden yüzelli kelimeye kadar çıkar. Yalnız sûre-i El Bakara müstesnadır. Çünkü: Kırk sahifeden fazla olduğu halde kelimatı üçbindokuzyüz (3900) yazılmış. Mikyasımızla beşbin (5000) küsur olmalı idi. Fakat o tefsîre ittiba'a mecbur oldum. Kavi bir ihtimaldir ki: O sûrede kelimat değil, belki kelamlar ve cümleler hükmündeki kelimeleri irâde etmiş. Onun için mikyasımı onda tatbik etmedim. Sair sûrelerde bu mikyas ile sırr-ı tevâfukun medarı olan küllî adedler anlaşılır. Küsurların ihtilafı meselemize zarar vermez.

İkinci Mikyas: Hûrûfât için yaptım. Takribi her bir tam sahife beşyüzden altıyüze kadardır. Bu mikyas ile sûrelerin takribi aded-i hurufu anlaşılır. İnşallah tevfik-i İlahi refik olsa; her sûrenin hem kelimatını, hem de hûrûfâtını ikişer tarzda bir derece tahkiki bir sûrette yazmasını niyet ediyorum. Hem kelimat-ı nahviye, hem kelimat-ı örfiye, hem huruf-u melfuz, hem şedde, tenvin, gayr-ı melfuz ile beraber ayrı ayrı yazılacak. Fakat halim müsaadesiz, vakit dar, ben de yalnızım, hafızam kuvvetini kaybetmiş. Böyle pek geniş hesabı ve adedi mesailde, elbette çok yorgunluk verir. Çok da küsurat düşebilir.

Hatta bu listeyi, Hafız Tevfık şahittir ki: Bir günde dokuz saatte mezkur iki mikyas ile ve eski mahfuzatımla yazmıştım. Halbuki: Bu listenin tahkiki bir sûrette çıkması on günden fazla bir zamana muhtaçtır.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 1.Parça

Sûre	Âyât	Kelimât	Hurûfât
El-Bakara	286	3903	25500
Al-i İmran	200	3460	14525
Nisa	176	3940	16030
Maide	120	2800	16600
Enam	165	3050	12422
Araf	206	3605	14310
Enfal	75	1130	5294
Tevbe	129	2467	10000
Yunus	109	1802	6567
Hud	123	1625	6905
Yusuf	111	1776	7196
Ra'd	43	855	3506
İbrahim	52	811	3434
Hicr	99	654	2770
Nahl	128	1141	6707
İsra	111	1533	6400
Kehf	110 (1)	1567	6460
Meryem	98	967	3302
Taha	135	1301	5042
Enbiya	112	1138	4168
Hac	78	1291	5135
Müminun	118	1140	4800
Nur	64	1516	5980
el-Furkan	77	1072	3763 (5)
Şuara	227	1267	5540
Neml	93	1149	4767
Kasas	88	1441	5880
Ankebut	69	980	4145
er-Rum	60	819	3530
Lokman	34	548	2110
Secde	30	338	1518
Ahzab	73	1282	5700
Sebe	54	883	3512
Fatır	45	797	3130 (6)
Yasin	83	729	3000
Saffat	182	860	3829
Sad	88	732	3066
Zümer	75	1192	4000
Mümin	85	1199	4960
Fussilet	54	890	3900
Şura	53	886	3588
Zuhruf	89	833	3400
Duhan	59	346	1431
Casiye	37	644	2042 (7)
Ahkaf	35	644	2600
Muhammed	38	604	2354
Fetih	29	560	2400
Hucurat	18	343	1476
Kaf	45	395	1490
ez-Zariyat	60	360	1287
Tur	49	312	1500
Necm	62	300	1405
Kamer	55	342	1403
er-Rahman	78	351	1636
el-Vakıa	96	378	1903
Hadid	29	544	2476
Mücadele	22	473	1992

Sûre	Âyât	Kelimât	Hurûfât
Haşr	24	475	1712
el-Mümtehine	13	348	1510
Saf	14	221	926
Cuma	11	180	784
Münafikun	11	180	776
Tegabün	18	241	1070
Talak	12	247	1170
Tahrim	12	249	1060
Mülk	30	335	1313
Kalem	52	300	1256
Hakka	52	256	1080
Mearic	44	216	861
Nuh	28	224	829
Cinn	28	285	970
Müzzemmil	20	285 (2)	838
Müddessir	56	255	1010
Kıyamet	40	154	629
İnsan	31	240	1054
Mürselat	50	181	816
Nebe	40	130	690
Naziat	46	173	953
Abese	42	133	533
Tekvir	29	104	533
İnfitar	19	80	359
Mütaffifin	36	169	730
İnşikak	25	109	470
Buruc	22	109	438
Tank	17	61	239
A'la	19	72	284
Gaşiyat	26	92	381
el-Fecr	30	139	597
el-Beled	20	82 (3)	320
eş-Şems	15	54	247
el-Leyl	21	71	320
v'ed duha	11	40	152
elem neşrah leke	8	27	123
Tin	8	34	150
el-Alak	19	72 (4)	303 (8)
el-Kadr	5	30	121
el-Beyyinat	8	95	295 (9)
İza zülzilet	8	35	150 (10)
el-Adiyat	11	40	149
el-Karia	11	36	152
Tekasür	8	28	120
v'el-Asr	3	14	68
Veyl..	9	33	161 (11)
el-Fil	5	23	95(120) (12)
Li-İlafi	4	17	73 (13)
el-Maun	7	25	111 (14)
Kevser	3	10	45
el-Kafirun	6	26	96
İza Cae	3	19	82
Tebbet	5	23	77 (15)
İhlas	4	15	47
Felak	5	23	69
en-Nas	6	20	79

Bu liste çendan bir derece takribidir. Fakat küsurların ihtilafına bakmayan tevâfuk esrarına me'haz olabilir. sûre-i el-Bakara kelimatı tefsîr-ül Mikyas üçbinüçyüz yazmış biz üçbindokuzyüz yazmışız. Halbuki: Zahire göre her ikimiz de noksan bırakmışız. Fakat hakikat itibariyle her birimiz bir cihette haklıyız. Çünkü kelimat-ı örfıyenin iki mertebesi var.

Birinci Mertebesi: O kelime bir derece maksud bir manayı, bir hükmü ifade eder. Adeta İlm-i Nahivce nakıs cümle hükmündedir.

İkinci Mertebesi: Genişlikçe evvelki mertebeden aşağı, fakat kelimat-ı nahviyeden yukarıdır. İşte İbni Abbas'a ve rivayete istinaden o meşhur tefsîr sûre-i Bakara'da Birinci Mertebe nokta-i nazarında hesab etmiş ve buna işareten kelimat yerine kelamları demiş. Sair sûrelerin ekserisinde İkinci Mertebe ile hesab ettiği görünüyor. Benim eski mahfuzatım bu tarzdaki tefsîrlere ve rivayete istinad etmiş. Şimdi ise; El Bakara sûresinin nahvi cümlelerini saydım. Onlar üçbinden geçti. Demek Birinci Mertebedeki kelimat-ı örfiye üçbin küsur oluyor.

Hem İkinci Mertebe ile Birinci Mertebe ortasında saydım. Üçbindokuzyüz küsür oldu. Hakikat-i hal böyle olduğu için matbaa ve müstensihlerin sehv ve hatalarından başka o tefsîri esas kabul etmek lazım gelir. Fakat beş altı mühim yerlerde ve on ve onbeş cüz'i ve küsürlü yerlerde ona muhalefet etmeye mecbur oldum. Çünkü tahkikatımla anladım ki: Matbaa ve müstensihler sehv etmişler. Her ne ise bu listeyi yazmaya mecbur oldum. Çünkü: tevâfukât anahtarıyla açılan her bir mezayayı i'câziye ve esrar-ı Kur'aniyeyi kuvve-i hafıza vasıtasıyla mecmu'u Kur'an'dan çıkarmak benim gibi hafız olmayan ve kuvve-i hafızası eski kuvvetini zayi eden bir adama çok müşkil olduğundan kolaylık için bu fihristeyi yazdım.

Fakat acele bir günde yazıldığından takribi olmuş. İnşaallah bir zaman fedakar kardeşlerim muavenetiyle tahkiki bir sûrette yazılacaktır.

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

1: Besmelesiz

2: Kısmen nahvi kelimatı ile..
3: Kısmen Nahvi
4: Kelimat-ı Nahvi:114, bir cihette:113
5: Medde, Şedde ve Tenvin hûrûfâta dahil
6: Şedde, Medde, Tenvin beraber
7: Şedde, Medde, Tenvin dahil
8: Yalnız melfuz harfler 294
9: Besmele ile beraber 314
10: Huruf-u melfuz.. 165 gayr-i melfuza ile beraber
11: Besmele ve şedde beraber
12: Huruf-u melfuz 95, Besmele ile gayr-i melfuz 120
13: Besmelesiz şeddesiz
14: Hemze-i vasl dahil Besmele ve şeddesiz
15: Tenvin ve şedde ile beraber 85

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

İkinci Parçası (Haşiye)

•Mukaddime
•Liste: Cüz (1-15)
•Mülahazat
•Liste: Cüz (16-30)
•Mülahazat
•Liste

Haşiye: 29 Mektubun 8. Kısmının 7. Remzin ikinci parçası olan ön sayfa ve her ferde Lafzullâh ve Rab adetlerini gösterir. Şimdi yeniden derin tetkikatle tashih etmeye halim katiyen müsait olmadığından yanımda mukabele edilcek başka nüsha bulunmadığından tashih edemedim.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

Mukaddime

Lafza-ı Allah, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanda ikibinsekizyüzaltı (2806) defa zikr edilerek tekrar edilmiş. Lafz-ı Rab dahi yediyüz küsur tekrar edilmiş.

Evvelen: Usul-ü Şeriattandır ki: Kur'an kelimatı ve harfleri Kur'an'dan olmak cihetiyle her birinin on sevabdan tut, ta binler sevabını kadar uhrevî meyveler verir. Gafletle okunsa dahi sevab verir. Fakat sair zikir ve tesbihler hûrûfâtının hususi sevablan, Kur'an'ın hûrûfâtına benzemiyor. Gafletle okunsa çokların nazarında semere vermiyor . İşte bu kaide-i Şer'iyeye binaen ikibinsekizyüz (2800) defa الله .. الله .. الله Kur'an kelimatı olmak cihetiyle söyleyen ve zikr eden insan ne kadar feyizli sevaba mazhar olacağı kıyas edilsin.

Evet insan bir virdi olsa Kur'an'dan almalı. Bir zikr etse Kur'an'ın tayin ettiği adedi ile ders almalı. Mesela: سُبْحَانَ الله dediği vakit, Kur'an'ın kelamı olarak dese; hem sevab-ı Kur'an'ı, hem fazilet-i zikriyi alır. لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ Kur'an'ın ayeti cihetiyle dese; hem kıraattir, hem zikirdir. Gaflet gelse zarar vermez. O niyet olmazsa zarar vardır.

Saniyen: Lafzullâh'ın çok mühim esrar-ı i'câziyesinden yalnız bize bir vasıta-i teşvik olarak ihsan edilen tevâfuk kaidesiyle münasebetdar üç lem'a-i tevâfukâtı beyan edilecek. Şöyle ki: Lafza-i Celâl i'câz-ı Kur'aniyenin kırk vechinden göz ile görünecek bir

vechinin, on cüz'ünden üç cüz'ü, Lafz-ı Allah ve Lafz-ı Rab tevâfukâtıyla tecelli ediyor.

*Birinci Cüz:*Yeni yazdığımız ve inşaallah yakında tab' edeceğimiz Kur'an-ı Azimüşşan'da bütün Lafza-i Celâl ve Lafz-ı Rab gayet istisna ile manidar tevâfukla muntazaman sıra ile bir birlerine bakmalarıdır. Hatta müteaddit yerlerde ehl-i kalb ve ehl-i hakikat demişler: Bu tarz yazı Levh-i Mahfuz'un yazısına benzer. Ve ona yakındır, diye hüküm etmişler. Yalnız her şeyin bidayeti acemilik cihetiyle mükemmel olmuyor. Bu ise birden yazdırıldı. Elbette tam tekellüfsüz mükemmel bir sûret verdirilmedi. Hal ve zaman müsaadesiz, sür'at ve acemilik dolayisiyle, fıtri o sırr-ı tevâfuk tam gösterilemedi. İnşaallah sonra tekmil ettirilecektir.

İkinci Lafza-i Celâl'in Sırr-ı tevâfuku Şudur ki: Yirmisekizinci Mektubun Dördüncü Kısmında ve ayrı ayrı bir listede isbat ve beyan edildiği gibi, Lafz-ı Celâl ve kısmen Lafz-ı Rab ile beraber sûrelerin âyetleriyle gayet latif bir münasebet-i adediye ile bir nev'i tevâfuku var. Ezcümle: sûre-i El Bakara'nın ayetiyle Lafz-ı Celâl'in adedi tevâfuk ediyor. sûre-i Al-i İmran hâkezâ. Sonra acib bir nisbet-i adediye ile ta nihayete kadar nısf-ı nısfa ve yarının yarısının yarısına ve hâkezâ.. Bir münasebetle gidiyor.

Üçüncü Sırr-ı tevâfuk: Şimdi yazdığımız listede tezahür eder, inşaallah. Ben Mu'cizat-ı Ahmediyeyi (A.S.M) yazdığım zamanda Ramazan-ı Şerifte okuduğum nüsha-i Kur'an'ıma dikkat ettim. Sahifelerdeki Lafz-ı Celâl başka sahifelerde münasebeti nazar-ı dikkatimi celb etti. O zaman kısmen işaretler vaz ettim. Lafz-ı Rab bazı yerde Lafz-ı Celâl ile beraber tevâfuka medar olduğunu o zaman bilmemiştim. Şimdiki yazdığımız Kur'an'da Lafz-ı Rab, Lafzullâh ile beraber kırmızı yazıldı. Noksan kalan sırr-ı tevâfuku tekmil etti. Zaten Suver-i Mekkiyede Lafz-ı Rab dahi Lafzullâh yerindedir. Bazı sûrelerde ikisi beraber hükmederler.

Salisen: Ben yeniden cüz'-be-cüz' tetkik ettim. Her cüz'ün içindeki o iki kelime-i mübarekenin münasebat-ı adediyesi ehl-i insafa kanaat verir ki: Bunların bu vaziyet-i adediyesi, bu nevi tevâfukâtı tesadüfi değildir. Bir irâde-i gaybiye tahtında vaziyet almışlar. Madem ümmetin elindeki en ziyade münteşir Ayet-i Berkenar denilen Mushaf-ı Şerifin satırların mikyası en kısa sûre

olan sûre-i Kevser ve sûre-i İhlas olduğu gibi, sahifelerin mikyası dahi uzun âyet olan Ayet-i Mudayene olduğundan şimdi sahaif-i Kur'aniyede tezahür eden lemeat-ı i'câziye ve esrar-ı tevâfukiye doğrudan doğruya Kur'an'a aittir. Beşere ait olamaz..

Rabian: Şu listede o münteşir Berkenar Kur'an'ın sahifelerinin numunelerini de yazıp altında Lafz-ı Celâl'ın tekerrür adedini yazarak ta her sahifenin mukabilinde veya mukabilinin arkasında veya arkasının mukabilindeki sırr-ı tevâfuku anlaşılsın. Eğer lafz-ı Rab beraber ise bir [ﻠ] işareti konulacak.

Hamisen: İşarat-ül İ'caz ve Onuncu Söz ve Yirmisekizinci Mektub ve Yirmidokuzuncu Söz risalelerinde Lafzullâh'a işaret eden Elif hurufunun gösterdiği sırlar Kur'an-ı Azimüşşan'da Lafzullâh'ın tevâfuk sırlarından tereşşüh ettiğini ve ondan geldiğini ve ona işaret ettiğini ve onun anlaşılmasına basamak olduğuna şimdi kat'i kanatimiz gelmiştir.

Sadisen: Kur'an-i Hakim'in satırlar başı her katib ve her matbaa için serbest kalmak hususunda ve ümmet her tarzda Kur'an yazmaya mezun olmak cihetiyle sırlara medar edilmemiş. Onun için İşarat-ül İ'caz'da ve Onuncu Söz'de satırlar başındaki Elifler tevâfukâtı Kur'an'daki Lafzullâh'a bakar. Kur'an'ın satırlarının başlarına bakmıyor. Çünkü: Kur'an'ın satırlarının başlan sırra medar olsaydı tahdid edilirdi. Ümmet yazı hususunda serbest kalamazdı.

Sabian: İsm-i Celâl ve İsm-i Rab ekseriyet-i mutlaka ile ve şüphe bırakmıyacak bir tarzda mühim bir tevâfuk göstermeleriyle beraber tam tamına tevâfuk etmesi birkaç sebebten ileri gelmiştir.

Birinci Sebeb: Bazen sahifenin âyetlerine bakar. Bazen sahifenin rakamına ve kısmen cüz'ün adedlerine bakar. Mesela: Birinci Cüz'de birinci sahifede bir İsm-i Celâl, sekizinci cüz'de sekiz aded İsm-i Celâl, onuncu cüzün başında on aded İsm-i Celâl, onbirinci cüzün başında dahi onbir aded İsm-i Celâl var.

İkinci Sebeb: İsm-i Celâl'in tevâfukât-ı zahiriden başka sırları vardır ki: O sırlara binaen bazen münasebet-i nısfıye ile tevâfuk ediyor. Bazen de bir sahifede bir yaprağa makabil oluyor. Bazen birer fark ile muntazaman iner. Veya terakki eder. Mesela: Onsekizinci cüzde on, dokuz, sekiz sonra on, onbir, oniki geliyor. Bu zahiren

tevâfuku noksandır. Fakat birer fark ile başka bir letafeti katmakla o noksanı telafi eder. Hem bazen İsm-i Celâl, İsm-i Rab ile beraber sırr-ı tevâfuka bakıyorlar. Bazen tevâfukları ayrı ayrıdır.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

Liste: Cüz (1-15)

1.Cüz'				2.Cüz'				3.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
1	1	1	1	21	5	1	--	41	7	--	--
2	5	--	--	22	4	2	--	42	7	2	--
3	6	1	--	23	6	1	1	43	8	2	--
4	5	1	--	24	8	--	--	44	6	--	--
5	--	2	--	25	7	--	--	45	6	1	--
6	--	1	--	26	2	1	--	46	7	2	--
7	1	1	--	27	3	--	--	47	6	1	--
8	3	1	--	28	7	--	--	48	7	6	--
9	4	3	--	29	9	--	--	49	7	3	1
10	7	2	--	30	6	3	--	50	8	1	--
11	6	--	--	31	10	--	--	51	7	1	--
12	2	--	--	32	9	--	--	52	7	--	--
13	6	--	--	33	7	--	--	53	12	3	--
14	8	--	--	34	9	--	--	54	5	6	--
15	4	1	--	35	13	--	--	55	8	5	--
16	8	1	--	36	8	--	--	56	6	2	--
17	7	--	--	37	5	--	--	57	8	--	--
18	3	2	--	38	10	--	--	58	8	1	--
19	1	5	--	39	7	1	--	59	7	--	--
20	8	3	--	40	9	1	--	60	5	1	--

4.Cüz'				5.Cüz'				6.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
61	9	--	--	**81**	6	--	--	**101**	8	--	--
62	9	--	--	**82**	8	--	--	**102**	7	--	--
63	9	--	--	**83**	8	--	--	**103**	10	1	--
64	5	--	--	**84**	7	--	--	**104**	8	1	--
65	10	2	--	**85**	9	--	--	**105**	8	1	1
66	5	2	--	**86**	10	--	--	**106**	6	--	--
67	9	1	--	**87**	6	1	--	**107**	8	--	--
68	5	--	--	**88**	8	--	--	**108**	7	--	--
69	11	--	--	**89**	7	2	--	**109**	7	--	--
70	12	--	--	**90**	11	--	--	**110**	7	--	--
71	9	1	--	**91**	8	--	--	**111**	3	3	--
72	13	--	--	**92**	7	--	--	**112**	3	--	--
73	4	--	--	**93**	12	--	--	**113**	9	--	--
74	4	6	--	**94**	5	--	--	**114**	5	--	--
75	9	3	--	**95**	12	--	--	**115**	9	--	--
76	5	1	1	**96**	6	--	--	**116**	11	--	--
77	4	--	--	**97**	9	--	--	**117**	7	1	--
78	5	--	--	**98**	13	--	--	**118**	3	4	--
79	6	--	--	**99**	9	--	--	**119**	11	2	--
80	1	--	--	**100**	12	--	--	**120**	2	--	--

7.Cüz'				8.Cüz'				9.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
121	8	2	--	**141**	4	4	--	**161**	4	4	--
122	8	--	--	**142**	5	1	--	**162**	3	1	--
123	12	--	--	**143**	3	5	--	**163**	1	1	--
124	7	--	--	**144**	5	2	--	**164**	2	6	--
125	3	1	--	**145**	4	--	--	**165**	1	2	--
126	8	3	--	**146**	4	1	--	**166**	1	5	--
127	3	2	1	**147**	4	3	--	**167**	--	1	--
128	3	1	--	**148**	2	2	--	**168**	--	6	--
129	4	2	--	**149**	3	8	--	**169**	3	--	--
130	4	2	--	**150**	1	1	1	**170**	--	--	--
131	5	2	--	**151**	--	2	--	**171**	2	3	--
132	5	3	--	**152**	5	2	--	**172**	1	2	--
133	5	2	--	**153**	5	1	--	**173**	4	1	--
134	2	--	--	**154**	2	2	--	**174**	4	1	--
135	4	1	--	**155**	5	3	--	**175**	2	4	--
136	2	6	--	**156**	3	4	--	**176**	7	3	1
137	2	1	--	**157**	3	5	--	**177**	7	2	--
138	6	--	--	**158**	6	4	--	**178**	11	--	--
139	3	--	--	**159**	1	3	--	**179**	9	--	--
140	6	4	--	**160**	3	1	--	**180**	6	--	--

10.Cüz'				11.Cüz'				12.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
181	10	--	--	**201**	11	--	--	**221**	2	--	--
182	12	--	--	**202**	9	--	--	**222**	5	4	--
183	8	1	--	**203**	9	--	--	**223**	2	2	--
184	11	--	--	**204**	7	--	--	**224**	7	2	--
185	9	--	--	**205**	7	--	--	**225**	2	3	--
186	9	--	--	**206**	3	1	--	**226**	1	2	--
187	4	--	--	**207**	6	3	1	**227**	3	8	--
188	16	--	--	**208**	3	2	--	**228**	3	3	--
189	6	1	--	**209**	6	3	--	**229**	3	2	--
190	10	--	--	**210**	3	--	--	**230**	3	2	--
191	7	--	--	**211**	5	2	--	**231**	1	3	--
192	10	--	--	**212**	5	2	--	**232**	1	5	--
193	9	--	--	**213**	4	1	--	**233**	2	3	--
194	5	--	--	**214**	8	2	--	**234**	2	4	1
195	11	--	--	**215**	8	--	--	**235**	--	2	--
196	8	--	--	**216**	3	--	--	**236**	3	--	--
197	6	--	--	**217**	5	4	--	**237**	1	1	--
198	8	--	--	**218**	1	3	--	**238**	2	3	--
199	9	--	--	**219**	4	1	--	**239**	5	--	--
200	5	--	--	**220**	5	2	1	**240**	2	1	--

13.Cüz'				14.Cüz'				15.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
241	--	2	--	**261**	1	--	1	**281**	1	--	1
242	6	--	--	**262**	--	2	--	**282**	--	3	--
243	3	--	--	**263**	--	2	--	**283**	1	6	--
244	7	--	--	**264**	1	1	--	**284**	1	3	--
245	9	--	--	**265**	--	1	--	**285**	1	3	--
246	2	4	--	**266**	3	3	1	**286**	--	4	--
247	4	--	--	**267**	1	1	--	**287**	--	3	--
248	2	3	1	**268**	6	1	--	**288**	--	--	--
249	5	3	--	**269**	3	2	--	**289**	--	4	--
250	6	2	--	**270**	7	1	--	**290**	3	2	--
251	8	4	--	**271**	7	3	--	**291**	2	2	--
252	7	1	1	**272**	6	--	--	**292**	5	2	2
253	6	--	--	**273**	7	2	--	**293**	1	4	--
254	6	1	1	**274**	10	--	--	**294**	3	2	--
255	4	2	--	**275**	4	1	--	**295**	3	5	--
256	5	2	--	**276**	7	--	--	**296**	--	2	--
257	7	1	--	**277**	6	2	--	**297**	6	5	--
258	7	1	--	**278**	7	2	--	**298**	--	4	--
259	4	9	--	**279**	9	--	--	**299**	--	3	--
260	6	1	--	**280**	3	5	--	**300**	1	--	--

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

Mülahazat

Mülahazat

Her bir cüz'de ayrı ayrı letafet-i tevâfukiye görünüyor. Ve bazen cüz'lerin başı birbirine bakıyor. Mesela: Beşinci cüz'ün ikinci sahifesi sekiz, altıncı cüz'ün başı yine sekiz, yedinci cüz'ün başı yine sekiz, sekizinci cüz'ün başı yine sekiz. Bazen bir cüz'ün nihayet sahifesi diğer cüz'ün baş sahifelerine bakıyor. Mesela: Onuncu cüz'ün ahir yaprağında bir dokuz var. Onbirinci cüz'ün ikinci sahifesindeki dokuza bakıyor. Ve hâkezâ. Zahiri tevâfuksuz, hakikatda sırlı ve gizli tevâfuku var.

Her bir cüz'ün kendine mahsus bir letafet-i tevâfukiyesi var demiştik. Ezcümle: Onuncu cüz'ün başı, cüz'e muvafık on aded İsm-i Celâl geliyor. İki sahife sonradaki on adede tevâfuk ediyor. O iki on ortasında oniki ile sekiz düşüyor. O da iki on eder. Çünkü: Yaprak yaprağa bakıyor. Sonra ondan bir iner, iki dokuz gelir. Sonra onaltıdan sonra bir altı ile bir on gelir. Çünkü: Bir sahife bir yaprağa bakar. Sonra iki on ortasında bir yedi var. Sonra dokuz ile beşden sonra onbir geliyor.

Berkenar mushafların bazı sahifeleri sık yazılmış, kelimatı çok. Bazı sahifelerin kelimatı az olduğu cihetle; bir sahifede bulunması lazım gelen İsm-i Celâl, diğer sahifeye geçmiş. Onun için deriz ki : Onbirden biri arkasındaki sekiz gelse, dokuz olur. Birer yaprak fasıla ile iki dokuza muvafık olur. Sonra iki sekiz ortasında bir altı bulunuyor.

Hem mesela: Onbirinci cüz'ün başında onbir gelip, cüz'ün adedini haber veriyor. Sonra iki dokuz geliyor. Sonra iki yedi. Sonra latif bir tarzda üç altı, yine üç altı geliyor. Sonra üç, beş geliyor.

Sonra sekiz, sekiz geliyor. Sonra üç, beş geliyor. Sonra İsm-i Rab ile beraber dört. Sonra dört, İsm-i Rab ile olsa beş. Ahirde yine beş.

Hem mesela: Onikinci Cüz'de tevâfuksuz bir tek var. Mesela: İki iki ortasında bir beş. Bazen bir sahife yaprağa baktığı cihetle; iki ile beş yedi, iki iki ortasında bir yedi. Sonra yine iki. Sonra üç, üç, üç. Sonra bir, bir. Sonra iki, iki. Sonra üç ve İsm-i Rab ile yine üç. Sonra iki iki ortasında bir beş geliyor.

İsm-i Celâl'in tevâfukât-ı adediyesi hem muntazamdır. Hem manidardır. Fakat bir parça dikkat ister. Çünkü: Risalelerde görünen tevâfuk gibi daima sahife sahifeye bakmıyor. Bazen sahife mukabiline değil, belki arkasına veya arkasının mukabiline bakar. Bazen bir yaprak atlar. Bazen bir sahife iki sahifenin mecmuuna bakar.

Mesela: Otuzbeşinci sahifede onüç aded Lafza-i Celâl gelir. Arkasında sekiz, sonra beş geliyor. Demek o onüç aded, bu iki rakama birden bakar ki: O da onüç ediyor. Ve hâkezâ. Hem bazen bir sahife iki sahifenin mecmuuna bakmakla beraber aynı sûretde iki aded gelir. Her biri onun bir cüz'ünü gösterir.

Mesela: sûre-i Tevbe'de yüzseksensekizinci sahifede onaltı Lafza-i Celâl geliyor. Arkasında altı geliyor. Altının arkasında on geliyor. Beraber yukarıdan okunsa onaltı olur. tevâfuk eder.

Sûre-i Ahzab'da yine dörtyüzyirmiikinci sahifede onaltı İsm-i Celâl geliyor. Zahiri tevâfuk yok. Halbuki: Bir sahifede daha evvel on geliyor. Ve mukabilinde altı var. Terkib edilse onaltı olur. tevâfuk eder.

Hem bazen İsm-i Rab ile beraber tevâfuk eder. Bazen sahife sahifeye değil, yaprağa bakar. Hem bazen sahife rakamına bakar. Dokuz rakamı çok defa sahife rakamına baktığı için, tevâfuktan çıktığını hissettim.

Elhasıl: Bazı esrar-ı gaybiye için tevâfukât şeklini değiştiriyor. Lafza-i Celâlin en latif cazibedar ve manidar bir tevâfuku şudur ki: Başta Fatiha sahifesiyle beraber yüzellibir sahifede, ellibir defa yedi ile sekiz geliyor.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

Liste: Cüz (16-30)

16.Cüz'				17.Cüz'				18.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
301	--	3	--	321	1	2	1	341	2	--	1
302	--	2	--	322	2	1		342	2	1	--
303	--	8	--	323	--	--	1	343	3	2	--
304	1	8	1	324	--	1	2	344	--	4	--
305	--	3	1	325	1	4	--	345	--	2	--
306	3	2	1	326	2	--	--	346	3	3	--
307	2	3	2	327	--	--	--	347	2	5	--
308	1	3	2	328	--	3	--	348	2	6	--
309	1	4	2	329	1	1	--	349	10	--	1
310	1	--	7	330	--	2	1	350	9	--	--
311	2	1	3	331	3	1	1	351	8	--	--
312	1	1	--	332	10	--	--	352	4	--	--
313	--	5	--	333	7	1	--	353	10	--	--
314	1	2	--	334	3	1	--	354	11	--	--
315	1	3	--	335	11	--	--	355	13	--	--
316	--	3	--	336	7	1	--	356	4	--	--
317	1	1	1	337	5	2	--	357	5	--	--
318	--	1	2	338	14	--	--	358	8	--	1
319	1	4	--	339	8	1	--	359	--	--	--
320	--	6	--	340	8	1	--	360	1	2	--

19.Cüz'				20.Cüz'				21.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
361	--	3	1	**381**	7	--	--	**401**	3	1	--
362	1	--	--	**382**	2	2	--	**402**	6	1	--
363	1	3	--	**383**	3	1	--	**403**	7	--	1
364	--	3	4	**384**	2	2	1	**404**	6	1	--
365	5	3	--	**385**	1	--	--	**405**	1	--	--
366	1	4	2	**386**	--	3	--	**406**	3	--	--
367	--	6	--	**387**	2	2	--	**407**	5	2	--
368	--	4	--	**388**	1	3	--	**408**	3	--	--
369	--	4	--	**389**	--	1	--	**409**	4	--	--
370	5	3	--	**390**	3	2	--	**410**	4	1	1
371	2	4	--	**391**	1	2	--	**411**	6	--	--
372	2	3	--	**392**	3	3	--	**412**	13	--	--
373	2	5	--	**393**	9	--	--	**413**	10	1	--
374	--	3	--	**394**	5	--	--	**414**	2	4	1
375	2	--	--	**395**	7	3	1	**415**	--	4	--
376	3	1	1	**396**	5	1	--	**416**	--	2	--
377	1	1	--	**397**	10	--	--	**417**	11	1	1
378	4	1	1	**398**	3	2	--	**418**	6	--	--
379	3	4	--	**399**	1	--	--	**419**	10	--	--
380	4	--	--	**400**	6	--	--	**420**	10	--	--

22.Cüz'				23.Cüz'				24.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
421	7	--	--	**441**	--	--	--	**461**	10	1	--
422	16	--	--	**442**	2	2	1	**462**	6	--	--
423	6	--	--	**443**	--	1	--	**463**	4	2	--
424	7	--	--	**444**	1	--	--	**464**	8	--	--
425	8	--	--	**445**	2	2	1	**465**	2	3	--
426	10	2	--	**446**	2	1	--	**466**	4	5	1
427	2	2	1	**447**	2	1	--	**467**	6	2	--
428	1	1	--	**448**	3	4	--	**468**	6	--	--
429	1	4	--	**449**	1	2	--	**469**	6	5	--
430	2	3	--	**450**	2	1	--	**470**	5	--	--
431	1	2	--	**451**	4	3	--	**471**	6	1	--
432	2	1	--	**452**	1	2	1	**472**	3	1	--
433	6	1	1	**453**	2	1	--	**473**	9	7	--
434	9	--	--	**454**	--	3	--	**474**	4	--	--
435	5	2	--	**455**	--	1	--	**475**	6	--	--
436	5	--	--	**456**	1	3	--	**476**	1	1	2
437	4	2	--	**457**	9	--	1	**477**	3	1	--
438	6	1	--	**458**	4	5	--	**478**	3	2	--
439	3	--	2	**459**	8	2	--	**479**	4	2	--
440	--	3	2	**460**	9	3	--	**480**	--	3	--

25.Cüz'				26.Cüz'				27.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
481	1	3	--	**501**	6	3	1	**521**	2	2	--
482	8	2	1	**502**	4	1	--	**522**	2	1	1
483	4	3	--	**503**	2	1	--	**523**	1	3	--
484	4	2	--	**504**	4	1	--	**524**	2	3	--
485	7	--	--	**505**	3	1	--	**525**	4	2	1
486	3	2	--	**506**	9	2	1	**526**	1	3	--
487	5	1	--	**507**	4	2	--	**527**	3	2	1
488	3	--	1	**508**	6	--	--	**528**	--	1	--
489	--	2	3	**509**	9	--	--	**529**	--	--	--
490	--	2	1	**510**	11	--	1	**530**	1	2	2
491	--	2	2	**511**	10	--	--	**531**	--	14	--
492	--	1	--	**512**	9	--	--	**532**	--	14	--
493	2	2	--	**513**	7 (1)	--	1	**533**	1	6	1
494	1	4	1	**514**	9	--	--	**534**	--	--	--
495	2	5	1	**515**	8	--	--	**535**	--	1	--
496	1	3	--	**516**	14	--	--	**536**	2	2	1
497	1	1	--	**517**	1	--	1	**537**	10	1	--
498	8	1	1	**518**	1	1	1	**538**	5	--	--
499	4	2	--	**519**	1	1	1	**539**	8	2	--
500	5	1	--	**520**	--	3	--	**540**	8	--	--

28.Cüz'				29.Cüz'				30.Cüz'			
Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded	Sahife No	Allah Aded	Rab Aded	Rahman Aded
541	13	--	1	**561**	2	2	2	**581**	1	--	1
542	10	--	--	**562**	1	--	2	**582**	1	3	3
543	13	--	--	**563**	2	2	2	**583**	1	4	--
544	10	--	1	**564**	--	5	--	**584**	1	--	1
545	13	--	--	**565**	1	3	1	**585**	1	--	1
546	3	3	--	**566**	1	2	--	**586**	3	2	1
547	9 (1)	--	1	**567**	2	2	1	**587**	1	2	1
548	6 (2)	4	1	**568**	--	2	--	**588**	1	3	1
549	12	--	--	**569**	3	3	1	**589**	4	1	1
550	11	--	1	**570**	5	3	--	**590**	2	1	1
551	11	--	--	**571**	5	4	1	**591**	3	2	2
552	8	--	1	**572**	6	4	--	**592**	2	3	1
553	11	--	1	**573**	1	3	1	**593**	1	5	1
554	9 (3)	1	--	**574**	8	3	1	**594**	3	1	1
555	10 (4)	1	1	**575**	2	1	--	**595**	2	2	2
556	11	--	--	**576**	2	1	1	**596**	2	3	2
557	14	1	1	**577**	1	2	1	**597**	3	3	1
558	12 (5)	1	--	**578**	3	4	--	**598**	5	3	2
559	9 (6)	1	1	**579**	3	1	1	**599**	2	3	2
560	5 (7)	4	--	**580**	--	--	--	**600**	2	--	2
								601	4	1	3
								602	3	2	3
								603	5	1	3
								604	5	2	3

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

Mülahazat

Mülahazat

İsm-i Celâl ve ism-i Rab tevâfukâtı yalnız bir cihetle değil, belki müteaddid vücuhu vardır. Hem tevâfukât içinde latif nükteler var.

Ezcümle: Yirmi sekizinci Cüz'de İsmullah beş defa onbir, beş defa on, beş defa onüç geliyor. Beş defa onüç altmışbeş olup ism-i هُوَ olmakla beraber, sırr-ı tevâfukda ve bilhassa إِنَّا أَعْطَيْنَا sırrında onbeş defa onüç adedi o sırrın keşfine medar olduğu gibi, İsm-i Celâlin Kur'an'daki sırr-ı tevâfukuna bir basamak ve bir mukaddeme olan Onuncu Söz'deki Elif tevâfukâtının medarı olan (dört, beş, üç, altı) adedleri her biri o risalenin mecmuunda onüç defa gelmesi bu tevâfuka manidar bir letafet daha katarlar. **(Haşiye)**

Hem ezcümle: Dördüncü Cüz' başında üç (9) tevâfuk edip, sonra iki beş ortasında bir (10), iki beş ortasında bir (9), onbir, oniki, ve onüç, iki defa dokuz yine bir yedi dört, dört dokuz, dört, dört, beş, altı ki: lafz-ı هُوَ yi teşkil ediyor. Edna bir dikkatle bu cüz'deki Lafz-ı Celâl ne kadar muntazam bir vaziyet aldığı görülür.

Üçüncü Cüz' başında üç defa (8), bir defa (8), sonra iki defa (6), bir defa (7), bir defa (6), yine iki (7), iki defa (6), yine iki defa (7), oniki, onbir **(1)**, onüç **(1)**, üç defa (8) **(1)**, bir (7) ve bir (6) **(1)**. İşte bu cüz'de tevâfuk gayet muntazamdır. İki muvafık ortasında bir sahife ya iki sahife fasıla olsa zarar vermez.

Ezcümle cüz'-ü evvelde birinci sahife pek kısa olduğundan ondaki bir İsm-i Celâl ikinci sahifeye zammı münasib bulunmakla altı,

veyahut beş, altı ve beş, adeta iki هُوَ lafzını gösteriyor. Sonra iki sıfırdan sonra Rab ismi zamm edilse yine iki defa dört, sonra yedi ile altı ve iki ile altı yine yedi ve dört geliyor. Ortada iki kalmak üzere her iki tarafında dört, yedi altı gelmekle daha latif oluyor. Sonra sekiz ile yedi, üç üç ve yine sekiz geliyor. Şu birinci cüz'deki İsm-i Rab nadir gelmiş. Fakat gelen miktar gayet latif bir tevâfuktadır.

Mesela: Başta dört defa bir; sonra dört defa iki ve bir defa beş tekerrür vardır.

Hem mesela: İkinci cüz'de İsm-i Rab, İsm-i Celâl ile beraber üç defa altı geliyor. Sonra iki defa sekiz, sonra iki defa yedi, ortasında iki üç, sonra üç dokuz, ortasında bir on, ve iki dokuz ortasında bir yedi, dokuz ile sekiz arasında sırlı adedi olan onüç. Sonra bir defa beş ve iki misli olan on, ve o iki on ortasında bir sekiz geliyor.

Şu halde mukaddemede beyan ettiğimiz gibi; bir iki sahife, bazen iki muvafık ortasına girebilir. Bu kaideye binaen bu ikinci cüz'de tevâfuksuz yalnız onüç adedi kalır. Zaten onun sırrı ona kafidir. tevâfuk yerini tutuyor.

En âhirki cüz' olan otuzuncu cüz'deki İsm-i Rab, gayet latif bir tarzda tevâfuk ediyor. Mesela: İki defa üç, iki defa iki, bir üç, iki defa bir, yine bir defa iki ve üç ve bir defa beşden sonra bir ve iki, ve dört defa üç, sonra bir ve iki. Yine o cüz'de İsm-i Celâl adedleri bütün tevâfukda yalnız bir defa üç zahiri tevâfuksuz görünüyor. Başta dört defa bir, ahirde ism-i Rab zammiyle dört defa beş geliyor.

Haşiye: Onuncu Söz'ün Elif tevâfukâtiyle onsekizinci cüz'ün Lafzullâh tevâfukâtına zarif bir tevâfuku şudur ki: Onuncu Söz'ün beş adedi onüç defa tekerrür edip, altmışbeş هُوَ olur. Onsekizinci Cüz'de Lafzullâh onüç adedi beş defa tekerrür ettiğinden altmışbeş olup لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ 'dır.

(1): Lafz-ı Rab ile beraber.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 2.Parça

1.Cüz'			2.Cüz'			3.Cüz'		
Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah
4	5	5	**25**	7	7	**46**	7	7
8	4	4 (1)	**30**	6	6	**49**	9	9 (2)
10	7	7				**51**	7	7
14	8	8				**52**	7	7
15	4	4						
17	7	7						
4.Cüz'			**5.Cüz'**			**6.Cüz'**		
Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah
61	9	9	**84**	7	7	**117**	7	7
68	5	5	**87**	6	6			
76	6	6						
8.Cüz'			**11.Cüz'**			**13.Cüz'**		
Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah
146	4	4	**207**	6	6	**242**	6	6
158	6	6	**209**	6	6	**245**	9	9
			214	8	8	**254**	6	6
17.Cüz'			**18.Cüz'**			**22.Cüz'**		
Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah
332	10	10	**349**	10	10	**425**	8	8
339	8	8	**352**	4	4	**438**	6	6
26.Cüz'			**28.Cüz'**					
Sahife	Ayet	Allah	Sahife	Ayet	Allah			
509	9	9	**555**	10	10			
			560	5	5			

1: Lafz-ı Rab ile beraber

2: Besmelesiz, Lafz-Rab ile beraber.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 3.Parça

Yedinci Remzin Üçüncü Parçası

İki küçük kısımdır

•1.Kısım
•2.Kısım

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 3.Parça : 1.Kısım

Birinci Kısım

Matbu' Onuncu Söz'ün latif tevâfukât-ı harfiyesindendir ki: Ekseriyet-i mutlaka ile ya üç Elif dir ki Lafzullâh olur. Veya beş, altı ile tevâfuk ediyor ki: Lafz-ı هُوَ olur. Hem otuzbeşinci sahifede Beşinci Hakikat'da iki beş, üç beşte tevâfuk ediyor . Hem başta cild olan ikinci sahife ile beraber altmışbeş oluyor . Yine lafz-ı هُوَ oluyor. sûre-i Kevser'in hûrûfâtı gibi;hem sûre-i Kevser'in hûrûfâtına tevâfuk ediyor, hem en ahirki iki beyaz sahifeyi saymak cihetiyle altmışyedi olup baştaki ayetin melfuz altmışyedi hurufuna tevâfuk ediyor.

Eğer ayette Medde sayılmazsa beyaz sahifeye lüzum olmadığı gibi beyaz satırlara da lüzum kalmaz. Tam tamına sahife yirmiiki satır yazılı olmak üzere âyâtın hûrûfât-ı melfuzesine tevâfuk eder. Yalnız onüç satır beyaz dahil olacak. Onüç aded tekrar kendi sırrını gösterdi.

Eğer Medde Lafzullâh'ın Meddesinden başka sayılmazsa ve Şedde sayılsa tam tamına kitabın ahirki altmışüç sahifesine tevâfuk ediyor. Eğer Şedde ve Medde sayılmazsa Hemze-i Vasl sayılsa tam tamına altmışüç sahifesine tevâfuk ediyor. Hem sahifenin satırları yirmiiki olmak itibariyle yarısından ziyade yazılı bulunan sahifelerin hakiki ve itibari satırlarını bu baştaki ismin iki satırlarına ilavesiyle binüçyüzkırkikide (1342) mebde-i te'lifine ve inkar-ı haşre emare olan ladini siyasetinin ilanı ve latini hurufunun resmen kabulü tarihine bir tek fark ve bir ق ile الاخرةٌ حقٌّ makam-ı ebcedisiyle hatta

şu risalenin sırf hakiki satırlarına başta el yazısı ile yazılan isim ve tenbihe ait yedi satır ilavesiyle müellifin veladet tarihine tevâfuk ediyor.

Hem Onuncu Söz'ün latif tevâfukât-ı Elifiyesindendir ki: Beş rakamı risalenin mecmuunda onüç defa olmakla altmışbeş olup yine lafz-ı هُوَ teşkil etmekle beraber, bir sûre-i ahiret olan Kevser'in hûrûfâtına tevâfuk ediyor. Hem risaledeki altı rakamı onüç defa olduğundan, bu beş ile altı onüçte tevâfuk ediyor.

Bu iki mütevafıklar risaledeki üçlerin Onuncu, İkinci, Üçüncü sûret ve Hakikat kelimelerindeki Elif sayılmazsa en baştaki iki sahifenin iki üçleri ikişere iner. Yine onüç defa olup o iki mütevafıkla o iki adede tevâfuk ediyor. Bu üç mütevafık o mezkur Elifler sayılsa dört rakamı da mecmu' risalede onüç defa olup, bu üç mütevafık o dört rakam ile onüçde yine tevâfuk ediyor.

Elhasıl: Beşler onüç, altışar yine onüç, üçer yine onüç, dörder onüç, bu muzaaf tevâfukları tesadüf zannedenler, zannederiz ki: İnsan sûretinde kör bir şey olmalı ki: Kör tesadüfe bu hikmetli işi havale ediyor.

Bu mübarek beş ile altı mukaddes هُوَ lafzının harfleridir. Ve o kudsiyetten aldıkları feyz ile İşarat-ül İ'caz'da yine harikulade vaziyetler gösterdiler. Ve bu risalede beşlerin Elifleri altmışbeş olmakla; sûre-i Kevser'in Besmele ile beraber aded-i hurufuna tevâfuk ile Kevser gibi هُوَ olur. Altının Elifleri yetmişsekizdir. iki altı tevâfuka girmemiş. Bir altı, onüçüncü sahifede Onuncu sûret Elifi sayılsa yedi olur.

Demek gayr-i mütevafıkın sükutu ile beraber altı yediye çıkmakla Elifleri altmışyedi olup sûre-i İhlas'ın Besmele ile hûrûfâtına tevâfuk ediyor. Aynı sûre-i İhlas gibi Lafzullâh makam-ı ebcedi cihetiyle tevâfuk ediyor.

Demek nasıl ki: sûre-i ihlas لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ dir. Lafzullâh'ı gösterir. sûre-i İhlas gibi altı cümlesine tevâfuk eden altının Elifleri

لاَ إِلٰهَ إِلاّ هُوَ diye Allah'a işaret eder. Hem nasıl ki: sûre-i Kevser لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ der, هُوَ 'yi gösterir. Öyle de beşin Elifleri dahi لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ der, هُوَ 'yi gösterir.

Hatime

Kanaatimiz geldi ki: Ehl-i İlhadın haşr-i cismaniyi resmen inkar etmek istedikleri hengamda iktidar ve ihtiyarımızın haricinde Onuncu Söz yazdırıldı. Şimdi mürur-u zamanla her vakit mütalaası lazım gelen Onuncu Söz'e bir lakaytlık gelmekle beraber, haşr-i cismaniyeye bir şiddetli taarruza maruz bulunduğunu ima edip bizi ikaz eden şiddetli bir sûrette İnayet-i İlahiye nazar-ı dikkati Onuncu Söz'e bu garip tevâfukâtla tekrar celbetti.

Bu risalede tevâfuka medar olan bu beş, altı, dört, üç rakamlarının her birinin yekunu onüçde tevâfuk etmeleri Onuncu Söz'ün onüçüncü sahifesine bilhassa nazar-i dikkati celb ettiriyor.

O dört ile beş: dokuz, üç ile altı: dokuz olmakla yine Dokuzuncu Hakikat'a nazar-ı dikkati celb ettiriyor. Evet onüçüncü sahifedeki Onuncu sûret; temsil ettiği Dokuzuncu Hakikat, Onuncu Söz'ün en kuvvetli en parlak en mülzim bürhânlarından olduğundan ihvanıma bu hakikati ezber edinceye kadar mütalaa etmelerini tavsiye ediyorum.

Şu risalenin medar-ı tevâfuku olan üç, altı, beş, dört rakamlarının her birinin yekunu onüç olması; bir sûre-i ahiret olan sûre-i Kevser'in sırrına dair Altıncı Remiz'de onbeş defa tekrar eden onüç adedine tevâfuk etmesi bir işarettir ki: Haşir Risalesi sûre-i Kevser'e tam bakar. Ve oradan emir alır.

Ahirdeki dört, altı, üç, beş; şu rakamların tevâfuksuz gelmelerinin sebebi bu rakamlar ahirde her biri onüç olduğunu göstermek için bilmecburiye birer birer kendi mütevafıkıyla değil, belki onüçdeki arkadaşları ile birleşmeye mecbur oldular.

Hem altı ile arkasındaki üç, kitabın hatimesindeki altmışüç rakamına tevâfuk etmek için tevâfuktan çıkmışlar. Kitabın başında en

evvel dört rakamı dördüncü sahifede geldiği için, ahirde en evvel o imza ediyor.

Beş, öteki arkadaşlarından sonra işe giriştiği için o arkadaşlarından sonra onüç senedini imza ediyor.

Bu risalede Elif tevâfukâtı bir kısım risalelerimizde asarı görünen geniş bir sırdan ileri geldiğine kuvvetli bir delil, İşarat-ül İ'caz'da acib ve garip tevâfukât-ı harfiye ve elifiyesidir. Ve pek zahir bir burhanı dahi Yirmisekizinci Mektub'un İnâyât-ı Seb'asında, yirmisekiz Elif fasılasız gelmesi ve o Mektub'un numara ve ism-i adedini göstermesi ve iki sahifenin birinci satırı müstesna olup bütün satırları başında Elif olarak birbirine muvafık olmasıdır.

Nasıl ki risalelerde kelime tevâfukâtı, Kur'an'ı Mu'ciz-ül Beyanın Lafza-i Celâl tevâfukâtına bir basamakdı. Ve Lafz-ı Kur'an ve Lafz-ı Resûl-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam o sırrın anahtarları oldular. Öyle de İşarat-ül İ'caz'daki tevâfukât-ı harfıye maksud-ı bilzat değildi. Belki sûre-i إِنَّا أَعْطَيْنَا sırrına bir basamaktı.

Şimdi bu Onuncu Söz tevâfukâtı dahi sûre-i إِذَا جَاء نَصْرُ اللَّهِ sırrına yetişmek için bir basamaktı. Fakat o basamak fikirlerde tam yerleşmediği için o sır da açılmadı. Yalnız göründü ve derakab kapandı.

Demek o iki risalenin tevâfukât-ı harfiyesine ciddi ehemmiyet, o iki sûre-i kudsiyenin sırlarının ehemmiyetinden gelmişdir. Ben de şimdi bu hikmeti anladım. Ve ehemmiyetsiz zannettiğim münasebat-ı tevâfukiye ehemmiyetli olabilirler. Çünkü: Gayet mühim sırlara hizmet ederler.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 7.Remiz : 3.Parça : 2.Kısım

İkinci Kısım

Aziz Sıddık hakikatli ahiret kardeşim ve ciddi ve kuvvetli arkadaşım.

Yeni yazdığımız Kur'an-ı Hakim'in baş haşiyelerinde âyât-ı Kur'aniyenin adedi altıbinaltıyüzaltmışaltı (6666) olmakla envar-ı Kur'aniye ve Hakikat-ı Furkaniye eyyam-ı Şer'iyye ile altıbinaltıyüzaltmışaltı sene kadar küre-i arzda hükmü cereyan edeceğine işaret ettiğine dair sualinize, o vakit zihnim başka yere müteveccih olduğu için izahlı cevap veremedim. Sonra bana ihtar edildi ki: Asım'ın suali ehemmiyetlidir, cevap ver . Ben de o ihtara binaen üç esasla bir parça izah edeceğim.

Birinci Esas: Nasılki Nur-u Muhammedi ve Hakikat-ı Ahmediye Aleyhissalatü Vesselam Divan-ı Nübüvvet'in hem Fatihası hem hatimesidir. Bütün Enbiya (A.S.) onun asli nurundan istifade etmeleri ve hakikat-ı diniyenin neşrinde onun muinleri vekilleri hükmünde oldukları, Nur-u Ahmedi Aleyhissalatü Vesselam cebhe-i Adem'den ta Zat-ı Mübarekine müteselsilen tezahür edip neşr-i nur ederek intikal ede ede, ta zuhur-u etemle kendinde cilveger olmuşdur.

Hem mahiyet-i kudsiye-i Ahmediye Aleyhissalatü Vesselam Risale-i Mi'rac'da kafi bir sûrette isbat edildiği gibi; şu şecere-i kâinatın hem çekirdek-i aslisi, hem en ahir ve en mükemmel meyvesi olmuş. Öyle de Hakikat-ı Kur'aniye zaman-ı Adem'den şimdiye kadar Hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalatü Vesselam ile beraber müteselsilen Enbiyaların suhuf ve kütüblerinde nurlarını neşr ederek,

gele gele ta nüsha-i kübrası ve mazhar-ı etemmi olan Kur'an-ı Azimüşşan sûretinde cilveger olmuştur.

Ve bütün Enbiyanın usul-u dinleri ve esas-ı şeriatları ve hülasa-i kitabları Kur'an'da bulunduğuna ehl-i tahkik ve ehl-i hakikat ittifak etmişler. Bu sırra binaen fetret-i mutlakanın zamanı ihraç edildikten sonra, rivayet-i meşhure ile, zaman-ı Adem'den kıyamete kadar eyyam-ı şer'iyye ile tabir edilen yedibin seneden fetret-i mutlakanın zamanı tarh edildikten sonra altıbinaltıyüzaltmışaltı sene kadar Din-i İslam'ın sırrını neşr eden Hakikat-i Kur'aniye küre-i arzda ayrı ayrı perde altında neşr-i envar edeceğine âyâtın adedi işaret ediyor demektir.

İkinci Esas: Malumdur ki: Küre-i arzın mihveri üstündeki hareketiyle gece gündüzler ve medar-ı senevisi üstündeki hareketiyle seneler hasıl oluyor. Güneşle beraber her bir seyyarenin, belki Sevabit'in ve Şems-üş Şumusun dahi her birinin mihveri üstünde eyyam-ı mahsuselerini gösteren bir hareketi ve medarı üzerinde deveranı dahi bir nevi seneleri gösteriyor.

Halık-ı Arz ve Semavatın Hitabat-ı Ezeliyesinde o eyyam ve seneleri dahi irae ettiğine delili şudur ki: Furkan-ı Hakim'de

ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ اَلْفَ سَنَةٍ مِمَّاَ تَعُدُّونَ [1]

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ [2]

gibi âyetler isbat ediyorlar.

Evet kış günlerinde ve şimal taraflarında gurub ve tulu' mabeyninde dört saatlik gününden ve bu iklimde kışda sekiz dokuz saatlikten ibaret olan eyyamlardan tut, ta güneşin mihveri üstünde bir aya yakın mahsus gününden tut, ta Kozmoğrafyanın rivayetine göre رَبُّ الشِّعْرٰى [3] tabiriyle Kur'an'da namı ilan edilen ve

şemsimizden büyük الشِّعْرٰى namındaki diğer bir şemsin, belki bin seneden ibaret olan gününden dahi tut git, ta Şems-üş Şümusun mihveri üstündeki ellibin seneden ibaret bir tek yevmine kadar eyyam-ı Rabbaniye var.

İşte semavat ve arzın Rabbi o Şems-üş Şümusun ve الشِّعْرٰى nın Halık'ı hitab ettiği vakit, o semavat ve arzın ecramına ve alemlerine bakan kudsi kelamında o eyyamları zikr eder. Ve zikr etmesi gayet yerindedir.

Madem eyyamın, lisan-ı Şer'i de böyle ıtlakatı vardır. İlm-i tabakat-ul arz ve coğrafya ve tarih-i beşeriyet ulemasınca nev-i beşerin yedibin sene değil, belki yüzbinler sene geçirdiğini teslim de etsek; *"Ademden kıyamete kadar ömr-ü beşer yedibin senedir"* olan rivayet-i meşhurenin sıhhatine, ve beyan ettiğimiz altıbinaltıyüzaltmışaltı (6666) sene Nur-u Kur'an hükümferma olduğuna münafi olamaz ve cerh edemez. Çünkü: Eyyam-ı şer'iyyenin dört saatden elli bin seneye kadar hükmü ve şümulü var. Fakat nefs-ül emirdeki eyyamın hakikati o rivayet-i meşhurede hangisi olduğu şimdilik bu dakikada kalbime inkişaf ettirilmedi. Demek o sırrın inkişafı münasib değil.

Üçüncü Esas: [4] لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ Şu mes'elede şimdilik delilini gösteremeyeceğim bir müddeayı beyan ediyorum. Şöyle ki:

Şu dünyamızın bir ömrü ve şu dünyadaki küre-i arzın dahi ondan kısa diğer bir ömrü ve küre-i arzda yaşayan nev-i insanın daha kısa bir ömrü vardır. Bu birbiri içinde üç nev'i mahlukatın ömürleri; saatin içindeki dakika, saniye, saatleri sayan çarkların nisbeti gibidir.

Nev-i insanın ömrü, küre-i arzın iki hareketiyle hasıl olan malum eyyam ile olduğu gibi; zihâyâtın vücuduna mazhar olduğu zamanından itibaren küre-i arzın ömrü ise, merkez-i irtibatı olan şemsin hareket-i mihveriyesiyle hasıl olan eyyam ile olması Hikmet-i Rabbaniyeden uzak değildir.

Şu halde nev-i insanın ömrü yedibin sene eyyam-ı malume-i arziye ile olsa, küre-i arzın hâyâtına menşe' olduğu zamandan harabiyetine kadar eyyam-ı şemsiye ile ikiyüzbin seneyi geçer. Ve alem-i bekadan ayrılıp küremize bakan Şems-üş Şumusun işarat-i Kur'aniye ile her günü ellibin senelik olmasına binaen, yedibin sene o eyyam ile, yüzyirmialtı milyar sene yaşarlar. **(Haşiye)**

Demek eyyam-ı şer'iyye tabir ettiğimiz eyyam-ı Kur'aniyede bunlar dahil olabilir. Semavat ve arzın Halıkı semavat ve arza bakan bir kelamıyla semavat ve arzın sebeb-i hilkati ve çekirdek-i aslisi ve en mükemmel ahir meyvesi olan Habib-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam'a karşı hitabında o eyyamları istimal etmek Kur'an'ın ulviyetine ve muhatabının kemaline yakışır. Ve ayn-ı belâgattır.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ ﴿5﴾
وَاللهُ اَعْلَمُ بِاَسْرَارِ كِتَابِهِ ﴿6﴾
رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

Haşiye: Bu hesab, Şamlı Hafız, Kuleönünde Mustafa ve arkadaşı Hafız Mustafa'nın şehadetiyle bir dakika zarfında ezber yazılmıştır. Sene üçyüzaltmış gün hesabına göredir. Kusur var ise, bakılmamak gerektir.

1.)Sonra ruh ve melek, sizin gününüzle bin sene kadar uzun olan bir günde Ona yükselir. (Secde Sûresi, 32:5)
2.)Melekler ve Cebrâil, elli bin sene uzunluğunda olan bir günde Ona yükselirler. (Meâric Sûresi, 70:4)
3.)Şi'ra (Sirius) yıldızının rabbi.
4.)Gaybı ancak Allah bilir.
5.)İlim ancak Allah katındadır.
6.)Kendi kitabının sırlarını en iyi Allah bilir.
7.)Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme. (Bakara Sûresi, 2:286)

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 8.Remiz

8.Remiz

Sekizinci Remiz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kur'an-ı mu'ciz-ül Beyanın âyâtında ve kelimatında ve ma'anisinde ve nazmında müteaddid vücuh-i i'câziye ve esrar-ı kudsiye bulunduğu gibi hûrûfâtında dahi çok lemaat-ı i'câziye bulunur. Hatta hurufunun vaziyetlerinde çok işarat-ı aliye var. Hatta tekrar adedlerinin tevâfuklarında çok münasebat-ı latife var.

İşte o denizden bir katre hükmünde medar-ı bahsimiz olan tevâfukât mes'elesine münasebeti bulunan huruf-u Kur'aniyenin tevâfukât-ı adediyesinden bir iki cüz'i misali numune için göstereceğiz. Yani âyât ve kelimat ve hakaik ve nazmda bulunan esrardan değil, belki yalnız hûrûfâtın vaziyetlerinde ve o vaziyetinin vücuh-u kesiresinden yalnız tekrar eden hûrûfâtın adedlerinin tevâfukâtından çıkan münasebat-ı adediyeye dair ve bunun dahi vücuh-u kesiresinden yalnız mecmu' Kur'an'da yirmidokuz huruf-u hecaiyenin yekun adedlerindeki manidar bir kısım tevâfukâtına Yedinci Remz'de işaret edildi.

Sekizinci Remiz'de bir numune için dört kısa sûre olan, sûre-i ihlas, Muavvizeteyn ve Fatiha'nın hûrûfâtının mes'elemiz olan tevâfukâta temas eden cihetine kısmen işaret edeceğiz. Kur'an'ı Muciz-ül Beyanın sûrelerinde bulunan bin letafetinden bir letafeti numune olarak şudur ki:

•İhlas Suresi
•Felak Suresi

- Nas Suresi
- Fatiha Suresi

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 8.Remiz : İhlas Suresi

Sûre-i İhlas

ا beş, و beş, د beş olarak birbirine tevâfuku ve Lafzullâh'ın beş harfine muvafakati ve ه dört, م dört, ن dört, Tenvin dahi ن olarak birbirine tevâfuku ve sûrenin dört ayetine muvafakati, hem üç ل in oniki adedine mutabakatı ve Sakin Elif iki ve ك iki ve ح iki olarak birbirine muvafakati ve iki defa Lafz-ı الله ve iki kere اَحَدٌ adedine tevâfuku, elbette sûre-i İhlas'ın kudsi ve nurani harflerinin intizamına bir letafet daha katarlar.

Sûre-i İhlas'da بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ makam-ı ebcedisi binyüzseksenüçtür.(1183) Eğer şeddeli iki ر her biri iki ر sayılsa ve sakit hemzeler sayılmazsa, eğer bir ل bir ر olsa; (783) yediyüzseksenüç olur. Birinci hesabta sûre-i İhlas'ın adedine (1003) binüçde muvafıktır. Bu iki muvafık bin Besmele İsm-i Azam hükmünü verdiğine ima ve sûre-i İhlas'ın hatme-i hassesi olan bin adedine işaret ve bin Esma-i İlahiyeye telvih ve bin İhlas-ı Şerif de İsm-i A'zam hasiyetini verdiğine remz eder. Hatta çoklar aynı İsm-i A'zam demişler. Yani İsm-i A'zam'ın mufassal bir sûretidir.

Üç aded ise; Hadisin rivayetiyle üç İhlas bir hatme-i Kur'aniye hükmünde olduğuna binaen ekser umur-u mübarekede sûre-i ihlas'ın

üç defa tekrar edilmesini ima etmekten hali değildir. Şu sûre-i İhlas'ın binüç adedi üç defa tekerrür sırrıyle üçbindokuz olmakla, muhakkikince Kur'an'ın esrarına cami' olan sûre-i Kevser'in üçbin adedine tevâfuk etmesiyle mühim sırları ihtâr eder.

Sûre-i İhlas'ın en latif bir nükte-i tevâfukiyesi şudur ki: Kur'anın üç esasından en mühim esası olan Tevhid'i ilan hususunda en cami' bir tarzda olduğuna imaen Besmele ile sûre-i İhlas'ın aded-i hurufu olan (67) altmışyedi, Lafzullâh'ın (67) altmışyedi aded-i ebcedisine tevâfuk etmekle beraber; Lafzullâh'da Sakin Elif كُفُوًا de Tenvin sayılmazsa; her biri (66) altmışaltı olup âyât-ı Kur'aniyenin dört mertebe altı adedlerine, iki mertebe ile tevâfuk etmek ile sûre-i İhlas'ın cami'iyeti ve Lafzullâh'ın ism-i cami' ve İsm-i Azam olduğunu imadan hali değildir.

Sûre-i İhlas altı cümle olup üçü müsbet, üçü menfidir. Lema'at'ta beyan edildiği gibi, altı mertebe-i tevhidi isbat ve altı enva-ı şirki nefy etmekle beraber; î'caz-ı Kur'an risalesi'nin Birinci Şu'lesinin Birinci Şua'ında beyan edildiği üzere, bu altı cümle her biri umumuna hem delil hem netice olduğundan sûre-i İhlas'da tevhide dair berahin-i silsilesi ile müdellel otuz sûre-i İhlas kadar içinde otuz emsali münderiç olduğuna binaen, sûre-i İhlas ne kadar safı ve halis bir bahr-i tevhid olduğunu ima eder.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 8.Remiz : Felak Suresi

Felak Suresi

Sûre-i Felak

ا altı, ق altı, ل altı olarak birbirine tevâfuku ve Besmele ile altı aded âyetlerine muvafakati س üç, د üç, ف üç birbirine tevâfuku ve evvelki üçler ile nısfiyet cihetinde muvafakati ve birbirine merbut şu üç sûrenin adedine mutabakatı ve م beş olup beş ayetine muvafakati şu sûrenin Celâlli hûrûfâtına bir cemal daha katarlar.

Sûre-i Felak aded-i hûrûfâtı (99) doksandokuz olmakla; doksandokuz Esma-i Hüsna'nın adedine tevâfuk sırrıyle bütün Esma-i Hüsna ile bir istiaze-i cami'a hükmünde olduğuna ima eder. El Felak'ın hûrûfâtı ebcedi makamı olan onbinikiyüz küsur olmakla; Fatiha-i Şerife'nin dahi hûrûfâtının ebcedi makamı olan (10212) onbinikiyüzoniki adedine tevâfuk etmesiyle, her bir sûre umum sûreler ile münasebetdar olduğuna ima ediyor.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 8.Remiz : Nas Suresi

Sûre-i Nâs

Harflerinin birer aded fark ile muntazaman birden onikiye kadar terakki etmesi, mesela: ق bir, ه iki, خ üç, ى dört, ر beş, **(Haşiye-1)** Besmele'deki م 'ler beraber altı ayetin adedine muvafık olarak م altı, و yedi, Sakin Elif sekiz, ن dokuz, **(Haşiye-2)** س on ا onbir ل oniki **(Haşiye-3)** gelmesi ve sûre-i İhlas'ın oniki ل ına muvafakati ateşin hûrûfâtına bir ışık daha katarlar.

Kur'anın ahirki sûresi olan sûre-i Nas'ın aded-i hûrûfâtı (104) yüzdört olmakla; yüzdört suhuf ve Kütüb-i Enbiya'nın adedine tevâfuk etmekle Kur'an-ı Hakim, umum Suhuf-i Enbiya'nın esaslarını cami' olduğuna gizli bir imadır. Ebced hesabiyle, şu sûrenin aded-i hûrûfâtı beşbinbeşyüzelliden bir noksandır. Bu aded sûre-i Felak ile Fatiha'nın nısfı olmakla beraber, ima ettiği sırları şimdilik izah edemiyoruz.

Haşiye-1: شَرِّ deki ر bir olmak cihetiyledir.

Haşiye-2: اَلْخَنَّاسِ deki ن bir sayılsa, اَلْجِنَّةِ deki iki sayılsa dokuz olur. Yoksa Sakin Elif gibi sekiz veya س gibi on olur.

Haşiye-3: اَلَّذى de ل bir sayılsa onikidir iki sayılsa onüç olur.

Rumuzat-ı Semaniye : 5.Parça : 8.Remiz : Fatiha Suresi

Fatiha Suresi

Fatiha-i Şerife

Hûrûfâtının ebcedi hesabı olan (12212) onikibinikiyüzoniki adedi ise mecmu' Kur'an'da hem ب , hem ت onbirbin adedlerine tevâfuk etmesiyle beraber, başka sırları gösteren küsurattan sarf-ı nazar edilmiştir. Fatiha'nın onbin huruf-u adedini, yedi aded ayetine darb etmesi ile mecmu kelimat-ı Kur'aniye adedi olan yetmişbine muvafık gelmesiyle ehl-i hakikat indinde muhakkak ve hadisçe musaddak olan Fatiha Kur'an kadardır. Ve Kur'an Fatiha'da munderiçtir. Ve bu indirac sırrına binaen Fatiha tenzilde سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ namıyla teşhir edilmiş diye olan meşhur hükmün isbatını ima ve ihtar eder.

Suver-i Kur'aniyenin başlarında olan mukattaat huruf gayet manidar ve esrarlı bir şifre-i İlahi olduğu gibi, Fatiha hûrûfâtı belki Kuranın umum hûrûfâtı dahi kudsi ve ayrı ayrı mütenevvi binler İlahi şifreler olduğunu Yedinci, Sekizinci Remiz'lerde işaret edilen sırlar ve tevâfuklar te'yid ediyorlar.

Fatiha-i Şerife'nin hûrûfâtı (130) yüzotuz **(Haşiye-1)** ve kelimatı bir hesab ile otuzaltı ve bir vecihle otuz olarak otuz cüz'ü Kur'an'a fihriste **(Haşiye-2)** cihetiyle Kur'an Fatiha'da bulunduğuna ima eder.

Besmele Şafi'i mezhebince her sûrenin bir ayeti olduğu gibi, Fatiha'nın da bir ayetidir. Hanefice, Besmele Fatiha'nın cüz'ü değil. Bahsimizde iki mezhebe riayet edeceğiz.

Harflerin adedi budur. Besmele ile: Hemze denilen müteharrik Elif onsekizdir. Sakin Elif onüçdür. ل yirmiüçdür. م onbeşdir. ر sekizdir. ع altıdır, ن onbir, ى onaltı, ه beş,ب beş, ح beş, د dört, و dört, ت üç, ك üç, س üç, ص iki, ض iki, ط iki, غ iki, ق bir, ذ bir, Besmelesiz Fatiha'da: Hemze denilen Elif ondört, Sakin Elif onbirdir. ل ondokuz, م oniki, ن on, ر altı, ع altı, ى onbeş, ه dört, ب dört, د dört, و dört, ح üç, ك üç, ت üç, س iki, ص iki, ض iki, ط iki, غ iki, ق bir, ذ birdir.

Fatiha'da Besmele ile Hemze olan Elif onsekiz olup, onsekizbin alemin adedine tevâfuk işaretiyle her bir harf her bir alemin anahtarı olduğuna ima etmekten hali değil. Ve Hemze ile Sakin Elif Bismi' deki gizli Hemze sayılmamak şartı ile otuzdur. Otuz cüz'ü Kur'an'a remzeder.

Hemze Besmelesiz ondört olmak haysiyetiyle, şu Seb'-al Mesani'nin yedi aded âyât-ı mesna olarak iki defasına işaretle, iki defa nüzulüne ve namazda tekrarına ima eder.

Sakin Elif onüç, ل yirmiüç olup Fatiha'nın bir hesabla otuzaltı kelimelerine tevâfuk işaretiyle; beş farz namaz ve revatibinde ve revatıb hükmündeki iki rekat teheccüd namazında yirmidört saatte otuzaltı defa Fatiha'nın tekrarına ima eder.

Besmelesiz ل ile Elif, ikisi otuz olup, ل 'in ebcedi makamı olan otuza muvafakatla ve Besmelesiz Fatiha'nın otuz kelimatına mutabakatla beraber; otuz cüz'ü Kur'an'ın adedine ve yalnız ل Besmelenin ondokuz hurufuna tevâfuk işaretiyle otuz cüz'-ü Kur'an'ın

esasları şu سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ namiyle müştehir olan Fatiha'da munderiç ve dahil olduğuna ima eder.

Hem ل ın yirmiüç adedi, nüzul-i vahyin yirmiüç senesine remz eder. ب beş, ه beş, ح beş olup hem birbirine, hem beş farza ve beş erkan-ı İslamiyeye ve Lafzullâh gibi Fatiha'nın ekser kelimelerinin beşer harflerine ve Fatiha'da beş Esma-i Hüsna'nın adedine tevâfukla beraber; üç beşler birbirine muvafık ve otuz cüz' Kur'an'a remz eden onbeş م ve onbeş ى nın mecmuu adedlerine tevâfuk işaretiyle, o muvafıkların mecmu'u kırkbeş olduğundan ömr-ü Nebevi'nin kırkbeşinci senesinde birinci defa Fatiha'nın nüzulüne ima etmek o kudsî harflerin şe'nindendir.

Ve د dört, و dört olup hem birbirine hem د in ebcedi makamına tevâfukla beraber; mecmu'u sekiz defa tekrar eden ر ya muvafakatla Besmele ile beraber Şafii mezhebince Fatiha'nın sekiz ayetine ر gibi işaret edip dörder rekat namazda dört Fatiha vücubunu ve dörtlükle iştihar eden çok mühim dörtlere ima ederler.

ت üç, ك üç, س üç olup birbirine tevâfukla beraber; ت üç defasıyla binikiyüz sene kadar Kur'an'ın galibane vaziyetine işaret ve ondan sonra alem-i küfrün galebesine ima etmekle beraber; binikiyüz sene kadar Kur'an'ın galibane fütuhatı devamına ve ondan sonra tedafu' vaziyetine girmesine işaret eden إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ayetine Fatiha'nın şu ت sı onun adedi ile tevâfuk ederek aynı işareti veriyor.

ك in ebcedi makamı (20) yirmi olup, üç tekrarı üç sayılsa yirmiüç olur. Nüzul-u vahyin yirmiüç senesine tevâfuk ediyor. س ebcedi makamı altmış olup, üç tekrarı üç sayılsa medar-ı vahy olan Zat-ı Nebevinin ömrüne tevâfukla beraber çok sırları imadan hali değildir.

Besmelesiz: س iki, ص iki, ض iki, ط iki, غ iki olup biribirine tevâfukla beraber; Fatiha Besmele ile beraber iki defa Lafz-ı الله iki kere رَحْمن iki kere رَحِيم iki kere اِيَّاكَ iki صراط iki عَلَيْهِمْ mesna olarak سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي de ikişer adedlerine muvafakat işaretiyle Fatiha'nın iki defa nüzulü ve Kur'an'ın hem evvelinde hem ahirinde iki kere vücub-u tilavetini ve her umur-u hayriyenin hem başında hem ahirinde iki kere sünnet kıraatini ima ederler.

ع altı, Besmelesiz ر 'nın altı adedine muvafakatla beraber; altı rükn-ü imani gibi, İslam istilahatında mühim çok altıları ima eder.

Fatiha harflerinin latif tevâfukâtı ve zarif işaretlerinden başka çok letaifi-i bedi'iyeleri var.

Ezcümle: sûre-i En Nas gibi, harfleri birer aded farkla birden ondokuza kadar terakki ediyorlar. Mesela: ق bir, غ iki, ك üç, و dört, ه beş, ع altı, ر sekiz, Besmelesiz ن on, Sakin Elif onbir, Besmelesiz م oniki, Besmele dahil olsa Sakin Elif onüç, Besmelesiz Hemze ondört, ى onbeş, Besmele ile ى onaltı, Bismi'deki gizli Hemze sayılmazsa Hemze onyedi, sayılsa onsekiz, Besmelesiz ل

ondokuzdur . Altı İsm-i Azam adediyle بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ adedine tevâfuk eder.

رَبَّنَا لاَ تُوَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللّٰهُمَّ بِحُرْمَةِ سَبْعَ الْمَثَانيِ اِجْعَلْ فَاتِحَةَ
اَعْمَالِنَا مِفْتَاحَ الْفَاتِحَةِ يَعْنى بِسْمِ اللهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاجْعَلْ خَاتِمَةَ اُمُورِنَا
فَاتِحَةَ اَلْفَاتِحَةِ اَعْنى
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِين وَ صَلِّ وَ سَلِّمْ
عَلَى خَاتَمِ الاَنْبِيَاءِ وَ فَاتِحَتِهِم وَ عَلَى الِهِ
وَ اَصْحَابِهِ الَّذينَ هُمْ اَصْحَابُ الْفُتُوحَاتِ
الْمَادِّيَّةِ وَالْمَعْنوِيَّةِ
رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا بِسِرِّ سُورَةِالْفَاتِحَةِ
س . ع

"Ben bu nüshanın tashihinde tesemmüm hastalığı ile çok yoruldum. Ehl-i vukufun "Nurdan remizler kısmını cezbe halinde yazmış" diyenlere bir derece hak verdim. Fakat Kur'an'ın tercemesinin Kur'an yerine camilerde hafızlara okutmak yalanını işiten biçare Said, bu israflı tafsilata manen mecbur oldum."

Said Nursi

Haşiye-1: Risale-i Nur'un yüzotuz (130) aded risalesinin adedine imadan hali değildir, denilebilir

Haşiye-2: Risale-i Nur'un kökü ve mebde-i esası olan otuz (30) Sözler'e de ima vardır.

Rumuzat-ı Semaniye : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى وَالِدَيْكَ وَ عَلَى اِخْوَانِكَ وَرُفَقَاءِكَ فيِ دَرْسيِ اَسْرَارِالْقُرْانِ بِعَدَدِ ايَاتِ الْقُرْانِ وَ كَلِمَاتِهِ وَ حُرُوفَاتِهِ

Gayyur, sıddık,ciddi,halis ahiret arkadaşım ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşım Hulusi Bey..

Sizin bu defaki mektubunuz sair mektuplar gibi bu havalideki arkadaşlarınızı Üstadınızla beraber çok mesrur etti. Cuş-u huruşa getirdi. Hususen Hücumat-ı Sitte'den altı esası, altı esas-ı imaniyeye ircaı ve rabtı ve Abdülmecid'in ihtiyatına karşı merdane cevabın çok tesirli oldu.

Umum mektupların Yirmiyedinci Mektub'un, Üçüncü, Dördüncü Zeyl'inde sair arkadaşlarının mektuplarıyla beraber derc edilmiştir. İnşaallah, sonra o iki Zeyl size gönderilecek. Bu defa size, "Kenz-ül Arş" duasının feyzinden gelen İkinci ve Üçüncü Nükteleri namındaki Beşinci Remz ve Zeylini gönderiyorum. Remizler içinde en mühimi ve acib ve garibi olan Dördüncü Remzi **(Haşiye)** şimdilik gönderiyorum.

Çünkü, bu remiz إِنَّا أَعْطَيْنَا nın bir sırrını açmış. Şu sûre tek başıyla bir mu'cize-i bahire hükmüne geçen şu zamanın hadisat-ı

acibesine işaret edip, mahiyetini gösteriyor. Fakat şu Remz'e şimdilik arkadaşlarımızdan ehass-ı havastan iki zat muttali'dirler. Belki en birincisi sensin. Fakat size kadar gelmek ve yalnız size münhasır kalmak vechini düşünüyoruz. İnşaallah o da size gönderilecek.

Bu defa size yazdığımız İ'cazlı Kur'an-ı Hakim'in cüzlerinden numune için onsekizinci cüz'ü gönderdim. Fakat daha haşiyeleri yazılmadı. Senin taliin meşke bu cüz'ü mükerrer yazılmış. (Bunu yazan Hüsrev namında genç bir kardeşimizdir. Arabi hattı yoktu. Kur'an'ın kerameti olarak birden başladı bu sûreti aldı. Şimdiye kadar yirmiden fazla cüz'leri o yazdı. Senin eskiden gördüğün rüya içinde senden genç daha ileri bir zat mihrabın gaybı tarafında hedayayı getirip verdiğini, ben de onu öyle tabir etmiştim. Allah-u a'lem bu Hüsrev, o adamdır. Eskiden maaşı vardı, Sözleri okuduktan sonra terk etti. Yeniden elli lira maaşı verip günde iki üç saat çalıştırmak için verdiler. Bin lira da olsa Sözlerle meşguliyetimi terk etmem, deyip o maaşı reddetti.)

Bu onsekizinci cüz'de tevâfukât azdır. Sair cüz'lerde çoktur. Hem çok latiftir. Yalnız bu cüz'ü mükerrer yazılmıştı, sizin hissenize bu düştü.

Kardeşlerimizden Hüsrev denginde ve kıymetinde mütekaid Binbaşı Asım Bey, Hüsrev'in ve sair arkadaşların yazdığı cüz'leri yazdırıyor. Hemde onlar o kadar şirin yazıyorlar kim görse meftun oluyor. Bunlar gibi ayrı ayrı yüksek meziyetler sahibi çok kardeşlerimiz var.

Başta pederiniz, Fethi Bey, Kemaleddin, Hoca Abdurrahman, İmam Ömer efendiler olarak Sözlere alakadar olanlara selam ve dua ediyorum.

Said Nursi

Haşiye: Dördüncü Remiz, Şamlı Tevfik'le çam dağında bir çam ağacı altında şimali nesimin hemhemesiyle çam yapraklarının neş'eli zemzemesi tahtında şanlı bir tarzda yazılmış bir sırr-ı Kur'anidir.

Dualar

Dualar

Dualar : Cevşen

Cevşen-ül Kebir

Duâ-yı Cevşenü'l-Kebîr

Dualar : Cevşen : Mektup 1

Duâ-yı Cevşenü'l-Kebîr'in Faziletleri

بِاسْمِه سُبْحَانَهُ

Cevşenü'l-Kebîr'in teksîrî hakkında, Hazret-i Üstâd'dan vâki bir istîzâne.. Hazret-i Üstâd'ın Cevşenü'l-Kebîr'in teksirine müsâadeleri.. hem sevab ve faziletine dâir verdikleri cevabları aynen aşağıya yazılmıştır.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَآئِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا وَ اَنْوَارِهَا وَ وَظَآئِفِهَا وَ تَسْبِيحَاتِهَا وَ عِبَادَاتِهَا

Azîz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen, Cevşen'in teksîri gayet büyük bir sevabtır. Ruh-u canımla sizleri tebrîk ederim. Fakat sizin tercüme ettiğiniz sevabına dâir olan parçanın aynını yazmayınız. Çünki böyle sevablar hakkındaki rivayetler müteşâbih nev'indendir. Hakîkî mâhiyetleri bilinmez. Dinsizler veya muteriz feylesoflar ya "mübalağadır" derler veyahut neûzübillâh "hurafe" diye tevehhüme düşerler.

Onun için Yirmi Dördüncü Söz'ün Üçüncü Dalı'nın Onuncu Aslı'nı dikkatle okuyunuz. Ben sizin tercüme ettiğinizin bir kısmına çizgiler çektim, oraları yazılmasın. **(Haşiye)** Tâ o büyük hayrınıza bir zarar gelmesin ve onunla şâkirdlerin mu'tedilâne olan demir gibi meselelerine ve mesleklerine tenkîd parmağı uzatılmasın.

Evet kardeşlerim! Cevşenü'l-Kebîr'in sevabına dâir olan o rivâyât müteşâbihâttandır. Hakîkat-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselamın binbir esmâ-yı İlâhiyenin yüksek hakikatlerine mazhariyeti noktasında hârika feyizlerin tecellîsine dâirdir. Güneşin deniz yüzündeki ve katrenin göz bebeğindeki temessülü gibi o acîb sevabın her ferde imkânı var. Fakat derecesine göre ve istidadına nisbeten olur. Bu külliyet kaziye-i mümkinedir. İmkân itibariyledir. Bu acîb mânâya tam ihlâs ile ve o binbir esmanın hakikatlerine îmânla aşina olanlar Peygamber-i Zişân Aleyhissalâtü Vesselamın arkasında mazhar olabilirler. Fakat çok mühim şartları var. Esbabı ve derecâtı var. Onun için her bir ders herkese verilmez. Birisine nisbeten hakîkat olur; diğeri ise o şeraiti göremediği ve makamâtı bulunmadığı için ya hurafe telakkî eder veya inkâra düşer.

Hatta kendim otuz beş seneden beri Cevşen'i hergün okuduğum halde ve tavsiyemle de çok şâkirdler vird gibi okudukları halde sevabına dâir olan o parçayı üç-dört defa okumamışım.

Çünki sevab noktasında, o mümkün ferde mazhar olmayı kendim gayet yüksek gördüğümden, o haddimden hadsiz derece yüksek makama elimi uzatamadım. Zaten nurun mesleğinde bu nevi netâic-i uhreviyeyi, amel vaktinde ille-i gaye ve maksad-ı aslî yapmamak gerektir.

Belki ihsân-ı İlâhî olarak bir kayd-ı intizârla bakılır. Yoksa niyet nazarıyla bakılsa, ihlâs-ı hakîkî zedelenir.

Umuma binler selâm edip duâ eden kardeşiniz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Said Nursî

Haşiye: Çünki oraları Peygamber Aleyhissalâtü Vesselamın makamına ait esrardır. Ve Cevşen'in en yüksek hakikatine bakan

harika feyizlerdir. Bu makama mazhar olmak için pek çok şerait var. Pek çok derecât var. Hem Cevşenin kıraatinde böyle hârika fazîlet mümkündür, bulunabilir. Fakat küllî ve dâimi değildir.

Dualar : Cevşen : Mektup 2

Mektup 2

Mecmûatü'l-Ahzâb'ın kenarında bulunan ve Cevşenü'l-Kebîr'in fazîlet ve hasiyetine dâir olan yazının tercümesinin bir kısmıdır.

Cevşenü'l-Kebîr duası hakkında

Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselam Efendimiz Hazretleri, Hazret-i Ali'ye Hazret-i Ali de oğlu Hazret-i Hüseyin'e rivayet ettiler. Dediler ki:"Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'dan işittim. Kendisi bir gün zırhını giymiş oldukları halde Uhud Dağı'na gidiyordu. Hava gayet sıcaktı. Aleyhissalâtü Vesselam Efendimiz buyurdular:

"Gökyüzüne baktım ve Allah'a dua ettim. Gök kapıları açıldı. Cebrâîl Aleyhisselâm nurlara bürünmüş olduğu halde nazil oldu.

Dedi: "Sana Cenâb-ı Hakk'tan selâm ve tahiyye ve ikram hediye getirdim."

Ben ta'zîmen selâmlarını aldım. Cebrâîl Aleyhisselâm buyurdular:

"Üzerinden şu zırhı çıkar, bu duayı oku. Bu duayı üzerinde taşır ve okursan zırhtan daha büyük te'sîri vardır."

Peygamber Aleyhissalâtü Vesselam Cibrîl-i Emîn'e sordu: "Bu duanın te'sîri ve hassası yalnız bana mıdır yoksa ümmetime de şâmil midir?"

Cebrâîl Aleyhisselâm dedi: "Yâ Resûlallâh! Bu duâ Allah-ü Azîmüşşân tarafından sana ve ümmetine bir hediyedir. Bu duanın sevabını Allah-ü Azîmüşşân'dan gayrı kimse bilmez"

Bu duâ için daha büyük vesîkalar ve uzun bahisler vardır. Biz burada bu kadarla iktifa ve ihtisar ettik. İşte Cevşenü'l-Kebîr nâmıyla marûf olan duâ budur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Dualar : Cevşen : Ukde 1-4

١

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْئَلُكَ بِاَسْمَائِكَ
يَا اَللهُ ★ يَا رَحْمٰنُ ★ يَا رَحِيمُ ★ يَا
عَلِيمُ ★ يَا حَكِيمُ
يَا عَلِيمُ ★ يَا حَكِيمُ ★ يَا قَدِيمُ ★ يَا
مُقِيمُ ★ يَا كَرِيمُ
سُبْحَانَكَ يَا لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[1]
Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
Yâ Rabbi! Şu güzel isimlerinin hürmetine senden istiyor, sana yalvarıyorum.

Ey **Allah** *[Ezel ve ebed sultânı ve bütün güzel isimlerin ve en yüce sıfatların sahibi ve mahlûkâtın yegâne hak ma'bûdu olan]*
Ey **Rahmân** *[Sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren]*

Ey **Rahîm** *[Nihayetsiz rahmet ve mağfiret sahibi olup, âhirette sâdece mü'minlere ni'met veren]*
Ey **Alîm** *[Bütün varlıkları kuşatan ezelî ilmiyle her şeyi bilen]*
Ey **Halîm** *[Kullarını cezalandırmakta acele etmeyerek, kendilerine tevbe için mühlet veren]*
Ey **Azîm** *[Bütün tasavvurların ötesinde nihâyetsiz büyüklük sahibi olan]*
Ey **Hakîm** *[Her işi hikmetli olan]*
Ey **Kadîm** *[Varlığının başlangıcı olmayan]*
Ey **Mukîm** *[Yüce zâtı dâima var ve bakî olup, bütün mevcudatı varlıkta tutan]*
Ey **Kerîm** *[Hadsiz derecede lütuf ve ihsan sahibi olan]*
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

٢

يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ ★ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ ★ يَا وَلِىَّ الْحَسَنَاتِ
يَا رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ★ يَا عَظِيمَ الْبَرَكَاتِ ★ يَا غَافِرَ الْخَطِيئَاتِ
يَا دَافِعَ الْبَلِيَّاتِ ★ يَا سَامِعَ الْاَصْوَاتِ ★ يَا مُعْطِىَ الْمَسْؤُلاَتِ
يَا عَالِمَ السِّرِّ وَ الْخَفِيَّاتِ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[2]

Ey efendilerin efendisi,
Ey dualara cevap veren,
Ey iyiliklerin sahibi,
Ey dereceleri yükselten,
Ey bereketleri büyük olan,
Ey hataları bağışlayan,
Ey belaları def eden,
Ey sesleri işiten,
Ey dilekleri veren,
Ey sır ve gizlilikleri bilen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٣]

يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ ★ يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ
★ يَا خَيْرَ الْحَاكِرِينَ
يَا خَيْرَ الْفَاتِرِينَ ★ يَا خَيْرَ الذَّاكِرِينَ ★
يَا خَيْرَ الْوَارِرِينَ
يَا خَيْرَ الْحَامِرِينَ ★ يَا خَيْرَ الرَّازِرِينَ
★ يَا خَيْرَ الْفَاصِرِينَ
يَا خَيْرَ الْمُحْسِرِينَ

سُبْحَانَكَ لآَ إِلٰهَ اِلآّ اَنْتَ ٱلاَمَانُ ٱلاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ
[3]
Ey bağışlayanların en hayırlısı,
Ey yardım edenlerin en hayırlısı,
Ey hükmedenlerin en hayırlısı,
Ey her şeyi açan ve fethedenlerin en hayırlısı,
Ey zikredenlerin ve zikredenleri mükafatlandıranların en hayırlısı,
Ey vârislerin en hayırlısı,
Ey övenlerin ve övenleri mükafatlandıranların en hayırlısı,
Ey rızık verenlerin en hayırlısı,
Ey zor işleri halledenlerin en hayırlısı,
Ey ihsan edenlerin en hayırlısı,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

□٤□
يَا مَنْ لَهُ الْعِزُّ وَ الْجَمَالُ ★ يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَ الْجَلاَلُ
يَا مَنْ لَهُ الْقُدْرَةُ وَ الْكَمَالُ ★ يَا مَنْ هُوَ الْكَ□يرُ الْمُتَعَالِ
يَا مَنْ هُوَ شَ□يدُ الْمِحَالِ ★ يَا مَنْ هُوَ شَ□يدُ الْعِقَابِ

يَا مَنْ هُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ★ يَا مَنْ هُوَ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ
يَا مَنْ هُوَ عِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ ★ يَا مَنْ هُوَ يُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[4]

Ey izzet ve güzelliğin gerçek sahibi,
Ey mülk ve celâlin gerçek sahibi,
Ey kudret ve kemâlin gerçek sahibi,
Ey büyük ve yüce olan,
Ey şiddetli azap sahibi olan,
Ey ikâbı şiddetli olan,
Ey hesâbı süratli gören,
Ey katında güzel mükafatı bulunan,
Ey katında Ümmül-Kitap bulunan,
Ey rahmet yüklü bulutları yaratan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 5-8

﴿٥﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْمَائِكَ
يَا حَنَّانُ ★ يَا مَنَّانُ ★ يَا دَيَّانُ ★ يَا غُفْرَانُ
★ يَا بُرْهَانُ
يَا سُلْطَانُ ★ يَا سُبْحَانُ ★ يَا مُسْتَعَانُ ★
يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْبَيَانِ
يَا ذَا الْاَمَانِ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[5]

Yâ Rabbi! Şu güzel isimlerinin hürmetine senden istiyor, sana yalvarıyorum.

Ey **Hannân** *[Sonsuz merhamet sahibi olan]*
Ey **Mennân** *[Hakiki iyilik ve ihsan sahibi]*
Ey **Deyyân** *[Kullarının amellerine karşılık veren]*
Ey **Gufrân** *[Bağışlaması bol olan]*
Ey **Burhân** *[Kullarına yol gösteren]*
Ey **Sultân** *[Gerçek saltanat sahibi]*
Ey **Sübhân** *[Bütün kusur ve noksanlardan uzak olan]*
Ey **Müsteân** *[Kendinden yardım istenen]*

Ey **Zel-menni vel-beyân** *[Nîmet ve beyân sahibi]*
Ey **Zel-emân** *[Emniyet ve emân sahibi]*
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

٦

يَا مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَىْءٍ لِعَظَمَتِهِ ★ يَا مَنِ اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَىْءٍ لِقُدْرَتِهِ
يَا مَنْ ذَلَّ كُلُّ شَىْءٍ لِعِزَّتِهِ ★ يَا مَنْ خَضَعَ كُلُّ شَىْءٍ لِهَيْبَتِهِ
يَا مَنِ انْقَادَ كُلُّ شَىْءٍ لِمُلْكَتِهِ ★ يَا مَنْ دَانَ كُلُّ شَىْءٍ مِنْ مَخَافَتِهِ
يَا مَنِ انْشَقَّتِ الْجِبَالُ مِنْ خَشْيَتِهِ ★ يَا مَنْ قَامَتِ السَّمٰوَاتُ بِاَمْرِهِ
يَا مَنِ اسْتَقَرَّتِ الْاَرْضُ بِاِذْنِهِ ★ يَا مَنْ لَا يَعْتَدِى عَلٰى اَهْلِ مَمْلَكَتِهِ
سُبْحَانَكَ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[6]

Ey azametine her şeyin boyun eğdiği,
Ey kudretine her şeyin teslim olduğu,
Ey izzetine karşı her şeyin zelîl olduğu,
Ey heybetine her şeyin itaat ettiği,

Ey saltanatına karşı her şeyin inkıyat ettiği,
Ey korkusundan her şeyin kendisine boyun eğdiği,
Ey korkusundan dağların yarıldığı ve parçalandığı,
Ey emriyle göklerin ayakta durduğu,
Ey izniyle yerin karar kıldığı,
Ey memleketinin ahâlisine zulmetmeyen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٧]

يَا غَافِرَ الْخَطَايَا ★ يَا كَاشِفَ الْبَلاَيَا ★ يَا مُنْتَهَى الرَّجَايَا

يَا مُجْزِلَ الْعَطَايَا ★ يَا وَاسِعَ الْهَدَايَا ★ يَا رَازِقَ الْبَرَايَا

يَا قَاضِىَ الْمُنَايَا ★ يَا سَامِعَ الشَّكَايَا ★ يَا بَاعِثَ السَّرَايَا

يَا مُطْلِقَ الْاُسَارٰى

سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[7]

Ey hataları mağfiret eden,
Ey belaları kaldıran,
Ey ümitler kendisinde son bulan,
Ey ihsanı bol veren,
Ey hediyeleri geniş olan,
Ey mahlûkata rızık veren,

Ey ölümlere karar veren,
Ey şikâyetleri işiten,
Ey askerler gönderen,
Ey esirleri salıveren,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٨]

يَا ذَا الْحَمْدِ وَ الثَّنَاءِ ★ يَا ذَا الْمَجْدِ وَ السَّنَاءِ ★ يَا ذَا الْفَخْرِ وَ الْبَهَاءِ
يَا ذَا الْعَهْدِ وَ الْوَفَاءِ ★ يَا ذَا الْعَفْوِ وَ الرِّضَاءِ ★ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْعَطَاءِ
يَا ذَا الْفَصْلِ وَ الْقَضَاءِ ★ يَا ذَا الْعِزَّةِ وَ الْبَقَاءِ ★ يَا ذَا الْجُودِ وَ النَّعْمَاءِ
يَا ذَا الْفَضْلِ وَ الْاَلَاءِ
سُبْحَانَكَ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[8]

Ey hamd ve senâ sahibi,
Ey şeref ve yücelik sahibi,
Ey fahir ve bahâ sahibi,
Ey ahd ve vefâ sahibi,
Ey afv ve rızâ sahibi,
Ey iyilik ve bağış sahibi,
Ey kesin söz ve hüküm sahibi,
Ey izzet ve sonsuzluk sahibi,

Ey cömertlik ve nimetler sahibi,
Ey karşılıksız iyilik ve gizli nimetler sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 9-12

﴿٩﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْمَائِكَ
يَا مَانِعُ ★ يَا دَافِعُ ★ يَا نَافِعُ ★ يَا سَامِعُ ★ يَا رَافِعُ
يَا صَانِعُ ★ يَا شَافِعُ ★ يَا جَامِعُ ★ يَا وَاسِعُ ★ يَا مُوسِعُ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ
[9]

Yâ Rabbi! Şu güzel isimlerinin hürmetine senden istiyor, sana yalvarıyorum.
Ey **Mâni'** *[olmamasını istediği şeyin meydana gelmesine engel olan]*
Ey **Dâfi'** *[zararlı şeyleri ve mânileri defeden]*
Ey **Nâfi'** *[faydalı şeyleri yaratan]*
Ey **Sâmi'** *[bütün sesleri işiten]*
Ey **Râfi'** *[dilediklerinin mertebesini yükselten]*
Ey **Sâni'** *[her şeyi sanatla yaratan]*
Ey **Şâfi'** *[kullarına şefaat eden]*
Ey **Câmi'** *[istediğini istediği şekilde toplayan]*
Ey **Vâsi'** *[ilim ve ihsânı her şeyi içine alan]*
Ey **Mûsi'** *[istediği şeyi istediği şekilde genişletip bollaştıran]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿١٠﴾

يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ ★ يَا خَالِقَ كُلِّ مَخْلُوقٍ ★ يَا رَازِقَ كُلِّ مَرْزُوقٍ
يَا مَالِكَ كُلِّ مَمْلُوكٍ ★ يَا كَاشِفَ كُلِّ مَكْرُوبٍ ★ يَا فَارِجَ كُلِّ مَغْمُومٍ
يَا رَاحِمَ كُلِّ مَرْحُومٍ ★ يَا نَاصِرَ كُلِّ مَخْذُولٍ ★ يَا سَاتِرَ كُلِّ مَعْيُوبٍ
يَا مَلْجَأَ كُلِّ مَظْلُومٍ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[10]

Ey bütün sanatların sanatkârı,
Ey bütün mahlûkâtın yaratıcısı,
Ey bütün rızıklananların rızık vericisi,
Ey bütün sahip olunanların sahibi,
Ey bütün sıkıntıya düşenlerin ferahlatıcısı,
Ey bütün üzüntüye düşenlerin sevindiricisi,
Ey bütün merhamet olunanların merhamet edicisi,
Ey bütün yardımsız kalanların yardımcısı,
Ey bütün ayıplıların ayıplarını örten,
Ey bütün zulme uğrayanların sığınağı,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[١١]

يَا عِدَّتِى عِنْدَ شِدَّتِى ★ يَا رَجَائِى
عِنْدَ مُصِيبَتِى ★ يَا مُونِسِى عِنْدَ
وَحْشَتِى

يَا صَاحِبِى عِنْدَ غُرْبَتِى ★ يَا وَلِيِّى
عِنْدَ نِعْمَتِى ★ يَا كَاشِفِى عِنْدَ
كُرْبَتِى

يَا غِيَاثِى عِنْدَ افْتِقَاتِى ★ يَا مَلْجَئِى
عِنْدَ اضْطِرَارِى ★ يَا مُغِيثِى عِنْدَ
فَزَعِى

يَا دَلِيلِى عِنْدَ حَيْرَتِى
سُبْحَانَكَ لآ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[11]

Ey sıkıntım ânında hazırlığım,
Ey musîbetim ânında ümidim,
Ey yalnızlığım ânında arkadaşım,
Ey gurbetliğimde dostum,
Ey nîmetlendiğim anda sahibim,
Ey kederim ânında ferahlatıcım,
Ey ihtiyacım ânında yardımıma koşan,
Ey zor durumumda sığınağım,

Ey korkum ânında yardımcım,
Ey şaşkınlığım ânında yol göstericim,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[١٢]

يَا عَلاَّمَ الْغُيُوبِ ★ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ ★ يَا سَتَّارَ الْعُيُوبِ
يَا كَشَّافَ الْكُرُوبِ ★ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ★ يَا مُزَيِّنَ الْقُلُوبِ
يَا مُنَوِّرَ الْقُلُوبِ ★ يَا طَبِيبَ الْقُلُوبِ ★ يَا حَبِيبَ الْقُلُوبِ
يَا اَنِيسَ الْقُلُوبِ
سُبْحَانَكَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ
خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[12]

Ey gaybleri bilen,
Ey günahları bağışlayan,
Ey ayıpları örten,
Ey sıkıntıları kaldıran,
Ey kalpleri değiştiren,
Ey kalpleri süsleyen,
Ey kalpleri nurlandıran,
Ey kalplerin tabibi,
Ey kalplerin sevgilisi,
Ey kalplerin dostu,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 13-16

□١٣□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا جَ□□يلُ ★ يَا جَ□□يلُ ★ يَا وَ□□يلُ ★ يَا كَ□□يلُ ★ يَا دَ□□يلُ

يَا مُ□□يلُ ★ يَا خَ□□يرُ ★ يَا لَ□□يفُ ★ يَا عَ□□يزُ ★ يَا مَ□□يكُ

سُبْحَانَكَ □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[13]

Yâ Rabbi! Şu güzel isimlerinin hürmetine senden istiyor, sana yalvarıyorum.

Ey **Celîl** *[yücelik ve ululuk sahibi]*

Ey **Cemîl** *[gerçek güzellik sahibi]*

Ey **Vekîl** *[kendine güvenen kullarının işini en iyi yoluna koyan]*

Ey **Kefîl** *[kullarının tâkatini aşan işlerini üzerine alan]*

Ey **Delîl** *[kullarına yol gösteren]*

Ey **Mukîl** *[kullarının hatâ ve yanlışlarını bağışlayan]*

Ey **Habîr** *[her şeyden haberdar olan]*

Ey **Latîf** *[lütuf ve keremi bol olan]*

Ey **Azîz** *[sonsuz izzet sahibi]*

Ey **Melîk** *[bütün mevcudâtın gerçek sahibi ve hükümdarı olan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿١٤﴾

يَا دَلِيلَ الْمُتَحَيِّرِينَ ★ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ ★ يَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ

يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ ★ يَا مَلْجَأَ الْعَائِذِينَ ★ يَا غَافِرَ الْمُذْنِبِينَ

يَا اَمَانَ الْخَائِفِينَ ★ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينَ ★ يَا اَنِيسَ الْمُسْتَوْحِشِينَ

يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ

سُبْحَانَكَ اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[14]

Ey şaşkınların yol göstericisi,
Ey yardım isteyenlerin yardımcısı,
Ey medet isteyenlerin imdat edicisi,
Ey korunmak isteyenlerin koruyucusu,
Ey âsilerin sığınağı,
Ey günahkârların bağışlayıcısı,
Ey korkanlara emniyet veren,

Ey miskinlere merhamet eden,
Ey yalnızlık duyanların dostu,
Ey darda kalanların duâlarına cevap veren,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[١٥]

يَا ذَا الْجُودِ وَ الْاِحْسَانِ ★ يَا ذَا الْفَضْلِ وَ الْاِمْتِنَانِ ★ يَا ذَا الْاَمْنِ وَ الْاَمَانِ
يَا ذَا الْقُدْسِ وَ السُّبْحَانِ ★ يَا ذَا الْحِكْمَةِ وَ الْبَيَانِ ★ يَا ذَا الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ
يَا ذَا الْحُجَّةِ وَ الْبُرْهَانِ ★ يَا ذَا الْعَظَمَةِ وَ السُّلْطَانِ ★ يَا ذَا الْعَفْوِ وَ الْغُفْرَانِ
يَا ذَا الرَّأْفَةِ وَ الْمُسْتَعَانِ
سُبْحَانَكَ □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[15]

Ey cömertlik ve ihsan sahibi,
Ey fazıl ve iyilik sahibi,
Ey emniyet ve emân sahibi,
Ey kudsiyet ve kemalât sahibi,
Ey hikmet ve beyan sahibi,
Ey rahmet ve rıdvan sahibi,
Ey kesin delil ve bürhan sahibi,
Ey azamet ve saltanat sahibi,

Ey af ve mağfiret sahibi,
Ey kendisinden yardım istenen şefkat sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[١٦]

يَا مَنْ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ هُوَ اِلٰهُ كُلِّ شَىْءٍ
يَا مَنْ هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ هُوَ فَوْقَ كُلِّ شَىْءٍ
يَا مَنْ هُوَ قَبْلَ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ هُوَ بَعْدَ كُلِّ شَىْءٍ
يَا مَنْ هُوَ عَالِمُ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ هُوَ قَادِرُ كُلِّ شَىْءٍ
يَا مَنْ هُوَ صَانِعُ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ هُوَ يَبْقٰى وَ يَفْنٰى كُلُّ شَىْءٍ
سُبْحَانَكَ □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[16]

Ey her şeyin Rabbi
Ey her şeyin ilâhı,

Ey her şeyin yaratıcısı,
Ey her şeyin üzerinde olan,
Ey her şeyden önce olan
Ey her şeyden sonra olan,
Ey her şeyi bilen,
Ey her şeye gücü yeten,
Ey her şeyin Sâni'i,
Ey her şey fenâ bulup, Kendisi bâki kalan
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 17-20

□١٧□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُؤْمِنُ ★ يَا مُهَيْمِنُ ★ يَا مُكَوِّنُ ★ يَا مُلَقِّنُ ★ يَا مُبَيِّنُ

يَا مُهَوِّنُ ★ يَا مُزَيِّنُ ★ يَا مُعَظِّمُ ★ يَا مُعَوِّنُ ★ يَا مُلَوِّنُ

سُبْحَانَكَ □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[17]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey **Mü’min** *[kalplerde îman nûrunu yakan ve kullarına huzur ve güven veren]*

Ey **Müheymin** *[bütün varlıkları ilim ve kontrolü altında tutan]*

Ey **Mükevvin** *[bütün mahlûkatı yoktan meydana getiren]*

Ey **Mülekkin** *[bütün yaratıklarına dünyadaki vazifelerini öğretip telkin eden]*

Ey **Mübeyyin** *[kulları için açıklanması gereken her şeyi beyan eden]*

Ey **Mühevvin** *[musîbetleri hafifleten ve zorlukları kolaylaştıran]*

Ey **Müzeyyin** *[her şeyi münasip şekilde süsleyen]*

Ey **Muazzım** *[dilediğini yücelten ve kullarına büyüklüğünü gösteren]*

Ey **Muavvin** *[muhtaçların yardımına koşan]*

Ey **Mülevvin** *[her şeyi çeşit çeşit renklerle bezeyen]*
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[١٨]

يَا مَنْ هُوَ فِي مُلْكِهِ مُقِيمٌ ★ يَا مَنْ
هُوَ فِي جَلاَلِهِ عَظِيمٌ
يَا مَنْ هُوَ فِي سُلْطَانِهِ قَدِيمٌ ★ يَا
مَنْ هُوَ عَلَى عَبْدِهِ رَحِيمٌ
يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ
لِمَنْ جَفَاهُ حَلِيمٌ
يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ تَرَجَّاهُ كَرِيمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ
فِي مَقَادِيرِهِ حَكِيمٌ
يَا مَنْ هُوَ فِي حُكْمِهِ لَطِيفٌ ★ يَا مَنْ
هُوَ فِي لُطْفِهِ قَدِيرٌ
سُبْحَانَكَ يَا إِلَهَ إِلَهِي اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[18]

Ey mülkünde dâim olan,
Ey celâlinde azîm olan,
Ey saltanatında kadîm olan,
Ey kullarına rahmet eden,
Ey her şeyi bilen,

Ey emirlerine uymayana halîm olan,
Ey kendisine ümit bağlayana kerîm olan,
Ey ölçülerinde hikmetli olan,
Ey hükmünde lütuf sahibi olan,
Ey lütfünde kadîr olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

□١٩□

يَا مَنْ لاَ يُرْجٰى اِلاَّ فَضْلُهُ ★ يَا مَنْ لاَ يُخَافُ اِلاَّ عَدْلُهُ

يَا مَنْ لاَ يُنْتَظَرُ اِلاَّ بِرُّهُ ★ يَا مَنْ لاَ يُسْئَلُ اِلاَّ عَفْوُهُ

يَا مَنْ لاَ يَدُومُ اِلاَّ مُلْكُهُ ★ يَا مَنْ لاَ سُلْطَانَ اِلاَّ سُلْطَانُهُ

يَا مَنْ لاَ بُرْهَانَ اِلاَّ بُرْهَانُهُ ★ يَا مَنْ وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ رَحْمَتُهُ

يَا مَنْ سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ عَلٰى غَضَبِ□□ ★ يَا مَنْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمُهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

Ey fazlından başka bir şey ümit edilmeyen,
Ey adâletinden başka bir şeyden korkulmayan,
Ey iyiliğinden başka bir şey beklenmeyen,
Ey affından başka bir şey istenmeyen,
Ey mülkünden başkası devam etmeyen,
Ey saltanatından başka saltanat bulunmayan,
Ey burhanlarından başka burhan bulunmayan,
Ey rahmeti her şeyi kuşatmış olan,
Ey rahmeti gazabını geçmiş olan,
Ey ilmiyle her şeyi kuşatmış olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٢٠]

يَا فَارِجَ الْهَمِّ ★ يَا كَاشِفَ الْغَمِّ ★ يَا غَافِرَ الذَّنْبِ ★ يَا قَابِلَ التَّوْبِ
يَا خَالِقَ الْخَلْقِ ★ يَا صَادِقَ الْوَعْدِ ★ يَا رَازِقَ الطِّفْلِ ★ يَا مُوفِىَ الْعَهْدِ
يَا عَالِمَ السِّرِّ ★ يَا فَالِقَ الْحَبِّ
سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[20]

Ey tasayı kaldıran,
Ey gamı gideren,
Ey günahı affeden,
Ey tövbeyi kabul eden,
Ey yaratılmışların yaratıcısı,

Ey vaadinde sâdık olan,
Ey yavrulara rızık veren,
Ey sözünü yerine getiren,
Ey gizliyi bilen,
Ey tohumu yarıp sümbüllendiren,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 21-25

□٢١□

فَاَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا عَلِىُّ ★ يَا وَفِىُّ ★ يَا وَلِىُّ ★ يَا غَنِىُّ ★ يَا مَلِىُّ

يَا زَكِىُّ ★ يَا رَضِىُّ ★ يَا بَدِىُّ ★ يَا حَفِىُّ ★ يَا قَوِىُّ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[21]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Aliyy** *[her şeyiyle yüce olan]*
Ey **Vefiyy** *[sözünden vefâlı olan ve vaadinden dönmeyen]*
Ey **Veliyy** *[müminlerin dostu olan]*
Ey **Ganiyy***[gerçek zenginlik sahibi ve hiçbir şeye muhtaç olmayan]*
Ey **Meliyy** *[sonsuz servet ve tükenmez hazineler sahibi]*
Ey **Zekiyy** *[her cihetten temiz ve pâk olan]*
Ey **Radıyy** *[kendisine kulluk edenlerden hoşnut olan]*
Ey **Bediyy** *[eser ve ihsanlarıyla varlığı apaçık görünen]*
Ey **Hafiyy** *[şiddet-i zuhûrundan gizlenen]*
Ey **Kaviyy** *[güç ve kuvveti sonsuz olan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

□٢٢□

يَا مَنْ اَظْهَرَ الْجَ□□يلَ ★ يَا مَنْ سَتَرَ عَلَى الْقَ□□بِيحِ ★ يَا مَنْ لاَ يُؤَاخِذُ بِالْجَ□□يمَةِ

يَا مَنْ لاَ يَهْتِكُ اَلسِّتْرَ ★ يَا عَ□□يمَ الْعَفْوِ ★ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ

يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ ★ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ ★ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوٰى

يَا مُنْتَهٰى كُلِّ شَكْوٰى

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[22]

Ey güzeli açığa çıkaran,
Ey çirkinin üzerini örten,
Ey suç sebebiyle hemen azarlamayan,
Ey ayıpların üzerindeki perdeyi yırtmayan,
Ey affı büyük olan,
Ey günahkârları cezalandırmaktan vazgeçmesi güzel olan,
Ey mağfireti geniş olan,
Ey rahmeti bol veren,
Ey bütün sessiz yalvarışların sahibi,

Ey bütün şikâyetler kendisinde son bulan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

□٢٣□

يَا ذَا النِّعْمَةِ السَّابِغَةِ ★ يَا ذَا الرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ ★ يَا ذَا الْحِكْمَةِ الْبَالِغَةِ
يَا ذَا الْقُدْرَةِ الْكَامِلَةِ ★ يَا ذَا الْحُجَّةِ الْقَاطِعَةِ ★ يَا ذَا الْكَرَامَةِ الظَّاهِرَةِ
يَا ذَا الصِّفَةِ الْعَالِيَةِ ★ يَا ذَا الْعِزَّةِ الدَّائِمَةِ ★ يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَ□□ينَةِ
يَا ذَا الْمِنَّةِ السَّابِقَةِ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ إِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[23]

Ey bol nimet sahibi,
Ey geniş rahmet sahibi,
Ey tam hikmet sahibi,
Ey kâmil kudret sahibi,
Ey kesin hüccet sahibi,
Ey açık ikram sahibi,
Ey yüce sıfat sahibi,
Ey dâim izzet sahibi,
Ey metin kuvvet sahibi,
Ey geçmiş minnet sahibi,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿٢٤﴾

يَا اَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ★ يَا اَعْدَلَ الْعَادِلِينَ ★ يَا اَصْدَقَ الصَّادِقِينَ

يَا اَظْهَرَ الظَّاهِرِينَ ★ يَا اَطْهَرَ الطَّاهِرِينَ ★ يَا اَحْسَنَ الْخَالِقِينَ

يَا اَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ ★ يَا اَسْمَعَ السَّامِعِينَ ★ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ

يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ★ يَا اَشْفَعَ الشَّافِعِينَ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِلَّا [illegible] اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[24]

Ey hükmedenlerin en hükmedicisi,
Ey âdillerin en adâletlisi,
Ey doğruların en doğrusu,
Ey varlığı açık olanların en açığı,
Ey temiz olanların en temizi,
Ey yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan,
Ey hesaba çekenlerin en süratlisi,
Ey işitenlerin en iyi işiticisi,
Ey ikram edenlerin en iyi ikram edicisi,

Ey merhamet edenlerin en merhametlisi,
Ey şefaat edenlerin en şefaat edicisi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٢٥]

يَا بَدِيعَ السَّمٰوَاتِ ★ يَا جَاعِلَ الظُّلُمَاتِ ★
يَا عَالِمَ الْخَفِيَّاتِ
يَا رَاحِمَ الْعَبَرَاتِ ★ يَا سَاتِرَ الْعَوَرَاتِ ★
يَا كَاشِفَ الْبَلِيَّاتِ
يَا مُحْيِىَ ٱلاَمْوَاتِ ★ يَا ضَاعِفَ الْحَسَنَاتِ
★ يَا مُنْزِلَ الْبَرَكَاتِ
يَا شَدِيدَ النَّقَمَاتِ
سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
ٱلاَمَانُ ٱلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[25]

Ey semâları yoktan yaratan,
Ey karanlıkları meydana getiren,
Ey gizlilikleri bilen,
Ey için için üzülenlere acıyan,
Ey utanılacak şeyleri örten,
Ey belâları defeden,
Ey ölüleri dirilten,
Ey sevapları kat kat yazan,
Ey bereketleri indiren,

Ey cezâları şiddetli olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 26-28

□٢٦□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُصَوِّرُ ★ يَا مُقَدِّرُ ★ يَا مُطَهِّرُ ★ يَا مُنَوِّرُ ★ يَا مُقَدِّمُ

يَا مُؤَخِّرُ ★ يَا مُيَسِّرُ ★ يَا مُنْذِرُ ★ يَا مُبَشِّرُ ★ يَا مُدَبِّرُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[26]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Musavvir** *[her varlığa münasip şekil giydiren]*
Ey **Mukaddir** *[her şeyin plan ve programını ölçülü yapan]*
Ey **Mutahhir** *[her şeyi maddi ve manevi kirlerden temizleyen]*
Ey **Münevvir** *[nûruyla her şeyi nurlandıran]*
Ey **Mukaddim** *[dilediğini öne geçiren]*
Ey **Muahhir** *[istediğini arkada bırakan]*
Ey **Müyessir** *[hayırlı işleri kolaylaştıran]*
Ey **Münzir** *[kullarını azâbıyla korkutan]*
Ey **Mübeşşir** *[kullarını Cennet ve diğer mükafatlarla müjdeleyen]*
Ey **Müdebbir** *[bütün kâinatı tam bir nizam içinde idare eden]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿٢٧﴾

يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ ★ يَا رَبَّ الشَّهْرِ الْحَرَامِ ★ يَا رَبَّ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
يَا رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ ★ يَا رَبَّ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ ★ يَا رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ
يَا رَبَّ الْحِلِّ وَ الْحَرَامِ ★ يَا رَبَّ النُّورِ وَ الظَّلاَمِ ★ يَا رَبَّ التَّحِيَّةِ وَ السَّلاَمِ
يَا رَبَّ الْجَلاَلِ وَ الْاِكْرَامِ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[27]

Ey Beytül Haramın Rabbi,
Ey haram ayların sahibi,
Ey Mescidül Haramın Rabbi,
Ey haram belde olan Mekke’nin Rabbi,
Ey Rükn-ü Hacerül-Esved ve Makam-ı İbrahim’in Rabbi,
Ey Meş’aril-Haramın Rabbi,
Ey helâl ve haramın Rabbi,
Ey nur ve karanlığın Rabbi,
Ey tahiyyât ve selâmın Rabbi,
Ey celâl ve ikrâmın Rabbi,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٢٨]

يَا عِمَادَ مَنْ لاَ عِمَادَ لَهُ ★ يَا سَنَدَ مَنْ لاَ سَنَدَ لَهُ ★ يَا زُخْرَ مَنْ لاَ زُخْرَ لَهُ

يَا غِيَاثَ مَنْ لاَ غِيَاثَ لَهُ ★ يَا حِرْزَ مَنْ لاَ حِرْزَ لَهُ ★ يَا فَخْرَ مَنْ لاَ فَخْرَ لَهُ

يَا عِزَّ مَنْ لاَ عِزَّ لَهُ ★ يَا مُ□□ينَ مَنْ لاَ مُ□□ينَ لَهُ ★ يَا اَ□□يسَ مَنْ لاَ اَ□□يسَ لَهُ

يَا غُنْيَةَ مَنْ لاَ غُنْيَةَ لَهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[28]

Ey desteği olmayanların desteği,
Ey dayanağı olmayanların dayanağı,
Ey övünülecek bir şeyi olmayanların övüncü,
Ey imdâda koşacak kimsesi olmayanların imdâdı,
Ey korunacak yeri olmayanların koruyucusu,
Ey iftihar edecek kimsesi olmayanların iftihârı,
Ey izzeti olmayanların izzeti,
Ey yardımcısı olmayanların yardımcısı,
Ey dostu olmayanların dostu,

Ey zenginliği olmayanların zenginliği,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 29-32

□٢٩□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا □□□ائِمُ ★ يَا □□□ائِمُ ★ يَا رَاحِمُ ★ يَا حَاكِمُ ★ يَا عَالِمُ

يَا عَاصِمُ ★ يَا قَاسِمُ ★ يَا سَالِمُ ★ يَا قَابِضُ ★ يَا بَاسِطُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[29]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Kâim** *[varlığında başkasına muhtaç olmayan]*
Ey **Dâim** *[varlığının sonu olmayan]*
Ey **Râhim** *[mahlûkatına merhamet eden]*
Ey **Hâkim** *[mevcudatına hükmeden]*
Ey **Âlim** *[her şeyi bilen]*
Ey **Âsım** *[yarattıklarını koruyan]*
Ey **Kâsım** *[her şeyi adâletle taksim eden]*
Ey **Sâlim** *[ayıp ve kusur kendisine ârız olmayan]*
Ey **Kâbıd** *[istediğinin maddî ve mânevî rızkını daraltan]*
Ey **Bâsıt** *[istediğinin maddî ve mânevî rızkını genişleten]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٣٠]

يَا عَاصِمَ مَنِ اسْتَعْصَمَهُ ⋆ يَا رَاحِمَ مَنِ اسْتَرْحَمَهُ

يَا نَاصِرَ مَنِ اسْتَنْصَرَهُ ⋆ يَا حَافِظَ مَنِ اسْتَحْفَظَهُ

يَا مُكْرِمَ مَنِ اسْتَكْرَمَهُ ⋆ يَا مُرْشِدَ مَنِ اسْتَرْشَدَهُ

يَا مُغِيثَ مَنِ اسْتَغَاثَهُ ⋆ يَا مُغِيثَ مَنِ اسْتَغَاثَهُ

يَا صَرِيخَ مَنِ اسْتَصْرَخَهُ ⋆ يَا غَافِرَ مَنِ اسْتَغْفَرَهُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] إِلٰهَ إِلَّا [illegible] اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[30]

Ey kendisine sığınmak isteyenleri koruyan,
Ey kendisinden merhamet isteyenlere merhamet eden,
Ey kendisinden yardım isteyenlere yardım eden,
Ey korunmak isteyenleri muhafaza eden,
Ey kendisinden ikram isteyenlere ikram eden,

Ey kendisinden irşad edilmeyi isteyenleri irşad eden,
Ey kendisinden inâyet isteyenlere inâyet eden,
Ey kendisinden imdat isteyenlere imdat eden,
Ey feryat edenlerin feryâdına koşan,
Ey kendisinden mağfiret isteyenleri bağışlayan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿٣١﴾

يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ ★ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ ★ يَا كَثِيرَ الْخَيْرِ ★ يَا قَدِيمَ الْفَضْلِ
يَا لَطِيفَ الصُّنْعِ ★ يَا دَائِمَ اللُّطْفِ ★ يَا نَافِسَ الْكَرْبِ ★ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ
يَا مَالِكَ الْمُلْكِ ★ يَا قَاضِيًا بِالْحَقِّ
سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِلَّا [illegible] اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[31]

Ey affı bol olan,
Ey iyiliği büyük olan,
Ey hayrı çok olan,
Ey fazlı kadîm olan,
Ey sanatı güzel olan,
Ey lütfü dâim olan,
Ey sıkıntıyı gideren,
Ey zararı kaldıran,
Ey mülkün sahibi,
Ey hak ile hükmeden,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٣٢﴾

يَا عَزِيزًا لاَ يُضَامُ ★ يَا لَطِيفًا لاَ يُرَامُ ★ يَا رَقِيبًا لاَ يَنَامُ

يَا قَآئِمًا لاَ يَفُوتُ ★ يَا حَيًّا لاَ يَمُوتُ ★ يَا مَلِكًا لاَ يَزُولُ

يَا بَاقِيًا لاَ يَفْنٰى ★ يَا عَالِمًا لاَ يَجْهَلُ ★ يَا صَمَدًا لاَ يُطْعَمُ

يَا قَوِيًّا لاَ يُضْعَفُ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اَنْتَ اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[32]

Ey mağlup edilmeyen Azîz,
Ey kendisinden uzaklaşılmayan Latîf,
Ey uyumayan gözetleyici,
Ey yok olmayan Mevcûd,
Ey ölmeyen Hayy,
Ey yok olmayan Melik,
Ey fenâ bulmayan Bâkî,
Ey cehalet ârız olmayan Âlim,
Ey taama muhtaç olmayan Samed,
Ey zaafa uğratılmayan Kavî,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 33-36

□٣٣□
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا وَاحِدُ ★ يَا وَاجِدُ ★ يَا شَاهِدُ ★ يَا مَاجِدُ ★
يَا رَاشِدُ
يَا بَاعِثُ ★ يَا وَارِثُ ★ يَا ضَآرُّ ★ يَا نَافِعُ ★
يَا هَا□ى
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ
[33]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Vâhid** *[isimlerinde, sıfatlarında ve fiillerinde ortağı olmayan]*
Ey **Vâcid** *[istediğini bulan]*
Ey **Şâhid** *[her yerde hâzır ve nâzır olan]*
Ey **Mâcid** *[sonsuz şan ve yücelik sahibi]*
Ey **Râşid** *[bütün işlerini ezelî hikmetine göre neticeye ulaştıran]*
Ey **Bâis** *[peygamberler gönderen ve ölüleri dirilten]*
Ey **Vâris** *[bütün mülk ve servetlerin hakiki sahibi]*
Ey **Dârr** *[hikmeti gereği elem ve zarar verici şeyleri yaratan]*
Ey **Nâfi'** *[hayır ve menfaatli şeyleri yaratan]*
Ey **Hâdi** *[kullarına hidayet veren]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٣٤﴾

يَا اَعْظَمُ مِنْ كُلِّ عَظِيمٍ ★ يَا اَكْرَمُ مِنْ كُلِّ كَرِيمٍ

يَا اَرْحَمُ مِنْ كُلِّ رَحِيمٍ ★ يَا اَحْكَمُ مِنْ كُلِّ حَكِيمٍ

يَا اَعْلَمُ مِنْ كُلِّ عَلِيمٍ ★ يَا اَقْدَمُ مِنْ كُلِّ قَدِيمٍ

يَا اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ كَبِيرٍ ★ يَا اَجَلُّ مِنْ كُلِّ جَلِيلٍ

يَا اَعَزُّ مِنْ كُلِّ عَزِيزٍ ★ يَا اَلْطَفُ مِنْ كُلِّ لَطِيفٍ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[34]

Ey bütün azîmlerden daha Azîm,
Ey bütün cömertlerden daha Kerîm,
Ey bütün merhametlilerden daha Rahîm,
Ey bütün hikmet sahiplerinden daha Hakîm,
Ey bütün âlimlerden daha Alîm,

Ey bütün önce yaratılanlardan daha evvel var olan Kadîm,
Ey bütün büyüklerden daha büyük,
Ey bütün yücelerden daha Celîl,
Ey bütün izzet sahiplerinden daha Azîz,
Ey bütün lütuf sahiplerinden daha Latîf,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

□٣٥□

يَا مَنْ هُوَ □□ى عَهْدِ□□ وَفِىٌّ ★ يَا مَنْ هُوَ □□ى وَفَآئِ□□ قَوِىٌّ

يَا مَنْ هُوَ □□ى قُوَّتِ□□ عَلِىٌّ ★ يَا مَنْ هُوَ □□ى عُلُوِّ□□ قَ□□يبٌ

يَا مَنْ هُوَ □□ى قُرْبِ□□ لَ□□يفٌ ★ يَا مَنْ هُوَ □□ى لُطْفِ□□ شَ□□يفٌ

يَا مَنْ هُوَ □□ى شَرَفِ□□ عَ□□يزٌ ★ يَا مَنْ هُوَ □□ى عِزَّتِ□□ عَ□□يمٌ

يَا مَنْ هُوَ □□ى عَظَمَتِ□□ مَ□□يدٌ ★ يَا مَنْ هُوَ □□ى مَجْدِ□□ حَ□□يدٌ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

Ey ahdinde vefalı,
Ey vefasında kuvvetli,
Ey kuvvetinde yüce,
Ey yüceliğinde yakın,
Ey yakınlığında latîf,
Ey lütfünde şerîf,
Ey şerefinde azîz,
Ey izzetinde azîm,
Ey azametinde mecîd,
Ey yüceliğinde hamîd,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

٣٦

يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ خَاضِعٌ لَهُ ★ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ كَآئِنٌ لَهُ
يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ مَوْجُودٌ لَهُ ★ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ مُ□يبٌ لَهُ
يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ خَآئِفٌ مِنْهُ ★ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ مُسَبِّحٌ لَهُ
يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ قَآئِمٌ بِ□ ★ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ خَاشِعٌ لَهُ
يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ صَآئِرٌ اِلَيْهِ ★ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[36]

Ey her şeyin kendisine boyun eğdiği,
Ey her şey kendisi için var olan,
Ey her şey kendisi için mevcut olan,
Ey her şeyin kendisine döndüğü,
Ey her şeyin kendisinden korktuğu,
Ey her şeyin kendisini tesbih ettiği,
Ey her şey onunla ayakta olan,
Ey her şeyin kendisine itaat ettiği,
Ey her şeyin kendisine yöneldiği,
Ey ona bakan yüzü müstesnâ her şeyin helâk olduğu,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 37-40

□٣٧□
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا كَا□□ى ★ يَا وَا□□ى ★ يَا شَا□□ى ★ يَا
مُعَا□□ى ★ يَا عَا□□ى
يَا دَا□□ى ★ يَا رَا□□ى ★ يَا قَا□□ى ★ يَا
بَا□□ى ★ يَا هَا□□ى
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ
[37]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Kâfî** *[kullarına yeten]*
Ey **Vâfî** *[vaadinde duran]*
Ey **Şâfî** *[her türlü derde devâ veren]*
Ey **Muâfî** *[maddî ve mânevî dertlere âfiyet veren]*
Ey **Âlî** *[her şeyiyle yüce olan]*
Ey **Dâî** *[kullarını iyiliğe ve Cennete davet eden]*
Ey **Râdî** *[iyi kullarından hoşnut olan]*
Ey **Kâdî** *[hikmet ve adâletle hükmeden]*
Ey **Bâkî** *[varlığının sonu olmayan]*
Ey **Hâdî** *[dilediğini doğru yola ulaştıran]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

□٣٨□

يَا مَنْ لاَ مَفَرَّ اِلاَّ اِلَيْهِ ★ يَا مَنْ لاَ مَفْزَعَ اِلاَّ اِلَيْهِ

يَا مَنْ لاَ مَلْجَأَ اِلاَّ اِلَيْهِ ★ يَا مَنْ لاَ يُتَوَكَّلُ اِلاَّ عَلَيْهِ

يَا مَنْ لاَ مَقْصَدَ اِلاَّ اِلَيْهِ ★ يَا مَنْ لاَ مَنْجَاَ اِلاَّ اِلَيْهِ

يَا مَنْ لاَ يُرْغَبُ اِلاَّ اِلَيْهِ ★ يَا مَنْ لاَ يُعْبَدُ اِلاَّ اِيَّاهُ

يَا مَنْ لاَ يُسْتَعَانُ اِلاَّ مِنْهُ ★ يَا مَنْ لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِ□□

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[38]

Ey kendisinden başka kaçacak yer olmayan,
Ey kendisinden başka sığınılacak yer olmayan,
Ey kendisinden başka ilticâ edilecek yer olmayan,
Ey kendisinden başka tevekkül edilecek kimse olmayan,
Ey kendisinden başka maksut olmayan,

Ey kendisinden başka kurtuluş yeri olmayan,
Ey kendisinden başkasına rağbet edilmeyen,
Ey kendisinden başkasına ibâdet edilmeyen,
Ey kendisinden başkasından yardım istenilmeyen,
Ey kendisinden başka güç ve kuvvet sahibi bulunmayan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

[٣٩]

يَا خَيْرَ الْمَرْهُوبِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمَطْلُوبِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمَرْغُوبِينَ
يَا خَيْرَ الْمَسْؤُلِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمَقْصُودِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمَذْكُورِينَ
يَا خَيْرَ الْمَشْكُورِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمَحْبُوبِينَ ★ يَا خَيْرَ الْمُنْزِلِينَ
يَا خَيْرَ الْمُسْتَانِينَ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[39]

Ey kendisine kaçılanların en hayırlısı,
Ey matlupların en hayırlısı,
Ey rağbet edilenlerin en hayırlısı,
Ey kendisinden dilekte bulunulanların en hayırlısı,
Ey maksut olanların en hayırlısı,
Ey zikredilenlerin en hayırlısı,

Ey şükredilenlerin en hayırlısı,
Ey sevilenlerin en hayırlısı,
Ey indirenlerin en hayırlısı,
Ey kendisine ünsiyet edilenlerin en hayırlısı,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

[٤٠]

يَا مَنْ هُوَ خَلَقَ فَسَوّٰى ★ يَا مَنْ هُوَ قَدَّرَ فَهَدٰى

يَا مَنْ هُوَ يَكْشِفُ الْبَلْوٰى ★ يَا مَنْ هُوَ يَسْمَعُ النَّجْوٰى

يَا مَنْ هُوَ يُنْقِذُ الْغَرْقٰى ★ يَا مَنْ هُوَ يُنْجِى الْهَلْكٰى

يَا مَنْ هُوَ يَشْفِى الْمَرْضٰى ★ يَا مَنْ هُوَ اَمَاتَ وَ اَحْيٰى

يَا مَنْ هُوَ اَضْحَكَ وَ اَبْكٰى ★ يَا مَنْ هُوَ اَضَلَّ وَ اَهْدٰى

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[40]

Ey yaratıp düzene koyan,

Ey takdir edip hedefe götüren,
Ey belâyı kaldıran,
Ey gizli yakarışı işiten,
Ey batmışı kurtaran,
Ey helâk olana necât veren,
Ey hastaEy şifa veren,
Ey öldüren ve dirilten,
Ey güldüren ve ağlatan,
Ey saptıran ve hidâyete erdiren,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 41-44

﴿٤١﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا غَافِرُ ★ يَا سَاتِرُ ★ يَا قَاهِرُ ★ يَا قَادِرُ ★
يَا نَاظِرُ
يَا فَاطِرُ ★ يَا شَاكِرُ ★ يَا ذَاكِرُ ★ يَا نَاصِرُ
★ يَا جَابِرُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ
[41]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Gâfir** *[dilediği kullarının günahlarını bağışlayan]*
Ey **Sâtir** *[ayıp ve kusurları örten]*
Ey **Kâhir** *[düşmanlarını mağlup eden]*
Ey **Kâdir** *[her şeye gücü yeten]*
Ey **Nâzır** *[bütün mahlûkatının hallerini gören]*
Ey **Fâtır** *[bütün mahlûkatı yoktan var eden]*
Ey **Şâkir** *[kendine yapılan ibâdet ve şükürlere bol mükâfat veren]*
Ey **Zâkir** *[kendisini zikredenleri yâd eden]*
Ey **Nâsır** *[dostlarına yardım eden]*
Ey **Câbir** *[dilediğini zorla yaptıran]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

[٤٢]

يَا مَنْ هُوَ فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ سَبِيلُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْاٰفَاقِ اٰيَاتُهُ

يَا مَنْ هُوَ فِى الْاٰيَاتِ بُرْهَانُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْمَمَاتِ قُدْرَتُهُ

يَا مَنْ هُوَ فِى الْقُبُورِ عِزَّتُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْقِيَامَةِ مِلْكَتُهُ

يَا مَنْ هُوَ فِى الْحِسَابِ هَيْبَتُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْمِيزَانِ قَضَائُهُ

يَا مَنْ هُوَ فِى الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى النَّارِ عَذَابُهُ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[42]

Ey karada ve denizde yolu olan,
Ey dış âlemde âyetleri bulunan,
Ey âyetlerinde delili olan,
Ey ölümlerde kudreti tecellî eden,
Ey kabirlerde izzeti olan,

Ey Kıyâmette saltanatı olan,
Ey hesapta heybeti olan,
Ey Mîzanda hükmü olan,
Ey Cennette rahmeti olan,
Ey ateşte azabı olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٤٣﴾

يَا مَنْ هُوَ اِلَيْهِ يَهْرَبُ الْخَائِفُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ اِلَيْهِ يَفْزَعُ الْمُذْنِبُونَ

يَا مَنْ هُوَ اِلَيْهِ يَقْصِدُ الْمُ□يبُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ اِلَيْهِ يَلْجَأُ الْعَاصُونَ

يَا مَنْ هُوَ اِلَيْهِ يَرْغَبُ الزَّاهِدُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ □يهِ يَطْمَعُ الْخَاطِؤُنَ

يَا مَنْ هُوَ يَسْتَانِسُ بِهِ الْمُ□يدُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ يَفْتَخِرُ بِهِ الْمُحْسِنُونَ

يَا مَنْ هُوَ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ يَسْكُنُ بِهِ الْمُوقِنُونَ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلَهَ اِ□□□□ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

Ey korkanların kendisine kaçtığı,
Ey günahkârların kendisine sığındığı,
Ey tövbe edenlerin kendisine yöneldiği,
Ey âsilerin kendisine ilticâ ettiği,
Ey zahitlerin kendisine rağbet ettiği,
Ey hatâlıların kendisine ümit beslediği,
Ey kendisini arzulayanların onunla ünsiyet bulduğu,
Ey iyilik yapanların kendisiyle iftihar ettiği,
Ey tevekkül edenlerin kendisine güvendiği,
Ey kuvvetle îman edenlerin kendisiyle huzur bulduğu,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٤٤﴾

يَا اَقْرَبُ مِنْ كُلِّ قَﷺيبٍ ★ يَا اَحَبُّ مِنْ كُلِّ حَﷺيبٍ

يَا اَعْظَمُ مِنْ كُلِّ عَﷺيمٍ ★ يَا اَعَزُّ مِنْ كُلِّ عَﷺيزٍ

يَا اَقْوٰى مِنْ كُلِّ قَوِىٍّ ★ يَا اَغْنٰى مِنْ كُلِّ غَنِىٍّ

يَا اَجْوَدُ مِنْ كُلِّ جَوَادٍ ★ يَا اَرْاَفُ مِنْ كُلِّ رَؤُفٍ

يَا اَرْحَمُ مِنْ كُلِّ رَﷺيمٍ ★ يَا اَجَلُّ مِنْ كُلِّ جَﷺيلٍ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[44]

Ey bütün yakınlardan daha yakın,
Ey bütün sevilenlerden daha sevgili,
Ey bütün büyüklerden daha büyük,
Ey bütün izzet sahiplerinden daha azîz,
Ey bütün kuvvetlilerden daha kavî,
Ey bütün zenginlerden daha zengin,
Ey bütün cömertlerden daha cömert,
Ey bütün şefkatlilerden daha raûf,
Ey bütün merhametlilerden daha rahîm,
Ey bütün yücelerden daha yüce,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 45-48

﴿٤٥﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْمٰٓئِكَ
يَا قَرِيبُ ★ يَا رَقِيبُ ★ يَا حَبِيبُ ★ يَا
مُجِيبُ ★ يَا حَسِيبُ
يَا طَبِيبُ ★ يَا بَصِيرُ ★ يَا خَبِيرُ ★ يَا
مُنِيرُ ★ يَا مُبِينُ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ
[45]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Karîb** *[her şeye her şeyden daha yakın olan]*
Ey **Rakîb** *[bütün mahlûkatını gözetleyen]*
Ey **Habîb** *[müminlerin sevgilisi olan]*
Ey **Mucîb** *[kullarının duâlarına cevap veren]*
Ey **Hasîb** *[kullarının bütün fiillerinin hesâbını gören]*
Ey **Tabîb** *[bütün dertlere devâ veren]*
Ey **Basîr** *[her şeyi bütün incelikleriyle gören]*
Ey **Habîr** *[her şeyden haberdar olan]*
Ey **Münîr** *[her şeyi nûruyla aydınlatan]*
Ey **Mübîn** *[kullarına gerekli her şeyi açıklayan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

[٤٦]

يَا غَالِبًا غَيْرَ مَغْلُوبٍ ★ يَا صَانِعًا غَيْرَ مَصْنُوعٍ ★ يَا خَالِقًا غَيْرَ مَخْلُوقٍ

يَا مَالِكًا غَيْرَ مَمْلُوكٍ ★ يَا قَاهِرًا غَيْرَ مَقْهُورٍ ★ يَا رَافِعًا غَيْرَ مَرْفُوعٍ

يَا حَافِظًا غَيْرَ مَحْفُوظٍ ★ يَا نَاصِرًا غَيْرَ مَنْصُورٍ ★ يَا شَاهِدًا غَيْرَ غَائِبٍ

يَا قَ□□يبًا غَيْرَ بَ□□يدٍ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ

اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[46]

Ey mağlûp olmayan Galip,
Ey yaratılmış olmayan Sanatkâr,
Ey mahlûk olmayan Yaratıcı,
Ey sahip olunamayan Mülk Sahibi,
Ey kendisine üstün gelinemeyen Kahir,
Ey yükseltilmekten münezzeh Yükseltici,
Ey korunmayan Koruyucu,
Ey yardım edilmeyen Yardım Edici,
Ey gaip olmayan Şahit,
Ey uzak olmayan yakın,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٤٧﴾

يَا نُورَ النُّورِ ★ يَا مُنَوِّرَ النُّورِ ★ يَا مُصَوِّرَ النُّورِ

يَا خَالِقَ النُّورِ ★ يَا مُقَدِّرَ النُّورِ ★ يَا مُدَبِّرَ النُّورِ

يَا نُورًا قَبْلَ كُلِّ نُورٍ ★ يَا نُورًا بَعْدَ كُلِّ نُورٍ

يَا نُورًا فَوْقَ كُلِّ نُورٍ ★ يَا نُورًا لَيْسَ مِثْلَهُ نُورٌ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[47]

Ey nurların nuru,
Ey nurları nurlandıran,
Ey nurlara sûret ve şekil veren,
Ey nurları yaratan,
Ey nurları takdir eden,
Ey nurları idâre eden,
Ey bütün nurlardan evvel olan Nur,
Ey bütün nurlardan sonra da var olan Nur,
Ey bütün nurların üstünde olan Nur,
Ey hiçbir nûrun Kendisine benzemediği Nur,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

□٤٨□

يَا مَنْ عَطَآؤُهُ شَ□□يفٌ ★ يَا مَنْ فِعْلُهُ لَ□□يفٌ ★ يَا مَنْ لُطْفُهُ مُ□□يمٌ

يَا مَنْ اِحْسَانُهُ قَ□□يمٌ ★ يَا مَنْ قَوْلُهُ حَقٌّ ★ يَا مَنْ وَعْدُهُ صِدْقٌ

يَا مَنْ عَفْوُهُ فَضْلٌ ★ يَا مَنْ عَذَابُهُ عَدْلٌ ★ يَا مَنْ ذِكْرُهُ حُلْوٌ

يَا مَنْ اُنْسُهُ لَ□□يذٌ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[48]

Ey bağış ve ihsânı şerefli olan,
Ey fiili latîf olan,
Ey lütfü dâim olan,
Ey ihsânı kadîm olan,
Ey sözü hak olan,
Ey vaadi doğru olan,
Ey affı fazıl olan,
Ey azâbı adâlet olan,
Ey zikri tatlı olan,
Ey dostluğu lezzetli olan,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 49-55

﴿٤٩﴾

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُنَوِّلُ ★ يَا مُفَصِّلُ ★ يَا مُبَدِّلُ ★ يَا مُسَهِّلُ ★ يَا مُذَلِّلُ

يَا مُنَزِّلُ ★ يَا مُحَوِّلُ ★ يَا مُجَمِّلُ ★ يَا مُكَمِّلُ ★ يَا مُفَضِّلُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[49]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey **Münevvil** *[kullarına nîmet ihsan eden]*

Ey **Mufassıl** *[bütün müşkülleri halleden ve hak ile bâtılın arasını ayıran]*

Ey **Mübeddil** *[istediğini istediği şekilde değiştiren]*

Ey **Müsehhil** *[zorlukları kolaylaştıran]*

Ey **Müzellil** *[istediğini zelîl kılan ve mahlûkatına boyun eğdiren]*

Ey **Münezzil** *[kitaplar ve bereketler indiren; dilediğinin rütbesini alçaltan]*

Ey **Muhavvil** *[kâinattaki bütün işleri döndüren ve kullarını halden hâle sevk eden]*

Ey **Mücemmil** *[her şeyi münâsip şekilde güzelleştiren]*

Ey **Mükemmil** *[her şeyi kemâle erdiren]*
Ey **Mufaddıl** *[istediğini istediğine üstün kılan]*
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

٥٠

يَا مَنْ يَرٰى وَلاَ يُرٰى ★ يَا مَنْ يَخْلُقُ وَلاَ يُخْلَقُ ★ يَا مَنْ يَهْدٰى وَلاَ يُهْدٰى
يَا مَنْ يُحْيٰى وَلاَ يُحْيٰى ★ يَا مَنْ يُطْعِمُ وَلاَ يُطْعَمُ ★ يَا مَنْ يُجِيرُ وَلاَ يُجَارُ
يَا مَنْ يَقْضِى وَلاَ يُقْضٰى عَلَيْهِ ★ يَا مَنْ يَحْكُمُ وَلاَ يُحْكَمُ عَلَيْهِ
يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ★ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اَنْتَ اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[50]

Ey her şeyi gören, fakat kendisi görülmeyen,
Ey her şeyi yaratan, fakat kendisi yaratılmayan,
Ey her şeye yol gösteren, fakat kendisi yol gösterilmeye muhtaç olmayan,
Ey hayat veren, fakat kendisi hayat verilmeye muhtaç olmayan,
Ey her şeyi doyuran, fakat kendisi doyurulmaktan münezzeh olan,
Ey her şeyi koruyan, fakat kendisi korunmaEy muhtaç olmayan,

Ey her şey hakkında karar veren, fakat kendisi hakkında hüküm verilmeyen,
Ey hüküm veren, fakat kendisi hakkında hüküm verilmeyen,
Ey doğurmayan ve doğmayan
Ey hiçbir şey kendisine denk olmayan
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٥١﴾

يَا نِعْمَ الْحَبِيبُ ★ يَا نِعْمَ الطَّبِيبُ ★
يَا نِعْمَ الْحَسِيبُ ★ يَا نِعْمَ الْقَرِيبُ
يَا نِعْمَ الرَّقِيبُ ★ يَا نِعْمَ الْمُجِيبُ ★ يَا
نِعْمَ الْاَنِيسُ ★ يَا نِعْمَ الْوَكِيلُ
يَا نِعْمَ الْمَوْلٰى ★ يَا نِعْمَ النَّصِيرُ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[51]

Ey en güzel Sevgili,
Ey en güzel Tabip,
Ey en güzel hesap gören,
Ey en güzel Yakın,
Ey en güzel Gözetleyici,
Ey en güzel Cevap Veren,
Ey en güzel Dost,
Ey en güzel Vekîl,
Ey en güzel Efendi,
Ey en güzel Yardımcı,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٥٢﴾

يَا سُرُورَ الْعَارِفِينَ ★ يَا اَنِيسَ الْمُرِيدِينَ ★ يَا مُغِيثَ الْمُسْتَغِيثِينَ
يَا حَبِيبَ التَّوَّابِينَ ★ يَا رَازِقَ الْمُقِلِّينَ ★ يَا رَجَاءَ الْمُذْنِبِينَ
يَا كَاشِفَ الْمَكْرُوبِينَ ★ يَا مُنَفِّسًا عَنِ الْمَغْمُومِينَ
يَا مُفَرِّجًا عَنِ الْمَحْزُونِينَ ★ يَا اِلٰهَ الْاَوَّلِينَ وَ الْاٰخِرِينَ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[52]

Ey kendisini tanıyanların sevinci,
Ey kendisini arzulayanların dostu,
Ey kendisine müştâk olanların imdâdına koşan,
Ey tövbekârların sevgilisi,
Ey ihtiyaç sahiplerine rızık veren,
Ey günahkârların ümidi,
Ey sıkıntıda olanların ferahlatıcısı,
Ey gamlılara nefes aldıran,
Ey mahzunlara kurtuluş yolu gösteren,

Ey evvel ve âhirlerin ilâhı,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٥٣﴾

يَا رَبَّ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ ★ يَا رَبَّ النَّبِيِّينَ وَ الْاَخْيَارِ

يَا رَبَّ الصِّدِّيقِينَ وَ الْاَبْرَارِ ★ يَا رَبَّ الصِّغَارِ وَ الْكِبَارِ

يَا رَبَّ الْحُبُوبِ وَ الْاَثْمَارِ ★ يَا رَبَّ الْاَنْهَارِ وَ الْاَشْجَارِ

يَا رَبَّ الصَّحَارٰى وَ الْقِفَارِ ★ يَا رَبَّ الْعَبِيدِ وَ الْاَحْرَارِ

يَا رَبَّ الْاِعْلَانِ وَ الْاِسْرَارِ ★ يَا رَبَّ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[53]

Ey Cennet ve Cehennemin Rabbi,
Ey peygamberler ve hayırlıların Rabbi,
Ey Sıddıkların ve iyilerin Rabbi,
Ey küçüklerin ve büyüklerin Rabbi,

Ey dânelerin ve meyvelerin Rabbi,
Ey nehirlerin ve ağaçların Rabbi,
Ey sahraların ve çöllerin Rabbi,
Ey kölelerin ve hürlerin Rabbi,
Ey açığa çıkarma ve gizlemelerin Rabbi,
Ey gece ve gündüzün Rabbi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٥٤﴾

يَا مَنْ لَحِقَ ﴿﴾ي كُلِّ شَىْءٍ عِلْمُهُ ★ يَا مَنْ نَفَذَ بِكُلِّ شَىْءٍ بَصَرُهُ
يَا مَنْ بَلَغَتْ اِلَى كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَتُهُ ★ يَا مَنْ لاَ يُحْصِي الْعِبَادُ نَعْمَائَهُ
يَا مَنْ لاَ تَبْلُغُ الْخَلاَئِقُ شُكْرَهُ ★ يَا مَنْ لاَ تُدْرِكُ اْلاَفْهَامُ جَلاَلَهُ
يَا مَنْ لاَ تَنَالُ اْلاَوْهَامُ كُنْهَهُ ★ يَا مَنِ الْعَظَمَةُ وَ الْكِبْرِيَاءُ رِدَاؤُهُ
يَا مَنِ الْهَيْبَةُ وَ السُّلْطَانُ بَهَاؤُهُ ★ يَا مَنْ تَعَزَّزَ بِالْعِزِّ بَقَاؤُهُ
سُبْحَانَكَ يَا ﴿﴾ اِلَهَ اِ﴿﴾ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[54]

Ey ilmi her şeye ulaşan,
Ey basarı her şeye nüfûz eden,
Ey kudreti her şeye bâliğ olan,
Ey nîmetleri sayılamayan,
Ey mahlûkatın gerçek şükrüne erişemediği,
Ey zihinlerin, yüceliğini idrak edemediği,
Ey hayallerin, hakîkatine erişemediği,
Ey azamet ve kibriyâ örtüsü olan,
Ey heybet ve saltanat güzelliği olan,
Ey bekası izzetle yücelenen
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

[55]

يَا مَنْ لَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الصِّفَاتُ الْعُلٰى

يَا مَنْ لَهُ الْاٰخِرَةُ وَ الْاُوْلٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الْجَنَّةُ الْمَاْوٰى

يَا مَنْ لَهُ النَّارُ وَ اللَّظٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الْاٰيَاتُ الْكُبْرٰى

يَا مَنْ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الْحُكْمُ وَ الْقَضَاءُ

يَا مَنْ لَهُ السَّمٰوَاتُ الْعُلٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الْعَرْشُ وَ الثَّرٰى

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[55]

Ey en yüce misâller Kendisine ait olan,
Ey en yüce sıfatlar Kendisine ait olan,
Ey âhiret ve dünya Kendisine âit olan,
Ey Cennetül-Mevâ'nın sahibi,
Ey Cehennem ve ateşin sahibi,
Ey en büyük âyetler sahibi,
Ey en güzel isimler sahibi,
Ey hüküm ve kazâ sahibi,
Ey yüce göklerin sahibi,
Ey arş ve yerin sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 56-59

﴿٥٦﴾

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا عَفُوُّ ★ يَا غَفُورُ ★ يَا وَدُودُ ★ يَا شَكُورُ ★ يَا صَبُورُ

يَا رَؤُفُ ★ يَا عَطُوفُ ★يَا قُدُّوسُ ★ يَا حَىُّ ★ يَا قَيُّومُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[56]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Afüvv** *[kullarını çok çok affeden]*
Ey **Gafûr** *[kullarının günahlarını bağışlayan]*
Ey **Vedûd** *[itaatkâr kullarını çok seven]*
Ey **Şekûr** *[rızâsı için yapılan işleri bol sevapla karşılayan]*
Ey **Sabûr** *[âsileri hemen cezâlandırmayıp, çok sabreden]*
Ey **Raûf** *[kullarına çok şefkat edip esirgeyen]*
Ey **Atûf** *[kullarına karşı pek merhametli olan]*
Ey **Kuddûs** *[bütün mahlûkatı maddî ve manevî kirlerden arındıran]*
Ey **Hayy** *[gerçek hayat sahibi olan]*
Ey **Kayyûm** *[gökleri, yeri ve bütün mahlûkatı ayakta tutan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

□٥٧□

يَا مَنْ هُوَ فِى السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الاَرْضِ اٰيَاتُهُ

يَا مَنْ هُوَ □□ى كُلِّ شَىْءٍ دَلاَئِلُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ

يَا مَنْ يَبْدَؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُ□□يدُهُ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى الْجِبَالِ خَزَائِنُهُ

يَا مَنْ اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ ★ يَا مَنْ اِلَيْهِ يُرْجَعُ الاَمْرُ كُلُّهُ

يَا مَنْ ظَهَرَ □□ى كُلِّ شَىْءٍ لُطْفُهُ ★ يَا مَنْ يُعَرِّفُ الْخَلاَئِقَ قُدْرَتَهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[57]

Ey semâda azameti görülen,
Ey yerde âyetleri tecellî eden,
Ey her şeyde delilleri bulunan,
Ey denizde acâip sanatları bulunan,
Ey mahlûkatı ilk defa yaratıp, öldükten sonra tekrar dirilten,

Ey dağlarda hazineleri bulunan,
Ey yarattığı her şeyi en güzel yapan,
Ey bütün işler kendisine dönen,
Ey her şeyde lütfü açıkça görünen,
Ey mahlûkatına kudretini tanıtan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

□٥٨□

يَا حَبِيبَ مَنْ لاَ حَبِيبَ لَهُ ★ يَا طَبِيبَ مَنْ لاَ طَبِيبَ لَهُ

يَا مُجِيبَ مَنْ لاَ مُجِيبَ لَهُ ★ يَا شَفِيقَ مَنْ لاَ شَفِيقَ لَهُ

يَا رَفِيقَ مَنْ لاَ رَفِيقَ لَهُ ★ يَا شَفِيعَ مَنْ لاَ شَفِيعَ لَهُ

يَا مُغِيثَ مَنْ لاَ مُغِيثَ لَهُ ★ يَا دَلِيلَ مَنْ لاَ دَلِيلَ لَهُ

يَا قَائِدَ مَنْ لاَ قَائِدَ لَهُ ★ يَا رَاحِمَ مَنْ لاَ رَاحِمَ لَهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

Ey sevgilisi olmayanların sevgilisi,
Ey tabibi olmayanların tabibi,
Ey isteklerini dinleyip cevap verecek kimsesi olmayanların Mucîbi,
Ey şefkat edecek kimsesi olmayanların şefkat edicisi,
Ey arkadaşı olmayanların arkadaşı,
Ey şefaat edecek kimsesi olmayanların Şefîi,
Ey imdâdına koşacak kimsesi olmayanların imdat edicisi,
Ey yol gösterecek kimsesi olmayanların yol göstericisi,
Ey rehberi olmayanların rehberi,
Ey merhamet edecek kimsesi olmayanların merhamet edicisi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٥٩﴾

يَا كَافِىَ مَنِ اسْتَكْفَاهُ ★ يَا هَادِىَ مَنِ اسْتَهْدَاهُ

يَا كَالِىَ مَنِ اسْتَكْلاَهُ ★ يَا دَاعِىَ مَنِ اسْتَدْعَاهُ

يَا شَافِىَ مَنِ اسْتَشْفَاهُ ★ يَا قَاضِىَ مَنِ اسْتَقْضَاهُ

يَا مُغْنِىَ مَنِ اسْتَغْنَاهُ ★ يَا مُوفِىَ مَنِ اسْتَوْفَاهُ

يَا مُقَوِّىَ مَنِ اسْتَقْوَاهُ ★ يَا وَلِىَّ مَنِ اسْتَوْلاَهُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[59]

Ey Kendisini her şeye bedel yeter görenlerin Kâfisi,
Ey Kendisinden hidâyet isteyenlerin hidâyet edicisi,
Ey gizlenecek yer arayanların üstünü örten,
Ey Kendisini çağıranları Cennetine dâvet eden,
Ey Kendisinden şifa isteyene şifa veren,
Ey Kendisinden hükmetmesini isteyenler hakkında hükmeden,
Ey maddi ve manevi zenginlik isteyenleri zenginleştiren,
Ey Kendisinden her ihtiyacını yerine getirmesini isteyenlerin ihtiyaçlarına yeterli cevap veren,
Ey kuvvet ve güç isteyenlere kâfi kuvvet veren,
Ey Kendisinden dostluk ve sahiplik isteyenlerin dost ve sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 60-63

□٦٠□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

□□□ا اَوَّلُ ★ □□□ا اٰخِرُ ★ يَا ظَاهِرُ ★ يَا

بَاطِنُ ★ يَا خَالِقُ

يَا رَازِقُ ★ يَا صَادِقُ ★ يَا سَابِقُ ★ يَا

□□□ائِقُ ★ يَا فَالِقُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ

اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

[60]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey **Evvel** *[her şeyden önce olan]*

Ey **Âhir** *[her şeyden sonra olan]*

Ey **Zâhir** *[varlığı apaçık görünen]*

Ey **Bâtın** *[her şeyin içyüzünden haberdar olan]*

Ey **Hâlık** *[her şeyi yoktan yaratan]*

Ey **Râzık** *[her şeyi münâsip bir şekilde rızıklandıran]*

Ey **Sâdık** *[her işi doğru olan ve sözünü yerine getiren]*

Ey **Sâbık** *[varlığı her şeyden önce olan]*

Ey **Sâik** *[her şeyi mukadder hedefine sevk eden]*

Ey **Fâlik** *[tohum ve çekirdekleri yarıp sümbüllendiren]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten muhafaza eyle.

﴿٦١﴾

يَا مَنْ يُقَلِّبُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ★ يَا مَنْ خَلَقَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ

يَا مَنْ جَعَلَ الظِّلَّ وَ الْحَرُورَ ★ يَا مَنْ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ

يَا مَنْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيٰوةَ ★ يَا مَنْ لَهُ الْخَلْقُ وَ الْاَمْرُ

يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لاَ وَلَدًا ★ يَا مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ

يَا مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ ★ يَا مَنْ لَهُ الْحَوْلُ وَ الْقُوَّةُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[61]

Ey gece ve gündüzü peş peşe değiştiren,
Ey karanlıkları ve nûru yaratan,
Ey gölgeleri ve harâreti meydana getiren,
Ey güneş ve aya boyun eğdiren,
Ey ölümü ve hayatı yaratan,

Ey yaratmak ve emretmek Kendisine âit olan,
Ey eş ve evlât edinmeyen,
Ey mülkünde hiçbir şerîki olmayan,
Ey zilletten münezzeh olduğu için dosta ihtiyacı olmayan,
Ey havl ve kuvvet kendisine âit olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٦٢﴾

يَا مَنْ يَعْلَمُ مُرَادَ الْمُرِيدِينَ ★ يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ

يَا مَنْ يَسْمَعُ اَنِينَ الْوَالِهِينَ ★ يَا مَنْ يَرٰى بُكَآءَ الْخَآئِفِينَ

يَا مَنْ يَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ ★ يَا مَنْ يَرٰى نَدَمَ النَّادِمِينَ

يَا مَنْ يَقْبَلُ عُذْرَ التَّائِبِينَ ★ يَا مَنْ لاَ يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

يَا مَنْ لاَ يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ★ يَا مَنْ لاَ يَبْعُدُ عَنْ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[62]

Ey Kendisini arzulayanların murâdını bilen,
Ey Kendisinden dilekte bulunanların ihtiyaç duyduklarına sahip olan,
Ey üzüntüsünden kendinden geçenlerin inlemelerini işiten,
Ey Kendisinden korkarak ağlayanların ağlayışını gören,
Ey suskunların içinden geçenleri bilen,
Ey günahlarından pişmanlık duyanların nedâmetini gören,
Ey tövbekârların özrünü kabul eden,
Ey fesatçıların işini düzeltmeyen,
Ey iyilik yapanların mükâfatını zâyi etmeyen,
Ey Kendisini tanıyanların kalplerinden uzaklaşmayan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٦٣﴾

يَا دَائِمَ الْبَقَاءِ ★ يَا غَافِرَ الْخَطَاءِ ★ يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ ★ يَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ
يَا رَافِعَ السَّمَاءِ ★ يَا كَاشِفَ الْبَلَاءِ ★ يَا عَلِيمَ الثَّنَاءِ ★ يَا قَدِيمَ السَّنَاءِ
يَا كَبِيرَ الْوَفَاءِ ★ يَا شَدِيدَ الْجَزَاءِ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ
اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[63]

Ey bekası dâim olan,
Ey hatâları bağışlayan,
Ey duâları işiten,
Ey ihsânı geniş olan,
Ey gökleri yükselten,

Ey belâları defeden,
Ey medih ve senâsı büyük olan,
Ey varlığının parıltısı kadîm olan,
Ey vefâsı çok olan,
Ey mükâfatı şerefli olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 64-67

﴿٦٤﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا غَفَّارُ ★ يَا سَتَّارُ ★ يَا قَهَّارُ ★ يَا جَبَّارُ ★
يَا صَبَّارُ
يَا رَزَّاقُ ★ يَا فَتَّاحُ ★ يَا عَلاَّمُ ★ يَا وَهَّابُ ★
يَا تَوَّابُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ
[64]
Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Gaffâr** *[çok affeden]*
Ey **Settâr** *[bütün ayıpları örten]*
Ey **Kahhâr** *[her şeye galip gelen ve bütün düşmanlarını kahreden]*
Ey **Cebbâr** *[istediğini zorla yaptıran]*
Ey **Sabbâr** *[çok sabreden ve kullarına sabır gücü veren]*
Ey **Rezzâk** *[bütün rızka muhtaç olanları rızıklandıran]*
Ey **Fettâh** *[her şeyi hikmetle açan]*
Ey **Allâm** *[her şeyi çok iyi bilen]*
Ey **Vehhâb** *[bol bol hediyeler veren]*
Ey **Tevvâb** *[bütün tövbeleri kabul eden]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٦٥﴾

يَا مَنْ خَلَقَنِى وَ سَوَّانِى ★ يَا مَنْ
رَزَقَنِى وَ رَبَّانِى ★ يَا مَنْ اَطْعَمَنِى
وَ سَقَانِى
يَا مَنْ قَرَّبَنِى وَ اَدْنَانِى ★ يَا مَنْ
عَصَمَنِى وَ كَفَانِى ★ يَا مَنْ
حَفِظَنِى وَ كَلاَنِى
يَا مَنْ وَفَّقَنِى وَ هَدَانِى ★ يَا مَنْ
اَعَزَّنِى وَ اَغْنَانِى ★ يَا مَنْ اَمَاتَنِى
وَ اَحْيَانِى
يَا مَنْ اٰنَسَنِى وَ اٰوَانِى
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهِى اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[65]

Ey beni yaratıp âzâlarımı düzene koyan,
Ey bana rızık veren ve terbiye eden,
Ey beni yedirip içiren,
Ey beni kendisine yaklaştırıp yakın kılan,
Ey beni günah tehlikelerinden koruyup bana kâfi gelen,

Ey beni muhafaza edip ayıplarımı örten,
Ey bana tevfîk edip hidâyet eden,
Ey beni azîz kılıp ihtiyaçlarımı gideren,
Ey beni öldürüp dirilten,
Ey bana ünsiyet verip rızıklandıran,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٦٦﴾

يَا مَنْ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ★ يَا مَنْ لاَ مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ

يَا مَنْ لاَ رَادَّ لِقَضَائِهِ ★ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ

يَا مَنْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ ★ يَا مَنْ لاَ تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلاَّ بِاِذْنِهِ

يَا مَنِ السَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ★ يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ

يَا مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَ الْمَلٰئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ

يَا مَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ
[66]
Ey kelimeleriyle hakkın hak olduğunu gösteren,
Ey hükmünü geri bıraktıracak kimse olmayan,
Ey kazâsını geri çevirecek kimse olmayan,
Ey kişiye kalbinden daha yakın olan,
Ey kullarından tövbeyi kabul eden,
Ey izni olmadan hiçbir şefaat fayda vermeyen,
Ey bütün gökler kudretiyle dürülmüş olan,
Ey yolundan sapanları en iyi bilen,
Ey gök gürültüsünün hamd ederek, meleklerin de korkusuyla Kendisini tesbih ettiği,
Ey rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٦٧□
يَا مَنْ جَعَلَ اْلاَرْضَ مِهَادًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ الْجِبَالَ اَوْتَادًا
يَا مَنْ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ الْقَمَرَ نُورًا
يَا مَنْ جَعَلَ الَّيْلَ لِبَاسًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ النَّهَارَ مَعَاشًا

يَا مَنْ جَعَلَ النَّوْمَ سُبَاتًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ السَّمَاءَ بِنَاءً
يَا مَنْ جَعَلَ الْاَشْيَاءَ اَزْوَاجًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ النَّارَ مِرْصَادًا
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[67]

Ey yeri beşik yapan,
Ey dağları direk yapan,
Ey güneşi kandil kılan,
Ey ay’ı nur kılan,
Ey geceyi örtü yapan,
Ey gündüzü maîşet zamanı yapan,
Ey uykuyu huzur ve sükûn vasıtası kılan,
Ey semâyı bina kılan,
Ey eşyayı çift çift yaratan,
Ey ateşi gözcü kılan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 68-71

﴿٦٨﴾
وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا شَ□□يعُ ★ يَا سَ□□يعُ ★ يَا رَ□□يعُ ★ يَا
مَ□□يعُ ★ يَا بَ□□يعُ
يَا سَ□□يعُ ★ يَا بَ□□يرُ ★ يَا نَ□□يرُ ★ يَا
قَ□□يرُ ★ يَا مُقْتَدِرُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ
[68]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Şefî'** *[gerçek şefaat sahibi]*
Ey **Semî'** *[gizli açık her sesi işiten]*
Ey **Refiî'** *[istediğini yükselten]*
Ey **Menî'** *[istediğini engelleyen]*
Ey **Bedî'** *[kâinatı en güzel bir şekilde yoktan yaratan]*
Ey **Serî'** *[hesâbı en süratli bir şekilde gören]*
Ey **Beşîr** *[sevdiklerini Cennet ve çeşitli mükâfatlarla müjdeleyen]*
Ey **Nezîr** *[kullarını itaate sevk etmek için azâbıyla korkutan]*
Ey **Kadîr** *[sonsuz kudret sahibi olan]*
Ey **Muktedir** *[her şeye gücü yeten]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٦٩﴾

يَا حَىُّ قَبْلَ كُلِّ حَىٍّ ★ يَا حَىُّ بَعْدَ كُلِّ حَىٍّ

يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يُشْبِهُهُ شَىْءٌ ★ يَا حَىُّ الَّذِى لَيْسَ كَمِثْلِهِ حَىٌّ

يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يُشَارِكُهُ حَىٌّ ★ يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يَحْتَاجُ اِلَى حَىٍّ

يَا حَىُّ الَّذِى يُمِيتُ كُلَّ حَىٍّ ★ يَا حَىُّ الَّذِى يَرْزُقُ كُلَّ حَىٍّ

يَا حَىُّ الَّذِى يُحْيِى الْمَوْتٰى ★ يَا حَىُّ الَّذِى لاَ يَمُوتُ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهِ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[69]

Ey bütün dirilerden önce var olan gerçek hayat sahibi,
Ey bütün dirilerden sonra bâkî kalacak gerçek hayat sahibi,
Ey hiçbir şeyin Kendisine benzemediği gerçek hayat sahibi,
Ey hiçbir dirinin misli gibi olmadığı gerçek hayat sahibi,
Ey hiçbir dirinin Kendisine ortak olmadığı gerçek hayat sahibi,

Ey hiçbir diriye muhtaç olmayan gerçek hayat sahibi,
Ey bütün dirileri öldüren gerçek hayat sahibi,
Ey bütün dirileri rızıklandıran gerçek hayat sahibi,
Ey ölüleri dirilten gerçek hayat sahibi,
Ey hiç ölmeyecek olan gerçek hayat sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٧٠□

يَا مَنْ لَهُ ذِكْرٌ لاَ يُنْسٰى ★ يَا مَنْ لَهُ نُورٌ لاَ
يُطْفٰى ★ يَا مَنْ لَهُ ثَنَاءٌ لاَ يُحْصٰى
يَا مَنْ لَهُ نُعُوتٌ لاَ تُغَيَّرُ ★ يَا مَنْ لَهُ نِعَمٌ لاَ
تُعَدُّ ★ يَا مَنْ لَهُ مُلْكٌ لاَ يَزُولُ
يَا مَنْ لَهُ جَلاَلٌ لاَ يُكَيَّفُ ★ يَا مَنْ لَهُ
قَضَاءٌ لاَ يُرَدُّ ★ يَا مَنْ لَهُ صِفَاتٌ لاَ تُبَدَّلُ
يَا مَنْ لَهُ كَمَالٌ لاَ يُدْرَكُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[70]

Ey unutulmayan ve unutturulmayan zikrin sahibi,
Ey söndürülemeyen nûrun sahibi,
Ey had ve hesâba gelmeyen medih ve senâ sahibi,
Ey hiçbir şekilde değiştirilemeyen vasıflar sahibi,
Ey sayılamayan nîmetler sahibi,
Ey zevâl bulmayan saltanat sahibi,

Ey gerçek keyfiyeti anlaşılamayan celâl sahibi,
Ey reddedilemeyen hüküm sahibi,
Ey tebdil edilemeyen sıfatlar sahibi,
Ey tam idrak edilemeyen kemâl sahibi,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٧١□

يَا رَبَّ الْعَالَ□□ينَ ★ يَا مَالِكَ يَوْمِ الـ□□□ينِ

يَا مَنْ يُحِبُّ الصَّابِ□□ينَ ★ يَا مَنْ يُحِبُّ التَّوَّا□□ينَ

يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّ□□ينَ ★ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُحْسِ□□ينَ

يَا مَنْ هُوَ خَيْرُ النَّاصِ□□ينَ ★ يَا مَنْ هُوَ خَيْرُ الْفَاصِ□□ينَ

يَا مَنْ هُوَ خَيْرُ الشَّاكِ□□ينَ ★ يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِ□□ينَ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[71]

Ey âlemlerin Rabbi,

Ey amellerin karşılıklarının verildiği Kıyamet Gününün sahibi,
Ey sabredenleri seven,
Ey tövbe edenleri seven,
Ey maddi ve manevi kirlerden temizlenenleri seven,
Ey Allah'ı görür gibi ibadet edenleri ve iyilik yapanları seven,
Ey yardım edenlerin en hayırlısı,
Ey müşkül meseleleri halledip hükme bağlayanların en hayırlısı,
Ey iyi amellere bol karşılık verenlerin en hayırlısı,
Ey ifsat edenleri en iyi bilen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 72-75

□٧٢□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُبْدِئُ ★ يَا مُ□□يدُ ★ يَا حَ□□يظُ ★ يَا مُ□□يطُ ★ يَا حَ□□يدُ

يَا مَ□□يدُ ★ يَا مُ□□يتُ ★ يَا مُ□□يتُ ★ يَا مُعِزُّ ★ يَا مُذِلُّ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[72]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Mübdî'** *[mahlûkatı örneksiz ve yoktan yaratan]*
Ey **Muîd** *[mahlûkatı öldükten sonra yeniden dirilten]*
Ey **Hafîz** *[her şeyi muhafaza eden]*
Ey **Muhît** *[her şeyi ilim ve kudretiyle kuşatan]*
Ey **Hamîd** *[hamd ve senâya en çok layık olan ve çok övülen]*
Ey **Mecîd** *[azamet, şeref ve hâkimiyeti sonsuz]*
Ey **Mukît** *[her türlü mahlûkata münasip rızık veren]*
Ey **Muğîs** *[darda kalan çaresizlerin imdadına koşan]*
Ey **Muizz** *[istediğine izzet veren ve şereflendiren]*
Ey **Müzill** *[istediğini zelil kılan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

[٧٣]

يَا مَنْ هُوَ اَحَدٌ بِلاَ ضِدٍّ ★ يَا مَنْ هُوَ فَرْدٌ بِلاَ نِدٍّ ★ يَا مَنْ هُوَ صَمَدٌ بِلاَ عَيْبٍ

يَا مَنْ هُوَ وِتْرٌ بِلاَ شَفْعٍ ★ يَا مَنْ هُوَ رَبٌّ بِلاَ وَ□يرٍ ★ يَا مَنْ هُوَ غَنِىٌّ بِلاَ فَقْرٍ

يَا مَنْ هُوَ سُلْطَانٌ بِلاَ عَزْلٍ ★ يَا مَنْ هُوَ مَ□يكٌ بِلاَ عَجْزٍ ★ يَا مَنْ هُوَ مَوْجُودٌ بِلاَ مِثْلٍ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلَهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[73]

Ey zıddı olmayan Ehad,
Ey dengi bulunmayan Ferd,
Ey kusur ve ihtiyaçtan münezzeh olan Samed,
Ey çifti bulunmayan Vitr,
Ey veziri bulunmayan Rab,
Ey fakirliği bulunmayan Ganî,
Ey azledilemeyen Sultan,
Ey acizden münezzeh olan Melîk,
Ey benzeri olmayan Mevcûd,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

[٧٤]

يَا مَنْ هُوَ ذِكْرُهُ شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ ★ يَا مَنْ هُوَ شُكْرُهُ فَوْزٌ لِلشَّاكِرِينَ
يَا مَنْ هُوَ حَمْدُهُ فَخْرٌ لِلْحَامِدِينَ ★ يَا مَنْ هُوَ طَاعَتُهُ نَجَاةٌ لِلْمُطِيعِينَ
يَا مَنْ هُوَ بَابُهُ مَفْتُوحٌ لِلطَّالِبِينَ ★ يَا مَنْ هُوَ سَبِيلُهُ وَاضِحٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
يَا مَنْ هُوَ اٰيَاتُهُ بُرْهَانٌ لِلنَّاظِرِينَ ★ يَا مَنْ هُوَ كِتَابُهُ تَذْكِرَةٌ لِلْمُوقِنِينَ
يَا مَنْ هُوَ عَفْوُهُ مَلْجَاً لِلْمُذْنِبِينَ ★ يَا مَنْ هُوَ رَحْمَتُهُ قَرِيبٌ لِلْمُحْسِنِينَ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اَنْتَ اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[74]

Ey zikri Kendisini zikredenlere büyük şeref olan,
Ey şükrü Kendisine şükredenlere büyük kurtuluş olan,
Ey hamdı Kendisini övenlere büyük iftihar vesilesi olan,
Ey tâati, Kendisine itaat edenlere necât olan,
Ey kapısı, Kendisini arayanlara açık olan,
Ey yolu müminlere zâhir ve belli olan,
Ey âyetleri bakanlar için kesin delil olan,

Ey kitabı kuvvetli îman sahipleri için öğüt olan,
Ey affı günahkarlar için sığınak olan,
Ey rahmeti muhsinler için yakın olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٧٥□

يَا مَنْ تَبَارَكَ اسْمُهُ ★ يَا مَنْ تَعَالٰى جَدُّهُ
★ يَا مَنْ جَلَّ ثَنَآؤُهُ
يَا مَنْ لاَ اِلٰهَ غَيْرُهُ ★ يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ
اَسْمَآؤُهُ ★ يَا مَنْ يَدُومُ بَقَآؤُهُ
يَا مَنِ الْعَظَمَةُ بَهَآؤُهُ ★ يَا مَنِ الْكِبْرِيَآءُ
رِدَآؤُهُ ★ يَا مَنْ لاَ تُحْصٰى اٰلاَؤُهُ
يَا مَنْ لاَ يُعَدُّ نَعْمَآؤُهُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[75]

Ey ismi yüce ve mübarek olan,
Ey şan ve makamı yüksek olan,
Ey senâ ve övgüsü büyük olan,
Ey kendisinden başka ilâh olmayan,
Ey isimleri mukaddes olan,
Ey bekâsı devam eden,
Ey azameti, bahâ ve kadri olan,
Ey büyüklük perdesi olan,

Ey gizli nimetleri grup grup bile sayılamayan,
Ey ihsan ve nimeti hesap ve sayıya gelmeyen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 76-79

□٧٦□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُ□□ينُ ★ يَا مُ□□ينُ ★ يَا اَ□□ينُ ★ يَا مَ□□ينُ ★ يَا مَ□□ينُ

يَا شَ□□يدُ ★ يَا شَ□□يدُ ★ يَا رَ□□يدُ ★ يَا حَ□□يدُ ★ يَا مَ□□يدُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[76]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Muîn** *[kullarına yardım eden]*
Ey **Mübîn** *[açıklanması gereken her şeyi beyan eden]*
Ey **Emîn** *[kullarına emniyet ve huzur veren]*
Ey **Mekîn** *[saltanatı muhkem, nüfuz ve iktidar sahibi]*
Ey **Metîn** *[hiçbir şey hükmünü sarsmayan ve Kendisine güvenilen]*
Ey **Şedîd** *[azap ve ikâbı şiddetli olan]*
Ey **Şehîd** *[kullarının her yaptığını gören]*
Ey **Raşîd** *[bütün işlerini ezelî takdirine göre en güzel bir şekilde neticeye ulaştıran]*
Ey **Hamîd** *[en çok övülen ve en çok övgüye layık olan]*
Ey **Mecîd** *[sonsuz şeref sahibi]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٧٧□

يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَ□□يدِ ★ يَا ذَا الْقَوْلِ السَّ□□يدِ ★ يَا ذَا الْفَضْلِ الرَّ□□يدِ

يَا ذَا الْبَطْشِ الشَّ□□يدِ ★ يَا ذَا الْوَعْدِ وَ الْوَ□□يدِ ★ يَا قَ□□يبًا غَيْرَ بَ□□يدٍ

يَا مَنْ هُوَ الْوَلِيُّ الْحَ□□يدُ ★ يَا مَنْ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَ□□يدٌ

يَا مَنْ هُوَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَ□□يدِ ★ يَا مَنْ هُوَ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَ□□يدِ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[77]

Ey yüce Arşın sahibi,
Ey dosdoğru sözün sahibi,
Ey yerli yerince yapılan fazıl ve kerem sahibi,
Ey kıskıvrak yakalayan şiddetli azap sahibi,
Ey vaad ve tehdit sahibi,
Ey uzak olmayan yakın,
Ey en fazla övgüye lâyık olan dost,
Ey her şeyi müşahedesi altında tutan,
Ey kullarına hiçbir şekilde zulmedici olmayan,

Ey kuluna şah damarından daha yakın olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٧٨﴾

يَا مَنْ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَ لاَ وَزِيرَ ★ يَا مَنْ لاَ شَبِيهَ لَهُ وَ لاَ نَظِيرَ

يَا خَالِقَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ الْمُنِيرِ ★ يَا مُغْنِيَ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ

يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ ★ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ

يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ ★ يَا مَنْ هُوَ بِعِبَادِهِ بَصِيرٌ

يَا مَنْ هُوَ بِحَوَائِجِ الْعِبَادِ خَبِيرٌ ★ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

سُبْحَانَكَ يَا إِلٰهَ إِلٰهَ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[78]

Ey hiçbir ortak ve veziri olmayan,
Ey hiçbir benzeri ve dengi olmayan,
Ey güneş ve nurlu ayın yaratıcısı,
Ey şiddetli sıkıntıya düşmüş fakirleri zenginleştiren,

Ey küçük yavrulara rızık veren,
Ey düşkün ihtiyarlara merhamet eden,
Ey korku içinde kurtuluş isteyenlerin sığınağı,
Ey kullarının her halini gören,
Ey kullarının ihtiyaçlarından haberdar olan,
Ey her şeye gücü yeten,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

٧٩

يَا ذَا الْجُودِ وَ النِّعَمِ ★ يَا ذَا الْفَضْلِ وَ الْكَرَمِ
يَا ذَا الْبَاْسِ وَ النِّقَمِ ★ يَا خَالِقَ اللَّوْحِ وَ الْقَلَمِ
يَا بَارِئَ الذَّرِّ وَ النَّسَمِ ★ يَا مُلْهِمَ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ
يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْاَلَمِ ★ يَا عَالِمَ السِّرِّ وَ الْهِمَمِ
يَا مَنْ لَهُ الْبَيْتُ وَ الْحَرَمُ ★ يَا مَنْ يَخْلُقُ الْاَشْيَاءَ مِنَ الْعَدَمِ
سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[79]

Ey cömertlik ve nimetler sahibi,
Ey fazıl ve kerem sahibi,
Ey şiddetli belâ ve çetin azaplar sahibi,
Ey Levh-i Mahfûz ve Kalemi yaratan,
Ey zerreyi, hoş rüzgârları ve nefesleri yaratan,
Ey bütün kullarına ilhamda bulunan,
Ey zarar ve elemi gideren,
Ey gizli sır ve kaygıları bilen,
Ey Kâbe-i Muazzama ve Harem-i Şerîfin sahibi,
Ey eşyayı yoktan yaratan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 80-83

٨٠

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ
يَا عَادِلُ ★ يَا قَابِلُ ★ يَا فَاضِلُ ★ يَا فَاعِلُ ★ يَا كَافِلُ
يَا جَاعِلُ ★ يَا كَامِلُ ★ يَا فَاطِرُ ★ يَا طَالِبُ ★ يَا مَطْلُوبُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[80]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Âdil** *[gerçek adalet sahibi]*
Ey **Kâbil** *[rızâsı için yapılan işleri kabul eden]*
Ey **Fâdıl** *[her şeyden üstün ve yüce olan]*
Ey **Fâil** *[her işin hakiki yapıcısı olan]*
Ey **Kâfil** *[yaratıkların her işini üzerine alan]*
Ey **Câil** *[her şeyi meydana getiren]*
Ey **Kâmil** *[her bakımdan eksiksiz olan]*
Ey **Fâtır** *[mahlûkatı yokluk karanlıklarından varlık nûruna çıkaran]*
Ey **Tâlib** *[kulları için hayır murat eden ve onları dergâhına çağıran]*
Ey **Matlûb** *[kullarının, rızasına ermek ve cemalini görmek için can attığı]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٨١□

يَا مَنْ اَنْعَمَ بِحَوْلِ□□ ★ يَا مَنْ اَكْرَمَ
بِطَوْلِ□□ ★ يَا مَنْ عَادَ بِلُطْفِ□□
يَا مَنْ تَعَزَّزَ بِقُدْرَتِ□□ ★ يَا مَنْ قَدَّرَ
بِحِكْمَتِ□□ ★ يَا مَنْ حَكَمَ بِتَدْ□□يرِ□□
يَا مَنْ دَبَّرَ بِعِلْمِ□□ ★ يَا مَنْ تَجَاوَزَ
بِحِلْمِ□□ ★ يَا مَنْ دَنَا □□ى عُلُوِّ□□
يَا مَنْ عَلاَ □□ى دُنُوِّ□□
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلَهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[81]

Ey güç ve havliyle nimet veren,
Ey geniş ve bol imkânlarıyla ikram eden,
Ey tekrar tekrar lütufta bulunan,
Ey kudretiyle her yerde izzetini gösteren,
Ey her şeyi hikmetiyle ölçüp biçen,
Ey tedbîriyle hükmeden,
Ey ilmiyle her şeyi idare eden,
Ey hilim ve yumuşaklığıyla kullarını cezalandırmaktan vazgeçen,
Ey yüceliğiyle beraber kullarına yakın olan,
Ey yakınlığında yüceliği tezâhür eden,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٨٢□

يَا مَنْ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يَهْ□□ى مَنْ يَشَآءُ
يَا مَنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ
يَا مَنْ يَتُوبُ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يُصَوِّرُ فِى الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ
يَا مَنْ يَ□□يدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ★ يَا مَنْ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِ□□ مَنْ يَشَآءُ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[82]

Ey dilediğini yaratan,
Ey dilediğini yapan,
Ey dilediğine hidayet eden,
Ey dilediğini saptıran,
Ey dilediğini bağışlayan,
Ey dilediğine azap eden,
Ey dilediğinin tövbesini kabul eden,
Ey anne rahimlerindeki yavruları dilediği gibi şekillendiren,
Ey yaratıklarında dilediği şeyi ziyade kılan,

Ey rahmetini dilediğine tahsis eden,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٨٣﴾

يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لاَ وَلَدًا ★ يَا مَنْ لاَ يُشْرِكُ فِى حُكْمِهِ اَحَدًا

يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا ★ يَا مَنْ لَمْ يَزَلْ رَحِيمًا

يَا مَنْ جَاعِلَ الْمَلٰئِكَةِ رُسُلاً ★ يَا مَنْ جَعَلَ فِى السَّمَاءِ بُرُوجًا

يَا مَنْ جَعَلَ الاَرْضَ قَرَارًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا

يَا مَنْ اَحْصٰى كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا ★ يَا مَنْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[83]

Ey hiçbir eş ve evlat edinmeyen,
Ey kimseyi hükmüne ortak kılmayan,
Ey her şeye bir plan ve miktar tayin eden,
Ey şefkat ve merhameti zeval bulmayıp devam eden,

Ey melekleri elçi kılan,
Ey semâda burçlar meydana getiren,
Ey yeryüzünü kararlı ve barınmaya müsait kılan,
Ey insanı bir damla sudan yaratan,
Ey her şeyi sayarak hesabını yapan,
Ey her şeyi ilmiyle kuşatan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 84-87

□٨٤□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا فَرْدُ ★ يَا وِتْرُ ★ □□□ا اَحَدُ ★ يَا صَمَدُ ★

□□□ا اَمْجَدُ

□□□ا اَعَزُّ ★ □□□ا اَجَلُّ ★ □□□ا اَحَقُّ ★

□□□ا اَبَرُّ ★ □□□ا اَبَدُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ

اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[84]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey **Ferd** *[eşi ve benzeri olmayan]*

Ey **Vitr** *[zât, sıfat ve fiillerinde çifti olmayan]*

Ey **Ehad** *[her bir şeyde birliğini gösteren]*

Ey **Samed** *[hiçbir şeye muhtaç olmayan ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu]*

Ey **Emced** *[şan, şeref ve yüceliği en büyük olan]*

Ey **Eazz** *[izzet ve galibiyeti mukayeseye gelmeyen]*

Ey **Ecell** *[sonsuz azamet ve celâl sahibi]*

Ey **Ehakk** *[bütün gerçeklerden daha gerçek ve ibâdete en çok lâyık olan]*

Ey **Eberr** *[herkesten fazla iyilik yapan]*

Ey **Ebed** *[varlığının sonu olmayan]*
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٨٥□

يَا مَعْرُوفَ مَنْ عَرَفَهُ ★ يَا مَعْبُودَ مَنْ
عَبَدَهُ ★ يَا مَشْكُورَ مَنْ شَكَرَهُ
يَا مَذْكُورَ مَنْ ذَكَرَهُ ★ يَا مَحْمُودَ مَنْ
حَمِدَهُ ★ يَا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ
يَا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَّدَهُ ★ يَا مَحْبُوبَ مَنْ
اَحَبَّهُ ★ يَا مَرْغُوبَ مَنْ اَرَادَهُ
يَا مَقْصُودَ مَنْ اَنَابَ اِلَيْهِ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[85]

Ey Kendisini tanımak isteyenlerin mârufu,
Ey Kendisine ibâdet edenlerin mâbudu,
Ey Kendisine şükredenlerin meşkûru,
Ey Kendisini zikredenlerin mezkûru,
Ey Kendisini övenlerin mahmûdu,
Ey Kendisini arayanlar için mevcut olan,
Ey Kendisini bir tanıyanların mevsûfu,
Ey Kendisini sevenlerin sevgilisi,
Ey Kendisini arzulayanların merğubu,
Ey dergâhına dönenlerin maksudu,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

□٧٦□

يَا مَنْ لاَ مُلْكَ اِلاَّ مُلْكَهُ ★ يَا مَنْ لاَ يُحْصِى الْعِبَادُ ثَنَائَهُ

يَا مَنْ لاَ تَصِفُ الْخَلاَئِقُ جَلاَلَهُ ★ يَا مَنْ لاَ يُدْرِكُ اْلاَبْصَارُ كَمَالَهُ

يَا مَنْ لاَ يَبْلُغُ اْلاَفْهَامُ صِفَاتَهُ ★ يَا مَنْ لاَ يَنَالُ اْلاَفْكَارُ كِبْرِيَائَهُ

يَا مَنْ لاَ يُحْسِنُ اْلاِنْسَانُ نُعُوتَهُ ★ يَا مَنْ لاَ يَرُدُّ الْعِبَادُ قَضَائَهُ

يَا مَنْ ظَهَرَ □□ى كُلِّ شَىْءٍ اٰيَاتُهُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[86]

Ey saltanatından başka gerçek saltanat olmayan,
Ey kulların senâsını saymakla bitiremediği,
Ey mahlûkatın celâlini vasfedemediği,
Ey gözlerin kemâlini idrak ve ihâta edemediği,
Ey zekâların sıfatlarına ulaşmakta acze düştüğü,
Ey fikirlerin, kibriyasının hakikatine ulaşamadığı,
Ey insanların, sıfatlarını güzelce tavsif edemediği,

Ey kulların, hükmünü geri çeviremediği,
Ey her şeyde Kendisini tanıtan deliller açıkça görülen,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٨٧﴾

يَا حَبِيبَ الْبَكَّاءِينَ ★ يَا سَنَدَ الْمُتَوَكِّلِينَ ★ يَا هَادِىَ الْمُضِلِّينَ
يَا وَلِىَّ الْمُؤْمِنِينَ ★ يَا اَنِيسَ الذَّاكِرِينَ ★ يَا اَقْدَرَ الْقَادِرِينَ
يَا اَبْصَرَ النَّاظِرِينَ ★ يَا اَعْلَمَ الْعَالِمِينَ
★ يَا مَفْزَعَ الْمَلْهُوفِينَ
يَا اَنْصَرَ النَّاصِرِينَ
سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهِ اَنْتَ
اَلاَمَانُ اَلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[87]

Ey günahları için ve kendisine olan aşk ve muhabbetten dolayı ağlayanların sevgilisi,
Ey kendisine tevekkül edenlerin dayanağı,
Ey hak yoldan sapanları hidayete erdiren,
Ey müminlerin dost ve sahibi,
Ey kendisini zikredenlerin can yoldaşı,
Ey bütün güçlülerden daha güçlü,
Ey bütün bakanlardan daha iyi gören,
Ey bütün ilim sahiplerinden daha âlim,

Ey kederli bîçarelerin kaçıp sığındığı,
Ey bütün yardım edenlerden daha çok yardım eden,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 88-90

□٨٨□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْمٰٓئِكَ

يَا مُكْرِمُ ★ يَا مُعَظِّمُ ★ يَا مُنَعِّمُ ★ يَا

مُعْطِى ★ يَا مُغْنِى

يَا مُحْيِى ★ يَا مُبْدِئُ ★ يَا مُرْدِى ★ يَا

مُنْجِى ★ يَا مُحْسِنُ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهَ اَنْتَ

اَلْاَمَانُ اَلْاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[88]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Mükrim** *[gerçek ikram sahibi]*
Ey **Muazzim** *[dilediğini büyüten ve eserleriyle büyüklüğünü gösteren]*
Ey **Müna’im** *[mahlûkatını çeşit çeşit nimetlere gark eden]*
Ey **Mu’tî** *[mahlûkatına lâzım olan her şeyi veren]*
Ey **Muğnî** *[mahlûkatının ihtiyacını giderip zengin kılan]*
Ey **Muhyî** *[canlılara hayat veren]*
Ey **Mübdî'** *[mahlûkatı maddesiz ve örneksiz ilk defa yaratan]*
Ey **Mürdî** *[mahlûkatını nimetleriyle hoşnut kılan]*
Ey **Müncî** *[mahlûkatı her türlü tehlikeden kurtaran]*
Ey **Muhsin** *[bol bol iyilikte bulunan]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

[٨٩]

يَا كَافِىَ كُلِّ شَىْءٍ ★ يَا قَآئِمًا عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ

يَا مَنْ لاَ يُشْبِهُهُ شَىْءٌ ★ يَا مَنْ لاَ يَ[illegible]يدُ [illegible]ى مُلْكِهِ شَىْءٌ

يَا مَنْ لاَ يَنْقُصُ مِنْ خَزَآئِنِ[illegible] شَىْءٌ ★ يَا مَنْ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَىْءٌ

يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِ[illegible] شَىْءٌ ★ يَا مَنْ بِيَدِ[illegible] مَقَا[illegible]يدُ كُلِّ شَىْءٍ

يَا مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ كُلَّ شَىْءٍ ★ يَا مَنْ يَبْقٰى وَ يَفْنٰى كُلُّ شَىْءٍ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

[89]

Ey her şeye kâfi,
Ey her şeyi idare eden kaim,
Ey hiçbir şey Kendisine benzemeyen,
Ey mülkünde, irâdesi dışında hiçbir şey artmayan,
Ey hazînelerinden hiçbir şey eksik olmayan,

Ey hiçbir şey Kendisine gizli bulunmayan,
Ey misli ve benzeri hiçbir şey bulunmayan,
Ey her şeyin anahtarı elinde olan,
Ey rahmeti her şeyi kuşatan,
Ey her şey fâni olduğu halde Kendisi bâkî kalan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

﴿٩٠﴾

يَا مَنْ لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ هُوَ ★ يَا مَنْ لاَ يَصْرِفُ السُّوءَ اِلاَّ هُوَ

يَا مَنْ لاَ يُدَبِّرُ الاَمْرَ اِلاَّ هُوَ ★ يَا مَنْ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ هُوَ

يَا مَنْ لاَ يُقَلِّبُ الْقَلْبَ اِلاَّ هُوَ ★ يَا مَنْ لاَ يَخْلُقُ الْخَلْقَ اِلاَّ هُوَ

يَا مَنْ لاَ يُتِمُّ النِّعْمَةَ اِلاَّ هُوَ ★ يَا مَنْ لاَ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ اِلاَّ هُوَ

يَا مَنْ لاَ يُحْيِى الْمَوْتٰى اِلاَّ هُوَ ★ يَا مَنْ لاَ يُغْ□□ى عَلَى التَّحْ□□يقِ اِلاَّ هُوَ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

Ey gaybı Kendisinden başka kimse bilemeyen,
Ey kullarından kötülüğü Kendisinden başka kimse defedemeyen,
Ey işleri Kendisinden başka kimse idâre edemeyen,
Ey günahları Kendisinden başka kimse mağfiret edemeyen,
Ey kalpleri Kendisinden başkası değiştiremeyen,
Ey mahlûkatı Kendisinden başkası yaratamayan,
Ey nîmetleri Kendisinden başkası tamamlayamayan,
Ey yağmuru Kendisinden başkası yağdıramayan,
Ey ölüleri kendisinden başkası diriltemeyen,
Ey kullarını kendisinden başkası gerçek zengin kılamayan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten kurtar.

Dualar : Cevşen : Ukde 91-95

□٩١□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا كَاشِفُ ★ يَا فَارِجُ ★ يَا فَاتِحُ ★ يَا نَاصِرُ ★ يَا ضَامِنُ

يَا اٰمِرُ ★ يَا نَا□□ى ★ يَا رَجَا ★ يَا مُرْتَجَا ★ يَا عَ□□يمَ الرَّجَا

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[91]

Allah'ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey **Kâşif** *[belâları kaldıran ve güzellikleri açığa çıkaran]*

Ey **Fâric** *[keder ve tasadan kurtarıp ferahlatan]*

Ey **Fâtih** *[her mevcuda münâsip bir sûret açan ve fetihler müyesser kılan]*

Ey **Nâsır** *[kullarına yardım eden]*

Ey **Dâmin** *[yaratıkların her türlü ihtiyacını üzerine alan]*

Ey **Âmir** *[her şeye fıtratının gayesini emreden]*

Ey **Nâhî** *[her türlü kötülükten sakındıran]*

Ey **Recâ** *[kullarının ümidi olan]*

Ey **Mürtecâ** *[kullarının ümit beslediği]*

Ey **Azîm er-recâ** *[kendisine büyük ümitler beslenen]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٩٢]

يَا مُ□ينَ الضُّعَفَاءِ ★ يَا كَنْزَ الْفُقَرَاءِ ★ يَا صَاحِبَ الْغُرَبَاءِ

يَا نَاصِرَ الْاَوْلِيَاءِ ★ يَا قَاهِرَ الْاَعْدَاءِ ★ يَا رَافِعَ السَّمَاءِ

يَا كَاشِفَ الْبَلَآءِ ★ يَا اَ□يسَ الْاَوْلِيَاءِ ★ يَا حَ□يبَ الْاَتْقِيَاءِ

يَا اِلٰهَ الْاَغْنِيَاءِ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[92]

Ey zayıfların yardımcısı,
Ey fakirlerin hazînesi,
Ey gariplerin sahibi,
Ey dostların yardımcısı,
Ey düşmanların kahredicisi,
Ey gökleri yükselten,
Ey belâları kaldıran,
Ey dostların can yoldaşı,
Ey takvâ sahiplerinin sevgilisi,
Ey zenginlerin mabudu,

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٩٣]

يَا اَوَّلَ كُلِّ شَىْءٍ وَ اٰخِرَهُ ★ يَا اِلٰهَ كُلِّ شَىْءٍ وَ صَانِعَهُ

يَا رَازِقَ كُلِّ شَىْءٍ وَ خَالِقَهُ ★ يَا فَاطِرَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مَلِيكَهُ

يَا قَابِضَ كُلِّ شَىْءٍ وَ بَاسِطَهُ ★ يَا مُبْدِئَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُعِيدَهُ

يَا مُسَبِّبَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُقَدِّرَهُ ★ يَا مُرَبِّىَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُدَبِّرَهُ

يَا مُكَوِّرَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُحَوِّلَهُ ★ يَا مُحْيِىَ كُلِّ شَىْءٍ وَ مُمِيتَهُ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِلٰهِ [illegible] اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[93]

Ey her şeyin evveli ve âhiri,
Ey her şeyin ilâhı ve sanatkârı,
Ey her şeyin râzıkı ve hâlıkı,
Ey her şeyin yaratıcısı ve sultânı,
Ey her şeyi daraltan ve genişleten,

Ey her şeyi ilk defa yaratan ve öldükten sonra tekrar iâde eden,
Ey her şeye gerekli sebepleri yaratan ve bir ölçü takdir eden,
Ey her şeyi terbiye ve idâre eden,
Ey her şeyi döndüren ve değiştiren,
Ey her şeyi dirilten ve öldüren,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٩٤]

يَا خَيْرَ ذَاكِرٍ وَ مَذْكُورٍ ★ يَا خَيْرَ شَاكِرٍ وَ مَشْكُورٍ

يَا خَيْرَ حَامِدٍ وَ مَحْمُودٍ ★ يَا خَيْرَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ

يَا خَيْرَ دَاعٍ وَ مَدْعُوٍّ ★ يَا خَيْرَ مُ[illegible]يبٍ وَ مُجَابٍ

يَا خَيْرَ مُونِسٍ وَ اَ[illegible]يسٍ ★ يَا خَيْرَ صَاحِبٍ وَ جَ[illegible]يسٍ

يَا خَيْرَ مَقْصُودٍ وَ مَطْلُوبٍ ★ يَا خَيْرَ حَ[illegible]يبٍ وَ مَحْبُوبٍ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

Ey yâd edenlerin ve yâd edilenlerin en hayırlısı,
Ey şükrü kabul edenlerin ve şükredilenlerin en hayırlısı,
Ey övülenlerin ve övenlerin en hayırlısı,
Ey görenlerin ve görülenlerin en hayırlısı,
Ey çağıranların ve çağrılanların en hayırlısı,
Ey cevap verenlerin ve cevap verilenlerin en hayırlısı,
Ey ünsiyet verenlerin ve Kendisiyle ünsiyet edilenlerin en hayırlısı,
Ey bütün dostların ve meclis arkadaşlarının en hayırlısı,
Ey bütün maksut ve matlupların en hayırlısı,
Ey sevenlerin ve sevilenlerin en hayırlısı,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿٩٥﴾

يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعَاهُ مُجِيبٌ ★ يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ اَطَاعَهُ حَبِيبٌ

يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ اَحَبَّهُ قَرِيبٌ ★ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ اَرَادَهُ عَلِيمٌ

يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ رَجَاهُ كَرِيمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصَاهُ حَلِيمٌ

يَا مَنْ هُوَ ذُو حِلْمٍ حَكِيمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ ذُو حُكْمٍ عَلِيمٌ

يَا مَنْ هُوَ ذُو عَظَمَةٍ رَحِيمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ ذُو اِحْسَانٍ قَدِيمٌ

سُبْحَانَكَ يَا [illegible] اِلٰهَ اِ[illegible] اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[95]

Ey kendisini çağıranlara cevap veren,
Ey kendisine itaat edenleri seven,
Ey kendisini sevenlere yakın olan,
Ey kendisini arzulayanları çok iyi bilen,
Ey kendisine ümit besleyenlere iyilik eden,
Ey kendisine isyan edenlere yumuşak davranıp hemen cezalandırmayan,
Ey yumuşaklığında hikmetli davranan,
Ey hükmünde büyük olan,
Ey azametinde merhametli olan,
Ey ihsânında kadîm olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 96-99

﴿٩٦﴾

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا مُسَبِّبُ ★ يَا مُقَرِّبُ ★ يَا مُعَقِّبُ ★ يَا مُقَلِّبُ ★ يَا مُقَدِّرُ

يَا مُرَتِّبُ ★ يَا مُرَغِّبُ ★ يَا مُذَكِّرُ ★ يَا مُكَوِّنُ ★ يَا مُتَكَبِّرُ

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[96]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:
Ey **Müsebbib** *[sebepleri takdir eden]*
Ey **Mukarrib** *[itaatkâr kullarını kendisine yaklaştıran]*
Ey **Muakkıb** *[eşyayı hikmetle peş peşe getiren]*
Ey **Mukallib** *[kullarının kalplerini halden hale değiştiren]*
Ey **Mukaddir** *[her şeye bir miktar tespit eden]*
Ey **Mürettib** *[her şeyi düzene koyan]*
Ey **Muraggib** *[kullarını iyiliğe teşvik eden]*
Ey **Müzekkir** *[kullarına öğüt veren]*
Ey **Mükevvin** *[mahlûkatı var eden]*
Ey **Mütekebbir** *[sonsuz büyüklük ve azamet sahibi]*

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

﴿٩٧﴾

يَا مَنْ لاَ يُشْغِلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ ★ يَا مَنْ لاَ يَمْنَعُهُ فِعْلٌ عَنْ فِعْلٍ

يَا مَنْ لاَ يُلْهِيهِ قَوْلٌ عَنْ قَوْلٍ ★ يَا مَنْ لاَ يُغَلِّطُهُ سُؤَالٌ عَنْ سُؤَالٍ

يَا مَنْ لاَ يُبْرِمُهُ اِلْحَاحُ الْمُلِحِّينَ ★ يَا مَنْ شَرَحَ بِالاِسْلاَمِ صُدُورَ الْمُؤْمِنِينَ

يَا مَنْ اَطَابَ بِذِكْرِهِ قُلُوبَ الْمُخْبِتِينَ ★ يَا مَنْ لاَ يَغِيبُ عَنْ قُلُوبِ الْمُشْتَاقِينَ

يَا مَنْ هُوَ غَايَةُ مُرَادِ الْمُرِيدِينَ ★ يَا مَنْ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِى الْعَالَمِينَ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اِلٰهِ اَنْتَ الاَمَانُ الاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[97]

Ey bir işitme, kendisini diğer bir işitmeden alıkoymayan,
Ey kendisi için bir iş diğer bir işe mâni olmayan,

Ey bir söz, kendisini diğer bir sözden oyalamayan,
Ey kullarının bir isteği diğerine cevap vermekte kendisini karışıklığa sevk etmeyen,
Ey ısrarla istekte bulunanların ısrarı kendisini usandırmayan,
Ey müminlerin kalplerini İslâm'la genişleten,
Ey zikriyle mütevâzi ve huşû sahiplerinin kalplerini hoş eden,
Ey kendisine iştiyak duyanların kalplerinden kaybolmayan,
Ey kendisini arzulayanların son arzusu,
Ey âlemde hiçbir şey kendisine gizli olmayan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٩٨]

يَا مَنْ هُوَ عِلْمُهُ سَابِقٌ ★ يَا مَنْ هُوَ وَعْدُهُ صَادِقٌ ★ يَا مَنْ هُوَ لُطْفُهُ ظَاهِرٌ
يَا مَنْ هُوَ اَمْرُهُ غَالِبٌ ★ يَا مَنْ هُوَ كِتَابُهُ مُحْكَمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ قَضَاؤُهُ كَآئِنٌ
يَا مَنْ هُوَ قُرْاٰنُهُ مَ□يدٌ ★ يَا مَنْ هُوَ مُلْكُهُ قَ□يمٌ ★ يَا مَنْ هُوَ فَضْلُهُ مُ□يمٌ
يَا مَنْ هُوَ عَرْشُهُ عَ□يمٌ
سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ
اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[98]

Ey her şeyi var olmadan bilen,
Ey vaadi doğru olan,

Ey lütfü açık olan,
Ey emri üstün ve galip olan,
Ey kitabı sağlam olan,
Ey kaza ve hükmü var olan,
Ey Kur’ân’ı yüce olan,
Ey saltanatı kadîm olan,
Ey fazıl ve keremi dâim olan,
Ey Arşı büyük olan,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

[٩٩]

يَا رَبَّ الْاَرْبَابِ ★ يَا مُفَتِّحَ الْاَبْوَابِ ★ يَا مُسَبِّبَ الْاَسْبَابِ

يَا مُعْطِىَ الثَّوَابِ ★ يَا مُلْهِمَ الصَّوَابِ ★ يَا مُنْشِئَ السَّحَابِ

يَا شَدِيدَ الْعِقَابِ ★ يَا سَرِيعَ الْحِسَابِ ★ يَا مَنْ لَهُ الْاِيَابُ

يَا غَفُورُ يَا تَوَّابُ

سُبْحَانَكَ يَا اِلٰهَ اَنْتَ الْاَمَانُ الْاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[99]

Ey rablık iddia edenlerin ve bütün terbiyecilerin Rabbi,
Ey bütün kapıları açan,
Ey sebepler tasarrufunda bulunan,

Ey sevapları veren,
Ey doğruları ilham eden,
Ey bulutları yoktan yaratan,
Ey azap ve ikabı şiddetli olan,
Ey hesabı süratli gören,
Ey dönüş kendisine olan,
Ey bağışlayan ve tövbeleri kabul eden,
Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

Dualar : Cevşen : Ukde 100-101

□١٠٠□

وَ اَسْئَلُكَ بِاَسْ□□□ائِكَ

يَا رَبَّنَا ★ □□□ا اِ□□□هَنَا ★ يَا سَيِّدَنَا ★ يَا مَوْلاَنَا ★ يَا نَاصِرَنَا

يَا حَافِظَنَا ★ يَا قَادِرَنَا ★ يَا رَازِقَنَا ★ يَا دَ□□يلَنَا ★ يَا مُ□□يثَنَا

سُبْحَانَكَ يَا □□□□ اِلٰهَ اِ□□□□□ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ

[100]

Allah’ım! Senden şu isimlerinin hakkı için istiyor ve yalvarıyorum:

Ey Rabbimiz
Ey İlâhımız
Ey Seyyidimiz
Ey Mevlâmız
Ey Yardımcımız
Ey Koruyucumuz
Ey Kâdirimiz
Ey Râzıkımız
Ey Delilimiz
Ey Medetkârımız

Münezzehsin, Senden başka ilâh yok. Emân ver bize. Bizi ateşten halâs eyle.

١٠١

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا خَلِّصْنَا وَ اَجِرْنَا وَ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ وَ مِنْ كُلِّ نَارٍ
وَ عَافِنَا وَ اعْفُ عَنَّا وَ اَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ دَارَ قُدْسِكَ مَعَ الْاَبْرَارِ
بِعَفْوِكَ يَا مُجِيرُ بِفَضْلِكَ يَا غَفَّارُ

[101]

Ey Allah'ım, ey Rabbimiz! Bizi Cehennem ateşinden ve her türlü ateşten halâs eyle, muhafaza et, necat ver!
Allah'ım, bize âfiyet ver, bizi affet, bizi iyilerle birlikte pâk ve temiz diyarın olan Cennete koy.
Bunu sadece affınla yap, ey **Mücîr**! *[kullarını azaptan koruyan]*. Fazıl ve kereminle olsun, ey **Gafur**! *[bütün günahları bağışlayan]*

وَ اَسْئَلُكَ بِحَقِّ هٰذِهِ الْاَسْمَاءِ الْكَرِيمَةِ الشَّرِيفَةِ وَ الصِّفَاتِ الْجَلِيلَةِ اللَّطِيفَةِ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ عِلْمِ اللّٰهِ

بِسْمِ اللّٰهِ ⋆ حَسْبِىَ اللّٰهُ ⋆ لآَ اِلٰهَ اِلاّ اللّٰهُ ⋆ شَهِدَ اللّٰهُ ⋆ قُلْ هُوَ اللّٰهُ ⋆ مَا شَاءَ اللّٰهُ ⋆ رَبِّىَ اللّٰهُ ⋆ تَبَارَكَ اللّٰهُ ⋆ تَعَالَى اللّٰهُ ⋆ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ ⋆ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللّٰهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

سُبْحَانَكَ يَا لآَ اِلٰهَ اِلآَّ اَنْتَ اْلاَمَانُ اْلاَمَانُ لآَ اُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰى نَفْسِكَ

Ben, şu kıymetli ve şerefli isimlerinin, şu yüce ve lâtif sıfatlarının hakkı için istiyor ve yalvarıyorum ki, Efendimiz Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâma, ve onun âline ilahi ilmin salât ve selâm eyle!

Allah’ın ismiyle. Allah bana kâfi. Allah’tan başka ilâh yok. Allah her şeye şahit. De ki; O Allah’tır. Allah’ın dilediği olur. Rabbim Allah’tır. Allah’ın şânı yücedir. Allah âlîdir. Allah’a tevekkül edip güvendim. Allah onlara karşı sana kâfidir. O her şeyi işiten ve bilendir. Bütün kusurlardan münezzehsin. Ey kendisinden başka ilah olmayan Allah’ım! Eman ver bize, eman diliyorum. Sana olan medih ve senâları sayıp dökemiyorum. Sen, Zâtını övdüğün gibisin.

Dualar : Cevşen : Hatime

يَا اَللّٰهُ ★ يَا رَحْمٰنُ ★ يَا رَحِيمُ ★ يَا غَفُورُ ★ يَا شَكُورُ

اَسْئَلُكَ بِمَا اَحْصَيْتَهُ عَلَيْكَ مِنْ اَسْمَائِكَ الْحُسْنٰى وَ صِفَاتِكَ الْعُلْيَا وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَّةِ اَنْ تَغْفِرَ لِى وَ لِوَالِدَىَّ وَ لِاُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِى وَ لِطَلَبَةِ رَسَائِلِ النُّورِ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ اَلاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الاَمْوَاتِ وَ تَرْحَمَنَا رَحْمَةً تُغْنِينَا بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ اَنْ تَقْضِىَ حَوَائِجَنَا وَ تُعْطِيَنَا سُؤَالَنَا فِى الدُّنْيَا وَ الاٰخِرَةِ وَ تَخْتِمَ لَنَا بِالسَّعَادَةِ وَ الشَّهَادَةِ وَ الْكَرَامَةِ وَ الْبُشْرٰى عِنْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا

وَ تَجْزِىَ مُحَمَّدًا صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ سَلّمَ عَنَّا مَا هُوَ اَهْلُهُ وَ مُسْتَحَقُّهُ وَ اَنْ لاَ تَكِلَنَا عَلٰى اَنْفُسِنَا طَرْفَةَ عَيْنٍ وَ لاَ اِلٰى اَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ

وَ تُصْلِحَ لَنَا شَاْنَنَا وَ اَنْ تَحْرُسَنَا بِعَيْنِكَ الَّتِى لاَ تَنَامُ وَ تَحْفَظَنَا بِرُكْنِكَ الَّتِى لاَ يُرَامُ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَ الْاِكْرَامِ وَ اَنْ تَصْرِفَ عَنَّا وَ عَمَّنْ عُلِّقَ عَلَيْهِ هٰذِهِ الْاَسْمَاءُ اٰفَةَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ زَلْزَلَةَ الْاَرْضِ وَ دَكْدَكَةَ الْجِبَالِ مِنْ خَشْيَتِهِ وَ اٰفَةَ الطَّاعُونِ وَ الْوَبَاءِ وَ عَيْنَ السُّوءِ وَ وَجَعَ الْجَوَارِحِ وَسَائِرَ الْاٰفَاتِ و تَحَفْظَنَا مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ سُوءٍ وَ تَرْزُقَنَا السَّلاَمَةَ وَ الْعَافِيَةَ وَ الْخَيْرَ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللّهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

آمِينَ

Ey **Allah**! *[bütün kemâl sıfatlarını taşıyan hakikî Ma'bud olan]*
Ey **Rahman**! *[bütün mahlûkata rızık verip merhamet eden]*
Ey **Rahîm**! *[ahirette sâlih kullarına lütuflarda bulunacak olan]*
Ey **Gafûr**! *[bütün günahları bağışlayan]*
Ey **Şekûr**! *[kullarının ibâdet ve şükürlerine bol mükâfatla karşılık veren]*

Zâtın için saydığın güzel isimlerin, yüce sıfatların ve eksiksiz kelimelerin hakkı için Senden istiyor ve yalvarıyorum ki, beni, anne-babamı, Üstadımız Said Nursî'yi, Nur Talebelerini ve bütün erkek ve kadın mümin ve Müslümanlardan hayatta olan ve ölenleri bağışla!

Bize öyle bir merhamette bulun ki, Senden başkasının merhametine ihtiyacımız kalmasın!

Dünyada ve ahirette ihtiyaçlarımızı yerine getir ve dilediğimizi ihsan eyle! Dünyadan ayrılırken son nefesimizi saâdet, şehâdet, ikram ve müjdeyle vermemizi nasip eyle!

Bizim adımıza Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı lâyık ve müstahak olduğu şeylerle mükâfatlandır.

Gözümüzü açıp kapayıncaya kadar bizi ne nefsimize, ne de yaratıklarından hiç birine havâle etme!

İşlerimizi ıslah edip, yoluna koy! Bizi, hiç zâil olmayan ilim ve sıyânetinle himâye eyle! Ayrı yaşanamayan desteğinle bizleri muhâfaza eyle, ey Celâl ve İkram Sahibi!

Bizden ve bu isimleri üzerinde taşıyan kimselerden cin, insan ve şeytanlardan gelecek âfetleri, yer sarsıntılarını ve Allah korkusundan meydana gelen dağ parçalanışlarını, tâun ve vebâ musîbetlerini, kem gözleri, vücut ağrılarını ve diğer felâketleri def eyle!

Bizi bütün şer ve kötülüklerden muhâfaza et.

Rahmetinle bize dünyada ve âhirette selâmet, âfiyet ve hayır nasip eyle, ey merhametlilerin en merhametlisi!

Allah, Efendimiz Hazret-i Muhammed'e (a.s.m.), onun âl ve Ashâbına sallât ve selâm eylesin!

Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Dualar : Tefekkürname

Yirmi Dokuzuncu Lem’a

İmana medar-ı âli bir tefekkürname,
tevhide dair yüksek bir marifetname.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Kardeşlerim,

Bu tefekkürname çok ehemmiyetlidir. İmam-ı Ali (r.a.) ona bir vecihte “Âyetü’l-Kübrâ” namını vermesi, tam kıymetini gösteriyor. Namaz tesbihatında aynelyakin derecesinde kalbe gelmiş, çok risaleleri netice vermiş, otuz senedir akıl ve fikrimin gıdası ve ilâcı olmuş bir marifetnamedir. Bunu hem Lem’alar içinde, hem kırk elli adet müstakil makine ile yazılsa münasiptir.

Said Nursî

Yirmi sene evvel Eskişehir hapsinde tecrid-i mutlakta iken yazılan bir lem’adır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعٰالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ [2]
وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.

2.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, medih ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Efendimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile âline ve ashâbına ise salât ve selâm olsun.

Dualar : Tefekkürname : İfade-i Meram

İfade-i Meram

On üç senedenberi kalbim, aklımla imtizaç edip Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın

لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ [1]

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي اَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ [2]

اللهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلا بِالْحَقِّ

لاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ [3]

gibi âyetlerle emrettiği tefekkür mesleğine teşvik ettiği ve

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ [4] hadis-i şerifi, bazan bir saat tefekkür bir sene ibadet hükmünde olduğunu beyan edip tefekküre azîm teşvikat yaptığı cihetle, ben de bu on üç seneden beri meslek-i tefekkürde akıl ve kalbime tezahür eden büyük nurları ve uzun hakikatleri kendime muhafaza etmek için, işârât nev'inden bazı kelimâtı, o envâra delâlet etmek için değil, belki vücutlarına işaret ve tefekkürü teshil ve intizamı muhafaza için vaz' ettim. Gayet muhtelif Arabî ibarelerle kendi kendime o tefekkürde gittiğim zaman o kelimâtı lisanen zikrediyordum. Bu uzun zamanda ve binler defa tekrarında ne bana usanç geliyordu ve ne de verdiği zevk noksanlaşıyordu ve ne de onlara ihtiyac-ı ruhî zâil oluyordu.

Çünkü bütün o tefekkürat, âyât-ı Kur'âniyenin lemeâtı olduğundan, âyâtın bir hassası olan usandırmamak ve halâvetini

muhafaza etmek hassasının bir cilvesi, o tefekkür âyinesinde temessül etmiştir.

Bu âhirde gördüm ki, Risale-i Nur'un eczalarındaki kuvvetli ukde-i hayatiye ve parlak nurlar, o silsile-i tefekkürâtın lem'alarıdır. Bana ettikleri tesiri başka zatlara da edeceği düşüncesiyle, âhir ömrümde mecmuunu kaleme almak niyet etmiştim. Gerçi çok mühim parçaları risalelerde derc edilmiştir; fakat heyet-i mecmuasında başka bir kuvvet ve kıymet bulunacaktır.

Âhir-i ömür muayyen olmadığı için, bu hapisteki mahkûmiyetim ve vaziyetim ölümden daha beter bir şekil aldığından, âhir-i hayatı beklemeyerek, kardeşlerimin ısrar ve ilhahlarıyla, tağyir etmeyerek, o silsile-i tefekkürat Yedi Bab üstünde yazıldı.

Bu nevi kudsî hakikatlerin ekseriyet-i mutlakası namaz tesbihatında hatıra geldiklerinden, Sübhanallah, Elhamdü lillâh, Allahu ekber, Lâ ilâhe illâllah kudsî kelimelerinin herbirisi bir menba hükmüne geçtiğinden, aynen namaz tesbihatındaki tertip gibi yazılmak lâzım gelirken, o zaman tecritteki müşevveşiyet-i hal o tertibi bozmuş. Şimdi o Lem'anın Birinci Babı Sübhanallah, ikincisi Elhamdü lillâh, üçüncüsü Allahu ekber, dördüncüsü Lâ ilâhe illâllah'a dair olacak. Çünkü Şafiîlerin namaz tesbihatından ve duadan sonra otuz üç defa aynen Sübhanallah, Elhamdü lillâh, Allahu ekber gibi otuz üç defa da Lâ ilâhe illâllah'ı çok Şafiîler okuyorlar.

Said Nursî

1.) Tâ ki tefekkür edin. (Bakara Sûresi, 2:219).. Tâ ki tefekkür etsinler. (Nahl Sûresi, 16:44)
2.) Onlar kendi üzerlerindeki İlâhî san'at mucizelerini hiç düşünmezler mi? Gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri Allah, ancak hak ve hikmetle yaratmıştır.... (Rum Sûresi, 30:8)
3.) Tefekkür eden bir topluluk için deliller vardır.
4.) Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn, 4:409 (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

Dualar : Tefekkürname : 1.Bab

الباب الاوّل
فى سُبْحَانَ اللهِ و هو ثلاثة فصول

Birinci Bâb

Sübhânallâh hakkındadır.
(Ve o, üç fasıldır.)

Dualar : Tefekkürname : 1.Bab : 1.Fasıl

1.Fasıl

الفصل الاول

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ السَّمَاءُ بِكَلِمَاتِ نُجُومِهَا وَشُمُوسِهَا وَاَقْمَارِهَا بِرُمُوزِ حِكَمِهَا

وَيُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الْجَوُّ بِكَلِمَاتِ سَحَابَاتِهَا وَرُعُودِهَا وَبُرُوقِهَا وَاَمْطَارِهَا بِاِشَارَاتِ فَوَائِدِهَا

وَتُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ رَأْسُ الْاَرْضِ بِكَلِمَاتِ مَعَادِنِهَا وَنَبَاتَاتِهَا وَاَشْجَارِهَا وَحَيْوَانَاتِهَا بِدَلَالَاتِ اِنْتِظَامَاتِهَا

وَتُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ النَّبَاتَاتُ وَالْاَشْجَارُ بِكَلِمَاتِ اَوْرَاقِهَا وَاَزْهَارِهَا وَثَمَرَاتِهَا بِتَصْرِيحَاتِ مَنَافِعِهَا

وَتُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ ٱلاَزْهَارُ وَٱلاَثْمَارُ بِكَلِمَاتِ بُذُورِهَا وَاَجْنِحَتِهَا وَنَوَاتَاتِهَا بِعَجَائِبِ صَنْعَتِهَا
وَتُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ النَّوَاتَاتُ وَالبُذُورُ بِاَلْسِنَةِ سَنَابِلِهَا وَكَلِمَاتِ حَبَّاتِهَا بِالْمُشَاهَدَةِ
وَيُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ كُلُّ نَبَاتٍ بِغَايَةِ الْوُضُوحِ وَالظُّهُورِ عِنْدَ اِنْكِشَافِ اَكْمَامِهَا وَتَبَسُّمِ بَنَاتِهَا بِاَفْوَاهِ مُزَيَّنَاتِ اَزَا□□يرِهَا
وَمُنْتَظَمَاتِ سَنَابِلِهَا، بِكَلِمَاتِ مَوْزُونَاتِ بُذُورِهَا وَمَنْظُومَاتِ حَبَّاتِهَا، بِلِسَانِ نِظَامِهَا ١ □□ى □□يزَانِهَا ٢ □□ى تَنْ□□يمِهَا ٣ □□ى تَوْ□□ينِهَا ٤ □□ى صَنْعَتِهَا ٥ □□ى صِبْغَتِهَا ٦ □□ى □□ينَتِهَا ٧ □□ى نُقُوشِهَا ٨ □□ى رَوَائِحِهَا ٩ □□ى طُعُومِهَا ١٠ □□□ى اَلْوَانِهَا ١١ □□□ى اَشْكَالِهَا ١٢ (حاشيه ١) كَمَا تَصِفُ تَجَلِّيَاتِ صِفَاتِكَ وَتُعَرِّفُ جَلَوَاتِ اَسْمَائِكَ وَتُفَسِّرُ تَوَدُّدَكَ وَتَعَرُّفَكَ بِمَا

يَتَقَطّرُ مِنْ ظَرَافَةِ عُيُونِ اَزَا□يرِهَا
وَمِنْ طَرَاوَةِ اَسْنَانِ سَنَابِلِهَا مِنْ
رَشَحَاتِ لَمَعَاتِ جَلَوَاتِ تَوَدُّدِكَ وَتَعَرُّفِكَ
اِلٰى عِبَادِكَ
سُبْحَانَكَ يَا وَدُودُ يَا مَعْرُوفُ مَا اَحْسَنَ
صُنْعَكَ وَمَا اَزْيَنَهُ وَمَا اَبْيَنَهُ وَمَا اَتْقَنَهُ
سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ جَ□يعُ
اْلاَشْجَارِ بِكَمَالِ الصَّرَاحَةِ وَالْبَيَانِ عِنْدَ
انْفِتَاحِ اَكْمَامِهَا وَانْكِشَافِ اَزْهَارِهَا
وَتَزَايُدِ اَوْرَاقِهَا وَتَكَامُلِ اَثْمَارِهَا وَرَقْصِ
بَنَاتِهَا عَلٰى اَيَا□ي اَغْصَانِهَا حَامِدَةً
بِاَفْوَاهِ اَوْرَاقِهَا الْخَضِرَةِ بِكَرَمِكَ،
وَاَزْهَارِهَا الْمُتَبَسِّمَةِ بِلُطْفِكَ وَاَثْمَارِهَا
الضَّاحِكَةِ بِرَحْمَتِكَ بِاَلْسِنَةِ نِظَامِهَا ١
□ى □يزَانِهَا ٢ □ى تَنْ□يمِهَا ٣
□ى تَوْ□ينِهَا ٤ □ى صَنْعَتِهَا ٥ □ى
صِبْغَتِهَا ٦ □ى □ينَتِهَا ٧ □ى نُقُوشِهَا
٨ □ى طُعُومِهَا ٩ □ى رَوَائِحِهَا ١٠

□□□ى اَلْوَانِهَا ١١ □□□ى اَشْكَالِهَا ١٢
□□ى اِخْتِلاَفِ لُحُومِهَا ١٣ □□ى كَثْرَةِ
تَنَوُّعِهَا ١٤ □□ى عَجَائِبِ خِلْقَتِهَا ١٥
(حاشيه ٢) كَمَا تَصِفُ صِفَاتِكَ وَتُعَرِّفُ
اَسْمَائَكَ وَتُفَسِّرُ تَحَبُّبَكَ وَتَعَهُّدَكَ
لِمَصْنُوعَاتِكَ بِمَا يَتَرَشَّحُ مِنْ شِفَاهِ
ثِمَارِهَا مِنْ قَطَرَاتٍ رَشَحَاتٍ لَمَعَاتِ
جَلَوَاتِ تَحَبُّبِكَ وَتَعَهُّدِكَ لِمَخْلُوقَاتِكَ،
حَتّى كَاَنَّ الشَّجَرَ الْمُزَهَّرَةَ قَ□يدَةٌ
مَنْظُومَةٌ مُحَرَّرَةٌ، لِتُنْشِدَ لِلصَّانِعِ الْمَدَائِحَ
الْمُبَهَّرَةَ.. اَوْ فَتَحَتْ بِكَثْرَةٍ عُيُونَهَا
الْمُبَصَّرَةُ لِتَنْظُرَ لِلْفَاطِرِ الْعَجَائِبَ
الْمُنَشَّرَةَ .. اَوْ زَيَّنَتْ لِ□يدِهَا اَعْضَائَهَا
الْمُخَضَّرَةَ لِيَشْهَدَ سُلْطَانُهَا اٰثَارَهَا
الْمُنَوَّرَةَ. وَتُشْهِرَ في الْمَشْهَرِ مُرَصَّعَاتِ
الْجَوْهَرِ. وَتُعْلِنَ لِلْبَشَرِ حِكْمَةَ خَلْقِ
الشَّجَرِ

سُبْحَانَكَ مَا اَحْسَنَ اِحْسَانَكَ مَا اَبْيَنَ تِبْيَانَكَ مَا اَبْهَرَ بُرْهَانَكَ وَمَا اَظْهَرَهُ وَمَا اَنْوَرَهُ
سُبْحَانَكَ مَا اَعْجَبَ صَنْعَتَكَ تَـلأْلُؤُ الضِّيَاءِ بِدَلاَلَةِ حِكَمِهَا مِنْ تَنْـ[illegible]يرِكَ تَشْـ[illegible]يرِكَ .. تَمَوُّجُ الاِعْصَارِ بِسِرِّ وَظَآئِفِهَا مِنْ تَصْـ[illegible]يفِكَ تَوْـ[illegible]يفِكَ .. تَفَجُّرُ الاَنْهَارِ بِاِشَارَةِ فَوَائِدِهَا مِنْ تَدْـ[illegible]يرِكَ، تَسْـ[illegible]يرِكَ .. تَزَيُّنُ الاَحْجَارِ وَالْحَـ[illegible]يدِ بِرُمُوزِ خَوَاصِّهَا وَمَنَافِعِهَا مِنْ تَدْـ[illegible]يرِكَ تَصْـ[illegible]يرِكَ .. تَبَسُّمُ الاَزْهَارِ بِعَجَائِبِ حِكَمِهَا مِنْ تَحْـ[illegible]ينِكَ تَزْـ[illegible]ينِكَ .. تَبَرُّجُ الاَثْمَارِ بِدَلاَلَةِ فَوَائِدِهَا مِنْ اِنْعَامِكَ اِكْرَامِكَ .. تَسَجُّعُ الاَطْيَارِ بِاِشَارَةِ اِنْتِظَامِ شَرَائِطِ حَيَاتِهَا مِنْ اِنْطَاقِكَ اِرْفَاقِكَ .. تَهَزُّجُ الاَمْطَارِ بِشَهَادَةِ فَوَآئِدِهَا مِنْ تَنْـ[illegible]يلِكَ تَفْـ[illegible]يلِكَ .. تَحَرُّكُ الاَقْمَارِ

بِشَهَادَةِ حِكَمِ حَرَكَاتِهَا مِنْ تَقْدِيرِكَ
تَدْبِيرِكَ تَدْبِيرِكَ تَنْزِيرِكَ
سُبْحانَكَ مَا اَنْوَرَ بُرْهَانَكَ مَا اَبْهَرَ
سُلْطَانَكَ

Birinci Fasıl

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Her türlü nakıs ve kusûrdan seni tenzîh ederim ey o Zât-ı Zülcelâl ki, Semâ, yıldızlarının ve güneşlerinin ve aylarının kelimeleriyle, hikmetlerinin remizleriyle senin hamdinle tesbîh eder. Dünyâ semâsı, bulutlarının ve gök gürültülerinin ve şimşeklerinin ve yağmurlarının kelimeleriyle, fâidelerinin işâretleriyle senin hamdinle tesbîh eder. Yeryüzü, ma‘denlerinin ve bitkilerinin ve ağaçlarının ve hayvânlarının kelimeleriyle, intizâmâtının delâletiyle senin hamdinle tesbîh eder. Nebâtât ve ağaçlar, yapraklarının ve çiçeklerinin ve meyvelerinin kelimeleriyle, menfaatlerinin tasrîhâtıyla senin hamdinle tesbîh eder. Çiçekler ve meyveler, tohumlarının ve kanatlarının ve çekirdeklerinin kelimeleriyle, san‘atlarının acâibiyle senin hamdinle tesbîh eder. Çekirdekler ve tohumlar, bilmüşâhede sünbüllerinin lisânıyla ve dânelerinin kelimeleriyle senin hamdinle tesbîh eder. Ve her bir nebât, tomurcuklarının inkişâfı ve çiçeklerinin müzeyyenâtının ve sünbüllerinin muntazamâtının ağızlarıyla kızlarının tebessümü ânında gâyet vuzûh ve zuhûr ile, tohumlarının mevzûnâtının ve habbelerin manzûmâtının kelimeleriyle, şekilleri içindeki renkleri içindeki tadları içindeki kokuları içindeki nakışları içindeki zînetleri içindeki boyaları içindeki san‘atları içindeki ölçüleri içindeki tanzîmleri içindeki mîzânları içindeki nizâmlarının lisânıyla senin hamdinle tesbîh eder. **(Haşiye-1)**

Çiçeklerinin zarâfet-i uyûnundan ve sünbüllerinin tarâvet-i esnânından takattur eden şeyle, senin kullarına olan teveddüdünün ve tearrüfünün cilvelerinin reşehât-ı lemeâtından senin tecelliyât-ı

sıfâtını vasfettiği, celevât-ı esmânı ta‘rîf ettiği ve teveddüdünü ve tearrüfünü tefsîr ettiği gibi.

Her türlü nakıs ve kusûrdan seni tenzîh ederim ey Vedûd, ey Ma‘rûf! San‘atın ne kadar güzeldir ve o ne kadar süslüdür ve o ne kadar açıktır ve o ne kadar sağlamdır.

Her türlü nakıs ve kusûrdan seni tenzîh ederim ey o Zât-ı Zülcelâl ki, bütün ağaçlar, tomurcuklarının açması, çiçeklerinin inkişâfı, yapraklarının tezâyüdü, meyvelerin olgunlaşması ve dallarının ellerinde kızlarının raksetmesi ânında, kereminle yeşil olan yapraklarının ve lütfunla tebessüm eden çiçeklerinin ve rahmetinle gülen meyvelerinin ağızlarıyla, acâib-i hilkatlerinin içindeki kesret-i tenevvü‘lerinin içindeki etlerinin ihtilâfı içindeki şekillerinin içindeki renklerinin içindeki kokularının içindeki tadlarının içindeki nakışlarının içindeki zînetlerinin içindeki boyalarının içindeki tevzînlerinin içindeki tanzîmlerinin içindeki mîzânlarının içindeki nizâmlarının lisânlarıyla hamdederek kemâl-i sarâhat ve beyânla Senin hamdinle tesbîh eder. **(Haşiye-2)**

Meyvelerinin ağızlarından tereşşüh eden şeyle, senin mahlûkâtına olan tehabbüb ve teahhüdünün cilvelerinin reşehât-ı lemeâtının katarâtından Senin sıfâtını vasfettiği, esmânı ta‘rîf ettiği ve masnûâtına olan tehabbüb ve teahhüdünü tefsîr ettiği gibi. Hattâ sanki o çiçek açmış olan ağaç, Sâniine medâyih-i bâhire inşâd etmek için yazılmış manzûm bir kasîdedir. Yâhûd o Fâtırın neşrolunan acâibine bakmak için çoklukla bakar gözlerini açmıştır. Yâhûd yeşillenmiş a‘zâlarını kendi bayramı için süslemiş ki, sultânı O’nun münevver eserlerini müşâhede etsin ve meşherde mürassaât-ı cevheri teşhîr etsin ve ağacın hikmet-i hilkatini beşere i‘lân etsin.

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. İhsânın ne kadar güzel, beyânın ne kadar âşikâr, bürhânın ne kadar bâhir, ne kadar zâhir ve ne kadar nûrludur. Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. San‘atın ne kadar acâibdir.

Hikmetlerinin delâletiyle ışığın parlaması senin tenvîrin ve teşhîrindendir. Vazîfelerinin sırrıyla kasırganın dalgalanması senin tasrîfin ve tavzîfindendir. Fâidelerinin işâretiyle nehirlerin fışkırması senin tedhîrin ve teshîrindendir. Hâssalarının ve menfaatlerinin remizleriyle taşların ve demir süslenmesi senin tedbîrin ve

tasfîrindendir. Hikmetlerinin acâibliği ile çiçeklerin tebessümü senin tahsînin ve tezyînindendir. Fâidelerinin delâleti ile meyvelerin süslenmesi senin in‘âmın ve ikrâmındandır. Şerâit-i hayâtlarındaki intizâmın işâretiyle kuşların cıvıltısı senin konuşturman ve fâidelendirmendendir. Fâidelerinin şehâdetiyle yağmurların sesi senin tenzîlin ve tafdîlindendir. Harekâtındaki hikmetlerin şehâdetiyle ayların hareketi Senin takdîrin, tedbîrin, tedvîrin ve tenvîrindendir.

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin! Bürhânın ne kadar nûrludur. Saltanatın ne kadar âşikârdır.

Haşiye-1: On iki perde perde üstünde, bürhân bürhân içinde, delîl delîl içinde bir çiçekten muhtelif negamât ve mütenevvi‘ lemaât ile Nakkâş-ı Ezelî’yi kalbe gösteriyor ve aklın gözüne baktırıyor.

Haşiye-2: Bu on beş delîl delîl içinde, bürhân bürhân içinde Sâni‘-i Zülcelâl’e işâret eder.

Dualar : Tefekkürname : 1.Bab : 2.Fasıl

الفصل الثانى

سُبْحَانَكَ لاَ اُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰى نَفْسِكَ فِى فُرْقَانِكَ. وَاَثْنٰى عَلَيْكَ حَبِيبُكَ بِاِذْنِكَ. وَاَثْنَتْ عَلَيْكَ جَمِيعُ مَصْنُوعَاتِكَ بِاِنْطَاقِكَ

سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ بِمُعْجِزَاتِ جَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ وَبِتَوْصِيفَاتِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَبِتَعْرِيفَاتِ جَمِيعِ مَوْجُودَاتِكَ

سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا مَذْكُورُ بِاَلْسِنَةِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَبِاَنْفُسِ جَمِيعِ كَلِمَاتِ كِتَابِ كَآئِنَاتِكَ وَبِتَحِيَّاتِ جَمِيعِ ذَوِى الْحَيَاةِ مِنْ مَخْلُوقَاتِكَ لَكَ وَبِمَوْزُونَاتِ جَمِيعِ

ٱلاَوْرَاقِ ٱلْمُهْتَزَّةِ الذَّاكِرَةِ ﷺ جَﷺيعِ اَشْجَارِكَ وَنَبَاتَاتِكَ
سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا مَشْكُورُ بِاَثْنِيَةِ جَﷺيعِ اِحْسَانَاتِكَ عَلٰى اِحْسَانِكَ عَلٰى رُؤُسِ ٱلاَشْهَادِ وَبِاِعْلاَنَاتِ جَﷺيعِ نِعَمِكَ عَلٰى اِنْعَامِكَ ﷺ سُوقِ الْكَآئِنَاتِ وَبِمَنْظُومَاتِ جَﷺيعِ ثَمَرَاتِ رَحْمَتِكَ وَنِعْمَتِكَ لَدٰى اَنْظَارِ الْمَخْلُوقَاتِ وَبِتَحْﷺيدَاتِ جَﷺيعِ مَوْزُونَاتِ اَزَاﷺيرِكَ وَعَنَاﷺيدِكَ الْمُنَظَّمَةِ ﷺ خُيُوطِ ٱلاَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ
سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ شَأْنَكَ وَمَا اَزْيَنَ بُرْهَانَكَ وَمَا اَظْهَرَهُ وَمَا اَبْهَرَهُ
سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا مَعْبُودَ جَﷺيعِ الْمَلٰئِكَةِ وَجَﷺيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَجَﷺيعِ الْعَنَاصِرِ وَالْمَخْلُوقَاتِ بِكَمَالِ ٱلاِطَاعَةِ وَٱلاِمْتِثَالِ وَٱلاِنْتِظَامِ وَٱلاِتِّفَاق وَٱلاِشْتِيَاق

سُبْحَانَكَ مَا سَبَّحْنَاكَ حَقَّ تَسْ□يحِكَ يَا مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ □□يهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّيُسَبِّحُ بِحَمْدِ□□

سُبْحَانَكَ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ بِجَ□□يعِ تَسْ□□يحَاتِ جَ□□يعِ مَصْنُوعَاتِكَ وَبِجَ□□يعِ تَحْ□□يدَاتِ جَ□□يعِ مَخْلُوقَاتِكَ لَكَ

سُبْحَانَكَ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الْاَرْضُ وَالسَّمَاءُ بِجَ□□يعِ تَسْ□□يحَاتِ جَ□□يعِ اَنْبِيَائِكَ وَاَوْلِيَائِكَ وَمَلٰئِكَتِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتُكَ وَتَسْ□□يمَاتُكَ

سُبْحَانَكَ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الْكَائِنَاتُ بِجَ□□يعِ تَسْ□□يحَاتِ حَ□□يبِكَ الْاَكْرَمِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ. وَبِجَ□□يعِ تَحْ□□يدَاتِ رَسُولِكَ الْاَعْظَمِ لَكَ عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِ□□ اَفْضَلُ صَلَوَاتِكَ وَ اَتَمُّ تَسْ□□يمَاتِكَ

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتُ بِاَصْدِيَةِ تَسْ□يحَاتِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ لَكَ اِذْ هُوَ الَّ□ى تَتَمَوَّجُ اَصْدِيَةُ تَسْ□يحَاتِ□ لَكَ عَلٰى اَمْوَاجِ الْاَعْصَارِ وَاَفْوَاجِ الْاَجْيَالِ .. اَللّٰهُمَّ فَاَبِّدْ عَلٰى صَفَحَاتِ الْكَآئِنَاتِ وَاَوْرَاقِ الْاَوْقَاتِ اِلٰى قِيَامِ الْعَرَصَاتِ اَصْدِيَةَ تَسْ□يحَاتِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالتَّسْ□يمَاتُ

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الدُّنْيَا بِاٰثَارِ شَ□يعَةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ .. اَللّٰهُمَّ فَزَيِّنِ الدُّنْيَا بِاٰثَارِ دِيَانَةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامِ

سُبْحَانَكَ يَامَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الْاَرْضُ سَاجِدَةً تَحْتَ عَرْشِ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ بِلِسَانِ مُحَمَّدِهَا عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ .. اَللّٰهُمَّ فَاَنْطِقِ الْاَرْضَ بِاَقْطَارِهَا بِلِسَانِ

مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ وَالْقِيَامِ

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ جَمِيعُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ اِلٰى جَمِيعِ الْاَمْكِنَةِ وَالْاَوْقَاتِ بِلِسَانِ مُحَمَّدِهِمْ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ .. اَللّٰهُمَّ فَانْطِقِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامِ بِاَصْدِيَةِ تَسْبِيحَاتِ مُحَمَّدٍ لَكَ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ

İkinci Fasıl

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. Seni senâ etmeyi saymakla bitiremem. Sen Furkân'ında kendi zâtını senâ ettiğin gibi ve senin izninle Habîbinin seni senâ ettiği gibi ve senin intâkınla bütün masnûâtın seni senâ ettiği gibisin.

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. Senin ma'rîfetinin hakkıyla seni tanıyamadık, ey bütün masnûâtının mu'cizâtıyla ve bütün mahlûkâtının tavsîfâtıyla ve bütün mevcûdâtının ta'rîfâtıyla Ma'rûf olan!

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. Senin zikrinin hakkıyla seni zikredemedik, ey bütün mahlûkâtının lisânlarıyla ve kitâb-ı kâinâtının bütün kelimelerinin nefisleriyle ve mahlûkâtından bütün zevi'l-hayâtın sana olan tahiyyeleriyle ve bütün ağaçların ve nebâtlarındaki ihtizâz eden, zikreden bütün yaprakların mevzûnâtıyla mezkûr olan!

Sen her türlü nakıs ve kusûrdan münezzehsin. Senin şükrünün hakkıyla sana şükredemedik, ey şâhidlerin gözü önünde bütün ihsânâtının ihsânına olan senâlarıyla ve kâinât çarşısında bütün ni‘metlerinin senin in‘âmını i‘lân etmesiyle ve mahlûkâtın enzârı önünde rahmetinin ve ni‘metinin bütün semerâtının manzûmâtıyla ve ağaçların ve nebâtların dizilişindeki munazzam çiçeklerin ve salkımlarının bütün mevzûnâtının tahmîdâtıyla Meşkûr olan!

Sen münezzehsin. Şânın ne büyük, bürhânın ne süslü, ne kadar zâhir ve ne kadar bâhirdir.

Sen münezzehsin. Senin ibâdetinin hakkıyla sana ibâdet edemedik, ey bütün melâikenin ve bütün zevi'l-hayâtın ve bütün anâsır ve mahlûkâtın kemâl-i itâat ve imtisâl ve intizâm ve ittifâk ve iştiyâkla ma‘bûdu olan!

Sen münezzehsin. Senin tesbîhinin hakkıyla seni tesbîh edemedik, ey *“Kendisini yedi gök ile yerin ve bunlarda bulunan herkesin tesbîh ettiği ve kendisine hamd ile tesbîh etmeyen hiçbir şeyin olmadığı”* (İsrâ Sûresi, 17:44) zât!

Sen münezzehsin. Gök ve yer, bütün masnûâtının bütün tesbîhâtıyla ve bütün mahlûkâtının sana olan bütün tahmîdâtıyla, Senin hamdinle tesbîh eder.

Sen münezzehsin. Yer ve gök, bütün peygamberlerinin ve velîlerininin ve meleklerinin -salât ve selâmın onlar üzerine olsun- bütün tesbîhâtıyla Senin hamdinle tesbîh eder.

Sen münezzehsin. Kâinât, Habîb-i Ekreminin (asm) bütün tesbîhâtıyla ve Resûl-i A‘zamının sana olan bütün tahmîdâtıyla- efdal-i salavâtın ve etemm-i teslîmâtın O'nun üzerine ve âlinin üzerine olsun- Senin hamdinle tesbîh eder.

Sen münezzehsin. Ey O Zât-ı Zülcelâl ki, Bu kâinât, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sana olan tesbîhâtının sadâlarıyla senin hamdinle tesbîh eder. Zîrâ sana olan tesbîhâtının sadâlarının asırların dalgaları ve nesillerin bölükleri üzerinde dalgalandığı zât O'dur. Allâhım, Muhammed Aleyhissâlâtü Ve't-Teslîmât'ın tesbîhât sadâlarını, kıyâmet gününe kadar kâinâtın sahîfelerinde ve zamânın yapraklarında devâm ettir.

Sen münezzehsin ey o Zât-ı Zülcelâl ki, dünyâ Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın âsâr-ı şerîatiyle senin hamdinle tesbîh

eder. Allâhım, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın âsâr-ı diyânetiyle dünyâyı kıyâmet gününe kadar süsle.

Sen münezzehsin ey o Zât-ı Zülcelâl ki, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın lisânıyla arz senin azamet-i kudretinin arşı altında secde ederek senin hamdinle tesbîh eder. Allâhım, arzı kıyâmet ve diriliş gününe kadar Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın lisânıyla, bütün aktârıyla konuştur.

Sen münezzehsin ey o Zât-ı Zülcelâl ki, bütün mekânlarda ve zamânlarda bütün mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, Muhammedlerinin -Aleyhissalâtü Vesselâm- lisânıyla senin hamdinle tesbîh eder. Allâhım, mü'min erkekleri ve mü'min kadınları, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sana olan tesbîhâtınının sadâlarıyla kıyâmet gününe kadar konuştur.

Dualar : Tefekkürname : 1.Bab : 3.Fasıl

الفصل الثالث

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْوَاحِدِ اْلاَحَدِ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ اْلاَضْدَادِ وَاْلاَنْدَادِ وَالشُّرَكَاءِ

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْقَدِيرِ اْلاَزَلِيِّ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ الْمُعِينِ وَالْوُزَرَاءِ

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْقَدِيمِ اْلاَزَلِيِّ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنْ مُشَابَهَةِ الْمُحْدَثَاتِ الزَّائِلاَتِ

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْوَاجِبِ وُجُودُهُ الْمُمْتَنِعِ نَظِيرُهُ الْمُمْكِنِ كُلُّ مَا سِوَاهُ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنْ لَوَازِمِ مَاهِيَّاتِ الْمُمْكِنَاتِ

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الّذِى (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ)
الْمُتَقَدِّسُ الْمُتَنَزِّهُ عَمَّا تَتَصَوَّرُهُ الاَوْهَامُ الْقَاصِرَةُ الْخَاطِئَةُ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الَّذِى (لَهُ الْمَثَلُ الاَعْلٰى فِي السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) اَلْمُتَقَدِّسُ الْمُتَنَزِّهُ عَمَّا تَصِفُهُ الْعَقَائِدُ النَّاقِصَةُ الْبَاطِلَةُ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْقَدِيرِ الْمُطْلَقِ الْغَنِيِّ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ الْعَجْزِ وَالاِحْتِيَاجِ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْكَامِلِ الْمُطْلَقِ فِى ذَاتِهِ وَصِفَاتِهِ وَاَفْعَالِهِ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ الْقُصُورِ وَالنُّقْصَانِ، بِشَهَادَاتِ كَمَالاَتِ الْكَائِنَاتِ .. اِذْ مَجْمُوعُ مَا فِي الْكَائِنَاتِ مِنَ الْكَمَالِ وَالْجَمَالِ ظِلٌّ ضَعِيفٌ بِالنِّسْبَةِ اِلٰى كَمَالِهِ سُبْحَانَهُ بِالْحَدْسِ الصَّادِقِ

وَبِالْبُرْهَانِ الْقَاطِعِ وَبِالدَّلِيلِ الْوَاضِحِ ..
اِذِ التَّنْوِيرُ لاَ يَكُونُ اِلاَّ مِنَ النُّورَانِيَّ
وَبِدَوَامِ تَجَلِّى الْجَمَالِ وَالْكَمَالِ مَعَ
تَفَانِى الْمَرَايَا وَسَيَّالِيَّةِ الْمَظَاهِرِ
وَبِاِجْمَاعِ وَاتِّفَاقِ جَمَاعَةٍ كَبِيرَةٍ مِنَ
الْاَعَاظِمِ الْمُخْتَلِفِينَ فِي الْمَشَارِبِ
وَالْكَشْفِيَّاتِ الْمُتَّفِقِينَ عَلٰى ظِلِّيَّةِ
كَمَالاَتِ الْكَائِنَاتِ لاَنْوَارِ كَمَالِ الذَّاتِ
الْوَاجِبِ الْوُجُودِ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْاَزَلِيِّ الْاَبَدِيِّ
السَّرْمَدِيِّ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ التَّغَيُّرِ
وَالتَّبَدُّلِ اللاَّزِمَيْنِ لِلْمُحْدَثَاتِ الْمُتَجَدِّدَاتِ
الْمُتَكَامِلاَتِ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ خَالِقِ الْكَوْنِ
وَالْمَكَانِ الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ التَّحَيُّزِ
وَالتَّجَزُّءِ اللاَّزِمَيْنِ لِلْمَادِّيَّاتِ وَالْمُمْكِنَاتِ
الْكَيفَاتِ الْكَيرَاتِ الْمُقَيَّدَاتِ
الْمَحْدُودَاتِ

ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْقَدِيمِ الْبَاقِي
الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ الْحُدُوثِ وَالزَّوَالِ
ذُو الْجَلاَلِ سُبْحَانَ اللهِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ
الْمُتَقَدِّسِ الْمُتَنَزِّهِ عَنِ الْوَلَدِ وَالْوَالِدِ
وَعَنِ الْحُلُولِ وَالاِتِّحَادِ وَعَنِ الْحَصْرِ
وَالتَّحْدِيدِ وَعَمَّا لاَ يَلِيقُ بِجَنَابِهِ وَمَا
لاَيُنَاسِبُ وُجُوبَ وُجُودِهِ وَعَمَّا لاَ يُوَافِقُ
اَزَلِيَّتَهُ وَاَبَدِيَّتَهُ .. جَلَّ جَلاَلُهُ وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Üçüncü Fasıl

Vâhid-i Ehad olan ve zıtlardan ve benzerlerden ve şerîklerden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Kadîr-i Ezelî olan ve yardımcılarından ve vezîrlerden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Kadîm-i Ezelî olan ve sonradan vücûda gelen ve zâil olup gidici olanlardan mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Vâcibü'l-Vücûd ve nazîri mümteni' ve kendisinden başka her şey mümkini'l-vücûd olan ve mümkinâtın mâhiyetlerinin levâzımından mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Celâl sâhibi ve münezzehtir O Allâh ki, *"Kendisinin benzeri hiçbir şey yoktur ve O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."* (Şûra Sûresi, 42:11) Hatâlı ve kâsır evhâmın tasavvur ettiklerinden mukaddes ve berîdir.

Celâl sâhibi ve münezzehtir O Allâh ki, *"Göklerde ve yerde en yüce sıfatlar O'nundur. Ve O Azîzdir, Hakîm'dir."* (Rûm Sûresi, 30:27) Bâtıl ve nâkıs akîdelerin vasfettiklerinden mukaddes ve berîdir.

Kadîr-i Mutlak ve hiçbir şeye muhtâc olmayan ve acz ve ihtiyâctan mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Kâinâtın kemâlâtının şehâdetiyle, Zâtında ve sıfâtında ve efâlinde Kâmil-i Mutlak olan ve kusûr ve noksândan mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir. Çünki kâinâtta kemâl ve cemâlden ne varsa hepsi, hads-i sâdıkla ve kat‘î bürhânla ve vâzıh delîlle sâbîttir ki, O münezzeh olan zâtın kemâline nisbeten zaîf bir gölgedir. Zîrâ tenvîr ancak nûrânîden olur. Âyînelerin fânîliği ve mazharların seyyâletiyle berâber cemâl ve kemâlin tecellîsinin devâmıyla ve eâzımdan, meşreblerde ve keşfiyâtta muhtelif ve kâinâttaki kemâlâtın, Zât-ı Vâcibü’l-Vücûd’un envâr-ı kemâlinin gölgesi olduğunda müttefik bir çok cemâatin icmâ‘ ve ittifâkıyla da sâbittir.

Ezelî, ebedî ve sermedî olan ve sonradan vücûda gelip teceddüd ve tekâmül edenlerin lâzımı olan tagayyür ve tebeddülden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Hâlık-ı kevn ve mekân olan ve kesîf, kesîr, mukayyed ve mahdûd olan mâddiyât ve mümkinâtın lâzımı olan tahayyüz ve tecezzîden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Kadîm-i Bâkî olan ve hudûs ve zevâlden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir.

Vâcibü’l-Vücûd olan çocuk ve babadan, çözülüp dağılmaktan ve birleşmekten, hasr ve tahdîd edilmekten, cenâbına yakışmayan ve vücûb-ı vücûduna münâsib olmayan ve ezeliyetine ve ebediyetine muvâfık olmayan şeylerden mukaddes ve berî olan Allâh Celâl sâhibidir ve münezzehtir. O’nun celâli ne yücedir ve O’ndan başka ilâh yoktur.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab

2.Bab [Elhamdülillah]

الباب الثانى
فى اَلْحَمْدُ لله
فى هٰذَا الباب (حاشيه) تسع نقط

İkinci Bâb

Elhamdülillâh hakkındadır.

Bu bâbda **(Haşiye)** [Dokuz Nokta] vardır.

Haşiye: Risâle-i Nûr'un fikirden sonra en mühim bir esâsı şükür olduğundan ve şükür ve hamdin ekser merâtib ve hakîkatleri Risâle-i Nûr'un eczâlarında îzâh ile beyân edildiğinden burada onlara iktifâen gâyet muhtasar bir sûrette îmân ni'metine mukâbil olan hamdin birkaç mertebeleri zikredildi. Îmân ni'metinin mertebelerine göre de hamdin mertebeleri var. Said Nursi

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 1.Nokta

1.Nokta

النقطة الاولى

اَلْحَمْدُ لله عَلٰى نِعْمَةِ اْلاِيمَانِ الْمُزيلِ عَنَّا ظُلُمَاتِ الْجِهَاتِ السِّتِّ .. اذْ جِهَةُ الْمَاضى حُكْمِ يَقِينِناَ مُظْلِمَةٌ وَمُوحِشَةٌ بِكَوْنِهَا مَزَارًا اَكْبَرَ وَبِنِعْمَةِ اْلاِيمَانِ تَزُولُ تِلْكَ الظُّلْمَةُ وَيَنْكَشِفُ الْمَزَارُ الْاَكْبَرُ عَنْ مَجْلِسٍ مُنَوَّرٍ .. وَيَسَارُنَا الَّذى هُوَ الْجِهَةُ الْمُسْتَقْبَلَةُ مُظْلِمَةٌ وَمُوحِشَةٌ بِكَوْنِهَا قَبْراً عَظِيمًا لَنَا

وَبِنِعْمَةِ اْلاِيمَانِ تَنْكَشِفُ عَنْ جِنَانٍ مُزَيَّنَةٍ فِيهَا ضِيَافَاتٌ رَحْمَانِيَّةٌ .. وَجِهَةُ الْفَوْقِ وَهُوَ عَالَمُ السَّمٰوَاتِ مُوحِشَةٌ مُدْهِشَةٌ بِنَظَرِ الْفَلْسَفَةِ

فَبِنِعْمَةِ اٰ□□□يمَانِ تَتَكَشَّفُ تِلْكَ الْجِهَةُ عَنْ مَصَا□□يحَ مُتَبَسِّمَةٍ مُسَخَّرَةٍ بِأَمْرِ مَنْ زَيَّنَ وَجْهَ السَّمَاءِ بِهَا يُسْتَأْنَسُ بِهَا وَلاَ يُتَوَحَّشُ مِنْهَا .. وَجِهَةُ التَّحْتِ وَهِىَ عَالَمُ الاَرْضِ مُوحِشَةٌ بِوَضْعِيَّتِهَا □□ى نَفْسِهَا بِنَظَرِ الْفَلْسَفَةِ الضَّالَّةِ

فَبِنِعْمَةِ اٰ□□□يمَانِ تَتَكَشَّفُ عَنْ سَ□□ينَةٍ رَبَّانِيَّةٍ مُسَخَّرَةٍ وَ مُتَجَهِّزَةٍ وَمَشْحُونَةٍ بِاَنْوَاعِ اللَّذَائِذِ وَالْمَطْعُومَاتِ قَدْ اَرْكَبَهَا صَانِعُهَا نَوْعَ الْبَشَرِ وَجِنْسَ الْحَيَوَانِ لِلسَّيَاحَةِ □□□ى اَطْرَافِ مَمْلَكَةِ الرَّحْمٰنِ .. وَجِهَةُ الاَمَامِ الَّ□□ى يَتَوَجَّهُ اِلٰى تِلْكَ الْجِهَةِ كُلُّ ذَوِى الْحَيَاةِ مُسْرِعَةً قَافِلَةً خَلْفَ قَافِلَةٍ تَ□□يبُ تِلْكَ الْقَوَافِلُ □□ى ظُلُمَاتِ الْعَدَمِ بِلاَ رُجُوعٍ

فَبِنِعْمَةِ اٰ□□□يمَانِ تَتَكَشَّفُ تِلْكَ السَّيَاحَةُ عَنْ اِنْتِقَالِ ذَوِى الْحَيَاةِ مِنْ دَارِ الْفَنَاءِ اِلٰى دَارِ الْبَقَاءِ وَمِنْ مَكَانِ الْخِدْمَةِ

اِلٰى مَوْضِعِ اَخْذِ ٱلاُجْرَةِ وَمِنْ مَحَلِّ الزَّحْمَةِ اِلٰى مَقامِ الرَّحْمَةِ وَالاِسْتِرَاحَةِ .. وَاَمَّا سُرْعَةُ ذَوِى الْحَيَاةِ □□ى اَمْوَاجِ الْمَوْتِ فَلَيْسَتْ سُقُوطاً وَمُ□□يبَةً بَلْ هِىَ صُعُودٌ بِاِشْتِيَاقٍ وَتَسَارُعٌ اِلٰى سَعَادَاتِهِمْ .. وَجِهَةُ الْخَلْفِ اَيْضاً مُظْلِمَةٌ مُوحِشَةٌ. فَكُلُّ □□ى شُعُورٍ يَتَحَيَّرُ مُتَرَدِّدًا وَمُسْتَفْسِراً بـ(مِنْ اَيْنَ؟ اِلٰى اَيْنَ؟). فَـلاَنَّ الْغَفْلَةَ لاَ تُعْ□□ى لَهُ جَوَاباً يَ□□يرُ التَّرَدُّدُ وَالتَّحَيُّرُ ظُلُمَاتٍ □□ى رُوحِ□□

فَبِنِعْمَةِ اْ□□يمَانِ تَنْكَشِفُ تِلْكَ الْجِهَةُ عَنْ مَبْدَإِ الاِنْسَانِ وَوَ□□يفَتِ□□ وَبِاَنَّ السُّلْطَانَ الاَزَلِىَّ اَرْسَلَهُمْ مُوَظَّ□□ينَ اِلٰى دَارِ الاِمْتِحَانِ .. فَمِنْ هٰذِهِ الْحَ□□يقَةِ يَكُونُ (الْحَمْدُ) عَلٰى نِعْمَةِ اْ□□يمَانِ الْمُ□□يلِ لِلظُّلُمَاتِ عَنْ هٰذِهِ الْجِهَاتِ السِّتِّ اَيْضًا نِعْمَةً عَ□□يمَةً تَسْتَلْزِمُ

(الْحَمْدَ) .. اذْ بِـ(الْحَمْدِ) يُفْهَمُ دَرَجَةُ هٰذِهِ النِّعْمَةِ وَلَذَّتِهَا

فَالْحَمْدُ للهِ عَلَى : الْحَمْدُ للهِ □□ى تَسَلْسُلٍ يَتَسَلْسَلُ □□ى دَوْرٍ دَائِرٍ بِلاَ نِهَايَةٍ

Birinci Nokta

Altı cihetin karanlıklarını bize izâle eden îmân ni‘metinden dolayı hamd Allâh’a mahsûstur.

Zîrâ sağ tarafımız hükmünde olan mâzî ciheti, en büyük mezâr olması cihetiyle karanlıklı ve korkunçtur. Fakat îmân ni‘metiyle o mezâr-ı ekber nûrâni bir meclis olarak gözükür. Müstakbel ciheti olan sol tarafımız ise, bizim için büyük bir kabir olmasından dolayı karanlıklı ve korkunçtur. Fakat îmân ni‘metiyle, içinde rahmânî ziyâfetler bulunan süslü bahçeler şeklinde gözükür.

Semâvât âlemi olan üst cihet ise, felsefe nazarıyla korkunç ve müdhiştir. Fakat îmân ni‘metiyle, bu cihet, semânın yüzünü kendileriyle tezyîn eden zâtın emriyle mütebessim ve musahhar lambalar şeklinde gözükür ki onlara ünsiyet edilir ve onlardan dehşete düşülmez.

Arz âlemi olan alt cihet ise, dalâletteki felsefe nazarıyla bakıldığı zamân, kendisinde bulunan vaz‘iyetiyle korkunç gözükür. Fakat îmân ni‘metiyle, musahhar ve çeşit çeşit lezzetler ve mat‘ûmat ile yüklü rabbânî bir sefîne şeklinde gözükür ki, Rahmânın memleketi etrâfında seyâhat etmeleri için, sânii, nev‘-i beşer ve cins-i hayvânî ona bindirmiştir.

Bir de ön cihet vardır ki, bütün zîhayât sür‘atle kâfile kâfile bu cihete yönelir. Bu kâfileler adem zulümâtında bir daha dönmeksizin kaybolup gider. Fakat îmân ni‘metiyle, bu seyâhat, zîhayâtların fenâ yurdundan bekâ yurduna ve hizmet yerinden ücret alma yerine ve

zahmet mahallinden rahmet ve istirâhat makâmına intikâli şeklinde gözükür. Ammâ ölüm dalgaları içinde zîhayâtların sür‘ati ise, sukût ve musîbet değildir. Belki saâdetlerine doğru, bir iştiyâk ve bir sür‘atle suûddur. Arka cihet de aynı şekilde karanlık ve korkunçtur. Her biri tereddüd ederek ve “Nereden? Nereye?” diye suâl ederek hayret içinde kalır. Çünki gaflet, ona bir cevâb veremez o tereddüd ve o tehayyür, rûhunda karalıklara dönüşür. Fakat îmân ni‘metiyle, bu cihet, insânın mebdei ve vazîfesi şeklinde gözükür. Çünki sultân-ı Ezelî onları dâr-ı imtihâna vazîfeli olarak göndermiştir.

Bu hakîkatten dolayı, bu altı cihette bulunan karanlıkları izâle eden îmân ni‘metine edilen hamd dahi büyük bir ni‘met olduğundan hamd etmeyi istilzâm eder. Zîrâ bu ni‘metin derecesi ve lezzeti hamd ile anlaşılır.

Nihâyetsiz bir dâirenin devrinde teselsül eden bir silsile içindeki elhamdülillâh’dan dolayı hamd Allâh’a mahsûstur.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 2.Nokta

2.Nokta

النقطة الثانية

اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى نِعْمَةِ اْلاِيمَانِ الْمُنَوِّرِ لَنَا الْجِهَاتِ السِّتَّ .. فَكَمَا اَنَّ اْلاِيمَانَ بِازَالَتِهِ لِظُلُمَاتِ الْجِهَاتِ السِّتِّ نِعْمَةٌ عَظِيمَةٌ مِنْ جِهَةِ دَفْعِ الْبَلاَيَا .. كَذَالِكَ اَنَّ اْلاِيمَانَ لِتَنْوِيرِهِ لِلْجِهَاتِ السِّتِّ نِعْمَةٌ عَظِيمَةٌ اُخْرٰى مِنْ جِهَةِ جَلْبِ الْمَنَافِعِ .. فَالاِنْسَانُ لِعَلاَقَتِهِ بِجَامِعِيَّةِ فِطْرَتِهِ بِمَا فِي الْجِهَاتِ السِّتِّ مِنَ الْمَوْجُودَاتِ .. وَبِنِعْمَةِ اْلاِيمَانِ يُمْكِنُ لِلاِنْسَانِ اِسْتِفَادَةٌ مِنْ جَمِيعِ الْجِهَاتِ السِّتِّ اَيْنَمَا يَتَوَجَّهُ .. فَبِسِرِّ (اَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ) تَتَنَوَّرُ لَهُ تِلْكَ الْجِهَةُ بِمَسَافَتِهَا الطَّوِيلَةِ بِلاَ

حَدٍّ .. حَتّٰى كَاَنَّ ٱلاِنْسَانَ الْمُؤْمِنَ لَهُ عُمْرٌ مَعْنَوِيٌّ يَمْتَدُّ مِنْ اَوَّلِ الدُّنيَا اِلَى اٰخِرِهَا يَسْتَمِدُّ ذٰلِكَ الْعُمْرُ مِنْ نُورِ حَيَاةٍ مُمْتَدَّةٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ .. وَحَتّٰى اِنَّ الاِنسَانَ بِسِرِّ تَنْوِيرِ الْاِيمَانِ لِجِهَاتِهِ يَخْرُجُ عَنْ مَضِيقِ الزَّمَانِ الْحَاضِرِ وَالْمَكَانِ الضَّيِّقِ اِلَى سَاحَةِ وُسْعَةِ الْعَالَمِ وَيَصِيرُ الْعَالَمُ كَبَيْتِهِ وَالْمَاضِي وَالْمُسْتَقْبَلُ زَمَانًا حَاضِرًا لِرُوحِهِ وَقَلْبِهِ .. وَهٰكَذَا فَقِسْ

İkinci Nokta

Cihât-ı sitteyi bize tenvîr eden îmân ni‘metinden dolayı hamd Allâh’a mahsûstur. Çünki îmân cihât-ı sittenin zulümâtını izâle etmekle, def‘-i belâ cihetinden büyük bir ni‘met olduğu gibi, aynen böyle, cihât-ı sitteyi tenvîr etmesi sebebiyle celb-i menâfi‘ cihetinden îmân yine büyük bir ni‘mettir. İnsân, fıtratının câmiiyeti sebebiyle cihât-ı sittede bulunan mevcûdâtla alâkasından ve nereye yönelirse yönelsin insânın îmân ni‘metiyle bütün cihât-ı sitteden istifâdesi mümkün olur.

Bundan dolayı *“o hâlde nerede (yüzünüzü kıbleye) dönerseniz, artık orada Allâh’ın râzı olduğu cihet vardır”* (Bakara Sûresi, 2:115) âyetinin sırrıyla, hadsiz uzunluktaki mesâfesiyle bu cihet ona tenevvür eder. Hattâ sanki mü’min insânın, dünyânın evvelinden

sonuna kadar uzanan ma‘nevî bir ömrü vardır. Bu ömür, ezelden ebede kadar uzanan hayât nûrundan yardım ister.

Ve hattâ insân, kendi cihetlerin îmânın tenvîri sırrıyla, hâzır zamânın darlığı ve dar mekândan âlemin geniş sâhasına çıkar ve âlem kendi evi gibi olur. Mâzî ve müstakbel ise rûhuna ve kalbine hâzır zamân gibi gelir. Ve hâkezâ kıyâs et.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 3.Nokta

3.Nokta

النقطة الثالثة

اَلْحَمْدُ لله عَلَى اْلاِيمَانِ الْحَاوِى لِنُقْطَتَيِ اْلاِسْتِنَادِ وَاْلاِسْتِمْدَادِ .. نَعَمْ بِسِرِّ غَايَةِ عَجْزِ الْبَشَرِ وَكَثْرَةِ اَعْدَائِهِ يَحْتَاجُ الْبَشَرُ اَشَدَّ اِحْتِيَاجٍ اِلى نُقْطَةِ اِسْتِنَادٍ يَلْتَجِئُ اِلَيْهِ لِدَفْعِ اَعْدَائِهِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَبِغَايَةِ فَقْرِ اْلاِنْسَانِ مَعَ غَايَةِ كَثْرَةِ حَاجَاتِهِ وَاٰمَالِهِ يَحْتَاجُ اَشَدَّ اِحْتِيَاجٍ اِلى نُقْطَةِ اِسْتِمْدَادٍ يَسْتَمِدُّ مِنْهَا وَيَسْاَلُ حَاجَاتِه بِهَا .. فَاْلاِيمَانُ بِاللهِ هِىَ نُقْطَةُ اِسْتِنَادٍ لِفِطْرَةِ الْبَشَرِ .. وَاْلاِيمَانُ بِاْلاٰخِرَةِ هُوَ نُقْطَةُ اِسْتِمْدَادٍ لِوجْدَانِهِ .. فَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ هَاتَيْنِ النُّقْطَتَيْن يَتَوَحَّشُ عَلَيْهِ قَلْبُهُ وَرُوحُهُ

وَيُعَذِّبهُ وِجْدَانُهُ دَائِماً .. وَمَنِ اسْتَنَدَ بِاْ□□□يمَانِ اِلَى النُّقْطَةِ اْلاُولىٰ وَاسْتَمَدَّ مِنَ النُّقْطَةِ الثَّانِيَةِ اَحَسَّ مِنْ اَعْمَاقِ رُوحِ□□ لَذَائِذَ مَعْنَوِيَّةً وَاُنْسِيَةً مُسَلِّيَةً وَاِعْتِمَاداً يَطْمَئِنُّ بِهَا وِجْدَانُهُ

Üçüncü Nokta

İstinâd ve istimdâd noktalarını hâvî olan îmândan dolayı hamd Allâh’a mahsûstur.

Evet, beşerin gâyet aczi ve düşmanlarının çokluğu sırrıyla, hadsiz düşmanlarını def‘ etmek için beşer şiddetli bir şekilde bir nokta-i istinâda muhtacdır ki ona ilticâ etsin. İhtiyaclarının ve emellerinin gâyet kesretiyle berâber insânın gâyet fakrı sebebiyle, bir nokta-i istimdâda şiddetli bir şekilde muhtâc olur ki, ondan yardım istesin ve ihtiyâclarını onunla taleb etsin.

Allâh’a îmân, fıtrat-ı beşer için bir nokta-i istinâddır. Âhirete îmân ise, O’nun vicdânı için bir nokta-i istimdâddır. Kim bu iki noktayı bilmezse, O’nun kalbi ve rûhu tevahhuş eder ve vicdânı onu dâimâ muazzeb kılar. Kim îmân ile birinci noktaya istinâd eder ve ikinci noktadan istimdâd ederse, ma‘nevî lezzetler ve tesellî verici bir ünsiyet ve vicdânının mutmain olacağı bir i‘timâd hisseder.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 4.Nokta

4.Nokta

النقطة الرابعة

اَلْحَمْدُ لله عَلٰى نُورِ اْلاِيمَانِ الْمُنِيلِ لِلْاَلاَمِ عَنِ اللَّذَائِذِ الْمَشْرُوعَةِ بِاِرَآئَةِ دَوَرَانِ اْلاَمْثَالِ وَالْمُنِيمِ لِلنِّعَمِ بِاِرَآئَةِ شَجَرَةِ اْلاِنْعَامِ وَالْمُنِيلِ اْلاَمَ اَلْفِرَاقِ بِاِرَآئَةِ لَذَّةِ تَجَدُّدِ اْلاَمْثَالِ . يَعْنِى اَنَّ فِى كُلِّ لَذَّةٍ اْلاَماً تَنْشَأُ مِنْ زَوَالِهَا .. فَبِنُورِ اْلاِيمَانِ يَزُولُ الزَّوَالُ وَيَنْقَلِبُ اِلٰى تَجَدُّدِ اْلاَمْثَالِ .. وَفِي التَّجَدُّدِ لَذَّةٌ اُخْرٰى .. فَكَمَا اَنَّ الثَّمَرَةَ اِذَا لَمْ تُعْرَفْ شَجَرَتُهَا تَنْحَصِرُ النِّعْمَةُ فِى تِلْكَ الثَّمَرَةِ .. فَتَزُولُ بِاَكْلِهَا وَتُورِثُ تَأَسُّفاً عَلٰى فَقْدِهَا وَ اِذَا عُرِفَتْ شَجَرَتُهَا وَشُوهِدَتْ يَزُولُ اْلاَلَمُ فِى زَوَالِهَا لِبَقَاءِ

شَجَرَتِهَا الْحَاضِرَةِ وَتَبْدِيلِ الثَّمَرَةِ الْفَانِيَةِ بِاَمْثَالِهَا .. وَكَذَا اِنَّ مِنْ اَشَدِّ حَالاَتِ رُوحِ الْبَشَرِ هِىَ التَّأَلُّمَاتُ النَّاشِئَةُ مِنَ الْفِرَاقَاتِ .. فَبِنُورِ الْاِيمَانِ تَفْتَرِقُ الْفِرَاقَاتُ وَتَنْعَدِمُ .. بَلْ تَنْقَلِبُ بِتَجَدُّدِ الْاَمْثَالِ الَّتِى فِيهِ لَذَّةٌ اُخْرٰى اِذْ: كُلُّ جَدِيدٍ لَذِيذٌ

Dördüncü Nokta

Emsâlinin deverânını göstermekle meşrû‘ lezzetlerden hâsıl olan elemleri izâle eden ve in‘âmın ağacını göstermekle ni‘metleri devâm ettiren ve emsâlin teceddüdündeki lezzeti göstermekle firâk elemini izâle eden îmân nûrundan dolayı hamd Allâh’a mahsûstur. Yani her lezzet içinde, zevâlinden neş’et eden elemler vardır. İşte îmân nûruyla o zevâl izâle olur. Ve emsâlin teceddüdüne inkılâb eder. Teceddüdde başka bir lezzet de vardır. Nasıl ki meyve, eğer ağacı bilinmezse, ni‘met bu meyvede münhasır kalır ve yenmesiyle izâle olur. Kaybolmasından dolayı bir teessüf îrâs eder. Fakat ağacı bilinir ve görülürse, hâzır olan o ağacın bekâsı ve o fânî meyvenin emsâliyle tebdîlinden dolayı O’nun zevâlindeki elem izâle olur.

Ve kezâ rûh-ı beşerin en şiddetli hâli, ayrılıklardan neş’et eden elemlerdir. İşte o ayrılıklar îmân nûruyla dağılır, belki içinde başka bir lezzet bulunan emsâlin teceddüdü ile inkılâb eder. Zîrâ her yeni lezzetlidir.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 5.Nokta

النقطة الخامسة

اَلْحَمْدُ لله عَلٰى نُورِ اْلاِيمَانِ الَّذِى يُصَوِّرُ مَا يُتَوَهَّمُ اَعْدَاءً وَاَجَانِبَ وَاَمْوَاتاً مُوحِدِينَ وَاَيْتاَماً بَاقِينَ مِنَ الْمَوْجُودَاتِ اَحْباَباً وَاِخْوَاناً وَاَحْياَءً مُونِسِينَ وَعِبَاداً مُسَبِّحِينَ ذَاكِرِينَ .. يَعْنِى اَنَّ نَظَرَ الْغَفْلَةِ يَرٰى مَوْجُودَاتِ الْعَالَمِ مُضِرِّينَ كَالْاَعْدَاءِ وَيَتَوَحَّشُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ وَيَرَى اْلاَشْيَاءَ كَالْاَجَانِبِ. اِذْ فِى نَظَرِ الضَّلاَلَةِ تَنْقَطِعُ عَلاَقَةُ اْلاُخُوَّةِ فِى كُلِّ اْلاَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ وَاْلاِسْتِقْبَالِيَّةِ .. وَمَا اُخُوَّتُهُ وَعَلاَقَتُهُ اِلاَّ فِى زَمَانٍ حَاضِرٍ صَغِيرٍ قَلِيلٍ .. فَاُخُوَّةُ اَهْلِ الضَّلاَلَةِ كَدَقِيقَةٍ فِى

اَلوفِ سَنَةٍ مِنَ ٱلاَجْنَبِيَّةِ .. وَاَخُوَّةُ اَهْلِ اْلِيمَانِ تَمْتَدُّ مِنْ مَبْدَأِ الْمَاضِى اِلَى مُنْتَهَى اْلاِسْتِقبَالِ .. وَاِنَّ نَظَرَ الضَّلاَلَةِ يَرٰى اَجْرَامَ الْكَآئِنَاتِ اَمْوَاتاً مُوحِشِينَ .. وَنَظَرَ اْلِيمَانِ يُشَاهِدُ اُولٰئِكَ اْلاَجْرَامَ اَحْيَاءً مُونِسِينَ يَتَكَلَّمُ كُلُّ جِرْمٍ بِلِسَانِ حَالِهِ بِتَسْبِيحَاتِ فَاطِرِهِ .. فَلَهَا رُوحٌ وَحَيَاةٌ مِنْ هٰذِهِ الْجِهَةِ. فَلاَ تَكُونُ مُوحِشًا مُدْهِشًا بَلْ اَنِيساً مُونِساً .. وَاَنَّ نَظَرَ الضَّلاَلَةِ يَرٰى ذَوِى الْحَياَةِ الْعَاجِزِينَ عَنْ مَطَالِبِهِمْ لَيْسَ لَهُمْ حَامٍ مُتَوَدِّدٌ وَصَاحِبٌ مُتَعَهِّدٌ .. كَاَنَّهَا اَيْتاَمٌ يَبْكُونَ مِنْ عَجْزِهِمْ وَحُزْنِهِمْ وَيَأْسِهِمْ .. وَنَظَرُ اْلِيمَانِ يَقُولُ: اِنَّ ذَوِى الْحَياَةِ لَيْسُوا اَيْتَاماً بَاِينَ بَلْ هُمْ عِبَادٌ مُكَلَّفُونَ وَمَأْمُورُونَ مُوَظَّفُونَ وَذَاكِرُونَ مُسَبِّحُونَ

Beşinci Nokta

Mevcûdâttan düşman ve ecnebî ve korkunç ölüler ve ağlayan yetîmler tevehhüm edilen şeyleri, dost ve kardeş ve mûnis hayâtdârlar ve tesbîh edici ve zikredici kullar şeklinde gösteren îmân nûrundan dolayı hamd Allâh'a mahsûstur.

Yani gaflet nazarı, âlemin mevcûdâtını düşman gibi muzır görür ve her şeyden tevahhuş eder. Ve eşyâyı ecnebîler gibi görür. Zîrâ dalâlet nazarında, bütün mâzî ve istikbâl zamânlarındaki kardeşlik alâkası kesilir. O'nun kardeşliği ve alâkası ancak hâzır ve küçük ve az bir zamân içindedir. Bu yüzden, ehl-i dalâletin ecnebîler ile olan uhuvveti, binler sene içinde bir dakîka gibidir. Ehl-i îmânın uhuvveti ise, mâzînin mebdeinden istikbâlin nihâyetine kadar uzanır.

Hem dalâlet nazarı kâinâtın ecrâmını korkunç ölüler şeklinde görür. Îmân nazarı ise, o ecrâmı, her bir cirmin lisân-ı hâliyle ve fâtırının tesbîhâtıyla konuştuğu mûnis hayâtdârlar olarak müşâhede eder. Bu cihetten bakılınca onlarda bir rûh ve bir hayât vardır. Bundan dolayı korkunç ve dehşet verici olmazlar, enîs ve mûnis olurlar.

Dalâlet nazarı matlablarından âciz olan hayât sâhiblerini, kendileri için muhabbet eden bir hâmî ve onlara sâhib çıkmayı taahhüd eden bir sâhib olmadığını görür. Sanki onlar aczlerinden ve hüzünlerinden ve yeislerinden ağlayan yetîmlerdir. Fakat îmân nazarı der ki; Zevi'l-hayât ağlayan yetîmler değildir. Belki onlar mükellef ibâd ve muvazzaf me'mûrlar ve tesbîh edici zâkirlerdir.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 6.Nokta

6.Nokta

النقطة السادسة

اَلْحَمْدُ لله عَلٰى نُورِ اْلاِيمَانِ الْمُصَوِّرِ لِلدَّارَيْنِ كَسُفْرَتَيْنِ مَمْلُوئَتَيْنِ مِنَ النِّعَمِ يَسْتَفِيدُ مِنْهُمَا الْمُؤْمِنُ بِيَدِ اْلاِيمَانِ بِاَنْوَاعِ حَوَاسِّهِ الظَّاهِرَةِ وَالْبَاطِنَةِ وَاَقْسَامِ لَطَائِفِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ وَالرُّوحِيَّةِ الْمُنْكَشِفَةِ بِضِيَاءِ اْلاِيمَانِ .. نَعَمْ انَّ فِى نَظَرِ الضَّلاَلَةِ تَتَصَاغَرُ دَائِرَةُ اِسْتِفَادَةِ ذَوِى الْحَيَاةِ اِلٰى دَائِرَةِ لَذَائِذِهِ الْمَادِّيَّةِ الْمُنَغَّصَةِ بِزَوَالِهَا .. وَبِنُورِ اْلاِيمَانِ تَتَوَسَّعُ دَائِرَةُ الاِسْتِفَادَةِ اِلٰى دَائِرَةٍ تُحِيطُ بِالسَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ بَلْ بِالدُّنْيَا وَالاٰخِرَةِ .. فَالْمُؤْمِنُ يَرَى الشَّمْسَ كَسِرَاجٍ فِى بَيْتِهِ وَرَفِيقاً

ى وَيفَتِّ وَاَيساَ ى
سَفَرِ وَتَكُونُ الشَّمْسُ نِعْمَةً مِنْ
نِعَمِ .. وَمَنْ تَكُونُ الشَّمْسُ نِعْمَةً لَهُ ..
تَكُونُ دَائِرَةُ اِسْتِفَادَتِ وَسُفْرَةُ
نِعْمَتِ اَوْسَعَ مِنَ السَّمٰواتِ ..
فَالْقُرْاٰنُ الْمُعْجِزُ الْبَيَانِ بِاَمْثَالِ (وَسَخَّرَ
لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) وَ (سَخَّرَ لَكُمْ مَا
فِي الْاَرْضِ) يُيرُ بِبَلاَغَتِ اِلٰى هٰذِهِ
الاِحْسَانَاتِ الْخَارِقَةِ النَّاشِئَةِ مِنَ
الْيمَانِ

Altıncı Nokta

Dünyâ ve âhireti ni‘metlerle dolu iki sofra olarak gösteren îmân nûrundan dolayı hamd Allâh’a mahsûstur. Mü’min olan, îmân eliyle ve çeşit çeşit zâhirî ve bâtınî duygularıyla ve îmânın ziyâsıyla inkişâf eden kısım kısım ma‘nevî ve rûhî letâifiyle o iki sofradan istifâde eder. Evet, dalâlet nazarında zevi’l-hayâtın dâire-i istifâdesi, zevâliyle bulanmış mâddî lezâizi dâiresine doğru küçülür. Îmân nûruyla ise, istifâde dâiresi, semâvât ve arzı belki dünyâ ve âhireti ihâta eden bir dâireye doğru tevessü‘ eder. Mü’min olan kimse, güneşi evinde bir lamba ve vazîfesinde refîk ve yolculuğunda bir enîs olarak görür. Ve güneş O’nun ni‘metlerinden bir ni‘met olur. Güneş ise kime ni‘met olursa, O’nun dâire-i istifâdesi ve ni‘metinin sofrası semâvâttan daha geniş olur.

Evet, Kur’ân-ı Mu‘cizü’l-Beyân *“Güneşi ve ayı size musahhar kıldı”* (İbrahim Sûresi, 14:33) ve *“Yeryüzünde olanları size musahhar*

kıldı” (Hac Sûresi, 22:65) emsâli âyetleriyle, îmândan neş’et eden bu hârika ihsânâta belâgatiyle işâret eder.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 7.Nokta

7.Nokta

النقطة السابعة

اَلْحَمْدُ للهِ عَلَى اللهِ. فَوُجُودُ الْوَاجِبِ الْوُجُوْدِ نِعْمَةٌ لَيْسَتْ فَوْقَهَا نِعْمَةٌ لِكُلِّ اَحَدٍ ولِكُلِّ مَوْجُودٍ. وَهٰذِهِ النِّعْمَةُ تَتَضَمَّنُ اَنْوَاعَ نِعَمٍ لاَ نِهَايَةَ لَهَا وَاَجْنَاسِ اِحْسَانَاتٍ لاَ غَايَةَ لَهَا وَاَصْنَافَ عَطِيَّاتٍ لاَ حَدَّ لَهَا قد اشير الى قسمٍ منها فى اجزاء رسالة النور و بالخاصة فى الموقف الثالث من الرسالة الثانية والثلاثين. و كلّ الرسائل الباحثة عن الايمان بالله من اجزاء رسالة النور تكشف الحجاب عن وجه هذه النعمة. فاكتفاء بها نقتصر هنا

اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى رَحْمَانِيَّتِهِ تَعَالٰى اَلَّتِى تَتَضَمَّنُ نِعَماً بِعَدَدِ مَنْ تَعَلَّقَ بِهِ الرَّحْمَةُ مِنْ ذَوِى الْحَيَاةِ. اِذْ هِىَ فِطْرَةِ الْاِنْسَانِ بِسِرِّ جَامِعِيَّتِهِ عَلاَقَاتٌ بِكُلِّ ذَوِى الْحَيَاةِ تَحْصُلُ لَهُ سَعَادَةٌ مَعْنَوِيَّةٌ بِسَبَبِ سَعَادَاتِهِمْ. وَهِىَ فِطْرَتِهِ تَأَثُّرٌ بِاٰلاَمِهِمْ. فَالنِّعْمَةُ عَلَيْهِمْ تَكُونُ نَوْعَ نِعْمَةٍ لِذٰلِكَ الْاِنْسَانِ

وَالْحَمْدُ للهِ عَلٰى رَحِيمِيَّتِهِ تَعَالٰى بِعَدَدِ الْاَطْفَالِ الْمُنْعَمِ عَلَيْهِمْ بِشَفَقَاتِ وَالِدَاتِهِمْ. اِذْ كَمَا اَنَّ كُلَّ مَنْ لَهُ فِطْرَةٌ سَلِيمَةٌ يَتَأَلَّمُ وَيَتَوَجَّعُ مِنْ بُكَاءِ طِفْلٍ جَائِعٍ لاَ وَالِدَةَ لَهُ .. كَذٰلِكَ يَتَنَعَّمُ بِتَعَطُّفِ الْوَالِدَاتِ عَلٰى اَطْفَالِهَا

اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى حَكِيمِيَّتِهِ تَعَالٰى بِعَدَدِ دَقَائِقِ جَمِيعِ اَنْوَاعِ حِكْمَتِهِ فِى الْكَائِنَاتِ. اِذْ كَمَا تَتَنَعَّمُ نَفْسُ الْاِنْسَانِ بِجَلَوَاتِ رَحْمَانِيَّتِهِ وَيَتَنَعَّمُ قَلْبُ

اَلاِنْسَانِ بِتَجَلَياَتِ رَحِيمِيَّتِهِ .. كَذٰلِكَ يَتَلَذَّذُ عَقْلُ اْلاِنْسَانِ بِلَطآئِفِ حِكْمَتِهِ

اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى حَظِيظِيَّتِهِ تَعَالٰى بِعَدَدِ تَجَلِّياَتِ اِسْمِهِ الْوَارِثِ وَبِعَدَدِ جَمِيعِ مَا بَقِىَ بَعْدَ فَوَاتِ اُصُولِهَا وَاٰبآئِهَا وَصَوَاحِبِهَا وَبِعَدَدِ مَوجُودَاتِ دَارِ اْلاٰخِرَةِ وَبِعَدَدِ اٰمَالِ الْبَشَرِ الْمَحْفُوظَةِ لاَجْلِ الْمُكَافَاَةِ اْلاُخْرَوِيَّةِ. اِذْ دَوَامُ النِّعْمَةِ اَعْظَمُ نِعْمَةً مِنْ نَفسِ النِّعْمَةِ وَبَقَآءُ اللَّذَّةِ لَذَّةٌ اَعْلٰى لَذَّةً مِنْ نَفسِ اللَّذَّةِ وَالْخُلودُ فِي الْجَنَّةِ نِعْمَةٌ فَوْقَ نَفْسِ الْجَنَّةِ وَهٰكَذَا .. فَحَظِيظِيَّتُهُ تَعَالٰى تَتَضَمَّنُ نِعَماً اَكْثَرَ وَاَزْيَدَ وَاَعْلٰى مِنْ جَمِيعِ النِّعَمِ عَلَى الْمَوْجُودَاتِ كَمٰى جَمِيعِ الْكَآئِنَاتِ

وَهٰكَذَا فَقِسْ عَلٰى اِسْمِ (الرَّحْمٰنِ وَالرَّحِيمِ وَالْحَكِيمِ وَالْحَفِيظِ) سَآئِرَ اَسْمَآئِهِ الْحُسْنٰى

فَالْحَمْدُ للهِ عَلٰى كُلِّ اسْمٍ مِنْ اَسْمَائِهِ
تَعَالٰى حَمْداً بِلاَ نِهَايَةٍ. لِمَّاَ اَنَّ لِلّٰى كُلِّ
اسْمٍ مِنْهَا نِعَماً بِلاَ نِهَايَةٍ
اَلْحَمْدُ للهِ عَلَى الْقُراٰنِ الَّذِى هُوَ
تَرْجُمَانٌ لِكُلِّ مَا مَضٰى مِنْ جَمِيعِ
اْلاِنْعَامَاتِ الَّتِى لاَ نِهَايَةَ لَهَا حَمْداً بِلاَ
نِهَايَةٍ
اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ
وَالسَّلاَمُ حَمْداً بِلاَ نِهَايَةٍ. اِذْ هُوَ الْوَسِيلَةُ
لِلْاِيمَانِ الَّذِى فِيهِ جَمِيعُ
الْمَفَاتِيحِ لِجَمِيعِ خَزَائِنِ النِّعمِ
الَّتِى اَشَرْناَ اِلَيْهَا فِي هٰذَا الْبَابِ
الثَّانِى اٰنِفاً
اَلْحَمْدُ للهِ عَلٰى نِعْمَةِ اْلاِسْلاَمِيَّةِ الَّتِى
هِىَ مَرْضِيَّاتُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَفِهْرِسْتَةٌ
لِاَنْوَاعِ نِعَمِهِ الْمَادِّيَّةِ وَالْمَعْنَوِيَّةِ حَمْداً بِلاَ
نِهَايَةٍ

Yedinci Nokta

Allâh'dan dolayı hamd Allâh'a mahsûstur. Vâcibü'l-Vücûdun vücûdu öyle bir ni'mettir ki, her bir ferd bir mevcûd için O'nun fevkında bir ni'met yoktur. Bu ni'met, nihâyeti olmayan çeşit çeşit ni'metleri ve sonu olmayan ihsânât cinslerini ve hudûdu olmayan atiyyelerin sınıflarını tazammun eder. Bunlardan bir kısmına Risâle-i Nûr eczâlarında hâssaten Otuzikinci Risâlenin Üçüncü Mevkıfında işâret edilmiştir. Allâh'a îmândan bahseden Risâle-i Nûr eczâlarının bütün risâleleri bu ni'metin yüzünden o hicâbı kaldırır. Ona iktifâ ederek burada kısa kesiyoruz.

Allâh-ü teâlânın **rahmâniyetinden** dolayı zevi'l-hayâttan rahmetin taalluk ettiği kimseler adedince ni'metleri tazammun eden, hamd Allâh'a mahsûstur. Çünki câmiiyeti sırrıyla insân fıtratında bütün zevi'l-hayâtla alâkalar vardır. Onların saâdetleri sebebiyle kendisinde ma'nevî bir saâdet hâsıl olur. Ve O'nun fıtratında, onların elemlerinden dolayı bir teessür vardır. Onlara verilen ni'met, bu insân için bir nev'î ni'met olur.

Allâh-ü teâlânın **rahîmiyetinden** dolayı vâlidelerinin şefkatleriyle kendilerine ni'met verilen çocuklar adedince, hamd Allâh'a mahsûstur. Çünki fıtrat-ı selîme sâhibi olan herkes, vâlidesi olmayan aç bir çocuğun ağlamasından dolayı teellüm ve teveccu' ettiği gibi, vâlidelerin çocuklarına olan taattufundan dolayı da aynen öyle tena'um eder.

Allâh-ü teâlânın **hakîmiyetinden** dolayı kâinâttaki bütün envâ'-ı hikmetinin dakîkaları adedince hamd Allâh'a mahsûstur. Zîrâ O'nun rahmâniyetinin cilveleriyle insânın nefsi tena'um ettiği ve rahîmiyetinin tecelliyâtıyla insânın kalbi tena'um ettiği gibi, aynen öyle de O'nun hikmetinin letâifiyle de insânın aklı telezzüz eder.

Hak teâlânın **hafîziyetinden** dolayı "Vâris" isminin tecelliyâtı adedince ve usûlünün ve babalarının ve sâhiblerinin zevâlinden sonra geriye kalan bütün şeyler adedince ve âhiret yurdunun mevcûdâtı adedince ve uhrevî mükâfat sebebiyle muhâfaza olunan âmâl-i beşer adedince hamd Allâh'a mahsûstur. Çünki ni'metin devâmı, ni'metin kendisinden daha büyük bir ni'mettir. Lezzetin bekâsı, lezzetin kendisinden lezzet cihetiyle daha yüksek bir lezzettir.

Cennetteki devâmlılık, cennetin kendisinin fevkında bir ni‘mettir. Ve hâkezâ.

Hak teâlânın hafîziyeti, bütün kâinâttaki mevcûdât üzerine, bütün ni‘metlerinden daha çok ve daha ziyâde ve daha yüksek ni‘metleri tazammun eder. Ve hâkezâ “Rahmân, Rahîm, Hakîm ve Hafîz” isimlerini sâir Esmâ-yı hüsnâ ile kıyâs et.

Hak teâlânın **isimlerinden her bir isim** sebebiyle hamd, nihâyetsiz bir hamd ile Allâh’a mahsûstur. Çünki onlardan her bir isimde nihâyetsiz ni‘metler vardır. Nihâyetsiz in‘âmâtın hepsinden geçmişte kalanlarının tamâmına bir tercümân olan **Kur’ân’dan** dolayı hamd nihâyetsiz bir hamd ile Allâh’a mahsûstur. **Muhammed** Aleyhissalâtü Vesselâm’dan dolayı hamd nihâyetsiz bir hamd ile Allâh’a mahsûstur. Çünki o, daha önce bu ikinci bâbda işâret ettiğimiz bütün ni‘metlerin hazînelerinin bütün anahtarları içinde olan îmâna vesîledir. Rabbi’l-Âlemînin marzıyâtı olan ve mâddî ve ma‘nevî çeşit çeşit ni‘metlerine bir fihriste olan **İslâmiyet ni‘metinden** dolayı hamd, nihâyetsiz bir hamd ile Allâh’a mahsûstur.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 8.Nokta

8.Nokta

النقطة الثامنة

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذى يَحْمَدُ لَهُ وَيُثْنى عَلَيْهِ بِاِظْهَارِ اَوْصَافِ جَمَالِهِ وَكَمَالِهِ هٰذَا الْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُسَمّى بِـ(الْكَآئِنَاتِ) بِجَمِيعِ اَبْوَابِهِ وَفُصُولِهَا وَبِجَمِيعِ صَحَآئِفِهِ وَسُطُورِهَا وَبِجَمِيعِ كَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهَا كُلٌّ بِقَدَرِ نِسْبَتِهِ يَحْمَدُهُ تَعَالٰى وَيُسَبِّحُهُ بِاِظْهَارِ بَوَارِقِ اَوْصَافِ جَلاَلِ نَقَّاشِهِ الْاَحَدِ الصَّمَدِ بِمَظْهَرِيَّةِ كُلٍّ بِقَدَرِ نِسْبَتِهِ لاَضْوَاءِ اَوْصَافِ جَمَالِ كَاتِبِهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَبِمَظْهَرِيَّةِ كُلٍّ بِقَدَرِ نِسْبَتِهِ لاَنْوَارِ اَوْصَافِ كَمَالِ مُنْشِئِهَا وَمُنْشِدِهَا الْقَدِيرِ الْعَلِيمِ الْعَزِيزِ الْحَكِيم

وَبِمِرْاٰتِيَّةِ كُلٍّ بِقَدَرِ نِسْبَتِهٖ لاَشِعَّةِ تَجَلِّياتِ اَسْمَاءِ مَنْ لَهُ الاَسْمَاءُ الْحُسْنىٰ جَلَّ جَلاَلُهُ وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ..

Sekizinci Nokta

Hamd O Allâh’a mahsûstur ki, “Kâinât” diye isimlendirilen şu kitâb-ı kebîr, O’nun evsâf-ı cemâlini ve kemâlini izhâr edecek bütün bâbları ve fasılları ile ve bütün sahîfeleri ve satırları ile ve bütün kelimeleri ve harfleri ile O’na hamd eder ve O’na senâda bulunur.

Her birisi, Ehad ve Samed olan Nakkâşının evsâf-ı celâlinin parlaklığını izhâr ederek her birinin, Rahmân ve Rahîm olan Kâtibinin evsâf-ı cemâlinin ziyâsına kendi nisbeti mikdârınca mazhariyeti ile ve her birinin, Kadîr-i Alîm ve Azîz-i Hakîm olan münşî ve münşîdinin evsâf-ı kemâlinin envârına kendi nisbeti mikdârınca mazhariyeti ile ve her birinin, Esmâ-yı Hüsnânın sâhibi olan zâtın tecelliyât-ı esmâsının şuâ‘larına kendi nisbeti mikdârınca âyinedârlığı ile kendi nisbeti mikdârınca O’na hamd eder ve O’nu tesbîh eder O’nun celâli ne yücedir ve O’ndan başka ilâh yoktur.

Dualar : Tefekkürname : 2.Bab : 9.Nokta

النقطة التاسعة

اَلْحَمْدُ (مِنَ اللهِ بِاللهِ عَلَى اللهِ) لِلهِ
بِعَدَدِ ضَرْبِ ذَرَّاتِ الْكَآئِنَاتِ مِنْ اَوَّلِ
الدُّنيَا اِلٰى اٰخِرِ الْخِلْقَةِ □□ى عَاشِرَاتِ
دَقآئِقِ الاَزْمِنَةِ مِنَ الاَزَلِ اِلىَ الاَبدِ
اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلَى (الْحَمْدُ لِلهِ) بِدَوْرٍ دَآئِرٍ
□□ى تَسَلْسُلٍ (حاشيه) يَتَسَلْسَلُ اِلٰى
مَالاَ يَتَنَاهٰى
اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْقُرْاٰنِ
وَاْ□□يمَانِ عَلَىَّ وَعَلٰى اِخْوَا□□ى بِعَدَدِ
ضَرْبِ ذَرَّاتِ وُجُو□□ى □□ى عَاشِرَاتِ
دَقَآئِقِ عُمْ□□ى فِي الدُّنْيَا وَبَقَا□□ى
وَبقَآئِهِمْ فِي الاٰخِرَةِ

Dokuzuncu Nokta

O’nun celâli ne yücedir ve O’ndan başka ilâh yoktur. Dünyânın evvelinden hilkatin âhirine kadar bütün zerrât-ı kâinâtın, ezelden ebede kadar bütün zamânların dakîkalarının âşireleriyle darbı adedince hamd Allâh’dan gelir, Allâh ile olur, Allâh’dan dolayı olur Allâh’a mahsûstur.

“Elhamdülillâh”dan dolayı, sonsuza doğru teselsül eden **(Hâşiye)** bir teselsüldeki dâirenin devri kadar hamd Allâh’a mahsûstur.

Bana ve kardeşlerime olan Kur’ân ve îmân ni‘metinden dolayı, zerrât-ı vücûdumun, dünyâdaki ömrümün dakîkalarının âşireleriyle ve âhirette benim ve kardeşlerimin bekâlarıyla darbı adedince hamd Allâh’a mahsûstur.

Haşiye: Devir ve teselsül, mümkünât dâiresinde muhâldirler. Çünki ikisi de nihâyetsizliği iktizâ ettiklerinden ve mümkünât dâiresi mütenâhî olduğundan mümkünât dâiresinde gayr-i mütenâhî olan yerleşmez. Fakat dâire-i vücûba tealluk eden hamd ise o gayr-i mütenâhîdir. Devir ve teselsül ile gayr-i mütenâhî bir dâireye girer yerleşir.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab

الباب الثالث
فى مراتب اَللهُ اَكْبَرُ

Üçüncü Bâb

Allâh-ü Ekber'in mertebeleri hakkındadır.

Otuz üç mertebesinden ***[Yedi Mertebeyi]*** zikredeceğiz. O mertebelerden mühim bir kısmı, Yirminci Mektûb'un İkinci Makâmı'nda ve Otuzikinci Söz'ün İkinci Mevkıfı'nın âhirinde ve Üçüncü Mevkıf'ın evvelinde îzâh edilmiştir. Bu mertebelerin hakîkatini anlamak isteyenler, o iki risâleye mürâcaat etsinler.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 1.Mertebe

1.Mertebe

المرتبة الاولى

وَقُلِ الْحَمْدُ للهِ الَّذى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَريكٌ فى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبيراً

لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ

جَلَّ جَلاَلُهُ اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْماً اِذْ هُوَ الْخَالِقُ الْبارِئُ الْمُصَوِّرُ الَّذى صَنَعَ الْاِنْسَانَ بِقُدْرَتِهِ كَالْكَائِنَاتِ وَكَتَبَ الْكَائِنَاتِ بِقَلَمِ قَدَرِهِ كَمَا كَتَبَ الْاِنْسَانَ بِذٰلِكَ الْقَلَمِ .. اِذْ ذَاكَ الْعَالَمُ الْكَبيرُ كَهٰذَا الْعَالَمِ الصَّغيرِ مَصْنوعٌ قُدْرَتِهِ مَكْتُوبٌ قَدَرِهِ. اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيَّرَهُ مَسْجِداً. يجَادُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ سَاجِداً. اِنْشَاؤُهُ لِذَاكَ صَيَّرَ ذَاكَ

مُلْكًا. بِنَاؤُهُ لِهٰذَا صَيَّرَهُ مَمْلُوكًا. صَنْعَتُهُ ﷺ ذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَاباً. صِبْغَتُهُ ﷺ هٰذَا تَزَاهَرَتْ خِطَاباً. قُدْرَتُهُ ﷺ ذَاكَ تُظْهِرُ حَشْمَتَهُ. رَحْمَتُهُ ﷺ هٰذَا تَنْظِمُ نِعْمَتَهُ. حَشْمَتُهُ ﷺ ذَاكَ تَشْهَدُ هُوَ الْوَاحِدُ. نِعْمَتُهُ ﷺ هٰذَا تُعْلِنُ هُوَ الْاَحَدُ. سِكَّتُهُ ﷺ ذَاكَ ﷺ الْكُلِّ وَالْاَجْزَاءِ سُكُونًا حَرَكَةً. خَاتَمُهُ ﷺ هٰذَا ﷺ الْجِسْمِ وَالْاَعْضَاءِ حُجَيْرَةً ذَرَّةً فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِهِ الْمُتَّسِقَةِ كَيْفَ تَرٰى كَالْفَلَقِ سَخَاوَةً مُطْلَقَةً مَعَ اِنْتِظَامٍ مُطْلَقٍ ﷺ سُرْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّزَانٍ مُطْلَقٍ ﷺ سُهُولَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّقَانٍ مُطْلَقٍ ﷺ وُسْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ حُسْنِ صُنْعٍ مُطْلَقٍ ﷺ بُعْدَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّفَاقٍ مُطْلَقٍ ﷺ خِلْطَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِمْتِيَازٍ مُطْلَقٍ ﷺ رُخْصَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ غُلُوٍّ مُطْلَق

فَهٰذِهِ الْكَيْفِيَّةُ الْمَشْهُودَةُ شَاهِدَةٌ لِلْعَاقِلِ الْمُحَقِّقِ مُجْبِرَةٌ لِلاَحْمَقِ الْمُنَافِقِ عَلٰى قَبُولِ الصَّنْعَةِ وَالْوَحْدَةِ لِلْحَقِّ ذِى الْقُدْرَةِ الْمُطْلَقَةِ .. وَهُوَ الْعَلِيمُ الْمُطْلَقُ وَفِي الْوَحْدَةِ سُهُولَةٌ مُطْلَقَةٌ وَفِي الْكَثْرَةِ وَالشِّرْكَةِ صُعُوبَةٌ مُنْغَلِقَةٌ .. اِنْ اُسْنِدَ كُلُّ الاَشْيَاءِ لِلْوَاحِدِ فَالْكَائِنَاتُ كَالنَّخْلَةِ وَالنَّخْلَةُ كَالثَّمَرَةِ سُهُولَةً فِي الاِبْتِدَاعِ .. وَاِنْ اُسْنِدَ لِلْكَثْرَةِ فَالنَّخْلَةُ كَالْكَائِنَاتِ وَالثَّمَرَةُ كَالشَّجَرَاتِ صُعُوبَةً فِي الاِمْتِنَاعِ .. اِذِ الْوَاحِدُ بِالْفِعْلِ الْوَاحِدِ يُحَصِّلُ نَتِيجَةً وَوَضْعِيَّةً لِلْكَثِيرِ بِلاَ كُلْفَةٍ وَلاَ مُبَاشَرَةٍ .. وَلَوْ اُنِيلَتْ تِلْكَ الْوَضْعِيَّةُ وَالنَّتِيجَةُ اِلَى الْكَثْرَةِ لاَ يُمْكِنُ اَنْ تَصِلَ اِلَيْهَا اِلاَّ بِتَكَلُّفَاتٍ وَمُبَاشَرَاتٍ وَمُشَاجَرَاتٍ .. كَالاَنِيرِ مَعَ النَّفَرَاتِ وَالْبَانِى مَعَ الْحَجَرَاتِ وَالاَرْضِ مَعَ

السَّيَّارَاتِ والْفَوَّارَةِ مَعَ الْقَطَرَاتِ وَنُقْطَةِ الْمَرْكَزِ مَعَ النُّقَطِ فِي الدَّائِرَةِ بِسِرِّ اَنَّ فِي الْوَحْدَةِ يَقُومُ الاِنْتِسَابُ مَقَامَ قُدْرَةٍ غَيْرَ مَحْدُودَةٍ .. وَلاَ يَضْطَرُّ السَّبَبُ لِحَمْلِ مَنَابِعِ قُوَّتِ وَيَتَعَاظَمُ الاَثَرُ بِالنِّسْبَةِ اِلىَ الْمُسْنَدِ اِلَيْهِ .. وَفِي الشِّرْكَةِ يَضْطَرُّ كُلُّ سَبَبٍ لِحَمْلِ مَنَابِعِ قُوَّتِ فَيَتَصَاغَرُ الاَثَرُ بِنِسْبَةِ جِرْمِ .. وَمِنْ هُناَ غَلَبَتِ النَّمْلَةُ وَالذُّبَابَةُ عَلىَ الْجَبَابِرَةِ وَحَمَلَتِ النُّوَاةُ الصَّيرَةُ شَجَرَةً عَيمَةً

وَبِسِرِّ اَنَّ ى اِسْنَادِ كُلِّ الاَشْيَاءِ اِلىَ الْوَاحِدِ لاَ يَكُونُ الْيجَادُ مِنَ الْعَدَمِ الْمُطْلَقِ. بَلْ يَكُونُ الْيجَادُ عَيْنَ نَقْلِ الْمَوْجُودِ الْعِلْمِيِّ اِلىَ الْوُجُودِ الْخَارِجِيِّ كَنَقْلِ الصُّورَةِ الْمُتَمَثِّلَةِ فِي الْمِرْاٰةِ اِلىَ الصَّيفَةِ الْفُوطُوغْرَافِيَّةِ لِتَثْيتِ وُجُودٍ خَارِجِيٍّ لَهَا بِكَمَالِ السُّهُولَةِ اَوْ

اِظْهَارِ الْخَطَ الْمَكْتُوبِ بِمِدَادٍ لاَ يُرٰى بِوَاسِطَةِ مَادَّةٍ مُظْهِرَةٍ لِلْكِتَابَةِ الْمَسْتُورَةِ
وَ□□ى اِسْنَادِ الاَشْيَاءِ اِلىَ الاَسْبَابِ وَالْكَثْرَةِ يَلْزَمُ الْ□□يجَادُ مِنَ الْعَدَمِ الْمُطْلَقِ وَهُوَ اِنْ لَمْ يَكُنْ مُحَالاً يَكُونُ اَصْعَبَ الاَشْيَاءِ .. فَالسُّهُولَةُ فِي الْوَحْدَةِ وَاصِلَةٌ اِلٰى دَرَجَةِ الْوُجُوبِ وَالصُّعُوبَةُ فِي الْكَثْرَةِ وَاصِلَةٌ اِلٰى دَرَجَةِ الاِمْتِنَاعِ وَبِحِكْمَةِ اَنَّ فِي الْوَحْدَةِ يُمْكِنُ الاِبْدَاعُ وَ□□يجَادُ الاَيْسِ مِنَ اللَّيْسِ (حاشيه) يَعْ□□ى اِبْدَاعَ الْمَوْجُودِ مِنَ الْعَدَمِ الصِّرْفِ بِلاَ مُدَّةٍ وَلاَ مَادَّةٍ .. وَاِفْرَاغَ الذَّرَّاتِ فِي الْقَالَبِ الْعِلْمِيِّ بِلاَ كُلْفَةٍ وَلاَ خِلْطَةٍ .. وَفِي الشِّرْكَةِ وَالْكَثْرَةِ لاَ يُمْكِنُ الاِبْدَاعُ مِنَ الْعَدَمِ بِاتِّفَاقِ كُلِّ اَهْلِ الْعَقْلِ. فَلاَبُدَّ لِوُجُودِ □□ى حَيَاةٍ جَمْعُ ذَرَّاتٍ مُنْتَشِرَةٍ فِي الاَرْضِ وَالْعَنَاصِرِ ..

وَبِعَدَمِ الْقَالَبِ الْعِلْمِىِّ يَلْزَمُ لِمُحَافَظَةِ الذَّرَّاتِ فى جِسْمٍ ذِى الْحَياةِ وُجُودُ عِلْمٍ كُلِّىٍّ وَاِرَادَةٍ مُطْلَقَةٍ فى كُلِّ ذَرَّةٍ .. وَمَعَ ذٰلِكَ اِنَّ الشُّرَكَآءَ مُسْتَغْنِيَةٌ عَنْهَا وَمُمْتَنِعَةٌ بِالذَّاتِ .. وَالشُّرَكَآءُ الْمُسْتَغْنِيَةٌ عَنْهَا وَالْمُمْتَنِعَةٌ بِالذَّاتِ تحَكُّمِيَّةٌ مَحْضَةٌ .. لاَ اَمَارَةَ عَلَيْهاً وَلاَ اِشَارَةَ اِلَيْهَا فى شَىْءٍ مِنَ الْمَوْجُودَاتِ. اِذْ خِلْقَةُ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ تَسْتَلْزِمُ قُدْرَةً كَامِلَةً غَيْرَ مُتَناهِيَةٍ بِالضَّرُورَةِ. فَاسْتُغْنِىَ عَنِ الشُّرَكَآءِ وَ اِلاَّ لَزِمَ تَحْديدُ وَانْتِهَاءُ قُدْرَةٍ كَامِلَةٍ غَيْرِ مُتَناهِيَةٍ فى وَقْتِ عَدَمِ التَّناهى بِقُوَّةٍ مُتَناهِيَةٍ بِلاَ ضَرُورَةٍ مَعَ الضَّرُورَةِ فى عَكْسِهِ وَهُوَ مُحَالٌ فى خَمْسَةِ اَوْجُهٍ .. فَامْتَنَعَتِ الشُّرَكَآءُ مَعَ اَنَّ الشُّرَكَآءَ الْمُمْتَنِعَةَ بِتِلْكَ الْوُجُوهِ لاَ اِشَارَةَ اِلٰى وُجُودِهَا وَلاَ اَمَارَةَ عَلٰى تَحَقُّقِهَا فى شَىْءٍ مِنَ الْمَوْجُودَاتِ.

فقد استفسرنا هذه المسئلة فى الموقف الاول من الرسالة الثانية والثلاثين من الذرات الى السيارات و فى الموقف الثانى من السموات الى التشخصات الوجهية فاعطت جميعها جواب ردّ الشرك بارائة سكّة التوحيد.

فَكَمَا لاَ شُرَكَآءَ لَهُ كَذٰلِكَ لاَ مُ□ينَ وَلاَ وُزَرَآءَ لَهُ

وَمَا اْلاَسْبَابُ اِلاَّ حِجَابٌ رَ□يقٌ عَلٰى تَصَرُّفِ الْقُدْرَةِ اْلاَزَلِيَّةِ لَيْسَ لَهَا تَأْ□يرٌ □يجَادِىٌّ □□ى نَفْسِ اْلاَمْرِ .. اِذْ اَشْرَفُ اْلاَسْبَابِ وَ اَوْسَعُهَا اِخْتِيَاراً هُوَ اْلاِنْسَانُ مَعَ اَنَّهُ لَيْسَ □□ى يَدِهِ مِنْ اَظْهَرِ اَفْعَالِهِ اْلاِخْتِيَارِيَّةِ كـ(اْلاَكْلِ وَالْكَلاَمِ وَالْفِكْرِ) مِنْ مِئَاتِ اَجْزَاءٍ اِلاَّ جُزْءٌ وَاحِدٌ مَشْكُوكٌ. فَاِذَا كَانَ السَّبَبُ اْلاَشْرَفُ وَاْلاَوْسَعُ اِختِيَاراً مَغْلُولَ اْلاَيْ□ى عَنِ التَّصَرُّفِ اْلحَ□□يقِىِّ كَمَا تَرٰى فَكَيْفَ يُمْكِنُ اَنْ

تَكُونَ الْبَهِيمَاتُ وَالْجَمَادَاتُ شَرِيكَةً فِي الْإِيجَادِ وَالرُّبُوبِيَّةِ لِخَالِقِ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتِ. فَكَمَا لاَ يُمْكِنُ اَنْ يَكُونَ الظَّرْفُ الَّذِى وَضَعَ السُّلْطَانُ فِيهِ الْهَدِيَّةَ اَوِ الْمَنْدِيلُ الَّذِى لَفَّ فِيهِ الْعَطِيَّةَ اَوِ النَّفَرُ الَّذِى اَرْسَلَ عَلٰى يَدِهِ النِّعْمَةَ اِلَيْكَ شُرَكَآءَ لِلسُّلْطَانِ فِى سَلْطَنَتِهِ كَذٰلِكَ لاَ يُمْكِنُ اَنْ يَكُونَ الْاَسْبَابُ الْمُرْسَلَةُ عَلٰى اَيْدِيهِمِ النِّعَمُ اِلَيْنَا وَالظُّرُوفُ الَّتِى هِىَ صَنَائِعُ لِلنِّعَمِ الْمُدَّخَّرَةِ لَنَا وَالْاَسْبَابُ الَّتِى الْتَفَّتْ عَلٰى عَطَايَا اِلٰهِيَّةٍ مُهْدَاةٍ اِلَيْنَا شُرَكَآءَ اَعْوَاناً اَوْ وَسَائِطَ مُؤَثِّرَةً

Birinci Mertebe

“Ve de ki: ‘Hamd o Allâh’a mahsûstur ki, çocuk edinmemiştir; hem mülkte kendisine hiçbir ortak olmamıştır; âcizlikten dolayı O’nun için hiçbir yardımcı da olmamıştır. Artık O’nu tekbîr getirerek yücelt!” (İsrâ Sûresi, 17:111). Lebbeyk ve sa‘deyk..

Celâli ne yücedir o Allâh ki, kudret ve ilim cihetiyle her şeyden en büyüktür. Zîrâ o öyle bir Hâlık ve Bârî ve Musavvirdir ki, kudretiyle

insânı kâinât gibi yapmış ve insânı kader kalemiyle yazdığı gibi kâinâtı da bu kalemle yazmıştır. Çünki bu büyük âlem, bu küçük âlem gibi, O'nun kudretinin masnûu ve kaderinin mektûbudur. O'nun bu büyük âlemi ibdâ' etmesi, onu bir mescid hâline getirmiştir. Bu küçük âlemi îcâd etmesi, onu bir secde eden hâline getirmiştir. Bu büyük âlemi inşâ etmesi, onu bir mülk hâline getirmiştir. Bu küçük âlemi binâ etmesi, onu bir memlûk hâline getirmiştir. O'nun şu büyük âlemdeki san'atı, bir kitâb şeklinde tezâhür etmiştir. Bu küçük âlemdeki sıbgası, bir hitâb şeklinde çiçek vermiştir. O'nun şu büyük âlemdeki kudreti, O'nun haşmetini gösterir. Bu küçük âlemdeki rahmeti, ni'metini tanzîm eder. O'nun şu büyük âlemdeki haşmeti, O'nun vahdâniyetine şehâdet eder. Bu küçük âlemdeki ni'meti, O'nun ehadiyetini i'lân eder. O'nun şu büyük âlemde bulunan küll ve cüz'lerdeki mührü, sükûn ve hareket şeklindedir. Bu küçük âlemde bulunan cisim ve a'zâlardaki mührü, hüceyre ve zerre şeklindedir.

Şimdi O'nun toplu hâldeki eserlerine bak. Nasıl sabâhın aydınlığı gibi mutlak bir intizâm ile berâber mutlak bir sehâvet göreceksin. Mutlak bir ittizân ile berâber mutlak bir sür'at içinde (göreceksin), mutlak bir ittikân ile berâber mutlak bir kolaylık içinde (göreceksin). Mutlak bir hüsn-i san'at ile berâber mutlak bir vüs'at içinde (göreceksin). Mutlak bir ittifâk ile berâber mutlak bir uzaklık içinde (göreceksin). Mutlak bir imtiyâz ile berâber mutlak bir karışıklık içinde (göreceksin). Mutlak bir kıymetlilik ile berâber mutlak bir kolaylık içinde (göreceksin). İşte bu görünen keyfiyet, ehl-i tahkîk olan akıl sâhibi için bir şâhiddir. Münâfık olan ahmağı, mutlak kudret sâhibi olan Hakk'ın san'atını ve vahdetini kabûle mecbûr bırakır. O, mutlak ilim sâhibidir.

Hem vahdette mutlak bir kolaylık vardır. Kesret ve şirkte ise kilitlenmiş bir zorluk vardır. Eğer bütün eşyâ tek zâta isnâd edilse, yoktan îcâd etmekdeki kolaylık cihetiyle kâinât hurmâ ağacı gibidir, hurmâ ağacı da meyve gibidir. Eğer kesrete isnâd edilse, yoktan îcâd etmekdeki zorluk cihetiyle hurmâ ağacı kâinât gibidir, meyve ise ağaçlar gibidir. Zîrâ tek zât tek fiil ile pek çok eşyâya âid bir netîceyi ve bir vaz'iyeti külfetsiz ve mübâşeretsiz te'mîn edebilir. Eğer şu vaz'iyet ve netîce kesrete havâle edilse, tekellüfler, mübâşereler ve çekişmeler olmadan onlara ulaşmak mümkün olmaz. Askerlerle berâber kumandan gibi, taşlarla berâber usta gibi, yıldızlarla berâber

yer gibi, damlalarla berâber fıskıye gibi, dâiredeki noktalarla berâber merkez noktası gibi.

Şu sırdandır ki, vahdette intisâb, hudûdsuz kudret makâmına geçer. Hem sebeb kuvvetinin menba‘larını taşımaya mecbûr olmaz. Ve eser o isnâd edilen şeye nisbet etmekle büyür. Şirket ise her sebeb kendi kuvvetinin menba‘larını taşımaya mecbûrdur. Eser de kendi cirmi nisbetinde küçülür. Buradan hareketle karınca ve sinek cebbârlara karşı galebe etti. Ve küçük çekirdek koca bir ağacı taşıdı.

Yine şu sırdandır ki, bütün eşyânın tek zâta isnâd edilmesinde îcâd etmek mutlak ademden olmaz. Bi’l-akis îcâd etmek, tıpkı âyînede temessül eden sûretin, kendisine bir vücûd-ı hâricînin verilmesi için kemâl-i sühûletle fotoğraf kâğıdına nakledilmesi gibi veyâ görünmez bir mürekkeb ile yazılmış bir hattın, gizli yazıyı ortaya çıkaran bir mâdde vâsıtasıyla izhâr edilmesi gibi, ilmen mevcûd olanı vücûd-ı hâricîye çıkarmakdır.

Eşyânın esbâba ve kesrete isnâdında ise îcâd etmek adem-i mutlaktan olması gerekir. O ise eğer muhâl olmazsa, en zor şeylerden biri olur. Demek vahdetteki sühûlet vücûb derecesine varmaktadır. Kesretteki suûbet ise imtinâ‘ derecesine varmaktadır.

Yine şu hikmettendir ki, Vahdette, ibdâ‘ ve îcâd “el-Eysi min el-leysi” **(Hâşiye)** yani mevcûdu müddetsiz ve mâddesiz olarak adem-i sırftan ibdâ‘ ve zerrâtı külfetsiz ve karışıksız olarak ilmî kalıba dökmek mümkün olur. Şirk ve kesrette ise, bütün ehl-i aklın ittifâkıyla ademden ibdâ‘ mümkün olmaz. Çünki bir zîhayâtın vücûdu için yeryüzü ve unsurlarda yayılmış olan zerrâtın toplanması gerekir. Ve ilmî kalıbın olmaması sebebiyle, o zîhayâtın cismindeki zerrelerin muhâfazası için, her zerrede küllî bir ilim ve mutlak bir irâde lâzım olur.

Bununla berâber, şerîkler, kendilerine ihtiyâc duyulmayan, zâtları mümteni‘ ve sırf tahakkümî olan şeylerdir. Mevcûdâttan hiçbir şeyde onlara ne bir emâre vardır, ne de kendilerine bir işâret vardır. Zîrâ semâvât ve arzın hilkati, bizzarûre gayr-i mütenâhî bir kudret-i kâmile îcâb ettirir. Bu yüzden şerîklere ihtiyâc duyulmamıştır. Yoksa gayr-i mütenâhî bir kudret-i kâmilenin, hiçbir zarûret olmadan, zarûret bunun aksinde iken, nihâyetsiz olma vaktinde, mütenâhî başka bir kuvvetle sınırlandırılması ve sona erdirilmesi gerekir. O ise beş

vecihle muhâldir. İşte şerîkler mümteni‘ oldular. Zâten mevcûdâttan hiçbir şeyde, ne şu vecihlerle mümteni‘ olan şerîklerin vücûtlarına bir işâret vardır, ne de tahakkuklarına bir emâre vardır.

Bu mes’eleyi Otuzikinci Risâlenin Birinci Mevkıfında zerrâttan seyyârâta kadar ve İkinci Mevkıfda semâvâttan teşehhusât-ı vechiyeye kadar îzâh ettik. Hepsi de sikke-i tevhîdi göstererek şirki reddeden cevâbı verdiler.

O’nun şerîkleri olmadığı gibi, böylece O’nun ne muîni vardır ne de vezîrleri vardır. Esbâb ise, kudret-i ezeliyenin tasarrufu üzerine ancak ince bir perdedir. Esbâbın en şerefli ve ihtiyârı en geniş olanı insânın kendisidir; bununla berâber, yemek, söz söylemek ve düşünmek gibi en zâhir ef‘âl-i ihtiyâriyesinin yüzlerce cüz’ünden elinde sâdece meşkûk tek bir cüz’ vardır. Eğer ihtiyârı en şerefli ve en geniş olan sebeb, böyle gördüğün gibi tasarruf-ı hakîkîden elleri bağlanmış ise, îcâd ve rubûbiyette semâvât ve arzın hâlıkına hayvânât ve cemâdâtın şerîk olmaları nasıl mümkün olabilir. Nasıl ki pâdişâhın içine hediye koyduğu zarf veyâ içine hediye sardığı mendîl veyâ eliyle sana ni‘met gönderdiği nefer o pâdişâha saltanatında şerîkler olması mümkün değildir. Öyle de elleriyle bize ni‘metler gönderilmiş olan sebeblerin ve bizim için iddihâr edilmiş olan ni‘metlere bizzât sandukçalar olan zarfların ve bize hediye edilmiş olan atâyâ-yı ilâhiyeye sarılan esbâbın yardımcı şerîkler veyâ müessir vâsıtalar olması mümkün değildir.

Haşiye: اَلْأَيْسُ Mevcûd demektir. اَللَّيْسُ Adem-i sırf demektir.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 2.Mertebe

2.Mertebe

المرتبة الثانية

جَلَّ جَلاَلُهُ اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا اِذْ هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ الصَّانِعُ الْحَكِيمُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ الَّذِى هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتُ الاَرْضِيَّةُ وَالاَجْرَامُ الْعُلْوِيَّةُ الَّتِى بُسْتَانِ الْكَائِنَاتِ مُعْجِزَاتُ قُدْرَةِ خَلاَّقٍ عَلِيمٍ بِالْبَدَاهَةِ .. وَهٰذِهِ النَّبَاتَاتُ الْمُتَلَوِّنَةُ الْمُتَزَيِّنَةُ الْمَنْثُورَةُ وَهٰذِهِ الْحَيْوَانَاتُ الْمُتَنَوِّعَةُ الْمُتَبَرِّجَةُ الْمَنْشُورَةُ الَّتِى حَدِيقَةِ الاَرْضِ خَوَارِقُ صَنْعَةِ صَانِعٍ حَكِيمٍ بِالضَّرُورَةِ وَهٰذِهِ الاَزْهَارُ الْمُتَبَسِّمَةُ وَالاَثْمَارُ الْمُتَزَيِّنَةُ الَّتِى جِنَانِ هٰذِهِ الْحَدِيقَةِ هَدَايَا رَحْمَةِ رَحْمٰن رَحِيم بِالْمُشَاهَدَةِ .. تَشْهَدُ

هَا□يكَ وَ تُناَ□ًى تَاكَ وَتُعْلِنُ هٰذِ□
بِاَنَّ خَلاَّقَ هَا□يكَ وَمُصَوِّرَ تَاكَ وَوَاهِبَ
هٰذِ□ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَ□يرٌ وَبِكُلِّ
شَىْءٍ عَ□يمٌ قَدْ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ رَحْمَةً
وَعِلْماً تَتَسَاوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَتِهِ
الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْقَ□يلُ وَالْكَ□يرُ
وَالصَّ□يرُ وَالْكَ□يرُ وَالْمُتَناَ□ى وَغَيرُ
الْمُتَناَ□ى. وَكُلُّ الْوُقُوعَاتِ الْمَاضِيَةِ
وَغَرَائِبِهَا مُعْجِزَاتُ صَنْعَةِ صَانِعٍ حَ□يمٍ
تَشْهَدُ عَلٰى اَنَّ ذٰلِكَ الصَّانِعَ قَ□يرٌ عَلٰى
كُلِّ الْاِمْكَانَاتِ الْاِسْتِقْبَالِيَّةِ وَعَجَائِبِهَا . اِذْ
هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَ□يمُ وَالْعَ□يزُ الْحَ□يمُ
فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَ□يقَةَ اَرْضِ□
مَشْهَرَ صَنْعَتِ□ مَحْشَرَ فِطْرَتِ□ مَظْهَرَ
قُدْرَتِ□ مَدَارَ حِكْمَتِ□ مَزْهَرَ رَحْمَتِ□
مَزْرَعَ جَنَّتِ□ مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ مَ□يلَ
الْمَوجُودَاتِ مَ□يلَ الْمَصْنُوعَاتِ
فَمُزَيَّنُ الْحَيْوَانَاتِ مُنَقَّشُ الطُّيُورَاتِ

مُتَمَّرُ الشَّجَراَتِ مُزَهَّرُ النَّباَتاَتِ
مُعْجِزَاتُ عِلْمِ خَوَارِقُ صُنْعِ هَدَايَا
جُودِ بَرَاهِينُ لُطْفِ .. تَبَسُّمُ
اْلاَزْهَارِ مِنْ بَنَةِ اْلاَثْمَارِ تَسَجُّعُ اْلاَطْيَارِ
ى نَسْمَةِ اْلاَسْحَارِ تَهَزُّجُ اْلاَمْطَارِ
عَلٰى خُدُودِ اْلاَزْهَارِ تَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى
اْلاَطْفَالِ الصِّغَارِ .. تَعَرُّفُ وَدُودٍ تَوَدُّدِ
رَحْمٰنٍ تَرَحُّمُ حَنَّانٍ تَحَنُّنُ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ وَ
اْلاِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيْوَانِ وَالْمَلَكِ
وَالْجَانِّ
وَالْبُذُورُ وَاْلاَثْمَارُ وَالْحُبُوبُ وَاْلاَزْهَارُ
مُعْجِزَاتُ الْحِكْمَةِ خَوَارِقُ الصَّنْعَةِ هَدَايَا
الرَّحْمَةِ بَرَاهِينُ الْوَحْدَةِ شَوَاهِدُ
لُطْفِ ى دَارِ اْلاٰخِرَةِ شَوَاهِدُ صَادِقَةٌ
بِاَنَّ خَلاَّقَهَا عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَبِكُلِّ
شَىْءٍ عَلِيمٌ قَدْ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ
بِالرَّحْمَةِ وَالعِلْمِ وَالْخَلْقِ وَالتَّدْبِيرِ
وَالصُّنْعِ وَالتَّصْوِيرِ .. فَالشَّمْسُ

كَالْبَذْرَةِ وَالنَّجْمُ كَالزَّهْرَةِ والْاَرْضُ كَالْحَبَّةِ لاَ تَثْقُلُ عَلَيْهِ بِالْخَلْقِ وَالتَّدْ□يرِ وَالصُّنْعِ وَالتَّصْ□يرِ .. فَالْبُذُورُ وَالْاَثْمَارُ مَرَايَاَ الْوَحْدَةِ □□ى اَقْطَارِ الْكَثْرَةِ اِشَارَاتُ الْقَدَرِ رُمُوزَاتُ الْقُدْرَةِ بِاَنَّ تِلْكَ الْكَثْرَةَ مِنْ مَنْبَعِ الْوَحْدَةِ تَصْدُرُ شَاهِدَةً لِوَحْدَةِ الْفَاطِرِ فيِ الصُّنْعِ وَالتَّصْ□يرِ. ثُمَّ اِلىَ الْوَحْدَةِ تَنْتَ□ى ذَاكِرَةً لِحِكْمَةِ الصَّانِعِ فيِ الْخَلْقِ وَالتَّدْ□يرِ.. وَتَلْ□يحَاتُ الْحِكْمَةِ بِاَنَّ خَالِقَ الْكُلِّ بِكُلِّيَّةِ النَّظَرِ اِلىَ الْجُزْئِيِّ يَنْظُرُ ثَمَّ اِلٰى جُزْئِ□. اِذْ اِنْ كاَنَ ثَمَراً فَهُوَ الْمَقْصُودُ الْاَظْهَرُ مِنْ خَلْقِ هٰذَا الشَّجَرِ. فَالْبَشَرُ ثَمَرٌ لِهٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ فَهُوَ الْمَقْصُودُ الْاَظْهَرُ لِخَالِقِ الْمَوْجُودَاتِ. وَالْقَلْبُ كَالنُّوَاةِ فَهُوَ الْمِرْاٰةُ الْاَنْوَرُ لِصَانِعِ الْمَخْلُوقَاتِ. مِنْ هٰذِهِ الْحِكْمَةِ فَالْاِنْسَانُ الْاَصْغَرُ □□ى هٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ هُوَ الْمَدَارُ

اَلاَظْهَرُ لِلنَّشْرِ وَالْمَحْشَرِ □ى هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتِ. وَالتَّخْ□يبِ وَالتَّبْ□يلِ وَالتَّحْ□يلِ وَالتَّجْ□يدِ لِهٰذِهِ الْكَائِنَاتِ اَللهُ اَكْبَرُ يَا كَ□يرُ اَنْتَ الَّ□ى لاَ تَهْدِى الْعُقُولُ لِكُنْهِ عَظَمَتِ□

كِه لاَاِلٰهَ الاَّ هُوَ بَرَابَرْ □ى زَنَنْدْ هَرْشَئْ دَمَادَمْ جُو يَدَنْدْ يَا حَقُّ سَرَاسَرْ كُويَدَنْدْ يَا حَىُّ

İkinci Mertebe

Celâli ne yücedir o Allâh ki, kudret ve ilim cihetiyle her şeyden en büyüktür. Zîrâ o öyle Hallâk-ı Alîm, sâni‘-i Hakîm, Rahmânü’r-Rahîmdir ki, kâinât bostânındaki şu mevcûdât-ı arziye ve ecrâm-ı ulviye bilbedâhe o Hallâk-ı Alîmin mu‘cizât-ı kudretidir.

Ve yeryüzü bahçesindeki rengârenk, süslenen, serilmiş şu bitkiler ve çeşit çeşit, açılıp saçılan, yayılmış şu hayvânlar bizzarûre O sâni‘-i Hakîmin havârik-ı san‘atıdır ve bu bağın bahçelerindeki tebüssüm eden çiçekler ve süslenen meyveler, bilmüşâhede O Rahmân-ı Rahîm’in hedâyâ-yı rahmetidir. O şehâdet ediyor, şu nidâ ediyor ve bu i‘lân ediyor ki, O’nun hallâkı, şunun Musavviri ve bunun Vâhibi her şeye kâdirdir. Her şeye alîmdir. Rahmet ve ilim cihetiyle her şeyi kaplamıştır. Kudretine nisbeten zerreler ve yıldızlar, az ve çok, küçük ve büyük, sonu olan ve sonu olmayan müsâvîdir. Ve mâzînin bütün vukûât ve garâibi o sâni‘-i Hakîm’in mu‘cizât-ı san‘atıdır ki, istikbâlin bütün imkânât ve acâibine bu sâniin hakkıyla kâdir olduğuna şehâdet. Zîrâ O, Hallâk-ı Alîm ve Azîz-i Hakîmdir.

Her türlü noksânlıktan ve kusûrdan münezzehtir O Zât ki, yeryüzü bahçesini san‘atının meşheri, yarattıklarının mahşeri, kudretinin mazharı, hikmetinin medârı, rahmetinin çiçekliği, cennetinin tarlası, mahlûkâtın geçit yeri, mevcûdâtın akacak yeri, masnûâtın ölçeği yapmıştır. İşte müzeyyen hayvânât, münakkaş kuşlar, meyveli ağaçlar, çiçekli bitkiler O’nun ilminin mu‘cizeleridir. San‘atının hârikalarıdır. Cömertliğinin hediyeleridir. Lütfunun bürhânlarıdır.

Meyvelerin zînetinden dolayı çiçeklerin tebessümü, seherin nesîminde kuşların cıvıltısı, çiçeklerin yapraklarındaki yağmur damlalarının nağmeli sesi, vâlidelerin küçük çocuklara olan merhameti.. Cin ve insâna, rûh ve hayvâna, melek ve câna bir Vedûd’ün tanıttırması, bir Rahmân’ın sevdirmesi, bir Hannân’ın merhameti, Bir Mennân’ın tahannünüdür.

Tohumlar ve meyveler, dâneler ve çiçekler, birer hikmet mu‘cizesi, birer san‘at hârikası, birer rahmet hediyesi, birer vahdet bürhânı, dâr-ı âhiretteki lütfunun birer şâhididir. Birer şâhid-i sâdıktırlar. Çünki kendilerinin Hallâkı her şeye kadîr ve her şeye alîmdir. Rahmet ve ilimle, halk ve tedbîrle, sun‘ ve tasvîrle her şeyi kaplamıştır. Bu yüzden güneş tohum gibidir, yıldız çiçek gibidir, yer dâne gibidir. Yaratmak ve tedbîr, sun‘ ve tasvîr O’na ağır gelmez.

Tohumlar ve meyveler, kesretin aktârında vahdetin âyîneleri, kaderin işâretleri, kudretin remizleridir. Çünki bu kesret vahdetin menbaındandır. Fâtırın sun‘ ve tasvîrdeki vahdetine şehâdet ederek sudûr eder. Sonra Sâni‘in halk ve tedbîrdeki hikmetini zikrederek vahdette nihâyet bulur.

Hem hikmetin telvîhâtıdır. Çünki Hâlık-ı kül küllî nazarla cüz’iye bakarken orada cüz’üne (de bakar). Zîrâ bir meyve olsa, bu ağacın halk edilmesinden en zâhir bir maksad işte odur. Beşer de şu kâinât için bir meyvedir. Mevcûdâtın hâlıkı için en zâhir maksûd da O’dur.

Kalb ise çekirdek gibidir, mahlûkâtın Sânii için en parlak âyîne o dur. İşte şu hikmettendir ki, bu mevcûdâttaki neşir ve haşre ve bu kâinâtın tahrîb, tebdîl, tahvîl ve tecdîdine en zâhir medâr, ancak bu kâinâttaki o küçücük insândır. Allâh en büyüktür. Ey büyük olan! Azametinin künhüne akılların erişemediği Zât ancak sensin.

Çünki her şey berâber (hareketleri ve sesleriyle mûsîka-i zikriye tarzında) Lâ ilâhe illâ hû derler. Sürekli yâ Hak ararlar, hepsi yâ Hay derler.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 3.Mertebe

المرتبة الثالثة حاشيه
ايضاحها فى رأس الموقف الثالث من الرسالة الثانية والثلاثين

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْماً اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ الْمُقَدِّرُ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ الْمُصَوِّرُ الْكَرِيمُ اللَّطِيفُ الْمُزَيِّنُ الْمُنْعِمُ الْوَدُودُ الْمُتَعَرِّفُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ الْمُتَحَنِّنُ الْجَمِيلُ ذُو الْجَمالِ وَالْكَمَالِ الْمُطْلَقِ النَّقَّاشُ الْاَزَلِىُّ الَّذِى مَا حَقَائِقُ هٰذِهِ الْكَائِنَاتِ كُلاًّ وَ اَجْزَاءً وَصَحَائِفَ وَطَبَقَاتٍ وَمَا حَقَائِقُ هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتِ كُلِّيّاً وَجُزئِيّاً وَوُجُوداً وَبقَاءً: اِلاَّ خُطُوطُ قَلَمِ قَضَائِهِ وَقَدَرِهِ بِتَنْظِيم وَتَقْدِيرِ وَعِلْم وَحِكْمَةٍ. واِلاَّ

نُقُوشُ بَرْكَارِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ بِصُنْعٍ وَتَصْوِيرٍ. وَاِلاَّ تَزْيِينَاتُ يَدِ بَيْضَاءِ صُنْعِهِ وَتصْوِيرِهِ وَتزْيِينِهِ وَتَنْوِيرِهِ بِلُطْفٍ وَكَرَمٍ. وَاِلاَّ اَزَاهِيرُ لَطَائِفِ لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وتَعَرُّفِهِ وَتَوَدُّدِهِ بِرَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ. وَاِلاَّ ثَمَرَاتُ فَيَّاضِ عَيْنِ رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ وَتَحَنُّنِهِ بِجَمَالٍ وَكَمالٍ. وَاِلاَّ لَمَعَاتُ جَمَالِ سَرْمَدِيٍّ وَكَمالِ دَيْمُومِيٍّ بِشَهَادَةِ تَفَانِيَّةِ الْمَرَايَا وَسَيَّالِيَّةِ الْمَظَاهِرِ مَعَ دَوَامِ تَجَلِّى الْجَمَالِ عَلَى مَرِّ الْفُصُولِ وَالْعُصُورِ وَالاَدْوَارِ وَمَعَ دَوَامِ الاِنْعَامِ عَلَى مَرِّ الاَنَامِ وَالاَيَّامِ وَالاَعْوَامِ نَعَمْ تَفَانِى الْمِرْاٰةِ زَوَالُ الْمَوْجُودَاتِ مَعَ التَّجَلِّي الدَّائِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمُلاَزِمِ مِنْ اَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ مِنْ اَبْهَرِ الْبَوَاهِرِ عَلَى اَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ اَنَّ الْكَمَالَ الزَّاهِرَ لَيْسَا مُلْكَ الْمَظَاهِرِ مِنْ اَفْصَحِ تِبْيَانٍ مِنْ

اَوْضَحِ بُرْهَانٍ لِلْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ لِلْاِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْبَاقِى الْوَدُودِ نَعَمْ فَالْاَثَرُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالْبَدَاهَةِ عَلَى الْفِعْلِ الْمُكَمَّلِ. ثُمَّ الْفِعْلُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلَى الْاِسْمِ الْمُكَمَّلِ وَالْفَاعِلِ الْمُكَمَّلِ. ثُمَّ الْاِسْمُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِلاَرَيْبٍ عَلَى الْوَصْفِ الْمُكَمَّلِ. ثُمَّ الْوَصْفُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِلاَشَكٍّ عَلَى الشَّاْنِ الْمُكَمَّلِ. ثُمَّ الشَّاْنُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالْيَقِينِ عَلٰى كَمَالِ الذَّاتِ بِمَا يَلِيقُ بِالذَّاتِ وَهُوَ الْحَقُّ الْيَقِينُ

Üçüncü Mertebe (Hâşiye)

(Îzâhı Otuzikinci Risâlenin Üçüncü Mevkıfının başındadır.)

Kudret ve ilim cihetiyle Allâh her şeyden en büyüktür. Zîrâ O öyle bir Kadîr, Mukaddir, Alîm, Hakîm, Musavvir, Kerîm, Latîf, Müzeyyin, Mün‘im, Vedûd, Mütearrif, Rahmân, Rahîm, Mütehannin, Cemîl-i Zülcelâl, Kemâl-i Mutlak ve Nakkâş-ı Ezelîdir ki, Kül ve cüz’, sahâif ve tabakât olarak bu kâinâtın hakîkati ve küllîlik ve cüz’îlik, vücûd ve bekâ i‘tibâriyle bu mevcûdâtın hakîkati,

Ancak O’nun kazâ ve kader kaleminin, tanzîm ve takdîr, ilim ve hikmetle çizdiği hatlarıdır.

Ve ancak O’nun ilim ve hikmet pergelinin sun‘ ve tasvîr ile yaptığı nakışlarıdır.

Ve ancak O’nun sun‘ ve tasvîri, tezyîn ve tenvîrinin yed-i beyzâsının lütuf ve keremle işlediği tezyînâtıdır.

Ve ancak O’nun lütuf ve keremi, tearrüf ve teveddüdünün latîfelerinin rahmet ve ni‘metle açmış çiçekleridir.

Ve ancak O’nun ayn-ı rahmet ve ni‘meti, terahhum ve tahannüननün feyzinin cemâl ve kemâl ile çıkmış semereleridir.

Hem mevsimler, asırlar ve devirlerin geçmesine rağmen cemâlin tecellîsinin devâm etmesiyle berâber ve mahlûkâtın ve günlerin ve senelerin geçmesine rağmen in‘âmın devâm etmesiyle berâber, âyînelerin fânîliği ve mazharların seyyâliyetinin şehâdetiyle ancak dâimî bir cemâlin ve bâkî bir kemâlin lemeâtıdır.

Evet dâimî tecellî ile berâber, sürekli feyiz ile berâber, âyînelerin fânîliği, mevcûdâtın zevâli, o görünen cemâlin, o parlayan kemâlin mazharların mülkü olmadığını zâhirlerin en zâhiri, âşikârların en âşikârı olarak gösterir. O mücerred cemâlin, o yenilenen ihsânın, o vâcibü’l-vücûdun, o Bâkî-i Vedûd’ün en fasîh beyânı ve en vâzıh bürhânıdır.

Evet mükemmel eser bilbedâhe mükemmel fiile delâlet eder. Sonra mükemmel fiil, bizzarûre mükemmel isme ve mükemmel fâile delâlet eder. Sonra mükemmel isim, bilâ-şübhe mükemmel sıfata delâlet eder. Sonra mükemmel vasıf, bilâ-şek mükemmel şe’ne delâlet eder. Sonra mükemmel şe’n, O zâta lâyık bir sûrette, ki o da hakka’l-yakîndir bilyakîn o zâtın kemâline delâlet eder.

Haşiye: Bu üçüncü mertebe, cüz’î bir çiçeği ve güzel bir kadını nazara alıyor. Koca bahâr bir çiçektir. Cennet dahi bir çiçektir, bu mertebenin mazharlarıdırlar ve âlem güzel ve büyük bir insândır ve hûrîler nev‘i ve rûhânîler tâifesi ve hayvânlar cinsi ve insân sınıfı herbiri ma‘nen güzel bir insân hükmündedirler. Bu mertebenin gösterdiği esmâyı safahâtıyla gösteriyorlar.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 4.Mertebe

4.Mertebe

المرتبة الرابعة

جَلَّ جَلاَلُهُ اللهُ اَكْبَرُ اِذْ هُوَ الْعَدْلُ الْعَادِلُ الْحَكَمُ الْحَاكِمُ الْحَكِيمُ الْاَزَلِىُّ الَّذِى اَسَّسَ بُنْيَانَ شَجَرَةِ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ بِاُصُولِ مَشِيئَتِهِ وَحِكْمَتِهِ. وَفَصَّلَهَا بِدَسَاتِيرِ قَضَآئِهِ وَقَدَرِهِ .. وَنَظَّمَهَا بِقَوَانِينِ عَادَتِهِ وَسُنَّتِهِ. وَ زَيَّنَهَا بِنَوَامِيسِ عِنَايَتِهِ وَ رَحْمَتِهِ. وَ نَوَّرَهَا بِجَلَوَاتِ اَسْمآئِهِ وَ صِفَاتِهِ بِشَهَادَاتِ اِنْتِظَامَاتِ مَصْنُوعَاتِهِ وَ تَزَيُّنَاتِ مَوْجُودَاتِهِ وَ تَشَابُهِهَا وَ تَنَاسُبِهَا وَ تَجَاوُبِهَا وَ تَعَاوُنِهَا وَ تَعَانُقِهَا وَ اِتْقَانِ الصَّنْعَةِ الشُّعُورِيَّةِ فِى كُلِّ شَىْءٍ عَلَى مِقْدَارِ قَابِلِيَّتِهِ الْمُقَدَّرَةِ بِتَقْدِير

الْقَدَرِ .. فَالْحِكْمَةُ الْعَامَّةُ فِى تَنْظِيمَاتِهَا.. وَالْعِنَايَةُ التَّامَّةُ فِى تَزْيِينَاتِهَا.. وَالرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ فِى تَلْطِيفَاتِهَا.. وَالاَرْزَاقُ وَالاِعَاشَةُ الشَّامِلَةُ فِى تَرْبِيَتِهَا.. وَالْحَيَاةُ الْعَجِيبَةُ الصَّنْعَةِ بِمَظْهَرِيَّتِهَا لِلشُّؤُونِ الذَّاتِيَّةِ لِفَاطِرِهَا.. وَالْمَحَاسِنُ الْقَصْدِيَّةُ فِى تَحْسِينَاتِهَا.. وَدَوَامُ تَجَلِّي الْجَمَالِ الْمُنْعَكِسِ مَعَ زَوَالِهَا.. وَالْعِشْقُ الصَّادِقُ فِى قَلْبِهَا لِمَعْبُودِهَا.. وَالاِنْجِذَابُ الظَّاهِرُ فِى جَذْبَتِهَا.. وَ اِتِّفَاقُ كُلِّ كُمَّلِهَا عَلى وَحْدَةِ فاَطِرِهَا.. وَالتَّصَرُّفُ لِمَصَالِحَ فِى اَجْزَائِهاَ.. وَالتَّدْبِيرُ الْحَكِيمُ لِنَباَتاَتِهَا.. وَالتَّرْبِيَةُ الْكَرِيمَةُ لِحَيْوَانَاتِهَا.. وَالاِنْتِظَامُ الْمُكَمَّلُ فِى تَغَيُّراَتِ اَرْكَانِهَا.. وَالْغَايَاتُ الْجَسِيمَةُ فِى اِنْتِظَامِ كُلِّيَّتِهَا.. وَالْحُدُوثُ دَفْعَةً مَعَ غَايَةٍ كَمَالِ حُسْن صَنْعَتِهَا.. بِلاَ اِحْتِيَاج

اِلٰى مُدَّةٍ وَ مَادَّةٍ.. وَالتَّشَخُّصَاتُ
الْحَيمَةُ مَعَ عَدَمِ تَحْيدِ تَرَدُّدِ
اِمْكَانَاتِهَا وَقَضَاءُ حَاجَاتِهَا عَلٰى غَايَةِ
كَثْرَتِهَا وَتنوُّعِهَا ىٰ اَوْقاَتِهَا اللاَّئِقَةِ
الْمُناَسِبَةِ مِنْ حَيْثُ لاَ يُحْتَسَبُ وَمِنْ
حَيْثُ لاَ يُشْعَرُ مَعَ قِصَرِ اَيْيهَا مِنْ
اَصْغَرِ مَطَالِبِهَا.. وَالْقُوَّةُ الْمُطْلَقَةُ ىٰ
مَعْدَنِ ضَعْفِهَا.. وَالْقُدْرَةُ الْمُطْلَقَةُ ىٰ
مَنْبَعِ عَجْزِهاَ.. وَالْحَيَاةُ الظَّاهِرَةُ ىٰ
جُمُودِهَا.. وَالشُّعُورُ الْمُيط ىٰ
جَهْلِهَا وَالاِنْتِظاَمُ الْمُكَمَّلُ ىٰ تَغَيُّرَاتِهَا
الْمُسْتَلْزِمُ لِوُجُودِ الْمُغَيَّرِ الْغَيْرِ الْمُتَغَيِّرِ..
وَالاِتِّفَاقُ ىٰ تَسْيحَاتِهَا كَالدَّوَائِرِ
الْمُتَدَاخِلَةِ الْمُتَّحِدَةِ الْمَرْكَزِ.. وَالْمَقْبُولِيَّةُ
ىٰ دَعَوَاتِهاَ الثَّلاَثِ بِلِسَانِ اِسْتِعْدَادِهَا
وَبِلِسَانِ اِحْتِيَاجَاتِهَا الْفِطْرِيَّةِ وَبِلِسَانِ
اِضْطِرَارِهَا وَالْمُناَجَاةُ وَالشُّهُودَاتُ
وَالْفُيُوضاَتُ ىٰ عِبادَاتِهَا.. وَالاِنْتِظاَمُ

□ى قَدَرَيْهاَ.. وَاْلاِطْمِئْنَانُ بِذِكْرِ فاَطِرِهَا.. وَكَوْنُ الْعِبَادَةِ □يهَا خَيْطَ الْوُصْلَةِ بَيْنَ مُنْتَهٰهَا وَمَبْدَئِهَا.. وَسَبَبَ ظُهُورِ كَمَالِهَا وَلِتَحَقُّقِ مَقَاصِدِ صَانِعِهَا وَهٰكَذَا بِسَائِرِ شُؤُونَاتِهَا وَاَحْوَالِهَا وَكَيْفِيَّاتِهَا شَاهِدَاتٌ بِاَنَّهَا كُلَّهَا بِتَدْ□ير مُدَبِّرٍ حَ□يمٍ وَاحِدٍ.. وَ□ى تَرْبِيَةِ مُرَبٍّ كَ□يمٍ اَحَدٍ صَمَدٍ.. وَكُلُّهَا خُدَّامُ سَيِّدٍ وَاحِدٍ.. وَتَحْتَ تَصَرُّفِ مُتَصَرِّفٍ وَاحِدٍ.. وَمَصْدَرُهَا قُدْرَةُ وَاحِدٍ الَّ□ى تَظاَهَرَتْ وَتَكَاثَرَتْ خَوَا□يمُ وَحْدَتِ□ عَلٰى كُلِّ مَكْتُوبٍ مِنْ مَكْتُوبَاتِ□ □ى كُلِّ صَفْحَةٍ مِنْ صَفَحَاتِ مَوْجُودَاتِ□ نَعَمْ فَكُلُّ زَهْرَةٍ وَثَمَرٍ وَكُلُّ نَباَتٍ وَشَجَرٍ بَلْ كُلُّ حَيَواَنٍ وَحَجَرٍ بَلْ كُلُّ ذَرٍّ وَ مَدَرٍ □ى كُلِّ وَاَدٍ وَجَبَلٍ وَ كُلِّ باَدٍ وَ قَفْرٍ خَاتَمٌ بَيِّنُ النَّقْشِ وَاْلاَثرِ يُظْهِرُ لِدِقَّةِ النَّظَرِ بِاَنَّ ذاَ ذاَكَ اْلاَثَرُ هُوَ كَاَتِبُ ذاَكَ

الْمَكَانِ بِالْعِبَرِ فَهُوَ كَاتِبُ ظَهْرِ الْبَرِّ وَبَطْنِ الْبَحْرِ فَهُوَ نَقَّاشُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ □□ى صَ□□يفَةِ السَّمٰوَاتِ ذَاتِ العِبَرِ. جَلَّ جَلاَلُ نَقَّاشِهَا اللهُ اَكْبَرُ كِه لاَ اِلَهَ الاَّ هُو بَرَابَرْ □□ى زَنَدْ عَالَمْ.

حاشيه

Dördüncü Mertebe

Celâli ne yücedir o Allâh ki, en büyüktür. Zîrâ o öyle Adl-i Âdil, Hakem-i Hâkim, Hakîm-i Ezelîdir ki, şu kâinât şeceresinin binâsını, meşîet ve hikmetinin usûlü ile altı günde te’sîs etmiş ve onu kazâ ve kaderinin düstûrlarıyla tafsîl etmiş ve âdet ve sünnetinin kânûnlarıyla onu tanzîm etmiş ve inâyet ve rahmetinin namûslarıyla onu tezyîn etmiş ve masnûâtının intizâmâtı, mevcûdâtının tezeyyünâtı, teşâbühü, tenâsübü, tecâvübü, teâvünü ve teânukunun ve her şeyde o şeyin kâmet-i kâbiliyetinin mikdârına göre kaderin takdîri ile takdîr edilmiş şuûrlu itkân-ı san‘atın şehâdetleriyle onu esmâ ve sıfâtının cilveleriyle tenvîr etmiştir. O’nun tanzîmâtındaki hikmet-i âmme, tezyînâtındaki inâyet-i tâmme, taltîfâtındaki rahmet-i vâsia, terbiyesindeki erzâk ve iâşe-i şâmile, Fâtır’ının şuûn-ı zâtiyesine mazhariyetiyle san‘atı acîb olan hayât, tahsînâtındaki mehâsin-i kasdiye, zevâliyle berâber in‘ikâs eden cemâlin tecellîsinin devâm etmesi, kalbinde ma‘bûduna olan sâdık aşk, cezbesinde zâhir olan incizâb, bütün kâmillerinin, O’nun Fâtır’ının vahdeti üzerine ittifâkları, eczâsındaki maslahatlar için tasarruf, nebâtâtı için hikmetli tedbîr, hayvânâtı için keremli terbiye, erkânının tagayyürâtındaki mükemmel intizâm, külliyetinin intizâmındaki cesîm gâyeler, zamâna ve mâddeye ihtiyâc duymadan hüsn-i san‘atının gâyet kemâliyle berâber def‘aten îcâd edilmesi, imkânâtının tereddüdünün adem-i tahdîdiyle berâber hikmetli teşahhusât, en küçük matlablarına karşı

ellerinin kısalığıyla berâber, ihtiyâclarının, gâyet kesretli ve mütenevvi‘ olmasına rağmen beklenmedik bir yerden ve hissedilmedik bir yerden lâyık ve münâsib vakitte kazâ edilmesi, za‘fının ma‘denindeki kuvvet-i mutlaka, aczinin menbaındaki kudret-i mutlaka, cümûdundaki zâhir hayât, cehlindeki muhît şuûr tagayyürsüz olan tağyîr edicinin vücûdunu istilzâm eden tagayyürâtındaki mükemmel intizâm, merkezi bir olan mütedâhil dâireler gibi tesbîhâtındaki ittifâk, isti‘dâdının lisânıyla, fıtrî ihtiyâclarının lisânıyla, ızdırârının lisânıyla yaptığı üç nev‘î duâlarının makbûliyeti, ibâdetlerindeki münâcât ve şühûdât ve füyûzât, kaderindeki intizâm, fâtırının zikriyle hâsıl olan itmi’nân, ondaki ibâdetin, O’nun nihâyeti ile mebdei arasında vuslat ipi oluşu ve kemâlinin zuhûruna sebeb oluşu ve sâniinin maksadlarının tahakkuk etmesi.

Ve hâkezâ sâir şuûnâtı ve ahvâli ve keyfiyâtı şâhiddirler ki, bütün bunlar bir tek Müdebbir-i Hakîm’in tedbîriyledir ve bir Mürebbî-i Kerîm’in, bir Ehad-i Samed’in terbiyesindedir. Ve bunların hepsi bir tek seyyidin hademeleridir ve bir tek Mutasarrıf’ın tasarrufu altındadır. Ve masdarları öyle bir vâhidin kudretidir ki, mevcûdâtının sahîfelerinden her bir sahîfede bulunan mektûbâtından her bir mektûb üzerindeki vahdetinin hâtemleri tezâhür ve tekâsür etmiştir. Evet, her bir vâdî ve dağdaki ve her bir ova ve sahrâdaki her bir çiçek ve meyve, her bir nebât ve ağaç, belki her bir hayvân ve taş, belki her bir zerre ve toprak nakış ile eser arasında bir hâtemdir. Nazarı dikkatli olanlara gösterir ki, bu eserin sâhibi, aynı zamânda o ibârelerdeki bu mekânın kâtibidir. Karanın sırtının ve denizin batnının kâtibi de O’dur. İbârelerle dolu semâvâtın sahîfesindeki şems ve kameri nakış eden de O’dur. Onları nakşedenin celâli ne yücedir. Allâh en büyüktür. Çünki âlem berâber (hareketleri ve sesleriyle mûsîka-i zikriye tarzında) Lâ ilâhe illâ hû der.**(Hâşiye)**

Haşiye: Otuzikinci Söz’ün Birinci Mevkıfi’nin Zeylinde ve Yirminci Mektûb’un İkinci Makâm’ında îzâh edilmiştir.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 5.Mertebe

5.Mertebe

المرتبة الخامسة

اَللهُ اَكْبَرُ اِذْ هُوَ الْخَلاَّقُ الْقَدِيرُ الْمُصَوِّرُ الْبَدِيرُ الَّذِى هٰذِهِ الاَجْرَامُ الْعُلْوِيَّةُ وَالْكَوَاكِبُ الدُّرِّيَّةُ نَيِّرَاتُ بَرَاهِينِ اُلُوهِيَّتِهِ وَعَظَمَتِهِ وَشُعَاعَاتُ شَوَاهِدِ رُبوبِيَّتِهِ وَعِزَّتِهِ تَشْهَدُ وَتُنَادِى عَلٰى شَعْشَعَةِ سَلْطَنَةِ رُبوبِيَّتِهِ وَتُنَادِى عَلٰى وُسْعَةِ حُكْمِهِ وَ حِكْمَتِهِ وَعَلٰى حَشْمَةِ عَظَمَةِ قُدْرَتِهِ

فَاسْتَمِعْ اِلٰى اٰيَةِ (اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلىَ السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا) الى اٰخر.. ثُمَّ انْظُرْ اِلٰى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرٰى سُكُوتاً هٰى سُكُونَةٍ حَرَكَةً هٰى حِكْمَةٍ تَلاَلُؤًا هٰى حَشْمَةٍ تَبَسُّماً هٰى

□ينَةٍ مَعَ اِنْتَظَامِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ. تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا لِتَبْ□يلِ الْمَوَاسِمِ تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا لِتَنْ□يرِ الْمَعَالِمِ تَـلأْلُؤُ نُجُومِهَا لِتَزْ□ينِ الْعَوَالِمِ.. تُعْلِنُ لاَهْلِ النُّهٰى سَلْطَنَةً بِلاَ اِنْتِهَاءٍ لِتَدْ□يرِ هٰذَا الْعَالَمِ فَذٰلِكَ الْخَلاَّقُ الْقَ□يرُ عَ□يمٌ بِكُلِّ شَىْءٍ وَمُ□يدٌ بِاِرَادَةٍ شَامِلَةٍ مَاشَاءَ كَانَ وَمَالَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ. وَهُوَ قَ□يرٌ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُ□يطَةٍ ذَاتَيَّةٍ. وَكَمَا لاَ يُمْكِنُ وَلاَ يُتَصَوَّرُ وُجُودُ هٰذِهِ الشَّمْسِ □ى هٰذَا الْيَوْمِ بِلاَضِيَاءٍ وَلاَ حَرَارَةٍ كَذٰلِكَ لاَ يُمْكِنُ وَلاَ يُتَصَوَّرُ وُجُودُ اِلٰهٍ خَالِقٍ لِلسَّمٰوَاتِ بِلاَ عِلْمٍ مُ□يطٍ وَبِلاَ قُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ. فَهُوَ بِالضَّرُورَةِ عَ□يمٌ بِكُلِّ شَىْءٍ بِعِلْمٍ مُ□يطَةٍ لاَزِمٍ ذَاتِىٍّ لِلذَّاتِ يَلْزَمُ تَعَلُّقُ ذٰلِكَ الْعِلْمِ بِكُلِّ الاَشْيَاءِ لاَ يُمْكِنُ اَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَىْءٌ

بِسِرِّ الْحُضُورِ وَالشُّهُودِ وَالنُّفُوذِ وَالْاِحَاطَةِ النُّورَانِيَّةِ .. فَمَا يُشَاهَدُ □□ى جَ□□يعِ الْمَوْجُودَاتِ مِنَ الْاِنْتِظَامَاتِ الْمَوْزُونَةِ وَالْاِتِّزَانَاتِ الْمَنْظُومَةِ وَالْحِكَمِ الْعَامَّةِ وَالْعِنَايَاتِ التَّامَّةِ وَالْاَقْدَارِ الْمُنْتَظَمَةِ وَالْاَقْضِيَةِ الْمُثْمِرَةِ وَالْاٰجَالِ الْمُعَيَّنَةِ وَالْاَرْزَاقِ الْمُقَنَّنَةِ وَالْاِتْقَانَاتِ الْمُفَنَّنَةِ وَالْاِهْتِمَامَاتِ الْمُزَيَّنَةِ وَغَايَةِ كَمَالِ الْاِمْتِيَازِ وَالْاِتِّزَانِ وَالْاِنْتِظَامِ وَالْاِتْقَانِ وَالسُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ شَاهِدَاتٌ عَلٰى اِحَاطَةِ عِلْمِ عَلَّامِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَىْءٍ. وَاَنَّ اٰيَةَ (اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّ□□يفُ الْخَ□□يرُ) تَدُلُّ عَلٰى اَنَّ الْوُجُودَ فِي الشَّىْءِ يَسْتَلْزِمُ الْعِلْمَ بِ□□. وَنُورَ الْوُجُودِ فِي الْاَشْيَاءِ يَسْتَلْزِمُ نُورَ الْعِلْمِ □□يهَا

فَنِسْبَةُ دَلَالَةِ حُسْنِ صَنْعَةِ الْاِنْسَانِ عَلٰى شُعُور□□□ اِلٰى نِسْبَةِ دَلَالَةِ خِلْقَةِ

اَلاِنْسَانِ عَلٰى عِلْمِ خَالِقِهٖ كَنِسْبَةِ
لُمَيْعَةِ نُجَيْمَةِ الذُّبَيْبَةِ فِى اللَّيْلَةِ الدَّهْمَاءِ
اِلٰى شَعْشَعَةِ الشَّمْسِ فِى نِصْفِ
النَّهَارِ عَلٰى وَجْهِ الْغَبْرَاءِ. وَكَمَا اَنَّهُ
عَلِيمٌ بِكُلِّ شَىْءٍ فَهُوَ مُرِيدٌ لِكُلِّ
شَىْءٍ لاَ يُمْكِنُ اَنْ يَتَحَقَّقَ شَىْءٌ بِدُونِ
مَشِيئَتِهٖ. وَكَمَا اَنَّ الْقُدْرَةَ تُؤَثِّرُ وَ اَنَّ
الْعِلْمَ يُمَيِّزُ كَذٰلِكَ اَنَّ الاِرَادَةَ تُخَصِّصُ ثُمَّ
يَتَحَقَّقُ وُجُودُ الاَشْيَاءِ. فَالشَّوَاهِدُ عَلٰى
وُجُودِ اِرَادَتِهٖ تَعَالٰى وَاِخْتِيَارِهٖ سُبْحَانَهُ
بِعَدَدِ كَيْفِيَّاتِ الاَشْيَاءِ وَاَحْوَالِهَا
وَشُؤُونَاتِهَا
نَعَمْ.. فَتَنْظِيمُ الْمَوْجُودَاتِ وَ تَخْصِيصُهَا
بِصِفَاتِهَا مِنْ بَيْنِ الاِمْكَانَاتِ الْغَيْرِ
الْمَحْدُودَةِ وَمِنْ بَيْنِ الطُّرُقِ الْعَدِيمَةِ
وَمِنْ بَيْنِ الاِحْتِمَالاَتِ الْمُشَوَّشَةِ وَتحْتَ
اَيْدِى السُّيُولِ الْمُتَشَاكِسَةِ بِهٰذَا النِّظَامِ
الاَدَقِّ الاَرَقِّ وَتَوْزِينُهَا بِهٰذَا الْمِيزَانِ

الْحَسَّاسِ الْجَسَّاسِ الْمَشْهُودَيْنِ وَاَنَّ خَلْقَ الْمَوْجُودَاتِ الْمُخْتَلِفَاتِ الْمُنْتَظَمَاتِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ الْبَسَائِطِ الْجَامِدَةِ كَالْاِنْسانِ بِجِهَازَاتِهِ مِنَ النُّطْفَةِ وَالطَّيْرِ بِجَوَارِحِهِ مِنَ الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرِ بِاَعْضَائِهِ الْمُتَنَوِّعَةِ مِنَ النَّوَاةِ.. تَدُلُّ عَلَى اَنَّ تَخَصُّصَ كُلِّ شَىْءٍ وَ تَعَيُّنَهُ بِاِرَادَتِهِ وَاِخْتِيَارِهِ وَمَشِيئَتِهِ سُبْحَانَهُ .. فَكَمَا اَنَّ تَوافُقَ الْاَشْيَاءِ مِنْ جِنْسٍ وَالْاَفْرَادِ مِنْ نَوْعٍ هِىَ اَسَاسَاتِ الْاَعْضَاءِ يَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلَى اَنَّ صَانِعَهَا وَاحِدٌ اَحَدٌ. كَذٰلِكَ اَنَّ تَمَايُزَهَا هِىَ التَّشَخُّصَاتِ الْحَكِيمَةِ الْمُشْتَمِلَةِ عَلَى عَلاَمَاتٍ فَارِقَةٍ مُنْتَظَمَةٍ تَدُلُّ عَلَى اَنَّ ذٰلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الْاَحَدَ هُوَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ مُرِيدٌ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ جَلَّ جَلاَلُهُ.. وَكَمَا اَنَّ ذٰلِكَ الْخَلاَّقَ الْعَلِيمَ الْمُرِيدَ عَلِيمٌ بِكُلِّ شَىْءٍ

وَمُحِيطٌ لِكُلِّ شَىْءٍ لَهُ عِلْمٌ مُحِيطٌ وَاِرَادَةٌ شَامِلَةٌ وَ اِخْتِيَارٌ تَامٌّ كَذٰلِكَ لَهُ قُدْرَةٌ كَامِلَةٌ ضَرُورِيَّةٌ ذَاتِيَّةٌ نَاشِئَةٌ مِنَ الذَّاتِ وَلاَزِمَةٌ لِلذَّاتِ. فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدِّهَا. وَاِلاَّ لَزِمَ جَمْعُ الضِّدَّيْنِ الْمُحَالُ بِالْاِتِّفَاقِ. فَلاَ مرَاتِبَ تَلْكَ الْقُدْرَةِ فَتَتَسَاوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْقَلِيلُ وَالْكَثِيرُ وَالصَّغِيرُ وَالْكَبِيرُ وَالْجُزْئِيُّ وَالْكُلِّىُّ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْاِنْسَانُ وَالْعَالَمُ وَالنُّوَاةُ وَالشَّجَرُ. بِسِرِّ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَّافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنةِ وَالْاِنْتِظَامِ وَالْاِمْتِثَالِ .. بِشَهَادَةِ الْاِنْتِظَامِ الْمُطْلَقِ وَالْاِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ وَالْاِمْتِيَازِ الْمُطْلَقِ فِى السُّرْعَةِ وَالسُّهُولَةِ وَالْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَاتِ.. بِسِرِّ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسْرِ الْوَحْدَةِ وَتَجَلِّى الْاَحَدِيَّةِ.. بِحِكْمَةِ الْوُجُوبِ وَالتَّجَرُّدِ وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ.. بِسِرِّ عَدَم

التَّقَيُّدِ وَعَدَمِ التَّحَيُّزِ وَعَدَمِ التَّجَزُّءِ.. بِحِكْمَةِ اِنْقِلاَبِ الْعَوَائِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلىَ الْوَسَائِلِ ىلى التَّسْيِيلِ اِنْ اُحْتُيِجَ اِلَيْهِ. وَالْحَالُ اَنَّهُ لاَ اِحْتِيَاجَ كَاَعْصَابِ الاِنْسَانِ وَالْخُطُوطِ الْحَدِيدِيَّةِ لِنَقْلِ السَّيَّالاَتِ اللَّطِيفَةِ.. بِحِكْمَةِ اَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِيَّ وَالْقَلِيلَ وَالصَّغِيرَ وَالاِنْسَانَ وَالنَّوَاةَ لَيْسَتْ بِاَقَلَّ جَزَالَةً مِنَ النَّجْمِ وَالنَّوعِ وَالْكُلِّ وَالْكُلِّيِّ وَالْكَبِيرِ وَالْكَبِيرِ وَالْعَالَمِ وَالشَّجَرِ.. فَمَنْ خَلَقَ هٰؤُلاَءِ لاَيُسْتَبْعَدُ مِنْهُ خَلْقُ هٰذِهِ. اِذِ الْمُحَاطَاتُ كَالاَمْثِلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ اَوْ كَالنُّقَطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعَصَّرَةِ. فَلاَبُدَّ بِالضَّرُورَةِ اَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ ىلى قَبْضَةِ تَصَرُّفِ خَالِقِ الْمُحَاطِ لِيُدْرِجَ مِثَالَ الْمُحِيطِ ىلى الْمُحَاطَاتِ بِدَسَاتِيرِ عِلْمِهِ وَاَنْ يَعْصُرَهَا مِنْهُ بِمَوازِين حِكْمَتِهِ.

فَالْقُدْرَةُ الّتِى اَبْرَزَتْ هَاتِيكَ الْجُزْئِيَّاتِ لاَ يَتَعَسَّرُ عَلَيْهَا اِبْرَازُ تَاكَ الْكُلِّيَّاتِ.. فَكَمَا اَنَّ نُسْخَةَ قُرْاٰنِ الْحِكْمَةِ الْمَكْتُوبَةِ عَلَى الْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بِذَرَّاتِ اْلاَثِيرِ لَيْسَتْ بِاَقَلَّ جَزَالَةً مِنْ نُسْخَةِ قُرْاٰنِ الْعَظَمَةِ الْمَكْتُوبَةِ عَلٰى صَحَائِفِ السَّمٰوَاتِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ.. كَذٰلِكَ لَيْسَتْ خِلْقَةُ نَخْلَةٍ وَنَمْلَةٍ بِاَقَلَّ جَزَالَةً مِنْ خِلْقَةِ النَّخْلَةِ وَالْفِيلِ وَلاَ صَنْعَةُ وَرْدِ الزَّهْرَةِ بِاَقَلَّ جَزَالَةً مِنْ صَنْعَةِ دُرِّىِّ نَجْمِ الزُّهْرَةِ. وَهٰكَذاَ فَقِسْ. فَكَمَا اَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السُّهُولَةِ فِى اِيجَادِ اْلاَشْيَاءِ اَوْقَعَتْ اَهْلَ الضَّلاَلَةِ فِى اِلْتِبَاسِ التَّشْكِيلِ بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلزِمِ لِلْمُحَالاَتِ الْخُرَافِيَّةِ الَّتِى تَمُجُّهَا الْعُقُولُ بَلْ تَتَنَفَّرُ عَنْهَا اْلاَوْهَامُ.. كَذٰلِكَ اَثْبَتَتْ بِالْقَطْعِ وَالضَّرُورَةِ لاَهْلِ الْحَقِّ وَالْحَقِيقَةِ تَسَاوِىَ السَّيَّارَاتِ مَعَ

الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَآئِنَاتِ. جَلَّ جَلاَلُهُ وَعَظُمَ شَأْنُهُ وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Beşinci Mertebe

Allâh en büyüktür. Zîrâ o öyle Hallâk, Kadîr, Musavvir, Basîrdir ki, şu ecrâm-ı ulviye ve inci gibi yıldızlar O'nun ulûhiyet ve azametinin bürhânlarının birer nûru ve rubûbiyet ve izzetinin şâhidlerinin birer şuâıdır. Saltanat-ı rubûbiyetinin şa'şaası üzerine şâhidlik eder ve nidâ eder. Hakimiyet ve hikmetinin vüs'atini ve azamet-i kudretinin haşmetini nidâ eder.

Şimdi âyet-i kerîmeye kulak ver: *"Üstlerindeki göğe hiç bakmadılar mı ki, onu nasıl binâ etmişiz ve onu süslemişiz?"* (Kàf Sûresi, 50:6).

Sonra semânın yüzüne bak ki, nasıl bir sükûnet içinde bir sükût, bir hikmet içinde bir hareket, bir haşmet içinde bir parlaklık, bir zînet içinde bir tebessümü, intizâm-ı hilkat ve ittizân-ı san'atla berâber göreceksin.

Mevsimlerin tebdîli için lambasının parlaması, meâlimin tenvîri için kandîlinin tehelhülü, âlemlerin süslendirilmesi için yıldızların parlaması, bu âlemin tedbîri için nihâyetsiz bir saltanatın olduğunu ehl-i fikre i'lân eder.

İşte bu Hallâk-ı Kadîr her şeyi hakkıyla bilendir. Her şeye şâmil bir irâde ile irâde eder. Dilediği olur, dilemediği olmaz. Mutlak ve muhît ve zâtî kudretiyle O, her şeye kadîrdir. Bu gündeki şu güneşin ziyâsız ve harâretsiz vücûdu mümkün olmadığı ve tasavvur edilmediği gibi, aynen öyle de semâvâtı, ilm-i muhîtsiz ve kudret-i mutlakasız yaratan bir ilâhın vücûdu mümkün olmaz ve tasavvur edilmez. Demek o, bizzarûre, muhît ve zât için lâzım-ı zâtî olan bir ilimle her şeyi hakkıyla bilendir. Bu ilmin her şeye taalluku lâzımdır. Huzûr ve şühûd ve nüfûz ve nûrânî ihâta sırrıyla hiçbir şeyin ondan ayrılması mümkün olmaz.

Mevcûdâtın hepsinde müşâhede edilen ölçülü intizâmlar, intizâmlı ittizânât, umûmî hikmetler, inâyât-ı tâmme, muntazam kaderler, müsmir kazâlar, muayyen eceller, mukannen rızıklar, müfennen itkânât, müzeyyen ihtimâmât, imtiyâz ve ittizân ve intizâm ve itkânın gâyet kemâli ve mutlak sühûlet, Allâmü'l-Guyûbun ilminin her şeyi ihâtasına şâhiddirler. *"(Hiç) yaratan bilmez mi? Çünki o, Latîf'dir, Habîr'dir."* (Mülk Sûresi, 67:14) Âyeti delâlet eder ki, bir şeydeki vücûd onu bilmeyi istilzâm eder. Ve eşyâdaki nûr-ı vücûd, ondaki nûr-ı ilmi istilzâm eder.

İnsânın hüsn-i san'atının O'nun şuûruna olan delâletinin nisbeti, hilkat-i insânın O'nun ilm-i hâlıkına olan delâletinin nisbeti yanında, karanlık gecedeki yıldız böceğinin ışıkcığının, gündüzün ortasında yeryüzünde parlayan güneşin şa'şaasına olan nisbeti gibidir.

Hem o her şeyi hakkıyla bilen olduğu gibi, her şeyi irâde eden de O'dur. O'nun dilemesi olmadan bir şeyin tahakkuk etmesi mümkün olmaz. Hem kudret te'sîr ettiği ve ilim temyîz ettiği gibi, irâde de tahsîs eder sonra eşyânın vücûdu tahakkuk eder.

Sübhânehû ve Teâlâ'nın irâde ve ihtiyârının varlığına şâhidler, eşyânın keyfiyâtı ve ahvâli ve şüûnâtı adedincedir.

Evet hadsiz imkânât arasından ve akîm yollar arasından ve müşevveş ihtimâller arasından ve karışık sellerin elleri altında bu en dakîk ve en rakîk nizâmla mevcûdâtın tanzîmi ve sıfatlarıyla tahsîsi ve bu görülen hassâs ve cessâs mîzânla tevzîni, ve basît ve câmid şeylerden muhtelif ve muntazam zîhayât mevcûdâtın halkedilmesi -insânın bütün cihâzâtıyla nutfeden, kuşun bütün a'zâlarıyla yumurtadan, ağacın mütenevvi' a'zâlarıyla tohumdan olması gibi- her şeyin tahassus ve taayyünu o sübhânehûnun irâde ve ihtiyâr ve meşîeti ile olduğuna delâlet eder. Bir cinsten olan eşyânın ve bir nev'den olan efrâdın a'zâ-yı esâsiye de tevâfuk etmeleri, onların sâniinin vâhid ve ehad olduğuna bizzarûre delâlet ettiği gibi, muntazam alâmet-i fârikalara müştemil hikmetli teşahhusâttaki temâyüzleri de, bu sâni'-i Vâhid-i Ehad'in, dilediğini yapan ve dilediği gibi hüküm veren o Fâil-i Muhtâr ve Mürîd olduğuna öyle delâlet eder. O'nun Celâli ne yücedir.

Hem bu Hallâk-ı Alîm ve Mürîd, her şeyi hakkıyla bilen ve her şeyi irâde eden ve ilm-i muhît ve irâde-i şâmile ve ihtiyâr-ı tâm sâhibi

olduğu gibi, zâtın lâzımı olan ve zâttan neş’et eden zâtî ve zarûrî bir kudret-i kâmileye öyle sâhibdir. Zıddının müdâhalesi muhâldir. Yoksa bi’l-ittifâk muhâl olan iki zıddın cem‘î lâzım gelir.

Şu kudrette merâtib de bulunmaz. Nûrâniyet, şeffâfiyet, mukâbele, muvâzene, intizâm ve imtisâl sırrıyla, sür‘at ve sühûlet ve kesret-i mutlakât içindeki intizâm-ı mutlak ve ittizân-ı mutlak ve imtiyâz-ı mutlakın şehâdetiyle, imdâd-ı vâhidiyet ve yüsr-i vahdet ve tecellî-i ehadiyet sırrıyla, vücûb ve tecerrüd ve mübâyenet-i mâhiyet hikmetiyle, adem-i tekayyüd ve adem-i tehayyüz ve adem-i tecezzî sırrıyla, hâl şu ki, hiç ihtiyâc yok, eğer ona ihtiyâc olsa, avâik ve mevâniin -insânın a‘sâbı ve seyyâlât-ı latîfeyi nakil için olan demir hatlar gibi- teshîlde bulunan vesîlelere inkılâb etmesi hikmetiyle, cezâlet cihetiyle zerre yıldızdan, cüz’ nev‘den ve küllden, cüz’î küllîden, az çoktan, küçük büyükten, insân âlemden ve tohum ağaçtan daha az olmadığı hikmetiyle, ona nisbeten zerreler ve yıldızlar, az ve çok, küçük ve büyük, cüz’î ve küllî, cüz’ ve kül, insân ve âlem, tohum ve ağaç müsâvîdirler.

Onları kim yarattıysa, bunları da O’nun yaratması istib‘âd olunmaz. Zîrâ o ihâta olunanlar küçültülmüş mektûb misâlleri gibidir. Yâhûd sağılmış ve süzülmüş noktalar gibidir. Hem ihâta eden şeyin, bizzarûre, o ihâta olunan şeyin hâlıkının kabza-i tasarrufunda olması gerekir. Tâ ki, ihâta edenin misâli, O’nun ilminin desâtiriyle o ihâta olunanlarda derc edilsin ve O’nun hikmetinin mîzânlarıyla onları ondan süzsün. İşte şu cüz’iyâtı ibrâz eden öyle bir kudrettir ki, bu külliyâtı ibrâz etmek ona zor gelmez.

Hem cevher-i ferd üzerine esîr zerrâtıyla yazılmış Kur’ân-ı hikmet nüshası, semâvât sahîfeleri üzerine yıldızlar ve güneşler mürekkebiyle yazılmış Kur’ân-ı azamet nüshasından cezâlet cihetiyle daha az olmadığı gibi, aynen öyle de ne bir arı ve bir karıncanın hilkati, hurmâ ağacı ve fîlin hilkatinden cezâlet cihetiyle daha azdır. Ne de çiçeğin gülünün san‘atı, Zühre yıldızının parlamasının san‘atından cezâlet cihetiyle daha azdır. Ve hâkezâ kıyâs et.

Hem îcâd-ı eşyâdaki kemâl-i sühûletin gâyet derecede olması, ehl-i dalâleti, akılların kendisini reddettiği, hattâ evhâmın ondan ürktüğü hurâfe muhâlâtı istilzâm eden teşekkül ile teşkîli iltibâs

etmeye düşürdüğü gibi, aynen öyle de, ehl-i hak ve hakîkate, Hâlık-ı kâinâtın kudretine nisbeten seyyârâtın zerrât ile müsâvî olduğunu kat‘î ve zarûrî bir şekilde isbât ettirmiştir.

O’nun celâli ne yücedir ve şânı ne büyüktür ve O’ndan başka ilâh yoktur.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 6.Mertebe

6.Mertebe

المرتبة السادسة

جَلَّ جَلاَلُهُ وَعَظُمَ شَأْنَهُ اللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْماً اِذْ هُوَ الْعَادِلُ الْحَكِيمُ الْقَادِرُ الْعَلِيمُ الْوَاحِدُ الاَحَدُ السُّلْطَانُ الاَزَلِيُّ الَّذِى هٰذِهِ الْعَوَالِمُ كُلُّهَا تَحْتَ تَصَرُّفِ قَبْضَتَىْ نِظَامِهِ وَ مِيزَانِهِ وَتنْظِيمِهِ وَتوْزِينِهِ وَعَدْلِهِ وَحِكْمَتِهِ وَعِلْمِهِ وَقُدْرَتِهِ.. وَمَظْهَرُ سِرِّ وَاحِدِيَّتِهِ وَاَحَدِيَّتِهِ بِالْحَدْسِ الشُّهُودِىِّ بَلْ بِالْمُشَاهَدَةِ. اِذْ لاَ خَارِجَ فِي الْكَوْنِ مِنْ دَائِرَةِ النِّظَامِ وَالْمِيزَانِ وَالتَّنْظِيمِ وَالتَّوْزِينِ وَهُمَا بَابَانِ مِنَ الاِمَامِ الْمُبِينِ وَالْكِتَابِ الْمُبِين. وَهُمَا عُنْوَانَانِ لِعِلْمِ الْعَلِيم

الْحَكِيمِ وَاَمْرِهِ وَقُدْرَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ وَاِرَادَتِهِ. فَذٰلِكَ النِّظَامُ مَعَ ذٰلِكَ الْمِيزَانِ هِيَ ذٰلِكَ الْكِتَابِ مَعَ ذٰلِكَ الاِمَامِ بُرْهَانَانِ نَيِّرَانِ لِمَنْ لَهُ هِيَ رَأْسِهِ اِذْعَانٌ وَهِيَ وَجْهِهِ الْعَيْنَانِ اَنْ لاَ شَيْءَ مِنَ الاَشْيَاءِ (حاشيه) فِي الْكَوْنِ وَالزَّمَانِ يَخْرُجُ مِنْ قَبْضَةِ تَصَرُّفِ رَحْمٰنٍ وَ تَنْعِيمِ حَنَّانٍ وَتَنْزِينِ مَنَّانٍ وَتوْيِينِ دَيَّانٍ

اَلْحَاصِلُ: اَنَّ تَجَلِّىَ الاِسْمِ الاَوَّلِ وَالاٰخِرِ فِي الْخَلاَّقِيَّةِ.. اَلنَّاظِرَيْنِ اِلىَ الْمَبْدَاَ وَالْمُنْتَهٰى وَالاَصْلِ وَ النَّسْلِ وَالْمَاهِى وَالْمُسْتَقْبَلِ وَالاَمْرِ وَالْعِلْمِ مُيرَانِ اِلىَ الاِمَامِ الْمُبِينِ. وَتَجَلِّىَ الاِسْمِ الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ عَلَى الاَشْيَاءِ هِيَ ضِمْنِ الْخَلاَّقِيَّةِ يُنِيرَانِ اِلَى الْكِتَابِ الْمُبِينِ.. فَالْكَائِنَاتُ كَشَجَرَةٍ عَظِيمَةٍ وَكُلُّ عَالَم مِنْهَا اَيْضاً كَالشَّجَرَةِ. فَنُمَثِّلُ

شَجَرَةً جُزْئِيَّةً لِخِلْقَةِ الْكَائِناَتِ وَاَنْوَاعِهَا وَعَوَالِمِهَا.. وَهٰذِهِ الشَّجَرَةُ الْجُزْئِيَّةُ لَهَا اَصْلٌ وَمَبْدَأٌ وَهُوَ النَّوَاةُ الَّتِى تَنْبُتُ عَلَيْهَا وَكَذاَ لَهَا نَسْلٌ يُدِيمُ وَيُفِيفَتَهَا بَعْدَ مَوْتِهَا وَهُوَ النَّوَاةُ الَّتِى ثَمَراَتِهَا.. فَالْمَبْدَأُ وَالْمُنْتَهٰى مَظْهَراَنِ لِتَجَلِّى الاِسْمِ الاَوَّلِ وَالاٰخِرِ. فَكَاَنَّ الْمَبْدَأَ وَالنَّواَةَ الاَصْلِيَّةَ بِكَمَالِ الاِنْتِظاَمِ وَالْحِكْمَةِ فِهْرِسْتَةٌ وَتَعْرِفَةٌ مُرَكَّبَةٌ مِنْ مَجْمُوعِ دَسَاتِيرِ تَشَكُّلِ الشَّجَرَةِ. وَالنَّوَاتَاتُ الَّتِى ثَمَرَاتِهاَ الَّتِى هِىَ نِهاَياَتِهاَ مَظْهَرٌ لِتَجَلِّى الاِسْمِ الاٰخِرِ فَتِلْكَ النَّوَاتَاتُ فِى الثَّمَرَاتِ بِكَمَالِ الْحِكْمَةِ كَاَنَّهَا صُنَيْدِقَاتٌ صَغِيرَةٌ اُوْدِعَتْ فِيهَا فِهْرِسْتَةٌ وَتَعْرِفَةٌ لِتَشَكُّلِ ماَ يُشَابِهُ تِلْكَ الشَّجَرَةَ. وَكَاَنَّهَا كُتِبَ فِيهَا بِقَلَمِ الْقَدَرِ دَسَاتِيرُ تَشَكُّلِ شَجَرَاتٍ اٰتِيَةٍ. وَظاَهِرُ الشَّجَرَةِ مَظْهَرٌ

لِتَجَلَّى الْاِسْمِ الظّاهِرِ. فَظَاهِرُهَا بِكَمَالِ الْاِنْتِظَامِ وَالتَّزَيُّنِ وَالْحِكْمَةِ كَاَنَّهاَ حُلَّةٌ مُنْتَظَمَةٌ مُزَيَّنَةٌ مُرَصَّعَةٌ قَدْ قُدَّتْ عَلٰى مِقْدَارِ قَامَتِهَا بِكَمالِ الْحِكْمَةِ وَالْعِنَايَةِ. وَباَطِنُ تِلْكَ الشَّجَرَةِ مَظْهَرٌ لِتَجَلّى الْاِسْمِ الْبَاطِنِ. فَبِكَمَالِ الْاِنْتِظَامِ وَالتَّدْبيرِ الْمُحَيِّرِ لِلْعُقُولِ وَتوْبيعِ مَوَادِّ الْحَيَاةِ اِلىَ الْاَعْضّاءِ الْمُخْتَلِفَةِ بِكَمَالِ الْاِنْتِظَامِ كَاَنَّ بَاطِنَ تِلْكَ الشَّجَرَةِ ماَبينَةٌ خَارِقَةٌ بى غَايَةِ الْاِنْتِظَامِ وَالْاِتِّزَانِ. فَكَمّا اَنَّ اَوَّلَهَا تَعْرِفَةٌ عَبيبَةٌ وَاٰخِرَهَا فِهْرِسْتَةٌ خَارِقَةٌ تُبيرَانِ اِلىَ الْاِمَامِ الْمُبينِ. كَذٰلِكَ اِنَّ ظَاهِرَهَا كَحُلَّةٍ عَبيبَةِ الصَّنْعَةِ وَباَطِنَهاَ كَمَابينَةٍ بى غَايَةِ الْاِنْتِظَامِ تُبيرَانِ اِلىَ الْكِتَابِ الْمُبينِ. فَكَمّا اَنَّ الْقُوَاتِ الْحَافِظَاتِ فىِ الْاِنْسَانِ تُبيرُ اِلىَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ وَ تَدُلُّ عَلَيْهِ كَذٰلِكَ اِنَّ

النَّوَاَتاَتِ ٱلاَصْلِيَّةَ وَالثِّمَرَاتِ تُ□يرَانِ □ى كُلِّ شَجَرَةٍ اِلىَ الاِمَامِ الْمُ□ينِ. وَالظَّاهِرُ وَالْباَطِنُ يَرْمُزَانِ اِلَىَ الْكِتَابِ الْمُ□ينِ. فَقِسْ عَلٰى هٰذِهِ الشَّجَرَةِ الْجُزْئِيَّةِ شَجَرَةَ الاَرْضِ بِمَا□يهَا وَمُسْتَقْبَلِهَا وَشَجَرَةَ الْكَآئِنَاتِ بِاَوَائِلِهَا وَا□يهَا وَشَجَرَةَ الاِنْسَانِ بِاَجْدَادِهَا وَاَنْسَالِهَا. وَهَكَذَا... جَلَّ جَلاَلُ خَالِقِهَا وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ. يَا كَ□يرُ اَنْتَ الَّ□ى لاَ تَهْدِى الْعُقُولُ لِوَصْفِ عَظَمَتِ□ وَلاَ تَصِلُ الاَفْكَارُ اِلٰى كُنْهِ جَبَرُوتِ□

Altıncı Mertebe

O’nun celâli ne yücedir, şânı ne büyüktür. Allâh ilim ve kudret cihetiyle en büyüktür. Zîrâ O öyle Âdil-i Hakîm ve Kâdir-i Alîm ve Vâhid-i Ehad ve Sultân-ı Ezelîdir ki, bu âlemlerin hepsi O’nun nizâm ve mîzânının, tanzîm ve tevzîninin, adl ve hikmetinin, ilim ve kudretinin kabza-i tasarrufundadır. Ve şühûd derecesinde olan hads ile belki bilmüşâhede O’nun vâhidiyet ve ehadiyet sırrının mazharıdır. Çünki kâinâtta nizâm ve mîzân, tanzîm ve tevzîn dâiresinden hâric hiçbir şey yoktur. Ve onlar İmâm-ı Mübîn ve Kitâb-ı Mübînden iki bâbdır. Hem onlar O Alîm-i Hakîm’in ilim ve emrine ve O Azîz-i Rahîm’in kudret ve irâdesine iki ünvândır. Ve şu imâm ile berâber şu kitâbda bulunan şu mîzânlı nizâm, başında iz‘ân ve yüzündeki iki göz

bulunan kimse için, kâinât ve zamân içindeki eşyâlardan, **(Hâşiye)** bir Rahmân'ın kabza-i tasarrufundan ve bir Hannân'ın tanzîminden ve bir Mennân'ın tezyîninden ve bir Deyyân'ın tevzîninden hâric kalan hiçbir şey olmadığına iki parlak bürhândırlar.

Elhâsıl: Mebde' ve müntehâya, asıl ve nesle, mâzî ve müstakbele, emir ve ilme bakan ism-i Evvel ve Âhir'in hallâkıyetteki tecellîsi İmâm-ı Mübîne işâret etmektedir. İsm-i Zâhir ve Bâtın'ın hallâkıyet zımnında eşyâ üzerine tecellîsi ise Kitâb-ı Mübîne işâret eder.

Zîrâ kâinât büyük bir ağaç gibidir. O'nun her bir âlemi de yine ağaç gibidir. Bu yüzden cüz'î bir ağacı, kâinât ve envâı ve âlemlerinin hilkati için misâl verebiliriz. İşte şu cüz'î ağacın bir aslı ve bir mebdei vardır ki, o da, üzerinde neş'et ettiği çekirdektir. Ve kezâ O'nun ölümünden sonra vazîfesini devâm ettiren bir nesli vardır ki, o dahi O'nun meyvesindeki çekirdektir.

İşte mebde' ve müntehâ, ism-i Evvel ve Âhir'in tecellîsine mazhardırlar. Sanki o mebde' ve o aslî çekirdek, intizâm ve hikmetle, o ağacın teşekkül düstûrlarının mecmûundan mürekkeb bir fihriste ve ta'rîfedir. Nihâyetlerinde olan meyvelerindeki çekirdekler, ism-i Âhir'in tecellîsine mazhardırlar. Kemâl-i hikmetle meyvelerde bulunan bu çekirdekler, sanki bu ağacın benzerinin teşekkülü için kendisine bir fihriste ve bir ta'rîfe tevdî' edilmiş küçük sandukçalardır. Ve sanki gelecek ağaçların teşekkülünün düstûrları onlarda kalem-i kaderle yazılmıştır.

Ağacın zâhiri ise, ism-i Zâhir'in tecellîsine mazhardır. Kemâl-i intizâm ve tezyîn ve hikmetle olan zâhiri, sanki O'nun kâmetine göre kemâl-i hikmet ve inâyetle takdîr edilmiş muntazam, müzeyyen ve murassa' bir hulledir.

O ağacın bâtını ise, ism-i Bâtın'ın tecellîsine mazhardır. Kemâl-i intizâmla ve akılları hayrette bırakan tedbîr ile ve hayâtî mâddeleri muhtelif a'zâlar kemâl-i intizâmla tevzî' etmekle, sanki bu ağacın bâtını, gâyet intizâm ve ittizân içinde hârika bir makinedir.

Hem nasıl O'nun evveli acîb bir ta'rîfe ve âhiri hârika bir ta'rîfedir, İmâm-ı Mübîne işâret ederler, öyle de acîb san'atlı bir hulle olarak O'nun zâhiri ve gâyet intizâm içinde bir makine olarak bâtını Kitâb-ı Mübîne işâret ederler.

Hem nasıl insândaki kuvve-i hâfızalar levh-i mahfûza işâret eder ve ona delâlet eder, öyle de her bir ağaçtaki aslî çekirdekler ve meyveler İmâm-ı Mübîne işâret eder. Zâhir ve bâtını ise Kitâb-ı Mübîni gösterir. İşte bu cüz'î ağaca, mâzîsi ve müstakbeliyle şecere-i arzı, evâili ve âtîsiyle şecere-i kâinâtı, ecdâdı ve nesilleriyle şecere-i insânı kıyâs et. Ve hâkezâ.

O'nun hâlıkının celâli ne yücedir. Ve O'ndan başka ilâh yoktur.

Ey Kebîr! Sen öyle bir zâtsın ki, azametini tavsîf etmek için akıllar yol bulamaz ve fikirler ceberûtunun künhüne erişemez.

Haşiye: Bu mertebe-i sâdise, sâir mertebeler gibi yazılsa idi pek çok uzun olacaktı. Çünki (İmâm-ı Mübîn) ve (Kitâb-ı Mübîn) kısa ifâde ile beyân edilmez. Otuzuncu Söz'de bir nebze zikredildiğinden burada kitâbeten kısa kesip, derste îzâhât verildi.

Dualar : Tefekkürname : 3.Bab : 7.Mertebe

7.Mertebe

المرتبة السابعة

جَلَّ جَلاَلُهُ اللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْماً. اِذْ هُوَ الْخَلاَّقُ الْفَتَّاحُ (حاشيه) الْفَعَّالُ الْعَلاَّمُ الْوَهَّابُ الْفَيَّاضُ شَمْسُ الاَزَلِ الَّذى هٰذِهِ الْكَآئِنَاتُ بِاَنْوَاعِهَا وَمَوْجُودَاتِهَا ظِلاَلُ اَنوَارِهِ وَاٰثَارُ اَفْعَالِهِ وَالْوَانُ نُقُوشِ اَنْوَاعِ تَجَلِّيَاتِ اَسْمَآئِهِ وَخُطُوطُ قَلَمِ قَضَآئِهِ وَقَدَرِهِ وَمَرَايَا تَجَلِّيَاتِ صِفَاتِهِ وَجَمَالِهِ وَجَلاَلِهِ وَكَمَالِهِ.. بِاِجْمَاعِ الشَّاهِدِ الاَزَلِىِّ بِجَمِيعِ كُتُبِهِ وَصُحُفِهِ وَ اٰيَاتِهِ التَّكْوِينِيَّةِ وَالْقُرْاٰنِيَّةِ.. وَبِاِجْمَاعِ الاَرْضِ مَعَ الْعَالَمِ بِاِفْتِقَارَاتِهَا وَاِحْتِيَاجَاتِهَا اِلَى ذَاتِهَا وَذَرَّاتِهَا مَعَ تَظَاهُرِ الْغِنَآءِ

ٱلمُطْلَقِ وَالنِّرْوَةِ الْمُطْلَقَةِ عَلَيْهَا..
وَبِاِجْمَاعِ كُلِّ اَهْلِ الشُّهُودِ مِنْ ذَوِى
الْاَرْوَاحِ النَّيِّرَةِ وَالْقُلُوبِ الْمُنَوَّرَةِ
وَالْعُقُولِ النُّورَانِيَّةِ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ وَالْاَوْلِيَاءِ
وَالْاَصْفِيَاءِ بِجَمِيعِ تَحْقِيقَاتِهِمْ
وَكُشُوفَاتِهِمْ وَفُيُوضَاتِهِمْ وَمُنَاجَاتِهِمْ.. قَدْ
اِتَّفَقَ الْكُلُّ مِنْهُمْ وَمِنَ الْاَرْضِ وَالْاَجْرَامِ
الْعُلْوِيَّةِ وَالسُّفْلِيَّةِ بِمَا لاَ يُحَدُّ مِنْ
شَهَادَاتِهِمُ الْقَطْعِيَّةِ وَتَصْدِيقَاتِهِمُ
الْيَقِينِيَّةِ بِقَبُولِ شَهَادَاتِ الْاٰيَاتِ
التَّكْوِينِيَّةِ وَالْقُرْاٰنِيَّةِ وَشَهَادَاتِ الصُّحُفِ
وَالْكُتُبِ السَّمَاوِيَّةِ الَّتِى هِىَ شَهَادَةُ
الْوَاجِبِ الْوُجُودِ عَلٰى اَنَّ هٰذِهِ
الْمَوْجُودَاتِ اٰثَارُ قُدْرَتِهِ وَمَكْتُوبَاتُ
قَدَرِهِ وَمَرَايَا اَسْمَائِهِ وَتَمَثُّلاَتُ
اَنوَارِهِ.. جَلَّ جَلاَلُهُ وَلاَ اِلٰهَ غَيْرُهُ

Celâli ne yücedir O Allâh ki, kudret ve ilim cihetiyle her şeyden en büyüktür. Zîrâ o öyle Hallâk, **(Hâşiye)** Fettâh, Fa‘âl, Allâm, Vehhâb, Feyyâz ve Şems-i Ezelîdir ki, şu kâinât, envâı ve mevcûdâtı ile berâber, O’nun envârının gölgeleri, ef‘âlinin eserleri, esmâsının envâı tecelliyâtının elvân-ı nukûşu, O’nun kazâ ve kader kaleminin hatları ve O’nun sıfât ve cemâl ve kemâlinin tecelliyâtının âyîneleridir. Bütün kitâbları ve suhufuyla ve tekvînî ve Kur’ânî âyetleriyle Şâhid-i Ezelîn’in icmâı, üzerinde tezâhür eden gınâ-yı mutlak ve servet-i mutlaka ile berâber zâtında ve zerrâtındaki iftikârâtı ve ihtiyâcâtıyla arzın âlemle berâber icmâı, ervâh-ı neyyire ve kulûb-i münevvere ve ukûl-ı nûrâniye sâhiblerinden alan enbiyâ ve evliyâ ve asfiyâdan bütün ehl-i şühûdun bütün tahkîkâtları ve keşfiyâtları ve füyûzâtları ve münâcâtlarının icmâı ile, onların ve arz ve ecrâm-ı ulviyenin ve süfliyenin hepsi Vâcibü’l-Vücûd ile berâber ittifâk etmişlerdir ki, bu mevcûdât O’nun kudretinin âsârı, kaderinin mektûbâtı, esmâsının âyîneleri ve envârının temessülâtıdır. O’nun celâli ne yücedir ve O’ndan başka ilâh yoktur.

Haşiye: Bu esmâ-yı mübârekenin dûrbînleriyle, mevcûdâttaki cilveleri altında ef‘âl-i İlâhiyeye ve âsârına bakmakla, Müsemmâ-yı Zülcelâl’e intikâl edilir.

Dualar : Tefekkürname : 4.Bab

4.Bab [La ilahe illallah]

الباب الرابع

Dördüncü Bâb

İki Fasıl'dır.

Dualar : Tefekkürname : 4.Bab : 1.Fasıl

1.Fasıl

Birinci Fasıl

Hazret-i Hızır'ın (as) meşhûr ve mühim bir virdi olup mebde' ve esâs olarak ma'rifetullâhta ve tevhîdin merâtibinde altmış üç mertebeye işâret ediyor. O altmış üç mertebenin herbirisi iki cümledir. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ vahdâniyeti isbât ettiği gibi هُوَ ile başlayan isimler, Vücûd-u Vâcibi isbât ediyor. Âdetâ birinci cümle vahdâniyeti gösterdiği zamân bir suâl-i mukadder hâtıra geliyor. "O vâhid kimdir? Nasıl bileceğiz?" Diye vâki' olan suâle, meselâ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحيمُ ile cevâb veriyor. Yani kâinâtı dolduran âsâr-ı şefkat ve merhamet onundur. O Rahmân'ı tanıttırıyor ve hâkezâ... Kıyâs et.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيمِ

اَللّٰهُمَّ اِنّى اُقَدِّمُ اِلَيْكَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ رَحْمَةٍ وَ حِكْمَةٍ وَ عِنَايَةٍ.. وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ حَيَاةٍ وَ مَمَاتٍ وَ حَيَوَانٍ وَ نَباتٍ.. بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ زَهْرَةٍ وَ ثَمَرَةٍ وَ حَبَّةٍ وَ بَذْرَةٍ.. وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ صَنْعَةٍ وَصِبْغَةٍ وَ نِظَامٍ وَ مِيزَانٍ.. وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ تَنْظيمٍ

وَ تَوْ□ينٍ وَ تَمْ□يزٍ □ى كُلِّ
الْمَوْجُودَاتِ وَذَرَّاتِهَا شَهَادَةً نَشْهَدُ اَنْ;

حاشيه ١

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ
اللهُ هُوَ الْباَقِى الدَّيْمُومُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَ□يكَ لَهُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْعَ□يزُ الْجَبَّارُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْحَ□يمُ الْغَفَّارُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ السَّ□يعُ الْبَ□يرُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ اللَّ□يفُ الْخَ□يرُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْغَفُورُ الشَّكُورُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْخَلاَّقُ الْقَ□يرُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُصَوِّرُ الْبَ□يرُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْجَوَادُ الْكَ□يمُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُحْيِى الْعَ□يمُ

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُغْنِى الْكَرِيمُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُدَبِّرُ الْحَكِيمُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُرَبِّى الرَّحِيمُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْعَلِىُّ الْقَوِىُّ ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ
اللهُ هُوَ الْوَلِىُّ الْغَنِىُّ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الشَّدِيدُ الرَّقِيبُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْقَرِيبُ الْمُجِيبُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْخَلاَّقُ الْحَكِيمُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ
الْمَتِينُ ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ اْلاَحَدُ
الصَّمَدُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْبَاقِي اْلاَمْجَدُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْوَدُودُ الْمَجِيدُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْفَعَّالُ لِمَا يُرِيدُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَلِكُ الْوَارِثُ

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ هُوَ الْبَاقِي الْبَاعِثُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ اللَّطِيفُ الْمُدَبِّرُ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ السَّيِّدُ الدَّيَّانُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْحَنَّانُ ١ الْمَنَّانُ ٢ ★ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ السُّبُّوحُ الْقُدُّوسُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْعَدْلُ الْحَكَمُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ هُوَ الْفَرْدُ الصَّمَدُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ النُّورُ الْهَادِي
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَعْرُوفُ لِكُلِّ
الْعَارِفِينَ حاشيه ٢
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَعبُودُ الْحَقُّ لِكُلِّ
الْعَابِدِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَشْكُورُ لِكُلِّ
الشَّاكِرِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَذْكُورُ لِكُلِّ
الذَّاكِرِينَ

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ هُوَ الْمَحْمُودُ لِكُلِّ
الْحَامِدِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَوْجُودُ لِكُلِّ
الطَّالِبِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَوْصُوفُ لِكُلِّ
الْمُوَحِّدِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَحْبُوبُ الْحَقُّ لِكُلِّ
الْمُحِبِّينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَرْغُوبُ لِكُلِّ
الْمُرِيدِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَقْصُودُ لِكُلِّ
الْمُرِيدِينَ ٣
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَقصُودُ لِكُلِّ الْجَنَانِ ٤
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُوجِدُ لِكُلِّ الاَنَام ٥
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَوْجُودُ فِى كُلِّ
زَمَانٍ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَعْبُودُ فِى كُلِّ
مَكَانٍ

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ هُوَ الْمَذْكُورُ بِكُلِّ لِسَانٍ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمَشْكُورُ بِكُلِّ اِحْسَانٍ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ هُوَ الْمُنْعِمُ بِلاَ اِمْتِنَانٍ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ □يمَانًا بِاللهِ ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَمَاناً مِنَ اللهِ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَمَانَةً عِنْدَ اللهِ ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ حَقًّا حَقًّا
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اِذْعَاناً وَصِدْقًا ★ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ تَعَبُّداً وَرِقًّا
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُ□ينُ ★ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَ□ينُ

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

Allâhım, her bir ni‘met ve rahmet ve hikmet ve inâyetin önünde, her bir hayât ve memât ve hayvân ve nebâtın önünde, her bir çiçek ve meyve ve çekirdek ve tohum önünde, her san‘at ve sıbgat ve nizâm ve mîzânın önünde ve bütün mevcûdât ve zerrâtında bulunan her bir tanzîm ve tevzîn ve temyîzin önünde sana şöyle bir şehâdeti takdîm ediyorum: Şehâdet ederiz ki,**(Hâşiye-1)**

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Hay ve Kayyûm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Bâkî ve Zevâlsiz olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Azîz ve Cebbâr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Hakîm ve Gaffâr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Evvel ve Âhir olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Zâhir ve Bâtın olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Semî‘ ve Basîr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Latîf ve Habîr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Gafûr ve Şekûr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Hallâk ve Kadîr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Musavvir ve Basîr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Cevâd ve Kerîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Muhyî ve Alîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Muğnî ve Kerîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Müdebbir ve Hakîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Mürebbî ve Rahîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Azîz ve Hakîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Alî ve Kavî olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Velî ve Ganî olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Şehîd ve Rakîb olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur. Garîb ve Mücîb olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Fettâh ve Alîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Hallâk ve Hakîm olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Rezzâk ve Kuvvet sâhibi ve Metîn olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Ehad ve Samed olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Bâkî ve Emced olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Vedûd ve Mecîd olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Dilediğini yapan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Melik ve Vâris olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Bâkî ve Bâis olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Bârî ve Musavvir olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Latîf ve Müdebbir olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Seyyid ve Deyyân olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Hannân **(1)** ve Mennân **(2)** olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Sübbûh ve Kuddûs olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Adl ve Hakem olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Ferd ve Samed olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Nûr ve Hâdî olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her ârifin Ma‘rûf’u olan ancak O’dur. **(Hâşiye-2)**

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her âbidin hak Ma‘bûd’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her şâkirin Meşkûr’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her zâkirin Mezkûr’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her hâmidin Mahmûd’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her tâlibin Mevcûd’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her muvahhidin Mevsûf’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her muhibbin hak Mahbûb’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her mürîdin Mergûb’u olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her münîbin **(3)** Maksûd’u ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her kalbin **(4)** Maksûd’u ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her mahlûkun **(5)** Mûcid’i ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her zamânda Mevcûd olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her mekânda Ma‘bûd olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her lisânla Mezkûr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Her ihsânla Meşkûr olan ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Minnetsiz in‘âm eden ancak O’dur.

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Allâh’a îmân ile

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Allâh’dan emân ile

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Allâh katında emânetle

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Hak ve Hak ile

Allâh’dan başka ilâh yoktur; İz‘ân ve Sıdk ile

Allâh’dan başka ilâh yoktur; Kulluk ve kölelik ile

Melik ve Hak ve Mübîn olan Allâh’dan başka ilâh yoktur;

Muhammed Allâh’ın resûlü ve va‘dinde sâdık ve emîndir.

Haşiye-1: Bu şehâdetlerde iki hüküm var. Birisi vahdâniyeti gösterir. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ dır. Diğeri o vâhidin vücûdunu isbât eder ki هُوَ ile başlayan isimlerdir. Herbir هُوَ geldiği vakit bir suâl-i mukaddere cevâbdır.

Gûyâ deniliyor ki; “O İlâh-ı vâhidi nasıl tanıyacağız?”

Cevâb veriyor. Meselâ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ,bunda diyor ki: *“Bu mevcûdâtın derdlerini görüp dinleyen birisi var ki, istediklerini yapıyor.”* Böyle âsâr-ı ef‘âl-i İlâhiyeyi ve o ef‘âl; Semî‘, Basîr gibi isimleri isbât eder. O isimler mevsûfların vücûdunu gösterirler. İşte bütün bu cümleler bu tarzdadırlar. Âsâr ile ef‘âli, ef‘âl ile esmâyı, esmâ ile Vücûd-ı Vâcib’i isbât ederler.

Haşiye-2: هُوَالْمَعْرُوفُ لِكُلِّ الْعَارِفِينَ fıkrasından sonraki fıkraların meâli şudur ki: "O İlâh-ı Vâhid’i tanımak istiyorsan bak bütün nev‘-i beşerde gelen âriflerin ayrı ayrı yollarla delîlleriyle tanıdıkları bir ma‘rûf var. İşte o ma‘rûf O’dur. O İlâh-ı

Vâhid’in böyle had ve hesâba gelmez ehl-i ma‘rifetin had ve hesâba gelmez ayrı ayrı tarzlarda tanıdıkları bir zâtın vücûdu güneş gibi zâhir olur. Hem nev‘-i beşerdeki had ve hesâba gelmez âbidlerin bir tek ma‘bûda ibâdet etmeleri ve o ibâdete karşı mukâbele-i ma‘neviye görmeleri ve münâcât ve füyûzâta mazhar olmaları o ma‘bûdun vücûdunu muzâaf tevâtürlerle güneş gibi gösteriyorlar ve hâkezâ." Öteki fıkraları kıyâs et.

1: حَنَّانٌ Rahmetlerin en latîf cilvesini gösterendir.

2: مَنَّانٌ Ni‘met verici demektir.

3: مُنِيبٌ Kâinâttan yüzünü çeviren ve Bâkî-i Hakîkî’ye müteveccih olan kimse.

4: جَنَانٌ Kalb.

5: اَنَامٌ Mahlûkât.

Dualar : Tefekkürname : 4.Bab : 2.Fasıl

Dördüncü Bâb’ın İkinci Faslı

Ekser aktâbın ve bilhâssa Gavs-ı Geylânî’nin her sabâh virdlerinin fâtihası hükmünde beş altı satır temcîd ve ta‘zîm, benim için uzun bir silsile-i tefekkürün çekirdeği hükmüne geçip, doksan dokuz mertebe-i ma‘rifet ve tevhîde işâret nev‘inden bir sünbül-i ma‘nevî vermiş. O doksan dokuz mertebeden yetmiş dokuz mertebesi burada zikredildi. O işârâtın herbir fıkrasında iki cihetle Zât-ı Akdes’e bakar. Biri, hâzır ve meşhûd vaz‘iyetiyle şehâdet eder, ma‘nâsıyla لِلّٰهِ شَهِيدٌ ta‘bîriyle ifâde ediliyor ve emsâllerinin birbiri arkasından gelip geçmelerinden tezâhür eden silsilenin işâretine عَلَي اللّٰهِ دَلِيلٌ diye delâlet eder ma‘nâsında ifâde edilmiştir. İşte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَصْبَحْنَا (حاشيه) وَ اَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلّٰهِ

شَهِيدٌ ★ وَالْكِبْرِيَاءُ عَلَى اللهِ دَلِيلٌ

وَالْعَظَمَةُ لِلّٰهِ شَهِيدٌ ★ وَالْهَيْبَةُ عَلَى

اللهِ دَلِيلٌ

وَالْقُوَّةُ لِلّٰهِ شَهِيدٌ ★ وَالْقُدْرَةُ عَلَى

اللهِ دَلِيلٌ

وَٱلاٰلآءُ ١ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَٱلاِنْعَامُ الدَّائِمُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالْبَهَاءُ ٢ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالْجَمَالُ
السَّرْمَدُ عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالْجَلاَلُ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالْكَمَالُ عَلَى
اللهِ دَ□يلٌ
وَالْعَظَمُوتُ ٣ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالْجَبَرُوتُ
٤ عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالرُّبُوبِيَّةُ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَٱلاُلُوهِيَّةُ
الْمُطْلَقَةُ عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالسَّلْطَنَةُ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَ جُنُودُ
السَّمٰوَاتِ وَٱلاَرْضِ عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَٱلاَقْضِيَةُ ٥ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالتَّقْ□يرُ ٦
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالتَّرْبِيَّةُ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالتَّدْ□يرُ عَلَى
اللهِ دَ□يلٌ
وَالتَّصْ□يرُ ِ للهِ شَ□يدٌ ★ وَالتَّنْ□يمُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ

وَالتَّزْ□ينُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالتَّوْ□ينُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَاْلاِتِّقَانُ ٧ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالْجُودُ عَلَى
اللهِ دَ□يلٌ
وَالْخَلْقُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَاْ□□يجَادُ
الدَّائِمُ عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالْحُكْمُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَاْلاَمْرُ عَلَى اللهِ
دَ□يلٌ
وَالْمَحَاسِنُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَاللَّطآئِفُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالْمَحَامِدُ ٨ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالْمَدآئِحُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالْعِبَادَاتُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالْكَمَالاَتُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالتَّحِيَّاتُ ٩ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالْبَرَكَاتُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ
وَالصَّلَوَاتُ ِللهِ شَ□يدٌ ⋆ وَالطَّيِّبَاتُ
عَلَى اللهِ دَ□يلٌ

وَالْمَخْلُوقَاتُ لِلهِ شَدِيدٌ ★ وَالْخَوَارِقُ
الْمَاضِيَةُ عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
وَالْمَوْجُودَاتُ لِلهِ شَدِيدٌ ★
وَالْمُعْجِزَاتُ الاٰتِيَةُ عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
وَالسَّمٰوَاتُ لِلهِ شَدِيدٌ ★ وَالْعَرْشُ
عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
وَالشُّمُوسُ لِلهِ شَدِيدٌ ★ وَالْاَقْمَارُ
عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
وَالنُّجُومُ لِلهِ شَدِيدٌ ★ وَالسَّيَّارَاتُ
عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
وَالْجَوُّ بِتَصَرُّفَاتِهِ وَ اَمْطَارِهِ لِلهِ
شَدِيدٌ ★ وَالْاَرْضُ عَلَى اللهِ دَلِيلٌ
يَعْنِى: وَالْقُدْرَةُ الظَّاهِرَةُ فِي الْاَرْضِ
وَالْحِكْمَةُ الْبَاهِرَةُ فِيهَا
وَالصَّنْعَةُ الْمُكَمَّلَةُ فِيهَا وَالصِّبْغَةُ
الْمُتَزَيِّنَةُ فِيهَا
وَالنِّعْمَةُ الْمُتَنَوِّعَةُ فِيهَا وَالرَّحْمَةُ
الْوَاسِعَةُ فِيهَا عَلَى اللهِ دَلِيلٌ

وَالْقُرْاٰنُ بِاَلْوفِ اٰیاَتِہٖ لِلّٰہِ شَدِیدٌ ★ وَ
مُحَمَّدٌ بِالاَفِ مُعْجِزَاتِہٖ عَلَی اللّٰہِ
دَلِیلٌ
وَالْبِحَارُ بِعَجَائِبِھَا وَ غَرَآئِبِھَا لِلّٰہِ شَدِیدٌ
★ وَالنَّبَاتَاتُ بِاَوْرَاقِھَا بِاَزْھَارِھَا بِاَثْمَارِھَا
عَلَی اللّٰہِ دَلِیلٌ
یَعْنِی: فَالنَّبَاتَاتُ الْمُتَزَیِّنَاتُ
الْمُتَزَھِّرَاتُ الْمُثْمِرَاتُ الْمُسَبِّحَاتُ
بِاَوْرَاقِھَا وَالْحَامِدَاتُ بِاَزْھَارِھَا
وَالْمُکَبِّرَاتُ بِاَثْمَارِھَا عَلَی اللّٰہِ دَلِیلٌ
وَالْاَشْجَارُ بِاَوْرَاقِھَا الْمُسَبِّحَاتِ وَ
اَزْھَارِھَا الْحَامِدَاتِ وَ اَثْمَارِھَا الْمُکَبِّرَاتِ
لِلّٰہِ شَدِیدٌ
وَالْحَیَوَانَاتُ الْمُکَبِّرَاتُ وَالْحُوَیْنَاتُ
الْمُسَبِّحَاتُ وَالطُّوَیْرَاتُ الْحَامِدَاتُ
وَالطُّیُوَرَاتُ الصَّافَّۃُ الْمُھَلِّلَاتُ عَلَی اللّٰہِ
دَلِیلٌ

وَٱلاِنسُ وَالْجِنُّ بِعِبَادَاتِهِمْ وَصَلَوَاتِهِمْ
فِى مَسْجِدِ الْكَآئِنَاتِ لِلهِ شَهِيدٌ
وَالْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِى مَسْجِدِ الْعَالَمِ
بِتَسْبِيحَاتِهِمْ وَ عِبَادَاتِهِمْ عَلَى اللهِ
دَلِيلٌ
وَالصَّنْعَةُ لِلهِ فَالْمَدْحُ لِلهِ
وَالصِّبْغَةُ لِلهِ فَالثَّنَاءُ لِلهِ
وَالنِّعْمَةُ لِلهِ فَالشُّكْرُ لِلهِ
وَالرَّحْمَةُ لِلهِ فَالْحَمْدُ لِلهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

Biz sabâha girdik.**(Hâşiye)** Mülk Allâh’a şâhid ve Kibriyâ Allâh’a delîldir.

Azamet Allâh’a şâhid ve heybet Allâh’a delîldir.

Kuvvet Allâh’a şâhid ve Kudret Allâh’a delîldir.

Ni‘metler **(1)** Allâh’a şâhid ve dâimî in‘âmlar Allâh’a delîldir.

Güzellik **(2)** Allâh’a şâhid ve Cemâl-i sermedî Allâh’a delîldir.

Celâl Allâh’a şâhid ve Kemâl Allâh’a delîldir.

Azamût **(3)** Allâh’a şâhid ve Ceberût **(4)** Allâh’a delîldir.

Rubûbiyet Allâh’a şâhid ve Ulûhiyet-i Mutlaka Allâh’a delîldir.

Saltanat Allâh’a şâhid ve Göklerin ve yerin orduları Allâh’a delîldir.

Kazâlar **(5)** Allâh’a şâhid ve Takdîr **(6)** Allâh’a delîldir.

Terbiye Allâh’a şâhid ve Tedbîr Allâh’a delîldir.

Tasvîr Allâh’a şâhid ve Tanzîm Allâh’a delîldir.

Tezyîn Allâh’a şâhid ve Tevzîn Allâh’a delîldir.

İtkân **(7)** Allâh’a şâhid ve Vücûd Allâh’a delîldir.

Halk Allâh’a şâhid ve Dâimî Îcâd Allâh’a delîldir.

Hüküm Allâh’a şâhid ve Emir Allâh’a delîldir.

Mehâsin Allâh’a şâhid ve Letâif Allâh’a delîldir.

Mehâmid **(8)** Allâh’a şâhid ve Medâih Allâh’a delîldir.

İbâdât Allâh’a şâhid ve Kemâlât Allâh’a delîldir.

Tahiyyât **(9)** Allâh’a şâhid ve Berekât Allâh’a delîldir.

Salavât Allâh’a şâhid ve Tayyibât Allâh’a delîldir.

Mahlûkât Allâh’a şâhid ve Geçmiş hârikalar Allâh’a delîldir.

Mevcûdât Allâh’a şâhid ve Gelecek mu‘cizeler Allâh’a delîldir.

Gökler Allâh’a şâhid ve Arş Allâh’a delîldir.

Güneşler Allâh’a şâhid ve Aylar Allâh’a delîldir.

Yıldızlar Allâh’a şâhid ve Seyyâreler Allâh’a delîldir.

Cev, tasarrûfâtı ve yağmurlarıyla Allâh’a şâhid ve yer Allâh’a delîldir. Yani, yerde zâhir olan kudret ve onda bâhir olan hikmet ve ondaki mükemmel san‘at ve ondaki müzeyyen renk ve ondaki mütenevvi‘ ni‘met ve ondaki vâsi‘ rahmet Allâh’a delîldir.

Binler âyâtıyla Kur’ân Allâh’a şâhid ve binler mu‘cizâtıyla Muhammed (asm) Allâh’a delîldir.

Acâibi ve garâibiyle denizler Allâh’a şâhid ve yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle nebâtât Allâh’a delîldir. Yani, yapraklarıyla tesbîh eden, çiçekleriyle hamd eden, meyveleriyle tekbîr getiren o süslü, çiçekli ve meyveli nebâtât Allâh’a delîldir.

Tesbîh eden yaprakları ve hamd eden çiçekleri ve tekbîr getiren meyveleriyle ağaçlar Allâh’a şâhid ve tekbîr getiren hayvânât ve tesbîh eden huveynât ve hamd eden kuşçuklar ve saf tutup tehlîl eden kuşlar Allâh’a delîldir.

Kâinât mescidindeki ibâdetleri ve salâvâtlarıyla ins ve cin Allâh’a şâhid ve tesbîhâtları ve ibâdetleriyle âlem mescidindeki melek ve rûh Allâh’a delîldir.

San‘at Allâh’ındır; öyleyse medih Allâh’a âiddir.

Sıbgat Allâh’ındır; öyleyse Senâ Allâh’a âiddir.

Ni‘met Allâh’ındır; öyleyse Şükür Allâh’a âiddir.

Rahmet Allâh’ındır; öyleyse Hamd âlemlerin Rabbi olan Allâh’a âiddir.

Haşiye: اَصْبَحْنَا Biz sabâha girdik. Bu sabâhın mülkü de Allâh’a şâhiddir. Bu bâbda iki nükte var.

Birinci Nükte şudur ki: Her şey hâl-i hâzır vücûduyla Cenâb-ı Hakk’ın vücûduna ve vahdetine şehâdet ettikleri gibi muntazaman tebeddül edip arkalarındaki emsâllerine yer vermek için gitmeleriyle bir teceddüd sûreti altında azîm bir silsileyi göstermekle Cenâb-ı Hakk’ın vücûb ve vahdâniyetine delîl demektir.

Elhâsıl: شَهِيدٌ fıkrasıyla hâl-i hâzır vücûdunu ve دَلِيلٌ cümlesiyle de gelip geçen emsâllerinin terkîbinden teşekkül eden silsilesini gösterir.

İkinci Nükte: Kâide-i nahviye ile اَلْاٰلَآءُ لِلّٰهِ شَهِيدَةٌ demek lâzım gelirken, لِلّٰهِ شَهِيدٌ deniliyor. Çünki herbir اَلْآءٌ tek başıyla bir şâhiddir. Mecmûu da şâhiddir. شَهِيدٌ müzekker lafzıyla herbir ferd şehâdet eder ma‘nâsını ifâde ediyor. Eğer شَهِيدَةٌ dese idi, cemâatin ma‘nâsını ifâde ederdi. Meselâ: وَالرُّبُوبِيَّةُ لِلّٰهِ شَهِيدٌ deniliyor. Çünki, rubûbiyetten murâd Cenâb-ı Hakk’ın rubûbiyetiyle ettiği terbiyeler ve tedbîrler şehâdet ediyor demektir. Nefs-i rubûbiyet görünmüyor. Fakat onun eseri olan terbiyeler ve tedbîrler görünüyor ki görünen şeyleri şâhid yapmak için شَهِيدَةٌ denilmiş. Eğer

شَدِيدَةٌ denilse idi, doğrudan doğruya rubûbiyete râci‘ olurdu.

اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ âyetinin dahi رَحْمَتَ müennes iken قَرِيبَةٌ denmeyip قَرِيبٌ demesinin nüktesi, güneş hükmündeki âlî, küllî rahmetin yakınlığını ifâde etmekten ziyâde, o güneşin şuâ‘ları olan husûsî ihsânlar murâd edildiğinden herbir muhsine yakın bir ihsân görülür. İhsân lafzı ise müzekkerdir. Onun hakkı قَرِيبٌ dür.

Hem Cenâb-ı Hakk’ın muhsinlere rahmetiyle karîb olduğunu ifâde içindir ki قَرِيبَةٌ denilmedi. Bunun emsâlinde شَدِيدَةٌ lâzım gelirken müzekker lafzı bulunması, اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ deki قَرِيبَةٌ yerine قَرِيبٌ deki nükte içindir. Bazı yerde cemâat gelse de كُلُّ وَاحِدٌ murâd olduğundan müzekker lafzı olan شَدِيدٌ zikredilmiştir.

1: اَلْاَلَآءُ Ni‘met.

2: اَلْبَهَآءُ Hüsün demektir.

3: وَالْعَظَمُوتُ Mübâlağalı azamet.

4: اَلْجَبَرُوتُ Azamûtun daha bâtını ve daha dâimîsi

5: ٱلأَقْضِيَةُ Hâl-i hâzırdakilerin ve cüz’iyâtın mahsûs ve muntazam mikdârları Fâtır-ı Hakîm’in vücûduna şehâdet ettikleri gibi..

6: اَلتَّقْدِيرُ Küllî şeylerin ve cüz’iyâtın zevâliyle başka bir takdîrin ve muntazam bir mikdârın tezâhürü yine o Fâtır-ı Hakîm’in vücûduna delâlet ederler. Âdetâ hayâttaki intizâmât-ı kazâiyeye şehâdet ve hayât ve mevtin münâvebeleri içinde tecellî-i kadere ve muntazımâne takdîre, ihyâ ve imâteye delâlet ediyor, demektir. Meselâ terbiye: Vücûdunu şerâiti dâhilinde idâre etmek ve tedbîr onu değiştirmek olup herbiri Fâtır-ı Hakîm’e ayrı ayrı delâlet ederler.

7: اِتِّقَانٌ Ehemmiyetli ve san‘atlı yapılmasıdır. Görünen mehâsinin zevâliyle ma‘nevî ve misâlî sûretlerinin letâifi irâde edilmiştir. Veyâhûd o gelip geçen silsilenin mehâsini murâddır.

8: مَحَامِدٌ Hâzır hamdleri murâd edip, medâih-i dâimiye ve sâbit senâlardır ki, gûyâ hâzır hamdlerin mâzî ve müstakbeli ihâta eden silsile-i misâlinden tezâhür eden senâlardır. Kemâlât-ı ma‘bûdiyeti iktizâ eden kemâlât demektir. Yani âbidler ibâdetleriyle gitse de ma‘bûdiyeti istilzâm eden kemâlât bâkîdirler. Bütün gelen silsileleri geçenlerin yerlerine ibâdete sevk eder.

9: وَالتَّحِيَّاتُ Yani bütün zîhayâtlar âsâr-ı hayâtlarını murâd-ı İlâhî dâiresinde muntazaman gösterdikleri cihetle Sâni‘-i Zülcelâllerinin san‘atını alkışlıyorlar. Nasıl ki bir zât hârika bir makine yapsa o makinenin başında fonoğraf ve fotoğraf gibi ayrı ayrı kendi kendine işler, konuşur, yazar, muhâbere eder cihâzât bulunsa, o zâtın istediği tarzda işlese, netîcelerini güzelce verse, o makineye bakan nasıl o zâtı mâşâallâhlarla ve bârekallâhlarla alkışlar. Ona ma‘nevî hediyeler verir. Aynen o makine de ondan maksûd olan netîceleri ve eserleri mükemmel izhâr etmekle o cihâzâtın lisân-ı hâliyle san‘atkârını takdîrler ve tahsînlerle ve ma‘nen mâşâallâhlarla tebrîk edip alkışlar ve tahiyyeler ve hediyeler verir. İşte bütün zîhayâtın herbirisinin başında pek çok muhtelif fonoğrafların ve

fotoğrafların ve telgraf ve telefonların makineleri gibi çok makineler var. Onların hilkatlerindeki netâici ve maksadları nihâyet derecede mükemmel gösterdiklerinden hayâtlarının tezâhürâtıyla tahiyyât ta‘bîr edilen ma‘nevî alkışlar ve hediyelerle, tebrîkler ve tahsînlerle Sâni‘-i Zülcelâl’in tesbîhâtını hem kemâlât-ı san‘atını i‘lân ediyorlar, demektir. Biz ise اَلتَّحِيَّاتُ demekle kendi lisânımızla o tahiyyâtları yâd edip kendi hesâbımıza dergâh-ı İlâhîye takdîm ederiz. Zâten lisân o makinelerden birisidir ve ondan matlûb netîcelerden birincisi bu tercümânlıktır.

Dualar : Tefekkürname : 5.Bab

5.Bab [La ilahe illallah Muhammedün resulullah]

الباب الخامس
مقامان

Beşinci Bâb

İki makâmdır.

Dualar : Tefekkürname : 5.Bab : 1.Makam

1.Makam

المقام الاول

فى شهادة نَشْهَدُ اَنْ لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَنَّ مُحَمَّداً رَسوُلُ اللهِ

اَللّٰهُمَّ ياَرَبَّ مُحَمَّدٍنِ الْمُخْتاَرِ وَياَ رَبَّ الْجَنَّةِ وَالناَّرِ. وَياَ رَبَّ النَّبِيِّينَ وَالاَخْياَرِ ياَ رَبَّ الصِّدِّيقِينَ وَالاَبْراَرِ. ياَ رَبَّ الصِّغاَرِ وَالْكِباَرِ. ياَ رَبَّ الْحُبُوبِ وَالاَثْماَرِ. ياَ رَبَّ الاَنْهاَرِ وَالاَشْجاَرِ. ياَ رَبَّ الصَّحاَرٰى وَالْقِفاَرِ. ياَ رَبَّ الْعَبِيدِ وَالاَحْراَرِ. ياَ رَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهاَرِ. اَمْسَيْناَ وَاَصْبَحْناَ نُشْهِدُكَ وَنُشهِدُ جَمِيعَ صِفاَتِكَ الْمُتَقَدِّسَةِ. وَنُشْهِدُ جَمِيعَ اَسْماَئِكَ الْحُسْنٰى.. وَنُشْهِدُ جَمِيعَ مَلٰئِكَتِكَ الْعُلْياَ.

وَنُشْهِدُ جَ□يعَ مَخْلُوقاَتِكَ الشَّتّٰى..
وَنُشْهِدُ جَ□يعَ اَنْبِيآئِكَ الْعُظْمٰى. وَ
جَ□يعَ اَوْلِيآئِكَ الْكُبْرٰى. وَ جَ□يعَ
اَصْفِيآئِكَ الْعُلْياَ.. وَنُشْهِدُ جَ□يعَ اٰياَتِكَ
التَّكْ□ينِيَّةِ الَّ□ى لاَتُعَدُّ وَلاَتُحْصٰى..
وَنُشْهِدُ جَ□يعَ مَصْنُوعاَتِكَ الْمُزَيَّناَتِ
الْمَوْزُوناَتِ الْمَنْظُوماَتِ الْمُماَثِلاَتِ..
وَنُشْهِدُ جَ□يعَ ذَرَّاتِ الْكاَئِناَتِ
الْعاَجِزاَتِ. اَلْجاَمِداَتِ الْجاَهِلاَتِ
وَالْجاَمِلَةِ بِحَوْلِكَ وَطَوْلِكَ وَاَمْرِكَ وَاِذْنِكَ
عَجاَئِبَ الْوَظاَئِفِ الْمُنْتَظَماَتِ.. وَنُشْهِدُ
جَ□يعَ مُرَكَّباَتِ الذَّرَّاتِ الْغَيْرِ
الْمَحْدُوداَتِ الْمُتَنَوِّعاَتِ الْمُنْتَظَماَتِ
الْمُتْقَناَتِ الْمَصْنُوعاَتِ مِنَ الْبَسآئِطِ
الْجاَمِداَتِ.. وَنُشْهِدُ جَ□يعَ تَرَكُّباَتِ
الْمَوْجُوداَتِ النَّامِياَتِ الْمُخْتَلِطَةِ مَوآدُّ
حَياَتِهاَ □□ى غاَيَةِ الْاِخْتِلاَطِ وَالْمُتَمَيِّزَةِ
دَفْعَةً □□ى غاَيَةِ الْاِمْتِياَزِ.. وَنُشْهِدُ

حَبيبَكَ ٱلاَكْرَمَ سُلْطاَنَ ٱلاَنْبِياَءِ
وَٱلاَوْلِياَءِ اَفْضَلَ الْمَخْلوُقاَتِ
ذاَالْمُعْجِزاَتِ الْباَهِرَةِ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ
اَفْضَلُ الصَّلَواَتِ وَالتَّسْليماَتِ..
وَنُشْهِدُ فُرْقاَنَكَ الْحَكيمَ ذاَالْاٰياَتِ
الْبَيِّناَتِ وَالْبَراَهيـنَ النَّيِّراَتِ وَالدَّلاَئِلِ
الْواَضِحاَتِ وَٱلاَنْواَرِ السَّاطِعاَتِ بِاَنَّاَ كُلَّناَ
نَشْهَدُ بِاَنَّكَ اَنْتَ اَللهُ الْواَجِبُ الْوُجُودِ
الْواَحِدُ ٱلاَحَدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
الْعَليمُ الْحَكيمُ الْقَديرُ الْمُريدُ
السَّميعُ الْبَصيرُ الرَّحْمٰنُ الرَّحيمُ
الْعَدْلُ الْحَكَمُ الْمُقْتَدِرُ الْمُتَكَلِّمُ لَكَ
ٱلاَسْماَءُ الْحُسْنٰى.. وَكَذاَ نَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَشَريكَ لَكَ وَاَنَّكَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ وَبِكُلِّ شَيْءٍ عَليمٌ..
وَكَذاَ نَشْهَدُ بِكُلِّ ماَمَرَّ وَمَعَ كُلِّ ماَمَرَّ بِاَنَّ
مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ وَصَفِيُّكَ وَخَليلُكَ
وَجَماَلُ مُلْكِكَ وَمَليكُ صُنْعِكَ وَعَيْنُ

عِناَيَتِكَ وَشَمْسُ هِداَيَتِكَ وَلِساَنُ مُحَبَّتِكَ
وَمِثاَلُ رَحْمَتِكَ وَنُورُ خَلْقِكَ وَشَرَفُ
مَوْجُوداَتِكَ وَ (حاشيه) كَشَّافُ طِلْسِمِ
كاَئِناَتِكَ وَدَلاَّلُ سَلْطَنَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَمُعَرِّفُ
كُنُوزِ اَسْماَئِكَ وَمُعَلِّمُ اَواَمِرِكَ لِعِباَدِكَ
وَمُفَسِّرُ اٰياَتِ كِتاَبِ كاَئِناَتِكَ وَمَداَرُ
شُهُودِكَ وَاِشْهاَدِكَ وَمِرْاٰتُ مَحَبَّتِكَ
لِجَماَلِكَ وَاَسْماَئِكَ وَمَحَبَّتِكَ لِصَنْعَتِكَ
وَمَصْنُوعاَتِكَ وَلِمَحاَسِنِ مَخْلُوقاَتِكَ
وَحَبيبُكَ وَرَسُولُكَ الَّذى اَرْسَلْتَهُ
رَحْمَةً لِلْعاَلَمينَ وَلِبَياَنِ مَحاَسِنِ
كَماَلاَتِ سَلْطَنَةِ رُبُوبِيَّتِكَ بِحِكْمَةِ صَنْعَةِ
صِبْغَةِ نُقُوشِ قَصْرِ الْعاَلَمينَ
وَلِتَعْريفِ كُنُوزِ اَسْماَئِكَ بِاِشاَراَتِ
حِكَمِيَّاتِ كَلِماَتِ اٰياَتِ سُطُورِ كِتاَبِ
الْعاَلَمينَ وَلِبَياَنِ مَرْضِيَّاتِكَ يارَبَّ
السَّمٰواَتِ وَالْاَرَضينَ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ

وَاَصْحابِكَ وَاِخْوانِكَ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَسَلاَمٍ عَلى كُلِّ اٰنٍ وَزَمانٍ
اَللّٰهُمَّ يا حَفيظُ يا حافِظُ يا خَيْرَ الْحافِظينَ نَسْتَوْدِعُ حِفْظَكَ وَحِمايَتَكَ وَرَحْمَتَكَ هٰذِهِ الشَّهاداتِ الَّتى اَنْعَمْتَها عَلَيْنا. فاحْفَظْها اِلٰى يَوْمِ الْحَشْرِ وَالْميزانِ اٰمينَ. وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعالَمينَ

Birinci Makâm

“Şehâdet ederiz ki Allâh’dan başka ilâh yoktur ve Muhammed (asm) Allâh’ın Resûlüdür” cümlesinin şehâdeti hakkındadır.

Allâhım! Ey seçilmiş olan Muhammed’in (asm) Rabbi, Ey cennetin ve cehennemin Rabbi, Ey peygamberlerin ve hayırlı kimselerin Rabbi, Ey sıddîkların ve ebrârın Rabbi, Ey küçüklerin ve büyüklerin Rabbi, Ey habbelerin ve meyvelerin Rabbi, Ey nehirlerin ve ağaçların Rabbi, Ey sahrâların ve ovaların Rabbi, Ey kölelerin ve hürlerin Rabbi, Ey gecenin ve gündüzün Rabbi.

Akşamladık ve sabâhladık, seni şâhid tutarız; senin bütün mukaddes sıfatlarını şâhid tutarız; senin bütün esmâ-yı hüsnânı şâhid tutarız; senin bütün yüce meleklerini şâhid tutarız; senin çeşitli mahlûkâtının hepsini şâhid tutarız; senin büyük peygamberlerinin hepsini ve senin büyük velîlerinin hepsini ve senin yüksek asfiyânın hepsini şâhid tutarız; senin sayısız ve saymakla bitmez tekvînî âyetlerinin hepsini şâhid tutarız; senin müzeyyen, mevzûn, manzûm, mütemâsil masnûâtının hepsini şâhid tutarız; Senin âciz, câmid, câhil olan fakat havl ve tavlinle ve emir ve izninle acîb ve muntazam vazîfeleri taşıyan kâinât zerrelerinin hepsini şâhid tutarız; basît ve

câmid şeylerden olan zerrâtın, mütenevvi‘, muntazam, sağlam ve san‘atlı hadsiz mürekkebâtının hepsini şâhid tutarız; hayât mâddeleri gâyet ihtilât içinde karışık olan ve gâyet imtiyâz içinde def‘aten birbirinden ayrılan nâmî mevcûdâtın terekkübâtının hepsini şâhid tutarız; enbiyâ ve evliyânın sultânı, mahlûkâtın en efdali ve apaçık mu‘cizelerin sâhibi olan Habîb-i Ekrem’ini -salavât ve teslîmâtın en üstünü O’nun ve âlinin üzerine olsun- şâhid tutarız; apaçık âyetler ve nûrlu bürhânlar ve vâzıh delîller ve parlak nûrlar sâhibi olan Furkân-ı Hakîm’ini şâhid tutarız:

Bizim hepimiz şehâdet ederiz ki, sen ancak Vâcibü’l-Vücûd, Vâhid, Ehad, Ferd, Samed, Hay, Kayyûm, Alîm, Hakîm, Kadîr, Mürîd, Semî‘, Basîr, Rahmân, Rahîm, Adl, Hakem, Muktedir ve Mütekellim olan Allâh’sın ve bütün güzel isimler senindir.

Yine şehâdet ederiz ki, tek başına senden başka ilâh yoktur. Senin şerîkin yoktur. Ve sen her şeye hakkıyla kadîrsin ve her şeyi hakkıyla bilensin.

Yine yukarıda geçenlerin hepsi ile ve yukarıda geçenlerin hepsiyle berâber şehâdet ederiz ki, Muhammed (asm) senin kulun, peygamberin, seçkin kulun, halîlin, mülkünün cemâli, san‘atının melîki, inâyetinin gözü, hidâyetinin güneşi, muhabbetinin lisânı, rahmetinin misâli, mahlûkâtının nûru, mevcûdâtının şerefi, kâinâtının tılsımının keşşâfı, **(Hâşiye)** saltanat-ı rubûbiyetinin dellâlı, isimlerinin hazînelerinin ta‘rîf edicisi, kullarına senin emirlerinin ta‘lîm edicisi, kitâb-ı kâinâtın âyetlerinin müfessiri, senin medâr-ı şühûdun ve işhâdın, kendi cemâline ve esmâna olan muhabbetinin ve san‘atına ve masnûâtına ve mahlûkâtının mehâsinine olan muhabbetinin âyînesi, âlemlere rahmet olarak ve âlemler sarâyının nakışlarındaki boya san‘atının hikmetiyle saltanat-ı rubûbiyetindeki mehâsin-i kemâlâtı beyân etmek ve âlemler kitâbının satırlarındaki âyetlerin kelimelerindeki hikmetlerin işâretleriyle senin isimlerinin hazînelerini ta‘rîf etmek ve marziyâtını beyân etmek için gönderdiğin habîbin ve resûlündür, ey göklerin ve yerlerin Rabbi! Ona ve âline ve ashâbına ve ihvânına, her anda ve zamânda milyonlar salât ve selâm olsun.

Ey Hafîz, ey Hâfız, ey Hayru’l-Hâfızîn olan Allâhım, bize ihsân ettiğin bu şehâdetleri senin hıfzına, senin himâyene ve senin

rahmetine tevdî‘ ediyoruz. Haşir ve mîzân gününe kadar onları hıfz eyle. Âmîn Hamd âlemlerin Rabbi olan Allâh’a mahsûstur.

Haşiye: Bu ikinci şehâdette herbir kelime nübüvvet-i Ahmediyenin(asm) birer hak bürhânına îmâ ve birer vazîfe-i nübüvvetine ve birer makâmât-ı Muhammediyeye(asm) işâret ettiği gibi birinci şehâdette herbir fıkra dahi küllî çok berâhîn-i vahdâniyete delâlet ettiğinden gûyâ herbiri hem benim şâhidim hem benimle şehâdet eder ve ben onların lisân-ı hâl ile şehâdetlerini niyetimle lisân-ı kâle kalb edip berâber şehâdet getiriyoruz demektir.

Dualar : Tefekkürname : 5.Bab : 2.Makam

2.Makam

المقام الثانى حاشية

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذى دَلَّ عَلٰى وُجوُبُ وُجُودِهِ وَدَلَّ النَّاسَ عَلٰى اَوْصافِ جَلاَلِهِ وَجَماَلِهِ وَكَماَلِهِ

وَشَهِدَ عَلٰى اَنَّهُ واَحِدٌ فَرْدٌ صَمَدٌ..

اَلشّاَهِدُ الصّاَدِقُ الْمُصَدَّقُ وَالْبُرْهاَنُ النّاَطِقُ الْمُحَقَّقُ سَيِّدُ الاَنْبِياَءِ وَالْمُرْسَلِينَ. اَلْحاَوى لِسِرِّ اِجْماَعِهِمْ وَتَصْدِيقِهِمْ وَمُعْجِزاَتِهِمْ. وَ اِماَمُ الاَوْلِياَءِ وَالصِّدِّيقِينَ. اَلْحاَوى لِسِرِّ اِتِّفاَقِهِمْ وَتَحْقِيقِهِمْ وَكَراَماَتِهِمْ. ذُوالاِرْهاَصاَتِ الْخاَرِقَةِ وَالْمُعْجِزاَتِ الْباَهِرَةِ وَالْبَراَهِينِ الْقاَطِعَةِ الْواَضِحَةِ.

ذُواْلاَخْلاَقِ الْعاَلِيَةِ □□ى ذاَتِ□□.
وَالْخِصاَلِ الْغاَلِيَةِ □□ى وَ□□يفَتِ□□.
وَالسَّجاَياَ السَّامِيَةِ □□ى شَ□□يعَتِ□□.
مَهْبَطُ الْوَحْيِ الرَّبّاَنِىِّ بِاِجْماَعِ الْمُنْزِلِ
بِتَوْ□□يقِ لَهُ. وَالْمُنْزَلِ بِاِعْجاَزِ□□.
وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ بِقُوَّةِ □□يماَنِ□□. وَالْمُنْزَلِ
اِلَيْهِمْ بِكُشُوفِهِمْ وَتَحْ□□يقاَتِهِمْ. سَيَّارُ
عاَلَمِ الْغَيْبِ وَالْمَلَكُوتِ. مُشاَهِدُ الْاَرْواَحِ
وَمُصاَحِبُ الْمَلَئِكَةِ مُرْشِدُ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ.
وَاَنْوَرُ ثَمَراَتِ شَجَرَةِ الْخِلْقَةِ. سِراَجُ
الْحَقِّ. بُرْهاَنُ الْحَ□□يقَةِ. لِساَنُ الْمَحَبَّةِ.
مِثاَلُ الرَّحْمَةِ. كاَشِفُ طِلْسِمِ الْكاَئِناَتِ.
حَلاَّلُ مُعَمَّى الْخِلْقَةِ. دَلاَّلُ سَلْطَنَةِ
الرُّبوُبِيَّةِ. مَداَرُ ظُهُورِ مَقاَصِدِ خاَلِقِ
الْكاَئِناَتِ □□ى خَلْقِ الْمَوْجُوداَتِ.
وَواَسِطَةُ تَظاَهُرِ كَماَلاَتِ الْكاَئِناَتِ
الْمُرْمِزُ بِشَخْصِيَّتِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ اِلَى اَنَّهُ
نَصِبَ عَيْن فاَطِرِ الْكَوْنِ □□ى خَلْق

الْكآئِناَتِ يَعْنَى اَنَّ الصَّانِعَ نَظَرَ اِلَيْهِ وَخَلَقَ لاَجْلِهِ وَ لاَمْثاَلِهِ هٰذاَ الْعاَلَمَ ذُوالدِّينِ وَالشَّرِيعَةِ وَالْاِسْلاَمِيَّةِ الَّتى هِىَ بِدَساَتيرِهاَ اَنْمُوذَجُ دَساَتيرِ السَّعاَدَةِ فى اَلدَّارَيْنِ. كَاَنَّ ذٰلِكَ الدِّينَ فِهْرِسْتَةٌ اُخْرِجَتْ مِنْ كِتاَبِ الْكآئِناَتِ. فَكَاَنَّ الْقُرْاٰنَ الْمُنْزَلَ عَلَيْهِ قِرآَئَةٌ لِاٰياَتِ الْكآئِناَتِ. اَلْمُدَبِّرُ لِدِينُهُ الْحَقُّ اِلٰى اَنَّهُ نِظاَمُ ناَظِمِ الْكَوْنِ. فَناَظِمُ هٰذِهِ الْكآئِناَتِ بِهٰذاَ النِّظاَمِ الْاَتَمِّ الْاَكْمَلِ هُوَ ناَظِمُ ذٰلِكَ الدِّينِ الْجاَمِعِ بِهٰذاَ النَّظْمِ الْاَحْسَنِ الْاَجْمَلِ. سَيِّدُناَ نَحْنُ مَعاَشِرَ بَنى اٰدَمَ وَمُهْدِينآ اِلىَ الْاِيماَنِ نَحْنُ مَعاَشِرَ الْمُؤْمِنِينَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ اَفْضَلُ الصَّلَواَتِ وَاَتَمُّ التَّسْلِيماَتِ ماَداَمَتِ الْاَرْضُ وَالسَّمٰواَتُ. فَاِنَّ ذٰلِكَ الشَّاهِدَ يَشْهَدُ عَن

الْغَيْبِ □□ى عالَمِ الشَّهادَةِ عَلٰى رُؤُسِ الْاَشْهادِ بِطَوْرِ الْمُشاهِدِ. نَعَمْ يُشاهَدُ اَنَّهُ يُشاهِدُ ثُمَّ يَشْهَدُ مُنادِياً لاَجْيالِ الْبَشَرِ خَلْفَ الْاَعْصارِ وَالْاَقْطارِ بِاَعْلٰى صَوْتِ□□. نَعَمْ فَهٰذا صَدٰى صَوْتِ□□ يُسْمَعُ مِنْ اَعْماقِ الْما□□ىّ اِلٰى شَواهِقِ الْاِسْتِقْبالِ وَبِجَ□□يعِ قُوَّتِ□□. نَعَمْ فَقَدِ اسْتَوْلٰى عَلٰى نِصْفِ الْاَرْضِ. وَاَنْصَبَغَ بِصِبْغِهِ السَّماوِىِّ خُمُسُ بَ□□ىّ اٰدَمَ. وَ دامَتْ سَلْطَنَتُهُ الْمَعْنَوِيَّةُ اَلْفاً وَثَلٰثَمِائَةٍ وَخَمْ□□ينَ سَنَةً □□ى كُلِّ زَمانٍ يَحْكُمُ ظاهِراً وَباطِناً عَلٰى ثَلٰثَمِائَةٍ وَخَمْ□□ينَ مِلْيُوناً مِنْ رَعِيَّتِهِ الصادِقَةِ الْمُ□□يعَةِ بِانْقِيادِ نُفُوسِهِمْ وَقُلوُبِهِمْ وَاَرْواحِهِمْ وَعُقُولِهِمْ لاَوامِرِ سَيِّدِهِمْ وَسُلْطانِهِمْ وَبِغايَةِ جِدِّيَّتِ□□ بِشَهادَةِ قُوَّةِ دَسا□□يرِهِ الْمُسْمَرَّةِ عَلٰى صُخُورِ الدُّهُورِ وَعَلٰى جِباهِ الْاَقْطارِ. وَبِغايَةِ اِطْمِئْنانِ□□ وَ

وُثُوقِ بِشَهاَدَةِ زُهْدِ وَاسْتِغْناَئِ
عَنِ الدُّنْياَ. وَبِغاَيَةِ وُثُوقِ بِشَهاَدَةِ
سِيَرِ وِبِغاَيَةِ قُوَّةِ يماَنِ بِشَهاَدَةِ
اَنَّهُ اَعْبَدُ وَاَتْقى مِنَ الْكُلِّ بِاِتِّفاَقِ الْكُلِّ.
شَهاَدَةً جاَزِمَةً مُكَرَّرَةً بِ (فاَعْلَمْ اَنَّهُ
لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللهُ) الَّى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِ صَرَّحَ بِاَوْصاَفِ جَلاَلِ
وَجَماَلِ وَكَماَلِ
وَشَهِدَ عَلٰى اَنَّهُ واَحِدٌ اَحَدٌ فَرْدٌ صَمَدٌ..
اَلْفُرْقاَنُ الْحَيمُ الْحاَى لِسِرِّ اِجْماعِ
كُلِّ كُتُبِ الاَنْبِياَءِ وَالاَوْلِياَءِ وَالْمُوَحِّينَ
الْمُخْتَلِينَ فيِ الْمَشاَرِبِ وَالْمَساَلِكِ
الْمُتَّفِقَةِ قُلوُبُ هٰؤُلاَءِ وَ عُقُولُ اوُلٰئِكَ
بِحَقاَئِقِ كُتُبِهِمْ عَلٰى تَصْيِق اَساَساَتِ
الْقُرْاَنِ الْمُنَوَّرِ جِهاَتُهُ السِّتُّ. اِذْ عَلٰى
ظَهْرِ سِكَّةُ الاِعْجاَزِ. وَى بَطْنِ
حَقاَئِقُ اْيماَنِ. وَتَحْتَهُ بَراَيِنُ
اْلاِذْعاَنِ. وَهَدَفُهُ سَبْعاَدَةُ الدّاَرَيْن. وَنُقْطَةُ

اِسْتِناَدِ مَحْضُ الْوَحْيِ الرَّبَّانِيِّ بِاِجْماَعِ الْمُنْزِلِ بِاياَتِ. وَالْمُنْزَلِ بِاِعْجاَزِ. وَالْمُنْزَلِ عَلَيْهِ بِقُوَّةِ يماَنِ وَاَمْنِيَّتِ. وَكَماَلِ تَسْيمِيَّتِ وَصَفْوَتِ. وَوَضْعِيَّتِهِ الْمَعْلوُمَةِ عِنْدَ نُزُولِ. مَجْمَعُ الْحَقاَئِقِ بِالْيَينِ. وَمَنْبَعُ اَنْواَرِ اْيماَنِ بِالْبَداَهَةِ. اَلْمُوصِلُ اِلىَ السَّعاَداَتِ بِالْيَينِ. ذُواْلاَثْماَرِ الْكاَمِينَ بِالْمُشاَهَدَةِ. مَقْبُولُ الْمَلَكِ وَالْاِنْسِ وَالْجاَنِّ بِالْحَدْسِ الصَّادِقِ مِنْ تَفاَيقِ الاَماَراَتِ. اَلْمُؤَيَّدُ بِالدَّلاَئِلِ الْعَقْلِيَّةِ بِاتِّفاَقِ الْعُقَلاَءِ الْكاَمِينَ. وَالْمُصَدَّقُ بِالْفِطْرَةِ السَّيمَةِ بِشَهاَدَةِ اِطْمِئْناَنِ الْوِجْداَنِ بِهِ. اَلْمُعْجِزَةُ الاَبَدِيَّةُ بِالْمُشاَهَدَةِ. ذُواْلْبَصَرِ الْمُطْلَقِ يَرَى الاَشْياَءَ بِكَماَلِ الْوُضُوحِ يَرَى الْغاَئِبَ الْبَيدَ كاَالْحاَضِرِ الْقَيبِ. ذُواْلاِنْبِساَطِ الْمُطْلَق يُعَلِّمُ

الْمَلأ الاَعْلٰى مِنَ الْمُقَرَّبِينَ بِدَرْسٍ وَيُعَلِّمُ اَطْفَالَ الْبَشَرِ بِعَيْنِ ذٰلِكَ الدَّرْسِ وَيَشْمَلَ تَعْلِيمُهُ وَتَعلِيماتُهُ طَبَقاتِ ذَوِى الشُّعُورِ مِنْ اَعْلَى الاَعالِى اِلٰى اَبْسَطِ الْبَسائِطِ. لِسانُ الْغَيْبُ الى عالَمِ الشَّهادَةِ شَهادَةً جازِمَةً مُكَرَّرَةً بِ لاَاِلٰهَ الاَّ هُوَ وَ فاَعْلَمْ اَنَّهُ لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللهُ

İkinci Makâm (Hâşiye)

Hamd, Allâh’a mahsûstur. O’nun Vücûb-ı Vücûduna öyle bir zât delâlet eder, insânlara O’nun evsâf-ı Celâlini ve Cemâlini ve kemâlini öyle bir zât gösterir ve O’nun Vâhid ve Ferd ve Samed olduğuna öyle bir zât şâhidlik eder ki, o, tasdîk olunmuş şâhid-i sâdık ve tahkîk olunmuş bürhân-ı nâtıktır. Enbiyâ ve mürselînin efendisidir ki, onların icmâ‘larının ve tasdîklerinin ve mu‘cizelerinin sırrını hâvîdir. Evliyâ ve sıddîkînin imâmıdır ki, onların ittifâklarının ve tahkîklerinin ve kerâmetlerinin sırrını hâvîdir.

Hârika irhâsât ve bâhir mu‘cizât ve kat‘î ve vâzıh bürhânlar sâhibidir.

Zâtında ahlâk-ı âliye, vazîfesinde hısâl-i gâliye ve şerîatinde secâyâ-yı sâmiye sâhibidir.

Vahyi indiren Zât-ı Zülcelâl’in ona tevfîki ile ve indirilen vahyin îcâzıyla ve kendisine vahiy indirilen zâtın ona kuvvet-i îmânı ile ve kendilerine vahiy indirilenlerin keşfiyâtları ve tahkîkâtlarıyla berâber icmâıyla, vahy-i Rabbânînin indiği yerdir.

Âlem-i gayb ve melekûtün seyyârıdır.

Ervâhı müşâhede ve melâikeye arkadaşlık eden ve cin ve insin mürşidi olandır. Şecere-i hilkatin meyvelerinin en münevveridir.

Hakkın sirâcı, hakîkatin bürhânı, muhabbetin lisânı, rahmetin misâli, kâinât tılsımının keşşâfı, muamma-yı hilkatin halledicisi, saltanat-ı rubûbiyetin dellâlıdır.

Hâlık-ı kâinâtın, mevcûdâtın hilkatindeki makâsıdının medâr-ı zuhûrudur. Kâinâtın kemâlâtının vâsıta-i tezâhürüdür.

Ma‘nevî şahsiyetiyle, Fâtır-ı Kâinât’a kâinâtın hilkatinde nasbü’l-ayn olduğunu remzeden (yani Sâni‘ ona bakmış ve O’nun ve emsâlinin hürmetine bu âlemi yaratmış)dır.

Düstûrlarıyla, her iki dünyâdaki saâdetin düstûrlarına enmûzec olan dîn ve şerîat ve islâmiyetin sâhibidir. Sanki bu dîn kitâb-ı kâinâttan çıkarılmış bir fihristedir. Kendisine indirilmiş olan Kur’ân ise, sanki kâinâtın âyâtını okumaktır. Hak dîni, kendisinin, kâinât nâzımının nizâmı olduğuna işâret edendir. Çünki bu kâinâtı, bu nizâm-ı etemm ve ekmel ile tanzîm eden kim ise, bu nazm-ı ahsen ve ecmeli câmi‘ olan bu dîni tanzîm eden de odur.

Yer ve gökler devâm ettiği müddetçe salavâtın en efdali ve teslîmâtın en etemmi, biz Adamoğulları topluluğunun efendisi ve biz mü’minler topluluğunun îmâna hidâyet edicisi olan Abdullâh İbn-i Abdülmuttalib oğlu Muhammed’in üzerine olsun.

Çünki bu şâhid, âlem-i şehâdette bütün şâhidlerin gözü önünde gaybe dâir, müşâhid tavrıyla şehâdet eder. Evet görülüyor ki, kendisi görür, sonra asırların ve aktârın arkasında en yüksek sadâsı ile beşer tâifelerine seslenerek şâhidlik eder.

Evet, bu O’nun, mâzînin derinliklerinden istikbâlin yüksek tepelerine kadar bütün kuvvetiyle işitilen sesinin sadâsıdır. Evet, o ses yerin yarısını istîlâ etti; benî-âdem’in beşte biri O’nun semâvî boyasıyla boyandı. Ma‘nevî saltanatı 1350 sene devâm etti; her zamânda sâdık ve mutî‘ raiyetinden 350 milyon kişi üzerinde, seyyidlerinin ve sultânlarının emirlerine nefislerinin ve kalblerinin ve rûhlarının ve akıllarının inkıyâdıyla zâhiren ve bâtınen hükmediyor. Asırların kayaları üzerine ve aktârın meydânlarına çivilenmiş kuvvet-i düstûrlarının şehâdetiyle gâyet ciddiyetiyle zühdünün ve dünyâdan istiğnâsının şehâdetiyle gâyet vüsûku ile seyrinin şehâdetiyle gâyet itmi’nânı ve vüsûku ile herkesin ittifâkıyla herkesten daha fazla ibâdet eden ve daha fazla takvâ sâhibi oluşunun şehâdetiyle gâyet derecedeki kuvvet-i îmânı ile, *“Gerçekten şunu bil ki, Allâh’dan başka*

ilâh yoktur” ile öyle kat‘î ve mükerrer şehâdet eder ki, Furkân-ı Hakîm o Zât-ı Zülcelâl’in vücûb-ı vücûduna delâlet eder. O’nun celâlinin ve cemâlinin ve kemâlinin evsâfını tasrîh eder. Öyle bir Furkân-ı Hakîm ki, meşreblerde ve mesleklerde muhtelif, kalbleri ve akılları müttefik olan enbiyânın ve evliyânın ve muvahhidînin bütün kitâblarının sırr-ı icmâını hâvîdir. Çünki o kitâbların hakâiki, altı ciheti münevver olan Kur’ân’ın esâsâtını tasdîk ederler. Zîrâ Kur’ân’ın üstünde sikke-i i‘câz, içinde hakâik-ı îmân, altında berâhîn-i iz‘ân vardır. Hedefi saâdet-i dâreyndir. Nokta-i istinâdı ise, onu indiren zâtın, âyetleriyle, indirilen Kur’ân’ın, i‘câzıyla, kendisine Kur’ân indirilen Zât’ın, ona kuvvet-i îmânı ve emniyetiyle ümmîliğiyle ve kemâl-i teslîmiyeti ve safvetiyle ve nüzûlü sırasında ma‘lûm vaz‘iyetiyle berâber icmâıyla mahz-ı vahy-i Rabbânîdir. O, bilyakîn mecma‘-i hakâiktir. Bilbedâhe envâr-ı îmânın menbaıdır. Bilyakîn saâdetlere îsâl bilmüşâhede, kâmil meyveler sâhibidir. Farklı farklı emârelerden olan hads-i sâdık ile, meleklerin ve ins ve cinnin makbûlüdür. Âkıl ve kâmil olanların ittifâkıyla, aklî delîllerle müeyyeddir. Vicdânın ona itmi’nânının şehâdetiyle, fıtrat-ı selîme ile musaddaktır. Bilmüşâhede ebedî mu‘cizedir. Basar-ı mutlak sâhibidir ki, eşyâyı kemâl-i vuzûh ile görür. Gaybı ve uzağı, hâzır ve yakîn gibi görür. Mutlak inbisât sâhibidir ki, mukarrabînden olan mele-i a‘lâya bir dersi öğretir, etfâl-i beşere de bu dersin aynısını öğretir. Ta‘lîmi ve ta‘lîmâtı, yükseklerin en yükseğinden, basitlerin en basitine kadar zîşuûrun tabakâtına şâmil olur. *“O’ndan başka ilâh yoktur”* ve *“Şunu bil ki, Allâh’dan başka ilâh yoktur”* şeklindeki kat‘î ve mükerrer bir şehâdetle, âlem-i şehâdette gaybın lisânıdır.

Haşiye: Bu makâmın îzâhı Ondokuzuncu Mektûb olan Mu‘cizât-ı Ahmediye(asm) risâlesinin âhirindedir. Şu makâmın herbir kaydı herbir kelimesi risâlet-i Ahmediyenin(asm) birer delîline işâret eder ve Kur’ân-ı Hakîm’in Kelâmullâh olduğuna dâir olan bürhânlara îmâ eder. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ile Kur’ân, her ikisi vahdâniyet-i İlâhiyeye birer gâyet parlak delîl olarak burada zikredilmişlerdir.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab

6.Bab [Hasbünallah]

الباب السادس
فى مراتب حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ
و هو خمس نكت حاشيه

Altıncı Bâb

Hasbünallâhü ve ni'me'l vekîl'in mertebeleri hakkındadır.

Beş nüktedir. **(Hâşiye)**

Haşiye: Ben bundan on üç sene evvel yüksek bir yer olan Yûşa‘ Tepesi'nden dünyâya baktım. Birbiri içindeki mevcûdâtın tabakâtına ve mehâsinine herkes gibi ben de meftûn idim. Âdetâ şedîd bir muhabbetle alâkadârdım. Hâlbuki, bu mevcûdâtın pek zâhir bir sûrette fenâ ve zevâlde yuvarlandıklarını aklen müşâhede ettim. Dehşetli bir elem ve firâk ve hadsiz firâklardan gelen bir zulmet hissettim. Birden حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti otuz üç mertebesiyle imdâdıma yetişti. Ben de gelecek tarzda remizli okuyordum. Mağrible yatsı ortasında devâm ettiğim bu yedi cümle-i mübârekenin herbirisi birer lem‘a olarak Otuzbirinci Mektûb'un Lemeât'ına girecekti. Beş tanesi girdi. Bu ikisi kalmıştı. Onun için Dördüncü ve Beşinci Lem‘a'ların yerleri açık kalmıştı. Bunların biri

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ diğeri حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ in merâtiblerine dâir olacaktı. Bu iki mübârek kelâmın merâtibleri ilimden ziyâde fikir ve zikir olduğundan Beşinci Bâb olarak Arabî zikredildi.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab : 1.Nükte

النكتة الاولى

فَهٰذَا الْكَلاَمُ دَ□□□اءٌ مُجَرَّبٌ لِمَرَضِ الْعَجْزِ الْبَشَرِىِّ وَسَقَمِ الْفَقْرِ الاِنْسَانِىِّ

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَ□□□يلُ حاشيه

إِذْ هُوَ الْمُوجِدُ الْمَوْجُودُ الْبَا□□ى فَلاَ بَأْسَ بِزَوَالِ الْمَوْجُودَاتِ لِدَوَامِ الْوُجُودِ الْمَحْبُوبِ بِبَ□□□اءِ مُوجِدِهِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ

وَهُوَ الصَّانِعُ الْفَاطِرُ الْبَا□□ى فَلاَحُزْنَ عَلٰى زَوَالِ الْمَصْنُوعِ لِبَ□□□اءِ مَدَارِ الْمَحَبَّةِ □□ى صَانِعِ□□

وَهُوَ الْمَلِكُ الْمَالِكُ الْبَا□□ى فَلاَ تَأَسُّفَ عَلٰى زَوَالِ الْمُلْكِ الْمُتَجَدِّدِ □□ى زَوَالٍ وَذَهَابِ

وَهُوَ الشّاهِدُ الْعَالِمُ الْبَاقِى فَلاَ تَحَسُّرَ عَلٰى غَيْبُوبَةِ الْمَحْبُوبَاتِ مِنَ الدُّنْيَا لِبَقَائِهَا فِى دَائِرَةِ عِلْمِ شَاهِدِهَا وَفِى نَظَرِهِ

وَهُوَ الصَّاحِبُ الْفَاطِرُ الْبَاقِى فَلاَ كَدَرَ عَلٰى زَوَالِ الْمُسْتَحْسَنَاتِ لِدَوَام مَنْشَأِ مَحَاسِنِهَا فِى اَسْمَاءِ فَاطِرِهَا

وَهُوَ الْوَارِثُ الْبَاعِثُ الْبَاقِى فَلاَ تَلَهُّفَ عَلٰى فِرَاقِ الْاَحْبَابِ لِبَقَاءِ مَنْ يَرِثُهُمْ وَيَبْعَثُهُمْ

وَهُوَ الْجَمِيلُ الْجَمِيلُ الْبَاقِى فَلاَ تَحَزُّنَ عَلٰى زَوَالِ الْجَمِيلاَتِ الَّتِى هِىَ مَرَايَا لِلْاَسْمَاءِ الْجَمِيلاَتِ لِبَقَاءِ الْاَسْمَاءِ بِجَمَالِهَا بَعْدَ زَوَالِ الْمَرَايَا

وَهُوَ الْمَعْبُودُ الْمَحْبُوبُ الْبَاقِى فَلاَ تَأَلُّمَ مِنْ زَوَالِ الْمَحْبُوبَاتِ الْمَجَازِيَّةِ لِبَقَاءِ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِىِّ

وَهُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ الْوَدُودُ الرَّؤُفُ الْبَاقِى فَلاَ غَمَّ وَلاَمَأْبُوسِيَّةَ وَلاَهَمِّيَّةَ مِنْ زَوَالِ الْمُنْعِمِينَ الْمُشْفِقِينَ الظَّاهِرِينَ لِبَقَاءِ مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ وَشَفْقَتُهُ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ الْجَمِيلُ اللَّطِيفُ الْعَطُوفُ الْبَاقِى فَلاَ حُرْقَةَ وَلاَعِبْرَةَ بِزَوَالِ اللَّطِيفَاتِ الْمُشْفِقَاتِ لِبَقَاءِ مَنْ يَقُومُ مَقَامَ كُلِّهَا وَلاَيَقُومُ الْكُلُّ مَقَامَ تَجَلٍّ واَحِدٍ مِنْ تَجَلِّياَتِهِ.. فَبَقَاؤُهُ بِهٰذِهِ الاَوْصَافِ يَقُومُ مَقَامَ كُلِّ مَا فَنٰى وَزَالَ مِنْ اَنْوَاعِ مَحْبُوبَاتِ كُلِّ اَحَدٍ مِنَ الدُّنْيَا

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

نَعَمْ حَسْبِى مِنْ بَقَاءِ الدُّنْياَ وَمَا فِيهَا بَقَاءُ مَالِكِهاَ وَصَانِعِهاَ وَفَاطِرِهاَ

Birinci Nükte

Bu kelâm, acz-i beşerî marazına ve fakr-ı insânî hastalığına mücesseb bir devâdır. “Allâh bize yeter. Ve (O) ne güzel vekîldir.” **(Hâşiye)**

Zîrâ O, Mûcid, Mevcûd-ı Bâkîdir. Bu yüzden mevcûdâtın zevâlinde bir beis yoktur. Çünki Vâcibü’l-Vücûd olan mûcidinin bekâsıyla, mahbûbun vücûdu dâimîdir.

O, Sâni‘ ve Fâtır-ı Bâkîdir. Bu yüzden masnûâtın zevâline üzülmek yoktur. Çünki Sâni‘indeki medâr-ı muhabbet bâkîdir.

O, Melik ve Mâlik-i Bâkîdir. Bu yüzden zevâl ve gidişlerde yenilenen mülkün zevâline teessüf yoktur.

O, Şâhid ve Âlim-i Bâkîdir. Sevilen şeylerin dünyâdan kaybolup gitmelerine tahassür yoktur. Bu yüzden Çünki onlar, onları görenin dâire-i ilminde ve nazarında bâkîdir.

O, Sâhib ve Fâtır-ı Bâkîdir. Bu yüzden güzel şeylerin zevâline keder yoktur. Çünki onların güzelliklerinin menşei, onların Fâtır’ının isimlerinde dâimîdir.

O, Vâris ve Bâis-i Bâkîdir. Bu yüzden ahbâbın firâkına mahzûn olmak yoktur. Çünki onlara Vâris olan ve onları tekrâr diriltecek olan Bâkîdir.

O, Cemîl ve Celîl-i Bâkîdir. Bu yüzden güzel isimlerin âyîneleri olan güzel şeylerin zevâline üzülmek yoktur.

Çünki âyinelerin zevâlinden sonra isimler güzellikleriyle berâber bâkîdir.

O, Ma‘bûd ve Mahbûb-ı Bâkîdir. Bu yüzden mecâzî mahbûbların zevâlinden elem çekmek yoktur. Çünki Mahbûb-ı Hakîkî Bâkîdir.

O, Rahmân, Rahîm, Vedûd ve Raûf-ı Bâkîdir. Bu yüzden zâhirî ni‘met verici ve şefkat edicilerin zevâlinden ne gam vardır, ne yeise düşmek vardır, ne de ehemmiyet vermek vardır. Çünki rahmeti ve şefkati her şeyi kaplamış olan zât Bâkîdir.

O, Cemîl, Latîf ve Atûf-ı Bâkîdir. Bu yüzden lütfedicilerin ve şefkat edicilerin zevâline yanmak ve ehemmiyet vermek yoktur. Çünki onların hepsinin yerine geçen ve bütün bunlar, O’nun tecelliyâtından bir tek tecellînin yerine geçemeyen Zât Bâkîdir. O’nun bu sıfatlarla bâkî oluşu, dünyâdan her bir ferdin fenâ ve zevâl bulan

her nev‘î mahbûbâtının yerine geçer Allâh bize yeter Ve (O) ne güzel vekîldir.

Evet, dünyâ ve içindekilerin bekâsı için, O’nun mâlikinin ve Sâni‘inin ve Fâtır’ının bekâsı bana yeter.

Haşiye: Bir zamân bu cümle-i mübârekenin çok envârını ve makâmâtını gördüm. Beni çok zulümâttan ve vartalardan kurtardı. Ben o ahvâl ve makâmâta işâret için gâyet muhtasar birer fıkra bazen birer kelime ile kendim tahattur etmekliğim için işâretler koymuştum. O baştaki fıkra ise herkes gibi benim de bir mahbûbum olan koca dünyânın zevâlini ve fenâsını ve içindeki zîhayâtların ölümünü düşündüğümden bu çok elîm ve derin derdlerime merhem olarak حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ i buldum. Baştaki cümleler bu sırra göre gidiyorlar.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab : 2.Nükte

النكتة الثانية

حَسْبى حاشيه١ مِنَ الْبَقاءِ اَنَّ اللهَ هُوَ، حاشيه٢

اِلٰهِىَ الْباَقى وَ خَالِقِىَ الْباَقى وَ مُوجِدِىَ الْباَقى وَ فَاطِرِىَ الْباَقى وَ مَالِكِىَ الْباَقى وَ شَاهِدِىَ الْباَقى وَ مَعْبُودِىَ الْباَقى وَ باَعِثِىَ الْباَقى فَلاَ بَأْسَ وَلاَ حُزْنَ وَلاَ تَأَسُّفَ وَلاَ تَحَسُّرَ عَلٰى زَوَالِ وُجُوبى لِبَقاءِ مُوجِبى وَ بِيجَادِى بِاَسْمائِى. وَمَا بى شَخْصى مِنْ صِفَةٍ اِلاَّ وَهِىَ مِنْ شُعَاعِ اِسْمٍ مِنْ اَسْمائِهِ الْبَاقِيَةِ فَزَوَالُ تِلْكَ الصِّفَةِ وَفَناؤُهَا لَيْسَ اِعْدَاماً لَهَا لاَنَّهَا

مَوْجُودَةٌ [illegible]ى [illegible]ائِرَةِ الْعِلْمِ وَبَاقِيَةٌ وَمَشْهُودَةٌ لِخَالِقِهَا

وَكَذَا حَسْ[illegible]ى مِنَ الْبَ[illegible]اءِ وَلَذَّتِ[illegible] عِلْ[illegible]ى وَاِذْعَا[illegible]ى وَشُعُو[illegible]ى وَ[illegible]يمَا[illegible]ى بِاَنَّهُ اِلٰهِىَ الْبَاقِي الْمُتَمَثِّلُ شُعَاعُ اِسْمِهِ الْبَا[illegible]ى [illegible]ى مِرْاٰةِ مَاهِيَّ[illegible]ى وَمَا حَ[illegible]يقَةُ مَاهِيَّ[illegible]ى اِلاَّ ظِلٌّ لِذٰلِكَ الاِسْمِ. فَبِسِرِّ تَمَثُّلِ[illegible] [illegible]ى مِرْاٰةِ حَ[illegible]يقَ[illegible]ى صَارَتْ نَفْسُ حَ[illegible]يقَ[illegible]ى مَحْبُوبَةً لاَ لِذَاتِهَا بَلْ بِسِرِّ مَا [illegible]يهَا وَبَ[illegible]اءُ مَا تَمَثَّلَ [illegible]يـ[illegible]ا اَنْوَاعُ بَ[illegible]اءٍ لَهَا

İkinci Nükte

(Hâşiye-1) Allâh’ın, Bâkî olan ilâhım **(Hâşiye-2)** ve Bâkî olan Hâlıkım ve bâkî olan Mûcidim ve Bâkî olan Fâtırım ve Bâkî olan Mâlikim ve Bâkî olan Şâhidim ve Bâkî olan Ma‘bûdum ve Bâkî olan Bâisim olması, bekâm için bana yeter. Bu yüzden vücûdumun zevâlinde beis yok, hüzün yok, teessüf yok, tahassür yoktur, benim şahsımda bulunan her bir sıfat, ancak O’nun bâkî isimlerinden bir ismin şuâıdır. Bu sıfatın zevâli ve fenâsı, O’nun için i‘dâm değildir. Çünki o, ilim dâiresinde mevcûddur ve Hâlıkına bâkî ve meşhûddur.

Ve kezâ, O’nun, Bâkî olan ve mâhiyetimin âyînesinde Bâkî isminin şuâı temessül eden ilâhım olduğuna ve Benim mâhiyetimin hakîkati, ancak bu ismin gölgesi olduğuna dâir ilmim ve iz‘ânım ve şuûrum ve îmânım, bekâ ve lezzeti için bana yeter. O ismin, benim hakîkatimin âyînesinde temessülü sırrıyla, hakîkatim kendisi mahbûb oldu. Zâtından dolayı mahbûb değil, belki onda olan ve onda temessül eden şeylerin bekâsı, O’nun için bir çeşit bekâ olması sırrıyladır.

Haşiye-1: Nasıl ki âfâkın ve dünyânın fenâ ve zevâlinin arkasında Bâkî-i Zülcelâl’in bâkî esmâsının cilvelerini gördüm. Tâm tesellî buldum. Öyle de şahsıma baktım, şahsımdaki müteaddid muhtelif tabaka-i mevcûdât-ı nefsiye ve meftûn olduğum sıfât ve hakâik-i şahsiye gâyet sür‘atle zevâl ve fenâya koştuklarından insânın fıtratındaki aşk-ı bekâ sırrıyla o fânîlerde bir bekâ aradım. Hâlıkımın bâkî cilve-i esmâsını gördüm. Herbir sıfatımın zevâlinde ona temessül eden bir ismin cilvesini bâkî gördüm. Ve kat‘iyen anladım ki: Fıtrat-ı insâniyedeki aşk-ı bekâ, muhabbet-i İlâhiyeden teşa‘ub eden bir muhabbettir. İnsân mahbûbunu yanlış bir sûrette arıyor. Âyînede temessül edeni sevmek ve aramak lâzım iken, âyîneyi veyâ âyînenin zîneti hükmüne geçen temessülün keyfiyetini sevmeğe başlıyor. هُوَ yerine اَنَا ye perestiş ediyor. Zevâlinden sonra yanlışını anlıyor. İşte kalb ve mâhiyet-i insâniye zîşuûr bir âyînedir. Onda temessül edeni şuûr ile hisseder, aşk-ı bekâ ile sever.

Haşiye-2: Şu gelecek sekiz kelimedeki ى harfleri mütekellim zamîri olup kendini gösteriyor.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab : 3.Nükte

النكتة الثالثة

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَ□□يلُ حاشيه١ اِذْ هُوَ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّ□□ى مَا هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتُ السَّيَّالاَتُ اِلاَّ مَظَاهِرُ لِتَجَدُّدِ تَجَلِّيَاتِ □□يجَادِ□□ وَوُجُودِ□□.. بِ□□ وَبِالاِنْتِسَابِ اِلَيْهِ وَبِمَعْرِفَتِ□□□ اَنْوَارُ الْوُجُودِ بِلاَ حَدٍّ. وَبِدُونِ□□ ظُلُمَاتُ الْعَدَمَاتِ وَ الاٰمُ الْفِرَاقَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَاتِ. وَمَا هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتُ السَّيَّالَةُ اِلاَّ وَهِىَ مَرَايَا وَهِىَ مُتَجَدِّدَةٌ بِتَبَدُّلِ التَّعَيُّنَاتِ الاِعْتِبَارِيَّةِ □□ى فَ□□□ائِهَا وَزَوَالِهَا وَبَ□□□ائِهَا بِسِتَّةِ وُجُوهٍ، الاوّل: بَ□□□اءُ مَعَا□□يهَا الْجَ□□يلَةِ وَهُوِيَّاتِهَا الْمِثَالِيَّةِ. والثّانى:

بَ□□□اءُ صُوَرِهَا فيِ ٱلاَلْوَاحِ الْمِثَالِيَّةِ.
والثالث: بَ□□□اءُ ثَمَرَاتِهَا ٱلاُخْرَوِيَّةِ.
والرابع: بَ□□□اءُ تَسْ□□يحَاتِهَا الرَّبَّانِيَّةِ الْمُتَمَثِّلَةِ لَهَا الَّ□□ى هِىَ نَوْعُ وُجُودٍ لَهَا.
والخامس: بَ□□□اؤُهَا فيِ الْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ.
والسادس: بَ□□□اءُ اَرْوَاحِ□□□ا اِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوِى ٱلاَرْوَاحِ. حاشيه٢
وَمَا وَ□□يفَتُهَا □□ى كَيْفِيَّاتِهَا الْمُتَخَالِفَةِ □□ى مَوْتِهَا وَفَ□□□ائِهَا وَزَوَالِهَا وَعَدَمِهَا وَظُهُورِهَا وَاِنْطِ□□□ائِ□□□ا اِ□□□□□ اِظْهَارُ الْمُقْتَضِيَاتِ لِـلاَسْ□□□اءِ ٱلاِلٰهِيَّةِ.
فَمِنْ سِرِّ هٰذِهِ الْوَ□□يفَةِ صَارَتِ الْمَوْجُودَاتُ كَسَيْلٍ □□ى غَايَةِ السُّرْعَةِ تَتَمَوَّجُ مَوْتاً وَحَيَاةً وَوُجُوداً وَعَدَماً. وَمِنْ هٰذِهِ الْوَ□□يفَةِ تَتَظَاهَرُ الْفَعَّالِيَّةُ ال□□□□ائِمَةُ وَالْخَلاَّقِيَّةُ الْمُسْتَمِرَّةُ. فَلاَبُدَّ

□□ى وَلِكُلِّ اَحَدٍ اَنْ يَقُولَ حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَ□□يلُ
يَعْنِى.. حَسْ□□ى مِنْ الْوُجُودِ اَ□□□□ى اَثَرٌ مِنْ اٰثَارِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ. كَفَا□□ى اَنْ سَيَّالٌ مِنْ هٰذَا الْوُجُودِ الْمُنَوَّرِ الْمَظْهَرِ مِنْ مَلاَ□□ينَ سَنَةٍ مِنَ الْوُجُودِ الْمُزَوَّرِ الاَبْتَرِ. نَعَمْ بِسِرِّ الاِنْتِسَابِ اْ□□□يمَانِىِّ تَقُومُ دَ□□يقَةٌ مِنَ الْوُجُودِ مَقَامَ اُلُوفِ سَنَةٍ بِلاَ اِنْتِسَابٍ □□يمَانِيٍّ بَلْ تِلْكَ الدَّ□□يقَةُ اَتَمُّ وَاَوْسَعُ بِمَرَاتِبَ مِنْ تِلْكَ الاٰلاَفِ سَنَةٍ
وَكَذَا حَسْ□□ى مِنَ الْوُجُودِ وَ□□يْمَتِ□□□ اَ□□□ى صَنْعَةُ مَنْ هُوَ فِي السَّ□□□اءِ عَظَمَتُهُ وَفِي الاَرْضِ اٰيَاتُهُ وَخَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضَ □□ى سِتَّةِ اَيَّامٍ
وَكَذَا حَسْ□□ى مِنَ الْوُجُودِ وَكَمَالِ□□□ اَ□□□ى مَصْنُوعُ مَنْ زَيَّنَ وَنَوَّرَ

السَّمَاءَ بِمَصَابِيحَ وَزَيَّنَ وَبَهَّرَ الاَرْضَ بِاَزَاهِيرَ
وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْفَخْرِ وَالشَّرَفِ اَنِّى مَخْلُوقٌ وَمَمْلُوكٌ وَعَبْدٌ لِمَنْ هٰذِهِ الْكَائِنَاتُ بِجَمِيعِ كَمَالاَتِهَا وَمَحَاسِنِهَا ظِلٌّ ضَعِيفٌ بِالنِّسْبَةِ اِلٰى كَمَالِهِ وَجَمَالِهِ وَمِنْ اٰيَاتِ كَمَالِهِ وَاِشَارَاتِ جَمَالِهِ
وَكَذَا حَسْبِى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَنْ يَدَّخِرُ مَا لاَيُعَدُّ وَلاَيُحْصٰى مِنْ نِعَمِهِ بِى صُنَيْدَقَاتٍ لَطِيفَةٍ هِىَ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ فَيَدَّخِرُ بِقُدْرَتِهِ مَلاَيِينَ قِنْطَارًا بِى قَبْضَةٍ وَاحِدَةٍ بِيهَا صُنَيْدَقَاتٌ لَطِيفَةٌ تُسَمّٰى بُذُوراً وَ نَوًى
وَكَذَا حَسْبِى مِنْ كُلِّ بِى جَمَالٍ وَبِى اِحْسَانٍ. اَلْجَمِيلُ الرَّحِيمُ الَّذِى مَا هٰذِهِ الْمَصْنُوعَاتُ الْجَمِيلاَتُ اِلاَّ مَرَايَا مُتَفَانِيَةٌ لِتَجَدُّدِ اَنْوَارِ جَمَالِهِ

بِمَرِّ الْفُصُولِ وَالْعُصُورِ وَالدُّهُورِ. وَهٰذِهِ النِّعَمُ الْمُتَوَاتِرَةُ وَالْاَثْمَارُ الْمُتَعَاقِبَةُ فِي الرَّبِيعِ وَالصَّيْفِ مَظَاهِرُ لِتَجَدُّدِ مَرَاتِبِ اِنْعَامِهِ الدَّآئِمِ عَلٰى مَرِّ الْاَنَامِ وَالْاَيَّامِ وَالْاَعْوَامِ

وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْحَيَاةِ وَمَاهِيَّتِهَا اَنِى خَيِطَةٌ وَفِهْرِسْتَةٌ وَفَذْلَكَةٌ وَمِيزَانٌ وَمِقْيَاسٌ لِجَلَوَاتِ اَسْمَاءِ خَالِقِ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ

وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْحَيَاةِ وَوَظِيفَتِهَا كَوْنِى كَكَلِمَةٍ مَكْتُوبَةٍ بِقَلَمِ الْقُدْرَةِ وَمُفْهِمَةٍ دَالَّةٍ عَلٰى اَسْمَاءِ الْقَدِيرِ الْمُطْلَقِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ بِمَظْهَرِيَّةِ حَيَاتِى لِلشُّؤُنِ الذَّاتِيَّةِ لِفَاطِرِىَ الَّذِى لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى

وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْحَيَاةِ وَحُقُوقِهَا اِعْلَانِى وَتَشْبِيهِى بَيْنَ اِخْوَانِىَ الْمَخْلُوقَاتِ وَاِعْلَانِى وَاِظْهَارِى

لِنَظَرِ شُهُودِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ يَتَزَيَّنُ
بِجَلَوَاتِ اَسْمَاءِ خَالِقِهِ الَّتِى
زَيَّنَهُ بِمُرَصَّعَاتِ حُلَّةِ وُجُودِهِ
وَخِلْعَةِ فِطْرَتِهِ وَقِلاَدَةِ حَيَاتِهِ
الْمُنْتَظَمَةِ الَّتِى فِيهَا مُزَيَّنَاتُ هَدَايَا
رَحْمَتِهِ
وَكَذَا حَسْبِى مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِهِ
فَهْمِهِ لِتَحِيَّاتِ ذَوِى الْحَيَاةِ لِوَاهِبِ
الْحَيَاةِ وَشُهُودِهِ لَهَا وَشَهَادَاتِهِ
عَلَيْهَا
وَكَذَا حَسْبِى مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِهِ
تَبَرُّئِهِ وَتَزَيُّنِهِ بِمُرَصَّعَاتِ جَوَاهِرِ
اِحْسَانِهِ بِشُعُورِ اِيمَانِيٍّ لِلْعَرْضِ
لِنَظَرِ شُهُودِ سُلْطَانِهِ الاَزَلِيِّ
وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْحَيَاةِ وَلَذَّتِهَا
عِلْمِى وَاِذْعَانِى وَشُعُورِى
وَاِيمَانِى بِاَنَّ عَبْدُهُ وَمَصْنُوعُهُ
وَمَخْلُوقُهُ وَفَقِيرُهُ وَمُحْتَاجٌ اِلَيْهِ وَهُوَ

خَالِ□ى رَ□يمٌ □ى كَ□يمٌ لَ□يفٌ
مُنْعِمٌ عَلَيَّ بِرَ□□يِ□ى كَمَا يَ□يقُ
بِحِكْمَتِ□ وَرَحْمَتِ□
وَكَذَا حَسْ□ى مِنَ الْحَيَاةِ وَ□يمَتِهَا
مِقْيَاسِيَّ□ى بِاَمْثَالِ عَجْزِىَ الْمُطْلَقِ
وَفَقْرِىَ الْمُطْلَقِ وَضَعْفِىَ الْمُطْلَقِ
لِمَرَاتِبِ قُدْرَةِ الْقَ□يرِ الْمُطْلَقِ
وَدَرَجَاتِ رَحْمَةِ الرَّ□يمِ الْمُطْلَقِ
وَطَبَقَاتِ قُوَّةِ الْقَوِىِّ الْمُطْلَقِ
وَكَذَا حَسْ□ى بِمَعْكَسِيَّ□ى بِجُزْئِيَّاتِ
صِفَا□ى مِنَ الْعِلْمِ وَالْاِرَادَةِ وَالْقُدْرَةِ
الْجُزْئِيَّةِ لِفَهْمِ الصِّفَاتِ الْمُ□يطَةِ
لِخَالِ□ى. فَأَفْهَمُ عِلْمَهُ الْمُ□يطَ
بِ□يزَانِ عِلْمِىَ الْجُزْئِيِّ
وَكَذَا حَسْ□ى مِنَ الْكَمَالِ عِلْ□ى بِاَنَّ
اِلْ□ى هُوَ الْكَامِلُ الْمُطْلَقُ فَكُلُّ مَا فِي
الْكَوْنِ مِنَ الْكَمَالِ مِنْ اٰيَاتِ كَمَالِ□
اِشَارَاتٌ اِلَى كَمَالِ□

وَكَذَا حَسْبِى مِنَ الْكَمَالِ نَفْسِى.. اَلْاِيمَانُ بِاللهِ. اِذِ الْاِيمَانُ لِلْبَشَرِ مَنْبَعٌ لِكُلِّ كَمَالاَتِهِ

وَكَذَا حَسْبِى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ لاَنْوَاعِ حَاجَاتِىَ الْمُطْلُوبَةِ بِاَنْوَاعِ اَلْسِنَةِ جِهَازَاتِىَ الْمُخْتَلِفَةِ. اِلٰهِى وَرَبِّى وَخَالِقِى وَمُصَوِّرِىَ الَّذِى لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنىَ الَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِى وَيُرَبِّينِى وَيُدَبِّرُنِى وَيُكَمِّلُنِى.. جَلَّ جَلاَلُهُ وَعَمَّ نَوَالُهُ

Üçüncü Nükte

Allâh bize yeter Ve (O) ne güzel vekîldir.**(Hâşiye-1)** Zîrâ O öyle bir Vâcibü'l-Vücûddur ki, bu mevcûdât-ı seyyâle ancak O'nun îcâd ve vücûdunun tecelliyâtındaki teceddüde birer mazhardırlar. Onunla ve ona intisâbla ve O'nun ma'rifetiyle hadsiz envâr-ı vücûd hâsıl olur. O olmadığı zamân ise, adem zulümâtı ve firâk elemleri zuhûr eder.

Bu mevcûdât-ı seyyâle ancak birer âyînedir. Ve fenâları ve zevâlleri ve bekâlarında i'tibârî teayyünâtın değişmesiyle altı cihetle yenilenmektedir.

Birincisi: Güzel ma'nalarının ve misâlî hüviyetlerinin bâkî kalması.

İkincisi: Sûretlerinin misâlı levhalarda bâkî kalması.

Üçüncüsü: Uhrevî semerelerinin bekâsı.

Dördüncüsü: O'nun için bir nev'î vücûd olan ve kendisini temsîl eden Rabbânî tesbîhâtının bekâsı.

Beşincisi: İlmî meşhedler ve sermedî manzaralarda bekâsı.

Altıncısı: Eğer zîrûhlardan ise rûhlarının bekâsı.**(Hâşiye-2)** Zîrâ mevtlerinde, fenâlarında, zevâllerinde, ademlerinde, zuhûrlarında ve sönüp gitmelerindeki muhtelif keyfiyâtında olan vazîfeleri, ancak esmâ-yı ilâhiyenin mukteziyâtını izhâr etmektir.

Bu vazîfenin sırrından dolayıdır ki, mevcûdât, mevt ve hayât, vücûd ve ademle dalgalanan gâyet sür'atte bir sel gibi olmuştur. Yine bu vazîfeden dolayı, dâîmî fa'âliyet ve müstemir hallâkıyet tezâhür eder. Öyleyse hem benim hem her bir ferdin "Allâh bize yeter. Ve (O) ne güzel vekîldir." demesi gerekir.

Yani, Vâcibü'l-Vücûdun eserlerinden bir eser olmam, vücûd olarak bana yeter. Müzevver ve akîm olan vücûdun milyonlarca senesine karşı, münevver ve mazhar olan vücûdun bir ân-ı seyyâlesi bana kâfîdir.

Evet, intisâb-ı îmânî sırrıyla vücûdun bir dakîkası, intisâb-ı îmânîsiz binlerce senenin yerine geçebilir.

Belki şu dakîka, merâtib i'tibâriyle şu binlerce seneden daha etem ve daha geniştir.

Kezâ, semâda azameti ve arzda âyetleri olan ve gökleri ve yeri altı günde yaratan Zâtın san'atı olmam, vücûd ve kıymeti i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, semâyı kandîllerle süsleyip nûrlandıran ve yeryüzünü çiçeklerle süsleyip güzelleştiren zâtın masnûu olmam, vücûd ve kemâli i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, bu kâinât bütün kemâlâtı ve mehâsiniyle O'nun kemâli ve cemâline nisbetle zaîf bir gölge ve O'nun âyât-ı kemâli ve işârât-ı cemâli olan zâtın mahlûku ve memlûkü ve abdi olmam, fahır ve şeref olarak bana yeter.

Kezâ, sayısız ve saymakla bitmez ni'metlerin kâf ve nûn arasındaki latîf sandukçalarda iddihâr eden ve milyonlar kantarı, içinde tohumlar ve çekirdekler denilen latîf sandukçalar bulunan bir tek avuç içinde depolayan Zât, her şey için bana yeter.

Kezâ, bütün cemâl ve ihsân sâhiblerine karşı, bana O Cemîl ve Rahîm olan Zât yeter ki, bu güzel masnûât, mevsimlerin ve asırların ve dehirlerin geçmesiyle O'nun envâr-ı cemâlinin yenilenmesi için birer fânî âyînelerden başka bir şey değildir. Ve bu bahâr ve yaz mevsiminde yenilenen ni'metler ve birbirini ta'kîb eden meyveler, mahlûkâtın ve günlerin ve senelerin geçmesi üzerine O'nun dâimî in'âmındaki mertebelerin yenilenmesi için birer mazhardır.

Kezâ, Hâlık-ı mevt ve hayâtın esmâsının cilvelerine bir harîta ve bir fihriste ve bir fezleke ve bir mîzân ve bir mikyâs olmam, hayât ve mâhiyeti i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, Esmâ-yı Hüsnânın sâhibi olan Fâtırımın şuûnât-ı zâtiyesine hayâtımın mazhariyetiyle, kalem-i kudretle yazılmış ve o Kadîr-i Mutlak ve Hayy-ı Kayyûmun esmâsını anlatıp gösteren bir kelime olmam, hayât ve vazîfesi i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, beni, içinde hedâyâ-yı rahmetinin müzeyyenâtı bulunan vücûd hullemin ve fıtrat kaftanımın ve muntazam hayâtımın gerdânlığının murassaâtıyla süsleyen Hâlıkımın esmâsının cilveleriyle süslenmekle kardeşlerim olan mahlûkât arasında i'lânım ve teşhîrim ve Hâlık-ı kâinâtın nazar-ı şühûduna i'lânım ve izhârım, hayât ve hukûku i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, zîhayâtların vâhib-i Hayât'a olan tahiyyelerini fehmetmem ve onlara şâhid olup onlara şâhidlik etmem, hukûk-ı hayâtım i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, Sultân-ı Ezelîmin nazar-ı şühûduna arz olunmak için, îmânî bir şuûrla O'nun cevâhir-i ihsânının murassaâtıyla teberrüc ve tezyînim hukûk-ı hayâtım için bana yeter.

Kezâ, O'nun abdi ve masnûu ve mahlûku ve muhtâc olanı olduğuma ve O'na muhtâc bulunduğuma ve O'nun, hikmetine ve rahmetine lâyık bir şekilde terbiye eden Rahîm, Kerîm, Latîf ve bana ni'met verici olan Hâlıkım olduğuna dâir ilmim ve iz'ânım ve şuûrum ve îmânım, hayât ve lezzeti i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, mutlak olan aczimin ve mutlak olan fakrimin ve mutlak olan za'fımın emsâliyle o Kadîr-i Mutlak'ın merâtib-i kudretine ve o Rahîm-i Mutlak'ın derecât-ı rahmetine ve o Kaviyy-i Mutlak'ın tabakât-ı kuvvetine mikyâsiyetim, hayât ve kıymeti i'tibâriyle bana yeter.

Kezâ, Hâlıkımın muhît sıfatlarını anlamak için cüz’î ilim, irâde ve kudret sıfatlarımın cüz’iyetiyle ma‘kesiyetim bana yeter. Böylece cüz’î ilmimin mîzânıyla O’nun muhît ilmini fehmederim.

Kezâ, Kâmil-i Mutlak ancak benim ilâhım olduğuna ve kâinâtta kemâlâttan ne varsa, O’nun kemâlinin âyetlerinden ve O’nun kemâline birer işâret olduğuna dâir ilmim kemâl olarak bana yeter.

Kezâ, nefsimde kemâlât olarak îmân-ı billâh bana yeter. Zîrâ îmân, beşer için bütün kemâlâtına bir menba‘dır.

Kezâ, Esmâ-yı Hüsnânın sâhibi olan, beni yediren ve beni içiren ve beni terbiye eden ve beni tedbîr eden ve benimle konuşan ve celâli yüce olan ve lütuf ve ihsânı her şeyi kuşatan İlâhım ve Rabbim ve Hâlıkım ve Müsavvirim, muhtelif cihâzâtımın çeşitli lisânlarıyla istenilen envâ‘-ı ihtiyâcâtıma âid her şey için bana yeter.

Haşiye-1: Kâinâtın en mühim muammâsını, mütemâdiyen mevt ve hayât, zevâl ve fenâ içindeki fa‘âliyet-i dâimenin tılsımını keşfeden Yirmidördüncü Mektûb’da Beş Remiz ve Beş İşâretle îzâh edilen mühim bir hakîkatin merâtibini gâyet icmâlli işâretler nev‘inden eskiden beri tahatturla tefekkür ediyordum. Fenâ ve zevâl ve adem ise, başka başka vücûdların ünvânları olduğunu ve kesretli vücûdları semere verdiğini ve zevâle giden bir şey kendine bedel çok vücûdları bıraktığını gösterir bir nüktedir. Bir zîhayâtın mevti ve zevâli birçok vücûdları meyve verir. O meyveleri arkasında bırakır, sonra gider. Evet, bir fânî çok cihetlerle bâkî kalır. Bir dâne çürümekle ölür. Fakat yüz dâneyi câmi‘ bir sünbülü yerinde bırakır. İşte bu sırra binâen mevtten ve ademden ürkmek ve zevâlden teessüf etmek yerinde değildir.

Haşiye-2:

كَماَ بَرْهَنَ عَلٰى بَقاَۤئِهاَ بِالْقَطْعِ
وَالضَّرُوْرَةِ بِبَراَهِيْنَ باَهِرَةٍ فيِ الرِّساَلَةِ
التّاَسِعَةِ وَالْعِشْرِيْنَ. وَاِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ

ذَوِى اَلاَرْواَحِ فَبَقآءُ قَواَ□ين حَ□يقَتِهاَ وَ خِلْقَتِهاَ وَ نَواَ□يسِ ماَهِيَّتِهاَ وَ دَساَ□يرِ تَشَكُّلِهاَ. فَاِنَّ ذٰلِكَ الْقاَنُونَ وَالنّاَمُوسَ وَالدُّسْتُورَ رُوحٌ اَمْرِىٌّ لِذٰلِكَ الْفَرْدِ وَ لِنَوْعِ□. كَماَ اَنَّ شَجَرَةَ ال□□ينَةِ تَمُوتُ وَ تَنْعَدِمُ وَ يَبْقٰى رُوحُهاَ اْلاَمْرِىُّ الَّ□ى هُوَ قَواَ□ينُ تَشَكُّلِ□ وَيَدُومُ □ى نَواَتِهِ الَّ□ى كَذَرَّةٍ.. فَذٰلِكَ الرُّوحُ اْلاَمْرِىُّ لاَيَمُوتُ بَلْ تَتَجَدَّدُ عَلَيْهِ الصُّوَرُ بَلْ تَدوُمُ ماَهِيَّةُ ذِى الْحَياَةِ. اِذْ ماَهِيَّتُهاَ ظِلٌّ ِ لاسْمٍ مِنَ اْلاَسْماَءِ الْحُسْنَى الْباَقِيَةِ فَتَبْقٰى تِلْكَ الْماَهِيَّةُ تَحْتَ شُعاَعِ اْلاِسْمِ الْباَ□ى وَ تَبْقٰى هُوِيَّتُهُ اَيْضاً □ى كَ□يرٍ مِنَ اْلاَلْواَحِ الْمِثاَلِيَّةِ. فَلاَيَكُونُ الْعَدَمُ اِلاَّ عُنْواَناً ِ لاِنْتِقاَلِ وُجُودٍ زاَئِلٍ اِلٰى وُجُوداَتٍ داَئِمَةٍ

Tercümesi: Yirmidokuzuncu Risâlede kat‘iyetle ve zarûretle ve bâhir bürhânlarla O’nun bekâsı isbât edildiği gibi, eğer zîrûhlardan değilse, o zamân kavânîn-i hakîkatlerinin ve hilkatlerinin ve nevâmîs-i mâhiyetlerinin ve desâtîr-i teşekküllerinin bekâsıdır. Çünki bu kânûn

ve nâmûs ve düstûr, bu ferd ve nev‘ için bir rûh-ı emrîdir. Nasıl ki, incir ağacı ölür ve yok olur; O’nun kavânîn-i teşekkülü olan rûh-ı emrîsi ise bâkî kalır ve bir zerre gibi olan çekirdeklerinde devâm eder. İşte bu rûh-ı emrî ölmüyor, belki O’nun üzerinde sûretler yenileniyor, belki zîhayâtın mâhiyeti devâm ediyor. Zîrâ O’nun mâhiyeti, bâkî olan esmâ-yı hüsnâdan bir ismin bir gölgesidir ki, şu mâhiyet, o bâkî ismin şuâı altında bekâ bulur ve O’nun hüviyeti yine bir çok misâlî levhalarda bâkî kalır. Öyleyse adem, ancak zâil bir vücûdun dâimî vücûdlara intikâli için bir ünvândır.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab : 4.Nükte

4.Nükte

النكتة الرابعة

حَسْبِى لِكُلِّ مَطَالِبِى مَنْ فَتَحَ صُورَتِى وَصُورَةَ اَمْثَالِى مِنْ ذَوِى الْحَيَاةِ فِى الْمَاءِ بِلَطِيفِ صُنْعِهِ وَلَطِيفِ قُدْرَتِهِ وَحِكْمَتِهِ وَلَطِيفِ رُبُوبِيَّتِهِ

وَكَذَا حَسْبِى لِكُلِّ مَقَاصِدِى مَنْ اَنْشَأَنِى وَشَقَّ سَمْعِى وَبَصَرِى وَاَدْرَجَ فِى جِسْمِى لِسَانًا وَجَنَانًا وَاَوْدَعَ فِيهَا وَفِى جِهَازَاتِى مَوَازِينَ حَسَّاسَةً لاَتُعَدُّ لِوَزْنِ مُدَّخَرَاتِ اَنْوَاعِ خَزَائِنِ رَحْمَتِهِ. وَكَمَا اَدْمَجَ فِى لِسَانِى وَجَنَانِى وَفِطْرَتِى

اْلاَتٍ حَسَّاسَةً لاَتُحْصٰى لِفَهْمِ اَنْوَاعِ كُنُوزِ
اَسْمَائِهِ
وَكَذَا حَسْبِى مَنْ اَدْرَجَ فِى شَخْصِىَ
الصَّغِيرِ الْحَقِيرِ وَ اَدْمَجَ فِى
وُجُودِىَ الضَّعِيفِ الْفَقِيرِ هٰذِهِ
اْلاَعْضَاءَ وَاْلاٰلاَتِ وَ هٰذِهِ الْجَوَارِحَ
وَالْجِهَازَاتِ وَ هٰذِهِ الْحَوَاسَّ
وَالْجِسِّيَاتِ وَ هٰذِهِ اللَّطَائِفَ
وَالْمَعْنَوِيَّاتِ لِاِحْسَاسٍ جَمِيعِ اَنْوَاعِ
نِعَمِهِ وَ لِاِذَاقَةِ اَكْثَرِ تَجَلِّيَاتِ اَسْمَائِهِ
بِجَمِيلِ اُلُوهِيَّتِهِ وَجَمِيلِ رَحْمَتِهِ وَ
بِكَمِيرِ رُبُوبِيَّتِهِ وَ كَمِيمِ رَأْفَتِهِ وَ
بِعَمِيمِ قُدْرَتِهِ وَلَطِيفِ حِكْمَتِهِ

Dördüncü Nükte

Benim sûretimi ve zîhayâtlardan olan emsâlimin sûretini, latîf san‘atıyla ve latîf kudreti ve hikmetiyle ve latîf rubûbiyeti ile su içinde açan Zât, bütün metâlibim için bana yeter.

Kezâ, beni inşâ eden, kulağımı ve gözümü açan, cismimde bir lisân ve bir kalb derc eden, onda ve cihâzâtımda, rahmetinin çeşit çeşit hazînelerinin müddeharâtını tartmak için sayısız hassâs mîzânlar yerleştiren ve kezâ lisânımda ve kalbimde ve fıtratımda,

esmâsının çeşit çeşit defînelerini anlamak için saymakla bitmez hassâs âletler derc eden zât, bütün maksadlarım için bana yeter.

Kezâ, bütün envâ‘-i ni‘metini ihsâs etmek ve ekser tecelliyât-ı esmâsını tattırmak için, bu a‘zâ ve âlâtı ve bu cevârih ve cihâzâtı ve bu havâs ve hissiyâtı ve bu letâif ve ma‘neviyâtı, celîl ulûhiyeti ve cemîl rahmetiyle ve kebîr rubûbiyeti ve kerîm re’fetiyle ve azîm kudreti ve latîf hikmetiyle, benim küçük ve hakîr şahsımda derc eden ve zaîf ve fakîr vücûdumda derc eden Zât bana yeter.

Dualar : Tefekkürname : 6.Bab : 5.Nükte

5.Nükte

النكتة الخامسة

لاَبُدَّ □□ى وَلِكُلِّ اَحَدٍ اَنْ يَقُولَ حَالاً وَقَالاً وَمُتَشَكِّراً وَمُفْتَخِراً

حَسْ□□ى مَنْ خَلَقَ□□ى وَاَخْرَجَ□□ى مِنْ ظُلْمَةِ الْعَدَمِ وَاَنْعَمَ عَلَىَّ بِنُورِ الْوُجُودِ

وَكَذَا حَسْ□□ى مَنْ جَعَلَ□□ى حَيًّا فَاَنْعَمَ عَلَىَّ نِعْمَةَ الْحَيَاةِ الَّ□□ى تُعْ□□ى لِصَاحِبِهَا كُلَّ شَىْءٍ وَتُمِدُّ يَدَ صَاحِبِهَا اِلٰى كُلِّ شَىْءٍ

وَكَذَا حَسْ□□ى مَنْ جَعَلَ□□ى اِنْسَاناً فَاَنْعَمَ عَلَيَّ بِنِعْمَةِ الاِنْسَانِيَّةِ الَّ□□ى صَيَّرَتِ الاِنْسَانَ عَالَماً صَ□□يرًا اَكْبَرَ مَعْنىً مِنَ الْعَالَمِ الْكَ□□يرِ

ـ

وَكَذَا حَسْبِى مَنْ جَعَلَنِى مُؤْمِناً
فَاَنْعَمَ عَلَيَّ نِعْمَةَ الْاِيمَانِ الَّتِى
يُصَيِّرُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ كَسُفْرَتَيْنِ
مَمْلُوئَتَيْنِ مِنَ النِّعَمِ يُقَدِّمُهُمَا اِلَى
الْمُؤْمِنِ بِيَدِ الْاِيمَانِ
وَكَذَا حَسْبِى مَنْ جَعَلَنِى مِنْ اُمَّةِ
حَبِيبِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ
فَاَنْعَمَ عَلَيَّ بِمَا فِي الْاِيمَانِ مِنَ
الْمَحَبَّةِ وَالْمَحْبُوبِيَّةِ الْاِلٰهِيَّةِ الَّتِى هِىَ
مِنْ اَعْلٰى مَرَاتِبِ الْكَمَالاَتِ الْبَشَرِيَّةِ
وَبِتِلْكَ الْمَحَبَّةِ الْاِيمَانِيَّةِ تَمْتَدُّ اَيَادِى
اسْتِفَادَةِ الْمُؤْمِنِ اِلٰى مَا لاَيَتَنَاهٰى مِنْ
مُشْتَمِلاَتِ الدَّائِرَةِ الْاِمْكَانِ وَالْوُجُوبِ
وَكَذَا حَسْبِى مَنْ فَضَّلَنِى جِنْساً
وَنَوْعاً وَدِيناً وَاِيمَاناً عَلٰى كَثِيرٍ مِنْ
مَخْلُوقَاتِهِ فَلَمْ يَجْعَلْنِى جَامِداً
وَلاَحَيَوَاناً وَلاَنَبَاتاً. فَلَهُ الْحَمْدُ وَلَهُ
الشُّكْرُ

وَكَذَا حَسْبِی مَنْ جَعَلَنِی مَظْهَراً
جَامِعاً لِتَجَلِّيَاتِ اَسْمَائِهِ وَاَنْعَمَ عَلَيَّ
بِنِعْمَةٍ لاَتَسَعُهَا الْكَائِنَاتُ بِسِرِّ
حَدِيثِ: لاَيَسَعُنِی اَرْضِی
وَلاَسَمَائِی وَيَسَعُنِی قَلْبُ عَبْدِیَ
الْمُؤْمِنِ. يَعْنِی اَنَّ الْمَاهِيَّةَ الاِنْسَانِيَّةَ
مَظْهَرٌ جَامِعٌ لِجَمِيعِ تَجَلِّيَاتِ
الاَسْمَاءِ الْمُتَجَلِّيَةِ فِی جَمِيعِ
الْكَائِنَاتِ
وَكَذَا حَسْبِی مَنِ اشْتَرٰی مُلْكَهُ الَّذِی
عِنْدِی مِنِّی لِيَحْفَظَهُ فِی ثُمَّ
يُعِيدَهُ اِلَيَّ وَاَعْطَانَا ثَمَنَهُ الْجَنَّةَ. فَلَهُ
الشُّكْرُ وَلَهُ الْحَمْدُ بِعَدَدِ ضَرْبِ ذَرَّاتِ
وُجُودِی فِی ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ
حَسْبِی رَبِّی جَلَّ اللهُ
نُورُ مُحَمَّدْ صَلَّی اللهُ
لاَاِلٰهَ اِلاَّ اللهُ
حَسْبِی رَبِّی جَلَّ اللهُ

سِرُّ قَلْبِی ذِکْرُ اللهِ
ذِکْرُ اَحْمَدْ صَلَّی اللهُ
لَا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ

Beşinci Nükte

Benim her bir ferdin, hâl ve kâl ile ve teşekkür ve iftihârla şöyle dememiz gerekir.

Beni yaratan ve beni adem zulmetinden çıkararak bana vücûd nûrunu in‘âm eden Zât bana yeter.

Kezâ, beni hayât sâhibi kılarak, sâhibine her şeyi veren ve sâhibinin elini her şeye uzatan hayât ni‘metini bana in‘âm eden Zât bana yeter.

Kezâ, beni insân yaparak, insânı, âlem-i kebîrden ma‘nen daha büyük olan küçük bir âlem hâline getiren insâniyet ni‘metini bana in‘âm eden Zât bana yeter.

Kezâ, beni mü’min kılarak, dünyâ ve âhireti ni‘metlerle dolu iki sofra hâline getirip îmân eliyle mü’mine onları takdîm eden îmân ni‘metini bana in‘âm eden Zât bana yeter.

Kezâ, beni habîbi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm’ın ümmetinden kılarak, îmânda bulunan ve kemâlât-ı beşeriyenin en yüksek merâtibinden olan muhabbet ve mahbûbiyet-i ilâhiyeyi bana in‘âm eden Zât bana yeter ki, bu muhabbet-i îmâniye ile, mü’minin istifâde elleri imkân ve vücûb dâiresinin nihâyetsiz müştemilâtına kadar uzanır.

Kezâ, cins ve nev‘î ve dîn ve îmân cihetiyle beni mahlûkâtının bir çoğundan üstün kılıp beni ne câmid, ne hayvân ne de dalâlette giden yapmayan Zât bana yeter ki, hamd de O’na mahsûstur, şükür de O’na mahsûstur.

Kezâ, “Beni ne yerim ne de göğüm içine sığdırabilir; fakat beni mü’min kulumun kalbi içine sığdırabilir” meâlindeki hadîsin sırrıyla, beni esmâsının tecelliyâtına câmi‘ bir mazhar yaparak kâinâtın içine sığdıramadığı bir ni‘meti bana in‘âm eden Zât bana yeter. Yani,

mâhiyet-i insâniye, bütün kâinâtta tecellî eden esmânın bütün tecelliyâtına mazhar ve câmi‘dir. Kezâ, bende bulunan mülkünü benim için muhâfaza edip sonra onu bana iâde etmek için benden satın alan ve karşılığında bize cenneti veren Zât bana yeter. Vücûdumun zerrelerinin zerrâtı kâinâtla darbı adedince şükürde Ona mahsûstur. Hamd de O’na mahsûsdur.

Hasbî Rabbî Cellallâh Nûr-u Muhammed Sallallâh. Lâ ilâhe illallâh.

Hasbî Rabbî Cellallâh Sırr-u kalbî zikrullâh. Zikr-u Ahmed Sallallâh.

Lâ ilâhe illallâh.

Dualar : Tefekkürname : 7.Bab

الباب السابع حاشيه١
فى لاَ حَوْلَ وَلاَقوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ

و هذه الكلمة الطيبة المباركة خامسة من الخمس الباقيات الصالحات المشهورات الّتى هى

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ للهِ وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَقُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ

Yedinci Bâb (Hâşiye-1)

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l aliyyi'l azîm hakkındadır.

Bu mübârek kelime-i tayyibe, "Subhanallah" ve "Elhamdulillah" ve "Lâ ilahe illallah" ve "Allahuekber" ve "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l aliyyi'l azîm" olan meşhûr "bâkiyât-ı sâlihât" tan *[bâkî kalıcı beş sâlih amel]* beşinci olanıdır.

Haşiye-1: Çok risâlelerde beyân etmişiz ki: İnsânın fıtratında hadsiz bir acz ve nihâyetsiz bir fakr bulunmakla berâber hadsiz a‘dâsı ve nihâyetsiz metâlibi vardır. İnsân bu acz ve fakrından fıtraten bir Kadîr-i Rahîm’e ilticâya muhtâcdır. Nasıl ki حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ birinci cümlesini aczine merhem ve bütün a‘dâsına karşı bir melce’ gösterir. وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ cümlesini de fakrına devâ ve bütün metâlibine bir vesîle gösterdiği gibi وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ dahi başka bir sûrette aynen حَسْبُنَا اللهُ gibi acz ve fakr-ı beşerînin ilâcı وَلَا حَوْلَ kelimesi a‘dâsına karşı nokta-i istinâdı kendi kuvvetinden teberrî etmekle kuvvet-i İlâhiyeye ilticâ وَلَا قُوَّةَ kelimesiyle de metâlibine ve hâcâtına vesîle-i mutlak olan tevekkül ile kudret-i İlâhiyeye i‘timâd etmektir. Bu لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ cümlesinin pek çok merâtibini kendimde tecrübelerle hissettim. O mertebelere kısa kelimelerle birer birer işâretler koydum. O işâretler vâsıtasıyla o merâtibleri mülâhaza ediyorum. Bu bâbda kısmen o mertebeleri remzeden kelimeler aynen zikredilecektir.

Dualar : Tefekkürname : 7.Bab [1]

7.Bab (1)

اِلٰهِی وَ سَیِّدِی وَ مَالِکِی.. هِیَ
فَقْرٌ بِلاَ نِهَایَةٍ مَعَ اَنَّ حَاجَاتِی
وَمَطَالِبِی لاَ تُعَدُّ وَلاَتُحْصٰی وَتَقْصُرُ
یَدِی عَنْ اَدْنٰی مَطَالِبِی ★ فَلاَ حَوْلَ
وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِكَ
یَا رَبِّیَ الرَّحِیمُ وَیاَ خَالِقِیَ الْکَرِیمُ یَا
حَبِیبُ یَا وَکِیلُ یَا کَافِی
اِلٰهِی.. اِخْتِیَاجِی کَشَعْرَةٍ ضَعِیفَةٍ وَ
اَمَانِی لاَتُحْصٰی. فَاَعْجَزُ دَائِمًا عَمَّا لاَ
اَسْتَغْنِی عَنْهَا اَبَدًا ★ فَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ
اِلاَّ بِكَ
یَا غَنِیُّ ★ یَا کَرِیمُ ★ یَا کَفِیلُ ★ یَا
وَکِیلُ ★ یَا حَبِیبُ ★ یَا کَافِی

اِلٰهِی وَ سَیِّدِی وَ مَالِکِی..
اِقْتِدَارِی کَذَرَّةٍ ضَعِیفَةٍ مَعَ اَنَّ
اْلاَعْدَاءَ وَالْعِلَلَ وَاْلاَوْهَامَ وَاْلاَهْوَالَ
وَاْلاٰلاَمَ وَاْلاَسْقَامَ وَالظُّلُمَاتِ وَالضَّلاَلَ
وَاْلاَسْفَارَ الطِّوَالَ مَا لاَ تُحْصٰی ★ فَلاَ
حَوْلَ عَنْهَا وَلاَ قُوَّةَ عَلٰی مُقَابَلَتِهَا اِلاَّ بِكَ
یَا قَوِیُّ ★ یَا قَدِیرُ ★ یَا قَرِیبُ ★ یَا
مُجِیبُ ★ یَا حَفِیظُ ★ یَا وَکِیلُ
اِلٰهِی.. حَیاَتِی کَشُعْلَةٍ تَنْطَفِئُ
کَاَمْثاَلِی. وَ اماَلِی لاَتُحْصٰی ★ فَلاَ
حَوْلَ عَنْ طَلَبِ تِلْكَ اْلاٰمَالِ وَلاَ قُوَّةَ
عَلٰی تَحْصِیلِهَا اِلاَّ بِكَ
یَا حَیُّ ★ یَا قَیُّومُ ★ یَا حَسِیبُ ★ یَا
کَافِی ★ یَا وَکِیلُ ★ یَا وَافِی
اِلٰهِی.. عُمْرِی کَدَقِیقَةٍ تَنْقَضِی
کَاَقْراَنِی مَعَ اَنَّ مَقَاصِدِی
وَمَطَالِبِی لاَ تُعَدُّ وَلاَ تُحْصٰی ★ فَلاَ حَوْلَ
عَنْهَا وَلاَ قُوَّةَ عَلَیْهَا اِلاَّ بِكَ

يَا اَزَلِيُّ ★ يَا اَبَدِيُّ ★ يَا حَ□يبُ ★ يَا
كَا□ى ★ يَا وَ□يلُ ★ يَا وَا□ى
اِلٰ□ى.. شُعُو□ى كَلَمْعَةٍ تَزُولُ مَعَ اَنَّ
مَا يَلْزَمُ مُحَافَظَتُهُ مِنْ اَنْوَارِ مَعْرِفَتِكَ
وَمَا يَلْزَمُ التَّحَفُّظُ مِنْهُ مِنَ الظُّلُمَاتِ
وَالضَّلاَلاَتِ لاَتُعَدُّ وَلاَتُحْصٰى ★ فَلاَ حَوْلَ
عَنْ تِلْكَ الظُّلُمَاتِ وَالضّلاَلاَتِ وَلاَ قُوَّةَ
عَلٰى هَا□يكَ الاَنْوَارِ وَالْهِدَايَاتِ اِلاَّ بِكَ
يَا عَ□يمُ ★ يَا خَ□يرُ ★ يَا حَ□يبُ ★ يَا
كَا□ى ★ يَا حَ□يظُ ★ يَا وَ□يلُ
اِلٰ□ى.. □ى نَفْسٌ هَلُوعٌ وَقَلبٌ جَزُوعٌ
وَصَبرٌ ضَ□يفٌ وَجِسْمٌ نَ□يفٌ وَبَدَنٌ
عَ□يلٌ ذَ□يلٌ مَعَ اَنَّ الْمَحْمُولَ عَلَيَّ
مِنَ الاَحْمَالِ الْمَادِّيَّةِ وَالْمَعْنَوِيَّةِ ثَ□يلٌ ★
فَلاَ حَوْلَ عَنْ تِلْكَ الاَحْمَالِ وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى
حَمْلِهَا اِلاَّ بِكَ
يَا رَبِّىَ الرَّ□يمُ ★ يَا خَالِقِىَ الْكَ□يمُ ★
يَا حَ□يبُ ★ يَا كَا□ى ★ يَا وَ□يْلُ ★ يَا

وَا□ى

اِلٰ□ى.. □ى مِنَ الزَّمَانِ اَنْ يَ□يلُ

□ى سَيْلٍ وَاسِعٍ سَ□يعِ الْجَرَيَانِ وَلِىَ

مِنَ الْمَكَانِ مِقْدَارُ الْقَبْرِ مَعَ عَلاَقَ□ى

بِسَائِرِ الاَمْكِنَةِ وَالاَزْمِنَةِ ★ فَلاَ حَوْلَ عَنِ

الْعَلاَقَةِ بِهَا وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْوُصُولِ اِلٰى مَا

□يهَا اِلاَّ بِكَ

يَا رَبَّ الاَمْكِنَةِ وَالاَكْوَانِ ★ وَ يَا رَبَّ

الدُّهُورِ وَالاَزْمَانِ ★ يَا حَ□يبُ ★ يَا

كَا□ى ★ يَا كَ□يلُ ★ يَا وَا□ى

اِلٰ□ى.. □ى عَجْزٌ بِلاَ نِهَايَةٍ وَضَعْفٌ بِلاَ

غَايَةٍ مَعَ اَنَّ اَعْدَا□ى وَمَا يُؤْلِمُ□ى

وَمَا اَخَافُ مِنْهُ وَمَا يُهَدِّدُ□ى مِنَ الْبَلاَيَا

وَالاٰفَاتِ مَا لاَ تُحْصٰى ★ فَلاَ حَوْلَ عَنْ

هَجَمَاتِهَا وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى دَفْعِهَا اِلاَّ بِكَ

يَا قَ□يُّ ★ يَا قَ□يرُ ★ يَا قَ□يبُ ★ يَا

رَ□يبُ ★ يَا كَ□يلُ ★ يَا وَ□يلُ ★ يَا

حَ□يظُ ★ يَا كَا□ى

Ey ilâhım ve Seyyidim ve Mâlikim,

Benim nihâyetsiz fakrım vardır. Bununla berâber hâcâtım ve metâlibim sayısız ve saymakla bitmez. Benim elim ise, metâlibimin en ednâsına ulaşmaz. Havl ve kuvvet ancak Sendedir, ey Rabb-i Rahîmim ve ey Hâlık-ı Kerîmim! Ey Hasîb, ey Vekîl, ey Kâfî!

İlâhî, ihtiyârım zaîf bir kıl gibi; emellerim ise saymakla bitmez. Hiçbir zamân kendilerinden müstağnî kalamayacağım şeylerden ise dâimâ âcizim.

Havl ve Kuvvet ancak Sendedir, ey Ganî, ey Kerîm, ey Kefîl, ey Hasîb, ey Kâfî!

Ey ilâhım ve seyyidim ve Mâlikim,

Benim iktidârım zaîf bir zerre gibidir. Bununla berâber düşmanlar, illetler, evhâmlar, korkular, elemler, hastalıklar, zulmetler, dalâletler ve uzun seferler saymakla bitmez. Onlara karşı havl ve onlara mukâbele etmeye kuvvet ancak sendedir, ey Kavî, ey Kadîr, ey Karîb, ey Mücîb, ey Hafîz, ey Vekîl!

Ey ilâhım! Emsâlim gibi, hayâtım da sönecek olan bir şu‘le gibidir. Arzûlarım ve emellerim ise saymakla bitmez. Bu emelleri taleb etmeye karşı havl ve onları tahsîl etmeye kuvvet ancak sendedir.

Ey Hay, ey Kayyûm, ey Hasîb, ey Kâfî, ey Vekîl, ey Vâfî!

Ey ilâhım! Akrânım gibi, ömrüm de tükenecek bir dakîka gibidir. Bununla berâber maksadlarım ve metâlibim sayısızdır ve saymakla bitmez. Onlara karşı havl ve onlara yetecek kuvvet ancak Sendedir, ey Ezelî olan, ey Ebedî olan, ey Hasîb, ey Kâfî, ey Vekîl, ey Vâfî!

Ey ilâhım! Şuûrum, sönüp gidecek olan bir lem‘a gibidir. Bununla berâber envâr-ı ma‘rifetinden olup muhâfaza edilmesi gereken şeyler ve zulümât ve dalâletten olup kendisinden muhâfaza olunulması gereken şeyler sayısızdır ve saymakla bitmez. Bu zulümât ve dalâlete karşı havl ve bu envâr ve hidâyât üzerine kuvvet ancak sendedir, ey Alîm olan, ey Habîr olan, ey Hasîb, ey Kâfî, ey Hafîz, ey Vekîl!

Ey ilâhım! Benim sabırsız bir nefsim, feryâd eden bir kalbim, zaîf bir sabrım, nahîf bir cismim, alîl ve zelîl bir bedenim vardır. Bununla

berâber mâddî ve ma‘nevî yüklerden üzerime yüklenen ağırdır. Bu yüklere karşı havl ve onları taşımaya kuvvet ancak sendedir, ey Rabb-i Rahîmim, ey Hâlık-ı Kerîmim, ey Hasîb, ey Kâfî, ey Vekîl, ey Vâfî.

Ey ilâhım! Zamândan bana âid olan, akışı sür‘atli olan geniş bir selde akıp giden bir ândır. Mekândan bana âid olan ise kabir kadardır. Bununla berâber sâir mekânlarla ve zamânlarla alâkam vardır. Onlara olan alâkaya karşı havl ve onlarda bulunanlara ulaşmaya kuvvet ancak Sendedir, ey mekânların ve kevnlerin Rabbi, ey dehirlerin ve zamânların Rabbi, ey Hasîb, ey Kâfî, ey Kefîl, ey Vâfî!

Ey ilâhım! Benim nihâyetsiz bir aczim, hadsiz bir za‘fım vardır. Bununla berâber düşmanlarım ve bana elem verenler ve kendisinden korktuğum şeyler ve beni tehdîd eden belâlar ve âfetler saymakla bitmez. Onların hücûmlarına karşı havl ve onları def‘ edecek kuvvet ancak Sendedir, ey Kavî, ey Kadîr, ey Karîb, ey Rakîb, ey Kefîl, ey Vekîl, ey Hafîz, ey Kâfî!

Dualar : Tefekkürname : 7.Bab [2]

7.Bab (2)

اِلٰهی.. فَقْرٌ بِلاَ غَايَةٍ وَفَاقَةٌ بِلاَ نِهَايَةٍ مَعَ اَنَّ حَاجَاتِی وَمَطَالِبِی وَوَظَآئِفِی مَا لاَ تُحْصٰی. فَلاَ حَوْلَ عَنْهَا وَلاَ قُوَّةَ عَلَيْهَا اِلاَّ بِكَ يَا غَنِيُّ يَا كَرِيمُ يَا مُغْنِی يَا رَحِيمُ

اِلٰهی.. تَبَرَّأْتُ اِلَيْكَ مِنْ حَوْلِی وَقُوَّتِی وَالْتَجَأْتُ اِلٰی حَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ فَلاَ تَكِلْنِی اِلٰی حَوْلِی وَقُوَّتِی. وَارْحَمْ عَجْزِی وَضَعْفِی وَفَقْرِی وَفَاقَتِی. فَقَدْ ضَاقَ صَدْرِی وَضَاعَ عُمْرِی وَفَنٰی صَبْرِی وَتاَهَ فِكْرِی وَاَنْتَ الْعَالِمُ بِسِرِّی وَجَهْرِی وَاَنْتَ الْمَالِكُ لِنَفْسِی وَضَرِّی وَاَنْتَ الْقَادِرُ

عَلٰى تَفْ□□يجِ كَرْ□□ى وَتَيْ□□يرِ
عُسْ□□ى. فَفَرِّجْ كُلَّ كَرْبَ□□ى وَيَسِّرْ
عَلَيَّ وَعَلٰى اِخْوَا□□ى كُلَّ عَ□□يرٍ
اِلٰ□□ى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الزَّمَانِ الْا□□ى
وَعَنْ اَهْوَالِ□□ مَعَ سَوْقٍ اِلَيْهِ وَلاَ قُوَّةَ
عَلَى الْمَا□□ى وَلَذَآئِذِ□□ مَعَ عَلاَقَةٍ
بِ□□□ اِلاَّ بِكَ يآ اَزَلِيُّ يآ اَبَدِيُّ
اِلٰ□□ى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الزَّوَالِ الَّ□□ى
اَخَافُ وَلاَ اَخْلُصُ مِنْهُ وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى
اِعَادَةِ مَافَاتَ مِنْ حَيَاتِىَ الَّ□□ى
اَتَحَسَّرُهَا وَلاَ اَصِلُ اِلَيْهَا اِلاَّ بِكَ يَا
سَرْمَدِىُّ يَا بَا□□ى
اِلٰ□□ى.. لاَ حَوْلَ عَنْ ظُلْمَةِ الْعَدَمِ وَلاَ
قُوَّةَ عَلٰى نُورِ الْوُجُودِ اِلاَّ بِكَ يَا مُوجِدُ يَا
مَوْجُودُ يَا قَ□□يمُ
اِلٰ□□ى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَضآرِّ اللاَّحِقَةِ
بِالْحَيَاةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَسآرِّ اللاَّزِمَةِ
لِلْحَيَاةِ اِلاَّ بِكَ يَا مُدَبِّرُ يَا حَ□□يمُ

اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الاٰلاَمِ الْهَاجِمَةِ
عَلٰى ذِى الشُّعُورِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى اللَّذَائِذِ
الْمَطْلُوبَةِ لِذِى الْحِسِّ اِلاَّ بِكَ يَا
مُرَبِّى يَا كَرِيمُ
اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَسَاوِىَ الْعَارِضَةِ
لِذَوِى الْعُقُولِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَحَاسِنِ
الْمُزَيَّنَةِ لِذَوِى الْهِمَمِ اِلاَّ بِكَ يَا مُحْسِنُ يَا
كَرِيمُ
اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ النِّقَمِ لاَهْلِ
الْعِصْيَانِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى النِّعَمِ لاَهْلِ
الطَّاعَاتِ اِلاَّ بِكَ يا غَفُورُ يَا مُنْعِمُ
اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الاَحْزَانِ وَلاَ قُوَّةَ
عَلَى الاَفْرَاحِ اِلاَّ بِكَ. فَاِنَّكَ اَنْتَ الَّذِى
اَضْحَكَ وَاَبْكَى يَا جَلِيلُ يَا جَلِيلُ
اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الْعِلَلِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى
الْعَافِيَةِ اِلاَّ بِكَ يَا شَافِى يَا مُعَافِى
اِلٰهِى.. لاَ حَوْلَ عَنِ الاٰلاَمِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى
الاٰمَالِ اِلاَّ بِكَ يَا مُنْهِى يَا مُمِيتُ

اِلٰهِی.. لاَ حَوْلَ عَنِ الظُّلَمَاتِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الاَنْوَارِ اِلاَّ بِكَ يَا نُورُ يَا هَادِی
اِلٰهِی.. لاَ حَوْلَ عَنِ الشُّرُورِ مُطْلَقاً وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْخَيْرَاتِ اَصْلاً اِلاَّ بِكَ يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَبِعِبَادِهِ بَصِيرٌ وَبِحَوَايِجِ مَخْلُوقَاتِهِ خَبِيرٌ
اِلٰهِی.. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَعاَصِی اِلاَّ بِعِصْمَتِكَ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الطَّاعَةِ اِلاَّ بِتَوْفِيقِكَ يَا مُوَفِّقُ يَا مُعِينُ

Ey ilâhım! Benim hadsiz bir fakrım, nihâyetsiz bir ihtiyâcım vardır. Bununla berâber hâcâtım ve metâlibim ve vazîfelerim saymakla bitmez. Onlara karşı havl ve onlara yetecek kuvvet ancak sendedir, ey Ganî, ey Kerîm, ey Muğnî, ey Rahîm!

Ey ilâhım! Kendi havl ve kuvvetimden kurtuldum sana yöneldim ve senin havl ve kuvvetine sığındım. Beni kendi havl ve kuvvetime bırakma. Aczime ve za‘fıma ve fakrıma ve ihtiyâcıma merhamet et. Göğsüm daraldı, ömrüm zâyi‘ oldu, sabrım bitti, fikrim helâk oldu. Gizlimi de açığımı da bilen ancak sensin. Bana fâide verene de zarar verene de mâlik olan ancak sensin. Üzüntümü ferahlatmaya ve zorluklarımı kolaylaştırmaya kâdir olan ancak sensin. Bütün üzüntülerimi ferahlat, bana ve kardeşlerime bütün zorlukları kolaylaştır.

Ey ilâhım! Ona sevk olunmakla berâber zamâna karşı ve korkularına karşı havl ve kendisiyle alâkalı olmakla berâber mâzî ve

lezzetlerine karşı kuvvet ancak Sendedir, ey Ezelî, ey Ebedî!

Ey ilâhım! Korktuğum ve kendisinden kurtulamadığım zevâle karşı havl ve hayâtımdan hasretini çektiğim ve kendisine ulaşamadığım geçmiş şeyleri iâde edecek kuvvet ancak Sendedir, ey Sermedî, ey Bâkî!

Ey ilâhım! Adem zulmetine karşı havl ve vücûd nûruna kuvvet ancak Sendedir, ey Mûcid, ey Mevcûd, ey Kadîm!

Ey ilâhım! Hayâta katılan zararlara karşı havl ve hayâta lâzım olan sevinçlere kuvvet ancak sendedir, ey Müdebbir, ey Hakîm!

Ey ilâhım! Zîşuûrlara hücûm eden elemlere karşı havl ve his sâhibleri için matlûb olan lezzetlere kuvvet ancak sendedir, ey Mürebbî ey Kerîm Ey ilâhım! Akıl sâhiblerine ârız olan kötülüklere karşı havl ve himmet sâhibleri için tezyîn edici olan mehâsine kuvvet ancak Sendedir, ey Muhsin, ey Kerîm!

İlâhî! Ehl-i isyâna gelen nikmetlere karşı havl ve ehl-i tâate gelen ni‘metlere kuvvet ancak Sendedir, ey Gafûr, ey Mün‘im!

İlâhî! Hüzünlere karşı havl ve sevinçlere eriştirecek kuvvet ancak sendedir. Çünki güldüren ve ağlatan ancak sensin, ey Cemîl, ey Celîl!

İlâhî! Hastalıklara karşı havl ve âfiyete eriştirecek kuvvet ancak Sendedir, ey Şâfî, ey Muâfî!

İlâhî! Elemlere karşı havl ve emellere eriştirecek kuvvet ancak Sendedir, ey Müncî, ey Mugîs!

İlâhî! Zulmetlere karşı havl ve nûrlara eriştirecek kuvvet ancak Sendedir. ey Nûr, ey Hâdî!

İlâhî! Mutlak sûrette şerlere karşı havl ve aslen hayırlara eriştirecek kuvvet ancak sendedir, ey hayır elinde olan ve her şeye gücü yeten ve kullarını hakkıyla gören ve mahlûkâtının ihtiyâclarından haberdâr olan Zât!

İlâhî! Ma‘siyetlere karşı havl ancak senin ismetinledir, tâate eriştirecek kuvvet ancak senin tevfîkinledir, ey Muvaffık, ey Muîn!

Dualar : Tefekkürname : 7.Bab [3]

7.Bab (3)

اِلٰهِى.. هِىَ عَلاَقاَتٌ شَدِيدَةٌ مَعَ
نَوْعِىَ الاِنسَانِيِّ وَ جِنْسِىَ الْحَيْوانِىِّ مَعَ
اَنَّ اٰيَةَ (كُلُّ نَفْسٍ ذائِقَةُ الْمَوْتِ)
تُهَدِّدُنِى وَتُطْفِئُ اٰمالِىَ الْمُتَعَلِّقَةِ
بِنَوْعِى وَجِنْسِى وَتَنْسِى عَلَيَّ
بِمَوْتِهِمَا. فَلاَ حَوْلَ عَنْ ذَاكَ الْحُزْنِ
الاَلِيمِ النّاَشِئِ مِنْ ذٰلِكَ الْمَوْتِ
وَالنَّعْيِ وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى تَسَلٍّ يَمْلأُ مَحَلَّ
مَازَالَ عَنْ قَلْبِى وَرُوحِى اِلاَّ بِكَ.
فَاَنْتَ الَّذِى تَكْفِى عَنْ كُلِّ شَىْءٍ وَلاَ
يَكْفِى عَنْكَ كُلُّ شَىْءٍ
اِلٰهِى.. هِىَ عَلاَقاَتٌ شَدِيدَةٌ مَعَ
دُنْياَىَ الَّتِى كَبَيْتِى وَمَنْزِلِى مَعَ اَنَّ

اٰيَةَ (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فاَنٍ وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ) تُعْلِنُ خَرَابِيَّةَ بَيْتِى هٰذَا وَزَوَالَ مَحْبُوبَاتِىَ الَّتِى سَاكَنْتُهُمْ فِى ذٰلِكَ الْبَيْتِ الْمُنْهَدِمِ وَلاَ حَوْلَ عَنْ هٰذِهِ الْمُصِيبَةِ الْهَائِلَةِ وَعَنِ الْفِرَاقَاتِ مِنَ الْاَحْبَابِ الْاٰفِلَةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى مَا يُسَلِّيْنِى عَنْهَا وَيَقُومُ مَقَامَهَا اِلاَّ بِكَ يَا مَنْ يَقُومُ جِلْوَةٌ مِنْ تَجَلِّيَاتِ رَحْمَتِكَ مَقَامَ كُلِّ مَا فَارَقَنِى

حاشيه٢

اِلٰهِى.. اِنِى عَلاَقَاتٌ بِجَامِعِيَّةِ مَاهِيَّتِى وَغَايَةِ كَثْرَةِ جِهَازَاتِىَ الَّتِى اَنْعَمْتَهَا عَلَىَّ وَ اِحْتِيَاجَاتٌ شَدِيدَةٌ اِلىَ الْكَآئِنَاتِ وَاَنْوَاعِهَا مَعَ اَنَّ اٰيَةَ (كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) تُهَدِّدُنِى وَتَقْطَعُ عَلاَقَاتِىَ الْكَثِيرَةَ مِنَ الْاَشْيَآءِ. وَبِاِنْقِطَاعِ كُلِّ عَلاَقَةٍ يَتَوَلَّدُ جَرْحٌ وَاَلَمٌ مَعْنَوِىٌّ فِى رُوحِى. وَلاَ

حَوْلَ عَنْ تِلْكَ الْجُرُوحَاتِ الْغَيْرِ
الْمَحْدُودَةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى اَدْوِيَتِهَا اِلاَّ بِكَ يا
مَنْ يَكْفى لِكُلِّ شَىْءٍ وَلاَ يَكْفى عَنْ
شَىْءٍ وَاحِدٍ مِنْ تَوَجُّهِ رَحْمَتِهِ كُلُّ
الاَشْياَءِ.. وَياَ مَنْ اِذَا كَانَ لِشَىْءٍ كَانَ لَهُ
كُلُّ شَىْءٍ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ لاَ يَكُونُ لَهُ
شَىْءٌ مِنَ الاَشْياَءِ
اِلٰهى.. هى عَلاَقاَتٌ شَديدَةٌ وَاِبْتِلاَءٌ
وَمَفْتُونِيَّةٌ مَعَ شَخْصِيَّتِىَ الْجِسْمَانِيَّةِ حَتّى
كَاَنَّ جِسْمى عَمُودٌ فى نَظَرِىَ
الظّاهِرِىِّ لِسَقْفِ جَميعِ اَمَالى
وَمَطَالِبى وَفِىَّ عِشْقٌ شَديدٌ لِلْبَقاَءِ
مَعَ اَنَّ جِسْمى لَيْسَ مِنْ حَديدٍ وَلاَ
حَجَرٍ لِيَدُومَ فى الْجُمْلَةِ بَلْ مِنْ لَحْمٍ
وَدَمٍ وَعَظْمٍ عَلٰى جَناَحِ التَّفَرُّقِ فى كُلِّ
اٰنٍ وَمَعَ اَنَّ حَياَتى كَجِسْمى
مَحْدُودَةُ الطَّرَفَيْنِ سَتُخْتَمُ بِخَاتَمِ الْمَوْتِ
عَنْ قَريبٍ مَعَ اَنّى قَدْ اِشْتَعَلَ

الرَّأسُ شَيْباً مِنّى وَقَدْ ضَرَبَ السَّقَمُ ظَهْرى وَصَدْرى فَأَناَ فى قَلَقٍ وَضَجَرٍ وَاِضْطِراَبٍ وَتَأَلُّمٍ وَتَحَزُّنٍ شَديدٍ مِنْ هٰذِهِ الْكَيْفِيَّةِ. فَلاَ حَوْلَ عَنْ هٰذِهِ الْحَالَةِ الْهَائِلَةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلى مَا يُسَدِّدنى عَمَّا يَحْزُنُنى وَعَلى مَا يُعَوِّضُنى مَا يَبيعُ مِنّى وَعَلى مَا يَقُومُ مَقَامَ مَا يَفُوتُ مِنّى اِلاَّ بِكَ يَا رَبِّىَ الْباَقى وَالْباَقى بِبَقَائِكَ وَاِبْقَائِكَ مَنْ تَمَسَّكَ بِاِسْمٍ مِنْ اَسْمَائِهِ الْباَقِيَةِ

İlâhî! Benim insânî olan nev‘imle şiddetli bir alâkam vardır. Bununla berâber *“Her nefis ölümü tadıcıdır” (Âl-i İmrân Sûresi, 3:185)* âyeti beni tehdîd ediyor ve nev‘imle cinsimle alâkalı emellerimi söndürüyor ve onların ölümlerini bana haber veriyor. Bu mevt ve haberden neş’et eden bu hüzn-i elîme karşı havl ve kalb ve rûhumdan zâil olanların yerini dolduracak olan tesellîyi verecek kuvvet ancak Sendedir. Çünki her şeye karşı kâfî gelen fakat her şey kendisine kâfî gelemeyen Zât ancak sensin.

İlâhî! Benim, evim ve menzilim gibi olan dünyamla şiddetli bir alâkam vardır. Bununla berâber *“O’nun üzerindeki herkes fânîdir. Celâl ve ikrâm sâhibi Rabbinin zâtı ise bâkî kalır” (Rahmân Sûresi, 55:27)* âyeti, benim bu evimin harâb olacağını ve bu yıkılacak olan evde kendileriyle berâber oturduğum mahbûblarımın zevâl

bulacağını i‘lân ediyor. Bu korkunç musîbete karşı ve göçüp giden ahbâbdan ayrılıklara bile karşı havl ve bunlara karşı bana tesellî verecek ve onların yerine geçecek kuvvet ancak Sendedir, ey tecelliyât-ı rahmetinden bir cilve, benden ayrılan her şeyin yerine geçebilen Zât!

İlâhî! Mâhiyetimin câmiiyeti **(Hâşiye-2)** ve bana in‘âm ettiğin cihâzâtımın gâyet kesreti i‘tibâriyle alâkalarım ve kâinâta ve envâına şiddetli ihtiyâclarım vardır. Bunlar berâber *“O’nun zâtından başka her şey helâk olucudur. Hüküm O’nundur ve ancak O’na döndürüleceksiniz.” (Kasas Sûresi, 28:88)* Âyeti beni tehdîd eder ve eşyâlarla olan pek çok alâkamı keser. Ve her bir alâkanın kesilmesiyle, rûhumda bir yara ve ma‘nevî bir elem oluşur. İşte bu hadsiz yaralara karşı havl ve onları tedâvî edecek kuvvet ancak sendedir, ey her şeye kâfî gelen ve bütün eşyâ, teveccüh-i rahmetinden bir tek şeye kâfî gelemeyen Zât, ey bir şey için olduğunda her şey o şey için olan ve o şey için olmadığında o şey için hiçbir şey olmayan Zât!

İlâhî! Cismânî şahsiyetimle şiddetli alâkam ve ibtilâ ve meftûniyetim var. Öyle ki, sanki cismim, zâhirî nazarımda bütün âmâl ve metâlibimin tavanına bir direktir. Bende bekâya karşı şiddetli aşk var. Bununla berâber cismim ne demir ne de taştandır ki filcümle devâm etsin. Bi’l-akis her ân dağılmak üzere bulunan et ve kan ve kemiktendir. Yine bununla berâber hayâtım cismim gibi iki tarafı sınırlıdır, yakın bir zamânda mevtin hâtemiyle mühürlenecektir. Bununla berâber ihtiyârlıktan başım beyâz âlev aldı. Hastalık sırtımı ve göğsümü darbelemiştir. Bu hâlden dolayı ben üzüntü, sıkıntı, ızdırâb, teellüm ve şiddetli hüzün içindeyim. Bu korkunç hâle karşı havl ve beni üzen şeylere karşı beni tesellî edecek ve benden kaybolan şeyleri telâfî edecek ve benden geçip giden şeylerin yerine geçebilecek kuvvet ancak Sendedir, ey Bâkî olan ve bâkî isimlerinden bir isme yapışan kimse, kendisinin bekâsı ve ibkâsı ile bâkî olan Rabbim!

Haşiye-2: Bu لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ye dâir mertebelerde hakîkatlerine yalnız işâretler edildi. Bürhânlar ve delîller zikredilmedi. Çünki geçmiş bâblarda zikredilen yüzler ve belki binler vahdâniyet bürhânları ve rubûbiyet delîlleri umûmiyetle لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ nin hakîkatlerine delîllerdir. Onun için ayrı ayrı delîller zikredilmedi.

Dualar : Tefekkürname : 7.Bab [4]

7.Bab (4)

اِلٰ□□ى.. □□ى وَلِكُلِّ □□ى حَياَةٍ خَوْفٌ شَ□□يدٌ مِنَ الْمَوْتِ وَالزَّوَالِ اللَّذَيْنِ لاَ مَفَرَّ مِنْهُمَا وَ□□ى مَحَبَّةٌ شَ□□يدَةٌ لِلْحَياَةِ وَالْعُمْرِ اللَّذَيْنِ لاَ دَوَامَ لَهُمَا مَعَ اَنَّ تَسَارُعَ الْمَوْتِ اِلٰى اَجْسَامِنَا بِهُجُومِ الْاٰجَالِ لاَ يُبْ□□ى □□ى وَلاَ لاَحَدٍ اَمَلاً مِنَ الْاٰمَالِ الدُّنْيَوِيَّةِ اِلاَّ وَيَقْطَعُهَا وَلاَ لَذَّةً اِلاَّ وَيَهْدِمُهَا. فَلاَ حَوْلَ عَنْ تِلْكَ الْبَلِيَّةِ الْهَائِلَةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلٰى مَا يُسَ□□ينَا عَنْهَا اِلاَّ بِكَ يَا خَالِقَ الْمَوْتِ وَالْحَياَةِ وَياَ مَنْ لَهُ الْحَياَةُ السَّرْمَدِيَّةُ الَّ□□ى مَنْ تَمَسَّكَ بِ□□ وَتَوَجَّهَ اِلَيْهِ وَيَعْرِفُهُ وَيُحِبُّهُ يَدُومُ حَيَاتُهُ وَيَكُونُ الْمَوْتُ لَهُ تَجَدُّدَ حَياَةٍ

وَتَبْ□يلَ مَكَانٍ. فَاِذاَ فَلاَ حُزْنَ لَهُ وَلاَ اَلَمَ عَلَيْهِ بِسِرِّ: اَلاَ اِنَّ اَوْلِيّاءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

اِلٰ□ى.. □ى لاَجْلِ نَوْ□ى وَجِنْ□ى عَلاَقاَتٌ بِتَاَلُّمَاتٍ وَتَمَنِّيَاتٍ بِالسَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَبِاَحْوَالِهَا. فَلاَ قُوَّةَ □ى بِوَجْهٍ مِنَ الْوُجُوهِ عَ□□ى اِسْمَاعِ اَمْ□ى لَهُمَا وَتَبَ□يغِ اَمَ□ى لِتِلْكَ الاَجْرامِ وَلاَ حَوْلَ عَنْ هٰذَا الاِبْتِ□□□ءِ وَالْعَلاَقَةِ اِلاَّ بِكَ يَا رَبَّ السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ وَياَ مَنْ سَخَّرَهُمَا لِعِباَدِهِ الصَّالِ□ينَ

اِلٰ□ى.. □ى وَلِكُلِّ □ى عَقْلٍ عَلاَقاَتٌ مَعَ الاَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ وَالاَوْقاَتِ الاِسْتِقْباَلِيَّةِ مَعَ اَنَّناَ قَدِ انْحَبَسْناَ □ى زَماَنٍ حَاضِرٍ ضَيِّقٍ لاَ يَصِلُ اَيْ□□يا□□ا اِ□□ى اَدْنٰى زَمَانٍ مَاضٍ وَمُسْتَقْبَلٍ لِجَلْبِ مِنْ ذَاكَ مَا يُفَرِّحُنا□□ اَوْ لِدَفْعٍ مِنْ هٰذَا مَا يُحْزِنُناَ. فَلاَ حَوْلَ عَنْ هٰذِهِ

الْحَالَةِ وَلاَ حَوْلَةَ عَلٰى تَحْ□□يلِ□□□ا
اِ□□□ى اَحْسَنِ الْحَالِ اِلاَّ بِكَ يَا رَبَّ
الدُّهُورِ وَالْاَزْمَانِ
اِلٰ□□ى.. □□ى □□ى فِطْرَ□□ى وَلِكُلِّ
اَحَدٍ □□ى فِطْرَتِهِمْ اٰمَالٌ اَبَدِيَّةٌ وَمَطَالِبُ
سَرْمَدِيَّةٌ تَمْتَدُّ اِ□□□ى اَبَدِ الْاٰبَادِ. اِذْ قَدْ
اَوْدَعْتَ □□ي فِطْرَتِ□□□ا اِسْتِعْدَاداً
عَ□□يباً جَامِعاً □□يهِ اِحْتِيَاجٌ وَمَحَبَّةٌ لاَ
يُشْبِعُهُمَا الدُّنْياَ وَمَا □□يهَا وَلاَ يَرْضٰى
ذٰلِكَ الْاِحْتِياَجُ وَتِلْكَ الْمَحَبَّةُ اِلاَّ بِالْجَنَّةِ
الْباَقِيَةِ وَلاَيَطْمَئِنُّ ذٰلِكَ الْاِسْتِعْدَادُ اِلاَّ
بِدَارِ السَّعَادَةِ الْاَبَدِيَّةِ. يَا رَبَّ الدُّنْياَ
وَالْاٰخِرَةِ وَياَ رَبَّ الْجَنَّةِ وَدَارِ الْقَرَارِ
حاشيه٣

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَ□□□ا اِلاَّ ماَ عَلَّمْتَ□□□ا
اِنَّكَ اَنْتَ الْعَ□□يمُ الْحَ□□يمُ ★ اَلْحَمْدُ للهِ
الَّ□□ى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُناَّ لِنَهْتَدِىَ

لَوْلَا اَنْ هَدٰيْنَا اللهُ ★ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ★ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهٖ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ اٰمِيْنَ ★ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

İlâhî Benim ve bütün zîhayâtın, kendilerinden kaçış olmayan ölüm ve zevâle karşı şiddetli bir korkumuz var. Ve benim, devâmları olmayan ömür ve hayâta karşı şiddetli bir muhabbetim var. Bununla berâber ecellerin bizim cisimlerimize hücûmuyla mevtin sür‘ati, ne bende başka birinde, kesip attığı hâric dünyevî emellerden ne hiçbir emel ve tahrîb ettiği hâric ne de bir lezzet bırakır. Bu korkunç belâya karşı havl ve buna karşı bizi tesellî edecek kuvvet ancak Sendedir, ey Hâlık-ı mevt ve hayât! Ey hayât-ı sermediye sâhibi olan ve kendisine temessük eden ve kendisine yönelenin ve kendisini tanıyan ve kendisini sevenin hayâtının devâm ettiği ve ölümün ona teceddüd-i hayât ve tebdîl-i mekân olduğu zât! Öyle ise “Dikkat edin! Şübhesiz Allâh’ın Velî (kul)larına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun (da) olmayacaklardır” sırrıyla, ona ne hüzün vardır ve ona ne de elem vardır.

İlâhî! Nev‘im ve cinsimden dolayı benim göklerde ve yerde olan teellümât ve temenniyât ile ve onların ahvâli ile alâkalarım var. Fakat hiçbir cihetle onlara emrimi dinletecek ve emelimi bu cirimlere teblîğ edecek kuvvet bende yok. Bu belâlara ve alâkalara karşı havl ancak Sendedir, ey Göklerin ve yerin Rabbi ve ey onları sâlih kullarına teshîr eden Zât!

İlâhî! Benim ve bütün akıl sâhiblerinin, geçmiş zamânlar ve gelecek vakitlerle alâkalarımız var. Bununla berâber biz daracık bir zamân-ı hâzırda hapsolunduk; mâzî ve müstakbel zamânın en ednâsına bile ellerimiz yetişmez ki, bizi sevindirecek bir şeyi bundan celb edelim yâhûd bizi üzecek bir şeyi bundan def‘ edelim.

Bu hâle karşı havl ve o hâlin en güzel hâle tahvîline yetecek kuvvet ancak sendedir, ey asırların ve zamânların Rabbi!

İlâhî! Benim fıtratımda ve her bir ferdin fıtratlarında, ebedü'l-âbâda uzanan ebedî emeller ve sermedî matlablar var. Çünki fıtratımıza öyle acîb ve câmi‘ bir isti‘dâd tevdî‘ etmişsin ki, onda, dünyâ ve içindekilerin kendilerini doyuramayacağı bir ihtiyâc ve bir muhabbet vardır. Bu ihtiyâc ve bu muhabbet bâkî cennetten başka hiçbir şeye râzı olmaz ve bu isti‘dâd saâdet-i ebediye yurdundan başka hiçbir şeyle tatmîn olmaz, ey dünyâ ve âhiretin Rabbi! Ve ey Cennetin ve dâr-ı karârın Rabbi! **(Hâşiye-3)**

"Seni (her türlü noksânlıktan) tenzîh ederiz; senin bize öğrettiklerinden başka bizim için bir ilim yoktur. Şübhe yok ki Alîm, Hakîm ancak sensin." (Bakara Sûresi, 2:32.)

"Bizi buna (bu mükâfâta vesîle olan amellere) hidâyet eden Allâh'a hamd olsun; eğer Allâh bizi hidâyete erdirmeseydi, doğru yolu bulamazdık. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri (bize) hakkı getirmişlerdir." (A'râf Sûresi, 7:43.)

Allâhım, ümmetimin hasenâtı adedince, Efendimiz Muhammed'e ve âl ve ashâbına salât ve selâm et. Âmîn.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allâh'a mahsûstur.

Haşiye-3: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ nin merâtibindeki yirmi mertebe başta yazılacaktı. Âhirde yazayım diye te'hîr etmiştim. Âhire geldiğimiz vakit yine te'hîr edildi. Çünki îzâh edilse çok uzun olurdu. Kendime mahsûs yalnız işâretlerle yazılsa idi, az istifâde edilirdi. Başka vakte ta‘lîk edildi.

Dualar : Hizb-ül Ekber

Hizb-ül Ekber-in Nûrî

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ [1]

hadisinin mazharı.. ve Risale-i Nur'un bir bürhan-ı enveri.. ve bir vird-i a'zamı ve ekberi.. ve bir misal-i musaggarı.. ve fikrî bir zikr-i muazzam ve imanî bir ilm-i muhteşem arabiyyü'l-ibare bir risaleciktir. Kur'ân'daki âyetü'l-kübra'nın azametine ve iki âyetü'l-kübra ve hakikatinin iki şahid-i ekberi.. ve İmam-ı Ali Radıyallâhü Anh'ın tesmiyesiyle her ikisi âyetü'l-kübra namında olan Yirmi dokuzuncu Lem'a-i Arabiye ve Yedinci Şua'ın imtizacından çıkan ehl-i ilme bir hizb-i ekber hükmündedir ki, Risale-i Nur'un tam arabî bilen veyahut Âyetü'l-Kübra ve Münacat ve Yirminci Mektub risaleleri yanında bulunan ve okuyan şakirdlerine imanî ve tefekkürî arasıra okunacak bir vird-i a'zam olabilir. On günde bir defa okunsa imana büyük inkişaf ve kuvvet verir.

Said Nursî

1.) Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 4:409. (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mektup 1

Mektup 1

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hizb-i Nurîde, hem [1] تَفَكُّرُ سَاعَةٍ sırrı, hem küllî bir ubudiyet bulunduğundan; şimdi bu vakitte, kuvvetli bir emareyi müşahede ettim. Bugün Risale-i Nur'un Hizb-i Nurîsinden bir kısmını ve Cevşenü'l-Kebîr'den dahi bir kısmını okurken gördüm ki, kâinatın envaını ve âlemlerini Yirmi Dokuzuncu Mektubun âhir kısmı ve [2] اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ âyetinin beyanında, seyahat-ı kalbiyeyle, herbir ism-i İlâhi bu kâinattaki bir âlemi nurlandırdığını ve zulümatı dağıttığını gördüğüm gibi; aynen ve daha başka bir şekilde, Cevşenü'l-Kebîr ve Risale-i Nur ve Hizb-i Nurî dahi kâinatı baştan başa nurlandırıyor, zulümat karanlıklarını dağıtıyor, gafletleri, tabiatları parça parça ediyor; ehl-i gaflet ve ehl-i dalâletin altında saklanmak istedikleri perdeleri yırtıyor gördüm, kâinatı envâıyla pamuk gibi hallaç ediyor, taraklarla tarıyor müşahede ettim. Ehl-i dalâletin boğulduğu en son ve en geniş kâinat perdelerinin arkasında envâr-ı tevhidi gösteriyor.

Ezcümle: İki gün evvel, ism-i Hakem nüktesini okuyan bir Nakşî dervişi, güneşin ve manzumesinin bahsini, Risale-i Nur mesleğine veçh-i tatbikini anlamamış. Demiş: "Bu da ehl-i fen ve kozmoğrafyacılar gibi bahseder" tevehhüm etmiş. Yanımda ona okundu, ayıldı. "Bu bütün bütün başkadır" dedi. Demek kozmoğrafyacılar gibi, ehl-i fennin en son ve geniş nokta-i istinatları ve medâr-ı gafletleri olan perdelerde nûr-u ehadiyeti gösteriyor. Orada da düşmanlarını takip ediyor, en uzak tahassungâhlarını bozuyor. Her yerde, huzura bir yol gösteriyor. Eğer güneşe kaçsa, ona der: "O bir soba, bir lâmbadır. Odununu, gazyağını veren kimdir? Bil, ayıl!" Başına vurur.

Hem kâinatı baştan başa âyineler hükmünde tecelliyât-ı esmâya mazhariyetlerini öyle gösteriyor ki, gafletin imkânı olmuyor. Hiçbir şey huzura mâni olmuyor. Ehl-i tarikat ve hakikat gibi huzur-u daimî kazanmak için kâinatı ya nefyetmek veya unutmak ve hatıra getirmemek değil, belki kâinat kadar geniş bir mertebe-i huzuru kazandırdığını ve geniş ve küllî ve daimî kâinat vüs'atinde bir ubudiyet dairesini açtığını gördüm. Hizb-i Nurîde [1] تَفَكُّرُ سَاعَةٍ ilâ âhire.. hakikati bulunduğuna bana kat'i kanaat verdi. Daha var; fakat şimdi bu kadar yazdırıldı.

Said Nursî

1.) Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 4:409. (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)
2.) Allah göklerin ve yerin nurudur. (Nûr Sûresi, 24:35)

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mektup 2

Mektup 2

Aziz kardeşlerim,

Bu Hizb-i Nuriye benim şahsıma ait pek büyük bir keramet-i mâneviyesi var. Şimdi beyan etmek zamanı geldi.

Yirmi üç sene evvel, Eski Said, Yeni Said'e inkılâp ettiği zaman, tefekkür mesleğinde gittiği için

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ [1]

sırrını aradım. Her bir-iki senede o sır, ya Arabî, ya Türkçe bir risaleyi netice verip suret değiştiriyordu. Arabî Katre Risalesinden, tâ Âyetü'l-Kübrâ risalesine kadar, o hakikat devam edip suretler değiştirerek, tâ Hizbü'l-Ekber-i Nuriye suret-i daimesine girdi. Yirmi seneden beridir ki, ne vakit sıkılsam ve fikir ve kalbe yorgunluk ve usanç gelse, bu hizbin bir kısmını mütefekkirâne okumuşsam, o sıkıntıyı ve usanç ve yorgunluğu izale ediyordu. Hattâ, bilâistisna, her gece sabaha yakın dört beş saat meşguliyetten gelen usanç ve yorgunluk, o hizbin altısından birisini okumasıyla hiçbir eseri kalmadığı bin defa tekerrür etmiş. Evet şimdi de devam eder...

Said Nursî

1.) Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibadetten daha hayırlıdır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd-Dîn, 4:409. (Kitâbu't-Tefekkür); el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1:78)

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 1

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

-Bu kısmın tercümesi ve izahı Âyetü'l-Kübra Risalesinin ikinci makamındadır.-

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ اِذًا لاَبْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلاً
سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْئٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا
فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ
اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الَّذِي دَلَّ

عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِ□□ □□ى وَحْدَتِ□□
وَعَلٰى عَظَمَةِ قُدْرَتِ□□ □□ى حَشْمَةِ
سَلْطَنَتِهِ (السَّمٰوَاتُ) الشَّاهِدَاتُ
بِكَلِمَاتِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ وَالْاَقْمَارِ
وَالسَّيَّارَاتِ الْمُحَرَّكَاتِ الْمُسَخَّرَاتِ
بِالْاِرَادَةِ الْمُدَوَّرَاتِ الْمُدَبِّرَاتِ بِالْمَ□□يئَةِ
الْمُوَظَّفَاتِ الْمُنَظَّمَاتِ بِكَمَالِ الْحِكْمَةِ
وَالْاِنْتِظَامِ وَالْمُسْتَخْدَمَاتِ الْمُسْتَوْقَدَاتِ
بِغَايَةِ الْمُحَافَظَةِ وَالْ□□يزَانِ .. فَالْاَجْرَامُ
الْعُلْوِيَّةُ وَالْكَوَاكِبُ الدُّرِّيَّةُ □□ى قُبَّةِ
الْفَلَكِ بِكَمَالِ ظُهُورِ شَهَاداَتِهَا مُجَسَّمَاتُ
نَيِّرَاتِ بَرَا□□ينِ الْوهِيَّتِ□□ وَعَظَمَتِ□□
وَبِغَايَةِ وُضُوحِ دَلَالَتِهَا شُعَاعَاتُ شَوَاهِدِ
رُبُوبِيَّتِ□□ وَعِزَّتِ□□ تَشْهَدُ عَلٰى شَعْشَعَةِ
سَلْطَنَةِ الْوهِيَّتِ□□ وَتُنَا□□ى عَلٰى وُسْعَةِ
حَاكِمِيَّتِ□□ □□□ى اِحَاطَةِ رُبُوبِيَّتِ□□
بِجَ□□يعِ الْعَوَالِمِ وَالْاَشْيَاءِ

فَاسْتَمِعْ اِلٰى اٰيَةِ ﴿اَفَلَمْ يَنْظُرُوْا اِلىَ السَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَيْنَنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا﴾ ثُمَّ انْظُرْ اِلىَ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرٰي سُكُوتًا ﴿﴾ى سُكُونَةٍ حَرَكَةً ﴿﴾ى حِكْمَةٍ تَلَئْـلُأً ﴿﴾ى حَشْمَةٍ تَبَسُّمًا ﴿﴾ى ﴿﴾ينَةٍ مَعَ اِنْتِظَامِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا لِتَبْ﴿﴾يلِ الْمَوَاسِمِ وَلِتَحْ﴿﴾يلِ صَحَآئِفِ الْفُصُولِ اِلٰى قَلَمِ الْقُدْرَةِ لِكِتَابَتِ سُطُورِ النَّبَاتَاتِ وَالْحَيْوَانَاتِ تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا لِتَنْ﴿﴾يرِالْمَنَازِلِ وَلِتَقْ﴿﴾يمِ الاَوْقَاتِ وَتَعْ﴿﴾ينِ السِّ﴿﴾ينَ تَلَئْـلُأً نُجُومِهَا لِتَنْ﴿﴾يرِ الْكَائِنَاتِ وَتَزْ﴿﴾ينِ الْعَوَالِمِ تُعْلِنُ لاَهْلِ النُّهٰى رُبُوبِيَّةً ﴿﴾ى سَلْطَنَةٍ بِلاَ اِنْتِهَآءٍ لِتَدْ﴿﴾يرِ هٰذَا الْعَالَمِ

Rahman, Rahîm olan Allah'ın adıyla,

De ki: Eğer onların iddia ettiği gibi, Allah'la beraber başka ilâhlar olsaydı, o zaman o ilâhlar Arş'ın sahibi olan Allah'a üstün gelmek için elbette bir yol ararlardı. (İsrâ Sûresi, 17:42.)

Allah, onların söylediği her türlü eksiklikten münezzehtir; son derece yüce ve uludur. (İsrâ Sûresi, 17:43.)

Yedi gökle yer ve içindeki her şey O'nu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki, O'nu övüp tesbih etmesin; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. Şüphesiz ki O, Halîm'dir (ceza vermekte acele etmez); Gafur'dur (günahları çokça bağışlayandır) (İsrâ Sûresi, 17:44.)

Bil ki: Muhakkak, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

1.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücud, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid, her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad, kâinatın tamamına ve kâinatta bulunan her bir varlığa bizzat hükmeden; isim, sıfat ve fiillerinde kendisinin hiçbir şekilde dengi ve benzeri olmayan Ferd ve her şey her haliyle kendisine muhtaç olan, fakat kendisi hiç bir şeye muhtaç olmayan Samed'dir!

Zira **gökler**;

- bir irade ile hareket ettirilip musahhar olan,
- bir meşietle döndürülüp tedbir ve idare edilen,
- mükemmel bir düzen ve hikmetle görevlendirilip tanzim edilen,
- gayet ince bir muhafaza ve ölçü ile istihdam edilip yandırılan yıldızlar, güneşler, aylar ve gezegenleri gibi kelimeleriyle şehadet ederek; O'nun haşmetli saltanatındaki kudretinin büyüklüğüne ve vahdeti içindeki vücûb-u vücuduna delâlet eder.

Evet, gökkubbedeki bütün ulvî ve parlak yıldızlar, şehadetleri pek zahir olmaları sebebiyle O'nun ulûhiyet ve azametine delâlet eden mücessem nurlu burhanlardır. Ve delâletleri gayet açık olmaları nedeniyle O'nun rubûbiyet ve izzetine tanıklık eden şualardır ki, O'nun saltanat-ı ulûhiyetinin haşmetine şahitlik eder ve rubûbiyet dairesindeki hakimiyetinin genişliğini bütün âlemlere ve eşyaya ilân eder.

Şimdi şu âyete kulak ver! *"Üstlerindeki göğe bakmazlar mı ki onu nasıl bina etmiş ve nasıl süslemişiz?"* (Kâf Sûresi, 50:6.)

Sonra gökyüzüne bak! Yaratılışındaki intizam ve san'atındaki denge ile beraber, nasıl sükûnet içinde bir sessizlik, hikmet içinde bir hareket, haşmet içinde bir parlaklık, ziynet içinde bir tebessümün var olduğunu görürsün!

Ve görürsün ki, göğün bir lâmbası olan güneşin parlaması; mevsimleri değiştirmek, hem bitki ve hayvan satırlarını yazmak maksadıyla mevsim sayfalarını kudret kaleminin sayfaları hâline getirmek içindir.

Kandili olan ay'ın hilâlleşmesi de; menzilleri tenvir etmek, vakitleri bildirmek ve yılları tayin etmek içindir.

Yıldızların ışıl ışıl parıldaması ise; kâinatı aydınlatmak âlemleri süsleyip yaldızlamak içindir.

Hepsi de; akıl ve şuur sahiplerine, bu âlemi tedbir ve idare etmek için bir saltanat-ı rubûbiyetin var olduğunu ilân ederler.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 2-3

Mertebe 2-3

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى غَايَةِ وُسْعَةِ رَحْمَتِهِ وَسُرْعَةِ فَعَّالِيَّةِ قُدْرَتِهِ (اَلْجَوُّ) الشَّاهِدُ بِكَلِمَاتِ السَّحَابِ وَالرِّيَاحِ وَالرُّعُودِ وَالْبُرُوقِ وَالاَمْطَارِ الْمُسَخَّرَاتِ الْمُصَرَّفَاتِ الْمُدَبِّرَاتِ الْمُوَظَّفَاتِ بِاِيصَالِ هَدَايَا الرَّحْمٰنِ وَنَقْلِ لَطَآئِفِ الْمَوَادِّ وَالاَصْوَاتِ اِلٰى اَنْوَاعِ ذَوِى الْحَيَاةِ وَالاِنْسَانِ بِقَصْدِ الاِحْسَانِ وَاِرَادَةِ الاِنْعَامِ وَتَحَوُّلاَتِهَا وَحَرَكَاتِهَا الْمُشَوَّشَةِ فى الظَّاهِرِ الْمُنَظَّمَةِ فِى الْحَقِيقَةِ بِشَهَادَةِ حِكَمِهَا وَفَوَآئِدِهَا وَتَطَابُقِهَا لِمَظَآنِّ حَاجَاتِ ذَوِى الْحَيَاةِ

2.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira **atmosfer**; muhtelif canlı türlerine ve insanlara Rahmân'ın hediyelerini ulaştırmak, latîf maddeleri nakletmek için görevlendirilen, sevk ve idare edilen musahhar bulutlar, rüzgârlar, gök gürültüleri, şimşekler ve yağmurlar gibi kelimelerinin şehadetiyle, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve süratle iş gören kudreti içindeki rahmetinin sonsuz genişliğine delâlet eder.

Evet, o hediyelerin ulaşması ve o latîf maddelerin nakli, ihsan kastıyla ve in'amın irade edilmesiyledir. Çünkü onların hikmetleri, faydaları ve canlıların ihtiyaçlarına tam uygun olmaları gösterir ki: zahiren müşevveş olan tahavvülat ve hareketleri, hakikatte munazzamdır, bir düzen içindedir.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ وَعَلٰى اِحَاطَةِ حَاكِمِيَّتِهِ وَحِكْمَتِهِ وَاِرَادَتِهِ لِكُلِّ شَيْئٍ (جَمِيعُ الْعَنَاصِرِ) الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ مَوَاهِيدِهَا الْمُصَنَّعَاتِ بِالْمَهِيئَةِ وَنَتَآئِجِهَا الْمُنَظَّمَاتِ بِالْاِرَادَةِ وَخَدَمَاتِهَا الْمُكَمَّلاَتِ بِالْحِكْمَةِ وَوَظآئِفِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ بِالْقَصْدِ بِكَمَالِ

الْمُسَخَّرِيَّةِ وَالْاِنْقِيَادِ وَالْاِطَاعَةِ وَالْاِنْتِظَامِ
□ى تُرَابِهَا وَحَ□يدِهَا وَمآئِهَا وَهَوَآئِهَا
مَعَ جُمُودِهَا وَجَهْلِهَا وَتَشَاكُسِهَا
وَمُشَوَّشِيَّتِهَا وَتَشَابُهِهَا وَتَمَاثُلِهَا
وَاِنْتِشَارِهَا وَاِسْ□يلاَئِهَا بِلاَقَيْدٍ □ى
ذَوَاتِهَا مَعَ كَمَالِ مَوْزُونِيَّةِ وَاِنْتِظَامِ مَا
□□ى اَيا□يهَا
نَعَمْ تَلَئْـلأُ الضِّيَآءِ مِنْ تَنْ□يرِ□
تَشْ□يرِ□ لاِرآئَةِ عَجآئِبِ صَنْعَتِ□
تَمَوُّجُ الرِّيَاحِ مِنْ تَصْ□يفِ□ تَوْ□يفِ□
بِقَصْدِ □يصَالِ اَوَامِرِ□□ اِلى
مَصْنُوعَاتِ□ تَفَجُّرُ الْاَنْهَارِ مِنْ
تَدْ□يرِ□ تَسْ□يرِ□ تَزَيُّنُ الْاَحْجَارِ
مِنْ تَجْ□يزِ□ تَدْ□يرِ□ لِمَنَافِعِ ذَوِى
الْحَيَاةِ مِنْ عِبَادِ□ تَبَسُّمُ الْاَزْهَارِ مِنْ
تَزْ□ينِ□ تَحْ□ينِ□ لِلتَّعَرُّفِ وَالتَّوَدُّدِ
اِلى مَخْلُوقَاتِ□ تَبَرُّجُ الْاَثْمَارِ مِنْ
اِنْعَامِ□ اِكْرَامِ□ لاِحْسَاسِ كَمَالِ

فَضْلِهِ وَكَرَمِهِ تَسَجُّعُ ٱلاَطّيَارِ مِنْ
اِنْطَاقِهِ اِرْفَاقِهِ لاِشْعَارِ حُسْنِ
اِدَارَتِهِ وَلُطْفِ رُبُوبِيَّتِهِ .. تَهَزُّجُ
ٱلاَمْطَارِ مِنْ تَنْهِيلِهِ تَفْهِيلِهِ
لِتَبْهِيرِ حَيْوَانَاتِهِ ىٰ اِمْدَادَاتِ
نَبَاتَاتِهِ تَحَرُّكُ ٱلاَقْمَارِ مِنْ تَقْهِيرِهِ
تَدْهِيرِهِ لِتَعْهِينِ ٱلاَوْقَاتِ
وَالسِّهِينِ لِذَوِى الشُّعُورِ مِنْ خَلْقِهِ
سُبْحَانَهُ مَا اَنْوَرَ بُرْهَانَهُ مَا اَبْهَرَ سُلْطَانَهُ

3.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün **element ve unsurlar**;

- maden, bitki ve hayvan gibi bir meşietle yapılan san'atlı meyveleri,

- bir irade eseri olan düzenli neticeleri,

- bir hikmetle gördürülen mükemmel hizmetleri,

- bir maksatla yaptırılan muntazam vazifelerinin kelimeleriyle,

- toprağı ve demiri, suyu ve havası ile cansızlığı, cehaleti, birbirine karışmış ve birbirine zıt unsurların bulunması, birbirinin benzeri ve emsali olmaları ve kayıtsız olarak her tarafı istilâ etme istidadında olmalarıyla beraber; mükemmel bir şuur, bir boyun eğme, bir itaat ve disiplinle, mükemmel bir ölçü ve ahenk içinde bulunmaları gibi kelimelerinin şehadeti ile; O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve her şeyi kuşatan hâkimiyetine, hikmet ve iradesine delâlet eder.

Evet;

- Işığın parlaması; san'atının harikalarını göstermek için O'nun aydınlatması ve O'nun teşhir etmesindendir!

- Rüzgârların dalgalanması; emirlerini san'at eseri varlıklarına bildirmek maksadıyla O'nun sevk etmesi ve O'nun vazifelendirmesindendir!

- Nehirlerin fışkırması, taşların şekillenip süslenmesi; hayat sahibi kullarının yararlanmaları için O'nun depolaması, O'nun emrine boyun eğdirmesi, O'nun teçhiz etmesi ve O'nun tedbir ve idaresindendir!

- Çiçeklerin tebessümü; mahlûkatına kendini tanıttırmak ve sevdirmek için, O'nun güzelleştirmesi ve O'nun bezeyip süslemesindendir!

- Meyvelerin nakışlanıp süslenmesi; kerem ve fazlının mükemmelliğini hissettirip göstermek için O'nun ikram etmesi ve O'nun nimetlendirmesindendir!

- Kuşların cıvıldaşması; rubûbiyetinin lütfunu ve idaresinin güzelliğini bildirmek için, O'nun konuşturması ve O'nun ihsanındandır!

- Yağmurların şıpırtısı; bitkilerinin imdadına yetiştirerek hayvanatını müjdelemek için O'nun fazlından ve O'nun indirmesindendir!

- Ayların hareketi; akıl ve şuur sahiplerine seneleri ve vakitleri tayin etmek için, O'nun takdir etmesi ve O'nun döndürmesiyledir!

Her türlü kusurdan, noksan sıfatlardan, acz ve şerikten münezzeh olan o Zât'ın delili ne kadar parlak, kudret ve saltanatı ne kadar da şaşaalı ve göz kamaştırıcıdır!

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 4-6

Mertebe 4-6

اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى كَمَالِ رَحْمَانِيَّتِهِ مَحَاسِنِ رُبُوبِيَّتِهِ (اْلاَرْضُ) الشَّاهِدَاتُ بِكَلِمَاتِ مَعَادِنِهَا الْمُدَخَّرَاتِ بِالْحِكْمَةِ لِلْحَاجَاتِ.. وَكَلِمَاتِ نَبَاتَاتِهَا الْمُتَسَنْبِلاَتِ بِالرَّحْمَةِ لِلاَقْوَاتِ.. وَبِكَلِمَاتِ اَشْجَارِهَا الْمُثْمِرَاتِ بِالْعِنَايَةِ لِلاَرْزَاقِ.. وَبِكَلِمَاتٍ هِيَ حَيْوَانَاتُهَا الْمُصَوَّرَاتُ الْمُدَبَّرَاتُ بِاَكْمَلِ تَدْبِيرٍ وَاِدَارَةٍ وَبِاَحْسَنِ تَرْبِيَّةٍ وَاِعَاشَةٍ وَبِالْطَفِ اِطْعَامٍ وَمُحَافَظَةٍ بِدَقَآئِقِ الْحِكْمَةِ وَالاِرَادَةِ وَبِلَطَآئِفِ الرَّحْمَةِ وَالْعِنَايَةِ جَلَّ جَلاَلُهُ

فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِيقَةَ اَرْضِهِ.. مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ.. مَحْشَرَ فِطْرَتِهِ.. مَظْهَرَ قُدْرَتِهِ.. مَدَارَ حِكْمَتِهِ.. مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ.. مَزْرَعَ جَنَّتِهِ.. مَمَرَّ الْمَخْلُوقَاتِ.. مَسِيرَ الْقَافِلاَتِ.. مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ.. مَسِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ.. فَحَدِيعُ تِلْكَ الْقَافِلاَتِ لاَسِيَّمَا مُزَيَّنُ الْحَيْوَانَاتِ مُنَقَّشُ الطُّيُورَاتِ مُثَمَّرُ الشَّجَرَاتِ مُزَهَّرُ النَّبَاتَاتِ مُعْجِزَاتُ عِلْمِهِ خَوَارِقُ صَنْعَتِهِ هَدَايَآءُ جُودِهِ بَشَآئِرُ لُطْفِهِ. فَتَبَسُّمُ اْلاَزْهَارِ مِنْ تَزَيُّنِ اْلاَثْمَارِ وَتَهَزُّجُ اْلاَمْطَارِ عَلٰى حُدُودِ اْلاَزْهَارِ وَتُسَجُّعُ اْلاَطْيَارِ فِى نَسَمَةِ اْلاَسْحَارِ وَتَرَحُّمَ الْوَالِدَاتِ عَلَى اْلاَطْفَالِ الصِّغَارِ وَتَزَيُّنُ اْلاَشْيَاءِ وَاْلاَشْجَارِ وَتَبَرُّجُ اْلاَزْهَارِ وَاْلاَثْمَارِ مَاهِيَ اِلاَّ تَعَرُّفُ صَانِعٍ وَدُودٍ وَتَوَدُّدُ خَالِقٍ رَحْمَانٍ تَرَحُّمُ مُنْعِمٍ حَنَّانٍ وَتَحَنُّنُ مُحْسِنٍ مَنَّانٍ لِلْجِنِّ

وَٱلْإِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَٱلْحَيْوَانِ وَٱلْمَلَكِ وَالْجَآنِّ بِالْحُجَّةِ وَالْبُرْهَانِ بَلْ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعِيَانِ

4.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira **yeryüzü**;

- ihtiyaçlar için hikmetle depolanmış madenlerinin kelimeleriyle;

- hayat için gerekli gıda ve yiyecek olarak rahmetle sümbüllenen bitkilerinin kelimeleriyle;

- rızık olmak için inayetle yetişen meyveli ağaçlarının kelimeleriyle;

- Celâli nihayet derecede yüce olan Zât'ın inayet ve rahmetinin güzellikleriyle, hikmet ve irâdesinin incelikleriyle muhafaza edilerek, en mükemmel tarzda tedbir ve idare edilen, en güzel şekilde ihtiyaçları karşılanarak terbiye edilen ve en latîf surette doyurulan türlü türlü şekillerde tasvir edilmiş hayvanlarının kelimeleriyle şehadet edip, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve rubûbiyetinin güzelliklerindeki rahmaniyetinin mükemmelliğine delâlet eder.

Evet, bütün kemâl sıfatların sahibi ve her türlü noksan ve kusurdan münezzeh olan O Zât'ı tesbih ederim ki, yeryüzü bahçesini;

San'atının meşheri, mahlûkatının mahşeri, kudretinin aynası, hikmetinin medarı, rahmetinin fidanlığı, cennetinin tarlası, mahlûkat kafileleri için resmî geçit meydanı, varlık kafilelerinin mesire yeri, gelip geçen varlıklara mecra, ve san'at eseri varlıklar için ölçek yapmıştır.

Evet, işte bütün şu kafileler, özellikle süslü hayvanlar, nakışlı kuşlar, meyveli ağaçlar ve çiçekli bitkiler;

O'nun ilminin mucizeleri, san'atının harikaları, cömertlik ve kereminin hediyeleri, ahiretteki fazl ve lütfunun müjdecileridir. Bu yeryüzü bahçelerindeki;

- meyvelerin ziynetiyle gülen çiçeklerin tebessümü,
- küçük çiçek yaprakları üzerinde yağmur katrelerinin şıpırtısı,
- seher yeliyle şakıyan kuşların cıvıltısı,
- ve validelerin küçük yavrulara şefkat ve merhameti, ağaçların ve eşyanın süslenip bezenmesi, meyve ve çiçeklerin süslenerek arz-ı endam etmesi...

Cin, insan ve hayvanâta, ruhaniyat ve melâikeye; mahlûkatını çok seven ve onlara da her vesileyle Kendisini sevdiren bir Sâni-i Vedûd'ün Kendisini tanıttırması, sonsuz merhametiyle her şeye rızkını veren bir Hâlık-ı Rahman'ın Kendisini sevdirmesi, san'at eseri mahlûkatına karşı sonsuz rahmet ve sınırsız şefkat sahibi bir Hannân'ın merhameti, bitmez tükenmez ikram ve nimetleriyle, varlıkları terbiye edip besleyen bir Mennan'ın en latîf rahmet cilvelerini açık seçik gösteren kesin delillerden başka bir şey değildir.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَعَلٰى وَحْدَتِهِ وَعَلٰى عَظَمَةِ حَاكِمِيَّتِهِ وَعَلٰى حَشْمَتِ رُبُوبِيَّتِهِ جَمِيعُ الْبِحَارِ وَالْعُيُونِ وَالْاَنْهَارِ. بِكَلِمَاتِ جَوَاهِرِهَا الْمُزَيَّنَاتِ وَحَيْوَانَاتِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ وَ وَارِدَاتِهَا وَصَرْفِيَّاتِهَا

بِالْمِيزَانِ وَالذِّخَارِهَا وَمُحَافَظَتِهَا بِالْاِنْتِظَامِ

5.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün **denizler, pınarlar ve nehirler**;

- kıymetli ve süslü cevherleri,
- muntazam hayvanları,
- ölçülü ve dengeli olan gelir-giderleri,
- bir düzen ve disiplin içinde depolanıp muhafaza edilmeleri gibi kelimeleriyle, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve haşmetli rububiyetindeki hâkimiyetinin büyüklüğüne delâlet eder.

لَآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ وَعَلٰى عَظَمَةِ سَلْطَنَةِ اُلُوهِيَّتِهِ وَعَلٰى لَطَآئِفِ تَدَابِيرِ رُبُوبِيَّتِهِ جَمِيعُ الْجِبَالِ وَالْاَوْدِيَةِ وَالصَّحَارٰى الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ مَعَادِنِهَا وَدَفَآئِنِهَا وَخَزَآئِنِهَا وَمَنَابِعِهَا الْمُدَخَّرَاتِ الْمُسَخَّرَاتِ الْمُهَيَّاتِ بِاتِّدَابِيرِ الْاِحْتِيَاطِيَّةِ لِاَنْوَاعِ حَاجَاتِ اَنْوَاعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَبِكَلِمَاتِ نَبَاتَاتِهَا الْمُزَيَّنَاتِ

الْمُتَزَهِّرَاتِ الْمُتَبَسِّمَاتِ الْمُتَسَنْبِلاَتِ الْمُرْسَلاَتِ ِلاِطْعَامِ الْمَخْلُوقَاتِ..
وَبِكَلِمَاتِ اَشْجَارِهَا الْمُوَرَّقَاتِ الْمُزَهَّرَاتِ الْمُثْمِرَاتِ النَّاشِرَاةِ اَيَا□□يهَا بِالاَثْمَارِ ِلاِنْفَاقِ ذَوِي الْحَيَاةِ

6.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Çünkü bütün **dağlar, vadiler ve sahralar**;

- her türlü canlının türlü türlü ihtiyaçları için ihtiyatî tedbir ve idare ile depolanıp hazırlanarak, onların emrine verilmiş yeraltı kaynaklarının ve hazinelerinin, definelerinin ve madenlerinin kelimeleriyle,

- mahlûkatı doyurup beslemek için gönderilmiş olan tebessüm eden filizli çiçeklerle bezenmiş bitkilerinin kelimeleriyle,

- canlılara rızık olarak, meyvelerle ellerini uzatmış yapraklı, çiçekli ve meyveli ağaçlarının kelimeleriyle tanıklık ederek, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve O'nun rububiyetinin tedbir ve idaresinin inceliklerine ve saltanat-ı ulûhiyetinin azametine delâlet eder.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 7-8

Mertebe 7-8

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى اَنْوَاعِ نُقُوشِ جَلَوَاتِ اَسْمآئِهِ وَمَحَاسِنِ صَنْعَتِهِ وَعَلٰى لَطآئِفِ دَقآئِقِ حِكْمَتِهِ اِجْمَاعُ جَمِيعِ اَنْوَاعِ النَّبَاتَاتِ وَجَمِيعِ اَصْنَافِ الاَشْجَارِ الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ الاَوْرَاقِ وَالاَزْهَارِ وَالْبُذُورِ وَالاَثْمَارِ مَوْزُونَاتِ الْمَنْظُومَاتِ الْفَصِيحَاتِ الْبَلِيغَاتِ الْمُنْشِدَاتِ لِمَدآئِحِ خَلاَّقِهَا وَمُصَوِّرِهَا وَمُزَيِّنِهَا بِشَهَادَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ اِرَادَةِ الاِحْسَانِ وَالاِنْعَامِ وَالاِكْرَامِ وَالاِمْتِنَانِ فِي الْكُلِّ عَلٰى ذَوِي الْحَيَاةِ بِاِهْدآئِهَا لَهَا مُزَيَّنَةً بِلَطآئِفِ الرَّحْمَةِ وَالْعِنَايَةِ وَتَظَاهُرِ حَقِيقَةِ

التَّصْ□يرِ وَالتَّدْ□يرِ وَالتَّمْ□يزِ
وَالتَّزْ□ينِ □□ى كُلِّهَا بِدَقَآئِقِ الْحِكْمَةِ
وَالْاِرَادَةِ وَالزَّرْعِ وَالنَّشْرِ لاَسِيَّمَا بِطَيَرَانِ
الْبُذُورِ بِاَجْنِحَةِ الاَشْعَارِ وَبِمُشَاهَدَةِ
حَ□يقَةِ فَتْحِ جَ□يعِ صُوَرِهَا الْمُتَبَايِنَةِ
الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ بِكَمَالِ الاِنْتِظَامِ
وَالاِتِّزَانِ وَالاِمْتِيَازِ عَلٰى مَرِّ الزَّمَانِ
وَالْمَوَاسِمِ بِلاَ سَهْوٍ وَلاَ نِسْيَانٍ مِنْ
بِذُوُرَاتٍ وَنُوَاتَاتٍ وَحَبَّاتٍ مُتَشَابِهَاتٍ
مُخْتَلِطَاتٍ مُخْتَرَعَاتٍ دَفْعَةً مِنَ الْعَدَمِ
مَحْدُودَاتٍ مَعْدُودَاتٍ حَتّٰي صَارَتِ الْبُذُورُ
وَالاَثْمَارُ وَالْحُبُوبُ وَالاَزْهَارُ مُعْجِزَاتِ
الْحِكْمَةِ خَوَارِقَ الصَّنْعَةِ هَدَايَاءَ الرَّحْمَةِ
خُلاَصَاتِ الاَطْعِمَةِ بَرَا□ينَ الْوَحْدَةِ
بَشآئِرَ لُطْفِ□ □□ى دَارِ الاٰخِرَةِ شَوَاهِدَ
صَادِقَةً بِاَنَّ خَلاَّقِهَا عَلٰى كُلِّ شَيْئٍ
قَ□يرٌ. وَبِكُلِّ شَيْئٍ عَ□يمٌ. قَدْ وَسِعَ
كُلَّ شَيْئٍ بِالرَّحْمَةِ وَالْعِلْمِ وَالصُّنْع

وَالتَّصْ□يرِ.. حَتّي كَاَنَّ الشَّمْسَ فِي
الْكاَئِنَاتِ كَالثَّمَرَةِ وَالسِّرَاجِ فِي الْخَلْقِ
وَالتَّدْ□يرِ وَالنُّجُومَ فِي السَّمّاءِ
كَاْلاَزْهَارِ وَاْلاَثْمَارِ فِي الصُّنْعِ وَالتَّصْ□يرِ
وَاْلاَرْضَ فِي الْفَضاَّءِ كَالْبَيْضَةِ وَالْحَبَّةِ
لاَتَثْقُلُ عَلَيْهِ فِي الْخَلْقِ وَالتَّقْ□يرِ
وَالصُّنْعِ وَالتَّصْ□يرِ.. نَعَمْ جَ□يعُ
النَّبَاتَاتِ وَاْلاَشْجَارِ شَاهِدَاتٌ عَلى
وُجُوبِ مَوْجُودِيَّةِ صَانِعِهَا وَوَحْدَانِيَّتِ□
بِكَمَالِ الْوُضُوحِ وَالظُّهُورِ وَغَايَةِ
الصَّرَاحَةِ وَالْبَيَانِ .. وَبِالْخَاصَّةِ عِنْدَ
اِنْفِتَاحِ اَكْمَامِهَا وَاِنْكِشَافِ اَزْهَارِهَا
وَتَزَايُدِ اَوْرَاقِهَا وَتَكَامُلِ ثِمَارِهَا وَرَقْصِ
بَنَاتِهَا اَيْ اَوْلاَدِهَا الْمُتَبَسِّمَةِ عَلَى
اَيَا□□ي اَغْصَانِهَا وَبِاَفْوَاهِ مُزَيَّنَاتِ
اَزَا□يرِهَا وَاَكْمَامِهَا وَبِاَلْسِنَةِ مُنْتَظَمَاتِ
سَنَابِلِهَا وَعَنَا□يدِهَا وَبِحُرُوفِ مَوْزُونَاتِ
بُذُورِهَا وَنُوَاتَاتِهَا وَبِكَلِمَاتِ مَنْظُومَاتِ

حَبَّاتِهَا وَثِمَارِهَا وَبِدَلاَلاَتِ مَعَا□ي
مُصَنَّعَاتِ نِظَامِهَا □□ى □□يزَانِهَا □□ى
تَنْ□□يمِهَا □□ى تَوْ□□ينِهَا □□ى تَزْ□□ينِهَا
□□ى تَمْ□□يزِهَا □□ى صَنْعَتِهَا □□ى
صِبْغَتِهَا □□ى □□ينَتِهَا □□ى نُقُوشِهَا
□□ى طُعُومِهَا □□ى رَوآئِحِهَا □□□ى
اَلْوَانِهَا □□□ى اَشْكَالِهَا الْمُتَمَايِزَاتِ
الْمُنْتَظَمَاتِ الْوَاصِفَاتِ لِتَجَلِّيَاتِ صِفَاتِ
خَلاَّقِهَا وَالْمُفَسِّرَاتِ لِجَلْوَاتِ اَسْمَآئِ□□
وَالْمُعَرِّفَاتِ لِتَوَدُّدَاتِ□□ وَتَعَرُّفَاتِ□□□ اِلي
مَخْلُوقَاتِ□□ لاَسِيَّمَا تَوْ□□يفُهَا لِخَلاَّقِهَا
بِمَا يَتَقَطَّرُ مِنْ ظَرَافَةِ عُيُونِ اَزَا□□يرِهَا
وَيَتَرَشَّحُ مِنْ طَرَاوَةِ اَسْنَانِ سَنَابِلِهَا
وَيَتَحَلَّبُ مِنْ عُسَيْلَةِ شِفَاهِ ثِمَارِهَا مِنْ
قَطَرَاتِ رَشَحَاتِ لَمَعَاتِ جَلَوَاتِ
تَوَدُّدِ□□ وَتَحَبُّبِ□□ وَ تَعَرُّفِ□□ وَتَعَهُّدِ□□
لِمَصْنُوعَاتِ□□ سُبْحَانَهُ مَآ اَزْيَنَ بُرْهَانَهُ
وَمّا اَظْهَرَهُ وَمّا اَبْهَرَهُ

7.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün **nebatat türleri** ve bütün **ağaç sınıfları** hep beraber ittifakla;

- mizanlı yaprakları,
- cezâletli çiçekleri,
- fesâhatli tohum ve çekirdekleri,
- ve belâgatli meyveleri gibi kelimeleriyle,

onları yaratan Hâlık'larına ve onları en mükemmel şekilde tasvir ve dizayn edip şekillendiren Musavvir'lerine ve onları en güzel tarzda tezyin edip süsleyen Müzeyyin'lerine yaptıkları tesbih ve övgülerle tanıklık ederek, O'nun vahdet içindeki vücûb-u vücûduna ve O'nun isimlerinin cilvelerindeki türlü türlü nakışlara ve O'nun hikmetinin inceliklerindeki san'atının güzelliklerine delâlet eder.

Evet,

- her bir canlıda ve bütün canlılarda açıkça görülen, inayet ve rahmetin güzellikleriyle verilen süslü hediyelerdeki kastî inam, ihsan, ikram ve nimetlendirme hakikatinin şehadetiyle,
- bir irade ve hikmetin inceliklerine mazhar olan ve hiçbir şekilde tesadüfe havalesi mümkün olmayan; o canlılardaki tasvir, temyiz, tedbir, -özellikle tohumların kıldan kanatçıklarla uçarak dağılıp ekilmesi gibi- idare ve tezyin hakikatinin şehadetiyle,
- ve o hadsiz san'at eserlerinin gayet muntazam, ölçülü, birbirinden ayırt edilir bir tarzda; sınırlı, sayıları belirlenmiş, birbirine benzer ve karışık tohumlardan, çekirdek ve habbeciklerden; yanlışsız, hatasız bir vaziyette mevsim ve zamana göre yoktan ve birden yaratılması ve hepsinin ayrı ayrı suretlerinin açması hakikatinin müşahedesiyle bilinir ki; o tohumlar ve o meyveler, o taneler ve o çiçekler:

- birer hikmet mu'cizesi,
- birer san'at harikası,
- birer rahmet hediyesi,
- rızık olarak ihsan edilen yiyeceklerin birer özü,

- Allah'ın birliğinin birer maddî burhanı,

- ve âhiret yurdunda O'nun lütfunun birer müjdecisidir.

Onlar birer sadık şahit olarak ilân ederler ki;

Yaratıcı Hâlık'ları her şeye gücü yeten Kadîr ve her şeyi bilen Alîm'dir.

O'nun rahmeti ve ilmi, yaratması ve tedbiri, san'at ve tasviri her şeyi kuşatmıştır.

O'nun yaratma, tedbir ve idaresine nispetle güneş, kâinat âlemlerinde bir lâmba ve meyve gibidir.

O'nun san'at ve tasvirinde, yıldızlar; semâdaki çiçekler ve meyveler gibi, dünya ise semâda bir yumurta ve bir tane misalidir.

Yaratma ve takdir etme, san'atlı yapma ve şekil verme noktasında hiçbir şey O'na ağır gelmez.

Evet, bütün bitkiler ve ağaçlar; Çok zahir ve gayet açık ve seçik bir tarzda Sâni'lerinin varlığının zorunlu ve vacip olduğunu bildiren ve O'nun vahdaniyetini gösteren şahitlerdir.

Ve özellikle;

- tomurcuklarının çatlaması,

- çiçeklerinin açılması,

- yapraklarının büyüyüp çoğalması,

- meyvelerinin olgunlaşması,

- süslü çiçeklerinin ve tomurcuklarının ağzıyla dallarının ellerinde mütebessim yavrular gibi oynaşması.

Ve salkımlarındaki muntazam sümbüllerinin dilleriyle

- ve ölçülü tohum ve çekirdeklerinin harfleriyle

- ve düzenli meyve ve taneciklerinin kelimeleriyle

- ve o manzum kelimelerindeki san'atlı mânâların delaletiyle;

- ve o san'atlı mânâlara delâlet eden düzeninin

- ve o düzenle beraber Ölçüsünün

- ve o ölçü ile beraber tanziminin

- ve o tanzimle beraber tevzîninin

- ve o tevzinle beraber tezyininin

- ve o tezyin ile beraber temyizinin

- ve o seçkinlikle beraber san'atının
- ve o san'atla beraber boyasının
- ve o boya ile birlikte süsünün
- ve o süsle birlikte nakışlarının
- ve o nakışlarla birlikte tatlarının
- ve o tatlarla birlikte kokularının
- ve o kokularla beraber renklerinin
- ve o renklerle beraber birbirinden ayrılan düzenli şekillerinin delaletiyle;

Mahlûkatına Kendini tanıttıran ve sevdiren Yaratıcı Hâlık'larının sıfatlarının tecellîlerini tavsif ve isimlerinin cilvelerini açıklayıp ilân ederler.

Bilhassa o bitki ve ağaçların her biri;
- çiçeklerinin zarif gözlerinden akıp damlayan
- ve sümbüllerindeki tazecik dişlerinden sızan
- ve meyvelerinin tatlı ağızcıklarından akan katre ve sızıntılarla Yaratıcı Hâlık'larını tavsif etmeleri, O'nun mahlûkatına Kendini sevdirmesinin, tanıttırmasının ve taahhüdünün cilvelerinin parıltılarıdır.

Bütün kemâl sıfatların sahibi ve her türlü eksiklik ve kusurdan münezzeh olan O Zât'ın burhanı ne kadar güzel, ne kadar açık ve ne kadar da göz kamaştırıcıdır.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ وَعَلٰى وَحْدَتِهِ وَاَحَدِيَّتِهِ
وَعَلٰى صِفَاتِهِ وَاَسْمآئِهِ اِجْمَاعُ

جَ□يعِ اَنْوَاعِ الْحَيْوَانَاتِ وَالْحُوَيْنَاتِ وَ
جَ□يعُ اَقْسَامِ الطُّيُورِ وَالطُّوَيْرَاتِ
بِكَلِمَاتِ الاَعْضَآءِ وَالاٰلاَتِ الْمُنْتَظَمَةِ
بِدِقَّةِ الاِرَادَةِ وَالْحِكْمَةِ وَبِجُمَلِ الْجَوَارِحِ
وَالْجِهَازَاتِ الْمُكَمَّلَةِ بِالْمَ□□يئَةِ
وَالْعِنَايَةِ وَبِمَعَانِي الْحَوآسِّ وَالْحِسِّيَّاتِ
الْمُنَظَّمَةِ بِقَصْدِ الاِحْسَانِ وَالرَّحْمَةِ
بِشَهَادَةِ اِحَاطَةِ حَ□يقَةِ الصُّنْعِ وَالاِبْدَاعِ
وَالْخَلْقِ وَالاِخْتِرَاعِ مِنَ الْعَدَمِ فِي الْكُلِّ
بِدَقآئِقِ الْحِكْمَةِ وَالاِرَادَةِ وَبِشَهَادَةِ
تَظَاهُرِ حَ□يقَةِ التَّصْ□يرِ وَالتَّدْ□يرِ
وَالتَّمْ□يزِ وَالتَّزْ□ينِ وَالتَّرْبِيَةِ
وَالاِعَاشَةِ بِمَحَاسِنِ الرَّحْمَةِ وَالْعِنَايَةِ
وَبِمُشَاهَدَةِ حَ□يقَةِ فَتْحِ جَ□يعِ صُوَرِهَا
الْمُتَخَالِفَةِ الْغَيْرِ الْمَحْصُورَةِ بِكَمَالِ
الاِنْتِظَامِ وَالاِتِّزَانِ وَالاِمْتِيَازِ بِالدَّوَامِ فِي
الْفُصُولِ وَالاَزْمَانِ بِلاَسَهْوٍ وَلاَنِسْيَانٍ مِنْ
قَطَرَاتٍ وَبَيْضَاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ

مُخْتَلِطَةٍ مُنْشَاٰتٍ مِنَ الْعَدَمِ مَحْصُورَاٰتٍ مَعْدُودَاٰتٍ

8.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün **hayvan ve hayvancık türleri** ve bütün **kuş ve kuşçuk cinsleri** ittifakla;

- bir irade ve hikmetin inceliğiyle tanzim edilen muntazam organlarının ve âletlerinin kelimeleriyle,

- bir inayet ve meşietle donatılan mükemmel cihazlarının ve azalarının cümleleriyle,

- kasdî bir ihsan ve rahmetle yerleştirilen muntazam his ve duygularının mânâlarıyla;

- ve her birinin irade ve hikmetin incelikleriyle; eşsiz, benzersiz ve san'atlı bir tarzda yoktan yaratılmaları hakikatinin ihatasının şehadetiyle,

- ve her birinde, inayet ve rahmetin güzellikleriyle görülen tasvir -şekillendirme-, tedbir -idare etme-, temyiz -seçkin hâle getirme-, tezyin -süsleme-, terbiye ve iaşe -besleyip büyütme- hakikatinin şehadetiyle;

- ve birbirinin aynı veya benzeri ve karışık olan o sınırlı ve sayılı yumurtalardan ve -nutfe denilen- katrelerden; sayısız hayvanların çeşit çeşit tarzlardaki suretlerinin açması, zaman ve mevsimlere göre sürekli olarak gayet mükemmel bir düzen ve ölçü içinde ve birbirinden ayırt edilir şekilde hatasız ve yanlışsız yoktan inşa edilmeleri hakikatinin şehadetiyle;

O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve ehadiyetine ve isim ve sıfatlarına delâlet eder.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 9-13

Mertebe 9-13

اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ
الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَاَحَدِيَّتِهِ
وَعَلٰى صِفَاتِهِ وَاَسْمَآئِهِ وَشُؤُنِهِ
وَاَفْعَالِهِ اِجْمَاعُ جَمِيعِ الاَنْبِيَآءِ
وَالْمُرْسَلِينَ مَعَ جَمِيعِ الاَخْيَارِ بِقُوَّةِ
مَالاَ يُحْصٰي مِنَ الْمُعْجِزَاتِ الْبَاهِرَاتِ
الظَّهِرَاتِ الْمُتَوَاتِرَاتِ الْمُصَدِّقَاتِ
الْمُصَدَّقَاتِ وَمَالاَيُحَدُّ مِنَ الْمُكَالَمَاتِ
وَالْمُنَاجَاتِ وَالْمُشَاهَدَاتِ وَمِنَ
الْمُقَابَلاَتِ وَالاِمْدَادَاتِ وَالاِعَانَاتِ
الْغَيْبِيَّاتِ الاِلٰهِيَّةِ

9.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücûd, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid ve her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad'dir.

Zira bütün seçkin kullarla beraber bütün **nebiler** ve **peygamberler**;

- tasdik edici ve tasdike mazhar olmuş mütevatir, açık ve parlak olan sayısız mucizelerinin kuvvetiyle;

- söz, dua, münacat ve müşahedelerinin kuvvetiyle,

- gördükleri İlâhî ve gaybî mukabele, imdat ve yardımların kuvvetiyle icma ederek;

O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna ve ehadiyetine, sıfat ve isimlerine, şuûnât ve fiillerine delâlet eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ اِجْمَاعُ الاَصْفِيَآءِ وَالصِّدِّيقِينَ مَعَ الاَبْرَارِ بِقُوَّةِ مَالاَ يُحَدُّ مِنَ الْبَرَاهِينِ الزَّاهِرَاتِ الْوَاضِحَاتِ الْقَاطِعَاتِ الْمُحَقِّقَاتِ وَمِنَ الدَّلاَئِلِ النُّورَانِيَّةِ السَّاطِعَاتِ الْمُدَقِّقَاتِ

10.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira fazilet sahibi kullarla beraber **asfiya** ve **sıddıklar**;

Doğruluğu şüphe götürmez bir şekilde araştırılıp tahkik edilen kesin, açık ve parlak sayısız burhanlarının ve tetkik edilen parlak ve nuranî delillerinin kuvvetiyle hepsi birden, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ اِجْمَاعُ اْلاَوْلِيَآءِ وَاْلاَقْطَابِ ذَوِي الْمَقَامَاتِ وَاْلاَسْرَارِ بِقُوَّةِ مَالاَيُعَدُّ مِنَ الْكَشْفِيَّاتِ الْمَشْهُودَاتِ الصَّادِقَاتِ مُتَطَابِقَاتِ

11.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün manevî makam ve sır sahibi **veliler** ve **kutuplar**;

Birbirlerini doğrulayan ve birbirleriyle uygun düşen sayısız manevî gözlemlerinin ve keşiflerinin kuvvetiyle ittifak ederek, O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna delâlet eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ الّذى دَلّ عَلٰى
مَوْجُودِيَّتِهِ وَحْدَانِيَّتِهِ اِجْمَاعُ
الْمَلٰئِكَةِ الْمُتَمَثِّلِينَ لِلْاَبْصَارِ وَاِتِّفَاقِ
اْلاَرْوَاحِ الطَّيِّبِينَ الظَّاهِرِينَ لِلْاَنْظَارِ
بِقُوَّةِ تَطَابُقِ اِخْبَارَاتِهِمُ الْمُتَوَافِقَاتِ
الْمُتَوَاتِرَاتِ الْمُشْتَهِرَاتِ

12.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bir çok insanın nazarlarına temessül edip gözüken **melekler** ve temiz **ruhanî** varlıklar; birbirine uygun düşen ve yalan ihtimali olmayan insan topluluğu tarafından nakledilerek şöhret bulan mütevatir haberlerinin kuvvetiyle icma ederek, O'nun vahdaniyeti içindeki mevcudiyetine delâlet eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ اِجْمَاعُ الْعُقُولِ
الْمُسْتَقِيمَةِ بِقُوَّةِ يَقِينِيَاتِهَا وَ
اِعْتِقَادَاتِهَا الْمُتَوَافِقَاتِ عَلَي التَّوْحِيدِ
مَعَ تَبَايُنِ الْمَذَاهِبِ.. وَكَذَا اِجْمَاعُ الْقُلُوبِ

السَّلِيمَةِ بِقُوَّةِ كَشْفِيَّاتِهَا وَ مُشاهَدَاتِهَا مُتَطَابِقَاتِ عَلَي الْوَحْدَةِ مَعَ تَخَالُفِ الْمَشَارِبِ

13.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira istikamet sahibi **aydın akıllar** hep birlikte; mezhepleri birbirinden ayrı olmasına rağmen tevhid üzerinde birbirine muvafık olan itikad ve yakînlerinin kuvvetiyle, O'nun vahdeti içinde vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Aynı şekilde, **selim kalpler** icma ile; meşrepleri birbirinden farklı olmasına rağmen vahdet noktasında birbirine mutabık olan mânâ âlemlerinde yaptıkları gözlem ve keşiflerinin kuvvetiyle, O'nun vahdeti içinde vücûb-u vücûduna delâlet eder.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 14-17

Mertebe 14-17

اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ
الْوَاحِدُ الاَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ وَعَلٰى وَحْدَتِهِ وَعَلٰى صِفَاتِهِ
وَاَسْمَآئِهِ وَشُؤُنِهِ وَاَفْعَالِهِ اِجْمَاعُ
جَمِيعِ الْكُتُبِ الْمُقَدَّسَةِ الاِلٰهِيَّةِ
وَالصُّحُفِ السَّمَاوِيَّةِ مَعَ جَمِيعِ الْوَحْيَاتِ
وَعَلٰى جَمِيعِ الاَدْوَارِ الْمُتَضَمِّنَةِ تِلْكَ
الْوَحْيَاتُ.. لِلتَّنَزُّلاَتِ وَالتَّعَرُّفَاتِ الاِلٰهِيَّةِ
اِلٰي مَخْلُوقَاتِهِ وَالاِمْدَادَاتِ وَالْمُقَابَلاَتِ
الرَّبَّانِيَّةِ لِمُنَاجَاتِ عِبَادِهِ وَالاِشْعَارَاتِ
الرَّحْمَانِيَّةِ لِوُجُودِهِ لِمَخْلُوقَاتِهِ

14.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücud, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid ve her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad'dir!

Zira bütün **vahiyler**le beraber, **mukaddes ilâhî kitaplar** ve **semavî suhuflar**;

Bütün çağ ve devirlerde, mahlûkatına Kendini tanıttıran İlâhî tarifeleri, onların akıl ve anlayışlarına uygun olan ilâhi hitap ve konuşmaları, kullarının münâcât ve yakarışlarına karşılılık olarak verilen Rabbânî yardımları ve mahlûkatına varlığını hissettirip bildiren Rahmânî işaretleri, Onun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna, isim ve sıfatlarına, fiil ve şuûnlarına -sıfatların mahiyetinde bulunan zatî özellikler-delâlet edip gösterir.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَعَلٰى وَحْدَتِهِ اِجْمَاعُ اْلاِلْهَامَاتِ الصَّادِقَةِ فِي كُتُبِ اْلاَصْفِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ عَلٰى عُمُومِ اْلاَعْصَارِ اْلمُتَضَمِّنَةِ تِلْكَ اْلاِلْهَامَاتُ لِلتَّوَدُّدَاتِ وَالتَّعَرُّفَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاْلاِغَاثَاتِ وَاْلاِجَابَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ عَلٰى مُقَابَلاَتِ دَعَوَاتِ مَخْلُوقَاتِهِ وَاْلاِحْسَاسَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ لِحُضُورِهِ لِمَصْنُوعَاتِهِ

15.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira bütün asfiya ve sıddıkların kitaplarındaki **sadık ilhamlar**;

Bütün asırlarda, mahlûkatına Kendini tanıttıran ve sevdiren İlâhî sevgi ve Rabbani tarifeleri, mahlûkatının feryat ve dualarına cevap olarak verilen Rahmânî yardım ve karşılıkları ve her an san'at eseri varlıkların yanında olduğunu hissettiren Sübhânî işaretlerinin tasdikiyle,

O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücuduna delâlet eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ
اْلاَحَدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الَّذِي دَلَّ وَشَهِدَ
وَبَرْهَنَ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى اَحَدِيَّتِهِ
صَمَدِيَّتِهِ وَعَلٰى صِفَاتِهِ وَعَلٰى شُؤُنِهِ وَعَلٰى اَفْعَالِهِ
وَعَلٰى جَمَالِهِ وَجَلاَلِهِ وَعَلٰى كَمَالِهِ
فَخْرُ الْعَالَمِ بِحَشْمَةِ قُرْاٰنِهِ وَشَرَفُ
نَوْعِ بَنِي اٰدَمَ بِكَثْرَةِ كَمَالاَتِهِ مُحَمَّدٌ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ
وَسَلَّمَ .. بِقُوَّةِ الْمعْجِزَاتِ الْبَاهِرَاتِ

الظّاهِرَاتِ عَلٰى يَدَيْهِ .. وَبِقُوَّةِ الْكَمَالاَتِ الْعَالِيَاتِ الْمَشْهُودَاتِ □□ى ذَاتِ□□ .. وَبِقُوَّةِ الْحَقآئِقِ الْقَاطِعَاتِ السَّاطِعَاتِ □□ى □□ينِ□□.. وَبِقُوَّةِ اِجْمَاعِ اٰلِهِ الاَطْهَارِ ذَوِي الْكَرَامَاتِ وَالْخَوَارِقِ وَالاَنْوَارِ.. وَبِقُوَّةِ اِتِّفَاقِ اَصْحَابِهِ الاَخْيَارِ ذَ□□ي قُوَّةِ الْبَصآئِرِ وَنُفُوذُ الاَنْظَارِ وَاِسْتِقَامَةِ الاَفْكَارِ.. وَمَعَ تَوَافُقِ الاَصْفِيّاءِ ذَوِي الْبَرَا□□ينَ الْقَاطِعَةِ وَالتَّدْ□□يقَاتِ السَّاطِعَةِ □□ى عُمُومِ الاَقْطَارِ وَالاَعْصَارِ

16.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

- O, varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücud,

- birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid,

- her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad,

- kâinatın tamamına ve kâinatta bulunan her bir varlığa bizzat hükmeden ve isim, sıfat ve fiillerinde Kendisinin hiçbir şekilde dengi ve benzeri olmayan Ferd,

- ve her şey her haliyle kendisine muhtaç olan, fakat Kendisi hiç bir şeye muhtaç olmayan Samed'dir!

Zira elinde bulunan Kur'ân'ın -manevî saltanatının- haşmetiyle âlemin övüncü ve binler şahsî mükemmellikler ve yüksek hasletleriyle insanoğlunun şeref vesilesi olan **Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam**;

- elindeki çok açık ve parlak olan mu'cizelerinin kuvvetiyle,
- Zât'ında görünen yüksek hasletlerin kuvvetiyle,
- dinindeki parlak ve kati hakikatlerin kuvvetiyle,
- pak Ehl-i Beytinden keramet sahibi, harika ve nurânî zâtların icmalarının kuvvetiyle,
- seçkin Ashabından fikrî istikamet, keskin görüş ve basiret sahibi olan zâtların ittifaklarının kuvvetiyle,
- bütün asırlarda ve mekânlarda gelen Asfiyadan parlak ve kafî burhan sahibi mudakkik zâtların ittifaklarıyla beraber,

O'nun vahdeti içindeki vücud-u vücûbuna ve samediyetindeki ehadiyetine ve isimlerindeki sıfatlarına ve fiillerindeki şuûnatına ve kemâlindeki cemâl ve celâline delâlet ve şehadet edip ispat eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ
اْلاَحَدُ الَّذِي دَلَّ وَ شَهِدَ وَبَرْهَنَ عَلٰى
وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى
اَحَدِيَّتِهِ وَصَمَدِيَّتِهِ وَعَلٰى صِفَاتِهِ
وَاَسْمَآئِهِ وَشُؤُنِهِ وَاَفْعَالِهِ وَجَمَالِهِ
وَجَلاَلِهِ وَكَمَالِهِ الْقُرْاٰنُ الْمُعْجِزُ الْبَيَانُ
الْمُنَوِّرُ لِلْاَكْوَانِ وَالْاَزْمَانِ .. اَلْمَقْبُولُ

الْمَرْغُوبُ ِ لاَنْوَاعِ الْمَلَكِ وَالاِنْسِ وَالْجَانِّ .. اَلْمَقْرُوءُ كُلُّ اٰيَاتِ ى كُلِّ دَقِيقَةٍ بِاَلْسِنَةِ مِئَاتِ مِلْيُونٍ مِنْ نَوْعِ الاِنْسَانِ .. وَبِاَلْسِنَةِ مَالاٰ يُحْصٰي مِنَ الرُّوحَانِيَّاتِ وَالْمَخْلُوقَاتِ ذَوِي الاِذْعَانِ الْجَاي سَلْطَنَتُهُ الْمُعَظَّمَةُ عَلٰى نِصْفِ الاَرْضِ وَخُمُسِ نَوْعِ الْبَشَرِ ى اَرْبَعَةِ عَشَرَعَصْرٍ بِكَمَالِ الاِحْتِشَامِ وَالاِحْتِرَامِ الْمُقَرَّرُ حَقَآئِقُهُ بِالْحَقَآئِقِ الرَّاسِخَةِ السِّتِّ بِالْحُجَّةِ وَالْبُرْهَانِ.. اَلْمُصَدَّقُ حَقَّانِيَّتُهُ مِنْ جَانِبِ الْمَقَامَاتِ السِّتَّةِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ .. اَلْمُنَوِّرُ اَطْرَافُهُ مِنَ الْجِهَاتِ السِّتِّ بِالتَّحْقِيقِ وَالاِذْعَانِ بِاِجْمَاعِ سُوَرِ وَاٰيَاتِهِ السَّمَاوِيَّةِ عَلَي التَّوْحِيدِ وَبِاتِّفَاقِ حَقَآئِقِ وَاَسْرَارِهِ الْقُدْسِيَّةِ عَلَي الْوَحْدَةِ وَبِتَوَافُقِ ثَمَرَاتِ وَاٰثَارِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ عَلَي الْوَحْدَانِيَّةِ

17.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücud, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid, ber bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad'dir.

Zira;

- bütün âlemleri ve zamanları ışıklandırıp aydınlatan,

- bütün melek, insan ve cin taifelerince kabul ve arzu edilen,

- bütün âyetleri her dakika yüz milyonlarca insanın, sayısız ruhanîlerin ve izan sahibi mahlûkatın dillerinde okunan,

- muazzam saltanatı on dört asırdan beri, kemâl-i ihtişam ve ihtiramla yeryüzünün yarısı ve beşerin beşte birinde hükmeden,

- güçlü ve sarsılmaz hüccet ve delillere dayanan altı rasih hakikatle doğrulanan,

- altı makamca apaçık bir tarzda sıdk ve hakkaniyeti tasdik edilen,

- izan ve tahkikle altı cihetten her tarafı münevver olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan;

- tevhidi ispat eden semavî sûre ve âyetlerinin icmaıyla,

- vahdeti gösteren kudsî sırları ve hakikatlerinin ittifakıyla

- ve vahdaniyeti ispat eden manevî meyve ve neticelerinin tevafukuyla,

O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna, ehadiyetine ve samediyetine, sıfat ve isimlerine, fiil ve şuûnlarına ve cemâl, celâl ve kemâline delâlet edip ispat eder.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 18

Mertebe 18

اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُهُ الْمُمْتَنِعُ نَظِيرُهُ.. اَلْمُمْكِنُ كُلُّ مَاسِوَاهُ اَلَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰى صِفَاتِهِ وَاَسْمَآئِهِ وَشُؤُنِهِ وَاَفْعَالِهِ هٰذِهِ الْكَائِنَآتُ الْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ الْقُرْاٰنُ الْجِسْمَانِيُّ الْمُعَظَّمُ الْقَصْرُ الْمُزَيَّنُ الْمُنَظَّمُ.. اَلْبَلَدُ الْمُكَمَّلُ الْمُحْتَشَمُ بِاِجْمَاعِ اَبْوَابِهِ وَفُصُولِهِ وَصُحُفِهِ وَسُطُورِهِ وَاٰيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَنُقَطِهِ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِ كَاتِبِهِ وَ مُؤَلِّفِهِ الْاَزَلِيِّ الْاَبَدِيِّ.. وَبِاتِّفَاقِ اَرْكَانِهَا وَاَنْوَاعِهَا وَاَجْزَائِهَا وَجُزْئِيَّاتِهَا وَسَكَنَتِهَا وَمُشْتَمِلاَتِهَا وَتَجَدُّدَاتِهَا

وَتَحَوُّلاَتِهَا عَلٰى وَحْدَانِيَّةِ صَاحِبِهَا وَصَانِعِهَا السَّرْمَدِيِّ.. بِشَهَادَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالْاِمْكَانِ وَالتَّغَيُّرِ فِى كُلِّهَا وَبِشَهَادَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّدَاخُلِ وَالتَّعَاوُنِ وَالتَّنَاسُبِ فِى عُمُومِهَا بِالْاِنْتِظَامِ وَبِشَهَادَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ التَّغْيِيرِ وَالتَّبْدِيلِ تَحْتَ حِكْمَةٍ وَاِرَادَةٍ وَحَقِيقَةِ التَّصْيِيرِ وَالتَّدْيِيرِ تَحْتَ قَصْدٍ وَمَشِيئَةٍ وَحَقِيقَةِ التَّرْبِيَّةِ وَالْاِعَاشَةِ تَحْتَ مُحَافَظَةٍ وَنِظَامٍ وَمِيزَانٍ .. فَجَمِيعُ الْاَجْرَامِ الْعُلْوِيَّةِ وَالْمَوْجُودَاتِ الْاَرْضِيَّةِ فِى بُوسْتَانِ الْكَائِنَاتِ مُعْجِزَاتُ قُدْرَةِ خَلاَّقٍ عَلِيمٍ بِالصَّرُورَةِ.. وَجَمِيعُ هٰذِهِ النَّبَاتَاتِ الْمُتَلَوِّنَةِ وَالْحَيْوَانَاتِ الْمُتَنَوِّعَةِ الْمَنْثُورَةِ الْمَنْشُورَةِ فِى حَقِيقَةِ الْاَرْضِ خَوَارِقُ صَنْعَةِ صَانِعٍ حَكِيمٍ بِالْبَدَاهَةِ وَجَمِيعُ هٰذِهِ الْاَزْهَارِ وَالْاَثْمَارِ

الْمُتَزَيِّنَةِ الْمُتَبَسِّمَةِ ﷺ جِنَانِ الْكَآئِنَاتِ
هَدَايَاءُ رَحْمٰنٍ رَﷺيمٍ بِالْحِدْسِ
الشُّهُودِيِّ بَلْ بِالْمُشَاهَدَةِ تَشْهَدُ
هَاﷺيكَ وَتُنَاﷺي تَاكَ وَتُعْلِنُ هٰذِﷺ بِاَنَّ
خَلاَّقَهَا وَمُصَوَّرَهَا وَوَاهِبَهَا عَلٰى كُلِّ شَيْئٍ
قَﷺيرٌ وَبِكُلِّ شَيْئٍ عَﷺيمٌ تَتَسَاوٰي
بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهِ الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ
وَالْمُتَنَاﷺي وَغَيْرُالْمُتَنَاﷺي فَكُلُّ
الْوُقُوعَاتِ الْمَاضِيَّةِ وَغَرَآئِبِهَا مُعْجِزَاتُ
قُدْرَةِ ذٰلِكَ الصَّانِعِ الْحَﷺيمِ تَشْهَدُ عَلٰى
اَنَّهُ قَﷺيرٌ عَلٰى كُلِّ الْاِمْكَانَاتِ
الْاِسْتِقْبَالِيَّةِ وَعَجَآئِبِهَا
فَالْكَآئِنَاتُ مِثْلُ الشَّجَرَةِ وَالْقَصْرِ تَدُلُّ
بِالْقَطْعِ عَلٰى مَوْجُودِيَّةِ مَنْ اَسَّسَ ﷺى
سِتَّةِ اَيَّامٍ بُنْيَانَ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُﷺيطَةِ
وَالْقَصْرِ الْمُزَيَّنِ وَفَرَّشَ اَسَاسَاتِهَا
بِاُصُولِ مَﷺيئَتِﷺ وَحِكْمَتِﷺ وَفَصَّلَهَا
اِلَي اَرْكَانِهَا بِدَسَاﷺير قَضَآئِﷺ

وَقَدَرِ .. وَنَظَّمَهَا بِقَوَانِينِ عَادَتِ
وَسُنَّتِ وَزَيَّنَهَا بِنَوَايِسِ عِنَايَتِ
وَرَحْمَتِ وَنَوَّرَهَا بِخُصُوصِيَّاتِ اِمْدَادَاتِ
جَلَوَاتِ اَسْمَآئِ وَصِفَاتِ لِضُعَفَآءِ
اْلاَفْرَادِ وَشُذُوذَاتِ قَوَانِينِ
فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ هٰذَا الْعَالَمَ الْكَبِيرَ
كَهٰذَا اْلاِنْسَانِ الصَّغِيرِ فِي الصُّنْعِ
وَالتَّقْدِيرِ بِكَمَالِ الْيُسْرِ وَالسُّهُولَةِ
وَاْلاِبْدَاعِ وَالتَّدْبِيرِ بِاَحْسَنِ صُورَةٍ.. نَعَمْ
ذَاكَ الْعَالَمُ الْكَبِيرُ كَهٰذَا الْعَالَمِ
الصَّغِيرِ مَصْنُوعُ قُدْرَتِ مَكْتُوبُ
قَدَرِ ..اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ بِتَجَلِّي اْلاُلُوهِيَّةِ
صَيَّرَهُ مَسْجِدًا اِيجَادُهُ لِهٰذَا بِالْعَقْلِ
وَاْلاِيمَانِ صَيَّرَهُ سَاجِدًا اِنْشَائُهُ لِذَاكَ
مَزْرَعَةَ الْمَحْصُولاَتِ صَيَّرَ ذَاكَ مِلْكًا
بِنَآئُهُ لِهٰذَا ذِي الذَّوْقِ وَاْلاِحْتِيَاجِ صَيَّرَهُ
مَمْلُوكًا صَنْعَتُه لِذَاكَ بِغَايَةِ اْلاِنْتِظَامِ
تَظَاهَرَتْ كِتَابًا صِبْغَتُهُ لِهٰذَا

بِاَكْمَلِيَّاتِهَا بِغَايَةِ ٱلاِتِّزَانِ تَبَارَزَتْ خِطَابًا
قُدْرَتُهُ □□ى ذَاكَ تُظْهِرُ حَشْمَتَهُ وَتُبْرِزُ
جَلاَلَهُ رَحْمَتُهُ □□ى هٰذَا تَنْظِمُ نِعْمَتُهُ
تَصِفُ جَمَالَهُ حَشْمَتُهُ □□ى ذَاكَ تَشْهَدُ
هُوَ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ لاَ ضِدَّ وَلاَ شَ□□يكَ وَلاَ
نَ□□يرَلَهُ نِعْمَتُهُ □□ى هٰذَا تُعْلِنُ هُوَ اْلاَحَدُ
الصَّمَدُ لاَ نِدَّ وَلاَ مُ□□ينَ وَلاَ وَ□□يرَ لَهُ
سِكَّتُهُ □□ى ذَاكَ فِي الْكُلِّ وَاْلاَجْزَآءِ
سُكُونًا حَرَكَةً خَاتَمُهُ □□ى هٰذَا فِي
الْجِسْمِ وَاْلاَعْضَاءِ حُجَيْرَةً ذَرَّةً

18.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, asla eşi ve benzeri bulunmayan, varlığı zorunlu olan ve var olmak için hiçbir sebebe ihtiyacı olmayan Vâcibu'l-Vücûd'dur. O'nun dışındaki her şey ise varlığı ve yokluğu ancak O'na bağlı olan mümkün varlıklardır.

Zira,

- mücessem büyük bir kitap,
- muazzam cismanî bir Kur'ân,
- munazzam süslü bir saray,
- muhteşem ve mükemmel bir memleket olan şu **kâinat**;

O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücûduna, sıfat ve isimlerine, fiil ve şuûnlarına delâlet eder.

Evet, o kitabın;

- bütün bölümleri ve başlıkları, sayfaları ve satırları, âyetleri ve kelimeleri, harfleri ve noktaları icma ile, ebedî ve ezelî olan Müellif ve Kâtibi'nin vücûb-u vücudunu açıkça gösterdiği gibi,

- bütün unsurları ve türleriyle, bütün cüzleri ve fertleriyle, bütün ikamet edip yaşayanları ve içindekilerle ve içindeki tazelenip yenilenmeler ve değişimlerle,

- her birini kuşatan tağayyür, imkân ve hudûs hakikatinin şehadetiyle;

- ve intizamlı olarak bütününde görülen tedahül ve teavün ve tenasüp hakikatinin şehadetiyle;

- ve bir irade ve hikmet altında görülen tağyir ve tebdil ve bir meşiet ve kasıtla yapılan tedbir ve tasvir ve bir ölçü, sistem ve muhafaza altındaki iaşe ve terbiye hakikatinin şehadetiyle,

Sahib'inin ve Sâni-i Sermedî'sinin vahdaniyetini gösterip bildiriyor.

Evet, O öyle bir Hallâk-ı Alîm ve Sâni-i Hakîm ve Rahmân-ı Rahîmdir ki;

- kâinat bostanındaki bütün ulvî gökcisimleri, yıldızlar ve yeryüzündeki bütün varlıklar, zorunlu olarak, O Hallâk-ı Alîm'in kudret mucizeleridir.

- Ve şu yeryüzü bağında açılıp serpilen bütün rengârenk süslü bitkiler ve dağılıp yayılmış türlü türlü hayvanlar, apaçık bir şekilde O Sâni-i Kerîm'in san'at harikalarıdır.

- Ve bu kâinat bahçelerindeki süslenmiş çiçekler ve tebessüm eden meyveler, açıkça görülüp bilinir ki O Rahmân-ı Rahîm'in rahmet hediyeleridir.

O kudret mu'cizeleri şehadet ediyor; şu san'at harikaları nida ediyor ve bu rahmet hediyeleri ilân ediyor ki, bunların ilkinin Hallâk'ı ikincisinin Musavvir'i ve sonuncusunun Vâhib'i olan Zât:

Her şeye gücü yeten Kadîr ve her şeyi hakkıyla bilen Alîm'dir. O'nun kudretine nispeten atomlar ve yıldızlar, sonlu ve sonsuz her şey eşittir.

O Sâni-i Hakîm'in kudret mu'cizeleri olan mazideki bütün olay ve harika hadiseler şehadet eder ki:

O, her şeyi san'atlı ve hikmetli bir şekilde yapan Sâni-i Hakîm olduğundan, istikbalde bütün imkân ve ihtimal dairesinde meydana gelecek hadise ve hayret verici olaylara da gücü yeten Kadîr'dir!

Evet, bir ağaç ve bir saray gibi olan şu kâinat,

Kat'i bir tarzda öyle bir Zât'a delâlet eder ki o geniş ve büyük kâinat ağacının ve süslü kâinat sarayının binasını altı günde tesis etmiştir. Ve onun temellerini meşiet ve hikmetinin usulleriyle kurup yerleştirmiş, direklerini kader ve kazasının düsturlarıyla detaylandırmıştır.

Ve onu,

- âdet ve sünnetinin kanunlarıyla tanzim etmiş,

- rahmet ve inayetinin yasalarıyla -nevamis- süslemiş,

- âdet ve sünnetinin dışındaki istisnaî kanunlarını, isim ve sıfatlarının hususi cilvelerini de zayıf mahlûkatının imdadına yetiştirerek o kâinat sarayını tenvir etmiştir.

Bu büyük âlemi, şu küçük âlem olan insan gibi mükemmel bir kolaylıkla takdir edip eşsiz ve benzersiz bir tarzda san'atla yaratan ve en güzel şekilde tedbir ve idare eden O Zât'ı tesbih ederim ki, bütün kemâl sıfatların sahibidir ve her türlü kusur ve eksiklikten münezzehtir!. Evet, şu büyük âlem, tıpkı bu küçük âlem gibi, O'nun kudretinin san'at eseri ve O'nun kader kaleminin mektubudur. Ulûhiyetinin tecellîsiyle şu büyük âlemi öyle eşsiz ve benzersiz bir surette yoktan yaratmış ki onu bir mescid hâline çevirmiş ve bu küçük âlemi de öyle bir tarzda icat etmiş ki ona akıl âletini takarak ve iman nimetini vererek secde eden bir kul yapmıştır.

Şu büyük âlemi sürekli ekilip biçilen ve mahsulât alınan bir tarla inşa ederek bir mülk hâline çevirmiş.

Bu küçük âlem olan insanı ise zevk ve ihtiyaç sahibi kılarak o mülke muhtaç bir memlûk olarak yaratmıştır.

O'nun şu büyük âlemdeki san'atı, gayet intizamlı bir kitap olarak tezahür etmiş. Bu küçük âlemdeki sıbgası -boyası-ise en mükemmel ve gayet ölçülü hitap çiçekleri suretinde açmıştır.

O'nun kudreti, şu büyük âlemde celâl ve haşmetini gösterirken rahmeti de bu küçük âlem olan insanda, nimetini tanzim ederek cemâlini gösterir.

Şu büyük âlemdeki haşmeti, şehadet edip gösteriyor ki:

O, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid ve kâinatın tamamına ve kâinatta bulunan her bir varlığa bizzat hükmeden ve isim, sıfat ve fiillerinde Kendisinin hiçbir şekilde ortağı, dengi ve benzeri olmayan Ferd'dirl

Bu küçük âlemdeki nimeti de ilân ediyor ki: O, hiçbir yardımcısı ve benzeri olmayan ve her bir varlıkta birliği görülen Ehad ve her şey her haliyle Kendisine muhtaç, fakat Kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Samed'dir.

Şu büyük âlem olan kâinatın bütününde ve parçalarında ve onların sükûn ve hareketinde, O'nun vahdet sikkesi bulunduğu gibi, bu küçük âlemin beden ve âzâlarında, atom ve hücreciklerinde de O'nun ehadiyyet mührü vardır.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 19

Mertebe 19

اٰمَنَّا بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ
الْوَاحِدُ الاَحَدُ لَهُ الاَسْمَآءُ الْحُسْنٰي وَلَهُ
الْمَثَلُ الاَعْلَي الَّ□ي دَلَّ بِذَاتِ□ عَلٰى
وُجُوبِ وُجُودِ□ □ى وَحْدَتِ□ وَعَلٰى
صِفَاتِ□ وَاَسْمَآئِ□ وَشُؤُنِ□ وَاَفْعَالِ□
اَلذَّاتُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ بِاِجْمَاعِ تَجَلِّيَّاتِ
جَ□يعِ صِفَاتِ□ وَاَسْمَآئِ□ وَاَفْعَالِ□
وَشُؤُنِ□ بِسِرِّ الاِحَاطَةِ بِكُلِّ شَيْئٍ
بِالْفَعَّالِيَّةِ فِي الْحِكْمَةِ وَاِشْعَارَاتِهِمَا
بِوُجُودِ□ وَالاِسْ□يلاَءِ عَلٰى كُلِّ شَيْئٍ
بِالتَّصَرُّفَاتِ فِي الرَّحْمَةِ وَاِحْسَاسَاتِهِمَا
بِحُضُورِ□ عِنْدَهَا وَبِاتِّفَاقِ جَ□يعِ
اٰثَارِ□ وَمَصْنُوعَاتِ□ بِسِرِّ التَّدْ□يرِ
وَالاِدَارَةِ بِغَايَةِ الاِنْتِظَامِ وَالْ□يزَانِ

وَبِسِرِّ التَّرْبِيَةِ وَٱلاِعَاشَةِ بِغَايَةِ ٱلاِحْسَانِ وَٱلاِنْعَامِ .. وَكَذَا شَهِدَ عَلٰى وُجُوبِ وَوَحْدَتِ بِشَهَادَةِ مُشَاهَدَةِ عَظَمَةِ اِحَاطَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ ٱلاُلُوهِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمُحِيطَةِ لاَقْطَارِ الْكَائِنَاتِ فِى تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْعَآمَّةِ لِجَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ فِى مُشَاهَدَةِ الْفَعَّالِيَّةِ الدَّائِمَةِ الشَّامِلَةِ لِجَمِيعِ الْمَصْنُوعَاتِ الْمُسْتَمِرَّةِ فِى كُلِّ اٰنٍ وَزَمَانٍ وَفِى كُلِّ كَوْنٍ وَمَكَانٍ بِالصُّنْعِ وَٱلاِبْدَاعِ .. وَالْخَلْقِ وَالتَّقْدِيرِ.. وَالتَّغْيِيرِ وَالتَّبْدِيلِ .. وَالتَّرْبِيَةِ وَالتَّدْبِيرِ.. وَالْمُحَافَظَةِ وَٱلاِعَاشَةِ بِكَمَالِ ٱلاِنْتِظَامِ وَٱلاِتِّزَانِ وَٱلاِمْتِيَازِ وَٱلاِتِّقَانِ بِلاَ قُصُورٍ وَلاَ نُقْصَانٍ نَعَمْ فَمَا حَقِيقَةُ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ كُلاًّ وَاَجْزَآءً وَصَحَآئِفَ وَطَبَقَاتًا وَمَاحَقَآئِقُ هٰذِهِ الْمَوْجُودَاتِ كُلِّيًّا وَجُزْئِيًّا وَوُجُودًا

وَبَقَآءً اِلاّ وَهِيَ ظِلاَلُ اَنْوَارِهِ وَاٰثَارُ
اَفْعَالِهِ وَاَنْوَاعُ نُقُوشِ اَنْوَاعِ جَلَوَاتِ
اَسْمَآئِهِ وَاِلاَّ خُطُوطُ قَلَمِ قَضَآئِهِ
قَدَرِهِ وَتَنْهِيمِهِ وَتَقْدِيرِهِ بِعِلْمٍ
وَحِكْمَةٍ وَاِلاَّ نُقُوشُ پَرْكَارِ عِلْمِهِ
وَحِكْمَتِهِ وَتَصْوِيرِهِ وَتَدْبِيرِهِ
بِصُنْعٍ وَعِنَايَةٍ وَاِلاَّ تَزْيِينَاتُ يَدِ بَيْضَآءِ
صُنْعِهِ وَعِنَايَتِهِ وَتَحْسِينِهِ
وَتَنْوِيرِهِ بِلُطْفٍ وَكَرَمٍ وَاِلاَّ اَزَاهِيرُ
عَيْنِ لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وَتَوَدُّدِهِ
وَتَعَرُّفِهِ بِرَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ وَاِلاَّ ثَمَرَاتُ
فَيَّاضِ عَيْنِ رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ
وَتَحَنُّنِهِ بِجَمَالٍ وَكَمَالٍ وَاِلاَّ لَمَعَاتُ
جَلَوَاتِ جَمَالِهِ وَكَمَالِهِ فَكُلُّ مَا هُوَ
الْمَوْجُودَاتِ مِنَ الْمَحَاسِنِ وَالْكَمَالاَتِ
مِنْ لَمَعَاتِ جَلَوَاتِ جَمَالِهِ وَكَمَالِهِ
بِسِرِّ مُرُورِ الْمَرَايَا وَذِهَابِ الْمَظَاهِرِ مَعَ
دَوَامِ التَّجَلِّي بِالاِسْتِمْرَارِ

نَعَمْ تَفَانِيَ الْمِرْاٰتِ زَوَالُ الْمَوْجُوَدَاتِ مَعَ التَّجَلِّي الدَّآئِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمُلاَزِمِ مِنْ اَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ مِنْ اَبْهَرَ الْبَوَاهِرِ اَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ اَنَّ الْكَمَالَ الزَّاهِرَ لَيْسَا مِلْكَ الْمَظَاهِرِ وَمِنْ اَفْصَحِ تِبْيَانٍ مِنْ اَوْضَحِ بُرْهَانٍ عَلَي الْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ وَالاِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ وَالْكَمَالِ الْمُسَرْمَدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْوَاحِدِ الْوَدُودِ فَكَمَا اَنَّ الاَثَرَ الْمُصَنَّعَ الْمُنَظَّمَ الْمُكَمَّلَ يَدُّلُ بِالْبَدَاهَةِ عَلَي الْفِعْلِ الاِخْتِيَارِيِّ الْمُكَمَّلِ وَهُوَ عَلَي الاِسْمِ الْعُنْوَانِ وَهُوَ عَلَي الْوَصْفِ الْمَصْدَرِ لَهُ وَهُوَ عَلَي الاِسْتِعْدَادِ وَالشَّاْنِ الذَّاتِي وَهُوَ عَلَي الذَّاتِ الْفَاعِلِ الصَّانِعِ .. كَذَالِكَ جَمِيعُ هٰذِهِ الاٰثَارِ الْمُكَمَّلَةِ شَاهِدَاتٌ عَلَي الاَفْعَالِ الاِلٰهِيَّةِ بِالْبَدَاهَةِ .. وَهِيَ عَلَي الاَسْمَاءِ الْحُسْنٰي بِالضَّرُورَةِ وَهِيَ عَلَي الصِّفَاتِ الْقُدْسِيَّةِ بِعِلْمِ الْيَقِين .. وَهِيَ

عَلَي الشُّؤُنِ الذَّاتِيَّةِ بِعَيْنِ الْيَقِينِ وَهِيَ عَلَي الذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ الْمُسَمّٰى وَحْدَانِيَّتِهِ وَاَحَدِيَّتِهِ الْمُسَمّٰى جَلاَلِهِ وَجَمَالِهِ وَكَمَالِهِ بِعِلْمِ الْيَقِينِ وَعَيْنِ الْيَقِينِ وَحَقِّ الْيَقِينِ .. وَتَشْهَدُ عَلٰى شَهَادَةِ اللهِ لِهٰذِهِ الشَّهَادَةِ السَّابِقَةِ اٰيَةُ شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ★ اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهُ الْاِسْلاَمُ صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمْ

19.Mertebe

Biz kesin olarak iman ettik ki: Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, Vâcibü'-Vücud ve Vâhid-i Ehad'dir ki, bütün güzel isimler ve bütün yüce sıfatlar Ona aittir.

Zira **Zât-ı Vâcib-ül Vücud**;

- Bütün sıfatlarının ve isimlerinin, fiillerinin ve şuûnatının tecellîlerinin icmaıyla,

- ve her şeyi kuşatan hikmetli faaliyetin -ve o hikmetli faali yet içinde cilvelenip görünen sıfat ve isimlerin- O'nun varlığına işaret etmelerinin sırrıyla,

- her şeyi kuşatan rahmet ve şefkat içindeki tasarrufların -ve o tasarruflar içinde tecellî edip görünen sıfat ve isimlerin-O'nun, her

şeyin her an yanında ve müşahedesi altında bulunduğunu ihsas etmelerinin sırrıyla,

- bütün san'at eseri mahlûkatı ittifakla; mükemmel bir ölçü ve intizam içinde tedbir ve idare edilmeleri, sonsuz bir inam ve ihsanla terbiye ve iaşelerinin sırrıyla, bizzat O'nun vahdeti içindeki vücûb-u vücuduna ve isim ve sıfatlarına, şuûnat ve fillerine delâlet eder.

Ve yine; kâinatın her tarafında, her zaman ve her an devam eden, noksansız ve kusursuz şekilde, mükemmel bir intizamla, mükemmel bir ölçüyle, mükemmel bir seçkinlikle ve mükemmel bir san'atla; eşsiz ve benzersiz sun' ve ibda', yaratma ve takdir etme, değiştirme ve yenileme, terbiye ve idare etme, ihtiyaçları karşılayarak koruyup gözetme gibi bütün san'at eseri varlıklardaki kapsamlı daimî faaliyetin görülmesi; ve o faaliyet içinde âm ve mutlak bir rububiyetin tezahürü ve o rububiyet içinde kâinatın her yerini kaplamış olan mutlak bir ulûhiyet hakikatinin tebarüzü, azametli ve ihatalı bir şekilde müşahede edilmesinin şehadeti, O'nun varlığının zorunluluğuna ve birliğine delâlet eder.

Evet, bu kâinatın hakikati, küll ve cüzler, sayfalar ve tabakalar itibariyle; ve bu mevcudatın hakikati, küllî ve cüz'î, vücut ve beka itibariyle;

- O'nun nurunun gölgelerinden,

- fiillerinin neticelerinden,

- isimlerindeki cilvelerinin türlü türlü nakışlarından,

- ilim ve hikmetle takdir edip tanzim ettiği kader ve kaza kaleminin çizgilerinden,

- bir inayet ve san'atla tedbir ve tasvir ettiği ilim ve hikmet pergelinin nakışlarından,

- san'at ve inayetinin mu'cizeli kudret eliyle, kerem ve lütfuyla aydınlatıp güzelleştirdiği süslemelerinden,

- merhamet ve nimetiyle Kendini tanıttırmasının ve sevdirmesinin, kerem ve lütfunun cisimleşmiş çiçeklerinden,

- kemâl ve cemâliyle acıyıp şefkat ederek Kendisinin nimet ve rahmet pınarından coşup gelen meyvelerinden,

- ve kemâl ve cemâlinin cilvelerinin parıltılarından başka bir şey değildir.

Evet, mevcudattaki bütün güzellikler ve mükemmellikler, aynaların ve yansıtıcıların geçip gitmesine rağmen onlarda yansıyan tecellîlerin sürekli devam etmesi gösteriyor ki o güzellik ve mükemmellikler, O'nun cemâl ve kemâlinin cilvelerindeki parıltılardır.

Evet, aynaların fâniliğine ve varlıkların gelip kaybolmasına rağmen yansımaların ve parıltıların devam etmesi, bütün ortaya çıkıp görünen her şeyden daha açık ve daha parlak bir surette, o görünen güzellik ve mükemmelliğin aynalara ait olmadığına delâlet eder. Ve en anlaşılır bir dil ve en açık bir delîlle gösterir ki, o yansımalar, bir Vâcibü'l-Vücud'un ve birliği her şeyi kuşatan ve Kendisini sevdiren bir Vâhid-i Vedûd'un mücerred güzelliğinin ve aynalarda sürekli tazelenip yenilenen ihsanının ve sürekli devam eden mükemmelliğinin görüntüleridir.

Evet, nasıl ki mükemmel ve muntazam bir san'at eseri,

- apaçık bir şekilde bir iradeyle yapılan mükemmel bir fiile,
- o mükemmel fiil ise bir isim ve ünvana,
- o isim ve ünvan ise kendisinden neşet ettiği bir sıfata,
- o sıfat ise bir kabiliyet ve zatî bir şe'ne,
- ve o kabiliyet ve şe'n ise o eseri yapan bir fail ve ustanın zâtının varlığına delâlet edip gösterir.

Aynen öyle de bütün mükemmel eserler;

- açıkça İlâhî fiillere,
- ve o İlâhî fiiller ise zorunlu olarak Allah'ın güzel isimlerine
- ve o güzel isimler ise ilmelyakîn derecesinde yüce sıfatlara
- ve o yüce sıfatlar ise aynelyakîn ile şuûnât-ı Zâtiye'ye
- ve o şuûnat ise ilmelyakîn, aynelyakîn ve hakkalyakîn derecesinde O Zât'ın celâl ve cemâl ve kemâlindeki vahdaniyetine şahitlik eder.

Zât-ı Vâcib'ül-Vücûd olan Allah'ın geçen bu şehadetine:

"Allah, melekler ve adalette sebat eden ilim sahipleri de şahitlik etmiştir ki O'ndan başka ilâh yoktur. (Evet) mutlak güç ve hikmet sahibi Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Şüphesiz Allah katında hak din İslâm'dır..." (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18-19.) mealindeki âyet-i kerime şahittir.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 20-27

-- Bu, tevhid delilleridir --

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ ذُوالْكِبْرِيَآءِ وَالْعَظمَةِ الْمُنَافِيَتَيْنِ لِلشِّرْكَةِ بِالضَّرُورَةِ

20.Mertebe

Şirk ve ortaklığı zorunlu olarak reddeden **kibriyâ** ve **azamet** sıfatlarının sahibi olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid ve her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad'dir.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُواْلاٰمِرِيَّةِ الْعَآمَّةِ وَالْحَاكِمِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمَانِعَتَيْنِ مِنَ الشِّرْكَةِ بِالْبَدَاهَةِ

21.Mertebe

Çok açık bir tarzda şirk ve ortaklığa mâni olan "umumî **âmiriyet** ve sınırsız **hâkimiyet**'in sahibi olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُوالرُّبُوبِيَّةِ الشَّامِلَةِ وَالْاُلُوهِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمُسْتَلْزِمَتَيْنِ لِلْوَحْدَةِ بِسِرِّ تَوَقُّفِ غَايَاتِهِمَا وَكَمَالاَتِهِمَا عَلَي الْوَحْدَانِيَّةِ

22.Mertebe

Zorunlu olarak birliği lüzumlu kılan, her şeyi kuşatan şümullü **rububiyet** ve mutlak **ulûhiyet**'in sahibi olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Zira mutlak ulûhiyet ve rububiyet'in kemâlât ve gayelerinin gerçekleşmesi vahdaniyete bağlıdır.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُوالْفَتَّاحِيَّةِ الْمُتَمَاثِلَةِ الْعَآمَّةِ الْمُكَمَّلَةِ وَذُوالرَّحْمَانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْمُتَشَابِهَةِ الْمُنْتَظَمَةِ الدَّآلَّتَيْنِ بِسِرِّ الْاِحَاطَةِ وَبِسِرِّ التَّمَاثُلِ عَلَي الْوَحْدَةِ بِالضَّرُورَةِ

23.Mertebe

Her tarafta mükemmel, muntazam ve birbirine benzer şekillerde tecellî eden umumî **fettâhiyet** ve geniş **rahmâniyet**in sahibi olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Çünkü "temâsül ve ihata" sırrıyla, bir şeyin aynı ve benzerinin her tarafta aynı anda bulunması zaruri olarak vahdeti gerektirir.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُوالْاِدَارَةِ الْمُ□يطَةِ مِنَ الذَّرَّاتِ اِلَي السَّيَّارَاتِ الْمُنْتَظَمَةِ وَالْاِعَاشَةِ الشَّامِلَةِ لِكُلِّ ذَوِي الْحَيَاةِ الْمُقَنَّنَةِ الشَّاهِدَتَيْنِ بِسِرِّ الْاِحَاطَةِ وَالتَّدَاخُلِ عَلَي الْوَحْدَانِيَّةِ بِالْبَدَاهَةِ

24.Mertebe

Apaçık bir tarzda vahdaniyeti gösteren ihata ve tedahül sırrıyla, atomlardan gezegenlere kadar her şeyi kuşatan muntazam bir **idare**nin sahibi ve birbiriyle karışık ve iç içe bulunan bütün canlıları belli ölçü ve kanunlara bağlı olarak rızıklandıran bir **iaşe-i şâmile**nin sahibi olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُوالْاَسْمَاءِ وَالْاَفْعَالِ الْمُ□يطَةِ وَصَانِعُ الْعَنَاصِرِ وَالْاَنْوَاعِ

اَلْمُسْتَوْلِيَةِ الشَّاهِدَةِ بِاِحَاطَتِهَا وَاِسْتِيلاَئِهَا عَلَي الْوَحْدَةِ

25.Mertebe

Her şeyi kuşatan **fiil** ve **isim**lerin sahibi ve her tarafa dağılıp istilâ etmekle vahdeti gösteren bütün unsurların ve türlerin yaratıcısı olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ مُوجِدُ اْلاَشْيَآءِ بِالْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي السُّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ اْلاِنْتِظَامِ الْمُطْلَقِ وَكَمَالِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ وَغُلُوِّ الْقِيْمَةِ الدَّآلَّةِ هٰذِهِ الْكَيْفِيَّةُ عَلَي الْوَحْدَةِ بِالضَّرُورَةِ.. نَعَمْ فَانْظُرْ اِلٰي اٰثَارِهِ الْمُتَّسِقَةِ عَلٰى وَجْهِ اْلاَرْضِ كَيْفَ تَرٰي كَالْفَلَقِ سَخَاوَةً مُطْلَقَةً مَعَ اِنْتِظَامٍ مُطْلَقٍ □□ى سُرْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّزَانٍ مُطْلَقٍ □□ى سُهُولَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّقَانٍ مُطْلَقٍ □□ى كَثْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ كَمَالٍ

مُطْلَقٍ □□ى وُسْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ حُسْنِ صُنْعٍ مُطْلَقٍ □□ى بُعْدَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِتِّفَاقٍ مُطْلَقٍ □□ى تَوَافُقَاتٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ تَمَايُزٍ مُطْلَقٍ □□ى خِلْطَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اِمْتِيَازٍ مُطْلَقٍ □□ى مَبْذُولِيَّةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ غُلُوِّ الْقِيْمَةِ فَهٰذِهِ الْكَيْفِيَّةُ الْمَشْهُودَةُ شَاهِدَةٌ لِلْعَاقِلِ الْمُحَقِّقِ وَمُخْبِرَةٌ لِـلاَحْمَقِ الْمُنَافِقِ عَلٰى قَبُولِ الْوَحْدَةِ وَالصَّنْعَةِ لِلْحَقِّ ذِي الْقُدْرَةِ الْمُطْلَقَةِ وَهُوَ الْعَ□□يمُ الْمُطْلَقُ اِذْ فِي الْوَحْدَةِ سُهُولَةٌ مُطْلَقَةٌ اِلٰي دَرَجَةِ الْوُجُوبِ وَاللُّزُومِ وَفِي الْكَثْرَةِ صُعُوبَةٌ مُنْغَلِقَةٌ اِلٰي دَرَجَةِ الاِمْتِنَاعِ

26.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Çünkü O,

- varlıkları mutlak bir çoklukla birlikte mutlak bir intizam içinde,

- mutlak bir sür'atle birlikte mükemmel bir san'at güzelliğiyle,

- ve mutlak bir kolaylıkla birlikte yüksek bir kıymette var eden Yaratıcı'dır.

İşte bu keyfiyet, zorunlu olarak birliği gösterir.

Evet, şimdi O'nun yeryüzündeki muntazam eserlerinin tamamına birden bak!

Nasıl gün gibi aşikâr bir şekilde;

- sınırsız bir cömertlikle beraber mutlak bir düzenlilik,
- sonsuz bir sür'atle beraber sonsuz bir ölçü ve ahenk,
- sonsuz bir kolaylıkla beraber sonsuz bir san'at ve kusursuzluk,
- sonsuz bir çoklukla birlikte sonsuz bir mükemmellik,
- sınırsız bir genişlikle beraber sınırsız bir san'at güzelliği
- sonsuz bir uzaklıkla beraber sonsuz bir uyumluluk,
- sonsuz bir uyum ve benzeşmeyle birlikte mutlak bir seçkinlik,
- mutlak bir karışıklıkla beraber mutlak bir ayırım,
- ve sonsuz bir bollukla beraber sonsuz bir kıymetlilik göreceksin.

İşte gözle görünen bu keyfiyet, akıl sahibi ehl-i tahkik için bir delil olduğu gibi, ahmak bir münafığı dahi, sınırsız kudret sahibi olan ve sonsuz ilmiyle her şeyi bilen bir Alîm-i Mutlak'ın birlik ve san'at eseri olduğunu göstererek, hakkı kabul etmek zorunda bırakır. O halde vahdet ve birlikte lüzum ve zorunluluk derecesinde sonsuz bir kolaylık; çokluk ve şirkte ise içinden çıkılması imkânsız bir zorluk vardır.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الَّذِي
تَزَاحَمَتْ خَوَاتِمُ وَحْدَتِهِ عَلٰى كُلِّ
مَكْتُوبٍ مِنْ مَكْتُوبَاتِهِ وَعَلٰى كُلِّ صَفْحَةٍ
مِنْ صَفَحَاتِ مَوْجُودَاتِهِ حَتّٰي كَاَنَّ كُلَّ

زَهْرَةٍ وَثَمَرَةٍ وَكُلّ نَبَاةٍ وَشَجَرٍ بَلْ كُلّ حَيْوَانٍ وَحَجَرٍ ﷺى كُلِّ وَادٍ وَجَبَلٍ وَكُلِّ بَادٍ وَقَفَرٍ خَاتَمٌ بَيِّنُ النَّقْشِ وَالْاَثَرِ يُظْهِرُ لِدِقَّةِ النَّظَرِ بِاَنَّ ذَا ذَاكَ الْاَثَرِ هُوَصَانِعُ نَوْعِﷺ وَجِنْسِﷺ.. فَهُوَ كَاتِبُ ذَاكَ الْمَكَانِ بِالْعِبَرِ فَهُوَ كَاتِبُ صَحَآئِفِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمِدَادِ النَّبَاتَاتِ وَذَوِي الْحَيَاةِ وَالشَّجَرِ.. فَهُوَ نَقَّاشُ صُحُفِ السَّمَاوَاتِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَبِمُرَصَّعَاتِ السَّيَّارَاتِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ

27.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

O, birliği bütün kâinatı kuşatan ve her bir varlıkta birliği müşahede edilen Vâhid-i Ehad'dir.

Zira O'nun birlik mühürleri, varlık mektuplarından her bir mektup üzerinde ve varlık sayfalarından her bir sayfa üzerinde öylesine çoktur ki, sanki her bir dağ ve vadide ve her bir sahra ve susuz çölde bulunan her bir çiçek ve meyve, her bir bitki ve ağaç belki her bir hayvan ve taş, bir eser ve nakşı gösteren mühürdür.

Dikkatli nazarlara ibretle gösterir ki, o eserin hemcinsini ve türünü yapan san'atkâr ve Sani'i kim ise, o mektubun üzerine yazıldığı şu yerin Kâtibi de O'dur.

Ve deniz ve yeryüzü sayfalarını; ağaç, canlılar ve bitkilerin mürekkebiyle yazan Kâtip kim ise, semâvat sayfalarını; ay ve

güneşin, süslü ve yaldızlı gezegenler ve yıldızların mürekkebiyle yazan Nakkaş da Odur.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 28-32

- Bu gelen, Risâlet-i Muhammediye burhânlarıdır -

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ ★ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الاَحَدُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينُ
.. بِشَهَادَةِ ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ اُمِّيَّتِهِ
بِاَكْمَلِ دِينٍ وَشَرِيعَةٍ وَبِاَقْوٰي
اِيمَانٍ وَعِبَادَةٍ وَبِاَعْلٰي دَعَوَاتٍ وَدَعْوَةٍ
وَبِاَعَمِّ تَبْلِيغٍ وَاَتَمِّ مَتَانَةٍ خَارِقَاتٍ
مُثْمِرَاتٍ لاَمِثْلَ لَهَا تَدُلُّ عَلٰى غَايَةِ
جِدِّيَّتِهِ وَاِعْتِمَادِهِ وَعَلٰى غَايَةِ وُثُوقِهِ
وَاِطْمِئْنَانِهِ وَعَلٰى كَمَالِ صِدْقِهِ
وَحَقَّانِيَّتِهِ

28.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O birdir, hiçbir ortağı yoktur.

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücûd, birliği bütün kâinatı kuşatmış olan Vâhid, her bir varlıkta birliği müşahede edilen Ehad'dir.

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, Melik'tir, Hak'tır, Mübîn'dir. Muhammed (a.s.m.) de Allah'ın resulüdür ve vaadine sâdık ve emin olan Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn'dir.

Zira o, ümmî olmakla birlikte, en mükemmel bir din ve şeriatla ve en güçlü bir iman ve ibadetle ve en ulvî dualar ve davetle ve en umûmî bir tebliğ ve en sağlam bir metanetle ve eşi ve benzeri olmayan sonuçlar ve harikalarla, birden ortaya çıkması, onun (a.s.m.) nihayet derecede ciddiyet ve kararlılığına ve sonsuz bir güven ve huzur içinde bulunuşuna ve mükemmel olan sıdk ve hakkaniyetine şahitlik eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينُ
.. بِشَهَادَةِ اٰلاَفِ الْمُعْجِزَاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ
وَالْكَمَالاَتِ الاَحْمَدِيَّةِ وَبِشَهَادَةِ مَالاَيُحَدُّ
مِنَ الْحَقَآئِقِ الْقُرْاٰنِيَّةِ وَالْبَرَاهِينِ
الْفُرْقَانِيَّةِ وَمِنْ اِشَارَاتِ الْحَقَآئِقِ
الْجَوْشَنِيَّةِ وَمِنْ دَلاَئِلِ الرَّسَآئِلِ النُّورِيَّةِ
وَبِشَهَادَةِ مِئَاتِ الاِرْهَاصَاتِ الْمُبَشِّرَاتِ

الْمُتَوَاتِرَاتِ الْمَاضِيَّةِ وَالْاَفِ الْحَادِثَاتِ الْمَشْهُودَاتِ الْمُصَدِّقَاتِ الْاِسْتِقْبَالِيَّةِ

29.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, Melik'tir, Hak'tır, Mübîn'dir. Muhammed (a.s.m.) de Allah'ın resulüdür ve vaadine sâdık ve emin olan Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn'dir.

Zira nübüvvetini gösteren binler mu'cizeleriyle ve velayetini gösteren fazilet, yüksek ahlâk ve üstün hasletleriyle; hak ile batılı, doğru ile yanlışı birbirinden ayırıp beyan eden sayısız hakikat ve burhanlarıyla **Kur'ân**, işaretlerinin kudsiyetiyle **Cevşen**, güçlü ve sarsılmaz delilleriyle **Risale-i Nur**; peygamberliğini müjdeleyen ve birçok insan topluluğu tarafından nakledilen tevatür kuvvetindeki irhasat denilen yüzlerce hadisesiyle mazi, gelecekte olacağını haber verdiği ve vefatından sonra da aynen ortaya çıkan binlerce hâdiseleriyle istikbal, O'na (a.s.m.) şahitlik eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْاَمِينُ
.. بِشَهَادَةِ قُوَّةِ يَقِينِيَّاتِ اٰلِهِ الْاَطْهَارِ
ذَوِي الْمَقَامَاتِ وَالْكَشْفِيَّاتِ وَالْاَنْوَارِ
بِالتَّصْدِيقِ لَهُ وَالْاِيقَانِ بِدَرَجَاتِ حَقِّ
الْيَقِينِ.. وَبِشَهَادَةِ كَمَالِ اِيمَانِ

اَصْحَابِهِ ٱلاَخْيَارِ ذَ□ي قُوَّةِ الْبَصَآئِرِ وَنُفُوذِ ٱلاَنْظَارِ وَاِسْتِقَامَةِ ٱلاَفْكَارِ بِالتَّصْ□يقِ لَهُ وَٱ□□يمَانِ □□ى دَرَجَاتِ عَيْنِ الْيَ□□ينِ.. وَبِشَهَادَةِ قُوَّةِ تَحْ□يقَاتِ ٱلاَصْفِيَآءِ ذَوِي الْبَرَا□□ينِ الْقَاطِعَةِ وَتَدْ□يقَاتِ ٱلاَنْظَارِ بِالتَّصْ□يقِ لَهُ وَٱلاِعْتِقَادِ □□ى دَرَجَاتِ عِلْمِ الْيَ□□ينِ.. وَبِشَهَادَةِ تَطَابُقِ كَشْفِيَّاتِ ٱلاَقْطَابِ عَلٰى رِسَالَتِ□□ ذَوِي الْمَرَاتِبِ وَٱلاَسْرَارِ بِدَرَجَاتِ الْكَشْفِيَّاتِ وَالْمُشَاهِدَاتِ بِالتَّحْ□يقِ وَالْيَ□□ينِ.. وَبِشَهَادَةِ تَوَاتُرِ تَصْ□يقَاتِ ٱلاَنْبِيَآءِ لَهُ فِي الصُّحُفِ وَٱلاَخْبَارِ.. وَبِشَهَادَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ بِرِسَالَتِ□□ بِالْمُشَاهَدَةِ فِي الْكُتُبِ ذَاتِ ٱلاَنْوَارِ فِي ٱلاَزْمِنَةِ السَّالِ□□ينَ.. وَبِشَهَادَةِ تَوَاتُرِ بَشَارَاتِ الْكَوَاهِنِ وَالْهَوَاتِفِ وَالْعُرَفَآءِ السَّابِ□□ينَ

30.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, Melik'tir, Hak'tır, Mübîn'dir. Muhammed (a.s.m.) de Allah'ın resulüdür ve vaadine sâdık ve emin olan Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn'dir.

Zira,

- hakkalyakîn derecelerindeki iman ve yakînleriyle onu (a.s.m.) tasdik eden manevî makam ve keşif sahibi nuranî **Ehl-i Beyt**i,

- ve aynelyakîn derecelerinde, mükemmel bir imanla onu tasdik eden basiret ve fikrî istikamet sahibi seçkin **Sahâbe**leri,

- ilmelyakîn derecelerinde, kuvvetli tahkikat ve ince tetkikleriyle onu (a.s.m.) tasdik edip itikat eden kat'î burhan sahibi **Asfiya**,

- mânâ âlemlerinde tahkik ve yakîn derecelerindeki yaptıkları gözlem ve keşifleriyle, onun (a.s.m.) peygamberliğinde ittifak eden manevî makam ve mertebe sahibi **Aktab**,

- semavi suhuf ve haberlerde onu (a.s.m.) tevatürle tasdik eden **geçmiş Peygamber**ler,

- önceki zamanlardaki semavî nurlu kitaplarda açıkça görülen, onun (a.s.m.) peygamberliğine dair diğer **peygamberlerin müjdeleri**,

- ve geçmiş asırlardaki **kâhinler**in, **hâtif**lerin ve **ârif**lerin tevatürle verdikleri müjdeler ona (a.s.m.) şahitlik eder.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينُ
.. بِشَهَادَةِ الْكَآئِنَاتِ بِحَقَآئِقِهَا وَغَايَاتِهَا
عَلٰى رِسَالَتِهِ بِسِرِّ تَوَقُّفِ حُصُولِ

غَايَاتِ الْكَآئِنَاتِ وَتَوَقُّفِ ظُهُورِ الْمَقَاصِدِ الْاِلٰهِيَّةِ مِنْهَا.. وَتَوَقُّفِ تَقَرُّرِ قِيْمَتِهَا وَوَظَآئِفِهَا وَتَوَقُّفِ تَبَارُزِ حُسْنِهَا وَكَمَالاَتِهَا بَلْ تَوَقُّفِ تَحَقُّقِ حِكَمِهَا وَحَقَآئِقِهَا عَلٰى سِرِّ الرِّسَالَةِ الْبَشَرِيَّةِ لاَسِيَّمَا الرِّسَالَةُ الْمُحَمَّدِيَّةُ.. اِذْهِيَ الْكَاشِفَةُ الْمُظْهِرَةُ الْمَدَارُ الْاَتَمُّ لَهَا وَلَوْ لاَ الرِّسَالَةُ الْاِنْسَانِيَّةُ لاَسِيَّمَا الرِّسَالَةُ الْمُحَمَّدِيَّةُ لَصَارَتْ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ ذَوِي الْمَعَانِي السَّرْمَدِيَّةِ وَالْحَقَآئِقِ الرَّاسِخَةِ هَبَآءً مَنْثُورًا مُتَطَايِرَةَ الْمَعَا□□ي وَمُتَسَاقِطَةَ الْكَمَالاَتِ وَهُوَ مُحَالٌ مِنْ وُجُوهٍ وَجِهَاتٍ

31.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, Melik'tir, Hak'tır, Mübîn'dir. Muhammed (a.s.m.) de Allah'ın resulüdür ve vaadine sâdık ve emin olan Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn'dir.

Zira, onun (a.s.m.) peygamberliğine şahitlik eden kâinatın yaratılışındaki hakikat ve gayelerin ve o hakikat ve gayelerdeki ilâhî maksatların bilinip açığa çıkması ve bu maksatların kıymetini bularak vazifelerini ifa etmesi, güzellik ve mükemmelliklerinin ortaya çıkması

ve ilâhî maksatlardaki -Rabbânî hikmet ve hakikatlerin gerçekleşmesi; ancak insanlık içinde gelecek bir peygamberliğe ve özellikle Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliğine bağlıdır. Çünkü söz konusu hakikatleri keşfedip ortaya çıkartacak ve bu gayeleri gerçekleştirecek en mükemmel vesile peygamberliktir. Onun için, eğer insanlar arasında peygamberlik ve özellikle Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliği olmasaydı, ebedî mânâları ve sarsılmaz hakikatleri taşıyan şu mükemmel kâinat kitabı boşa gidecek, mânâsız kalacak ve mükemmelliği hiçe inecekti. Bu ise pek çok yönden muhal ve imkânsızdır.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينُ
.. بِشَهَادَةِ صَاحِبِ الْكَآئِنَاتِ وَخَلاَّقِهَا
وَمُدَبِّرِهَا وَمُتَصَرِّفِهَا بِاَفْعَالِهِ وَاِجْرَاآتِهِ
عَلَى رِسَالَتِهِ اَيْ بِاِنْزَالِ الْقُرْاٰنِ
الْمُعْجِزِ الْبَيَانِ عَلَيْهِ وَبِاِظْهَارِ اَنْوَاعِ
الْمُعْجِزَاتِ الْبَاهِرَاتِ عَلٰى يَدَيْهِ
وَبِتَوْفِيقِهِ وَحِمَايَتِهِ فِى كُلِّ
حَالاَتِهِ وَبِاِدَامَةِ تَمْكِينِهِ وَاِعْلاَئِهِ بِكُلِّ
حَقَآئِقِهِ وَبِاِعْلاَءِ مَقَامِ حُرْمَتِهِ

وَشَرَفٍ وَاِكْرَامٍ عَلٰى جَمِيعِ
مَخْلُوقَاتِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ وَبِجَعْلِ
رِسَالَتِهِ شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِكَآئِنَاتِهِ
وَبِجَعْلِ دِينِهِ فِهْرِسْتَةَ كَمَالاَتِ
مَخْلُوقَاتِهِ وَعِبَادِهِ وَبِجَعْلِ حَقِيقَتِهِ
مِرْاٰةً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ الْاُلُوهِيَّةِ بِالْحُجَّةِ
وَالْبُرْهَانِ
نَعَمْ فَالْاُلُوهِيَّةُ الْمُطْلَقَةُ مُسْتَلْزِمَةٌ بِسِرِّ
التَّظَاهُرِ لِلرِّسَالَةِ فِي الْاِنْسِ وَالْجَآنِّ..
لاَسِيَّمَا الرِّسَالَةُ الْمُحَمَّدِيَّةُ اِذْهِيَ الْمِرْاٰةُ
الْجَامِعَةُ لِتَجَلِّيَاتِ الْكَمَالاَتِ الْاِلٰهِيَّةِ

32.Mertebe

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, Melik'tir, Hak'tır, Mübîn'dir. Muhammed (a.s.m.) de Allah'ın resulüdür ve vaadine sâdık ve emin olan Sâdıku'l-Va'di'l-Emîn'dir.

Zira bu kâinatın Sahibi ve onu yaratan Hâlık'ı, -Rahmâniyet fiillerinin bir gereği olarak Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânı ona (a.s.m.) indirmesi ve apaçık çeşitli mu'cizeleri onun (a.s.m.) elinde göstermesi ve her hâl ve hareketinde onu (a.s.m.) muvaffak kılması ve himaye etmesi, dinini bütün hakikatleriyle yücelterek devam ettirmesi ve bütün mahlûkatının üstünde ona (a.s.m.) bir makam ve şeref vermesi, bilmüşahede ve gayet açık bir tarzda onun (a.s.m.) peygamberliğine şahitlik ettiği gibi, bu kâinatı tedbir ve idare eden

Müdebbir'in ve onda dilediği gibi tasarruf eden Mutasarrıfın, -rububiyetinin icraatıyla, Muhammed'in (a.s.m.) risaletini kâinatına manevî bir güneş yapması ve onun (a.s.m.) dinini mahlûkatının ve kullarının kemâlatına bir fihriste ve onun (a.s.m.) hakikatini, ulûhiyetinin tecellîlerine delil ve burhanlarla cami bir ayna yapması da ona (a.s.m.) şahitlik eder.

Evet ulûhiyet-i mutlaka açık bir şekilde cin ve insanlara peygamberliği ve özellikle Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliğini gerekli kılar. Çünkü O (a.s.m.), kemâlat-ı ilâhiyenin tecellîlerine cami bir aynadır.

Dualar : Hizb-ül Ekber : Hatime

Hatime

اَللّٰهُمَّ يَامَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ □يهِنَّ .. نُشْهِدُكَ وَنُشْهِدُ جَ□يعَ مَاسَبَقَ بِاَنَّا نُشْهِدُ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْقَ□يرُ الْعَ□يمُ الرَّحْمٰنُ الرَّ□يمُ الْخَلاَّقُ الْحَ□يمُ لَكَ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰي.. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَشَ□يكَ لَكَ.. وَكَذَا نُشْهِدُكَ وَنُشْهِدُ الدَّلاَئِلَ السَّابِقَةَ بِاَنَّا نَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ وَصَفِيُّكَ وَخَ□يلُكَ وَجَمَالُ مُلْكِكَ وَمَ□يكُ صُنْعِكَ وَعَيْنُ عِنَايَتِكَ وَشَمْسُ هِدَايَتِكَ وَلِسَانُ حُجَّتِكَ وَمَحَبَّتِكَ وَمِثَالُ رَحْمَتِكَ وَنُورُ خَلْقِكَ وَشَرَفُ مَوْجُودَاتِكَ وَسِرَاجُ وَحْدَتِكَ □ى كَثْرَةِ

مَخْلُوقَاتِكَ وَكَشَّافُ طِلَّسِمِ كَآئِنَاتِكَ
بِحَقِيقَتِهِ وَبِقُرْاٰنِهِ وَدَلاَّلُ سَلْطَنَةِ
رُبُوبِيَّتِكَ وَمُبَلِّغُ مَرْضِيَّاتِكَ وَمُعَرِّفُ كُنُوزِ
اَسْمَآئِكَ وَمُعَلِّمُ عِبَادِكَ وَتَرْجُمَانُ اٰيَاتِ
كَآئِنَاتِكَ وَمَدَارُ شُهُودِكَ وَاِشْهَادِكَ وَمِرْاٰةُ
اَنْوَارِ مَحَبَّتِكَ لَجَمَالِكَ وَاَسْمَآئِكَ وَمَحَبَّتِكَ
لِصَنْعَتِكَ وَمَحَاسِنِ مَخْلُوقَاتِكَ وَحَبِيبُكَ
وَرُسُولُكَ الَّذِي اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً
لِلْعَالَمِينَ وَلِبَيَانِ مَحَاسِنِ سَلْطَنَةِ
رُبُوبِيَّتِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ بِحِكَمِيَّاتِ
صَنْعَةِ صِبْغَةِ نُقُوشِ قَصْرِ الْعَالَمِينَ
وَلِتَعْرِيفِ كُنُوزِ جَلَوَاتِ اَسْمَآئِكَ يَآ اِلٰهَ
الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِاِشَارَاتِ
مَعَانِي كَلِمَاتِ اٰيَاتِ سُطُورِ كِتَابِ
الْعَالَمِينَ وَلِبَيَانِ مَرْضِيَّاتِ رَبِّ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِينَ .. فَصَلِّ وَسَلِّمْ
عَلَيْهِ وَعَلٰي اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاِخْوَانِهِ
بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ وَنَسْتَوْدِعُ حِفْظَكَ

وَحِمَايَتَكَ وَرَحْمَتَكَ هٰذِهِ الشَّهَادَاتِ
الَّتِي اَنْعَمْتَهَا عَلَيْنَا اِلٰى هٰذِهِ
السَّاعَةِ فَاحْفَظْهَا بَعْدَ الْقَبُولِ مِنَّا
بِاَحْسَنِ قَبُولٍ اِلٰي يَوْمِ الْحَشْرِ
وَالْمِيزَانِ وَاجْعَلْهَا اِلٰى صَحِيفَةِ
حَسَنَاتِنَا وَاِلٰى صَحِيفَةِ عُمُومَ
الْكَاتِبِينَ لِلرِّسَالَةِ النُّورِ وَاِلٰى وَ
اِلٰى صَحِيفَةِ حَسَنَاتِ اُسْتَاذِنَا بَدِيعُ
الزَّمَانْ سَعِيدِ النُّورْسِى رَضِىَ اللهُ
عَنْهُ وَ اِلٰى صَحَآئِفِ حَسَنَاتِ وَالِدَيْنَا
وَاِلٰى صَحَآئِفِ حَسَنَاتِ جَمِيعِ طَلَبَةِ
رَسَآئِلِ النُّورِ الصَّادِقِينَ
اَمِينَ بِحُرْمَتِ
سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

Ey yedi gökle yer ve bunların içindeki her şeyin Kendisini tesbih ettiği yüce Allah'ım! Zâtını ve geçen bütün delilleri şahit göstererek şehadet ediyoruz ki Sen;

Allah'sın! Vâcibü'l-Vücud'sun! Vâhid'sin! Ehad'sin! Ferd'sin! Samed'sin! Hayy'sın! Kayyûm'sun! Kadir'sin! Alîm'sin! Rahmân'sın! Rahîm'sin! Hallâk'sın! Hakîm'sin

Ve daha pek çok güzel isimlerin sahibisin. Sen'den başka hiçbir ilâh yoktur. Sen birsin, teksin. Senin şerîk ve ortağın yoktur.

Ve yine Yüce zâtını ve geçen bütün delilleri şahit göstererek şehadet ediyoruz ki Muhammed (a.s.m),

- Senin kulun, peygamberin, yüce katında arındırıp seçtiğin dostundur.
- Mülkünün güzeli, san'atınla yarattığın mahlûkatının sultanıdır.
- İnayetinin pınarı,
- hidâyetinin güneşi,
- muhabbet ve hüccetinin lisanı,
- rahmetinin numûnesidir.
- Hilkatinin nuru ve mayası,
- mevcudatının şerefi,
- pek çok mahlûkatının içinde birliğinin kandili,
- kâinatının tılsımının keşfedicisi,
- rubûbiyet saltanatının ilâncısı,
- razı olduğun şeylerin tebliğcisi,
- isimlerinin hazinelerinin tanıtıcısı,
- kullarının öğreticisi,
- kâinatının delillerinin tercümanı,
- yüce varlığının görünüp mahlûkata da gösterilmesinin vesilesidir.
- Senin Kendi cemâline ve isimlerine olan muhabbet nurlarının ve Senin Kendi san'atına ve san'at eseri olan mahlûkatının güzelliklerine olan muhabbetinin aynasıdır.

Ey âlemlerin Rabbi ve ey öncekilerin ve sonrakilerin İlâhı!

- O, Sen'in saltanat-ı Rubûbiyetinin güzelliklerini, âlemler sarayının nakışlarını, o nakışlardaki boyayı, o boyadaki san'atı, o san'attaki İlâhî hikmetleri açıklamak;
- Ve Senin isimlerinin cilvelerindeki hazineleri tanıtmak;
- Ve âlemler kitabının satırlarındaki delilleri, o delillerdeki kelimeleri, o kelimelerdeki mânâları, o mânâlardaki işaretleri, yerlerin

ve göklerin Rabbinin razı ve hoşnut olacağı şeyleri açıklamak için âlemlere rahmet olarak gönderdiğin Resulün ve Habîb'indir.

Ona (a.s.m.), âline ve Ashabına ve diğer peygamber kardeşlerine, ümmetinin sevap ve haseneleri adedince salât ve selâm eyle. Bize bu saatte in'am ettiğin bütün bu şehadetleri Sen'in hıfz ve himayene ve rahmetine tevdi ediyoruz.

Bu şehadetleri, kabullerin en güzeliyle kabul buyurarak haşir ve mizan gününde bizim ve umum Risale-i Nur kâtiplerinin ve Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî'nin (r.a.), anne ve babalarımızın ve Risale-i Nur'un sâdık talebelerinin sayfalarına sevap olarak kaydeyle. Peygamberlerin Seyyidi (a.s.m.) hürmetine kabul buyur Allah'ım!

Dualar : Hizb-ül Ekber : Mertebe 33

Mertebe 33

وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْئٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا.. اِذْ هُوَ الْعَلِيمُ بِكُلِّ شَيْئٍ بِعِلْمٍ مُحِيطٍ لاَزِمٍ ذَاتِيٍّ لِلذَّاتِ يَلْزَمُ الاَشْيَاءَ لاَيُمْكِنُ اَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَيْئٌ بِسِرِّ الْحُضُورِ وَالشُّهُودِ وَالنُّفُوذِ وَالاِحَاطَةِ النُّورَانِيَّةِ وَاِسْتِلْزَامِ الْوُجُودِ لاِحَاطَةِ نُورِ الْعِلْمِ بِعَالَمِ الْوُجُودِ فَالاِنْتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ وَالاِتِّزَانَاتُ الْمَنْظُومَةُ وَالْحِكَمُ الْعَامَّةُ وَالْعِنَايَاتُ التَّامَّةُ وَالاَقْضِيَةُ الْمُنْتَظَمَةُ وَالاَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ وَالاٰجَالُ الْمُعَيَّنَةُ

وَٱلاَرْزَاقُ ٱلْمُقَنَّنَةُ وَٱلاِتِّقَانَاتُ ٱلْمُفَنَّنَةُ وَالْاِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ وَغَايَةُ كَمَالِ اْلاِنْتِظَامِ وَاْلاِتِّزَانِ وَاْلاِتِّقَانِ وَالاِمْتِيَازِ الْمُطْلَقِ وَالسُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ يَدُلُّ كُلُّ ذٰلِكَ عَلٰى اِحَاطَةِ عِلْمِ عَلاَّمِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَيْئٍ ﴿اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ فَنِسْبَةُ دَلاَلَةِ حُسْنِ صَنْعَةِ اْلاِنْسَانِ عَلٰى شُعُورِ اْلاِنْسَانِ اِلٰي نِسْبَةِ دَلاَلَةِ حُسْنِ خِلْقَةِ اْلاِنْسَانِ عَلٰى عِلْمِ خَالِقِ اْلاِنْسَانِ كَنِسْبَةِ لُمَيْعَةِ نُجَيْمَةِ الذُّبَيْبَةِ فِي اللَّيْلَةِ الدَّهْمَآءِ اِلٰي شَعْشَعَةِ الشَّمْسِ فِى رَابِعَةِ النَّهَارِ

33.Mertebe

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

De ki: 'Hamd olsun o Allah'a ki evlât edinmekten münezzehtir, mülkünde ortağı bulunmaz ve hiçbir şeyden de âciz değildir ki yardımcıya ihtiyacı olsun.' Ve hürmet ve tazimle O'nun yüceliğini an. (İsrâ Sûresi, 17:111.)

Allah, ilim ve kudretiyle her şeyden büyüktür.

Zira O, öyle bir **Alîm**'dir ki, Zâtının lâzımı ve Zâtından ayrılması mümkün olmayan ve her şeye lâzım olan ve hiçbir şeyin ondan

gizlenmesi mümkün olmayan muhit ilmiyle her şeyi her haliyle bilendir. Çünkü her şey O'nun huzurunda ve gözetimindedir. O'nun nurânî ve muhît ilmi her şeye nüfuz eder. O'nun varlığı, varlığından ayrılması düşünülemeyen ilminin nuruyla bütün varlık âlemini ihata edip kuşatmayı gerekli kılar.

Evet, bütün varlıklarda görülen ölçülü düzenler ve düzenli ölçü ve dengeler ve bütün hikmetler ve bütün düzenlilikler ve muntazam kazâlar, netice veren kader ve plânlar ve tayin edilmiş eceller ve bir ölçü ve kanunla verilen rızıklar ve bütün eşyanın san'atındaki kusursuzluklar ve bütün eşyayı süslendiren itina ve özenler ve bütün eşyanın icadının mutlak bir kolaylık içinde gayet mükemmel bir düzen, ölçü, kusursuzluk ve mutlak bir surette birbirinden ayırt edilebilir olması, gizli açık, görünen görünmeyen her şeyi bilen bir Allâm-ül-Guyûb'un ilminin kuşatıcılığına delâlet eder. *"Hiç Yaratan bilmez mi? O'nun ilmi her şeyin inceliklerine nüfuz eder ve O her şeyden hakkıyla haberdardır."* (Mülk Sûresi, 67:14)

İnsandaki san'at güzelliğinin insanın şuuruna delâletinin nispetiyle, insanın yaratılışındaki güzelliğin onu yaratan Hâlık'ın ilmine delâleti arasındaki nispet, karanlık gecedeki yıldız böceğinin ışıkçığının, günün ortasında güneşin şaşaalı parıltısına olan nispeti gibidir.

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْئٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا.. اِذْ هُوَ الْمُ□□يدُ لِكُلِّ شَيْئٍ مَاشَآءَ اللهُ كَانَ وَمَالَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ اِذْ تَنْ□□يمُ صَنْعَةِ هٰذِهِ الْمَصْنُوعَاتِ مِنْ بَيْنِ الْاِمْكَانَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَالطُّرُقِ الْعَ□□يمَةِ وَالْاِحْتِمَالاَتِ الْمُشَوَّشَةِ وَالسُّيُولِ الْمُتَشَاكِسَةِ بِهٰذاَ النِّظَامِ الْاَدَقِّ الْاَرَقِّ

وَتَوْ□ينِهَا بِهٰذَ الْ□يزَانِ الْحَسَّاسِ الْحَسَّاسِ وَتَمْ□يزُهَا بِهٰذِهِ التَّعَيُّنَاتِ الْمُزَيَّنَةِ الْمُنْتَظَمَةِ وَ خَلْقُ الْاَشْيَآءِ الْمُنْتَظَمَةِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ الْبَ□يطِ الْجَامِدِ الْمَيِّتِ كَالْاِنْسَانِ بِجَهَازَاتِ□ مِنَ النُّطْفَةِ وَالطَّيْرِ بِجَوَارِحِ□ مِنَ الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرِ بِاَعْضَآئِ□ مِنَ الْحَبَّةِ يَدُلُّ كُلُّ ذٰلِكَ عَلٰى اَنَّ كُلَّ شَيْئٍ مَصْنُوعٌ بِمَ□□يئَتِ□ وَ اِرَادَتِ□ وَتَخْ□يصِ□ وَتَرْ□يحِ□ سُبْحَانَهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ فَكَمَآ اَنَّ تَوَافَقَ ذَوِي الْحَيَاةِ □□ى اَسَاسَاتِ الْاَعْضَآءِ النَّوْعِيَّةِ وَالْجِنْسِيَّةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ صَانِعَ الْكُلِّ وَاحِدٌ اَحَدٌ كَذٰلِكَ اَنَّ تَمَايُزَهَا بِالتَّعَيُّنَاتِ الْمُنْتَظَمَةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ ذٰلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الْاَحَدَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ يَفْعَلُ مَايَشَآءُ وَيَحْكُمُ مَايُ□يدُ

Allah, ilim ve kudretiyle her şeyden büyüktür.

Çünkü O, öyle bir **Murîd**'dir ki dilediği şeyi dilediği keyfiyet ve şekilde, dilediği zaman yapan ve hiçbir varlık O'nun iradesinin dışına çıkamayan irade sahibi bir Zâttır. Allah bir şeyi dilerse olur. O dilemedikçe, hiçbir şey olmaz.

Evet, bu san'at eseri varlıkların, hadsiz imkân ve olasılıklar ve çetin yollar ve karışık ihtimaller, farklı ve karmaşık kanallar arasından geçerek gelen dakik ve ince bir sistemle tanzim edilmeleri, hassas ve ince bir teraziyle ölçülü hale getirilmeleri, muntazam ve süslü kimliklerle birbirinden ayrılmaları, basit ve cansız unsurlardan, muntazam canlı varlıkların yaratılması -insanın bütün cihaz ve donanımıyla nutfeden, kuşların bütün organlarıyla yumurtadan, ağacın muhtelif azalarıyla çekirdekten yaratılmaları gibi- gösteriyor ki her şey O'nun dilemesi, O'nun iradesi, O'nun seçmesi ve O'nun tercih etmesi ile yapılan san'at eseridir. Her türlü kemâl sıfatların sahibi ve her türlü eksik ve kusurdan münezzeh olan O Zât'tan başka hiçbir ilâh yoktur!

Hem nasıl aynı cins ve türdeki canlıların, temel âza ve organlarındaki birbirine olan benzerlik ve uygunluk, hepsinin Sâni'inin bir olduğuna delâlet ettiği gibi, her birinin muntazam -kimliklerle- birbirinden ayrılması da o Sâni'in, birliği her şeyi kuşatan ve her bir varlıkta birliği müşahede edilen bir Sâni-i Vâhid-i Ehad ve dilediğini istediği şekilde yapan bir Fâil-i Muhtar ve dilediği gibi iş görüp her şeyde dilediği gibi hükmeden bir Zât olduğuna delâlet eder.

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْئٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا.. اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلٰى كُلِّ شَيْئٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لاَزِمَةٍ لِلذَّاتِ فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدَّهَا فَلاَ مَرَاتِبَ فِيهَا فَتَتَسَاوٰي بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهَا الذَّرَّاتُ

وَالنَّجُومُ وَالْجُزْئِيُّ وَالْكُلَيُّ وَالْاِنْسَانُ وَالْعَالَمُ وَالنُّوَاة وَالشَّجَرُ
بِشَهَادَةِ غَايَةِ كَمَالِ الْاِنْتِظَامِ الْمُطْلَقِ وَالْاِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ وَالْاِمْتِيَازِ الْمُطْلَقِ وَالْاِتِّقَانِ الْمُطْلَقِ وَالْاِمْتِيَازِ الْاَتَمِّ فِي الْكَثْرَةِ وَالسُّرْعَةِ وَالْوُسْعَةِ وَالسُّهُولَةِ الْمُطْلَقَاتِ
وَ بِسِرِّ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَّافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنَةِ وَالْاِنْتِظَامِ وَالْاِمْتِثَالِ
وَ بِسِرِّ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَ يُسْرِ الْوَحْدَةِ وَتَجَلِّي الْاَحَدِيَّةِ
وَ بِسِرِّ التَّجَرُّدِ وَالْوُجُوبِ وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ
وَ بِسِرِّ عَدَمِ التَّقَيُّدِ وَعَدَمِ التَّحَيُّزِ وَعَدَمِ التَّحَ□□ي
وَ بِسِرِّ اِنْقِلاَبِ الْعَوَآئِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلٰي حُكْمِ الْوَسَآئِلِ الْمُسَهِّلاَتِ
وَ بِسِرِّ اَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْاِنْسَانَ وَالنُّوَاةَ لَبِسَتْ بِاَقَلِّ جَزَالَةً وَصَنْعَةً مِنَ

النَّجْمِ وَالْكُلِّ وَالْكُلَيِّ وَالْعَالَمِ وَالشَّجَرِ فَخَالِقُ هَا□يكَ هُوَ خَالِقُ هٰؤُلاَءِ وَ بِسِرٍّ اَنَّ الْمُحَاطَ كَالاَمْثِلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ اَوْكَالنُّقَطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعَصَّرةِ.. فَلاَ بُدَّ اَنْ يَكُونَ الْمُ□يطُ □ى قَبْضَةِ خَالِقِهَا لِيُدْرِجَ مِثَالَهُ □يهَا بِمَوَا□ينِ عِلْمِ□ وَيَعْصِرَهَا مِنْهُ بِدَسَا□يرِ حِكْمَتِ□ فَكَمَآ اَنَّ قُرْاٰنَ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبَ عَلَي الْجَوْهَرِ الْفَرْدِ يَعْنِي الذَّرَّةَ الاَصْغَرَ بِذَرَّاتِ الاَ□يرِ لَيْسَ بِاَقَلَّ جِزَالَةً مِنْ قُرْاٰنِ الْعَظَمَةِ الْمَكْتُوبِ عَلٰى صُحُفِ السَّمٰوَاتِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ فَكَاتِبُ هٰذَا هُوَ كَاتِبُ ذَاكَ كَذٰلِكَ لَيْسَ وَرْدُ الزُّهْرَةِ بِاَقَلَّ جَزَالَةً مِنْ دُرِّيِّ نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلاَ النَّمْلَةُ مِنَ الْ□يلَةِ وَلاَ النَّحْلَةُ مِنَ النَّخْلَةِ فَكَمَآ اَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السُّرْعَةِ وَالسُّهُولَةِ اَوْقَعَ اَهْلَ الضَّلاَلَةِ □ى اِلْتِبَاس التَّشْ□يلِ

بِالتَّشَكّلِ الْمُسْتَلْزِمِ لِمُحَالاَتٍ غَيْرِ مَحْدُودَةٍ تَمَجُّهُ الاَوْهَامُ كَذٰلِكَ اَثْبَتَ ذٰلِكَ الْكَمَالُ لاَهْلِ الْهِدَايَةِ وَالْحَقِيقَةِ تَسَاوِيَ النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ اِلٰي قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَآئِنَاتِ جَلَّ جَلاَلُهُ

اَللهُ اَكْبَرُ

Allah, ilim ve kudretiyle her şeyden büyüktür.

Zira O, Öyle bir **Kadîr**'dir ki, zaruri olarak bizzat Zâtından kaynaklanan ve ondan ayrılması mümkün olmayan kudretiyle her şeyi kuşatan ve her şeye gücü yeten bir Zât'tır. Böyle bir kudrete onun zıddı olan aczin hiçbir cihetle müdahalesi mümkün değildir. O kudrette mertebe ve dereceler bulunamaz. O kudrete nispeten atomlar ve yıldızlar, büyük küçük, cüz'î küllî, insan âlem, çekirdek ağaç eşittirler.

Zira sonsuz kolaylık ve nihayetsiz genişlik ve sonsuz sürat ve çokluk içinde görülen;

- gayet mükemmel ve sınırsız bir düzenliliğin, mutlak bir ölçü ve dengenin, mutlak bir san'at ve kusursuzluğun, ve mutlak bir ayrımın şehadetiyle,

- Ve nurâniyet, şeffafiyet, mukabele, muvazene, intizam, imtisal sırlarıyla,

- Ve imdad-ı vâhidiyet, yüsr-ü vahdet, tecellî-î ehadiyet sırlarıyla,

- Ve vücub, tecerrüd ve mübayenet-i mahiyet sırlarıyla,

- Ve adem-i takayyüd, adem-i tahayyüz, adem-i tecezzî sırlarıyla,

- Mâni ve engellerin, fiil ve icraatını kolaylaştıran vesileler hükmüne geçmesi sırrıyla,

O'nun kudretine nispetle her şey eşittir.

- İncelik ve san'at itibariyle, zerre yıldızdan; parça bütünden; fert, tür ve cinsten; insan âlemden ve çekirdek ağaçtan daha aşağı

olmadığı sırrıyla; birini yaratan Halık, diğerinin de Halık'ıdır.

- Zira kuşatılmış -yıldızlar gibi- varlıklar, kuşatıcı -gökler gibi- varlıklara nisbeten birer çekirdek, onlardan süzülmüş birer nokta ve onların küçültülmüş birer mektubu, birer küçük nüshası hükmündedir. O kuşatılmış varlıkları -yıldız ve ağaç- yaratan Hâlık'ın elinde, onları kuşatan -gökler ve yerler- unsurların da bulunması zorunludur. Ta ki hikmetinin düsturlarıyla ve ilminin mizan ve ölçüleriyle o geniş ve kuşatıcı varlıkların misalini, o küçücük numuneler hükmünde olan varlıklara da yerleştirsin. Nasıl ki, bir atom üzerine esir zerreleriyle yazılan yüce bir Kur'ân, semâvat yüzüne güneş ve yıldızlar mürekkebiyle yazılan büyük bir Kur'ân'dan kıymetçe daha az değildir. Onun Kâtib'i bunun da Kâtib'idir. Aynen öyle de Venüs çiçeğinin gülü, Venüs yıldızının inci-misal parlak ışığından san'atça daha aşağı olmadığı gibi, bir karınca filden, bir arı da ağaçtan daha aşağı değildir.

Hem eşyanın icadında görülen mükemmel bir kolaylık ve sürat, nasıl dalâlet ve sapkınlıkta olanları, vehmin dahi ondan kaçtığı sınırsız imkânsızlıkları gerektiren bir karıştırmayla, teşkili teşekkül zannına düşürmüşse, hidayet ve hakikat ehline de zerrelerin ve yıldızların eşit şekilde Kâinatın Yaratıcı'sının kudretine nispet edilmesi gerektiğini, kesin ve zorunlu bir şekilde ispat etmiştir. Allah her şeyden büyüktür. O'nun celâli pek yücedir.

Dualar : Tahmidiye

Tahmîdiye

Çoktan beri benim hususî bir virdim ve hiç kaleme alınmayan.. ve mesleğimizin dört esasından en büyük esası olan şükrün en geniş ve en yüksek mertebesini ihata eden.. Ve bende çok defa maddî ve ma'nevî hastalıkların bir nev'i şifâsı olan.. Ve İsm-i A'zam ve Besmele ile dokuz âyet-i azîmeyi içine alan.. Ve on dokuz defa şükür ve hamdi a'zamî bir tarzda ifade ile tahmîdâtın adedleri ile o eşyanın lisân-ı hâl ile ettikleri hamd ve senayı niyet ederek o hadsiz hamdlerin yekûnunu kendi hamdleri içine alarak azametli ve geniş bir tahmîdnâme ve teşekkürnâme bulunan.. Ve Sekîne'deki Esmâ-yı Sitte'nin muazzam yeni bir dersidir. (Kastamonu Lahikası)

Said Nursî

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 1

اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ
اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ

وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى اْلاِيمَانِ بِاللّٰهِ وَ عَلٰى وَحْدَانِيَّتِهِ وَ عَلٰى كُلِّ اِسْمٍ مِنْ اَسْمَآئِهِ وَ عَلٰى كُلِّ صِفَةٍ مِنْ صِفَاتِهِ سُبْحَانَهُ حَمْدًا بِعَدَدِ جَمِيعِ تَجَلِّيَاتِ اَسْمَآئِهِ وَ صِفَاتِهِ جَلَّ جَلاَلُهُ مِنَ اْلاَزَلِ اِلىَ اْلاَبَدِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Allah en büyüktür. (10 defa)

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)

- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Allah'a ve birliğine, her bir ismine ve her bir sıfatına îmân etmeyi bizlere nasîb ettiği için; Bütün güzel isimler ve en yüce sıfatların sahibi ve her türlü kusurdan münezzeh, azameti pek yüce, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, isimlerinin ve sıfatlarının bütün tecellîleri sayısınca ezelden ebede kadar hamd olsun. Ondan başka İlâh yoktur.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 2

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ وَ الْاِيمَانِ
بِهَا حَمْدًا بِعَدَدِ حَسَنَاتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَ سَلّمَ وَ كَمَالاَتِهِ وَ ثَمَرَاتِهِ وَ فَوَائِدِهِ وَ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اٰلِهِ وَ اَصْحَابِهِ وَ اُمَّتِهِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Hazret-i Muhammed'in peygamberliğini ve ona îmân etmeyi bizlere nasîb ettiği için; Muhammed Sallallâhü Aleyhi Vesellem'in iyilikleri, kemâlâtı, (peygamberliğinin) güzel neticeleri ve faydaları sayısınca.. Ve yine onun mübarek nesli ve ehl-i beytinin, ashabının ve ümmetinin bütün iyilikleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 3

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْقُرْاٰنِ وَ الْاِيمَانِ بِهِ حَمْدًا
بِعَدَدِ مَعَانِى الْقُرْاٰنِ الْمُتَصَوَّرَةِ فِي

اَلاَفْهَامِ وَ بِعَدَدِ كَلِمَاتِ وَ حُرُوفَاتِهِ الْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ اِلَى اٰخِرِ الزَّمَانِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Kur'ân'ı ve ona îmân etmeyi bizlere nasîb ettiği için; Kur'ân'ın zihinlerde tasavvur edilen ma'nâları adedince ve onun kıyamete kadar (okunmasıyla) havada teşekkül eden bütün kelimeleri ve harfleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 4

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ وَ الْاِسْلاَمِ حَمْدًا بِعَدَدِ الْمَلٰئِكَةِ وَ

الرُّوحَانِيَّاتِ وَ ٱلاَنَامِ وَ تَسْبِيحَاتِهِمْ وَ تَحْمِيدَاتِهِمْ وَ تَكْبِيرَاتِهِمْ وَ تَهْلِيلاَتِهِمْ عَلى جَمِيعِ ٱلاَزْمَانِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân, Kur'ân ve İslâm ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Meleklerin, ruhanîlerin, umûm mahlûkâtın ve onların bütün zamanlardaki tesbîhleri, hamdleri, tekbîrleri, tehlîlleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 5

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ بِعَدَدِ النُّجُومِ وَ حَرَكَاتِهَا وَ سَكَنَاتِهَا وَ ذَرَّاتِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân ve Kur'ân ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Yıldızlar adedince ve onların bütün hareketleri, durmaları ve zerreleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 6

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ بِعَدَدِ النَّبَاتَاتِ وَ الْاَشْجَارِ وَ اَوْرَاقِهَا وَ اَزْهَارِهَا وَ اَثْمَارِهَا

وَ بُذُورِهَا وَ تَسْ□□يحَاتِهَا وَ تَحْ□□يدَاتِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân ve Kur'ân ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Bitkiler ve ağaçlar adedince ve onların bütün yaprakları, çiçekleri, meyveleri, tohumları, tesbihleri ve hamdleri sayısınca, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 7

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ حَمْدًا
بِعَدَدِ الطُّيُورِ وَ الطُّوَيْرَاتِ وَ الْحَيْوَانَاتِ وَ

الْحُوَيْنَاتِ وَ اَصْوَاتِهَا وَ اَنْفَاسِهَا وَ تَسْبِيحَاتِهَا وَ تَحْمِيدَاتِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân ve Kur'ân ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Kuşlar, sinek ve kelebekler, hayvanlar ve hayvancıklar ve onların bütün sesleri, nefesleri tesbihleri ve hamdleri sayısınca, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 8

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى اِنْعَامَاتِ اللهِ عَلَيْنَا بِالْاَطْعِمَةِ وَ النِّعَمِ حَمْدًا بِعَدَدِ جَمِيعِ الْاَطْعِمَةِ وَ

النِّعَمِ وَ اَنْوَاعِهَا وَ رَوَائِحِهَا وَ طَعُومِهَا وَ اَجْزَائِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Türlü türlü yiyecek ve ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Bütün yiyecekler ve ni'metler ve bunların çeşitleri, kokuları, tatları ve parçaları adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 9

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى اِنْعَامَاتِ اللّٰهِ عَلَيْنَا بِالْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ وَ بِرِسَالَةِ النُّورِ وَ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ

الْمِعْرَاجِ وَ الْبَرَائَةِ وَ الرَّغَائِبِ حَمْدًا بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ لَيْلَةِ الْمِعْرَاجِ وَ لَيْلَةِ الْبَرَائَةِ وَ لَيْلَةِ الرَّغَائِبِ وَ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رِسَالَةِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَ الْمَقْرُوئَةِ اِلَى اٰخِرِ الزَّمَانِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân, Kur'ân ve Risâle-i Nûr ni'metleri ile Leyle-i Kadir, Mi'râc, Berâet ve Regâib ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Kadir Gecesi'nin, Mi'râc Gecesi'nin, Berâet Gecesi'nin, Regâib Gecesi'nin dakikalarının âşireleri adedince.. Ve yine Ramazan Ayı'nın

dakikalarının âşireleri adedince.. Ve Risâle-i Nûr'un kıyamete kadar yazılan ve okunan bütün harfleri sayısınca, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 10

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْقُرْاٰنِ بِعَدَدِ ثَوَابَاتِ قِرَآئَةِ كَلِمَاتِ الْقُرْاٰنِ وَ حُرُوفِهِ مِنْ اَوَّلِ

النُّزُولِ اِلّٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Kur'ân ni'metini bizlere nasîb ettiği için; İlk nüzûlünden kıyamete kadar Kur'ân kelimelerinin ve harflerinin okunmasından hâsıl olan bütün sevablar adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 11

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ وَ الْاِسْلاَمِيَّةِ
الَّتِى هِىَ مَرْضِيَّاتُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

حَمْدًا بِعَدَدِ حَسَنَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân ni'metini ve âlemlerin Rabbi'nin razı olduğu İslâmiyet ni'metini bizlere nasîb ettiği için; Mü'min ve mü'mineler, müslim ve müslimelerin bütün iyilikleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 12

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَ الْاِيمَانِ وَ
رَسَائِلِ النُّورِ حَمْدًا بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ

وَ مُرَكّبَاتِهَا وَ تَسْ□يحَاتِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Kur'ân ve İmân ve Risâle-i Nûr ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Kâinatın bütün zerreleri, terkîbleri ve tesbihleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 13

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْقُرْاٰنِ وَ الْاِيمَانِ وَ الْاِسْلاَمِ
حَمْدًا بِعَدَدِ اَوْرَاقِ الْاَشْجَارِ وَ اَمْوَاجِ

اَلْبِحَارِ وَ قَطَرَاتِ اَلاَمْطَارِ وَ نَغَمَاتِ اَلاَطْيَارِ وَ لَمَعَاتِ اَلاَنْوَارِ وَ بُذُورِ اَلاَزْهَارِ وَ نُوَاتَاتِ اَلاَثْمَارِ وَ عَدَدَ جَمِيعِ اَلاَعْصَارِ وَ اَلاَقْطَارِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Kur'ân, İmân ve İslâm ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Bütün asırlar boyunca her yerdeki ağaçların yaprakları, denizlerin dalgaları, yağmurların damlaları ve kuşların nağmeleri, nurların parıltıları, çiçeklerin tohumları ve meyvelerin çekirdekleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 14

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ بِعَدَدِ الْمَعَادِنِ وَ الْمَوَاٰئِيدِ وَ خَاصِّيَّاتِهَا وَ ثَمَرَاتِهَا وَ

مَنَافِعِهَا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân ve Kur'ân ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Ma'denler, meydana gelen varlıklar ve bunların bütün hususiyetleri, meyveleri ve faydaları sayısınca, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 15

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ وَ الْاِسْلاَمِ
حَمْدًا بِعَدَدِ الْاَمْلاَكِ وَ الْاَرْوَاحِ وَ الْاِنْسِ وَ

اَلْجَانِّ وَ النَّبَاتَاتِ وَ الْحَيْوَانَاتِ وَ تَحْيِيدَاتِهَا وَ تَسْبِيحَاتِهَا عَلَى جَمِيعِ الْاَزْمَانِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- İmân, Kur'ân ve İslâm ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Melekler, ruhlar, insanlar, cinler, bitkiler, hayvanlar ve bunların bütün zamanlardaki hamdleri ve tesbîhleri adedince, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 16

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى نِعْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَ الْاِيمَانِ وَ
رَسَائِلِ النُّورِ حَمْدًا مَلأَ الْبَرَّ وَ الْبَحْرَ وَ

الۡعَرۡشَ وَ الۡكُرۡسِیَّ وَ الۡاَرۡضَ وَ السَّمَآءَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Kur'ân, İmân ve Risâle-i Nûr ni'metlerini bizlere nasîb ettiği için; Karaları, denizleri, Arşı, Kürsîyi, yeri ve göğü dolduracak kadar, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 17

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْاٰخِرَةِ وَ الْاِيمَانِ بِهَا حَمْدًا مَلأَ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Âhireti ve ona îmân etmeyi bizlere nasîb ettiği için; Dünya ve âhiret dolusu, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 18

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلَى الْجَنَّةِ وَ الْاِيمَانِ بِهَا حَمْدًا مَلأَ الْجَنَّاتِ بِعَدَدِ اِنْعَامَاتِ اللهِ تَعَالٰى عَلٰى

اَهْلِهَا اَبَدَ ٱلاٰبِ□□ينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Cenneti ve ona îmân etmeyi bizlere nasîb ettiği için; Cennetler dolusu ve o cennetlerin ehline ebedî olarak yapacağı bütün ikram ve ihsanlar sayısınca, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Mertebe 19

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
فَرْدٌ ★ حَىٌّ ★ قَيُّومٌ ★ حَكَمٌ ★ عَدْلٌ ★ قُدُّوسٌ
فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ
يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا اٰتيهُمْ ★ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيم
يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا ★ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَ شِفَآءٌ
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
عَلٰى كُلِّ مِنْ نِعَمِهِ حَمْدًا بِعَدَدِ كُلِّ نِعَمِهِ كَمَا يَلِيقُ بِجَنَابِهِ جَلَّ جَلاَلُهُ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler bulunan **Hakem**'dir.
- Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
- Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.
- Allah, onun kalbine itmi'nân, sükûnet ve huzur indirmiştir. *(Tevbe, 40)*
- En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez. *(Enbiyâ, 103)*
- Onlar (Allah'ın) kendilerine verdiği şeylerle sevinç ve ferah içinde (Rableri katında) rızıklandırılmaktadırlar." (Âl-i İmrân, 169-170)
- Çok merhametli Rab'den (onlara) hitaben (bir de) selâm vardır. (Yâsin, 58)
- Ey ateş! (İbrahim'e karşı) serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ, 69)
- (Kur'ân) îmân edenler için bir hidâyet ve bir şifâdır. (Fussılet, 44)
- Biz Kur'ân'dan bütün mü'minler için bir şifâ ve bir rahmet indiriyoruz! (İsrâ, 82)
- Bize ihsan ettiği her bir ni'met için; Lâyık olduğu şekilde ve bütün ni'metleri sayısınca, Azamet ve celâl sahibi ve âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'a hamd olsun.

Dualar : Tahmidiye : Hatime

يَا اَللهُ ★ يَا رَحْمٰنُ ★ يَا رَحِيمُ
يَا فَرْدُ ★ يَا حَىُّ ★ يَا قَيُّومُ ★ يَا حَكَمُ ★ يَا عَدْلُ ★ يَا قُدُّوسُ
بِحَقِّ اِسْمِكَ اْلاَعْظَمِ وَ بِحَقِّ اٰيَاتِ فُرْقَانِكَ اْلاَحْكَمِ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِكَ اْلاَكْرَمِ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ وُجُودِنَا وَ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِنَا وَ حَيَاتِنَا وَ اَنْزِلْ عَلَيْنَا وَ عَلٰى طَلَبَةِ رَسَائِلِ النُّورِ السَّكِينَةَ وَ التَّمْكِينَ وَ الاِطْمِئْنَانَ كَمَا اَنْزَلْتَ عَلٰى نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَ اَنْزِلْ عَلَيْنَا وَ عَلٰى طَلَبَةِ رَسَائِلِ النُّورِ السَّكِينَةَ وَ اْلاِيمَانَ الْخَالِصَ وَ الْيَقِينَ الْكَامِلَ وَ النِّيَّةَ الصَّادِقَةَ وَ الْمَتَانَةَ اْلاَتَمَّ فِى خِدْمَةِ

الْقُرْاٰنِ وَ اْلاِیمَانِ وَ اٰمِنْ فَزَعَنَا بِدَفْعِ
الْبِدْعِیَّاتِ الْهَائِلاَتِ عَنْ شَعَائِرِ الْاِسْلاَمِ وَ
فَرِّحْ قُلُوبَنَا بِاِعْلاَنِ الشَّعَائِرِ الْاِسْلاَمِیَّةِ
عَنْ قَرِیبِ الزَّمَانِ وَ بِنَشْرِ رَسَائِلِ
النُّورِ بِکَمَالِ الرَّوَاجِ بَیْنَ الْعَالَمِ الْاِسْلاَمِ
وَ سَلِّمْنَا وَ سَلِّمْ دِینَنَا وَ سَلِّمْ رَسَائِلَ
النُّورِ وَ طَلَبَتَهَا مِنْ تَجَاوُزِ الْمُلْحِدِینَ وَ
اَرْزُقْنَا وَ ارْزُقْ اُسْتَاذَنَا سَعِیدَ
النُّورْسِی رَضِیَ اللهُ عَنْهُ وَ ارْزُقْ طَلَبَةَ
رِسَالَةِ النُّورِ السَّلاَمَةَ وَ الْعَافِیَةَ فِی
الدِّینِ وَ الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ اشْفِ اَمْرَاضَنَا
وَ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ شِفَاءً لَنَا وَ لَهُمْ مِنْ کُلِّ
دَاءٍ وَ اَجْعَلْنَا وَ اجْعَلْهُمْ مِنَ الْحَامِدِینَ
الشَّاکِرِینَ دَائِمًا اٰمِینَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ
رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلَّی اللهُ عَلٰی سَیِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَ عَلٰی اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ
اَجْمَعِینَ
اٰمِینَ اٰمِینَ اٰمِینَ

Ey ezel ve ebed sultanı ve bütün güzel isimlerin ve en yüce sıfatların sahibi olan **Allah**!

Ey sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren **Rahman**!

Ey nihayetsiz rahmet ve mağfiret sahibi olup, âhirette sâdece mü'minlere ni'met veren **Rahîm**!

Ey tek ve bir olan **Ferd**!

Ey hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**!

Ey bütün mevcudat kendisi ile varlıkta kalan **Kayyûm**!

Ey adalet ve hikmetle hükmeden **Hakem**!

Ey sonsuz adalet sahibi olan **Adl**!

Ey her kusurdan münezzeh olan **Kuddûs**!

İsm-i A'zam'ının hakkı için ve Furkân-ı Ahkem'inin âyetleri hakkı için Resûl-ü Ekrem'in olan Efendimiz Muhammed'e, vücûdumuzun zerreleri, ömrümüzün ve hayatımızın dakikalarının âşireleri sayısınca salât eyle. Seçkin Peygamberinin -ona salât ve selâm olsun- üzerine indirdiğin gibi, bizim ve Risâle-i Nûr Talebelerinin kalblerine de itmi'nân, sükûnet ve huzur indir. Bizim ve bütün Risâle-i Nûr Talebelerinin üzerine îmân ve Kur'ân hizmetinde itmi'nân, sükûnet ve huzur, hâlis bir îmân, tam şübhesiz bir kanâat, sâdık bir niyet ve sarsılmaz bir metanet indir. Korkunç bid'aları İslâm şeâirinin üzerinden def ederek, korkumuzu ve dehşetimizi gider, endişemizi emniyete çevir. En yakın zamanda İslâmiyet'in şeâirini ilân etmekle ve Risâle-i Nûr'u İslâm âleminde tam rağbet görecek şekilde neşretmekle kalblerimizi ferahlandır. Bizi, dinimizi, Risâle-i Nûr'u ve Talebelerini din düşmanlarının saldırılarından emîn kıl. Hem bize, hem üstâdımız Said Nursî'ye -Allah ondan razı olsun-, hem Risâle-i Nûr Talebelerine dinde, dünyada ve âhirette selâmet, sıhhat ve afiyet nasîb eyle. Hastalıklarımıza şifâ ver. Kur'ân'ı, bizim ve Risâle-i Nûr Talebelerinin bütün hastalıklarına şifâ kıl. Bizi ve onları dâima sana hamd edip şükredenlerden eyle. Âmîn! Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Allahü Teâlâ, Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün mübarek nesline ve ehl-i beytine ve ashabına salât eylesin. Âmîn! Âmîn! Âmîn!

Dualar : Delail-in Nur

دَلاَئِلُ النُّورِ

Delâili'n-Nûr

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 1-3

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم
اِنَّ اللّٰهَ وَ مَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يٰٓا
اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا
تَسْلِيمًا .. لَبَّيْكَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle..

"Muhakkak ki Allah ve melekleri, o peygambere (Muhammed'e) salât ederler. Ey îmân edenler! Siz de ona muhakkak salât ve selâm edin!" (Ahzâb, 56).. (Ya Rabbena!) Emrin üzere sana yöneldik ve emrini yerine getirmeye hazırız.

[1]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِ
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلاَةً تُنْجِينَا بِهَا مِنْ
جَمِيعِ الاَهْوَالِ وَ الاٰفَاتِ وَ تَقْضِى لَنَا
بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَ تُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ

جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ وَ تَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ
اَعْلَى الدَّرَجَاتِ وَ تُبَلِّغُنَا بِهَا اَقْصَى
الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِى الْحَيَاةِ
وَ بَعْدَ الْمَمَاتِ اٰمِينَ يَا مُجِيبَ
الدَّعَوَاتِ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[Salât-ı münciye, âlemce meşhur ve gayet mücerreb ve umum aktâbların mergûbu bir salavât-ı şerifedir.]

Yâ İlâhenâ!. Efendimiz Muhammed'e, mübarek nesline ve ehl-i beytine salât eyle. Öyle bir salât ile ki, bizi onun hürmetine her türlü tehlike ve âfetten kurtar. Onun bereketine bütün ihtiyaçlarımızı gider. Onun vesilesiyle bizi günahlarımızın kirlerinden temizle. Onun şerefine bizi en yüksek derecelere çıkar, gerek hayatta iken, gerekse öldükten sonra bizi hayırlı işlerde varılabilecek en uç noktalara ulaştır. Ey bütün duaları işitip cevâb veren Mücîb.! Âmîn! (Bizim de dualarımızı kabul buyur). Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

[2]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى
اٰلِهِ كُلَّ مَا اخْتَلَفَ الْمَلَوَانِ وَ تَعَاقَبَ

الْعَصْرَانِ وَ كَرَّرَ الْجَدِيدَانِ وَ اسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ اَرْوَاحَ اَهْلِ بَيْتِهِ مِنَّا التَّحِيَّةَ وَ السَّلاَمَ وَ ارْحَمْ وَ بَارِكْ وَ سَلِّمْ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ كَثِيرًا كَثِيرًا اِلٰى يَوْمِ الْحَشْرِ وَ الْقَرَارِ ٣ وَ اغْفِرْلَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ الْطُفْ بِنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا

[Bu salavât-ı şerîfenin üç defası, on bin salavât-ı şerife kadar kıymetli ve bir rivayette otuz bin salavât-ı şerife kıymetinde olduğunu ehl-i hakîkat ve keşif haber vermişler.]

Yâ İlâhenâ!. Gece ile gündüzün her değişmesinde, Karanlık ile aydınlığın birbirini ta'kîbinde, Sürekli yenilenen sabah ile akşamın ard arda tekrarlanmasında, Ve iki kutub yıldızının her karşılaşmasında Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün ehl-i beytine, mübarek nesline salât eyle. Bizden onun ruhuna ve ehl-i beytinin ruhlarına ma'nevî hediyeler ve selâmlar ulaştır. Haşir günü gelinceye ve cennete yerleşinceye kadar, ona ve ehl-i beytine pek çok rahmet, bereket ve selâmetler ihsan eyle.. Yâ İlâhenâ! Ona ettiğimiz salavâtlardan her biri hürmetine bizi bağışla, bize merhamet eyle, bizlere lütuf ve ihsan buyur.

[3]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَحْرِ اَنْوَارِكَ وَ مَعْدَنِ اَسْرَارِكَ وَ عَيْنِ عِنَايَتِكَ وَ شَمْسِ هِدَايَتِكَ وَ عَرُوسِ مَمْلَكَتِكَ وَ اِمَامِ حَضْرَتِكَ وَ خَيْرِ خَلْقِكَ وَ اَحَبِّ الْخَلْقِ اِلَيْكَ عَبْدِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِى خَتَمْتَ بِهِ الْاَنْبِيَاءَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلٰى سَائِرِ الْاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلٰى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ مِنْ اَهْلِ السَّمٰوَاتِ وَ اَهْلِ الْاَرَضِينَ رِضْوَانُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْنَا اَجْمَعِينَ اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[Bu mübarek salavât-ı şerifenin "Bir defa okunması, otuz bin salavât-ı şerîfeye mukabil" denilmiştir.]

Yâ İlâhenâ! Senin nurlarının deryası, sırlarının ma'deni, İnayet ve yardımının kaynağı, Hidâyetinin güneşi mülkünün en kıymetli sevgilisi, Bütün mahlûkâtına ta'yîn ettiğin imâmın, yarattıklarının en

hayırlısı, en efdali, mahlûkâtın içinde sana en sevgilisi, kulun, habîbin ve resulün, Kendisi ile nebî ve resulleri sona erdirdiğin ümmî peygamberin olan Efendimiz Muhammed'e, Kendilerini nebî ve resul olarak gönderdiğin diğer peygamberlerine, Onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına, kendine yakın kıldığın mukarreb meleklere, göklerde ve yerlerde bulunan sâlih kullarına salât eyle! Allahü Teâlâ'nın rızâsı onların hepsinin ve bizim üzerimize olsun. Âmîn. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 4

[4]

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ اَبَدًا وَ اَنْمٰى بَرَكَاتِكَ سَرْمَدًا وَ اَزْكٰى تَحِيَّاتِكَ فَضْلاً وَ عَدَدًا عَلٰى اَشْرَفِ الْخَلاَئِقِ الْاِنْسَانِيَّةِ وَ مَجْمَعِ الْحَقَائِقِ الْيَمَانِيَّةِ وَ طُورِ التَّجَلِّيَاتِ الْاِحْسَانِيَّةِ وَ مَهْبَطِ الْاَسْرَارِ الرَّحْمَانِيَّةِ وَ عَرُوسِ الْمَمْلَكَةِ الرَّبَّانِيَّةِ وَاسِطَةِ عِقْدِ النَّبِيّٖنَ وَ مُقَدَّمِ جَيْشِ الْمُرْسَلِينَ وَ قَائِدِ رَكْبِ الْاَنْبِيَاءِ الْمُكَرَّمِينَ وَ اَفْضَلِ الْخَلْقِ اَجْمَعِينَ حَامِلِ لِوَاءِ الْعِزِّ الْاَعْلٰى وَ مَالِكِ اَزِمَّةِ الْمَجْدِ الْاَسْنٰى شَاهِدِ اَسْرَارِ الْاَزَلِ وَ مُشَاهِدِ اَنْوَارِ السَّوَابِقِ الْاُوَلِ وَ تَرْجَمَانِ

لِسَانِ الْقِدَمِ وَ مَنْبَعِ الْعِلْمِ وَ الْحِلْمِ وَ
الْحِكَمِ وَ مَظْهَرِ سِرِّ الْجُودِ الْجُزْئِىِّ وَ
الْكُلِّىِّ وَ اِنْسَانِ عَيْنِ الْوُجُودِ الْعُلْوِىِّ وَ
السُّفْلِىِّ رُوحِ جَسَدِ الْكَوْنَيْنِ وَ عَيْنِ حَيَاةِ
الدَّارَيْنِ الْمُتَحَقِّقِ بِاَعْلٰى رُتَبِ الْعُبُودِيَّةِ
وَ الْمُتَخَلِّقِ بِاَخْلاَقِ الْمَقَامَاتِ
الاِصْطِفَائِيَّةِ الْخَليلِ الاَعْظَمِ وَ
الْحَبيبِ الاَكْرَمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ابْنِ
عَبْدِ اللهِ ابْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ عَلٰى سَائِرِ
الاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلينَ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ
صَحْبِهِ اَجْمَعينَ وَ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ
الْمُقَرَّبينَ وَ عَلٰى عِبَادِكَ الصَّالِحينَ
مِنْ اَهْلِ السَّمٰوَاتِ وَ اَهْلِ الاَرَضينَ
رِضْوَانُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْنَا
اَجْمَعينَ وَ سَلِّمْ تَسْليمًا كَثيرًا
كُلَّمَا ذَكَرَكَ الذَّاكِرُونَ وَ غَفَلَ عَنْ ذِكْرِكَ
الْغَافِلُونَ ىٰ كُلِّ طَرْفَةِ عَيْنٍ اَلْفُ

اَلْفِ صَلاَةٍ وَ سَلاَمٍ وَ اغْفِرْلَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ الْطُفْ بِنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا

[Gavs-ı A'zam Abdulkâdir-i Geylâni Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- pek çok ehl-i keşfin ittifakıyla bin salavât-ı şerifeye mukabil daimî virdi ve meşhur bir salavâtıdır.]

Yâ İlâhenâ!. Bizzat senin ettiğin en üstün, en faziletli ebedî olan salâtları, senin verdiğin en kazançlı ve daimî bereketleri, ve ihsan buyurduğun faziletçe ve sayıca pek fazla olan ma'nevî hediyeleri, o zâtın üzerine lütfeyle ki;

İnsan olarak yaratılanların en şereflisi, imân hakikatlerinin merkezi.. Senin lütuf ve ihsan tecellîlerinin üzerinde açıkça göründüğü zirve.. Rahmânî sırların tecellîgâhı, indiği yer.. Rabbânî mülkün en kıymetli sevgilisi.. Peygamberler gerdanlığının ortasındaki en kıymetli mücevher.. Peygamberler ordusunun en önde olanı.. Şerefli kılınmış peygamberler kervanının kumandanı.. Bütün varlıkların en üstünü.. En yüksek izzet sancağının taşıyıcısı.. En yüce şeref dizgininin mâliki.. Ezel sırlarının şahidi.. Kâinat yaratılmaya başladığında tecellî eden İlâhî nurların ilk muhatabı ve müşahidi, kâinat ağacının nûranî çekirdeği.. Başı olmayan ezeliyet lisânının şu şehâdet âleminde tercümanı.. İlim, hilim ve hikmetin kaynağı.. Cüz'î, sadece kendine hâs, örneği olmayan ve küllî, en geniş, en kuşatıcı cömerdlik sırlarının mazharı.. En yüksek, kıymetli ve ulvî varlıkların, en küçük, sıradan ve süflî varlıkların hepsinin gözbebeği.. İki cihan cesedinin, dünya ve âhiretin ruhu.. Her iki hayatın, dünya ve âhiretin güneşi.. Kendi şahsında kulluk rütbelerinin en yükseğini gerçekleştiren.. En seçkin ve yüksek makamlara lâyık ahlâkla ahlâklanan.. En büyük dost ve en şerefli sevgili olan Abdulmuttalib oğlu Abdullah'ın oğlu Efendimiz Muhammed'e, Kendilerini nebî ve resul olarak gönderdiğin diğer peygamberlerine,

Onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına, Kendine yakın kıldığın mukarreb meleklere, Göklerde ve yerlerde bulunan sâlih kullarına -ki, Allahü Teâlâ'nın rızâsı onların hepsinin ve bizim üzerimize olsun-.

(Bizzat senin ettiğin en üstün, en fazîletli ebedî olan salâtlar, verdiğin en kazançlı ve daimî bereketler ve ihsan buyurduğun, faziletçe ve sayıca pek fazla olan ma 'nevî hediyeler, onların üzerine olsun.)

Zikredenler seni zikrettikçe, gafiller zikrinden gaflet ettikçe ve gözler açılıp kapandıkça ona milyonlar salât ve milyonlar selâm eyle.

Yâ İlâhenâ!. O salavâtlardan her biri hürmetine bizi bağışla, bize merhamet eyle, bize lütfunla muamele et.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 5-6

[5]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ شَجَرَةِ
الْاَصْلِ النُّورَانِيَّةِ وَ لَمْعَةِ الْقَبْضَةِ
الرَّحْمَانِيَّةِ وَ اَفْضَلِ الْخَلِيقَةِ الْاِنْسَانِيَّةِ
وَ اَشْرَفِ الصُّوَرِ الْجِسْمَانِيَّةِ وَ مَنْبَعِ
الْاَسْرَارِ الرَّبَّانِيَّةِ وَ خَزَائِنِ الْعُلُومِ
الْاِصْطِفَائِيَّةِ صَاحِبِ الْقَبْضَةِ الْاَصْلِيَّةِ وَ
الْبَهْجَةِ السَّنِيَّةِ وَ الرُّتْبَةِ الْعَلِيَّةِ مَنِ
انْدَرَجَتِ النَّبِيُّونَ تَحْتَ لِوَائِهِ فَهُمْ مِنْهُ
وَ اِلَيْهِ وَ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ
صَحْبِهِ عَدَدَ مَا خَلَقْتَ وَ رَزَقْتَ وَ اَمَتَّ
وَ اَحْيَيْتَ اِلٰى يَوْمٍ تَبْعَثُ مَنْ اَفْنَيْتَ وَ

سَلَمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[Seyyid Ahmed-i Bedevi'nin -kuddise sırruhû- binler salavât-ı şerife kıymetinde bir salavâtıdır. Ve âlem-i ma'nâda Resûl-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın işareti ile en yüksek bir salavât-ı şerife olduğunu ehl-i keşif beyân etmişlerdir.]

Yâ İlâhenâ!. Aslın nûrânî ağacı.. Rahmânî kudretin, mülk ve tasarrufâtın parıltısı.. İnsan olarak yaratılanların en faziletlisi.. Cismânî suretlerin en şereflisi.. Rabbânî sırların menbaı, en seçkin ilimlerin hazinesi.. Asıl mülk ve tasarrufun, göz kamaştıran parlak güzelliğin ve yüksek rütbelerin sahibi.. Bütün peygamberlerin kendi sancak altında toplandığı -ki o peygamberlerin hepsi ondandır ve kendisine gelirler- Efendimiz Muhammed'e salât eyle. Öldürdüklerini dirilteceğin güne kadar ona ve bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına; yarattıkların, rızıklandırdıkların, öldürdüklerin ve dirilttiklerin sayısınca salât ve selâm eyle. Ve pek çok selâm eyle. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

[6]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ اللَّطِيفَةِ الْاَحَدِيَّةِ شَمْسِ سَمَاءِ الْاَسْرَارِ

وَ مَظْهَرِ الْاَنْوَارِ وَ مَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلاَلِ وَ قُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ اَللّٰهُمَّ بِسِرِّ لَدَيْكَ وَ بِسَيْرِ اِلَيْكَ اٰمِنْ خَوْ ى وَ اَقِلْ عُثْرَ ى وَ اَذْهِبْ حُزْ ى وَ حِرْ ى وَ كُنْ ى وَ خُذْ ى اِلَيْكَ مِ ى وَ ارْزُقْنِى الْفَنَاءَ عَ ى وَ لاَ تَجْعَلْ ى مَفْتُونًا بِنَفْ ى مَحْجُوبًا بِحِ ى وَ اكْشِفْ ى عَنْ كُلِّ سِرٍّ مَكْتُوم

يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ

[Aktâb-ı Erbaa'dan biri olan Seyyid İbrahim Desûkî'nin -kuddise sırruhû- gayet meşhur ve üç defası bin salavât-ı şerîfe kadar kıymetli bir salavâtıdır.]

Yâ İlâhenâ!. Sırlar göğünün güneşi, bütün nurların mazharı.. Celâl dâiresinin merkezi, cemâl âleminin kutbu olarak lütuf ve ehadiyet sırrına mazhar olan biricik, latîf zât-ı Muhammediye'ye salât eyle.

Yâ İlâhenâ!. Onun, senin katında olan sırrı hatırına ve onun sana olan ma'nevî seyri hürmetine, korkumu emniyete çevir, maddî-ma'nevî tökezlemelerimi azalt. Hüznümü ve hırsımı gider. Bana devamlı yardımcı ol. Beni, (bana bırakmadan) benden al. Beni, benliğimden, varlığımdan vazgeçerek sana yöneltmekle rızıklandır.

Beni, nefsime düşkün ve hissiyatıma mağlûb eyleme. Bana bütün gizli sırları, marifetini aç.

Ey hayatı ezelî ve ebedî olan Hayy! Ve ey bütün mevcudat kendisiyle kâim olan Kayyûm! *(3 defa)*

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 7

[7]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ اَفْضَلَ وَ اَجْمَلَ وَ اَنْبَلَ وَ اَظْهَرَ وَ اَطْهَرَ وَ اَحْسَنَ وَ اَبَرَّ وَ اَكْرَمَ وَ اَعَزَّ وَ اَعْظَمَ وَ اَشْرَفَ وَ اَعْلٰى وَ اَزْكٰى وَ اَبْرَكَ وَ اَلْطَفَ صَلَوَاتِكَ وَ اَوْفٰى وَ اَكْثَرَ وَ اَزْيَدَ وَ اَرْقٰى وَ اَرْفَعَ وَ اَدْوَمَ سَلاَمِكَ صَلاَةً وَ سَلاَمًا وَ رَحْمَةً وَ رِضْواَناً وَ عَفْوًا وَ غُفْرَانًا تَمْتَدُّ وَ تَزِيدُ بِوَابِلِ سَحَائِبِ مَوَاهِبِ جُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ تَنْمُوا وَ تَزْكُوا بِنَفَائِسِ شَرَائِفِ لَطَائِفِ جُودِكَ وَ مِنَنِكَ اَزَلِيَّةً بِاَزَلِيَّتِكَ لاَ تَزُولُ اَبَدِيَّةً بِاَبَدِيَّتِكَ لاَ تَحُولُ عَلٰى عَبْدِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ النُّورِ الْبَاهِرِ اللاَّمِعِ وَ

الْبُرْهَانِ الظّاهِرِ الْقَاطِعِ وَ الْبَحْرِ الزَّاخِرِ
وَ النُّورِ الْغَامِرِ وَ الْجَمَالِ الزَّاهِرِ وَ
الْجَلاَلِ الْقَاهِرِ وَ الْكَمَالِ الْفَاخِرِ صَلاَتَكَ
الَّتِی صَلَّيْتَ بِعَظَمَةِ ذَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلٰی
اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ كَذٰلِكَ صَلاَةً تَغْفِرُ بِهَا
ذُنُوبَنَا وَ تَشْرَحُ بِهَا صُدُورَنَا وَ تُطَهِّرُ بِهَا
قُلُوبَنَا وَ تُرَوِّحُ بِهَا اَرْوَاحَنَا وَ تُقَدِّسُ بِهَا
اَسْرَارَنَا وَ تُنَزِّهُ بِهَا خَوَاطِرَنَا وَ اَفْكَارَنَا وَ
تُصَفِّی بِهَا كُدُورَاتِ مَا فِی
اَسْرَارِنَا وَ تَشْفِی بِهَا اَمْرَاضَنَا وَ تَفْتَحُ
بِهَا اَقْفَالَ قُلُوبِنَا بِنُورِ الْفَتْحِ الْمُبِينِ
بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ يَا اَكْرَمَ
الْاَكْرَمِينَ نَسْئَلُكَ بِحَقِّ اَنْوَارِ صَلَوَاتِكَ
عَلٰی حَبِيبِكَ رِضْوَانَكَ وَ غُفْرَانَكَ وَ
جَنَّتَكَ وَ الْاِسْتِقَامَةَ عَلَی الصِّرَاطِ
الْمُسْتَقِيمِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[Seyyidü't-Tâifeteyn ünvanıyla meşhûr-u âlem Gavs-ı Ekmel ve Kutb-u A'zam Cüneyd-i Bağdadînin -kuddise sırruhu- ehl-i tahkikçe bin salavât-ı şerîfe kıymetinde olduğu beyân edilen uzun bir salavât-ı şerîfenin hulâsasıdır.]

Yâ İlâhenâ!. En üstün, en güzel, en yüce, en açık, en temiz, en hoş, en iyi, en kıymetli, en izzetli, en büyük, en şerefli, en yüksek, en tatlı, en bereketli, en latîf salavâtını.. En vefalı, en yeterli, en çok, en ziyâde, en yüksek, en yüce ve en devamlı selâmını.. Ve öyle bir salât ve selâm, bir rahmet ve rızâ, bir af ve mağfiret ile ki, Senin cömerdlik, ikram ve lütuf bulutlarının sağanak yağmurlarıyla gittikçe artarak bol bol yağan.. Senin cömerdlik ve ihsan latifelerinin benzersiz kıymetli cevherleriyle artarak güzelleşen.. Ezeliyyetine lâyık bir şekilde başı ve sonu olmayan.. Ebediyetine yakışır bir şekilde daimî olup değişmeyen bir salât ve selâm, bir rahmet ve rızâ, bir af ve mağfiretle, o salât ve selâmı, Yarattıklarının en hayırlısı, göz kamaştıran parlak nûr, senin yüce varlığına apaçık kesin delil, coşkun derya, her yeri kuşatan nûr, parlak güzellik, düşmanlarını perişan eden celâl ve âlemlerin kendisiyle iftihar ettiği çok değerli kemâl sahibi olan kulun, sevgili habîbin ve resulün Hazret-i Muhammed'in üzerine eyle.

Senin zâtının azametine yakışır şekilde ona ve onun mübarek nesline ve ehl-i beytine ve ashabına ettiğin salât hürmetine, günahlarımızı bağışla, gönlümüze ferahlık ver, Onun bereketiyle kalbimizi temizle, ruhlarımızı rahatlat.. Sırlarımızı günahlarımızın kirlerinden temizle, hatırımıza gelen şeyleri ve düşüncelerimizi nezîh kıl.. Onun hatırına sırlarımızdaki bulanıklıkları berraklaştır, hastalıklarımıza şifâ ver, kalblerimizin kilitlerini tam bir fetih nuruyla aç. Merhametinle, ey merhametlilerin en merhametlisi! Ve ey ikram edenlerin en cömerdi!

Senden, habîbin Muhammed'e (asm) ettiğin salavâtın nurları hakkı için, rızânı, bizleri bağışlamanı, cennetini ve dosdoğru yol üzere istikamette olmayı istiyoruz. Merhametinle, ey merhametlilerin en merhametlisi! Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 8

[8]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ مِنْهُ انْشَقَّتِ
الْاَسْرَارُ وَ انْفَلَقَتِ الْاَنْوَارُ وَ فِيهِ
ارْتَقَتِ الْحَقَائِقُ وَ تَنَزَّلَتْ عُلُومُ اٰدَمَ
فَاَعْجَزَ الْخَلاَئِقَ وَ لَهُ تَضَائَلَتِ الْفُهُومُ
فَلَمْ يُدْرِكْهُ مِنَّا سَابِقٌ وَ لاَ لاَحِقٌ فَرِيَاضُ
الْمَلَكُوتِ بِاَزْهَارِ جَمَالِهِ مُونِقَةٌ وَ
حِيَاضُ الْجَبَرُوتِ بِفَيْضِ اَنْوَارِهِ مُتَدَفِّقَةٌ
وَ لاَ شَيْءَ اِلاَّ وَ هُوَ بِهِ مَنُوطٌ اِذْ لَوْلاَ
الْوَاسِطَةُ لَذَهَبَ كَمَا هُوَ يَلِيقُ الْمَوْسُوطُ
صَلاَةً تَلِيقُ بِكَ مِنْكَ اِلَيْهِ كَمَا هُوَ اَهْلُهُ
اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ سِرُّكَ الْجَامِعُ الدَّالُّ عَلَيْكَ وَ
حِجَابُكَ الْاَعْظَمُ الْقَائِمُ لَكَ بَيْنَ يَدَيْكَ

اَللّٰهُمَّ اَلْحِقْنِی بِنَسَبِی وَ حَقِّقْنِی
بِحَسَبِی وَ عَرِّفْنِی اِیَّاهُ مَعْرِفَةً
اَسْلَمُ بِهَا مِنْ مَوَارِدِ الْجَهْلِ وَ اَکْرَعُ بِهَا
مِنْ مَوَارِدِ الْفَضْلِ وَاحْمِلْنِی عَلٰی
سَبِیلِی اِلٰی حَضْرَتِكَ حَمْلاً مَحْفُوفًا
بِنُصْرَتِكَ وَ اقْذِفْ بِی عَلَی الْبَاطِلِ
فَاَدْمَغَهُ وَ زُجَّ بِی فِی بِحَارِ الْاَحَدِیَّةِ وَ
اَغْرِقْنِی فِی عَیْنِ بَحْرِ الْوَحْدَةِ حَتّٰی
لاَ اَرٰی وَ لاَ اَسْمَعَ وَ لاَ اَجِدَ وَ لاَ اُحِسَّ اِلاَّ
بِهَا وَ اجْعَلِ اللّٰهُمَّ الْحِجَابَ الْاَعْظَمَ حَیَاةَ
رُوحِی وَ رُوحَهُ سِرَّ حَقِیقَتِی وَ
حَقِیقَتَهُ جَامِعَ عَوَالِمِی بِتَحْقِیقِ
الْحَقِّ الْاَوَّلِ یَا اَوَّلُ یَا اٰخِرُ یَا ظَاهِرُ یَا
بَاطِنُ اِسْمَعْ نِدَائِی بِمَا سَمِعْتَ بِهِ
نِدَاءَ عَبْدِكَ زَکَرِیَّا عَلَیْهِ السَّلاَمُ وَ
انْصُرْنِی بِكَ لَكَ وَ اَیِّدْنِی بِكَ لَكَ وَ
اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَكَ وَ حُلْ بَیْنِی وَ بَیْنَ
غَیْرِكَ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اِنَّ الَّذِی فَرَضَ

عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَادُّكَ اِلٰى مَعَادٍ رَبَّنآ اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ هَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا اِجْعَلْ لِى مِنْ اَمْرِى فَرَجًا وَ مَخْرَجًا اِنَّ اللهَ وَ مَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِىِّ يٰا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا صَلَوَاتُ اللهِ وَ سَلاَمُهُ وَ تَحِيَّتُهُ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ النَّبِىِّ الْاُمِّىِّ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ عَدَدَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ وَ عَدَدَ كَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ الْمُبَارَكَاتِ

[Salavât-ı Meşîşe nâmıyla meşhur ve Şâzelî Tarîkati'nin evrâd-ı mühimmesinden müteaddid şerhleri bulunan gayet ma'nîdar bin salavât-ı şerîfe kıymetinde bir salavâttır.]

Yâ İlâhenâ!. Kendi nuruyla gizli ilim ve marifetlerin, İlâhî isim ve sıfatların anlaşılıp inkişâf ettiği,

Kendisinin yaratılmasıyla îmân ve ma'rifet nurlarının kapısının açıldığı;

Kendisiyle eşyanın hakîkati anlaşılıp, hakkın bâtıldan ayrıldığı ve Hz. Âdem'e verilen bütün ilimlerin kendisine de lütfedilip, geçmiş

gelecek bütün mahlûkâtın kendisinin ilmine yetişmekten âciz kaldığı

Ma'rifet nurlarının, bütün sır ve ilimlerin zirvesine varmakla, önünde akıl ve idrâklerin son derece küçüldüğü, geçmiş gelecek hiç kimsenin kendisine yetişemediği,

Kudretinin aşikâre belli olduğu ve hiçbir sebebin seni gizlemediği melekût bahçelerinin, onun cemâlinin çiçekleriyle güzelleştiği,

Bütün saltanat ve tasarrufâtın ancak sana âit olduğunu gösteren ceberut havuzlarının, onun nurlarının feyziyle coşup taştığı,

Bütün varlıkların kendisiyle bağlı ve alâkadar olduğu Peygamber Efendimize -ki "Eğer vâsıta olarak o olmasaydı, kendisine vâsıta olunacak bütün mevcudat da olmazdı" denilmiştir-

Senin yüce zâtına ve ona yaraşır bir şekilde salât eyle.

Yâ İlâhenâ!

O zât, sana delâlet eden bütün ilim ve kemâlâtın, ma'rifet ve hakîkatlerin tecellîlerini kendi üzerinde toplayan sırrındır.

Ve senin huzurunda en büyük azamet ve izzet perden, kullarına seni tanıtan ve seni gösteren en büyük vesîlen, irşâdıyla mü'minleri azabdan koruyan perdendir.

Yâ İlâhenâ!

Beni onun şerefli nesline dâhil et ve onun neslinden say, onun asâletiyle beni şereflendir.

Bana öyle bir ma'rifetle onu tanıt ki, onun bereketiyle beni câhil bırakan sebeblerden kurtulayım ve fazîlet pınarlarından kana kana içeyim.

Hayatım boyunca o zâtın sünnetine tâbi' olarak yaşamam için bana yardım et ve beni o hâl üzere huzuruna al.

Beni bâtılın üzerine öylesine kuvvetlice at, bana bir hizmet nasip et ki, onu yok edeyim.

Beni her şeyde senin birliğini gösteren ehadiyet denizlerine daldır ve vâhidiyet denizlerinin ortasına at ki, birliğinden başka bir şey görmeyeyim, işitmeyeyim, birliğinden başkasını bulmayayım ve başka bir şey hissetmeyeyim.

Yâ İlâhenâ!

Senin varlığına âyine olan ve seni tanıtan en büyük teşrifatçın ve irşâdıyla ümmetini ateşten koruyan Hazret-i Muhammedi, ruhumun hayatı, onun ruhunu ise benim hakikatimin sırrı kıl.

Ezelî varlığının hakkı için, onun hakikatini, nefsimin, kalbimin, ruhumun ve bütün âlemlerimin merkezi yap.

Ey Evvel! *[her şeyden önce var olan]*

Ey Âhir! *[her şeyin helakinden sonra bakî kalacak olan]*

Ey Zâhir! *[delilleri ile varlığı apaçık olan]*

Ey Bâtın! *[akılların kendisini idrâk edemediği zâtının hakîkati bilinemeyen]*

Kulun Zekeriyyâ Aleyhisselâm'ın nidasını işitip ona icabet ettiğin gibi, benim seslenişime de cevab ver.

Sana giden yolda senin rızânı kazanabilmem için bana yardım et.

Sana giden yolda senin hoşnûdiyetini elde edebilmem için bana kuvvet ver.

Seninle benim aramı birleştir, seninle aramdaki gaflet perdelerimi kaldır.

Senden başkasıyla arama perde koy.

Allah, Allah, Allah!

"(Ey Resulüm!) Sana Kur'ân'ı teblîğ ve onunla amel etmeyi farz kılan Allah, elbette seni döneceğin yere (Mekke'ye) iade edecek olandır." *(Kasas, 85)*

"Rabbimiz! Bize, tarafından bir rahmet ver ve bize şu işimizden razı olduğun bir kurtuluş yolu hazırla!" *(Kehf, 10)*

Bana işimde bir ferahlık ve bir çıkış yolu nasîb eyle.

"Şübhesiz Allah ve melekleri, o peygambere salât ederler. Ey imân edenler! Siz de ona muhakkak salât ve selâm edin!" *(Ahzâb, 56)*

Yâ Rabbi! Senin salavâtın, selâmın, ma'nevî hediyelerin, rahmet ve bereketlerin kulun, peygamberin, habîbin, resulün olan ümmî peygamberin Efendimiz Muhammed'e,

Ve onun bütün mübarek nesline ehl-i beytine ve ashabına olsun.

Bütün çift ve tek sayılar mikdarınca ve senin noksansız mübarek kelimelerin adedince onlara selâm eyle.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 9-11

[9]

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ وَ اَكْمَلَ تَحِيَّاتِكَ وَ اَجْمَلَ تَسْ□يمَاتِكَ عَلَى الْفَاتِحِ لِلنُّبُوَّةِ وَ خَاتَمِهَا شَمْسِ سَمَاءِ الرِّسَالَةِ النُّورِ الْاَنْوَرِ وَ السِّرِّ الْاَطْهَرِ صَاحِبِ الْحَوْضِ وَ الْكَوْثَرِ وَ الشَّفَاعَةِ □ى يَوْمِ الْحَشْرِ سَيِّدِ سَادَاتِ الْمَلَكِ وَ الْبَشَرِ حُجَّةِ الْحَقِّ عَلَى الْخَلْقِ سُلْطَانِ الْاَنْبِيَاءِ وَ بُرْهَانِ الْاَصْفِيَاءِ حَ□يبِ رَبِّ الْعَالَ□ينَ سَيِّدِنَا وَ مَوْلٰينَا حَضْرَتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِ□ وَصَحْبِ□□ اَجْمَ□ينَ

[Sıddîk-ı Ekber ahfadından Muhammed Hanefî -kuddise sırruhû- nâmında bir kutb-u a'zamın gayet azîm ve kıymetdar bir salavât-ı şerîfesidir.]

Yâ İlâhenâ!

En üstün salavâtını, en mükemmel manevî hediyelerini ve en güzel selâmlarını;

Peygamberliğin başlangıcı ve sonu,

Risâlet semâsının güneşi,

En parlak nûr,

En temiz sır,

Mahşer gününde Havz-ı Kevser ve şefaatin sahibi,

Meleklerin ve insanların efendilerinin efendisi,

HakTeâlâ'nın bütün mahlûkâta karşı delîli,

Peygamberlerin sultânı,

İlim sahibi, tahkîk ehli Allah dostları olan asfiyânın delili,

Âlemlerin Rabbinin Habîbi,

Efendimiz ve Sultanımız olan Hazret-i Muhammed'e eyle.

Allahü Teâlâ ona ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına salât eylesin.

[10]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طِبِّ الْقُلُوبِ وَ دَوَائِهَا وَ عَافِيَةِ الْاَبْدَانِ وَ

شِفَآئِهَا وَ نُورِ ٱلاَبْصَارِ وَ ضِيَآئِهَا وَ عَلَّى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ

[Maddî ve ma'nevî şifâ için gayet mücerreb bir ilâc-ı ma'nevî, gayet kıymetdar bir salavât-ı şerîfedir.]

Yâ İlâhenâ!

Kalblerin tabîbi ve devası, bedenlerin afiyeti ve şifâsı, gözlerin nuru ve ziyası olan Efendimiz Muhammed'e,

Ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına salât ve selâm eyle.

[11]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ صَلاَةً كَامِلَةً وَ سَلِّمْ سَلاَمًا تَامًّا عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍنِ الَّذِى تَنْحَلُّ بِهِ الْعُقَدُ وَ تَنْفَرِجُ بِهِ الْكُرَبُ وَ تُقْضٰى بِهِ الْحَوَائِجُ وَ تُنَالُ بِهِ الرَّغَآئِبُ وَ حُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ كُلِّ لَمْحَةٍ وَ نَفَسٍ بِعَدَدِ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ

['Münferice' ve 'Nâriye' nâmıyla meşhur çok kıymetdar ve husûlu matlûb (herhangi bir murâd) için mücerreb bir salavât-ı şerifedir.]

Yâ İlâhenâ!

Düğümler, kendisi hürmetine çözülen,

Sıkıntılar, kendisi bereketine giderilen,

İhtiyaçlar, kendisi şerefine karşılanan,

Arzu ve isteklere, hüsn-ü hatimeye kendisi vesilesiyle mazhar olunan,

Mübarek yüzü suyu hürmetine yağmur istenen Efendimiz Muhammed'e,

Ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Her bakışta ve nefeste ma'lûmun olan şeylerin tamamı adedince kâmil bir salât ve tam bir selâm eyle.

(Bu salavâtın hatmi 4444 adeddir.)

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 12-16

[12, 13, 14, 15 - Gayet meşhur ve kısa ve kıymetdar ve mütedâvil salavât-ı şerîfelerdir.]

[12]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَدَدَ مَا
□□ى عِلْمِ اللهِ صَلَاةً دَائِمَةً بِدَوَامِ مُلْكِ
اللهِ وَ عَلٰى اٰلِ□□ وَ صَحْبِ□□ وَ سَلِّمْ

Yâ İlâhenâ!

Efendimiz Muhammed'e onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

İlminde olanlar sayısınca, mülkün devam ettikçe devam edecek olan bir salât ile salât ve selâm eyle.

[13]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْاَزَلِ اِلىَ الْاَبَدِ عَدَدَ مَا فِى عِلْمِ اللّٰهِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ

Yâ İlâhenâ!

Efendimiz Muhammed'e onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve asabına, ezelden ebede kadar, ilminde olanlar sayısınca salât ve selâm eyle.

[14]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِىِّ الْاُمِّىِّ الْحَبِيبِ الْعَالِى الْقَدْرِ الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ

Yâ İlâhenâ!

Sevgili, kadri pek yüce ve makamı pek büyük, okuma-yazma bilmeyen ümmî peygamberin olan Efendimiz Muhammed'e,

Ve bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına salât ve selâm eyle.

[15]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلاَةً تَكُونُ لَكَ رِضاَءً وَ لِحَقِّهِ اَدآءً وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ

Yâ İlâhenâ!

Efendimiz Muhammed'e, onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Senin razı olacağın ve onun hakkını verecek, ona olan vazifemizi îfâ edecek en lâyık şekilde salât ve selâm eyle.

[16]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نُورِ الذَّاتِ وَ السِّرِّ السَّارِى فِى جَمِيعِ اٰثَارِ الْاَسْمَاءِ وَ الصِّفَاتِ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ عَدَدَ مَا فِى عِلْمِكَ مُضَاعَفًا بِدَوَامِكَ

[Bu salavât-ı şerîfe kısalığıyla beraber bin salavât-ı şerîfe kadar kıymetli olduğu beyân edilmiştir.]

Yâ İlâhenâ!

Senin zâtının nuru, isim ve sıfatlarının bütün eserlerine, umum mahlûkâtına sirayet eden sırrın olan Efendimiz Muhammed'e,

Ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

İlminde var olan şeylerin kat kat fazlası olan adedlerle, senin ebedî ve dâimi varlığın müddetince salât ve selâm eyle.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 17-18

[17]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ وَ بَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْاٰنِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَّحْمٰنِ فِى مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَائَةِ كَلِمَاتِ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِءٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ وَ اغْفِرْلَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ الْطُفْ بِنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا

[17, 18- Bu salavât-ı şerîfe ve arkasındakiyle beraber, eski Said'in yeni Said'e -kuddise sırruhû- inkılâb edeceği zamanda hâtıra gelmiş. On üç senedir halâvetini kaybetmediğinden ve usanç vermediğinden ve ondan sonra

keşfedilecek esrâr-ı Kurâniyeye işaret ettiğinden, sair meşâhir-i evliya salavâtları derecesinde olmasa da bir cihette onlara benzer hükmünde olduğu zannıyla buraya yazıldı.. Said Nursî]

["Yâ Vedûd.. Yâ Vedûd.. Yâ Vedûd" İle başlayan, salavâtın altında yazılacak dua, aslında salavâttan olmayıp Peygamber-i Zîşân Aleyhissalâtü Vesselam Efendimiz, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e -radıyallâhü anhümâ- ta'lîm buyurmuşlar. İçinde İsm-i A'zam bulunması muhtemeledir. Ahfâd-ı Resûl'e (asm) ta'lîm olunan dua budur.]

Yâ İlâhenâ!

Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Kur'ân'ın ilk olarak indiği asr-ı saadetten âhir zamana kadar, bütün okuyanlar tarafından Kur'ân kelimeleri her okunduğunda, havada meydana gelen ses dalgalarında Rahmân'ın izniyle şekillenen Kur'ân harfleri adedince salât ve selâm edip, kendilerine nihayetsiz bereketler ihsan eyle.

Yâ İlâhenâ!

O salavâtlardan her biri hürmetine bizi bağışla, bize merhamet eyle, bize lütfunla muamele buyur.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلَمْ وَ بَارِكْ وَ كَرِّمْ عَلٰى
سَيِّدِنَا وَ مَوْلٰينَا مُحَمَّدٍنِ النَّبِىِّ الْاُمِّىِّ وَ
عَلٰى اٰلِهٖ وَ اَصْحَابِهٖ وَ اَزْوَاجِهٖ وَ
ذُرِّيَّاتِهٖ وَ عَلَى النَّبِيهٖنَ وَ
الْمُرْسَهٖنَ وَ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ
الْمُقَرَّهٖنَ وَ الْاَوْلِيَاءِ وَ الصَّالِهٖنَ
اَفْضَلَ صَلاَةٍ وَ اَزْكٰى سَلاَمٍ وَ اَنْمٰى
بَرَكَاتٍ بِعَدَدِ سُوَرِ الْقُرْاٰنِ وَ اٰيَاتِهٖ وَ
حُرُوفِهٖ وَ كَلِمَاتِهٖ وَ مَعَاهٖيهٖ وَ
اِشَارَاتِهٖ وَ رُمُوزِهٖ وَ دَلاَلاَتِهٖ وَ بِعَدَدِ
اَجْزَاءِ التُّرَابِ وَ مَعَادِنِهَا وَ نَبَاتَاتِهَا وَ
حَيْوَانَاتِهَا وَ بِعَدَدِ بُرُوجِ السَّمَاءِ وَ نُجُومِهَا
وَ حَرَكَاتِهَا وَ مَلٰئِكَتِهَا وَ اغْفِرْلَنَا وَ ارْحَمْنَا
وَ الْطُفْ بِنَا يَا اِلٰهَنَا يَا رَبَّنَا يَا خَالِقَنَا كَمَا
يَهٖيقُ بِعَفْوِكَ بِكَرَمِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا
رَحْمٰنُ يَا رَهٖيمُ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِهٖينَ
بِحَقِّ فُرْقَانِكَ الْكَهٖيم وَ بِحُرْمَةِ
حَهٖيبِكَ الْاَكْرَم وَ بِحَقِّ اَسْمَائِكَ

اَلْحُسْنٰى وَ بِحُرْمَةِ اِسْمِكَ اَلاَعْظَمِ
اِحْفَظْنِى وَ احْفَظْ اِخْوَانِى مِنْ شَرِّ
النَّفْسِ وَ الشَّيْطَانِ وَ مِنْ شَرِّ اَهْلِ
الضَّلاَلَةِ وَ اَهْلِ الطُّغْيَانِ وَ احْفَظْنَا مِنَ
الشُّبُهَاتِ وَ الضَّلاَلاَتِ وَ الْبِدْعِيَّاتِ وَ مِنْ
جَمِيعِ الشَّرِّ يَا حَافِظُ يَا حَفِيظُ يَا خَيْرَ
الْحَافِظِينَ اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ يَا لَطِيفًا بِخَلْقِهِ يَا عَلِيمًا
بِخَلْقِهِ يَا خَبِيرًا بِخَلْقِهِ اُلْطُفْ بِنَا
يَا لَطِيفُ يَا عَلِيمُ يَا خَبِيرُ يَا وَدُودُ يَا
وَدُودُ يَا وَدُودُ يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ يَا
مُبْدِئُ يَا مُعِيدُ يَا فَعَّالاً لِمَا يُرِيدُ
اَسْئَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِى مَلأَ اَرْكَانَ
عَرْشِكَ وَ اَسْئَلُكَ بِقُدْرَتِكَ الَّتِى قَدَرْتَ
بِهَا عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ
الَّتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ
يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ اَغِثْنَا يَا
مُغِيثُ اَغِثْنَا بِرَحْمَتِكَ نَسْتَغِيثُ وَ مِنْ

عَذَابِكَ نَسْتَجِيرُ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَ اَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ بِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Yâ İlâhenâ!

Okuma-yazma bilmeyen ümmî peygamberin olan Efendimiz ve Sultanımız Muhammed'e,

Onun bütün âline, ehl-i beytine ve ashabına, pek muhterem validelerimiz olan hanımlarına ve mübarek nesline,

Bütün nebîlere ve resullere,

Allah'a yakın kılınmış mukarreb meleklere,

Allah dostu, evliya ve sâlih kimselere;

Kur'ân'ın sûreleri, âyetleri, harfleri, kelimeleri, ma'nâları, işaretleri, remizleri ve delâletleri sayısınca,

Toprağın parçaları, ma'denleri, bitkileri ve canlıları sayısınca,

Gökyüzünün burçları, yıldızları ve onların hareketleri ve gökyüzündeki bütün melekler sayısınca,

En üstün salât, en temiz selâm ve en kazançlı bereketler ile salât ve selam eyle. Kendilerine bereket ve ikramlar ihsan buyur.

Yâ İlâhenâ! Ey Rabbimiz! Ey yaratıcımız!

Affına, keremine, rahmetine yaraşır şekilde bizi bağışla, bize merhamet buyur ve bize nihayetsiz şefkatinle ve lütfunla muamele eyle.

Ey sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren Rahman!

Ey nihayetsiz rahmet ve mağfiret sâhibi olup, âhirette sâdece mü'minlere nimet veren Rahîm!

Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Furkân-ı Kerîmin hakkı ve Habib-i Ekrem'in hürmeti için,

Güzel isimlerinin hakkı ve İsm-i A'zam'ın hürmeti için,

Beni ve kardeşlerimi nefis ve şeytan şerrinden, hak yolundan sapanların ve isyan ederek haddini aşanların şerrinden muhafaza eyle.

Bizi şübhelerden, dalâletlerden, bid'alardan ve bütün şerlerden koru, ey her şeyi koruyan Hâfiz!

Ey kullarını kendi hâline bırakmadan koruyan Hafîz!

Ey en güzel ve en mükemmel koruyucu olan Hayru'l-Hâfizîn! Âmîn.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Ey bütün incelikleri bilen ve nüfuz eden ve mahlûkâtına lütuf ve kerem ile muamele eden Latîf!

Ey bütün varlıkları kuşatan ezelî ilmiyle her şeyi bilen Alîm!

Ey her şeyden haberdâr olan Habîr!

Bize kendi kapından, kendi hazinenden sınırsız ihsanlarda bulun, ey kullarına çok lütfedici olan Latîf!

Ey her şeyi bilen Alîm!

Ey her şeyden her zaman haberdâr olan Habîr!

Ey mahlûkâtını çok seven ve onlar tarafından sevilen Vedûd! *(3 defa)*

Ey yüce Arş'ın sahibi!

Ey mahlûkâtı hiç yoktan ilk defa yaratan Mübdi'!

Ey bütün mahlûkâtını âhirette tekrar yaratacak olan Muîd!

Ey dilediği zaman dilediğini dilediği şekilde yapan!

Arş'ın her tarafını dolduran münezzeh nurunun hürmetine senden istiyorum;

Bütün mahlûkata kendisiyle hükmettiğin sınırsız kudretinin hürmetine,

Ve her şeyi kaplayan ve kucaklayan hadsiz rahmetinin hürmetine senden istiyorum.

Senden başka İlâh yoktur.

Ey yardım isteyen kullarına yardım eden Gıyâs! Bize yardım et.

Ey zor durumda olan herkese yardım eden Muğîs! Bize yardım et.

Rahmetinle senden yardım diliyoruz ve azabından sana sığınıyoruz.

Bizi cehennem ateşinden koru.

Bizi, seçilmiş peygamberin Hazret-i Muhammed'in ve onun temiz âlinin ve hayırlı ashabının şefaatiyle, iyilerle beraber cennete dâhil eyle. Âmîn.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 19-20

[19]

يَا نُورَ الْاَنْوَارِ يَا كَاشِفَ الْاَسْرَارِ يَا لَطِيفُ يَا سَتَّارُ نَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّىَ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبْرَاسِ الْاَنْبِيَاءِ وَ نَيِّرِ الْاَوْلِيَاءِ وَ زِبَرْقَانِ الْاَصْفِيَاءِ وَ يُوحِ الثَّقَلَيْنِ وَ ضِيَاءِ الْخَافِقَيْنِ وَ اَنْ تَرْفَعَ وُجُودَنَا اِلٰى فَلَكِ الْعِرْفَانِ وَ اَنْ تُثَبِّتَ شُهُودَنَا لَدٰى مَقَامِ الْاِحْسَانِ اَجْمَعِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[Şâh-ı Nakşibend Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- gayet nurlu ve nûrânî beş cümlesidir. "Nûr" ma'nâsını ifade eden kıymetdar bir salavâtıdır.]

Ey bütün nurların Nuru!

Ey bütün sırları ve gizli hâdiseleri bilen, kendisine gizli kalmayan Kâşif!

Ey umum mahlûkâtına karşı hadsiz derecede lütuf ve kerem sahibi olan Latîf!

Ey kullarının ayıplarını örten, gizli hata ve kusurlarından dönmeleri için haya perdelerini yırtmayan Settâr!

Senden, peygamberlerin kandili, evliyâların nur kaynağı, asfiyâların ay ve güneşi,

Cin ve insanların güneşi, doğu ve batı ufuklarının ziyası olan Efendimiz Muhammed'e salât eylemeni,

Vücûdumuzu irfan semâsına, marifetinin en yüksek mertebelerine yükseltmeni;

Tefekkür ve imânımızla senin varlığına ve birliğine olan şâhidliğimizi, seni görüyormuş gibi imân ve kulluk etme mertebesi olan ihsan makamında sabit kılmanı senden niyaz ediyoruz.

Âmîn.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

[20]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ السَّابِقِ اِلىَ الْاَنَامِ نُورُهُ وَ رَحْمَةٌ لِلْعَالَمِينَ ظُهُورُهُ عَدَدَ مَنْ مَضٰى مِنَ الْبَرِيَّةِ وَ مَنْ بَقِىَ وَ مَنْ سَعِدَ مِنْهُمْ وَ مَنْ شَقِىَ صَلاَةً تَسْتَغْرِقُ الْعَدَّ وَ تُحِيطُ بِالْحَدِّ صَلاَةً لاَ

غَايَةَ لَهَا وَ لاَ انْتِهَاءَ وَ لاَ اَمَدَ لَهَا وَ لاَ انْقِضَاءَ صَلاَتَكَ الَّتِى صَلَّيْتَ بِهاَ عَلَيْهِ صَلاَةً دَائِمَةً بِدَوَامِكَ وَ عَلَى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ عِتْرَتِهِ مِثْلَ ذٰلِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

[Bu salavât-ı şerife hem Gavs-A'zam'ın -kuddise sırruhû- hem Şâh-ı Nakşibend'in -kuddise sırruhû- her iki mübarek zâtın (Üstâd'ın) gayet cami' ve gayet kıymetdar bir salavât-ı şerîfeleridir.]

Ya İlahena!

Nuru bütün mahlûkâttan önce var olan ve varlığı âlemlere rahmet olan Efendimiz Muhammed'e,

Ve onun mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Geçip giden ve geride kalan bütün mahlûkât adedince,

Ve onlardan bahtiyar ve saîd olanlar, bedbaht ve şakî olanlar sayısınca,

Ve bütün sayıları içine alan, bütün sınırları kuşatan; hesabsız ve hudûdsuz olarak ne ucu, ne de sonu olan; ne sınırı, ne de bitişi olan,

Ve kendisine bizzat senin ettiğin ve senin ebedî varlığın devam ettikçe deva edecek olan salâtın ile salât et, onları rahmetinle kuşat.

Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 21

[21]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ مِنَ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَ مَا زَاغَ الْبَصَرُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ

وَ عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرٰيةُ وَ الْاِنْجِيلُ وَ الزَّبُورُ وَ الزُّبُرُ وَ بَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ وَ هَوَاتِفُ الْجِنِّ وَ اَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَ كَوَاهِنُ الْبَشَرِ وَ سَكَنَتْ لَهُ الشَّمْسُ وَ انْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ سَيِّدِنَا

وَ مَوْلٰينَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللهِ وَ عَلٰى مَنْ جَائَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ وَ نَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ وَ اَظَلَّتْهُ الْغَمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ وَ شَبَعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامٍ مِاتٌ مِنَ الْبَشَرِ وَ نَبَعَ الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كَالْكَوْثَرِ وَ سَبَّحَ الْحَصَاةُ وَ الْمَدَرُ وَ اَنْطَقَ الْجِذْعَ وَ الذِّرَاعَ وَ الْجَمَلَ وَ الْجَبَلَ وَ الْحَجَرَ وَ الشَّجَرَ سَيِّدِنَا وَ مَوْلٰينَا وَ شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَا اَمِينَ وَحْيِ اللهِ

[Bedîüzzaman Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- yirmi bir aded mu'cizât-ı kat'iye-i Ahmediyeye (asm) işaret eden gayet kıymetdar ve şirin ve zevkli bir salavâtıdır.]

Yâ İlâhenâ!

Sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi veya kötü bütün mahlûkâta ayırt etmeden ni'met veren Rahman

olandan,

Nihayetsiz rahmet ve mağfiret sâhibi olup, âhirette sâdece mü'minlere ni'met veren Rahîm olandan,

Arş-ı A'zam'dan gelen Furkân-ı Hakim'in kendisine indirildiği,

Mi'râc'ın sahibi ve "(O haşmetli makamda) gözü kaymadı" (Necm, 17) âyetinin sırrına mazhar olan zâta, Efendimle Muhammed'e salât ve selâm eyle.

Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın Resûlü!

Peygamber olarak geleceğini Tevrat, İncil, Zebur ve semavî sahîfelerin müjdelediği,

Nübüvvetini, peygamberliğinden evvel vazifesine delil olarak zuhur eden harikulade olaylar olan irhâsâtın;

Sesleri duyulduğu halde kendileri görünmeyen cinnîler olan hatiflerin;

En seçkin Allah dostu insanlar olan evliyaların;

Ve beşerin gaybden haber veren kâhinlerinin müjdelediği,

Kendisi için güneşin durduğu ve parmağının bir işaretiyle ayın ikiye bölündüğü Efendimiz, Sultanımız Hazret-i Muhammed'e salât ve selâm eyle.

Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın Habîbi!

Çağırdığında, da'vetine ağaçların geldiği,

Duâsıyla yağmurun sür'atle indiği,

Bulutların sıcağa karşı kendisini gölgelediği,

Bir kap yemekle yüzlerce insanın doyduğu,

Parmaklarının arasından suyun üç defa Kevser gibi aktığı,

Avuçlarında çakıl taşları ve toprağın tesbîh ettiği;

Allah'ın, onun için kertenkeleyi, ceylanı, kurdu, hurma dalını, zehirli keçi etini deveyi, dağı, taşı ve ağacı konuşturduğu,

Efendimiz, Sultanımız ve şefaatçimiz Hazret-i Muhammed'e salât ve selâm eyle.

Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın vahyinin emîni!

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 22-23

[22]

اَزْ دَمِ صُبْحِ اَزَلْ تَا بَقِيَامِ عَرَصَاتْ
بَرْ سَرُو پَايِ دِلاَرَايِ مُحَمَّدْ صَلَوَاتِ
اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ
يَا رَسُولَ اللهِ

★ ★ ★

شِكَنَدْ □□يغِ زَبَانَمْ هَمَ دَمْ شَاخِ نَبَاتْ
بَادْ بَرْ قَامَتِ رَعْنَايِ مُحَمَّدْ صَلَوَاتْ
اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ
يَا حَ□□يبَ اللهِ

★ ★ ★

فَرْضُ عَيْنَسْتْ □□ى بَگُويَمْ تَا وَقْتِ
مَمَاتْ

دَمْبَدَمْ بَرْ كُلِ رُخْسَارِ مُحَمَّدْ صَلَوَاتْ
اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ
يَا اَمِينَ وَحْيِ اللهِ

[Gayet zevkli ve canlı ve kibâr-ı evliyâullâhın mergûbu, fârisî bir salavât-ı şerîfedir.]

Baştan başa her şeyiyle gönüllerin sevgilisi olan Hazret-i Muhammed'e, ezel sabahından tâ haşir meydanı kuruluncaya kadar salât ü selâm olsun.

Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın Resulü!

Nebatatın dalları (rüzgârla kırıldığı) gibi, Hazret-i Muhammed'in güzel endamına getirilen salât ü selâm rüzgârı da, dilimin sertliğini ve keskinliğini kırar.

Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, ey Allah'ın Habîbi!

Hazret-i Muhammed'in gül yüzüne, ölüm vaktim gelene kadar her ân salât ü selâm getirmek, bana farz-ı ayın olsun.

Milyonlar salât ve milyonlar selâm sana olsun, ey Allah'ın vahyinin Emîni!

[23]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ وَ بَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ اَصْحَابِهٖ بِعَدَدِ

اَوْرَاقِ اْلاَشْجَارِ وَ اَمْوَاجِ الْبِحَارِ وَ قَطَرَاتِ اْلاَمْطَارِ وَاغْفِرْلَنَا وَارْحَمْنَا وَالْطُفْ بِنَا يَآ اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا شَهَادَةً اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ سَلَّمْ

[Kibâr-ı evliyâullâhın mergûbu ve Bedîüzzaman Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- bir salavâtıdır.]

Yâ İlâhenâ! Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Ağaçların yaprakları, denizlerin dalgaları ve yağmurların damlaları adedince salât ve selâm edip, bereketler ihsân eyle.

Yâ İlâhenâ! O salavâtlardan her biri hürmetine bizi bağışla, bize merhamet eyle, bize lütfunla muamele buyur.

Ben kesinlikle şehâdet ederim ki Allah'tan başka İlâh yoktur.

Ve yine şehâdet ederim ki, Hazret-i Muhammed Allah'ın Resulüdür.

Allahü Teâlâ ona salât ve selâm eylesin.

Dualar : Delail-in Nur : Salavat 24-25

[24]

مَوْلاَىَ صَلِّ وَ سَلِّمْ دَائِمًا اَبَدًا ★ عَلٰى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمِ
هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِى تُرْجٰى شَفَاعَتُهُ ★ لِكُلِّ هَوْلٍ مِنَ الْاَهْوَالِ مُقْتَحِمِ

[İmâm-ı Büsayrî -kuddise sırruhû- âlem-i ma'nâda Kasîde-i Bürde'yi Resûl-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselam Efendimiz'e okuduğu zaman, gelecek salavât-ı şerîfenin yarısını okumuş yarısını hatırlayamamış olduğundan, Resûl-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz عَلٰى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمِ... *diye salâvât-ı şerîfeyi tekmîl etmiş, gayet kıymetdar bir salavât-ı şerîfedir.]*

Ey Mevlâm! *Bütün mahlûkâtın en hayırlısı olan Habîb'ine* daimî ve ebedî olarak salât ve selâm eyle.

O öyle bir Habîbdir ki, gelip çatan bütün şiddetli korkulara karşı onun şefaati umulur.

[25]

وَ صَلِّ اِلٰهی كُلَّ يَوْمٍ وَ سَاعَةٍ ★ عَلَى
الْمُصْطَفَى الْمُخْتَارِ مَا نَسْمَةٌ سَمَتْ
وَ صَلِّ عَلَى الْمُخْتَارِ وَ الْاٰلِ كُلِّهِمْ ★ كَعَدِّ
نَبَاتِ الْاَرْضِ وَ الرِّيحِ مَا سَرَتْ
وَ صَلِّ صَلَاةً تَمْلَأُ الْاَرْضَ وَ السَّمَاءَ ★
كَوَبْلِ غَمَامٍ مَعَ رُعُودٍ تَجَلْجَلَتْ
فَيَكْفِيكَ اَنَّ اللهَ صَلّى بِنَفْسِهِ ★ وَ
اَمْلَاكَهُ صَلَّتْ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَتْ

[İmâm-ı Ali radıyallâhü anhın Risâle-i Nûr'a işaret ettiği Kasîde-i Celcelûtiye-i Meşhûre'sinin âhirinde gayet kıymetdar zikrettiği bir salavât-ı şerîfedir.]

Ya İlâhî! Her gün ve her saat bütün canlılar gelişip büyüdükçe, seçilmiş Mustafa'ya salât eyle.

Hem o seçilmiş zâta ve bütün mübarek nesline, ehl-i beytine, yerin bitkileri adedince ve rüzgârlar estikçe salât eyle.

Hem o zâta, gök gürlemeleriyle beraber gelen bulutlardan boşanan yağmurlar gibi, yer ve gökler dolusunca salât eyle.

İşte şu sana yeter ki, ona bizzat Allahın kendisi ve melekleri salât ü selâm ettiler.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye

Evrâd-ı Kudsiyye

Evrâd-ı Kudsiye; İmâm-ı Behâüddîn Şâh-ı Nakşibend Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- ma'nâ âleminde Resûl-ü Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan ders aldığı ve **"Menba-ul-Esrâr"** diye tavsîf ettiği kudsî evradı olup, **"Evrâd-ı Behâiye"** ismiyle de meşhurdur.

Bedîüzzaman Hazretleri'nin -kuddise sırruhû- "yüz hasiyeti var" dediği bu kudsî evrâd, âyîne-i Samed olan kalbin marazlarına mücerreb bir ilaç ve ruhu, ma'nevî kirlerinden arındıran hârika bir münâcâttır.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 001-025

Evrad-ı Kudsiyye 001-025

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيم
اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَقُّ
الْمُبينُ ١ اَلَّذى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اَنْتَ
رَبّى خَلَقْتَنى وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ اَنَا
عَلٰى عَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ اَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوٓءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ
عَلَىَّ وَ اَبُوٓءُ بِذَنْبى فَاغْفِرْلى
ذُنُوبى فَاِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ يآ
اَللهُ يَا غَفَّارُ يَا غَفُورُ ٢ سُبْحَانَ اللهِ وَ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَ اللهُ اَكْبَرُ وَ
لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظيمِ
٣ هُوَ الْاَوَّلُ وَ الْاٰخِرُ وَ الظّاهِرُ وَ
الْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَليمٌ ٤ لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَريكَ لَهُ لَهُ

الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيى وَ يُميتُ وَ
هُوَ الْحَىُّ الَّذى لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ
هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَديرٌ ﴿٥﴾ سُبْحَانَكَ
يَا عَظيمُ الْمُعَظَّمُ ﴿٦﴾ سُبْحَانَكَ يَا
قَيُّومُ الْمُكَرَّمُ ﴿٧﴾ سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثُ
﴿٨﴾ سُبْحَانَكَ يَا وَارِثُ ﴿٩﴾ سُبْحَانَكَ يَا
قَادِرُ ﴿١٠﴾ سُبْحَانَكَ يَا مُقْتَدِرُ ﴿١١﴾
سُبْحَانَكَ يَا عَالِمَ السِّرِّ وَ الْخَفِيَّاتِ ﴿١٢﴾
سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثَ مَنْ فِي الْجَدَالَةِ وَ
الْمُسْمَكَاتِ ﴿١٣﴾ سُبْحَانَكَ يَا مُسْتَعْبِدَ
جَميعِ الْخَلاَئِقِ ﴿١٤﴾ سُبْحَانَكَ يَا مُقَدِّرَ
الْوَجْدِ وَ الصَّوَافِقِ ﴿١٥﴾ سُبْحَانَكَ يَا مَنْ
لاَ تَطْرَأُ عَلَيْهِ الْاٰفَاتُ ﴿١٦﴾ سُبْحَانَكَ يَا
مُكَوِّنَ الْاَزْمِنَةِ وَ الْاَوْقَاتِ ﴿١٧﴾ عَلاَ
قَدْرُكَ وَ تَعَالَيْتَ عمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ
عُلُوًّا كَبيرًا ﴿١٨﴾ سُبْحَانَكَ يَا مُعْتِقَ
الرِّقَابِ ﴿١٩﴾ سُبْحَانَكَ يَا مُسَبِّبَ
الْاَسْبَابِ ﴿٢٠﴾ سُبْحَانَكَ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ

الْحَیِّ لاَ یَمُوتُ ﴿٢١﴾ سُبْحَانَكَ یآ
اِلٰهِی وَ اِلٰهَ النَّاسُوتِ ﴿٢٢﴾ خَلَقْتَنَا رَبَّنَا
بِیَدِكَ وَ فَضَّلْتَنَا عَلٰی كَثِیرٍ مِنْ خَلْقِكَ
فَلَكَ الْحَمْدُ وَ النَّعْمَآءُ ﴿٢٣﴾ وَ لَكَ
الطَّوْلُ وَ الْاٰلَآءُ ﴿٢٤﴾ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَ
تَعَالَیْتَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَتُوبُ اِلَیْكَ ﴿٢٥

1. Yâ İlâhenâ! Sen mülkünde dilediği gibi tasarruf eden Melik'sin. Hayatının başı ve sonu olmayan Hayy'sın. Bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm'sun. Her icrâât nihayetsiz hikmet ve hakikatli, varlığı mutlak sabit olan Hakk'sın. Hayır ile şerrin, hak ile bâtılın aralarını açıkça ayırarak beyân eden ve varlığı apaçık bilinen Mübîn'sin.

2. Senden başka İlâh yoktur. Sen benim Rabbim'sin. Beni sen yarattın. Ben ise senin kulunum ve gücüm yettiğince sana verdiğim söze ve taahhüdüme bağlıyım. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım. Üzerimdeki nimetlerini kabul ediyor ve günahlarımı i'tirâf ediyorum.

Ey ezel ve ebed sultanı ve ey en güzel isimlerin ve en yüce sıfatların sahibi olan Hazret-i Allah! Ey günahları çok bağışlayan Gaffâr! Ey çok mağfiret eden Gafûr! Benim de günahlarımı bağışla. Şübhesiz ne kadar çok da olsa, günahları bağışlayan ancak sensin.

3. Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzîh ederiz. Hamd ve sena, medih ve minnet Allah'a mahsûstur. Allah'tan başka İlâh yoktur. Allah en büyüktür. Her türlü günahdan sakınmaya kuvvet ve ibâdet etmeye kudret, ancak pek yüce, pek büyük olan Allah'ın yardımıyladır.

4. O, her şeyden önce var olan Evvel ve her şeyin helâkinden sonra bâkî kalan Âhir'dir. Delilleriyle varlığı apaçık olan Zâhir ve akılların varlığını bilip nasıl olduğunu idrâk edemedikleri, zâtının hakikati bilinemeyen Bâtın'dır. O, bütün varlıkları kuşatan ezelî ilmiyle her şeyi bilen Alîm'dir. (Hadîd,3)

5. Allah'tan başka İlâh yoktur. O birdir Ortağı yoktur. Mülk umûmen onundur. Bütün hamd ve sena, medih ve minnet ona mahsûstur. Hayatı ve ölümü veren odur. O, ezelî ve ebedî, ölümsüz hayat sahibi olan Hayy'dır. Her hayır onun elindedir. O her şeye gücü yeten Kadîr'dir.

6. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bütün tasavvurların ötesinde nihayetsiz büyüklük sahibi olan Azîm!

7. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey hadsiz derece şerefli ve nihayetsiz hürmete lâyık, bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm!

8. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey ölüleri dirilten Bâis!

9. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey yarattığı her mahlûkun hayatına ve sâhib olduğu şeyler üzerindeki tasarrufuna son vererek kâinattaki her şeyin gerçek sahibi olan Vâris.

10. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey her şeye gücü yeten Kâdir.

11. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey sonsuz güç ve kuvvet sahibi olan Muktedir.

12. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bütün sırları ve gizlilikleri bilen Âlim.

13. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey yer ve göktekileri öldükten sonra yeniden diriltecek olan Bâis!

14. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bütün mahlûkâtı kendine kul edinen ve onların nihayetsiz ibâdetlerine lâyık olan, Müsta'bid!

15. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey insanın başına gelen bütün sıkıntılı halleri ve musibetleri takdîr eden Mukaddir!

16. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey kendisine hiçbir âfet arız olmayan.

17. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey zamanları ve vakitleri yaratan Mükevvin!

18. Kadrin ne yücedir! Zâlimlerin söylemekte olduklarından nihayetsiz derece münezzeh, büyük ve yücesin!

19. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey insanları türlü esaret boyunduruğundan kurtarıp kendilerine gerçek hürriyetlerini veren!

20. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bütün sebebleri kendi icrââtına, izzet ve kudretine perde eden ve sebeblerin yaratıcısı olan Müsebbib!

21. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey ezelî ve ebedî hayat sahibi ve ölümsüz olan Hayy! Ve ey bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm!

22. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey benim ve bütün insanların İlâh'ı!

23. Ey Rabbimiz! Bizi kudret elinle sen yarattın ve mahlûkâtının birçoğundan üstün kıldın. Bütün hamd ve minnet huzur ve ni'met sana mahsûstur.

24. Bolluk ve zenginlik ve çeşit çeşit bütün ni'metler ancak sendendir.

25. Ey her şeyde hadsiz bereketler kılan Rabbimiz! Sen pek yüce ve pek âlîsin. Senden af ve mağfiret diliyor ve sana tevbe ediyoruz.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 026-043

Evrad-ı Kudsiyye 026-043

اَللّٰهُمَ اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلاَ شَىْءَ قَبْلَكَ ﴿٢٦﴾ وَ اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلاَ شَىْءَ بَعْدَكَ ﴿٢٧﴾ وَ اَنْتَ الظّاهِرُ فَلاَ شَىْءَ يُشْبِهُكَ ﴿٢٨﴾ وَ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلاَ شَىْءَ يَرَاكَ ﴿٢٩﴾ وَ اَنْتَ الْوَاحِدُ بِلاَ كَ﴿﴾يرٍ ﴿٣٠﴾ وَ اَنْتَ الْقَادِرُ بِلاَ وَ﴿﴾يرٍ ﴿٣١﴾ وَ اَنْتَ الْمُدَبِّرُ بِلاَ مُ﴿﴾يرٍ ﴿٣٢﴾ قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَ﴿﴾يرٌ ﴿٣٣﴾ تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٤﴾ سُبْحَانَكَ يَا

مَنِ احْتَجَبَ فِى اَلْاُولٰى عَنْ جَ□يعِ
الْوَرٰى □٣٥□ سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تَرَدّٰى
بِالْوَقَارِ وَ الْكِبْرِيَآءِ □٣٦□ سُبْحَانَكَ يَا
مَالِكَ جَ□يعِ الْاَشْيَآءِ □٣٧□ سُبْحَانَكَ يَا
مَنْ تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَةِ وَ الْعُلٰى وَ يَا مَنْ يَعْلَمُ
مَا فِى الضَّوَاخِى السَّبْعِ وَ الْحُسْنٰى
□٣٨□ وَ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا يَتَلَجْلَجُ فِى
الصُّدُورِ وَ الْاَحْشَآءِ □٣٩□ وَ يَا مَنْ
شَرَّفَ الْعَرُوضَ عَلَى الْمُدَنِ وَ الْقُرٰى
□٤٠□ سُبْحَانَكَ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا تَحْتَ
الْجَبُوبِ وَ الثَّرٰى □٤١□ سُبْحَانَكَ يَا مَنْ
تَعَالٰى وَ لَطُفَ عَنْ اَنْ يُرٰى □٤٢□
تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْتَ لاَ رَبَّ غَيْرُكَ وَ لاَ
قَاهِرَ سِوَاكَ □٤٣

26. Yâ İlâhenâ! Sen her şeyden önce var olan, varlığının başlangıcı olmayan Evvel'sin; senden önce hiçbir şey yoktu

27. Sen her şeyin helakinden sonra bakî kalan Âhir'sin; her şey ancak senin ile varlıkta kalır, senden sonra hiçbir şey yoktur.

28. Sen varlığı delillerle apaçık olan Zâhir'sin; hiçbir şey sana benzemez.

29. Sen akılların varlığını bilip zâtını idrâk edemedikleri Bâtın'sın; hakîkatini idrâk ederek hiçbir kimse seni göremez.

30. Sen hiçbir cihetle çokluğu olmayan ve parçalardan da meydana gelmeyen gerçek tek olan Vâhid'sin.

31. Sen vezir ve yardımcılara ihtiyacı olmayan, her şeye gücü yeten Kâdir'sin.

32. Sen kâinatı idare ederken kimsenin yönlendirmesine ihtiyacı olmayan, her şeyi bizzat idare eden, tedbîrini alan Müdebbir'sin.

33. (Habîbim, yâ Muhammedi) De ki: Yâ İlâhenâ! Ey mülkün gerçek sahibi olan Mâlik! Sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden çeker alırsın! Dilediğini azîz, dilediğini zelîl kılarsın! Her hayır ancak senin elindedir! Şübhesiz ki sen, her şeye gücü yeten Kadîr'sin! (Âl-i İmrân, 26)

34. Sen geceyi gündüze, gündüzü de geceye katarsın! Ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarırsın. Sen dilediğini hesabsız rızıklandırırsın! (Âl-i İmrân, 27)

35. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bu dünyada kullarıyla arasına ma'nevî çok perdeler koyarak kendisini gizleyen!

36. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey vakar ve azamet perdesine bürünen!

37. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bütün her şeyin sahibi olan Mâlik!

38. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey kudret ve yüceliği ile izzeti tezahür eden! Ey yedi kat göklerde ve cennette olan her şeyi bilen!

39. Ve ey kalblerde olanları ve içten geçenleri bilen!

40. Ey Mekke ve Medine'yi bütün şehir ve beldelerden üstün ve şerefli kılan!

41. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey yerin ve toprağın altında olanları bilen!

42. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin, ey bu dünyada görünmeyecek derecede yüce ve latîf olan!

43. Ey yarattığı her şeyde nihayetsiz bereketler kılan Rabbimiz! Sen pek yüce ve pek âlîsin. Senden başka Rab yoktur. Ve senden başka dâima gâlib gelen Kâhir yoktur.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 044-058

Evrad-ı Kudsiyye 044-058

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْمُنْعِمُ الْمُفْضِلُ الْمُ□يلُ
الشَّكُورُ □٤٤□ وَ اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ اللهُ
الَّ□ى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ اَنْتَ رَبِّى وَ رَبُّ كُلِّ
شَىْءٍ فَاطِرُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ عَالِمُ
الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَلِىُّ الْكَ□يرُ
الْمُتَعَالِ □٤٥□ طٰهٰ طٰسٓمٓ طٰسٓ يٰسٓ
حٰمٓعٓسٓقٓ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا
بَرْزَخٌ لاَ يَبْغِيَانِ □٤٦□ اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ
اَلْحَىُّ الْقَيُّومُ لاَ تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لاَ نَوْمٌ لَهُ
مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ مَنْ ذَا
الَّ□ى يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلاَّ بِاِذْنِ□ يَعْلَمُ مَا
بَيْنَ اَيْ□يهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لاَ يُ□يطُونَ
بِشَىْءٍ مِنْ عِلْمِ□ اِلاَّ بِمَا شَآءَ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ لاَ يَؤُدُهُ

حِفْظَهُمَا وَ هُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ ﴿٤٧﴾
حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حٰمٓ حُمَّ الْاَمْرُ وَ
جَآءَ النَّصْرُ فَعَلَيْنَا لاَ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾ حٰمٓ
﴿٤٩﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿٥٠﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَ قَابِلِ
التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِى الطَّوْلِ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ هُوَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٥١﴾ يَفْعَلُ اللهُ مَا
يَشَآءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعِزَّتِهِ
﴿٥٢﴾ اَلاَ لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ تَبَارَكَ اللهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾ وَ لاَ مُنَازِعَ لَهُ
فِى جَبَرُوتِهِ وَ لاَ شَرِيكَ لَهُ فِى
مُلْكِهِ ﴿٥٤﴾ سُبْحَانَ اللهِ وَ بِحَمْدِهِ لاَ
قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ مَا شَآءَ اللهُ كَانَ وَ مَا لَمْ
يَشَاْ لَمْ يَكُنْ ﴿٥٥﴾ اَعْلَمُ اَنَّ اللهَ عَلٰى
كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾ وَ اَنَّ اللهَ قَدْ
اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٥٧﴾ وَ اَحْصٰى
كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا ﴿٥٨

44. Yâ İlâhenâ! Sen bütün ni'metleri veren Münim'sin. Yarattıklarını birbirine üstün kılan ve kendilerine yüksek mertebeler veren ve lütuflarda bulunan Müfdil'sin. Hatâ edenleri lütfuyla affeden ve bağışlayan Mukîl'sin. Ve kullarının şükrüne fazlasıyla mükâfat veren ve şükredilmeye yegâne lâyık olan Şekûr'sun.

45. Şehâdet ederim ki, şübhesiz sen kendisinden başka İlâh olmayan Hazret-i Allah'sın. Sen hem benim Rabbim, hem her şeyin Rabbisin. Gökleri ve yeri yaratan Fâtır'sın. Bütün varlıkları kuşatan ezelî ilminle görünen-görünmeyen her şeyi bilen Alîm'sin. Sen pek yüce olan Aliyy'sin. Akılların idrâkinden âciz kaldığı yüceler yücesi olan Müteâl'sin.

46. Tâ, hâ. Tâ, sîn, mîm. Tâ, sîn. Yâ, sîn. Hâ, mîm, ayn, sîn, kâf. O, iki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. Ama aralarında bir engel varddır; birbirine karışmazlar! (Rahmân, 19-20)

47. O Allah ki, ondan başka İlâh yoktur. O, hayâtı ezelî ve ebedî olan Hayy'dır. Bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm'dur.

Onu ne bir uyuklama, ne de bir uyku tutar. Göklerde ne var, yerde ne varsa onundur. İzni olmadan onun huzurunda kim şefaat edebilir?

O bütün varlıkların önlerindekini de, arkalarındakini de, geçmişlerini de, geleceklerini de bilir. Hâlbuki kulları onun ilminden, onun dilediği kadarından fazlasını kavrayamazlar.

Onun Kürsî'si, ilmi, mülkü, kudreti, gökleri ve yeri kaplamıştır da, o ikisini muhafaza etmek ona ağır gelmez.

Ve o, pek yüce olan Aliyy'dir, pek büyük olan Azîm'dir. (Bakara, 255)

48. Hâ, mîm. Hâ, mîm. Ha, mîm. Hâ, mîm. Hâ, mîm. Hâ, mîm. Hâ, mîm.. İş tamamlandı, yardım geldi. Artık bize karşı onlara, o düşmanlara yardım edilmez, onlar bize asla gâlib gelemezler.

49. Hâ, mîm.

50. Bu Kitab'ın, Kur'ân'ın indirilişi, kudreti dâima üstün gelen Azîz, her şeyi bilen Alîm olan Allah tarafındandır.

51. Ki o Allah, günahları çokça bağışlayan, tevbeleri kabul eden, azabı pek şiddetli ve çok lütuf sahibi olandır. Ondan başka İlâh yoktur. Dönüş ancak onadır. (Mü'min, 1-3)

52. Allah, kudretiyle dilediğini yapar ve izzetiyle dilediği hükmü verir.

53. Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de ancak ona mahsûstur! Âlemlerin Rabbi olan Allah, ne yücedir! (A'râf, 54)

54. Kudret ve azameti karşısında onunla mücâdele edebilecek hiçbir varlık yoktur ve mülkünde ortağı yoktur.

55. Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzîh eder ve ona hamd ederiz. Her türlü güç ve kuvvet ancak Allah'ın yardımıyladır. Allah'ın dilediği olur, dilemediği ise asla olmaz.

56. Biliyorum ki, Allah her şeye gücü yetendir.

57. Yine biliyorum ki, Allah her şeyi ilmiyle kuşatmıştır.

58. Hem hiç kuşkusuz her şeyi tek tek bilir.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 059-071

Evrad-ı Kudsiyye 059-071

اَللّٰهُمَّ لاَ تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَ لاَ تُهْلِكْنَا
بِمَثُلاَتِكَ وَ عَافِنَا قَبْلَ ذٰلِكَ ﴿٥٩﴾ يَآ اَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ ﴿٦٠﴾ سُبْحَانَ اللهِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ ﴿٦١﴾ سُبْحَانَ ذِى الْمُلْكِ وَ
الْمَلَكُوتِ ﴿٦٢﴾ سُبْحَانَ ذِى الْعِزَّةِ وَ
الْعَظَمَةِ وَ الْهَيْبَةِ وَ الْقُدْرَةِ وَ الْكِبْرِيَآءِ وَ
الْجَلاَلِ وَ الْجَمَالِ وَ الْكَمَالِ وَ الْبَقَآءِ وَ
السُّلْطَانِ وَ الْجَبَرُوتِ ﴿٦٣﴾ سُبْحَانَ
الْمَلِكِ الْحَىِّ الَّذِى لاَ يَنَامُ وَ لاَ يَمُوتُ
اَبَدًا بَاقِيًا دَآئِمًا سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَ رَبُّ
الْمَلٰئِكَةِ وَ الرُّوحِ ﴿٦٤﴾ اَللّٰهُمَّ عَلِّمْنَا مِنْ
عِلْمِكَ وَ فَهِّمْنَا عَنْكَ وَ قَلِّدْنَا بِصَمْصَامِ
نَصْرِكَ ﴿٦٥﴾ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا لَكَ شَاكِرًا وَ
لَكَ ذَاكِرًا وَ لَكَ رَاهِبًا وَ لَكَ مِطْوَاعًا وَ لَكَ

مُخْبِتًا وَ اِلَيْكَ اَوَّاهًا مُ□يبًا □٦٦□ اَللّٰهُمَّ
تَقَبَّلْ تَوْبَتَنَا وَ اغْسِلْ حَوْبَتَنَا وَ سَدِّدْ
مَقَاوِلَنَا وَ اسْلُلْ سَ□يمَةَ صُدُورِنَا وَ
اَذْهِبِ الذَّحْلَ وَ الرَّانَ وَ الْاِحْنَةَ مِنْ
قُلُوبِنَا □٦٧□ اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ
جُدَاعِ الْفُجْاَةِ وَ مِنْ حَرْقِ الْمَاْنُوسَةِ
□٦٨□ وَ مِنَ الْاِلْحَادِ وَ الْغِرَّةِ وَ مِنَ الْجَمِّ
وَ الْعَنَتِ وَ مِنَ الْاُمُورِ الْمُطَمِّرَاتِ □٦٩□
اَللّٰهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا تَحُولُ
بِ□ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ مَعَا□يكَ وَ مِنْ طَاعَتِكَ
مَا تُدْخِلُنَا وَ تُبَلِّغُنَا بِ□□ اِلٰى حَ□يرَةِ
الْقُدْسِ وَ مِنَ الْيَ□ينِ مَا تُهَوِّنُ بِ□
عَلَيْنَا مُ□يبَاتِ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ □٧٠□ وَ
احْشُرْنَا مَعَ خَيْرِ الْاَشَاوِذِ وَ مَتِّعْنَا
بِاَسْمَاعِنَا وَ اَبْصَارِنَا وَ قُوَّتِنَا مَاْ اَحْيَيْتَنَا وَ
اجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَ اجْعَلْ ثَاْرَنَا عَلٰى مَنْ
ظَلَمَنَا وَ انْصُرْنَا عَلٰى مَنْ عَادَانَا وَ اغْفِرْ
خَطَايَانَا وَ اكْشِفْ رَزَايَانَا وَ اشْفِ

مَرْضٰينَا وَ نَوِّرْ جُؤْشُوشَنَا وَ اقْضِ
اَوْطَارَنَا وَ ارْحَمْ نَاجِلَيْنَا وَ لاَ تَجْعَلِ
الْعَاجِلَةَ اَكْبَرَ هَمِّنَا وَ لاَ مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَ لاَ
تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِى دِينِنَا وَ دُنْيَانَا وَ لاَ
تُسَلِّطْ عَلَيْنَا بِذُنُوبِنَا مَنْ لاَ يَرْحَمُنَا وَ
ارْزُقْنَا وَ اَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٧١

59. Yâ İlâhenâ! Bizi gazabınla öldürme. Ve bizi daha sonrakilere ibret olacak azâblarınla helak etme! Öyle bir azâb gelmeden evvel bizim ahvâlimizi lütfunla sen düzelt bizi o azâba müstehak olacak hâllerden kurtar.

60. Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

61. Mülkünde istediği gibi tasarruf eden Melik, bütün kusurlardan münezzeh Kuddûs olan Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzîh ederiz.

62. (Sebeblerin perde olduğu, şu görünen) mülk âlemi ile (hiçbir sebebin kendisini gizlemediği ve İlâhî kudretin aşikâr belli olduğu her şeyin içyüzü olan) melekût âlemlerinin sahibi olan Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzîh ederiz.

63. Nihayetsiz izzet, azamet, heybet, kudret, büyüklük, celâl, güzellik, mükemmellik, bekâ, saltanat ve mutlak hâkimiyet sahibi olan Allah'ı, her türlü noksanlıktan tenzîh ederiz.

64. Kendisine uyku ârız olmayan ve ölümsüz, ebedî, bakî ve daimî olan, mülkünde istediği gibi tasarruf eden Melik, ezelî ve ebedî hayat sahibi Hayy olan Allah'ı, her türlü noksanlıktan tenzîh ederiz. O, bütün varlıklar tarafından tesbîh edilen Subbûh'tur. Bütün kusur ve noksanlıklardan münezzeh olan Kuddûs'tür. O, bizim Rabbimiz ve bütün meleklerin ve Hazret-i Cebrâîl'in Rabbidir.

65.Yâ İlâhenâ! Bize sonsuz ilminden ilim nasîb et, bilmediklerimizi bize sen öğret. Seni tanıyıp anlamayı, marifetinde

inkişâf etmeyi bize nasîb eyle. Yardımının kılıcını bize kuşandır.

66. Yâ İlâhenâ! Bizleri dâima sana şükreden, seni zikreden, senden korkup emirlerine itaat eden, huşû' içinde sana boyun eğen, inleyerek yalvaran, sana yönelip tevbe eden kimseler eyle.

67. Yâ İlâhenâ! Tevbelerimizi kabul buyur ve bizi günâhların kirlerinden temizle. Bizi doğru konuşmaya ve doğru harekete muvaffak kıl. Kalblerimizin karalıklarını içimizden söküp çıkar, günahların ve gafletin kirinden temizle. Göğüslerimizden intikam, kin ve manlığı gider, kalblerimizi her türlü kirden, pastan temiz tut.

68. Yâ İlâhenâ! Ânî ölümden, her türlü ateşten ve yangından sana sığınırız.

69. Dinimizi terk ederek küfre girmekten, gafletten, gizli ve açık günaha girmekten, şeytandan, zorlu meşakkatlerden ve helak edici gizli tehlikelerden sana sığınırız.

70. Yâ İlâhenâ! Kalblerimize, bizimle günahlarımızın arasına girerek bizi günah işlemekten koruyacak bir korku, bir haşyet ver. Ve bereketiyle bizi cennetine koyup ulaştıracağın itaat ve ibâdeti bizlere nasîb eyle. Ve bize dünya ve âhiret sıkıntılarımızı hafifletecek yakînî, sarsılmaz, kuvvetli bir îmân nasîb et.

71. Bizi en hayırlı insanlarla haşret.

Yaşadığımız müddetçe kulaklarımızı, gözlerimizi, güç ve kuvvetimizi derdsiz, tasasız, rahat ve güzel birşekilde kullanmayı ve maddî-ma'nevî ni'metlerinden istifâde etmeyi bizlere nasîb et.

O ni'metleri bize, sonraki hayatımız olan âhirette de tekrar ihsan eyle.

Bize zulmedenlerden intikamımızı almakta bizlere zafer ver ve düşmanlarımıza karşı bize yardım et.

Hatalarımızı bağışla. Başımızdan belâ ve musibetleri gider. Hastalarımıza şifâ ver.

Gönüllerimizi nûrlandır. İhtiyaçlarımızı lütfundan, fazlından sen karşıla. Ana-babalarımıza ve neslimize merhamet buyur.

Bu geçici dünyayı, hayatımızın en büyük hedefi ve ilmimizin yegâne maksadı yapma. Bize dinî ve dünyevî musîbetler verme. Günahlarımız sebebiyle bize merhamet etmeyecek kişileri bize

musallat etme. Bizi kendi hazinenden hesabsızca rızıklandır. Çünkü sen, merhamet edenlerin en merhametlisisin.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 072-094

Evrad-ı Kudsiyye 072-094

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِكَ
تَهْدى بِهَا رُوعَنَا وَ تَلُمُّ بِهَا شَعْثَنَا وَ
تَجْمَعُ بِهَا شَمْلَنَا وَ تَشْدى بِهَا مَرْيضَنَا
وَ تُزَكّى بِهآ اَعْمَالَنَا وَ اَوْقَاتَنَا وَ تُلْهِمُنَا
بِهَا رُشْدَنَا ﴿٧٢﴾ اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ
بِصَمَدَانِيَّتِكَ وَ بِوَحْدَانِيَّتِكَ وَ بِفَرْدَانِيَّتِكَ وَ
بِعِزَّتِكَ الْبَاهِرَةِ وَ بِرَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ اَنْ
تَجْعَلَ لَنَا نُورًا فى مَسَامِعِنَا وَ نُورًا
فى اَعْيُنِنَا وَ نُورًا فى اَجْدَاثِنَا وَ
نُورًا فى قُلُوبِنَا وَ نُورًا فى حَوآسِّنَا و
نُورًا فى نَسَمِنَا وَ نُورًا مِنْ بَيْنِ اَيْدينَا
﴿٧٣﴾ اَللّٰهُمَّ زِدْنَا عِلْمًا وَ نُورًا وَ حِلْمًا وَ
اٰتِنَا نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَ نِعْمَةً بَاطِنَةً ﴿٧٤﴾
حَسْبُنَا اللهُ لِدينِنَا ﴿٧٥﴾ حَسْبُنَا اللهُ

لِدُنْيَانَا ﴿٧٦﴾ حَسْبُنَا اللهُ الْكَ﴿﴾يمُ لِمَآ
اَهَمَّنَا ﴿٧٧﴾ حَسْبُنَا اللهُ الْحَ﴿﴾يمُ الْقَوِىُّ
لِمَنْ بَغٰى عَلَيْنَا ﴿٧٨﴾ حَسْبُنَا اللهُ
الشَّ﴿﴾يدُ لِمَنْ كَادَنَا بِسُوْٓءٍ ﴿٧٩﴾ حَسْبُنَا
اللهُ الرَّ﴿﴾يمُ عِنْدَ السَّامِ ﴿٨٠﴾ حَسْبُنَا
اللهُ الرَّؤُفُ عِنْدَ الْمَسْئَلَةِ فِي الْجَدَثِ
﴿٨١﴾ حَسْبُنَا اللهُ الْكَ﴿﴾يمُ عِنْدَ
الْحِسَابِ ﴿٨٢﴾ حَسْبُنَا اللهُ اللَّ﴿﴾يفُ
عِنْدَ الْ﴿﴾يزَانِ ﴿٨٣﴾ حَسْبُنَا اللهُ
الْحَ﴿﴾يمُ عِنْدَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ ﴿٨٤﴾ حَسْبُنَا
اللهُ الْقَ﴿﴾يرُ عِنْدَ الصِّرَاطِ ﴿٨٥﴾
حَسْبِيَ اللهُ لآَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ
هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَ﴿﴾يمِ ﴿٨٦﴾ مَرْحَبًا
مَرْحَبًا بِالصَّبَاحِ وَ بِالْيَوْمِ الْجَ﴿﴾يدِ ﴿٨٧﴾
وَ بِالْاِبَّانِ وَ بِالْفَيْنَةِ السَّ﴿﴾يدِ ﴿٨٨﴾ وَ
بِالسَّافِرِ وَ الشَّ﴿﴾يدِ اُكْتُبْ لَنَا مَا نَقُولُ
﴿٨٩﴾ بِسْمِ اللهِ الْحَ﴿﴾يدِ الْمَ﴿﴾يدِ
الرَّ﴿﴾يع الْوَدُودِ الْمُ﴿﴾يطِ الْفَعَّالِ ﴿﴾ى

خَلْقِ لِمَا يُرِيدُ ﴿٩٠﴾ وَ هُوَ اَقْرَبُ
اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿٩١﴾ اَصْبَحْنَا
بِاللهِ مُؤْمِنًا وَ بِلِقَآئِهِ مُصَدِّقًا وَ بِحُجَّتِهِ
مُعْتَرِفًا ﴿٩٢﴾ وَ لِسِوَى اللهِ فِي الْاُلُوهِيَّةِ
جَاحِدًا ﴿٩٣﴾ وَ عَلَى اللهِ مُتَوَكِّلاً نُشْهِدُ
اللهَ وَ نُشْهِدُ مَلٰئِكَتَهُ وَ كُتُبَهُ وَ اَنْبِيَآئَهُ وَ
حَمَلَةَ عَرْشِهِ بِاَنَّهُ هُوَ اللهُ الَّذِى لآَ اِلٰهَ
اِلاَّ هُوَ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَ نَشْهَدُ اَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ
النَّارَ حَقٌّ وَ اَنَّ الْحَوْضَ حَقٌّ وَ اَنَّ
الشَّفَاعَةَ حَقٌّ وَ اَنَّ مُنْكَرًا وَ نَكِيرًا حَقٌّ
وَ وَعْدَكَ حَقٌّ وَ اَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لاَ رَيْبَ
فِيهَا وَ اَنَّ اللهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُورِ
عَلٰى ذٰلِكَ نَحْيٰى وَ عَلَيْهِ نَمُوتُ وَ عَلَيْهِ
نُبْعَثُ غَدًا وَ لاَ نَرٰى عَذَابًا اِنْ شَآءَ اللهُ
تَعَالٰى ﴿٩٤﴾

72. Yâ İlâhenâ! Senin katından öyle bir rahmet diliyoruz ki, onunla kalbimize ve aklımıza hidâyet ver.

Perişan hâlimizi onun bereketiyle düzelt. Ve dağınık işlerimizi toparla. Hastalarımıza o rahmetinle şifâ ver.

Onun hürmetine işlerimizi ve vakitlerimizi hayırlı ve bereketli kıl. Doğru yolumuzu bize göster, istikamet ver.

73. Yâ İlâhenâ! Her şey her cihetle sana muhtaç olduğu halde, senin hiçbir seye muhtaç olmadığın Samedâniyetin. Her varlığa birlik mührünü vurduğun Vahdaniyetin, Saltanatında eşsiz ve benzersizliğinle tek olduğun Ferdâniyetin, Misilsiz üstünlük sahibi olan ve kudreti dâima üstün gelen apaçık muhteşem izzetin, Ve her şeyi kucaklayan pek geniş rahmetin hürmetine; Senin nihayetsiz rahmetinden kulaklarımıza, gözlerimize, kabirlerimize, kalblerimize, duygularımıza, ruhlarımıza ve önümüze nûr lütfetmeni istiyoruz.

74. Yâ İlâhenâ! İlmimizi, nurumuzu ve yumuşak huyluluğumuzu artır. Bize maddî-ma'nevî, açık ve gizli ni'metler lütfeyle.

75. Dinimiz için Allah bize yeter.

76. Dünyamız için Allah bize yeter.

77. Bizi üzen şeylere karşı sonsuz izzet ve kerem sahibi, Kerîm olan Allah bize yeter.

78. Bize zulüm edenlere karşı pek kuvvetli, Kavî olan ve kullarını cezalandırmakta acele etmeyerek onlara tevbe fırsatı veren, Halîm olan Allah bize yeter.

79. Kötülükle bize tuzak kuranlara karşı azabı pek şiddetli, Şedîd olan Allah bize yeter.

80. Ölüm ânında mü'min kullarına karşı sonsuz merhamet sahibi, Rahîm olan Allah bize yeter.

81. Kabirdeki sorgu ânında sonsuz şefkat sahibi, Raûf olan Allah bize yeter.

82. Hesab ânında sonsuz izzet ve kerem sahibi, Kerîm olan Allah bize yeter.

83. Haşirde amellerimiz tartıldığında lütuf ve ihsanı sonsuz, Latîf olan Allah bize yeter.

84. Cennete nail olmak ve cehennemden âzâd olmak için her işi hikmetli, Hakîm olan Allah bize yeter.

85. Sırat köprüsünde her şeye gücü yeten, Kadîr olan Allah bize yeter.

86. Allah bana yeter! Ondan başka İlâh yoktur! Ben ancak ona tevekkül ettim. Ve o, büyük Arş'ın Rabbidir! (Tevbe, 129)

87. Merhaba! Hoş geldin, ey sabah ve ey yeni gün!

88. Merhaba! Ey yeni vakit ve en mutlu ân!

89. Ve ey bütün amellerimize kâtip ve şâhid olan melek! Şu söylediklerimizi yaz:

90. Hamd edilmeye yegâne lâyık Hamîd, şânı pek yüce Mecîd, kullarının derecelerini yükselten Refî', kullarını çok seven ve onlar tarafından sevilen Vedûd, ilim ve kudretiyle, bütün isim ve sıfatlarıyla her şeyi kuşatan Muhît dilediğini dilediği gibi yapan Fa'âl olan Allah'ın ismiyle.

91. O, insana şah damarından daha yakındır.

92. Bizler Allah'a îmân edip, ona kavuşmayı tasdîk eden, delillerini i'tirâf ve kabul edenler olarak sabahladık.

93. Hem Allah'tan başkasının ulûhiyetini reddeden mü'minler olarak sabahladık.

94. Ve Allah'a tevekkül eden mütevekkiller olarak sabahladık. Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve Arş'ını taşıyan meleklerini şâhid tutuyoruz ki, o, kendisinden başka İlâh olmayan Allah'dır. O birdir, ortağı yoktur.

Hem şehâdet ederiz ki; Muhammed (asm) onun kulu ve resulüdür. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kevser Havuzu haktır. Şefaat haktır. Kabirdeki suâl melekleri olan Münker ve Nekîr haktır. Ve bize olan va'din haktır. Kıyamet günü mutlaka gelecektir, bunda şek ve şübhe yoktur. Allah kabirde bulunanları diriltecektir. Biz bu i'tikadla yaşıyoruz ve inşâallah bu inanç üzere öleceğiz. Bu inançla yarın tekrar diriltilecek ve inşâallah azâb görmeyeceğiz.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 095-109

Evrad-ı Kudsiyye 095-109

اَللّٰهُمَّ اِنَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا فَاغْفِرْلَنَا اَوْزَارَنَا
الْكَبَائِرَ وَ اللَّمَمَ فَاِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ هُمَّا اِلاَّ اَنْتَ
﴿٩٥﴾ وَاهْدِنَا لاَحْسَنِ الاَخْلاَقِ فَاِنَّهُ لاَ
يَهْ﴿﴾ى لاَحْسَنِهَا اِلاَّ اَنْتَ ﴿٩٦﴾ لَبَّيْكَ وَ
سَعْدَيْكَ وَ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ
نَتُوبُ اِلَيْكَ اٰمَنَّا اَللّٰهُمَّ بِمَا اَرْسَلْتَ مِنْ
رَسُولٍ وَ اٰمَنَّا اَللّٰهُمَّ بِمَا اَنْزَلْتَ مِنْ كِتَابٍ
فَصَدَّقْنَا ﴿٩٧﴾ اَللّٰهُمَّ امْلأْ اَوْجُهَنَا مِنْكَ
حَيَاءً وَ قُلُوبَنَا مِنْكَ حُبُورًا ﴿٩٨﴾ اَللّٰهُمَّ
اجْعَلْنَا لُهُومًا وَ ظَلِفًا وَ لاَ تَجْعَلْنَا ضَ﴿﴾ينًا
وَ عَ﴿﴾ينًا وَ نَ﴿﴾يمًا وَ نَفَّاجًا وَ دَاحِسًا
﴿٩٩﴾ اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَبْرَمَةِ وَ
الْحَاوَةِ وَ مِنَ الْعُتُوِّ وَ الْخَطْرَبَةِ وَ
الْخَيْلُولَةِ وَ الْفَيْهَجِ وَ الرَّتْعِ وَ الْعَتْلِ وَ

الرَّمَاءِ وَ الْفِتْنَةِ الدَّهْمَاءِ وَ الْمَعِيشَةِ
الضَّنْكَاءِ ﴿١٠٠﴾ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَوَّلَ يَوْمِنَا
هٰذَا صَلاَحًا وَ اَوْسَطَهُ فَلاَحًا وَ اٰخِرَهُ
نَجَاحًا وَ اخْتِمْ لَنَا بِالسَّعَادَةِ وَ الشَّهَادَةِ وَ
التَّوْبَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ الْاِيمَانِ ﴿١٠١﴾
اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَوَّلَهُ رَحْمَةً وَ اَوْسَطَهُ زَهَادَةً
وَ اٰخِرَهُ تَكْرِمَةً ﴿١٠٢﴾ اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا مِنَ
الْعَيْشِ اَرْغَدَهُ وَ مِنَ الْعُمْرِ اَسْعَدَهُ وَ مِنَ
الرِّزْقِ اَوْسَعَهُ ﴿١٠٣﴾ اَللّٰهُمَّ اعْفُ عَنَّا
بِعَفْوِكَ وَ احْلُمْ عَلَيْنَا بِفَضْلِكَ سُبْحَانَكَ
اَللّٰهُمَّ وَ بِحَمْدِكَ لاَ اُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ
اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰى نَفْسِكَ عَزَّ جَارُكَ وَ
جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ لاَ يُهْزَمُ جُنْدُكَ وَ لاَ يُخْلَفُ
وَعْدُكَ وَ لاَ اِلٰهَ غَيْرُكَ ﴿١٠٤﴾ سُبْحَانَكَ
مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا مَعْبُودُ ﴿١٠٥﴾
سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا
مَعْرُوفُ ﴿١٠٦﴾ سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْنَاكَ
حَقَّ ذِكْرِكَ يَا مَذْكُورُ ﴿١٠٧﴾ سُبْحَانَكَ مَا

شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا مَشْكُورُ ١٠٨
اَللّٰهُمَّ اَوْزِعْنَا شُكْرَ مَا اَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيْنَا
فَاِنَّكَ اَنْتَ اللهُ الَّذِى ارْتَفَعَتْ عَنْ صِفَةِ
الْجِبِلِّ صِفَاتُ قُدْرَتِكَ وَ لاَ ضِدَّ شَهِدَكَ
الْمَارُوشَ وَ لاَ نِدَّ حَجَزَكَ فَطَرْتَ
الْحَوَابَاتِ بَرَأْتَ ١٠٩

95. Yâ İlâhenâ! Gerçekten biz nefislerimize zulmettik. Bizim büyük-küçük bütün günahlarımızı bağışla. Onları senden başka kimse bağışlayamaz.

96. Bizi ahlâkın en güzeline ulaştır. Bizi onun en güzeline ancak sen ulaştırırsın.

97. Emret yâ Rabbi, emret! Biz her ân senin emrini yerine getirmeye hazırız. Her hayır senin elindedir. Senden bizi bağışlamanı diliyor ve sana tevbe ediyoruz.

Yâ İlâhenâ! Gönderdiğin her peygambere îmân ettik. Yâ İlâhenâ! İndirdiğin her kitaba da îmân ettik, tasdîk ettik.

98. Yâ İlâhenâ! Lütfundan, fazlından yüzlerimizi haya ile nûrlandır, kalblerimizi sürûr ile doldur.

99. Yâ İlâhenâ! Bizi cömerd ve nefsâni arzularına hâkim olan kimseler eyle. Bizi cimri ve eli sıkı, kalb gözü kapalı ve basîretsiz, koğuculuk yapan, kendinde olmayan şeylerle övünen mütekebbir ve arabozucu kimseler eyleme!

100. Yâ İlâhenâ! Gevezelikten, kıtlıktan azgınlık ve taşkınlıktan, geçim sıkıntısından, zanla hareket etmekten, içkiden, oburluk ve boğaz düşkünlüğünden, katı ve kaba saba olmaktan, fâizden, şiddetli fitnelere düşmekten, şiddetli geçim darlığından sana sığınırız.

101. Yâ İlâhenâ! Bu günümüzün başını iyilik, ortasını kurtuluş, sonunu ise muvaffakiyet eyle. Ve bu günümüzü bizim için saadet, şehâdet, tevbe, mağfiret ve îmân ile sona erdir.

102. Yâ İlâhenâ! Bu günümüzün evvelini bizim için rahmet, ortasını fânî şeylerden uzaklık, sonunu ise lütuf ve ikram kıl.

103. Yâ İlâhenâ! Bizi en rahat geçim, en mutlu ömür ve en geniş rızık ile rızıklandır.

104. Yâ İlâhenâ! Affınla bizi bağışla ve fazlınla bize hoş muamele et. Yâ İlâhenâ! Seni her türlü noksanlıktan tenzîh eder ve sana hamd ederim. Senin övgünü saymakla bitiremem. Sen, kendini nasıl senâ etti isen öylesin. Sana sığınan azîz olur. Senin medih ve senân pek yücedir.

Senin ordun asla yenilmez, hezîmete uğratılamaz. Senin va'dine muhalefet edilmez. Senden başka İlâh yoktur.

105. Ey ibâdet edilmeye yegâne lâyık olan Ma'bûd! Biz sana gerektiği gibi ibâdet edemedik. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin.

106. Ey mahlûkât âyinelerinde cilvelerini gören ariflerin, yüce zâtını tanımaya can attığı Ma'rûf! Biz seni gerektiği gibi tanıyamadık. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin.

107. Ey zikredilmeye yegâne lâyık olan Mezkûr! Biz seni gerektiği gibi zikredemedik. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin.

108. Ey şükredilmeye yegâne lâyık olan Meşkûr! Biz sana gerektiği gibi şükredemedik. Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin.

109. Yâ İlâhenâ! Bize ihsan ettiğin ni'metlere gerektiği gibi şükretmeyi ilham eyle. Şübhesiz ki sen, kudretinin sıfatları, kendi mahlûkâtının sıfatlarından çok yüce olan Allah'sın. Mahlûkâtı yaratırken sana şâhid olacak, seni engelleyecek bir zıddın yoktu. Nefisleri ve ruhları yaratırken sana mâni' olacak bir eşin ve benzerin yoktu.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 110-130

Evrad-ı Kudsiyye 110-130

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ جَحْمَةٍ لاَ تَدْمَعُ
١١٠ وَ مِنْ جَنَانٍ لاَ يَفْزَعُ ١١١ وَ
مِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ ١١٢ وَ مِنْ دُعَاءٍ لاَ
يُقْبَلُ ١١٣ وَ مِنْ عِلْمٍ لاَيَنْفَعُ ١١٤ وَ
مِنْ قَوْلٍ لاَ يُسْمَعُ ١١٥ وَ مِنْ نَفْسٍ لاَ
تَشْبَعُ ١١٦ وَ مِنْ عَوَاذِ الْمَاعُونِ
١١٧ اَللّٰهُمَّ فَهِّمْنَا اَسْرَارَ قُرْاٰنِكَ وَ
اَلْبِسْنَا مَلاَبِسَ اَنْوَارِكَ وَ اَغْمِسْنَا ى
رَامُوزِ اللَّطَائِفِ وَ اَفِضْ عَلَيْنَا مِنْ
عَوَارِفِ الْمَعَارِفِ ١١٨ يَا نُورَ الْاَنْوَارِ
يَا كَاشِفَ الْاَسْرَارِ يَا لَيفُ يَا سَتَّارُ
نَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّىَ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
نَبْرَاسِ الْاَنْبِيَاءِ وَ نَيِّرِ الْاَوْلِيَاءِ وَ زِبْرِقَانِ
الْاَصْفِيَاءِ وَ يُوحِ الثَّقَلَيْنِ وَ ضِيَاءِ

اِلّخَافِقَيْنِ وَ اَنْ تَرْفَعَ وُجُودَنَا اِلٰى فَلَكِ
الْعِرْفَانِ وَ اَنْ تُثَبِّتَ شُهُودَنَا □ى مَقَامِ
اْلاِحْسَانِ □١١٩□ يَا اَللهُ يَا نُورُ يَا وَاسِعُ
يَا غَفُورُ □١٢٠□ يَا مَنِ السَّمَاءُ بِاَمْرِ□□
مَبْنِيَّةٌ □١٢١□ وَ الْغَبْرَاءُ بِقُدْرَتِ□□ مَدْحِيَّةٌ
□١٢٢□ وَ الشَّوَاهِقُ بِحِكْمَتِ□□ مَرْسِيَّةٌ
□١٢٣□ وَ الْقَمَرَانِ بِفَضْلِ□□ مُ□□ينَةٌ
نَسْئَلُكَ بِاِسْمِكَ الَّ□□ى تَرَقْرَقَتْ مِنْهُ
الْخُنَّسُ وَ اْلاَزْهَرَانِ □١٢٤□ وَ تَجَلْجَلَتْ
مِنْهُ الْعَنَانُ حِرْزًا مَانِعًا وَ نُورًا سَاطِعًا
يَكَادُ سَنَا بَرْقِ□□ يَذْهَبُ بِاْلاَبْصَارِ □١٢٥□
يُقَلِّبُ اللهُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ اِنَّ □□ى ذٰلِكَ
لَعِبْرَةً لاُولِى اْلاَبْصَارِ □١٢٦□ طٰسٓمٓ وَ
نَعُوذُ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَ□□يمِ مِنَ الْمَعَازِفِ
وَ الْعِضَةِ وَ الْمَحْظُورِ □١٢٧□ وَ
الْمُمَاحَلَةِ وَ الْغِمَارِ وَ مِنْ كَيْدِ الْفُجَّارِ وَ
مِنْ حَوَادِثِ الْعَصْرَانِ وَ مِنْ شَرِّ
اْلاَجَرَّانِ يَا حَ□□يظُ اِحْفَظْنَا يَا وَلِيُّ يَا

وَا□ى يَا عَلِىُّ يَا عَا□ى يَا مَنْ لاَ اِلٰهَ
اِلاَّ هُوَ لاَ يَعْلَمُ اَحَدٌ كَيْفَ هُوَ اِلاَّ هُوَ يَا اَللهُ
يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا حَقُّ يَا وَاحِدُ يَا اَحَدُ يَا
صَمَدُ يَا وَهَّابُ يَا فَتَّاحُ يَا مُحْ□ى يَا
مُ□يتُ يَا قَهَّارُ يَا سَلاَمُ □١٢٨□ سَلاَمٌ
قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَ□يم □١٢٩□
فَسَيَكْ□يكَهُمُ اللهُ وَ هُوَ السَّ□يعُ
الْعَ□يمُ □١٣٠

110. Yâ İlâhenâ! Ağlamayan gözden.

111. Ürpermeyen kalbden,

112. Huşu' duymayan gönülden,

113. Kabul olmayan duadan,

114. Fayda vermeyen ilimden,

115. Dinlenilmeyen sözden,

116. Doymayan nefisten,

117. Sadaka vermeyi sevmemekten sana sığınırız.

118. Yâ İlâhenâ! Bize Kur'ân'ının sırlarını anlamayı ihsan eyle. Bize nurlarından elbiseler giydir. Bizi lütuflar deryasına daldır. Üzerimize ma'rifet nurlarının en güzellerini yağdır.

119. Ey bütün nurların Nuru! Ey bütün sırları bilen ve gizlilikleri açan Kâşif! Ey bütün incelikleri bilen ve nüfuz eden Latîf! Ey kullarının ayıplarını örten, gizli hata ve kusurlarından dolayı yüzlerindeki haya perdesini kaldırmayan Settâr!

Bütün peygamberlerin parlak kandili, bütün evliyayı aydınlatan parlak nûr, bütün asfiyânın dolunayı, bütün cin ve insin güneşi, bütün

doğu ve batıyı aydınlatan ışık olan Efendimiz Muhammed'e salât eylemeni; Vücûdumuzu irfan semâsına, ma'rifetinin en yüksek mertebelerine yükseltmeni; Varlığına ve birliğine olan şahidliğimizi, seni görüyormuş gibi îmân ve kulluk etme mertebesi olan ihsan makamında sabit kılmanı senden niyaz ediyoruz.

120. Ey ezel ve ebed sultanı ve ey en güzel isimlerin, en yüce sıfatların sahibi olan Hazret-i Allah! Ey âlemleri kendi nuruyla nûrlandıran ve bütün nurların menbaı olan Nûr! Ey bütün isim ve sıfatlarıyla her şeyi kuşatan Vâsi'! Ey çok bağışlayıcı olan Gafûr!

121. Ey gökleri, emir ve iradesiyle bina eden!

122. Ey yeryüzünü, kudretiyle yayıp döşeyen!

123. Ey dağları, hikmetiyle sağlam bir kazık suretinde sâbitleştiren,

124. Ey güneşi ve ayı, fazıl ve ihsânıyla ışıklandıran Rabbimiz!

Bütün gezegenlerin, ay ve güneşin kendisiyle ışık verip parladığı,

125. Ve bulutların kendisiyle gürleyerek gökyüzünü çınlattığı isminin hürmetine, Bizi her tehlikeden koruyacak bir sığınak ile parıltısı nerede ise gözlerin nurunu alacak parlaklıkta bir nûr istiyoruz.

126. Allah, gece ile gündüzü ard arda birbirine çevirir. Şübhesiz ki bunda bakmasını bilenler için bir ibret vardır (Nur,44)

127. Tâ, sîn, mîm. Haram olan çalgı âletlerinden, yalandan ve her türlü haramdan, pek yüce Aliyy olan ve pek büyük Azîm olan Allah'a sığınırız.

128. Hem birileriyle nefsânî olarak itişip kakışmaktan, gayr-ı meşru mücadelelere girişmekten, cehalet ve lehviyâttan, hakka açıkça isyan eden günahkâr facirlerin tuzağından, gece gündüzün belâ ve musibetlerinden, Cin ve insin şerrinden sana sığınırız.

Ey kullarını her tehlikeden koruyan Hafîz! Bizi muhafaza eyle. Ey kullarının dost ve yardımcısı olan Velî! Ey her şeyin hüküm ve idaresi elinde olan Vâlî! Ey pek yüce olan Aliyy! Ey her şeyden üstün olan Âlî!

Ey kendisinden başka İlâh olmayan, kendisinin nasıl olduğunu kendisinden başka hiçbir kimse bilmeyen! Ey Rabbimiz olan Hazret-i

Allah! Ey ölümsüz hayat sahibi olan Hayy! Ey bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm! Ey her hukuku yerine getiren ve doğru olan Hakk! Ey bütün kâinata birlik mührünü vuran Vâhid! Ey tek ve bir olan Ehad! Ey her şey kendisine muhtaç olduğu halde, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Samed! Ey çok ihsan edici olan Vehhâb! Ey hayırlı kapılar açan Fettâh! Ey hayatı veren Muhyî! Ey ölümü veren Mümît! Ey dâima gâlib gelen Kahhâr! Ey her kusurdan ve âfetten salim olan Selâm!

129. Çok merhametli olan Rabb-i Rahimlerinden Cennette onlara selâm verilir. (Yasin, 58)

130. Onlara karşı Allah sana yeter! Çünki o, her şeyi işiten Semî her şeyi bilen Alîm'dir. (Bakara, 137)

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 131-156

Evrad-ı Kudsiyye 131-156

هُوَ اللهُ الَّذى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ
وَ الشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحيمُ ﴿١٣١﴾
هُوَ اللهُ الَّذى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ اَلْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلاَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ
الْمُصَوِّرُ الْغَفَّارُ ﴿١٣٢﴾ اَلْمُبْدِئُ الْمُعيدُ
الْبَرُّ الْمُحْصِى الرَّزَّاقُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ
الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُذِلُّ الْمُميتُ
الصَّادِقُ الْبَاقِى الرَّؤُفُ النَّافِعُ الضَّارُّ
الْمُهْلِكُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخِّرُ الْعَفُوُّ الْغَنِىُّ
الْمُغْنِى الْمُنْتَقِمُ التَّوَّابُ السَّميعُ
الْعَليمُ الْبَصيرُ ﴿١٣٣﴾ حَسْبُنَا اللهُ وَ
نِعْمَ الْوَكيلُ ﴿١٣٤﴾ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَ نِعْمَ
النَّصيرُ ﴿١٣٥﴾ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَ اِلَيْكَ

الْمَصِيرُ ﴿١٣٦﴾ اَلاَ اِلىَ اللهِ تَصِيرُ
الْاُمُورُ ﴿١٣٧﴾ يَا دَائِمًا بِلاَ فَنَاءٍ وَ يَا قَائِمًا
بِلاَ زَوَالٍ وَ يَا مُدَبِّرًا بِلاَ وَزِيرٍ سَهِّلْ
عَلَيْنَا وَ عَلَى اَبَوَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ طَلَبَةِ
النُّورِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ كَآفَّةً كُلَّ
عَسِيرٍ ﴿١٣٨﴾ اَللّٰهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا
اَعْطَيْتَ وَ لاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَ لاَ رَادَّ
لِمَا قَضَيْتَ وَ لاَ مُبَدِّلَ لِمَا حَكَمْتَ وَ لاَ
يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ﴿١٣٩﴾ سُبْحَانَ
رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ﴿١٤٠﴾ اَلْحَبِيبِ
الْحَكِيمِ الْعَدْلِ الرَّبِيبِ الْبَاذِخِ
الشَّامِخِ الْمُجِيبِ الْغَنِيِّ الرَّشِيدِ
الصَّبُورِ الْجَلِيلِ الْبَدِيعِ النُّورِ
الْمُقْسِطِ الْجَامِعِ الْمُعْطِي الْمَانِعِ
﴿١٤١﴾ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَكِيلُ الشَّدِيدُ
﴿١٤٢﴾ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَتِينُ الْمَجِيدُ
﴿١٤٣﴾ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ الْوَاحِي
﴿١٤٤﴾ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَاجِدُ الْمُتَعَالِي

لآ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ لِكُلِّ هَوْلٍ اَعْدَدْنَا ١٤٥
لِلّٰهِ اَلْحَمْدُ رَغْسٍ لِكُلِّ وَ ١٤٦
لِلّٰهِ اَلشُّكْرُ رَخَاءٍ لِكُلِّ وَ ١٤٧
لِكُلِّ وَ ١٤٨
سُبْحَانَ اللهِ ١٤٩ وَ لِكُلِّ لَزَنٍ
حَسْبِىَ اللهُ ١٥٠ وَ لِكُلِّ اِثْمٍ اَسْتَغْفِرُ
اللهَ ١٥١ وَ لِكُلِّ شَجْوٍ مَا شَاءَ اللهُ
١٥٢ وَ لِكُلِّ قَضَاءٍ وَ قَدَرٍ تَوَكَّلْتُ عَلَى
اللهِ ١٥٣ وَ لِكُلِّ مُصِيبَةٍ اِنَّا لِلّٰهِ
١٥٤ وَ لِكُلِّ طَاعَةٍ وَ مَعْصِيَةٍ لاَ حَوْلَ وَ
لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ ١٥٥ وَ لِكُلِّ شَجَبٍ
اِسْتَعَنْتُ بِاللهِ ١٥٦

131. O, kendisinden başka İlâh olmayan Allah'dır. Görünen görünmeyen her şeyi bilendir. O, bütün mahlûkâta rahmet eden Rahman, mü'minlere çok merhamet eden Rahîm'dir. (Haşir, 22)

132. O, kendisinden başka İlâh olmayan Allah'dır. Mülkünde istediği gibi tasarruf eden Melik'dir. Her noksanlıktan münezzeh olan Kuddûs, her kusurdan salim olan Selâm'dır. Kendine inanan kullarına emniyet veren Mü'min, onları gözetip koruyan Müheymin'dir. Dâima üstün gelen Azîz, dilediğini yapan Cebbâr'dır. Büyüklük kendisine hâs olan Mütekebbir'dir. Her şeyi yaratan Hâlık, her şeyi birbirinden farklı olarak yoktan var eden Bârî'dir. Her mahlûka ona lâyık suret veren Musavvir'dir. Çok bağışlayan Gaffardır.

133. Mahlûkâtı hiçten örneksiz yaratan Mübdi', onları âhirette tekrar iade eden Muîd'dir. Çok ihsan ve iyilik eden Berr, her şeyi bilip muhafaza eden Muhsîdir. Çokça rızık veren Rezzâk'dır. Dilediğine darlık veren Kâbıd, dilediğine genişlik veren Bâsit'dir. Dilediğini alçaltan Hâfıd, dilediğini yükselten Râfi'dir. Dilediğini azîz eden Muizz, dilediğini zelîl kılan Müzill'dir. Her şeye gücü yeten Mukît'tir, Dâima doğru söyleyen Sâdık'dır. Ebedî ve daimî olan Bâkî'dir.

Çok şefkatli olan Raûfdur. Dilediğine fayda veren Nâfi', dilediğini zarara sokan Dârr'dır. Dilediğini helak eden Mühlik'tir. Dilediğini öne geçiren Mukaddim, dile ğini geri bırakan Muahhir'dir. Çok affedici olan Afüvv'dür. Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan Ganî, dilediğini zengin kılan Muğnî'dir. İntikam alan Müntakim, tevbeleri çok kabul eden Tevvâb'dır. Her şeyi işiten Semî' her şeyi bilen Alîm, her şeyi gören Basîr'dir.

134. Allah bize yeter. O, ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân, 173)

135. Ne güzel Mevlâ ve ne güzel yardımcıdır. (Enfâl, 40)

136. Yâ Rabbi! Affını ve bağışlamanı diliyoruz. Dönüşümüz ancak sanadır. (Bakara, 285)

137. Dikkat edin! Her iş ancak Allah'a döner. (Şûrâ, 33)

138. Ey hayatı ezelî olan Dâim! Ey her şeyi varlıkta tutan Kâim! Ey yardımcısı olmadan her şeyi en güzel tarzda idare eden Müdebbir! Bize, ana-babamıza Nûr Talebeleri'ne, erkek ve kadın bütün mü'minlere her zorluğu kolaylaştır.

139. Yâ İlâhenâ! Senin verdiğine engel olabilecek, engellediğini verebilecek, hükmettiğini geri çevirebilecek, verdiğin hükmü değiştirebilecek kimse yoktur. Zenginin serveti, hükmün karşısında kendisine hiçbir fayda vermez.

140. Pek yüce olan Aliyy, pek büyük olan Azîm her türlü noksanlıktan münezzehtir.

141. Her hesabı gören, her şeye kâfî gelen Hasîb, her işi hikmetli olan Hakîm, adaletle hükmeden Adl, her şeyi gözeten Rakîb, sonsuz yücelik sahibi olan Bâzih, sonsuz azamet sahibi olan Şâmih,

Dualara icabet eden Mücîb, hadsiz zenginlik sahibi olan Ganî, kullarına doğru yolu gösteren Raşîd, kullarının günahlarına karşı çok sabırlı olan Sabûr, celâl ve azamet, nihayetsiz büyüklük sahibi olan

Celîl, Her şeyin benzersiz yaratıcısı olan Bedî', âlemleri kendi nuruyla nûrlandıran Nûr, her işi adaletli olan Muksit, dilediklerini bir araya getiren Cami', dilediğini dilediğine veren Mu'tî, dilediğini dilediğinden men' eden Mâni' olan Allah, her noksanlıktan münezzehtir.

142. Her varlığın muhtaç olduğu işi onun lehine icra eden Vekîl, olan biten her şeyi gören Şehîd olan Allah'dan başka İlâh yoktur.

143. Asla sarsılmaz Metîn, şânı pek yüce olan Mecîd'den başka İlâh yoktur.

144. Tek olan Vâhid, her şeyin idaresi elinde olan Vâlî'den başka İlâh yoktur.

145. Hadsiz şeref sahibi olan Mâcid, pek yüce olan Müteâl'den başka İlâh yoktur.

146. Rahmetini umarak kulluk itibariyle hazırlığımız ve dayanağımız şu güzel sözlerdir;

Her türlü tehlike ve korku hâlimde. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ *(Allah'dan başka İlâh yoktur).*

147. Her türlü bolluk, bereket ve hayır için, اَلْحَمْدُ ِللهِ (*Hamd, Allah'a mahsûstur*)

148. Her genişlik ve rahatlık hâlimde اَلشُّكْرُ لِلّٰهِ (*Şükür, Allah'a mahsûstur*),

149. Her ilginç ve hayret verici şeye karşılık, سُبْحَانَ اللهِ (*Allah, her türlü noksanlıktan münezzehtir*),

150. Her darlık ve sıkıntı karşısında حَسْبِىَ اللهُ (*Allah, bana kâfidir*),

151. Her hatâ ve günahım için, اَسْتَغْفِرُ اللهَ (*Allah'dan mağfiret dilerim*),

152. Her türlü hüzün, gam ve ihtiyâcımda مَا شَاءَ اللهُ (*Allah'ın dilediği olur*),

153. Kaza ve kaderin her cilvesinde تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ (*Allah'a tevekkül ettim*).

154. Her türlü musîbet karşısında اِنَّا لِلّٰهِ (*Biz Allah'a aidiz*),

155. Her türlü itaat ve isyan için لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ (*Günahtan sakınmaya kuvvet ve ibâdet etmeye kudret ancak Allah'ın yardımıyladır*)

156. Her türlü ihtiyaç ve üzüntümde اِسْتَعَنْتُ بِاللهِ (*Allah'dan yardım isterim*) derim.

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 157-175

Evrad-ı Kudsiyye 157-175

اَللّٰهُمَّ اِنَّا اَصْبَحْنَا نُشْهِدُكَ وَ نُشْهِدُ
مَلٰئِكَتَكَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَ اَنْبِيَائَكَ وَ
جَ□□يعَ خَلْقِكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللهُ الَّ□□ى لاَ
اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَ□□يكَ لَكَ وَ اَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ وَ لاَ حَوْلَ وَ لاَ
قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَ□□يمِ □١٥٧□ يَا
رَحْمٰنَ الدُّنْيَا وَ يا رَ□□يمَ الْاٰخِرَةِ فَاعْفُ
عَنَّا وَ اغْفِرْلَنَا وَ ارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلٰينَا وَ
اَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِ□□ينَ □١٥٨□ بِسْمِ اللهِ
الشَّا□□ى هُوَ اللهُ □١٥٩□ بِسْمِ اللهِ
الْكَا□□ى هُوَ اللهُ □١٦٠□ بِسْمِ اللهِ
الْمُعَا□□ى هُوَ اللهُ □١٦١□ بِسْمِ اللهِ
الَّ□□ى لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِ□□ شَىْءٌ فِي
الْاَرْضِ وَ لاَ فِي السَّمَاءِ وَ هُوَ السَّ□□يعُ

الْعَ□□يمُ □١٦٢□ اَللّٰهُمَّ يَا مُحْ□□□ى
اَحْيِنَا حَيَاةً طَيِّبَةً بِالصِّحَّةِ وَ الْعَافِيَةِ □□ى
دَارِ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ
قَ□□يرٌ □١٦٣□ فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَ هُوَ
اَرْحَمُ الرَّاحِ□□ينَ □١٦٤□ وَ اللهُ مِنْ
وَرَائِهِمْ مُ□□يط □١٦٥□ بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ
مَ□□يدٌ □١٦٦□ □□ى لَوْحٍ مَحْفُوظٍ
□١٦٧□ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ
الصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى وَ قُومُوا لِلّٰهِ قَانِ□□ينَ
□١٦٨□ اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ
□١٦٩□ نِعْمَ الْحَافِظُ اَللهُ يَا حَافِظُ
اِحْفَظْنَا مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ ضَرٍّ □١٧٠□ ثُمَّ
اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا
يَغْشٰى طَآئِفَةً مِنْكُمْ وَ طَآئِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ
اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ
الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ
شَىْءٍ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ يُخْفُونَ
□□ى اَنْفُسِهِمْ مَا لاَ يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ

لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ ٱلاَمْرِ شَىْءٌ مَا قُتِلْنَا هٰهُنَا
قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فى بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذينَ
كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ وَ
لِيَبْتَلِىَ اللهُ مَا فى صُدُورِكُمْ وَ لِيُمَحِّصَ
مَا فى قُلُوبِكُمْ وَ اللهُ عَليمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿١٧١﴾ اَلَّذينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اِنَّنَا
اٰمَنَّا فَاغْفِرْلَنَا ذُنُوبَنَا وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ
﴿١٧٢﴾ اَلصَّابِرينَ وَ الصَّادِقينَ وَ
الْقَانِتينَ وَ الْمُنْفِقينَ وَ
الْمُسْتَغْفِرينَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧٣﴾ شَهِدَ
اللهُ اَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ وَ الْمَلٰئِكَةُ وَ اُولُوا
الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ
الْعَزيزُ الْحَكيمُ ﴿١٧٤﴾ اِنَّ الدّينَ
عِنْدَ اللهِ الاِسْلاَمُ ﴿١٧٥﴾

157. Yâ İlâhenâ! Senin kendisinden başka İlâh olmayan Allah olduğuna, varlığına ve birliğine şâhidlik ederek, meleklerini, hususan arşını taşıyan melekleri, peygamberlerini ve bütün yarattıklarını da şâhid tutarak, güne başladık. Sen teksin. Senin ortağın yoktur. Hz. Muhammed (asm) senin kulun ve resulündür. Günahtan sakınmaya kuvvet ve ibâdet etmeye kudret ancak, pek yüce Aliyy, pek büyük Azîm olan Allah'ın yardımıyladır, diyerek sabahladık.

158. Ey sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren Rahman! Ve ey nihayetsiz rahmet ve mağfiret sahibi olup, âhirette sâdece mü'minlere ni'met veren Rahîm! Bizi affeyle, bizi bağışla, bize merhamet buyur. Sen bizim Mevlâ'mızsın.Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin.

159. Her rahatsızlığa yegâne şifâ verici Şâfi olan Allah'ın ismiyle.

160. Bizi kimseye muhtaç etmeden her hâlimize, her ihtiyacımıza yeten Kâfî olan Allah'ın ismiyle.

161. Kullarını her sıkıntıdan kurtaran, sıhhat ve afiyet, huzur ve saadet veren Muâfî olan Allah'ın ismiyle.

162. Onun namıyla hareket edildiğinde, adı anıldığında, yerde ve gökte hiçbir şey zarar vermeyen, gizli ve açık her şeyi işiten Semî' olan, her şeyi bilen Alîm olan Allah'ın ismiyle.

163. Ya İlâhenâ! Ey hayatı veren Muhyî! Dünya ve âhiret yurdunda bizi sıhhat ve afiyetle, hoş ve güzel bir hayatla yaşat. Şübhesiz sen, her şeye gücü yeten Kadîr'sin.

164. En mükemmel koruyucu Hâfız olan Allah'dır ve o, merhamet edenlerin en merhametlisidir. (Yûsuf, 64)

165. Allah, onları arkalarından kuşatıcıdır, geriye dönüşleri yoktur.

166. Bil'akis o yalanladıkları kitap, şerefli bir Kur'ândır.

167. O kitap, Levh-i Mahfûz'da, korunmuş bir levhadadır. (Bürûc, 20-22)

168. Namazlara, bilhassa ikindi namazına devam ediniz! Kendisine gönülden bağlı, huzur ve huşu' içinde kimseler olarak Allah'ın huzuruna durun! (Bakara, 238)

169. Hiçbir nefis yoktur ki, üzerinde bir gözetici koruyucu melek bulunmasın. (Tarık, 4)

170. Allah ne güzel koruyucudur. Ey kullarını muhafaza eden Hâfiz! Bizi her türlü şerlerden ve zararlardan muhafaza eyle.

171. Sonra o kederin ardından, Allah üzerinize bir emniyet, bir uyku indirdi ki, o hâl içinizden bir taifeyi, samimi mü'minleri bürüyordu. Münafıklardan da bir gurup vardı ki doğrusu nefisleri, kendilerini derde düşürmüş, Allah hakkında haksız yere câhiliye

zannıyla zanda bulunuyorlardı. "Bu işten, bu zafer ve galibiyet va'dinden bize bir şey var mı?" diyorlardı. Ey Resulüm! De ki: "Şübhesiz iş tamamıyla Allah'a âiddir!"

Sana açıklamadıklarını içlerinde gizliyorlar. Birbirlerine: "Eğer Muhammed'in dediği gibi bu işten bize bir şey olsaydı, burada öidürülmezdik" diyorlardı.

De ki: "Evlerinizde bile kalsaydınız, kendilerine ölüm takdîr edilmiş olanlar, öldürülüp cansız olarak yatacakları yerlere mutlaka çıkar giderlerdi!"

Allah bunu, sînelerinizde olanı denemek ve kalblerinizde olanı temizlemek için yapmıştır.

Allah sinelerde, gönüllerde olanı bilen Alîm'dir. (Âl-i İmrân, 154)

172. Rabbimiz! Biz şübhesiz îmân ettik; günahlarımızı bağışla ve bizi cehennem azabından muhafaza eyle! (Âl-i İmrân, 16)

173. (O mü'minler,) dâima sabreden, doğru olan, itaat eden, mallarını Allah yolunda sarf eden ve seherlerde af ve mağfiret dileyen kimselerdir. (Âl-i İmrân, 17)

174. Allah, melekler ve ilim sahihleri Allah'ın adaleti ayakta tuttuğuna, kendisinden başka İlâh olmadığına şâhidlik etti.

Kudreti dâima gâlib gelen Azîz, hep hikmetle iş gören Hakîm olan Allah'tan başka İlâh yoktur. (Âl-i İmrân, 18)

175. Allah katında yegâne din, İslâm'dır. (Âl-i İmrân, 19)

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 176-187

Evrad-ı Kudsiyye 176-187

فَسُبْحَانَ اللهِ □ينَ تُمْسُونَ وَ □ينَ
تُصْبِحُونَ □١٧٦□ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِى
السَّمٰوَاتِ وَ الاَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ □ينَ
تُظْهِرُونَ □١٧٧□ يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَ يُحْيِى
الاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ
□١٧٨□ اِنِّى تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ
رَبِّى وَ رَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ
بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ رَبِّى عَلٰى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ □١٧٩□ وَ مَا لَنَا اَلاَّ نَتَوَكَّلَ
عَلَى اللهِ وَ قَدْ هَدٰينَا سُبُلَنَا وَ لَنَصْبِرَنَّ
عَلٰى مَا اٰذَيْتُمُونَا وَ عَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ □١٨٠□ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلاَّ مَا
كَتَبَ اللهُ لَنَا هُوَ مَوْلٰينَا وَ عَلَى اللهِ

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٨١﴾ وَ اِنْ
يَمْسَسْكَ اللهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ اِلاَّ هُوَ
وَ اِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلاَ رَادَّ لِفَضْلِهِ
يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ هُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٨٢﴾ وَ مَا مِنْ دَابَّةٍ
فِى الْاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا وَ يَعْلَمُ
مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِى كِتَابٍ
مُبِينٍ ﴿١٨٣﴾ وَ كَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ
تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ يَرْزُقُهَا وَ اِيَّاكُمْ وَ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٨٤﴾ مَا يَفْتَحِ اللهُ
لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلاَ مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا
يُمْسِكْ فَلاَ مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨٥﴾ وَلَئِنْ
سَئَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللهُ قُلْ اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللهِ اِنْ اَرَادَنِىَ اللهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ
كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ اَوْ اَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ
هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِىَ

اللهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٨٦﴾ وَ مَا جَعَلَهُ اللهُ اِلاَّ بُشْرٰى لَكُمْ وَ لِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَ مَا النَّصْرُ اِلاَّ مِنْ عِنْدِ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٨٧﴾

176. Akşama girdiğinizde ve sabaha girdiğinizde Allah'ı tesbîh edin; akşam, yatsı ve sabah namazlarını kılın (Rûm, 17)

177. Göklerde ve yerde hamd, ona mahsûstur. Akşama doğru ve öğlene girdiğiniz zaman da Allah'ı tesbîh edin! (İkindi ve öğle namazını kılın) (Rûm, 18)

178. O, ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarır ve yeryüzünü ölümünden sonra tekrar diriltir. İşte siz de (kabirlerinizden) böyle çıkarılacaksınız. (Rûm, 19)

179. Şübhesiz ben, benim Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim. Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, Allah onun perçeminden, alnından tutmuş da onu tasarrufu altına almış olmasın! Şübhesiz Rabbim, dosdoğru bir yol üzerindedir. (Hûd, 56)

180. Hem bize yollarımızı açıkça göstermişken, neden Allah'a tevekkül etmeyelim? Bize yaptığınız eziyetlere de kesinlikle sabredeceğiz. Tevekkül etmek isteyenler, sadece Allah'a tevekkül etsinler. (İbrahim, 12)

181. De ki: "Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla isabet etmez. O bizim Mevlâ'mızdır. Öyleyse mü'minler ancak Allah'a tevekkül etsinler!" (Tevbe, 51)

182. Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa, artık onu ondan başka kaldıracak olan yoktur! Eğer sana bir hayır dilerse, onun ihsanını geri çevirecek olan da yoktur! O, hayrını dilediği kuluna ulaştırır. Çünki o, çok bağışlayan Gafur, çok merhamet eden Rahîm'dir. (Yûnus, 107)

183. Yeryüzünde hareket edip de rızkı Allah'a ait olmayan hiçbir canlı yoktur! Allah onun (dünyada iken) kaldığı yeri de, emânet bırakıldığı yeri (kabrini) de bilir. Bunların hepsi, apaçık bir kitapta, Levh-i Mahfûz'da yazılıdır. (Hûd, 6)

184. Yeryüzünde hareketli olan nice canlılar var ki, onlar rızıklarını kendisi taşıyamaz, te'mîn edemezler. Rızkı onlara da, size de ancak Allah verir. Çünki o, rızık isteyen her canlıyı işiten Semî', her birinin ihtiyâcını bilen Alîm'dir. (Ankebût, 60)

185. Allah'ın insanlara rahmetinden açtığını tutacak, engelleyebilecek kimse yoktur. Ve neyi de tutarsa, ondan başka salıverecek kimse yoktur. Çünki o, kudreti dâima üstün gelen Azîz, her işi hikmetli olan Hakîm'dir. (Fâtır, 2)

186. And olsun ki, eğer onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, mutlaka, "Allah!" diyeceklerdir.

De ki: "Söyleyin bana! Eğer Allah bana bir zarar vermek istese, Allah'dan başka kendisine yalvarmakta olduklarınız onun vereceği zararı benden giderebilirler mi? Yahut beni bir rahmete mazhar etmek istese, onlar onun rahmetini tutabilirler mi?"

De ki: "Allah bana yeter! Tevekkül ehli insanlar, sadece ona tevekkül ederler. (Zümer, 38)

187. Çünki Allah, bu yardımını size sadece bir müjde olsun ve kalbleriniz onunla mutmain olsun diye yaptı. Yoksa zafer, ancak kudreti dâima gâlib gelen Azîz, her işi hikmetli Hakîm olan Allah katındandır. (Âl-i İmrân, 126)

Dualar : Evrad-ı Kudsiyye : 188-207

Evrad-ı Kudsiyye 188-207

كٓهٰيٰعٓصٓ ﴿١٨٨﴾ حٰمٓ عٓسٓقٓ ﴿١٨٩﴾
اِكْفِنَا وَ ارْحَمْنَا هُوَ اللهُ الْقَادِرُ الْقَاهِرُ
الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْفَاطِرُ اللَّطِيفُ
الْخَبِيرُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَخُ فِى الصُّورِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ
وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩٠﴾ يَا حَنَّانُ
يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ يَا
حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ
﴿١٩١﴾ نَسْئَلُكَ بِعِظَمِ اللاَّهُوتِيَّةِ اَنْ تَنْقُلَ
طِبَاعَنَا مِنْ طِبَاعِ الْبَشَرِيَّةِ وَ اَنْ تَرْفَعَ
مُهَجَنَا مَعَ مَلٰئِكَتِكَ الْعُلْوِيَّةِ ﴿١٩٢﴾ يَا
مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وَ الْاَحْوَالِ حَوِّلْ حَالَنَا اِلٰى
اَحْسَنِ الْحَالِ ﴿١٩٣﴾ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَ
بِحَمْدِكَ اَشْهَدُ اَنْ لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ

اَسْتَغْفِرُكَ وَ اَتُوبُ اِلَيْكَ ١٩٤ اَللّٰهُمَّ
صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ السَّابِقِ اِلَى
الاَنَامِ نُورُهُ وَ رَحْمَةٌ لِلْعَالَمِينَ ظُهُورُهُ
عَدَدَ مَنْ مَضٰى مِنَ الْبَرِيَّةِ وَ مَنْ بَقِىَ وَ
مَنْ سَعِدَ مِنْهُمْ وَ مَنْ شَقِىَ صَلاَةً
تَسْتَغْرِقُ الْعَدَّ وَ تُحِيطُ بِالْحَدِّ صَلٰوةً لاَ
غَايَةَ لَهَا وَ لاَ انْتِهَاءَ وَ لاَ اَمَدَ لَهَا وَ لاَ
انْقِضَاءَ صَلٰوتَكَ الَّتِى صَلَّيْتَ بِهَا عَلَيْهِ
صَلاَةً دآئِمَةً بِدَوامِكَ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ
صَحْبِهِ وَعِتْرَتِهِ مِثْلَ ذٰلِكَ ١٩٥
بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ١٩٦
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ
١٩٧ وَ سَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ
١٩٨ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
١٩٩ اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٢٠٠ اَللّٰهُمَّ اَعْطِنَا
كُلَّ خَيْرٍ وَ اَعِذْنَا مِنْ كُلِّ شَرٍّ ٢٠١
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طِبِّ

الْقُلُوبِ وَ دَوَائِهَا وَ عَافِيَةِ الْاَبْدَانِ وَ شِفَائِهَا وَ نُورِ الْاَبْصَارِ وَ ضِيَائِهَا وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ ﴿٢٠٢﴾ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠٣﴾ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ اَجْمَعِينَ ﴿٢٠٤﴾ اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ كَلَامِكَ الْقَدِيمِ وَ رَسُولِكَ الْكَرِيمِ ﴿٢٠٥﴾ وَ بِحَقِّ جَمِيعِ الْاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠٦﴾ وَ بِحُرْمَةِ الْاَوْرَادِ الْقُدْسِيَّةِ وَ مَا فِيهَا مِنَ الْحَقَائِقِ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ وَ يَا دَافِعَ الْبَلِيَّاتِ اِدْفَعْ عَنَّا الْبَلَايَا وَ ارْزُقْنَا وَ اَسَاتِيذَنَا وَ مَشَايِخَنَا وَ وَالِدَيْنَا وَ طُلَّابَ النُّورِ بِحُسْنِ الْخَاتِمَةِ اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ وَ صَلَّى اللهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا ﴿٢٠٧﴾

م م

م

188. Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd. (Meryem, 1)

189. Hâ, mîm, ayn, sîn, kâf. (Şûra, 1-2)

190. (Rabbimiz!) Bizi koru ve bize merhamet et!

O, her şeye gücü yeten Kâdir,

Her şeye kudretiyle dâima gâlib gelen Kâhir,

Delilleri ile varlığı apaçık olan Zâhir,

Akılların kendisini idrâk edemediği ve zâtının hakîkati tam olarak bilinemeyen Bâtın,

Her şeyi yoktan ona hâs özelliklerle yaratan Fâtır,

Bütün incelikleri bilen ve nüfuz eden Latîf.

Her şeyden haberdâr Habîr olan Allah'tır.

Onun sözü haktır. Sûr'a üfleneceği gün de mülk onundur. O, görüneni görünmeyeni bilendir.

Çünki o, her işi hikmetli olan Hakîm, her şeyden haberdâr olan Habîr'dir. (En'âm, 73)

191. Ey nihayetsiz şefkat ve merhamet sahibi olan Hannân!

Ey kullarına hadsiz iyilikler lütfeden Mennân!

Ey benzersiz olan göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısı olan Bedî'!

Ey hayatı ezelî ve ebedî olan Hayy!

Ey bütün mevcudatı varlıkta tutan Kayyûm! Ey celâl ve ikram sahibi!

192. Senden ulûhiyetinin azameti hürmetine, huy ve ahlâkımızı beşerî kusurlu tabiattan çıkarıp, ruhlarımızı yüce meleklerinle beraber yükseltmeni istiyoruz.

193. Ey bütün hâl ve durumları halden hâle çeviren Muhavvil! Hâlimizi en güzel hâle çevir.

194. Yâ İlâhenâ.! Seni her türlü noksanlıktan tenzîh eder ve sana hamd ederiz. Şehâdet ederim ki, senden başka İlâh yoktur. Senden mağfiret diler ve sana tevbe ederim.

195. Yâ İlâhenâ! Nuru, umûm mahlûkâttan önce var olan ve varlığı âlemlere rahmet olan Efendimiz Muhammed'e, onun mübarek nesline, ehl-i beytine, ashabına ve aile efradına, geçip giden ve geride kalan mahlûkât adedince ve onlardan bahtiyar ve bedbaht olanların sayısınca salât eyle.

Öyle bir salât ile ki, bütün sayıları içine alsın, bütün sınırları kuşatsın.

Ve öyle bir salât ile ki, ne ucu olsun, ne de sonu; ne sınırı olsun, ne de bitişi.

Senin salâtın ile ki, onunla ona bizzat sen salât eyledin. O öyle bir salâtdır ki senin varlığın devam ettikçe devam edecektir.

196. Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

197. İzzet sahibi Rabbin, müşriklerin kendisini vasıflamakta oldukları şeylerden pek münezzehtir. (Sâffât, 180)

198. Selâm, peygamberlerin üzerine olsun! (Sâffât, 181)

199. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur. (Sâffât, 182)

200. Yâ İlâhenâ! Ey Rabbimiz! Duâlarımızı kabul buyur. Şübhesiz ki sen her şeyi işiten Semî', her şeyi bilen Alîm'sin.

201. Yâ İlâhenâ! Her türlü hayrı bize ver ve bizi her türlü şerden muhafaza eyle.

202. Yâ İlâhenâ! Kalblerin tabîbi ve devası, bedenlerin afiyeti ve şifâsı, gözlerin nûru ve ziyası olan Efendimiz Muhammed'e ve onun mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına salât ve selâm eyle.

203. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

204. Salât ve selâm, peygamberimiz Muhammed'e, hem onun bütün mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına olsun.

205. Yâ İlâhenâ! Senin ezelî kelâmın olan Kur'ân-ı Azîmüşşân ve Resûl-ü Kerîm'in hakkı için,

206. Bütün nebîler ve resuller hakkı için

207. Evrâd-ı Kudsiye ve içindeki hakikatler hakkı için, ey bütün ihtiyaçları karşılayan! Ey bütün belâları gideren! Bizden her türlü belâyı gider.

Bize, üstâdlarımıza, şeyhlerimize, ana-babamıza ve bütün Nûr Talebeleri'ne hüsn-ü hatime, güzel bir son ile dünyadan îmân üzere ayrılmayı nasîb et Âmîn, âmîn, âmîn.

Allah ü Teâlâ, Efendimiz Muhammed'e onun mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına pek çok salât ve selâm eylesin.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa

خلاصة الخلاصة

Hulâsat-ül Hulâsa

باسمه سبحانه

Aynı Ramazanın kudsî bir hediyesi ve Âyet-el Kübra'nın arabî birinci makamının ayrı ve nurani diğer bir tarzı ve kâinat kitabının tevhid dili ile kısaca okuması ve kıraeti ve geniş bir hayalin muhtasar bir tevhidnamesi ve namaz tesbihatındaki tehlilin kâinat halka-i zikrinde lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile erkan-ı âlemin çekdikleri kelime-i tevhidin feyizli bir tezahürü ve bu gelen âyetin iman noktasında bir parlak tefsiri ve Risale-i Nur'un hulasası olan Âyet-el Kübra'nın Hulasat-ül hulasasıdır. Arasıra bazı vakitte mütefekkirane okunsa güzel olur. İmana kuvvet verir.

Said Nursi

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 1-4

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ الْاَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ★ اٰمَنَّا بِاَنَّهُ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Yedi gök ve yer ve bunlarda bulunan her şey onu tesbîh eder. Ve ona hamd ederek tesbîh etmeyen hiç bir şey yoktur. (İsra: 44)

Evet, biz îmân ettik ki:

[1]
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ اَلْوَاحِدُ الاَحَدُ بِاَلْسِنَةِ السَّمٰوَاتِ بِكَلِمَاتِ النُّجُومِ وَ الشُّمُوسِ وَ الاَقْمَارِ وَ السَّيَّارَاتِ بِشَهَادَةِ نِظَامَاتِهَا وَ وَظِيفَاتِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ

Bütün **gökler**, kendisine mahsûs diller ile; Yıldızlar, güneşler, aylar ve gezegenler kelimeleriyle ve bunların şu semâ denizinde ve

kendi aralarındaki düzenleri ve muntazam vazifelerinin şehâdetiyle derler ki:

Varlığı zarurî olan Vâcibü'l-Vucûd ve tek ve bir olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[2]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِلِسَانِ الْجَوِّ بِكَلِمَاتِ السَّحَابِ وَ الرِّيَاحِ وَ الْبَرْقِ وَ الرَّعْدِ وَ الاَمْطَارِ الْمُسَخَّرَاتِ الْمُوَظَّفَاتِ بِشَهَادَةِ مَنَافِعِهَا وَ تَطَابُقِهَا لِحَاجَاتِ ذَوِى الْحَيَاةِ

Gökyüzü, kendine mahsûs dil ile; Hizmetkâr kılınmış birer vazifeli me'mur olan bulut, rüzgâr, şimşek, gök gürültüsü ve yağmur kelimeleriyle, hem bunların faydaları ve bütün canlıların ihtiyaçlarına olan uygunluklarının şehâdetiyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[3]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ الْعَنَاصِرِ بِكَلِمَاتِ مُصَنَّعَاتِ مَوَا□يدِهَا وَ مُزَيَّنَاتِ نَتَائِجِهَا وَ مُكَمَّلاَتِ خَدَمَاتِهَا وَ كَمَالِ الْمُسَخَّرِيَّةِ وَ الاِنْقِيَادِ وَ الاِطَاعَةِ وَ الاِنْتِظَام □ى تُرَابِهَا وَ حَ□يدِهَا وَ مَائِهَا وَ هَوَائِهَا مَعَ جَهْلِهَا وَ جُمُودِهَا وَ تَشَابُهِهَا وَ تَمَاثُلِهَا وَ

تَشَاكُسِهَا وَ اِسْ□يلاَّئِهَا وَ اِنْتِشَارِهَا بِلاَ قَيْدٍ □ى ذَوَاتِهَا مَعَ كَمَالِ مَنْظُومِيَّةِ وَ مَوْزُونِيَّةِ مَا □□ى اَيَا□يهَا

Unsurlar, kendilerine mahsûs diller ile;

Ellerinde mükemmel bir nizâm ve bir ölçü ile ortaya koydukları san'atlı ürünler, süslü neticeler, mükemmel hizmetler kelimeleriyle,

Ve zâtları i'tibâriyle hiçbir şey bilmedikleri, câmid oldukları, birbirine çok benzedikleri ve birbirinin hemen hemen aynısıymış gibi benzeştikleri, aynı zamanda birbirine zıt oldukları ve sınırsız bir şekilde her tarafı istilâ edip her yere yayıldıkları halde,

Toprağında, demirinde, suyunda ve havasında, mükemmel bir şekilde Allah'ın emrine uyma, boyun eğme, itaat etme ve düzen içinde olmalarıyla derler ki; Allah'tan başka ilâh yoktur.

[4]

لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِلِسَانِ اْلاَرْضِ بِكَلِمَاتِ مَنَافِعِ مَعَادِنِهَا بِالْحِكْمَةِ لِلْحَاجَاتِ وَ سَنَابِلِ نَبَاتَاتِهَا بِالرَّحْمَةِ لِـلاَقْوَاتِ وَ ثَمَرَاتِ شَجَرَاتِهَا بِالْعِنَايَةِ لِـلاَرْزَاقِ وَ صُوَرِ حَيْوَانَاتِهَا الْمُدَبَّرَاتِ بِدَقَائِقِ الْحِكْمَةِ وَ الاِرَادَةِ □ى لَطَائِفِ الرَّحْمَةِ وَ الْعِنَايَةِ

Yeryüzü kendisine mahsûs dil ile;

İhtiyaçlar için hikmetle hazırlanmış ma'denlerinin faydaları,

Gıda olmak üzere rahmetle hazırlanmış olan bitkilerinin sümbülleri,

Rızık olmak üzere inayetle hazırlanmış olan ağaçlarının meyveleri,

Rahmet ve inayet lütufları içinde hikmetin hassas ölçüleriyle idare edilen hayvanlarının çeşit çeşit, farklı suretleri kelimeleriyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 5-8

[5]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ الْبِحَارِ وَ الْعُيُونِ وَ اْلاَنْهَارِ بِكَلِمَاتِ جَوَاهِرِهَا الْمُزَيَّنَاتِ وَ حَيْوَانَاتِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ وَ وَارِدَاتِهَا وَ صَرْفِيَّاتِهَا بِالْ□يزَانِ وَ اِدِّخَارِهَا وَ مُحَافَظَتِهَا بِاْلاِنْتِظَامِ وَ تَدْ□يرِهَا وَ تَدْ□يرِهَا مَعَ اْلاَرْضِ حَوْلَ الشَّمْسِ بِاْلاِحْتِشَامِ

Denizler, **pınarlar** ve **nehirler** kendilerine mahsûs diller ile,

Süslü cevherleri, muntazam hayvanları ve ölçülü gelir ve giderleri, intizamlı bir şekilde depolanmaları ve korunmaları ve idare edilmeleri, dünya ile beraber güneşin etrafında muhteşem bir şekilde döndürülmeleri kelimeleri ile derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[6]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ الْجِبَالِ وَ اْلاَوْدِيَةِ وَ الصَّحَارٰى بِكَلِمَاتِ اَنْوَاعِ فَوَائِدِ دَفَائِنِهَا وَ

مَنَابِعِهَا الْمُدَّخَرَاتِ لاَنْوَاعِ حَاجَاتِ اَنْوَاعِ ذَوِى الْحَيَاةِ وَ بِكَلِمَاتِ نَبَاتَاتِهَا الْمُتَسَنْبِلاَتِ الْمُرْسَلاَتِ لاِنْفَاقِ الْمَخْلُوقَاتِ وَ بِكَلِمَاتِ شَجَرَاتِهَا الْمُتَثَمِّرَاتِ وَ النَّاشِرَاتِ اَيَا□يهَا بِالثِّمَارِ لاِطْعَامِ ذَوِى الْحَيَاةِ

Dağlar, **vadiler** ve **sahralar** kendilerine mahsûs diller ile;

Her türlü canlının bütün ihtiyâçları için depolanmış definelerinin ve menba'larının çeşit çeşit faydaları kelimeleriyle,

Mahlûkâtı rızıklandırmak üzere gönderilmiş sümbüllü bitkiler kelimeleriyle,

Canlılara yedirmek için meyvelerle ellerini uzatmış meyveli ağaçlar kelimeleriyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[7]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ اَنْوَاعِ النَّبَاتَاتِ وَ اَصْنَافِ الاَشْجَارِ بِكَلِمَاتِ الاَوْرَاقِ وَ الاَزْهَارِ وَ الْبُذُورِ وَ الاَثْمَارِ الْمَنْظُومَاتِ الْمَوْزُونَاتِ بِشَهَادَةِ فَتْحِ صُوَرِهَا الْمُتَبَايِنَةِ بِالاِنْتِظَامِ وَ الْ□يزَانِ وَ الاِمْتِيَازِ

Nebatat türleri, **ağaçların** cinsleri kendilerine mahsûs diller ile;

Ahenkli ve ölçülü olan yapraklar, çiçekler, tohumlar ve meyveler kelimeleriyle,

Birbirinden farklı suretlerinin bir düzenle ve ölçüyle seçilerek açılıp ortaya çıkmasının şehâdetiyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[8]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ اَنْوَاعِ الْحَيْوَانَاتِ وَ الْحُوَيْنَاتِ وَ اَقْسَامِ الطُّيُورِ وَ الطُّوَيْرَاتِ بِكَلِمَاتِ الاَعْضَاءِ وَ الْاٰلاَتِ وَ الْجِهَازَاتِ وَ الْحِسِّيَّاتِ الْمُنْتَظَمَاتِ بِشَهَادَةِ فَتْحِ اِنْكِشَافِ صُوَرِهَا الْمُتَمَايِزَاتِ الْمَوْزُونَاتِ الْمُزَيَّنَاتِ

Bütün **hayvanların** ve **mikroskobik canlıların** türleri; ve bütün **kuşların**, **sinek** ve **kelebeklerin** cinsleri kendilerine mahsûs diller İle;

Muntazam a'zâları, âletleri, cihazları ve duyguları kelimeleriyle,

Farklı, ölçülü ve süslü suretlerinin açılıp ortaya çıkmasının şehâdetiyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 9-12

Mertebe 9-12

[9]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ جَمِيعِ اْلاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ بِكَلِمَاتِ كَمَالاَتِهِمْ وَ مُعْجِزَاتِهِمْ وَ كُتُبِهِمْ وَ صُحُفِهِمْ وَ مُعَامَلاَتِهِمْ وَ مُنَاجَاتِهِمُ الْقُدْسِيَّاتِ وَ بِشَهَادَاتِ اْلاِمْدَادَاتِ وَ اْلاِكْرَامَاتِ وَ اْلاِعَانَاتِ الْغَيْبِيَّاتِ وَ الْمُقَابَلاَتِ الرَّبَّانِيَّاتِ لِاِسْتِمْدَادِهِمْ وَ مُنَاجَاتِهِمْ

Bütün **nebiler** ve **resuller** kendi dilleriyle;

Kudsî kemâlâtları, mu'cizeleri, kitapları, sayfaları, muameleleri ve duaları kelimeleriyle,

Rablerine olan yakarışları ve yardım taleblerine gelen gaybî meded ve yardımların ve Rabbani karşılıkların şehâdetiyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[10]

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ اَلاَخْيَارِ وَ اَلاَصْفِيَاءِ وَ الصِّدِّيقِينَ بِكَلِمَاتِ حُجَجِهِمْ وَ بَرَاهِينِهِمْ وَ دَلاَئِلِهِمُ النُّورَانِيَّاتِ الْمُتَوَافِقَاتِ

Hayırlı ve iyi insanlar, **asfiyâlar** ve **sıddîkler** kendi dilleriyle;

Birbirini te'yîd eden, destek veren nûrânî hüccetler, burhanlar ve deliller kelimeleriyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[11]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ جَمِيعِ اَلاَوْلِيَاءِ وَ اَلاَقْطَابِ بِكَلِمَاتِ الْمُشَاهَدَاتِ وَ الْكَشْفِيَّاتِ الْمُتَطَابِقَاتِ

Bütün **evliya** ve **kutublar** kendi dilleriyle;

Birbirini doğrulayan ve te'yîd eden müşahedeler, keşif ve kerametler kelimeleriyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[12]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ الْمَلٰئِكَةِ وَ اَلاَرْوَاحِ الطَّيِّبِينَ بِكَلِمَاتِ التَّسْبِيحَاتِ وَ التَّحْمِيدَاتِ مِلْءَ الدُّنْيَا بِشَهَادَةِ تَوَافُقِ اِخْبَارَاتِهِمُ الْمُتَوَاتِرَاتِ عِنْدَ تَمَثُّلاَتِهِمْ لاَنْظَارِ الاِنْسَانِ اَلْفَ اَلْفِ مَرَّاتٍ

Melekler ve **temiz ruhlar** kendilerine mahsûs diller ile;

Dünya dolusu tesbîh ve hamd kelimeleriyle, İnsanların nazarlarına milyonlarca defa göründükleri sırada, hep beraber verdikleri haberlerin aynı hakikatleri te'yîd etmesi şehâdetiyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 13-16

[13]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ الْعُقُولِ الْمُسْتَقِيمَةِ وَ الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ بِكَلِمَاتِ يَقِينِيَّاتِهِمَا وَ قَنَاعَاتِهِمَا وَ دَلاَئِلِهِمَا وَ كَشْفِيَّاتِهِمَا الْمُتَطَابِقَاتِ مَعَ تَخَالُفِ الْمَذَاهِبِ وَ الْمَشَارِبِ

İstikametli akıllar ve **selîm kalbler** kendi dilleriyle;

Mezheb ve meşreblerinin farklılığına rağmen; birbirine uygun olan, birbirini te'yîd eden kuvvetli inançları, kanaatleri, delilleri ve keşifleri kelimeleriyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[14]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِاَلْسِنَةِ كُلِّ الْكُتُبِ وَ الصُّحُفِ السَّمَاوِيَّةِ بِكَلِمَاتِ جَمِيعِ الْوَحْيَاتِ وَ الْاِلْهَامَاتِ فِى الْاَعْصَارِ وَ الْاَقْطَارِ نَعَمْ كَمَا يُظْهِرُ رُبُوبِيَّتَهُ وَ شَفْقَتَهُ

فِعْلاً وَ حَالاً بِالْمُشَاهَدَةِ كَذٰلِكَ يُعْلِنُ رَحْمَانِيَّتَهُ وَ اُلُوهِيَّتَهُ وَحْيًا وَ اِلْهَامًا بِالْبَدَاهَةِ

Bütün **semavî kitaplar** ve **suhuflar** kendi dilleriyle;

Muhtelif zaman ve mekânlarda gelen bütün vahiy ve ilham kelimeleriyle derler ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Evet, Allahü Teâlâ bütün mahlûkâtını kendisinin şefkatle besleyip, büyüttüğünü ve terbiye ettiğini gözümüzün önünde fi'len ve hâlen gösterdiği gibi, her birine olan merhamet ve şefkatini, onların yegâne İlâhı kendisinin olduğunu da vahiy ve ilham vasıtasıyla açıkça i'lân eder.

[15]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِكُلِّيَّةِ لِسَانِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ بِكَلِمَاتِ كَمَالاَتِهِ وَ مُعْجِزَاتِهِ وَ حَقَائِقِ دِينِهِ وَ اِجْمَاعِ اٰلِهِ وَ اَصْحَابِهِ وَ اَصْفِيَاءِ اُمَّتِهِ عَلٰى تَصْدِيقِهِ فِى التَّوْحِيدِ بِحَقِّ الْيَقِينِ وَ عَيْنِ الْيَقِينِ وَ عِلْمِ الْيَقِينِ

Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam, (bütün ümmetini kuşatan) umûmî bir dil ile;

Harikulade kemâlâtı, mu'cizeleri, dininin hakikatleri, mübarek neslinin ve ehl-i beytinin, ashabının ve ümmetinin asfîyâları onu tevhîd hususunda hakkalyakîn, aynelyakîn ve ilmelyakîn olarak tasdîk etmek hususunda birleşmeleri kelimeleriyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِكُلِّيَّةِ لِسَانِ الْقُرْاٰنِ الْمُعْجِزِ الْبَيَانِ الْمُنَوَّرِ جِهَاتُهُ السِّتُّ وَ الْمُصَدَّقِ مِنْ جَانِبِ الْمَقَامَاتِ السِّتِّ وَ الْمُقَرَّرِ بِالْحَقَائِقِ السِّتِّ بِكَلِمَاتِ سُوَرِهِ وَ اٰيَاتِهِ وَ ثَمَرَاتِهِ وَ اٰثَارِهِ وَ حَقَائِقِهِ وَ اَسْرَارِهِ

Altı ciheti nurlu, altı makam tarafından tasdîk edilmiş ve altı hakikatle karar kılmış olan **Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân**, umûmî bir dil ile;

Sûreleri, âyetleri, meyveleri, eserleri, hakikatleri ve sırları kelimeleriyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 17-19

[17]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الاَحَدُ بِلِسَانِ الْحَقِيقَةِ الاِنْسَانِيَّةِ بِكَلِمَاتِ حَيَاتِهَا وَ حِسِّيَّاتِهَا وَ سَجِيَّاتِهَا وَ مِقْيَاسِيَّتِهَا وَ مِرْاتِيَّتِهَا وَ بِكَلِمَاتِ صِفَاتِهَا وَ اَخْلاَقِهَا وَ خِلاَفَتِهَا وَ فِهْرِسْتِيَّتِهَا وَ اَنَانِيَّتِهَا وَ بِكَلِمَاتِ مَخْلُوقِيَّتِهَا الْجَامِعَةِ وَ عُبُودِيَّتِهَا الْمُتَنَوِّعَةِ وَ اِحْتِيَاجَاتِهَا الْكَثِيرَةِ وَ فَقْرِهَا وَ عَجْزِهَا وَ نَقْصِهَا الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَ اِسْتِعْدَادَاتِهَا الْغَيْرِ الْمَحْصُورَةِ

İnsanlık hakikati kendisine mahsûs bir dil ile;

Hayatı, duyguları, seciyeleri, Allah'ın isim ve sıfatlarına ölçü ve ayna oluşunun kelimeleriyle;

Sıfatları, ahlâkı, yeryüzünün halîfesi ve bütün âlemlerin fihristi olması ve (emânet-i kübrâ olan) enâniyeti kelimeleriyle;

Şümûllü yaratılışı, çok farklı ibâdetleri, pek çok ihtiyacı, nihayetsiz fakirlik, acizlik ve noksanlığı ve sınır konmamış isti'dâtları kelimeleriyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur. O, Vâcibü'l-Vücud'dur. Vâhid'dir. Ehad'dir.

[18]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِمُحِيطٍ لِسَانِ الْكَائِنَاتِ الْكِتَابِ الْكَبِيرِ الْمُجَسَّمِ وَ الْقُرْاٰنِ الْجِسْمَانِيِّ الْمُعَظَّمِ بِكَلِمَاتِ وَارِدَاتِهَا وَ صَرْفِيَّاتِهَا وَ سَكَنَتِهَا وَ مُشْتَمِلاَتِهَا وَ تَجْدِيدَاتِهَا وَ تَبْدِيلاَتِهَا بِالْاِنْتِظَامِ وَ الْمِيزَانِ وَ بِكَلِمَاتِ الْحُدُوثِ وَ الْاِمْكَانِ وَ التَّغَيُّرِ فِى كُلِّ سَكَنَتِهَا وَ التَّغْيِيرِ وَ التَّصْيِيرِ وَ التَّدْبِيرِ بِالْاِنْتِظَامِ فِى جَمِيعِ مُشْتَمِلاَتِهَا وَ التَّعَاوُنِ وَ التَّسَانُدِ وَ التَّنَاسُبِ بِالْمِيزَانِ فِى عُمُومِ اَجْزَائِهَا

Mücessem büyük bir kitap ve muazzam cismânî bir Kur'ân olan **kâinat**, kuşatıcı bir dil ile;

Gelir ve giderleri, üzerinde yaşayan ve içinde bulunan her şey ve bunların intizamlı ve ölçülü yenilenmeleri ve değişmeleri kelimeleriyle;

Ve bütün içindekilerin sonradan yaratılması, varlığının zorunlu değil mümkün olması, her ân başka başka hallere girmesi;

İçindeki her şeyin intizamlı değişiklikliği, (her birine farklı) şekil vermesi ve düzenlemesi;

Bütün parçaların kendi aralarındaki dengeli yardımlaşma, dayanışma ve birbirine uygun olması kelimeleriyle der ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

[19]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِشَهَادَةِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ بِتَجَلِّيَاتِ صِفَاتِهِ وَ اَسْمَائِهِ وَ شُؤُنِهِ وَ اَفْعَالِهِ وَ بِكَلِمَاتِ اٰثَارِهِ وَ مَصْنُوعَاتِهِ الْمُدَبَّرَاتِ بِكَمَالِ النِّظَامِ وَ الْمِيزَانِ وَ بِدَلاَلَةِ تَبَارُزِ الْاُلُوهِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ فِى اَقْطَارِ الْكَائِنَاتِ فِى مُقَابَلَةِ تَظَاهُرِ اَنْوَاعِ الْعِبَادَاتِ مِنْ اَنْوَاعِ الْمَوْجُودَاتِ فِى تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ الْعَامَّةِ لِجَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ فِى مُشَاهَدَةِ الْفَعَّالِيَّةِ الشَّامِلَةِ لِجَمِيعِ الْمَصْنُوعَاتِ

Varlığı zaruri olan **Vacibü'l-Vücûd**,

Bütün sıfatları, isimleri, şuûnâtı ve fiillerinin tecellileriyle,

Mükemmel nizâm ve ölçüyle idare ve programı yapılan eserlerinin ve hârika san'atıyla yarattığı mahlûkâtının kelimeleriyle şâhidlik eder ki,

Ve kâinatın her köşesindeki türlü mevcudatın çeşit çeşit ibâdetlerinin görünmesiyle beraber,

Bütün mahlûkâtını kuşatarak şefkatle besleyip, büyüttüğünü ve terbiye ettiğini gözümüzün önünde göstermesinde,

Ve bütün varlıklara yönelik İlahî fiillerinin görülmesinde,

Bütün kâinatın İlâhının, ancak kendi münezzeh zâtı olduğunun anlaşılıp belli olması delâlet eder ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 20-27

[20]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ ذُو الْكَمَالاَتِ وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعَظَمَةِ الْمُنَافِيَةِ لِلشِّرْكَةِ

Saltanatında her cihetle ortaklığı, şirki reddeden nihayetsiz **Kemâlât**, **Kibriyâ** ve **Azamet** sahibi, Vâcibü'l-Vücûd, Vâhid, Ehad olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[21]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الْحَاكِمِيَّةِ وَ اْلاٰمِرِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمَانِعَةِ مِنَ الشِّرْكَةِ

Saltanatında her cihetle ortaklığı, şirki men' eden mutlak **Hâkimiyet** ve **Âmiriyet** sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[22]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الرُّبُوبِيَّةِ الْعَامَّةِ وَ اْلاُلُوهِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ الْمُسْتَلْزِمَتَيْنِ لِلْوَحْدَةِ

Tek ve bir olmayı gerektiren umumi **Rubûbiyet** ve mutlak **Ulûhiyet** sıfatlarının sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[23]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الْفَتَّاحِيَّةِ الْعَامَّةِ الْمُتَمَاثِلَةِ

Bütün mahlûkâtı birbirine benzer, ama kendilerine hâs husûsiyetlerle yaratarak varlık âlemine çıkaran **Fettâhiyet** sıfatının sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[24]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الرَّحْمَانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ الْمُتَشَابِهَةِ

Kâinatın her tarafına yayılan ve birbirine benzeyen pek geniş **Rahmâniyet** sıfatının sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[25]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الْاِدَارَةِ الْمُ□يطَةِ مِنَ الذَّرَّاتِ اِلَى السَّيَّارَاتِ

Atomlardan gezegenlere kadar her şeyi kuşatan muhteşem **İdâre** sahibi olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

[26]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الْاِعَاشَةِ الشَّامِلَةِ الْمُقَنَّنَةِ لِجَ□يعِ ذَوِى الْحَيَاةِ الْمُخْتَلِطَاتِ الْمُتَدَاخِلاَتِ

Birbiriyle karışık ve iç içe olan bütün canlılara muntazam bir şekilde rızıklarını ve maişetlerini veren **İâşe** sahibi Allah'tan başka ilâh yoktur.

[27]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ذُو الاَفْعَالِ وَ الاَسْمَاءِ الْمُحِيطَةِ وَ خَالِقُ الْعَنَاصِرِ وَ الاَنْوَاعِ الْمُسْتَوْلِيَةِ

Her tarafı kuşatan **Fiillerin** ve **İsimlerin** sahibi ve her yeri istilâ eden unsurların ve türlerin yaratıcısı olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 28-31

Mertebe 28-31

[28]

لاَّ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ خَالِقُ الاَشْيَاءِ بِالْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الاِنْتِظَامِ الْمُطْلَقِ فِي السُّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الاِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ فِى الْبُعْدَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الاِتِّفَاقِ الْمُطْلَقِ فِى الْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الاِمْتِيَازِ الْمُطْلَقِ فِى الْمَبْذُولِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ غُلُوِّ الْقِيمَةِ الدَّالَّةِ هٰذِهِ الْكَيْفِيَّاتُ عَلَى الْوَحْدَةِ بِالْبَدَاهَةِ

Bütün eşyayı;

Mutlak çoklukla beraber, sınırsız bir intizâm içinde,

Hudûdsuz sür'atle beraber, mutlak bir ölçü içinde,

Nihayetsiz uzaklıkla beraber, mutlak bir ittifak içinde.

Mutlak karışıklıkla beraber, hadsiz bir seçicilik içinde.

Mutlak bolluk ile beraber, paha biçilmez bir kıymet içinde yaratan Allah'tan başka ilâh yoktur. Bütün bu icrââtlar, açıkça onun birliğini gösterirler.

[29]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذِى تَرَاحَمَتْ خَوَاتِيمُ وَحْدَتِهِ عَلٰى كُلِّ مَكْتُوبٍ مِنْ مَصْنُوعَاتِهِ

Birliğinin mühürleri, kendi yarattığı san'atlı eserlerinden her bir mektup üzerinde çokça görünen Allah'tan başka ilâh yoktur.

[30]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ بِشَهَادَةِ وَحَدَاتِ مَدَارَاتِ تَدَابِيرِ الْكَآئِنَاتِ الْمُسْتَلْزِمَةِ لِلْوَحْدَةِ مَعَ اْلاِنْتِظَامِ اْلاَكْمَلِ اَلْعَامِّ الْمُنَافِى لِلشِّرْكَةِ

Kâinatın, sevk ve idare cihetiyle tekliği ve birliği gerektiren **idare merkezlerindeki birlik**,

Ve bu birliğin şirki ve ortaklığı hiçbir şekilde kabul etmeyen umumi ve mükemmel intizâmla cereyan etmesi şehâdet eder ki: Allah'tan başka ilâh yoktur. Ve o, Vâhid'dir. Ehad'dir.

[31]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ بِشَهَادَةِ التَّعَاوُنِ وَ التَّجَاوُبِ وَ التَّوَازُنِ الْمُنَافِى اَجْزَاءِ الْعَالَمِ الدَّالَّةِ عَلَى الْوَاحِدِيَّةِ مَعَ اِتِّقَانِ الصَّنْعَةِ الشُّعُورِيَّةِ الْمُنَافِى كُلِّ شَىْءٍ عَلٰى مِقْدَارِ

قَامَةِ قَابِلِيَّتِهِ الْمُقَنَّنَةِ بِقَلَمِ الْقَدَرِ الدَّالَّةِ عَلَى الْاَحَدِيَّةِ

Her şeyin, onun birliğine delâlet edecek şekilde, kader kalemiyle belirlenmiş hususî mikdarlarla, her birinin kabiliyetine uygun olarak bilerek yapıldığını gösteren san'atındaki kusursuzluğuyla beraber,

Âlemin parçalarının kendi aralarında, hepsinin bir elden çıktığına delâlet eden **yardımlaşma**, birbirinin ihtiyacına **cevab** verme ve birbiriyle uyum ve **denge** içinde olmalan şehâdet eder ki; Allah'tan başka ilâh yoktur.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 32

[32]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الاَمِينِ
بِشَهَادَةِ ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ اُمِّيَّتِهِ
بِاَكْمَلِ دِينٍ وَ اِسْلاَمِيَّةٍ وَ شَرِيعَةٍ وَ
بِاَقْوٰى يَمَانٍ وَ اِعْتِقَادٍ وَ عِبَادَةٍ وَ
بِاَعْلٰى دَعَوَاتٍ وَ مُنَاجَاتٍ وَ دَعْوَةٍ وَ بِاَعَمِّ
تَبْلِيغٍ وَ اَتَمِّ مَتَانَةٍ خَارِقَاتٍ مُثْمِرَاتٍ لاَ
مِثْلَ لَهَا تَدُلُّ عَلٰى غَايَةِ جِدِّيَّتِهِ وَ
اِطْمِئْنَانِهِ وَ نِهَايَةِ وُثُوقِهِ وَ اِعْتِمَادِهِ
وَ كَمَالِ صِدْقِهِ وَ حَقَّانِيَّتِهِ
وَ بِشَهَادَةِ اِتِّفَاقِ حَقَائِقِ اَرْكَانِ
الْاِيمَانِ عَلٰى تَصْدِيقِهِ

وَ بِشَهَادَةِ ذَاتِهِ بِالاَفِ كَمَالاَتِهِ وَ مُعْجِزَاتِهِ
وَ بِشَهَادَةِ الْقُرْاٰنِ بِمَا لاَ يُحَدُّ مِنْ حَقَآئِقِهِ وَ بَرَاهِينِهِ وَ الْجَوْشَنِ بِقُدْسِيَّةِ اِشَارَاتِهِ وَ النُّورِ بِقُوَّةِ دَلاَئِلِهِ وَ الْمَاهِى بِتَوَاتُرِ اِرْهَاصَاتِهِ وَ اْلاِسْتِقْبَالِ بِتَصْدِيقِ اُلُوفِ حَادِثَاتِهِ وَ اْلاٰلِ بِقُوَّةِ يَقِينِيَّاتِهِمْ هِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ حَقِّ الْيَقِينِ وَ اْلاَصْحَابِ بِكَمَالِ يَمَانِهِمْ هِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عَيْنِ الْيَقِينِ وَ اْلاَصْفِيَآءِ بِقُوَّةِ تَحْقِيقَاتِهِمْ هِى تَصْدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عِلْمِ الْيَقِينِ وَ اْلاَقْطَابِ بِتَطَابُقِهِمْ عَلٰى رِسَالَتِهِ بِالْكَشْفِ وَ الْيَقِينِ وَ اْلاَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ بِتَوَاتُرِ بَشَارَاتِ الْكَوَاهِنِ وَ الْهَوَاتِفِ وَ الْعُرَفَآءِ فِى اْلاَدْوَارِ السَّالِينَ وَ بِمُشَاهَدَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ بِرِسَالَتِهِ

فِى الْكُتُبِ وَ الصُّحُفِ الْمُقَدَّسَةِ لِلْاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ

وَ بِشَهَادَةِ الْكَائِنَاتِ بِغَايَاتِهَا وَ حِكَمِ حَقَائِقِهَا عَلٰى رِسَالَتِهِ بِسِرِّ تَوَقُّفِ حُصُولِ غَايَاتِ الْكَائِنَاتِ وَ الْمَقَاصِدِ الْاِلٰهِيَّةِ فِيهَا وَ تَقَرُّرِ قِيمَتِهَا وَ وَظَائِفِهَا وَ تَبَارُزِ حُسْنِهَا وَ كَمَالاَتِهَا وَ تَحَقُّقِ حِكَمِ حَقَائِقِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْاِنْسَانِيَّةِ لاَسِيَّمَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ الْجَامِعَةِ اِذْ لَوْلاَ الرِّسَالَةُ الْمُحَمَّدِيَّةُ لَصَارَتْ هٰذِهِ الْكَائِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ صَاحِبُ الْمَعَانِى السَّرْمَدِيَّةِ هَبَاءً مَنْثُورًا مُتَطَايِرَةَ الْمَعَانِى مُتَسَاقِطَةَ الْكَمَالاَتِ وَ هُوَ مُحَالٌ مِنْ وُجُوهٍ وَ جِهَاتٍ

Allah'dan başka İlâh yoktur. O, Melik, Hakk ve Mübîn'dir.

Hazret-i Muhammed (asm) Allah'ın resulüdür. Va'dinde sâdık, güvenilir ve emîn olandır.

Şu delil ve şehâdetlerle ki;

Okuma yazma görmemiş olmasıyla beraber (tebliğ ettiği) en mükemmel din, İslâmiyet ve şerîatle..

Ve (da'vasında) gayet ciddiyetine ve kalbî itmi'nânına ve nihayet derecede sadâkatine ve hakkaniyetine delâlet eden,

(Sâhib olduğu) en kuvvetli îmân, itikâd ve ibadetiyle..

Ve (şahsen yaptığı) en yüksek duâ., münâcât ve da'vetiyle..

Ve (icra ettiği) en şümûllü tebliği ve emsalsiz meyveler veren en mükemmel metânetiyle ortaya çıkmasının şehâdetiyle..

Hem bütün imân esaslarına dâir hakikatlerin, ittifakla kendisini tasdik etmesi şehâdetiyle..

Hem kendi şahsının binler kemâlât ve mucizelerinin şehâdetiyle..

Hem had ve hesaba gelmeyen hakikatleri ve burhanları ile Kur'ân'ın.. Ve işaretlerinin kudsiyetiyle Cevşen'in.. Ve delillerinin kuvvetiyle Risâle-i Nûr'un..

Nübüvvetinden evvel, da'vasına delil teşkil etmek üzere zuhur eden hârikulâde hâdiseleri, inkârı mümkün olmayacak şekilde haber veren geçmiş zamanın..

Daha sonra gerçekleşen binlerce hâdise İle da'vasını tasdik eden istikbâlin..

Peygamberliğinin hakkaniyetini, hayatının birçok safhasında bizzat yaşayarak şâhid olmakla, hakkalyakîn derecesinde sarsılmaz kuvvetli imânlarıyla tasdîk eden Ehl-i Beyt'inin..

Nübüvvet da'vâsını, hayatı boyunca birçok mu'cizesini bizzat görmekle, aynelyakîn derecesinde sarsılmaz sağlam imânlarıyla tasdik eden ashabının..

İlmî araştırmalarıyla sarsılmaz bir kanâat sahibi olmakla, ilmelyakîn derecesinde kuvvetli tahkîkatlarıyla, risâletini tasdik eden asfiyânın..

Keşif ve kerâmetleriyle, şeksiz şübhesiz kat'î delilleriyle peygamberliği hususunda kuvvetle ittifak etmiş olan aktâbın..

Kâhinler, hâtifler ve âriflerin inkâr edilemiyecek derecede çok ve kuvvetli müjdelerini içinde barındıran geçmiş zamanların..

Bütün peygamberlerin mukaddes kitap ve sahîfelerinde açıkça kendi peygamberliğini müjdelemelerinin görülmesi şehâdetiyle..

Hem kâinatın yaratılış gayeleri ve ondaki İlâhî maksadların husûlü, her şeyin kıymetinin ve vazifelerinin tamamen bilinip anlaşılması, güzelliğinin ve kemâlâtının ortaya çıkması ve hakîkatlerindeki hikmetlerin gerçekleşmesi..

Ancak ve ancak insanlara peygamberlerin gönderilmesine, bilhassa Hazret-i Muhammed (asm)ın peygamberliğine bağlı olması sırrıyla..

-Çünki Hazret-i Muhammed (asm)ın peygamberliği olmasaydı, ebedî ma'nâlar taşıyan bu mükemmel kâinat, pek kıymetsiz, ehemmiyetsiz ve ma'nâsız kalır ve kemâlâtı hiçe inerdi ki, böyle bir ihtimâl birçok vecih ve cihetlerden imkânsızdır.-

Kâinâtın yaratılışındaki bütün bu gayelerin ve her birinin hakîkatindeki hadsiz hikmetlerin şehâdetiyle sabittir.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Mertebe 33

[33]

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْاَمِينِ
بِشَهَادَةِ صَاحِبِ الْكَآئِنَاتِ وَ خَلاَّقِهَا وَ
مُتَصَرِّفِهَا وَ مُدَبِّرِهَا بِاَفْعَالِهِ وَ اِجْرَآاتِ
رُبُوبِيَّتِهِ عَلٰى رِسَالَتِهِ كَفِعْلِ
رَحْمَانِيَّتِهِ بِاِنْزَالِ الْقُرْاٰنِ الْمُعْجِزِ الْبَيَانِ
عَلَيْهِ وَ بِاِظْهَارِ اَنْوَاعِ الْمُعْجِزَاتِ عَلٰى
يَدَيْهِ وَ بِتَوْفِيقِهِ وَ حِمَايَتِهِ فِى كُلِّ
حَالاَتِهِ وَ بِاِدَامَةِ دِينِهِ بِكُلِّ حَقَآئِقِهِ
وَ بِاِعْلاَءِ مَقَامِ حُرْمَتِهِ وَ اِكْرَامِهِ عَلٰى
جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَ الْعَيَانِ
وَ كَاِجْرَاآتِ رُبُوبِيَّتِهِ بِجَعْلِ رِسَالَتِهِ
شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِكَآئِنَاتِهِ وَ بِجَعْلِ

يِنِ فِهْرِسْتَةَ كَمَالاَتِ عِبَادِ وَ
بِجَعْلِ حَيقَتِ مِرْاٰةً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ
اُلُوهِيَّتِ بِالْحُجَّةِ وَ الْبُرْهَانِ وَ
كَتَوْيفِ بِوَظَآئِفَ قُدْسِيَّاتٍ لاَزِمَاتٍ
لِوُجُودِ الْمَخْلُوقَاتِ ىٰ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ
كَلُزُومِ الرَّحْمَةِ وَ الْحِكْمَةِ وَ الْعَدَالَةِ وَ
كَلُزُومِ الشَّمْسِ وَ الضِّيَاءِ وَ النَّيمِ وَ
الْمَاءِ وَ الرِّزْقِ وَ النِّعْمَةِ

Allah'dan başka İlâh yoktur. O, Melik, Hakk ve Mübîn'dir.

Hazret-i Muhammed (asm) Allah'ın resulüdür. Va'dinde sâdık, güvenilir ve emîn olandır.

Şu delil ve şehâdetlerle ki;

Kâinatın sahibi ve yaratıcısı olup, her şey üzerinde dilediği gibi tasarruf, idare ve tedbîr eden Rabbimizin,

Lafız ve ma'nâlarıyla mu'cize olan Kur'ân-ı Kerîm'i ona indirmek,

Her çeşit mu'cizeyi onun elinde göstermek,

Onu her hâlinde muvaffak kılmak ve himaye etmek,

Dînini bütün hakîkatleriyle devam ettirmek.

Gözle görülür ve aşikâr bir şekilde onun hürmet ve şeref makamını bütün mahlûkâtının üzerinde yüceltmek gibi bütün Rahmanî fiillerinin ve her mahlûku besleyip, büyüten ve terbiye eden rubûbiyetinin icrââtının, onun peygamberliğine olan şehâdetiyle,

Ve her varlığı kendine hâs halleriyle terbiye ettiğini gösteren rubûbiyetinin,

Onun peygamberliğini âlemlere rahmet kılarak kâinata ma'nevî bir güneş yapmak,

Yüce dinini, kullarının bütün kemâlâtına fihrist yapmak,

Onun hakikatini, kendi ulûhiyetinin tecellîlerine birçok delil ve burhanla isbatlanmış şümullü bir ayna yapmak,

Bu kâinatta mahlûkâtın varlığı için güneş, ışık, hava, su ve rızık emsali ni'metlerin lüzumu gibi, bu kâinat için gerekli olan rahmet, hikmet ve adalet gibi kudsî vazifelerle onu vazifelendirmek misillû icrââtlarıyla onun risâletine olan şehâdetiyle sabittir.

Dualar : Hulasat-ul Hulasa : Hatime

Hatime

فَيَا مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ
اْلاَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ نُشْهِدُكَ وَ نُشْهِدُ
جَمِيعَ الدَّلاَئِلِ السَّابِقَةِ بِاَنَّا نَشْهَدُ بِاَنَّكَ
اَنْتَ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ
الْفَرْدُ الصَّمَدُ الْحَىُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ الْقَدِيرُ الْمُرِيدُ السَّمِيعُ
الْبَصِيرُ الْمُتَكَلِّمُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ لَكَ
اْلاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَ
كَذَا نُشْهِدُكَ وَ نُشْهِدُ الدَّلاَئِلَ الْمَذْكُورَةَ
بِاَنَّا نَشْهَدُ بِاَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ نَبِيُّكَ وَ
صَفِيُّكَ وَ خَلِيلُكَ وَ جَمَالُ مِلْكِكَ وَ
مَلِيكُ صُنْعِكَ وَ عَيْنُ عِنَايَتِكَ وَ شَمْسُ
هِدَايَتِكَ وَ لِسَانُ مَحَبَّتِكَ وَ مِثَالُ رَحْمَتِكَ

وَ نُورِ خَلْقِكَ وَ شَرَفُ مَوْجُودَاتِكَ وَ
سِرَاجُ وَحْدَتِكَ ﷺ كَثْرَةِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ
كَشَّافُ طِلْسِمِ كَائِنَاتِكَ وَ دَلاَّلُ سَلْطَنَةِ
رُبُوبِيَّتِكَ وَ مُبَلِّغُ مَرْضِيَّاتِكَ وَ مُعَرِّفُ كُنُوزِ
اَسْمَائِكَ وَ مُعَلِّمُ عِبَادِكَ وَ تَرْجَمَانُ اٰيَاتِ
كَائِنَاتِكَ وَ مَدَارُ شُهُودِكَ وَ اِشْهَادِكَ وَ
مِرْاٰةُ اَنْوَارِ مُحَبَّتِكَ لِجَمَالِكَ وَ اَسْمَائِكَ وَ
مَحَبَّتِكَ لِصَنْعَتِكَ وَ مَحَاسِنِ مَصْنُوعَاتِكَ
وَ حَبِيبُكَ وَ رَسُولُكَ الَّذِى اَرْسَلْتَهُ
رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَ لِبَيَانِ مَحَاسِنِ
سَلْطَنَةِ رُبُوبِيَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﷺ
حِكْمَةِ خِلْقَةِ صَنْعَةِ صِبْغَةِ نُقُوشِ قَصْرِ
الْعَالَمِينَ وَ لِتَعْرِيفِ كُنُوزِ جَلَوَاتِ
اَسْمَاءِ رَبِّ الْعَالَمِينَ بِاِشَارَاتِ
حِكَمِيَّاتِ كَلِمَاتِ اٰيَاتِ سُطُورِ كِتَابِ
الْعَالَمِينَ وَ لِبَيَانِ مَرْضِيَّاتِكَ يَا رَبَّ
السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرَضِينَ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَ
عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ بِعَدَدِ حُرُوفِ

رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَ الْمَقْرُوئَةِ اِلَى
اٰخِرِ الزَّمَانِ وَ اجْعَلْ بِرَحْمَتِكَ هٰذِهِ
التَّفَكُّرَاتِ الْاِيمَانِيَّةِ لِي صَحَائِفِ
حَسَنَاتِي وَ لِي صَحَائِفِ حَسَنَاتِ
طَلَبَةِ رِسَالَةِ النُّورِ الْخَادِمِينَ وَ لِي
صَحَائِفِ حَسَنَاتِ اُسْتَاذِنَا سَعِيدِ
النُّورْسِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وَ اٰبَائِنَا وَ
اُمَّهَاتِنَا اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

Ey yedi kat gökler ve yeryüzünün ve onların içindeki her şeyin kendisini tesbih ettiği yüce Rabbimiz!

Seni ve bu geçen bütün delilleri şâhid göstererek, şehâdet ederiz ki:

Şübhesiz sen, Hazret-i Allah'sın. Vâcibü'l-Vücûd, Vâhid, Ehad, Ferd, Samed, Hayy, Kayyûm, Alîm, Hakîm, Kadîr, Mürîd, Semî', Basîr, Mütekellim, Rahmân, Rahîm'sin.

Bütün güzel isimler ancak senindir.

Senden başka İlâh yoktur, sen birsin, hiçbir cihetle ortağın, şerikin yoktur.

Ve yine senin zatını ve geçen delilleri şâhid tutarak şuna kesinlikle şâhidlik ederiz ki:

Hazret-i Muhammed (asm,) senin kulun, peygamberin ve bütün insanlar içinde kendine seçtiğin Hazret-i Mustafa'n ve yakın dostundur.

O, senin mülkünün güzelliği, san'atının sultanı, inayetinin pınarıdır.

Hidâyetinin güneşi, muhabbetinin lisânı, rahmetinin misâlidir.

Yarattığın her şeyin nuru, bütün varlıkların şerefidir.

Mahlûkâtının çokluk tabakaları içinde senin birliğinin kandili, kâinat tılsımının keşfedicisi, rubûbiyet saltanatının dellâlıdır.

Bizlerden razı olduğun şeylerin tebliğcisi, isimlerinin definelerinin tanıtıcısıdır.

Bütün kullarının muallimi, kâinattaki delillerinin tercümanı, zâtının görünüp gösterilmesinin kaynağıdır.

Senin bizzat kendi güzelliğine ve isimlerine olan muhabbetinin nurlarının; ve senin kendi san'atına ve san'atla yarattığın mahlûkâtının güzelliklerine olan muhabbetinin aynasıdır.

Habîbin ve Resûl'ündür ki sen onu, âlemlere rahmet olarak;

Ve onu, âlemlerin Rabbi olarak senin, umum âlemlerden müteşekkil muhteşem sarayının nakışlarındaki İlâhî boyanda ve her şeyi harikulade san'atla yaratışının hudûdsuz hikmetlerinde görünen saltanat dairesindeki terbiye ediciliğinin nihayetsiz güzelliklerini bizlere açıklaması için;

Ve onu, umum kâinat kitabının satırlarında bulunan âyetlerin kelimelerindeki hikmetli şeylerin işaretleri ile âlemlerin Rabbi olarak sana hâs olan isimlerinin cilvelerindeki defineleri bizlere ta'rif etmesi için;

Ve onu, razı olduğun şeyleri bizlere beyân etmesi için gönderdin.

Ey göklerin ve yerlerin Rabbi!

Kıyamete kadar yazılan ve okunan Nûr Risâleleri'nin bütün harfleri adedince ona, onun mübarek nesline ve ehl-i beytine ve ashabına salât eyle.

Bu imânı tefekkürleri rahmetinle benim sevab defterime,

Risâletü'n-Nûr'un sadâkatle hizmet eden talebelerinin sevab defterlerine,

Üstâdımız Saîd Nursî Hazretleri'nin (r.a.) sevab defterine.

Babalarımızın ve annelerimizin sevab defterlerine yazdır.

Âmîn.
Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

م م
م

Dualar : Munacat-ul Kuran

Münacat-ül Kur'an

مناجات القرآن

Münâcât-ül Kur'ân

Çok parlak ve çok kıymettar ve sevabı çok yüksek ve Kur'ân'ın hârika belâgatindekli i'câzın lem'alarını taşıyan emsalsiz bir münâcâttır. Bu Ramazân-ı Şerifin bize bir hediyesidir. **(Haşiye)**

Kur'ân okurken şehîd edilen Hazret-i Osman Zinnûreyn radıyallâhü anhın pek şirin ve hârika ve cevherlerin zengin bir hazinesi ve ümmete bir yadigârı ve eseridir ki, İmâm-ı Ali radıyallâhü anh onun kıymetini ve mu'cizelerin ışıklarını gösterdiğini tam tasdik ve takdîr ederek ona bir râvî olmuş ve fevkalâdeliğini i'lân etmiş.

Haşiye: Yirmi senedir her Ramazan'ın Risâle-i Nûr'a bir hediyesi bulunduğu gibi otuz seneden beri benim yanımda ve ara sıra okuduğum bu Münâcât-ı Kur'âniye bu Ramazân'ın hediyesidir diye kalbime ihtar edildi.

Nurların me'hazi ve üstadı olan matbu Hizb-ul Muazzam-ı Kur'ânî'nin âhirine ilhak edilecek.

Bu münâcât aynen Cevşen ve Celcelûtiye gibi gayet kudsîdir ve âyetlerin sarih lâfızlarını alması cihetiyle onlardan daha yüksektir.

Said Nursi

Dualar : Munacat-ul Kuran : 1

Münacat-ül Kur'an 1

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Fâtiha

يَا اَللهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ ★ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيمُ ★ يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ

Ey ezel ve ebed sultanı ve bütün güzel isimler ve en yüce sıfatların sahibi olan Allah! Ey âlemlerin Rabbi! *(Âyet, 2)*

Ey sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren Rahmân! Ey nihayetsiz rahmet ve mağfiret sahibi olup, âhirette sadece mü'minlere ni'met veren Rahîm! *(Âyet, 3)*

Ey ceza ve mükâfat gününün Mâliki! *(Âyet, 4)*

Bakara

يَا مَنْ جَعَلَ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَ السَّمَاءَ بِنَاءً وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ ★ يَا مَنْ خَلَقَ لَنَا مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَ هُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ

عَلِيمٌ ★ يَا مَنْ عَلَّمَ آلاَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰئِكَةِ ★ يَا مَنْ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ★ يَا مَنْ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ★ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ لاَ تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لاَ نَوْمٌ ★ يَا مَنْ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ لاَ يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ

Ey yeryüzünü bir döşek, göğü ise bir tavan yapan ve gökten bir su indirerek, onunla mahsûller çıkaran! (Âyet, 22)

Ey yeryüzündeki her şeyi bizim için yaratan, sonra göğü (yaratmayı) kasdedip, onları yedi kat semâ olarak düzenleyen. Ve kendisi her şeyi bilen! (Âyet, 29)

Ey Âdem'e (as) herşeyin isimlerini öğretip, sonra onları meleklere gösteren! (Âyet, 31)

Ey göklerde ve yerde olan her şeyin sahibi! Bir işe hükmettiğinde ona yalnızca "Ol!" diyen, o da hemen oluveren! (Âyet, 116-117)

Ey çok tevbe edenleri ve (maddî-ma'nevî kirlerinden) temizlenenleri seven! (Âyet, 222)

Ey hayatı ezelî ve ebedî olan Hayy! Ey bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan Kayyûm! Ey kendisine bir uyuklama ve uyku ârız olmayan! (Âyet, 255)

Ey Kürsî'si gökleri ve yeri kaplayan; her ikisinin muhafazası kendisine zor gelmeyen ve kendisi pek yüce olan Aliyy ve pek büyük olan Azîm! (Âyet, 255)

Âl-i İmrân

يَا مَنْ اَنْزَلَ الْفُرْقَانَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ اَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ وَ الاِنْجيلَ ★ يَا مَنْ لاَ يَخْفٰى عَلَيْهِ شَىْءٌ فِى الاَرْضِ وَ لاَ فِى السَّمَآءِ ★ هُوَ الَّذى يُصَوِّرُكُمْ فِى الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْعَزيزُ الْحَكيمُ ★ يَا مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَديرٌ ★ تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ★ يَا مَنِ اصْطَفٰى اٰدَمَ وَ نُوحًا وَ اٰلَ اِبْرَاهيمَ وَ اٰلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمينَ ★ يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحيمُ ★

يَا مَنْ يُحِبَّ الْمُحْسِنِينَ ★ يَا مَنْ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

Ey Furkân'ı, kendinden önce gelenleri tasdîk edici olarak hak ile indiren! Ey Tevrat ve İncil'i indiren! (Âyet, 3)

Ey ne yerde ne de gökte hiçbir şey kendisine gizli kalmayan! (Âyet, 5)

Sizi ana rahimlerinde dilediği gibi şekillendiren odur. Ondan başka İlâh yoktur. O, kudreti dâima gâlib gelen Azîz, her işi hikmetli olan Hakîm'dir. (Âyet, 6)

Ey mülkün gerçek sahibi olan! Sen mülkü dilediğine verir, dilediğinden çeker alırsın! Dilediğini aziz eder, dilediğini zelil kılarsın! Her türlü hayır ancak senin elindedir. Şübhesiz ki sen, her şeye hakkıyla gücü yetensin! (Âyet, 26)

Geceyi gündüze, gündüzü de geceye katarsın! Ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarırsın! Ve dilediğini hesabsız rızıkandırırsın! (Âyet, 27)

Ey Âdem'i (as), Nuh'u (as) ve İbrahim (as) hanedanı ile Âl-i İmrân'ı (Hz. Meryem ve Hz. İsa'yı) seçen ve âlemlere üstün kılan! (Âyet, 33)

Ey dilediğini affeden, dilediğine de (hak ettiği için) azâb eden! Ve ey çok bağışlayıcı Gafûr, çok merhamet edici Rahîm! (Âyet, 129)

Ey iyilik edenleri seven! (Âyet, 134)

Ey mükâfatın güzeli kendi katında olan! (Âyet, 195)

Nisâ

يَا مَنْ لاَ يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَ اِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَ يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ اَجْرًا

عَلِيمًا ★ يَا مَنْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ كَانَ اللهُ غَنِيًّا حَمِيدًا

Ey zerre kadar haksızlık etmeyen! Çok küçük bir iyilik bile olsa, onu kat kat artıran ve tarafından pek büyük bir mükâfat veren! (Âyet, 40)

Ey göklerde ve yerde olan her şeyin sahibi! Kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Ganî, hamd edilmeye yegâne lâyık olan Hamîd! (Âyet, 131)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 2

Münacat-ül Kur'an 2

Mâide

يَا مَنْ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ★ يَا مَنْ اَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ فِيهَا هُدًى وَ نُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ اَسْلَمُوا ★ يَا مَنْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ★ يَا مَنْ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Ey dilediği hususta dilediği gibi hükmeden! (Âyet, 1)

Ey (emir ve yasaklarına) teslîm olmuş peygamberler kendisiyle hükmetsinler diye, içinde bir hidâyet ve bir nûr bulunan Tevrat'ı indiren! (Âyet, 44)

Ey kudret ve rahmeti her tarafı kuşatan! Dilediği kimseye dilediği gibi karşılıksız veren! (Âyet, 64)

Ey göklerin ve yerin ve içindeki her şeyin gerçek sahibi ve her şeye gücü yeten! (Âyet, 120)

Enâm

يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ ★ يَا مَنْ يَعْلَمُ سِرَّنَا وَ

جَهْرَنَا وَ يَعْلَمُ مَا نَكْسِبُ ⋆ يَا مَنْ لَهُ مَا سَكَنَ فِى الَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⋆ يَا مَنْ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لاَ يَعْلَمُهَا اِلاَّ هُوَ وَ يَعْلَمُ مَا فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلاَّ يَعْلَمُهَا وَ لاَ حَبَّةٍ فِى ظُلُمَاتِ الاَرْضِ ⋆ يَا مَنْ هُوَ اَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ⋆ يَا مَنْ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ⋆ يَا فَالِقَ الاِصْبَاحِ وَ جَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ حُسْبَانًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ⋆ يَا مَنْ لاَ تُدْرِكُهُ الاَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الاَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ⋆ يَا ذَا الرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ وَ لاَ يُرَدُّ بَاْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Ey gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden! (Âyet, 1)

Ey gizlimizi ve açığımızı, hayır olsun şer olsun yaptığımız her şeyi bilen! (Âyet, 3)

Ey gece ve gündüzün içinde bulunan her şeyin sahibi! Ve her birinin sesini işiten Semî', her hâllerini bilen Alîm! (Âyet, 13)

Ey gaybın anahtarları kendi katında olan ve onları yalnız kendisi bilen! Karada ve denizde ne varsa bilen!

Ey düşen her bir yaprağı ve yerin karanlıklarında bulunan her bir dâneyi yalnız kendisi bilen! (Âyet, 59)

Ey hesab görenlerin en sür'atlisi! (Âyet, 62)

Ey her sözü hak olan! Sûr'a üfleneceği gün yegâne söz, hüküm, tedbîr ve saltanat kendisinin olan! Görünen görünmeyen her şeyi bilen! Ve her işinde nihayetsiz hikmetler bulunan Hakîm, her şeyden haberdâr olan Habîr! (Âyet, 73)

Ey gecenin karanlığını yararak içinden sabahı çıkaran! Geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı da vakitleri belirlememize birer hesab vesîlesi kılan! Bütün bunlar, kudreti dâima üstün gelen Azîz, her şeyi bilen Alîm olan yüce zâtının takdîri olan! (Âyet, 96)

Ey gözler kendisini idrâk edemediği halde, kendisi gözleri idrâk eden! Ve ey bütün incelikleri bilen ve nüfuz eden Latîf, her şeyden haberdâr olan Habîr! (Âyet, 103)

Ey pek geniş rahmet sahibi! Ve ey günahkârlar topluluğu üzerine hükmettiği azabı asla geri çevrilmeyen! (Âyet, 147)

A'râf

يَا مَنْ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ الْاِثْمَ وَ الْبَغْىَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ★ يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ □□ى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ★ يَا مَنْ لَهُ

الْخَلْقُ وَ الْاَمْرُ تَبَارَكْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ ⋆ يَا مَنْ تَجَلّٰى لِلْجَبَلِ وَ جَعَلَهُ دَكًّا

Ey açık olsun gizli olsun bütün çirkin işleri, her türlü günahı ve haksız yere haddi aşmayı haram kılan! (Âyet, 33)

Ey gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a hükmeden! (Âyet, 54)

Ey yaratmak ta emretmek te sâdece kendisine mahsûs olan! Sen pek yücesin, ey âlemlerin Rabbi! (Âyet, 54)

Ey dağa tecellî edip haşyetiyle onu paramparça eden! (Âyet, 143)

Enfâl

يَا مَنْ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَ يَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ⋆ يَا مُوهِنَ كَيْدِ الْكَافِرِينَ

Ey sözleriyle hakkı gerçekleştiren (İslâm'ı üstün kılan) ve kâfirlerin kökünü kesen! (Âyet, 7)

Ey kâfirlerin tuzaklarını zayıf düşüren! (Âyet, 18)

Tevbe

يَا مَنْ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⋆ يَا مَنْ نَصَرَ نَبِيَّهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ⋆ يَا مَنْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَاْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ⋆ يَا مَنِ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَ

اَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ⋆ يَا مَنْ تَابَ عَلَى النَّبِيِّ وَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْاَنْصَارِ ⋆ يَا لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Ey (Yahudi ve Hristiyanların) ortak koşmakta olduklarından pek münezzeh olan! (Âyet, 31)

Ey kâfirler kendisini Mekke'den çıkardıklarında peygamberine yardım eden! (Âyet, 40)

Ey kullarının tevbesini kabul eden ve sadakalarını makbul kılan! Ve ey tevbeleri çok kabul eden Tevvâb, kullarına çok merhamet eden Rahîm! (Âyet, 104)

Ey mü'minlerin nefislerini ve mallarını, cennet karşılığında kendilerinden satın alan! (Âyet, 111)

Ey Peygamberin, ensâr ve muhacirlerin tevbesini kabul eden! (Âyet, 117)

Ey kendisinden başka İlâh olmayan! Ve ey büyük Arş'ın Rabbi! (Âyet, 129)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 3

Münacat-ül Kur'an 3

Yûnus

يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ اِلاَّ مِنْ بَعْدِ اِذْنِهِ ★ يَا مَنْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَ الْقَمَرَ نُورًا وَ قَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَ الْحِسَابَ ★ يَا مَنْ لَهُ الْعِزَّةُ جَمِيعًا وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ★ يَا مَنْ يَحْكُمُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

Ey gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a hükmedip her işi idare eden! Kendisinin izni olmaksızın kimse kimseye şefaat edemeyen! (Âyet, 3)

Ey güneşi bir ışık, ayı ise bir nûr yapan! Yılların sayısını ve vakitlerin hesabını bilmemiz için aya birtakım menziller, yörüngeler takdîr eden! (Âyet, 5)

Ey bütün izzetlerin, asıl üstünlüklerin sahibi! Ve ey her şeyi işiten Semî', her şeyi bilen Alîm! (Âyet, 65)

Ey dilediği şey hakkında dilediği gibi hükmeden! Ve yüce zâtı hüküm verenlerin en adaletlisi olan! (Âyet, 109)

Hûd

يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⋆ يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَ كَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ ⋆ يَا مَنْ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ ⋆ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبُ ⋆ يَا مَنْ هُوَ اَخَذَ الْقُرٰى وَ هِىَ ظَالِمَةٌ اِنَّ اَخْذَهُ اَلِيمٌ شَدِيدٌ ⋆ يَا مَنْ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ اِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ

Ey herkesin gizlediğini de açıkladığını da bilen! Ve ey kalblerde olanı bilen Alîm! (Âyet, 5)

Ey gökleri ve yeri altı günde yaratan ve Arş'ı (daha önce) su üstünde olan! (Âyet, 7)

Ey kullarını kendi hallerine bırakmadan her tehlikeden koruyup, gözeten Hafîz! (Âyet, 57)

Ey kullarına pek yakın olan Karîb ve ey dualara mutlaka cevab veren Mücîb! (Âyet, 61)

Ey halkı zâlim olan memleketleri azâbıyla yakalayan! Ve ey yakalaması, pek elîm, pek şiddetli olan! (Âyet, 102)

Ey göklerin ve yerin gaybı kendisine âit olan ve bütün işler kendisine döndürülen! (Âyet, 123)

Yûsuf

يَا مَنْ يُصِيبُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ لاَ يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ★ يَا مَنْ قَالَ لاَ يَايْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللهِ اِلاَّ الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ★ يَا مَنْ لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ★ يَا مَنْ لاَ يُرَدُّ بَاْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Ey rahmetini dilediği kimseye nasîb eden ve iyilik edenlerin mükâfatını zayi' etmeyen! (Âyet, 56)

Ey "Kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümid kesmez" diyen! (Âyet, 87)

Ey dilediğine şefkat ve merhametle lütfeden! Ve ey her şeyi bilen Alîm, her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 100)

Ey günahkârlar topluluğu üzerine hükmettiği azabı asla geri çevrilmeyen? (Âyet, 110)

Ra'd

يَا مَنْ رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الاَمْرَ يُفَصِّلُ الاٰيَاتِ ★ يَا مَنْ مَدَّ الاَرْضَ وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِىَ وَ اَنْهَارًا وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ★ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَ مَا تَغِيضُ الاَرْحَامُ وَ مَا تَزْدَادُ وَ

كُلّ شَىْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ★ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ★ يَا مَنْ يُرِى عِبَادَهُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ يُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ★ يَا مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَ الْمَلٰئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَ هُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللهِ وَ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ★ يَا مَنْ بِذِكْرِهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ★ يَمْحُوا اللهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ ★ يَا مَنْ يَحْكُمُ لاَ مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَ هُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Ey gördüğümüz gökleri direksiz yükselten, sonra Arş'a hükmeden! Ey her işi idare eden, icrası için ne gerekiyorsa tedbîrini alan! (Varlığına ve birliğine delâlet eden) bütün âyetleri açıklayan! (Âyet, 2)

Ey yeryüzünü yaydıkça yayan, orada sabit dağlar ve nehirler ve her çeşit meyveleri takdîr eden! (Âyet, 3)

Ey her dişinin neye gebe kalacağını ve rahimlerin neyi eksiltip, neyi artıracağını bilen. Ve kendi katında her şey (kaderinde yazılı) bir ölçü ile olan! (Âyet, 8)

Ey görünen-görünmeyen her şeyi bilen ve sonsuz derece büyük Kebîr, her Şeyden yüce olan Müteâl! (Âyet, 9)

Ey kullarına şimşeği, kendilerine korku ve ümid vererek gösteren ve (yağmur) yüklü bulutları ansızın ortaya çıkaran! (Âyet,

12)

Ey melek-i ra'dın tesbîhâtı ve hamdi olan gök gürültüsüyle koca fezayı konuşturan, umûm melekler haşyet ve korku ile kendisini tesbih eden! Ve yıldırımlar gönderip dilediğini çarpan! Düşmanlarına karşı pek şiddetli azâb sahibi olduğu halde, o kâfirler hâlâ kendisi hakkında mücâdele eden Hazret-i Allah! (Âyet, 13)

Ey kalbler yalnızca kendisini zikretmekle mutmain olan! (Âyet, 28)

Ey dilediğini mahveden, dilediğini de sabit bırakan! Ana kitap olan Levh-i Mahfuz kendi katında olan Hazret-i Allah! (Âyet, 39)

Ey dilediği gibi hükmeden! Verdiği hükümler hiçbir kimse tarafından tenkîd edilemeyen! Yüce zâtı, kullarının işlediği amellerin hesabını pek çabuk gören! (Âyet, 41)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 4

Münacat-ül Kur'an 4

İbrahim

يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ اْلاَرْضَ بِالْحَقِّ وَ قَالَ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ يَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ★ وَ مَا ذٰلِكَ عَلَى اللهِ بِعَزِيزٍ ★ وَ اِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللهِ لاَ تُحْصُوهَا اِنَّ اْلاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ★ رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِى رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءِ ★ رَبَّنَا اغْفِرْلِى وَ لِوَالِدَىَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Ey gökleri ve yeri hak ile (yerli yerinde) yaratan ve "Eğer dilerse sizi yok edip, yerinize yeni bir halk getirir" diye buyuran! (Âyet, 19)

Ey bunu yapmak, zâtına zor bir şey olmayan Hazret-i Allah! (Âyet, 20)

Ey "Eğer Allah'ın ni'metini saymaya kalksanız, onu sayamazsınız. Doğrusu insan, (Allah'ın bunca ni'metlerlne rağmen) gerçekten çok zâlimdir, çok nankördür." (diye buyuran.) (Âyet, 34)

Yâ Rabbi! Beni ve zürriyetimden gelenleri namazı hakkıyla edâ edenlerden eyle! Ey Rabbimiz! Duamı kabul buyur! (Âyet, 40)

Ey Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni, ana-babamı ve bütün müminleri bağışla! (Âyet, 41)

Hicr

يَا مَنْ جَعَلَ فِى السَّمَآءِ بُرُوجًا وَ زَيَّنَهَا لِلنَّاظِرِينَ ★ وَ يَا مَنْ اٰتٰى مُحَمَّدًا سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِى وَ الْقُرْاٰنَ الْعَظِيمَ

Ey gökte burçlar yapan! Ve onu seyir ve temâşâ eden kimseler için süsleyen! (Âyet, 16)

Ey Muhammed'e (asm) (namazın her rek'atında) tekrarlanan yedi (âyeti, Fatiha)yı ve yüce Kur'ânı veren! (Âyet, 87)

Nahl

يَا مَنْ يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ ★ يَا مَنْ يَسْجُدُ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ هُمْ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ ★ يَا مَنْ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْاِحْسَانِ وَ اِيتَآئِ ذِى الْقُرْبٰى وَ يَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ★ اِنَّ اللهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

Ey melekleri kendi emriyle, kullarından dilediğine vahiy ile indiren! (Âyet, 2)

Ey göklerde olanların ve yerde bulunan hareketli bütün canlıların ve umum meleklerin, büyüklük taslamadan sadece kendisine secde ettiği Zât! **(*)** (Secde âyeti, 49)

Ey adaleti, iyiliği ve akrabaya yardım etmeyi emreden! Her türlü fuhşiyâttan, kötülükten ve azgınlıktan men' eden! İbret alasınız diye size nasîhat eden! (Âyet, 90)

Ey günahlardan sakınanlarla ve güzel amel edenlerle beraber olan Hazret-i Allah! (Âyet, 128)

İsrâ

يَا مَنْ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِى بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا ★ يَا مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ الْاَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ ★ يَا مَنْ فَضَّلَ بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلٰى بَعْضٍ وَ اٰتٰى دَاوُدَ زَبُورًا ★ يَا مَنْ كَرَّمَ بَنِّى اٰدَمَ وَ حَمَلَهُمْ فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلَهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَهُ تَفْضِيلاً ★ يَا مَنْ بَعَثَ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَقَامًا مَحْمُودًا ★ يَا مَنْ اَنْزَلَ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ

لِلْمُؤْمِنِينَ وَ لاَ يَزِيدُ الظّالِمِينَ إِلاّ خَسَارًا ★ يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

Ey kendisine âyetlerinden bir kısmını göstermek için, kulunu (Muhammed'i) (asm) bir gece Mescid-i Harâm'dan, etrafını mübarek kıldığı Mescid-i Aksâ'ya (gece yürüyüşü ile) götüren! (Âyet, 1)

Ey yedi gök ile yer ve bunlarda bulunan herkes kendisini zikreden! (Âyet, 44)

Ey peygamberlerin bazısını bazısına üstün kılan; Hz. Davud'a Zebur'u veren. (Âyet, 55)

Ey ÂdemoğuNarını şerefli kılan! Onları karada ve denizde (çeşitli nakil vâsıtaları üzerinde) taşıyan! Onları temiz şeylerden rızıklandıran ve onları yarattıklarının birçoğuna üstün kılan! (Âyet, 70)

Ey Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ı (umum ümmetine edeceği şefâat-i kübrâsına işaret eden) Makam-ı Mahmûd'a mazhar kılan! (Âyet, 79)

Ey Kur'ân'dan mü'minler için şifâ ve rahmet indiren, zâlimlerin de yalnızca hüsranını artıran! (Âyet, 82)

Ey çocuk edinmemiş olan! Hem hâkimiyet ve saltanatında hiçbir ortağı olmayan! Acizlikten (münezzeh olduğundan) dolayı hiçbir yardımcısı olmayan! Kendisini tekbîr getirerek yüceltmemiz gereken! (Âyet, 111)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 5

Münacat-ül Kur'an 5

Kehf

يَا مَنْ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَ لَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ★ يَا مَنْ لاَ يُشْرِكُ □□ى حُكْمِ□□□ اَحَدًا ★ يَا مَنْ مَنَّ عَلٰى ذِى الْقَرْنَيْنِ وَ اٰتيهُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ سَبَبًا

Ey kuluna Kitab'ı (Kur'ân'ı) indiren ve onda (lâfzında ve ma'nâsında) hiçbir eğrilik (ihtilâf) bulundurmayan! (Ayet, 1)

Ey hükmüne ve hâkimiyetine hiçbir kimseyi ortak kılmayan! (Âyet, 26)

Ey Zülkarneyn'e ihsanda bulunan ve ona istediği her şeye ulaşması için bir vesîle veren! (Âyet, 84)

Meryem

يَا مَنْ اَرْسَلَ رُوحَهُ اِلٰى مَرْيَمَ فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ★ يَا مَنْ نَادٰى مُوسٰى مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَ قَرَّبَهُ نَجِيًّا ★ يَا مَنْ رَفَعَ اِدْ□□يسَ مَكَانًا عَلِيًّا

Ey Hz. Meryem'e Ruh'unu (Cebrail'i) (as) gönderip, kendisine düpdüzgün bir insan suretinde gösteren! (Âyet, 17)

Ey Mûsâ'ya (as) Tûr'un sağ tarafından seslenen ve (o Rabbine) sessizce yalvarmakta olduğu bir halde onu kendisine yaklaştıran! (Âyet, 52)

Ey İdris'i (as) yüce bir makama yükselten! (Âyet, 57)

Tâ-Hâ

يَا مَنْ خَلَقَ اْلاَرْضَ وَ السَّمٰوَاتِ الْعُلٰى ⋆ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ⋆ يَا مَنْ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى اْلاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ الثَّرٰى ⋆ يَا مَنْ يَعْلَمُ السِّرَّ وَ اَخْفٰى ⋆ يَا مَنْ خَشَعَتِ اْلاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلاَ تَسْمَعُ اِلاَّ هَمْسًا

Ey yeryüzünü ve pek yüksek gökleri yaratan! (Âyet, 4)

Ey Arş'a hükmeden Rahman! (Âyet, 5)

Ey göklerde ve yerde, her ikisi arasında ve toprağın altında ne varsa, hepsi kendisinin olan! (Âyet, 6)

Ey gizliyi de, daha gizli olanı da bilen! (Âyet, 7)

Ey heybetinden dolayı seslerin kısıldığı, artık fısıltıdan, seslerin en hafifinden (yalvaran dudakların kıpırdaması ve korkulu ayakların tıkırtısından) başka bir şey işitilmeyen Rahman! (Âyet, 108)

Enbiyâ

يَا مَنْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِى السَّمَاءِ وَ اْلاَرْضِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⋆ يَا مَنْ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ اْلاَرْضِ وَ مَنْ عِنْدَهُ لاَ

يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِ□ وَ لاَ
يَسْتَحْسِرُونَ ★ يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ لاَ
يَفْتُرُونَ ★ يَا مَنْ خَلَقَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ وَ
الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ كُلٌّ □ى فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ ★ يَا مَنْ يَضَعُ الْ□يزَانَ
بِالْقِسْطِ فَلاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا

Ey gökte ve yerde konuşulan her sözü bilen! Ey her şeyi işiten Semi', her şeyi bilen Alîm! (Âyet, 4)

Ey göklerde ve yerde bulunan her şeyin sahibi! Kendi katındaki (melek) ler, kendisine ibâdet etmekte kibirlenmeyen ve yorulmayan! (Âyet, 19)

Ey (bütün varlıklar) gece gündüz, usanmadan (kendisini) tesbîh eden! (Âyet, 20)

Ey gece ve gündüzü ve her biri bir yörüngede yüzen güneşi ve ayı yaratan! (Âyet, 33)

Ey (amellerin tartılması için) teraziyi adaletle kurup, (mizanında) hiç kimse hiçbir haksızlığa uğratılmayan! (Âyet, 47)

Hacc

يَا مَنْ بَوَّءَ لاِبْرَا□يمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لاَ
تُشْرِكْ □ى شَيْئًا وَ طَهِّرْ بَيْتِيَ
لِلطَّائِ□ينَ وَ الْقَائِ□ينَ وَ الرُّكَّعِ
السُّجُودِ ★ وَ اَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ
يَاْتُوكَ رِجَالاً ★ يَا مَنْ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ

مَاءً فَتُصْبِحُ ٱلاَرْضُ مُخْضَرَّةً اِنَّ اللهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ★ نِعْمَ الْمَوْلى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ

Ey İbrahim'e (yeniden bina etmesi için) Beytullah'ın yerini gösteren! (Ve ona;) "Bana hiçbir şeyi ortak koşma! Tavaf edenler, namaz kılanlar, rükû' ve secde edenler için Beyt'imi temiz tut!" (diye buyuran!) (Âyet, 26)

Ey "İnsanlar içinde Haccı i'lân et yaya olarak sana gelsinler" (diye buyuran!) (Âyet, 27)

Ey gökten bir su indiren ve bu sayede yeryüzü yemyeşil olan! Ey çok ihsan ve şefkat eden Latîf, her şeyden haberdâr Habîr olan Hazret-i Allah! (Âyet, 63)

Ey ne güzel Mevlâ ve ne güzel yardımcı olan! (Âyet, 78)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 6

Münacat-ül Kur'an 6

Mü'minûn

يَا مَنْ يُحْيِى وَ يُمِيتُ وَ لَهُ اخْتِلاَفُ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ اَفَلاَ تَعْقِلُونَ ★ فَتَعَالَى اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ★ يَا رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ اَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

Ey hayatı veren ve öldüren ve gece ve gündüzün ard arda gelmesi yalnız kendisine âit olan! "Hiç aklınızı kullanmaz mısınız?" (diye buyuran!) (Âyet, 80)

Ey gerçek hükümdar ve pek yüce olan Hazret-i Allah! Senden başka İlâh yoktur. Ey şerefli ve yüce olan Arş'ın Rabbi! (Âyet, 116)

Ey Rabbim! Bizi bağışla ve merhamet buyur! Sen, merhamet edenlerin en hayırlısısın! (Âyet, 118)

Nûr

يَا مَنْ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِى عَلٰى بَطْنِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَمْشِى عَلٰى رِجْلَيْنِ وَ مِنْهُمْ مَنْ

يَمْشى عَلّى اَرْبَعٍ ★ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Ey (yeryüzünde) hareketli olan her canlıyı sudan yaratan! Ey onlardan kimini karnı üstünde (sürünerek) yürüten; kimini iki, kimini de dört ayak üstünde yürüten! (Âyet, 45)

Ey her şeyi ezelî ilmiyle bilen! (Âyet, 64)

Furkân

يَا مَنْ اَنْزَلَ الْفُرْقَانَ عَلى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ★ يَا مَنْ اَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ★ يَا مَنْ خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يَذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُورًا

Ey Furkân'ı (hak ile bâtılı ayıran Kur'ân'ı), âlemlere bir korkutucu (bir uyarıcı) olsun diye, kulu Hazret-i Muhammed'e indiren (Âyet, 1)

Ey rüzgârları, rahmetinin önünde (yağmurun gelmesini haber veren) müjdeci olarak gönderen ve gökten tertemiz bir su indiren! (Âyet, 48)

Ey insanı sudan yaratıp, kendisini neseb ve hısım (akraba sahibi) kılan! (Âyet, 54)

Ey ibret almak veya şükretmek isteyen kimseler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getiren! (Âyet, 62)

Şuarâ'

يَا مَنْ اَنْبَتَ فِى الْاَرْضِ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ★ يَا مَنْ اَلْقَى السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ★ قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ★ رَبِّ مُوسٰى وَ هٰرُونَ ★ يَا مَنْ اَزْلَفَ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ ★ وَ بَرَّزَ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ★ يَا عَزِيزُ يَا رَحِيمُ يَا رَبَّ الرُّوحِ الْاَمِينِ

Ey yeryüzünde her güzel çift (ve cins) ten nice bitkiler yetiştiren! (Âyet, 7)

Ey sihirbazları secdeye kapandıran! (Âyet, 46)

Ey (sihirbazlara:) "Âlemlerin Rabbine, Mûsâ ve Harun'un Rabbine îmân ettik" dedirten! (Âyet, 47-48)

Ey (kıyamet günü) cenneti takva sahihlerine yaklaştıran, cehennemi de azgınlara açıkça gösteren! (Âyet, 90-91)

Ey kudreti dâima üstün gelen Azîz! Ey kullarına çok merhamet eden Rahîm! Ey Rûhu'l-Emîn (olan Cebrâîl)'in Rabbi! (Âyet, 191-193)

Neml

يَا مَنْ يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ يَعْلَمُ مَا يُخْفُونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ ★ يَا مَنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَ جَعَلَ خِلاَلَهَآ

اَنْهَارًا وَ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِىَ وَ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ⋆ يَا مَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَهْدِى فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ ⋆ يَا مَنْ اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ بِصُنْعِهِ وَ هُوَ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

Ey göklerde ve yerde gizli olanları ortaya çıkaran ve insanların gizlediklerini ve açıkladıklarını bilen! (Âyet, 25)

Ey yeryüzünü yerleşmeye elverişli kılan, arasında ırmaklar meydana getiren, onun (arzın sükûneti) için sabit dağlar yapan ve iki denizin arasına bir engel koyan! (Âyet, 61)

Ey kendisine duâ eden çaresizlere cevab verip sıkıntısını gideren! Karanın ve denizin karanlıklarında yol gösteren! (Âyet, 62-63)

Ey san'atıyla her şeyi sağlam yapan ve kendisi insanların yaptıklarından haberdâr olan! (Âyet, 88)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 7

Münacat-ül Kur'an 7

Kasas

يَا مَنْ يَمُنُّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِى الاَرْضِ وَ يَجْعَلُهُمْ اَئِمَّةً وَ يَجْعَلُهُمُ الْوَارِثِينَ ★ يَا مَنْ رَبَطَ عَلٰى قَلْبِ اُمِّ مُوسٰى لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ★ يَا مَنْ لَهُ الْحَمْدُ فِى الاُولٰى وَ الاٰخِرَةِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Ey yeryüzünde güçsüz düşürülenlere lütufta bulunan, onları (diğer insanlara) rehber ve (öncekilerin saltanatına) vâris kılan! (Âyet, 5)

Ey (va'dine) inananlardan olması için Musa'nın annesinin kalbini sabırla takviye eden! (Âyet, 10)

Ey dünyada da âhirette de hamd, kendisine mahsûs olan! Ey hükmün asıl sahibi! Ey insanlar sonunda ancak kendisine döndürülecek olan! (Âyet, 70)

Ankebût

يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا فِى صُدُورِ الْعَالَمِينَ ★ يَا مَنْ نَجّٰى نُوحًا وَ اَصْحَابَ

السَّينَةِ وَ جَعَلَهَا اٰيَةً ⋆ يَا مَنْ هُوَ مَعَ الْمُحْسِنِينَ

Ey âlemlerin sinelerinde bulunanları en iyi bilen! (Âyet, 10)

Ey Nûh'u (as) ve gemi halkını kurtaran ve onu âlemlere bir ibret kılan! (Âyet, 15)

Ey iyilik edip güzel işler yapanlarla beraber olan! (Âyet, 69)

Rûm

يَا مَنْ لَهُ اْلاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَآءُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⋆ يَا مَنْ يَبْدَؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَ هُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ وَ لَهُ الْمَثَلُ اْلاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَ اْلاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ey başta da sonda da her türlü tasarruf, idare ve tedbîr yalnızca kendisine âit olan! "O gün mü'minler Allah'ın yardımıyla sevinecektir. O, dilediğine yardım eder. Çünkü o, kudreti dâimâ üstün gelen Azîz, kullarına çok merhamet eden Rahîm'dir." diye buyuran! (Âyet, 4-5)

Ey (mahlûkâtı) örneksiz ve ilk olarak yaratan, sonra onu (o yaratmayı âhirette tekrar) iade eden! Bu kendisine pek kolay olan! Ey göklerde ve yerde en yüce sıfat kendisinin olan! Ey kudreti dâima üstün gelen Azîz, her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 27)

Lokmân

يَا مَنْ اَسْبَغَ عَلَيْنَا نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً ⋆ يَا مَنْ يُمَتِّعُ قَ□يلاً ثُمَّ يَضْطَرُّهُ اِلٰى عَذَابٍ غَ□يظٍ ⋆ يَا مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَ يَعْلَمُ مَا فِى الْاَرْحَامِ

Ey açık ve gizli olarak ni'metlerini bize bol bol veren! (Âyet, 20)

Ey (kâfirleri) azıcık (bir müddet dünyada) faydalandıran, sonra da (inkârları sebebiyle) onları ağır bir azaba mecbur kılan! (Âyet, 24)

Ey kıyamet (vakti) hakkındaki bilgi ancak kendi katında olan ve yağmuru indiren! Ey rahimlerde olanı bilen! (Âyet, 34)

Secde

يَا عَالِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَ□يزُ الرَّ□يمُ ⋆ يَا مَنْ اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ وَ بَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ □ينٍ ⋆ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَ□ينٍ

Ey görünen-görünmeyen her şeyi bilen! Ey kudreti dâima üstün gelen Azîz ve kullarına çok merhametli olan Rahîm! (Âyet, 6)

Ey yarattığı her şeyi güzel yapan ve insanı yaratmaya çamurdan başlayan! Sonra onun neslini, hakîr bir sudan (süzülmüş) bir hulâsadan (nutfeden) kılan! (Âyet, 7-8)

Ahzâb

يَا مَنْ يَقُولُ الْحَقَّ وَ هُوَ يَهْدِى السَّبِيلَ ★ يَا مَنْ رَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ★ يَا مَنْ اَرْسَلَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا ★ يَا مَنْ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَ اَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا

Ey dâima hakkı söyleyen ve doğru yola hidâyet eden! (Âyet, 4)

Ey inkâr edenleri hiçbir hayra ermeden, kendi öfkeleri ile geri çeviren! (Âyet, 25)

Ey Muhammed Sallallâhü Aleyhi Vesellem'i (insanların hâllerine) bir şâhid, bir müjdeci ve bir korkutucu olarak gönderen! (Âyet, 45)

Ey kâfirlere la'net eden ve onlar için şiddetli bir ateş hazırlayan! (Âyet, 64)

Sebe'

يَا مَنْ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ ★ يَا مَنْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Ey âhirette hamd, kendisine mahsûs olan! (Âyet, 1)

Ey rızkı dilediğine genişletip, dilediğine daraltan! Ve bütün mahlûkâtın rızkını en mükemmel surette veren! (Ayet, 39)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 8

Münacat-ül Kur'an 8

Fâtır

يَا مَنْ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ★ يَا مَنْ مَا كَانَ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَىْءٍ فِى السَّمٰوَاتِ وَ لاَ فِى اْلاَرْضِ يَا عَلِيمُ يَا قَدِيرُ

Ey (mahlûkâtını) yaratırken her birine dilediği hususiyeti dilediği şekilde arttıran! (Âyet, 1)

Ey göklerde ve yerde hiçbir şey kendisini âciz bırakamayan! Ey her şeyi bilen Alîm! Ey her şeye gücü yeten Kadîr! (Âyet, 44)

Yâ-Sîn

يَا مَنْ خَلَقَ اْلاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ اْلاَرْضُ وَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لاَ يَعْلَمُونَ ★ يَا مَنْ قَدَّرَ لِلْقَمَرِ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ★ يَا مَنْ يُحْيِى الْعِظَامَ وَ هِىَ رَمِيمٌ

Ey yerin bitirmekte olduklarından ve insanların kendilerinden ve bilemeyecekleri şeylerden bütün çiftleri yaratan. (Âyet, 36)

Ey aya (kendi yörüngesinde bir takım) menziller takdir edip nihayet (onu bir menzilinde, eğrilmiş) eski hurma dalı gibi yapan! (Âyet, 39)

Ey çürümüş kemikleri tekrar diriltecek olan! (Âyet, 78)

Sâffât

يَا مَنْ زَيَّنَ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ★ وَ حِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ★ يَا مَنْ مَنَّ عَلٰى مُوسٰى وَ هٰرُونَ ★ وَ نَجَّيهُمَا وَ قَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ★ يَا مَنْ سَبَقَتْ كَلِمَتُهُ لِعِبَادِهِ الْمُرْسَلِينَ

Ey en yakın göğü (dünya semâsını) yıldızlarla süsleyen ve bütün âsî şeytanlardan muhafaza eden! (Âyet, 6-7)

Ey Mûsâ ve Hârûn'a (as) ihsanda bulunan ve kendilerini ve kavimlerini büyük sıkıntıdan (Firavun 'un işkencesinden) kurtaran! (Âyet, 114-115)

Ey peygamber kullarına (yardım ve galibiyet) sözü vermiş olan! (Âyet, 171)

Sâd

يَا مَنْ سَخَّرَ لِدَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ مَعَهُ بِالْعَشِيِّ وَ الْاِشْرَاقِ ★ يَا مَنْ اٰتٰى دَاوُدَ الْحِكْمَةَ وَ فَصْلَ الْخِطَابِ ★ يَا مَنْ سَخَّرَ

لِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ تَجْرِى بِاَمْرِهِ رُخَآءً حَيْثُ اَصَابَ

Ey dağları Dâvûd'a (as) boyun eğdirip akşam-sabah onunla beraber tesbîh ettiren! (Âyet, 18)

Ey Dâvûd'a (as) hikmet ve (hak ile bâtılı) ayırt edici konuşma (kabiliyeti) veren! (Âyet, 20)

Ey Süleyman'a (as) rüzgârı boyun eğdiren, onun emriyle istediği yere yumuşak olarak akıtıp götüren! (Âyet, 36)

Zümer

يَا مَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ★ يَا مَنِ الْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ السَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Ey kullarının bütün günahlarını affeden! Onları çok bağışlayan Gafûr, kendilerine çok merhamet eden Rahîm! (Âyet, 53)

Ey kıyamet günü, yer tamamen kendi avucunda (mülkü ve tasarrufunda) olan; gökler ise kendisinin sağ eliyle (kudretiyle) dürülmüş olan! (Müşriklerin) ortak koşmakta oldukları şeylerden pek münezzeh ve pek yüce olan! (Âyet, 67)

Mü'min

يَا مَنْ هُوَ غَافِرُ الذَّنْبِ وَ قَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِى الطَّوْلِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

اِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⋆ يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الاَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِى الصُّدُورُ

Ey günahları bağışlayan, tevbeleri kabul eden, azabı pek şiddetli ve çok lütuf sahibi olan! Ey kendisinden başka İlâh olmayan! Ey dönüş ancak kendisine olan! (Âyet, 3)

Ey gözlerin hâin olanını (harama bakanları) ve kalblerin gizlediğini bilen! (Âyet, 19)

Fussilet

يَا مَنْ قَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِى يَوْمَيْنِ وَ اَوْحٰى فِى كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرَهَا ⋆ يَا مَنْ هُوَ ذُو مَغْفِرَةٍ وَ ذُو عِقَابٍ اَلِيمٍ ⋆ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ مُحِيطٌ

Ey semâvâtı iki günde (iki devrede) yedi kat sema olarak hükmeden ve her semâda (bulunan mahlûkâtına, kendilerine ait) vazifelerini bildiren! (Âyet, 12)

Ey çok mağfireti ve çok elemli azabı olan! (Âyet, 43)

Ey (ilim ve kudretiyle) her şeyi kuşatan! (Âyet, 54)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 9

Münacat-ül Kur'an 9

Şûrâ

يَا مَنْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَ يَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ الْوَلِىُّ الْحَمِيدُ ★ يَا مَنْ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ اِنَاثًا وَ يَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ الذُّكُورَ

Ey herkes ümidini kestikten sonra yağmuru indiren ve rahmetini yayan! Ey hakîkî dost ve yardımcı olan Velî, hamd edilmeye çok lâyık Hamîd! (Âyet, 28)

Ey dilediğini yaratan! Dilediğine kız ve dilediğine erkek (çocuk)lar ihsan eden! (Âyet, 49)

Zuhruf

يَا مَنْ رَفَعَ عِبَادَهُ بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَ رَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ★ يَا مَنْ يَسْمَعُ سِرَّ عِبَادِهِ وَ نَجْوٰيهُمْ بَلٰى وَ رُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ★ يَا مَنْ هُوَ فِى السَّمَآءِ

اِلٰهٌ وَ فِى ٱلاَرْضِ اِلٰهٌ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

Ey bir kısmı bir kısmını hizmetkâr edin(erek yanında çalıştır)sın diye, kullarından kimilerini kimilerinin üstünde derecelerle yükselten!

Ey rahmeti onların biriktirmekte oldukları şeylerden pek hayırlı olan! (Âyet, 32)

Ey kullarının sırlarını (içlerinden geçirdiklerini) ve fısıldaşmalarını işiten! "Hayır! (Onları işitiyoruz!) Yanlarında bulunan elçilerimiz (yazıcı melekler) de yazıyorlar" (diye buyuran!) (Âyet, 80)

Ey gökte de, yerde de yegâne İlâh olan! Ey her işi hikmetli Hakîm, her şeyi hakkıyla bilen Alîm! (Âyet, 84)

Duhân

يَا مَنْ هُوَ يُحْيِى وَ يُمِيتُ رَبُّنَا وَ رَبُّ اٰبَائِنَا الْاَوَّلِينَ ★ يَا مَنْ نَجّٰى بَنِىٓ اِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ★ مِنْ فِرْعَوْنَ اِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ

Ey hayat veren ve öldüren! Ey bizim de, önceki atalarımızın da Rabbi! (Âyet, 8)

Ey İsrâiloğullarını o pek aşağılayıcı azâbdan, Firavun'dan kurtaran! "Çünki o üstünlük taslayan bir kimse idi, haddi aşanlardandı." (diye buyuran)! (Âyet, 30-31)

Câsiye

يَا مَنْ سَخَّرَ لِعِبَادِهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ★ يَا مَنْ اٰتٰى

بَنِى اِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ وَ رَزَقَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ★ يَا مَنْ لَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ey göklerde ve yerde bulunan her şeyi kullarının emrine veren! (Âyet, 13)

Ey İsrâîloğullarına kitap, hüküm ve peygamberlik veren; onları temiz şeylerle rızıklandıran ve kendilerini (o zamanki) âlemlere (o devirde yaşayanlara) üstün kılan! (Âyet, 16)

Ey göklerde ve yerde büyüklük, yalnız kendisine mahsûs olan! Ey kudreti dâima üstün gelen Azîz, her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 37)

Ahkâf

يَا مَنْ وَصَّى الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَ وَضَعَتْهُ كُرْهًا ★ يَا مَنْ اَهْلَكَ مَا حَوْلَهُمْ مِنَ الْقُرٰى وَ صَرَّفَ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ★ يَا مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضَ وَ لَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ

Ey İnsana ana-babasına iyilik etmeyi tavsiye eden! "(Zîrâ) anası onu zahmetle (karnında) taşımış ve zahmetle doğurmuştur." (diye buyuran!) (Âyet, 15)

Ey onların (Mekke ehlinin) etrafındaki (birçok) şehirleri (isyanları yüzünden) helak eden ve belki (inkârlarından) dönerler diye âyetleri

tekrar tekrar açıklayan! (Âyet, 27)

Ey gökleri ve yeri yaratan ve bunları yaratmakta yorulmayan! (Âyet, 33)

Muhammed

يَا مَنْ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَنَا وَ مَثْوٰينَا ★ يَا مَنْ
يَبْلُوا عِبَادَهُ حَتّٰى يَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ
مِنْكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَ يَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ

Ey (dünyada) gezip dolaştığımız yerleri de, (âhirette) kalacağımız yerleri de bilen! (Âyet, 19)

Ey içimizden cihâd edenleri ve sabredenleri belli edinceye ve haberlerimizi (sırlarımızı) ortaya çıkarıncaya kadar kullarını imtihan eden! (Âyet, 31)

Fetih

يَا مَنْ فَتَحَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ
سَلَّمَ فَتْحًا مُبِينًا ★ وَ اَتَمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْهِ وَ
نَصَرَهُ نَصْرًا عَزِيزًا ★ يَا مَنْ لَهُ جُنُودُ
السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ كَانَ اللهُ عَلِيمًا
حَكِيمًا ★ يَا مَنْ قَالَ رَضِىَ اللهُ عَنِ
الْمُؤْمِنِينَ اِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ
فَعَلِمَ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَاَنْزَلَ السَّكِينَةَ
عَلَيْهِمْ وَ اَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ★ يَا مَنْ

اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَ دِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ كَفٰى
بِاللهِ شَهِيدًا

Ey Muhammed Sallallâhü Aleyhi Vesellem'e tam bir fetih ihsan eden! (Âyet, 1)

Ey ona olan ni'metini tamamlayan ve kendisine şanlı bir zaferle yardım eden! (Âyet, 2-3)

Ey göklerde ve yerde bulunan orduların mutlak sahibi! Ve ey her şeyi bilen Alîm ve her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 4)

Ey "(Hudeybiye'de) ağacın altında sana bîat ederlerken Allah o mü'minlerden razı olmuştur; onların kalblerinde olanı (sadâkat) bilip, üzerlerine (kalblere huzur veren bir) sükûnet indirmiş ve onları (Mekke'nin fethinden önce) yakın bir fetih (Hudeybiye anlaşması ve Hayber'in fethi) ile mükafatlandırmıştır" (diye buyuran)! (Âyet, 18)

Ey İslâm'ı bütün dinlere üstün kılsın diye Resûl'ünü hidâyet ve hak din ile gönderen ve "(Sana) şâhid olarak Allah yeter!" (diye buyuran)! (Âyet, 28)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 10

Münacat-ül Kur'an 10

Hucurât

يَا مَنْ حَبَّبَ اِلَيْنَا الْاِيمَانَ وَ زَيَّنَهُ فِى قُلُوبِنَا وَ كَرَّهَ اِلَيْنَا الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ اُولٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ★ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ★ يَا مَنْ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Ey bize imanı sevdiren ve onu kalbimize sevimli ve câzib gösteren! Ey küfrü, fıskı ve isyanı ise bize çirkin gösteren! "İşte onlar doğru yolda olanlardır" (diye buyuran)! (Âyet, 7)

Ey adaletli olanları seven! (Âyet, 9)

Ey göklerin ve yerin bütün gizliliklerini bilen ve kullarının yaptığı her şeyi gören! (Âyet, 18)

Kâf

يَا مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَاَنْبَتَ بِهِ جَنَّاتٍ وَ حَبَّ الْحَصِيدِ ★ يَا مَنْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ وَ يَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ

بِهِ نَفْسُهُ وَ هُوَ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ★ مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيْهِ وَ مَا هُوَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ

Ey gökten bereketli bir su indirip, onunla bahçeler ve biçilecek ekinler yetiştiren! (Âyet, 9)

Ey insanı yaratan ve nefsinin ona verdiği vesveseleri bilen! Ey insana şah damarından daha yakın olan! (Âyet, 16)

Ey kendi katında söz değiştirilmeyen ve kullarına asla zulmedici olmayan! (Âyet, 29)

Zâriyât

يَا مَنْ اَخَذَ فِرْعَوْنَ وَ جُنُودَهُ فَنَبَذَهُمْ فِى الْيَمِّ وَ هُوَ مُلِيمٌ ★ يَا مَنْ اَرْسَلَ عَلٰى عَادٍ نِ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ★ مَا تَذَرُ مِنْ شَىْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلاَّ جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ★ يَا اَللهُ اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Ey (zulüm ve küfrüyle) ayıplanmış bir halde Firavun'u ve ordusunu yakalayıp hepsini denize atıveren? (Âyet, 40)

Ey üzerinden geçtiği hiçbir şeyi bırakmayıp toz gibi eden (helak edici) o kısır rüzgârı Âd Kavmi'nin üzerine gönderen! (Âyet, 41-42)

Ey ezel ve ebed sultanı ve bütün güzel isimler ve en yüce sıfatların sahibi olan Hazret-i Allah! Ey asıl rızık veren Rezzâk, kuvvet sahibi, asla sarsılmaz Metîn olan Hazret-i Allah! (Âyet, 58)

Tûr

يَا رَبَّ الطُّورِ ★ وَ كِتَابٍ مَسْطُورٍ ★
□ى رَقٍّ مَنْشُورٍ ★ وَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ★
وَ السَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ★ وَ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ
★ يَا مَنْ قَالَ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ★ يَا
بَرُّ يَا رَ□يمُ

Ey Tûr Dağı'nın, sahifeler üzerine satır satır yazılmış kitabın (Kur'ân'ın), (gökte meleklerin tavaf ettiği) Beyt-i Ma'mûr'un, yükseltilmiş tavan olan semânın ve tutuşturulmuş denizin Rabbi! (Âyet, 1-6)

Ey "Şübhesiz Rabbinin azabı gerçekleşecektir" diye buyuran! (Âyet, 7)

Ey kullarına çok lütfeden Berr! Ey çok merhametli olan Rahîm! (Âyet, 28)

Necm

يَا مَنْ هُوَ شَ□يدُ الْقُوٰى ★ ذُو مِرَّةٍ
فَاسْتَوٰى ★ يَا مَنْ يَجْزِى الَّ□ينَ اَسَاؤُا
بِمَا عَمِلُوا وَ يَجْزِى الَّ□ينَ اَحْسَنُوا
بِالْحُسْنٰى ★ يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ
وَ الْاُنْثٰى ★ مِنْ نُطْفَةٍ اِذَا تُمْنٰى ★ يَا مَنْ
اَهْلَكَ عَادًانِ الْاُولٰى وَ ثَمُودَ فَمَا اَبْقٰى

Ey kuvveleri şiddetli ve mükemmel bir akla sâhib olan ve (göğe) yönelen (Cebrail'in Rabbi)! (Ayet, 5-6)

Ey kötülük edenleri yaptıkları ile cezalandıran, iyilik edenleri yaptıklarının daha güzeliyle mükâfatlandıran! (Âyet, 31)

Ey rahime atıldığında bir nutfeden iki eşi, erkeği ve dişiyi yaratan! (Âyet, 45-46)

Ey daha önce Âd ve Semûd kavimlerini helak eden ve onlardan hiç kimseyi bırakmayan! (Âyet, 50-51)

Kamer

يَا مَنْ فَتَحَ اَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ★ وَ فَجَّرَ الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ★ يَا مَنْ يَسَّرَ الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ★ يَا مَنْ نَجّٰى اٰلَ لُوطٍ بِسَحَرٍ ★ يَا مَنْ اَخَذَ اٰلَ فِرْعَوْنَ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ

Ey sağanak hâlinde boşanan bir su (bir yağmur) ile gök kapılarını açan! Yeri de kaynaklar hâlinde fışkırtan! Derken suları, (ezelden) takdir edilmiş bir iş (olan tufan âfeti) için birleştiriveren! (Âyet, 11-12)

Ey Kur'ân'ı nasihat alınsın diye kolaylaştıran! "Fakat bir nasihat alan var mı" (diye buyuran)! (Âyet, 32)

Ey Lût ailesini (karısı hariç) bir seher vaktinde kurtaran! (Âyet, 34)

Ey Firavun ehlini pek üstün ve muktedir bir yakalayış ile yakalayıveren! (Âyet, 42)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 11

Münacat-ül Kur'an 11

Rahmân

يَا مَنْ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ خَلَقَ اْلاِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ★ يَا مَنْ رَفَعَ السَّمَاءَ وَ وَضَعَ الْ□يزَانَ ★ وَ اْلاَرْضَ وَضَعَهَا لِـلْاَنَامِ ★ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَ اْلاِكْرَامِ

Ey Kur'ân'ı öğreten, insanı yaratan, ona beyânı (açıkça anlatmayı) öğreten! (Âyet, 2-4)

Ey göğü yükselten ve umum kâinatta adalet ve dengeyi hâkim kılan! (Âyet, 7)

Ey yeri mahlûkât için yayıp döşeyen! (Âyet, 10)

Ey celâl (azamet ve kahır) ve ikram sahibi! (Âyet, 78)

Vâkıa

يَا مَنْ يَخْلُقُ لِعِبَادِ□ مَا يُمْنُونَ ★ وَ يَزْرَعُ مَا يَحْرُثُونَ ★ يَا مَنْ جَعَلَ شَجَرَةَ النَّارِ تَذْكِرَةً وَ مَتَاعًا لِلْمُقْ□ينَ ★ تَنْ□يلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَ□ينَ

Ey kulları için, akıttıktan meniyi yaratan ve ektiklerini bitiren! (Âyet, 58-59, 63-64)

Ey çölde yolculuk edenlere, yaktıkları ateşin ağacını bir ibret ve menfaat kılan! (Âyet, 72-73)

Ey Kur'ân'ı indiren, âlemlerin Rabbi! (Âyet, 80)

Hadîd

يَا مَنْ قَالَ سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⋆ يَا مَنْ اَرْسَلَ نُوحًا وَ اِبْرَاهِيمَ وَ جَعَلَ فِى ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَ الْكِتَابَ ⋆ يَا مَنْ بِيَدِهِ الْفَضْلُ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Ey göklerde ve yerde ne varsa kendisini tesbîh etmekte olan Hazret-i Allah! Ey kudreti dâima üstün gelen Azîz, her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 1)

Ey Nûh'u (as) ve İbrahim'i (as) peygamber olarak gönderen; onların nesillerinden gelen nice şerefli insana peygamberliği ve kitabı takdîr eden! (Âyet, 26)

Ey lütuf sâdece kendi elinde olup, onu dilediğine veren! Ey pek büyük ihsan sahibi olan Hazret-i Allah! (Âyet, 29)

Mücâdele

يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِى الْاَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلاَّ هُوَ رَابِعُهُمْ وَ لاَ خَمْسَةٍ اِلاَّ هُوَ سَادِسُهُمْ وَ لاَ

اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَ لاَ اَكْثَرَ اِلاّ هُوَ مَعَهُمْ ★ وَ يَا مَنْ كَتَبَ لاَغْلِبَنَّ اَنَا وَ رُسُلى ★ اِنَّ اللهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ

Ey göklerde ve yerde ne varsa bilen! Üç kişi gizli bir şey konuşsa, dördüncüleri kendisi olan! Beş kişi olsalar, altıncıları kendisi olan! Bundan daha az ve daha çok da olsalar ve her nerede bulunsalar, mutlaka kendisi onlarla beraber olan! (Âyet, 7)

Ey (Levh-i Mahfûz'da) "Celâlim hakkı için, ben de, peygamberlerim de muhakkak gâlib geleceğiz!" diye yazan! Ey çok kuvvetli Kavî, kudreti dâima üstün gelen Azîz olan Hazret-i Allah! (Âyet, 21)

Haşir

يَا مَنْ اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لاَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا ★ يَا اَللهُ يَا رَحْمٰنُ الرَّحِيمُ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلاَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ey kitap ehlinden (Yahudilerden) inkâr edenleri ilk sürgünlerinde yurtlarından çıkaran! "(Siz o yahûdilerin oradan kolayca) çıkacaklarını sanmamıştınız" (diye buyuran)! (Âyet, 2)

Ey ezel ve ebed sultanı ve bütün güzel isimler ve en yüce sıfatların sahibi olan **Allah**!

Ey sonsuz merhamet sahibi olup, bu dünyada mü'min veya kâfir, iyi ya da kötü ayırt etmeden bütün mahlûkâtına ni'met veren **Rahman**!

Ey nihayetsiz rahmet ve mağfiret sahibi olup, âhirette sâdece mü'minlere ni'met veren **Rahîm**!

Ey mülkünde istediği gibi tasarruf eden, saltanat ve mülkünün başı ve sonu olmayan **Melik**!

Ey bütün kusurlardan münezzeh olan ve mahlûkâtını da dâima temiz tutan **Kuddûs**!

Ey her türlü noksanlıktan uzak olan ve kullarını selâmette tutan **Selâm**!

Ey kalblere îmân nurunu bahşeden ve her türlü tehlikeye karşı emniyet veren **Mü'min**!

Ey kullarını her zaman gözetip koruyan, mutlak hâkimiyet ve iktidar sahibi olan **Müheymin**!

Ey nihayetsiz şeref ve yüceliği içinde hudûdsuz izzet ve kuvvet sahibi olan **Azîz**!

Ey dilediğine dilediğini yaptıran ve yapan **Cebbâr**!

Ey büyüklük ve yüceliğin, azamet ve kibriyânın yegâne sahibi olan **Mütekebbir**!

Ey bütün mahlûkâtı yaratan **Hâlık**!

Ey her şeyi yoktan var eden **Bâri'**!

Ey her şeye müstesna bir şekilde hârika bir alâmet-i farika ile suret veren **Musavvir**!

Ey kudreti dâima üstün gelen **Azîz**!

Ey her işi hikmetli olan **Hakîm**! (Âyet, 22-24)

Mümtehine

يَا مَنْ يَفْصِلُ بَيْنَ عِبَادِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ اللهُ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ★ يَا قَدِيرُ يَا غَفُورُ يَا رَحِيمُ

Ey kıyamet günü kullarının arasını ayıracak olan ve onların yaptığı her şeyi gören! (Âyet, 3)

Ey her şeye gücü yeten **Kadîr**! Ey çok bağışlayan **Gafûr**! Ey çok merhamet eden **Rahîm**! (Âyet, 7)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 12

Münacat-ül Kur'an 12

Saff

يَا مَنْ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِى
سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ★
يَا مَنْ اَيَّدَ الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ
فَاَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

Ey kendi yolunda, kenetlenmiş bir bina gibi saf tutarak (omuz omuza) savaşanları seven! (Âyet, 4)

Ey imân edenlere düşmanlarına karşı kuvvet verip, gâlib getiren! (Âyet, 14)

Cuma

يَا مَنْ بَعَثَ فِى الْاُمِّيِّينَ رَسُولاً مِنْهُمْ
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ اِنْ كَانُوا مِنْ
قَبْلُ لَفِى ضَلاَلٍ مُبِينٍ ★ يَا مَنْ بِيَدِهِ
الْفَضْلُ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ★ يَا خَيْرَ الرَّازِقِينَ

Ey daha önce gerçekten apaçık bir dalâlet içinde oldukları halde, ümmî Arablar içinde, kendilerine âyetlerini okuyan, onlan (maddî-ma'nevî kirlerden) temizleyen ve onlara kitabı ve hikmeti öğreten kendilerinden bir peygamber gönderen! (Âyet, 2)

Ey her lütuf sâdece kendi elinde olup, onu dilediğine veren! Pek büyük ihsan sahibi olan Hazret-i Allah! (Âyet, 4)

Ve bütün mahlûkâtının rızkını en mükemmel surette veren! (Âyet, 11)

Münâfikûn

يَا مَنْ لَهُ خَزَائِنُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ★ يَا مَنْ هُوَ خَبِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Ey göklerde ve yerde bulunan bütün hazinelerin sahibi! (Âyet, 7)

Ey kullarının bütün yaptıklarından haberdâr olan! (Ayet, 11)

Tegâbün

يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ★ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَ مَا تُعْلِنُونَ وَ اللهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ★ يَا حَلِيمُ يَا شَكُورُ ★ يَا عَالِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ey mülk ve saltanat (umûmen) kendisinin olan; hamd (ve sena) kendisine mahsûs olan! Her şeye gücü yeten! (Âyet, 1)

Ey göklerde ve yerde ne varsa hepsini bilen! Ey gizlediğimiz ve açıkladığımız her şeyi bilen! Ey sinelerin içinde olanı bilen Hazret-i

Allah! (Âyet, 4)

Ey kullarını cezalandırmakta acele etmeyerek, kendilerine tevbe için mühlet veren Halîm! Ey kullarının mükâfatını fazlasıyla veren ve şükredilmeye yegâne lâyık olan Şekûr! (Âyet, 17)

Ey görünen-görünmeyen her şeyi bilen! Ey kudreti dâimâ üstün gelen Azîz! Ey her işi hikmetli olan Hakîm! (Âyet, 18)

Talâk

يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا ⋆ يَا مَنْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَ مِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ⋆ يَا مَنْ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ⋆ وَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا

Ey her şey için bir ölçü koyan! (Âyet, 3)

Ey yedi kat gökleri ve yerden de onların mislini yaratan! (Âyet, 12)

Ey her şeye gücü yeten ve her şeyi ilmiyle kuşatan! (Âyet, 12)

Tahrîm

يَا مَنْ اَعَدَّ لِعِبَادِهِ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ ⋆ يَا مَنْ ضَرَبَ مَثَلاً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا

Ey (isyan eden) kulları için, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateş hazırlayan! (Âyet, 6)

Ey imân edenlere (ibretli) misâller getiren! (Âyet, 11)

Mülk

يَا مَنْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ★ يَا مَنْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيٰوةَ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ★ يَا مَنْ زَيَّنَ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَ جَعَلَهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَ اَعْتَدَ لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

Ey mülk ve hâkimiyeti elinde tutan ve her şeye gücü yeten! (Âyet, 1)

Ey ölümü ve hayatı yaratan! Ey kudreti dâimâ üstün olan Azîz, günahları çok bağışlayan Gafûr! (Âyet, 2)

Ey dünya semâsını kandillerle süsleyen ve onları (kulak hırsızlığı yapan) şeytanlar için (atılacak) taşlar kılan ve onlara alevli ateş azabını hazırlayan! (Âyet, 5)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 13

Münacat-ül Kur'an 13

Nûn

يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ★ يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ★ يَا مَنْ يَسْتَدْرِجُ الْمُكَذِّبِينَ مِنْ حَيْثُ لاَ يَعْلَمُونَ

Ey yolundan sapanları en iyi bilen! Ey hidâyete erenleri de en iyi bilen! (Âyet, 7)

Ey (Kur'ân'ı) yalanlayanları, kendileri farkına varmadan yavaş yavaş (azaba) yaklaştıran! (Âyet, 44)

Hâkka

يَا مَنْ اَهْلَكَ ثَمُودَ بِالطَّاغِيَةِ ★ وَ اَهْلَكَ عَادًا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ★ يَا مَنْ اَخَذَهُمْ اَخْذَةً ★ يَا مَنْ يَحْمِلُ عَرْشَهُ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ

Ey Semûd Kavmi'ni o azgın hâdise (tahammülü imkânsız korkunç ses) ile helak eden! (Âyet, 5)

Âd Kavmi'ni ise uğultulu, şiddetli bir kasırga ile mahveden! (Âyet, 6)

Ey onları şiddetti bir şekilde yakalayıveren! (Âyet, 10)

Ey o gün Arş'ını onların (göğün etrafındaki meleklerin) üstünde sekiz melek taşıyan! (Âyet, 17)

Mearic

يَا ذَا الْمَعَارِجِ تَعْرُجُ الْمَلٰئِكَةُ وَ الرُّوحُ اِلَيْهِ ⋆ يَا مَنْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ هَلُوعًا ⋆ اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا

Ey semâvâta yükselme vâsıtalarının sahibi! Ey bütün melekler ve Ruh (Cebrâîl), kendi katına (Arş'ına) yükselen! (Âyet, 3-4)

Ey insanı, çok hırslı ve sabırsız yaratan! "O, kendisine bir şer dokunduğu zaman, hemen sızlanıp feryâd edendir." (diye buyuran)! (Âyet, 19-20)

Nûh

يَا مَنْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا ⋆ وَ جَعَلَ الْقَمَرَ □□يهِنَّ نُورًا وَ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا

Ey yedi kat gökleri tabaka tabaka yaratan! (Âyet, 15)

Ey onların içinde ayı bir nûr yapan! Ey güneşi (ışık verici ve ısındırıcı) bir lamba kılan! (Âyet, 16)

Cin

يَا مَنْ تَعَالٰى جَدُّهُ مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَ لاَ وَلَدًا

Ey şânı pek yüce olan! Kendine ne bir eş, ne de bir çocuk edinmiş olan! (Âyet, 3)

Müzzemmil

يَا رَبَّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلاً ★ يَا مَنْ جَعَلَ لَدَيْهِ لاَهْلِ النَّارِ اَنْكَالاً وَ جَحِيمًا ★ وَ طَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَ عَذَابًا اَلِيمًا

Ey doğunun da batının da Rabbi! Ey kendisinden başka ilâh olmayan! "(Kendine yalnız) onu vekîl edin" (diye buyuran)! (Âyet, 9)

Ey yanında cehennem ehli için ağır kelepçeler ve yakıcı bir ateş, bir de boğaza duran bir yiyecek ve pek elemli azâb bulunan! (Âyet, 12-13)

Müddessir

يَا رَبَّ الْقَمَرِ وَ الَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ وَ الصُّبْحِ اِذَا اَسْفَرَ ★ يَا مَنْ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَ اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

Ey ayın ve (karanlığa) döndüğü vakit gecenin ve ağardığı zaman sabahın Rabbi! (Âyet, 32-34)

Ey sakınılmaya da, bağışlamaya da sâdece kendisi ehil olan! (Âyet, 56)

Kıyâmet

يَا رَبَّ الْقِيَامَةِ وَ النَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ★ يَا مَنْ اِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ نِ الْمَسَاقُ ★ يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَ الْاُنْثٰى وَ هُوَ قَادِرٌ عَلٰى اَنْ يُحْيِىَ الْمَوْتٰى

Ey kıyamet gününün ve (o gün, işlediği günahlardan pişmanlık duyup) kendisini kınayan nefsin Rabbi! (Âyet, 1-2)

Ey o gün (bütün insanların) sevk olunacağı yer, ancak kendisinin huzuru olan! (Âyet, 30)

Ey erkek ve dişi, iki eş yaratan ve ölüleri diriltmeye Kâdir olan! (Âyet, 39-40)

İnsân

يَا مَنْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِن نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ يَبْتَلِيهِ فَجَعَلَهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ★ يَا مَنْ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ سَلاَسِلَ وَ اَغْلاَلاً وَ سَعِيرًا ★ يَا مَنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَآءُ فِى رَحْمَتِهِ وَ الظّالِمِينَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا

Ey insanı karışık bir nutfeden (hakîr bir damla sudan süzülmüş bir hulâsadan) yaratan; onu imtihan eden! Bu yüzden onu işitir ve görür kılan! (Âyet, 2)

Ey kâfirler için zincirler, demir halkalar ve şiddetli bir ateş hazırlayan! (Âyet, 4)

Ey dilediği kimseyi rahmetine dâhil eden! Zâlimler için çok elemli bir azâb hazırlayan! (Âyet, 31)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 14

Münacat-ül Kur'an 14

Mürselât

يَا رَبَّ الْمُرْسَلاَتِ عُرْفًا فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ★ وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرًا ★ فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ★ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ★ عُذْرًا اَوْ نُذْرًا

Ey (aldıkları İlâhî emirlerle) birbiri ardınca gönderilen (melek)lerin, şiddetli bir şekilde estikçe esen, geçip gidenlerin, (o emirleri) yaydıkça yayan, (hak ile bâtılı) ayırdıkça ayıranların, (tevbe edenleri) ma'zûr kılmak veya (günah işleyenleri) korkutmak için (peygamberlere) vahiy getiren (melek) lerin Rabbi! (Âyet, 1-6)

Nebe'

يَا مَنْ خَلَقَ عِبَادَهُ اَزْوَاجًا ★ يَا مَنْ جَعَلَ الَّيْلَ لِبَاسًا ★ وَ النَّهَارَ مَعَاشًا

Ey kullarını çift çift yaratan! (Âyet, 8)

Ey geceyi kendilerine bir örtü, gündüzü ise geçim vakti kılan! (Âyet, 10-11)

Nâziât

يَا رَبَّ النَّازِعَاتِ غَرْقًا ★ وَ النَّاشِطَاتِ نَشْطًا ★ وَ السَّابِحَاتِ سَبْحًا ★

فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ⋆ فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرًا ⋆ يَا مَنْ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰيهَا ⋆ وَ اَغْطَشَ لَيْلَهَا وَ اَخْرَجَ ضُحٰيهَا

Ey (kâfirlerin ruhlarını) şiddetle söküp çıkaranların, (mü'minterin ruhlarını yavaş yavaş) kolaylıkla çekip alanların, (emrolundukları şeye sür'atle) yüzüp gidenlerin, yarışıp geçenlerin, bütün işleri düzenleyip tedbîrini alan meleklerin Rabbi! (Âyet, 1-5)

Ey göğün boyunu yükseltip düzenleyen! Gecesini karartıp kuşluğunu (sabahın ışığını) açığa çıkaran! (Âyet, 28-29)

Abese

يَا مَنْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَهُ ⋆ ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشَرَهُ ⋆ كَلاَّ لَمَّا يَقْضِ مَا اَمَرَهُ ⋆ يَا مَنْ صَبَّ الْمَاءَ صَبًّا ⋆ ثُمَّ شَقَّ الْاَرْضَ شَقًّا ⋆ فَاَنْبَتَ فِيهَا حَبًّا وَ عِنَبًا وَ قَضْبًا وَ زَيْتُونًا وَ نَخْلاً

Ey insanı bir nutfeden (hakîr bir damla sudan süzülmüş hulâsadan) yaratan! Onu yaratıp, bir kader takdir eden! Sonra (ana karnından çıkma) yolunu kendisine kolaylaştıran! Ey sonra öldürüp kabre koyduran! Ey sonra dilediği zaman, onu tekrar diriltecek olan! (Âyet, 18-22)

Ey "Hayır! (İnsan, Rabbinin) kendisine emrettiğini (tam olarak) yerine getirmedi" (diye buyuran)! (Âyet, 23)

Ey suyu bol bol boşaltan! Sonra yeri güzelce yaran! Böylece orada ekinler, üzüm bağları, yoncalar, zeytinlikler ve hurmalıklar

bitiren! (Âyet, 25-29)

Tekvîr

يَا مَنْ كَوَّرَ الشَّمْسَ وَ كَدَّرَ النُّجُومَ وَ عَطَّلَ الْعِشَارَ ⋆ يَا رَبَّ الْخُنَّسِ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ⋆ وَ الَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ ⋆ وَ الصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ

Ey (kıyamet günü) güneşi düren (nurunu ateşinden ayıran, ışığını gideren)! Yıldızları (karartıp) döken ve yüklü develeri başıboş bırakan! (Âyet, 1-2, 4)

Ey (yörüngesini tamamlayıp) geri dönen yıldızların, o akıp akıp (gün ışığında) gizlenenlerin, kararmaya başladığı zaman gecenin, nefes aldığı (ağarmaya yüz tuttuğu) vakit sabah'ın Rabbi! (Âyet, 15-18)

İnfitâr

يَا مَنْ فَطَرَ السَّمَاءَ وَ نَثَرَ الْكَوَاكِبَ ⋆ وَ فَجَّرَ الْبِحَارَ وَ بَعْثَرَ مَا فِى الْقُبُورِ

Ey (kıyamet günü) göğü yaran, yıldızları döküp saçan, denizleri (birbirine) açan ve yeryüzünü düzleyerek hepsini bir deniz hâline getiren, kabirlerde bulunanları alt üst eden (ölüleri diriltip çıkaran)! (Âyet, 1-4)

Mutaffifîn

يَا مَنْ جَعَلَ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ⋆ وَ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِى

عِلَّيينَ ٭ يَا مَنْ يَسْقِى ٱلْأَبْرَارَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ خِتَامُهُ مِسْكٌ

Ey günahkârların amel defterini Siccîn adlı kitapta, özü sözü tertemiz hayırlı insanlar olan ebrârın amel defterini ise İlliyyîn adlı kitapta tutan! (Âyet, 7-18)

Ey içi dışı bir olan ebrâr kullarına (cennete mahsûs sarhoş etmeyen) mühürlü hâlis bir şarâbdan içiren! "Onun sonu misktir (İçtikten sonra misk kokusu gelir)" (diye buyuran)! (Âyet, 25-26)

İnşikâk

يَا مَنْ شَقَّ السَّمَاءَ وَ مَدَّ الْاَرْضَ ٭ يَا رَبَّ الشَّفَقِ وَ الَّيْلِ وَ مَا وَسَقَ وَ الْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ

Ey (kıyamet günü) göğü yaran ve yeri uzatıp dümdüz yapan! (Âyet 1,3)

Ey şafağın, gecenin ve (karanlığında) topladığı şeylerin, nurunu toplayıp dolunay hâline geldiği zaman ayın Rabbi! (Âyet, 16-18)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 15

Münacat-ül Kur'an 15

Burûc

يَا رَبَّ السَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ⋆ وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ⋆ وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ ⋆ يَا مَنْ بَطْشُهُ شَدِيدٌ ⋆ وَ هُوَ يُبْدِئُ وَ يُعِيدُ ⋆ وَ هُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ⋆ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ⋆ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

Ey burçlar sahibi göğün, geleceği va'd edilen günün (kıyametin), (o günde) şâhid olanın ve şâhid olunanın Rabbi! (Âyet, 1-3)

Ey (kıskıvrak tutup) yakalayışı pek şiddetli olan!

Ey mahlûkâtı hiçten örneksiz yaratan ve (âhirette o yaratmayı tekrar) iade eden!

Ey çok bağışlayıcı olan ve kullarını çok seven!

Ey Arş'ın sahibi ve şanı pek yüce olan!

Ey ne dilerse dilediği gibi yapan! (Âyet, 12-16)

Târık

يَا مَنْ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرَائِبِ

Ey insanı, bel kemiği ile göğüs kemikleri arasından çıkan bir sudan yaratan! (Âyet, 6-7)

A'lâ

يَا مَنْ خَلَقَ فَسَوّٰى ★ وَ قَدَّرَ فَهَدٰى ★ وَ اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ★ يَا مَنْ يَعْلَمُ السِّرَّ وَ اَخْفٰى

Ey her şeyi yaratıp düzene koyan! Ey (her şeyin maslahatına uygun olanı; takdir edip (o takdir ettiği şeye giden bir) yol gösteren! Ey yeşillikleri çıkaran! (Âyet, 2-4)

Ey gizliyi de, en gizli olanı da bilen! (Âyet, 7)

Gâşiye

يَا مَنْ رَفَعَ السَّمَاءَ وَ نَصَبَ الْجِبَالَ وَ سَطَحَ الْاَرْضَ ★ يَا مَنْ اِلَيْهِ الْاِيَابُ ★ وَ عَلَيْهِ الْحِسَابُ

Ey göğü yükselten, dağları diken, yeryüzünü yayıp döşeyen! (Âyet, 18-20)

Ey sonunda mutlaka kendisine dönülecek olup, hesabı da yalnız kendisi görecek olan! (Âyet, 25-26)

Fecr

يَا رَبَّ الْفَجْرِ ★ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ ★ وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ ★ وَ الَّيْلِ اِذَا يَسْرِ ★ هَلْ □□ى

...

ذٰلِكَ قَسَمٌ لِ□ى حِجْرٍ ★ يَا مَنْ لاَ يُعَذِّبُ عَذَابَهُ اَحَدٌ ★ وَ لاَ يُوثِقُ وَثَاقَهُ اَحَدٌ

Ey şafak vaktinin, on gecenin, çift ve tek olanların, geçip giderken gecenin Rabbi!

"Bunda bir akıl sahibi için (ibret alınacak) büyük bir yemin vardır, değil mi?" (diye buyuran)! (Âyet, 1-5)

Ey hiç kimse kendisi gibi azâb edemeyen ve hiç kimse kendisi gibi bağ vuramayan! (Âyet, 25-26)

Beled

يَا مَنْ خَلَقَ اْلاِنْسَانَ □ى كَبَدٍ ★ اَيَحْسَبُ اَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ★ يَا مَنْ جَعَلَ لِـلْاِنْسَانِ عَيْنَيْنِ ★ وَ لِسَانًا وَ شَفَتَيْنِ ★ وَ هَدَاهُ النَّجْدَيْنِ

Ey insanı bir meşakkat içinde (olmak üzere) yaratan!

"(İnsan,) kendisine hiç kimsenin güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?" (diye buyuran)! (Âyet, 4-5)

Ey insana iki göz, bir dil, iki dudak (veren) ve ona (hayır ve şer) iki yol gösteren! (Âyet, 8-10)

Şems

يَا رَبَّ الشَّمْسِ وَ ضُحٰيهَا ★ وَ الْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا ★ وَ النَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَا ★ وَ الَّيْلِ اِذَا

يَغْشٰيهَا ⋆ يَا مَنْ قَالَ دَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰيهَا ⋆ وَ لاَ يَخَافُ عُقْبٰيهَا

Eygüneşin ve onun (kuşluk vakti) aydınlığının, (güneş batınca) onu ta'kîb eden ayın, onu (güneşi) açığa çıkardığı zaman gündüzün ve onu örttüğü zaman gecenin Rabbi! (Âyet, 1-4)

Ey "Rableri, günahları sebebiyle (Semûd kavminin) üzerlerini büyük bir azabla kaplayıp onları dümdüz (ederek yerle bir) etti. O, yaptığı bu işin akıbetinden korkmaz" (diye buyuran)! (Âyet, 14-15)

Leyl

يَا رَبَّ الَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ⋆ وَ النَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ⋆ يَا مَنْ عَلَيْهِ الْهُدٰى ⋆ وَ لَهُ الْاٰخِرَةُ وَ الْاُولٰى

Ey (karanlığı ile her şeyi) örttüğü zaman gecenin, açılıp ağardığı zaman gündüzün Rabbi! (Âyet, 1-2)

Ey doğru yolu göstermek kendisine âit olan! Âhiret de, dünya da kendisinin olan! (Âyet, 12-13)

Duhâ

يَا رَبَّ الضُّحٰى ⋆ وَ الَّيْلِ اِذَا سَجٰى ⋆ يَا مَنْ يُعْ□□ى نَبِيَّهُ حَتّٰى يَرْضٰى

Ey kuşluk vaktinin ve sükûna erdiği zaman gecenin Rabbi! (Âyet, 1-2)

Ey (âhiret gününde) peygamberine, hoşnûd oluncaya kadar (ümmetinden dilediğine şefaat etme hakkı) verecek olan! (Âyet, 5)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 16

Münacat-ül Kur'an 16

İnşirâh

يَا مَنْ شَرَحَ لِنَبِيِّ صَدْرَهُ ★ وَ وَضَعَ عَنْهُ وِزْرَهُ ★ يَا مَنْ جَعَلَ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

Ey peygamberinin göğsünü ferahlatan ve ağırlığını alarak yükünü indiren! (Âyet, 1-2)

Ey (her) zorluk beraberinde, bir kolaylık kılan! (Âyet, 5)

Tîn

يَا مَنْ اَقْسَمَ بِطُورِ يِينَ ★ وَ الْبَلَدِ الاَمِينِ ★ وَ خَلَقَ الاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Ey Sînâ Dağı'na ve emin beldeye (Mekke'ye) yemin eden! Ey insanı, en güzel bir biçimde yaratan! (Âyet, 2-4)

Alak

يَا مَنْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ★ عَلَّمَ الاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ★ يَا مَنْ اِلَيْهِ الرُّجْعٰى

Ey kalemle öğreten! İnsana bilmediği şeyleri öğreten! (Âyet, 4-5)

Ey dönüş ancak kendisine olan! (Âyet, 8)

Kadr

يَا مَنْ جَعَلَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ★ خَيْرًا مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ ★ تَنَزَّلُ الْمَلٰئِكَةُ وَ الرُّوحُ ▯▯يهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ

Ey melekler ve Cebrail'in peyderpey indiği Kadir Gecesi'ni, bin aydan daha hayırlı kılan! (Âyet, 3-4)

Beyyine

يَا مَنْ اَنْزَلَ صُحُفًا مُطَهَّرَةً ★ ▯▯يهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ

Ey içinde dosdoğru yazıların (hükümlerin) bulunduğu temiz kılınmış sahîfeleri (Kur'ân'ı) indiren! (Âyet, 2-3)

Zilzâl

يَا مَنْ يُزَلْزِلُ اْلاَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ★ وَ يُخْرِجُ اَثْقَالَهَا

Ey kıyamet günü yeri sarsacak ve ağırlıklarını (dışarıya) çıkaracak olan! (Âyet, 1-2)

Âdiyât

يَا رَبَّ الْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ★ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ★ فَالْمُ▯▯يرَاتِ صُبْحًا

Ey İslâm yolunda harıl harıl koşanların, öyle (koşarken) çakarak ateş çıkaranların, sabahleyin derhal baskın yapanların Rabbi! (Âyet,

1-3)

Kâria

يَا مَنْ يَكُونُ بِاِرَادَتِهِ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⋆ وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

Ey (o gün) dilemesi üzerine, bütün insanlar çırpınıp yayılan kelebekler gibi olan ve dağlar atılmış renkli yün gibi olan! (Âyet, 4-5)

Tekâsür

يَا مَنْ يَسْئَلُ عِبَادَهُ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّ□□يمِ

Ey o gün (kıyamet günü), kullarına (dünyada verilmiş olan) ni'metlerden (teker teker) soracak olan! (Âyet, 8)

Asr

يَا مَنْ جَعَلَ الْكَافِ□□ينَ □□ى خُسْرٍ ⋆ وَ اَمَرَنَا بِالْحَقِّ وَ الصَّبْرِ

Ey kâfirleri zarar ve ziyanda kılan! Bize hakkı ve sabrı emreden! (Âyet, 2-3)

Hümeze

يَا مَنْ خَلَقَ الْمُوقَدَةَ ⋆ اَلَّ□□ى تَطَّلِعُ عَلَى اْلاَفْئِدَةِ ⋆ يَا مَنْ جَعَلَهَا عَلَى اَعْدَائِ□□ مُؤْصَدَةً □□ى عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

Ey kalbleri kaplayan (tâ içine işleyen), tutuşturulmuş ateşi yaratan! (Âyet, 7)

Ey onu (o ateşin kapılarını), düşmanları üzerine, uzatılmış direklerle kapalı kılan! (Âyet, 8-9)

Dualar : Munacat-ul Kuran : 17

Münacat-ül Kur'an 17

Fîl

يَا مَنْ اَهْلَكَ اَصْحَابَ الْفِيلِ ★ وَجَعَلَ كَيْدَهُمْ فِى تَضْلِيلٍ ★ وَ اَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَ ★ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ

Ey fil sahiblerini helak eden, onların tuzaklarını boşa çıkaran ve üzerlerine pişmiş çamurdan taşlar atan sürü sürü kuşlar gönderen! (Âyet, 1-4)

Kureyş

يَا مَنْ اَطْعَمَ عِبَادَهُ مِنْ جُوعٍ وَ اٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

Ey kullarını açlıktan kurtararak doyuran ve onları korkudan emîn kılan! (Âyet, 4)

Mâûn

يَا مَنْ جَعَلَ الْوَيْلَ لِلْمُصَلِّينَ ★ اَلَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلاَتِهِمْ سَاهُونَ ★

اَلّٰ□ينَ هُمْ يُرَاؤُنَ ★ وَ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

Ey namazlarında gaflet edip gösteriş için ibâdet edenleri ve zekât ve sadakayı men' edip vermeyenleri "Vay onların hâline!" diyerek ikaz eden! (Âyet, 4-7)

Kevser

يَا مَنْ اَعْطٰى مُحَمَّدًانِ الْكَوْثَرَ ★ وَ اَمَرَهُ بِاَنْ يُصَلِّىَ وَ يَنْحَرَ

Ey Hz. Muhammed (asm)'a Kevser'i veren! Ey ona namaz kılmayı ve kurban kesmeyi emreden! (Âyet, 1-2)

Kâfirûn

يَا مَنْ اَهْلَكَ الْكَافِ□ينَ ★ وَ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ

Ey kâfirleri ve tapmakta oldukları şeyleri helak eden!

Nasr

يَا مَنْ نَصَرَ مُحَمَّدًا وَ فَتَحَ لَهُ عَلٰى عَدُوِّ□ ★ يَا مَنْ كَانَ لَهُ تَوَّابًا

Ey Hz. Muhammed (asm)'a yardım edip düşmanlarına karşı kendisine fetih nasîb eden! (Âyet, 1)

Leheb

يَا مَنْ اَهْلَكَ اَبَا لَهَبٍ ⋆ وَ اَصْلاَهُ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

Ey Ebû Leheb'i helak eden! Ve onu alevli bir ateşe atan! (Âyet, 1-3)

İhlâs

يَا اَحَدُ ⋆ يَا صَمَدُ ⋆ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ ⋆ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ

Ey tek olan Ehad! (Âyet, 1)

Ey her şey her cihetle kendisine muhtaç olduğu halde, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Samed! Ey doğurmamış ve doğurulmamış olan! Ey kendisine hiçbir şey denk olmayan! (Âyet, 2-4)

Felak

يَا رَبَّ الْفَلَقِ ⋆ اَعِذْ□□ى مِنْ شَرِّ مَا خَلَقْتَ ⋆ وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ⋆ وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ ⋆ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ

Ey Felak'ın (sabahın) Rabbi! (Âyet, 1)

Yarattıklarının şerrinden, karanlığı bastığında gecenin şerrinden, düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden ve hased ettiğinde hasedçinin şerrinden beni muhafaza eyle! (Âyet, 2-5)

Nâs

يَا رَبَّ النَّاسِ ★ مَلِكَ النَّاسِ ★ اِلٰهَ النَّاسِ ★ اَعِذْ□□ى مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ★ اَلَّ□□ى يُوَسْوِسُ □□ى صُدُورِ النَّاسِ ★ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ

Ey İnsanların Rabbi, insanların Melik'i, insanların İlâh'ı! (Âyet, 1-3)

İnsanların kalblerine vesvese veren o çok sinsi vesvese verici cin ve insanlardan beni muhafaza eyle! (Âyet, 4-6)

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ★ وَ سَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَ□□ينَ ★ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَ□□ينَ

İzzet sahibi Rabb'in, (müşriklerin) vasıflandırmakta oldukları şeylerden pek münezzehtir. Selâm, bütün peygamberlerin üzerine olsun! Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur. (Sâffât, 180-182)

Dualar : Celcelutiye

Kasîde-i Celcelûtiye

İmam-ı Ali (r.a.)

Dualar : Celcelutiye : 1

Celcelutiye 1

بَدَاْتُ بِبِسْمِ اللهِ رُوحِی بِهِ اهْتَدَتْ ★
اِلٰی کَشْفِ اَسْرارٍ بِباَطِنِهِ انْطَوَتْ
وَ صَلَّیْتُ بِالثَّاحِی عَلٰی خَیْرِ خَلْقِهِ ★
مُحَمَّدٍ مَنْ زاَحَ الضَّلاَلَةَ وَالْغَلَتْ
اِلٰهِی لَقَدْ اَقْسَمْتُ بِاِسْمِكَ داَعِیاً ★ بِاٰجٍ
وَ ماَهُوجٍ جَلَتْ فَتَجَلْجَلَتْ
سَئَلْتُكَ بِالاِسْمِ الْمُعَظَّمِ قَدْرُهُ ★ وَ یَسِّرْ
اُمُورِی یَآ اِلٰهِی بِصَلْمَهَتْ
وَیاَ حَیُّ یاَ قَیُّومُ اَدْعُوكَ راَجِیاً ★ بِاٰجٍ اَیُوجٍ
جَلْجَلِیُّوتٍ هَلْهَلَتْ
بِصَمْصاَمٍ طَمْطاَمٍ وَیاَ خَیْرَ باَزِخٍ ★
بِمِحْراَثِ مِهْراَشٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ
بِاٰجٍ اَهُوجٍ یَآ اِلٰهِی مُهَوِّجٍ ★ وَیاَ
جَلْجَلُوتٍ بِاْ لاِجاَبَةِ هَلْهَلَتْ

لِتُحْيَى حَيَاةَ الْقَلْبِ مِنْ دَنَسٍ بِهِ ★
بِقَيُّومٍ قَامَ السِّرُّ فِيهِ وَاَشْرَقَتْ
عَلَيَّ ضِيَآءٌ مِنْ بَوارِقِ نُورِهِ ★ فَلاَحَ
عَلى وَجْهِي سَنَآءٌ وَاَبْرَقَتْ
وَصُبَّ عَلى قَلْبِي شَابِيبُ رَحْمَةٍ ★
بِحِكْمَةِ مَوْلينا الْكَرِيمِ فَاَنْطَقَتْ

1. Sırların hazinesi olan "Bismillah" ile başladım. Ruhum, içinde sırların dürüldüğü hazineyi onunla keşfetti.

2. Ardından, her türlü taşkınlık ve azgınlığı, dalâlet ve sapkınlığı -Allah'ın izniyle- ortadan kaldıran bütün yaratılmışların en hayırlısı olan Resûl-i Ekrem Efendimize (a.s.m.) salât ve selâm getirdim.

3. İlâhî! **Ehad**, **Bedî'**, isimlerinle sana dua ve niyaz ediyorum!

4. Ya İlâhî! Kadri yüce olan "İsm-i A'zam'ınla Sana yalvarıyor ve Sen'den niyaz ediyorum! Kâdir ismin hürmetine işlerimi kolaylaştır!

5. Ey **Hayy**, Ey **Kayyûm**.. **Ehad**, **Bedi'**, **Bâsıt**, isimlerini dergâhında şefaatçi kılarak Sana dua ediyor ve Senden istiyorum!

6. Ey en güzel yaratma mertebesinde bulunan **Bâri'**! Ey **Sâbit**! Ey **Cebbâr** ve ey **Halîm**!

7. Ey her türlü musibet, sıkıntı ve darda kalanların yakarışlarına cevap vererek imdadına koşan Allah'ım! Sana, **Ehad**, **Bedî'** ve **Bâsıt** isimlerini şefaatçi kılarak yalvarıyorum!

8. **Kayyûm** ismin hürmetine! Kalbimi bütün günah kirlerinden temizleyerek hayatlandır. Ta ki İsm-i A'zam'ından olan o kayyûmiyet sırrı öylesine kalbime yerleşsin ki onun tecellisiyle her daim ışık saçsın!

9. O ism-i A'zam'ın nurunun parıltıları üzerime öyle bir tecelli etsin ve yüzüme öylesine aksetsin ki gözleri kamaştırırcasına parlasın ve parlatsın!

10. Ve engin rahmet sağanakları kalbime öyle bir dökülsün ki bütün mahlûkatı sonsuz duygu ve latifelerle teçhiz edip donatan, sayısız rahmet meyvelerini ve nimetlerini önlerine seren ikram sahibi Kerîm Mevlâ'mızın hikmetiyle, dilim kalbimin tercümanı olarak o rahmet hazinelerini terennüm etsin!

Dualar : Celcelutiye : 2

Celcelutiye 2

اَحاَطَتْ بِىَ اْلاَنْواَرُ مِنْ كُلِّ جاَنِبٍ ★
وَهَيْبَةُ مَوْلٰيناَ الْعَظيم بِناَ عَلَتْ
فَسُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ ياَخَيْرَ خاَلِقٍ ★ وَياَخَيْرَ
خَلاَّقٍ وَاَكْرَمَ مَنْ بَغَتْ
فَبَلِّغَنى قَصْدى وَكُلَّ مَاٰرِنى ★
بِحَقِّ حُرُوفٍ بِالْهِجاَءِ تَجَمَّعَتْ
بِسِرِّ حُرُوفٍ اُودِعَتْ فى عَظيمَنى
★ بِنُورِ سَنَآءِ اْلاِسْمِ وَالرُّوحِ قَدْ عَلَتْ
اَفِضْ فى مِنَ اْلاَنْواَرِ فَيْضَةَ مُشْرِقٍ ★
عَلَىَّ وَاَحْيِ مَيْتَ قَلْبى بِطَيْطَغَتٍ
اَلاَ وَ اَلْبِسَنى هَيْبَةً وَجَلاَلَةً ★ وَكُفَّ
يَدَى اْلاَعْداَءِ عَنى بِعَلْمَهَتْ
اَلاَ وَاحْجُبَنى مِنْ عَدُوٍّ وَحاَسِدٍ ★
بِحَقِّ شَماَخٍ اَشْمَخٍ سَلَّمَتْ سَمَتْ

بِنُورِ جَلاَلٍ باَزِخٍ وَشَرَنْطَخٍ ★ بِقُدَّوسِ بَرْكُوتٍ بِهِ الظُّلْمَةُ اَنْجَلَتْ
اَلاَ وَاقْضِ يارَبَّاهُ بِالنُورِ حاَجَ□ى ★ بِنُورِ اَشْمَخٍ جَلْياً سَ□يعاً قَدِانْقَضَتْ
بِياَهٍ وَياَيُوهٍ نَمُوهٍ اَصاَلِياً ★ وَياَ عاَلِياً يَسِّرْ اُمُو□ى بِصَيْصَلَتْ

11. Her taraftan beni nurlar kuşatsın ki zerreden arşa kadar her şeyi büyüklüğüyle ihata eden Azîm Mevlâmız, sonsuz haşmet, azamet ve heybetiyle bizleri yüceltsin!

12. Ey **Hâlık**! Ve ey **Hallâk**! Ve ey azgınlık edip haddi aşan isyankârlara dahi nimetlerini esirgemeyip rızıklandıran ve ikram eden Allah'ım! Şüphesiz Sen her türlü noksan ve kusurdan münezzehsin!

13. Kur'ân-ı Hakîm'indeki -bazı sûre başlarında bulunan, Kur'ân'ın yüce mânâlarının bir nevi şifreleri mâhiyetinde olan ve yüce hikmetinle bir araya gelmiş mukatta'- heca harflerinin sırları hürmetine! Beni her türlü hayırlı maksat, gaye ve ihtiyaçlarıma ulaştır!

14. Kur'ân-ı Hakîm'den irademe tevdi edilen harflerin sırrı hürmetine! -İlâhî vahyini ulaştıran ve Sana muti olan- Cebrâîl (a.s.) hakkı için! İsm-i Â'zâm'dan tecelli edip gözleri kamaştıran parıltı ve nur hürmetine!

15. Beni, İsm-i Azam ve Kur'ân'ın parlak nurlarıyla feyizleridir. İsimlerinin tecellisiyle bütün kâinatı aydınlatan **Nûr** isminle kalbimin cansızlığını giderip hayatlandır!

16. Hakîm isminle bana öyle bir heybet ve celâl elbisesi giydir ki düşmanların elleri benden uzak dursun!

17. Ne olur Allah'ım! **Hâlık** ismin, **Azîz** ismin, **Celîl** ismin ve **Selâm** ismin hürmetine! Benimle her türlü düşman ve hasetçi

arasına perdeler koyarak onların kötülüklerinden muhafaza eyle!

18. **Azîz** ve **Celîl** ismin hürmetine! **Raûf** ismin hürmetine! Bütün arzu ve dileklerimizi bize ihsan et! **Kuddûs** ve **Rahîm** ismin hürmetine lütfet!

19. Ey sonsuz nimetleriyle bizi terbiye eden Rabb'im! İsm-i A'zam'ın nuru hürmetine ihtiyaçlarımı gider. **Hayy** ismin hürmetine matlubuma süratle cevap ver!

20. Ey **Ma'bûd**! Ey **Samed**! Ey **Şehîd**! Ey **Âlî**! Ey **Kâfî**! Bu isimlerin hürmetine bütün işlerimi kolaylaştır!

Dualar : Celcelutiye : 3

Celcelutiye 3

وَامْنَحَنِی یاَذاَالْجَلاَلِ کَراَمَةً ★
بِاَسْراَرِ عِلْمٍ یاَحَکِیمُ بِکَ انْجَلَتْ
وَ خَلِّصَنِی مِنْ کُلِّ هَوْلٍ وَشِدَّةٍ ★
بِنَصٍّ حَکِیمٍ قاَطِعِ السِّرِّ اَسْبَلَتْ
وَ اَحْرِسَنِی یاَذاَالْجَلاَلِ بِکاَفٍ کُنْ ★
اَیاَ جاَبِرَ الْقَلْبِ الْکَسِیرِ مِنَ الْخَبَتْ
وَ سَلِّمْ بِبَحْرٍ وَ اَعْطِنِی خَیْرَ بَرِّهاَ ★
فَاَنْتَ مُلاَنِی وَالْکُرُوبُ بِکَ انْجَلَتْ
وَصُبَّ عَلَیَّ الرِّزْقَ صَبَّةَ رَحْمَةٍ ★ فَاَنْتَ
رَجاَءُ الْعاَلَمِینَ وَلَوْ طَغَتْ
وَاَصْمِمْ وَ اَبْکِمْ ثُمَّ اَعْمِ عَدُوَّناَ ★
وَاَخْرِسْهُمْ یاَذاَلْجَلاَلِ بِحَوْسَمَتْ
وَنِی حَوْسَمٍ مَعَ دَوْسَمٍ وَبَراَسَمٍ ★
تَحَصَّنْتُ بِالاِسْمِ الْعَلِیمِ مِنَ الْغَلَتْ

وَاَلَفْ قُلُوبَ الْعالَمينَ جَميعَها ★ عَلٰى
رِسالَةِ النُّورِ وَاَعْطِها الْقَبُولَ بِشَلْمَهَتْ
وَيَسِّرْ اُمُورَنا يا اِلٰى وَاَعْطِنا ★ مِنَ
الْعِزِّ وَالْعُلْيا بِشَمْخٍ وَاَشْمَخَتْ
وَاَسْبِلْ عَلَيْنا السِّتْرَ وَاشْفِ قُلُوبَنا ★
فَاَنْتَ شِفاءٌ لِلْقُلُوبِ مِنَ الْغَثَتْ

21. Ey celâl ve ikram Sahibi! Ey **Halîm** olan Allah'ım! Ancak Senin ikram ve lütfunun tecellisiyle açılacak olan ilmin esrarını bana bahşet!

22. Beni her türlü korku ve sıkıntılarımdan kurtar! Zira Sen Kur'ân-ı Hakîm'in kati hükmüyle, mahlûkatın feryad çığlık ve dualarını işiten Semî'sin.

23. Ey sonsuz izzet ve celâl Sahibi! Ey her türlü kederden kırık kalpleri sarıp hayat veren, bozulmuş, yıkılmış ve dağılmış şeyleri kudretiyle tamir ve ıslah eden **Câbir**! Sonsuz kudretinin azametini ilân eden "Kün=Ol" emrindeki "Kâf" harfinin sırrı hürmetine! Beni sıkıntılarımdan muhafaza eyle!

24. Bulunduğum karanlıklar ve tehlikeler denizini benim için selametli kıl! Beni o tehlike denizinin güvenli sahiline çıkar! Zira Sensin benim iltica edeceğim yegâne sığınağım! Ancak Seninle son bulur bütün keder ve sıkıntılarım!

25. Rızkı -maddî-mânevî- rahmet sağanakları gibi üzerime yağdır. Günah, azgınlık ve taşkınlıkta her ne kadar haddi aşıp ileri de gitse kulların, ümidi yalnız Sensin âlemlerin!

26. Ey izzet ve celâl Sahibi! **Basîr** isminin hürmetine! İhsan ettiğin sayısız nimetlerine karşı nankörlük eden düşmanlarımızı sağır, dilsiz ve kör eyle!

27. **Sabûr** isminle birlikte, **Zahîr** ve **Ganî**'nin ve zerreden Arşa kadar her şeyi kuşatan ism-i a'zamın kalesine iltica etmekle, her türlü taşkınlık ve aşırılığa düşmekten muhafaza olunurum!

28. Bütün âlemlerin kalplerine ülfet ve ünsiyet bahşederek Risale-i Nur'a ısındır. Fettâh isminle ona makbuliyet lütfet. **(1)**

29. Yâ İlâhî! **Alîm** ismin hürmetine! **Karîb** ismin hürmetine! Bize, izzet ve güç ver ve bütün işlerimizi kolaylaştır!

30. Üzerimize af ve mağfiret kalkanını giydir, manevî kirlerle boğulmuş hastalıklı kalplerimize rahmetinle şifa ihsan et! Zira günah kirleriyle zaafa uğramış, bozulmuş zayıf kalplere şifa verecek ancak Sensin!

1: Bu beyti Üstad Hazretleri değiştirerek okumuştur. Celcelutiye'ni aslında ise şu şekildedir.

وَاَلِّفْ قُلُوبَ الْعاَلَمِينَ جَمِيعَهاَ ★ عَلَىَّ
وَ اَعْطِنِى الْقَبُولَ بِشَلْمَهَتْ

"Bütün âlemlerin kalplerine ülfet ve ünsiyet bahşet -gönül kapılarını İlâhî hakikatlere aç! Fettâh ismin hürmetine! Bana, rıza ve makbuliyet libasını giydir!" -- mS

Dualar : Celcelutiye : 4

Celcelutiye 4

وَبارِكْ لَناَ اللّٰهُمَّ ى جَمْعِ كَسْبِناَ ★
وَحُلَّ عُقُودَ الْعُسْرِ بِياَيُوهٍ اِرْتَحَتْ
بِياَهٍ وَياَيُوهٍ وَياَ خَيْرَ باَزِخٍ ★ وَياَمَنْ لَناَ
اْلاَرْزاَقُ مِنْ جُودِ نَمَتْ
نَرُدُّ بِكَ اْلاَعْداَءَ مِنْ كُلِّ وِجْهَةٍ ★ وَبِاْلاِسْمِ
تَرْيِهِمْ مِنَ الْبُعْدِ بِالشَّتَتْ
وَاَخْذِلْهُمْ ياَذَاالجَلاَلِ بِفَضْلِ مَنْ ★ اِلَيْهِ
سَعَتْ ضَبُّ الْفَلاَةِ وَقَدْ شَكَتْ
فَاَنْتَ رَجاَى ياَاِلٰى وَسَيِّى ★
فَقُلْ لَيمَ الْجَيْشِ اِنْ راَمَ ى عَبَتْ
وَكُفَّ جَيعَ الْمُضِينَ كَيْدَهُمْ ★
وَعَى باَقْساَمِكَ حَتْماً وَماَحَوَتْ
فَياَ خَيْرَ مَسْؤُلٍ وَاَكْرَمَ مَنْ عَطٰى ★ وَياَ
خَيْرَ مَاْمُولٍ اِلٰى اُمَّةٍ خَلَتْ

اَقِدْ كَوْكَبَى بِالاِسْمِ نُوراً وَبَهْجَةً ★
مَدىَ الدَّهْرِ وَالاَيَّامِ يَانُورُ جَلْجَلَتْ

31. Ey her türlü kusurdan münezzeh olan Allah'ım! Bütün -maddî-mânevî- rızık ve kazancımıza bereket İhsan el! **Tevvâb** ismin hürmetine! Günahlarımızdan dolayı bizi Sana dönmekten alıkoyan maddî-mânevî latifelerimize vurulan pranga ve düğümleri çöz, önümüzdeki zorluk ve güçlükleri kaldır!

32. Ey rızıklarımızı nihayetsiz cömertlik ve ikramıyla gönderen ve her türlü kusurdan münezzeh olan Allah'ım! Ve ey **Ma'bûd**! Ve ey bütün mahlûkatı yaratılış mertebelerinin en mükemmel şekliyle yaratan **Hayra'l-Hâlıkîn**!

33. Her yönden hücum eden düşmanları; ancak Sen'in inayetinle def ederiz. Ve Kadri Yüce İsm-i A'zam'ının tecellisiyle onları uzaklaştırır, darmadağın ve perişan edersin.

34. Ey izzetine karşı bütün varlıkların daima boyun eğdiği sonsuz azamet, haşmet ve Celal sahibi! Çöl kelerinin -dahi risaletini kabul ederek yanına gelip- şikâyetini arzettiği Zât olan Resûl-i Ekrem Efendimiz (a.s.m.) hürmetine o düşmanları inayetinden mahrum kılarak zelil eyle!

35. Ey benim İlâh'ım ve Sahib'im! Sensin benim ümidim, ey sonsuz rahmet ve keremiyle sonsuzluğa uzanan bütün ümitlere tükenmez bir hazine olan Allah'ım! Bana karşı toplanıp hazırlanmış küfür ordusunu hezimete uğrat!

36. Kur'ân-ı Hakîm'de -nihayetsiz ilim ve ince hikmetinin gereği kasem ve yeminle başlayan sûre ve âyetlerin sırları hürmetine! Bana zarara kastedenlerin bütün hile ve tuzaklarını bertaraf eyle!

37. Ey ikram, lütuf ve ihsanda bulunanların en mükemmeli olan **Kerîm**! Ve ey Kendisinden bir şey istenilen ve istenmeye lâyık olanların en hayırlısı olan **Mes'ûl**! Ve ey geçmiş ümmetlerden beri, darlık, sıkıntı ve musibet anında her varlığın yegâne ümit kaynağı olan **Me'mul**!

38. Ya Rab! İsm-i A'zam'ın nurunun tecellisiyle parlat yıldızımı! Günler ve asırlar boyu âhirzamana kadar eşsiz bir surette ışıklandır, ey sonsuz nuruyla bütün kâinatı nurlandıran ve isimlerinin tecellisiyle her şeyi aydınlatan **Nûr**!

Dualar : Celcelutiye : 5

Celcelutiye 5

بَاجٍ اَهُوجٍ جَلْمَهُوجٍ جَلاَلَةٍ ★ جَ□يلٍ
جَلْجَلُوتٍ جَمَاَهٍ تَمَهْرَجَتْ
بِتَعْدَادِ اَبْرُومٍ وَمِمْرَازِ اَبْرَمٍ ★ وَبَهْرَةِ
تِبْ□يزٍ وَاُمٍّ تَبَرَّكَتْ
تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً ★ تُقَادُ سِرَاجُ
السُّرْجِ سِرًّا تَنَوَّرَتْ
بِنُورِ جَلاَلٍ بَازِخٍ وَشَرَنْطَخٍ ★ بِقُدُّوسِ
بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ
بِيَاَهٍ وَيَايُوهٍ نَمُوهٍ اَصَالِيَا ★ بِطَمْطَامِ
مِهْرَاشٍ لِنَارِ الْعِدَا سَمَتْ
بِهَالٍ اَ□يلٍ شَلْعٍ شَلْعُوبٍ شَالِعٍ ★ طَهِيٍّ
طَهُوبٍ طَيْطَهُوبٍ طَيَطَّهَتْ
اَنُوخٍ بِيَمْلُوخٍ وَاَبْرُوخٍ اُقْسِمَتْ ★
بِتَمْ□يخِ اَيَاتٍ شَمُوخٍ تَشَمَّخَتْ

اَباَ□□يخَ بَيْذُوخٍ وَذَيْمُوخٍ بَعْدَهاَ ⋆ خَماَرُوخٍ يَشْرُوخٍ بِشَرْخٍ تَشَمَّخَتْ
بِبَلْخٍ وَسِمْياَنٍ وُباَزُوخٍ بَعدَهاَ ⋆ بِذَيْمُوخٍ اَشْمُوخٍ بِهِ الْكَوْنُ عُمِّرَتْ
بِشَلْمَخَتٍ نِ اقْبَلْ دُعاَ□□ى وَكُنْ مَ□□ى ⋆ وَكُنْ □□ى مِنَ الاَعْدَاَءِ حَسْ□□ى فَقَدْ بَغَتْ

39. Ey bütün kemal sıfatların sahibi ve her türlü kusurdan münezzeh olan Allah'ım! Ey **Ehad**! Ey **Bedî'**! Ey **Azîz**! Ey **Celîl**! Bütün güzel isimlerin sonsuz celâl, izzet ve azametiyle tecelli edip parlamaktadır.

40. Ey **Evvel**! Ey **Âhir**! Mahlûkatının arzu ve ihtiyaçlarına cevap veren bütün güzel isimlerini zikrederek onların bereketine sığınırım!

41. Nur'un kandili gizliden gizliye tutuşturulur, parlar. Sirâcü's-Sürc -Kandiller kandili- perde altında yanarak nur saçar.

42. O Nur; hayatını ve nurunu ! **Raûf**, **Rahîm** ve **Kuddûs** isimlerinin tecellisiyle, O Zât'ın kibriya ve azamet, refet ve rahimiyetinden alır. İşte, dalâlet ve inkarcılık ateşi de o "Nur" ile söndürülür.

43. Ey yegâne ibadet edilmeye lâyık olan **Ma'bûd**! O nur; nihayetsiz izzet ve azametiyle her şeyi emrine boyun eğdiren **Kahhâr**!, sonsuz kudretiyle bütün varlıkları kuşatan ve hiçbir şey kudretinin dışına çıkamayan **Cebbâr**! **Sâbit**, **Samed**, **Şehîd** ve **Selâm** isimlerinin tecellisiyle, düşmanın küfür ve fitne ateşinden kurtararak selamete çıkarır!

44. O nur; varlığı hak olan ve her şeyin gerçek sahibi ve yalnız ibadet edilmeye Kendisi lâyık olan **Ma'bud-u Hak**, **Cemîl**, **Vedûd** ve

Mucîb olan Zâtın isimlerinin tecellisi ve inayetiyle kendini beşere sevdirecektir.

45. Bu muazzam kasemde bulunan, her şeyi varlığıyla ayakta tutan **Kayyûm** ve Kendisine tevekkül edenlere başarı ihsan eden, isteklerine cevap veren ve bütün dertlerini gideren **Vekîl** isminin hürmetine! Ey bütün sırlarının ve âyetlerinin hikmetlerini ancak Kendisi bilen Allah'ım! Mahlûkatına rahmetinin en lâtif cilvelerini gösteren şefkat sahibi **Hannân** isminin hürmetine dualarımı kabul buyur!

46. Ey bütün sırları bilen Allah'ım! Kâinatı hiçten ve benzersiz bir şekilde yaratan **Mübdî** ve varlıkları ölümünden sonra yeniden inşa edip dirilten **Muîd** isminin hürmetine bize merhametinle muamele eyle!

47. Kâinatı ince hesaplarla yaralan, varlıkların ihtiyaçlarını adaletle veren ve başkalarının hukukuna tecavüz edenleri cezalandırıp iyilik yapanları da mükâfatlandıran **Adl** ve hüküm ve kaza sahibi olan, haklıyı haksızdan ayıran **Hakem** isimlerinin tecellisiyle, adalet ve mizanıyla, intizam ve hikmetiyle dünya tamir edilir ve tahripten kurtulur.

48. Her şeyi hakkıyla yaratan ve her hakkın sahibi olan **Hak** isminin hürmetine duamı kabul buyur! Düşmanlarım azgınlık ve taşkınlıkta haddi aştılar. Sen bana kâfisin! İnayet ve yardımını ihsan eyle!

Dualar : Celcelutiye : 6

Celcelutiye 6

فَياَ شَمْخَثاَ ياَ شَمْخَثاَ اَنْتَ شَمْلَخاَ ⋆ وَياَ عَيْطَلاَ هَطْلُ الرِّياَحِ تَخَلخَلَتْ
بِكَ الْحَوْلُ وَالصَّوْلُ الشَّديدُ لِمَنْ اَتٰى ⋆ لِباَبِ جَناَبِكَ وَالْتَجٰى ظُلْمَةُ انْجَلَتْ
بِطٰهٰ وَياَسينْ وَطاَسينْ كُنْ لَناَ ⋆ وَ طٰسٓ وَميم لِلسَّعاَدَةِ اقْبَلَتْ
وَكاَفٍ وَهاَياَءٍ وَعَيْنٍ وَصاَدِهاَ ⋆ كِفاَيَتُناَ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ بِناَحَوَتْ
بِحاَميمَ عَيْنٍ ثُمَّ سينٍ وَقاَفِهاَ ⋆ حِماَيَتُناَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ بِشَلْمَهَتْ
بِقاَفٍ وَنُونٍ ثُمَّ حاَميم بَعْدَهاَ ⋆ وَحٰى سُورَةِ الدُّخاَنِ سِرًّاً قَدْ اُحْكِمَتْ
بِاَلِفٍ وَ لاَمٍ وَالنِّساَ وَعُقُودِهاَ ⋆ وَحٰى سُورَةِ الاَنْعاَمِ وَالنُّورِ نُوِّرَتْ

وَاَلِفٍ وَلاَمٍ ثُمَّ رآءٍ بِسِرِّهاَ ★ عَلَوْتَ بِنُورِ اْلاِسْمِ مِنْ كُلِّ مَاجَنَتْ
وَاَلِفٍ وَلاَمٍ ثُمَّ ◌يمٍ وَرَآئِهاَ ★ اِلٰى مَجْمَعِ اْلاَرْواَحِ وَالرُّوحِ قَدْ عَلَتْ
بِسِرِّ حَواَ◌يمِ الْكِتاَبِ جَ◌يعِهاَ ★ عَلَيْكَ بِفَضْلِ اَلنُّورِ يانُورُ اُقْسِمَتْ

49. Ey bizi sonsuz nimetleriyle terbiye eden **Rabb**'im! Ve ey bütün varlıkların rızkını şefkatle veren **Rahmân**! Sen, sonsuz hazinesinden medet bekleyenleri zenginliğe mazhar eden **Muğnî**'sin, kuvveti her şeye galip ve her şeye mutlak hâkim olan **Kâhir** ve **Kavî**sin! Allah'ım, fitne ve düşmanlık rüzgârları, küfür ve inkarcılık kasırgası şiddetle esmektedir!

50. Düşmandan gelen şiddetli hücuma karşı koymak ve korunmak; ancak Sen'in ihsan ettiğin güç ve kuvvetledir. Küfür ve inkâr karanlıklarının dağılması da ancak Sen'in yüce kapına iltica iledir.

51. Tâhâ, Yâsîn ve Tâ Sîn (Neml) Sûreleri'nin hürmetine **Muîn**'imiz ol! Ve Tâ Sîn Mîm (Kasas ve Şuarâ) Sûrelerini -dünya ve âhiret- saadetimize vesile kıl!

52. Meryem Sûresi'nin sonsuz hikmet ve sırlarını taşıyan Kâf, Hâ, Yâ, Ayn ve Sâd'ı, bizi her taraftan saran kem gözlerden korumaya kâfidir.

53. Dilediği kullarına fetih kapılarını ve gayb âlemlerinin hakikatlerini açıp müyesser kılan **Fettâh** ismin hürmetine! Şûra Sûresinin, nihayetsiz sırları ihtiva eden Hâ-Mîm, Ayn, Sîn ve Kâf'ındaki hakikatleri bize açarak her türlü kötülük ve tehlikeden korunmamıza vesile kıl!

54. Yine Kâf ve Kalem Sûresi ve Hâ-Mîm ile başlayan sûreler hürmetine! Ve Duhan Sûresi'nde muhkem kılınmış sır hürmetine bizi muhafaza eyle!

55. Kurân-ı Hakîm'indeki; "Elif-Lâm" ile başlayan sûreler, Nisa, Mâide ve En'âm Sûreleri ve nurlu hakikatlerle parlayan Nur Sûresi hürmetine!...

56. Ve -Yunus, Hûd, Yusuf, İbrahim ve Hicr sûrelerinin başlarında bulunan- "Elif-Lâm-Râ" harflerinin ihtiva ettiği sırlarla ancak Kadri yüce "İsm-i A'zam'ının sonsuz nurunun tecellisiyle işlediğim günahlardan kurtularak -katında terakki ettim.

57. Ra'd Sûresinin, önce "Elif ve Lâm"ının, sonra "Mim ve Râ" harfinin sırrıyla ruhaniler ve melekler meclisine yükseldim.

58. Ey sonsuz nuruyla bütün kâinatı nurlandıran ve isimlerinin tecellisiyle her şeyi aydınlatan **Nûr**! Kur'ân-ı Hakîm'de "Hâ-Mîm" ile başlayan bütün sûrelerin sırrı hürmetine! Beni, her türlü nur ve ışığın kaynağı olan **Nûr** isminin fazl ve tecellisine mazhar eyle!

Dualar : Celcelutiye : 7

Celcelutiye 7

بِعَمَّ عَبَسَ وَالنَّازِعاَتِ وَطاَرِقٍ ★ وَ□□ى
وَالسَّمَآءِ ذاَتِ الْبُرُوجِ وَزُلْزِلَتْ
بِحَقِّ تَباَرَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسآئِلٍ ★ وَ□□ى
سُورَةِ التَّهْ□□يزِ وَالشَّمْسِ كُوِّرَتْ
وَبِالذَّارِياَتِ ذَرْواً وَالنَّجْمِ اِذاَ هَوٰى ★
وَبِاِقْتَرَبَتْ لِىَ الاُمُورُ تَقَرَّبَتْ
وَ□□ى سُورَةِ الْقُرْاٰنِ حِزْباً وَاٰيَةً ★ عَدَدَ
ماَقَرَأَ الْقاَ□□ى وَماَقَدْ تَنَزَّلَتْ
وَاَسْئَلُكَ ياَمَوْلاَيَ □□ى فَضْلِكَ الَّ□□ى ★
عَلٰى كُلِّ ماَاَنْزَلَتْ كُتْباً تَفَضَّلَتْ
بِاٰهِيًّا شَراَهِيًّا اَذُوناَيِ صَبْوَةٍ ★ اَصْباَوُثٍ
اٰلِ شَدّاَىَ اَقْسَمْتُ بِطَيْطَغَتْ
بِسِرِّ بُدُوحٍ اَجْهَزَطٍ بِطَدٍ زَهَجٍ ★ بِواَحِ
الْوَحاَ بِالْفَتْحِ وَالنَّصْرِ اَسْرَعَتْ

بِنُورِ فَحَشٍ مَعَ ثَطّخَزٍ یاَسَیِّدِی ★
وَبِالْاَیَةِ الْکُبْرٰی اَمِنِّی مِنَ الْفَجَتْ
بِحَقِّ فَقَجٍ مَعَ مَخْمَتٍ یآ اِلٰهَنا ★ بِاَسْمآئِكَ
الْحُسْنٰی اَجِرْنِی مِنَ الشَّتَتْ
حُرُوفٌ لِبَهْرامٍ عَلَتْ وَتَشاَمَخَتْ ★
وَاسْمُ عَصاَ مُوسٰی بِهِ الظُّلْمَةُ انْجَلَتْ

59. Nebe, Abese, Nâziat ve Târık Sûreleri ile Burûc ve Zilzâl Sûreleri'nin hürmetine!

60. Mülk Sûresinin hakkı için, yine Kalem, Meâric, Hümeze, Şems ve Tekvir Sûreleri'nin hürmetine!

61. Zâriyat, Necm ve Kamer Sûreleri hürmetine! Bütün işlerimi kolaylaştır!

62. Kurân-ı Hakimde hizb hizb, âyet âyet bütün sûrelerin hakkı için, katından indirilenler ve onlan okuyanların okudukları adedince!..

63. Ey Mevlâm! Nihayetsiz fazlınla kendilerine -peygamberler- kitaplar indirdiğin o lütuf ve ihsanını istiyorum!

64. Ey **Hayy** ve **Kayyûm**!. **Kadîr** ve **Cebbâr** isimlerinin üzerine yemin ederek Sana yalvarıyorum!

65. Ey **Allâm-ül Guyûb**! **Fettâh** isminin nuru ve ancak senin inayet ve yardımınla fetihler müyesser olur.

66. Ey Seyyidim ve Mevlâm! Nihayetsiz kibriya, azamet ve hâkimiyetinin hakkı için, **Hakîm** ismin hürmetine! Varlığını ve birliğini güçlü ve sarsılmaz delillerle ispat ve ilân eden Ayet-ül-Kübrâ'nın hakikatlerinin nuruyla beni her türlü tehlike ve felâketlerden emin eyle!

67. Ey her şeye gücü yeten ve hiçbir şey kendine ağır gelmeyen **Kâdir** olan ilâhımız! **Fettâh** isminin hakkı için, **Rezzâk** isminin

hürmetine, ve İsm-i A'zam ve bütün güzel isimlerinin bereketiyle beni dağınıklık ve perişanlıktan muhafaza eyle!

68. O harfler Merih yıldızı gibi yüksek ve âlidir. Asa-yı Musa ismiyle karanlıklar dağıldı.

Dualar : Celcelutiye : 8

Celcelutiye 8

تَوَسَّلْتَ يارَبِّ اِلَيْكَ بِسِرِّها ★ تَوَسُّلَ
ذُلٍّ بِهِ النَّاسُ اهْتَدَتْ
حُرُوفٌ بِمَعْناَها لَهاَ الْفَضْلُ شُرِّفَتْ ★
مَدَى الدَّهْرِ وَالْاَيَّام يارَبَّ انْحَنَتْ
دَعَوْتُكَ يآ اَللهُ حَقًّا وَاِنَّنِى ★ تَوَسَّلْتُ
بِالْاٰياَتِ جَمْعاً بِماَ حَوَتْ
فَتِلْكَ حُرُوفُ النُّورِ فاَجْمَعْ خَواَصُّهاَ ★
وَحَقِّقْ مَعاَنِيهاَ بِهاَ الْخَيْرُ تُمِّمَتْ
وَاُحْضِرَنِى عَوْناً خَدِيماً مُسَخَّراً ★
طُهَيْمَفْياَئِيلُ بِهِ الْكُرْبَةُ انْجَلَتْ
فَسَخِّرْنِى بِيهاَ خَدِيماً يُطِيعُنِى
★ بِفَضْلِ حُرُوفِ اُمِّ الْكِتاَبِ وَماَتَلَتْ
وَاَسْئَلُكَ يامَوْلاَىَ فى اِسْمِكَ الَّذِى ★
بِهِ اِذاَ دُعِىَ جَمْعُ الْاُمُورِ تَكَسَّرَتْ

اِلٰهِى فَارْحَمْ ضَعْفِى وَاغْفِرْ لِى
زَلَّتِى ★ بِماَ قَدْ دَعَتْكَ الْاَنْبِيآءُ وَتَوَسَّلَتْ
اَياَ خاَلِقِى ياَسَيِّدِى اِقْضِ حاَجَتِى
★ اِلَيْكَ اُمُوتِى يآ اِلٰهِى تَسَلَّمَتْ
تَوَسَّلْتُ ياَرَبِّ اِلَيْكَ بِاَحْمَداَ ★ وَاَسْمآئِكَ
الْحُسْنَى الَّتِى هِىَ جُمِّعَتْ
فَجُدْ وَاعْفُ وَاصْفَحْ يآ اِلٰهِى بِتَوْبَةٍ ★
عَلٰى عَبْدِكَ الْمِسْكِينِ مِنْ نَظْرَةٍ عَبَتْ

69. Ey bizleri sonsuz nimetleriyle terbiye eden **Rabb**'im! Bütün bu harflerin yüce mânâlarının sırlarını şefaatçi yaparak Sana yalvarıyorum ki, bu dua ve yakarışımın; acz, fakr ve zilletini izhar ederek hidayete erenlerin duası nevinden olmasını diliyorum!

70. Ey kullarına nihayetsiz şefkat ve merhametiyle muamele eden **Rabb**'im! Bunlar taşıdığı mânâ itibariyle öyle harflerdir ki -onları zikredenler- asırlar boyu hep faziletle yüceltilmişlerdir.

71. Ey varlığı hak ve her hakkın gerçek sahibi olan Allah'ım! Kur'ân-ı Hakiminin bütün âyetleri ve ihtiva ettiği hakikatli sırları vesile kılarak Sana dua ve niyaz ettim!

72. İşte bunlar (sûrelerin başlarındaki harfler) "Nur Harfleri"dir. Beni, onların bütün hasiyet ve meziyetlerine mazhar et! Ve her türlü hayrın kendisiyle tamamlanıp kemale erdiği o harflerin mânâlarını gerçekleştir.

73. Bana yardımcı olarak öyle bir ruhanî -müekkel melek- hizmetkâr gönder ki her türlü gam, keder ve sıkıntılarım onunla giderilsin!

74. Ümmü'l-Kitap olan Fatiha Sûresi ve onu takip eden diğer sûrelerin harflerinin sırrı hürmetine! O ruhaniler içindeki hizmetkârı bana itaatkâr ve musahhar eyle!

75. Ey Mevlam! Kendisiyle dua ve niyazda bulunulduğunda bütün işlerin müyesser olduğu İsm-i Âzam'ınla Sana dua ve niyaz ediyorum!

76. İlâhî! Bütün Nebi ve Peygamberlerin, -Senin rızana kavuşmak için- vesile kılarak yaptıklan duaları hürmetine! Sonsuz acizlik ve zayıflığımdan dolayı bana merhamet et ve kusurlarımı bağışla!

77. Ey her şeyin yaratıcısı olan Hâlık'ım ve Seyyid'im! İhtiyacımı gider! Ey bütün varlıkların Rabb'i olan İlahım! Bütün işlerimi Sana havale ediyorum!

78. Ey bizi sonsuz nimetleriyle terbiye eden Rabb'im! Bütün güzel isimlerin olan Esmâ-i Hüsnâ hürmetine ve bütün güzel isimlerine mazhar olmakla kendisinde toplayan Resûl-i Ekremin Hz. Muhammed'i (a.s.m.), şefaatçi kılarak Sana yalvarıyorum!

79. Ya İlâhî! Kusur ve günahlarından Sana dönüp bağışlanmasını dileyen bu aciz, zavallı ve miskin kuluna cömertliğinle, af ve mağfiretinle muamele et!

Dualar : Celcelutiye : 9

Celcelutiye 9

وَوَفِّقْنِى لِلْخَيْرِ وَالصِّدْقِ وَالتُّقٰى ★
وَاَسْكِنَّنِي الْفِرْدَوْسَ مَعَ فِرْقَةٍ عَلَتْ
وَكُنْ لِى رَؤُفاً فِى حَيَاتِى وَبَعْدَماَ
★ اَمُوتُ وَاَلْقٰى ظُلْمَةَ الْقَبْرِ انْجَلَتْ
وَفِي الْحَشْرِ بَيِّضْ يآ اِلٰهِى
صَحِيفَتِى ★ وَثَقِّلْ مَوازِيْنِى
بِلُطْفِكَ اِنْ رَدَّتْ
وَجَوِّزْنِى حَدَّ الصِّرَاطِ مُهَرْوِلاً ★
وَاحْمِيَنِى مِنْ حَرِّ نَارٍ وَماَ حَوَتْ
وَسَامِحَنِى مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ جَنَيْتُهُ ★
واَغْفِرْ خَطِيئٰاتِىَ الْعِظاَمَ وَاِنْ عَلَتْ

Üç aydan beri her gün o kasideyi okuyorum. Yalnız sekiz sahifeyi halledemediğim bir vefka dâir olduğu cihetle okumuyordum. Fakat âhirinde وَ صَلِّ اِلٰهِى den başlayan âhirki iki sayfayı ötekilerle beraber okurdum... Said Nursî

فَياَ حاَمِلَ ٱلاِسْمِ الّٰهِى جَلّ قَدْرُهُ ★
تَوَقّى بِهِ كُلَّ الاُمُورِ تَسَلَّمَتْ
فَقاَتِلْ وَلاَ تَخْشَ وَحاَرِبْ وَلاَتَخَفْ ★
وَدُسْ كُلَّ اَرْضٍ بِالْوُحُوشِ تَعَمَّرَتْ
وَاَقْبِلْ وَلاَتَهْرَبْ وَخاَصِمْ مَنْ تَشاَءُ ★ وَلاَ
تَخْشَ بَاْساً لِلْمُلُوكِ وَلَوْ حَوَتْ
فَلاَ حَيَّةٌ تَخْشٰى وَلاَ عَقْرَبٌ تَرٰى ★ وَلاَ
اَسَدٌ يَاْهِى اِلَيْكَ بِهَمْهَمَتْ
وَلاَ تَخْشَ مِنْ سَيْفٍ وَلاَ طَعْنَ خَنْجَرٍ ★
وَلاَتَخْشَ مِنْ رُمْحٍ وَلاَ شَرٌّ اَسْهَمَتْ
جَزاَ مَنْ قَرٰى هٰذاَ شَفاَعَةُ اَحْمَداَ ★
وَيُحْشَرُ فيِ الْجَنَّاتِ مَعَ حُورٍ حُفِّفَتْ

80. Beni hayır, sıdk, doğruluk ve takva yolunda muvaffak kıl! Ve beni katında yüksek zümre ile birlikte Firdevs cennetine yerleştir!

81. Yaşadığım müddetçe ve ölümümden sonra beni esirgeyip şefkat ve merhametinle muamele et! Aydınlık ve nura açılan kabirdeki zulmet perdesini kaldır!

82. Yâ İlâhî! Haşirde amel defterimi beyaz kıl! Ve eğer iyiliklerim hafif gelirse lütfunla muamele ederek sevap terazimi ağırlaştır!

83. Beni, keskin Sırat Köprüsünden süratle geçir! Ve beni cehennem ateşi ve içindeki dehşetli azaptan muhafaza eyle!

84. İşlemiş olduğum her bir günahı affet! Çok da olsa büyük hata ve kusurlarımı bağışla!

85. Ey Kadri Yüce İsm-i Azam'ı taşıyan ve Onu kendine muhafız ittihaz edinen! İsm-i A'zam'ın bereketiyle her bir tehlikeden selâmetle kurtulacaksın!

86. Savaş, -âhirzamanın dehşetli harbinden- korkma! Çarpış, çekinme! Vahşi ve acımasız zâlimlerin bulunduğu her yere gir!

87. Karşılaş, kaçma! Dilediğin düşmanla mücadele et! Melik ve reislerin; tecavüz, tevkif ve kuşatmasından korkma!

88. Korkacağın ne bir yılan, ne bir akrep ne de sana kükreyerek gelebilecek bir aslan vardır!

89. O savaş ve mücadelede; ne bir kılıçtan, ne bir hançer yarasından, ne bir mızraktan, ne de isabet edecek bir okun şer ve tehlikesinden kork!

90. İşte bunu okuyanın mükâfatı, Resûl-i Ekrem Hz. Muhammed'in (a.s.m.) şefaatidir. Ve o, içinde sıra sıra dizilmiş hurilerle birlikte cennetlerde haşrolacaktır.

Dualar : Celcelutiye : 10

Celcelutiye 10

وَاَعْلَمْ بِاَنَّ الْمُصْطَفٰى خَيْرُ مُرْسَلٍ ★
وَاَفْضَلُ خَلْقِ اللهِ مَنْ قَدْ تَفَرَّقَتْ
وَصَدِّرْ بِهِ مِنْ جاهِهِ كُلَّ حاجَةٍ ★
وَسَلْهُ لِكَىْ تَنْجُوَ مِنَ الْجَوْرِ وَالطَّغَتْ
وَصَلِّ اِلٰى كُلَّ يَوْمٍ وَساعَةٍ ★ عَلَى
الْمُصْطَفَى الْمُخْتارِ ماَنَسْمَةٌ سَمَتْ
وَصَلِّ عَلَى الْمُخْتارِ وَالْاٰلِ كُلِّهِمْ ★ كَعَدِّ
نَباتِ الْاَرْضِ وَالرِّيحِ ما سَرَتْ
وَصَلِّ صَلاَةً تَمْلَأُ الْاَرْضَ وَالسَّماَءَ ★
كَوَبْلِ غَماَمٍ مَعَ رُعُودٍ تَجَلْجَلَتْ
فَيَكْفِيكَ اَنَّ اللهَ صَلّٰى بِنَفْسِهِ ★
وَاَمْلاَكَهُ صَلَّتْ عَلَيْهِ وَسَلَّمَتْ
وَسَلِّمْ عَلَيْهِ داَئِماً مُتَوَسِّلاً ★ مَدَى الدَّهْرِ
وَالْاَيَّامِ ماَ شَمْسٌ اَشْرَقَتْ

وَسَلَمْ عَلَى ٱلاَطْهاَرِ مِنْ اٰلِ هاَشِمٍ ★
عَدَدَ ماَ حَجَّ الْحَ□يمُ وَسَلَّمَتْ
وَارْضَ ياَ اِلٰ□ى عَنْ اَ□ى بَكْرٍ مَعَ عُمَرَ
★ وَارْضَ عَلٰى عُثْماَنَ مَعَ حَيْدَرِ الثَّبَتْ
كَذاَ الْاٰلُ وَالْاَصْحاَبُ جَمْعاً جَ□يعُهُمْ ★
مَعَ الْاَوْلِيّاَءِ وَالصَّالِ□ينَ وَماَحَوَتْ
مَقاَلُ عَلِيٍّ وَابْنِ عَمِّ مُحَمَّدٍ ★ وَسِرُّ
عُلُومٍ لِلْخَلاَئِقِ جُمِّعَتْ

91. Bil ki şüphesiz Hz. Muhammed Mustafa (a.s.m.), gönderilen resullerin en seçkini ve Allah'ın yeryüzünde bulunan mahlûkatının en faziletlisidir.

92. Ve **Hâlık**'ın katındaki makam, rütbe ve şânının yüceliğinden dolayı her türlü arzu ve ihtiyaç duasının başında onu (a.s.m.) zikret! Ve her türlü zulüm ve tecavüzden korunmak için onu (a.s.m.) şefaatçi ve vesile kıl!

93. Her gün, her saat ve rüzgârın estiği her an, o seçkin Muhammed Mustafa'ya (a.s.m.) salât eyle Allah'ım!

94. Yaratılmışların en seçkini olan Muhammed Mustafa'ya (a.s.m.) ve bütün Ehl-i Beyt'ine de bütün nebatat ve esen rüzgâr adedince salât et!

95. Ve öyle salât eyle ki rahmet yüklü bulutlar içinde çakıp parlayan şimşeklerle birlikte sağanak halinde şiddetle boşalan yağmur gibi arzı ve semâyı doldursun!

96. Bizzât Yüce Allah'ın ve meleklerinin ona salât ve selâm etmesi, -onun (a.s.m.) şan ve şerefinin büyüklüğünü anlaman için- sana yeter!

97. O halde sen de günler ve zaman aktıkça, güneş doğmaya devam ettikçe onu (a.s.m.) şefaatçi ve vesile yaparak daima ona (a.s.m.) salât ve selâm getir!

98. Hâşimoğullarının pâk ve mübareklerine, hac ziyaretinde bulunan hacıların sayısınca ve onların Kabe'de getirdikleri tekbir, tehlil ve salâvatları adedince selâm et!

99. Yâ İlâhî! Ebû Bekir (r.a.) ile birlikte Ömer'den (r.a.) razı ol! Osman (r.a.) ile birlikte Allah'ın sarsılmaz arslanı Ali'den (r.a.) de razı ol!

100. Aynı şekilde Resûl-i Ekrem Efendimizin (a.s.m.) bütün Ehl-i Beyt ve Ashabıyla birlikte evliyalar, sâlih kullar ve onlara tabi olanların hepsinden razı ol!

101. İşte bu, Hz. Muhammed'in (a.s.m.) amcasının oğlu Ali'nin (r.a.) sözüdür. Ve mahlûkatla ilgili ilimlerin özü ve sırrı onda toplanmıştır.

الحزب المثنوي العربي
من سلسلة رسائل النّور

Hizb-i Mesnevi-i Arabî

Risale-i Nur silsilesinden

هذه قطع من مناجاة و استغفارات و تسبيحات و شهادات ايمانية تبلغ مرتبة علم اليقين، ردّدها سعيد على الباب الالٰهي عندما انقلب من السعيد القديم الى السعيد الجديد و ذلك فى الرسائل الهامة القيمة التى نشرت ضمن المثنوي العربي واصبحت تلك حزباً نورانياً من المثنوي العربي

سعيد النورسى

Şu parça, Eski Said'in Yeni Said'e inkılabı zamanında onun yüzünü dergâh-ı ilahîye çeviren münacatlar ve istiğfarlar ve tesbihler ve ilmelyakîn mertebesine varmış imanî şehadetlerdir. Ve bu parçalar tamamen "Mesnevi-i Arabi" zımnında neşredilen ilhamî risaleler içerisinde mevcuttur. Ve Mesnevi-i Arabî'den alınmış nurani bir hizb olmuşlardır.

Said Nursi

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 1

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ
اَلْحَمْدُ ـ مِنَ اللهِ وَبِاللهِ وَعَلَى اللهِ ـ لِلّهِ
كَماَ يَليقُ بِاللهِ ★ اَلْحَمْدُ لِلّهِ عَلَى
اَلْحَمْدُ لِلّهِ بِدَوْرٍ يَدُورُ بِاَناَليبَ لى
تَسَلسُلٍ وَ بِتَسَلْسُلٍ يَتَسَلْسَلُ لى دَوْرٍ
داَئِرٍ بِلاَنِهاَيَةٍ
اَللّهُمَّ اِنَّا نُقَدِّمُ اِلَيْكَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ نِعْمَةٍ
وَرَحْمَةٍ وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ عِناَيَةٍ وَ حِكْمَةٍ وَ
بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ حَياَةٍ وَ مَماَةٍ وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ
حَيَواَنٍ وَنَباَةٍ وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ زَهْرَةٍ وَثَمَرَةٍ
وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ صَنْعَةٍ وَ صِبْغَةٍ وَ بَيْنَ يَدَىْ
كُلِّ نِظاَمٍ وَ يزاَنٍ وَ بَيْنَ يَدَىْ كُلِّ
سُكُونٍ وَ حَرَكَةٍ فِى ذَرَّاتِ الْعاَلَمِ وَ
مُرَكَّباَتِهاَ شَهاَدَةً

نَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهِ وَحْدَهُ لاَشَريكَ
لَهُ لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ يُحْيي
وَيُميتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَديرٌ ★ وَ نَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ
وَ نَبِيُّهُ وَ حَبيبُهُ وَ رَسُولُهُ اَرْسَلَهُ رَحْمَةً
لِلْعالَمينَ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ بَحْرِ اَنْوارِكَ وَ
مَعْدَنِ اَسْرارِكَ وَ شَمْسِ هِدايَتِكَ وَ عَيْنِ
عِنايَتِكَ وَ لِسانِ حُجَّتِكَ وَ مَليكِ صُنْعِ
قُدْرَتِكَ وَ مِثالِ مَحَبَّتِكَ وَ تِمْثالِ رَحْمَتِكَ
وَ اَحَبَّ الْخَلْقِ اِلَيْكَ وَ عَلٰى سائِرِ الْاَنْبِياءِ
وَالْمُرْسَلينَ وَعَلٰى اٰلِ كُلٍّ وَ صَحْبِ
كُلِّ اَجْمَعينَ وَ عَلٰى مَلٰئِكَتِكَ
الْمُقَرَّبينَ وَ عَلٰى عِبادِكَ الصّالِحينَ
مِنْ اَهْلِ السَّمٰواتِ وَ الْاَرَضينَ بِرَحْمَتِكَ
يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ
سُبْحانَكَ يا مَنْ يُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ هٰذاَ الْعالَمُ
بِلِسانِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ اَفْضَلُ صَلَواتِكَ وَ

اَتَمُّ تَسْ[illegible]يماَتِكَ
سُبْحاَنَكَ یاَ مَنْ یُسَبِّحُ لَكَ الدُّنْیاَ بِاٰثاَرِ
مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ اَنْمٰی بَرَکاَتِكَ
سُبْحاَنَكَ یاَ مَنْ یُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ اْلاَرْضُ
ساَجِدَةً تَحْتَ عَرْشِ عَظَمَتِكَ بِلِساَنِ
مُحَمَّدِهاَ عَلَیْهِ اَزْکٰی تَحِیَّاتِكَ
سُبْحاَنَكَ یاَ مَنْ یُسَبِّحُ لَكَ الْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِناَتُ بِلِساَنِ مُحَمَّدِهِمْ عَلَیْهِ
صَلَواَتُكَ اَبَداً سَرْمَداً
سُبْحاَنَكَ اُسَبِّحُكَ بِلِساَنِ حَ[illegible]یبِكَ
مُحَمَّدِكَ عَلَیْهِ اَکْمَلُ صَلَواَتِكَ وَاَجْمَلُ
سَلاَمِكَ فَتَقَبَّلْ مِ[illegible]ی بِرَحْمَتِكَ کَماَ
تَقَبَّلْتَهُ مِنْهُ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Hamd, Allah'a lâyık bir şekilde, Allah'tandır, Allah'adır, Allah'ın üzerinedir, Allah içindir.

Elhamdülillâh nimeti için, aynı hat üzerinde tekrar tekrar dönüp dolaşan bir devirle; ve namütenahi bir devir ve teselsülle Allah'a hamd olsun. **(1)**

Allahım! Her nimet ve rahmetin önünde, her hikmet ve inayetin önünde, her hayat ve mematın önünde, her hayvan ve nebatın

önünde, her çiçek ve meyvenin önünde, her san'at ve sıbganın önünde, her nizam ve mizanın önünde, kâinatın zerreleri ile mürekkebatının her sükûn ve hareketinin önünde, Sana şöyle bir şehadeti sunuyoruz:

Şehadet ederiz ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. O birdir, şeriki yoktur. Mülk Onun, hamd Onundur. O diriltir, O öldürür. Bütün hayır Onun elindedir. O herşeye kadirdir. Yine şehadet ederiz ki, Muhammed Onun kulu, nebîsi, habîbi, ve âlemlere rahmet olarak gönderdiği resulüdür.

Allahım! Senin nurlarının deryası, esrarının madeni, hidayetinin güneşi, inayetinin pınarı, hüccetinin lisanı, sun'-u kudretinin meliki, muhabbetinin misali, rahmetinin timsali olan ve mahlûkat içinde Sana en sevgili olan Muhammed'e, sair nebî ve resullere, herbirinin bütün âline ve herbirinin bütün ashabına, mukarreb meleklerine ve gökler ve yerler ehli salih kullarına rahmetinle salât et, ey merhametlilerin en merhametlisi!

Sen her kusurdan münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, şu âlem, Muhammed'in (Senin en efdal salâtların ve en kâmil selâmların ona olsun) lisanıyla Seni hamdin ile tesbih ediyor.

Sen her kusurdan münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, bütün dünya, Muhammed'in (en feyizli bereketlerin ona olsun) âsârıyla Seni tesbih ediyor.

Sen her kusurdan münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, Senin Arş-ı azametinin altında secdeye kapanmış olan arz, Muhammed'inin (en temiz tahiyyelerin ona olsun) lisanıyla Seni hamdin ile tesbih ediyor.

Sen her kusurdan münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, Muhammed'lerinin (ona ebediyen salât ü selâm olsun) lisanıyla Seni tesbih ediyor.

Sen her kusurdan münezzeh bir Zât-ı Zülcelâlsin. Ben de Seni Habîbin Muhammed'in (Senin en ekmel salâtın ve en ecmel selâmın ona olsun) lisanıyla tesbih ediyorum. Onun tesbihini kabul ettiğin gibi, benimkini de rahmetinle kabul eyle.

1: Devir ve teselsül, mümkinat dairesinde muhaldirler. Çünkü ikisi nihayetsizlik iktizâ ettiklerinden ve mümkinat dairesi mütenâhi olduğundan, namütenahi yerleşmez. Fakat daire-i vücuba taallûk eden hamd ise, o namütenahidir. Devir ve teselsülle namütenahi bir daireye girer, yerleşir. (Yirmi Dokuzuncu Lem'adan.)

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 2

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ
اعلم! ان عظمة وسعةِ عموم آية
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ الْاَرْضُ وَ مَنْ فيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اقتضتْ تفسيراً، فتوجهتُ اليها فترشحتْ متقطرةً منها في قلبي كلماتٌ مفسرات لها، وسلّم مرقاةٍ للصعود اليها. فهي منها واليها. فان احببت ان ترشُف تلك القطرات المفسّرات المترشحات من عمان تلك الآية، والنازلات من سموات عظمتها، فاستمع بقلب شهيد ما سيأتي واقرأ معي هذا

سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ نَحْنُ مَعاَشِرَ الْبَشَرِ
حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ بِمُعْجِزَاتِ
جَ□يعِ مَصْنوُعَاتِكَ وَبِتَوْ□يفَاتِ جَ□يعِ
مَخْلُوقَاتِكَ وَبِتَعْ□يفَاتِ جَ□يعِ
مَوْجُودَاتِكَ
سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ سُلْطاَنَكَ وَ اَوْضَحَ
بُرْهاَنَكَ
سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْناَكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا
مَذْكُورُ بِاَلْسِنَةِ جَ□يعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ
بِذَرَّاتِ كِتَابِ كَآئِنَاتِكَ
سُبْحَانَكَ مَا اَجَلَّ ذِكْرِكَ
سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْناَكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا
مَشْكُورُ بِاَثْنِيَةِ جَ□يعِ اِحْسَانَاتِكَ اَنْظاَرِ
ذَوِى الْبَصاَئِرِ وَبِاعْلاَنَاتِ جَ□يعِ نِعَمِكَ
□ى سُوقِ الْكَآئِنَاتِ عَلى رُؤُسِ
اْلاَشْهَادِ ⋆ وَ بِشَهاَداَتِ نَشاَئِدِ جَ□يعِ

ثَمَرَاتِ رَحْمَتِكَ الْمُفْرِغَةِ تِلْكَ الثَّمَرَاتِ
□□ى قَوَالِبِ النِّظَامِ وَ الْ□□يزَانِ
سُبْحَانَكَ مَا اَوْسَعَ رَحْمَتَكَ
سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا
مَعْبُودَ جَ□□يعِ الْمَلٰئِكَةِ وَجَ□□يعِ
مَخْلُوقَاتِكَ بِجَ□□يعِ اَنْوَاعِ الْعِبَادَاتِ وَ
اَصْنَافِ التَّحْ□□يدَاتِ
سُبْحَانَكَ مَا سَبَّحْنَاكَ حَقَّ تَسْ□□يحِكَ يَا
مَنْ: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ
وَمَنْ □□يهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِ□□ .. اٰمَنَّا

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Yedi gök ve yer ile bunlarda olan kim varsa Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44.)

ayetinin azamet-i vüs'ati tefsir iktizâ ediyor. Ben de bu âyete teveccüh ettiğimde, onu tefsir eden ve bir merdiven halinde basamak basamak onun mânâsına yükselen bazı kelimeler, damlalar halinde kalbime süzüldü. Eğer bu âyetin ummânından süzülen, onun semâvât-ı azametinden nüzul eden ve onu açıklayan şu damlaları yudumlamak istersen, şu gelecek olan münâcâtı kalb-i şehîd ile dinle ve benimle beraber oku:

Sen her kusurdan münezzehsin. Biz beşer toplulukları, Senin hakk-ı marifetini eda edemedik. Zira Sen öyle bir **Mâruf**sun ki, bütün masnûâtının mucizeleri, bütün mahlûkatının tavsifleri ve bütün mevcudatının tarifleri, Seni anlatıyor.

Sen her kusurdan münezzehsin. Saltanatın ne kadar büyük, burhanın ne kadar vazıhtır Senin!

Sen her kusurdan münezzehsin. Biz Seni hakkıyla zikredemedik. Zira Sen öyle bir **Mezkûr**sun ki, bütün mahlûkatının lisanlarıyla, bütün masnûâtının zatları ve kitab-ı kâinatının bütün kelimelerinin nefisleriyle daima zikrediliyorsun.

Sen her kusurdan münezzehsin. Ne yücedir zikrin Senin!

Sen her kusurdan münezzehsin. Biz Senin hakk-ı şükrünü eda edemedik. Zira Sen öyle bir **Meşkûr**sun ki, basiret sahiplerinin gözleri önündeki bütün ihsânâtının senaları, kâinat çarşısında herkesin önüne serilmiş bütün nimetlerinin ilânatı ve rahmetinin nizam ve mizan kalıplarına boşalttığı bütün semerelerin manzum kasidelerinin şehadetleri, Senin şükrünü okuyor.

Sen her kusurdan münezzehsin. Ne kadar geniştir rahmetin Senin!

Sen her kusurdan münezzehsin. Biz Sana hakkıyla ibadet edemedik. Zira Sen öyle bir **Mâbud**sun ki, bütün meleklerin ve bütün mahlûkatın, ibadetlerin bütün envâıyla ve her türlü tahmidatla daima Sana ibadet ediyorlar.

Sen her kusurdan münezzehsin. Biz Seni hakkıyla tesbih edemedik, ey yedi gök, yer ve içindekiler tarafından tesbih edilen Zât! Hiçbir şey yok ki Seni tesbih etmesin. Âmenna, evet...

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 3

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم
اَللّٰهُمَّ يا عَدْلُ يا حَكَمُ يا عَليمُ يا
حَليمُ اِنَّهُ لَيْسَ فِي الرِّياحِ مَرَّةٌ وَلاَ فِي
السَّحابِ قَطْرَةٌ وَلاَ فِي الرُّعُودِ زَجْرَةٌ
وَلاَ فِي الْبُرُوقِ لَمْعَةٌ وَلاَ فِي الرِّياضِ
زَهْرَةٌ وَلاَ فِي الْجِنانِ ثَمَرَةٌ وَلاَ فِي
الْهَواءِ نَحْلَةٌ وَلاَ فِي النَّباتِ صِبْغَةٌ وَلاَ فِي
الْحَيَوانِ صَنْعَةٌ وَلاَ فِي الْوُجُودِ بَيِّنَةٌ وَلاَ
فِي الْكَوْنِ ذَرَّةٌ وَلاَ فِي الخَلْقِ نِظامٌ وَلاَ
فِي الْفِطْرَةِ مِيزانٌ وَلاَ فِي الْعَرْشِ
شَيْءٌ وَلاَ فِي الْكُرْسِيِّ شَأْنٌ وَلاَ فِي
السَّماءِ نَجْمٌ وَلاَ فِي الاَرْضِ اٰيَةٌ اِلاَّ وَهِيَ
لَكَ اَدِلَّةٌ شَهِدَتْ وَ اٰياتٌ تَشْهَدُ عَلٰى اَنَّكَ
واجِبُ واحِدٌ اَحَدٌ صَمَدٌ ★ وَبَراهينُ

نَيِّراَتٌ شاَهِداَتٌ عَلّٰى اَنَّكَ اَنْتَ اللهُ
وَاَنْتَ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ مُخْرِجُ الْحُبُوبِ
مُسَخِّرُ الْقُلُوبِ جَميعُ الْخَلْقِ مَقْهُورُونَ
تَحْتَ قُدْرَتِكَ قُلُوبُهُمْ فى قَبْضَتِكَ
نَواَصيهِمْ بِيَدِكَ مَقاَليدُهُمْ لَدَيْكَ لاَ
تَتَحَرَّكُ ذَرَّةٌ اِلاَّ بِاِذْنِكَ
ياَ اِلٰهَ الْاَوَّلينَ وَ الْاٰخِرينَ ياَ رَبَّ
مُحَمَّدٍ وَ اِبْراَهيمَ وَ جَبْراَئيلَ وَ
ميكاَئيلَ عَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ
اَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظيمِ وَبِنُورِ وَجْهِكَ
الْكَريمِ وَبِدينِكَ الْقَويمِ وَبِصِراَطِكَ
الْمُسْتَقيمِ وَبِالسَّبْعِ الْمَثاني
وَبِالْقُرْاٰنِ الْعَظيمِ وَبِاَلْفِ اَلْفِ قُلْ هُوَ
اللهُ اَحَدٌ وَبِاَلْفِ اَلْفِ فاتِحَةِ الْكِتاَبِ
وَبِاَسْماَئِكَ الْحُسْنٰى وَبِاسْمِكَ الْعَظيمِ
وَبِالْحَجَرِ الْاَسْوَدِ وَبِبَيْتِكَ الْمُكَرَّمِ وَبِلَيْلَةِ
الْقَدْرِ وَبِرَمَضاَنَ الْمُعَظَّمِ وَبِاَنْبِياَئِكَ
الْمُكَرَّمينَ وَبِحَبيبِكَ الْاَكْرَمِ صَلِّى

اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَسَلّمَ اَنْ تَرْحَمَ اُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاشْرَحْ صُدُورَهُمْ لِلْيمانِ وَالْاِسْلاَمِ وَسَلِّمْناَ مِنْ شَرِّ الْمَلاَحِدَةِ وَسَلِّمْ دِينَناَ وَنَوِّرْ بُرْهاَنَ الْقُرْاٰنَ وَعَظِّمْ شَرِيعَةَ الْاِسْلاَمِ اٰمِينَ يا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Ey Adl, Hakem, Alîm ve Hakîm olan Allah'ım!

Rüzgârlarda hiçbir esinti, bulutlarda hiçbir katre, ra'dlarda hiçbir gürleme, şimşeklerde hiçbir parlama, bahçelerde hiçbir çiçek, bostanlarda hiçbir meyve, havada hiçbir arı, nebatatta hiçbir sıbga, hayvanatta hiçbir san'at, vücudda hiçbir ziynet, kâinatta hiçbir zerre, mahlûkatta hiçbir nizam, fıtratta hiçbir mizan, Arş'ta hiçbir şey, Kürsî'de hiçbir şe'n, semâda hiçbir yıldız, yerde hiçbir âyet yoktur ki, Senin Vâcib, Vâhid, Ehad ve Samed olduğunu gösteren deliller ve buna şehadet eden âyetler olmasın. Hem onlar öyle parlak burhanlardır ki, Senin Allah olduğuna ve bütün gaybları bilenin, tohumlara hayat verenin ve kalbleri teshir edenin Sen olduğuna şahidlik ederler. Bütün mahlûkat kalbleri Senin avucunda, perçemleri Senin elinde, bütün anahtarları Senin yanında olarak Senin kudretine boyun eğmiştir; kâinatta bir zerre bile Senin iznin olmadan hareket edemez.

Ey evvelkilerin ve sonrakilerin ilâhı olan Allahım! Ey Muhammed aleyhissalâtü vesselamın, İbrahim, Cebrail ve Mikâil aleyhimüsselâmın Rabbi! İsm-i Âzamının hakkı için, vech-i keriminin nuru hakkı için, dosdoğru dininin hakkı için, sırat-ı müstakiminin hakkı için, yedi âyetli Fatiha'nın hakkı için, Kur'ân-ı Azîmin hakkı için, milyonlarca "Kul hüvallahü ehad" ve milyonlarca Seb'-ul-Mesânî hakkı için, Esmâ-i Hüsnânın ve İsm-i Âzamının hakkı için, Hacer-i

Esvedin hakkı için, şerefli Beytinin hakkı için, Kadir Gecesinin hakkı için, azametli Ramazan'ın hakkı için, mükerrem nebilerinin hakkı için, Habib-i Ekremin (aleyhissalâtü vesselam) hakkı için.. ümmet-i Muhammed'e merhamet etmeni, onların gönüllerini iman ve islâm ile ferahlandırmanı, bizi ve dinimizi mülhidlerin şerrinden selâmette kılmanı, Kur'ân'ın burhanını nurlandırmanı ve şeriat-ı İslâmı yüceltmeni istiyorum.

Amin, ey Erhamü'r-Râhimîn!

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 4

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّ□□يم
سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ هٰذِهِ
الْكَآئِنَاتُ السَّيَّالَةُ بِتَسْ□□يحَاتِ لِسَانِ
مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اِذْ هُوَ
الَّ□□ى تَتَمَوَّجُ اَصْدِيَةُ تَسْ□□يحَاتِ□□ لَكَ
عَلٰى اَمْوَاجِ الْاَجْيَالِ وَاَفْوَاجِ الْاَعْصَارِ بِمَرِّ
الْفُصُولِ وَالْعُصُورِ وَالْاَدْوَارِ .. اَللّٰهُمَّ فَاَبِّدْ
عَلٰى صَفَحَاتِ الْكَآئِنَاتِ وَ عَلٰى وَاَوْرَاقِ
الْاَوْقَاتِ اَصْدِيَةَ تَسْ□□يحَاتِ□□ عَلَيْهِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
وَالْعَرَصَاتِ
سُبْحَانَكَ يَا مَنْ تُسَبِّحُ لَكَ الدُّنْيَا بِاٰثَارِ
□□ينِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اِذْ
هُوَ الَّ□□ى تَزَيَّنَتِ الدُّنْيَا بِمَعَالِمِ اٰثَارِ

رِسالَتِ□□ □□ى اَدْوارِها .. اَللّهُمَّ فَزَيِّنِ الدُّنْيا اِلى يَوْمِ الْقِيامَةِ بِاَنْوارِ رِسالَتِ□□ وَاثارِ شَ□□يعَتِ□□

سُبْحانَكَ يامَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الْاَرْضُ سَاجِدَةً تَحْتَ عَرْشِ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ بِلِسانِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ اَفْضَلُ صَلَواتِكَ وَاَجْمَلُ تَسْ□□يماتِكَ اِذْ هُوَ النَّاطِقُ وَالْمُتَرْجِمُ لِتَسْ□□يحاتِ الْاَرْضِ لَكَ بِالْسِنَةِ اَحْوالِها ★ وَ بِرِسالَتِهِ اسْتَقَرَّتِ الْاَرْضُ □□ى مُسْتَقَرِّها □□ى مَدارِها.. اَللّهُمَّ فَانْطِقِ الْاَرْضَ بِاَقْطارِها اِلى نِهايَةِ عُمْرِها بِتَسْ□□يحاتِ لِسانِ□□

سُبْحانَكَ يا مَنْ تُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ جَ□□يعُ الْمُؤْمِ□□ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ □□ى جَ□□يعِ الْاَمْكِنَةِ وَالْاَوْقاتِ بِلِسانِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ اَكْمَلُ الصَّلَواتِ وَاَتَمُّ التَسْ□□يماتِ اِذْ هُوَ الَّ□□ى تَتَظاهَرُ اَنْوارُ تَسْ□□يحاتِ□□ لَكَ مِنْ اَفْواهِ اَهْلِ الْ□□يمانِ.. اَللّهُمَّ

فَاَنْطِقْ بَ□ى اٰدَمَ اِلٰى اٰخِرِ عُمْرِ الْبَشَرِ
بِتَسْ□يحاَتِ مُحَمَّدِكَ لَكَ عَلَيْهِ صَلاَتُكَ
وَسَلاَمُكَ كَماَ يَ□يقُ بِحُرْمَتِ□
وَبِرَحْمَتِكَ وَارْحَمْناَ وَارْحَمْ اُمَّتَهُ .. اٰ□ينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Sen aczden, kusurdan, şerikten münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, şu akıp gitmekte olan **Kainat**, lisan-ı Muhammedînin (aleyhissalâtü vesselam) tesbihatıyla Seni hamd ile tesbih edip duruyor. Zira, mevsimlerin, asırların ve devirlerin değişmesiyle bütün zamanların ve nesillerin üzerinde dalga dalga yankılanan sadâlar onun tesbih sözleridir.

Allahım! Sen onun (aleyhissalâtü vesselam) tesbih sadâlarını, kâinat sayfalarında ve zaman yapraklarında, kıyamet ve arasat gününe kadar daim eyle.

Sen aczden, kusurdan, şerikten münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, **Dünya**, Din-i Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselam) eserleriyle seni tesbih eder. O ki bütün asırlarda Risaletinin eserlerine ait izleriyle dünyayı süslendirmiştir.

Allahım! Dünyayı onun Risaletinin nurlarıyla ve Şeriatinin eserleriyle kıyamete kadar süslendir.

Sen aczden, kusurdan, şerikten münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, azamet-i kudretinin arşı altında secdeye kapanmış olan **Arz**, Muhammed'inin (salâvatın ekmeli ve selâmların etemmi ona olsun) lisanıyla, Seni hamdın ile tesbih ediyor. Zira arzın lisan-ı halleriyle yapmakta olduğu tesbihatları dile getiren ve tercüme eden o olduğu gibi, arzın medarında istikrar bulması da yine onun risaleti sayesindedir.

Allahım! Arzı bütün aktarıyla, ömrünün nihayetine kadar Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselam) lisanıyla hep böyle konuştur.

Sen aczden, kusurdan, şerikten münezzeh öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, bütün zaman ve mekanlardaki erkek ve kadın bütün **mü'minler**, Muhammed'lerinin (salâvatın ekmeli ve selâmların etemmi ona olsun) lisanıyla, Seni hamdin ile tesbih ediyor. Zira ehl-i imanın ağızlarından çıkan o mübarek sözlerde zahir olan, onun tesbihatının nurlarıdır.

Allahım! Beşer ömrünün sonuna kadar Âdemoğullarını Senin Muhammed'inin tesbihatıyla böyle konuşturmaya devam et. Ve onun hürmetine ve Senin rahmetine nasıl yaraşıyorsa ona öylece salât ve selâm et, bize ve ümmetine de rahmet et. Âmin

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 5

Parça 5

Bu parça için Bkz. [29.Lema: 3.Bab: 3.Mertebe]

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 6

اِلٰهِی لاَزِمٌ عَلَیَّ اَنْ لاَ اُبَالِیَ وَ لَوْ فَاتَ
مِنِّی حَیَاةُ الدَّارَیْنِ وَ عَادَتْنِی
الْکَآئِنَاتُ بِتَمَامِهَا ★ اِذْ اَنْتَ رَبِّی وَ
خَالِقِی وَ اِلٰهِی ★ اِذْ اَنَا مَخْلُوقُكَ وَ
مَصْنُوعُكَ ★ فِی جِهَةُ تَعَلُّقٍ وَ اِنْتِسَابٍ
مَعَ قَطْعِ نِهَایَةِ عِصْیَانِی وَ غَایَةِ بُعْدِی
لِسَائِرِ رَوَابِطِ الْکَرَامَةِ ★ فَاَتَضَرَّعُ بِلِسَانِ
مَخْلُوقِیَّتِی
یَا خَالِقِی یَا رَبِّی یَا رَازِقِی یَا
مَالِکِی یَا مُصَوِّرِی یَا اِلٰهِی
اَسْئَلُكَ بِاَسْمَائِكَ الْحُسْنٰی وَ بِاِسْمِكَ
الاَعْظَمِ ★ وَ بِفُرْقَانِكَ الْحَکِیمِ ★ وَ
بِحَبِیبِكَ الاَکْرَمِ ★ وَ بِکَلاَمِكَ الْقَدِیمِ ★
وَ بِعَرْشِكَ الاَعْظَمِ ★ وَ بِاَلْفِ اَلْفِ قُلْ هُوَ

اللهُ اَحَدٌ اِرْحَمْ□ى يَا اَللهُ يَا رَحْمٰنُ يَا
حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا دَيَّانُ ⋆ اِغْفِرْ□ى يَا
غَفَّارُ يَا سَتَّارُ يَا تَوَّابُ يَا وَهَّابُ ⋆ اُعْفُ
عَ□□ى يَا وَدُودُ يَا رَؤُفُ يَا عَفُوُّ يَا غَفُورُ
⋆ اُلْطُفْ □□ى يَا لَ□يفُ يَا خَ□يرُ يَا
سَ□يعُ يَا بَ□يرُ ⋆ وَ تَجَاوَزْ عَ□□ى يَا
حَ□يمُ يَا عَ□يمُ يَا كَ□يمُ يَا رَ□يمُ ⋆
اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَ□يمَ يَا رَبُّ يَا
صَمَدُ يَا هَا□ى ⋆ جُدْ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ يَا
بَ□يعُ يَا بَا□ى يَا عَدْلُ يَا هُوَ ⋆ اَحْيِ
قَلْ□ى وَ قَبْ□ى بِنُورِ اْ□يمَانِ وَ
الْقُرْاٰنِ يَا نُورُ يَا حَقُّ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا
مَالِكَ الْمُلْكِ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَ اْلاِكْرَام يَا
اَوَّلُ يَا اٰخِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا قَوِىُّ يَا
قَادِرُ يَا مَوْلاَىَ يَا غَافِرُ يَا اَرْحَمَ
الرَّاحِ□ينَ
اَسْئَلُكَ بِاِسْمِكَ اْلاَعْظَمِ فِي الْقُرْاٰنِ وَ
بِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ الَّ□ى هُوَ

سِرُّكَ اَلاَعْظَمُ □□ى كِتَابِ الْعَالَمِ اَنْ
تَفْتَحَ مِنْ هٰذِهِ الْاَسْمَاءِ الْحُسْنٰى كُوَاةً
مُ□□يضَةً اَنْوَارَ الْاِسْمِ الْاَعْظَمِ اِلٰى
قَلْ□□ى □□ى قَالِ□□ى وَ اِلٰى رُو□□ى
□□ى قَبْ□□ى ★ فَتَ□□يرَ هٰذِهِ الصَّ□□يفَةُ
كَسَقْفِ قَبْ□□ى ★ وَ هٰذِهِ الْاَسْمَاءُ
كَكُوَاتٍ تُ□□يضُ اَشِعَّةَ شَمْسِ
الْحَ□□يقَةِ اِلٰى رُو□□ى
اِلٰ□□ى اَتَمَنّٰى اَنْ يَكُونَ □□ى لِسَانٌ
اَبَدِىٌّ يُنَا□□ى بِهٰذِهِ الْاَسْمَاءِ اِلٰى قِيَامِ
السَّاعَةِ ★ فَاقْبَلْ هٰذِهِ النُّقُوشَ الْبَاقِيَةَ
بَعْ□□ى نَائِبًا عَنْ لِسَانِىَ الزَّائِلِ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
صَلَاةً تُنْ□□ينَا بِهَا مِنْ جَ□□يعِ الْاَهْوَالِ وَ
الْاٰفَاتِ ★ وَ تَقْ□□ى لَنَا بِهَا جَ□□يعَ
الْحَاجَاتِ ★ وَ تُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَ□□يعِ
السَّيِّئَاتِ ★ وَ تَغْفِرَ لَنَا بِهَا جَ□□يعَ
الذُّنُوبِ وَ الْخَ□□يئَاتِ ★ يَا اَللهُ يَا

مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ ★ اِجْعَلْ لِي
مُدَّةِ حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَمَاتِي لِي كُلِّ
اٰنٍ اَضْعَافَ اَضْعَافِ ذٰلِكَ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ
وَ سَلاَمٍ مَضْرُوبِينَ لِي مِثْلِ ذٰلِكَ وَ
اَمْثَالِ اَمْثَالِ ذٰلِكَ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ
عَلٰى اٰلِهِ وَ اَصْحَابِهِ وَ اَنْصَارِهِ وَ
اَتْبَاعِهِ ★ وَاجْعَلْ كُلَّ صَلاَةٍ مِنْ كُلِّ ذٰلِكَ
تَزِيدُ عَلٰى اَنْفَاسِ الْعَاصِيَةِ لِي مُدَّةِ
عُمْرِي ★ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْ لِي
بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ ★ اٰمِينَ

İlâhî! İki dünyanın hayatı elimden kaçsa ve bütün kâinat düşman kesilip beni terk etse, benim yine gam çekmemem gerekir; çünkü Sen benim Rabbim ve Hâlıkım (Yaratıcım) ve İlâhımsın. Ve benim, nihayetsiz isyanımla ve sair şeref vesilelerine gayet derecede uzaklığımla beraber, Senin mahlûkun ve masnuun (san’at eserin) olmam sebebiyle, bir taallûk (ilgi) ve intisap (bağ) cihetim var. İşte, ben de, Senin mahlûkunun lisanıyla Sana tazarru ve niyazda bulunuyorum; ey Hâlıkım; ey Rabbim; ey Râzıkım (Rızık Vericim) ve ey Musavvirim!

Ey İlâhım, Esmâ-i Hüsnân hürmetine, İsm-i Âzamın hürmetine, Furkan-ı Hakîmin hürmetine, Habib-i Ekremin hürmetine, Kelâm-ı Kadîmin hürmetine, Arş-ı Âzamın hürmetine, milyonlar “Kul hüvallahü ehad” ile, bana merhamet etmeni istiyorum; ey bütün

kemal sıfatların sahibi ve bütün noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah; ey iyi kötü, dost düşman ayırt etmeden yarattığı bütün varlıklara rızıklarını yetiştiren Rahmân; ey eserlerinde sonsuz rahmetin en latîf cilvelerini gösteren sınırsız şefkat sahibi Hannân; ey bitmez tükenmez ikramlarıyla ve nimetleriyle, varlıkları terbiye edip besleyen Mennân; ey kullarının küçük büyük her türlü amellerinin karşılığını hiç zayi etmeden hakkıyla veren Deyyân.

Beni bağışla; ey fazl ve ihsânıyla, her türlü günahları çok çok bağışlayan Gaffâr; ey ayıp ve kusurları örten ve çirkinlikleri perdeler altında saklayan Settâr; ey işlediği günahlardan pişman olanların tevbelerini daima kabul eden Tevvâb; ey her varlığa tükenmez rahmet hediyelerinden lâyık olduğu ihsanı veren Vehhâb.

Beni affet ey yarattığı varlıkları çok seven ve onlara da Kendisini her vesileyle sevdiren Vedûd; ey her bir canlıya hususî şefkat ve ihsanı olan ve onlar üzerinde iltifatının incelikleri görünen Raûf; ey her türlü kusur ve günahları bolca affeden Afüvv; ey bütün günahları bağışlayan Gafûr.

Bana lütufta bulun; ey varlıkları nazik ve latîf güzelliklerle yaratıp onlara lütufta bulunan ve ilmi her şeyin bütün inceliklerine nüfuz eden Lâtif; ey bütün varlıkların küçük büyük, gizli açık her hâlinden her an haberdâr olan Habîr; ey her şeyi, gizli açık bütün sesleri ve yapılan bütün duaları işiten ve varlıklara işitme kàbiliyeti veren Semî', gizli ve açık her şeyi bütün incelikleriyle gören ve varlıklara da görme kàbiliyeti ve basîreti ihsan eden Basîr.

Günahlarımı sil; ey zâlim ve isyancıları hemen cezalandırmayıp yumuşaklıkla muâmele eden, tevbe etmeleri için onlara fırsat tanıyan Halîm; ey gizli açık, küçük büyük her şeyi hakkıyla bilen ve ilmi, ezelden ebede her şeyi kuşatan Alîm; ey bütün canlıları çeşitli duygularla donatıp sayısız rahmet meyvelerini ve nimetlerini önlerine seren ve iyiliği bol olan Kerîm; ey rahmeti her şeyi kuşatmakla birlikte imanlı kullarına hasusî ihsan ve şefkatte bulunan Rahîm.

Bizi yolun doğrusuna ilet; ey kâinattaki her bir varlığın bütün ihtiyaçlarını giderip onları bizzat terbiye eden ve hiçbir vezir ve yardımcısı olmayan ve asla öyle bir şeye ihtiyacı da bulunmayan Rab; ey kâinattaki her şey Kendisine muhtaç olduğu halde, Kendisi

hiçbir şeye asla muhtaç olmayan Samed; ey varlıkları yaratılış gayelerine sevk eden ve dilediğine doğru yolu gösteren Hâdî.

Fazlınla bana cevâdâne (cömertçe) ihsanlarda bulun; ey kâinatı hiçten ve benzersiz bir şekilde yaratıp bin bir isminin tecellileriyle süsleyen Bedî'; ey bütün isimleri, sıfatları ve zâtı ile ebediyen var olan ve yok olması asla mümkün olmayan Bâkî; ey kâinatı ince hesaplarla yaratan, her varlığın bütün ihtiyaçlarını adaletle veren ve haksızları cezalandırıp iyileri de mükâfatlandıran Adl; ey Hû.

Kalbimi ve kabrimi iman ve Kur'ân nuruyla nurlandır; ey sonsuz nuruyla bütün kâinatı nurlandıran ve isimlerinin tecellisiyle her şeyi aydınlatan Nûr; ey varlığında hiçbir şüphe bulunmayan ve varlıkların dayandıkları hakikat, Zâtının sıfât, isim ve fiillerinin tecellisi olan Hak; ey varlıklara hayat verip canlandıran, Kendi hayatı ise zâtî, ezelî ve ebedî olan Hayy; ey bütün varlıkları düzenli ve daimî bir şekilde ayakta tutan; fakat Kendi varlığı hiçbir varlığa bağlı olmayan Kayyûm; ey ezelden ebede kadar kâinattaki her şeyin yegâne sahibi ve mâliki olan Mâlike'l-Mülk; ey celâl ve ikram sahibi; ey her şeyin aslını ve başlangıcını ezelî ilmiyle tespit eden ve Kendisinden önce hiçbir şey var olmayan Evvel; ey her şeyin sonunu ezelî ilmiyle belirleyen ve sonu gelen varlıkların neslini tohum ve çekirdek gibi hülâsalarla tanzim eden ve her şeyden sonra yalnız Kendisi bâkî kalan Âhir; ey her şeyin dış yüzlerini çeşitli cihazlarla ve ince nakışlarla süsleyerek fevkalâde mükemmel ve güzel yaratan ve bütün varlıklarda ilim, irade, kudret, rahmet gibi sıfatlarının ve varlık ve birliğinin işaretleri açıkça görünen Zâhir; ey bütün varlıkların içyüzlerini ve bilhassa canlıların içlerini mükemmel bir fabrikanın harika makineleri gibi yaratıp işleten ve her şeyin içine esmâsıyla nüfuz eden Bâtın; ey her tülü âcizlik ve zayıflık alâmetlerinden münezzeh olan yegâne kuvvet ve kudret sahibi Kavî; ey kudreti her şeye yeten ve Kendisine hiçbir şey ağır gelmeyen Kàdir; ey herşeyin sahibi ve dostluğu pek güzel olan Mevlâ, ey her türlü kusur ve günâhı affeden Gâfir; ey merhamet edicilerin en merhametlisi olan Erhamü'r-Râhimîn.

Kur'ân'daki İsm-i Âzamın hürmetine ve kitab-ı âlemdeki sırr-ı âzamın olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm hürmetine, güzel isimlerinden, bu sayfayı sanki kabrimin tavanı yapıp, bu esmâyı da ruhuma şems-i hakikatten şualar saçan pencere haline getirecek

şekilde, kalbime ve kalıbıma ve kabrimde ruhuma İsm-i Âzamın nurlarını saçan pencere yapmanı istiyorum.

İlâhî, dilerim ki, ebedî bir lisanım olsun da, kıyamete kadar bu isimlerle nidâ etsin. İşte, ardımda bâki kalan bu nakışları, benim fâni ve zâil lisanımın yerine bir nâip olarak kabul eyle.

Allahım, Efendimiz Muhammed'e öyle bir salât ve selâm et ki, o salât ile bizi bütün korku ve âfetlerden kurtar, bütün hâcetlerimizi gider, bizi bütün günahlardan temizle, bütün günah ve hatâlarımızı bağışla.

Ey bütün kemal sıfatların sahibi ve bütün noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah; ey duâ ve ihtiyaçlara cevap veren Mücîbe'd-Daavât! Hayatım boyunca ve öldükten sonra, her an bu dileklerimi kat kat fazlasıyla ver!

Bir milyon salât ve selâm, bir o kadarla çarpımından çıkan netice ve bunun da kat katı, Efendimiz Muhammed'e, Onun Âl, Ashab, Ensar ve tabîlerine olsun! Bu salâvatların her birini, benim ömür günlerimdeki günahkâr nefeslerim sayısınca çoğalt! Bu salâvatların her birisi hürmetine beni affeyle, bana merhamet et. Bunu rahmetinle ihsan eyle; ey merhamet edicilerin en merhametlisi olan Erhamü'r-râhimîn! Âmin!

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 7

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ
وَالْاِسْلاَمِ بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الْاَمْطَارِ وَاَمْوَاجِ
الْبِحَارِ وَثَمَرَاتِ الْاَشْجَارِ وَنُقُوشِ الْاَزْهَارِ
وَنَغَمَاتِ الْاَطْيَارِ وَلَمَعَاتِ الْاَنْوَارِ
وَالشُّكْرُ لَهُ عَلٰى كُلِّ مِنْ نِعَمِهِ فِى
الْاَطْوَارِ بِعَدَدِ كُلِّ نِعَمِهِ فِى الْاَدْوَارِ
وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِ الْاَبْرَارِ
وَالْاَخْيَارِ مُحَمَّدٍ الْمُخْتَارِ وَعَلٰى اٰلِهِ
الْاَطْهَارِ وَاَصْحَابِهِ نُجُومِ الْهِدَايَةِ ذَوِى
الْاَنْوَارِ مَادَامَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

İman ve İslâm nimeti için, yağmurların damlaları, denizlerin dalgaları, ağaçların meyveleri, çiçeklerin nakışları, kuşların nağmeleri, nurların parıltıları sayısınca Allah'a hamd olsun. Her türlü haldeki nimetleri için, bütün çağlardaki nimetleri sayısınca Ona şükürler olsun.

İyilerin ve hayırlıların efendisi Muhammed-i Muhtar'a, onun tertemiz ailesine ve apaydınlık hidayet yıldızları olan ashabına, günler ve geceler sürüp gittikçe salât ve selâm olsun.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 8

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الرَّحْمٰنِ الَّذى مِنْ لَطآئِفِ
عَظآئِمِ ثَمَراَتِ طُوباَءِ رَحْمَتِهِ سَيِّدِناَ
مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلاَمُ وَالْجَنَّةُ
الْمُتَدَلِّيَيْنِ عَلَى الدَّارَيْنِ ★ وَالْقَديرِ
الَّذى هٰذِهِ الْمَوْجُوداَتُ الْجَديدَةُ
الْحَلِيَّةُ وَالاَجْراَمُ الْعُلْوِيَّةُ هى بُسْتاَنِ
الْكآئِناَتِ شَواَهِدُ رُبُوبِيَّتِهِ ★ وَهٰذِهِ
النَّباَتاَتُ الْمُتَلَوِّنَهُ وَالْحَيَواَناَتُ الْمُتَنَوِّعَةُ
هى حَديقَةِ الاَرْضِ خَواَرِقُ صَنْعَتِهِ
وَبَراَهينُ اُلُوهِيَّتِهِ ★ وَهٰذِهِ الاَزْهاَرُ
الْمُنَوَّرَةُ وَالاَشْجاَرُ الْمُثْمِرَةُ هى هٰذِهِ
الْجِناَنِ مُعْجِزاَتُ قُدْرَتِهِ وَ دَلآئِلُ
رَحْمَتِهِ ★ وَهٰذِهِ الشَّجَرَةُ بِاَوْراَقِهاَ

وَاَزْهاَرِهاَ وَاَثْماَرِهاَ □□ى هٰذِهِ الرَّوضَةِ
مُعْجِزاَتُ قُدْرَتِ□□ ★ تَشْهَدُ كُلٌّ عَلٰى اَنَّهُ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَ□□يرٌ ★ فاَلْواَقِعاَتُ
الْماَضِيَةُ مُعْجِزاَتُ قُدْرَتِ□□ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ
قاَدِرٌ عَلٰى كُلِّ الْمُمْكِناَتِ الْاٰتِيَةِ ★ لَمْ
يَخْرُجْ □□يماَ مَضٰى وَلَنْ يَخْرُجَ □□يماَ
يَأ□□ى شَيْءٌ مِنْ حُكْمِ قُدْرَتِ□□ ★
تَتَساَوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهِ الذَّرَّاتُ
وَالشُّمُوسُ ★ وَهُوَ الْحَقُّ الْمُ□□ينُ
الْواَحِدُ الْاَحَدُ الَّ□□ى تُنْشِدُ ذَرّاَتُ
الْكاَئِناَتِ وَمُرَكَّباَتُها بِدَلاَلاَتِهاَ الْمُخْتَلِفَةِ
وَاَلْسِنَتِهاَ الْمُتَنَوِّعَةِ مُ□□يرَةً اِلٰى جَماَلِهِ
الْمُطْلَقِ
عِباَراَتُناَ شَتّٰى وَ حُسْنُكَ واحِدٌ ★ وَكُلٌّ
اِلٰى ذاَكَ الْجَماَلِ يُ□□يرُ
وَيَتْلُو كِتاَبُ الْكاَئِناَتِ بِاَبْواَبِ□□ وَفُصُولِ□□
وَصُحُفِ□□ وَسُطُورِ□□ وَجُمَلِ□□

وَحُرُوفِهِ اٰياَتِ وُجُوبِهِ وَوَحْدَتِهِ ★ وَتَقْرَأُ سُطُورُهُ عَلَى الْعُقُولِ

تَأَمَّلْ سُطُورَ الْكَآئِناَتِ فَاِنَّهاَ ★ مِنَ الْمَـلاَءِ الْاَعْلٰى اِلَيْكَ رَسآئِلُ

وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِناَ مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَصَحبِهِ اَجْمَعِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Hamd bütünüyle Allah'a aittir.

O Rahman ki, Efendimiz Muhammed aleyhissalâtü vesselam ile Cennet, Onun tûbâ-i rahmetinden iki cihana inen en büyük ve en lâtif meyveleridir.

O Kadir ki, şu göz önündeki yepyeni mevcudat ile kâinat bostanındaki ecrâm-ı ulviye Onun rubûbiyetinin şahidleri.. yeryüzü bahçesindeki şu rengârenk nebatat ve çeşit çeşit hayvanat Onun san'atının harikaları ve ulûhiyetinin burhanları.. şu bahçelerdeki şu nurlu çiçekler ve meyveli ağaçlar Onun kudretinin mucizeleri ve rahmetinin delilleri.. şu bahçedeki şu ağaç dahi, yapraklarıyla, çiçekleriyle ve meyveleriyle Onun kudretinin mucizeleridir.

Bütün bunlar şehadet eder ki, O herşeye kadirdir.

Onun kudretinin mucizeleri olan mazideki vukuat delâlet eder ki, O, geleceğin mümkinatına da kadirdir. Ne bundan evvel olup bitenlerde, ne de bundan sonra olup biteceklerde hiçbir şey Onun kudretinin hükmünden hariç kalamaz. Ona nisbetle zerreler ve güneşler müsavidir. Ve O öyle bir Hak, Mübîn, Vâhid ve Ehaddir ki, kâinatın bütün zerreleri ve o zerrelerin mürekkebatı, muhtelif şekillerdeki delâletleri ve mütenevvi lisanlarıyla Onun cemâl-i mutlakına işaret ederek şu sözleri terennüm ederler;

"İbaremiz ayrı ayrı olsa da Senin hüsnün birdir. Ve herşey o cemâle bir işarettir."

Kâinat kitabı da bütün babları, bölümleri, sayfaları, satırları, cümleleri ve harfleriyle Onun vücub ve vahdetinin âyetlerini dillendirir ve satırlarını akıllara karşı okur;

"Kâinatın satırlarına dikkatle bak. Zira onlar yüce âlemlerden sana gönderilmiş mektuplardır."

Efendimiz Muhammed ile onun bütün âl ve ashabına salât ve selâm olsun.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 9

Parça 9

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ
اَلْحَمْدَ لِلّٰهِ الْحاكِمِ الْحَكَمِ الْحَكيمِ
اْلاَزَلِىِّ الَّذى نَظَّمَ هٰذِهِ الْكاَئِناَتِ
بِقَواَنينِ عاَدَتِهِ وَسُنَّتِهِ ★ وَعَيَّنَهاَ
بِدَساَتيرِ قَضآئِهِ وَقَدَرِهِ ★ وَاَسَّسَ
بُنْياَنَهاَ بِاُصُولِ مَهيئَتِهِ وَ حِكْمَتِهِ ★
وَزَيَّنَهاَ بِنَواَميسِ عِناَيَتِهِ وَرَحْمَتِهِ ★
وَنَوَّرَهاَ بِجَلَواَتِ صِفاَتِهِ ★ وَهُوَ الْقاَدِرُ
الْقَيُّومُ السَّرْمَدِىُّ الَّذى ماَ هٰذِهِ
الْكاَئِناَتُ بِماَهِيَّاتِهاَ وَهُوِيَّاتِهاَ وَتَمَيُّزاَتِهاَ
وَتَزْيِيناَتِهاَ وَ مَواَزينِهاَ وَمَحاَسِنِهاَ اِلاَّ
خُطُوطُ قَلَمِ قَضآئِهِ وَ قَدَرِهِ ★
وَنُقُوشِ پَرْكاَرِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ ★
وَتَزْيِيناَتُ يَدِ بَيْضاَءِ صُنْعِهِ وَعِناَيَتِهِ

⋆ وَاَزاَ□يرُ رِياَضِ لَطاَفِ□ وَكَرَمِ□ ⋆
وَثَمَراتُ فَيَّاضِ رَحْمَتِ□ وَ نِعمَتِ□ ⋆
وَلَمَعاَتُ تَجَلِّياَتِ جَماَلِ□ جَلَّ جَلاَلُهُ
حَمْداً يَ□يدُ عَلٰى حاَصِلِ ضَرْبِ جَ□بيعِ
الذَّرَّاتِ فيِ الذَّرَّاتِ
فَياَ مَنْ مِنْ لَمَعاَتِ بُرُوقِ شُرُوقِ
اَسْماَئِ□ ظَهَرَ عَجاَئِبُ الْمَخْلُوقاَتِ ⋆
وَياَ مَنْ تَساَوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَتِهِ
الذَّرَّاتُ وَالسَّيَّاراَتُ ⋆ وَياَمَنْ كَتَبَ عَلٰى
مِسْطَرِ الْكِتاَبِ الْمُ□ينِ الْمَصْدَرِ
لِلنِّظاَمِ وَالْ□يزاَنِ هٰذِهِ الْكاَئِناَتِ
الْمُتَزَيِّناَتِ ⋆ اِنَّا نُقَدِّمُ اِلَيْكَ بَيْنَ يَدَيْ كُلِّ
سُكُونٍ وَحَرَكَةٍ تَتَحَرَّكُ بِهاَ ذَرَّاتُ الْعاَلَمِ
وَ مُرَكَّباَتِهاَ شَهاَدَةً نَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ
اَنْتَ لاَشَ□يكَ لَكَ ⋆ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً
عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً
لِلْعاَلَ□ينَ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلَمْ عَلَيْهِ وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ بِعَدَدِ جَمِيعِ الْحُرُوفاَتِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِي الْكَلِماَتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِكَ فِى مَرآياَ تَمَوُّجاَتِ الْهَواَءِ عِنْدَ قِرآئَتِهٖ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنَ كُلِّ قاَرِءٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلٰى يَوْمِ النُّشُورِ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Kâinattaki bütün zerrelerin bir o kadar zerrat ile çarpımından ziyade hamd olsun o Hâkim-i Hakem-i Hakîm-i Ezelî olan Allah'a ki, şu kâinatı âdet ve sünnetinin kanunlarıyla tanzim etmiş, kaza ve kaderinin düsturlarıyla belirlemiş, meşiet ve hikmetinin usulüyle binasını kurmuş, inayet ve rahmetinin namuslarıyla süslemiş, esma ve sıfatının cilveleriyle aydınlatmıştır.

O öyle bir Kâdir-i Kayyûm-u Sermedîdir ki, şu kâinat, mahiyetleri, hüviyetleri, temayüzatı, tezyinatı, mizanları ve mehâsiniyle Onun (celle celâluhû) kaza ve kader kaleminin çizgilerinden, ilim ve hikmet pergelinin nakışlarından, sun' ve inayet yed-i beyzâsının tezyinatından, lütuf ve kerem bahçelerinin çiçeklerinden, rahmet ve nimetinin bereketli meyvelerinden ve cemal ve kemal tecellîlerinin parıltılarından başka birşey değildir.

Ey Esmasının parlak şimşeklerinin lem'alarından gelen ışıltılarla mahlûkattaki aciblikler zahir olan Zât!

Ve ey kudretine nisbetle zerreler ve seyyareler müsavi olan Zât!

Ve ey nizam ve mizanın masdarı olan Kitab-ı Mübîn mistarı üzerine şu süslenmiş kâinatı yazan Zât!

Alemdeki bütün zerreler ile mürekkebatını işleten bütün sükûn ve hareketlerin öncesinde Sana şu şehadeti takdim ediyoruz:

Evet, şahidlik ederiz ki, Senden başka ilâh yoktur. Sen birsin, şerikin yoktur. Muhammed ise Senin kulun ve âlemlere rahmet olarak gönderdiğin Resulündür.

Ona, âl ve ashabına, nüzulünden kıyamet gününe kadar Kur'ân'dan kim hangi bir kelimeyi okuyacak olsa, temevvücat-ı hava aynasında Senin izninle temessül eden bütün o kelimeleri teşkil eden harflerin hepsi adedince salât ve selâm et.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 10

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذى تَقَدَّسَ عَنِ الاَشْباهِ
ذاتُهُ وَتَنَزَّهَتْ عَنْ مُشابَهَةِ الاَمْثالِ
صِفاتُهُ ★ اَلْخَلاقُ الَّذى ذاكَ الْعالَمُ
الْكَبيرُ اِبْداعُهُ ★ وَهٰذا الْعالَمُ الصَّغيرُ
اَىُّ الاِنْسانُ بَديعاَدُهُ ★ وَذا اِنْشاَئُهُ وهٰذا
بِناَئُهُ ★ وَذا صَنْعَتُهُ وَهٰذا صِبْغَتُهُ ★ وَذا
نَقْشُهُ وَهٰذا زينَتُهُ ★ وَذا رَحْمَتُهُ وَهٰذا
نِعْمَتُهُ ★ وَذا قُدْرَتُهُ وَهٰذا حِكْمَتُهُ ★ وَذا
عَظَمَتُهُ وَهٰذا رُبُوبِيَّتُهُ ★ وَذا مَخْلُوقُهُ
وَهٰذا مَصْنُوعُهُ ★ وَذا مُلْكُهُ وَهٰذا مَمْلُوكُهُ
★ وَذا مَسْجِدُهُ وَهٰذا عَبْدُهُ ★ وَعَلٰى
جَواَنِبِهِما بَلْ عَلٰى كُلِّ جُزْءٍ مِنْهُما سِكَتُهُ
النَّاطِقَةُ بِاَنَّ الْكُلَّ ماَلُهُ

اَللّٰهُمَّ يَا قَيُّومَ الاَرْضِ وَ السَّمَاءِ اِنَّا نُشْهِدُكَ وَ نُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلٰئِكَتِكَ بِشَهَادَةِ جَمِيعِ اَنْبِيَآئِكَ وَاَوْلِيَآئِكَ وَ اٰيَاتِكَ ★ وَجَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ وَ جَمِيعَ خَلْقِكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ ★ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَتُوبُ اِلَيْكَ ★ وَ نَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلَيْهِ كَمَا يُنَاسِبُ حُرْمَتَهُ وَ كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Hamd, bütünüyle, zâtı şebihlerden mukaddes, sıfatları başkalarına benzemekten münezzeh olan Allah'a aittir. Ve O öyle bir Hallâktır ki,

- şu büyük âlem Onun ibdâı, bu küçük âlem, yani insan Onun icadı,

- o inşası, bu ise binası,

- o san'atı, bu ise boyası,

- o nakşı, bu ise ziyneti,

- o rahmeti, bu ise nimeti,

- o kudreti, bu ise hikmeti,

- o azameti, bu ise rubûbiyeti,
- o mahlûku, bu ise masnûu,
- o mülkü, bu ise memlûkü,
- o mescidi, bu ise kuludur.

Ve her ikisinin de her tarafında, hattâ herbir cüz'ünde Onun sikkesi vardır ki, herşeyin Onun malı olduğunu söyler.

Ey yerin ve göğün Kayyûmu olan Allahım!

Seni, Senin Arş'ını taşıyan melekleri ve bütün melâikeyi şahid tutuyor ve bütün peygamberlerinin, velî kullarının, âyetlerinin, bütün masnûâtının ve bütün mahlûkatının şahidliğiyle bildiriyoruz ki, Sen Allah'sın. Senden başka ilâh yoktur. Sen birsin, hiçbir şerikin yoktur. Senden bizi bağışlamanı istiyor, Sana tevbe ediyor ve şehadet ediyoruz ki, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam Senin kulun ve âlemlere rahmet olarak gönderdiğin elçindir. Allahım, onun hürmetine münasip ve Senin rahmetine lâyık şekilde ona ve bütün âl ve ashabına salât et.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 11

Parça 11

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ
سُبْحاَنَكَ يا مَنْ اَنْطَقَ السَّماَءَ بِحَمْدِهِ
وَتَسْبيحِهِ بِكَلِماَتِ النُّجُومِ
وَالسَّيَّاراَتِ ★ وَياَ مَنْ اَنْطَقَ الْاَرْضَ
بِحَمْدِهِ وَتَسْبيحِهِ بِكَلِماَتِ الْاَشْجاَرِ
وَالنَّباَتاَتِ ★ وَاَنْطَقَ النَّباَتاَتِ وَالشَّجَرَ
بِكَلِماَتِ الْاَزْهاَرِ وَالثَّمَراَتِ ★ وَاَنْطَقَ
الزَّهْرَ وَالثَّمَرَ بِكَلِماَتِ الْبُذُورِ وَالنُّواَتاَتِ
★ وَاَنْطَقَ النُّواَةَ وَالْبُذُورَ بِلِساَنِ السَّناَبِلِ
وَكَلِماَتِ الْحَبَّاَتِ
سُبْحاَنَكَ يا مَنْ يُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ الضِّياَءُ
بِاَنْواَرِهِ ★ وَالْهَواَءُ بِاَعْصاَرِهِ ★ وَالْماَءُ
بِاَنْهاَرِهِ ★ وَالْاَرْضُ بِاَحْجاَرِهِ ★
وَالنَّباَتُ بِاَزْهاَرِهِ ★ وَالشَّجَرُ بِاَثْماَرِهِ

⋆ وَالْجَوُّ بِاَطْيارِهِ ⋆ وَالسَّحابُ بِاَمْطارِهِ ⋆ وَالسَّماءُ بِاَقْمارِهِ وَالصَّلوٰةُ وَالسَّلامُ عَلٰى سَيِّدِنا مُحَمَّدٍ نَبْراسِ الْاَنْبِياءِ وَزِبَرْقانِ الْاَصْفِياءِ وَنَيِّرِ الْاَوْلِياءِ وَ شَمْسِ الثَّقَلَيْنِ وَ ضِياءِ الْخافِقَيْنِ ⋆ وَ عَلٰى اٰلِهِ نُجُومِ الْهُدٰى ⋆ وَ اَصْحابِهِ مَصابِيحِ الدُّجٰى

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Sen her kusurdan münezzehsin, ey semâyı yıldızlar ve seyyareler kelimeleriyle konuşturarak hamd ve tesbihini ona söylettiren,

yeryüzünü ağaçlarının ve bitkilerinin kelimeleriyle konuşturarak hamd ve tesbihini ona söylettiren,

nebat ve ağaçları çiçek ve meyvelerin kelimeleriyle konuşturan,

çiçek ve meyveleri tohum ve çekirdeklerinin kelimeleriyle konuşturan,

tohum ve çekirdekleri de sünbüllerinin lisanı ve habbelerinin kelimeleriyle konuşturan Zat!

Sen her kusurdan münezzeh Öyle bir Zât-ı Zülcelâlsin ki, ziya nurlarıyla, hava rüzgârlarıyla, su nehirleriyle, yer taşlarıyla, nebatat çiçekleriyle, ağaçlar meyveleriyle, cevv-i semâ kuşlarıyla, bulutlar yağmurlarıyla, gökyüzü aylarıyla Seni överek tesbih eder.

Enbiyanın kandili, asfiyanın kameri, evliyanın güneşi, cin ve insin şemsi, Doğu ve Batının ışığı olan Efendimiz Muhammed'e ve hidayet yıldızları olan Âli ile karanlıklara kandiller olan Ashabına salât ve selâm olsun.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 12

Parça 12

اَللّٰهُمَّ يَاَرَبَّ مُحَمَّدٍنِ الْمُخْتَارِ ★ يَا رَبَّ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ★ يَا رَبَّ النَّبِيِّينَ وَالْاَخْيَارِ ★ يَا رَبَّ الصِّدِّيقِينَ وَالْاَبْرَارِ ★ يَا رَبَّ الصِّغَارِ وَالْكِبَارِ ★ يَا رَبَّ الْحُبُوبِ وَالْاَثْمَارِ ★ يَا رَبَّ الْاَنْوَارِ وَالْاَزْهَارِ ★ يَا رَبَّ الْاَنْهَارِ وَالْاَشْجَارِ ★ يَا رَبَّ الْاَعْلَانِ وَالْاَسْرَارِ ★ يَا رَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

نُشْهِدُكَ وَنُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ ★ وَنُشْهِدُ جَمِيعَ مَلٰئِكَتِكَ ★ وَنُشْهِدُ جَمِيعَ مَخْلُوقَاتِكَ بِشَهَادَاتِ جَمِيعِ اَنْبِيَآئِكَ ★ وَ بِشَهَادَاتِ جَمِيعِ اَوْلِيَآئِكَ ★ وَ بِشَهَادَاتِ جَمِيعِ اٰيَاتِكَ التَّكْوِينِيَّةِ وَالْكَلَامِيَّةِ ★ وَ بِشَهَادَاتِ جَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ ★ وَ

بِشَهاَداَتِ ذَرَّاتِ الْكاَئِناَتِ وَمُرَكّباَتِهاَ ★ وَ
بِشَهاَداَتِ حَبيبِكَ عَلَيْهِ اَفْضَلُ صَلَواَتِكَ
الْمُتَضَمِّنَةِ شَهاَدَتُهُ لِجَميعِ تِلْكَ
الشَّهاَداَتِ ★ وَ بِشَهاَداَتِ قُرْاٰنِكَ بِاَنَّا كُلَّناَ
نَشْهَدُ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللهُ الْواَجِبُ الْوُجُودِ
الْواَحِدُ الاَحَدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الْحَقُّ
الْمُبينُ الْحَىُّ الْقَيُّومُ الْعَليمُ
الْحَليمُ الْقَديرُ الْمُريدُ السَّميعُ
الْبَصيرُ الْمُتَكَلِّمُ لَكَ الاَسْماَءُ الْحُسْنٰى
وَ نَشْهدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ
شَريكَ لَكَ ★ لَكَ الْمُلْكُ ★ وَ لَكَ الْحَمْدُ
★ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَنَتُوبُ اِلَيْكَ ★ وَكَذاَ
نَشْهَدُ بِاَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ
وَحَبيبُكَ وَرَسُولُكَ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً
لِلْعاَلَمينَ ★ فَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَ عَلٰى
اٰلِهِ وَ اَصْحاَبِهِ اَبَدَ الاٰبِدينَ
اٰمينَ اٰمينَ اٰمينَ

Ey Muhammed-i Muhtarın Rabbi olan Allahım! Ey Cennetin ve Cehennemin Rabbi! Ey enbiyânın ve hayırlı kulların Rabbi! Ey sıddıkların ve ebrârın Rabbi! Ey küçük ve büyük herşeyin Rabbi! Ey habbelerin ve meyvelerin Rabbi! Ey nurların ve çiçeklerin Rabbi! Ey nehirlerin ve ağaçların Rabbi! Ey açığa vurulan ve gizlenen şeylerin Rabbi! Ey gecenin ve gündüzün Rabbi!

Senin bütün nebilerinin şehadetleriyle, bütün velî kullarının şehadetleriyle, bütün tekvinî ve kelâmî âyetlerinin şehadetleriyle, bütün masnûâtının şehadetleriyle, bütün kâinat zerreleri ile mürekkebatının şehadetleriyle, Habîbinin (Senin en efdal salâvatın Ona olsun) bütün bu şehadetleri tazammun eden şehadetleriyle, Kur'ân'ının şehadetleriyle,

Seni şahid tutarak, Senin Hamele-i Arş'ını şahid tutarak, Senin bütün meleklerini şahid tutarak, Senin bütün mahlûkatını şahid tutarak,

biz de hepimiz şöyle şehadet ederiz ki, Sen Vâcibü'l-Vücud olan Allah'sın. Vâhid, Ehad, Ferd, Samed, Hak, Mübîn, Hayy, Kayyûm, Alim, Hakim, Kadir, Mürîd, Semî', Basîr, Mütekellim'sin. Bütün Esmâ-i Hüsnâ Senindir.

- Hem şehadet ederiz ki, Senden başka ilâh yoktur. Sen birsin, şerikin yoktur. Mülk Senindir. Hamd Senindir. Senden af diler, Sana tevbe ederiz.

- Ve yine şehadet ederiz ki, Muhammed Senin kulundur, nebîndir, habîbindir. Alemlere rahmet olarak gönderdiğin elçindir. Ona, Âl ve Ashabına, ebediyetlerin ebedine kadar salât ve selâm et. Âmin, âmin, âmin.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 13

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ الْقُرْاٰنِ وَ بِحَقِّ مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْقُرْاٰنِ ★ وَ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ شِفَاءً لَنَا مِنْ كُلِّ دَاءٍ★ وَ مُونِسًا لِى حَيَاتِنَا وَ بَعْدَ مَمَاتِنَا ★ وَ اجْعَلْهُ لَنَا فِى الدُّنْيَا قَرِينًا ★ وَ فِى الْقَبْرِ مُونِسًا ★ وَ فِى الْقِيَامَةِ شَفِيعًا ★ وَ عَلَى الصِّرَاطِ نُورًا ★ وَ مِنَ النَّارِ سِتْرًا وَ حِجَابًا ★ وَ اِلَى الْجَنَّةِ رَفِيقًا ★ وَ اِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلاً وَ اِمَامًا ★ بِفَضْلِكَ وَ جُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ اِحْسَانِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ وَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

وَ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلٰى مَنْ اَنْزَلْتَ عَلَيْهِ
الْقُرْاٰنَ وَ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ★ وَ
عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ صَلاَةً تُرْضِيكَ وَ
تُرْضِيهِ وَ تَرْضٰى بِهَا عَنَّا يَا رَبَّ
الْعَالَمِينَ ★ اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

فَيَا مُنْزِلَ الْقُرْاٰنِ بِحَقِّ الْقُرْاٰنُ اِجْعَلْ هٰذاَ
الْكِتاَبَ نَائِباً عَنِّى نَاطِقاً بِهٰذاَ الدُّعاَءِ
بَدَلاً عَنِّى اِذاَ اَسْكَتَ الْمَوْتُ
لِساَنِى اٰمِينَ اَلْفَ اٰمِينَ

Allahım! Kur'anın ve kendisine Kur'an indirilen zâtın hakkı için kalplerimizi Kur'anın nuruyla nurlandır. Kur'anı bütün dertlerimize şifa yap. Hayatımızda da ölümden sonra da Kur'anı bize ünsiyetli kıl. Onu bizim için dünyada yakın bir dost, kabirde mûnis bir arkadaş, kıyamette şefaatçi, Sırat'ta nur, ateşe karşı siper ve perde, Cennete yol arkadaşı, hayırlara delil ve imam yap. Fazlınla, hamdin ile, kereminle, ihsanınla ve rahmetinle, ey kerem sahiplerinin en keremlisi ve merhametlilerin en merhametlisi.!

Kendisine Kur'an indirip alemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta, âl ve ashabına da razı olacağın, onu hoşnut edecek ve Seni de hoşnut edecek bir salât ile salât ve selam et, ey âlemlerin Rabbi..

Ey Kur'anı indiren Zât-ı Zülcelal! Kur'anın hakkı için, ölüm benim lisanımı susturduğunda, bu kitabı, şu dua ile benim yerime konuşan bir vekil eyle. Âmin, binlerle amin.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 14

İlahî! Ben seviyor ve temenni ediyorum ki; benim binlerce lisanım olsun da, tâ kıyamete kadar benim bedelime istiğfar etsinler. Öyle ise, ya İlahî! benim şu risalelerimin her bir nüshasını, kalem alan eller ve yazı yazanlar durdukça benim bedelime istiğfar eden ve Peygamber'e salavat getiren birer lisan yap. Amîn!..

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِلٰهِى ★ اَلذُّنُوبُ اَخْرَسَتْنِى ★ وَكَثْرَةُ الْمَعَاصِى اَخْجَلَتْنِى ★ وَشِدَّةُ الْغَفْلَةِ اَخْفَتَتْ صَوْتِى ★ فَاَدُقُّ بَابَ رَحْمَتِكَ ★ وَ اُنَادِى بِى بَابِ مَغْفِرَتِكَ بِصَوْتِ سَيِّدِى وَسَنَدِىَ الشَّيْخِ عَبْدِ الْقَادِرِ الْكَيْلاَنِى وَنِدَائِهِ الْمَقْبُولِ الْمَانُوسِ عِنْدَ الْبَوَّابِ بِيَا مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ كُلَّ شَىْءٍ ★ وَيَامَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ

⋆ وَياَمَنْ لاَ يَضُرُّهُ شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يَنْفَعُهُ
شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يَغْلِبُهُ شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يَعْزُبُ عَنْهُ
شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يَؤُدُهُ شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يَسْتَ□ينُ
بِشَىْءٍ ⋆ وَلاَ يُشْغِلُهُ شَىْءٌ عَنْ شَىْءٍ ⋆
وَلاَ يُشْبِهُهُ شَىْءٌ ⋆ وَلاَ يُعْجِزُهُ شَىْءٌ ⋆
اِغْفِرْ□ى كُلَّ شَىْءٍ حَتّٰى لاَ تَسْئَلَ□ى
مِنْ شَىْءٍ ⋆ يَامَنْ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَةِ كُلِّ
شَىْءٍ ⋆ وَبِيَدِ□ مَقَا□يدُ كُلِّ شَىْءٍ ⋆
وَيَا مَنْ هُوَ الْاَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ شَىْءٍ ⋆
وَالْاٰخِرُ بَعْدَ كُلِّ شَىْءٍ ⋆ وَالظَّاهِرُ فَوْقَ
كُلِّ شَىْءٍ ⋆ وَالْبَاطِنُ دُونَ كُلِّ شَىْءٍ ⋆
وَالْقَاهِرُ فَوْقَ كُلِّ شَىْءٍ ⋆ اِغْفِرْ□ى
كُلَّ شَىْءٍ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَ□يرٌ ⋆
وَيَا عَ□يمًا بِكُلِّ شَىْءٍ ⋆ وَمُ□يطًا بِكُلِّ
شَىْءٍ ⋆ وَبَ□يرًا بِكُلِّ شَىْءٍ ⋆ وَيَا
شَ□يدًا عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ ⋆ وَرَ□يبًا عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ ⋆ وَلَ□يفًا بِكُلِّ شَىْءٍ ⋆
وَخَ□يرًا بِكُلِّ شَىْءٍ ⋆ اِغْفِرْ□ى كُلَّ

شَىْءٍ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطِيئَاتِ حَتّٰى لاَ تَسْئَلَنِى عَنْ شَىْءٍ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَعُوذُ بِعِزَّةِ جَلاَلِكَ وَبِجَلاَلِ عِزَّتِكَ وَبِقُدْرَةِ سُلْطَانِكَ وَبِسُلْطَانِ قُدْرَتِكَ مِنَ الْقَبِيعَةِ وَالْاَهْوَاءِ الرَّدِيَّةِ ★ يَاجَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ اَجِرْنِى مِنَ الشَّهَوَاتِ الشَّيْطَانِيَّةِ وَطَهِّرْنِى مِنَ الْقَاذُورَاتِ الْبَشَرِيَّةِ وَصَفِّنِى بِحُبِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَحَبَّةِ الصِّدِّيقِيَّةِ مِنْ صَفَاءِ الْغَفْلَةِ وَاَوْهَامِ الْجَهْلِ حَتّٰى تَفْنَى الاَنَانِيَّةُ، وَيَبْقَى الْكُلُّ لِلَهِ وَبِاللهِ وَاِلَى اللهِ وَمِنَ اللهِ غَرْقًا بِنِعْمَةِ اللهِ فِى بَحْرِ مِنَّةِ اللهِ مَنْصُورِينَ بِسَيْفِ اللهِ مَحْظُورِينَ بِعِنَايَةِ اللهِ مَحْفُورِينَ

بِحِمَايَةِ اللهِ عَنْ كُلِّ شَاغِلٍ يُشْغِلُ عَنِ اللهِ

فَيَا نُورَ الْاَنْوَارِ ⋆ وَيَا عَالِمَ الْاَسْرَارِ ⋆ وَيَا مُدَبِّرَ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ⋆ يَا مَلِكُ ⋆ يَا عَزِيزُ ⋆ يَا قَهَّارُ ⋆ يَا رَحِيمُ ⋆ يَا وَدُودُ ⋆ يَا غَفَّارُ ⋆ يَا عَلاَّمَ الْغُيُوبِ ⋆ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْاَبْصَارِ ⋆ يَا سَتَّارَ الْعُيُوبِ ⋆ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ ⋆ اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِى ⋆ وَارْحَمْ مَنْ ضَاقَتْ عَلَيْهِ الْاَسْبَابُ، وَغُلِّقَتْ دُونَهُ الْاَبْوَابُ، وَتَعَسَّرَ عَلَيْهِ سُلُوكُ طَرِيقِ اَهْلِ الصَّوَابِ، وَانْصَرَمَتْ اَيَّامُهُ وَنَفْسُهُ رَاتِعَةٌ فِى مَيَادِينِ الْغَفْلَةِ وَالْمَعْصِيَّةِ وَدَنِىِّ الْاِكْتِسَابِ

فَيَا مَنْ اِذَا دُعِىَ اَجَابَ، وَيَاسَرِيعَ الْحِسَابِ ⋆ وَيَا كَرِيمُ يَا وَهَّابُ اِرْحَمْ

مَنْ عَظُمَ مَرَضُهُ، وَعَزَّ شِفَائُهُ،
وَضَعُفَتْ حِيلَتُهُ، وَقَوِىَ بَلَائُهُ وَاَنْتَ
مَلْجَئُهُ وَرَجَائُهُ ★ اِلٰى اِلَيْكَ اَرْفَعُ
بَثِّى وَحُزْنِى وَشِكَايَتِى ★ اِلٰى
حُجَّتِى حَاجَتِى وَعُدَّتِى فَاقَتِى
وَانْقِطَاعُ حِيلَتِى ★ اِلٰى قَطْرَةٌ مِنْ
بِحَارِ جُودِكَ تُغْنِينِي وَذَرَّةٌ مِنْ تَيَّارِ
عَفْوِكَ تَكْفِينِى يَا وَدُودُ يَا وَدُودُ يَا
وَدُودُ يَاذَا الْعَرشِ الْمَجِيدِ يَامُبْدِئُ
يَامُعِيدُ يَافَعَّالاً لِمَا يُرِيدُ ★ اَسْئَلُكَ بِنُورِ
وَجْهِكَ الَّذِى مَلأَ اَرْكَانَ عَرْشِكَ،
وَاَسْئَلُكَ بِقُدْرَتِكَ الَّتِى قَدَرْتَ بِهَا عَلٰى
جَمِيعِ خَلْقِكَ، وَبِرَحْمَتِكَ الَّتِى
وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ، لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ، يَا
مُغِيثُ اَغِثْنَا، وَاغْفِرْ جَمِيعَ ذُنُوبِى،
وَسَقَطَاتِ لِسَانِى فِى جَمِيعِ
عُمْرِى بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
اٰمِين وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ey şu istiğfarları, evvelâ bir defa kendi nefsi için okuyan zat! Bir ikinci defa da, fisebilillah benim için oku! Zira ben, kabrimde sâkin dururken, sükût etmiş olan lisanım, senin lisanınla istiareten, kitabımın diliyle konuşuyor. Sen de, hasbeten lillah benim namıma da bir konuşuver, ne olur?!.

Said Nursi

Tercümesi

İlâhî! Günahlar beni lâl etti. İsyanımın çokluğu yüzünden mahcubum. Gafletin şiddeti ise sesimi kıstı. İşte, ben de, seyyidim ve senedim Şeyh Abdülkadir Geylânî'nin sesiyle Senin dergâh-ı rahmetinin kapısını çalıyor ve onun, kapıcıya âşinâ nidasıyla Senin mağfiret kapında nida ediyorum:

Ey rahmeti herşeyi kuşatan ve ey herşeyin melekûtu elinde bulunan Zât; ey hiçbir şey Kendisine zarar veya fayda vermeyen Zât; ey hiçbir şey Kendisine galebe etmeyen ve hiçbir şey Kendisinden kaçıp gizlenmeyen, hiçbir şey Kendisine ağır gelmeyen ve hiçbir şeyin yardımına muhtaç olmayan, hiçbir şey Kendisini bir başka işten alıkoymayan, hiçbir şey Kendisine benzemeyen, ve hiçbir şey Kendisini hiçbir şeyden âciz bırakamayan Zât! Beni hiçbir şeyden hesaba çekmeyecek şekilde herşeyimi bağışla.

Ey herşeyi alnından tutup kudretine boyun eğdiren ve herşeyin anahtarları elinde bulunan Zât; ey herşeyden önce var olan Evvel, herşeyden sonra bâki kalan Âhir, herşeyin üstünde olan Zâhir, herşeyin içine ve arkaplanına nüfuz eden Bâtın, kudret ve galebesi herşeyin üstünde bulunan Kâhir! Benim herşeyimi bağışla. Şüphesiz Senin herşeye kudretin yeter.

Ey herşeyi her haliyle bilen Alîm ve herşeyi kuşatan Muhît ve herşeyi hakkıyla gören Basîr; ey herşey her an Kendisinin nazar-ı şuhudunda olan Şehîd ve herşeyi görüp gözeten Rakîb ve ilmi herşeyin bütün inceliklerine nüfuz eden Lâtif ve herşeyden hakkıyla haberdar olan Habîr! Beni hiçbir şeyden hesaba çekmeyecek şekilde, günah ve hatâ olarak her neyim varsa hepsini bağışla. Hiç şüphesiz, Senin herşeye kudretin yeter.

Allahım, gafletten ve kötü arzularımdan Senin izzet-i celâline ve celâl-i izzetine, Senin kudret-i saltanatına ve saltanat-ı kudretine sığınırım. Ey kurtuluş isteyenlerin tahassungâhı olan Allahım! Beni şeytanî şehvetlerden kurtar; beşeriyetin kazuratından temizle; Nebîn olan Muhammed'i (s.a.v.) sıddıkiyet muhabbetiyle bana sevdirmek suretiyle beni gaflet paslarından ve cehalet vehimlerinden ter temiz kıl—öyle ki, enaniyet fena bulsun ve Allah'ın minnet bahrinde Allah'ın nimetlerine gark olmuş, Allah'tan alıkoyan her meşgaleye karşı Allah'ın kılıcıyla mansur, Allah'ın inayetiyle mahzuz ve Allah'ın himayesiyle mahfuz olarak herşey Allah için, Allah ile, Allah'a ve Allah'tan olsun.

Ey Nurların Nuru; ey bütün sırların Âlimi; ey gecenin ve gündüzün Müdebbiri; ey Melik; ey Azîz; ey Kahhâr; ey Rahîm; ey Vedûd; ey Gaffâr; ey gayb âlemlerini her haliyle bilen, kalbleri ve gözleri dilediği gibi halden hale çeviren; ey ayıpları örten ve ey günahları bağışlayan, günahlarımı bağışla; esbabın tazyikatına mâruz ve bütün kapılar yüzüne kapanmış ve doğru yolda gidenlerin yoluna gitmek kendisine zorlaşmış ve bir kazanç elde edemeden ömrünü ve nefsini gaflet ve mâsiyet meydanlarında bâd-ı hava harcamış olan kuluna merhamet et.

Ey dua edildiğinde cevap veren; ey hesapları sür'atle gören; ey Kerîm; ey Vehhâb, hastalığı büyük ve şifası zor, çaresi zayıf ve belâsı kuvvetli olan ve Senden başka melce ve ümidi bulunmayan kuluna merhamet et.

İlâhî, derdimi, üzüntümü ve şikâyetimi Sana arz ediyorum.

İlâhî, Senin dergâhında hüccetim, hacetimdir; azığım ise fakrım ve çaresizliğimdir.

İlâhî, Senin cömertlik denizlerinden bir damla bana yeter; Senin af nehirlerinden bir zerre bana kâfi gelir; ey Vedûd; ey Vedûd; ey Vedûd; ey şan ve şerefi herşeyden yüce olan Arş-ı Mecîd Sahibi; ey Mübdi'; ey Muîd; ey herşeyi dilediği gibi yapan Fa'âlün limâ Yürîd!

Arşının rükünlerini kaplayan nur-u veçhin hürmetine, bütün mahlûkatını hükmüne râm ettiğin kudretin hürmetine ve herşeyi kuşatan rahmetin hürmetine Senden istiyorum. Senden başka ilâh yoktur; ey Muğîs, bize imdad et. Ve bütün ömrüm boyunca işlediğim bütün günahları ve lisanımın hatâlarını rahmetinle bağışla; ey

Erhamü’r-Râhimîn. Âmin. Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 15

Parça 15

يَا رَبِّيَ الرَّحِيمَ وَيَا خَالِقِىَ الْكَرِيمَ قَدْ
ضَاعَ بِسُوءِ اخْتِيَارِى عُمْرِى
وَشَبَابِى ★ وَمَابَقِىَ مِنْ ثَمَرَاتِهَا
يَرِى اِلاَّ اٰثَامٌ مُؤْلِمَةٌ مُذِلَّةٌ وَالاَمٌ مُضِرَّةٌ
مُضِلَّةٌ ★وَ وَسَاوِسُ مُزْعِجَةٌ مُعَجِّزَةٌ ★
وَاَنَا بِهٰذَا الْحَمْلِ الثَّقِيلِ وَالْقَلْبِ
الْعَلِيلِ وَالْوَجْهِ الْخَلِيلِ مُتَقَرِّبٌ
بِالْمُشَاهَدَةِ بِكَمَالِ السُّرْعَةِ وَبِلاَ اِخْتِيَارٍ
كَاٰبَائِى وَاَحْبَابِى وَاَقَارِبِى
وَاَقْرَانِى اِلٰى بَابِ الْقَبْرِ بَيْتِ الْوَحْدَةِ
وَالاِنْفِرَادِ اِلٰى طَرِيقِ اَبَدِ الْاٰبَادِ
لِلْفِرَاقِ الاَبَدِىِّ مِنْ هٰذِهِ الدَّارِ الْفَانِيَةِ
الْهَالِكَةِ بِالْيَقِينِ ★ وَالْاٰفِلَةِ الرَّاحِلَةِ
بِالْمُشَاهَدَ ★ وَلاَسِيَّمَا الْغَدَّارَةُ الْمَكَّارَةُ

لِمِثْ□ى ذِى النَّفْسِ ٱلاَمَّارَةِ ⋆ فَياَ رَبِّىَ
الرَّ□يمَ وَياَ خاَلِقِىَ الْكَ□يمَ اَراَ□ى
عَنْ قَ□يبٍ قَدْ لَبِسْتُ كَفَ□ى وَرَكِبْتُ
تاَبُو□ى وَوَدَعْتُ اَحْباَ□ى وَتَوَجَّهْتُ
اِلٰى باَبِ قَبْ□ى ⋆ فَاُناَ□ى □ى باَبِ
رَحْمَتِكَ ٱلاَماَنَ ٱلاَماَنَ ياَ حَنَّانُ ياَ مَنَّانُ
نَجِّ□ى مِنْ خَجاَلَةِ الْعِصْياَنِ
آه كَفَ□ى عَلٰى عُنُ□ى وَاَناَ قاَئِمٌ عِنْدَ
رَأْسِ قَبْ□ى اَرْفَعُ رَأْ□ى اِلٰى باَبِ
رَحْمَتِكَ اُناَ□ى ٱلاَماَنَ ٱلاَماَنَ ياَ رَحْمٰنُ
ياَ حَنَّانُ خَلِّصْ□ى مِنْ ثِقْلِ حَمْلِ
الْعِصْياَنِ
آه اَناَ مُلْتَفٌّ بُكَفَ□ى وَساَكِنٌ □ى
قَبْ□ى وَ تَرَكَنِىَ الْمُشَيِّعُونَ ⋆ وَاَناَ
مُنْتَظِرٌ لِعَفْوِكَ وَرَحْمَتِكَ وَ مُشاَهِدٌ بِاَنْ لاَ
مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَأَ اِلاَّ اِلَيْكَ ⋆ وَاُناَدِىَ ٱلاَماَنَ
ٱلاَماَنَ مِنْ □يقِ الْمَكاَنِ وَمِنْ وَحْشَةِ
الْعِصْياَنِ ⋆ وَمِنْ قُبْحِ وَجْهِ ٱلاٰثاَمِ ياَرَحْمٰنُ

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا دَيَّانُ نُجِّنِي مِنْ
رَفَاقَةِ الذُّنُوبِ وَ الْعِصْيَانِ ⋆ اِلٰهِي
رَحْمَتُكَ مَلْجَئِي وَوَلِيلَئِي وَ اِلَيْكَ
اَرْفَعُ بَثِّي وَ حُزْنِي وَشِكَايَتِي
يَا خَالِقِيَ الْكَرِيمَ وَيَا رَبِّيَ الرَّحِيمَ وَيَا
سَيِّدِي يَا مَوْلَايَ مَخْلُوقُكَ وَمَصْنُوعُكَ
وَ عَبْدُكَ الْعَاصِي الْعَاجِزُ الْغَافِلُ الْجَاهِلُ
الْعَلِيلُ الذَّلِيلُ الْمُهِينُ الْمُسِيئُ الْمُسِنُّ
الشَّقِيُّ الْاٰبِقُ قَدْ عَادَ بَعْدَ اَرْبَعِينَ سَنَةً
اِلٰى بَابِكَ مُلْتَجِاً اِلٰى رَحْمَتِكَ مُعْتَرِفاً
بِالذُّنُوبِ وَ الْخَطِيئَاتِ ⋆ مُبْتَلًى بِا
لْاَوْهَامِ وَالْاَسْقَامِ مُتَضَرِّعاً اِلَيْكَ ⋆ فَاِنْ
تَقْبَلْ وَتَغْفِرْ وَتَرْحَمْ فَاَنْتَ لِذَاكَ اَهْلٌ
وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ⋆ وَ اِلاَّ فَاَيُّ بَابٍ
يُقْصَدُ غَيْرُ بَابِكَ ⋆ وَاَنْتَ الرَّبُّ الْمَقْصُودُ
وَالْحَقُّ الْمَعْبُودُ
وَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ
اٰخِرُ الْكَلاَمِ فِي الدُّنْيَا وَ اَوَّلُ الْكَلاَمِ فِي

ٱلاٰخِرَةِ وَفِى الْقَبْرِ: اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Tercüme için Bkz. 12.Nota: Eski Saidin bir münacatı

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 16

...

فَهٰذِهِ الْحَقآئِقُ الْعِشْرُونَ الْمُتَماَزِجَةُ
كَالْواَنِ الْقَوْسِ الْقُزَحِ وَكاَلدَّواَئِرِ
الْمُتَداَخِلَةِ الْمُتَّحِدَةِ الْمَرْكَزِ اٰياَتٌ نَيِّراَتٌ
تَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلٰى اَنَّ لِهٰذِهِ الْكاَئِناَتِ
رَبًّا قَيّماً واَجِبَ الْوُجُود عَليماً
حَكيماً مُريداً قَديراً رَحْماناً رَحيماً
★ رَزَّاقاً كَريماً قاَدِراً غَنِيًّا حَيًّا قَيُّوماً
عَليماً خَبيراً ★ داَئِماً باَقِياً مَعْبُوداً ★
يُسَبِّحُ لَهُ ماَ فيِ السَّمٰواَتِ وَالْاَرْضِ ★
يُجيبُ الْمُضْطَرَّ اِذاَ دَعاَهُ ★ مَلْجَأُ
الْخاَئِفينَ ★ غِياَثُ الْمُسْتَغيثينَ
الَّذى هٰذِهِ الْكاَئِناَتُ ظِلاَلُ اَنْواَرِهِ ★
وَتَجَلِّياَتُ اَسْماَئِهِ وَاٰثاَرُ اَفْعاَلِهِ الَّذى

بِذِكْرِهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ★ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ★ خَلَقَ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ لِيَعْبُدُوهُ ★ نَظَّمَ الْكَائِنَاتِ بِقَوانِينِ قَضَائِهِ وَ قَدَرِهِ ★ وَهُوَ الْواجِبُ الْوُجُودِ الْواحِدُ الْاَحَدُ الْكامِلُ الْمُطْلَقُ فِي ذاتِهِ وَ صِفاتِهِ وَ اَفْعالِهِ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

İşte bu yirmi mümtezic hakikatler, kavs-i kuzeh'in renkleri gibi veyahut merkezi müttehid, mütedahil daireler gibi, nuranî âyetler olup katiyyen delâlet ediyorlar ki; kâinatın Kadîm bir tek Rabb-i Vâcib-ül Vücud'u vardır. O Rabb-i Kadîm hem Alîm'dir, hem Hakîm'dir, hem Mürid.. hem Kadir'dir, hem Rahman'dır, hem Rahim., hem Rezzak'tır, hem Kerim'dir, hem Kadir., hem Gani'dir, hem de Hayy'dır, hem Kayyum.. hem Alîm'dir, hem Habîr'dir, hem Dâim., hem Bâki'dir, hem Ma'buddur. Çaresizlerin duasına cevap veren, korkmuşlara melce' olan, yardım isteyenlerin yardımına yetişen bir Rabb'dir ki, bu kâinat onun envar-ı esmaiyesinin gölgeleri ve esmasının tecellileri ve ef’alinin eserleridir. Hem odur ki, kalbler onun zikriyle mutmain olur. Ve bütün umur ve işler, ona rücu' eder. İns ve cinni halketmiş, tâ ki ona ibadet etsinler. Evet o, şu kâinatı kaza ve kaderinin kanunlarıyla tanzîm eden bir Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'dir. Hem zatında, sıfatında, ef’alinde Kâmil-i Mutlak olan bir Latîf ve Habîr, Semi' ve Basir'dir.

1: Şu makamın izahı Mesnevi-i Arabi kitabının 250. sahifesindedir. [Üstadın arapça notu]

Dualar : Hizb-i Mesnevi : Parça 17

...

فَالْكآئِناَتُ شَجَرَةٌ وَالْعَناَصِرُ اَعْضآئِهاَ
وَالنَّباَتاَتُ اَوْرِاَقُهاَ وَالْحَيَواَناَتُ
اَزاَهيرُهاَ وَالْاَناَسِيُّ ثَمَراَتُهاَ وَاَضْوَأُ
ثَمَراَتِهاَ وَاَنْوَرُهاَ وَ اَوْلاَهاَ وَ اَجْلاَهاَ وَ
اَحْسَنُهاَ وَ اَعْظَمُهاَ وَ اَكْرَمُهاَ وَ اَشْرَفُهاَ وَ
اَلْطَفُهاَ وَ اَجْمَعُهاَ وَ اَنْفَعُهاَ هُوَ
مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ سَيِّدُ
الْمُرْسَلينَ وَ اِماَمُ الْمُتَّقينَ وَ
حَبيبُ رَبِّ الْعاَلَمينَ ⋆ صاَحِبُ
الْمِعْراَجِ وَ ماَزاَغَ الْبَصَرُ ⋆ وَمَنْ اِنْشَقَّ
لَهُ الْقَمَرُ ⋆ وَكَلَّمَهُ الضَّبُّ وَالظَّبْيُ
وَالذِّئْبُ وَالْجِزْعُ وَالذِّراَعُ وَالْجَمَلُ
وَالْجَبَلُ وَالْحَجَرُ وَالْمَدَرُ وَالشَّجَرُ ⋆ وَنَبَعَ

الْمآءُ مِنْ بَيْنِ اَصابِعِهِ كالْكَوْثَرِ ★ اَفْضَلُ الْخَلآئِقِ الْاِنْسانِيَّةِ ★ وَ طُورُ التَّجَلِّيَاتِ الْاِحْسانِيَّةِ ★ وَ مَهْبَطُ الْاَسْرارِ الرَّحْمانِيَّةِ ★ وَ قآئِدِ رَكْبِ الْاَنْبِيآءِ وَالصِّدِّيقِينَ ★ وَ اَفْضَلُ الْخَلْقِ اَجْمَعِينَ ★ حامِلِ لِلِوآءِ الْعِزِّ الْاَعْلٰى بِالتَّوْحِيدِ ★ وَ مالِكُ اَزِمَّةِ الْمَجْدِ الْاَسْنٰى بِالْاِسْلاَمِ ★ شاهِدُ اَسْرارِ الْاَزَلِ ★ وَ مُشاهِدُ اَنْوارِ السَّوابِقِ الْاُوَلِ ★ وَ تَرْجُمانُ لِسانِ الْقِدَمِ ★ وَ مَنْبَعُ الْعِلْمِ وَ الْحِلْمِ وَ الْحِكَمِ ★ اَلْمُتَحَقِّقُ بِاَعْلٰى رُتَبِ الْعُبُودِيَّةِ ★ وَ الْمُتَخَلِّقُ بِاَخْلاَقِ الْاِصْطِفآئِيَّةِ الْخَلِيلُ الْاَعْظَمُ وَ الْحَبِيبُ الْاَكْرَمُ ★ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَواتِ وَاَزْكَى التَّحِيَّاتِ وَ اَعْلَى الْبَرَكاتِ ما دامَ الْاَرْضُ وَالسَّمٰواتُ

İşte, kâinat da bir ağaçtır. Unsurlar onun dalları, nebatat yaprakları, hayvanat onun çiçekleri, insanlar semereleridirler. Fakat o semerelerin en parlağı, en nuranîsi, en üstünü, en cilalısı, en güzeli, en zinetlisi, en a'zamı, en ekremi, en eşrefi, en eltafı, en camii ve en

enfaı ise; Seyyid-ül Mürselîn, İmam-ül Müttakîn ve Habib-ü Rabb-ül Âlemin, Sahib-ül Mi'raci vema zage-l basar.. ve kamer onun bir parmak işaretiyle iki şakk olan.. ve keler, ceylan, kuru direk, ağaç dalı, deve, dağ, taş, balçık toprak ve ağaç, kendisiyle konuşan.. ve mübarek parmaklarından ab-ı kevser gibi su nebean eden.. ve insaniyetin fezail-i ahlâkiyesinin en efdali ve hakaik-ı imaniyenin cümlesi zat-ı mübarekinde toplanan.. hem ihsan tecellilerinin turu ve esrar-ı rahmaniyenin mehbatı olan.. ve enbiya ve sıddîkîn kafilesinin serdarı ve bütün mahlukatın en efdali bulunan.. hem tevhid ile en yüce izzet bayrağının hâmili ve Din-i İslâm ile en sağlam ve metin olan mecd ü şeref zimamının maliki olan. ve esrar-ı ezelin şahidi ve evvellerin sabık nurlarının müşahidi; ve lisan-ı kıdemin tercümanı.. hem ilim ve hikmet gibi en a'lâ ubudiyet mertebeleriyle mütehallik olup menbaı bulunan.. Hem en büyük halil ve dost ve en ekrem habib ve sevgili olan Hazret-i Muhammed'dir. (A.S.M.)

En faziletli salavat ve en temiz tahiyyat ve en yüce bereketler -semavat ve arz var oldukça- onun üzerine olsun.

1: Şu makamın izahı Mesnevi-i Arabi kitabının 72-74. sahifesindedir. [Üstadın arapça notu]

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca]

Münâcat Risalesi
(Arabça)

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Semavatın şehadeti

Semavatın şehadeti

اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ لَيْسَ فِى السَّمٰوٰاتِ دَوَرٰاتٌ مُنْتَظَمٰاتٌ ★ وَ اَجْرٰامٌ عُلْوِيَّاتٌ سٰاكِتٰاتٌ بِغَيْرِ عَمَدٍ سٰاكِنٰاتٌ ★ وَ نُجُومٌ مُتَلَئْـلِاٰتٌ مُتَمٰاثِلاَتٌ مَوْزُونٰاتُ الْخِلْقَةِ مُنْتَظَمٰاتٌ ★ وَ سَيّٰارٰاتٌ مُحَرَّكٰاتٌ مُسَخَّرٰاتٌ مُنَظَّمٰاتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهٰا عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ يٰا خٰالِقَ الْاَرْضِ وَ السَّمٰوٰاتِ ★ وَ عَلٰى وَحْدٰانِيَّتِكَ يٰا مُدَبِّرَ الذَّرّٰاتِ وَ مُرَكَّبٰاتِهٰا الْمُنْتَظَمٰاتِ ★ وَ مُدَوِّرَ السَّيّٰارٰاتِ وَ تَوٰابِعِهٰا الْمَنْظُومٰاتِ شٰاهِدٰاتٌ وَ بَرٰاهِينُ نَيِّرٰاتٌ ★ وَ عَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حٰاكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى اِحٰاطَةِ

عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ داَلاّتٌ وَ شَواَهِدُ نُوراَنِيّاَتٌ ★ وَ اِلٰى عَواَلِمِكَ الْاُخْرَوِيَّةِ الْباَقِيَّةِ ناَظِراَتٌ ★ وَ اِلٰى شَعْشَعَةِ سَلْطَنَةِ الْوهِيَّتِكَ مُشِيراَتٌ ★ وَ □□ى مُلْكِكَ □□ى سَمٰواَتِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ اِراَدَتِكَ مُسَخَّراَتٌ مُنَظَّماَتٌ ★ لِخَلاَّقِهاَ وَ نَظّاَمِهاَ مُسَبِّحاَتٌ مُكَبِّراَتٌ ★ سُبْحاَنَكَ یاَ مَنِ اخْتَفٰى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;

Bkz. Semavatın şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Cevv-i fezanın şehadeti

Cevv-i fezanın şehadeti

وَلاَ فيِ الْجَوِّ سَحاَباَتٌ مُمْطِراَتٌ
مُغيثاَتٌ لِذَوِى الْحاَجاَتِ ★ وَبُرُوقٌ
شاَرِقاَتٌ اِلٰى فَواَئِدِهاَ التَّنْويرِيَّةِ
مُنيراَتٌ ★ وَرَعَداَتٌ مُسَبِّحاَتٌ بِتَقَرُّبِ
نُزُولِ الْمَطَرِ مُبَشِّراَتٌ ★ وَاَعْصاَرٌ
مُصَرَّفاَتٌ بِوَظاَئِفَ كَثيرَةٍ مُوَظَّفاَتٌ ★
وَ اَمْطاَرٌ مُعْصَراَتٌ مِنَ السَّحاَبِ اِلٰى
ذَوِى الْحَياَةِ مُرْسَلاَتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهاَ عَلٰى
وُجُوبِ وُجُودِكَ ياَ مُصَرِّفُ ★ ياَ فَعّاَلُ ★
وَعَلٰى وَحْداَنِيَّتِكَ ياَ فَيّاَضُ ياَ مُتَعاَلُ
شاَهِداَتٌ ★ وَ عَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ
وَعَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ ★ وَ
عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ
شَيْءٍ ★ وَعَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَحِكْمَتِكَ

بِكُلِّ شَيْءٍ دآلاّتٌ ⋆ وَ اِلٰى شُؤُناَتِ
فَعَّالِيَّةِ قُدْرَتِكَ اْلاَبَدِيَّةِ فيِ الْعَواَلِمِ
اْلاُخْرَوِيَّةِ مُيراَتٌ ⋆ وَىٰ مُلْكِكَ
ىٰ جَوِّكَ بِاَمْرِكَ وَ حَوْلِكَ وَ قُدْرَتِكَ
مُسَخَّراَتٌ مُصَرَّفاَتٌ مُوَظَّفاَتٌ لِرَبِّهاَ وَ
مُصَرِّفِهاَ مُسَبِّحاَتٌ حاَمِداَتٌ ⋆ وَ لاَ
عَناَصِرُ بَيطاَتٌ جاَمِداَتٌ حُمِّلَ عَلَيْهاَ
وَيفاَتٌ مُكَمَّلَةٌ وَ عُلِّقَ بِهاَ اَنْواَعُ
ثَمَراَتٍ مُنْتَظَماَتٍ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;
Bkz. Cevv-i fezanın şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Arzın şehadeti

Arzın şehadeti

وَلاَ فيِ اْلاَرْضِ غَمَراَتٌ وَ تَلَبُّساَتٌ
مُنْتَظَماَتٌ فيِ الْجُزْئِيَّاتِ وَالْكُلِّيَّاَتِ ★ وَلاَ
حَيَواَناَتٌ مُرْتَزِقاَتٌ مُجَهَّزاَتٌ لِراَزِقِهاَ
شاَكِراَتٌ ★ وَلاَ عَجاَئِبُ مَصْنُوعاَتٍ
نَباَتاَتٍ وَ حَيَواَناَتٍ مُمَيَّزاَتٍ مُزَيَّناَتٍ
مُنْتَظَماَتٍ مُنْشَاَتٍ مِنْ بَيْضاَتٍ وَ
قَطَراَتٍ وَ حَبَّاَتٍ مُتَماَثِلاَتٍ وَمِنْ بُذُراَتٍ
وَ نَواَتاَتٍ مُتَشاَبِهاَتٍ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهاَ عَلٰى
وُجُوبِ وُجُودِكَ يا فاَطِرُ يا قاَدِرُ يا فَتَّاحُ
يا عَلاَّمُ يا فَعَّالُ يا خَلاَّقُ وَ عَلٰى
وَحْداَنِيَّتِكَ يا واَحِدُ يا اَحَدُ يا حَنَّانُ يا مَنَّانُ
يا وَهَّابُ يا رَزَّاقُ ★ وَ عَلٰى حَشْمَةِ
رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
★ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ

شَيْءٍ ⋆ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ
بِكُلِّ شَيْءٍ داَلاَّتٌ ⋆ وَ اِلٰى خَزآئِنِ
اِحْساَناَتِكَ اْلاَبَدِيَّةِ اْلاُخْرَوِيَّةِ مُ□يراَتٌ ⋆
وَ□ى مُلْكِكَ □ى اَرْضِكَ بِاَمْرِكَ وَ
حَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ وَقُدْرَتِكَ وَ تَدْ□يرِكَ وَ
تَرْبِيَّتِكَ مُسَخَّراَتٌ مُنَظَّماَتٌ ⋆ لِرَبِّهاَ
مُسَبِّحاَتٌ حاَمِداَتٌ ⋆ سُبْحاَنَكَ یاَ مَنِ
اخْتَفٰى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ ⋆ سُبْحاَنَكَ یاَ مَنِ
اسْتَتَرَ بِعَظَمَةِ الْكِبْرِیآءِ ⋆ سُبْحاَنَكَ یاَ مَنْ
لاَ تَصِفُ اْلاَفْهاَمُ كُنْهَ جَلاَلِ□ ⋆ سُبْحاَنَكَ
یاَ مَنْ لاَ تَناَلُ اْلاَوْهاَمُ كُنْهَ صِفاَتِ□

Tercümesi ve kısa bir izahı için;
Bkz. Arzın şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Denizlerin şehadeti

Denizlerin şehadeti

وَلاَ فِي الْبِحاَرِ قَطَراَتٌ ماَئِيَّاتٌ وَ غَراَئِبُ مَخْلُوقاَتٍ مُنْتَظَماَتٍ ★ وَ سَمَكاَتٌ ساَبِحاَتٌ وَ جَواَهِرُ مُزَيَّناَتٌ مُنَظَّماَتٌ وَ ساَئِرُ مَصْنُوعاَتٍ بَحْرِيَّةٍ مُنْتَظَماَتٍ اِلاَّ وَهِيَ كُلُّهاَ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ ياَ جَ□□يلُ ياَ عَ□□يمُ ★ وَ عَلٰى وَحْداَنِيَّتِكَ ياَ قَ□□يرُ ياَ عَ□□يمُ بِالْبَداَهَةِ شاَهِداَتٌ ★ وَ عَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ داَلاَّتٌ ★ وَ اِلٰى حِياَضِ رَحْمَتِكَ الْاُخْرَوِيَّةِ وَ اِلٰى بِحاَرِ اِحْساَناَتِكَ الاَبَدِيَّةِ مُ□□يراَتٌ ★ وَ□□ى مُلْكِكَ □□ى بِحاَرِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَوِلِكَ وَ

قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ اِرَادَتِكَ مُسَخَّرَاتٌ مُوَظَّفَاتٌ لِرَبِّهَا مُسَبِّحَاتٌ مُكَبِّرَاتٌ ★ يَا كَبِيرُ اَنْتَ الَّذِى لاَ تَهْدِى الْعُقُولُ لِوَصْفِ عَظَمَتِهِ ★ وَلاَ تَصِلُ الاَوْهَامُ اِلَى كُنْهِ صِفَاتِهِ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;

Bkz. Nehirler ve Denizlerin şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Dağların şehadeti

Dağların şehadeti

وَلاَ فى الْجِبَالِ حَجَراَتٌ مُتَنَوِّعاَتٌ وَ اَنْواَعُ اَدْوِياَتٍ مُعَدَّاتٍ لاَنْواَعِ الاَمْراَضِ وَالسَّقَماَتِ ★ وَ اَقْساَمُ مَعْدَنِيَّاتٍ مُدَّخَراَتٍ لِحاَجاَتِ ذَوِى الْحَياَةِ وَ اَصْناَفُ نَباَتاَتٍ مُزَيَّناَتٍ مُثْمِراَتٍ عَلٰى رُؤُسِ الْجِباَلِ مَنْشُوراَتٌ ★ وَعَلٰى وُجُوهِ الصَّحاَرٰى مَنْشُوراَتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهاَ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ ياَ فاَطِرُ ياَ حَكِيمُ ياَ مُدَبِّرُ ياَ عَلِيمُ ★ وَ عَلٰى وَحْداَنِيَّتِكَ ياَ واَحِدُ ياَ اَحَدُ ياَ شاَفِى ياَ كَافِى ياَ مُرَاعِى ياَ رَاعِى ياَ رَحِيمُ بِالْبَداَهَةِ شاَهِداَتٌ ★ وَعَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى لَطاَئِفِ

اِحْتِياَطاَتِ عِناَيَتِكَ وَ مَحاَسِنِ تَداَبيرِ رُبُوبِيَّتِكَ داَلاَّتٌ ★ وَ اِلى دَفآَئِنِ اِحْساَناَتِكَ الاُخْرَوِيَّةِ مُيراَتٌ ★ وَلى مُلْكِكَ لى جِباَلِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَولِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ اِراَدَتِكَ وَ تَدْبيرِكَ مُسَخَّراَتٌ مُدَّخَراَتٌ لِفاَطِرِهاَ مُسَبِّحاَتٌ حاَمِداَتٌ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;

Bkz. Dağların şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti

Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti

وَلاَ فيِ اْلاَشْجاَرِ وَ النَّباَتاَتِ وَرَقاَتٌ مُهْتَزَّاتٌ لِفاَطِرِهاَ ذاَكِراَتٌ ★ وَ زُهَراَتٌ مُتَزَيِّناَتٌ لاَسْماَئِهاَ صاَنِعِهاَ واَصِفاَتٌ اِلاَّ وَهِيَ كُلُّهاَ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ ياَ حَنَّانُ ★ ياَ مَنَّانُ ★ ياَ رَحْمٰنُ ★ ياَ رَحيمُ ★ وَ عَلٰى وَحْداَنِيَّتِكَ ياَ مُنْعِمُ ★ ياَ مُحْسِنُ ★ ياَ جَوَّادُ ★ ياَ لَطيفُ ★ ياَ كَريمُ بِالْبَداَهَةِ شاَهِداَتٌ ★ وَعَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى جَماَلِ كَماَلِ صَنْعَتِكَ وَ كَماَلِ جَماَلِ نِعْمَتِكَ داَلاَّتٌ ★ وَ اِلٰى خَزاَئِنِ رَحْمَتِكَ مُنيراَتٌ ★ وَنى

مُلْكِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَولِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ
وَ اِرَادَتِكَ وَ اِحْساَناَتِكَ مُسَخَّراَتٌ
مُصَوَّراَتٌ مُصَنَّعاَتٌ مَوْضُوعاَتٌ عَلٰى
رُؤُسِ النَّباَتاَتِ ⋆ وَ مَوْدُوعاَتٌ □ى
اَياَدِى الْاَشْجاَرِ ⋆ مُرْسَلاَتٌ لِذَوِى الْحَياَةِ
وَهِىَ لِفاَطِرِهاَ وَ صاَنِعِهاَ وَ مُبْدِعِهاَ
مُسَبِّحاَتٌ حاَمِداَتٌ مُكَبِّراَتٌ ⋆ سُبْحاَنَكَ
ياَ مَنِ احْتَجَبَ بِعَظَمَةِ الْكِبْرِياَءِ ⋆
وَاخْتَفٰى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;
Bkz. Ağaçlar ve Nebatatın şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Zî-ruhların şehadeti

وَلاَ فِي اْلاَجْسَامِ حَرَكَاتٌ □□ى اَعْضَائِهاَ
مُنْتَظِماَتٌ كاَلسَّاعاَتِ ★ وَ اْلاَتٌ □□ى
اَبْداَنِهاَ مَوْزُوناَتٌ مَنْظُوماَتٌ ★ وَ جِهاَزاَتٌ
□□ى اَجْساَدِهاَ مُفَرَّشاَتٌ بِالْحِكْمَةِ
مُنَظَّماَتٌ اِلاَّ وَهِىَ كُلُّهاَ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِكَ وَ تَحَقُّقِ صِفاَتِكَ يا خاَلِقُ يا قاَدِرُ
يا عاَلِمُ يا صاَنِعُ يا حَ□□يمُ ★ وَعَلٰى
وَحْداَنِيَّتِكَ يا مُصَوِّرُ يا مُقَدِّرُ يا مُدَبِّرُ يا
مُرَبِّىُ يا عَ□□يمُ بِالْبَداَهَةِ شاَهِداَتٌ ★ وَ
عَلٰى حَشْمَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ
وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ
عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ ★ وَعَلٰى
غاَيَةِ كَماَلِ حُسْنِ صَنْعَتِكَ ★ وَنِهاَيَةِ

جَمالِ عِنايَتِكَ دَآلّاتٌ ★ وَ اِلٰى كُنُوزِ اَسْمآئِكَ الْمُتَجَلِّيَةِ فيِ الْعَوالِمِ الْاَبَدِيَّةِ مُنيراتٌ ★ وَ اِلٰى مُلْكِكَ بِاَمْرِكَ وَ حَولِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ اِرادَتِكَ وَ تَدْبيرِكَ مُسَخَّراتٌ مُوَظَّفاتٌ ★ وَ لِصانِعِها وَ مَعْبُودِها عابِداتٌ حامِداتٌ مُسَبِّحاتٌ ★ سُبْحانَكَ يا مَنِ اخْتَفٰى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;
Bkz. Zî-ruhların şehadeti

Dualar : Münacat Risalesi [Arabca] : Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

وَلاَ فِي اْلاَرْواَحِ خَطَراَتٌ غَيْبِيَّاتٌ اِلَيْكَ
مُ□يراَتٌ ★ وَ اِلْهاَماَتٌ صاَدِقاَتٌ عَلَيْكَ
شاَهِداَتٌ ★ وَلاَ فِي الْقُلُوبِ اِعْتِقاَداَتٌ
يَ□ينِيَّاتٌ مُنَوَّراَتٌ وَ لِصِفاَتِكَ وَ اَسْماَئِكَ
بِحَقِّ الْيَ□ين كاَشِفاَتٌ ★ وَلاَ □ى
اَنْبِياَئِكَ وَ اَوْلِياَئِكَ قُلُوبٌ نَيِّراَتٌ لاَنْواَرِكَ
بِعَيْنِ الْيَ□ين مُشاَهِداَتٌ ★ وَلاَ □ى
اَصْفِياَئِكَ عُقُولٌ نُوراَنِيَّاتٌ لاٰياَتِكَ الْكُبْرٰى
★ وَ بَراَ□ين وَحْداَنِيَّتِكَ الْعُظْمٰى بِعِلْمِ
الْيَ□ين مُصَدِّقاَتٌ ★ وَلاَ لِرَسُولِكَ
اْلاَكْرَمِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ مُعْجِزَةٌ
مِنَ الْمُعْجِزاَتِ الْباَهِراَتِ السَّاطِعاَتِ ★
وَ حَ□يقَةٌ مِنَ الْحَقاَئِقِ الْعاَلِياَتِ
الْقاَطِعاَتِ ★ وَلاَ □ى فُرْقاَنِكَ اْلاَحْكَم

اٰيَةٌ تَوْحيدِيَّةٌ مِنَ ٱلاٰياَتِ الْبَيِّناَتِ
الْواَضِحاَتِ ٭ وَ مَسْئَلَةٌ يماَنِيَّةٌ مِنَ
الْمَسآئِلِ الْقُدْسِيَّاتِ الْيَقينِيَّاتِ اِلاَّ
وَهِيَ كُلُّهاَ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ ياَ رَبَّ
الْعاَلَمينَ ٭ وَ عَلٰى وَحْداَنِيَّتِكَ ياَ اِلٰهَ
الْاَوَّلينَ وَ الْاٰخِرينَ ٭ وَعَلٰى صِفاَتِكَ
الْقُدْسِيَّةِ وَ اَسْمآئِكَ الْحُسْنٰى ياَ رَبَّ
السَّمٰواَتِ وَ الْاَرَضينَ بِالْبَداَهَةِ
شاَهِداَتٌ مُخْبِراَتٌ ٭ وَ عَلٰى حَشْمَةِ
رُبُوبِيَّتِكَ وَ عَظَمَةِ قُدْرَتِكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
٭ وَ عَلٰى وُسْعَةِ رَحْمَتِكَ وَ حاَكِمِيَّتِكَ لِكُلِّ
شَيْءٍ ٭ وَ عَلٰى اِحاَطَةِ عِلْمِكَ وَ حِكْمَتِكَ
بِكُلِّ شَيْءٍ ٭ وَ عَلٰى دَواَمِ تَجَلِّياَتِ
اَسْمآئِكَ اَبَدَ الْاٰبِدينَ ٭ وَ بَقآءِ تَواَتُرِ
اِحْساَناَتِكَ دَهْرَ الدَّاهِرينَ دَالاَّتٌ
مُعْلِناَتٌ ٭ وَاِلٰى كُنُوزِ اَسْمآئِكَ
السَّرْمَدِيَّةِ وَ خَزآئِنِ رَحْمَتِكَ الْاُخْرَوِيَّةِ وَ
دَفآئِنِ اِحْساَناَتِكَ الْاَبَدِيَّةِ مُيراَتٌ

مُبَشِّراَتٌ ⋆ وَ□ى مُلْكِكَ وَ مَلَكُوتِكَ
بِاَمْرِكَ وَ حَولِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ
اِراَدَتِكَ مُسَخَّراَتٌ مُوَظَّفاَتٌ ⋆ وَ لِرَبِّهاَ
مُسَبِّحاَتٌ حاَمِداَتٌ مُكَبِّراَتٌ مُهَلِّلاَتٌ

فَياَ اِلٰ□ى وَ اِلٰهَ اْلاَرْضِ وَالسَّمٰواَتِ وَياَ
خاَلِ□ى وَ خاَلِقَ جَ□يعِ الْمَخْلُوقاَتِ ⋆
فَبِحَقِّ الْقُدْرَةِ الَّ□ى سَخَّرْتَ بِهاَ
اْلاَرْضِ وَالسَّمٰواَتِ وَ جَ□يعَ
الْمَخْلُوقاَتِ بِهٰذاَ التَّسْ□يرِ الَّ□ى
ذَكَرْناَهُ سَخِّرْ □ى نَفْ□ى وَ
سَخِّرْ□ى مَطْلُو□ى وَاشْرَحْ صَدْ□ى
لِ□يماَنِ وَ اْلاِسْلاَمِ وَارْزُقْ□ى حُسْنَ
الْخاَتِمَةِ ⋆ وَ سَخِّرْ لِرِساَلَةِ النُّورِ قُلُوبَ
عِباَدِكَ وَ قُلُوبَ الْمَخْلُوقاَتِ الرُّوحاَنِيَّةِ
لِخِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَاْ□يماَنِ ⋆ كَماَ
سَخَّرْتَ الْبَحْرَ لِمُوسٰى عَلَيْهِ السَّلاَمُ ⋆ وَ
سَخَّرْتَ النَّاَرَ لاِبْراَ□مَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ⋆ وَ

سَخَّرْتَ الْجِبَالَ وَ الْحَدِيدَ لِدَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ★ وَ سَخَّرْتَ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ لِسُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ★ وَ سَخَّرْتَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ لِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ ★ يَا سَمِيعُ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ ★ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ★ اٰمِينَ

Tercümesi ve kısa bir izahı için;
Bkz. Keşfiyat ve İlhamatın şehadeti

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca]

Arabî El-Hüccet'üz Zehra Risalesi

Çok ehemmiyetli arabî bir risaleciktir.
El-Hüccet'uz Zehra Risalesinden bir kısmının bir hulasasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ulema-i İlm-i Kelamın ve usûl-id din allâmelerinin, Kur'anın yaptığı ve ders verdiği gibi,en ziyade isbatına çalıştıkları ve derin tedkikatla akaid kitaplarına yazdıkları ilm-i ilahinin ve iradesinin ve kudretinin cüzi ve külli her şeye ihataları zerreden seyyarata ve esirden sevabite kadar hiç bir şey haricinde bulunmadığıdır.

Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e hadsiz şükür olsun ki; AllahüEkber feyzinden gelen çok mertebe ve lem'alardan yalnız üç mertebesi bir iki sahifede üç büyük kitap kadar o üç meselenin yüze yakın hüccetlerini kısacık cümlelerle ve kelimeler ile beyan edip harika bir tarzda hatta mütemerrid tabiiyyunlara göstermiş.

Evradımda ben okuduğum tarzı yazıyorum. İnşaallah bir zaman nur kahramanları o gayet muhtasar işaretleri ve çok kısa remizleri izah ve tefsir edecekler. **(1)**

Said Nursi

1: Daha sonra bizzat Hz. Üstad tarafından izahlı ve Türkçe olarak kaleme alınıp, 15.Şua olarak Şualar kitabına eklenmiştir. mS

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 1

اَعوُذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجيمِ
بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيم
وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَريكٌ في الْمُلْكِ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ
تَكْبيرًا
اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْئٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا.. اِذْ
هُوَ الْعَليمُ بِكُلِّ شَيْئٍ بِعِلْمٍ مُحيطٍ
لاَزِمٍ ذَاتِيٍّ لِلذَّاتِ يَلْزَمُ الْاَشْيَاءَ لاَيُمْكِنُ
اَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَيْئٌ بِسِرِّ الْحُضُورِ
وَالشُّهُودِ وَالنُّفُوذِ وَالْاِحَاطَةِ النُّورَانِيَّةِ وَ
بِسِرِّ اِسْتِلْزَامِ الْوُجُودِ لِلْمَعْلُومِيَّةِ وَ
اِحَاطَةِ نُورِ الْعِلْمِ بِعَالَمِ الْوُجُودِ

نَعَمْ فَٱلاِنْتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ.. وَٱلاِتِّزَانَاتُ الْمَنْظُومَةُ.. وَالْحِكَمُ الْقَصْدِيَّةُ الْعَامَّةُ.. وَالْعِنَايَاتُ الْمَخْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ.. وَالاَقْضِيَّةُ الْمَنْظُومَةُ.. وَالاَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ.. وَالاٰجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالاَرْزَاقُ الْمُقَنَّنَةُ، وَالاِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ وَالاِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ وَغَايَةُ كَمَالِ الاِنْتِظَامِ الاِنْسِجَامِ الاِتِّسَاقِ الاِتْقَانِ الاِتِّزَانِ الاِمْتِيَازِ، اَلْمُطْلَقَاتِ فِى كَمَالِ السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ. دَالاَّتٌ عَ□□ى اِحَاطَةِ عِلْمِ عَلاَّمِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَىْءٍ (أَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّ□□يفُ الْخَ□□يرُ) فَنِسْبَةُ دَلاَلَةِ حُسْنِ صَنْعَةِ الاِنْسَانِ عَلٰى شُعُورِ الاِنْسَانِ اِلٰى نِسْبَةِ دَلاَلَةِ حُسْنِ خِلْقَةِ الاِنْسَانِ عَلٰى عِلْمِ خَالِقِ الاِنْسَانِ كَنِسْبَةِ لُمَيْعَةِ نُجَيْمَةِ الذُّبَيْبَةِ فِى اللَّيْلَةِ الدَّهْمَ□□ءِ اِلٰى شَعْشَعَةِ الشَّمْسِ □□ى رَابِعَةِ النَّهَارِ

١) وَ لله الْمَثَلُ اْلأَعْلٰى .. كَلُزُومِ الضِيَ□ءِ الْمُحِيطَ لِلشَّمْسِ

فَيَا مَنْ بِيَدِ□ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ بِشَهَادَةِ الْبُذُورِ وَالْحَبَّاتِ الْمُتَسَنْبِلَةِ الْمُتَشَجِّرَةِ وَالْقَطَرَاتِ وَالنُّطَفِ الْمُنْقَلِبَةِ اِلٰى اْلاِنْسَانِيَّةِ وَالْحَيَوَانِيَّةِ وَالذَّرَّاتِ الْهَوَائِيَّةِ النَّاقِلَةِ لِـلاَوَامِرِ الرَّبَّانِيَّةِ وَالْوَاسِطَةِ لِلْمُخَابَرَةِ وَالاَصْوَاتِ اْلاِنْسَانِيَةِ بِلاَ خَطَا ⋆ وَيَا مَنْ بِيَدِ□ مَقَا□يدُ كُلِّ شَيْءٍ بِشَهَادَةِ اِنْتِبَاهِ الْبُذُورَاتِ وَالْحَبَّاتِ عِنْدَ التَّسَنْبُلِ بِكَمَالِ اْلاِنْتِظَامِ ⋆ وَيَا مَنْ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَةِ كُلِّ شَيْءٍ بِنِظَامِ□ وَ □يزَانِ□ و تَصْ□يرِ□ و تَدْ□يرِ□ وَ تَمْ□يزِ□ وَ تَزْ□ينِ□ الْمَخْصُوصَةِ مِنْ بَيْنِ مَا لاَ يُحَدُّ مِنَ الْمُخْتَلِطَاتِ الْمُتَشَابِهَاتِ

بِكَمَالِ الْمَنْظُومِيَّةِ وَالْمَوْزُونِيَّةِ
وَالْمُمْتَازِيَّةِ فِي الْكَثْرَتِ وَالسُّرْعَةِ
وَالْخِلْطَةِ بِلاَ سَهْوٍ وَلاَ قُصُورٍ وَلاَ نُقْصَانٍ
بِالدَّوَامِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ ★ فَبِحَقِّ
شَهَادَةِ جَمِيعِ هٰذِهِ الْحَقَائِقِ الْمَذكُورَةِ
عَلٰى اِحَاطَةِ عِلْمِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ اُرْزُقْنَا
كَمَالَ الْيَمَانِ بِاِحَاطَةِ عِلْمِكَ وَ
اِرَادَتِكَ وَ قُدْرَتِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ الْيَقِينَ

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ.. اِذْ هُوَ الْمُبْدِئُ
لِكُلِّ شَىْءٍ، مَا شَاءَ اللهُ كَانَ وَمَالَمْ يَشَأْ
لَمْ يَكُنْ؛ اِذْ تَنْظِيمُ الْمَصْنُوعَاتِ ذَاتًا
وَصِفَةً وَمَاهِيَّةً وَهُوِيَّةً مِنْ بَيْنِ الاِمْكَانَاتِ
الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَالطُّرُقِ الْعَظِيمَةِ
وَالاِحْتِمَالاَتِ الْمُشَوَّشَةِ وَالاَمْثَالِ
الْمُتَشَابِهَةِ وَمِنْ بَيْنِ سُيُولِ الْعَنَاصِرِ
الْمُتَشَاكِسَةِ بِهٰذَا النِّظَامِ الاَدَقِّ الاَرَقِّ
وَتَوْزِينُهَا بِهٰذَا الْمِيزَانِ الْحَسَّاس

الْحَسَّاسِ وَتَمْيِيزُهَا بِهٰذِهِ الصُّوَرِ
وَالتَّعَيُّنَاتِ الْمُزَيَّنَةِ الْمُنْتَظَمَةِ وَخَلْقُ
الْمَخْلُوقَاتِ الْمُنْتَظَمَاتِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ
الْبَسِيطِ الْجَامِدِ الْمَيِّتِ كَالْاِنْسَانِ
بِجِهَازَاتِهِ مِنَ النُّطْفَةِ وَالطَّيْرِ
بِجَوَارِحِهِ مِنَ الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرِ
بِاَعْضَائِهِ مِنَ النُّوَاةِ وَالْحَبَّةِ تَدُلُّ هٰذِهِ
الْحَقَائِقُ الْمَذْكُورَةُ بِالْقَطْعِ وَالضَّرُورَةِ
عَلٰى اَنَّ كُلَّ شَيْءٍ بِقَصدِهِ سُبْحَانَهُ وَ
اِرَادَتِهِ وَ تَخْصِيصِهِ وَ تَرْجِيحِهِ وَ
تَدْبِيرِهِ وَ بِمَشِيئَتِهِ وَ اِرَادَتِهِ جَلَّ
جَلاَلُهُ ⋆ فَكَمَا اَنَّ تَوَافُقَ الاَشْيَاءِ وَالاَفْرَادِ
فِى اَسَاسَاتِ الاَعْضَاءِ النَّوْعِيَّةِ
وَالْجِنْسِيَّةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ صَانِعَ كُلِّ تِلْكَ
الْمُتَوَافِقَاتِ وَاحِدٌ اَحَدٌ ⋆ كَذٰلِكَ اَنَّ
تَمَايُزَهَا بِالتَّعَيُّنَاتِ الْمُنْتَظَمَةِ
وَالتَّشَخُّصَاتِ الْمُزَيَّنَةِ يَدُلُّ عَلٰى اَنَّ
ذٰلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الاَحَدَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ

يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ★ وَكُلّ مَصْنُوعِيَّةٍ فيِ الْكَائِنَاتِ بِمَشِيئَتِهِ وَ اِخْتِيَارِهِ

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا.. اِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لاَزِمَةٍ ذَاتِيَّةٍ لِلذَّاتِ الاَقْدَسِيَّةِ ★ فَمُحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدِّهَا فَلاَ مَرَاتِبَ فِيهَا فَتَتَسَاوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ وَالْجُزْئِىُّ وَالْكُلِّىُّ وَالنَّوَاةُ وَالشَّجَرُ وَالْعَالَمُ وَالاِنْسَانُ ★ بِسِرِّ مُشَاهَدَةِ غَايَةِ كَمَالِ الاِنْتِظَامِ، الاِتِّزَانِ، الاِمْتِيَازِ، الاِتِّقَانِ الْمُطْلَقَاتِ ★ وَبِسِرِّ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَّافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنَةِ وَالاِنْتِظَامِ وَالاِمْتِثَالِ ★ وَبِسِرِّ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَ اَسْهَلِيَّةِ الْوَحْدَةِ وَتَجَلِّي الاَحَدِيَّةِ ★ وَبِسِرِّ الْوُجُوبِ وَالتَّجَرُّدِ

وَمُبَايَنَةِ الْمَاهِيَّةِ ⋆ وَبِسِرِّ عَدَمِ التَّقَيُّدِ
وَعَدَمِ التَّحَيُّزِ وَعَدَمِ التَّجَ□□ي ⋆ وَبِسِرِّ
اِنْقِلاَبِ الْعَوَ□ئِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلٰى حُكْمِ
الْوَسَ□ئِلَ الْمُسَهِّلاَتِ ⋆ وَبِسِرِّ اَنَّ
الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِىَّ وَالنُّوَاةَ
وَالْاِنْسَانَ لَيْسَتْ بِاَقَلِّ صَنْعَةً وَجَزَالَةً
مِنَ النَّجْمِ وَالْكُلِّ وَالْكُلِّىِّ وَالشَّجَرِ
وَالْعَالَمِ، فَخَالِقُهَا هُوَ خَالِقُ هٰذِ□□
بِالْحَدْسِ الشُّهُودِىِّ ⋆ وَبِسِرِّ اَنَّ الْمُحاَطَ
وَالْجُزْئِيَّاتِ كَالْاَمْثِلَةِ الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ
اَوْ كَالنُّقَطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعَصَّرَةِ ⋆ فَلاَبُدَّ
اَنْ يَكُونَ الْمُ□□يطُ وَالْكُلِّيَّاتُ □□ى
قَبْضَةِ خَالِقِ الْمُحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُدْرِجَ
مِثَالَهَا □□يهَا بِمَوَا□□ينِ عِلْمِ□□ اَوْ
يُعَصِّرَهَا مِنْهَا بِدَسَا□□يرِ حِكْمَتِ□□ ⋆
وَبِسِرِّ كَمَا اَنَّ قُرْاٰنِ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبَ
عَلَى الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ
بِذَرَّاتِ الْاَ□□يرِ لَيْسَ بِاَقَلِّ جَزَالَةً

وَخَارِقِيَّةَ صَنْعَةٍ مِنْ قُرْاٰنِ الْعَظَمَةِ
الْمَكْتُوبِ عَلٰى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمِدَادِ
النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ، كَذٰلِكَ لَيْسَ وَرْدَ
الزَّهْرَةِ بِاَقَلَّ جَزَالَةً وَصَنْعَةً مِنْ دُرِّيِّ
نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلاَ النَّمْلَةُ مِنَ الْبَلَةِ وَلاَ
الْمِكْرُوبُ مِنَ الْكَرْكَدَانِ وَلاَ النَّحْلَةُ مِنَ
النَّخْلَةِ بِالنِّسْبَةِ اِلٰي قُدْرَةِ خَالِقِ
الْكَائِنَاتِ ★ فَكَمَا اَنَّ غَايَةَ كَمَالِ
السُّهُولَةِ فِى اِيجَادِ الاَشْيَاءِ اَوْقَعَتْ
اَهْلَ الضَّلاَلَةِ فِى اِلْتِبَاسِ التَّشْكِيلِ
بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلْزِمِ لِمُحَالاَتٍ غَيْرِ
مَحْدُودَةٍ تَمُجُّهَا الاَوْهَامُ كَذٰلِكَ اَثْبَتَتْ
لاَهْلِ الْهِدَايَةِ تَسَاوِىَ النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ
بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ ★
جَلَّ جَلاَلُهُ وَلاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ اللهُ اَكْبَرُ

Benzer bir ibare ve meali için;
Bkz. Hizb-ül Ekber : Mertebe 33

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 2

Hizb-i Nûri'nin ahirinde "ilim" meselesinden evvel Risâlet-i Muhammediyenin hüccetlerine gayet muhtasar ve kuvvetli ve kat'î ve cemiyetli ve küllî bir surette şöyle işaret etmiş.

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صَادِقُ الْوَعْدِ
الاَمِينِ.. بِشَهَادَةِ ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ
اُمِّيَّتِهِ بِاَكْمَلِ دِينٍ وَ اِسْلاَمِيَّةٍ وَ
شَرِيعَةٍ وَ بِاَقْوٰى اِيمَانٍ وَ اِعْتِقَادٍ وَ
عِبَادَةٍ وَ بِاَعْلٰى دَعَوَاتٍ وَ مُنَاجَاتٍ وَ
دَعْوَةٍ وَ بِاَعَمِّ تَبْلِيغٍ وَ اَتَمِّ مَتَانَةٍ
خَارِقَاتٍ مُثْمِرَاتٍ لاَ مِثْلَ لَهَا تَدُلُّ عَلٰى
غَايَةٍ جِدِّيَّتِهِ وَ اِعْتِمَادِهِ وَ وُثُوقِهِ وَ
اِطْمِئْنَانِهِ وَ عَلٰى كَمَالِ صِدْقِهِ وَ
حَقَّانِيَّتِهِ

وَ بِشَهَادَةِ اِتِّفَاقِ جَمِيعِ حَقَّائِقِ اَرْكَانِ
الْاِيمَانِ عَلٰى تَصْدِيقِهٖ وَ بِشَهَادَةِ
ذَاتِهٖ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ والسَّلَامُ بِالْاٰفِ
مُعْجِزَاتِهٖ وَ كَمَالَاتِهٖ وَ بِشَهَادَةِ الْقُرْاٰنِ
بِمَا لَا يُحَدُّ مِنْ حَقَّائِقِهٖ وَ بَرَاهِينِهٖ وَ
الْجَوْشَنِ بِقُدْسِيَّةِ اِشَارَاتِهٖ وَ رَسَآئِلِ
النُّورِ بِقُوَّةِ دَلَآئِلِهٖ وَ الْمَاهِى بِتَوَاتُرِ
اِرْهَاصَاتِهٖ وَ الْاِسْتِقْبَالِ بِتَصْدِيقِ
اُلُوفِ حَادِثَاتِهٖ وَ الْاٰلِ بِقُوَّةِ يَقِينِيَّاتِهِمْ
هِى تَصْدِيقِهٖ بِدَرَجَةِ حَقِّ الْيَقِينِ وَ
الْاَصْحَابِ بِكَمَالِ اِيمَانِهِمْ هِى
تَصْدِيقِهٖ بِدَرَجَةِ عَيْنِ الْيَقِينِ وَ
الْاَصْفِيَآءِ بِقُوَّةِ تَحْقِيقَاتِهِمْ هِى
تَصْدِيقِهٖ بِدَرَجَةِ عِلْمِ الْيَقِينِ وَ
الْاَقْطَابِ بِتَطَابُقِهِمْ عَلٰى رِسَالَتِهٖ
بِالْكَشْفِ وَ الْمُشَاهَدَاتِ بِالْيَقِينِ وَ
الْاَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ بِتَوَاتُرِ بَشَارَاتِ
الْكَوَاهِنِ وَ الْهَوَاتِفِ وَ الْعُرَفَآءِ فِى

ٱلاَدْوَارِ السَّالِ□ينَ وَ بِمُشَاهَدَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ وَالْاَنْبِيَآءِ وَ بِشَهَادَتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ بِرِسَالَتِ□ فِى الْكُتُبِ الْمُقَدَّسَةِ السَّمَاوِيَّةِ وَ بِشَهَادَةِ الْكَآئِنَاتِ بِغَايَاتِهَا وَ الْمَقَاصِدِ الْاِلٰهِيَّةِ □يهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ الْجَامِعَةِ بِسَبَبِ تَوَقُّفِ حُصُولِ غَايَاتِ الْكَآئِنَاتِ وَ الْمَقَاصِدِ الْاِلٰهِيَّةِ مِنْهَا وَ تَقَرُّرِ حُسْنِهَا وَ كَمَالِهَا وَ تَحَقُّقِ حِكَمِ حَقَآئِقِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْاِنْسَانِيَّةِ لاَسِيَّمَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْجَامِعَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ اِذْ هِىَ الْمُظْهِرَةُ وَالْمَدَارُ الْاَتَمُّ لَهَا وَلَوْ لَهَا لَصَارَتْ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ وَالْكِتَابُ الْكَ□يرُ ذُوالْمَعَانِى السَّرْمَدِيَّةِ هَبَآءً مَنْثُورًا مُتَطَايِرَةَ الْمَعَا□ى مُتَسَاقِطَةَ الْكَمَالاَتِ وَ هُوَ مُحَالٌ مِنْ وُجُوهٍ وَ جِهَاتٍ

وَ بِشَهَادَةِ صَاحِبِ الْكَآئِنَاتِ وَ خَلاَّقِهَا وَ مُتَصَرِّفِهَا عَلَى الرِّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ

بِاَفْعَالِ رَحْمَانِيَّتِهٖ وَ اِجْرَاٰتِ رُبُوبِيَّتِهٖ
كَفِعْلِ رَحْمَانِيَّتِهٖ بِاِنْزَالِ الْقُرْاٰنِ الْمُعْجِزِ
الْبَيَانِ عَلَيْهِ وَ بِاِظْهَارِ اَنْوَاعِ الْمُعْجِزَاتِ
عَلٰى يَدَيْهِ وَ بِتَوْفِيقِهٖ وَ حِمَايَتِهٖ
فِى كُلِّ حَالاَتِهٖ وَ بِاِدَامَةِ تَبِينِهٖ وَ
شَفِيعَتِهٖ بِكُلِّ حَقَائِقِهَا وَ بِاِعْلاَءِ مَقَامِ
حُرْمَتِهٖ وَ شَرَفِهٖ وَ اِكْرَامِهٖ عَلٰى
جَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِهٖ بِالْمُشَاهَدَةِ وَ
الْعَيَانِ وَ كَفِعْلِ رُبُوبِيَّتِهٖ بِجَعْلِ
رِسَالَتِهٖ شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِكَائِنَاتِهٖ وَ
بِجَعْلِ تَبِينِهٖ فِهْرِسْتَةَ كَمَالاَتِ عِبَادِهٖ
وَ بِجَعْلِ حَقِيقَتِهٖ مِرْاٰةً جَامِعَةً
لِتَجَلِّيَاتِ اُلُوهِيَّتِهٖ وَ بِتَوْفِيقِهٖ
بِوَظَائِفَ ضَرُورِيَّةٍ وَلاَزِمَةٍ لِوُجُودِ ذَوِى
الْحَيَاةِ فِى هٰذِهِ الْكَائِنَاتِ كَلُزُومِ
الرَّحْمَةِ وَ الْحِكْمَةِ وَ الْعَدَالَةِ وَ كَضَرُورَةِ
لُزُومِ الضِّيَاءِ وَ الْمَاءِ وَالْهَوَاءِ وَالْغِذَاءِ

فَيَا مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَ
اْلاَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ نُشْهِدُكَ بِشَهَادَةِ
الْبَرَاءَةِ مِنَ الْمَذْكُورَةَ بِاَنَّا نَشْهَدُ اَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ نَبِيُّكَ وَ صَفِيُّكَ وَ
خَلِيلُكَ وَ جَمَالُ مِلْكِكَ وَ مَلِيكُ
صُنْعِكَ وَ عَيْنُ عِنَايَتِكَ وَ شَمْسُ هِدَايَتِكَ
وَ لِسَانُ مُحَبَّتِكَ وَ مِثَالُ رَحْمَتِكَ وَ نُورِ
خَلْقِكَ وَ شَرَفُ مَوْجُودَاتِكَ وَ سِرَاجُ
وَحْدَتِكَ وَ مَنْ كَثْرَةِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ دَلاَّلُ
سَلْطَنَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ كَشَّافُ طِلْسِمِ
كَآئِنَاتِكَ وَ مُعَرِّفُ كُنُوزِ اَسْمَآئِكَ وَ مُعَلِّمُ
عِبَادِكَ وَ تَرْجَمَانُ اٰيَاتِ كَآئِنَاتِكَ وَ مَدَارُ
شُهُودِكَ وَ اِشْهَادِكَ وَ مِرْاٰةُ اَنْوَارِ مُحَبَّتِكَ
لِجَمَالِكَ وَ اَسْمَآئِكَ وَ صَنْعَتِكَ وَ مَحَاسِنِ
مَصْنُوعَاتِكَ وَ حَبِيبُكَ وَ رَسُولُكَ
الَّذِى اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ عَلَيْهِ
الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ اَبَدَ اْلاٰبِدِينَ بِعَدَدِ
اَنْفَاسِ اُمَّتِهِ

لا اِلٰهَ اِلاّ اللّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الَّذی دَلَّ عَلٰی وُجُوبِ وُجُودِهٖ وَحْدَتِهٖ.. وَ عَلٰی عَظَمَةِ قُدْرَتِهٖ حِکْمَةِ سَلْطَنَةِ اُلُوهِیَّتِهِ السَّمٰوَاتُ الشَّاهِدَاتُ بِکَلِمَاتِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ وَالْاَقْمَارِ وَالسَّیَّارَاتِ الْمُحَرَّکَاتِ الْمُسَخَّرَاتِ بِالْاِرَادَةِ الْمُدَوَّرَاتِ الْمُدَبَّرَاتِ بِالْمَشِیئَةِ بِالْبَدَاهَةِ .. اَلْمُصَرّفَاتِ الْمُوَظَّفَاتِ بِالْقَصْدِ بِالضَّرُورَةِ الْمُسْتَخْدَمَاتِ الْمُسْتَوْقَدَاتِ بِکَمَالِ الْاِنْتِظَامِ وَالْاِتِّزَانِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْمِیزَانِ .. فَهٰذِهِ الْاَجْرَامُ الْعُلْوِیَّةُ وَالْکَوَاکِبُ الدُّرِّیَّةُ السَّمَاوِیَّةُ نَیِّرَاتُ بَرَاهِینِ اُلُوهِیَّتِهٖ وَعَظَمَتِهٖ .. وَ شُعَاعَاتُ شَوَاهِدِ رُبُوبِیَّتِهٖ وَعِزَّتِهٖ فَاسْتَمِعْ اِلٰی اٰیَةِ (اَفَلَمْ یَنْظُرُوا اِلَی السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ کَیْفَ بَنَیْنَاهَا وَ زَیَّنَّاهَا) الخ.. ثُمَّ انْظُرْ اِلٰی وَجْهِ السَّمَاءِ کَیْفَ

تَرٰى سُكُوتًا ﷺى سُكُونَةٍ حَرَكَةً ﷺى
حِكْمَةٍ تَلَئْـلأَ ﷺى حَشْمَةٍ تَبَسُّمًا ﷺى
ﷺينَةٍ مَعَ اِنْتِظَامِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّزَانِ
الصَّنْعَةِ .. تَشَعْشُعُ سِرَاجِهَا لِتَنْﷺيلِ
الْمَوَاسِمِ وَلِتَحْﷺيلِ صَحَائِفِ الْفُصُولِ
اِلٰى قَلَمِ الْقُدْرَةِ .. تَهَلْهُلُ مِصْبَاحِهَا
لِتَقْﷺيمِ الْاَوْقَاتِ وَتَعْﷺينِ السِّﷺينَ ..
تَلَئْـلأُ نُجُومِهَا لِتَنْﷺيرِ الَﷺائِنَاتِ
وَتَزْﷺينِ الْعَوَالِمِ تُعْلِنُ لاَهْلِ النُّهٰى
سَلْطَنَةً بِلاَ اِنْتِﷺاءٍ لِتَدْﷺيرِ هٰذَا الْعَالَمِ

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 3

Hizb-i Nûrî'den Vücûb-u vücûd ve vahdet-i İlahiyeye şehadet eden otuz üç mertebelerden yalnız üç mertebedeki üç şehadeti ve hücceti hususi virdimde okuduğum tarzda yazacağım.

Birincisi: Dördüncü Mertebede;

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذی دَلَّ عَلٰی وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ وَعَلٰی کَمَالِ رَحْمَانِیَّتِهِ مَحَاسِنِ رَحِیمِیَّتِهِ اَلاَرْضُ الشَّاهِدَاتُ بِکَلِمَاتِ مَعَادِنِ الْمُدَّخَرَاتِ بِالْحِکْمَةِ لِلْحَاجَاتِ ★ وَ بِکَلِمَاتِ نَبَاتَاتِ الْمُتَسَنْبِلَةِ لِلاَقْوَاتِ ★ وَبِکَلِمَاتٍ هِیَ اَلاَشْجَارُ الْمُثْمِرَاتُ لِلاَرْزَاقِ ★ وَبِکَلِمَاتٍ هِیَ الْحَیْوَانَاتُ الْمُصَوَّرَاتُ بِالتَّشَخُّصَاتِ الْمُتَمَایِزَاتِ وَ الْمُدَبَّرَاتُ بِلَطَائِفِ الرَّحْمَةِ وَالْعِنَایَةِ ★ فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِیقَةَ اَرْضِهِ..

مَشْهَرِ صَنْعَتِهِ.. مَحْشَرِ فِطْرَتِهِ..
مَظْهَرَ قُدْرَتِهِ.. مَدَارَ حِكْمَتِهِ.. مَزْهَرَ
رَحْمَتِهِ.. مَزْرَعَ جَنَّتِهِ.. مَمَرَّ
الْمَخْلُوقَاتِ.. مَسِيرَ الْقَافِلاَتِ.. مَسِيلَ
الْمَوْجُودَاتِ.. مَسِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ ★
فَجَمِيعُ تِلْكَ الْقَافِلاَتِ الذَّاهِبَاتِ
الزَّائِلاَتِ مُعْجِزاَتِ عِلْمِهِ جَلَّ جَلاَلُهُ ★
خَوَارِقُ صُنْعِهِ هَدَايَآءُ جُودِهِ بَراَهِينُ
لُطْفِهِ بَشآئِرُ اِحْساَنِهِ إلى دارِ
الْاٰخِرَةِ ★ فَتَبَسُّمُ الاَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ
الاَثْمَارِ ★ وَتَهَزُّجُ الاَمْطَارِ عَلَى حُدُودِ
الاَزْهَارِ ★ وَتُسَجُّعُ الاَطْيَارِ إلى نَسآئِمِ
الاَسْحَارِ ★ وَتَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى
الاَطْفَالِ الصِّغَارِ ★ وَتَزَيُّنُ الْحَيَواَنِ
وَالنَّباَتِ وَالاَشْجَارِ وَتَبَرُّجُ الاَزْهَارِ
وَالاَثْمَارِ مَاهِيَ اِلاَّ تَعَرُّفُ صَانِعٍ وَدُودٍ ★
وَتَوَدُّدُ خَالِقٍ رَحْمَانٍ ★ تَرَحُّمُ مُنْعِمٍ حَنَّانٍ
★ وَتَحَنُّنُ مُحْسِنٍ مَنَّانٍ عَلَى الْجِنِّ

وَٱلْاِنْسَانِ وَالرُّوحً وَٱلْحَيَوَانِ وَٱلْمَلَكِ
وَالْجآنِّ بِالْحُجَّةِ وَالْبُرْهَانِ بَلْ بِالْمُشَاهَدَةِ
وَالْعَيانِ

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 4

İkincisi: Yedinci Mertebede;

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الَّذي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ
وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ ★ وَعَلٰى اَنْوَاعِ
نُقُوشِ عَجاَئِبِ صَنْعَتِهِ وَلَطاَئِفِ
دَقاَئِقِ حِكْمَتِهِ اِجْمَاعُ جَميعِ اَنْوَاعِ
النَّبَاتَاتِ وَ اَصْنَافِ الاَشْجَارِ الشَّاهِدَاتِ
بِكَلِمَاتِ الاَوْرَاقِ وَالاَزْهَارِ وَالْبُذُورِ
وَالاَثْمَارِ الْمَوْزُونَاتِ الْمَنْظُومَاتِ
الْفَصيحَاتِ الْبَليغَاتِ الْمُنْشِدَاتِ
لِمَدآئِحِ صاَنِعِهاَ بِشَهَادَةِ حَقيقَةِ تَبَارُزِ
اِرَادَةِ الاِحْسَانِ وَالاِمْتِنَانِ بِاِهْدآئِهَا اِلٰى
ذَوِى الْحَياَةِ مَعَ تَزْيينِهاَ بِلَطاَئِفِ
الرَّحْمَةِ وَالْعِنَايَةِ لِجَلْبِ اَنْظاَرِ ذَوِى

الْحَيَاةِ بِالذَّوْقِ وَالْاِشْتِيَاقِ اِلَيْهَا ⋆ وَ
بِشَهَادَةِ حَقِيقَةِ التَّصْيِيرِ وَالتَّدْيِيرِ
وَالتَّمْيِيزِ وَالتَّزْيِينِ وَالزَّرْعِ وَالنَّشْرِ ⋆
لَاسِيَّمَا بِطَيَرَانِ الْبُذُورِ بِاَجْنِحَةِ
الْاَشْعَارِ بِدَقَائِقِ الْحِكْمَةِ وَالْاِرَادَةِ ⋆ وَ
بِشَهَادَةِ فَتْحِ صُوَرِهَا الْمُتَبَايِنَةِ الْغَيْرِ
الْمَحْدُودَةِ بِكَمَالِ الْاِنْتِظَامِ وَالْاِتِّزَانِ
وَالْاِمْتِيَازِ بِمَرِّ الْفُصُولِ وَالْمَوَاسِمِ
وَالْاَزْمَانِ بِلَا سَهْوٍ وَلَا نِسْيَانٍ مِنْ
بُذُورَاتٍ وَنُوَاتَاتٍ وَحَبَّاتٍ مُتَمَاثِلَاتٍ
مُخْتَلِطَاتٍ مُخْتَرَعَاتٍ مِنْ مَادَّةٍ بَسِيطَةٍ
وَ مِنَ الْعَدَمِ ⋆ فَجَمِيعُ تِلْكَ الْاَشْجَارِ وَ
النَّبَاتَاتِ شَاهِدَاتٌ عَلَى مَوْجُودِيَّةِ خَلَّاقِهَا
وَوَحْدَانِيَّتِهِ بِكَمَالِ الْوُضُوحِ وَالظُّهُورِ وَ
بِغَايَةِ الصَّرَاحَةِ وَالْبَيَانِ عِنْدَ اِنْفِتَاحِ
اَكْمَامِهَا وَاِنْكِشَافِ اَزْهَارِهَا وَتَزَايُدِ
اَوْرَاقِهَا وَتَكَامُلِ اَثْمَارِهَا بِاَفْوَاهٍ مُزَيَّنَاتِ
اَزَاهِيرِهَا وَاَكْمَامِهَا ⋆ وَبِالْسِنَةِ

مُنْتَظَمَاتِ سَنَابِلِهَا وَ عَنَا□يدِهَا ⋆
وَبِكَلِمَاتِ مَنْظُومَاتِ حَبَّاتِهَا وَ ثَمَراَتِهَا
وَبِحُرُوفِ وَ نُقَطِ مَوْزُونَاتِ نَوَاتَاتِهَا وَ
بُذُورِهاَ ⋆ وَ بِمَعَا□ي مُصَنَّعَاتِ نِظَامِهَا
□□ى □□يزَانِهَا □□ى تَنْ□□يمِهَا □□ى
تَوْ□□ينِهَا □□ى تَزْ□□ينِهَا □□ى
تَمْ□□يزِهَا □□ى صَنْعَتِهَا □□ى صِبْغَتِهَا
□□ى جَهاَزاَتِهاَ □□ى اِخْتِلاَفِ لُحُومِهاَ
□□ى □□ينَتِهَا □□ى نُقُوشِهَا □□ى
طُعُومِهَا □□ى رَوآئِحِهَا □□□ى اَلْوَانِهَا
□□□ى اَشْكَالِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ الْمُتَمَايِزَاتِ
⋆ اَلْوَاصِفَاتِ لِتَجَلْيَاتِ صِفَاتِ خَلاَّقِهَا
الْمُفَسِّرَاتِ لِجَلْوَاتِ اَسْمَآءِ مُدَبِّرِهاَ
الْمُعَرِّفَاتِ لِتَوَدُّدَاتِ وَتَعَرُّفَاتِ مُصَوِّرِهاَ
وَ مُزَيِّنِهاَ ⋆ لاَسِيَّماَ تَعْ□□يفُهاَ وَ تَوْ□□يفُهاَ
لِخَلاَّقِهاَ بِماَ يَتَقَدَّرُ مِنْ ظَرَافَةِ عُيُونِ
اَزَا□□يرِهَا وَيَتَرَشَّحُ مِنْ طَرَاوَةِ اَسْنَانِ
سَنَابِلِهَا وَيَتَحَلَّبُ مِنْ عُسَيْلَةِ شِفَاهِ

اَثْمَارِهَا مِنْ قَطَرَاتِ رَشَحَاتِ لَمَعَاتِ
جَلَوَاتِ تَوَدُّداَتِ وَ تَعَرُّفاَتِ خَلاَّقِهاَ اِلٰى
مَخْلُوقاَتِ
سُبْحَانَهُ مَآ اَنْوَرَ بُرْهَانَهُ وَمّا اَبْهَرَهُ وَمّا
اَظْهَرَهُ وَماَ اَحْسَنَهُ وَماَ اَبْيَنَهُ

نَعَمْ فَماَ الْحُبُوبُ وَالاَزْهاَرُ وَماَ الْبُذُورُ
وَالاَثْماَرُ اِلاَّ وَهِىَ مُعْجِزاَتُ الْحِكْمَةِ ★
خَواَرِقُ الصَّنْعَةِ ★ هَداَياَ الرَّحْمَةِ ★
خُلاَصاَتُ الاَطْعِمَةِ ★ بَراَهِينُ الْوَحْدَةِ ★
بَشاَئِرُ لُطْفِهِ فى داَرِ الاٰخِرَةِ ★
شَواَهِدُ صاَدِقَةٌ بِاَنَّ خَلاَّقَهاَ قَدْ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ بِالْعِلْمِ وَالْقُدْرَةِ وَالْخَلْقِ
وَالتَّدْبِيرِ وَالصُّنْعِ وَالتَّصْوِيرِ ★
فاَلشَّمْسُ فى الْكاَئِناَتِ كاَلسِّراَجِ فى
الْخَلْقِ وَالتَّدْبِيرِ لاَ تَثْقُلُ عَلَيْهِ ★
وَالنُّجُومُ فى السَّماَءِ كاَلثِّماَرِ فى الصُّنْعِ
وَالتَّصْوِيرِ ★ وَالاَرْضُ فى الفَضاَءِ

كَالْبَيْضَةِ فِي الْإِيجَادِ وَالتَّدْبِيرِ فِي السُّهُولَةِ وَالْيُسْرِ

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 5

Üçüncüsü: On sekizinci Mertebede;

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُهُ الْمُمْتَنِعُ نَظِيرُهُ.. اَلْمُمْكِنُ كُلُّ مَاسِوَاهُ اَلَّذِي دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِهِ وَحْدَتِهِ هٰذِهِ الْكَائِنَاتُ اَلْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمُجَسَّمُ الْقُرْاٰنُ الْجِسْمَانِيُّ الْمُعَظَّمُ.. وَ الْقَصْرُ الْمُزَيَّنُ الْمُنَظَّمُ.. وَ الْبَلَدُ الْمُكَمَّلُ الْمُحْتَشَمُ بِاِجْمَاعِ اَبْوَابِهِ وَصُحُفِهِ وَاٰيَاتِهِ وَ سُوَرِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَنُقَطِهِ وَ جِهَازَاتِهِ وَ مُشْتَمِلاَتِهِ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِ خَالِقِهِ وَ صَانِعِهِ بِكَلِمَاتِ وَارِدَاتِهَا وَ صَرْفِيَّاتِهَا ★ وَ بِكَلِمَاتِ تَجَدُّدَاتِ مُشْتَمِلاَتِهَا بِالْاِنْتِظَامِ ★

وَ بِكَلِماَتِ الْحُدُوثِ وَالْاِمْكَانِ وَالتَّغَيُّرِ
□ى جَ□يعِ سَكَنَتِهاَ ⋆ وَ بِكَلِماَتِ
التَّغْ□يرِ وَالتَّصْ□يرِ وَالتَّدْ□يرِ
وَالتَّدْ□يرِ بِالْاِنْتِظاَمِ □ى جَ□يعِ تِلْكَ
السَّكَناَتِ ⋆ وَ بِكَلِماَتِ التَّعاَوُنِ
وَالتَّجاَوُبِ وَالتَّساَنُدِ بِالْ□يزاَنِ □ى
جَ□يعِ اَجْزاَئِهاَ
فَسُبْحاَنَ مَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَ شَجَرَةِ هٰذِهِ
الْكاَئِناَتِ □ى سِتَّةِ اَيَّامٍ بِاُصُولِ
مَ□□يئَتِ□ وَحِكْمَتِ□ ⋆ وَفَصَّلَهَا
بِدَساَ□يرِ قَضاَئِ□ وَقَدَرِ□ ⋆ وَنَظَّمَهَا
بِقَوَا□ينِ عاَدَتِ□ وَسُنَّتِ□ ⋆ وَزَيَّنَهَا
بِنَوَا□يسِ عِناَيَتِ□ وَرَحْمَتِ□ ⋆ وَنَوَّرَهَا
بِخُصُوصِيَّاتِ جَلَوَاتِ اَسْمَاَئِ□ وَصِفَاتِ□
بِالْاِمْداَدِ لِضُعَفَاَءِ مَخْلُوقاَتِ□ وَ شاَذَّاتِ
قَوَا□ينِ□ ⋆ فَهٰذِهِ الْاَجْراَمُ الْعُلْوِيَّةُ
الْمُتَحَرِّكَةُ السَّمٰوِيَّةُ وَ الْمَوْجُوداَتُ
الْمُتَجَدِّداَتُ الْاَرْضِيَّةُ فِي الْكاَئِناَتِ

مُعْجِزاَتُ قُدْرَةِ خَلاّقٍ قَدِيرٍ عَلِيمٍ
بِالْقَطْعِ وَالضَّرُورَةِ بَلْ بِالْبَداَهَةِ ⋆ وَ هٰذِهِ
النَّباَتاَتُ وَالْحَيَواَناَتُ الْمُصَنَّعاَتُ
الْمُنَظَّماَتُ الْمُزَيَّناَتُ الْمُمَيَّزاَتُ
الْمُدَبَّراَتُ الْمَنْثُوراَتُ الْمَنْشُوراَتُ لِلْى
حَدِيقَةِ الْاَرْضِ خَواَرِقُ صَنْعَةِ صاَنِعٍ
حَكِيمٍ كَرِيمٍ رَحِيمٍ مُرَبٍّ مُدَبِّرٍ
بِالْبَداَهَةِ وَالْقَطْعِ وَالضَّرُورَةِ وَالْيَقِينِ ⋆
وَ هٰذِهِ الْاَزْهاَرُ الْمُتَزَيِّنَةُ وَالْاَثْماَرُ
الْمُتَبَسِّمَةُ الْمُرْسَلاَتُ عَلٰى رُؤُسِ
النَّباَتاَتِ وَالْى اَياَدِى الْاَشْجاَرِ اِلٰى ذَوِى
الْحَياَةِ هَداَياَ رَحْمَةِ رَحْماَنٍ رَحِيمٍ
بِالْحَدْسِ الشُّهُودِىِّ بَلْ بِالْمُشاَهَدَةِ بِلاَ
شَكٍّ وَلاَ رَيْبٍ ⋆ تَشْهَدُ هاَذِيكَ الْاَجْراَمُ
السَّماَوِيَّةُ وَالْمَوْجُوداَتُ الْاَرْضِيَّةُ وَ
تُناَدِى تِلْكَ الْحَيَواَناَتُ وَالنِّباَتاَتُ وَ تُعْلِنُ
هٰذِهِ الْاَزْهاَرُ وَالْاَثْماَرُ بِاَنَّ خَلاَّقَ هاَذِيكَ
وَ مُصَوِّرَ تِلْكَ وَ واَهِبَ هٰذِهِ عَلٰى كُلِّ

شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ★
تَتَساوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلٰى قُدْرَتِهِ الذَّرَّاتُ
وَالنُّجُومُ وَالْمُتَناهِى فِي الصِّغَرِ
وَالْجُزْئِيَّةِ وَ غَيْرُ الْمُتَناهِى فِي الْوُسْعَةِ
وَالْكُلِّيَّةِ ★ فَكُلُّ الْوُقُوعاتِ الْماضِيَةِ وَ
غَرآئِبِها مُعْجِزاتُ ذٰلِكَ الصّانِعِ الْحَكِيمِ
★ تَشْهَدُ عَلٰى اَنَّهُ قَدِيرٌ عَلٰى كُلِّ
اْلاِمْكانَاتِ اْلاِسْتِقْبالِيَّةِ وَ عَجآئِبِها بِتِلْكَ
الْقُدْرَةِ الَّتِى تَتَساوٰى بِالنِّسْبَةِ اِلَيْها
الذَّرَّاتُ وَالسَّيَّاراتُ وَاْلاِنْسانُ وَالْكآئِناتُ

نَعَمْ ذَاكَ الْعالَمُ الْكَبِيرُ وَاْلاِنْسانُ
اْلاَكْبَرُ وَ هٰذا الْعالَمُ الصَّغِيرُ كِلاهُما
مَصْنُوعانِ لِقُدْرَتِهِ مَكْتُوبانِ بِقَدَرِهِ ★
اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ بِتَجَلِّيِّ اُلُوهِيَّتِهِ صَيَّرَهُ
مَسْجِدًا ★ يجَادُهُ لِهٰذَا بِالْيمَانِ
وَالْمَعْرِفَةِ صَيَّرَهُ سَاجِدًا ★ اِنْشآئُهُ لِذَاكَ
مَزْرَعَةَ الْمَحْصُولاتِ صَيَّرَ ذَاكَ مُلْكًا ★

بِنَآئُهُ لِهٰذَا بِالذَّوْقِ وَٱلاِحْتِيَاجِ صَيَّرَهُ
مَمْلُوكًا ⋆ صَنْعَتُهُ ﷺ هٰذَا بِكَمَالِ
ٱلاِتِّزَانِ تَزاَهَمَتْ خِطَابًا ⋆ قُدْرَتُهُ ﷺ
ذَاكَ تُظْهِرُ حَشْمَتَهُ تُبْرِزُ جَلاَلَهُ ⋆ رَحْمَتُهُ
ﷺ هٰذَا تَنْظِمُ نِعْمَتُهُ تَصِفُ جَمَالَهُ ⋆
حَشْمَتُهُ ﷺ ذَاكَ تَشْهَدُ هُوَ الْوَاحِدُ
الْفَرْدُ لاَ ضِدَّ وَلاَ شَﷺيكَ وَلاَ نَﷺيرَلَهُ ⋆
نِعْمَتُهُ ﷺ هٰذَا تُعْلِنُ هُوَ ٱلاَحَدُ الصَّمَدُ
لاَ نِدَّ وَلاَ مُﷺينَ وَلاَ وَﷺيرَ لَهُ ⋆ سِكَّتُهُ
ﷺ ذَاكَ فِي الْكُلِّ وَٱلاَجْزَآءِ سُكُوتًا
حَرَكَةً ⋆ خَاتَمُهُ ﷺ هٰذَا فِي الْجِسْمِ
وَٱلاَعْضَاءِ حُجَيْرَةً ذَرَّةً

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 6

فَمَا حَقِيقَةُ هٰذِهِ الْكَآئِنَاتِ كُلاًّ وَاَجْزَآءً
وَصَحَآئِفَ وَطَبَقَاتٍ وَمَاحَقَآئِقُ هٰذِهِ
الْمَوْجُودَاتِ كُلِّيًّا وَجُزْئِيًّا وَوُجُودًا وَبَقَآءً
اِلاَّ وَهِيَ ظِلاَلُ اَنْوَارِهِ وَاٰثَارُ اَفْعَالِهِ
وَاَنْوَاعُ نُقُوشِ جَلَوَاتِ اَسْمَآئِهِ ★ وَاِلاَّ
خُطُوطُ قَلَمِ قَضَآئِهِ قَدَرِهِ
وَتَنْظِيمِهِ وَتَقْدِيرِهِ بِعِلْمٍ وَحِكْمَةٍ ★
وَاِلاَّ نُقُوشُ پَرْكَارِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ
وَتَصْوِيرِهِ وَتَدْبِيرِهِ بِصُنْعٍ وَعِنَايَةٍ
★ وَاِلاَّ تَزْيِينَاتُ يَدِ بَيْضَآءِ صُنْعِهِ
وَعِنَايَتِهِ وَتَحْسِينِهِ وَتَنْوِيرِهِ
بِلُطْفٍ وَكَرَمٍ ★ وَاِلاَّ اَزَاهِيرُ عَيْنِ
لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وَتَوَدُّدِهِ وَتَعَرُّفِهِ
بِقَصْدِ رَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ ★ وَاِلاَّ ثَمَرَاتُ فَيَّاضِ

عَيْنِ رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ وَتَحَنُّنِهِ بِتَظاَهُرِ جَمَالٍ وَكَمَالٍ ⋆ وَاِلاَّ وَهِيَ لَمَعَاتُ جَلَوَاتِ جَمالِ رَحْمَتِهِ وَ مَحَبَّتِهِ وَ رَحِيمِيَّتِهِ بَشَهاَدَةِ مُرُورِ الْمَراَياَ وَالدَّوآئِرِ مَعَ دَوامِ تَجَلّى الْجَمالِ عَلَى الْمَراَياَ وَالْمَظاَهِرِ

نَعَمْ تَفَانِي الْمِرْاٰتِ زَوَالُ الْمَوْجُودَاتِ مَعَ التَّجَلّي الدَّآئِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمُلاَزِمِ مِنْ اَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ مِنْ اَبْهَرَ الْبَوَاهِرِ اَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ اَنَّ الْكَمَالَ الْباَهِرَ لَيْسَا مُلْكَ الْمَظاَهِرِ مِنْ اَفْصَحِ تِبْيَانٍ مِنْ اَوْضَحِ بُرْهَانٍ عَلَي الْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ وَالْكَمَالِ الْمُسَرْمَدِ وَالْاِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْوَاحِدِ الْوَدُودِ

نَعَمْ فَالْاَثَرُ الْمُصَنَّعُ الْمُنَظَّمُ الْمُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالْقَطْعِ وَ الضَّرُورَةِ عَلَي الْفِعْلِ

ٱلاِخْتِيَارِيِّ الْمُكَمَّلِ وَهُوَ عَلَي ٱلاِسْمِ الْمُكَمَّلِ ⋆ وَ الْفِعْلِ ٱلاِخْتِيَارِيِّ مَعَ ٱلاِسْمِ الْمُكَمَّلِ يَدُلُّ بِالْبَدَاهَةِ عَلَى الصِّفَةِ الْمُكَمَّلَةِ وَهِيَ عَلَىَ الشَّأْنِ الْمُكَمَّلِ ⋆ ثُمَّ ذٰلِكَ الشَّأْنُ وَالْقَابِلِيَّةُ الْمُكَمَّلَةُ يَدُلُّ بِالْحَقِّ وَ عَيْنِ الْحَقِيقَةِ بِالْيَقِينِ وَالضَّرُورَةِ عَلٰى كَمَالِ الذَّاتِ كَمَا يَقِينُ بِالذَّاتِ فَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ

Benzer bir ibare ve meali için;

Bkz. Hizb-ül Ekber : Mertebe 19

Dualar : Hüccet-üz Zehra Risalesi [Arabca] : Parça 7

تَلَئْـلأُ الضِّيَاءِ مِنْ تَنْ□يرِكَ تَشْ□يرِكَ ★
تَمَوُّجُ اْلاَعْصَارِ مِنْ تَصْ□يفِكَ تَوْ□يفِكَ
★ سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ سُلْطَانَكَ
تَفَجُّرُ اْلاَنْهَارِ مِنْ تَدْ□يرِكَ تَسْ□يرِكَ ★
تَزَيُّنُ اْلاَحْجَارِ مِنْ تَدْ□يرِكَ تَصْ□يرِكَ
★ سُبْحَانَكَ مَا اَبْدَعَ حِكْمَتَكَ
تَبَسُّمُ اْلاَزْهَارِ مِنْ تَزْ□ينِكَ تَحْ□ينِكَ ★
تَبَرُّجُ اْلاَثْمَارِ مِنْ اِنْعَامِكَ اِكْرَامِكَ ★
سُبْحَانَكَ مَا اَحْسَنَ صَنْعَتَكَ
تَسَجُّعُ اْلاَطْيَارِ مِنْ اِنْطَاقِكَ اِرْفَاقِكَ ★
تَهَزُّجُ اْلاَمْطَارِ مِنْ اِنْزَالِكَ اِفْضَالِكَ ★
سُبْحَانَكَ مَا اَوْسَعَ رَحْمَتَكَ
تَحَرُّكُ اْلاَقْمَارِ مِنْ تَقْ□يرِكَ تَدْ□يرِكَ
تَدْ□يرِكَ تَنْ□يرِكَ ★ سُبْحَانَكَ مَا اَنْوَرَ

بُرْهَانَكَ مَا اَبْهَرَ سُلْطَانَكَ

Işığın parıldaması Senin nurlandırman ve teşhir etmendendir. Fırtınanın dalgalanması Senin yönlendirmen ve görevlendirmendendir. Sen her noksandan münezzehsin; ne büyüktür saltanatın!

Nehirlerin fışkırması Senin depolayıp emre boyun eğdirmendendir. Taşların süsleri Senin tedbirin ve şekillendirmendendir. Sen her noksandan münezzehsin; ne eşsizdir Senin hikmetin!

Çiçeklerin tebessümü Senin süsleyip güzelleştirmendendir. Meyvelerin süslenmesi Senin in’âmın ve ikramındandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne güzeldir Senin san’atın!

Kuşların cıvıldaşması Senin konuşturman ve yakınlaştırmandandır. Damlaların şıpıltısı Senin indirmen ve fazlındandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne geniştir Senin rahmetin!

Ayların seyretmesi Senin takdirin ve tedbirinle, Senin döndürmen ve aydınlatmandandır. Sen her noksandan münezzehsin; ne aydınlatıcıdır delilin, ne engindir saltanatın!

Dualar : Muhtelif Dualar

Muhtelif Dualar

Muhtelif Dualar

Dualar : Muhtelif Dualar : Dua 1

Dua 1: Sekine

Sekîne

اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ

اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ ★ اَللهُ اَكْبَرُ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَرْدٌ حَىٌّ قَيُّومٌ حَكَمٌ عَدْلٌ قُدُّوسٌ ★

سَيَجْعَلُ اللهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا

وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَىِّ الْقَيُّومِ ★ وَ اِنَّ اللهَ

بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

اِنَّ اللهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ★ اِنَّ اللهَ كَانَ

غَفُورًا رَحِيمًا

فَاِنَّ اللهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ★ اِنَّ اللهَ

كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا

اِنَّ اللهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ★ اِنَّ اللهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا
اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ★ وَ يَنْصُرَكَ اللهُ نَصْرًا عَزِيزًا
اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ★ اِنَّ اللهَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ
اِنَّ اللهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ★ حَسْبِىَ اللهُ لآ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ
حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ ★ لاَ يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الاَكْبَرُ
اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ★ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber..

Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber.. Allâhü Ekber..

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

- O, tek ve bir olan **Ferd**'dir.
- Hayatı ezelî ve ebedî olan **Hayy**'dır.
- Bütün mevcudat kendisiyle varlıkta kalan **Kayyûm**'dur.
- Dâima adaletle hükmeden, yaptığı her işte nihayetsiz hikmetler

bulunan **Hakem**'dir.
•Sonsuz adalet sahibi olan **Adl**'dir.
•Her noksanlıktan münezzeh olan **Kuddûs**'dür.

1. Allah, her zorluktan sonra bir kolaylık verecektir. (Talâk, 7)

2. Bütün yüzler, Hayy-u Kayyûm olan Allah'a boyun eğmişlerdir. (Ta-Hâ, 111)

3. Şübhesiz ki Allah, size çok şefkat eden **Rauf**, çok merhametli olan **Rahîm**'dir. (Hadîd,9)

4. Şübhesiz ki Allah, tevbeleri çok kabul eden **Tevvâb**, çok merhamet eden **Rahîm**'dir. (Nisa, 16)

5. Şübhesiz ki Allah, çok bağışlayan **Gafûr**, çok merhamet eden **Rahîm**'dir. (Nisa, 106)

6. Şübhesiz ki Allah, çok affeden **Afüvv**, her şeye gücü yeten **Kadîr**'dir. (Nisa, 149)

7. Şübhesiz ki Allah, her şeyi işiten **Semî'**, her şeyi gören **Basîr**'dir. (Nisâ, 58)

8. Şübhesiz ki Allah, her şeyi bilen **Alîm**, her işi hikmetli olan **Hakîm**'dir. (Nisa, 11)

9. Şübhesiz ki Allah, her şeyinizi görüp, gözeten **Rakîb**'dir. (Nisâ, 1)

10. Şübhesiz ki biz sana, tam bir fetih ihsan ettik. (Fetih, 1)

11. Allah, sana şanlı bir zaferle yardım etsin! (Fetih, 3)

12. Şübhesiz ki asıl gâlib gelecek olanlar, Allah'ın taraftarlarıdır. (Mâide, 56)

13. Şübhesiz ki, pek kuvvetli olan **Kaviyy**, kudreti her şeye gâlib gelen **Azîz**, ancak Rabbindir. (Hûd, 66)

14. Şübhesiz ki hiçbir şeye muhtaç olmayan **Ganî**, hamd edilmeye gerçek lâyık olan Hamîd ancak Allah'tır (Lokman, 26)

15. Allah bana kâfîdir! Ondan başka İlâh yoktur! (Tevbe, 129)

16. Allah bize yeter! O ne güzel bir Vekîl'dir! (Âl-i İmrân, 173)

17. En büyük dehşet (kıyamet dahi) onları üzmez! (Enbiyâ, 103)

18. (Rabbimiz!) Ancak sana ibâdet eder ve ancak senden yardım dileriz. (Fatiha, 5)

19. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah mahsûstur."(En'âm, 45)

1: İsm-i a'zam olan Sekîne: Hem Besmele, hem ism-i a'zam, hem herbir âyet 19 harftir. 19 defa okunur.

Dualar : Muhtelif Dualar : Dua 2

Dua 2: İsm-i A'zam mertebesinden bir dua

Bu duada bulunan on adedden ziyade cümlelerden herbir fıkra-i ismiye bir rivayette ism-i a'zamdır diye nakledilmiş. Demek bunda ism-i a'zam kat'î mevcuttur. Said Nursi

Bir rivâyette İsm-i Azam mertebesini taşıyan bir duâdır

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيم
يَا اَللهُ ★ يَا رَحْمٰنُ ★ يَا رَحيمُ ★ يَا فَرْدُ ★ يَا حَىُّ
يَا قَيُّومُ ★ يَا حَكَمُ ★ يَا عَدْلُ ★ يَا قُدُّوسُ
يَا مَنْ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ★ يَا مَنْ لَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى
يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّميعُ الْبَصيرُ

يَا مَنْ هُوَ ٱلاَوَّلُ وَٱلاٰخِرُ وَالظّاهِرُ وَالْبَاطِنُ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ
لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ
لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىءٍ قَدِيرٌ
اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الْحَنَّانُ ⋆ يَا حَنَّانُ ⋆ يَا مَنَّانُ ⋆ يَا حَىُّ ⋆ يَا قَيُّومُ
يَا بَدِيعَ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ ⋆ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَ الْاِكْرَامِ ⋆ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ⋆ يَا رَبُّ ⋆ يَا رَبُّ
نَسْئَلُكَ بِاَنَّهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ الْاَحَدُ الصَّمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ
يَا فَتَّاحُ ⋆ يَا عَلِيمُ ⋆ يَا بَاسِطُ ⋆ يَا مُعِزُّ ⋆ يَا جَوَادُ ⋆ يَا كَرِيمُ

نَسْئَلَكَ بِاسْمِكَ ٱلاَعْلَى ٱلاَعَزِّ ٱلاَجَلِّ
ٱلاَكْرَمُ ⋆ وَ نَسْئَلُكَ بِجَمَالِ كَمَالِ تَمَامِ
غَايَةِ نِهَايَةِ حَقِيقَةِ سِرِّ اسْمِكَ ٱلاَعْظَمِ
الَّذِى تَأَلَّفَتْ بِذَيْلِهِ مَعْنٰى حَقِيقَةِ
كُلِّيَّاتِ حَقَائِقِ مَعَانِى بَوَاطِنِ اَرْوَاحِ
اَنْوَارِ اَسْمَائِكَ يَا اَللهُ ⋆ يَا اَللهُ ⋆ يَا اَللهُ
صَلِّ عَلٰى مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ
وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ ⋆ وَ
ارْزُقْنَا وَ ارْزُقْ وَالِدَيْنَا وَ رُفَقَائَنَا وَ
اَقْرِبَائَنَا وَ اَحْبَابَنَا وَ اِخْوَانَنَا وَ طَلَبَةَ
رَسَائِلِ النُّورِ جَمِيعَ الْحَاضِرِينَ
وَالْغَائِبِينَ فِى خِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَ
ٱلْاِيمَانِ حُسْنَ الْخَاتِمَةِ وَ اغْفِرْلَنَا وَ
لِاُسْتَاذَنَا سَعِيدِ النُّورْسِى رَضِيَ اللهُ
عَنْهُ وَ تَقَبَّلْ مِنَّا مَا قَرَأْنَاهُ وَمَا نَقْرَاُهُ مِنَ
ٱلاَوْرَادِ النُّورِيَّةِ بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاجْعَلْ مَا
قَرَأْنَاهُ لِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ
اٰمِينَ ⋆ اٰمِينَ ⋆ اٰمِينَ

وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Ey Hazret-i Allah! Ey Rahman! Ey Rahîm! Ey Ferd!

Ey Hayy! Ey Kayyûm! Ey Hakem! Ey Adl! Ey Kuddûs!

Ey en güzel isimlerin sahibi!

Ey en yüce sıfatların sahibi!

Ey eşi benzeri olmayan ve ey Semî' ve Basîr olan!

Ey Evvel ve Âhir ve Zâhir ve Bâtın!

Senden başka İlâh yoktur; seni tenzîh ederim! Gerçekten ben (nefsine) zulmedenlerden oldum! (Enbiyâ, 87)

Allah'dan başka İlâh yoktur. O birdir. Şerîki yoktur.

Mülk umûmen onundur. Hamd ve sena, medih ve minnet ona mahsûstur. O, Kadîr'dir.

Ey Hannân! Ey İlâhımız! Senden başka İlâh yoktur. Biz yalnızca senden istiyoruz. Ey Hannân! Ey Mennân! Ey Hayy! Ey Kayyûm!

Ey göklerin ve yerin benzersiz ve örneksiz yaratıcısı olan Bedî'! Ey hadsiz celâl ve ikram sahibi olan! Ey merhamet edenlerin en merhametlisi! Ey bütün mahlûkâtı terbiye eden, besleyip büyüten Rab! Ey Rabbim!

Senden istiyoruz. Şübhesiz ki senden başka İlâh yoktur. Sen Ehad'sın Samed'sin. Ey doğurmamış ve doğurulmamış olan ve kendisine hiçbir şey denk olmayan!

Ey Fettâh! Ey Alîm! Ey Bâsit! Ey Muizz! Ey Cevâd! Ey Kerîm!

En yüce, en şerefli, en üstün, en keremli isminin hürmetine senden istiyoruz.

(Yâ Rabbena!) Senin isimlerinin nûrları, bu nûrların ruhları, bu ruhların sırları, bu sırların ma'nâları, bu ma'naların hakikatleri, bu hakikatlerin tamamı, tamamının hakîkati, bütün bu hakîkatlerin ma'nâsını üzerinde toplayan İsm-i A'zam'ının sırrı hürmetine.. Bu sırrın hakîkati, bu hakikatin nihayeti, bu nihayetin gayesi, bu gayenin tamamı, bu tamamın kemâli, bu kemâlin cemâli hürmetine senden istiyoruz. Yâ Allah! Yâ Allah! Yâ Allah!

Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta ve onun mübarek nesline ve ehl-i beytine ve ashabına salât ü selâm eyle.

Bizi, ana-babamızı, arkadaşlarımızı, akrabalarımızı, dostlarımızı ve sevdiklerimizi, kardeşlerimizi ve Kur'ân ve İman hizmetinde şu ân aramızda bulunan ya da bulunmayan bütün Risâle-i Nur Talebeleri'ni hüsn-ü hatimeye, ömrünü güzel bir sonla, şehâdetle sonlandırmaya mazhar eyle. Bizi ve üstadımız Saîd Nursî Hazretleri'ni bağışla. Evrâd-ı Nuriye'den okuduğumuzu ve okumakta olduğumuzu en güzel bir şekilde kabul buyur. Okuduklarımızı senin şerefli zâtının rızâsına mazhar eyle.

Âmîn! Âmîn! Âmîn!

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Muhtelif Dualar : Dua 3

Dua 3

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
يَا اَللهُ ★ يَا رَحْمٰنُ ★ يَا رَحِيمُ ★ يَا فَرْدُ ★ يَا حَىُّ
يَا قَيُّومُ ★ يَا حَكَمُ ★ يَا عَدْلُ ★ يَا قُدُّوسُ
بِحَقِّ اسْمِكَ الْاَعْظَمِ وَبِحَقِّ اَسْمآئِكَ الْحُسْنٰى وَبِحَقِّ فُرْقَانِكَ الْحَكِيمِ
وَسُوَرِكَ وَاٰيَاتِكَ وَاَسْرَارِكَ وَاَنْوَارِكَ
وَكَلِمَاتِكَ وَحُرُوفِكَ ★ وَبِحَقِّ رَسُولِكَ الْاَكْرَمِ وَمُعْجِزَاتِكَ وَكَمَالَاتِكَ
وشَرِيعَتِكَ وَسُنَّتِكَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
وَالتَّسْلِيمَاتُ ★ وَبِحَقِّ اٰلِكَ وَاَصْحَابِكَ
وَاَنْصَارِكَ وَمُجَاهَدَاتِهِمْ رَضِىَ اللهُ عَنْهُمْ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ حَمَلَةِ عَرْشِكَ وَمَلٰٓئِكَتِكَ الْكِرَامِ وَتَسْبِيحَاتِهِمْ وَعِبَادَاتِهِمْ عَلَيْهِمُ

السَّلاَمُ

يا رَبِّ وَبِحَقِّ جَبْرآَئيلَ وَاَماَنَتِهِ

وَميكآئيلَ وَوَكاَلَتِهِ وَاِسْراَفيلَ

وَصُورِهِ وَعَزْرآَئيلَ وَقَبْضَتِهِ

وَحِفْظِهِ لِلاَرْواَحِ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ

يا رَبِّ وَبِحَقِّ اٰدَمَ وَكَلِماتِهِ وَحَوَّاءَ

وَشَفَقَتِهاَ وَبَيتٍ وَنُبُوَّتِهِ وَاِدْريسَ

وَرِفْعَتِهِ وَنُوحٍ وَسَفينَتِهِ وَدَعَواَتِهِ

عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ

يا رَبِّ وَبِحَقِّ اِبْراَهيمَ وَ خَليلِيَّتِهِ وَ

لُوطٍ وَ غَيْرَتِهِ وَ اِسْحٰقَ وَ اَنْبِياَءِ ذُرِّيَّتِهِ

وَ اِسْماَعيلَ وَ اَشْرَفِ نَسْلِهِ عَلَيْهِمُ

السَّلاَمُ

يا رَبِّ وَبِحَقِّ يَعْقُوبَ وَ مُناَجاَتِهِ وَ

يُوسُفَ وَ صِدّيقِيَّتِهِ وَ يُونُسَ وَ

دَعْوَتِهِ وَ اَيُّوبَ وَ صَبْرِهِ عَلَيْهِمُ

السَّلاَمُ

يا رَبِّ وَبِحَقِّ جَرْجيسَ وَ مَتاَنَتِهِ وَ
عُزَيْرٍ وَ حَياَتِهِ وَ خِضْرٍ وَ سَياَحَتِهِ وَ
اِلْياَسَ وَ رِساَلَتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ
يا رَبِّ وَبِحَقِّ مُوسٰى وَ مُناَجاَتِهِ وَ
تَوْراَتِهِ وَ هاَرُونَ وَ فَصاَحَتِهِ وَ شُعَيْبَ
وَ خِطاَبَتِهِ وَ يُوشَعَ وَ رَفاَقَتِهِ لِمُوسٰى
عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ
يا رَبِّ وَبِحَقِّ صاَلِحٍ وَ ناَقَتِهِ وَ هُودٍ وَ
هَيْبَتِهِ وَ ذُوالْقَرْنَيْنَ وَ حاَكِمِيَّتِهِ وَ
داَنْياَلَ وَ حِكْمَتِهِ وَ لُقْماَنَ وَ
حَكيمِيَّتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ
يا رَبِّ وَبِحَقِّ داَوُدَ وَ خِلاَفَتِهِ وَ زَبُورِهِ
وَ سُلَيْماَنَ وَ مُعْجِزاَتِهِ وَ زَكَرِيَّا وَ
عِباَداَتِهِ وَ يَحْيٰى وَ سِياَدَتِهِ وَ عيسٰى
وَ زَهاَدَتِهِ وَ اِنْجيلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ
يا رَبِّ وَبِحَقِّ حَبيبِكَ الْاَكْرَمِ وَ
مِعْراَجِهِ وَ قُرْاٰنِهِ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ
وَالسَّلاَمُ

يَا رَبِّ وَبِحَقِّ جَمِيعِ الْاَنْبِيَآءِ
وَالْمُرْسَلِينَ ★ وَ كُتُبِهِمْ وَ صُحُفِهِمْ
عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ الشَّرِيعَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ وَ
حَقَائِقِهَا وَاَحْكَامِهَا اَدَامَهَا اللهُ اِلٰى يَوْمِ
الْقِيَامِ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ دِينِ الْاِسْلَامِ وَ اَرْكَانِهِ وَ
بِحَقِّ الْاِيمَانِ وَ اَنْوَارِهِ وَ بِحَقِّ
الْقُرْاٰنِ وَ اَسْرَارِهِ وَ بِحَقِّ التَّوْرٰيةِ وَ
صُحُفِهِ وَ بِحَقِّ الزَّبُورِ وَ مَزَامِيرِهِ وَ
بِحَقِّ الْاِنْجِيلِ وَ اٰيَاتِهِ وَ بِحَقِّ الْقُرْاٰنِ وَ
تَبْشِيرَاتِهِ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ الْجَنَّةِ وَ لَطَآئِفِهَا وَ خَزَنَتِهَا وَ
حُورِهَا وَ جَمَالِهَا
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ السَّمَآءِ وَ زِينَتِهَا وَ
مَلٰٓئِكَتِهَا وَ رُوحَانِيَّاتِهَا وَ نُجُومِهَا وَ
شَوَاهِدِهَا

يَا رَبِّ وَبِحَقِّ الاَرْضِ وَ خَزَائِنِهَا وَ
حَيْوَانَاتِهَا وَ اَشْجَارِهَا وَ نَبَاتَاتِهَا وَ اٰيَاتِهَا
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ اَبِى بَكْرٍ وَ صِدِّيقِيَّتِهِ
وَ عُمَرَ وَ فَارُوقِيَّتِهِ وَ عُثْمَانَ وَ
نُورَانِيَّتِهِ وَ عَلِىٍّ وَ وَلاَيَتِهِ وَ الْحَسَنِ وَ
اَقْطَابِ نَسْلِهِ وَ الْحُسَيْنِ وَ اَئِمَّةِ
اَوْلاَدِهِ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ اَصْحَابِ بَدْرٍ وَ شُهَدَاءِ اُحُدٍ
وَ مُجَاهَدَاتِهِمْ وَ بِحَقِّ الاَوْلِيَاءِ وَ
كَشْفِيَّاتِهِمْ وَ بِحَقِّ الاَصْفِيَاءِ وَ
تَحْقِيقَاتِهِمْ وَ بِحَقِّ الشُّهَدَاءِ وَ جِهَادِهِمْ
وَ بِحَقِّ الْكَعْبَةِ وَ زُوَّارِهَا وَ بِحَقِّ الرَّوْضَةِ
وَ مَا فِيهَا وَ بِحَقِّ رِسَالَةِ النُّورِ وَ
اُسْتَاذِنَا سَعِيدِ النُّورْسِى رَضِىَ اللهُ
عَنْهُ
يَا رَبِّ وَبِحَقِّ جَمِيعِ هٰؤُلاَءِ السَّابِقِينَ
الْمَذْكُورِينَ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلٰى عَبْدِكَ وَ
نَبِيِّكَ وَ رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ حُرُوفِ

رَسَائِلِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَ الْمَقْرُوئَةِ وَ
الْمُتَمَثِّلَةِ فِى الْهَوَاءِ وَ الاَفْهَامِ وَ عَلَى
اٰلِهٖ وَ صَحْبِهٖ وَ سَلِّمْ مَا دَامَ الْمَلَوَانِ وَ
اشْرَحْ صُدُورَنَا وَ صُدُورَ طَلَبَةِ رَسَائِلِ
النُّورِ الْحاَضِرِينَ وَالْغاَئِبِينَ مِنْهُمْ
اَجْمَعِينَ لِلْاِيمانِ وَ الاِسْلاَمِ وَ
ارْزُقْنَا وَ ارْزُقْهُمْ حُسْنَ الْخَاتِمَةِ وَ اَرْزُقْ
كُلاًّ مِنَّا وَ مِنْهُمْ اِيمَانًا كَامِلاً مُكَمَّلاً
اَكْمَلَ رَاسِخًا ثَابِتًا دَائِمًا اَبَدًا وَ ارْزُقْنَا وَ
ارْزُقْ رُفَقَائَنَا صَبْرًا جَمِيلاً وَ تَوَكُّلاً كَامِلاً
وَ اِخْلاَصًا تَامًّا وَ فَتْحًا مُبِينًا وَ نَصْرًا
عَزِيزًا مُعَجَّلاً وَ وَفِّقْنَا وَ وَفِّقْهُمْ لِكَمَالِ
خِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَ الْاِيمَانِ وَ بِنَشْرِ
رَسَائِلِ النُّورِ بَيْنَ الاَنَامِ اِلَى عَالَمِ
الاِسْلاَمِ وَ احْفَظْنَا وَ احْفَظْهُمْ مِنَ
الْاٰفَاتِ وَ الْبَلِيَّاتِ وَ مِنْ شَرِّ اَهْلِ الضَّلاَلَةِ
وَ الطُّغْيَانِ وَ مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَ
الشَّيْطَانِ وَ اَجِرْنَا وَ اَجِرْهُمْ مِنْ عَذَابِ

الْقَبْرِ وَ اَلْمُنِيرَانِ وَ اَدْخِلْنَا وَ اَدْخِلْهُمُ الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ وَ فِى زُمْرَةِ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَصْحَابِهِ الْاَخْيَارِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ التَّسْلِيمَاتُ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ اِسْمِكَ الْاَعْظَمِ وَ فُرْقَانِكَ الْاَحْكَمِ وَ رَسُولِكَ الْاَكْرَمِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ تَقَبَّلْ مِنَّا ما قَرَاْنَاهُ بِاَحْسَنِ قَبُولٍ كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ اَحَبِّ اَوْلِيَائِكَ اِلَيْكَ اَلْفَ اَلْفِ اٰمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rahmân, Rahîm olan Allah'ın ismiyle

Ey Allah! Ey Rahmân! Ey Rahîm! Ey Ferd!

Ey Hayy! Ey Kayyûm! Ey Hakem! Ey Adl! Ey Kuddûs!

İsm-i A'zam'ının hürmetine, o en güzel olan isimlerinin şerefine, Furkân-ı Hakîm'inin ve onun sûrelerinin, âyetlerinin, sırlarının, nurlarının, kelimelerinin ve harflerinin hakkına,

Resûl-ü Ekrem'in (ona salât ve selam olsun) ve onun mucizelerinin, kemâlâtının, şeriatının ve sünnetinin hürmetine,

Ve onun mübarek neslinin ve ehl-i beytinin, ashabının, ensârının (Allah hepsinden razı olsun) ve onların mücâhedelerinin hürmetine,

Yâ Rabbi! Arş'ını taşıyan meleklerin ve melâike-i kiramın (hepsine selâm olsun) ve onların tesbihleri ve ibâdetleri hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Cebrail'in ve emânetinin, Hz. Mîkâîl'in ve vekâletinin, Hz. İsrafil'in ve sûr'unun, Hz. Azrail'in (as) ve ruhları kabz edip korumasının hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Âdem'in ve kelimelerinin, Hz. Havva'nın ve şefkatinin, Hz. Şît'in ve peygamberliğinin, Hz. İdris'in ve göğe yükselişinin, Hz. Nuh'un (as) ve gemisinin ve dualarının hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. İbrahim'in ve dostluğunun, Hz. Lût'un ve gayretinin, Hz. İshak'ın ve zürriyetinden çıkan peygamberlerin (as), Hz. İsmail'in ve neslinin en şereflisi olan Hz. Muhammed (asm)ın hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Yakûb'un ve münâcâtının, Hz. Yusuf'un ve sıddîkıyyetinin, Hz. Yûnus'un ve da'vetinin, Hz. Eyüb'ün (as) ve sabrının hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Cercîs'in ve metanetinin, Hz. Uzeyr'in ve hayatının, Hz. Hızır'ın ve seyahatinin, Hz. İlyas'ın (as) ve peygamberliğinin hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Musa'nın ve münâcâtının ve Tevrat'ının, Hz. Harun'un ve fesahatinin, Hz. Şuayb'ın ve hitabetinin, Hz. Yûşa'nın ve onun Hz. Musa'ya (as) arkadaşlığının hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Salih'in ve devesinin, Hz. Hûd'un ve heybetinin, Hz. Zülkarneyn'in ve hâkimiyetinin, Hz. Danyâl'in ve hikmetinin, Hz. Lokmân'ın (as) ve hekimliğinin hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Davud'un ve hilâfetinin ve Zebur'unun, Hz. Süleyman'ın ve mucizelerinin, Hz. Zekeriyya'nın ve ibâdetlerinin, Hz. Yahya'nın ve seyyidliğinin, Hz. İsâ'nın (as) ve zâhidliğinin ve İncil'inin hürmetine,

Yâ Rabbi! Habîb-i Ekrem'in (asm) ve mi'râcının ve Kur'ân'ının hürmetine,

Yâ Rabbi! Bütün nebîler ve resullerin şerefine,

Ve onların (bütün salât ve selâmlar hepsinin üzerine olsun) kitapları ve suhuflarının hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Muhammed'in şeriatı ve o şerîatın hakikatleri -Allah onu kıyamet gününe kadar devam ettirsin-ve hükümlerinin

hürmetine,

Yâ Rabbi! İslâm dininin ve rükünlerinin hürmetine, imânın ve nurlarının hürmetine, Kur'ân'ın ve sırlarının hürmetine,

Tevrat'ın ve sahîfelerinin hürmetine, Zebur'un ve sûrelerinin hürmetine, İncil'in ve âyetlerinin hürmetine, Kur'ân'ın ve müjdelerinin hürmetine,

Yâ Rabbi! Cennetin, cennetteki ni'metlerin ve cennet bekçilerinin hürmetine, hurilerin ve onların güzellikleri hürmetine,

Yâ Rabbi! Göklerin ve göklerdeki muhteşem güzellik ve süslemelerin, meleklerin ve ruhanîlerin, yıldızların ve senin birliğine şâhidlik eden bütün şâhidlerin hürmetine,

Yâ Rabbi! Yerin ve hazinelerinin, hayvanların ve ağaçların, bitkilerin ve senin birliğine delâlet eden bütün delillerin hürmetine,

Yâ Rabbi! Hz. Ebû Bekir'in (ra) ve sıddîkıyetinin, Hz. Ömer'in (ra) ve hak ile bâtılı ayırt ediciliğinin, Hz. Osman'ın (ra) ve nûrâniyetinin, Hz. Ali'nin (ra) ve velayetinin, Hz. Hasan'ın (ra) ve neslinden gelen kutubların, Hz. Hüseyin'in (ra) ve evlâdlarından çıkan imamların hürmetine,

Yâ Rabbi! Bedir Ashabı, Uhud Şehîdleri ve mücâhedeleri hürmetine, Evliyanın ve bütün keşif ve kerametlerinin hürmetine, Asfiyânın ve tahkikatlarının hürmetine, Şehîdlerin ve cihadlarının hürmetine, Ka'be'nin ve bütün ziyaretçilerinin hürmetine, Ravza-i Mutahhara'nın ve içinde bulunan Efendimizin hürmetine, Risâle-i Nûr'un ve üstâdımız Saîd Nursî hürmetine,

Yâ Rabbi! Şu isimleri zikredilen mübarek kullarının hepsi hürmetine,

Kulun, peygamberin ve resulün olan Muhammed (asm)'a, onun mübarek nesline, ehl-i beytine ve ashabına,

Geceyle gündüz devam ettikçe, Risâle-i Nûr'ların bütün yazılan ve okunan, hava zerreciklerinde ve zihinlerde temessül eden harfleri adedince salât ve selâm eyle.

Bizim ve şu ân aramızda olan ve olmayan bütün Risâle-i Nûr Talebeleri'nin gönlünü imân ve İslâm'a açıp genişlet!

Bize ve onlara son nefesimizi imânla vermeyi, huzuruna imânla gelmeyi nasîb et.

Bizi ve onlardan her birini, daimî ve ebedî olarak kâmil, mükemmel, noksansız, sarsılmaz ve sabit bir imânla yaşat.

Bize ve arkadaşlarımıza güzel bir sabır, mükemmel bir tevekkül, tam bir ihlâs, tam bir fetih ve en yakın zamanda şanlı bir zafer nasîb et.

Kâmil bir Kur'ân ve imân hizmeti yapmak ve Risâle-i Nûr'u İslâm alemindeki bütün insanlara yaymak ve tanıtmak için bizleri ve arkadaşlarımızı muvaffak kıl.

Bizi ve onları her türlü âfetten ve belâlardan, hak yoldan çıkmış isyankârların, sapıtmış azgınların şerrinden ve nefis ve şeytan şerrinden muhafaza eyle.

Bizi ve onları kabir azabından ve cehennem ateşinden koru.

Bizi ve onları, Efendimiz Muhammed (asm)'in mübarek nesli ve ehl-i beyti ve onun hayırlı ashabı zümresi içerisinde iyilerle beraber cennetine koy.

Ümmetinin iyilikleri adedince salât ve selâm onun üzerine ve onun bütün mübarek neslinin ve ehl-i beytinin ve ashabının üzerine olsun. Âmîn!

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Yâ İlâhenâ! İsm-i A'zam'ının, Furkân-ı Ahkem'inin, Resûl-ü Ekrem'inin (asm) hürmetine, bizim şu okuduklarımızı, en çok sevdiğin velîlerinden kabul ettiğin gibi güzel bir şekilde bizden kabul buyur.

Âmin, milyonlarla âmin. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Muhtelif Dualar : Dua 4

Dua 4: Duâ-yı İsm-i A'zam

دعای اسم اعظم

Duâ-yı İsm-i A'zam

Resûlullâh Sallallâhü Aleyhi ve Sellem bir gün mescidde oturuyordu. Cibrîl Aleyhisselâm geldi ve şöyle dedi: Esselamü aleyke yâ Resullullah..

Resûlullâh Sallallâhü Aleyhi Vesellem onun selâmına cevab verdi. Sonra Cibrîl Aleyhisselâm şöyle dedi:

Allah, sana ve ümmetine selâm ediyor. Sana ve ümmetine bu duayı hediye etti. Kim onu okur veya üzerinde taşırsa, Allah onun günahlarını affeder. Velev ki, günahları denizlerin kumları adedince olsun. (Mecmûatü'l-Ahzâb, Muhyiddîn-i Arabî cildi s.211)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

يَا جَمِيلُ يَا اَللهُ ★ يَا قَرِيبُ يَا اَللهُ ★ يَا

مُجِيبُ يَا اَللهُ ★ يَا حَسِيبُ يَا اَللهُ

يَا رَؤُفُ يَا اَللهُ ★ يَا عَطُوفُ يَا اَللهُ ★ يَا

مَعْرُوفُ يَا اَللهُ ★ يَا لَطِيفُ يَا اَللهُ

يَا عَلِيمُ يَا اَللهُ ★ يَا حَنَّانُ يَا اَللهُ ★ يَا

مَنَّانُ يَا اَللهُ ★ يَا دَيَّانُ يَا اَللهُ

يَا سُبْحَانُ يَا اَللهُ ★ يَا اَمَانُ يَا اَللهُ ★ يَا
بُرْهَانُ يَا اَللهُ ★ يَا سُلْطَانُ يَا اَللهُ
يَا مُسْتَعَانُ يَا اَللهُ ★ يَا مُحْسِنُ يَا اَللهُ ★
يَا مُتَعَالُ يَا اَللهُ ★ يَا رَحْمٰنُ يَا اَللهُ
يَا رَحِيمُ يَا اَللهُ ★ يَا كَرِيمُ يَا اَللهُ ★ يَا
مَجِيدُ يَا اَللهُ ★ يَا فَرْدُ يَا اَللهُ
يَا وِتْرُ يَا اَللهُ ★ يَا اَحَدُ يَا اَللهُ ★ يَا صَمَدُ يَا
اَللهُ ★ يَا مَحْمُودُ يَا اَللهُ
يَا صَادِقَ الْوَعْدِ يَا اَللهُ ★ يَا عَلِيُّ يَا اَللهُ ★
يَا غَنِيُّ يَا اَللهُ ★ يَا شَافِى يَا اَللهُ
يَا كَافِى يَا اَللهُ ★ يَا مُعَافِى يَا اَللهُ ★
يَا بَاقِى يَا اَللهُ ★ يَا هَادِى يَا اَللهُ
يَا قَادِرُ يَا اَللهُ ★ يَا سَاتِرُ يَا اَللهُ ★ يَا قَهَّارُ
يَا اَللهُ ★ يَا جَبَّارُ يَا اَللهُ
يَا غَفَّارُ يَا اَللهُ ★ يَا فَتَّاحُ يَا اَللهُ ★ يَا
عَلِيمُ يَا اَللهُ ★ يَا عَلَّامُ يَا اَللهُ
يَا حَفِيظُ يَا اَللهُ ★ يَا حَافِظُ يَا اَللهُ ★ يَا
طَالِبُ يَا اَللهُ ★ يَا مَطْلُوبُ يَا اَللهُ

يَا حَبِيبُ يَا اَللهُ ★ يَا مَحْبُوبُ يَا اَللهُ ★
يَا طَبِيبُ يَا اَللهُ ★ يَا كَفِيلُ يَا اَللهُ
يَا غَنِيُّ يَا اَللهُ ★ يَا مُغْنِيُّ يَا اَللهُ ★ يَا نُورَ
الْاَنْوارِ يَا اَللهُ ★ يَا وَدُودُ يَا اَللهُ
يَا مُنْهِى يَا اَللهُ ★ يَا مُحْسِنُ يَا اَللهُ
يَا رَبَّ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَ
الْاِكْرَامِ ★ نَسْئَلُكَ بِحَقِّ هٰذِهِ الْاَسْمَاءِ
كُلِّهَا اَنْ تُحْيِىَ قُلُوبَنَا بِنُورِ مَعْرِفَتِكَ وَ
بِنُورِ مُحَبَّتِكَ وَ بِنُورِ حَظِيظَتِكَ اَبَداً يَا
اَللهُ يَا اَللهُ يَا اَللهُ ★ وَ اَنْ تُصَلِّىَ عَلٰى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ
مُحَمَّدًا كَمَا صَلَّيْتَ وَ سَلَّمْتَ وَ بَارَكْتَ وَ
رَحِمْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلٰى اِبرَاهِيمَ وَ عَلٰى
اٰلِ اِبْرَاهِيمَ فِى الْعَالَمِينَ رَبَّنَا اِنَّكَ
حَمِيدٌ مَجِيدٌ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ ★ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle

Yâ **Cemîl** Yâ Allah.. Yâ **Karîb** Yâ Allah.. Yâ **Mucîb** Yâ Allah.. Yâ **Habîb** Yâ Allah..

Yâ **Raûf** Yâ Allah.. Yâ **Atûf** Yâ Allah.. Yâ **Ma'rûf** Yâ Allah.. Yâ **Latîf** Yâ Allah..

Yâ **Azîm** Yâ Allah.. Yâ **Hannân** Yâ Allah.. Yâ **Mennân** Yâ Allah.. Yâ **Deyyân** Yâ Allah..

Yâ **Subhân** Yâ Allah.. Yâ **Emân** Yâ Allah.. Yâ **Burhân** Yâ Allah.. Yâ **Sultân** Yâ Allah..

Yâ **Müsteân** Yâ Allah.. Yâ **Muhsin** Yâ Allah.. Yâ **Müteâl** Yâ Allah.. Yâ **Rahmân** Yâ Allah..

Yâ **Rahîm** Yâ Allah.. Yâ **Kerîm** Yâ Allah.. Yâ **Mecîd** Yâ Allah.. Yâ **Ferd** Yâ Allah..

Yâ **Vitr** Yâ Allah.. Yâ **Ehad** Yâ Allah.. Yâ **Samed** Yâ Allah.. Yâ **Mahmûd** Yâ Allah..

Yâ **Sâdık-al Va'd** Yâ Allah.. Yâ **Aliyy** Yâ Allah.. Yâ **Ganiyy** Yâ Allah.. Yâ **Şâfî** Yâ Allah..

Yâ **Kâfî** Yâ Allah.. Yâ **Muâfî** Yâ Allah.. Yâ **Bâkî** Yâ Allah.. Yâ **Hâdî** Yâ Allah..

Yâ **Kâdir** Yâ Allah.. Yâ **Sâtir** Yâ Allah.. Yâ **Kahhâr** Yâ Allah.. Yâ **Cebbâr** Yâ Allah..

Yâ **Gaffâr** Yâ Allah.. Yâ **Fettâh** Yâ Allah.. Yâ **Alîm** Yâ Allah.. Yâ **Allâm** Yâ Allah..

Yâ **Hafîz** Yâ Allah.. Yâ **Hâfız** Yâ Allah.. Yâ **Tâlib** Yâ Allah.. Yâ **Matlûb** Yâ Allah..

Yâ **Habîb** Yâ Allah.. Yâ **Mahbûb** Yâ Allah.. Yâ **Tabîb** Yâ Allah.. Yâ **Kefîl** Yâ Allah..

Yâ **Ganiyy** Yâ Allah.. Yâ **Muğniyy** Yâ Allah.. Yâ **Nur-el envâr** Yâ Allah.. Yâ **Vedûd** Yâ Allah..

Yâ **Müncî** Yâ Allah.. Yâ **Muhsin** Yâ Allah..

Ey göklerin ve yerin Rabbi, ey Celâl ve İkram sahibi!

Yâ Allah! Yâ Allah! Yâ Allah!

Senin bütün bu isimlerinin hakkı için seni bilip tanımanın nuru hürmetine, seni sevmenin nuru hürmetine ve sennin her şeyi koruyup gözeticiliğinin nûru hürmetine,

Senden ebedî olarak kalblerimizi ihyâ etmeni, nurunla hayat vermeni istiyoruz.

Ve âlemler içinde İbrahim'e ve İbrahim'in mübarek nesline ve ehl-i beytine salât, selâm, bereket, rahmet ve merhamet ihsan ettiğin gibi,

Efendimiz Muhammed'e ve Muhammed'in mübarek nesline ve ehl-i beytine salât etmeni, hem Muhammed'e (asm) merhamet etmeni diliyoruz.

Rabbimiz! Şübhe yok ki sen, Hamîd'sin, Mecîd'sin.

Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Dualar : Muhtelif Dualar : Dua 5

Dua 5: Duâ-yı Tercüman-ı İsm-i A'zam

دعای ترجمان اسم اعظم

Duâ-yı Tercüman-ı İsm-i A'zam

Huzur ve sükûnet ve mağfirete vesîle olan hâsiyetlere sâhib azîm faziletleri bulunan bir duadır. (Mecmûatü'l-Ahzâb, Nakşibendî cildi s.227)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
سُبْحَانَكَ يَا اَللهُ تَعَالَيْتَ يَا رَحْمٰنُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا رَحِيمُ تَعَالَيْتَ يَا كَرِيمُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا حَمِيدُ تَعَالَيْتَ يَا حَكِيمُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مَجِيدُ تَعَالَيْتَ يَا مَلِكُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ

سُبْحَانَكَ يَا قُدُّوسُ تَعَالَيْتَ يَا سَلاَمُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مُؤْمِنُ تَعَالَيْتَ يَا مُهَيْمِنُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا عَزِيزُ تَعَالَيْتَ يَا جَبَّارُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مُتَكَبِّرُ تَعَالَيْتَ يَا خَالِقُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا اَوَّلُ تَعَالَيْتَ يَا اٰخِرُ اَجِرْنَا مِنَ
النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا ظَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا بَاطِنُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا بَارِئُ تَعَالَيْتَ يَا مُصَوِّرُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا تَوَّابُ تَعَالَيْتَ يَا وَهَّابُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثُ تَعَالَيْتَ يَا وَارِثُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ

سُبْحَانَكَ يَا قَيُّومُ تَعَالَيْتَ يَا مُقِيمُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا فَرْدُ تَعَالَيْتَ يَا وِتْرُ اَجِرْنَا مِنَ
النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا نُورُ تَعَالَيْتَ يَا قَاهِرُ اَجِرْنَا مِنَ
النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا جَلِيلُ تَعَالَيْتَ يَا جَلِيلُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا قَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا قَادِرُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مَلِيكُ تَعَالَيْتَ يَا مُقْتَدِرُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا عَلاَّمُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا حَفِيظُ تَعَالَيْتَ يَا حَافِظُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا غَفُورُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ

سُبْحَانَكَ يَا حَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا وَدُودُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا شَدِيدُ تَعَالَيْتَ يَا شَاهِدُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا كَبِيرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالِ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا نُورُ تَعَالَيْتَ يَا لَطِيفُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا سَمِيعُ تَعَالَيْتَ يَا كَفِيلُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا قَرِيبُ تَعَالَيْتَ يَا بَصِيرُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا حَقُّ تَعَالَيْتَ يَا مُبِينُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا رَؤُفُ تَعَالَيْتَ يَا رَحِيمُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا طَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُطَهِّرُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ

سُبْحَانَكَ يَا مُجَمِّلُ تَعَالَيْتَ يَا مُفَضِّلُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مُظْهِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُنْعِمُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا دَيَّانُ تَعَالَيْتَ يَا سُلْطَانُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا حَنَّانُ تَعَالَيْتَ يَا مَنَّانُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا اَحَدُ تَعَالَيْتَ يَا صَمَدُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا حَيُّ تَعَالَيْتَ يَا قَيُّومُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا عَدْلُ تَعَالَيْتَ يَا حَكَمُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا فَرْدُ تَعَالَيْتَ يَا قُدُّوسُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا طَالِبُ تَعَالَيْتَ يَا مَطْلُوبُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ

سُبْحَانَكَ يَا حَبِيبُ تَعَالَيْتَ يَا مَحْبُوبُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا طَبِيبُ تَعَالَيْتَ يَا فَتَّاحُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا غَفَّارُ تَعَالَيْتَ يَا سَتَّارُ اَجِرْنَا
مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا شَافِى تَعَالَيْتَ يَا مُعَافِى
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ يَا مُنْجِى تَعَالَيْتَ يَا مُحْسِنُ
اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا رَحْمٰنُ
سُبْحَانَكَ اَهِيًّا شَرَاهِيًّا تَعَالَيْتَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ
اَنْتَ اَجِرْنَا وَ اَجِرْ وَالِدَيْنَا وَ رُفَقَائَنَا وَ
اَقْرِبَائَنَا وَ اَجْدَادَنَا وَ اَحْبَابَنَا وَ طَلَبَةَ
رَسَائِلِ النُّورِ جَمِيعَ الْحَاضِرِينَ وَ
الْغَائِبِينَ فِى خِدْمَةِ الْقُرْاٰنِ وَ
الْاِيمَانِ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ كُلِّ نَارٍ وَ
احْفَظْنَا مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَ الشَّيْطَانِ وَ
مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْاِنْسَانِ وَ مِنْ شَرِّ

الْبِدْعَةِ وَ الضَّلَالَاتِ وَ الْاِلْحَادِ وَ الطُّغْيَانِ وَ مِنْ جَمِيعِ الشُّبُهَاتِ وَ مِنْ جَمِيعِ الشُّرُورِ بِعَفْوِكَ يَا مُنِيرُ بِفَضْلِكَ يَا غَفَّارُ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اَللّٰهُمَّ اَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ بِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Rahman, Rahim olan Allah'ın ismiyle..

Münezzehsin Ey **Allâh**, Yücesin Ey **Rahmân**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Rahîm**, Yücesin Ey **Kerîm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Hamîd**, Yücesin Ey **Hakîm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Mecîd**, Yücesin Ey **Melik**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Kuddûs**, Yücesin Ey **Selâm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Mü'min**, Yücesin Ey **Müheymin**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Azîz**, Yücesin Ey **Cebbâr**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Mütekebbir**, Yücesin Ey **Hâlık**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Evvel**, Yücesin Ey **Âhir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Zâhir**, Yücesin Ey **Bâtın**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Bârî'**, Yücesin Ey **Musavvir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Tevvâb**, Yücesin Ey **Vehhâb**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Bâis**, Yücesin Ey **Vâris**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Kadîm**, Yücesin Ey **Mukîm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Ferd**, Yücesin Ey **Vitr**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Nûr**, Yücesin Ey **Kâhir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Celîl**, Yücesin Ey **Cemîl**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Kâhir**, Yücesin Ey **Kâdir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Melîk**, Yücesin Ey **Muktedir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Alîm**, Yücesin Ey **Allâm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Hafîz**, Yücesin Ey **Hâfız**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Azîm**, Yücesin Ey **Gafûr**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Halîm**, Yücesin Ey **Vedûd**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Şehîd**, Yücesin Ey **Şâhid**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Kebîr**, Yücesin Ey **Müteâl**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Nûr**, Yücesin Ey **Latîf**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Semî'**, Yücesin Ey **Kefîl**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Karîb**, Yücesin Ey **Basîr**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Hakk**, Yücesin Ey **Mübîn**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Raûf**, Yücesin Ey **Rahîm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Tâhir**, Yücesin Ey **Mutahhir**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Mücemmil**, Yücesin Ey **Mufazzıl**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Müzhir**, Yücesin Ey **Mün'im**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Deyyân**, Yücesin Ey **Sultân**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Hannân**, Yücesin Ey **Mennân**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Ehad**, Yücesin Ey **Samed**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Hayy**, Yücesin Ey **Kayyûm**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Adl**, Yücesin Ey **Hakem**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Ferd**, Yücesin Ey **Kuddûs**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Tâlib**, Yücesin Ey **Matlûb**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Habîb**, Yücesin Ey **Mahbûb**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Tabîb**, Yücesin Ey **Fettâh**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Gaffâr**, Yücesin Ey **Settâr**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Şâfî**, Yücesin Ey **Muâfî**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

Münezzehsin Ey **Müncî**, Yücesin Ey **Muhsin**. Bizi ateşten koru, Affın ile Ey Rahmân

(Yâ Rabbi!)

Bizi, ana-babamızı, arkadaşlarımızı, akrabalarımızı, ecdadımızı, dostlarımızı ve sevdiklerimizi. Kur'ân ve imân hizmetinde şu ân aramızda bulunan ya da bulunmayan bütün Risâle-i Nûr Talebeleri'ni cehennem ateşinden ve bütün ateşlerden koru.

Bizi, nefis ve şeytan şerrinden, cin ve insanların şerrinden, bid'a ve dalâletlerin ve dinsizliğin ve isyan ederek haddi aşmanın şerrinden, bütün şübhelerden ve bütün kötülüklerden muhafaza eyle. Mağfiretinle, ey gerçek koruyucu olan **Mücîr**! Lütfunla, ey çok bağışlayıcı olan **Gaffâr**! Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Yâ İlâhenâ! Bizi özü sözü tertemiz sâlih kullarınla beraber, seçkin peygamberin Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın şefaatiyle cennete dâhi eyle. Âmîn.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsûstur.

Mesnevi [Abdulkadir]

Mesnevi-i Nuriye (Trc: Abdülkadir)

Risale-i Nur Külliyatından

Mesnevî Nuriye

(Türkçe Tercümesi)

Müellifi
Bediüzzaman
Said-i Nursî

Mütercim
Abdülkadir Badıllı

Tenbih: (Mesnevî-i Nuriye) ismi, Türkçe tercümesine Hz. Üstad tarafından konulmuştur. Arapça ismi her ne kadar "El-Mesneviyy-ül Arabiyy-ün Nurî'dir. İsim, ism-i müzekker olduğundan, Mesnevî'den sonra (Nuriye) değil, (Nurî) gelmesi lâzımdır. Fakat bu sıfat Türkçe telaffuzunda ağır ve nâmüsta'mel bir sıfat olduğu gibi; "El-Mesneviyy-ül Arabî Li-r Resail-in Nuriye" yani, "Nur Risalelerinin Arabî Mesnevîsi" manasında dahi olduğu için, "Risale"nin müfredi veya Risalelerin cem'i için sıfat olarak Nuriye gelmesi lâzım olduğundan "Mesnevî-i Nuriye" ismi tam yerindedir. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Takdim 1

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Birinci Baskının

Takdim ve İfade-i Meramı

İlim ve kitabetle meşgul herkesin malûmudur ki, kıymetli kitapların, bilhassa zaman geçtikçe kıymetleri, hüsünleri daha da çok artan eserlerin üzerinde müteaddid tercümeler, şerhler ve haşiyelerin terettüb etmiş olduğu gayr-ı kabil-i inkâr bir vakıadır. Hattâ şerhlerin şerhi, haşiyelerin haşiyeleri de yapıldığı yine erbab-ı ilimce malûmdur.

İşte cihandeğer olan şu Mesnevî-i Arabi'nin tercümesini, elhak ulûm-u İslâmiyede oldukça rüsûha sahip, bilhassa ilm-i belâgat-ı Kur'aniyeye vukufıyeti meşhur ve Hz. Üstad'ın Eski Said zamanındaki biricik talebesi ve kardeşi olan merhum Molla Abdülmecid Efendi, ömrünün son yıllarında yaparak ortaya koydu. Şu anda elimizdeki eser, aynı zamanda Hz. Üstad'ın tasviblerine mazhar olarak neşredilen ve birçok istifadeye medar olmuş olan bu kitab, elbette daimî bir yadigâr-ı kudsî halinde ve daima esas olarak devam edip gidecektir.

Bununla beraber, o mübarek ve nurlu kitab, "En son tercümedir, onun üstünde ve ondan başka daha hiçbir tercüme yapılamaz, memnu'dur" diye bir şeyin mevzu-u bahis olmaması icab eder kanaatındayım. Ve bu hususta Hz. Üstad'ın mektub ve vasiyetlerinde herhangi bir şeye rastlanmadığı gibi, bilakis tercüme ve tekmiline dair tavsiyeleri vardır.

Binaenaleyh, Molla Abdülmecid Efendi'nin tercümesini (hâşâ!) beğenmemek, takdir etmemek değil.. Ama şu da vardır ki, bizzat kendisinin de müteaddit yerlerde beyan buyurdukları üzere; bir kısmının yalnız mana-yı mefhumunu almış, bir kısmını terkedip tercüme etmemiş, bir kısmını da çok kısa ve hülasalı tercüme etmiş olduğu açıktır. Oysa ki, Hz.Üstad, arapçasının tamamını neşrettirmişlerdi.

Ancak hemen i'tiraf edeyim ki; kudsî olan Mesnevî-i Arabi'yi lâyıkı vechiyle tercüme etmek, ne ben, ne de belki hiç bir âlim-i muhakkik iddia edemez. Kaldı ki bu fakir, usulüyle ulûm-u Arabiyede bîbehre iken, Risale-i Nur'un ve Arabî Mesnevî'nin mütalaalarından aldığım bir feyiz ve bereket ile, Arabî kitabları, bilhassa Hz. Üstad'ın üslûb-u Arabîsini anlamak ni'meti, mahz-ı lütf-u İlahî olarak ihsan edilmiş olduğunu da, -tahdisen linni'meti-izhar edebilirim.

Fakat ben, ulûm-u Arabiyenin müdevven olan sarf ve nahvini tahsil etmediğim için, o cihetten Mesnevî'nin içindeki bazı incelikleri tercümemde müraat edemedim. **(1)** Yalnız hakaik ve mana-yı maksud cihetine elimden geldiği kadar ve bütün samimiyet ve kuvvetimle eğildim. Hiçbir cümle ve kelimesini geçmedim. Gayet büyük bir mes'uliyet altında kendim hissederek, anlayabildiğim kadarıyla muhafazaya çalıştım.

Şu noktayı da arzetmek isterim ki: Mesnevî-i Arabi'yi tercüme ederken, bazı mütercimlerin bir kısım eserleri tercüme ettikleri gibi, (bilhassa zamanımızın mütercimleri gibi) sadece mevzuun manasını alıp, tercümede kalemini serbest bırakıp, kendi anlayış ve üslûbu içerisinde yoğurarak, yazdıkları gibi yazmadım, yazamazdım da. Çünkü:

Evvelâ: Zamanımızın tercümeleriyle, eski zamanda yapılmış olan tercümeler, ekseriyet-i mutlaka ile usulen ve şeklen birbirinden çok farklıdırlar, uzaktırlar. Eskide tercüme edilmiş eserlere baktığımızda, tercüme edilen aslın hiçbir kelime ve noktası kaçırılmadan, kelimesi kelimesine tercümesi yapıldığı gibi; eserin gramer, üslûb, teşbih, kinaî ve lügat yönleri de ele alınmış, çok sadıkane ve ihtiramkârane bir şekilde, bazan bir kelime veya bir cümle için, belki birkaç satır şerhleri yapılmıştır. Buna misal istersen, Kadı îyaz'ın Şifa-i Şerif'iyle, Sa'dî-i Şirazî'nin Gülistan'ının

Türkçe tercümelerine bak. Amma yeni zamanın modası ise başkadır. Hemen kaydedeyim ki; arzettiğim vech üzere ve o tarzda Mesnevî'yi tercüme edemediğimi itiraf ederim. Çünkü ne seviye-i irfanım müsaid idi, ne de o salahiyeti kendimde görüyordum.

Saniyen: Bediülbeyan ve Bediüzzaman olan merhum üstadımız gibi israf-ı kelâmdan, nümayiş ve alayişten bütün kuvvetiyle kaçmış, edebiyatfüruşluk ve üslûbperestlikten büsbütün nefret etmiş, yalnız ve yalnız hakikat-ı mahzayı en veciz ve en beliğ, aynı zamanda en âlî bir tarzda beyanını bütün hayatında düstûr ittihaz etmiş eşsiz bir allâme-i cihan'ın eserleri ve o eserlerin binasının taşlarını teşkil eden cümle ve kelimeleri, elbette ve mutlaka hepsi yerli yerincedir, hikmetlidir, manalı ve maslahatlıdır. Öyle ise, hiç olmazsa birer dürr-i mensur olan o cümle ve kelimatın tek tek ifade ettikleri kudsî manaları elimden geldiği kadar tercümede muhafaza edeyim dedim. Fakat yazarken, şahsî ve belli edebî bir üslûbum olmamakla beraber, kendi kalemimi serbest bırakarak arkasından gitmedim ve gitmemeye çalıştım. Elimden geldiği kadar ve imkân nisbetinde, sevgili Üstadımın arabî nahivli üslûbuna tabi' oldum. Hattâ üslûb-u Arabîsinin tarzını bile muhafaza için, imkân nisbetinde çırpındım. Onun için tercümem girift ve bazan uzun cümleli ve muğlak düştü.

Sâlisen: Gittikçe dejenere olmağa yüz tutmuş giden ve adeta ecnebiye endeksli olarak şuursuzca oynayan yeni moda Türkçeye de iltifat etmedim. Çünkü dinin öz hakaikini terennüm eden bir eserin tercümesinin, dinî, ciddî ve muhafazakâr bir lisanla ifade edilmesi lâzımdır diye düşünüyorum.

Şu noktayı da, ehl-i dikkatin nazarına çarpacağı için beyan ediyorum ki: Merhum Molla Abdülmecid Efendi'nin tercümesinde, kitapta geçen İ'lemlerin yanında, "İ!em Eyyühel Aziz" diye yazılmıştır. O İ'lemler ise, müfred ve gayr-ı muayyen bir hitab olduğundan mutlaktırlar. Mutlak kalmak şartıyla manası ise, "Bil!" veya "Bil ki!'dir. O İ'lemlerle her ne kadar Üstadımız, "Nefsime hitab ediyorum" demişse de, bir çok hitab şekilleri içlerinde mukadderdir. "İ'lem Eyyühel Aziz, İ'lem Eyyühel Ahh, İ'lem Eyyühettalib" gibi bir çok hitablarla tevcih etmek mümkündür. Fakat Molla Abdülmecid Efendi bunların içinde "Eyyühel Aziz" hitabını seçmiştir. Mukadder ve nâmuayyen olduğundan elbetteki doğrudur, haktır.

Fakat bu fakir, düşündüm, madem ki mutlakiyet ve gaibiyetten bir derece malûmiyete çıkarmak caizdir. Öyle ise Üstadımızın kendi talebeleri olan Nur talebelerine bir ders olarak neşrettirdiği Mesnevisinde de, diğer risalelerinde -hususan Mektubat ve lahikalarda- olduğu gibi, bütün hitablan "Kardeşim", "Kardeşlerim" veya "Ey kardeş" şeklinde olsa güzel olur. Şu halde, Mesnevî'deki İ'lemle yapılan gayr-ı muayyen hitablan da -mutlak olanlarını- "Ey kardeş bil ki" veya "Bil ey kardeş, ey birader!" olarak Türkçe hitabî bir cümleyi i'lemlerden sonra yazmak, belki daha münasib olur diye düşündüm ve öyle yaptım. Kariinin nazarlarına arzediyorum.

Ve bir de tercümemiz, elinizdeki şu mütercem Mesnevî'de, Molla Abdülmecid Efendi'nin tercümesininkinden hayli ziyade parçalar ve mevzu'lar göreceksiniz. Hattâ teksirle neşredilmiş Arabi aslından da ziyade bazı cümleler, mevzular ve i'lemlere rastlıyacaksınız. Eğer o cümleler veya mevzu'lar, Arabi aslında da yok iseler, biliniz ki o ziyadelikler ya ilk Arabî matbu' nüshalarındandır veya son yıllarda elimize geçen Üstadımızın kalemiyle musahhah bir elyazma nüshasıyla karşılaştırılmış ve ona göre tashih edilip eklenmiş mevzulardır. Bu zaidli ve musahhah nüsha fakirde mevcuttur, görülebilir.

Netice: Beni şu tercümeye sevkeden sâiklerden birkaçı, kısaca şunlardır:

1- Yukarıda da geçtiği gibi, merhum Molla Abdülmecid Efendi, kendi ifade ve ikrarıyla kaydettiği üzere, tercümesinde bir çok yerleri atlayıp tercüme etmemesi, bazı yerleri de gayet kısa bir meal-i mefhum ile alıp iktifa etmesidir. Bunun sebebi ise, o zat-ı mübarek ömrünün son yıllarında ihtiyarlık, musibetler ve saire gibi sebeplerden nâşi olsa gerektir. Ne sebeple olursa olsun, mezkûr kaziye vaki'dir ve bir gerçektir. Kitabın sonunda fihrist kısmında bu mevzuu etraflıca yazmak niyetindeyim.

2- Benim kendi şahsî hiss ve anlayışım itibariyle, öteden beri isterdim ki; Üstadımızın büyük bir hazine hükmündeki eserlerinin hepsini -çok mahrem olanlar hariç- olduğu gibi izhar edeyim. Umumî ve hususî, eski ve yeni bütün eserlerini zamanı geldikçe âleme neşretmek, benim âdeta bir baş gayemdi. Çünkü mahza âsâr-ı ilham

olan bu eserlerin hepsine de insanların mutlak ihtiyacı vardır. İnsanlar ise, çeşitli meşreb, zevk, hiss ve karakterdedirler. Faraza birisi bir risaleye ihtiyaç hissetmezse de, öbür risaleye veya mektuba hisseder. Ve bu vesile ile çeşitli rabıta ve bağlarla Hz. Üstad'a ve mesleğine bağlanabilirler. En azından belki imanını kurtarır veya ifratkâr bir meslekten vasat bir mesleğe dönebilirler.

İşte bu fakir, şu ikinci sâikin te'siriyle, birinci sâikteki sebeple Mesnevî-i Arabi'yi baştan sonuna kadar yeniden tercüme etmeğe azmettim. Halbuki tahrir hususunda önceden bir tecrübem yoktu. Türkçe edebiyatını kaidesiyle, grameriyle de bilmiyorum, yani tahsilini görmedim. Arapçayı da öyle... Bununla beraber tevekkeltü alellah deyip başladım. Ve lillahilhamd bitirmeğe muvaffak oldum.

İşte elinizdeki şu naçizane, fakirane tercümenin hedefi, mezkûr gayeden başka birşey değildir. Dünyevî metaâ vasıta etmek ise, fıtrî halet ve hilkatıma zıddır. Bu durumda olan tercümemiz, şayet ehl-i imandan, hususan Tullab-ün Nur'dan, ehl-i merak kısmının azıcık da olsa tasviblerine mazhar olup, istifadelerine medar olsa, benim için kâfi bir iftihar vesilesi olur. Tabii ki, rıza-yı İlahî'nin bir ma'kesi olmak şartıyla...

Bunun yanında küsuratımı, adem-i ıttıla'larımı, sehiv ve noksanlarımı bulup gösteren erbab-ı kemale yalnız müteşekkir olacağım. Amma üslûb cihetindeki noksanlarımı ise, yukarıda ma'ruz mazeretime bağışlamalarını isterim. Fakat tercümedeki mana hususunda, yanlış buldukları yerleri, kendileri tercüme ile kaleme alarak, fakire göndermeleri hassaten mercûdur, bekliyorum.

Not: Kitabın dipnotları ve haşiyeleri, eğer notun altında (Mütercim) kelimesi varsa mütercimindir. Eğer yoksa Hz. Müellifindirler.

Mütercimin şu en ehven ve bir derece zarurî haşiyelerine veya bazı tariflerine belki itiraz eden olabilir. Fakat bir tercümede şu kadarcık lüzumlu notların olmasını, tercüme kaidesinin umumî teamülünü düşünseler, herhalde zaruretine hükmedeceklerdir tahmin ediyorum.

Abdülkadir BADILLI

---

(1): Cenab-ı Allah'a hadsiz şükür olsun ki; tercümemiz tab'a girmeden önce; ulûm-u Arabiyede müntehi ve hakaikte de hayli müdekkik ve zeki genç bir Nur talebesi (Şarklı bir hoca) kardeşimiz tercümemizi baştan sona kadar Arabî aslıyla karşılaştırarak okudu. Hayli sehiv ve noksanlarımızı izale eyledi. Onun bulduğu ve işaret ettiği mülahazalarının ekserisini beraberce müzakere ederek tashih ettik. Bu kardeşimize olan minnet ve şükranlarımı belirtmeyi bir borç bildim.

Umarım ki inşâallah muazzez Üstadımızın ulvî ve kudsî muradlarına mugayir bir şey kalmamış ola!..

(Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Takdim 2

İkinci Baskı Münasebetiyle
(Bir-iki noktanın îzahı)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ .. وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

1- Mesnevî-i Nuriye'nin Türkçe bir tercümesi olan şu kitabımızın birinci baskısıyla ikinci baskısı arasına hayli uzun bir zaman faslının girmesi, bir takım sebeplere dayanır.

Bu sebeplerin başında; yanlış asıllı da olsa, alışkanlığın tersi cihetinden gelen ve görünen hâlâta karşı heyecanlı reaksiyonların dedikoduya varacak kadar zuhura gelmiş olmasıdır. Ve bundan da, şeriattaki insanların örf ve âdetlerine mümkün mertebe (teferruat işinde) müraat hususunun incelik ve nezâketi hatırlanmıştır.

İkinci sebep: Birinci baskının nüshaları uzun zamandan beri tamamen tükenmiş olduğu halde, eski yersiz reaksiyonlarla gelen dedikoduların tamamen yatışmasını ve fıtrî bir tarzda ona karşı samimî talepleri ve ciddî ihtiyacın küllîce zuhurlarını beklemedir, ki lillâhilhamd intizar edilen hal artık oluşmuştur.

2- Mesnevî'nin birinci baskısının mukaddemesinde mütercimin vaad gibi bazı sözleri ve âdeta kaide tarzında bir takım beyanları sudur etmiştir.. ki acaba kitabın yaprakları arasında ve satırları içinde onlara ne mertebe riayet edilmiş diye tercüme kitabımızı yeniden ve dikkatlice incelemeye aldık. Sözü edilen vaad ve beyanların hulasası şudur: «Tercümede Arabî aslın metninin üslubu çerçevesi dışına çıkılmayacak.. Ve mütercim, metnin bir mana-yı mefhumunu alıp ta; ya da, merhum Molla Abdülmecid Efendi'nin tercümesi tarzında, kendisini uzatma-kısaltma gibi tasarrufa selahiyetli addedip te, kendi anlayış ve üslubunun rengine göre serbest bir tercüme cihetine

gitmeyecek ve şerhvarî olan bir tasarruftan ihtiraz edecektir. Bunun yanında zamanın -dil hususunda-lâşuurî akıntısına kapılıp ta, günlük modaya uymayacak ve tercümesini mümkün mertebe 'Dinî bir lisan' olan Risale-i Nur'un ağırbaşlı ve ciddî tarz-ı üslub ve şivesine uyduracak şekilde yapacaktır.»

Evet, mütercimin birinci baskıda bu vaad ve beyanları, lisan hususunda umumiyetle yerine getirilmiş olduğu şükranla müşahede edilmiş olması yanında, üslub-u beyan ciheti ve şerhvarî olan serbestçe tercüme işinde ise, yine % 90 nisbetiyle va'dine uyduğunu, ancak bir kısım mevzi'lerde ise, hiss ve heyecanın verdiği bazı taşkın haller onu yer-yer huduttan aşırıp taşırttığını da müşahede etmiş bulunmaktayız.

Bunların dışında, Türkçe tercümemiz, Arabî aslın son derece îcazlı olan metninin bazen çok derin ve ince nüktelere giden ve diplere dalan ma'nalarının murad ve maksadlarına muvafık düşüp düşmediği ciheti de, bu defaki dikkatlice incelememizde araştırıldı. Bunda dahi -az da olsa- ufak-tefek bazı sehivler veya farkına varmadan bir kısım atlamalar; veyahut metindeki mana külliyetini ihata edipte, onun maksadına iyice muvafık düşmeyen bir takım adem-i tefehhümler görülmüştür.

İşte, şu zikredilen hususların düzeltilmesi ve elden geldiği kadar metindeki ma'naların muradına muvafık düşmesi için, âdeta yeniden tercüme eder gibi aslıyla noktası noktasına mukabele ettirilip okundu.. Ve ona göre düzeltilmesi icab eden yerlerde bazı tashihler icra ettirildi. Her halde bu ameliyeden dolayı da, birinci baskı ile şu ikinci baskı arasında nüsha farkı gibi bazı muhalefetler göze çarpacaktır. Bu zarurî tasarruftan dolayı okuyucudan bağışlanmamı istirham ederim.

Ancak ne var ki, bütün bu samimî didinme ve yapılan yorucu mukabele ve düzeltmelere rağmen ve bununla beraber, yüzdeyüz yanlışsız ve mükemmel bir tercüme olmuştur diyemeyiz. Zira bu iş, koskoca bir müceddid-i ulu-l azm olan Bediüzzaman'ın enfüsî mücahede ve terakkiyatının, yani kalbî ve ruhî maarif-i ilhamiyesinin pek îcazdar beyanının garip libaslı üslubunun, bir başkası tarafından diğer bir lisana tahvil ve tercümesidir. Elbette, değil benim gibi bir biçare insanın, belki en büyük ve en mütebahhir ulemanın

tercümeleri de olsa, yine de tam ve mükemmel olamaz. Fakat ne yapalım, bugünkü âlemde ilim pazarı kesadlık geçirdiği için, bizim gibiler kalkıyor, haddini aşarak böylesi fevkalâde büyük işlere girişmeye cesaret gösterebiliyorlar.

Lâkin Hz. Nur Müellifinin ferman buyurduğu gibi: «İhlasın ve samimiyetin dahi kerameti vardır» kaziyesine göre, inşâallah tercümemiz ve çalışmamız samimice olmuş.. Ve biiznillah Nur müştaklarına pek yüksek hakaikin semeratını bizzat olmasa da, fakat o yüksek ve pek kıymetdar meyveler bahçesinin yolunu gösterebilen bir delil, bir kılavuz vazifesini görebilir diye teselliyab oluyoruz. Elhamdülillah!

10 Cemaziyel-âhir 1418
13 Ekim 1997
Abdülkadir Badıllı

Mesnevi [Abdulkadir] : Mukaddeme

Risâle-i Nûr'un bir nev' arabî Mesnevî-i Şerîfi
hükmünde olan bu mecmûanın

Mukaddimesi

"Beş Nokta"dır.

Birinci Nokta

Kırk elli sene evvel Eski Said, ziyade ulûm-u akliye ve felsefiyede hareket ettiği için, hakikat-ül hakaika karşı ehl-i tarîkat ve ehl-i hakikat gibi bir meslek aradı. Ekser ehl-i tarîkat gibi yalnız kalben harekete kanaat edemedi. Çünki aklı, fikri hikmet-i felsefiye ile bir derece yaralı idi; tedavi lâzımdı. Sonra hem kalben, hem aklen hakikata giden bazı büyük ehl-i hakikatın arkasında gitmek istedi. Baktı, onların herbirinin ayrı cazibedar bir hassası var. Hangisinin arkasından gideceğine tahayyürde kaldı. İmam-ı Râbbanî de ona gaybî bir tarzda *“Tevhid-i kıble et!”* demiş; yani *“Yalnız bir üstadın arkasından git!”* O çok yaralı Eski Said'in kalbine geldi ki:

“Üstad-ı hakikî Kur'an'dır. Tevhid-i kıble bu üstadla olur.” diye, yalnız o üstad-ı kudsînin irşadıyla hem kalbi, hem ruhu gayet garib bir tarzda sülûke başladılar. Nefs-i emmaresi de şükûk ve şübehatıyla onu manevî ve ilmî mücahedeye mecbur etti. Gözü kapalı olarak değil; belki İmam-ı Gazalî (R.A.), Mevlâna Celaleddin (R.A.) ve İmam-ı Rabbanî (R.A.) gibi kalb, ruh, akıl gözleri açık olarak, ehl-i istiğrakın akıl gözünü kapadığı yerlerde, o makamlarda gözü açık olarak gezmiş. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, Kur'an'ın dersiyle, irşadıyla hakikata bir yol bulmuş, girmiş. Hattâ [1]

وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ

وَاحِدٌ hakikatına mazhar olduğunu, Yeni Said'in Risale-i Nur'uyla göstermiş.

İkinci Nokta

Mevlâna Celaleddin (R.A.) ve İmam-ı Rabbanî (R.A.) ve İmam-ı Gazalî (R.A.) gibi, akıl ve kalb ittifakıyla gittiği için, her şeyden evvel kalb ve ruhun yaralarını tedavi ve nefsin evhamdan kurtulmasını te'mine çalışıp, lillahilhamd Eski Said Yeni Said'e inkılab etmiş. Aslı Farisî sonra Türkçe olan Mesnevî-i Şerif gibi o da Arabça bir nevi Mesnevî hükmünde Katre, Hubab, Habbe, Zühre, Zerre, Şemme, Şu'le, Lem'alar, Reşhalar, Lâsiyyemalar ve sâir dersleri ve Türkçede o vakit Nokta ve Lemaat'ı gayet kısa bir surette yazmış; fırsat buldukça da tab'etmiş. Yarım asra yakın o mesleği Risale-i Nur suretinde, fakat dâhilî nefs ve şeytanla mücadeleye bedel, hariçte muhtaç mütehayyirlere ve dalalette giden ehl-i felsefeye karşı Risale-i Nur, geniş ve küllî Mesnevîler hükmüne geçti.

Üçüncü Nokta

O Yeni Said'in münazarasıyla, nefis ve şeytanın tam mağlub edilmesi ve susturulması gibi, Risale-i Nur dahi yaralanmış tâlib-i hakikatı kısa bir zamanda tedavi ettiği gibi, ehl-i ilhad ve dalaleti de tam ilzam ve iskât ediyor. Demek bu Arabî Mesnevî Mecmuası, Risale-i Nur'un bir nevi çekirdeği ve fidanlığı hükmündedir. Bu Mecmuanın yalnız dâhilî nefis ve şeytanla mücadelesi, nefs-i emmarenin ve şeytan-ı cinnî ve insînin şübehatından tamamıyla kurtarıyor. Ve o mâlûmat ise, meşhûdat hükmünde ve ilmelyakîn ise, aynelyakîn derecesinde bir itminan ve bir kanaat veriyor.

Dördüncü Nokta

Eski Said ilm-i hikmet ve ilm-i hakikatın çok derin mes'eleleriyle meşgul olması ve büyük ülemalarla derin mes'eleler üzerinde münazarası ve medresenin yüksek derslerini gören eski talebelerinin fehimlerinin derecesine göre yazması ve Eski Said'in de terakkiyat-ı fikriye ve kalbiyesinde, yalnız kendisi anlayacak bir surette, gayet

kısa cümlelerle ve gayet muhtasar bir ifade ile uzun hakikatlara kısa kelimelerle işaretler nev'inde o mecmuayı yazdığı için, bir kısmını en müdakkik âlimler de zorla anlayabilir. Eğer tam izah olsa idi, Risale-i Nur'un mühim bir vazifesini görecekti. Demek o fidanlık Mesnevî, turuk-u hafiye gibi enfüsî ve dâhilî cihetinde çalışmış; kalb ve ruh içinde yol açmaya muvaffak olmuş. Bahçesi olan Risale-i Nur, hem enfüsî, hem ekseri cihetinde turuk-u cehriye gibi afakî ve haricî daireye bakıp marifetullaha geniş ve her yerde yol açmış. Âdeta Musa Aleyhisselâm'ın asâsı gibi nereye vurmuş ise su çıkarmış... Hem Risale-i Nur, hükemâ ve ülemanın mesleğinde gitmeyip, Kur'an'ın bir i'caz-ı mânevîsiyle, her şeyde bir pencere-i mârifet açmış;bir senelik işi bir saatte görür gibi Kur'an'a mahsus bir sırrı anlamıştır ki, bu dehşetli zamanda hadsiz ehl-i inadın hücumlarına karşı mağlub olmayıp galebe etmiş.

Beşinci Nokta

Eski Said'in Yeni Said'e inkılâb etmesi zamanında, yüzer ilimlerle alâkadar binler hakikatlar, ayrı ayrı birer risaleye mevzu olacak kıymette iken, o Said te'lif ederken, mes'elelerin başında **“İ’lem, İ’lem, İ’lem”** lerle, her bir hakikatı-ki, bir risale olacak derecede ehemmiyetli iken- birkaç satırda, bazan bir sahifede, bazan bir-iki satırda zikrediyorlar. Âdeta her bir “İ’lem”, bir risalenin şifresidir.

Hem **“İ’lem”** ler, birbirine bakmayarak muhtelif ilimlerin ve hakikatların fihristeleri hükmünde yazıldığından, o mecmuayı okuyanlar, bu noktaları nazara alıp itiraz etmesinler.

Said Nursi

1.)Herbir şeyde Onun bir olduğuna delâlet eden bir delil vardır. (İbnü’l-Mu’tez’in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü’l-Kur’âni’l-Azîm, 1:24)

Mesnevi [Abdulkadir] : Tenbih

Tenbih, İhtar, İ'tizar

Malûm olsun ki; şu Risale, «Katre risalesi ve Mesnevî-i Arabi'deki umum risaleler» bazı âyât-ı Kur'aniyenin birer şuhudî tefsiridirler ve o risalelerdeki (ilmî) mes'eleler ise, Furkan-ı Hakîm'in bahçelerinden koparılmış çiçeklerdir. Onların ibarelerindeki icmal, îcaz ve işkâl, sakın seni ürkütmesin, belki mütalaasını tekrar et. Tâ ki Kur'an'ın لَهُ مُلْكُ السَّموَاتِ وَ الاَرْضِ gibi âyetlerinin sırr-ı tekrarları sana açılsın.

Hem nefsin temerrüdünden de korkma! Çünki benim mütemerrid, mütecebbir ve tâgî nefs-i emmarem, şu risalelerin içindeki hakaikin satveti altında zelilane inkıyada geldi. Hattâ şeytan-ı racîmim dahi müsket ve mülzem kalıp, teslim-i silah etti. Sen ise, kim olursan ol, ne nefsin benimkinden daha tâgî, daha âsidir; ne de şeytanın, şeytanımdan daha azgın ve daha şakidir.

Ey kari! Sanma ki, tevhidin bürhan ve mezahirleri (hususan Katre Risalesi'nin birinci babında) bazısı bazısından mutlak olarak müstağnidirler. (Yani tevhidi isbat eden bir delil, diğer müsbit bir delile muhtaç değildir diye zannetme.) Çünki ben, bütün o zikredilen delillerin ayrı ayrı herbirisine, makam-ı mahsusunda ihtiyaç gördüm. Zira cihadın (Manevî cihad'ın) muktezası olarak hareketler bazan öyle bir mevkiye dayanırdı ki, o anda bir kapıyı açıp kurtulmak lâzım geliyordu. Çünkü o anda başka açık kapılara gitmek için vaziyet değiştirmek mümkün değildi. Hem de zannetme ki, ben kendi ihtiyarımla bu risalelerin ibarelerini sana zorlaştırmışım, hayır!. Çünki bu risaleler, hususan Katre Risalesi **(1)** müthiş bir vakitte nefsimle olan ânî mükâlemelerimdir. Ve kelimeleri, (yani o esnada kaydedilen tabirler, not alınan ifadeler ise) nar ile nurun, fırtınalı bulutlardaki şimşeklerin birbiriyle müsaraa ettikleri gibi, müthiş bir mücadele esnasında tevellüd eden kelimelerdir. Bir anda fikren yerden göğe,

gökten yere inip çıkmak gibi bir vaziyet içindeydim. Çünkü ben öyle bir yola sülük ettim ki; akıl ve kalb berzahı arasında, evvelce sülük edilmemiş bir yoldur. O sukut ve suuddan başım dönüyordu. İşte ben de o esnada her bir nura rastladıkça, sonra hatırlamak üzere üstüne bir alâmet dikiyordum. Çok defa üzerine bir alâmet kelimesini bıraktığım hakikatlar, bana tabiri mümkün olmayan şeylerdi. Belki ihtar ve tezkire birer alâmet için olup, delâlet etmek için değildiler. Anlaşılıyor ki, çoğu zaman birer nur-u azîm üstüne, tek bir kelime alâmet koymuşum. Bilâhare müşahede ettim ki, o zulümatlı yerin tüneli **(2)** içinde imdadıma gelen o nurlar, Kur'an güneşinin şuaatı imişler, bana lâmbalar suretinde temessül etmişlerdi.

Said-i Nursî

---

(1): Bu tenbih, Katre Risalesi'nin hususiyetine dair olup onun başında yazılmış iken, Üstadımız (R.A.) Mesnevî-i Arabi'yi tasnif ettikleri zaman, bu tenbihi mecmuanın başı olan şuraya almasıyla, umum mecmuaya baktığına delildir diye kanaat getirdim. Onun için yalnız Katre Risalesine değil, umum Mesnevî'ye aidiyetini göstermek için bu tarzda yazdım. (Mütercim)

(2): Zulümatlı yerin tüneli ise: Otuzuncu Söz'ün Birinci Maksadının âhirinde Fatiha'nın sonundaki üç yolun mahiyetine dair gördüğü bir hâdise-i ruhaniyeye işarettir. (Mütercim)

1.)Göklerin ve yerin mülkü Ona aittir. (Hadid Sûresi, 57:2)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar

Tevhid Güneşlerinden (1)

Lem'alar

"Ey benim bu kitabıma nazar eden zat! Şayet ondan birşey istifade ettiysen; hiç olmazsa beni bir Fatiha veya halis bir dua ile fisebilillah faydalandırman gerektir."

Said-i Nursî

•Mukaddime
•Tenbih
•1.Lema
•2.Lema
•3.Lema
•4.Lema
•5.Lema
•6.Lema
•7.Lema
•8.Lema
•9.Lema
•10.Lema
•11.Lema
•12.Lema
•13.Lema
•14.Lema

---

(1): Merhum Ceylan Çalışkan'ın elyazısı Arabî Mesnevî'de şu üstteki tavsif vardır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : Mukaddeme

Nur'un İlkkapısı'nın Ondördüncü Dersi ve
Yirmiikinci Sözde Türkçesi olan

Ondördüncü Ders

Bu gelen âyetlerin hazinelerinden bazı cevahirin beyanındadır.

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ [1]
اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ [2]
شَىْءٍ وَكِيلٌ
لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [3]
فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ [4]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ [5]
مَامِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا [6]

Ey esbab içine dalan gafil! Bil ki, sebepler tasarruf-u kudretin bir perdesidir. Çünkü izzet ve azamet, sebepler perdesini iktiza ediyorlar. Lâkin tasarruf eden ve iş gören kudret-i samedaniyedir. Çünkü tevhid ile celal, böyle isterler. Evet Sultan-ı Ezel'in me'murları vardır, fakat bunlar, onun icraatının vasıtaları değillerdir; tâ ki,

saltanat-ı rububiyetine şerik olsunlar. Belki bunlar, icraat-ı rububiyeti ilân eden bir kısım dellâllar ve o icraatı müşahede edip ona şehadet eden nazırlardır ki, evamir-i tekviniyeye inkıyadlarında herbirisi istidadına münasib bir şekilde kesb-i ibadet ederler. Demek ki şu vasıtalar ise, izzet-i kudret ve haşmet-i rububiyeti izhar içindirler.

Amma insanî sultan ise, kendi acz ve ihtiyacından dolayı, saltanatına iştirak eden vesait ve me'murlara muhtaçtır. Binaenaleyh, Cenab-ı Hakk'ın saltanatının me'murlarıyla insanlarınkinin arasında hiç bir münasebet yoktur.

Evet gafil ekseriyetin nazarı, hâdisatın hüsnünü derketmediği ve hikmetlerini bilmediği için, cahilane itiraz ve haksız şekva eder. Demek sebepler araya konulmuş, tâ batıl olan şikâyetler onlara teveccüh etsin.

Eğer birisi hikmet ve hakikat'ın derkine muvaffak olsa, o zaman onun nazarından esbab perdesi kalkabilir. Bu hakikate dair bir temsil-i manevî çerçevesinde denilmiş ki: Hz. Azrail (A.S.), Cenab-ı Hakk'a şekva etmiş ki; *"Kabz-ı ervah vazifesinde senin ibadın, benden şikayet ediyor, küsüyorlar."* Cenab-ı Hak ona bildirmiş ki: *"Senin ile ibadımın arasına musibet vasıtalarını vaz'ediyorum ki, şekvaları sana değil, onlara gitsin."*

Elhasıl: İzzet ve azamet, hem batıl şikayetleri reddetmek için, hem zahirî akılların, yed-i kudreti; cüz'î ve nâpâk işlerle mübaşeretini görmemeleri için, esbab-ı zâhiriyeyi iktiza ederler. Lâkin tevhid ve celal, sebeplerin ellerini te'sir-i hakikîden red ve men' ederler.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Allah herşeyin yaratıcısıdır. Ve O her şey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. (Zümer Sûresi, 39:62)
3.)Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona âittir. (Zümer Sûresi, 39:63)
4.)Şânı ne yücedir Onun ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. (Hicr Sûresi, 15:21)
6.)Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : Tenbih

Tenbih

Tevhid ikidir. **Birisi:** Tevhid-i âmîdir ki, der: "Allah'ın şeriki yoktur, bu kâinat ondan başkasının malı değildir." İşte bu amiyane tevhid sahibinin fikrine gafletlerin, belki de dalaletlerin girmesi mümkündür.

İkincisi: Tevhid-i hakikîdir ki; "Allah birdir, mülk ve kâinat ve herşey onundur" der. Herşeyin üstünde sikkesini görür ve herşeyin üzerinde mührünü okur. İşte bu hakikî tevhid, o adama huzurlu bir isbatı tesbit ediyor. Daha dalaletler ve evhamlar'ın bu tevhid içine girmesine imkân kalmıyor. İşte biz dahi Kur'an-ı Hakîm'den istifade ettiğimiz bu tevhid-i hakikîden birkaç lemaatı **(1)** sana işittirmeğe çalışacağız.

---

(1): Gerek Yirmiikinci Söz ve gerek Nur'un İlk Kapısı'nın Ondördüncü Dersi, bu Lem'aları en haşmetli bir surette beyan, izah ve şerhettikleri halde, buradaki tercümesi ise. Arabî metninin aynısını muhafaza etmek niyetiyle yazıldı. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 1.Lema

1.Lema

Birinci Lem'a

Sani-i Hakîm'in(C.C) masnuatından herbirisinin üzerinde, onun her şeyin Halıkı olduğunu gösteren bir sikke-i hassası vardır. Ve mahlukatından her birisinin üstünde, onun herşeyin Sanii olduğunu bildiren hâs bir mührü vardır. Ve kudretinin mektubatından her bir menşuru (ferman) üstünde, Sultan-ı Ezel ve Ebed'e hâs, taklid edilmez bir turra-i garrası vardır.

Meselâ sayısız sikkelerinden hayat üstüne basmış olduğu şu sikkeye bak! Evet hayata nazar eyle, nasıl onun içinde bir şey herşey ve hem herşey bir şey oluyor.

Evet içilen bir su, Allah'ın izniyle sayısız aza ve cihazat-ı hayvaniye oluyor. İşte Allah'ın emriyle bir şey her şey oldu. Hem muhtelif-ül cins olan bütün taamlar ve yemekler, Allah'ın izniyle bir cism-i hâs, bir cild-i mahsus ve bir cihaz-ı basit oluyor. Ve işte Allah'ın emriyle her şey bir şey oldu. Evet azıcık aklı ve şuur-u kalbisi bulunan anlar ki, bir şeyi her şey ve her şeyi bir şey yapmak, ancak her şeyin Sani' ve Halıkına hâs bir sikkedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 2.Lema

2.Lema

İkinci Lem'a

Zevilhayat üstüne vaz'edilmiş sayısız hâtemlerden yalnız şu bir hateme bak ki: canlı bir mahluk, camiiyeti itibariyle kâinatın bir misal-i musaggarı ve âlem şeceresinin süslü bir meyvesi ve mecmu-u kâinatın münevver bir nüvesidir ki, Fâtır-ı Hakîm âlemin ekser envaının numunelerini onda dercetmiştir. Demek o zîhayat şey, mecmu-u kâinattan hikmetli muayyen nizamlarla sağılmış bir katre gibi veya bütün her şeyden ilmî, hassas ölçülerle alınmış cami' bir nokta gibidir. Öyle ise mecmu-u kâinat, kabza-i tasarrufunda olmayan, en edna bir zîhayatı da yaratmasına imkân yoktur.

Evet bozulmamış bir aklı bulunan adam anlar ki: Meselâ bir arıyı ekser eşyaya bir çeşit fihriste yapan; ve insanın mahiyetinde kâinat kitabının ekser mes'elelerini yazan; ve incirin tohumunda incir ağacının programını derceden; ve beşerin kalbini binlerle âlemlerin numune ve rasathanesi yapan; ve beşerin kuvve-i hafızasında mufassal tarih-i hayatını ve ona müteallik herşeyi yazan, ancak ve ancak her şeyin Halıkı olabilir. Ve bu tasarruf ise, onun Rabb-ül Âlemîn olduğunu gösteren bir, hatem-i mahsusudur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 3.Lema

3.Lema

Üçüncü Lem'a

İhya ve i'ta-i hayat keyfiyeti üzerine vurulan, onun parlak turrasının nakşına bak! İşte, sayısız turralardan yalnız birisini zikrediyoruz. Şöyle: nasılki seyyarelerden tâ katrelere, tâ cam parçalarına, tâ karın şişeciklerine kadar her parlak veya parlak gibi şeyler üstünde güneşin cilve-i misaliyesinden bir sikkesi ve ona hâs, parlak bir turrası vardır. Aynen öyle de: Sermedi olan ehadiyet güneşinin dahi ihya ve ifaza-i hayat cihetinde, herbir zîhayat üstünde tecelli-i ehadiyetten bir sikkesi vardır ki, o sikke öyle bir hususiyetle zahir oluyorki; bütün sebepler iktidarlı ve ihtiyarlı farzedilip bu sikkenin taklidini yapmak için toplansalar ve birbirine muavin ve zahîr olsalar, yine yapamazlar. Çünkü nasıl güneşin katrelerde parlayan timsallerini, eğer güneşin tecellisine vermezsen, o zaman güneşe mukabil herbir katrede ve ziyaya ma'ruz herbir cam parçasında, belki güneşi gören herbir zerre-i şeffafede, hakiki ve bil-asale bir güneşciği kabul etmen lâzım gelecek. Böyle bir farz ise, belahetlerin en acibidir.

Aynen öyle de, eğer bütün her bir zîhayatı ve hayatı ve ihya fiilini, umum esmayı cami' olan tecelli-i ehadiyetine ve tecelli-i esmasına bir nokta-i merkeziye olan hayatın varlığını, Şems-i Ezel ve Ebed'in şualarına vermezsen, o zaman herbir zîhayatın içinde ister bir sinek veya bir çiçek olsun, nihayetsiz bir kudret-i fatırayı ve bir ilm-i muhiti ve bir irade-i mutlakayı kabul etmen lâzım gelecek. Ve keza onda, Vâcib-ül Vücud'dan başka bir şeyde bulunmasına imkân olmıyan sıfatları, hattâ belki herbir zerrede bir uluhiyet-i mutlakayı -eğer o şeyi, onun nefsine isnad ediyorsan- kabul etmeğe mecbur olursun. Veyahut gayr-ı mahdud sebeplerden herbirisine "bir uluhiyet-i mutlakayı -eğer eşyanın icadını esbaba veriyorsan-

vereceksin; ve aynı zamanda, şanı istiklaliyet olan ve asla şerikleri kabul etmeyen bir saltanat-ı uluhiyette gayr-ı mütenahî şürekayı kabul etmen lâzım gelir.

Zira, her zerrenin, hususan o zerre eğer tohumların, çekirdeklerin zerresi ise, intizamlı, acib bir vaziyeti vardır. Hem o zerrenin cüz'ü olduğu zîhayatın eczalarıyla bir münasebeti, belki o zîhayatın nev'i ile, belki bütün mevcudatla münasebetleri vardır ki, hem (bir neferin devair-i askeriyedeki münasebetleri gibi) herbir nisbette çok vazifeleri bulunur. İşte sen bu zerrenin Kadir-i Mutlak'tan nisbetini kestiğin anda, o zerrede her şeyi görür bir göz ve her şeyi ihata eder bir şuurun bulunduğunu kabul etmen lâzım gelir.

Elhasıl: Nasılki kataratta görünen güneşcikleri, eğer güneşin ziyasındaki cilvesine vermezsen, o vakit, yıldız böceğinin ışıkçığını bile istiab edemeyen o küçücük şeylerde, gayr-ı mahsur güneşlerin bulunduğunu kabul edeceksin. Aynen öyle: de, kudretine nisbeten küçük büyük, cüz'î küllî, cüz' küll, zerreler ve güneşler müsavi olan bir Kadir-i Mutlak'a her şeyi vermezsen, o zaman gayr-ı mütenahî ilâhları kabul etmeğe mecbur olursun ki, o halde belahetlerin en eşne'ine düşmüş olursun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 4.Lema

Dördüncü Lem'a

Nasılki elle yazılmış bir kitabın yazılması için bir tek kalem kâfi geliyor. Fakat eğer o kitab matbu' ise, tab'ı için onun harflerinin şekline göre, harfleri sayısınca kalemler lâzımdır. Hem o kalemlerin yapılması için, yani demir harflerini yapmak için çok kimselerin iştiraki dahi lâzımdır. Ve eğer o kitabın bazı kelimelerinde ince harflerle kitabın ekserisi yazılmış ise, -Sure-i Yasin, lafz-ı Yâsin'de yazıldığı gibi- o zaman o bir tek kelime için, kitabın ekser harfleri adedince demir harfler lâzımdır.

Öyle de; eğer şu kâinatı, bir Vâhid-i Ehad'in kaleminin mektubudur desen, vücub derecesinde nihayet derece kolay ve makul bir yolu tutmuş olursun. Ve eğer esbaba ve tabiata isnad edersen, mümteni' derecesindeki nihayetsiz bir suubetli yola ve muhal derecesindeki nihayetsiz bir ma'kuliyetsizliğe saparsın. Çünkü o halde, tabiat, her bir zîhayatın tab'ı için kâinatın ekser mevcudatına lâzım olan bütün maddeleri hazırlamaya mecburdur. Bu ise, öyle bir hurafedir ki; vehimler dahi ondan nefret edip kaçarlar. Hattâ belki tabiat için, herbir cüz' toprak, su ve havada, ya milyonlarca manevî matbaaları ve hattâ bütün çiçek ve meyveler adedince gizli makineleri bulundurmasının mecburiyeti vardır; tâ ki, mahiyet ve cihazatları birbirine muhalif olan o meyveler ve çiçeklerin teşekkülü mümkün olabilsin. Veyahut da herbir cüz' toprak, su ve havada; bütün nebatatın san'atkârane yapılmasına kadir bir kudretin vücudunu ve bütün ağaçların bütün hasiyetlerinin tafsilatlarına ve çiçeklerin bütün cihazat, nizam ve ölçülerine muhit bir ilmin varlığını farzetmek mecburiyeti olacaktır. Zira şu üç şey olan toprak, su ve havanın herbir cüz'ü bütün nebatatın veya ekserisinin teşekküllerine menşe' olmağa kabil ve salihtir.

Evet, meselâ bir kâse toprak farzet! Sonra nöbetle bütün tohumların, çekirdeklerin ona girmesini düşün. Sonra o saksıyı boşalt, tekrar toprak yığınından doldur.. Ve yine boşalt, yine doldur. Tâ bütün toprağı o minval ile ölçünceye kadar!.. İşte bütün o kaba girip çıkan topraktan hasıl olacak neticenin bir olduğunu göreceksin. Böylece görünen keyfiyet ve hal sana kâfidir ki; yeryüzünde yaptığın seyr-ü sefer de, toprağın ekser eczalarının bir çok nebatata menşe' olduğunu müşahede edersin. Halbuki meyvedar ve çiçekli nebatatın tek tek herbirisinin kanun-u teşekkülü birbirinden ayrıdır, muhaliftir. Hem bunların herbirisinin intizam, ölçü ve imtiyaz bakımından hâs ve hususî birer tarzı vardır ki, herbir tohum ve çekirdek içinde mahsus bir cihaz, hâs bir makine ve hususî bir matbaanın bulunmasını, belki herbir çekirdek ve tohum için ağacın tamam teşekkülüne medar olan cihazatının bütününü istilzam eder. Hem tohum ve çekirdeklerin besatet ve birbirine benzeyişleri cihetiyle, elbette tabiata lâzımdır ki, bütün herbir şeyin içinde, umum eşyanın teşekküllerinin cihazlarını ve manevî makinelerini ve sebeplerini hazır bulundursun. Bu ise öyle bir safsatadır ki, sofestaîler dahi bundan nefret ederler. Ve öyle bir hurafedir ki, halkı güldürmek için masalları nakleden maskaracılar dahi bundan utanırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 5.Lema

5.Lema

Beşinci Lem'a

Bak nasılki bir kitabın herbir harfi kendi nefsine yalnız bir. veçhile ve bir harf miktarınca delâlet edebilir. Fakat kendi kâtibinin vücuduna ise, birçok vecihlerle delâlet eder. Ve nakkaşını bir satır miktarınca tarif eder.

Öyle de: Kitab-ı kâinattan herbir harf-i mücessem, kendi nefsine ancak cirmi kadar delâlet eder ve zatını, sureti miktarınca gösterir. Fakat Saniine çok vecihlerle delâlet eder, hele o şeyin mürekkebat içine girmesiyle, ifrad ve terkib tavırları miktarınca sani'ine delâleti çoğalır. Ve Saniinin esmasını izhar ederek onun beyanında uzun bir kaside kadar medhiyeler inşad eder. Ve hakeza!.. Demek faraza birisi, nefsini ve kâinatı inkâr eden Hebenneka gibi ahmaklaşsa bile, belahetin son haddini izhar eden bir hal ile Sani'in inkârına gitmeğe cesaret etmemesi lâzımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 6.Lema

Altıncı Lem'a

Bak nasılki -sabıkan geçtiği gibi- Sani-i Mukaddes, tek tek bütün cüz'iyyat üstüne hatem-i hassını vaz'etmiş ve herbir cüz' üzerine sikke-i mahsusasını vurmuştur. Öyle de: herbir nev' üzerine de ve herbir küll üstüne dahi hâtem-i hâssını vaz'etmiş. Ve semavat ve arzın yüzünü vâhidiyet mührüyle mühürlemiş ve mecmu-u âlem üzerine ehadiyet sikkesini açık ve vazıh olarak darbetmiştir. Evet

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [1]

âyetinin işaret ettiği onun şu hatemine bak ki; yeryüzünü baharda diriltmek keyfiyetinde öyle acib bir haşir ve garib bir neşir vardır ki; üçyüz binden ziyade nevilerin ki, o nevilerden ekserisinin bir senedeki bir nev'inin ferdleri, insan nev'inin dünyadaki bütün efradından daha çok iken, ihya-yı arz içinde haşrolup kıyam ediyorlar. Fakat bir hikmet-i hafiye için ekseriyetle aynı ile değil, belki ayniyet gibi bir misliyetle iade edilirler.

Her ne ise, ne şekil iade edilirlerse edilsinler, beşer haşrinin kolaylığına delâlet etmelerinde ve neşre misaller ve haşre işaretler olmalarında bir beis olmaz.

Demekki, nihayet derecede girift ve karışık olan şu muhtelif ve müştebik çok nevilerin nihayet derecede imtiyaz içinde diriltilmeleri ve hiç sakatlık yapmadan yanlışsız ve karıştırılmıyarak hatasız

olarak kemal-i temyiz ile iadeleri, elbette ilmi muhit, kudreti nihayetsiz bir zatın bir hâtem-i hassıdır.

Hem sath-ı arz sahifesinde üçyüzbin -belki daha çok- muhtelif ayrı ayrı kitabları karışık vaziyette iken, lâkin nihayet intizam içinde karıştırılmadan sehivsiz yazılmaları, hem iç içe girift ve sarışık, sarmaşık iken, kusursuz, noksansız bir tarzda son derece intizam ile kaydedilmeleri ve birbirlerine mümtezic ve kaynaşmış iken, ayıbsız, noksansız bir surette nihayet derecede ayrılık ve teşhis ile fasledip yazılmaları; elbette ve ancak herşeyin melekûtu elinde ve herşeyin anahtarı yanında ve hiçbir şey, onu hiçbir şeyden meşgul etmiyen bir zatın hâs bir sikkesi olabilir.

Ey haşri istib'ad ile inkâr eden adam! Bak nasıl altı hafta zarfında ki ihya-yı arz keyfiyetinde, haşrin yüzbinler numune ve misallerini görüyorsun. Öyle ise, senin bu istib'ad-ı inkârîdeki misalin şöyle bir adama benzer ki; mu'cizekâr bir zatın; suretleri çürümüş, mahvolmuş birçok kitabları bir saat zarfında hafızasından yazdığını, yahutta suretleri bozulmuş, mahvolmuş olan o kitabların benzerlerini yeniden te'lif ettiğini gözü ile gördüğü halde, birisi o adama dese: "Şu kâtib, senin suya düşmüş olan kitabının -ki, kendisi onu te'lif etmiştir- bir anda aynısını hafızasından yazacaktır." O ise: "Hayır, bu olamaz. Nasıl olur, bütün harfleri bozulmuş olan bir kitab, bir anda yeniden yazılsın, mümkün değildir."der, o mu'cizekâr, kadîr ve hafız kâtibi kendi âciz ve cahil nefsi ile kıyas eder.

Veyahut bir zat, kendi saltanatının haşmetini izhar için, bir işaretle dağları yerinden kaldırıp parçaladığı halde, bostan-ı niamına davet etmiş olduğu misafirlerinin yolunu kapayan şu büyük taşı kaldıramaz diyen adam ise, ancak ebleh bir divane olabilir.

Evet, Rububiyetin şu bahardaki büyük azim tasarrufu içinde, gayet yüksek, pek azîm ve çok ince nakışlı bir hâtemi vardır. O da şudur: İntizam-ı mutlak içinde bir itkan-ı mutlak var. O da bir cûd-u mutlak içinde, o da vüs'at-ı mutlaka içinde, o da mutlak bir sür'at içerisinde, o da son derece bir suhulet-i mutlaka içinde, bu da mutlak iştibâkle beraber bir imtiyaz-ı mutlak içindedir. İşte bu hâtem ise, ancak öyle bir zata hâstır ki, bir fiili diğer bir fiiline mani' olmayan ve hiçbir şey ondan kaybolup gizlenemeyen ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen bir Zat-ı Zülcelal’dir (C.C.).

Evet bahar mevsiminde zemin yüzünde gayet kerimane, basirane, hakimane bir faaliyet ve bir hârika sanat müşahede ediyoruz. Ve bu iki hal ise, bir anda her yerde ve bütün fertlerde tekbir tarz ile görünen cud-u mutlak içinde mümtaz bir itkan ve sür'at-ı mutlaka içindeki mükemmel bir intizam, muntazam hârikaların ibrazıyla, vüsat-ı mutlka içinde bir suhulet-i mutlakada hârika bir san'at görmekteyiz. İşte bu faaliyet-i hârika ise, ancak öyle birisinin hâtemi olabilir ki; hiçbir mekânda olmadığı halde, kudret ve ilmiyle her bir mekânda hazır ve nazır olan ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen ve hiçbir şeyden istianeye ihtiyacı olmayan bir zattır (C.C)

1.)Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 7.Lema

Yedinci Lem'a

Bak nasılki Ehad-i Samed'in hâtemi sahife-i arz üstünde müşahede edildiği gibi, aktar-ı semavat ve arz üzerinde de aynı hatem görünmektedir. Öyle de mecmu-u âlem üstünde dahi tevhidin hâtemi, onun büyüklüğü nisbetinde olan vazıh nakşıyla görünüyor. Çünkü bu âlem, muhteşem bir kasır, muntazam bir fabrika, mükemmel bir şehir gibidir. Eczaları; o şehir, fabrika ve sarayın ecza ve efradları gibi, aralarında hikmetli bir muarefe, muavenet ve ikramlı, kerimane bir cevablaşma vardır. Çünkü bakıyoruz ki; şu âlemin eczaları birbirlerinin muavenetine uzun ve eğri büğrü yollarda ve umulmadık bir vakitte, tam ihtiyaç zamanında inhirafsız ve muntazam bir şekilde sür'atle koşuşuyorlar.

Evet dikkatle bakarsan; mevcudat-ı âlem, birbirlerinin ihtiyaçlarına muavenet elini uzatmış olduklarını ve teavün içinde yekdiğerinin suallerine, yani gayrilerinin isteklerine lisan-ı hal ile "Lebbeyk, lebbeyk" sadalarıyla mukabele edip cevaplaştıklarını ve yekdiğerlerinin ellerini tutup, elele verip, intizamkârane sa'y edip çalıştıklarını ve bir gayeye müteveccihen başbaşa verip zîhayatlara hizmet ettiklerini ve omuz omuza verip bir Müdebbir-i Hakîm'e itaat ettiklerini göreceksin.

Gel, şimdi teavün düsturuna bak! Güneş ve Kamer'den, gece ve gündüzden, kış ve yazdan, ta nebatatın hazine-i rahmetten erzakı alarak yüklenip, hayvanatın imdadına koşmalarına kadar, sonra hayvanatın da meselâ bal arısı ve ipekböceği gibi Rahman'ın hazinesinden balı ve ipeği alıp, insanlara ulaştırdıkları hizmetlerine kadar, sonra gıda zerrelerinin gıdaca muhtelif-ül cins olan meyvelerin imdadına ve yemek maddelerinin kemal-i intizam ve inayet ve hikmetle beden hüceyratının yardımına koşmalarına kadar; bütün

bunlar nasıl güzel cereyan ediyor, gör! İşte bu eşyanın, hususan camidlerin inayetli" mükemmel, hikmetli, muntazam teavüne mazhariyetleri ise, elbette vazıh bir delil, satı' bir bürhandır ki; bunlar Hakîm bir Mürebbi'nin hizmetçileridirler, Kerim bir Müdebbir'in ameleleridirler. Onun emriyle, onun izni ve kuvveti ve hikmeti ile hareket ediyorlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 8.Lema

Sekizinci Lem'a

Bak! Kâinatın eczaları arasındaki rızka muhtaç olan mürteziklere; tek tek her birisinin hacetinin miktarına göre, bir tarz-ı münasibde tevzi' edilmekte olan rızk keyfiyetinde müşahede edilen şudur ki; şu rızk-ı umumî, bir geniş rahmet-i vasia içindedir. O da, sevdirilme ve tanıttırılmayı tazammun etmektedir. Ve bu inayet-i tamme içindeki rahmet-i vasia, taltif ve ikramı içine almıştır. Ve şu muntazam hikmet-i amme içinde görünen inayet ise, ilim ve şuuru mutazammındır. Hem bu meşhud hikmet dahi, göz önünde olan bir intizam içindedir. Ve şu intizam ise, bu görünen müsahhariyet içindedir. Şu müsahhariyet ise, teânuk ile tecavübün zımnındadır. O da, şu meşhud tesanüd ile teavün içindedir.

İşte şu hal ve bu keyfiyet ise, ancak her şeyin Rabbi ve her şeyin mürebbisi ve her şeyin müdebbirine hâs bir hatem ve Şems, Kamer ve nücûm emrine müsahhar olan; Ve

اَلَّذِى اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ [1]
اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ [2]

nin sahibine mahsus bir sikke olabilir.

1.)O [Allah] herşeyi en güzel şekilde yarattı. (Secde Sûresi, 32:7)
2.)Birşeyin olmasını murad ettiği zaman (Onun işi sadece) ‘Ol’ demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 9.Lema

Dokuzuncu Lem'a

Nasılki cüz'iyat, arz ve âlem üzerinde hatem-i ehadiyeti gördün. Şimdi muhit unsurlara ve dağınık nevilere bak! Yine o hatemi göreceksin. Evet meselâ nasılki bir tarlaya bir tohumu eken bir kimse, o tarla, tohumu ekenin taht-ı tasarrufunda olduğuna ve o ekilen tohum da o tarlaya tasarruf edenin olduğuna delâlet edip; o buna, bu da ona şehadet eder. Aynen öyle de: şu mezraa-i masnuat olan unsurların külliyetleri içindeki vâhidiyet ve besatetleri lisanıyla; ve keza bir ilim ve hikmetin tayin ettiği tarz ve suret ile ihataları diliyle; Hem şu kudret mu'cizelerinin semereleri olan ve hikmet kelimeleri olan mahlukatın, şahsiyetçe birbirinin misli iken, umum yeryüzüne hikmetli intişarları lisanıyla; ve efradca birbirine müşabih oldukları halde, acib bir hikmet altında dağılarak birbirinden uzak etraflarda tavattunları lisanıyla şehadet ederler ki: muhit ve muhat, tarla ve tohum; birtek Sâniin kabza-i tasarrufundadır. İşte herbir unsur ve herbir nev' yekdiğerine, hem herbirisi hepsine şâhidlik yapıp derler ki: "Siz kimin malı iseniz, ben de onun malıyım." Demek herbir çiçek ve herbir meyve ve umum hayvanlar ve hayvancıklar, nâtık birer sikke, konuşan birer hâtem, söyleyen birer turra olarak meallerindeki hikmetin, intizamlarındaki halin lisanıyla derler ki: "Bu mekân kimin mülkü ise, ben de onun mülküyüm. Kimin sun'u ise, ben de onun san'atıyım. Kimin mektubu ise, ben de onun harfiyim. Ve kimin nesci ise ben de onun nakşıyım ve hakeza!..

Evet nasılki en edna bir mahluka hakiki tasarruf etmek ve en zaif bir mevcuda gerçek manada rububiyet yapmak, elbette bütün anasır kabza-i tasarrufunda bulunan kim ise, ona mahsustur. Öyle de hangi unsur olursa olsun, onun tedbir ve tedviri, ancak ve ancak bütün hayvanat ve nebatatı kabza-i Rububiyetine alıp tedbir ve terbiye

eden bir zata mahsus olabilir. Bu ise öyle bir hatem-i tevhiddir ki; gözünde perde, kalbinde pas olmayan kimse görür, gösterir.

Ey nefsi firavunlaşan! Kendini tecrübe et! Kâinattan herhangi bir şeye (icad cihetinde) mâlik olabilecek misin?! Kella!.. öyle ise cüz'î olan ferdleri dinle, kulak ver, bak ne diyorlar? İşte bak herbirisi misliyet lisanıyla derler ki: Bir nev'in tamamına mâlik olabilen, bana da mâlikiyet dava edebilir. Yoksa yok. Sonra bir nev'e git. Bak göreceksin, herbir nev' yeryüzüne intişarları lisanıyla derler ki: "Küre-i arzın içine ve dışına mâlik olan bir kimse, bana da mâlikyet dava edebilir, yoksa yok. Sonra küre-i arza git, göreceksinki, kendisi ve kardeşi sema arasındaki tesanüd lisanıyla diyor: "Bütün kâinata mâlik olabilen birisi, bana temellük davasını yapabilir. Yoksa, yok."

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 10.Lema

Onuncu Lem'a

Hayat, zîhayat ve ihya üstüne basılan ve cüz' ve cüz'î, küll ve külliye ve âlemin hey'et-i mecmuasına darbedilen tevhid mühürlerinden bazılarına yaptığımız işaretleri gördü isen; Şimdi enva' ve külliyat üzerine vurulan sayısız vahdaniyet sikkelerinden yalnız şu bir taneye bak, gör!

Evet, tedbirin ittihadından, terbiyenin vahdetinden gelen suhulet sebebiyle, birtek meyve ile, kocaman semeredar bir ağacın, külfetçe kolaylığı müsavi oluyor. Çünki merkezin ittihadıyla ve kanunun vahdetiyle ve terbiyenin bir yerden ve bir elden sudûruyla masraf, meşakkat ve külfet o derece hafifleşir ve öyle kolaylaşır ki; böyle tek elden ve birlikten sudur edecek birtek meyveyi icad etmek ile, meyveleri sayısız kocaman bir ağacı icad etmek arasında külfetçe bir fark olmaz. Fakat eğer bu iş kesrete bırakılırsa, o vakit kesret ve şirket ve ayrı ayrı merkezler, birtek meyvenin terbiyesi için, çeşitli terbiye cihazlarının kemiyetleri cihetinden bütün semeratıyla birlikte tamam bir ağacın terbiyesine lâzım olan herşeye muhtaç olurlar. Yalnız belki keyfiyet cihetinde bir fark olabilir.

Evet, nasılki büyük bir ordunun bütün techizat-ı askeriyesine lâzım olan bütün herşeyi yapan umum fabrikalar, makineler, bir tek nefer için dahi aynen lâzımdırlar. Ancak keyfiyette fark olur. Hem nasılki, bin veya binler nüsha bir kitabı tab'etmek için matbaaya verilen ücretin aynısı, o kitabın tek bir nüshanın tab'ına dahi gider. Belki bazan bin nüshanın ücreti, bir nüshanın ücretinden daha az olabilir. Çünki dizgi ve tertib külfeti bire, bine birdir. Lâkin eğer bu bin nüsha kitabı bir tek matbaada tab'ını yapmayıp, her bir nüsha için ayrı ayrı matbaalara başvursan, binler ücret vermeğe muztar kalırsın.

Elhasıl: Eğer sen gayr-ı mahdud kesreti bir Vahide isnad etmez sen ki, o halde bir tek şeyi bütün herşeye isnad etmeye muztar olduğun için bütün eşyaya lâzım ne ise, o şeye dahi lâzım olduğundan, efrad adedince külfetler ziyadeleşecektir. Demek ruy-i zeminde münteşir olan her bir nev'de müşahede edilen şu hârika suhulet, kolaylık, ancak vahdet ve tevhidin yüsründendir. (Yani kolaylığa sebebiyet vermelerindendir.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 11.Lema

Onbirinci Lem'a

Nasılki bir nev'in umum ferdlerinin ve bir cinsin yekûn nev'lerinin a'za-yı esasiyede birbirlerine tevafukları ve teşabühleriyle; bunları yazan kalemin vahdetine ve sikkenin ittihadına delâlet ederler. Ve bu da, bu mütevafık ve müteşabih olan mahlukat, ancak birinin sun'u olduğuna şehadet ederler. Aynen öyle de: şu meşhud sühulet-i mutlaka ve hiffet-i külfet dahi; her şeyin tek bir Sani'-i Vâhid'in eserleri olduğunu vücub derecesinde istilzam ederler. Yoksa eğer bu eserler kesrete havale edilirse; o zaman imtina' derecesine çıkan bir suubet içinde uzayıp giden bütün bu enva', ademe gideceklerdi.

Evet nasılki Cenab-ı Hak hakkında şerik-i zatî mümteni'dir. Yoksa âlem intizamdan huruç edip fesada gidecekti. Kezalik, onun ef’alinde dahi başkaların şerik olması mümteni'dir. Yoksa âlem, ademde kalıp vücuda gelmeyecekti.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 12.Lema

Onikinci Lem'a

Bak nasıl hayat, Cenab-ı Hakk'ın ehadiyetine bir bürhandır. Mevt dahi sermediyet ve bekasına delildir. Evet nasıl cereyan edip akan bir nehrin, güneşe karşı parlayan katrelerinin ve dalgalı bir denizin üstünde parıldayan kabarcıklarının ve yeryüzünde tazelenen şeffaf şeylerin zuhurları, o güneşin timsallerini ve ziyalarını göstermeleriyle güneşin vücuduna şehadet ettikleri gibi; o katreler, kabarcıklar ve şeffafâtın güruhları, ufulleri, fenaları ve ölümleriyle beraber, arkalarından gelen emsallerinin üstündeki ziya tecellisinin istimrarı ve yine onların arkalarından gelen bütün seyyar kafilelerin üstündeki timsallerin cilveleri devam etmesiyle; güneşin tecelliyatı içindeki bekasına ve celevatı içindeki ziyasının devamına şehadetler ederler. Hem bütün bu katreler, kabarcıklar ve şeffaflardaki güneşin timsalleri ve şu'leleri de, tek bir güneşin eserleri olduğuna delâlet ediyorlar. Evet bunlar kendi varlıklarıyla güneşin varlığını ve esbab-ı zâhiriyeleri ile inidama gidip birlikte ölümleriyle, güneşin vahdet ve bekasını izhar ediyorlar.

Aynen öyle de: şu mevcudat, vücudlarıyla Vâcib-ül Vücud'un vücub-u vücuduna şehadet ettikleri gibi, kendileri hem arkalarından gelen emsalleri ve zahirî esbablarıyla beraber zeval bulmalarıyla, Zat-ı Vâcib-ül Vücud'un ezeliyetine, sermediyetine ve ehadiyetine şehadet ederler.

Evet, asırların, gece ve gündüzün ihtilâfı ve mevsimlerin tehavvülü ve asırların tebeddülü zamanında şu güzel masnuatın tazelenmek ve latif mevcudatın tebeddülü, hem bunların gurublarıyla beraber arkalarından gelen emsallerinin tulu'ları; ve batmalarıyla birlikte akiblerinde benzerlerinin zuhurları vardır. Bu ise yüksek, sermedi, daim-üt tecelli bir cemal sahibinin vücuduna, birliğine ve

bekasına gayet kat'î ve şübhesiz bir surette şehadet ederler. Hem senevi ve asri inkılablar içerisinde esbab-ı süfliyenin müsebbebleriyle beraber zevale gitmesi ve hemen arkalarından tekrar o giden müsebbebler esbablarıyla birlikte iade edilmesi; elbette gayet kat'î şehadet ederler ki; sebepler dahi müsebbebler gibi âcizdirler ve yapılıyorlar. Fakat ince, dakik bir hikmet için, sebeb ile müsebbeb arasında bir mukarenet verilmiş.

Belkide bu seyyal, latif masnuat ve şu cevval, cemil mevcudat; bütün esması kudsiye ve cemile olan celal ve cemal sahibi bir Zat-ı Ehad'in tazelenen sanatları ve mütehavvil nakışları, müteharrik ayineleri, müteakib sikkeleri ve mütebeddil hatemleri olduğuna gayet kat'î delâlet ederler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 13.Lema

Onüçüncü Lem'a

Bak zerrelerden seyyarelere kadar ve nefislerden şemslere kadar, herşey zatındaki acz lisanıyla Halikının vücub-u vücuduna delâlet eder. Hem dahi her şey, acziyle beraber nizamat-ı umumiyeye tevfik-i hareket ederek, omuzuna aldığı ve yüklendiği acib vazifeler diliyle de, Halikının vahdetine şehadet eder. Demek herşeyde onun vücub ve vahdetine iki şahid var olduğu gibi, her zîhayatta da onun Ehad ve Samed olduğuna iki âyet vardır.

Ben Kur'an-ı Hakîm'in feyziyle kat'iyyen anlamışım ki: Kâinatın eczasından herbir cüz', Zat-ı Vâcib-i Vâhid, Ehad ve Samed'e takriben ellibeş lisanla şehadet ederler. Ve bu şehadetleri "Katre" namındaki Arabî bir risalede zikretmişim. Eğer istersen ona müracaat et.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lemalar : 14.Lema

Ondördüncü Lem'a

Bil ki, şu mevcudat nasılki Zat-ı Mukaddes'in vücub-u vücuduna ve vehdetine şehadet ettikleri gibi; Onun celal, cemal ve kemalinin bütün evsafına da şehadet ederler. Hem onun kemal-i zatına da; ve hem onun ne ef’alinde, ne esmasında, ne sıfatında, ne şuûnunda bir naks ve kusuru olmadığına da şehadet ederler.

Çünkü bir eserdeki kemal, fiilin kemaline bilmüşahede delâlet eder. Fiilin kemali ise, bilbedahe ismin kemaline; ismin kemali dahi bizzarure sıfatın kemaline; ve sıfatın kemali dahi bir hads-i yakînî ile şe'nin kemaline; şe'nin kemali ise bihakk-ıl yakîn zatın kemaline delâlet ederler.

Evet nasılki, kusursuz bir sarayın, nukûş ve tezyinatının mükemmeliyeti, o sarayın süslü tezyinatı altında müteharrik ve nakışlarının tahtında müstetir olan sani' ve mühendisinin mükemmeliyet-i ef’alini apaçık sana gösterir. Ve şu ef’alin mükemmeliyeti ise, sana sarahaten usta ve mühendis olan zatın esmasının mükemmeliyetini gösterir. Yani; "Şu sarayın ustası mahir bir san'atkârdır, bilgisi derin bir mühendistir ve hakîm bir nakkaştır ve hakeza..." Ve onun esmasının mükemmeliyeti ise, gayet fasih bir şekilde sana müsemmanın sıfatının mükemmeliyetini bildirir. (Yani o usta hendese, san'at, ilim ve hikmetle mücehhezdir.) Ve onun sıfatının mükemmeliyeti ise, o zatın zatî şuûnunun mükemmeliyetine şehadet eder. (Yani çok güzel bir istidadı ve üstün bir kabiliyeti vardır gibi...) Ve. şuûnun mükemmeliyeti ise, o nakkaş olan zatın makamına münasib ve ona lâyık bir şekilde mükemmeliyetini ve kemalâtını izhar ve ilân eder.

Aynen onun gibi; kâinattaki şu kusursuz, noksansız göz önündeki eserlerde olan mükemmeliyet dahi, hadsî bir müşahede ile,

arkalarında müstetir olan ef’alinin mükemmeliyetine şehadet ederler. Ve şu meşhud gibi olan ef’alin mükemmeliyetleri ise, şu fiillerin faili olan zatın esmasının kemalatına bilbedahe şehadet eder. Ve o kemal-i esma ise, bizzarure kemal-i sıfata şehadet eder. Çünki esma, sıfatların nisbetlerinden neş'et ederler. Ve kemal-i sıfat dahi kudsî sıfatların mebadileri olan şuûn-u zatiye üzerinden bilyakîn perdeyi kaldırıyor. Ve şuûnun kemali ise, Cenab-ı Zat-ı Mukaddes'e, ona lâyık bir surette bihakkılyakîn şehadet eder. Belki kâinattaki bütün cemal ve kemallerin mecmuu, ancak ve ancak Cenab-ı Zülcelal vel Kemal'in aziz olan kemaline, celil olan celaline nisbeten ondan gelmiş zaif bir gölgedir. Âmenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar

Peygamber'in (A.S.M.) Bahr-ı Marifetinden (1) Bazı

Reşhalar

•1.Reşha
•2.Reşha
•3.Reşha
•4.Reşha
•5.Reşha
•6.Reşha
•7.Reşha
•8.Reşha
•9.Reşha
•10.Reşha
•11.Reşha
•12.Reşha
•13.Reşha
•İhtar

---

(1): Merhum Ceylan Çalışkan'ın elyazısı nüshasında böyle. A.B.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 1.Reşha

Birinci Reşha (1)

Tenbih: Rabbimizi bize tarif eden delil ve bürhanların haddi hesabı yoktur. Lâkin büyük bürhanlar ve küllî hüccetler üçtür.

Birisi: Sabıkan bazı âyetlerini işittiğin şu kitab-ı kebir olan kâinattır.

İkincisi: Şu kâinat kitabının âyet-ül kübrası ve divan-ı Nübüvvetin hatemi ve künûz-u mahfiyenin miftahı olan Hz. Muhammed'dir (A.S.M.).

Üçüncüsü: Kitab-ı âlemin müfessiri ve hüccetullahi ale-l enam (Allah'ın benî Âdeme karşı bir hücceti) olan Kur'an-ı Hakîm'dir.

Şimdi biz şu ikinci bürhan-ı nâtık olan Zat-ı Muhammediye'nin (A.S.M.) mahiyetini tanımalıyız. Ve Sonra onu dinlemeliyiz. İşte onun bahr-i ma'rifetinden birkaç 'Reşehatı' zikrediyoruz:

---

(1): Risale-i Nur'un bazı yerlerinde şu "Reşhalar" adlı eserdeki reşhaların adedi için "Ondört Reşahat" diye geçer. Mesnevî-i Arabi'de ise, "Tenbih"ten sonra 12 aded Reşha zikredilmiş. 13. Reşha ise görünmediği gibi, 14. Reşha da Şemme risalesinin sonuna eklenmiştir. Bu durumda biz burada, eserin başındaki "Tenbih"i "Birinci Reşha" olarak kaydettik. Bununla beraber, Tenbih bölümünü Birinci Reşha saymasak, o takdirde, 13. Reşha, "Lasiyyemalar" kısmı olarak ayrılmış olması mümkindir.(Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 2.Reşha

2.Reşha

İkinci Reşha

Bil ki, şu bürhan-ı nâtık (olan Zat-ı Ahmediye'nin (A.S.M.)) bir şahsiyet-i azîme-i maneviyesi vardır.

Eğer desen: "O zat, nasıl birisidir ve mahiyeti nedir?"

Elcevab: Evet o zatın azamet-i maneviyesinden dolayı yeryüzü onun mescidi, Mekke mihrabı, Medine minberi olmuştur. O zat ise, bütün mü'minlerin imamı olup, onun arkasında saf saf dizilmişlerdir. Ve bütün nev'-i beşere hatib olarak onlara saadetlerinin düsturlarını beyan ediyor. Ve bütün Enbiyaya reis olup, onun dini, dinlerinin esaslarını cami' olduğu için, onları tezkiye ve tasdik ediyor. Ve bütün Evliyaya seyyid olup, risaletinin güneşiyle onları terbiye ve irşad ediyor. Hem enbiya, ahyar, sıddîkîn ve ebrardan mürekkeb bir halka-i zikrin dairesinde bir kutubdur ki, onun tekrar ettiği aynı kelimede ittifak ederek, onlar da hep beraber onu söylüyorlar. Ve öyle nuranî bir şeceredir ki, semavî esasat ile hayattar ve metin olan kök ve damarları, Enbiya (Aleyhimüssalatü Vesselam)'dırlar. Ve dalları ise, maarif-i ilhamiye ile yeşillenen ve tazelenen ve nuranî ve latif meyveler veren Evliyadırlar.

Demek bu zatın iddia ettiği hiçbir dava yoktur ki, mu'cizatlarına istinad eden bütün enbiya şehadet ve kerametlerine itimad eden bütün evliya tasdik etmesin. Öyle anlaşılıyorrki, bu zatın bütün davaları üzerinde bütün kâmilîn-i nev'-i beşerin imzaları vardır. Zira görüyorsun ki bu zat, [1] لاَ اِلهَ اِلاَّ اللهُ diyor ve tevhidi iddia ediyor. Eğer mazî ve müstakbelde saf bağlamış olan mezkûr o iki saf-ı nuranîyi dinleyebilsek, yani, nev'-i beşerin güneşleri, yıldızları olan bütün kâmil insanların, iki saf halinde aynı kelime-i tevhidin zikri dairesinde oturup, meslekleri birbirine muhalif ve meşrebleri birbirine

mübayin olduğu halde, aynı kelime üzerinde ittifak edip onu tekrar ettiklerini işiteceksin. Adeta bütün onlar hep beraber, icma' ile Zat-ı Ahmediye'ye [2] صَدَقْتَ وَ بِالْحَقِّ نَطَقْتَ diyorlar. İşte acaba hangi vehmin haddi vardır ki, mu'cizat ve keramat ile tezkiye edilmiş, hadsiz şahidlerin şehadetleriyle müeyyed bir davaya red parmağını uzatabilsin.

1.)Allahtan başka ilah yoktur.
2.)Doğru söyledin ve Hak olarak konuştun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 3.Reşha

3.Reşha

Üçüncü Reşha

Bil ki, tevhide delil olup nev-i beşeri ona irşad edip yol gösteren şu bürhan-ı nuranî, nasılki iki cenahında bulunan nübüvvet ve velayetin icma' ve tevatürleriyle teeyyüd ediyor. Öyle de Tevrat, İncil, Zebur ve eski suhufların yüzlerce beşaretli işaretleri dahi onu tasdik ediyor. Ve keza binlerce irhasatın meşhur ve pek çok remizleri dahi onu tasdik ediyor. Ve keza tevatürle menkul kâhinlerin bir çok şehadetleri de onu tasdik ediyor. Ve keza hatiflerin şüyu' bulmuş müteaddid beşaretleri dahi onu tasdik ediyor. Ve keza şakk-ı Kamer ve parmaklarından kevser gibi suyun nebeanı ve ağaçları çağırdığı zaman yanına gelmeleri ve yağmur için dua ettiği aynı anda yağmurun gelmesi ve az bir parça taamdan çoklarını doyurması ve keler, kurt, ceylan, deve ve taşların kendisiyle tekellümleri gibi, ruvat-ı sikat ve muhakkik muhaddisînin beyan ettikleri bine baliğ mu'cizatının delâletleri dahi onu tasdik ediyorlar. Ve keza saadet-i dâreyni cami' olan şeriat-ı garrası onu tasdik ediyor. Geçmiş derslerde bütün saadetlerin menba-ı feyzi olan şems-i şeriatından bazı şuaları gördün ve işittin. Eğer gözünde perde, kalbinde pas ve mürde yoksa, bu kadar kâfidir, biz de burada kısa keseceğiz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 4.Reşha

4.Reşha

Dördüncü Reşha

Bil ki, afakî deliller nasılki o zatı (A.S.M.) tasdik ediyorlar. Onun gibi enfüsî deliller de onu tasdik etmektedirler ki, kendi zat-ı mübareki, güneş gibi kendi zatına delildir. Çünkü bil'ittifak bütün ahlâk-ı hamîde onun zatında içtima' etmiştir. Hem vazife-i risaletindeki şahsiyet-i maneviyesi de bütün âlî ve yüksek seciyeleri ve pâk ve nezih hasletleri kendinde cem'etmiştir. Hem onun kuvvet-i imanını gösteren zühd, takva ve ubudiyetinde fevkalâde kuvvetli olması, ve keza tarih-i hayatının şehadetiyle kemal-i metanet, kemal-i ciddiyet ve kemal-i vüsûku; hem kuvvet-i itminanının şehadetiyle harekâtındaki kuvvet-i emniyetidir. İşte şu mezkûr deliller gösteriyorlar ki: O zat (A.S.M.) davasında hakka mütemessik ve hakikat üzerine sâliktir. Evet nasılki yeşil yapraklar, revnekdar çiçekler ve taze meyveler, ağaçlarının hayattarlığına delil olduğu gibi; bu zat dahi davasında öyledir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 5.Reşha

Beşinci Reşha

Bil ki, akılların muhakemesinde zaman ve mekân muhitlerinin büyük te'siratı vardır. Şimdi istersen gel! Şu muhit, asır ve zamanın hayalâtından soyunacağız. Ve bu mülevves libastan tecerrüd edeceğiz. Sonra seyyal olan zamanın denizine dalacağız. Ve yüze yüze bütün asırlar ve dehirler arasında yemyeşil ada olan saadetler asrına çıkacağız. İşte o cezire-i zamaniyye içinde bir medine-i şehba olan Ceziret-ül Arab'a bakalım. Hem o zamanın bizim için dokuduğu ve o muhitin bize diktiği libası da giyeceğiz. Tâ ki, merkez-i daire-i Risaletin kutbunu, vazifesi başında çalışırken -velev hayalen olsun- bir ziyaret edeceğiz.

Şimdi gözünü aç, bak! Şu memleketten en evvel nazarımıza ilişen ve gözümüze çarpan raik bir hüsn-ü sîret içinde, faik bir hüsn-ü suretle, mümtaz hârika bir şahıstır. İşte bak, elinde bir Kitab-ı Kerim-i Mu'ciznüma tutmuş, lisanında mûcez, hakîm bir hitabla bir hutbe-i ezeliyeyi tebliğ ediyor. Ve o hutbeyi bütün Benî-Âdem'e, belki bütün ins ve cinne, hattâ belki bütün mevcudata karşı tilavet ediyor.

S: Feya lil-aceb! Nedir acaba o söylediği şey?..

C: Evet pek cesim bir işten sözediyor ve pek büyük bir haberden bahsediyor.. Evet sırr-ı hilkat-ı âlemin muamma-yı acibanesini hail ve şerhedip, kâinatın sırr-ı hikmetinin tılsım-ı muğlakını feth ve keşfediyor. Ve bütün ukulü hayret içinde meşgul eden, üç sual-i müşkilden bahsedip izah ediyor. İşte, bütün mevcudattan sorulan o üç sual-i azîm şudur: 1- Sen nesin? 2- Nereden geliyorsun? 3- Nereye gidiyorsun?

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 6.Reşha

6.Reşha

Altıncı Reşha

Bu Zat-ı Nuranî'ye iyi bak, nasıl hakikattan nur saçan bir ziya ve haktan gelen ziyadar bir nur neşrediyor ki, o nur ile beşerin kışını bahar ve gecesini nehar eylemiş. Hattâ o nur ile kâinatın şekli değişip, âlemin yüzü nur-u imandan evvel, nazar-ı dalaletle abus, kamtarîr iken, o nur ile meserret-bahş olmuş.

Eğer biz, onun neşrettiği nuruyla ziya almaz ve aydınlanmazsak, kâinatın tamamında bir umumî matem gördüğümüz gibi; onun mevcudatını birbirine ecnebi, düşman gibi ve birbirini tanımaz, belki birbirine mütecaviz vaziyetinde görürüz. Ve onun camid mevcudatını ise dehşetli birer cenaze suretinde müşahede ederiz. Hem insan ve hayvanatı firak ve zeval darbeleriyle ağlıyan yetimler şeklinde görürüz. Ve kâinatın hey'et-i umumiyesini harekâtıyla, tenevvüatıyla, tagayyüratıyla ve nukuşlarıyla tesadüfün oyuncağı olarak; manasız, başıboş ve abesiyete incirar ediyor, durumunda müşahede ederiz. Ve insanı da, müz'iç acziyle ve muacciz fakrıyla beraber, onun başına mazinin hüzünlerini ve müstakbelin korkularını nakleden aklıyla bütün hayvanlardan en edna ve en perişan bir surette görürüz. İşte o zatın (A.S.M.) daire-i nuruna girmeyenlerin nazarında kâinatın mahiyeti böyledir.

Şimdi o zatın nuruyla ve dininin mirsadıyla ve daire-i şeriatı içinde olarak, kâinata bir bak! nasıl göreceksin?.. İşte bak, âlemin şekli değişti. Âlem umumî bir matemhane iken, bir mescid-i zikir ve fikir ve bir meclis-i cezbe ve şükre tahavvül etti. Ve birbirine ecnebî ve düşman olan mevcudat, birbirine ahbab ve kardeşler şekline girdi. Ve alemin camidat-ı meyyite-i samiteleri olan büyük ecram, birer ünsiyetkâr hayatlı ve birer müsahhar me'mur olarak, Halikının âyetlerini lisan-ı halleriyle tilavet eden birer nâtık vaziyetine dönüştü.

Ve müştekî, ağlayıcı yetimler vaziyetindeki zîhayatlar ise, tesbihatları içinde zâkir ve vazifeden terhislerine şâkir haletine girdi. Ve keza, kâinatın harekât, tenevvüat ve tagayyüratıda manasız, başıboş, abesiyet ve tesadüf oyuncaklığından çıkıp, mektubat-ı Rabbaniye ve sahaif-i âyât-ı tekviniye ve meraya-yı esma-yı İlahiye olmasına terakki etti. Hattâ âlem, o nur ile öyle bir terakki etti ki, bir kitab-ı hikmet-i Samedaniye derecesine çıktı.

Gel şimdi insana bak; âciz, fakir, zelil bir hayvaniyet derekesinde iken, zaafının kuvvetiyle, aczinin kudretiyle, fakrının şevkiyle, ihtiyacının şevkiyle, ubudiyetinin şevketiyle, kalbinin şulesiyle, aklının haşmet-i imaniyesiyle nasıl evc-i hilafete terakki ediyor, gör.

Sonra bak ki; acz, fakr ve akıl, insanın esbab-ı sukutu iken; şu zat-ı nuranînin nuruyla tenevvür ettikleri zamanı, nasıl esbab-ı suud ve terakki oluyorlar.

Sonra mazi cihetine bakki; Nazar-ı dalaletle zulümat içinde bir mezar-ı ekber suretinde görünürken, bak nasıl enbiya güneşleriyle ve evliya yıldızlarıyla ziyadar ve nuranî bir alem olmuştur.

Sonra istikbal cihetine nazar etki; Yine (nazar-ı dalaletle) kendi zulümatı içinde en karanlık bir gece vaziyetinde görünmekte iken, nasıl ziya-yı Kur'an ile nurlanmış olarak, Cennet bostanları üzerinden perdeler ref olmuştur gör!..

İşte bu minval üzere, eğer bu zat olmasaydı; kâinat ve insan, hattâ her şey hiçliğe sukut edip kıymetsiz ve ehemmiyetsiz bir vaziyette kalacaktı. Demek ki, bu güzel ve bedi' kâinat için böyle muhakkik ve muarrif, yüksek ve hârika bir zat lâzımdır. Yoksa kâinat ve eflak olmamalıdır. Çünkü o zaman bize göre bu kâinat, manasız ve abes bir şey görünecekti. Mülk sahibi (C.C.) o zat hakkında hak olarak ne kadar doğru söylemiş:

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ [1]

1.) Sen olmasaydın, sen olmasaydın. Kainatı yaratmazdım. (Ali el-Kàri, Şerhü'ş-Şifâ, 1:6; Aclunî, Keşfü'l-Hafâ, 2:164)

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 7.Reşha

Yedinci Reşha

Eğer desen: Kâinatın güneşi olmuş olan ve kâinatın kemalâtını ilmiyle ve nuruyla keşfeden o zat kimdir? Ve ne diyor?

Cevaben sana denilir ki: Bak dinle! O zat ise, bir saadet-i ebediyeden haber verip, onu müjdeliyor. Ve bir rahmet-i bînihayeyi keşfedip ilan ederek, insanları ona davet ediyor. Ve onun zatı ise, mehasin-i saltanat-ı rububiyetin bir dellalı ve nezaret edicisidir. Ve hem künûz-u esma-i İlahiye mahfiyatının keşşafı ve tarifçisidir.

Şimdi ona vazifesi ve risaleti cihetiyle bak! Onu bir bürhan-ı Hak, bir sirac-ı hakikat, bir şems-i hidayet ve bir vesile-i saadet göreceksin. Sonra ona şahsiyeti ve zatı cihetiyle bak! Onu, muhabbet-i Rahmaniyenin misali, rahmet-i Rabbaniyenin timsali, hakikat-ı insaniyenin şerefi ve şecere-i hilkat meyvelerinin en parlağı ve en nuranîsi olarak göreceksin.

Sonra bak ki, nasıl onun nuru ve dini, berk-i hatif sür'atinde şark ve garbı kapladı, ve yeryüzünün yarısına yakın kısmı ve insanların beşte birisi onun hediye-i hidayetini iz'an-ı kalb ile kabul etti. Hem öyle bir derecede ki, ruhlarını ona feda eder bir vaziyetle kabul ettiler. Şimdi acaba hiç imkânı var mı ki; mugalata karışmamak şartıyla nefis ve şeytan böyle bir zatın müddeiyatlarına karşı münakaşa edip bir şey diyebilsinler. Hususan bu zatın bütün müddealarının başı ve esası olan davası ki, bütün meratibiyle لاَ اِلهَ اِلاَّ اللهُ in hakikati olsa...

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 8.Reşha

8.Reşha

Sekizinci Reşha

Eğer bu zatı harekete getiren şey'in ne olduğunu bilmek, anlamak istiyorsan, bil ki: Onun muharriki yalnız ve yalnız bir kuvve-i kudsiyedir. Evet, onun şu cezire-i vasiadaki hârika icraatına bir bak, göreceksin ki; şu acib sahrada âdetlerine son derece mütaassıb ve hem taassub ve husumetlerinde çok inatçı ve hattâ kızlarını diri diri defnederlerken hiç müteessir olmayan kasî kalbli olan bu vahşi akvamı, görki nasıl bu zat, bütün bunların ahlâk-ı seyyie-i vahşiyanelerini az bir zaman zarfında kal' ve ref edip, bunların yerine onları ahlâk-ı âliye-i hasene ile teçhiz ettirip, medenî ümmetlere üstad ve âlem-i insaniyete muallim eyledi. Hem bak, bu zatın saltanatı (başka padişahlar gibi) yalnız zor ve korku kuvvetiyle olan zahirî bir saltanat değil, belki bak, akıl ve kalbleri fethedip, nefis ve ruhları o derece teshir ediyor ki, mahbub-u kulûb, muallim-i ukul, mürebbi-i nüfus, sultan-ı ervah olmuş!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 9.Reşha

Dokuzuncu Reşha

Malûmdur ki, sigara gibi küçük bir âdeti, küçük bir milletten tamamen kaldırmak, büyük bir hâkimin büyük bir himmeti de olsa yine çok müşküldür. Halbuki görüyoruz ki; bu zat, kısa bir zamanda, zahirî az bir himmetle, cüz'î bir kuvvetle; hissiyatlarında inatçı, âdetlerine mütaassıb, pek büyük ve pek çok âdetleri, pek büyük kavimlerden külliyyen kaldırıp, yerlerine tam bir rüsûh ile âlî ahlâkları, gâlî hasletleri, seciyelerinde tesbit ediyor. İşte numune için Hz. Ömer'in (R.A.) İslâmiyetten evvel ve İslâmiyete girdikten sonra iki haline bak! Evvelce bir çekirdek halinde iken, sonra muhteşem bir ağaç olduğunu görürsün. Ve hakeza, bu zatın icraat-ı esasiyesinin hârikalarından gördüğümüz ancak binde biridir. İşte asr-ı saadeti görmeyenlere, biz Ceziret-ül Arab'ı gözlerine sokuyoruz. Kendilerini tecrübe etsinler. Yüz feylesoflarını da beraber alıp Ceziret-ül Arab'a gitsinler. Yüz sene çalışsınlar. Acaba o zatın o zamana göre bir senede yaptığı icraatının yüzden birisini de bu zamanda yapabilirler mi?

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 10.Reşha

Onuncu Reşha

Bil ki, eğer sen beşerin seciyesinin marifetine aşina isen, bilirsin ki; akıllı bir insan, münazaralı bir davada, yalanının zuhur etmesiyle hacil olacağı bir meselede, yalan bir şeyi pervasız iddia etmesi mümkün değildir. Hele hicabsız, pervasız, teessür göstermeden -ki en edna bir teessürü de hile-i haline işaret eder- heyecansız, tasannusuz -ki, en küçük bir heyecan ve tasannuu yalanını ima eder- tenkidçi husumet karşısında; velev küçük bir şahıs olsun, velev küçük bir vazifede bulunsun, velev hakir bir haysiyet sahibi olsun, velev küçük bir cemaat içinde olsun, velev ufak bir mes'eleye dair olsun, asla mümkün değildir ki, yalan bir müddeayı söylemekte muvaffak olsun.

Şimdi bak, bu zat-ı muazzama ki; en büyük bir vazifede, en büyük bir vazifedar olarak, en büyük bir haysiyet sahibi iken, hem pek büyük bir emniyete muhtaç olduğu bir halde, pek büyük bir cemaat karşısında, pek büyük bir husumet mukabilinde, pek büyük bir mes'elede, pek büyük bir davada pervasız, tereddüdsüz, hicabsız, korkusuz, telaş göstermeden, samimî bir safvetle, halis bir ciddiyetle ve düşmanlarının damarlarına dokundurarak, akıllarını tezyif edip, nefislerini tahrik ederek, izzetlerini kırıp; gayet şedid ve ulvî bir üslûbla iddia ettiği davalarında hiç hile karışması mümkünmüdür? Kellâ!..

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى [1]

Evet, hak aldatmaktan müstağnidir. Hakikatin nazarı, aldanmaktan münezzehtir. Evet o zatın hak olan mesleği, aldatmağa tenezzül etmez. Ve onun nazar-ı nakkadı, hayali hakikata karıştırmaktan münezzehtir.

1.)O ancak kendisine vahyolunanı söyler. (Necm Sûresi, 53:4)

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 11.Reşha

Onbirinci Reşha

Bak ve dinle! O zat (A.S.M.) ne diyor? İşte bak, hakaik-i müdhişe-i azîmeden bahsedip beşeri inzar ediyor. Yani korkutuyor. Hem kalbleri cezbeden ve akılların ona müncelib olup, pürdikkat kesilmeleri lâzım gelen mes'elelerden bahsederek insanları müjdeliyor.

Malûmdur ki, eşyanın hakikatlarını keşfetme iştiyakı, merak ehlinden bir çoğunu, ruhlarını feda etmek derecesine kadar sevkeder. Hattâ eğer sana denilse, yarı ömrünü ve yarı malını feda etsen; Kamer'den veya Müşteri'den bir şahıs inecek, Kamer ve Müşteri'nin garaib-i ahvalinden sana haber verecek, hem başına ne geleceğini doğru olarak haber verecek. Zannederim ki, fedaya razı olacaksın. İşte acaba sırf bir merakını defetmek için, yarı ömrünü ve yarı malını vermeğe razı olursun da; bu zatın (A.S.M.) icma-i ehl-i şuhûd ve tevatür-ü ehl-i ihtisasın (yani enbiya ve sıddîkîn, evliya ve muhakkikinin) tasdik ettikleri ahbarını dinleyip ehemmiyet vermezsin?!..

Bak o zat, (A.S.M.) öyle bir sultanın şuûnundan bahsediyor ki; Kamer onun memleketinde bir sinek gibi bir pervane etrafında pervaz eder. Ve o pervane olan küre-i arz ise, o sultanın kendi misafirleri için hazırladığı binlerce menzillerinde yaktığı binler lâmbalarından birisinin etrafında uçar. Ve hem acaib ve garaib mahalli olan öyle bir âlemden haber veriyor ve öyle bir inkılabdan bahsediyor ki; faraza küre-i arz bomba olup infilak etse, dağları bulutlar gibi uçuşsalar, yine o zatın haber verdiği o inkılabın garaiblerinin yüzden birisi kadar da olamaz. İşte istersen onun lisanından:

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿1﴾
اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿2﴾
اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿3﴾

gibi sureleri işit.

Hem o zat, tahkik ile öyle bir istikbalden haber veriyor ki; şu dünyevî istikbal, ona nisbeten menfaatsiz bir katre serabın, sahilsiz bir bahr-i ummana nisbeti gibi de olamaz. Ve hem şuhuda dayanarak öyle bir saadetin şuhudundan müjde veriyor ki: Bütün dünyevî saadetler ona nisbeten, ancak bir berk-i zailin bir şems-i sermede nisbeti gibi olabilir.

Evet, şu acaibli kâinatın perdesi altında öylesi acaibler bize bakıyor ve bizi bekliyorlar. Ve şu acaib ve hârikaları ihbar etmek için, hârika ve acib bir zat lâzımdır ki, o acaibleri görüyor, sonra gösteriyor. Bakıyor, sonra haber veriyor. Evet bu zatın şuûnatmdan, etvarmdan anlaşılıyor ki; o görüyor, sonra gösteriyor. Ve ona göre korkutuyor ve müjdeliyor.

Ve keza, Rabb-ül Âlemin'in bizden ne istediğini ve marziyatı ne olduğunu haber veriyor. Ve hakeza daha bunlar gibi öyle büyük mes'elelerden haber veriyor ki; onlardan kurtuluş çaresi yoktur. Ve öyle acib hakikatlardan bahsediyor ki, halâsa mecal bulunamaz. Ve öyle bir saadetten müjde veriyor ki, ondan gayrı saadet, saadet değildir.

İşte hasretler olsun gafillere, hasaretler olsun dâllîn güruhuna ve yazıklar olsun ekser insanların belahetine ki, bu hakka karşı nasıl kör olmuşlar ve şu hakikata karşı sağır olmuşlar ki, bu zat-ı zîlacaibin ahbarma ehemmiyet vermezler. Halbuki dünya ve mafîhayı terkedip, sür'atle ona koşmak ve ona ruh u canını feda etmek elzem ve elyaktır.

1.)Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
2.)Gök yarıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1)
3.)Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. (Zilzâl Sûresi, 99:1)

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 12.Reşha

Onikinci Reşha

Bil ki, âlemde ulvî şuûn ve âsârıyla meşhur olan, şahsiyet-i maneviye-i meşhuresiyle bize görünen zat, nasılki vahdaniyete bir bürhan-ı nâtık-ı sâdıktır ve tevhidin hakkaniyeti derecesinde bir delil-i haktır. Öyle de saadet-i ebediyenin de bir bürhan-ı katı'ı ve bir delil-i satı'ıdır. Belki o zat, nasılki davetiyle, hidayetiyle saadet-i ebediyenin sebeb-i husulü ve vesile-i vusulüdür. Kezalik o zat, duasıyla ve ubudiyetiyle, o saadet-i ebediyenin sebeb-i vücudu ve vesile-i icadıdır.

Eğer istersen, salât-ı kübrada namaz kılar iken o zata bak! Öyle bir namaz ki, azamet-i vüs'atinden şu cezire, belki küre-i arz, iştirak edip beraber namaz kılıyorlar. Hem bak! O zat, o namazı şöyle bir cemaat-i uzma içinde kılıyor ki, güya kendisi asrının mihrabında imam olarak durmuş, arkasında bütün efazıl-ı benî-Âdem, Âdem'den (A.S.) tâ asrımıza, tâ kıyamete kadar asırlar saflarında saf saf dizilip ona iktida edip duasına âmîn diyorlar. Hem dinle o zat, o cemaat-ı uzma ile kıldığı namazda ne yapıyor, işit. İşte bak, öyle azametli, şiddetli bir hacet-i amme için dua ediyor ki, sanki yer ve gökler, belki bütün mevcudat beraber duasına iştirak ederek, lisan-ı halleriyle "Oh, evet ya Rabbena duasını kabul et!.. Biz dahi, bize mütecellî olan bütün esma-i hüsnan ile beraber onun istediği muradının husulünü istiyoruz." diyorlar.

Hem o zatın tarz-ı tazarruatı içindeki tavrına bak! Nasıl şiddetli bir iştiyak içinde, büyük bir iftikar ile; ve hazin bir mahbubiyet içerisinde derin bir hüzün ile mutazarriâne yalvarıyor, öyleki; kâinatı heyecan ile ağlatıp, duasına iştirak ettiriyor. Hem sonra bak! Hangi maksad ve ne gibi bir gaye için tazarru' ediyor?! Evet o, öyle bir maksad için dua ediyor ki, eğer faraza o maksad husul bulmazsa,

insan belki âlem, belki bütün mahlukat manasız ve kıymetsiz kalıp, esfel-i safilîne sukut edeceği halde, o maksadın husulü ile birden mevcudat makamat-ı kemalâtına terakki eder.

Hem bak! Nasıl istirhamkârane tavır içinde, hazîn bir teveddüd ile ve şedid bir istigase içinde, uzun ve derin bir istimdad ile tazarru' edip öyle yalvarıyor ki; arşa ve semavata işittirip, onları vecde getirip, âdeta semavat ve arz, duasına "âmîn, Allahümme âmîn" diyor.

Hem bak, bu zat, matlubunu kimden istiyor?. Evet bak o, matlubunu Semi' ve Kerim bir Kadir'den ve Rahim, Basîr bir Alîm'den istiyor. Zat-ı Kadir ve Rahim ise, en gizli bir hayvanın, en hafi bir haceti içindeki en gizli olan duasını işitir, meded eder. Çünkü bilmüşahede onun hacetini kaza etmekle, (yani hayatına, vücuduna ve bekasına lâzım olan hacetlerini ve istidad lisanıyla istediği meramlarını kaza etmekle) duasına cevab veriyor. Hem en edna bir zîhayatın, en edna bir gayesinin, en edna bir emelini görür, (riayet eder.) Çünkü bilmüşahede umulmadık bir tarzda onun emelini ona yetiştiriyor. Ve muntazam bir tarzda ve hikmetli bir surette ona ikram ve merhametler ediyor. Bu ise, bizzarure gösteriyor ki, bu terbiye ve tedbir, bir Semi' ve Alîm'den ve bir Basîr ve Hakîm'den olduğuna şüphe kalmıyor.

İşte acaba şu arz üstünde durup ve bütün efazıl-ı Benî-Adem'i arkasına alıp, arş-ı azama müteveccihen ellerini kaldırıp dua eden ve duasına bütün ins ve cin "âmîn" diyen bu zat ne istiyor? Evet bu zatın şuûn ve icraatından anlaşılan o dur ki: O şeref-i nev'-i insan ve ferid-i kevn ü zaman ve şu kâinatın her zaman medar-ı iftiharı olduğu halde, bütün meraya-yı mevcudatta mütecellî olan esma-i kudsiye-i İlahiyeyi duasına şefaatçi yapıyor. Belki onun istediği şey, bütün esma-i hüsnanın dahi iktiza ettikleri ve istedikleri şeydir.

İşte dinle, bu Zat-ı Zîşefaat; beka istiyor, lika istiyor, Cennet istiyor, rıza-yı Bari istiyor. Demek ki; saadet-i ebediyenin i'tası için, göz önündeki rahmet, inayet, hikmet ve adalet gibi hesabsız esbab-ı mucibe olmasa idi bile; (ki bunların rahmet, inayet, hikmet ve adalet olmaları ahiretin vücuduna mütevakkıftır.) Ve keza, ahiretin gelmesine bütün esma-i kudsiye dahi muktazî sebepleri olduğu halde, bütün bunlar olmasaydı bile; yine de bu zat-ı nuranînin duasının hatırı için; her baharda masnuatının mu'cizatıyla bize

müzeyyen cinanlar inşa eden onun Rabb-i Kerîm'i, ona ve ebna-yı cinsine Cennet'i bina etmeye kâfi gelirdi.

Evet nasılki Zat-ı Risaletin peygamberliği ubudiyet ve imtihan için şu dâr-ı dünyanın açılmasına bir sebep oldu. Öyle de, onun ubudiyeti içindeki duası dahi, mükâfat ve mücazat için dâr-ı ahiretin açılmasına bir sebebdir. Acaba hiç mümkün müdür ki; şu intizam-ı faik-i kâinata ve şu rahmet-i vasiaya ve İmam-ı Gazali gibi zatlara لَيْسَ فِى الْاِمْكَانِ اَبْدَعُ مِمَّا كَانَ dedirtmiş olan şu kusursuz hüsn-ü san'at içine ve şu kubuhsuz cemalin arasına haşin bir çirkinlik, muvahhiş bir zulüm ve büyük bir karmakarışıklık girsin, karışsın ve bunları tağyir edip bozsun, asla mümkün değildir.

Evet öyle bir zat ki, en edna bir mahlukun, en edna bir hacetinin, en edna bir sesini işitsin ve tam bir ehemmiyetle bakıp kabul etsin; fakat en büyük ve şedid bir hacet için edilen duayı, sesi işitmesin? Hem en güzel bir emel ve reca içinde istenilen en güzel bir matlubu kabul etmesin. Hâşâ ve kellâ! Kabul etmemek ve işitmemek emsalsiz bir çirkinliktir ve benzeri olmaz bir kusurdur. Halbuki bilmüşahede görünen o kusursuz cemal ise, böyle bir çirkinliği kabul edip, çirkin olmaz. Yoksa zatî olan bir hüsün, bir kubh-u zatîye inkılab eder ki, bu da inkılab-ı hakaik olur. O ise muhaldir.

1.)İmkân dairesinde, şu varlık âleminden daha mükemmeli, daha üstünü yoktur. (İmam-ı Gazalî)

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : 13.Reşha

Onüçüncü Reşha (1)

Ey şu seyahat-ı acibede benimle refakat eden arkadaşım! Gördüklerin sana kâfidir. Eğer bu zat-ı zîhavarıkın acaib-i icraatını, dekaik-i ahvalini ve garaib-i şuûnatını ihata etmek istiyorsan, o imkânsızdır. Hattâ biz, şu cezirede yüz sene kalsak da, onun acaib-i vezaifinin yüz cüz'ünden bir cüz'ünü dahi ihata edip doyamayız. Öyle ise, geri dönelim. Ve dönerken de, asır asır bakıp temaşa edelim. Bak, nasıl bütün geçtiğimiz asırlar, asr-ı saadetten istifade ile feyiz alıp yeşillenmişler.

Evet üzerinden geçip geldiğimiz bütün asırlar, asr-ı saadet güneşiyle çiçekler açtığını ve o zat-ı nuranî'nin feyz-i hidayetinden her asır ne gibi semereler verdiğini gördün. İşte bak: Ebu Hanife, Şafiî, Ebuyezid Bistamî, Cüneyd-i Bağdadî, Şeyh Abdülkadir-i Geylanî, İmam-ı Gazali, Muhyiddin-i Arabî, Ebu Hasen-i Şazelî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbani gibi binlerce münevver meyveleri gör!..

Şimdi, şu geriye dönüşümüzdeki meşhudatımızın tafsilatını başka vakte ta'lik edip, bu zat-ı nuranî-i mu'cizekâra, (yani seyyidimiz olan Hz. Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselam'a) beraberce bir salât-ü selâm getirmeliyiz.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى هٰذَا الذَّاتِ (1)
النُّورَانِىِّ الَّذِى اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ
الْحَكِيمُ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ اَعْنِى سَيِّدَنَا مُحَمَّدً اَلْفُ اَلْفِ

صَلاَةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ
عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرَاةُ وَالْاِنْجِيلُ وَالزَّبُوْرُ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَاَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَكَوَاهِنُ الْبَشَرِ وَانْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ.. سَيِّدِنَا وَمَوْلاَنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ اُمَّتِهِ
عَلٰى مَنْ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ، وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ، وَاَظَلَّتْهُ الْغَمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ، وَشَبِعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِاَتٌ مِنَ الْبَشَرِ، وَنَبَعَ الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كَالْكَوْثَرِ وَسَبَّحَ فِى كَفَّيْهِ الْحَصَاةُ وَالْمَدَرُ، وَاَنْطَقَ اللهُ لَهُ الضَّبَّ وَالظَّبْيَ وَالذِّئْبَ وَالْجِذْعَ وَالذِّرَاعَ وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالشَّجَرَ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ

سَيِّدِنَا وَمَوْلاَنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ كُلِّ الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِى الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَّحْمٰنِ فِى مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

---

(1): Onüçüncü Reşha'dan sonra Ondördüncü Reşha'nın gelmesi lâzım iken; Ondördüncü Reşha ise, bu kitabın 525. sahifesinde yer almıştır. Ve bu tasarruf da Hz. Müellif tarafından olmuştur. Hikmetini anlayamadığımızdan aynı vaziyetinde bıraktık. (Mütercim)

1.)Salât ve selâm o nurânî zâta olsun ki, o zât, Rahmân ve Rahîm'den ve Arş-ı Âzamdan gelen Furkân-ı Hakîmin kendisine indiği Efendimiz Muhammed'dir. Ümmetinin iyilikleri sayısınca milyonlar salât ve milyonlar selâm üzerine olsun. Risaleti Tevrat, İncil ve Zebur'da müjdelenen; nübüvveti irhâsatla, cinlerin hâtifleriyle, insanlık âleminin evliyalarıyla, beşer kâhinleriyle müjdelenen; bir işaretiyle ay'ı parçalayan Efendimiz Muhammed'e, ümmetinin nefesleri sayısınca milyonlar salât ve selâm olsun. Davetine ağaçların koşup geldiği, duâsıyla yağmurun hemen iniverdiği, sıcaktan korumak için bulutların ona gölge yaptığı, bir ölçek yemeğiyle yüzlerce insanın doyduğu, parmaklarının arasından üç defa kevser gibi suların çağladığı, onun hürmetine Allah'ın, kertenkeleyi, ceylânı, ağaç kütüğünü, zehirli keçinin kolunu, deveyi, dağı, taşı ve toprağı konuşturduğu, Miracın sahibi olan ve gözü asla şaşmayan o büyük miraç mu'cizesinde rüyetullaha mazhar olan Efendimiz ve Şefaatçimiz Muhammed'e, Kur'ân'ın ilk inmeye başladığı andan

zamanın sonuna kadar onu okuyan her bir okuyucunun okuduğu her bir kelimenin hava dalgalarının âyinelerinde Rahmân'ın izniyle yansıyan bütün kelimelerinin bütün harfleri sayısınca, milyonlar salât ve selâm olsun. Bütün bu salâvatlardan her biri hürmetine bizi bağışla, ey İlâhımız, bize merhamet et. Âmin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Reshalar : İhtar

İhtar

Bil ki: Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) delâili, hadsiz ve hesapsızdır. Biz onlardan bir kısmını Ondokuzuncu Söz ile Ondokuzuncu Mektub Risalelerinde zikretmişiz. Ayrıca Yirmibeşinci Söz'de tafsil olduğu üzere, bine baliğ olan mu'cizatının şehadeti ve Kur'anın kırka karib vücuh-u i'cazının şehadeti beraberce risalet-i Muhammediyeye (A.S.M.) şehadet ettikleri gibi; şu kâinat dahi, bütün âyâtıyla nübüvvet-i Ahmediyeye (A.S.M.) şehadet eder.

Zira, nasılki şu kâinatın içine serpilmiş olan masnuat' ta bulunan hadsiz âyetler, Zat-ı Ehad'iyetin vahdaniyetine şehadet eder; öyle de, onlardaki adetsiz beyyinat dahi, Zat-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) risaletine de şehadet ederler.

Meselâ: Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) şehadet eden kâinat âyâtının beyyinatından birisi; masnuattaki kemal-i hüsn-ü san'attır. Evet şu masnuattaki kemal-i hüsn-ü san'at, risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) kat'î bir tarzda delalet ederler. Zira şu müzeyyen masnuatın cemalleri bilmüşahede temaşa edenlere bir hüsn-ü san'at ve zinet-i suret izhar ederler. Hüsn-ü sanat ve zinet-i suret ise, bunların saniinde gayet kuvvetli bir irade-i tahsin ve taleb-i tezyin var olduğuna kat'an ve bilbedahe delâlet ederler. Ve irade-i tahsin ve taleb-i tezyin ise, bizzarure gösterir ki; bunların san'atkârında san'atına karşı ulvî bir muhabbeti ve san'atının kemalatını izhar etmeğe kudsî bir rağbeti vardır. Ve o rağbet ve muhabbet ise, katiyetle masnuatın en ekmeli ve en ebdai ve mahlûkatın en güzeli ve camii olan insan olduğu için; o muhabbet ve rağbetin en cami' mazharı ve en üstün medarı insan olacak ve onda temerküz edeceklerdir. Hem insan, fıtraten masnuatın en camii ve en bedii olarak yaratıldığı için, şecere-i hilkatin en zîşuur meyvesi olmuştur. Yani, insan kâinat ağacının şuur sahibi bir meyvesidir. Madem insan, şecere-i hilkatin meyvesi gibidir. Öyle ise, şecere-i kâinatın eczaları

içinde, hepsinden en cami' ve (kökten) en uzak bir cüz'dür. Madem ki insan, kâinat ağacının en cami' ve en uzak ve zîşuur bir cüz'üdür. Öyle ise, herhalde şuuru külli ve nazarı âmm olacaktır. Öyle ise, o, şecere-i hilkatin mecmuunu görebilecek âmm bir nazara mâliktir. Ve şuuru külli olduğundan, saniin makasıdını bilen, bildiren o olacaktır. Öyle ise, kâinat saniinin hâs bir muhatabı olacaktır. Hem küllî şuurlu ve âmm nazarlı olduğu içindir ki, hususî hitaba mazhar olmuştur.

Şimdi bak! İnsan nev'inden bir ferd ki, bütün bu umumî nazarını ve küllî şuurunu Sania taabbüd (kulluk) için ve kendini ona sevdirmek ve ona muhabbet etmek kasdıyla sarfetse; ve o Saniin san'atını teşhir ve takdir ve istihsan etmek için tamam şuurunu ve dikkat-i nazarını tevcih etse ve bütün nazarını ve şuurunu ve mecmu-u kuvvet ve himmetini, nimetinin mukabilinde şükür isteyen o Saniin şükründe istimal etse, ve kâffeten bütün insanları ubudiyet, istihsan ve şükre davet etse; elbette bilbedahe o ferd-i ferid, Sani-i Âlem'in en birinci muhatabı ve bütün mahlukatın en sevgilisi ve en akrebi olacaktır.

İşte ey insanlar! Acaba aklınızda imkân bulabiliyor musunuz ki; şu mezkûr ferd-i ferid Muhammed (A.S.M.) olmasın!. Hem şu makama elyak Muhammed (A.S.M.) dan gayri bir ferd-i âheri, tarihiniz gösterebiliyor mu?

Şimdi ey gözünde hastalık ve kalbinde körlük olmayan adam! Şu kâinat içindeki insan âlemine bak! Tâ ki ayan beyan mütekabil iki daire ile, birbirine nazır iki levha göresin. Bak dairelerden birisi, gayet ihtişam ve intizam içinde muhteşem ve muntazam bir Rububiyet dairesidir. Levhaların birisi de, gayet ittikan içinde, nihayet mizanlı olan musanna' ve murassa' bir levha-i san'attır.

Amma dairenin ikincisi ise; gayet istikamet ve inkıyad içinde münevver ve müzehher bir ubudiyet dairesi olduğu gibi, levhanın ikincisi de; nihayet vüs'at içinde bir tefekkür ve istihsan levhası ve gayet cem'iyetli bir iman ve teşekkür sahifesidir.

İşte madem o iki daire ile bu iki levhayı müşahede ettin. Şimdi daire ve levhaların birbirlerine karşı olan münasebetlerine de bak. Tâ ki zahir ve bahir göresin ki; ubudiyet dairesi bütün cihatıyla birinci daire olan Rububiyet dairesi namına hareket ettiği gibi, bütün kuvvetiyle onun hesabına çalışmaktadır. Hem tâ az bir dikkat ile

göresin ki; teşekkür ve tefekkür, istihsan ve iman levhası da, bütün manaları ve işaretleriyle san'at ve nimet levhasına bakıyor. İşte acaba gözün şu hakikati müşahede ettiği halde, aklın için hiç imkân kalır mı ki, daire-i Rububiyet ile daire-i ubudiyetin reisleri arasında bulunan en büyük münasebeti inkâr etsin? Ve kalbin için hiç bir cevaz kalır mı ki, Sani'in maksadı olan san'atını teşhir ve takdir ettirmek istemesine mukabil, kemal-i ihlasla bu vazifelere azamî derecede hizmet eden şu daire-i ubudiyet reisi, daire-i rububiyet reisi ile pek büyük bir münasebeti olduğunu ve ona kavî bir intisabı bulunduğunu ve onun namına ve ondan ona bir Risaleti ve onunla bir mükâlemesi var olduğunu teyakkun etmesin?

Evet bilbedahe biliniyor, anlaşılıyor ki; o zat-ı habib, Mâlik-ül Mülk yanında en mahbub ve makbul bir zattır. Belki onun yanında mahlukatın en sevgilisi ve ona en yakınıdır.

İşte ey insan! Aklınca hiç imkân var mı ki, şu enva-i mehasinle müzeyyen masnuatın Sani'i ve mahlukatın ağızlarının en ince zevklerini bile müraat için ihsan ettiği şu türlü türlü nimetlerin Mün'imi olan zat, taabbüd ve tahabbüb için kemal-i iştiyakla ona müteveccih olan bu ecmel ve ekmel masnua; ve o Sani'in mehasin-i san'atını demdeme-i takdirat ve velvele-i istihsanatıyla, arş ve ferşi lerzeye getiren ve o Fâtır'ın ihsanatına karşı ve o Hâlık-ı Mün'im'in azamet-i saltanatına mukabil, zemzeme-i teşekküratıyla berr ve bahri cezbe ile ihtizaza getiren, bu ekrem mahluka ehemmiyet vermeyip lâkayd kalsın. Hâşâ ve kellâ! Hem hiç mümkün müdür ki; o iktidarlı ihsanperver Sâni-i Zülcelal, bu müteşekkir ve istihsankâr zata karşı alâkasız kalsın. Ve hiç imkânı var mı ki; ona müteveccih olmasın. Ve hiç kabil midir ki; onunla konuşmasın. Ve hiç ihtimal var mı ki; onu sevmesin. Ve hiç mümkün müdür ki; onu kurb-u huzuruna almasın. Ve hiç imkân var mıdır ki; onun güzel haletini ve vaziyet-i hasenesini umum halka sirayet etmesini istemesin. Ve hiç mümkün müdür ki; insanların onun manevî rengiyle ve güzel vaziyetiyle ve haletiyle renklenmeleri için onu insanlara imam ve kıdve yapmasın. Ve hiç imkânı var mı ki; onu kâffe-i nâsa Resul yapmasın. Ve hiç mümkün müdür ki; şu masnuat-ı muntazamanın nukuş-u san'atları, onun gayetsiz hikmetine, nihayetsiz ilmine delâlet eden Sani-i Mevcudat, kendi masnuatı içinde en güzel ve en mükemmel bir ferde şuur ve ıttılaı bulunmasın. Hem hiç mümkün müdür ki; o ferd-i mükemmeli

görsün ve bilsin, fakat onunla konuşmasın. Hem hiç imkânı var mıdır ki; o Sani', masnuatının tezyinatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek istesin; ve bu zat da ona hakkıyla kulluk etsin ve sıdk ile kendini ona sevdirsin ve lâyıkı veçhiyle onu tanısın ve tam hakkıyla onu sevsin; fakat o Sani' ise, bu zatı tanımasın, sevmesin. Hâşâ ve kellâ!. **(1)**

---

(1): Ondördüncü Reşha'nın sıra itibarıyla burada olması lazım iken, Mesnevi'nin ahirlerine ilhakının sebeb ve hikmetini bilemedim. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar

(Yirmisekizinci Söz'ün Arabî olan İkinci Makamı ve Onuncu Söz'ün esasıdır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. وَ بِهِ [1] نَسْتَعِينُ

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِى شَهِدَتْ عَلَى وُجُوبُ [2] وُجُودِهِ وَوَحْدَتِهِ ذَرَّاتُ الْكَائِنَاتِ وَمُرَكَّبَاتِهَا بِلِسَانِ عَجْزِهَا وَفَقْرِهَا وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى نَبِيِّهِ الَّذِى هُوَ كَشَّافُ طِلْسِمِ الْكَائِنَاتِ وَ مِفْتَاحُ آيَاتِهَا وَ عَلَى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَعَلَى اِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى الْمَلاَئِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَعَلَى عِبَادِكَ الصَّالَحِينَ مِنْ اَهْلِ السَّموَاتِ وَالاَرَضِينَ

- İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi
- İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi

•İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum
•Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım
•Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet
•Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret
•Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet
•Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal
•Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat
•Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri
•Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet
•Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid
•Lasiyyema 20: Sermedi saltanat
•Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri
•Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet
•Hatime

1.)Rahman ve Rahim olan Allahın adıyla.. Ve onunla yardım isteriz.
2.)Hamd o Allaha mahsustur ki, Onun vücub-u vücuduna ve vahdetine Kainatın zerretı ve mürekkebatı, lisanı acz ve fakrıyla şehadet eder. Ve salat ve selam o Nebi ye olsun ki, O tılsım-ı kainatın keşşafıdır. Ve ayat-ı kainatın miftahıdır. Ve (salat ve selam) onun âl ve ashabının, Nebi ve mürsel ihvanının, ve melaike-i mukarrebînin ve ehl-i semavat ve arz içindeki salih kullarının üzerine olsun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : İlem 1

İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi

İ'lem [1]

Ey esbab ve tabiatın kendisine şükür kapısını kapayıp, şirk kapısını açtığı adam! Kat'iyyen bil ki; şirk, küfür ve küfran gayr-ı mahdud muhaller üzerine teessüs etmiş ve ediyor. O muhallerden yalnız şu bir tek muhale bak ki; Kâfir eğer cehalet sarhoşluğunu bırakıp, ilim gözüyle küfrünün mahiyetine baksa; o küfrü kabul ve iz'an için küfrünün iktizasıyla bir tek zerrenin beline binlerce kantar yükü yüklemeğe muztar kalacaktır. Ve her bir zerre içinde tabiatın milyonlarca matbaaları bulunduğunu ve bütün masnûattaki bütün dekaik-i san'ata o zerrenin meharetle muttali' bulunduğunu kabul edecektir.

Çünkü meselâ havanın herbir zerresi, herbir ağaç ve meyveye ve herbir ot ve çiçeğe geçebilecek ve bünyesine girip çalışabilecek bir kabiliyete sahibdir. Eğer bu zerre, her şeyin melekûtu elinde olan bir Zat-ı Zülcelal namına me'mur olmazsa, o zaman bu zerreye ve içinde müstetir basit kuvvetçiğine lâzımdır ki; bünyesine girip çalıştığı her şeyin bütün cihazatının keyfiyetini ve tarz-ı teşkilat ve vaziyetini anlasın, bilsin. Halbuki, meselâ bir meyve, koca bir ağacın misal-i musaggarasını içinde saklamaktadır. Onun çekirdeği ise, ağacın sahife-i a'mali gibi olup, içinde ağacın tarihçe-i hayatı mevcuddur. Demek ki, bir meyve, ağacın hey'et-i mecmuasına, belki o ağacın nev'ine, belki küre-i arza dahi bakıyor. İşte bu cihetten bir meyve, manasının ve san'atının azametiyle bir cihette küre-i arz san'atının cesametindedir. İşte meyveyi ve çekirdeği dekaik-i sanat cihetinde bu azamette yapan Sani', elbette küre-i arzı yapmak ve kaldırmaktan âciz olmaması lâzımdır. İşte ne kadar aciptir ki, münkir olan ehl-i

küfür ve inkâr, küfürü ile bu gibi belahet ve hamakatı kalblerinde taşıdıkları halde, nasıl oluyorda akıl ve zekâvet iddiasında bulunurlar!?.

Hem bil ki, her şeyin iki sureti vardır:

Birincisi: Maddiye ve mahsusedir ki; kaderin çizdiği program üzerinde her şeyin sureti, onun kametinin miktarına göre son derece intizam ile libas gibi biçilir, kesilir.

İkincisi: Ma'kuledir ki, şeyin zaman denizinde hareket etmesiyle veya nehr-i zaman, onun üzerinden geçmesiyle onun hareket ve tavırlarında gösterdiği başka başka suretlerinden mürekkeb bir surettir ki, şu'le veya ışığın sür'at-i hareketinden hasıl olan hayalî bir daire-i nûraniyenin sureti gibi bir surettir. İşte o şeyin bu suret-i maneviyesi onun tarihçe-i hayatıdır. Bu da meşhur kaderin medarıdır. O ise, mukadderat-ı eşya namıyla müsemmadır. Evet, Nasılki her şeyin, meselâ bir ağacın suret-i maddiyesinde olan muntazam, müsmir neticeleri ve hikmetli maslahatları mutazammın ölçülü gayeleri vardır. Öyle de, onun suret-i maneviyesinde dahi maslahatlar içinde muntazam neticeleri ve hafi hikmetlere medar muayyen hududları vardır. Bu hale göre, birinci surette kudret bânî ve usta gibi iken, kader onun hendesesidir. İkinci surette ise, kudret masdar gibidir. Kader de, mistar gibidir. Yani ki kudret, maânî kitabını kader mistarının çizgileri üstünde yazmakta...

İşte ey kâfir! İlim ve hakikata müracaat edildiği zaman, sen küfür ve küfranın içinde iken, herbir zerrede ve onun cüz'î, küçük kuvvetçiğinde bir terzilik san'at ve marifetinin mevcudiyetini kabul etmeye muztar kalıyorsun. Hem öyle ki, o zerre ve hem sebebin tabiatı, eşyanın çeşit ve nevileri adedince muhtelif ve mütenevvi' olan elbiselerini biçebilecek, dikebilecek bir kudrete sahib olduğunu kabul etmeye mecbur kaldığın gibi; mürur-u zamanla hâdisatın dikenleriyle eşyanın yırtılan suretlerini tazelemeye muktedir olacak bir iktidarı olmalıdır ki; onların teşkilatını bilmeleri ve onlara girip çalışmak için yanlarına gitmeleri mümkün olabilsin.

Hâlbuki İnsan, şecere-i hilkatin semeresi ve zu'munca esbabın en kudretlisi ve en geniş ihtiyarlısı olduğu halde, terzilik san'atının ve marifetinin bütün kabiliyetlerini, ustalıklarını toplayıp; dikenli eğri

büğrü bir ağacın umum azalarına uygun bir gömlek diktirmek istese de, elbette yine âciz kalıp yapamıyacaktır.

Bak Sani-i Hakîm ise, her sene neşv ü nema-i eşcar hengâmında, yeni yeni muntazam ve güneşin hararetine karşı müteessir olmaz taze gömlekleri ve ölçülü, süslü, yeşil hülleleri külfetsiz, mualecetsiz, kemal-i suhulet ve sür'atle yapıp bütün o ağaçlara giydiriyor.

İşte sübhandır, mukaddestir, hem mahlukat ve kâinatın bütün şaibelerinden müberradır o zat ki,

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [1]

اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا [2]

sıfatlarıyla muttasıftır.

1.)Şânı ne yücedir Onun ki, herşeyin iç yüzü Onun elindedir. Siz de Ona döneceksiniz. (Yâsin Sûresi, 36:83)
2.)Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl bina edip süsledik. (Kaf Sûresi, 50:6)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : İlem 2

İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi

İ'lem [2]

Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstünde o şey, onun malı ve onun sun'u ve mülkü olduğuna şehadet eden bir sikkesi, bir mührü, bir alâmeti belki pek çok âyetleri ve alâmetleri vardır. Meselâ: Ehadiyetinin hadsiz, hesapsız sikkelerini, Samediyetinin nihayetsiz hatemlerini görmek istersen, bahar mevsiminde yeryüzü sahifesine basılan yalnız şu sikkeye bu gelecek müteselsil, müteanık ve mütedahil fıkraların mirsadıyla bak! Tâ ki, gündüz ortasındaki güneş gibi o sikkeyi göresin.

İşte yeryüzü sahifesinde bedîane, hakimane bir icadı gözümüzle görüyoruz. O icad, geniş ve azîm bir cûd-u mutlak içindedir. O da bir sehavet-i mutlaka içinde, bu da bir ittikan-ı mutlak içinde, o da bir sühulet-i mutlaka içinde, bu da bir intizam-ı mutlak içinde, o da bir sür'at-i mutlaka içinde, bu da bir ittizan-ı mutlak içinde, o da vüs'at-i mutlaka içinde, bu da mutlak bir hüsn-ü san'at içinde, o da mutlak bir ucuzluk içindedir. Hem kıymetçe mutlak bir pahalılık ve gâlî kıymetlilik içindedir. Bununla beraber, mutlak bir karışıklık içinde olduğu halde, mutlak bir imtiyaz ve tefrik içindedir. Hem birbirinden mutlak uzaklık içinde iken, mutlak bir muvafakat içindedir. Hem kesret-i mutlaka içinde olmakla beraber, nihayet bir hüsn-ü hilkat ve suret içindedir.

İşte bu fıkraların herbirisi, tek başıyla dahi Ehadiyet ve Samediyet sikkesinin izharına kâfidirler. Evet her şey, nev'an gayet ittikan ile beraber nihayetsiz sehavet içinde vücuda gelmesi ve o nev'in tek tek herbir ferdinin nihayet hüsn-ü san'at içinde bulunması, elbette nihayetsiz bir kudreti bulunan ve hiçbir şey onu meşgul edip

diğer şeyden nazar-ı Rububiyetini ayıramayan bir zata mahsus olduğunu gösterir.

Hem nihayetsiz suhuletle beraber, sonderece intizamlı olması ise; nihayetsiz bir ilmi bulunan ve hiçbir şey onu âciz bırakmayan birisine hâstır.

Hem nihayet derece ittizan ve ölçülülük ile son derece sür'at dahi, her şey onun ilim ve kudretine teslim olan bir zata mahsustur.

Hem aktar-ı zeminde münteşir nevilerin gayet hüsn-ü san'atla müzeyyen olan tek tek bütün ferdlerinde yapılan geniş tasarruf ise, gösterir ki; hiçbir şeyin yanında olmadığı halde, ilim ve kudretiyle her şeyin yanında bulunan birisine hâstır.

Hem nihayet ucuzluk ve bolluk ile beraber, san'at itibariyle fertlerin son derece kıymettarlık ve pahalılık içinde olmaları, nihayetsiz hazinelere mâlik, gayetsiz zenginliğe sahib bir zata mahsus bir iş olduğunu gösterir.

Hem muhtelif nevilerin efradı birbiri içinde gayet girift ve karışık oldukları halde; galatsız, karıştırmaksızın ayrı ayrı teşhis ve imtiyazları da gösterir ki; hiçbir sual, diğer bir sualden onu şaşırtmayan ve hiçbir fiil, diğer bir fiilden onu menedemeyen ve her şey her an onun daire-i nazarında hazır olan; hem her şeyin fevkinde olup her şeyi bütün şuunatıyla birlikte müşahede eden bir zata mahsustur.

Hem dahi aktar-ı zeminde münteşir olan bütün envaın efradları birbirinden nihayet uzaklıkta iken, suret ve teşkilce, icad ve vücudca nihayet derece muvafakatları, hattâ her bir nev'in bütün efradı bir tek müdebbirin emrini bekler gibi olan. hal ve vaziyetleri vardır. İşte bu nevilerin ve efradlarının arasındaki kudretin faaliyeti ise, elbette bütün ruy-i zemin kabza-i tasarruf ve ilim ve hüküm ve hikmetinde bulunan bir zata mahsustur.

Hem nevilerin nihayet kesrette olan efradının tek tek mükemmeliyet-i hilkatları ve cüz' cüz' herbirisinin hüsn-u icadları da öyle bir Kadir-i Mutlak'a hastır ki; zerrelerle yıldızlar, az ile çok ona nisbeten müsavidir. İşte, bu fıkraların her birisinde, herşey onun sun'u olduğunu gösteren birer âyet daha vardır.

O da şudur ki: Son derece sehavet ile tam iktisadlı ittikan arasında; ve nihayet sür'at ile son derece ölçülülük mabeyninde; ve

gayet derece ucuzluk ve bolluk ile kıymetçe nihayet derece pahalılık arasında; ve gayet karışıklık ile tam imtiyaz mabeyninde olan tezaddır. Ve hakeza, her bir fıkra tek başıyla Ehadiyet hatemini izhara kâfi geldiği halde, acaba bütün bu fıkralar el ele verip ittihad ve içtima' ederek iç içe bir tek faaliyet içinde vaziyet alsalar, nasıl ve ne derece hâtem-i Ehadiyeti izhar ederler; artık sen düşün!..

İşte bu hakikattan

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللهُ [1]

yani, münkir-i müteannidin aklını dikkate davet ile ondan sual edilse: Semavat ve arzı halkeden kimdir? Elbette ister istemez "Allah" demeye muztar kalacaktır.

1.)And olsun ki, onlara "Gökleri ve yeri yaratan kimdir?" diye sorsan, elbette "Allah" derler. (Lokman Sûresi: 25)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : İlem 3

İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum

İ'lem [3]

Ey birader! Malûm olsun ki, iman-ı billah ve peygamberlere iman ve haşre iman ile, kâinatın varlığını tasdik arasında kat'î bir telazum vardır. Yani birbirlerinin varlığını mutlaka icab ettirirler. Ve o telazum için nefs-ül emirde gaflet karışmamak şartıyla uluhiyetin vücubu, risaletin sübutu ve âhiretin vücudu ile kâinatın şuhudu arasında bir irtibat-ı tamm vardır.

Çünkü bir kitab, hususan her bir kelimesi bir kitabı tazammun etmiş ve her bir harfi muntazam bir kasideyi ihtiva etmiş bir kitab olsa, kâtibsiz olması nasılki imkânsızdır, öyle de: kâinat kitabı göz önünde meşhud bulunduğu halde, onun kâtib ve Nakkaş-ı Ezelîsinin vücub-u vücuduna iman etmemek, sarhoşluk hariç kalmak şartıyla, mümkün değildir.

Hem nasılki bir binanın, hususen garib zinetleri, acib nakışları, hârika san'atları müştemil olan bir binanın, hattâ her bir taşında mezkûr âsârın mevcudiyeti meşhud bulunan bir binanın bânîsi, sanii, münşisi ve sahibi olmaksızın mevcud bulunması imkân dâhilinde olmadığı gibi; öyle de: asla ve kat’a mümkün değildir ki; bu âlemin varlığı tasdik edilsin de, (dalalet sarhoşluğu karışmamak şartıyla) Saniinin vücudu tasdik edilmesin!

Hem nasılki gündüz ortasında, deniz yüzünde, kabarcıkların telemmu'ları ve su katrelerinin parlamaları ve karın zerreciklerinin şu'lelenmeleri müşahede edildiği halde, güneşin vücudu inkâr edilsin, mümkün değildir. Çünkü güneşin vücudu inkâr edildiği takdirde; karın şişecikleri kadar, suyun damlacıkları miktarınca ve

denizin kabarcıkları sayısınca bil’asale güneşçiklerin kabulü lâzım gelecektir.

Öyle de: bozulmamış bir aklı bulunan bir adam, şu mütemadiyen insicam içinde muntazaman tazelenen mütehavvil kâinatın varlığına inansın da, fakat onun Halikının ve Saniinin vücub-u vücuduna iman etmesin, mümkün olamaz. Çünkü o, öyle bir Sani-i Zülcelal'dir ki; şu muhteşem bina-yı âlemin ve şu muazzam şecere-i kâinatın temellerini usûl-ü meşiet ve hikmetiyle te'sis etmiş, kaza ve kaderinin düsturlarıyla fasletmiş, âdet ve sünnetinin kanunlarıyla tanzîm etmiş, inayet ve rahmetinin namuslarıyla tezyin etmiş, esma ve sıfatının cilveleriyle tenvir etmiştir.

Evet bir tek Hâlık-ı Vâhid'i kabul etmemekle; gayr-ı mütenahî, belki kâinatın zerratı ve mürekkebatı adedince ilâhları kabul etmeğe muztar olunur. Hem öyle ki, kabule muztar kalacağı o her bir şeyin ilâhının her biriside bütün her bir şeyi halketmeğe muktedir birer ilâh olduğunu kabul etmesi lâzımdır. Çünkü birer cüz'î olan her bir zîhayat, bütün her şeyin bir nümunesidir. Öyle ise, bir cüz'î zîhayatı halkeden kim ise, bütün mahlukatı dahi o halketmiş olması lâzımdır.

Hem nasılki güneşin vücudu bulunup da, ziya neşretmeksizin olamaz. Öyle de; uluhiyet, peygamberleri irsal etmekle tezahür etmeksizin mümkün değildir. Hem dahi nihayet kemalde olan bir cemal, tarif edici bir elçi vasıtasıyla kendini tebarüz ettirmemek ve tanıttırmamak gayr-ı mümkündür. Hem gayet cemalde olan bir kemal-i san'at, o san'at üzerine enzarı dikkate davet için bir münadî, bir dellâl vasıtasıyla teşhir edilmesini istemesin! Hem bir Rububiyet-i amme saltanatı, kesret tabakatında vahdaniyet ve Samedaniyetini zülcenaheyn bir meb'us vasıtasıyla bir ubudiyet-i külliye ile mukabele ettirip ilânını istemesin! Hem nihayeti olmayan bir hüsün bulunsa, o hüsün sahibi bir aynada cemalinin mehasinini ve hüsnünün letaifini müşahede etmeyi muhabbetle taleb etmesin! Ve istihsancıların nazarlarını hüsnünün üzerine çekmesini ve hüsnünü onlara göstermesini sevgili bir abd vasıtasıyla irade etmesin! Ki, o sevgili abd, hem abddir kendini ona sevdirir; hem resuldür, onu insanlara sevdirir. Yani o abd-i habib, ubudiyetiyle zîcemal zatın cemal-i rububiyetine bir ayna olduğu gibi; risaletiyle de o cemal-i rububiyeti göstermeğe bir medardır.

Hem acaib-i mu'cizat ve garaib-i murassaat ile dolu hazinelere mâlik bir zat, kendi gizli kemalâtını sarraf bir tarifçi ve vassaf bir teşhirci vasıtasıyla mahlukatın başları üstünde izharını irade ve enzar önünde arzetmesini istemesin! (kellâ!)

İşte madem hakikat böyledir. Acaba bütün bu mezkûr evsafı kendisinde en cami' bir tarzda toplayan seyyidimiz Hz. Muhammed'den (A.S.M.) başka, âlemde kimse zuhur etmiş midir? Hayır, asla ve kat'â! Belki o Zat (A.S.M.), mezkûr evsafı en ecma' ve tarifi geçmiş sıfatla yapılmış vezaif-i ubudiyet ve risaleti ifada en ekmel ve en yüksek bir ferd-i mümtazdır. Ve binnetice mahlukat içinde en yüksek ve en efdal odur. Öyle ise o zat, kemalât-ı İlahiyeyi, cemal-i Rububiyeti, vâhidiyet ve saltanat-ı Sübhaniyeyi ve samediyet-i Rabbaniyeyi izhar eden, tebliğ eden, tarif eden, teşhir eden ve dellallık eden ve Allaha âbidlik yapan ve ilâncı olan ve onun mahlukatına mürşidlik yapan, şehadet eden, gösterici olan, hem şâhid ve meşhud bulunan ve sevgili olan ve kendilerini ona sevdiren ve onu mahlukatına sevdiren hâdî, mühdî ve hidayete tabi' olan bütün Resullerin, Nebilerin, Velilerin, serverlerin sultanıdır. Amenna ve saddakna.

عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَعَلَى اٰلِهِ اَفْضَلُ الصَّلاَةِ و اَجْمَلُ اَلتَّسْلِيمَاتِ مَادَامَتِ الاَرْضُ وَالسَّموَاتُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 1-11

Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım

VE SONRA

Haşir ve âhiret hakkaniyetinin kuvvetine bakmak özere hazır ol!

İşte bak nasılki bir sultan-ı zîşanın mutilere mükâfatı ve âsilere mücazatı olmaması gayr-ı mümkündür.

LÂSİYYEMÂ: [1] İhsanı iktiza eden pek büyük bir keremi ve gayreti iktiza eden pek büyük bir izzeti olsa!...

LÂSİYYEMÂ: [2] O sultanın pek geniş bir rahmeti olup, o geniş rahmetin iktizasıyla kendine lâyık fazl ve ihsan etmek icab ettiği halde, hem onun izzetiyle istihza edip istihfaf edenlerin terbiyelerini iktiza eden celalli bir haysiyeti dahi varsa…

Ve **LÂSİYYEMÂ: [3]** O sultanın cenah-ı himayesine iltica edenlerin taltiflerini iktiza etmek, himaye-i saltanatının şanından olan bir hikmet-i âliye sahibi olduğu halde; hem raiyetinin hukukunu muhafaza etmek haşmet-i mâlikiyetinin muhafazası iktizasından olan bir adalet-i mahzaya dahi mâlik ise…

VE LÂSİYYEMÂ: [4] O sultan-ı zîşanın mutlak bir sehavetle beraber dop dolu hazineleri olsa, elbette daimî bir dâr-ı ziyafeti ve enva-ı ihtiyacât içinde kıvranan muhtaçların o daimî ziyafetgâhta devam-ı vücudlarını iktiza eder. Hem o sultan-ı zîşan, kemalât-ı mesture sahibi bir zat olsa, elbette o gizli kemalâtını istihsan edicilerin ve takdirkâr müşahidlerin başları üstünde teşhir etmek iktiza eyler. Hem dahi o zat, misilsiz manevî bir cemalin mehasinine ve nazîrsiz bir hüsn-ü mahfinin letaifine sahib olsa, elbette bu letaif ve mehasini bizzat kendisi bir ayinede müşahede etmesi., ve başkasını da işhad etmesi lâzımdır. Ve hem o cemali, istihsancı, tenezzühkâr ve müştak mütehayyirlere göstermek için onların

vücudları lâzımdır. Tâ bu cemali seyretsinler. Belki bu cemalin seyr ü temaşasında müştak seyircilerin devam-ı vücudlarını iktiza eder. Çünki daimî bir cemal, zail bir müştaka razı olamaz.

VE LÂSİYYEMÂ: [5] O raiyetperver sultan, âciz bîçarelerin imdadına koşup dualarını cevapsız bırakmayan, hattâ en edna bir raiyetinin en edna bir hacetini müraat eder derecede bir şefkat-i rahimaneye sahib olsa, elbette o şefkat, pek kat'î ve yakınî olarak iktiza eder ki: kendisinin en makbul bir abdinden en büyük bir hacetini is'af etsin. Hele bilhassa o hacet, bir hacet-i amme olursa., ve hususan o hacetin talebinde o sultanın makbulü olan abdin tazarruatına umum halk iştirak etmiş ise! Halbuki bu haceti ifa etmek, ona gayet rahat ve çok kolaydır.

VE LÂSİYYEMÂ: [6] O sultanın icraatından nihayet ihtişam içinde bir saltanatın âsârı görünmektedir. Halbuki görünen odur ki, onun raiyeti hergün dolup boşanan bir misafirhanede muvakkaten toplanmışlar. Ve her vakit değişen bir meydan-ı imtihanda hazır bekliyorlar. Ve o melikin garaib-i san'atının enmuzeclerini ve ihsanatının numunelerini teşkil için muvakkaten açılan bir meşhergâhında az bir zaman duruyorlar. Ve şu meşher ise, her zaman tahavvül ediyor. İşte bizzarure şu hal iktiza eder ki, şu misafirhane ve meydan ve meşherlerin arkasında ve bunlar kapandıktan sonra, şuradaki aldatıcı numunelerin en güzel asıllarıyla dolu daimî kasırlar, müstemir meskenler, açık kapılı hazineler bulunsun.

VE LÂSİYYEMÂ: [7] O melik-i zîşan, vazife-i hâkimiyetinde, nihayet dikkat içinde en az bir hizmeti, en ehven bir ameli, en edna bir haceti yazar ve yazdırırsa; ve mülkünde cereyan eden bütün herşeyin suretlerinin alınmasını ve her amel ve fiilin muhafaza edilmesini emretmiş olsa; elbette anlaşılır ki; şu hıfz ve hafîziyet ise, şeksiz bir muhasebeyi; bilhassa raiyetinin büyüklerinden sudur eden büyük amelleri için bizzarure küllî bir muhasebeyi iktiza eder.

VE LÂSİYYEMÂ: [8] O melik-i zülcelal, mükerreren ibadının taltif ve tecziyeleri hususunda vaad ve vaîdlerde bulunmuş ise, ki onların icadları ona gayet rahat ve kolay ve vücud bulmaları raiyeti için pek çok ehemmiyetlidir. Ve hulf-ül vaad ise, onun izzet-i iktidarına gayet zıddır.

VE LÂSİYYEMÂ: [9] O melikin huzuruna varanların hepsi bil'ittifak o melik hem mutilere, hem de âsilere bir dâr-ı mükâfat ve mücazat ihzar ettiğini, hem çok kuvvetli vaad ve şiddetli vaîd ettiğini ihbar etmişlerse; halbuki o melik, hulf-ül vaad zilletine düşmekten çok aziz ve pek celallidir. Bununla beraber, o melik-i zîşanın emirleri olan vaad ve vaidlerini tebliğ edip ihbar edenler tevatür derecesinde bil'icma diyorlar ki; bu saltanat-ı azîmesinin medarı, şu bizden uzak olan o memlekettedir. Ve şu meydan-ı imtihandaki menziller ise, ancak muvakkat bir zaman içindirler. Elbette bir gün gelir; bunlar tahrib edilip, daimî kasırlar ve saraylara tebdil edilecektir. Zira şunun gibi bir saltanat-ı muhteşeme-i müstekarra; bu geçici, boş, kararsız, seyyal umurlar üzerinde durulmaz ve kurulmaz.

VE LÂSİYYEMÂ: [10] O melik-i zîşan, o meydan-ı ekberin çok misallerini, numunelerini şu muvakkat meydanda her zaman izhar ederse, elbette anlaşılır ki; buradaki şu toplanmalar ve dağılmalardan müşahede edilen bu vaziyetin kendisi maksud-u bizzat değildir ve olamaz. Belki ancak başka bir mecma-i ekberde, muamelelerin üzerlerinde devam etmesi ve dönmesi için suretleri alınsın ve neticeleri muhafaza edilsin ve her şey kaydedilsin diye birer temsil ve takliddirler.. ve o mahzargâh-ı mahşerde müşahede ve muhasebeler, bu temsil ve taklidler üzerinde yapıldıktan sonra, o fani misaller sabit suretleri ve baki semereleri meyve verirler.

VE LÂSİYYEMÂ: [11] O melik-i zîşan, bu zail menzillerde, bu hâil meydanlarda ve şu geçici meşherlerde bahir bir hikmetin, zahir bir inayetin, âlî bir adaletin ve geniş bir merhametin asarını izhar ederse! O derece ki, az bir basireti olan herkes yakînen anlar ki; onun hikmetinden daha ekmel bir hikmet ve onun inayetinden daha ecmel bir inayet ve onun merhametinden daha eşmel bir merhamet ve onun adaletinden daha eceli bir adalet olamaz.

İşte eğer bu melik-i zîşanın daire-i memleketinde şu hikmet, inayet, merhamet ve adaletin hakikatlarının tezahürleri için daimî, âlî mekânlar ve kıymetli, gâlî meskenler ve ebedî, mukîm sakinler olmazsa ve bulunmazsa; o zaman şu meşhud olan hikmeti inkâr etmek ve şu gözle görülen adaleti inkâr etmek ve şu göz önündeki merhameti inkâr etmek ve şu meşhud olan adaleti inkâr etmek lâzım gelir. Hem şu kerîmane, hakimane fiiller sahibinin(haşa!) sefih bir oyuncu ve gaddar bir zâlim olduğunu kabul etmek icab eder. Bu ise,

hakikatların kendi zıdlarına inkılabını istilzam eder. Halbuki hem eşyayı, hem kendi vücudlarını inkâr eden sofestaîlerden başka bütün ehl-i akılca inkılab-ı hakaik bil'ittifak muhaldir. Ve hakeza hadsiz, hesabsız delillerden kat'î anlaşılıyor ki; o melik-i zîşan, raiyetini bu muvakkat menzillerden alıp saltanatının makarr-ı daimîsine nakledeceğine, hem bu seyyar memleketi de o müstemir, berkarar memlekete tebdil edeceğine hadsiz, hesapsız emareler vardır.

Aynen onun gibi; hiç bir veçhile asla ve kat'â mümkün değildir ki; bu âlemi icad eden zat, öteki âlemi icad etmesin. Hem şu kâinatı yoktan var eden Fâtır, öteki kâinatı var etmesin. Hem şu dünyayı halkeden bir Sani', öteki dünyayı halketmesin. Hâşâ ve kellâ! Zira ki, saltanat-ı Rububiyet, mutlaka mükâfat ve mücazat etmeyi iktiza eyler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 12

Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet

VE LÂSİYYEMÂ: [12] (1) Şu dâr-ı dünya sahibinin pek büyük bir kereme sahib olduğu, gösterilen âsâr ile pek kat'î anlaşılmaktadır. Ve böyle bir kerem ise, güzel bir mükâfat vermek ve mükemmel bir ihsan etmek iktiza eder. Bunun yanında pek büyük bir izzeti de var olduğu anlaşılıyor. O ise, kemal-i gayreti ve şiddetli bir mücazatı iktiza eder. Halbuki o kerem ve o izzetin iktiza ettikleri ihsan ve gayrete layık bir surette bu dünya, binden birisine de mazhariyetten uzaktır.

---

(1): TENBİH: Onuncu Söz'de nasılki oniki Suret serdedildikten sonra, oniki aded Hakikatlar beyan ediliyor. Burada da şu Onikinci Lâsiyyema'dan itibaren temsilden hakikata geçtiği içindir ki; tarz-ı üslûb değişiyor. "Lasiyyema"nın örfen lâzımı olan "etmişse, yapmışsa, ederse" gibi tabirler gelmiyor. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 13

Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret

VE LÂSİYYEMÂ: [13] Bu âlem sahibinin her yeri ve herşeyi ihata eden vasi' bir rahmeti vardır. İşte validelerdeki şefkat-i mutlaka, bu rahmetin letaifinden birisidir. Hattâ nebatî validelerin dahi, evlâdları olan meyvelerine, çiçeklerine karşı olan hizmetleri, yine bu rahmetin cilvesindendir. Hele hayvanat yavrularının, bilhassa zaillerinin rızıklarındaki suhulet, şayan-ı temaşa bir cilve-i rahmettir. İşte şu rahmet ise, kendine lâyık bir şekilde fazl u ihsan yapmak iktiza eder.

Şimdi bak! Bu zahir rahmetin muktezası nerede!., ve sonra, o rahmet deryasının bir katresine bile yetmeyen bu fani dünyadaki şu kısa ömürde, lezzetleri kederlerle alûde olan bu zail tena'umlar nerede? Belki dönmemek ve iade edilmemek üzere olan bir zeval ise, ni'metler nıkmetlere, şefkat musibete, muhabbet hirkate, aklı ikaba, lezzetleri elemlere döndürecek., ve dolayısıyla hakikat-ı rahmet kendi aksine inkılâb edecektir. İşte o zaman, yeryüzünü ziyasıyla dolduran güneşin vücudunu inkâr etmek misillü bir mükâbere ile, göz önündeki şu rahmeti inkâr etmek lâzım gelir.

Hem dahi bu âlem sahibinin tasarrufatından anlaşılıyor ki: Onun haysiyet ve izzetinin pek büyük bir celali vardır. Haysiyet ve izzet ise, onu istihfaf edip, karşı gelenlerin kahrini ve onu saymayıp hürmet etmeyenlerin te'dibini iktiza eder. Nasılki bu dünyada dahi geçmiş zamanlarda eski peygamberlerin kavimleriyle olan kahr ile muamelesi gösteriyor ki, burada her ne kadar mühlet veriyorsa da, fakat hiç bir fiil ve ameli zabtetmede ihmal etmiyor.

Ve keza onun icrââtından fehmolunuyor ki; onun emir ve nevahisine istihfaf ile karşı çıkanlara karşı pek azîm bir gayreti vardır.

Evet kendini tanıttırmak için bu gibi manzum masnuatı yaratsın ve kendini sevdirmek için bu kadar mevzun çiçekleri halketsin ve rahmetini göstermek için bu derece müzeyyen meyveler bahşetsin de; sonra az bir kısım kimselerden başka iman ile onu tanımayanlara ve ibadet ile kendilerini ona sevdirmeyenlere ve şükür ile ona hürmet etmeyenlere ebedî makarr-ı Rububiyetinde bir dâr-ı mücazat ihzar etmesin, hâşâ!

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 14

Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet

VE LÂSİYYEMÂ: [14] Şu âlem mutasarrıfının herşeyde maslahatlara riayet etmesi ve faideleri gözetmesi şehadetiyle ve bütün mahlukattaki hüsn-ü san'at ve ihtimamât ve intizamatın delâletleriyle pek âlî bir, hikmeti varolduğu görülmektedir. İşte saltanat-ı Rububiyetinde hâkim olan şu hikmet, kat'iyyen iktiza eyler ki; onun cenah-ı himayesine iltica eden mutîleri taltif etsin.

Hem her şeyi mevki-i lâyıkına koyması ve her hak sahibinin istidadına muvafık derecede hakkını vermesi ve bekasının muhafazasına ve vücuduna lüzumlu ihtiyaçlarını vakt-i hacette is'af etmesi ve bütün dua edenlerin suallerine cevab vermesi (hususan istidad lisanıyla veya fıtrî ihtiyaç lisanıyla veya ıztırar lisanıyla olsa) dualarını kabul etmesi gösteriyor ki; hakikî ve tam bir adalet-i mahzası mevcuddur. Şu adalet ise, bir mahkeme-i kübrada ibadının hukukunu muhafaza etmekle, haşmet-i mâlikiyet ve rububiyetini muhafaza etmek iktiza eyler. Halbuki şu kısa, dar, fani ve küçük olan dâr-ı dünya ise, o adaletin hakikatına mazhar olmaktan çok çok uzak ve çok aşağıdır. Demek bu celalli cemal ve o cemalli celal sahibi olan bu Melik-i Âdil'in ve bu Rabb-i Hakîm'in bakî bir Cennet'i ve daimî bir Cehennem'i olması lâzımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 15

Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal

VE LÂSİYYEMÂ: [15] Bu âlem sahibinin ve içinde şu ef al ile tasarruf eden mutasarrıfının mutlak bir sehaveti ve pek azîm bir cûdu ve pek dolu hazineleri var olduğu anlaşılıyor. Meselâ o hazinelerin zarif sandukçalarından bir kısmı; şu nur ile dolu güneşler ve meyvelerle donatılmış ağaçlardır. İşte bu ebedî servetle birlikte şu sermedî sehavet, elbette iktiza ederler ki, ebedî bir dâr-ı ziyafet bulundursun. Ve içinde, enva-i hâcâta giriftar muhtaçların devam-ı vücudları olsun. Çünkü nihayetsiz bir kerem, nihayetsiz nimetlendirmek ve minnetlendirmek ister. Bu da nihayetsiz tena'um ve minnete kabil olanların vücudlarını ister. Bu da ikram olunan şahsın devam-ı vücudunu ister. Tâ ki tena'umunda devam edip, daimî bir minnetin şükrü ile mukabele etsin. Yoksa bütün bu in'am olunan nimetlerin, minnetlerin mukabilindeki şükür ve minnettarlık ise, yalnız her birinin kısa ömrünün geçici, zail dakikalarına münhasır kalacak. Hem beraberinde devam ile arkadaşlık etmediği haysiyetiyle, onun hakkında buradaki in'amat dahi ehemmiyetsiz kalacak, belki gam ve kederlerin vasıtası olacaktır.

Ve keza şu ef al-i hakimane, kerimane failinin manevî ve gizli kemalâtı olup, o gizli kemalâtını takdirkâr ve istihsancıların başları üstünde teşhir etmek istediğini şu müzeyyen mu'cizat-ı masnuat ile tezahüratından anlaşılıyor. Evet, daimî olan bir kemalin daimî tezahür etmesi ve istihsankârların da nazarlarının devamını istemesi şanındandır. Demek, o daimi olan kemalâtla beraber devam etmeyen bir istihsancının nazar-ı muhabbetinde, o kemalâtın kıymeti sukut ediyor.

Hem dahi şu güzel, hoş, süslü, nuranî masnuatın Saniinde misilsiz, manevî, mücerred bir cemalin mehasini ve ona lâyık nazîrsiz, mahfî bir hüsnün letaifi vardır. Belki esmasının herbirisinde ki o münezzeh hüsnün, o mücerred cemalin cilvelerinde gizli defineler vardır.

Evet, bizim ukûlümüz nerede ve o daimî tecellâdar olan cemal sahibinin cilve-i cemalini fehmetmek nerede? İşte onun celevat-ı cemalinin bazı gölgelerini görmek istersen; onun kesif olan bazı ayinelerinden birisi yeryüzüdür ki; her asır, belki her mevsim, belki her vakit bize o daimî tecellâdar cemal-i mukaddesin cilvelerinin gölgelerini izhar ve tavsif ediyor. Ve onda ayinelerin birbiri arkasında değişmesi ile ve mazharların ardı sıra akışlarıyla o cemal teceddüd etmektedir. Bahar mevsimi de o cemalin nukuş ve çiçeklerinden ancak bir kısmını izhar eder.

Hem dahi sabit ve müstemir hakaiktandır ki, faik bir cemale sahib bulunan herkes, kendi cemalini iki vecihle müşahede etmesini sever. Birisi bizzat kendi nazarıyla, diğeri gayrın nazarıyla... Yani hem bizzat, hem bilvasıta kendi cemalinin mehasinini seyretmesini arzu eder. Hem dahi, o sevimli cemalinin cilvesini gösteren bir ayineyi iştiyak derecesinde sevdiği gibi, hüsn-ü mergubunun ölçüsünün derecelerini bildiren ve gösteren bir müştakı dahi o derece ister ve sever. Demek hüsün ve cemal, görmek ve görünmek ister. Bu da, o hüsün ve cemalin menazırında tenezzüh eden istihsancıların ve letaifinde mütehayyir olan müştakların vücutlarını iktiza eder.

Zira, o cemal, daimî ve sermedi olduğundan, mütehayyir istihsancının ebediyetini iktiza eder. Çünki, daim ve kâmil olan bir cemal, ufûl eden ve zeval bulan bir müştaka razı olamaz. Evet nefsinde mukayyed olan bir şahıs, eli ulaşmadığı ve aklı ermediği bir şeye, ya da onu huzurundan tardeden veya reddeden kimseye bir nevi adavet beslemesi sırrıyla; o sermedi cemal ki, nihayetsiz bir muhabbetle ve gayetsiz bir şevkle ve hadsiz bir istihsanla mukabeleye lâyık olduğu halde, ihtimaldir ki, kısacık ve kederlerle karışık ve zevale maruz bir ömür içinde o cemal-i sermedînin temaşasını yapan o şahıs; eğer o cemal ile beraber daimî kalamazsa, o zaman ona karşı adavetle, kin ve inkârla mukabele edecekti.

Elhasıl: Bu âlem nasılki kat'î ve yakînî olarak sani'ini istilzam eder. Öyle de, onun sani'i dahi şeksiz, şüphesiz bir dâr-ı âhireti istilzam eder ve ister.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 16

Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat

VE LÂSİYYEMÂ: [16] Bu âlemin mâlikinin çaresiz mütehayyirlerin istigaselerine pek çabuk yetişen; ve istimdad ile dua edenlerin dualarına icabet eden şefkatkâr bir rahimiyeti vardır. Çünkü görüyoruz ki, o zat, raiyetinin en ednasının en edna bir hacetini müraat edip yerine getiriyor. Delili de budur ki: O hacet, umulmadık bir vakitte, tam zamanında yerine gelmesidir. Hem en gizli bir mahlukunun en gizli bîr sesini işittiğine delil ise, (velev lisan-ı hal ile olsun;) istenilen şeyin is'af edilmesi ve yerine getirilmesidir. Bak, zevilhayatın yavrularının ve zaif mahlukların hüsn-ü terbiyelerine dikkat et! Tâ ki bu şefkati, gündüz ortasındaki güneş gibi açık göresin.

İşte bu Rahimane, kerimane şefkat ise, kendi ibadının en büyüğü ve en sevgilisinden, en büyük ve en şedid bir hacetini is'af etmesini gayet kat'î ve zarurî olarak iktiza eder. Hele bilhassa o hacet, bir hacet-i amme olsa., ve o haceti isteyen o sevgilinin duasına umum mahlukat lisan-ı kal ve lisan-ı hal ile "âmin, âmin" deyip iştirak etmiş ise., ve bilhassa o hacet, herşeyin yanında çok mühim olup, o hacetin vücud bulmasıyla eşyanın kıymetleri âlâ-yı illiyyîne yükselmesine sebeb olsa; ve onsuz herşeyin kıymeti ehemmiyetsiz kalıp esfel-i safilîne sukuta giderse!..

Demek bütün mevcudat, lisan-ı istidadıyla o sevgili habibin tazarruatına iştirak ediyor. Ve bilhassa o hacet, kâinatta tecelli eden bütün esma-i hüsnanın dahi matlubu olsa...

Evet o hacet, adeta o esma için ve o esmanın icra-yı ahkâm ile zuhur eden kemalâtları için, gayelerin mahzeni gibidir. Öyle ise, bütün o esma, kendi müsemmalarının yanında o sevgilinin hacetinin

is'afı için şefaatçıdırlar. Ve bilhassa o hacet, o abd-i habibin Malik-i Keriminin yanında çok kolay, pek âsân olsa., ve bilhassa o sevgili abd-i habib, enva-i tazarruat-ı hazîne ile ve mütezellilane enva-i iftikarat-ı müşeffi'a ile ve kendini ona enva-i ibadat-ı makbule ile sevdirerek tazarru' ve niyaz eyliyorsa; hem de onun arkasında şecere-i hilkat meyvelerinin bütün efazılı olan enbiya ve evliya ve asfıya, saf tutarak ve ona uyarak duasına "âmîn, âmîn" dedikleri bu zat, Rabb-i Kerîminden istediği şey olan beka ve saadet-i ebediye ve rıza-yı Bari olsa; elbette ve elbette bu mezkûr hakikatların iktizasıyla, hiçbir veçhile mümkin değildir ki; şu âsârıyla meşhûd olan bu şefkat-ı şâmilenin güzelliği, böyle makbul ve mahbub bir zattan, şöyle ma'kul bir matlubunu kabul etmemekle, nihayetsiz gaddar bir kubhu, bir çirkinliği kabul etsin!..

Evet, nasılki o zat-ı habib, Şâhid-i Ezelî'nin hem şuhud hem de işhadına medar bir elçisidir. Ve risaletiyle kâinat tılsımının keşşafıdır ve kesret tabakatında vahdaniyetin dellalıdır ve Cennet'teki saadetin vusulüne bir sebebdir.. Öyle de: o zat, öyle bir abddir ki, ubudiyetiyle hazain-i rahmete bir keşşaf ve cemal-i Rububiyete bir ayine ve saadet-i ebediyenin husulüne bir medar ve Cennet'in vücuduna bir sebebdir.

Eğer farz-ı muhal olarak, Cennet'i ve saadet-i ebediyeyi iktiza eden, gayr-ı mahsur olan bütün esbabın ademini kabul etsek dahi, yalnız şu sevgili abd gibi bir zatın duası ve talebi, şu Cennet'in icad ve vücuduna kâfi gelirdi ki; her baharda o Cennet'in numunelerini andıran hadsiz müzeyyen bahçeler icad eden bir Cevvad-ı Kerim'in cûdunu gözümüzle görüyoruz. Evet bahardaki bahçelerin icadı, Cennet'in icadından daha kolay olmadığı gibi, Cennet'in icadı da bunların icadından daha zor değildir.

Evet nasılki o zat hakkında: [1] لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ denilmesi hak ve lâyıktır, hem de denilmiştir. Öyle de onun hakkında (eğer Cennet ve saadet-i ebediyenin hadsiz esbab-ı mûcibesi olmasa idi dahi, tek senin duan ile, senin için Cennet'i halkedecektim) denilse müstehak ve lâyıktır.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلَى ذَلِكَ الْحَبِيبُ [2]
الَّذِى هُوَ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَ فَخْرُ الْعَالَمَيْنِ
وَ حَيَاتُ الدَّارَيْنِ وَ وَسِيلَةُ السَّعَادَتَيْنِ وَ
ذُو الْجَنَاحَيْنِ وَ رَسُولُ الثَّقَلَيْنِ وَ عَلَى
اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَ عَلَى اِخْوَانِهِ
مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ اٰمِينَ

1.) Sen olmasaydın, Sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım. (Ali el-Kari, Şerhü'ş-Şifâ, 1:6; el-Aclunî, Keşfü'l-Hafâ, 2:164)
2.) Allahım, her iki dünyanın efendisi, iki âlemin medar-ı fahri, dünya ve âhiretin hayatı, iki cihan saadetinin vesilesi, zülcenâheyn ve cin ve insin resulü olan şu Habîbine, onun bütün âl ve ashabına ve onun enbiyâ ve mürselîn kardeşlerine salât ve selâm et. Amin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 17

Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri

VE LÂSİYYEMÂ: [17] Bu âlemin cereyan ve gidişatından görüyoruz ki; güneşler, kamerler, ağaçlar ve nehirlerin teshiri içinde muhteşem bir saltanatın âsârı hükmediyor. Ve bundan biliniyor ki; bu mevcudat mutasarrıfının muazzam bir Rububiyet içinde bir saltanat-ı muhteşemesi vardır. Halbuki bu dâr-ı dünya ise, sür'at-i tahavvül ve zevaliyle; bir hanın içinde, her gün dolup boşanan misafirler için hazırlanmış bir menzile benziyor. Ve bir imtihan meydanı gibi her vakit değişip tebeddül ediyor. Hem şurası, bu mevcudat sahibinin garaib-i san'atlarının enmuzeclerini ve ihsanatının numunelerini göstermek için hazırlanmış, açılmış bir meşher gibidir. Ve bu meşher ise, her vakit tahavvül ediyor.

Halbuki onun saltanatının medarı ve o saltanat'ın raiyeti gibi olan halk ve ibad ise; şu menzillerde her ân sefere hazır bir vaziyette toplanmış ve her zaman ondan çıkmak üzere ve o niyetle hazır bulunarak, bir sual ve cevab miktarı eğlenip beklemektedirler. Ve her an ve her vakit bir ayrılmak ve dağılmak hazırlığı içinde, bu meşherde muvakkat durmuşlardır.

İşte şu hal ise, bizzarure iktiza eder ki, bu mütegayyir meydan ve fanî menzil arkasında ve bu mütebeddil meşherden sonra; daimî kasırlar, ebedî meskenler ve şu aldatıcı numunelerin en güzel asıllarıyla dolu müfettehat-ül ebvab hazineler bulunsun. Tâ ki, şu meşhud olan saltanat-ı sermediye, onların üstünde zevalsiz mukim kalsın. Çünkü elbette muhaldir ki; şu rububiyet-i muhteşeme bu fani ve zaif, zail ve zelillerin üstünde devam etsin!..

Evet, nasılki edna bir şuuru bulunan bir adam, elbette şu hususta düşünüp hükmeder ve etmelidir ki; meselâ bir adam,

yolunda giderken bir hana tesadüf ediyor. Bakar ki, bir melik-i kerim o hanı kendine doğru giden misafirlerinin yolunda yapmış. Sonra bakar ki, o melik, bir gecelik tenezzüh için o hanın tezyinatına milyonlar altunları sarfediyor. Sonra görür ki, o hanın ekser müzeyyenatı numune ve suretlerdir. Sonra görürki, o misafirler, o aldatıcı numunelerden tam zevklenmek istiyorlar. Halbuki bunlar ise, yemek için değil, tatmak içindirler. Çünkü hiçbir şeyden doymadan gidiyorlar. Hem herkes kendi hususî fotoğraf makinesiyle o hanın içindeki suretleri alıyor. Ve o melikin hizmetçileri de, gayet dikkatle misafirlerin suret-i muamelelerini alıp kaydediyorlar. Daha sonra bakıyor görüyor ki; o melik, hergün o hanın çok kıymetli olan müzeyyenatının ekserisini tahrib edip, yeni gelen misafirlere başka yeni tezyinatları yapıp gösteriyor.

İşte bu adam, iyi düşünüp şeksiz şüphesiz anlamalıdır ki; bu muvakkat han sahibinin elbette başka yüksek daimî menzilleri ve mahzun gâlî bir serveti ve keremkâr azîm bir sehaveti vardır, ve O zat ise, bu şeylerin izharıyla irade ediyor ki; hanın içindeki misafirlerini kendi yanındaki asıllara teşvik etsin. Ve onlar için iddihar ettiği servetlere onları tergib etsin.

Aynen öyle de: Her insanın düşünmesi lâzımdır ki, bu dünya hanı da, ne kendi kendine bu sureti, bu şekli almış ve ne de dünya, dünya için (yani zatı için) yaratılmıştır. Belki ancak kafilelerin gelip konup, göçmeleri ile dolup boşanan bir handır. Onda duran sakinleri ise, misafirlerdir ki; Onların Rabb-i Kerim'i onları Dâr-üs Selâm'a davet ediyor. Ve şu tezyinat ise, yalnız bir tenezzüh ile muvakkat bir lezzet almak için değildir. Çünki bir an sana lezzet verse, firakıyla bir çok zaman elem verir. Hem sana tattırır, iştihanı açar, fakat doyurmaz. Çünkü ya senin ömrün kısa, ya onun ömrü kısadır. Belki bu şeyler, ancak ibret içindir, şükür içindir, usûl-i daimîsine teşvik içindir veya başka ulvî gayeler içindir.

Ve şuradaki bu müzeyyenat ise, Cenab-ı Rahman'ın cennetlerde ehl-i iman için iddihar ettiği nimetlerin numune ve suretleridir. Ve şu fâni masnuat dahi, fena için değil; belki kısa bir toplantıdan sonra suretleri, timsalleri, manaları ve neticeleri alınıp, ehl-i ebed için onlardan daimî manzaralar nescedilir. Veyahut onları döndürüp değiştiren Sahib-i Zülcelalleri âlem-i bekada onlardan istediği şeyi yapar.

Evet, eşya fena için değil; beka için halkolunduğuna delil budur ki; (belki surî olan fenaya gitmesi, vazifesinin tamamıyla bir terhisidir) fani bir şey bir cihetle fenaya gider, fakat gayr-ı mahsur cihetlerle baki kalır. Meselâ, kudret kelimelerinden olan şu çiçeğe bak ki: Kısa bir müddet içinde bize bakar, sonra der-akab fenaya gider, kaybolur. Amma o çiçek, kelime gibi zahiren zeval perdesinde saklanıp, fakat biiznillâh kulaklarda binler timsallerini ve akıllarda akıllar adedince manalarını tevdi' ettiğini görürsün. Çünkü o çiçek, vazifesinin tamamıyla terhis edildiği vakit, hem hafızalarımızda, hem âlem-i şehadette, onu gören herkesin hafızasında, hem perde-i gaybdaki tohumunda mana ve suretlerini ibka edip emanet bırakır. Hattâ her onu görenin hafızası ve onun bütün tohumları, güya onun zînet-i suretini hıfzetmek için birer fotoğraf makineleridir. Ve onun bekasını gösteren birer menzil gibidirler. İşte bu çiçeğe, onun fevkindeki diğer eşya ve zevilhayatı ve onların üstlerinin üstü olan ervah-ı bakiye sahiplerini kıyas et.

Hem dahi insan, ipi boğazına sarılıp istediği yerde otlamak için başıboş bırakılmış değildir. Belki ileride hesaba çekilmesi için, bütün amellerinin suretleri alınır ve bütün fiillerinin neticeleri hıfzedilip yazılır.

Hem baharın güzel masnuatının başına gelen güz mevsiminin haşin tahribatı ise, vazifelerinin tamamlanmasıyla bir terhisattır. Ve yeni gelen mahlukatın vazife başına gelmeleri için yer boşaltmaktır. Ve vazifedar masnu'ların gelip konmaları için bir ihzarattır. Ve gafil sarhoşları gafletlerden uyandıran tenbihât ve ikazâttır. Hem dahi bilmeli ki; **(1)** bu âlemin Sani-i Zülcelalinin başka ve diğer bir âlemi olup, ibadını ona sevkediyor ve oraya teşvik ediyor. Hem o Melik-i Âdil, onlara öyle bir âlem, bir saadet hazırlamış ki; ne göz görmüş, ne kulak işitmiş ve ne de kalb-i beşere hutur etmiştir..(Amenna!)

---

(1): Temsilin başındaki "Edna bir şuuru olan., ilh." cümlesine, buradaki tercümede "Hem dahi bilmelidir ki" cümlesi atıftır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 18

Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet

VE LÂSİYYEMÂ: [18] Bu âlemin mutasarrıfının, âlemde cereyan eden küçük-büyük hiçbir şey bırakmadan "Kitab-ı Mübin" defterlerinde yazıp kayd ve hıfzeden bir hafîziyet-i tammesi vardır. Evet "Kitab-ı Mübin"in bablarından birisi, âlemde görünen "nizam" ve "mizan" hakikatlarıdır. Çünkü görüyoruz ki; her şey vazifesi bitip, ömrü sona ermesiyle ve âlem-i şehadetteki vücuddan gitmesi ile, onun Fâtırı onun bir çok suretlerini elvah-ı mahfuzada tesbit ediyor ve onun ekser tarih-i hayatını onun netaici olan meyve ve tohumlarında nakşediyor ve âlem-i gayb ve şehadetin bir çok ayinelerinde ibka ediyor. Hattâ eşyadan bir çoğu var ki, kendi etrafında bulunan diğer eşyanın cereyan-ı muamelelerinin suretini alıp zabtetmek için âdeta vazifedardır.

Eğer istersen beşerin hafızasına, ağacın semeresine, meyvenin nüvesine, çiçeğin tohumuna bak. Tâ ki, hıfz ve hafîziyetin azametli kanununun ihatasını fehmedesin. Hattâ bu hafîziyet kanunu, eşya-yı seyyale-i zâilede dahi görünmektedir. Buna göre, âlem-i gayb ve âhirette semere verecek olan mühim umurlarda, bu kanun-u hafîziyetin ne derece kuvvetli olduğunu kıyaset! İşte şu muhafaza-i tammeden anlaşılıyor ki; bu mevcudatın sahibi gayet büyük bir ehemmiyetle mülkünde cereyan eden her şeyin muamelatını zabtediyor. Hem vazife-i hâkimiyetinde nihayet dikkatli olduğu ve saltanat-ı rububiyetinde tam bir intizamı takib ettiği görünmektedir. Öyle ki, en edna bir hâdiseyi ve cüz'î, ehven bir ameli ve çok az bir hizmeti de yazar ve yazdırıyor. Ve emr-i tekvinîsi ile mülkünde cereyan eden bütün herşeyin suretlerinin alınmasını ve bütün fiil ve amellerin hıfzedilmesini ve ettirilmesini emir ediyor... İşte şu hafîziyet ise, bir muhasebeye işaret ediyor, belki tasrih ediyor ve belki öyle bir

muhasebeyi istilzam ediyor. Hele bilhassa ekrem ve eşref-i mahlukat olan insanın en büyük ve en ehemmiyetli amelleri hakkında olsa!..

Evet, çünkü insan, Rububiyetin külliyat-ı şuûnuna bir şâhid ve kesret dairelerinde vahdaniyet-i İlahiyeye bir dellal ve mevcudatın tesbihatına bir müşâhid ve bir zabittir. Ve hakeza onun emanetle mükerrem ve hilafet gerdanlığıyla müşerref olmasına hadsiz, sayılamıyacak kadar delail vardır. İşte insan, bütün bu kadar ehemmiyetiyle beraber اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًى âyetinin fermanı gibi, bu insan zanneder mi ki; başı boş bırakılacak ve yarınki hesaba çekilmeyecek, kellâ! Belki, az-çok bütün amellerinden hesap vermek üzere haşir ve ebede gidecektir.

Evet, Cenab-ı Hakk'ın kudretine nisbeten kıyamet ve haşri getirmek, güz ve baharı getirmek kadar kolaydır. Çünkü bütün geçmiş zamanlardaki vuku'a gelmiş emirler, hâdiseler onun mu'cizat-ı kudreti olduğundan, kat'iyyen şehadet eder ki; maziyi ve ondaki vuku'atı icad eden zat, elbette müstakbelin de bütün imkânatına muktedirdir. (Âmenna!)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 19

Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid

VE LÂSİYYEMÂ: [19] Bu âlemin maliki, gayet kat'î ve mükerrer olarak haşir ve dâr-ı âhireti getireceğini va'detmiştir. Ve bunun icadı ise, kendisine gayet kolay ve asandır. Ve va'dettiği şeyin vücud bulması, halk ve ibadına nihayet derece mühim ve gayet derece kıymetlidir. Halbuki hulf-ül vaad ise, onun izzet-i iktidarına ve merhamet-i Rububiyetine gayet zıddır. Çünkü va'dinde hulfetmek, önce cehlin, sonra acz'in neticesidir. Demek Kadir-i Mutlak ve Alim-i Mutlak hakkında hulf-ül vaad muhaldir. Hem haşrin bütün inkılablarıyla ve cennetleriyle icadı, ona bahar bahçelerinin ve tahavvülâtının icadından daha zor değildir. Amma onun va'd-i sübhanisi ise, bütün enbiyanın tevatürü ile ve bütün asfiyanın icma'ları ile kat'î ve sabit olduğu gibi, şu gelecek âyet dahi onun va'd-i Sübhanîsinin kuvvetini ilân ediyor, sen de işit:

اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لاَرَيْبَ فِيهِ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللهِ حَدِيثًا [1]

قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَا اَكْفَرَهُ [2]

İşte bu mevcudat, hak üzere sâdık kelimeleri ve şu kâinat sıdk ile onun nâtık âyetleri olan bir zatın ferman-ı hadîsini tasdik etmeyip, vehminin hezeyanlarına, nefsinin hamakatlarına ve şeytanının ebatılına itimad edip hak yoldan sapanın halinden: [3] نَعُوذُ

بِاللهِ مِنَ الْخِذْلاَنِ وَ مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ deriz.

1.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. And olsun ki, geleceğinde şüphe olmayan kıyamet gününde O sizi kabirlerinizden toplayıp diriltecektir. Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır? (Nisâ Sûresi, 4:87)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 20

Lasiyyema 20: Sermedi saltanat

VE LÂSİYYEMÂ: [20] Bak! Şu âlemde sermedî, muhteşem bir Rububiyetin tezahürünü ve müstakar, şa'şaalı bir saltanatın asarını müşahede etmekteyiz. Evet, şu göz önündeki Rububiyet sahibinin azametini bununla kıyas et ki; koca küre-i arz, bütün sekeneleriyle birlikte onun taht-ı emrinde müsahhar, müzellel bir hayvan gibi duruyor. O ise, onu öldürür, diriltir, terbiye ve tedbir eder. Hem şu muhteşem güneş, seyyaratıyla birlikte onun kudretiyle müsahhar olarak, onu tanzîm ve tedbir eden ve onu takdir edip, çevirip döndüren odur. (C.C.)

Hal böyle iken, şu sermedî, müstemir hâkimiyet-i Rububiyet ve bu muhit, müstekar saltanat-ı uluhiyet akılları hayrette bırakan pek azîm tasarrufatlarının şehadetleriyle elbette ve her halde şu seyyal, geçici, bîkarar, mütebeddil, vâhî ve zail umurlar üzerinde kıyam etmez ve durmazlar. Ve bu fani dünya gibi kederler ve küdûretlerle âlude, sergerdan, mütegayyir olan bir şeyin üstünde bina edilmez ve kurulmazlar. Belki şu dünya ve mâfiha ise, şu meşhud Rububiyetin saltanatı içerisinde, ancak içinde tecrübe ve imtihan, teşhir ve ilân için muvakkat menziller bina edilmiş geçici bir meydan gibidir. Sonra kusûr-u daimeye tebeddül etmek üzere tahrib edilecek ve mahlukat dahi o daimî menzillere sevkedilecektir.

Demek her halde şu mütegayyir, fani âlemin Rabbi için başka baki ve müstekar bir âlemi bulunması lâzım ve zaruridir.

Bütün bu geçen hakikatlarla beraber, zahirden hakikata geçen ve kurb-u huzur-u Sübhanîsine dahil olup, müşerref olan bütün ervah-ı neyyire ve kulûb-u münevvere ve ukul-ü nuraniye erbabı şehadet edip ihbar ediyor ve bil'icma' müttefikane ilân ediyorlar ki; Cenab-ı Hak (C.C.) mutîlere bir dâr-ı mükâfat ve âsilere bir dâr-ı mücazat hazırlamış.. Ve bunun için pek kuvvetli vaad ve şiddetli

vaîdler etmiştir diye bildiriyorlar. Halbuki Zat-ı Zülcelal ise, va'dine hulfetmekle tezellül gösterip, zillete düşmekten mukaddes ve muallâdır. Ve vaîd-i Sübhanîsini yerine getirememekle, acze sukut etmekten muazzez ve müberradır. Bunun yanında bu mes'eleyi ihbar edenler ise enbiya, evliya ve asfiya olup, mütevatir bir keyfiyettedirler. Ve bunun gibi bir meselede ehl-i ihtisastırlar. Hem meslek, meşreb ve mezheblerinin birbirine muhalefetiyle beraber, şu mes'elenin ihbarında icma' ile ittifak halindedirler. Ayrıca kâinat kitabı dahi kendi âyât-ı beyyinatıyla bunların bütün davalarını tasdik ve te'yid etmektedir.

İşte ey insan! Acaba senin yanında bu haber ve hadîsten daha doğru bir hadîs var mıdır? Ve bu haberden daha hakikatli ve daha sağlam ve dürüst bir haberin bulunması mümkün müdür?

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 21

Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri

VE LÂSİYYEMÂ: [21] Bu âlemin mutasarrıf-ı zîşanı, şu dar ve muvakkat ruy-i zemin meydanında yevmî ve senevî, asrî ve dehrî icraatiyle her vakit o büyük ve geniş haşir meydanının misallerini izhar ediyor. Ve her zaman onun numune ve işaretlerini gösteriyor. Eğer istersen, bahar haşrinde ihya-yı arz keyfiyetini teemmül et! Tâ ki, altı gün zarfında üçyüzbine yakın haşir ve neşirleri kemal-i intizam içinde müşahede edesin. Hem tâ hayvan, ağaç ve nebatat emvatı yeryüzü sahifesinde gayet karışıklık ve iştibak içinde mütedahil bir vaziyette serpilmiş iken, birden bire kemal-i imtiyaz ve teşhis ile fasl-ı baharda vazifelerinin başına geldiklerini bilmüşahede göresin.

İşte bu işleri yapan zata, nasıl bir şey ağır gelebilir. Ve nasıl semavat ve arzı altı günde halkedemesin? Ve nasıl insanların haşirleri ona bir ân-ı seyyale gibi âsân olmasın?

Evet bir zat ki, hurufları bozulmuş olan üçyüzbin kitabı bir tek sahifede beraberce sehivsiz, yanlışsız, karıştırmadan te'lif edip yazarsa, -ki evvelâ kendisi onu te'lif etmiş, sonra imha etmiş olduğu kitabının ikinci defa bir suretini yeniden hafızasından yazmağa nasıl âciz kalabilir?

Eğer istersen:

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

âyetine nazar et! Tâ ki keyfiyet-i ihya ve imate içinde, sabık temsilin hakikatini göresin.

İşte şu göz önündeki tasarrufattan kat'î anlaşılıyor ve o şuûnattan hadsen biliniyor ki: Şu dağılmalar ve toplanmalardan müşahede edilen vaziyet, yalnız (buradaki haller için) maksud-u bizzat değillerdir. Çünki bu kısa zaman içindeki cüz'î, fani faydalar ile, şu pek mühim ihtifalât arasında bir münasebet yoktur ve olamaz. Belki ancak suretlerinin alınması ve neticelerinin terkib edilip muhafaza edilmesi ve hüviyetlerinin tesbit edilip kaydedilmesi için birer temsil ve takliddirler. Tâ ki, ileride bir mecma-i ekberde muamele bunlar üstüne dönsün. Ve bir seyrangâh-ı ebedîde daimî manzaralar halinde müşahedeler bunlarla devam etsin. İşte ancak o zaman, şu faniler daimî suretleri, bakî semereleri, ebedî manaları ve sabit tesbihatları semere verirler. Demek şu dünya ise, ancak bir tarladır, haşir ise beyderdir, bir harmandır. Cennet ve cehennem ise, birer mahzendirler.

1.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 22

Lasiyyema 22: Hikmet,Inayet,Adalet ve Rahmet

VE LÂSİYYEMÂ: [22] O Rabb-i Sermedi, o Sultan-ı Ezelî ve Ebedî, o zail menzillerde, o geçici binalarda ve şu gidici meşherlerde bahir ve mahir bir hikmetin ve zahir ve müzehher bir inayetin ve âlî ve gâlî bir adaletin ve geniş ve cami' bir merhametin asarını izhar ettiği halde, hem o derece ki, gözü kör ve kalbi paslı olmayan herkes yakînen bilir ki; daire-i imkânda onun hikmetinden daha ekmel bir hikmet ve inayetinden daha ecmel bir inayet ve merhametinden daha eşmel bir merhamet ve adaletinden daha eceli bir adalet mevcud değildir ve tasavvur edilemez.

Öyle ise, onun daire-i memleketinde ve mülk ve melekûtu içinde daimî, âlî mekânlar ve ebedî, galî meskenler ve içinde zevalsiz, mukim sakinler olmazsa ve bulunmazsa -ki, o mezkûr adalet, hikmet, inayet ve rahmetin hakikatlarının tam tezahürleri ancak o mezkûr mezahirde cilveger olabilir o zaman herbir akıl sahibine görünen şu hikmet-i ammeyi inkâr etmek ve her göz sahibinin gözü önünde olan bu inayeti inkâr etmek ve her kalb sahibine menzur olan şu rahmeti inkâr etmek ve her zîfikre görünen bu adaleti inkâr etmek lâzım gelir. Ve hem şu ef’al-i hakimane, kerimane, rahimane, âdilâne sahibinin (hâşâ sümme hâşâ) sefih bir oyuncu, zalim bir gaddar olduğunu kabul etmek lâzım gelir. Bu ise hakikatların zıdlarına inkılabı demektir ki, eşyanın vücudlarını, hattâ kendi vücudunu bile inkâr eden sofestaîlerden başka bütün ehl-i akılca muhaldir.

Demek hakikat-ı haşriyeyi tasdik ve kabul etmeyen kimse, sofestaî gibidir ki; kendi nefsinden başka kimseyi tanımayan ve kendini de ancak külâhıyla tanıyan, hattâ kalensüvetini başkasının başında gördüğü zaman, onu kendisidir diye zanneden meşhur

Hebenneka'dan daha ahmaktır. Demek ki, münkirlerin fikri Hebenneka'nın külahı gibidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Lasiyyemalar : Hatime

Hatime

Ey bu mes' elenin başından buraya kadar aklıyla ve fehmiyle benimle refakat eden arkadaş! Zannetme ki, dâr-ı âhiret ve haşrin delilleri yalnız şu geçen delillere münhasırdır, kellâ! Belki Kur'an-ı Hakîm, daha hesabsız ve adedsiz emarelere işaret eder ki, Halikımız bizi şu muvakkat meşherden alıp saltanat-ı rububiyetinin daimî makarrına nakledecektir. Hem yine Kur'an hadsiz, hesapsız alâmetlerle telvih ediyor ki; Cenab-ı Allah(C.C), şu seyyal ve seyyar memleketi o sermedi, müstemir memleketine tebdil edecektir.

Hem dahi zannetme ki, dâr-ı âhiret ve haşri iktiza eden esma-yı hüsna yalnız "Hakîm, Kerim, Rahim, Âdil ve Hafiz"e münhasırdır. Hayır, belki tedbir ve idare-i kâinatta hükümferma bütün esma-i hüsna hepsi haşir ve âhireti iktiza eder, belki istilzam ederler.

Elhasıl: Haşir mes'elesi öyle bir mes'eledir ki, başta Cenab-ı Hak (C.C.), celalî ve cemalî tecellîleri ile ve bütün esma-i hüsnası ile ve enbiya, evliya ve asfiyaların kitablarının icmalarını tazammun eden Kur'an-ı Mübîn, bütün hakaikiyla ve bütün ervah-ı neyyire-i safiye-i âliye erbabı olan enbiya ve mürselînin ve bütün ehl-i keşif ve sıddîkînin sırr-ı itikadlarını hâmil ekmel-ül halk olan Muhammed-ül Emîn (Aleyhi ve Alâ Âlihis salâtü Vesselam) bütün delâil-i nübüvvetiyle ve bu kâinat kitabı bütün âyât-ı beyyinatıyla haşrin üstünde ittifak etmişlerdir. Hattâ kâinat mevcudatının küll ve cüz', küllî ve cüz'î herbirisinin iki vechi vardır ki, bir vechi ile kendi Halikına bakar ki, bu vecihte pek çok diller o Halik'ın vahdaniyetine işaret ve şehadet ederler. İkinci vechi ile ise: Gaye ve netice ve âhirete bakarlar. Bu vecihte ki, pek çok dillerle dahi dâr-ı âhirete ve yevm-i hesaba delâlet ve şehadet ederler.

Meselâ nasılki sen, hüsn-ü san'at içindeki vücudunla, kendi Sani'inin vücub-u vücud ve vahdetine delâlet ediyorsun. Öyle de,

cami' istidadının ebede uzanmış emelleriyle beraber pek sür'atle zevale gitmen ile de, âhirete delâlet ediyorsun. Ve hakeza kıyas et! Bazen bu iki vech-i delâlet, ittihad ederler. Meselâ bütün mevcudatta müşahede edilen hikmetin tanzîmi, inayetin tezyini, rahmetin taltifi, adaletin tevzii ve hıfz ve muhafazanın güzelliği, nasılki bir Sani-i Hakîm, Kerim, Rahim, Âdil ve Hafîz'e şehadet eder. Öyle de: âhiretin hakkaniyetine ve kıyametin yakîniyetine ve saadet-i ebediyenin tahakkukuna işaret ederler, belki sarahat derecesinde gösterirler.

اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَهْلِ السَّعَادَةِ [1]
وَاحْشُرْنَا فِى زُمْرَةِ السُّعَدَاءِ وَاَدْخِلْنَا
الْجَنَّةَ مَعَ السُّعَدَاءِ بِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ
الْمُخْتَارِ فَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ
كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَبِحُرْمَتِهِ اٰمِينَ اٰمِينَ
اٰمِينَ

1.)Allah'ım, bizi saadet ehlinden kıl, Said'ler zümresinde haşret ve Said'lerle beraber, Nebiyy-i Muhtarının şefaatiyle Cennete idhal et. Ona ve Âline de, Senin rahmetine ve onun hürmetine lâyık şekilde salât ve selâm et. Amin, âmin, âmin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre

Tevhid Deryasından bir

Katre

(Kur'an'ın feyzinden müstefad olan bu risalenin hallinin anahtarı, bu risaleyi bir kere dikkatle tamamını mütalaa etmekle elde edilebilir.)
Said-i Nursî

•İfade-i Meram
•Mukaddime
•1.Bab: Kainatın Tevhide 55 Lisan ile şehadeti
•Tenbih
•Takriz
•Hatime
•Taht-el Arz Seyahat
•2.Bab: Subhanallah Beyanındadır
•3.Bab: Elhamdülillah Beyanındadır
•4.Bab: Allahu Ekber Beyanındadır
•Hatime
•Nükte ve Noktalar

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : İfade

İfade-i Meram

(Dikkatle oku! Gözünü kamaştırır biiznillâh)

Ey bu risaleye bakıp mütalaa edenler! Biliniz ki: Kader-i İlâhî beni çok acib bir yola sevketti. Esna-yı seferimde çok tehlikelere, musibetlere ve müdhiş düşmanlara tesadüf ettim. Bitkin ve muztarib kalmıştım. Sonra aczimi vesile ederek Rabbime iltica ettim. İnayet-i ezeliye yetişti, elimden tuttu. Kur'an-ı Hakîm de bana râh-ı rüşdümü öğretti. Rahmet-i İlâhiye dahi imdadıma yetişip, beni o tehlikelerden kurtardı. Hamd ve şükür olsun Allah'a ki, enva-i ehl-i dalaletin iki vekil-i fuzulîsi olan nefis ve şeytanla vaki' olan muharebelerden salimen ve muzafferen çıktım.

İlk olarak nefis ve, şeytanla aramızda vuku' bulan birinci muharebe, şu kelimat-ı mübareke olan (1) سُبْحَانَ اللهِ ve (2) اَلْحَمْدُ للهِ ve (3) لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ve (4) اَللهُ اَكْبَرُ ve (5) لاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ larda başladı. Şu pek muhkem kalelerin her birisinin altında otuzar harp vaki' oldu.

İşte bu mecmuadaki **(1)** her bir kelime, belki her bir kayıd, düşmana en edna bir ipucu ve bir sığınacak yer bırakmıyacak derecede hezimet-i fahişeye uğratan birer harbin netice-i muzafferiyetidirler. Evet ben bu risalelerdeki hakikatları gözümle görmüş, sonra yazmışım. Öyle ki, bende öyle bir itminan tesbit etmişlerdir ki, benim yanımda onların nakizeleri olan hiç bir imkân-ı vehmîyi dahi bırakmamışlardır.

Bazan ben, deliliyle beraber uzun bir hakikata küçük bir kayıd veya bir sıfatla işaret ediyorum. O durumda, hükmün delili, o kayıd veya sıfatların içinde mündemiç oluyor ki, ancak dikkat ile bilinebilir.

Açık yazmadım ki, muhtaç olanlar işaret ile de maksad ve meramı hissetsin. Muhtaç olmayanlar ise zaten meşgul olmazlar ki; ihtiyaç hissetsinler. Demek meşgul olanlar, ihtiyacını hissetmişlerdir.

Zannediyorum ki, bu zamanın cereyanı herkesin akıl ve kalbini, kader-i İlâhînin beni üzerinden geçirdiği mezkûr yoldaki tehlikelere maruz kılmıştır. İşte bu eser, Allah'ın izniyle, tehlikeye girmiş bazı musibetzedelere menfaat vermesi muhtemel ve mümkündür.

وَ مِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ [6]

Said-i Nursî

---

(1): Katre Risalesi mukaddemesi olan Arabî aslında: “Bu risaledeki” ifadesiyledir. Ancak biz bu kaydı, umum Mesnevî'ye teşmil etmek için bu tarzda yazdık. (Mütercim)

1.)Allah her noksandan münezzehtir.
2.)Hamd Allah'a mahsustur.
3.)Allah'tan başka ilâh yoktur.
4.)Allah herşeyden büyüktür.
5.)Havl ve kuvvet ancak Allah'a aittir.
6.)Muvaffakiyet ancak Allahtandır

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ (1)
اَلْحَمْدُ لِلهِ وَالصَّلاَةُ عَلٰى نَبِيِّهِ (2)

(Şu eser; bir mukaddeme, dört bab ve bir hatime üzerine mürettebdir.)

Mukaddeme

Malum olsun ki, ben kırk senelik ömür seferinde ve otuz senelik ilim seyrinde dört kelime ile dört cümle tahsil etmişim. Burada şimdi icmaline işaret edip tafsili âtiyen gelecektir.

Amma kelimelerden murad ise: "Mana-yı harfi, mana-yı ismî, niyet ve nazar'dır. Yani masiva-yı İlahiyeye nazar edildiği zaman, mana-yı harfi ve Allah hesabına olmalıdır. Eğer kâinata mana-yı ismiyle, yani esbab hesabına nazar edilirse hatadır. Binaenaleyh, her şeyde iki vecih vardır. Biri hakka, diğeri kevne bakar. Kevne bakan yüze teveccüh ise, yine mana-yı harfiyle olmalı.. ve hem Cenab-ı Hakk'a cihet-i nisbeti bulunan mana-yı ismîye bir unvan olarak olmalıdır. Meselâ ni'meti, in'amın bir ayinesi olarak görmek; vesait ve esbabı da tasarruf-u kudretin perde ve ayineleri olarak bilmek lâzımdır.

Hem niyet ve nazar; ikisi eşyanın mahiyetlerini değiştirip seyyiatı hasenata tebdil ederler. Nasılki, iksir, toprağı altuna kalbeder, öylede: niyet dahî adi harekâtı ibadetlere çevirir. Hem nazar, fünûn-u ekvanı maarif-i İlahiyeye kalbedebilir. Demek, esbab ve vesait hesabına

nazar olursa, muzaaf cehaletlerdir. Eğer Allah hesabına olursa maarif-i İlahiye olur.

Şimdi gelelim kelâm ve cümlelerin izahına:

Birinci cümle: اِنِّى لَسْتُ مَالِكِى Yani: *"Ben kendime malik değilim."* Benim malikim, ancak kerem sahibi Malik-ül Mülk-i Zülcelal'dir. Fakat ben kendimi malik tevehhüm ettim ki, malikimin hududsuz sıfatlarını o vehmî mukayese ile bileyim. Evet ben, o vehmi mukayesem vasıtasıyla, kendi mütenahî, mevhum sıfatlarımla malikimin gayr-ı mütenahi sıfatlarını (bir derece) fehmettim. فَجَاءَ الصَّبَاحُ وَانْطَفَاَ الْمِصْبَاحُ Yani subh-u hakikat rûnema olup gelince, mütehayyel ve mevhum lâmbalar ve mumlara ihtiyaç kalmadığından söndüler.

İkinci cümle: اَلْمَوْتُ حَقٌّ *"Ölüm haktır."* Evet şu hayat ve bu beden, elbette şu koca dünya, üstlerinde bina edilmesi için direkler olmaya kabiliyetleri yoktur. Çünkü bunlar, ebedî olmadıkları gibi, taştan ve demirden de değillerdir. Belki et, kemik ve kandan ibaret şeyler olup, bedende birbirine mütehalif halde bulunur iken, her an birbirlerinden ayrılmak üzere birkaç günlüğüne muvakkaten toplanmışlar. Binaenaleyh, dünyayı içine alan o emeller sarayı olan hayat, nasıl olur da şu boş ve bozuk esas, kurtlu ve çürük direk üstüne bina edilsin.

Üçüncü cümle: رَبِّى وَاحِدٌ Yani: *"Benim Rabbim birdir, vâhiddir."* Evet herkes için (hakiki) bütün saadetler, ancak bir Rabb-i Vâhid'e teslimindedir. Bunun aksinde ise, mecmu'-u kainat kadar birbirine zıt olan Rablere muhtaç olacaktır. Çünkü insan, camiiyet-i fıtratı itibariyle bütün eşyaya muhtaç ve hepsiyle alâkadardır. Şuurî veya gayr-ı şuurî, herbirisinden elem ve teessür duymaktadır. Bu ise cehennemnümûn bir halettir. Fakat bir Rabb-i Vâhid'in marifeti ile olsa, erbab-ı mevhume olan bütün bu eşya ve esbabı, bir Rabb-i Zülcelal'in dest-i kudreti üzerinde ince, tenteneli bir perde olarak gösterir ki; dünyevî bir halet-i firdevsnümûndur.

Dördüncü cümle: Ki آنَا dir. Evet 'Ene' bir nokta-i siyah, bir vâhid-i kıyasî iken, onun başına şuurî bir san'atın hat ve çizgileri sarılmış olmasıyla; onda, onun maliki, ondan ona yakın olduğu müşahede edilir.

(Bu cümlelerin tafsilatları, birinci babın hâtimesin'de gelecektir.)

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Hamd Allah'a, Salat Onun Peygamberinedir..

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab

Birinci Bab

•55 lisanın icmali
•Lisan (1-4): [Nizam : İntizam : İtkan-ı Sanat : Tecavüb]
•Lisan (5-7): [Müşabehet : Esma : İrtibat]
•Lisan (8-10): [Cazibe : Münasebet : Kudretin Tasarrufu]
•Lisan (11): [İstiğrab ve İstib'ad]
•Lisan (12): [Esbabın Besateti]
•Lisan (13,6): [Nakş-ı Sanat : Esma]
•Lisan (14-18): [Hikmet : İnayet : Rahmet : Rızk : Hayat]
•Lisan (19-23): [Hüsün : Cemal : Aşk : Cezbe : Zılliyet]
•Lisan (24-28): [Tasarruf : Tebdil : Tahvil : Tagyir : Tanzim]
•Lisan (29-30): [Hudüs : İmkan]
•Lisan (31-37): [İhtiyacat : İftikarat : Fakr : Gına : Mevt : Cehl : Fena]
•Lisan (38-41,23): [İbadet : Tesbihat : Dua : İltica]
•Lisan (42,11): [Zerre miktar mahluka Dağ gibi vazife yüklenmesi]
•Lisan (43): [Bedihi ve Nazari Kader]
•Lisan (44-45): [Camiiyet : İmkan-Kesret-İnfial Mertebeleri]
•Lisan (46-47): [Nokta-i Kemal : Batının Zahirden Latif olması]
•Risalet-i Muhammediye

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : 55 lisanın icmali

55 lisanın icmali

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ ﴿2﴾
وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ
وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Ben bütün gören ve görünenleri şâhid göstererek Allah'tan başka ubudiyete lâyık bir ilâh olmadığına ﴿3﴾ اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ deyip şehadet ediyorum. Öyle bir İlâh ki, onun vücub-u vücuduna ve evsaf-ı kemaline delâlet eden ve onun Vâhid-i Ehad, Ferd-i Samed olduğuna şehadet eden şâhid-i sâdık ve musaddak ve bürhan-ı nâtık ve muhakkik; ve bütün enbiya ve mürselînin seyyidi -ki onların icma' ve tasdiklerinin sırrını taşıyor ve bütün evliya ve ülema-yı müttakînin imamı -ki onların ittifak ve tahkiklerinin sırrını ihtiva eyliyor- muhakkak ve musaddak âyât-ı bahire ve mu'cizat-ı katı'a sahibi olan; hem mükemmel ve münezzeh secaya-yı sâmiye ve ahlâk-ı âliye ile mütehallik bulunan; hem vahy-i İlahînin mehbiti; âlem-i gayb ve melekûtun seyyarı; ervahların müşahidi; melâikelerin musahibi; ins ve cinnin mürşidi olan; hem şahsiyet-i maneviyesi ile kemalât-ı kâinatın enmuzeci olduğunun işaretiyle, kâinat Fâtırının güzidesi olduğu tahakkuk eden; ve bütün saadetlerin enmuzeci olan bir şeriat-ı garra sahibi olan -ki o şeriat, kâinatı nazmeden bir nâzımın nizamnamesi olduğuna remzeden- seyyidimiz ve bizi imanın

hidayetine getiren mühdîmiz Hz. Muhammed İbn-i Abdullah İbn-i Abdülmuttalib (Aleyhi Efdalüssalavatü Ve Etemmütteslimat) tır.

İşte bu zat, âlem-i şehadette durup, bütün şâhidlerin başları üstünde beşîr ve nezîr olarak âlem-i gaybdan aldığı haber-i şehadetini yüksek sesiyle asırlar ve aktarların arkasında dizilmiş ecyal-i benî-beşere bütün kuvvetiyle ve kemal-i ciddiyeti ile ve gayet vüsûkuyla ve nihayet itminan ve kemal-i iman ile [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ diyor. Öyle bir da'va ki, Cenab-ı Hakk'ın vücub-u vücuduna delalet eden ve onun evsaf-ı celal ve cemal ve kemaline sarahatla şehadet eden ve vahdaniyetine kat'î şehadet eden Furkan-ı Hakîm'dir.

O Furkan ki, muhtelif asırlarda gelen umum peygamberlerin bütün kitablarının ve muhtelif meşrebler sahibi olan yekûn evliyanın umum kitablarının ve muhtelif meslekler sahibi olan muvahhidînin isbatlı ve bürhanlı bütün kitablarının sırr-ı icma'larını tazammun ediyor. Demek altı cihetinin nuraniyetiyle hak kelâmullah olduğu kat'î tahakkuk eden Kur'an-ı Kerîm'in hükmünü tasdik etmekte küll, yani bütün ukul ve kulûb, beraber icma' ile ittifak etmişlerdir; ve kelâmullah ismine olan liyakatını bütün asırlar ve dehirlerin akışı boyunca muhafaza edegelmiştir. Ve vahy-i mahz olduğuna bütün mehbit-i vahy olan peygamberlerin ve ehl-i keşif ve ilham olan evliyaların icma'larıyla sabit olmuş olarak, bilbedahe hidayetin pınarı ve aynısıdır. Bizzarure imanın madenidir. Bilyakîn mecma-i hakaiktir. Bjl'ayân mûsil-i saadettir. Bilmüşahede kâmilin semereler sahibidir. Ve çok çeşitli emarelerle ve hads-i sâdık ile melek, ins ve cinnin makbulüdür. Ve delail-i akliye ile müeyyed bulunduğuna bütün ukalâ-yı kâmilin ittifak etmişlerdir. Ve hastalıklardan salim olan bütün fıtrat-ı selime sahihlerinin vicdanlarının itminanlarıyla musaddaktır. Hem bilmüşahede bir mu'cize-i ebediyedir ki, âlem-i şehadette lisan-ı gaybın tercümanı olarak mükerrer ve kat'î şehadetlerle

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [5]

der. Öyle ki; onun vücub-u vücuduna ve evsaf-ı celal ve cemal ve kemaline ve onun vahdaniyet ve ehadiyetine âlem denilen şu

kitab-ı kebir-i kâinatın bütün babları, fasılları, sahifeleri, satırları, cümleleri ve harfleriyle; ve şu insan-ı kebir olan kâinat, bütün azaları, cevarihleri, hüceyreleri ve zerreleriyle; hem dahi kendi evsaf ve ahvaliyle delâlet ve şehadet ederler.

Yani şu kâinat, içindeki bütün âlemlerin enva'ıyla [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der.

Ve o âlemlerin erkânlarıyla [6] لاٰ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ

ve o erkânların azalarıyla [7] لاٰ صَانِعَ اِلاَّ هُوَ

ve o azaların eczalarıyla [8] لاٰ مُدَبِّرَ اِلاَّ هُوَ

ve O eczaların cüz'iyatıyla: [9] لاٰ مُرَبِّىَ اِلاَّ هُوَ

ve o cüz'iyatların hüceyratıyla [10] لاٰ مُتَصَرِّفَ اِلاَّ هُوَ

ve o hüceyrelerin zerratıyla [6] لاٰ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ

ve o zerratların esîrleriyle [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ derler.

Demek ki, âlem ve kâinat, Vâcib-ül Vücud'un vücub-u vücuduna ve vâhidiyet ve ehadiyetine bütün envaıyla, erkânıyla, azasıyla, eczasıyla, hüceyratıyla, zerratıyla ve esîriyle şehadet ettiği gibi; ifraden ve terkiben dahi mürekkebat-ı mütesaide-i muntazamalarıyla, Sani-i Ezelîlerinin vücub-u vücudunun bayrak-ı şehadetini her tarafta dalgalandırıyorlar. Sonra o müfredat, mürekkebat-ı mütesaide içinde seyr-i sülük ile urûc ettikten sonra, pek garib nakışlarla süslenerek rücu' ile nüzul edip, ayrı bir tarzda yine Nakkaş-ı Ezelî'nin vücub-u vücuduna şehadet ediyorlar. Demek, kâinat'ın erkanlarının herbirisi, (ellibeş lisan) ile Cenab-ı Ma'bud-u Ezelî'nin Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad olduğuna şehadet ediyorlar.

O ellibeş lisanların **(1)** *tafsilatları sonra gelecektir. Amma icmali ise budur:*

(2) Kâinatın eczalarının muntazam olan ifrad ve terkibi lisanıyla; **[48]** fakr ve hacetlerinin icabı yerine gelmesi; **[31]** intizamkârane olan hal ve vaziyetleri, **[49]** mükemmel, acib ve lâyık suretleri; **[50]** garib faik ve süslü nakışları; **[51]** âlî hikmetleri; **[52]** kıymettar çok gâlî faydaları; **[53]** birbirini andıran hârika tehalüfleri; **[54]** birbirine bakan muntazam benzeyişleri **[55]** lisanları ile

ve hem cüz' olsun, küll olsun her şeyin nizam ve mevzuniyetleri; **[1]** bizzat her bir şeyin kemal-i intizamı; düzgünlükleri; **[2]** ve her şey şuurî bir ittikan-ı san'at ve mükemmeliyet-i hilkat içinde olması; **[3]** ve birbirine muhalif olan camid eşyanın yekdiğerlerinin sual-i hacetlerine cevab vermeleri ve birbirinden uzak ve mütefavit şeylerin tesanüdleri lisanlarıyla; **[4]**

ve hem her şeyi ve her yeri kaplayan hikmet-i amme;**[14]** inayet-i tamme; **[15]** rahmet-i vasia; **[16]** rızk-ı âmm; **[17]** ve hayat-ı münteşire lisanlarıyla; **[18]**

ve hem her şeyde parlayan bir hüsün ve tahsin; **[19]** ve in'ikas eden bir cemal-i hazin; **[20]** ve kalblerinde olan aşk-ı sâdık; **[21]** ve sînelerindeki incizab ve cezbe; **[22]** ve kâinatın zılliyeti **[23]** lisanlarıyla..

Ve hem, hep maslahatlar için olan bir tasrif; **[24]** ve faydalar için bir tebdil; **[25]** ve hikmetler için bir tahvil; **[26]** ve gayeler için bir tağyir; **[27]** ve kemalâta ermeleri için bir tanzîm **[28]** lisanlarıyla..

hem kâinatın imkân **[30]** ve hudusları **[29]** ; ve ihtiyacât **[31]** ve iftikaratları; **[32]** ve fakr ve zaafları; **[33]** ve ölüme maruz olmaları **[35]** ve cehl-i mutlak içinde bulunmaları **[36]** ve fanilikleri ve tagayyürleri **[37]** ve şuurî veya gayr-ı şuurî bir mabuda ibadetleri; **[38]** ve tesbihatları; **[39]** ve duaları; **[40]** ve ilticaları **[41]** gibi ellibeş lisanlarıyla âlem ve kâinat, bağırarak ilân ediyorlar.

Demek kâinatın mürekkebat ve eczası, bütün bu mezkûr lisanlarla kadîm ve kadîr olan Haliklarının vücub-u vücuduna şâhidlerdir.. ve onun evsaf-ı kemaline delillerdir.. Ve merkezi müttehid olan mütedahil daireler gibi onun yüce vahdaniyetine şehadet ediyorlar; ve esma-yı hüsnasını zikir ve tilavet ediyorlar. Ve

Cenab-ı Hak Teala'nın şükür ve hamdiyle tesbihhan oluyorlar. Ve Kur'an-ı Hakîm'in âyetlerini tefsir ediyorlar. Ve Seyyid-il Mürselîn olan zatın ihbaratını tasdik ediyorlar. Ve hem nur-u İslama bakan ve gösteren sâdık ve munazzam bir hadsi tevlid ediyorlar. O ise, tavr-ı nübüvvete teslim olmayı, o da Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e iman etmek demek olan nur-u imanı tevlid ediyor.

İşte kâinat, bütün bu lisanlarının icma'ıyla Kelâm-ı Kadîm'in taht-ı emr ve kumandasında ve bütün enbiya ve mürselînin seyyidi, ins ve cinnin serveri Resûl-i Ekrem'in (A.S.M.) riyaseti altında: [11] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ zikrini tilâvet ediyor ve konuşuyorlar.

Şimdi geçen mücmel fıkraların tafsiline kulak ver!

---

(1): Bu taksimatta o lisanlar eksik gibi görünüyorsa da aslında tamamdırlar. Belki biz bilemiyoruz. Veyahut sevgili, muazzez Üstadımızın kudsî muradlarıyla hangisini irade ettiğine adem-i fehmimizdir. (Mütercim)

(2): 48-55 Arası lisanlar bu icmalde bahsedilmiş fakat tafsilat kısmında izah edilmemiştir. Yani gelecek tafsil kısmında sadece 47 adet lisanın izahı yapılmıştır. (mS)

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm peygamberlerin Efendisi olan Muhammed'in ve onun bütün Âl ve Ashâbının üzerine olsun.
3.)Ben şehadet ederim ki Allah'tan Başka İlah yoktur (C.C)
4.)Allah'tan başka İlah yoktur (C.C)
5.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
6.)Ondan başka yaratıcı yoktur.
7.)Ondan başka sâni' yoktur.
8.)Ondan başka müdebbir yoktur.
9.)Ondan başka mürebbi, terbiye edici yoktur.
10.)Ondan başka mutasarrıf yoktur.
11.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. O Hayy ve Kayyum'dur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 1-4

Lisan (1-4): [Nizam : İntizam : İtkan-ı Sanat : Tecavüb]

[1] İşte kâinatın mecmuan ve eczaen bütün mevcudat ve masnuatında görünen ve tezahür eden; birbirini andıran bir **tanzimat**, birbirine bakan **nizamat**, birbirine dayanan **muvazeneler** ise; bu kâinat kabza-i mizan ve nizamının tasarrufunda olan zatın vücub-u vücuduna delâlet ettiği gibi mezkûr üç fiil olan tanzîm, nizam ve muvazenedeki birbirine bakmak, birbirini andırmak, birbirine dayanmak olan keyfiyetler de şehadet eder ki; her şeyin mukannin ve üstad ve nazzamı birdir, vâhiddir. Bu ise matluba, yani (Cenab-ı Hakk'ın vücub ve vahdetine) bakan bir pencere açarlar. Kâinat o pencerede [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ lisanıyla şehadet eder.

[2] Hem hane-i kâinattaki **intizam ve ıttırad** ise, bu haneye ve bu eve müteaddid ellerin karışmalarına mahal ve imkân olmadığına; ve bu hanede san'at ve nakış ve mülk ancak birinin olduğuna gayet kat'î ve bedihî delâlet ederler. Bu da yine başka bir tarzda Vâcib-ül Vücud'un vücub ve vahdetine bakan bir pencere açar. Kâinat onda اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ lisanıyla şehadet eder.

[3] Hem, her şeyde Feyyaz-ı Mutlak'ın yed-i kudretinin kalemiyle o şeyin kabiliyet ve liyakatına göre yazılan şuurî bir **itkan-ı san'at ve mükemmeliyet** bulunması dahi, bunları yazan kalemin birliğine ve semavat sahifesini yıldızlarıyla, güneşleriyle yazan kâtib, arı ve karınca sahifesini hüceyratıyla, zerratıyla yazan aynı kâtib olduğuna delâlet ederler. Bu da yine vücub ve vahdet-i Sani'a bakan başka bir

pencere, bir mişkat açarak; kâinat bu pencerede durup, bütün masnuat lisanlarıyla اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ der, nida eder.

[4] Hem birbirine muhalif olan camid eşyanın uzun ve eğri büğrü yollar içinde birbirlerinin sada-yı hacetlerine "lebbeyk" deyip cevab vermeleri, (hüceyre ve semerelerin gıda maddeleri gibi) ve birbirinden çok uzak ve mütefavit, çeşitli eşyanın birbirlerine mütesanidane dayanmaları ise; (güneşin meyveleri olan seyyareler gibi) o **tecavüb** ve tesanüd delâlet eder ki; bütün mevcudat ve her şey, tek bir seyyidin hizmetkârlarıdırlar ve bir tek müdebbirin taht-ı emrindedirler. Ve mercileri de bir mürebbi-i vâhiddir. İşte bu da yine başka bir mertebede Vâcib-ül Vücud'un vahdaniyetine bakan bir pencere açıp, kâinat onda اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ lisanıyla şehadet ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 5-7

Lisan (5-7): [Müşabehet : Esma : İrtibat]

[5] Hem birbirine bakan âsâr-ı muntazamanın birbirine müşabehetleri göklerdeki yıldızlar gibi ve birbirini andıran eserlerin tenasübleri yeryüzündeki çiçekler gibi dahi delâlet ederler ki; her şey ve bütün eşya, tek bir Malik-i Zülcelal'in malıdır. Ve bir tek mutasarrıfın taht-ı tasarrufundadır. Ve masdarları ve destgâhları, tek bir kudrettir. İşte bu da yine Vâcib-ül Vücud'un vücub ve vahdetine bakan bir menfez açarlar ki, kâinat o menfezde [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ lisanıyla şehadet eder.

[6] Hem her zîhayat, şuurkârane muhtelif çok eserler ve cemaller gösteren bir çok esmanın cilvelerine mazhariyetleri görünüyor. O esma-yı hüsna ise, hattâ tekbir şeyde bile tesir ve müşabehette mütesanid ve müşarik olup, ve bütün esma, hepsi yekdiğerlerinin içinde; güneşin ziyasındaki elvan-ı seb'a gibi müteakis ve mütemazic bir vaziyette bulunmaktadır. Ve bu ahval, her eserde ki vahdetleriyle delâlet ederler ki; onların müsemmaları birdir, vâhiddir. Bu ise, bizzarure delâlet eder ki, meselâ bir zîhayatın Halıkı kim ise, elbette onu ademden çıkarıp suret giydiren ve ona pek çok nimetler bahşedip onu perverde eden Banide, Musavviri de odur. Hem onun rızkını veren kim ve hangi zat ise, elbette bütün rızık menbalarının halıkı da odur. Ve elbette menabi-i rızkiyenin Halıkı olan zat, bütün kâinata hükmü geçen ve hâkim olan aynî zat olabilir. İşte bu hakikat ise, yine vücub ve vahdet mertebelerine bakan bir

pencere açar ki, kâinat onda bütün zîhayatların lisanıyla [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet eder.

[7] Hem arı ve karıncanın göz ve mideleri, güneşle ve manzumesiyle cezaletçe ve san'atlarındaki nizamın birbirini andırmak ve birbirine bakmak keyfiyetince ve münasebettarlıkta birbirine mürtebit bulunmalarıyla delâlet eder ki; bu irtibat ve bu münasebet ise, karınca ve arının göz ve mideleriyle birlikte, güneş ve manzumesi bir tek nakkaşın nakşıdır. Ve bu keyfiyet ise Vâcib-ül Vücud'un, Vâhid-i Ehad'in vücub-u vücuduna bakan ve nazır olan bir menfez açarlar. Kâinat o pencerede [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ der, nida eder.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 8-10

Lisan (8-10): [Cazibe : Münasebet : Kudretin Tasarrufu]

[8] Hem zerreler ve cevahir-i ferde arasında yazılı olan ve dokunmuş ve nakşedilmiş olup dalgalanmakta olan cüz'î cazibemle; yıldızlar ve güneşler mabeyninde yazılmış, dokunmuş ve yayılmış olan cazibe-i umumiyenin beraberlik ve kardeşliği ise, delâlet eder ki; bu her iki cazibe, ancak bir tek kalemin yazısı ve mürekkebidir. Ve bir tek nessacın dokuması ve düzmesidir. Ve bir tek güneşin şua'ı ve feyzidirler. İşte bu da yine büyük bir pencereyi vücub ve vahdete açarak kâinat bu pencerede bu ulvî ve dakik lisan ile [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet ediyor.

[9] Hem herbir zerrenin, muntazam olan mürekkebat-ı mütedahiledeki münasebetleri gözetmesi; ve adeta bir asker neferi gibi, her bir makam ve dairenin değişik nisbetlerinde ayrı bir faide ve maslahatı varmış gibi ona göre vazife görmesi vardır. Meselâ: gözde çalışan bir zerrenin, Muharrike, Hassase, Evride, Şerayin ve Basıra'nın mürekkeplerindeki münasebet, vazife ve hareketi gibi.. İşte bu keyfiyet ise, bizzarure delâlet eder ki; gözün bebeğini ve gözün hadeka vaziyetini ve âlemin gözü olan güneşi yaratan ve bunları yerli yerince yerleştiren kim ise, bütün mürekkebatın dahi Halikıdır. İşte bu da yine vücub ve vahdete nezzar bir mişkat açarak, kâinat o mişkatta her bir zerrenin lisanıyla [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet eder.

[10] Hem bir nev'de ki kudretin geniş tasarrufu ise, -ki bilbedahe (o nev'in birliği haysiyetiyle) ancak bir birden sudur etmiş olabilir- halbuki bu nevilerden bazıları ekser kâinatı kaplamış bir vaziyettedir. Meselâ hayat, melek ve semek gibi... İşte bundan hadsen bilinir ki; meselâ bir nev'in Halikı kim ise, elbette bu sır ile bütün ecnas ve envaın dahi Halikıdır. Çünkü meselâ senin teşahhus-u vechiyeni tersim eden kalemin kâtibine; bütün efrad-ı benî-beşer Hz. Adem'den kıyamete kadar, hepsi birden defaten görünmesi bizzarure lâzımdır ki; senin bütün yüzlere karşı alâmet-i fârikalı ve muhalif olan yüzün hiç birine benzemesin ve tam tayin etsin. Ve illâ aralarına tesadüflü tevafuk girecek ve bozacak.

İşte bu hakikat yine vücud ve vahdet-i Rabbaniyeye bakan bir pencere açıyor. Kâinat, bu pencerede nağme-i [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile teganni edip şehadet getiriyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 11

Lisan (11): [İstiğrab ve İstib'ad]

[11] Hem her şeyin hilkatini Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e isnad etmeyi, kasır olan nazar ile külfetli ve hayretli, istiğrablı ve istib'adlı gören ve bu görüş ile binnetice istinkâra, yani inkâr etmeyi kabule giden bir fikir ise, bir batıl tevehhümün mahsulü iken; halbuki eşya, vücub ve vahdet mertebesinin Sahib-i Zülcelal'i olan Cenab-ı Hakk'a isnad edilmediği vakit, tevehhüm edilen o müşkilatlar, hakikî bir şekil almış olurlar. Belki eğer eserler imkân ve kesret ve esbaba veya kendi nefisleri canibine isnad edilirse, kâinatın eczaları adedince külfetler, hayretler, istiğrablar ve istib'adlar muzaaf ve katmerli bir şekil alırlar.

Demek, bütün eşyayı birden Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'a vermekte tevehhüm edilen o zorluklar ve istiğrablar, eşyadan tek bir cüz'ün de, Allah'ın gayrisine isnad edildiği anda o tevahhüm hakikat oluyor. Belki birincisi, yani her şeyi sahib-i hakikîsi olan Allah'a vermek; ikincisinden bin kat daha kolay ve sühuletlidir. Çünkü çoğun birden suduru, birin çoktan sudurundan daha çok az külfetlidir. Bilhassa o çoklar, eğer kör ve birbirlerinin aksine hareket eden şeyler ise, içtima'ları çoğaldıkça, o nisbette körlükleri de ziyadeleşir.

Çünkü meselâ bir arı, eğer Vâcib-ül Vücud'un yed-i kudretinden çıkmadığı farzedilirse, o zaman o arının küçücük vücudunda bütün yer ve göklerdekilerin iştirakleri lâzım gelir. Belki bir cüz'-ü vâhid, maddî sebeblere havale edilip Vâcib-ül Vücud'a isnad edilmezse, külfet ve mualecet, faraza vücub canibine isnad edildiğinde bir zerre kadar ise, esbab canibinde dağlar kadar olur. Yahut burada bir saç gibi ise, orada halatlar kadar kalınlaşır. Çünkü bir vâhid, kesrete bir vaziyet verir. Ve bir maslahat ve netice istihsal eder ki; kesretin eli ve

gücü o vaziyete ulaşamaz. Ulaşsa da pek çok müşkilât ve çok çalışmalar ve zorluklar neticesinde ancak belki ulaşabilir.

Meselâ, bir zabitin asker neferatına verdiği vaziyet ve istihsal ettiği netice ile; aynı bu vaziyetin alınması ve bu neticenin istihsali, başıboş kalan asker neferatına havale edildiği zamanki nisbeti gibidir. Veyahut bir fevvareden, yani artezyenden elde edilen fayda ve netice ile; müteferrik su damlalarına havale edilmesinin nisbeti gibidir. Veyahut nokta-i merkeziye ile kendi başına kalan daire etrafındaki noktaların nisbeti gibi olur.

Evet bir fiil-i vâhid ile, yani birlik yoluyla bu üç şeyler mezkûr vaziyet ve neticeleri kesretten tahsil ederler ki, neferat ve katarat ve noktalara havale edildiği zaman, imkânsızlığa düşer. Şayet imkânsızlığa düşmezse de, gayet azîm müşkilat ve tekellüfat ve çok uğraşmalar ve çalışmalar neticesinde ancak zaif bir suret elde edilebilir. Buna göre vücub tarafında tevehhüm edilen istib'ad ve istiğrab, burada imkân ve kesret canibinde hakiki, çok ve müteselsil muhallere inkılab ediyor. Muhallerden bir kısmı şunlardır:

1 - Her şeyde görünen gayet kâmilane olan nakış ve ittikan-ı san'atın zaruretiyle, Vâcib-ül Vücud'a has sıfatların her bir zerrede dahi bulunduğunu farzetmek.

2 - Asla ve kat'â şerik kabul etmeyen, yani hiç bir veçhile muîn ve şeriklere muhtaç olmayan, belki aksiyle olursa, hakikat-ı saltanat-ı rububiyetini iskat edecek ve bozacak olan şerikleri red ve tardeden Vâcib-ül Vücud'un saltanatında gayr-ı mütenahî şeriklerin bulunduğunu tevehhüm etmek.

3 - Herşeydeki nizam-ı kâmilin iktiza ettiği zaruretle; her bir zerreyi bütün zerrata hâkim ve aynı zamanda ayrı ayrı hepsine mahkûm ve emirber ve hepsi hepsiyle her an beraber bulunduğunu farzetmek

4 - Her şeyde bulunan muvazene ve tesanüdün iktiza ettiği bir zaruretle, her bir zerrede muhit bir şuur ve tam bir ilim bulunduğunu farzetmek lâzım gelir.

İşte kesret ve imkân canibindeki esbaba, eşya isnad edildiği zaman; mezkûr müteselsil muhalatı ve aklî ebatıl ve mümteniatı istilzam eder ki, evhamlar dahi bu fikirden nefret edip kaçarlar. Amma eğer vücub ve vahdet mertebesinin sahibi olan sahib-i

hakikîlerine isnad edilirse, hiç bir şey lâzım gelmez. Yalnız yağmur kataratının güneşe mukabil geldikleri zaman, güneşin timsalleri içlerinde parladıği gibi; o zerrat ve mürekkebat dahi ezelî ve gayr-ı mütenahî bir ilim ve iradeyi tazammun eden ezelî ve gayr-ı mütenahı tecelliyat-ı kudretin nuranî lemaatına mazhariyetleri kâfi gelir. Çünkü ilim ve kudret ve irade hasiyetlerine malik olan tecelli-i Şems-i Ezel'in birtek parıltısı bile, imkân ve kesretin vücub ve vahdetin te'siri olmaksızın canibindeki esbabın bir güneşinden tesirce daha celildir. Zira esbab ve kesret canibindeki sebeblerde tecezzi ve inkısam vardır.

İşte bu hasiyete mâlik olan kudret-i İlahiyenin bir zerresinden daha azının dahi temas etmesi, kesret canibinin dağlarından da te'sirce daha azîmdir. Çünkü nuranî olan bir cüz', küllün hasiyetine maliktir. Adeta o şey-i nuranînin küllü küllî ve cüz'ü cüz'î oluyor.

İşte acaba mümkin ve mahluk olan bir nurun bir zerresi böyle hasiyetlere malik olsa, **(1)** vücub canibinden parlayan nur-ul envar olan kudret-i Rabbaniyenin te'siratı nasıl olur, sen düşün.

Hem icad-ı eşya kudret-i İlahiyeye isnad ve nisbet edildiği zaman, hiç bir külfet ve zorluğu olmaz. Çünkü o kudret bizatihi zatiyedir. Onun zıddı olan acz, muhaldir ki, ona tedahül etsin.

Evet, şeffafiyet, mukabele, muvazene, tecerrüd, itaat ve intizam **(2)** sırlarıyla, belki hads ve müşahede ile zerrelerle güneşler, cüz' ile küll, ferd ile nevilerin icadları onun lem'a-i kudretine nisbeten birdir, müsavidirler. Çünki o kudrettir ki; camid, ince ipler gibi şeylerle hârika, hayatdar, salkımlar gibi şeyleri icadediyor, yapıyor. Eğer bu salkımlar, esbaba havale edilirse, bir tek salkım için (faraza eğer mümkün olsaydı) milyonlar kantar külfetlere ve mualecelere muhtaç olacaktılar.

Hem de o kudret, vücud cilveleriyle tecelli edip, vücubun gölgesinden in'ikas ederek, iğnenin deliğinden geçer gibi, berzahî. timsalleriyle şeffaf safhalar üzerinde cilvenüma oluyor. Eğer kudretin bu icadı esbab-ı maddiyeye havale edilirse, vücud-u eşya, ya imtina' gayyasına girecek, veyahut hadsiz mualeceler ve zorluklara muhtaç olacaktır.

Kat’iyen bil ki, hayat ve nur ve vücud'un hem mülk, hem melekût yüzlerinin şeffafiyetinden dolayı, kudret-i İlahiyye bunlara icad ile

tecelli ettiği zaman, o kudret, kesif olan vesait ve esbab altında saklanmıyor. Belki bunlardaki esbab-ı zahiriye o derece rikkat peyda ediyor ki, altında kudretin tasarrufu adeta gözle görülebiliyor. Evet her kim hayat ve nurun tavırlarına im'an-ı nazar ederse, esbab altındaki tasarruf-u kudreti bilbedahe müşahede edecektir. Çünkü o kudret, meselâ üzüm salkımlarını icad etmek için, yalnız ince, camid bir çubuğu; ve küçük bir cam parçasında bir güneşçiği tersim etmek için yalnız iğne deliğinden geçen bir nuru; ve bir evi aydınlatmak için yalnız bir cam içindeki kıl gibi bir tel vasıtasını sarfediyor.

Hem ruh ve kalblerin dalaletten ve manevî hastalıklardan neş'et eden müz'iç ızdırablar içine düşmeleri ve bu ızdırablar ise, icadı eşyayı, eşyanın nefislerine veya imkânî sebeblerine isnad etmekten gelen hayret, istiğrab ve istib'addan neş'et eden istinkârdan gelmesiyle; ve Bu manevî ızdırablar ise, ruh ve kalbleri; onun zikriyle ancak kalbler mutmain olabilen ve her müşkülün anahtarı irade-i ezeliyesinde olan ve onun kudretiyle ancak müşküller hallolabilen Cenab-ı Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e (kurtuluş ve şifa ve halâs bulmak üzere) firar ettirmeğe icbar ediyorlar.

Evet, belâ! Cenab-ı Hak Teala (C.C.) Kur'anında ferman ettiği gibi [1] فَفِرُّوا اِلَى اللهِ başka kurtuluş mevkii, sığınacak yer, istinad edilebilecek mekân yoktur; ancak ve ancak Cenab-ı Kadir-i Kayyum'un barigâh-ı rahmetine firar ile iltica etmekte ve ona tevekkül ile tefviz-i umur etmekte vardır.

İşte bu hakikat dahi, hads-i sâdıka bakan bir mişkât açıyor. Hads-i sâdık ise, nur-u İslâm'a; Nur-u İslâm da tavr-ı nübüvvete teslime; bu da Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e iman nuruna bakıyor ve gösteriyor. (Yani bunlar tesbih taneleri gibi birbiriyle nazmedilmiş ve dizilmişlerdir veya bir zincir gibi birbirine bağlı ve manzumdurlar.) İşte kâinat kendi eczasının bütün cüz'iyatları lisanıyla o pencerede [2] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet ediyor.

---

(1): Yukarıdaki güneşe mukabil gelen yağmur kataratının aldığı te'sire remzeden misale bakıyor. (Mütercim)

(2): Şu altı sırlar tafsilen Nokta Risalesi ve Yirminci Mektub ve Yirmidokuzuncu Sözlerde mezkûrdur. -Müellif-

1.)Hepiniz Allah'a koşun. (Zâriyât Sûresi, 51:50)
2.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 12

Lisan (12): [Esbabın Besateti]

[12] Hem ekmek ve yoğurt gibi esbab-ı zâhiriyenin besatetleri ve mahdudiyetleri ve inhisarları ve bir zabt altında bulunmaları ve bazılarının yalnız araziyetleri (yani mana, hakikat ve cevher değil, belki yalnız kabuk, dışyüz ve suret olmaları) ve zatında zaafları ve ölülükleri ve cumudiyetleri ve bilmüşahede şuursuzlukları ve iradesizlikleriyle beraber; hem kavanîn denilen şeylerin itibarî ve mevhum şeyler olması ve bu kanunların taayyünleri de, ancak mukannen olarak vücud bulmalarıyla bilinmeleri ve mevhum varlıkları da ancak göze göründükten sonra bilinmeleri ve görünmeleri ise, ancak müsebbebin vücudundan sonra olabildikleri halde, bir de bakıyoruz, o müsebbebat çok hârika nakışlar ve gayet acib san'atlarla vücuda geliyor. Meselâ: bir ekmeğin yenmesiyle, beden hüceyratınm teşkilatı; ve zihnin hareketi sebebiyetinden de kuvve-i hafıza hardelesinde (küçük tohum gibi et parçası) mektub olan gayr-ı mahdud muntazam nukuşun yazılması gibi hârikalar... Evet güya o kuvve-i hafıza ise, insanın amel defterinden bir seneddir de, kudret-i ilahî onu yazarak insanın eline vermiş; tâ ki insan muhasebe vaktinde o sened ile amellerini hatırlasın ve hem kat'iyyen bilsin ki; şu vücudî hercümercler arkasında beka için birçok ayineler vardır ki, Zat-ı Alîm-i Habîr, bütün eşyayı, hiçbirini karıştırmadan nihayet intizam ile o aynalarda tersim ettiriyor. Eşya ne kadar çok ve karışık olsalar ve içinde eşyanın suretleri tersim edilen şeyler ise, eşyanın en küçüğü ve en darı olsalar dahi...

Halbuki kuvve-i hafıza ise, (yukarda zikredildiği gibi,) gayr-ı mahdud nukuş-u muntazama o kuvveciğin hardelesinde yazılması gibi san'atlar, yalnız telafif-i zihniye (zihindeki liflerin hareketi) vaziyetinin sebebiyetinden hasıl oluyor; ve tefekkür ve tekellümde ise, zihnî suretlerin ve huruf teşkilatının sebebiyetine bakılırsa, yalnız

zihnin hareketi ve kar'-ül lüha ile tabir edilen, zihnî hareket esnasında küçük bir et parçasından ibaret olan bir dilciğin temas ve vuruşlarıyla vücuda geliyorlar. İşte bu vaziyet ise, iktiza eder ki; şu vücuda gelen müsebbebler ancak gayr-ı mütenahî bir kudretin eserleri olabilir. Ve belki gayr-ı mütenahî bir ilim ve iradenin de birlikte tezahürleridirler.

İşte şu hakikat, bizzarure istilzam eder k; kâinatta hakikat olarak hiç bir veçhile kudretine nihayet olmayan bir Hâlık-ı Kadir'den başka, hiç bir te'sir sahibi yoktur. Esbab denilen şeyler ancak bahanelerdir. Vesait ise ancak zahirî perdelerdir. Ve eşyanın tabiatlarındaki havass ve hasiyetler dedikleri şeyler de, ancak birer isim ve unvandırlar. Veya ezelî ve gayr-ı mütenahî ilim ve iradeye dayanan, belki ilim ve iradeyi tazammun eden nuranî ve gayr-ı mütenahî bir kudret-i ezeliye lemaatının tecellilerine birer camid cam parçaları mesabesinde olan şeylerdir. Çünkü şu kudret-i ezeliye ile en edna bir şeye temas etmesi, esbabın dağlarından daha büyük, daha te'sirli ve daha kuvvetlidir. Evet, o kudretin bir parıltısı; ince, camid kuru ipler gibi şeylerle taze, hayatdar salkımları yapıyor.. Halbuki eğer bu salkımların icadı esbaba havale edilse de, bütün esbab u vesait içtima' edip onun bir mislini getirmek için elele verseler kudret-i ezeliye içlerinde olmaksızın ve bu salkımları yapmağa çalışsalar ve hepsi yekdiğerine yardımcı olsalar dahi yine yapamıyacaklar.

İşte bu hakikat dahi istilzam ediyor ki; kanunlar ve namuslar ile tesmiye edilen şeyler, ancak enva' üzerine tecelli eden ilim ve emir ve irade-i Rabbaniyenin mecmuuna verilen isimlerdir ve birer cam parçaları gibi tecelliyi aksettiren şeylerdir. Ve kavanin dedikleri şeyler ise, ancak birer emr-i memdud (ta'mim edilen ferman) veya serdedilen emirlerdir. Namuslar ise, ancak uzatılmış birer irade veya dizilmiş askılardır.

Ve işte şu hakikat, imkân mertebesinden vücub mertebesine bir mişkat açıyor ki, kâinat, kendisinin bütün müsebbebatının lisanıyla [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eder.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 13

Lisan (13,6): [Nakş-ı Sanat : Esma]

[13] Hem kâinatın hârikalar gösteren nakş-ı san' atının tenahîsizliği ve ihtimamkârane gayet ittikanlı bir şekilde yapılışı, bizzarure bir nihayetsiz kudreti istilzam ediyor. Belki onun her bir cüz'ü dahi yine aynı kudreti istilzam eder. O halde, bizzarure şu kâinat için; kudretinin tecelliyatına hiç bir veçhile nihayet olmayan bir kudret-i kâmile sahibi olan bir Hâlık-ı Kadir'in vücub-u vücudunu istilzam ediyor, iktiza ediyor ve ona delâlet ediyor.

İşte madem ki, böyle bir kudretin vücudu tahakkuk etti. Öyle ise o kudret, bizzarure şürekaya ihtiyacı olmadığı gibi; şeriklerden kat'iyyen müstağnidir. Bununla beraber, kat'iyyen ve bizzarure istiğna edilen o mevhum şeriklerin, bizzat vücudları mümteni'dir. Ve onlardan bir ferdinin dahi bulunmasına imkân yoktur. Yoksa, aksi takdirde, o gayr-ı mütenahî kudret-i kâmilenin her cihetten tahdidi lâzım gelecektir. Ve hiç bir zaruret yokken ve gayr-ı mütenahî olduğu bir halde iken, bizzarure bir mütenahî ile nihayetlenecektir. Bu ise beş mertebe ile bizzarure muhal-ender muhaldir.

İşte burada, infirad ve istiklal, uluhiyet için, iki hassa-i zatiye olmuş oluyor. Bununla beraber vehmî faraziyattan başka şerik için hiç bir mahall, hiç bir mekân ve hiç bir imkân yoktur. Çünkü kâinatın hiç bir taraf ve hiç bir cihetinde şerik-i uluhiyet için asla bir delil vaki' değildir ve delil için hiç bir ihtimal yoktur. Ve zatî imkâna da hiç bir yer mevcud değildir. Ve tek bir emare dahi bulunmuyor. Ve böylece, bu meselede hangi cihet-i kâinata müracaat edilip şirk ve şerikden istifsar edilebilse de, her cihetten tevhid sikkeleri gösterilerek cevab-ı red verilecektir.

Evet çünki, kâinatta Vâhid-i Ehad'den başka hiç bir müessir bulunmadığına en zahir delil budur ki: Kâinatın en eşrefi ve tasarruf

ve ihtiyarca sebeblerin en genişi insandır. Bununla beraber, beşerin ihtiyarî fiillerinin en zahirileri olan yemek, konuşmak gibi tasarruflarının yüz cüz'den ancak bir cüz'-ü meşkûkü insanın elindedir. İşte vakta ki,, en eşref ve en geniş ihtiyar sahibi olan insan, böyle te'sirden eli bağlı bulunsa, acaba sair camid ve ölü sebebler nasıl olurlar?

Evet, acaba bir padişahın sana gönderdiği bir hediyesine sardığı mendil veya zarf, onun şeriki veya muîni olsun, mümkün müdür? İşte bu tahkikattan bir hads-i kat'î ile bilinir ki; sebebler onun kudretinde yalnız birer perde-i zâhiriyedirler. Ve hikmet-i İlahiyenin (bu dar-ı imtihana muvafık) birer merci' ve menatıdırlan

İşte şu hakikat dahi, vücub ve vahdete bakan bir pencereyi açıyor.

Kâinat onda mezkûr lisan ile bağırarak [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet ediyor.

[6] Hem (tedbir ve idare-i kâinatta) tecelli ile hüküm-ferma olan esma-i hüsnanın birbirlerine dayanıp tesanüd etmeleri ve herşeyde hattâ bir zerrede dahi teşarük ve teşabükleri; (yani birbirleriyle ortaklık etmeleri ve şebekelenmeleri) (halbuki âlim gibi bazı esmanın tecelliyatı -herşeydeki bilmüşahede görünen eserlerinin delaletiyle herşeyi daire-i şümulüne alıyor.) Hem her birisi diğerlerinde tecellisiyle in'ikas etmesi ve güneşin ziyasındaki yedi renk gibi birbirleri içinde memzuc bulunmaları vardır. İşte bu ahval ise delâlet ediyorlar ki; her birisinin vahdet-i eserleriyle birlikte, o esmanın müsemmaları bir olduğunu ve Vâhid-i Ehad, Ferd-i Samed bulunduğunu gösterir.

İşte bu da Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e nezzar olan bir mişkat açarak, kâinat onda [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diyerek bu nuranî lisanıyla şehadet ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 14-18

Lisan (14-18): [Hikmet : Inayet : Rahmet : Rızk : Hayat]

[14] Hem mecmu-u kâinatta gerek ecza ve gerek külliyatında bir kasd ve şuur, irade ve ihtiyarı tazammun eden bir **hikmet-i amme**nin tezahürü görünüyor. Bu ise, bir Hakîm-i Mutlak'ın vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü fâilsiz bir fiil muhal ve mümteni' olduğu gibi, yapılmış ve münfail camid bir cüz'ün fail ve işleyici olup, şu şuurî ve âmm fiile fail olmasına da imkân ve ihtimal yoktur.

[15] Hem kâinatın simasında parlayan bir **inayet-i tamme** vardır. O inayet ise, hikmet, lütuf ve tahsin hakikatlarını da tazâmmun etmektedir. Bu ise bizzafüre bir Hallâk-ı Kerim'in vücub-u vücuduna delâlet ediyor. Çünkü ihsan elbette bir muhsini iktiza eder. Bunun aksi ise muhal ve mümteni 'dir.

[16] Hem kâinatın yüzüne serpilen ve üstünde yayılan bir **rahmet-i vasia** vardır. O ise, hikmeti, inayeti, ihsanı, in’amı, ikramı; hem lütuflandırılmayı, sevdirilmeki ve tanıttırılmayı tazammun ediyor. Bu ise, bîr Rahman-ı Rahim'in vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü sıfat, mevsufsuz olması muhal ve mümteni' olduğu gibi; semavat ve yerin genişliğinde olan şu hulleyi ona giydirmek, Allahu Teâlâ ve Tekaddes'den başka hiç kimsenin haddi olması da mümteni' ve muhaldir.

Evet camid, ölü, nakıs, hakir esbabın kameti, te'siri, gücü nerede? Ve kâinata giydirilen şu gayr-ı mahdud hulle-i rahmetin kıymet ve pahası nerede? Eynesserâ minessüreyya!

[17] Hem zevilhayatın çeşitli enva-i hacetlerine göre tevzi' edilen ve hikmet ve inayet, rahmet ve himayet, muhafaza ve taahhüd ve amd ve teveddüd ve taarrüfü tazammun eden **rızk-ı âmm** ise, bizzarure bir Rezzak-ı Rahîm'in vücub-u vücuduna delâlet eder.

Çünkü fâilsiz bir fiil muhal olduğu gibi, mef’ul ve yapılmış bir cüz' dahi, şu amm olan fiile fail olması da muhaldir, mümteni'dir.

[18] Hem kâinatta intişar eden ve yüzüne serpilen ve hikmet, inayet, rahmet, rızık ve ince san'at ve nakş-ı rakik ve ittikan ve ihtimamı tazammun eden bir dirilik, canlılık ve **hayat** görünüyor. Bunlar ise, bunlara hükmeden bir kasd ve şuur ve ilim ve irade-i tammeden tereşşuh edebilirler. Ve şu keyfıyet-i hayatiye ise, bir Kadir-i Kayyum'un, Muhyi ve Mümît'in vücub-u vücuduna delâlet eder.

Hem madem ki her şey birdir; ve birlik içindedir. Öyle ise Halıkları dahi birdir. Çünkü اَلْوَاحِدُ لاَ يَصْدُرُ اِلاَّ عَنِ الْوَاحِدِ yani, *"Birliği ve ittihadı olan her şey, ancak bir birden sudur edebilir."* Şu halde müşrik ve yalancı felsefenin اَلْوَاحِدُ لاَ يَصْدُرُ عَنْهُ اِلاَّ الْوَاحِدُ yani, *"Birden yalnız bir sudur edebilir"* diye olan kaide-i kâfıranesinin hilafına olarak, her şeyin Halıkı bir olduğu sabit oldu.

İşte bu mezkûr içice mümtezic beş tane hakikatlar, güneşin ziyasındaki elvan-ı seb'a gibi veya merkezde müttehid daireler gibi bilbedahe delâlet ediyorlar ki; şu kâinatın; bütün evsaf-ı kemaliye ile muttasıf olan bir tek Rabb-i Kadir, Alîm, Hakîm, Rahîm, Rahman, Rezzak, Hayy ve Kayyum'u vardır.

İşte, bu beş mümtezic hakikatların birleşmelerinden hâsıl olan tek bir ziya ile nur-u İslâm'a bakan bir hads-i sâdıka; bu da nübüvvet tavrına teslime; o da nur-u imana yani [1] هُوَ اللهُ الْوَاجِبُ الْوَاحِدُ اْلاَحَدُ e bakan bir mişkat açıyor. Kâinat o mişkatta bu beş nağmeli lisanla [2] اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet ediyor.

1.)Vacib, Vahid, Ehad olan O Allahtır

2.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 19-23

Lisan (19-23): [Hüsün : Cemal : Aşk : Cezbe : Zılliyet]

[19] Hem kâinatın yüzünde bir **hüsn-ü arazî** ve bir tahsin telemmu' etmektedir. Bunlar ise, ihsan ve hüsn-ü zatiye sahib bir zatın vücub-u vücuduna işaret ediyor.

[20] Hem kâinatın ruhunda (yanak) aksedilen bir **cemal-i hazin** görünüyor. Bu ise, bir cemal-i mücerred sahibinin vücub-u vücuduna remzediyor.

[21] Hem kâinatın kalbinde bir **aşk-ı sâdık** görünüyor.. Bu da elbet bir mahbub-u hakikîyi nida ederek gösteriyor.

[22] Hem kâinatın sinesinde bir **incizab** ve **cezbe** hissediliyor.. Bu ise, bütün esrarın ona müncezib olduğu bir hakikat-ı cazibedara telvih ediyor.

[23] Hem bütün kümelin-i evliyadan duyulan budur ki: Onlar müşahedelerinin şehadetleriyle; bütün **ekvanın hakikatları**, ancak bir zat-ı vahidin envar-ı zatiyesinin gölgeleri ve onun nuranî âyetleridir diye ilan ediyorlar.

İşte şu hakaik-ı hamse dahi bu kâinatın; bütün evsaf-ı celal ve cemal ve kemal ile muttasıf bir tek mürebbisinin vücub-u vücuduna bizzarure delâlet ediyorlar. Ve bu da yine bir Vâcib-ül Vücud'un vücub-u vücuduna bakan bir pencereyi açarak, kâinat onda bu beş nağmeli lisan ile [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 24-28

Lisan (24-28): [Tasarruf : Tebdil : Tahvil : Tagyir : Tanzim]

[24] Hem kâinatın nevilerinin cüz'iyatında müşahede edilen budurki: Birbirine bakan tasarruflar ve maslahatlara göre o cüz'iyatı yerli yerince sarfetmeler vardır. Bu ise, yine bir tek Mutasarrıf-ı Hakîm'in vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü bir fiilin fâilsiz olması veya mef ul ve münfail ve camid olan bir cüz'ün, şu birbirini andıran şuurî ve âmm fiilin faili bulunmaları elbette mumtenidir, imkân ve ihtimali yoktur.

[25-26] Hem kâinatın eczalarından olan nebatat ve hayvanatta görülen faydalar için bir tebdil ve hikmetler için bir tahvil hükmediyor. Bu ise, bir Rabb-i Müdebbir ve Hakîm'in vücub-u vücuduna delâlet ederler.

[27] Hem küre-i arz gibi, kâinatın bütün azalarında bir çok gayelere müteveccih bir tağyir görünüyor. Meselâ, küre-i arzın gecesi ve gündüzüyle pek çok gayeler için birbiri arkasında değiştirilip döndürülmeleri gibi... Bu ise bir Fâil-i Muhtar, Fa'alün Limayürid'in vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü fâilsiz bir fiil muhal olduğu gibi, şu birbirine bakan fiillerin masdarı, kudret-i vâcibeden başka birisinin eseri olmasına hiç bir akıl ihtimal veremez.

[28] Hem, bütün âlemde kemalâta yükselen bir tanzîm fiili görünüyor. (Yani eşyaya, mevcudata bir kemal vermek için intizamkârane bir fiil işliyor.) Bu ise, bir Kadir-i Kayyum'un vücub-u vücuduna delâlet eder. Evet, tanzîm fiili nâzımsız olması ne derece mümteni' ise; kesir, mümkin, münfail bir cüz'ün bu muhit ve şuurkârane fiile sahib olması ve onun faili olması o derece muhaldir, mümteni'dir. Evet örümceğin elinin san'atçığı nerede? Kâinatın kametine göre biçilmiş şu elbiseyi dokumak nerede? Belki kör, kırık,

camid şeyler nerede? Ve şu âleme giydirilmiş olan işlemeli, murassa' ve münakkaş gömleğin dokunması nerede? Öyle ise bunlar, yine vücub ve vahdet-i Rabbaniye için âyetlerdir.

İşte ziyadaki yedi renk gibi ve merkezde müttehid devair-i mütedahile gibi olan ve daimî faaliyet gösteren bu hakaik-ı hamse dahi bilbedahe delâlet ediyorlar ki; bu kâinatın birtek Mutasarrıf-ı Hakim ve Müdebbir'i ve istediği şeyi yapmakta, çevirmekte, döndürmekte muhtar olan bir Kadir-i Kayyum'u ve evsaf-ı kemaliye ile muttasıf bir Rabb-i Zülcelali Velikram'ı vardır. İşte şu hakaik-ı hamse dahi, yine bir tek ziya ile vücub ve vahdete bakan bir pencere açıyor. Kâinat onda o beş sadalı lisan ile [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye nida ederek şehadet ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 29-30

Lisan (29-30): [Hudûs : İmkan]

[29] Hem kâinatın küllen ve cüz'en her zaman hudûsa maruz bulunması, yani dembedem tahrib ve tahlil edilip yeniden yeniye ihdas edilmesi ise, elbette kadîm bir muhdisi istilzam eder.

[30] Hem kâinatın mecmuan olsun, eczaen olsun; zat ve sıfat ve keyfiyatları, gayr-ı mahdud imkânlar arasında müteredddid olmasıyla beraber; her tahassüs kesbettikçe, yani fârikalı keyfiyetler gösterdikçe, imkânatı daha çok ziyadeleştiği halde, sonra da o eğri büğrü yolların arasından bu muhkem, ittikanlı, muntazam şekli alması, elbette o tereddüdlü hal, bir Rabb-i Alîm, Hakîm ve Kadir'in vücub-u vücudunu istilzam eder ve bizzarure ona delâlet eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 31-37

Lisan (31-37): [İhtiyacat : İftikarat : Fakr : Gına : Mevt : Cehl : Fena]

[31] Hem kâinatın gerek küllisinin gerek eczasının vücud ve bekası, maddesi ve manası, hayat ve fikri cihetinden hadsiz ihtiyacatı olduğu halde; ve bunun yanında zatlarındaki fakirlikleri ve zaiflikleriyle beraber ve en edna hacetlerine elleri yetişmez bir vaziyette iken, sonra bakıyoruz ki; tâm bir vakt-i münasibde enva-i hacetleri umulmadık bir tarzda kaza edilip ellerine veriliyor. İşte bu hal ve bu keyfiyet ise, bir Rabb-i Müdebbir'in ve bir Rezzak-i Kerim'in ve bir Rahman-ı Rahim'in vücub-u vücudunu istilzam eder, iktiza eder ve ona delâlet eder.

[32] Hem kâinatın mecmuan ve eczaen, vücud ve bekası, madde ve manası itibariyle; hadsiz iftikaratı ile (yani yoksul ve muhtaç olmasıyla beraber) ve zatında gayet zaif olduğu halde, ve en edna metalibine karşı elleri kasır olmakla beraber, görüyoruz ki; lâyık ve münasib vakitlerde ummadıkları bir tarzda matlabları onlara veriliyor. Bu ise yine bir Rahim, Kerim, Feyyaz ve Vedud'un vücub-u vücudunu istilzam eder ve iktiza eder ve ona delâlet eder.

[33] Hem kâinatın ve eczasının zatındaki fakrı, meselâ ağaçların ve yeryüzünün kıştaki kuruluk içindeki vaziyet-i fakiraneleriyle beraber, fasl-ı baharda maden-i zaaflarında bir iktidar-ı mutlakın gayet şa'şaalı asarını gösteren bir hayatları görünüyor. Bu ise zerreler ve güneşler, onun kudretine nisbeten müsavi olan bir Kadir-i Mutlak'ın vücub-u vücuduna delâlet eder.

[34] Hem kâinatın lizatihî olan fakrıyla beraber, onda bir gına-yı mutlakın tezahürü görünür. Meselâ: kuru bir topraktan bütün erzakın çıkışı gibi... bu hal ise elbette gösterirki, güneş ve ağaç, onun rahmet hazinelerinden birer hüceyrecik ve su ve ziya onun havz-ı

rahmetinden akan birer boru olan bir Ganiyy-i Mutlak'ın vücub-u vücuduna delâlet eder.

[35] Hem kâinat, kendi zatında ölü ve cansız iken, birden onda hayat nurlarının tezahürleri görünür. Bu ise, elbette bir Hayy-i Kayyum'un, Muhyî ve Mümit'in vücub-u vücuduna delâlet ederler.

[36] Hem kâinatın cümud ye cahliyetiyle beraber, onda muhit bir şuurun âsârı tezahür ediyor. Bu ise gösteriyor ki; bu muhit şuurun sahibi ancak bir Zat-ı Semi' ve Basir'dir. Öyle ise bir Alim-i Habîr'in vücub-u vücuduna delâlet eder.

[37] Hem berdevam gayet intizam içinde kainatın fena ve_tegayyüre mazhariyetini görüyoruz. Bu ise, hiç tagayyür etmeyen ve değişmeyen daim ve bakî bir Mugayyir'in vücub-u vücuduna delâlet eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 38-41

Lisan (38-41,23): [Ibadet : Tesbihat : Dua : İltica]

[38] Hem zev-il ervahın müşahedeler, mükâlemeler ve füyuzat ve münacâtları tazammun eden nuranî, makbul, semeredar ibadetlerinin kubbe-i minayı dolduran zemzemelerini işitiyoruz. Bu ise, bir Mabud-u Hakikî'nin vücub-u vücuduna delâlet eder.

[39] Hem kâinatın kali ve hali (yani gerek zîruh ve zîşuur olan melek, cin ve insanın kalî tesbihatı olsun, gerekse sair mevcudatın fıtrî istidad ve vaziyetlerinin hal diliyle olan) tesbihleri ise, يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِى السَّموَاتِ وَ الْاَرْض olan bir zatın vücub-u vücuduna delâlet eder. Evet, çünkü fıtratın delâleti sâdıkadır, doğrudur. Bunlardan tek bir şehadet dahi reddedilmezken, acaba gayr-ı mütenahî delâletler ve gayr-ı mahsur şehadetler ki, merkezi müttehid olan, mütedahil daireler gibi ittifak etmiş kalî ve halî dilleri ile ve cebhelerinde parlayan damga-i vahdet nakışlarıyla يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِى السَّموَاتِ وَ الْاَرْض olan Zat-ı Zülcelal'i tesbihkârane şehadetli delâletleri nasıl reddedilebilir, sen söyle!

[40] Hem fıtrî ihtiyaç sahiplerinin makbul, müstecab, te'sirli ve semeredar olan dualları da, يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ olan Zat-ı Rahman-ı Rahîm'in vücub-u vücuduna delâlet eder.

[41] Hem beliyyata ve ağır hallere mübtela ve ma'ruz olanların muztar, kaldıkları zaman, bir hami-i meçhullerine, belki de Hâlık-ı Rahimlerine şuurî veya gayr-ı şuurî iltica etmeleri de, hâiflerin melcei, gıyas-el müstagîsîn olan bir zatın vücub-u vücuduna delâlet eder.

[23] Hem zahirden bâtına geçen bütün kümmelînin müşahedeleri ve keşf ve şuhud ve zevk ve müşahededе ki ittifaklarıyla; bütün ekvan ve âlemler, Nur-ul envar olan bir zatın envarının gölgeleridirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 42

Lisan (42,11): [Zerre miktar mahluka Dağ gibi vazife yüklenmesi]

[42] Ve keza, kâinat ve fezalar dolusu bir tarzda bilinen, belki hads ile kanaat veren, hattâ belki hissedilen, belki âdeta gözle görünür dereceye gelmiş bulunan budur ki; zerre gibi her bir mahlukun üstüne dağlar misüllü işler ve fiiller yüklenmiş!.. Bu ise, ancak vücub mertebesinden inip gelen esmanın seyyal tecelliyatından cilveger olabildiği için; bizzarure delâlet eder ki: Bu fiillerin mebde'leri ve esasları imkân mertebesinden değildirler. Belki ancak vücub mertebesinin şualarıdırlar. Öyle ise bu esmaların müsemması ve şu fiillerin faili olan bir Zat-ı Akdes'in vücub-u vücuduna delâlet ederler.

[11] Hem eşyanın hilkat ve icadını, kendi nefislerine veya esbaba vermekten gelen hadsiz istib'ad ve istiğrab ve hayret ve külfetten ki, istinkâra incirar edip, sonra müteselsil muhallere yol açmaktan gelen hadsiz ızdırabattan hasıl olan marazdan kurtulmak ve şifa bulmak için akıl ve ruhlar:

اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ [1]
فَفِرُّوا اِلَى اللهِ [2]
وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ [3]

emrinin imtisaline iltica ediyorlar. Çünkü ancak onun kudretiyle müşkiller halledilir ve onun zikriyle kalbler mutmain olur.

Evet, çünki kâinatta hakikî olarak Cenab-ı Allah'tan başka hiç bir te'sir sahibi yoktur.

1.) Haberiniz olsun ki, kalbler ancak Allah'ın zikriyle huzura kavuşur. (Ra'd Sûresi, 13:28)
2.) Hepiniz Allah'a koşun. (Zâriyât Sûresi, 51:50)
3.) Bütün işler Ona döner.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 43

Lisan (43): [Bedihi ve Nazari Kader]

[43] Hem dahi mahsusat-ı zâhiriyede bizzarure görünen kader cilvesiyle; gayr-ı mahsuslarda nazarî olarak bilinen her iki kaderin cilveleri ise, Elbette her şeyi halkeden ve herşeyin kader dairesinde program ve ölçülerini takdir eden bir zatın vücub-u vücuduna delâlet ederler. Evet âlem-i şehadetin her şeyi mecmuan olsun, eczaen olsun, muntazam bir çok gayata müteveccih olduğunu ve semeredar faideli neticeler verdiğini ve ancak kaderin kalıplarıyla eşyanın kametlerine göre biçilen ve makadir ve ölçüler ile tesmiye edilen ve âdeta onların muntazam ecelleri hükmünde olan hikmetli hududlara dayanıp durduklarını görüyoruz. Bu ise gösteriyor ki; her şey evvelâ kader ile programları tayin edilmiş. Sonra eşya o kaderî program üzerine bina ediliyorlar.

Eğer bu hakikata bir misal istersen, kendi bedeninin eğri büğrü mafsallarına ve elinin parmaklarına bak! Tâ ki, bu göz ile müşahede edilen zarurî kaderden, ahval ve maneviyattaki nazarî kadere bir hads-i sâdık ile intikal edilsin. Zira bu nazarî kaderin de semeredar gayat ve nihayetleri ile muntazam hudud ve ecelleri vardır. Bunlar ise, onun mekadîr ve kalıplarıdır ki; dest-i kaza ve kaderle tersim edilmiş olup, kudret, maâni kitabını, kader mistarı üzerine yazmış ve yazmaktadır. Yani, kudret bir masdar olup, kader mistarının çizgilerine bakıyor ve ona göre yazıyor.

İşte bu her iki kader, gayet zarurî olarak bütün bu kâinat, kalem-i kaza ve kaderinin çizgileri ve yazıları bulunan bir zatın vücub-u vücuduna delâlet eder, âmenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 44-45

Lisan (44-45): [Camiiyet : İmkan-Kesret-İnfial Mertebeleri]

[44] Ve keza insanın istidadının camiiyeti de bize haber veriyor ki; bu beşer hilkat ağacının yegâne meyvesidir. Meyve ise, en ekmel ve kökten en uzağı olur. Öyle ise o meyvenin şeffaf yüzü, zulmete ve dünyanın bâtını olan adem fezasına müteveccih olacak. Amma insanın ibadet cihetindeki istidadının camiiyeti ise, bize bildiriyor ki; bu insan böyle baş aşağı fanilik içinde daimi kalsın diye yaratılmamıştır. Belki ancak ibadet için yaratılmıştır ki, istidadının o parlak vechini zulmetten nura ve adem fezasından vücuda ve müntehadan mebdee ve faniden bakiye ve halktan hakka çevirmek için sarfetsin. Demek ibadet ise, âdeta daire-i hilkattaki mebde ve münteha arasında bir halka-i ittisaldir.

İşte fıtrat, bu mezkûr lisan ile; Zat-ı Uluhiyeti tanınsın, bilinsin diye mahlukatı halkeden ve kendisine ibadet edilsin diye ins ve cinni yaratan bir zatın vücub-u vücuduna şehadet eder.

[45] Ve keza kâinatta müşahede edilen hep bir imkân ve kesret ve infial mertebesidir kopuyor. Bu ise, bir vücub ve vahdet ve fâiliyet mertebesini evleviyetli bir bedahetle ve gayet kat'î olarak istilzam eder. Bu da bizzarure bir Vâhid-i Ehad'in ve bir Fa'al-i Limayürîd'in vücub-u vücuduna delâlet eder. Amenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Lisan 46-47

Lisan (46-47): [Nokta-i Kemal : Batının Zahirden Latif olması]

[46] Hem dahi kâinatta müşahede ediliyor ki, her şey (kendine mahsus ve lâyık olan) makam-ı kemaline ulaşmadan önce, o nokta-i kemale doğru hareket edip koşuşmaktadır. Tâ ki nokta-i kemaline vâsıl olduktan sonra durur ve karar kılar. İşte bundan hadsen anlaşılıyor ki, vücud bir kemal ister. Kemal ise, sebatı iktiza eder. Demek vücudun vücudu kemal iledir. Ve kemalin de kemali devam ve sebat iledir. Öyle ise, vücudu vâcib ve sermedi olan ancak Kâmil-i Mutlak'tır. Ve binaenaleyh, kâinatın bütün kemalâtı o Zat-ı Sermedî'nin envar-ı kemalinin tecelliyatına gölgeler mesabesinde olduğu anlaşılıyor. Ve şu hakikat ise delâlet ediyor ki; Cenab-ı Allah (C.C.) zatında, sıfatında, ef’alinde Kâmil-i Mutlak'tır, âmenna.

[47] Hem eşyanın bâtını, onun zahirinden daha eltaf olduğunun şehadetiyle, nasıl ki onur sanii o şeyden hariç ve uzak olmadığına delâlet eder. Onun gibi; o şeyin sair eşya ile olan nizam ve muvazenesinin münasebetlerini muhafaza etmesiylede, delâlet eder ki; onun Sanii onun içinde de değildir. Demek, bir masnuun zatına bakıldığında; nasılki onun sanii, Alîm ve Hakîm olduğuna delâlet eder. Öyle de; o masnu' ile beraber diğer masnu'lara da nazar edildiğinde, bunların sanii, Semi' ve Basir olup her şeyin fevkinde olarak o masnuu diğerleri ile beraber görür, onu ve hem başkasını birlikte bir maslahata binaen bir nakşta tersim eder.

İşte bu hakikat, öyle bir Saniin vücub-u vücuduna delâlet ediyor ki; o Sani' bâtınların en bâtınında olduğu halde, âlemin ne içindedir, ne de dışında... Hem fevklerin fevkinde olarak bir şeyi gördüğü gibi aynı anda her şeyi dahi o tek şey ile birlikte görüyor ve gözlüyor. Âmenna.

İşte bu yirmi tane içice mümtezic hakikatler, kavs-i kuzeh'in renkleri gibi veyahut merkezi müttehid, mütedahil daireler gibi; nuranî âyetler olup katiyyen delâlet ediyorlar ki; kâinatın Kadîm bir tek Rabb-i Vâcib-ül Vücud'u vardır. O Rabb-i Kadîm hem Alîm'dir, hem Hakîm'dir, hem Mürid.. hem Kadir'dir, hem Rahman'dır, hem Rahim., hem Rezzak'tır, hem Kerim'dir, hem Kadir., hem Gani'dir, hem de Hayy'dır, hem Kayyum.. hem Alîm'dir, hem Habîr'dir, hem Dâim., hem Bâki'dir, hem Ma'buddur ki;

يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِى السَّموَاتِ وَ اْلاَرْضِ.. يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ

sırrıyla, yerde ve gökteki her şey onu tesbih ve takdis eder. Ve nâçar ve muztarların dualarına mutlaka icabet eder bir Rabb'dir. Öyle ise, o Melce-ül Haifin'dir, Gıyas-el Müstagîsin'dir ki, bu kâinat onun envar-ı esmaiyesinin gölgeleri ve esmasının tecellileri ve ef’alinin eserleridir. Hem odur ki, kalbler onun zikriyle (yani ona iman edip hilkat-i eşya ve kâinatı ona vermekle) mutmain olur. Ve bütün umur ve işler, ona rücu' eder. İns ve cinni halketmiş, tâ ki ona ibadet etsinler. Evet o, şu kâinatı kaza ve kaderinin kanunlarıyla tanzîm eden bir Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'dir. Hem zatında, sıfatında, ef’alinde Kâmil-i Mutlak olan bir Latîf ve Habîr, Semi' ve Basir'dir.

İşte şu yirmi aded mütemazic hakikatler iç içe işlenmiş çizgili nurlarla çok vecihler, çok cihetler ve çok mertebelerle bir hads-i sâdıka nazırdır.. o da İslâmın tavrına bakar.. o da nübüvvet tavrına açılmaktadır.. bu da imanın hakikatıyla manzumelenmiş bir pencereyi açarlar ki, هُوَ اللهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ اْلاَحَدِ gösterir. Demek kâinat, bu yirmi çeşit nağmeli lisan ile nida ederek اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diyerek şehadet etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Risalet-i Muhammediye

Risalet-i Muhammediye

Hem bil ki: [1] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ bütün şu geçmiş delilleriyle [2] لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ dahi beraber isbat ediyor.

Hem yine bil ki, [1] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ bütün zikri geçen bürhanlarıyla, [3] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ ı istilzam ediyor.

Evet [3] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ cümlesi, nasılki imanın beş rüknünü tazammun ediyor. Öyle de; aynı o cümle, rububiyet-i İlahiye sıfatlarının da bir mazharı ve bir ayinesidir. İşte bu sırdandır ki, [3] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ cümlesi iman terazisinde [4] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ cümlesine arkadaş olmuş ve denk tutulmuştur.

Hem nübüvvet ve peygamberlik; Rububiyet sıfatlarına mazhar olduğu için cami' ve küllidir. Velayet ise, husûsî ve cüz'îdir. Velayetin nübüvvete göre yeri, [5] رَبُّ الْعَالَمِينَ sıfatının [6] رَبِّى ye olan nisbeti gibidir. Veyahut Arş ile kalbin nisbetleri gibidir. Veyahut bütün mülk ve melekût âlemlerinden geçerek yerden tâ arşın mâfevkına kadar uzanan miraç ile; bir mü'minin hâs bir vecihle sücûdundaki cüz'î miracına nisbeti gibidir.

1.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
2.)Havl ve kuvvet ancak Allah'a aittir
3.)Muhammed Allahın Resulüdür.
4.)Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
5.)Alemlerin Rabbi.
6.)Rabbim.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Tenbih

Tenbih

Ey kardeş! Bil ki: Şu matlab-ı âlîyi göstermek, (yani Vâcib-ül Vücud'un vücub ve vahdetini isbat etmek) üzere serdedilen bütün o geçmiş bürhanlar, merkezi ihata eden bir daire gibidirler ki, muhitteki noktaların herbirisi ayrı renkli birer menfez gibi kendine mahsus rengi ile merkeze nazar ederler. Hem noktaların arasında bir tesanüd meydana geldiği için, hususî ferdlerin za'fıyetleri de zail olur. Ve böylece bürhanların mecmuundan nur-i İslama nazmedilen bir hads-i sâdık tevellüd ediyor. Bu da nübüvvet tavrına teslim olmağa manzumeleniyor. Bu da matlubun kayyumu olan nur-u imana nazmediliyor.

İşte bürhanların serdinden maksad, onların hey'et-i mecmuasından bu hadsi çekip sağmak için kaynaklar temin etmektir. Böylece bürhanların arasındaki tesanüd sırrıyla, zaif ferdlerin za'fiyetleri de zail olmuş olur. Şayet za'fiyeti zail olmadığını da farz etsek, yine o ferd-i zaif, cüz'iyetten ve kibarlıktan düşmez. Hattâ belki istiklaliyet ve bürhaniyetten dahi düşmez. Ve şayet bazı efrad-ı cüz'iyenin bürhaniyeti ibtal edildiğini dahi farz etsek, yine umum daire-i bürhaniye ibtal edilmiş olmaz. Ancak küçülebilir. Şayet o daire-i bürhaniyenin tamamının ibtalini de farzetsek, yine de mevcud hads-i sâdık zail olmaz. Hattâ bu hads-i sâdıkın da ibtalini farz etsek, yine bir beis yoktur. Çünkü nur-u İslâm ayaktadır. Daha sonra asla sarsılamayan nübüvvet tavrına teslim mevcuddur. Ve daha sonra, mevhub olan nur-u iman kaim ve kayyumdur.

İşte burhanların hey'et-i mecmuası üzerine terettüb eden matlubun vuzûhunun kuvvetini, zihnin cüz'iyeti hasebiyle tek tek her bir ferd-i bürhandan taleb etmek, ancak nefsin marazından gelmektedir. Bu da, gittikçe onun marazının ziyadeleşmesiyle, ona

red ve inkâr melekesini telkin ediyor. Allahümmehfaznâ. Demekki, tek bir bürhan ile de evvelâ matluba bakılabilir. Sonra o bürhan diğer bütün bürhanların hey'et-i mecmuasının hülâsasını teşerrüb edip emdiği için, kendisinden evhamlar sakıt olur.

Hem dahi bil ki: Bürhanların bir kısmı su gibidir. Ve bir sınıfı hava gibidir. Ve bir cinsi ziya gibidir. Bu bürhanlara müteveccih olunduğu zaman, yumuşaklık ve hilm içindeki bir lütuf ile geniş bir nazar lâzımdır. Yoksa hırs ile ta'mik edilip, parmaklarla taharri ve tecessüs edilirse o da akar, gider ve gizlenir.

Sonra bunu da bil ki: Dal ve budak salmış semeredar bir ağacın hayatiyetini ve tadını ve kuvvet derecesini bilmek, anlamak için iki çeşit nazar vardır:

Birinci Nazar: Ağacın aslı ve kökü tarafındandır, ki bu nazar mezkûr evsafı anlamak için çok kolaydır, basit ve sadedir. Müstakim ve metindir.

İkinci nazar ise: Ağacın fürûatından, yaprak ve meyvelerinden başlar. İşte bu nazar ise, -evvelki nazar beraber olmaksızın- hastalıklıdır, dalâletlere isal edicidir.

Aynen bunun gibi; kökü semavatta, dalları ise afak-ı kesrette münteşire olan İslâmiyet ağacının marifeti için dahi, iki çeşit nazar var. Ve onun dairesine girmek için iki yol bulunmaktadır.

Birinci nazar olan birinci yol: Asıl canibinden edilen nazardır. Eğer muvaffak olan birisi şecere-i İslâmiyetin köküne, cürsumesine bakabilirse, o kök olan İslâmiyetin esaslarını saf menba-ı vahy-i mahzdan gelen bir havz-ı azîm olduğunu görecek ve o havuz, âfak ve enfüs âyetlerini emerek çekmekte ve gittikçe ziyadeleşmekte olduğunu anlıyacaktır. Ve İslâmiyet semerelerinin hayat mertebeleri ve gıdaları, bu mümtezic havz-ı azamdan geldiğini öğrenecektir. Ve dolayısıyla bir tek semerenin hayatiyetinin isbatı, sair kardeşleri olan diğer semerelerin de isbatına kâfi gelecektir. Belki hattâ ağacının da hayattarlığına delâlet ettiğini bilecektir. Halbuki semerenin hayattarlığını isbat etmek, pek kolay ve çabuk olur ki, yalnız o semerenin ağaca muttasıl olduğunu görüp göstermekle hayatiyeti isbat edilir. Şu halde, o semere ağaçla olan ittisal ve irtibatı baki kaldıkça, onun ibtal ve zevali zordur, müşkildir, güç yetmez. Çünkü

ona öyle bir menbadan hayatiyet geliyor ki; o aslı, o menbaı çürütüp kal'etmek takat haricidir.

İşte şayed şu nazar, bu ağacın semereleri arasında kuru ve ölü bir semereyi görse de, «başka yerden gelmiş, bunların arasına düşmüştür» diye hükmedecek ve onun ölümünü başka haricî sebeblere hamledecektir. İşte bu nazar, imanî ve İslâmî nazardır ki, kolaydır, müstakimdir ve nübüvvet tavrına münkaddır.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا وَ ثَبِّتْنَا عَلَيْهِ [1]

Amma hasta olan ikinci nazar ise, bütün dalâletlerin menşei ve bütün ızdırabların madenidir ki, semereler ve yapraklar canibinden tenkidkârane bakar. İşte bu nazarda her bir semereyi; gıda maddelerini ona ulaştırmak için ağacın bütün kök ve damarlarının muhtaç olduğu şeye muhtaç görür ve bu nazarda o semerenin zeval ve ibtali edna bir şey ile çabuk hasıl olabilir. Şayet o semerelerin aralarında kuru ve ölü bir tane görse, hemen aslının ölümünede hükmeyler. Cenab-ı Hak, bizi bu nazardan muhafaza eylesin âmîn. Fakat eğer bu nazar, evvelki nazara tabi' olsa, güzeldir ve nefsin itmi'nanına sebeb olur. Yani dikkatli ve imanlı bir taharri vesilesi olabilir.

Said-i Nursî

1.)Allahım bizi onunla rızıklandır ve bizi onda sabit kıl.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Takriz

Takriz

Fâzıl-ı muhterem, Tedkik-i Mesahifve Müeliefat-ı Şer'iye reis-i âlîsi

Şeyh Safvet Efendi Hazretlerinin bir takrizidir.

Sübhan olan Allah'a (C.C.) hamdederim. Ve Kur'anını üzerine inzal eylediği Resul-i Ekremine salât ü selâm eylerim.. Ve din-i mübin-i İslâm'ın maalîm ve binasını kuran onun âl ve ashabına da salât ü selâm ederim.

Bundan sonra; şu "Tevhid Deryasından Bir Katre" isimli risale benim gözüme tecelli etti. Gördüm ki, şu katre ile o bahr arasında bir fark yoktur. Çünkü şu katre, din-i İslâmdaki halis pınarını izhar ve ifaza etmiştir. Ve hakikatta kendisi de o çeşme-i İslâmdan çıkıp yine ona dönüyor ve ona dökülüyor.

İşte Allahü Tealâya (C.C.) çok şükürler olsun ki; tevhid denizlerinden tefeyyüz edip İslâmın memesinden hakikî ve halis bir süt alıp emmeğe muvvaffak olmuş olan biraderimiz Bediüzzaman Said Efendi, bu eyyamda emsalsiz bir alleme-i garibdir. Bu gariblik ve bedi'lik ise Peygamber Aleyhi ve Alâ âlihis-salatü vesselam'ın ferman buyurduğu [1] فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ hadîsinin sırrını izhar ediyor. Elhamdülillahi Rabb-il Âlemîn.

اَلْفَقِيرُ اِلَيْهِ سُبْحَانَهُ تُرَابُ اَقْدَامِ الْعُلَمَاءِ

Allah Teâlâ'nın muhtaç kulu ve
Ulemanın ayaklarının türabı
Safvet

1.)Ne mutlu gariplere.. (Hadis)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Bab : Hatime

Şu Katre Risalesi'nin Birinci Babı'nın Hatimesi

(Bu Mebhas'ın hatimesi, dört çeşit hastalıklar hakkındadır.)

Birinci Hastalık:

Yeistir. Bil (ey nefis!) Sen azab-ı İlâhîden dehşet aldığın zaman ve amele de muvaffak olmadığın vakit, buna karşı bir çare olarak azabın ademini (yani olmayacağını) temenni ediyorsun. Ve bu temenniden azabın nefyine dair birtakım şeyler ararsın. Ve bu halin neticesi olarak, nefye dair küçük emareleri kocaman birer bürhan görüyorsun. İşte o zaman şeytanlar seni alıp helâket uçurumuna atarlar.

Bak ey nefis! Şu ferman-ı İlâhîyi kalb kulağıyla dinle:

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لاَتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ اِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz. Muhakkak ki Allah bütün günahları afvedicidir. Çünki o Gafur ve Rahîm'dir.

İkinci Hastalık:

Ucubdur. Evet ey nefis! Sen evvelâ ye'se düştün, sonra azab-ı İlâhî karşısında bir istinadgâh aradın, dayanacak olarak kendi mehasinini gördün ve ucub kapısından dalâlete düştün. Halbuki sana verilmiş kemalâttan hiçbirinde asla senin hakkın yoktur.

Ey nefsim, düşün! İçinde oturduğun hane-i vücud, senin san'atın değildir ki, ona temellük edesin. Ya da yerde bulunmuş lakîta gibi birşey de değildir ki, ona sahib çıkılsın. Yahutta bu vücud, kör tesadüfün ve a'ver ittifakın veya camid esbabın netice-i san'atları da değildir ki, onlardan koparılıp temellük edilsin. Veya da ehemmiyetsiz, kıymetsiz, boş bir şey olup da onun sahibi ondan i'raz etmiş, yüz çevirmiş bir şey de değildir. Tâ ki sen onu daire-i temellüküne alıp ona sahib çıkasın. Belki bu vücud, acaib-i san'atı ve garaib-i nakşıyla delalet ediyorki; o bir Sani-i Hakîm'in yed-i kudretinden çıkmış. Ve onun sanii ona daima müheymindir. Yani rakîb ve hafîzdir.

Görmüyor musun ki; bu vücudda yapılan milyonlarca tasarruflardan ancak bir cüz'-ü meşkûk senin elindedir. Bu vaziyet ise, senin bu vücuda sahib olmadığına ve belki bir Sani-i Hakîm'in malı olduğuna, senin üzerinde bir hüccettir. Hem görmüyor musun ki, sen ihtiyar cihetiyle sebeblerin en eşrefi ve en geniş ihtiyarlısı olduğun; ve senin ihtiyarî fiillerinin en zahiri ise, yemek ve konuşmak iken, halbuki bunda da tasarruf itibariyle senin elinde olan yüz cüz'den ancak bir cüz'dür. Ve keza hasiyetlerinin içinde en dar olanı ihtiyarın, duygularının içinde de en genişi hayal iken, bu geniş hayal ile akl ve semereleri ihata edilemediği halde, onları sen nasıl ihtiyar dairesine alarak onlarla iftihar edebilirsin. Hem dahi senin vücudunun içinde ve dışında çok işler ve fiiller cereyan ettiği halde, senin şuurun onlara taalluk etmiyor. Halbuki o cereyan eden işler ve fiiller şuurîdirler. Öyle ise onların Sanii, semi' ve basir bir Sani-i Zîşuur'dur. Ne sen sahibsin ve ne de kör ve sağır sebeblerin... Madem öyledir, malikiyet davasından ve mehasine masdariyet tevehhümünden teberri etmen lâzımdır. Hem sana senden ancak noksan ve kusur olduğunu itiraf etmen gerektir.

Evet sen, su-i ihtiyarınla sana ifaza olunan feyz-i kemalin suretini tağyir ediyorsun. Hem dahi bir menzilin olan şu cesed, sende ariyet ve emanettir. Sen ise bir misafirsin. Ve şu mehasinlerin hep mevhubedir. Seyyiatm ise meksubedir. Öyle ise

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَلاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ [2]

demen lâzımdır.

Üçüncü Hastalık:

Gururdur. Ey nefis! Senin hastalıklarından birisi de, senin gururundur. Evet, sen o gururunun hükmüyle eslâf-ı i'zama pek uzak bir mesafeden baktığın için, senin gözünde küçülmüşlerdir. Onun için onların irşadlarının mehasininden mahrum kalmışsın ve kendi vehminle onların (hakikat alemine) sülükleri esnasında ayaklarının altından kopan hakikat kıvılcımlarını, kendi evhamınla, haklarında evhama düşerek çırpmıyorsun. Şimdi gel! Bir defa da onlara şu yakından bir bak, gör ki; onlar öyle büyüklerdir ki, kırk günde keşfettikleri bir hakikati, sen kırk senede dahi muvaffak olamıyorsun da.

Dördüncü Hastalık:

Su-i zandır. Evet ey nefis! Senin hastalıklarından birisi de su-i zandır. Nasıl karnı aç olan bir kimse, bütün insanları aç zannetmesi gibi, sen de sendeki gurur hastalığının ve riyan sebebiyle, eslâf-ı izam hakkında isae-i zanda bulunmakla, gördün ki, gözünü kapamakla yalnız ve yalnız kendi nefsine gündüzü gece yapmışsın.

اَللّٰهُمَّ احْفَظْنَا مِنَ الْيَاْسِ وَ سُوءِ الظَّنِّ و الْعُجْبِ و الْغُرُورِ آمِينَ [3]

1.)De ki: Ey günahta aşırı giderek nefislerine zulmetmiş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Muhakkak ki Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.)Mülk Onundur; hamd de Onadır; havl ve kuvvet ise ancak Ondandır.
3.)Allahım.. Bizi Yeis, su-i zan, ucb ve gururdan muhafaza eyle. Amin

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Taht-el Arz Seyahat

Taht-el Arz Seyahat

Sonra manevî taht-el Arz birseyahatta **(1)** ve yerin batınında bazı hakikatları müşahede ettim.

- 1.Hakikat
- 2.Hakikat
- 3.Hakikat
- 4.Hakikat

(1): Otuzuncu Söz'ün Birinci Maksadı'nın ahirindeki Fatiha sonunda olan üç yolun beyanında görülen bir selahat-ı acibe-i ruhaniyeye işarettir. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 1.Hakikat

Birinci Hakikat

Bil ki, Malik-i Hakikî'den (C.C.) gaflet etmek, nefsin fir'avnlaşmasına sebep olup, kendi nefsini kendine malik tevehhüm eder. Böylece, vehm ü hayalinde nefsi için bir daire-i hâkimiyet teşekkül eder. Sonra da sair insanları, hattâ esbabı da kendi nefsine kıyas ederek, Allah'ın malını onlara taksim etmeğe başlar. Git gide ahkâm-ı İlahiyeye karşı muaraza etmeye; Ve Halikının mukadderatıyla mübareze etmeye kalkışır. Halbuki nefse, enaniyetin hikmet-i i'tası ise, sıfat-ı uluhiyeti fethetmek için bir vâhid-i kıyasî olmak içindir. Fakat o ise, su-i ihtiyariyle enenin hikmet-i hilkatine mugayir şeylerde sarfeder.

Ey bu kitaba nazar eden zat! Bil ki; şu ince, nâzik hakikat, bütün çıplaklığıyla benim meşhudum oldu. Evet, gördüm ki, gaflet suyu ile yeşeren nefisdeki 'Ene' siyah bir noktadır. Fakat o ene; mülkünde, uluhiyetinde, rububiyetinde şeriki olmayan kendi Halikının muhit sıfatını fehmetmek için bir vâhid-i kıyasî vazifesini görür. Zira insanların eşya hakkındaki bilgileri, evvelâ nisbî ve kıyasîdir. (Yani evvelâ kendi bildikleri ve anladıkları bir şeye kıyaslayıp nisbet ederek takdir ederler.) Sonra da haddi ve hududu olmayan muhit sıfatların fehmi için bir haddin (hududun) tevehhümüyle hasıl olur. İşte enaniyet, bu işi yapar. Haddinden tecavüz ederek sıfat-ı mutlaka-yı uluhiyete bir hadd-i mevhum çizer. Sonra mukayese eder, işi anlar ve haddine döner. O mevhum hudud dahi zail olur. Yani ene evvelâ balık, sonra kabarcık olur. (Yani mevhum varlığı erir, gider. Fakat tükenmez bir varlık deryasını bulur.)

Evet yukarda izahı geçtiği üzere, bu nefis kendine ve cismine malik olmadığı gibi; bunlar yerde bulunmuş da eline geçmiş bir şeyler de değildir. Hem rastgele bir tesadüfün neticesi olmadığı gibi, boş ve kıymetsiz bir şey de değildir. Ve hem kendi kendine teşekkül edip bu sureti almış da değildir. Belki ancak onlar, dakik ve acib İlâhî bir makinadır ki, her vakit kaza ve kaderin eliyle kudret kalemi onun içinde çalışıp işlemektedir. Öyle ise ey nefis! Bu bâtıl temellük davasından vazgeç. Ve mülkü malikine teslim et! Sana emanet bırakılan şu emanette hain olma, emin ol. Yoksa eğer bu vücudun bir dirheminde dahi hainlik etsen veya kendi nefsine isnad etsen, kıyas-ı nefis sırrıyla (yani herkesi kendine kıyas ederek) Allah'ın malını ebna-yı cinsine dağıtmaya başlıyacaksın ve sonra felsefecilerin yaptığı gibi, her bir sebebe de bir kanatir-i mukantara (yani birer pay yığını) vereceksin.

Ey nefis! Sen kendine malik değilsin!.. Ve illâ bu vücuda sani ve mûcid olmaklığın veyahut esbabın san'atı ve icadı iken, sen onlardan gasbetmiş olmaklığın lâzım gelecektir. Halbuki sen icad ve kudret cihetinde acizlikte koyunun bir kardeşi iken, nasıl Sani' olabilirsin. Koyun nasıl iddia edebilir ki; ben cinsimin saniiyim. Koyun da, (meselâ) nar ağacının bir kardeşidir. Nar meyvesinin sıbgası, boyası nasıl habbelerinin sanii olabilir? Hem ağacın başına konulmuş bulunan bir semere, nasıl kendi ağacının Halıkı ve Sanii olabilir? İşte eğer bunların sani ve hâlık oldukları hak bir dava ise, senin de dava-yı malikiyetin sahih olabilir?!.

Amma ikinci şıkka göre olsa; her bir masnu', yüksek bir sada ile "Ben bir Alîm ve Hakîm, Semî' ve Basîr'in nizam ve mizan ile halkeylediği bir san'atı, bir mahlukuyum" diye bağırır. Halbuki esbab denilen şeyler ise; kör, sağır, camid ve ölü şeylerdir. İçtimaları ziyadeleştikçe karışır ve karıştırırlar. Basîrane olan bir san'atı yapmak şöyle dursun, belki körlükleri, sağırlıkları ziyadeleşir. Çünkü körlerin ve sağırların birbirlerine karışması ile körlükleri ve sağırlıkları daha çok ziyadeleşir. Bununla beraber, esbabın şu beden ile münasebeti şuna benzer ki: Bir eczahanedeki edviyelerle dolu şişe kavanozlarıyla, o yüzer kavanozların herbirisinden, ziyade ve noksan olmaksızın bir miktar-ı muayyen alınan acib hasiyetli bir macunun münasebeti gibidir ki, o yüzer kavanozlardan alınan eczalardan bir dirhemi ziyade veya noksan alınsa, hasiyetini kaybeder bir derecede

gayet hassas mizanlarla alınmış olan o macunun, kendi kendine bir eczacı hakîm olmaksızın çeşitli miktarlarıyla beraber her biri kavanozdan bir miktar-ı mahsus çıkarak husul bulması mümkin bir şey ise ve hak bir dava olsa, senin de "Ben bu bedeni sebeblerin elinden koparmış ve ona malik olmuşum" diye olan iddian belki mümkün ve hak olabilir.

Elhasıl: Malikiyet tevehhümü, ancak senin ahmaklığın ve belahetinden neş'et eden bir hezeyandır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 2.Hakikat

İkinci Hakikat

Bil ey nefs-i emmare! Senin öyle bir dünyan vardır ki, kâinata dağılmış ve yayılmış olan emeller, alâkalar ve ihtiyaçlarından bina edilmiş gayet geniş bir kasırdır. Ve o kasrın temel taşı ve ilk aslı ve tek direği ise, senin hayatın ve vücudundur. Halbuki bu direk kurtludur. Ve şu temel de çürüktür. Ve o esas ise, her an harab olmaya hazır, bozuk ve zaiftir.

Evet, bu cisim, ebedî olmadığı gibi, demir ve taştan da değildir. Belki et ve kandan ibaret bir şey olup, her an dağılmaya hazır bir vaziyettedir. İşte, onun bir inhilali ve dağılmasıyla, şu dünya bütün hazafiriyle (yani çevresiyle) senden infilak eder, dağılır. Hususî dünyan da, senin başına yıkılır. Evet nefis! Mazi canibine bak gör ki; Herkes senin gibi dünyasında var iken, o dünya şimdi bütün ehl-i kuburun başlarına yıkılmış geniş bir mezaristandır. Müstakbel dahi geniş bir mezaristandır. O da mazi gibi mezar olacaktır. Öyle ise sen, şu anda iki kabrin dıgtası (yani sıkışık duvarları) arasında sıkışmış bir vaziyettesin. Evet nasılki dünkü gün, pederimin kabri ise, yarın da benim mezarımdır. Demekki ben, iki kabrin duvarları arasmdayım.

Evet dünya hakikatta bir iken, her bir şahıs için tamam bir dünya o umumî dünya içine giriyor ve mündemiç oluyor. Demek dünya, küllî bir şahsiyettir. Her ölenin kıyameti de kopmuş demektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 3.Hakikat

Üçüncü Hakikat

Kat'iyyen gördüm ki, dünya bütün lezaiziyle birlikte ağır bir yüktür ve bir bağ ve kayıddır. Ruhu bozulmuş hastalardan başka, kimse ona razı olmaz. Evet, bütün kâinatla alâkalanmaktansa ve bütün esbaba karşı ihtiyaçlı bulunmaktansa ve bütün vesaitlere temellük edip boyun eğmektense ve bütün mevhum olan kör, sağır ve birbirine zıd ve müteşâkis erbabın arasında mütezebzib ve müterddid bir şekilde kalmaktansa; bir Rabb-i Vâhid, Semi' ve Basîr'e iltica etmek daha evlâdır ve lâzımdır. Öyle bir Rab ki, ona tevekkül etsen, senin herşeyine bedel kâfi ve vâfi bir vekildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 4.Hakikat

Dördüncü Hakikat

Ey ene! Bil ki, senin başına dolanıp sarılan ilmî icad silsileleri; ve senin enaniyetine bitişen, bağlanan şuurîce sınaî satırları ve hem nefsinin ve zatının (fıtrî) ihtiyacatı elleriyle aldığın imdad ve icabet vesileleri ise, kat'iyyen delâlet ediyorlar ki, senin mucidin ve saniin ve mugîsin, senin bütün hastalıklarının enînlerini duyar, onlara acır ve merhamet eder. Ve hâcât ve emellerinin nidalarını işitir ve kendini her vesile ile tanıttırmak suretiyle bütün ihtiyaçlarını kaza ettiğini ve edeceğini taahhüd eyler.

Evet bilmüşahede o Sani-i Hakîm ve Mûcid-i Rahîm, senin küçücük bir hüceyreciğinin nida-yı hacetine lebbeyk ile cevap verip meded ettiği halde; acaba böyle herşeye Semî' ve Basîr olan o Sani-i hakim ve Mûcid-i Kerim, nasıl senin büyük ve küllî dualarına icabet ve meded etmesin?!. İşte, ey bütün o hüceyrelerden terekküb eden ve 'Ene' ile muabber hüceyre-i kübra! "Ya İlahî! Ya Rabbî! Ya Hâlıkî! Ya Musavvirî! Ya Malikî! Ya Seyyidî! Ya Mevlâye! Mülk senindir, hamd senin... Senin vedian ve emanetin ve bütün müştemilâtıyla memlûkün olan şu cisimde ben bir misafirim." de.

Evet ey ene! Senin mülkün olmayan ve olmayacak olan bir şeye niçin temellük dava edersin? Bu bâtıl davadan vazgeç. Çünkü temellük tevehhümü seni pek elîm elemlere yuvarlandırır. Evet ruhun süs ve sürmesi olan şefkata nazar et, gör ki; eğer bu şefkat, senin tevehhümün üzerine bina edilmiş olsaydı, o zaman bu şefkat, ruh için müz'ic bir nekâle (yani ağır bir azaba) inkılab ederdi. Çünkü meselâ, görsen ki; kimsesiz, zaif, fakir, tek başına bir yetim var; Onun küçücük bir kulübeciği ile azıcık bir mülkü vardır.. Sonra

görsen ki; o miskin bîçareye binlerce kasî kalbli kimseler hücum edip onun kulübeciğini tahrib ve eşyasını yağma ediyorlar. Onun elemiyle ne derece ve nasıl müteellim olacağını düşün! Eğer bu vak'a gibi daha hadsiz, hesabsız vakıalar dahi buna eklenirse, elbette sana in'ikas eden elemler ve üzüntüler, ona göre tezayüd edip seni o nisbette müteellim ve müteessir ederler.

Fakat görsen ki, padişaha mensub bir asker var. O askerin kulübeciği yakılıp, merkebi de ondan gasbediliyor. -Kusurun hariç olmak ve sultanın izni olmak şartıyla- o nefere acımazsın. Çünkü bilirsin ki; o mal padişahındır, azıcık olan şu noksaniyet ona hiç te'sir etmez. O asker dahi, malını kaybettiği için derin bir teessür hissetmez. Çünkü mal, onun değil., kendisi de bir fakirdir. Belki o mal, gani bir padişahın mülküdür ki, kendi malını başka bir vasıta ile tahrib ediyor. İşte sen sadece bu cihette, sultanın nazar-ı merhametiyle ve onun hesabıyla o nefere bu noktadan acıyabilirsin.

Evet mahlukat-ı İlahiyeye şefkat ise; onun mahluku olmak haysiyetiyle şefkat, şefkat olur. Ve bu şefkat, ne kadar ziyadeleşirse, o derece ruh inbisat eder. Fakat gafletten neş'et eden ve mahlukatı kendilerine malik tevehhüm etmek üzerine bina edilen şefkat ise, ziyadeleşmesi nisbetinde, ruh, münkabız olur. Kalb dahi gamlar karanlığı içinde çırpınarak teellümata gark olur.

Aynen onun gibi; imanî ve tevhidi bir nazar, bütün zîhayatı; kendi mülkünde istediği gibi tasarruf eden bir padişahın gemisi üzerine tayin edilmiş ücretli bir kaptan gibi, kendi vücudunda tasarruf eder görür. İşte bu nazar, arı ve karınca gibi küçük, fakir mahlukları zâlim ve hacim esbab ile pençeleşir şeklinde görmez. Belki o, karınca ve arıyı karada yüzen birer gemi ve havada uçan birer tayyarede hizmet ile tasarruf eder şeklinde görür. Ve onların dizginlerini ve nâsiyelerini ise, bir Kadir'in yed-i kudretine bağlı olduğunu müşahede eder ki, o karınca gemisi ve arı tayyaresine binenin nazarında hücum eden esbabın, küçülmeye yüz tuttuğunu görür. Böylece o arı ve karıncanın kendi Malik-i Hakikîlerine dayanmalarıyla, esbabın en büyüğü ile müsaraa edebilecek durumda olurlar.

Evet, bir musibet geldiği zaman, اِنَّا لِلهِ وَ اَنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ denildiğinde, manası böyledir ki: "Mal onundur, ben de onun emrindeyim ve ona gidiyorum. Öyle ise, eğer o emanetin hıfz ve muhafazasında kusur etmemiş isem ne gam!.."

Bunun meseli şuna benzer ki: Bir neferin elindeki mirî malına bazı kimseler tarafından hücum ediliyor. O nefer der ki: "Ben ve benim elimdekiler padişaha aittir. Ve ben ona gideceğim. Eğer bu hücumunuz sultanın emri ve izni dairesinde ise, hoş geldiniz."

İşte eğer insan, mahlûkata ve eşyaya, kendi kendilerine mâliktir tevehhümüyle nazar ederse, o zaman o şefkat, her kalb sahibi için yandırıcı bir ateşe inkılab eder. Çünkü bütün hayvanat, onun nazarında yukarıda bahsi geçmiş yetim gibi olup, bütün kâinatta umumî bir matem vaziyetini görecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 2.Bab

2.Bab: Subhanallah Beyanındadır

İkinci Bab

"Sübhanallah " Beyanındadır **(1)**

Tesbih ve takdis ederiz o zatı ki, kudret-i zatiyesi ile Kadir-i Mutlaktır ve acz ve ihtiyaçtan takaddüs ve tenezzüh eden bir Ganiyy-i Mutlaktır.

Sübhandır o Allah ki, zatında, sıfatında, ef'alinde naks ve kusurdan takaddüs ve tenezzüh eden bir Kâmil-i Mutlaktır, Evet onun eserlerindeki kemal, onun kemal-i ef'aline; o da kemal-i esmasına; o da kemal-i evsafına; o da kemal-i zatına delildir (C.C.). Belki kâinat ve masnuatın mecmuundaki umum kemal ve cemal, onun kemal ve cemaline nisbeten ancak zaif bir gölge olduğu hads-i sâdıkla ve bürhan-ı katı'la ve ehl-i keşf ve şuhudun azîm olan cemaatlerinin keşif ve zevk ve şuhud ve müşahedede müttefıkane, mütevatirane icma'larıyla sabittir. Yani kâinattaki kemalât, belki bütün ekvan, Vâcib-ül Vücud'un envar-ı esmaiyesinin gölgeleridir diye hükmetmişlerdir.

سُبْحَانَ اللهِ Takdis ve tesbih ederiz o zatı ki, Zat-ı Uluhiyeti şeriklerden münezzeh ve mukaddes bir Vâhid-i Ehad'dir. Evet onun mülkünde şeriki yoktur. Çünkü kâinattaki bütün âsâr-ı san'at, tek-tek ve hey'et-i mecmuası ile, vahdanî bir eser göstermektedir. O ise, bu eserler birtek müessir-i zi-l iktidarın vücûb ve vahdetini gösterirler. Ve keza rububiyetinde dahi şeriki yoktur. Çünkü, kâinatın bütün tedbir ye idareleri bir tek kalemi gösteriyorlar. Ve keza uluhiyetinde de şeriki olmaz. Çünkü uluhiyetin lâzımı, bizzat infirad ve istiklâldir. (Yoksa saltanat-ı rububiyet tahakkuk ve takarrür edemez.)

Sübhandır o Allah ki, muîn ve vezirleri ittihaz etmekten ve onlara muhtaç olmaktan münezzeh ve mukaddes bir.Vâcib-ül Vücud'dur.

Aksi takdirde bir kudret-i kâmilenin içine mümkin ve mütenâhî bir vasıta ile tahdid ve nihayet vermek keyfiyeti girecektir. Bu ise muhaldir, battaldır, mümteni'dir.

Sübhandır o Allah ki, hadis olan kâinatın mevcudatına benzemekten münezzeh, kadîm ve ezelî bir Zat-ı Zülcelal'dir.

Sübhandır o Allah ki, mümkinatın mahiyetlerinin lâzımı ahval ve sıfatlardan takaddüs ve tenezzüh eden bir Vâcib-ül Vücud'dur.

Sübhandır o Allah ki, bütün bâtıl ve hatakâr akidelerin tavsiflerinden ve umum kasır ve bâtıl evhamın tasavvurlarından ve hülasa yekûn nekaisten münezzeh ve mukaddes bir Zat-ı Akdes'dir. Çünkü o gibi efkâr-ı bâtıla ve tasavvurat-ı hatianın Cenab-ı Hak hakkında tasavvur ettikleri bir mahiyet, hep kusur ve noksandır. O ise ya idamdandır veya idama gider. **(2)** Elbette bu gibi batıl tasavvurlar Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un damen-i izzetine yanaşamazlar.

Sübhandır o Allah-ı Zülcelal ki, vücub ve vahdete münafi ve ancak kesret ve imkânın lâzımları olan tebeddül ve tagayyürden takaddüs ve tenezzüh eden bir Sultan-ı Ebedî ve Sermedî'dir.

Sübhandır o Allah ki, gına-yı zatîsine münafı olan tahayyüz ve tecezziden takaddüs eden ve bütün kevn ü mekânın Hâlık-ı Zülcelali olan bir Ganiyy-i Mutlak'tır.

Sübhandır o Zat-ı Zülcelal ki, hudûs ve zevalden münezzeh ve mukaddes ve onun cenab-ı izzetine nâlâyık olan hulul ve ittihaddan tekaddüs ve tenezzüh eden bir sultandır.. Çünki hudûs ve imkân sıfatları ancak mahlukatın şenidir. Ve keza mahkûmiyeti istilzam eden hasr ve tahdidden ve hem vâlid ve veledden mütekaddis ve mütenezzih olan bir Kadîm-i Baki'dir. Ve zalim olan ehl-i dalaletin bütün tevehhüm-ü bâtıl ve tasavvur-u kâziblerinden hadsiz derece âlîdir. Âmenna.

Sübhandır o Zat-ı Zülcelal ki, bütün melaikeler onu tesbih ettikleri gibi; yer ve göklerin içindeki bütün mahlukat ve her şey dahi onu tesbih eder. Çünkü her şeyin alnında kudret kaleminin nakışları aşikâre görünüyor.

---

(1): Bu "Sübhanallah Babı"nın izahı 29.Lem'ada ve sair yerlerde bulunduğundan burada muhtasar yazıldı. -Müellif-

(2): Burası biraz izah ister, fakat ben yapamadım. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 3.Bab

Üçüncü Bab

"Elhamdülillah" Beyanındadır. **(1)**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Hamd olsun o Allah'a ki, umum şu âlemler kalî ve hali olan bütün dilleriyle onun sıfat-ı kemaliyesini izhar ederek ona hamd ü sena ederler. Çünkü bu âlemler; envalarıyla, erkânlarıyla, azalarıyla, eczalarıyla, zerratlarıyla ve esîrleriyle, her hepsi hudûs ve imkânat dilleriyle ve ihtiyacât, iftikarât lisanlarıyla ve sonderece hikmetli yapılışları dilleriyle ve san'atkârane olan hilkatleri lisanıyla ve nizam, muvazene ve ittikan ve kemalât ve ibadetleri ve tesbihatları lisanlarıyla onun evsaf-ı celalini yâd edip tesbih eden lisanlar olarak; onun Vâcib-ül Vücud, Kadim-i Sermedi, Ezelî ve Ebedî, Vâhid-i Ehad, Ferd-i Samed, Aziz-i Cebbar, Mütekebbir-i Kahhar olduğunu ilan edip tesbih ediyorlar.

Hem dahi, onun evsaf-ı cemalini hâmidane tilavet edip derler ki: "Bizim Halıkımız Rahmandır, Rahimdir, Rezzaktır, Kerim.. Cevvaddır, Veduddur, Feyyazdır, Latif.. hem Muhsindir ve Cemil...

Ve keza, onun evsaf-ı kemalini dahi kalen ve halen bağırarak zikredip diyorlar ki: "Bizim Halıkımız ve Malikimiz Hayy'dır, Kayyum'dur, Alîm'dir, Hakîm.. Kadir'dir, Mürid'dir, Semi'dir, Basir.. hem Mütekellimdir ve Şehîd... Hem dahi kâinatta mütecelli olan bütün esma-i hüsnasını da tilavet eden lisanlar hükmünü alıyorlar.

ثُمَّ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Yine hamdolsun o Allah'a ki, şu kâinat, kendi içindeki her şeyiyle beraber sıfat-ı kemaliyesini izhar ederek ona hamd ü tesbih ü sena eder. Çünkü şu kitab-ı kebir-i kâinat, bütün babları, fasılları, sahifeleri, satırları, cümleleri ve harfleriyle; ve

bunların hikmetleri, san'atları, sıfat ve keyfiyetleri ve nakışlarıyla; ve bunların herbirisi kendine göre ve nisbeti miktarınca çeşitli mazharlar ve mütenevvi' ayineler olarak onun evsaf-ı celalinin tecelliyatının parıltılarını ve onun evsaf-ı cemalinin ziyalarını ve keza evsaf-ı kemalinin envarının ve onun esma-i hüsnasının şua'larını gösteriyorlar ve izhar ediyorlar ve ilân ediyorlar.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Elhamdülillah! Hayr-ı mahz olan nimet-i vücudu veren Allah'a hamdolsun. Hem vücudun kemali olan hayat nimetini bahşettiği için ona hamdederiz. Hem iman nimet-i uzmasına hamdolsun ki, o iman, hayatın kemali, belki hayatın hayatıdır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ nur-i iman nimeti üzerine Allah'a hamdolsun ki, o iman nuru, cihat-ı sittenin karanlıklarını bizden izale edip âfak ve enfüs cihetlerini nurlandırıyor. Ve öyle ziyadar nuranîdir ki, içindeki envar-ı sitte ve ondan gelen ve Sultan-ı Ezel'in şems-i marifetinden in'ikas eden adva-i selasesi (üç ziyaları) pertev-efşandır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى الْاِيمَانِ بِاللّٰهِ İman-ı billâh nimetine karşı Elhamdülillah!.. Çünkü onunla ruh-u insanî, idam karanlıklarından ve kâinatların vahşetinden ve matem-i umumîden ve ...den ve ...den ve ...den ve ...den ve ...den ve sayılamıyacak olan ruh için bütün yakıcı ve yandırıcı ahvalden kurtulur ve halâs bulur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى نُورِ الْاِيمَانِ Ve keza nur-u iman nimetine hamdolsun ki; bize Muhsin, Kerim, Vedud, Reûf, Rahîm bir zatı melce' olarak göstermiştir. Evet o imandır ki, hayat-ı ebediyeyi bize nurlandırmış, nurlu göstermiş; Hem saadet-i ebediyeyi müjdeliyerek ziyalandırmıştır. Ve o iman ise, istimdad ve istinad noktalarını muhtevidir. Hem kâinat yüzüne serpilmiş olan rahmetin vechi üzerinden matem-i umumî perdesini kaldıran ve ref eden yine o imandır. Hem teceddüd ve deveran-ı emsal keyfiyetini göstermek suretiyle, lezaiz-i meşruadan firak elemlerini izale eder. Hem, in'am şeceresini göstererek, o nimetleri bizimle beraber olarak idame ettirir. Hem nur-u imandan önce, kâinat; ecnebî düşmanlar ve dehşetli, vahşetli cenazeler tevehhüm edilmekte iken; nur-u iman, o

vaziyet-i mevhumeyi tebdil edip, onları sevgili kardeşler ve hayatdar arkadaşlar vaziyet-i hakikiyesine tahvil ediyor.

Hem o nur, bütün kâinat ve dünya ve âhiretin tamamını rahmet-i İlahiye ile dolmuş olarak her bir mü'mine hediye olduğunu ve o mü'min, kendisine hibe edilmiş pek çok ve mütenevvi' havas ve vesaitiyle hak olarak müzahametsiz bir tarzda umumundan istifade edebileceğini tasvir eder. Öyle ise, o mü'mine haktır ve ona lâzımdır ki, desin:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ مَصْنُوعَاتِهِ Hem ona lâzım ve üzerine vâcibdir ki; bütün kâinat, yed-i kudretinde olan ve o kâinatı istediği anda istediği kimseye verebilen bir zattan başka bir Rab ve ma'bud ve mahbub ve maksuda razı olmasın.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ Âlemlerin Rabbi olan Allah'a; o âlemlere rahmeti olan Seyyidimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam'ı gönderdiği için, nihayetsiz hamd ü şükür olsun. Evet Hz. Muhammed (A.S.M.) ile ve onun risaletiyle sair dinlerin içindeki fikr-i uluhiyet akidesinin nurları, felsefenin kesafetli zulmeti altında sönmekte iken, yeniden istikrar ve sebat bulmuştur.

Hem onun risaletiyle beşer için marziyat-ı Rabb-ül Âlemin ne olduğu tezahür etmiştir. Ve keza onunla beşer, kevn ve vücudun nuru olan imana hidayet bulmuştur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Rabb-ül Âlemin'in marziyatı olan İslâmiyet nimetleri üzerine hamdolsun. Evet o İslâm ki, semavat ve arzın ve bütün âlemlerin Rabbi olan Rabbimiz ne gibi fiilimizle bizden razı olacağını ve bizden arzusunun ne olduğunu ve onun nazar-ı muhabbeti ne ile celbedilebileceğini bize tâm ve mükemmel olarak göstermiştir.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ Ziya-yı بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile ziyalanan nur-u iman nimeti üzerine hamdolsun. Evet hâmid bir kimseye lâzımdır ki, daima nimetten in'ama nazarını çevirsin. Tâ ki, Zat-ı Mün'imin onu, ondan daha çok görüp bildiğini ve

ondan ona daha yakın olduğunu ve o "Zat-ı Mün'im, bu çeşit in'am ile kendini tanıttırmak istediğini ve bu tarz-ı ihsan ile kendini sevdirmek irade ettiğini ve bu türlü ikram ile kendine muhabbet ettirmek irade ettiğini görsün, bilsin ve anlasın.

İşte insan, şu taarrüf-ü İlahî ve teveddüd-ü Rabbaniyi idrak edip o şuurla tam şuurlandığı vakit, hakiki şâkir olabilir.

---

(1): Bu mühim bab, mufassal bir surette Arabî Rehber'de neşredildiğinden bu risalede mücmelen yazıldı. -Müellif-

Hz. Üstad'ın şu haşiyesinden ilk nazarda bu bab, Katre Risalesi'nin aslında mufassalan yazılmış iken, bilâhare Arabî Gençlik Rehber'inde (yani teksirle çoğaltılan ilk tip Arabî Rehber'de) neşredildiğinden Mesnevî'nin burasında icmali bırakılıp tafsili de Arabî Rehber'e alınmış zannedilir. Halbuki Katre'nin ilk aslında da, burada mevcud olan aynı tarzı ile yazılmış ve tab'edilmiştir. Şekil ve muhteva itibariyle de buradaki ile oradaki birbirinden farklıdırlar. Bilâhare Mesnevî-i Arabi'nin içine Katre Risalesi olarak dercedilirken de aslındaki aynı şekil herhangi bir ilave veya eksiltme yapılmadan olduğu gibi dercedilmiştir... Şu halde, şuradaki haşiyeden murad ise; daha tafsilini arzu edenler, Arabî olan o Rehber'e müracaat edebilirler demektir.

Merhum Molla Abdülmecid Efendi, Yirmidokuzuncu Lem'a-i Arabiye'nin İkinci Babı olarak te'lif edilen ve şimdi Ettefekkür-ul İmaniyyür Refi' kitabının 33. sahifesinde yer alan "Hamd"e dair o mufassal babı, Türkçe'ye tercüme etmiş ve Şualar Mecmuası'nın âhirinde dercedilmiştir. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab

4.Bab: Allahu Ekber Beyanındadır

Dördüncü Bab

Allahüekber beyanındadır

Şu bab iki kısımdır. Bu baştaki kısım, gayet mücmeldir. İkinci kısım ise tam izahlıdır.

- 1.Kısım
- Tenbih
- 2.Kısım
- 1.Mertebe
- 2.Mertebe
- 3.Mertebe
- 4.Mertebe
- 5.Mertebe
- 6.Mertebe
- 7.Mertebe

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 1.Kısım

1.Kısım

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُ اَكْبَرُ Cenab-ı Hak, herşeyden daha büyüktür. Çünkü o öyle bir Kadir-i Zülcelal'dir ki, kudreti herşeye yeter. Ve onun kudretine hiç bir veçhile hadd ü nihayet yoktur. Ve o kudrete nisbeten zerrelerle yıldızlar, cüz' ile küll, ferd ile nev', müsavidirler. Ayet-i مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ sırrı, o hakikata işaret eder. Evet bir zerre, bir cüz' ve bir ferd, cezayetçe ve san'atça bir yıldızdan ve bir küllden ve bir neviden geri değillerdir. (Belki dekaik-ı san'at itibariyle bunlar onlardan daha çok kıymettardırlar.)

اَللهُ اَكْبَرُ Evet o, onun zatına lâzım-ı zarurî olan ve hiç bir veçhile hadd-ü nihayeti olmayan bir ilimle her şeyin bütün ahval ve keyfiyatını bilen bir Alîm-i Zülcelal'dir. Öyle ise hiç bir şeyin o ilimden infikâk etmesi mümkin değildir. Çünkü huzur var ve her şey daire-i nazarında hazırdır.

Evet kâinatta bir hikmet-i âmme ve inayet-i tamme ve bir şuur-u muhit ve hal-i hazırdaki cüz'iyatın muntazam kaziyeleri (yani muntazam bir miktar-ı muayyen ve ölçü içinde bulunmaları) ve o miktarların faydalı, semereli neticeleri ve iki had ortasında nevilerin muayyen ecelleri ve herbir şeyin hayatına lâzım rızk maddelerinin gayet mükemmel bir şekilde kendisine ulaşması ve kâinatta çeşitli

cihet ve şekillerde görülen rahmetler, ikramlar ve in'amlar, ve gayet alîmane ve mütefenninane olacak ittikan-ı sanatlar; ve gayet ihtimamkârane süslü ve müzeyyen hey'etler (yani, gayet derece ehemmiyetle tezyin etmek fiili) bilbedahe belki bilmüşahede görünüyorlar. İşte bütün bu mezkûr hakikatlar, Cenab-ı Alîm-i Mutlak'ın ilmi, her şeyi ve her yeri ihata ettiğini اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ âyetinin sırrıyla şehadet ederler (C.C.).

اَللهُ اَكْبَرُ Evet, çünkü kâinatın cüz' küll, cüz'î küllî her şeyini ve bütün keyfiyat ve ahvalini ihtiyar ve irade-i ezeliyesi ile yapıyor, icad ediyor, tedbir ve terbiye ediyor. Evet, kâinat ve eşya gayr-ı mahdud imkânat yolları içinde müterreddid iken; sonra birden bu göz önündeki nizam ile tanzîm edilip vücuda gelmesi ve bu ölçü ve nizam ile ölçülerek hüveyda olması ve gayet muntazam olan muhtelif mahlukatın (meselâ ağaç gibi yaprakları, çiçekleri ve meyveleriyle) basit ve camid bir şeylerden (yani meselâ, kuru bir çekirdekten) halk ve icadları ise, Cenab-ı Mürîd-i Muhtar'ın irade-i umumiyesine şehadetler ederler. Ve مَا شَاءَ اللهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَاْ لَمْ يَكُنْ hakikatını istilzam ettirirler. (CC.)

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: Neden ve o kimdir?

C - Evet, o öyle bir Şems-i Ezelî'dir ki; şu kâinat bütün ehl-i şuhûdun ittifaklarıyla onun envar-ı esmaiyesinin zılali, gölgeleri ve esmasının tecellileri ve ef alinin eserleridirler.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: Niçin ve o zat kimdir?

C - Çünkü o, öyle bir Sultan-ı ezeli-yi Zülcelal'dir ki, bütün bu âlemlerin cümlesi onun kabza-i nizam ve mizanının tasarrufundadır. (C.C.)

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer dersen: Niçin ve kimdir ki o?

C - Çünkü o, öyle bir Hâkim-i Ezelî'dir ki, kâinatı ve içindeki bütün mevcudatını sünnetinin kanunlarıyla ve kaza ve kaderinin düsturlarıyla ve hikmet ve meşietinin namuslarıyla ve inayet ve rahmetinin cilveleriyle ve esma ve sıfatının tecellileriyle nazmetmiştir. Kanunlar ve namuslar denilen emirler ise ancak enva' üzerine ilim, emir ve iradenin hey'et-i mecmuasına verilen isimlerdir.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: Neden ve o zat kimdir?

C - Çünkü o öyle bir Sani-i Ezelî'dir ki; şu âlem-i kebir, yani kâinatın hey'et-i mecmuası onun ibdaı, inşası ve san'atıdır. Ve şu âlem-i sagîr, yani insan ise onun icadı, binası ve sıbgasıdır. Ve bu her iki âlemin her tarafında belki bütün eczalarının her bir cüz'ü üstünde onun sikke ve hatemleri basılmıştır.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: Neden ve o kimdir?

C - Evet o öyle bir Nakkaş-ı Ezelî'dir ki; şu kâinat onun kalem-i kaza ve kaderinin çizgileri ve pergel-i hikmetinin nakışları ve Feyyaz-ı Rahmetinin semereleri ve yed-i beyza-i inayetinin tezyinatları ve letaif-i kereminin çiçekleri ve tecelliyat-ı cemalinin lem'alarıdır. Amenna.

Tenbih: Şu geçen سُبْحَانَ اللهِ .. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ve اَللهُ اَكْبَرُ bablarının ahkâmından herbirisi, bablardaki bürhanları teşerrüb ettikleri için, kayıdlarındaki delâil-i ahkâm, çok dikkat ile ancak bilinebilir.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: O kimdir?

C - Çünkü o, öyle bir Kadîr-i Ezelî'dir ki; bütün şu mevcudat, onun mu'cizat-ı kudreti olup, onun her şeye kadir olduğuna gayet kat'î şehadet ederler. Ve onun hükm-ü kudretinden hiçbir şey ne çıkmış ve ne de çıkabilir. Zerreler ve güneşler, onun kudretine nisbeten müsavidirler.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen o kimdir?

C - Evet O, bütün esmay-ı hüsna onun olan öyle bir Hâlık, Bari ve Musavvir bir zattır ki; şu ecram-ı ulviyye, yani şu yüce âlemler ve yıldızlar, onun uluhiyet ve azametinin nuranî burhanları ve Rububiyet ve izzetinin şahidlerinin şualarıdırlar. (C.C.)

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer desen: Kimdir o zat?

C - Evet, çünkü her şeyi halkeden Halik odur. Ve her zîhayatın rızkını veren râzık odur. Hem bütün nimetlerin mün'im-i hakikîsi yalnız odur., ve her iki cihanda Rahman ancak odur. Evet onun rahmetinin azîm cilvelerinden birisi seyyidimiz Hz. Muhammed (A.S.M.) ile Cennet-i Bakiye'dir. Ve o ise, herşeyin Rabbidir. Hem her şeyin tedbirini gören ancak odur. Ve her şeyin Mürebbi-i Hakikîsi yine ancak odur.

اَللهُ اَكْبَرُ Eğer dersen o kimdir?

C - Evet, her şeyin ayrı ayrı mümtaz simalarını, şahsiyetlerini, suretlerini veren Musavvir odur. Ve hem her şeyin her şeyini bilen, idare ve tasarruf eden Mutasarrıf-ı Hakikî ancak odur. Ve şu alem'in Nazzam-ı Hakikîsi yalnız odur.

اَللهُ اَكْبَرُ Evet, o her şeyden büyük, hem her şeyden a'zam ve eceli bir zattır ki; efkâr ve ukûl, onun künhünü ihata etmekten âcizdirler. Hem acz ve kusur, onun damen-i kudretine yanaşmaktan erfa' ve a'lâ ve ecell ve enzeh bir Zat-ı Mukaddes'tir.

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ Allah, her şeyden daha büyüktür. Yani ki; insan için ve ona göre zahirde en büyük, en yüce, en güzel ve en evlâdan; hem ona en azîm ve en celil görünenlerden daha büyüktür, daha azimdir, daha yücedir ilh...

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : Tenbih

Tenbih

Namazlardan sonra tekrar edilen şu .. سُبْحَانَ اللهِ ve اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ .. اَللهُ اَكْبَرُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ olan kelimat-ı mübarekeler, (bablarda isbat edildiği üzere) gördüm ki; yalnız bir tekrar mes'elesi değildir. Belki bir te'sistirler. Veyahut manalarının te'sisi için müttehidane değil; mütesanidane vaziyetleri ile te'kid içindirler. Meselâ, sen büyük bir havuzun ortasına bir taş atsan, o taşın su ortasına düşmesiyle teşekkül edip genişlenen daireye (geniştir, geniştir, geniştir) diye her bir 'geniştir' kelimesini sen telaffuz ettikçe, o daireden daha geniş bir daire tezahür etmesine benzer.

Ve keza o tekrarlar manada te'kid, makasıd ve semeratta birer te'sistirler.

Eğer desen: اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ *"Allah her şeyden daha büyüktür"* ne demektir? Mümkinatın ne kıymeti var ki, Vâcib-ül Vücud için onlardan daha büyüktür denilsin. Hem Allahü Teala'dan başka Haliklar, Rahimler mi var ki اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ve اَرْحَمُ الرّاحِمِينَ denilsin?

C - Manası budur ki: insanın yanında en büyük görünen, yüksek bilinen ve o insanın yanında en güzel ve üstün bilinen; ve onun nazarında a'zam ve ekber olan her şeyden daha büyük, daha ahsen,

daha ecelldir demektir. Ve hem Cenab-ı Hak (C.C.) kendi zat-ı uluhiyetinde ukûlün bütün tasavvuratından daha büyüktür.

Hem bir manası da budur ki: Güya der: Kalblerinizde ne kadar büyük şeyler varsa, hepsinden daha büyük olması ve bütün makasıd ve metaliblerinizden daha ehemm bulunması lâzımdır. Ve keza o öyle bir büyüktür ki, kâinat ve ecramın perdeleri, hicabları onu setretmekten ekber ve azamdır.

Amma اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ in manası ise: Cenab-ı Hak (C.C.) kendi zatında; akıllar aynasında hâlıkıyyet sıfatlarıyla mütecelli olan bütün Hâlıkıyet mertebelerinden daha ahsendir demektedir. Nasıl ki güneşin aynalardaki cilvesi için denilir: Güneş kendi zatında aynalarda parlayan bütün timsallerinden daha münevverdir.

Ve keza Cenab-ı Hakk mertebe-i vücübundaki hâlıkıyetiyle; evham ve farz ile tevehhüm olunan bütün haliklardan daha ahsendir demektir.

Hem de vehmî olan nazar-ı zahirîmiz; âsârı esbabdan gördüğü, bildiği ve onlara bir hâlıkıyet tevehhüm ettiği için, اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ile der ki: Bütün o esbab perdesi olmaksızın en güzel bir halıktır. Öyle ise bizzat ona teveccüh edilmek lâzımdır. Ve esbab-ı zâhiriyeyi merciiyetten azledip ehemmiyet vermemek gerektir.

Ve keza, müfadala nisbeti ancak bize ve alâka peyda ettiğimiz eşyaya bakmaktadır, yoksa nefs-ül emirde değil. Evet nasılki cüz'î bir vazife gören bir nefere denilir: "Yahu, padişah senin kumandan bildiğin kimselerden daha ahsen ve azamdır." Yani senin şu vazifende sultanın medhali daha çoktur. Öyle ise, sen padişahı zahirî kumandanlarından daha çok düşünmen lâzımdır.

اَللهُ اَكْبَرُ Ukûl ve efkâr, onun künh-ü azametini ihata etmekten ekber ve ecelidir. Ve acz ve kusur onun damen-i izzetine yanaşmaktan yüce ve münezzehtir. Ve o ise, zatında, sıfatında ve ef alinde bir Kâmil-i Mutlak'tır. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım

Dördüncü Bab

Allahuekber mertebelerinin mufassal olan Dördüncü Babı

(Allahüekber'e dair otuzüç mertebeden yedi mertebeyi zikredeceğiz. O mertebelerden mühim bir kısmı, Yirminci Mektub'un İkinci Makamı'nda ve Otuzikinci Söz'ün İkinci Mevkıfı'nın âhirinde ve Üçüncü Mevkıfı'nın evvelinde izah edilmiştir. Bu mertebelerin hakikatini anlamak isteyenler, o iki söze müracaat etsinler.) (Not: Şu Türkçe ta'rif Hz.Üstadındır)

•1.Mertebe
•2.Mertebe
•3.Mertebe
•4.Mertebe
•5.Mertebe
•6.Mertebe
•7.Mertebe

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 1.Mertebe

Birinci Mertebe

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيرًا
لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ جَلَّ جَلاَلُهُ
اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَ عِلْمًا ... Cenab-ı Hak kudret ve ilmiyle her şeyden daha büyüktür. Çünkü o öyle bir Hâlık, Bari ve Musavvirdir ki, kâinat gibi; insanı kudretiyle yaratmıştır. Yani, kalem-i kaderiyle (insan nüshâ-i suğrasını yazdığı misillü) aynı kalemle kâinat nüsha-i kübrasını da yazmıştır.

Evet, bu âlem-i kebir olan kâinat, şu âlem-i sagir olan insan gibi, onun kudretinin masnu'u ve kaderinin mektubudurlar. Demek kâinatı ibda' edip bir mescid şeklinde yaptığı gibi; insanı da icad edip o mescidde. bir abd-i sâcid vaziyetini vermiştir. Hem kâinatı bir mülk suretinde inşa ettiği gibi, insanı da onda bir memlûk olarak bina etmiştir. Hem yine kâinattaki san'at-ı İlahiye o derece hârika ve mu'cizanedir ki; kâinatın hey'et-i mecmuası bir kitab şeklini aldığı

gibi, insandaki sıbga-i Rabbaniye dahi onda hitab çiçeğini açmıştır. Hem kâinattaki âsâr-ı kudret-i Rabbaniye, haşmet ve celali gösterdiği gibi; insanda tecelli eden rahmet-i İlahiye dahi nimetlerini dizip tanzîm ediyor. Hem kâinattaki saltanat-ı uluhiyetin âsâr-ı haşmetkâranesi onun vâhidiyetine şehadet ettiği gibi, insandaki ni'met-i Rabbaniye dahi, onun ehadiyetini ilan ediyor. Hem kâinatın küll ve cüz', bütün erkânında görünen sükûn olsun, hareket olsun her şey, onun birer sikke-i samedaniyesi olduğu gibi, insanın cisim ve azasındaki bütün hüceyreler ve zerreler dahi onun birer hatemidirler.

Şimdi gel, zat-ı kibriyanın muntazam, muttasık olan âsâr-ı kudretine nazar et, bak! Nasıl subh-u rûşen gibi mutlak bir sehaveti, bir sür'at-i mutlaka içinde, bir intizam-ı mutlakla beraber görürsün. Ve bu sür'at-i mutlakayı da nihayet derecede mutlak bir suhulet içinde bir ittizan-ı mutlak ve ölçülülük ve düzgünlük ile beraber göreceksin. Hem mutlak bir genişlik ve vüs'at içinde, mutlak bir ittifak ve uygunluğu; hem nihayet bu'd-u mutlak içinde nihayet derece bir hüsn-ü san'atı ve nihayet karışıklık içinde son derece bir ittikan-ı san'atı; hem nihayet derecede kesret ve bolluk içinde olmakla beraber, son derece bir kıymettarlık ile nihayet derece bir imtiyaz ve tefriki bilmüşahede göreceksin.

İşte şu göz önündeki keyfiyet ise, eserlerde yapılmış olan san'atlar ve bütün bu eserler, bir tek zatın malı olduğunu ve o ise, ancak kudret-i mutlaka sahibi bir alîm-i mutlak olduğunu kabul etmeye dair âkıl-ı muhakkik için gayet parlak bir şahid-i sâdık olduğu gibi; münafık-ı ahmak için ise, onu kabula zorlayan bir vaziyettir. Evet vahdette mutlak bir suhulet vardır. Kesrette ve şirkte ise müngalık, yani çıkılmaz bataklık gibi bir suubet vardır.

Çünkü, kâinat ve bütün eşya bir Vâhid-i Ehad'e isnad edildiği zaman, kâinat bir ağaç kadar ve bir ağaç bir semere kadar ibtida'da (varedip meydana getirmek) kolaylaşır. Fakat eğer kesrete ve şirkete isnad edilirse; bir ağaç, bir kâinat kadar ve bir tek meyve, bütün ağaçlar kadar imtinalı bir suubete girerler. Çünkü, bir vâhid, bir tek fiil ile külfetsiz, mübaşeretsiz, olarak kesretli eşyaya bir vaziyet verir ve bir netice istihsal eder ki, o vaziyeti ve o neticeyi almak için, iş vahdetten kesrete dönse ve ona havale edilse; o zaman o neticeye ulaşmanın imkânı kalmaz. İllâ ki, çok uğraşmalar, yorgunluklar ve

münakaşalardan sonra, ancak belki o vaziyet ve neticenin zaif bir sureti elde edilebilir.

Meselâ, vahdete isnad edilmesindeki kolaylığın bir misali: Bir tek kumandanın kesretli asker neferatına kolaylık ile verdiği vaziyet ve aldığı netice gibi., veya direksiz kubbelerdeki taşların vaziyetini bir usta ve mimara vermek gibi., veya küre-i arzın seyyarelerle beraber olan hareketi gibi., veya bir fevvarenin su damlalarına verdiği vaziyet gibi., veya da, nokta-i merkeziyenin daire etrafındaki noktalarla olan vaziyeti gibi!..

Evet, çünkü vahdetteki intisab, gayr-ı mahdud bir kudret sahibinin makamına bağlanıp kıyam buluyor; ve böyle bir makam-ı kudrete bağlanan sebepler, kendi menabi-i kuvvetini kendisi yüklenmeğe muztar ve mecbur olmazlar. Ve intisab edilen makamın kudretine göre, o eşyanın eserleri ona göre teâzüm edip büyüyor. Fakat şirkette ve kesrette ise, herşey ve her sebeb kendi menabi-i kuvvetini kendisi taşımaya mecbur olduğu için, bunların yapacağı işler ve eserler dahi, cirmlerine göre küçülür, hiçe iner. İşte buradan, bir karınca ve bir sivrisinek cebbarları mağlub etmesinin ve küçücük bir çekirdek, kocaman bir ağacı omuzunda taşımasının sırrı anlaşılmış olur.

Hem de, bütün eşyanın icadını bir vahide isnad edilmesi sırrıyla o icad, adem-i mutlaktan olmaz. Belki o icad, vücud-u ilmîdeki eşyanın aynını, vücud-u haricîye nakletmek olur. Meselâ ayinede temessül eden bir sureti, fotoğraf kâğıdının sahifesine kemal-i suhuletle nakl ile ona vücud-u haricîyi tesbit etmek gibi olur. Veyahut göze görünmeyen bir mürekkeble yazılmış bir yazıyı, gösterici bir maddeyi sürüp göstermek gibidir. Fakat eşyayı esbab ve kesrete isnad etmekte ise, mutlak ademden icad edilmesi lâzım gelir. O ise, muhal olmasa da, en suubetli bir şey olur. Demek vahdetteki suhulet, derece-i vücuba vasıl olmuş, kesretteki suubet ise, derece-i imtinaa girmiştir.

Hem vahdette *«Leys»* ten *«Eys»* in ibda' ve icadı mümkin olması hikmetiyle; yani adem-i sırftan maddesiz ve müddetsiz olarak mevcudatı ibda' edip var etmek; veya zerreleri ilmî kalıplara külfetsiz ve karıştırmaksızın ifrağ edip dökmek gibi olur. Fakat şirket ve kesrette ise, bütün ehl-i aklın ittifakıyla ademden ibda' etmek

kat'iyyen mümkin değildir. Çünkü bir zîhayatın vücudu için, küre-i arzda ve bütün unsurlarda dağılmış olan zerreleri toplamak lâzım gelecektir. Hem de kesret ve şirketin ilmî kalıpları olmaması sebebiyle, zîhayat cisimlerde zerratı dağılmak ve dökülmekten muhafaza için her bir zerrede küllî bir ilim ve bir irade-i mutlakanın vücudu, var olması lâzımdır. Bununla beraber şerikler *«müstagniyetün anha»* ve *«mümteniatün bizzat»* dırlar. Yani, Rububiyet-i Sübhaniye ve saltanat-ı uluhiyet, tedbir ve idare-i kâinatta şerik ve muînlere hiç bir cihetle ihtiyacı olmadığından, onlardan katiyyen müstağnidir. Hem de şerik ve muînlere muhtaç olmak ise, acz ve kusur olduğundan; ve bu ise mümkinlerin şe'ni ve vasfı olmasından; saltanat-ı uluhiyet, şerikleri memnu' kılmış ve onların vücudları mümteni' olmuştur. Hem kâinatın mevcudatında şerik-i uluhiyet için hiçbir delil, bir emare ve onlara dair asla ve kat'â bir işaret, bir alâmet olmadığından bunları tevehhüm etmek, sırf tahakkümîdir. Yani delilsiz bir dava-yı mücerreddir. Çünkü semavat ve arzın yaratılması, elbette ve bizzarure gayr-ı mütenahî bir kudret-i kâmileyi istilzam ediyor. Öyle ise, o kudret-i kâmile-i gayr-ı mütenahiye mutlaka şürekadan istiğna edecektir: Ve illâ aksiyle olursa, hiçbir zaruret olmadan o gayr-ı mütenahî kudret-i kâmile, nihayatsiz olduğu bir vakitte, mütenahî bir kuvvetle tahdidi ve intihası lâzım gelecektir. Bu ise beş vecih ile muhal ender muhaldir. Öyle ise şeriklerin vücudu mümteni' oldu. Bununla beraber vücudları mümteni' olan şeriklerin geçen vecihlerle isbat edildiği gibi vücudlarına hiç bir işaret yoktur ve onların tahakkukuna dair hiç bir mevcudda bir emare bulunmuyor.

Bu mes'eleyi biz, Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkifinden sorduk. O da zerrattan seyyarata kadar ve İkinci Mevkıfında semavattan teşahhusat-ı vechiyeye dek, bütün mevcudat-ı âlem herbirisi tevhid sikkelerini göstermek suretiyle şirke cevab-ı red verdiler. Evet, Cenab-ı Hak Teala'nın saltanat-ı uluhiyetinde şürekası olmadığı gibi, muîn ve vezirleri de asla yoktur. Sebebler ise, ancak kudret-i ezeliyenin tasarrufu üstünde ince birer perde olup, nefs-ül emirde onların hiç bir te'sir-i icadiyeleri yoktur. Çünkü esbab içinde en eşref ve ihtiyarı en geniş insandır. Halbuki insanın elindeki en zahir ef al-i ihtiyariyesi ise; yemek, konuşmak ve düşünmek gibi şeylerdir. Ve bunların da insanın elinde olanı, ancak yüz cüz'ünden şüpheli bir tek

cüz'dür. İşte en eşref ve ihtiyarca en geniş bir sebeb dahi böyle hakikî tasarruftan gördüğün gibi eli bağlı olursa, acaba behimat ve cemadat, Hâlık-ı Arz ve Semavat'ın icad-ı rububiyetinde nasıl şerik olabilirler?

Evet, bir padişahın hediyesini içine koyup sana gönderdiği bir zarf veya atiyyesine sardığı bir mendil veya bir nimetini eline verip sana irsal ettiği bir nefer, o padişahın saltanatında şerik olmaları nasılki mümkin değillerdir. Aynen öyle de; bize onların elleriyle müddehar olan niam-ı İlahiye gönderilen sebebler veya bize hediye edilen ataya-yı Sübhaniyeye sarılan esbab dahi, elbette hiç bir cihetle ve hiç bir zî aklın yanında mümkin değildir ki, şerik-i uluhiyet veya onun muinleri veya te’sir-i hakikî sahibi olan vasıtalar olsunlar. (Hâşâ!)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 2.Mertebe

İkinci Mertebe

اَللّٰهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَ عِلْمًا ...

Yani: Cenab-ı Allah, ilim ve kudretiyle herşeyden daha büyüktür, daha azîmdir. Çünkü o öyle bir Hallâk-ı Alîm, Sani-i Hakîm ve Rahman-ı Rahim'dir ki; kâinat bostanındaki şu mevcudat-ı arziye ve ecram-ı ulviye, bilbedahe bir Hallâk-ı Alîm'in mu'cizat-ı kudretidirler... Ve küre-i arz bağistanında serpilmiş şu süslü, renkli nebatat ve onda neşrettirilmiş bu çeşitli ve ayrı ayrı alâmet-i fârikalı hayvanat, bizzarure bir Sani-i Hakîm'in san'atının hârikalarıdır. Ve o bağistanın ruy-i zemin bahçesindeki şu mütebessim çiçekler ve mütezeyyin semereler ise, bilmüşahede bir Rahman-ı Rahim'in rahmetinin hedayasıdırlar.

İşte o bostan-ı kâinat şehadet edip ve şu bağistan-ı arz, nida ederek ve bu bahçe-i zemin ilan edip diyorlar ki: O bostan-ı kâinatı halkeden Hâlık ve şu bağistan-ı arzı tasvir eden Musavvir ve bu zemin bahçesini zîhayat mahlukatına rahmetiyle hibe eden Vâhib, elbette her şeye kadirdir ve onun ilmi her yeri ve her şeyi muhit olup, ilim ve rahmetiyle her yeri ihata etmiş ve her mekânı kaplamıştır. Evet onun kudretine nisbeten zerrat ile nücûm, az ile çok, küçük ile büyük, mütenahî ile gayr-ı mütenahî birdir ve mütesavidirler. Hem mazinin bütün vukuat ve garaibi elbette şeksiz bir Sani-i Hakîm'in mu'cizat-ı san'atının eseri olduğundan, şehadet ederler ki; aynı o Sani', bütün imkânat-ı istikbaliyeyi ve ondaki garaibleri dahi kudretiyle icad etmeye muktedir olan bir Hallâk-ı Alîm ve bir Aziz-i Hakîm'dir.

İşte tesbih ederiz o zatı ki, küre-i arz bahçesini san'atına bir meşher, fıtratına bir mahşer, kudretine bir mazhar, hikmetine bir medar, rahmetine bir çiçekdanlık, cennet-i bakiyesine bir tarla, mahlukatına bir resm-i geçit yeri, mahlukatına bir köprü, mevcudatın akıp gitmesine bir nehir, masnuatının tartılmalarına bir ölçek kılmıştır.

Demek hayvanatın rengârenk süslenmeleri, kuşların nakışlarla zinetlenmeleri, ağaçların meyvelerle donanmaları, nebatatın çiçeklerle güzelleşmeleri ise; ancak onun mu'cizat-ı ilmidir, san'atının hârikalarıdır, cûdunun hedayasıdır ve lütfunun bürhanlarıdırlar.

Hem ağaçların başlarındaki meyvelerin kemal-i zinetlerinden çiçeklerin tebessümkârane vaziyetleri; ve seherlerde esen nesîm-i ruh-efza içinde kuşların cıvıldaşmaları; ve yağmurun ezhar ve çiçeklerin güzel yüz ve yanaklarında terennümleri; ve validelerin küçücük yavrucuklarına karşı gayet merhametkârane bir şefkatle terahhumları ise; elbette ins ve cin, ruhanî ve hayvan, melek ve cânn'a karşı bir Vedud'un kendini tanıttırması ve bir Rahman'ın kendini sevdirmesidir. Ve bir Hannan'ın rahmetini bildirmesi ve bir Mennan'ın şefkatini izhar etmesidir.

Hem, tohumlar ve meyveler, habbeler ve çiçekler ise, hikmet-i İlahiyenin mu'cizeleri, san'at-ı Rabbaniyenin hârikaları, rahmet-i İlahiyenin hediyeleri ve vahdet-i İlahiyenin bahir bürhanları ve dar-ı ahiretteki lütfunun şahidleridirler. Evet, bütün bunlar Haliklarının her şeye kadir ve her şeye alim olduğuna sâdık şahidler olup, her bir şeyi rahmeti ve ilmiyle ihata eden ve onları halk ve tedbir ve sun' ve tasvir eden odur. Evet güneş bir çekirdek kadar, yıldız bir çiçek kadar, küre-i arz bir dane kadar, ona halk ve tedbirde, sun' ve tasvirde ağır gelemez.

Öyle ise, meyveler ve çekirdekler, kesretin aktarında vahdetin ayineleri, kaderin işaretleri, kudretin rumuzatıdırlar. Yani o kesret ise, menba-i vahdetten olup, sun' ve tasvirde Fâtırlarının vahdetine şehadetle sudur ettikten sonra; halk ve tedbirde, Sani'in hikmetini zikrederek yine vahdette müntehi olurlar. Ve keza o çekirdek ve meyveler, hikmet-i İlahiyenin telvihatıdır ki; küllün Halıkı, cüz'îye de aynen o nazar-ı küllî ile müteveccih olabildiği gibi, cüz'înin cüz'üne dahi yine o nazar-ı küllî ile müteveccih oluyor.

Evet, şu ağacın hilkatından en açık gaye ve maksud, onun meyvesi olduğu gibi, beşer dahi şu kâinat ağacının en son meyvesidir. Öyle ise, Hâlık-ı Mevcudatın, bu kâinatı halketmesindeki en zahir maksadı, beşerdir. Ve şu hikmetten anlaşılıyor ki; beşerin kalbi o meyveye bir çekirdektir. Ve o çekirdek olan kalb ise, elbette Sani-i Mahlukat'ın tecelliyatına en münevver bir mir'at olacaktır. Öyle ise herhalde bu küçücük insan, şu kâinat ve mevcudat içinde haşir ve neşre en zahir bir medar, bir sebeb olduğu gibi; kâinat onun haşr ü neşri için tahrib, tebdil, tahvil ve tecdid edilecektir.

اَللهُ اَكْبَرُ يَا كَبِيرُ Ey kebir olan Allah! Sen öyle bir yüce ve büyüksün ki; akıllar, senin künh-ü azametini anlamaktan âciz ve hakikatına erişmekten kasırdırlar.

كِه لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ بَرَابَرْ مِيزَنَنْد هَرْشَىْ..
دَمَادَمْ جُويَدَنْد يَا حَقْ .. سَرَاسَرْ گُويَدَنْد
يَا حَىْ

Bunun izahı Otuzikinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfı'nın **(1)** başındadır.

---

(1): Bu Üçüncü Mevkıf taki Üçüncü Mertebe, cüz'î bir çiçeği ve güzel bir kadını nazara alıyor. Koca bahar bir çiçektir, Cennet dahi bir çiçek gibidir. O mertebelerin mazharlarıdır. Ve âlem, güzel ve büyük bir insan; ve huriler nev'i ve ruhaniler taifesi ve hayvanlar cinsi ve insan sınıfı, her biri bazan güzel bir insan hükmünde bu mertebenin gösterdiği esmayı, safahatıyla gösteriyor. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 3.Mertebe

...3.Mertebe

Üçüncü Mertebe

اَللهُ اَكْبَرُ قُدْرَةً وَ عِلْمًا ...

Cenab-ı Hak, ilim ve kudretiyle herşeyden, her büyükten daha büyüktür. Çünkü o öyle bir Kadir, Mukaddir, Alîm, Hakîm, Musavvir, Kerim, Latif, Müzeyyin, Mün'im, Vedud-i Mütearrif, Rahman-ı Rahim, Cemal-i mutlak, kemal-i mutlak sahibi bir Mutehannin-i Cemil ve bir Nakkaş-ı Ezelî'dir ki; şu kâinatın külliyatı ve eczaları olsun, sahifeleri ve tabakaları olsun bütün hakaik hem bu mevcudatın küllisi ve cüz'isinin ve vücud ve bekalarının bütün hakikatları ancak ve ancak onun kalem-i kaza ve kaderinin ilim ve hikmetle tanzîm ve takdir ettiği yazıları ve çizgileridirler. Ve ancak onun pergel-i ilim ve hikmetinin sun' ve tasviriyle olan nukuşlarıdır. Ve ancak onun yed-i beyza-yı sun'unun lütuf ve keremle tasvir ve tezyin ve tenvir ettiği süs ve tezyinatıdırlar. Ve ancak onun letaif-i lütuf ve kereminin rahmet ve nimet ile kendini tanıttırmak ve sevdirmek için ihsan ettiği ezhar ve çiçekleridirler. Ve ancak onun feyyaz olan rahmet ve nimet çeşmesinin cemal ve kemal, terahhum ve tahannününü göstermek için akıttığı ve ifaza ettiği semerat ve meyveleridirler., ve ancak ve ancak bir cemal-i sermedi ve bir kemal-i deymûmînin lemaat ve parıltılarıdırlar.

Evet bu hakikat, ayine-misal mevcudatın birbiri arkasında mütemadiyen fenaya gidip kaybolmaları ve mazhar-ı esma olan mahlukat kafilelerinin daimî bir seyeran içinde ardı sıra zevale ermeleriyle beraber, o cemal-i sermedi tecellisinin mevsimler, asırlar ve devirlerin akışı boyunca, devam etmesi.. Ve çeşme-i in'am ve

ihsanının benî-Adem ve sair mevcudat kafile ve kitlelerinin zaman nehrinde cereyanları ve günler ve senelerin mürûrlarıyla beraber, onların üstünde berdevam olması şehadetiyle kat'îdir.

Evet ayinelerin hep fenaya maruz olmaları ve mevcudatın mütemadiyen zevalleri ile beraber, tecelli-i cemalin devamı ve feyz-i in'am ve ihsanın mahlukat üstünde daimî mülâzım kalması, elbette ve elbette gayet zahir ve bahir olarak gösterir ki; ayine ve mazharlarda görünen ve tezahür eden o cemal; ve semeredar, süslü asarını gösteren o kemal, o mazharların malı ve cemali olmamasıyla; gayet efsah bir beyanla, gayet evzah bir bürhanla ilan eder ki; o bir cemal-i mücerredin ve bir ihsan-ı müceddedin ve bir Vâcib-ül Vücud'un ve bir Baki-i Vedud'un hâs ve mahsus cemal ve kemalidirler.

Neam, belî!.. Mükemmel olan bir eser, bilbedahe mükemmel bir fiile delâlet eder. Ve o mükemmel olan fiil ise, bizzarure mükemmel bir isme ve bir faile delâlet eder. Ve sonra, o mükemmel olan isim ise, bilâ-şek velâ şübhe mükemmel bir vasfa, yani bir ünvana delâlet eder. Sonra, o mükemmel vasıf ve ünvan ise, seksiz ve şüphesiz şuûn-u zatiye denilen mükemmel bir kabiliyet ve istidada delâlet eder. Ve o mükemmel kabiliyet ve istidad ve şe'n ise, bilyakîn o zata lâyık ve münasib bir şekilde onun kemal-i zatına delâlet eder ve hakkalyakîn mertebesinde gösterir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 4.Mertebe

...4.Mertebe

Dördüncü Mertebe

جَلَّ جَلاَلُهُ اَللهُ اَكْبَرُ ...

Evet o öyle bir Adl-i Âdil, Hakem-i Hakîm-i Ezelî'dir ki; şu şecere-i kâinatın temel ve esaslarını altı gün zarfında hikmet ve meşietinin usulüyle te'sis edip, kaza ve kaderinin düsturlarıyla faslederek, âdet ve sünnetinin kanunlarıyla nazmedip, inayet ve rahmetinin namuslarıyla tezyin ederek, esma ve sıfatının cilveleriyle tenvir etmiştir.

Evet, bu hakikat, kâinatın masnuatındaki intizamât ve mevcudatında görünen süslü suretler ve bunların birbirlerine teşabüh ve tenasühleri ve tecavüb, teavün ve teanukları; ve her şeyde kaderin, o şeyin kamet-i kabiliyetine göre biçtiği miktarca şuurî bir ittikan-ı san'at bulunmasının şehadetiyle sabittir.

İşte kâinat ve mevcudatın tanzîmatındaki hikmet-i amme; ve tezyinatlarındaki inayet-i tamme; ve mevcudatı in'am ve ihsanlarla taltif etmekteki rahmet-i vasia; ve terbiyelerindeki irzak ve iaşe-i şâmile; ve Fatır-ı Zülcelallerinin şuûnat-ı zatiyesine mazhar olan acib-üs san'at bir hayat; ve onları süslemek ve güzelleştirmek fiili içindeki kasdî bir mehasin; ve onların zevalleriyle beraber bir cemal-i mücerredden in'ikas edip üstlerinde cilvelenen bir tecelli-i daimî ve mabudlarına karşı kalblerindeki aşk-ı sâdık ve cezbelerindeki zahir incizab; ve bütün kümmelîn evliyasının, mevcudat Fatırının vahdetine dair olan ittifakları ve mevcudatın eczalarında görülen maslahatkârane bir tasarruf ve nebatatındaki hikmetdarane tedbir; ve hayvanatında görülen kerimane bir terbiye; ve erkânının

tagayyüratındaki gayet mükemmelane intizam; ve intizamının külliyetindeki pek cesîm gayeler ve gayet kemaldeki hüsn-ü san'atlarıyla beraber maddeye ve müddete ihtiyaç göstermeden defaten hudûsları; ve imkânatlarındaki tereddüdlerinin adem-i tahdidiyle beraber, zatlarında görünen gayet hakimane bir teşahhus; ve gayet kesretli ve mütenevvi' ihtiyaçlarıyla beraber, o metalib ve ihtiyacatın en küçüğüne elleri yetişmediği halde, lâyık ve münasib evkatta umulmadığı ve düşünülmediği bir tarzda kaza edilip ellerine verilmesi; ve maden-i zaaflarında görünen mutlak bir kuvvetin âsârı; ve aczlerinin menbaında cilvelenen bir kudret-i mutlakanın tezahürü; ve cümudiyetleri içinde parlayan zahir bir hayat; ve cehlleri içinde açığa vuran bir şuur-u muhit; ve tagayyür etmeyen gayr-ı mutagayyer bir mugayyirin vücudunu istilzam eden tagayyürlerindeki hârika bir intizam-ı mükemmel; ve merkezi müttehid, mütedahil daireler gibi tesbihatlarındaki ittifak; ve lisan-ı istidad ve lisan-ı ihtiyac-ı fıtrî ve lisan-ı ıztırar ile üç nevi duaların her zaman makbuliyetleri; ve ibadetlerinde mazhar oldukları füyûzat ve müşahedat ve münacat; ve onların her iki kaderleri olan mukadderat-ı hayatiye tabir edilen hayatlarında geçirdikleri ahval; ve etvarlarındaki intizam; ve Fatırlarının zikriyle kesbettikleri itmi'nan; ve ibadetin mebde' ve müntehaları arasındaki hayt-ı vuslat oluşu; ve o ibadet, kemallerinin zuhuruna sebeb olması; ve o ibadetle Sani'lerinin makasıdları tahakkuk etmesine bir medar ve hakeza bütün kâinat sair şuunatıyla ve etvar ve keyfiyatıyla; bir tek Müdebbir-i Hakîm'in tedbirinde olduğuna şahidlerdir. Hem Ehad ve Samed olan birtek Mürebbi-i Kerim'in terbiyesinde olduğuna alâmetlerdir ve hey'et-i mecmuasıyla her hepsi bir tek seyyidin hizmetçileridirler. Ve bir tek mutasarrıfın taht-ı tasarrufundadırlar ve masdarları vâhid ve tek bir kuvvet olup, mevcudat safahatının her bir safhasında onun mektubatından her bir mektubu üzerinde, vahdetinin hatemleri çoğalıp tezahür etmektedir.

Evet, her bir dağ ve derede ve her bir sahra ve bâdiyede bulunan bütün çiçekler, ağaçlar ve nebatlar, belki bütün toprak taneleri ve zerrelerin herbirisi, nakış ve eseri açık olan birer hatem olup dikkat-i nazar sahibine gösterirler ki; meselâ bir mühür gibi olan şu ağaç eserinin sahibi kim ise, elbette o, şu ağacın bulunduğu mekânın dahi kâtibidir. Ve o mekânın kâtib ve sahibi olan zat, elbette

ruy-i zeminin ve batn-ı bahrin (Denizlerin içinin) dahi kâtibidir. Ve öyle ise, o zat elbette sahife-i semavattaki pek çok ecramın ve şems ve kamer noktalarının dahi nakkaşıdır. (C.C.) **(1)**

جَلَّ جَلاَلُهُ نَقَّاشِهَا اَللهُ اَكْبَرُ كِه لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ بَرَابَرْ مِيزَنَنْد عَالَم

---

(1): Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfı'nın Zeyli'nde ve Yirminci Mektub'un İkinci Makamı'nda izah edilmiştir. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 5.Mertebe

Beşinci Mertebe

اَللهُ اَكْبَرُ Cenab-ı Allah, herşeyden daha büyüktür. Çünkü o, öyle bir Hallâk-ı Kadir ve Musavvir-i Basir'dir ki; şu ecram-ı ulviye ve kevakib-i dürriye onun uluhiyet ve azametinin nuranî bürhanları ve rububiyet ve izzetinin ziyadar şahidleri olarak şa'şaa-i saltanat-ı Rububiyetinin vüs' atini ve azamet-i kudretinin haşmetini nida edip bağırıyorlar. Şimdi şu:

اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَ زَيَّنَّاهَا ... الخ

âyet-i kerimesini dikkatle dinle! Sonra semanın yaldızlı yüzüne nazarı çevir, bak! Nasıl intizam-ı hilkat ve ittizan-ı san'at ile beraber sükûnet içinde bir sükûtu, hikmet içinde bir hareketi, haşmet içinde bir parlamayı, zinet içinde bir tebessümü görürsün.

Evet, semavat kandilleri, mevsimlerin tebdili için kemal-i şa'şaa ile parlamaları ve gökyüzünün nazenin lâmbaları, maalim için (yani yol ve yön gösterip alâmet ve nişan olmak ve sair hikmetler için) cilve-endaz olmaları; ve asumanın yıldızlarıda, âlemleri süslendirmek için şa'şaa-nisar olmaları; elbette ehl-i şuur ve akla bu âlemin tedbirini gören nihayetsiz bir saltanatı ilan edip gösteriyorlar. Öyle ise, böyle bir Hallâk-ı Kadir ve Alîm, herşeyi ilmiyle bilir ve irade-i şamilesi ile herşeyi bilerek irade ediyor. مَا شَاءَ اللهُ كَانَ

وَ مَا لَمْ يَشَاْ لَمْ يَكُنْ Yani, herşey ancak onun iradesiyle vücud bulur, onun irade-i ezeliyesi olmazsa hiç bir şey vücuda gelemez. Ve hiç bir emir, husul bulmaz. Ve hem zat-ı eceli ve a'lası, her şeye muhit olan kudret-i mutlaka-i zatiyesi ile kadirdir.

Evet nasılki bu gündüz içinde şu güneşin vücudu bulunup da hararetsiz, ziyasız olması mümkin ve mutasavver değildir. Öyle de; semavat ve arzın bir İlâh ve Halıkı olsun da, fakat o ilâh ve halıkın muhit bir ilmi ve nihayetsiz bir kudreti olmasın. Demek bizzarure arz ve semavatın ilah ve halıkı, zatına lâzım-ı zatî olan bir ilm-i muhit ile herşeye ilim ve ıttılaı vardır. Ve o ilm-i muhit, bütün eşyaya taalluk etmesi zarurîdir. Hem huzur ve şuhud **(1)** ve nüfuz ve ihata-i nuraniye sırlarıyla, hiç bir şeyin ondan infikâk etmesi mümkün değildir.

Evet, bütün mevcudatta müşahede edilen ölçülü intizamlar ve intizamlı ölçüler; ve âmm ve umumî hikmetler; ve tam ve mükemmel inayetler; ve intizamkârane kaderi kalıplar; ve hal-i hazırdaki cüz'iyatın semeredar ahval ve keyfiyatları; ve nevilerin iki had ortasında muayyen ecelleri; ve herşeyin kendine münasib bir tarzda mukannen olan rızıkları; ve bir kanun-u hikmet içinde her şey müfennen bir ittikan-ı san'at içinde bulunması; ve herşey gayet ihtimamkârane dekaik-i san'at ile bezenip süslenmesi; ve herşey ve bütün mevcudat gayet derecede kemal-i imtiyaz ile teşahhusları; ve bir tartı ve ölçü ile ayak atmaları; ve bir intizam içinde herşeyle münasebettarane vaziyet almaları; ve bir ittikan-ı san'at içinde rengârenk nakışlar izhar etmeleri; ve bütün bunlarla beraber her şey nihayet derecede bir sühulet-i mutlaka içinde vücud-pezir olması, elbette ve elbette bir Allâm-ül Guyûb'un herşeyi daire-i ihatasına alan ilm-i muhitine şahidler ve delillerdir.

Hem اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ âyet-i kerimesi de delâlet ediyor ki; bir şeyin vücud bulup var olması, elbette bir ilmi istilzam eder. Ve eşyadaki nur-u vücud dahi, o eşyada bir nur-u ilmi istilzam eder.

Evet insanların san'atlarının güzelliğinin dercesi nisbetinde, o san'at sahibi insanın şuur ve ilmine delâlet ettiğinin; insanın hilkatındaki Hâlık-ı İnsan'ın ilmine delâlet etmesine nisbeti ise, karanlık bir gecede bir yıldız böceğinin ışıkçığının, gündüz ortasında şeffaf şeylerin yüzünde parlayan güneşin şa'şaalı ziyasına nisbeti gibidir.

Hem nasılki o Hallâk-ı Alîm, herşey daire-i ilmindedir ve ihatası var. (Ve kat'î isbat edildi.) Öyle de, o Hallâk-ı Alîm herşeye müriddir. (Yani, irade ve ihtiyar-ı ezelîsiyle herşeye bilerek, görerek, isteğiyle vücud veriyor.) O'nun irade ve meşietinden hariç hiç bir şeyin vücudu tahakkuk etmesine imkân yoktur.

Hem nasılki, O'nun kudret-i İlahiyesi kendini âsâr ve mevcudat ile gösterdiği; ve O'nun ilm-i ezelîsi de kendini mevcudattaki temyiz ve tefrik fiiliyle irae ettiği gibi; öyle de onun irade-i mutlakası dahi eşyaya ve mevcudata, herbirisine hâs ve lâyık ve münasib bir mahiyet ve model ve sima ve şahsiyet tahsis etmesiyle kendini açıkça izhar edip bildiriyor. Yani, eşyanın vücudu bir irade-i ezeliyenin meşietine mazhariyetinden sonra varlıkları tahakkuk eder, meydana çıkar. Öyle ise onun irade ve ihtiyarının şahidleri, eşyanın keyfiyât ve ahval ve şuunatı kadardır denilebilir.

Evet mevcudatın gayr-ı mahdud imkânat arasında ve pek çok akîm yollar içinde ve nihayetsiz müşevveş ihtimaller mabeyninde ve birbirine zıd ve muhalif ve sel gibi akan unsurların elleri ortasında müterddid iken, birden şu en dakik ve rakik nizam ile, mahsus sıfatlarla intizamkârane dizilerek vücuda gelmeleri; ve şu gözümüz önündeki gayet hassas ve cessas bir terazi ile tartılmışçasına ölçülü hey'etleri; ve hayatdar, muhtelif mevcudat-ı muntazamanın basit ve camid şeylerden yapılışları meselâ insanın bütün cihazatıyla bir nutfeden ve kuşun bütün cevahiriyle bir yumurtadan ve ağacın bütün a'zasıyla bir çekirdekten halkedilmesi gibi keyfiyetler, elbette delâlet eder ki; herşeyin tahassüs ve taayyünü ancak onun irade, ihtiyar ve meşiet-i sübhaniyesi iledir.

İşte nasılki bir cinsten olan eşyanın ve bir neviden olan ferdlerin aza-yı esasiyede birbirine tevafuk etmeleriyle; bizzarure onların sani'lerinin vâhid-i ehad olduğuna delâlet eder. Öyle de; hadsiz muntazam alâmet-i farikayı müştemil olan teşahhusat-ı mevcudatın

gayet hikmetdarane temayüzleri dahi delâlet eder ki; o Vâhid ve Ehad olan Sani', bir Fâil-i Muhtar ve Mürid'dir. يَفْعَلُ اللهُ مَايَشَاءُ وَ يَحْكُمُ مَايُرِيدُ Yani eşyayı istediği şekilde yapar, çevirir ve dilediği tarzda rububiyet ve uluhiyetinin ahkâmını icra eder. (C.C.)

Hem nasılki o Hallâk-ı Alîm ve Mürid, ilm-i ezelîsiyle herşeyin bütün ahval ve keyfiyatını bilir ve irade-i şâmilesiyle bütün eşyayı halkeder. Hem o Zat-ı Alîm ve Mürid'in; herşeyi ve heryeri kaplayan ve ihata eden bir ilm-i muhiti ve şamil bir iradesi ve bir ihtiyar-ı tammı vardır. Kezalik onun zat-ı akdesinden neş'et eden ve zatının lâzımı olan zarurî-yi zatî ile bir kudret-i mutlaka-i kâmilesi dahi olacaktır. Öyle ise, böyle kâmil bir kudretin zıddı olan aczin tedahülü muhaldir. Yoksa bil'ittifak muhal ender muhal olan cem'-i zıddeyn lâzım gelecektir. Şu halde o kudrette meratib olamaz. Öyle ise o kudrete nisbeten zerrelerle yıldızlar, az ile çok, küçük ile büyük, cüz'î ile küllî, cüz ile küll, insan ile âlem, çekirdek ile ağaç mütesavidirler.

Evet nuraniyet, **(2)** şeffafiyet, mukabele, muvazene, intizam ve imtisal sırlarıyla mevcudatta müşahede olunan bir sür'at-i mutlaka; ve mutlak bir suhulet; ve sonsuz bir kesret-i mutlaka içindeki mutlak bir intizam; ve mutlak bir ölçülülük ile mutlak bir imtiyazın şehadetiyle; hem imdad-ı vâhidiyet, yüsr-ü vahdet ve tecelli-i ehadiyet sırlarıyla; ve vücûb ve tecerrüd ve mübayenet-i mahiyet hikmetleriyle; ve adem-i takayyüd ve adem-i tecezzî ve adem-i tahayyüz sırlarıyla; hem avaik ve mevani' o kudret-i ezeliye kanunlarına kolaylık vesileleri olması hikmetiyle -ki onlara hiç ihtiyaç yok faraza ihtiyaç olsa da, o manialar ve âikalar insanın a'sab ve damarları gibi veya demir hatları, (yani kablo telleri) seyyalat-ı latifenin nakline vesile ve vasıta olmaları gibi sırlarla;

Hem, zerre gibi küçük mahluklar ve cüz ve cüz'î, az ve küçük, çekirdek ve insan gibi şeyler; dekaik-i san'at ve cezalet-i hikmet itibariyle; yıldızdan, nev'den, küllden, külliden, çoktan, büyükten, âlemden ve ağaçtan daha aşağı ve az san'atlı olmadığı hikmetiyle, elbette bu küçükleri halkeden Hâlık ve Sani; şu büyüklerin icad ve halkı ondan uzak görülmez. Çünkü muhatlar (yani şu âlem ve kâinat

içinde ve tarlasında ekilen ve serpilen mevcudat) muhitin yani bütün erkan-ı kâinatın birer küçültülmüş mektubu veya kâinattan sağılmış birer damla ve noktadır. Şu halde muhit de bizzarure Hâlık-ı muhatın kabza-i tasarrufunda olması lâzımdır ki, muhitin numunesini; hikmetinin mizanlarıyla ondan sağıp desatir-i ilmiyesiyle muhatta dercedebilsin. Öyle ise, bu cüz'iyat ve numuneleri ibraz edip gösteren zatın kudretine elbette o külliyatın ibrazı zor gelmez, ağır olmaz.

Evet, esir zerratıyla bir cevher-i ferd üstünde yazılan bir Kur'an-ı Hikmet, nasılki semavat sahifeleri üstünde, yıldızlar ve güneşler mürekkebiyle yazılan bir Kur'an-ı Azamet'ten cezalet-i san'at cihetiyle daha az ve kıymetçe daha aşağı değildir. Öyle de: bir arı ve bir karıncanın hilkati, cezaletçe bir ağacın hilkatından geri kalmadığı gibi; bir zehrenin (çiçeğin) san'atı dahi cezalet-i san'atça, gökte parıldayan Zühre yıldızından aşağı değildir ve hakeza kıyas et!

İşte, icad-ı eşyadaki nihayet derece kemal-i suhulet, nasılki ehl-i dalaleti; hadsiz hurafeler ve muhalatı müstelzim olan ve akılları onu düşünmekten kaçıran; belki hayal ve evhamları bile tevehhümünden tenfir ettiren; eşyanın teşkilini, teşekkülle iltibas vartasına düşürmüş. Öyle de ehl-i hak ve hakikata da, Hâlık-ı Kâinatın kudretine nisbeten zerrat ile seyyarat beraber müsavi olduklarını gayet kat'î ve zarurî bir şekilde isbat eder.

جَلَّ جَلاَلُهُ وَ عَظُمَ شَانُهُ وَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

---

(1): Yirminci Mektub'un İkinci Makamı'nın ilm-i İlahî mebhasinde bu sırların izahı mevcuddur. -Müellif-

(2): Burada yalnız icmaline işaret edilen hakikatler, Yirminci Mektub'un İkinci Makamı'nda ve Yirmidokuzuncu Söz'de tafsilen muvazzahtırlar. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 6.Mertebe

Altıncı Mertebe

جَلَّ جَلاَلُهُ وَ عَظُمَ شَانُهُ اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ ... كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَ عِلْمًا

Yani: Celal ve azameti ve haşmet-i saltanatı zahir ve bahir olan ve şe'n-i kudretinden neş'et eden âsâr ve ef'ali gayet azîm bulunan Hz. Allah (C.C.) kudret ve ilmiyle herşeyden daha büyüktür. Zira o öyle bir Âdil-i Hakîm, Kadir-i Alim, Vâhid-i Ehad bir Sultan-ı Ezelî'dir ki; bütün bu âlemlerin küllisi onun nizam ve mizanının, tanzîm ve tevzininin, adl ve hikmetinin ve ilim ve kudretinin kabza-i tasarrufundadırlar. Ve hey'et-i mecmua-yı âlem, hepsi birden onun sırr-ı vâhidiyetinin mazharı olduğu şuhudî bir hads ve belki müşahede ile sabittir. Çünkü kâinat içinde nizam ve mizan, tanzîm ve tevzin dairelerinden hariç hiç bir şey yoktur. Evet bu nizam ve şu mizan, "İmam-ı Mübin" ve "Kitab-ı Mübin" hakikatlarından iki babdırlar. Ve bir Alim-i Hakîm'in ilim ve emrine ve bir Aziz-i Rahim'in kudret ve iradetine iki unvandırlar. İşte o nizam, bu mizanla beraber, o Kitab-ı Mübin bu İmam-ı Mübin içinde olarak; başında iz'anı ve yüzünde iki gözü bulunan için; kevn ü zaman içindeki eşyadan hiç bir şeyin **(1)** bir Rahman'ın kabza-i tasarrufundan ve bir Hannan'ın daire-i tanzîminden ve bir Mennan'ın inayet ve tezyininden ve bir Deyyan'ın ölçü ve programından hariç olmadığını ve taşrasına çıkamadığını isbat eden iki bürhan-ı neyyirdirler.

Elhasıl: Hallakiyette, yani mevcudatı yaratmakta ism-i Evvel ve Âhir'in tecellileri, mebde' ve müntehaya ve asıl ve nesle ve mazi ve

müstakbele ve emir ve ilme nazırdırlar. Bu iki ismin bu mezkûr tecellileri de İmam-ı Mübin'e işaret ederler. Amma İsm-i Zahir ve Bâtın'ın Hallakiyet zımnında eşyadaki tecellileri ise, Kitab-ı Mübin'e işaret ederler.

İşte, kâinatın heyet-i mecmuası büyük bir ağaca benzediği gibi, onun içindeki her bir âlem dahi birer ağaç gibidir. Öyle ise biz dahi cüz'î bir şecereyi, kâinatın ve içindeki enva' ve âlemlerinin hilkatlarına misal getireceğiz. İşte şu cüz'î şecerenin asl u esası ve bir mebdei vardır ki, o da üzerinde tenebbüt edip neşv ü nema bulduğu onun çekirdeğidir. Hem o ağacın ölümünden sonra vazifesini devam ettiren bir nesli de vardır ki, o da yine meyvesinin içindeki çekirdek ve nüvesidir.

Demek, bu ağacın mebde' ve müntehaları İsm-i Evvel ve Âhir'in tecellilerine mazhardır. Âdeta onun mebde' ve çekirdek-i aslîsi olan tohumu, hikmet ve intizamı ile, ağacının bütün desatir-i teşekkülünün mecmuundan terkib edilmiş bir fihriste ve bir tarihçenamesi gibidir. Ve bu ağacın dallarının nihayetlerindeki meyvelerinin içlerinde bulunan tohum ve çekirdekleri ise, İsm-i Âhir'in tecellisine mazhardırlar. Demek oluyorki; kemal-i hikmet ile meyvelerin cevfinde bulunan tohumlar, güya küçücük birer sandukçadırlar ki, ondan inşa edilen ağacının şeması ve tarifenamesi o sandukçalarda tevdi' edilmiştir. Hem güya kalem-i kader ile gelecek ağaçların desatir-i teşekkülleri ve programları, o çekirdek ve tohumların içinde yazılmıştır.

Ve bu ağacın zahiri ise, tecelli-i İsm-i Zahir'e mazhardır ki, onun zahiri o kadar intizam ve tezyin ve hikmet içindedir ki, âdeta onun dış yüzü kemal-i hikmet ve inayetle o ağacın boy ve kametinin miktarına göre biçilmiş, işlenmiş süslü ve muntazam bir hülledir, bir kaftandır.

Ve o ağacın bâtını ise, İsm-i Bâtın'ın tecellisine mazhardır ki, akılları hayrette bırakan ondaki intizam ve tedbir ile; ve onun muhtelif azalarına kemal-i intizamla mevadd-ı hayatiyeleri tevzi' edilmesinden, adeta o ağacın içi ve bâtını gayet derecede ölçü ve intizam içinde çalışan hârika bir makinadır.

İşte nasılki o ağacın evveli acib bir tarifename ve âhiri hârika bir fihriste olmakla, İmam-ı Mübin'e işaret ediyor. Öyle de onun zahiri, gayet acib san'atlı bir hülle, bir elbise ve onun bâtını nihayet intizam

içinde çalışan bir makine gibi olmakla da, Kitab-ı Mübin'e işaret ederler.

Evet insanlardaki kuvve-i hafızalar nasıl ki, levh-i mahfuza işaret eder ve ona delildir. Öyle de, bütün ağaçlardaki çekirdek-i asliyeleri ve her bir ağaçtaki meyveleri dahi İmam-ı Mübin'e işaret ettikleri gibi; zahir ve bâtın vaziyetleri de Kitab-ı Mübin'e remzederler.

İşte bu cüz'î ağaca, arz şeceresini mazi ve müstakbeli ile ve kâinat şeceresini evail ve âtîleriyle.. ve insan şeceresini ecdad ve ensaliyle kıyas et! Ve hakeza, şecere-i kâinat Halikının celal ve azameti gayet celil ve zahir olduğu gibi, ondan başka hiçbir veçhile uluhiyetine şerik olacak bir ilah yoktur, âmenna.

Ey kebir Allah! Sen öyle bir büyüksün ki, bütün ukûl toplanıp bir tek akıl olsalar dahi, senin vasf-ı azametini hakkıyla anlayıp tavsif edemedikleri gibi, bütün fikirler de cem' olsalar, senin künh-ü ceberûtuna erişemezler.

---

(1): Bu mertebe-i sâdise, sair mertebeler gibi yazılsa idi, pek çok uzun olacaktı. Çünkü İmam-ı Mübin ve Kitab-ı Mübin, kısa ifade ile beyan edilemez. Otuzuncu Söz'de bir nebze zikredildiğinden burada kitabeten kısa kesip, derste izahat verdik. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 7.Mertebe

Yedinci Mertebe

جَلَّ جَلاَلُهُ اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ... قُدْرَةً وَ عِلْمًا

Evet o öyle bir Hallâk-ı Fettah **(1)** , Fa'al-i Allâm, Vehhab-ı Feyyaz olan bir Şems-i Ezel'dir ki, şu kâinat bütün envaiyle, mevcudatıyla onun zılal-i envarı ve âsâr-ı ef'ali ve esma-i hüsnasının enva-i tecelliyatının çeşitli elvan-ı nukuşu ve onun kalem-i kaza ve kaderinin hat ve çizgileri ve onun kemal ü celal ü cemal ve sıfatının tecelliyatının ayineleri olduğu, Şahid-i Ezelî olan Zat-ı Zülcelal'in bütün gönderdiği kitablarının ve suhuflarının; ve hem tekvini ve Kur'anî bütün âyetlerinin icma'larıyla sabittir. Hem bütün âlemle birlikte küre-i arz icma' halinde olarak zatında ihtiyaç ve iftikaratlarıyla beraber, onun yüzünde ve üstünde bir servet-i mutlaka ve bir gına-i mutlak tezahürünün şehadetiyle kat'îdir. Hem bütün ehl-i şuhud olan rûşen-zamir ve nuranî ruhlar ve münevver kalbler ve ziyalı akıllar sahibi olan bütün enbiya, evliya ve asfiyanın icma' halinde bütün tahkikat ve keşfiyatları ve füyûzat ve münacâtları neticesinde o hakikata ittifakla şehadet etmeleridir.

İşte başta bütün bu ehl-i şuhud ve ashab-ı zevk olarak, küre-i arz ve ulvî ve süflî bütün ecram, küll halinde Cenab-ı Vâcib-ül Vücud ile birlikte icmakârâne ittifak etmişlerdir ki; şu mevcudat, Zat-ı Vâcib-ül Vücud'un kudretinin eserleri ve kaderinin mektubları ve esmasının aynaları ve envarının temessülleridirler.

جَلّ جَلاَلَهُ وَ لاَ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ

---

(1): Bu esma-i mübareke dürbünleriyle mevcudattaki cilveleri altında ef al-i İlahiyeye ve asarına bakmakla Müsemma-yı Zülcelal'e intikal edilir. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Hatime

Hatime

(Birkaç mesail-i meşhude-i müteferrika hakkındadır)

BİRİNCİ MES'ELE: Bil ki, ben hayatta sağ kaldıkça Mevlâna Celaleddin-i Rûmî (K.S.) Hazretlerinin dediği gibi derim:

مَنْ بَنْدَهءِ قُرْا□نَمْ اَگَرْ جَانْ دَارَمْ.. مَنْ خَاكِ رَهِ مُحَمَّدِ مُخْتَارَمْ

(Ben, hayatta kaldıkça, Kur'anın bendesiyim. Ben Muhammed-i Muhtar'ın (A.S.M.) yolunun toprağıyım.)

Evet, çünkü ben Kur'an-ı Hakîm'i bütün feyz ve nurların menbaı görüyorum. Ve benim eserlerimde hakaikın güzelliklerinden her ne ki varsa, ancak Kur'an'ın feyzinden muktebestirler. İşte bunun içindir ki, bütün eserlerimin i'caz-ı Kur'anın mezayâsından bir nebze zikretmesinden hâlî kalmasına kalbim razı olmuyor. "Lemaat" nâm kitabımda i'caz-ı Kur'anın kırktan ziyade envaını zikretmişimdir. Burada teberrüken yalnız bir mes'elesini zikredeceğim. O da budur:

İşte bir kelâm için "kim söylemiş, kime söylemiş, ne için söylemiş ve hangi makamda söylemiş?" olan tabakalara bak!

Evet, bir kelâmın ulüvv-ü mertebesinin menbaları ve onun kuvveti ve hüsn ü cemali dörttür: 1- Mütekellim.. 2- Muhatab.. 3- Maksad.. 4- Makamdır. Yoksa ediblerin 'yalnız makamdır' deyip sapıttıkları gibi değildir. Hem bir kelâmın lafzı, o kelâmın cesedi değil, belki libasıdır. Ve onun içindeki manası ise, onun ruhu değil, belki bedenidir. Fakat o kelâmın ve sözün hayatı ise, ancak mütekellimin niyetinden ve hissiyatından can alır. Ve onun niyet ve hissine göre hayatlanır. Amma kelâmın ruhu ise, ancak mütekellim tarafından içine nefh edilen manadır.

İşte eğer kelâm, emir veya nehiy ise; elbette mütekellimin derece ve makamına göre irade ve kudreti tazammun edecektir. Ve mütekellimin derecesinin ulviyeti nisbetinde o kelâmın ulviyet ve kuvveti de tezauf eder.

Evet temenninin ebatılından neş'et eden fuzuliyane ve gayr-ı mesmu' bir emir nerede? Ve kudret ve iradeyi tazammun eden hakikî ve nâfız bir emir nerede?

İşte bak! يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَائَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعِى emri nerede? Ve beşerin cemadata karşı mecnunların hezeyenvarî اُسْكُنِى يَا اَرْضُ وَانْشَقِّى يَا سَمَاءُ وَقُومِى اَيَّتُهَا الْقِيَامَةُ olan boş hitabı nerede?

Ve keza haşmetli bir kumandanın mutî' olan büyük ordusuna "Arş" deyip, 'Allah'ın düşmanlarına hücum' diyerek ve o orduyu hücuma geçirip, o düşmanı mağlub ettiren bir emri nerede? Sonra aynı bu "Arş" emri, hakîr ve bir tek neferi dahi tahrik edemiyen bir neferden sudur etmesi nerede?!.

Hem hakikî bir malikin ve hükmü nafiz, emri müessir bir âmirin ve iş başında işleyen mahir bir san'atkârın ve bilfiil ihsan ve in'am eden bir mün'imin yaptığı işlerinin tasvirini yapmak üzere: «Bu işleri böyle böyle yaptım ve bunları onun için, şunları da bunun için yapıyorum» demesi gibi, 'Sizin dünya hanenize arzı, yani toprağı serip gökleri o hanenizde dam yaptım' demesi nerede?..Ve sonra bir serserinin ve bahsettiği şeylerle hiç teması olmayan bir gevezenin fuzuliyane olan bir tasviri nerede?

Hem gökteki hakikî yıldızların aynıları nerede? Ve o yıldızların cam parçaları içinde görünen ve varlıklarıyla yoklukları müsavi olan geçici, seyyal, küçücük timsalleri nerede?

Evet, Şems ve Kamer'in Hâlık-ı Zülcelalinin kelâmının melaike misal kelimeleri nerede? Sonra beşerin tezvirkârane ve hayalî tarzda zenbur (Eşek arısı) gibi vızıltıları nerede?

Hem her bir lafzı, hitab-ı ezelîyi tazammun etmekle beraber ilim, kudret ve iradeyi de içine alarak, Arş-ı Rahman'dan nur saçarak gelen ve hidayetin sadefleri olan ve imanın hakaiki ve metin esasları bulunan elfaz-ı Kur'aniye nerede? Sonra insanın hevaî ve hevesi, manasız ve boş elfazı nerede?

Hem dahi, dal-budak salan ve yaprak ve çiçek ve semere vermiş olan haşmetli bir ağacın aslı ve kendisi nerede?. Sonra birisi o ağacın semerelerinin hakikî suretlerini bozacak ve ukde-i hayatiyelerini de izale edecek bir surette bazı meyvelerini alıp diğer bir madde ile karıştırmak suretiyle yaptığı bir macun ile ağacın taklidi nerede?

Evet Kur'an, öylesi manevî bir ağacı inbat etmiş ve o ağacın her bir çekirdeği, her bir tohumu öyle ilmî düsturlara ve semeredar manevî ağaçlara inkılab etmiştir ki; şu îslâm âlemi, bütün maneviyatıyla ve a'maliyle ondan terekküb ve teşekkül etmiştir. Evet, âlem-i İslâm, bütün fikir silsilelerini Kur'an'dan alarak, bütün erbabı fikirler Kur'anın meanisinde şimdiye kadar o kadar tasarruflar yapmışlardırki, âdeta bugün Kur'anın hakaik-ı ulviyesi ulûm-u mütearife ve müselleme hükmüne geçmiştir.

İşte hal böyle iken, birisi kalkıpta, o hakikatlardan alıp suretini bozmak tarzıyla, onlarda bazı tasarruflar yapsa, ve içlerinden ukde-i hayatiyeyi izale eylese.. ve sonra da bu adam, kendi bozuk zevkini âyetlere bir ölçü alsa; ve zu'munca -tehevvüsüne göre- güya onları süslüyorum dese, acaba çocukça olan bir heves ile, yontulan taşlarla arazî bir şekilde oyuncak duvarlar yapıp eğlendikleri şey ile; gayet muntazam ve mahirane dizilmiş ve üstadane yerleştirilmiş olan cevahir ve incilerin vaziyet-i muntazamaları arasında nasıl muvazene mümkün olacaktır? Heyhat!

Evet ben kat'iyyen gördüm ki; Kuranın cemal-i i'cazını görmeklik, kalbin selâmet ve sıhhat derecesine tabidir ve ona göre görünür. Binaenaleyh mariz kalbli kimse, Kur’anın cemalini göremez. Ancak onun marazının ona teşvih edip çirkinleştirdiği bir sureti görebilir.

Demek Kur'anın üslûbu ile kalb, ikisi karşılıklı iki ayna tarzında birbirleri içinde in'ikas ediyorlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : Nükte ve Noktalar

Nükte ve Noktalar

- 1.Nükte
- 2.Nükte
- 3.Nokta
- 4.Nükte
- 5.Nokta
- 6.Nükte
- 7.Nokta
- 8.Nükte
- 9.Nokta
- 10.Nükte
- 11.Nükte

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 1.Nukte

1.Nükte

Nükte

İ'lem.. Herşeyin üstünde müşahede edilmekte olan bir şuur, ilim ve basarın eserleri içinde bir ıtlak var. Itlak ise, o şuur ve ilim ve basarın adem-i tenahiliğine işaret eder. Öyle ise, mütenahî ile mukayyed olan bir şuur ve ilim ve basarın o eserlere sahib çıkması mümkin ve müyesser olmaz.

Evet, ıtlakın ve nihayetsizliğin hüküm ve kudretlerinin bir zerresi dahi, mahdud ve mukayyedlerin kudretinden hadsiz derece büyüktür ve yüksektir.

Eğer bu hakikatin fehme yakınlaşmasını istiyorsan; çok kayıdlarla mukayyed olan âlem-i şehadetten doğru, ıtlaka en yakın olan âlem-i misale bak! Göreceksin ki; âlem-i şehadetten âlem-i misale bir nevi pencere olan cam gibi şeffaf bir cirmin, bir zerresinin kendi içine aldığı mümkinin misali suretleri, bütün yeryüzü dahi onların aynıyla içine alamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 2.Nukte

2.Nükte

Nükte

İman, herşeyin arasında bir uhuvvet, bir kardeşlik te'sis ettiği için; mü'minin ruhunda hırs, adavet, kin ve vahşet şiddetlenmez. Çünkü mü'min, nur-u imanın dikkatiyle en ş'edid düşmanıyla dahi bir nevi kardeşliği var olduğunu görüyor.

Fakat küfür, bütün eşya arasında öyle bir ayrılık, bir ecnebilik bırakır ki, adeta hiçbir nokta-i ittisal kalmaz. Onun için, kâfirde hırs, adavet, nefsini iltizam etmek ve ona itimad etmek gibi hisler şiddetlidir. Ve bu sırdandır ki; kâfirler dünya hayatında galip oluyorlar. Hem kâfir, dünyada hasenelerinin mükâfatını filcümle gördüğü; mü'min ise, seyyiatının cezasını ekseriya burada çektiği için; dünya mü'minin zindanı, kâfirin cenneti olmuştur.

Hem bil ki: İman iksiri bir kalbe girdiği zaman, o insan, Cennet ve ebediyete lâyık olacak bir kıymet alıyor ve bir cevher oluyor. Ve zulmet-i küfür ile insan, boş ve fanî bir kabuk hükmünde kalır. Evet, çünkü iman, o fani kısır altında sağlam, latif ve rasin bir lübbü görür, gösterir. Hem küfür ile insan, zevale maruz, muvakkat parlayan bir kabarcık hükmünde tevehhüm edildiği halde; fakat nur-u iman, onu ziyadar bir elmas olarak gösterir. Ve keza küfür, o fani ve boş kabuğu asıl ve lüb olarak gösterdiği ve yalnız onda saplanıp kaldığı için, insanın derecesi elmas iken, bir cam parçasına, belki bir buz parçasına, belki zail bir kabarcık vaziyetine iner, sukut eder. Evet ben bu geçen hakikati aynen böyle müşahede ettim.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 3.Nokta

3.Nokta

Nokta

Ben kat'iyen gördüm ki: İnsanda felsefi ilimlerin ziyadeleşmesi, nisbetinde maraz-ı kalbinin ziyadeleşmesi ve maraz-ı kalbinin de ziyadeleşmesi, ulûm-u akliyenin ziyadeleşmesi nisbetindedir. Demek manevî hastalıklar, ulûm-u akliyeye götürdüğü gibi, ulûm-u akliye dahi emraz-ı kalbiyi tevlid eder.

Hem ben dünyanın iki yüzünü keşfedip gördüm.

Birinci Yüz: Zahirîsi filcümle muvakkat bir ünsiyet gösteriyorsa da, onun bâtını hadsiz vahşet ile doludur.

İkinci Yüz: Zahirîsi ekseriya ürkütücü bir vaziyet gösterir. Fakat bâtını ise, nihayet derece ünsiyetlidir. İşte Kur'an, insanların nazarlarını âhirete bakan ikinci yüze tevcih ediyor. Amma ademle bitişik oları evvelki yüz ise, âhiretin zıddıdır. Ve aksine ve tersine olarak evvelki yüzün güzelliği ikinci yüzce çirkindir; ve çirkinliği bunda güzelliktir.

Ve keza yine gördüm ki; mümkindeki enaniyete tabi varlığının yüzü ademe götürür ve ona inkılab eder. Fakat enaniyetin terki ile ondaki yokluk ve ademin yüzü ise, Vâcib-ül Vücud'a nazar eder.

İşte eğer sen var olmayı seviyorsan, enaniyet cihetinde yok ol ki, vücud bulasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 4.Nukte

4.Nükte

Nükte

İ'lem.. Ey kardeş bil ki; bu risalenin mukaddemesinde zikrettiğim dört kelimelerden birisi olan (niyet) ki, benim kırk senelik ömrümün bir mahsulüdür.

Evet niyet, öyle acib bir iksirdir ki; kendindeki hasiyetlerle toprak gibi ehemmiyetsiz âdetleri ve kum gibi kıymetsiz hareketleri ibadet cevherine kalbettirir. Hem öyle bir ruh-u nafizdir ki; meyyit olan hâlât, onunla dirilip canlı, hayatdar ibadetlere çevrilirler. Hem niyette seyyiatı hasenata çevirip tebdil eden bir hasiyet dahi mevcuddur.

Demek niyet, bir ruhtur. Onun da ruhu ihlastır. Öyle ise kurtuluş ve halâs, yalnız ihlas iledir. Evet niyetteki şu hasiyet sebebiyle kısa bir zaman zarfında uhrevî, pek çok amel kazanılması mümkün oluyor. Öyle ise o hasiyetin himmetiyle şu az ömürde kazanılan amel ile, Cennet'in satın alınması mümkindir. Hem niyet ile insan, bütün hayatında daima şakir olabilir.

Evet dünyadaki lezaiz ve ni'metler, iki vecihle koparılıp alınır. Birinci vechi budur ki; insan, niyet sebebiyle "Şu ni'metleri bana Rahim ve Muhsin bir el uzatmıştır" der, nazarı ni'metten in'ama intikal eder. Şu halde o insan, nefs-i nimetten daha çok, bu niyetle mütelezziz olabilir.

İkinci vecih ise: Lezzeti, nefsinin tehevvüsüyle taharri eder. İn'amı hatırına getirmez. Onun nazarı, bu yolda yalnız nimet ve lezzetlerin zatları üzerine münhasır kaldığından, lezzeti ganimet telakki ederek minnetsiz koparır, belki gasbeder.

İşte birinci vecihte: Nimet'in lezzeti zeval ile öldüğü halde, ruhu baki kalır, yani bu ni'metleri bana in'am edenin rahmeti, beni

düşünüyor, beni unutmuyor der. İşte böyle bir tahattur ise, kalb ve hatırda Mün'im ile bir rabıta ve bir münasebettir.

Amma ikinci vecihte ise; muvakkat olan lezaiz, sadece zeval ile ölmüş olmuyor; tâ ki ruhu baki kalsın. Belki büsbütün sönüyor; ancak duhanı kalıyor. Musibetin ise duhanı söner, kurur, fakat nuru baki kalır. Lezzetin duhanı ise. onun zeval ve günahlarıdır.

Eğer insan, iman nuruyla dünyadaki meşru' lezzetlere ve âhiretteki baki ni'metlere bakabilirse, sadece bir hareket-i devriye ve emsallerin birbirini takib eden bir vaziyet görecektir. Öyle ise, bu vaziyette nimet ve lezzetlerin mahiyetleri sönmez, ancak cüz'î teşahhuslardan bir firak ve bir iftirak hasıl oluyor. Bunun içindir ki, burada ikinci vechin hilafına olarak, lezaiz-i imaniye zeval ve firakın elemleriyle âlûde olmuyor. Evet herbir lezzetin bir zevali vardır ve o zeval bir elemdir. Belki zevalin tasavvuru dahi bir elemdir. Çünkü ikinci vecihteki vaziyet, bir hareket-i devriye tarzında değil, belki müstakim ve yeknesak bir tarzda giden bir harekettir. O halde bunda olan lezzetler, ebedî bir ölüme mahkûmdur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 5.Nokta

5.Nokta

Nokta (Dikkat!)

İ'lem.. Ey kardeş bil ki: Esbaba (fazlaca) bağlanmak, zillet ve ihanet getirmeye sebebdir. Görmez misin ki; kelb, on tane sıfat-ı hasene ile şöhret bulduğu ve hattâ onun sadakat ve vefadarlığı dillerde destan olup darb-ı mesellere medar olduğu halde, onun bu güzel hasletlerinden dolayı insanlar arasında mübarek olması lâzım gelirken, mübarekiyet şöyle dursun; biçarenin başına insanlar tarafından "pistir, necistir" diye ihanet darbeleri iniyor. Halbuki tavuk, inek, hattâ kedi gibi hayvanlarda, beşerin ihsanına mukabil bir şükran ve sadakat hissi olmadığı halde, insanlar arasında mübarekiyet ile müşerref oluyorlar.

İşte bunun sebebi ise; kelbin kalbi kırılmamak ve gıybet sayılmamak şartıyla derim ki: Kelb, hırs hastalığı sebebiyle o derece sebeb-i zahirîye ehemmiyet veriyor ki; bir cihette onu Mün'im-i Hakikî'den gaflete sokmak derecesine kadar götürüyor. Ve bu gafletten dolayı vasıtayı müessir tevehhüm ediyor. İşte o da gafletinin cezasını tencis tokadıyla tadıyor ki, temizlensin. Hem gafletinden dolayı keffaret olmak üzere ihanet darbesini yiyor ki, intibaha gelsin.

Fakat sair mübarek hayvanlar ise, vasıtaları tanımadıkları gibi, onlara bir kıymet, bir değer de vermiyorlar. Hattâ belki edna bir değer dahi vermiyorlar.

Meselâ kedi, sana karşı tazarru' ve niyaz eder, tâ ihsanı alıncaya kadar... İhsanı aldıktan sonra, sanki ne o seni tanır, ve ne de sen onu tanıyorsun. Hem kedi, kendi kalbinde senin ihsanına karşı herhangi bir şükran hissini duymaz. Belki ancak Mün'im-i Hakikî'ye şükreder ki, "Ya Rahim, ya Rahim, ya Rahim" diye zikreder. Çünkü onun fıtratı, yalnız Sani'i tanır; ve şuurî veya gayr-ı şuurî ona ibadet eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 6.Nukte

6.Nükte

Nükte

Ben kat'iyen müşahede ettim ki; eğer herşey Cenab-ı Hakk'a isnad edilmezse, o zaman bir anda birbirine zıd ve birbirinin misli gayr-ı mütenahî ilahların isbatı lâzım gelmekle; o ilahlar, âlemin zerrat ve mürekkebatı adedince ziyadeleşirler. Öyleki, o ilahların herbirisi mecmu-u âleme elini uzatıp onda tasarruf edebilecek bir iktidara malik olmaları lazımdır.

Meselâ: arı nev'inin bir ferdini veya üzüm taifesinin bir habbesini halkedebilen bir kudret, elbette kâinatın bütün anasırına nüfuz etmesi ve onların içinde hükmü cari olması lâzımdır. Çünkü o arı ve bu üzümün eczaları kâinatın mecmuundan alınmış birer enmüzeçtirler. Bununla beraber Vâcib-i ehad'den başka, âlem-i vücud içinde şerik-i uluhiyet için hiçbir mahal, hiç bir emare yoktur.

Amma eğer eşyanın icadı kendi kendilerine havale edilse, o zaman her bir zerrenin uluhiyeti isbat edilmesi lâzım gelecektir. Görmez misin ki; Ayasofya kubbesindeki taşların bani ve ustası nefy edildiği zaman, o kubbenin her bir taşı Mimar Sinan gibi birer mahir usta kesilmesi lazımdır.

Elhasıl: Kâinatın kendi Hâlık-ı Vahidine olan delâleti; kendi nefsine olan delâletinden çok mertebeler daha açık, daha nuranî, daha üstün, daha evlâ, daha fasih ve daha vazıhtır. Öyle ise, kâinatın inkârı mümkün olsa dahi, herşeye kadir olan bir Vâhid-i Ehad'in inkârı mümkin olamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 7.Nokta

7.Nokta

Nokta

Gaflet sebebiyle teşekkül eden dalaletin şe'ni ne kadar aciptir ki; masnuat mabeyninde câri olan sade ve basit bir mukarenetten ve muttarid, yeknesak bir deverandan (pekçok müteselsil muhalatın irtikâbiyle beraber) illiyeti nasıl ve ne suretle istihraç edebilmiştir. Halbuki eşyanın hiçbirisinde, asla ve kat'â o şeyin sani'ine şerik olmak noktasında bir sâdık emare ne tebeyyün etmiş ve ne de tahakkuk... Belki herşeyin san'atkârane icadı altında bulunan bir mechuliyetle, o şeyin icadı Vâcib-ül Vücud olan bir Kadir'in nihayetsiz kudretiyle olduğu inkişaf ve tezahür ediyor.

İşte veyl olsun şol insanın hasaretine, hüsran olsun onun cehaletine ki; şirk nasıl onun nefsinde ve aklında kendine bir mevki' almıştır, gör!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 8.Nukte

8.Nükte

Nükte

نَعْبُدُ "nûn"undaki sırr-ı cemaat; uyanık ve hüşyar bir musalliye sath-ı arzı mescid, bütün mü'minler o mescidde onunla beraber saf tutup namaz kıldıklarını, kendisinin de o cemaat-ı uzma içinde iştirak etmiş olduğunu görür ve gösterebilir.

Hem dahi لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ın zikri üzerinde bütün enbiya ve evliyaların icma'kârane vaziyetlerindeki seslerinin tevafuklarından dolayı, لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ zikrini çeken bir zâkir için; zamanı İmam-ül Enbiya'nın (A.S.M.) taht-ı riyasetinde bir halka-i zikir görerek, yemin-i mazide enbiyalar (A.S.) oturup ve yesar-i istikbalde evliyalar (Kaddesallahu Esrarehüm) meclis kurup, aynı ses ile Allah'ı zikrettiklerini görmek mümkün olur. Evet o savt-ı zikre bir sem'-i şehid ile kulağını verip dikkatle dinleyebilen herkes, o sesi işitebilmesi mümkündür. Hattâ eğer, sem' ve basireti bir parça daha keskin ise, bütün masnuattan dahi o savt-ı zikrîyi işitebildiği gibi, kendini de o halka-i zikrin içinde görebilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 9.Nokta

9.Nokta

Nokta

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Allahü Teala'nın masivasına olan muhabbet, iki çeşittir:

Birincisi: Yukarıdan iner. Yani evvelâ Allah'a muhabbet eder, sonra onun muhabbetiyle onun sevdiklerini de sever. İşte şu muhabbet, Allah'a olan muhabbetten bir şey noksan etmediği gibi, bilakis ziyadeleştirmektedir.

İkincisi: Aşağıdan yukarı çıkar. Yani evvelâ vesileleri sever ve onların muhabbetlerine dalar, tâ ki o muhabbetleri muhabbetullaha vesile ittihaz etsin. İşte şu muhabbet ise dağılır, parçalanır ve bazan da kuvvetli bir vesileye rast gelse, muhabbetullaha giden yolu da keser. Onu tehlikeye atar. Şayet vâsıl olsa dahi, noksan olarak vâsıl olur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 10.Nukte

10.Nükte

Nükte

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Rezzak-ı Kerim (Celle şe'nühû) وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى ٱلاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا âyetiyle bütün dabbelerin (yani, insan ve hayvanatın) rızıklarını taahhüd ediyor. Fakat rızık, iki kısımdır. Biri hakiki, biri de mecazîdir. Âyet ile tekeffül edilen rızık ise, hakikî kısmıdır. Amma sun'î olan mecazî rızık ise, lâzım olmayan şeylerin de lüzumunu iltizam ile ve sû-i ihtiyar ve muzır görenek ve âdetler ile tiryaki olup, hâcât-ı gayr-ı zaruriye, zaruriye hükmüne geçerek; yalancı ihtiyaçlar rızık suretini giyerler. İşte bu rızık, âyetle tekeffül edilen rızkın gayrısıdır.

Evet karanın balıkları olan patlıcanların ve denizin patlıcanları olan balıkların keyfıyet-i iaşelerinde insan bir düşünse ki; «kudret-i Fâtıra nasıl bunları böyle semizlettirmiştir.» Zira hepsi semiz olup içlerinde cılızı yoktur. Hiç umulmadık bir tarzda rızıkları gayet güzel bir şekilde onların ayaklarına koşup geliyor.

Evet kat’iyen bil ki, rızık hususunda vesvese etmek ye Rezzak-ı Zülcelal'i ittiham etmek derecesinde haram helâl demeden her kapıya baş vurmak, belahetten başka birşey değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katre : 11.Nukte

11.Nükte

Nükte

İ'lem.. Ey kardeş bil ki: Şol musibetler ki. insan ve hayvanların masumları da giriftar olurlar. Caizdir ki, bu husus için insanın fehminin seziş ve kavrayışından daha dakik bir takım sebebleri olsun. Meselâ, meşiet-i îlahiye'nin düsturlarını havi olan şeriat-ı fıtriyesi teklif noktasında yalnız akla bakmıyor. Tâ ki, akıl olmadığı zaman, o şeriatın teklifi sakıt olsun. Belki o teklif, kalbe ve hisse de nazar ediyor. Hattâ belki istidada dahi bakar. Öyle ise kalbiyle, hissiyle hattâ istidadıyla dahi şu şeriat-ı fıtriyeye muhalif hareket edip suç işleyenler cezalandırılırlar.

Evet görüyoruz ki, hayvanlar hiss-i nefiste tam ve kâmildirler. Ve çocuklar, hiss-i kalbde baliğ ve mükemmeldirler. Belki senin çocuğunun hissi, senin aklından daha mükemmel ve daha çok müteyakkızdır. Çünkü meselâ, sen bir yetimi zulmen tokatladığın zaman, senin akın seni o zulümden menetmediği halde, fakat senin o zulmünü gören ve bakan çocuğunun hiss-i şefkati onu ağlatır. Eğer o çocuk senin yerinde olsaydı, onun o hiss-i şefkati, onu o zulümden vazgeçirirdi.

İşte madem ki bu iş böyledir; meselâ, bir çocuk hiss-i hevesi yolunda ve lehvini teskin için, o hassas olan hiss-i şefkatinin sesini duymayarak, biçare bir arıyı veya bir sineği parçalarsa, sonra şeriat-ı fıtriyenin kanunuyla düşüp kafası kırılsa, elbette müstehakkıdır.

Hem meselâ, dişi bir kaplan, kendi yavrusuna karşı şedid bir şefkati hissettiği ve kocasıyla beraber yavrularını himaye etme hissini duyduğu halde; sonra bu her iki his, onu biçare ceylanın yavrusunu parçalamaktan menetmeyerek, gidip o yavrucukları

parçalasa, ve meselâ sonra gidip bir avcının kurşununa musab olsa, hakkı değil midir? Evet çünkü onun helal rızkı, hayvanatın ölmüş cenazeleridir, diri hayvanlar değil. İşte bundan dolayı bazı ahmaklar var ki; hayvanatı kendi kendine mâlik tevehhüm etmişler. Halbuki mezkûr tahkikatta geçtiği üzere, bu tevehhüm bâtıl olduğu isbat edildi. Evet Mâlik-ül Mülk olan Zat-ı Zülcelâli Ve-1 İkram, kendi mülkünde istediği gibi tasarruf eden bir Fâil-i Muhtar olup, kendi irade ve meşietine göre iş yapar. لاَ يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ Yani, onun ef al-i rububiyetinden sual olunmaz. Fakat mahlukatın hepsi ef alinden suale çekiliyor ve çekilecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli

Zeyl-ül Katre

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ
وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

•1.Remiz: Namazda Kabeye hayalen nazar etmek
•2.Remiz: Sünnet-i seniyyenin rehberliği
•3.Remiz: Nefis, zıddı zıddına müvellid yapar
•4.Remiz: Allah seni senden daha iyi bilir
•5.Remiz: Duanın tesiri azimdir
•6.Remiz: Cüz'den küllün azametini talep etmek
•7.Remiz: Küfürdeki zorluk, imandaki kolaylık
•8.Remiz: Kudret için ferd ve nev' birdir
•9.Remiz: Kur'anın tenezzülatını kusur zannetmek
•10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan
•11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir
•12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler
•13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir
•14.Remiz: Nefis kendi daire-i rububiyetini muhafaza etmek ister
•15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder
•16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet
•17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu
•18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür

•19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak
•20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür
•21.Remiz: İnsanın yaratılışı, ilahi sıfatları gösterir
•22.Remiz: Tevhide ulaştıran afakî ve enfüsî yollar

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 1.Remiz

1.Remiz

Remiz [1]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Vaktin evvelinde namaza durup, hayalen Kâ'be'ye nazar etmek, namaz için mendubdur ki; musallî olan zat, Beytullah'ın etrafında merkezde ittihad etmiş safları mütedahil daireler gibi görsün. Yani Beyt'e en yakın olan saf, onu ihata ettiği gibi, en uzak safda da âlem-i İslâmı ihata ettiğini görsün ve o da, o safların teşkil ettiği hatlara girmeye ve o manevî iple bağlanmaya iştiyak göstersin. Ve böyle bir musallî o cemaat-i uzma içine girmekle, o manevî iple bağlandıktan sonra; o cemaat-i uzmanın icma' ve tevatürleri, o adam için; namazın tazammun ettiği bütün hüküm ve davalara birer hüccet ve birer kat'î burhan hükmüne geçerler.

Evet meselâ musallî namazda اَلْحَمْدُ لِلَّهِ dediği vakit, sanki küre-i arz mescidinde cemaat olmuş olan bütün mü'minlerin hepsi birden, "Evet doğru söyledin" diye onu tasdik ediyorlar. İşte bu vaziyette evhamın tekzibleri, şeyâtînin vesveseleri eriyip dağılırlar.

Hem dahi bütün havass ve letaifin herbirisi bu kudsî manadan birer hisse, birer zevk, birer iman alarak feyizyâb olup, artık "niçin" ve "nasıl" ların vesveseleri o havass ve letaifi ta'vik edemezler. İşte, böylece vaktin evvelinde müttakîlerden teşekkül eden bir cemaat-i uzma in'ikad ettiği ve beş vaktin namazları akval ve erkânca birbiriyle ittifak ettiği cihetle, musallînin hayalini ihtilâf-ı metali' gibi manialar karıştıramaz.

Evet, vaktin evvelinde hayalen Kâ'be'ye karşı namaz kılan zat, kendi yerinde iken Kâ'be'ye; Kâ'be'yi makamında olarak tasavvur edip nazar etmesi lâzımdır. Ve Kâ'be'yi kendi yanına çekmeye

uğraşmasın ki, saflar tezahür etsin. Hem kasdî olarak da bununla meşgul olmasın. Belki yalnız tebeî bir şuur kâfi gelir.

Evet kim bilir, belki de eşyadan hiç bir şeyi ihmal etmeden kaydeden Kalem-i Kader-i İlahî, şu mübarek muntazam safların harekâtındaki eşkâli, âlem-i misalin sahifelerinde satırlar halinde yazsın. Zaten âlem-i misalin şânı da, kendindeki misali levhaları her zaman hıfzetmektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 2.Remiz

2.Remiz

Remiz [2]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Ben taht-el arz zulümatındaki **(1)** seyahatimde kat'iyyen müşahede ettim ki; sünnet-i seniyenin herbirisi birer yıldız ve birer lâmbadırlar gördüm. Böylece bütün sünnetler ve umum şer'î hadler, hasra gelmeyen dalaletli, karanlıklı yollar içinde birer lüküs gibi parlıyorlardı. Ve o halde sünnetten inhiraf etmek demek, şeytanın oyuncağı ve evhamın merkebi ve korkunç dehşetli hallerin ma'razı ve dağ gibi ağır yüklerin hammalı olmak demektir bildim. Fakat sünnet-i seniyyeye ittiba' edenin, o ağır yüklerini ondan alıp kendi sefinesine bırakır.

Hem gördüm ki, sünnet-i seniyyenin herbirisi semadan tedelli etmiş birer muhkem halat gibi olup, onlara yapışan -velev bir cüz'îsi ile dahi olsa- yükselerek saadete gidiyor.

Hem gördüm ki, insanların zahirî ef'alleri arasında ancak bir derece dolaşabilen aklına itimad edip, sünnet-i seniyyeye muhalefet edenler, şuna benzer ki: Yerdeki vesile ve merdivenlerle göklerin esrarını öğrenmek için çıkmak isteyen Firavun'un kendi vezirine *"Bana bir kule yap, taki onunla belki semavatın esrarına giden yollara ulaşayım"* âyetindeki يَا هَامَانُ ابْنِ لِى صَرْحًا diyerek ahmaklaştığı gibi ahmaklaşır.

---

(1): Otuzuncu Söz'ün Birinci Maksadı'nın âhirindeki vakıa-i ruhaniyeyi kasdediyor. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 3.Remiz

3.Remiz

Remiz [3]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Nefiste öyle müdhiş ve muğlak bir düğüm vardır ki; zıddı kendi zıddına müvellid yapar. Ve aleyhinde olanı lehinde gibi görür, gösterir.

Meselâ, güneşin ışık elleri sana ulaşır, yüzünü mesheder veya dövebilir. Fakat senin elin, ona ulaşamaz.. Ve senin keyfin, onda te'sir yapamaz. Binaenaleyh, güneş bu vaziyetiyle sana yakın iken senden uzaktır. Öyle ise, senin güneşten uzaklığın cihetiyle onun sende bir te'siri olmadığına ve onun sana yakınlığı haysiyetiyle de senin onda te'sir icra edebildiğine delil yapmak nasıl cehalet ise; öyle de nefis, heva ve enaniyet gözüyle; kendisine kendisinden yakın bulunan, fakat o ise ondan uzak olan Halikına bakarak ona göre muamele düşünse, dalaletine sebebdir.

Hem nefis, mükâfatın büyüğünü gördüğü zaman, şiddet-i hırsından dolayı "âh!, keşke!, nerede!.." der. Amma mücazatın dehşetini işittiği vakit, şiddet-i havfından dolayı gözünü ya kapar veya inkâr etmekle müteselli olur.

İşte ey nokta-i sevda olan nefis! Cenab-ı Hakkın ef'al-i rububiyeti ancak ona lâyık bir tarzda olur.Ve ancak onun irade ve meşietine nazar eder. Yoksa o ef'al, ne senin keyfine göredir; ve ne de senin dar havsalana bakar. Hem kâinatın hendese ve bilançosu senin heva ve hevesin üzerine bina edilmediği gibi, onun halk ve icadında da seni şâhid dinlememiştir.

İmam-ı Rabbani (R.A.), bu hususta ne kadar doğru ve güzel söylemiş, demiş ki: لاَ يَحْمِلُ عَطَايَا الْمَلِكِ اِلاَّ

مَطَايَاهُ Yani, *"Padişahın atiyye ve ihsanlarını yine ancak onun matiyyeleri taşıyabilir."*

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 4.Remiz

4.Remiz

Remiz [4]

İ'lem.. Bil ey insan! Senin başını süsleyip güzelleştiren ve o başa göz zinetini takıp görmeklik veren zat, elbette seni senden daha çok görüyordur. Evet o Sani' ki, senin başını iki tane göz elmaslarıyla ve iki adet kulak sadefiyle zinetlendirip, yüzünün mağarası olan ağzına laklaka eden lisan mercanını takan; elbette ve elbette seni senden daha çok görüyor. Ve sana senden daha çok yakındır. Ve sana senden daha çok şefiktir. Ve senden çıkan en gizli âh ü enînleri senden daha çok işitir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 5.Remiz

5.Remiz

Remiz [5]

İ'lem.. Ey birader bil ki! Duanın (hususan muztar olanların duaları) te'siri çok azimdir. Evet duanın sebebiyle, eşyanın en kuvvetlisi ve en azametlisi, en zaif ve en küçüğüne musahhar olur. Evet deniz ortasında kırık bir tahta parçası üstünde kalan kalbi kırık bir masumun duasının hatırı için denizin gazabı sükût eder, durur. Bu ise delâlet eder ki, dualara icabet eden zatın herşeye hükmü nafizdir. Öyle ise o, herşeyin Rabbisidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 6.Remiz

6.Remiz

Remiz [6]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Dalalet-i nefsiye marazının en mühimlerinden birisi budur ki; cüz'den küllün şevket ve azametini taleb eder. Ve padişahın haşmetini bir neferden ister. Eğer bu taleb ettiklerini cüz'de veya neferde bulmazsa, red ile inkâr eder. Meselâ, güneşin tamam tecelliyatını deniz yüzünde parlıyan bir kabarcığın içinde teressüm eden bir timsalciğinde taleb eder. Eğer o timsalcikte güneşin tamam tecelliyatını bulmazsa, o timsalin güneşten geldiğini inkâr eder.

Ey nefs-i pürsevda! Güneşin vahdeti, tecelliyatının da vahdetini istilzam etmez. Hem delâlet etmek, tazammun etmeyi iktiza etmez. Hem bir şeyi tavsif edenin kendisi de o şeyle muttasıf olması lazım gelmez. Evet bir zerre-i şeffafe, güneşi tavsif eder. Fakat güneşle muttasıf olması icab etmez. Hem bal arısı, Sani'i tavsif eder, amma sani' olamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 7.Remiz

7.Remiz

Remiz [7]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Küfür yolunda gitmek, buzların içinde yürümeye benzer, belki toprağın altında, hattâ belki demirin içinde yürümek gibidirki, bütün maniaları def' eden bir dâfi'inde beraber olması lazımdır. İşte bu yola kasden ve bizzat teveccüh eden için pek müşkül ve çok asîrdir. Fakat bu müşkilâtlar, sathî ve tebeî nazarlar altında gizlenip görünmüyorlar.

Amma iman yolunda ise; suda, belki havada ve belki ziya içinde yürümek ve seyretmek gibidir. Hem bunun yanında bir cazibenin cezbesiyle yolunu kat'eder ki; bu yol, muvaffak olana gayet kolay, nihayet asandır. Meselâ istesen ki, güneş senin altı cihetine mukabil gelsin. Eğer sen, külfetsiz olarak kendini bir dönderiversen, maksud hasıl olur. Fakat eğer güneşe; gel, etrafımda dön diye teklif etsen, o zaman güneş o tek maksad-ı cüz'î için pek müdhiş mesafeleri kat'etmesi lâzım gelecektir. İşte birinci şekil, sühuletli olan tevhid misalidir. İkincisi; müşkil olan şirkin temsilidir. Evet, ben böyle müşahede ettim ve bu remzin burhanı Katre Risalesi'nde (sh. 113-115'de) mevcuddur.

Eğer desen ki: Küfür bu müşkülatıyla beraber nasıl kabul ediliyor?. Ve iman, şu kolaylığıyla birlikte nasıl terkediliyor?..

Elcevab: Küfür, kasden ve bizzat kabul edilmiyor... Belki su-i heva ile ayağı kayar, içine düşer, onunla bulaşır, pislenir. Daha çıkamaz. Amma iman ise, ona kasden gidilir ve bizzat kabul edilir ve kalbe yerleşir, oturur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 8.Remiz

8.Remiz

Remiz [8]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Nasıl bir tek kelime; muhatablarının binlercesinin kulaklarına girip duyulması, bir tek adamın kolaylıkla kulağına girmesi gibidir. Bir ile milyonlar arasında fark olmaz.

Aynen öyle de; kudret-i ezeliyeye nisbeten eşyanın icadı için bir ferd ile bir nev' arasında fark yoktur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 9.Remiz

9.Remiz

Remiz [9]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Kur'anın câmiiyeti ve genişliği, hem muhatablarının çok mütefavit olan tabakalarının hissiyatını müraat etmesi, hususan mutlak ekseriyet teşkil eden ve en evvel ve bizzat muhatab olan avam tabakalarının te'nis-i ezhanı için tenezzülat-ı kelâmiye yapması, Kur'anın kemaline sebeb iken; acibdir ki, hasta ve mariz olan nefis, bununla dalalete gidiyor. Çünkü meselâ Kur'an, münasib-i makam olarak avama tefhim için onlara göre olan edna dereceli tarz-ı tefhiminde; o hasta olan nefis onda en âlâ ve en ezyen bir suret-i ifadeyi arar.

Hem muhatabın hissine ve fehmine lâyık bir mizan ve ma'kes olan o üslûb-u Kur'anîyi, o bedbaht nefis tutar, o üslûbdan mütekellime bakmak için bir mizan ve mirsad yapıp, öylece Mütekellim-i Ezelî'ye (C.C.) bakarak dalaletin en uzak semtine sapar, gider.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 10.Remiz

10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve İnsan

Remiz [10]

Nasıl olur da, dünyanın üçüncü yüzüyle, ona karşı sükûn ve sükûnet te'min edilebilir?..

Evet dünyanın üç tane yüzü vardır:

Birinci yüzü, esma-i İlahiyeye bakar.

İkinci yüzü: âhirete bakar ve onun tarlasıdır. İşte dünyanın bu iki yüzü güzeldir, hasendir.

Amma üçüncü yüzü ise: zatında müstakil olarak mana-yı ismî ile dünyaya teveccühtür ki, insanın hevesatına ve hayat-ı faniyesinin metalibine bakar ve onunla ferahlanmaya medardır.

(İşte dünyanın bu üçüncü yüzüne mübtelalık itibariyle gördüm ki,) Ben bir ölü noktaya binmişim. Ve ölü bir lâşe de bana yüklenmiş bir vaziyetteyim. Benim hazır günüm de tabutumdur ki, dün ile yarın ortası olan babam ile oğlunun (yani benim) kabri mabeynindeyim. Demek ben iki meyyitin tazyiki ve iki kabrin sıkışık duvarı arasında sıkışan bir vaziyetteyim.

Fakat dünyaya, mezraa-i âhiret olmak cihetiyle; ve nur-u iman ile bakmak haysiyetiyle, bir manevî cennet gibi olur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 11.Remiz

11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir

Remiz [11]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Senin vücudun, bir askerin elinde bulunan mirî bir silah veya bir at gibidir. O asker, nasıl padişah ve devlete ait olan o silah ve atın muhafaza ve hizmetlerini taahhüd etmekle mükellef ise, sen de onun gibi sana emanet edilen bu vücudun muhafazası ve taahhüdüyle mükellefsin.

Ey kardeş bilmiş ol ki! Beni bu sözü söylemeye sevkeden saik şudur: Gördüm ki; nefsim, kendi mehasiniyle mağruredir. Ona dedim ki: Sen hiç bir şeye malik değilsin. Öyleyse dedi, madem bu bedenden hiç bir hisse benim değildir, ben de ona ehemmiyet veripte bakmıyacağım.

Ona dedim ki: Sen bu vücuda hizmette lâakal bir sinekten geri kalmaman lâzımdır. İşte şahid, şu sineğe bak! Nasıl ayaklarıyla kanatlarını temizliyor ve elleriyle, gözünü, başını meshediyor.

Tesbih ederiz o zatı ki, sineğe şu abdest ve nezafeti ilham eder ve bana da bir üstad yapar. Ben de nefsimi onunla sustururum.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 12.Remiz

12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler

Remiz [12]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! İnsanların ayaklarını kaydırıp yuvarlandıran esbabın bir cinsi de, bu gelen hususlardır:

1 - Bâtın ism-i şerifinin ahkâmını ism-i Zahir'in ahkâmıyla karıştırmak ve bunun ahkâmını ondan istemek..

2 - Ve kudretin levazımatını hikmetin levazımatıyla karıştırmak ve bununkini onunkinde görmeyi taleb eylemek..

3 - Ve daire-i esbabın mukteziyatını daire-i itikad ve tevhidle karıştırmak ve onları bunlardan istemek..

4 - Ve kudretin taallukatını vücud cilveleriyle veyahut sair sıfatın tecellileriyle karıştırmak; ve bunun nevamis ve hikmetlerini, herbir sıfatın tecelliyatında mülahaza etmektir.

Meselâ, senin vücudunun icadı bu dünyada tedricî iken, berzahi ayinelerde def'î ve ânîdir. O ise, tâ ki, taallukatta sıfat-ı İlahiye temayüz etsinler. Hem tâ, icad ile tecelli arasında bir fark olsun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 13.Remiz

13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir

Remiz [13]

İ'lem.. Ey birader bil ki! İslâmiyet umumî ve âmm bir rahmettir. Hattâ kâfirlerin dahi dünya hayatlarındaki saadetlerine ve lezzetlerinin elîm elemlere kalbolmamasına sebeb, İslâmiyettir. Çünkü İslâmiyet, pek elîm olan ye'si ve şiddetli elemi mutazammın olan cuhudu ve küfr-ü mutlakı ve inkar-ı mahzı; şek ve tereddüde kalbettirdiği için, kâfirin zihninde Kur'anın sayhasıyla hayat-ı ebediyenin varlık ihtimali doğduğundan, dehşetli gam ve kederlerden bir derece müsterih olur. Hem adem-i yakînden dolayı da, diyanetin lâzımı olan tekliflerden de kurtulup (bir derece) istirahat eder.

Demek kâfir, bu vaziyetiyle deve kuşu gibidir. Nasıl ki deve kuşuna denilse: Madem kuşsun, uçsana! O ise: "Yok, ben deveyim" der. Öyle ise, yük götür denildiğinde, bu defa (kanatlarını açarak) "ben kuşum" der.

İşte şu desise-i şeytaniye ile, kâfır-i müterreddid ve müteşekkiki ve hem fâsık-ı mahrumu; kâfir-i mutlaka ve mü'min-i halise nisbeten beyne beynde bırakmış ve zahiren bir derece mes'ud kılmıştır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 14.Remiz

14.Remiz: Nefis kendi daire-i rububiyetini muhafaza etmek ister

Remiz [14]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Nefis, kendisinden küçük ve kıymeti az olan şeyleri Hâlıkın yed-i kudretinden çıktığını bilmek ve tasavvur etmek istemiyor, tâ ki, kendi daire-i rububiyetini muhafaza edebilsin. Bunun için sadece kendisinden büyük ve azametli ve kıymetli eşyayı Halıka veriyor. Kendisinden aşağı olan şeylere gelince de, gözünü kapayıp gaflete dalmak ister. Demekki nefis, kendini eşyanın en küçüğü olarak ve belki de hiç olarak görmedikçe, bir nev' ta'tile veya şirk-i hafîye olan meylden kurtulamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 15.Remiz

15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder

Remiz [15]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Nefis, kendi vazife-i diniyesinde yaptığı tenbellik sebebiyle; kendisini murakabesi altında bulunduran bir rakibin ademini arzu eder. Ve bu arzudan kendini o rakîbden saklamak sevdasına düşer. Daha sonra bir Malik-ül Mülk'ün ademini mükerreren mülahaza eder. Ve bu mülahazadan kendisinin hür ve müstakil olduğuna itikad eder. Yani evvelâ temenni.. sonra arzu.. sonra mülahaza eder. Sonra da Malikin ademini itikad ederek maazallah dinden çıkar.

Halbuki nefis, o hürriyet ve rahat ve adem-i mes'uliyet altında saklanan müdhiş ve muhrik ehvali ve hazin ve elîm yetimlikleri eğer düşünebilseydi; asla ve kat'â en edna bir meyli dahi ona etmezdi. Belki nefretle firar edip, teberri ederek tevbe edecekti. Veyahutta yaşayamayıp ölecekti.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 16.Remiz

16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet

Remiz [16]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Eşya, istinadgâhlarının derece-i kuvvetlerinin tefavütüne göre kuvvetçe tefavüt ediyorlar. Meselâ, bir padişaha istinad eden bir neferin yaptığı icraat ve işleri; büyük bir şah da yapamaz. Demek o nefer, kendisinden yetmiş mertebe daha mertebeli olan bir şahtan yedi mertebe fazla mertebeler alıyor.

İşte kudret-i ezeliye canibinden me'mur olan bir sivrisinek, en mütemerrid olan nemrudların nemrudunu bile mağlub eder. Hem Fâlik-ul Habbi ve-n Neva'nın emr-i tekvinîsi tarafından me'zun olan bir çekirdek, kocaman bir ağacın muhtaç olduğu ne varsa, hepsini o da içinde saklıyor ve tazammun ediyor. Halbuki o çekirdeğin tazammun ettiği manevî ve kaderi cihazatı, bir köyün sahası kadar büyük olan fabrikalar dahi istiab edemezler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 17.Remiz

17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu

Remiz [17]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Kur'an'dan müstefad olan KATRE Risalesi'nde izahı yapılmış olan; benim tarîkim, yolum ile; ehl-i nazar ve felsefenin yolu arasındaki farklar şöyledir ki: Ben nerede bulunursam bulunayım, hemen kuyu kazarım, su çıkar. Onlar ise, âlemin etrafından su getirmek için küngân ve borular düzmeye teşebbüsü andıran bir yolla, âb-ı hayat-ı maneviyenin celbi için, arşın ta fevkine kadar silsile ve merdivenler koyuyorlar. Evet onlar, sebebi olduğu gibi kabul ettiklerinden; o uzun yoldaki o silsile ve merdivenleri evham şeytanlarının tahriblerinden muhafaza etmek için milyonlarla muhafazakâr burhanlar, o yolun etrafında vaz'edilmesi onlara lâzım geliyor.

Amma Kur'anın bize öğrettiği yol için ise, bize Asâ-yı Musa gibi bir âlet verilmiş. Nerede olsam, ister kayanın üstünde olayım, asamı vurduğumda hemen âb-ı hayat fışkırır. Âlemin tâ haricine kadar gitmek için uzun seferlere ihtiyaç olmadığı gibi, uzun yollardan dolaşıp gelen boruların tıkanıp kırılmamalarını da taahhüde almak mecburiyeti yoktur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 18.Remiz

18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür

Remiz [18]

Eyvah! Vâ esefâ! Nefsin (enaniyetli) varlığı demek, o nefsin gözünde körlüğün mevcudiyeti demekmiş. Belki onun vücudu, körlüğünün tâ kendisi imiş. Eğer nefsin vücudundan bir sinek kanadı kadar da baki kalsa, hakikat güneşini görmesine mani' bir hicab olmuş olur.

Evet, ben kat'iyyen müşahede ettim ki; nefsin varlığı sebebiyle, hadsiz berahin-i kat'iyye ile mersus olan büyük bir kal'anın içinden küçük bir taşında az bir za'fıyet ve gevşeklik görse, o kal'a-i azîmenin tamam vücudunu inkâr eder. İşte buradan; nefsin vücudu varken, eşyaya baktığında, eşyayı o adese ile görmekliğinden neş'et eden derece-i cehlini kıyas et!

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 19.Remiz

19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak

Remiz [19]

İ'lem yâ ene!.. (Bil ey ene!) Kat'iyyen anladın ve bildin ki; senin elindekilerinin binlerce hisselerinden, senin hissene ait ancak meşkûk bir cüz'dür. Öyleyse, o zaif olan cüz'-i ihtiyarînin kaldırabileceği kadar yük yükle; ve bir tel saç kadar zaif olan şuurun üstüne azîm kayaları yükleme! Hem sana ait olmayan şeylere de, malikinin izni olmadan o yükleri yükletme.

Ve binaenaleyh ey nefis! Gaflet içinde kendi nam ü hesabına konuştuğun zaman, meydan-ı cevelanın yalnız bir kıl kadar olduğunu bil, ona göre davran, haddinden tecavüz etme. Amma eğer Malik-ül Mülk (C.C.) hesabına avaz etmek istiyorsan; o zaman görebildiğin kadarıyla Malik-ül Mülk nasıl emretmiş ve nasıl istemişse, ona göre yükleyebilirsin. Yoksa senin istediğin şekilde değil. Malikin izin ve meşieti de ancak onun şeriatından anlaşılabilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 20.Remiz

20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

Remiz [20]

Ey örf-ü nâsta, şan u şeref namıyla müsemma olan şöhreti isteyen adam! Gel bu mes'eleyi benden işit ve öğren. Zira ben, kat'iyyen gördüm ki, şöhret ayn-ı riyadır ve kalbin ölümüdür. Öyle ise aman ona talib olma ki, insanlara abd ve köle olmayasın. Eğer sana verilmişse, yani içine düşmüş isen اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ söyle.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 21.Remiz

21.Remiz: İnsanın yaratılışı, ilahi sıfatları gösterir

Remiz [21]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Sani-i Hakim, insanı öyle bir keyfiyette yaratmıştır ki, eğer insan kendini mütalaa edebilse; o zaman, misli ve benzeri olmayan; hem zıdları ve vâhid-i kıyasîleri de bulunmayan gayr-ı mütenahî sıfât-ı mutlaka-yı İlahiyeleri tasdik etmesi ona kolay gelir.

Meselâ: İnsan, hayali ile bazan rü'ya veya yakazada olduğu gibi, bir anda büyük bir şehri bütün levazımatıyla birlikte sanki kendi yanında hazır eder. Kendisi de güya binefsihî o şehirde sabitmiş gibi görür. Ve kudretin te'sirini, iradenin taalluku sür'atinde görüp, güya kudret ayn-ı irade imiş gibi müşahede eder. Hem iradenin taallukunu ise, emrin sür'at-i sudûrunda görür.. Güya irade, ayn-ı emir imiş gibi olur. Emrin cereyanını da, ilmin ve levazımının taalluk-u umumisinde görüp, güya irade ayn-ı ilimdir müşahede eder. Halbuki adam bakıyor ki, kendisinin sem'i ve lisanı ve iradesi ve hareketi ise; zihnîdir, cüz'îdir ve taakubîdirler ki, birşeyle meşgul iken aynı vakitte birkaç şey-i âherle de meşgul olamaz bir vaziyettedir. Ve o cereyan eden işlere, keyfiyetlere ancak birer birer taalluk edebildikleri halde; fakat basar, hayal ve basiret-i kalbi ise, külli ve âmm olarak birçok eşya ile, bir tek şey gibi müzahametsiz bir şekilde taalluk ettiğini görür. Ve bundan anlıyor ki, basar ile (yani göz ile) işitmek ve hayal ile irade etmek ve kalb basireti yoluyla akıl ile bakmak mümkündür. Ve böylece cüz'î külliye, hâs amma, mukayyed mutlaka inkılab edebiliyor.. Ve bu kıyasla bu adam, mevhumdan muhakkakın imkânını anladıktan sonra, onun mevhum rububiyeti bir vâhid-i kıyasî şeklini giyer.

Mesnevi [Abdulkadir] : Katrenin Zeyli : 22.Remiz

22.Remiz: Tevhide ulaştıran afakî ve enfüsî yollar

Remiz [22]

İ'lem.. Ey kardeş bil ki! Maksud-u hakikî olan tevhide biaynelyakîn ulaştıran kapılar, yollar (ikidir.) Bunlardan birincisi: Geniştir, afakîdir. Bir Nebi veya bir Resule kesbsiz İlahî bir davetle açılmasından başka, gayrilere kapalı ve mesduddur. İşte bu kapıdan kesb ile, âfak meydanında ve Zahir isminin daire-i tecellisi altında girip onda yürümek isteyen adam, eğer vusüle ulaştıran bürhan üzerinde âfâk ve kesreti iktisar etse ve matlubun tecellisini bulmak üzere nazarını burhanlarda hasretse ve tavr-ı aklının mafevkinde olan hallerde, nübüvvet tavrına inkıyad ve teslimi de rehber ittihaz ederse, ona bir beis yoktur. Fakat bunda terakki ettikçe, maksuddan uzaklaşacak ve şayet (bu şartları) tecavüz etse, ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا tokadını yiyecektir.

Hele hususan, aklıyla beraber kalbini dahi o meydanlara gönderir ise; ve ecnebilerin şirk ve tatil üzerine müesses olan edebiyatının memesini emen zevk-i nefsiyesiyle beraber, şirk-i hafiyi tazammun eden nefsin enaniyetini de o yoldaki terakkisine merdiven ve basamak yaparsa, elbette dalâlet derelerine yuvarlanıp, şeytanların pençesine düşecektir.

İkinci kapı ise: Daima açıktır ki, ism-i Bâtın canibinden ve enfüs dairesi içinde kalb tarafından başlanır. Bunun anahtarı yalnız mahviyet ve terk-i enaniyettir.

İşte ey fâsık ve mağrur edibler! Nereye gidiyorsunuz? Yol orada değil, dalâlete gidiyorsunuz. Dalâlete götürüyorsunuz.

فَتُوبُوا إِلَى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلوُا اَنْفُسَكُمْ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ

Hâlık ve Malikinize tövbe ile rücû' ediniz. Nefsinizin gururunu kırınız. Ve böyle yaparsanız, Halikınızın yanında kendiniz için en hayırlı bir iş yapmış olursunuz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab

Risale-i Nur'un Arabi Mesnevisinin Dördüncü Parçası
Kur'an-ı Hakim'in Bahr-i Ummanından Bir

Habab

خُدَايِ پُرْكَرَمْ خُودْ مُلْكِ خُودْرَا مِى خَرَدْ اَزْ تُو
بَرَايِ تُو نِگَهْ دَارَدْ بَهَايِ بِى گِرَانْ دَادَه

(Çok keremkâr olan Allah, sende emanet olan kendi mülkünü senden satın almak istiyor.
Sana nazar-ı şefkatle bakarak, o mülkün bedelinde hesapsız tarzda fiyat veriyor.)

•İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder
•İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır
•İlem 3: Cüz, küllün kuvvetine istinad eder
•İlem 4: Cüzler birbirine mikyastır
•İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir
•İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez
•İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi
•İlem 8: Dua hakkında
•İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet
•İlem 10: Ene ve acz
•İlem 11: Kuvve-i hafıza hakkında
•İlem 12: Cemaatin hasenatının bir şahsa verilmesi
•İlem 13: İnsan mütedahil dairelere benzer

•İlem 14: Zikir ve latifeler
•İlem 15: İnsanın elemleri ve lezzetleri
•İlem 16: Ecellerin adem-i taayyünü
•İlem 17: Zikir
•İlem 18: Kelime-i tevhidin tekrarı
•İlem 19: Sevabın tekessürü
•İlem 20: Salavat
•İlem 21: Zâti kıymet - Dünyevi ücret
•İlem 22: Muharrir ve hatiblere hitab
•İlem 23: Kafirlerin müslümanlara düşman olması
•İlem 24: Kafir ve mümin medeniyetlerinin farkı
•İlem 25: İctihad meselesi
•İlem 26: Esbaba isnaddan gelen ızdırablar
•İlem 27: İnsanın iştigal sahası
•İlem 28: Nimetlerin şartları
•İlem 29: Eşyanın evveli-ahiri ve zahiri-batını
•İlem 30: Kuranın icazı onu tahriften korur
•İlem 31: Nimetten inamı görmemek
•İlem 32: Vesvese hakkında
•İlem 33: Aklı nakle tercih etmek
•İlem 34: Fasıkların salihlere galip gelmesi
•İlem 35: İnsanın sermayesi
•Münacat
•İlem 36: Neticeyi isti'zam edip delili zaif görmek
•İlem 37: Şiddetli tezahür inkara sebebtir
•İlem 38: Küfürde cehennem, imanda cennet tohumu vardır
•İlem 39: "Allah" zikri ve enenin delinmesi
•İlem 40: Kesret tabakalarında da ihtimam vardır
•İlem 41: Hayatın gayeleri
•İlem 42: Marifet
•İlem 43: Hadiselerin dünyaya bakan yüzü
•İlem 44: Tecelli ile tecelli edeni karıştırmak
•İlem 45: Kuranın temsilleri
•İlem 46: Kalb ve Arş
•İlem 47: Acz, nidanın madenidir

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 1

İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ
وَالسَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

İ'lem [1]

Bil ey musallî-i zâkir! Sen اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ veyahut مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ veya اَلْحَمْدُ لِلَّهِ deyip, meselâ bir hüküm ile hükmettiğin zaman; bir davayı iddia ediyor ve bir itikadı ilân ediyorsun. İşte senin o davanda o hükmî kelimeleri an-ı telaffuzunda milyonlarca müslümanlar sana şehadet ettikleri gibi; senden evvel gelip geçen milyarlarca mü'minler dahi, senin söylediğin aynı o kelimeleri söylemiş olduklarından, âdeta seni o davanda hep tasdik ediyorlar.

Hem dahi, İslâmiyetin sıdkına dair olan bütün delil ve bürhanlar; ve onun ahkâmını isbat eden bütün hüküm ve davalar; ve bina-yı İslâmiyetin birbirine dayanmış şâhidlerinden, bürhanlarından ve delail mismarlarından herbir cüzü, seni yine davanda te'yid ediyor ve o hükmünü tesbit ediyor ve o şehadetlerini tezkiye ediyorlar.

Ve keza, telaffuz etmiş olduğun o kudsî mübarek kelimelerin içine ve üstüne pek büyük emirler ve nurlar giriyor ve konuyor. Ve onların üzerine çok cesîm, kudsi feyizler ve bereketler nazil oluyor.

Ve keza telaffuz ettiğin o mübarek kelimelerin çeşmelerinden ab-ı hayat içen cumhur-u mü'mininin teveccühlerinden hasıl olan cezebatın elektriklerinden ve umum muvahhidînin kalblerinden sızan ab-ı hayat-ı maneviyenin reşhalarından, serpintilerinden gayet câzib bir ruh ve câlib bir mana o kelimelerle ittisal peyda ediyor ve onları ihata etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 2

İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır

İ'lem [2]

Bil ey birader! İlm-i usûlde takarrür etmiştir ki, müsbit, (yani isbat eden) nâfîye müreccahtır. Bunun sırrı budur ki; nefy, kendi mevziine inhisar eder. Fakat isbat ise, taaddî eder, (yani başka yere de hükmeder). Hattâ isterse, bin nefyedici birleşerek bir şeyi nefyetsinler, yine hepsi bir hükmündedirler. Fakat bin isbatçının herbiri âdeta bin hükmündedir. Çünkü isbatçılar meselâ birisi güneşi bir pencereden gördü, gösterdi. Diğeri başka bir pencereden gördü ve hakeza, herbirisi diğerlerini te'yid etmiş olur. Zira görünen ve müşahede edilen güneş, başka başka pencerelerden, deliklerden görünsede, müddeada birleşip ittihad ediyor.

Amma nefyedicilerde ise, birisi penceresi olmadığı için görmemiş, öbürü göz za'fiyetinden dolayı müşahede etmemiş. Başkası bakmadığı için ve hakeza!.. Demek herbirisinin kuvveti ancak nefsine münhasır kalıyor. Ve görünmemek yalnız onun indindedir ki, nefs-ül emirdeki intifaya delâlet etmez. Öyle ise bunlar, esbabın ihtilafıyla beraber ayrı ayrı müddealarından dolayı, birbirlerini te'yid edemezler. Çünkü o intifa ve görünmemek, yalnız nefyedicinin yanında münhasır ve mukayyeddir ki, meselâ "Benim yanımda yoktur" der. Demiyor: "Nefs-ül emirde yoktur."

Eğer bu sırrı anladınsa, bil ki; bütün ehl-i dalâlet ve küfrün mesail-i imaniyeden bir mes'eleyi nefyetmek noktasında ittifak etmeleri; onda onların ittifakları te'sirsizdir. Belki onların umumu bir tek şahıs hükmünde kıymetsizdir. Bununla beraber, o nefydeki o hüccet, yalnız ona münhasır kalan kasır ve kısır bir hüccettir.

Amma ehl-i hidayetin mesail-i imaniyede olan ittifakları ise, adeta umumun hepsi, her hepsiyle teeyyüd ediyor.. Ve sanki hepsi birden herbirinin şahidleri hükmündedirler.herbirinin şahidleri hükmündedirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 3

İlem 3: Cüz, küllün kuvvetine istinad eder

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki! Nasılki bir binanın birbirine dayanmış olan ecza ve taşları, herbirisi o binadaki umum taşların yekûn kuvvetlerine dayanır. Ve böylece herbirisinin za'fiyeti de külle dayanmakla zail olmuş olur. Ve bu noktadan âdeta bütün taşlar yekdiğerlerinin avenesi ve mismarlarıdırlar.

Hem nasılki bir ağaçtaki dal, budak ve semereler, herbirisinin sıfatlarının marifetleri, bütün hepsine istinad eder. Demek herbiri, hepsi için birer tarifçi oluyorki, güya herbirisi yekdiğeri için bakar birer pencere ve marifeti için birer miyardırlar.

Aynen öyle de; iman ve İslâmın lemaat ve mesailinin tafsilat üzere geniş ve kesretli bulunmalarıyla beraber, herbir cüz'î mes'ele ve lem'ası, âdeta küllün kuvvetine istinad ederek kuvvetlenir. Tafsilat ve cüz'iyatları çoğaldıkça da herbir cüz'ün anlaşılması vuzuh peyda eder. Ve her bir cüz'înin kuvvet-i marifeti ziyadeleşir ve herbir hükmün iz'anı fazlalaşır ve herbir mes'elenin îkanı tezayüd eder. İşte bütün bunlarla beraber şeytane olan nefis, aksiyle bakıp tersiyle görüyor. Ve bir cüz'ün za'fiyetini küllün za'fiyetine sebebdir diye zu’metmekdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 4

İlem 4: Cüzler birbirine mikyastır

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! Kâinatın hey'et-i umumiyesinin her bir cüz'ü, sair eczaların imkânatlarına birer vâhid-i kıyasî olduğu gibi, bunun aksi ile başka bir tarz ile bakılsa, o eczalar, kendi aralarındaki imkâniyet için her hepsi hepsine birer mikyastırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 5

İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! En büyük bir küllün en küçük bir cüz'ü, kemiyet cihetiyle o küllün heyet-i umumiyesinin muhtaç olduğu şeye o dahi muhtaçtır. Evet bütün bir ağacın muhtaç olduğu bir şeye, bir semere dahi aynen ona muhtaçtır. Öyle ise bir semerenin, belki o semerenin hüceyratından her bir hüceyresinin Hâlıkı kim ise, ağacın da Hâlıkı o olmak, belki küre-i arzın, belki şecere-i hilkatin de Hâlıkı o olmak lâzımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 6

İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki! Bir mes'ele ki, iki tarafı birbirinden nihayet uzaklıkta olup, her bir taraf, bir çekirdek gibi sünbüllenip ağaç haline gelerek, dal, budak salarsa; elbette artık onların üzerine şükûk ve evham gubarının konmaması gerektir. Zira bir çekirdek, yer altında mestur iken, başka çekirdeklerle iltibası mümkin olabilir. Fakat o çekirdek, ağaç olup semere verdikten sonra, artık o çekirdeğin cinsinden şek ve şübhe edersen, o zaman bütün semereler o çekirdeğe şâhidlik yaparak seni rezil ederler. Eğer yine tevehhüm edip bu ağaç, o çekirdekten değildir desen, o zaman bütün o semereler, seni yalancı ilân edeceklerdir.

Meselâ bir çekirdek, bir elma ağacına inkılab ederek elma verdi.. Elbette sen artık o çekirdeği 'hanzele çekirdeğidir' diye farzedemezsin, illâ ki, bir tevehhüm-ü bâtıl ile onu bununla iltibas edesin. Veyahut da, göz önündeki o ağacın vermiş olduğu semereleri olan bütün o elmaları, hanzelelere tebdil edebilesin. Bu ise, elbette muhal ender muhaldir.

İşte nübüvvet hakikati dahi bir çekirdeğe benzer. İslâmiyet ağacını bütün çiçek ve meyveleriyle inbat etmiş. Kur'an dahi, bir güneştir; Erkân-ı İslâmiyenin onbir seyyarelerini semere vermiştir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 7

İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi

İ'lem [7]

Ey aziz kardeşim bil ki! Nasılki birisi görse ki, bir yumurtanın kabuğu yarılıp inkişa' ederek bir Hümâ kuşunun (devlet kuşu) civcivi ondan çıktı. Ve o civciv, büyüyüp tekemmül ederek bir kuş oldu. Ve cevv-i asumanda tayarâna başladı. Bunları gördükten sonra o adam, feza-yı âlemde tayaran eden o kuşun kemalâtını işittiğinde, gidip o kuru kabuklar içerisinde, işittiği o kemalâtı taharri ederse, elbette onun nefsi ya mugalataya veya tekzibe sapmış olması lâzımdır.

Ve keza bir adam baksa ki; bir çekirdeğin iki falkası (kapağı) açıldı ve bir ağaç ondan inkişaf etti. Hem o ağaç gittikçe tekemmül ederek semeredar bir vaziyete geldi. Ve cevv-i semada dal, budak açarak yayıldı. Sonra o adam ağacın azametine ve semereleri ve çiçeklerinin vaziyetine dair kulağına gelen tavsifatı, eğer toprak içinde terkedilen o kabuklar içerisinde araştırırsa; elbette ya belahete düşmüş veya inkâra sapmış olması lazımdır.

Aynen bunun gibi; Peygamberimiz'in (A.S.M.) mebadi-i zuhuruna dair tarihlerin naklettiği evsafın suretine maddî ve sathî ve surî bir nazarla bakan bir adam, elbette mahiyet-i nebeviyenin derki ve kıymetinin takdiri ve şahsiyet-i maneviyesinin marifeti ona müyesser olamaz. Belki tevarih ve siyerin naklettikleri evsafa, ince bir kısır nazarıyla bakması lâzımdır ki; o kısır ve kabuk, feza-yı melekûtta kamer gibi cevelan eden bir kumrunun üstünden inşikak etmiş olduğunu bilsin.

Hem o zatın levazım-ı beşeriyetinden ve ahval-i suriyesinden olarak görünen şeyleri, bir çekirdeğin kabuğu gibi görmesi lâzımdır ki, o kabuktan şecere-i tuba-i Muhammediye (A.S.M.) inkişaf etmiş ve o şecere, dehr ve zamanların akışı boyunca feyz-i İlahî ile sulanmış ve fazl-ı Rabbaninin imdadıyla neşv ü nema bulmuştur.

İşte o zatın (A.S.M.) bidayet-i emirdeki ahval-i suriyesinden insanın kulağına birşey geldiği zaman, lâzımdır ki; zihni onda hapsolmasın. Belki her ne vakit bunlardan birşey işitirse; sür'atle, hemen o zatın bidayet-i ahvalinden başını kaldırıp, hâlâ ve el'an terakkî ve tesa'ud eden ve münteha-yı terakkisi idrâk olunamayan kemalât-ı maneviyesine bakması lâzımdır.

Ve keza, insanların nazarını aldatıp ayağını kaydıran, hususan şekci, şüpheci ve müteharri müşterinin nazarını perdeleyen esbabdan birisi de budur ki; masdariyet ile mazhariyetin mabeynini ve menbaiyet ile ma'kesiyetin arasını ve mana-yı ismi ile mana-yı harfînin ortasına ve zatiyle tecelli mabeynini tefrik edip ayırmamaktır.

İşte, Peygamber'in (A.S.M.) zatı, bir abd-i mahzdır. Ve Allah'a olan ubudiyeti bütün mahlukatınkinden daha çoktur. Öyle ise o zata; (A.S.M.) tecelliyat-ı İlahiyeye bir mazhar ve bir ma'kes nazarıyla bakılması istilzam eder. Ve onda olan bütün kemalât ise, Cenab-ı Hakk'ın feyz-i fazlından geldiğini bilmek gerektir.

Evet, defalarca söylemişiz ki; meselâ bir zerre, velev bir sinek başı kadar olsun kendisinde bir masdariyeti istiab edip yerleştiremez. Fakat mazhariyet noktasında semavatın bütün yıldızları dahi olsa, istiab edebilir. Hal böyle iken, gafletli nazarlar, eşyaya evvelâ ve bizzat zatiyet ve mana-yı ismî ve masdariyet cihetiyle bakarak, san'at-ı İlahiyeyi tağutî bir tabiat tevehhüm ediyorlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 8

İlem 8: Dua hakkında

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki! Dua, tevhid esrarının ve ibadet manalarının bir enmuzecidir. Çünki gizlice kendi kendine dua eden adam, elbette şöylece itikad eder ki: Dua ettiğim ve yalvardığını zat, mutlaka kalbimin en gizli hatıratını işitiyor ve metalibimin tahsiline kudreti yetmektedir.

İşte şöyle bir itikad ise, duaya icabet eden zatın kendi ilmiyle herşeyi bildiğine ve herşeyi yapabilecek ve verebilecek bir kudrete malik bulunduğuna bir inancı istilzam eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 9

İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet

İ'lem [9]

Ey birader bil ki! Meselâ nasılki şu âlemin lâmbası olan güneş, tecelli vasıtasıyla bir sineğin gözüne girip parlatması mümkündür. Ve fakat bir kibrit başı kadar bir ateş kıvılcımının bir parçası dahi o göze bil'asale girmesi mümkün değildir. Belki eğer öylesi bir kıvılcım girerse, o göz kör olup sönecektir.

Öyle de: Bütün zerreler, Şems-i Ezel'in tecelliyat-ı esmasına mazhar olmaları mümkündür, belki vâcib ve lazımdır. Lâkin o zerre, hakikî müessirlik noktasında mana-yı ismiyle masdar ve zarf olması mümkün değildir. Hattâ imtina'lıdır. Velev o te'sir ve masdariyet, en küçük ve en ufak bir zerre kadar da olsa...

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 10

İ'lem [10]

Bil ey mütemerrid, mağrur ve mütekebbir ene! Derece-i za'f ve aczine, fakr ve meskenetine bak ki; çok defa büyütüldükten sonra ancak görülebilen bir hayvancık, bir mikrop, seninle mübareze ve müsaraa edebiliyor ve seni mağlub edip yere serebiliyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 11

İ'lem [11]

Bil ey kardeş! insanın küçüklük derecesinden bir şuna bak ki; kendi kuvve-i hafızasının hardelesinde her zaman cevelan ettiği halde, 'hardele' tohumunun bir habbesi kadar olan o kuvve-i hafıza ona bir sahra-yı azîm kesilip şu insan, onda daimî surette seyrediyor da, yine o sahrayı kat'edip sahiline ulaşamıyor.

İşte bir hardele kadar olan kuvve-i hafızada daimî seyr ü sefer edip devrini tamamlayamayanın küçüklük derecesini sen kıyas eyle! Halbuki insanın aklına kuvve-i hafıza bir sahra-i azîm kesildiği gibi, o akıl dahi, bazan dünyayı yutabilecek bir deniz gibi oluyor.

İşte tesbih ederiz o zatı ki, kuvve-i hafıza hardelesini insanın aklına bir dünya kadar genişlettiği gibi, koca dünyayı da o akla bir hardele gibi yapmış!

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 12

İ'lem [12]

Bil ey kardeş! Beşerin eşedd-i zulmündendir ki, bir cemaatın kesbinin muhassalasını bir şahsa verir. Ve o semeratın sudurunu o şahıstan tevehhüm eder. İşte böyle bir zulümden şirk-i hafi tevellüd eder. Çünkü bir cemaat kesbinin muhassalasını ve cüz-i ihtiyarîlerinin eserini bir şahıstan sudurunu tevehhüm etmek, mümkün olmaz.. İllâ ki o şahsı derece-i icada kadar terakki etmiş hârika bir kudret sahibi şeklinde tasavvur etmekle olabilir.

Evet Yunanlıların ve Vesenîlerin (yani putperestlerin) âlihe ve sanemleri ancak bu gibi tasavvurat-ı zalime-i şeytaniyeden tevellüd etmişlerdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 13

İlem 13

İ'lem [13]

Ey kardeş bil ki! Şu insanoğlu; merkezde müttahid, iç içe olan dairelere benzer. Meselâ bir dairede onun cisim ve libas dairesi vardır. Diğer bir dairede onun beldesi vardır., ve diğer birinde yeryüzüdür. Daha ötekinde âlem-i şehadettir ve hakeza!.. Fakat insan için en küçük dairede bir fiil ve te'siri vardır, diğerlerinde yoktur. Hem diğer dairelerde âciz ve miskin olup, ancak feyz-i İlahîyi almakta kabil ve münfaildir. Bundan gayrı bir şey yapmak istese, yapacağı şey, yalnız kusur ve noksaniyetiyle feyz-i İlahînin suretini tağyir edebilmesidir. O kusur ve noksan ise, ademin renklerinden iki çeşit levndirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 14

İlem 14

İ'lem [14]

Ey kardeş bil ki! Zikr-i İlahîyi çeken zâkirin istifaza noktasında birçok muhtelif latifeleri vardır. O latifelerden bazıları akıl ve kalbin şuurları çalıştığı miktarca devam eder, diğer bazılarının ise, istifadeleri lâşuurîdir, şuur çalışmazsa dahi yine istifadeleri vardır ve hiç şuur ermeden de istifade hasıl olur. Demek zikir, gafletle dahi olsa, yine ifazadan (feyzlendirmekten) hâlî değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 15

İ'lem [15]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Allah, insanı gayet acib bir terkibde halketmiş ve basit bir kesret içinde ona bir vahdet vermiştir.

Meselâ insan hem mürekkeb bir ferddir, hem aza, havass ve letaife sahib bir cemaattir. Ve bu aza ve letaif ve havassın herbirisi zatında hem elemi, hem de lezzeti vardır. Hem de hepsi ayrı ayrı umumun infiallerinden aldığı teessür ve arkadaşlarının te'siratından gelen başka bir tarzda teellüm ve telezzüzleri vardır. Buna delil ise, aralarındaki sür'at-i teavün ve imdaddır.

İşte insanın şu acib tarzdaki hilkatinin hikmetindendir ki; Cenab-ı Hak onu, bütün lezaiz envaına ve nimetler aksamına ve kemalât esnafına mazhar kılmıştır. Hususan ubudiyet yolunda sülük etmiş ise, dar-ı âhirette bu mazhariyet daha kâmil ve şamildir.

Ve keza insan, (eğer enaniyet yolunda dalâlete saparsa,) bütün elemler envaına ve azablar eşkâline ve nıkmetler aksamına mahal yapmıştır. Evet diş ağrısının elemi, kulak ağrısının eleminden ayrı olduğu gibi; gözle alınan bir lezzet, lisanla alınan lezzetten başkadır. Ve hakeza lems, hayal, akıl ve kalbi kıyas eyle...

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 16

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki! Ecellerin adem-i taayyününde bulunan faidelerin kesreti, ilm-i Bari'de onların muayyen olduğuna nurlu bir delildir. Eğer ecellerin vakti muayyen olmuş olsaydı, ilm-i Bari' Cihetinden onların adem-i taayyünü tevehhüm olunacaktı ki; o zaman, o taayyün, kanun-u tabiîye (fıtrîye) tefvizi ile tevehhüm edilecekti. Binaenaleyh, ecellerin iki hadd-i muayyen ortasında taayyün etmemesiyle, vehmin hakkı yoktur ki, ilm-i Bari'de dahi adem-i taayyününü iddia etsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 17

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki! Zikrin şe'ni odur ki, şeair-i İslâmiyeden olsun. Şeair ise, riya ve gösterişin elleri ona ulaşamaz, kasırdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 18

İlem 18

İ'lem [18]

Ey kardeş bil ki! Kelime-i tevhidin tekrarı, kalbi çeşitli alâkalardan ve bâtıl ma'budlar tabakatından tecrid etmek içindir.

Evet, çünki zâkir olan kimsede, latifelerden çok neviler ve havastan çok tabakalar vardır ki, bunların herbirisiyle münasebettar olan şirklerden kurtarmak üzere, herbir لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kelime-i tevhidiyesi birer tevhid ve tecrid ifade ederler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 19

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki! Meselâ: Okunan bir Fatihâ-yı şerife, emvatın ruhlarına ihda edilirken, onun misl-i sevabı bir ile binlere veya milyonlara gitmekte, bir fark olmaz. Evet nasılki telaffuz edilen bir kelimenin işitilmesinde, bir ile binler müsavidir. Bu da latif şeylerin sür'at-i tenasül ve istinsahının bir sırr-ı latîfidir. Hem nuranî bir şeyin vahdetiyle beraber çoğalıp külliyet kesbetmesinin bir remz-i şerifidir.

Meselâ, bir lâmbanın karşısına bir tek ayine konulsa, lâmba o ayinede kolaylıkla göründüğü gibi; binler ayinelerde dahi yine aynı kolaylıkla görünmesi gibi bir sırdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 20

İ'lem [20]

Ey kardeş bil ki! Nebiyy-i Zîşan Aleyhissalatü Vesselam'a getirilen salavat; sahib-i Mi'racın Aleyhissalatü Vesselamın makamına feyz-ü rahmetini akıtan ve in'am sofralarını açıp seren bir Mün'im-i Kerim'in ziyafet ve davetine bir icabet gibidir.

İşte, Zat-ı Risalet'e (A.S.M.) salavat getiren adam, meselâ Peygamber'i (A.S.M.) bir sıfatla tavsif ettiği vakit, o sıfatın nereye baktığını bilmek; ve o sıfatın merci' ve menatını düşünmek lâzımdır. Tâ ki tekrar be-tekrar salavat getirmeye iştiyak göstersin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 21

İ'lem [21]

Bil ey din âlimi! Senin ilminin rağbet görmemesine ve ücretinin azlığına merak edip mahzun olma! Zira dünyevî ücret ve mükâfatlar, kıymet-i zatiyenin derecesine göre değil, belki yalnız ihtiyaç cihetine bakıyor. Amma meziyet-i zatiye ciheti ise, mükâfat-ı uhreviyeye nazırdır. Öyle ise, birkaç kuruşluk meta-i gurur olan dünya malını satın almak için; ebedî bir hayatın pırlantası olan ilmini feda etmek sana yakışmaz ve caiz değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 22

İ'lem [22]

Bil ey gazete lisanı ile konuşan muharrir ve hatib-i umumî! Sana düşen odur ki: Sen tevazu edip hazm-ı nefs ederek, nedametkârane kusurunu ilan etmendir. Amma açıktan açığa temerrüdkârane bir surette şeair-i İslâmiyeye zıd olan şeyleri neşretmeye hakkın yoktur. Sana nereden icazet gelmiş ve kim seni tevkil etmiş ve hangi hak ile cesaret gösteriyorsun ki, (kendi bâtıl zu'muna göre ve kendi ölçün dâhilinde) dinî kusuratı ilan ediyorsun. Belki millet hesabına ve ümmet namına dalâleti işaa ediyorsun! Ve milleti kendi dâll kalbin gibi dâll zannediyorsun!

Evet hiç bir kimseye; fuzuliyane bir tarzda başkasının nefsini -hattâ kardeşi de olsa- hazmedip kusurlarını neşretmeye cevaz yok ve hakkı olmaz. O halde, sana nereden cevaz gelmiş ki, sen su-i zan ile umum millet-i İslâmiyeyi, şeair-i İslâmiyeden yüz çevirmişler tarzında tezyif edesin.

Evet, cumhur-u mü'minînin kabul etmedikleri bid'at ve müstahdesatı umumî gazetelerde neşretmek, doğrudan doğruya hiç şüphesiz dalâlete bir davettir ve onları neşreden de dalâlet dâîsidir. Şu halde şu herifin yalnız şamarla ağzına vurup susturucu cevab vermek değil; belki ta'nif ve şiddetle ellerini, kollarını tutup bağlamak gerektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 23

İ'lem [23]

Ey kardeş bil ki! Kâfirler, hususan Avrupalılar ve bilhassa İngilteredeki şeytanlar ve Frenk iblisleri, müslümanlara ve ehl-i Kur'ana ebedî can düşmanı ve daimî muannid hasımlardır.

Çünkü Kur'an-ı Hakîm; Kur'an'ı ve İslâmı inkâr eden kâfirleri ve onların abâ ve ecdadlarını idam-ı ebedî ile mahkum ediyor. Evet o Kur'anın kat'î nusûsuyla o kâfirler ebedî bir surette idama mahkum ve Cehennem'de sermedî mahbusturlar.

İşte ey ehl-i Kur'an! Size ebedî düşman olan ve hiç bir surette size muhabbet ve meyletmelerine imkânı olmayan kimselere nasıl meyl ve muhabbet ediyorsunuz?

Madem öyledir, حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ deyiniz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 24

İlem 24

İ'lem [24]

Bil ey müslüman! Kâfirlerin medeniyetiyle mü'minlerin medeniyeti arasında fark budur ki:

Kâfirlerin medeniyeti; dışı içe, içi dışa çevrilmiş bir vahşet-i mahzadır. Zahirîsi süslü püslü, bâtınîsi çirkin ve pistir. Sureti me'nus, sîreti muvahhiştir.

Amma mü'minlerin medeniyeti ise, bâtını zahirinden daha a'lâ ve ahsendir. Manası, suretinden daha tam ve kâmildir. İçinde bir ünsiyet, bir sevgi, bir muavenet saklıdır.

Bunun sırrı budur ki: Mü'min, sırr-ı iman ve tevhid ile bütün kâinatın mevcudatı arasında bir uhuvvet ve eczaları mabeyninde -hususan Benî Âdem arasında ve bilhassa müslümanlar ortasında- bir ünsiyet ve mütekabil bir sevgi görüyor. Hem asıl, mebde' ve mazî itibariyle yine her şeyde bir uhuvvet ve sonunda bir mülakat ve kavuşmak olacağını ve müstakbelde neticenin kesin varlığını biliyor ve görüyor.

Fakat kâfir ise, küfrün hükmüyle her şeye karşı bir yabanilik ve ayrılık, belki kendisine hiç bir menfaati olmayan bir nevi düşmanlık görür, bu düşmanlığı âdeta her şeyde, hattâ kardeşinde de görür. Çünkü kâfir; uzanıp giden ezelî bir ayrılış ve sonsuz ebedî bir firak ortasında yalnız nokta kadar küçük ve az bir buluşma anındaki bir uhuvvetten başka, bir kardeşliği görmüyor ve yoktur. Yalnız bir nevi hamiyet-i milliye yahut gayret-i cinsiye cihetiyle, az bir zamanda kardeşliği şiddet peyda eder. Halbuki o kâfir, zahiren sevdiği kimseyi de samimi ve kardeşane bir muhabbet ile değil; belki ancak nefsinin ondaki menfaatini sever.

Amma kâfirlerin medeniyeti içinde görülen bazı insanî güzellikler ve ruhî yücelikler ise, yine İslâm medeniyetinin sızıntılarındandır. Ve Kur'anın irşadatının in'ikasları ve sayhalarındandır.. veya semavî dinlerin bakiye kalmış olan parıltılarındandır.

Eğer bu mezkûr hakikata müşahhas bir misal istersen, hayalin ile "Nurşin" karyesindeki "Şeyda" (K.S.) Hazretlerinin meclisine git! Ve o zatın sohbet-i kudsiyesi ile orada izhar edilen İslâm medeniyetine bir bak, göreceksinki; o Zat-ı Kerim'in irşadiyle fukara elbisesine bürünmüş sultanları veya insan libasını giymiş melaikeleri görürsün...

Sonra bu durumu muvazene etmek üzere Paris'e de git. Ve onların büyüklerinin localarına gir, bak! Orada göreceksin ki, onlar insan elbisesine bürünmüş birer akrep veya benî-Âdem suretine girmiş birer ifrittirler.

Bu hususta, Kur'anın medeniyetiyle medeniyet-i hazıra arasındaki farkı, matbu' Lemaat kitabının 13-15. sahifelerinde ve Sünûhat'ta 23-26. sahifelerinde beyan etmişim. Onlara müracaat et! İnsanların tegafül ettiği bir emr-i azîm görürsün.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 25

İ'lem [25]

Ey şu zamanda mesail-i diniyede içtihad yapmak (1) isteyen zat! Bil ki; içtihad kapısı açıktır, lâkin altı tane husus (mani) vardır ki, sizin içtihada girmeye cevaz vermemektedir.

Birinci Mani: Nasılki kışta, şiddetli fırtınaların hücumu zamanında dar delikler dahi kapatıldığı halde, elbette yeni kapılar açmak kâr-ı akıl değildir. Öyle de münkerat ve bid'atlar seylinin ihatası zamanında ve tahribkâr düşmanların tehacümü vaktinde elbette İslâm kal'asının duvarları yarılarak pencere ve kapılar açılamaz.

İkinci Mani: Zaruriyat-ı diniye ki, onlarda içtihad mecali yoktur. Hem onlar, müslümanların kut ve gıdası hükmündedirler. İşte onlar ihmale uğramış ve sarsılmışlardır. Öyle ise, bütün himmet ve gayreti bunların ikamesine ve müslümanları, onların imtisaline sevketmeğe ve onları ihya etmeye sarfetmek gerektir. Ve bunlar, tamam ve kemalini bulduktan sonra, içtihad mümkin olabilir. Bununla beraber, nazariyat-ı Diniyedeki ihtiyaç, zaruriyyatın kemalinden sonra içtihada temas eder ki, o da selefin içtihadatıyla tevessü' etmiş., ve bütün zamanların ihtiyacatına da dar gelmemektedir.

Üçüncüsü: Her bir zaman için birer meta' mergub olup, o zamanın çarşısında teşhir edilir. Ve bütün rağbetler ona müteveccih ve umum fikirler ona müncezib olurlar. Meselâ, şu zamanda siyaset metaı ve hayat-ı dünyeviyenin te'mini gibi... Amma selef-i salihîn asrında ise, bütün rağbet ve himmetler, Hâlık-ı Âlem'in marziyatını kelâmından istinbat etmek veya saadet-i ebediyeyi te'min etmek üzere dönerdi. İşte, zaman-ı selefteki cumhur-u mü'mininin bütün zihin, kalb ve ruhları; yer ve gökler Rabbisinin marziyatını anlamaya müteveccih olduğu için, her kimin güzel bir istidadı olsaydı, o

zamanda cereyan eden bütün ahval ve vukuat ve muhaverelerden kalbi ve fıtratı, âdeta şuuru taalluk etmese de ders alırlardı. Öyle ki, herşey birer muallim olup onun fıtratına, içtihad yapmak için birer ihzari istidad telkin ediyordu. Hattâ öyle olurdu ki; kesb-i tahsil ateşi, onun zihninin zeytine temas etmeden de, kendi kendine parlamak derecesine gelirdi. İşte bu vaziyetteki bir müçtehid, içtihada müteveccih olduğu vakit, o içtihad ona nurun alâ nur olurdu.

Amma şimdi bu zamanda, efkâr ve kulübün dağılması ve inayet ve himmetlerin inkısam etmesi ve zihinlerde siyaset ve felsefenin hükümran olması sebebiyle; birisi bu zamanda şayet "Süfyan İbn-i Uyeyne"nin zekâsında olsa dahi, Süfyan'in bir senede tahsil ettiği içtihadı, o ancak on senede tahsil edebilir. Çünkü Süfyan'in tahsil-i fıtrîsi, daha sinn-i temyizden başladığı için, istidadı ateşlenmeye hazır kibrit gibi müheyya olurdu.

Fakat bu zamanda onun nazîri ise, sabıkan geçtiği gibi; fünun-u hazırada tebahhuru derecesinde içtihaddan istidadı uzaklaşmış ve ulûm-u arziyede tevaggulü nisbetinde içtihadın kabulünde gabileşmiştir.

Dördüncüsü: Tevessü' ve içtihad meyli, eğer bihakkın dâhilden gelip takva-yı kâmileye ve zaruriyat-ı diniyeyi imtisale mazhariyetle İslâmın daire-i kemalinde ise, o meyl-i içtihad bir kemal, bir tekemmül meyli olabilir. Amma eğer o meyil, zaruriyat-ı diniyeyi ihmal eden ve dünya hayatını âhiret hayatına tercih eden birisinden gelse, o zaman o meyl-i içtihad bir meyl-i tahrib olur. Ve kendi boynundan tekalif-i şer'iye zincirini söküp çıkarmaya bir vesile olur.

Beşincisi: Maslahat ki, bir hikmet-i müreccıha ise de, hüküm için illet değildir. Amma bu zamanın nazırı ise,.maslahatı hükme bir illet yapmış. Hem dahi bu zamanın nazarı, evvelâ ve bizzat saadet-i dünyeviyeye teveccüh ediyor. Halbuki şeriatın nazarı ise, evvelâ ve bizzat saadet-i uhreviyeye nazırdır. Şayet dünyaya müteveccih olsa da, ancak ikinci derecede ve arazî bir surette dünyanın vesile-i âhiret olması cihetiyle ona bakar.

Ve keza, insanların mübtela olduğu çok işler var ki; umum-ül belva suretini almış, hattâ insanlarca zaruriyât derecesine gelmişlerdir. Halbuki o ihtiyaçları ise, su-i ihtiyardan tevellüd

ettiklerinden ve gayr-ı meşru meyillerden doğdukları için; mahzuratı mubah kılamaz ve ruhsatlı ahkâma medar olamazlar.

Nasılki haram bir şarab ile (bilerek) kendini sarhoş eden bir kimse, sarhoşluk haletinde yaptığı tasarruflarından ma'zur olamaz ve hakeza!.. İşte şu zamanda böyle bir nazarla yapılan içtihadlar, elbette arziye olup semaviye olamazlar. Öyle ise Hâlık-ı Semavat ve Arz'ın izni olmadan, onun ahkâmında ve onun ibadında yapılan herhangi bir tasarruf, merduddur.

Meselâ: Bazı gafiller, siyaset-i hazırayı avam-ı müslimîne de tefhim için hutbeyi arapçadan çıkarıp, türkçe lisanıyla okunmasını istihsan ediyorlar. Halbuki şu biçare gafil bilmez ki; siyaset-i hazıranın içine o kadar yalan, hile ve şeytanet girmiş; âdeta vesvese-i şeyatîn hükmüne geçmiştir. Şu halde şu vesvese-i siyasiyenin hakkı yoktur ki, vahy-i İlahînin tebliğ makamına kadar çıksın.

Hem dahi bu cahil anlamaz ki, ümmetin ekseriyeti, yalnız zaruriyat-ı diniyenin ihtarına ve müsellematın tezkirine ve mü'minler mabeyninde hakaik-ı mütearife hükmüne geçmiş olan iman ve İslâmın erkânlarını ve ihlas ve ihsanın mertebelerini imtisal için teşvike ve ihtara muhtaçtırlar. Çünkü, Kur'anın sema' ve nağamatıyla bu mezkûr hakikatlar o kadar işitilmiş ve duyulmuş ki, adeta tahattur ve tezekkürde avam ile ulema bir olmuşlardır. Zira en acemi bir müslüman da, hutbe-i arabiyenin manasını bilmese de, icmalen bir mealini anlayabilir.

Hem o gafil düşünmez ki, hutbe-i arabiye vahdet-i İslâm simasında gayet müstakim, muhkem ve müzeyyen bir vesm-i semavîdir. Fakat onu tağyir etmekle çok çirkin ve dağınık bir **(2)** veşm halini alır. **(3)**

---

(1): Bu bahis, İçtihad Risalesi olan Yirmiyedinci Söz'de Hazret-i Üstad tarafından gayet açık ve çok beliğ bir surette hem tercüme, hem şerh, hem tebyiz edildiği halde; burada Arabî üslûbundaki tarzın aynını muhafaza etmek niyetiyle tekrar tercüme edildi. (Mütercim)

(2): "Vesm" ve "Veşm" lügatta nişanlama manasındadırlar. Ancak "Veşm" ateşle dağlamadır. (Mütercim)

(3): Mesnevî-i Arabi'de içtihada mani esbabın altısından beşi beyan edilmiş. Altıncısı yazılmamıştır. Demek ki, içine icmalen altıncı da girmiş oluyor. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 26

İ'lem [26]

Bil ey gaflet kendisini ihata edip saran ve tabiat ona âlemi karartıp, kendisini kör ve sağır eden, ta mevhum tabiat zulümatı içinde esbaba tapan bedbaht! Bak. kâinatın mürekkebat ve zerratının herbirisi, Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un (C.C.) uluhiyet ve rububiyeti içindeki vücub-u vücud ve vahdetine ellibeş lisanla konuşarak şehadet ettiklerinin bir tek lisanını sana tercüme edeceğim. (1) Şöyle ki:

Ruh ve akılların dalâletlerinden neş'et eden bütün ızdırablar; eşyanın icadını, eşyaya veyahut imkânî sebeblere isnad etmekten gelir. Buda, istib'ad, istiğrab ve hayretin menşei olan istinkârlarından neşet ediyor. İşte bu ızdırablar ise, ervah ve ukulü; ancak onun kudretiyle bütün müşkiller hallolabilen ve ancak onun iradesiyle bütün muğlak düğümler açılabilen ve ancak onun zikriyle kalbler mutmain olan Cenab-ı Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e firar etmek üzere iltica ettiriyor.

Eğer bu mes' elenin tahkikini istersen, şu gelecek muvazeneye bak! Şöyle ki:

Mevcudatı icad eden fail, ya kesret ve imkân canibi olacak veya vücûb ve vahdet canibidir.

Evet, kasr-ı nazardan dolayı bütün eşyanın Vâcib-ül Vücud'a isnad edilmesinde tevehhüm edilen külfetler, istib'ad ve istiğrablar; kesrete isnad edildiği zaman, o tevehhüm hakikata inkılab eder. Çünkü vahdete isnad edilmeksizin kesret canibindeki hangi sebeb olursa olsun, herhangi bir müsebbebi kendi başıyla yüklenmekten kasır ve zaiftir. Demek orada (vahdet canibine verilmekte) tevehhüm

edilen şey, burada mütehakkıktır. Hem sonra, bunun arkasında da kâinatın eczaları adedince o külfet, istib'ad ve istiğrab ziyadeleşiyor. Halbuki eşyayı birinci şıkka isnad etmekte, tek bir istiğrab varken, burada kainatın eczaları adedince katkat hakikat olmuş oluyor. Zira o eşyayı, Cenab-ı Hakk'a isnad etmekte, mahiyetçe onlara mübayin (yani eşyanın cinsinden olmayan) bir zat-ı vahide isnad etmek için münasebetler vardır. Fakat kesret canibine isnad ise, mahiyetleri birbirine mümasil, gayr-ı mahdud şeylere bir şey-i vahidi isnad etmek vardır.

Çünkü meselâ bir arı, Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'a isnad edilmediği zaman, bütün âlemin erkânlarıyla alâkadarlığı hasebiyle, arının icadında yer ve göklerin iştiraki lâzım gelir. Halbuki eşya-yı kesîrenin bir vâhidden suduru; bir tek şeyin kör ve sağır ve birbirine zıd olan ve birbiriyle ihtilât ettikçe körlük ve sağırlıkları ziyadeleşen o eşya-yı kesîreden sudur etmesinden kat kat daha kolaydır.

Bununla beraber, eşya-yı kesîreyi birtek zata isnad etmekte şayet bir zerre kadar külfet varsa, bir tek şeyi eşya-yı kesîreye havale etmekte külfetler ve meşakkatler dağlar kadar büyür ve çoğalır. Çünkü bir vâhid, birtek fiil ile kesrete bir vaziyet verip, bir netice istihsal eder ki; eğer kesrete havale edilse, o vaziyeti bulmak ve o neticeyi istihsal etmek mümkün olamaz. Ancak pek çok fiiller ve çok büyük tekellüflerden sonra belki taklidi bir sureti mümkün olabilir.

Meselâ, bir zabit kendi neferatının başında olduğu zaman ile; o iş neferata bırakıldığı vakitki gibi., veya su damlalarından müteşekkil bir fevvare (yani suyu fışkırtan âlet) ile; aynı vaziyet başıboş su damlalarına havale edildiği zamanki gibi., veyahut da nokta-i merkeziyede bulunan bir lâmbanın; dairenin etrafındaki noktalara suhuletle in'ikas ettiği vaziyetle; aynı bu vaziyet nikat-ı daireye havale edildiği zamanki gibidir.

Bununla beraber; birinci vaziyette tevehhüm olunan istib'ad ve istiğrab, ikincisine havale edildiği zaman, pekçok müteselsil muhalâta inkılab ederler.

O muhallerden birkaçı şunlardır:

1 - Her bir zerrede Vâcib-ül Vücud'un sıfatlarını farzetmek lâzım gelecektir. Çünkü san'atın kemali ve ondaki nakışlar, hem o san'atm ittikan üzere yapılışı elbette bir ilm-i muhiti ve mutlak bir basarı ve tam bir kudreti ve şamil bir iradeyi iktiza ediyor.

2 - Uluhiyet ve vücûb ki, asla ve kat'â tek bir şeriki ve şirketi kabul etmezlerken; öylesi bir uluhiyette ve vücubî bir vücudda hadsiz, gayr-ı mütenahî şürekayı farzetmek lâzım gelecek. Çünkü eşya Vâhid-i Vâcib'e isnad edilmediği zaman, her birisi için; o şeyin içinde bir ilahın bulunması icab edecektir.

3 - Her bir zerrenin bütün zerrata hem hâkim, hem her hepsine birden ve hem de ayrı ayrı herbirisine mahkûm farzetmek lâzım gelecektir. Nasılki kemerli kubbelerdeki taşların banisi yoktur denildiği vakit, o zaman her bir taş, bir usta kadar maharetli, hâkim ve mühendis olması iktiza eder. Çünkü eşyadaki nizam, intizam, ittikan ve hikmetler, bunu böyle iktiza ediyorlar. Zira onlarda tesadüfe haveleye mahall yoktur.

4 - Her bir zerre ve sebebde, muhit bir şuurun ve tam bir ilmin ve mutlak bir basarın bulunduğunu farzetmek lâzım gelecektir. Zira onlardaki muvazene, tenazür, tesanüd ve teavün; muhit bir şuuru, mutlak bir basarı, ve hakeza herbirisinde bunlar gibi sıfat-ı muhitaları iktiza ediyorlar.

İşte eğer eşya kendi kendilerine isnad edilirse, o zaman onların zatlarında bu mezkûr sıfatları tasavvur etmek lâzım gelir. Ve şayet esbaba isnad edilse, o vakit aynı bu mezkûr sıfatları onların sebeblerinde tasavvur etmek icab eder.. Hatta belki onların zerrelerinin herbirisinde bu sıfât-ı muhitaları tasavvur ve farzetmek iktiza eder.. Ve hakeza müteselsil muhalât ve aklî mümteniât ve ebatıl ki, vehimler dahi bundan kaçıyorlar.

Amma eğer mertebe-i vücûb ve vahdet sahibi olan sahib-i hakikîlerine isnad edilse, hiçbirşey lâzım gelmez. Yalnız o zerreler ve mürekkebleri; in'ikas sırrıyla, güneşin timsalciklerini yüklenen yağmur taneleri gibi, ezelî ve gayr-ı mütenahî, bir ilim ve iradeye istinad eden, belki tazammun eden gayr-ı mütenahî mutlak ve muhit olan lemaat-ı kudretin nuranî tecelliyatına bir mazhar olmaları vardır ki, mahlukattaki bütün mu'cizeler öylesi bir kudrete şehadet ediyorlar.

İşte böyle bir kudretin en küçük bir parıltısı, imkân ve kesretin bir güneşinden dahi ecell ve a'ladır. Çünkü imkân ve kesret canibinde tecezzi, tevzi' ve inkısam vardır. Vahdet ve vücub canibinde ise asla!..

Hem o kudret-i mutlakanın bir zerresi, esbabın dağlarından dahi büyüktür. Çünkü bir cüz'-ü nuranînin tecellisi, küllün hasiyetine maliktir. Velevki imkân canibinde de olsa... Âdeta onun küllü, küllî hükmünü alıyor. Hattâ mümkin olan şu güneş, tamam-ı azametiyle beraber; bir zerrecik cam parçasında nuraniyet sırrıyla girip saklandığını görmektesin. Acaba Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad canibinden tezahür edip parlıyan bir nur-ül envar olsa, nasıl olur sen kıyas et!

Şimdi eşyayı, Vâcib-ül Vücud'a isnad etmek ile, imkânı sebeblere veya kendi nefislerine isnad etmenin arasındaki farkı görmek istersen, bak: Bir katrede, belki bir zerrede şemsin tecellisinin hâsiyetiyle beraber bulunması ile; o katrede şemsin bil'asale vücudunun bulunmasını dava etmek gibidir. İşte şu ikinci şıkktaki davanın muhaliyeti, elbetteki bedihî ve pek aşikârdır.

Bütün bunlarla beraber, o kudret-i mechule-i ezeliyenin tasarrufunda külfet ve mualecet ve taammül yoktur. Belki o kudrete nisbetle zerrat ile nücum, cüz' ile küll, ferd ile nev', az ile çok, büyük ile küçük veyahut sen veya âlem, çekirdek ile ağaç mütesavidirler. Bunun sırrı ise; o kudrete nisbet edildiği zaman, onun yanında külfet ve meşakkatin olmaması keyfiyetidir. Çünkü o kudret, bir Zat-ı Ezelî'nin lâzime-i zatiye-i zaruriye-i nâşiesidir. Onun içine, zıddı olan aczin müdahale etmesi muhaldir. Madem ki o kudrette acz yoktur; Öyle ise, onda meratib bulunamaz. Madem meratib yoktur, elbette ona nisbeten eşyanın en küçüğüyle en büyüğü müsavidir.

Eğer daire-i imkân ve kesrette şu hakikatin temsilât ile fehme takribini istersen dinle: Meselâ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى şeffafiyet sırrıyla; şemsin tecellisinin timsallerini tutmakta, cam parçacıklarının zerrecikleriyle, yeryüzündeki denizler ve semavî seyyaraler birdirler.

Hem, nokta-i merkeziyede bulunan bir lâmba, muhitteki aynalara verdiği aksi; en dar olan bir dairenin bir aynasıyla, en geniş dairenin umum ayineleri müsavidir.

Hem, nuraniyet sırrıyla, nur ve nuranî şeylerin mukabilinde ziyalanmak ve feyiz almakta, bir ve binler eşya müzahametsiz olarak müsavi oluyorlar. Evet nasılki kelimenin letafetindeki bir nevi nuraniyetle, istima'da bir kulak ile binler kulak birdir.

Hem meselâ, muvazene sırrıyla; bir ceviz ile bir çekirdeği hissedip tartan bir terazi farzedelim ki, iki kefesinde birer güneş veya birer ceviz bulunsa; ona başka bir cevizin ilavesiyle, o terazinin bir kefesini süreyyaya ve birini de seraya çıkarıp indirmekte bir tefavüt olmaz.

Hem meselâ, intizam sırrıyla; bir çocuk, elindeki oyuncak gemiciğini ve saatini parmaklarıyla tahrik edip çevirdiği gibi, en büyük bir gemiyi de aynı kuvvetle sevk ve tahrik etmekte bir zorluk çekmez.

Hem meselâ, imtisal-i iltizamı sırrıyla, bir kumandanın birtek "Arş!" emriyle, bir nefer ile bir ordunun tahrik ve taharrükü o emre karşı farketmez, bir tek nefer ile, bütün askerler müsavi olur.

Hem meselâ, tecerrüd sırrıyla, enva' ve külliyatta bir mahiyet-i mücerredenin tesiri, en küçük bir ferd ile en büyük bir ferd veya gayr-ı mahdud efrad ona nisbeten müsavidir. **(2)** Ve hakeza!.. Bir şey-i vahide nisbeten az ile çoğun, küçük ile büyüğün tefavüt etmeden müsavi olmasının imkânına delil olan temsiller pek çoktur.

Hem de bütün eşyanın melekûtiyet vecihlerinin sırr-ı şeffafiyeti; ve kudret-i ezeliyeye karşı herşeyin melekûtiyet yüzü mukabil olmasının sırrı; ve o kudretin nuranîyetinin sırrı; ve imkânın her iki tarafının muvazi olmasının sırrı; ve kaza ve kader kanunlarıyla var olan mevcudatın sırr-ı intizamı; ve kâinatın zerratınm herbirisi "kün" emrinde mündemiç olan evamir-i tekviniyeye karşı kemal-i şevk ve lezzet ile imtisalkâr olmasının sırrı, ve Vâcib-ül Vücud'un mahiyeti, maddiyatın mahiyetlerinden mücerred olmasının sırrı...

İşte bu altı sırlar ile, Cenab-ı Hakk'ın kudretine nisbeten sineğin ihyasıyla ihya-yı arz ve bir ağacı halketmek ile semavat ve arzı halketmek.. ve bir zerrenin icadıyla güneşi icad etmek müsavidirler. Ve belki de bu müsavat ve adem-i tefavüt hads-i kat'î ile ve müşahede ile sabittir. Zira mahiyeti itibariyle meçhule ve mu'cizatıyla

malûme bulunan o kudret-i ezeliye, ince hayt gibi bir ağacın incecik bir dalında hurma ve üzümün salkımları ve bunların benzerleri gibi hârika işler yapıyor. Eğer o hayattar hârikaların san'atları esbaba havale edilse, hadsiz külfetlere muhtaç olunacaklar.

Evet, ancak iğnenin deliğinden geçip gelen; ve berzahî timsalleriyle hayale görünen şeffafat ve gözler üstüne tecelli edip; vücud cilveleriyle parlayan o kudret-i ezeliye, eğer esbaba havale edilse, eşya ve mevcudat, ya imtina'a girip hiç vücuda gelmeyecekti veyahut hadsiz külfet ve mualecelere muhtaç olacaklardı.

Elhasıl: Hayatdar, vücudî ve nuranî olan eşyayı vücuda getiren kudrette görünen, icad fiili, üç şeye delâlet ediyor ve onları iktiza ediyor:

Birincisi: Vesait ve esbab-ı zahiriye; yalnız eşyanın kesif, nâpâk gibi görünen dış yüzlerinde izzet-i kudretin zahirî mübaşeretleri üstünde birer zaif perde olarak vaz'edilmiş olduğu anlaşılıyor.

İkincisi: Hayat, vücud ve nurun melekutî yüzleri gibi mülk vecihleri dahi şeffaf olduğu için, bunların icadındaki kudret eli üzerine kesif perdeler vaz'edilmemiştir. Belki onlardaki zahirî vesait dahi rekakat peyda edip şeffaflaşarak, altında doğrudan doğruya kudret-i İlahiye görünmektedir.

Üçüncüsü: O kudretin te'sir-i icadiyesinde külfet, taammül ve mualecet yoktur. Çünkü bir zat ki, incirin zerrecik nüvesinden incir ağacını azametiyle san'atkârane icad ede.. Ve ince hayt gibi bir çubuk ile üzüm taneleriyle mücehhez bir üzüm salkımını icad edip, her habbesinde de üzüm ağacının mahiyetini dercetmiş ola!.. Elbette ve elbette o zata hiçbir şey ağır gelmez.

Ve hem nazar-ı hakikatta hiç bir reyb ve şüphe kalmaz ki, **o ezelî kudretin Sahib-i Zülcelalinin zuhuru, kâinatın zuhurundan kat kat şiddetlidir.**

Evet, her bir masnu'un kendi nefsine delâleti, sadece görünen surî bir kaç vecihle olduğu halde; fakat Saniine olan delâleti pek çok vücuh-u meşhude ve akliye ve saire iledir. Ve buna göre, hangi masnu' olursa olsun esbaba havale edildiği vakit, bütün yer ve göklerdeki esbab da toplansa, لَمْ يَأْتُوا بِمِثْلِهِ وَ لَوْ

كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا sırrıyla, bütün o esbab birbirine yardımcı da olsalar, yine o masnun benzerini getiremezler ve icad edemezler. Zira bir incir meyvesinin içindeki zerrecik olan bir tohumu, cezalet-i san'atça incir ağacından aşağı olmadığı gibi; insan dahi küre-i arzdan san'at ve cezaletçe geri değildir. Öyle ise, bir tohum ve bir insanı icad edip getiren zat, elbette ağaç ve âlemin ibrazı ona zor gelmez.

İşte ey cânib-i hakta istib'ad, istiğrab, hayret ve istinkâr ile evhama düşüp dalâlete sapan biçare! Şu geçen tahkikat ile işittin ki, nihayetsiz istib'ad ve gayetsiz istiğrab ve hadsiz hayret; hem tahakkuk etti ki, hesabsız külfet; çok acib ve sayısız muhalatıyla beraber anladın ki, senin eşyayı bil'asale esbaba veya nefislerine verip giriftar olduğun canib-i bâtılındadır.

İşte, ervah ve ukûl'ün bu gibi dalâletden neş'et eden ızdırabatı; elbette çar u naçar kalbleri Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad'e teslim ile iltica etmek üzere firar ettiriyor.. Odur ki; ancak her şey, onun kudretine tefviz edilmekle mes'ele vuzuha kavuşur.. Ve ancak onun iradesine rabt ve ittisal ile muğlak düğümler açılabilir.. Ve ancak onun ismine ve zikrine bağlatmakla bütün mes'elelerde kalb ve yakin mutmain olup, istikrar kesbedebilir. (C.C.)

---

(1): Katre Risalesi'nde o ellibeş lisanları icmalen zikretmişim. Burada ise yalnız birtek lisanın izahıdır. -Müellif-

(2): Bu altı temsilâtın tafsili, Yirminci Mektub'un İkinci Babı'nın وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ bahsinde mufassalan mevcuddur. Müracaat oluna! (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 27

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki! İnsanın meydan-ı iştigali ve himmetinin cevelan sahası, ihata edilemiyecek kadar geniş olduğu halde; bazan bir zerre içinde geziyor.. Bir katrede yüzüyor.. Ve bir noktada habsoluyor. Hâl böyleyken, aynı o insan, bazan bütün âlemi, gözü önüne koyuyor. Bazan da kâinatı, kendi aklının içine vaz'ediyor. Hattâ bazan haddini tecavüz ederek Vâcib-ül Vücud' u görmek ve müşahede etmeye kadar elini uzatmak istiyor.

İşte şu insan, öyle an oluyorki zerreden daha çok küçüldüğü halde, bazan da, semavattan daha büyük ve geniş oluyor. Buna göre şu insan, bir katre içine girip sıkışabildiği gibi, fıtrat ve mükevvenat bütün erkân ve envaıyla o insanın içine giripte yerleşebiliyor!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 28

İ'lem [28]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hakk'ın insana in'am ettiği her bir ni'metin birer şartı, birer anahtarı vardır. O nimetlerden bir kısmı afakî, bir kısmı da enfüsîdir.

Meselâ Cenab-ı Allah ziya, hava, gıda ve sadayı in'am etmekle; bunlardan istifadeyi de göz, burun, ağız, kulak ve hakeza hasselerin açılmasına bağlamıştır. Halbuki (zahiren) kesbimizden olan şu enfüs âletlerinin açılması, yine ancak Allahü Teâlâ'nın halk ve icadıyla hasıl oluyor.

Öyle ise ey gafil, bu nimetleri kıymetsiz ve ehemmiyetsiz şeylerden sayarak, istediğin gibi minnetsiz ve hesap vermeyi düşünmez bir tarzda, onların içinde oynayasın değildir. Belki ancak onları in'am edenin kasdıyla sana sevkedilip gönderiliyor. Sen yalnız ihtiyarınla hazır lokma gibi yiyorsun. Yedikten sonra da, onları ihsan edenin iradesiyle senin vücudunun ihtiyaç yerlerine göre kemal-i hikmetle intişar edip tevzi olunmaktadırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 29

İ'lem [29]

Ey kardeş bil ki! Eşyanın netice ve nihayetleri; evvel ve ibtidalarındaki intizam ve ittikandan daha az intizam ve ittikanlı değillerdir. Onların zahirleri ve suretleri de bâtınlarından daha güzel, san'atlı ve hikmetli değillerdir. Öyle ise, eşyanın âhirlerini ve iç yüzlerini boş ve ehemmiyetsiz sanarak tesadüfün eli, onlarla oynadığını zannetme.

Görmez misin ki; meyve ile çiçek, çekirdekten çıkıp yeşeren bir ağacın gövdesinden daha çok açık hikmetlidirler. Öyle ise Sâni' (C.C.) هُوَ الْاَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ dir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 30

İ'lem [30]

Ey kardeş, kat'iyyen bil ki! Kur'anın i'caz-ı mu'cizidir onu tahriften muhafaza etmiş!.. Evet hiç bir müfessirin, yahut müellifin, yahut mütercimin veyahut tahrifçinin veya başkasının sözleri, Kur'anın âyetleriyle iltibas olunmaya veya onlar âyetlerin i'cazkâr libas-ı üslûbunu giymeye müyesser olamaz ve olamamış... Çünki Kur'an; başkaların sözleri ile iltibas oluna oluna, tâ muharrefe oluncaya dek giden sair kütüb-ü münzele gibi i'cazsız değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 31

İ'lem [31]

Ey kardeş bil ki! Sure-i Rahman'da ki âyât-ı Tenziliyenin makta'larında tekrar edilen فَبِاَىِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ âyeti, mütenevvi' ve muhtelif olan tekvini âyetlere işaret etmektedir. Oysa, gösteriyor ki, cin ve insin ekser isyanları ve tuğyanlarının en şiddetlisi ve küfranlarının en büyüğü; nimette in'amı görmemek ve Mün'im-i Hakikî'den gaflet etmek ve ni'metleri esbab ve tesadüflere isnad etmekten doğuyor. Ve böylece ins ve cinn Allah'ın ni'metlerini tekzib ve inkâra kadar gidiyorlar.

Öyle ise, ehl-i iman için; ona kasdî olarak gelen er bir ni’mete başlarken, “Bismillâh” demelidir. Yani, bu nimetler ondandır.. Ve ben Cenab-ı Hakk’ın ismiyle ve hesabıyla onları alıyorum, vesait hesabına değil.. Öyle ise şükür ve minnet yalnız onundur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 32

İ'lem [32]

Ey şeytanın ilkaatıyla gelen vesveseye düşüp pis hatıralarla uğraşan bîçare adam! Bil ki, şeytan evvelâ senin kalb ve hayalinin hasta olduğunu ihtar eder. Sonra nefsinin hasislik ve rüsvaylığını gözünün önünden geçirerek, hakaik-ı İlahiyeye teveccühün anında aklının gözü önüne çeşitli müzahrefatı serer. Hattâ bazan hakikatların güneşine bakmakta iken, gözünün önünde; onlardan lerzedar olduğun çok rezail ve fevahiş ve şetimler yağdıran muzlim bulutlar geçmeye başlarlar. Sen ise güya bu vaziyette tenzih ve takdis elini uzatıyor ve gözlerini tesbih ve tahmid için yolluyorsun. Halbuki sen böyle yapmakla; senin elin, hayalinin ircasıyla (bulaşıklık) müteneccis oluyor. Nazarın ise, nefsinin habislik, denaet ve hakaretinden dolayı, üstünden geçen rezil ve münasebetsiz vaziyetlerden kirleniyor, müstakzer oluyor. Hem sonra senin nazarında sanki o nâpâk şeyler, mukaddesata da in'ikas ediyor zannettirip müstakzerat içinde dolaşıyor, elem ve azab çekiyorsun.

Bak ey bîçare! Me'yus olma, telâş da etme! Hem bu halden firar etmek ve şu levm-i elimden kurtulmak için kendini gaflete de atma! Çünkü bu halin zararı ise, onu sen zararlı tevehhüm etmendir. Hem sen onu tekrarlayıp meşgul oldukça, zarara düşüyorsun.

Görmüyor musun ki; meselâ sen, çeşitli müzahrefatla bulaşmış kirli, müstakzer bir bez parçasından güneş ve ziyasına ve gökler ve yıldızlarına veya bahçeler ve çiçeklerine baktığın zaman, elbette o, kirli, bulaşık müzahrefat, o beze ait olup onlara sirayet etmez; ve onların bunlarla mükedder olmasıda mümkün değildir. İşte bunun gibi sen de, o pis hatırat-ı şeytaniye ve nefsiyeye ehemmiyet verme ki; çabuk dağılsınlar. Çünkü bu vehimli haller ve hevalı vaziyetler, hevam ve arılara benzerler. Onlara karşı müdafaaya girişsen, daha

çok başına üşüşürler. Eğer ehemmiyet vermeyip müdafaayı terketsen, senden ayrılıp giderler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 33

İ'lem [33]

Ey aklı nakl üzerine tercih eden mütefelsif, bil ki! Sen kendi felsefî aklınla nakli te'vil ediyor, belki de tahrif ediyorsun. Öyledir, zira gururdan ve felsefiyatta tagalguldan tefessüh etmiş olan aklın ona dar gelir. Ben de bir zaman senin gibi o hale giriftar oldum. Sonra bir vakıada gayet yüksek ve çok parlak bir saray gördüm ki, onun damı semanın sakfıyla bitişmiş idi. Ve o sarayın yüksek balkonları ve pencerelerinden çeşitli asansör gibi zenbiller sarkıtılmış idi. O zenbillerin ipleri de, mebde'den ta müntehaya kadar uzundular. O asansörlerden bazıları yere yakın olup, **(1)** Muvaffak olabilen kimseler onlara atlayıp yüksek menzillere çıkıyorlardı. Bazıları da mebdede alçak, müntehada yüksek idiler. Ve hakeza... Sonra o sırada, bazı mağrur ve hasaretkâr insanlar gördüm ki, o zenbillere iltifat edipte ehemmiyet vermiyorlar. Belki yukarıya çıkmak için taşlardan, eşyalardan yığınlar, merdivenler dizip ayakları altına koymaya teşebbüs ediyorlardı... Haliyle ve biraz yukarı çıktıktan sonra, tekrar yere düşerek sukut ediyorlardı. Evet böylesi eblehler, hiçbir zaman menzil-i maksuda çıkamadılar ve çıkamayacaklardır da. Hem yine bazı insanları da gördüm ki, firavunlaşmış olarak nefislerine itimad edip, basamak yapmak için sarayın duvarlarına çiviler çakmak suretiyle basıp çıkmak istiyorlardı. Bunlar dahi az bir miktar çıkar, sonra ayakları sürçerek düşüp boyunları kırılıyordu. Ve hakeza!.. Hem gördüm ki; insanın onlarla mücehhez olduğu kesb ve âlât denilen şeyler ise, ancak istidad ve muvaffakiyet nisbetinde o zenbil ve asansörlere atlamak için kullanmak üzere verilmişlerdir. Yoksa menzillere ulaşmak için değildir.

İşte bu halde senin aklın ikalindir (yani, gem ve dizginindir). Nakl ilede, senin hakikata ulaşman için füze gibi keskin âletindir. Evet kim

ki, Allah’a tevekkül ederse, Allah onun vekilidir.

---

(1): Şu mes'elenin izahını, Fatiha'nın sonundaki üç yolun beyanında Otuzuncu Söz'ün "Ene" bahsinde ve Lemaat kitabında "Bir Seyahat-ı Hayaliye"de zikretmişimdir. O semadan tedelli eden zenbil ve asansörler ise, sırat-ı müstakim olan hakaik-ı Kur'aniyeye işarettir. -Müellif- Arapçadan tercüme eden (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 34

İ'lem [34]

Ey dünya hayatında füccarın ebrara galebesinin ve fâsıkların sâlihlere üstün gelmesinin sebebinde hayrete düşen adam, bil ki! Bir zaman bir vakıada gördüm ki, ben bir şehirdeyim. O şehirde çok saraylar var.. Her bir kasrın mütedahil ve üst üste tabakaları var. O kasırların sakinleri de letafet, ulviyet ve nuraniyette mütefavittirler. Bazıları padişah gibi yüksek merkezde oturmuş, onun altında da kıymet ve nuraniyet cihetinde çeşitli sakinler oturan menziller var.. Ve hakeza, yukarıdan tâ aşağı kapıya kadar bu minval üzeredir. Sonra da bazı kapıların yanında sakil ve kesif nursuz bir hadim ile, kapının önünde de bir kelb-i mütemellik vardı. (Yani müdahin ve yaltakçı bir it bulunuyordu.)

Daha sonra bazı sarayları gördüm ki, kapısı gayet şenlikti. Düşündüm; Ne için o öyle, bu böyle?. Sonra baktım ki, saray reisi kapı önüne gelmiş, it ile oynuyor. Yetişmiş kızlar dahi başları açık olarak çocuklarla oynuyorlar ve oynamalarını tanzîm ediyorlar. O vakit anladım ki, sarayın tabakatındaki pek nâzik vazifeler muattal kalmış, yalnız it ve çocuk ve sefil hademelerin vazifeleri şa'şaalanmış; kasrın iç kısmı ise, tefessuk edip harice çıkmış ve meknunatından boş ve hâlî kalmıştır. Dış vaziyeti ise parlak, muktedir ve kuvvetli görünüp, dâhilde karanlık, muattal ve zelil bir vaziyet hükümran olduğunu anladım. Adeta nar meyvesinin yarılıp bozulmuş habbelerinden boşanan ve boş kalan kabuğu gibi olmuş...

Sonra anladım ki, o saraylar insanlardır. Hattâ her bir insanı bir kasır olarak görmüştüm. Hattâ kendi âsi nefsimi dahi bir kasır olarak görmüştüm. Evet o sarayların ehli, başaşağı giden sukutta muhtelif mertebelerde ve başka başka tarzda. İşte o zaman müşahede ettim ki; ehl-i medeniyetin terakki diye zu'mettikleri şey, ancak bir sukuttur..

Ve iktidar diye zannettikleri iş, ancak bir ibtizaldir, bayağılıktır.. Ve intibah diye dem vurdukları emir, ancak nevm-i gaflette bir batmaktır.. Ve nezaket dedikleri mes'ele, nifakî bir riyadır.. Ve zekâvet diye gururlandıkları keyfiyet, ancak şeytanî desiselerdir.. Ve insaniyet diye tahmin ettikleri şey, ancak insaniyetin hayvaniyete bir inkılabıdır.

Ancak ne varki, bu âsi şahs-ı sakıtın nuranî latifeleri, zulmanî olan nefsiyle bulaştığı için, onun nefsi ona dünyevî letafet ve cazibedar levhaları irae ederek aldatır. Amma dindar ve mutî' olan adam, bunun hilafınadır ki, saray-ı insaniyede onun nefsi, yalnız kapıda kaba, sert ve sakin duran hadime benzer. Lâkin salih kimselerin dahi letaifi, bazan süfliyete doğru nüzul edebiliyor.. Fakat hevesat-ı süfliyeden gelen bir hal ile değil, belki hududundan tecavüz etmiş insanları irşad etmek ve onları gaye-i hilkatlarına çevirmek için imdadlarına koşarken, ayakları dolaşıp düşmesinden geliyor.

Evet Cenab-ı Hak (C.C.), bir abdini severse, dünyanın süs ve zinetlerini ona sevdirmez. Belki bela ve musibetlerle ona kerih gösterir.

Eyvah, vâ esefâ! Şu medeniyet-i sefihe gayet câlib hârikaları ve çok câzib oyuncakları izhar etmiş olmakla; insan saraylarının sakinleri olan latifeleri; ziya saçan lâmbaya müncelib olup, gelip çarparak yanıp kül olan pervaneler gibi düşüp yanmaktadırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 35

İ'lem [35]

Bil ey Said-i şakî! Nedir bu gurur, nedir bu gaflet ve nedir bu istiğna?!. Görmüyor musun ki, ihtiyarın ancak bir tel saç kadardır. Ve iktidardan ancak bir zerreye mâliksin.. Ve şu hayattan sana ancak çabuk söner bir şulecik vardır.. Ve ömürden çabuk geçer bir dakikacığa sahibsin.. Ve şuurun ancak zevale maruz bir lem'acık gibidir.. Ve zamandan ancak akmakta olan bir an-ı seyyalen vardır.. Ve mekândan ancak kabir kadar bir yerin vardır. Bununla beraber aczin hadsizdir, ihtiyacın nihayetsizdir, fakrın hududsuzdur. Hem emeller ve arzuların ise hesabsızdır ve hakeza!..

İşte bu kadar âciz ve bu derece ihtiyaçlı bir insan, acaba kendi elindeki mezkûr sermayeye ve kendi nefsine itimad ederek mi bel bağlar? Yoksa öyle bir Rahman-ı Rahîm'e tevekkül eder ki; onun hazain-i rahmetinin zarflarından olan ve nimetlerinin sandukçaları bulunan şu nurlarla dolu güneşler ola; ve şu semeratla memlû ağaçlar ola.. Hem su ve ziya, onun havz-ı feyzinin ve mesîl-i rahmetinin boruları ola!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Münacat

هَذِهِ الْمُنَاجَاةُ تَخَطَّرَتْ فِى الْقَلْبِ هَكَذَا بِالْبَيَانِ الْفَارِسِى

يَا رَبْ بَشَشْ جِهَتْ نَظَرْ مِيكَرْدَمْ دَرْدِ خُودْرَا دَرْمَانْ نَمِى دِيدَمْ

دَرْ رَاسْت مِى دِيدَمْ كِه دِى رُوزْ مَزَارِ پَدَرِ مَنَسْت

وَ دَرْ چَپْ دِيدَمْ كِه فَرْدَا قَبْرِ مَنَسْت

وَ اِيمْرُوزْ تَابُوتِ جِسْمِ پُرْ اِضْطِرَابِ مَنَسْت

بَرْ سَرِ عُمْر جَنَازَهءِ مَنْ اِيسْتَادَه اَسْت

دَرْ قَدَمْ ا□بِ خَاكِ خِلْقَتِ مَنْ وَ خَاكِسْتَرِ عِظَامِ مَنَسْت

چُونْ دَرْ پَسْ مِينِگَرَمْ بِينَمْ اِينْ دُنْيَاءِ بِى بُنْيَادْ هِيچْ دَرْ هِيچَسْت

وَ دَرْ پِیشْ اَنْدَازَه‌ءِ نَظَرْ مِیکُنَمْ دَرِ قَبْر
کُشَادَه اَسْت
وَ رَاهِ اَبَدْ بَدُورِ دِرَازْ بَدِیدَارَسْت
مَرَا جُزْ جُزْءِ اِخْتِیَارِی چِیزِی نِیسْت دَرْ
دَسْت
کِه اُو جُزْء هَمْ عَاجِزْ هَمْ کُوتَاه و هَمْ کَمْ
عَیَارَسْت
نَه دَرْ مَاضِی مَجَالِ حُلُولْ نَه دَرْ
مُسْتَقْبَلْ مَدَارِ نُفُوذْ اَسْت
مَیْدَانِ اُو اِینْ زَمَانِ حَالْ وَ یَكْ ا نِ
سَیَّالَسْت
بَا اِینْ هَمَه فَقْرهَا وَ ضَعْفهَا قَلَمِ قُدْرَتِ
تُو ا شِکَارَه
نُوِشْتَه اَسْت دَرْ فِطْرَتِ مَا مَیْلِ اَبَدْ وَ
اَمَلِ سَرْمَدْ
بَلْکِه هَرْ چِه هَسْت هَسْت
دَائِرَه‌ءِ اِحْتِیَاجْ مَانَنْدِ دَائِرَه‌ءِ مَدِّ نَظَرْ
بُزُرْگِی دَارَسْت

خَیَالْ کُدَامْ رَسَدْ اِحْتِیَاجْ نِیزْ رَسَدْ
دَرْ دَسْت هَرْ چِه نِیسْت دَرْ اِحْتِیَاجْ هَسْت
دَائِرَهءِ اِقْتِدَارْ هَمْچُو دَائِرَهءِ دَسْتِ کُوتَاهْ کُوتَاهَسْت
پَسْ فَقْر و حَاجَاتِ مَا بَقَدْرِ جِهَانَسْت
وَ سَرْمَایَهءِ مَا هَمْ چُو جُزْءِ لاَیَتَجَزَّا اَسْت
اِینْ جُزْء کُدَامْ وَ اِینْ کَائِنَاتِ حَاجَاتْ کُدَامَسْت
پَسْ دَرْ رَاهِ تُو اَزْ اِینْ جُزْء نِیزْ بَازْ مِی گُذَشْتَنْ چَارَهءِ مَنْ اَسْت
تَا عِنَایَتِ تُو دَسْتْگِیرِ مَنْ شَوَدْ رَحْمَتِ بِی نِهَایَتِ تُو پَنَاهِ مَنْ اَسْت
اِنْ کَسْ کِه بَحْرِ بِی نِهَایَتِ رَحْمَتْ یَافْت اَسْت
تَکْیَه نَه کُنَدْ بَرْ اِینْ جُزْءِ اِخْتِیَارِی کِه یَكْ قَطْرَه سَرَابَسْت

اَیْوَاهْ اِینْ زِنْدِگَانِی هَمْ چُو خَابَسْت
وِینْ عُمْرِ بِی بُنْیَادْ هَمْ چُو بَادَسْت
اِنْسَانْ بَزَوَالْ دُنْیَا بَفَنَا اَسْت الْمَالْ بِی
بَقَا الْلاَمْ بَبَقَا اَسْت
بِیَا اَیْ نَفْسِ نَافَرْجَامْ وُجُودِ فَانِسِي خُودْرَا
فَدَا کُنْ
خَالِقِ خُودْرَا کِه اِینْ هَسْتِی وَدِیعَه
هَسْت
وَ مُلْكِ اُو وَ اُو دَادَه فَنَا کُنْ تَا بَقَا یَابَدْ
اَزْ الْنْ سِرِّی کِه نَفْي نَفْی اِثْبَات اَسْت
خُدَایِ بُزْکَرَمْ خُودْ مُلْكِ خُودْرَا مِی خَرَدْ
اَزْ تُو
بَهَایِ بِی گِرَانْ دَادَه بَرَایِ تُو نِگَاهْ
دَارَسْت

(Haşiye)

(Haşiye): Bu Farisî münacat, kısalığına rağmen çok uzun hakikatleri ihtiva etmektedir. Ankara'da otuzbeş sene evvel tab' edildiği vakit, Afgan Sefiri Sultan Ahmed çok beğenmiş ve Afgan Şah'ına bir aded bu münacattan hediye göndermiştir. Türkçe

tercümesi "İhtiyarlar Risalesi"nde ve "Onyedinci Söz"de olduğundan tercüme edilmedi.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 36

İ'lem [36]

Ey netice (olan bir hakikat-ı imaniyenin isbatını)yi isti'zam ederek, delilini zaif gören adam! Bil ki; hakaik-ı imaniyeden herhangi bir hakikatin sıdkına şehadet eden hiçbir delil yoktur ki, İslâmiyetin herhangi bir mes'elesini, bir şeyini tasdik eden umum delil ve bürhanlarla tezekkî ve teeyyüd etmesin., ve hem bütün onlar, bunu takviye etmesin ve mededkârı olmasın! Evet âdeta ne kadar o hadsiz şahidler ve şehadetler ve berahin ve emarat varsa, her hepsi kendi arkadaşlarının senedlerine imzalarını koymakla; her birisi diğerini beraet ve fermanına mührünü basıyorlar, nasılki sabıkan 184. sahifede tafsili geçti. Amma nefyediciler ise, öyle değiller. Çünkü isbatçı ile nefyedici arasında ki münafât sırrıyla, isbatçının yanında sabit olan bir şey, nâfiye göre yok olabilir. Öyle ise, nâfiler birbirine kuvvet veremedikleri için, bin nefyedici, bir tek hükmündedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 37

İ'lem [37]

Ey kardeş, bil ki! Bazan bir şeye karşı şiddet-i muhabbet, o şeyin inkârına sebeb olabilir.Ve keza şiddet-i havf dahi Öyledir. Hem nihayetsiz azamet de öyle olduğu gibi, akim ihatasızlığı da o şeyin inkârına sebeb olabilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 38

İlem 38

İ'lem [38]

Ey kardeş bil ki! Ben öyle bir hads-i kat'î ile adeta gözümle görmüş gibi öyle bir yakîn hasıl etmişim ki; nasılki meselâ hanzele ağacı, bilkuvve kendi çekirdeğinde mündemiç olduğu gibi; Cehennem dahi küfür tohumunda bilkuvve mündemicdir. Ve keza hurma ağacı, kendi çekirdeğinde münderic olduğu gibi; Cennet dahi iman habbesinde mündemicdir.

Evet nasılki o iki çekirdek, hanzele ve hurma ağaçlarına istihale ile inkılab etmesinde bir garabet yoktur.. Aynen öyle de; dalâlet manasının da tecessüm ederek tazib edici bir Cehenneme tahavvül etmesinde de bir istib'ad olmaz. Hem envar-ı hidayetin de, temessül ederek, lezzet ve huzur verici bir Cennet **(1)** halini alması dahi baîd değildir. (Eski matbu') Lemaat kitabının 33. sahifesinden 36. sahifeye kadar olan kısımda, bu âlemde de o şuhûdun bir nebzesi izah edilmiştir..

---

(1): Risale-i Nur çok müvazeneleriyle bu davayı isbat etmiş. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 39

İ'lem [39]

Ey kardeş, bil ki! Nasılki hububatın tohumundan bir habbe veya semeratın çekirdeklerinden bir nüve, eğer kalblerinde herhangi bir delik vaki' olursa, daha onlar, tenebbüt edip neşv ü nema bulamazlar. Aynen öyle de; 'ene' habbesi de, eğer **"Allah Allah"** zikrinin şuaıyla delinse, daha artık o enaniyet, dirilerek dal budak salıp, gaflet ile firavunlaşarak, nev'inin asarına istinad edip ona sığınarak, semavat ve arzın Cebbarına karşı isyan ile mübareze etmeye doğru büyüyüp teazüm edemez.

İşte Nakşibendî evliyaları, enaniyet dağını delmek suretiyle habbe-i kalbin fethine ve bir kısa yolun keşfine ve zikr-i hafi matkabıyla da nefsin başını kırmağa muvaffak oldukları gibi; zikr-i cehri vasıtasıylada (Kadiriler) dahi, tabiat tağutunun tahribine veyahut yarılmasına muvaffak olmuşlardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 40

İlem 40

İ'lem [40]

Ey kardeş bil ki! Kesretin en uzak ve en geniş ve en ince devair ve tabakatı üstünde dahi hikmet, ittikan ve ihtimam eserleri parlamaktadır. Eğer istersen, kesretin nihayet derecede inbisat ve intişar ile tekessür ettiği insanın cild ve suretine bak! Tâ kalem-i kudret, onun alnının ve yüzünün ve avuçlarının sahifesini nasıl ince çizgiler, yazılar, nakışlar ve âletlerle hâşiyelendirdiğini göresin. Bu çizgi ve nakışlar ise, insanın ruhundaki istidad **(1)** ve maanîye ve boynunda asılı bulunan amel defterine delâlet ediyorlar. Bu dahi fıtratında yazılı bulunan kaderin cilvelerine işaret etmektedir. Hattâ öyle ki, bu kaderî tahşiyeler, hiçbir surette kör tesadüfün ve a'ver ittifakın duhulüne bir menfez, bir delik bırakmamışlardır.

---

(1): Hz. Üstad, yanındaki talebelerine bir kaç defa buyurmuşlardır ki: Ben Van'da iken, henüz Türkçe'yi iyi tekellüm edemediğim sıralarda, Kürdçe lisanıyla iki küçük risale yazmıştım. Bunlardan birisi, Matematik ve hesap ilmiyle ilgili... ikincisi de, insanın el ve avucu gibi yerlerinde; onun ruhundaki istidadının neye münasib olduğunu kaderce belirtilen yazıları hakkında idi. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 41

İ'lem [41]

Ey şu hayat-ı dünyeviyeye mübtela olan insan! Bil ki: Sen o derece bu fani hayata düşkün olmuşsun ki, hayattaki ille-i gaiye, yalnız şu dünya hayatı ve bekasıdır diye tevehhüm etmişsin. Hem kudret-i ezeliyenin cevher-i insaniyette ve zevilhayatta emanet bıraktığı acib cihazat ve hârika teçhizat ise, Fâtır-ı Hakîm onları yalnız şu seri-üz zeval olan hayatın hıfz ve bekası için vermiştir diye zannetmişsin. Kellâ, sümme kellâ! Kat'iyyen öyle değil!.. Zira eğer hayat kitabından maksud-u aslî, yalnız bu hayat-ı dünyeviyenin kısacık bekası olmuş olsaydı, o zaman nizamat-ı kainatın icma'ı şehadetiyle; hikmetin, inayetin, intizamın ve adem-i abesiyetin en zahir ve en bahir ve en nuranî delilleri olan herşey; abesiyet ve israfın intizamsızlık ve hikmetsizliğin en acib ve en garib ve en bariz misali olurlardı. Adeta o zaman, dağ gibi büyük bir ağacın, yalnız bir tek hardele kadar küçücük olan bir tek semeresi onun gayesi olurdu, Kellâ! Belki hayatın gayât ve semeratından, insanın ve zîhayatın yalnız o hayata malikiyeti derecesinde ve onda hakikî olarak tasarruf edebildiği miktarca ona raci' olabilir.. Hayatın sair bütün semerât ve gayâtı ise, Cenab-ı Zat-ı Muhyi'ye (C.C.) aittir ki; onun esmasının tecelliyatına mazhar olmakla; ve hayat-ı uhreviyedeki cennet-i bakiyesinde rahmetinin çeşitli enva-ı cilvelerini izhar etmekledir ki, şu dünya hayatının tohumlarının semereleri de işte bunlardır.. Ve hakeza!..

Evet, nasılki bir sefine-i azîme-i sultaniyede muvazzaf bir şahsın vazifesi, yalnız geminin çalışma ve hareketini te'min eden bazı cihazata lüzumu vaktinde parmağını koyup dokundurmak gibi cüz'î bir iş iken; elbette geminin pek çok fevaidinden bu adama yalnız alâkasının ve hizmetinin nisbeti derecesinde olabilir. Yani binler

faydalarından yalnız bir tane olabilir. Aynen öyle de; her zîhayat, kendi sefine-i vücudunda hakikî mutasarrıf olduğu derecede hisseye sahib olabilir. Hattâ gemi ile misal verilen şahıs, belki binler hisseden bir hisseye müstahak olsa dahi, burada insan ve zîhayat, milyonlar hisseden bir hisseye de müstahak olamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 42

İ'lem [42]

Ey kalbim, bil ki! Halıkımızın, Mâlikimizin ve Mevlâmızın ma'rifeti olmaksızın, dünyanın lezzet ve zinetleri cennet de olsalar, yine cehennemdir. Evet, ben öyle zevkettim ve böyle de müşahede ettim. Hattâ, (Eski matbu') Katre Risalesinin 71. sahifesinde geçtiği üzere şefkat nimetinde ve marifetindeki lezzet, dünya ve mâfihanın lezzetlerine, hattâ Cennet bile olsa, râcih geliyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 43

İlem 43

İ'lem [43]

Bil ey kalbim! Bu dünyada cereyan eden her şeyin, her hâdisenin iki yüzü vardır. Bir yüzü dünyaya, nefse ve hevaya bakar; bir yüzü de, âhirete nazar eder. Amma dünyaya müteveccih olan yüzde ise, dünyanın en büyük ve en ağır ve en sabit işleri ve emirleri dahi hakikatta ve nefs-ül emirde o derece küçük ve hafif ve zevale maruzdurlar ki, kalbin merakla, titremekle, teellümle ve şiddet-i teemmülle müşevveş olmasına değer, muvazi ve lâyık olacak bir şey değillerdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 44

İlem 44

İ'lem [44]

Bil ey kalbim! Acaba hiç böylesi ahmak, ebleh ve echel bir adam bulunurmuki; güneşin timsalini, meselâ bir zerre-i şeffafe içinde görse, yahut onun tecellisini bir çiçeğin renk ve boyasında müşahede etse, sonra da o zerrede görünen güneşcikte veya o çiçeğin sıbgasında parlayan muvakkat bir tecellicikte; âlem sarayının tavanındaki sirac-ı vehhacı bütün levazımatıyla -hattâ güneşin seyyarat için olan cazibesini ve umum âleme merkeziyetini- o güneşcik ve tecellicikte arasın ve taleb etsin! Ve sonra da o ahmak sarhoş, o zerre ve o çiçekte müşahede ettiği güneşciğin başına bir arıza gelir, zail olursa; kasr-ı nazarıyla ve inhisar-ı fikriyle gündüz ortasında gökyüzünde parlayan güneşin vücudunu; sair bütün şeffaf zerrelerin ve bütün şebnemlerin ve reşhaların ve katrelerin ve deniz yüzündeki kabarcıkların ve havuzların ve denizlerin ve seyyaratın güneşe şehadetlerinin mevcudiyetiyle birlikte, inkâr etmeye teşebbüs ve şuru' etsin!..

Hem sonra, kaderin tersimiyle eşyanın kabiliyetine göre tecelli eden zıllî olan bir vücud, o echele bil'asale olan bir vücudla iltibas olunur. Çünkü meselâ şeffaf bir zerrede güneşin timsalini görse, der: "Hani nerede güneşin azameti?, ve hani onun hârika olan harareti?!, ve nasıl?!." ve nasıl?, gibi tâ belahetin en sonuna kadar hezeyanlar!..

Hem o cahil-i nadan, bazan güneşin ateşinden iktibas etmek istiyor. Yahut onun zatında eliyle bir tecessüs yapmak, yada onun kendisinde her hangi bir vecihle bir te'sir icra etmek ister. Halbuki o cahil bilmez ki, güneşin onda yaptığı te'sir ile ona yakın olması, onun da ona yakın olmasını istilzam etmez ki; şems, onun fiilinden müteessir olabilsin.

Sonra o bedbaht ahmak, eşyanın en küçük ve hasislerinde bile acib bir ittikan, garib bir ihtimam, yüksek bir san'at ve nâzik bir hikmeti gördüğü zaman; bâtıl bir kıyas ile: "şunların sanii bunların tasniinde çok külfetler ve pek çok çalışmalar yapmıştır" zu'meder. İşte bu tevehhüm-ü bâtıldan dolayı der ki: Meselâ 'sineğin ne kıymeti var ki, bir Sani-i Hakîm tarafından ona bu kadar mühim masraflar yapılsın' gibi vehimlere kapılır; tâ o miskin sofestaî oluncaya kadar gider. Bak ey cahil-i nadan!

وَلِلَّهِ اْلمَثَلُ اْلاَعْلَى .. اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

sırlarıyla, senin bu mes'elede dört şeyi bilmekliğin lâzımdır, tâ ki, müşkiller hallolsun.

Birincisi: Herşey, zerrelerden güneşlere kadar, Cenab-ı Hakk'ı kemal-i rububiyeti içindeki layık sıfatlarıyla tavsif eder. Fakat o şey, bu sıfatların tecellisine mazhar olmasıyla onlarla muttasıf olması lâzım gelmez.

İkincisi: Herşeyden Cenab-ı Hakk'ın nuruna karşı bir kapı açılır. Ve hem bir kapının açılmasıyla diğer bütün kapıların da, açılması mümkün olur. Lakin kısa ve kasır bir nazarda olduğu gibi; bir tek kapının kapanmasıyla, sair hadsiz kapılar dahi kapanmazlar.

Üçüncüsü: Bir ilm-i muhitten in'ikas eden kader, nuranî esma-i mutlaka-yı İlahiyenin feyz-i tecelliyatından, -herşeyin istidadına lâyık- bir hisse alıp kaydetmiş ve tersim etmiştir.

Dördüncüsü:

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

Yani: *Cenab-ı Kadir-i Mutlak, bir şeyin halk ve icadını irade ettiğinde o şeye, "kün" emr-i Rabbanisi tebliğ edilince, hemen derakab zamansız vücud-pezîr olur.*

İkinci âyetin meali: *Yani kabirden kalkıp mahşerde hesap vermek için, sizin halk ve ihyanız, O'na bir tek nefsin ihya ve ba'si kadar kolay ve ehvendir.*

Amma eğer gaflet ile eşya ve mahrukat, kendi kendilerine, yahut imkânî sebeblere isnad edilseler; o zaman bütün ehl-i aküm, o echel ve eblehin hükmünden çıkan hadsiz muhalatı kabul etmeleri icab eder. Tâ ki o takdirde hak, o echelin canibinde olabilsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 45

İlem 45

İ'lem [45]

Ey kardeş bil ki! Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, hakikatları tebyin ederken; çok zaman darb-ı meseller ile ta'bir edip serd-i kelâm eder. Bunun sırrı ise, çünkü hakaik-ı mücerrede-i İlahiye, daire-i mümkinatta misallerin (ayna ve) kayıdlarında mütemessildir. Mümkin-i miskin olan insan ise, daire-i imkândaki misallere bakarak, o emsalin arkalarında daire-i vücûbun şuunatını mülahaza edebilir. İşte, وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى (buna işaret eder.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 46

İ'lem [46]

Ey kardeş bil ki! Arş-ı Rahman, kalb-i insan gibidir. Buna göre; Meselâ senin kalbin, sende mülk vaziyetinde olduğu halde, sen ise kendi kalbinde bir melekûtsun.

Demek, daire-i ism-i Zahir içinde arş-ı azîm, herşeyi muhit olduğu gibi; İsm-i Bâtın dairesinde de arş, kevn içinde bir kalb mesabesindedir.

Hem İsm-i Evvel dairesinde وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ âyeti, arşın ilk hakikatına işaret ettiği gibi, İsm-i Ahir dairesinde ise, سَقْفُ الْجَنَّةِ عَرْشُ الرَّحْمَنِ hadîs-i şerifi, onun âhir hakikatına remzeder.

Demek هُوَ اْلاَوَّلُ وَاْلآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ile muttasıf olan zat'ın arşı için evveliyet, âhiriyet, zâhiriyet ve bâtıniyetten birer hisse vardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habab : Ilem 47

İ'lem [47]

Ey kardeş bil ki, acz, nidanın madenidir. İhtiyaç, duanın menbaıdır. Madem öyledir; (ben dahi dergâh-ı rahmet-i Rahman'da şöylece nida ediyorum:) Ya Rabbî, ya Hâlıkî, ya Mâliki! Benim hacetim, nida ve niyazım vaktinde hüccetimdir. Fakr u fakatim de duam zamanında üddetimdir. Vesilem hilelerimin (çarelerimin) inkıtaıdır. Aczim, hazinemdir. Sermayem, emellerimdir. Şefîim de Habibin ile rahmetindir. Beni afvet, mağfiret kıl ve bana merhamet eyle! Ya Allah, ya Rahman, ya Rahîm. (Âmîn)

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli

Zeyl-ül Habâb

Her kim, kendini Allah'a verirse, Allah için olursa, her şey onun olmuş olur. Eğer kendisini ona vermezse, her şey onun aleyhinde olur. Kendini Allah'a vermek demek ise, her şeyi O'na bırakmaktır. Hem de her şey O'nun olduğuna ve O'ndan geldiğine ve O'na döneceğine kat'î iz'an etmektir.

Bediüzzaman
Said-i Nursi

•İfade
•İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir
•İlem 2: Haşrin Nümuneleri
•İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi
•İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi
•İlem 5: Kesretin sonu vahdettir
•İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti
•İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat
•İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri
•İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet
•İlem 10: Sebeb - Müsebbeb
•İlem 11: İman ve elem-i zeval
•İlem 12: Unsuriyet
•İlem 13: Avrupalılarla münazara
•İlem 14: Nebatat ve hayvanatın hizmetleri
•İlem 15: Her şeyden liyakatini beklemek gerekir
•İlem 16: Nefsin bazı aldatmalarına çareler

•İlem 17: Büyük küçüğe tekebbür edemez
•İlem 18: Acz ve fakr cihetiyle bir vesvese
•İlem 19: Amel-i salih

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ifade

İfade-i meram

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey benim şu sekiz tane Arabî risalelerime nazar eden zevat! Biliniz ki, yazdığım şu eserleri, evvelâ ve yalnız kendi nefsim için yazmıştım. (1) Sonra düşündüm; Bu nimete bir şükür lâzımdır. Onun şükrü ise, bunları neşretmektir.. Ola ki, bazı insanlar, onlardan menfaat göreler. Sonra tekraren bu risaleleri gözden geçirdim. İçlerinde bir sırrın varlığını hissettim. Epey zaman düşündüm, izharında tereddüd ettim. Fakat şimdi o sırrı izhar etmeye kalbimde bir saik hissediyorum. İşte o sır budur: Görüyorum ki, o risalelerin mes'eleleri arş-ı Rahman olan âyât-ı Furkaniye'den tedelli etmiş nuranî zenbil ve asansörlere çıkmaya birer vesile ve merdivenlerdir.

Evet, o risalelerin zurufundaki mesailden hiçbir mes'ele yoktur ki, Furkan-ı Hakîm'in bir âyetinin kadem-i manevîsine başı temas etmesin. Her ne kadar o risalelerdeki meseleler, hîn-i tahsilde bana şuhudî ve hadsî ve zevkî bir tarzda hasıl olmuşlarsa da, fakat zevil-ebsar olan bir kısım ehl-i hakikatin gözlerini oralarda kapadıkları olan cünun sahrasına, aklımın refakati beraber olduğu halde, gözlerim açık olarak dâhil olduğum için; aklım, kendi âdet-i daimesi üzere kalbimin gördüklerini kendi mikyasları içinde sarıyor ve ölçüleriyle ölçüyor ve bürhanlarına yapışıyordu. İşte bu cihetten bu risalelerin bütün mesaili âdeta bürhanî istidlaliyat hükmündedirler. Öyle ise, fikir ve ilim cihetinden dalâlete düşenlerin, onlardan istifade ederek efkâr-ı felsefiyenin ayak kaydırmasından kendini kurtarmaları mümkündür. Hattâ belki yine mümkündür ki; bu risaleleri tehzib, tanzîm ve izah ile, bu zamanın fikrî dalâletlerinin reddi için, en kuvvetli ve resanetli yeni bir akaid-i imaniye ve taze bir ilm-i Kelâm kitabını onlardan

istihraç etsin. Belki yine mümkündür ki, aklı kalbiyle ihtilat etmiş, yahut kalbi, afak-ı kesrette teşettüt edip dağılmış olan aklına iltihak etmiş olanlar için, bu risalelerden, Kur'an-ı Kerim'in taht-ı irşadında demiryolu gibi sağlam, emin bir yol istinbat edip onda yürüsün.

Öyle mi? Evet!.. Çünkü, şu risalelerimde olan bütün mehasin ve kemalât, yalnız Kur'anın feyzinden mülhemdirler. Velillahilhamd, bu yolda Kur'an-ı Hakîm, bana tam bir mürşid ve bir üstad olmuştur. Evet kim ki, Kur'ana (halisane ve sadıkane) temessük ederse, en sağlam ve en kopmaz bir zincire yapışmış olur.

Said-i Nursî

---

(1): O sekiz risaleler bunlardır: Katre ve Zeyli, Zerre, Şemme, Habbe ve Zeyli, Habab ve Zeyli ve onlara iltihak etmiş Nokta ve Şuaat ve Lemaat ve sairedir. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir

İ'lem [1]

Ey kardeş bil ki; Cenab-ı Allah'ın sana in'am etmiş olduğu bu vücud ve tevabii; ancak ondan istifaden için sana mubah kıldığı bir ni'mettir. Yoksa bütün bütün temlik edip de, üstüne tapulamış değildir. Öyle ise sana i'ta edilen ni'metlerde, a'ta edenin rızası dairesinde tasarruf etmen gerek! Yoksa, senin nefsinin razı olduğu tarzda değil. Nasılki bir adam, birisini evine misafir etse, elbette ev sahibinin izni ve rızası olmadan, o misafir ev eşyasında ve tena'umunda tasarruf edip israf edemez, dökemez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Haşrin Nümuneleri

İ'lem [2]

Ey haşr-i azamı istiğrab edip akıldan uzak gören adam! Bil ki; iki elinin ortasında; yani, kendi vücudunda ve gözlerin önünde cereyan eden hesapsız enva-i haşir ve neşir ve hususi kıyametlere bakmıyor musun? Hem her sene zarfında, hadsiz kıyametleri gördüğün ve hattâ meyveli ve çiçekli olan her bir ağaçta onu müşahede ettiğin halde, nasıl olur da sen kıyamet-i kübrayı akıldan uzak görüyorsun?

Eğer bu mes'elede şuhudî bir yakîn istersen; aklını beraber alıp bahar ve yaz âhirinde, meselâ bir Dut ve Zerdali ağacının altına git! Bak nasıl şu hayattar, tatlı meyveler ve o taze, latif ve nazif mahluklar, adeta geçmiş senedeki ölmüş meyvelerin aynısı olarak haşr ü neşr olmaktadırlar. Dikkatle bak ki, senin yüzüne tebessüm eden şu ağacın başındaki menşur ve mensur (neşredilmiş ve saçılmış) meyveler ve semereler, ancak geçmiş senelerinkinin kardeşi veya arkadaşıdırlar. Hem bak, bunlar onlara o kadar benziyorlar ki, âdeta sanki bunlar onlardır. Eğer insan gibi onların da bir vahdet-i ruhiyeleri olsa idi, bunlar onlar olurdu. Yani âdeta benzerleri değil, aynıları olurdu.

Hem sonra, bu ağacın vaziyetinde teemmül et ki, kuruluğuyla, cumudiyetiyle, hakaretiyle ve küçüklüğüyle beraber, hayat mecralarının darlığı ve çiçek ve semerelerinin erzak yollarının karışıklığı içinde,- nasıl tek başıyla o ağaç bir acib âlem kesilip ehl-i dikkat ve tedkike, وَ اِذاَ الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ hakikatini tasvir etmektedir. Evet, kuru bir ağaçtan, şu latif masnuatı icad edip neşreden bir kudret, elhak kâinatta ve daire-i imkânda hiçbir şey ona ağır gelmez,âmennâ.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki, Kur'anın her bir suresi, Kur'anın umumuna dağılmış olan hakaikin bir mücmelini ve sair surelerdeki ehemmiyetli makasıd ve kıssaları tazammun etmesinin bir hikmeti şudur: Tâ ki, Kur'andan yalnız bir sureyi okuyabilen veyahut yalnız kısa bir surenin kıraeti kendisine müyesser olmuş olanlar, Tenzil'in hitabından ona dahi düşen hisseden mahrum kalmasın. Çünkü cemaat-i mükellifin içinde ümmî ve gabiler vardır. İşte bu lem'a-i i'cazdandır ki, bir tek sure-i Kur'aniye, onu okuyabilen için tamam bir Kur'an mündemiç oluyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 4

İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki, kesret içinde tasarruf eden bir vâhid, kesretin ayrı ayrı tabakalarına girip karışarak, bizzat mübaşeret etmesi lâzım gelmez. Hususan o Mutasarrıf-ı Vâhid'in mahiyeti, tasarruf ettiği şeylerin mahiyetlerinden mübayin olsa, hele bilhassa kesretin hilafına olarak, maddeden mücerred olup mümkinattan olmazsa...

Evet kesîr içinde iş gören, askerî neferat içinde ihtilatsız, mualecesiz emir ve irade ile iş gören bir kumandan gibidir. Fakat eğer kumandanlık vazifeleri ve fiilleri, başıboş neferata havale edilse, o zaman bizzat mübaşeret ve mualecet lâzım gelir. Yahut da bütün neferlerin neferlik mahiyetleri, kumandanlık mahiyetine inkılab etmesi icab eder.

İşte, Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala, kendi nihayet takaddüs, tenezzüh, ulviyet ve azametiyle birlikte ve bizim de ondan nihayetsiz uzaklığımız ve hasisliğimizle beraber, bizde kendi meşiet-i sübhaniyesine göre istediği şekilde tasarruf eder ve etmektedir. Evet Cenab-ı Hak (C.C.) güneş misali gibi bize bizden daha yakın olduğu halde, biz ise ondan nihayetsiz uzağız.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Kesretin sonu vahdettir

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! Kesretin sonu vahdet olup, ona incirar eder. Evet, Cüz', küllün enmuzeci olmak cihetiyle; ağacın kesreti, bir semerenin vahdetinde toplanmaktadır. Şu halde küll, küllî. cüz' de cüz'î gibi oluyor. Evet feza-yı vasiada inbisat edip yayılan güneşin ziyası gibi ki, o ziyanın her bir zerresi güneşin temasilinden bir timsalini tazammun etmekle; adeta havada titreşen her bir zerre birer güneşcik gibi iken, (meselâ) güneşin ziyasıyla ittisal peyda ederek, adeta hep ziya kesilmişler.

Öyle de: وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى ezelî olan bir Nur-ul Envar olan zatın esmasının tecellisi de öyledir ki; esmaullahın herbirisinin tecellisi temsildeki gibi iki vecih ile görünüyorlar. Yani biri küll, diğeri küllî...

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti

İ'lem [6]

Ey dünya ile mutmain olup sükûnetli oturan arkadaş, bil ki! Senin meselin şöyle bir adama benzer ki; O adam yüksek bir saraydan sukut edip aşağıya yuvarlanırken, o saray dahi dehşetli bir sel içine düşüp yuvarlanmakta., o sel ise, gayet yüksek bir dağın başından kopup gelmekte., o dağ dahi müdhiş bir zelzele ile yerin derinliklerine doğru yuvarlanıp gitmektedir.

Evet kasr-ı hayat, inhidama başlamış. Ömür kuşu da,(Tayyaresi de) şimşek gibi geçmekte olup, seni kabir yuvasında nerede ise hemen hemen yumurtlamak üzeredir. Zamanın seli dahi, o derece sür'atle dolaplarını çeviriyor ki, akılları dehşette bırakıyor. Ve küre-i arz sefinesi de, feza-yı gayr-ı mütenahî içinde bulut sür'ati gibi akıp gitmektedir.

İşte, nasılki bir adam, sukut etmiş gibi gayet şedid bir sür'atle giden bir şimendiferde iken; o dehşetli yolculuk ortasında ve o sür'at anında, yolun kenarında bulunan parçalayıcı dikenli-mikenli çiçeklere elini uzatıp, o dikenler onun elini parçalarlarsa, elbette o adam, kendi nefsinden başka kimseye levmetmesin. İşte ey arkadaş! Madem ki iş böyledir; sakın olaki, gözlerini ve ellerini dünyanın süs ve fantaziyelerine uzatmayasın. Evet firak elemlerinin dikenleri, mülakat esnasında kalbleri böyle parçalarsa, acaba firak vaktinde nasıl olur, sen kıyas et!

İşte ey kötülükleri emreden nefis! Sen kime ibadet edersen et ve neyi dava edersen, yada kimi çağırırsan çağır!.. Amma ben ise, ancak beni yoktan var edene ve güneşi, ayı ve dünyayı ve içindeki eşcar ve nebatatı bana musahhar edebilene ibadet ederim. Hem beni kaderin feza-yı muhitinde yüzen ömür tayyaresine bindirene; ve yıldız ve seyyarat arasında uçup deveran eden arzı ve feleğini bana

musahhar edene ve arz tüneli içinde hayat dağı altında ebed-ül âbâd yolunda kabir kapısına doğru şimşek-vârî geçen zaman şimendiferine beni bindirene; Hem ben, ancak, tarafeyni dün ve yarının halkalarıyla muttasıl olan bu günün vagonunda, onun izin ve tezkeresiyle oturduğum bir zattan istimdad ederim.

Hem ben, ancak öyle birisini çağırır ve öyle bir zattan istigase ederim ki; zahirde küre-i arz sefinesini harekete geçiren feleğin çarkını durdurmaya muktedir ola., ve şems ve kameri birleştirip zamanın hareketini teskin etmeye kadir ola., ve vücud şahikalarından fena ve zeval derelerinin a'makına yuvarlanan, kararsız olan şu dünyayı يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ nın sırrıyla tebdil edip sabit müstakar bir hale getirmeye muktedir ola!.. Çünkü benim her şeyle müteallik âmâl ve makasıdım vardır. Zaman neyin üstünden geçerse ve küre-i arz nerelere uğrayıp, dünya nelerden ayrılırsa, benim emellerim ona yapışarak baki kalıp gidiyor. Hem semavat ve arzdaki bütün salih ibadın saadetleriyle lezzet ve alâkalarım vardır.

Hem dahi ben, ancak öyle birisine ibadet ederim ki; o benim kalb ve sırrımın en dakik ve en gizli seslerini işittiği ve kalbimin en ince âmâl ve müyulatını ıslah edebildiği gibi, aynı zamanda akıl ve hayalimin temennileri olan nev'-i beşere saadet-i ebediyeyi vermek için, kıyameti koparıp dünyayı âhirete çevirmeye muktedir olsun. Demekki böylesi bir zat ise, onun kudret eli, hem zerreye hem de güneşe yetişmektedir. Zerre kendi küçüklüğüne güvenerek onun tasarrufundan gizlenemediği gibi, güneş dahi büyüklüğüne bakıp onun kudretine karşı nazlanamaz.

Evet o öyle bir zattır ki, eğer sen onu hakkıyla tanısan, bütün elemlerin lezzetlere inkılab ederler. Ve eğer onun marifeti olmazsa, ulûm evhamı netice verirler. Hikmetler sakmlara dönerler, belki ulûm aynı evham ve hikem aynı eskam olurlar. Evet eğer onun nur-u marifeti olmazsa, vücudlar ağlayıp sana ademleri yağdırırlar.. Nurlar zulümatı, zîhayatlar ölümleri ve lezzetler âlâm ve âsâmı senin üstüne yığarlar. Hem yine o nur olmazsa, bütün sevgililer, belki bütün eşya, birbirine düşman kesilirler. Hem onsuz beka bela olur, Kemal heba

olur, ömür heva olur, hayat azab olur, akıl ikab olur ve bütün emeller elemler olarak ağlarlar.

Evet, her kim Allah için olursa, herşey onun olur. Eğer onun olmazsa, herşey onun aleyhinde olur. Onun olmak ve onun için olmak demek ise, herşeyi ona vermek ve herşey onun malı olduğuna iz'an etmek demektir.

Hem odur ki; seni hacetlerden müteşekkil mütedahil daireler ihata etmiş bir surette, yaratmış. Hem seni o devair-i ihtiyacatın en küçüğü içinde techiz etmiştir ki, o dairenin nısf-ı kutru, iktidar ve ihtiyar ile -ancak elinin ulaşabildiği kadardır. Geri kalan ihtiyaç daireleri ise, bazıları ezel ve ebedin, arş ve ferşin arası kadar geniştir. Ve onlara ulaşmak için de seni yalnız dua ile teçhiz etmiştir.

Evet Kur'an'da قُلْ مَا يَعْبَوءُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاوءُكُمْ fermanı (Yani duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var.) bu sırra işaret etmektedir. Evet çocuk, elinin ulaşamadığı şeyler için valideynini çağırdığı gibi, bir kul dahi âciz kaldığı ve elinin ulaşamadığı şeyler için, Rabbisini çağırır ve çağırmalıdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki! Herşeyin kemal-i san'at ve ittikan üzere olması ancak sırr-ı vahdettendir. Eğer tevzi'siz, tecezzisiz ve müzahametsiz olan bir vahdetin sırrı olmasa idi, o zaman masnuat, san'at ve itkandan mahrum kalıp karmakarışık olurdu. Evet nasılki güneşin vahdet-i vücuduyla beraber, ziya-yı tecellisinin temas ettiği şeffaf zerrelerden tâ deniz yüzüne kadar herşeyi bir nevi daire-i tasarrufuna aldığı halde, hiçbir şey onu meşgul edip şey'-i âhere ziya ve hararet vermekten ve onda temessül edip görünmekten şaşırtıp da men' edemiyor. İşte şu miskin, mümkin mukayyed, mahdud, camid ve meyyit olan güneş ki, Cenab-ı Hakk'ın ism-i Nur'unun şu'lelerinden tek bir şu'lesinin tecellisiyle parlayan bir katrecik iken, şu sır onda müşahede edilirse; Acaba Şems-i Ezel, Sultan-ı Ebed, Kayyum-u Sermed, Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad, Hayy-ı Kadir ve Samed (C.C.) olsa, nasıl olur kıyas edebilirsen et!

Evet وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الاَعْلَى nasıl ki güneşin muhit olan ziyasının vahdeti vâhidiyete işaret ediyor. Öyle de; onun tecellisiyle o muhit olan ziyanın herbir cüz'ünde ve bütün zerrelerde güneşin hasiyetleriyle beraber vücudu temessül etmesi, ehadiyete remzeder. Feteemmel!

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki! Ehadiyet-i İlahiyenin en sâdık şahidi ve **birincisi;** sırr-ı vahdettir. Evet senin gözünün bir hüceyresinin zerrelerinden tut, tâ mecmu-u âlemdeki birliğe kadar her şeyde bir vahdet vardır.

İkinci şahid: Herşeyde mevcud olan itkan-ı ekmeldir. Evet her şeyin kabiliyetinin liyakatına göre, onda kazanın kalemi ve kaderin kalıbıyla yazılan ve dökülen itkan hakikatidir.

Üçüncüsü: Her şeyin inşa ve icadında bir sühulet-i mutlakanın bulunmasıdır. O ise, bunları yapan ve icad eden Saniin vücudu, masnuatın vücudlarının cinsinden olmadığına delâlet eder. Belki Sâni-i Mevcudat'ın vücudu, masnuatın vücudundan hadsiz ve nihayetsiz derece daha sabit ve daha rasih olması lâzımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 9

İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet

İ'lem [9]

Ey insan bil ki, arzın size bahşettiği ve sattığı metaı ve elinde bulunan son derece ucuz olan mal; eğer onun kendi malı yahut imkânî sebeblerin nesci olmuş olsa idi; -siz insanlar, umum ruy-i zemindeki ağaç ve tarlalarının elleriyle elde ettiğiniz mahsulât için sarfeylediğiniz bütün imkânlarınızı da kullansa idiniz- yine belki bir tek narı satın alamıyacaktınız. Çünkü (meselâ) narın her bir habbesinde, onun Sanii ona nihayet derece özendiği ve gayet tezyin ile ihtimam ve ittikan verdiği ve tam bir şuur ve hakimane bir maharetle o habbâtı, o narda dizip cem'ettiği ve müşterilerin enzarını celbetmek için renk, tad ve kokunun letaifleriyle teçhiz ettiği görünmektedir.

İşte eğer o nar, kendisinin kudretine nisbeten bir habbe ile bir bahçe ve tek bir ferd ile bütün bir nev' ve zerre ile şems müsavi olan ve onun sun' ve icadında hiçbir külfet, mualecet ve mübaşereti olmayan bir Saniin masnuu olmazsa; hiç şüphesiz ve pek aşikâr ve bil-hads-il kat'î, bu derece ucuz, mebzul ve gayet san'atkârâne ve mahirane ve hikmetdârane bir tarzda olamazdı. Şayet bunun aksiyle olmuş olsaydı; şu san'atkârâne yapılmış olan üzüm ve nar habbelerinin zahir nazarda, bazı haşarat ve hayvanatın muvakkat zevklerinin ve cüz'î heveslerinin tatmini için olurdu ki, onların sanii hâşâ sümme hâşâ şuursuz, hissiz, ilimsiz, ihtiyarsız ve kemalsiz olması lâzım gelirdi. Tâ ki, bu meyveler bu derece ucuz, kıymetsiz ve mebzul olsunlar. Halbuki şuurkârane, itkanperverane, hakimane ve muhtarane olan şu san'atlar, bu bâtıl faraziyeyi en şiddetli bir şekilde tekzib edip reddederler. Öyle ise ikinci şık olarak, o Sani-i Zülkemal,

Kadir, Mürid, Alim, Hakim bir Vâcib-ül Vücud'dur. Ve her şeyin melekûtu elinde olup, ona nisbeten

اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

dir.

Hem her bir masnuda, insan ve hayvanatın istihlâklerine bakan cüz'î faidelerinden başka, onun saniine bakan pek çok hikmetler ve gayeleri vardır ki; o saniin tecelliyat-ı esmasına ve şuunat-ı rububiyeti içindeki faaliyetinin esrarına aittir.

Evet hiç mümkün müdür ki, şu feyz-i umumînin menşei kör bir kuvvet olsun da, şu semereler sel gibi ondan akıp gelmiş olsunlar ve sonra tesadüf ve ittifakiyatın elleri onlarla oynayabilsin ve mel'abegâhı olsun? (Hâşâ sümme haşa mümkün değildir.)

Evet, o masnulardaki şu hakimane ve intizamkârane ve şuurdarane itkanlı hususiyetler, kat'î ve yakinî bir surette kör tesadüfün ve sağır ittifakiyetin ellerini onlara karışmaktan red ve tardederler. Öyle ise, bizzarure nev'en ve kemiyeten şu meydandaki mebzul ucuzluk ve kolaylık ve ferden ve şahsiyeten ve keyfıyeten bu ittikan ve iktisad ise, Cevad-ı Mutlak ve Hakîm-i Mutlak ve Kadir-i Mutlak (C.C.) ve amme nevalühû ve şemele ihsanühû'den gelen bir cûd-u mutlaka şehadet ederler.

İşte takdis ederiz o zatı ki; nihayet cûd-u mutlakını, nihayet muktesidane hikmet ile cem'eder. Ve gayr-ı mahdud feyz-i mutlakını, bir nizam-ı tammın ve hassas bir terazinin ve âdil bir adalet-i hassasenin zurufunda derceder. Evet, bu üç hakikat, kâinatta o derece hükümfermadırlar ki; koca fil gibi büyük mahlukları, zerre gibi ısırıcı küçük bir sineğin kocaman vücudunun bir zerresini ısırmasına karşı müdafaaya mecbur eder. Ve hem kemal-i tekebbüründen başını semavatın ketfine vuran insanoğlu, bir sivrisineğin süngücüğüyle ona dokunması vaktinde kalaka düşüp, onunla mukatelede zaif düşerek

ضَعُفَ الطّالِبُ وَ الّمَطّلوُبُ

sırrı zahir olur.

Hem büyük bir deniz ortasında kırık bir tahta parçası üstünde kalan bir çocuğun münkesir kalbinden gelen gizli bir duasının hatırı için, denizin gazabını durdurup, fırtınaların gayzını susturup, soğuğun hiddetini teskin edebilir. Evet O'dur ki,

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ

sırrıyla kalb ve sırrın en gizli sesini işitip cevab verir ve şems ve kamerin harekâtına hükmü geçer.

جَلَّ سُلْطَانُهُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 10

İlem 10

İ'lem [10]

Ey sebeblere mübtela olmuş insan! Bil ki; sebebi halketmek ve onun sebebiyetini müsebbebin levazımatıyla takdir ve techiz etmek ise; ona nisbeten zerrelerle güneşler müsavi olan bir Kadir-i Zülcelaldir ki, onun yanında "kün" emriyle müsebbebi halk ve icad etmekten daha kolay, üstün, ekmel ve a'lâ değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 11

İlem 11

İ'lem [11]

Ey kalbim bil ki; şu (zahirde) görünen dünyalar dolusu idam elemleri ise, ancak bir teceddüd-ü emsaldir. Öyle ise, imanlı zatlar için firak içinde zevalin elemini duymadan, teceddüd ve tazelenmek lezzeti vardır. Madem öyledir. Hakîkî imanı elde etmeye çalış! Tâ emn ü eman bulasın. Teslim ol ki selâmette kalasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 12

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki; câhiliyet devrinin menhus bir yadigârı olan unsuriyetperverlik taassubunun izahı ve içyüzü şöyledir ki:

Birbirine tesanüd ile katılaşan bir gaflet ve birbiriyle yardımlaşarak cevablaşan bir riya ve bir zulümden ibarettir ki; unsuriyet ve milliyeti ona mabud haline getirmiştir. El'iyazü billah.

Amma hamiyet-i İslâmiye ise, imanın ziyasından in'ikas edip parıldayan bir nurdur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 13

İlem 13

İ'lem [13]

Ey mülhidlerle ve müteşekkiklerle ve Avrupa'lı zındıkların mukallidleriyle münazara ile iştigal eden biçare adam, bil ki; sen büyük bir tehlike ile karşı karşıyasın. Çünkü eğer nefsin tezkiye edilmemişse, sen farkına varmadan, senin nefsin hasımlarının fikirlerine gizli olarak yavaş yavaş iltihak etme tehlikesi vardır. Hem Türkçede **"bîtarafane muhakeme"** denilen güya, insaf namına olan münazara ise, nefsi emmare olan kimseler için en tehlikelidir. Çünkü, o münsif, kendini hasmının yerinde tekrar-betekrar farz ede ede, onun zihninde bir hasm-ı hayalî yerleşir. Ve o hayalî hasımdan onun dimağında bir lümme-i tenkid tevellüd ederek dâhilde onun hasmının vekili olur. İşte o zaman şeytan da gelir, o lümme içinde yuvasını kurar, oturur.

Lâkin eğer niyetin halis ise, me'yus olma ve böyle bir hali kendinde hisseder etmez, hemen cihadın (silah) dizginini en büyük dahilî düşmanın olan nefsine çevir ve çok tazarru ve istiğfarlarda bulun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 14

İlem 14

İ'lem [14]

Ey kardeş bil ki! Azîm bir padişaha ait acib bir sarayın binasında çalışan ve o sarayın nakışlarını tersim işlerinde istihdam edilen camid âletleri ve hayvanatı ve cahil, âmi ameleleri gören herkes bilir ki; bunlar kendileri namına değil, belki onları istihdam edenin hesabına çalışıyorlar da, o padişah onları pek yüksek ve çok geniş maksadları; ve gayet ince ve nazik garazları için çalıştırıyor.

İşte acaba o maksad ve garazların idrakinden havass-ı ulemanın fikirleri dahi kasır kaldığı halde, nasıl olur o cahil avam ve şuursuz hayvanat ve camid kalem ve fırçalar, o maksadları müdrikâne takib edip kendileri namına çalışabilsinler.

Aynen bu temsil gibi; her kim, gül ve çiçeklerin cilvelerine ve onların zîhayatlar enzarında kendilerini sevdirmelerindeki vaziyetlerine im'an-ı nazar ederse, elbette yakîn hasıl edecektir ki; bu gül ve çiçekler, bir Hakîm-i Kerim tarafından hizmetle muvazzaftırlar; ve o Kerim'in izniyle onun arz misafirhanesine gelip konan misafirlerine kendilerini sevdirmekle vazifedardırlar. Kezalik hayvanat dahi öyledir.

Evet çiçeğin hissi, hayvanın şuuru nerede?., ve çiçeklerin şu cilve-endaz etvarındaki tezyinatında ve keza hayvanatın menfaatdar etvarında tevdi edilmiş hikmetin gayat-ı nukuşunu ve kerem ve ikramın letaif-i mehasinini derketmek nerede?!.

Öyle ise şu haller, ancak bir Rabb-i Kerim'in taarrüf ve teveddüd ve tahabbübünü kendi ibadına ve misafirlerine bildirmesi ve tanıttırması içindir. (Celle celâlühü ve amme nevalühû ve şemele ihsanühû)

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 15

İlem 15

İ'lem [15]

Bil ey meş'um nefis! Sen muhtelif olan umum mertebelerin bütün levazımatını birden her bir mertebede; ve bütün havass-ı insaniyenin umum hacetlerini herbir hissin haceti içinde; ve bütün letaifin ezvakını her bir latifenin derece-i zevkinde; ve bütün esma-i hüsnanın şualarını her bir ismin tecellisinde; ve müessirin bütün azametini her bir eserin ve masnu'un arkasında; ve mana-yı haricînin bütün hasiyetlerini, gölgevî olan her bir medlulde, belki her bir delâlet edende arayıp taleb ediyorsun. (Bu ise helaket ve dalâlet yoludur.)

Ey nefis! Her şeyin liyakati nisbetinde ve vüs'ati miktarınca onun malını ondan taleb et ki, evham seni havalandırmasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 16

İlem 16

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki; sen nefsini, azamet ve kibir davasında mağrur gördüğün zaman; kendinden büyük olan azam-ı mahlukata, meselâ semavat ve ecramına bakman lazımdır.. Ve şayet nefis, senden küçük olan hevam ve haşarata bakıp da ehemmiyetsiz addetmeye yeltenirse; o zaman sen, kendi cesedinin hüceyrelerine bak ve nazarınla beraber o hüceyre-i insaniyenden birisinin içine gir, sonra onu dikkatle temaşa et!. Tâ ki meselâ bir pire ve onun mâfevkindekiler senden ne kadar büyük olduğunu göresin.. Ve tâ ki vücudunda olan hikmet, rahmet ve nimetin ve ittikan-ı san'atın kıymet ve ehemmiyeti senin gözünden düşmesin.

Hem eğer nefis, nimetlerde sana mümasil olan gayr-ı mahdud ve namütenahi sair mahlukatı göstererek, nimetin mebzuliyetinden dolayı kıymetsizliğini telkin ederse; o zaman sen kendi ihtiyaçlarına ve (o nimetleri celbetmekteki) acz-i nefsine; ve ni'metin hikmetine bakman gerektir. Tâ ki nefis, sana verilmiş olan nimetleri senin yanında kıymetsizlikle addettirmesin.

Evet, acaba umum hayvanlarda dahi bulunan göz nimetine karşı, senin göze olan ihtiyacını tahfif ediyor mu? Veyahut bir ni'metin umuma şamil olmasıyla, o nimetteki kasd-ı Rabbaniyi noksanlaştırır mı? Hâşâ ve kellâ! Belki herkeste bulunan bir nimete karşı, senin ona ihtiyacını daha da çok şiddetlendirir. Ve umum mahlukata şamil bir nimette, kasdın eserini daha çok ziyadeleştirir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 17

İlem 17

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki; umum zîhayatlarda mevcud olan hayatın hadsiz hesabsız gayeleri vardır ki, ancak birisi o zîhayata ait olabilir. Fakat Zat-ı Muhyi'ye (C.C.) ait gayeler ise, onun nihayetsiz malikiyeti miktarıncadır. Öyle ise, büyüğün küçüğe karşı tekebbür etmeye hakkı olmadığı gibi, hiç bir hâdisede de abesiyet vaki'de yoktur ve bulunmaz. Olsa olsa, bütün eşya ancak onun menfaatleri ve hevesatı için halkedilmiştir diye zu'meden beşerin gururlu nefsi yanında, ve kendisine bakan gayeden başka hiç bir gayeler olmadığını sanan, onun safsatasında olabilir.

Evet, yeryüzünde tefriş edilmiş olan şu ziyafet-i amme, beşerin sırr-ı hilafeti sebebiyle ve keramete liyakatini istihsal etmek şartıyla ona bir ikramdır. Yoksa yalnız onun menfaati veya sadece istifadesi için değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 18

İ'lem [18]

Ey kardeş, bil ki; eğer şeytan-ı müvesvis, (vesvese suretinde) sana dese ki: Sen nesin, sen ancak hadsiz hayvanattan bir hayvansın. Karınca da bir kardeşin, arı da bir kızkardeşindir. Öyle ise sen nerede? Ve

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَآءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ .. وَالاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّموَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ

hükmünün sahibi olan bir Zat-ı Zülcelal nerede?

O zaman sen ona de ki: Benim nihayetsiz aczim ve fakrım ve zilletim ve benim bunları kendimde izan ile hissedip bilmekliğim; Zat-ı Zülcelal'in sonsuz kudretini, gınasını ve izzetini gösteren bir ayine hükmünü alır.Ve işte bu sırdır ki; beni, kardaşlarım olan sair hayvanatın mertebesinden yükselttirip terakki ettiriyor. Hem de o Zat-ı Zülcelal'in kemal-i azamet ve ihata-i kudretinin levazımı da odur ki; benim dua ve niyazlarımı işitsin ve hacetlerimi görsün; Ve hem semavat ve arzın tedbirini görmesi, benim hakîr işlerimin tedbirini görmekten onu meşgul etmesin.

Amma insan-ı mümkinin, (rütbeten) büyüklüğünün derecesine göre cüz'î ve hasis işlerle iştigalden uzak kalmaklığı ise, onun büyüklüğünden değildir. Belki acizliğinden ve noksaniyetinden ve zaifliğinden neş'et ediyor.

Görmez misin ki; damlalardan ve cam parçaları zerrelerinden bütün kabarcıklar, belki bütün damlacıkların -katrelerden olsun, cam

parçalarından olsun- hepsi güneşin timsalini almakta müsavi ve beraberdirler. Eğer onlar konuşabilseydiler, hepsi ayrı ayrı diyeceklerdi ki: "Güneş benimdir ve benim yanımdadır ve benim içimdedir ve benimle beraberdir." Hem o zerrelerin güneşle münasebet kurmalarında, ne seyyaratın gözleri, ne denizlerin geniş yüzleri ve ne de güneşin azameti onlara bir müzahamet vermiyor. Evet, Cenab-ı Hak ile bizim aramızda olan münasebetsizlikle beraber -bizim kendi gayr-ı mütenahî olan fakrımızı ve hakaretimizi bilmemiz nisbetinde- onun yakınlığı ve münasebeti daha çok ziyadeleşir.

Şimdi bak ki, aczine ve fakrına nihayet olmayan bir insan ile; onun gınasına, kudretine ve izzetine ve azametine had ve nihayet olmayan bir Zat-ı Zülcelal arasında olan münasebet ne kadar eltaf bir münasebettir. İşte tesbih ederiz o zatı ki, nihayet azamet içinde nihayet lütfü ve gayet ceberut içinde nihayet re'feti dercetmiştir. Hem nihayet kurbu, gayetsiz bu'dla cem'etmiştir.. Ve zerrelerle güneşler mabeyninde bir uhuvvet bırakmış ve böylece kudretini cem'-i ezdad ile izhar etmiştir.

Evet, bak gör ki, nasıl yer ve göklerin haşmetli tedbirleri onu hevam ve haşaratın nâzik ve nazenin tedbirlerinden meşgul etmiyor. Hem berr ve bahrin azametli tedbiri, onu en küçük arı ve kuşçukların icadından ve denizlerin derinliklerindeki küçücük balıkların ihyasından alıkoymuyor. Hem berrin şiddetli fırtına ve tipileri ve bahrin hiddet ve gazabı o zatı; denizin kesafetli derin suları altında ve dehşetli dalgalarının karanlığı ortasında ve azametli zelzeleleri içinde ve gecenin zulmeti ve bulutun karanlığı tahtında; en gizli ve en hafi mekânda mütevekkilane duran, en hafi ve en zaif ve en âciz ve en küçük bir hayvanı kemal-i lütuf ve ihsan ile terbiye edip rızkını vermekten bir zahmet görmüyor. Demek, denizin gazabı arasında ve onun ekşi, heybetli, abûs çehresi arkasında rahmet-i Rahman tebessüm etmektedir. Çünkü bak şu koca deniz, kendi vüs'atli nağmeleri diliyle

يَا عَظِيمُ يَا جَلِيلُ يَا كَبِيرُ يَا اَللّٰهُ سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمَ كِبْرِيَاءَكَ

diye yaptığı nidasına karşılık; o küçücük hayvan dahi kendi hafî terennümatıyla

يَا لَطِيفُ يَا كَرِيمُ يَا رَزَّاقُ يَا رَحِيمُ يَا اَللّٰهُ سُبْحَانَكَ مَا اَلْطَفَ اِحْسَانَكَ

deyip mukabele ediyor. İşte şu her iki zikrin ittihadında ve şu her iki tesbihin imtizacında Vâhid-i Ehad ve Samed'e karşı latif bir haşmet ve muhteşem bir letafet ve yüksek bir ubudiyet hasıl oluyor. (Celle celalühû ve amme nevalühû.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Hababın Zeyli : Ilem 19

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki, ulûm-u imaniyeden sonra, en ehemmiyetli ve en elzem şey, yalnız ve yalnız amel-i salihtir. Çünkü Kur'an-ı Hakîm, aleddevam

اَلَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلوُا الصَّالِحَاتِ

diyor. Evet şu kısa ömür, onun için en ehemm olan şeye ancak kifayet edebilir. (Başka şeyler için sermayesi yoktur.)

Amma ecnebilerden alınan ulûm-u kevniye ise, zaruret için ve ihtiyacat için ve san'atlar için ve beşerin istirahatı için olanlarından gayrı, hepsi zararlıdır, muzırdır.

اَللَّهُمَّ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ ارْحَمْ اُمَّةَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ وَ نَوِّرْ قُلُوبَ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ بِنُورِ الاِيمَانِ وَ الْقُرْاٰنِ وَ نَوِّرْ بُرْهَانَ الْقُرْاٰنِ وَ عَظِّمْ شَرِيعَةَ الاِسْلاَمِ اٰمِينَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe

Kur'anın bahçelerinin semeratından tek bir meyvenin çekirdeklerinden bir

Habbe

(bir dane)

حَبَّه مِى گُويَدْ

مَنْ شَاخِ دِرَخْتَمْ پُرْ اَزْ مِيْوَهءِ تَوْحِيدْ يَكْ

شَبْنَمَمْ اَزْ يَمْ پُرْ اَزْ لُوءْلُوءِ تَمْجِيدْ

•İfade
•İlem 1: Nur-u Muhammedi
•İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir
•İlem 3: Herkesin hususi alemi
•İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları
•İlem 5: İnsana ait dokuz emir
•İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları
•İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir
•İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı
•İlem 9: Nefsin acib bir belaheti
•İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir
•İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında
•İlem 12: Aklın garip bir tavrı
•İlem 13: Nimet ve şükür
•İlem 14: Afakî malumat
•İlem 15: Medeniyet ve günahlar
•İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet
•İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler

•İlem 18: Masnuatta tefekkür şekli
•İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri
•İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır
•İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler
•İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır
•İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat
•İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri
•İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır
•İlem 26: Sekiz mühim esas
•İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber
•İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez
•İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir
•İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek
•İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek
•İlem 32: Allah'a münacat tarzı
•İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : ifade

İfade-i meram

Malûm olsun ki, bana deniliyor: insanlar diyorlarmış ki; "Onun eserlerinin çok yerlerini anlayamıyoruz. Böyle kalırsa, bu eserlerin zayi' olmasından korkulur."

Ben de derim: Her şeyin anahtarı elinde olan "Cenab-ı Hakk'ın izniyle inşâallah zayi olmayacaklardır. Ve bir zaman gelecek, ekser dindar mütefekkirler, onları anlayacaklardır. Çünkü bu risaledeki ekser mes'eleleri; nefsimde tecrübe ettiğim, Furkan-ı Hakîm'in bana i'ta etmiş olduğu ilâçlardır. Bununla beraber mümkündür ki, sair insanlar, benim bitamamihâ anladığım gibi anlamasınlar. Zira benim nefsim su-i ihtiyarıyla baştan ayağa dek, çeşitli yaralarla mülemma' olmuştur. Öyle ise, hayat-ı kalbiyesi selim olan kimseler; heva-i nefis yılanının ısırmasından hastalanan kimse gibi, tiryakın derece-i te'sirini anlayamaz.

Hem de ben sünûhat-ı kalbiyemde, izahat için tasarruf yapmıyorum ki, tahririnden gelen acz ve tağyirinden gelen havf dolayısıyla.. Ancak kalbime doğduğu gibi yazıyorum.

Hem de ben, sair mütekellimînin hilafına olarak, kendi yerimde ve kendime hitaben konuşuyorum. Bana dönük olan samiîn makamında değil. Çünkü onlar kendi nefislerini samiîn makamında farzederek öyle konuşuyorlar. Anlaşılıyor ki; benim kitabımın önü ve doğu yüzü bana dönük olup, onun ma'kûsu ve ters tarafı sami'a bakıyor. O halde sâmi' olan zatın, ayinede görünen yazıyı okur gibi kendisine zorlaşıyor. Madem ki ben onun makamına gitmiyorum. O halde o, kendi hayalini tenezzülen bana göndersin ki, ben onu başımdaki gözümde misafir edeyim de, tâ o da benim gördüğüm gibi görsün.

Şimdi burada emanetin hakkını eda etmek niyetiyle, Cenab-ı Hakk'ın tevfikiyle derim ki: Ben, Nokta, Katre ve Katre'nin Zeyli,

Zerre, Şemme, Habbe ve sair risalelerimde müteferrik hadsiyatı ve parça parça aynaları dercetmişim. Eğer Cenab-ı Hakk'ın izniyle bir zaman gelir, birisi bütün bu müteferrik hadsleri ve parça parça aynaları tahrir ve tasvir edip birleştirirse; öyle bir ayna onlardan çıkabilir ki, aynelyakînin nuru o aynada zahir ve nümayan olacaktır. Hem onlardan öyle bir hads tehassul edebilir ki, hakkalyakînin nuru, ondan çiçekler açacaktır inşâallah.

Neden olmasın! Çünkü (bütün bu risalelerdeki mes'eleler, hadsler) yalnız Kur'an-ı Mübin'in feyzinden mülhemdirler.

Said-i Nursî

اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَ ارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ وَ اَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلاً وَ ارْزُقْنَا اِجْتِنَابَهُ اٰمِينَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 1

İlem 1: Nur-u Muhammedi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَ كَمَالِ الْاِيمَانِ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى مُحَمَّدٍ الَّذِى هُوَ مَرْكَزُ دَائِرَةِ الْاِسْلاَمِ وَ مَنْبَعُ اَنْوَارِ الْاِيمَانِ وَعَلَى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ مَا دَامَ الْمَلَوَانِ وَمَا دَارَ الْقَمَرَانِ

İ'lem [1]

Ey kardeş bil ki; (Şu görünen âlem, çok çeşitli şekil ve tarzlarda görünebilir.)

Meselâ, sen şu âlemi,bir kitab-ı kebir şeklinde görürsen; Hazret-i Muhammed'in (A.S.M) nurunu o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebi olarak göreceksin.

Ve eğer âlemi bir ağacın suretini giymiş şekliyle görürsen; Aleyhissalatü Vesselam'ın nurunu, o ağacın ilk çekirdeği ve hem son meyvesi olarak göreceksin.

Ve eğer âlemi, zîhayat ve canlı bir hayvanın cismini giymiş vaziyetiyle görürsen; Aleyhissalatü Vesselam'in nurunu, o büyük mahlukun ruhu olarak göreceksin.

Ve eğer âlemi, büyük bir insan şekline tahavvül etmiş görürsen; Aleyhissalatü Vesselâm'ın nurunu, o insan-ı kebir'in aklı olarak göreceksin.

Hem eğer âlemi, gayet muhteşem bir gül ve çiçek bahçesi misalinde görürsen; Aleyhissalatü Vesselâm'ın nurunu, o hadikanın andelibi olarak göreceksin.

Ve eğer âlemi, gayet yüksek müzeyyen bir kasır ki, çok muhteşem salon ve daireleri olup, Sultan-ı Ezel'in saltanatının şa'şaası ve haşmetinin hârikaları ve tecelliyat-ı cemalinin mehasini ve san'atının havarik-i nukuşu o kasırda tezahür ettiği bir vaziyette görürsen; işte o zaman Aleyhissalatü Vesselam'in nurunu o kasra bir nezzar, bir teşrifatçı olarak göreceksin... Ki evvelâ kendisi için onu seyr ve temaşa edip, sonra bütün insanlara nida ederek "Ey insanlar! Geliniz bu nezahetli manzaralara bakınız ve fıtratınızda mevcud bulunan istidadınızdaki hayret, tenezzüh, takdir, tenevvür ve tefekkür gibi herşeyinizi alıp geliniz ve hazırlanınız ve iyi temaşa edip tam istifade ediniz!

Ve hakeza bunlar gibi hadsiz âlî matlabları insanlara bildiriyor ve bunları insanlara irae ediyor. Böylece hem kendisi şehadet ediyor, hem de insanları işhad ediyor. Ve hem kendisi hayrete dalıyor, hem insanları hayrete davet ediyor. Ve hem kendisi, o Malik-i Zülcelalini seviyor, hem de onu insanlara sevdirmeye çalışıyor. Hem kendisi o Malik'ten istizae ediyor, (yani envar-ı hidayetten nurlar alıyor,) hem de insanlara onun gelmesine vesile oluyor. Ve hem kendisi istifaza ediyor, hem de insanların üzerine feyz-i İlahînin inmesine vasıta oluyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 2

İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki; insan, şecere-i hilkatin semeresidir. Semere ise, bütün ağacın en ekmeli ve kökten en uzağıdır. Hem ağacın bütün eczasının hasiyetlerini kendisinde cem'eden hârika bir şeydir. Öyle ise, böyle bir semerenin baki kalması ve istibka ile muhafaza edilmesi lâzımdır.

İşte, Cenab-ı Zat-ı Kadir (Celle şânühû) insan nev' inden birisinin çekirdek-i insaniyesinden, o şecere-i hilkati inbat ettikten sonra, tekrar o Fatır-ı Zülcelal, aynı o insanı hilkat ağacının en âhir bir semeresi kılmıştır. Ve sonra da, Cenab-ı Rahman, o semereyi şecere-i İslâmiyete bir çekirdek yapmış ve âlem-i İslâmiyete bir sirac ve onun manzumesine bir güneş kılmıştır. Öyle ise semerenin içindeki çekirdekler, bilkuvve olarak kendi aslı gibi semeresi olduğu ağacının bütün levazımatını müştemil bulunması lâzımdır.

Evet. meselâ bir incir tohumu, bütün bir incir ağacını içinde sakladığı gibi; çekirdeğin küçüklüğüyle beraber, bir ağacı ne kadar büyük olursa olsun tazammun etmesine büyüklüğü ona münafi olamaz. Hem madem ki. insan bir semeredir. Öyle ise onda onun çekirdeği olacak bir nüve habbesi bulunacaktır. Ve o habbede onun tohumu olacaktır.. İşte o çekirdek ise kalbdir. Evet ben habbe-i kalbde. ihtiyaç vasıtasıyla âlemin bütün envaıyla. belki umum eczasıyla alâkadarlıklar gördüm. Hem onda bulunan şedid bir ihtiyaç ve azîm bir fakr ile de. Esma-i hüsnanın, tek tek her bir ismin tecelliyatının umum nurlarıyla rabıtalarını müşahede ettim. Âdeta âlemin eczaları adedince o kalbin hacetlerinin ve dünya dolusu düşmanlarının varlığını müşahede ettim.

İşte böyle bir kalb. elbette hiç bir şey ile mutmain olamaz... Ancak onu her şeyden müstağni kılmaya gücü yeten ve her şeyden

onu muhafaza edebilen birisiyle mutmain olabilir.

Hem yine ben kalbde; âlemin mecmuu bir harita, bir fihriste, bir numune ve bir timsal gibi temessül edebilir bir kabiliyet gördüm. Ve o kalbin içindeki merkezi ise. Vâhid-i Ehad'den başka hiç bir şeyi kabul edemez; ve ebed ve sermedden gayri hiç bir şey ile razı olamaz bir vaziyette müşahede ettim. İşte böylesi bir çekirdek (ki. habbe-i kalbtir) onun suyu İslâmiyet, ziyası da imandır. Binaenaleyh şu habbe-i kalb. eğer ubudiyet ve İhlasın toprağı altında itmi'nan peyda else; ve İslâmiyet âb-ı hayatıyla iska edilerek iman ile intihaba gelirse, o zaman o habbe-i kalb. kendi âlem-i cismaniyesine bir ruh olacak olan. âlem-i emirden nuranî ve misali bir şecereyi inbat edebilir. Fakat eğer o habbe-i kalb. İslâmiyet âb-i hayatıyla iska edilmezse: kurumuş ve büzüşmüş bir çekirdek haletinde kalarak, nura inkılab edinceye kadar ateş ile yakılmaya seza olacaktır.

Evet nasılki çekirdeğin içinde bulunan pek ince ve dakik asablara ve gayet dakik, nazik şeylere ehemmiyet verilip de üzerinde pek durulmuyor. Çok az ve nadir olarak onlara ehemmiyet verildiğini görürsün. Ta o çekirdeğin içindeki bütün damarlar, inkişaf edip haşmet ve azamet ile vazifeye başladıkları zaman, ehemmiyet ve kıymet verilir.

Aynen öyle de: Habbe-i kalbin dahi. öyle kâmine ve nâime hadimleri vardır ki. eğer bunlar kalbin hayatıyla intibaha gelip inbisat peyda etseler, o zaman hâdimleriyle beraber o kalb. kâinat bostanlarında tuyur-u seyyare gibi cevelan etmeye başlarlar. Ve o letaifler o derece inbisat edebilirler ki; o insan, Allah'a hamdetmek için

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ مَصْنُوعَاتِهِ

diyecek kadar onu yükselttirir. Çünkü der: Bütün bu masnuat-ı İlahiye benim için nimetlerdir. Hattâ kalbin en zaif ve en ehven hadimlerinden olan kuvve-i faraziye ve hayaliyenin dahi çok acib vazifeleri vardır. Meselâ, kendi mütevekkil olan sahibini, zindanda mukayyed iken, nezih ve güzel bir bahçeye götürüp gezdirebilir. Ve hem uyanık olan sahibini, şarkta veya garpta namaz kılarken başını Hacer-ül Esved'in altına koyup secde ettirdikten sonra, sahibinin

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ

in iki şehadetini Hacer-ül Esved'e emanet bırakıp tevdi' ettirir.

Hem malûm ve meşhuddur ki; harman, semeratın başları olan sünbüller için yapılır, döğülür ve onların üzerinde muameleler döner. Demek ehemmiyet verilip istibka edilen yegane şey, semeredir. İşte bunun gibi, haşir harmanı dahi benî Âdemi intizar etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 3

İlem 3: Herkesin hususi alemi

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki, şu umumî âlemden (âlemin aynısı gibi) herkesin hususî bir âlemi vardır. Fakat şu hususî âlemin merkezi, şemse bedel şahıstır. Öyle ise, şu hususî âlemin anahtarları, şahsın nefsindedir ve letaifıne bağlıdır. Hem o âlemin rengi ve safası, hüsnü ve kubhu, ziya ve zulmeti de, yine merkezi olan o şahsa tâbidir.

Evet nasıl ki aynada irtisam edip görünen bir bahçe, aynanın ahvaline tâbidir. O aynanın hareketi, tagayyürü ve sair halleri, o misalî bahçeye te'sir ediyor. Öyle de şahsın hususî âlemi dahi, bir gölge ve timsal gibi olan o şahsın merkezine tabi'dir.

İşte ey insan! Kendi cirminin küçüklüğünü; cürüm ve kabahatinin de küçük olmasına sebeb sanma! Çünkü kalbinin kasavetinden bir zerre bile, bazan senin hususî âleminin yıldızlarına küdûret verip göstermiyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 4

İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki; şu otuz senedir **(1)** benim iki tane tağut ile mücadelem vardır. O iki tağuttan birisi insandaki Enedir, ikincisi âlemdeki Tabiattır.

Amma insandaki Ene ise, onu ben zıllî ve harfî bir ayna olarak gördüm. Fakat insan, bil'asale ismî ve kasdî olarak ona baktığı için, onun aleyhinde firavunlaşmış, nemrudlaşmıştır.

İkincisi olan Tabiat ise; bunu da bir san'at-ı İlahiye ve bir sıbga-i Rahmaniye olarak gördüm. Fakat beşer, ona nazar-ı gafletle baktığı için, o da tahavvül ederek onlar için tabiat şeklini alıp maddiyyunların yanında ilah kabul edilmiş.. Ve böylece küfre müncer olan küfran-ı nimetin kaynağını teşkil etmiştir.

Fakat Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ve hamdolsun ki; tevfık-i Ehad ü Samed'le ve Kur'an-ı Mecid'in feyziyle (Nokta, Katre, Zerre, Şemme, Habbe ve Habab) Risaleleri sayesinde, o otuz senelik mücadele, her iki tağutun katliyle ve her iki sanemin kırılmasıyla neticelendi. Ve tabiatın mevhum perdesinden san'at-ı şuuriye-i İlahiye ve şeriat-ı fıtriye-i Rabbaniye inkişaf etti. Ve bu hakikat, o mevhum libastan insilah etti. Yani san'at-ı İlahiye gündüzü, tabiat gecesinden sıyrıldı, tebarüz etti. Ve Ene dahi, hüvenin üzerine yaptığı gölgelikten inkişaf etti. Yani kendisi gitti, hüve meydana çıktı. Yani hüveden inşikak etti., ve o hüve ile لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ (C.C.) 'a işaret etti.

---

(1): Yani bu Arabî Risale'nin te'lifinin otuz sene evvelisinden tâ kitabın te'lifıne kadar demektir ki, kitabın te'lif tarihi 1922'dir.

(Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 5

İlem 5: İnsana ait dokuz emir

İ'lem [5]

Bil ey ene! Senin kendi dünyanda, sana dokuz tane emir, iş vardır ki; sen onların mahiyetlerinden ve akıbetlerinden teâmi edip gözünü yummuşsun.

Birincisi: Cesedindir ki, yazın süslenip, bezenip çiçek açan, kışın kuruyup tefessüh eden bir semere gibidir.

İkincisi: Hayvaniyetindir. (Yani zîruh ve zîhayat olarak yaşamaklığındır.) Sen, cins-i hayvana bak da, onların içinde ölüm ve zeval nasıl sür'atle dolaşmakta olduğunu gör.

Üçüncüsü: İnsaniyetindir ki, intifa ile istifa mabeyninde ve zeval ile beka arasında müteredddiddir. Öyle ise onu sen, baki olan ve şanı beka olan bir Daim-i Baki'nin zikriyle muhafaza et!

Dördüncüsü: Hayat ve ömründür. Bu da senin kametin gibi kasîr ve hududu muayyendir. Ne ileri gider, ne de geri gelir. Öyle ise onun için müteellim olma! Hüzün çekme ve havf etme! Hem o hayata; takat getiremiyecek ve tul-i emele tetavül ettiği şeylerden alıp ona yükletme!

Beşincisi: Vücudundur ki, sana mülk olmuş değildir. Belki o vücuda, onun Maliki senden ve ondan daha çok ona maliktir. Hem o malik, ona senden daha çok şefkatlidir. Şu halde o Malik'in emri ve izni olmadan o vücuda herhangi bir müdahalen halinde, fuzulî bir müdahale ve fuzuliyane bir meşgale olduğu gibi,, çok kere de, ona zararın dokunmuş olur. Görmüyor musun ki, uyku için gösterilen hırs ve merak, nasıl mahrumiyete sebeb olup, uykusuzluğu celbederler.

Altıncısı: Musibetlere giriftarlığındır. Bu ise, çabuk geçtiği için (sureten göründüğü gibi) hakikatta acı değillerdir. Belki güzel neticeler, faydalı sevablar bırakarak tahavvül ettikleri için, tatlı ve şirindirler. Öyle ise o mesaib, senin yüzünü fena içindeki faniyata giriftarlıktan, bakî ile beka bulan bir bekaya çevirebilirler.

Yedincisi: Senin (bu dünyada) şu andaki varlığındır. Halbuki sen hem el'an, hem sonrasında burada bir misafirsin. Elbette misafir olan kimse, kendisiyle- alâkalanamıyan, belki sür'atle ondan ayrılıp giden şeylere kalbini bağlamaz.

Evet nasılki sen, şu mesciddeki bu odacıktan **(1)** mutlaka çıkıp gideceksin. Öyle de bu şehirden dahi mutlaka bir gün (ya bu şehrin içi olan mezaristanına, yada onun hâricine olsun farketmez) ayrılacaksın. İşte bizzarure bir gün bu şehirden ayrılacağın gibi, şu fani dünyadan dahi istesen istemesen, bir gün ayrılıp gideceksin. Belki de buradan çıkartılıp matrud bir şekilde kovulacaksın. Madem öyledir, ey nefis! Buradan zelil ve rezil bir şekilde kovulup tardedilmeden evvel, aziz olarak çıkmaya çalış!

Sekizincisi: Vücudundur. Bu vücudu ise; gel onu pek yüksek bir fiatla senden satın almak isteyen mucidinin yoluna feda et! Evet ey nefis, gel bu pazarlık ve bey'a acele ile koş. Durma, sat!. Belki feda et! Çünkü evvelâ ona satılmazsa, meccanen zail olup gidecektir.

Saniyen: Bu vücud, onun malıdır. Satsan satmasan, ona rücu' edecektir.

Sâlisen: Eğer o vücuda itimad edip bel bağlasan, ademe düşersin. Zira ona itimad ve bel bağlamak ise, ademe giden bir kapıya girmek demektir. Fakat eğer bu vücuda itimadı terk ile, onu feth etsen, sabit bir vücuda kavuşursun.

Râbian: Eğer o vücuda yapışıp bağlansan, yani ona dayanıp güvensen, o zaman ancak senin elinde vücudun bir noktası kalacak. Fakat bunun yanında hadsiz korkunç idamlar, seni ihata edip sararlar. Amma eğer sen o nokta-i vücuddan dahi elini çeksen, zail bir lambayı daimî bir güneşle mübadele etmiş olursun.. Ve o zaman senin muhit ve etrafın nihayetsiz envar-ı vücuda inkılab edecektir.

Dokuzuncusu: Dünya lezzetleridir. Bunlar ise, senin kısmetin olanlar sana geleceklerdir. Öyle ise onların talebinde zelilane telaşa düşme. Zira onlar pek sür'atli bir şekilde zevale koştuklarından âkil olana lâyık değildir ki, kalbini onlara bağlasın. Hem senin dünyanın akıbeti ne olursa olsun, lezaizin terki evlâdır. Zira dünyanın akıbeti ya saadete veya şekavete gidecek. Saadet ise, lezzetleri fani ve zail olduğu için terkini istilzam ettirir. Şayet şekavet olsa, asılmak için dar

ağacı dibinde bekleyen adamın azabını artıran o dar ağacının süslendirilmesi, hiç onu keyiflendirip lezzetlendirir mi?

Ve eğer El'iyazü billah! küfür ile, ölümü adem tevehhüm edersen, yine terk-i lezaiz evlâdır. Zira lezzetin zevaliyle o korkunç adem, an-be-an kendi elîm elemini zeval-i lezaiz içinde hissettirecek ve şu elem ise, -eğer düşünebilsen- visalin lezzetinden bin kat daha ağır basar, mahvettirir.

---

(1): İhtiyarlar Risalesi'nde uzunca bahsi yapılmış Sultan Eyüb Camii'nin mahfelindeki küçük oda muraddır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 6

İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki, bazan kader tarafından atılıp başına isabet eden musibetlerde, misalin şol koyunlara benzer ki: O koyunlar mer'aya bırakılıp otlarlarken, mer'ayı tecavüz ile başkasının tarlasına girdiklerini gören çoban, geri dönmeleri için arkalarından attığı taş, birisinin kafasına isabet eder. İşte başından musab olan o koyun, lisan-ı haliyle der ki: "Biz çobanın emri altındayız. O ise bizi bizden daha iyi bilir. Öyle ise dönmeliyiz." deyip döner, sürü dahi döner.

İşte ey nefsim, sen dahi, bir hayvan olan o koyundan daha dâll olmamaya çalış! Başına bir musibet geldiği zaman:

اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

söyle..

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 7

İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki; kalb, dünya işleriyle kasden iştigal etmek için halk olunmadığına bir delil budur: Meselâ bir şey ile alâka peyda ettiği vakit, bütün şiddetiyle ona yapışır ve büyük bir ihtimamla ona kıymet ve ehemmiyet verir.. Hem onda bir ebediyet ve bir devam taleb eder. Ve o şeyde tam manasıyla fani olur. Öyle ki, elini uzattığı zaman öyle bir uzatır ki, büyük kayaları koparıp kaldıracakmış gibi uzatır. Halbuki o el ile dünyadan hiçbir şey alamıyor, alabildiği şey, ancak bir incir habbesi veya bir tüy (Bir kıl) veya bir saç teli gibi bir şeydir. Belki de heba ve hevadır.

Evet kalb, mir'at-ı Samed'dir. Kendinde sanem taşını kabul edemez. Şayet ederse, o taş ile kırılıp münkesir olacaktır.

İşte bundandır ki, mecazî âşıklar, ekseriya ma'şukunun zulmünü görüyor. Bunun sırrı ise, o ma'şuk güya fıtratıyla lâşuurî olarak yerinde olmayan ve haksız olan bir aşkı kabul etmeyerek, reddediyor, ona razı olamıyor. Çünkü âşıkın bâtın-ı kalbinde o şeyin iskân olunması lâyık ve münasib olmadığından, fıtraten reddediyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 8

İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki; Kur'an-ı Kerim'in nüzûlüyle birlikte, semavî bir sofra dahi inzal edilmiştir. Öyle bir sofra ki, nev'-i beşerin fehimlerinin iştihaca mütefavit ve ayrı olan bütün tabakatının muhtaç oldukları enva-i mat'umat-ı maneviye, içinde bulunduğu gibi; herkese lâyık ve münasib bir şekilde taamlar o sofrada sırasıyla tertib edilerek dizilmiştir.

İşte bu sofra-i İlahiyenin yüzünde ilk başta, mutlak ekser ve cumhur-u a'zam olan avam tabakasının rızkı takdim edilmiştir.

Meselâ:

اَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

âyetinde avam için safha-i ûlâ budur ki: اَىْ هُمَا رَتْقَاوَانِ yani "gökler, safi yağmursuz ve kuru iken, yerler katı, ölü ve hayatsız olduğu halde, Cenab-ı Hakk'ın izniyle bu ikisi izdivaç edip gökler yağmuru, zemin de meyveleri doğurup evlâd verdiler" diye anlar. Bu safhaya delil ise şu âyettir:

وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَىٍّ

Bu safha ve sahifenin arkasında şu safha vardır ki; "Seyyid-ül Enam **(1)** olan Peygamberimiz'in (A.S.M.) nurundan halkedilen bir maddenin acin ve hamuruyla, herşeyin aslı bitişik ve beraber iken;

seyyarat güneşleriyle birlikte o maddeden ayrılıp fasledilmiştir" diye fehmeder. Bu safhanın delil ve alâmeti de şu hadîs-i şeriftir:

اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُورِى . الخ

Yani, *"Cenab-ı Hak herşeyden evvel benim nurumu halketti ilh"*...

Hem meselâ

اَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ بَلْ هُمْ فِى لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

âyetinin en evvel nazara takdim edilen safhası budur; Yani "en acib ve gözle görünen ilk yaradılışlarını kendileri dahi ikrar ederlerken; halbuki halk-ı evvelden çok kolay ve ehven olan halk-ı cedidi akıldan uzak görmeleri akılsızlıktır. Zira, halk-ı cedid, halk-ı evvelin misal-i sebakıdır."

Ve işte, bu sahifenin arkasında da neşrin kemal-i suhuletine nurlu bir burhan vardır. "Ey haşri inkâr eden mülhidler! Ömrünüzde defalarca haşir ve neşroluyorsunuz. Belki her bir sene-i ömrünüzde, hattâ her bir gününde bu cismi, sabah ve akşam elbiseniz gibi giyip çıkartmaktasınız. Bu cisminiz, üstünüzde libasınız **(2)** gibi her zaman tazelenmektedir."

---

(1): Bunun tafsili, Arabî matbu' İşarat-ül İ'caz'ın 111 ve 112. sahifelerinde vardır. (Müellif)

(2): Bunun izahı, ilk matbu' İşarat-ül İ'caz'ın 43.Sahifesindedir. (Müellif)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 9

İlem 9: Nefsin acib bir belaheti

İ'lem [9]

Ey kardeş bil ki, belahet-i nefsiyenin en acibi budur ki;

Kendisinde bir Rabb-i Muhtar-ı Hakîm'in masnu'iyet ve memlûkiyet ve terbiye eserini gördüğü halde, sonra kendisine emsal olan sair enva' ve ecnas ve efradlara baktığında, külliyet-i kaidenin sırrı, feyzin şümulü ve bir nevi icma' ve tasdik-i fiilinin cezbi ve celbi tezahür etmekle; nefis bununla kaidenin külliyetini, hâdisenin düsturiyetini düşünerek, kendisinin daha çok mutmain olması lâzım gelirken; kör olası nefis, daire-i afakta esma-i İlahiyenin umumî tecelliyatı ona kuvvet vermeye bedel, tutar za'fiyetine bir sebeb, tesettüre bir vasıta ve ihmale bir emare ve kendisini murakabe eden bir rakibin olmadığına bir alâmet tahayyül eder ve der: "Daire genişledikçe imtina' ve büyüdükçe adem peyda oluyor." Halbuki şu ise öyle bir mağlatadır ki, şeytan dahi ondan utanmaktadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 10

İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir

İ'lem [10]

Ey muzdarib ve müterreddid nefis! Bil ki; (Sen hiç telaş edip kalaka düşme!) senin bütün hallerin taayyün ve bellilik içindedir. Hem alnındaki nakış, kalem-i kaderin tersimiyle olduğu, güneşin tulu' ve gurubu gibi açık ve bedihidir.

İşte eğer dilersen, kaderin hükmünü red yolunda, alîl başını kaderin örsüne vur.. Bak nasıl başın ezilir de bağırırsın. Ey nefis! Kat'iyen ve yakînen bil ki; semavat ve arzın aktarından nüfuz edip çıkamayan bir kimse, çâr u nâçar

وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا

nın Rububiyetine severek rızadâde olması gerektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 11

İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında

İ'lem [11]

Ey kardeş bil ki! Eğer eşyanın halk ve icadında herşeyin Sanii, o şeyin içinde olmuş olsaydı, elbette o şeye münasib bir tarzda olacaktı. Hem de eşya adedince Sani'lerin tenevvü' ve tefavüt etmeleri gerekecekti. Eğer o şeyin içinde onun sanii olmazsa, (-madde ve tabiat ve sebeb itibarıyla-) elbette o şey vücuda gelemiyecekti. Tıpkı şu kitab gibi ki, bir tek kalem ile yazılabildiği halde, onu tab'etmek için ise, ancak hurufatı adedince, san'atla yapılmış ve onun altına hazır olarak konulan demir harfler lâzımdır.

Ve eğer itkankârane yapılmış san'atın nakışları, o şeyden olsa ve o şeyin içinde tenebbüt ederek nemalanmış olsa idi; ve o şeyin kendisinden ve imkânından onun semereleri sağılmış olsaydı; hurufatı da ondan tereşşuh etmiş olsaydı; elbette (başıboş bir tarzda) intişar ederek saçılıp yayılacaktı, ve mutlaka intizamdan çıkarak karmakarışık olacaktı. Halbuki her şeyde tam bir istikrar ve kâmil bir intizam vardır. Öyle ise, eşyadaki nakışların yazılışı o şeyden gelen bir yazı olmadığı gibi, hiçbir zaman da o bunu yazmış değildir. Belki (olsa olsa) kaderin çizdiği plân ve mistar üzerinde kudret kalemiyle yazılan şeylerdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 12

İlem 12: Aklın garip bir tavrı

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki! Hayret edilecek garaibdendir ki, bütün âlemi ihata etmek için yeltenmeye çalışan ve hattâ daire-i imkândan çıkıp haricinde nüfuz etmeye kalkışan insanın aklı, bir de bakarsın; bir katrede garkoluyor, bir zerrede yok oluyor ve bir saç kadar ehemmiyetsiz bir şey içinde kayboluyor. Öyleki, bütün vücud ve varlık o haldeki aklın yanında; içine girip fani olduğu şeyin cirmine sığışıyor. Hattâ onu ihata eden herşeyle birlikte, aklı yutmuş olan o noktacık içine girip yerleşmek istiyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 13

İlem 13: Nimet ve şükür

İ'lem [13]

Ey insan bil ki! Eğer mülk ve vücud, senin (hakiki) malın olmuş olsaydı, o zaman, o mülk ve vücudun taahhüd ve muhafazası ve musibetlere karşı olan tahavvüfünün çok ağır külfeti sebebiyle; senin ondan aldığın ferah ve tena'umu, gam ve kederlerle âlûde ederek sana bir vasıta-i azab olacaktı. Halbuki onun hakikî maliki olan Mün'im-ı Kerim, sana verdiği nimeti bütün levazımatıyla beraber taahhüd ediyor. Sana tefviz edilip havale edilen şey ise; yalnız onun sofra-i ihsanından yemek, içmek ve şükretmektir.

Evet şükür, nimetin lezzetini ziyadeleştırır. Çünkü şükür, nimet içinde in'amı görmekten ibarettir. İn'amın rü'yetı ise, nimetin zevalindeki elemi izale eyler. Zira şükürlü nimet, zevale gitmekle yerini ademe vermiyor ki, elem versin. Belki meyve gibi gelecek olan emsaline yer boşaltmaktadır. Bu ise sana nimetteki teceddüd lezzetini de vermektedir.

Evet âyet-i وَ اٰخِرُ دَعْوَيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ delâlet ediyor ki; şükür ve hamd, lezzetin tâ kendisidir. Zira şükür ve hamdin manası ve sırrı, nimet semeresi içinde in'am şeceresini görmektir. İn'am şeceresini görmek ise, nimetin tasavvur-u zevalinden gelen elem ve üzüntü, gam ve keder zail olup hamd ile lezzet verirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 14

İ'lem [14]

Ey kardeş bil ki! Afakî malûmat, evham ve vesveselerden hâlî değildir. Fakat eğer enfüsî malûmata istinad ederek, vicdanda bizzat meş'ur olan ulûm ile de ittisal peyda etse, o zaman belki ihtimalat-ı müz'iceden tasaffi edip menfaatli olabilir. Öyle ise daima merkezden muhite nazar eyle! Sakın tersini yapma ki, baş aşağıya düşmeyesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 15

İlem 15: Medeniyet ve günahlar

İ'lem [15]

Ey kardeş bil ki! Şu medeniyet-i sefihe, küre-i arzı bir tek şehir hükmüne getirdiği için; ahalisi birbiriyle tanışmakta, her sabah ve akşam gazetelerle günahları ve malayaniyatı birbirine nakledip öğretmektedirler. İşte bu sefih medeniyet sebebiyle, gaflet perdesi o kadar kalınlaşmış ve onun süs ve fantaziyeleriyle hicab o kadar kesafet peyda etmiştir ki; âdeta yırtılmaz bir hale gelmiş de, çok büyük bir himmetin sarfı lâzımdır, tâ yırtılsın.

Hem dahi o medeniyet-i habise, beşerin ruhuna dünyaya bakan hadsiz menfez ve ihtiyacat deliklerini açmıştır. Cenab-ı Hakk'ın hususî lütfuna mazhar olmuş kimselerden başka, bu delikleri kapamak, gayet çetin ve müşkül olmuştur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 16

İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki! Bir zerre tecelli vasıtasıyla güneşin bir timsalini kendisinde bilmüşahede yerleştirebildiği halde, fakat o zerre, bizzat iki zerreyi dahi kendisinde yerleştiremediği bedihidir.

Binaenaleyh, kâinatın zerrat ve mürekkebatı kabildir ki, -güneşin tecellisine mazhar olup onun timsalleriyle parlayan yağmurun katreleri ve serpintileri gibi- ezelî ve gayr-ı mütenahî bir ilim ve iradeye dayanan, belki tazammun eden muhita ve mutlaka olan kudret-i nuraniye-i ezeliyenin tecelliyatının lemaatına mazhar olsunlar. Fakat asla mümkün değildir ki, senin gözünün bir hüceyresinde çalışan bir zerre, bir kudret ve şuur ve iradeye menba' ve maden olsun da, vazifedar olduğu ve görmekte olduğu ondan ziyade hizmetlerden damar ve asab içindeki muharrike, hassase, evride, şerayin, musavvire ve hakeza., fikrin içinde hayrette kaldığı acib hizmetleri yüklensin ve yapsın!. Öyle ise, şu san'at-ı mutkane-i acibe ve bu müzeyyen ve muntazam nakışlar ve o hikmet-i amîka-i dakika, iki şeyi iktiza ederler:

Birincisi: Ya kâinattaki bütün zerreler ve umum mürekkeblerin herbirisi, sıfat-ı muhita-i mutlaka-i kâmileye (ki ancak bunlar kainatın Halikına hâs sıfatlardır) birer maden ve menba' ve masdar olacaklar.

İkincisi: Veyahut o zerrat ve mürekkebat; bütün o sıfat-ı muhitalar, ancak onun olabilen ve ancak ona elyak ve evfak olan bir Şems-i Ezel'in tecelliyat-ı esmasının lemaatına birer mazhar ve ma'kes ve tecelligâhtırlar.

İşte birinci şıkta, kâinatın zerrat ve mürekkebatı adedince muhaller vardır. Evet her kim ki, bir sineğin kanatları, Sübhan ve Ağrı Dağlarını kaldırabildiğine ve bir sivrisineğin gözleri, Nil ve Fırat

nehirlerinin menbaları olduğuna cevaz verirse ve kabul edip itikad ederse, birinci şıkka gitsin. Yoksa yok!..

Elhasıl: Herbir zerre kendi takatinin hadsiz derece fevkindeki yükleri kaldırmaktan gelen lisan-ı acziyle şehadet eder ki; kâinatta Zat-ı Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad olan Allah-ı Zülkemal'den başka bir Mûcid, bir Hâlık, bir Rab, bir Malik, bir Kayyum ve bir İlah yoktur ve olamaz diyorlar.

Hem kâinatın bütün zerreleri ve mürekkebleri muhtelif dilleriyle ve çeşitli delâletleriyle güya bu şiiri inşad etmektedirler:

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَ حُسْنُكَ وَاحِدٌ وَ كُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

(Her ne kadar cemalin bir tane ise de, fakat ona dair olan ibarelerimiz ayrı ayrıdır. Lâkin bütün bu ayrı ayrı ibarelerimizin hepsi, senin o cemaline işaret ederler.)

Evet kitab-ı kâinatın herbir harfi kendi nefsinin vücuduna bir tek vecih ile ve bir harf miktarınca delâlet eder. Amma kâtib ve sani'inin vücuduna çok vecihlerle delâlet etmekte ve ona tecelli eden esma-i hüsnaya uzun bir kaside inşad edip, güya lisan-ı halleriyle şu beyti okumaktadırlar:

تَاَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَاِنَّهَا مِنَ الْمَلاِ الاَعْلَى اِلَيْكَ رَسَائِلُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 17

İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki! Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler.

Meselâ cam, su, hava -hususan kelimeler için hava-, âlem-i misal, ruh, akıl, hayal, zaman ve saire gibi daha bizim bilmediğimiz veya senin bilmediğin pek çokturlar.

Hem kesif olan maddiyatın aynalardaki akislerinin timsalleri, hükümce asıldan ayrı ve hakikatta ölüdürler. Hem asıldaki hasiyetten tamamen mahrum oldukları gibi, aslın büsbütün gayrısıdırlar. Evet halis nuranîler veya nim-nuranîler hariç kalmak şartıyla, maddilerin akislerinin fotoğraf kağıdına intikallerinde, ancak yalnız suretinin hüviyet-i maddiyesi geçebiliyor.

Amma nuranîlerin timsalleri ise, hükmen.,aslıyla bitişik ve hakikatça onunla mürtebittirler. Hem aynı zamanda aslının hasiyetlerine malik olup, ondan ayrı ve gayrı değillerdir.

İşte eğer Cenab-ı Fâtır (C.C.) güneşin hararetini, onun hayatı.. ve ziyasını, şuuru.. ve ondaki elvan-ı seb'ayı, duyguları yapmış olsa idi; o zaman, güneş senin elindeki aynanın kalbinde -telefonun ve mir'at-ı kalbin gibi- seninle konuşabilirdi. Çünkü güneşin; senin elindeki aynada görünen misalinde dahi, aynanın istidadına göre bir hayat harareti ve şuur ziyası ve duygular elvanı vardır.

İşte bu sırdandır ki; mahiyeti nur, hüviyeti nuraniye olan Hazret-i Peygamber (A.S.M.) bir an-ı vâhidde kendisine salavat getiren bütün efrad-ı ümmetine muttali' olur. Ve hem bu sırdan daha bir çok esrarın düğümleri de açılabilir. **(1)**

---

(1): Bunun izahatı, matbu' Lemaat kitabının 9. sahifesindedir. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 18

İlem 18: Masnuatta tefekkür şekli

İ'lem [18]

Ey kardeş bil ki! Sen Cenab-ı Hakk'ın masnuatında tefekkür ettiğin zaman, kendini bir Japon veyahut Cezair-i Bahr-i Muhit'ten birisi farzeden bir Osmanlı Müslüman gibi tefekkür et ki; o adam, kendini oralı farzederek, sonrada Osmanlılara ve içtimaî ve siyasî ahvallerine bakar, kendi kendine hükümler çıkarır. Sonra kendine döner, farazî hayali atar.

Fakat sakın, ha sakın; masnuat-ı İlahiyeyi tefekküründe, âlem-i İslâmın ahvalini düşünen Avrupalı bir ecnebi gibi tefekkür etme! Evet sen böyle bir tefekkürle sakın şuurun ermeden fıravunlaşmayasın. Evet, güya sen başka bir âlemden bu âlemimize gelmişsin gibi tefekkür et...

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 19

İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki! سُبْحَانَ اللهِ ve اَلْحَمْدُ لِلَّهِ cümleleri, Cenab-ı Hakk'ın celal ve cemal sıfatlarının tavsifini mutazammın olup, سُبْحَانَ اللهِ celal sıfatını; اَلْحَمْدُ لِلَّهِ da cemal sıfatını tavsif eder.

Evet, سُبْحَانَ اللهِ cümlesi, Vâcib-ül Vücud, Aliyy-ül Azîm olan Allah'tan abdin ve mümkinin bu'duna bakıyor. اَلْحَمْدُ لِلَّهِ cümlesi ise, Cenab-ı Allah'ın kendi rahmet ve lütfuyla abdine ve mahlukatına yakın olduğuna nazar ediyor.

Evet nasılki güneş, sana senden yakındır. Onun hararet ve ziyası sana ulaşır ve Halıkının izniyle sende tasarruf eder. Halbuki sen ise, ondan çok uzaksın, elin ona ulaşamaz. Hem sen, onun feyzine karşı yalnız bir kabilsin. Yoksa ne fail ve ne de ona müessirsin.

Aynen öyle de; Cenab-ı Hak (C.C.) bize bizden daha yakın olduğundan O'na hamdederiz. Ve biz O'ndan nihayetsiz uzak olduğumuz için, O'nu tesbih ederiz. Yani Cenab-ı Allah, bize kendi rahmetiyle olan yakınlığı cihetine baktığın vakit, ona hamdet! Ve sen mümkin ve mukayyed olman hasebiyle, kendi bu'duna nazar ettiğin

zaman, onu tesbih eyle! Fakat dikkat et, bu iki makamın arasını karıştırma ve şu iki nazarın mabeynini mezcetme, tâ ki, hak ve istikamet senin için teşevvüşe uğramasın.

Lâkin bu her iki makamı ve şu her iki nazarı, iltibas ve mezc etmemek şartıyla, mümkündür ki, sen bu'd cihetinde iken, kurb tarafına ve kurb tarafında iken bu'd vechine bakasın. Hem her iki makama beraberce de bakmak dahi olur ki, سُبْحَانَ اللهِ وَ بِحَمْدِهِ diyesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 20

İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır

İ'lem [20]

Ey dünyaya talib kişi! Bil ki; dört şey için dünyayı terk etmen lâzımdır:

Birincisi: Pek çabuk zeval bulduğu, hem zevalin elemi visalin lezzetini izale edip zelil kıldığı için...

İkincisi: Dünyanın lezzetleri, ona mukarin ve beraber olan elemlerle ve müteakib kederlerle âlûde olduğu için...

Üçüncüsü: Seni intizar etmekte olan ve sen de sür'atle ve inhirafsız bir şekilde ona doğru koştuğun kabir -ki, âhirete açılan bir kapıdır- senden dünyanın müzeyyenatını hediye kabul etmez. Çünkü dünyanın süs ve fantaziyeleri orada çirkinliklere inkılab ederler.

Dördüncüsü: Düşmanlar ve müezzi (eziyet verici) canavarlar ve muzır haşarat arasındaki bir mevkide bir saatlik durman ile; senin bütün ahbablarının ve umum büyüklerinin toplandıkları olan başka bir mevkide senelerce durmanın arasını muvazene et! Bunun yanında, mülk sahibi de seni o bir saatlik (düşmanlar arasındaki) lezzeti terketmeye davet ediyor ki, sen o senelerce olan mevkideki sevdiklerinle beraber rahat edesin. Madem öyledir, ey nefis! Pranga ve kelepçelerle bağlanıp sevkedilmezden evvel, Allah'ın davetine icabet et!

Feya Sübhanallah! Cenab-ı Hakk'ın insanlara şu büyük fazl ve keremine bakınız ki; insanın yanında vedia bıraktığı kendi malını onlardan pek yüksek bir fıatla satın alıyor. Tâ ki, o malın zahmet ve külfetini ondan alsın ve onun için o malı ibka etsin. Ve onu ifsad eden şeylerden himaye etsin. Halbuki insan onu Cenab-ı Hakk'a satmayıp, kendisi temellük etmeye yeltenirse, o malın taahhüd ve

muhafazasında pek büyük bir belaya düşecektir. Evet insanın gücü, kudreti o malın binlerce mesalihinden birine de kâfi değildir. Şayet nefsine itimad edip, o malı beline yüklerse, beli kırılacak., ve eğer nefsiyle ve kalbiyle ona yapışırsa, çarçabuk zeval bulup, boşu boşuna meccanen gideceği için, kendi sahib-i kâzibinin üstüne günah ve ağırlıklarını miras bırakarak öyle fenaya gidecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 21

İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler

İ'lem [21]

Ey kardeş bil ki:

وَ عَيْنِى قَدْ نَامَتْ بِلَيْلِ شَبِيبَتِى .. وَ لَمْ تَنْتَبِهْ اِلاَّ بِصُبْحِ مَشِيبِ

beytinin hakikatına bir mâsadak ben oldum.. Veya onun doğruluğuna bir ölçü benim halimdir ki, gençliğimdeki intibah ve uyanıklığın en şiddetli vakitlerini, şimdi görüyorum ki, o hal uykumun en derin tabakatı imiş. Demek medeniyetçilerin örfünde münevverlik ve aydınlık dedikleri şey, bahsi geçen benim gençliğimdeki intibahım gibi imiş.

Evet medenîlerin meseli şöyle bir adama benzer ki; o adam uykuda bulunduğu halde, rüyasında görüyor ki, kendisi uyanmış da, rüyasını bazı kimselere hikâye ediyor. Halbuki bu adamın rüyasında gördüğü şu intibah ise, uykunun hafif bir tabakasından daha kalın ve derin bir tabakasına geçmesidir. İşte acaba böyle ölü gibi uykuda olan bir adam, nasıl olur da uykunun ilk tabakasına girmiş, yarı uyanık diri bir adamı ikaz edip uyandıracak? Ve hem muzaaf uykusunun perdeleri arkasında iken, konuştuklarını nasıl o ilk ve yarı uykudaki kimseye işittirebilecek!..

İşte ey uyanık iken uyuyanlar! Ve uykuda iken kendini ayık zannedenler! Sakın mimsiz medenîlere müsamaha-yı diniye ile ve kendinizi onlara benzeterek yanaşmayınız. Güya zannedersiniz ki, bizim ile onların arasında bir köprü vazifesini görüp de muvasalayı te'min edecekmişsiniz ve aramızdaki pek derin dereyi

dolduracakmışsınız. Kellâ!.. Yanlış düşünüyorsunuz. Çünkü mü'minler ile kâfirler arasında olan mesafe hadsizdir. Ve mabeynimizdeki dere nihayet derindir. Bu nihayet uzun mesafeyi ve şu pek derin dereyi dolduramazsınız!. Belki ya onlara iltihak edip gidersiniz veyahut dalâletin en uzak derekesine düşüp İslâmiyetten uzaklaşırsınız.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 22

İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır

İ'lem [22]

Ey kardeş bil ki! Masiyetin mahiyetinde, -hususan o masiyet devam edip çoğalırsa- bir küfür tohumu vardır. Çünkü masiyet içinde devam edip giden bir fâsık, o masiyetle bir ülfet peyda edip tiryaki olur ki; emel gibi panzehir zannettiği şeylerin aynısı, ona daimî zehir olurlar. İşte bu vaziyette olan bir insan, masiyeti terketmek, ona çok ağır gelir. Ve bu halin neticesi olarak o adam, kendisini bekleyen bir ikabın olmamasını temenniye başlar. Bu da devam ede ede, tâ azabın inkârına ve dar-ı ikabın reddine kadar gider.

Ve keza, masiyetten nedamet edip tövbe ile kökünü kesmeyen adam, o masiyetten gelen bir hacalet ile bir gün olur ki, kendi sahibini o masiyetin bir masiyet olmadığına, hem onun haline muttali olan Hafaza melaikeleri ve saireyi inkâra kadar dayandırır ve nihayet de bir gün gelir şiddet-i hacaletinden gelen bir hal ile, yevm-i hesabın olmamasını temenni etmeye kadar gider. İşte şu vaziyette kalan o adam, âhiret gününün nefyine dair vâhî bir vehme de rastlasa, hemen kavi bir burhan gibi telakki edip yapışır. Ve hakeza, tâ kalbi karartıncaya kadar gider. El'iyazü billahi..

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 23

İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat

İ'lem [23]

Ey kardeş bil ki! (Matbu') Lemaat kitabının 30. sahifesinde işaret edildiği üzere, Kur'anın lemaat-ı mu'cizatının ve kemal-i belagatının bir alâmeti budurki: Heyetleri ve cümleleri arasında raik bir selaseti, faik bir selâmeti, metin bir tesanüdü, rasin bir tenasübü ve bir teavün ve tecavübü cem'etmesidir.

Evet Kur'an, hacetlerin mevkilerine göre ayrı ayrı zamanlarda, müteferrik ve kıt'a kıt'a, birbiri ardısıra nüzul edip (irşad ve ıslah ettiği halde) güya bir defada nüzul etmiş gibidir.

Hem esbab-ı nüzul, birbirine muhalif ve mübayin olduğu halde, kemal-i tesanüdünden güya yalnız sebeb birdir.

Hem çeşitli ve mükerrer suallere cevab olarak geldiği halde, nihayet imtizaç ve ittihadından sanki bir sual-i vahidin cevabıdır.

Hem birbirinden ayrı ve müteaddid ahkâmın hâdiselerini beyan ederek geldiği halde, kemal-i intizamından güya hâdise birdir,

Hem tenezzülat-ı İlahiyeyi tazammun ederek muhatabların fehimlerinin üslublarına uygun olarak nüzul ettiği halde, (hususan kendisine nüzul eden zatın (A.S.M.) çeşitli ve mütehalif hâlât-ı telakkisiyle beraber) nihayet temasül ve selasetinden; Ve keza müteaddid ve fehm ve istidadca birbirinden baîd olan esnaf-ı muhatabîne müteveccihen konuşup geldiği halde, sühulet-i beyanından ve cezalet-i nizamından ve vuzuh-u ifhamından dolayı güya muhatab yalnız birdir. Hattâ herkes zanneder ki, adeta Kur'an bizzat kendisine hitab ediyor.

Hem mütefavit ve birbirine girift olan irşadın gayat-ı aksasına îsal edip hidayetbahşa nüzul ettiği halde, kemal-i istikamet ve

nizamından bütün o maksad ve gayeler dört kutbun etrafında dönerler. O dört kutub ise bunlardır:

1 - Tevhid.. 2 - Nübüvvet.. 3 - Haşir.. 4 - Adalet'tir. Fakat Kur'an-ı Hakîm, hakikat-ı tevhid ile memlû olması sırrıyla, ondaki sair hakaik perdelenip imtizaç ederek intizam içinde ittihada gelmişlerdir. Evet kimin basiretinde gözü varsa; Tenzil'de (yani Kur'an'da) öyle bir göz vardır ki, bütün kâinatı bir sahife gibi açık ve vazıh bir şekilde gördüğünü görecektir.

Hem Kur'an, kasas ve ahkâm haysiyetiyle bunları takrir edip yerleştirmek için tekrar ile ve tahkik edip tam kabul ettirmek için terdad ile nüzul eylemiştir. Halbuki onun bu tekrarları usandırmaz ve terdad ve iadeleri ondaki zevki izale edip kırmıyor. Belki her tekrar ettikçe, tahkik edip yerleştiriyor. Belki tekrarlandıkça, tatlılaşarak ondan enfas-ı Rahman rayihalanıyor. Âdeta misk gibi her tahrik edilip tekrarlandıkça, kokusu meşamı muattar edip zevk verir. Ve her defasında miskin kokusu gibi yayıldıkça, ayrı bir lezzet verir. Amma eğer senin sekamsız bir kalbin ile zevk-i selimin varsa!..

Bu hakikatin sırrı ise; çünkü Kur'an, kalblere kut ve gıdadır. Ruhlara kuvvet ve şifadır. Evet kut ve gıdanın tekrarı usandırmaz. Hattâ fâkihe ve meyvenin hilafına olarak gıdalardan, insana me'luf olanı daha çok ünsiyetli ve lezzetlidir. Fakat meyve ise lezzeti tazelenmesindedir. Aynısının tekerrürü usandırır.

Hem nasılki insan maddî hayatında -ekseriya- her an havaya, her vakit suya, hergün gıdaya ve her hafta ziyaya (güneşe) muhtaçtır; şu halde bunların tekrarı tekrar değil, belki ihtiyacın tekerrüründen tekrarlanırlar.

Öyle de insan, ruhanî hayatı cihetiyle dahi, Kur'andaki manevî gıdaların çok çeşitlerine muhtaç oluyor. Bazısına ân-ı seyyaldeki her bir dakika ona muhtaç olup, ruh onda teneffüs eyler. هُوَ اللهُ gibi., ve bazısına her bir saat muhtaçtır, بِسْمِ اللهِ gibi.. ve bazısına her vakit., ve bazısına her zaman muhtaç olduğu için; ihtiyacın derecatına göre, Kur'anda dercedilmiştir. Kur'an ise insanın hayat-ı kalbiyesinin ihtiyacının iktiza ettiği derecede tekrar eylemektir.

Meselâ, بِسْمِ اللهِ hava-yı nesimî gibi (insanın ağzından) dâhile girip içi tathir ederken; dışarı çıktığında nefsin içinde semereler verir, cismin içinde gördüğü vazifeler ve verdiği semereler gibi...

Hem. Kur'anın tekraratı içinde bazı cüz'î hâdiselerin tekrar edilişi vardırki, bunlar o hâdisat-ı cüz'iyenin birer Düstur-u külliyi cami ve mutazammın olduğuna işarettirler. Bu mevzu'da kıssa-i Musa'nın (A.S.) bazı cümlelerinin hakikatına dair matbu "Lemaat"ın 36. sahifesinde işaret etmişimdir.

Velhasıl: Kur'an-ı Hakim, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bir kitab-ı hüküm, hem bir kitab-ı ilim, hem bir kitab-ı hakikat, hem bir kitab-ı şeriattır. Hem sadırlara şifa. mü'minlere rahmet ve hüdadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 24

İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri

İ'lem [24]

Ey kardeş bil ki! Gaflet vaktinde, fıtrat-ı insaniyenin en acibinden birisi; havass ve letaifinin ahkâmını birbirine karıştırmasıdır. Adeta deli gibi nazarının erdiği şeye elini de ona uzatır. Gözün ele komşu olması hasebiyle zanneder ki, gözün gördüğü ve nazarın ulaştığı şeye el dahi ulaşır.

İşte insan-ı gafil ki, onun yed-i iktidarı kendi nefsinin en edna bir cüz'ünün tanzîmine de yetişemediği halde, gururuyla ve hayalinin vüs'atiyle afak-ı âlemde cereyan eden Cenab-ı Hakk'ın ef'alinde de hüküm ve tahakküm etmeye yeltenir.

Ve keza, beşerin fıtratının en acibinden birisi de budur ki: Efrad-ı beşeriyenin suret-i cismiyede dereceleri birbirine yakın olduğu halde, fakat derecat-ı maneviye ve ruhaniyede sair hayvanatın hilafına olarak zerre ile şems üş-şumus'un arası kadar birbirinden tefavütleri vardır.

Evet, hayvanatın ferdleri, suret-i cismiyede birbirinden mütefavit oldukları halde, (balık ve kuşların nevileri gibi) fakat kıymet-i ruhiyece birbirine pek yakındırlar.

Demek şu insan, âdeta kâinat mahrutunun orta direği olarak kıyam etmiş olduğundan; kıymet-i ruhiyede bazı ferdleri zerre gibi ve bazısı da şems-üş şümus gibi olduğu halde, cisimce beraber ve bir seviyededirler. Evet insanın kuvaları tahdid ve takyid edilmemiş olmasından, mümkündür ki; enaniyet ile alçalarak, sukut ede ede tâ bir zerre ile müsavi oluncaya kadar tedenni etsin. Hem de caizdir ki; insan, ubudiyet ve terk-i enaniyet ile terakki edip, yükselerek tâ Allah'ın fazl u keremiyle bir şems-üş şümus oluncaya kadar yükselsin. Muhammed (A.S.M.) gibi.

Ve keza, insan nefsinin dalâlet-i acibesindendir ki, bazan bir şeye bakarken onun nihaî mertebesine bakar. Orada o şeyin ilk mertebesine ait levazımının yokluğunu görünce, haliyle -velevki en uzaktan olsun- onun nihayetini bitiş ve adem görüyor, sonra döner, önce yine onun yokluğunu iddia ederek derki: Madem orada, yani nihaî mertebede o yoktur. Öyle ise, buradada, yani ilk mertebede de yoktur.

Meselâ nefse dense: "Sana emrolunan şeylerle amel et! Niçin imtisal etmiyorsun?" O ise, imtisal etmeden, onun iz'anından en uzak bir şeye atlamakla başka mes'eleye intikal ettirir. Veya daire-i tevhidin en geniş cihetine varır ve der: "Bunları bilmeye ve iz'an etmeye kuvvetim yetmez." Halbuki nefsin, bu halinde ise, ilk dairelerde kendisine elzem ve onunla me'mur olan evamir-i teklifiyeye karşı temerrüd eden bir enaniyeti gizlenmektedir.

Ve keza, nefsin garib bir hızlanı da budur ki: Kendi havass ve duygularını ve kendisince bilinen esbab-ı mümkinenin iktidarlarını vücud için bir mikyas ve onun tahakkuku için bir mihenk yaparak kendisinin ilim ve zihninin alamadığı ve fikrinin ona dar geldiği şeyleri (icad ve vücud noktasında) inkâr etmeye başlar. Hattâ o dereceye varır ki, kendisince bilinen mümkin-i miskinin iktidarı dâhilinde olmayan şeyleri Allaha vermekte teâmi ekip inkâra yeltenir.

Onun misali şöyle bedevi bir adama benzer ki: Büyük bir gemiye rast gelir, bakar ki; kendisi ve emsali gibi şeyler o geminin tahrik ve yürütmesinden âcizdirler. İşte (bu ahmak) adam; bu gemi kat'iyyen yürümez diye hükmeyler. Fakat vakta ki gemi harekete başlar, mütehayyir kalıp ıztırarından tutar, geminin hareketini garib bir tesadüfe havale eder. Halbuki bu miskin tefekkür edip düşünebilse idi ki; bu gemiyi böylece san'atkârane îcad edip yapan bir akla, elbette onu tahrik edip yürütmek de zor gelmez.

İşte ey miskin-i mağrur! Hakaik-ı İlahiyenin zarf ve mahalleri ise, her şeyi içine alan ve gayr-ı mahdud bulunan âlem-i haricîdir. Yoksa senin mukayyed ve daracık zihnin değildir. Öyle ise sana düşen budur ki; sen zihninin penceresinden hariçte olan hakaik-ı İlahiyeye nazar edesin. Yoksa eğer zihninin içinde onları arar, bakarsan; elbette o hakaikın azametinden akıl onlara tahammüle takat getiremiyecek ve takat getirmeyince de inkârına şürû' edecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 25

İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır

İ'lem [25]

Ey kardeş bil ki, eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır. Hattâ seyyal ve seri-üz zeval olan şeylerin dahi, (kelime ve tasavvurat gibi) birer başka mevzileri olup zevalden masun kalmak için oralara tahassun ederler, ancak surette tetavvur ediyorlar.(Yani tavırdan tavra giriyorlar.) Hattâ öyle ki, bütün eşya, herbirisi birer şey-i âherin hıfzı için âdeta vazifedardır; Ya o şeyin tamamını alır, hıfzeder, (nuranî şeyler gibi) yada, o şeyin bir tarafını alıyor ve kemal-i ihtimam ile onu şeffaf kalblerinde yerleştirmek için sür'atle koşuşuyorlar.

İşte hikmet-i cedide, bu sırrı (birazcık) düşünüp anlamışsa da, mücmel düşünmüştür. Bunun içindir ki; o hikmet, ifrat ile hata edip demiş ki: *"(Kâinatta) adem-i mutlak yoktur, ancak bir terekküb ve inhilal vardır."* Hâşâ! Belki Cenab-ı Hakk'ın san'atıyla bir terkibdir ve izniyle bir tahlildir ve emriyle bir icad ve idamdır.

يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ .. وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 26

İlem 26: Sekiz mühim esas

İ'lem [26]

Bil ey Said-i Şakî! Kabir bir kapıdır ki, bâtını rahmet, zahiri ve ön tarafı ise azabdır. Hem dostlarının ve sevdiklerinin ekserisi hattâ hepsi şu kapının arka tarafında sakindirler. Senin de onlara ve onların âlemine müştak olmana zaman gelmedi mi?!. Öyle ise onların yanına gitmek üzere dünya kazuratından bir temizlensene!.. Ve illâ onlar seni istikzar edip ikrah edeceklerdir.

Evet, meselâ sana dense ki: "Şu anda İmam-ı Rabbani Ahmed-i Farukî (K.S.) Hindistan'da hayattadır." Elbette sen, bütün mehaliki iktiham edip ve vatanları terkederek onun ziyaretine gideceksin. Halbuki bak, yalnız Ahmed ismi altında binlerle evliya ve Muhammed nâmı altında milyonlarla asfıya yıldızları ve hakeza... O, İncil'de ismi Ahmed, Tevrat'ta Ahyed ve Kur'an'da Muhammed (A.S.M.) olan bir güneşin etrafında halka tutarak hepsi kabir kapısının arka tarafında Allah'ın rahmeti içinde sakindirler.

Madem öyledir, gelecek şu esaslar daima gözünün önünde bulunması lâzımdır. Şöyle ki:

1- Eğer Allah'a hakikî abd olsan, her şey senin olur ve eğer ona abd olmayıp heva-i nefse uyarsan, her şey aleyhinde olur.

Beyt:

Eğer hakikî abd-i hüdabîn isen, onun mülkü senindir gör,

Eğer hodbin ve kendi nefsine maliksen, bilâaddin beladır gör, bilâhaddin azabdır tat, bilâgayet ağırdır gör.

—Müellif-

2- Herşey kader ile takdir edilmiştir. Öyle ise kısmetine razı ol ki, kolaylık üstünde kolaylık göresin. Yoksa maraz ender maraz bulunsun.

3- Mülk O'nundur. Hem o mülk sahibi o mülkü senin için ibka etmek üzere senden satın alıyor. Eğer sende kalırsa meccanen, boşuboşuna zail olup gidecektir.

4- Sen her cihetten fakir ve O'na muhtaçsın.

5- Sen cihat-ı erbaa ile etrafın mesdud olarak kayıdlı olup, sana taraf ağzını açmış bekleyen kabre ister istemez sevkedilmektesin.

6- Devamı olmayan şeyde kalb için hakikî bir lezzet yoktur. Halbuki sen, zevale maruzsun. Hususî dünyan dahi zail oluyor. Nâsın dünyası da... Hem kâinattan şu suret-i hazır, nez' edilip, çıkıp sonra ona başka bir suret giydirilecektir; Saniye, dakika, saat ve gün gibi...Dokuzuncu Söz'ün Dördüncü Nüktesi'nde izah edildiği gibi, kâinat âdeta bir saat-ı kübradır.. Öyle ise, fani dünyadaki ömrün müddetince, ancak devam edebilen ve baki âlemde senden ayrılıp fani olacak olan bir esere ehemmiyet verme!

7- Kendi bu'dun ve hıssetin cihetinden ve Cenab-ı Hakk'ın azamet ve izzeti canibinden işlere, fiillere nazar etme! Belki Cenab-ı Hakk'ın izzet ve azameti cihetindeki nokta-i nazarın ise, onun tasarrufat-ı efali tarafına ve rahmet ve nimetiyle ibadına tenezzülü cihetine olmalıdır. Zira eğer nokta-i nazar, böyle olursa, o zaman ona karşı yapılacak ve lâyık olacak şey, yalnız onu tesbih olur.

8- Hem O'nun kurbiyeti cihetinden ve herşeyi ilim ve rahmetiyle ihata etmesi noktasından; ve kendi mahlukiyetin cihetinden onun inayet ve keremine duhulünle onun sıfat-ı celaline nazar etme. Tâ ki evham ve heva-i nefs, seni havalandırmasın.

İşte takdis ederiz o zatı ki; efkâr ve ukul, onu ihata etmekten takaddüs ve tenezzüh etmiş bir Zat-ı Zülcelal'dir. Ve öyle bir Allahu Teala'ya hamd ve şükrederiz ki, onun rahmeti her yeri ihata edip kaplayan bir Zat-ı Rahim-i Zülcemal'dir.

(1)

لاَ اِلٰهَ اِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

---

(1): Şu me'sur tevhidî cümleye bak, düşün ki; nasıl tevhidi te'kid eden sekiz tane hakikati içine almıştır. -Müellif- (Tercüme)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 27

İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki! Kalbinde hayat bulunan bir insan, kâinata teveccühü hengâmında, elbette aklının ihata edemediği ve idrakinden âciz kaldığı ve mahiyetinden mütehayyir bulunduğu büyük işleri, hâdiseleri görecektir. İşte o hayret eleminden kurtulmak ve teşeffı etmek için, susuzluktan ciğeri yanmış bir adamın bir mâ-i zülale son derece susayıp müştak olduğu gibi, o da سُبْحَانَ اللهِ demeye müştak olur.

Hem aynı o adam, ni'metlerin ve lezzetli taamların letaiflerini gördükçe, hamd unvanıyla ni'met içinde in'amı ve in'am içinde mün'imi görmekle; onu daimî surette telezzüzünü izhar etmeye ve tezyid-i lezzet etmeye ve lezzetini arttırmaya icbar etmektedir. İşte böyle bir adam اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ demekle, harbden muzaffer olup, selâmet ve ganimetle dönmeye muvaffak olmuş olan bir adamın teneffüs ettiği gibi teneffüs edebilir.

Hem dahi aynı o adam, aklının mikyaslarıyla tartamadığı ve muhakemelerinden de zihni dar geldiği ve fakat hakikati tecessüs eden hissi onu onlarla meşgul ettiği acaib ve garaib mahlukları gördüğü zaman اَللهُ اَكْبَرُ diye bağırıp istirahat eder. Yani bunların Hâlıkları daha büyük, daha azimdir. Bunların halk ve tedbirleri, ona bir ağırlık vermez.

Evet nasılki birisi görse ki; Kamer onun etrafında pervane olmuş dönüyor. Elbette taaccüb ve hayret elemi onu gaşyedecek... veyahut zelzele ile bir dağın yerden hurucunu görse, elbette tedehhüş ile tekbire başlayacaktır. Yani o adam, belindeki taaccüb ve tedehhüş ağırlıklarını bir Kadir-i Kavi ve Metîn'in sefinesine atıp rahat ediyor. (C.C)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 28

İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez

İ'lem [28]

Bil ey insan! Sen seyyiat ve hatiatınla, Cenab-ı Hakk'a bir zarar vermiş olmuyorsun. Belki ancak sen, zararı kendi nefsine veriyorsun. Meselâ hariçte, hakikatta Cenab-ı Hakk'ın şeriki yoktur ki, tâ senin itikadınla kuvvetlenip Allahü Teala'nın nihayet kemalde olan mülkünde bir te'sir icra edebilsin. Belki o itikad, yalnız senin zihninde ve senin âleminde olup, senin evini başına yıkıyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 29

İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir

İ'lem [29]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Allah'a tevekkül edene Allah ona kâfidir. Öyle ise sen de حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ söyle, tevekkül et! Çünkü;

Evvelâ: Cenab-ı Hak, kâmil-i mutlaktır. Kemal ise lizatihî sevilir, belki ona ruhlar feda edilir.

Saniyen: Çünkü Cenab-ı Vâcib-ül Vücud, lizatihî mahbubdur. Öyle ise Mahbub-u Hakikî yalnız odur. Muhabbet ise, (yolunda ruhu) feda etmek iktiza eder.

Sâlisen: Zira Cenab-ı Hak, vücudu vâcib olduğundan onun kurbuyla envar-ı vücud var olur.. Onun bu'duyla da, ademlerin zulümatı olduğundan, ruh-u insanînin emellerinin ufûlünde pek elîm bir elem vardır.

Râbian: Evet çünkü, kâinat kendisine darlaşmış ve dünyanın muzahrefatı onu elemlere mübtela etmiş ve kâinatın mevcudatı ona düşman vaziyetini almış ve yetimane bir şefkatin ve mâtemzar bir merhametin altında beli bükülmüş ruhlar için halaskar ve melce' yalnız O'dur.

Hâmisen: Çünkü o öyle bir Baki'dir ki, ancak O'na intisab etmekle, ve O'nun esmasına yapışmakla beka hasıl olur. Fakat onsuz, zeval ve fena insanı ihata eyler. Bu ise, bütün azab ve elemler, zevalin içindedir. Hem onsuz, mevcudat adedince ruh-u insan üstüne elemler yığılır. Fakat O'na tevekkül edene, o mevcudat adedince nurlar tezahür eder.

Sâdisen: Zira Malik-ül Mülk O'dur; ve sendeki mülkününün yükünü senden almak istiyor. Çünkü sen O'nun hamline takat

getiremezsin. Eğer o mülke temellük tevehhümüne düşersen, çok elîm ve zulmetli bir azaba düşersin. Fakat eğer sen onu, O'na bırakırsan, o ise baki olup in'amı daimî olduğundan, o zaman sen kendi elindekinin zahirî fenası için gam çekmezsin.

Evet, nasılki güneşe mukabil kabarcıklar; (suyun akmasıyla) tahavvül ve inhilale maruz olmalarıyla mahzun olmazlar.. Belki güneşin tecelliyatının tazelenmesi için, o kabarcıklar kernal-i ferah ve sürür ile suretini feda ediyor, belki öldükleri halde, mütebessimane mesrur oluyorlar. Hem nasılki, semereler ağacından ayrılmalarıyla; çekirdeklerde, meyvesinden inhilaliyle ve ne de sen onların zevaliyle gam çekmezsiniz. Zira onlar, lisan-ı hal ile derler ki: "Ağaç sağolsun, çünkü onun hayatının devamında, bizim için ölüm bir hayattır."

İşte sen dahi ey nefis! Cenab-ı Hakk'ın in'amatının bir semeresi, belki onun in'amlarının bir mücessemisin.

Sâbian: Çünkü Allah, Ganiyy-i Mugnî'dir. Hem her şeyin anahtarı O'nun elindedir. Sen, eğer O'na hâlis bir abd olabilsen, kâinata nazar ettiğinde, onu malik ve sahibinin mülkü ve O'nun haşmet ve havaşisini izhar eden bir seyrangahı olarak göreceksin. Âdeta kâinat baştan başa senin mülkün imiş gibi, belki daha a'lâ ve külfetsiz bir tarzda ve zevalin elemini de görmeden tasarruf ederek içinde tenezzüh ve seyran edebilirsin.

Evet, bir padişahın halis bir abdi ve muhabbetinde fani olmuş bir hizmetkârı; (padişahı namına) padişahın her şeyiyle iftihar edebilir.

Sâminen: Çünkü o, enbiya ve mürselînin, evliya ve müttakînin Rabb-i Zülcemalidir. Ve bütün o evliya ve enbiyalar, onun kemal-i rahmeti içinde mes'udane sakindirler. İşte eğer sen bir kalb sahibi isen, onların saadetlerine dair olan ilim ve ıttılaın, sana senin şekavetin içinde bir saadet ve bir lezzet verebilirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 30

İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek

İ'lem [30]

Ey kardeş bil ki! Eğer bir akl-ı selimin varsa, dünyanın işlerinden sana gelen ve elinden çıkan şeylere ehemmiyet verip gam çekerek, gazablanıp feryad u figan etmek, sana layık olmaz. Zira dünya zevale gidiyor. Hususan senin dünyan., ve hususan sen, fena ve zeval darbesine maruzsunuz.

Evet sen burada ebedî değilsin. Hem, demir ve ağaçtan da değilsin. Tâ ki, bekan biraz uzayıp devam edebilsin. Belki sen, her zaman tazelenen bir etten ve müteredd id bir kandan ve gayet ince ve çok edna bir şeyden müteessir olabilen rabıtalardan ibaret bir şeysin. Hattâ bazan vücudda iki zerrenin ihtilal çıkarmasıyla, o rabıtalar kopmaya ve o müteredd id kan incimad etmeye ve o müteceddid et tefessüh etmeye başlıyorlar.

Ve bilhassa bak; sende ihtiyarlık sabahı baş göstermiş; ve başının yarısını beyaz kefene sarmıştır.

Ve hususan sende misafirliğe gelmiş, belki tavattun etmeye azimli olan illetler, ölümün keşif kolu olduğu gibi; hastalıklar da hadim-ül lezzat olan mevtin pençeleri hükmündedir.

Bununla beraber, senin önünde ebedî bir ömür varken, sen onu arkana atıp sırt çevirmişsin. Halbuki senin oradaki rahatın, buradaki sa'y ve gayretine terettüb ettiği halde, sen ise hırs ve tama'in içinde pûyan olup, ebedî kalan veya dünyanın, has olarak ona ebedî kalacak adam gibi yapıyorsun.

Uyan ey biçare, kendine gel! Ölüm sekeratı uyandırmadan evvel, intibaha gel!

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 31

İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek

İ'lem [31]

Ey kardeş bil ki! Sen eğer Cenab-ı Hak Teala'ya malûm ve ma'ruf ünvanıyla müteveccih olsan, sana meçhul ve münekker olur. Çünkü şu malûmiyet ve ma'rufiyet, ıstılahî bir tedavülün ve taklidî olarak birbirinden işitmenin ve örfî bir ülfetin neticesi olan bir şeydir. Bu ise hakikattan hissedarlık değildir. Belki sana görünen o malûmiyet ve ma'rufıyetteki bilgiler, gayet mukayyed bir şeyler olup, hiç bir zaman mutlak olan sıfatları yüklenemezler. Belki olsa olsa, ancak Zat-ı Akdes'i mülahaza etmek için bir nev'i unvan olabilirler.

Amma eğer sen, ona mevcud-u meçhul unvanıyla teveccüh etsen, o zaman ma'rufıyetin şuaları ve mevsufıyetin berkleri ve nurları sana inkişaf ederler. İşte o zaman, senin bu marifetine, kâinat içinde mütecelli olan şu sıfat-ı muhita-i mutlakalar senin ince ipekten olan gömleğin ve deniz koyununun yününden mamul süslü mendilin gibi, sana ağırlık vermedikleri gibi ağırlık vermezler ve teazum edip istib'ad da edilmezler

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 32

İlem 32: Allah'a münacat tarzı

İ'lem [32]

Ey kardeş bil ki! Sen, Cenab-ı Mucîb-üd Daavat'a münacatta bulunduğun zaman, ona karşı öyle bir tarz-ı hitabda bulun ki; o Mucîb-i Rahim, senin yanındadır ve beraberindedir ve seni görmektedir ve seni işitmektedir ve rahmet ve keremiyle sana nüzul etmektedir gibi tasavvurla hitab et! Yoksa, sen onun yanında imişsin; veya beraberinde imişsin, veya ona yakınmışsın, veyahut ona doğru yükselmekteymişsin gibi farz ve tahayyülde bulunma!

Evet, Cenab-ı Hakk'a karşı münacat ederken vaziyetin; gözsüz ve sağır olarak bir yerde oturtulmuş birisinin, telefonun kulağında fısıldayarak, meşrıktaki birisine nida ediyor da; kaşlarıyla, manzar-ı a'lada hurdebinî teleskoplarla ona bakan zata işaret eden şahıs gibi ol!

Hem, geminin Sahib-i Aliminin şuurundan tereşşuh edip yapılmış pusulayla, gayet kolay olarak o gemi, her bir menzili kat'edince, onun hatırından geçen hatıraları da ilmi ile bilen bir zata karşı şükrünü ilan eden kimse gibi ol!.

Hem şu hadsiz bir fahr ve iftihar sana kâfidir ki, sen, böyle herşeye kadir bir mâlike abd olabilsen!.. Yoksa kendi büyüklerinin kemalâtıyla iftiharın gibi neticesiz şeyler değil!..

Evet o Mâlik'in iktidarına bak ki;

وَالسَّموَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ وَالْاَرْضُ قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

yani kıyamet gününde bütün semavat onun elinde matvî olduğu gibi, yer dahi onun kabza-i tasarrufunda mutiadır. İşte böyle bir

Rabb, seni anne ve babanın şefkatinden daha etemm bir şefkatle unutmadan terbiye edip şefkat etmektedir. Halbuki sen ise, bahr-i mevcudat içinde bir katre gibisin. O deniz ise, bir sahra içinde bir nokta gibidir. O sahra dahi onun pek azîm masnuatı içinde ancak bir zerre gibi olur. Zira o, Nur-ul Envar ve Alim-ün Bil'esrar'dır.

Evet, insanî bir sultanın, cüz'î olan işlerin tafsilleriyle adem-i iştigali, onun azametinden değil, belki aczinden ve adem-i iktidarındandır. Fakat Sultan-ı Ezel ise, kendi kalem-i sun'iyle sema sahifesinde, ziyadar yıldızların mürekkebiyle uluhiyetinin ayatını yazdığı gibi; aynı o kalemle gözbebeği sahifesinde zerreler midadıyla âyâtını yazması, onun azamet ve kemal-i iktidarındandır.

İşte tesbih ederiz o zatı ki, şu ecram-ı ulviye ve kevakib-i dürriye uluhiyet ve azemetinin burhanları ola.. Ve bu müzeyyen mesabih ve mütebessim nücûm, onun rububiyet ve izzetinin şuaları ola. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbe : Ilem 33

İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

İ'lem [33]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hakk'ın esma-i hüsnasının her birisi; güneş ziyası, elvan-ı seb'ayı tazammun ettiği gibi; her bir isim dahi bütün esmayı icmalen tazammun etmektedir. Ve keza esmadan her bir isim, diğer bütün esmaya hem delil, hem hepsinin neticesi olduğu için, kendi aralarında aynalar gibi in'ikasları vardır. Binaenaleyh, kıyas-ı mevsûl gibi neticelerini müteselsilen zikretmek; veyahut bütün delail-i müterettebeden alınan netice gibi o esmayı zikir ve yâd etmek mümkündür.

Amma bir tek olan ism-i azam ise, şu umumî tazammunun çok fevkinde olarak, bütün esmayı tazammun etmektedir. Bununla beraber, bazı zatlar, esma-i hüsnadan herhangi birisinin nuruna mazhariyetle dahi ism-i a'zamın nuruna vüsûl mümkün olabiliyor. Şu halde ism-i azam, vâsilînin istidadına göre ayrı ayrı olabiliyor..Vallahu a'lem!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli

Zeyl-ül Habbe

Ey benim şu eserlerime nazar eden zat! Zannederim ki, ben şu müşevveş asarımla -bir nevi' mecburiyetle- çok büyük ve mühim bir şeyin üzerinden (manevî toprak) kazıyorum. Fakat acaba, keşfiyatım doğru mudur? Yoksa o şey sonra mı keşfedilecek veyahut sonra onu keşfedecek olan adama, yolu kolaylaştırmaya bir vesile mi oluyorum bilemiyorum.

لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللَّهِ .. حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .. اللّهمَّ لاتُخرِجنا مِنَ الدُّنيا الاَّ مَعَ الشَّهادة والاَيمانِ

Said-i Nursî

Habbenin Zeyli

•İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır
•İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet
•İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir
•İlem 4: "Sema-ed-Dünya" tabiri
•İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler
•İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir
•İlem 7: Mülk emanettir
•İlem 8: Akis, hem ayn hem gayrdır

•İlem 9: Muhtelif vücud alemleri
•İlem 10: Risaletin lüzumu
•İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı
•İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur
•İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı
•İlem 14: Kaderin manevi kalıbları
•İlem 15: Esma-i hüsna
•İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar
•İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide
•İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir
•İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir
•İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi
•İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...
•İlem 22: Kusur ve Noksan, Ademin iki rengidir.
•İlem 23: İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir
•İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi
•İlem 25: İnsan kendini isteklerine kadir zanneder
•İlem 26: "Hasbünallah .." cümlesi
•İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 1

İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır

İ'lem [1]

Ey kardeş bil ki! Nasıl seyahata çıkan bir adam, yolculuğu esnasında çok yerlere, konaklara tesadüf eder, ki her bir yerin, menzilin kendine hâs şeraiti olur. Öyle de: Allah'ın yolunda giden zat için dahi, çok makamlar, mertebeler, haller, perdeler ve tavırlar bulunur. Her bir makamın kendine hâs bir tavrı bulunur ki, bu makam ve mertebeleri birbirine karıştıran galat edip işi karıştırır.

Meselâ nasılki bir adam, bir köye misafir gelip, bir hana, yada çiftliğe indi ve o çiftlik veya handa bir atın kişnemesini işitti. Sonra gitti, bir şehre vardı.. Bu defa bir saraya misafir oldu. Sarayda bu defa bir andelibin terennümünü işitti. Eğer bu sesi atın kişnemesi olarak tevehhüm edipte, bülbülden atın kişnemesini taleb etse, elbette kendi kendine.mugalata etmiş olacaktır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 2

İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki! Senin gözünde şu dünya hayatını tezyin edip güzel gösteren şey ise, dünya mir'atında hidayet yıldızları olan eslâf-ı izam gibi büyüklerin timsallerinin parıltı ve temessülleridir. Evet, müstakbel, mazinin aynası olması sırrıyla, mazi dahi manası itibariyle berzah ile iltihak edip, suretlerini ve dünyasını istikbal ve tarih ve ezhan-ı nâsa tevdi etmiştir. Senin o eslâf-ı izamın muhabbetleriyle hayat sevgisinde meselin şöyle bir adama benzer ki: O adam yolda giderken, yolun ortasında büyük bir aynaya rast gelir. Aynanın yüzü şarka müteveccih olduğundan, şark tarafına giden ve fakat aynada ise, garba doğru gitmekte oldukları görünen arkadaşlarının ve ahbablarının timsallerini görüyor. İşte bu adam, ahmaklığından şarktan ürkerek garba doğru koşmaya başlar.

İşte sen dahi (ey nefis!) Eğer gaflet perdesi senin yüzünden kalkarsa, o zaman sen de kendini hâlî ve susuz bir sahrada azb ve şarab için değil, belki serab ve azab için koşmakta olduğunu göreceksin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 3

İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki! Kur'anın nihayet yüksekliğinin ve hakkaniyetinin en sâdık delillerinden birisi budur ki: Tevhidin bütün levazımatını, umum meratibiyle muhafaza etmesi; ve hakaik-ı âliye-i İlahiyenin bütün muvazenelerini müraat etmesi; ve esma-i hüsnanın bütün mukteziyatını müştemil bulunması; ve o esmanın aralarındaki tenasübü gözetmesi; ve rububiyet ve uluhiyetin bütün şuunatını kemal-i muvazene ile kendisinde cem etmesidir. İşte bu, öyle bir hasiyettir ki, beşerin eserinde hiçbir zaman bulunmamış ve bulunamaz. Ne melekûta geçen eazım-ı insaniye olan evliyanın netaic-i efkârlarında, ne de umurun bâtınlarına dalan "İşrakiyyun"un eserlerinde; ve ne de âlem-i gayba nüfuz eden ruhanilerin kitablarında bulunmuştur. Çünkü bütün bunlar, hakikat-ı mutlakayı mukayyed nazarlarıyla ihata edemiyorlar. Belki ancak hakikatin bir tarafını görebiliyorlar. İşte bundandır ki; onlar yalnız kendi meşhudatlarıyla hakikatin izharına teşebbüs edip ve yalnız gördüklerinde hapsolup, ifrat ve tefrit ile tasarruf etmek istemişlerdir.Oysa, böylesi bir tasarruf ile, muvazene karışır, tenasüb de gider.

Bunların meseli şöyledir ki: Çok büyük ve hesabsız cevahir sınıflarından dolu ve gayet zinetli bir hazinenin keşfi için dalgıçlar, denize dalıyorlar. O dalgıçlardan bazısının eline meselâ uzunca bir elmas geçer, o ise hükmeder ki; o hazine yalnız uzun bir elmastan ibarettir. Şayet arkadaşlarından o hazinede başka cevahirlerin vücudunu işitse de, tahayyül eder ki; kendi bulduğu elmasın fusûs ve nukuşudur. Bir başka gavvas da, kürevî bir yakuta rastgelir. Daha

öbürü murabba' bir kehrüba bulur ve hakeza... Fakat herbirisi bulduğunu, hazinenin asıl ve mu'zamı itikad eder. Arkadaşlarından duyduklarını ise, bulduğunun zevaid ve teferruatı olduğunu zu'meder. İşte bu vaziyette muvazene karışır, tenasüb de bozulur gider. Ve bu halin neticesi olarak da, herbirisi te'vilata ve tekellüfata ve tasallufata muztar kalır.

Evet, sünnetin terazisiyle tartmadan kendi meşhudatına itimad eden hükema-i İşrakiyyun ve (bir kısım) mutasavvıfların eserlerini tedkik eden zatlar, benim bu söylediklerimde tereddüd etmeyeceklerdir.

Sonra gel, Kur'ana da bak! O dahi bir gavvastır. Lakin Kur'anın gözü açık olduğu için, o hazineyi ve içindekilerini tamamen ihata ettiğinden, hazineyi olduğu gibi tenasüb ve intizam ve ittiradını muhafaza ile beraber tavsif etmektedir.

İşte

وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّموَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ

olan zatın azamet-i kibriyasının iktiza ettiği bütün hakaikı şamildir.

Hem

يَوْمَ نَطْوِى السَّمَآءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ

den tut,tâ

يُصَوِّرُكُمْ فِى الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ .. مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا

ye kadar... hem

خَلَقَ السَّموَاتِ وَالْاَرْضَ

dan tut, tâ

خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلَونَ

ye kadar; hem

يُحْيِى اْلاَرْضَ

dan tut, tâ

وَ اَوْحَى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ

ye kadar; hem

وَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ

den tut, tâ

اَوَ لَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَاُ يمْسِكُهُنَّ اِلاَّ الرَّحْمنُ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

kadar olan bütün hakaik-ı tevhidiyeyi kemal-i muvazene ile muhafaza ediyor. Evet arının kanat sahifesini, hüceyrat ve zerrat ile yazdığı gibi; sema sahifesini de yıldızlar ve güneşler ile yazar, tezyin eder.

Hem

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّموَاتِ وَاْلاَرْضَ

dan tut, tâ

هُوَ اْلاَوَّلُ وَاْلآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ .. وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ

e kadar ve hakeza bunlara kıyas et!

Demek nev'-i beşer içinde müşahede edilen çeşitli dalâlet fırkalarının teşekkülüne sebeb, onların bâtına geçen imamlarının kendi meşhudatlarına itimad ile, yarı yoldan dönmelerinin kusuratından ileri gelmiştir. Evet bunların hali şu beytin bir mâsadakıdır:

حَفَظْتَ شَيْئًا وَ غَابَتْ عَنْكَ اَشْيَاءُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 4

İlem 4: "Sema-ed-Dünya" tabiri

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا âyetinde, semayı dünyaya izafe ile tavsif etmesi ve âhiret mukabilinde dünya olması ile, işaret eder ki; sema-i dünyadan başka altı tabaka semavat-ı âherler; berzahtan tâ cennete kadar olan başka âlemlere bakıyorlar. Ve şu görünen gökyüzü, bütün yıldızlarıyla ve tabakatıyla Allahü a'lem yalnız bu dünyanın seması olsa gerektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 5

İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler

İ'lem [5]

Ey insan bil ki! Senin mucidin, seni ademden vücuda getirip, sonra seni vücudun en edna etvarından terakki ettirip, in'am ve ihsanıyla tâ bir insan-ı müslim suretine kadar isal etmiştir. Demek senin hal-i hazır vücudun ile, pek çok ayrı ayrı menzillerden geçerek gelen ilk mebde-i hareketin aralarına girmiş olan bütün vücud mertebeleri sana birer ni'met olarak verilmiş olup; herbirisi sende birer semere ve birer sıbga vermişlerdir. Binaenaleyh, sen bu çeşitli vücud ni'metleriyle âdeta dizilmiş bir gerdanlık ve ni'metler habbeleriyle bezenmiş bir salkım veya baştan aşağıya kadar ni'metler envaıyla işlenmiş bir sünbül gibisin ki, Cenab-ı Hakk'ın ni'metlerinin tabakatına âdeta bir fihriste olmuşsun.

Evet ukûl yanında kat'iyyen takarrür etmiştir ki, vücud elbette bir illet ister. Adem ise, illeti iktiza etmez. Öyle ise, sana verilmiş zerreden tâ ademe kadar olan bütün meratib-i vücudun her bir menzilinde suale çekileceksin. Ve senden sual olunacak ki: "Bu nimete nasıl kavuştun ve nasıl müstehak oldun ve bunlara karşı ne ile şükrettin?". Fakat zerre kadar aklı bulunan bir adam; bir taşı, meselâ "ne için bir ağaç olmamış" veya bir ağacı, "neden bir insan olmadı" diye sual edemez.

İşte ey Said-i miskin ve mağrur! Bak sen, silsile-i mevcudatın ortasında bir noktasın ki, sana verilen ni'metlerin sayısı senin altından tâ adem-i sırfa kadardır. Ve bütün bunların şükründen mes'ulsün. Fakat senin mâfevkindeki ni'metler ise, ne sana ve ne de hiç bir kimseye düşmez ki desin: "Arkadaş, ne için senin nail olduğun şu yüksek ni'mete ben de vasıl olmadım?" Bir zerrenin nasılki hakkı yoktur; "eyvah ne için ben de bir güneş olmadım" desin. Veyahut bir arı Saniine desin: Neden beni semeredar bir ağaç halketmedin?

Evet senin altındakiler, yani sana verilmiş bütün ni'met mertebeleri hep vuku'attır. Fakat senin üstündekiler ise, imkânatın ademleridir ki, mümteniat gibi şeylerdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 6

İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir

İ'lem [6]

Bil ey ene! Seni helakete götüren ve havalandıran ve evhamlandıran ve maskara eden ve zelil kılan ve dalalete atan hal ve şey ise budur ki; sen her hak sahibinin hakkını hakkı olduğu mikdarca vermiyorsun., ve kaldırabileceği yükü yüklemiyorsun. Belki ifrat ve tefrit ile -meselâ- bir taburun umum neferlerine ait bütün levazımatı, o taburun mümessili olan bir nefere yüklüyorsun.

Hem bir katrenin göz bebeğinde parlayan veya bir çiçeğin yüzünde cilvelenen güneşin bir timsalinde; seyyarat meyveleriyle müsemmer olan güneş ağacının bütün azametini taharri ediyorsun.

Evet, katre ve çiçek, güneşi tavsif ederler.. Fakat onunla muttasıf olamazlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 7

İlem 7: Mülk emanettir

İ'lem [7]

Ya ahî bil ki; (sendeki) mülk Allah'ındır ve O'nun emanetidir ve hem onu senden satın alıyor ve alacak. Öyle ise, merakta fayda yoktur ve de baki kalmayacak bir şeyin hayrı da yoktur. Madem öyledir, zinhar Malik-ül Mülk ile ettiğin ahd ü peymanı bozma!

Hem sana ölüm kâfidir. Evet, baki bir hayata incirar edecek olan mevt, ölüme değişecek olan şu hayattan daha evla ve hayırlıdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 8

İlem 8: Akis, hem ayn hem gayrdır

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki; aynada görünen şeyin sureti, nasılki ne ayndır, ne de gayr.. Aynı zamanda hem ayndır. hem de gayr.. Evet o suret, aynanın melekûtunun mazrufu olması cihetinde, ayndır. Onun ahkâmı da aslın ahkâmıdır. Fakat o şey, aynanın mülkünün parlamasını temin eden sıfatı olduğu cihetlede gayrdır ki, bunun evsafı, yalnız asla değil, belki aynaya da nazırdır. Fakat iki cihetten birden bakılırsa; o suret, ne ayndır, ne de gayr... Nasılki mir'at-ı zihinde olan bir şey, bir cihetten zihnin mazrufu olduğu hasebiyle malûmdur. Öbür cihetten ise, levazımının başka başka olmasıyla beraber, zihnin sıfatı olduğu için ilimdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 9

İlem 9: Muhtelif vücud alemleri

İ'lem [9]

Ey kardeş, bil ki! Pek çok muhtelif âlemler, vücudun bir nev'inde beraber bulunmalarıyla, aralarında bir mekân darlığı ve bir müzahemet olmuyor. Tahkik istersen; karanlık bir gecede, içi lâmbalarla tenvir edilmiş ve dört duvarı -âlem-i misalin bir nevi penceresi olan- camdan yapılmış bir menzile gir. İşte;

Evvelâ: O odada göreceksin ki, hakiki oda, misali oda ile ittisal peyda etmiş olarak, pek çok nuranî menziller halinde, bir şehri kaplamış gibi, gözün kestiği miktarca güya zulmet hiç yokmuş gibi olur.

Saniyen: Görürsün ki, sen gayet kolaylıkla o menzillerde tebdil ve tağyir ile tasarruf edebiliyorsun.

Sâlisen: Göreceksin ki, hakikî lâmba, misali olan en uzak lâmbalanın bitişiklerindekinden de onlara yakındır. Hattâ belki misali lâmbaların en uzağının kendisinden de ona yakındır. Çünkü bu, onun kayyumudur.

Râbian: Göreceksin ki; şu vücud-u hakikînin bir habbesi, o misalî vücudun bir âlemini kaldırmaya ve yüklenmeye gücü yetebilir.

İşte şu ahkâm-ı erbaa, pek çok maddelerde de cereyan edebilir. Hattâ Vâcib Teâlâ ile, mümkinat âlemi arasında da câridir ki, mümkinat âleminin vücudları, Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un envarının gölgeleri olduğundan, ona nisbeten bunların vücudu, mertebe-i vehimde olan bir şeydir. Lâkin Cenab-ı Hakk'ın emriyle istikrar ve sebat bulmuş, vücud-u haricî sahibi olmuşlardır. İşte bu noktadan anlaşılıyor ki; mümkinatın bizzat hâricî-i hakikî bir vücudları olmadığı gibi, sırf bir vehimden dahi ibaret değildirler. Hem yalnız zail bir zill

dahi değildirler. Belki Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un icadıyla bir vücudları vardır, feteemmel.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 10

İlem 10: Risaletin lüzumu

İ'lem [10]

Ey kardeş bil ki! Nihayet derece itinalı yapılmış olan şu mülkün bir Maliki olmaması nasılki muhaldir. Öyle de o Malik, Malik-ül Mülk'ün kemalâtının delilleri olan, mülkün mehasin derecelerini idrak eden insanlara kendini tanıttırmaması dahi muhaldir. Çünkü bakıyoruz ki; insan, kendisine mümehhed olmuş olan beşiğinde bir halife gibi istediği gibi tasarruf etmektedir. Belki aklıyla semanın sakf-ı mahfuzunda dahi tasarruf ediyor. Hem bunun yanında insan, eşref-i mahlukat olduğuna, küçüklük ve zaifliğiyle beraber acib; hârika tasarrufatı şehadet ettiği gibi, ihtiyarca bilbeddahe sebeblerin en geniş tasarruflusu da yine o insandır.

İşte bizzarure ve elbette o Malik, kendi vücudunu ve varlığını, kendisinden gafil kalan abdlerine tanıttıracak birisini gönderecektir ve elbette gönderdiği o elçisi, o Malik'in onlardan ne ile ve nasıl razı olacağını ve onlardan ne istediğini de onlara haber verecektir. Âmenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 11

İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı

İ'lem [11]

Ey kardeş bil ki! İnsanın bütün hasseleri, hattâ vehim ve farz ve hayali dahi, en nihayette hakta ittifak etmekte ve ona iltica etmektedirler. Hem o hasselerin indinde, bâtıl için hiç bir imkân kalmayıp kâinat, Kur'anın haber verdiği surette olduğuna karar vermektedirler.

Evet, ben aklım beraberimde olduğu halde, böyle gördüm ve müşahede ettim.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 12

İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki! Nasılki âlem-i ziya, âlem-i hararet, âlem-i hava ve âlem-i kehrübaî ve elektrik ve âlem-i cazibe, tâ âlem-i esir ve misal ve berzaha kadar olan âlemlerin aralarında bir müzahamet ve müsademet olmadığı ve hepsi birbiriyle ihtilatsız ve karışmaksızın; senin mekânında seninle beraber içtima' ettikleri gibi; hiçbiriniz o âlemlerden birisinin kendi kardeşi olan diğer bir âlemin ona müzahamet verdiğine dair bir şikayeti vaki' olduğuna şahid olmamıştır.

Aynen onun gibi; mümkündür ki, şu bizim daracık olan âlem-i arzîmizde pek çok ve geniş olan gayb âlemlerinin envaı içtima' etsinler.

Hem nasılki hava, bizi yürümekten ta'vik etmediği ve su, bizi zehabdan (gitmekten) men'etmediği gibi, cam dahi ziyanın geçmesine mani' olmadığı, hattâ kesif olan şeyler de, röntgen şua'ının, akıl nurunun, melek ruhunun nüfuzunu köstekleyemediği gibi; demir de hararetin akmasına, elektriğin cereyanına mani' olmadığı; ve hiçbir şey, cazibenin sereyanını, ruh ve hadimlerinin cevelanını ve akıl nurunun ve âlâtının seyeranını ta'vik edememektedirler., kezalik, şu âlem dahi ruhaniyatı deverandan, cinnîleri cevelandan, şeytanları cereyandan ve melaikeleri seyerandan men' ve ta'vik edemez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 13

İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı

İ'lem [13]

Ey kardeş bil ki! Göz, lâmba ve güneş gibi nur ve nuranî şeylerin yanında, bir cüz'î ile bir nev', cüz' ile küll, bir ve bin birdirler.

Meselâ güneşe bak! Nasıl seyyareler, denizler, havuzlar, kabarcıklar, katreler, serpintiler, şebnemler ve camın zerrecikleri onun ziyasıyla defaten gayet kolaylıkla ve zerrat ile seyyarat arasında müsavat ile beraber hepsi birden renklenmektedirler.

Öyle de: وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلاَعْلَى Şems-i Ezel ve Nur-ül Envar'ın kitab-ı kâinattaki tecelliyatı da aynen öyledir ki; kâinat kitabının bablarını, fasıllarını, sahifelerini, satırlarını, cümlelerini ve harflerini defaten, bilâ-külfet halk ve icad etmiş ve etmektedir.

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

olan ferman-ı İlahî, bu sırrı ilân etmektedir. Amenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 14

İlem 14: Kaderin manevi kalıbları

İ'lem [14]

Ey kardeş bil ki! Her kim eşyanın zerrelerindeki acib vaziyeti ve onların cesedlerdeki sereyanlarını, meselâ bir hududa kadar giderek sonra çok maslahat ve semereler için tevakkuflarını teemmül ederse; elbette yakîn hasıl edecektir; zerratı o hududların yanında aştırmadan, onlara durdurmak ve döndürmek için emreden bir şey vardır.

Evet nasılki erimiş altunu akıp dökülmekten nehyeden demir kalıp, lisan-ı hal ile güya o erimiş altuna emreder ki; "Benim sana tayin ettiğim şu san'atkârane yapılmış olan eğri büğrü meatıf ve telafıflerimde hikmetler için dur ve maslahatlar için karar kıl!" İşte eşyadaki zerratın âmiri de, öyle bir ilm-i muhittir ki; o ilim, bir kader şeklinde tecelli eder. O kader ise, mikdar olarak in'ikas eyler. O mikdar da kalıp tarzına intiba' eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 15

İlem 15: Esma-i hüsna

İ'lem [15]

Ey kardeş bil ki! Esma-i hüsna, Zat-ı Hak Teala'ya bakan çeşitli kapılar ve muhtelif vücûhlardır. Fakat bazan bir şey-i vâhidde birbirine mütekabil çok esma tecelli eder. Meselâ Mu'tî ve Mani', Dârr ve Nâfi' gibi...

Şu ise, gösterir ve delâlet eder ki; meselâ: Bu şeye Mu'tî ismiyle, bilerek onun hacatını i'ta eylediği gibi; aynı o zat. Mani' isminin iradesiyle de onu zararlı şeylerden men'eder.

Hem Nâfi' ismi, o şeyin menfaatlerini verdiği gibi; Dârr isminin tecellisiyle de, aynı şeye zarar iras edilir. Ve hakeza zarar ve menfaat gibi birbirine mütekabil şeyler, ancak Cenab-ı Hakk'ın iradesiyle olur.

Bu hakikatten hadsen anlaşılıyor ki; meselâ esma-i hüsnadan bir ismin hakikatıyla muttasıf olan kim ise, aynı zamanda sair bütün esma ile de o zat, muttasıf olacaktır. Amenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 16

İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki! Kur'an-ı Hakîm'in âyetleri, nasılki bazısı bazısını tefsir ediyor. Öyle de; kitab-ı âlemin bazı ayatı dahi, diğer bazı ayatını tefsir etmektedir. Meselâ, nasılki şu maddî âlem, hakikî bir ihtiyaç ile bir güneşe muhtaçtır ki, güneşteki Cenab-ı Hakk'ın envar-ı nimetinden feyz alsın.

Öyle de; manevî âlem dahi, şems-i Nübüvvete muhtaçdır ki, ziya-i Rahmet-i Rahman'ın feyizlerini akıtmaya vesile olsun. Demek Hazret-i Ahmed'in (A.S.M.) nübüvveti, gündüz ortasındaki güneşin zuhur ve vuzuh ve kat'iyyeti derecesinde muhakkaktır. Gündüz ortasındaki güneş ise, ona delil getirmeye ihtiyaç var mı?!.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 17

İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki; zîhayatın vücuduna terettüb eden faide ve semereler, yalnız o zîhayata ve onun bekasına, menfaatine ve kemaline bakmıyor. Belki o zîhayata ait bir hisse ve bir derece varsa, Zat-ı Muhyi'ye (C.C.) ait gayr-ı mahsur derecattadır. Evet bazan olur ki; o zîhayata bakan hisse dahi çok uzun bir zaman zarfında vücuda gelebiliyor. Fakat Zat-ı Muhyi'ye bakan hisseler ise, bazan bir an-ı seyyalede vücud-pezîr oluyor.

Meselâ o zîhayat, esma-i hüsnanın tecelliyatına ma'kesiyet ve mazhariyetle, kendi Halıkının evsaf-ı kemal ve cemalini lisan-ı hâl ile tavsif ile ona olan hamd ü şükrünü izhar etmesi gibi...

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 18

İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir

İ'lem [18]

Ey kardeş bil ki; insanın bir ferdi, sair nev'lerin bir nevi gibidir. Çünkü bir ferd-i insanın mazî ve müstakbeli olması sırrıyla, o ferdden her zaman ayrılarak ölüme giden umum efradı, (yani zerreleri) manen o şahısta içtima' etmektedir.

Evet her sene, her bir şahs-ı insanîden suretçe iki ferd ayrılıp ölür. Fakat manaları olan elemlerini, günahlarını ve emellerini ve saireyi o şahısta miras bırakıp öyle giderler. Şu halde o ferd-i insan: bir ferd-i küllidir.

Hem onun fikir ve aklının ihatası ve kalbinin vüs'atı ve saire, ona ayrı diğer bir nevi külliyet vermektedir.

Hem dahi bir ferd-i insan, kendi nev'inin -umumî âlemde olduğu gibi- hâs bir âlemin hilafet ve merkeziyetini teşkil etmesi ve o âlemin eczasıyla şuurî bir tarzda alâkadar olması ve hem nebatî, hayvanî ve madenî olan bir çok envada tasarruf edip -sair hayvanat ve başka şeylerin hilafına olarak- onları tahvil ve tağyir edebilmesi dahi, ona başka bir nevi külliyet veriyor. Bu noktadan insanın bir ferdi, âdeta nev'un münhasirun fişşahs'tır.

Hem mü'minin duası, umum ehl-i semavat ve arza şamil olması işaretiylede; bir şahıs, iman vasıtasıyla bir âlem gibi olabilir, yada, o âlemin merkezi olur.

Binaenaleyh, hayvanatın bir nev'inde cereyan eden her sene göz önündeki mükerrer nev'î kıyametler, bir hads-i kat'î ile insanın herbir ferdinde cereyan etmektedir.

Eğer misal istersen, Cenab-ı Allah'ın âsâr-ı rahmeti olan, her senede yeniden tazelenen, birbirine emsal meyve ve semerelerine -

ki âdeta o giden semerelerin aynısıdırlar- ve hevam ve haşaratın envaındaki kemal-i suhuletle vukua gelen haşirlerine bak!

İşte âlem kitabı, şu meşhud âyât-ı tekviniyesi ile; ebna-i beşer için bir kıyamet-i kübra kıyam bulacağına kat'iyyen delâlet ediyor. Nasılki Kur'an dahi kendi ayat-ı tenziliyesiyle bu hakikati gösterip delâlet etmektedir. Hem kıyametin delail-i akliyelerini, Arabî İşarat-ül İ'caz'ın 20. sahifeden tâ 24. sahifesine kadar olan kısmında ve Nokta Risalesi'nin 3. Babında zikretmişim. İstersen onlara müracaat et. Evet, o iki kitabdaki delail, sendeki vesveseleri tardedip evhamı uçurabilecek kuvvettedirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 19

İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki; sen Kur'anın istimaında bulunduğun zaman, onun çeşitli tavırlar ve perdeler üzerindeki muhtelif etvarlı nagamatının herbirisi için; ve irşadî olan mütenevvi' mertebelerine göre; ve Cebrail'den (A.S.) tâ ondan dinlediğin adama kadar olan vesaitin hissiyatıyla insibağ alan derecelerine muvafık olarak her mevkiye münasib bir tarz-ı libas giyerek dinleyebilirsin.

Meselâ sen, kendi meclisinde kulağınla dinlediğin adamdan geçerek, tâ nübüvvet şahikasının zirvesinde oturup arz meclisinde ebna-i cinsi olan benî-Âdeme ve başkasına (cinn ve ruhanilere) Kur'anı okuyan Hazret-i Muhammed'den de (A.S.M.) dinleyebilirsin.

Hem tâ Cebrail'in (A.S.) Cenab-ı Peygamber'e (A.S.M.) ufk-u a'ladan hitab ederken dahi istima' edebilirsin.

Daha daha, tâ Mütekellim-i Ezelî'nin yetmişbin hicab arkasında kabekavseyn-i ev edna'da Peygamberimizle (A.S.M.) konuşurken, o Rabb-i İzzet'ten dahi dinlemen mümkündür.

İşte eğer kuvvetin varsa, her bir makamın ona lâyık bir tarz-ı libasını giy ve dinle!

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 20

İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi

İ'lem [20]

Ey kardeş bil ki! Kâinatta olan adem-i israf ve sebebin müsebbeble ve kuvvetin amelle olan mukarenet ve münasebettarlıkları sebebiyle, elbette senden sana olanı, senin ilim ve şuurunun taalluk ettikleri ve yalnız sana raci' olduğu dereceleri mikdarıncadır. Sana raci' olan hisse ise, seni halk eden Halıka raci' olan hisseye nisbetle, bir ipten bir kıl kadar veya bir gömlekten bir iplik kadar da değildir. Demek senin sana taalluk eden ilim ve şuurun; onun sana taalluk eden ilim ve basarına nisbetle, gündüzde heryeri kaplayan güneşin ziyası altında bir ateş böceğinin, bir yıldızcık gibi olan bir lem'acığıyla tenevvür etmesi gibi de olamaz.

Ey bîçare! Sen gaflet zulümatı ve tabiat gecesi içinde kendi lem'acığını bir necm-i sâkıb görmüşsün.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 21

İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...

İ'lem [21]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hakk'ın ef ali arasında bir tenasüb ve eserleri mabeyninde bir teşabüh, ve esma-i hüsnası arasında bir teaküs, ve evsafı mabeyninde bir tedahül, ve şuunatı arasında bir temazüc vardır. Fakat bunların herbirisinin ayrı ayrı ve kendine hâs bir tavrı vardır ki, başka esmalar onun bu has tavrında ona tabi olurlar. Öyle ise, o ismin beyt-i harîminde ve daire-i hükmünde iken, başkasına teveccüh edilmemelidir.

Hem de başka isimlerin levazımı ondan istenmemelidir. Çünkü lâzımın lâzımı, her zaman lâzım değildir. Ancak başka bir kasd-ı cedid ile olursa, beis yoktur. Zira tabi' olmuş olana tebaiyet edilmez. Nasılki tebaî olan harfin üstünde her hangi bir hüküm yapılmadığı gibi...

Şu halde sen, Cenab-ı Hakk'ın âsârı olan camidata baktığın zaman, kudret ve azamet cihetine kasden teveccüh et! Sair esmanın tecelliyatı, istitradî ve tebaî olarak sana görünmelidir. Ve eğer gayr-ı nâtık olan hayvanata nazar ediyorsan, onlara tecelli eden esmanın tavrını giy, öyle teveccüh et! Yani (Rezzak, Rahman, Kerim) gibi esmanın tecellilerini düşün ve hakeza!

وكل شئ عندهُ بمقدار
خلق كل شئ فقدره تقديراً

âyetlerinin fermanları ki; herşey, Cenab-ı Allah'ın indinde ölçülü ve mikdarlıdır ve herşeyi halkederek ona lâyık bir kader, bir ölçü takdir etmiştir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 22

İlem 22: Kusur ve Noksan, Ademin iki rengidir.

İ'lem [22]

Ey kardeş bil ki! Farzedelim ki sen, insanın timsali gibi yapılmış bir heykelin azalarının herbirisinden fışkıran çeşitli çeşmelere bakıyorsun da, o heykelin bazı menfezleri havanın cereyanına boru; ve onun ağzı, suyun seyelanına çeşme; ve gözü ziyaya ayna; ve a'sabları elektrik ve cazibenin cereyanına birer kablo olmuş olan ve hakeza o heykele baktığın zaman; sen onun yüzüne karşı olan ilk nazarınla, onun azalarından çıkan su ve başka şeyleri bizzat ondan sudur ettiğini belki tevehhüm edebilirsin. Hem eğer o timsali heykel, hayat sahibi olsaydı, onun azaları -ki, onlara birer boru olup, vasıtalarıyla cereyan etmekte olan- cazibe, elektrik, hararet, su ve hava onun kendi fiilleri ve mevludatı ve eserleri olduğunu tevehhüm etmek senin için mümkün olabilirdi.

Amma eğer sen, o heykelin arka cihetine baksan, o dahi kendi gerisine bir baksa; o zaman hem sen, hem o; onu yalnız bir boru ve pek hârika ve hakimane olan bir faaliyete perde olduğunu göreceksiniz. Gerçi o da bir nevi cüz'-i ihtiyarîsini sarfediyor. Lakin o cüz'-i ihtiyarîyi ademin iki rengi olan kusur ve noksanda sarfetmektedir. **(1)**

---

(1): Çünki, Risale-i Nurda isbat edilmiştir ki: Kendi başına olan bir cüz-ü ihtiyarî, çoğu zaman gelen feyzin, tecellinin asliyetlerini kusur ve noksanlıklarıyla bozuyorlar. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 23

İlem 23: İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir

İ'lem [23]

Ey kardeş bil ki! İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir ki, o dürbünün büyük kaidesinden ve geniş olan camından bakarsan, o zaman nazarda eşya küçülüp uzaklaşarak darlaşacaktır. Fakat o dürbünün mahrutî olan başından ve küçücük merceğinden bakarsan, o vakit nazarda eşya yakınlaşıp genişlenerek tavazzuh peyda edecektir.

İşte insan dahi, suret-i cismaniyesi dairesinden nüzul ede ede; manevî, ruhî ve berzahî olan dairelerin tabakatında dolaşarak, tâ mülk cihetiyle dairelerin en darı; ve melekût cihetiyle en genişi olan kalb kuyusunun en derin dibine kadar inebilir. Şu halde insan, sureten geniş olan daire-i cismaniyede iken, eşyayı tefekkür ederse, dürbünün ters yüzüyle bakan adam gibi, eşyayı ma'kuse görecektir. Fakat eğer zahiren küçük, manen büyük olan daire-i kalbiye cihetinden bakarsa, eşyayı nefs-ül emirde olduğu gibi görecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 24

İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi

İ'lem [24]

Ey kardeş bil ki; لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ cümlesi, insanın zerreler âleminden tâ zîhayat bir vücudu giymesine kadar olan bütün etvar ve ahvaline bakmaktadır. Meselâ câmid bir maden vaziyetinden, tâ nâmi bir nebat haline, tâ hassas bir hayvan vaziyetine, tâ mü'min bir insan derecesine çıkıncaya kadar ve hakeza, bütün bu dairelere bakmaktadır.

Demek o menzillerden herbir menzil ve makamın; ve o insanın letaiflerinden her bir latifenin ayrı ayrı elemleri ve ayrı ayrı emelleri vardır.

İşte meselâ:

لاَ حَوْلَ عَنِ الْعَدَمِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْوُجُودِ اِلاَّ اِلاَّ بِاللهِ

Ademden çıkıp vücuda gelmek için güç ve kuvvet yoktur, ancak Allah'ın havl ve kuvvetiyledir.

لاَ حَوْلَ عَنِ الزَّوَالِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْبَقَاءِ اِلاَّ بِاللهِ

Zevalden mahfuz kalıp, beka ve devam için hiç bir şeyin gücü yetmez; ancak Allah'ın...

لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَضَارِّ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَنَافِعِ اِلاَّ بِاللهِ

Zararlardan sakınıp menfaatleri celbetmek, ancak Allah'ın havl ve kuvvetiyledir.

لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَصَائِبِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَطَالِبِ اِلاَّ بِاللهِ

Musibetlere karşı tahaffuz ve hadsiz metalibe ulaşmak, ancak Allah'ın kudretiyledir.

لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَعَاصِي وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الطَّاعَةِ اِلاَّ بِاللهِ

Ma'siyetlere karşı sabredip, taate muvaffak olmak, ancak Allah'ın yardımıyladır.

لاَ حَوْلَ عَنِ النِّقَمِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى النِّعَمِ اِلاَّ بِاللهِ

Her türlü belâ ve nıkmetlerden halas olup, hadsiz nimetleri bulmak, ancak Allah'ın lütuf ve merhametiyledir.

لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَسَاوِئِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَحَاسِنِ اِلاَّ بِاللهِ

Dalalet ve kötülüklerden uzak kalıp, iyilik ve mehasine mazhar olmak, ancak Allah'ın ihsanıyladır.

لاَ حَوْلَ عَنِ الْآلاَمِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الْآمَالِ اِلاَّ بِاللهِ

Elem ve kederlerden kurtulup hadsiz amaline nail olmak ancak Allah'ın havl ve kuvvetiyledir.

لاَ حَوْلَ عَنِ الظُّلُمَاتِ الهَائِلَةِ وَ لاَ قُوَّةَ عَلَى الاَنوَارِ الْمُتَلأْلِئَةِ اِلاَّ بِاللهِ العَلِيِّ العَظِيمِ

Küfür ve dalaletin korkunç zulümatından necat bulup, iman ve İslâmiyetin pek şirin ve şa'şaapâş envarına erişmek, ancak Aliyy-ül Azîm olan Allah'ın fazlıyladır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 25

İlem 25: İnsan kendini isteklerine kadir zanneder

İ'lem [25]

Ey kardeş bil ki! İnsanoğlu, şöyle bir ön tarafına baktığı zaman, zanneder ki; kendisi bir çok metalibine kâdirdir. Fakat eğer, arkasına ve metalibinin vüs'atine ve hacat damarlarının etraf-ı âlemde intişarına bir bakarsa, o zaman nefsini âciz ve zelil bir halde görecektir. Bu hakikata bir misal getirelim:

Nasılki birçok mütenevvi' mayi şeylerin boru uçlarının kendisinde toplanmış bir insan heykelinin ayrı ayrı olan azalarından o mayi şeyler akar bir vaziyette olsa, o heykel, kendi önüne faraza baktığı zaman, gururlanarak kendi nefsini şu efal-i acibeye belki bir masdar zannedebilir. Fakat vakta ki, yüzünü arka tarafına bir çeviriverse, kendisinin menfîce olan zahirî tasarruf-u cüz'îsiyle ondan çıkan fiiller ise, ancak bir mühendis-i hakîm ve kadirin taht-ı emrinde çalışan makine ve dolapların mahsûlü olduklarını görecektir. Ve hakeza, buna göre daha sen düşün!

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 26

İlem 26: "Hasbünallah .." cümlesi

İ'lem [26]

Ey kardeş bil ki! Allah'a tevekkül edene, Allah ona kâfidir. Öyle ise (1)

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Çünkü O, bizim hem Malikimiz hem de herşeyin Malikidir. Şu halde eğer biz O'na hakikî abd olabilsek, herşey bizim olur.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Çünkü Allah, Kâmil-i Mutlak'tır. Kemal ise "mahbubun lizatihî"dir. Öyle ise vücud, ona ve onun yolunda feda edilse lâyıktır ve yerindedir.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Çünkü Cenab-ı Allah, lizatihî mahbub olan kemal, celal ve cemal sahibi bir Celil-i Cemil'dir. Öyle ise O'nun tecelliyat-ı kemalinin şevk-i tecdidi için güle güle ölür, mesrurane diriliriz.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Çünkü Allah, herşeyin Mucidi olan Vâcib-ül Vücud'dur. İşte O'nun vücub-u vücuduna olan ilim ve imanımız; bize bütün vücudları i'ta etmektedir. Fakat el'iyazübillah O'nun vücub-u vücudunu tanımamak ve bilmemekle, elimizde ancak bir nokta-i vücud kalır ki, sağdan soldan dünyalar dolusu o nokta-i vücuda idamlar yüklenmektedir.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Çünkü Allah, Kadîm-i Ebedî ve Dâim-i Baki'dir. Ve O'nun esma-i hüsnasının teceliyatına

bakan ve daire-i marziyatına giren veçheden gayri, herşey halik ve ölüdür.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Evet, çünkü dünya fani, hayat zaildir.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Evet, Onsuz bütün dünya lezaizi, korkunç elemlerle âlûde olur. Fakat O'nun rahmetine teveccüh ve irtibat ile, o zail lezzetler, zevalin elemlerinden arınmış, halis ve azade olarak yalnız teceddüd-ü emsal lezzetlerini ziyadeleştirirler.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Evet, çünkü bütün envar-ı vücud, O'nunla ve O'nu tanımakladır. Ve bütün korkunç ve müdhiş idam zulümatları, O'nu tanımamaktadır.

حَسْبُنَا الله وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Evet, eğer biz O'nu hakkıyla tanısak ve şikayetlerimizi doğrudan doğruya yalnız O'na yapsak ve O'nu irza edebilsek; o vakit kâinat envaına dağılmış olan bütün hacatımıza karşı kâfi ve vâfi gelir. Fakat eğer zahirî nazarda ihtiyacatımız, onların yanında olan esbaba teveccüh etsek ve şikayetlerimizi onlara yapsak, (onlar ise kör ve sağır olduklarından seslerimizi işitmez ve hacetlerimizi görüp bilmezler) İşte o zaman, işler teşevvüşe ve yollar bize teşettüte uğrayıp zelil ve perişan oluruz.

Evet nasılki bir adam, bir padişaha, bir haceti için doğrudan doğruya müracaat ile şekvasını ona etse, padişah bir anda onun o hacetini yerine getirebilir. Ve eğer o haceti için bütün bir şehir ahalisini ferden ferda arayıp bulup da şikayetini yapsa, tâ ki hepsi ona imdad için ittifak etsinler; Halbuki bütün bir şehir ahalisinin ittifakları muhaldir. Şayet muhal olmasa da, çok uzun bir zaman ve çok büyük tekellüfler neticesinde ancak mümkün olabilir.

---

(1): حَسْبُنَا ye dair bu kısmın mufassal izahı, 29. Lem'a-i Arabiye'de ve 4. Şua'da ve İhtiyarlar Lem'asının 14. ve 15. Ricalarındadır. -Müellif- (Tercümeten)

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeyli : İlem 27

İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki; Kur'anın letaif-i i'cazının ve kâffe-i insan için bir rahmet-i amme olmasının bir delili budur ki; Nasıl herkes için umumî âlemden ona has bir âlem varsa, öyle de, herkesin meşrebi itibariyle Kur'an'dan hususî bir Kur'anı olup, onu terbiye ve tedavî eyler.

Hem Kur'anın lütf-u irşadının mezayasının birisi de budur ki; âyetlerinin arasındaki kemal-i insicamı ve gayet irtibatı ve tamam ittisali ile, herkes kendi hidayeti ve şifası için müteaddid sûrelerden müteferrik âyetleri ahzeylemesi ona müyesser oluyor. Nasıl da, umum ehl-i meşarib ve bütün ehl-i ulûm, herbiri kendi meşrebine göre Kur'andan âyetler ahzetmişlerdir. **(Haşiye-1)**

İşte böylece, sen Kur'anı, menazil ve nüzul itibariyle çeşitli ulûm ve füyûz'un menbaı olarak gördüğün zaman; elbette onu sen, güya dizilmiş bir gerdanlık olmuş da, herbirisi yeni gelen ahavatıyla teellüf ve ittisal peyda etmiş olduğunu da göreceksin. Demek oluyor ki; Kuran, ne asıldan fasla gitmekle noksanlaşır; ne de diğer âyât ile vasletmekle ürkütür.

Evet bütün âyât-ı Kur'aniye, sair diğer âyâtla o kadar dakik münasebetleri vardır ki, bütün o münasebetlerin bazı âyâtla beraber zikredilmesi ve bunun ötekilerle ittisalkârane bir tarzda bulunması caiz oluyor. Nasılki sure-i İhlas'ın (matbu Lemaat kitabının 29. sahifesinde zikredildiği gibi) cümleleri, yek diğerleriyle zam edilmekle, birbirine delil ve netice olup, otuz sure-i İhlası tazammun etmektedir.

Öyle de, Kur'an dahi bir küllî-i cüz'îdir. Ve "nev-ün münhasır-un fiş'şahs"dır ki, âyâtının camiiyeti ile, müteaddit manaları tazammun

etmektedir. Hem her hepsi, hepsi ile münasebettardır ki, nefs-i Kur'an, milyonlarca Kur'anları ihtiva eylemekte ve her bir ehl-i hakikat, Kur'an içinde kendisine mahsus bir kitabı ve ona tabi' olacak bir Kur'anı bulmaktadır.

اللهم يامنْزلَ القرآن .. بحقّ القرآن .. اجعلْ القرآنَ مونِساً لي في حياتي وبعد مماتي .. ونوراً في قلبي وقبري لا إله الاّ الله مُحمّدٌ رسُولُ الله

Elveda **(Haşiye-2)**

Haşiye-1: En muhteşemi şimdiki Hizbu'l Kur'ani'l Ekberdir

Haşiye-2: Ben o vakit hastalığın şiddetinden, ecelin yakınlaştığını zannetmiştim. Onun için "Elveda" deyip, kabir kapısından sefer ile, ahbabım olan üstadlarım ve arkadaşlarım medrese talebeleri ve Nur şakirdlerinin mecmaı olan diyara gidiyorum diye düşünmüştüm. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli

Zeyl-üz Zeyl

•İlem 1: Sana ait olmayan işlere bakma!
•İlem 2: Tabiat Hakkında
•İlem 3: Nuraniyet & Failiyet
•İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı
•İlem 5: Rızık hakkında
•İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek
•İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır
•İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez
•İlem 9: İsm-i Batın ve İsm-i Zahir

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Sana ait olmayan işlere bakma!

İ'lem [1]

Bil ey Said-i şakî! Senin olmayan ve sana ait olmayan işlere, vaziyetlere bakma. Belki sen kendi nefsine ve vücuduna bak! Yani sen ne gibi bir nesnesin ve mahiyetin nedir ve istinadgâhın ne iledir? gibi sana lâzım olan şeylere nazar et!

Evet, sen (maddî cismin itibariyle) bir acz-i mütecessid ve bir ihtiyac-ı mahz ve bir in'am-ı mücessem ve uyanık zannolunan bir nevm-i mümevvehsin. Yani acz, senin cesedindir. İhtiyaç da onun içinde hareket eden bir ruhtur. İn'am ise, senin cismindir. Hayatın ise bir uykudur ki, onunla duruyor.

Eyvah, vâşekâvetâ! İçinde garkolduğum katre, bana bir deniz kesilmiş, ve onda batıp kaybolduğum bir an-ı seyyale, bana ebed gibi olmuş. Hem şu hayatın bir lem'acığını bir şems-i şârık zannetmişim.

Evet ey miskin Said! Senin şu hayattan bütün sermayen, ancak altmış dinar iken, bu sermayenden takriben kırkbeş tanesini alıp, bir günlük dünya hanındaki masarif için hepsini sarfettin. Gideceğin ev ve menzilini ve ona lâzım olacak şeyleri unuttuğun için, senin elinde kalan ise, borç ve ateş olmuştur. Geri kalan onbeş taneden de hepsini mi, bir kısmını mı?, veyahut hiçbir şey alıp almayacağın meçhuldür. Madem öyledir, aklın varsa, bundan sonra o sermayeden birşey eline girdikçe, daimî olan evin için sarfetmeye çalış! Hiç olmazsa, üçte birisini kendine ihtiyaten sakla. Tâ ki sana din ve nur olsun.

Şimdi sen gel, kendi cehalet ve hasaret derecene bak ki: Şimdiye kadar sermayenden ne ki almışsan, hepsini geçici bir günlük dünya için sarfetmişsin. Fakat baki olan mekânın için ise, elinde çok

az bir şey kalmıştır. Halbuki sen gafılane bir hal içinde iken, rıhlet etmek üzere harekete amadesin. Evet senin burada üç basamağın vardı. O basamaklardan ikisine menzil ve beledden (yani ev ve memleketinden) hurucunla, basıp geçmişsin. Üçüncü basamağa da ayağını kaldırıp dünya-yı faniden çıkmak üzere basmak üzeresin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Tabiat Hakkında

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki! **(1)** İnsanların ağzından çıkan ve dinsizliği işmam eden dehşetli kelimeler vardır. Ehl-i iman bilmeyerek onları isti'mal eder. Çünkü derler: تَشَكَّلَ بِنَفْسِهِ (Teşekkele binefsihi) ve اِقتَضَتْهُ الطَّبِيعَةُ (İktezathüt-tabîat) ve اَوجَدَتْهُ اْلاَسْبَابُ (Evcedethü-l esbab). İşte şu üç cümle, bâtıl ve muhaldirler. Şimdi şu muhalâtın zarflarından yalnız üç tanesini zikredeceğiz.

Evet sen mevcud ve varsın. Birinci cümleye göre olsa: Sen ya kendi masnu'unsun ve kendi malınsın, veyahutta, ikinci cümlenin iktiza ettiği gibi; esbab-ı âlemin masnu'usun. Veyahut üçüncü cümlenin delâlet ettiği tarzda, mevhum bir tabiatın ve kör bir kuvvetin masnu'usun. Veyahut da hak ve hakikatin istilzam ettiği gibi bir Allah'ın masnu'usun.

Amma birinci cümle ki: تَشَكَّلَ بِنَفْسِهِ (Teşekkele binefsihi) dir. işte bunun hasra gelmez vecihlerle muhalâtı vardır. Ezcümle üç muhali zikredeceğiz.

Birinci Muhal: Sen kendi zerrat-ı vücudundan herbir zerreye; senin her tarafını görecek belki bütün kâinatı görebilecek bir göz ve keza onun gibi bir şuur ve hakeza senin kemal-i san'at içindeki

masnuiyetinin istilzam ettiği sair sıfatları vermen gerektir. Çünkü cüz'ün nisbetleri, küllün nukuşuna nazar etmektedir.

İkinci Muhal: Eğer senin vücudun bir Kadir-i Ezelî'nin kalemiyle mektub ve yazılmış olmazsa, o zaman sen, senin vücudunda çalışan zerrelerin içinde mütesaiden ve mütenazilen içice terekküb eden mürekkebatları adedince -bir matbaanın masnu' olan demir harfleri gibi-maddî kalıpları bulundurman lâzım gelecektir.

Üçüncü Muhal: Kâinattaki herbir eserin vâhid olması ve vahdeti bulunması sırrıyla, elbette nasılki kemerli kubbe binalarının ustası nefyedildiği an, bilmecburiye herbir taşı, diğer bütün taşlara hem hâkim, hem mahkum olduğunun farzedilmesi gibi; herbir zerre dahi bütün zerrelere hem hâkim, hem mahkum olması lâzım gelecektir. Ve keza o zerreler hem birbirine zıd ve misil, hem son derece hür ve mutlak ve aynı zamanda son derece mukayyed olmaları, hem de, semavat tabakalarını bir kitabın sahifeleri kolaylığında açıp kapayan Zat-ı Zülcelalden başkasında bulunması muhal olan sıfatlara masdar ve menba' olmaları lâzım gelir.

İkinci kelime ki: اَوجَدَتْهُ اْلاَسْبَابُ (Evcedethü-l esbab). dır. İşte bu kelimenin muhalâtı da hadsizdir. Yine yalnız üç muhali yazacağız.

Birincisi: Meselâ bir eczahanedeki ölçülü, terkibli ilâçların, onlardan yapılmış olan kavanozlarındaki maddeleri, eğer sen hiçbir kimsenin müdahalesi olmaksızın, garib bir fırtına ve seyelan neticesinde devrilip, kendi kendine o kavanozların herbirisinden gayet hassas bir mizan ile bir mikdar-ı muayyen akarak; sonra o mütefavit mikdarlar toplanarak zîhayat bir ilâç ve terkibli hayatdar bir macun teşkil ettiklerini aklınca mümkün ise, o zaman sen dahi kendini esbab-ı camideden sudur etmiş olduğunu tevehhüm etmen, mümkün birşey olabilir.

İkinci Muhal: Bir şey-i vahidin kemal-i intizamla gayr-ı mahdud ve camid ve birbirine zıd, kör ve sağır ve hadsiz imkânât mabeyninde mütereddid olan ve ihtilatlarıyla körlük ve sağırlıkları ziyadeleşen esbabdan sudur etmesi mes'elesidir. Halbuki esbabın eşya ile mübaşereti ise yalnız zâhirleriyledir. Ve halbuki eşyanın

bâtını san'atça zahirinden daha eltaf ve daha ekmeldir. Şu halde senin esbab-ı camideden sudûrunun muhaliyeti gayet açık, pek bedihidir. Hiçbir gizli tarafı yoktur.

Üçüncü Muhal: O gayr-ı mahsur olan esbab, kemal-i ittifak ve intizam ile senin gözünün hüceyratından bir hüceyresi içinde mizan-ı hacetle toplanmaları ise; bütün erkân-ı âlemin ecram-ı azîmeleri vücud-u haricîleriyle birlikte senin avucunda, belki bir tırnağının içinde, belki de onun bir hüceyresinde içtimalarından daha kolay değildir.

Evet, bir evin içinde çalışan, girip çıkan birisi; eğer o, maddî birşey ise, her halde o ev, bütün müştemilatıyla onun olması, ona aid olması lâzımdır.. Tâ ki, her tarafında çalışabilsin. İşte madem âlem, bütün eczasıyla senin vücudunun bir cüz'ünde çalışıyor.. O halde senin vücudunun bir zerresine de girmesi icab edecektir. Bu ise, öyle bir safsatadır ki, sofestaîler dahi ondan utanırlar. Ve hakeza müteselsil muhalat, aklî mümteniat ve ebâtıl ki, vehim ve farz dahi ondan kaçıyorlar.

Üçüncü Kelime ki, اِقتَضَتْهُ الطَّبِيعَةُ (İktezathü-t tabîat) dır. Yani tabiatın te'siri bu şeyi iktiza etti ve yaptı. İşte bu dahi en bâtıl ve en fâsid bir mes'eledir. Çünkü tabiatın örfi ve mevhum bir zahiri vardır ki, gaflet ve dalâlet onu hakikî berşey zannettirmiştir. Bir de onun bir bâtını vardır, O da san'at-ı İlahiye ve sıbga-i Rahmaniyedir. Amma kuvvet dedikleri şeyin hakikati ve içyüzü ise, ancak bir Hakîm-i Alîm'in ve bir Habir-i Mürid'in tecelli-i kudretidir.

Amma gaflet nazarının ve Sani-i Vahid'den tegafülün ve buna bitişik olan kör tesadüfün ve a'ver ittifakiyetin kanatlarının tasvir ettikleri şeyler ise; ancak dalaletten nâşi ızdırar neticesi olarak, şeytanların muhteratındandır.

Biz bu mes'eleyi (Nokta, Katre ve zeylinde, Şemme, Zerre, Habbe ve zeylinde) tahkik etmişiz ki; bu hârika san'atlar, ancak ve ancak bütün evsaf-ı kemaliye ile muttasıf bir Zat-ı Habir ve Basir'in kudretinden çıkmış olabilirler. Hem öyleki, hiç bir şüpheye mahall bırakmayacak şekilde isbat etmişizdir. Evet mümkin, miskin,

mukayyed, mahdud, camid ve kesif bir şeyin eli nerede? Hulle-i kâinatı dokumak nerede?

Hem âciz bir sivri sineğin elleri nerede? Şu âlemlerin giydikleri biçili, münakkaş gömlekleri işlemek nerede?!.

Demek, mezkûr üç kelimenin -sabık tahkikat ile- hükümlerine bir mahall, bir menfez kalmadı. Meydan baştan başa hak ve hakikatin iktiza ettiği olan; sen ve âlem ve herşey; mevcudat adedince hallakiyetinin şâhidleri bulunan bir Sani-i Ezelî'nin masnuu olduğunuzun hakikatına kaldı.

Şimdi Sani-i Ezelî'nin vücûb-u vücuduna şehadet eden birkaç delile de işaret edelim.

Birincisi: Matbu Katre Risalesi'nin 62. sahifesinden tâ 78. sahifesine kadarki kısmının beyan ettiği olan; kâinat bütün zerrat ve mürekkebatıyla ellibeş lisanla O'nun vücub-u vücuduna şehadet ettiğidir.

İkincisi: Kur'andır ki; bütün enbiya ve evliya ve muvahhidînin kitablarıyla beraber, kâinatın bütün âyât-ı tekviniyesi onunla birleşerek şehadet etmesidir.

Üçüncüsü: Seyyid-ül Enam, Hazret-i Muhammed Sallallahu Aleyhi Vesellem'dir ki, bütün enbiya ve evliya ve melaike ile beraber olan şehadetidir.

Dördüncüsü: İns ve cinnin fıtrî olan enva-i ihtiyacatının lisanıyla şehadetleridir.

Beşincisi: شَهِدَ الله أنّهُ لا إلهَ الاّ هُوَ âyetinin şehadeti diliyle, Cenab-ı Hakk'ın, kendi Zat-ı Uluhiyetine olan kudsî şehadetidir.

İşte işittiğin bütün geçmiş şehadetlerle beraber, yine de bilmiş ol ki; eşyadaki san'at-ı hârikayı; -geçmiş vücuh-u selasenin tahlilleri üzere-mümkin birşeye isnad etmek ile; ve hak ve hakikat olduğu vecihle Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'a vermenin meseli şöyledir: Nasılki meselâ, bir ağacı bütün semeratıyla bir vahdete isnad etsen, elbette neşv ü nema kanunu gereğince o ağacın cürsümüne (kökündeki hayat nüvesi) isnad edersin. O cürsüm olan kök ise, bir çekirdekten

meded alır ve ona dayanır. Çekirdek ise, evamir-i tekviniyeyi imtisal etmektedirki, "kün" emrinden feyz alır. Bu ise. vücudu vâcib olan bir Vâhid'den sudur edebilir. Ve o zaman bir ağaç, bütün eczasıyla, yapraklarıyla, çiçekleriyle, meyveleriyle beraber, birtek semere gibi kolay vücuda gelir.. Buna göre, iki hardele küçüklüğünde küçük iki meyvesi bulunan bir ağaç ile, dağ gibi büyük ve gayr-ı mahdud semeresi bulunan bir ceviz-i hindî ağacı arasında bir fark olmaz.

Evet vahdet ve ittifakta, hattâ teşrik-ül mesaî ve taksim-ül a'mal kaidesiyle olan birlik usûlünde, suhulet ve kolaylığın varlığı; ve kesret ve dağınıklıkta ise, suubet ve zorluğun bulunması bir sırr-ı meçhuldendir. **(2)** Fakat eğer o ağacı imkânı kesretlere veya sani'ini tayin edip göstermeyen şeylere isnad edersen; o zaman herbir semere ve herbir çiçek ve herbir yaprak ve herbir dal; bütün ağacın muhtaç olduğu herşeye muhtaç olurlar. Çünkü küllün enmuzeci ve numunesi, herbir cüzde dahi mündericdir. Şimdi sen, iki şıkkın mabeynine dikkatle bak! Acaba vücub ile imtina' arası gibi birbirinden uzak bir şey görmeyecek misin?!.

Evet birinci şıkkın kolaylığı, o derecededir ki; caizdirki denilsin: "Bunun böyle olması vâcibdir." İkinci şıkkın suubeti ise; o mertebededir ki, "bunun böyle olması mümtenidir" demeye bizi mecbur etmektedir.

Elhasıl: Eğer mevcudatta carî olan tasarrufu Cenab-ı Hak'tan başkasına verip de, onların kendi nefislerine isnad edersen; o zaman sen ya kendi ecza-i cesedinin herbir hüceyresini; kâinatı ihata eden sıfatlara sahib kılacaksın., veyahut o tasarrufu eğer esbaba isnad ediyorsan; o zaman herbir hüceyreyi bütün esbab-ı âlemin mecmuu onun içinde içtima' ile çalışmakta olan bir meclis salonu gibi yapman icab eder. Zira hüceyrenin vahdetinden tut, tâ mecmu-u âlemin vahdetine kadar olan herşeydeki birlikler, Saniin vahdetine delâlet etmektedirler.

Evet her birliği olan şey, ancak bir Vâhid'den sudur edebilir. Hususan bir hüceyre ki, onda iki sineğin iki parmakçığı yerleşemediği halde, nasıl olur da umum kâinata yerleşmeyen iki İlahın tasarrufu onda birleşsin. Demek vahdetin delili, yine kâinattaki vahdettir.

Hem bir hardal tohumu kadar küçük olan bir cam parçasında, güneş ziyasıyla ve elvan-ı seb'asıyla ve hararetiyle tecelli edip

bulunması mümkündür. Fakat o hardele kadar olan cam parçasında, (Masdariyet noktasında) iki hardelenin de bulunması imkânsızdır. Evet nasılki haricî ve hakikî olan bir vücud, bir vücud-u misalîden pek çok derece daha sabit, daha ağır ve daha muhkem olup, bunun bir zerresi onun bir dağını içine alıyor. Ve şunun bir güneşi, onun bir lem'asına girebiliyorsa; öyle de; vâcib bir vücud dahi (çünkü hakikî vücud, belki en sağlam haricî vücud odur) imkânî vücudlardan hadsiz derece daha sabit, daha rasih, daha ağır, daha sağlam ve daha hakikatlidir. Öyle ise imkânî olan mevcudat, bütün hazafırleriyle (bütün teferruat ve etrafıyla) ilm-i muhit-i ezelînin aynasında temessül etmesi ise, vücubî olan bir vücudun envarının tecelliyatına aynalar hükmünü almalarıdır. Şu halde ilm-i ezelî, bunların mir'atı olduğu gibi, bunlar da vücubî bir vücudun aynaları olmuş oluyorlar Demek şunların vücûdları ise ancak mertebe-i ilimden çıkıp vücud-u haricî mertebesine ulaşa biliyor. Fakat hiçbir zaman mertebe-i vücud-u hakikîye ulaşmaları mümkin değildir.

---

(1): Tabiat Risalesi'nin esasıdır. Arabîsindeki üslûb tarzını muhafaza niyetiyle aynısını tercüme ettim. (Mütercim)

(2): Bu risalenin te'iifı zamanında henüz inkişaf etmemiş olan o sırr, sonradan "Şeffafiyet, Mukabele, Muvazene, İntizam, Tecerrüd, İtaat" tarzında inkişaf etti.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Nuraniyet & Failiyet

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki; kâinatın gidişatında teemmül eden bir kimse, hadsî bir iz'an ile; fâiliyet ve te'sir, latif ve nuranîlerin ve maddeden mücerredlerin şe'ni olduğunu bilecek.. Fakat infial, kabiliyet ve teessür ise, maddî ve kesif ve cismanî şeylerin işi olduğuna yakîn hasıl edecektir.

Eğer misal istersen; bir derece nur olan güneşe, bir de bir dağa nazar et! Bak birincisi semada durduğu halde, onun nâzik ve nazenin elleri yerde faalane, cevvalane gezmektedir. Amma ikincisi ise; büyüklüğüyle ve kaba elleriyle beraber, hiç bir fiil ve te'sire sahib değildir. Hattâ bitişiğinde ve komşusundaki eşyaya bile gücü yetmiyor, te'siri yoktur.

Ve keza, eşya içindeki zahirî faaliyet ve hareketlerinde müşahede etmekteyiz ki; hangi şey daha çok latif ve nuranî ise, onda sebebiyet mertebesi zahir oluyor. Ve hangi şey çok kesif ise, müsebbeblik derecesine takarrüb etmektedir. İşte bundan da anlaşılıyor ki, zahirî esbabın Hâlıkı ve müsebbebatın mucidi öyle bir Nur-ül Envar'dır ki,

لَيسَ كَمثلهِ شَئٌ وهوَ السميعُ البصير
لاتُدْرِكهُ الأبصارُ وهو يُدركُ الابصارَ وهوَ
اللطيفُ الخبير

sırlarıyla misli, misali, mesîli, şibhi, şebihi olmayan bir Semi' ve Basir olup, nazar ve fikirler, O'nun künh-ü azametini ihata edip idrak edemeyen bir zattır.

...

لا إله الاّ هو

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! Tefekkür, barid ve camid olan gafleti eriten bir nur olduğu gibi; dikkat dahi karanlıklı ve kuru evhamları yakan bir ateştir. Fakat sen kendi nefsinde ve vücudunda ve içinde tefekkür ettiğin zaman, derinliklere nüfuz eden Bâtın ism-i şerifinin muktezasıyla, inceden inceye ve yavaş yavaş ve içine dalarak bütün tafsilatıyla fasleyle. Çünkü bunda yapılan tahlil ve tafsilde san'atın kemali tamamıyla tecelli eder. Amma afakta tefekküre başladığın zaman, İsm-i Zahir'in muktezasıyla icmalli ve sür'atli geç. İçine ve derinliklerine inme. Hem nazarı bir şeyde tahdid edip durma. Belki yalnız kaidenin izah-ı hacetine göre yap. Çünkü bunda san'atın şa'şaası, onun icmalinde ve mecmuunda daha çok celî, bahir ve güzeldir. Yoksa aksini yaparsan, o sahilsiz denizde boğulur gidersin.

İşte eğer orayı (yani İsm-i Bâtın tecellisi inceliklerinin mazharı olan enfüs dairesini) tafsil edip, burayı (yani âfâkı) icmal edersen; vahdete yakınlaşmış olursun. Ve o zaman, sana cüz'iyatlar ecza hükmünü; enva' da küll halini alır ve onların muhtelit olan vaziyetleri mümtezic; mümtezic olan halleri de müttehid olup, nur-u yakîn ondan feveran edecektir. Fakat eğer bunun aksini yaparsan; yani, kendi nefsinde mücmel geçip, âfâkta tafsilata girişirsen; o vakit, kesret seni teşettüte uğratıp evham da seni havalandırır. Enaniyetin ise, kalınlaşıp gafletin dahi cümudiyet peyda eder. En nihayet gide gide bu iş, tabiata inkılab edebilir. Ve o zaman, cüz'iyatlar sana eczalar gibi genişlenerek seni çekip bir cüz'de, belki bir cüz'-ü lâyetecezzada sıkıştırıp boğduracaktır.

İşte dalâlete incirar eden kesret yolu budur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Rızık hakkında

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! Rivayette gelmiş ki: *"İnsan, rızık için harîsane hareket ettikçe, onun rızkı kendi yerinde durup, ona doğru gelmiyor. Fakat eğer kanaatkârane durup yerinde beklese, onun rızkı ona doğru hareket etmeye başlıyor."*

İşte bu hadîs-i şerif ise, elhak geniş bir hakikatin lemaatındandır. Evet ağaçlara bak, gör ki; onlar yerlerinde mütevekkilane durdukları için, rızıkları hareket ederek onlara koşup gelmektedir. Fakat hayvanat ise, harîsane rızık peşinde koştuklarından, onların rızıkları yerinde sabit durur ve kökü üstünde göğerir kalır. Renk ve kokularıyla; heva-i nefısleriyle müteharrik ve hevesatları peşinde mütecevvil olan aç ve muhtaç hayvanatı kendi nefislerine davet edip çağırmaktadırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki; insan-ı gafilin acib cehaletinden en dalâletli hali ve kendi nefsine ettiği en zararlı şeyi budurki; Bir tek ihtimal-i âik yüzünden, dokuz tane sevkedici ihtimal arasındaki büyük bir hayr-ı azîmi terkeder. Hem dokuz ihtimal-i âik ve mühlik arasında bulunan bir tek sevkedici ihtimal ile büyük bir şerri irtikâb eyler.

Meselâ onu, namazın fiiline teşvik eden binler sebepler ve saikler varken, bir tek vehm-i şeytanî yüzünden namazı terkeder. Hem binler berahin-i hidayetin vücudu ortada iken; bir tek sofestaînin şübhesi ile hidayeti terkedip dalâleti irtikab eyler. Halbuki insan, fıtraten vehhamdır, ihtiyat, çekingenlik ve dikkat sahibidir; on ihtimalden bir tek ihtimal ile, peşin ve hazır zararlardan tecennüb ettiği halde, nasıl oluyor da dokuz ihtimal-i kat'î, belki doksandokuz ihtimal-i kavî varken, böyle bir ezarr-ı muzırrattan çekinmemektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 7

İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki, insanın ruhunda nihayetsiz ihtiyacatı ve teellümata medar nihayetsiz kabiliyetleri ve telezzüzata müsait nihayetsiz istidadları; hem nihayetsiz emeller ve elemleri taşımaya müheyya kuvaları vardır. Hattâ kalbin dalaletiyle beraber, (matbu' Katre'nin yetmişinci sahifesinde geçtiği üzere) ondaki şefkat, gayr-ı mütenahî âlâmı tazammun etmektedir.

Öyle ise ey insan! Senin hakkın değildir ki diyesin: "Ben neyim ve kimim? Ve nasıl bir şeyim de, benim için bir kıyamet kopsun ve cüz'î amelim için terazi kurulsun ve benim üstümde bir hesab kitab muamelesi cereyan etsin."!?.

Evet ey şek içinde çırpınan dalâletkâr bîçare! Şu dünya hayatına gururlanma! Zira dünya hayatının lezaizi, ehl-i dalalet için bir mağlata ile muallaktadır. O da bir şek ile duruyor. Demek şekçi ve dâll olan bazı kimseler, o mağlata ile zeval ve fena eleminin dehşetinden firar edip kaçıp, saadet-i ebediye ihtimalinde soluk almaktadırlar. Hem dahi tekalif-i diniyeyi yüklenmek külfetinden de firar ile, âhiretin yok olma ihtimaline sarılıyorlar. Onlar şu mağlata ile, o her iki elemden de muvakkaten kurtuluyorlar. Fakat pek az bir zaman sonra, bu mağlatalı düğüm açılacak ve hakikat-ı hal inkişaf edecektir. O zaman ne birinci ihtimal, onun elemini tahfif ettiğini görecek, belki bütün elem ve azabı defaten birden hissettirecektir; Ve ne de ikinci ihtimal, onun yükünü hafıfleştiriyor.. Belki cehennemi olan âlâmı, onun üstüne daha çok yığmakta olduğunu görecektir.

Hem o şekçi ve dâll adam, yine o mağlata ile der: (Fakat az bir zaman için) "Madem musibet umumîdir. Öyle ise bana da iyidir. Ben

de emsalim gibiyim, boşver aldırma!" Fakat pek yakın bir zaman sonra, o umumî musibetler kadar bir musibet daha, onun üstüne toplanacaktır. Evet bir şahıs; evvelâ kendi nefsinde, sonra akrabasında, sonra ahbabındaki musibetten ayrı ayrı hissedar olduğu gibi; o da insaniyet itibariyle böyle muzaaf bir musibetle yüz yüze gelecektir. Çünkü insanın ruhunda ebna-i cinsine karşı fıtrî alâkalar vardır. O ise, musibet umumîleştikçe beliyye de o nisbette tezauf edecektir.

Ey şekçi gafil! Gaflet ve şekkin eliyle zevk ettiğin şey, zannetme ki leziz bir lezzettir. Hayır! Belki onun içinde elîm elemlerin birikintisidir. Birgün gelecek defaten sana hücum edecek, cehennemi elemlere kalbolacaklardır.

İşte sen eğer, seni tarassud etmekte olan şu elemlerin müteceddid lezzetlere tebeddül etmesini ve şu ateşlerin nura inkılab etmesini seversen; evkat-ı hamsede kendi gururunun burnunu, rükû'larla bük ve başını yar, genişlendir. Tâ ki imanın feyziyle, Furkan'ın misafirleri gelip konsunlar. Hem de âyatı tefekkür ve taatlere mülazemet ile müdavat yapmak lâzımdır. Tâ ki, şükûk ve gaflet perdesi parçalansın ve şu dalaletlerin zehir gibi acılığından kurtulmanın halaveti lezzet versin. Hem münacât ve duaların lezzeti de inkişaf etsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki! Ubudiyet; ihtiyar, tecrübe ve imtîhânsız bir şekilde mutlak bir teslimiyeti istilzam ediyor. Zira seyyid, kölesini tecrübe edebilir. Fakat abdin haddi ve hakkı yoktur ki, efendisini tecrübe ve imtihan etsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 9

İlem 9: İsm-i Batın ve İsm-i Zahir

İ'lem [9]

Ey kardeş bil ki! Daire-i İsm-i Bâtın ile daire-i İsm-i Zâhir, içice ve karşı karşıyadırlar.

Birinci dairenin ehli, Cenab-ı Hakk'ın kudreti hakkında meselâ "deniz gibidir" derler. İkinci dairenin ehli ise, "güneş gibidir" derler. Evet deniz, eczaya malik bir küll gibidir. Güneş de cüz'iyata sahib bir küllî gibidir ki timsalleri onun cüz'iyatı gibidir.

Şu halde, müfrit olan bâtıniyy-i mahz (sırf batınîlik), tecezzi ve ittihadın şaibesinden halas olmadıkları gibi; sünnet-i seniyyeye muhalif olan zâhiriyy-i sathî (yani kaba ve katı zâhirîlik) dahi esbab şirkinin şevbinden kurtulamazlar. Demek sırat-ı müstakim ise yalnız Kur'an'dır.

فيا مُنزلَ القرآن، بحق القرآن اهدنا
الصّراط المُستقيم
آمين آمين آمين

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre

Kur'an-ı Hakîm'in Gülistanından Bir

Zehre

(Bir çiçek)

Dünyadaki her zîhayat, birer vazifedar asker gibidir ki, ancak Padişah-ı Zülcelal'in hesabıyla ve ismiyle işlerler. Demek her kim kendini malik zu'mederse o helak olmuştur.

Evet kâinatta şu göz önündeki nizam ve mizan ise, hem kitab-ı mübin ve hem de kitab-ı kâinattan, Cenab-ı Rahman'ın derlediği iki kabzaya iki unvandırlar. Amma Kur'an, o her iki kitabın ve bu her iki kabzanın tercümanı ve fezlekesidir.

Said-i Nursî

•İtizar
•İlem 11: Zıll ile aslı iltibas etmek
•İlem 12: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
•İlem 13: Şeytanın bazı hileleri
•İlem 18: İnsanın vazife-i asliyesi ubudiyettir
•İlem 19: Sani' herşeyi görür ve bilir
•İlem 20: Nimetin umumiyeti ve hususiyeti
•İlem 21: Nizam ve mizan, Allahın iki kabzasıdır
•İlem 22: Hiç bir şey Allahın mülkünün haricine çıkamaz

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Itizar

İtizar

Bir hatırlatma ve bir i'tizardır

Merhum Abdülmecid Efendi'nin tercümesi olan Türkçe Mesnevî'de, Arabî 'Zehre Risalesi' yerine, Onyedinci Lem'a olan Notalar Risalesi olduğu gibi konulmuş. Halbuki o Notalar ise, Zehre Risalesi'nden başka, diğer risalelerden de muhtelif bazı parçalar alınmış olduğuna, Notaların başındaki Mukaddeme'de Hazret-i Üstad tarafından beyan buyurulmuştur. Hem 'Zehre'nin, Notalara geçen yirmibeş i'lemlerinden yalnız onyedisidir. Geri kalan sekiz tane i'lemler, Molla Abdülmecid tarafından tercüme edilmediği gibi, Notalarda da yoktur. Hem de Zehre'nin, Notalardaki i'lemleri Arabî Zehre Risalesinin sırasına göre değildir. Meselâ en sonundaki i'lemler, Notaların baş kısmında dercedilmişlerdir.

Hulasa: Zehre Risalesi'yle Onyedinci Lem'a olan Notalar, muhteva, şekil ve terkibce ayrı ayrı şeylerdir. Şu halde, bu fakir, Zehre'yi Zehre olarak muhafaza etmek için Hazret-i Üstad tarafından tercüme edilip Notalar ismini alan Zehre'ye ait i'lemlerini arabî aslında bulunan çok cüz'î bazı ziyadeliklerden başka, teberrüken olduğu gibi alarak, tercüme edilmemişlerini de tercüme ederek, Zehre'deki i'lemlerin sırasına göre dercedip ve başlarında yazılı (Birinci Nota, İkinci Nota...) olarak değil; belki.(İ'lem, İ'lem...) diye aynen yazmayı daha muvafık buldum. **(1)**

Mütercim

---

(1): Ancak, Hz.Üstad Notalar'a geçen kısmını "Zehre"deki aslına tam riayet etmiyerek, genişçe ve serbest bir tercüme tarzında yapmış olduğundan; biz de, asl-ı Arabîsini aynen muhafaza etmek değil, Üstadın tefsirli tercümesini olduğu gibi -bu risaleye mahsus olmak üzere- almayı uygun bulduk. (A.B.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 11

İlem 11

İ'lem [11]

Ey câhil ve mağrur nefsim bil ki: Her bir makamın, her bir mertebenin bir gölgesi, belki üstüste müretteb çok gölgeleri bulunabilir. (Şu halde zıll ile aslı birbiriyle iltibas etmemek gerektir. Çünkü) zıll nerede, asıl nerede?

Evet acaba bir adam, bir padişahın serir-i saltanatının aksini kendi altındaki su içinde görse veyahut rüyasında kendini bir padişahın tahtına oturmuş görse, kendini padişah veya padişahla müsavi zannetmesi..veyahut kendi su havzı içinde yıldızları müşahede etmekle, kendini yıldızlar arasında veya daha fevkinde seyran eden zatlar gibi zannetmesi hiç lâyık olur mu?

İşte aynen bu temsiller gibi, seyr-i melekûtîde ilmini ve aklını beraber götüren adam, gururdan gelen büyük bir tehlike ile karşı karşıyadır. Zira onun ilmi; bir mertebe-i asliye sahibinin makamına terettüb eden çok gölgelerden birisi geçmesiyle, ondan bir zıll alması sebebiyle, kendini o asıl mertebenin sahibiyle mukayese etmesi tehlikesi vardır. Hem böylesi bir adam, ucbdan gelen gayet büyük bir hatanın da eşiğindedir. Çünkü kendisine verilen nimete karşı küfran ederek إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ diyecek, (yani nefsine isnad ettiği o hal ve o şey, kendisi için bir fitne olduğu halde, ben kendi ilim ve iktidarımla buldum ve kazandım diyecektir.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 12

İlem 12

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki; âyât-ı Kur'aniye'nin âhirlerinde bulunan fezlekeler, yalnız bulunduğu o âyete bakmıyor. Belki bütün âyetlerin birbirine tesanüdü ve birbirini mülahaza ettirmeleri ve birbirine bakmaları sebebiyle; o kıssanın mecmuuna, belki surenin tamamına, belki mecmu-u Kur' an'a nazar etmektedir.

Öyle ise, o fezlekedeki hakikati yalnız bulunduğu o âyetin mealinin mizanıyla tartma. Hem onun azametini yalnız o fezlekenin zikrine mehd-i mahal olmuş olan bir hükm-ü cüz'î üzerine yükleme. Yoksa hakkını bahsedip noksanlaştırırsın.

Meselâ ferman etmiş:

وَ كَذلكَ نُفَصِّلُ الآيَات .. وَ لَقَدْ صَرَّفنَا في هذَا القرآنَ .. وَ لَقَد ضَرَبنَا للنَاس في هذَا القرآنَ من كلِّ مَثَل .. وَ انّ اللَه عَزيزٌ حَكيم .. وَ انَّ الله عَليمٌ قَديرٌ

ve hem لعَلّكم تَذَكَّرون ve لعلَكم تتقونَ ve daha bunlara benzer âyetlerin ekser âyât-ı Tenziliye ile beraber ekser âyât-ı tekviniyeye de, hem de ekser ahval-i beşeriyeye bakar gözleri vardır.

Demek, âyâtın sonları onlarla mühürlenen hem o âyetler, onlarla te'yid edilen Kur'anın şu gibi hatimeleri ise, muhatabın başını dağınık olan cüz'-ü müşettetten kaldırıp, küll-ü basite ve cüz'-ü mufassaldan, küll-ü mücmele baktırıyor. Hem onun nazarını maksad-ı a'lâ olan

hatimedeki fezleke-i esmaya tevcih ettiriyor., ve daha bunlar gibi esrar-ı belagatın yüksek düsturlarına nazarı çeviriyorlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 13

İlem 13

İ'lem [13]

(1) Ey kalbim bil ki, şeytan bazan gayr-ı mahdud ni'metlerin nihayetsizliğini göstermekle seni mugalataya düşürmek ister ki; sana in'am olunan nimetlerin kıymetini senin nazarından düşürtsün. İşte sen o zaman kendi ihtiyaçlarına ve nefsine ve aczine ve nimetin hikmetine ve nimet içindeki kasdî in'ama nazar et. Hem onunla tecelli-i kudretin tenâhisizliğine ve ilim ve iradesinin hududsuzluğuna, hem de kendi vücudunun netice ve gayeleri, o vücudun esma-i hüsnaya malik olan sahib-i hakikîsine ait olmasına bak!..

Ve keza, bazan şeytan-ı müvesvis, senin enaniyetinden istimdad edip nefsinin firavuniyetine dayanarak; hayvanatın küçüklüklerini ve haşaratın ehemmiyetsizlik ve hasisliklerini irae etmek suretiyle gözünün önüne koyarak, "Bunların seri-üz zeval olan hilkatlerinde ne gibi bir fayda vardır?" diyerek seni başka bir mugalataya yuvarlandırmak ister. Yani ki gaye-i hayattan maksud-u aslî, yalnız bu dünya hayatı olduğunu ve hayatın kıymet ve ehemmiyeti ise, yalnız buradaki yaşamaktan ibaret olduğunu telkinden sonra; hayvanat ve haşaratın abesiyetlerini telkin eylemeye çalışır. Tâ ki onların hayatlarında müşahede edilen şu üç hakikat-ı vasia ki, "Rahmet, nimet ve itkan-ı san'at" tır. Kıymet ve ehemmiyetini gözünden ıskat ettirip, tatil ile sanii sana unuttursun.

İşte o zaman sen dahi, -eğer hayvanata ve onların zahirdeki ehemmiyetsizliklerine nazar etmekte isen- şu görünen semavatı bütün yıldızlarıyla ve arzı, umum hayvanatıyla beraber göstererek mukabele et! Amma eğer sen, sen isen...

Yok eğer sen kendinden çok küçük olan hayvan ve haşarata bakmakta isen, o zaman sen ey hüceyre-i kübra! Kendi cesedindeki hüceyratın garaib-i hayatına ve bu dünya hayatında bulundukça

vücudunda deveran eden kanının içindeki küreyvat-ı hamra ve beyzanın vazifelerine ve kalbini tavaf edip dönen kendi letaifinin rekakat ve inceliklerine bak, şeytanı sustur.

---

(1): Bu mes'elenin icmali, Zeyl-ül Habab'da geçmiştir. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 18

İ'lem [18]

Ey müslümanları dünyaya davet eden gafil! Bil ki; hata ediyorsun!.. Evet ey gafil, zannediyor musun ki, insandan bizzat istenen şey, yalnız dünyanın imareti; ve sanayiin ihtiraı; ve rızkı tahsil; ve saire gibi dünyaya ait şeylerdir. Halbuki, emr-i kâf ve nun mabeyninde olan sahib-ül mülk, ins ve cinni kendisine ibadet etmek için yarattığına; ve insan ve hayvanın rızkını kendisi taahhüd ettiğine dair olan fermanına; hem de vücud ve kevn ve vaki'de olan herşey ve fıtrat-ı insaniye teçhizatının dahi tasdik ettiği olan şu âyetlerine bak:

وَما خَلقتُ الجِنَّ والانسَ إلاّ لِيَعْبُـدونَ
وَكأيّن مِن دآبَةٍ لاتَحمِلُ رِزقها الله
يَرْزُقُهَا وإيَاكُم

Yahut acaba zu'm ediyor musun ki; seni sun'-u Hâlıkanesiyle yapan ve her zaman vücudunun tazelenmesiyle daima seni ve sende değişmekte olan zerrat-ı vücudunu san'at içinde halkeden bir zat, onun nizam-ı mülkü içinde senin yaptığın tasniatına veya kendi tasarrufatı içindeki faaliyetinde senin tavassutuna muhtaç olsun?!.

Evet, beşerin eliyle yapılan bütün masnuat, bir tek ağacın, yahut tek bir arının hilkatına veyahut bir tek gözün veya bir lisanın san'atına müsavi gelmediğini görmüyor musun?

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 19

İlem 19

İ'lem [19]

Bil ey gafil! Muhalatın en uzağı budur ki; seni halkeden Hâlık senin hayat ve yaşamaklığın için lâzım olan şeylerin halkedilip hazırlanarak sana geldiğini veyahut içinde değişmekte olduğun içtimaî ahval ve dünyevî etvarlarını bilmesin, görmesin, anlamasın hâşâ ve kellâ!

Evet sen hangi itikad ve hangi fikirde olursan ol. ister muattıl ve maddiyyun dahi ol, nutfe ve yumurtada, habbe ve çekirdekte bizzarure ve bilmüşahede bir faaliyet ve hallakiyet ve san'at ve tasarrufu görmektesin. İşte acaba senin aklınca mümkün olur mu ki; çekirdeğin içinde cereyan eden ve o çekirdeğin âlem-i nev'îsiyle olan münasebatına ve onlardan istifade edenlere bakan şu basîrane, hakimane tasarruf ile mutasarrıf olan bir zat, ağaçlar âlemine ve onların ahvaline ve sair âlemler ile olan irtibatlarına ilim ve ıttılaı olmasın!..

Hem kuru ve basit bir habbenin sandukçasının kapısını açarak, ona hayatdar, hârika bir sünbül veren bir Fâlik-ül Habbi Ven-Neva, o tohum ve habbeyi eken ve ondan mahsulât ve hasat alan ve o habbenin âlem-i hayvanat ve muhitleriyle olan cihet-i irtibatını, hem o âlemde cereyan eden işleri görmesin, müşahede etmesin? Hâşâ!

Hem acaba sence ihtimal varmı ki, bir zat; yumurtayı kuş âlemine lâyık ve muvafık bir şekilde alât ve edevat ile mücehhez bir civciv olarak tasvir etsin de, âlem-i tuyurun ahvaline ve onların komşuları olan sair enva'ların etvarına basîr olmasın?!.

Hem senin zu'm-u bâtılınca bir cevazı olur mu ki, nutfe denilen bir suyu alaka.. ve alakayı mudga.. ve mudgayı izam olarak, yani, kemikler ve kemik iskeletini et ile sıvayarak halkeden sonra onu zîhayat bir mahluk olarak inşa eden bir Hâlık.,hem de ondan bir Alim-i Basir ve Hakîm'in eser-i san'atı telemmu' eder bir surette -ki

onun ilim ve rü'yet ve hikmetinin gayesi fevkinde bir gayenin olması muhaldir- tasvir eden bir Musavvir; hem o nutfe denilen bir sudan çıkan o insanı çok enva' ve âlemlerde tasarruf eder bir şekilde cihazlandıran bir mücehhiz, bütün bunları halkedip, san'atkârane icad etsin, fakat o Hallak-ı Alim, insanın âlemini ve o âlemin ahval ve şuunatını ve nev'-i insanın başında cereyan eden işleri müşahede etmesin. Hem insanın geçirmiş olduğu devirleri ve insanın cisim, havas, ruh, akıl ve hayaliyle ve daha bunlar gibi cevher-i insaniyette tevdi edilen bir çok âlemlerin dürbünleri ve hakaikın mirsadları ile cevelan ettiği âlemleri bilmesin, görmesin, hâşâ ve kellâ!

Evet ey gafil, zanneder misin ki; senin ihtiyacına muvafık olarak san'atkârane yapılmış bir narı bir dal asasıyla veya senin için pişirilmiş, hazırlanmış bir kavunu ince bir hayt ile çıkarıp sana uzattıran ve eline veren bir zatın müdahalesinden hür ve me'munsun!..

Evet kavunun Saniini, kavunu yiyenden gafil zannetmek, ancak senin katı gafletinin eseri olabilir. Hem yine senin körlüğünden olabilir ki, o Sani-i Alim, nar meyvesini yiyenlerin ve onun tazelik ve yeşilliğiyle tefekküh edenlerin ne yaptıklarını ve lisan-ı hal ile,

سُبْحَانَ مَنْ صَوَّرَنِى فَاَحْسَنَ صُورَتِى

söyleyen nar ve kavunun san'atında hayrete düşenleri ve

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

deyip bunların letafetinde tefekkür edenleri ve gayet yüksek ses ile

اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

diye nida eden onun ittikanlı süslü olan intizamında hayretkârane teemmül edenleri görmez, bilmez, kör bir kuvvet tevehhüm etmişsin.

Elâ ey câhil-i gafil! Zannediyor musun ki, şu semerat ve meyveleri bizim hususî hâcâtımıza lâyık bir surette hazırlayıp gönderen zat, bizleri görmesin, bilmesin?. Veyahut ellerimizin arasında ve evlerimiz ve diyarımız içinde bizim menfaatimiz, için bizlere behimî olan en'am ve sair hayvanatı serpip saçan ve bize

müsahhar eden bir zat, bizi müşahede etmesin ve nazarı altında bulundurmasın, yüzbin defa hâşâ ve kellâ!

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 20

İ'lem [20]

Bil ey kendi nefsine ve esbaba ve dünyaya itimad edip (bel bağlayan gafil!) Sen bu hal ile nasıl bir halde olduğunu biliyor musun? Evet sen bu vaziyetinle gündüzü güneşiyle beraber terkedip; gecede kendi yıldızcığına ve küçücük telemmuuna itimad eden bir yıldız böceği gibi oluyorsun. Hem senin meselin şöyle bir askere benzer ki; O asker tasavvur eder ki, onun padişahı kendi ihsan ve infakını, herkese, hattâ edna bir nefer ve bir hayvana kadar da serbest edip umumîleştirmiştir. Sonra da o nefer, kendi içinden der ki: "Şu halde ben nerede? Padişahın gayr-ı mütenahî nimetlerine mazharların arasında nazar-ı hassı ve inayet-i hususiyesi nerede? Halbuki benim kalbim, bir habib ve bir şefikin hususî olarak benim hissiyatıma imdad etmesine ve bana sahiblik etmesine muhtaçtır." diye, karara vardıktan sonra; "Öyle ise en iyisi ben padişahtan ayrı ve diğer bir sahib ve bir merci bulmalıyım" der.. Ve tutar, nizam-ı askerî haricinde bir rabıta ve muamelat taharri etmeye başlar. Ve böylece tâ âsi bir serkeş oluncaya kadar gittikten sonra, bir fâsık-ı mahrum gibi tardedilip hapsedilir.

Ona denilir ki: "Ey miskin-i bîçare! Bilmez misin ki, padişahın hazinesi hem senin hacetlerine, hem de sair bütün efradların ihtiyaçlarına kâfidir. Halbuki senin elindekiler, hem Rab ittihaz ettiğin esbabın ellerindekiler ise, senin en edna bir hacetine de kâfi gelmezler. Sen ise hadsiz düşman ve nihayetsiz emeller mabeyninde kalmışsın.

Hem bilmez misin ki, padişahın kanunu maddiyattan mücerred olduğundan; bir nefere teveccühünde diğer bir nefer onu meşgul edemez bir keyfiyettedir. Hattâ belki hangi nefer olursa olsun ve nerede bulunursa bulunsun, o kanun ona bitamamiha müteveccih olmaktadır. Eğer faraza silk-i askerî de yalnız bir sen olsa idin, yine muamele tefavüt etmeyecekti. Demek padişah, kendi kanununun

dürbünüyle âdeta daimî olarak hassaten sana bakmakta, hem kendi kanununun mütemessil ve mültezimleri gözleriyle seni her zaman görmektedir. Hususan eğer o padişah, kendi kanun-u mücerredi gibi, maddî olmazsa... Binaenaleyh, padişah, bir tarfet-ül ayn dahi senden gafil kalmıyor. Öyle ise, ihsan-ı umumîsi içinde sana karşı hususî bir nazarı vardır. Bunun delili ise, bizatihi senin hacetlerine hâs olarak tam mutabık gelen veyahut keyfiyetleriyle sana tahassus eden ihsanıdır.

Bu sırrın anahtarı ise; güneşin muhit olan ziyasının ortasında -hattâ ziyaya temas eden bütün zerrelerin de içinde- aynı güneşin parlaması misillü; nihayetsiz vüs'at-i vâhidiyet içinde parlayan Ehadiyettir ki, hadsiz çeşitli eşyanın iştibâkinden neş'et eden zahirî müşevveşiyet içinde parlayan nizam-ı tam gibi...

Velhasıl: Senin Fâtır ve Malik'in, bütün sana karib ve habib ve refik ve şefik olanlardan daha erham, daha ekrem, daha eltaf ve daha er'efdir. Hem sana ve senin bütün esrarına âlim olduğu gibi; senin en a'zam metalibine ve en gizli hacetlerine de kâdir bir zattır. Öyle ise her şeyi ona bırak ve ona tevekkül eyle!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 21

İlem 21

İ'lem [21]

Ey kardeş kat'iyyen bil ki! Kudret kitabı olan kâinat, ilim kitabı olan (1) Kitab-ı Mübin'in mistarı üzerine yazılmıştır. Bunun delili ise, şu göz önündeki her şeyi ihata etmiş olan nizam ve mizandır ki, her iki kitabdan; yani, kudret ve ilim kitablarından aynısıyla alınmış iki bab ve o her iki kitabın rabıta-i ittisali.. ve aralarında iki berzah.. ve Cenab-ı Rahman'ın iki kabzasına iki unvan olmalarıdır. Şu halde yaş-kuru ne varsa mutlaka o Kitab-ı Mübin'in içindeki şu iki babdan bir bab olarak dâhildirler. Madem ki bilmüşahede kevn ve vücuddan hiç bir şey, şu iki babdan hariç değil, öyle ise herşey o kitabın dâhilinde ve içindedir.

Amma sıfat-ı Kelâmın kitabı olan Kur'an-ı Mübin ise, gaybî ve şuhudî, yani kudret ve ilim kitablarının bir tercümanıdır ve nizam ve mizan bablarının bir fihristesi ve o her iki kabzanın bir fezlekesidir.

Evet ilim, kudret ve kelâm sıfatlarından gelen şu üç kitabların kanun ve düsturlarının cebbarane hüküm ve hâkimiyetlerindendir ki; her zîhayat belki herşey birer muvazzaf asker ve birer abd-i me'mur olarak yalnız melik ve malik olan Allahü Teala'nın hesabıyla ve namıyla çalışır. Yoksa kendi nefisleri hesabına ve malikiyetleri namına değil. Hem kendi zatları ve lezzetleri için de değildir. Belki o şeyin lezzeti, yalnız vazifesinin zatındadır. Demek kendime malikim diye zu'meden kimse, helak olmuş ve temellük davasına saplanan da hetk ve rezil olmuştur.

---

(1): Arabî asılda, "Kitab-ı Mübin" diye yazılıdır. Fakat "İmam-ı Mübin" olması ihtimali vardır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehre : Ilem 22

İlem 22

İ'lem [22]

Ey kardeş bil ki, gökler, kusursuz, fütursuz bir şekilde gayet san'atkârane yapılmış olduklarını görüyorsunuz. Öyle ise semavatın sanii olan zat, bütün semavatın cevfinde ve içindeki bütün cüz'iyatı icad için bir zorluk görmekten çok aziz, çok celil, çok kebir ve çok azîm bir Zat-ı Zülcelal'dir. Hem O'nun daire-i mülkünden herhangi bir şeyin çıkıp kaçmasından dahi keza aziz ve azimdir.

Evet envaın cüz'iyatları arasında tam bir iştibâk olduğundan, elbette tek bir nev'in Halikı olan bir zat, (meselâ semek ve sinek gibi) bütün diğer nevilerin de Halikı olması lâzım ve zarurîdir. Öyle ise mülk O'nundur, hamd de O'nun... Hem halk ve icad, O'nun olduğu gibi, emir ve hüküm de yalnız O'nundur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli

Zehre'nin Zeyli

Zehre'ye Zeyl olmuş küçük bir parçadır.**(1)**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى نِعْمَتِهِ بِاِنْزَالِ الْقُرْآنِ وَ عَلَى رَحْمَتِهِ بِاِرْسَالِ سَيِّدِ الْاَنَامِ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

---

(1): Bu çok kıymettar zeyl, Rumî 1327 tarihinde, Arabî müstakil bir risale halinde ve "Zehre'nin Bir Zeyli" ismi altında neşredilmiştir. Bilâhare Hazret-i Üstad (R.A.) -İşarat-ül İ'caz, Kızıl îcaz, Hutbe-i Şamiye, Reçetet-ül Ulema ve Reçetet-ül Avam ve elyazı Ta'likat kitabları hariç- bütün Arabî risalelerini Mesnevî-i Nuriye şeklinde tasnif ettikleri zaman, çok kavî bir ihtimal ile, bu eser Üstadımızın eline o sıra geçmemiş olsa gerektir. Yoksa mahrem olup saklanacak ve neşredilmeyecek bir tarafı yoktur. Ben de, onun tercüme ve neşrinde bir mahzur değil; çok büyük faideler mülahaza ettiğim için, tercüme ederek Zehre'nin arkasına ilhak ettim. (Mütercim)

•İlem 1: Küçük mahlukların çoğaltılması
•İlem 2: Melaikenin vücudu
•İlem 3: Küçüklük, ihtimamı artırıyor

•İlem 4: İnsanın camiiyeti
•İlem 5: Eşyanın ihtilat ve karışıklığı
•İlem 6: Nübüvvet-i Ahmediye'nin Hatemiyeti
•İlem 7: Bir Münacat
•İlem 8: Dünyevi lezzeti dine tercih etmek
•İlem 9: İnsanın zeval için üzülmesi
•İlem 10: İnsanın acz cihetiyle ubudiyeti
•İlem 11: Fezail-i a'mal hakkındaki bazı rivayetler

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Küçük mahlukların çoğaltılması

İ'lem [1]

Ey kardeş bil ki, Cenab-ı Fatır-ı Hakîm (C.C.) bir çok galî esrar ve âlî hikmetler için; nebatat ve hayvanatı, bahusus onların küçücüklerini kendi tasarrufat-ı kudretine en geniş meydanlar ve sıfatının tecelliyatına en çok mazharlar ve esmasının cilvelerine ağleb aynalar kılmıştır. Bundandır ki, nebatat âdeta küre-i arzın birer çekirdeği; hayvanat dahi âlemin birer semeresi olmuşlardır. Hem çekirdekler ağacın küçültülmüş birer enmuzeci olduğu gibi; semere de o ağacın birer misal-i musaggarıdır. Demek bir ağaca, esmadan ne ki tecelli ederse, çekirdek ve meyvesine de aynı o isimler tecelli ederler.

İşte madem ki, hilkat ve hayatın gaye ve maksadları; celal, cemal ve kemal-i mutlak sahibi olan bir zatın esmasına mazhariyetten ibarettir. Elbette hikmet-i ezeliyeye en muvafık olarak; inayet-i ezeliye, nebatat ve hayvanatın cüz'iyatlarının, hususan dakiklerinin teksiriyle kendini gösterecektir.

Bu hakikata bir misal olarak rivayet edilmiş ki; Hazret-i Musa (A.S.) kendisine hücum eden üvez ve sivrisineklerin kesretinden Cenab-ı Hakk'a şikayet ederek; onların bu kadar teksirlerindeki hikmeti sual etmiş. Cenab-ı Hak, Hazret-i Musa'ya (A.S.) vahyetmiş ki: "Ya Musa! Sivrisinekler, benden çok defa sual ediyorlar ki; "Ya Rab bu insanı şu cesametiyle beraber niçin halketmişsin ki, senden gaflet ediyor. Eğer yalnız onun başını sivrisinek halketseydin, yüzbin sivrisineğe baliğ olurdu ki, kendi âlemlerinde senin hamd ü şükrünle tesbih ve ihvanları arasında sana zikrederlerdi. Hem lisan-ı kal ve halleriyle esma-i hüsnanın ve nukuş-u san'atının cilvelerine mazhar olurlardı."

Evet, semavat tabakaları üzerinde yıldızlar mürekkebiyle yazılan manevî bir Kur'an, kendini gözlere tekvini azamet ve ceberut ayatıyla okuttuğu zaman, aynen onunla başbaşa ve muvazi olarak senin gözbebeğindeki hüceyrenin bir zerresi üstünde atom zerratıyla yazılı bulunan bir Kur'an da, kendini ilim ve hikmet âyetleriyle okutmaktadır.

Binaenaleyh sen o büyük birinci Kur'an'dan سُبْحَانَهُ مَا اَعْظَمَ شَاْنَهُ zikrini işittiğin vakit, bu ikinci küçük Kur'an'dan da سُبْحَانَهُ مَا اَدَقَّ حِكْمَتَهُ وَ مَا اَلْطَفَ صَنْعَتَهُ latif nağmesini işiteceksin.

İşte madem ki her iki Kur'an müsavi oldular; ve hikmet ise, her iki Kur'an'dan birisinin nüshalarını teksir etmek iktiza etti; ve madem büyük Kur'an'ın nüshalarını teksir etmekte temaşa edenler için bir faide yoktur! Elbette küçük Kur'an'ın nüshalarını teksir etmek; Melaike, cin ve ins ve sairlerden gayr-ı mahdud mütefekkirlerin mütalaaları için lâzımdır. Hem bir kitabın nüshalarını çoğaltmak ise, o kitab bir kitab halinde kalmayıp belki bir çok kitablar halinde tenevvü' edecek ve pek çok faydalara medar olup üstünde bir çok mefahim husulpezir olacaktır. Şu halde o kitaba birçok emsal iltihak ederek onun hüsn-ü cezaleti ziyadeleşecektir.

Evet, eğer küçük kitabın bir çok sure ve nüshaları büyük Kur'an'ın bazı harflerinde dercedilmiş olmasaydı; küçüğü büyüğe, küçüklüğüyle beraber ve küçülüp inceleştiği nisbette tefevvuk edip üstün gelecekti.

Hem küçücük mahlukatın teksirinin bir hikmeti de budur ki: Tecelliyatın en etemmi, ehadiyet tecellisidir; ve san'atların en mükemmeli de, büyüğü bütün nukuşuyla birlikte küçükte dercetmektir.

Evet nebatata nisbetle meyveye çekirdekler, küre-i arza nisbetle nebat ve hayvan, âleme nisbetle insan ve peygamber ve insana nisbetle de kalb ve sır, birer muhtasar enmuzeçtirler ki; bunlar asıl ve

küll ve muhit üzerine mütecelli olan bütün esmanın birer cami' mazharı oluyorlar,

Evet nasılki meselâ, bir semere, ağaçtan bir cüz' olmakla; o ağacın bir küllü hükmünde olup, bu cihetten vâhidiyete işaret ettiği gibi; öyle de herbir semere, ağacın birer cüz'îsi gibi olmakla da; o ağacın tamamını içinde saklamak cihetiyle, onun bir küllisi olur ve bu cihetten ehadiyete remzeder. Yani ki vâhidiyet; ehadiyetin kesret ve cüz'iyat aynalarında tecellisi hengâmında vahdetin şahidi olmuş oluyor.

Şu hakikatin anlaşılması için şu misale bak: Meselâ nasılki gündüzde her yeri kaplayan ziya, vâhidiyetin misali olduğu gibi; herbir parlak zerre, katre, göl, deniz ve seyyar yıldızların içlerindeki güneşin timsali de ehadiyetin tecellisine misaldir.

Evet meselâ sen, kendi aynanın içinde; aynanın renginde ve onun vaziyetinin iktizasına göre güneşi gördün. Sonra başka aynaların içinde de başka başka şekillerde yine nazenin güneşi gördükten sonra, elbette bir düşünüp güneşin âlemi dolduran ziyasına bakacaksın. Bak ziya ise, ondan gelen cilvelerle; bütün aynalarda görünen güneşçikler, bir tek güneşten olup güneşin vahdetine ve tevehhüm ettiğin gibi kesret, mütecellide ve görünende olmadığına sana göstererek vahdetin misalini irae edeceklerdir. Öyle ise kesret ve aynalar, şu beyti lisan-ı halleriyle inşad edip tegannî etmektedirler:

İşte şu esrardan hadsî bir yakîn ile anlaşılıyor ki; Fatır-ı Hakîm (C.C.) (hikmetini tecelli ettirip, san'atını dakikleştirerek) kudretinin en latif şekliyle ve inayetinin en etemm tarzıyla ve rahmetinin en mükemmel şekliyle ve hikmetinin en dakik tavrıyla âlemin hey'et-i mecmuasından küre-i arza ve küre-i arzdan zîhayat mahluklara ve zîhayatlardan nev'-i insana ve bir ferd-i insandan onun kalbine ve insan nev'inden o nev'in kalbi, belki âlemin kalbi ve çekirdeği ve Fâtır-ı Âlem'in muhabbetinin timsali ve rahmetinin misali olan birisine müteveccih olmaktadır. İşte o âlî, gâlî, mutahhar, münezzeh kalb ise, Seyyidimiz ve Seyyid-ül Enam Hazret-i Muhammed'dir (Aleyhi Salavatün ve Teslimatün biadedi Semerati Şeceret-il Âlem). Zira âlem, Hakikat-ı Ahmediye'nin çekirdeğinden yaratıldığı gibi, ondan

ve onun için halkedilen âlem, en kâmil ve mükemmel olan semere-i Muhammed'de (A.S.M.) nihayet buluyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Melaikenin mevcudiyyeti

İ'lem [2]

Ey mevcudatın bazıları hakkında israf ve abesiyet tevehhümüne düşen gafil! Bil ki; her bir mevcudun inşa-yı vücudundaki kemal-i nizam ve mizan şu vehmi tardediyor. Çünkü nizam bir hayttır, iptir; cüz'î eczalar ve fer'î tafsiller üzerine terettüb eden gayeler, o haytta dizilmiş ve diziliyor.

Evet, bir zat bir sarayın binasında takib ettirdiği intizamın delaletiyle; bütün o sarayın tefasilindeki gayeleri müraat ettiği halde, sonra sarayın bütün cüz'î gayeleri onunla gaye olabilen ve o sarayın mecmuuna bakan küllî bir gayeyi terketmesi kat'iyyen muhaldir.

Eğer bu mes'elenin tahkikini istersen; Dinle ey bir kalb-i şehidi ve bir sem'-i hadidi bulunan arkadaş! İşte her şeyin pek çok dakik ve nâzik gayeleri vardır ki; o şey kendi malikinin enva-i tecelliyat-ı esmasına mazhariyetince ve Malikinin o şeydeki malikiyet ve tasarrufu miktarınca malikine., zîhayata ait olanı ise, ancak onun cüz'î telebbüsü miktarıncadır.

Hem herbir şey, hadsiz zevil-ukûl arasında müşterek bir tefekkür hedefi oluyor, öyle ise, o şeyde asla abesiyet düşünülemez. Meselâ şayet bu şey, burada bu anda onu mütalaa etmezse de, elbette o zevil-ukuller onu mütalaa ederler. Bununla beraber her şeyin, herkesin bütün herşeyden istifade cihetleri nihayet kesrettedir. Hem Allah'ın askerleri dahi sonsuz ve adedsizdir.

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلا هُوَ

Demek saray-ı kâinatta ne ki varsa, onun üzerine hadsiz nazarlar bilâ-müzahamet toplanmaktadır. İşte o nazarlar ise, ecnas ve envaıyla kâinatı doldurup Cenab-ı Hakk'ı tesbih ve takdis eden

sayısız ve hesabsız melaikeler.. ve aksam ve esnafıyla mütefekkir ve mütehayyir olan nihayetsiz cânn taifesi., ve tavaif ve kabileleri ile kâinatı tekbir ve tehlil nağmeleriyle lebaleb eden ruhanî ve saire cinsleridir ki; eşyanın kesafet ve katılığı onları eşyanın cevflerini görmekten men'edemez; ve bir şeyin şuhudu, diğer şeyleri görmekten onları meşgul etmez bir tarz-ı hayattadırlar. Fakat bütün bu müşahedelerin en fevkindeki müşahede ise, herşeyin Sanii olan Zat-ı Zülcelal'in kendi san'atına karşı olan müşahede ve rü'yetidir. Ve keza insanlardan pek çok uyanık mü'minlerin nazarları, hattâ belki havaslarıyla mütehassis ve müteessir olan hayvanatın dahi nazarları vardır.

Eğer desen: Kâinat kitabının hangi âyetleridir ki, insandan başka böyle kâinat kitabının âyetlerinden ibret almakla, onlarda hayrete dalarak tefekkür ve tesbih eden taifelerin vücuduna delâlet etsin!.. Veya o kitabdan hangi satırdır ki, ona işaret ediyor?

Elcevab: O kitabın hikmet sahifesinden mizan satırındaki nizam âyetidir.

Acaba görmez misin ki, meselâ sen bir temsil mahalline gitsen (yani tiyatro ve piyes gibi şeylerin oynandığı bir yere) ve görsen ki; o salonun sahnesinde nazarların hayrete dalacağı pek çok garaib envaları ve kulakların çok hoşuna giden kesretli oyun sınıfları; ve akıl ve hayalin çok mütelezziz olacakları pek çok sihir ve şa'beze ve hokkabazlık kısımları ve hakeza, insanın hadsiz letaif ve havass ve hissiyatının mütelezziz olacak, her çeşit oyun garaibleri bulunuyor. Sonra o temsil yerinin salonuna baktın, gördün ki; kör, sağır, havass ve hissiyatı mefluç bir kaç çoluk çocuk bulunuyor. Onlardan pek azı o garib şeylerden telezzüz edebiliyor. Elbette zaruret-i örfiye ile düşünüp teyakkun edeceksin ki; bu perdelerin arkasında ve şu duvara asılan hicabların ardında çeşitli ezvak ve meşrebler sahibi pek çok akıllı zîşuur kimseler vardırlar ve selim duygulara sahibdirler. Ve bu mecliste, ibda' ve teşhir edilen herşeye müştakane bakıp tenezzüh etmek için gelmişler ve hem seni de, oynanan temsili de görmektedirler. Fakat sen onları görmeyecek bir tavır ve vaziyettedirler.

İşte eğer temsilin sırrını anladınsa, dar-ı dünyadaki şu masnuata bak ki; bir kısmı zerabi-i mebsuse (yani döşenmiş, bezenmiş haliçeler) ve bir kısmı füruş-u merfua (yani yüksek koltuk ve döşekler) ve bir kısmı dikilmiş kaftanlar ve bir sınıfı dizilmiş inci ve hülyeler ve bir taifesi neşredilmiş sahifeler gibidir. Hem onlardan bir kısmı bezenmiş, süslenmiş ezahir ve semerat, yani çiçekler ve meyvelerdir ki; renk, tat ve kokularıyla zîhayatları ve muhtaç olanları kendi nefislerine davet ediyorlar. Hem nakış ve zinet ve san'atlarıyla ehl-i akıl ve ehl-i ibreti çağırmaktadırlar. Ve keza onlardan bir kısmı da nebatattır ki, kendi vazife-i hilkatları yolunda intişar için etrafa tohumlar saçmakta; ve bir kısmı da hayvanat olup vazife-i ubudiyetleri için ayakları üstünde hal-i kıyamdadırlar. Halbuki bunların ekserisi kendilerine tevdi' edilen yüce mehasin ve yüksek letaiflere şuurları ermez. Şu halde o letaif ve mehasini, yalnız onları taşıyan âmî ve acemî hameleleri için değil; belki ancak onlardan başka bir kısım semî' ve basîrlerin istifadeleri içindir., ve hakeza, kâinat kitabının sahaifinde dizilmiş daha hadsiz ve hududsuz eşya ve mevcudat vardır.

İşte bütün bu celbedici haşmet ve şu cezbedici zinet ve çeşitli taltifler ve sevdirilmekler ve şu enva-i tahabbübat ve taarrüfat ve bu aksam-ı taahhüdat ve taammüdat (yani kasdî in'amlar ve ihsanlar) hem bu esnaf-ı tezeyyünat ve tebessümat; ve şu işaretler ve cilve ve cümbüşler eşkali ve daha bunlar gibi lisan-ı haller ki, nerede ise lisan-ı kal ile nutka gelecek olan mevcudatın vücudlarıyla beraber; şu dünya sahasında, zahir nazarda ins ve cinden başka, ehl-i ibret ve bisaret görünmüyor. Halbuki gaflet ve dalâlet, ins ve cinnin ekserisini de kör ve sağır çocuklar haline getirmiş, tabiat tağutunun zulümatı içinde felç olup körleşmişlerdir.

Öyle ise, bir hads-i sâdık ve zaruret-i kat'iye ve bedahet-i akliye ile lâzımdır ki; şu kainat ins ve cinden başka ve maada, ehl-i ibret ve ashab-ı tesbih olan zevi-l ervah ile lebaleb dolu bulunsun.

İşte şu geçmiş hakikata dair bak, hakikî söz yalnız onun sözü olan Sahib-ül Mülk kendi Kur'an'ında ferman ettiği şu âyete dikkat et

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Küçüklük, ihtimamı artırıyor

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki; cüz'iyatta ve emsalleri çoğaltmakta kudretin tasarrufu tavassu' ettiği miktarca, tek tek ferdlere karşı inayetin derecesi dahi o kadar daha kuvvetleşir. Öyle ise ey insan, deme: Ben bir deniz içinde bir katreyim, denizin büyüklüğü ve genişliği beni nazar-ı inayetten setredip unutturur. Kellâ! öyle değil.. Belki deniz, senin bütün emsalinde cari olan bir nizam-ı kavi ve nafizin kuvvetiyle, senin onda muhat olduğun ve perdelerine sarıldığın nisbette sana ebedî bir şâhid-i mahfuzdur.

Çünkü bir şeyin küçüklük ve gizlilik ve muhatiyet derecesi ile, ona karşı ihtimamkârlık ve ihmalden masuniyet ve müdahale-i gayrdan ve tesadüfün oyuncaklığından mahfuziyeti ziyadeleşerek, onun üstünde mahlukiyet ve mec'uliyetin zuhuru tezayüd ediyor.

Görmüyor musun ki, muhitin ortasındaki merkez noktası, başkasının tasallutundan ve haricî hücumlardan en mahfuz ve masun odur. Hem tesadüflerin oyuncaklıklarından ve fırtınaların ta'cizinden en mahfuz çekirdekler olduğu gibi, çekirdeğe karşı olan ihtimam dahi o nisbette daha eşeddir.

İşte ey insan! Sen küre-i arzın bir çekirdeğisin. Küre-i arz da âlemin bir yumurtasıdır. Bu sırdandır ki Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضَ zikrini çok tekrar eder. Âdeta arzı, herşeyin halk ve icadına bir unvan yapar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: İnsanın camiiyeti

İ'lem [4]

Bil ey arkadaş! Havass-ı hamse-i insaniyenin yapılış ve san'atında olan kemal-i hikmet içindeki kemal-i nimete; ve kemal-i nizam içindeki kemal-i hikmete; ve kemal-i mizan içindeki kemal-i nizama bak, gör, ibret al! Zira onların Fâtırı, onları öyle bir vaziyette yaratmış ve onların Sanii, onları öyle cihazlarla teçhiz etmiştir ki; o havas ile insan, umum enva-i semerat ve çiçekler ve ses ve kokular ve sairenin bütün hususiyatını hissedip zevkediyor. Hattâ o hasselerden biri olan insanın kuvve-i zaikasında öyle muntazam dakik ve nazik hissiyat vardır ki; umum meyve ve semeratın bütün cinsleri, nevileri ve sınıflarının yekûn tatları adedince ayrı ayrı zaika mizancıkları vardır. Ve hakeza kuvve-i samia hassesinin dahi çeşit çeşit ses ve nağmelerin hususiyatı adedince ince mizancıklara maliktir. Ve daha sair havass-ı zahireyi bunlara kıyas et. Hususan havass-ı bâtına daha çok zengin ve daha ziyade cihazata maliktirler.

İşte bu sırdandır ki, insanın camiiyet-i fıtratı bu insanı Cenab-ı Fâtır-ı Hakîm'in (C.C.) hadsiz enva-i tecelliyat-ı esmasına mazhar etmiş ve -onu Cenab-ı Mün'im-i Kerîm'in (Amme nevâlühü) sayısız elvan-ı nimetlerini tadabilecek dereceye iblağ etmiştir.

Şu halde ey insan! Sen umumî bir telefon santralı gibisin. Nasılki santralda bir vilayetin umum mevkilerinin muhaberelerine medar birer hususî anahtar vardır. Öyle de, sen dahi Cenab-ı Allah'ın umum enva-ı nimetinin lezzetlerini hissedecek ve onun hadsiz aksam-ı tecelliyatına mazhariyetinin lezzetini zevkedecek olan senin başına ve latifelerine takılmış hususî anahtarlar vardır. Öyle ise sen, onları onun mizan-ı şeriatıyla tatbik-i hareket etmek suretiyle Bâri'lerinin rızası dairesinde ve razı olduğu şekilde isti'mal etmelisin.

İşte iki şahsın aynı Cennet içinde ve aynı mekânda bulundukları halde, lezaizlerinin nihayet derece mütefavit olmasının imkânı bu sırdandır. Hem اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ hadîs-i şerifinin müjdesiyle, a'lâ ile edna arasında ictima' mümkün olmasının sırrı da bundan ileri gelmiştir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Eşyanın ihtilat ve karışıklığı

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! Ayrı ayrı ve çeşit çeşit eşyanın ihtilat ve karışıklıklarında nizam ve mizana münafi gibi görünen müşevveşiyet ise, tesadüfün onlar içinde oynadığından değildir. Belki o vaziyet, nizamın zahirî suretinden huruc ile, nakş-ı kitabet haline gelmesidir. Lakin o kitabet ise; ayine-i vehm içinde onların ters yüzüne bakan nazar-ı zâhirî-i ümmî için kolay kolay okunacak şeyler değildir.

Görülmüyor mu ki; o çeşitli ve ayrı ayrı şeyler, meselâ eğer tohum iseler, tenebbüt edip nebat haline geldikleri zaman, bir nizam-ı tamm onlardan inkişaf ediyor. Öyle ise onların arasında olan cem, ve toplanmakla hasıl olan karışık vaziyeti de, kalem-i kader için garib bir kitabet-i kudsiye olduğunu gösterir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Nübüvvet-i Ahmediyenin hatemiyeti

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki! Nübüvvet-i Ahmediye'nin (A.S.M.) Hatemiyetine bir hüccet-i katıa budur ki: Dinin bütün hududlarını, herbirisinin umum kaideleri çerçevesinde öyle bir hadde îsal etmiştir ki, ondan daha geniş, daha ekmel ve daha etemm bir şekil düşünülemez.

Evet meselâ bakınız, tevhid ve rububiyet mes'elesinde Kur'an'ın lisanıyla diyor:

بِيَدِهِ مَقَالِيدُ كُلِّ شَيْءٍ
وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ
هُوَ الَّذِى يُصَوِّرُكُمْ فِي الاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ
هُوَ الاَوَّلُ وَالاَخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
وَمَا تَشَاوءُنَ اِلاَّ اَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
وَ نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْه مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

âyetleri gibi dinin hakikatlarıyla; daire-i vahdet ile daire-i Rububiyetin şuunât ve icraatını kemal-i muvafakat içinde ve vakiin

tasdiki altında izah ve beyan ediyor.

Hem o din, katiyyetle hükmediyor ki; maddenin inkısam edip yayıldığı en son nihayetlerinde; ve hudud-u maddiyatın yayılıp reşide olduğu olan cevahir-i ferde (atom) ve zerreden tut, tâ âlemin en büyük semereleri olan güneşler ve seyyarelere kadar herşey o sufûf-u azîm-i ubudiyetin kıyamında ayakları mütesavi olarak yanyana ve omuz omuzadırlar.. Ve kendilerinin sıfatlarından münezzeh ve hudud ve levazımatlarından mukaddes olan Halıklarının emirlerini imtisal etmekte aynı seviyede ve yanyanadırlar.

Hem yine o Hatem-i Rusül, kendi dini ve Kur'an'ı ile haşir ve tevhid mes'elesinde öyle bir mertebeye ulaşmıştır ki; bilbedahe daha onun fevkinde bir mertebe ve bir had olamaz. Ve hakeza o zat, dinin tek tek bütün mes'elelerini öyle bir hadd-i bâlâya reşide kılmıştır ki; başkasıyla o dinin itmam ve ikmali gayr-ı mümkündür. Öyle ise kıyamete kadar devam ve ebediyet, onun ve dininin hakkıdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Bir münacat

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki! Benim kalbim, bazan Arabî eninatı arasında, Türkî olan muhitin tehyiciyle Türkçe olarak ağlıyor. Ben de o ağlamalarımı aynen yazıyorum. İşte:

İstemem zail olanı istemem, faniyim fani olanı istemem
Âcizim âciz olanı istemem, ruhumu Rahman'a teslim eyledim, gayr istemem
İsterim, fakat bir yar-ı baki isterim.
Zerreyim fakat bir Şems-i Sermed isterim
Hîç-i der hîçem fakat bu mevcudatı birden isterim.

Beni dünyaya çağırma, ona geldim fena gördüm
Dema gaflet hicab oldu ve nur-u Hak nihan gördüm
Bütün eşya ve dünyayı birer düşman muzır gördüm
Lezaiz ger desen tattım, zevalinde elem gördüm
Vücud desen onu giydim, âh ademde çok azab gördüm
Hayat desen onu onsuz azab ender azab gördüm
Evet vakta onun nuru nazarımdan nihan oldu
Akıl ayn-ı ikab oldu, bekayı bir bela gördüm
Kemal aynı heba oldu, ömür nefs-i heva gördüm
Amel ayn-ı riya oldu, eviddayı adüvv gördüm
Evet onsuz ulûm evhama kalboldu, hikem ayn-ı sakam gördüm
Bu nurlar zulümat oldu, bu ahyayı mevat gördüm.
Bu eşya düşmanım oldu ve herşeyde zarar gördüm
Emel ayn-ı elem oldu, vücudu pür-adem gördüm
Visal ayn-ı zeval oldu, bekasız şey elem gördüm
Eğer Allah'ı bulmazsan, bütün eşya sana zıddır

Zarar ender zarar ayn-ı zarar gördüm.
Eğer bulsan muhakkak terk-i eşyada bulursun sen
O nur ile cenneti dünyada gördüm
Bütün emvat birer zîruh göründü
Bu asvatı birer ezkâr gördüm
Bütün şeyler birer munis göründü
Birer lezzet bütün âlâmda gördüm
Hayat mir'at-ı zat-ı Hak göründü
Fenada bir beka-i baki gördüm
Bütün zerrat birer lisan göründü
Lisan ve gözlerinden akar gördüm
Şehadet şehdini, tevhidi gördüm.

وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Dünyevi lezzeti dine tercih etmek

İ'lem [8]

Ey dünyevî lezzet ve saadeti gaflette ve dine karşı lâkaydlıkta tevehhüm edip arayan biçare insan! Bil ki; ben bu hususta kendimi bir defa tecrübe ettim; Manen gördüm ki: Ben pek yüksek olan bir dağın başından, öbür dağın başına kadar uzanan gayet azîm bir köprü üstündeyim. O köprünün altında da gayet derin bir dere vardır. Ve bize dünyayı ve içindekilerini karanlığa boğan müdhiş bir zulümat da her tarafı istilâ etmişti.

Ben o acib vaziyette iken, mazî olan sağ tarafıma baktım. Pek müdhiş bir adem zulümatını gördüm. Sonra müstakbel olan sol tarafıma nazar ettim, tehdid edici dehşetli dağdağalar, fırtınalar gördüm. Sonra alt tarafıma baktım, gördüm ki; esfel-i safîlîne kadar giden bir derinlik var görünüyor. Sonra yukarıya başımı kaldırdım gördüm ki; pek karanlık, kesif, boğucu, yağmursuz, sağır bir bulut tabakası vardırki; Gam ve keder, yütüm ve ye's ve be's yağdırıyor. Sonra ön tarafıma nazarımı gönderdim, gördüm ki; o müdhiş zulümat dalgaları arasında; parçalamak için dişlerini bileyen ifritler, akrepler, ejderhalar ve kurtlar var. Sonra dönüp arkama baktım, gördüm ki, ne bir meded ve ne mugis ve ne de bir muîn var.

İşte ben, o tecrübemden pek pişman, nadim, me'yus ve medhuş iken; birden hidayet-i Rabbaniye imdada yetişti, gözümü açtırdı. Baktım gördüm ki, âlem üstünde kamer-i İslâmiyet doğmuş, pertev-efşan olmuştur. Kur'an güneşi dahi her tarafı ziyasıyla aydınlatmıştır. İşte ben (bu nur ile) hayat köprüsünü gördüm ki, bir yoludur, niam-ı Sübhaniye bahçeleri arasından geçerek rahmet-i Rahman'ın cennetinde nihayet buluyor. Ve mazi olan sağ tarafım ise, sulehalarla

müzehher ve enbiya ve evliyalarla münevver ve müsemmer olmuş bostanlardır ki, onların altında dehir ve çağların nehirleri akmakta olduğu halde, onlar beka içinde ebediyete mazhar olmuş nuranî ve hayattardırlar. Sol taraf olan istikbalim ise, Cenab-ı Hannan u Mennan'ın rahmetiyle ümidler, emeller ve hayallerin onda çiçekler açtığı fırdevslerdir. Üst taraf ise, ab-ı hayatı üstümüze ifaza eden rahmet bulutları ve onların arasında envar-ı hidayet ve saadet ile tebessüm eden şems-i Kur'an görünmektedir. Amma ön tarafımda gördüğüm şeyler ise, kardeşlerim ve ahbablarım olan kâinat mevcudatı ve munis hayvanatıdır ki, dalâlet zulmeti onları vahşi ve muvahhiş tasvir etmiş idi.

İşte şu vakıa, gelecek âyet-i kerimeyi başımız üstünde her zaman tilavet etmektedir:

اَللّٰهُ وَلِىُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِ

يَا نوُرَ النُّورِ بِحَقِّ اِسْمِكَ النُّورِ اَخْرِجْنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 9

İlem 9: İnsanın zeval için üzülmesi

İ'lem [9]

Ey mecnun ve mahzun Said! Bil ki; senin meselin şöyle ebleh bir çocuğa benzer ki:- O çocuk bir deniz sahilinde oturmuş, güneşe karşı cilvelenen kabarcıkların zevaline daim ağlıyor. Her bir kabarcık zevale erdikçe, o da onun üstünde ağlamasını tazeliyor. Biçare zanneder ki, kabarcığın içinde tebessüm eden güneşciğin intifası, o kabarcığın zeval ve tahavvülüne bağlıdır. Hem bazan hababın içine bazı kesif maddelerin karışmasıyla, içindeki güneşciğin bulanmasına ayrıca ağlıyor. O miskin ebleh, başını bir kaldırıp bakmıyor ki, tâ bütün bu deniz yüzünde ve dalgalarının yanağında ve katrelerin gözbebeklerinde görünen o timsalcikler, öyle bir güneşin envarının müteceddid cilveleridir ki, onun meraya-yı tecelliyatının zeval bulmasıyla; kendisine de zeval rüzgârlarının dokunmasından münezzeh olduğunu düşünebilsin de: Şu görünen firak ve zevallerin kendileri dahi, elem verici birer zeval ve elîm birer firak olmadığını anlasın. Evet o daimî olan cemal; mehasin ve cilveleriyle birlikte, kendi şuûnunun teceddüdü ve aynalarının taaddüdü içinde kemal-i haşmetiyle sabit ve daimîdir. Fakat onun ayna ve mezahirleri ise, vazifelerini yerine getirmek için, oynaya oynaya meydana çıkar, vazifesi tamam olup bitince de, güle güle perde-i hafada kaybolurlar.

İşte aynen bu temsil gibi, sen dahi ey biçare! dünya denizinin sahilinde oturup, zîcemal ve zîhüsün olan ehl-i kemalin ufûllerine, hem ni'met semeratının vakt-i muayyenesi gelince de zevale ermelerine müteellimane ağlıyorsun. Gafletle zu'mediyorsun ki; o cemaller, o zîcemallerin kendi mülkü ve o semereler de ağacının malı imişde, tesadüfün fırtınaları gelmiş, mülk ve mallarını onlardan gasbederek ademlerin zulümatına atmaktadır. Yahu, hiç düşünmüyor musun ki; senin meftun ve mübtela olduğun şeyin yüzünü nur-u

hüsün ile güzelleştiren zat odur ki, bütün kâinat bostanlarındaki çiçekleri nurlandırmış ve bütün âşık bülbüllerin kalblerini onlara karşı şevke getirmiştir.

Evet ey miskin-i biçare! Daha sen, ne zamana kadar kendi elindeki semerenin zevaline ağlayacaksın!. Gözünü aç .فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى olan zatın, o semerenin ağacını ibkasındaki nimetlerinin tevatür ve devamına bak. Sonra şayet o ağaç akamete uğrarsa, küre-i arzın aktarındaki, onun emsaline nazar et de, O zatın çok vâsi' olan daire-i in'amatını düşün. Hattâ şayet sene ve zamanın dahi kuru ve kurak geçseler de; sen, seneler ve mevsimlerin değişip tazelenmesi içinde, onun daire-i ihsanatının teceddüdüne bak!.. Sonra onun, idame-i ihsanının hattâ âlem-i misal ve berzahı da içine alan dairesine bak, ta senin âlem-i şehadette müşahede ettiğin manzaraların emsalleri, oralarda daha şa'şaalı devam etmekte olduklarını göresin. Sonra da, senin, küre-i arz bahçesinde ünsiyet peyda ettiğin nimet ve semeratın eşbah ve benzerlerini, âlem-i âhirette daha a'lâ ve ekmel bir tarzda in'am etmesinin geniş ve ebedî in'amat dairesine bak. Sonra ve sonra., ve hakeza!..

İşte madem öyledir. Ni'mete bakarken, sakın gaflet ile in'amı düşünmeden bakma! Tâ ki, ağlamakla teşeffı etmeye muhtaç olmayasın. Belki nimetten in'ama ve in'amın devamına ve in'amdan da mün'ime ve onun feyzinin genişliğine ve rahmetinin kemaline bak, şükrederek gül., ve onun fazlıyla ferahlan ve mes' ud ol!..

Hem ey miskin, daha sen ne zamana kadar zail bir cemalin firakından mahzun kalarak gözlerin yaş akıtıp kalbin titreyecek!. Ey biçare dön, kendine gel. Ezelî, ebedî, sermedi, Kayyum-u Baki, hudûs ve zevalden mukaddes ve tebeddül ve tagayyürden münezzeh olan Zat-ı Zülcelal-i Vel-ikram'ın envar-ı cemalinin mazharları, aynaları, ma'kesleri ve mecraları hükmünde olan devair-i mütedahile-i muhitaların kesret ve vüs'atine bak!.. Tâ ki, senin meftun olduğun ve muhabbetiyle sersem olduğun şeyleri; teceddüd-ü emsal ve teradüf-ü eşkalleriyle, ayrı ayrı lezzetleri sana tattırsınlar da, Firak elemlerini de unuttursunlar.

Evet o dairelerin küçüklük ve büyüklükte tefavütleri, bir kısmı senin yüzüğünün hatemi kadar küçük olduğu halde, bir kısmı ise daire-i kehkeşandan daha büyüktürler. Hem zeval ve beka noktasında bir kısmı bir an veya bir dakikada zeval bulanı olduğu gibi, bir kısmı da dehirler ve ebedler kadar uzundur. Öyle ise aynanın içinde tecelli edip parlayan şeyi, aynanın malı olarak zannetme ki, aynanın ölümü veya kırılmasıyla içindekine ağlamayasın.

Şimdi gel! Başını, kalbinin dürbünü tarafına eğerek dünyadan çevir, tâ ki, tecellidar Şems-i Cemal'i göresin.. ve tâ bilesin ki; bütün aynalarda gördüklerin ve sevdiklerin ne varsa, ancak O'nun birer âyeti ve alâmetidir.

Evet, gökyüzünü misbahlarla, yeryüzünü çiçeklerle tezyin etmek, elbette onun ayat-ı cemalindendir. Hem insanı ahsen-i takvim üzere yaratmak ve âlem kitabını en bedi' bir surette nakşetmek elbette onun ayat-ı hüsnündendir. Hem kendi cemal-i mücerredinin envarıyla, enbiyanın ervahını işrak, evliyanın esrarını tenvir ve ariflerin kalblerini tezyin etmek, yine ancak O'nun beha ve ihsanının ayatındandır. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 10

İlem 10: İnsanın acz cihetiyle ubudiyeti

İ'lem [10]

Bil ey ene! Görüyorum ki, sen bir acz-i mutlak ve fakr-ı mutlak olup, hudud ve kuyud sana darlaşarak; âdeta cüz'iyatın kum taneleri arasında kaybolan bir zerre veya hâdisatın dağları onun üstünde teraküm etmiş bir karınca veya hâdisat ve tesadüflerin fırtınasına maruz bir arı gibi olduğun halde; kendin ile, onun kudret ve gınasına hiç bir cihette nihayet olmayan ve esma ve sıfatının tecelliyatına asla bir kayıd ve bir had bulunmayan ve bütün mahlukat, onun kabza-i kudretinde emirber nefer gibi olan ve bütün semavat onun elinde matvî bulunan ve kâinatın hiçbir zerresi onun izin ve emri haricinde hareket edemiyen ve onun daire-i uluhiyet ve memleketinde hiçbir iştirak yeri bulunmayan ve daire-i rububiyet ve ceberutiyet-i mutlakasında hiçbir ihtilaf ve münazaa bulunmayan ve kâinatta ondan gayrı bir ilahın olması muhal ender muhal olan bir zat arasında bir tenasüb, bir münasebet görmüyorsun?

Evet, eğer senin dünyadaki vazifelerin; Fâtırının rububiyetine, onunla beraber iştirak etmek olsaydı, onunla muamelelerde belki bir münasebettarlık lâzımgelirdi. Lâkin heyhat, sivrisineğin elleri nerede ve şu âlemlerin kametine göre biçilmiş, kesilmiş, mutarrez gömleklerin dokumasına ulaşmak nerede?

Belki senin yaradılışındaki vazifen ve mahiyetindeki istidadının gaye-i kemali ise, mahviyet üzerine tenebbüt eden ve hem mahviyetten başlayıp mahbubiyette nihayet bulan ve şu ikisiyle ancak semere verebilen yalnız ve yalnız ubudiyettir. Ubudiyet ise, rububiyet ve malikiyetin zıddıdır. Demek, burada görünen münasebetsizlik, münasebetin tâ kendisidir. İşte sen, rububiyet ve malikiyetten uzaklığına olan ilminin derecesine göre, bir abd-i mahbub ve merhum olursun.

Hem zıddiyet itibariyle de ubudiyet, rububiyetin bir mir'atı olduğundan; âdeta sahife-i zulmet üstünde huruf-u nuriyenin kitabeti gibi, ne kadar ubudiyetteki mahviyet ademine yaklaşılırsa, o derece Vâcib-ül Vücud'un vücub-ü vücud cilvelerinin meratib-i âliyeleri onun üstünde tezahür edeceklerdir. (Celle Celâlühü velâ ilahe illâ hû)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zehrenin Zeyli : Ilem 11

İlem 11: Amellerin fazileti hakkındaki rivayetler

İ'lem [11]

Ey bazı fezail-i a'mal hakkında vürûd eden rivayetler hakkında mübalağa tevehhümüne düşen adam bil ki; meselâ bazı rivayetler vardır ki, diyor: *"Kim şu ameli böyle işlerse, ins ve cinnin sevabı kadar ona sevab verilecek."* Hattâ, bu yüzden bazıları demişler ki: *"Bu gibi hadîslerden murad, yalnız tergib ve teşviktir."* Ve bazısı da *"sevabın mutlak çokluğu muraddır"* demişler.

Fakat (geçen derslerde de geçtiği gibi,) bana inkişaf eden şudur: Bu gibi müteşabihattaki kaziye mutlakadır, vaktiyyedir. (Yani mutlak olup, bazı evkata mahsustur.) Bazı vakitlerde ve bazı ferdlerde o hükmün tek bir ferdine rastlansa, o gibi rivayetin doğruluğu için kâfidir. Yoksa o gibi kaziyeler, daimî ve külli değillerdir. Çünkü o gibi rivayetlerdeki hakikatin doğruluk ve sıhhati için (Burada) zikredilmemiş bazı maruf şartlar vardır. Şayet o kaziyeler külliye dahi olsalar, ancak mümkin birer kaziye olabilirler. Hem dahi o kaziyeler, ihlas ve kabulün kayıd ve şartlarına bağlı olduğundan daimî olamazlar.

Şimdi, şu anda bana açıldı ki; sevab, Allah'ın bir fazl ve feyzidir. Abdin nazarı ise; tecelliyat-ı feyzine nihayet olmayan Cenab-ı Hakk'ın; devamına nihayet olmayan dar-ı bekadaki nihayet ihtiyacat sahibi olan kendi ibadına i'ta ettiğini ihata edemez. Evet hangi sevab ve feyze canib-i Hak Teala'dan ona bakılırsa, mutlaka onda nihayetsizlikten bir cihet bulunur ki, ilm-i abdin ihata ettiği bütün herşey, onunla muvazene edilse, yine o cihet ziyade gelecektir.

Meselâ rivayet edilmiş ki: *"Her kim bu duayı okusa, ona Musa ve Harun (Aleyhimesselâmların) sevabı verilecektir."* İşte bundan murad

şudur ki: Yani şu mütenahî âlemde, mütenahî olan nazarınızla gördüğünüz ve tasavvur ettiğiniz kadarıyla (ve size göre) bir âyetin nefs-ül emirdeki kıraatinin sevabına, -fakat sevab, Cenab-ı Allah'a bakması nokta-i nazarından, ihlas ve kabul şartıyla- sevabları ziyade gelmez demektir.

Hem de teşbih ise, keyfiyete değil, kemiyete bakar. Öyle ise, güneşe mukabil bir katre su, denize diyebilir: "Güneşin ziya ve elvanını almakta senin geniş yüzün, benim gözbebeğimden ziyade değildir."

Evet sevab-ı a'mal, âlem-i ıtlaka baktığı için, o âlemin bir zerresi bu âlemden bir âlemi içine alabilir. Nasılki bir zerrecik cam parçası, gök âlemini yıldızlarıyla beraber içine almaktadır.

Hem bazı olur ki, bir adam, bir halet-i kudsiye içinde bir kelime-i tayyibeden rahmetin bir hazinesini bulup açabilir. Sonra o zat, başkaları da kendine kıyas ederek, şahsî olan o kaziyeyi mutlakiyet ile ta'bir edip küllî ve âmm telakki eyler.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ عَلاَّمِ الْغُيُوبِ وَ مُقَلِّبِ الْقُلُوبِ

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre

Hidayet-i Kur’aniyenin şuaından bir

Z e r r e

•Mukaddime
•Salavat
•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 5
•İlem 6
•İlem 7
•İlem 8
•İlem 9
•İlem 10
•İlem 11
•İlem 12
•İlem 13
•İlem 14
•İlem 15
•İlem 16
•İlem 17
•İlem 18
•İlem 19
•İlem 20
•İlem 21
•İlem 22
•İlem 23

- İlem 24
- İlem 25
- İlem 26
- İlem 27
- İlem 28
- İlem 29
- İlem 30
- İlem 31
- İlem 32
- İlem 33
- İlem 34
- İlem 35
- İlem 36
- İlem 37
- İlem 38
- İlem 39
- İlem 40
- İlem 41
- İlem 42
- İlem 43
- İlem 44
- İlem 45
- İlem 46
- İlem 47
- Hatime

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Mukaddime

Mukaddime

Malûm olsun ki: Şu "Zerre" Risalesi, benim riyakâr nefs-i emmarem ile olan mübarezede ânî cevablar ve def'î müdafaalardır. Hem 'Katre' risalesinde olduğu gibi, ona atılan şeraratdan bir yaylım ateşidir. Zannederim ki, ben onun neşrinde me'zunum. Zira her bir remzin mualecesine tâ yazılmayıncaya kadar ihtiyaç hasıl oluyordu. Vakta ki kuvveden fiile çıktı, yani kağıt üzerine nakşoldu, o ihtiyaç zail oluyordu. Fakat bu defa tab'edilip neşredilmeyinceye dek münakaşaya bir nevi meyil baki kaldı. Vakta ki, tab' ile neşre başladı; o da zail olup kalb mutmain oldu. Bu hal ise gösteriyor ki; bu risale yalnız benim için değil, başkaların da hissesi içinde vardır. İşte bunun için ben, onun neşrine cesaret ediyorum.. Belki -inşâallah- bazı insanlara menfaat vermesi mümkün olabilir. Hem içindeki remizlerin mütenevvi' olmalarıyla, mümkündür ki, çokları istifade edebilsin.

مَا لاَ يُدْرَكُ كُلُّهُ لاَ يُتْرَكُ كُلُّهُ

sırrınca hepsi anlaşılmazsa, hepsini bırakmak kâr-ı akıl değildir.

İşte buna göre, ben de terk-i tasannu' için, o hatıratı, kalbe ilk hutur ettiği surette olduğu gibi bırakıyorum.

وَ مِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ وَ الْهِدَايَةُ

Said-i Nursî

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Salavat

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey mülk onun, hamd onun olan Allah! Seyyid-ül Beşer olan Hazret-i Muhammed'e (A.S.M.) salât ü selâm indir. O Seyyid-ül Beşer ki, sen ona يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ diye hitab ettin, o da لَبَّيْكَ diye cevab verdi.

Öyle bir cevab ki, aks-i sadası Arafat'tan tâ ulvi semavat melaikelerine kadar işittirildi.

Sonra Zat-ı Uluhiyet'in ona "Ya Muhammed (A.S.M.)! Tebşir ve inzar eyle!" diye emrettin. O da

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ

diye insanlara nida etti. Öyle bir nida ki, zamanın bütün edvarına ve dünyanın bütün aktarına işittirildi.

Evet o zat (A.S.M.), müşahid tavrıyla beşîr ve nezîr olduğundan bütün a'sar ve aktarın arkasına dizilmiş bütün ebna-i beşer taifelerine nida ederek, onları işhad etmektedir. Zira o zat (A.S.M.), hidayet-efşan sesini en yüksek bir sada ile ve bütün kuvvetiyle işittiriyor. Evet aks-i sadasını biz de işitiyoruz. Çünkü dünya, Kur'anın zemzeme-i hidayetiyle dolmuştur. Hem bütün kuvvetiyle nida ediyor. Zira onun nidası zemin yüzünün yarısını istila etmiştir. Hem bütün ciddiyetiyle davet ediyor. Çünkü onun tarih-i hayatı buna şahiddir. Hem bütün vüsukuyla iman etmiştir. Evet, onun dünyadaki zühdü ve faniyata adem-i tenezzülü buna şahiddir. Hem o zatın kuvvetli desatir ve temel kanunlarının şehadetiyle nihayet derece itminanını gösterir. Ve kemal-i imanına şahid ise, o zatın (A.S.M.) mahlukatın en âbidi ve en müttakisi olduğudur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 1

İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur

İ'lem [1]

Bil ey câhile nefis! Cenab-ı Hakk'ın nur-u marifetine bakan açık kapılar, âlemin tabakat ve sahaifi kadardırlar. Hattâ belki mevcudat-ı âlemin mütesaid ve mütenazil olan mürekkebatı adedincedir. Şimdi sen kendi echeliyetine bak ki, senin yüzüne karşı adî bir kapının kapanmasıyla, bütün diğer kapıların da kapalı olduğunu tevehhüm ediyorsun.

Senin misalin şöyle bir adama benzer ki; o adam, bir memlekette büyük bir asker ordusunun süvari talimgahını görmediği için ve bilemediği zaman; padişahın sair askerlerinin ve hademelerinin ve hükümet dairelerinin vücudları meydanda olduğu halde, padişahın vücudunu inkâr etmeye şürû' edip, bütün şeair ve alâmetlerini başka başka şeylere havale eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 2

İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldir

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki! Bâtın, zahirden şuurca daha a'la ve etemm olduğuna ve hayatça daha kavi, daha müzeyyen, daha bilgili, daha mükemmel, daha güzel, daha latif bulunduğuna; hem zahirin üstünde görünen hayat, şuur, kemal ve emsali gibi şeyler ise, ancak bâtından gelen zaif bir tereşşuh olmasına., ve bâtın ise, ölü ve camid olup da zahiri hayattar ve şuurkâr bir surette semere vermiş olmadığına delil budur ki; senin karnın intizamca evinden daha mükemmeldir; ve cildin, elbisenden daha güzel dokunmuştur.. Ve kuvve-i hafızan, yazdığın kitabdan nakışça daha etemmdir. Ve daha şu cüz'î misale âlem-i melekût ile âlem-i şehadeti ve âlem-i gayb ile dünya ve âhireti kıyas eyle!

İşte hasretler olsun emmare olan nefislere ki; heva ve heves güzüyle baktığı için; bâtını ölü, derinliklerde gizlenmiş, zulmetli ve ürkütücü görüp; zahiri ise, onun üstünde hayatdar, munis bir şekilde mefruş görüyor

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 3

İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki; senin yüzün, geçmiş ve gelecek bütün efrad-ı insaniye adedince alâmet-i farikaları tazammun etmektedir. Hattâ belki eğer gayr-ı mütenahî efrad dahi bulunsa idi, yine seni bütün onların herbirisinden ayıracak -ecza-i vechin erkânında tevafuk ile beraber- alâmetlere rastlanacaktı. İşte bu vaziyet ise gösteriyor ki; vahdet, gayr-ı mütenahî kesret içinde âdeta senin vechinden tecelli etmektedir.

Evet, insan ve hayvan efradının, esasat-ı a'zadaki tevafukları bilbedahe delâlet eder ki; onların Sanii, Vâhid-i Ehad'dir. Fakat taayyünat ve teşahhusat-ı muntazamadaki tehalüfleri ise, bizzarure sanilerinin bir Muhtar-ı Hakîm olduğuna delâlet ediyor.. Ve bu sır, tek tek bütün ferdlere baktıkça, azamet kesbeder.

İşte, muhalatın en uzağı ve en bâtılı budur ki; şu hikmetdârane temyiz ve bu semeredarane tehalüf ve o maslahatkârane tefrik, bir kâsıdın kasdıyla ve bir muhtarın ihtiyarıyla ve bir Müridin iradesiyle ve bir Alimin ilmiyle olmasın!

Tesbih ederiz o zatı ki; sahife-i vecihte gayr-ı mütenahî yazıları dercedip yazar da, o yazıların icmali, basarla okunduğu halde, nazarla, belki akılla dahi görünmez. Âdeta o yazılar göz önünde malûm iken, mechul-u mutlaktır. Hem gâib iken, meşhuddur. Binaenaleyh, çok mertebelerle muhaldir ki, nev'-i insandaki şu muntazam ve faideli tehalüf; Ve buğday ve üzüm gibi enva'larda ve keza arı, karınca ve balık cinslerinin efradlarındaki tevafuk, kör tesadüfün ve a'ver ittifakın elleriyle olabilsin.. Kellâ sümme kellâ! Belki ancak onlar bir Semi-i Basir ve bir Alim-i Hakîm'in san'atı olabilirler.

İşte, madem ki tesadüfün cevelanına -eğer mümkün olsaydı- en münasib ve müsaid olan kesretin, en geniş ve en uzak ve en ince ve

intişarca en çok yaygın ve ehemmiyetçe en edna tavır ve mertebeleri böyle başıboş ve mühmel bırakılmamış, belki tesadüfün eli ona karışmaktan o derece mahfuzdurlar ki; âdeta bir Hakîm'in kasdına ve bir Alim'in semiane ve basirane olan ihtiyar ve iradesine bir cevelangâh olmuştur. Öyle ise, ey tesadüf efendi! Senin daire-i mülkullah içerisinde bir yerin kalmadı. Kardeşin tabiat ve baban şirk ile birlikte defolup, adem ve fena belki imtina' cehennemine gidiniz, kaybolunuz.

Evet

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ وَاخْتِلافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ

âyeti dahi bu hakikati te'yiden, tecelli-i hikmetin ilk ve son meratibine işaret etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 4

İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! Şeytanın kendi vesvesesine âlet ittihaz ettiği şeylerden birisi budur ki:

Der: "Meselâ eğer inek, herşeyi bilen bir Kadîr-i Ezelî'nin mülk ve nakşı olmuş olsaydı, elbette bu derece miskin birşey olmazdı. Çünkü eğer bir Kadîr-i Alîm ve Mürid'in kalem-i kudreti, onun cildi altında ve cisminin evi içinde alel'ıtlak olarak hükmetseydi; nasıl onun cildi üstünde ve dış yüzünde böyle âciz, câhil, yetim ve miskin birşey olmuş olabilirdi?"

İşte o zaman o müvesvise şöyle cevab verilir:

Ey cinnî şeytanlara üstad olmuş olan şeytan-ı insî! Evvelâ eğer senin dediğin gibi o inek; herşeyin liyakatına göre ve maslahatı miktarınca ona cihazat i'ta eden, bir Kadir-i Ezelî'nin san'atı olmazsa, o zaman meselâ senin eşeğinin kulağı senden ve senin üstadlarından daha çok akıllı ve daha mahir olması lâzım gelirdi. Ve keza, senin bir parmağının içinde, senin şuur ve ihtiyarından çok mertebe ziyade bir şuur ve iktidar bulunması icab ederdi.. Ve o gibi letaifin şe'ni, inbisat ve intişar iken, acaba bunları kendi hududları dâhilinde kaydedip durduran kimdir?

Ve saniyen: Kader-i ezeli, herşeye onun kabiliyetine göre- bir mikdar ve bir kalıp tersim ediyor. Ve o miktar ve kalıptan herşeyin kalıbı nisbetinde feyz-i mutlaka kabil olacak bir kabiliyet neşet eder. O halde herşeyin dâhilinden haricine tereşşuh eden istidad vs. ne ki varsa, onun cüz'-i ihtiyarîsinin mikyas ve mizanı derecesine göredir.. ve ihtiyacının mikdar ve derecesi nisbetindedir.. Ve keza kabiliyetinin müsaade ve tahammülü derecesine göredir.. ve daha daha hâkimiyet-i esma nizamının mizan ve tekabülüne göre oluyor.

Buna göre, yalnız sanatkârane yapılmış olan bakarın harici, başka birine dahil değildir. Belki herşeyin dâhili, mutlak sıfatların

mazharı olduğu gibi, harici ise, bir mukayyide, yani bir takyid ve tahdid ediciye mazhardır.

Evet, dünyayı ziyalandırmak ve seyyaratı cezbetmek ve âlemin merkeziyetini teşkil etmek ve saire.. gibi güneşe ait azamet ve haşmet levazımatını, küçücük bir hababda görünen bir güneşcikten taleb eden adam, akıldan azledilmiş olur. Evet bir habab, (bir kabarcık) o levazımatı tavsif edebilir, fakat kendisi onlarla muttasıf olamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 5

İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez

İ'lem [5]

Ey insan bil ki; sen hikmetle yoğrulmuş sırf şuurî bir san'atsın. Hattâ sen, sani'in sıfatına vuzuh-u delâletinden dolayı, âdeta bir hikmet-i nakkaşenin mücessemi ve bir muhtarın ilminin mütecessidi ve liyakatına göre ihtiyacatını gören bir kudret-i basirenin müncemidisin. Hem senin nida-yı hacetlerini işiten semi' bir rahmetin semeresi; ve istidadının istediği şeyleri verebilen Mürid bir zatın fiilinin mutasallibi; ve bütün metalibini bilen bir Zat-ı Alim'in in'amının mütekâsifi; ve binâ-yı vücuduna tam münasebetli olarak bir Mühendis-i Habir'in tersim ettiği plan ve krokisinin bir suretisin.

İşte madem öyledir; nasıl olur da sen gayet cüz'î olan ihtiyarınla ve bir kıl kadar olan şuurunla gidip küll olan ahkâmlardan kurtularak kendi başına hür ve müstakil kalabilirsin. Hem de, sonra dönüp te, küllü cüz'e kıyas edebilesin, Kellâ!. Evet, nasıl olurda sen, herşeyin maliki olan kendi malik ve sahibinden gaflet edebiliyorsun? Ve bütün bunları bildikten sonra bu ilim ile beraber nasıl olur da sen, senin enînlerini işiten ve hacetlerini gören ve cinayetlerini bilip kaydeden Semi, Basir, Mucîb, Mugis bir Zat-ı Rakib'in senin üstünde bulunmamasını tevehhüm edebiliyorsun?

Ey miskin nefsim! Ne zorun var ki, sen kendini daire harici tevehhüm ediyorsun? Tâ ki, her zîhayata karşı mümaşatlı muraatı yapmak ve herbirisine hürmet etmek; veyahutta ehemmiyetsiz addedip hepsine zulmetmek lüzumu, senin üzerine hasıl olmuş olsun.. Bu yük ağırdır, kaldırılmaz. Madem öyledir, şirkli ecnebiliği bırakıp, Allah'ın daire-i mülküne mü'minane ve muvahhidane girmen lâzımdır. Tâ ki, bütün mevcudata karşı bir uhuvvet peyda ederek, istirahat edesin. Belki mevcudatın muhterem, büyük bir ağabeysi olabilesin.

Bak ey nefis! Senin meselin şöyle bir adama benzer ki; o adam, bir padişahın malıyla meşhun bir gemisinde bir hizmetçidir ve o geminin çark ve dolaplarından birisinin cüz'î bir tedbiri ona bırakılmıştır. Fakat o ebleh şahıs ise tutmuş, gemi ile merbut o büyük dolabı kemal-i ihtimamla sırtına almış, muhafazasına çalışıyor. Şimdi eğer o ahmak adamın cüz'î bir aklı olmuş olsaydı; derdi ki: "Yahu ben dahi geminin içindeyim, geminin malik-i zîşanına ait olan bendeki şu emaneti gemiye bırakayım, rahat edeyim. Ona birşey olmaz."

İşte ey nefis! Sen de, İslâm dimağının gemisi üstünde (yani şuur ve basiret ve akıl üstüne müesses olan İslâm gemisi üstünde) desatir-i İslâmiyeyi omuzuna al, tâ ki müsterih ve mutmain olarak istifade edebilsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 6

İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır

İ'lem [6]

Ey insan bil ki! Seni bu cihazat-ı acibe ve makinat-ı garibe ile halkedip icad eden zat, elbette âlemi ve içindekilerini halketmesi ondan uzak görülüp istiğrab edilmez ve edilmemelidir. Çünki sendekiler var ya, yani senin içinde olan cihazat-ı acibe ve garib makinalar ve saire, âlemin küçücük numune ve enmuzeclerinin fihristesinden ibarettir. Belki seni halkeden Hâlık, herşeyin de Hâlık ve Mucidi olması vâcib ve zaruridir. Zira kavunu halkeden bir Hâlık, elbette o kavunun küçültülmüş ve ondan telhis edilmiş bir numunesi ve o muhitin bir muhatı olan çekirdeğinin Hâlıkından gayri olması mümteni' ve imkânsızdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 7

İlem 7: Ömrü bakileştirmek

İ'lem [7]

Ey nefis bil ki; sen maddî vücud itibarıyla, iki had ortasında muayyen olan bir taayyün ile mukayyedsin. Hem mukayyed bir beden içinde, kayıdlı bir ömür ve mahdud bir iktidar ile mahdud bir beka içinde hududlu bir hayatın vardır. Madem öyledir; bu kısa, kalil ve fanî ömrünü; fenaya gidecek boş ve fanî bir şeye sarfetmemen lâzımdır. Belki bekaya gidecek ve ona müteveccih baki bir şeye sarfeylemek gerektir.

Çünkü meselâ şu ömürden, bu dünyadaki istifaden haydi yüz sene olsun diyelim. O yüz sene ise, daire-i İslâmiyet haricinde olsa, yüz hurma çekirdeği gibi kuru kurusuna ve çok az bir menfaat ile ve onları dikerek ağaç olup meyvelerinden yiyenlerin istifadelerini zail eder bir tarzda yiyip bitirirsin. Fakat eğer o ömrü, âhirete tevcih ederek, şeriat suyuyla ıska etsen, o zaman o fani yüz sene ömür, yüz tane semeredar ağaç olacaktır.

İşte yüz tane meyvedar ağacı, yüz tane kuru çekirdek ile satan adam, elhak Hutame'ye hatab olmaya lâyıktır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 8

İlem 8: Nefsin bir dalaleti

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki! Bütün evham ve şübehatın, belki de dalaletlerin mahzeni budur ki; nefsin, kendisini kader ve sıfat-ı İlahiyenin tecelli ettiği dairenin haricinde farz ve tevehhüm etmesidir. Sonra, da daire-i tecelliyattan vehm ile hariç kalmış ve ecnebileşmiş olan nefis, kendini öyle bir şeyin yerinde farzeder ki; o şeye kaderin tek bir taalluku ve esma-i İlahiyeden yalnız bir ismin tecellisi vardır. Ve bu farz ile o şeyde tam fani olur. Sonra da ecnebilik sıfatıyla tekrar o şeyi dahi daire-i mülkullahtan ve tasarruf-u kudretinden te'villerle çıkarmaya şürû' eder. İşte bu desise ile nefis, şeytanlara bile üstad ve muallim oluyor ki, onun şirk-i hafisinden tereşşuh eden halleri, o masum şeyin de içine akseyler.

Demek nefs-i emmare, şu haliyle deve kuşu gibidir ki; aleyhinde olan işlerde dahi kendi lehinde bir cihet görüyor. Hem sofestaî gibidir ki, münakaşa eden iki hasma, ayrı ayrı tarzda, birisine der: "Yahu işte senin hasmının delili, seni reddediyor." Öbürüne ise: "Yahu onun delili, seni butlan ile mahkum ediyor. Öyle ise hak, her ikinizin de canibinde değildir." der.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 9

İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet

İ'lem [9]

Ey kardeş bil ki! Nefis, dünyayı âhirete rabtetmek suretiyle gafleti idame ettiriyor. Güya dünyanın ve hayatın münteha ve neticesi bu imiş. Kellâ! Belki hakikat bunun tam aksidir.

Evet nefis -velev şek ile olsun- âhireti tasavvur etmekle, fena-yı dünya ve zeval-i elemin dehşetinden bir derece kurtuluyor zanneder. Hem gaflet veya şek sebebiyle de, amel-i âhiretin külfetinden kurtulmak ister. Hattâ vefat etmiş eslafa baktığı zaman, onları ölmüş olarak tabir etmiyor da, belki güya onlar hayatta imişler de, yalnız gözden kaybolmuşlar.

Hem nefis, çok defa dünyevî metalibinin damarlarını bir desise ile ebedîleştirmek için, âhiret tarlasında tesbit eyler. Evet çünkü o metalibin iki yüzü vardır:

Birinci vechi: Dünyaya bakar ki, sebatsız, belki hebaen mensuradırlar.

İkinci vechi ise: Âhirete bakar, onun esasatı arz-ı âhiretle ittisal peyda edip öyle devam eder. Meselâ ilim gibi; bir vechi karanlık, bir vechi ziyadardır. Fakat şeytane olan nefis, ziya tarafını sana gösterip, altında karanlık vechini yutturur. Zira nefis devekuşu, şeytan sofestaî, heva ise bektaşîdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 10

İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır

İ'lem [10]

Ey kardeş bil ki! Ben şeksiz, şübhesiz bir tarzda yakîn hasıl ettim ki; halk-ı eşya mes'elesinde, eğer mûcibe-i külliye tasdik edilmezse (yani herşey birinin olmak zarureti olmazsa) bilmecburiye salibe-i külliyenin sıdkı lâzım gelecektir. (Yani hiçbir şey, onun olmamak keyfiyeti.) Zira bütün mahlukat, öyle muntazam bir tesanüd ile bir küll halindedir ki, tecezzi kabul etmez. Binaenaleyh ya o veya bu, ikisinden biri mutlaka ve mutlaka kabul edilecektir.

Bakınız, görünen o dur ki; herşey birinin olmasında adem-i illeti tevehhüm etmek isteyen vehm-i bâtıl, örümcek ağından yüz derece daha ehvendir. Fakat eşyadan birtek şeyi birinin olduğunu gösteren illet, bir hads-i sâdıkla herşeyin de aynı o zatın olmasını istilzam ettirir.

Ve keza Hâlık dahi, ya birdir veya gayr-ı mütenahîdir. Kat'iyyen ortası olmaz. Çünkü sani' eğer bir Vâhid-i Hakikî olmazsa, bizzarure kesîr-i hakikî olacaktır. O ise nihayetsizdir. Şayet ikinci şıkka gidilirse, çok acib muhalat ile beraber mutlaka terkibsizliği ve birliksizliği icab ettirecek ve dolayısıyla vücud ve varlık, imtina'a saplanacaktır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 11

İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir

İ'lem [11]

Ey kardeş bil ki; nasılki nuru verenin nuranî olmaması; ve icad edenin mevcud bulunmaması; ve mûcib olan bir zatın vâcib olmaması zahirî bir muhaldir. Öyle; de ilmi in'am edenin âlim olmaması; ve şuuru ihsan edenin zîşuur bulunmaması; ve ihtiyarı i'ta edenin gayr-ı muhtar bulunması; ve iradeyi ifaza edenin gayr-ı mürid olması; ve mükemmelin sanii, gayr-ı kâmil olması muhal ender muhaldir.

Evet hiç mümkün müdür ki; gözü tersim, basarı tasvir ve nazarı tenvir eden bir zat, kendisi gayr-ı basir olsun, hâşâ!. Belki masnuatta bulunan ne kadar enva-i kemal varsa, Sani-i Zülcelale münasib olan feyz-i kemalinden olması vâcib ve zaruridir.

Fakat şahin kuşunu görmeyip tanımayan ve ancak kuşlar içinde sivri sineği kuş olarak tanıyan bir mikrop, şahini gördüğü zaman, bu kuş değildir. Zira benim gördüğüm kuş olan sinekteki evsaf, bunda yoktur der.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 12

İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki; nefs-i natıkanın en şiddetli taleb ettiği şey, devam ve bekadır. Hattâ eğer nefis, kendini devamın tevehhümüyle aldatmazsa, hiçbir şeyden lezzet alamaz.

Öyle ise ey devama talib nefis! Bir Dâim'in zikrine bürün ki, daim kalasın. Ve onun nuruna bir zücace ol ki, sönmeyesin. Ve onun incilerine bir sadef ol ki, tasaffi edesin. Ve onun nesim-i zikrine bir beden ol ki, hayat bulasın. Ve esma-i İlahiyesinden bir isminin şuaından bir hayt-ı nuranîsine temessük et ki, adem fezasına düşüp hiçahiçe gitmeyesin.

Evet, meselâ gafil bir semere, onunla kaim olup kıyam bulduğu ağacına teveccüh etmeyerek; belki yüzüne karşı gülen ecnebilerin şa'şaasına aldanıp, onlara müncezib olsa, elbette kendi ağacından kopacak ve onların fani tebessümleri içine baş aşağı düşüp fani olacaktır.

İşte ey nefis, sen de sana beka ve kıyam veren zata istinad et. Fanilerin şa'şaasına aldanma. Zira senden, onun uhdesinde olanı binden dokuzyüz doksan dokuzdur. Ve senin uhdende olanı ise yalnız bir tanedir. Madem öyledir, kendi o bir taneni dahi, onun malının sefinesine bırak, istirahat eyle!

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 13

İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır

İ'lem [13]

Ey nefis bil ki; sen kendi nefis ve zatına en yakın ve ihtiyarca en geniş olduğun halde, kendin için hiç bir şeyi icad cihetinde yapmaya takatin yetmezse; ve senin elin, sana ulaşmazsa elbette bittarik-il evla senden uzak, sair insan ve sebeblerin hiç bir surette, senin hiç bir şeyine -icad noktasında- takatları yetmez.. Ve senin şecere-i zatının bir yaprakçığına da elleri ulaşmaz.

İşte meydan, istersen kendini tecrübe et; Acaba kelimatın ağacı ve zevklerin havuzu ve muhaberatın santralı olan bir tek kendi lisanını yapmaya kudretin yetecek midir, kellâ! Elbette sen yapamazsan, sair sebebler ise asla!.. Öyle ise Allah'a şirk koşma. Çünkü şirk, bir zulm-ü azimdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 14

İlem 14: Icad ve Tecelli

İ'lem [14]

Ey kardeş bil ki; şu âlem, ilahî bir dükkan ve bir mağazadır ki, içinde her çeşit mensucat, motif ve mutarrezatla birlikte, şekil ve kışırlar da bulunmaktadır. Kimisi kesif, kimisi rakik, kimisi zail ve kimisi daimîdirler. Hem bazısı sert bir lüb ve bazısı mayi' ve havaî şeylerdir. Bunların bir kısmı icadın nesci ve bazısı tecellinin tersimidirler.

Fakat kör olası felasife-i tabiiye, tecellî zımnında bulunan icadı, *"icab-ı bizzat"* diye zu'medip dalalete saplanmışlardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 15

İlem 15: Şirk-i hafi

İ'lem [15]

Ey kardeş bil ki; enaniyetten neş'et eden şirk-i hafi, eğer kabuk bağlayıp tasallüb ederse, esbab şirkine inkılab edebilir. Bu da devam ile müstemir bir hal alırsa, küfre tahavvül edebilir. Bu dahi devam ederse, tatile kadar gidebilir. El'iyazü billâh.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 16

İlem 16: Nefsin zulmetten soyunması

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki! Tavr-ı zulmet içinde (1) nefs-i emarenin halatının muhafazası ile beraber; ziya ve nur taleb etmek, hem de ziyayı, nefsin zulmetli tabiatıyla birleştirmeye çalışmak, çok elîm ve şediddir. Hem o vaziyet, ziya ve nurun hürmetini ihlâl etmek, belkide onu telvis etmek demektir.

Öyle ise evvelâ zulmetten soyunup çıkmak ve uzaklaşmak lâzım.. sonra da, zulmet içinde ziyayı aramak değil, belki zulmetten ziyaya nazar lâzımdır.

---

(1): Bu i'lemdeki mevzu', hayli müşkil bir muamma ve çok kısa cümleli bir vecize halindedir. Tercümesi belki tam olmadı. Özür dileriz. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 17

İlem 17: Enenin mahiyeti

İ'lem [17]

Bil ey birader! Acaibdendir ki; şu insan, Kadir-i Ezelî'nin vücûb-u vücud ve vahdetini gösterecek bir fatih, bir kâşif ve bir bürhan-ı neyyir; Ve hem onu gözlere sokacak vazıh bir delil ve nuranî bir ma'kes; Ve onun nur-u vahdetine karşı münevver bir kamer, hem cemal-i ezelîsinin tecellisine şeffaf bir ayna olmak için halkedilmiş iken; hem dahi semavat ve arz ve cibalin hamlinden dehşetlenip çekindikleri olan haml-i emanetle cilalanıp parlamışken; nedendir ki, insanların çoğu mezkûr hikmet-i hilkatine zıd ve onun tam aksine hareket ediyor?

Zira, o emanetin tazammun ettiği pek çok vecihlerinden birisi, 'Ene'dir. Ve o ene ise, insan onunla muhit ve mutlak sıfat-ı İlahiyeyi anlamak için bir vâhid-i kıyasî iken, hem o sıfatları tenvir edecek bir anahtar olduğu halde; fakat gaflet veya şirk-i hafi ile o ene, bir nokta-i siyah kesilip tam aksine dönmüştür. İşte acaba ekser insanlara ne olmuş ve nedendir ki; mezkûr hikmet-i hilkatlarına perde, hicab ve sed olmuşlardır? Zira onun hikmet-i hilkati ve vazifesi o mezkûr kapıları açmak iken, kilitlemiş.. ve o hakikatları tenvir iken karartmıştır. Hem emanetten olan 'ene' ile vahdaniyet-i İlahiyeyi anlamak iken, şirk koşmuştur. Ve o enenin mirsadıyla Allah'a bakmak ve bulmak ve bütün mülkü ona teslim etmek iken; lakin o ise, enenin gözlüğüyle halka nazar edip, Allah'ın mülkünü mahlukatına taksim etmiştir. Evet

اِنَّ ٱلاِنْسَانَ لَظَلُومٌ جَهُولٌ

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 18

İlem 18: Allahı razı etmek

İ'lem [18]

Bil ey nefis! Eğer sen, Halikını takva ve amel-i salih ile razı ettiysen, o sana yeter. Halkın rızasını aramaya lüzum yoktur. Şayet halk da Allah hesabına senden razı olurlarsa menfaattir. Yoksa nefisleri hesabına olsa, faydası yoktur. Çünkü onlar da senin gibi âcizlerdir.

İşte eğer birinci şıkkı istersen, Rabbini razı etmeye çalış!, ve eğer ikinci şıkkı ararsan, bilâ-faide şirk etmiş olursun.

Evet görmüyor musun ki; bir adam, bir işi veya bir maslahatı için bir padişahın makarrına varsa, eğer padişahı irza etmiş ise, halkın da muhabbeti ona dönmekle beraber, külfetsiz bir şekilde hemen işi bitmiş olur. Yok eğer o maslahatını, padişahın hükmü altındaki adamlardan taleb etse; bütün onları irza etmek ve hepsini o maslahatının husulü için ittifak ettirmek lâzım gelir ki, çok zor, pek çetin olur. Hem bütün onları ittifak ettirdikten sonra da, o maslahatın ifası yine sultanın iznine muhtaçtır. Onun izni ise -eğer ikram ise- yine onu irza etmeye mütevakkıftır. Amma eğer istidrac ise; o, bahisten hariçtir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 19

İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki; Cenab-ı Vâcib-ül Vücud, nasılki kendi zatında ve mahiyetinde mümkinata hiçbir surette benzemez. Öyle de, ef'alinde dahi yine onlara benzememektedir. Meselâ, hads-i şuhudî ile sabit olan şu: Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un kudretine nisbeten uzak ile yakın, az ile çok, küçük ile büyük, ferd ile nev', cüz ile küll arasında fark yoktur.. Hem mümkinin hilafına olarak onun işinde külfet, mualecet, zorluk ve mübaşeret olmaz.

İşte bu sırdan dolayıdır ki, Cenab-ı Hakk'ın künh-ü ef'alini fehm etmekte zorlanan ve mütehayyir kalan akıl, Cenab-ı Hakk'ın fiilini, fiil olmadığını zannetmiş.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 20

İlem 20: Tahrib olan vicdan

İ'lem [20]

Ey kardeş bil ki; kalbin gaflet ile harab olmasından ve heva-i nefs ile ölümünden sonra, onun enkazından yapılan bir vicdan, nefs-i emmare için yalancı bir mıklabdır. Ve bu vicdanın mevkii ise, insanın iki cenbi (yanı) ortasında, göğsünün altında, midesinin başı üstündedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 21

İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir

İ'lem [21]

Ey kardeşim bil ki! Arslanın keskin olan azı dişleri iftiras ve parçalamak şanında olduğuna; kavunun letafet ve güzelliği de yemek için olduğuna delâlet ettikleri gibi; öyle de, insanın istidadı da delâlet eder ki; onun yegâne vazife-i fıtriyesi ubudiyettir. Hem insanın ulviyet-i ruhaniyesi ve beka ve ebediyete olan iştiyakı dahi delildir ki, insan daha önce bu âlemden başka latif bir âlemde halkedilmiş olup, buraya muvakkat bir zaman için gönderilmiş... tâ ki, burada cihazlanıp tekemmül ettikten sonra yine o âleme dönsün.

Hem insan, şecere-i hilkatin en nazenin bir semeresi olmasının delaletiyle; insan nev'inden birisi, elbette ki o hilkat ağacına çekirdek imiş olup Sani-i Zülcelal, o çekirdekten bu hilkat ağacını inbat etmiştir. İşte o çekirdek ise, (âlemin onun manevî rengiyle renklendirmesi sırrıyla) bütün mahlukatın en efdali olan Hazret-i Seyyid-ül Enam'ın (A.S.M.) nur-u şerif-i zatı olduğuna bütün kümmelîn-i evliyanın, belki nev'-i beşerin yarısının ittifakıyla sabittir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 22

İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir

Zerre'nin İkinci Parçası

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İ'lem [22]

Ey kardeş bil ki; semavat ve arzın nizamını kuran ve koyan ve gece ve gündüzü; beşiğimiz olan arzımızın kafasına çizgili bir imame gibi saran bir zatın uluhiyetine hiç lâyık olur mu ki; âlemin bazı safahatını miskin bir mümkine tefviz edip bıraksın? Hem hiç mümkün olur mu ki, arşın altındaki mahlukata, Rabb-i Arş'tan başkası bizzat tasarruf etsin, hâşâ ve kellâ!.

Zira o kudret-i kâmile, bütün herşeyi ve heryeri ihata etmekten kısa ve kasır değildir. Madem değildir; öyle ise, başkasının müdahalesine bir fürce, bir delik yoktur. Bununla beraber, Ceberut ve istiklaliyetin izzeti, ve teveddüd ve taarrüfün muhabbeti dahi, ibadullahın enzarını kendine celbedecek ve mana-yı ismiyle birer hicab ve vasıta olabilecek olan gayrın vücuduna hiç bir vecihle müsaade etmezler.

Halbuki küll ve cüz'de, nev' ve fertteki tasarrufat, öylesine iç içe mütesaniddir ki, tefriki imkânsızdır. Velev farz-ı muhal olarak yalnız iki müttefik fail arasında da olsa, yine muhaldir.

Evet şu nizam-ı acib ile bütün âlemi nazmeden Nâzım, o aynı vasıf içinde olarak beşiğimiz olan küre-i arzın tedbirini de görür.. ve aynı halde insanı dahi terbiye eyler. Ve aynı vakitte enva'ın şuunatında da tasarruf eder. Hem aynı anda bedenin hüceyratını san'atkârane icad eder. Hem aynı zamanda âlemin bütün safahatına

müteveccih olan o kudret ile zerreleri de halkeder. Belki umum âlemin nizamını kuran ve koyan, o aynı tanzim ile zerratı da tedbir eder. Hem o nefs-i tedbir ile bunları da terbiye eyler ve aynı terbiye içinde tasarruf edip halkeder.

Evet nasılki güneşin ziyası, deniz yüzünü nurlandırıp ta, kabarcıkların yanaklarını ve katrelerin gözlerini ve serpintilerin gözbebeklerini tenvir etmemesi mümkün değildir.. Öyle de, yerin sakinlerinden her hangi cüz'î bir şeyin bir uzvunun, bir hüceyresinin, bir zerresine dahi; küre-i arzın, gece ve gündüzünü çevirip döndüren bir kudretten başka diğer bir şeyin müdahale etmesi imkânsızdır.

Hem sineğin dimağını ve mikrobun gözünü tasvir edip inşa ederek tanzim eden bir zat, elbette senin ef’alini; ipi boğazına sarılı olarak başı boş ve ehemmiyetsiz bir şekilde terkedip bırakmaz. Belki senin bütün fiillerini İmam-ı Mübin defterinde yazarak, seni ey insan onun üstünde hesaba çekecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 23

İlem 23: Kudrette inkısam olmaz

İ'lem [23]

Ey kardeş bil ki; herbir masnu'da, belki herbir zerrede, hem de o masnu ve zerrenin alâkadar olduğu herşeyinde ve onunla beraber nizamın silkine giren bütün eşyada; bilhads ve bilmüşahede görünen mutlak bir tasarruf, muhit bir kudret ve basir bir hikmettir. Bu ise, bahir bir bürhan ve zahir bir âyettir ki; herşeyin sanii tektir, birdir, şeriki yoktur. Hem mümkinlerin, mahdudların, mukayyedlerin ve müntehilerin lâzımı olan tevzi' ve inkısam ve tecezzi, onun iktidarında asla mevzuubahs değildir ve olamaz.

Çünkü mümkin birşey, faraza sani olsa, elbette o şey-i mümkinin tasarrufunda tevzi', kuvvetinde inkısam ve teveccüh-ü iktidar ve ihtiyarında tecezzi olacaktır. Çünkü vâcib değil, mümkindir. Halbuki meselâ, bir cihetle bir bal arısına taalluk eden o üçler (yani tasarruf, kudret ve hikmet) faraza eğer -tecezzi ve tecavüz etmek şanında olan- bir mümkin-i miskinden olsa idi; elbette tecavüz etmemesi imkânsızdı. Halbuki o arı ise, kendi saniinin iktidarını öyle bir tarzda gösteriyor ki, o iktidara âlemlerin halk ve icadları zor gelmez. Şu halde farz-ı muhal olarak o tasarruf, o kudret ve o hikmet, bir mümkinin fiili ve işi olsaydı, acaba nasıl o arı içinde hapsolup komşularına tecavüz etmeyecekti.

Öyle ise netice olarak; bizzarure o arının sanii ise, kudretine hiçbir hadd-ü inkısam olmayan, vücudu vâcib bir Vâhid-i Ehad olması lâzımdır ki, onun mizan-ı kaderinde cereyan eden kudreti, kaderin mistarı ve plânı üstünde eşyayı yazmaktadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 24

İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı

İ'lem [24]

Ey kardeş bil ki: Sivrisinek, örümcek ve pire ve emsali gibi küçük mahluklar; fil, camus ve deve gibi büyük mahluklardan zekâca, cezalet-i hilkatçe ve kıymet-i san'atça çok mertebe daha yüksek oldukları halde, bunların o büyüklere muhalif olarak ömürlerinin noksanlığı ve zahiren faidesizlik ve menfaatsizlikleri ise, Saniin hilkat-ı eşyada hiçbir külfeti, mualeceti ve zorluğu olmadığına, belki "kün" diye emreder etmez vücuda geldiğine, hem hiçbir şey ona hükmetmeyen bir Fail-i Muhtar olup istediği şeyi, istediği şekilde yapabildiğine delâlet eden bahir bir bürhan, nuranî bir âyettir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 25

İlem 25: Güneşin bir habbedeki tecellisi

İ'lem [25]

Ey kardeş bil ki; bir hababın (yani kabarcığın) içindeki güneşçik, nasılki güneşten bir cüz'dür. Öyle de aynı zamanda bir cüz'îsidir. Çünkü o, güneşin mahiyet-i asliyesi olmaksızın hüviyet-i zılliyesiyle bir güneştir.

Demek o güneşçik, (bu mahiyetiyle) ne güneşin aynısıdır, ne de gayrısı... Öyle ise güneşin ziyasını almakta, bütün dünya iştirak etse bile, o hababın hissesinden hiçbir şeyi noksan etmezler. Kâinatın umumu iştirak etmiş veya kendisi tek olarak mukabil kalmış, güneşin ifazası ve hababın tenevvürü cihetinden bir fark olmaz. Öyle ise o habab, diyebilir: Güneş tamamen benimdir ve benim içindir ve bana müteveccihtir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 26

İlem 26: Büyüğün küçüğe tekebbür hakkı yoktur

İ'lem [26]

Ey kardeş bil ki; bir şey 'Zahir' isminin azîm ve vasi' olan dairesinden uzaklaşıp küçüldükçe, 'Bâtın' ism-i şerifinin nisbî veya hakikî dairesine yakınlaşıp, hududuna girer.

Evet Cenab-ı Hak, herşeyin her tarafını kendi esma-i hüsnasıyla muhittir. Fakat insan, kendi cüz'î, mahdud, mukayyed ve fani zihniyle yalnız kendisine taalluk eden ölçüye göre, Cenab-ı Hakk'ın azametine ve seyyaratı güneşin etrafında döndürmesindeki şevketine bakarken; şeytanî bir kıyasla, Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'u bir mümkin-i miskine kıyas ederek; meselâ sinek gibi küçük mahlukların icadıyla iştigalini ondan istib'ad ediyor. Halbuki bu kıyastan küçük mahluklara bir zulm-ü azîm ve büyük bir tahkir çıkar. Zira hiçbir şey yoktur ki, kendi Hâlıkını tesbih etmesin. Ve yine mahlukattan hiçbirisi yoktur ki, dünyayı ona bir ev, güneşi lâmba, yıldızları kandiller yapan bir Rabb-i Zülcelal'den başka birisini kendine Rabb kabul etmeye tenezzül etsin. Âdeta, güya her şey-i zîhayat, yalnız kendisi dünyada varmış gibi tek bir Rabbi ve Hâlıkı tanımaktadır.

Öyle ise, büyüğün küçük üstüne tekebbüre hakkı yoktur ve caiz de değildir. Zira vücud, hak gibidir. Hak ise, büyük ile küçük arasında farketmez. Hem çok azlar var ki; hakikatta çokturlar ve çok kesirler bulunur ki, hakikatta kalîldirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 27

İlem 27: Eşyadaki imtiyaz ve tesanüd

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki: Şems-i Şümus'tan tâ ağacın semeresine kadar mevcudattan herhangi bir şeye im'an-ı nazarla bakılırsa; o şeyin hadsiz eşya içinden intihab edilip, seçilerek temayüz ettiği görülecektir. Şu halde hangi şey olursa olsun, nihayetsiz şeylere nazar etmektedir. Öyle ise o şeyde bizzat tasarruf eden zat, elbette ancak sıfatının tecelliyatına nihayet olmayan bir Zat-ı Zülkemal olabilir. Feteemmel.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 28

İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir

İ'lem [28]

Ey kardeş bil ki! Umumilik, yani: (Nimetin umuma şamil olması, ve umumî bir şekil alması,) inamdaki hususî kasda ve şahsî inayete münafi olmaz. Zira Allah'ın nimetleri vakıf malı veya nehir suyu gibi değildir ki, mutlak bir in'am sayılıp da, şahıs kendi nefsinde hâs bir şükre ihtiyacını hissetmesin. Hem taayyünler ve hususiyetler, önceden yapılmış kaplar ve kalıplar gibi değildir ki, ta o taayyünün kalıbı, müteayyin olan kimseye in'amın yüzünü çevirip kazandıran bir şey olsun. Evet, Mün'im-i Hakikî (Celle Şanühü) herbir ferd için, ona münasib bir şekilde bir kabiliyet kabı ve bir istidad çanağını yapıyor, sonra da kendi nimetinin yemeklerinden o kabı doldurarak, kasd-ı hususîsiyle o şahsa isim ve resmiyle ihsan eder. Şu halde mutlak ve umumî nimetler için şükür vâcib olduğu gibi, hususî olarak hâs nimetlere karşı da şükretmek lâzım ve vâcibdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 29

İlem 29: Kainat ve Kuran'a nazar farkı

İ'lem [29]

Ey kardeş bil ki; meşhud olan kitab-ı kebir ki, âlemdir; ve mesmu' olan kitab-ı aziz ki, Kur'an'dır. Beşerin ekserisi bunların haklarını veremeyip noksan bırakmıştır. Çünkü beşerin mütefekkir feylesofları, kâinat kitabından Vâcib-ül Vücud'a ancak bizzat basit bir cüz'ü ve ince bir kışrı, yahut itibarî bir terkibi verip; baki kalan kısmını mevhum, belki mümteni' sebeblere ve müsemmasız isimlere taksim ediyorlar. قَاتَلَهُمُ اللهُ اَنَّا يُؤْفَكُوْن (Yani: Allah o yalancıları kahretsin.)

Fakat muvahhid zatlar ise: "herşey Allah'ın malıdır ve ondan gelmiştir ve ona dönecektir ve onunla kaimdir" derler.

Amma Kur'an'ın hakkaniyetli ahkâmının noksan bırakıldığı mes'eleye gelince: Evet beşerin hayalperest edipleri, (Kuranın hükmüne zıd bir surette,) kâinat denilen şu muhteşem kasrın esasatından ve mekîn desatirinden ve yaldızlı taşlarından ve çiçekli, motifli ağaçlarından; yalnız ondaki nazmın bazı nukuşunu ve az bir kısım maanisini arşın sahibine verdikten sonra, geri kalan o semavî yıldızları telahuk-u efkâr desisesiyle yerin sakinlerine taksim eylerler.

Tuh, öylesi akıl sahibine ki; ona beşerin elini yıldızlara kadar uzanıp onları tebdil etmek ve ecramlarında tasarruf etmek derecesinde bir kudrete sahib olduğunu tahayyül ettirir. Böylesi bir akıl sahibinin misali şöyle bir adama benzer ki: Denizi feyizlendiren bir feyyaza, ondan yalnız bazı kabarcıkları verir.

Fakat mü'min-i muhakkik ise, der: Kâinat sarayının evvel-i esasatından, tâ nukuş-u nazmın âhirine kadar, müştemil bulunduğu bütün her şey, Allah'tandır ve Allah'ındır.

Evet Kur'an, binler makamların mukteziyatının meratibine bakarak; ve muhatabînin hissiyatına ma'kes olan bütün manaları

kendi üslubları içinde sararak cem'etmiş olmasındandır ki;

Ve keza, Kur'an yetmişbin hicabdan geçerek, ervah ve kulûbün a'makına girerek kudsî hitabıyla tabakat-ı beşer üzerinde seyr ü sefer edip feyzini neşr ile ünsiyet verdiğindendir ki; her devir Kur'anı tam anlar, bilir ve onun kemalini itiraf eyler. Ve her karn Kur'anı tam kabul edip, onunla ünsiyet eder. Ve her asır onu kendine üstad ittihaz eyler. Ve her zaman ehli, ona ihtiram eyler. O derece ki, hepsi tahayyül eder ki; Kur'an hassaten o asır için nazil olmuştur. Demek o kitab-ı aziz, ince, rakik ve sathî bir şey değildir.. Belki bir bahr-i zahhar ve bir şems-i feyyaz ve bir kitab-ı amîk ve dakiktir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 30

İlem 30: Su ve havanın hilkatindeki letafet

İ'lem [30]

Bil ey kardeş! su ve havaya bak, gör ki; nasıl selis ve yumuşak halkedilmişlerdir. Evet tesbih ederiz o zatı ki, su ve havayı hem mikroba, hem de file beraber olarak rızık edip lokma yapar.

İşte kudret tabbahına (pişirici) bak gör; Nasıl bir yemek yapar ki, o yemek arının ağzı ona dar gelmediği gibi; Filin ağzını da tam doldurur. Hem o yemek, bir mikrobun ağzına büyük gelmediği gibi; Gergedanın ağzı da ona büyük gelmez. Hem yine o kudret, (hava ile) öyle bir kelâm ile söyler ki, zerrenin dimağı o kelâmı işittiği gibi, güneşin kulağı dahi o kelâmla tam dolar. Hem yine o kudrete bak ki, söylenen bir kelimeye öyle bir tenasül ve istinsah verir ki; o kelime, dağın mağarasını doldurup, aks-i sada vasıtasıyla seninle konuştuğu gibi; aynı o kelime sivrisineğin kulağındaki delikte bulunan hücreciğe de büyük ve ağır gelmiyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 31

İlem 31: Her namaz vakti yapılabilecek bir tahayyül

İ'lem [31]

Ey kardeş bil ki! Her namaz vakti, âlem-i İslâmı bir mescid ve o mescidin mihrabı Mekke ve o mihrabın âyeti de, Kâbe olarak tasavvur edilmesi; ve o mescidde insan kitleleri namaz kılmakta ve bir kitle-i cemaat fenada secde edip kaybolurken, başka kitleler gelip namaz kılıp, gitmekte, ve böylece o mescid daima dolup boşalmakta olan bir vaziyette tahayyül edilmesi münasib ve lâyıktır. Böylelikle zamanın asırları, Bayezid Camiindeki ikindi vaktinin dakikaları gibi olur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 32

İlem 32: Dünyayı terk etmek

İ'lem [32]

Bil ey Said! Senin rağmına olarak seni, terk edip senden ayrılacak ve hem sen zelil olarak hasareti de senin üstüne bırakacak olan bir şeyi, bugün sen aziz iken, fazilet de sana kalmakla beraber, kerem üzere terketmen saadettendir.

Zira eğer sen bu gün dünyayı terkedersen, onun şerrinden kurtulup hayrına varis olursun. Fakat eğer dünya seni terkederse, onun hayrından uzaklaştığın gibi, şer ve belası da sana semere kalacaktır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 33

İlem 33: Riya

İ'lem [33]

Ey kardeş bil ki! şu fâsık medeniyet, öyle müdhiş bir riya meydana getirmiştir ki, medeniyetçilerin o riyadan kurtulmaları çok müşkilleşmiştir. Çünkü hal-i hazır medeniyet, riyaya, şan ü şeref ismini takmış, adamı da şahıslara dalkavukluk yapıp mürailik ettirdiği gibi, milletler ve unsurlara da riyakâr ve tasniatçı kılmıştır. Gazeteleri de, o riya ve müraililiğe dellallar haline sokmuş, tarihi ise ona teşrifatçı ve alkışçı yapmıştır. Hem gaddar ve zalim olan hamiyet-i cahiliyenin desisesiyle mütemerrid olan unsuriyet-perverliğin hayatı içinde, şahsın mevtini ona unutturmuştur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 34

İlem 34: Zaiflerin cemaati kavidir

İ'lem [34]

Ey kardeş bil ki! Kadınların cemaati müzekkerleşerek sertlik ve huşunet peyda ettiği gibi, erkeklerin cemiyeti de müennesleşip yumuşaklık kesbeder. Bu sırra işareten Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan

وَ قَالَتِ ٱلاَعْرَابُ .. وَ قَالَ نِسْوَةٌ

diye ferman eder. Demek zaiflerin cemaatı kavidir, kavilerin cemiyeti de zaiftir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 35

İlem 35: Veciz bir ifade

İ'lem [35]

Ey kardeş bil ki! Kalkanın **(1)** kırılıp alçalmasında, Cennet'in açılış ve fethedilişi vardır.

---

(1): Bu i'lem, çok veciz ve öz bir tarzda yazılmış. Arapça ibaresinde (الجنّة) kelimesi var ki; hem "cennet", hem "cünnet", hem de "cinnet" lafızlarıyla okunabilir. Kerkük'lü İhsan Kasım hoca, onu "cinnet" manasıyla almış, dipnotta şerhetmiş ki; cinlerin yani, şeytanların kırılıp alçalması olur. Bize göre ise, o kelime "cünnet'tir. Yani, kalkandır ki, mecaz ve teşbih ile; nefsin ve enaniyetin kırılıp alçalması demek olur. Vallahu a'lemü bissavab. (A.B.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 36

İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir

İ'lem [36]

Ey kardeş bil ki; Nübüvvet-i Ahmediye'nin (A.S.M.) en zahir bürhanı tevhiddir. Çünkü kâinatın mahlukatının başları üstünde tevhidin bayrağını bütün meratibiyle dalgalandıran; ve âlemin enzarında tevhide bütün makamatıyla dellallık eden; ve enbiya (Aleyhimüsselâm'ın) icmal ile bildirdikleri tevhid-i icmalîye mukabil, bütün tafsilatıyla fasleyleyen yalnız Seyyidimiz, Efendimiz Hazret-i Muhammed'dir. (A.S.M.)

Binaenaleyh tevhidin hakikat ve kuvveti derecesinde, onun nübüvvetinin hakikat ve hakkaniyeti kat'î olması lâzımdır. Amenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 37

İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister

Zerre'nin Üçüncü Parçası

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İ'lem [37]

Ey kardeş bil ki! Şunun gibi (yani âlemdeki) güzel bir tezyinat ve ulvî kemalât ve latif manzaralara; ve bu haşmet-i Rububiyet ve saltanat-ı uluhiyet için, elbette onu temaşa edecek müşahidlerin ve onu seyr ve tenezzüh edeceklerin ve onlarda hayrete dalacak olanların ve onun etrafına ve mehasinine bakıp tefekkür ederek sani' ve maliklerinin celaletine ve iktidar-ı kemaline intikal edecek olanların bulunmaları bizzarure lâzımdır.

Evet insan, bir çok cehalet ve zulümleriyle beraber, öyle cami' bir istidada sahibdir ki; âdeta insan, mecmu-u âlemin bir enmuzecidir.. ve ona öyle bir emanet tevdi' edilmiştir ki, o emanetle kenz-i mahfîyi anlayıp açabilecek bir mahiyettedir. Hem dahi insanın kuvalarına bir hadd konulmayıp serbest bırakılmış, tâ ki Sultan-ı Ezel'in azamet-i saltanat-ı uluhiyetinin seradık-ı cemalinin, haşmet-i celalinin şa'şaa-i kemalini idrak eden bir nevi şuur-u külliye sahib olabilsin.

Evet nasılki hüsün, elbette bir âşıkın nazarını istilzam eder. Öyle de, Nakkaş-ı Ezelî'nin Rububiyeti dahi insanın takdirli ve hayretli müşahedesinin, tahsinli ve tefekkürlü nazarının vücudunu iktiza eyliyor. Hem dahi Rububiyet-i İlahiye o mütefekkir ve mütehayyir insanın da ebede kadar beka-i vücudunu iktiza ettiği gibi; ebed-ül âbâdda dahi hayret ile tefekkürünü yaptığı şeyle beraber arkadaşlığını istilzam eder.

Evet, gül ve çiçeklerin yüzlerini zinetlendiren Zat-ı Kerim-i Zülcemal, nasılki o güzel yüzlere karşı sinek ve serçelerden istihsancı uşşakı bulundurmuş ve nazeninlerin ruhlarını süslendiren Zat-ı Cemil-i Zül'ikram, onların temaşasından vâleh ve hayran olacak müştakların enzarını da icad etmiş. Öyle de âlemin yüzünü şu câzib zinet ile güzelleştiren ve gözlerini bu mütebessim lâmbalarla nurlandıran ve pek parlak enva-i mehasinle âlemi hüsn ü cemale garkeden ve âlemin her bir nakşı içinde kemal-i vuzûhla bir teveddüd ve taarrüf ve tahabbüb-ü Rabbanisini manen yerleştiren bir zat; elbette ve elbette o âlemi, müştakların, mütehayyirlerin, mütefekkirlerin, müncezibler in ve bütün bunların kıymetini takdirkâr ariflerin nazarlarından hâlî ve boş bırakmaz ve bırakmamıştır.

İşte, insanın şu camiiyetinden dolayıdır ki; kâmil olan insan eflâkin, yani mükevvenatın hilkatine sebep ve ille-i gaiyye olduğu gibi; ona meyve-i zişuur dahi olmuştur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 38

İlem 38: Vücudu mucidi yolunda feda etmek

İ'lem [38]

Ey kardeş bil ki! Hakikî saadet ve kemal-i lezzet odur ki; herşeyi, hattâ vücudu dahi mucidi için, onun yolunda terketmektir. Çünkü herşey O'nundur ve O'ndandır. Hem çünkü o Vâcib-ül Vücud'dur.. Hem çünkü o Kâmil-i Mutlak'tır.. Hem çünkü o mutlak olarak celal ve cemal sahibidir.

Öyle ise, benim herşeyim, küll ve küllüm ve küll-i şey' ona feda olsun (Celle Şanühû).

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 39

İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf

İ'lem [39]

Ey kardeş bil ki! Eşyanın arasındaki tevafuk, nasılki sani'lerinin Vâhid-i Ehad olduğuna delâlet eder.. Öyle de, mabeynlerindeki muntazam tehalüf dahi, sanilerinin Muhtar-ı Hakîm olduğuna delâlet etmektedir.

Meselâ; insan ferdlerinin, belki hayvanların dahi esasat-ı azada tevafuk etmeleri, hususan her şahıstaki çiftli azaların birbirine temasülleri, Hâlıkın vahdetine bir bürhan-ı bâhir olduğu gibi; itkankârane olan taayyün ve suretlerindeki tehalüf de, Hâlıkın ihtiyar ve hikmetine nuranî bir âyettir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 40

İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır

İ'lem [40]

Ey kardeş bil ki! Mahlukatın en zalimi insandır. Evet onun eşedd-i zulmünden şu tek birisine bak ki; kendi nefsine şedid muhabbetinden dolayı; onun nefsine ve zatına hizmetleri mikdarından başka eşyaya bir kıymet vermiyor. Ve ancak insana menfaatleri mikyasıyla faide ve semerelerine bakıyor. Ve hayatta ille-i gaiye yalnız bu hayat olduğunu zannediyor. Kellâ!. Evet her zîhayatın vücudunda akılların seziş ve kavrayışından çok dakik, Halikın bir çok hikmetleri vardır.

Öyle ise, neden caiz olmasın ki; şu kısa ömürlü hayvanat ve bu çabuk zeval bulan hayvancıklar, âlem-i misal ve Berzah ve Melekûtun garaib-i ahvaline mebadiler, mistarlar, bilançolar ve esaslar ve çekirdekler olsun. Hem âlem-i gaybdaki tasarrufat-ı kudret-i Rabbaniye için birer tecelliyat-ı seyyale veya birer tereşşuhat ve semerat olsunlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 41

İlem 41: Nefsin körlüğü

İ'lem [41]

Ey kardeş bil ki; gözün görmesi, nasılki yalnız onun yanında malûm, belki gözü önünde mevcud şeylere inhisar ediyor. Öyle de, nefs-i emmare dahi bir şeyi görmediği zaman, ister ebdehi-l bedihiyat olsun vücudunu inkâr ediyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 42

İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir

İ'lem [42]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hak Teâlâ, kemal-i kudretiyle kâinatın bütün zerratını şeriat-ı fıtriye ve evamir-i tekviniyesine birer emirber nefer yapmıştır. İşte bu sırdandır ki; meselâ bir sineğe emr-i tekvinîsiyle "Bu şekil ile ol, vücuda gel!" dediği gibi, aynı o suhuletle umum hayvanata da birden "Şu sıfatlar ve bu şekiller ve şu ömürler ile tekevvün ediniz, meydana çıkınız!" der demez, -iradenin ayn-ı kudret gibi hükmüyle- derakab emrolunduğu gibi külfetsiz olarak oluverip meydana çıkarlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 43

İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz

İ'lem [43]

Ey kardeş bil ki; sen kendi aynanda inci taşlarını dizip tanzim ettiğin gibi; şu ecram-ı kâinatı kabzasına alıp öyle tanzim ve tertib edebilen bir kuvvet ve kudret, elbette hiçbir şeyden âciz kalmaz. Ve hiçbir şeye şerik-i rububiyet noktasında daire-i tasarrufuna müdahaleye müsaade etmez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 44

İlem 44: Ittihad-ı esma

İ'lem [44]

Ey kardeş bil ki! Nasılki katrenin deniz ile ittihadında bir şübhe yoktur. Çünkü ikisi de sudur. Hem o katre nehir ile de müttehiddir. Çünkü ikisi de buluttandır. Hem katre içinde parlayan güneşçik dahi, gökteki güneşle müttehid olmasında; ve iğne gibi bir balık, Balina balığı ile nevi'ce ittihad etmesinde; ve keza, habbenin küme ve yığın ile müttehid bulunmasında bir şek yoktur..

Öyle de: Cüz'iyattan olan bir cüz'ün, bir hüceyresine tecelli eden bir isim, müsemmada; kâinatı ihata eden esma-i hüsnadan bir ismin müsemmasıyla müttehiddir. Meselâ herşeyi bütün ahval ve etvarıyla bilen "Alim" ismi gibi bir isim; şu zerrenin Hâlıkıyla ve bu ağacın Musavviriyle ve o semerenin Münşisiyle ve bu illetin Şafisiyle müsemmada müttehiddir. Belki muhaldir ki; şu cüz-ü cüz'înin ayni ismi, her şeyi kaplayan Vasiu-l Evsa' olmasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 45

İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister

İ'lem [45]

Ey kardeş bil ki! Vücudunun varlığı, zuhur ve tezahürü, ancak tagayyür ve tahavvülüne bağlı olan bir mümkinde; atalet, sükûn, tevakkuf ve yeknesaklık, ahval ve keyfiyatta birer nev'-i ademdirler. Adem ise, mahz-ı elem ve şerr-i sırftır. Onun içindir ki zîhayattaki faaliyet, şedid bir lezzet olduğu gibi; şuûnatta olan tahavvül dahi, hayr-ı kesirdir. Elem ve musibet dahi olsalar...

Binaenaleyh, teessürat ve teellümat, bir cihette çirkin ise de, fakat bir çok cihetlerle güzeldirler, hasendirler. Demek nur-u vücud olan hayat, teessürat ile tasaffi edip, teellümat ile cilalanarak kuvvet buluyor. Öyle ise onlar hayatın menfuru değillerdir.

Madem öyledir; zîhayata ait gibi olan yalnız şu kısacık bir bekanın mizanıyla (meseleyi) tartma! Belki Cenab-ı Muhyî (Celle Şânuhû) nun tecelli-i şuûnuna mazhariyet ve makesiyet mizanıyla tart! Çünkü hayatın binler hissesi, Cenab-ı Muhyi'nindir. Zîhayata ait yalnız arazî bir hissedir. Öyle ise, o zîhayatın hakikî kemali, kendi o bir hissesini de Cenab-ı Muhyi'nin hisselerine tabi etmektedir.

Evet, bir Habab, bir an-ı seyyalede kendindeki güneşçiğiyle zînetlenip parlamasıyla; binler hikem-i cesime ile meşhun olan tecelliyat-ı şemsin hukukunda Güneş ile muaraza etmek derecesinde ona bir hak verilmemiş, verilemez.

Amma insanın hababı olan kalbi ise, iman ettiği vakit, o kalb iman ile öyle bir zücaceye inkılab eder ki, Şems-i Ezelî'nin şuaatından feyz alıp parlayan bir kevkeb-i dürrî imiş gibi içinde lüksü yanmaya başlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 46

İlem 46: Hilkat-i alem gayesiz olamaz

İ'lem [46]

Bil ey kardeş! Acaba hiç mümkün olur mu ki, bir zat bir kasrın esasatını ve içindeki müştemilat ve terkibatının hepsini, bir olan o kasrın binasına müteveccih bir surette yapsın da; sonra o kasır, o saniin bir ille-i gaiyesi olmasın!. Yani, abes ve beyhude olsun.. Ve hem onun semeratı ona ait olmasın... Kellâ! olamaz.

İşte ey insan, küre-i arz bir kasırdır, âlem dahi bir saraydır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Ilem 47

İlem 47: Levlake hitabı haktır

İ'lem [47]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hak (C.C.) kendini bize mahlukat ve masnuatıyla tanıttırıyor; nimet ve in'amatıyla da bildiriyor; Rızık ve rahamatıyla dahi sevdiriyor. Öyle ise mevcudatın şu fiilî vaziyetleri elbette mezkûr gayeler içindir. Belki âdeta aynı odur. Ve hakeza, bütün esma-i hüsnanın herbirisinin tecelliyatını buna kıyas eyle!

Şimdi bak ki, mevcudat ve mahlukatın hikmet-i hilkatlarını lâyıkı olduğu veçhiyle tefhim-i İlahî ile onlardan fehmedip, alıp; ve onun izni ile kâffe-i mahlukata mezkûr hikmetleri tefhim eden bir zat hakkında

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ

denilmesi haktır ve lâyıktır. Ve elbette böyle bir zat (A.S.M.); semavat ve arz arasında metin ve emin bir rabıta ve bir bağdır ki, onun kalb-i pür-münevverleri üzerinde dokunmuş olan zincir-i nuranî ile ferş, arş ile bağlanmıştır. Öyle ise, o zat (A.S.M.) cinsen eşref-i kâinat, nev'en ekmel-i zevi-l hayat ve şahsen hilafetle müşerref olmuş olan nev'-i benî-Âdemin efendisi olan Seyyid-ül Mürselîn ve İmam-ül Müttakîn ve Habib-ü Rabb-ül Âlemîn Hazret-i Muhammed'dir.

عَلَيْهِ وَ عَلَى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ اَبَدَ اْلآبِدِينَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Zerre : Hatime

Hâtime

Cenab-ı Hak hastalık, musibet ve zillet elemlerini, zahiren çok acı iken tatlılaştıran çok büyük hayr ve sevab ve lezzetleri içlerine dercetmiştir. Çünkü o bela ve musibetler, münacat ve tazarru' ve duanın lezzetini sana tattırıyorlar.

İbn-i Sem'un'dan şöyle bir söz var: كل كلام خلا عن الذكر فهو لغو Yani: *Zikirden hâlî olan bütün sözler lehvdir, boştur.*

Biliniz kardeşlerim; ben kendimi âhirete göç etmek üzere görüyorum. Günahlarımın çokluğundan tövbe ve istiğfara ömrüm, belki ömürler kâfi gelmemektedir. Onun için ben de, şu kitabımı tevkil ile ona vasiyet ediyorum, tâ ki; benden sonra benim bedelime şu gelecek feryad ile nida edip istiğfar etsin. İşte:

Eyvah! Vâ-esefâ, vâ-hasretâ, vâ-hasaretâ, vâ-nedametâ ki; ben ömrümü, hayatımı, sıhhatimi ve gençliğimi; zail ve muzır olan maasî, günah ve hevesat yolunda zayi ettim. Ve benim şu ihtiyarlık ve hastalıklı anımda, elimde kalan yalnız günahlar ve elemlerdir. Ve bu ağır yük ve kara yüz ve mariz kalbimle dünya-yı faniden ebedî bir firak ile ayıracak olan kabre yakınlaşıyorum.

فيا ذلّي Vay zilletime ki; benim Rabbim ruz-u mahşerde dese: "Şu riyakârı nîrana sevkediniz!." Ne yaparım?!.

İlahî! Senin bab-ı rahmetinden başka bir melce', bir kapı yoktur.

إلهي عبدُك العاصي أتاك .. مقرّاً
بالذنوب وقد دعاك

فان ترحم فانت لذاك اهلٌ .. ان تطرد فمن يرحم سواك
يا رب زكناه زشت خود منفعلم
از قول بدو فعل بدخود خجلم
فيضي بد لم زعالم قدس بريز
تامحو شود خيال باطل زدلم

Ve Hazret-i Mevlâna'nın (K.S.) nidasıyla rahmetin kapısını şöyle çalıyorum:

ای خدا مَن الله الله می زنم
بردر تو شيئاً لله مي زنم
ای خدا باسوی خود راه نما
زانکی من کم راهم راه مي زنم
إلهي لستُ للفردوس اهلاً .. ولا اقوى على نار الجحيم
فهبْ لي توبةً واغفر ذنوبي .. فانك غافرٌ الذنب العظيم

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme

Kur’anın nesim-i hidayetinden bir

Şemme

•İfade
•İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir
•İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır
•İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır
•İlem 4: Hafîziyet hakkında
•İlem 5: Hafîziyet hakkında
•İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena
•İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti
•İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi
•İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı
•İlem 10: Ayetler ve şiir
•İlem 11: Vahdetin aynaları pek çoktur
•İlem 12: Cüz'ü yaratan küllü de yaratandır
•İlem 13: Masnuat birbirinin rabbi olamaz
•İlem 14: Hayvanların kısasları
•İlem 15: İnsanın bir ferdinde mükellef bir cemaat vardır
•İlem 16: Me'luf şeylerin malum zannedilmesi
•İlem 17: Beşerin malumatı ve ülfet perdesi
•İlem 18: Yakınlık benzemeyi gerektirmez
•İlem 19: Bast-ı zaman tayy-ı mekan hadisesi
•İlem 20: Neticenin kayyumu imandır
•İlem 21: Allah sana senden daha alimdir
•İlem 22: Nazar, amel ve hayatın ikişer vechi
•İlem 23: Ene hakkında
•İlem 24: Niyet hakkında
•İlem 25: Kainat ağacı ve onun meyvesi insan

•İlem 26: Şeytanların taşlanması
•İlem 27: Herşey vücudundan evvel ve sonra yazılıdır
•İlem 28: Mekan ve zamanın saat-i kübrası
•İlem 29: İnsanı hayvandan ayıran mahiyeti
•İlem 30: Ata - Kaza - Kader
•İlem 31: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
•İlem 32: Nefsin tezkiyesi için dört hatve
•İlem 33: Ubudiyet, verilmiş nimetlerin neticesidir
•İlem 34: Küçük mahlukatın kesreti
•İlem 35: Halk ve icaddaki hadsiz suhulet
•İlem 36: Muhit ve muhat üstündeki vahidiyet ve ehadiyet
•İlem 37: Zat-ı zülcelalin isim ve ünvanları
•İlem 38: İnsanın mahiyetinin azameti
•İlem 39: Vahidiyet - Ehadiyet
•İlem 40: Celal ve Cemal tecellisi
•İlem 41: Basiretin, Sanii görmemesi
•İlem 42: Tohumun sahibi, tarlanın sahibidir
•İlem 43: İntizamsızlıktaki intizam
•İlem 44: İnsanın bir ferdi, nev gibidir
•İlem 45: Tevhid-i zahiri - Tevhid-i hakiki
•İlem 46: Kafirlerin imhalinin hikmeti
•İlem 47: Zahirden hakikate doğrudan geçiş
•İlem 48: Hayat ve mevt Allah'a hüccettir
•İlem 49: İnsan hayatının bir vazifesi
•İlem 50: Kur'an ve felsefenin nazar farkı
•İlem 51: Sabır
•İlem 52: "Dünyanın sinek kanadı kadar kıymeti yoktur"
•İlem 53: Teavün düsturu
•İlem 54: Suhulet-i mutlaka
•İlem 55: Nefis, ahireti dünya için ister
•İlem 56: Nefse muhabbet
•İlem 57: Cüzi şeylere nazardan gelen gaflet
•İlem 58: İnsanın önündeki azim meseleler
•İlem 59: Mana-yı harfi - mana-yı ismi & Külli - Cüzî
•İlem 60: Dünya, ahiretin bir fihristesidir
•İlem 61: Allahtan havf ve ona muhabbet
•İlem 62: İnsanın külliyet mertebesinde olması

•İlem 63: Allahtan başkasına muhabbetini sarf etmek
•İlem 64: Resulullahın haberlerine iştiyak göstermek
•İlem 65: Fani mahlukat, uhrevi neticeler verir
•İlem 66: Mahlukatın misal-i musaggar olmasının hikmeti
•İlem 67: Cud ve israf
•İlem 68: Nurani ve zulmani hicablar
•İlem 69: Mahlukatın yayılma istidadı
•İlem 70: Eşyanın gayelerine dair Kur'anın beyanı
•İlem 71: Bir şeyi herşey, herşeyi birşey yapmak
•İlem 72: Hıfz ve hafiziyet
•İlem 73: Baharın haşre vahid-i kıyasi olması
•İlem 74: İslamiyetin azamet-i ihatası
•İlem 75: Dünya hayatının mahiyeti
•İlem 76: Ahsen-i takvim sırrı
•İlem 77: İnsandaki acz ve fakr cihetiyle ubudiyet
•İlem 78: İbadet yolu ve fısk yolu muvazanesi
•İlem 79: İnsanın ömür seferi
•İlem 80: Din ve dünyanın hakikati
•İlem 81: Nefsin gurura hakkı yoktur
•İlem 82: Allahın vazifesine karışmamak
•İlem 83: Dua hakkında
•İlem 84: Alemler arasındaki köprüler
•İlem 85: Mevt ve beka alemi
•İlem 86: Kader ve cüz-ü ihtiyarî
•İlem 87: Tahdis-i nimet ve tevazu
•İlem 88: Rekabet ve hased
•İlem 89: Keramet - İstidrac
•İlem 90: Mahlukatın tesbihatı
•İlem 91: İnsanı süslendiren nimetler
•İlem 92: Nefsin ebediyet hükmü
•İlem 93: Seyyiatın hasenata inkılabı sırrı
•İlem 94: Kur'an alemi kıymetlendirir
•İlem 95: Kulun hak talep etmeye hakkı yoktur

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ifade

İfade-i meram

Ey bu kitabıma nazar eden zat.. Bil ki! Ben insanlardan, eserlerimdeki gumûz ve anlaşılmamaktan şikayet duyuyorum. Öyle ise cevab olarak sen de sekiz sözü benden işit:

Birincisi: Evvelâ işkâlattan gelen itab ve zorlaştırmama, acele edip hemen kızma. Zira benim bizzat muhatabım, benim dessas nefsimdir ki, kendi hatakâr suallerinin cevablarını velev remz ile olsun, gayet sür'atle anlayabiliyor.

İkincisi: İ'lemlerle açılan bütün mes'eleler, birer silah-ı katı' ve deva-i nâfi' olarak şiddetli ihtiyacım ve pekçok yara aldığım vakitte ummadığım bir tarzda bana i'ta edilmişlerdir. Binaenaleyh kitabın içinde, benim malım olacak bir şey yoktur. Belki ancak benim malım; kitabda olmayan, fakat zamirde (kalpte) müstetir bulunan elem, cerh ve hastalıklardır. Amma kitabda mezkûr olan deva, silah ve zevk-i hak ise; ne benimdir, ne de fikrimin mahsulü bir şeydir. Belki ancak onlar Kur'an-ı Kerim'in feyzinden ifaza edilen şeylerdir.

Üçüncüsü: Ben insanların tenkidlerine aldırmıyorum. Çünkü lillahilhamd, ben şimdi nefsim için kusur, acz ve müstehak olduğu zemden başka bir şey tanımıyorum. Şayet eserimle temeddüh ve iftihar etmek istesem de, medar-ı fahr hiçbir şey göremiyorum. İllâ, onunla mahcub ve hacil olabileceğim kusur ve hatalarımı görüyorum ve Cenab-ı Hak Settar-ul Uyub'dur diyorum.

Şu halde nefsimin, hakikatta günah ve hatalı şeylerini mehasin zannederek, onunla tasannu'kârane ferahlanacak kıymettar bir malı olmadığı gibi; başkasının enaniyetle tekeddür etmiş nefislerine de bir kıymet vermiyorum. Tâ ki, onlara riya-yı kelâmî ile tasannu' ve ubudiyetkârane tekellüf yapayım.

Evet gerçi hakikatlar lâyık oldukları bir libas ile telebbüs etmeleri lâzımdır, iyidir. Fakat ne çare ki ben, şu gördüğünüz müşevveş

üslublarımdan başka lâyık bir libası; âciz ve acemi ve ham olduğumdan dokuyamıyorum. Onun için en yüksek sesimle itiraf edip nida ediyorum ki; mesaili anlatmak, tefhim etmek hususunda âcizim, kasırım diyorum. Amma tahdis-i nimet ve eda-yı emanet için derim ki: Bütün yazdığım şeylerde sizi aldatmıyorum. Belki ancak bizzat müşahede ettiklerimi veyahut aynelyakîn veya ilmelyakîn suretinde yakîn hasıl ettiklerimi yazıyorum.

Dördüncüsü: Zannetme ki yazdığım şeyler, efkâr ve ukûlün mahsulü olan mütedavil şeylerdir. Hayır! Belki Kur'an-ı Hakîm'den istimdad neticesinde gelip, yaralı bir ruhun ve mecruh bir kalbin üzerine damlanan feyizlerdir. Hem yine zannetme ki; onlar, kalblerin zevkettiği seyyal şeyler gibi olup, sonra zeval bulacak parıltılardır. Kellâ! Belki onlar, hakaik-ı sâbiteden gelip, alîl bir akim ve mariz bir kalbin ve kör bir nefsin üstünde in'ikas eden nurlardır.

Beşincisi: Benim aklım, kalbim ile nasıl imtizaç ettiğini bilemiyorum. Zira ben ulema-i seleften ehl-i aklın tarikinden ve salihînden ehl-i kalbin yolundan başka bir yoldayım. Fakat eğer eserlerimdeki maarif, onlarınkine muvafık gelirse, febiha ve nimet.. ve şayet sözlerimde onların yollarına muhalif birşey bulunsa, o bana aittir ve bana reddedilmelidir.

Altıncısı: Ey kari! Eserlerimin içinde bir intizam, insicam ve vuzuh arama! Zira benim müşahedatım çok tahavvülat-ı garibe ve çeşitli mücerrebat-ı nefsiye içinde başka başka şeylerle beraber kaydedilip telhis edilmişlerdir. Eğer sen de bu ahvale muttali olsaydın, beni mazur görürdün.

Yedincisi: Sakın deme ki: "Ben bir şeyin hepsini bilip anlamazsam, o şeyin hepsini de istemem!.." Acaba sen, bir bostanın içine girdiğin zaman, o bostanın bütün meyvelerini yiyemezsen, hepsini terkedecek misin? Hayır.

Sekizincisi: Bil ki, bu eserlerin mesaili içinde sana tesadüf eden bürhan ve istidlal suretindeki şeyler, yalnız bürhan değildirler. Tâ, fîhî nazarun denilsin. Belki onlar, Kur'an-ı Kerîm'den ifaza ile mebadi-i hadsiyedirler ki, envar-ı yakîn onlarla avlanıp zabtedilerek, muhafaza edilmiş meselelerdir.

Said-i Nursî

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 1

İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir

Şemme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى رَحْمَتِهِ
عَلَى الْعَالَمِينَ بِرِسَالَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

İ'lem [1]

Bil ey kardeş! Şu âlem, gayb ve şehadet tabakalarının bütün envaıyla لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deyip şehadet eder. Çünkü aralarındaki tesanüd, öyle iktiza eder.

Hem manzume-i şemsiye ve sair ecram gibi âlemin bütün erkânı, cemi-i envaıyla لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eder. Zira o erkânların aralarındaki tenazür ile teşabüh böyle iktiza ediyor.

Hem bütün o rükünlerin, küre-i arz gibi umum azalarının erkânıyla لاَ مَالِكَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet ediyor. Çünkü aralarındaki temasül ile ittihad-ı sikke öyle iktiza eder.

Hem bütün o azaların nebatat taifeleri ve hayvanat kabileleri gibi, bütün eczalarıyla لاَ مُدَبِّرَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eyler. Zira aralarındaki teavün ile iştibâk böyle iktiza etmektedir.

Hem bütün o eczaların, umum cüz'iyatıyla لاَ مُرَبِّىَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eder. Çünkü efradların esasat-ı azada tevafuk etmeleri, onları yazan kalemin ittihadına ve bütün bunları terbiye eden birtek zat olduğuna sarahaten delâlet ettikleri gibi; gayet muntazam olan suretlerindeki temayüz ve ayrılıkları da, onları yazan kâtibin bir tek Muhtar-ı Hakîm olduğunu kat'iyetle bildiriyorlar.

Hem bütün o cüz'iyatın umum hüceyratıyla لاَ مُتَصَرِّفَ فِى الْحَقِيقَةِ اِلاَّ هُوَ diye şehadet edip; kâinat içinde onun emr-i tekvinîsi altında cereyan eden mutlak bir tasarruftan başka hiçbir tasarrufun yeri olmadığını ilan eder. Zira kâinatta tasarruf eden mutasarrıf, bir tek olmazsa, o zaman gayr-ı mütenahî mutasarrıfların bulunması lâzım gelecektir. Halbuki o gayr-ı mütenahî mutasarrıflar ise, birbirine hem zıd, hem misil, hem aynı zamanda gayet müstakil, hem birbirine esir ve hem aynı vakitte son derece mutlak ve serbest, hem gayet derece mukayyed ve bağlı olacaklardır ki, bunun gibi mümteni' olan bir muhal ile beraber, daha pek çok başka muhalatı da istilzam edecektir.

Hem dahi kâinat, bütün o hüceyratın umum zerratıyla لاَ نَاظِمَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eder. Çünkü cevahir-i ferde, yada Atom olan o zerrelerin arasında ki hayt-ı ittihad böyle iktiza ediyor.

Hem o zerratın, umum esîriyle لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diye şehadet eder. Zira esîr maddesinin besatet ve sükûtu ve Hâlıkın emrine karşı son derece hazır ve muntazır bir şekilde durması, hem o emri gayet sür'atle imtisal etmesi bunu böyle iktiza eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 2

İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki! Sani-i Alem'e karşı hiç kimsenin hakkı ve haddi yoktur ki, şikayet ve itiraz etsin. Zira bir ferd-i müştekinin irzası yolunda; o ferdin hevesini kırmak iktiza eden nizam-ı âlemin halkalarında asılı bulunan binlerce hikmetlerin igdabı vardır.

Ayet-i

وَ لَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَائَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَ الْاَرْضُ

yani, eğer Cenab-ı Hak onların heva ve heveslerine tabi' olup her dediklerini yapsa idi, yer ve göklerin nizam ve intizamı bozulacaktı.

Ey müşteki-i biçare! Sen kim oluyorsun ki, kendi cüz'î hevesini külliyat-ı kâinata mühendis yapıp itiraz edesin. Ve kendi zevk-i fasidini derecat-ı nimete bir mikyas tutasın. Ne biliyorsun ki, nıkmet gördüğün şeyler, ni'metin tâ kendisi olmasın.

Hem sen nesin ki, bir sinek kanadı kadar kıymeti olmayan ve bir incir çekirdeğini doldurmayan senin hevesinin teskini yolunda âlemin dolapları ve feleğin çarkı hareketinden geri kalsın veya tağyir edilsin.. Öyle mi?!. Lakin sen, kendi nefsini ve halini Allah'a şikayet edebilirsin. Yoksa ondan şekvaya hakkın yoktur. Çünkü vücudun bir harman kadar hisselerinden, ancak bir habbe kadar senin hissen olabilir. Hem köle ve abd, haddini aşıp, malikiyet davasında bulunamaz. Binaenaleyh, sen de haddini bil, tavrını tecavüz etme!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 3

İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki! Bir cesedin, bir uzvunun bir hüceyresinde tasarruf eden kim ise; elbette aynı o zat, evvelâ o cesedin bütün her tarafının birbiriyle olan münasebetlerini tasavvur etmiş olması lâzımdır; sonra onda tasarruf edebilir. Çünkü cüz'ün umum nisbetleri, küllün bütün nukuş ve vaziyetlerine bakacak bir tarzdadır. Öyle ise tek bir hüceyre-i vâhidede olan tasarruf dahi, ancak Hâlık-ı Küll'ün taht-ı emrinde olması zarurîdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 4

İlem 4: Hafîziyet hakkında

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! Hevam ve balıkların yumurtalarını ve haşerât ve nebatatın tohumlarını gayet rahimane, muntazamane ve hakimane hıfzeden bir zat, acaba onun şu hafîziyet ve hakimiyetine hiç yakışır mı ki, âhirette meyvedar ağaçların çekirdekleri olacak olan senin a'malini ihmal edip hıfzetmesin? Halbuki sen, hâmil-i emanet ve halife-i arzsın.

Bununla beraber, her zîhayatta bulunan şiddetli hıfz-ı hayat hissi ve o vücudda içtima' etmiş olan mütebayin şeylerin arasındaki beka ve idame-i vücud için gayet kuvvetli hiss-i te'lif; bir hads-i sâdıkla bu vücud, ism-i Hayy-ı Hafîz-i Bakî'nin tecellisiyle, ebedî bekaya incirar edeceğine delâlet ederler. Hem dahi, fani mevcudat içinde bakî kalacak bir şeyin varlığına da kader-i İlahîden bir remizdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 5

İlem 5: Hafîziyet hakkında

İ'lem [5]

Bil ey birader! Nasılki meselâ bir incir tohumunu etvar-ı muhtelife içinde hıfzeden ve devirlerce himaye eden ve inhilalden onu koruyan, hem o tohumcukta incir ağacının bütün levazımatını kemal-i ihtimam ve muhafaza ile saklayan ve hakeza; sair nebatat ve hayvanatın beka-i nev'iyelerinin medarı olan kavanini muhafaza eden bir zat, elbette ve bizzarure ve bil'hads-is sâdık, halife-i arz olan beşerin amellerini ihmal etmeyecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 6

İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki! Lafız tebeddül eder, fakat mana baki kalır. Hem kışır parçalanır, fakat lübb devam eder. Hem libas yırtılır, fakat cesed sağlam kalır. Hem cesed birbirinden ayrılır, fakat ruh bakidir. Hem cesed ihtiyarlanır, fakat ene gençleşir. Hem kesîr dağılır, fakat vâhid baki kalır. Hem kesret dağılır, fakat vahdet devam eder. Hem madde eriyip gider, fakat nur baki kalır.

İşte bak, ömrün evvelinden tâ âhirine kadar baki kalan bir mana, hem de vahdaniyetini muhafaza ile beraber çok cesedler değiştirerek ve çok tavırlar içinde intikal ederek ve çok devirler üzerinden yuvarlanarak devam edip gelen bir mana, elbette delâlet eder ki; o mana ebed yolunda dahi mevtin üzerinden de atlayacak ve cesedi yararak, ruh çıplak olarak ölümün pençesinden, çengelinden sıyrılıp sağlam kurtulacaktır.

Hem dahi maddiyatta olan -ki bunlarda ki asıl şey, faniliktir- hıfz ve muhafaza düsturunun şiddetli bir surette cereyan etmesi de; vâhid-i basit olan mana ve nur ve ruh da -ki bunlarda olan asıl şey, bakiliktir- dahi o kanun-u bekaînin cereyan edeceğine bir hads-i sâdık ve bittarik-il evla delâlet eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 7

İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki! Uluhiyetin azamet ve izzeti ve onun istiklaliyet ve infiradı; herşeyin; azîm olsun, hakir olsun; ve eşyanın en büyüğü olmuş, yada en küçüğü olmuş fark etmez, mutlak olarak onun taht-ı tasarrufuna girmesini istilzam ederler.

Binaenaleyh, senin hıssetin ve hakaret-i ahvalin, onun taht-ı tasarrufundan hurucunu lâzım kılmaz. Zira senin ondan uzaklığın, onun da senden uzaklığını istilzam etmez. Hem senin sıfatının hakirliği, senin vücudunun da hakaretini icab ettirmez. Ve sendeki mülk vechinin nâpaklığı, melekûtunun da mülevvesliğini istilzam etmez.

Ve keza Hâlıkın izzet ve azameti de, küçük ve hakir şeylerin onun daire-i tasarrufundan çıkmasını istilzam etmez. Çünkü hakikî azamet ise, herşeyi ihata etmesini ve icadda infirad ve istiklaliyeti istilzam eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 8

İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi

İ'lem [8]

Ey kardeş bil ki! Kesif olan maddî şeyler, cismen kabalaşıp büyüdükçe, incelik ve gizliliklerden uzaklaşarak elleri onlara ulaşmaktan kısalır. Amma nur ise, büyüyüp yüceldikçe, dekaik ve gizliliklere daha çok nüfuz eder. Hem nur, ne kadar çok eltaf olsa, o nisbette eşyanın bâtınına nüfuz edip keşfeder. (Röntgen şuaı gibi.)

İşte madem miskin bir mümkinde ve müşevveş bir kesrette bu iş böyle oluyor. Acaba âlimün bil' esrar ve müdebbir-ül leyli ven-nehar olan zatın vücub ve vahdeti tarafından ve canibinden bir Nur-ul Envar olsa, nasıl olur sen kıyas et!

Binaenaleyh, Cenab-ı Hakk'ın azameti mutlaka ihatayı, nüfuz ve şümulü istilzam eder ve isterler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 9

İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı

İ'lem [9]

Ey kardeş bil ki! Mutlak ekseriyet teşkil eden cumhur-u avamın fehimlerine göre Kur'anın kemal-i muraatı, mümaşat ve te'nislerinin derecesine bak ki; çok derecatlı bir mes'ele içinden, cumhur-u avama en yakın olan dereceyi zikreder. Ve nazarlarına en vazıh sahifeyi gösterir. Yoksa, eğer böyle yapmamış olsaydı; avam için delil, neticeden daha hafi olurdu. Demek Kur'an, eşya-yı kevniyeyi Hâlıkın(c.c) sıfatına istidlal için zikrediyor. Delil ise, cumhur-u avamın fehmine ne kadar zahir olursa, o kadar irşada muvafık olur.

Meselâ ferman ediyor:

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْ

Halbuki *"elvân"* tabakası arkasında, (Zerre Risalesi'nde işaret edildiği gibi) taayyünat-ı vechiyenin mesafeleri vardır.

Hem der:

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

Halbuki ilk nazarda okunan gece ve gündüz sahifeleri altında, küre-i arzı kendi etrafında tahrik ettirmek ve güneşin etrafında döndürmek gibi acaib-i nukuş saklıdır.

Hem diyor:

وَ جَعَلْنَا الْجِبَالَ اَوْتَادًا

Halbuki, zahirde görünen dağı direkleri ve kazıklarıyla merbut olan küre-i arzın sefinelik ve çadırlık sureti altında, تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ sırrıyla küre-i arz karnındaki hercümerc sebebiyle parçalanmak derecesine geldiği zaman, o dağlarla gazabının teskini veya dağların halk ve hurucuyla hiddetinin iskâtı vardır ki; arz o dağların menfezleriyle teneffüs ederek parçalanmaya bedel, yalnız bir zelzele ile deprenir. Yoksa dağlar olmasaydı, yalnız zelzele ile kalmazdı.

Ve bu sahifenin altında da; dağların sulara anbar, havaya meşata (yani tarak), toprağı denizin istila ve tevehhülünden (yani bataklık haline getirmekten) kurtarıp, ona hami olmak sahifesi vardır. Ve şu unsurlar ise, hayvan hayatının direkleridirler ki, Kur'an onları dünyanın direği olarak tavsif etmektedir. Ve daha bu âyetlere sairlerini de kıyas et!

Evet, Kur'anın cumhur-u avamın efhamını müraat etmesi sırrındandır ki; şeriat-ı İslâmiye hakikî hesabı değil de, belki tulu' ve gurubun rü'yetlerini nazar-ı itibara aldığını görüyoruz. Ve yine bu sırdandır ki, Kur'an-ı Hakîm'deki terdad (döndürme) tesbit için; tekrar da takrir için olduğu sabit oluyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 10

İ'lem [10]

Ey kardeş bil ki! Ayâtın hakikatları, şiirlerin hayalâtından binler mertebe yüksek ve geniş olup, şi'riyetten tenezzüh ederler. Evet âyâtın halfinde Mütekellim-i Ezelî kendi şan ü fiilinden bahsediyor. Halbuki şiirde ise, fuzulî olarak başkasından bahsederler.

Hem Kur'anın ekseriya âdiyattan (mahlukat) bahsettiği şeyler, ekseriyetle harikuladedir. Fakat şiir, harikulade diye bahsettiği şeyler ise, ekseriya âdi şeylerdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 11

İ'lem [11]

Ey kardeş bil ki! Vahdet-i Hâlık'ın aynaları ve şâhidlerinin sahifeleri, gayr-ı mahdud olup merkezi müttehid, iç içe dairevî bir şekilde pek çok mütenevvi' ve müteaddiddirler. Onları görmek isteyen bir adamın nazarında birisinin aydınlanmasıyla, hepsinin de tenevvürünü istilzam eder. Hem birisinin açılmasıyla -aksinin hilafına olarak- hepsini de açmak için o kapıdan duhul mümkün olur. Zira bir kapının kapanmasıyla -hususan en ednası olursa- bütün kapıların da kapanmasını istilzam etmez. Halbuki nefs-i emmare ise, şeytanın talimiyle sâdık olan aslı yalan gösterip, kâzib olan aksi de tasdik ettiriyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 12

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki! Nasılki bir kelimenin kâtibi, onun harfinin kâtibinden başka olması ve satırını yazan, aynı sahifeyi yazanın gayrısı olması; ve sahifenin kâtibi de, kitabın kâtibinden başka olması mümkün değildir. Öyle de; karıncayı halkeden bir Hâlık, hayvan cinsinin Hâlıkı olmaması; ve cins-i hayvanın Hâlıkı, küre-i arzın Hâlıkından başka olması; ve küre-i arzın Hâlıkı da, Rabb-ül Âlemîn'den gayrı olması mümkün olmaz, muhaldir.

Evet Rububiyet-i mutlaka-i ammenin işaratından olarak, büyük bir harfte bir kelimeyi, veya bir kelâmı, yahutta bir kitabı yazmasıdır. O ise, umumî bir şuur ve ihatanın remzidir. Meselâ deniz harfinde balığı; ve ağaç satırında aradayı (ağaç kurdunu); ve küre-i arz noktasında hayvanı; ve ehl-i gafletçe camid başıboş ve metruk bir şey zannedilen karıncayı heryerde halketmek gibi!.. Hattâ bazı masnuat var ki, يس lafzının suretinde Sure-i Yasin'in tamamı yazılmış gibidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 13

İ'lem [13]

Ey kardeş bil ki! Şu görünen yıldızlar ve güneşler, ekseriya birbirine benzer ve birbiriyle mütesavidirler. Öyle ise, bizzarure onların Rabbi, onların cinsinden değildir. Hem onlardan birisinin Rabbi olan zat, hepsinin de Rabbidir ve herşeyin de rabbisidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 14

İ'lem [14]

Bil ey insan! Eğer bir insaf edip düşünebilseydin; pire ve sivrisinek gibi küçücük hayvanata bu kadar kızıp öfkelenmezdin. Zira şu latif ve ma'sum mahlukat olan umum semere ve meyveler ve ekser hayvanlar; senin onları parçalamana, koparıp kırmana karşı kemal-i teslimiyetle tahammül ediyorlar. Şu halde insaf odur ki, hayvanatın bazı müezziyatının en kolay kısaslarına tahammül etmendir. Çünkü فَالْجُرُوحَاتُ قِصَاصٌ âyetinin emri vardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 15

İ'lem [15]

Ey kardeş bil ki! İnsanın her bir ferdinde bir cemaat-ı mükellefîn bulunmaktadır. Hem o cemaatin her bir ferdinin zahir ve bâtın olan duygularının, herbirisinin kendisine hâs birer ibadeti olduğu gibi; onu bozup fıska salan birer dalaleti de vardır.

Evet, nasılki: Allah'tan başkasına başın secdesi dalalet ise, onun gibi şuarâ hayalinin müfrit bir hayret ve şaşkın bir muhabbetle -Allah namına olmaksızın- onun gayrisini medh içindeki secdeleri dahi dalalettir, hayal onunla fâsık olur. Ve daha sen hayalin sair arkadaşlarını buna kıyas et!

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 16

İ'lem [16]

Bil ki: Beşerin fikrî dalaletinin en yaygın sebeblerinden birisi de; me'luf şeyleri malûm imiş gibi zannetmesidir. (Yani ülfet edilen ve her zaman göz önünde bulunan şeyleri, mahiyeti malûm ve belli imiş gibi zannetmektir.) Halbuki ülfet, cehl-i mürekkebi tazammun etmektedir. İşte o vaziyetteki insanlar, ülfetin hükmüyle, müstemirr olan (daimi olarak göz önünde olan şeyler) âdiyatta teemmül etmezler. Halbuki âdet perdesi altındaki o me'luf şeyler, hepsi mu'cizat-ı kudretin birer hârikasıdırlar.

Hem o ülfetçiler, âdiyatın mâfevkindeki bir nevi tecelliyat-ı seyyaleden gayrı bir şeye im'an-ı nazar etmezler. Bunların meseli şöyle bir adama benzer ki; o adam, denize ve içindeki hayvanlara bakmayıp, ancak bir rüzgârın esmesiyle harekete geçen onun dalgalarına veya güneşin şuaatıyla hasıl olan parıltılarına nazar ederek, yalnız onun bu iki hâletiyle, bahrin Malik ve Sani-i Zîşanının azametine(c.c) delil getiriyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 17

İlem 17

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki! Beşerin arzî olan ekser malumat ve müsellematı, hattâ belki bedihiyatı dahi, ülfet üzerine bina edilmiştir. Ülfet ise, cehl-i mürekkeb üstüne serilmiş bir perdedir, bir çuldur. Şu halde, beşerin bu gibi malûmatının temelinde bir çeşit bozukluk ve fesad vardır.

İşte bu sırdandır ki, âyât-ı Kur'aniye beşerin enzarını daima me'luf âdiyat üzerine çeviriyor. Ve her zaman Kur'an'ın yıldızları ülfet perdesini delerek, beşerin kulağından tutup başını eğdiriyor.. Ve ülfet perdesi altındaki ayn-ı âdiyat içinde olan harikuladeleri gösteriyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 18

İ'lem [18]

Ey kardeş bil ki! Birbiriyle münasebettarlık, hattâ birbiriyle komşuluk ve konuşmaklık aynı seviyede olmaklığı ve benzemekliği istilzam etmez.

Evet yağmurun damlası, meyvenin çiçeği, güneş ile bir münasebet ve muameleleri vardır. (Acaba bunlar güneş gibi yükselip güneşle müsavi dereceye mi çıkıyorlar?)

İşte ey insan! Sen de zannetme ki, senin hakaret ve küçüklüğün, seni Hallâk-ı Kâinat'ın nazar-ı inayetinden setretsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 19

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki! Bazı evliyaya vaki' olmuş olan bast-ı zaman, tayy-ı mekân hâdiseleri iştihar kesbetmiştir. Meselâ İmam-ı Şa'ranî Hazretleri hakkında "Kitab-ül Yevakît Ve-l Cevahir"in âhirinde yazıldığı üzere; birgün içinde Fütuhat-ı Mekkiye kitabının tamamını ikibuçuk defa mütalaa ettiği rivayet ediliyor.

İşte bu meselenin istiğrab edilip inkâr edilmemesi lazımdır. Zira bu hakikati fehme yakınlaştıracak çok nazirelerini görmektesiniz.

Ezcümle: Sen rü'yada bazan bir gece içinde, belki bir saat zarfında gördüklerini veya konuştuklarını, uyanık iken işleyip yapsaydın, senin üzerinden bir sene geçebilirdi. Eğer o saatlik rüyada konuştuğun sözler veya işlediğin fiillere bedel, Kur'an okumuş olsaydın, elbette o saatte birçok hatme-i Kur'aniye yapmış olurdun.

İşte şu haletin, ehl-i keşif için yakazada inkişafı nisbetinde, zaman inbisat peyda edip, ömür de uzuyor ve zamanla mukayyed olmayan ruhun dairesine takarrub eyliyor.

Şimdi şu hakikata misal için, masnuat-ı İlahiye içinde mevcud bulunan harekâtın sür'at derecelerine işaret etmek, hususan ses, ziya, elektrik, hayal, nur-u akıl, melaike ve ruhanîlerin derece-i sür'atlerini beyan etmek için, bir ölçü olmak üzere; içiçe çok milleri bulunan bir saat tasavvur edilip farzedilirse; İşte o saatin bir mili saatleri, birisi dakikaları, birisi saniyeleri sayar.. Tâ aşireleri sayan mile kadar. Her hepsi birinci milden tâ âhirine kadar birbirleriyle, yani her birisi ötekisiyle olan münasebetini muhafaza etmekle beraber çalışmaktadırlar.

İşte bak, harekâtın en yavaşına işaret eden o saatin içindeki saati sayan milin medarı, faraza senin şu saatinin dairesinin küçüklüğü kadar olsa, elbette harekâtın en sür'atlisine işaret eden âşireyi sayan milin dairesi, Zühal yıldızının medarı kadar, belki daha geniş olması lâzım gelir.

Şimdi meselâ bir adam, saati sayan milin üstüne, birisi de âşireyi sayan milin sırtına binmiş farzedelim. İşte yalnız bu iki adamın gördüklerinin ve mesafe katetmelerinin arasındaki tefavüt derecesine bak ki; şuna inbisat edip genişlenen saha, buna intiva edip kısalmaktadır. Âdeta âşireye binen adamın bir saniyesi, ötekinin bir senesi kadar oluyor.

Evet hareket, çünkü zamanın cismi veyahut zaman, hareketin bir rengi gibi olduğundan; harekette cari olan kanun, zamanda da aynen caridir. İşte acaba neden caiz olmasın ki, ruhu cismaniyetine galib olmuş bir velinin fiilleri, ruh ve hayal ölçüleriyle sudur etmesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 20

İ'lem [20]

Ey kardeş bil ki! Kişi, bazan halis tevhid-i mahz olan neticeyi isti'zam eder. Ve onun kâsid ve çürük zihni, onu istiab etmez, yahut da, onun bozuk hayali, ona tahammül etmez. İşte bu sebeble o adam tutar, tevhidin keskin ve sahih bürhanlarını reddetmeye başlar ve der: Neticenin bu azametiyle beraber şu bürhan, ne kadar kuvvetli olursa olsun, onu yüklenip ayakta durduramaz.

İşte bu miskin adam bilmiyor ki; neticenin kayyumu imandır. Bürhan ise yalnız onunla bakılan bir menfezdir, yahut ondan evhamı temizleyen bir süpürgedir. Bununla beraber, onun bürhanları bir değildir. Belki sahranın kumları kadar, yahut dağ ve derelerin taşları sayısınca veya yağmurun katreleri ve denizin dalgaları adedincedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 21

İ'lem [21]

Ey insan bil ki! Senin alıp yemen için, sana kavun ve elmayı hazırlayan zat, elbette senden daha çok senin yediğini alîmdir. Ve senden başka kimsenin bilmediği senin vicdanî zevkine de habîr olması lâzımdır.

Şu halde dallar ve damarlar, ancak rahmetin birer çeşmesi ve nimetin birer borusudurlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 22

Şemme'nin İkinci Parçası

İ'lem [22]

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Fesübhanallah! Mülk ile melekût arasındaki hicab ne kadar rakik ve ortalarındaki mesafe ise, ne kadar azimdir. Hem dünya ve âhiretin mabeynindeki yol, ne kadar kısa ve ne kadar uzundur. Hem ilim ile cehil arasındaki perde ne kadar latif ve ne kadar galizdir. Hem iman ile küfür ortasındaki berzah ne kadar şeffaf ve ne kadar kesiftir. Hem ibadet ile masiyetin arası cennet ve cehennem kadar birbirinden uzak olduğu halde, ne kadar kısadır. Hem hayat ne kadar kısa, emel ne kadar uzundur!

Evet nasılki (ruha nisbeten,) dün ile bugün arasındaki perde gayet ince bir şey olup, ruhun bugünden düne ve maziye geçip nüfuz etmesine mani olmadığı halde, cesede nisbeten o hicab, bir sene, belki ebed kadar bir mesafedir.

Öyle de; ehl-i kalb ve ruh için mülk ve melekût, dünya ve âhiret aralarındaki hicab gayet ince ve şeffaf olduğu halde, fakat ehl-i nefis ve heva-i cismanî için gayet derece kalın ve kesiftir.

Hem nasılki senin gündüzün ile gecen ortasında, latif bir berzah olan bir göz kapakların vardır. İşte sen de eğer kalbinin gözünü açabilsen, o zaman zulmetli gecen zail olup, şa'şaalı gündüzün incilâ peyda edecektir. Amma eğer gaflet içinde nefsini unutsan, öyle bir körleşirsin ki, artık gecen sermedi bir surette üstünde devam edecektir.

Onun gibi; her kim kâinata Cenab-ı Hak hesabına nazar ederse, müşahede ettiği herşey ilim olur. Fakat eğer gaflet ile esbab hesabına bakarsa, ilim zannettiği şeyler bile, cehl-i mahz olur.

Hem nasılki gecede Ayasofya Camiinin tenevvürü ile şiddetli zulümatı arasında bir elektrik düğmesini açmak için iki parmağı tahrik etmek kadar bir zaman vardır. Hem âlemin fezasında şimşeğin parıldamasıyla sönmesi bir anda olur. Ve dünyayı ziyalandırmak ile zulümatı mabeyninde güneşin yüzüne karşı bir kara bulutun perde çekmesiyle, inkişafı için rahmet nesiminin defaten esmesi vardır.

Öyle de; kim ki iman ve tevhid nazarıyla âleme bakarsa, âlemi nur ve ünsiyet ile, tahabbüb ve teveddüd ile memlû olduğunu; ve kâinatın eczalarını da birbirine sevgili kardeşler ve hayatdar munisler halinde görecektir.

Amma dalaletin nazarıyla olsa, âlemi dalga dalga üstünde mevcelenen müthiş ve karanlıklı bir deniz içinde imiş gibi, elini çıkarırsa göremeyecek derecede zulümat üstünde zulümatlı görecektir.

Hem nasılki aynanın iki yüzü arası kağıttan daha ince iken, halbuki ikisinin arasındaki fark ise, şark ve garb arası kadardır. Sonra, o iki yüzün tebeddül edip senin yüzüne karşı gülmesi veya abûs bir şekil alması için iki parmağın tahrikiyle hasıl olur.

Aynen bunun gibi; İnsanın fiilleri için dahi iki vecih vardır.. Livechillah ile olan niyetin taalluk ettiği vecih; misali derinliklerinde hadsiz tecelliyatı saklayan şeffaf ve makes-i envar bir yüze inkılab eder tarzda sana gösterir. Fakat niyetin fukdanı ile, yahut livechillah olmayan bir niyet ile olsa, camid veya siyah olan sathî bir yüzü izhar edecektir. Bu ise haktan behresizliktir.

Hem nasılki, aynanın siyah renkli yüzü, ne misalî umkunda ne de arazında hiçbir şey istiab etmez. Etsede, ancak kendi küçük cirmi kadar bir şey alabilir. Fakat onun parlak yüzü ise, mutlak olan âlem-i berzah ve misal ile ittisal peyda ettiği için, hadsiz eşyayı içine alabildiği gibi; umk-u misalîsi dahi en büyük şeylere dar gelmemektedir.

Kezalik hayatın dahi iki yüzü vardır.. Bir yüzü dünyaya bakar ki, bu vecih siyahtır, dardır ve fanidir. Bir vechi de hakka nazırdır.. Bu vecih ise, şeffaftır, geniştir, daimîdir. İşte nefs-i gafile, mağlata-i

şeytaniyeye karşı kabil olmasından, siyah vechi telebbüsü içinde parlak yüzün ahkâmını tul-u emel ve taleb-i ebediyet ile izhar etmeye yeltenir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 23

İ'lem [23]

Ey kardeş bil ki! Alemin miftahı, insanın elindedir ve nefsinin içindedir. Kâinat ise, kapıları zahiren açık iken, hakikatta kapalıdır.

İşte Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala, emanet-i kübra cihetinden insanda bir anahtar bırakmıştır. İnsan da o anahtar ile âlemin bütün kapılarını açabilir bir haldedir. Hem insanda bir tılsım da tevdi' etmiştir. O tılsım ile de, Hâllak-ı Kâinat'ın kenzini fethedebilir.

İşte ey insan! Sendeki o anahtar ise, 'Ene'dir. Fakat ene olan o anahtarın kendisi dahi muğlak bir muammadır ve açılması müşkül bir tılsımdır. Şu halde eğer o ene, mahiyet-i mevhumesinin bilinmesiyle açılırsa, kâinatın kapıları dahi sana açılır.

Evet Cenab-ı Hak (C.C.), insanın eline bir ene vermiş, tâ ki o ene, ilim ve tahakkuk ile değil, belki farz ve tevehhüm ile evsaf-ı rububiyetin anlaşılmasına bir vâhid-i kıyasî olsun. İşte insan, enenin mahiyetinin böylece ne olduğunu bildiği vakit, yani 'ene', insan vücudunun şeridinde şuurlu bir tel ve mahiyet-i beşeriyenin sevbinde ince bir ip ve şahsiyet-i ademiyet kitabında iki vecihli bir elif olduğunu; ve o elifin bir yüzü hayra baktığını, bu yüzde yalnız feyze kabil olup fail olmadığını, ikinci yüzü ise, şerre ve ademe baktığını ve bu yüzde kendisi fail olduğunu bildi. Hem mahiyeti mevhume, rububiyeti de muhayyele olduğunu; hem vücudu o kadar zaiftir ki, hiçbir şeyi bizzat yüklenemediğini belki ancak hararet ve saire gibi eşyanın mikdarını ölçen mizanlar nev'inden Vâcib-ül Vücud'un muhit ve mutlak sıfatları onunla bilinebilen bir ölçü âleti olduğunu anlayarak, bilip iz'an etti.. İşte o zaman, قَدْ اَفْلَحَ مَنْ

...

زَكّيَهَا beşareti altına dâhil olur ve emaneti hakkıyla eda etmiş olur.

İşte vakta ki sen eneye, böyle mana-yı harfiyle bakıp teemmül ettin, o zaman ene, kâinatta olan herşeyi mana-yı hakikîsinde sana gösterecek bir göz hükmünü alır. Çünkü malûmat-ı afakiye, nefse geldiği zaman, nefiste onu tasdik edecek kabiliyetle karşılaşır. Vaktaki sen enenin mahiyetini bu şekilde anladın, enenin vazifesi ve mevhum rububiyeti ve farazi malikiyeti sona erer. O zaman ene dahi, semekiyetten hababiyete rücu' edecektir.

Fakat eğer sen, eneye mana-yı ismiyle bakar ve onu malik itikad eder ve emanete hıyanet edersen, وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسّيَهَا tehdidi altında dâhil olursun. Çünkü göklerin, yer ve dağların tahammülünden tedehhüş edip çekindikleri emanet ise, şu ikinci cihetten gelen enedir. Zira onun bu vechinden şirk ve şerler ve dalaletler tevellüd ederler.

Evet, eğer enenin mahiyeti senden tesettür edip gizlense, o zaman ene o derece kalınlaşır ki; senin bütün vücudunu yutacak koca bir ejderha kesilip âdeta her tarafın ene olur. Sonra nev'in de enaniyetine istinad ederek, artık o kadar kalınlaşır ki, kendi Sani-i Zülcelalinin emrine karşı mübareze eden asi bir şeytan olur. Daha sonra bütün insanları, sonra umum esbabı kendi nefsine kıyas ederek şirk-i azîm gayyasına yuvarlanıp gider.

İşte ene, bu vecihte iken sen, afakı bütünüyle açarak gözlerini göndersen dahi, gözlerin bir hakikati sezip görmeden, yorgun olarak sana dönmesi sebebiyle; nuranî olan afak senin yüzüne karşı kapanacaktır. Çünkü ene, o vaziyette, herşeyi sendeki enenin levniyle görüyor. Onun bu vecihteki zatî rengi ise, şirk ve ta'tildir. Eğer âfak, zâhir ve bahir âyetlerle de dolsa, enedeki o nokta-i siyah baki kaldığı müddetçe, bütün o nuranî âyetlere perde çeker, göstermez.

Bir mes'ele-i mühimme

Enenin iki vechi olup, bunlardan birisini Nübüvvet tutmuş, birisini de felsefe...

Enenin birinci vechi, ubudiyet-i mahzanın menşeidir. Mahiyeti harfiyedir, vücudu tebeîdir, malikiyeti vehmiyedir, hakikati faraziyedir. Vazifesi ise, Hâlıkın sıfatlarının anlaşılmasına bir ölçü ve bir mikyas olmaktır. İşte enbiya (Aleyhimüsselâm) eneye bu şekilde bakmışlar. Bütün mülkü Allah'a teslim ederek, onun ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne uluhiyetinde hiçbir şeriki olmadığına ve herşeyin anahtarı onun elinde olup bütün eşya onun daire-i tasarruf-u kudretinde olduğuna hükmetmişlerdir. Cenab-ı Rahim-i Mutlak (C.C.), bu parlak, hayattar yüzden, bir şecere-i tuba-i ubudiyet yeşertmiştir ki; onun mübarek dalları kâinat bahçesinde nur-u hidayet meyveleriyle nev'-i beşer üstüne eğilen ve dalalet zulümatı içinde nur-efşan yıldızlar gibi parlayan enbiya ve mürselîn, evliya ve Sıddıkîn semerelerini vermiştir.

Amma felsefe ise, eneye mana-yı harfiyle değil; mana-yı ismiyle ve onun varlığına tebeî değil, aslî olarak bakmış. Hem onu hakikî olarak kendi kendine maliktir zu'metmişler ve bir hakikat-ı sabitedir zannetmişler. Ve onun vazifesini yalnız kendi zatına muhabbet ile tekemmül-ü zatiyedir diye tevehhüm etmişler. İşte buradan şirkin bütün envaı teşa'ub edip dallanmıştır. Ve hem bu vaziyetteki enenin başı üstünde, dalaletin şecere-i zakkumu tenebbüt etmiştir.

İşte bak, o şecere-i zakkumeden kuvve-i behimiye dalının verdiği semere; zalim ve gaddar olan kuvveti ve müraî, riyakâr bir hüsnü alkışlamakla; beşerin enzarında bir cihette âbid ve bir cihette mabud olan sanemleri semere vermiştir.

Kuvve-i gazabiye dalında ise, biçare beşerin başına Nemrudlar ve Firavunlar semeresini vermiştir.

Kuvve-i akliye dalında da, beşerin aklında dehriyyun ve maddiyyun meyvesini; ve kâinattan yalnız bir hisseyi Vâcib-ül Vücud'a verip, geri kalan mülkünü esbab ve tabiatlara taksim eden feylesoflar semeresini vermiştir.

Evet ene, kendi zatında hava ve buhar gibi bir şeydir. Lakin ehl-i felsefe ve tabiatın, şeametli nazarları sebebiyle, temeyyü' etmiştir. Sonra ülfet ile katılaşarak, gaflet ile incimad edip, isyan ile tekeddür etmiş kararmış; git gide, kalınlaşarak sahibini yutacak koca bir

ejderha kesilmiştir. Ve nev'in efkârıyla da tevessü' etmiş, sonrada, onun sahibi sair insanları ve esbabı nefsine kıyas ederek, Hâlıkın evamirine karşı mübareze eder bir vaziyete gelmiştir.

İşte bundan dolayıdır ki; bazı feylesoflar, esbaba te'sir, tabiat ve tesadüfe icad vermeye, haşr-i cismanîyi inkâr ve nefy, ruhlara kıdem (kadimlik) vermeye ve daha bunlara benzer enva-i dalaletlere girmeye muztar kalmışlardır.

قَاتَلَهُمُ اللهُ اَنَّى يُؤْفَكُونَ Allah, o müfteri yalancıları kahretsin ki, şeytanlar, o enenin gaga, diş ve pençesiyle bunları yakalayıp dalalet derelerine yuvarlamıştır. Demek âlem-i asgarda ene, büyük âlemdeki tabiat gibidir; ikisi de tağutlardandır.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُوءْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 24

İ'lem [24]

Ey kardeş bil ki! Hasenatın hayatı niyet iledir. (Yani livechillah olan niyet iledir.) Onların fesadı ise ucub, riya ve gösteriş iledir.

Hem vicdaniyatın bizzat meş'ur olan ahvalinin damarı niyet ile ve ikinci bir şuur ile inkıta'a uğrar. Şu halde amellerin hayatı niyet olduğu gibi, ahvalin de ölümü, bir cihette niyettir. Meselâ **(1)** tevazu ki, bir haldir. (Ona sun'î bir şekilde fıtrîlikten çıkarıp yukarıda geçtiği gibi) ikinci bir şuur ile niyet etmek, vicdaniyatın bizzat meş'ur olan tevazuunu ifsad eder. Ve hakeza tekebbüre niyet etmek, fıtrî olan kibr-i nefs ve vakarı izale eder. Ve yapmacık bir feraha niyet etmek dahi onu uçurur. Hem gamgîn olmaya niyet etmek de onu gevşekleştirir ve hakeza kıyas et!

---

(1): "Meselâ"dan başlayan son paragraf, tefsirli bir tercüme ile alındı. Aslın öz metninin tercümesi ise şöyledir: "Meselâ: Tevazuun niyeti, onu ifsad eder. Ve tekebbürün niyeti, onu izale eder. Ve ferahın niyeti, onu uçurur. Ve gamın niyeti, onu gevşekleştirir. Ve kıyasla!... " (A.B.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 25

İ'lem [25]

Ey kardeş bil ki! Bir ağacın, (1) belki ondaki bütün tekâmül kanununun aynısı, semerenin karnında saklı bulunan bir çekirdeğin içinde de bulunması lâzımdır ki, o ağaç onun üstünde tenebbüt edip neşv ü nema bulsun. Eğer şecere-i âlem gibi o ağaç da, ondan evvel bir şecere sebkat etmemiş ise, elbette o ağaca, sonra semere cesedini giyecek olan çıplak bir çekirdeğin olması lâzımdır. Sonra da o çekirdek, üstünde büyüyüp neşv ü nema bulan ağacının semerelerinden bir semereyi, yine tekrar cesed olarak giymesi inayet-i ezeliyeden hakkı vardır. Öyle ise o çekirdeğin, (kendi ağacından) cesed olarak giydiği semere, en azîm, en kerim, en latif, en şerif, en üstün ve en parlak olması lâzımdır.

İşte, kâinat da bir ağaçtır. Unsurlar onun dalları, nebatat yaprakları, hayvanat onun çiçekleri, insanlar semereleridirler. Fakat o semerelerin en parlağı, en nuranîsi, en üstünü, en cilalısı, en güzeli, en zinetlisi, en a'zamı, en ekremi, en eşrefi, en eltafı, en camii ve en enfaı ise; Seyyid-ül Mürselîn, İmam-ül Müttakîn ve Habib-ü Rabb-ül Âlemin, Sahib-ül Mi'raci vema zage-l basar.. ve kamer onun bir parmak işaretiyle iki şakk olan.. ve keler, ceylan, kuru direk, ağaç dalı, deve, dağ, taş, balçık toprak ve ağaç, kendisiyle konuşan.. ve mübarek parmaklarından ab-ı kevser gibi su nebean eden.. ve insaniyetin fezail-i ahlâkiyesinin en efdali ve hakaik-ı imaniyenin cümlesi zat-ı mübarekinde toplanan.. hem ihsan tecellilerinin turu ve esrar-ı rahmaniyenin mehbatı olan.. ve enbiya ve sıddîkîn kafilesinin serdarı ve bütün mahlukatın en efdali bulunan.. hem tevhid ile en yüce izzet bayrağının hâmili ve Din-i İslâm ile en sağlam ve metin olan mecd ü şeref zimamının maliki olan. ve esrar-ı ezelin şahidi ve evvellerin sabık nurlarının müşahidi; ve lisan-ı kıdemin tercümanı..

hem ilim ve hikmet gibi en a'lâ ubudiyet mertebeleriyle mütehallik olup menbaı bulunan.. Hem en büyük halil ve dost ve en ekrem habib ve sevgili olan Hazret-i Muhammed'dir. (A.S.M.)

عليه افضل الصلوات وازكى التحيات وانمى البركات ما دامت الارض والسموات

Meded ey kafîle-sâlâr-ı Rüsül huz biyedî
Sensin ey nur-u kerem cümlemizin mu'temedi
İntisabım sanadır, işte dilimde senedi

لا اله الاّ الله محمد رسول الله

---

(1): Zerre Risalesi (Şam tab'ı) 228. sahifesinin âhirine bir izahtır. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 26

Şemme'nin Üçüncü Parçası
(Onuncu Risale)

İ'lem [26]

Ey وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ âyetinin fehminde zihni darlaşan adam, bil ki! Şu âyetin semasına çıkmak için yedi basamaklı bir merdiven vardır.

Birinci Basamak: Evet, semavatın kendine münasib olan sekeneleri vardır; ve Melaike ismiyle tesmiye edilmişlerdir. Çünkü küre-i arzın, semaya nisbeten küçüklük ve hakaretiyle beraber, zevi'l-hayat ve zevi'l-idrâk ile dolu olması; elbette şu burçlar sahibi olan semavatın o müzeyyen kasırları, zevi-l idrâk ile dolu olduğuna işaret eder. Belki sarahat derecesinde gösterir.

Hem kâinatın şu göz önündeki tezyinat, mehasin ve nukuş ile süslendirilip tezyin edilmesi, bilbedahe hayret ve takdir, tefekkür ve istihsan edicilerin nazarlarını istilzam eder. Çünkü yemek, aç olana verildiği gibi, hüsün dahi ancak âşıka gösterilir. Halbuki ins ve cin, şu haşmetli nezaret ve vazifeye milyondan birisine de kâfi değildir. Öyle ise, şu vazifeyi görecek nihayetsiz enva-i melaike ve ruhaniyatın vücudları lâzımdır.

İkinci Basamak: Yerin, (küre-i Arzın) sema ile bir alâkadarlığı, muamelesi ve irtibatı vardır ki; semadan yere ziya, hararet, bereket ve saire gibi şeyler gelmektedir. Öyle ise, bir hads-i kat'î ile bilebiliriz ki; yerliler için de semaya çıkılacak bir yol vardır. Çünkü: Enbiya, evliya ve ruhanîler gibi ağırlıklarını bırakan veya cesedlerini çıkaranlar hiffet peyda ediyorlar.

Üçüncü Basamak: Semanın sükût ve sükûneti, intizam ve ittiradı delâlet eder ki; ahalisi arzın sakinleri gibi değildir. Çünkü arzın ahalisinde eşrar, ahyara karıştığı; ve zıdlar birbiriyle içtima' ettikleri için, aralarındaki müşacere ve mübarezeden ızdırab, tezebzüb, ihtilaf ve imtihan düşmüştür. Fakat semada, bunlar olmadığından ahalisi mutidirler. Ne emrolunsa onu yaparlar.

Dördüncü Basamak: Malik-i Yevmiddîn ve Rabb-ül Âleminin ahkâmı birbirine mütegayir esması vardır. Binaenaleyh, küffar ile saff-ı sahabe içinde muharebe etmek için melaikelerin inzalini iktiza eden hangi isim ise, aynı o isim, melaike ve şeyatin ortasında da muharebeyi iktiza eyler. Yani ahyar-ı semaviyyîn ile eşrar-ı aradîn arasında dahi mübareze kanununun varlığı iktiza eder.

Görmüyor musun ki; bir padişah-ı âlî, bir memurunun mükâfat veya mücazatını herkesin karşısında teşhir etmek veya bazı hizmetçilerinin ta'zimini ilan etmek için; onun şan-ı satveti ve ism-i haşmetinin iktizası olarak yalnız ilmiyle ve hâs telefonuyla onlarla muamele yapmıyor. Belki muhteşem bir meydan-ı mübareze ve bir imtihan-ı ulvi ve bir istikbal-i siyasî hazırlayarak, ahaliyi oraya tahşid etmesi için kendi vezirine emreder.

Beşinci Basamak: Ruhaniyatın eşrarı, ahyarlarını takliden semavat memleketine, gitmeye teşebbüs etmeleri icab eder. Çünkü cismen letafetleri vardır. Fakat semavat ehli onları kabul etmemeleri, belki şeraretlerinden dolayı tardetmeleri lâzımdır.

Hem saltanat-ı Rububiyetin hikmetleri içinde şu mübareze-i maneviye ve muamele-i mühimmenin; âlem-i şehadette vazifesinin en mühimmi müşahede ve şehadet olan insanların işhadları için elbette bir alâmet ve işareti olacaktır.

Halbuki hâdisat-ı semaviye arasında şu mübareze-i ulviyenin ilanına; -yüksek burçlu kal'alardan atılan mancınıklara benzeyen bu-remy-i şehab'dan (şehapların atılması) daha ensebi görülmüyor. Hem sair hâdisata muhalif olarak, bütün ehl-i hakikatça meşhur ve meşhud olan şu hâdise-i semaviyenin hikmetine uygun diğer bir hikmet de görünmüyor.

Altıncı Basamak: Kur'an-ı Hakîm-i Mu'ciz-ül Beyan, gâlî bir üslub ve âlî temsiller ile beşeri hidayete irşad ve isyandan zecrediyor.

İşte

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لاَ تَنْفُذُونَ اِلاَّ بِسُلْطَانٍ

âyetinin lisanından, saltanat-ı Rububiyetin vüs'atı yanında, ins ve cinnin ta'cizleri (acizliklerini gösterme) ve ilan-ı aczleri hakkındaki inzara bak, gör! Güya der ki: "Ey âciz, hakir ve küçük insan! Güneşler, aylar ve yıldızların; hem dağ gibi, belki daha büyük güllelerle şeytanları recmedebilen melaikelerin itaat ettikleri bir Sultan-ı Zülcelal'e nasıl isyan edebiliyorsunuz? Ve nasıl bir sultanın memleketinde isyana cesaret edebiliyorsunuz ki, onun askerlerinden öyleleri vardır ki; sen kendi cevizini veya gülleni çevirip attığın gibi, düşmanların yüzüne arzınız büyüklüğündeki yıldızları yağdırabilecek kuvvet ve kudrettedir."

Yedinci Basamak: Yıldızların melek ve semek gibi nihayet derecede küçük ferdleri olduğu gibi, gayet büyük ferdleri dahi vardır. Evet sema yüzünde her parlayan şey yıldızdır. İşte bu neviden bir kısmı; cevahirler, semereler veya balıklar gibi nazenin sema yüzünün zinetleridirler. Diğer bir kısmı ise, şeytanları tardetmek için atılan mancınıklardır ki, onlarla şeytanlar recmedilirler. Veyahut âsilerin ihtilatından hoşlanmayan müteyakkız ve muti' cünudullahtan nöbettarların bulunduğuna işarettir. Yahut da, mübareze kanunu en geniş dairelerde de cereyan ettiğine bir remizdir.

ولله الحجة البالغة والحكمة القاطعة

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 27

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki! Eşya vücuda gelmezden evvel ve vücuda geldikten sonra yazılı bulunduğuna sarahatle delâlet eden,

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

gibi pek çok âyât-ı Kur'aniye vardır. Ve Kur'anın bu âyetlerini tasdik edip imza basan, kâinat kitabının manzum mektubatı ve mevzun âyâtıdır. Lasiyyema nizam, mizan, intizam, tasvir, tezyin ve imtiyaz âyetleri, gayet vazıh bir şekilde bunu isbat ederler.

Amma eşyanın, vücudundan evvel yazılı bulunduğuna delil ise, bütün asıllar ve tohumlar ve umum mikdarlar ve suretlerdir. Evet tohumlar ve çekirdekler, birer latif sandukçadır ki, kaderin manen tersim ettiği bir fihriste onda yerleştirilmiş, kudret de o hendese-i kaderiye üzerine zerratı istihdam edip eşyayı bina eder, yapar.

Mikdarlar ise, kaderin birer manzum mektubatı ve ilmin birer mevzun kalıbıdırlar. Zira, gözümüzle görüyoruz ki, eşyanın neşv ü neması hengâmında, o şeyin içinde kör, sağır ve camid zerreler harekete geçerek çalışırlar. Sonra o şeyin fayda ve semeratına ait yerleri gözeterek, gayet semiane ve basirane bir tarzda, eğri büğrü hududların yanında tevakkuf ederler. Ve keza kitabet-i kaderiyenin pek çok bürhanlarını buna kıyas eyle!

Amma eşya vücuda geldikten sonra yazıldığının delili ise, budur ki; kitab-ı âlemden ağaç ve çiçeklerin sahaif-i a'mallerinin tayyedilmiş numuneleri gibi olan bütün meyve ve semereler; asıllarının yerin içinde defnedilip, baharda haşredildikleri vakit, o asılların başlarına gelmiş etvarı, (hayat tarihçelerini) herkesin başı üstünde neşretmeleridir.

Hem bir delili de; bir hardele küçüklüğünde, (beşerin kafasının) bir yerinde yerleştirilmiş insanın kuvve-i hafızasıdır ki, yed-i kudret onu, kader kalemiyle insanın sahife-i a'malinden istinsah ederek, bir senedi gibi insanın eline vermiştir. Tâ ki insan, muhasebe vaktinde onunla sahife-i a'malini hatırlasın. Hem tâ mutmain olsun ki; şu fena ve zevalin hercümerci arkasında beka için çok aynalar vardır, Cenab-ı Kadir-i Hakim, zaillerin hüviyetlerini onlarda tersim ediyor. Hem pek çok levhalar vardır, Cenab-ı Hafîz-i Alîm, fanilerin meanilerini onlarda yazmaktadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 28

İ'lem [28]

Ey kardeş bil ki! Elimizdeki saatin (iç kısmı,) âlât ve çarkların tezelzül ve ızdırabları cihetiyle nasılki gayr-ı sabittir, öyle de; bir saat-i kübra olan dünya dahi, zahirî sabitiyeti içinde gayr-ı sabit ve lerzedardır.

Evet dünyaya zaman girmesiyle, gece ve gündüz, o saat-i kübranın saniyelerini sayan iki mil hükmündedir. Seneler ise, dakikaları sayan bir ibre, asırlar dahi saatleri sayan birer iğnedirler.

Hem dünyaya mekân dercedilmesiyle, cevv-i hava sür'at-i tagayyür ve tahavvül ve tezelzülüyle ayrı bir tarzda saniyelerin ibresi hükmündedir. Küre-i arz dahi nebatat ve hayvanatın mevt ve hayatları cihetiyle; yüzünün daimî surette tebeddül etmesi, dakikaları sayan bir mil gibidir. Hem küre-i arzın karnındaki zelzeleler ve neticesinde dağların fışkırması, saatleri sayan ağırca hareketli bir mil hükmündedir. Kezalik, sema yüzü harekât-ı ecram ve kuyruklu yıldızların zuhuru ve küsufatın vuku'u ve şehabların akmasıyla, haftalık saatin günlerini sayan bir mil gibidir.

İşte, şu yedi rükün üzerine mebni olan dünya, hakikatta fani, hâlik, lerzedar ve su gibi akıcı iken, lâkin gafletle sureten tecemmüd ederek, fikr-i tabiatla tekeddür edip âhiretin yüzüne karşı bir hicab olmuş. Felsefe-i sakime ve medeniyet-i sefihe de, onun şu cümudiyet ve küdûretini daha da arttırmışlardır.

Amma Kur'an-ı Hakim, dünyayı kendi ayatıyla; atılmış pamuk gibi hallaç edip cümudiyetini eritiyor. Ve şulepâş beyyinatıyla onun küdûretini izale edip şeffaflaştırıyor. Ve nur-efşan neyyiratıyla fıkr-i tabiatı eritip âhiret yüzünden perdeyi kaldırıyor. Hem belâgatkâr na'yeleriyle, dünyanın ebediyet-i mevhumesini yırtıp atıyor. Hem

ra'd-misal sayhalarıyla, fikr-i tabiattan doğan gafleti parça parça ediyor.

İşte mütezelzile olan dünyanın hakikati, mezkûr lisan-ı haliyle şu âyeti okuyor:

وَاِذَا قُرِىءَ الْقُرْاَنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ
وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 29

İ'lem [29]

Ey kardeş bil ki! İnsanı hayvandan temyiz edip ayıran şey, onun mazî ve müstakbel ile olan alâkasının şümulü ve afak ve enfüsü ihata eden idrâkinin külliyeti ve eşya-yı zâhiriyenin inşasında terettüb eden zahirî illetleri (kanun ve sebepleri) keşfetmesidir.

Öyle ise, insanın en azam ve en önceki vazifesi ve cihazatının vazifece en etemm ve en elzemi; Cenab-ı Hakk'ı tesbih ve tahmiddir ki, insanın gaye-i hilkatından maksud-u aslî budur. Binaenaleyh, bu insan kendi Saniini mazi, hal ve müstakbel dilleriyle ve enfüs ve âfak lisanlarıyla tesbih edebilir bir mahiyettedir. Hem mahlukatın tesbihatını müşahede edip onların üstünde şahidlik yapabilmesi sırrıyla da; Sani-i Eşya'ya san'at-ı eşyadaki hikmetin derununda tertib ve terettüb ile yazılı bulunan bütün esmayı okuyarak medh ü sena edebilir bir fıtrat ve vaziyettedir.

İşte سُبْحَانَ اللهِ cümlesi, hem hayret ve takdir manalarını, hem taaccüb ve istihsan manalarını; hem tenzih ve takdis manalarını, hem heybet ile beraber muhabbet manasını, hem de azametin lâzımı olan mechuliyet manasını tazammun etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 30

İ'lem [30]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hakk'ın hem atâları, hem kazaları, hem de mukadderatı vardır.

Evet atâ, kazanın içine nüfuz edip icra-yı hüküm ettiği gibi, kaza dahi kaderin içine nüfuz edip hükmünü icra eyler. Yani nasılki taş ve toprağın sertlik ve salabetleri ile beraber, yumuşak ve incecik olan damarlar, içlerinden mürur-u zamanında, bunlara yol vermek için parçalandığı misillü; hem latif suyun incimadı vaktinde, onun bu latif meyline karşı, sert demirin mukavemeti kırıldığı gibi; kaza kanununun okuna karşı, kader kanunu da öyle kırılır, delinir.

Tıpkı, nev'lerin birer kaderi hükmünde olan küllî kanunlar, bazı has ve muhassas hârika cüz'iyatın şüzûzlarıyla yırtıldığı gibi!..

Bu hal ise işarettir ki; Cenab-ı Hak sübhanehu ve teala, bir Fail-i Muhtar olup istediğini yapar, irade ettiğine hükmeyler. Hem i'ta eylediği şeye hiçbir şey mani' olmadığı gibi, kaza ettiği şeye de hiçbir red ve müdahale olamaz. Demek atânın Kazaya karşı nisbeti, Kazanın Kadere karşı olan nisbeti gibidir. Yani atâ ise, kaza kanununundan bir şüzûzdur.

Nasılki hakikat-ı hale ârif olan bir zat demiş:

يا الهي ان حسناتي من عطائك، وسيئاتي من قضائك. لولا عطاؤك لكنت من الهالكين

Manâsı: *"Ya İlahî! Benim hasenatım, ancak senin atândandır. Fakat seyyiatım ise, senin kazandandır. Eğer atân olmasaydı,*

muhakkak ki ben helak olanlardan olurdum." Yani kötülüğe karşı nefs-i emmaredeki istidad, bir şer ve helaket kanunudur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 31

İ'lem [31]

Ey kardeş bil ki! Kur'an-ı Hakim, âyetlerin sonlarını, (meselâ Sure-i Mülk'ün âyetleri gibi) esma-i hüsnanın manalarını mutazammın bir şekilde veya birçok âyetlerde olduğu gibi, esmanın aynısıyla fezlekelendirip hatimelendirmekteki sır şudur: Kur'an-ı Hakim kendi i'cazkâr beyanıyla evvelâ âsâr-ı san'at-ı İlahiyeyi nazarın önüne bastedip serer; sonra da,

وَهُوَ الَّذِى يَبْدَوءُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الاَعْلَى فِى السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ve emsali gibi âyetlerle esmayı ondan istihraç eder.

Ve keza, Kur'an kâh olur ki, beşerin gözü önünde mensucat-ı san'at-ı Rabbaniyeyi neşreder, sonra neticede, onları esmalarda tayyeder.

Ve keza Kur'an, kâh olur ki, Cenab-ı Hakîm-i Alim'in fiillerini tafsil edip açar, sonra da onun esmasıyla icmal eyler.

Ve keza, kâh olur ki Kur'an, mahlukatı bir tertib ile zikreder ve onlardaki nizam, mizan ve faideleri irae ederek şeffaflaştırır. Sonra sana, onların içinde esmayı gösterir. Güya o mahlukat, elfazdır ve şu esma ise icad cihetinde onların maanileri veya ab-ı hayatı veya çekirdekleridir.. Veyahut -ilim cihetiyle- onların hülasalarıdırlar.

Hem kâh olur ki; çeşitli keyfiyetlerle tekeyyüf edip tagayyür eden maddî cüz'iyatı Kur'an zikreder, sonra da onları küllî, nuranî ve sabit esma ile icmal eder.

Hem Kur'an, kâh olur ki, genişlenmiş ve çok intişar etmiş olan kesreti göz önüne serer, sonra herşeydeki cihet-i vahdet-i gösterir tarzında damga-i vahdeti üstüne basar.

Hem kâh olur ki, esbab ile müsebbebatın zahirdeki bitişikliklerinin arasını tebyin edip ayırdıktan sonra, müsebbebatın neticelerini izhar edip gösterir. Nasılki zahir nazarda daire-i ufkun semaya temas ettiği görülüyorsa da, oysaki aralarında müdhiş bir mesafe vardır. Evet, esbabın en azamı, müsebbebatın en hafifini de bizatihi yüklenmeye takati yoktur. İşte Kur'an, esbab ile müsebbebatın arasında uzaklığı izhar ile, o mesafenin, mahall-i zuhur-u esma veya onların matla'ları olduğunu gösterir.

Hem kâh olur ki Kur'an, mahlukatın, yani insanların ve cinlerin ef’allerini zikrederek tehdid eder. Sonra hemen arkasından, rahmete işaret eden esma ile teselli verir. Hem bazı olur ki, Kur'an bazı cüz'î maksadları zikreder, sonra da o makasıdı, kavaid-i külliye ve berahin-i kat'iye tarzında olan esmalarla takrir eder, yerleştirir. Ve hakeza kıyas et!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 32

İ'lem [32]

Ey kardeş bil ki! Acz dahi aşk gibi Allah'a isal eden bir tariktir. Belki acz, aşktan daha akreb ve daha selâmetli bir yoldur.

Evet ehl-i sülük, Turuk-u hafiyede letaif-i aşere üstünde ve Turuk-u cehriyede nüfus-u seb'a üzerine sülük etmişlerdir. Amma şu âciz ise Kur'andan kısa bir tarik ve girintisiz, çıkıntısız, sağlam bir yol istifade edip ahzetmiştir ki, yalnız dört hatvedir.

İşte;

Birinci Hatve'ye فَلاَ تُزَكّوُا اَنْفُسَكُمْ âyeti işaret eder.

İkinci Hatve'ye وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللّهَ فَاَنْسَيهُمْ اَنْفُسَهُمْ âyeti işaret eder.

Üçüncü Hatve'ye مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ âyeti işaret etmektedir.

Dördüncü Hatve'ye كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ âyeti işaret ediyor.

Bu Hatvelerin izahı ise, gelecek tarzdadır:

Birinci mertebe olan Birinci Hatve: Evet insan, cibilliyet ve yaratılışı hasebiyle, nefsine muhib olarak halkedilmiştir; belki

herşeyden önce bizzat, yalnız zatını sever. Bunun içindir ki, mabuda lâyık olacak bir medihle nefsini medheder. Ve nefsini ayıblardan şiddetle müdafaa eder ve kusurlardan tenzih etmeye çalışır ve mümkin oldukça kusurları nefsine almaz. Hattâ ma'budunun hamd ve tesbihi için insanda yaratılmış cihazat ve letaifi, adeta kendi nefsinin medh ve tenzihine sarfeyleyerek, مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوَيهُ hükmüyle heva-i nefsini kendine ilah ittihaz edenlerden gibi olur. İşte nefsin bu makamda, bu hatvede tezkiyesi ise, onu tezkiye etmemektir.

İkinci mertebe olan İkinci Hatve'de: Külfet ve hizmet makamında nefsini unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzatta ise nefsini şiddetle iltizam etmek ise, nefs-i emmarenin muktezasıdır. İşte bu makamda onun tezkiyesi, şu haletin aksidir. Yani nisyan-ı nefs içinde nisyan etmemektir.

Üçüncü mertebe olan Üçüncü Hatve'de: Nefsinden kusur ve noksan, acz ve fakrdan başka bir şey görmemek ve bütün mehasini ise Fâtırı tarafından in'am edilen nimetler olduğunu görmektir. Bu ise, fahr yerine şükrü iktiza eder. İşte bu mertebede onun tezkiyesi ise; kemalini kemalsizlikte, kudretini aczde, gınasını fakrda bilmesidir.

Dördüncü Hatvede: Kat'iyetle derketmesi lâzımdır ki, kendisi nefsinde ve mana-yı ismiyle fanidir, mefkuddur, hâdistir ve madumdur. Fakat mana-yı harfiyle ve Saniinin esmasına ayinedarlık cihetiyle şâhiddir, meşhuddur, vâciddir, mevcuddur.

İşte şu hatvede onun tezkiyesi budur ki; vücudunda adem, ademinde vücudu olduğunu bilmek, ve لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ deyip, mülk onun olduğu gibi, hamd da yalnız ona mahsus olduğunu düşünüp herşeyi Allah'a teslim etmektir.

Ve keza ehl-i suluktan vahdet-ül vücud ehlinin meşrebi, kâinatın vücudunu nefyetmekle idamına hükmeder. Ehl-i vahdet-üş şühudun meşrebi de mevcudatı nisyan-ı mutlak hapishanesinde mahbusiyeti cihetine gider.

Amma benim, Kur'an'ın minhac-ı kavîminden fehmettiğim budur ki: Mevcudatı hem idamdan, hem hapisten afvetmektir. Belki onları mana-yı harfi ve Allah hesabına mazhariyet ve aynadarlık cihetiyle esma-ı hüsnayı ilan etmek vezaifinde istihdam ederek, mana-yı ismî ile veya nefisleri hesabına olan hizmetten azletmektir.

Sonra insan, kendi vücud ve hayatında bir devair-i mütedahile ve masnuat-ı müterâkibedir. Zira insan hem nebattır, hem hayvandır, hem insandır, hem mü'min... İşte bundan dolayıdır ki, tezkiye muamelesi bazan evvelâ; dördüncü tabaka olan iman mertebesinde vuku' bulur. Sonra imanın mertebe ve tabakasından tenazül ederek, tâ en aşağı tabaka ve şedid-ül mukavemet olan nebatiyet mertebesine kadar iner. Hattâ bazan yirmidört saat zarfında bütün tabakalarda da o muamele vuku' bulabilir. İşte bundandır ki, bazen o meratibin aralarını farketmeyip galat eden insan, yerdeki herşey yalnız bizim için halkedilmiştir der.

Bunun içindir ki insan, evvelâ insaniyeti, yalnız bir mide-i nebatiye veya hayvaniyesine münhasır zannetmekle galat ediyor. Sonra, eşyanın gaye-i hilkatlarını yalnız nefsine bakan faydadan ibaret zannetmekle galat ediyor. Sonra eşyanın kıymetini, yalnız onlardaki nefsinin menfaati ölçüsüyle tartmakla galat ediyor. İşte bu ölçüye göre, kokulu bir zehre çiçeğini bir Zühre yıldızıyla değişmek istemez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 33

İ'lem [33]

Ey kardeş bil ki! Ubudiyet, netice-i nimet-i sabıkadır. Hem onun bir fiyatı bedelidir. Yoksa mukaddeme-i mükâfat-ı lahika olmadığı gibi, onun vesilesi de değildir.

Evet ey insan, sen ücretini almışsın. Evet bak, Hâlık-ı Zülcelal seni böyle bir ahsen-i takvim üzere halkettikten sonra, imanı da sana i'ta etmekle, kendini sana tanıttırma nimetini ihsan etmiştir. Evet nasılki mideyi i'ta etmekle, cemi-i mat'umatı adedince sana in'amlar ettiği gibi; hayatı vermekle de, sana âlem-i şehadeti nimetlerle dolu bir sofra yapmıştır. İşte bu iki sofranın derece-i tefavütlerine nazar et, düşün.

Hem dahi insanî bir nefsi sana i'ta etmekle, o mide-i insaniyetin istifadesine âlem-i mülk ve melekûtu nimetlerle dolu bir sofra yaptığı gibi, iman nimetini i'ta etmekle de, bütün zikri geçen sofralarla beraber sana esma-i hüsnasının hazinelerinin müddeharatıyla dolu sofraları senin önüne sermiştir. Hem ayrıca muhabbetini de vermekle, daha tavsif edilmez sofraları sana fethedip müheyya etmiştir.

İşte sen, bu gibi ücretleri almışsın. Öyle ise, sana yalnız hizmet düşer. Amma amel ve hizmetten sonra, sana başka nimetleri de i'ta ederse, o ancak O'nun mahz-ı fazlından olur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 34

İ'lem [34]

Ey kardeş bil ki! Nevilerin, hususan mahlukatın küçücüklerinin, ferdlerinin kemal-i ittikan ve hüsn-ü intizamlarıyla beraber, teksir-i efradlarında hesabsız bir cûd-u mutlak müşahede edilmektedir. Bu ise Saniin tecelliyat-ı esmasının nihayetsizliğine, ve mahiyeti eşya ve mahlukatın mahiyetlerinden mübayin bulunduğuna; Ve bütün eşyanın (küçük büyük, az çok, cüz'î külli) halk ve icadları, O'nun vücubiyetiyle olan kudretine nisbeten müsavi olduğuna işaret eder. Belki sarahat derecesinde gösterir. Evet şu nihayetsiz cûd ve icad, ancak o vücubdan gelebilir ve ancak onun parlak berahinindedir. Evet, nevilerdeki cûd u seha, tecelliyat-ı celaliye olduğu gibi; ferdlerdeki ittikan ve intizam da, esma-i cemaliyesinin tecellisindendir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 35

İ'lem [35]

Ey kardeş bil ki! insanlar san'at hususunda ne kadar usta ve bilgili olursa, o derece o san'at, ona kolay gelir. Cehli miktarınca da ona zor gelir. Hususan latif, nazik ve ince cihazlı san'atlarda usta ve saniin ne kadar bilgisi fazla olursa, o derece o san'at ona âsân ve kolay olur.

İşte, eşya-yı muntazamanın halk ve icadındaki vüs'at-i mutlaka içinde olan sür'at-i mutlakanın zımnında müşahede olunan hadsiz suhulet dahi, kat’an ve hadsen sani'lerinin nihayetsiz ilmine delâlet ettiği gibi,

وَمَا اَمْرُنَا اِلاَّ وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ

âyeti o suhulete işaret etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 36

İ'lem [36]

Ey kardeş bil ki! Nasılki bir zat, bir masnu'a veyahut çok masnu'lara, san'atkârane yapılmış bir çok lifleri sarmış olsa; veyahut çok kıymettar, süslü cevher gibi bir meknuna veyahut çok cevherli meknunlara, o şeyin maddesinin cinsinden dokunmuş pek çok cildler şeklindeki gömleklerle onu giydirmiş olsa; hem o şeyin veya şeylerin cevfine, (iç merkezlerine) üst üste teraküm etmiş şeylerin tâ içlerinden çıkan yontulmuş çok değerli âlî taşları dercetmiş olsa, elbette hiç bir şek ve şübhe kalmaz ki, mazruf da zarf gibi ve muhat dahi muhit gibi tek bir san'atkârın san'atıdır ve onun malı ve mülküdürler.

Aynen onun gibi; hiçbir şek ve şüphe yoktur ki şu hadsiz kesret üstüne küllün, külliyatın ve zarfın vahdeti gibi ittisali ve nev'î birliklerin liflerini saran; hem şu yeryüzünde intişar etmiş masnuat cemaatlarının kametlerine anneleri hükmünde olan bu unsurlar gömleğini giydiren; hem şu gayet azametli, büyük âlemlerin birer küçültülmüş timsali olan mahlukatı, hususan hayvanatı, o âlemlerin içlerine derceden, ve bu alemleri de, iç içe yapılmış evler gibi, kendilerinin birer semeresi ve çekirdeği olan mevcudatın üstüne dercedip kuran; elbette ancak bir Vâhıd-i Ehad ve Samed'dir ki, vâhidiyet tecellisi ile muhit üstüne ve ehadiyetiyle de muhat üstüne tecelli etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 37

İ'lem [37]

Bil ey birader! Nasılki bir sultanın hâkimiyeti içinki devair-i hükümetinde ve tabakat-ı raiyetinde ve meratib-i saltanatında ve vezaif-i emiriyetinde çok isim ve ünvanları bulunabilir. Âdeta o padişah, timsal ve mümessiliyle ve kanunu ve nizamıyla her dairede ve bütün ünvanlar ve perdeler arkasında mevcud ve hazırdır, görünür, görür.

Öyle de meselâ: وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلاَعْلَى binbir esma-i hüsna sahibi olan Zat-ı Zülcelal'in dahi kâinatın herbir âleminde esma-i hüsnasından bir ünvanı ve ismiyle bir tecellisi vardır. Ve o ismin daire-i saltanatında sair esma ona mütabi' hükmündedirler. Belki orada hâkim olan o isim, sair esmayı dahi tazammun etmektedir.

Ve keza, âlemin herbir tabakasında küll olsun, cüz' olsun, küllî olsun, cüz'î olsun, hâs bir ismin cilveleriyle has bir rububiyet içinde, has bir tecelli ile tasarruf eder. Yani o isim, aynı zamanda herşeye âmm ve muhit iken; fakat o tabakaya öyle bir hususiyetle tecelli eder ki, güya o isim, yalnız o tabakaya mahsustur.

Hem dahi Cenab-ı Hakk'ın meratib-i rububiyetinde birbirine bakan şe'nleri ve onun seradıkat-ı uluhiyetinde birbiri içinde akseden isimleri, hem haşmetinin aynalarında birbirinden ayrı temessülatı; ve kudretinin tasarrufatında, mütenevvi ünvanları; ve onun sıfatının tecelliyatında iç içe çiçek açan zuhuratı ve ef’alinin cilvelerinde birbiri içinde görünen tasarrufatı; ve masnuatının tenviinde (nevileştirme) mütedair Rububiyetleri vardır ki, Ehadiyet üstüne tecellî ile beraber vâhidiyetin bütün muhatına ve o muhatın umum cüz'iyatına tecelli eder. (C.C.)

Evet, bu azim ve geniş hakikate, tercüman-ı lisan-il kıdem (Resul-i Ekrem) (A.S.M.) dahi, Cevşen-ül Kebir namındaki münacatında işaret etmiştir. Evet, o münacat, doksandokuz ukdeyi müştemil olup, herbir ukde sarihan veya zımnen oniki cevahir-i tevhidiyeyi tazammun etmektedir. Çünkü meselâ tayin makamında bir isim, mutlak bir vasıf ile çağrıldığı zaman, elbette onda yalnız o sıfatın hâkim olduğuna ve o vasf onun inhisarı altında bulunduğuna delâlet eder.

Meselâ يَا دَائِمُ denildiği zaman, manası şöyle olur ki, "Ey âlemde ondan başka Daim olmayan Allah! Yalnız sen Daimsin." İşte buna binaen, rivayet-i hadîsiyede, "Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'nın yetmişbine yakın nuranî hicabları vardır." denilmiş. Fakat o hicablarda menfezler bulunması; Ve şuûnat birbirine bakması ve esmalar birbiri içinde in'ikas etmesi ve mesilatın (benzeyişler) temessülatı iç içe girmesi ve ünvanlar birbiriyle mezcolması ve zuhurat birbirine benzemesi ve tasarrufat birbirine dayanması ve rububiyât birbirine kuvvet vermesi ve ihata-i vâhidiyet içinde ehadiyetin tecelli etmesiyle elbette lâzımdır ki, meselâ bir adam Cenab-ı Hakk'ı geçen vasıflardan birisiyle bilip tanıdığı zaman, diğer vasıflarda da onu inkâr etmesin. Belki bedahetle bilmesi lâzımdır ki; vasıflardan herhangi bir vasıf ile onu tanısa, diğer bütün vasıflarda dahi yine aynı o zattır. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 38

İ'lem [38]

Ey kardeş bil ki!

لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

âyetinin işaret ettiği gibi, fıtrat-ı insaniyenin acaib camiiyetindendir ki: Cenab-ı Fâtır-ı Hakîm, insanın şu küçücük cirminde hesabsız mizan ve ölçüler âletlerini dercetmiş olmasıdır. O ise, tâ ki insan, o ölçülerle onun rahmetinin hadsiz müddeharatını tartsın ve bilsin.

Hem yine insanda hadsiz cihazat-ı maneviye âletlerini yerleştirmiştir. Tâ ki insan, o cihazlarla Cenab-ı Hakk'ın esma-i hüsnasının nihayetsiz hazinelerinin meknûnatını (saklı cevherler) fehmetsin. Meselâ sen kendi havass-ı aşerene bak ki; nasıl mesmuat, mübsarat, müzevvekat ve saire âlemlerin elvanını ihata ettikleri gibi; irade, ilim, sem' gibi cüz'î sıfat ve ahvalin i'tası ile de Cenab-ı Fâtır-ı Hakîm'in muhit sıfatlarını ve geniş şuunatını fehmetmeye müheyya ve müstaid olmuş.

Ve keza, Cenab-ı Fâtır-ı Hakîm, insanın enaniyetine âlemler kadar, belki elvanları miktarınca latifeler lefaifiyle sarmıştır ki, insan, o latifelerle o âlemlerin halini anlasın, bilsin. Hem dahi Cenab-ı Allah, insanın kamet-i mahiyetine; rububiyetin hicabları adedince manevî gömlekler, perdeler giydirmiştir. Tâ ki insan, o rububiyet hicablarını kat'edip içlerinden geçerek, terakki etsin.

Ve keza Cenab-ı Rahman, insanda gayet acib bir surette, bir latife-i müdrike vedia bırakmıştır ki, bir hardele küçüklüğünde olan kuvve-i "hafıza, bir geniş âlem gibi kesilip, o latife-i müdrike daimî surette bu kuvve-i hafıza hardelesinde seyr ü sefer ettiği halde, onun

sahiline ulaşamamaktadır. Hal böyle iken, şu koskoca büyük âlem, o latifeye bazan o derece darlaşır ki, âdeta şu koca âlemi ihata edip kendisinde sakladığı halde, kuvve-i hafıza hardelesi de o latifeyi ve onun bütün cevelan meydanlarını ve mütalaa ettiği bütün mektuplarını ihata edip yutar da, karnı da ağrımaz.

İşte tesbih ederiz o zatı ki, kuvve-i hâfıza-i insaniyeyi nihayet derecedeki büyüklüğü içinde, gayet derecede küçük yaratmıştır. Ve bu sırdandır ki, insanın tefavüt-ü meratibi şayan-ı tefekkür olmuştur. Evet insan nev'inden bazıları bir zerre içinde boğulurken, bazıları da dünya onlarda garkoluyor.

Sonra bu insan, bazı olur ki, kendisine mevhub (hibe edilmiş) olan (mezkur) anahtarlardan birisiyle, kesretin en çok intişar edip yayıldığı olan geniş bir âlemin kapısını açarak içine girer. Fakat onda bazen vahdet yolundan sapması olabilir. Dolayısıyla, tevhide ulaşması ona gayet müşkilatlı olur.

Binaenaleyh, insanın kendi âlem-i manevîsi ve seyr-i ruhanîsinde çok tabakalar vardır. İşte bu tabakaların birisinde, gayet yüsr ve sühuletle ona huzur ve tevhid müyesser olurken, başka bir tabakada gaflet ve evhamın istilasıyla bazan en dar ve en küçük bir daire, bir iş dahi, ona o kadar genişlenir ki; kesret içinde tamamen gark olup vahdeti büs bütün kaybedip unutur.

İşte medeniyetçilerin; sukutu terakki, cehl-i mürekkebi yakîn ve nevm-i gaflette tamamen batmayı intibah tevehhüm etmeleriyle gösterir ki; onlar şu en alt tabaka-i süflâdadırlar. Öyleyse onlar, hakaik-ı imaniyeyi derkedip anlamaktan uzaklık noktasından, bedevilerin bedevilerinden de çok mertebe geridirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 39

İ'lem [39]

Ey kardeş bil ki! Vâhidiyet ki, esma-i İlahiyeden Vâhid isminin tecellisi olmak itibariyle; o ismin herşeyi ihata ettiğine delâlet ediyor. Amma Ehadiyetin manası ise, herşey-i zîhayat, kendi varlığı ve vücuduyla; tedbir ve idare-i kâinatla alâkadar olan bütün isimler, bir tek Zat-ı Vâhid'in olduğuna işaret ettiğine delâlet ediyor.

Yani Cenab-ı Vâhid-i Ehad, vâhidiyet tecellisiyle nasılki bütün eşyayı ihata etmiş. Öyle de ehadiyet tecellisiyle de, herşeyde bütün esması hükmediyor demektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 40

İ'lem [40]

Ey kardeş bil ki! Celal sıfatının ekser mezahiri, esmanın küll ve külliyat ve enva' ve cemaatler üzerine tecelli etmesidir. Meselâ; nevilerde görünen cûd-u mutlak celal tecellisindendir.

Amma tecellidar olan cemal sıfatının ağleb aynaları ise, cüz'iyat-ı mevcudatın nakışları ve teksir-i efrad içinde emsallerin birbirine telahukuyla, ayinedarların cilalanması içinde eşhasın gittikçe zidaleşen güzellikleri; ve tek tek herbir şahıstaki nihayet güzel itkan ve intizamlar da, cemal tecellisini irae etmektedirler.

Ve keza celal, vâhidiyet tecellisinden tezahür ettiği gibi; cemal dahi ehadiyet tecellisinden nümayan olur. Fakat bazan olur ki, cemalden celal tecelli ettiği gibi, celalden de cemal tecelli eder. Evet bak gör ki; cemalin aynısı içinde celal ne kadar cemildir ve ayn-ı celal içinde cemal, ne kadar celildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 41

İ'lem [41]

Ey kardeş bil ki! Göz, şu musanna' ve murassa' masnuatı müşahede ettiği halde, basiret ise masnuatın Saniini görmezse; elbette hâlî değil, ya basiretsizliktendir.. veya da körlüğündendir.. veyahut mes'elenin azametini tasavvur etmeye zihni dar geldiğindendir.. veyahut da bütün bütün bir sukutun hızlanıdır. Yoksa o hal, sofestaîler gibi, belki daha esna' ve daha gözsüz olarak, basarın şuhudunu inkâr etmekliğin acib bir şekli olur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 42

İ'lem [42]

Ey kardeş bil ki! Nasılki bir adam, bir tarlaya bir tohumu zer'edip ekse ve o tohumun tanelerini tarlanın her tarafına tamim etse, (velevki bir çayır çimen tohumu dahi olsa) elbette o tarla, o adamın taht-ı himayesinde olduğunu ve başka birisinin gelip tekrar o tarlaya tohum atarak tasarruf etmesinden masun bulunduğunu gösterir, ki adeta tarlaya ekilen o tohum, o adamın tasarrufuna ve başkasının adem-i müdahalesine manevî bir sur gibidir.

Aynen öyle de küre-i arz tarlasında zer'edilip saçılan ve yer yüzünün ekserisinde dağılmış ve yayılmış olan nebatat ve hayvanatın herbir nev'i dahi, şirki ve şirketi men' eden birer sur ve gayrın müdahalesini tardeden birer bekçi ve evhamı red ve tardeden birer hamidirler. Şimdi düşün, bütün nevilerin mecmuu, birbiriyle tesanüde gelse ve şahidler birbirine eklense ve efradlar birbirine boyun boyuna verse; ve her hepsi birbirine omuz omuza gelerek kuvvet verseler, ne derece şirki red ve şürekayı tardettiğini artık sen kıyas et!

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 43

İ'lem [43]

Ey aziz bil ki! Meselâ nasılki bir insan, kendi meyvedar bahçe ve bostanlarının yeşil çimenlikleri içinde ve güzel çiçeklerinin arasında bazı çorak vadilerin ve sert yalçın kayalıkların gayr-ı muntazam suretlerini veya taşlıklarının muvahhiş ve haşin benzerlerini ve eğri büğrülüklerinin müşevveş timsallerini görmek ister ve arzu eder. Tâ ki, o gibi şeyler, o cennet-misal bahçelerdeki tanzimatın letafetini izhar etsinler. Hattâ bazı kimseler, kendi bahçe ve bostanlarının manzum vaziyetleri içinde müşevveş şekilde yontulmuş olan nahitlerle yapılmış mağaraların suretini ve timsalini yapar, vaz' eder. Demek o gibi şeylerin kemal-i intizamı ise, burada adem-i intizamlarındadır. Lâkin müdakkik olan kimseler, şunların intizamsız bir şekilde burada dizilmesi; elbette hakîm bir nâzımın kasdî bir işidir diye düşünürler.

Aynen öyle de: mahlukat-ı muntazama ve masnuat-ı mevzune arasında, bir de intizamdan baîd, müşevveş eşkalli dağ ve vadiler ve mütefavit taşlarla örtülü yüce dağlar ve çetin kayalıklar müşahede edilir. Hattâ o derece ki, nazar-ı hamka-i zahirî, bunlarla tesadüfün eli oynamak tevehhümüne düşmüştür. Hâşâ, belki bunları ihata eden ve onların üstünde döşenen manzum ve mevzun masnuatın şehadetiyle, bunlar ancak adem-i tanzim ile muntazamdırlar. Dış görünüşteki müşevveşiyetleri ise, ancak bir Sani-i Hakîm ve bir Fâtır-ı Alim'in kasdı iledir.

Evet, nasılki mensur cevahirlerle tezyin edilmiş gerdanlıkların üzerine manzum incilerin dizildiği olan gayet muntazam bir san'atın şa'şaasını izhar için; ve o şulefeşan kıymettar taşları göstermek gayesiyle, onları şiddetli bir karanlığa göstermek icab ediyor.

İşte aynen onun gibi, nebatat yeyici hayvanatın, yemelerini defeden dikenli ağaçlara ve diken mızraklarıyla mücehhez nebatata dikkat et!. Tâ ki, onların adem-i intizamları içinde bir intizam-ı acibi göresin. Ve onların muvahhiş haşinlikleri içinde zarif bir letafet müşahede edesin.

Evet şunların bu vaziyetleri, bir Sani-i Hakîm'in kasdıyla intizamsızlık içindeki aynı intizam olduğunun emareleri budur ki; hiç birisinin şekli başkasının şekline tevafuk etmemesidir. O derece ki, herbir nev'-i müstakilin tek tek herbir ferdi, kendi nev'iyle şeklen ittihad etmekle beraber ve tevafuk esbabını da aldığı halde, şekil ve sima cihetinden âdeta kendi şahsına münhasır oluyor. İşte ferdlerdeki şu tevafuksuzluk, elbette onların içinde rast gele ittifakî bir kaziyenin ademine ve tesadüf vücudunun da in'idamına bir delil-i kat'îdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 44

İ'lem [44]

Ey kardeş bil ki! insanın camiiyet-i fıtratının mezayasından ve onu sair hayvanattan ayıran seciyesi ise; zevi-l hayatın Vâhib-ül Hayat'a karşı olan tahiyyatlarını fehmetmesidir.

Yani insan, kendi nefsinin (kalbinin) sözlerini anladığı gibi, iman kulağıyla dinlediği zaman, tesbih eden zevi-l hayatın, belki cemadatın dahi bütün kelimatını fehmedebilir. Halbuki sair zîhayat ve cemadat ise, herbirisi yalnız kendi zatının sözlerini fehmedebiliyor. (Evet cemadatın izhar ettiği çok acib hizmet ve manalar itibariyle onların da kendilerine mahsus bir tarz-ı tesbihatları vardır.) Âdeta onlar, bu cihetten konuşan birer sağır hükmündedirler. Fakat insan ise, semi' bir mütekellimdir ki, gözünün gördüğü genişlik miktarınca işitebiliyor. Yani insan; Esma-i Hüsnanın delilleri olan mevcudatın bütün konuştuklarını, gözü ile bir anda, müzahametsiz bir tarzda işitebilir. Öyle ise mevcudatın herbirisinin kıymeti yalnız o şahsın kendi nefsi miktarıncadır. Fakat insan-ı mü'mininki ise, her hepsinin kıymetinin miktarı kadardır denilebilir. Yani insanın her bir ferdi, sair mevcudatın birer nev'i gibidir. Belki de birçok neviler gibidir.

وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 45

İlem 45

İ'lem [45]

Ey kardeş bil ki! Hakikat ile suret arasında zahirde bir müşabehet olmakla beraber, nefs-ül emirde azîm bir bu'd vardır.

Meselâ, amiyane olan tevhid-i zahirî; hiçbir şey Allah'tan gayrısına isbat edilip verilemez diye bir isbattır. Halbuki bu nefiy ise, çok basit ve kolaydır.

Amma ehl-i hakikatin tevhidi ise, görünen bütün eşyayı Cenab-ı Hakk'a isbatlı bir şekilde isnad eder. Ve herşeyde onun sikkesini görür ve herbir mevcud üstünde onun hatemini okur. İşte bu isbatlı tevhid ise huzuru tesbit edip gafleti tardediyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 46

İlem 46

İ'lem [46]

Ey kardeş bil ki! Mana-yı ismiyle ve zatî bir kasdla şu dünya hayatına müteveccih olan kâfirlerin hikmet-i imhalinin bir kısmı şunlardır:

Birincisi: Sun'î bir terkibin neticesinde istihsal ettikleri Cenab-ı Hakk'ın çeşitli renklerdeki nimetlerinin izharına hizmetleridir. İsterse onların şuurları da ermesin.

İkincisi: Cenab-ı Sani-i Hakîm'in güzel masnuatının mehasinlerini tanzim etmeleridir. Kendileri anlamasa dahi...

Üçüncüsü: Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'nın garaib-i san'atı üzerine gayet câlib bir tarzda nazar-ı dikkati celbederek onu teşhir etmeleridir. İsterse kendileri bunu düşünmeseler de... Lâakal saat gibi sana evkatı bildirir, amma kendisi ne yaptığını bilmez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 47

İ'lem [47]

Ey kardeş bil ki! Muvaffak olabilene tarikat berzahına uğramadan zahirden hakikata geçebilmesi mümkündür. (Yani tasavvuf tarikatı)

Evet ben, Kur'an'dan tarikatsız bir surette hakikata giden bir yol keşfettim. Hem ulûm-u âliye آليه berzahına uğramadan da, maksud ilimlere ulaştıran bir yol buldum. Evet rahmet-i hâkimenin şânındandır ki, seri-üs seyr olan şu zamanın evlâdına böyle kısa ve selâmetli bir yolu ihsan etsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 48

İ'lem [48]

Ey kardeş bil ki; bir şeyin vücud ve hayatı nasılki kendi mucidinin vücub-u vücuduna ve sıfatlarına bir bürhan-ı bahirdir. Hem o mucidin vâhid olduğuna, yani: herşey O'nun olduğuna nuranî bir âyettir ve esbabın ellerini eşyaya müdahaleden kesen bir hüccet-i katıadır.

Kezalik eşyanın teceddüd-ü emsal içindeki fena ve mevtleri dahi; Mübdi', Muîd, Vâris ve Bâis bir zatın bekasına zahir bir bürhan-ı neyyirdir. Hem şerik ve nazîri olmadığına vazıh bir delildir. Yani eşyada halk ve icad cihetinden hiçbir şeyin bir zerre hisseye de sahib olmadığına; ve aynı zamanda eşyada, kendilerinin ellerini tesir-i hakikiden kesen hüccet-i katıadır.

Elhasıl: Hayat لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ وَحْدَهُ der, esbabı reddeder. Mevt ise لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ لاَ شَرِيكَ لَهُ der, hiçbir şeye te'sir-i hakikî vermez, tardeder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 49

İ'lem [49]

Ey kardeş bil ki! Hayat-ı insaniyenin vazifelerinden birisi budur ki: Zevi-l hayatın Vâhib-ül Hayat'a olan tahiyyatlarını müşahede edip gördükten sonra, onların üstünde şehadet getirmektir. Yani umum mevcudatın kendi seyyid ve mevlâları yanında ilan ile takdim ettikleri ibadetlere şahid olup, hepsinin mümessili imiş gibi müşahede ederek, ilan etmektir. Ve her hepsinin lisanlarının, diğer umumun şehadetlerini bildirmektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 50

İ'lem [50]

Ey kardeş bil ki! Hem Kur'an, hem kendisine Kur'an'ın nüzul ettiği Zat (A.S.M.), çok büyük mes'elelerden bahsetmekte ve çok cesim hakikatları isbat etmekte ve gayet geniş esasları bina etmektedirler.

İşte kendisine nisbeten

مَنْ يَطْوِى السَّمَاءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ
وَالاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ
وَمَا اَمْرُالسَّاعَةِ اِلَا كَلَمْحِ الْبَصَرِ

hem, تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ

hem, خَلَقَ السَّمَواتِ والارْضَ ومَنْ فيهن

hem, خَلَقَ السَّمَواتِ والارْضَ في سِتَةِ اَيَّامِ

hem, ويُحْيي الارْضَ بَعْدَ مَوْتِها

hakikatlarıyla muttasıf olan bir Zat-ı Zülcelal'in vahdaniyetini isbat etmek gibi azîm mesaili beyan ediyorlar.

Evet, âhirki âyetin ifade ettiği mana ki; ihya-yı arz içinde üçyüzbinden ziyade enva-i nebatat ve hayvanatın diriltilmesiyle ve yeryüzü sahifesinde onların nihayet derece ihtilat ve karışıklık içinde iken; hiçbirisi unutulmayarak ve şaşırılmayarak yazılımlarıyla haşir, neşir ve kıyametlerin pekçok misalleri gösteriliyor. Halbuki gözle görülen o kıyameti kopmuş nebatat ve hayvanattan yalnız bir nev'in haşri, insan taifesinin haşrinden daha kolay değildir. Çünkü sinekler taifesinden yalnız bir taifenin aded itibariyle bir senedeki çokluğu, dünyanın ömrü boyunca bütün efrad-ı insaniyeden daha fazladırlar.

Ve keza Kur'an ve tercüman-ı âlîşânı, الله خالِقُ كُلّ شَئٍ وهُوَ عَلى كُلِّ شَئٍ وكيل

ve بِيَدِهِ مَقَالِيدُ السَّموَاتِ وَ اْلاَرْضِ

Ve keza خلَقَكُم وَما تَعْملُونَ .. أعدّ للكافرينَ عذاباً اليماً

Ve keza ومَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّة شراً يَرَهُ ve daha bunlar gibi gayet mühim bürhanlı mesail-i azîmeyi söylüyorlar, ders veriyorlar.

Demek Kur'an'ın ve tercümanının kâinata olan nazarları, fünun-u felsefiye ve ukul-ü insaniyenin nazarları gibi değildir. Belki bunların meseli: Bir san'atın saniini tarif etmek için, elindeki bir masnuu çevirip döndüren ve o masnuun iç yüzünü ve sahifelerini ve perdelerine sarılı vaziyetlerini ve onun sanii yanındaki gaye-i cihazatını göstermekle, sana tarif eden; veyahut maanî ve işaratıyla bir kitabı sana talim eden bir adamın meseli gibidir.

Fakat insanın ve felsefesinin meseli ise; elinizden ve fehminizden uzak ve ancak nazarınız onun sathına ulaşabildiği ve fakat onun iç yüzüne hiç nüfuz etmediği bir masnuu şatahatvari vesveseler gibi mes'elelerle tarif edip, sana onu öylece yutturmak isteyen adamın meseli gibidir. Bu ise hak ve hakikattan tamamen bîgâneliktir.

Hem onun meseli, arabîden bir tek kelime dahi bilmeyen acemi bir ecnebi gibi, fakat nukuş ve suretlerin münasebatına dair iyi bilgisi olup; altın yaldızıyla münakkaş bir hikmet kitabının hurufundaki nukuşun münasebatını ve suretlerinin keyfiyetini ve bazı nukuşlarının diğer bazılarına bakan vaziyetini ve hakeza surî, boş, manasız şeylerini sana anlatmaya şürû' eden bir adama benzer.

İşte madem ki iş böyledir; zinhar ulûm-u insaniyenin, hususan felsefiyenin ölçülerini, Kur'anın ve Resul-i Zîşan'ın ulûmlarının hakaikına mihenk ittihaz etmeyesin; Hem onların ölçüleriyle bunları tartmayasın. Evet nâdir cevahirlerin terazisiyle, elbette kaba ve sabit dağlar tartılmaz. Hem dahi, Kur'anın ve tercümanının o semavî namuslarına, bunların arazî düsturlarını misdak ve mikyas yapıp, tezkiyelerini onlarla taleb etme! Ve binaenaleyh, din-i İslâmın bazı teferruat-ı cüz'iyesinin, felsefe ve şakirdlerinin dalaletpîşe hevalarının tahrikiyle ufak tefek kımıldanmasını; sakın onun hakaikının da bir tezelzülü olarak zannetmeyesin. Zira bir şeyin ehemmiyeti ise, o şeyin kıymeti miktarıncadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 51

İlem 51

İ'lem [51]

Bil ey uzun müddetten beri devam eden bir beliyyeye giriftar olmuş olan zat! Sakın kendi sabır askerini ve onun kuvvetini geçmiş zamandan tâ bulunduğun güne kadar olan zamana yayıp dağıtma!. Belki yalnız şu içinde bulunduğun saatine karşı tahşid et. Çünkü o geçmiş elemli, hâlî günler, lezaiz-i maneviye ve hasenat-ı uhreviyeye inkılabıyla senin sabır askerlerinin saffına iltihak etmiş bulunuyorlar.

Hem dahi sabrının bir kısmını, şu hazır gününden sonra gelecek olan zamana da dağıtma, belki yalnız şu saatine karşı tut! Çünkü o gelecek günler ise, şimdi hiçtir ve madumdurlar. Hem de meşiet-i İlahiyenin elindedirler. Öyle ise, sabrının cemi-i kuvvetini ve onun bütün askerlerini bugüne ve içinde bulunduğun saate mukabil cemetmekle beraber; düşman olan belaların askerleri de senin sabır askerlerine iltihak etmeleriyle yardımcı ahbablara inkılab ederek, senin kuvve-i maneviyeni takviye etmiş olmaları; hem de bir Mâlik-i Kerim ve Rahim ve Hakîm'e tevekkül ile istimdadın geleceğe karşı kâfi ve vâfı bir kuvvettir. İşte eğer böyle yaparsan, en büyük musibetine karşı dahi, senin en zaif sabrın, kâfi gelecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 52

İ'lem [52]

Ey kardeş bil ki! Bir çok kimseler, kusurlu fehmiyle; bazı hakikatları, -menabi-i hakikat ve maadin-i hak iken- mübalağa hayalgâhı ve mücazefe zemini olarak tevehhüm ederler.

Meselâ rivayet edilmiş ki:

لَوْ وُزِنَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا شَرِبَ الْكَافِرُ مِنْهَا جُرْعَةَ مَاءٍ

ev kema kal... (Yani, *"Cenab-ı Hakk'ın yanında dünyanın bir sinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, kâfirler ondan bir yudum suyu dahi içmeyeceklerdi.")* olan hadîs-i şeriften murad şudur ki: Şu haricî dünyadan senin hayat-ı faniyenin aynasında ve geçici olan ömrünün vüs'atinde temessül eden saadetinin yekûnu, âlem-i bekadan bir sinek kanadı kadar bir nura da müsavi gelemez demektir.

Evet, nasılki tenebbüt ile bir ağaç olacak olan bakî bir habbe; rüzgârın üfürmesiyle fenaya gidebilen bir harman samana tereccüh ediyor. Öyle de herkesin; esma-i hüsnanın mazharı ve âhiret mezraası olan şu umumî dünyadan bir dünyası vardır. Eğer insan, kendi hususî dünyasına mana-yı harfiyle bakarak, bakî bir hayat için onu istimal etse, ona çok büyük bir kıymet terettüb edecektir. Yoksa, eğer fenaya sarfetse. baki bir zerreye de muvazi gelemeyecektir.

İşte, aklın daracık ölçüleriyle muvazeneye gelmeyen sair bazı ezkârın sevabları hakkında vürûd eden ehadîsleri de buna göre kıyas et!

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 53

İ'lem [53]

Ey kardeş bil ki! Dâll ve mudill felasifenin tevehhüm ettiği gibi; hayatın düsturu, "cidal" olmayıp, belki teavün olduğuna delil ise; sert ve sağır toprağın ve katı, muhkem taşların gayet latif ve ipek gibi yumuşak olan nebatatın nâzik ve nazenin damarlarına karşı mukavemet göstermemeleridir. Belki o katı ve sert taşlar, nebatat yavrucuklarının parmaklarının temasıyla kasi kalbini şakketmeleri; toprak dahi bunların kılavuzlarının geçmesi yolunda sağır ve sâmit olan sinesini çâk etmesidir.

Evet güneşiyle, kameriyle kâinat, bütün erkân ve azasıyla, hayvanatın menafii için birbiriyle cevablaşmaları; hem hayvanatın irzakı için nebatatın çeviklik içinde koşuşmaları, ve semeratın terziki yolunda gıda maddelerinin gayet sür'atli bir şekilde müsabakavari hareketleri ve müşterilerin enzarını celbetmek için semeratın son derece süslenip güzelleşmeleri ve beden hüceyratının gıdalanması için zerrat-ı taamiyenin imdad içinde muavenetdarane vaziyetleri gösteriyor ki: kâinatta umumî düsturun "Cidal' olmayıp, 'Teavün' olduğuna bir delil-i katı' ve satı'dır.

Evet 'cidal' ise ancak bazı zalim hayvanat mabeyninde cereyan eden gayet cüz'î bir düsturdur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 54

İlem 54

İ'lem [54]

Bil ki! Tevhidin en zahir bürhanlarından birisi, gözle görünen şu sühulet-i mutlakadır. Halbuki eğer mevcudatın halk ve icadları şirket ve müşareket yoluyla olsaydı; o zaman bütün herşeye birden lâzım olan ne ise, tek tek her bir şeye, hususan canlı olana dahi lâzım olacaktı. Binaenaleyh kâinattaki mevcudatın ayrı ayrı herbir ferdinin, kemiyeten bütün külfet ve suubetleri kadar, infirad içindeki her bir ferd için dahi lâzım gelecekti.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 55

İ'lem [55]

Bil ey nefs-i emmare! Sen metalibinin en güzelleri içinde pûyan iken, yine ittihamda bulunuyorsun. Zira bazan güya dünyayı hor görüp, âhiretin umuruna müştak oluyorsun. Lakin bu taleb ve iştiyakın mana-yı harfî ile oluyor. Yani senin bu iştiyakın ise, tâ ki dünya fena ve zevaliyle sana bulanmasın.

Şu halde senin âhirete olan bu iştiyakın, fenanın elîmane darbesine karşı bir tesellidir. Tuh, tuf senin bu denî himmetine!.. Nasıl olur da sen, daimî bir sultanı, zail ve denî bir fakire hizmetkâr ediyorsun. Ve hem nasıl daim ve müstemir olan sultanî bir kasrın altındaki cevahirlerle süslenmiş sütunları çekerek; bazı hayvanatın bir gecelik konaklayıp durmaları için yaptığın (kümes gibi) bir hanın altına veriyorsun. İşte sen bu haletinle kasr-ı âhireti başına yıkıyor ve Cennetin baki semeratını daha olgunlaşmadan ve henüz kemale ermeden ve kazanmadan şu dünyanın yalancı bostanında yemek istiyorsun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 56

İ'lem [56]

Ey kendi nefsine âşık ve bu vücudun görüntüsüne istinad etmiş nefs-i emmare! Bil ki sen, ab-ı hayat denizinden bir katre seraba ve gündüz ortasındaki güneşin şa'şaalı nuruna bedel kapkaranlık bir gecenin içindeki yalnız çok zaif bir lem'aya aldanıp iktifa etmişsin. Halbuki zuhurca senin bu vücudunun görünüşü, Fâtırının zuhur-u vücuduna olan nisbetle, bir olan nefsin ile; bütün mevcudatı umum zerratıyla darbedip hasıl-ı darb kadar aded itibariyle nisbeti gibidir. Zira senin nefsin, senin vücuduna bir tek vecih ve ancak cirmin miktarınca delâlet ettiği halde, fakat kendi mucidinin vücuduna sayısız vecihlerle delâlet etmekle beraber, senin mucidinin zuhur-u vücuduna bütün mevcudat tek tek, hem ifraden ve terkiben dahi nihayetsiz vecihlerle delâletleri vardır.

Öyle ise ey nefis! Âlemin, senin küçüklüğüne göre senden büyüklük derecesi ne ise, Vâcib-ül Vücud'un zuhur-u vücudu da senin vücudundan zuhurca sana o kadar zahir bulunması gerektir.

Amma senin nefsine olan muhabbetin ise, çünkü nefsin, senin lezzetlerinin mahzeni ve vücudunun merkezi ve menfaatlerinin madenidir. Hem sana en yakını da odur. Fakat ey nefis, zail bir zıll-i zalil sana kâmil bir asl-ı asil ile iltibas olunmuş. Evet mademki sen nefsini zail bir lezzet için seviyorsun, elbette seni nihayetsiz baki lezzetlerle saadetlendiren ve hem saadetleriyle mütelezziz olduğun bütün sevdiklerini mes'udane lezzetlerle feyizyab eden bir zatı daha çok sevmekliğin lâzımdır.

Hem eğer nefsin, senin vücudunun merkezi ise, bak senin Rabbin senin mucidin olup, seni yoktan icad ettiği gibi; senin vücudunun hem de vücudlarıyla alâkadar olduğun bütün vücudların mûcid ve kayyumu yine O'dur.

Hem eğer senin nefsin, menfaatlerinin ma'deni ise, senin Râzıkın dahi bütün hayırlar onun elinde olan bir Nâfi'-i Baki'olup, hem senin menfaatin, hem de bütün menfaatleriyle intifa' ettiğin kimselerin menfaatleri onun yanında olan bir zattır.

Hem eğer senin nefsin sana en yakin ise, halbuki onun Fâtırı ondan ona daha yakındır. Çünkü nefsinin zatı içinde ve merkezinde öyle yerler ve şeyler vardır ki; onun Fâtırından başka ne senin, ne de hiç kimsenin ne elleri, ne şuuru, ne de hissi onlara ulaşmaz ve yanaşmaz.

İşte ey nefis! madem öyledir; mevcudatın umumuna dağılmış olan o muhabbetleri, kendi nefsine ettiğin muhabbetinle beraber toplayıp Cenab-ı Mahbub-u Hakikî'ye vermen ve tevcih etmen gerektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 57

İ'lem [57]

Ey nefis bil ki; seni Allah'a karşı marifet ve huzurdan perdeleyip alıkoyan ve gaflet içerisinde bırakan esbabın birisi de; senin cüz'î nazarın, cüz' ve cüz'î olan şeyler üstüne inhisar etmesiyle; o şeyin, tesadüf ile vahî sebeplerden sudûrunu tecviz etmesidir.

Lâkin senin o cüz'î nazarın, başını bir kaldırıp ta, nazarını küll ve külliyata uzatıverseydi; en edna bir şeyin dahi, en büyük sebeblerden sudûrunu tecviz etmeyecekti. Evet meselâ sen, kendi cüz'î rızkını bazı sebeblere isnad etmen, belki ilk nazar-ı zahirîde mümkün gibi görünebilir. Fakat sonra sen, zemin yüzünün kıştaki kuru ve fakir vaziyetine baktın ve Sonra bahar ve yazda kudret-i Rabbaniyenin eşcar kazanlarında ve bostanların kaplarında pişirdiği taamlarla bezenip süslenerek doldurulmasını gördüğün vakit; elbette yakîn hasıl edeceksin ki, senin Râzıkın, ancak ve ancak yer yüzünü mevtinden sonra diriltmek içinde bütün zîhayatları beraberce rızıklandıran bir Zat-ı Kadir-i Kerim olabilir.

Hem meselâ sen maddî ve cüz'î bir ışık ve ziyanı ve mahsus manevî nurunu bazı esbab-ı zâhiriyeye isnad ederek, اِنَّمَا اُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ demen belki sence mümkün olabilir. Fakat sonra sen, başını kaldırıp kendi o hususî ziyanı, gündüzün nuruyla; ve kalbinin o mahsus nurunu bir menba-ül envarın ziyasıyla olan ittisallerine baktığın vakit, elbette yakînin gelecektir ki; senin kalıbını ziyalandırmaya ve kalbini nurlandırmaya, hakikatta seyyarat ve kamerleri tahrik ile gece ve gündüzü ardı sıra döndüren ve Tenzil'in (Kur'anın) ayat-ı tenziliyesiyle kullarını imtihan ve tecrübeden sonra; fâcirlerden istediğini dalalete atan; ve ebrardan

dilediğinide hidayete erdiren, Mükallib-ül Leyli ve-n Nehar'dan başka hiç bir şeyin ve kimsenin ne haddidir, ne de kuvveti dahilindedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 58

İ'lem [58]

Ey insan bil ki; senin önünde çok korkunç, azîm mes'eleler vardır ki, her zîşuuru onlara karşı ihtimama mecbur ediyor.

O mes'elelerden birisi ölümdür ki; dünya ve mafihâdaki bütün sevdiklerinden bir firakındır.

Birisi de; dehşetli ehval içinde ebed-ül âbâd tarafına yapılacak olan sefer mes'elesidir.

Birisi de; sayılı, hududlu bir ömür içinde, sonsuz bir yolculuğun içerisinde, gayr-ı mahdud fakrın içindeki nihayetsiz aczindir ve hakeza!.. İşte sen, bu gibi azîm mes'eleleri boş vererek, unutup onlardan teamî etmişsin.. Tıpkı deve kuşu gibi ki; O, başını kum içinde saklayarak, gözlerini yumar, tâ ki avcı onu görmesin.

İşte ey nefis, daha sen ne zamana kadar geçici katrelere ihtimam gösterip, dehşetli denizlere aldırmayacaksın!?.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 59

İ'lem [59]

Ey kardeşim bilmiş ol ki: Cenab-ı Hakk'a hamdediyorum ki, bana bu kâinatın çok azîm mes'elelerini; Nahv ilminin mana-yı harfiyle mana-yı ismî'nin arasındaki farkı beyan eden bir mes'elesiyle fethetmiştir. Yani: şu mevcudat, kendilerinden başka olan manalara delâlet eden kelimelerdir. Yani, esma-i hüsnayı tilavet eden Rabbani mektublardır. Yoksa, mana-yı ismiyle değillerdir. Tâ ki, lizatihî kendisindeki manaya delâlet etsinler.

Binaenaleyh, birinci vecihden göğerip dallanan mana, yalnız ilim, iman ve hikmettir. Amma ikinci vecihten ise, doğrudan doğruya cehl-i mürekkeb, cahili küfran ve tantanalı geveze bir felsefedir.

Ve keza, Cenab-ı Allah'a çok şükrediyorum ki, mesail-i Rububiyetten en büyük bir mes'eleyi, Mantık ilminin bir mes'elesiyle bana açmıştır, şöyle ki:

"Küllî-i zi'l cüz'iyat ile küll-ü zi'l cüz' (tâbiri diğerle "küllî-i zû cüz'iyat ile küll-ü zû ecza") arasındaki farktır. Bunun Türkçe tabiri ise, "Cüz'iyata sahib olan küllî ile, cüz'lere malik küllün" arasındaki farktır.

İşte cemal ve Ehadiyetin tecellisi, küllî'ye benzediği gibi; celal ve vâhidiyet tecellisi de küll gibidir. Fakat kemal ve kibriyanın tecellileri ise, cem'in cem'idir. Yani aynı küll içinde küllî ve aynı cüz' içinde cüz'î olduğu gibi, ayn-ı celal içinde bir cemaldir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 60

İ'lem [60]

Ey kardeş bil ki! Dünya, âhiretin bir fihristesidir ki, bunda âhiretin çok mühim mes'elelerinin işaretleri vardır.

Ezcümle: Birisi cismanî rızıktaki zevktir ki; bu zail ve zelil olan ve hakikatta lezzetli olmayıp, lezzet almak için de olmayan şu dar-ı dünyadaki cismanî bütün enva-i nimetlerini ihsas ettirmek gayesiyle, hem cismaniyat üzerine tecelli eden esmasının aksam-ı edevatını zevkettirmek için; senin vücudunda havass ve hissiyat, cevarih ve cihazat, aza ve âlâtı derceden zat, elbette bu hakimane san'atlarla işaret ediyor ki; buradaki şu ihsas ve izakanın sahibi, yani şurada kullarına bunları hissettirip tattıran zat, elbette kendi misafir kullarına cismanî ve ebediyete lâyık bir şekilde ve

تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

sırrıyla ebedî cennet köşklerinde dahi cismanî bir ziyafet hazırlamıştır, âmenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 61

İ'lem [61]

Bil ey Said-i âciz ve hâif! Havf ve muhabbet, eğer mahlukata teveccüh edilirlerse; o zaman havf, elîm bir bela olur. Muhabbet ise, belalarla bulanmış bir musibet veya ateşîn bir azab olur. Çünkü sen öylelerden korkarsın ki, sana merhamet etmez.. Veyahut senin istirhamını duymaz. Hem dahi öylelere muhabbet edersin ki, seni hiç tanımaz veya muhabbetin için seni tahkir eder.. veyahut sana arkadaşlık etmez. Belki senin rağmına olarak seni bırakıp gidiyor.

İşte madem öyledir: şu havf ve muhabbetin yüzlerini dünya ve mafihadan çevir; Fâtır-ı Kerim ve Hâlık-ı Rahimine tevcih eyle!. Tâ ki -küçük bir çocuğun, annesinden korkusu sonuncu onu annesinin şefkatli sinesine atılmaya mecbur etmesinden gelen telezzüzü gibi- senin havfın da, seni sadr-ı rahmete iltica ettirerek lezzetli bir tezellül versin. Muhabbetin ise, zevalsiz ve zilletsiz ebedî bir saadet olsun. Ne günah çek, ne elem...

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 62

İ'lem [62]

Ey insan! Kat'iyyen bil ki: Sen, şecere-i hilkatin bir semeresi veyahut onun bir çekirdeğisin. Evet, sen maddî cismaniyetin itibariyle küçük, zaif, âciz, zelil, mukayyed, mahdud bir cüz'sün.. Lâkin Sani-i Hakîm, seni kendi sun'unun latifliğiyle bir cüz'-ü cüz'î vaziyetinden bir küll-ü küllî mertebesine yükseltmiştir..

Zira Sani-i Hakîm senin cisminde hayatı dercetmekle, manevî gıdalarını celbetmek için âlem-i şehadete yayılmış olan duygularının casusları âlem-i şehadette cevelan etmeleriyle, filcümle seni kayd-ı cüz'iyetten mutlak bırakmıştır.

Sonra insaniyeti sana i'ta etmekle, çekirdek gibi bilkuvve seni bir küll haline getirmiştir. Sonra İslâmiyet ve imanı ihsan etmekle de, yine bilkuvve seni bir küllî mertebesine çıkarmıştır.

Sonra, marifet ve muhabbetini in'am etmekle, seni bir nur-u muhit gibi yapmıştır. İşte buna göre istediğini intihab edebilirsin.

Amma eğer sen, bu havass ve duygularını, dünyaya ve toprak gibi muvakkat cismanî lezzetlere salarsan; cüz'î, âciz ve zelil bir cüz' olursun. Lâkin eğer sen, hayatının cihazatını insaniyet-i kübra olan İslâmiyet hesabına istimal etsen, bir küll-ü küllî ve bir sirac-ı merkezî gibi olursun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 63

İ'lem [63]

Ey dünyevî mevcudata, ancak cirmin miktarınca ve bağ ve kayıdlarının müsaadesi nisbetinde ulaşabildiğin halde, muhabbet eden zavallı adam! Bil ki, sen o muhabbeti lâyıkı olmayan yerlere sarfettiğin için ceza olarak elîm firakların âlâmıyla müteellim olmaktasın.

Halbuki eğer sen muhabbetini bir Vâhid-i Ehad'e tevcih edip, onun hesabıyla ve ismiyle ve izniyle ve nazarıyla ve havliyle mevcudata teveccüh etsen; bir anda bütün o mevcudatla beraber firaksız ve elemsiz bir şekilde nezih bir hayat bulursun. Bunun (fehme yakınlaştıran) meseli; bir adamın bir padişaha intisabına benzer ki; o padişah, kendi aktar-ı memleketinin her bir cüz'iyle bir irtibatı olduğu gibi, her mekânda cereyan eden ve her bir mekînden sudur eden bütün işleri, hâdiseleri, sesleri ve saireyi de duyuyor, işitiyor ve görüyor bir tarzda; ki âdeta manen o padişah herşeyin içinde ve herkesin yanında hazırdır. İşte o hadim dahi kendi padişahının sem'iyle ve basarıyla çok geniş ve uzak olan onun aktar-ı saltanatındaki bütün mevcudatın leziz nağmelerini ve güzel suretlerini muhabere ve müşahede âletleri vasıtasıyla işitebiliyor ve görebiliyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 64

İ'lem [64]

Bil ey kamer ve emsali gibi garib haberlerin marifetine fazla iştiyak gösteren adam! Öyle ki, eğer sana dense: "Ömrünün yarısını feda etsen, kamerden bir adam inecek ve kamerde ne gibi şeyler olduğunu sana haber verecek. Hem senin başına ne gibi şeyler geleceğini ve hakikat-ı istikbalini doğru olarak sana bildirecek!. Herhalde tereddüd etmeden bilâ-teessüf feda edersin. Halbuki bak, birisi gelmiş; öyle bir zatın ahbarını sana söylüyor ki; onun mülkünde kamer bir sinek gibi bir pervane etrafında uçuyor. Pervane olan arz ise. o zatın kendi misafir kullarına hazırlamış olduğu bir menzilinin tavanındaki pek çok kandillerinden tek bir lâmbanın etrafında pervaz eder. Hem bak, o zat, Ezel ve ebedin ve hayat-ı ebediye ve hakaik-ı esasiye ve mesail-i azîmenin ahbarını sana söylüyor ki, bunların en küçüğü, küre-i arzın kamer ile birlikte infilak etmesinden daha azimdirler.

Eğer istersen onun lisanından Sure-i اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَت ve Sure-i اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَت gibi sureleri işit!..

Hem bak, sana vahdete giden en doğru, en metin ve en selâmetli bir yolu gösterip, seni muvahhiş kesretin dalaletleri içerisindeki teşettütten kurtarıyor; ve senin eline urvet-ül vüskayı ve arştan gelen bir zinciri uzatıyor ki, Ona yapışanı dağınık ve müşettet mümkinatın zulümatı içinde boğulmaktan kurtarıyor. Hem sana hayat-ı ebediyeye olan imanın çeşmesinden ab-ı hayat içiriyor. Tâ ki bütün sevdiklerinin nar-ı fırakıyla yanmaktan mutlak olarak seni halas etsin.

Hem sana, şems ve kamer ve yıldızlar onun emrine müsahhar ve küre-i arz, ancak onun izniyle müstakar olan Halıkının marziyatını ve senden ne istediğini haber veriyor.

Hem bak o zat; kudret ve gınasına hadd ü nihayet olmayan bir Sultan-ı Ezel ve Ebed'in muhaberesine; ve seninle onun mükalemesine ey nihayetsiz âciz ve gayetsiz fakir insan, bir tercüman olmuştur. İşte ey biçare! bütün bu mezkûr hakikatların yanında hüda-yı Kur'anîyi fehmetmek için nasıl olur da sen nefsini terketmezsin? Ve Resul-i Rahman'ı dinlemek yolunda, nasıl sen hevesini unutmazsın? Hem nasıl teslim ve imanla Allah'ın Resulünü istikbal etmezsin? Hem nasıl salât ü selâm ile ona selâm etmeye müştak olmazsın? Hem nasıl, Hannan olan Seyyidimiz ve Mennan olan Malikimizin (C.C.) bizden istediklerini o Resul'den istihbara ihtiyaç göstermezsin?..

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 65

İ'lem [65]

Ey kardeş bil ki! Biz gözümüzle gündüz gibi gürüyoruz ki, Sani-i Hakîm kemal-i hikmetiyle ve sun'undaki adem-i abesiyetle ve hiçbir şeyi ziyaa uğratmamakla beraber; kısa ömürlü, hakir ve sagir şeylerden (hususan nebatatın nescinde) çok cesim, gayet kıymettar, yüksek ve daimî mensucatı dokumaktadır.

Ve keza mutlak olarak adem-i abesiyet ve israfsızlık sırrıyla; bir ferd-i vahidi âlât ve cihazat cihetinden (hususan insanın başındaki âletleri) pek çok mütenevvi' vazifelerle tavzif etmektedir. Hattâ eğer mütenevvi ve pek çok vazifelerle mükellef olan senin başındaki âlât ve cihazatın herbirisi, ayrı ayrı birer hardele tohumu kadar infirad etmiş ve ayrı bir yer tutumuş olsaydı, elbette senin başın cebel-i Tur gibi büyümesi lâzımdı. Tâ bütün o ashab-ı vezaifi içine alabilsin.

Âyâ, görmüyor musun ki; lisan, sair büyük vazifeleriyle beraber Rahman-ı Rahim'in hazinelerinin bütün müddeharatına ve matbaha-i kudrette pişirilen umum mat'umata bir müfettiş vazifesini görmektedir. Demek mat'umatın tenevvü-ü ezvakı adedince lisanın vazifeleri de vardır. Ve daha sair âlât ve cihazatı buna kıyas eyle!..

İşte acaba şu faaliyet-i hakime işaret etmiyor mu ki; o Sani-i Zülcelal, gece ve gündüzün ihtilafı ve mevsimlerin tahavvülü içinde leyl ve neharın, şems ve kamerin mekikiyle dönmekte olan zamanın seyli içinde sür'atle akıp giden eşya-yı seyyaleden ve eyyam-ı meyyiteden ve geçmiş seneler ve boşanmış hâlî asırlardan; gaybî nesaici ve uhrevî mensucatı dokuması caiz, belki vâcib olmasın?!. Nitekim âlemin fihristesi olan insanda, Hakîm-i Rahim'in dokuduğu mensucat, o işareti te'yid etmektedir. Zira insanın fani hayatının geçmiş dakikaları, hep onun hafızasının mensucatı içinde ve mektubatının sahaifinde baki kalıp devam ediyor.

Öyle ise, şu dar âlem-i şehadetteki fena ve mevtin neticesi, ancak gayb âlemlerinin dairelerine bakiyane bir intikal ve safiyane bir beka olabilir.

Evet, vahyin menabi'inden işitiyoruz ki; *"İnsanın ömür dakikaları ya gafletler ve seyyiatlar yüzünden karanlıklı bir şekilde; veyahut dakikaların halakâtına asılan hasenatın misbahlarıyla ziyadar bir surette kendisine iade edilecektir."* diyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 66

İ'lem [66]

Ey kardeş bil ki! Sani-i Cemil ve Hakîm'in -küçük olsun, büyük olsun- efradı tasvirde, (hayvanlarda olduğu gibi) hususan kanatlarıyla uçan kısmında; hem semek ve melekte ve alemlerin ekserisinde, zerreden tâ şemse kadar olan her şeyde, cereyan ettirdiği tefennün-ü hikmetinden birisi de budur ki; küçüğü büyüğe tam bir misal-i musaggar yapmasıdır. Bu ise, lütf-u irşad; ve tefekkürü teshil; ve kudret mektubatının okunmasını kolaylaştırmak; ve kudret-i Rabbaniyenin kemalini izhar; ve cemali ve celali san'atının iki nev'ini ibraz etmek içindir.

Zira dikkat ve hafâ, (yani incelik ve gizlilik) mechuliyetin esbabından olduğu için, büyük hurufatın ortaya konulmasıyla, o incelik ve hafâyı izale ettiği misillü; vüs'at ve azamet dahi esbab-ı mechuliyetten olup, nazar onları ihata ve fehim onları zabt edemediğinden; küçücük olan harflerin nazara ve fehme yakınlaşmasıyla, o vüs'at ve azameti de izale ediyor. Mesele böyle iken, gel gör ki; şeytanın yanında şakirdlik yapan nefs-i emmare zanneder ki, cismin küçük olması, san'atın da küçük olmasını istilzam eder. Ve bu zandan dolayı, bunları kör ve sağır esbabdan sudûrunu tecviz ettiği gibi; afaka yayılmış olan büyük harflerde ise, hikmetin adem-i kitabetini ve abesiyet ve tesadüfün vücudunu iddia etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 67

İ'lem [67]

Bil ey birader!

Eğer denilse; Şu nihayetsiz cûd-u mutlak ve hesabsız rızık, bir cihetten abesiyete mukarin olup, hikmete münafi oluyor?!.

Ona cevaben denilir ki: Evet, eğer eşyanın gayeleri yalnız bir tek gayeye inhisar etmiş olsa idi, bir cihette senin sözün doğru olabilirdi. Halbuki, her şeyin, hususan zîhayatın müteaddid gayeleri ve mütenevvi' semeratı ve muhtelif vezaifi vardır.

Yahu görmüyor musun ki; senin bir tek lisanının vazifeleri, senin başındaki saçların kadardır. Evet cûd u seha, bir tek gaye nokta-i nazarından ele alınırsa bigayr-i hisabdır. Lakin vazife itibariyle nazara alınırsa, cud u seha, gayât ve vezaifin umumuna bakması haysiyetiyle hikmet ve adalete münafi olmaz, kemal-i müvazenettedir.

Evet meselâ, bir caniyi takib veya bir kafileyi himaye etmek için istihdam edilen askerin vücudu, mevcud ordu içinde bu gibi cüz'î hizmetlere nisbetle pek çoktur ve hesabsızdır. Fakat hıfz-ı hudud ve mücahede-i a'da ve sair gayeler için, mevcud asker tam müsavidir, belki de azdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 68

İ'lem [68]

Ey kardeş bil ki! İnsan kendi eserinin ve cüz'î san'atçığının arkasında tasavvur edilebilmesi mümkindir. Fakat Sani-i Ezelî ise, bir masnu'un arkasında tasavvur edilmesi mümkün değildir. Ancak o, cüz'î masnuun arkasındaki yetmişbin hicab ardından mümkün olabilir (ki, bu da tasavvura gelemez.)

Evet, eğer Cenab-ı Hakk'ın bütün masnuatına defaten birden bakmak sana müyesser olabilseydi, o zaman bütün zulmanî hicablar aradan kalkar, nuranî perdeler kalabilirdi.

Binaenaleyh hakka isal eden en yakın yol, afakta değil: belki nefsinin içindedir. Fakat şedid bir aşk olursa o başka mes' eledir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 69

İ'lem [69]

Ey kardeş bil ki! (1) Hayvanat ve nebatattan bir nesle sahib olan ekser taifelerinin bütün ferdleri, ağleben yeryüzüne yayılıp istila etmek niyetindedir.. Ve her biri küre-i arzı kendi nev'ine halis bir mescid ittihaz etmek üzere ona tasallut etmek istiyor. Tâ ki, yeryüzünün herbir cüz'ünde Fâtırlarının esmasını izhar etmek suretiyle nihayetsiz ibadete elyak olan Halıklarına nihayetsiz bir surette ibadet etsinler.

Eğer bu hakikati görmek istersen; kavun ile çekirdeklerine; ve ağaç ile semerelerindeki tohumlara; ve balık ile yumurtacıklarına; ve kuş ile yumurtalarına dikkatle bak?

Evet, her ne kadar âlem-i şehadet, bu niyetlere karşı darlığı varsa da, lâkin gayb ve şehadetin âlimi olan zatın ilmi; olmuş ve olacak ve olmayacak olan herşeyi ihata etmesiyle, hangi ve nasıl bir şekilde olursa, olsun, bunların bilkuvve olan ibadetlerinin ve tohumlarında mündemiç bulunan niyetlerinin kabulünü iktiza ediyor.

---

(1): Yirmidördüncü Söz'ün Beşinci Dalı'nda bir kısmı var. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 70

İ'lem [70]

Ey kardeş bil ki! Kur'an-ı Hakîm, eşyanın insanlara raci' olan bazı gayelerini zikretmesiyle; o şeyin yalnız o gayeye münhasır olduğu için değildir, belki pek çok gayeleri bulunan o şeyin nizamındaki faydalarına ve sani'in esmasına delâlet eden ondaki intizamlara, insanın nazarını dikkate tevcih etmek için bir ihtardır.

Zira insanoğlu, ancak onunla bir alâkası bulunduğu şeye ihtimam veriyor. Hattâ kendisine ait olan bir zerreyi, onun olmayan bir güneşe tercih ediyor.

Meselâ Kur'an,

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ .. لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ

der. İşte bu gaye ise, Kamer'in takdirine bakan binlerle gayattan yalnız bir gayedir. Yoksa murad, sadece mezkûr gayeye inhisar için değildir.

(Yani Kamer'in takdiri yalnız bu gaye için halkedilmiş demek değildir.) Belki Kamer'in takdirinden yalnız sizce meşhud olan bir semeresi budur demektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 71

İ'lem [71]

Ey kardeş bil ki! (1) Suhulet-i mutlaka içindeki itkan-ı mutlak zımnında olan bir tasarruf-u mutlak derununda görünen nihayetsiz bir kudret ve tenâhisiz bir ilim içinde, bir Zat-ı Kadir'in en taklid edilmez bir sikkesi ve ona hâs bir hatemi; hem tevhidin en bahir bir bürhanı budur ki; sayısız eşya-yı muhtelifeyi basit bir şeyden halketmesidir. Meselâ, nebatatın bütün çeşitlerini bir topraktan; ve hayvanın çok muhtelif kan, et, kemik gibi bütün azalarını basit bir gıdadan halketmek gibi!.. Hem meselâ insanın cesedi gibi tek bir şeyi, birbirinden ayrı ve farklı, hesabsız ve gayr-ı mahsur enva-i türlü yemeklerden yaratmak misillü!..

İşte tesbih ederiz o zatı ki, bir şeyi herşey; ve her şeyi bir şey yapmaya kadir olan bir Kadir-i Zülcelal'dir (C.C.).

---

(1): Nur'un İlk Kapısı'nda, Ondördüncü Ders'in İkinci Lem'asında var. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 72

İ'lem [72]

Ey kardeş bil ki! اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ âyetinde azîm bir sır ve büyük bir mesel vardır. Evet nasılki sen, bazı tohumları boşa gitmekten ve zayi olmaktan muhafaza ediyor ve saklıyorsun. Sonra kendi tarlanda onu ekiyorsun.

Aynen öyle de: Cenab-ı Varis-i Bais ve Hafız, ruy-i zemini, mevtinden sonra diriltip, bütün nebatatın semerat-ı a'mallerini, tohumlarında kalem-i kaderi ile yazar. O tohumlar kavim ve milletlerinin ana ve asıllarının muhafazakâr birer varisi olurlar. Sonra da o tohumları ruy-i zemin tarlasında hikmetli bir tevzi' ve bazı tohumları etrafa uçurarak, intizamlı bir taksim içinde neşrettirip zer' ediyor. Tâ ki, her bir nev' yalnız kendi aslının arkasında toplu bir halde içtima' etmesinler!..

Hem sonra onların yaprak ve çiçeklerini öyle bir tarzda neşrediyor ki, âdeta وَاِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ hakikatına bir nazire teşkil ediyorlar.

Şimdi sen kendi takatin nisbetinde, bazı tohumları muhafazada gösterdiğin şiddetli ihtimamından doğru hareketle, Hafîz-i Mutlak'ın kemal-i hafîziyetine bak! Tâ ki, mistar-ı kader ile tayin edilen ve ana ve asıllarının birer fihristesini mutazammın olan hesabsız tohumlarının latif sandukçalarını gayr-ı ma'dud inkılablar içerisinde, hadsiz bozucu ve ifsad edici şeylerden muhafaza etmesi ve nihayet karışık iken, son derece ayırdedip temyiz etmesi içindeki kemal-i hafiziyetini göresin.

İşte şu hıfz ve muhafaza ise, seni ey insan, ipin boğazına sarılmış bir vaziyette serbest olarak istediğin şeyi irtikâb etmene, sonra da ölüp istirahata çekilmene müsaade edip bırakmayacaklardır.

Evet اَيَحْسَبُ الاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًى yani âyâ bu insan zanneder mi ki başıboş kalacak, kellâ! Belki az çok, büyük küçük her şeyden, her amelinden muhasebe ve sorguya çekilecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 73

İ'lem [73]

Ey kardeş bil ki! Hayat-ı insaniyenin vezaifinden birisi de budur ki: İnsan kendi sıfat ve şuûnunun cüz'î ölçücükleri ile; hem ebna-i nev'inin veya cinsinin de şuunlarıyla kendi Fâtırının sıfat ve şuûnatını fehmetmesidir.

Amma insanın, haşir ve âhirete ait Cenab-ı Hakk'ın azîm şuûnatını ve kıyameti getirmek ve ölüleri diriltmekteki külliyat-ı ef'alini fehmetmesi için; bahar haşrinde ve güz kıyametinde yapılan hayret-nümûn faaliyeti, kıyamet-i kübradaki garib ve acib olan şuûnuna kıyas yapıp anlamasına muhtaçtır.

İşte sen, baharda yapılan şuûnat-ı kudrete bak! Tâ ki onda إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَت gibi âyetlerin tefsirine bir tanzir göresin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 74

İ'lem [74]

Bil kardeş! İslâmiyetin azamet-i ihatasındândır ki, onun duvarlarının temelleri, sahib-i arş-ı azîmin âlâ-yı illiyyîndeki külliyat-ı sıfatından tut; ve arş ve semavat ve arzın hem melaikelerinin hilkatlarının mesailinden tut, tâ kalbin cüz'î hatıratına kadar ve tâ bütün bunların araları gayet muhkem ve çok sağlam düsturlarla doldurulmasına kadar uzamaktadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 75

İ'lem [75]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَلا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

Ey müslümanları, uyku içinde bir lehv ve lu'b olan dünya hayatına davet eden, Ve Cenab-ı Hakk'ın helâl kıldığı ve bütün keyflerine kâfi gelen tayyibât dairesinden çıkmağa ve onları dinlerinin bazı şeairini terkettirmeye, yahut doğrudan doğruya dinlerini bırakmaya zorlayan, elemlerle âlûde olan Allah'ın haram kıldığı habisat dairesine duhûla teşvik eden ahmak adam! Bil ki, senin onlarla olan bu muamelen, öyle sersem bir sarhoşa benzer ki; parçalayıcı arslan ile munis atın arasını temyiz etmez. Hem darağacı ile çocukların oyuncak yapmak için bir ip ile havada sallanan âletinden tefrik etmez. Hem dehşetli yarayı, müferrah güzel gül çiçeğinden ayırıp tanımaz. Belki arslanı at, darağacını oyuncak ipi ve müdhiş deşilmiş yarayı kırmızı gül zanneder. Bununla beraber, o sarhoş herif, kendini bir mürşid ve muslih zannederek; gayet müdhiş bir vaziyette bulunan öylesi bir adama gelir ki; arkasında her an hücuma müheyya vaziyetinde bekleyen acib bir arslan var.. Ve gözü önünde asmak için kurulmuş, dikilmiş bir darağacı.. ve sağında gayet derin kan boşanan bir yara.. ve solunda patlamış gayet müz'iç bir çıban var.

Fakat o biçarenin iki elinde iki ilacı vardır ki, onları eğer istimal etse, biiznillah o iki yara, iki kırmızı güle inkılab ederler. Hem lisanında ve kalbinde iki tılsım vardır.. Eğer bu tılsımları da istimal

etse, Allah'ın emriyle o arslan bir ata inkılab edecek ve dar-ı selâmdaki ziyafetine davet eden Seyyid-i Keriminin huzuruna gitmek için ona bir binek olacak. Hem zeval ve fena ağacından asılan firak ve asacak ipi ise, Allah'ın lütfuyla bir seyr ve tenezzüh âletine inkılab edecek. Ve o zeval ve firak ipi; tazelenen seyyal manzaralar ve değişen cevval aynalar üstünde sallanarak mürur etmesiyle; fasıllar, asırlar ve dehirlerin akışı üzerinde tecelli ve zuhuru daim olan bir cemal-i mücerredin teceddüd-ü tecelliyatının izdiyad-ı lezzeti hasıl olacak. Hem insan kitlelerinin ve eyyam ve senelerin geçişi üzerinde de in'am ve nimetlerin müteceddid suretinin tazelenmesi içindeki lezzetin ziyadeleşmesi olacaktır.

Sonra da, o biçarenin aynı vaziyetinde olan o sarhoş herif, gelip ona der ki: "Bırak bu tılsımları, at şu ilaçları; gel beraber keyfedip oynayalım. Raksedip işret edelim."

Bu fakir adam ise, ona der ki: "Tılsımları saklamak ve ilaçları muhafaza etmekliğin müsaadesi miktarınca, benim keyfim için kâfidir. Bundan ziyadesi ve müsaadesi haricinde lezzet ve saadet mümkin değildir."

Evet, ancak Cennet'te ölebilecek olan ölüm Arslanını öldürmek; ve Hâkim-i Arz'ın hükmüyle ve emriyle, yerden tâ süreyyaya kadar yüksek ve zemine çakılmış olan şu âleti ref etmek, yani bu arz ve dünyayı başka bir yer ile tebdil etmekle; firak ve zeval âletini izale etmek; hem hayatımın külliyetini istila etmiş olan şu acz yarasını, âciz ve fani hayatımı mutlak, bakî ve kadir bir hayata tebdil etmekle iyileştirmek; ve külliyet-i zatımı ihata eden bu fakr çıbanını benim fakir, miskin zatımı alel-ıtlak olarak sermedi, ganî bir zata tahvil etmekle sağaltmaya kuvvet ve imkânın varsa; yap, göster, görelim. Fakat madem ki, bu mezkûr dört şeyi yapmaya imkânın yoktur ve haddine düşmemiştir. Öyle ise ey sarhoş şeytan, benden elini çek! Beni aldatamazsın. Belki ancak sen, senin gibi ağlamak ile gülmenin, beka ile fenanın, dâ' ile devanın, heva ile hüdanın mabeynini farkedip temyiz etmeyen bir sarhoşu aldatabilirsin. Amma ben ise,

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .. نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

deyip Cenab-ı Hakk'a dayanmışım. O, benim vekilimdir.

İşte eğer temsilin sırrını fehmettin, yahut hakikatin suretini görmeye müştak oldun ise bak, dinle:

İşte medeniyet-i sefihe-i dâllenin şakirdleri ve felsefe-i sakime-i mudıllenin talebeleri, gayet acib ihtiraslar ve pek garib firavunluklarla sarhoş oldukları halde, gelip müslümanları ecnebi âdetlerinin ittibaına ve envar-ı İslâmiye ile içinde şuur ve iş'ar lemaan eden şeair-i İslâmiyenin terkine davet ediyorlar.

Fakat Kur'anın şakirdleri ise, onlara karşı şöyle mukabelede bulunurlar:

Ey dalaletpişe gafiller! Eğer siz dünyadan zeval ve mevti kaldırmak ve insandan acz ve fakrı gidermek iktidarında iseniz, dine ve dinin şeairine karşı istiğna gösteriniz. Yoksa şu dört tane ra'dların na'raları arasında ve dinin şeairiyle birlikte lüzumunu en yüksek ses ile ilan eden bu tekvini âyetler ortasında, sinek vızıltısı gibi de olmayan vesvese ve demdemenizi kesiniz, susunuz.

وَاِذَا قُرِىءَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Evet benim arkamda ecel arslanı durmuş, beni daima tehdid ediyor. Fakat eğer ben, iman kulağıyla Kur'an'ın sesini duyup dinlesem, o arslan bir Ata inkılab edecek. Firak ise, bir buraka değişip beni Rahman-ı Rahimimin rahmetine ve Hannan-ı Kerim olan Seyyidimin huzuruna götüreceklerdir. Yoksa ölüm parçalayıcı bir arslan şeklinde kalacak, benim rağmıma olarak hem beni parçalayacak, hem de ebedî bir firak ile bütün mahbubatımdan beni ayıracaktır.

Ve keza, iki elimin ortasında ve gözümün önünde gece ve gündüzün ihtilafı içinde fena ve zeval âletleri dikilmiş sallanmakta, helak ve firak âletleri de mevsimler ve asırlar emvacı üstünde dalgalanmaktadır. İşte şu âletler, beni bütün ahbabımla birlikte asmak için dikilmiş hazır bekliyorlar. Fakat eğer ben, Kur'an'ın irşadına sem'-i ikanla kulak versem; o zaman o âletler, nehr-i zaman ve bahr-i dünyada güneşin zenbereğiyle dönen ve kamerin seyri ve arzın deveranı içinde ki, gece ve gündüzün sarmaşıklarıyla

zinetlenen ve kış ve yazın gömlekleriyle süslenen mevsimlerin safahatı üstündeki şuunat-ı kudretin tazelenen tecelliyatını görmek için; hem dahi gece ve gündüzün ihtilafı içinde değişen mezahir-i seyyale ve tahavvül eden aynalar ve tebeddül eden levhalar üstünde celevat-ı esmanın tazelenmesini müşahede etmek için, birer seyr ve tenezzüh bineğine inkılab ederler.

Ve keza, benim sağ yanımda gayr-ı mahdud bir fakr çıbanı bütün vücudumu sarmış bulunmaktadır. Halbuki ben ise, hayvan cinsinden en âciz bir hayvandan dahi daha âciz ve bütün hayvanattan daha fakirim. Yani benim maddî ve., manevî hacetlerim, bütün hayvanatın hacetleri kadar vardır. Hal böyle iken, benim zatî iktidarım bir serçe kuşunun faaliyetinden de azdır. Fakat eğer ben, kendimi Kur'anın şifahanesinde tedavi edebilsem; o elîm fakr-ı mutlak, rahmetin ziyafetine gitmek için lezzetli bir şevk ve Rahman-ı Rahim'in rahmetinin semeratını tenavül için latif bir iştihaya inkılab ederek; fakr ve aczin lezzeti, çok mertebe ziyade gına ve kuvvetin lezzetinden üstün gelir. Yoksa, hacetlerin âlâm-ı iz'acatı ortasında, zahiren metalibimin bir kısmı onların yanında olan eşyaya karşı zelilane bir dilencilik ve kölelik vaziyeti içinde kalırım.

Hem dahi, benim sol tarafımda, hesabsız düşman ve mehalike karşı hadsiz bir aczin ve nihayetsiz bir za'fın pek derin bir yarası vardır ki; o hadsiz düşman ve mehalikten gelen korku elemi dünya hayatının lezzetini mahvetmektedir. Fakat eğer ben, Kur'anın davetine sükût ile teslim olsam, o zaman benim nihayetsiz aczim ve za'fım, bir Kadir-i Mutlak'a istinad etmek; hem bütün düşmanlardan emn ü emanı mutazammın olan tevekkül ile nokta-i istinada ittisal peyda etmek için, bir davet tezkeresine inkılab eder. Yoksa hadsiz aczimle beraber, birbirine zıd olan hadsiz düşmanlar arasında muzdarib bir şekilde kalmaya mahkum olurum.

Ve keza ben kabre, haşre uğrayıp giden öyle uzun bir yolculuk üzerindeyim ki; Kur'anın güneşinden iktibas edilen ve Rahman-ı Rahim'in hazinesinden alınan bir ilim ve akıldan başka; hiç bir ilim ve akıl, bize o yoldaki zulümatı aydınlatacak bir nur gösteremediği gibi, o uzun seferde zâd ü zahire olacak bir rızık da veremezler.

İşte eğer beni bu yolculuktan men edecek bir şey bulmuşsan söyle. Lâkin bulduğun şey, kabir kuyusunun ağzından sukut ile,

gayet korkunç ve dehşet olan adem ve hiçlik karanlıklarının tâ dibine düşmeyi kabulden ibaret olan bir dalalet ile yol kesmek olmasın! Yoksa sus, hey sersem! Tâ Kur'an-ı Hakîm, dediğini desin.

İşte, kitab-ı âlemden şu geçen âyat-ı hamse insanın başı üstünde ra'd gibi

فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

âyetini kıraat ettikten sonra, ey sapık mağrur! daha sana ittiba' nasıl caiz olabilir? Hem senin meşrebini ihtiyar eden, ancak şarab-ı siyaset veyahut hırs-ı şöhret veya riyakârlık istinası, yahut rikkat-i cinsiye veya felsefenin zındıklığı veya sefahet-i medeniyet veya bunlara benzer şeylerle sarhoş bulunması lâzımdır. Bununla beraber, insanın başına inen şu mezkûr darbeler ve beşerin yüzünü, gözünü tokatlayan bu korkunç ehval, elbette beşerin sekrini bir gün uçuracağı muhakkaktır. Bununla beraber insan, hayvan gibi yalnız bir halin âlâmıyla mübtela bir mahluk değildir. Belki onun başını halin elemiyle beraber, müstakbelin korkusu ve mazinin hüznü beraberce döğmektedirler.

İşte ey insan! Eğer bütün hayvanattan daha şakî, daha zelil, daha ahmak, daha dâll bir halde kalmamak istiyorsan; hürmetle sükût edip, iman kulağıyla Kuranın şu gelecek âyetleriyle ilân edilen beşaretini işit, hakiki insan ol!..

اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللَّهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ
لَهُمُ الْبُشْرَى فِى الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَفِى الاٰخِرَةِ لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

صَدَقَ اللّهُ الّعَظِيم

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 76

İ'lem [76]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ .. وَطُورِ سِينِينَ .. وَهَذَا الْبَلَدِ الاَمِينِ .. لَقَدْ خَلَقْنَا الاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ .. ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ .. اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

Ey kardeş bil ki! **(1)** Her şeyde ve bütün mevcudatta itkan ve kemal-i san'atın bulunması delildir ki; her şeyin Sanii olan zat, her mekânda ve her şeyin yanında bulunduğu gibi, hiç bir belli yerde ve hiç bir şeyin yanında veyahut hiçbir şey onun yanında değildir. İnsan ise, en küçük bir cüz'-ü cüz'îden tâ en büyük bir küll-ü külliye kadar her şeye muhtaç olduğundan

بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ .. وَ عِنْدَهُ خَزَائِنُ كُلِّ شَىْءٍ

sırrıyla, her şeyin melekûtu elinde ve her şeyin hazaini yanında bir Zat-ı Zülcelal'den başka bir şeye ibadet etmesi o insana lâyık değildir.

Hem insanın nefsi, vücud ve icad, hayır ve fiil cihetinde son derece hakir, kusurlu ve noksaniyetlidir. Hattâ karınca ve arıdan daha aşağı. Ankebut ve sivrisinekten daha zaiftir. Fakat adem, tahrib, şer ve infial cihetinde ise; semavat, yer ve dağlardan dahi büyüktür.

Evet, meselâ insan, iyilik ettiği zaman, ancak kendi elinin yetiştiği ve kuvve-i zatiyesinin ulaştığı kadar iyilik edebilir. Amma kötülük yaptığı vakit, sirayet ve intişar ettiği için, o nisbetde kötülük yapabilir.

Meselâ, küfür seyyiesiyle mecmu-u kâinat ve umum mevcudatın kıymetlerini, mektubat-ı Rabbaniye ve meraya-yı esma-yı İlahiye olan en yüksek bir dereceden; tesadüf ve abesiyetin oyuncağı olan mütegayyir, zeval ve firaka sür'atle koşan birer mevadd-ı faniye derekesine indirmekle mevcudatı tahkir eder.

Hem, esma-i kudsiye-i İlahiyenin cilvelerini ilan eden bir kaside-i manzume-i mevzûne ve bir şecere-i bakiyeyi netice veren bir çekirdek misal ve haml-i emanetle mevcudatın en büyüklerine tefevvuk edebilen bir halife-i arz olan insanı; bir hayvan-ı zail-i faniden daha zelil, daha zaif, daha âciz, daha fakir bir derekeye düşürmekle hakaret eder.(Yani: Küfür ve imansızlık bakışıyla)

Ve keza, insanın ihtiyardan bir tel saç kadar bir şeyi ve zerre gibi bir iktidarı ve dakika gibi çabuk geçer bir ömrü ve mevcudiyetten kâinatın tabakatındaki hadsiz envaın nihayetsiz efradından bir cüz'-ü cüz'î olmak cihetinden bir lâşey olduğu halde, lâkin acz ve fakrı cihetinden pek büyük bir vüs'ati vardır. Zira insanın nihayetsiz azîm bir aczi ve gayetsiz cesim bir fakrı bulunduğundan; nihayetsiz Kadir ve gayetsiz Gani bir zatın tecelliyat-ı esmasına çok geniş bir ayna olmaya kabiliyeti vardır.

Ve keza insan, hayat-ı maddiye-i dünyeviye cihetinden bir çekirdeğe benzer ki, kendisine i'ta edilen bütün cihazatını; âlem-i fezanın vüs'ati içinde sünbüllenip bir ağaç olması için sarfetmeye bedel; dar, sıkıntılı toprağın tazyiki altında bazı mevadd-ı vâhiyeye sarfeder, tâ faydasız bir şekilde tefessüh edip gidiyor. Amma hayat-ı maneviye cihetinden öyle bir şecere-i bakiye hükmündedir ki, amalinin dalları tâ ebede kadar uzanmış, gidiyor.

Hem dahi insan, fiil ve sa'y-i maddî cihetinde öyle bir hayvan-ı zaif ve âcizdir ki, onun daire-i iktidarının nısf-ı kutru, ancak elinin

ulaştığı kadardır. Fakat infial, dua ve sual cihetinde ise, öyle bir Rahman'ın aziz bir misafiridir ki; o Rahman ona bütün hazain-i rahmetini açmış ve bedayi-i san'atını müsahhar etmiştir. İşte bu cihetten insan, öyle bir daire-i azîmeye sahibdir ki, o dairenin nısf-ı kutru, gözünün gördüğü, belki hayalinin yetiştiği kadardır, belki daha da geniştir.

Ve keza insanın hayvani yaşayışı cihetindeki lezzeti, kemali, selâmeti ve metaneti, bir serçe kuşundan da yüz derece aşağıdır. Çünkü insanın bu cihetteki lezzetleri, mazinin hüzünleri ve müstakbelin korkularıyla âlûdedir. Fakat cihazat zenginliği ve havas genişliği ve tenevvü-ü hissiyat ve inbisat-ı âlât ve meratib-i istidadatın tekessürü cihetindeki hali ise işaret eder ki; insanın vazife-i asliyesi: Mevcudatın tesbihatını müşahede edip üstünde şehadet getirmektir. Hem tefekkür ile teftiş edip ve ibretle nezaret etmektir. Hem muhtaç olduğu şeyleri dua ile istemek ve acz, fakr ve kusurunu derketmekle kulluk etmektir.

Evet insan, enva-i ibadata müstaid olan istidadı cihetinden, en a'lâ bir serçe kuşundan da yüz derece daha yüksektir. Binaenaleyh, edna bir aklı bulunan anlar ki; insana verilen bu acib cihazat, yalnız bu hayat-ı dünyeviye için değildir. Belki ancak bakî bir hayat için olabilir.

Bu sırrı bir temsil ile fehme takrib ederiz. Meselâ, görsen ki, bir zat, bir hizmetçisine on altın verdi. Tâ gidip, mahsus bir kumaştan kendisine bir elbise alsın. Ve o hizmetkâr gitti, en a'lâ kumaştan bir elbise aldı, giydi. Sonra o zat, diğer bir hizmetkârına bin altın vererek, bir alış-veriş yapmak üzere pazara gönderdi. Elbette yakînen biliriz ki, o bin altın, bir kat elbise için olamaz. Çünkü en a'lâ kumaştan bir kat libas, on altına alındığını biliyoruz. Şu halde o bin altın, o elbiseden yüz derece daha kıymetli, daha üstün bir şey için verilmiştir.

İşte eğer bu hizmetkâr akılsızlığından, belahetinden o bin altın lirayı bir kat elbiseye verse, hem de evvelki hizmetkârın aldığı libastan yüz derece daha aşağı olsa; elbette bu hizmetkârın pek uzun bir ikab ve şiddetli bir te'dible cezalandırılması lâzım gelir.

Ve keza insan, za'fının kuvvetiyle ve aczinin kudretiyle, (zatî kuvvetinden) pek çok mertebe daha ziyade kuvvetli ve kudretli

oluyor. Zira kendi iktidar-ı zatîsiyle, öşr-ü mi'şarına da yetişemediği işler ve şeyler, dua ve istimdad ile ona müsahhar oluyor. Evet insan bir çocuğa benziyor ki; ağlamasıyla veya hazin haliyle öyle şeylere muvaffak olur ve ulaşır ki, kendisinin şahsî bin kat kuvvetçiğiyle yetişemez. Demek insanın şu tefevvuku, galebe ile değil, gasb ile değil, celb ile değil, belki teshir-i Rabbani ile mevcudat ona müsahhar olmuştur. Öyle ise, böyle bir insan için kendi acz ve za'fını, fakr ve fakatını istimdad ve tazarru ve ubudiyet lisanıyla daima ilan etmesi lâzımdır. Ve keza insan, saltanat-ı rububiyetin kemalâtının mehasinine nazırlığı; ve esma-i kudsiyenin cilvelerinin bedayiine dellallığı; ve hazain-i rahmetin müddeharatını kuvve-i zaikasıyla tadarak anlamaklığı; ve kâinatta mütecellî olan esmanın hazinelerindeki cevherleri kendi ölçücükleriyle ölçerek bilmekliği; ve kalem-i kudretin mektubatını mütalaa ederek tefekkür etmekliği; hem kâinat mezahirinde ve aynalarında Cenab-ı Kebir-i Kâmil'in kibriya, kemal ve celalini izhar etmek üzere, onun letaif-i nimetini görerek hamd ü şükür ile iştiyak göstermekliği; hem Rahman-ı Rahim, Kerim ve Vedud olan Rabb-ül Âlemin'in kâinat sarayında rahmet ve servetinin vüs'atini takdir ile göstermeye ve letaif-i san'atını istihsan içinde teşhir etmeye ve saltanat-ı rububiyetini müşahede ve işhad ile ilan etmeye müştak olmaklığı ile; Cenab-ı Hak taala ve tekaddes hazretleri, Kur'an'da فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ diye ferman buyurduğu üzere, bütün mahlukattan üstün bir makama çıkarak; yümn-i iman ile emin bir halife-i arz olur.

Ve keza insan, nebatî cismaniyeti cihetiyle ve hayvani maddeliği itibariyle; küçük, hakir bir cüz' ve zaif, fakir bir cüz'îdir ki, dehşet-engiz bir surette dalgalanan mevcudat-ı seyyale mabeyninde bulunmaktadır. Fakat İslâmiyetle mütekâmil, imanla mütenevvir ve muhabbet-i Rahman'ı mutazammın olan insaniyeti cihetinde ise, ubudiyeti içinde bir sultandır, cüz'iyeti içinde bir küllidir ve hakareti içinde makamı o derece yüce ve celildir ki; "dünya benim evimdir, güneş o evimin lâmbası ve şu nebatat ve hayvanat, hattâ insanlar benim o evimin zinet ve levazımatıdır." demeye hak kazanır.

Evet, eğer insanın ubudiyeti içindeki fakrı, tamam ve kemalini bulursa, o zaman sultanlar ve güneşler onun evinin ecza ve ahcarları hükmüne geçerler.

İşte bu sırdan dır ki; insan, bazan kendisinden çok mertebe daha yüksek olanlardan kendini yüksek zanneder. Nasılki elinde aynası olan bir adamın, o aynada güneşin ziyasıyla parlayan koca bir denizin temessül etmesiyle; aynasını denizden daha büyük, daha geniş tevehhüm eder. Çünkü o ayna, güneşi deniz ile beraber misalen içine almaktadır.

---

(1): Yirmiüçüncü Söz'de ve Nur Kapısı'nda Dokuzuncu Ders'te var.-Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 77

İ'lem [77]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللهِ .. فَفِرُّوا اِلَى اللهِ

Ey Said-i kasır, âciz ve fakir! Kat'iyyen bil ki; senin nefsinde nihayetsiz bir kusur ve gayetsiz bir acz ve sonsuz bir fakr ve hadsiz bir ihtiyaç ve sayısız emeller mevcuddur.

Evet nasılki sen, Cenab-ı Hakk'ın nimetlerinin lezzetini anlamak ve bilmek için, sende açlık ve susuzluk tevdi' edildiği gibi; öyle de sen kusur, fakr, acz ve ihtiyaç unsurlarından terkib edilmiş bir şeysin ki; sen, mirsad-ı kusurunla Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'nın seradıkat-ı kemaline ve mikyas-ı fakrınla onun gına ve rahmetinin derecatına ve aczinin ölçüsüyle onun kudret ve kibriyasına ve pek çok çeşit enva-i ihtiyacatınla onun enva-i nimet ve ihsanına bakasın ve bilesin.

Öyle ise, senin gaye-i fıtratın yalnız ve yalnız ubudiyettir. Ubudiyet ise odur ki, sen kusurunu onun dergâh-ı rahmeti yanında اَسْتَغْفِرُ اللهَ ve سُبْحَانَ اللهِ ile.. ve fakrını حَسْبُنَا اللهُ ve اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ile ve sual edip istemekle; ve aczini لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ ve اَللهُ اَكْبَرُ

ile istimdad edip yardım istemek için ilan etmekliğindir. Yani ki, Cenab-ı Hakk'ın cemal-i rububiyetini, kendi ubudiyetinin meratibiyle izhar etmekliğindir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 78

İ'lem [78]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

اِنَّ ٱلاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ .. وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ

Ey Said-i gafil bil ki! Herkes için kendi hayat seferinde kabre giden iki yolu vardır. Ve o iki yol, kısa ve uzunlukta birdirler. Fakat yolun birisinde, hiç zarar olmamakla beraber, pek büyük bir menfaat bulunduğuna, mütevatir ehl-i şuhudun icma' ve şehadetleriyle sabit olup; o birinci yolda giden on adamdan dokuzu, o pek büyük menfaat-i azîmeye vasıl olacaklardır diye haber veriyorlar.

İkinci yolda ise: Bil'ittifak hiç bir menfaat olmamakla beraber, bütün ehl-i hibre ve şuhudun icma'ı ile, bu yolda pek büyük bir zarar bulunduğunu, yani zarar ihtimali onda dokuz olduğunu isbat etmişlerdir. Yalnız bu kadar var ki, bu yolda giden adam, silah ile yol azığının ağırlığını kaldırmaz ve zahirde bir batman ağırlıktan halas oluyor. Fakat bu adam, kalbinin üstüne yüzlerce batman minnetlerin ağırlığını ve ruhunun omuzuna hadsiz ehval ve korkuların ağır yüklerini bindirmeye mecbur oluyor.

Temsil, makul şeyleri, sana mahsus (hissedilircesine) gösterdiğinden, biz de şu hakikati bir temsil ile göstereceğiz. İşte:

Meselâ sen, İstanbul'a gitmek istiyorsun, yahut da mecburî sevk olunuyorsun. Ve senin bulunduğun mekândan İstanbul'a iki yol vardır. Biri sağ, biri sol. Uzunluk ve kısalıkta bir, fakat menfaat ve zararca, ağırlık ve hiffetçe birbirine muhaliftirler.

İşte sağdaki yolda, zararsız büyük bir menfaat var olduğuna ehl-i şuhud ve ihtisasın icma' ve ittifakıyla kat'îdir. Yalnız bu yolda bir batman ağırlığındaki silah ile yol azığını yüklenmek vardır. Amma bu pek hafif yükü taşımakla, kalb ve ruhun dağlar ağırlığındaki minnet ve korku yüklerinden halas olmaları vardır.

Sol yolda ise, gayet lüzumlu keskin bir silahı atmak ve çok lezzetli ve lâzım bir yol azığını bırakmak ile, sadece zahirî bir hiffet vardır ki, milyonlarca ehl-i hibre ve şuhudun şehadetleriyle ve muvafık ve muhaliflerin ittifakıyla; bu yolda hiçbir menfaat olmamakla beraber, pek büyük bir zarar vardır. Lâkin o adam, bu iki kıyyelik silah ağırlığını taşımamaya bedel, batmanlarla korkuların ağırlıklarını ruhunun omuzuna ve dört okkalık bir gıda çantasının ağırlık yüküne karşılık, yüzer batman minnetler yükünü kalbinin beline yükler. Zira umum o sâdık şahidler kat'iyyetle haber veriyorlar ki; kim imanın yümniyle sağ yolda giderse, bütün müddet-i seferinde emn ü eman içinde gidecek, matlub şehre vasıl olduğu zaman da, on adamdan dokuzu pek büyük bir menfaat ve çok cesim bir kazanç bulacaklardır.

Amma dalalet, batalet ve belahetin şûmuyla sol yoldan gidenler ise, bütün yolculukları boyunca, korku ve açlıktan gelen pek büyük bir ızdırab ve titreyiş içinde gidecekler. Hem zaaf ve acz içindeki korkularıyla, her şeye tezellüle tenezzül ede ede ve fakr içindeki ihtiyacından dolayı herşeye karşı tezellül ve dilencilik göstere göstere gideceklerdir. Varacağı şehre ulaşınca da, ya hapis, ya da katledileceklerdir. On taneden ancak bir-ikisi kurtulabilir.

İşte edna bir aklı bulunan bir adam, manen çok ağır olan bir zahirî hafiflik için, tek bir zarar ihtimali bulunan bir yolu, zararsız olan bir yola tercih etmezken; acaba yüzde doksandokuz ihtimal ile içinde en büyük bir zarar bulunan bir yolu; yüzde doksandokuz ihtimal ile azam menfaati olan bir yola; sureten cüz'î, hakikatta çok ağır bir hiffet için nasıl tercih edebilir?

Şimdi temsilden hakikata geçelim. İşte, o misafir ise sensin. İstanbul ise âlem-i berzah ve âhirettir. Ve o iki yoldan sağ yol ise, Kur'an yoludur ki, imandan sonra namazı emreder. Sol yol ise, ehl-i fısk ve tuğyanın yoludur. Amma temsildeki ehl-i hibre ve şuhuddan murad ise, hakikati müşahede eden evliyaya işarettir. Zira ehl-i velayet, hakaik-ı İslâmiyede zevk-i şuhudîye sahibdirler. Yani aminin

i'tikad ettiği şeyi, veliler onu bazan müşahede ederler. Ve o zâd ve silah ise, teklif-i İlahî zımnındaki ubudiyet; ve onun tazammun ettiği namaz; ve bunun tazammun ettiği kelime-i tevhid; ve bunun içinde de istinad ve istimdad noktaları; bunların da mutazammın olduğu bir Kadir-i Hafiz-i Alim'e ve bir Ganiyy-i Kerim-i Rahim'e olan tevekküldür.

İşte bu gibi ubudiyet ve tevekkül ile insan, herşeydeki ona bakan bir cihet-i zarar ve menfaati için o şeylere tenezzül ve tezellülden halas olmuş olur. Zira لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ olan kelime-i tevhidin ifade ettiği mana budur ki: Nâfi' ve Dârr yalnız Allah'tır. Yani, menfaat ve zarar ancak Allah'tandır ve ancak onun izniyle menfaat ve zarar gelebilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 79

İ'lem [79]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَا هَذِهِ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَاِنَّ الدَّارَ الاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ

Ey ihtiyarlığa, kabre, haşre, ebede doğru giden misafir Said! Bil ki; senin Seyyid ve Malikin, sana i'ta ettiği bu ömürü; iki hayatın kısalık ve uzunluk miktarlarına göre levazımatlarını tahsil etmek için vermiştir. Halbuki sen ise, ebedî ve nihayetsiz bir deniz hükmünde olan hayat-ı uhreviyeye nisbeten bir katre serab gibi de olmayan bu fani dünya hayatında o ömrün hepsini zayi' ettin. Eğer aklın varsa, bundan sonra bu ömrün yarısını, yahut üçte birini; veya hiç olmazsa onda birini baki bir hayata sarfeyle!

Fakat acaibdendir ki, senin gibi ahmak-un nâs insanlara akıllı ve zîfünundur diye söylenir. Acaba hiç böylesi bir ahmak köle bulunabilir mi ki; efendisi ona yirmidört altun verip, onu Burdur'dan Antalya'ya, oradan da Şam'a ve Medine'ye ve Yemen'e gönderdi.. Ve ona emretti ki; bu altunları yol ve bilet gibi levazımat-ı seferiyene sarfeyle!. Lâkin bu adam, Antalya'ya kadar bir nevi' ihtiyar ile yayan yürüyecektir. Eğer o paralardan Antalya'ya kadarki yolculuğunda hiç sarfetmezse dahi, yine oraya ulaşacaktır. Amma Antalya'dan sonraki menzillerinde ise, gayr-ı ihtiyarî ister istemez gidecektir. Eğer o köle, Antalya'ya vardığı zaman, kendine bir bilet alırsa, bir gemiye veya şimendifere veyahut bir tayyareye binecek ve bir günde bir aylık mesafeyi kat'edecektir. Yoksa aksi halde, tek başına zillet ve meskenet içinde ve koğulmuş olarak yayan yürümeye mecbur

olacaktır. Hal böyle iken, o ahmak yolcu abd, iki günlük mesafede ki yolculuğunda yirmiüç altun'unu sarfetti.

Ona denildi: "Yahu bari, şu kalan bir liranı bu uzun sefer için sarfeyle. Belki senin seyyidin sana merhamet eder." O ise, yok dedi, faydasız olmak ihtimali vardır. Ben öyle şeylere paramı sarfetmem.

Yine ona denildi: Senin bu derece ahmaklığına taaccübler olsun ki; senin aklın, senin kırksekiz dinar olan malının yarısını binde bir ihtimal ile bir piyango kumarına atmasına sana fetva veriyor da; halbuki o bin altını kazanmak ümidiyle bin adam daha iştirak etmiş. Nasıl olur da böylesi bir akıl, senin malının yirmidörtten yalnız bir cüz'ünü; milyonlarla ehl-i hibre ve ihtisasın şehadetleriyle; yüzde doksan dokuz ihtimal ile tükenmez hazinelere zafer bulacağın bir şeye vermesini sana fetva vermiyor? Halbuki bu gibi cesim menfaatler hususunda, bir tek ami adamın dahi ihbarı ehemmiyetle nazara alındığı halde; acaba beşerin güneşleri, yıldızları olan ehl-i şuhudun mütevatir ihbarları olsa, nasıl ve ne derece nazara alınması icab eder?

Evet, Ramazan hilalini gören iki şahidin, binlerle adamın onun rüyet-i hilali nefyedenlere müreccah olduğu gibi, iki müsbit ehl-i şuhud dahi, binlerce münkir nâfilere tercih edilir.

İşte eybiçare! o abd-i misafir sensin. Burdur da dünyadır, Antalya ise kabirdir. Şam ise âlem-i berzahtır, Yemen de haşirden sonraki menzillerdir. Ve o yirmidört altun ise, her gündeki yirmidört saatlik ömürdür.

İşte sen, şu hayat-ı faniyenin muvakkat işleri için bu ömürden her gün yirmiüç saati sarfedersin, fakat pek uzun bir seferde en lüzumlu bir yol azığı olan beş vakit namazın edasına bir tek saati sarfetmeye de tenbellik ediyorsun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 80

İ'lem [80]

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ .. وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ

Bil ey dünyayı taleb etmek yolunda dini terkeden gafil **(1)** Sana bir hikâye-i temsiliye **(2)** söyleyeceğim ki, o hikâyede bir kısım hakaik-ı din ve dünyaya işaret eden bir misal vardır. Şöyle ki:

Eski zamanda iki kardeş varmış, bunlar bir seyahata -tâ yol ikileşinceye kadar- beraber giderler. Yollardan birisinde kanunlara ittiba' mecburiyeti ve külfeti vardır. İkincisinde zahirde o külfet ve ağırlık yoktur.

İşte güzel huylu kardeş, hafif bir külfet altına girmeyi kabul ederek, sağa ayrılan yolu ihtiyar etti. Kötü huylu kardeş ise, manen ağır, yalnız surî bir hafiflik için sol yolu seçti.

Biz de şimdi sol yolda giden kardeşi takib edeceğiz. İşte bu adam, dere tepe aşıp git gide, tâ hâlî bir sahraya dâhil olur. Birden müdhiş bir sada işitir, bakar ki; dehşetli bir arslan ona hücum ediyor. O da korkusundan firar edip kaçar, tâ altmış arşın derinliğinde susuz bir kuyuya rast gelir. Kendini içine atar, otuz arşın kadar aşağı inince, kuyunun duvarında göğermiş bir ağaca eli yapışır. Bakar ki, o ağacın iki kökü var; iki fare, biri beyaz, biri siyah o iki köke musallat olup kesiyorlar. Aşağıya bakar görür ki; büyük bir ejderha, başını kaldırmış ayağına takarrüb etmiş, ağzı kuyu ağzı kadar geniştir. Sonra etrafına bakınca ne baksın, muzır olan haşarat-ı müezziye etrafını sarmışlar. Sonra başını kaldırır, ağaca bakar, görür ki, bir

incir ağacıdır. Lâkin başında muhtelif ağaçların çeşitli yemiş ve meyveleri vardır.

İşte bu adamın kalb, ruh ve letaifleri bu dehşetli vaziyetten gizli feryad ü figan ettikleri halde, onun nefs-i emmaresi ise, güya hiç bir şey yokmuş gibi tegafül ile tecahül edip bir mugalata ile kendini bir bostan içinde zannetti.

Evet, اَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى hadîsinin sırrıyla; öyle zannettiği için, böyle muamele görmüştür. Bu dehşetli ehval ortasında ebedî kalmaya mahkum olarak ne ölüyor ki kurtulsun, ne de yaşıyor. Zira bu miskin adam, su-i fehm ve kötü hasletiyle, şu umûr-u mutalsıma içinde tesadüfün imkânı olmadığını düşünemiyor. Biz de şu meş'umu kendi azabı içinde bırakıp, dönelim; ve bahtiyar ve meymenetli kardeşin arkasından gidip takib edelim:

İşte şu bahtiyar adam gidiyor, fakat güzel ahlâkından neş'et eden hüsn-ü zannıyla kendi kendine ünsiyet ederek gidiyor. Bak bu adam hüsn-ü nazarıyla ve güzel fikriyle öteki kardeşinin istifade edemediği şeylerden, nasıl istifade ediyor gör.

Evet, bu güzel huylu kardeş, yolunda giderken bir bostana rast geliyor. İçinde enva-i türlü meyveler ve çiçeklerle beraber, bazı köşelerinde kokuşmuş bazı maddeler ve iaşeler de var. Fakat bu zat, "Herşeyin iyisine bak!" kaidesiyle iyi şeylerden iyice istifade ederek güzelce tenezzüh etti. Öteki kardeşi gibi mülevves şeylerle hiç meşgul olmadı. Sonra çıkıp gitti. Gide gide, bu da hâlî bir sahraya girdi. Birden hücum eden bir arslanın sesini işitti. Korktu, fakat kardeşinin korkusundan yüz derece hafif... Zira düşündü ki, bu arslan, elbette bu sahra sultanının bir memuru olmak ihtimali vardır. Fakat yine de kaçtı. Bu dahi altmış arşın derinliğinde bir kuyuya rast gelip kendini içine attı. Kuyunun ortasında göğermiş olan iki köklü bir ağaca elleri yapışıp havada muallak kaldı. Baktı ki, iki fare o iki köke musallat olmuş, kesiyorlar. Yukarıya baktı ki arslan; aşağıya baktı, gördü ki büyük bir ejderha. Kuyu ağzı gibi geniş olan ağzı, ayağına takarrüb etmiş. Bu dahi korku ve dehşet aldı. Lâkin kardeşinin dehşetinden çok derece hafif... Zira hüsn-ü zannıyla ve güzel fikriyle; bu acib işlerin birbirine bakmalarından, elbette içinde bir tılsım vardır.

Hem bu işler; kendisini mürakabe eden bir hâkimin emrindedirler ve o hâkim, beni tecrübe ediyor diye düşündü.

İşte onun bu havfından; acaba beni tecrübe edip, kendi yanındaki bir maksada beni sevkeden ve kendini bana tanıttırmak isteyen kimdir? diye anlamak ve bilmek merakı tevellüd etti. Ve onun bu merakından tılsım sahibinin muhabbeti neş'et etti. Sonra ağacın başına baktı, gördü ki; bir incir ağacı. Fakat çok çeşitli meyveleri semere vermiş. O zaman bütün bütün korkusu zail oldu ve kat'iyyen bildi ki; bu işler bir tılsımın taht-ı hükmünde dönüyorlar. Zira bir incir ağacı, binler ağacın meyvelerini tutmak mümkün değildir, şu halde bu meyveler, o melik-i kerimin kendi misafirlerine hazırlamış olduğu çeşitli taamlarına birer işarettir. İşte onun, o gizli hâkime karşı olan bu derunî muhabbetinden de, tılsımı açacak ve tılsım sahibini razı edecek bir vaziyet almanın isteği tevellüd etti. Sonra tılsımın anahtarı ona ilham oldu.. Ve bağırdı ki: "Ey bu yerlerin hâkimi! Senin bahtına düştüm, sana dehalet ediyorum ve herşeyi sana bırakıyorum ve sana tevekkül ediyorum."

Ve bu niyazdan sonra, birden kuyunun duvarı yarıldı ve gayet şahane, nezih bir bahçeye bir kapı açıldı; Ve o arslan ve ejderha iki hizmetkâra inkılab edip onu bahçeye davet ediyorlar.

Şimdi gel, iki kardeşin tefavüt-ü hallerine bakalım. Bak, sol yolun bedbaht yolcusu, her vakit ejderhanın ağzına girmeye muntazırdır. Ve şu bahtiyar ise revnekdar, çiçekli ve semeredar nezahetli bir bahçenin kapısına duhul için davet ediliyor. Hem o bedbaht, kalbinin en derinliklerinden takattur eden elîm bir dehşet ve korku içinde kıvranıyor. Ve şu bahtiyar ise, marifetin muhabbet ve hürmetini akıtan leziz bir ibret, tatlı bir havf içinde seyr ü temaşa ediyor. Hem o bedbaht, bir vahşet, yalnızlık, ümidsizlik ve yetimlik içinde çırpınırken; şu bahtiyar ise, ünsiyet, ümid ve iştiyak içinde telezzüz ediyor. Hem o bedbaht, (zahiren) vahşetli düşmanların hücumuna hedef olmuş. Ve şu bahtiyar ise, mihmandar-ı kerimin acib hizmetkarlarıyla ünsiyet eden aziz bir misafirdir. Hem o bedbaht, bir kısmı zehirli, fakat zahiren leziz meyveleri yemekle azabını tacil ediyor. (Zira o meyveler numunelerdir. Yutmaya değil tatmaya izin var. Tâ ki asıllarına müşteri olunsun.) Ve şu bahtiyar ise, yemesini te'hir edip intizar ile telezzüz eder.

İşte eğer temsilin inceliklerini fehmettin ise, hakikata bakan tatbikî vecihlerini de dinle: Amma o iki kardeş, birisi ruh-u mü'min ile kalb-i salihtir. Diğeri ruh-u kâfir ile kalb-i fâsıktır. Ve o iki yol ise; birisi Kur'an ve iman yolu, diğeri isyan ve tuğyan yoludur. Ve o sahra ise, şu dünyadır. Ve o arslan ise ölümdür. Ve o kuyu ise beden ve hayattır. Ve o altmış arşın derinlik ise, ömr-ü evsat olan altmış seneye işarettir. Ve o ağaç ise, ömürdür. Ve o iki beyaz ve siyah fareler ise, gece ve gündüzdür. Ve o ejderha ise, ağzı kabir olan âlem-i berzahtır. Ve o haşarat-ı muzırra ise, musibetlerdir. Ve o ağaçtaki başka başka meyveler ise, Cennet meyvelerini hatırlatan ve onların numuneleri olan dünyevî nimetlerdir. Ve o meyvelerin bir kısmının zehirli olması ise, nâmeşru' muharremattır. Ve o tılsım ise sırr-ı hikmet-i hilkattir. Ve o anahtar ise اَللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ اْلحَىُّ الْقَيُّومُ ve لاَاِلَهَ اِلاَّ اللهُ dur.

Yani يَا اَللهُ اَنْتَ مَعْبُودِى وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِى (Allah'ım! Sen benim mabudumsun, senin rızan benim matlubumdur.) Ve o ejderha ağzının bir bahçe kapısına tebeddül etmesi ise işarettir ki; kabir, ehl-i iman ve Kur'an için, dehliz-i cinan içinde rahmet-i Rahman'a açılan bir kapıdır. Fakat ehl-i dalalet ve tuğyan için ise, ejderha batını misillü zindan gibi dar bir berzahın içindeki vahşet ve nisyan zulümatına açılan bir kapıdır. Ve o yırtıcı arslanın munis bir ata dönmesi ve tebeddül etmesi ise, işarettir ki; mevt, ehl-i dalalet için bütün mahbubatından ebedî bir ayrılıktır. Hem dünyevî cennet-i kâzibesinden ihraç edilip, tek başına kabir zindanına girmeye bir vasıtadır. Fakat ehl-i hidayet için ise, bütün sevdiklerine bir visal ve hakikî vatanlarına bir vusuldür. Hem dünya zindanından çıkıp, Cennet bostanlarına girmeye bir nöbettir. Hem Hazret-i Hannan ve Mennan ve Deyyan ve Rahman'ın (Celle Celaluhu Ve La İlahe İlla Hu) fazlından ahz-ı ücret etmeye bir vesiledir.

---

(1): Sekizinci Söz'de ve Nur Kapısı'nda İkinci Ders'te var. -Müellif-

(2): Tenbih: Bu temsilî hikâye, üstteki âyetin çok esrarından bir sırrını beyan eder. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 81

İ'lem [81]

Bil ey işlemediği (1) şeylerle mağrur ve müftehir Said! Senin kat'iyyen fahr ve gurura hakkın yoktur. Çünkü senden sana, senin nefsinde yalnız kusur ve şer vardır. Eğer hayr varsa da, cüz'-ü ihtiyarın gibi cüz'îdir. Lâkin sen, cüz'-i ihtiyarınla küllî bir şerri işleyebilirsin. Zira senin kusurunla, senin maksuduna (hayatın gayesi) müteveccih olan sair esbabın semereleri de sukut ediyor. Ve bundan küllî bir hasarete ve umumî bir hacalete müstehak oluyorsun. Lâkin sen, kaziyeyi aksine çevirip dehşetli bir gurur vartasına düşmüşsün.

Bu mes'elede senin misalin şöyle mağrur ve ahmak bir adama benzer ki; o ahmak, bir gemi ile ticarete giden bir cemaate ortak olur. O cemaatin herbirisi geminin hareketine ait vazifelerini yaparlar. Bu adam ise, üzerine almış olduğu, meselâ dümencilik vazifesini yerine getiripte yapmaz. Tâ o geminin batmasına sebeb olmuş olur. Ve o cemaat bin altun lira zarar ederler. O mağrura denildi: "Hak olan budur ki; bütün bu hasareti sen çekesin." O dedi: "Yok, belki hasaret hepimize taksim edilmelidir. Bana ancak hissem mikdarınca düşebilir."

Sonra ikinci bir seferde bu adam da, sair arkadaşları gibi vazifesini yaptı, ihmal etmedi ve o cemaat bin altun lira kâr etti. Bu defa ona denildi ki: "Arkadaş! Ettiğimiz kâr, sermayeye göre taksim edilecek." O dedi: "Yok, olmaz. Bütün kâr benimdir. Çünkü siz, evvelki seferimizde 'bütün hasaret sana aittir' demiştiniz, öyle ise bütün kâr da benim olacak.

Ona denildi ki: Ey câhil ahmak! Vücud, bütün mevcud olan ecza ve şeraitinin varlığına mütevakkıftır. Binaenaleyh, vücudun semeresi dahi bütün hepsine taksim edilir. Kâr ise vücuddur. Fakat hasaret,

ademin semeresidir, tek bir cüz'ün ademi ve bir şartın fukdanı ile bütün vücud, ademe gidebilir.

İşte ey ismen Said, fakat cismen şakî olan Said! Bil ki; ademin semeresi, ademe sebebiyet vermiş olana raci' olmasından; senin fahr ve gurura hiç bir hakkın yoktur. Çünkü:

Evvelâ: Şer, senden; hayr ise gayrdandır.

Saniyen: Senin şerrin küllî, hayrın ise cüz'îdir.

Sâlisen: Sen hayırlı amelinin ücretini, amelden önce almışsın. Belki senin bütün iyilik ve hasenatın, seni bir insan-ı müslim kılan zatın in'amına karşı milyondan biri de değildir. Ve bu sırdandır ki, Cennet sırf mahz-ı fazl-ı İlahî oluyor. Cehennem ise ayn-ı adldir. Zira beşer, bazan cüz'î ve ânî bir şer ile, küllî ve daimî bir cinayete sebeb olabiliyor.

Râbian: Hayr, o zaman hayr olabilir ki, sırf Allah için ola. Eğer Allah için olmuşsa, elbette tevfik ondan olur. Öyle ise minnet onadır. Ve binaenaleyh, hayrı şerre çeviren gösteriş ve riya ile fahrlanmak değil, şükretmek lâzımdır.

İşte senin bu hakikati bilmemezliğindendir ki; kendi nefsinde mağrur olup, başkasının da azmasına sebeb olmuşsun. Zira bir cemaatın malını bir adama verdiğin için; o adam senin nazarında firavunlaşıyor. Hattâ belki Allah'ın malını ve fiilini de tağutlara taksim edecek dereceye varıyorsun.

Hem yine senin bu hakikata karşı cehaletinden dolayıdır ki; senden olduğu nass-ı kat'î ile sabit olan kendi seyyiatını, mes'uliyetten kaçmak üzere kadere veriyorsun. Fakat senin Fâtırının feyz-i fazlından olduğu yine nass ile sabit olan hasenatı ise, temellük edip kendi nefsine isnad ediyorsun.Tâ ki işlemediğin şeylerle şöhret bulup temeddüh edesin.

Ey biçare, aklını başına alıp, Kur’an’ın şu edebiyle edeblen: مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ Kendi malına sahib ol, başkasının malını gasbetme!

Ve keza Kur'an'ın; bir seyyienin cezasını bir, bir hasenenin mükâfatını ise on vermek olan âdâbıyla da edeblen. Ve ona göre, bir adamın kötü bir sıfatı yüzünden, adavetini onun akrabalarına ve onun sair iyi sıfatlarına teşmil etme! Fakat bir insanın güzel bir sıfatı

için ayıbları varsa da, afv u safh ile bakıp onun familyasına kadar muhabbetini tecavüz ettirip genişlendir.

---

(1): Nurun İlk Kapısı Altıncı Ders'te var. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 82

İ'lem [82]

Bil ey Said-i gafil ve fuzulî! **(1)** Sen vazifeni terkedip Rabbinin vazifesiyle iştigal ediyorsun. Evet senin zulmün ve cehaletindendir ki, tâkatın dahilindeki hafif ubudiyet vazifesini bırakıp,

اَلَّذِى خَلَقَكَ فَسَوَّيكَ فَعَدَلَكَ .. فِى اَىِّ صُورَةٍ مَاشَاءَ رَكَّبَكَ

ayetinin sarahatıyla; seni yoktan var edip aza ve esasatını, cevarih ve cihazatını kemal-i intizam ve mizan içinde tesviye eden ve dilemiş olduğu tarzda vücudunu terkib eden Zat-ı Zülcelal'e hâs olan Rububiyet vazifesini, zaif başına ve beline ve kalbine yüklemişsin. Yahu kendi vazifeni bil, al! O'nun vazifesini ona bırak. Tâ ki saadet içinde istirahat edesin. Yoksa âsi bir şakî ve hain bir azgın olursun.

Evet senin meselin şöyle bir askere benzer ki; onun aslî bir vazifesi vardır ki, mahsus bir tarz-ı talim ile harb ve cihaddır. Padişah onun bu vazifesinde ona levazımatını ihzar etmek suretiyle yardımcısıdır. Bir de onun padişahına mahsus bir vazife de vardır ki, o da o neferin erzakını, tayinatını ve libasını, hattâ ilâcını vermektir. Lâkin padişah o neferi bu vazifenin bazı işlerinde devlet hesabına bazen çalıştırır. İşte bu sırdandır ki, yemeğini pişiren bir nefere sorsan: "Ne yapıyorsun?" "Devletin suhrasını yapıyor ve angaryasını çekiyorum" der. Demiyor: "Nafakam için çalışıyorum." Çünkü kat'î biliyor ki; nafaka te'min etmek, onun vazifesi değildir, belki hattâ hastalanıp âciz kaldığı zaman bile, lokmayı ağzına koymaya kadar devletin vazifesidir. Şu halde, asıl vazifesini bırakıp, rızkını tedarik etmek için çarşıda ticaretle meşgul olan bir nefer, şakî bir cahildir. Ve elbette tokat yiyecek ve te'dib edilecektir. Hem talim ve cihadı

bırakan bir asker, âsî bir haindir ve elbette darb ve ta'nif edilmesi lâzımdır.

İşte ey Said-i şakî! Sen o nefersin; senin namazın, talimatındır. Ve terk-i kebairin ise, takvandır.. ve nefis ve şeytanla olan mücaheden de, harbindir. Senin yegane gaye-i fıtratın da budur. Fakat bunda da muvaffık ve muîn yine ancak Allah'tır.

Amma senin rızkın ve hayatının idamesi ve buna müteallik emval ve evlâd ve sairen hepsi, senin Fâtırının vazifesine aittir. Bununla beraber, fiilî veya halî veya kalî lisanlar ile sual edip istemek için, onun hazain-i rahmetinin kapılarını çalmak vesilelerinde seni bazan çalıştırır. Hem bazan onun nimet matbahlarına götüren yollarda yürütme işinde de seni istimal eder. Tâ ki sen, lisan-ı istidad veya lisan-ı ihtiyaç veya lisan-ı fiil veya lisan-ı hal; veyahut da lisan-ı kal ile Cenab-ı Hakk'ın sana tayin ve takdir ettiğini isteyesin.

Evet, sen ihtiyarsız ve iktidarsız bir tıfl iken, seni rızıkların en güzeliyle rızıklandıran; ve yaz mevsiminde ruy-i zemin bahçesini misafirlerine bir matbah yapıp, bağ ve bostan kaplarında feyz-i rahmetini ifaze eden ve ağaç çanaklarını taamların en lezizleriyle dolduran; ve rızkı münhasıran taahhüd-ü Rabbanisine alıp, bütün hayvanatın rızkını veren ve rızık tedarikini onların zaif omuzlarına tahmil etmeyip; hem onları ve hem sizleri rızıklandıran bir Semi-i Alîm ve bir Kadir-i Gani olan Allah hakkında rızkın için ittihamda bulunman, çok acib bir cehalettir.

İşte madem öyledir; Vazife-i asliyen olan ubudiyeti ifadan sonra, seni öbür vazifelerde de istimal ettiği vakit, onun hesabıyla ve ismiyle ve izniyle işle, hareket et! Şayet vazife-i ubudiyet ile vazife-i rızkiye birbiriyle taâruz etseler, hemen vazife-i asliyene dön; ve Rezzak-ı Zülcelal'e tevekkül et ve de:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .. نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

---

(1): Beşinci Söz’de ve Nur’un İlk Kapısı’nda var. –Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 83

İ'lem [83]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَاِنِّى قَرِيبٌ
اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ
اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ
قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَآؤُكُمْ

Ey "Çok dua ediliyor fakat müstecab olmuyor" diye iddiada bulunan adam! Bil ki; dua bir ibadettir, ibadetin semeresi de âhirettedir. Dünyevî maksadlar, ancak birer ibadet-i mahsusa olan o gibi duaların vakitleridir.

Evet nasılki güneşin batması, akşam namazının vaktidir. Hem ay ve güneşin tutulmaları, Husuf ve Küsûf denilen iki mahsus namazların vakitleridir. Yoksa onların açılması için gaye değildir. Hem yağmursuzluk ve kuraklık vakti de, salât-ı istiska denilen yağmur duasının vaktidir. Yoksa o namaz ve dualar, yağmuru getirmek için vaz' edilmiş değiller. Belki sırf livechillah birer ibadettir ki, yağmursuzluk devam ettiği müddetçe, o ibadet de devam eder. Ve yağmurun gelmesiyle, o ibadetin vakti de kaza olup sona erer. Ve keza zalimlerin tasallutu ve belaların nüzulü zamanında hususî bazı ibadetlerin vakitleridir ki, o belalar devam ettikçe, o gibi ibadetlere de devam edilir. Eğer o belalar, o duaların bereketiyle ref olunsalar,

nurun alâ nur olur. Fakat def u ref olunmazlarsa, denilmez ki: Dua kabul olmadı. Belki duanın vakti bitmedi denilir.

Amma اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ deki her duanın icabet edileceğinin va'di ise, hakikati budur ki: İcabet ayrıdır, duanın aynıyla kabul olunması da ayrıdır. Belki her duaya daimî cevab var olduğu halde, o haceti aynıyla is'af etmek, Cenab-ı Mucîb'in hikmetine tâbidir.

Meselâ sen doktorunu çağırırsın: "Ya hekim, bana bak!" Doktor cevab vererek "Buyurun" der. Sen: "şu yemeği veya şu ilacı ver bana!" dersin. Doktor ise, bazan ya aynını verir; veyahut daha evlasını verir veyahut bazan senin marazına zararlı olduğunu bilir, hiç vermez, seni de men'eder.

Hem duanın kabul olmamasının bir sebebi de budur ki: Duanın sırf o maksad-ı dünyevî için olduğunu zannetmektir. Meselâ yağmur namazını, yağmur getirmek için vaz'edilmiş olduğunu zannetmek gibi... İşte öylesi namaz ve dua, halis olmadığından kabule mazhar olmayabilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 84

İlem 84

İ'lem [84]

Ey kardeş bil ki! Bir hal, başka bir hale veya bir âlem, diğer bir âleme değişmekle, iki taraf ortasında manevî bir dere açılır ki, bu taraftan o tarafa ve bu âlemden o âleme geçmek için, her iki âlem ile münasebettar bir köprünün o dere üstünde uzatılmış olması lâzımdır ki; bu âlemden o âleme geçmek için, bundan soyunup onunla telebbüs ederek, o köprüden geçilebilsin. Lâkin köprü, inkılabların cinslerine göre ve inkılab nev'inden ona münkalib olanın makamının uzaklığı nisbetinde çok muhtelif şekilleri ve ayrı ayrı mahiyetleri ve mütenevvi isimleri olabilir.

Meselâ uyku, âlem-i yakaza ile âlem-i misal arasında bir köprü olduğu gibi, âlem-i berzah dahi dünya ve âhiret arasında bir köprüdür. Ve keza âlem-i misal, âlem-i cismanî ile âlem-i ruhanî mabeyninde bir köprüdür. Hem bahar dahi kış ile yaz ortasında bir köprüdür. Amma haşirde, köprü bir değildir, belki onda çok azîm ve pek büyük inkılablar mündemiç olduğundan; elbette cisri (köprüsü) dahi, en acib ve çok eğri büğrü ve gayet garib bir şey olması lazımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 85

İ'lem [85]

Ey kardeş bil ki! Kur'anın

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ .. وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ .. وَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ .. وَ اِلَيْهِ مَاَبِ

mealindeki âyetleri çokça zikretmesinde -her ne kadar tagî ve asiler için bir tehdidi tazammun ediyorsa da- pek büyük bir müjde ve çok cesim bir teselli mevcuddur. Çünkü şu âyetler, insanlara der: "Dünyadaki mevt ü zeval ve dünyadan firak u fena, ademe açılan birer kapı olmadıkları gibi; fena ve in'idam zulümatına sukut da değillerdir. Belki onlar, Sultan- Ezel ve Ebed'in huzuruna gitmek ve girmek için birer kapıdırlar." İşte şu işaret ise kalbi, mevt ve zevalin pek dehşetli elem-i tasavvurundan kurtarıyor. Çünkü nazar-ı ehl-i dalalette mevt ve zeval; hem onu, hem bütün sevdiklerini gayr-ı mütenahî korkunç ademlerin elleri arasında ve müdhiş firakların pençeleri mabeyninde parçalayıp dağıtmaktadır. İşte küfrün içinde mündemiç olan dehşetli cehennem-i maneviyenin te'sirine bak, gör.

Evet اَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى hadîs-i kudsîsinin sırrıyla kâfir, mevt ve eceli öyle zannettiği için, Cenab-ı Hak da onun zannını ona ebedî bir azab şeklinde tasvir etmiştir.

Sonra gel, Cennet lezaizine bile üstün gelen likâullaha olan iman ve yakînin lezzet derecesine de bak!. Sonra rıza mertebelerini düşün; ve sonra rü'yet-i cemal-i ilahînin derecesine bak, gör ki; ârif, fakat isyankâr bir mü'minin âhiretteki cismanî cehennemi dahi, (bu

dünyada) Halikını tanımayan kâfir-i cahilin kalbindeki manevi cehennemine nisbetle bir cennet gibi olduğunu bil!

Evet faraza âlem-i beka, lika ve vesilelerinin gayr-ı mahsur bürhanları olmasa idi bile, Mahbub-u Ezelî'nin sevgili Habibi'nin pek tazarrukârane olan dua ve niyazları; hem de o Habib-i Edib'in kıldığı o salât-ı kübrada, enbiya ve evliya safları onun arkasında saf bağlayıp dua ve münacatlarına "âmîn, âmîn" demeleri, beka alemi için kâfi bir vesile ve bürhan olurdu.

Acaba hiç mümkün müdür ki; âlemdeki şu hüsn-ü ebda' ve ecmel ve bu cemal-i faik ve ekmel içinde, şu pek acib çirkinlik ve çok garib noksanlık bulunsun!.. Yani ki; mahlukatın en gizlisinin en hafi hacetlerinin en gizli sesini -o hacetleri lâyık ve münasib vakitlerinde yerine getirmesi delaletiyle- işitsin, fakat ferşten arşa kadar yükselen ve arşı çınlatan en yüksek bir sesi ve en tatlı bir münacatı ve en büyük bir duayı, eşedd-i ihtiyaç içinde yalvaran bir abd-i habibden işitip kabul etmesin. Hâşâ ve kellâ, sümme hâşâ ve kellâ!..Kabul etmemek mümkün değildir. Çünkü o, hem Semi'dir, hem Basir!..

Evet, şu muamele ise, (yani Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) tazarrukarâne olan dua ve münacatları) onun şefaat-i kübrasının en geniş mertebelerindendir.. Ve Rahmeten lilâlemin olmasının kudsî ihatasındandır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 86

İlem 86

İ'lem [86]

Ey kardeş bil ki! Ben bir çok gafillere rastlamaktayım ki; kader mes'elesi üzerinde fazla duruyorlar ve cüz'-ü ihtiyarî ile halk-ı ef’al mes'elesinde derin derin ta'mikat yapıp ileri gidiyorlardı. Halbuki o gafiller, kendi lisan-ı gafletleriyle kaderi re'sen inkâr etmektedirler. Ve eşyanın dizginlerini tesadüfün eline veriyorlar. Ve kendi nefislerini mutlak fail tevehhüm ediyorlar. Ve Allah'ın malını ve sun'unu ebna-i cinsine ve esbaba taksim ediyorlar.

Evet vakt-i gaflette, kâfire veya gâfile olan nefis, her ne kadar zahiren her şeyi Allah'a isnad ediyorsa da, lâkin bâtınen herşeyi ondan selbedip inkâr ediyor. Amma mü'mine-i arife olan nefis ise, herşeyi iman ve iz'an ile isbatlı olarak Allah'a verir.

Binaenaleyh, ilm-i Kelâmdaki şu iki mes'ele, arifinden ehl-i sahv ve huzurun tevekkül ve imanının nihaî iki hudududur ve tevhid ve teslimin iki derecesidir. Hem (gurur ile adem-i mes'uliyet mabeynini ayıran) bir berzahtır.

İşte ey enaniyet içinde firavunlaşan gafiller! Sizler nerede? Ve şu iki mes'elenin sizde tahkik ve tahakkuk etmesi nerede? Amma eğer mahviyet ve ubudiyette terakki edip, cüz'-i ihtiyarîyi nefyetmek derecesine kadar çıkarsan; ve her şeyi doğrudan doğruya kadere vermek makamına terakki edersen; o zaman senin kader ve cüz'-i ihtiyarîden bahsetmen de bir beis olmaz. Çünkü sende o zaman bir nevi sekr vaki' olup; bu iki mes'eleyi ilmî ve tasavvurî değil, belki halî bir mes'ele şeklinde mesail-i imaniyeden bir mes'ele olarak itikad edebilirsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 87

İ'lem [87]

Ey kardeş bil ki! Tevazu, bazan tahdis-i ni'mete münafi olduğu gibi, tahdis-i ni'met dahi bazan kibir ve gurura incirar edebilir. Öyle ise, bu mes'elede çok dikkat ve im'an ile beraber, ifrat ve tefritin terki lâzımdır.

Lakin hadd-i vasat ve istikamet için bir ölçü vardır, o da şudur: Her bir ni'metin iki yüzü vardır; Bir yüzü in'am edilene bakar ki, onu zinetlendirir ve bir imtiyaz verir. O da onunla lezzetlenip iftihar eder. Fakat bazan bu iftihardan sarhoşluğa düşerek, malik-i hakikîyi unutup temellük davasına sapar. Ve zanneder ki; o kemal ve o zinet onun hakikî ve zatî mülküdür. Gitgide hiç bir hakkı olmadığı halde, tekebbür ve gurura sukut eder.

İkinci vechi: Mün'ime nazar eder ki, onun keremini izhar ve rahmetini ilan eder. Ve onun in'amı üzerinde bağırarak Mün'imi yâdeder ve onun esma-i hüsnasına şehadet eder ve hakeza in'amındaki cilve-i esmasının ayatını tilavet eyler.

İşte tevazu, ancak birinci veçhe baktığı zaman hakikî tevazu olabilir. Yoksa bir küfran-ı nimeti tazammun etmiş olur. Tahdis-i ni'met ise, ancak ikinci veçhe nazar ettiği vakit, güzel ve memduh bir şükr-ü manevî olur. Yoksa bir temeddüh ve gururu saklar.

Ey Yusuf-u kejî! **(1)** Sen kardeşin Yusuf-u Keyşî'nin çok kıymettar ve fâhir bir elbisesini giysen, Said sana dese: "Mâşâallah ne kadar güzelleştin." Sen de: "Güzellik libasındır ve dolayısıyla elbiseyi bana giydirenindir. Benim değildir." De! İşte o zaman tahdis-i nimet içinde tam bir mütevazi olursun.

---

(1): Ellibeş sene evvel talebesi Molla Yusuf ‘a karşıdır. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 88

İ'lem [88]

Ey kardeş bil ki! Rekabet, gıbta ve hasedin damarı ancak ücret alındığı ve mükâfat tevzi' edildiği veya bunların düşünülmesi zamanında harekete başlar. Fakat hizmet anında ve iş vaktinde ise asla... Hattâ belki zaifler, kavileri sevmeye, âdiler âlîlere meyletmeye başlarlar. Hem onların kendilerinden olan üstünlüklerini tahsin ederler. Ve hizmette kendisinden olan ziyadeliğini, faziletini severler. Çünkü hizmet yükü ve iş külfeti kendi üzerinden hafifleşiyor.

Evet mademki dâr-ı dünya, umûr-u diniye ve a'mal-i uhreviye için yalnız hizmet ve amel yeridir. Elbette bu gibi işlere rekabet ve hasedin müdahale etmemesi lâzımdır. Eğer bunlara da rekabet müdahale etse, o zaman ihlassızlığını izhar etmiş olur. Ve elbette bu gibi uhrevî amellerde rekabet yapan adam, dünyevî mükâfatı da düşünüyor demektir ki, o da insanların takdir ve istihsanıdır. Halbuki o miskin bilmiyor ki, bu gibi dünyevî mükâfatları mülahaza ile amelini bir derece ihlassızlıkla ibtal ediyor. Çünkü amele mukabil, sevab ve hasenenin i'tasında nâsı, Rabb-i Nâs ile teşrik etmektedir. Hem neticede istiskale maruz kalıp, aks-ül amel ile insanları muavenetinden tenfir etmekle kuvvetini de zayıflaştırıyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 89

İ'lem [89]

Bil ey birader! Kerametin manası, istidracın manasından tamamen ayrı ve başkadır. Çünkü keramet, mu'cize gibi doğrudan doğruya Allah'ın fiilidir. Keramet ile müşerref olan zat ise, kerameti nefsinden değil, Cenab-ı Hak'tan geldiğini düşünür; ve kendisine en hayırlısını seçen bir hâmi ve rakibi var olduğunu bilmekle, mutmain olup, yakîn ve tevekkülü ziyadeleşir. Hem keramet sahibi zat, bazan Allah'ın izniyle kerametin tafsilatına şuuru erer, bazan da hiç ermez. Daha evlâ ve eslemi de bu ikinci kısmıdır.

Meselâ: Birisinin kalbindeki bir suali intak-ı bilhak nev'inden cevablandırması; veya yakaza halinde iken, gözüne temessül ettirmesiyle o adamın hidayetine ermesine vesile olur ki; o işde, Cenab-ı Hakk'ın kendi kulları için ne yaptığını bilmez. Amma istidrac ise, adam gaflet içerisinde iken, bazı eşya-yı gâibenin suretleri ona münkeşif olmasıdır. Yahut da insanlara garib gelen bazı şeyleri yapmasıdır. O ise bunları kendi nefsine ve iktidarına isnad ederek bu'du, enaniyeti ve gururu daha çok kabarır. Git gide Karun gibi, إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ diyecek kadar ileri gider.

Bu mes'elede, safa-yı nefs ve ziya-yı kalbimle bana inkişaf eden şudur ki: Velayetin tabaka-i vustasında, ehl-i keramet ile ehl-i istidrac arasında iltibas yoktur ve olamaz. Amma fena-yı etemme mazhar velayetin tabaka-i ulyasından olan ehl-i velayet ise; Allah'ın izniyle, onlara münkeşif olan eşya-yı gaybiyeyi Allah namına işleyen havas ve duygularıyla görürler. (1)

Demekki fark, pek zahirdir. Zira bu zatların zahire tereşşuh eden bâtınlarının nuraniyeti; riyakârların ve kendi enaniyetine çağırıcıların karanlıklı vaziyetleri ile mültebis olmaktan çok yüksektirler.

---

(1): كُنْتُ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ الخ Hadîs-i kudsînin sırrı buna işaret eder. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 90

İ'lem [90]

Ey aziz bil ki!

وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

sırrıyla, her şeyde olan tesbih ve ibadet gayr-ı mahdud vecihlerledir. (1 Fakat herşeyin kendi tesbihat ve ibadetlerinin umum vecihlerine her zaman şuuru ermesi lâzım değildir. Zira her zaman huzurun huzuru lazım gelmez.

Bunun meseli: Büyük bir gemide çalışan cahil bir işçi adam gibidir ki, gemi sahibinin verdiği ücret mukabilinde, bazı vakitte elektriğin bazı düğmelerine parmağıyla dokunmak vazifesiyle muvazzaftır. Fakat o ücretli ami adam, yaptığı işe ne gibi kıymetli gayeler terettüb ettiğini bilmiyor. Yalnız bildiği şey, kendisine verilen ücret ile mükâfat lezzetidir. Hattâ bazan o işçi, bu işin buraya konmasının gayesi yalnız şu cüz'î lezzettir diye tevehhüm eder.

Tıpkı hayvanın, izdivacdaki gayelerden haberi olmayıp, yalnız kaza-yı şehvet lezzetini bilmesi gibi.. Fakat hayvanın bu cehli, neslin husulüne zarar ve mani' değildir. Halbuki husul-ü nesil gayesi ise, onun malikinin matlub gayatındandır.

Hem meselâ; karınca, yeryüzünü küçücük hayvanatın, cenazelerinden temizleyip tanzif eder. Halbuki karınca, bu gayeleri bilmez. Belki ancak bildiği şey, yalnız hırsının tatminidir. Veyahut nasılki örümcek, havada seyeran eden hevam ve böceklere karşı müsabaka için feza yüzünü ve nebatat ve taşların başlarını -güneşin ziyasıyla parıldayan- kendi ipekli iplikleriyle süslüyor. Fakat kendisi ne yaptığını bilmez. Ancak kendi ağını dokumak ve üstünden gelip gitmek için onunla uçtuğu ipliğini uzatmayı bilir. Hem meselâ saat,

senin günlük ömründen ne kadar geçtiğini sana bildirir, fakat kendisi ne yaptığını bilmez. Belki ancak bildiği şey, içindeki çarklarının sıkışmasındaki zevalin elemini... Hem nasılki bal arısı, hâs lezzeti içinde mündemiç olan vahyin halavetiyle yaptığını yapar, fakat ne için yaptığını bilmez. Hem meselâ nebatî olsun, hayvani olsun, insanî olsun, mutlak olarak bütün validelerin ettikleri hizmetler, ancak lezzet-i şefkat içindir. Fakat onların matlub gayelere olan cehaletleri; beyt-i kâinatı zinetlendiren o gayelerin husulünü ihlal etmiyor. Belki âdeta o şefkat, bu matlub gayelere birer çekirdek ve birer mistardır.

Hem âbid olan müsebbihlerin yalnız kendi amellerinin keyfiyetine (yani nasıl yapıldığına) olan ilimleri de kâfidir. Nasılki Cenab-ı Hak Teâlâ Azze ve celle ferman etmiş كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ Yani: Her şey kendi namaz ve tesbihatının keyfiyeti ne olduğunu muhakkak bilmektedir. Yoksa her şey, kendi amellerinin böyle mahsus bir tesbih olduğunu bilmesi ve muayyen bir ibadetin vasfına şuuru ermesi lâzım değildir. Hattâ mütefekkir olan sair ihvanlarının, amellerindeki letaif-i ibadât ve garaib-i tesbihata olan şuurları da yeter. Hattâ belki yalnız Mabud-u Mutlak'ın bilmesi dahi kâfidir. Çünki bunlar teklif ile imtihana tâbi' olmadıklarından, yaptıkları amellerinde onlara niyet lâzım gelmez. Öyle ise bunlar, kendi amellerinin ne vasıfta olduğuna şuuren bilmeleri lâzım değildir. Bununla beraber; aslında o masnuatın herbirisi, vücudlarıyla birer kelimat-ı tesbihiye olup meânilerini ifade ederler. Sonra da o kelimeler, kendi zâtları gibi lisanlarıyla da tesbihat yapan kelimata dönüşmüştür. Hem o kelimelerde dahi başka başka tesbihhan kelimat vardır.. Ve bunların içinde dahi küçük küçük müsebbihler vardır. Bunların içinde de daha küçük küçük tesbih edenler vardır ve hakeza, Cenab-ı Sübbuh-u Kuddüs'ün dilediği mertebeye kadar... (C.C. ve lâ ilahe illa hu)

---

(1): Yirmidördüncü Söz'ün Dördüncü Dalı'nda var. -Müellif-

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 91

İ'lem [91]

Bil ey insan! Sana gönderilip, baştan ayağa dek seni zinetlendiren çeşitli nimetler, mehasinler ve letaifler ise; birbirinden ayrı, mütenevvi' hicabların ortasından bir mizan-ı mahsus ile geçer, gelirler. Ve birbirine mütehalif çeşitli letaiften (lifler) bir nizam-ı muayyen ile soyunup çıkarlar. Ve birbirine zıd, ayrı ayrı taifelerin ardından şaşmaz bir intizam ile sana teveccüh edip gelirler. Feteemmel!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 92

İ'lem [92]

Ey kardeş bil ki! Nefiste gayet latif, ince bir şey, bir emir vardır ki; ince kağıttan bir dirhem gibi iken, âdeta ebedî âlemlere bir mirsaddır zanneder. Çünkü onunla temas eden herşeye bir hükm-ü ebediyet verip onu ebedî bir şey tevehhüm eder..

İşte eğer heva ve heves bu âleti kendi namına istimal ederse, o zaman âhiret ve cennetin taşlarını ve esasatını dünyaya çeken bir âlet olur ki, âhiret kasrını dünya üstünde bina eder; ve âhiretin meyvelerini daha kemalini bulmadan fani dünyada yemeğe başlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 93

İ'lem [93]

Ey kardeş bil ki! Nefis çok acib bir şeydir ki; sayısız âletlerin ve nihayetsiz mizanların bir mahzenidir. Eğer tezekki ederse, bütün bu âletler, mizanlar, esma-i hüsnanın nihayetsiz hazinelerinin cilvelerini derketmeye vasıta olurlar. Yoksa eğer nefis, isyan ve tuğyan ederse; o kıymettar, âlî âletlerin ve çok nazik ve gâlî mizanların mahzeni olmasına bedel, yılanlar, akrepler ve haşaratın bir mağarası hükmüne geçer.

Binaenaleyh, nefsin birinci şekil ki vaziyeti kesbetmesi için, evla ve ekmeli, -Allahu a' lem- onun fenası değil bekasıdır.

Evet, sahabelerin sülûk ettikleri tarzda, nefsin tezkiye ile baki kalması; Evliyanın ekserisinin sülûk ettikleri olan, bütün bütün ölümü ile neticelenmesinden daha çok sırr-ı hikmete muvafık geliyor. Evet nefsin cürsûmesinde şedid bir açlık, azîm bir ihtiyaç, acib bir zevk vardır. Eğer bu seciyelerinin mecraları hikmet-i hilkatına uygun tarzda tahavvül ederlerse, o zaman meselâ ondaki mezmum hırs, doymak bilmeyen bir iştiyaka inkılab eder.. ve onun meş'um gururu, bütün enva-i şirkten necatına bir vesile olur.. Ve ondaki kendi nefsine ve zatına olan şedid muhabbet; Rabbine karşı zatî ve fıtrî bir muhabbete tahavvül eder. Ve hakeza, tâ bütün seyyiatı hasenatlara inkılab edinceye kadar gider.

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 94

İ'lem [94]

Ey kardeş bil ki! İnsan-ı mü'minin kıymeti, nasılki kendisindeki san'at-ı âliye ve sıbga-i galiye ve nukuş-u celevat-ı esma-i İlahiyenin kıymetleri itibariyledir. Ve insan-ı kâfirin kıymeti ise, hiçliğe doğru sukut eden ondaki madde-i faniyesinin kıymeti nisbetinde oluyor.

Öyle de: şu âlemin kıymeti dahi, Kur'anın talim ettiği tarzda, eğer mana-yı harfi ve Cenab-ı Hak hesabına ona nazar edilirse, nihayet derecede yükselir. Amma eğer hikmet-i felsefiyenin talim ettiği şekilde, âleme mana-yı ismiyle ve kendi zatları namına ve esbab hesabına bakılırsa; o zaman onun kıymeti camid ve mütegayyir bir madde derekesine sukut eder.

Binaenaleyh, Kur'an'dan müstefad olan kâinata ait ilimler, felsefe fünûnundan istifade edilen ilimlerden hadsiz derece daha âlî ve daha gâlîdir denilebilir.

Evet, meselâ Kur'an وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا der. Yani: Cenab-ı Kadir-i Zülcelal, güneşi bir lâmba yapmış. İşte bak Kur'an, nasıl bu hüküm ile senin fehmine cilve-i esmanın silsilesine karşı bir pencere açıyor. Yani, o hükmün manası şöyle oluyor ki: "Ey insan! Güneş bu azametiyle beraber size müsahhar olmuş; ve dünya hanenize bir nur, bir lâmba olmuştur. Hem sizi rızıklandıranın emriyle yemeklerinizi pişiren bir aşçı olmuştur. Şu halde, sizin azîm-ül kadr öyle bir Malik-i Rahiminiz vardır ki; şu azîm güneşler, ancak onun birer lâmbasıdırlar ki, onun pek çok baki menzilleri arasında, burada kendi misafirlerine muvakkat bir han suretinde hazırladığı şu dünyada, bu koca güneşe bir sirac ve mumdarlık vazifesini gördürüyor." Ve hakeza kıyas et!..

Amma hikmet-i felsefiye ise, güneş hakkında bakınız diyor ki: "Güneş bir kitle-i azîme-i mayia-yı nâriye olup, kendi kendine hareket etmektedir. Ondan sıçrayıp fırlamış olan arzımız ve diğer seyyareler güneşin manzumesi olup, bir cazibe ile onunla bağlanarak kendi medarlarında cereyan etmektedirler." Şimdi iyi bak! Felsefenin sana vermiş olduğu bu bilgi, sağır bir dehşet ve korkunç bir azamet ve kör bir hikmetten gelen bir hayretten başka ilmî bir kemal veriyor mu? Hayır!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Semme : Ilem 95

İlem 95

İ'lem [95]

Bil ey birader! Senin, Hak Sübhanehu ve Teala'dan bir hak taleb etmeye hakkın yoktur. Belki senin üzerine her zaman haktır ki, daima ona şükür ve hamdedesin. Zira لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ Yani: Mülk umumen onun olduğu gibi, hamd dahi yalnız ona mahsustur.

Ya Allah, Ya Rahman, Ya Rahim, Ya Kerim! Benim şu kitabımı, mevtimden sonra şu gelecek şehadetlerin tekrarında tâ kıyamete kadar bedelime bir vekil yap!

[Bkz.]

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha

14.Reşha

Mu'cize-i Kübra olan Kur'an'ın
denizinden bazı katreleri tazammun eden

Ondördüncü Reşha

- 1.Katre
- 2.Katre
- 3.Katre
- 4.Katre
- 5.Katre
- 6.Katre

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 1.Katre

Birinci Katre

Malûm olsun ki, delail-i Nübüvvet-i Ahmediye (A.S.M.) lâyüadd ve lâyuhsadır. Onun beyanında eazım-ı muhakkikîn (Rahimehümullah) çok kitablar tasnif etmişlerdir.

Ben de, acz ve kusurumla beraber, o güneşin şuaatından Türkçe "Şuaat" namındaki bir risalede bazı şualarını beyan etmişim. Ve keza o kitabda mu'cize-i kübra olan Kur'an'ın bazı vücuh-u i'cazını icmalen beyan etmişim. Hem kasır fehmimle beraber, Kur'anın kırk kadar vücuh-u i'cazına "Lemaat" nam kitabımda işaret etmişim., ve o kırk vücuh-u i'cazdan bir tanesi olan i'caz-ı nazmîyi yüksek belâgat-ı nazmiye içinde kırk kadar sahifeler içinde İşârât-ül İ'caz nam bir tefsir-i arabîmde beyan etmişim. Eğer istersen o üç kitaba müracaat et.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 2.Katre

İkinci Katre

Bil ki; elbette sen, geçmiş derslerden de anlamışsın ki, şu semavat ve ecram-ı ulviyenin ve bu küre-i arz ve mevcudat-ı süfliyenin Halıkı tarafından gelmiş olan ve Rabb-ül Âlemin ve Rabbimizi bize tarif eden Kur'an-ı Hakîm'in çok makamları ve vazifeleri vardır.

Eğer desen: Kur'an nedir ve tarifi nasıldır?!.

Elcevab: Kur'an;

Şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi ve ayat-ı tekviniyeyi okuyan mütenevvi' dillerinin tercüman-ı ebedîsi ve şu kitab-ı âlemin bir müfessir-i hakikîsi..

Hem semavat ve afz sahifelerinde müstetir künuz-u esma-i İlahiye gizliliklerinin keşşafı;

Hem sutûr-u hâdisat içinde muzmer olan şuûnat-ı İlahiye hakaikının bir miftahı;

Hem âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı,

Hem hitabat-ı ezeliye-i Sübhaniye ve iltifatat-ı ebediye-i rahmaniyenin bir hazinesi;

hem şu âlem-i manevi-i İslâmînin esası, temeli, hendesesi ve bir güneşi;

hem avalim-i uhreviyenin de bir haritası,

hem Cenab-ı Hakk'ın zat ve sıfat ve esma ve şuûnunun kavl-i şârihi, tefsir-i vazıhı, bürhan-ı katı'ı ve tercüman-ı satıı..

Hem âlem-i insaniyetin bir mürebbisi ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetin manevî ma' ve ziyası..

Hem nev'-i beşerin hikmet-i hakikiyesi ve beşeri hikmet-i hilkatına irşad eden mürşid ve hadîsi;

hem insana bir kitab-ı şeriat olduğu gibi, aynı zamanda bir kitab-ı hikmeti,

hem bir kitab-ı dua ve ubudiyet olduğu gibi, aynı vakitte bir kitab-ı emir ve daveti,

hem bir kitab-ı zikir olduğu gibi aynı vakitte bir kitab-ı fikri..

Hem Kur'an, tek bir kitab iken, lakin içinde insanın bütün hacat-ı maneviyesine cevab veren çok kitabları tazammun ettiği gibi; öyle de Kur'an, çok kitab ve risalelerle doldurulmuş âdeta mukaddes bir kütübhane ve bir menzil gibidir. Hattâ evliya ve sıddîkînden, urefa ve muhakkikinden pek çok muhtelif ve mütebayin ehl-i meşarib ve mesalik için; herbirisinin meşrebinin mezakına lâyık ve onu tenvir edecek; ve herbir mesleğin mezakına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden bir mecmua-i resail gibi mukaddes bir irfangâh-ı muazzamdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 3.Katre

Üçüncü Katre

Tekrarat-ı Kur'aniyedeki lem'a-yı i'caz beyanındadır
ve bu lem'ada altı nokta vardır.

Birinci Nokta: Kat'iyyen bil ki; Kur'an, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı dua ve davet olduğundan; içindeki tekrarlar ahsen ve eblağdırlar, belki de elzemdirler. Zira zikrin şe'ni tekrardır, duanın şe'nin terdaddır, emir ve davetin şe'ni tekiddir. Çünkü zikrin tekririnde tenvir, duanın terdidinde takrir, daveti tekrar etmekte ise te'kid vardır.

İkinci Nokta: Hem bil ki Kur'an, bütün tabakat-ı beşere, en gabî ve amiden tut, tâ en zeki ve âlime kadar; hem en şakî ve fâsıktan tut, tâ en müttakî ve kâmil veliye kadar; hem dünyaya ve maddiyata en çok dalmış, sersemleşmiş ve maneviyata karşı en kaba ve mahzul olmuş olandan tut, tâ maddî cihetten dünyadan yüz çevirmiş, ciddi âbid-i müveffiklere kadar herkese bir hitab ve dertlerine bir deva olduğundan; elbette herkese her vakit, Kur'anın tamam kıraati müyesser olmadığı için, Cenab-ı Hakîm-i Rahim, herkese deva ve şifa olan Kur'anın ekser maksadlarını ekser surelerinde, hususan uzunlarda dercetmiştir. Âdeta öyle ki, herbir sure, birer küçük Kur'an hükmüne geçmiştir. Ve böylece herkese sırat-ı müstakimi bulmak yolunu kolaylaştırmıştır. Ve herkesi Kur'ana teşvikkârane celbederek ferman eder:

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاَنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

Üçüncü Nokta: Bilmiş ol ki; cismanî hacetler, nasılki vakitlere göre ayrı ve muhtelif oluyor. Meselâ, hava gibi bazılarına her an; ve bir kısmına midenin harareti zamanında su gibi her vakit; ve bir sınıfına gıda gibi hergün; ve bir nev'ine ziya gibi her hafta; ve bir taifesine nisa gibi her ay; ve bazısına bütün ilaçlar gibi her sene ağleb olarak muhtaçtır. Ve daha buna göre kıyas et.

Öyle de: insanın manevî ihtiyacatı dahi evkata göre öyle muhteliftir. Meselâ bir kısmına her an, اَللهُ ve هُوَ gibi.. ve bir kısmına her vakit, بِسْمِ اللّٰهِ gibi.. ve bir kısmına her saat, لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ gibi muhtaçtır ve hakeza kıyas et!.. Demek Kur'anın ayat ve kelimatının tekrarları, ihtiyaçların tekerrürüne delâlet ederler. Hem insanın onlara şiddet-i ihtiyacına işaret etmek içindir. Hem onlara ihtiyacın damarını tenbih ve ikaz etmek içindir. Hem de o ihtiyaca teşvik edip o manevî gıdalara insanın ihtiyaç istinasını tahrik etmek içindir.

Dördüncü Nokta: Bil ki; Kur'an, şu metin ve sağlam büyük dinin ve esasatının ve bu âlem-i İslâmî temellerinin müessisi, vâzı'ı ve bânisidir. Hem beşerin hayat-ı içtimaiyesini değiştiren, tahvil ve tebdil eden bir kanunlar manzumesidir.

Elbette müessise tesbit için tekrir lâzımdır. Ve te'kid için terdid gerektir. Hem takrir ve te'yid için tekrar lâzımdır. Aynı zamanda Kur'anda muhtelif tabakat-ı beşeriyenin lisan-ı kal ve lisan-ı halleriyle ettikleri mükerrer suallerinin cevabları vardır.

Beşinci Nokta: Hem bil ki; Kur'an-ı Hakîm, çok büyük ve azîm mes'elelerden bahsederek kalbleri onlara iman etmeye davet ediyor ve çok ince dakik hakikatlardan söz edip, akılları onların marifetine çağırıyor. Elbette o mes'eleleri kalblerde yerleştirmek ve efkâr-ı âmmede o hakikatları tesbit etmek için muhtelif suretlerde ve mütenevvi' üslûblarda tekrar etmek lâzımdır.

Altıncı Nokta: Kat'iyyen bil ki, her bir âyetin bir zahir'i bir batını, bir haddi, bir muttala'ı var; Ve herbir kıssanın çok vücuhu, ahkâmı, faydaları ve maksadları bulunur. İşte ayat-ı Kur'aniye, sureten tekrar gibi görünen hikayat ve kıssaları; meselâ bir yerde bir vecih için,

başka yerde de başka bir vecih için zikreder. Hem meselâ, bir makamda bir hüküm için, başka bir makamda da başka bir hüküm için tekrar eder. Hem bir yerde bir fayda için, başka bir mahalde başka bir fayda için beyan eder. Hem bir surede başka bir maksad, diğer bir surede yine başka bir maksad için zikrediyor. Ve hakeza, Kur'an-ı Hakîm bu minval üzere gidiyor. Demek Kur'anın içindeki tekrar gibi görünenler, ancak sureten bir tekrardırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre

Dördüncü Katre

(Bu Katre, Kur'anın mesail-i kevniye-i felsefiyenin -felsefenin hilafına olarak- bazılarında ihmal ve bazılarında da ibham ve bir kısmında icmal etmesindeki lem'a-yı i'caz beyanındadır.) Ve bu lem'ada altı nükte vardır.

•1.Nükte
•2.Nükte
•3.Nükte
•4.Nükte
•5.Nükte
•6.Nükte

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 1.Nükte

Birinci Nükte

Eğer desen: Acaba ne için Kur'an, fenn-i hikmet ve felsefe-i beşeriyenin kâinattan bahsettikleri gibi bahsetmiyor?

Elcevab: Çünkü felsefe, hakikatin yolundan sapmıştır. Zira mevcudatı mana-yı ismiyle mevcudat hesabına istihdam etmiştir. Amma Kur'an-ı Hakîm ise, hak olup haktan gelip, hakikata gittiği için; mevcudatı mevcudat hesabına değil, belki mana-yı harfiyle Hâlıkları hesabına istihdam ediyor.

Eğer desen: Acaba nedendir ki Kur'an, ecram-ı ulviye ve süfliyenin ve emsali gibi mevcudatın şekillerinden ve hareketlerinden fennin beyan ettiği gibi değil; belki ancak yalnız bir ibham ve icmal ile bahsetmiş?

Elcevab: Çünkü ibhamda çok mühim nükteler ve icmalde nihayet güzellikler vardır. Şöyle ki:

1 - Çünkü Kur'an Cenab-ı Hakk'ın zat ve sıfatına istidlal yapmak için, kâinattan istitraden bahseder. Delilin şartı ise, zahir olmak ve neticeden daha açık olmak zarurîdir. Netice-i istidlal ise, Cenab-ı Hakk'ın zat, sıfat ve esmasının marifetidir.

Evet eğer Kur'an, faraza ehl-i fennin teşehhî ettiği gibi, dese idi ki: "Ey insanlar! Sükûnu içinde duran güneşe ve hareketi içinde dönen küre-i arza bakınız; Tâ Hâlıkın azamet-i kudretini bilesiniz." İşte o zaman delil neticeden daha gizli ve daha gâmız olurdu. Ve dolayısıyla çok devir ve asırlarda yaşamış ekser beşerin fehminden, anlamasından, mertebelerce uzak düşerdi. Halbuki nazar-ı irşad ve hidayette mutlak ekseriyetin hakkı en mühimdir. Bununla beraber Kur'an, ekseriyetin fehmini müraat etmekle beraber, eşyanın bâtınına

dalan az bir zümre felsefecilerin istifadelerine de münafi olmuyor. Fakat eğer Kur'an, sadece az bir kısım feylesofların fehimlerini müraat etmiş olsaydı, ekser vakitlerde ekser insanların mahrum kalmasına sebebiyet verirdi.

2 - İrşadî belagatın şe'ni odur ki; umumun nazarını mümaşat etmek ve âmmenin hissini müraat etmek ve cumhurun fikrini ünsiyetlendirmektir. Tâ ki nazarları, lüzumsuz olarak ürkmesin. Ve fikirleri, faydasız bir şekilde teşviş edilmesin ve hisleri, maslahatsız bir tarzda tenfir edilmesin. Demek bunlara karşı yapılan hitab, kemal-i belagattadır. Hem dahi tam bir irşad ise odur ki; zahir, basit ve kolay olmalı, tâ onları taciz etmesin. Veciz olmalı, tâ usandırmasın; mücmel olmalı, tâ onlara lüzumsuz gelen tafsilatla uğraşmasınlar.

3 - Kur'an-ı Kerim; kendi mûcidlerine delâlet eden mevcudatın ahvallerini mevcudat için bahsetmiyor. Zira Kur'anın indinde mevcudatın mûcidlerine bakan ahvalleri en mühimdir. Amma fenn-i hikmet ise, mevcudatın kendi ahvallerine bakan cihetlerinden bahseder ve onun yanında en mühimmi, mevcudatın kendi nefislerine bakan ahvalleridir. İşte sera ile Süreyya arası kadar fark...

Hem Kur'an, bütün insanlara hitab ediyor ve ekseriyetin fehmini müraat ediyor. Tâ ki taklidi değil, tahkiki bir surette hakikati anlasınlar. Fen ise, aslında yalnız ehl-i fen ile konuşuyor, amma zahiren umum ile konuşur gibi görünmesi ise, avam için taklididir. Öyle ise, doğru olmak şartıyla; fennin tafsil ettiği şeyleri, Kur'anın onları umumun menfaatinin derecelerine göre icmal, ibham veya ihmal etmesi lâzımdır.

4 - Kur'an, bütün tabakat-ı beşere mürşid olduğundan, elbette avamın nazar-ı zahirlerinde bedihî olan şeylerde, ekseriyetin mağlata ve mükâbereye düşeceği mes'eleleri zikretmemesi, belâgat-ı irşadın iktizasındandır. Ve ekseriyetin yanında hissen bilinen şeyleri, lüzumsuz tağyir etmemesi gerektir. Ve onların vazife-i asliyelerinde onlara lâzım olmayan bahisleri ihmal ve icmal etmesi icab eder.

Meselâ Kur'an, güneşten bahsediyorsa da, fakat güneşe güneş için ve mahiyetinden bahsetmez, belki onu nurlandıran ve mahlukatına bir lâmba yapan Saniinden bahseder. Hem onun hakikî vazifesi olan intizam-ı san'ata bir zenberek ve nizam-ı hilkata bir merkez ve Nakkaş-ı Ezelî'nin mevsimlerin ihtilâfı içinde gece ve

gündüz ipleriyle dokuduğu zemin ve asuman yüzüne serpilmiş olan mensucat-ı kudretin nescinde insicam-ı san'ata bir mekik olmasından bahseder. Tâ ki, nesc-i san'attaki nizamı ve mensucat-ı kudretteki intizamı bize göstermekle; onların Fâtır-ı Hakimlerinin ve Sani-i Alimlerinin kemalâtını tarif edip bildirsin.

Evet, güneşin hareketi ister zahirî olsun, ister hakikî olsun, Kur'anın mezkûr maksadına te'sir etmez.. Çünkü Kur'anın maksadı, güneşin meşhud cereyanının zımnında parlayan bir nizam-ı hakîmanenin nescini göstermekle göstermek ister. Nizamın nesci ise, kemal-i haşmetle görünmektedir. Ehl-i fennin zu'mettiği gibi güneşin sükûnu, hakikatta nizama bir zarar iras etmez.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 2.Nükte

İkinci Nükte

Kur'an وَجَعَلْنَا الشَّمْسَ سِرَاجًا ve وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ der. Eğer desen: Niçin Kur'an, güneşi bir *"sirac"* ile tabir ediyor? Halbuki ehl-i fennin yanında güneş, küre-i arza tabi' olmaktan pek çok büyüktür. Belki güneş, öyle bir merkezdir ki, küre-i arz, seyyarat ile beraber ona tabidirler.

Elcevab: Kur'anın, güneşi bir sirac ile tabir etmesinde; âlemi bir kasır misalinde ve ondaki sair eşyayı, o sarayın sükkân ve misafirlerine levazımat ve müzeyyenat ve mat'umat şeklinde tasvir etmektir ki, bütün bunlar Rahim ve Kerim bir el tarafından kendi misafir ve hizmetkârlarına hazırlandığını ihsas etmektir. Güneş dahi ancak bir me'mur-u müsahhar ve bir sirac-ı münevver olduğunu tefhim etmektir. Demek güneşi 'sirac' ile ta'bir etmekte, Hâlıkın rahmetini azamet-i Rububiyeti içinde ihtar; ve ihsanını vüs'at-i rahmeti içinde ifham; ve keremini haşmet-i saltanatı içinde ihsas etmektir. Hem müşriklerin ma'bud tevehhüm ettikleri en büyük bir mahluk olan güneşi, müsahhar bir mumdar olduğunu göstermekle; Hâlıkın vahdaniyetini ilan etmektir. Evet camid bir sirac-ı müsahhar nerede? İbadete lâyık olmak nerede?

Hem Kur'anın, güneşi تَجْرِى lafzıyla, yani *"cereyan ediyor"* tabirinde, şöyle ulvî bir mana vardır ki; gece ve gündüzün ihtilafı zımnında ve kış ve yazın deveranı içindeki muntazam tasarrufat-ı acibeyi ihtar içinde, Saniin saltanat-ı rububiyetini ve infiradı içindeki azamet-i kudretini ifham etmektir. Demek Kur'an, güneş ve kamer noktalarından, zihni gece ve gündüz, kış ve yaz sahifelerine;

bunlardan da onların içinde mektub olan hâdisat satırlarına tevcih etmektedir. İşte تَجْرِى yani *"güneş döner"* tabiri, bu manalara bir unvandır. Ve binaenaleyh bu zahir unvan, maksad için kâfi olup, hakikati ne olursa olsun ona taalluk etmez.

İşte bak, Kur'anın kelimatı zahiren sehl, basit ve ma'ruf oldukları halde, nasıl latif manaların hazinelerinin birer kapısı ve birer anahtarı olmuşlardır gör.

Sonra, hikmet-i felsefiyenin tantanalı kelimelerine de bak; Nasıl zahirî şa'şaasıyla beraber, hiç bir kemal-i ilmî ve bir zevk-i ruhî vermedikleri gibi, ne bir gaye-i insaniyet ve ne de dinî bir fayda vermiyorlar. Belki ancak sana ifade ettiği şey, müdhiş bir hayret, dehşetli bir vahşet ve bir ürküntüdür. Hem seni ziyadar tevhid semasından düşürüp, karanlıklı kesret vadilerine sukut ettiriyorlar.

Şimdi, bazı feylesofların güneş hakkında söyledikleri sözlerini dinle, ne diyorlar? Bak diyorlar ki: "Güneş, bir kitle-i mayia-yı azîme-i nâriye olup, arzımızdan bir milyon üçyüzbin defa daha büyüktür. Kendi kendine müstakillen mihverinde dönmektedir. Ondan sıçramış olan ateş kıvılcımları, arzımız ve seyyareler olmuştur. Cesametçe muhtelif şekillerde ve güneşe yakınlık ve uzaklık itibariyle çeşitli mesafelerde bulunan şu ecram-ı azîme, hâlî bir feza içinde, güneşin etrafında cazibe-i umumiye ile dönmektedirler. Eğer bu seyyarelerden birisi, tesadüfen -kuyruklu yıldızların çıkması gibi- semavî bir hâdise ile mihverinden çıksa, manzume-i şemsiyede ve dünyada öyle bir hercümerc husule gelecektir ki; semavat ve zemini dehşet içinde bırakacak."

İşte, şimdi sen kendini dinle; bak, bu mes'ele ne gibi bir fayda sana verdi? Feya sübhanallah! Dalaletin acibliğine bak da, hakikatin şeklini nasıl değiştirmiştir gör.

Evet güneş, seyyaratıyla birlikte kendi Fâtır-ı Hakimlerinin emriyle ve Hâlık-ı Kadirlerinin kuvvetiyle ancak vazifedar bir masnu' ve müsahhar bir mahluktur. Hem o, kendi azametiyle beraber, sema denizinin yüzünde ancak parlak bir katreciktir ki, ona ism-i Nur'dan yalnız bir şua', tecelli ile aksetmiştir.

Evet eğer feylesoflar, kendi mesail-i fenniyelerinde Kur'an'dan bir kabes, bir şu'le dercederek deseler ki: Cenab-ı Hak, şu ecram-ı

müdhişe-i camideleri nihayet intizam ve hikmet içinde pek büyük vazifelerde çalıştırıyor.. Onlar ise, onun emrine karşı nihayet itaattadırlar. İşte o zaman onların ilimlerinde bir mana olabilir. Yoksa o camidatı kendi kendilerine veya sebeblere isnad etseler, Kur'anın şu âyetle ferman ettiği manaya masadak olmuş olurlar.

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِى بِهِ الرِّيحُ فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ

Ve daha bu mes'eleye sair mesail-i felsefiyeyi kıyas et, ne kıymette olduklarını gör.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 3.Nükte

Üçüncü Nükte

Bilmiş ol ki, Kur'an'ın makasıd-ı esasiyesi ve anasır-ı asliyesi dörttür ki; Tevhid, risalet, haşir -ve ubudiyetle beraber- adalettir. Sair mes'eleler şu dört matlab-ı âlînin vesileleri hükmüne geçiyorlar. Ve vesilelerde fazla tafsil ile derinleştirmemek kavaiddendir. Tâ ki, malayanî ile iştigalden dolayı bahis dağılıp, esas maksad fevt ve zayi' olmasın. İşte bundandır ki Kur'an, bazı mesail-i kevniyede gâh ibham, gâh ihmal, gâh da icmal ediyor.

Hem Kur'anın muhataplarından ekseriyet-i mutlakası avamdır. Malûmdur ki; avam halk, derin, gâmiz hakaik-ı İlahiyeyi, temsil vasıtası ve icmal ile yakınlaştırma olmaksızın fehmedemezler. Hem uzun karnlardan sonra, ancak az bir kısım felasifece bilinen mes'elelerin marifetine, avamın istidadı her zaman müheyya değildir. İşte bunun içindir ki, Kur'an, temsilatı çokça zikretmiştir ki, o temsilatın bazısı müteşabihat kısmındandır. Çünki onlar hakaik-ı gâmıza-yı İlahiye temsilatıdırlar. Hem dahi çok uzun asırlar sonra ve bir çok telahuk-u efkârın mukaddimelerinin terettübüyle husulü müteakib, zamanın keşfetmesiyle ancak anlaşılabilen mes'eleleri, elbette Kur'an onları icmal edecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 4.Nükte

Dördüncü Nükte

Nasılki elimizdeki saatin dış yüzü sabit ve sakin gibi ise de, fakat içindeki âlât ve çarkların ızdırab ve deprenişleriyle gayr-ı sabittir.

Öyle de; Cenab-ı Hakk'ın bir saat-i kübrası olan dünya dahi öyle mütezelziledir. Evet dünyaya zaman girdiği için, gece ve gündüz, o saat-i kübranın saniyelerini sayan iki mil hükmündedir. Seneler ise dakikaları sayan bir ibredir. Asırlar da saatleri sayan bir ibre gibidir.

Hem dünyaya mekân dercedildiği için, cevv-i hava sür'at-i tagayyür ve tahavvül ve tezelzülüyle, başka bir tarzda o saatin saniyelerini sayan bir mil gibidir. Küre-i arz dahi, yüzünün nebatî ve hayvani mevt ve hayatlarıyla daimî surette tebeddül etmesiyle, dakikaları sayan bir mil tarzında olduğu gibi; küre-i arz karnındaki inkılabattan gelen zelzelelerle ve o zelzeleden neş'et eden dağların hurucuyla, saatleri sayan bir mil mesabesindedir.

Hem sema mekânı dahi, ecramların harekâtı ve kuyruklu yıldızların ve küsûfâtın ve şahabların zuhurlarıyla, haftalık bir saatin günlerini sayan bir mil gibidir.

İşte şu yedi erkân üzerine mebni olan dünya; esma-i ilahiyenin şuunatını ve kalem-i kader ve kudret'in kitabetini tavsif ettiği halde, hakikatta fanî, hâlik, zelzeleli ve akan su gibi gidicidir. Lâkin gaflet ile sureten tecemmüd edip, tabiat ile küdûret peyda ederek, âhiretin yüzüne karşı kalın bir perde olmuştur. Felsefe-i sakîme ve medeniyet-i sefihe dahi onun cümûdiyet ve küdûretini tedkikat-ı felsefiye ve mebahis-i tabiiye ile daha da ziyadeleştirmişlerdir.

Amma Kur'an-ı Hakîm ise, âyâtıyla dünyayı pamuk gibi hallaç ediyor.. ve beyyinatıyla şeffaflaştırıyor.. ve nur-efşan neyyiratıyla cümûdiyetini eritiyor. Ve sayahatıyla onun ebediyet-i mevhumesini

yırtıyor. Ve ra'd-misal na'ralarıyla fîkr-i tabiattan doğan gafleti parça parça ediyor.

İşte dünyanın şu zelzeleli olan hakikati, lisan-ı haliyle şu âyeti okumaktadır:

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Bunun içindir ki; eşyanın mahiyetlerinden, hasiyetlerinden tafsilli bahseden felsefeye mukabil, Kur'an onları icmalen geçiyor. Fakat mevcudatın evamir-i tekviniyeye olan imtisallerini ve Fâtırlarının esma ve ef'al ve şuûnuna olan delâletlerini ise, felsefenin icmal ve ihmal etmesine karşılık Kur'an-ı Hakîm, onları tafsilen beyan ediyor.

Elhasıl: Kur'an, kitab-ı kâinatın meanisinden ve esma ve şuûn-u İlahiyeye olan delâletlerinden bahsetmektedir. Felsefe ise, o kitab-ı kebirin yalnız hurufatının nakışlarından ve Vaziyetlerinden ve birbiriyle olan münasebetlerinden bahseder. Zira kör olası felsefe, bilmiyor ki şu mevcudat, herbirisi çok manalara delâlet eden birer kelimedir.

Eğer hikmet-i felsefiye ile hikmet-i Kur'aniyenin farklarını görmek istersen,

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا

âyetinin beyanında yazılan Beşinci Ders'ten sonra gelen derse **(1)** müracaat et, gör.

---

(1): Havale edilen o parça, münteşir Mesnevîlerdeki şu Ondördüncü Reşha'dan sonra gelen Beşinci Ders'in akibinde yoktur. Ancak sonradan elde ettiğimiz "Kur'an Yıldızlarının Envarından Bir Nur" adlı ve Şule'den sonra dercettiğimiz kısmın sonlarına doğru sahife: 632 de mevcuddur. Ayrıca Nur'un İlk Kapısı'nın 13. Dersi, aynı mevzuda olduğu gibi, 12. Söz dahi, daha izahlı ve daha mütekâmil olarak aynı mevzu' hakkındadır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 5.Nükte

Beşinci Nükte (1)

اعلم! .. ان في ختم الآيات في الأغلب بفذلكات متضمنة للاسماء الحسنى، أو بعينها، أو متضمنة للأمر بالتفكر والحوالة على العقل، أو متضمنة لأمر كلي من المقاصد القرآنية، شرارات من نور حكمته العلوية ورشاشات من ماء هدايته الالهية؛ اذ القرآن الحكيم ببيانه الاعجازي، يبسط الآثار وافعال الصانع للنظر، ثم يستخرج منها الاسماء، أو ثبوت الحشر، أو التوحيد، كأمثال

خلق لكم ما في الأرض جميعاً ثم) استوى الى السماء فسويهن سبع

(سموات وهو بكل شيء عليم
ألم نجعل الأرض مهاداً .. والجبال)
أوتاداً .. وخلقناكم أزواجاً .. وجعلنا
نومكم سباتاً. وجعلنا الليل لباساً ..
وجعلنا النهار معاشاً .. وبنينا فوقكم
سبعاً شداداً .. وجعلنا سراجاً وهاجاً ..
وانزلنا من المعصرات ماءً ثجاجاً ..
لنخرج به حباً ونباتاً .. وجناتٍ ألفافاً ..
(ان يوم الفصل كان ميقاتاً

وكذا ينشر للبشر منسوجات صنعه ثم يطويها في الاسماء، أو الحوالة على العقل كأمثال

قل من يرزقكم من السماء والأرض)
أمّن يملك السمع والابصار ومن يخرج
الحي من الميت ويخرج الميت من
الحي ومن يدبّر الأمر فسيقولون الله
(فقل أفلا تتقون .. فذلكم الله ربكم

و (ان في خلق السموات والأرض واختلاف الليل والنهار والفلك التي تجري في البحر بما ينفع الناس وما انزل الله من السماء من ماء فأحيا به الأرض بعد موتها وبث فيها من كل دابة وتصريف الرياح والسحاب المسخّر بين السماء والأرض لآيات لقوم يعقلون)

وكذا يفصل أفاعله ثم يُجملها باسمائه أو بصفته، كأمثال

(وكذلك يجتبيك ربك ويعلمك من تأويل الأحاديث ويتم نعمته عليك وعلى آل يعقوب كما اتمّها على أبويك من قبل ابراهيم واسحق ان ربك عليم حكيم)

(قل اللّهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعزّ من تشاء وتذل من تشاء بيدك الخير اِنك على كل شيء قدير)

وكذا يرتب المخلوقات ويشففها باراءة نظامها وميزانها وثمراتها ثم يريك الاسماء المتجلية عليها كأن تلك المخلوقات ألفاظ وهذه الاسماء معانيها أو ماؤها أو نواتها أو خلاصتها، كأمثال

(ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين _ ثم جعلناه نطفة في قرار مكين _ ثم خلقنا النطفة علقةً فخلقنا العلقة مضغةً فخلقنا المضغة عظاماً فكسونا العظام لحماً ثم أنشأناه خلقاً آخر فتبارك الله أحسن الخالقين)

(ان ربكم الله الذي خلق السموات والأرض في ستة أيام ثم استوى على العرش يُغشِي الليل النهار يطلبه حثيثاً والشمس والقمر والنجوم مسخرات بأمره ألا له الخلق والأمر تبارك الله رب العالمين)

وكذا قد يذكر الجزئيات المادية المتكيفة المتغيرة ثم يجملها بالاسماء الكلية النورانية الثابتة وبفذلكة مشوقة على التفكّر والعبرة، كأمثال

وعلّم آدم الاسماء كلها ثم عرضهم) على الملائكة فقال انبؤني بأسماء هؤلاء ان كنتم صادقين .. قالوا سبحانك لا علم لنا الاّ ما علمتنا اِنك انت العليم الحكيم)

وان لكم في الانعام لعبرة نسقيكم) مما في بطونه من بين فرثٍ ودم لبناً خالصاً سائغاً للشاربين .. ومن ثمرات النخيلٍ والاعناب تتخذون منه سكراً ورزقاً حسناً اِن في ذلك لآية لقوم يعقلون .. وأوحى ربك اِلى النحل ان اتخذي من الجبال بيوتاً ومن الشجر ومما يعرشون .. ثم كلي من كل الثمرات فاسلكي سبُلَ ربكِ ذللاً يخرج

من بطونها شراب مختلف ألوانه فيه شفاءٌ للناس ان في ذلك لآية لقوم يتفكرون)

وكذا يفرش الكثرة المتوسعة ثم يضع عليها مظاهر الوحدة كجهة الوحدة ويلفّها بالقاعدة الكلية، كأمثال

(وسع كُرْسِيّه السّموات والأرض ولا يؤُدهُ حِفظُهُمَا وهو العليُّ العظيم)

(الله الذي خلق السّموات والأرض وأَنزلَ من السّماء ماءً فأخرج به من الثّمرات رزقاً لكم وسخّر لكم الفلكَ لتجري في البحر بأمره وسخّر لكم الأنهَار .. وسخّر لكم الشمسَ والقَمرَ دائبين وسخّر لكم الليل والنهَار .. واتاكم من كل ما سألتموه وان تعدوا نعمتَ الله لا تحصوها ان الانسان لظلوم كفار)

وكذا قد يظهر بعد السبب الظاهري عن قابلية ايجاد المسبب وثمراته، اذ أين السبب الجامد من تلك المسافة من قصد غايات عالية حكيمة، وللدلالة على ان الاسباب، وان قارنت واتصلت في النظر بالمسببات، لكن بينهما مسافة طويلة من تلك المسافة، تظهر مطالع الاسماء، اذ لا طاقة لأعظم الاسباب على حمل أخف المسببات، كما ترى تماس دائرة الافق من الجبال بالسماء، مع ما بينهما من المسافة العظيمة التي تطلع فيها النجوم، كأمثال

(فلينظر الانسان الى طعامه .. أنا صَببنا الماء صباً .. ثم شققنا الأرض شقاً .. فانبتنا فيها حباً .. وعنباً وقضباً .. وزيتوناً ونخلاً .. وحدائق غُلباً .. وفاكهة وأباً .. متاعاً لكم ولأنعامكم)

نعم!.. أشار بلفظ "متاعاَ" وبذكر الثمرات العجيبة الصنعة والحكمة الى عزل الاسباب الظاهرية الجامدة عن التأثير الحقيقي
وكذا
(ألم تر ان الله يُزجي سحاباً ثم يؤلف بينه ثم يجعله ركاماً فترى الودق يخرج من خلاله وينزل من السماء من جبال فيها من بردٍ فيصيب به من يشاء ويصرفه عن من يشاء يكاد سنا برقه يذهب بالابصار .. يقلب الله الليل والنهار ان في ذلك لعبرة لأولي الأبصار .. والله خلق كل دابةٍ من ماءٍ فمنهم من يمشي على بطنه ومنهم من يمشي على رجلين ومنهم من يمشي على أربع يخلق الله ما يشاء ان الله على كل شئ قدير)

وكذا قد يعدّ عجائب أفعاله تعالى ليعدّ الذهن ويحضره لقبول خوارق أفعاله الأخروية أو يذكر أفعاله الاستقبالية الأخروية بصورة تشير الى نظائرها المشهودة لنا كأمثال

(أوَ لم يَر الانسان انا خلقناه من نطفة فاذا هو خصيم مبين .. وضرب لنا مثلاً ونسي خلقه قال من يحيي العظام وهي رميم .. قل يحييها الذي أنشأها أول مرّة وهو بكُلّ خَلقٍ عَليمٍ .. الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِنَ الشَّجَرِ الأَخْضَرِ نَاراً فَاِذَا أنتُم مِنْه تُوقِدُون .. أوَ لَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمواتِ والاَرضَ بِقَادرٍ عَلى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بلى وهو الخَلاّق العَليم)

(اِذَا الشَّمْسُ كوّرت) .. (اِذَا السَّماءُ انْفَطَرَت) .. (اِذَا السَّماءُ انْشَقَّت)

فانا نرى في الحشر الربيعي كثيراً من نظائر الحشر الأخروي مثلاً: (واذا

الصحف نشرت) ترى نظيرها، بل نظائرها في نشر البذورات والنواتات صحائف أعمال أمهاتها وأصولها وتأريخ حياتها في الحشر الربيعي
وكذا قد يذكر مقاصد جزئية ثم يقررها ويحققها باسماء هي كالقواعد الكلية كأمثال
(قَدْ سَمِعَ الله قَولَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي اِلى الله وَالله يَسْمَعُ تَحَاوُركُما انّ الله سَمِيعٌ بَصِير)
(سُبحَانَ الَّذِي اَسْرى بِعَبْدِهِ لَيلاً مِنَ المسْجِدِ الحَرام اِلى المسْجِدِ الأقْصى الَّذي بَارَكْنَا حَولَهُ لِنُرِيَهُ مِن آياتِنَا اِنَّهُ هُو السَّمِيعُ البَصِيرُ).
(اَلحَمدُلله فَاطِرِ السَّمواتِ وَالأرضِ جَاعِلِ الملئِكَة رُسُلاً اُولي أجْنحَة مَثْنى وثَلاث ورُبَاع يَزيدُ فِي الخَلقِ مَا يَشَاءُ اِنّ الله عَلى كُلّ شَئِ قَدِير)

وكذا قد يذكر أفعال الخلق فيهدّد ثم يسلّي بأسماء تشير الى الرحمة كأمثال

(قُلْ لَو كَانَ مَعهُ آلِهةٌ كَمَا يَقُولُون اِذاً لاَبتَغُوا الى ذِي العَرشِ سَبِيلاً .. سُبحانه وتعالى عما يقولون علواً كبيراً .. تُسَبِّحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبع والاَرض ومَن فيِهن وإِن مِن شَئٍ اِلاّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ولكن لا تَفقَهُونَ تَسبِيحَهُم اِنهُ كَانَ حَلِيماً غفوراً)

---

(1): Bu “Beşinci Nükte”, baştan sona kadar Kur’an’ın ayetleriyle dolu olup; tefsirini, ancak o ayetleri misal olarak zikretmek suretiyle bir nevi şifre halinde yazıldığından, bu makamda tercüme değil, belki şerh yapmak icab ettiği için, Arabisinin aynısını dercetmekle iktifa ettik. Hem bu makamda serd edilen ayetlerin tamamı, 25. Söz’de geçtiği ve tefsir ve mealleri en ali bir tarzda verilmiş olduğundan, meraklıları oraya havale ettik. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 4.Katre : 6.Nükte

Altıncı Nükte

Bil ki! Şu sabık nükteden (Beşinci Nükte'den) anlaşıldığı üzere, Kur'an mevcudat ve âsâra yalnız Cenab-ı Hakk'ın ef'aline olan vücûh-u delâletlerine ve Zât-ı Zülcelal'in esmasına ait ef'alini izhar eden vecihlerine ve o fiillerin cedavili, ne suretle bahr-i esmaya dökülüp toplandığına; yahut silsile-i ef'al, nasıl o esmadan çıkıp cereyan ettiğine; hem sıfatların şuaları olan esma, ne vecihle eşyayı ihata ettiklerine nazar ediyor.

Elhasıl: Kur'an, mevcudatın kendi Fâtırlarına bakan vecihlerine nazar etmektedir. Amma felsefe ise, ancak mevcudatın kendi nefislerine ve sebeblerine bakan vecihlerine; veya felsefî ve san'avî bazı cüz'î maslahatlarına ait gayelerine bakmaktadır.

İşte sen gel, fünun-u felsefiye ile hakikattan sapanların ve gelip de, onu Kur'anın kudsî mesailine mihenk ve mizan ittihaz edenlerin acib cehaletlerini gör, ibret al!. Evet [1] ان الفنون جنون كما ان الجنون فنون diyenin sözü, ne kadar doğru imiş gör.

1.)Delilik Fen olduğu gib, Fenler dahi deliliktir..

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 5.Katre

Beşinci Katre

Bil ki; "Habbe" Risalesinde zikrettiğim veçhile; Kur'anın -ilm-i beyan ve fenn-i maâninin şehadetiyle- cümleleri ve heyetleri arasında raik bir selaseti, faik bir selâmeti, metin bir tesanüdü, muhkem bir tenasübü, teavunu cem eylemesi; ve ayât ve makasıdı mabeyninde şaşmaz bir tecavübü saklaması lemaat-ı i'cazından olduğu halde, yirmi sene zarfında hacetlerin mevki'lerine göre necim necim, parça parça nüzul etmesiyle beraber, müteferrik zamanlarda zaman zaman bazı fasılalarla ara vererek nüzul ettiği halde, kemal-i içtima' ve insicamından sanki bir defada nazil olmuştur.

Hem birbirine muhalif ve mübayin olan esbab-ı nüzul içinde nazil olduğu halde, kemal-i tesanüdünden güya sebeb yalnız birdir.

Hem mükerrer ve mütefavit suallere cevablar halinde geldiği halde, nihayet imtizaç ve ittihadından keennehü yalnız bir sualin cevabıdır.

Hem müteaddid ve birbirinden farklı hâdisatın ahkâmını beyan ederek geldiği halde, kemal-i intizamından sanki hâdise birdir.

Hem muhatablarının derece-i fehimlerine münasib bir üslubda -lasiyyema münzelün aleyh-in mütenevvi', mütehalif hâlât-ı telakkisiyle beraber- tenezzülat-ı İlahiyeyi tazammun ederek nüzul ettiği halde, temasül ve selasetinin kemal-i hüsnünden dolayı güya halet, yalnız birdir.

Hem fehim ve istidadca birbirinden uzak ve müteaddid ve çeşitli esnaf-ı muhatabîne müteveccihen konuşarak geldiği halde, sühulet-i beyanından ve cezalet-i nizamından ve vuzûh-u ifhamından dolayı sanki muhatab yalnız bir tanedir. Hattâ o derece ki herkes, her sınıf zanneder ki; bil'asale muhatab kendisidir.

Hem iç içe girift ve mütefavit irşadî gayelere mühdî ve mûsil olarak nüzul ettiği halde, kemal-i istikamet ye müvazenet ve nizamından güya maksad yalnız birdir.

İşte kimin basiretinde selim bir gözü varsa, kat'iyyen ve şeksiz olarak görecektir ki; Kur'anda öylesi bir göz vardır ki; o göz bütün kâinatı zahir ve bâtını ile göz önünde vazıh bir sahife gibi görüyor ve onu istediği şekilde çevirip döndürür ve dilediği tarzda meanisini tarif eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : 14.Resha : 6.Katre

Altıncı Nükte

Bu Katre, Kur'an'ın -Katre Risalesi'nde zikrettiğim veçhile- sair kelâm ile mukayeseye gelmediğine dairdir.

Evet, bilmiş ol ki: Kelâmın yükseklik, kuvvet, hüsün ve cemal tabakalarının menbaları dörttür. 1- Mütekellim, 2-Muhatab, 3-Maksad, 4- Makam'dır. Yoksa üdebanın sapıttıkları gibi, yalnız makam değildir.

Öyle ise, مَنْ قَالَ وَ لِمَنْ قَالَ وَ لِمَا قَالَ وَ فِيمَا قَالَ ye bak. Yani kim söylemiş, kime söylemiş, ne için söylemiş, hangi makamda söylemiş ise ona bak.

Binaenaleyh, kelâm eğer emir ve nehy ise, elbette mütekellimin derecesine göre irade ve kudreti de tazammun edecek ve ona göre kuvvet ve ulviyeti de tezauf edecektir. Evet bir fuzulînin, temenninin ebatılinden, arzusundan neş'et eden gayr-ı mesmu' (kale alınmayan) suret-i emri nerede? Ve kudret ve iradeyi mutazammın olan hakikî ve nâfiz bir emir nerede?

İşte bak:

يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعِى
فَقَالَ لَهَا وَ لِلاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا
قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ

Yani (birinci âyette) "Ey arz! Suyunu yut! Ey sema, yağmurunu kes! ilh..." (İkinci âyette:) "Cenab-ı Kadir-i Kayyum, semavat ve

zemine; ister istemez emrime râm olunuz" dedi. Onlar da "Semi'na ve ata'na emrinize hazırız" dediler olan emr-i İlahîsi nerede?!, ve beşerin cemadata karşı mecnunların hezeyanvarî bir surette

اُسْكُنِى يَا اَرْضُ وَانْشَقِّى يَا سَمَاءُ وَقُومِى اَيَّتُهَا الْقِيَامَةُ

olan fuzuliyane hitabı nerede?

Hem büyük bir ordu emrine münkad bir kumandanın 'Arş' emriyle o orduyu Allah'ın düşmanlarına hücum ettirmesi nerede? Ve şu emir, ne kendisine ve ne de emrine hiç ehemmiyet verilmeyen hakir bir neferden sudur etmesi nerede?!.

Evet, bak

اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

nun irade-i ezeliye-i nafizesi nerede?. Beşer kelâmı nerede?

Hem hakikî bir malikin ve hükmü nafiz, emri müessir bir âmirin tasviri ve iş başında bir saniin ve ihsanını dağıtmakta olan bir muhsinin beyanı ki, san'atını yaparken ve ihsanını dağıtırken yaptığı fiillerini tasvir edip göstermek istediğinde: "İşte bunu, şunun için yaptım ve bunları şunlar için yapacağım" demesi nerede?!.

Evet, şu hakikatin tavsif ve beyanı için gelecek âyâta bak:

اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَ زَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ .. وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَ اَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِىَ وَ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ .. تَبْصِرَةً وَ ذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ .. وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَاَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَ

حَبَّ الْحَصِيدِ .. وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ .. رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَ اَوْحَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ

ye dikkat et!.. Ve sonra, söylediği sözler, işleriyle hiç teması olmayan bir fuzulînin aynı o fiilleri tasvir etmesi nerede?

Evet yıldızların aynıları nerede?. Sonra küçücük cam parçalarında görünen ve varlık ile yokluk arasında müteredddid, küçücük, geçici, seyyal timsalleri nerede?

Evet, Hâlık-ı Şems ve Kamer'in envar-ı hidayeti ilham eden melaike-misal kelâmının kelimatı nerede?. Sonra beşerin hevesat düğümleri içinde sihirbaz üflemeleri nev'inden olan zenbur-misal müzevver kelimeleri nerede?!.

Evet, cevahir-i hidayetin asdafı ve hakaik-ı imaniyenin menabii ve esasat-ı İslâmiyenin madenleri bulunan hem ilim, kudret ve iradeyi, hem de hitab-ı ezelîyi tazammun ederek arş-ı Rahmandan nur saçarak gelen o elfaz-ı Kur'an nerede? Sonra insanların hevaî, hevesi, manasız lafızları nerede?

Evet, şu âlem-i İslâmîyi bütün maneviyatıyla, şeairiyle, kemalâtıyla, desatiriyle, asfiyası ve evliyasıyla bir şecere-i tuba gibi dal, budak, yaprak, çiçek ve semere veren o Kur'an nerede?. (Hattâ öyle ki, o şecere-i tuba-i Kur'aniyenin birçok çekirdekleri ve nüveleri birer desatir-i ameliyeye ve semeredar birer şecereye inkılab etmiş olmasındandır ki, o Kur'an hakkında

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْاَنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

denilmiştir.) Evet, zira o Kur'an, cezalet-i nazmiyesi ile ve belâgat-ı meaniyesiyle ve bedaat-ı üslubuyla ve beraat-ı beyanıyla

ve pek çok makbul vücûh-u maâniyi câmiiyet-i lafzında saklayan fesahat-ı lafziyesi, ile ve bütün müctehidînin me'hazlerini ve ezvak-ı arifin, meşarib-i vasilin, mesalik-i kamilinin ve mezahib-i muhakkikinin hakikat ve tarikatlarını da mutazammın olan şu bahr-i şeriatı camiiyetinde toplamasıyla ve ona olan hüsn-ü delaletiyle, bütün bülega ve füseha ve üdebayı dize getirmiş, ilzam ve ifham etmiştir.

Hem her asırda, Kur'anın tazelik ve taravetli gençliği ile ve bütün asırlarda her tabakanın fehmine uygun gelen meanisinin liyakat ve muvafakatıyla; bütün dâhi edib ve hatîblerin ve meşhur âlim ve beliğlerin seslerini kestirerek, ağızlarını kapatıp ilzam ederek; i'caz-ı belagatına karşı diz çöktüren, hayretle kendini dinlettiren, belki, bütün insanları birtek suresinin naziresini getirememekle âciz bırakan Kur'an nerede?. Sonra beşerin kelâmı nerede? Heyhat, eynessera minessüreyya!

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders

Onbirinci Söz'ün bir çekirdeği, bir hülasasıdır
eski talebelerine verdiği bir derstir

Beşinci Ders

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ

âyetinin gizli hazinelerinden bir tek cevheresinin beyanındadır.

Ey kendi nefsini ve vazife-i hayatını unutmuş ve insanın hikmet-i hilkatından gafil olmuş; ve Sani-i Hakîm'in şu müzeyyen masnuat içinde vaz' ettiği manalardan cahil kalmış Said! Bil ki: Şu âlemin binasının ve insan âleminin ona idhal edilmesinin meselini bilmek istersen, şu temsilî hikâyeyi dinle.

•Temsili Hikaye
•Hikayenin Hakikati
•Ebrar Kâfilesi ve Namazın İşaretleri
•Füccar Kâfilesi ve istidadların veriliş hikmeti
•Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders : Temsili Hikaye

Temsili Hikaye

Şöyle ki: Bir zaman bir sultan varmış, onun pek çok esnaf-ı cevahirle dolu hazineleri varmış. Hem onun pek çok gizli defineleri varmış, hem sanayi-i garibede çok maharet ve ıttılaı varmış. Hem sayısız funun-u acibeye ve hadsiz ulûm-u garibeye ilim ve marifeti varmış.

İşte o melik-i zîşan istedi ki; haşmet-i saltanatını ve servetinin şa'şaasını ve san'atının hârikalarını ve marifetinin garibelerini bütün herkesin başı üstünde izhar etsin. Yani kendi manevî kemal, cemal ve celalini iki vecih ile müşahede etsin:

Bir vechi: Bizzat kendi nazar-ı dakaik-âşinasıyla görsün.

Diğeri: Başkaların nazarlarıyla ve müşahedesiyle baksın.

İşte bu hikmete binaen o zat, çok menzil ve salonlara ayrılan cesim bir kasrı bina etti. Sonra o kasrı definelerinin türlü türlü cevahirleriyle murassa' bir şekilde tezyin edip süsledi. Sonra onu san'atının latif incelik ve tezyinatıyla nakışladı. Hem fünûn-u hikmetinin dekaikıyla tanzim etti; Ve ulûmunun âsâr-ı mu'cizekâranesiyle tevsim etti. Sonra kasrın içinde türlü türlü in'am ve nimetlerinin lezizleriyle sofralar kurdu. Ve hakeza, gizli kemalâtını izhar edecek her çeşit bedialarla bezedi.

Sonra kendi raiyetini o kasrı seyr ve tenezzühe davet etti. Ve onlara misli görülmemiş bir tarzda öyle bir ziyafet hazırladı ki; âdeta herbir lokma taam, yüzer latif san'atların birer enmuzeci ve nümunesidir. Sonra bir üstad-ı alim tayin etti. Tâ ki, kasrın içindeki o nakışların remizlerini ve o san'atların işaratını tarif etsin ve ne vecihle o manzum murassaat ve mevzun cevahir, onların sahiblerinin kemalâtına delâlet ediyor, bildirsin. Hem ahaliye, adab-ı duhulü ve kasrın saniine karşı ne gibi muameleler lâzım geldiğini öğretsin.

İşte o üstad-ı alim dahi ahaliye karşı, gelecek şu tebligatta bulundu, dedi ki: Ey ahali! Benim melikim bu kasrı ve içindekilerini izhar etmesiyle kendini size tanıttırmak istiyor. Siz de onu güzelce tanıyınız. Hem bu türlü tezyinat ile kendini size sevdirmek ister. Siz de onun san'atını istihsan etmekle, kendinizi ona sevdiriniz. Ve şu sahavetperver ihsanatıyla muhabbetinizi celbetmek istiyor, siz dahi ona muhabbet ediniz. Hem size rahmet ve şefkatini gösteriyor, siz de ona teşekkür ediniz. Hem kendi cemal-i manevîsini size izhar etmek irade ediyor. Siz de ona karşı iştiyakınızı gösteriniz. Ve hakeza, ona ve o makama lâyık olacak tebligatı saraya dâhil olan ahaliye bildirdi. Fakat kasra giren ahali, iki güruha ayrıldılar:

Birinci güruh: Kasra girer girmez, etraflarına baktılar, dediler ki: "Bunda büyük bir iş var." Sonra o muallim üstada baktılar, dediler ki: "Esselâmü aleyke eyyühel üstad! Hakkan bu gibi hârika bir kasra senin gibi bir üstad-ı muallim lâzımdır; senin sultanın, seyyidin sana ne bildirmişse, lütfen bize de bildir. O üstad ise, sabıkan zikri geçen nutku onlara tekrar okudu. Bunlar da güzelce dinleyip iyice istifade ettiler., ve o melikin marziyatı dairesinde hareket etmeye başladılar.

Sonra da o melik-i zîşan, onları tavsif edilmez bir başka saraya davet edip, kendi şan-ı saltanatına lâyık ve o itaatkâr raiyete şayetse ve o has kasra münasib bir şekilde onları ikramına garketti.

İkinci güruh ise, kasra girer girmez, yemeklerden başka hiçbir şeye bakmadılar. Körleşip sağırlaştılar. Hayvan gibi yiyerek uykuya daldılar. Hem içilmeyen bazı iksirlerden içtiler. Sarhoş olup,bağırıp çağırmaya başladılar. O acip kasrın letaifini tedkik eden ahaliyi çok rahatsız ettiler. Sonra Melikin askerleri bunları tutup o edebsizlere lâyık olacak bir zindana attılar.

Ey kardeş! Elbette bilirsin ki; o melik, bu kasrı birinci güruhun iz'an ettikleri maksadlar için yapmıştır. Ve bu maksadların husulü ise, şu üstadın vücuduna ve insanların onu dinlemesine bağlıdır. "Eğer bu üstad olmasaydı, o melik şu kasrı bina etmezdi" dense, haktır ve hakikattir. Hem denilebilir ki; insanlar, bu üstad-ı mübelliğin talimatını dinlemedikleri vakit, o melik şu kasrı tahrib edip tebdil edecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders : Hikayenin Hakikati

Hikayenin Hakikati

İşte eğer temsilin sırrını fehmettin ise bak, hakikatin suretini de gör: Amma o kasır ise tavanı mütebessim yıldızlarla tenvir edilmiş ve tabanı güna-gûn çiçeklerle tezyin edilmiş olan şu âlemdir.

Amma o melik ise ezel ve ebed sultanıdır ki,

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ..وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّام ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ

ile muttasıf zîhaşmet ve zîkudret bir Malik-el Mülk-i Zülcelal-i Ve-l İkram'dır. Ve o saraydaki menziller ise, herbirisi kendine münasib bir şekilde tezyin edilmiş olan âlemlerdir. Ve temsildeki sanayi-i garibe ise melikin mu'cizat-ı kudretidirler. Ve o saraydaki taamlar ise, Cenab-ı Rahman-ı Rahim'in semerat-ı rahmetinin hârikalarıdır.. Ve o matbah ve ocak ise, karnında ateş bulunan arz ve ruy-i arzdır. Ve o gizli define ve cevahiri ise, esm'a-i kudsiye ile cilveleridir. Ve o kasırdaki nakışlar ve onların remizleri ise, mevzun, ölçülü olan

masnuat'ın manzumeleri ve nakkaşlarının esmasına olan delâletleridir.

Ve o muallim üstad ile avane ve şakirdleri. ise, Seyyidimiz Hazret-i Muhammed (A.S.M.) ile sair peygamberan-ı izam (A.S.) ve evliya-i kiramdırlar (R.A.) Ve o kasırdaki melikin askerleri ise, melaike-i kiramdır (aleyhimüssalatü vesselam).. Ve o seyr ve ziyafete davet edilen misafirler ise, insan ile haşiyeleri olan hayvanata işarettir.

Ve o iki güruhtan birinci güruh ise, kâinat kitabının âyetlerinin meanisini derkedip, ehline tefsir eden ehl-i iman ve Kur'andır.

İkinci güruh ise, ehl-i küfür ve tuğyandır ki, nefis ve şeytana tabi' olup sağır, dilsiz ve körlerdir ki;

كَالْاَنْعَامِ بَل هُمْ اَضَلُّ

hayvandan yüz derece aşağı bir surette, yalnız bu dünya hayatını anlayan bedbahtlardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders : Ebrar Kafilesi

Ebrar Kâfilesi ve Namazın Işaretleri

Evet sueda-yı ebrar olan ehl-i iman, şu kasr-ı kâinata dâhil oldukları vakit, Rabbini Cevşen-ül Kebir ve emsaliyle tavsif eden bir abd-i resule ve risaletiyle Kur'an-ı Kerim'e dellallık eden bir mübelliğ-i kerime kulak vererek; ve Kur'anın ahkâmına karşı "semi'na ve ata'na" diyerek saltanat-ı rububiyetin mehasinine nazırlık makamına çıkıp, o saltanata karşı tekbirlerle tesbihhan oldular.

Sonra, esma-i kudsiye cilvelerinin bedayiine dellallık makamında tesbih ve tahmid vazifesini eda ettiler; Ve havas ve duygularının zevkleriyle rahmet hazinelerinin müddeharatını fehmederek şâkirane hamdettiler.

Sonra, kâinatta mütecelli olan esma-i hüsnanın definelerindeki cevherlerini, cihazatlarının idrâk terazisiyle bilip, takdis ve medih vazifesini edaya başladılar.

Sonra, kalem-i kudretin mektubatını mütalaa etmek makamında istihsan ve tefekkür vazifesine girdiler.

Sonra, fıtratın letaifini müşahede ederek, seyr ü tenezzüh makamında, onların Fâtırlarına müştakane muhabbet etmeye başladılar.

Sonra, Sani-i Zülcelal'i mu'cizat-ı san'atıyla tanıttıran garib san'atına karşı hayret içinde bir marifetle mukabele edip

سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ بِمُعْجِزَاتِ جَمِيعِ مَصْنُوعَاتِكَ

dediler.

Sonra, Cenab-ı Rahim ve Vedud'un (C. Şanühü) rahmetinin müzeyyen semeratıyla teveddüd ve sevdirmesini göstermeye

mukabil, pür-muhabbet ve iştiyak ile mukabele ettiler.

Sonra, Cenâb-ı Rezzak-ı Kerim, onlara nimetlerinin en lezizleriyle kendi taattuf ve taahhüdünü göstermeye karşılık, hamd ü şükür ile mukabele ederek

سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَامَشْكُوْرُ بِاَثْنِيَةِ جَمِيعِ اِحْسَانَاتِكَ عَلَى رُؤُسِ اْلاَشْهَادِ وَبِاِعْلاَنَاتِ جَمِيعِ نِعَمِكَ وَ نِدَائِهَا فِي سُوقِ الْكَائِنَاتِ وَ بِشَهَادَاتِ نَشَائِدِ مَنْظُوْمَاتِ ثَمَرَاتِ رَحْمَتِكَ وَ نِعْمَتِكَ لَدَى اَنْظَارِ الْمَخْلُوْقَاتِ

dediler. **(1)** *Yani senin hak şükrünü nasıl eda edebiliriz? Sen öyle şükre lâyık bir meşkûrsun ki, bütün kâinata serpilmiş umum ihsanatının açık lisan-ı halleri şükür ve senanı okuyorlar. Hem âlem çarşısında dizilmiş ve zeminin yüzüne saçılmış bütün nimetlerin ilanatıyla hamd ve medhini bildiriyorlar. Hem rahmet ve nimetin manzum meyveleri ve mevzun yemişleri senin cûd ü keremine şehadet etmekle, senin şükrünü enzar-ı mahlukat önünde ifa ediyorlar.*

Sonra, Cenab-ı Celil-i Zülcemal, kâinat mezahirinde ve mevcudat-ı seyyalenin aynalarında kibriya ve kemalini, cemal ve celalini izhar etmesine mukabil, mahviyet içinde bir hayret ve hayret içinde bir muhabbet ve muhabbet içinde secdelerle mukabele ettiler.

Sonra, Cenab-ı Mün'im-i Kerim, rahmetinin genişliğini ve servetinin çokluğunu irae etmesine karşı, fakr u ihtiyaç ile sual ve dua ile mukabelede bulundular.

Sonra, Cenab-ı Alim-i Hakîm, letaif-i san'atını teşhir etmek istemesine mukabil, takdir ve istihsan ile; ve müşahede içinde şehadet ve işhad ile mukabele ettiler.

Sonra, Cenab-ı Rabb-ül Âlemin, kâinatın aktarında saltanat-ı rububiyetini ilan etmesine mukabil; za'f içindeki aczlerini, fâkat içindeki fakrlarını ilandan ibaret olan tevhid, itaat ve ubudiyetle mukabele ettiler.

İşte, böylece bu dâr-ı imtihandaki vazife-i hayatlarını eda ederek ahsen-i takvim içinde bütün mahlukattan üstün sahib-i emanet-i kübra olarak yümn-ü iman ile emanette emin bir halife-i arz oldular.

Ve daha sonra onların Rabb-i Zü-l İkramları da onları; ebedî saadet içinde yaşamaları için, Dâr-üs Selâm'a davet ederek, onlara öyle ikram etti ve eder ki; ne göz görmüş, ne kulak işitmiş, ne de kalb-i beşere hutur etmiştir.

---

(1): Buradan ta paragrafın sonu olan "ifa ediyorlar" kelimesine kadar, Hazret-i Üstad'ın Onbirinci Söz'deki bizzat ifadesidir. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders : Fuccar Kafilesi

Füccar Kâfilesi ve istidadların veriliş hikmeti

Amma ikinci güruh olan füccar ve eşrar ise; sabıkan geçtiği gibi, küfr-ü küfran ile bütün mevcudatın kıymetlerini iskat etmekle tahkir edip esma-i İlahiyenin cemi-i tecelliyatını reddederek gayr-ı mütenahî bir cinayet işlediler. Elbette nihayetsiz bir ikaba müstehak oldular ve olacaklardır.

Ey miskin Said! Âyâ zannediyor musun ki; senin vazife-i hayatın, yalnız terbiye-i medeniye ile güzelce muhafaza-i nefs etmekle, batn ve ferc gibi hevesatın hizmetine münhasırdır? Veyahut zannediyor musun ki, senin makine-i hayatında dercedilen şu havas ve hissiyat ve bu cevarih ve cihazat ve aza ve âlât ve letaif ve maneviyatın, şu fani dünya hayatında denî nefsin hevesatı yolunda istimaline münhasırdır, kellâ! Belki senin fıtratında şunların dercedilmesinin hikmeti ise, Cenab-ı Mün'im-i Kerim'in bütün enva-i nimetini sana ihsas ettirmek ve esma-i İlahiyesinin aksam-ı tecelliyatının mu'zamını sana tattırmak içindir. Ve o âlât ve edevatın gayeleri ise, senin o mizanlarla Cenab-ı Rahman-ı Rahim'in hazain-i rahmetinin müddeharatını tartmaklığın ve o cihazlarla onun esma-i hüsnasının edevatının gizli definelerini açmaklığındır.

Mesnevi [Abdulkadir] : 5.Ders : Hayatın Gayeleri

Hayatın Gayeleri, mahiyeti, hakikati..

Belki de, senin hayatının gayatı ise; hayatında bulunan onun esma-i hüsnasının garib cilvelerini, sair ihvanın olan mahlukat arasında izhar ve teşhir etmekliğindir. Sonra da, lisan-ı hal ve kalinle kendi ubudiyetini onun dergâh-ı rububiyeti yanında ilan etmekliğindir.

Sonra, onun celevat-ı esmasının cevherlerinin murassaatıyla parlanıp süslenerek, Şahid-i Ezelî'nin nazar-ı şuhuduna resm-i geçit tarzında görünüp arzetmekliğindir.

Sonra, zevi-l hayatın Vahib-ül Hayat'a karşı tesbihatlarla takdim ettikleri tahiyyelerini fehmetmekliğin ve bilerek onları müşahede etmekliğin ve tefekkürle görüp şehadetle göstermekliğindir.

Sonra, cüz'î sıfat ve şuûnunun mikyasıyla Halıkının sıfat ve şuûn-u mutlaka-i mukaddesesini fehmetmekliğindir.

Sonra, Cenab-ı Hakk'ın tevhid ve rububiyetini natık olan mevcudatın kelimatını anlamaklığındır.

Ve sonra sen kendi acz ü fakrın gibi şeylerinle, Cenab-ı Ganiyy-i Mutlak ve Kadir-i Mutlak'ın kudret ve gınasının derecat-ı tecelliyatını düşünüp fehmetmekliğindir.

Şimdi bak, senin mahiyet-i hayatının icmali şunlardır: Hâlık-ı Mevt ve Hayat'ın celevat-ı esmasının garaib-i asarına bir hazine, bir harita, bir enmuzec, bir fezleke, bir mikyas, bir mizan ve bir fihriste olmaktır.

Senin hayatının sureti ise, şudur: Cenab-ı Hakk'ın esma-i hüsnasını tefhim edip bildiren, kudret kalemiyle yazılmış bir kelime-i mesmuadır (işitilen bir kelime).

Amma senin hayatının hakikati ise budur ki: Tecelli-i ehadiyete, cilve-i samediyete ayinedarlık etmektir.

Ve senin hayatının saadet içindeki kemali ise; ayinedarlık etmekte olduğu bir Şems-i Ezel'in envarının kendisinde temessül ettiğini şuurkârane bilip, şevk ile muhabbet etmektir.

Evet her ne kadar sair zîhayatlar bu mezkûr gayelerin bazısında seninle müşareketleri varsa da, fakat hiç bir zaman seninle müsavi olamazlar. Çünkü âyine-i camia sensin. Nasılki, bu gelen hadîs-i kudsî bu hakikati ifade eder:

لاَ يَسَعُنِى اَرْضٌ وَ لاَ سَمَاءٌ وَ يَسَعُنِى
قَلْبُ عَبْدِىَ الْمُؤْمِنِ

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule

Kur'an güneşinin nurlarından bir

Şule

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 5
•İlem 6
•İlem 7
•İlem 8
•İlem 9
•İlem 10
•İlem 11
•İlem 12
•İlem 13
•İlem 14
•İlem 15
•İlem 16
•İlem 17
•İlem 18
•İlem 19
•İlem 20
•İlem 21
•İlem 22
•İlem 23
•İlem 24
•İlem 25
•İlem 26

- İlem 27
- İlem 28
- İlem 29
- İlem 30
- İlem 31
- İlem 32
- İlem 33
- İlem 34
- İlem 35
- İlem 36
- İlem 37

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 1

İlem 1

İ'lem [1]

Bilmiş ol ki! Fâtır-ı Hakîm, senin vücudunda terkib ettirdiği şu havas ve hissiyat ve âlât ve cihazatın gaye-i yeganeleri, sana onlarla enva-i nimetini ihsas ve tecelliyat-ı esmasının aksamını tattırmak içindir.

Binaenaleyh, senin hayatının gâyât ve hukuku, onun tecelliyat-ı esmasının asarını izhar etmen ve onların garaiblerini enzar-ı mahlukat önünde teşhir etmendir. Senin insaniyetin ise, bu vazifeye olan şuurundur ve İslâmiyetin dahi, bu mazhariyet-i azîmeyi iz'an etmendir.

Said-i Nursî

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 2

İlem 2

İ'lem [2]

Ey kardeş bil ki!

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetinin azamet-i vüs'ati bir tefsir iktiza etmektedir. Ben de ona bir tefsir yapmak niyetiyle âyete müteveccih oldum. Birden ona müfessir olacak ve onun sema-i hakaikına çıkmak için bir merdivenin basamakları şeklinde, gelecek kelimat, âyetten kalbime tereşşuh ederek damladılar. O kelimeler ise, yine ondandır ve ona dönerler.

İşte, o âyetin ummanından tereşşuh eden ve semavat-ı azametinden nazil olan o katarat-ı müfessirenin zülal-i marifetini sen de içmek arzu ediyorsan, gelecek tesbihatı bir kalb-i şehid ile dinle!, ve şunu da benimle beraber oku, işte:

سبحانك ما عرفناك - نحن معاشر البشر - حقَّ معرفتك يا معروفُ، بمعجزات جميع مصنوعاتك وبتوصيفات جميع مخلوقاتك، وبتعريفات جميع موجوداتك.

سبحانك ما اعظمَ سلطانَك واوضحَ برهانَك
سبحانك ما ذكرناك حق ذكرَك
يامذكورُ، بألسنة جميع مخلوقاتك، وبذوات جميع مصنوعاتك، وبأنفس جميع كلمات كتاب كائناتك..
سبحانك ما أجلّ ذكرك
سبحانك ما شكرناك حقّ شكرك يا مشكورُ، بأثنية جميع احساناتك على أنظار ذوي البصائر، وباعلانات جميع نِعَمك في سوق الكائنات على رؤس الاشهاد، وبشهادات نشائد جميع ثمرات رحمتك المُفْرغة تلك الثمرات في قوالب النظام والميزان..
سبحانك ما اوسعَ رحمتَك
سبحانك ما عبدناك حق عبادتك يا معبودَ جميع ملائكتك وجميع مخلوقاتك

بجميع انواع العبادات واصناف التمجيدات.

سبحانك ما سبّحناك حق تسبيحك يا مَن (تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ).. آمنا

(Tercüme için Bkz.)

Evet **(1)** ey, melaikeler mütefavit cinsleriyle ve o cinsler, muhtelif dilleriyle ve o diller mütenevvi' zikirleriyle seni tesbih eden Zat-ı Akdes! **(2)**

Ve ey, bu kâinat, kendi âlemleri ve o âlemlerin erkânları ve o erkânların azaları ve o azaların eczaları ve envalarının cüz'iyatı ve o cüz'iyatın hüceyratı ağızlarıyla; hem yine kâinat kendi zerratının ve o zerratın umum esirinin ağızcıklarıyla; ve senin sun'-u hakîmanen ile herbirisi kendindeki hakimane nizamatının ve âlî mizanlarının ve manzum ahvallerinin ve mevzun keyfiyetlerinin elsine-i mahsusasıyla seni tesbih eden Sultan-ı Mutlak!

Ve ey, cennet kendi bostanlarının ağızlarıyla ve onun neşideleri hükmünde olan hurileriyle; ve kasırlarının kasideleriyle ve ağaçlarının manzumeleriyle ve semerelerinin birbirine benzemeklik içindeki mevzuniyetleriyle sana tesbih eden Rahman-ı Rahim! (Nasılki bu dünyada dahi onların numuneleri olan semereler, Cennet meyvelerini güya takliden seni tesbih ederler.)

Ve ey gece ve gündüzü ardı sıra değiştiren ve şems ve kameri emrine müsahhar ettiren Zat-ı Kadir! Şu semavat, kendi burçlarının manzumeleriyle ve güneşlerinin ağızlarıyla ve yıldızlarının kelimatıyla; mizan içindeki nizamlarının ve zinet içindeki intizamlarının ve haşmet içindeki parlamalarının ve müsahhariyet

içindeki inkıyadlarının ve sükût içindeki sükunetlerinin ve hareket içindeki hikmetlerinin lisanıyla seni tesbih eden Sultan-ı Zülcelal!

Ve ey cevv-i hava tabakatının ra'dları, berkleri, rüzgârları, bulutları, şahabları ve yağmurlarının ağızlarıyla; lem'a ve katrelerinin kelimeleriyle; gayât ve semeratındaki ölçülü vaziyetleri içindeki nizamlarının lisanıyla seni tesbih ve takdis eden Faal-i Hallâk!

Ve ey küre-i arz senin azamet-i kudretine karşı kendi Muhammed'i (A.S.M.) ve Kur'an'ı ile sana secde ederek; denizleri, dağları, nehirleri ve eşcarının ağızlarıyla; hayvanat ve nebatatının savtî-âvaz ve ihtizazlarıyla; enbiya ve evliyası olan nuranî kelimeler ve nurlu harfleriyle; ve senin izn-i kerimin ve sun'u hakiminle vücud bulan ondaki nizam ve mizanının hayat ve mevtinin fakr ve kuruluğuyla beraber teberrüc ve tezeyyununun lisanlarıyla seni tesbih eden Allah-u Zü-l Kemal!

Ve ey denizler kendi acaib mahlukatı olan kelimatıyla ve dalgalar manzumatının nağamatıyla ve onlardaki nizam, mizan, hikem ve gayatının lisanıyla seni tesbih eden Cemil-i Zü-l Celal!

Ve ey küre-i arzı mahlukatına beşik ve gemi ve dağları ona hazineli direk ve kazık yapan Müdebbir-i Hakîm! Dağlar kendi pınarları, nehirleri ve ağaçlarının ağızlarıyla ve nizamat ve mizanlılıklarının ve gayat ve hazinedarlıklarının lisanıyla sana tesbih eden Azîm-i Pürkemâl!

Ve ey hayvanat kendi havass ve hissiyatının, cihazat ve azalarının, san'at ve sıbgatlarının ve akıl ve kalblerinin ağızlarıyla; ve nizamat ve muvazenelerinin lisanlarıyla ve muhtelif hacetleri içindeki istidadat, ihtiyacat, daavat ve tena'umatlarının ve çeşitli tavırlar içinde değişen hayat ve mematlarının sual ve isteklerinin kazası lisanıyla seni tesbih eden, ey her şeyi sudan hayatlandıran Hayy-i Ezelî!

Ve ey hevam ve böcekler havada deveranları hengâmında kendi vızıltılarının zemzemesiyle sana şükrederek; ve kuşlar kendi yuvalarında yavrucuklarıyla beraber çıkardıkları sec'a ve nağmeleriyle sana hamdederek; nizam ve mizanının san'at ve nakışlarının renk ve zinetlerinin lisanıyla senin nimetinin semeratıyla telezzüz ettikleri vakit ve âsâr-ı rahmetinle tena'um ettikleri zaman, o ihsan ve ni'metin üzerine senin şükrünü izhar ile bağrışıp sayhalar

vurarak, sana hamd ile tesbih ettikleri gibi; bütün haşarat dahi kendi karargâhlarında çektikleri demdemelerinin ve vahşî canavar hayvanlar dahi kendi mağaralarında ve çöl ve sahralarında kopardıkları gamgamalarının nizamat, muvazene, suret ve şekillerinin ve kerimane ni'metlenmelerinin ve hakimane tavırlar değiştirmelerinin lisanıyla seni tesbih eden Zat-ı Kerim-i Zü-l İkram! (Ey Sübhan-ı Mukaddes! Senin san'atın ne kadar latif ve hikmetin ne kadar nafizdir.)

Ve ey ağaçlar tomurcuklarının açılması ve yapraklarının inkişaf edip ziyadeleşmesi ve semerelerinin kemale ermesi ve dallarının ellerinde masum çocuklar gibi nesimin esmesiyle evladları olan meyvelerinin oynaması hengâmında; yeşil yapraklarının ve mütebessim çiçeklerinin ve güleç yüzlü semerelerinin ağızlarıyla; ve nizam ile mizanlarının ve leziz, şirin tatlarının; Hem güzel renkleri ve latif kokularının ve hârika güzel nakışlarının ve şirin, nazenin zinetlerinin lisanıyla; senin kemal-i re'fetinin üstünde nida ve tecelliyat-ı sıfatını tavsif ve cilve-i esmanı tarif ve bu in'am ve iltaf ile senin kendini zîşuur mahlukatına sevdirmek istediğini beyan ve senin masnuatta olan nizam ve tedbirini tefsir ettikleri gibi; senin cilve-i tahabbübünün lem'aları halinde; ve mahlukatın herşeyini tedbir-i rububiyetine aldığının, şu'lelerinin katreleri misalinde o semerelerin dudaklarından tereşşuh ederek, seni gayet sarahat ve vuzuh ile tesbih eden; ey berahin-i vücub-u vücudu gayetle eltaf ve teveddüd-ü rahmeti içindeki lütfü ve merhametkâr ihsanı nihayet derece parlak ve müzeyyen olan Zat-ı Kerim-i Pürneval!

Ve ey nebatat kendi ezhar ve çiçeklerinin tenevvürü ve meyvelerinin tebessümü ve tomurcuklarının inkişafı ve habbelerinin sertleşmesi ve şiddetlenmesi zamanında, çiçekler ve sünbüllerinin ağızlarıyla; ve manzum habbatının ve mevzun tohumlarının kelimatıyla; ve onlardaki en rakik bir nizam ve en dakik bir mizanın lisanıyla, çiçeklerinin gözlerinden ve sünbüllerinin dilciklerinden takattur eden senin cilve-i teveddüd ve taarrüfünün reşhalarını, senin mahlukatına bildirerek seni temcid ve tarif ettikleri; ve senin teveddüd ve tahabbübünün iradeleri yüzünde tenteneli bir perde şeklinde görünmeleri; ve senin sıfatını tavsif ve esmanı tezkir ve senin kendi ibadına olan teveddüd ve taarrüfünü tefsir ettikleri gibi; nihayet sarahat ve bedahetle seni tesbih eden; ey delail-i vahdaniyeti çok

latif, çok nuranî, çok şirin ve çok parlak olan Zat-ı Rahim-i Zü-l Cemal!

Ve ey وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَاْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ âyetinin tasrihiyle bütün madenler kendi envaları, ecnasları, şekilleri havasları, hasiyetleri, faydalarıyla; ve nakış ve zinetlerinin ağızlarıyla, ve muhkem nizamatlarının ve mahsus mizanlarının dilleriyle seni tesbih eden Hâlık-ı Rahim!

Ve ey unsurlar senin emir ve kudretinle olan muntazam içtimaları ve senin izin ve hakimane sun'unla mevzun olarak terekküb etmek lisanıyla sana tesbih eden Rabb-i Kadir!

Ve ey zerreler, muayyen taayyünat ve vezaiflerinin ağızcıklarıyla ve nizam ve ölçülü vaziyetlerinin dilleriyle ve zatında acz-i mutlak içinde oldukları halde, senin havi ve kuvvetinle, pek ağır ve çok büyük yükleri kaldırmalarının; ve her bir zerre takati haricindeki kâinat nizamının dekaiki içinde pek yüksek ve çok acib vazifeleri tahammül etmesiyle beraber, kendisindeki acz-i mutlakının lisanıyla senin vücub-u vücuduna şehadet ettikleri gibi; seni tesbih ve takdis eden ey Âmir-i Mutlak! Sen bütün kusurattan, nekaisten, ayıblardan, acz ve ihtiyaçtan ve hülasa kâinatın bütün kusurlu ve huduslu sıfatlarından mukaddessin, müberrasın, muallasır!

Evet zerrattan her bir zerre, zatında zaif, nahif birer bal arısı gibi iken; ona uzun, meyvedar bir ağaç yüklenmişe benziyor. Demek her bir zerrenin gördüğü vazife cihetiyle ve nâzımının birliğine kat'î ve bedihî bir şekilde delâlet eden âlemin âmm ve muhit nizamına uygun olarak tevfık-i hareket etmesi nokta-i nazarından; her bir zerre senin ey Rabb-ül Âlemin vahdetine işaret ettiği gibi, her zerre de senin ey Sultan-ı Mutlak, Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad olduğuna iki şahid bulunmaktadır. Belki zerrenin gördüğü her bir şe'n ve emrinde, senin Ehad ve Samed olduğuna iki âyet vardır. Hattâ belki herşeyde senin Vâcib-ül Vücud, Vâhid-i Ehad ve Samed olduğuna çok şahidler ve âyetler mevcuttur.

---

(1): Bu tercüme üstteki Arapça temcid ve tesbihin bizzat tercümesi değil, belki "Evet" ile başlayan ve üsttekinin izahları makamında olan aslının Arabîsindeki uzun tesbihin tercümesidir. Dört sahifeye yakın olan bu tercümeyi; Arabî asılda bir cümle halinde olduğundan, yine bir cümle ile bağlamaya mecbur oldum. Başka türlü yapamadım, kari'lerden özür dilerim. (Mütercim)

(2): Asl-ı Arabîsinde tavsif makamlarında "Zat-ı Akdes, Ma'bud-u Mukaddes, Hâlık-ı Rahim, Rezzak-ı Kerim" gibi tavsifat-ı esmaiye bulunmadığı halde, Türkçe tercümesinde her bir nev-i kainatın lisan-ı tesbihiyesinin nihayetinde -Münacat Risalesi'nde olduğu tarzda- o makama münasib bazı esma ve evsaf ile nihayetlendirmek mecburiyeti hâsıl olduğu gibi, o tavsifat. vaz' edilen makamların siyakında muzmer ve nihayetinde mukadder olduğuna, dikkatle bakanlar hükmedebilirler tahmin ediyorum. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 3

İlem 3

İ'lem [3]

Ey insan bil ki! Senin vücudun ve duygu ve cevarihin evvelâ ve bizzat onları terbiye eden ve tedbirini gören sani'lerine nazar eder. Ve yüzleri doğrudan doğruya ona müteveccihtir. Sana bakan cihetler, ancak bir vazife ciheti vardır ve senin o vücuda olan mevhum malikiyetin miktarıncadır.

Evet, eğer bu vücud, senin ona güzelce bakman ve hüsn-ü muhafaza etmenden dolayı senin kesbinden hasıl olan bir keyfiyetle senin bir lem'a-i şuuruna işaret ediyorsa; elbette bilmüşahede hadsiz muntazam keyfiyetler ve itkanlı ahval ile o vücud, Sani' ve Bari'inin ilmini sarahatla göstermekte... Ve hakeza, o vücudun üstüne mütecelli olan zatın sair esma ve sıfatını fasih bir lisan ile bildirmektedir.

Hem eğer o vücud ve tevabii bir dakika kadar bir zamanda, bir cihetle sana hizmet ediyorsa; halbuki kendi Sani' ve Halikına bütün an ve zamanlarda umum vücuhuyla hizmet etmektedir. Bak, vücudun kendi Saniine ettiği hizmetlerin bazısı şunlardır:

1 - Kendi Fâtır-ı Hakiminin âsâr-ı san'atının garaiblerini teşhir etmesi.

2 - Sırr-ı teavün içinde kemal-i muvazeneyi bağırıp izhar etmesi ve letaif-i rahmet-i ilahiyenin ve lefaif-i hikmetinin ince perdelerini açıp ilan eden fıtrî vazifeleri imtisal etmesi.

3 - O vücud ve tevabii kâinata olan fihristiyeti lisanıyla kendi Fatır-ı Kerim ve Hakimlerinin esma-i hüsnasının mehasininin cilveleri olan garib san'atlarını ilan etmesidir. Şayet o vücud, senin sathî nazarının ona ulaştığı derece ve kısacık icmali ilminin onu ihata etmesi miktarca sana bir bakması varsa; kendi Saniine cemi-i zerrat ve mürekkebat ve keyfiyat ve ahvali kadar nazar etmektedir.

Şu halde, senin ona mevhum malikiyetinin ölçüsü ise, ancak senin ona nazarının erdiği kadar ve onda tasarruf edebildiğin miktarcadır. O ise, denizden bir damla da değildir. Öyle ise haddini bil, tavrını tecavüz etme!

Demekki tevabiiyle birlikte senin vücudunun iki vechi vardır. Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'ya bakan birinci vechi ile çok yüksek ve galî bir kıymeti vardır.

Lakin halka bakan veçhiyle ise; fena ve zevale ma'ruz olmasından dolayı hiç bir kıymeti yoktur. Evet birinci vecih, hem sana, hem ona nazar edenlere der: "Sen yer ve gökleri halk ve icad edenin latif bir san'atı ve nazif, nezih bir eserisin." Şu halde ey miskin! Sana bu vücuddan ve onun kemal, lezzet ve kıymetinden yalnız senin; gökleri şu yıldızlar ve güneşlerle süsleyen bir Saniin san'atı olduğuna olan ilmin yeter ve bu sana kâfi gelir. İşte bu anlayış ve iz'an iledir ki; sen şu koca âlemin aziz, nazenin küçük bir kardeşi olmuşsun ki, o büyük biraderin, ağabeyin olan âlem, sana kemal-i şefkatle hizmet etmektedir.

Fakat ikinci vecih ise, sana yetimane bir feryatla der ki: "Ey zavallı! Sen unsurların mecmuundan kör bir ittifak ile yanyana gelmiş ve pek yakın bir zamanda elîm bir firak ve sağır bir müfarakatla birbirinden ayrılacak bir şeysin."

İşte madem öyledir, sakın dava-yı temellük ile vücuduna zulmetme. Hem onu haktan ve hak sahibi olan Cenab-ı Hak'tan kat'edip de, bütün bütün kıymetten düşürerek hakkını nakzetme. Çünkü vücud ve varlık, haktan münkatı' olduğu zaman, daha hiç bir kıymeti kalmaz. Zira ebter ender-ebter olan bu vücud-u münkati'in, milyonlar sene ömrüyle beraber binler kantar saadeti olsa da; o vücud-u mazhar ve mutahharın bir zerresine ve bir an-ı seyyalesine de müsavi ve muvazi gelemez.

Âyâ görmüyor musun ki; Senin Bari' ve Halikın -nasıl ittifak etmiş olursa olsunlar- seni mevcud ve hazır maddelerden biçip keserek koparmış olmadığı gibi, kâinat harmanının yığınında da alıp yapmış değildir. Keza seni vücud bahrinden de alıp çıkaramamıştır. İşte meydan, acaba âlem-i kevn ü fesadın çarşısında gözlerin satın alındığı bir dükkân; veya dimağ ve lisanların iddihar ettiği bir mağaza; veya kalblerin yapıldığı ve ciltlerin dokunduğu bir makine,

bir fabrika bulabilecek misin? Kellâ, sümme kellâ!.. Belki ancak senin Bari' ve Halikın seni bedi' ve cami' bir surette inşa etmiş ve senin Fâtırın seni yoktan varedip vücuda çıkarmıştır. Hem de seni, maddesi itibariyle şey ismine lâyık olmayan bir şeyden; veyahud da herşeyden öyle bir şekilde halketmiştir, ta ki; mümkinattan hiçbir şey -velev en büyük bir şey olsun- bir şeyi halk ve icad etmek hususunda, -velev en küçük bir şey olsun- tama' etmesin; ve tâ ki semavatın halkına kudreti yetmeyen, meselâ bir sineğin bile halk ve icad davasına tetavül etmesin. Binaenaleyh, herşeyi halk ve icad etmeye kudreti yetmeyen bir şey, bir sebeb, eşyadan bir tek şeyin dahi icadına kudreti yetmez.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 4

İ'lem [4]

Ey kardeş bil ki! Ham bir madde ki; mahir bir san'atkârın, onda tasarruf ile izhar ettiği acib bir san'atın kıymeti, bazan maddesinin kıymetinden yüz derece daha yüksek oluyor. Meselâ, 'İskender aynası' ismiyle meşhur olan aynanın ondan yapıldığı cam gibi... Bazan da madde ile san'atın kıymetleri müsavi olur. Meşhur bir baklavacının eliyle pişirilen bir baklava ile, onun maddesi gibi... Bazan da madde daha kıymetli olur, her ne ise. Her bir maddenin ve onda bulunan herbir san'atın gayat ve semeratı yekdiğerine göre ayrı ayrı olabilir.

Amma Sani-i Ezelî'nin masnuatı ise, ekserisi belki hepsi birinci kısım olan İskender aynası misali gibidir. Âdeta her bir masnu-u İlahî, tecessüm etmiş sırf bir san'attır. Hususan zîhayatlar olsa, lâsiyyema maddenin onda inceleşip görünmediği veya dekaik-ı san'atlarının kesafeti içinde dağılıp kaybolduğu küçük zîhayatlar olsa, daha çok acib ve hârika olur.

Hem bazan bir şey-i vâhid, hem maddenin, hem de san'atın müşterek birer gaye ve neticeleri oluyor. Lâkin bu ise, meselâ rızık gibi iki cihetle oluyor. Birincisi, madde tarafı ve yaşamak cihetidir. O ise hıfz-ı hayat ve bekası için yalnız cüz'î ve zail bir telezzüz ile tegaddi etmektir.

Fakat ikinci cihet olan esma-i Saniin cilvelerinin âsârını ilan edip semere veren san'at cihetinden bakılırsa; rızık, gayet acib ve latif bir define ve çok garib, nazif bir hazine olur. Zira o zaman, rızık içinde bütün ni'metleri ihsas ile hissetmek ve şuuren anlayıp bilmek vardır.. Ve hem Rezzak-ı Kerim'in bütün tecelliyat-ı esmasının aksamını tattırmak anında zevk almak ve o in'am ile müşerref olmak ve Mün'imin in'amını düşünüp anlamakla tenevvür etmek vardır.

Eğer istersen, maddî ve manevî rızıkları tadarak anlayan insanın binlerce âletlerinden yalnız bir tanesi olan kendi lisanına bak, gör ki; bu küçücük bir et parçası olan cirim, nasıl ayrı ayrı tarzlarda tad veren taamlar adedince zaika cihazlarını müştemildir. İşte eğer, şu lisan sahibi intibaha gelip şuurlanmış olsa; o zaman lisan kendi cihazındaki bütün bu incecik ayrı ayrı lisancıklarla; rahmetiyle bu leziz ni'metleri ona tattıranın letaif-i nimetlerine şuurkârane şükretmiş olacaktır.

Evet, nimete karşı şükretmek ise; in'amı şu'ûren bilmek ve mün'imin iltifatını derketmek ile olur. Bu ise, nimetten çok daha leziz bir nimettir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 5

İlem 5

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! Masnuattan hiç bir masnu yoktur ki, manzum bir kaside-i san'at olmasın. Ve hiç bir mahluk yoktur ki, mevzun bir nakş-ı hikmet bulunmasın. Ve elbette şunu sahih ve sarih bir surette inşa eden, mutlaka bir Hâlık ve Bari'olduğu gibi; o da vazıh ve fasih bir şekilde fatırının medayihini inşad etmektedir.

Hem şu eşya-yı dünyeviye içinde ve bu fani dünya hanesinde bulunan mal, meta' ve saire ne ki varsa; herşeyde sayılı, dakik bir hesab ile, dizili bir nizamın tanzimi var olduğu gibi; ölçülü bir tevzin ile hassas terazilerle, tartılı bir muvazene görülmektedir. Bu ise haşirdeki hesabın azametine ve onun tahakkuk-u vücuduna ve kıyametin arasatındaki mizanın heybetine; hem onun vuku'una ve orada vaz'edileceğine remzederler. Belki de fasih bir şekilde bildirmektedirler.

Zira, bu dünyada müşahede edilen bütün emirler, işler, hâdiseler, âhirette sünbül verecek olan emirlere, işlere birer çekirdek, esas, mebadî, müjdeci, şahid ve alâmetlerdir.

Hem şu âlem-i kevnde müşahede ettiğimiz herbir şey, mutlaka gayet san'atlı bir şekilde yapılmış olup san'atın eseri, o şeyin üstünde o derece zahir ve aşikârdır ki; nerede ise nutka gelip konuşacak. İşte masnuatı bu tarzda görüp de sani'i görmemek, (yani iman etmemek) ve mümkinatın cinsinden olan bir şeyi, diğer bir şeye sani' tevehhüm etmek, küfrün ve dalaletin gayet şeni' ve bâtıl bir suretidir. Çünkü mümkin ve hadis bir şeyin, diğer bir şeye hakikî sani olmaktan gayr-ı mahdud derecede zaif ve âcizdir. Zira herbir şeyin, (hususan nebatat ve hayvanat cinsinden olsa,) yapılması ve inşa edilmesi için; ilaç ve macunları terkib etmeye mahsus kullanılan mizanlar gibi; muhtelif âletlerin ve mütenevvi cihazatın ve hassas mizanların maddeten bulunması lâzımdır. Eğer bu âlât ve edevat

bulunmazsa, masnuat vücuda gelemez. Ve dolayısıyla o mezkûr âlât ve mizanlar, maddî ve camid bir şeyin elinde ve yanında bulunmadığı malûmdur. Halbuki her masnuun yanında ve beraberinde ve üstünde ve içinde ve altında ve önünde ve arkasında bir şey vardır. Hem o masnua lâzım olacak vücud ve beka gibi her şeyi de. o şeyle beraberdir. İşte o şey ise hazineleri kâf u nün arasında bulunan bir zatın envar-ı kudretinin lemeat-ı tecelliyatından ancak bir parıltıdır.

Lakin, esma-i hüsnadan bazı isimler vardır ki: zahirî vesaitin tavassutlarını kabul ederler. Bunlar Mütekellim. Rezzak. Vehhab ve emsali gibi isimlerdir ki, hicabların ortasından ve perdelerin gerisinden tecelli ederler. Bazı isimler de var ki; velev zahiren olsun vasıtayı kabul etmiyorlar. Bu da Hâlık. Mûcid, Muhyî ve emsali gibi isimlerdir.

Meselâ bir padişahın bir nefere karşı onun nefs-i erzakını, silahını ve libasını vermekte vasıtayı istimal etmez. Fakat onu tahrik ve talim ve tavzif ve taltif etmekte, vasıtalar tavassut edebilirler. Fakat bu da yine sultanın izniyledir. Yalnız burada temsilde beşer sultanının acz ve za’fından dolayı kendisiyle icraatı arasında tavassut olduğu halde, fakat orada. Sultan-ı Ezel’in icraatı üzerindeki vasıtaları ise, izzet-i azameti içindirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 6

İlem 6

İ'lem [6]

Ey kardeş bil ki! Ben bir vakit, bir kayanın içinde göğermiş bir küçücük ağacın başında iki çeşit semere gördüm, hayret ederek taharriye başladım, gördüm ki: O iki semereden birisi, kürtçe "kizvan" denilen "Menengiç" hâs semeresidir. İkinci nevi semeresi ise. küçük büyük parmaklar miktarında, bakla gibi bir şey olup. misafirlere hazırlanmış bir oda şeklinde bükülmüş, içi boş bir menzildir gördüm.

Ben şu ikinci semereden bir tane alıp açtığım vakit, baktım; zerre gibi küçücük kuşçuklar içinden fırlayarak havada uçuşmaya başladılar. Aynı kardeşleri olan karınca ve sivrisinek kuşçuklarının. gurubdan biraz önce güneşin ziyası içinde cezbe-i zikir ile raksa gelip havada saf tuttukları gibi saf bağladılar.

İşte ey arkadaş! Bunların havadaki şu vızıltıları ve şurada onların yaratılışları, boş bir oyuncak olduğunu sanma. Belki onları daha genç iken, hava içinde temessük ettirip durduran: ve ana rahminde cenin iken bu meyveyi muhalefet-i cinsiye itibariyle onlarla hiç münasebeti yokken ve şu ağaççığı da muhalefet-i nev'iyeden dolayı hiç münasebet olmadığı halde ana rahmi gibi onlara en güzel, latif ve mahfazalı bir yuva yapıp; o yuvada onlar için nazif, leziz bir erzak halkeden Rahman-ı Zülcemal'i meczubane zikretmektedirler.

Evet şu hal sarahatla gösterir ki; şu muamele, o camidin ve bu hayvanın fikir ve tedbirlerinin çok fevkinde olan bir fikir ve tedbirden sudur edebilir. İşte madem ki bu şuursuzlar, şu hakimane tedbiri düşünüp yapmaktan çok uzaktırlar. Öyle ise bu tedbir, onların dışında bir Zat-ı Alim'e havale edilmesi lâzımdır. Ve elbette haricen onlarda tasarruf eden zat, küre-i arzın her tarafındaki şu iki nev'in bütün efradını evvel-i emirde ilmiyle ihata etmiş olması lâzımdır. Hem onlarla alâkadar herşeyi ve keza onların beşiği olan küre-i arzı, kat'î

bir zaruretle ihata etmiş olması gerektir. Ve bunun böyle olması ise, ancak herşeyi bilen ve her şeye kudreti yeten bir zat olabilir.

Şimdi soruyorum senden ey mülküllah içinde Allah'tan başkasının kendi başıyla tasarrufuna cevaz gösteren! Ve ey Allah'ın letaif-i sun'unun bazısında tesadüf vücudunun imkânını kabil gören adam! Acaba şu ağaççık, bu 'Üvez'in lisanını nasıl işitir, yahut nasıl anlar, yahut nasıl bilir ki; küçücük dallarının başında yumurtlayan bu üvez, kendi yumurtalarını onun yed-i himayesine tevdi etsinde, o ağaççık dahi o anda onlara en latif bir şefkatle ana rahmi gibi emniyetli bir yuva, yahut yuva gibi yüksek bir ana rahmi ve havada sallanan bir beşik ittihaz etmeye şürû' etsin. Ve sonra da o ağaççık fisebilillah olarak kendi ebna-yı cinsinden olmayan, hem evladı olan semeresinin de cinsinden olmayan,: belki vediatullah olan misafirler için hazine-i rahmetten kâfi, vâfi, leziz, aziz bir rızkı alıp o yuvalarda iddihar ettirsin, öyle mi?!. Hayır!..

Evet, şu masnuat arasındaki bu tecavüb ise, ancak bu iki nevi, belki bütün hayvanat ve nebatat ve eşcar, belki kâinatta ne ki varsa herşey, tek bir seyyidin hizmetçileri olduğuna ve bir Mürebbi-i Vâhid’in taht-ı tedbirinde bulunmasına ve bir Müdebbir-i Vâhid-i Ehad ve Samed’in terbiyesinde bulunduğuna şehadet eden bir âyettir, bir nişandır ve bir alâmettir, âmenna!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 7

İ'lem [7]

Ey kardeş bil ki! Cevv-i hava içinde, ahval ve etvarlarının ve manzum nakışlarının ve nakşedilmiş kelimat gibi mevzunen yazılmış olan cisimlerinin lisanıyla, Fatırlarını zikreden hevam ve böceklere baktığın zaman; kendileri ne dediklerini anlamasalar da, hususî dilleriyle ve telaffuzlu sesleriyle sana Cenab-ı Hakk'ı hatırlattırdıkları ve kendi zikirlerini sana tefhim ettirdikleri gibi; o kuşçuklardan herbirisi kendi lisanlarıyla söyledikleri aynı o zikir gibi, güya herbirisinin zatı dahi natık birer kelimedir... Ve keza, kalem-i kudretle yazılmış olan nakış ve zinetleriyle tesbihat yapan yerin cevfinşdeki haşarata bakarken de, kendi mahsus ve melfuz kelâm ve sözleriyle, Cenab-ı Hakk'ı tesbih ettiklerini fehmettiğin gibi; o hevam ve bu haşaratın mezkûr kelimat-ı tesbihiyeleri sana dört hakikati ifade edip îkan vermesi icab eder:

Birincisi: Nefsin itminanıdır; yani sen, her cihetten öyle bir me'men-i hasîn ve bir hısn-ı emindesin ki; bir Alim'in şefkatıyla terbiye olunan ve bir Hakîm'in terbiyesiyle tedbir edilen ve bir Kerim'in inayetiyle tezyin edilen ve bir Rahîm'in rahmetiyle ihsan olunan enva-i mevludat, etfal ve yavrucuklarla, o emangâhın ihata edilmiştir. Öyle ise; sen daima kendini böyle bir Zat-ı Alim, Hakîm, Kerim ve Rahim'in nazarı altında olduğunu bilmelisin.

İkincisi: Hem o nazar, nefsine şöyle bir kanaat verdirmesi de lâzımdır ki; sen boş ve ehemmiyetsiz bir şey olup, istediğin yerde otlamak üzere ipin boğazına sarılmış değilsin. Hem dahi sen, gayr-ı mahdud hacetlerinin en ednasından bile âciz olan nefsine bırakılıpta terkedilmiş de değilsin. Tâ ki, gayr-ı mahsur hacetlerinle beraber, acz-i mutlak içinde bulunan âciz nefsinden tevahhuş ederek melametli ve hasretkeş bir şekilde yerinde oturasın.

Evet görüyorsun, o küçücük mahluklarda hükmeden umumiyeti içinde has ve hususiyeti içinde âmm bir nizam-ı tam ile beraber, genişliği içinde hassas ve ayn-ı semahat ve cömertliği içinde iktisad ve imsak üzerine cereyan eden cessas bir mizan vardır.

İşte ey gafil! Şu bazı büyük harfler içinde mevcud bulunan bu dakik haşiyeler ve ince rakik yazıyla yazılı kitaplar, sana şunu tilavet ile bildirmiyorlar mı ki; sen pek çok manevî ve kaderi mizanlar ortasında mevzun ve ölçülüsün. Uyan, aklını başına al, mizanı dosdoğru tut!

Halbuki ise, sen âdeta deliler ortasında oynayıp zıplayan bir mecnun gibi ahmaklaşarak, adaletli ve istikametli teraziyi bozarak hasaret etmişsin.

Üçüncüsü: Hem o rü'yet (yani hevam ve haşaratın vaziyetleri) sana tam bir tevekkül ve itimadı da telkin etmesi lâzımdır ki, her şeyin **(1)** daima ümidgâhı ve mehafı olan bir Zat-ı Zülcelali Velcemal, senin ondan aynı nihayetsiz uzaklığın içinde, sana nihayet derece yakındır. Ve küçük büyük, az çok, yakın uzak, herşey onun kudretine nisbeten müsavi olan ve bir hads-i şuhudî ile hadsiz iş ve ef’alinde onun için bir tekellüf, bir zorluk, bir mualecet ve bir mübaşeretin karışıklığı olmayan bir zat, kudretiyle sende ve senin etrafındakilerde tasarruf etmektedir. İşte senin korkmaman, mahzun olmaman ve tevahhuş etmemen için şu geçen hakikat sana kâfi gelecek bir dersi vermiyor mu?

Evet sen nerede olursan ol, orası onun mülküdür. Hem nereye teveccüh edip bakarsan bak, orada onun cilve-i esması görünür. Hem ister yerin batınında ol, yine onun mülkü olan vatanındasın.. Ve ister ademin cevfinde bulun, yine onun taht-ı nazarındasın. Onun izni ve onun emriyle Rahim, Kerim ve Hakîm eller, seni alıp halden hale, tavırdan tavıra devrederler. Bir elden çıkar çıkmaz, mutlaka başka bir el seni intizam içinde devralmak için âdeta yarış içindedirler.

Hem dahi sen hayat seferinde asla ve kat'â tesadüf gûline rastlamayacağın gibi; adem ve hiçlik ile de mazlum olmayacaksın. Hem fena ve zeval dahi, idam ile sana zulmedemiyecektir. Bununla beraber, zahirde bir çok ademler vardır ki; sen eğer onu iktiham edip geçebilsen, onun ya arkasında veya altında veyahut içinde rahmetin

hazinelerinden bir hazineyi göreceksin ki, o hazine bu kevn ve vücud içinde fenaya giden fanilerden ibka edilen vücudlarla doludur.

Dördüncüsü: O küçücük hevam ve böceklerin gözle görülen o vaziyeti, sana Sani-i Vâhid'in herşeydeki mahlukiyet-i tammesi ve masnuiyet-i âmmesinin açık bürhanını ifade ile kabul ettirmesi lâzımdır.. Ve şu bürhan, senin nazarında onların küçüklükleri derecesinde büyümesi ve gizlilikleri nisbetinde açıklanması lâzımdır. Zira muhaldir ki; muhat, Hâlık-ı Muhit'in daire-i tasarrufundan harice çıksın. Evet, muhitin Halikı kim ise, mutlaka ve zaruretle, muhatın da Halikı o olacaktır. Yalnız şu kadar var ki, muhattaki san'at (Eşyanın içi ve lübbü, meselâ: incir ağacının nüvesi gibi) büyük masnu'ların hilafına olarak, maddeyi yutar, yok eder. Her tarafı mahz-ı san'at olur.

---

(1): Arapçasında lafzavî mana gerçi bu tarzda değildi, amma siyak ve mana-yı merhumunu böylece anladım. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 8

İlem 8

İ'lem [8]

Eyyühel gafil bil ki! Senin vesveselerinin ekserisi dört şeyden neş'et etmektedir:

Birincisi: Sen nisyan-ı nefs içinde o derece nefsini unutmuşsun ki, sendeki şa're-i enaniyet, kalın bir ipe inkılab etmiştir. Zira sen heva-i nefsin gafletiyle Allah'ı unuttuğun için, senin nefsin de seni sana unutturmuş da, enaniyetin kalınlaşarak, kibr ü gururuyla kabuğuna sığmayacak bir hal alarak, taşraya taşmış (ve Rabbisine karşı tuğyan ve isyan etmiştir.)

İkincisi: Bütün zîhayatları, kendi nefsine kıyas etmekliğindendir. Evet meselâ, masum ve kendisinden emin ve müsterih ve halinden memnun bir hayvanı gördüğün zaman -ki; hadd-i zatında da öyledir- onu düşünceli, mahzun, hali perişan bir insan şeklinde farzediyorsun; Ve bundan dolayı o hayvanın ferah ve keyif içindeki raksını, gam ve keder içinde olan bir ızdırab ve titreyiş zannediyorsun.

Üçüncüsü: Kısa ve kasır nazarının yalnız Zahir isminin tecellisi üstüne inhisar etmesidir. Hattâ bu ismin daire-i tecellisinden huruç etmiş bir şeyi, o ismin daire-i müsemmasının merkezine de rücu' etmeyeceğini tevehhüm ediyorsun. Kellâ öyle değil!. Belki bütün esma-i hüsna sahibi olan Müsemma-yı Lâyezal-i Zülcelal, fevklerin fevkinde olduğu gibi, aynı zamanda bâtınların da bâtınındadır. Öyle ise o hem Evvel'dir, hem Âhir, hem Zahir'dir, hem Bâtın.

Dördüncüsü: Tecelliyatın en yükseği, en uzağı, en gizlisi ve en sade ve basiti olan ehadiyet tecellisini; kesretin en çok inbisat ve intişar ettiği olan en geniş, en çok ve en rakik perdelerinden taleb etmekliğindir. Çünkü meselâ bir hayvana baktığın vakit, (Az yukarıda geçtiği gibi) nefsî bir kıyasla veya kıyas-ı nefis cihetiyle o hayvanda tam fani olup, bütün enva-i hissiyatınla birlikte onun içine giriyorsun. Ve meselâ, o hayvanı kendin gibi ülfet ettiği şeylerin veyahut

vatanının firakından hazin, veyahut akıbet ve istikbalinin veya rızkının düşüncesiyle gamgîn bir şekilde tasavvur ediyorsun; ve bundan onun mevhum olan âlâmından şefkat marazıyla müteellim oluyorsun.

Halbuki eğer sen tahkik ile, onun âlemine girebilsen; evvelce farazi bir surette kıyas-ı nefis yoluyla onun içine girdiğin zamandaki tevehhüm ettiklerinden hiç bir şeyi görmeyeceksin.

Hem o kıyas-ı fâsid ile mezkûr hatayı işlediğin gibi, bazan başka bir kıyasla daha azîm bir hatayı da yapıyorsun. Şöyle ki: Meselâ bal arısını, gayet kemal-i san'at içinde bir masnu' olarak müşahede ettiğin vakit; ne ef’alinde, ne şuûnatında ihtilat ile külfet, mualecet, mübaşeret ve taammülü bulunmayan ve bunlardan hadsiz derece münezzeh bulunan vâcib, vâhid ve hakim olan onun Sani'ini; gayet şuursuzca ve hissizcesine miskin, kesîr, kesif, mukayyed, mahdud ve yaptığı işleri ancak mübaşeret, ihtilat, külfet ve mualecetle uydurabilen bir mümkine kıyas ediyorsun. Ve bu kıyastan, hem kendini, hemde şimdi ve belki daima Sani’in kalem-i kudreti içinde cevelan eden o masnucuğu; onun mütekaddis, mütenezzih ve müteal olan Saniine(C.C) kurbiyetini tevehhüm ediyorsun.

Evet, Cenab-ı Hak (C. Şanühü) kendi canib-i Sübhanîsinden mahlukata ve bize yakındır; bize ondan daha yakın bir şeyde yoktur. Bütün kariblerden en akreb O'dur. Şah damarımızdan da bize daha yakındır. Fakat sen ve bu masnu' cuk ve herşey, kendi cihetimizden nihayeti olmayan bir bu'dla ondan uzağız ve uzaksınız.

Evet nasılki güneş, bir cam parçasında tecelli ile temessül eder; O cam da güneşin şualarıyla parlar ve ziyasıyla tenevvür eder. Ve güneşin ziyasındaki elvan-ı seb'anın inkisarlarıyla zinetlenir. Ve o zücacenin melekût-u kalbinden güneşin zatına karşı bir yol, bir menfez açılır. Ve o zaman o zücacenin mülk vechinin dış cihetinden gelen güneşin timsali, bütün levazımatıyla birlikte, camın iç vechi içinde onun sana, senin elinden daha yakın bir şekilde görünür. Fakat eğer sen onu tutmak için elini uzatsan, hiçbir şeye elin ulaşmayacak... Velev ki elinin uzunluğu yetmiş, belki yediyüz defa küre-i arzın kutru kadar da olsa.

Hattâ bazı olur ki, aklında belahet ve kalbinde güneşe karşı bir sevgi taşıyan kimse, kendi mahbubesi olan güneşe; bu sathî vehme

ve zahirî görünüşe istinaden parladığı her şeyde ona ulaşmak ister. Ve keza, bazan de güneşin her temessül ettiği şeyde, güneşin zatına ait işitmiş olduğu veya bildiği evsafın tamamını, -ki ancak onun âlem-i manzumesinin cemiisi isti'ab edebildiği halde- taleb eder. Eğer o parlak şeydeki timsalcikte aradığı evsafı bulmazsa, güneşin vücudunu o şeyde, belki külliyyen mutlak olarak güneşi inkâr etmeye teşebbüs eder.

İşte kalb dahi Zat-ı Ehad-i Samed'in bir aynasıdır. Lâkin bu ayine, İmam-ı Rabbani'nin (R.A.) beyan ettiği vecihle, sair aynalara muhalif olarak, onda tecelli edeni hissedebilir bir şuuru; ve kendisinde temessül edene karşı meftuniyet derecesinde bir alâkası vardır. İşte, bu hâsiyetiyle kalb, sayılmayacak derecede saadetlere istidadı vardır..

Bir Sual: Eğer desen: Zîhayat masnu'un içindeki faaliyet-i hârikanın vucudiyle beraber, onun etrafında ve dışındaki sükûnetin arkadaşlığı ki, âdeta, orada bir şey değilmiş gibi görünüşü, hem onun içindeki faaliyet-i müdhişenin hiçbir tereşşuhu o masnuun çok ince ve rakik liflerinden dışarıya -velev bir zerre kadar olsun- sızmamasındaki iktiranın sırrı nedir?

Elcevab: Sana -kalbimde bana denildiği gibi- denilir ki: Eğer o faaliyet, imkânı sebeblerin malı veya eşyanın nefislerinden, tabiatlarından olmuş olsaydı; o zaman herbir hayvanın içinde bir ilm-i muhite sahib müstakil bir failin bulunması; ve her bir semerede küre-i arzı içindekileriyle beraber yaratması ona zor gelmeyen bir kudret-i mutlaka-i tamme sahibi olan bir Sani-i Kadir'in mevcud olması lâzım gelirdi. Ve işte o zaman tereşşuh, tezahür, intişar ve tuğyan zaruriyattan olacaktı.

Fakat kevn ü mekânın içinde meşhud olan şu emn ü eman; ve insan âleminden başka herşeyde gözle görülen şu sükûn ve sükût-u hükümran; ve bu âlemde, her zaman müşahede olunan şu inkıyad-ı müsellem ve selm ü selâm-ı pür-âyân ise, âlemdeki şu mevzun san'atlar ve manzum sıbgatlar, ancak ve ancak onun san'at ve sıbgatı olan; ve

اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

nun padişah-ı bîmisali ve

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَا ئِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

diyen bir Zât-ı Hakîm-i Zülcelal ve Sultan-ı Kadîr-i Layezal'in olabilir.

Evet, senin elinle yapılan bir fiilin ile, hayalinin son sür'atiyle yapılan fiilinin nisbeti ne ise; hayal ile yapılan bir fiil dahi –eğer mukayese mümkün olsaydı- kudret-i Bari'nin fiiline karşı nisbeti gibi olabilirdi. Belki de hiç münasebete gelmez bir tarzdadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 9

İ'lem [9]

Bil ey miskin ve mağrur Said! Senin binlerce hacatından senden sana yalnız bir tanedir; veya daha da azdır. Baki kalan hacetlerinin hepsi senin o Fâtır-ı Kerimin ve Hâlık-ı Rahimine bilyakîn mufavvazdır ve ona aittir. Çünkü o Fâtır-ı Zülcemal ki, seni evvelâ kudret-i kâmilesiyle taze bir hamur gibi halkedip, sonra kendi sun'-u hâlıkanesinin gayet ince maharetiyle senin şekil ve suretini; esmasına bir ayna olacak tarzda bir su ile feth ve bast eden; hem hakkı dinleyip halktan ibret alarak, Halıkı tanıyasın diye rahmet ve keremiyle kulağını ve gözünü açan, hem onu zikredesin diye inayet ve keremiyle yüzünün mağarası olan ağzına bir lisan takan; Hem onu ma'rifet ile tanıman için, kafana bir akıl derceden; ve ona muhabbet edesin diye sinene bir kalb yerleştiren; Hem sen ana rahminin içindeki karanlıklar ortasında iken, lütf u ihsanıyla sana lâzım herşeyi yanında hazır bulunduran ve kendi merhametkâr rububiyetiyle istediği şekilde sende tasarruf edebilen; ve manidar, keremkâr derin hikmetiyle şu enva-i havass ve cihazatı ve bu aksam-ı âlât ve azaları, nimetlerinin bütün enva-i semeratını hissettirmek ve tecelliyat-ı esmasının bütün aksamını sana tattırmak için, vücudunda terkib ettiren bir Hâlık-ı Rahim'dir.

İşte ey gafil-i mağrur! daha sen ne zamana kadar sana böyle lütuflar yapan bir zatın rahmet ve keremini, kudret ve inayetini ittiham ederek kendi zerrecik cüz'î iktidarına itimad edeceksin de, su-i ihtiyarınla nefsinin kaldıramadığı yükleri yüklenmek suretiyle nefse ait olmayan işleri ona tefviz edip nefsine zulmetmekte devam edeceksin.

Acaba senin nasiyen onun elinde ve bütün hacetlerin ona raci' olan bir Zat-ı Kerim'e tevekkül etmeni engelleyen nedir?.. Ve hangi fikir ve hatıradır ki, sen sendeki onun malını teslim ile onunkinin üstüne bırakıp onunla öyle mülaki olmaya; ve kendini de tevekkül ile

hâdisat ve şuûnatın tufanı arasında cereyan eden gemi-i tevekküle atarak بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرَيهَا وَ مُرْسَيهَا deyip, tâ Cudi-i İslâmî üstüne gelerek, sahil-i selâmet olan Cennet'te istirahat etmene mani nedir?

Yahu görmüyor musun ki, hayat güneşi batmak üzeredir. Vücud kameri dahi ihtiyarlıkla inhisafa yüz tutmuş ve kocalmanın aklığıyla buruşmuş ve kararmaya başlamıştır. Öyle ise, Allah'a ait olmayan ve onun namına olmayan şeyde fayda yoktur. Belki fayda olmadığı gibi, izni dairesinde olmazsa, bir zarar-ı azîmi de vardır. Şu halde onsuz olan herşey, zarar ve düşmandır. Eğer onunla olsa ve onun namına yapılsa, o zaman herşeye bedel olup, hiçbir şeye ihtiyacı kalmaz. Binaenaleyh, her iki halden dolayı dünyanın fani işlerini terketmen lâzımdır:

Birinci hal: Sırf zarar olduğu için...

İkinci hal: Gayrı taleb etmekle, gayet-ül gayeyi elden kaçırmakla beraber kendi nefsini de boşuboşuna fevtettiği için.

Evet Cenab-ı Hakk'ın nur-u marifeti olmazsa, her lezzet içinde o lezzetten daha çok elem vardır. Belki onsuz olan lezzet, boş, neticesiz bir elemdir. Madem öyledir فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ Allah'a sığınmaktan başka çare yoktur. Zira sizin yanınızda fenaya giden şey; onun yanında ise herşeyin baki olan ve beka bulan ciheti vardır. Demek burada yanınızda zeval bulan ve onsuz devam edemeyen herşey, orada onun yanında onunla istimrar peyda edip devam eder. Bununla beraber, fırsat ve vakit dardır. Evet görüyorsun ki, ölüm sekeratı içindesin. Çünkü ömrünün tamamı sekerat içinde sekran olmuş ve sakatlıklar içerisinde sefer etmiştir.

Öyle ise ey nefis, dünyadan başını kaldır ve nazarını ondan çek! Tâ Halikının yanında ebedî bir nimet ve sermedi bir rahmet ve ezelî bir muhabbet göresin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 10

İlem 10

İ'lem [10]

Bil ey mütefekkir-i müteharrî, fakat mütehayyir! Senin, bir şeyin hakikatini veya hikmetini araştırırken, ilmin nihayete ererse veyahut bir şeyde nihayetsizlikten bir cihet görürsen; o zaman sen, hakka ve hakikata yakın olduğun için, Allah'a hamd ile tesbih et! Zira mechuliyet ve sonsuzluk ise, Cenab-ı Hakk'ın rububiyet-i mutlakasının hudud-u tasarrufuna iki unvan ve iki alâmet olarak nasbedilmişlerdir. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 11

İlem 11

İ'lem [11]

Ey evhamlı arkadaş bil ki! Evhamlar sana hücum ettikleri vakit, hemen başını çevir, sağına bak! Tâ ki kehkeşan dairesinden ve seyyaratın medarlarından tut, tâ müteselsilen darala darala, bir cevher-i ferdin dairesine, tâ zerratın medarlarına (Yani, atomların çekirdekleri etrafında devretmelerine) kadar.. Hem birbirine bağlı ve dizili olan hilkat-ı semavattan tut, gele gele tâ semeratın hilkatına kadar; hem küre-i arzın inşasından tut, tâ ağaç kurdunun icadına kadar iç içe konulan ve birbirine bakan tenazur, teşabüh ve tesanüd içindeki Hallakiyetin tasarrufunu göresin.

Evet, bu tasarruf-u âmm ve muhit ise, elbette onun içinde faaliyetle dolaşan kalemin ittihadına ve sikkenin vahdetine delâlet etmektedir. Sen ise, emanet-i kübranın hamili ve hilafet-i ruy-i zeminin rütbesiyle nişanlanmış olarak kâinat mahrutunun ortasında durmuşsun. (Yani, bütün o mevcudattaki o tasarruf ve hallakiyet, bittarikil-evla sende daha çok nafiz ve hükümrandır.)

Ve sonra da, dönüp bir soluna nazar et! Tâ ki herşeyde adalet ve istikametle emreden bir nizam-ı âmm; ve herşeyi dosdoğru durdurup intizamsızlığa meyletmekten nehyeden herşeydeki bir mizan-ı tammı göresin.

İşte bak! herşeydeki hallakiyet ve tasarruf-u âmm ise, şimşek gibi evhamı uçurduğu gibi; herşeyi adl ü istikamet içinde tedvir eden nizam-ı tam dahi, vesveseleri ve kuruntulu hülyaları ra'd gibi tardederler.

Sonra da, kendine ve vücuduna bir bak! Tâ ki, sen kendini ve cismini baştan ayağa dek, en küçücük bir hüceyreden, tâ bir hüceyre-i kübra olan bedeninin tamamına kadar bir Sani-i Hakîm'in masnu'u olduğunu göresin.

Ve sonra, kalbinin içinde kendi üst tarfına nazar et! Tâ ki, sen imanınla; nuru halkeden ve nuru nurlandıran ve nuru tasvir eden ve onun envar-ı tecelliyatı herşeyde nüfuz eden bir Nur-ul Envar'ın nurlarını müşahede edesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 12

İ'lem [12]

Ey kardeş bil ki! اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ , اَرْحَمُ الرّاحِمِينَ ve اَللّٰهُ اَكْبَرُ ve saire gibi Cenab-ı Hakk'ın bazı esma ve sıfat ve efal-i İlahiyesinde istimal edilen bir takım tafdilli isimleri, tevhid-i mahza münafi değillerdir. Çünkü murad budur ki; bilhakikat ve bizzat olan bir mevsufu, vehmi olan mevsuflara; veya esbaba perestiş eden nazar-ı zahirîce görülen bir mevsufa; veya imkânat-ı akliye cihetiyle olan mevsuflar üzerine bir tafdildir.

Ve keza o gibi tafdilli isimler, Vâhid-i Kahhar'ın izzetine de münafi değildirler. Zira onlardan murad, Cenab-ı Hakk'ın nefs-ül emirdeki sıfatını veya fiilini, mahlukatın sıfat ve ef'aliyle bir muvazene değildir. Çünkü masnuatta olan ne kadar kemal varsa, ancak Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'nın feyz-i kemalinden ifaza edilmiş bir gölgedir. Öyle ise masnuattaki kemalâtın tamamı, mecmuu cihetiyle de olsa, Cenab-ı Hakk'ın kemaline nisbet edilmeye hakkı yoktur ki kemal-i İlahî onlara göre tafdil edilsin. Belki murad budur ki; o muvazene Cenab-ı Hakk'ın has bir eseri ile, has bir mef'ul arasında; ve keza mef'ulun -istidadına göre- kendisinde tasarruf eden te'sir-i hakikîden müteessir olduğu miktar ile, o has şeyde görünen zahirî vesaitin eseri ve onun onlardan teessürü arasında bir muvazenedir.

Evet nasılki, kendi çavuşundan başka kimseyi büyük tanımayıp tazim etmeyen ve şükür ve hürmetini yalnız ona hasrettiren bir nefere denilir: "Yahu padişah, senin çavuşundan daha a'zam ve daha erhamdır." İşte bu müfadaladan murad, çavuş ile padişahı nefs-ül emirde muvazene etmek değildir. Çünkü eğer öyle olursa, müfadala manasız olur, ciddi olmaz. Belki o müfadaladan murad, o

neferin padişahla olan hakikî ve çavuşla olan -fakat yine sultanın izniyle- tebaî ve izafi derece-i merbutiyetini muvazenedir.

Amma اَرْئَفُ مِنْ كُلِّ رَؤُفٍ ve اَكْرَمُ مِنْ كُلِّ كَرِيمٍ ve اَعَزُّ مِنْ كُلِّ عَزَيزٍ ve emsali gibi cümlelerden murad ise budur ki: Bütün ehl-i kerem ve senanın bütün re'fet ve şefkatleri bir tek şahıs üzerine toplansa dahi, hadd ve nihayeti olmayan bahr-i rahmet-i İlahiyeden o şahsa isabet eden zerrecik bir hissesine de müsavi gelemez demektir.

Binaenaleyh, bunda dört vecihle tafdil ve muvazene vardır. Zira müfaddal olan Cenab-ı Rahim-i Mutlak'ın re'feti ve rahmeti hem hakikîdir, hem vâhiddir, hem birlik içindedir, hem birlik iledir. Fakat üzerine tafdil edilen şeyler ise, hem itibarîdir, hem cemaattir, hem de bütün bunların ellerindeki re'fet ve rahmet ve saire ne ki varsa, Ehad-i Samed'in feyz-i rahmetinden akıp gelen nihayetsiz olan feyizden bir şahs-ı vahide isabet eden bir tek hisseye de mukabil gelemez. Nasılki Kur'an, bu hakikata dair işareten ferman etmiş:

اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوالَهُ .. الخ

Yani Allah'tan başka çağırdığınız bütün ilahlarınız toplansalar da yine bir tek sineği halk ve icad edemezler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 13

İlem 13

İ'lem [13]

Ey kardeş bil ki! "Allah" lafza-i celali -yalnız müsemmalarının zatlarına delâlet eden sair alemlere muhalif olarak- bütün esma-i hüsnanın ve umum evsaf-ı kemaliyenin manalarına da delâlet-i iltizamiye ile delâlet etmektedir. Çünkü sair zatların sıfatları, zatlarının lâzımı olmadığı sırrıyla; zatın ismi, onun sıfatına ne mutabakaten, ne tazammunen, ne de iltizamen delâlet etmez.

Amma Zat-ı Akdes ise, zatı ile sıfatı ve esması arasında lüzum-u beyyin olduğu için, bütün sıfat ve esmasına dahi delâlet ediyor.

Ve keza lafza-i celal, uluhiyeti müstelzim olduğundan, onun ism-i alemîsi olan Allah lafzı, bütün sair sıfatlarına da delâlet-i iltizamiye ile delâlet etmektedir.

Ve keza nefyin siyakında isti'mal edilen لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّهُ daki *"ilah"* lafzı da onun gibidir.

Bunu bildikten sonra, şunu da bil ki: لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّهُ kelime-i tevhidiyesi, esma-i hüsna adedince tevhidleri ve tevhidin ahkâmını tazammun etmektedir. Binaenaleyh şu tek kelâm, binler kelâmları da içine almaktadır. Hem de tazammun ettiği bütün o kelâmlar, herbirisi bu kelâm gibi, nefy ve isbattan mürekkebdirler. Nefy ise, istiğrak-ı ferdî cihetiyle tek tek bütün ferdlere müteveccih olduğundan, mantıktaki kaide-i mukarrere ile, isbatta başkalar ve gayriden edilen umum nefiylerin mecmuu kadar isbatlar hasıl olmuş olur.

Buna göre, âdeta لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّهُ denince o nefiyden

لاَ خَالِقَ وَ لاَ رَازِقَ وَ لاَ قَيُّومَ وَ لاَ مَالِكَ وَ لاَ فَاطِرَ وَ لاَ قَهَّارَ اِلاَّ اللّٰهُ

denmiş gibi beraber isbat edilir ve hakeza!..

Demek لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّٰهُ kelâmı, zâkir-i müterakki için, bütün etvar ve meratibde onun umum mertebeleri ve hallerine göre inbisat etmesi mümkün olur. Ve o zaman bu kelâm-ı tevhidiye-i kudsiyenin tekrarı, te'sis için te'kid hükmünü alır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 14

İ'lem [14]

Bil ey kardeş! Sen her şeyi Cenab-ı Hak'tan bildiğin ve ona göre iz'an ve yakîn getirdiğin zaman, elbette lâzım gelir ki; onun verdiği sürurlu olsun, zararlı olsun bütün hallere razı olasın. Eğer razı olmazsan, bilmecburiye gaflete girmeye muztar kalacaksın. Evet esbabın vaz'edilişi ve gözlerin gaflet ile perdelenişi bu sırdan ileri gelmiştir. Zira hiç kimse yoktur ki, kâinat hâdisatından onun heves, heva, arzu ve temennisine muvafık gelenlerden daha çok, muhalif düşenleri bulunmasın. Çünkü kâinat kasrı, bâtıl temenniler sahibinin hevesinin hendesesi üzerine bina edilmiş değildir. Belki rüzgârlar, gemi ve gemicilerin işine gelmeyen taraftan da esebilir.

İşte, şöyle heva ve heves sahibi bir adam, şayet gözü önündeki şu sebebleri görmezse ve Müsebbib-ül Esbab'dan da gaflet etmezse, o zaman heva ve hevesinin hoşuna gitmeyen hâdiselerden dolayı, onun bâtıl itiraz okları ve boş, vâhî kerahet ve nefreti ve hiddet ve gayzı, Fâtır-ı Hakîm ve Malik-i Kerim'e teveccüh edecekti. Halbuki esbabın vaz'ıyla, gafletin perdelemesiyle; o gafilin attığı itiraz okları, ya feleğin sinesine veya şeytanın göğsüne, yahut da dönüp onun boş kafasına ve gafil nefsine saplanmaktadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 15

İlem 15

İ'lem [15]

Bil ey birader! Eğer dikkat ile im'an-ı nazar edebilsen düşünürsün ki; mümkin bir mahlukun, diğer bir masnu'u icad etmekten uzaklık derecesi; gayr-ı mütenahîdir. Evet, bir iktidar-ı gayr-ı mütenahîye müstenid o masnuda müşahede edilen san'atın mikdarına nisbet edildiği zaman, bir mukinin icaddan ne kadar uzak olduğu anlaşılır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 16

İ'lem [16]

Ey kardeş bil ki! Dua üç kısım üzerinedir.

Birincisi: İnsanın şu dua-yı kavlî-i lisanîsidir. Keza hayvanatın da kendilerince meş'ur olan bazı hacetlerini, kendi elsine-i mahsusalarıyla çağırıp istemeleri vardır.

İkinci kısım: ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla olan duadır ki, bütün nebatat ve eşcarın (hususan bahardakilerin) lisan-ı ihtiyaç ile dualları gibi... Ve keza bütün hayvanatın gayr-ı meş'ur hacat-ı zaruriyeleri içindeki lisan-ı ihtiyaçlarıyla olan dualları misillü...

Üçüncü kısım dua ise: lisan-ı istidad ile olanıdır. Yani, bütün neşv-ü nemaya ve tahavvül ve tekemmüle istidadı olan herşeyin, kendi Haliklarından lisan-ı istidad ile bir mazhariyet-i münkeşife istemeleri gibi...

Evet وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ nin sırrıyla herşey, nasılki Halikını tesbih eder. Öyle de, çoğu zaman lisan-ı kaliyle de o herşey dua ettiği gibi, zatıyla ve haliyle mahsus hacetleri için daima Rabb-i Kerimlerine yalvarır, dua eder ve şükrederler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 17

İ'lem [17]

Ey kardeş bil ki! Çekirdek, ağaç olmadan evvel ve nutfe, beşer ve insan haline gelmeden önce ve yumurta, kuş olmadan evvel; habbe, sünbül vermeden önce, elbette ve herhalde tam ve nafiz bir ilmin tedbir ve terbiyesinde olması lâzımdır. Tâ ki hadsiz eğri büğrü, akîm yollar arasından neticeli, semereli olarak sırat-ı müstakimde sevk edilebilsinler. İşte madem ki, bilmüşahede masnuât ve mahlukat öyle neticeli istikametli bir yolda sevkedilip saha-i zuhura çıktıklarını görüyoruz. Öyle ise, bu iş ancak bir Allam-ül Guyub'un ilmidir ki, ana rahimlerinde olan cenini istediği şekilde tasvir eder; ve mazi, müstakbel ve hal-i hazır âlem-i şehadetin gaybî umuruna ıttılaı olan bir Alim-ül Gayb'dır. Ve binnetice tohum, nutfe, yumurta ve habbe gibi şeylerin herbirisi, âdeta kudret kitablarından olan Kitab-ı Mübin'den istinsah edilmiş muhtasar birer tezkeredir. Veyahut ilm-i ezelînin kütüb ve mektubatından olan İmam-ı Mübin'den istihraç edilmiş birer fihriste veyahut kader-i ezelînin kitablarından müteşekkil ümm-ül kütüb olan levh-i mahfuzdan (hususan onun mizan ve nizam bablarından) istinbat edilmiş birer düsturdur. Yahut da, herşeye kudreti yeten ve herşeyi ilmi ile ihata eden bir rububiyetten nazil olmuş evamirin mütemessil ve mütemerkiz ve mümtezic birer fezlekesidirler. (C.C.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 18

İ'lem [18]

Ey kardeş bil ki! Mü'minin masnuata olan nazarı harfidir. Yani o şeyin, kendi kendine değil, başkasının manasına delâlet etmesine nazar eder. Fakat kâfirin masnu'ata olan nazarı ise, kasdî ve ismidir ki; o şeyin kendi nefsine delâlet ettiğine bakar. Binaenaleyh, her masnuda iki vecih vardır:

Birinci vechi: O masnuun zatına ve zatî sıfatına nazar eder.

Bir vechi de: o masnuun Saniine ve hem ona mütecelli olan Fâtırının esmasına bakar ki; bu ikinci vecih, en geniş mecal ve en mükemmel meal dir. Zira nasılki bir kitabın her bir harfi kendi nefsine ancak bir harf miktarınca ve bir tek vecih ile delâlet edebildiği halde, kendi kâtibinin vücuduna ise, çok vecihlerle delâlet eder. Hem de kâtibini, o kitaba veya yazıya bakana çok kelimeler miktarınca tarif ve tavsif eder.

Aynen öyle de: kudret kitabı olan kâinattan her bir masnu', bir harftir ki; kendi surî olan vücuduna ve nefsine cirmi kadar ve nefsi miktarınca ve bir vecihle delâlet edebilir. Lâkin Nakkaş-ı Ezelî'sinin vücuduna ise, mütenevvi' pek çok vecihlerle delâlet ediyor. Hem o masnu'a tecelli eden Fatırının esmasını bir uzun kaside kadar inşad eder.

Sonra, bir kaide-i mukarreredir ki; mana-yı harfinin üstünde -tasdik olsun, tekzib olsun- kasdî hükümlerle hükmedilmez. Hem hükmün levazımı dahi ona terettüb etmez, tabi olmaz. Ancak ikinci bir nazar ile olabilir. Bunun içindir ki, o harfi manaya bakanın zihni, dekaikinde tegalgul etmez. Ancak kasdî bir surette teveccüh edilirse, o zaman harf, isim olabilir. Fakat mana-yı ismî öyle değil...

İşte bu sırdandır ki; felasifenin kitabları, kâinata ait ilimlerde ve eşyanın kendi nefislerine bakan cihetlerde çok ileri olduğu görülür. Halbuki felsefecilerin eşyaya bakan ve eşyanın nefislerine ait

mes'elelerine dair hükümleri, Saniine bakan cihetine nisbet edilirse, Ankebut ağından dahi daha zaiftir.

Hem meselâ, mütekellimînin kelâmları, felsefî mes'elelere ve kâinata ait ilimlerine ancak tebaî bir mana-yı harfi ile ve istitradî bir şekilde ve yalnız istidlal için nazar ettiği görülür. Hattâ mütekellimînce (güneşin bir lamba, küre-i arzın bir beşik, gecenin bir örtü, gündüzün bir maişet meydanı, kamerin bir nur, dağların birer direk ve kazık olması, yani dağların havaya meşata (tarak), su ve meadine mahzen, toprağı denizin istilasından muhafaza eden birer hami ve zelzeleden mütevellid arzın gazab ve hiddetini dağların menfeziyle teneffüsüne medar birer bacalık vazifesini görmeleri) onlarca kâfidir.

Fakat bir felsefeciye göre ise, güneşin kendi âlem-i manzumesine bir merkez olarak, öyle bir nâr-ı azimdir ki; seyyarat, arzımızla birlikte onun etrafında birer pervane kelebek gibi uçuşan dehşetli ve azametli bir sultan olması suretinde ancak kâfi gelebilir ve hakeza...

İşte mütekellimînin hiss-i umumîye ve tearüf-u âmmeye mutabık gelen mes'eleleri, vakıa mutabık olmasa bile, onlara zarar vermez ve tekzibe müstehak olmazlar. Ve işte bunun içindir ki; mütekellimînin mesail-i felsefiyedeki re'yleri -ilk nazarda- çok zaif ve aşağı görüldüğü halde, fakat mesail-i İlahiyenin esasatında ise, demirden daha kuvvetli, dağdan daha metindir.

Hem yine bu sırdandır ki; başlangıçta, ilk evvel, ekseriya dünyaya ait ve şu dünya hayatının zahirine göre, galebe ehl-i dalalette oluyor. Zira onlar dereke-i nefse sukut etmiş olan bütün letaifleriyle kasden ve bizzat şu dünya hayatına müteveccihtirler ve bunu kendi amelleriyle اِنْ هِىَ اِلاَّ حَيَاتُنَا الدُّنْيَا söylemektedirler. (Yani hayat, yalnız bu dünya hayatından ibarettir diyorlar.) Fakat âkıbet ve netice müttakilerindir ki, onlara ve seyyidleri olan Peygamberlerine (A.S.M.) böyle denilmiş:

وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَلَلدَّارُ الاَخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ اَفَلاَ تَعْقِلُونَ ..

وَلَلاَخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الاُولَى

Madem öyledir,

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .. نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

demeliyiz.

وَاِنَّ الدَّارَ الاَخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ لَوْكَانُوا يَعْلَمُونَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 19

İ'lem [19]

Ey kardeş bil ki! Cenab-ı Hakk'ın afvı fazldır. Azabı ise adldir. Evet, nasılki birisi bir zehir yutsa Cenab-ı Hakk'ın müstemir âdetinin hükmüne göre maraza giriftar olmaya müstehak olur. Amma zehiri yuttuğu halde hastalanmazsa, o zaman âdetin harkedilmesiyle, Allah'tan ona bir fazl ve keramet olur.

Evet, masiyetin azab ile münasebeti o derece kuvvetlidir ki, âdeta o onun içinde bilkuvve münderiçtir denilebilir. Hattâ mutezileler bu sırrı anlamadıkları için, şerri Allah'ın gayrısına isnad ederek cezayı, günahı işleyenin üstüne vâcib tutarak, dalalete saplanmışlardır. Her ne ise...

Evet kâinatta umumî nizamın cereyanı sırrıyla; şerrin azabı istilzam etmesi, kemal-i rahmete münafi değildir. Çünkü şerrin şu cüz'î zararı; bir nizam-ı muhitin silsilelerinden gelen dal ve borularıyla bitişik olup, o dallardan salkımlar misali pek çok hayırlar asılıdırlar. Halbuki şu cüz'î zararı ve bu az şerri menetmek için o büyük hayr-ı kesirleri bırakmak ve terketmek çıkar ki küllî bir zarar ve büyük bir şer olur. O halde Cenab-ı Adl-i Hakîm-i Kerim'in hikmet ve adaletine münafi olur.

Ey insan-ı zalûm ve cehûl! Senin elinden geldiği kadar şerden hazer et, kork ve çekin! Yoksa bir cüz'î vazifeni terketmenin cezasına müstehak olduğun gibi, aynı zamanda neticenin silsile-i mebadi-i vücudu içerisinde sana sebkat eden, seninle beraber iş gören, sair esbabın netice-i amellerini de boş yere fevt etmenin cezalarına da müstehak olursun. Zira şer, bir ademdir. Adem ise, bir şeyin vücuda gelmesine illet ve sebeb olanlardan tek bir cüz'ün terki veya ademiyle o ma'lul şey mün'adim olur. yani vücuda gelmez. Binaenaleyh, o şeyin ademine sebeb olan şey ve cüz'e gelen bütün zararlar da terettüb eder yüklenir. Fakat vücudun semeratı ise, ancak

onun hissesi miktarınca ona hisse düşebilir. Çünki, bir şeyin vücud ve varlığına illet ve sebep olanlardan bir cüz'ün varlığı, küllün vücud bulmasına illet değildir.

İşte bak, burada Cenab-ı Hakk'ın kemal-i afv ve kemal-i fazlı görünüyor. Zira Cenab-ı Âdil-i Hakîm, şerri misliyle; hayrı ise, on misliyle cezalandırıyor, mükafatlandırıyor. Halbuki vaki'deki istihkak, kaziyenin aksine olması lâzımdır. Hem burada beşerin; vakiin aksiyle hükmetmesinin zulmü de görünmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 20

İ'lem [20]

Ey aziz bil ki! insan nisyana mübteladır. Nisyanın en kötüsü ise, nefsini unutmaktır. Hele bilhassa nisyan-ı nefs, eğer işde, muamelede, hizmette, çalışmakta ve tefekkürde olursa dalalettir. Fakat netice ve gayelerde olsa kemaldir. Demek ehl-i dalalet ile ehl-i hidayet, nisyan ve tezekkürde birbiriyle müteakistirler.

Evet dâll olan kişi; işe amele bakıldığı zaman ve vazifenin düsturları tatbik edildiği vakit, nefsini unutur da, nefsin dar geldiği firavunlaşmış enaniyetinin ve yaygın gururunun tatmini için nazarını afaka diker, kendini yüksek görür. Amma az çok küçük büyük herşeyin netice ve gayelerinde ise nefsini en öne sürer. Hatta onun yanında nefsine ait olmayan bir şey, gaye değildir. Hem onun nazarında gayet-ül gaye yalnız zatını sevmek ve perestiş etmektir.

Amma nefsini tezkiyeye muvaffak olmuş hâdî olan zat ise iş ve çalışma esnasında ve harekete geçiş ânında, yahut tefekkür işi zamanında herşeyden önce kendi nefsini düşünür de, âdeta bütün amel ve tefekkür için onun nefsi bir vâhid-i kıyasi ve bir mebde-i merkezî imiş gibi görür. Fakat netice ve garazlarda, faide ve maksadlarda ise, nefsini unutur, hiç hatırına getirmez. Âdeta sanki nefsi fanidir, yoktur ve hiçlik altına dâhildir.. Veyahut bir köledir de, her cihetle seyyidine ait olan vazifede yalnız ihlas ile seyyidi namına hizmet eder ve hiçbir şeyi istemek ve beklemekte hakkı yoktur telakki eder. Şayet efendisi ona birşey i'ta ederse, nefsi onu mahz-ı fazldan bilir. (Cenab-ı Hak bizi bu gibi hâdî kullarından eylesin, âmîn.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 21

İ'lem [21]

Ey kardeş bil ki! Mü'minlerin beraberce yaptıkları ibadetlerinde ve cemaatla ettikleri dualarındaki tesanüd sırrının çok büyük bir sırrı ve cesim bir emri olup, ulu bir şana sahibdir. Zira o tesanüd ve o cemaat sırrıyla, her bir ferd-i mü'min, gayet muhkem yapılmış binalarda, betonlaşmış birer taş vaziyetini alırlar. Ve o zaman herbirisi kendi şahsî amelinden milyonlar defa ziyade, iman dairesindeki kardeşlerinden istifade eder.

İşte, eğer iman bağı mü'minleri hakkıyla nizama sokarsa, o zaman herbirisi diğerlerinin herbirisine ve hem hepsine birden, lasiyyema kendi reis ve re'slerine birer şefaatçi, duacı, rahmethan, ricacı, meddah ve tezkiyeci olurlar. Ve herbir ferd, sair kardeşlerinin saadetleriyle -aç bir anne, çocuğunun yemek lezzetiyle mütelezziz olduğu veya şefkatli bir kardeşin kendi öz kardeşinin saadetiyle mes'ud olması gibi- saadetlenir ve lezzet alır.

Hattâ şu miskin ve fani olan insan, bu gibi yüksek hasletler ile öyle bir mertebeye terakki edip çıkabilir ki; Hallak-ı Kâinat'ın ubudiyetine lâyık bir makam-ı istidada yükselebilir ve ebedî bir saadete kabiliyet peyda edebilir.

Şimdi Peygamber-i Zîşan'a (A.S.M.), dua ederken bak gör ki: يَا اَرْحَمَ الرّاحِمِينَ diye münacat eder etmez, âdeta bütün ümmet:

اللهم صل وسلم على عبدك وحبيبك محمد بحر انوارك، ومعدن اسرارك،

وناشر ذكرك وشكرك، ودلال محاسن سلطنة ربوبيتك

dediklerini ve onu kendi Rabb-i Kerimlerinin yanında tezkiye ettiklerini, hem onu kendilerine rahmet olarak gönderen Zat-ı Rahim'e sevdirmeye çalıştıklarını, hem de onun şefaat-i uzmasını te'yid ettiklerini bileceksin. Ve keza kendi acz-i mutlak ve fakr-ı mutlaklarının lisanıyla, Cenab-ı Ganiyy-i Mutlak'ın gına-yı mutlakını istigna-yı ekmeli içinde; ve cûd-u mutlakını izzet-i ecelli içinde kabul ederek nida ettiklerini bileceksin. Ve keza, mutlak ubudiyetleri lisanıyla onun Rububiyet-i mutlakasını nida ettiklerini göreceksin.

İşte insan bu manevî, ulvi yardımlaşma ile; hakaret ve küçüklük ve acizliğin esfel-i safilîninden a'lâ-yı illiyyîn-i hilafete ve ona semavat ve arzın teshir edilmesiyle mükerremiyetin mertebe-i kabiliyetine terakki eyliyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 22

İ'lem [22]

Ey aziz birader bil ki: Bir şeyden uzaklaşan bir kimse, o şeye yakın olanın gördüğü kadar göremez. O uzak adam, isterse en şiddetli bir zeka ve en keskin bir nazar sahibi de olsa... Şu halde bu iki adam, o şeyin keyfiyeti hakkında muarazaları olduğunda, elbette ve mutlaka yakın olan kimse tercih edilmesi lazım.

İşte maddiyat içine dalan felasife-i Avrupaiye, İslâm ve iman ve Kur'an hakaikının makamından pek çok mertebeler ve uzun mesafeler uzakta olduklarından; elbette onların en büyük feylesofları dahi hakaikın derkinde, Kur'anın yalnız bir meal-i icmalîsini fehmedebilen amî bir mü'min ile de müsavi olamazlar. Ben böyle müşahede ettim ve vaki' de budur.

Öyle ise deme: Şimşek ve buharın hasiyetini keşfeden bir adam, nasıl olur da esrar-ı hakkı ve envar-ı Kur'aniyeyi fehmetmesin?

Evet çünkü o, onun hakkı değildir. Zira onun aklı, gözündedir. Göz ise kalb ve ruhun gördüğünü göremez. Hususan maneviyattan uzaklık da beraber olsa; ve lasiyyema tabiata inkılab eden gaflet ile kalbin ölümü de varsa...

فَطَبَعَ اللّٰهُ عَلَى قُلوُبِهِمْ وَ خَتَمَ عَلَى سَمْعِهِمْ وَ اَبْصَارِهِمْ

Yani: O takdirde Cenab-ı Hak, onların kalblerine derketmemeleri için mühür ve kulak ve gözleri üstüne işitip görmemeleri için de damga basmıştır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 23

İ'lem [23]

Ey aziz bil ki! Küfran-ı nimetin en azîmi ve Cenab-ı Hakk'ın a'lâ ve nimetlerine karşı tekzibin en şiddetlisi budur ki: Göz ve kulak gibi hem kendisine, hem başkasına âmm olan; veya nur ve nar gibi devamlı ve istimrarlı bulunan; veya su ve hava gibi ihata ile heryeri dolduran nimetler gibi azim niam-ı İlahiyeye karşı şükür etmemezliktir. Belki adam, başka insanlarda olmayıp, yalnız kendisine has olan; veya onun üstünde yeniden yeniye tazelenip gelen; veyahutta nâdir hacetler için ender bulunan nimetler için Allah'a şükredebiliyor. Halbuki her zaman devam eden umumî ve devamlı nimetler, nimetlerin en a'zamı ve en etemmidirler. Ve umuma şamil olan nimetler, onun kemal-i ehemmiyetine delâlet eder. Hem devamlı ve istimrarlı olan bir nimet, onun çok kıymettarlığına delildir ve öyle olması lâzımdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 24

İlem 24

İ'lem [24]

Ey kardeş bil ki! وَاَحْصَى كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا âyetinin sarahatıyla, Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teala'nın yanında herşeyin adedi sayılı ve hesablıdır. Evet ellerdeki parmaklar, sünbüllerdeki habbeler, semerelerdeki tohumlar ve çekirdekler ve çiçeklerdeki yapraklar gibi birbirine komşu ve mütekabil ve müteşabih adedlerin mabeynindeki düzgünlük, ölçülülük ve intizam bu hakikati göstermektedir.

İşte tesbih ederiz o zatı ki, herşeyin sayı ve adedini hesaplamış ve herşeyi ilmiyle ihata etmiştir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 25

İlem 25

İ'lem [25]

Ey kardeş bil ki! Gayet şefkatkârane olan terbiye içindeki, telkih ve tevellüd kanunu, en büyük eşyadan en küçük şeylere kadar nüfuz ve sirayet eden iki vazife-i umumiyedirler. Bu iki vazifeyi görenlerin peşin olarak mükâfat-ı âcileleri de, o vazifenin içine tevdi edilmiş olan has lezzettir.

Evet, Cenab-ı Muhsin-i Kerim'in cûd-u mutlakının umumiyeti içinde izdivaç eden bütün eşya, bilmüşahede bu iki vazifenin ifasına gayet şedid bir şevk ile koşuşmaları delildir ki: Nebatat, eşcar ve ma'adin de hattâ camidatın dahi, bu nimet ve lezzetten kendilerine münasib olacak bir surette hissedardırlar.

İşte bu dünyadaki fıtrî vazifelere mukabil bu derece mükâfat ile rahmet ve adaletin müraatı, hem

وَسِعَتْ رَحْمَتِى كُلَّ شَىْءٍ

nin sırrı ve bunu te'yid eden hayvanatın haşirde mükâfat ve kısasları hakkında vürûd eden çok ehadîsin rivayetleri; hayvanatın ruhlarının baki kalacağına ve bu dünyada kemal-i itaatla imtisal ettikleri vazifelerine mukabil mükâfatlanacaklarına işaret ederler.

Amma haşirden sonra hayvanatın toprağa inkılab edileceklerine dair olan rivayet ise, sadece cesedleri hakkındadır. Ancak bu kadar var ki; Kur'an'da mezkûr olan naka-i Salih (A.S.) ve kebş-i İsmail (A.S.) ve kelb-i Ashab-ı Kehf ve Hüdhüd-ü Süleymanî (A.S.) ve nemli gibi (ruh ve cesediyle cennette bakî kalacak hayvanlar misillü) bütün hayvanat nevilerinin ervahı müctemi'an veya ferden ferden her neviden bunlar gibi birer şahs-ı mübarekin cesedinde toplanmaları caizdir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 26

İ'lem [26]

Ey bu dünya hayatında beka-i vücuduna hırslı Said-i miskin!

Bil ki: Senin burnunun rağmına olarak vücudun fenada yuvarlanmakta, ancak Cenab-ı Baki-i Zülcelal'in yolunda sarfedilip onun ibkasıyla beka bulandan başka...

Hem senin şu vücud ve ömrün zevale koşmakta, ancak Cenab-ı Hak Teala'nın cihet-i Sübhaniyesine teveccüh edenden maada...

Hem dahi hayatın sönmeye yüz tutmuş, ancak O'nun yolunda ifna ettiğinden gayrı...

İşte madem bu iş böyledir, sen de bağır ve de ki: Beka-i vücud için benim vekilim ancak Malik-i Baki olan Allah'tır, o bana kâfidir.

Hem lezzet-i beka için, benim baki bir mabudum olduğuna olan ilmim bana kâfidir.

Hem gaye-i beka ve neticesi noktasından, benim baki bir Rabbim olduğuna olan marifetim bana yeter.

Hem beka ve kemali noktasından, onun benim baki bir mucidim olduğuna olan imanım bana kâfi ve vâfidir.

Hem vücud ve varlık hususunda, benim bir Vâcib-ül Vücud'un eseri olmaklığım bana kâfidir.

Hem kıymet-i vücud noktasından, yer ve göklerin Halıkı olan bir zatın san'atı olduğumu bilmekliğim bana yeter.

Hem vücudun netice ve gayesi cihetinden benim; semayı misbahlarla, zemini çiçeklerle donatıp süslendiren bir zatın sıbgatı olduğuma olan ilmim bana kâfidir.

Hem lezzet-i vücud noktasından, benim o Zat-ı Kerim'in masnuu ve mahluku olduğuma ve o ise benim Rabbim ve Mucidim olduğuna olan ilmim bana yeter, kâfidir.

Hem hayat ve yaşamak cihetinden, benim bir Hâlık-ı Mevt ve Hayat'in tecelliyat-ı esmasına olan mazhariyetim bana kâfidir.

Hem hayattan ve onun hukuk ve gayeleri noktasından, benim Hâlık-ı Semavat ve Arz'in tecelliyat-ı esmasının garaib-i âsârını herkesin başı üstünde izhar etmem ve zevil-idrâk olan kâinat kardeşlerimin arasında teşhir etmem ve vücudumun sırr-ı camiiyeti ile âlem çarşısında onları ilan etmem bana yeter.

Ve keza hayatımın gayesi hususunda da, benim bir Fâtır-ı Hakîm'in esma-i hüsnasının âsâr-ı tecelliyatına bir enmuzec ve bir fihriste olmaklığım bana kâfidir.

Hem hayattan ve onun kemali cihetinden, benim kendi lisan-ı ahvalimle; semavat onun emriyle duran ve küre-i arz onun izniyle istikrar bulan Zat-ı Zülcelal'in tecelliyat-ı esmasını izhar etmekliğim bana yeter.

Hem lezzet-i hayat noktasından, benim o Zat-ı Zülcelal-i Ve-l İkram'ın bir memlûkü ve masnuu ve mahluku ve abdi ve her cihette onun fakiri olduğuma olan ilmim; ve o ise benim Rabbim ve Fatırım ve Malikim ve bana merhametler ve in'amlar yapan bir Zat-ı Kerim olduğuna olan yakînim, bana kâfi ve vâfidir.

Hem kemal, yücelik, mecd ve şeref cihetinden, Allah'a olan imanım bana kâfidir, lâyetenahîdir.

Hem herşeye bedel Allah bana kâfi ve vâfi ve safidir. Âmenna.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 27

İlem 27

İ'lem [27]

Ey kardeş bil ki! Tevhidde ve eşyayı bir Zat-ı Vâhid'e isnad etmekte, vücub ve zaruret derecesinde nihayetsiz bir kolaylık içinde kolaylık olduğu gibi; son derece gâlî bir kıymet ve paha biçilmez bir değerdir.

Amma şirkte ve masnuatı kesrete isnad etmekte, imtina' derecesinde bir suubet üstüne suubet olduğu gibi; bu kitabın çevrilmiş sahifelerinde defalarca zikredildiği gibi, masnuatın kıymetlerini iskat ve nihayet derece aşağı derekelere tenzil etmektir.

Yahu görmez misin ki; bir askerin elindeki işler, emirler padişaha nisbet edilmesiyle, ne kadar azamet kesbediyor. Ve sultanın emrinde olan o asker, onunla hâs bir izzet peyda ediyor. Hem onun padişahı namına olan kelâmı, kıymet ve ehemmiyetçe ne derece nafiz ve gâlî oluyor. Hem o asker için bütün levazımat-ı hayatiyesini padişahın hazine ve makinelerinden tedarik etmesi, ne mertebe kemal-i suhuletle müyesser oluyor.

Fakat bak, o askerin padişahla olan rabıtası bir isyan neticesinde koptuğu an, nasıl mezkûr kuvvet ve kıymetlerden başaşağı düşüp hebâen mensura gidiyor gör!

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 28

İlem 28

İ'lem [28]

Ey kardeş bil ki! Menfaat gibi zarar dahi, doğrudan doğruya Cenab-ı Hak'tandır. Ve keza hayır gibi şer de, O'ndandır. Hem hayat gibi ölüm dahi doğrudan doğruya O'nun kudret ve kaderi iledir. Zira bir şeyin ölümüyle beraber, o şeyin başka bir hayatı başlıyor. Yahut mevt, o ikinci hayatın bir mebdeidir, yahut da o hayatın tâ kendisidir. Keza şerler ve zararlar da ondandır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 29

İ'lem [29]

Ey kardeş bil ki! İnsanın ruhunda iki vech ile gayr-ı mütenahî lezzetlere ve hem gayr-ı mahsur elemlere kabiliyet vardır.

Birisi: Mahiyetinin câmiiyeti ve cihazatının hadsiz kesretli ciheti.

Diğeri: Evladının ve kardeşlerinin ve ebna-i nev' veya cinsinin, yahut da ihvanı olan kâinatın sair eczalarının tena'um veya teellümleriyle mütelezziz veya müteellim olması cihet ve keyfiyetidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 30

İ'lem [30]

Bil ki! Ben kat'iyyen müşahede ettim ki; nisyan-ı nefs ile kendini unutmaklık içerisindeki hal ile eşyaya edilen nazar, hakaikı tersine çevirir. Suya bakıldığında, nasıl manevî ve misali eşyayı sana ma'kus ve ters gösterdiği gibi...

Hal böyle iken, sen cehalet yapıp, kendini bilir ve âlim itikad etmektesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 31

İlem 31

İ'lem [31]

Ey birader, bilmiş ol ki! Kur'anın bazı eczasının tekrarını iktiza eden şey, zikir ve duaların mukteza-yı tekrarlarıdır. Çünkü Kur'an. bir kitab-ı hakikat ve şeriat.. hem bir kitab-ı marifet ve hikmet olduğu gibi, aynı zamanda bir kitab-ı zikir ve dua ve davettir. Zikir ise terdad edilir, dua tekrar edilir, davet dahi tekrar ile te’kid edilir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 32

İlem 32

İ'lem [32]

Ey kardeş bil ki! Kur'anın ulviyyet ve yüceliğinin meziyetlerindendir ki; kesretin mebhasları ardından hemen vahdetin tezkirlerini dercetmesi; ve tafsilden hemen sonra, icmal eylemesi; ve cüz'iyatın müteradif bahislerini rububiyet-i mutlakanın desatiriyle birleştirmesini; ve her şeye âmm ve şamil olan sıfat-ı kemaliyenin nevamisini, âyetlerin sonlarında neticeler ve illetler gibi olan fezlekelerin zikri ile zabtetmesini irad etmesidir. Bu ise, tâ ki, sami'in zihni, o mezkûr kevnî olan cüz'-ü cüz'î içinde tegalgul edip, uluhiyet-i mutlakanın azamet-i mertebesini unutarak; azamet, heybet ve kibriya maliki olan Ma'bud-u Mutlak'a karşı ubudiyet-i fikriye âdabının levazımını ihlal etmesin. Hem tâ, onunla senin zihnin o cüz'-ü cüz'îden nazarını çekip, emsal ve benzerlerine gitmek üzere inbisat peyda etsin. Hem tâ ki Kur'an, bu tarz-ı üslubuyla umum cüz'î olan şeylerde bile, -velev hakir ve zail olsun- Sultan-ı Ezel ve Ebed'in marifetine, hem Zat-ı Ehad ve Samed'in cilve-i esmasının şuhuduna açık bir yol, müstakim bir cadde, parlak bir delil bulunduğunu sana gösterip tefhim ettirsin.

Evet, Kur'anın bu tarz-ı üslûbu cihetindeki meseli şöyledir ki: Bir adam, içinde güneşin bir timsalciği bulunan bir katreyi veyahut şemsin ziyasının renkleri içinde bulunan bir çiçeği sana gösterdikten sonra, hemen bilâ-mühlet gündüz ortasındaki güneşi sana irae etmek üzere başını kaldırtıp ona diktirir. Tâ ki, o cüz'î katre ve çiçekteki güneşçiğin timsaline nazarın saplanıp da, sana hal kesb-i müşevveşiyet etmesiyle, güneş senin zihninde küçülüp te, sen onun levazım-ı azametinin inkârına gitmeyesin.

Meselâ, Sure-i Yusufta bir emr-i cüz'înin bahsi arkasında وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ der.

Hem Sure-i Hacc'da وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ.. الخ

ve Sure-i Nur'da وَاِذَا بَلَغَ الاَطْفَال dan tâ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيم e kadar..

hem Sure-i Ankebut'ta وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوت den tâ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ e kadar..

ve emsali âyetler mezkûr davamızı te'kid etmektedirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 33

İlem 33

İ'lem [33]

Ey kardeş bil ki! Evliyaların himmet ve mededleri ve ifazalarla manevî fiilleri ancak halî veya fiilî bir çeşit duadırlar. Hâdî ancak Allah olduğu için, Mugis ve Muîn de yalnız odur.

Bana, bu hususta bir şey telemmu' ile ışıklanıp görünüyorsa da, lakin vazıhan tam teşahhus etmiş değildir. İşte o şey ise, İnsanda bir latife ve bir halet vardır ki; insan o latifenin lisanıyla dua ettiği vakit -velev o insan fâsık dahi olsun- mutlaka makbul oluyor.

Evet, o öyle bir latifedir ki, hadîs-i şerifte

اِذَا اَقْسَمَتْ عَلَى اللّٰهِ َلاَبَرَّهَا

Yani: O latife, Allah'a yemin ettiği zaman, (Yani bir şeyi ondan istediği vakit) Allah onun yeminini doğruluyor, yani dilediğini kabul ediyor.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 34

İlem 34

İ'lem [34]

Bil ey maziyi teyakkun ile şeksiz kabul edip, âtî hakkında şek eden adam! Hayalen nefsinle iki asır evveline git. Ve kendini şecere-i nesebin ortasında duran bir dedenin yerinde farzet! Sonra da mazide mevcud olan kendi ecdadına bak! Ve sonra senden teselsül edip sana doğru gelmekte ve mümkinat-ı istikbaliye olan kendi evladına nazar et! Acaba bu her iki cenah ortasında bir tefavüt görecek misin? Hayır! ne intizamda, ne de tesadüfün vücudunu vehimlendirecek bir şeyde tefavüt görmeyeceksin. Belki birinci cenah, nasılki bir ilim ve ittikan ile masnu' olup Sanii onu gördüğü gibi, ikinci cenah dahi, vücuda gelmezden evvel Saniinin meşhudu olup, onu da san'atkârane icad edeceğinde şübhe yoktur.

Ve binaenaleyh cedlerinin diriltilip iade edilmesi, evladının icadından daha garib değildir. Belki bu, ondan daha ehvendir. Bu hakikata işareten Cenab-ı Hak, Kur'an'da azamet ve izzetiyle ferman etmiş: وَ هُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ Yani bu, ondan daha-çok ona kolaydır.

İşte bu küçücük cüz'î misale, küll ve küllî işleri kıyas et. Tâ ki mazideki vukuatın birer mu'cize olduğunu gördüğün gibi; elbette bunları halkeden Sani, mümkinat-ı istikbaliyeye de kadir ve istikbalin bütün tafsilatına alim ve onun her tarafını muhit ve basir bulunduğunu şehadet ettiğini anlayıp bilesin!..

Evet, bostan-ı kâinatta olan şu mevcudat-ı celiyye ve bu ecram-ı ulviye; onları halkeden Hallak'ın herşeye kadir, her şeye alim olduğuna şehadet eden ve onu ilan eden birer mu'cize olduğu gibi; öyle de, küre-i arz bahçesinde serpilmiş şu rengârenk çiçekli nebatat da ve her tarafına yayılmış şu mütenevvi süslü hayvanat dahi, herşeye kadir ve herşeyi herşeyiyle bilen Sani'lerinin vücuduna en

yüksek sada ile şehadetlerini ilan eden birer havarık-ı san'attırlar. Ve elbette böyle, bir Hallak ve Saniin kudretine nisbeten zerrat ile şümûs ve bir ağacın semerelerini neşretmek ile, bütün ebna-i beşeri hasretmek mütesavidir.

Evet, bir ağacın, ince ve dakik olan dalları üstünde neşredilip yayılan çiçeklerini inşa etmesinden, nev'-i insanın ebna-yı cinsini, birbirinden ayrılmış ve toprak olmuş olan kemiklerinin üstünde inşa etmekten daha kolay değildir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 35

İlem 35

İ'lem [35]

Ey kardeş bil ki! Birçok nimetler vardır ki, -ağaçtan semerin çıkması gibi- bütün kâinattan ince bir nizam, dakik bir mizan ile sıkıştırılıp sağılan birer katre gibidir.

İşte madem ki o nimet, birbirinden nihayet derece uzak olan kâinatın bütün eczalarından hakikat olarak sağılmış bir katre gibidir. O Halde, elbette o nimetin mün'imi, öyle bir zat olabilir ki; bütün kâinat kabza-i tasarrufunda olup, istediği şekilde sıkar ve ondan baran-ı nimetini ibadına inzal buyurur. Ki zâhir ve hak ve gözle görünen de budur. Öyleyse o, öyle bir Mün'imdir ki, onun hazineleri kâf ü nun arasındadır. O halde, o nimet, öyle bir zattan olabilir ki, 'Kün' emrini kâinata bir masdar yapmış ve yapıyor da... Şu halde, nimet de şükran da yalnız ona mahsustur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 36

İlem 36

İ'lem [36]

Ey kardeş bil ki! Kur'an-ı Hakîm'in pek kesretlice ihya-yı arzı zikretmesiyle; ve beşerin enzarını mütemadiyen toprağa celbetmesiyle, onun feyzinden kalbime şöyle bir nükte ifaza edilmiştir ki; şu küre-i arz, âlemin kalbidir. Toprak dahi, arzın kalbidir. Hem maksuda giden yolların en akrebi; tevazu, mahviyet ve fena kapısından geçerek toprağın içinde giden yoldur. Belki toprak; en yüksek semavattan, Hâlık-ı Semavat'a daha yakındır. Çünkü toprağın üstünde rububiyetin tecellisi; ve içinde kudretin faaliyeti, ve mütemadiyen ondan Hallakiyetin zuhur etmesi; ve Hayy ve Kayyum isimlerinin cilvelerine daimî mazhar olması cihetinden ve hakeza, bu gibi noktalarda kâinattan hiçbir şey toprağa müsavi ve müşabih görünmüyor.

Evet, nasılki rahmetin arşı su üstündedir. Kezalik, hayat ve ihya arşı dahi toprak üstündedir. Toprak ise, aynaların en camii ve en etemmidir.

Evet, zira kesifin aynası ne kadar latif ve parlak olursa, o derece sana kesifin suretini vazıh ve zahir ve etemm bir surette irae eder. Lakin latif ve nuranî bir şeyin mir'atı, ne kadar çok kesif olursa, o mertebe onun üzerinde esmanın tecellisi etemm olur.

Görmüyor musun ki; hava, güneşin feyzinden yalnız zaif bir ziyayı alabilmektedir. Su dahi, her ne kadar güneşi ziyasıyla birlikte sana gösteriyorsa da, fakat onun elvan-ı seb'asını tam tafsili ile ayrı ayrı göstermiyor. Halbuki bak, toprak kendi çiçeklerinin rengârenk levnleriyle, güneşin içinde mündemiç olan elvan-ı seb'asını ve bütün mürekkebatını tafsilatıyla göstermektedir.

Maahaza, şu güneş ise, bütün nurları ve şuaatıyla birlikte, Şems-i Ezelî'nin nuruna nisbetle ancak kesif bir katre-i mütelemmiadır bil!

Evet, baharda toprağın hadsiz ve adedsiz latif çiçeklerle ve nihayet derece güzel ve cemil hayvanat ile süslenip bezenmesi vaziyetiyle, o Şems-i Ezel'in kemal-i rububiyetini nida edip ilan ettiği göz ile görülmektedir. İşte o çiçeklerden yalnız bir tanesi olan Türkçe "Hercaî menekşe" denilen şu çiçeğe bak, gör ki: Bir Sani-i Hakîm'in dest-i kudreti; o çiçek, bir tanecik iken, onun renklendirilmesi ve süslendirilmesinde nasıl tasarruf ediyor, gör! Lakin o çiçek, bir tek çiçek olmakla beraber, yalnız bir tane olarak zuhura gelip, sana karşı tebessüm ederek arz-ı didar ediyor değil, belki yirmi suret içerisinde abus çehresiyle abus sana karşı nazlanmaktadır.

İşte tesbih ederiz o zatı ki; kendi zat-ı uluhiyetini bize latif san'atlarıyla tanıttırdığı gibi, halaik u mahlukat dahi onun topraktaki acaib-i tasarrufunun kudretini bize tarif etmektedir. İşte bu sırra remzeden bu gelen hadîs-i şeriftir ki; ferman buyurmuş:

اَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ

Mana-yı şerifi: Yani, abdin hal-i secdedeki anı, Rabbisine en yakın halidir.

İşte ey nefis! Madem bu iş böyledir, topraktan ve toprağın içine gitmeklikten tevahhuş etme. Hem kabirden ve kabrin içinde durmaktan dehşetlenme!

Mesnevi [Abdulkadir] : Sule : Ilem 37

İ'lem [37]

Ey kardeş bil ki! Bazan benim aklım, seyr-i manevî de kalbimle refakat eder. Kalb ise, kendi zevk-i meşhudunu alır, aklın eline veriyor. Akıl dahi kendi âdeti üzerine onu bürhan-ı temsilî suretinde ibraz eder.

İşte o hakikatlardan birkaç tanesi bunlardır:

1- Cenab-ı Fâtır-ı Hakîm, nasılki herşeyden nihayetsiz uzaktır. Aynı zamanda herşeye son derece yakındır.

2- Hem bâtınların bâtınında olduğu gibi, fevklerin de en fevkindedir.

3- Hem hiç bir şeyin ve yerin içinde dâhil olmadığı halde, hiçbir şeyin haricinde de değildir.

Şimdi, bu hakaikın müberhen temsilatlarına bakmak istersen; küre-i arzın sathında serpilmiş olan Cenab-ı Rahim-i Mutlak'ın âsâr-ı rahmetine bak! Hem sahaif-i arz dairelerinde menşur olan Cenab-ı Kadir-i Hakîm'in mu'cizat-ı kudretine dikkatle temaşa et!. Tâ onların satırları arasından bu sırrın telemmu'-saz olduğunu müşahede edesin.

İşte meselâ, birbirinden pek çok uzak ayrı ayrı iki mekânda, bir tek anda bulunan iki zerrenin, yahut iki çiçeğin veya iki semerenin veyahut iki arının Sanii için, yani o iki aynı sun' ve îcad için, elbette o iki şeyin arasındaki uzaklıktan daha ziyade onlardan uzak olması lâzımdır. Meselâ, diyelim; o iki şeyden birinin mekânı küre-i arz; diğerininki de medar-ı arzdır. İşte o zaman, o iki şeyin arasına en azîm bir kavsin tahallülüyle beraber, bunların gözle görünen halleri itibariyle zaruri olarak tam bir müsavat üzere sani'lerine mukabil gelebilmeleri için, Saniin onlardan hadsiz derece uzak olması lâzımdır. Bu ise zahir vecihte ve mülk canibindeki vaziyettir.

Amma bâtın vechinde ve melekût cihetinde ise, icad-ı eşyada olan itkan-ı mutlak içindeki cûd-u mutlakla beraber, kemal-i suhulet ve sür'atla -görünen keyfiyet olmaksızın - mütesavi bir şekilde sani'lerine mukabil gelmeleri için, Fâtırlarının onlara nihayet derece yakın olması lâzımdır. Hemde bu yakınlık, nokta-i merkeziye etrafındaki devair-i mütedahile noktalarının merkeze nisbetle tefavütlerinin nisbetinden gelen bir yakınlık gibi değildir. Çünkü herşeyi nihayet derece ittikan-ı san'at üzere icad eden ve herşeyi en güzel bir şekilde halkeden Mûcid-i Zülcelal'e nisbeten, eşyanın hiçbir tefavütü olmaz ve yoktur.

Neam, bu sır ise, ancak daire-i vücûb ve tecerrüdün hasaisinden olabilir.. Ve ıtlak hakikatinin hasiyetlerinden gelebilir.. Ve vahdet içindeki tecelli-i ehadiyetin hususiyatından çıkabilir.. Ve fâil-i aslînin münfail-i zıllîye karşı mübayenet-i mahiyetinin levazımından sudur edebilir.

Şimdi bu hakikata bir misal getirelim: Meselâ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الاَعْلَى nasılki güneşin zatı, aynalar ve çiçeklerdeki timsallerine hadsiz bir yakınlığı vardır. Çünkü onun zatı, o timsallerin kayyumudur. Ve hem onların en yakınları ve bitişik komşularından bile, belki hatta onların nefislerinden dahi daha ziyade onlara yakındır. Hem aynı zamanda, güneşin o gölge mesabesindeki aynalardan hadsiz derece bir uzaklığı da vardır. Zira senin aynanda olan zıll ile, asıl arasındaki mesafelerin kat'ı, ne müyesser olur, ne de mümkün olabilir.

İşte takdis ederiz o zatı ki, Zat-ı Mukaddes-i Zülcelal'i şebihlerden, benzerlerden takaddüs ettiği gibi; sıfatları dahi emsallere müşabehetten tenezzüh etmiştir.

هُوَ الاَوَّلُ وَالاَخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli

Şu'lenin Bir Zeyli

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَ الصَّلاَةُ عَلَى نَبِيِّهِ

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 5
•İlem 6

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 1

İ'lem [1]

Ey aziz kardeş bil ki! Muhit bir nur-u mahzdan hiçbir şey tesettür edip gizlenemez. Hem bir kudret-i gayr-i mütenahiyenin dairesinden hiçbir emir ve bir iş çıkıp hariç kalamaz. Yoksa o nur ve o kudret gayr-ı mütenahî iken, bir mütenahînin tahdidiyle nihayetlenmesi lâzım gelecektir. Bu ise çok vecihlerle muhaldir.

Hem dahi kâinatta hükümferma olan hikmet-i mutlaka, herşeyin liyakat ve kabiliyetine göre bir feyz-i vücud bahşetmiş ve etmektedir. Nasılki darb-ı meselde denilir: "Karınca kaderince" ve "Herkes denizden kabı kadar su alabilir."

Hem küçük mahluk, o mukaddir-i kadir-i hakimi büyükten meşgul edemediği gibi, şerefli dahi, onu hakirin ahvalini görmekten şaşırtamaz.

Hem o maddeden mücerred, zahir ve bâtını ihata eden zat, en büyük bir mahluk, en küçük bir mahluku ondan gizleyemediği gibi, bir nev' dahi bir ferdi ondan perdeleyemez. Belki bazan maddeten küçük bir mahluk, san'at cihetinden büyükten daha büyük olur. Hem küçüklerin nev'i, kesret-i efrad cihetiyle azîm, kesir ve kebirdir.

Hem, de azamet-i mutlaka asla ve kat'â şirketi kabul edemez ve ona tahammülü yoktur.

Hem, hilkat ve icadda, rızıklandırma ve i'tay-ı hayatta gözle görülen sühulet-i mutlaka ve sür'at-i mutlaka ve ittikan-ı mutlak içindeki cûd-u mutlak ile beraber, tam bir tanıttırmanın iradesiyle birlikte, bir zîcemal'in kendi cemal-i mutlak ve kemal-i mutlakını müşahede etmek ve teşhirini istemek muhabbeti; Hem bütün bunlarla beraber, umum ayât-ı tekviniyenin şehadetiyle, kâinatta bir rahmet-i mutlaka ve gına-yı mutlakın varlığı, elbette şeksiz ve

şübhesiz bir surette, bu mezkûr esbaba binaen, küçücük olan hayvanat ve kuşçukların vücudlarını dahi iktiza ederler, belki birinci derecede isterler. Zira maharet-i san'at itibariyle, o edakk-ı dakik olan küçük, vücud ve hayat hakikatına ve şartlarına, aynı zamanda nuranî olan kudret-i ezeliyeye daha çok yakındır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 2

İ'lem [2]

Bil ey ene! Eğer senin nefsin sana her şeyden daha çok sevgili ise, (çünkü herşeyden ziyade maddeten sana yakın odur.) O halde senin Rabbin daha çok sana mahbub olması lâzımdır. Zira senin Rabbin, senin nefsinden de sana yakındır. Görmüyor musun ki, senin ihtiyar ve hayalinin bile ulaşamadıkları cismindeki esrar-ı mürekkebe, Rabbin için onlar hazır ve müşaheddir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 3

İ'lem [3]

Ey kardeş bil ki! Hâdisat-ı kâinat içinde asla tesadüf yoktur. Evet bağ ve bostanlara bak ve kulak ver ki, nasıl bakana; bir Sani-i Alim ve Muhit'in ayât-ı hikmetini, gayet karışıklık içinde nihayet intizamın lisanıyla; ve çok çeşitli şeylerin kemal-i imtizacı içinde kemal-i imtiyazının diliyle kıraat ediyorlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 4

İ'lem [4]

Ey nefis bil ki! Eğer sen herşeyi bir Vahide nisbet edip tevhid etmezsen; âlemdeki bütün enva'ın umum ferdleri üzerine tecelli eden Cenab-ı Allah'ın tecelliyat-ı esması adedince ilahların vücudunu farzetmeye muztar kalacaksın.

Evet, meselâ nasılki sen, güneşten gözünü yumsan veya ondan gaflet etsen veyahut güneşin tecellisiyle deniz yüzündeki damlacıklarda parlayan güneşçiklerin vücudunu güneşten nisbetini kat'etsen; o zaman o katarat adedince her birisinde bil'asale birer hakikî güneşi kabul etmeye muztar kalırsın. Halbuki o katre, küçük bir mumu, bir lambayı dahi istiab edemezken, acaba âlemin lâmbası olan güneşi nasıl istiab edecektir?

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 5

İ'lem [5]

Ey kardeş bil ki! Mahlukatın taifeleri ve masnuatın sınıfları; Hazret-i Şâhid-i Celil-i Ezelî'nin nazarına arz ve zuhur için gayet rekabet ve iştiyakla bezenip, süslenerek yarış edercesine müsabakakârane bir iştiyak ile hareket ettiklerini ehl-i tedkikçe açıkça müşahede olunmaktadır ki, o Şahid-i Celil-i Ezelî, onların hepsini, hem daima, hem bütün dakaik-ı mehasinleriyle müşahede etmektedir. Zira görüyoruz, masnuat öyle bir hey'et izhar ediyorlar ki; O vaziyet, nazar-ı dikkati ve istihsan ve hayreti celbedecek olan nihayetsiz ittikan-ı san'atın letaifini tazammun etmektedirler.

Demek anlaşılıyor ki; masnuatın bu süsleniş ve bezenişleri ve zuhura gelmek için müsabaka yolunda şu helaketli vaziyeti göstermeleri, elbette ve her halde lâyetenahî bir nazara kendilerini arzetmek için olabilir. İşte o nazar ise, ancak Şâhid-i Ezelî'nin nazarıdır ki; mahlukatı halketmiş, tâ ki onların muhtelif etvarlarının aynasında cemal ve celal ve kemalinin celevat-ı envarını müşahede etsin. Sonra da, o kenz-i hafi olan cilve-i esmasını irae etmekle kendini tanıttırmak üzere, onun üstünde zîşuur mahlukatı şâhid olarak istişhad etsin.

Şu halde herşeyin gayat-ı vücudunun en a'lâsı ve bütün zîhayatın hukuk-u hayatının en kıymetlisi; kendi Fâtır-ı Zülcelallerinin i'ta eylemiş olduğu üniforma ve nişanlarıyla süslenerek, esmasının âsârına mazhariyetle, onun nazarına görünmek ve zahir olmaktır. Ve böylesi bir hayatın en tatlı lezzeti ise, kendi Fâtırının nazarına olan bu şuhudu şuuren hissedip bilmektir.

Amma mevcudatın, kendi ihvanı olan sair mahlukatın da nazarlarına görünmesi, hayatın ikinci bir gayesidir. Lakin bu gaye,

evvelki gayeye nisbetle, bir mütenahînin, gayr-ı mütenahî olan bir şeye nisbeti gibidir.

Amma, insanlar arasında iştihar etmiş olan -hayatın hakkı- ki, bir nevi rahatlık ile beraber, hıfz-ı hayattır diye söylenen şey, Hayy-ı Kayyum'un, Ehad-i Samed'in en yüksek, en kıymetli, en acib, en garib, en latif ve en şerif olan kudretinin mu'cizatıyla vücuda gelen bir hayatın hukukunun milyonlar cüz'ünden bir tek cüz'ü olmaya dahi az, küçük, denî ve hakir gelir. Belki hayatın muhafazası ve rahatlığından ibaret olan "hukuk-u hayat" ancak birinci gayeye bir vesile olmak haysiyetiyle ve vesilelikte kaldığı müddetçe, dünya hayatında onunla bir müşerrefiyettir. Fakat eğer o, vesilelikten maksud-u aslî makamına çıksa, o zaman zeval ile hebaen mensura gidip bütün bütün sukut edecektir.

Evet ey gafil! Acaba zannediyor musun ki; meselâ Nar meyvesinin acib san'atının gayesi, yalnız bir dakikalık lezzet için gafilane onu yemen ve çiğnemen olsun.. Kellâ!. Belki ancak o Nar meyvesi, başta mükevvin-i kâinat nazarına, sonra bütün kâinat enzarına manasını ifade eden yazılmış bir kelimedir. Manasını ifade ettikten sonra, vazifesi sona erer, oda vefat edip ağzından midene girer, defnolur. İşte bu gayeye zaman ve bekadan bir an-ı seyyale dahi kâfidir. Öyle ise, hiç bir şeyde israf ve abesiyet yoktur.

Hem dahi bil ki! Faik bir cemali bulunan herkesin, en hakikî lezzeti; kendi cemalini müşahede etmektir. Bu da iki tarzda olur:

Birisi: Bizzat kendi şuhuduyla görmek.. Diğeri: mahlukatına kendi masnuatını irae etmek suretiyle onları şâhid göstererek müşahede etmektir. Amma başkasını mülahaza etmek suretiyle, onlara nisbet ile hasıl olan bir tefevvukun lezzeti ise, gayr-ı zatîdir. Belki arazî ve zaif bir surettir. Ve umur-u nisbiye ve izafiyeye mahsus karışık bir şeydir.

Fakat lizatihî mahbub olan mücerred, sermedî bir kemal-i zatî ve cemal-i hakikî sahibi ki, لَهُ الْمَثَلُ الاَعْلَى hakikatıyla muttasıf olan bir zat, bize kendi Resulünün lisanından haber vermiştir ki:

اِنَّهُ خَلَقَ الْخَلْقَ لِيُعْرَفَ

Yani bütün mahlukatı aynalar tarzında tasvir etmiş, tâ ki, lizatihî ve bizatihi mahbub olan kendi mukaddes cemalinin tecelliyatını o aynalarda müşahede etsin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Sulenin Zeyli : Ilem 6

İ'lem [6]

Bil ey fani olan kişi! Senin bazı cihetlerden fenaya gitmekliğin olsa dahi, Cenab-ı Hayy-i Baki'nin daire-i şuhudundaki ilim ve malûmunda meşhud olmaklığının bekası sana kâfidir.

Yahu, herşeyi sahib-i hakikîsine ver! Ve ona nisbet eyle. Hem onun ismiyle al, sonra da istirahat et! Yoksa sabıkan geçtiği gibi; Cenab-ı Hakk'ın tecelliyat-ı esması adedince, belki yine ânifen tekrar be-tekrar zikri geçtiği üzere, zerrat-ı kâinat sayısınca ilahların kabulüne muztar kalacaksın. Ve keza toprağın eczaları adedince...

Evet toprak cinsinden hangi cüz' olursa olsun, sayısız ve adedsiz mütenevvi' masnuat-ı muntazamanın husulüne salih bir vaziyette olduğunu görüyorsun.

فَسُبحَانَ مَن تَنَزَّهَ عَنِ ٱلاَشْبَاهِ ذَاتُهُ .. وَ تَقَدَّسَتْ عَنْ مُشَابَهَةِ ٱلاَمثَالِ صِفَاتُهُ .. وَ دَلَّتْ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ مَصْنُوعَاتُهُ .. وَ شَهِدَتْ بِرُبُوبِيَّتِهِ آيَاتُهُ .. وَ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمُهُ و قُدْرَتُهُ .. جَلَّ جَلاَلُهُ. وَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّهُوَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur

(1) Kur'an Yıldızlarının
Envarından bir

Nûr

ve Ehl-i Tuğyan ile Ehl-i İman Arasını
Ölçen Bir

Mizan

Bediüzzaman
Said-i Nursî

---

(1): Bu parça, elle yazılmış Arabî bir fasikül olup, Hazret-i Üstad'ın (R.A.) bizzat mübarek elleriyle tashih edilmiştir. Mesnevî-i Arabi'nin bazı parçalarıyla birleştirilerek, Barla'da Arapça aynı ünvan altında Arabî bir küçük kitab halinde Hazret-i Üstad tarafından hazırlanmış; ancak çok zaman sonra elimize geçen bu kitab, çok azîm ehemmiyeti haiz olduğu halde, bilahare Mesnevî-i Arabî'nin tasnif, tercüme ve teksiri anında Hazret-i Müellifin eline -tahmin ve zannımızca- geçmemiş bir eser olsa gerektir. Biz Arapça'dan Türkçe'ye tercüme ederken, Mesnevî'de mevcud parçalarını tekrar etmeden, yalnız Mesnevî'de bulunmayan parçaları tercüme ederek, Mesnevî'nin Şu'le Risalesi'nin âhirine ilhak etmeyi uygun bulduk. (Mütercim)

- İlem 1
- İlem 2
- İlem 3
- İlem 4
- İlem 5
- İlem 6
- İlem 7
- İlem 8
- İlem 9
- İlem 10
- İlem 11
- İlem 12
- İlem 13
- İlem 14
- İlem 15
- İlem 16
- İlem 17: Beş vecihle vâhid-i kıyasî olma
- İlem 18
- İlem 19
- İlem 20
- İlem 21: Kur'an'ın hikmetiyle, felsefe hikmetinin arasındaki fark
- İlem 22: Tevekkül Hakkında
- İlem 23: Azim Bir Mebhastır
- İlem 24: Bismillah Hakkındadır
- İlem 25: Tevhid ile ilhad yolu arasındaki fark
- İlem 26
- İlem 27: Dört çeşit amele
- İlem 28
- İlem 29
- İlem 30
- İlem 31

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 1

بسم الله الرحمن الرحيم
وبه نستعين
الحمدلله الذي هدانا لهذا وما كنا
لنهتدي لولا ان هدانا الله .. لقد جاءت
رسل ربنا بالحق
والصلاة والسلام على حجّة الحق على
الخلق سلطان الانبياء وبرهان الأصفياء
حبيب ربِّ العالمين وعلى آله وصحبه
أبد الآبدين
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ
اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

İ'lem [1]

Ey birader bil ki! Aktar-ı arzda hiçbir düzlük, sahra, dağ,dere, çöl, deniz, kara; ve hiçbir kıt'a, köşe ve bucak yoktur ki, üstünde Ehad-i Samed'in enva-i sikkeleri kesretle ve iç içe bulunup müzahamet etmesinler. Hattâ şu dağ, meselâ onda tavattun etmiş memâlikleri

hükmünde olan hayvanat aksamı ve ağaçlar esnafı adedince Cenab-ı Hakk'ın bir memlûkü olduğu bilinir.

Hem onun üstüne darbedilmiş olan nebatat cinsleri ve kuşlar nevilerinden olan pek parlak sikkelerinin, mühürlerinin şehadetleri sayısınca; o dağ, Allah'ın masnuu olduğu anlaşılır.

Hem süslü çiçekler ve güzel semerelerden onun etrafına basılan hatemleri adedince; bu dağ, onun mektubu olduğu fehmedilir.

Evet meselâ, o dağda bulunan bir arı, bir sinek ve bir ağaç, Allah'ın malı ve sun'u olduğunu bildiğin vakit; elbette aynı vakitte ondaki bütün arıların ve sineklerin ve umum ağaçların dahi onun mülkü olduğuna yakîn hasıl edeceksin. Ve hakeza bu minval üzere, herşey,bütün eşyayı Halıkına vermekte şahid ve herşey herşeyi ona isnad etmekte delildir.

Evet, bütün aktar-ı arzdaki umum sikkeler ve yekûn hatemler, yekta bir melikin ve Samed bir malikin malı olduğuna delil budur ki; onları umumen bir zaman-ı vâhid zarfında ruy-i zemine darbetmesi ve ona san'atlıca yerleştirmesidir. Evet bir an-ı vâhidde küre-i arz aktarında ecnas-ı eşyadan birbirine mütemasil hadsiz şeyler bulunur. Ve elbette vücud, icad, suret, inşa ve zamanca olan şu tevafuk ise, ancak Vâhid-i Ehad öyle bir Saniin işi olabilir ki, bir iş diğer bir işten onu alıkoyamaz. Ve bir söz, diğer bir sözden onu meşgul edemez. Ve bir şe'n, onu diğer bir şe'nden ta'vik edemez. Ve lisan-ı kal, lisan-ı ihtiyaç, lisan-ı istidad ile ondan sual edilen ve istenilen umum duaları işitip cevabını vermekte, O'nu şaşırtamaz. (C. Celalühu velâ ilahe illâ hu)

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 2

İ'lem [2]

Bil ki ey kardeş! Eğer Kur'anın ummanından, benim kalbime damlanan feyz-i i'cazdan sen de i'cazlı bir damlayı emmek ve içmek istersen; kendi nefsime hitaben söylediğim sözleri bir kalb-i şehid ile dinle. Şöyle ki, demiştim:

Ey kendi nefsinden, hattâ gafletinden gaflet etmiş Said-i gafil! Bil ki: Hem gaflet, hem küfr ü küfran, hasra gelmez mütezaif, müteselsil muhalât üzerine teessüs etmişlerdir. Zira eşyadan hangi şey olursa olsun, ona nazar ettiğin zaman, hususan zîhayat olsa; sonra da o şeyi ona, yani bir İlah-ı Vâhid'e isnad etmemek sebebiyle gafilane davransan; elbette o zaman toprak, su ve havanın eczaları adedince; hem zerreler ve mürekkebatı sayısınca, belki tecelliyat-ı esma-i İlahiye miktarınca âliheleri kabule muztar olarak, şu gelen muhalât-ı acibeyi irtikab etmeye mecbur kalacaksın. Şayet eşyayı bir İlah-ı Vâhid'e isnad etmemek mümkün olursa; (ki bunu farzetmek ile de, muhalin lüzumu ortaya girer;) ve bu muhalin lüzumu ise, imkânsızlık ve imtinalara saplanır. Halbuki o farz ile değil bir tek muhal, belki gayr-ı mahsur muhalât lâzım gelir. Belki toprağın eczaları sayısınca ilahların kabulüne muztar olunacaktır. Zira bilirsin ki, toprağın hangi cüz'ü olursa olsun bütün bitki, ağaç ve umum çiçek ve semerelerin husulüne medar olmaya salih bir vaziyettedir.

Eğer bu hakikati aynelyakîn görmek istiyorsan; kendi şu saksı kabını toprak ile doldur, sonra bir incir çekirdeğini onun içinde defnet. O çekirdek, semeredar bir incir ağacı olduktan sonra, onu sök, yerine bu defa bir nar ağacının çekirdeğini., ondan sonra elma ağacının çekirdeğini., sonra ve sonra ve sonra... Tâ bütün meyveli ağaçların çekirdeklerini nöbetle o saksıya dikme keyfiyeti bitinceye kadar... O ağaç cinslerinin muntazam cihazat ve ölçülü teşekküllerindeki tefavütleri de ne derece farklı olduğu malûmdur.

Evet meselâ, incirin çekirdeğinde mündemiç olan makine-i kaderiye, faraza nebatattan şeker imal eden bir fabrika gibi ise, elbette nar çekirdeğinde mündemiç olan kudret mekanikiyesi, ipek dokuyan bir makine gibi olacaktır. Ve hakeza kıyas et!..

Sonra da sen, kendi aynı o saksı kabına meyveli ağaçların çekirdeklerine bedel, bu defa bütün çiçekli nebabatın tohumlarını birer birer ardı sıra nöbetle o kaba defnet. Tâ dünyada hiç bir tohum kalmayıncaya kadar... Dikkatle bak, senin o saksı kabına giren her bir tohum girerken camid, meyyit birer zerre iken, çıktıkları zaman birer hayattar sünbüllü, çiçekli ağaç oluyorlar.

Şimdi ey saksı sahibi arkadaş! Bak, eğer senin gafletin maddiyyunların mezhebinden gelmişse; o zaman sen kendi gafletini idame etmen için, elbette ve mutlaka ve hiç çaresi yok, o ağaçlar adedince manevî fabrikaları ve o çiçekler sayısınca makinelerin vücudlarını bu saksı kâsende kabul etmeye mecbur olacaksın. Şayet senin merci'in tabiat dedikleri şey ise, o vakit tabiat namına, o toprağın her bir cüz'ünde, belki her bir zerresinde hasra gelmez matbaaların varlığı kabule muztar olacaksın. Halbuki o çekirdek ve tohumlar ise, maddeten birbirine benzer, teşekkülde yekdiğerine müşabih, şekilce birbirine yakın şeylerdir. Hem bunların her birisi, pamuk misal birer miskal-i zerre gibi birşey iken, bir de bakıyoruz; kantarlarla ipek, çuha, kumaş ve saire gibi şeyler ve elbiseler onlardan dokunup çıkıyor.

خَلَقَكُمْ مِن ile خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ

âyetleri ve emsali gibi âyetler işaret ediyor, diyorlar ki: "Ey insanlar! Sizin ondan halkedildiğiniz madde ise, sizin herhangi biriniz gibi mürekkeb bir vâhid olmayıp, çok küçük ve basit bir şeydir. Öyle ise, sizin ondan inşikak edip çıktığınız madde, bölünmeye bir masdar, yahut da ondan kesilip yapılmaya bir menşe olmasına imkân ve kabiliyeti yoktur. Zira malûmdur ki, bir masnuun ondan kesilip yapıldığı şeyin, bundan çok defa büyük veya en az onunla müsavi olması lâzımdır.

Halbuki tohum ve çekirdeklerin icadlarına gelince, herbirisinin besatetleriyle beraber, âdeta kader hendesesiyle çizgileri çizilmiş birer mistar; hem küçüklükleriyle beraber, güya kendi aslının bütün

vücud düsturlarını mutazammın birer asıl olmalarıyla birlikte, ağaç ve bitkilerin dal ve azalarının nihaî hududlarının ince ve rakik uçlarının başlarında icad ve ibda'ları ise, elbette ne tesadüfe, ne tabiata ve ne de esbaba verilmesi tasavvur olunamaz. Belki bunları bu şekilde yaratan öyle bir zattır ki; yer ve gökleri halkedebilen ve kudretine karşı zerrelerle güneşler müsavi olan bir zatın vücub-u vücuduna en doğru şahidlerdir.

Amma şayet senin gafletin, tabiatçıların mezhebinden neş'et etmiş ise; o zaman sen kendi gafletini muhafaza etmen için -eğer şuurun varsa-kendi o toprak dolu kâsende bütün o meyve ve çiçeklerin tasvir, inşa ve ibda'larına muktedir olacak gayet basirane ve hârika bir kudretin varlığını kabule mecbur olduğun gibi; aynı zamanda bütün o meyve ve çiçeklerin havas ve hasiyetlerinin bütün inceliklerini ihata eden bir ilm-i muhiti; ve keza bütün onların mizan ve levazımatlarının bütün ayrıntılarını bilen bir irade-i ilmiyenin vücudunu o kâsecikte kabule muztar olacaksın. Ve hakeza, o kâsecikte sair esma-i mutlaka-i muhitayı ki, onlara müsemma olacak olan zat ise, ancak ve ancak semavatı bir kitabın sahifeleri gibi açıp çevirebilendir. Hem küre-i arz kabza-i kudretinde olup istediği şekilde tasarruf ettiği gibi; kalbler dahi onun iki parmağı arasında olan ve dilediği gibi onu çevirebilendir; Ve en büyük şey, o zatı en küçük bir mahlukun hacatını görüp onda tasarruf etmesine karşı meşgul edemez; Ve en kıymetli ve çok mühim şeyler dahi, en hakir şeylere karşı onun teveccühünü alıkoyamaz; hem güneşin in'ikası, nasılki deniz yüzüne, ayna ve katreye kemal-i suhuletle ve müsavat üzere verildiği ve ancak keyfiyetçe olan bir tefavüt varsada, o şeylerin kabiliyetlerine tabi olduğu gibi; öyle de arş ve şems gibi büyük cirimlere karşı kudretinin nuruyla tecelli edip tasarruf eden ve aynı o tecelli-i kudretle zerreye dahi müsavat üzere ve gayet kolaylıkla tecelli edebilen bir zatın sıfatlarını kendi o kâseciğinde var olduğuna inanacaksın.

Evet bahar mevsiminde, yeryüzünün ağlebinde neşredilen sayısız enva-i ezhar ve esmarın hasra gelmez efradlarının, nev'an ittikan-ı ekmel, şahsen sür'at-i mutlaka içinde iken, bir zaman-ı vâhidde icadları, bu mezkûr sırra gayet parlak şehadet etmektedir.

Şimdi ey saksı sahibi! Kâsene doldurduğun o toprağı boşalt da, bu defa başka bir toprak yığınından doldur; Ve yine evvelki toprağa

yaptığın bütün muameleleri bunda da icra et. Sonra bu minval üzere bütün dünyadaki toprağı, kâsenden geçirinceye kadar doldurup boşalt ve evvelki çekirdek ve tohumları nöbetle onda defnedip, ağaç olduktan sonra onu çekip başkasını yerine koymak muamelesini de herbir kâse toprakta icra et. Yeryüzünde yaptığın seyr ü seyahatta rastlayacağın bütün toprak safahatında, pek çok envaın çeşitli efradlarının ruy-i zeminin ağlebinde zuhurları görünmesiyle; bütün o kâseye dolup boşanan toprakta da aynı muamelenin cereyanı, bilfiil müsavat üzere olduğu müşehede edilecekir. Sonra da hava, su ve ziyaya da, kendi saksı ölçeğinle ölçmek için müteveccih ol! Ölç, bak!. Bütün enva'ın cemi-i efradının top yekûnunun aynı seviyede cereyan-ı muameleleri nokta-i nazarından neticesi sana aynı aynına çıkacaktır.-Halbuki çiçek, meyve, hayvan ve hüveynattan bütün zîhayatların herbir ferdi kâinatın hey'et-i mecmuasından sağılmış, süzülmüş; Ve âlemin bütün eczasından dakik, hassas mizanlarla ve ince cessas nizamlarla alınmış, çıkarılmış birer katre gibidirler. Elbette bunları böyle halkeden ancak öyle bir zattır ki; bütün kâinatın tasarrufu onun kabza-i kudretinde olup, o zîhayat katreyi -şayet ona neşv ü nema vermek irade etmişse- onu kendi ilminin mizanlarıyla ve kaderinin ölçüleriyle o kâinattan sağar, çıkarır, meydana kor. Amma eğer adem-i sırftan vücuda çıkarmak için ibda' ve icad iradesi ise, o şeyi kâinatın bir misal-i musaggarı olarak ibda''edip kâinat kitabının bir meal-i icmalîsini o nüshacıkta kalem-i kaderiyle yazar. Nasılki hak olarak, (yada mutlak ekseriyet itibariyle) iş böyledir.

Amma (aksini iddia eden) küfür ve küfran sahibinin; (Habab ve Katre ve daha başka risalelerde geçtiği gibi) âlemin zerratı adedince; ve yada (Şu'le'nin Zeyli'nde isbat edildiği üzere) tecelliyat-ı İlahiye sayısınca âliheleri kabul etmesinin lüzumu ortaya çıkacaktır. Hülasası budur ki:

Güneşin şeffaf şeyler ve katreler üzerinde parlayan timsallerini, eğer bir tek güneşin gayet kolaylıkla hasıl olabilen tecellisine verilmezse; o zaman güneşe mukabil olan herbir şeffaf şeyde, katre ve zerrede bil'asale birer güneşin mevcudiyeti lâzım olacaktır.

İşte nefsime okuduğum şu geçen hakikatları anladıysan, Kur'an'ın mana cihetindeki envar-ı i'cazından bir lem'anın beyanını aklına koydun demektir. Zira şu mes'ele, Kur'an'ın bîpayan bahr-i i'caz-ı maneviyesinin reşahatından tek bir reşhadır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 3

İlem 3

İ'lem [3]

Bil ey kardeş! iman öyle bir iksirdir ki, fani olan madde kömürünü bir Sani-i Baki'ye nisbet etmekle; manası itibariyle musanna', murassa', bakî bir elmasa çevirir. Fakat küfür ile insan, bunun tam aksi ile baş aşağıya sükût eder.

Evet nasılki beşerin masnuatı içinde bazı şeyler, maddesinin kıymeti beş kuruş iken, san'atının kıymeti binler lira olduğu oluyor. Bu san'at kıymeti ise, o şeyin san'atkârının pek eski, hünerver ve meşhur ve hârikapîşe olması nisbetinde tezayüd eder.

Aynen bunun gibi; semavat ve zemini altı günde halkeden ve gökyüzünü yıldız lâmbalarıyla, zemini çiçeklerle zinetlendiren Sani-i Kadim-i Baki'nin masnuatının maddesi, hususan Allahın masnuatı içinde insan denilen en garib bir masnuun maddesi, çabuk kırılır, bozulur, صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ denilen, içi boş kuru bir balçık toprak olup, çok az bir kıymete malik iken; fakat ondaki san'at ise, öyle azîm bir eserdir ki; kıymeti, maddesinin fevkinde lâyuadd ve lâyuhsa derecede üstünlüğü vardır. Zira insan, ondaki şu nakş-ı san'at ile esma-i hüsnanın âsâr-ı edevatının letaifinden tertib ve terkib edilmiş manzum bir kaside hükmündedir. Ve Şems-i Ezel ve Ebed'in şuaat-ı şuûnunun tecelliyatına gayet mücella bir aynadır. Öyle ise iman, insanı Malik-i Zülcelaline nisbet eyleyen bir intisabdır. Ve bu nisbet ciheti de, en çok san'at vechesine nazar etmektedir ki, o zaman insanın masnuiyet ve san'at ciheti medar-ı nazar olur. Demekki; iman ile, insanın kıymeti; koca Cennet onun fiatı, ruy-i zemin halifeliği onun rütbesi ve emanet-i kübrayı omuzunda taşıyan bir sahib-ül keramet olmak gibi derecelere yükselir.

Amma küfür, o nisbet ve vuslat yolunu kesen bir kati-üt tariktir. Ve şu intisab ve nisbet kesildiği an, Halıkın sun'u istitara yüz tutup,

san'at-ı İlahiye baş aşağı sukuta yuvarlanır. Tecelli-i esma dahi gizlenmeye başlar. Yalnız bir madde meydanda kalır. Böylece ondaki ayinelik vasfı tersine dönüp, makam-ı kıymetten öyle bir derekeye sukut eder ki; kâfir o zaman ya yok olmayı veya toprağa dönmeyi temenni eyler.

Elhasıl: İnsan, milyonlarla ölçü âletlerini ve fehim ve idrak terazilerini müştemil bir makine gibidir ki, o makine ile onlarla rahmet hazinesinin müddeharatını ve kenz-i hafînin cevahir-i servetini tartabilir bir mahiyettedir. Hattâ insanın hadsiz âletlerinden yalnız lisanına bütün mat'umat adedince ölçü cihazları takılmıştır. Tâ ki, lisanı olan herkes Cenab-ı Hakk'ın enva-i niamının inceliklerini o cihazlarla hissedebilsin. İşte yümn-i iman yemininin emini olan insan, eğer makine-i insaniyede münderic olan o âlât ve cihazatı, gaye-i hilkatlarinde istimal ederse, o makine ve onun sahibi; o zaman şaşmak ve unutmak hakkında muhal olan bir Zat-ı Kerim-i Lâyezal'in yanında pek çok semere verecek ve hesabsız eserler bırakacaktır.

Lâkin -el'iyazübillah- o makine-i insaniye küfrün eline düşse; vahşi ve hiçbir şeyden anlamayan bir adamın eline düşer gibi, o pek kıymetli misilsiz olan makineyi ne olduğunu bilmeden adi bir âlet gibi ateşi karıştırmak hizmetinde istimal edecek ve nihayette onu da ateşe atıp yakacaktır.

فيامَن بيده ملكوتُ كل شئ .. وبيده مقاليدُ كل شئ .. ويامَن هو آخذ بناصيةِ كل شئ .. ويامَن عنده خزائن كل شئ .. لاتكِلنا الى أنفسنا وارحمنا ونوّر قلوبنا بنور الايمان والقرآن

Yani: Ey her şeyin melekûtu elinde ve her şeyin anahtarı yedinde ve her şeyin dizgini kabzasında ve her şeyin hazinesi yanında olan Zat-ı Kerim-i Zülcemal olan Rabbimiz! Bizi kendi nefsimize bırakma, bize merhamet eyle. Kalblerimizi nur-u iman ve feyz-i Kur'an ile nurlandır. Âmîn.

اِنَّ وَعْدَ اللّهِ حَقٌّ فَلا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْياَ وَلا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 4

İ'lem [4]

Ey sefih-i sarhoş, dâll-i gafil! Bil ki: Sen dünya mezbelesinde battığın halde, o mezbeleyi maden-i saadet tasvir etmek suretiyle insanların idlâlini de istiyorsun. Tâ ki o hal, sana hafif gelsin diye...

Bak ey sersem! Eğer şu gelecek dört hakikatları tersine döndürebilirsen, o zaman istediğini yap, istediğin gibi hareket et!

Birinci Hakikat: Ölümdür. Halbuki sen onu başka şekle çevirip kalbetmek değil, mü'minin nazarında bir tebdil-i mekân olan mevti, idam-ı ebedîye tebdil ediyorsun.

İkincisi: Gayr-ı mahsur hacetler karşısında ve nihayetsiz düşmanlar mukabilinde olan aczdir. Halbuki sen Kadir-i Mutlak'a istinada müncer olabilen ve seni ona davet eden o aczi, yetimlikler içinde nokta-i istinadsız olan bir acz-i mutlaka tahvil ediyorsun.

Üçüncüsü: Mutlak ekserde mevcud olan fakrdır (İhtiyaç). Halbuki sen, bir Ganiyy-i Mutlak'ın hazinesine teveccühe vesile olan ve âdeta ona bir davet tezkeresi olan fakrı, öyle bir fakra çeviriyorsun ki, rezail-i medeniyetin ziyadeleşmesi nisbetinde ihtiyaçları tezayüd eden, muzlim ve mu'lim bir fakra davet tezkeresine dönderiyorsun.

Dördüncüsü: Zevaldir. Evet lezzetin zevali, daimî elemdir. O ise devam etmeyen bir lezzette hayır yoktur. Halbuki sen, bir niyet-i salihaya mukarin olduğu zaman, lezzet-i bakiyeye vusule vesile olabilen zevali, elem ve günahları bırakarak giden ve bir daha dönmeyen elîm bir zevale tahvil ediyorsun.

İşte, mevti daima intizar eden ve etrafı acz ile muhat ve fakr ile müstevla, aynı zamanda yolculuk üzere olan bir adam, elbette ancak yalnız senin safsatalarınla hasıl olan bir sarhoşluk haletiyle aldanabilir. Sarhoşluk ise devam etmez.

Evet, saadet-i hayat diye tesmiye ettiğin mezkûr vaziyetteki hal, her cihetçe şekavet hayatıdır. Ancak bir şart ile zahirî bir saadet

olabilir ki, O da alel-ıtlak ölümü ya defetmek veya unutmakla; aczi, ya kaldırmak veya gurur-u mutlaka düşmekle; fakrı ya defetmek veya tam bir deliliğe düşmekle; hem dünyada ebedilik ve hulûdun devamını, ya te'min etmek veya feleğin çarkını durdurmakla mümkün olabilir. Yoksa yok.

Cenab-ı Hak bizi ve sizi; gaflet uykusunun en derin tabakalarına dalmanın içindeki yakaza-i kâzibeyi, intibah zannettikleri olan nevm-i gafletten uyandırsın!. Ve bana ve size münevverlik, aydınlık tevehhüm ettikleri cünun-u mutlaktan ifakat buyursun âmîn!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 5

İ'lem [5]

Ey kardeş bil, bak ve gör ki: Sani-i Kadir, ruy-i zemin sathında hayvanat ve nebatattan nasıl milyonlarca âlemleri dercetmiş.. Öyleki, o âlemlerden herbirisi, birer deniz gibi iken, tavzif için katreler halini almıştır. Meselâ karınca taifesinin, ruy-i zemini küçücük hayvanat cenazelerinden temizlemek için tavzifi gibi... Hem o katreler zemin yüzünü baştan başa âdeta bir tabaka halinde kaplamış; veyahut küllî-i zû-cüz'iyata dönen küll-ü zû-ecza gibi bir vaziyet almışlardır. Bak; nasıl su, hava, ziya ve toprak, hususan kar, bunlarım herbirisi âdeta emr-i İlahînin vahdetine veya o vahdani olan emrin telakkisine karşı temsil-i vazife için denize kesilmiş katrelerdir gör. Ve bu dört şeyin (unsurun) eczaları, âdeta kendi o yek vücud olmuş unsurlarının meş'ur, ma'lûm ve muvazzaf külliyatıdır da, o gayr-ı mahsur âlemler içice girmiş ve her hepsi birbiriyle ihtilat ve iştibâk peyda eylemişlerdir. Hal böyle iken Sani-i Hakîm, o âlemlerin herbir katresini mahsus şahsiyetiyle ve müşahhas levazımatıyla birbirinden ayırmış, âdeta nihayet ihtilat içinde, son derece bir imtiyaz izhar eylemiştir. Hem öyle ki; meselâ, karınca veya sinek âlemini, ona mahsus bir keyfiyetle icad edip sair zîhayatların âlemleri ortasına vaz'eder. Sonra da muayyen ve hâs bir imate ile onu oradan koparıp kaldırıyor. Âdeta sath-ı arz, meselâ yalnız karıncanın vatanı imiş gibi ne hayat-ı hususiyesi, ne de mahsus olan mematı teşevvüşe uğramıyor. Binaenaleyh bir âlemin, komşu diğer âlemlere nisbeti ise, bir nev'in hadsiz efradı arasında kaybolmuş olan bir ferdin terbiyesinin hüsn-ü intizamından, tâ nev'in tedbirine kadar uzanan nizamın nisbeti gibi olup, onun tedbirini görmekte ne o nev' bu ferdi; ne de bu ferd o nev'i Sanilerini meşgul edemez.

İşte ey gözleri tabiat dumanıyla perdelenmiş ve kalbi onun tabiyle mühürlenerek körleşmiş adam! Eğer sen mevhum bir tabiatı tabi' ve sani' tasavvur ediyorsan, -ki olsa olsa, tabiat ancak bir

matbaa gibi olabilir- o zaman tabiat için herbir cüz' toprakta medeniyet âleminin bütün matbaalarından daha çok mükemmel matbaaları görüp göstermen icab edecektir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 6

İ'lem [6]

Bil Ey hayvan!.. Sen, hayvanım diye nebatat üzerinde böyle böbürlenip iftihar etme! Çünkü senin kızkarındaşın olan nebattaki tefennün-ü san'at, sendekinden daha etemm ve ekmeldir. Görmüyor musun ki, bütün hayvanat cinslerinin etleri aşağı yukarı birbirine yakın veyahut birbirine benzer bir şekilde iken; fakat meyve cinslerinin, hattâ nevilerinin, belki hattâ sınıflarının etleri ise çeşit çeşittir, başka başkadırlar. İşte bu ise bir emaredir ki; kalem-i kudret-i İlahiye, onlarda daha çok özenerek ittikan üzere dolaşmaktadır.

Hem de, hayvan ve beşerin neslindeki bereket, şayet yedi ise, nebatat ve ağaçlarda yetmiş, yediyüz, hattâ yedibine kadar yükseliyor. Yalnız hayvanat taifesinden olan balığın hissiyat-ı hayvaniyesi zaif olduğundan, o da nebat cinsine ilhak ettirilmiştir. Bu hal ise, onun da habbe ve taneler gibi yalnız it'am için olduğuna işarettir ve ondaki hayır ve ehemmiyete alâmet de budur.

Hem ey hayvan! Senin kızkarındaşın olan nebat ve ağaç, kendi yerlerinde mahdum ve mütevekkil durup, rızıkları onlara hem de onların pek kesretli olan evladlarına koşup gelmektedir. Hattâ herbir ağacın kök ve damarları âdeta hazine-i rahmetle muttasıl olup, bundan ona açılan birer menfezleri vardır da, rahmet-i Rahman onların birbirine muhalif olan hacetlerine göre taksimat yapar. Meselâ incirin meyvesine halis bir süt, narın semeresine bir şarab-ı tahur, zeytininkine bir dühn-ü mübarek ve cevizinkine bir zeyt-i münevver ve hakeza, herbirisine lâyık ve muvafık rızık i'ta etmektedir. İşte nebattaki hürmet âyeti ve alameti budur.

Ey hayvan-ı mütekebbir! Bak senin mercuhun, senin üstünde üç derece rüçhaniyet kazanmaktadır. Bunun sebebi ise, senin enaniyetin ve hırsın ve ihtiyarındır. Öyle ise, teslim ol ki, selâmeti bulasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 7

خُلِقَ الاِنْسَانُ ضَعِيفًا

İ'lem [7]

Bil ey insan! Sakın gururlanıp hayvanlara karşı tekebbür davasında bulunma! Zira senin sair hayvanat üzerindeki rif'atin, üstünlüğün ise; senin za'f ve aczindir. Nasılda bir çocuk, kendi valideynine ve kardeşlerine aczinin kudretiyle ve za'finin kuvvetiyle tahakküm eyliyebilir. Evet acaba hayvanat içinde hayatının levazımatını tahsil etmekte senden daha âcizi var mıdır? Belki yirmi senede çok tecrübeler ve tederrüsler neticesinde ancak hıfz-ı hayatına lâzım olacak işler sana hasıl ve müyesser olduğu halde, bir hayvan yirmi günde, bazan yirmi saatte, bazan de yirmi dakikada onu elde edebiliyor. Hattâ hayvani hayat hususunda hayvanın bir ferdi tek başıyla muvaffak olduğu işlere, sizden bir cemaat-i müteavine dahi muvaffak olamıyor. Nasılki sizin bir ferdiniz, İslâmiyet ve ubudiyete münhasır olan insanî kemal itibariyle onların bir nev'ine müsavi gelmektedir.

İşte ey arkadaş ve ey nefsim! Senin önünde iki yol vardır. Birisinde, hayvanatın en ednasının en ednası ve en zelili ve en âcizi olursun. Diğerinde, hayvanatın bir nev'inden, belki envaından eazz ve ekmel oluyorsun. Artık istediğini sen intihab et! Madem öyledir. Ey nefsim ve ey arkadaşım! acz ve za'fını tanı.. Ve katiyyen bil ki; senin kudret ve kuvvetin, ancak ve ancak malikin olan Allah'ın dergâhında dua ile ağlamaktadır.

Amma senin iftiharına vesile olan nev'-i insanın masnuatı ise, Cenab-ı Hakk'ın ya eser-i ilhamı, yaratması veya ikramıdır ki; seninle muhtelif envaların çeşitlerini cem'ettirip, garib bir hüsün izhar etmek ve acib bir kitabet icad etmek ve muhtelif masnularının numunelerini bir arada toplu halde teşhir etmek; Ve insanın hevesatının

hendesesiyle nimetlerin basit ve sadeliklerinin temzici neticesinde hasıl olan meratib-i niamını tattırmak içindir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 8

İlem 8

İ'lem [8]

Bil ey Mehdi ve kıyametin yakınlığı ve istikbal melhameleri gibi mes'elelerin rivayetlerindeki ihtilaflardan vesveseye düşen arkadaş! Yahu, zaruriyat-ı itikadiyeden olmayan herbir mes'elede, hattâ mesail-i fer'iyede bile zarurî bir iman mı istiyorsun? Halbuki o mesail-i fer'iyeden bir kısmını yalnız reddetmemek ve teslim ile kabul etmek kifayet eder. Yoksa kasdî bir iz'an-ı yakînî istemezler ki, tâ sen onun için bürhan-ı kat'înin talebine muhtaç olasın.

Ey arkadaş bilmiş ol ki: Kur'an'ın nasılki müteşabihatı te'vile muhtaçtır; öyle de ehadîsin müşkilat ve müteşabihatı dahi tabir ve tefsire muhtaçtırlar. Şayet senin nazar-ı zahirînde vakıa muhalif gibi görünen bir rivayet sana rastgelse de;

Evvelâ: O rivayetin İsrailiyattan olması muhtemel olduğu gibi..

Saniyen: Ravilerin bazı izahlı sözleri olması..

Sâlisen: Onu nakledenlerin istinbatlı manaları olması..

Râbian: Evliya-yı muhaddisînin ta'bire muhtaç olan keşfiyatlarından olması..

Hâmisen: Beyn-en nas mütearef olan bazı mesmuat ki, Peygamber (A.S.M.), onları semavî bir tebliğ olarak değil; belki tenbih için bir musahabe-i örfiye tarzında zikrettiği bazı kinaîli hakikatlar olması ihtimaliyle beraber, hemen nazarını onun zahirine hasretme. Belki irşadî bir maksada sevkeden kinaî bir temsile hamledip te'vil et!. Veyahut uykudaki adam, uyanık adamın âlem-i yakazasında gördüğünü tabire yeltendiği gibi, o gibi rivayatı hiç olmazsa bir tabir ile tefsir et!.

Evet nasılki, sen uykudaki adamın gördüğünü tabir edebiliyorsun. Öyle de: Ey şu hayat-ı dünyeviyenin gafleti içinde uykuya dalmış arkadaş!

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى

nın sırrına mazhar ve

تَنَامُ عَيْنِى وَلاَ يَنَامُ قَلْبِى

hadîsinin tasrihiyle hakiki hüşyar ve yakzan olan Zat-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) söylediklerini ve gördüklerini, senin elinden gelirse, tabir etmeye çalış!

İşte buna göre: Şahsın mevt ve ecelinin ibhamındaki hikmet ki, insan daima ona karşı muntazır olup âhiretine ciddî hazırlansın. Binaenaleyh; kıyametin, yani mevt-i dünyanın ibhamındaki hikmet dahi, yine bu hikmettir. Yani, tâ ki ebna-i dünya, her vakit ona muntazır olup hazırlıklı beklesinler. Ve işte bu sırdandır ki, asr-ı saadetten tâ şu ana kadar herbir asır, kıyameti intizar etmişlerdir. Şu intizar ise gaflet-i umumîyi dağıtmak hikmetindendir. Yoksa o gibi rivayetler, vuku'u muayyen olan emirlere dair irşad-ı Nebevî kısmından değildir. Belki gafleti dağıtan hikmet-i ibhamdır ki, intizarı iktiza eder. İşte burada, hikmeti illetten temyiz edip ayıramıyanlar mutlaka sehveder, yanlış giderler.

Amma Mehdi mes'elesi ise, (yani, her asırda Mehdi'ye muntazır kalmanın hikmeti ise;) dalalet ve fesadın istilası zamanında, ehl-i imanın kuvve-i maneviyelerini takviye ve ye'si izale; ve imam ve reisi Mehdî (R.A.) olan bir silk-i nuranîde zevil-himem müceddidlerin ona insilaklerini teşci' içindir. İşte bu hikmet dahi ibhamı iktiza eder. Tâ ki, her zaman o manaya intizar etmek mümkin olsun.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 9

İ'lem [9]

Bil ey zahirde ve isimde müslüman! Senin sefahette ve ahkâm-ı İslâmiyeyi muarazatta kâfirlerin taklidini yapmaktaki meselin şöyle bir adama benzer ki; o adam, bir aşirete mensubdur. Başka düşman bir aşirete mensub bir adama rastgelir. O düşman adam, kendi aşiretine istinad ederek mefahiriyle gururlanıp, bunun aşiretini kötülemeye ve aşiretinin başını tezyif ve âdetlerini tahkir etmeye başlar. Bu miskin adam ise, zanneder ki, o da kendi aşiretini zemmeder ve âdetlerini tahkir ederse, onun aşireti yanında onun gibi makbul olur. Halbuki bu ahmak adam bilmez ki; o, şu red ve irtidad ile, ya hayvan bir mecnun veya alçak bir rezildir ki, bu haliyle kendi belini kırıp, her iki taraftan kovulan ve tek kalan bir yetim oluyor.

Görmüyor musun ki; Avrupalı bir şahıs, Muhammed'i (A.S.M.) inkâr eder.. Lâkin mümevveh olan Hristiyanlıkla ve kendi millî âdetleriyle memzuc olan mahsus medeniyetleriyle teselli bulduğu için; onun ruhunda dünyevî bazı ahlâk-ı hasene ve bu hayat-ı dünyeviyeye bakan ve yarayan bazı yüksek himmetleri baki kalması mümkündür. İşte o Avrupalı şahıs, bu teselli sebebiyle kendi ruhunun karanlıklarını ve kalbinin yetimliklerini bir derece görmeyebilir. Amma sen ise ey mürted! Muhammed'i (A.S.M.) ve onun âsâr-ı dinini inkâr ettiğin dakikada, daha senin için hiçbir peygamberi kabul etmeye imkân kalmıyor. Hattâ belki Rabbini de... Belki kemalât-ı hakikiyeden hiçbir şeyi kabul etmeye kabil olacak bir haslet ve kabiliyet sende kalamaz.

İşte ey mürted! Şimdi gel, sen kendi ruhundaki tahribatın dehşetine bak ve vicdanındaki zulümatın şiddetini gör ve kalbindeki yütm ve ye'sin vahşetini anla! Bununla beraber, pek yakın bir gelecekte, senin bâtınındaki çirkinliğin zahirine tereşşuh edip sızacak ve o zaman sizin mürtedane olan zahirî hüsün ve güzellikleriniz en

kabih kâfırinkinden daha kabih ve daha çirkin bir surette açığa vuracaktır.

Demek ki, mürted olan kişi, her iki hayattan da mahrumdur. Lâkin kâfir öyle değil. Çünkü kâfir, İslâm devletiyle muharebe etmediği müddetçe, ona bir hakk-ı hayat var, fakat mürtedin hakk-ı hayatı yoktur.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 10

İ'lem [10]

Ey

خَلَقَ السَّموَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ
وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ
مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ
يَوْمَ نَطْوِى السَّمَاءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ
لِلْكُتُبِ
ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرَى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ

ve emsali gibi âyetlerin ifade ettikleri hakaik-ı Kur'aniyenin bazı mes'elelerinin azametine karşı kalbi ona dar gelen ve fikrine sığmayan adam, bil ki! Göz önündeki kâinat kitabı, kendi âyât-ı şuûniyesiyle Kur'an'ın bu gibi âyetlerini sana tefsir etmektedir. Ve hem de onun bir çok meşhud nazirelerini; gece ve gündüz ihtilafının lefaifinde ve mevsim ve asırlar tahavvülâtının çevirilen yaprakları ve değişen satırlarının zamirleri arasında sana göstererek fehmine yaklaştırmaktadır.

Eğer bu mes'elede şuhud derecesinde bir yakîn istiyor isen;

فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِى
الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ

âyet-i azîmesinin definesinin kapısını aç, bak; tâ ki, istib'ad ettiğin o mesail-i azîmenin sayısız nazirelerini gözünle göresin. Meselâ, güz kıyametinde vefat eden enva-i hayvanat ve nebatattan binlerce âlemlerin haşr-i baharîde ihyasını gözünle görüyorsun. Ve bir kaç günlük zaman içerisinde o âlemlerin her birisini mahsus nizamlarla ve muayyen mizanlarla icadlarını dahi müşahede ediyorsun. Halbuki o âlemlerin ekserisi yer yüzünün ağlebini süslü, müzeyyen bir halice gibi süsleyecek derecede bir genişliğe sahibdirler. Ve hakeza, bunun gibi daha hadsiz, hesabsız şevahid-i meşhude-i sâdıka vardır.

Misal olarak, o hesabsız âlemlerden yalnız ağaç âlemine, bunun da sayısız envaından yalnız bir elma nev'ine, bunun da hadsiz efradından yalnız önümüzdeki şu ağaca bak. Tâ ki, iç içe ve ard arda üç haşir ve neşri göresin.

1- O ağacın gayet muntazam ve cezbe-i zikirle lerzeye gelen yapraklarının neşri.

2- Onun manzum ve müzeyyen çiçeklerinin haşri.

3- Onun mevzun ve leziz semerelerinin ihyası.

İşte yeryüzünde şu fiilleri yapan, çeviren; ve kış sahifesini çevirip değiştirmekle, sath-ı arzda, yeryüzü genişliğinde binlerle safhaları yazan o zattır ki, *"Semavat ve arzı altı günde halkettim"* diye Kur'an'ında haber verip, bu hakikati sair geçmiş hakikatlarla beraber beyan etmektedir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 11

İ'lem [11]

Ey kardeş bil ki! Her insanın evvelâ kendi akrabalarıyla, sonra efrad-ı aşiretiyle, sonra efrad-ı milletiyle, sonra efrad-ı nev'iyle, sonra ebna-i cinsiyle, sonra kâinatın eczalarıyla fıtrî bir muhabbeti ve şefkatli alâkaları vardır. Hattâ öylesine alakadardır ki, şu'uru ermese bile, bütün bunların mesaibleriyle müteellim ve saadetleriyle mütelezziz olması mümkündür. Lasiyyema cemahir-i enbiya, evliya ve etkiyadan ulvi kemalâtlarından dolayı muhabbet beslediği zatlarla daha çok alâkadardır. Hattâ bazıları, -hususan validelerde,- sevdiği pek çok dostlarından tek bir mahbubunun tek bir alâkası yolunda, nefsini feda edecek ve rahatını izale edecek kadar ileri gider.

İşte böylesi bir insan, onun nefsine ve sevdiği dostlarına; kimsesizlik ve adem-i taahhüdü taşıyan gaflet haletinin hâkimliği sebebiyle yükleten gafiller, kendi nefsinin elemleriyle beraber o hadsiz dostlarının hadsiz âlâmını da çekmeye mübteladır, velevki onun sarhoş nefsi, kalb ve ruhunun bu azabını hissetmese bile.

İşte böylesi bir gafil, meselâ bu dünyada bir cennetin içine girmiş olsa dahi, o cennet onun için; gece karanlığı içinde yıldız böceğinin küçücük bir lem'acığı gibi olur ki ona, vahşetli olan gece karanlığı her tarafı istila edip, o yıldız böceğinin gördüğü bütün manzaralarını ve sevdiği, ünsiyet ettiği bütün mahbubatını karanlığın vahşetine garkediyor. Bununla beraber, onun o zatî ışıkçığı, onu onun rakibine göstermekle de bazan ona zararlı düşüyor.

Amma eğer gafleti tardedip; mülkü, mülkün hakikî malikine verse, o zaman onun kalbinde bir Şems-i Sermedî'nin şualarına karşı öyle bir pencere açılır ki; onun hatt-ı istivası, ezel ve ebeddir. Ve o zaman görecektir ki; şu pek çok olan mahbublara dağılmış bu muhabbetler, o Vâhid-i Ehad için imiş. O Vâhid ki, herşeye bedel kâfi gelir. Yeter ki sen, onu hakkıyla tanıyıp bütün bu muhabbetleri onun

esma ve sıfatına verebildin. İşte o zaman herşeyi sana unutturur ve bütün herşey ona bedel olmadığını, belki bütün mevcudat, onun tecelliyat-ı muhabbetinden tek bir cilvesine dahi bedel olamadığını göreceksin.

İşte şöyle bir mü'min-i muvaffak, faraza bir cehenneme girse de, biiznillah onun için o cehennem, ruhanî bir cennete dönüşmesi mümkündür. Yani, onun bütün sevdikleri fırak-ı ebedîden kurtulup, sermedi bir saadette memnun olduklarına olan ilmi, ona bir manevî cennetin telezzüzünü verir.

İşte ey Said-i gafil! kendi nefsini ve vehmî malikiyetini terket ki, bütün mahbublarını Malik-i Kerim ve Rahimlerine teslim etmekle selâmet ve saadetlerine zafer bulasın.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 12

İ'lem [12]

Kat' iyyen bil ki! Her şey Cenab-ı Hakk'ın halk ve icadıyladır. Yalnız şer ve çirkinlikler, kusur ve günahlar ise, mümkinatın kabiliyet ve mahiyetlerinin levazımatı üzerine terettüb ederler. Yani mümkinatın, lisan-ı istidadlarıyla istediklerini, Cevad-ı Mutlak olan Hâlık-ı Zülcelalda, o istek ve dualarına icad ile icabet eder. Şu halde hayr ve hüsün, iki vecihle Halıka raci'dir. Yani halk ve iktiza ile... Amma çirkinlik ve kusurun dahi halk ve icad cihetleri yine Hâlık'a raci' olmakla beraber; takaza, yani sual ve mes'uliyet ise abde raci'dir. Öyle ise hamd, daima O'nundur. Çünkü hüsün ve hayırdaki cevab gibi, sual dahi ondandır ve onun esmasındandır. Tesbih de daima onundur. Zira şer ve kubhun suali mümkinattandır. Fakat kubhun vücuduna terettüb eden ve fakat pek çok mehasini mutazammın olan cevab verme dahi yine O'ndandır. (C.C.) Öyle ise:

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

sırrı ve hakikati nümayandır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 13

İ'lem [13]

Ey aziz bil ki! Alemde olan enva-i masnuat, hususan yeryüzündeki enva-i nebatat ve hayvanat, içiçe dokunmuş ve yeryüzüne üstüste terkib edilerek serilmiş ve yayılmış haliçeleri andırdığı gibi; aynı zamanda arzın ve âlemin giydiği o şeyler, içiçe ve üstüste dokunmuş münemnem (müzeyyen) gömlekler gibi müşahede olunmaktadır. Yalnız bunlardan bir kısmı rakik, bir kısmı da kısa ve kısırdır. Hem bir kısmının dokunuşu seyrek olduğu gibi; bazıları da güzün yırtılır, baharın tazelenir. Fakat her hepsi de manzum bir intizam ile ölçülü bir dokunuş içindedirler.

Evet envaın şevk ile birbiriyle mu'anaka edip, yekdiğerlerinin muavenetine koşuşmaları, hem ferdlerin hüsn-ü muaşeret içinde yekdiğerine refakat edip komşuluk etmeleri ise; elbette bütün bunların tek bir Nessac'ın nesci ve bir Seyyid-i Vâhid'in hizmetçileri olduğuna şehadet ediyorlar. Ayrıca bütün bu enva' ve efradın herbirisi, o haliçelerin müştebik ve muhtelit olan atkı ipleri içerisinde birbirine mezcolmadan mahsus bir dokuma ile dokunuşları; ve birbirine dercolmadan mümtaz bir endaze ile yapılışları ve birbiriyle kaynaşıp lehimlenmeden muayyen etlerle etlenmeleri; ve bütün bunlar herhangi bir teşevvüşe uğramadan halatsız ve galatsız meydana çıkmaları, elbette aynelyakîn gibi şehadet ederler ki; bunlar öyle bir zatın eser-i san'atıdırlar ki, onun kudret ve hikmetine nihayet yoktur.

Hem bütün bu mütehalif ve ayrı ayrı şeyler üstünde görünen tezyin-i kasdî ve emsali gibi terettübler dahi şehadet ederler ki, şu kasr-ı âlemi mevcudatın enva' ve elvanının müzeyyenatıyla süsleyen zat; âlem kasrının levazımatını, esasatını ve eczasını da o halketmiştir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 14

İ'lem [14]

Ey arkadaş! Kat'iyyen bilesin ki; mevcudatın san'atında görünen şu tezyin ve süslendirmek ise, makasıd-ı mühimme-i rububiyetten olan Sani'i tanıttırmak ve bildirmek için en büyük bir gayedir. Hem sevdirilmek ve tanıttırılmak için en parlak bir aynadır. Hem tahabbüb-ü İlahî için en latif bir unvanlardır. Bu hakikatin nihayetsiz misallerinden yalnız şu birisine bak ki; Güneş çiçeği denilen sarı çiçek ki; geceleri kapanıp nikaplanan, gündüzleri ise açılıp teberrüc eden ve baharın ibtidasından güzün intihasına kadar genç kalan bu çiçeği, Sani-i Hakîm onu bazı nazenin hayvanlara latif ve nazif bir mesken yapmıştır ki, o hayvancıklardan bir cemaat-i müsebbiha bunlardan birinin etrafında tesbih ederek cevelan ederler. Âdeta bu çiçek, onların bir bahçesi veyahut bir sarayı veya bir köyü şeklindedir.

İşte tesbih ederiz o zatı ki; her bir şeyde lütfunu izhar edip mahlukata kudretini gösterir. Ve masnuatının tezyinatı ile kendini zîşuur ibadına sevdirerek tanıttırır. (C. Celalühû velâ ilahe illâ hû)

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 15

İlem 15

İ'lem [15]

Kat'iyyen bil ki! Cenab-ı Fa'al-i Hakim'in işinden sual olunmaz. Evet hiç bir şeyin, hiç bir ilmin ve hiç bir hikmetin hakkı yoktur ki, ondan sual etsin. Zira o, mülkünde istediği gibi tasarruf eden bir Malik-ül Mülk-i Zülcelal'dir. Ve bizim bilmediğimizi bilen bir Alîm ve Hakîm'dir. Öyle ise bir şeyin hikmetine ilmimizin ermemesi, o şeyin hikmetsizliğine delâlet etmez. Evet mutlak ekserde görünen hikmet-i âmme, burada bize mestur olup görünmeyen hikmetin de vücuduna şahid-i kafidir.

Meselâ, zîhayatların ölümlerinden müteellim oluruz.. Ve bazı hayvanat-ı latifenin kısacık ömürlerinde görünen güzelliğin eziyet görmesinden mükedder oluruz.. Ve hayata talib bazı canlı masnuatın kış gibi şedaidi görmeden evvel inkıraz bulmalarındaki vech-i rahmet nedir bilemeyiz. Halbuki şu teellüm ve manevî itiraz, hakikat-ı hale muttali' olmayan cehlimizden neş'et ediyor. Çünkü hiç bir zîhayat yoktur, ki, tekalif-i hayat vazifelerini ifa eden muvazzaf birer nefer ve me'mur, birer abd gibi olmasın!. Tekalif-i hayat vazifesi ise, Hâlık-ı Mevt ve Hayat hesabına ve onun namına tesbihat ve tahmidatı yazan ve çizen bir vaziyettir. Hayatın hukuku ve gayeleri de, bitamamiha Halika ait olduğundan o şey, kendi yaradanının şuhuduna bir an olsun mazhar olması kâfidir. Hattâ belki bilkuvve halî olan niyeti dahi kâfidir. Çekirdek ve tohumların niyetleri gibi... Öyle ise mevt, bir terhistir, bir paydostur, bir izin vermektir ve bir âzaddır.. Ve huzur-u Rahman'a bir davettir. Nasılki mülk sahibi de ferman buyurmuş:

ثُمَّ اِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُون

Evet Cenab-ı Hakk'ın kemal-i rahmetinin şanındandır ki, zîhayat mahlukları erzel-i ömür içinde bırakmasın. Ve onları müz'ic şeraitte

memzuc olan ömrün şedaidi içersinde ibka etmesin. Evet, gül ve çiçeklerin âşık ve elçileri ve yeşillik ve semeratla telezzüz eden onların Emir ve Beyleri olan nazenin hayvancıkların vazifeden terhisleri misali, gibi... Yoksa o zîhayatlar, aşk u şevk ve lezzetle ifa etmekte oldukları vazife, şedaid-i hayata uğradığı zaman, onlar için külfet, zahmet ve musibete inkılab ederdi. İşte bunun içindir ki, onların Sani' ve Seyyid'i, şerait-i hayata muvafık olan ve tekalif-i hayatiye yükünün suhuleti vaktinde aşk ve şevkleri yerinde olduğu müddetçe, onları istimal ve istihdam eder. Lâkin sonra, ihtiyarlık, kış veya bazı şuûnatın tahavvülü gibi saltanatlarını istilaya uğratan ve şevklerini bozan hâdiselerin elemnâk çizgileri o zevil-hayatın simalarında kendini göstermeye başlar başlamaz, Rahman-ı Rahim'in rahmeti onlara izin ve terhis ile meded eder. Tâ ki onların emsallerini gönderip, bunları da onlar gibi aynı minval üzere hayatlarıyla hutut-u tesbihiyeyi dokuyup, Mevlâlarına hedaya-yı hayatları olan tesbihatı takdim etsinler ve seleflerinin vazifeleri bittiği yerden başlasınlar.

İşte ey kendini kendine ve hayatına malik zu'meden ve saadetini yalnız bu dünya hayatının rahatında tevehhüm eden gafil-i mütefer'in! Kat'iyyen bil ki; hata ediyorsun, halt ediyorsun, yanlış gidiyorsun, isyanda yuvarlanıyorsun!..

Evet, bir me'mur-u me'mun ve mütemessil-i mesrur olan hayvanı, malikini unutmuş olan kendi nefsine kıyas ettiğin için; kendi şuûnatı içinde işleyen rahmet-i âmmenin velvele-i celevatı güya umumî bir matemden gelen ağlayışların vaveylası imiş gibi sana görünmektedir. Fakat sen, onlara onlar için acıyor değilsin ki; o şefkat, memduh bir şefkat olsun. Belki sen, onları kendine kıyas yoluyla, kendini onların mevkiinde farz edip, onda fâni olmuş olan nefsine acıyorsun.

Amma bazı hayvanların, diğer bazılarına taslitlerinin hikmeti ise; zaiflerin dikkat, teyakkuz, cevvaliyet ve çeviklik almaları içindir. Hem tâki latif cihazatlarını istimal etsinler ve bilkuvve olan istidadlarını kuvveden fiile çıkarsınlar gibi, pek çok hikmetleri vardır. Hayvanat-ı ehliye ile vahşiyeyi muvazene etsen, bu hikmeti zahir, bahir görürsün.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 16

İ'lem [16]

Bil ey keşf-i esrar meraklısı azizim! "Evliyaların usul-i diniyede ittifakları ile beraber, meşhudatlarındaki hükümlerinin sırr-ı tehalüfü; hem geçmiş peygamberlerin ve arif evliyaların tevhid-i ilahiden gayrı olan sair erkân-ı imaniyede mübhem ve mücmel gittikleri halde; Kur'an ve münzel-ün aleyh olan Zat'in (A.S.M.), bütün makasıd-ı imaniyeyi son derece tâm ve küll halinde ve en güzel bir surette ve onun üstünde daha hiç bir izah ve tafsile lüzum bırakmadan kasdî bir izahla tafsil etmelerinin hikmeti nedir?" diye sual edersen, biz de elcevab deriz ki: Onun sırrı ise, berzahların tavassutu ve kabiliyetlerin tefavütü ile beraber, celevat-ı esma renklerinin mazharlardaki külli ve cüz'î, zıllî ve aslî olan tenevvüünden ileri gelmiş ve gelmektedir.

Evet, o büyük zatlardan bir kısmı, haşr-i cismanî gibi bazı hakaik-ı imaniyenin tafsilatı cihetine gitmek değil, filcümle icmal ile bırakıp gitmişlerdir. Bazıları da marifetullahın gayrısındaki hakaiki ibham etmişlerdir.

İşte bu mes'elenin hikmetine işaret eden şu gelecek temsile bak:

وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الاَعْلَى Güneş, kendi Halikının izni ile üç çeşit tecelliye sahibdir.

Birisi: Tecelli-i küllidir ki, bütün çiçeklere birden ifaza-i nur etmesidir.

İkincisi: Tecelli-i hâstır ki, umum o çiçeklerden her bir nev'in renk ve kabiliyetlerine göre ifazasıdır.

Üçüncüsü: Tecelli-i cüz'îdir ki, her bir çiçeğe ayrı ve mahsus bir ifazasıdır. Fakat o kavle göre ki, ezahirin elvanı (çiçeklerin renkleri) ziyayı şemsin istihalelerindendir.

Ve keza şemsin kendi mübdi'i ve Halıkı izniyle seyyarat ve kamer üzerine ayrı bir tenvir ve ifaza-i külliyesi de vardır. Bununla beraber, kamer güneşten istifade ettiği o nur-u zilliyi hem denizlere ve onun kabarcık ve katrelerine; Hem toprağa ve onun şeffafatına, hem de havaya ve onun zerratına ifaza etmektedir.

Ve keza yine güneşin, kendi Fâtırının emriyle cevy-i hava ve deniz yüzü aynalarında saf ve küllî diğer bir in'ikası da vardır. Sonra deniz yüzünün kabarcıklarında ve suyun damlalarında ve havanın zerrelerinde ve karın şişeciklerinde ayrı ayrı cüz'î in'ikasları ve küçük timsalleri zahirde görünmektedir. Demek, güneşin her bir çiçeğe, herbir katreye ve her bir reşhaya şu üç yol ve cihetle olan aksinin iki tariki vardır:

Birinci Tarik: Bi'lasale berzahsız ve hicabsız tecellisidir ki, minhac-ı nübüvvetin feyzine misaldir.

İkinci Tarik: Bu yolda ise, berzahlar araya girmekte ve ayna ve mazharların kabiliyetleriyle cilveler boyalanıp renklenmektedirler. İşte bu da, velayet mesleğini temsil eder.

İşte zehre, katre ve reşha birinci yolda diyebilirler ki: "Ben âlem güneşinin bir mir'atıyım." Amma ikinci yolda ise, ancak, "Ben kendi güneşimin veya nev'imin güneşinin bir mir'atıyım." diyebilir. Halbuki ona has veya nev'ine ve cinsine mahsus olan güneş, şems-i mutlakanın bütün levazımat ve tevabiini -berzahların dar boğazlarının gerisinde iken- tutamaz, istiab edemez. Zira seyyaratın ona bağlanması, dünyayı ısıtması ve nurlandırması ve nebatat hayatını tahrik etmesi gibi emirler, ancak mutlak bir güneşe bağlı olduğu malûmdur. Belki ancak o, bunları kendisine kayıtlı olarak görünebilen bir güneşi mutlak telakki ederek veriyor. Fakat onun şu hükmü şuhudî değil, aklîdir. Belki bazan onun hükm-ü aklîsi, şuhudî olan hükümleriyle müsademe edebilmektedir.

Şimdi ey arkadaş! Geliniz, kendimizi o üç şey yerinde farzedelim. İşte sen ey bir nefs-i kesife-i türabiyeye malik olan arkadaş! Sen zehre ol! Çünkü zehrenin levni, şems ile mümtezic olan timsalini tazammun. etmekle beraber, yine ancak istihaleden geçmiş bir ziyayı taşıyabiliyor.

Hem esbab içine dalmış şu feylesof arkadaşımız dahi varsın katre olsun. Çünki o, ancak kamer aracılığıyla güneşin ziyasından

zıllî bir ışık alabiliyor.

Amma kâinatta müessir-i hakikî yalnız Allah'tır diyen 'Ben' ise, reşha olayım. Çünkü reşha zatında fakirdir, hiç bir renge malik değil. Onun için o, güneşin aynı misalini kendi gözüne gözbebeği yapmıştır.

Şimdi her birimiz kendi vaziyetimizi böylece anladıktan sonra; bizi insanıyla nurlandıran ve tezyin eden zatın cazibe-i muhabbeti, kendisine kurbiyet peyda etmemizin ve onu görmemizin taleb ve kasdıyla bizi harekete getirdi, sülûke başladık.

İşte ey zehre! Sen sülük edip gittin. Tâ öyle bir mertebe-i külliyeye vâsıl oldun ki; zehre çiçeğinin bütün cinsine birden bakan ve o nevide, güneş timsalinin elvan-ı ziyasının tahallül ettiği kesif bir aynalık mertebesine ulaştın. Fakat yine de sen, mukayyedlerin elvanının hususiyatı ortasında teferruk ve teşettütten kurtulamazsın. Hem berazih ve suretlerin araya girmesiyle, güneşin aynısı tesettüre uğradığı için, firaklardan da salim kalamazsın. Ancak şu şart ile kurtulabilirsin ki; sen kendi nefsine ve zatına perestiş derecesindeki muhabbetten başını kaldırasın ve nefsinin mehasiniyle meftuniyet içindeki telezzüz ve tefahurdan nazarını çekip sema yüzündeki güneşin aynısına dikesin. Hem zaten senin rızkını alıp sana koşarak getiren toprak canibine, celb-i rızık için müteveccih olan bâtın-ı vechinle dönüp güneşe müteveccih olasın... Yoksa bu şartları yapmazsan, kayıd ve berzahların gerisinde güneşin asliyeti nedir bilemezsin. Evet sen onun bir aynası olduğun gibi; o da sema denizinin yüzünde parlayan bir katrecik olup, Hak Sübhanehu ve Teala'nın Nur isminin envar-ı kudretinden bir lem'asına bir ayna olmuştur.

Fakat bununla beraber, yine de sen, güneşin nefs-ül emirdeki mahiyetini olduğu gibi göremezsin. Belki ancak sen kendi sıfat ve mirsadlarının renkleriyle renklenmiş bir şekilde ve mukayyed olan kabiliyetlerinin kayıdlarıyla kayıdlı bir surette görebilirsin.

Şimdi ey katre! Sen de gittin, felsefenin basamaklarıyla yüksele yüksele, tâ kamere kadar çıktın ve gördün ki; kamer kendi zatında karanlıklı kesif bir şeydir. Onun cirminde ne ziya var, ne de hayat. Senin sa'y ve amelin boşuboşuna gitmekle beraber, sen ye'sin zulümatından ve kimsesizliğin vahşetinden ve birbirine zıd çeşitli

ervah-ı habisenin iz'acatı arasındaki ızdırab dehşetinden kurtulamazsın. İlla ki sen, tabiat gecesini terkedip, hakikat ve yakîn güneşine teveccüh edesin... Ve şu gece nurları, güneşin ziyalarının gölgeleri olduğuna yakîn getiresin... Fakat yine de güneşin safi bir şuhudu sana müyesser olmaz, belki ancak senin me'lufat ve malûmatlarının arkasından sana mütecelli olan güneş, senin kabiliyetlerinin renginden bir renk almaktadır.

Şimdi ey reşha-i fakire-i zaife! Sen de git, senin bir rengin olmadığı için havaya yükselen buhara çabuk tebahhur edip binersin. Sonra ateşe inkılab edip, sonra nura tahavvül ederek, sonra ziyanın cilvelerinin şuaatından birisine biner ve yapışır gidersin. İşte sen ey reşha, bu mertebelerin hangisinde bulunursan bulun, senin için güneşe bakan safi bir menfezin bulunacaktır ve onunla güneşi -güneşin zatı olmasa da- aynelyakîn bir surette görebildiğin gibi, güneşin lâzım-ı levazımatını da görürsün. Ne berzahların darlığı, ne kabiliyetlerin mukayyedliği, ne de aynaların küçüklüğü senin elini tutup, onun âsâr-ı saltanat-ı zatiyesinin isbatında seni durduramazlar. Zira mazharlarda görünen ziyalar, güneşin cilveleri olup onun aynısı olmadığını, yani nefs-ül emirdeki zatının ta kendisi olmadığını, belki ancak onun bazı cilveleri olduğunu düşünüyorsun.

İşte mezkûr üç yoldan hakikata vâsıl olanlar, çendan hakta ve tasdikte ittifak etseler de, mezaya ve şuhudda mütefavittirler, çeşit çeşittirler.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 17

İ'lem [17]

Bil ey insan! Sen beş vecihle bir vâhid-i kıyasîsin.

1- Esma-i hüsna cilvelerinin garaib-i asarına bir fıhriste-i camia'sın.

2- Kendi cüzi sıfat ve mevhum rububiyetinin ölçücükleriyle Rabb-ı Semavat ve-l Arz'ın muhit sıfatlarının marifetine bir mikyassın ki, mevhum bir rububiyetin hududunu tasavvur etmekle, o muhit sıfatları fehmedersin.

3- Afakta şirk ve şirketi nefyetmenin derecatına bir mizansın. Yani ki, sen kendini küllen ve kamilen Allah'ın mülkü olduğunu iz'an ettiğin vakit, âlemde de onun bir şeriki olmadığına iman edersin. Amma eğer sen kendinin bir sülüsünü ona, bir sülüsünü de esbaba, baki kalan bir sülüsünü de kendi nefsine versen; kendinde yaptığın bu tasarruf ve taksimat, senin için bütün kâinatta da hasıl olacaktır. Hem eğer senin enaniyetin, Allah'ın mülkünden bir dirheme de malikiyet dava ederse, o zaman her bir ferdin, her bir sebebin de mülküllahtan birer dirheme sahib olduklarını tasdike mecbur olursun. Bu ise Allah'ın malını başkalara taksim ettin demektir.

4- Ulûm-u kevniye ve maarif-i afakiyeye bir haritasın. Öyle ise, ne zaman ki sana senin enaniyetin fetholdu, kâinat kapıları da senin için açılmıştır demektir. Fakat eğer sen, nefsini unutsan, afakî maarif dahi sana kapanır, belki o maarif dönüp cehl-i mürekkeblere ve malayani safsatalara inkılab ederler.

5- Esma-i İlahiye mazâmininde (içlerinde) mutalsım olan künuz-u mahfiyenin anahtarlarına bir hazinesin. Evet, ne zaman ki sen kendinde bir acz-i bilâ-nihayeyi gördün; o zaman Halikının kudret-i bilâ-gayesini müşahede etmişsin. Hem ne vakit sen kendinde nihayetsiz bir fakr ve fakatı gördün. O zaman râzıkının gına-yı bilâ-nihayetini görmüşsün ve hakeza, bu minval üzere gider. Âdeta onun

esmasının cilveleri, nuranî harfler olup, senin halatının zulümatında yazılıdırlar. Karanlığın derecesi ne kadar şiddetli olur ise, nurdan olan bir yazının nuraniyetinide o derece izhar eder. Şu halde sen, birinci vecih itibariyle, ancak hâmil ve kabil ve mazharsın. Senden sana bir şey yoktur, belki ancak "kün feyekûn" lisanına bir kaside-i manzumesin.

Amma beşinci vecihte, zıddiyet itibariyle bir âmil, bir fail ve bir ma'kessin. Hem istidadat, ihtiyacat, efal ve akval lisanlarıyla sual eden bir sâilsin. Ve şu noktadan senden sana yalnız günahlar, kusurlar, zulmetler ve fakatlar vardır. Amma senin Fâtırından sana bütün hasenat, kemalât, nuraniyat ve füyuzat vardır.

Ve keza birinci vecih, aslı gösterir, izhar eder. Beşinci vecih ise tecelli edenin isminin meratibini izhar eder. Nasılki, kubhun mülahazası olmaksızın, hüsnün derecesi tek bir mertebe şeklinde kalır. Amma bir kubhun mülahazasıyla hüsnün derece ve mertebeleri birbirinden faslolup çoğalırlar.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 18

İlem 18

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

İ'lem [18]

Bil ey insan! Rabb-i Kerim, senin yanında emanet bıraktığı kendi mülkünü yine senin için zayi olmaktan muhafaza etmek, hem o emanetin kıymetini birden binlere yükseltmek, hem onun bedeline sana çok büyük bir fıat da vermek üzere senden satın almak istiyor. Satın aldıktan sonra da, istifadene bırakmak üzere yine senin elinde bırakacak, fakat o emanetin idare ve taahhüd külfetini senden alıp kendi kefaletine alacak. İşte bu satışta beş derece kâr içinde kâr vardır. Onun şu azim ihsanına karşı daha nedir bu gurur ve bu nankörlüğün?..

Hem de ey gafil, emaneti satmadığın takdirde, onun emanetinde hain olduğun gibi, kıymeti Süreyya kadar yüksek iken, seraya sukut eder derecede bir kıymetsizliğe yuvarlanacak. Sonra da bilâ-faide zail olacak.Ve seni o pek azîm fiyattan, kârdan mahrum bırakacaktır. Hem de emanetin taahhüd tekellüfleri ve günahları da senin boynunda kalacak ve onun muhafaza külfeti ve elemlerinin ağırlığı dahi senin omuzuna yüklenecek. Ve işte beş derece hasaret içinde hasaret!..

Senin şu muameledeki vaziyetin, şöyle miskin bir adama benzer ki; o adam, bir dağın başındadır. Fakat o dağı bir zelzele sarıp, başındaki herşey ve bu adamın emsali gibi herkes, dağın başından kopup derin derelerin diplerine sukut etmektedirler. Hem ellerinde olan herşeyleri de parçalanarak gidiyor. İşte bu adam, gözüyle bu vaziyeti gördüğü halde, kendisi de bir uçurumun başında olup, her dakika o uçuruma yuvarlanmak üzere beklemektedir. Halbuki bu

adamın elinde bir emanet vardır ki, sonderece kıymetli bir makine-i murassa'a-i acibedir. Ve o makinede sayısız mizanlar, hadsiz âletler, hesabsız faydalar ve nihayetsiz semereler vardır.

İşte bu adam, o müdhiş vaziyet içinde beklerken, makinenin maliki, kerem ve merhametinden ona haber gönderdi ki: "Ben senin elindeki malımı, güya senin malın imiş gibi satın almak istiyorum. Tâ ki senin dereye sukutunla o mal, kırılıp zayi olmasın. Onu ben muhafaza edeceğim. Ve sen dereden çıktıktan sonra, hiç kırılmayacak bakî bir surette yine sana teslim edeceğim. Hem o makinenin âlât ve mizanları benim geniş bostanlarımda ve dolu hazinelerimde çalıştırılıp işletilmek sureti ile, kıymeti pek çok ziyadeleşecek ve çok çeşitli ücret ve semeratını da beraber alacak., ve illâ, adi bir âlet derekesine inip kıymetten düşecekte, senin işkembe ve şehvetinin daracık dairesinde muvakkat bir zaman zarfında istimal edilip atılacaktır.

Şimdi bak, batn ve şehvetin nerede?.. Ve besatin ve hazain-i İlahiye nerede?!. Evet koca dünyaya sığmayan bir acip makinenin istimalini, senin batn ve şehvetin onları nasıl istiab edebilecektir?!.

İşte ben o makinenin bedeline pek büyük bir fiyat veriyorum. Hem de sen, bu dağda bulunduğun müddetçe onu elinden almayacağım. Yalnız onun yukarı kulpunu ben tutacağım, tâ ki onun ağırlığı senden hafifleşsin ve külfeti seni ta'ciz etmesin.

Şimdi eğer bey'i kabul ettinse; sen yine o makinede benim namım ve hesabımla tasarruf et! Bir nefer-i asker nasılki elindeki malı hususunda, gelecekten havfetmeden, geçmişten de hüzün çekmeden padişahın ismi ve hesabıyla çalıştığı gibi, sen de öyle çalış!.

Amma beş vecihle kazanç içinde kazanç olan şu bey'i kabul etmezsen; beş vecihle hasaret içinde hasarete düşeceğin gibi, emanette hainlik etmiş olup, ziyaından da mes'ul sen olacaksın" dedi.

خُدَايِ پُرْكَرَمْ خُودْ مُلْكِ خُودْرَا مِى خَرَدْ
اَزْ تُو بَرَايِ تُو نِگَهْ دَارَدْ بَهَايِ بِى گِرَانْ

دَادَه

Evet Kur'an'ın beşere verdiği ders ve talim ki; emaneti satmak cihetindedir ki: Der: "Durma sat, kazançlısın."

اِنَّ الدَّارَ الاَخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَان

Fakat medeniyet-i küffar felsefesinin dersi ise der: "Mal senindir, satma malını."

اِنْ هِىَ اِلا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا

İşte hüda-yı münevver ile, deha-i müzevverin arasındaki fark ve tefavüte bak, gör!

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 19

İ'lem [19]

Ey birader bilmiş ol ki! Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Teâlâ sana yakındır. Sen ise Ondan uzaksın. Evet Cenab-ı Hak, seninle beraber ve senin yanında olduğu aynı anında, senin bütün efrad-ı nev'inle de beraberdir. Hem senin nev'inle beraber olduğu aynı zamanında, senin cinsinin cemi-i efradıyla da beraberdir. Hem senin cinsinle beraber olduğu aynı vaktinde, zevil-hayatın bütün cüz'iyatıyla dahi beraberdir. Hem bütün zevilhayatla beraber olduğu aynı dakikada mevcudatın sair tabakat ve devairiyle de beraberdir. Ve aynı vakitte tabaka tabaka tâ bütün mevcudatla birden ve tâ zerrat ve esîr ve ruhaniyat ve maneviyatla; tâ vehm ü hayalin ihata edemediği âlemlerle de aynı anda beraberdir.

İşte sen, bu vaziyette kendi cihetinden ona yakınlaşmak istediğin zaman, evvelâ senin kendinden geçip cüz'iyetten ayrılarak, inbisat edip yükselerek; tâ nev'inin makam-ı külliyetine çıkman lâzımdır. Sonra, o külliyetin içinde de terakki ederek tecerrüd içindeki ıtlak-ı ruh ile gide gide tâ cinsinin makam-ı külliyetine çıkman gerektir. Ve hakeza yetmişbin hicaba yakın perdeleri kat'etmek icab edecektir.

Zira Cenab-ı Hak (C.C.) nasılki senin yanında hazırdır. Aynı zamanda bütün herşeyin de yanındadır. Öyle ise sen, kendi cihetinden onun yanında olman için; ancak herşeyin yanında olabildiğin vakit, (yani öyle bir makam-ı külliyete çıkabildiğin zaman) onun yanında olabilirsin. Ayrıca bundan sonra da, imkân ile vücûb arasındaki hadsiz bir mesafe karşına çıkar ki; sen şu acib bu'diyeti kat'edip de, ulaşmak ve onun kurbüne vusul bulmak nasıl mümkün olabilir. Daha bundan başka da, yani imkân ve vücub arasındaki hadsiz mesafeden sonra da, sonsuz seradikat-ı tecelliyat vardır. Ve bunların ötesi ise, ölüm ve helakettir.

İşte madem hakikat böyledir; Kendinden ve baidlik cihetinden taraf fani ol. Tâ ki onunla beka bulup kurbuyla bir yakınlık peyda edebilesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 20

İ'lem [20]

Kat' iyyen bil ki! Cenab-ı Allah (C. Şanuhu) bize bizden daha yakındır. Biz ise ondan nihayetsiz uzağız. Evet onun bize bizden daha yakın olduğunun şahidlerinden birisi; onun pek zahir olan,her şeyde ve bizdeki tasarrufudur. Eğer biz onu, onun tasarrufunda bulmak üzere yakınlaşmak taleb etsek, bulamayız; İlla ki, herşeyin yanı olan bir makam-ı küllide bulabiliriz. Faraza terakki ede ede, daire-i imkânı ihata eden herşeyin yanı olan makama da çıksak, yine de tam bulamayız. Ancak daire-i vücubdaki izzet, azamet ve kibriya içinde mütecelli olan esma ve sıfat ve şuûnatının seradıkları olan pek çok nuranî hicabların arkasında bulabiliriz.

Amma eğer kendi nefsimizin hevesatını terkedip, onun bize olan yakınlığı cihetinden onu taleb etsek, o zaman iş kolaydır. İnşâallah

لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللَّهِ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 21

İ'lem [21]

Ey Kur'an'ın hikmetiyle, felsefe hikmetinin arasındaki farkı öğrenmek isteyen arkadaş, bil ki! Bunu anlamak için bu gelecek temsile bak: Meselâ bir Kur'an var, onun hurufatı çeşitli tezhiblerle ve pek müzeyyen nakışlarla yazılmış. Bazı kelimeleri altun, bazısı gümüşle; bazıları elmas ve zümrüd ile, bazısı cevahir ve akik ile ve hakeza, son derece müzeyyen ve hârika bir Kur'an...

Bu Kur'anı iki şahıs alıp okudular, ikisi de istihsan ettiler.. Dediler ki: "Gel herbirimiz bu pek müzeyyen şeyin mehasinine dair birer kitab yazalım." Yazdılar. Fakat o adamlardan birisi ecnebidir. Arabiyeden birtek harf dahi bilmiyor. Hattâ gözü önündeki Kur'anı bir kitab olduğunu dahi bilmiyor. Amma her ne kadar Arabî bilmiyorsa da, hendese ve tasvirde, cevahir ve hasiyetlerinin vazifelerinin marifetinde maharet sahibidir. İşte bu adam, yalnız hurufatın nakışlarındaki münasebetlerinden ve cevahirinin hasiyet, vaziyet ve tariflerinden bahseden gayet büyük bir kitab yazdı.

İkinci adam ise, onu görür görmez, bildi ki; o Kitab-ı Mübin, Kur'an-ı Hakîm'dir. Müzeyyen olan harflerinin nukuşu ile hiç iştigal etmedi. Belki öyle bir şeyle meşgul oldu ki, ötekinin meşgul olduğu şeyden milyonlar mertebe daha âlî, daha gâlî, daha latif, daha şerif, daha ezyen ve daha ahsendir. Yani, o Kur'an'ın ma'ânisindeki cevherlerin beyanına ve enva'ının esrarına dair şeylerle meşgul olup, âyetlerin hakaikından bahseden bir tefsir yazdı.

İşte ey bir parça aklım var diyen arkadaş! Allah için söyle; bu iki kitabdan hangisine, şu Kur'anın maanisine muvafık bir hikmet kitabıdır denilir?!.

Eğer, temsili fehmettin ise, hakikatin yüzüne de bak. Temsildeki Kur'an ise, şu âlemdir. O iki şahıs ise, birisi felsefe ve hükemanın

kitabları ile onların yolunda gidenlerdir. İkincisi Kur'an ve şakirdlerine işarettir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 22

İ'lem [22]

Eyyühe-s Said! Kat'iyyen bil ki; saadet, tevekküldedir. Öyle ise Allah'a tevekkül et ki, dünyada istirahat edip âhirette müstefid olasın.

Tevekkül edenle etmeyenin, fakat sonra yine tevekküle rücu' eden adamın meseli, şu hikâyeye benzer: Vaktiyle iki adam, hem bellerine hem başlarına ağır yükler yüklenip bir gemiye girdiler. Bunlardan birisi gemiye girer girmez, yükünü gemiye bırakıp üstünde oturdu, istirahat etti. İkinci adam, gururu içindeki belahetinden yükünü yere bırakmadı. Ona denildi. "Şu ağır yükünü gemiye bırak." O dedi ki: "Yok, ben kuvvetliyim." Yine ona denildi: "Seni kaldıran şu gemi, daha kuvvetlidir ve daha iyi muhafaza eder. Halbuki gittikçe zaiflenen belin ve başın, şu gittikçe ağırlıkları ziyadeleşen yüklere takat getiremeyecek." Hem ona denildi ki: "Senin selâmetin dahi yüklerini gemiye bırakmaya vabestedir. Çünkü gemi sahibi, seni bu vaziyette görse, ya bu adam divanedir tardedilsin veya haindir; gemimizi ittiham ve bizimle istihza ediyor hapsedilsin diyecek. Hem de bu halde kalırsan, maskaralıktan ve halkın istihzasından kurtulmıyacaksın. Zira senin kuvvetin bu yükü daimî kaldıramıyacağına göre; riyayı gösteren tasannua, za'fı gösteren tekebbüre ve aczi gösteren gurura muztar oluyorsun., ve dolayısıyla halka, millete bir udhuke olacaksın. Halk senin haline gülecektir." denildikten sonra, bu miskin hatasını düşündü, anladı ve aklı başına geldi, inadından vazgeçti, yükünü gemiye bıraktı, üstünde oturdu ve bir nefes aldı, istirahat eyledi.. Ve döndü, arkadaşına dedi: "Allah senden razı olsun ki, benim rahatım, selâmetim ve haysiyetim içinde olan bir hale beni irşad ettin."

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 23

İ'lem [23]

Azim Bir Mebhastır (1)

Sual: Kur'an

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّى لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّى وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

dediği halde; bütün bu kelimat-ı İlahiye üstünde Kur'an'ın faikiyetinin vechi nedir?

Elcevab: Kur'an, bütün âlemlerin rabbi itibariyle, hem bütün âlemlerin ilahı ünvanıyla ism-i azamından gelmiş Allah'ın fermanıdır. Ve gök ve yerlerin Rabbi ismiyle, rububiyet-i mutlaka cihetinden ve saltanat-ı âmme vechinden ve rahmet-i vasia canibinden ve haşmet-i azamet-i uluhiyet haysiyetinden ve onun ism-i azamının muhitinden arş-ı azamının bütün muhatına kadar olan kûllî devair-i rububiyete bakarak gelmiş olan Allah'ın bir kelâmıdır.

Amma sair kelimat ise, bir kısmı hâs bir itibar ile ve mahsus bir unvan ile ve bir tecelli-i cüz'î içinde cüz'î bir isimle ve hâs bir rububiyet ve mahsus bir saltanat ve hususî bir rahmet cihetinden gelen kelimat-ı İlahiyedirler. Ekser ilhamat gibi...

İşte bu sırdandır ki; bir velî, حَدَّثَنِي قَلْبِي عَنْ رَبِّى *"Benim kalbim Rabbimden haber veriyor."*diyor. Demiyor: "Rabb-ül Alemîn'den haber veriyor."

Evet ey velî! Senin kabiliyetin mikdarınca, senin mir'at-ı kalbinde hususî istidadına bakan senin Rabbinin tecellisinden gelen feyzin

nerede? Sonra esma-i hüsnanın cilveleri itibariyle bütün arşların anası olan Arş-ı Azam aynasında Rabb-ül Alemîn'in tecellisinden ism-i azam ile parlayan bir Peygamber'in feyzi nerede?

Evet meselâ, senin küçük ve bulanık olan aynan içindeki hususî güneşinden gelen feyzin nerede? Sonra gök tavanında parlayan âlemin güneşinden gelen bir feyz-i küllî nerede?

Hem bir padişahın kendi raiyetinden birisine hâs bir telefon ile hususî bir hacete dair, cüz'î bir emir ile ettiği bir hitabı nerede? Sonra o melikin saltanat-ı uzma unvanıyla ve hilafet-i kübra ismiyle; hem kendi malikiyet-i ulyasının haşmeti haysiyetiyle memleketinin etrafında kendi sefir ve vezirleri vasıtasıyla kendi evamirini etrafa teşhir maksadıyla isdar ettiği fermanı nerede?

İşte bu sırr-ı azimden; vahyin ekserisi melek vasıtasıyla olduğu, ilham-ı İlahînin ağlebi ise vasıtasız olduğu anlaşılır. Hem en yüksek bir velînin, enbiyadan hiç bir peygamberin derecesine ulaşamadığının sırrı, hem Kur'an'ın sırr-ı azameti ve izzet-i kudsiyeti ve çok yüksek îcazı içindeki ulviyet-i i'cazı; hem tâ göklere, tâ Sidret-ül Münteha'ya, tâ Kabe Kavseyn'e gidip اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ile muttasıf Zat-ı Zülcelal ile münacât etmek için Mi'rac-ı Ahmedî'nin sırr-ı lüzumu; sonra tarfet-ül aynda yerine dönmesinin hakikati gibi nice esrarın hakikatları fehmedilir. Ve sonra yine aynı sırdan, kelâm-ı nefsinin yani ilhamın ilim ve irade gibi ezelî, sade bir sıfat olup; vücud ve sübutu malûm, fakat künh ü keyfiyeti ise meçhul olduğu, hem kelimat-ı İlahiyenin de nihayetsiz olduğu anlaşılır.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَآ اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Tenbih: Bu azîm mebhas, Ondördüncü Reşha'nın İkinci Katresi'nin bir tetimmesidir.

---

(1): Tenbih: Haşiyesi bahsin nihayetinde yazıldığı gibi, makam itibariyle bunun yeri Ondördüncü Reşha'dan sonradır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 24

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. وَ بِهِ نَسْتَعِينُ

(Bismillah Hakkındadır)

İ'lem [24]

Ey aziz bil ki! Her şey mutlaka ya lisan-ı kaliyle veya lisan-ı haliyle veya lisan-ı istidadıyla "Bismillah" demektedir. Çünkü görüyoruz ki; zerrelerden güneşlere kadar bütün mevcudat, zatındaki acziyle beraber, öyle acib vazifeleri yüklenmiş ki; kuvveti onun milyonda birisine de kâfi gelmiyor. O halde şeksiz şübhesiz sabit oluyor ki, o vazifeleri ancak bir Kaviyy-i Aziz'in havliyle kaldırıyor. Ve bir Kadir-i Hakîm'in namıyla mübaşeret ediyor.

Hem dahi o şey ve bütün eşya, cehliyle beraber kendi beline ve başına öyle mevzun olan gaye ve neticeleri ve manzum semereleri yüklemiştir ki; herbirinde, hususi tarzda menfaat-i umumiye gözetilmiştir. Halbuki, o gaye ve neticelerden o şeye ayrılan hisse, ancak milyonda birdir. Öyle ise bedahetle anlaşılıyor ki; o şey, o hikmetli gayeleri bir Azîm-i Hakîm'in ismiyle yüklenmiş, bir Rahman-ı Rahîmin namıyla ve bir Alim-i Kerim'in hesabıyla zîhayatlara yetiştiriyor.

Eğer istersen, tohum ve çekirdeklere bak! Ve hem yüklendikleri ağaç ve sünbüllerine nazar et! Hem yine ağaçlara ve onların semerelerine ve hayvan ve hayvancıklara ve bunların vezaif-i acibelerine dikkat et!

Evet, meselâ tek bir nefer asker, gelip bütün bir şehir ahalisini, rızaları olmadığı halde, onları uzak bir yere sevkederse ve onları çeşitli vezaif ve hizmetlerde çalıştırmak için taksim ederse, elbette edna bir şuuru olan anlar ki; o nefer asker, bu işleri ancak padişahın

kuvvetiyle yapıyor., ve onun namı ile çalışıyor.. Ve onun hesabıyla bu ahaliyi istihdam ediyor.

Öyle de; az aklı olan herkesin fehmetmesi lâzımdır ki; şu âciz, cahil mevcudat dahi, bu pek büyük ve muntazam işleri ve vazifeleri ancak bir Kadîr-i Alîm'in ismiyle ve bir Aziz-i Hakîm'in hesabıyla kaldırıyorlar. Ve alıp bize ihda ettikleri şu meyveleri de, ancak bir Rahman-ı Rahim namına hediye ediyorlar. Onların ve umum mevcudatın gördükleri şu vazife ve gayelerden aldıkları ücret ise, yalnız rahmet-i âmme-i İlahiyenin i'ta eylediği olan validelerin şefkatlerindeki terahhum lezzeti; ve arının istidadıyla vahyi imtisalen yaptığı faaliyet halaveti; ve hayvanatın erkeklerinin vazife-i telkihiyede aldığı zevk; ve insan ve hayvanın tagaddi için ekl ve şürb esnasında aldıkları lezzet; ve neşv ü nemasız kalan istidadların kuvveden fiile çıkarken aldığı istirahat ve ettiği teneffüs tarzında; her bir ferd-i zîhayatın yaptığı hususî hizmetindeki hâs bir lezzetidir. Güya kuvvede olan her bir istidad, mahbus gibi sıkıntı içindedir de, fiile çıkması ise, geniş bir yere çıkıp nefes alan kimse gibidir., ve hakeza kıyas et! Demek Fatır-ı Hakîm ve Malik-i Kerim, şu cüz'î lezzetleri, o mevcudatın yaptığı hizmetlerine karşılık bir maaş ve vazifelerinin keyfiyetine bir fihriste ve hareketlerine bir zenberek kılmıştır.

İşte ey emanet-i kübrayı hamil olan insan! Ferşten arşa kadar bütün eşyayı ihata eden bir kanuna nasıl itaat etmezsin.. Ve şems ve kameri teshir eden, yıldız ve zerreyi beraber istihdam eden bir düstura karşı nasıl isyana cesaret edersin? Aklını başına al!..

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 25

İ'lem [25]

Bil ey kardeş! Tarik-i tevhid ile ilhad yolu arasındaki fark, Cennet ve Cehennem'in mabeyni kadardır. Belki vâcib ile muhalin arası gibidir. Eğer bu iki yolun arasını muvazene etmek istiyorsan; bak tevhid yolu, gayr-ı mahdud olan kesîri, bir vahide isnad eder. Bu isnad ile, külfet ve masraf o derece hafıfleşir ki, güneşlerle zerreler, az ile gayr-ı mütenahî olan çok, kudretine nisbeten müsavi olan bir Zat-ı Zülcelal'in kudretine isnad edilir ki, eşya onun destgâh-ı künfeyekûnunda anında icad edilir.

Ve keza tevhid yolu, her bir şeyde Saniine bakan cihetlerden pek çok mühim gayeleri izhar eder. O gayelerden ezcümle birisi: Herşey kendi Halıkının esmasını izhar etmesidir. Adeta herşey esma-i Sübhaniyenin rumuzlarını cami' olan birer kelime gibi olup ona delâlet ederler.

Amma ehl-i gaflet mabeyninde meşhur olan gaye ki; yalnız biz insanların istifademiz cihetine nazır olan yemek, içmek ve saire ise; o şeyin yaratılmasına gaye olmaktan çok aşağı, zelil, hakir ve küçüktür. Belki olsa olsa, bizim o gibi istifademiz o şeyin bir çok gayelerinden yalnız bir gayesinin izharına bir vesile olabilir.

Fakat ilhad ise, bir vahidi, gayr-ı mahdud kesîre isnad eder. Yani bütün eşyayı âciz unsurlara, camid tabiatlara ve sağır kuvvetlere ve kör sebeblere isnad eder ki; bir nev'de tek bir ferdin külfeti, tamam o nev'in külfeti kadar külfetler ona yüklenir. Belki bir tek şeyin külfeti bütün eşyanın külfeti kadar olur.

Hem ilhad yolu, eşyanın yaratılış gayelerinden yalnız insana ait olanı görürki, o da hayvanî olan hazz-ı nefsine; yahutta o şeyin dünyevî hayatının muhafazasına bakan bazı gayeleri gibi gayelerdir.

Muvahhid ile mülhidin vaziyetleri şu misale benzer ki: İki adam, bir hurma çekirdeğini görüp, onun tarifini yapmak isterler.

Birisi der ki: "Bu çekirdek; çekirdekler ile tesmiye edilen hadsiz fıhristelerden bir tek fihristedir ki, bu çekirdek gibi üstünde bir hurma ağacı yeşermiş ve onun başındaki sayısız olan semerelerin içlerinde tevdi edilmiş çekirdeklerden bir tanesidir. Binaenaleyh, şu ağacın hilkat gayelerinden birisi, şu semere ve nüveleri vermektir. Ve bu çekirdeklerin de gayesi, manevî birer ağacın tarifnamesi olmaktır. Hem onun tarihçe-i hayatına bir tarife, hem onun kabiliyetlerine bir program bir haritalık vazifesini görmektir ki, kendi aslı gibi bir ağacı dokuyacak bir makine olsun."

Amma ikinci adam ise der ki: "Yok, belki şu ağaç bütün eczasıyla, yapraklarıyla birlikte kendi kendine bu çekirdeğin yanında ve içinde toplanmış, o da bunu vücuda getirmiştir. Hem gayet mükemmel bir tarzda dal budak salan bu ağacın bütün cihazatı burada toplanmış da, çekirdek te bilâ-faide onu teçhiz etmiştir. O halde, şu ağacın bu çekirdeği netice vermesinden başka hiç bir gayesi yoktur. Bu çekirdeğin de dövülüp ezme yapıldıktan sonra, Devenin eklinden başka hiç bir gayesi olmaz" der.

Şimdi ey edna bir şuuru -velev bir kıl kadar olsun- bulunan arkadaş! Düşün, acaba hiç mümkün müdür ki; şu mutlak ucuzluk içindeki cûd-u mutlak zımnında bulunan sühulet-i mutlakanın müşahedesiyle beraber; ve şu intizam-ı mutlak içindeki bu hikmet-i âmmenin şuhuduyla birlikte; nasıl olur da, şu eşyanın yaratılması -meselâ şu Narın hilkati- bir camid esbaba isnad edilsin? Edilsin de; o camid, cahil sebebler, gitsinler ekser eşyaya lâzım olan cihazatı toplasınlar ve getirsinler; ve meselâ şu Narın yapılmasında bütün o cihazatı hazır bulundursunlar. Çünkü bu tek şey, bütün o şeylerin küçük bir misal-i musaggarıdır. Veyahut meselâ, şu narın bir dakikacık kadar bir zaman için hayvani bir lezzetle eklinden başka hiç bir gayesi bulunmasın!. Elbette hiç bir zîşuur, buna mümkin diyemez.

Evet, herşeyde görünen bu göz önündeki şu hikmet-i bahire, o abesiyete nasıl müsaade edecektir ki; bir insanın yalnız başını, pek çok olan duygular manzumesini içine yerleştirerek hadsiz vezaifle öyle vazifelendirsin ki, eğer o kafadaki her bir duygu ve onun vazifesi için yalnız bir hardal tohumu kadar bir yer tahsis edilmiş olsaydı; insanın başı Tur Dağı kadar büyümesi lâzımdı. Evet o kafanın içindeki duygularından yalnız sen kendi lisanına ve gördüğü

vazifelerine bak ki; Rahmet hazinelerinin bütün müddeharatını tartıp ölçmesi onlardan sadece bazısıdır.

İşte o hikmet, bir hârika-i san'at olan şu Nar meyvesi gibi bir meyvenin, nasıl olur da yalnız senin bir anda gafilane onu çiğneyip yutmandan başka gayeleri bulundurmasın? Evet, zahir bir muhaldir ki; senin bir başın, semerat ve gayattan dağ büyüklüğünde meyveler versin de, fakat dağ gibi büyük olan gayeler, yalnız başın kadar birtek semereyi netice versin. Zira o zaman, herşeyde hükümferma ve meşhud olan nihayet hikmet, nihayet abesiyetle içtima' etmiş demektir. Bu ise muhalin muhali, bâtılın bâtılıdır. Belki ancak o Nar meyvesi, kendi emsali meyveler gibi, esma-i hüsnanın beyanında bir kasideyi tazammun eden bir kelimedir ki, o esmanın ma'anisini ifade ettikten sonra, ömrü vefa bulur, vefat eder. Sonra gelir senin ağzından geçip, midene girer, orada defnedilir.

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِى صُنْعِهِ الْعُقُولُ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 26

İ'lem [26]

Şu gelen parça:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetinin şecere-i nuraniyesinden bir tomurcuktur ki, bir bahar mevsiminde ağaçlardan çiçeklerin zuhur ve inkişafı vaktinde, cezbemi heyecana getiren o andaki, onları seyr ü temaşam esnasında onların tesbihatını tefekküre daldım. Başkası için değil, kendim için şu gelecek tesbihat-ı fikriye ile tekellüme başladım. O tekellümat-ı tesbihiyenin bazısı şiir değil, fakat şiire benzer tarzda bir nevi kafiye ile cezbenin raksı şeklinde tulu' etti. Yok, belki cezbe-i fikir içinde zikir kafiyesi bu şekil zuhur etti. **(1)**

İşte:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. وَ بِهِ نَسْتَعِينُ

Hamdolsun o Allah'a ki, her bir şey, kendi kelimat-ı mahsusasıyla onu takdis ve tesbih eyler. O kelimat-ı tesbihiye ki, âdeta işitilircesine göz önünde meşhuddur. Meselâ nurlar, nehirler ve bulutlar; ziya, ma' ve havanın kelimeleridirler. Ve daha bunlara herşeyi kıyas et!

Takdis ederiz o zatı ki, ziya kendi envarıyla; Su ve hava, nehirleri ve bulutlarıyla; Toprak ve nebat, taşları ve çiçekleriyle; cevv-i hava ve ağaçlar, kendi tuyûr ve semeratıyla; Bulut ve gökler de yağmurları ve aylarıyla O'nu tesbih ederler.

Demek ziyanın parıldaması, Cenab-ı Rabb-i İzzet tarafından bir tenvirdir, bir teşhirdir. Havanın dalgalanması ise, elbette onun tasrifiyle ve tavzifiyledir. Suların yerden kaynamaları da, ancak onun teshir ve tedbiriyledir. Ve elbette bütün bunlar, Kadir-i Kayyum'u tarif eden gayet beliğ ve beyyin birer kaside-i medhiyedirler.

Hem taş nevilerinin renk renk süslenmeleri, elbette ancak onun tedbir ve tasvirindendir. Çiçeklerin gülümsemeleri onun tezyin ve tahsiniyledir. Meyvelerin bezenip cilve-endaz olmaları, yine ancak onun in'am ve ikramındandır. Ve bütün bunların şu vaziyetleri, Fatır-ı Hakîm-i Zülcelal'e karşı yapılan gayet güzel ve açık hamd ü senalardır.

Hem kuşların cıvıldaşmaları, onun intak ve irfakıyladır. Yağmurun şıpıltıları, ancak onun fazl u kereminden bir tenzildir. Ayların ve yıldızların taharrükleri, onun takdir ve tedbiriyledir. Ve bütün bunların umumî hey'etleri, bir Kadîr-i Zülkemal'e takdim edilen fasîh birer tesbih, belki Kahir-i Zülcelal'i bildiren nuranî birer âyettirler.

Sübhandır o İlah ki, gökler kendi burçları ve ışıldayan nurlu yıldızlarıyla; feleklerde kendi güneşleri, yıldızları ve aylarıyla; cevv-i hava, ra'dları, berkleri ve yağmurlarıyla; Ve arz dahi kendi hayvan, nebat ve ağaçlarıyla ona hamd ü sena ederler. Hem ağaçlar, kendi yaprak ve çiçekleri dilleriyle ve meyvelerinin manzum ve mevzuniyetleri kelimeleriyle ona hamdederler. Zira bakıyoruz ki; çiçekler tesbihat-ı İlahiyenin neşidelerinden kesilir kesilmez, hemen arkalarından gelen semereler, neşr-i nur eden beliğ hamdleriyle neşidesaz oluyorlar. Aynı zamanda meyvelerin içindeki çekirdekler dahi, kendi kalblerinde çok sırları cami' zikr-i hafîleriyle neşidelerini başka bir tarzda söyleyip hamd ü tesbih-i Rahmaniyi ifa ederler. Zira görüyoruz ki; bunların kalblerinin sırrında kendi ağaçlarının sahaif-i a'malleri matvî olarak yazılıdır. İşte bunların şu lisanları Fâlik-ül Habb ve Fâtır-ı Kadir'in medhine dair tekli kasidelerini avaz edip izhar ediyorlar demektir. Demek bütün bitkiler, Kadir-i Kayyum'a hamdeder, tesbih eder ve secde ederler.

Evet nebatat, çiçeklerinin cilve ve cünbüşleri içinde tebessümkârane vaziyet göstermeleriyle; Fatırlarına yaptıkları zahir bir hamd olduğunu ona bakanlara kanaat verir. Güya onların ağızları,

tomurcuk ve sünbülleridir. Elfazları ise, onların kapaklı kutu içindeki tohum ve taneleridir. Aynı zamanda çekirdek ve habbeler, onların mevzun şiirli manzumeleridir. Lisanları da, onların parlak nakışları içindeki nizam ve mizanlarıdır. Bu da bahir bir şekilde san'at, sıbgat ve tezyinatlarında cilvenüma olup kendi tat, renk ve kokularıyla Fatır-ı.Hakimlerini tavsif ile ona hâmidane tesbihat yaparlar. Zira bunların şu mezkûr tavırlarından anlaşılıyor ki; bunlar Fâtırlarının evsafını tavsif, esmasını tarif ettikleri gibi; bu esmar ve ezhar denilen kelimat dahi o Fâtırın mahlukata, bilhassa insanlara karşı taarrüf ve teveddüdünü tefsir ediyorlar.

Evet bitkilerden sünbüllerin sivri uçlarının lütufbahşa bir tarzda çıkışları; ve çiçeklerin gözleri hükmünde olan iç kapakları şirin damlacıklar akıtması gösteriyor ki; bunlar bir Fâtır-ı Hakim'in celevat-ı rahmetinin katre ve reşhalarıdır ki, âdeta gayb perdesinden zahire çıkarak kendini ibadına esmasıyla sevdirmek ve mahlukatına evsafıyla tanıttırmak irade ettiğini gösteriyor.

حَتَّى كَاَنَّ الشَّجَرَ الْمُزَهَّرَةَ قَصِيدَةٌ مَنْظُومَةٌ مُحَرَّرَةٌ

اَوْ فَتَحَتْ بِكَثْرَةٍ عُيُونُهَا الْمُبَصَّرَةَ اَوْ زَيَّنَتْ لِعِيدِهَا اَعْضَائَهَا الْمُخَضَّرَةَ

لِيَشْهَدَ سُلْطَانُهَا الثَّارَةُ الْمُنَوَّرَةَ وَ تُشْهِرَ فِى الْمَحْضَرَةِ مُرَصَّعَاتِ الْجَوْهَرِ

لِتُعْرِضَ لِلنَّظَرِ كَالْعَسْكَرِ الْمُظَفَّرِ

وَ تُعْلِنَ لِلْبَشَرِ حِكْمَةَ خَلْقِ الشَّجَرِ

بِكَنْزِهَا الْمُدَخَّرِ مِنْ جُودِ رَبِّ الثَّمَرِ

سُبْحَانَهُ مَا اَحْسَنَ اِحْسَانَهُ مَا اَزْيَنَ بُرْهَانَهُ مَا اَبْيَنَ تِبْيَانَهُ
مِنْ بَارِئٍ مُصَوِّرٍ مِنْ خَالِقٍ مُقَدِّرٍ مِنْ فَاطِرٍ مُنَوِّرٍ

Arabî fıkranın tercümesi :**(2)**

Yâni: *Güya çiçek açmış herbir ağaç, güzel yazılmış manzum bir kasidedir ki; o kaside Fâtır-ı Zülcelâl'in medâyih-i bâhiresini inşad edip, şâirane lisan-ı hal ile söylüyor. Veyahut o çiçek açmış herbir ağaç, binler bakar ve baktırır gözlerini açmış, tâ Sâni'-i Zücelal'in neşir ve teşhir olunan acaib-i san'atını bir-iki gözle değil, belki binler gözlerle baksın; tâ ehl-i dikkati öyle baktırsın. Veyahut o çiçek açan herbir ağaç, umumî bayram olan baharın içindeki hususî bayramında ve resm-i geçit-misâl bir anda yeşillenmiş a'zalarını en süslü müzeyyenatla süslemiş. Tâ ki, onun Sultan-ı Zülcelâl'i, ona ihsan ettiği hedâyayı ve letâifi ve âsâr-ı nuraniyesini müşahede etsin. Hem meşher-i san'at-ı İlahiye olan zeminin yüzünde ve bahar mevsiminde, murassaat-ı rahmetini enzar-ı halka teşhir etsin. Ve şecerin hikmet-i hilkatini beşere ilân etsin. İncecik dallarında ne kadar mühim Hazîneler bulunduğunu ve ihsanat-ı Rahmâniyenin meyvelerinde ne derece mühim defîneler var olduğunu göstermekle Kemâl-i kudret-i İlahiyeyi göstersin.*

Tesbih ederiz o Bâri-i Musavviri ki; ibadına yaptığı ihsan ve ikramlar, ne kadar güzeldir; ve o Hâlık-ı Muktediri ki, berahin-i vücub-u vücud ve vahdaniyeti ne derece şirin ve müzeyyendir; ve o Fâtır-ı Münevviri ki, celal ve cemalinin âyât ve beyyinatı ne mertebe mübeyyen ve muvazzahtır.

İşte bahar mevsiminde teşhir-i san'at için cilvelerle kendini gösteren rahmet-i İlahiyeye bak, gör ki; âdeta bahar mevsimi, o zülcelal sultanın bendelerine bir bayram veya raiyetine bir zinet günü gibi olduğundan; ağaçlardan meyvelerine kadar her bir şecer ve nebat, kendi rütbesi miktarınca sultanının saltanatını izhar ve malikinin hediyelerini ilan etmekle beraber, onun emirlerine

muntazırane hazır bekliyorlar.. Ve onun ismiyle onun mahlukatına hizmet yolunda her bir ağaç ve nebat, o Rahman'ın misafirlerini memnun etmek için birer latif, nazif sofra halinde onun izniyle çiçeklenip meyve veriyorlar.

Evet nur, hava, toprak ve su; o sultanın emirlerine -teşhir-i san'at ve tebliğ-i ahkâm ile beraber- birer elçi, birer sefir ve fermanlarının merkez-i tasarrufatının arşına birer hamele hükmündedirler. Meselâ ilim ve hikmetin arşı, nur unsurundadır. Fazl ve rahmetin arşı da su üstündedir. Hıfz ve ihyanın arşı ise, toprak olduğu gibi; emir ve iradenin arşları ise, hava üzerindedir. Amma kat'iyyen bilesin ki, bütün bunlar kendi işleyiş ve faaliyetlerinde esma-i İlahiyenin mazharları olarak çalışırlar. Yani kendileri masdar değil, mistardır. Fail değil, kabildir. Allah'ın havliyle o büyük işlere hamele olup yüklenirler. Ve onun izniyle, onun namıyla kaldırdıkları vazife yüküne tahammül ediyorlar; Ve bütün bu yaptıkları işler, onun tavliyle ve onun havliyledir.

Eğer böyle olmasaydı; eşya için meselâ toprak, hava, su ve nur için her bir cüz' toprakta, zerrede ve katrede, bir marifet ve kudret-i mutlaka ve nihayet derece bir san'at kabiliyeti bulunması lâzımdı. Evet meselâ, cevv-i feza içinden geçen şu hava, kendi zerreleriyle bütün neşv ü nemaya müstaid nebatatı ziyaret eder. Onun bu ziyaret ve müruru ise, semavat ve arza malik bir Zat-ı Zülcelal'in mu'cizat-ı san'atı içindeki nihayetsiz hârikalarını izhara vesile oluyor.

Evet eğer camid, cahil ve basit bir zerre, meselâ kendi kendine şu ağaçları inşa edebilse idi; Ve aynı zamanda bu semereleri dokuyabilseydi ve şu çiçeklere suret verebilse idi, hattâ belki bütün şu eşyayı icad edebilseydi; belki de şu arzı, şu dünyayı yüklenebilseydi; (yani ilmen ve aklen bunlar mümkün olsaydı) o zaman senin وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ hakikatında şek ve şübhe etmen için bir hakkın olurdu.

İşte madem o zerrenin kendi başına o işlere sahib ve medar olması muhal ender muhaldir. Elbette bilâ-şek velâ-şübhe, bütün mahlukatı kabza-i kudret ve hikmetinde tutan Allah'tan başka mülk sahibi kimse yoktur ve bulunamaz. Çünkü bakıyoruz ki, havanın her bir zerresi, suyun her bir katresi, toprağın her bir tanesi bütün ot ve

yeşilliklerin meyve ve çiçeklerin neşv ü nemasına salih bir vaziyettedir. Eğer o zerre, hebbe (hava zerresi) ve katreler, semavat ve arzın Rabb-i Zülcelalinin emriyle me'mur olmazlarsa; o zaman her bir zerrede bütün masnuatın her bir işine kâfi gelecek.san'at, hikmet ve kudretin bulunması lâzımdır. Tâ ki şu mevcudatı yüklenebilsinler.

Sübhandır o Hâlık ki, bütün ağaçlar; yaprak, çiçek ve meyveleriyle ona hamd eylerler. Evet çiçekler, yaprakların tezayüdü içinde meyvelerin tekamülü için inkişaf etmesi; ve ağaçların nazenin çocukları hükmünde olan meyveleri, yeşil dallarının elinde oynaması; ve ruh-efza nesim-i seherin esmesiyle onların salıncaklarını latifane bir tarzda sallaması, dikkatle bakanlara; onları inşa eden, (kasidevari nutka getiren) inşad eden Vâhid-i Kahhar'ın medhinde gayet fasîh ve vazıh bir lütuf ile neşidehan oldukları gibi; O Vâhid'in de onları kendi medaihinde kasidehanlar gibi nutka getirdiğini idrak eder. Adeta bunların ağızları, hurufları ve elfazları; onların yaprak, çiçek ve meyveleridir.

Evet yapraklar; Fatırlarının zikrini yaparken, o zikrin ferah ve cezbesinden raksa geldiklerini; çiçekler ise Cenab-ı Bari-i Musavvir'in onlara taktığı pek latif, çok acib zinetlerden dolayı Kadir-i Kayyum-u Zülcelal'e teşekkürlerini takdim içinde tebessümkârane vaziyet gösterdiklerini, meyveler dahi üzerlerine saçılan rahmet-i Rahman'in neş'esinden gülümseme içinde olduklarını çeşm-i im'an ve tefekkürle bakanlara ilan ve i'lam eden bir keyfiyet olduğu anlaşılır.

İşte bunların herbirisinin şu lisanı, onlara bakıp tefekkür edenlerin, on aded nağamat-ı mütenevvia içinde Haliklarını medh ü sena ettiklerini fehmetmesi lâzımdır. Meselâ gayet parlak renkleri içindeki nizamlı ölçüleri ve mizanlı nizamları., hem hususî ve farikalı bir şekilde tasvir edilmiş olan şekilleri içindeki gayet münakkaş olan san'atları; ve nihayet derece musanna' olan nakışları., hem zevk u lezzet ve sürür veren tatları ile birlikte, gayet süslü renkleri ve renkli zinetleri; ve bütün bunların hepsinin nihayet derecede acib olan san'atları., hem nevilerinin gayet derece tekessürleri ve her bir nev'in etleri çok mütenevvi' olması, elbette ki hepsi birden kendi Fâtırlarına hamdediyor ve Kadir-i Zülcelallerini tavsif ediyorlar. Çünkü bunların herbirisi Saniin evsafını tavsif, esmasını tarif ve mahlukata karşı tahabbüb ve tahannüननü tefsir ettiklerini bakanlara gösteriyorlar.

Evet meyvelerin dudak ve ağızlarından akıttıkları katre ve reşhalar ise, ancak Cenab-ı Fatır-ı Kerim'in celevat-ı rahmetidir ki, kendini bunlarla ibadına sevdiriyor, tanıttırıyor. Ve hadsiz ihtiyacat içinde çırpınan mahlukatına bir taahhüd ve terahhum manasını ihsas ediyor.

İşte tesbih ederiz o zatı ki; vahdaniyetinin hüccetleri nihayet derece nuranî, kudreti son mertebe bahir, rahmeti gayetsiz zahirdir. Ve o delil ve hüccetler ise, bir Münşi-i Musavvir'in, bir Münşid-i Müdebbir'in ve bir Münşir-i Mukaddir'in vücub-u vücudunu izhar ediyorlar. Evet Sübhandır o zat ki, celal-i azameti nihayet derece cemildir ve cemal-i rahmeti gayet mertebe celildir ve onun kibriya-yı saltanatı bîhad derece kebirdir.

Şimdi sen gel, küre-i arzına bak, "Allahü Ekber" söyle! Kâinata nazar et ve de:

هُوَ الْخَلاَّقُ الْفَعَّالُ .. هُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلاَّمُ .. هُوَ الْوَهَّابُ الْفَيَّاضُ .. هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ .. هُوَ الْكَرِيمُ الرَّحِيمُ

Eğer "Allahü Ekber" in bir manasını fehmetmek istiyorsan, kâinata nazar et! Çünkü kâinat ve mevcudat baştan başa onun envarının gölgeleri, ef'alinin eserleri, kalemlerinin çizgileri, esmasının nakışları ve evsafının aynalarıdırlar. Bunu görüp bildikten sonra "Allahü Ekber" söyle ve âlemleri temaşa et, bak ki; bütün âlemlerin hepsi bittamam onun kabza-i ilmine alınmış, kabza-i kudretinde kemerbeste durmuş, kabza-i adlinde zelilane boyun eğmiş ve kabza-i hikmetinde harekete âmâde bekleyip, onun tartı ve vezni ile dizilip nizamatının silkinde mevzun bir vaziyet almışlardır. Evet nizam ile tanzim, mizan ile tevzin; Cenab-ı Rahman'ın iki kabzasıdır. Ve İmam-ı Mübin ile Kitab-ı Mübin'in iki babıdır. Demek Kitab-ı Mübin, İmam-ı Mübin ile beraber, bir Kadir-i Alim ve bir Âdil-i Hakîm'in ilim ve kudretini beyan eden iki unvandırlar. Öyle ise, hiçbir şey, bu nizamın nazmından ve şu mizanın vezninden hariç olmadığını başında iz'anı, yüzünde aynanı (iki gözü) bulunan kimse, her halde ona şahid olacaktır. Şu halde şuhudî bir hads ile, belki hissî bir şuhud ile sabit

olur ki, kevn ü zaman içinde hiç bir şey yoktur ki; Rahman-ı Lâyezal'in kabza-i tasarrufundan hariç kalsın. İşte bu hakikati gördükten sonra bağır ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ هُوَ الْعَدْلُ الْحَاكِمُ هُوَ الْحَكَمُ الْفَرْدُ هُوَ الْعَادِلُ الْحَكِيمُ

Çünkü O'dur ki, şu kâinatın temelini meşietinin mistarıyla, hikmetinin tanzimiyle te'sis edip; usûl-ü hikmetini büyük mevcudatın rabıtası yapmıştır. Ondan sonra da, mevcudatı düstur-u kaza, kanun-u kader ile fasletmiş, kudretin kavanini ise, masnuatın kametine göre suretlerin biçilmesi için terzi yapmıştır. Daha sonra kâinatı, sünnetinin namuslarıyla, âdetlerinin kanunlarıyla dizerek nazmedip sünnetin namuslarını, âdetin kanunlarını mahlukata nazzam tayin etmiştir ve eder.

Çünkü O, يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيد dir. Yerde, ve gökte rahmetinin taltifatıyla, inayetinin tekrimatıyla cilveler göstererek; kâinatı nevamis-i rahmet, desatir-i inayetle idare edip, masnuata güzellikler, mevcudata zinetler vererek kâinatı baştan başa süsleyen odur. Sonra cilve-i esma, tecelli-i sıfatla, celevat-ı sıfat içinde tezahürat-ı esma ile yer ve gökteki mevcudatı tenvir edip ziyalandırmıştır. Bunları fehmet ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ هُوَ الْفَاطِرُ الْعَلِيمُ هُوَ الصَّانِعُ الْحَكِيمُ

اِذْ ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرُ وَ هَذَا الْعَالَمِ الصَّغِيرِ

مَصْنُوعَا قُدْرَتِهِ مَكْتُوبَا قَدَرِهِ

اِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيَّرَهُ مَسْجِدًا اِيجَادُهُ لِهَذَا صَيَّرَهُ عَابِدًا
اِنْشَاؤُهُ لِذَاكَ صَيَّرَ ذَاكَ مِلْكًا بِنَاءُهُ لِهَذَا صَيَّرَهُ مَمْلُوكًا
صَنْعَتُهُ لِذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَابًا صِبْغَتُهُ لِهَذَا تَزَاهَرَتْ خِطَابًا
قُدْرَتُهُ فِى ذَاكَ تُظْهِرُ عِزَّتُهُ رَحْمَتُهُ فِى هَذَا تَنْظِيمُ نِعْمَتَهُ
حِشْمَتُهُ فِى ذَاكَ تَشْهَدُ هُوَ الْوَاحِدُ نِعْمَتُهُ فِى هَذَا تُعْلِنُ هُوَ الْاَحَدُ
سِكَّتُهُ فِى ذَاكَ فِى الْكُلِّ وَ الْاَجْزَاءِ خَاتَمُهُ فِى هَذَا فِى الْجِسْمِ وَ الْاَعْضَاءِ

İşte bütün bunlara bak ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ هُوَ الْقَادِرُ الْمُقِيمُ هُوَ الْبَارِئُ الْعَلِيمُ هُوَ اللَّطِيفُ الْكَرِيمُ هُوَ الْوَدُودُ الرَّحِيمُ هُوَ الْجَمِيلُ الْعَظِيمُ هُوَ النَّقَّاشُ الْعَالِمُ

Eğer şu âlemin tarifini bilmek istersen; yani küllü, eczası nedir? Nedir şu kâinat? Nev'i ve cüz'iyatı hasebiyle neyin nesidir? Neyin manasıdır? Ve hakeza, bilmek istersen, bak! İşte: âlem ve kâinat ile müsemma şu mahluk-u Sübhanî, küllen ve cüz'en, baştan başa esma-i hüsna sahibi bir Zat-ı Celil ve Cemil'in kanun-u kazasının çizgileridir ve kaderinin bilançolarıdır. Bu iki kanun ise, zerratın tanziminde, gayât ve semeratın tayininde, hey'et ve suretlerin takdirinde daima mütecellidirler. Sonra, tayin-i hudud, mikdar-ı kudud için (yani herşeyin kamet ve kabiliyetinin hududunu tayin için) manevî kroki ve bilançoların tersiminden sonra, Zat-ı Kadir-i Zülcelal'in kudreti zuhur-pezîr olur. Tâ ki, kaderin pergeliyle çizilmiş olan hikmet ve müraat-ı mesalih gibi emirlere tevfiken suretleri birbirinden ayırıp teşhis etsin.

Evet, kat'iyyen seksiz ve şübhesiz olarak; âlemdeki şu nakışlar, bir Alim'in ilminden ve bir Hakîm'in tedbirinden feyezan olduklarına şehadet eden, herşeydeki müraat-ı mesalihtir.

İşte teşhis-i suverden sonra, inayet-i ezeliye sahne-i icraata gelir ki; o inayet kendi yed-i beyzasıyla, inşasının lütfuyla o suretlere zinet verir, güzelleştirir. Çünkü bakıyoruz ki; eşyanın suretleri, mümkin vecihlerin en bedi' şekliyle süslenip güzelleşiyorlar. Elbette bu hal, iki gözü bulunan her adama kat'iyyen ve yakînen gösterir ki, eşyada görünen şu zinet ve bu güzellik, bir Cemil-i Zülkemal'in eser-i lütfudur, âyet-i keremidir.

Hem bu tezyin-i suverden sonra, onun keremi taltif ve tahsinlerle pertev-efşan oluyor ki, güzel masnuatı süslemek içinde teveddüdünü (yani kendini, mahlukatına sevdirilmesini) ibraz; ve cin ve inse tanıttırılmasını irade ettiği anlaşılıyor. Evet o güzellikler ve bu letafetlerden bir teveddüd ve taarrüfün kasdı aşikâr görünmektedir. Ve o güzel masnuattaki tahsin-i eserden, ona bakanlara Fatır-ı Hakîm'in tahabbübü takattur ettiğini ve hem tezyin-i suverden bir Kadir-i Kayyum'un taarrüfü zahir, bahir olduğunu görür.

Ve bu teveddüd, tahabbüb ve taarrüften sonra onun rahmeti cilveger oluyor ki; mahlukatı lezzetlendirmek, nimetlendirmek üzere serdiği sofrasında in'amını ibraz etmek istiyor. Zira, şu eserlerin icadından Hâlık-ı Kerim'in terahhumu tereşşuh etmektedir. Ve şu

semerat-ı niamdan Rezzak-ı Rahim'in tahannünü damla damla takattur ediyor.

Elhasıl: Şu âlem, baştan başa hads-i şuhudî ile, belki ayan beyan bir tarzda Hâlık-ı Kerim'in kalem-i kaderinin çizgileridir, hame-i kudretinin nukuşlarıdır, kereminin zinetleridir, lütfunun çiçekleridir. Hem hak ve iman ile bilinir ki; onun rahmetinin semereleridir, cemalinin lemaatıdır, celalinin edevatıdır, kemalinin mir'atlarıdır.

Evet onun cemal ve kemalinden in'ikas edip parıldayarak nazar-ı şuhûda görünen şu seyyal mazharlar ve bu cevval aynalar, onun envarının gölgeleri, kemalinin âyetleri olduğuna şahid ise, onun eserlerinde sabit olan ve gözle görülen kemalât-ı fevkalâdedir.

Zira mükemmel bir eser, her akıl sahibi yanında, mükemmel bir fi'ile şehadet eder. Sonra o mükemmel fiil, fehmi olanlar için mükemmel bir isme delâlet eder. Mükemmel isim ise, bilbedahe mükemmel olan vasfa delâlet eder. Mükemmel vasıf dahi, bizzarure bir şe'n-i mükemmele delildir. Şe'n-i mükemmel ise, bilyakîn zata lâyık ve münasib bir şekilde o zatın kemaline delâlet eder. İşte o zat ise Hakk-ul Mübin, Refi-üd Derecat olan Hallâk-ı Âlem'dir.

Evet her gözü bulunan için, elbette şunu gösterip şehadet eder ki; mevcudatta görünen şu cemal-i zahir, onların kendi malları değildir. Zira aynaların değişmesi, mevcudatın zevale ermesiyle beraber yine o tecelli, o cemal, o feyiz devam etmektedir. Bu ise, elbette bir Vâcib-ül Vücud'un, bir Baki-i Vedud'un cemal-i mücerredi ve ihsan-ı müceddedinin tecellileri olduğuna en vazıh bir burhan ve en fasih bir tibyandır. Öyle ise onu tanı ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ هُوَ الْخَلاَّقُ الْكَبِيرُ هُوَ الْفَعَّالُ الْقَدِيرُ

Şu halde, kâinat bostanında olan ecsam-ı süfliye ve yeryüzündeki zinet ve renkler, hem yüksek âlemlerdeki ecram ve parıldayan yıldızlar, bir Vâhid-i Ehad ve bir Kadir-i Samed'in mu'cizat-ı kudretidirler, şevahid-i hikmetidirler, berahin-i vahdetidirler.

Sübhandır o zat ki; küre-i arz bahçesini san'atına bir meşher yapmış. Zira o bahçede nebatatın çiçeklenmeleri, ağaçların semerelenmeleri, hayvanatın süslenmeleri ve kuşların güzelleşmeleri

elbette O'nun san'atının hârikalarıdır, ilminin şahidleridir ve lütfunun delilleridirler. Evet, meselâ şu bahçede meyvelerin kemal-i zinetiyle beraber, çiçeklerinin tebessümkârane gülümsemeleri elbette ve elbette ins ve cinne ruhaniyât ve hayvanata karşı bir Rahman-ı Rahim'in teveddüdüdür. Bir Hannan-ı Rahim'in terahhum ve şefkatidir ve bir Mennan-ı Kerim'in kendini tanıttırmasıdır.

Öyle ise, çiçek ve semereler, habbe ve tohumlar onun mu'cizat-ı hikmetidir, hedaya-yı rahmetidir, vahdetinin burhanlarıdır ve dar-ı âhirette eltafının beşaretleridir. Hem onların Sanii, herşeye Alim ve herşeye Kadir olduğunun sâdık şahidleridir ki; rahmetiyle, ilmiyle, lütfuyla ve tedbirleri cihetiyle her şeyi ve heryeri ihata ettiğinin pek sarih ayatıdır. Ve binaenaleyh, halk ve tedbir cihetinde hıfz ve tasvir hususunda vaz' ve tedvir işinde güneş onun yanında bir zerre gibidir. Yıldız bir çiçek mesabesindedir, küre-i arz bir yumurta kadardır. Ve ona ağır gelmezler. İşte bunları anla ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ هُوَ السُلْطَانُ الاَزَلُ هُوَ الْحَاكِمُ الاَبَدُ هُوَ الْمَلِكُ السَّرْمَدُ

Şimdi semanın yüzüne dikkatle bak: Nasıl sükûnet içinde bir sükûtu, hikmet içinde bir hareketi, haşmet içinde bir parlamayı, zinet içinde bir tebessümü görürsün. Ayrıca herşeyin hilkatında bir intizam-ı ekmel de meşhudun olur.

Evet, semavî lâmbaların tebessüm içinde lem'a-nisar olmaları ve yıldızlarının parlaması, elbette ehl-i akla nihayetsiz bir saltanatı ilan eden bir vaziyettir. Demek, şu parıldayan yıldızlar ve bu seyyah seyyareler, Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'un kibriya-yı uluhiyetinin izzetini ilan eden ve saltanat-ı rububiyetin şevketini izhar eden ve onun azamet-i kudretinin haşmetini dile getiren, hem onun ihata-i hikmetinin vüs'atine işaret eden nuranî burhanlar ve ziyadar şahidlerdir.

Öyle ise iman et ve de:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِى السَّمَوَاتِ وَ الاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ فِى كُلِّ شَىْءٍ لَكَ شَاهِدَانِ عَلَى اَنَّكَ وَاجِبٌ وَاحِدٌ
سُبْحَانَكَ يَا مَنْ فِى كُلِّ حَىٍّ لَكَ آيَتَانِ عَلَى اَنَّكَ اَحَدٌ صَمَدٌ
سُبْحَانَكَ يَا مَنْ سِكَّتُهُ مَضْرُوبَةٌ عَلَى جِبَاهِ الْخَلْقِ بِالصِّدْقِ شَاهِدَةٌ نَاطِقَةٌ بِالْحَقِّ

Yukarıdaki Arabi fıkranın kısacık bir meali:

Yani semavat ve arzda kibriya, yalnız O'na mahsustur, o hem Aziz'dir, hem Hakîm'dir...

Ey her şeyde senin vücud ve vahdetin için iki şahid bulunan . Cenab-ı Vâcib-ül Vücud! Sen Sübhansın, Mukaddessin. Ve ey her zîhayatta senin Ehad-i Samed olduğuna iki âyet bulunan Sultan-ı Ehad ve Samed! Sen bütün küsurattan münezzehsin, müberrasın. Ve ey her bir mahlukun cebhesinde sikke-i ehadiyeti sıdk ile madrub olup hakkı söyleyen ve sana şahidlik yapan Zat-ı Celil-i Zülcemal! Sen kâinatın mukteziyatı olan nevakıs ve avarızın cemiisinden müberrasın, mukaddessin.

Şimdi onun esma-i hüsnasının âsârı olan âleme ve içindeki masnuata bak! Nasıl bir intizam-ı mutlak içinde gündüz gibi parlak bir sehavet-i mutlaka göreceksin. Hem dahi sühulet-i mutlaka içinde bir nizam-ı âdili müşahede edeceğin gibi, bunu da bir ittizan-ı mutlak içinde; onu da bir sür'at-i mutlaka içinde; şunu da mutlak bir hüsn-ü san'at içinde; onu da bir vüs'at-i mutlaka içinde; bunu da bir ittikan-ı mutlak içinde mutlak bir ucuzlukla beraber son derece kıymettar olarak göreceksin. Ve aynı zamanda son derece karışık ve muhtelit iken, son derece bir imtiyaz ve tefrik içinde bulacaksın. Ayrıca mevcudat, birbirine son derece bu'd-u mutlak içinde iken, son derece bir muvafakat içinde zuhura geldiğini, hem kesret-i mutlaka içinde

iken, son derece kemalli ve olgun olarak icad edildiği meşhudun olacaktır.

İşte şu meşhud keyfiyet ise, âkıl-i muhakkik için bir şahid-i hak iken; fakat ahmak münafık için ise, bir Zat-ı Alim'in kudret-i mutlakasının vahdetini ve şu âsâr-ı san'atın Cenab-ı Hakk'a ait olduğunu kabule icbar eden bir vaziyettir. Öyle ise düşün ve de:

لاَ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ لاَ فَاطِرَ اِلاَّ هُوَ

İşte cezbe-i fikriye cazibeli nağmesiyle burada tamam oldu.

---

(1): Maatteessüf benim kasır ve kısır tercümem, metn-i Arabîsindeki pek yüksek, çok parlak, âlî ve gâlî üslubu muhafaza etmek değil, yalnız maanisindeki hakikatlarım olsun bile lâyıkıyla Türkçe'ye aktaramadı. Kariînden özür dilerim. (Mütercim)

(2): Şu Arabî kaside-i azîmenin tercüme ve şerhini, Hazret-i Müellif (R.A.) Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfı'nda hususiyle ve tefsir tarzında yazmış olduğundan, onun aynısını buraya dercetmek uygun ve münasibdir. Hazret-i Üstad'ın tefsiri, "Kudret-i İlahiyeyi göstersin" cümlesine kadardır. (Mütercim)

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 27

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

İ'lem [27]

Bil ey kardeş! Kur'an-ı Hakim kat'iyyen tasrih ediyor ki, Arştan Ferşe, yıldızlardan böceklere, meleklerden balıklara, seyyarelerden zerrelere kadar bütün mevcudat, Allah'a ibadet eder, ona secde eder ve hamd ve tesbih eylerler. Fakat bunların ibadetleri çeşit çeşittir, ayrı ayrıdır.

İşte, biz dahi bir temsil ile şu tenevvu' eden ibadet çeşitlerinden yalnız bir vechine işaret edeceğiz. Meselâ:

Büyük bir padişah, cesim bir şehri bina ettiği veyahut muhteşem bir kasrı inşa ettiği vakit; o melik, o şehir ve o sarayın inşasında dört nevi ameleyi istimal ediyor.

Birinci nevi amele: Onun memaliki, yani köleleridir. Bunların ne maaşı var, ne de ücretleri... Belki bunlar, seyyidlerinin emriyle işledikleri her amellerinde ve maliklerinin medhinde tegannî ettikleri her neşidelerinde onların mahsus bir zevk ve şevkleri vardır. Ve o seyyide mensubiyet şerefiyle iktifa etmektedirler. Ve onun hesabıyla baktıkları herşeyde bir lezzetleri vardır.

İkinci nevi amele: Bazı amî hizmetkârlardır. O melik, bunlara lâyık ve muvafık olacak cüz'î bir ücret mukabilinde kendi ilmiyle bunları istimal ediyor. O amî hizmetkârlar, amellerine ne gibi âlî, küllî gayeler terettüb ettiğini bilmezler. Hattâ bazıları tevehhüm eder ki, bunların nefislerine ait cüz'î ücret ve maaşlarından gayrı, amellerinde başka bir gaye yoktur.

Üçüncü sınıf ameleler: O melikin bazı hayvanlarıdır ki, onları istihdam eder. Bunların bir yemden başka ve istidadları nisbetinde nefs-i amellerinden aldıkları bir telezzüzden maada birşeyleri yoktur. İstidadların kuvveden fiile çıkması bir lezzet-i umumiye olduğu malûmdur.

Dördüncü nevi ameleler: Öyle amelelerdir ki, neye çalıştıklarını ve amellerine ne gibi gayeler terettüb ettiğini ve sair ameleler neye ve niçin çalıştıklarını; ve o melikin bu kasrın inşasından ve bu amelelerin hizmetlerinden gaye ve maksadı ne olduğunu biliyorlar. Şu halde bu dördüncü sınıf amelelerin sair ameleler üzerinde bir tefevvuku, bir riyasetleri vardır. Hem rütbelerinin derecatına göre, mütefavit maaşlara sahibdirler.

İşte aynen bu temsil gibi; semavat ve arzın padişah-ı zülcelali ve kasr-ı kâinatın bâni-i zülkemali dahi saray-ı kâinatta başta melaikeleri, sonra hayvanâtı, sonra cemadat ve nebatatı, sonra insanları istihdam ile kendisine ibadet ettiriyor. Bu ise, herhangi bir ihtiyaçtan değil, çünkü bunları yaratan odur. Hem onun mülkünde kendi namlarına ve kendi başlarına te'sir-i hakikî sahibi olarak çalışmıyorlar. Belki izzet ve azamet ve şuûnat-ı rububiyet ve saire hikmetler içindir.

Amma melaikeler ise; onların mücahede ile terakki etmeleri diye birşeyleri yoktur. Belki onların herbirisinin malûm ve sabit bir makamı vardır. Fakat onların kendi nefs-i amellerinde bir zevk-i mahsusları ve nefs-i ibadetlerinde -derecelerine göre- bir füyuzatları vardır. Demek onların hizmetlerinin mükâfatı, aynı hizmetleri içinde münderiçtir. İnsan su ile, hava ile, ziya ile, gıda ile tagaddi edip mütelezziz olduğu gibi; melaikeler dahi zikir, tesbih, ibadet, marifet ve muhabbetin envanyla tagaddi edip tena'um ediyorlar. Çünkü melaikeler, nurdan mahluk oldukları için, gıdalarına revaih-i tayyibe gibi nur ve nuranî şeyler kâfidir. Hem meleklerin kendi ma'budlarmm emriyle yaptıkları

fiillerinde; ve onun hesabıyla işledikleri amellerinde; ve onun namıyla ettikleri hizmetlerinde; ve onun nazarıyla yaptıkları nezaretlerinde; ve ona onun tecelliyat-ı celal ve cemalinin müşahedesiyle aldıkları tena'umda tarife gelmez ve akılların idrâkinin ötesinde bir saadetleri vardır.

Amma hayvanat ise: onlarda cüz'î bir ihtiyarla beraber iştihalı bir nefisleri olduğu için, amelleri halisen livechillah olmuyor ve doğrudan doğruya onun veçhiyle hasbî değildir. İşte bunun içindir ki, onların Malik-i Kerimleri onlara; kendisi için işledikleri amelleri içinde bir maaş i'ta ediyor.

Meselâ, gülün aşkıyla meşhur bülbül kuşu, onun Fatır-ı Hakîm'i onu nebatat taifeleriyle, hayvanat kabileleri mabeynindeki münasebat-ı şedideyi ilan etmek vazifesinde istihdam ediyor. Şu halde bülbül, Rahman'ın misafirleri olan hayvanat tarafından bir hatib-i Rabbanidir ki, Râzıklarının hedayasına karşı ilan-ı sürur etmekle, hem ebna-i cinsine imdad olarak gönderilen nebatata karşı hüsn-ü istikbali izhar etmekle, hem aşk derecesine baliğ olan hayvanat nev'inin nebatata karşı şiddet-i ihtiyaçlarını nebatatın en güzellerinin başları üstünde dile getirmekle, hem Cenab-ı Malik-i Zülcelali ve-l Cemali ve-l İkram'a karşı şükrün en eltafını, en latif bir şevk içinde, gül gibi en latif bir yüzde takdim etmekle muvazzaftır. İşte bu vazife, Bülbülün, Hak Sübhanehu ve Teala hesabına yaptığı amelinin bir gayesidir. Bülbül kendi diliyle konuşur, biz ise ondan şu manaları fehmediyoruz. Kendisi kendi nağamatının manasını tamamen bilmese dahi...

Evet, bülbülün şu gayelere, tafsilatıyla adem-i marifeti, o gayelerin ademini istilzam etmez. Laakal saat gibi sana evkatı bildirir. Fakat saat, kendisi ne yaptığını bilmez.

Amma bülbülün maaş-ı cüz'îsi ise, tebessüm eden çiçeklerin müşahedesiyle aldığı zevk ve onlarla yaptığı muhavereden aldığı telezzüzdür. Öyle ise, onun nağamat-ı hazînesi, hayvani şikayetten gelen bir teellümat değil; belki ataya-yı Rahmaniyeden gelen bir teşekkürattır.

Bülbüle, nahli ve fahli, (yani arı ve hayvanatın erkek kısımlarını) Ankebut ve karıncayı ve hevam ve böceklerin bülbüllerini ve saireleri kıyas et! İşte bunların herbirisinin yaptığı hizmetleri zımnında

aldıkları zevk-i hususîleri içinde cüz'î bir maaşları vardır. O hizmetleri her ne kadar cüz'î de olsa, fakat küllî gayelere ve Rabbani san'atlara medardır. Bir sefine-yi sultaniyede çalışan bir neferin gördüğü cüz'î hizmet gibi...

Demek, hayvanatın kemal-i itaatla evamir-i tekviniyeyi imtisallerinde; ve fıtratlarının gayelerini Cenab-ı Hak namına en güzel bir surette izharlarında; ve onun havliyle hayatlarının tezahüratını en bedi' bir tarzda ifalarında ve hakeza, sair tesbihat-ı hayatiyelerinde ibadetlerinin hedayasını ve tahiyyatlarının mezayasını Cenab-ı Fâtır-ı Kerimlerine takdim etmektir. Tahiyyatın manası, Cenab-ı Vâhib-ül Hayat'ın irade ettiği tarzda kendilerinde cilvelenen eserlerinin netaicleriyle bir tezahürat-ı hayattır.

Amma nebatat ve cemadata gelince; onların ihtiyarları olmadığından bir maaşları yoktur. Amelleri halisen livechillah oluyor. Ve sırf mahza Allah'ın iradesiyle, hesabıyla ve havliyle hasıl oluyor. Fakat nebatatın hallerinden anlaşılan budur ki: Onların -muhtar olan hayvana muhalif olarak- vazifelerinde telezzüzatları olduğu halde, hiç bir teellümleri yoktur. Hayvan ise, lezzeti kadar elemi de vardır. Hem cemadat ve nebatatın amellerinde ihtiyar müdahale etmediği için, eserleri ihtiyar sahibi olan hayvanlarınkinden daha mükemmel oluyor. Sonra vahiy ve ilhamla münevver olan arı ve emsali gibi hayvanların amelleri de, ihtiyarına güvenen sairlerinkinden daha güzel oluyor.

Amma insan ise: ubudiyetin külliyetinde, nezaretin şümulünde, marifetin ihatasında ve rububiyet-i İlahiyenin dellallığında melek gibi, belki daha cami' bir makamı vardır. Fakat iştihalı, şerire bir nefse sahib olduğundan, çok terakki ve tedennileri dahi vardır.

Hem insan, yaptığı her amelinde nefsi için bir haz ve zatı için bir hisse ayırdığı için, bu cihetten hayvana benzer. Şu halde insanın iki tane maaşı vardır.

Birisi muacceldir ki; cüz'îdir, hayvanidir.

İkincisi müecceldir ki; küllidir, melekîdir. Teemmel...

Risale-i Nur'un bir çok derslerinde insanın ubudiyet vazifesinin esrarından ve nebatat ve hayvanatın ibadât ve tesbihatlarından kısmen bahsettiğimizden, burada tekrar edip bahsi uzatmaya ihtiyaç

yoktur. Eğer istersen o derslere müracaat et. Tâ ki Sure-i وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ile Sure-i وَالْعَصْرِ nın sırlarını göresin.

Bülbül bahsine bir tetimme

Sakın zannetme ki; tesbihatın nağamatıyla bütün kulağı bulunanlara karşı ilân ve dellâliyet ve teganni içindeki şu vazife-i Rabbaniye yalnız bülbüle mahsustur. Hayır! Belki her bir nev'in, kendine mahsus birer Andelibi vardır ki, o nev'in hissiyatını en latif sec'a içinde, en latif bir tesbih ile temsil ediyor. Hususan küçücük ve muhtelif olan enva-i hevam ve haşaratın herbirisinin çok andelib ve Bülbülleri vardır ki, tesbihatın sec'alarıyla neşideler söyleyip, bütün kulağı bulunanlar ondan mütelezziz olurlar.

Onlardan bir kısmı leylîdir (yani gececidir). Gecenin sükût ve sükûnetinde kendi cinsinden olan-olmayan küçücük hayvanatın müsameresinde bütün onlar namına hazin bir neşidehanıdır. Hattâ o, güya ki bir zikr-i hafinin halkasında bir kutubdur ki, kendi teganni âletini çalmakla o gına (ses), bütün his ve kulağı bulunanların bir lisan-ı müşterek-i umumîsi gibi olup, her hepsi onu fehmeder.

Bir kısmı da neharî (gündüzcü) olup, yüksek ve latif sec'alarla yaz mevsiminde ağaçların minberlerine çıkarak, bütün zevil-hayatın başları üstünde tesbihat-ı Rabbaniyeyi inşad eder. Bunlar ise meşhur bülbülden çok derece daha faiktirler. Âdeta bunlar, bir zikr-i cehri halkasının reisi gibi olup, onu dinleyen sair kuşçukların cezbelerini tehyic ettikten sonra, her birisi kendi lisanıyla nutka gelip âvaz'a başlar.

Fakat, bütün envaın bülbüllerinin en efdali ve andeliblerinin en eşrefi ve en enveri ve en bahiri ve en azîmi ve en kerimi ve sesçe en yükseği ve vasıfça en eclası ve zikirce en etemmi ve şükürce en eammi ise, kâinat bostanındaki nev'-i beşerin Andelib-i zîşanı ve insan cinsinin Bülbül-ü zül Kur'an'ı olan Muhammed-i Arabi'dir (A.S.M.) O derece ki, o zat, seca'ât-ı latifesiyle semavat ve arzdaki bütün mevcudatın da bülbülü olmuştur.

عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ اَمْثَالِهِ اَفْضَلُ الصَّلاَةِ
وَ اَجْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ .. اﷲمِينَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 28

İ'lem [28]

Ey kardeş bil ki! Hayvanın dünyaya gelişiyle beraber, onun hayatına müteallik amelî ilimdeki kemal-i zekâvet ve mahareti gösteriyor ki; onun dünyaya gönderilmesi sadece taammül içindir, yani amel etmektir. Yoksa taallüm ile tekemmül etmek için değildir.

Amma insan ise, dünyaya çıkarıldığı anda, onun herşeye karşı cehalet ve aczinden ve bütün ömründe bütün metalibine karşı taallüme muhtaç oluşundan anlaşılıyor ki; onun dünyaya gönderilmesi, yalnız bir amel etmekle mükellef olmayıp, belki taallüm ve taabbüdle tekâmül etmek için gönderilmiştir. Şu halde onun en başta gelen matlub ameli; Cenab-ı Hakk'ın ona müsahhar etmiş olduğu nebatat ve hayvanatın amellerini tanzim etmek; Ve rahmet kanunlarından anlayıp istifade etmek; Ve nihayetsiz za'f ve acziyle, fakr ve ihtiyacıyla beraber şu mevcudatı ona müsahhar eden Allah'a dua ve iltica ve sual ve tazarru' ile kulluk etmektir.

Amma onun en makbul ilmi ise, onu mükerrem bir mahluk olarak halkeden ve bir çok eşyayı ona müsahhar eden ve onu ibadet ve saadete müheyya bir surette techiz eden Cenab-ı Kerim-i Rahim'in marifetini; kâinatın hikmetini öğrenmekle kesbetmek, yani kâinat Halikının marifetini, -esma ve sıfatıyla- celal, cemal ve kemalinin marifetini bir cihette intaç eden hikmet-i kâinatı taallüm etmektir.

İşte bu cihetten maada olan kâinata ait ilim ve hikmetler, ya malayaniyatır veyahut dalaletlerdir.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا عَبِيدًا فِى كُلِّ مَقَام
قَائِمِينَ بِعُبُودِيَّتِكَ مُتَضَرِّعِينَ لِاُلُوهِيَّتِكَ
مَشْغُولِينَ بِمَعْرِفَتِكَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 29

İ'lem [29]

Bil ki! Hâlık-ı Hakim acz onun hakkında mümteni' olduğu, cûdu da nihayet kemalde bulunduğu için; zerreyi halkedip ona vücud verdiği gibi; güneşi dahi yaratıp var eder. Hem zerreyi güneşle beraber müsavi olarak halkettiği gibi; en küçük bir nebatı en büyük bir ağaç gibi halkeder. Hem güneşe müekkel meleği, katreye müekkel melek ile beraber halkettiği gibi; en küçük bir hayvancığı, en büyük bir hayvan gibi halkedip bunu da onun gibi kendisine isti'bad (yani kulluk) ettirir. Hem bir ferd-i vahidi en güzel bir surette icad ettiği gibi, gayr-ı mahdud efradın mecmuunu da onun heyetinde icad edebilir. Şu halde mevcudat, küçük olsun, büyük olsun, az olsun çok olsun,

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

nun Malikinin hazine-i rahmetinden herbirisinin lâyık bir vazifesi, münasib bir hikmeti ve nihayet güzel bir gayesi vardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 30

İ'lem [30]

Ey müslüman bil ki; senin usûl-i şeriat üzere tatbik ettiğin her bir örfî amelinde ve her bir muamele-i âdiyende (adetli haller) uhrevî bir hazine ve büyük bir iksir-i nuranî vardır. Böylece senin bütün ömrün salih ameller; ve bütün mubah olan âdetlerin ibadet; ve gafletli meşagilin huzura kalbolabilir.

Evet, meselâ bir şeyi sattın veya satın aldın. Ve o muamelende şeriatın emrine göre amel ettin. Elbette şeriatın icab ve kabule dair hükmünü tahattur edeceksin. İşte senin şu tahatturun, sana bir nevi huzur olur. Bu ise, bir ibadet ve itaat ve uhrevî bir amel oluyor. Ve daha bu misale sair amellerini kıyas edip fırsatı elden kaçırma.

Ne mutlu o adama ki, bütün harekâtını âdâb-ı şeriatla nurlandıra; Ve ne bahtiyardır o adam ki, a'mâl ve muamelatında, onu Cenab-ı Hak ittiba-i sünnette muvaffak ede. Tâ, onun ömr-ü fanisi bakî semereler versin.

Ve hasaret ve helaket o adama olsun ki; Allah onu hızlana uğratıp heva-i nefsine mütabaat içinde, hevasını kendisine ilah, ittihaz edip, bütün ömrü heva ve ameli heba ola!..

اَللّٰهُمَّ وَفِّقْنَا لِمَرْضَاتِكَ وَالْعَمَلُ بِكِتَابِكَ وَ بِسُنَّةِ نَبِيِّكَ آمِينَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Nur : Ilem 31

İ'lem [31]

Bil ey birader! Nasılki insanların bazıları, bazı hayvanların harekâtını tanzime nazır olup çobanlık eder. Ve onları bir nevi himaye ve muhafaza eder. Bazı insanlar da, bir kısım hububatın ekilmesini tanzim ve bir nevi tertibini sağlayıp onlara nezaretle çiftçilik eder.

Aynen öyle de: Bazı melaikeler vardır ki, hayvanatın bir nev'ine çoban olup, yeryüzü mer'asında onların harekâtını tanzim ederler. Fakat melaikenin nezareti, insanınki gibi değildir. Belki onların nezaret ve çobanlığı ise, sırf ve yalnız Allah hesabınadır. Ve onun ismi ve havl ve emriyledir. Belki de onların nezareti, yalnız tecelliyat-ı Rububiyeti o nev'de müşahede etmek ve kudret ve rahmetin cilvelerini onda mütalaa etmek ve evamir-i İlahiyeyi o nev'e ilham edip, o nev'in efal-i ihtiyariyesini bir nevi tanzim etmekten ibarettir.

Melaikelerin bir kısmı da, nebatattan bir nev'e nazır olup, ruy-i zemin tarlasında Allah'ın izniyle, emriyle, ismiyle ve havliyle o nev'in intişarına müekkeldir. Belki de onun bu nezareti o nebatın tesbihat ve tahiyyatını Fâtırının barigahında temsil ve ilan etmekle beraber, o nev'e mevhub olan cihazları hüsn-ü istimal etmeleri için bir nevi tanzim ile himaye etmektir.

Demek melaikenin hizmeti, hakikî bir tasarruf değil, belki bir nevi kesbdir. Zira herşeyde Hâlık-ı Küll-ü Şey'e mahsus bir sikke vardır; Ve o şeyde başkasının müdahelesine mecal yoktur. Hem melaikenin o hizmeti, insanınki gibi âdetleri olmayıp, ubudiyet ve ibadetleridir.

İşte Rezzakiyet arşının hamelesi olan Mikail'in (A.S.) yeryüzü tarlasındaki nebatat ecnasına olan nezareti de, onun ubudiyetidir. Hem yine onun taht-ı emrinde, Allah'ın kuvvetiyle, havliyle, emriyle ve ismiyle her nevi nebat'a mahsus nazırları vardır.. Ve hakeza hayvanat nazırlarını da bunlara kıyas et!

Eğer şu ulvî manayı derketmek istersen; yeryüzünü dikkatle temaşa ette, Fâtır-ı Hakîm, onu hayvanat ve nebatata nasıl vasi' bir mezraa ve azîm bir mer'a yapmış olduğunu gör! Sonra Fatır-ı Kadir ve Alimin hikmetiyle, acib bir intizamla ruy-i zemine yayılmış olan nebatata nazar et ve onların tohumlarının etrafa bir taksim-i garib içinde tevzilerine dikkat et!.. Meselâ, bazı nebatat tohumlarının, hususan dikenli otların kıldan kanatçıklarla teçhiz edilip, onunla havada uçarak muayyen menbetlerine gitmeleri gibi...

Hem ruy-i zeminde gayet garib bir tarzda, acib bir taksim ile serpilmiş olan enva-i hayvanata nazar et, gör ki; nasıl Hakîm ve Kerim olan Haliklarının inayetiyle hüsn-ü intizam içinde yeryüzü mer'asında koşuşmaktadırlar.

جَلَّ جَلاَلُهُ وَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar

Arabî

KIZIL ÎCAZ'dan

bazı parçalar

Müellifi:
Bediüzzaman Said-i Nursî

Tercüme eden:
Molla Abdülmecid-i Nursî

•İtizar
•İlem 1: Ruh-Hayat-Cisim
•İlem 2: İçtimai hayata dair birkaç düstur
•İlem 3: Lafızdaki hikmet ve nakş-ı sanat
•İlem 4: Lisanın tarihçesi
•İlem 5: Fiili ve infiali, iki çeşit ilim
•İlem 6: Emrin kısımları
•İlem 7: Alemdeki terkipler
•İlem 8: Külli kaziyeler, zımnî kaziyeleri tazammun eder
•İlem 9: İnsanın fıtri sualleri
•İlem 10: Mantık ilminin şartları hakkında
•İlem 11: Alemdeki üç büyük esas
•İlem 12: İnsanın kainata bir harita olması
•İlem 13: Muharrefat hakkında
•Mersiye

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Itizar

Naşirin bir i'tizarı

Merhum Molla Abdülmecid Efendi 'nin Kızıl îcaz Kitabı içerisinden umuma faydalı olacak çok mühim yerleri alarak tercüme ettiği şu risalecik, benim gözüme çok kıymettar görünüyordu. Müstakillen neşrini düşünüyordum. Fakat küçüktür, azdır, hem kitabın tamamı değil. Hayli zamandır yanımda bekliyordu. Mesnevimin tercüme ve tashihini bitirdiğim bu günlerde hatırıma geldi ki; acaba Mesnevimin en âhirine bir nevi zeyl gibi ilhak ederek neşretsem bir be'si var mı ki? diye düşündüm. Getirip dikkatle bir mütalaa ettim. Mesnevi ile münasebetini düşündüm. Mesnevimin bazı mevzularıyla aşağı yukarı aynı mealdedir gördüm.

Merhum Üstadımızın da Kastamonu Lahikası'nda Mehmed Feyzi Ağabey'e onu ders verdiğini ve Feyzi'nin bir zaman o dersini Türkçe olarak kaleme alacağını veya almasını arzu ettiğini düşündüm. Şu halde madem Abdülmecid Efendi Ağabeyimiz, Hazret-i Üstad'ın vefatından sonra emek verip onu tercüme etmiş., ve madem çok müştak talebeler, Kızıl icaz'in mahiyetini bilmeyi çok merak etmektedirler. Öyle ise onu Mesnevî'nin âhirinde neşretmekte her halde bir beis olmaz inşâallah dedim. Belki de bununla merhum Molla Abdülmecid'in ruhu şâd olur. **(1)**

Yalnız bir tashih niyetiyle onu Arabî aslıyla tekrar bir karşılaştırmayı münasib gördüm. Karşılaştırırken aslına göre ufak tefek bazı ta'dilatlar yapıldı. Bundan mütercim-i muhterem Seyda-yı Molla Abdülmecid'in âlî, mutahhar ruhu -eğer kabul buyururlarsa- şu nâçiz talebesinden rencide olmaz ümidini besliyorum.

Abdülkadir Badıllı

---

(1): Latif bir tevafuk: "Arabî Kızıl îcaz'dan bazı parçalar" adlı bu risaleyi buraya dercettikten hayli zaman sonra, merhum Molla Abdülmecid Efendi'nin "Fuadiye" ismindeki eseri elime geçti. Bu kitabı çok duyardım, fakat muhtevasından malûmatım yoktu. Açtım, okumaya başladım. Baş taraflarında şu ibareyi gördüm:

"Şu risale, Nurlar'dan doğma olduğu gibi, onlara da lahika olması lâzımdır. Zaten büyük Üstad'ın bu hususta bir va'dleri de sebkat etmiştir. Mesnevî'nin üçüncü cüz'üyle Üstad'a gönderdim. Münasib görüldüğü takdirde, Mesnevî'ye bir lahika suretiyle kabul ve beraberce teksirini lütuf buyurulmasını, Nurlar'a pek müştak olan "Fuad" namına istirham eylerim."

"Fuadiye" risalesinin muhtevası âlem-i berzah, âlem-i ervah ve âlem-i âhiretin bazı ahval ve delâilinden bahistir. Emirdağ-1'de Üstad bu risalenin bir nebze mahiyetinden bahseder. Ve bazı yerleri için, Nurların mesleğine uymadığını yazar. Anlaşılan Molla Abdülmecid Efendi'nin o arzusu, risalenin içindeki bazı noktalarından dolayı Mesnevî'ye bir lahika olması cây-i kabul görülmemiştir. Fakat bir tevafuk eseri olarak bu fakir, Molla Abdülmecid'in öyle bir arzu ve temennisinden haberim yokken; bu "Kızıl îcaz" risalesinin sonunda bulunan bazı şiirlerle beraber -ki değişik bazı tabirlerle, genç yaşında vefat eden oğlu Fuad'a da hitaben yazmıştır- Mesnevî'ye bir lahika olmasıyla, Molla Abdülmecid Efendi'nin o istirhamının bu şekilde kabul olduğunu temenni ediyorum. İnşâallah.

Abdülkadir Badıllı

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 1

İlem 1: Ruh-Hayat-Cisim

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِعْلَمْ : اِنَّ اَلشَّخْصَ مَعَ اَنَّ رُوحَهُ وَاحِدٌ الخ ...

Üstad şu i'lem ile birkaç hakikata işaret ediyor.

1- وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ âyet-i kerimeye istinaden "şey" ünvanını taşıyan her nesne hayattardır. Yani, bir çeşit hayatı vardır. Binaenaleyh, bir ruha mahal olan bir cisim içinde bir cemaat, belki pek çok cisim cemaatları vardır. Ve o cemaatların içerisinde bulunan her bir zerre ve her bir hüceyrenin de hassas beş kuvvesi ve duyguları vardır. Böylece şahsın malik olduğu hayat ve duygular itibariyle düşünülürse, Yasin Suresi tamamen içerisinde yazılı يس kelimesini andırır.

2- Hayat ile cisim arasında ma'kuse bir nisbet vardır. Yani cisim ne kadar küçülürse, o nisbette hayat ve duyguları artar, kesb-i kuvvet eder, keskin ve şedid olur. İstersen, ancak mikroskop aletiyle görülebilen bir mikrobun havassı ile, insanın havassını muvazene et; acib bir sır görürsün. Evet bin, belki altıbin defa büyütüldükten sonra ancak görülebilen bir mikrop, öyle duygulara maliktir ki; kendi parmaklarının ucunu görür ve arkadaşlarının sesini işitir, kendi hayatını korur. Halbuki insan, o büyük cismiyle beraber o mikrobun

gördüğü ve işittiği şeyleri işitmek, görmek şöyle dursun, onun Vücudunu bile göremiyor. Ve daha sair kuvvelerini kıyas et!

Demek letafet, incelik, küçükte yaptığı te'sir ve faaliyeti; kesafet, katılık büyükte yapamaz. Evet iğnenin yaptığı işi balta yapamaz.

3- Kâinat fabrikasında yapılan ameliyatta hâkim ve birinci mahluk, ruh ve hayattır. Binaenaleyh, bir ruh bin maddî şeyleri istihdam ettiği gibi; başka bir ruh da en küçük bir maddeyi istihdam ile, yalnız onunla alâkadar olması caizdir. İnsan ile mikrop gibi...

4- Maddenin hakaret ve küçüklüğü, ruhun küçüklüğünü istilzam etmez. Meselâ nasılki; toprak içerisinde küçük ve kıymetsiz bir hurma çekirdeği hakir bir şey iken, hava âleminde kıymettar, büyük bir hurma ağacı olur. Öyle de bu âlemde küçük, hayattar bir şey, ruhun ona dayanması hasebiyle, âlem-i ma'na ve misalde yüksek, âlî bir tarzda sünbüllenip başak verebilir.

İhtar: Şu i'lemin, bu makam ile münasebeti zaif ise de, Kızıl îcaz'a misafireten girmiş müstakil bir mes'ele telakkisiyle nazardan geçirilse faydadan hâlî olmaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 2

İlem 2: İçtimai hayata dair birkaç düstur

اِعْلَمْ : اِنَّ مَحَاسِنَ الْخِلْقَةِ ... الخ

(1) *Hazret-i Üstad, pek kısa ve muhtasar olan şu i'lem ile maddî ve manevî insanların saadetlerini, intizamlarını, asayişlerini, yaşayışlarını taht-ı te'mine alan bir yol göstermiştir.*

1- Hilkat ve yaradılışın fıtrî güzelliklerinden insanlar arasında husule getirilen güzel işleri; ve bir cemaatin çalışmasıyla meydana gelen iyilikleri, hissedar olanlara taksim edilmelidir. Yoksa bir cemaatin himmetiyle meydana gelen kahramanlıkları, şerefleri, umumî faziletleri bir şahsa izafe ile bir şahsa mal etmek, bir nev'i, bir ferde feda etmek lâzım gelir. Bu ise ihtilaf ve isyanlara sebebiyet verir.

2- Taksim-ül meşaribdir ki, kabiliyet ve istidada göre işlerin taksimi lâzımdır. Kömürcü fırıncının işini bilmez. Karınca devenin yükünü kaldıramaz. Müezzin müftünün işini göremez. Yoksa taksimat yapılmazsa kaziye terakkiyata değil, tedenniyata müncer olur.

3- Taksim-ül a'maldir ki; adamlara iş seçilsin değil, bilakis işlere adamlar intihab edilsin. Maalesef bu taksimlere riayet edilmediğinden seleflerden daha çok ektiğimiz halde, onlardan pek az bir derecede mahsulât alıyor, fayda görüyoruz.

---

(1): Bu İ'lemi, bizdeki matbu' Kızıl İcaz'ın içinde bulamadım. Dolayısıyla karşılaştıramadım. İhtimal, Molla Abdülmecid'in kendi nüsha-i hattiyesinde var olup, matbuuna geçmemiştir. (A.B.)

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 3

İlem 3: Lafızdaki hikmet ve nakş-ı sanat

اِعْلَمْ : اِنَّ مَا اَدَقَّ حِكْمَةَ اللهِ فيِ اللَّفْظِ الخ ...

Bu i'lem, türkçeye tercümesi faydalı olduğundan tercüme ettim.

Hazret-i Üstad, lafzın ne kadar derin, ne kadar yüksek bir hikmete ve ne garib, acib bir nakşa, bir keyfiyete malik olduğu ve ne kadar dehşet, hayret verici ince ve büyük vazifelerle muvazzaf bulunduğunu beyan hususunda şöyle emretmiştir ki:

İnsanın cins ve faslı olan hayvaniyet ve natıkiyetin me'hazleri olan hayat ile nutkunu birbiriyle rabtedip muhafaza eden çift başlı olan nefestir. Yani insanın nefesi iki vazife ile muvazzaf bulunduğundan iki başı vardır. O vazifeleri gördüğü hengâmda, iki kıbleye teveccüh eder ve iki semereye sahibdir. İki vazifeden birisi: Alt başıyla hayatın hararetini te'min ve suyunu tasfiye eder. Üst başıyla da nutku tevlid edip yolunu, harekelerini tanzim ederken, şu aşağıdaki işleri de görüyor:

1- Nefes, bir nevi âlem-i gayb olan dâhile girmesiyle; yıkılmış ve inhilale uğramış hüceyrelerin enkazıyla bulaşan kanı tasfiye eder.

2- Aralarındaki aşk-ı kimyevî sebebiyle; havadaki müvellid-ül humuza ile karbon unsurunun imtizacı ve izdivacı bir şekilde birleşmeleri hasıl olur.

3- Bu iki unsur birbirini sımsıkı kucakladıkça, cüz'leri ikişer ikişer ittihad etmeye başlarlar.

4- Cüz'ler ittihad ettikleri zaman, evvelce her cüz'ünün müstakil bir hareketi olduğu halde, çift çift olarak harekete başladıkları zaman,

her iki cüz tek bir hareket ile harekete geçerler. Öteki cüz'ün evvelki ayrı hareketi muallakta, boşta kalır. *"Hareketten hararet, hararetten de hareket doğar"* olan kaidenin sırrıyla şu muallakta kalmış olan cüz'ün hareketi, hararet-i gariziyeye inkılab eder. Böylece hararet-i gariziye dedikleri bedendeki nar-ı hayat, husule gelmiş olur.

Nefesin öteki başı, âlem-i gaybdan şehadete çıkarken; bir savt, bir gürültü ile boyalanır. Mahreçlerin keyfiyetine göre savt olarak çıkar. O savt ise, makta'lara yayılarak harflere tahavvül ederler. O harfler ise, savt şeklinde iken ve henüz hareketleri yokken, birdenbire çok latif cisimler halinde pek acib nakışlar, garib şekiller ile, pek mühim emirleri, nehiyleri, maksadları hamilen kuşlar gibi yuvalarından terennümsâz olup çıkar uçarlar. Sani-i Hakimlerinin takdir etmiş olduğu tarzda akıllar ve ruhlar arasında sefir ve elçilik vazifesini yapmak üzere giderler.

Hülasa: Lafız, fikrin kaymağı, tasavvurun sureti, teemmülün bekası, zihnin remzidir.

İşte lafzın hıffeti, taakubîliği, sıkletsizliği, müzahametsizliği ve kararsızlığı sebebiyle; Ve mezkûr nimetleri hamil olduğu için çok nimetlere tercih edilmiştir. İşte şu nimetin kıymetini bilmeyip, onu yalanda kullanmak veyahut israf etmek, ne kadar büyük bir cehalet olduğunu anla.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 4

İlem 4: Lisanın tarihçesi

اِعْلَمْ : اِنَّ اللِّسَانَ كَالْاِنْسَانِ عَاشَ اَدْوَارًا ... الخ

Hazret-i Üstad şu i'lemde şöyle emretmiştir ki:

Lisan, insan gibi çok devirleri yaşayarak, çok tavır ve inkılabları geçirerek, çok asırlar terakki ederek türlü türlü şekilleri, intizamsızlıkları, perişaniyetleri gördükten sonra, hal-i hazırdaki şekle girmiştir. Eğer şimdi el'an zamanın seylinde çalkalanıp giden lisanın bakiye kalan yıkıntıları, harabe ve enkazlarına bakıp (el'an) kelimesinin karnında birikeni düşünebilsen, lisanın tarih-i hayatını ve neşv ü nemasının keyfiyetini görebileceksin.

Şöyle ki: Lisan, ilk saha-i vücuda çıktığı devirde, savtlar içerisinde görünmez, işitilmez bir takım oturtulmamış zaif harflerin tohumuna benzeyen ve ekserisi tam fıtratı taklid ve temsile delâlet eden bir vaziyette idi. Sonra manaların biraz toplanmasıyla heca vaziyetine terakki etti. Sonra fikirler, garazlar çoğalarak terkib başladı. (Lisanın o zamanlardaki örnekleri, şimdi de şark memleketlerinde vardır.) Sonra maksadların kısımlarına göre tasrîfî bir surete girdi. Sonra ince ince hissiyat, latif latif nükteler ona devredilmesiyle nahvî bir şekil aldı ki, lisanın bu son vaziyetine en üstün hâkim Arab lisanıdır ki; muhtasarı ihtisar eden hem mûcez, hem mutlak, hem kısa, hem uzun bir lisandır. Sonra bu lisan dahi daimî şekilde mecazı hakikata kalbettiği için iştiraki tevlid etmiştir. Sonra aralarındaki münasebeti unuttuğu ve sıfatın cümuda inkılab

etmesi hikmetiyle teradüfleri doğurmuştur. Ve daha buna göre kıyas et!

Demek elfaz ve manalar arasındaki tenasüb, kelimeler arasında vukua gelen iştikak ve tenasülün neticesidir.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 5

İlem 5: Fiili ve infiali, iki çeşit ilim

اِعْلَمْ : اِنَّ ابْنَ آدَمَ وَ بِنْتَ حَوَّاءَ لَمُحْتَاجٌ الخ ...

Âdem oğlu ve Havva kızı olan insanın **(1)** biri **"fiilî"**, diğeri **"infiali"** olmak üzere iki çeşit ilmi vardır.

Fiilî olanı, fikrinden harice in'ikas eder ki, buna "inşâ" denir. İnfialî ise, hariçten fikrine intikal eder, buna "haber" denir. Birinci kısımda menşe' fikirdir. İkinci kısımda menşe' hariçtir. İnsan şu inşa ve haber denilen ilimler ile kâinata olan ihtiyaçlarını tatmin eder.

Şöyle ki; heveslerini, isteklerini tatmin için temenniyatta bulunur. Hırsını teskin için ricalarda bulunur. Meyl-ül istikmalini terbiye etmek, beslemek için istifham eder. Hakka bağlılığını izhar için kasem eder. Yardımlaşmaya meyl-i ihtiyacından dolayı nida eder. Güzelliklere olan meylini nümalandırmak için emreder. Kötülükten nefretini yerleştirmek için nehyeder. Onda hissiyatın mecali tevessü' etmesiyle, çoğalan hacetlerin cetvellerini sed etmek için, akd alış verişini yapar. İşte bu gibi şeyler inşa ilminden doğarlar.

Ruhun zaman ve mekânlarda cevelan edip esrar-ı kâinatta nüfuz etmesine olan meylinin hatırı için, tarihvarî elde edilen malûmatlarla haberleşir. İşte bu da infiâlî ilimden hasıl olur.

---

(1): Şu baştaki iki nevi ilmin tarifine dair kısmı, i'lemin son kısmı olup "Elhasıl" diye mes'eleyi hülasa ediyor. Fakat merhum mütercim-i

muhterem, onu en başa alıp öylece tanzim etmiş, ben de ilişemedim. (Naşir)

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 6

İlem 6: Emrin kısımları

اِعْلَمْ : اِنَّهُ يَتَفَرَّعُ مِنَ ٱلاَمْرِ كَالنَّهْيِ اَلتَّهْدِيدُ ... الخ

Hazret-i Üstad, bu i'lemde emrin de nehy gibi ondan teferru' ve teşaub eden çeşitli kısımlarını, manalarını ondokuza kadar iblağ ederek zikretmiştir. Zikretmediği kısımlar da vardır.

Şöyle ki: Tehdid, taciz, tashir, tavsiye, temenni, temniye (yani öldürmek), te'dib, irşad, imtinan, ikram, imtihan, intikar, vücub, hürmet, nedb, kerahet, ribaha, tahyir, icad ve keza ta'cib ve başkası ve emsali gibi makamların itibarına göre emir ve nehiy lafzının teşerrüb ettiği havaî manalar vardır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 7

İlem 7: Alemdeki terkipler

اِعْلَمْ : اِنَّ فيِ جُمْلَةِ الْعَالَمِ تَرْكِيبًا ... الخ

Hazret-i Üstad (R.A.) şu i'lemde şöyle emrediyor:

Âlemin hey'et-i umumiyesinde husule gelen eserler, semereler, tahavvüllere ve inkılablara medar ve masdar olmak üzere; âlemin içine almış olduğu eczanın ihtilat, irtibat, bağlantılar sebebiyle birbirinin içerisine girmiş silsile şeklinde sonsuz bir terkib vardır ki; âsârın masdarı da budur. Kezalik kâinatın umumunda hükümlere medar olmak üzere, her tarafına dal budak salmış bir kanun, bir nizam da vardır.

Evet kâinatta hiçbir küll yoktur ki, terkibin semeratından bir semereyi telmih etmesin. Ve hiç bir külliyet yoktur ki, nizam-ı umumînin bir kanununu telvih etmesin.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 8

İlem 8: Külli kaziyeler, zımnî kaziyeleri tazammun eder

اِعْلَمْ : اِنَّ الْقَضِيَّةَ الْكُلِّيَّةَ فَذْلَكَةُ قَضَايَا ضِمْنِيَّةٍ ... الخ

Hazret-i Üstad (R.A.) şu i'lemde şöyle emretmiştir ki;

Her küllî kaziye, mevzuunun efradı ve teşrihatı adedince kazayayı tazammun eden bir fezlekedir. Ve iki kaziyeden teşekkül eden şekl-i evvelin müntic olabilmesi için (Üstadın arabî asılda zikrettiği gibi) yedi kayıtlarda da her iki kaziyenin muhtevi olması lâzımdır. Meselâ suğra denilen birinci kaziyede nazara alınan ayn-ı kayıd, kübra denilen ikinci kaziyede de alınmalıdır. Aksi takdirde müntic olamaz.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 9

İlem 9: İnsanın fıtri sualleri

اِعْلَمْ : اِنَّ فيِ بُحْبوُحَةِ فِطْرَةِ اْلاِنْسَانِ الخ ...

Hazret-i Üstad, şu i'lemde şöyle emretmiştir ki;

İnsanın fıtratının merkezinde beş dallı ve dilli bir ihtiyaç şeceresi vardır ki; beş sual ile, şu boşluğu dolduran hâdiselere karşı mukabelede bulunmaktadır. Ve onlarda cereyan eden vukuatlara seslenmekte ve kâinata nida etmektedir.

O suallerin en mümtazı مَا dır ki, mebadi-i tasavvuriyeyi tevlid eder. Yani *"şu gördüğümüz eşya nedir?"* diye مَا ile sual ediyor.

İkincisi de: *"Mebadi-i tasdikiyeyi ilim içinde tedvin eden şu hükümler ne içindir?"* diye لِمَه ile soruyor. O zaman hikmet, kâinat lisanıyla ve hikmetin mukaddimesi olan mantık ile, birinci suali tariflerle, ikinci suali de delil ve burhanlarla cevablandırır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 10

İlem 10

اِعْلَمْ : لَمَّا اِقْتَضَتِ الْعِنَايَةُ الْاِلٰهِيَّةُ تَرَقِّىَ الْبَشَرِ وَ اِسْتِكْمَالَهُ ... الخ

Hazret-i Üstad, bu i'lemde şöyle emrediyor:

Yani vakta ki, inayet-i İlahiye, insanın terakkisini ve mücahede ile istikmalini ve hadd-i kemale erişmesini iktiza etti. Şübhesiz ki; insanın seciye ve seviyesine vaz'-i yed etmemiş, (El koymamış) meyil ve arzularını da kayıd altına almamış, ahlâkına sed çekmemiştir. Belki istediği tarafa gitmesi için serbest bırakmıştır. Bunun içindir ki; beşere yakınlık uzaklıkça sıhhat ve fesadça mütefavit pek çok yollar açılmıştır. Buna binaen, seciyeleri güzel, ukul-ü selime sahibleri hakka doğru yürüdükleri zaman, mesleklerini aşağı tabakalara da ta'mim etmek için, bâtıl ve dalalete düşmemek için, şartlar adıyla bazı alâmat-ı ihtiraz koymuşlardır.

İşte buna binaendir ki; mantık, kuvve-i fikriye ve akliyeyi doğru yollara sevketmek için bazı şartlar vaz' etmiştir ki, o şartların vücudu ile sıhhate, fukdanı ile de fesada delâlet eder.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 11

İlem 11

اِعْلَمْ : اِنَّ فيِ الْعَالَمِ اِخْتِلاَفًا وَ تَغَيُّرًا ... الخ

Hazret-i Üstad şu i'lemde şöyle emretmiştir:

Âlemde göze çarpan semeredar büyük üç esas vardır:

1- Âlemdeki ihtilaftır ki, bu ihtilaf ise; hakaik-ı hakikiyeden çok hem pek çok ziyade hakaik-ı nisbiyeyi izhar etmektedir. Yani bu ihtilaftan; hakaik-ı nisbiyeden olan küçüklük, büyüklük, güzellik, çirkinlik, âlimlik, cahillik gibi hakaik-ı nisbiye doğar. Ve bu hakaikten hırs ve rekabet hisleri meydana gelir. Hırs ve rekabet hisleri de, maddî ve manevî beşer terakkiyatına menşe'dir. Ve daha bunlara benzer ihtilafın çok büyük, azîm vak'alara sahib olmasındandır ki; ona olan riayet, bazı cüz'î ve dağınık şerlerin vücuduna fetva vermiş. Çünkü o az olan kubh olmasaydı, pek çok mehasinin güzellikleri zuhur etmeyecekti.

2- Tagayyürdür ki, o hakaik-ı nisbiyeyi daha da çoğaltmıştır.

3- Nizamdır ki, hakaik-ı nisbiyeyi silsilelendirmiş ve kanunlaştırmıştır. Ve o nisbetlerin timsalleri ise, kâinatta cereyan eden kaziyelerdir. Bu ise kader-i İlahînin tefasili olan kazasının parçalarıdır.

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 12

İlem 12

ثُمَّ اعْلَمْ اَيْضًا ... الخ

Hazret-i Üstad (R.A.) bu i'lemde şöyle emrediyor: 'İnsanın fikrinin gayesi ve son mertebesi, nefs-i natıkanın kâinata manevî bir harita olmasından ibarettir. Bu ise, kâinatın hakikatları nefs-i natıkada irtisam etmek ve pek çok hakaik-ı nisbiyeyi bir mukayese ile bilmekle hasıl olur. Bu hakikatlar ise kaziyelerdir. Bu kaziyeler de, delillerden hasıl olan neticelerdir. Onlar da, delillerle eczası teşekkül eder. O ecza da, mevzu ve mahmullerden ibarettir. Mevzu ve mahmullerden maksad da tasavvurlarıdır. Tasavvurları ise, tarifler ile hasıl olur. Tarifleri de eczasından hasıl olur. Eczaları ise külliyat-ı hamsedir.

Hülasa: Külliyat-ı hamse tariflere mebadidir, tarifler de kaziyelere mebadidir, kaziyeler de delillere mebadidir, deliller de mechul hakikatlara mebadidir

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Ilem 13

İlem 13

مُقَدِّمَةُ فِي الْمُحَرَّفَاتِ
اِعْلَمْ : اِنَّ اَرْجُحِيَّةَ اْلاِفَادَةِ وَ اْلاِعْلاَمِ ... الخ

Mukaddimenin tercümesi: (Sevk-i fıtrîden ve iktiza-i tabiîden infilak eden kaziyeler.)

Hazret-i Üstad (R.A.), bu i'lemde şu emri vermiştir:

"Bir sözü söyleyen veya bir yazıyı yazan insanlarda meyl-ül erciha vardır. Yani herkes daha güzel lafızları, üslûbları bulup söylemek, yazmak arzusundadır. Bu arzuları tatmin etmek için manalara giydirdikleri elfaz ve üslûbların; manaların kametlerine, boylarına sevk-i fıtrîye uygun olup olmadığına bakmazlar. Elden geldiği kadar daha güzellerini, zariflerini arayıp bulmak için, -bilhassa nazımlarda, şiirlerde- bütün bütün mes'eleleri sevk-i fıtrî kanunlarından çıkarıyorlar.

Evet pek çok şartiyeler var ki, hameliye libasıyla arz-ı endam eder. Hameliye de şartiye libasını giyer, görünür. Hem muttasıla, munfasıla makamını işgal eder. Bazan da külliye, cüz'iyenin altında gizleniyor. Mucibe dahi selbiye peçesiyle peçelenir ve hakeza; bir kıyas, bir kaziyede görünür. Kaziye de bazan bir sıfatta, bir kayıdda, belki bir harfte saklanıyor. Hattâ belki çok havaî tayyar manalar, kelâm ağacının bir dalına konar. Ve keza bazan bir kelime, o havaî manalardan bir çoğunu içine çekmektedir.

Evet her bir ilmin bahsettiği mes'eleler, bir zat ile bir sıfattan ibarettir. Yani bir mevzua, bir sıfatı, subutî bir haml ile isbat etmektir. Fakat mahmul olacak sıfat, sâbite ve lâzıme olması lâzımdır. Yani o sıfatın vâcib-üs sübut olması icab eder. Buna binaen; her bir ilmin mes'eleleri hamliye, mucibe, külliye olmakla; hariçte zarurî, zihinde nazarî olan mes'elelerdir.

Binaenaleyh, bir ilmin mes'eleleri içerisinde görünen şartiye, salibe, mümkine, cüz'iye, bedihiye gibi kaziyeler, ya mebadi-i tasavvuriyeden veya mebadi-i tatbikiyeden veya istitradî, tebaî zikredilen tamamlayıcı kaziyelerdir. Veya bir mes'elenin delili, mukaddimelerinden olup, o delilin yerine ikame edilmiştir. Feteemmel...

Mesnevi [Abdulkadir] : Kızıl İcazdan Parcalar : Mersiye

Hazret-i Üstada Mersiye Şeklinde Bir Hitabe

Kutlu olsun, mutlu olsun sana ol âlî makam,
Fitnenin narı hemen oldu sana berd ü selâm
Urfa'nın topraklarında değildir Üstadımız **(1)**
Pek sıcak kardeşlerin kalbindedir serdarımız
.....
.....
Bizleri unutma ey âlî cenab rehberimiz
Arz-ı hürmetle öper, dergâhına yüz süreriz
Bizden sana her subh u şam, olsun keko **(2)** binler selâm
Binler selâm olsun sana, olsun sana binler selâm
Sensiz kalan kardeşlerin ağlar öter, aleddevam
Gülsüz kalan bülbül gibi, yok ne kararı, ne menam
Sana olsun bin selâmlar bizlerin göz bebeği
Kaldı gözler noktasız, tersine döndü feleği
Ankara radyosu yaydı en kara bir haberi
Kalbi deldi, ruhu ezdi, yaktı yıktı ciğeri
Ey mezarcı! O makamda bize de kaz bir mezar
Olalım üstada komşu, görelim leyi ü nehar
Ey mezarcı! Göm beni de şu Said'in kabrine
Firkatin, dayanamam vallahi asla kabrine
Katılsın zerratımız âlem-i berzahta keza,
Sarılsın birbiriyle ruhlar ilâ-yevm-il ceza
Dar-ı dünyada Said'i bizden ettinse cüda
Bari uhrada beraberce haşret ey Hûda!
Dünkü hal oldu hayal, geçti visal, geldi zeval

Bizleri Üstadımızla haşret ya Zelcelal!

EYYÜHEL ÜSTAD

Ne hayatta, ne mematta görmedin hiç bir huzur
Dar-ı dünyada efendim ne safa var, ne sürür
Ah efendim şu hayata sakın hiç etme esef
Ne safa var, ne vefa var, hep cefadır, hep telef
Ne sebat var, ne karar var, hep kederdir hepsi gam
Hayrı yoktur bir hayatın sonu olsa şu elem
Doğumun sonu ölümdür, yapının sonu harab
Kurtuluş yoktur efendim, yıkılır olur türab
Her gelişten sonra vardır bir gidiş,
Her gidişten sonra olaydı geliş.

ÜSTADIN LİSANIYLA

اَیْ زَمَانْ ظَالِمْ زَمَانْ اَزْ دَسْتِ ظُلْمَتْ چِه کُنَمْ
قَبْرِ مَا بَرْبَادِ دَادی حَسْرَتَا مَنْ چِه کُنَمْ
مَنْ کِه تِلْمِیذِ عَلیِ یَمْ اِینْ مُصِیبَتْ عَارِ نِیسْت
مَنْ بَجَنَّتْ میِ رَوَمْ اَمَّا فَقِیهَانْ تَا بَه نِیسْت
حِزْبُ اْلاَحْرَارِ جَوَاهِلْ کوُفَه اَنْد اَنْدَرْ وَفَا
جَوْرِهَارَا صَبْر کَرْدَمْ حَسْبُنَا اللهُ کَفیَ

HAZRET-İ ÜSTAD'IN TARİH-İ VEFATI

Nurs'ta doğdum (325), Nuriye'den (271)
Nur'u yaydım (266) her yerde
Nur'a kavuştum birden (261)
Yattım Nurlar içinde (256)
Vefat tarihi vardır
Bu beş Nurlar içinde (1379)

تَمَّتْ

---

(1): Bu şiir, Üstadımızın irtihalinin hemen akibinde yazıldığından ve henüz Üstadımızın kabr-i pürmünevverleri vahşî canavarların saldırısına uğramamış olduğundan, kerametkârane bir nevi îma-i ihbarîden hâlî değildir gibi bana geliyor. (Naşir)

(2): Kürtçe "Ey ağabey" demektir. (Naşir)

Mesnevi [Abdulmecid]

Mesnevi-i Nuriye (Trc: Abdülmecid)

Mesnevî Nûriye

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

•İtizar
•Mukaddime
•Lemalar
•Reşhalar
•Lasiyyemalar
•Hatime
•Katre
•Katrenin Zeyli
•Habab
•Hababın Zeyli
•Habbe
•Habbenin Zeyli
•Habbenin Zeylinin Zeyli
•Zehre
•Zerre
•Şemme
•14.Reşha

- Şule
- Şulenin Zeyli

Mesnevi [Abdulmecid] : Itizar

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

İ’tizar

Risale-i Nur Külliyatından el-Mesneviyyü’l-Arabî ile muanven büyük Üstad’ın cihanbaha pek kıymettar şu eserini de Allah’ın avn ve inayetiyle Arabîden Türkçeye çevirmeye muvaffak olmakla kendimi bahtiyar addediyorum. Yalnız, aslındaki ulviyet, kuvvet ve cezaleti tercümede muhafaza edemedim. Evet, o cevher-baha hakikatlere zarf olacak ne bir harf ve ne bir lâfız bulamadım. Tercüme lisanı da fikrim gibi nâkıs ve kasır olduğundan, o azîm imanî ve cesîm Kur’ânî hakikatlere ancak böyle dar ve kısa bir kisveyi tedarik edebildim. Ne hakkın ve ne hakikatin hatırı kalmış. Fabrika-i dımağiyemin bozukluğundan, bu kadarını da, müellif-i muhterem Bediüzzaman’ın mânevî yardımlarıyla dokuyabildim.

Evet, bir tavuk, kendi uçuşuyla şahinin veya kartalın uçuşlarını taklit ve tercüme edemez. Bu, hakikaten aslına uygun ve lâyık bir tercüme değildir. (Pek kısa bir meal, bazan da tayyedilmiş, tercüme edememiş). Çok yerlerde yalnız mealini aldım. Bazı yerlerde de tayyettim. Ancak, aslındaki hakaiki evlâd-ı vatana gösteren küçük bir ayinedir.

Risale-i Nur Müellifinin neseben küçük
kardeşi ve on beş sene ondan ders alan
Abdülmecid Nursî

Mesnevi [Abdulmecid] : Mukaddeme

Risâle-i Nûr'un bir nev' arabî Mesnevî-i Şerîfi
hükmünde olan bu mecmûanın

Mukaddimesi

"Beş Nokta"dır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar

Lem’alar

Türkçe Risale-i Nur’un Yirmi İkinci Sözüyle aynı mealdedir.

•Mukaddime
•Tenbih
•1.Lema
•2.Lema
•3.Lema
•4.Lema
•5.Lema
•6.Lema
•7.Lema
•8.Lema
•9.Lema
•10.Lema
•11.Lema
•12.Lema
•13.Lema
•14.Lema

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ [1]
اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ [2]
شَىْءٍ وَكِيلٌ
لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ [3]
فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ [4]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ [5]
مَامِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا [6]

Ey daire-i esbabdan zuhur eden işleri, hâdiseleri esbaba isnad eden gafil, cahil! Mal sahibi zannettiğin esbab, mal sahibi değillerdir. Asıl mal sahibi, onların arkasında iş gören kudret-i ezeliyedir. Onlar, ancak o kudretten gelen hakikî tesirleri ilân ve neşretmekle muvazzaftırlar. Demek, daire-i esbab, hükûmetin kalem dairesi hükmündedir ki, yukarıdan gelen emirlerin tebliğatı o daireden yapılıyor. Çünkü, izzet ve azamet perdeyi iktizâ eder; tevhid ve celâl dahi şirketi reddeder, tesiri esbaba vermiyor.

Evet, Sultan-ı Ezelînin memurları vardır, ama icraatçıları değillerdir ki, saltanat ve rububiyetinde ortak olsunlar. Ancak o memurların vazifesi dellâllıktır ki, kudretin icraatını ilân ediyorlar. Veya o memurlar, nâzır müşahitlerdir ki, gördükleri evâmir-i tekviniyeye karşı yaptıkları itaat ve inkıyad ile istidatlarına göre bir nevi ibadet yapmış olurlar. Demek esbab, ancak ve ancak kudretin

izzetini, rububiyetin haşmetini izhar için vaz edilmiş birtakım vasıtalardır. Yoksa, kudretin acz ve ihtiyacı için muavenet eden yardımcı değillerdir. Beşer sultanlarının memurları ise, sultanların ihtiyaç ve aczlerini def için tayinlerine zaruret hasıl olan yardımcı ve ortaklarıdır. Binaenaleyh, Allah'ın memurlarıyla insanın memurları arasında münasebet yoktur. Yalnız gafil ve cahil olanlar hâdiselerde ve vukuattaki hikmetleri, güzellikleri göremediklerinden, Cenâb-ı Haktan şekva ve şikâyetlere başlarlar. İşte o şekva ve şikâyetlerin hedefini değiştirmek için esbab vaz edilmiştir. Çünkü, kusur onlardan çıkıyor, onların kabiliyetsizliğinden ileri geliyor. Bu sırra bir misal-i latîf sûretinde bir temsil-i mânevî rivayet ediliyor ki:

Hazret-i Azrail Aleyhisselâm, Cenâb-ı Hakka demiş ki:

"Kabz-ı ervah vazifesinde Senin ibâdın benden şekva edecekler. Benden küsecekler."

Cenâb-ı Hak, lisan-ı hikmetle ona demiş ki:

"Seninle ibâdımın ortasında musibetler, hastalıklar perdesini bırakacağım. Tâ şekvaları onlara gidip sana küsmesinler."

Evet, nasıl ki hastalıklar perdedir, ecelde tevehhüm olunan fenalıklara mercidirler. Ve kabz-ı ervahta hakikî olarak hikmet ve güzellik, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın vazifesine müteallikdir. Öyle de, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm da bir perdedir. Kabz-ı ervahta zahiren merhametsiz görünen ve rahmetin kemâline münasip düşmeyen bazı hâlâta merci olmak için o memuriyete bir nâzır ve kudret-i İlâhiyyeye bir perdedir.

Evet, izzet ve azamet ister ki, esbab perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında. Tevhid ve celâl ister ki, esbab ellerini çeksinler tesir-i hakikîden.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Allah herşeyin yaratıcısıdır. Ve O her şey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. (Zümer Sûresi, 39:62)
3.)Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona âittir. (Zümer Sûresi, 39:63)
4.)Şânı ne yücedir Onun ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. (Hicr Sûresi, 15:21)
6.)Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. (Hûd Sûresi, 11:56)

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : Tenbih

Tenbih

Arkadaş, Tevhid iki çeşit olur:

Birisi âmiyâne tevhiddir ki, *“Allah’ın şeriki yok ve bu kâinat Onun mülküdür”* der. Bu kısım tevhid sahiplerinin fikirce gaflet ve dalâlete düşmeleri korkusu vardır.

İkincisi hakikî tevhiddir ki, “Allah birdir, mülk Onundur, vücut Onundur, herşey Onundur” der; lâyetezelzel bir itikada sahiptirler. Bu kısım tevhid sahipleri, herşeyin üstünde Cenâb-ı Hakkın sikkesini görür ve herşeyin cephesinde bulunan mührünü, damgasını okur. Ve bu sayede huzurî bir tevhid melekesi mâliki olurlar ki, dalâlet ve evhamın taarruzundan kurtulurlar.

Kur’ân-ı Hakîmden istifade ettiğimiz ikinci kısım tevhidin birkaç mertebelerini birkaç lem’a zımnında izah edeceğiz:

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 1.Lema

1.Lema

Birinci Lem'a:

Bakınız: Herbir masnûun yüzünde öyle bir sikke vardır ki, ancak herşeyi halk eden Hâlıka mahsustur. Ve herbir mahlûkun cephesinde öyle bir hâtem vurulmuştur ki, herşeyi yapan Sâniden maada kimsede o hâtem bulunmaz. Ve kudretin neşrettiği mektuplarından herbir mektubun âhirinde, taklidi kàbil olamayan öyle bir turra vardır ki, ancak Sultan-ı Ezel ve Ebede hastır. O gibi sikkelerden yalnız hayat üzerinde parlayan sikke-i i'câza bakınız ki, **"hayat"** la birşeyden pek çok şeyler husule gelir, icad edilir Ve pek çok şeyler dahi bir şey-i vahide emr-i Rabbâniyle inkılâp ederler. Meselâ, su, bir şey-i vahid iken pek çok uzuvlara, cihazlara Allah'ın izniyle menşe olur, icad edilirler. Ve mideye giren pek çok muhtelif yemekler ve meyvelerden Hâlık-ı Teâlâ tek bir cismi icad eder, tek bir cisim husule getirir.

İşte kalb, akıl, şuur sahibi olan bir adam, bu ciheti düşünürse anlar ki, bir şeyden çok şeyleri îcad edip çıkartmak ve çok şeyleri birşeye tahvil etmek, ancak herşeyi halk eden ve herşeyi yapan Sânia mahsus bir sikkedir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 2.Lema

2.Lema

İkinci Lem'a:

Sayısız hâtemlerden canlı mahlûkata vaz' edilen hayat hâtemine bakınız. Evet, canlı bir mahlûk, câmiiyeti itibarıyla, kâinata küçük bir misaldir, şecere-i âleme güzel ve tatlı bir meyvedir, kevn ve vücuda bir nüvedir ki, Cenâb-ı Hak o nüvede pek çok âlemlerin örneklerini derc etmiştir. Sanki, o zîhayat gayet hakîmâne muayyen nizamlarla bütün vücutlardan sağılmış bir katre veya bir noktadır. Bu itibarla, bir zîhayatı halk etmek, bütün kâinatı yed-i tasarrufuna alan Cenâb-ı Haktan maada hiçbirşeye isnad edilemez.

Evet, aklı bozulmayan bir şahıs, teemmülü neticesinde anlar ki, meselâ balarısını pek çok şeylere fihriste yapan ve kitab-ı kâinatın ekser mesâilini insanın mahiyetinde yazan ve incir nüvesinde incir ağacının programını derc eden ve insanın kalbini binlerce âlemlere örnek ve pencere yapan ve beşerin kuvve-i hafızasında tarih-i hayatını taallûkatıyla beraber yazan, ancak ve ancak herşeyi yaratan Hâlık olabilir. Ve böyle bir tasarruf, yalnız ve yalnız Rabbü'l-Âlemîne mahsus bir hâtemdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 3.Lema

3.Lema

Üçüncü Lem'a:

Cenâb-ı Hakkın canlı mahlûkata bastığı hayat hâteminin gayr-ı mütenâhî nakış ve keyfiyetlerinden bir nümuneyi göstereceğiz. Şöyle ki:

Nasıl ki suyun katrelerinden, şişenin parçalarından tut, seyyar yıldızlara kadar şeffaf veya şeffaf gibi herşeyde şemsin cilvelerinden şemse mahsus bir turra, bir cilve bulunur. Kezalik, Şems-i Ezelînin de bütün canlı mahlûkatta **"ihya ve nefh-i hayat"** cihetiyle bir tecellî-i ehadiyeti vardır ki, bütün esbab iktidar ve ihtiyar sahibi oldukları farz edilse dahi, o sikkenin ne mislini ve ne taklidini, ne münferiden ve ne müçtemian yapmaktan acizdirler. Buna binaen, şeffaf şeylerde görünen o timsaller şemsin timsali olup, şemsten o şeffaf şeylere in'ikâs etmiş olduklarına hükmedilmediği takdirde, o sayısız katrelerde ve zerrelerde, herbirisinde hakikî bir şemsin maddesiyle mevcut bulunduğuna hükmetmek lâzım gelir.

Kezalik, Şems-i Ezelînin şualar menzilesinde olan tecellî-i esmasının nokta-i merkeziyesi olan hayat, Şems-i Ezelîye isnad edilmediği takdirde, bir sineğe, bir çiçeğe varıncaya kadar herbir zîhayatta nihayetsiz bir kudret, muhit bir ilim, mutlak bir irade gibi, Vacibü'l-Vücuddan maada hiçbirşeyde vücudu mümkün olmayan sair sıfatların mevcut olmasına cahilâne, ahmakane, gülünç bir batıl hüküm lâzım gelir. Ve aynı zamanda, şu batıl hükümle, herbir zerreye ve herbir sebebe bir ulûhiyet-i mutlakayı isnad etmekle sayısız şerikleri ispat etmek mecburiyeti hasıl olur.

Maahaza, tohum olacak bir habbe veya bir çekirdekteki garip, acip, muntazam vaziyete bakınız ki, o habbe, tohumu olacak cismin bütün eczasıyla münasebettar olduğu gibi, nev'iyle, yani ebnâ-yı cinsiyle de ve bütün mevcudatla da münasebetleri vardır. Ve onlara

karşı o münasebetleri nisbetinde vazifeleri vardır. Eğer o tohumcuk habbenin Kadir-i Mutlaktan nisbeti kesilip kendi nefsine isnad edilirse, yani kendi kendine olmuştur denilirse, herbir tohumda, herşeyi görecek bir gözün ve herşeye muhit bir ilmin bulunmasını itikad etmek lâzım gelir. Bu ise, sabık temsilde, herbir şeffaf zerrede hakikî bir şemsin vücudunu iddia etmek gibi gülünç bir hamakattir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 4.Lema

4.Lema

Dördüncü Lem'a:

Bir kitap el yazısıyla yazılırsa, yalnız bir adama ve bir kaleme ihtiyaç vardır. Fakat matbaada basılırsa, kalem işini gören pek çok demir kalemler lâzımdır. Ve o demir harfleri yapmak için ustalar ve âlât ve edevat ve mürettipler gibi çok şeylere ihtiyaç olur. Kezalik, şu kitab-ı kâinatta yazılı satırlar, kelimeler ve harflerin bir Vahid-i Ehadin kalem-i kudretiyle yazılmış olduğu cihete hükmeden adam, pek rahat ve kolay ve mâkul bir yola sülûk etmiş olur. Fakat, o yazıları, o harfleri tabiata ve esbaba isnad eden herifler, imtina ve muhalin en suubetli ve çıkmaz bir yoluna zehab etmiş olurlar. Çünkü, bu yola zehab edenler için tek bir zîhayatın tab' ve bastırılması için ekser kâinatın tab'ına lâzım olan teçhizat lâzımdır. Bu ise, vehmin kabul edemediği bir hurafedir.

Ve keza, toprağın, suyun, havanın herbir cüz'ünde, nebatat adedince mânevî gizli matbaalar lâzımdır ki, mahiyetleri ve cihazları mütehalif sayısız meyve ve çiçeklerin teşkilâtını yapabilsinler. Veyahut o nebatatı o kadar ziynet ve intizamlarıyla beraber yeşillendirmek için, o üç unsurun herbir cüz'ünde bütün ağaçların, meyvelerin ve çiçeklerin hassalarını, cihazlarını ve mizanlarını bilip yapabilecek bir kudret, bir ilim lâzımdır. Çünkü, bu üç unsurun herbir cüz'ü, herbir nebatın teşkiline medar ve menşe olabilir. Evet, bir saksıdaki toprak, cihazları ve şekilleri ve sair sıfatları muhalif olan herhangi bir nebatın tohumunu yeşillendirmeye kabiliyeti vardır. Binaenaleyh, ikinci yola zehab edenlerce, o küçük saksı içerisinde sayısız gizli makine ve fabrikaların vücudu lâzım gelir ki, hurafeciler dahi bundan utanıyorlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 5.Lema

5.Lema

Beşinci Lem'a:

Bir kitapta yazılı bir harf, yalnız bir cihetle kendisini gösterir ve kendisine delâlet eder. Fakat o harf, kâtibine çok cihetlerle delâlet eder ve nakkaşını târif eder.

Kezalik, kitab-ı kâinatta mücessem olarak yazılan herbir kelime, kendi miktarınca kendini gösterirse de, pek çok cihetlerden münferiden ve müçtemian Sâniini gösterir, esmâsını izhar eder. Ve kendi evsafıyla, eşkâliyle, nakışlarıyla, âdeta Sâniini medih için yazılmış bir kasidedir. Buna binaen, meşhur Hebenneka gibi ahmaklaşan bir adam dahi Sâni-i Zülcelâlin inkârına gitmemek gerektir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 6.Lema

6.Lema

Altıncı Lem'a:

Cenâb-ı Hak, bütün cüz ve cüz'îlerde sikke-i mahsusasını ve bütün küll ve küllîlerde has hâtemini vaz' ettiği gibi, aktar-ı semâvat ve arzı, hâtem-i vahidiyetle ve mecmu-u kâinatı sikke-i ehadiyetle mühürlemiştir. Mezkûr sikke ve hâtemlerden, meselâ,

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

âyetinin işaret ettiği ihya ve nefh-i ruh keyfiyetindeki hâtem-i İlâhîye bakınız ki, pek çok garip garip haşirleri, acip acip neşirleri göresiniz!

Evet, bilhassa arzın ihyasında, her sene üç yüz binden fazla saha-i vücuda getirilen mahlûkatın nevilerinde haşir ve neşirler vardır Lâkin, bilinmez bir hikmete binaen, şu haşir ve neşirlerin ekserîsinde, iade edilen emsal aralarındaki misliyet o kadar ayniyete karibdir ki, hemen hemen, dirilen evvelkinin ne aynı ve ne gayrıdır denilebilir. Her ne ise, misliyet, ayniyet mevzuu bahis değildir. Her nasıl olursa olsun, o haşir neşirler beşerin suhulet-i haşrine delâlet ettikleri gibi, beşerin haşrine birer misal ve birer örnek olabilirler.

İşte, birbirine muhalif, nihayet derecede karışık olan o envâ-ı kesireyi kemâl-i imtiyazla ihya etmek ve hatasız, haltsız, galatsız olarak mümtazâne iade etmek, nihayetsiz bir kudrete ve muhit bir ilme sahip olan Zât-ı Zülcelâlin hâtem-i has ve sikke-i mahsusasıdır.

Ve keza, sath-ı arz sahifesinde kusursuz, noksansız, sehivsiz, kemâl-i intizamla üç yüz binden fazla risaleleri yazmak, öyle bir Zâtın sikke-i mahsusasıdır ki, herşeyin içyüzü, herşeyin kilidi onun elindedir. Ve hiçbirşey onun teveccühünü başkasından çevirip kendisine hasredemez.

Hülâsa: Sath-ı arzda, altı ay zarfında, beşerin haşrini temsil eden o sayısız haşir ve neşirlerde görünen rububiyetin o tasarruf-u azîminde pek yüksek, büyük ve ince nakışlı bir hâtemi vardır. Mahlûkatın icadında görünen şu intizamlar, suhuletler, sür'atler, imtiyazlar hep o hâtemin parıltısından meydana geliyorlar. Evet, her bahar mevsiminde pek hakîmâne, basîrâne, kerîmâne faaliyetler başlar ve harikulâde san'atlar yapılır. Ve bütün bu ameliyat, kemâl-i sür'atle, suhuletle, muntazaman cereyan etmekte olduğu görünür.

İşte, bu harikulâde faaliyetler öyle bir Zâtın hâtemidir ki, hiçbir mekânda olmadığı halde, her mekânda ilim ve kudretiyle hâzır ve nâzırdır.

1.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 7.Lema

7.Lema

Yedinci Lem'a:

Bakınız, aktar-ı semavat ve arz sahifeleri üstünde hâtem-i ehadiyet göründüğü gibi, kâinatın heyet-i mecmuasının büyük sahifesi üzerinde de pek vazıh bir surette hâtem-i tevhid görünmektedir.

Evet, bu âlem pek muhteşem bir saray veya muntazam bir fabrika veya mükemmel bir şehirdir. Bu fabrika-i kâinatın eczası, efradı ve envâı, âlât ve edevatı arasında hakîmâne bir muarefe ve tanışmak ve dostâne bir mükâleme ve konuşmak ve pek kerîmâne bir muavenet ve yardımlaşmak vardır ki, kemâl-i sür'atle pek uzun mesafelerden birbirinin savtını işitir ve ihtiyacını görür gibi derhal imdadına yetişir, ihtiyacını def eder. Evet, semadaki ecram ve yıldızların birbirine ve arza verdikleri ziya, hararet, bilhassa arza yaptıkları sair yardımlarını görüyorsunuz. Ve keza, bulutla arz arasında cereyan eden su alışverişine bakınız ki, arz, suyu buhar şeklinde buluta veriyor, bulut da kendi fabrikalarında lâzım gelen ameliyatı yaptıktan sonra buz, kar, yağmur şeklinde iade ediyor. Sanki o camid cirimler, lisan-ı halleriyle telsiz telgraf gibi birbiriyle konuşur ve yekdiğerine arz-ı ihtiyaç ediyorlar. Bilhassa bütün o ecram âdeta el ele vermiş gibi, kemâl-i ciddiyetle zevilhayata lâzım olan şeyleri tedarik etmek hizmetinde sa'y ediyorlar ve bir Müdebbirin emrine bağlı olup bir gayeye teveccüh ediyorlar.

Evet, şu teavün kanununa ittibaen, şems, kamer, gece ve gündüz, yaz ve kış taraflarından yapılan yardımlar sayesinde, şu hayvanların erzakını yetiştiren nebatat izn-i İlâhî ile meydana gelir. Hayvanat da emr-i Rabbânî ile beşerin ihtiyacatını yerine getirir. Balarısıyla ipekböceğinin insanlara yaptıkları yardımlar, bu dâvâyı ispat eder.

Evet, bu gibi eşya-yı camidenin yekdiğerine yaptıkları şu yardımlar, pek âşikâr bir delildir ki, onlar kerîm bir Müdebbirin hademesi ve amelesi olup Onun emriyle, izniyle iş görürler.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 8.Lema

8.Lema

Sekizinci Lem'a:

Gıda olarak mahlûkata, bilhassa hayvanata taksim edilen rızıklara dikkat lâzımdır ki, bu rızık vakt-i muayyeninde yetişir, vakt-i ihtiyaçta sevk edilir. Ve derece-i ihtiyaç nisbetinde yapılan sevkiyatta büyük bir intizam vardır. İşte, bu umumî rızık hakkında görünen geniş ve muntazam rahmet ve inayetler, ancak herşeyin mürebbîsi ve herşeyin müdebbiri ve herşey yed-i teshîrinde bulunan bir Zâtın hâtem-i hassı olabilir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 9.Lema

9.Lema

Dokuzuncu Lem'a:

Bakınız, âlem-i arz ve bütün cüz'iyat üstünde hâtem-i ehadiyet bulunduğu gibi, dağınık neviler ve muhit unsurlar üstünde de aynen o hâtem-i ehadiyet bulunur.

Evet, bir tarlaya tohum ekilmesinden anlaşılıyor ki, o tarla tohum sahibinin mülküdür. Ve o tohum da, o tarla sahibinin malıdır. Yani, o buna, bu da ona şehadet ediyorlar.

Kezalik, kâinattaki masnuat, tohum gibidir. Âlem ve anasır da tarla gibidir. Her iki tarafın lisan-ı halleriyle ettikleri şehadete göre, masnuatı ile âlem-i anasır, yani tohum ile tarla ve muhit ile muhat, hep bir Sâni-i Vâhidin yed-i tasarrufundadır. Demek ednâ bir mahlûka yapılan tasarruf-u hakikî ve zayıf bir mevcuda edilen tevcih-i rububiyet, âlem ve anâsır kabza-i tasarrufunda bulunan Zâta mahsus olduğu gibi, herhangi bir unsurun da tedvir ve tedbiri, bütün hayvanat ve nebatatı kabza-i rububiyetinde tutup terbiye eden aynen o Zâta mahsustur. İşte, hâtem-i tevhid dediğimiz budur. Eğer birşeye temellük etmeye niyetin varsa, meydana çık, kendini tecrübe et, bak ne söylüyorlar: En cüz'î bir fert, "Ancak nev'imi yaratan beni yaratabilir" diyor. Çünkü efrad arasında misliyet vardır. Ve arzın her tarafında dağınık bir surette bulunan en küçük bir nevi, "Beni yaratabilen ancak arzı yaratandır" söylüyor.

Arza bak, ne söylüyor: Sema ile aralarında alışverişi bulunduğu için, "Beni halk edebilen, ancak mecmû-u kâinatı halk eden Zâttır" diyor. Çünkü aralarında tesanüt vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 10.Lema

Onuncu Lem'a:

Arkadaş! Hayat ve ihya ve zevilhayatla herbir cüz ve cüz'îye ve herbir küll ve küllîye ve kâinatın heyet-i mecmuasına darb edilen tevhid hâtemlerinden bir kısım misalleri, mezkûr beyanattan anlaşıldı. Şimdi dinle: Envâ ve külliyat üstüne vaz edilen vahdaniyet sikkelerinden bir taneyi zikredeceğiz. Şöyle ki:

Tek bir semere ile semeredar şecerenin yaratılışlarındaki suubet ve suhulet birdir. Çünkü ikisi de bir merkeze bakar, bir kanuna bağlıdır, terbiye ve keyfiyetleri birdir. Malûmdur ki, merkezin ittihadı, kanunun vahdeti, terbiyenin vahdaniyeti sayesinde külfet, meşakkat, masraf azalır ve öyle bir kolaylık hasıl olur ki, pek çok semereleri olan bir ağaç yed-i vâhide, tek bir semerenin yapılışı da eyâdi-i kesireye tevdi edildiği zaman, her iki tarafın yapılışları suhuletçe bir olur. Ve aralarında yaratılışça fark yoktur. Çok adamlar tarafından yapılan bir semerenin terbiyesi için lâzım olan cihazat ve âlat ve edevat ve saire, bir adam tarafından yapılan semeredar şecerenin terbiye ve yapılması için de aynen o kadar malzeme lâzımdır. Yalnız keyfiyetçe fark olabilir.

Meselâ: Bir ordu askere yapılan elbise tedariki için ne kadar âlât, edevat ve makine lâzımdır; bir neferin elbisesi için de o kadar âlât ve edevat lâzımdır. Ve keza, bir kitabın bin nüshasıyla bir nüshasının ücreti matbaaca birdir. Bazan da tek bir nüshanın tab'ı, daha fazla bir ücrete tâbi tutulur. Buna kıyasen, bir matbaayı bırakıp çok matbaalara başvurulursa, bir kaç kat fazla ücretlerin verilmesi lâzım gelir.

Evet, kesret vahdete isnad edilmediği takdirde, vahdeti kesrete isnad etmek mecburiyeti hasıl olur. Demek, dağınık bir nev'in icadındaki suhulet-i harika, vahdet ve tevhid sırrına bağlıdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 11.Lema

11.Lema

On Birinci Lem'a:

Arkadaş! Bir nev'in efradı arasındaki tevafuk ve bir cinsin envâı arasında âzâ-yı esasiyede bulunan müşabehet, sikkenin ittihadına, kalemin vahdetine delâlet ettiklerinden anlaşılıyor ki, bütün mütevafık ve müteşabihler, yani birbirine benzeyen çokluk, bir Zât-ı Vâhidin eser-i san'atıdır.

Kezalik, inşa ve icadlarda görünen şu suhulet-i mutlaka, bütün mevcudatın bir Sâni-i Vâhidin eseri olduğunu, vücub derecesinde istilzam ediyor. Aksi halde, suubet, güçlük öyle bir derece-i imtinâ ve muhaliyete çıkacaktır ki, o cins ve nevilerin ademden vücuda çıkmalarına bir sed çekilmiş olur. Binaenaleyh, Cenâb-ı Hakkın zâtında şeriki olmadığı gibi—çünkü intizam bozulur, âlem fesada gider—fiilinde de şeriki yoktur. Çünkü, suubetten, güçlükten dolayı âlemin ademden çıkmamasına sebep olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 12.Lema

12.Lema

On İkinci Lem'a:

Arkadaş! Hayat, Hâlıkın ehadiyetine burhan olduğu gibi, mevt de devam ve bekasına bir delildir.

Evet, nasıl akan nehirlerin, dalgalanan denizlerin kabarcıkları ve yeryüzünde bulunan sair şeffaflar, şemsin ziyâ ve timsallerini göstermekle şemsin vücuduna şehadet ettikleri gibi, o kabarcık gibi şeffaflar ölüp söndükten sonra yerlerine müteselsilen gelip geçen emsalleri, yine şemsin ziyâ ve timsallerini gösterdiklerinden, şemsin devam ve bekasına ve bütün o şuâat, celevat ve timsallerin bir şems-i vâhidin eseri olduklarına şehadet ediyorlar. İşte o şeffaflar, vücutlarıyla şemsin vücuduna ve ademleri ve ölümleriyle de şemsin devam ve bekasına delâlet ediyorlar.

Kezalik, mevcudat, vücuduyla Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve ölüm ve zevaliyle, teceddüdî bir teselsülle yerlerine gelen emsali, Sâniin ezelî ve ebedî vâhidiyetine şehadet ediyorlar.

Evet, leyl ve neharın ihtilâfı, fusul-i erbaanın tahavvülü ve unsurların tebeddülü hengâmlarında meydana çıkan şu güzel mevcudat ve bu latîf masnuatta devam ile cereyan eden mübadele ve devr ü teslim muamelesi kat'î bir şehadetle, sermedî, âlî, dâimüttecellî bir Sahib-i Cemâlin vücuduna ve bekasına ve vahdetine şehadet eden kat'î bir burhandır.

Ve keza, senevî inkılâplarda, müsebbebatla esbabın birlikte ölüm ve zevali ve sonradan ikisinin yine birlikte iâdeleri, esbabın da müsebbebat gibi âciz masnu ve mahlûklardan olduğuna delâlet ettiği gibi, bu masnuat ve mevcudatın, bir Zât-ı Vâhidin müteceddid bir san'atı olduğuna da şehadet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 13.Lema

13.Lema

On Üçüncü Lem'a:

Arkadaş! Zerrelerden tut, seyyarelere kadar ve nakışlardan şemslere varıncaya kadar herşey, zâtında, hakikatinde sabit olan acz ve fakrın lisan-ı haliyle Sâniin vücub-u vücudunu ilân eder.

Ve keza, acziyle beraber, nizam-ı umumînin bozulmaması için, hâmil bulunduğu acip ve mühim vazifeler cihetiyle Sâniin vahdetine delâlet eder. Binaenaleyh, Sâniin vâcip ve vâhid olduğuna herşeyde iki şahit olduğu gibi, Hâlıkın ehad ve samed olduğuna da herbir zîhayatta iki âyet vardır.

İhtar: Kâinatın eczasından her bir cüz'ün elli beş lisanla Vâhid-i Ehad ve Vâcibü'l-Vücudu ilân etmekte olduğunu, Kur'ân'ın feyzinden fehmedip, icmâlen "Katre" namındaki eserimde beyan etmişimdir. Arzu eden oraya müracaat etsin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lemalar : 14.Lema

14.Lema

On Dördüncü Lem'a:

Arkadaş! Mevcudat, Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücud ve vahdetine şehadet ettiği gibi, celâlî, cemâlî, kemâlî olan cemî sıfâtına da delâlet etmekle, Hâlıkın zâtında naks ve kusur olmadığını ve şuûnatında, sıfâtında ve esmâsında ve ef'âlinde de naks ve kusur bulunmadığını ilân ediyor.

Zira, eserin kemâli bilmüşahede fiilin kemâline, fiilin kemâli bilbedâhe ismin kemâline, ismin kemâli bizzarure sıfatın kemâline, sıfatın kemâli hads-i yakîn ile şuûnatın kemâline delâlet eder. Şe'nin kemâli ise, hakkalyakîn bir sûretle Zâtın kemâlini gösterir.

Binaenaleyh, bir kasrın ve bir sarayın nukuş ve tezyinatındaki mükemmeliyet, sâni ve mühendisin yaptıkları o nakışlar üstünde ve tezyinat altında görünen ef'âlin mükemmeliyetine delâlet eder.

Ef'âlin mükemmeliyeti dahi, o sâniin taktığı isim ve lâkapların mükemmeliyetini gösterir. Esmânın mükemmeliyeti, sıfâtın mükemmeliyetine delâlet eder. Sıfâtın mükemmeliyeti, şuûnatın mükemmeliyetini tasrih eder. Şuûnatın mükemmeliyeti dahi, o nakkaşın mükemmeliyet-i zâtına delâlet eder.

Kezalik, kâinatta görünen âsârın kemâli, hadsî bir müşahedeyle, ef'âlin mükemmeliyetine, ef'âlin kemâli de fâilin kemâl-i esmâsına, esmânın kemâli sıfâtın kemâline, sıfâtın kemâli şuûnat-ı zâtiyenin kemâline, şuunatın kemâli Zât-ı Zülcelâlin kemâline delâlet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar

Reşhalar

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Tenbih

Hâlık-ı Âlemi bize târif ve ilân eden deliller ve burhanlar, lâyüad ve lâyuhsâdır. O delillerin en büyükleri üçtür.

Birincisi: Bazı âyetlerini gördüğün, işittiğin şu kitab-ı kebir-i kâinattır.

İkincisi: Bu kitabın âyetü'l-kübrâsı ve divan-ı nübüvvetin hâtemi ve künûz-u mahfiyenin miftahı olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselâmdır.

Üçüncüsü: Kitab-ı âlemin tefsiri ve mahlûkata karşı Allah'ın hücceti olan Kur'ân'dır.

Şimdi, birkaç reşha zımnında ikinci burhanı tariften sonra sözlerini dinleyeceğiz.

•1.Reşha
•2.Reşha
•3.Reşha
•4.Reşha
•5.Reşha
•6.Reşha
•7.Reşha
•8.Reşha
•9.Reşha
•10.Reşha

•11.Reşha
•12.Reşha
•İhtar

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 1.Resha

Birinci Reşha

Arkadaş! Hâlıkımızı tarif eden, pek büyük bir şahsiyet-i mâneviyeye mâlik, burhan-ı nâtık dediğimiz, “Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm kimdir?” diye yapılan suale cevaben deriz ki:

Hazret-i Muhammed (a.s.m.) öyle bir zâttır ki, azamet-i mâneviyesinden dolayı sath-ı arz, o zâtın mescid-i aksâsıdır. Mekke-i Mükerreme onun mihrabı, Medine-i Münevvere onun minber-i fazl-ı kemâlidir. Cemaat-ı mü’minîne en son ve en âli imam ve nev-i beşerin hatîb-i şehîridir; saadet düsturlarını beyan ediyor. Ve bütün enbiyânın reisidir; onları tezkiye ve tasdik ediyor. Çünkü, dini bütün dinlerin esasatına câmidir. Ve bütün evliyânın başıdır; şems-i risaletiyle onları terbiye ve tenvir ediyor.

O zât (a.s.m.) öyle bir kutup ve nokta-i merkeziyedir ki, onun halka-i zikrinde bulunan bütün enbiyâ-i ahyâr, ebrâr-ı sâdıkîn onun gelmesine müttefik ve kelâm-ı nutkuyla nâtıktırlar. Ve öyle bir şecere-i nuraniyedir ki, damar ve kökleri, enbiyânın esasat-ı semâviyesidir. Dal ve budakları, evliyânın maarif-i ilhamiyesidir.

Bu itibarla, herhangi bir dâvâyı iddia etmiş ise, bütün enbiyâ mu’cizelerine istinaden ve bütün evliyâ kerametlerine müsteniden ona şehadet etmişlerdir. Evet, bütün dâvâlarının tasdiklerini iş’âr eden, bütün kâmillerin hâtem ve mühürleri vardır. Ezcümle:

O zâtın (a.s.m.) dâvâlarından biri tevhiddir. Bu dâvâyı tasrih ve ifade eden Lâ ilâhe illâllah kelime-i mübârekesidir. O zâtın halka-i din ve zikrine giren bütün geçmiş ve gelecek insanlar o kelime-i mukaddeseyi rükn-i iman ve vird-i zeban etmişlerdir. Demek, o dâvânın hak ve hakikat olduğuna kanaat ve itmi’nan ve iz’anları hâsıl olmuş ki, zaman ve mekâna şâmil bir tarzda, o kelime-i mübâreke,

meşrepleri, meslekleri, an’aneleri mütehalif, mütebayin insanların ağızlarında Mevlevîler gibi semâvî deveran ve cevelân ediyor.

Binaenaleyh, gayr-ı mütenahî şahitlerin tasdikiyle hak ve hakkaniyeti tahakkuk eden bir dâvâya, hiçbir vehmin haddi değildir ki, ona dest-i itirazı uzatabilsin!

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 2.Resha

İkinci Reşha

Arkadaş! Tevhidi ispat ve nev-i beşeri irşad eden o nuranî burhan; biri sağında, diğeri solunda, biri mütevatir, diğeri mecma-ı aleyh bulunan nübüvvet ve velâyetle mücehhezdir. Ve aynı zamanda, irhasat denilen kablen-nübüvvet kendisinden zuhur eden harika hallerin rumuzatıyla ve kütüb-ü semâviyenin beşârâtıyla ve hevâtif denilen, gayptan verilen tebşirat-ı müteaddide ile musaddaktır.

Ve keza, o burhan-ı nurânîden zuhur eden inşikak-ı kamer, parmaklarından fışkıran sular, ağaçların onun dâvetine icabetleri, duasının akabinde yağmurun nüzulü, pek az bir yemekten çokların yiyip doymaları ve kurt, ceylân, deve, taş ve sairenin konuşmaları gibi mu’cizelerinin delâlet ve şehadetiyle tasdik edilmiş bir zâttır (a.s.m.).

Ve keza, dünya ve âhiret saadetlerini temine kâfil ve kâfi olan şeriatı, nübüvvetini tasdik ve ispata kâfidir. Geçen derslerde, şems-i şeriatinden bazı şuaları gördük. Tatvil-i kelâmı mucip tekrarları lâzım değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 3.Resha

3.Reşha

Üçüncü Reşha

Arkadaş! O zât (a.s.m.), delâil-i âfâkiye denilen haricî delillerle musaddak olduğu gibi, delâil-i enfüsiye denilen zâtında ve nefsinde sabit delil ve işaretlerle dahi musaddaktır. Çünkü o zât şems gibidir; zâtını, zâtıyla ziyalandırarak gösterir. Meselâ, bütün ahlâk-ı hamîdenin en yüksekleri o zâtta içtimâ etmiş olduğuna bütün âlem şehadet ediyor. Ve keza, en nezih hasletleri ve huyları ve en yüksek seciyeleri câmi bir şahsiyet-i mâneviye sahibi olduğuna icmâ vardır. Ve keza, o zâtın en yüksek derecede bulunan zühd ve takvâ ve ubudiyeti, şehadetleriyle mâlik olduğu kuvvet-i imaniyeyle musaddaktır. Ve keza, siyer-i nebeviyenin şehadetiyle derece-i vüsûku ve kemâl-i ciddiyet ve metaneti ve bütün işlerinde ve harekâtında kuvvet-i emniyeti, hakka mütemessik ve hakikate sâlik olduğunu tasdik eden kat'î delillerdir. Evet, yaprakların yeşilliği, çiçeklerin tarâvet ve güzelliği ve semerelerin tazeliği, ağacın canlı, hayatlı, hayy olduğuna sadık şahittirler.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 4.Resha

4.Reşha

Dördüncü Reşha

Arkadaş! Tûl-i zaman ve bu'd-i mekânın muhâkemat-ı akliyede tesiri çoktur. Maahaza, [1] لَيْسَ الْخَبَرُ كَالْعَيَانِ düsturuna ittibâen, şu zaman ve muhitin hayalâtından çıkarak tayy-ı zaman ve mekânla, hayalen Ceziretü'l-Araba gidelim ve Medine-i Münevverede nurânî ve yüksek minber-i saadetine çıkmış, nev-i beşere hitaben irşadatta bulunan o zât-ı muallâyı bizzat görüp sözlerini dinlemeliyiz.

İşte, hayalen oraya gittik. Bak, harika bir surette hüsn-ü suret ile hüsn-ü sîreti cem eden o mürşid-i umumî, o hatîb-i kudsî, cevâhir dolu bir kitab-ı mu'cizülbeyan eline alarak, bütün insanlara mele-i âlâdan nâzil olan bir hutbe-i ezeliyeyi okuyor. Ve bütün benî Âdemi ve cinleri ve mevcudatı dinletiyor. Evet, pek büyük bir emirden haber veriyor. Hilkat-i âlemin acip muammâsını açıyor. Kâinatın sırr-ı hikmetine dair tılsımı açıyor. Felsefe ve fenn-i hikmetin, nev-i beşere, "Siz kimlersiniz? Nereden geliyorsunuz? Nereye gidiyorsunuz?" diye irad ettiği akılları acz ve hayrette bırakan üç suale cevap veriyor.

1.)Haber, gözle görmeye benzemez, ikisi aynı şey değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 5.Resha

Beşinci Reşha

Arkadaş! Şu zât-ı nuranî (a.s.m.), mürşid-i imânî, Resûl-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm) bak, nasıl neşrettiği hakikatin nuruyla, hakkın ziyasıyla, nev-i beşerin gecesini gündüze, kışını bahara çevirerek, âlemde yaptığı inkılâp ile âlemin şeklini değiştirerek nuranî bir şekle sokmuştur. Evet, o zâtın nuranî güzelliğiyle kâinata bakılmazsa, kâinat bir mâtem-i umumî içinde görünecekti. Bütün mevcudat birbirine karşı ecnebî ve düşman durumunda bulunacaktı. Cemâdat, birer cenaze suretini gösterecekti. Hayvan ve insanlar, eytam gibi zeval ve firakın korkusundan vâveylâlara düşeceklerdi. Ve kâinata, harekâtıyla, tenevvüüyle ve tagayyüratıyla, nukuşuyla tesadüfe bağlı bir oyuncak nazarıyla bakılacaktı. Bilhassa insanlar, hayvanlardan daha aşağı, zelil ve hakir olacaklardı.

İşte, o zâtın telkin ettiği iman nazarıyla kâinata bakılmadığı takdirde, kâinat böyle korkunç, zulümatlı bir şekilde görünecekti. Fakat o mürşid-i kâmilin gözüyle ve iman gözlüğüyle bakılırsa, her taraf nurlu, ziyadar, canlı, hayatlı, sevimli, sevgili bir vaziyette arz-ı dîdâr edecektir.

Evet, kâinat iman nuruyla mâtem-i umumî yeri olmaktan çıkıp mescid-i zikir ve şükür olmuştur. Birbirine düşman telâkki edilen mevcudat, birbirine ahbap ve kardeş olmuşlardır. Cenaze ve ölü şeklini gösteren cemâdat, ünsiyetli birer hayattar ve lisan-ı haliyle Hâlıkının âyâtını nâtık birer musahhar memuru şekline giriyorlar. Ağlayan, müteşekkî ve eytam kıyafetinde görünen insan, ibadetinde zâkir, Halıkına şâkir sıfatını takınıyor. Ve kâinatın harekât, tenevvüat, tagayyürat ve nukuşu abesiyetten kurtuluyor. Rabbânî mektuplar, âyat-ı tekviniyeye sahifeler, esmâ-i İlâhiyeye ayineler suretine inkılâp ederler.

Hülâsa: İman nuruyla âlem öyle terakki eder ki, ***“Hikmet-i Samedâniye Kitabı”*** namını alıyor. Ve insan, zelil ve fakir ve âciz hayvanların sırasından çıkar; zaafının kuvvetiyle, aczinin kudretiyle, ubudiyetinin şevketiyle, kalbinin şuaıyle, aklının haşmet-i imaniyesiyle hilâfet ve hâkimiyetin zirvesine yükselmiştir. Hattâ acz, fakr, ihtiyaç ve akıl onun sukutuna esbab iken, suud ve yükselmesine sebep olurlar. Zulmetli, karanlıklı bir mezar-ı ekber suretinde görünen zaman-ı mazi, enbiya ve evliyanın ziyasıyla ziyadar ve nuranî görünmeye başlar. Karanlıklı gece şeklinde olan istikbal, Kur’ân’ın ziyasıyla tenevvür eder, Cennetin bostanları şekline girer. Buna binaen, o zât-ı nurânî olmasaydı, kâinat da, insan da, herşey de adem hükmünde kalır, ne kıymeti olur ve ne ehemmiyeti kalırdı.

Binaenaleyh, bu kadar garip, acip, güzel kâinat için böyle tarifat ve teşrifatçı bir mürşid-i harika lâzımdır. *“Eğer bu zât (a.s.m.) olmasaydı kâinat da olmazdı”* meâlinde

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ

olan hadis-i kudsî şu hakikatı tenvir ediyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 6.Resha

6.Reşha

Altıncı Reşha

Arkadaş! O hutbe-i ezeliyeyi okuyan zât, kâinatın kemâlâtını keşfeden canlı bir güneştir; saadet-i ebediyeyi ihbar ve tebşir ediyor. Nihayetsiz rahmeti keşfetmiş, ilân ediyor. Saltanat-ı Rububiyetin mehâsininin dellâlı ve esmâ-i İlâhiyenin gizli definelerinin keşşâfıdır.

Evet, o zât (a.s.m.) vazifesi itibarıyla, hakkın burhanı, hakikatın ziyası, hidayetin güneşi, saadetin vesilesidir. Şahsiyet ve hüviyet cihetiyle, muhabbet-i Rahmâniyenin misali, rahmet-i Rabbâniyenin timsali, hakikat-i insaniyenin şerefi, şecere-i hilkatin en kıymettar ve kıymetli bahâdar bir semeresidir. Tebliğ ettiği dini de harika bir sür'atle şark ve garbı ihata etmiş, nev-i beşerin beşte biri kabul etmiştir. Acaba böyle bir zâtın dâvâlarında nefis ve şeytanın münakaşa ve itirazlarına bir imkân var mıdır?

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 7.Resha

Yedinci Reşha

Arkadaş! O zâtı harekete getirip o inkılâpları kendisine yaptıran ancak bir kuvve-i kudsiyedir. Evet, bilhassa Ceziretü'l-Arabda yaptığı inkılâp ve icraata bak:

O sahralarda, o çöllerde, âdetlerini muhafazada çok mutaassıp ve asabiyetlerinde fevkalâde inatçı ve kasâvet-i kalb ve merhametsizlikte emsalsiz ve hattâ diri diri kızlarını toprağa gömüp öldürürlerken müteessir bile olmayan pek çok vahşî kavimler oturmakta idiler. O zât-ı nuranî, kısa bir zamanda, o kavimlerin ahlâk-ı seyyielerini kaldırarak ahlâk-ı hasene ile tebdil ettirdi. Hattâ, o zât-ı mürşidin (a.s.m.) telkin ettiği iman nuru sayesinde, o vahşî insanlar, insan âleminde insanlara muallim oldular. Ve medeniyet dünyasında, medenîlere üstad oldular. O zâtın (a.s.m.) şu kadar geniş ve azîm saltanatı, yalnız zahirî bir saltanat değildir. Daha geniş ve daha derin yerde saltanat-ı bâtıniyesi vardır ki, bütün kalbleri ve akılları kendisine cezb ve celb etmiştir. Ve bütün ruhları ve nefisleri teshir etmiştir ki, kalblere mahbub, akıllara muallim ve tenvir edici ve nefislere mürebbî ve ruhlara sultan olmuş ve olmaktadır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 8.Resha

8.Reşha

Sekizinci Reşha

Arkadaş! Bilirsin ki, sigara gibi küçük bir âdeti, birşeyi tiryakisinden ref etmek pek zahmettir. Hattâ büyük bir hâkim, büyük bir azimle, küçük bir kavimde itiyad edilen bir hasleti kaldırmakta büyük müşkilâta rastgelir. Halbuki bu zât-ı nuranî, pek çok âdetleri, pek çok asabî, inatçı kavimlerden, cüz'î bir kuvvetle, kısa bir zamanda kaldırarak, yerlerini yüksek, nezih ahlâk ve âdetlerle doldurmuştur.

Evet, Hazret-i Ömer İbnü'l-Hattâb'ın (radıyallahü teâlâ anh) İslâmiyetten evvel ve sonraki halleri bu meseleye güzel bir misaldir. Bunun gibi, icraat-ı esasiyesinden binlerce harikalar vardır. O zâtın, o zamandaki icraatına harika diyoruz. Acaba bu zamanın yüzlerce feylesofları, o zamanda, o vahşet-âbâd cezireye gidip, pek uzun zamanlarda o vahşîleri ıslah için çalışsalar, o zât-ı mürşidin bir senede muvaffak olduğu kadar, onlar elli senede muvaffak olabilirler mi? Hâşâ!

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 9.Resha

Dokuzuncu Reşha

Arkadaş! Aklı başında olan bir adam münazaralı dâvâlarda yalan söyleyemez. Çünkü, bilâhare yalanının açığa çıkıp mahcup olmasından korkar. Ve keza, bir insan yalan söylediği takdirde pervasız, lâübâli bir tarzda söyleyemez. Ve keza, serbest, heyecanlı söylenmesine girişemez velev âdi bir mesele, küçük bir cemaat içinde, küçük bir vazifede bulunan küçük bir şahıs olsun. Acaba büyük bir vazifeyle vazifedar, pek büyük bir meselede, pek büyük bir şeref ve haysiyet sahibi, pek büyük bir cemaat içinde, pek şedit hasımların karşısında iddia ettiği bir dâvâda yalan ve hilâf-ı hakikat söyleyebilir mi?

İşte, o zât-ı nurânî, okuduğu o hutbe-i ezeliyeyi öyle bir tarzla okuyor; ne tereddüdü var, ne hicabı, ne korkusu var, ne teessürü... Hem samimî bir safa-i kalble, hâlis bir ciddiyetle, hasımlarının damarlarına dokundurmak üzere, akıllarını tezyif, nefislerini tahkir edip izzetlerini kırıyor. Acaba böyle bir dâvâda, böyle bir makamda, böyle bir şahıstan zerre miskal bir hilenin bu meseleye karışmasına imkân var mıdır? Hâşâ!

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى [1]

Evet, hak hileye muhtaç değil; hakkı söylemekte hile ve iğfal ihtimali yoktur. Hakikati gören bir nazar halkı iğfal etmez, hilâf-ı hakikat söylemez, hayal ile hakikati temyiz eder; aralarında iltibas olamaz.

1.)O ancak kendisine vahyolunanı söyler. (Necm Sûresi, 53:4)

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 10.Resha

Onuncu Reşha

Arkadaş! O zât-ı mürşid, nev-i beşeri korkutmak için pek müthiş hakikatlerden bahsediyor. Ve insanları tebşir için, kalbleri cezb ve akılları celb eden meselelerden haber veriyor.

Yahu! Hakaik ve garaibi keşif için insanlarda öyle bir şevk, öyle bir merak vardır ki, garip bir hakikati keşif yolunda canlarını, mallarını feda ediyorlar. Bu zâtın (a.s.m.) keşf ve ihbar ettiği hakaike ne için ehemmiyet vermiyorlar? Halbuki, bütün enbiyâ ve evliyâ ve sıddıkîn gibi ehl-i şuhud ve ashab-ı ihtisas, bilittifak o zâtı tasdik etmiş ve ediyorlar.

Bu zât (a.s.m.), öyle bir Sultanın şuûnundan bahsediyor ki, kamer Onun mülkünde bir sinek gibidir. Acip harikalardan bahsettiği gibi, pek müthiş infilâk ve inkılâplardan da haber veriyor. Bakınız: O hutbe-i ezeliyede,

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ (1)
اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ (2)
اِذَا زُلْزِلَتِ الاَرْضُ زِلْزَالَهَا (3)

gibi tilâvet ettiği âyetlere dikkat ediniz. Ve beşer için öyle bir istikbalden haber veriyor ki, dünyevî istikbal ona nisbeten bir katre hükmündedir. Ve öyle bir saadetten müjde veriyor ki, dünya saadetleri ona nazaran rüyalar gibi olur. Evet, bu kâinatın perdesi altında çok acaip şeyler vardır, bizleri bekliyorlar. Biz de onları intizar ediyoruz. Binaenaleyh, o acaibi görüp bize keyfiyetlerini hikâye

etmek için hârikulâde bir insan lâzımdır ki, o harika garaibi görsün ve gördüğü gibi bize de söylesin.

Ve keza, o zât, Hâlıkımızın bizden talep ettiği şeylerden bahsediyor ve çok hakikatlerden, meselelerden haber veriyor ki, onlardan kurtuluş yoktur. Feyâ acaba! Ekser-i nâs neden böyle hak şeylerden göz yumuyorlar, hakikatlerden kulak tıkıyorlar?

1.)Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
2.)Gök yarıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1)
3.)Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. (Zilzâl Sûresi, 99:1)

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 11.Resha

Onbirinci Reşha

Arkadaş! Şu minber-i âlide hutbe-i ezeliyeyi okuyan ve şahsiyet-i mâneviyesiyle bizlere meşhud ve yüksek şuûnatıyla âlemde meşhur olan zât-ı nurânî, (a.s.m.) vahdaniyet-i İlâhiyeye bir burhan-ı sâdık-ı nâtık ve tevhidin hakikat olduğuna bir delil-i hak ve saadet-i ebediyenin de vücuda gelmesine kat'î bir delil ve zahir bir burhandır.

Ve keza, o zât, insanları hidayete davet etmekle saadet-i ebediyenin husulüne sebep olduğu gibi, vüsulüne de sebeptir.

Ve keza, o zât, duasıyla, ubudiyetiyle o saadetin vücuduna ve icadına vesiledir. Evet, bak: O zât, nev-i beşere imamdır. Mescidi, yalnız Ceziretü'l-Arab değildir, küre-i arzdır. Cemaati de yalnız o zamanın insanları değildir. Belki Âdem zamanından kıyamete kadar herbir asrın halkı bir saf olup, bütün asırlar safları onun arkasında, onun duasına "Âmin" diyorlar.

Bilhassa o zât, o cemaat-ı uzmâda umum zevilhayata şâmil pek şedit bir ihtiyac-ı azîm için dua eder. Ve onun duasına, yalnız o cemaat değil, belki arz ve semâ ve bütün mevcudat "Âmin" söyler. Yani, "Yâ Rabbenâ! onun duasını kabul eyle. Biz de o duayı ediyoruz. Biz de onun talep ettiğini talep ediyoruz."

Bilhassa, o cemaat-i uzmâ önünde kıldırdığı namazda, öyle bir tazarru ve tezellül ile, öyle bir iştiyakla, öyle bir hüzünle niyaz ve dua eder ki, kâinat bile heyecana gelir, o zâtın duasına iştirâk eder. Evet, öyle bir maksat için niyaz eder ki, eğer o maksat husule gelmezse, yalnız mahlûkat değil, âlem bile kıymetsiz kalır, esfel-i sâfilîne düşer. Çünkü, o zâtın matlubuyla mevcudat yüksek kemâlâta erişir.

Acaba o zât, o matlubu kimden istiyor? Evet, öyle bir Zâttan talep eder ki, en gizli ve en küçük bir hayvanın cüz'î bir ihtiyacı için

lisan-ı haliyle yaptığı duayı işitir, kabul eder, ihtiyacını yerine getirir. Ve keza, en ednâ bir emeli, en ednâ bir gaye için, en ednâ bir zîhayatta görür ve onu ona yetiştirmekle ikram ve merhamet eder. Bu duaların neticesinde yapılan terbiye ve tedbirler öyle bir intizamla cereyan eder ki, o terbiyelerin ancak bir Semî' ve Basîr, bir Alîm ve Hakîmden olduğuna şüphe bırakmaz.

Acaba o zât, o minberde Arşa müteveccihen ellerini kaldırarak yaptığı dua ile ne istiyor ki bütün mahlûkat "Âmin" söylüyor?

Evet, o zât, Cenâb-ı Hakkın rızasını ve Cennette mülâkat ve rüyetiyle saadet-i ebediyeyi istiyor. Bu istenilen şeylerin icadına rahmet, hikmet, adalet gibi sayısız esbap olmadığı takdirde, o zât-ı nurânînin tek duası ve tazarru ile niyaz etmesi, Cennetin icadına ve îtâsına kâfidir. Binaenaleyh, o zâtın risaleti, imtihan ve ubudiyet için şu dünyanın kurulmasına sebep olduğu gibi, o zâtın ubudiyetinde yaptığı dua, mükâfat ve mücâzat için dâr-ı âhiretin îcadına sebep olur.

Evet, bu yüksek intizam ve geniş rahmet ve güzel san'at ve kusursuz cemâl ile zulüm ve çirkinlik arasında tezat vardır. İçtimaları mümkün değildir.

Evet, ednâ bir sesi, ednâ bir kimseden, âdi bir iş için işitip kabul etmekle, en yüksek bir savtı, en büyük bir iş için işitip kabul etmemek, emsalsiz bir kubh ve çirkinlik ve bir kusurdur. Bu ise mümkün değildir. Çünkü, hüsn-i zâtî, kubh-u zâtîye inkılâp eder. İnkılâb-ı hakâik ise muhaldir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : 12.Resha

Onikinci Reşha

Arkadaş! O hatib-i mürşidden gördüğün, işittiğin kâfidir. Çünkü ahvalini tamamıyla ihâta etmek mümkün değildir. Öyleyse, ondan sonra gelen asırların o zâttan aldıkları feyizlere dikkat etmek üzere geri dönelim. Bak, arkadaş! Bütün bu asırlar o Asr-ı Saadetin güneşinden Ebû Hânife, Şâfiî, Ebû Yezid, Cüneyd-i Bağdadî, Abdülkadir-i Geylânî, İmam-ı Gazalî, Muhyiddin-i Arabî, Ebû Hasen-i Şâzelî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbânî (radiyallâhü anhüm ecmaîn) gibi binlerce nurânî ziyâdar yıldızlar ayrılıp âlem-i beşeri tenvir etmişlerdir.

Meşhudatımızın tafsilâtını başka vakte tehir ederek, mu'cizat sahibi o zât-ı nurânî Aleyhissalâtü Vesselâma bir salât ü selâm getirelim.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى هٰذَا الذَّاتِ النُّورَانِىِّ الَّذِى اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ الْحَكِيمُ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اَعْنِى سَيِّدَنَا مُحَمَّدً اَلْفُ اَلْفِ صَلَاةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلَامٍ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهِ

عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرَاةُ وَالْاِنْجِيلُ
وَالزَّبُوْرُ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ
وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَاَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَكَوَاهِنُ
الْبَشَرِ وَانْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ.. سَيِّدِنَا
وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَاَلْفُ
اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ اُمَّتِهِ
عَلٰى مَنْ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ، وَنَزَلَ
سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ، وَاَظَلَّتْهُ الْغَمَامَةُ
مِنَ الْحَرِّ، وَشَبِعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ
مِاٰتٌ مِنَ الْبَشَرِ، وَنَبَعَ الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ
اَصَابِعِهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كَالْكَوْثَرِ وَسَبَّحَ فِى
كَفَّيْهِ الْحَصَاةُ وَالْمَدَرُ، وَاَنْطَقَ اللهُ لَهُ
الضَّبَّ وَالظَّبْيَ وَالذِّئْبَ وَالْجِذْعَ وَالذِّرَاعَ
وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالشَّجَرَ
صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ
سَيِّدِنَا وَمَوْلاَنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ
صَلاَةٍ وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ كُلِّ
الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِى الْكَلِمَاتِ

الّمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَّحْمٰنِ فِى مَرَايَا
تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ
مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ اَوَّلِ
النُّزُولِ اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ وَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا اٰمِينَ
اٰمِينَ اٰمِينَ

1.) Salât ve selâm o nurânî zâta olsun ki, o zât, Rahmân ve Rahîm'den ve Arş-ı Âzamdan gelen Furkân-ı Hakîmin kendisine indiği Efendimiz Muhammed'dir. Ümmetinin iyilikleri sayısınca milyonlar salât ve milyonlar selâm üzerine olsun. Risaleti Tevrat, İncil ve Zebur'da müjdelenen; nübüvveti irhâsatla, cinlerin hâtifleriyle, insanlık âleminin evliyalarıyla, beşer kâhinleriyle müjdelenen; bir işaretiyle ay'ı parçalayan Efendimiz Muhammed'e, ümmetinin nefesleri sayısınca milyonlar salât ve selâm olsun. Davetine ağaçların koşup geldiği, duâsıyla yağmurun hemen iniverdiği, sıcaktan korumak için bulutların ona gölge yaptığı, bir ölçek yemeğiyle yüzlerce insanın doyduğu, parmaklarının arasından üç defa kevser gibi suların çağladığı, onun hürmetine Allah'ın, kertenkeleyi, ceylânı, ağaç kütüğünü, zehirli keçinin kolunu, deveyi, dağı, taşı ve toprağı konuşturduğu, Miracın sahibi olan ve gözü asla şaşmayan o büyük miraç mu'cizesinde rüyetullaha mazhar olan Efendimiz ve Şefaatçimiz Muhammed'e, Kur'ân'ın ilk inmeye başladığı andan zamanın sonuna kadar onu okuyan her bir okuyucunun okuduğu her bir kelimenin hava dalgalarının âyinelerinde Rahmân'ın izniyle yansıyan bütün kelimelerinin bütün harfleri sayısınca, milyonlar salât ve selâm olsun. Bütün bu salâvatlardan her biri hürmetine bizi bağışla, ey İlâhımız, bize merhamet et. Âmin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Reshalar : Ihtar

İhtar

Arkadaş! Risalet-i Ahmediyeyi ispat eden deliller pek büyük bir yekûn teşkil ediyor. On Dokuzuncu Söz namındaki risalemde o delillerden bir kısmı zikredilmiştir. O zâtın izhar ettiği bine yakın mu'cizeleriyle Yirmi Beşinci Söz namındaki eserimde tafsil edilen kırk vech-i i'câza bâliğ olan Kur'ân, risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) şehadet ettiği gibi, bu kâinat da âyâtıyla o zâtın nübüvvetine delâlet eder. Evet, kâinatta yazılan sayısız âyetler Zât-ı Ehadin vahdaniyetine şehadet ettikleri gibi, risalet-i Ahmediyeye de (a.s.m.) delâlet ve şehadet ederler.

Ezcümle: Kâinatta görünen hüsn-ü san'at dahi risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) delâlet ve şehadet eden kat'î bir delildir. Zira, şu ziynetli masnuatın cemâli, hüsn-i san'at ve ziyneti izhar eder. San'at ve suretin güzelliği, Sânide güzelleştirmek ve ziynetlendirmek isteği mevcut olduğuna delâlet eder. Güzelleştirmek ve zînetlendirmek sıfatları, Sâniin san'atına olan muhabbetine delâlet eder. Bu muhabbet ise, masnuatın en ekmeli insan olduğuna delildir. Çünkü o muhabbetin mazhar ve medarı insandır. İnsan dahi masnuatın en câmi ve en garibi olduğundan, şecere-i hilkate bir semere-i şuuriyedir. İnsan bir semere gibi olduğu cihetle kâinatın eczası arasında en câmi ve baîd bir cüzdür. İnsan zîşuur ve câmi olduğu cihetle, nazarı âmm, şuuru küllî olur. Nazarı âmm olduğundan şecere-i hilkati tamamıyla görür, şuuru da küllî olduğundan, Sâniin makasıdını bilir. Öyleyse, insan Sâniin muhatab-ı hâssıdır.

Evet, âmm ve şumullü olan nazar ve şuurunu Sâniin ibadetine ve muhabbetine sarf ve san'atını istihsan, takdir ve teşhirine tevcih ve nimetlerinin şükrüne istimal eden bir fert, verdiği nimetlere karşı şükür isteyen ve yarattığı mahlûkatı ibadete, şükre davet eden Sâniin has muhatap ve habibidir.

Ey insanlar! Zikredilen ahval ve şuûnatla muttasıf olan Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.), Sâniin o ferd-i ferid dediğimiz muhatab-ı hassı olmamasına imkân var mıdır? Ve tarihinizin gösterdiği nev-i beşerden en büyük insanlar arasında, bu makama daha lâyık diğer bir şahıs var mıdır?

Ey gözleri sağlam ve kalbleri kör olmayan insanlar! Bakınız, insan âleminde iki daire ve iki levha vardır:

Birinci daire: Rububiyet dairesidir.

İkinci daire: Ubudiyet dairesidir.

Birinci levha: Hüsn-ü san'attır

İkinci levha ise: Tefekkür ve istihsandır.

Bu iki daire ile iki levha arasındaki münasebete bakınız ki, ubudiyet dairesi bütün kuvvetiyle rububiyet dairesi hesabına çalışıyor. Tefekkür, teşekkür, istihsan levhası da bütün işaretleriyle hüsn-ü san'at ve nimet levhasına bakıyor.

Bu hakikati gözünle gördükten sonra, rububiyet ve ubudiyet dairelerinin reisleri arasında en büyük bir münasebetin bulunmamasına aklınca imkân var mıdır? Ve Sâniin makasıdına kemâl-i ihlâsla hizmet eden ubudiyet reisinin Sâni ile azîm bir münasebeti ve kavî bir intisabı ve o intisapla her iki daire reisleri arasında bir muârefe ve mükâleme ve alışverişin olmamasına ihtimal var mıdır? Öyleyse, bilbedâhe tahakkuk etti ki, ubudiyet reisi, rububiyetin has mahbup ve makbulüdür.

Ey insan! Bu süslü masnuatı envâ-ı mehasinle tezyin eden ve bütün zîhayat olanların zevklerine, iştahlarına göre bu kadar nimetleri in'âm eden Sâni'in en kâmil, en cemîl ve ibadetine kemâl-i iştiyakla teveccüh eden ve Sâni'in mehasin-i san'atına takdir ve istihsanatıyla arş ve ferşi taraba, sevinmeye getiren ve Sâniin ihsanatına yaptığı teşekkürat ve tekbirat ile berr ve bahri cezbeye getiren şu güzel mahlûk ve masnuuna iltifat edip sözünü nazar-ı itibara almaması ve teşekküratına mukabele etmemesi ve teveccüh edip, kendisiyle konuşmaması ve iktidarına göre bütün mahlûkata bir imam ve mürşid yapmaması imkânı var mıdır?

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar

Onuncu Sözün bir cihette esası ve Yirmi Sekizinci Sözün Arabî ikinci makamıdır.

Lâsiyyemalar

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Kâinatın bütün zerratı, müçtemian ve münferiden, lisan-ı acz ve fakr ile vücub-u vücud ve vahdetine şehadet ettikleri Sâni-i Hakîme hamdler, senâlar, şükürler olsun. Ve kâinatın tılsımını açıp, âyâtını keşf ve beyan eden Resulü ile âl ü ashabına ve sair enbiya ve mürselîn ihvanına ve ibâd-ı sâlihîne salât ü selâmlar olsun.

•İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi
•İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi
•İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum
•Lasiyyema 1-1: Haşre dair temsili anlatım
•Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet
•Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret
•Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet
•Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal
•Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat
•Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri
•Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet
•Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid
•Lasiyyema 20: Sermedi saltanat
•Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri
•Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet

- Hatime

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Ilem 1

İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi

Arkadaş! Tabiat ve esbab, bazı insanlara şükür kapısını kapatıp şirk ve küfür kapısını açmıştır. Halbuki, şirkin temeli sayısız muhalâttan kurulmuş olduğundan haberleri yok. O muhalattan bir taneyi beyan edeyim ki, şirkin ne kadar fena bulunduğunu kör gözleriyle görsünler. Şöyle ki:

Şirk sahibi, cehalet sarhoşluğunu terk ve ilim gözüyle küfrüne baktığı zaman, o küfrü iman ve iz'an edebilmek için, bir zerre-i vahideye bir ton ağırlığında bir yük yükletmeye ve her zerrede sayısız matbaaları icad edip tabiat ve esbabın eline vermeye ve bütün masnuatta bütün san'at inceliklerini tabiata ders vermeye muztar ve mecbur olur. Zîra, hava unsurundan, meselâ, herbir zerre, bütün nebatlar, çiçekler, semereler üstünde konup bünyelerinde vazifesini yapmak salâhiyetindedir.

Eğer bu zerreler, yaptıkları vazifelerde memur olup Cenâb-ı Hakkın emir ve iradesine tâbi oldukları kâfirâne inkâr edilirse, o zerre herhangi bir bünyeye girse, o bünyenin bütün cihazatını, keyfiyetiyle teşekkülünü bilmesi lâzımdır. Bu bilginin o zerrede bulunmasını ancak o kâfir itikad edebilir.

Maahaza, bir semere, bir şecerenin bir misal-i musağğarıdır. Ve o semeredeki çekirdek, o şecerenin defter-i a'mâlidir. O ağacın tarih-i hayatı o çekirdekte yazılıdır. Bu itibarla, bir semere şecerenin tamamına, belki o şecerenin nev'ine, belki küre-i arza nâzırdır. Öyleyse, bir semerenin san'atındaki azamet-i mâneviyesi, arzın cesameti nisbetindedir. O zerreyi, san'atça hâvi olduğu o azamet-i mâneviyeyle bina eden, arzı haml ve bina etmekten âciz olmayacaktır. Acaba o kâfir münkir, kalbinde böyle bir küfrü

taşımakla, akıl ve zekâ iddiasında bulunması kadar bir ahmaklık var mıdır?

Arkadaş! Her birşey için iki suret ve şekil vardır:

Biri: ***«Maddiye»*** dir ki, âdeta bir gömlek gibi, herşeyin vücuduna göre kaderin takdiriyle biçilmiş şu görünen suretlerdir.

Diğeri: ***«Mâkule»*** dir ki, birşeyin yaşadığı bir ömürde mürur-u zamanla değiştirdiği muhtelif maddî suretlerin içtimâından tasavvur edilen bir suret-i vehmiyedir.

Bir ateşin sür'atle tedvirinden hasıl olan daire-i vehmiye gibi, herşeyin tarih-i hayatını bildiren ve kadere medar olan ve mukadderat-ı eşya denilen şu ikinci suret, mâkuledir. Suret-i maddiye itibarıyla herşeyin bir nihayeti, bir gayesi olduğu gibi, suret-i mâneviye itibarıyle de bir nihayeti ve gizli bazı hikmetler için bir gayesi de vardır. Binaenaleyh, herşeyin suret-i maddiyesinde, kudret-i Rabbânî ustadır, kader mühendistir. Suret-i mâneviyesinde ise, kader mistardır, yani, teşekkülâtın çizgilerini çizer; kudret mastardır, yani o çizgiler üstünde yapılan teşekkülât, kudretten sudur eder.

Ey kâfir! Bunu işittikten sonra iyice düşün. Bir zerreye bir terzilik san'atını öğretmeye kudretin var mıdır? Kendine hâlık ittihaz ettiğin tabiat ve esbab, herşeyin muhtelif ve mütenevvi suretlerini biçip dikmesine kudretleri var mıdır?

Bak, ey gözden mahrum kâfir! Şecere-i hilkatin semeresi ve kuvvet ve ihtiyarca esbabdan üstün olan insan, terziliğin bütün kabiliyetlerini, bilgilerini cem edip dikenli bir şecerenin âzâlarına uygun bir gömleği dikemez. Halbuki, Sâni-i Hakîm herşeyin nemâsı zamanında pek muntazam, cedid ve taze taze gömlekleri ve yeşil yeşil hulleleri kemâl-i sür'at ve sühuletle yapar, giydirir. Fesübhânallah!

Evet, münezzehtir, herşeyin vücudu emrine bağlı olan Allah münezzehtir. Herşeyin içyüzü elinde bulunan Sâni münezzehtir. Bütün mahlûkata merci olan Sâni münezzehtir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Ilem 2

İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi

Arkadaş! Herbir mevcudun üstünde, Sâni-i Ehad ve Samedin bir sikkesi, bir hâtemi olup, o mevcudun Sâni-i Ehad ve Samedin mülkü ve eser-i san'atı olduğuna şehadet ediyorlar.

Evet, gayr-ı mütenahi ehadiyet sikkelerinden ve samedâniyet hâtemlerinden, yalnız bahar mevsiminde sahife-i arza darb edilen sikkeye bak ki, şu zikredilecek müteselsil fıkralar, cümleler o sikkeyi güneş gibi gösteriyorlar ve izhar ediyorlar.

Evet, sahife-i arzda pek garip, hakîmâne bir icad görünüyor. Bu görünen icadın gösterdiği kuvvet ve faaliyeti görmek istersen, şu gelen fıkralara dikkat et

1. O icad fiili, pek azîm ve geniş bir sehavet-i mutlakadan geliyor.

2. Bir suhulet-i mutlaka ile bir kuvvet-i mutlakadan çıkıyor.

3. Mutlak bir intizamla, sür'at-i mutlakada meydana geliyor.

4. Mevzun ve mizanlı olarak bir vüs'at-i mutlakada bulunuyor.

5. Güzel bir eser-i san'at olmakla beraber, mutlak bir ucuzlukta görünüyor.

6. Taallûk ettiği şeyler pek karışık olmakla beraber, büyük bir imtiyaz-ı mutlak ve adem-i iltibasla yapılıyor.

7. Mahall-i taallûku gayr-ı mütenahi olmakla beraber, eserlerinde çirkinlik görünmez, ahsen şekilde husule gelir.

8. Efrad ve envâ arasında, bu'd-u mutlak ile beraber, tevafuk-u mutlak var.

Arkadaş! Bu fıkraların herbirisi tek başına da o sikkeyi izhar etmeye kâfidir.

Bakınız, en harika bir sehavetle en harika bir hüsn-ü san'at, muhit bir kudretin hassasıdır.

Ve intizamla beraber harika bir suhulet, hiçbir şeyden âciz olmayan muhit bir ilim sahibine mahsustur.

Tartılmış gibi gayet mizanlı olmakla beraber, mu'cizâne bir sür'at-i mutlaka, herşeyi emrine ve kudretine teshir eden Zâta mahsustur.

Nevilerin pek dağınık bulunmasından, pek geniş bir tasarrrufla harika bir hüsn-ü san'at, ilim ve kudretiyle herşeyin yanında bulunan Zâta hastır.

Kesret ve mebzuliyetle beraber her ferdin san'at itibarıyla kıymettar olması, sonsuz bir zenginlikle gayr-ı mütenahi hazinelere malik olan Zâta mahsustur.

Efradın ziyadesiyle karışık olmasıyla beraber iltibassız ve fevkalâde imtiyaz ve teşahhuslara mazhar olmaları, herşeye basîr ve herşeye şehîd ve herbir fiili kendisini diğer bir fiilden men etmeyen Zâta mahsustur.

Ve keza, arzda dağınık bulunan efrad arasındaki uzaklıkla beraber, suretçe, vücutça, teşkilâtça aralarında husule gelen tevafuk, küre-i arz yed-i tasarrufunda, ilminde, hükmünde, hikmetinde bulunan Zâta mahsustur.

Ve keza, nev'in kesret-i efradıyla beraber her ferdin harikulâde bir hüsn-ü hilkate mâlik olması, Kadîr-i Mutlaka hastır ki, az çok, küçük ve büyük herşey Ona nisbeten birdir.

Geçen fıkraların herbirisinde, herşeyin tek bir Sâniin sun'u ve san'atı olduğuna delâlet eden başka bir âyet daha vardır. Evet, sehavetle kuvve-i iktisadiye arasında ve sür'atle mizanlı olmak arasında ve ucuzlukla kıymetli olmak arasında ve karışık olmakla mümtaz bulunmak arasında tezat vardır. Bu zıtları bir fiilinde cem etmek, ancak kudreti hadsiz bir Sâni-i Kadîre mahsustur.

Hülâsa: Herbir fıkra, tek başına hâtem-i ehadiyeti izhara kâfi olduğu takdirde, fıkraların heyet-i içtimaiyesi pek zahir bir tarik-i evlâ ile hâtem-i ehadiyeti gösterir. İşte bu izahtan,

وَلَئِنْ سَئَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَ الاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللهُ

âyet-i kerîmesinin sırrı zahir oldu. Yani, *"o inatlı münkire, “Hâlık-ı Semavat ve Arz kimdir?” diye sorulduğu zaman, çar u nâçâr, “Allah’tır” diyecektir."*

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Ilem 3

İlem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum

Arkadaş! Ulûhiyet, risalet, ahiret, kâinat arasında hakikatte telâzum vardır. Yani, bunlardan birisinin vücut ve sübutu, ötekisinin de vücut ve sübutunu istilzam eder. Birisine iman, ötekisine de imanı icab ettirir.

Evet, meselâ, herbir kelimesi bir kitabı ve herbir harfi bir satırı içerisinde tutan bir kitabın, kâtipsiz vücudu mümkün değildir. Kâinat kitabı da Nakkaş-ı Ezelînin vücub-u vücuduna bağlıdır. Sarhoş olmayanlar, ancak Nakkaş-ı Ezelîye iman etmekle kitab-ı kâinata şahit olabilirler.

Ve keza, pek çok san'at harikalarına ve nakış ve ziynetlerin garaibine müştemil olan bir binanın bâni ve sânisiz vücudu mümkün olmadığı gibi, bu âlemin vücudu da Sâniin vücuduna tâbidir. Dalâlet sarhoşluğuyla sarhoş olmayanlar, onu bunsuz tasdik edemezler.

Ve keza, deniz ve nehirlerin yüzünde, şemsin aksini gösteren kabarcıklardaki güneşin parıltısı, şemsin vücudunu inkâr etmekle mümkün olmadığı gibi, aklı bozuk olmayanlar için, kemâl-i intizamla tahavvül ve teceddüd eden şu kâinatın şuhudu, Bâni ve Sâniin vücub-u vücudunun tasdikiyle olabilir. Çünkü, şu muhteşem kâinatı meşiet ve hikmetiyle tesis ve kaza ve kaderinin düsturlarıyla tafsil ve âdetinin kanunlarıyla tanzim ve inayet ve rahmetinin namuslarıyla tezyin ve esmâ ve sıfâtının cilveleriyle tenvir eden, ancak ve ancak Bâni ve Sânidir.

Evet, Hâlık-ı Vâhid kabul edilmediği takdirde, kâinatın zerrat ve mürekkebatı adedince sonsuz ilâhların kabulüne mecburiyet hasıl olur. Ve aynı zamanda, herbir ilâhın şu kâinatı halk etmeye kàdir olması lâzımdır. Çünkü, zîhayatın herbir cüz'îsi, zevilhayatın küllüne,

yani umumuna bir fihristedir. Cüz'îyi halk eden, küllîyi de halk etmeye kàdir olmalıdır.

Ve keza, ziyasız güneşin vücudu mümkün olmadığı gibi, ulûhiyet de tezahürsüz olamaz. Tezahürü ise, irsal-i rusül ile olur.

Ve keza, hadd-i kemâle bâliğ olan en yüksek bir cemâlin bilinmesi, görünmesi, gösterilmesi için resullerin tarifi lâzımdır.

Ve keza, kemâl-i cemâle bâliğ olan kemâl-i hüsn-ü san'at, resullerin delâletiyle olur.

Ve keza, rububiyet-i âmme, ubudiyet-i külliye ister. Bu da zülcenaheyn resullerin vahdet-i İlâhiyeyi halka ilân etmeleriyle mümkün olur.

Ve keza, bir hüsün sahibinin isteği olmasa ve bir ayine bulunmasa ve tarif edici bir şahıs tavassut etmezse, onun hüsnünün görünmesi, gösterilmesi mümkün değildir. Bu da ancak resuller vasıtasıyla olur. Çünkü, resul, ubudiyetiyle Hâlıkın hüsnüne ayinedir; risaleti cihetiyle de halka izhar ve ilân eder.

Ve keza, bir zâtın cevahirle, zîkıymet eşya ile dolu hazinelerini açıp halka göstermek ve arz etmekle o zâtın kudretini, zenginliğini, saltanatını ilân etmek için, ancak o zâtın müsaadesiyle ve iradesiyle emir ve tayin edilmiş bir memur lâzımdır. İşte o memur resuldür.

Arkadaş! Bu sıfatları hâiz, bu vazifeleri en mükemmel görebilecek Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka âlemde bir şahıs yoktur. En câmi, en kâmil, en fâzıl o zâttır. Tam tamına teşhir, tebliğ, tarif, tavsif, izhar, ilân eden, o zâttır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 1-11

Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım

Aziz arkadaş! **“İman-ı billâh”** ile **“âhiret imanı”** arasındaki telâzuma geldik. Hazır ol, dinle:

[1] Bir sultan, itaat edenlere mükâfat ve isyan edenlere de mücazat etmezse, saltanatı inhidama yüz çevirir.

[2] Ve keza, bir sultanın sağında lütuf ve merhamet ve solunda kahr ve terbiye lâzımdır. Mükâfat, merhametin iktizasıdır. Terbiye de mücâzâtı ister. Mükâfat ve mücâzat menzilleri âhirettir.

[3] Ve keza, yüksek bir hikmet ve adalet sahibi olan bir sultan, saltanatının şanını kusurdan saklamak üzere, kendisine iltica edenleri taltif ve hâkimiyetinin haşmetini göstermek için milletinin hukukunu muhafaza eder. Bu cihetlerin mühim bir kısmı âhirette olur.

[4] Ve keza, lebâleb dolu hazinelere mâlik ve sehavet-i mutlakaya sahip olan bir sultan için umumî ve daimî bir dâr-ı ziyafet lâzımdır. Ve ayrı ayrı ihtiyaç sahiplerinin devam ve bekàlarını ister. Bu da ancak âhirette olur. Ve keza, bir cemâl sahibi, dâima hüsün ve cemâlini görmek ve göstermek ister. Bu ise âhiretin vücudunu ister. Çünkü daimî bir cemâl, zâil ve muvakkat bir müştaka râzı olmaz, onun da devamını ister. Bu da âhireti ister.

[5] Ve keza, yardım isteyenlere yardım ve dua edenlere cevap vermek hususunda, pek rahîmâne bir şefkat sahibi olan bir sultan—ki ednâ bir mahlûkun ednâ bir isteğini derhal yapar, verir—elbette bütün mahlûkatın en büyük bir ihtiyacını kemâl-i suhuletle yapar. Böyle umumî ve en mühim bir ihtiyaç ancak âhirettir.

[6] Ve keza, icraatından, faaliyetinden anlaşılan pek harika bir ihtişam içinde bir saltanatı varken, milletinin içtimâları için yalnız dar bir misafirhane yapılmış; dâimî olarak milleti istiâb edemez, daima

dolar boşalır. Ve bir imtihan meydanı var; her vakit değişir, tebeddül eder. Ve sultanın bazı âsâr-ı san'atına ve ihsanatına bazı nümuneler göstermek için meclisleri var; zaman zaman tahavvül eder. Bu vaziyet, bu dar menzil ve meydan ve meşherden sonra daimî bir menzil, sabit saraylar, açık hazineler bulunup ve sakinleri sabit ve daimî kalacaklarına bilbedâhe delâlet eder.

[7] Ve keza, dikkat sahibi bir sultan ki, milletinin bütün a'mallerini, ef'allerini, hizmetlerini, hâcetlerini tamamıyla yazar ve yazdırır ve mülkünde cereyan eden herbir hâdise ve herbir vakıanın suretlerini, fotoğraflarını alıp tesbit ve hıfz ederse, elbette bu vaziyet, bir muhasebenin, bir muhakemenin, bir mükâfat ve mücâzâtın vukua geleceğine kat'î bir surette delâlet eder.

[8] Ve keza, mükâfat ve mücâzat hakkında tekrarla pek çok vaadleri ve tehditleri olursa ve o vaad ü vaîd edilen şeyler kudretine ağır gelmezse ve o şeyler raiyeti için pek ehemmiyetli olursa, elbette söz verdiği şeylerde hilâf olmayacaktır. Çünkü hulfül-vaad, kudretin izzetine zıttır.

[9] Ve keza, hadd-i tevatüre bâliğ olan muhbirlerin ittifak ve icmâlarına göre, o muhteşem ve azîm saltanatın medarı ve cevelangâhı ancak âhiret memleketidir. Bu küçük menziller, meydanlar o azamete daimî bir mekân olamaz. Çünkü, bu gibi zâil, mütebeddil şeyler, o müstakar saltanata makar olamaz.

[10] Evet, o Sultan şu küçük menzilde ve meydanda çok şeyleri, içtimâları, iftirakları gösteriyor. Fakat, bizzat maksat o şeyler değildir. Ancak âhiretin meydan-ı ekberinde vukua gelecek hallerin, emirlerin nümunelerini göstermektir. Çünkü, o mahşer-i azîmde yapılacak muameleler, bu küçücük nümunelere göre cereyan edecektir. Demek bu menzilde gösterilen fâni, zâil haller, o âlemde bâki ve daimî semereler verecektir.

[11] Evet, o Sultanın şu fâni menzillerde ve korkunç meydanlarda gösterdiği hikmet, inayet, adalet, rahmet ve şefkatin fevkinde bir derecenin tasavvuru imkân hâricidir. Elbette bu kadar yüksek ve geniş harika san'atlar, daimî mekânları, sabit meskenleri ve zevalsiz sakinleri isterler ki, o büyük hikmet ve adaletin hakikatlerine mazhar olsunlar. Ve illâ, şu görünen hikmet, inayet ve merhametin inkârı lâzım gelir. Ve aynı zamanda, bu kadar

hikmetinden ve inayetinden zuhur eden fiiller sahibinin—hâşâ!—zâlim, gaddar, sefih olduğuna zehab edilir. Bu ise, inkılâb-ı hakâiki istilzam eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 12

Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet

[12] Ve keza, şu muvakkat menzillerin saltanat-ı daimeye makar olacak bir şekle gireceğine pek çok deliller, burhanlar vardır. Maahaza, bu âlemi icad edip öteki âlemi icad etmemek ve bu kâinatı vücuda getirip öteki kâinatı getirmemek, bu dünyayı yaratıp öteki dünyayı yaratmamak imkânı yoktur. Çünkü rububiyetin saltanatı mükâfat ve mücâzatı ister.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 13

Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret

[13] Ve keza, Sâni-i Âlemin herşeyi içine almış ve herşeyi istilâ ve istiab etmiş bir rahmet-i vâsiası vardır. Validelerin, hattâ bir cihette nebatatın evlâdına olan şefkatleri ve küçük, zayıf yavrularının suhulet-i rızıkları, o rahmet deryasından bir katredir. O bahr-i rahmetin azametiyle, şu fâni dünyada, bu kısa ömürde, şu kadar zahmet ve belâlarla karışık, zâil ve gayr-ı sabit olan şu nimetler ve ebedî bekayı isteyen insanlar arasında münasebet yoktur. Ve aynı zamanda, iade edilmemek üzere zeval, nimeti nikmete, şefkati zahmete, muhabbeti musibete ve lezzeti eleme ve rahmeti zıddına kalb eder…

Ve keza, âlemde görünen tasarrufattan anlaşılıyor ki, Sâni-i Âlemin pek yüksek, celâlli, izzetli bir haysiyeti vardır ki, ubudiyetle Sânii tâzim etmeyenlerin veya istihfaf edenlerin te’diplerini, tehir ve imhal etse bile, ihmal etmez.

Ve keza, o Sultanın emirlerini, nehiylerini kıymetsiz görüp imanla imtisal etmeyenler ve ibadetle kendilerini sevdirmeyenler ve şükranla hürmette bulunmayanlar için rububiyetin ebedî karargâhında elbette bir dâr-ı mükâfat ve mücâzat olacaktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 14

Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet

[14] Ve keza, bütün mahlûkatta görünen hüsn-ü san'atlar, intizamlar ve ihtimamlardan ve herşeyde takip edilmekte olan maslahat ve faidelerden anlaşılıyor ki, kâinat taht-ı tasarrufunda bulunan Sâni-i Zülcelâlde pek büyük bir hikmet-i âmme vardır ki, itaat ve iltica edenlerin büyük taltif ve in'amlara mazhar olacakları o hikmet-i âmmenin iktizasındandır.

Ve keza, görünüyor ki, herşey lâyık mevkiine vaz ediliyor. Ve her hak, hak sahibine veriliyor. Ve her ihtiyaç sahibinin hâceti, istediği gibi yapılır. Ve her sual edenlerin matlupları—bilhassa istidat lisanıyla veya ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla veya ıztırar ve zaruret lisanıyla olsun—cevaplandırılıyor. Böyle eserleri görünen bir adalete bir mahkeme-i kübrâ lâzımdır ki, rububiyetin hâkimiyetiyle hukuk-u ibad muhafaza edilsin. Çünkü, fâni olan şu dünya menzili, o büyük adalet-i hakikiyeye mazhar olamaz. Öyleyse, o büyük Sultan-ı Âdil için bir Cennet-i bâkiye, bir cehennem-i dâime lâzımdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 15

Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal

[15] Ve keza, görünüyor ki, bu âlemin Sahibi, yaptığı şu kadar fiillerin delâletiyle, harika bir sehavete sahip olduğu gibi, nur ve ziya ile dolu güneşler ve meyve ve semereleriyle hâmile eşcar ve ağaçlar misillü pek çok hazineleri vardır. Binaenaleyh, bu ebedî sehavet, tükenmez servet ebedî bir ziyafetgâhı ister ve devam ile muhtaçların da devam-ı vücudunu iktiza eder. Zira, nihayet bir sehavet, harika bir kerem, daima halka ihsan ve in'am etmek iktiza eder. Bu ise, ihsan ve in'amlara minnettar ve muhtaç olanların devam-ı vücutlarını ister.

Ve keza, şu mu'cizeli ve hikmetli ef'âl-i kerîmânenin tezahüratından anlaşılıyor ki, Sâni-i Fâilin pek gizli kemâlâtı vardır. Ve daima o kemâlâtı, enzar-ı âleme arz ve teşhir etmek ister. Çünkü, daimî bir kemâl, daimî bir tezahürle takdir edicilerin devam-ı vücutlarını iktiza eder. Çünkü, adem-i mutlaka namzet olan insan, kemâlâta kıymet vermez ve istihsan ve takdire bedel istiskal ve tahkir eder.

Ve keza, bu güzel, müzeyyen, münevver masnûatın Sânii için mücerred mânevî bir cemâl vardır. Ve Onun, o mahfî hüsün ve cemâl için pek çok mehâsin ve letâifi vardır ki, kısa akıllarımızla idrak edemeyiz. Ezcümle, o cemâlin kesif ayinelerinden biri sath-ı arzdır. Bu sath-ı arz her asırda, her mevsimde, her vakitte daima tecellî etmekte olan o cilvelerin gölgelerini teşhir, tavsif, ilân ve izhar eder.

Ve keza, hakaik-i sabitedendir ki, yüksek bir cemâl sahibi, bizzat kendi gözüyle ve bilvasıta başkasının gözüyle, cemâlini ve cemâlinin inceliklerini görmek istiyor. Binaenaleyh, cemâl sermedî ve dâim olursa, behemehal onun inceliklerini gösteren ayinelerinin de ebedî ve dâimî olması zarurîdir. Çünkü, bâki bir hüsn fâni bir müştaka razı

olamaz. Ve zâil ve fâni bir âşıkın, ebedî ve bâki olan mahbubuna muhabbeti adavete kalb olur. Evet insan, eli veya fehmi yetişmediği güzel birşeyi, kendisini tesellî için takbih eder. Bu itibarla, bu âlem Sâni'i istilzam ettiği gibi, Sâni' de âlem-i âhireti istilzam eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 16

Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat

[16] Ve keza, bu âlemin Sâni'inde pek rahîmâne bir şefkat vardır. Zîra görüyoruz ki, bu âlemde yardım isteyen bir musibetzedeye kemâl-i sür'atle yardım ediliyor. Dergâh-ı izzete iltica eden kurtuluyor. Sual eden sâillerin istekleri veriliyor. En âdi bir zîhayatın sesi işitiliyor ve hâceti kabul ediliyor. İşte böyle bir şefkat sahibi, nev-i beşerin en büyük, en lâzım, en zarurî, şedit bir hâceti hakkında, bütün insanlar namına yaptığı duada istediği Cenneti ve saadet-i ebediyeyi ve ba'sü ba'del mevti yapacaktır. Bilhassa, o reis-i muhteremin şu umumî duasına, bütün zevilhayat, bütün mahlûkat "Âmin! Âmin!" diyorlar.

Bak, o zât öyle bir maksat, öyle bir gaye için saadet isteyip dua ediyor ki, insanı ve bütün mahlûkatı, esfel-i sâfilîn olan fenâ-yı mutlaka sukuttan, kıymetsizlikten, faidesizlikten, abesiyetten, âlâ-yı illiyîn olan kıymete, bekàya, ulvî vazifeye, mektubat-ı Samedâniye olması derecesine çıkarıyor.

Bak, hem öyle yüksek bir fîzar-ı istimdatkârâneyle istiyor ve öyle tatlı bir niyaz-ı istirhamkârâneyle yalvarıyor ki, güya bütün mevcudata, semâvâta, arşa işittirip, vecde getirip, duasına "Âmin, Allahümme, âmin!" dedirtiyor.

Acaba bütün benî Âdemi arkasına alıp, şu arz üstünde durup, Arş-ı Âzama müteveccihen el kaldırıp, nev-i beşerin hülâsa-i ubudiyetini câmi hakikat-i ubudiyet-i Ahmediye (a.s.m.) içinde dua eden şu şeref-i nev-i insan ve ferîd-i kevn ü zaman olan Fahr-i Kâinat ne istiyor, dinleyelim. Bak, kendine ve ümmetine saadet-i ebediye istiyor, bekà istiyor, Cennet istiyor. Hem mevcudat ayinelerinde cemâllerini gösteren bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiyeyle beraber istiyor, o esmâdan şefaat talep ediyor, görüyorsun.

Eğer, âhiretin hesapsız esbab-ı mucibesi, delâil-i vücudu olmasaydı, yalnız şu zâtın tek duası, baharımızın icadı kadar Hâlık-ı Rahîmin kudretine hafif gelen şu Cennetin binasına sebebiyet verecekti. Demek, nasıl ki, o zâtın risaleti, şu dâr-ı imtihanın açılmasına sebebiyet verdi,

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ اْلاَفْلاَكَ [1]

sırrına mazhar oldu; onun gibi, ubudiyeti dahi, öteki dâr-ı saadetin açılmasına sebebiyet verdi.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى ذٰلِكَ الْحَبِيبِ الَّذِى هُوَ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَفَخْرُ الْعَالَمَيْنِ وَحَيَاةُ الدَّارَيْنِ وَوَسِيلَةُ السَّعَادَتَيْنِ وَذُو الْجَنَاحَيْنِ وَرَسُولُ الثَّقَلَيْنِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ وَعَلٰى اِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، اٰمِينَ [2]

1.) Sen olmasaydın, Sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım. (Ali el-Kari, Şerhü'ş-Şifâ, 1:6; el-Aclunî, Keşfü'l-Hafâ, 2:164)
2.) Allahım, her iki dünyanın efendisi, iki âlemin medar-ı fahri, dünya ve âhiretin hayatı, iki cihan saadetinin vesilesi, zülcenâheyn ve cin ve insin resulü olan şu Habîbine, onun bütün âl ve ashabına ve onun enbiyâ ve mürselîn kardeşlerine salât ve selâm et. Amin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 17

Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri

[17] Ve keza, bu âlemin geliş ve gidişatında ve bütün mahlûkatın bir hedefe sevkinde ve semâvî, süflî bütün ecramın bir kudrete bağlı ve musahhar olmasında pek büyük bir saltanat eseri görünüyor. Ve bundan anlaşılıyor ki, bu mevcudatta tasarruf eden Sâniin azîm rububiyetinde harika bir saltanatı vardır. Halbuki, bu dünya menzili tahavvülâta, zevale mâruzdur. Sanki misafirler için yapılmış bir handır ki daima dolup boşalıyor. Ne kendisinin sabit bir şekli vardır ve ne de içinde oturanların bir kararı vardır. Ve Sâni-i Âlemin garip ve acip san'atlarının nümunelerini teşhir ve ilân için tahavvülden hâli kalmayan bir meşherdir. Bu itibarla o handa ve o meşherde içtimâ eden insanlar sabit kalacak değiller. Çünkü meskenleri sâbit değildir.

İşte bu hal ve şu vaziyet, bu fâni menzilden sonra o sermedî saltanata karargâh olmak üzere, sabit, bâkî, ebedî, sermedî saadetlerin, Cennetlerin ve sarayların olacağına kat'î bir delâletle şehadet eder. Çünkü, fâni, bâkiye makam ve medar olamaz. Evet, bir melikin gelip giden misafirleri için yolda yaptığı şu menzile ve o menzilde oturan misafirlere bakıldığı zaman görülüyor ki, milyonlarca lirayla yapılan o menzil, pek az bir zaman içindir. Ve ondaki ziynetler, kıymetli şeyler, hep suret ve örneklerdir. Ve misafirler o nefis taam ve yemeklerin yalnız tadına bakıp, karınlarını doyuracak derecede yemiyorlar. Ve herbir misafir, hususî makinesiyle o menzildeki zînetlerin resimlerini alırlar. Ve melikin de gizli memurları onların bütün harekât, ef'al ve muamelelerini yazıyorlar. Ve o melik her mevsimde milyonlarca o ziynetleri, o güzel şeyleri yeni gelecek misafirler için tahrip ve tecdit ediyor. Ve hakeza, pek çok garip ve acip şeyler görünüyor.

İşte bu vaziyet gösterir ki, o muvakkat menzil sahibinin pek yüksek kıymetli menzilleri, daireleri ve ebedî, sermedî sarayları vardır. Bu küçük menzilde görünen şeyler, haller, misafirleri ebedî menzillerdeki yüksek şeylere teşvik için gösterilen nümunelerdir.

Kezalik, bu dünya menzilinin ve içinde oturan insanların ahvâline dikkat edilirse anlaşılıyor ki, bu dünya ebedî kalmak için yaratılmış bir menzil değildir. Ancak Cenâb-ı Hakkın ebedî ve sermedî olan Dârüsselâm menziline dâvetlisi olan mahlûkatın içtimaları için bir han ve bir bekleme salonudur. Bu dünya menzilinde görünen leziz şeyler, lezzet ve zevk için değildir. Çünkü, visallerinin lezzeti, firaklarının elemine mukabil gelmez.

Maahaza, o lezzetlerden hiç kimse tam mânâsıyla muradına nail olamaz. Ya o lezzetlerin ömürleri kısa olur veya insanın ömrü kısa olduğundan muradına yetişemez. Ancak, o lezzetler ve o nefîs şeyler ibret ve şükre sevk içindir. Çünkü, onlar Cenâb-ı Hakkın ehl-i iman için Cennetlerde ihzar ettiği hakikî nimetlere nümunelerdir.

Ve o müzeyyen masnuat-ı fâniye, fena ve adem için değildir. Ancak, onların suretleri ve misalleri, mânâları, neticeleri alınır; âlem-i bekàda, ehl-i bekà için ebedî manzaraların yapılmasına medar olurlar. Yahut ebedî âlemde Sâni-i Ebedî istediği şekillere sokar. Çünkü, o masnûat, bekà içindir. Onların o zahirî ölüm ve fenâları, vazifelerinden terhistir, idam değildir.

Evet, onların ölümleri fena olsa bile, yalnız bir cihetten fenaya gider, çok cihetlerden bâki kalır. Meselâ, kudret-i Ezeliyyenin yarattığı şu gül çiçeğine bak: Evet, nasıl bir kelime ağızdan çıkar çıkmaz zahiren fenaya giderse de, Allah'ın izniyle kulaklarda, kâğıtlarda, kitaplarda milyonlarca timsalleri kaldığı gibi, akıllarda da akıllar adedince mânâları kalır. Kezalik, o gül kısa bir zamanda vazifesi tamam olur olmaz solar, ölür, gider. Amma onu gören bütün insanların kuvve-i hafızalarında ve halefiyle hâmile olan tohumlarında suretleri, mânâları bâkidir. Demek, o gülün tohumu olsun, kuvve-i hafızalar olsun, o gül çiçeğinin suretini, ziynetini, menzilini hıfz için sanki birer fotoğraf ve bekàsı için birer menzildir.

Ey arkadaş! İnsan da başıboş, serseri, sahipsiz bir hayvan değildir. Ancak, onun da bütün harekât ve ef'âli yazılıyor, tesbit ediliyor. Ve a'mâlinin neticeleri hıfzediliyor ki, muhasebe-i kübrâda

ona göre derece alsın. Hülâsa, her güz mevsiminde yapılan tahribat, gelecek bahar mevsimlerinde gelen yeni misafirler için yer tedarik etmek ve bir nevi terhis ve izinlerdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 18

Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet

[18] Ve keza, bu âlemde tasarruf eden Sâniin öyle bir kitab-ı mübîni vardır ki, ne küçük ve ne büyük, o kitapta yazılıp hıfz edilmemiş hiçbir şey yoktur. O kitabın maddelerinden âlemde görünen yalnız nizam ve mizan maddelerine bak:

Evet, görüyoruz ki, herhangi muvazzaf bulunan birşey, vazifesinden terhis edilmekle daire-i vücuttan çıkarsa, Fâtır-ı Hakîm onun çok suretlerini levh-i mahfuzlarda tesbit eder. Ve tarih-i hayatını, tohumunda ve neticesinde nakşeder ve pek çok gaybî ayinelerde ibkà eder. Meselâ, bir şecere, meyvesiyle hâmile olduğu gibi, tohumu da meyveyle hâmiledir. Demek, ağacın bünyesinde semeresi mevcut olduğu gibi, tohumunda da semere mevcuttur. Ve keza, vücuttan çıkmış pek çok şeyler, insanın kuvve-i hâfızasında mevcut kalır.

İşte bu misallerden hıfz ve hafîziyet kanunu ne derece ihatalı olduğu anlaşıldı. Evet, bu mevcudatın sahibi pek büyük bir ihtimamla mülkünde cereyan eden herşeyi taht-ı hıfz ve muhafazasına almıştır. Ve hâkimiyetinin muhafazası için sonsuz bir dikkati vardır. Ve rububiyetinde tam bir intizam ve saltanat vardır ki, ednâ bir hadiseyi, âdi bir hizmeti yazar ve yazdırır.

İşte bu derece ihatalı, ihtimamlı bir hıfz kanunu, elbette âlem-i âhirette yapılacak bir divan-ı muhasebata bakar. Şu muhafaza kanunu, bütün eşyada câri olduğu gibi, mahlûkatın en eşrefi olan insana da şâmildir. Çünkü, insan Cenâb-ı Hakkın rububiyetine ait şuûnat ve ahvâline şahittir. Ve mahlûkatın cemaatleri içinde, Allah'ın birliğine dellâldır. Ve mevcudatın tesbihatına müşahit ve hilâfet-i kübrayla tekrim ve teşrif edilmiştir. İnsan bu keramete, bu şerefe nail olduğu halde, kendisini başıboş ve gayr-ı mes'ul zannetmesin. Onun

da divan-ı muhasebatta pek karışık hesapları vardır. Ondan kurtulduktan sonra, müstehak olduğu yere gidecektir.

Evet, Kudret-i ezeliyeye nisbetle, ölümden sonra haşrin gelmesi, güzden sonra baharın gelmesi gibidir. Evet, nebatat gibi insanın da bir güzü, bir de baharı vardır. Evet, geçmiş zamanda vukua gelmiş olan mu’cizat-ı kudret, Sâniin bütün imkânat-ı istikbaliyeye kadir olduğuna kat’î şahit ve burhanlardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 19

Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid

[19] Ve keza, bu âlemin mâliki, kendi kudretine pek kolay ve pek ehven ve ibâdına fevkalâde mühim ve pek şedidü'l-ihtiyaç olan haşrin tekrar be tekrar vaadinde bulunmuştur. Malûmdur ki, hulfül-vaad, kudretin izzetine, rububiyetin merhametine zıttır. Zira, vaadin hilâfını yapmak, cehlin veya aczin alâmetidir. Bu ise, Kadîr-i Mutlak, Hakîm-i Mutlak olan zâta muhaldir.

Maahaza, insanların haşri nebatatın haşri gibidir. Bunu gören onu nasıl inkâr eder? Haşrin icadına olan vaadi ise, bütün enbiyanın tevatürüyle ve büyük insanların icmâıyla sabit olduğu gibi Kur'ân-ı Kerîmin lisanıyla da sabittir.

Ezcümle,

اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لاَرَيْبَ فِيهِ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللهِ حَدِيثًا [1]

olan âyet-i kerime, büyük bir şiddet ve kuvvetle haşrin icadına söz veriyor. Fakat, bazı insan pek nankördür ki, bütün mevcudat, sıdkına ve hak olduğuna delâlet ettiği o Mâlikü'l-Mülkün sözlerini tasdik etmez, kendi hezeyanına ve ahmaklığına itimat eder.

1.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. And olsun ki, geleceğinde şüphe olmayan kıyamet gününde O sizi kabirlerinizden toplayıp diriltecektir. Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır? (Nisâ Sûresi, 4:87)

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 20

Lasiyyema 20: Sermedi saltanat

[20] Ve keza, bu âlemde pek ihtişamlı bir rububiyet âsârıyla şâşaalı bir saltanatın şuâları görünmektedir. Evet, görüyoruz ki, koca arz, sekenesiyle beraber, ehlî, zelil, mutî bir hayvan gibi o rububiyetin emri altında beslenir. Güzde ölmesi, baharda dirilmesi ve bir Mevlevî gibi raks ve hareketi ve sair bütün işleri o emre tâbi olduğu gibi, şemsin de seyyaratıyla tanzim ve teshiri ve sair vaziyetleri o emre bağlıdır. Halbuki, azametli şu rububiyet-i sermediye ve bu saltanat-ı ebediye şöyle zayıf, zâil, muvakkat temeller ve esaslar üzerine bina edilemez. Ve bu mütebeddil, belâlı, kederli, fâni dünya üzerine kaim olamaz. Ancak, bu dünya o azametli rububiyetin pek azîm ve geniş dairesi içinde insanları tecrübe ve imtihan, kudretin mu'cizelerini teşhir ve ilân için kurulmuş muvakkat bir menzildir ki, tahrip edilip pek muazzam, geniş, ebedî ve bâki bir âleme cüz olmak için tebdil edilecektir. Binaenaleyh, bu tebeddülât ma'razı olan âlemin Sânii için, diğer tagayyürsüz, sabit bir âlemin vücudu zarurîdir.

Maahaza, zahirden hakikate geçen ervah-ı neyyire ashabı ve kulûb-u münevvere aktabı ve ukul-ü nuraniye erbabı ve kurb-u huzur-u İlâhîde dahil olanlar, o Zât-ı Zülcelâlin, mutîler için bir dâr-ı mükâfat ve âsiler için bir dâr-ı mücâzat ihzar ettiğini ve pek metin vaadlerle şedit tehditleri olduğunu kat'î ihbar ediyorlar.

Malûmdur ki, vaadleri ifa etmemek bir züldür. Hâlık-ı Âlem züll ve zilletlerden münezzehtir. Ve aynı zamanda, o hakikati ihbar eden ehl-i hakikat ve enbiya ve evliya ve asfiya cemaatlerine kâinat bütün âyâtıyla, kelimatıyla, zâhir olarak ihbarlarını teyid ve takviye ediyor. Ey insan! Bu haberden daha doğru bir haber ve bu sözden daha doğru bir söz var mıdır?

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 21

Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri

[21] Ve keza, bu âlemin mutasarrıfı, dar ve muvakkat şu arz meydanında, âlem-i âhiretin büyük meydanının çok misallerini, nümunelerini her vakit gösteriyor.

Ezcümle: Bahar mevsiminde arzın sathında yapılan nebatî haşirlere dikkat lâzımdır. Evet, altı gün zarfında, o karışık nebatatın tohumlarından ölmüş, çürümüş, kaybolmuş olan cesetleri galatsız, haltsız kemâ fi's-sâbık inşa ve iâde etmekle, arz meydanında nebatî haşirleri yapan kudret, semâvat ve arzı altı günde halk etmesinden âciz değildir. Ve o kudrete nazaran göz işareti kadar kolay olan haşr-i insanîyi yapmamak imkânı var mıdır? Evet, haşr-i nebatîde kelimeleri, yazıları tamamen silinmiş üç yüz bin kadar sahifeleri, birlikte, bilâhalt ve bilâgalat, kısa bir zamanda eski yazılarını iâde eden bir kudrete tek bir sahifeden ibaret bulunan haşr-i insanî ağır gelir mi? Hâşa!

İşte o kudret sahibi, lisan-ı Kur'ân'la emrettiği,

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

âyet-i kerimesi bu meselenin hakikat olduğuna sarahatle şehadet ediyor.

Ey aziz arkadaş! Cenâb-ı Hakkın şu tasarrufatından ve şuûnatından anlaşıldı ki, arz meydanında yapılan nebatî haşirler ve neşirler ve sair içtimâ ve iftiraklar maksud-u bizzat değildir. Çünkü,

öteki âlemin meydan-ı kebîrinde yapılan o büyük ve mühim ihtifallerle kısa bir zamanda yapılan şu cüz'î, gayr-ı sabit bu semereler arasında münasebet yoktur. Ancak bu cüz'î semereler, birtakım misal ve nümunelerdir ki, bunların suret ve neticelerine o mecma-i kebirde muameleler tatbik ve icra edilsin. Demek bu fâni şeylerin suretleri, o âlemde bâki semereleri meyve verecektir.

1.) Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 22

Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet

[22] Ve keza görüyoruz ki, Sâni-i Sermedî, Sultan-ı Ebedî, şu inhidama meyyal menzillerde ve zevale mahkûm meydanlarda öyle bir hikmet-i bâhirenin ve bir inayet-i zahirenin ve bir adalet-i âliyenin ve bir merhamet-i câmianın âsârını izhar ediyor ki, kalbi paslanmamış, gözü kör olmamış bir insan, aynelyakîn ile anlar ki, o hikmetten daha ekmel bir hikmet olamaz. Ve o âsârı görünen inayetten daha ecmel bir inayet kabil değil. Ve o emârâtı görünen adaletten daha ecell bir adalet yoktur. Ve o semeratı görünen merhametten daha eşmel bir merhamet tasavvur edilemez. Öyleyse, o Sultanın memleketinde daimî mekânlar, sâbit meskenler, daimî ve mukim sakinler bulunmazsa, şu görünen hikmet, inayet, merhamet ve adaletin, kalb ve fikir sahiplerince inkârları lâzım gelir. Ve aynı zamanda o ef'âl-i hakîme sahibinin—hâşa!—sefih, zâlim olmasını istilzam eder. Bu ise, hakikati zıddına kalb eden bir muhaldir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Lasiyyemalar : Hatime

Hatime

Ey sözlerimi dinleyen arkadaş! Haşrin vücuduna ve vukuuna dair delillerin, şu zikredilen kısma, emârelere münhasır olduğunu zannetme. Kur'ân-ı Kerimin gösterdiği gayr-ı mütenahi emârelerden istihraç edilen hakikat şudur ki: Hâlıkımız, şu muvakkat dünya meşherlerinde daimî olan rububiyetinin sabit karargâhına bizleri nakledecektir. Ve bu seyyal memleketi sermedî bir memlekete tebdil edecektir.

Ve yine zannetme ki, haşir ve âhireti iktiza eden, Esmâ-i Hüsnâdan yalnız Hakîm, Kerîm, Rahîm, Âdil, Hafîz isimleridir. Belki, kâinatın tedbiriyle alâkadar olan herbir isim, âhiret ve haşri iktiza eder.

Hülâsa: Haşir meselesi öyle bir hakikattir ki, celâliyle, cemâliyle, esmâsıyla Hâlık-ı Zîşan, bütün kütüb-ü semâviyeyle enbiya ve evliya ve asfiyanın icmâlarını tazammun eden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ve Fahr-i Kâinat Hazret-i Muhammed (a.s.m.), ekmelü'l-halk ve eşrefü'l-insan, haşrin geleceğine ittifakla hükmettikleri gibi, şu kâinat dahi, bütün âyatıyla ve kelimatıyla haşrin vücut ve icadına şehadet ediyor. Hattâ herbir cüzün, cüz'î olsun küllî olsun, cüz olsun küll olsun, iki veçhi vardır. Bir vecihle Hâlıka bakar, vahdaniyete delâlet eder. Diğer vecihle de âhirete nâzırdır ki, haşrin, âhiretin vücutlarını ister.

Meselâ, bir insan kendi vücuduyla, hüsn-ü san'atıyla Sâniin vücub-u vücuduna ve vahdetine delâlet ettiği gibi, âmâl ve istidatları ebede kadar uzandığı halde pek sür'atle ölüm ve zevali, âhiretin vücuduna delâlet eder. Bütün mevcudatta görünen intizam-ı hikmet, tezyin-i inayet, taltif-i rahmet, tevzin-i adalet, Sâni-i Hakîmin vücut ve vahdetine şahit oldukları gibi, âhiretin ve saadet-i ebediyenin de icad ve vücutlarına delâlet ederler.

اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَهْلِ السَّعَادَةِ [1]
وَاحْشُرْنَا فِى زُمْرَةِ السُّعَدَاءِ وَاَدْخِلْنَا
الْجَنَّةَ مَعَ السُّعَدَاءِ بِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ
الْمُخْتَارِ فَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهِ
كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَبِحُرْمَتِهِ اٰمِينَ اٰمِينَ
اٰمِينَ

1.)Allah'ım, bizi saadet ehlinden kıl, Said'ler zümresinde haşret ve Said'lerle beraber, Nebiyy-i Muhtarının şefaatiyle Cennete idhal et. Ona ve Âline de, Senin rahmetine ve onun hürmetine lâyık şekilde salât ve selâm et. Amin, âmin, âmin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre

Katre

Tevhid Denizinden

•İfade-i Meram
•Mukaddime
•1.Bab: 55 Lisan
•Tenbih
•Takriz
•Hatime
•Taht-el Arz Seyahat
•Nokta ve Nükteler
•İtizar

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Ifade-i Meram

İfade-i Meram

Malûmdur ki, insan, hasbelkader çok yollara sülûk eder. Ve o yolda çok musibet ve düşmanlara rastgelir. Bazan kurtulursa da, bazan da boğulur. Ben de kader-i İlâhînin sevkiyle pek acip bir yola girmiştim. Ve pek çok belâlara ve düşmanlara tesadüf ettim. Fakat acz ve fakrımı vesile yaparak Rabbime iltica ettim. İnayet-i ezeliye, beni Kur'ân'a teslim edip, Kur'ân'ı bana muallim yaptı. İşte, Kur'ân'dan aldığım dersler sâyesinde o belâlardan halâs olduğum gibi, nefis ve şeytanla yaptığım muharebelerden de muzafferen kurtuldum. Bütün ehl-i dalâletin vekili olan nefis ve şeytanla ilk müsademe,

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ وَلاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ لاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ

kelimelerinde vuku buldu. Bu kelimelerin kalelerinde tahassun ederek o düşmanlarla münakaşalara giriştim. Herbir kelimede otuz defa meydan muharebesi vukua geldi. Bu risalede yazılan herbir kelime, herbir kayıt, kazandığım bir muzafferiyete işarettir.

Bu risalede yazılan hakikatler, zıtlarına bir imkân-ı vehmî kalmayacak derecede yazılmıştır. Uzun bir hakikate, deliliyle beraber bir kayıt veya bir sıfatla işaret yapılıyor. **(İhtar)**

(İhtar): Bu zamanın cereyanı, benim gibi çoklarını vehmî tehlikelere atmıştır. İnşâallah, bu eser Allah'ın izniyle onları kurtaracak ümidindeyim.

1.) Allah her noksandan münezzehtir. Ve hamd Allah'a mahsustur. Ve Allah'tan başka ilâh yoktur. Ve Allah herşeyden büyüktür. Ve havl ve kuvvet ancak Allah'a aittir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ (1)
اَلْحَمْدُ لِلهِ وَالصَّلاَةُ عَلٰى نَبِيِّهِ (2)

Bu risale, dört bab ile bir hâtime ve bir mukaddeme üzerine tertip edilmiştir.

Mukaddeme

Kırk sene ömrümde, otuz sene tahsilimde yalnız dört kelime ile dört kelâm öğrendim; tafsilen beyan edilecektir. Burada, yalnız icmalen işaret edilecektir. Kelimelerden maksat, mânâ-yı harfî, mânâ-yı ismî, niyet, nazar'dır. Şöyle ki:

Cenâb-ı Hakkın mâsivâsına, yani kâinata mânâ-yı harfi ile ve Onun hesabına bakmak lâzımdır. Mânâ-yı ismi ile ve esbab hesabına bakmak hatâdır.

Evet, herşeyin iki ciheti vardır. Bir ciheti Hakka bakar, diğer ciheti de halka bakar. Halka bakan cihet, Hakka bakan cihete tenteneli bir perde veya şeffaf bir cam parçası gibi, altında Hakka bakan cihet-i isnadı gösterecek bir perde gibi olmalıdır. Binaenaleyh, nimete bakıldığı zaman Mün'im, san'ata bakıldığı zaman Sâni, esbaba nazar edildiği vakit Müessir-i Hakikî zihne ve fikre gelmelidir.

Ve keza, nazar ile niyet mahiyet-i eşyayı tağyir eder. Günahı sevaba, sevabı günaha kalb eder. Evet, niyet âdi bir hareketi ibadete çevirir. Ve gösteriş için yapılan bir ibadeti günaha kalb eder.

Maddiyata esbab hesabıyla bakılırsa cehalettir. Allah hesabıyla olursa mârifet-i İlâhiyedir.

Birinci kelâm: اِنِّى لَسْتُ مَالِكِى *"Ben kendime mâlik değilim."* Ancak mâlikim kâinatın mâlikidir. Fakat kendime mâlik nazarıyla bakıyorum ki, Mâlik-i Hakikînin sıfâtını ve sıfatların bir derece mâhiyetini ve hududunu bileyim. Evet, mevhum, mütenahi hududumla Mâlik-i Hakikînin sıfatlarının bir cihette gayr-ı mütenahi hududunu bildim.

İkinci kelâm: اَلْمَوْتُ حَقٌّ *"Ölüm haktır."* Evet, bu hayat ve bu beden şu azîm dünyaya direk olacak kabiliyette değildir. Zira onlar demir ve taştan değildir. Ancak et, kan ve kemik gibi mütehalif şeylerden terekküp etmiş; kısa bir zamanda tevafukları, içtimaları varsa da iftirakları ve dağılmaları her vakit melhuzdur.

Üçüncü kelâm: رَبِّى وَاحِدٌ *"Rabbim birdir."* Evet, herkesin bütün saadetleri, bir Rabb-i Rahîme olan teslimiyete bağlıdır. Aksi takdirde pek çok rablere muhtaç olur. Çünkü insan, câmiiyeti itibarıyla bütün eşyaya ihtiyacı ve alâkası vardır. Ve herşeye karşı, hissederek veya etmeyerek, teessürü, elemleri vardır. Bu ise tam cehennem gibi bir hâlettir. Fakat erbab tevehhüm edilen esbab yed-i kudretine bir perde olan Rabb-i Vâhide teslimiyet, firdevsî bir vaziyettir.

Dördüncü kelâm: اَنَا ile tâbir edilen *"benlik"*, yani kendisine bir vücut, bir kıymet vermektir ki, bu ene, Cenâb-ı Hakkın sıfâtını, şuûnatını bilmek için bir santral ve bir vahid-i kıyasîdir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Hamd Allah'a, Salat Onun Peygamberinedir..

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : 55 Lisan

1.Bab: 55 Lisan

Birinci Bab

لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [1]

beyanındadır

- 55 lisanın icmali
- Lisan 1-5
- Lisan 6-10
- Lisan 11
- Lisan 12
- Lisan 13
- Lisan 14-18
- Lisan 19-28
- Lisan 29-47
- Risalet-i Muhammediye

1.)Ondan Başka İlah yoktur (C.C)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : 55 lisanın icmali

55 lisanın icmali

اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Allah’tan başka hak bir ilâhın bulunmadığını kalben tasdik ve lisanen ikrar ettiğime, bütün gören ve görünen eşyayı şahit gösteriyorum.

Öyle bir Allah ki, vücub-u vücuduna ve Vahid, Ehad, Ferd, Samed olduğuna Hazret-i Muhammed (a.s.m.) bir şahid-i sadık ve bir burhan-ı nâtıktır

Öyle Muhammed (a.s.m.) ki, icmâ ve tasdiklerine mazhar olmakla, enbiya ve mürselîne siyadet ünvanını; ve ittifak ve tahkiklerini almakla, imamü’l-evliyâ ve’l-ulemâ lâkabını almıştır.

Ve öyle Muhammed (a.s.m.) ki, âyât-ı bâhire, mu’cizat-ı katıa ve secâyâ-yı sâmiye ve ahlâk-ı âliye sahibi olmakla mehbit-i vahy-i İlâhî olmuştur.

Ve öyle bir Muhammed (a.s.m.) ki, âlem-i gayb ve melekûtu seyir ve ziyaret etmekle, ervahı müşahede ve melâikeyle musahabe, cin ve insanlara irşad vazifesini almıştır.

Ve öyle bir Muhammed (a.s.m.)’dır ki, şahsiyet-i mâneviyesiyle kâinatın kemâline bir fihriste olmakla, bütün saadetlerin ve medeniyetlerin düsturlarını havi bir şeriata sahiptir.

Ve öyle bir Muhammed (a.s.m.)’dır ki, âlem-i şehadette iken gaybiyattan haber verir bir beşîr ve nezîr olup bütün kuvvetiyle,

kemâl-i ciddiyetle ve vüsuk ile ve itmînân ile, yüksek bir iman ile nev-i beşere karşı tevhid dinini [2] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ ile ilân ve ilâm ediyor.

Ve keza, öyle bir Allah ki, vücub ve vücûduna, celâl ve cemâline, Vahid-i Ehad olduğuna şehadet edenlerden birisi de Furkan-ı Hakîmdir.

Ve öyle bir Furkan-ı Hakîmdir ki, bütün enbiya kitaplarının tasdiklerine mazhardır.

Ve öyle bir Furkan-ı Hakîmdir ki, bütün akıllar ve kalbler, hükümlerini kabul ve tasdike icmâ ettikleri ve cihat-ı sittesinden nur-efşan bir kitaptır.

Ve öyle bir Furkan-ı Hakîmdir ki, mazhar-ı vahiy olan resullerce, mahz-ı vahydir. Ehl-i keşif ve ilhamca ayn-ı hidayettir. Mâden-i iman ve mecma-i hakaiktir. Hükümleri delâil-i akliye ile müeyyed ve fıtrat-ı selîmenin şehadetiyle musaddaktır. Lisanü'l-gayb olup, âlem-i şehadette nev-i beşeri

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [3]

ile tevhide emir ve dâvet ediyor.

Öyle bir Allah ki, vücub-u vücud ve vahdetine, şu kitab-ı kebir denilen âlem, bütün yazıları ve fasıllarıyla, sahifeleriyle, satırlarıyla, cümleleriyle, harfleriyle şehadet ettiği gibi; şu insan-ı kebir denilen kâinat da, bütün âzâsıyla, cevahiriyle, hüceyratıyla, zerratıyla, evsafıyla, ahvaliyle delâlet eder.

Yani bu kâinat, ihtiva ettiği bütün envâıyla [2] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ

ve o âlemlerin erkânıyla [4] لاٰ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ

ve o erkânın âzâsıyla [5] لاٰ صَانِعَ اِلاَّ هُوَ

ve o âzanın eczâsıyla [6] لاٰ مُدَبِّرَ اِلاَّ هُوَ

ve o eczânın cüz’iyatıyla [7] لاٰ مُرَبِّىَ اِلاّ هُوَ

ve o cüz’iyatın hüceyratıyla [8] لاٰ مُتَصَرِّفَ اِلاَّ هُوَ

ve o hüceyratın zerratıyla [4] لاٰ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ

ve o zerratın tarlası olan esiriyle [2] لاٰ اِلٰهَ اِلاّ هُوَ

söyleyerek, bütün envâıyla, erkânıyla, âzâsıyla, eczâsıyla, hüceyratıyla, zerratıyla, esiriyle, elli beş lisanla vücub-u vücud ve vahdetine şehadet ve delâlet eder. Şu lisanların tafsili gelecektir. Şimdi icmal ile zikredeceğim. Şöyle ki:

Kâinat terkiplerindeki intizam, cereyan-ı ahvaldeki nizam, suretlerdeki garabet, nakışlarındaki ziynet, yüksek hikmetler, eşyadaki muhalefet ve mümaselet, câmidattaki muavenet, birbirinden uzak olan şeylerdeki tesanüd, hikmet-i âmme, inayet-i tâmme, rahmet-i vâsia, rızk-ı âmm, hayatlar, tasarruf, tahvil, tağyir, tanzim, imkân, hudus, ihtiyaç, zaaf, mevt, cehil, ibadet, tesbihat, daavat ve hâkezâ, pek çok sıfatlar lisanlarıyla Hâlık-ı Kadîm-i Kadîrin vücub ve vücuduna ve evsaf-ı kemâliyesine şehadet ettikleri gibi; Esmâ-i Hüsnâyı tilâvet ederek, Cenâb-ı Hakka tesbih ve Kur’ân-ı Hakîmi tefsir ve Resul-i Ekremin (a.s.m.) ihbaratını tasdik ediyorlar.

1.)Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm peygamberlerin Efendisi olan Muhammed'in ve onun bütün Âl ve Ashâbının üzerine olsun.
2.)Ondan Başka İlah yoktur (C.C)
3.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
4.)Ondan başka yaratıcı yoktur.
5.)Ondan başka sâni' yoktur.
6.)Ondan başka müdebbir yoktur.
7.)Ondan başka mürebbi, terbiye edici yoktur.
8.)Ondan başka mutasarrıf yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 1-5

Lisan 1-5

Geçen lisanların tafsiline geçiyoruz. Şöyle ki:

[1] Kâinatta görünen tanzimat, nizamat, muvazenat, kabza-i tasarrufunda bir mizan ve nizam bulunan Hâlıkın vücub-u vücuduna delâlet etmekle [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ cümlesini okur.

[2] Ve keza, kâinatta intizam ve ıttırad hüküm-fermadır. Bu iki sıfat, mutasarrıfın vahdetine ve bir olduğuna şehadet etmekle [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ hakikatini ilân ediyor.

[3] Ve keza semâvat sahifesini güneş ve yıldızlarla yazan kudretle, balarısıyla karıncanın sahifelerini hüceyrat ve zerratla yazan kudret bir olduğundan; [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile meselenin ilânıyla Hâlıkın bir olduğuna delâlet ve şehadet eder.

[4] Ve keza, meselâ bulutla arz gibi câmid ve mütehalif şeylerde tecavüb ve muavenet, yani birbirinin hâcetine cevap vermek ve seyyarat gibi şemsten pek uzak olan yıldızların şemse veya birbirine tesanüd etmeleri, bütün eşyanın bir Müdebbirin idaresinde bulunduğuna şehadet ederek [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile ilân eder.

[5] Ve keza, semâvatın yıldızlar gibi âsâr-ı muntazamadaki müşabehet ve arzın birbirine benzeyen çiçeklerinde, hayvanatındaki

münasebet, Hâlıkın bir olduğuna delâletle şehadetini [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile ilân eder.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 6-10

Lisan 6-10

[6] Ve keza, herbir zîhayat, çok isim ve sıfatların tecellîsine mazhardır. Meselâ, bir zîhayat vücuda geldiğinde Bâri isminin cilvesine, teşekkülünde Musavvir sıfatının cilvesine, gıdalandığı zaman Rezzak isminin cilvesine, hastalıktan şifa bulduğunda, Şâfi isminin tecellîsine, ve hâkezâ, tesirde mütesanit, âsârda mütehalif, çok sıfat ve isimlere mazhardır. Bu sıfatların ve isimlerin hedefleri bir olduğundan, elbette müsemmâları da bir olur. İşte her bir zîhayat, şu mazhariyetle Hâlıkın bir olduğuna dair olan şehadetini, [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile ilân eder.

[7] Ve keza, manzume-i şemsiyeyle balarısının gözleri arasındaki irtibat ve keyfiyetçe birbiriyle münasebetleri, ikisinin bir Nakkaşın nakşı olduğuna olan delâletlerini اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile ilâm ediyorlar.

[8] Ve keza, zerrat arasındaki câzibenin, güneş ve yıldızlar arasında bulunan câzibeye kardeş olması, her iki kısmın da bir kalem-i vahidin yazısı olduğunu اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile izhar ediyorlar.

[9] Ve keza, terkip ve mürekkebatta görünen intizam, o mürekkebattaki her zerrenin, lâyık mevziine konulmasıyla hasıl olmuştur. Binaenaleyh, o zerreleri, aralarındaki münasebetler

bozulmamak şartıyla lâyık mevkilerine koyabilmek, ancak bütün o mürekkebatı yaratabilecek bir kudret sahibine hastır.

İşte, zerrattaki intizam ve şu vaziyetin lisanıyla Allahu ekber diyerek, اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ’yu okur.

[10] Ve keza, bir neviden bir ferdin, bütün efraddan imtiyazını temin edecek teşahhus ve taayyününün kalem-i kudretle yazılması, bütün nev-i beşerin, meselâ, efradının nazar-ı kudrette meşhud ve melhuz olduğunu istilzam eder. Çünkü, bir fert, alâmet-i farikası cihetiyle bütün efrada muhalif olacaktır. Eğer bütün efrad hazır bulunmazsa, taayyünlerinde, alâmatlarında muhalefetin bulunmaması ihtimali vardır. Bu ihtimal ise bâtıldır. Öyleyse, bir ferdin hâlıkı, bir nev’in hâlıkı olacaktır.

Ve keza, bir nev’e hâlık olabilmek, cinse de hâlık olabilmeye mütevakkıftır. En nihayet, iş اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ’da nihayet bulur...

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 11

Lisan 11

[11] Ve keza, hilkat ve yaratılışın Vâcibü'l-Vücuda isnad edilmesini, nazarları çok kısa olanlar, baîd, garip, külfetli olduğunu tevehhüm etmekle inkârına zehab ediyorlar. Halbuki, esbaba isnad edilirse, onların tevehhüm ettikleri bu'd, garabet, külfet kat kat muzaaf olarak hakikate inkılâp eder. Çünkü Vâcibe daha kolay olur. Meselâ, bir adamdan birkaç şeyin suduru, birkaç adamdan birşeyin sudurundan daha ehvendir. Meselâ, balarısının hilkati, kudret-i İlâhiyeye isnat edilmezse, nihayetsiz müşkilât olur.

Maahaza, vahidin kesrete yaptığı vaziyet ve maslahatı, kesret çok meşakkatlerden sonra yapabilir. Meselâ, bir kumandanın pek çok neferlere verdiği intizam vaziyeti o neferlere verilse, suhuletle yapamazlar. Demek Hâlık-ı Vahide yapılan isnadda zahiren bu'd ve garabet varsa da, esbab ve kesrete edilen isnadda muzaaf olarak müteselsil muhaller vardır. Şöyle ki:

Herbir zerrede, Vâcibü'l-Vücudun sıfatlarını farz etmek lâzım geliyor. Çünkü, nakıştaki kemâl, san'attaki hüsün, o sıfatları ister. Hem şirketi kabul etmeyen vücub hakkında, gayr-ı mütenahi şeriklerin farzı lâzımdır. Hem herbir zerrenin, bütün zerrelere hem hâkim-i mutlak, hem mahkûm-u mutlak olması lâzım geliyor. Çünkü, nizam ve intizam öyle ister. Hem herbir zerrede, ihatalı bir şuur, tam bir ilim lâzımdır. Çünkü, zerreler arasında tesanüd ve muvazene vardır. Bu tesanüd ve muvazene ise ilimle olur.

İşte, eşyayı esbaba isnad etmekte bu kadar muhaller vardır. Amma sahib-i hakikî olan Vâcibü'l-Vücuda isnad edildiği vakit, o zerreler şöyle bir vaziyete girerler ki, şemsin cilvelerine, timsallerine, lem'alarına mazhar olan su katreleri gibi kudret-i ezeliyenin nurânî

tecellîsine, cilvelerine, lem’alarına o zerreler de mazhar olup, sahib-i kudretin izniyle, gayr-ı mütenahî olan ilim ve iradesiyle, o zerrelerde teşekkülât ve terkibat yapılır. Binaenaleyh, kudret-i ezeliyenin bir lem’ası kudretin hâsiyetine mâlik olduğundan, esbabın binler lem’asından ve esbabın sultanından daha tesirlidir. Çünkü, bunda tecezzî ve inkısam vardır, kudret-i ezeliyede ise yoktur.

Ve keza, külfet ve uğraşmak da yoktur. Çünkü, kudret Sâniin zâtına zâtîdir, ârazî değildir. Acz, kudretine tahallül edemez. Kudretin bir lem’asına zerreler, şemsler mütesavidir. Büyük, küçükten ağır ve zahmetli değildir. Ve keza, hayat, vücut, nur gibi şeylerin zahir ve bâtınları şeffaf olduğundan, icadları zamanında, vesait-i esbab altında kudretin tasarrufu görünür. Evet, hayatın vaziyetlerine ve derecelerine dikkat edilirse kudretin tasarrufu görünür.

Meselâ, bir salkım üzümün yapılması için ince, câmid bir dal; ve bir cam parçasında şemsin timsalini tersim için küçük bir delikten ziyanın geçmesi; ve bir evi tenvir için bir kibrit tavassut ediyor. Ve bu gibi basit esbab altında yapılan o azîm ve garip işlerde kudretin tasarrufu gündüz gibi görünmesi âşikârdır.

Ve keza, eşyanın esbaba isnadındaki istib’addan ve istiğrabdan hasıl olan inkârdan neş’et eden dalâletlerden hasıl olan ıztırabat, bütün akılları, ruhları Vâcibü’l-Vücuda firar ve iltica etmeye mecbur eder. Çünkü, ancak Onun kudretiyle, iradesiyle her müşkül hallolur ve kapalı kapılar açılır. Ve Onun zikriyle kalbler mutmain olurlar. Binaenaleyh, necat ve halâs ancak Allah’a iltica ile olur.

فَفِرُّوا اِلَى اللهِ [1]

اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ [2]

İşte, kâinat şu hakikatin lisanıyla,

اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [3]

’yu söylüyor.

1.)Hepiniz Allah'a koşun. (Zâriyât Sûresi, 51:50)
2.)Haberiniz olsun ki, kalbler ancak Allah'ın zikriyle huzura kavuşur. (Ra'd Sûresi, 13:28)

3.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 12

Lisan 12

[12] Ve keza, esbab-ı zahiriye pek basit, mahdut, fakir, câmid, şuursuz, iradesiz ve kanunlar kısmı da itibarî, mevhum şeylerdir. Müsebbebatta bulunan harika nakışlar, ziynetler, garip ve acip san'atların o gibi kıymetsiz esbabla kat'iyen münasebetleri yoktur. Binaenaleyh, meselâ bedenin hüceyratındaki nizamlı, intizamlı teşekkülâtı, ekmek yemesine ve kuvve-i hâfızada yazılan gayr-ı mahdud muntazam nakışları, kulaktaki ve baştaki telâfife ve konuşmakta, tefekkürde, harflerin teşekkülâtına ve suver-i zihniyenin husulüne, lisan ve zihnin hareketleri gibi esbaba isnadları, ahmakçasına bir hükümdür. Ancak, o gibi müsebbebat, gayr-ı mütenahî bir kudretle bir ilim ve bir iradeyi iktiza ediyorlar. Bu hakikate binaen sabittir ki, kevn ve vücutta müessir-i hakikî ancak kudreti gayr-ı mütenahî bir Hâlık-ı Kadîrdir; esbab ise bahanelerdir, vesait de perdelerdir. Havas ve hasiyetler dahi, kudretin tecellîyatına ve lem'alarına isim ve unvanlardır. Hem kanunlar ve nevâmis denilen şeyler, ancak ilimle irade ve emrin envâa olan tecellîlerinin isimleridir. Evet, kanun emirdendir, nâmus iradedendir.

İşte, kâinat müsebbebatın lisanıyla [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile Hâlık-ı Hakikîyi ilân ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 13,6

Lisan 13,6

[13] Ve keza, kâinat sahifesinde pek büyük bir itina ve ihtimamla harika bir tarzda yazılan nakışlar, münferiden ve müçtemian, gayr-ı mütenahî bir kudreti iktiza ettiklerinden, kâinat da bir Vâcibü'l-Vücud, bir Hâlık-ı Kadîrin vücuduna bizzarure delâlet eder ki, o Hâlıkın tesir-i kudretine nihayet olmadığından, şeriklerden bilbedâhe müstağnidir, şerike ihtiyacı yoktur.

Maahaza, şerik hadd-i zâtında mümtenidir. Bir ferdinin vücudu mümkün değildir. Çünkü, kudret-i kâmilenin tesiri gayr-ı mütenahidir. Şerik olduğu takdirde, kudretin tesiri mahdut olur. Mütenahi olmadığı halde mütenahî olur, inkıtaa uğrar. Bu ise birkaç cihetten muhaldir. Öyleyse, istiklâl ve infirad, ulûhiyet için zâtî hassalardır.

Maahaza, şerike bir mahal, bir makam, bir imkân-ı zâtî yoktur. Ve şerikin vücudu hakkında ne bir delil ve ne de bir delilden neş'et eden bir ihtimal ve ne de bir emare ve kâinatın hiçbir cihetinde şerike bir mevzi yoktur. Bilâkis, hangi şeye, hangi cihete bakılırsa tevhid sikkesi görünür. Demek, müessir-i hakikî ancak ve ancak Allah'tır.

Evet, insan kâinatın en eşrefi ve esbab içinde ihtiyarı en geniş olduğu halde, ef'âl-i ihtiyarîsi içinde yemek ve içmek gibi en âdi bir fiilinde, yüz cüz'ünden ancak bir cüzü insana ait olabilir. Esbabın sultanı olan insan, böyle eli bağlı, tesirsiz olursa öteki esbab-ı câmide ne halt edebilir?

İşte kâinat şu hakikatten tebarüz eden vücut ve vahdet lisanıyla اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ [1] 'yu tilâvet eder.

[6] Ve keza, kâinatın bütün eczâ ve zerratına tecellî eden esmâ-i İlâhiye arasındaki tesanüd, yani birbirine dayanarak tecellî ettikleri bir temazüç, yani elvan-ı seb'a gibi birbiriyle memzuç olarak eşyayı cilvelendirdikleri eserleri bir olduğu gibi, müsemmâlarının da vâhid, ehad olduğuna şehadet eder. Ve bu şehadet lisanıyla, kâinat [1] اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ diyerek ilân ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 14-18

Lisan 14-18

[14] Ve keza, kâinatın—küllî ve cüz'î—ihtiva ettiği bütün eczasını istilâ eden bir hikmet-i âmme görünür. Ve bu hikmet-i âmme, kast, şuur, irade, ihtiyar sıfatlarını tazammun ediyor. Bu sıfatlar, bir Hakîm-i Mutlakın vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü, kâinat mef'ul ve münfaildir. Mef'ul fâilsiz olamadığı gibi, mef'ulün câmid bir cüz'ü de fâil olamaz.

[15] Ve keza, kâinat sahifesinde bir inayet-i tâmme parlıyor. Bu inayet, tazammun ettiği hikmet, lütuf, tahsin sıfatlarıyla, bir Hâlık-ı Kerîmin vücub-u vücuduna delâlet eder. Çünkü, in'am ve ihsan, mün'im ve muhsinsiz olamaz.

[16] Ve keza, kâinatı müştemilâtıyla beraber içine alan pek geniş bir merhamet görünüyor. Bu merhamet, rahmet, hikmet, inayet, in'am gibi çok sıfatları tazammun ediyor. Bu sıfatlar, bir Rahmân-ı Rahîmin vücub-u vücuduna şehadet eder. Çünkü, sıfat mevsufsuz olamaz.

[17] Ve keza, zevilhayat ve canlı mahlûkata tevzi edilen bir rızk-ı âmm vardır. Ve bu rızk sıfatı, geçen sıfatları istilzam etmekle, bir Rezzak-ı Rahîmin vücuduna delâlet eder. Çünkü fiil fâilsiz olamaz.

[18] Ve keza, bütün kâinatta intişar eden bir hayat vardır. Bu hayat sıfatı dahi, geçen sıfatları iktiza etmekle, bir Hayy-ı Kayyûm, bir Muhyî ve Mümît Hâlıkın vücub-u vücuduna delâlet eder.

Arkadaş! Elvan-ı seb'a gibi memzuc olan şu beş hakikat, kâinata bir Rab, Kadîr, Alîm, Hakîm, Kadîm, Rahîm, Rahmân, Rezzak, Hayy-ı Kayyûm zarurî olduğuna bilbedahe delâlet ve şehadet eder. Ve kâinat bu şehadetlerini [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile ilân eder.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 19-28

Lisan 19-28

[19] Ve keza, kâinat yüzünde hüsn-ü zâtîyi gösteren bir hüsn-ü arazî

[20] ve bir cemâl-i mücerredi gösteren bir cemâl-i hazîn

[21] ve mahbub-u hakikîye işaret eden bir aşk-ı sâdık

[22] ve bütün esrarı cezb eden bir hakikat-ı câzibeye işaret eden bir cezbe ve bir incizap vardır.

Bu hakikatler, kâinata bir Rabb-i Vâcibü'l-Vücud lâzım ve zarurî olduğuna şehadet ettiklerini, kâinat اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ[1] ile tâlim ve ilâm ediyor.

[24] Ve keza, bütün envâın cüz'iyatında bir tasarruf var. Bu tasarruf, faideli iş ve maslahatlar içindir.

[25-26] Ve nebatat ve hayvanatta bir tebeddül ve tahavvül var. Bu da pek çok menfaatler içindir.

[27] Küre-i arzda gece ve gündüz cihetiyle bir tağyir var. Bu dahi büyük büyük gayeler içindir.

[28] Kâinatta hükümferma olan nizam ve intizamla beraber, faaliyet hususunda elvan-ı seb'a gibi tebarüz eden şu hakikatler, bilbedahe bir Mutasarrıf-ı Hakîm, Kadîr, Fâil-i Muhtar gibi bütün evsaf-ı kemâliye ile muttasıf bir Hâlıkın vücub-u vücuduna yaptıkları delaleti, kâinat اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ[1] ile tebliğ ediyor.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Lisan 29-47

Lisan 29-47

[29] Ve keza, kâinatın ihtiva ettiği bütün envâ ve eczâ ve zerratı istilâ eden hudus, bir Muhdis ve bir Mûcidi iktiza eder.

[30] Ve keza, kâinat bütün eczâsıyla beraber gayr-ı mütenahî eşkâl ve vaziyetlere kabiliyeti, ihtimali, imkânı varken bu şekl-i hâzıra girmesi, elbette bir Hâlık-ı Vâcibü'l-Vücudun ihtiyar, irade ve tercihiyle olmuştur.

[31] Ve keza, büyük bir fakr ve ihtiyaçta bulunan kâinatın envâ ve eczâsına lâzım olan işlerini, hâcetlerini evkat-ı münasipte [1] مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبْ ifa ve is'af etmek, bir Rezzak-ı Kerîmin vücub-u vücuduna delâlet eder.

[32] Ve keza, kâinat, umumî ve hususî, maddî ve mânevî pek büyük ihtiyaçlar içindedir. Gerek vücuduna ve gerek bekàsına lâzım şeyleri, işleri görmekten âcizdir. Bu gibi matluplarının şuuru olmaksızın yerine getirilmesi, elbette Rahmân-ı Rahîm ve Vâcibü'l-Vücud bir Sâni-i Hakîm tarafındandır.

[45] Ve keza, kevn ve vücutta, imkân, kesret, infial mertebeleri vardır. İmkân mertebesi, vücub mertebesine bakar ve onu istilzam eder. Kesret mertebesi, vahdet mertebesine nâzırdır, onu iktiza eder. İnfial mertebesi, fâiliyet mertebesine mütevakkıftır. Bu mertebeler arasındaki istilzam, bizzarure vâcip, vâhid, fa'al bir Hâlıkı iktiza ve istilzam eder.

[46] Ve keza, bakıyoruz ki, kâinatta herhangi birşey, hadd-i kemâle vasıl olmayınca hareket etmekten durmuyor. Kemâline vasıl olduğu zaman hareketi terk edip sükûnda oturur. Bundan anlaşılıyor ki, vücut kemâli ister, kemâl de sübutu iktiza eder. Öyleyse, vücudun

vücudu, kemâl iledir. Kemâlin kemâli de devam ile olur. Öyleyse, bir Vâcib-i Sermedî, Kâmil-i Mutlak var ki, mümkinatın bütün kemâlâtı, Onun nur-u kemâlinin cilvelerine birer gölgedir. Öyleyse, Cenâb-ı Hak zâtında, sıfâtında, ef'âlinde kâmil-i mutlaktır.

[47] Ve keza, herşeyin bâtını zahirinden daha latîf, daha şeffaftır. Bu ise, Sâniin o şeyden hariç ve baîd olmamasına delâlet eder. O şeyin sair eşya ile nizam ve muvazenesinin Sânii tarafından temin edildiği cihetle de, Sâniin o şeyde dahil olmamasını iktiza eder. Öyleyse, bir masnûun zâtına bakılırsa, Sâniin ilim ve hikmeti görünür. Gayrısıyla birlikte bakılırsa, Sâniin fevkalküll bir sem' ve basara mâlik olduğu görünür. Bu hakikatten anlaşıldı ki, Sâni-i Âlem, âlemde dahil olmadığı gibi, âlemden hariç de değildir. İlmi ve kudretiyle herşeyin içinde olduğu gibi, herşeyin fevkindedir. Birşeyi gördüğü gibi, bütün eşyayı da beraber görür.

Bu hakikatler, kavs-i kuzeh renkleri gibi mâcun, birtakım nurânî âyetlerdir. Kâinat, bütün evsaf-ı kemâliyeyle muttasıf bir Hâlıkın vücub-u vücud ve vahdetine delâlet ve şehadet eder. Evet, kâinat o Hâlıkın nurunun gölgesi, esmâsının tecelliyatı, ef'alinin âsârıdır.

1.)Beklemediği yerden. (Talâk Sûresi, 65:3)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 1.Bab : Risalet-i Muhammediye

Risalet-i Muhammediye

Arkadaş! Kâinatın, şu geçen hakikatlerin lisanıyla söylediği [1] اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ delâiliyle [2] لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ ’ı ispat eder.

Ve keza, [3] فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ hakikati [4] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ ’ı istilzam ediyor.

[4] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ da, imânın beş rüknünü tazammun ettiği gibi, sıfât-ı rububiyete de mazhar ve mir’attır. Bu sırra binaendir ki; [4] مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ imânın mizan ve terazisinde [5] لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ile karîn ve muvazi olmuştur. Nübüvvet, sıfât-ı rububiyete nâzır ve mazhar olduğundan, umumî bir câmiiyete mâliktir. Velâyet ise, hususî ve cüz’îdir. Aralarındaki nispet [6] رَبُّ الْعَالِمِينَ ile [7] رَبِّى arasındaki nispet gibidir ki, birisinde izafe umumîdir, ötekisinde hususidir. Veya arzdan Arşa olan mirac ile secdedeki mirac arasında veya Arş ile kalb arasındaki nispet gibidir.

1.)Allah ki Ondan başka İlah yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)
2.)Havl ve kuvvet ancak Allah'a aittir

3.)Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Sûresi, 47:19)
4.)Muhammed Allahın Resulüdür.
5.)Ondan Başka İlah yoktur (C.C)
6.)Alemlerin Rabbi.
7.)Rabbim.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Tenbih

Tenbih

Arkadaş! Şu yüksek olan matluba zikrettiğimiz burhanlar, matlubu ihata eden bir dairedir. Matlup olan vücub-u vücud ve vahdet o dairenin merkezindedir. Daireyi teşkil eden burhanların herbirisi, parmağını uzatıp, matlubun hak ve sâdık olduğuna imza atıyorlar. O burhanlardan zayıf olanların aralarında tesanüd vardır. Yani, birbirini teyid ve takviye etmekle, zayıf burhanların zâfiyeti zâil olur. Zâil olmasa bile itibardan düşmez. İtibardan düşse bile, dairenin bozulmasına sebep olmaz. Ancak daire küçülür.

Maahaza, burhanların heyet-i mecmuasına terettüb eden matlubun kuvvet ve vuzuhunu her fertten istemek ve her fertte aramak, aklın hastalığına, zihnin cüz'iyetine işaret olup, matlubu red ve inkâr için bir zemin teşkil ediyor. Binaenaleyh, bir burhana bakıldığı zaman zâfiyetten dolayı vehimler başgösterirse, öteki burhanlardan süzülen kuvvetle ortada zâfiyet kalmaz; vehimler de dağılır.

Maahaza bazı burhanlar suya benziyor; bir kısmı da havaya benziyor, bir kısmı da ziya gibidir. Binaenaleyh, bu gibi burhanları gayet latîf ve dikkatli ince bir fikirle arayıp tutmalıdır ki, dökülmesin, sönmesin, uçmasın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Takriz

Takriz

Fâzıl-ı muhterem Meclis-i Mesahif ve Tetkik-i Müellefat-ı Şer'iye Reis-i Âlisi Şeyh Safvet Efendi Hazretlerinin takrizidir:

Cenâb-ı Hakka hamd ve kendisine Kur'ân nâzil olan Peygamberimize ve dinin binasını tahkim ve temhid eden Âl ve Ashabına salât ü selâm olsun.

Tevhid Denizinden Bir Katre namındaki risale gözüme tecellî etti. O denizle bu katre arasında bir fark göremedim. Çünkü, o katre hakikatte o denizden geliyor ve o denize dökülüyor. Tevhid denizinden avuçla su içmekte ve İslâmiyet memesinden süt emmekte kardeşimiz olan allâme Bediüzzaman Said Nursî'nin sa'yinden dolayı Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürler olsun.

El-fakir, türabu akdâmu'l-ulemâ
Safvet (rahmetullâhi aleyh)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Hatime

Hâtime

Şu hatime, dört çeşit hastalıkları beyan eder ve tedavi çarelerini gösterir.

Birinci hastalık: *“Yeis”* tir.

Arkadaş! Amele ve tâate muvaffak olamayan azaptan korkar, ye’se düşer. Böyle bir me’yusun gözüne, dinî meselelere münafi ednâ ve zayıf bir emare, kocaman bir burhan görünür. Böyle birkaç emareyi elde eder etmez, diğer emarelerin sâikasıyla ilân-ı isyan ederek İslâm dâiresinden çıkar, şeytanın ordusuna iltihak eder. Binaenaleyh, a’mâle muvaffak olamayanlar, ye’se düşmemek için şu âyete müracaat etsin.

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لاَتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ اِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

İkinci hastalık: *“Ucb”* dur.

Arkadaş! Ye’se düşen adam, azaptan kurtulmak için, istinad edecek bir noktayı aramaya başlar. Bakar ki, bir miktar hasenat ve kemâlâtı var. Hemen o kemâlâtına bel bağlar. Güvenerek der ki: “Bu kemâlât beni kurtarır, yeter” diye bir derece rahat eder. Halbuki, a’mâle güvenmek ucubdur, insanı dalâlete atar. Çünkü, insanın yaptığı kemâlât ve iyiliklerde hakkı yoktur. Mülkü değildir; onlara güvenemez.

Hem insanın vücudu ve cesedi bile onun değildir. Çünkü kendisinin eser-i san'atı değildir. O vücudu yolda bulmuş, lakîta olarak temellük de etmiş değildir. Kıymeti olmayan şeylerden olduğu için, yere atılmış da insan almış değildir. Ancak, o vücut, hâvi olduğu garib san'at, acip nakışların şehadetiyle, bir Sâni-i Hakîmin dest-i kudretinden çıkmış kıymettar bir hane olup, insan o hanede emaneten oturur. O vücutta yapılan binlerce tasarrufattan, ancak bir tane insana aittir.

Ve keza, esbab içerisinde en eşref, en kuvvetli bir ihtiyar sahibi insan iken, ef'âl-i ihtiyariye namıyla kendisine mal zannettiği ef'âlin ekl, şürb gibi en âdi bir fiilin husûlünde, yüz cüz'ünden ancak bir cüz'ü insana aittir.

Ve keza, insanın elindeki ihtiyar pek dardır. Havâssının en genişi hayal olduğu halde, o hayal akıl ve aklın semerelerini ihata edemez. Bunları, bu kadar büyük iken, nasıl daire-i ihtiyarına idhal edip, onlarla iftihar ediyorsun.

Ve keza, şuurî olmaksızın, senin lehine ve aleyhine çok fiiller cereyan etmektedir. O fiiller şuurî oldukları halde, şuurun taallûk etmediğinden sâbit olur ki, o fiillerin fâili bir Sâni-i Zîşuurdur. Ne sen fâilsin ve ne senin esbabın... Binaenaleyh, mâlikiyet dâvâsından vazgeç. Kendini mehasin ve kemâlâta masdar olduğunu zannetme. Ve kat'iyen bil ki, senden sana yalnız noksan ve kusur vardır. Çünkü, sû-i ihtiyarınla, sana verilen kemâlâtı bile tağyir ediyorsun. Senin hanen hükmünde bulunan cesedin bile emanettir. Mehasinin hep mevhubedir; seyyiatın meksûbedir. Binaenaleyh,

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَلاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ

de.

Üçüncü hastalık: *"Gurur"* dur.

Evet, gurur ile, insan maddî ve mânevî kemâlât ve mehasinden mahrum kalır. Eğer gurur saikasıyla başkaların kemâlâtına tenezzül etmeyip kendi kemâlâtını kâfi ve yüksek görürse, o insan nâkıstır. Böyle insanlar, malûmat ve keşfiyatlarını daha yüksek görmekle,

eslâf-ı izâmın irşadat ve keşfiyatlarından mahrum kalırlar. Ve evhama mâruz kalarak, bütün bütün çizgiden çıkarlar. Halbuki, eslâf-ı izâmın kırk günde yaptıkları bir keşfiyatı, bunlar kırk senede bulamazlar.

Dördüncü hastalık: *“Sû-i zan”* dır.

Evet, insan hüsn-ü zanna memurdur. İnsan, herkesi kendisinden üstün bilmelidir. Kendisinde bulunan sû-i ahlâkı, sû-i zan sâikasıyla başkalara teşmil etmesin. Ve başkaların bazı harekâtını, hikmetini bilmediğinden takbih etmesin. Binaenaleyh, eslâf-ı izâmın hikmetini bilmediğimiz bazı hallerini beğenmemek sû-i zandır. Sû-i zan ise, maddî ve mânevî içtimaiyatı zedeler.

1.) De ki: Ey günahta aşırı giderek nefislerine zulmetmiş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Muhakkak ki Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.) Mülk Onundur; hamd de Onadır; havl ve kuvvet ise ancak Ondandır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Taht-el Arz Seyahat

Taht-el Arz Seyahat

Arkadaş! Tahtel'arz yaptığım hayalî bir seyahatte gördüğüm bazı hakikatleri zikredeceğim:

- 1.Hakikat
- 2.Hakikat
- 3.Hakikat
- 4.Hakikat

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 1.Hakikat

Birinci hakikat

Arkadaş! Mâlik-i Hakikîden gaflet, nefsin firavunluğuna sebep olur. Evet, taht-ı tasarrufunda bulunan bütün eşyanın Mâlik-i Hakikîsini unutan, kendisini kendisine mâlik zannederek hâkimiyet tevehhümünde bulunur. Ve başkaları da, bilhassa esbabı, kendisine kıyas ile hâkim ve mâlik defterine kaydeder. Ve bu vesileyle, Allah'ın mülkünü, malını kendilerine taksim ederek ahkâm-ı İlâhiyeye karşı muaraza ve mübarezeye başlar.

Halbuki, Cenâb-ı Hak tarafından insanlara verilen benlik ve hürriyet, ulûhiyet sıfatlarını fehmetmek üzere bir vahid-i kıyasî vazifesini görüyor. Maalesef, sû-i ihtiyar ile hâkimiyet ve istiklâliyete âlet ederek tam bir firavun olur.

Arkadaş! Bu ince hakikat, tam vuzuh ve zuhuruyla şöyle bana göründü ki:

Gaflet suyu ile tenebbüt eden benlik, Hâlıkın sıfatlarını fehmetmek için bir vahid-i kıyastır. Çünkü, insanlar görmedikleri şeyleri kıyas ve temsillerle bilirler. Meselâ, bir adam Cenâb-ı Hakkın kudretini anlamak için bir taksimat yapar. "Buradan buraya benim kudretimdedir, bundan o yanı da Onun kudretindedir" diye vehmî bir çizgi çizmekle meseleyi anlar. Sonra mevhum hattı bozar, hepsini de ona teslim eder. Çünkü, nefis, nefsine mâlik olmadığı gibi, cismine de mâlik değildir. Cismi, ancak acip bir makine-i İlâhiyedir. Kaza ve kader kalemiyle kudret-i ezeliye, bir cilveciği o makinede çalışıyor. Binaenaleyh, insan o firavunluk dâvâsından vazgeçmekle, mülkü mâlikine teslim etsin, emanete hıyanet etmesin! Eğer hıyanetle bir

zerreyi nefsine isnad ederse, Allah’ın mülkünü esbab-ı câmideye taksim etmiş olacaktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 2.Hakikat

İkinci hakikat

Ey nefs-i emmare! Kat'iyen bil ki, senin hususî ama pek geniş bir dünyan vardır ki, âmâl, ümit, taallûkat, ihtiyacat üzerine bina edilmiştir. En büyük temel taşı ve tek direği, senin vücudun ve senin hayatındır. Halbuki o direk kurtludur. O temel taşı da çürüktür. Hülâsa, esastan fâsit ve zayıftır. Daima harap olmaya hazırdır.

Evet, bu cisim ebedî değil, demirden değil, taştan değil; ancak et ve kemikten ibaret birşeydir. Âni olarak senin başına yıkılıyor, altında kalıyorsun. Bak zaman-ı mâzi, senin gibi geçmiş olanlara geniş bir kabir olduğu gibi, istikbal zamanı da geniş bir mezaristan olacaktır. Bugün sen iki kabrin arasındasın; artık sen bilirsin.

Arkadaş! Bildiğimiz, gördüğümüz dünya bir iken, insanlar adedince dünyaları hâvidir. Çünkü, her insanın tam mânâsıyla hayalî bir dünyası vardır. Fakat öldüğü zaman dünyası yıkılır, kıyameti kopar

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 3.Hakikat

Üçüncü hakikat

Şu gördüğün dünyayı, bütün lezâiziyle, sefahetleriyle, safâlarıyla pek ağır ve büyük bir yük gördüm. Ruhu fâsit, kalbi hasta olanlardan başka kimse o ağır yükün altına giremez. Çünkü, bütün kâinatla alâkadar olmaktansa ve herşeyin minnetine girmektense ve bütün esbab ve vesaite el açıp arz-ı ihtiyaç etmektense, bir Rabb-i Vâhid, Semî ve Basîre iltica etmek daha rahat ve daha kârlı değil midir?

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 4.Hakikat

Dördüncü hakikat

Ey nefis!**(1)** Kâinatın uzak çöllerine gidip Sâniin ispatına deliller toplamaya ihtiyaç yoktur. Bir kulübecik hükmünde bulunan içerisinde oturduğun cisim kafesine bak: Senin o kulübenin duvarlarına asılan icad silsilelerinden, hilkatin mu'cizelerinden ve harika san'atlarından, kulübeden harice uzatılan ihtiyaç ellerinden ve pencerelerinden yükselen "Ah!", "Oh!" ve enînler lisan-ı haliyle istenilen yardımlarından anlaşılır ki, o kulübeyi müştemilâtıyla beraber yaratan Hâlıkın, o ah u enînleri işitir, şefkat ve merhamete gelir, hâcât ve âmâlin ne varsa taht-ı taahhüde alır. Zîra, sineğin kafasındaki o küçük küçük hüceyratın nidalarına "Lebbeyk!" söyleyen o Sâni-i Semî ve Basîrin, senin dualarını işitmemesi ve o dualara müsbet cevaplar vermemesi imkân ve ihtimali var mıdır?

Binaenaleyh, ey bu küçük hüceyrelerden mürekkep ve ene ile tâbir edilen hüceyre-i kübrâ! O kulübeciğin küçüklüğüyle beraber, dolu olduğu harika icadlarını gör, îmana gel! Ve

"Yâ İlâhî! Yâ Rabbî! Yâ Hâlıkî! Yâ Musavvirî! Yâ Mâlikî ve yâ Men Lehü'l-Mülkü ve'l-Hamd! Senin mülkün ve emanetin ve vedîan olan şu kulübecikte misafirim, mâlik değilim"

de; o bâtıl temellük dâvâsından vazgeç. Çünkü o temellük dâvâsı, insanı pek elîm elemlere mâruz bırakır.**(2)**

----

(1): Müellif-i muhterem, kendi nefsine tasrihen, başkalara da ta'rizen söylüyor.

(2): Mütercimin bir itizarı: Mesnevî-i Nuriye'nin Arabî asıl nüshasında bulunan ve yeri burası olan Sübhanallah, Elhamdülillah ve Allahü Ekber'e dair çok kıymetli ve ehemmiyetli bir kısmı, üslûbunu ve fesahatını muhafaza edememek ve evrad makamında okunabilen o hakikatları Türkçeye çevirmekle, kıymet-i asliyesini haleldar etmek endişesiyle tercüme etmedim. Karilerden özür diler, rahmet ve hayır dualarını beklerim. -Mütercim ABDÜLMECİD-

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : Nokta ve Nükteler

Nokta ve Nükteler

- 2.Nükte
- 3.Nokta
- 4.Nükte
- 5.Nokta
- 6.Nükte
- 7.Nokta
- 8.Nükte
- 9.Nokta
- 10.Nükte
- 11.Nükte

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 2.Nukte

Nükte

Arkadaş! İman, bütün eşya arasında hakikî bir uhuvveti, irtibatı, ittisali ve ittihad rabıtalarını tesis eder.

Küfür ise, bürudet gibi, bütün eşyayı birbirinden ayrı gösterir ve birbirine ecnebî nazarıyla baktırır. Bunun içindir ki, mü'minin ruhunda adâvet, kin, vahşet yoktur. En büyük bir düşmanıyla bir nevi kardeşliği vardır. Kâfirin ruhunda hırs, adâvet olduğu gibi, nefsini iltizam ve nefsine itimadı vardır. Bu sırra binaendir ki, dünya hayatında bazan galebe kâfirlerde olur. Ve keza, kâfir, dünyada hasenatının mükâfatını filcümle görür. Mü'min ise, seyyiatının cezasını görür.

Bunun için dünya, kâfire cennet (yani âhirete nisbeten), mü'mine Cehennemdir (yani saadet-i ebediyesine nisbeten)—yoksa, dünyada dahi mü'min yüz derece ziyade mesuttur—denilmiştir.

Ve keza, iman insanı ebediyete, Cennete lâyık bir cevhere kalb eder. Küfür ise, ruhu, kalbi söndürür, zulmetler içinde bırakır. Çünkü, iman, kabuğunun içerisindeki lübbü gösterir. Küfür ise, lüb ile kabuğu tefrik etmez. Kabuğu aynen lüb bilir ve insanı cevherlik derecesinden kömür derecesine indirir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 3.Nokta

Nokta

Arkadaş! Kalb ile ruhun hastalığı nisbetinde felsefe ilimlerine meyil ve muhabbet ziyade olur. O hastalık marazı da ulûm-i akliyeye tavaggul etmek nisbetindedir. Demek mânevî olan hastalıklar, insanları aklî ilimlere teşvik ve sevk eder. Ve akliyat ile iştigal eden, emraz-ı kalbiyeye müptelâ olur.

Ve keza, dünyanın iki yüzünü gördüm.

Bir yüzü: Az çok zahirî bir ünsiyet, bir güzelliği varsa da, bâtını ve içi daimî bir vahşetle doludur.

İkinci yüzü: Filcümle zahiren vahşetli ise de, bâtınen daimî bir ünsiyetle doludur.

Kur'ân-ı Azîmüşşan, nazarları âhiret ile muttasıl olan ikinci veçhe tevcih eder. Birinci vecih ise, âhiretin zıddı olup ademle muttasıldır.

Ve keza, mümkinatın da iki veçhi vardır:

Birisi: Enaniyet ile vücuttur. Bu ise, ademe gider ve ademe kalb olur.

İkincisi: Enaniyetin terkiyle ademdir. Bu ise Vâcibü'l-Vücuda bakar, bir vücut kazanır. Binaenaleyh, vücut istersen, mün'adim ol ki vücudu bulasın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 4.Nukte

4.Nükte

Nükte

Mukaddemede zikredilen dört kelimeden, niyet hakkındadır.

Arkadaş! Bu niyet meselesi, benim kırk senelik ömrümün bir mahsulüdür. Evet, niyet öyle bir hâsiyete mâliktir ki, âdetleri, hareketleri ibadete çeviren pek acip bir iksir ve bir mayedir.

Ve keza, niyet ölü ve meyyit olan hâletleri ihya eden ve canlı, hayatlı ibadetlere çeviren bir ruhtur.

Ve keza, niyette öyle bir hâsiyet vardır ki, seyyiatı hasenata ve hasenatı seyyiata tahvil eder. Demek, niyet bir ruhtur. O ruhun ruhu da ihlâstır. Öyleyse, necat, halâs, ancak ihlâs iledir. İşte bu hâsiyete binaendir ki, az bir zamanda çok ameller husule gelir. Buna binaendir ki, az bir ömürde Cennet, bütün lezaiz ve mehâsiniyle kazanılır. Ve niyet ile insan daimî bir şâkir olur, şükür sevabını kazanır.

Ve keza, dünyadaki lezzet ve nimetlere iki cihetle bakılır:

Bir cihette, o nimetlerin bir Mün'im tarafından verildiği düşünülür. Ve nazar, o lezzetten in'am edene döner, Onu düşünür. Mün'imi düşünmek lezzeti, nimeti düşünmekten daha lezizdir.

İkinci cihet, nimeti görür görmez nazarını ona hasrederek, o nimeti ganimet telâkki ederek minnetsiz yer.

Halbuki, birinci cihette lezzet, zeval ile zâil olsa bile ruhu bâkidir. Çünkü Mün'imi düşünür. Mün'im ise merhametlidir. "Daima bu nimetleri bana verir" diye ümitvâr olur. İkinci cihette, nimetin zevali ölüm değildir ki, ruhu kalsın. Ruhu da söner, ancak dumanı kalır. Musibetlerin ise, zevâlinden sonra dumanları söner, nurları kalır. Lezzetlerin zevâlinden sonra kalan dumanları, günahlarıdır.

Arkadaş! Dünya ve âhiretteki lezzet ve nimetlere, imanla bakılırsa, bunlarda bir hareket-i devriye görülür ki, emsaller birbirini takip eder. Biri gider, yerine onun misli gelir. Bu sayede o nimetlerin mahiyeti sönmez. Ancak teşahhusat-ı cüz'iyede firak ve iftirakları vardır. Bunun içindir ki, lezaiz-i imaniye, firak ve iftirakla müteessir ve mükedder olmuyor. Fakat ikinci cihette, herbir lezzetin zevâli var. Ve o zeval, hadd-i zâtında elem olduğu gibi, düşünmesi de elemdir. Çünkü bu ikinci cihette, hareket devriye değildir, müstakimdir. Lezzet, ebedî bir ölüm ile mahkûm olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 5.Nokta

5.Nokta

Nokta

Arkadaş! Esbab ve vesaiti insan kucağına alıp yapışırsa, zillet ve hakarete sebep olur. Meselâ, kelp, bütün hayvanlar içerisinde birkaç sıfat-ı haseneyle muttasıftır ve o sıfatlar ile iştihar etmiştir. Hattâ, sadakat ve vefâdarlığı darb-ı mesel olmuştur. Bu güzel ahlâkına binaen, insanlar arasında kendisine mübarek bir hayvan nazarıyla bakılmaya lâyık iken, maalesef, insanlar arasında mübarekiyet değil, necisü'l-ayn addedilmiştir. Tavuk, inek, kedi gibi sair hayvanlarda, insanların onlara yaptıkları ihsanlara karşı şükran hissi olmadığı halde, insanlarca aziz ve mübarek addedilmektedirler.

Bunun esbabı ise, kelpte hırs marazı fazla olduğundan esbab-ı zahiriyeye öyle bir derece ihtimam ile yapışır ki, Mün'im-i Hakikîden bütün bütün gafletine sebep olur. Binaenaleyh, vasıtayı müessir bilerek Müessir-i Hakikîden yaptığı gaflete ceza olarak necis hükmünü almıştır ki tâhir olsun. Çünkü hükümler, hadler, günahları affeder. Ve beynennâs tahkir darbesini, gaflete kefaret olarak yemiştir.

Öteki hayvanlar ise, vesaiti bilmiyorlar ve esbaba o kadar kıymet vermiyorlar. Meselâ, kedi seni sever, tazarru eder—senden ihsanı alıncaya kadar. İhsanı aldıktan sonra öyle bir tavır alır ki, sanki aranızda muârefe yokmuş ve kendilerinde sana karşı şükran hissi de yoktur. Ancak Mün'im-i Hakikîye şükran hisleri vardır. Çünkü, fıtratları Sânii bilir ve lisan-ı halleriyle ibadetini yaparlar—şuur olsun, olmasın. Evet, kedinin mırmırları "Yâ Rahîm, yâ Rahîm, yâ Rahîm" dir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 6.Nukte

6.Nükte

Nükte

Yine gördüm ki: Eğer herşey Cenâb-ı Hakka isnad edilmezse, bir ân-ı vahidde, gayr-ı mütenahî ilâhların ispatı lâzım gelir. Ve bütün zerrat-ı kâinattan daha çok olan şu ilâhların herbirisi, bütün ilâhlara hem zıd, hem misil olması lâzım geliyor. Ve aynı zamanda, herbirisi, bütün kâinata elini uzatmış, tasarrufatta bulunuyor gibi bir vaziyet alması lâzım gelir. Meselâ, balarısının bir ferdini yaratan bir kudretin hükmü, bütün kâinata cari ve nâfiz olması lâzımdır. Zîra, o balarısı kâinatın unsurlarına nümunedir, eczâsını kâinattan alıyor. Halbuki, vücut sahasında mahal ve makam, yalnız ve yalnız Vâcib-i Ehade mahsustur. Eğer eşya kendi nefislerine isnad edilirse, herbir zerreye bir ulûhiyet lâzımdır. Meselâ, Ayasofya'nın bânisi inkâr edildiği takdirde, herbir taşı bir Mimar Sinan olması lâzım geliyor. Öyleyse, kâinatın Sânie olan delâleti, kendi nefsine olan delâletinden daha vâzıh, daha zâhir, daha evlâdır. Öyleyse, kâinatın inkârı mümkün olsa bile, Sâniin inkârı mümkün değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 7.Nokta

7.Nokta

Nokta

Gafletten neş'et eden dalâlet, pek garip ve aciptir. Mukareneti, illiyete kalb eder. İki şey arasında bir mukarenet olursa, yani daima beraber vücuda gelirlerse, birisinin ötekisine illet gösterilmesi o dalâletin şe'nindendir. Halbuki, devamlı mukarenet, illiyete delil olamaz.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 8.Nukte

8.Nükte

Nükte

Arkadaş! [1] نَعْبُدُ ’deki ن ’un ifade ettiği cem’ ve cemaat, fikri ve kalbi ayık olan musallînin nazarında sath-ı arzı bir mescid şekline getirir. Ve bütün mü’minlerden teşekkül etmiş, şarktan garba kadar dizilmiş safları hâvi o cemaat-i kübrâ içinde namaz kıldığını ihtar ettirir.

Ve keza, [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ olan kelime-i zikriyeyi bir insan vird-i zeban ettiği zaman, zamanı bir halka-i zikir tahayyül etmekle, o halkanın sağ tarafı olan mâzi cihetinde enbiyanın, sol tarafı olan istikbal cihetinde de evliyanın oturup cemaatle zikrettiklerini ve kendisi de, o cemaat-ı uzmâ içinde bulunarak şu kubbe-i minâyı dolduran yüksek, İlâhî ve tatlı sadâlarına iştirak ettiğini tahayyül etsin. Kuvve-i hayaliyesi daha keskin olanlar da kâinat mescidinde bütün masnuatın teşkil ettikleri halka-i zikirlerine girsin, şu fezayı velvelelendiren o sadâları dinlesin.

1.)İbadet ederiz (Fatiha Sûresi, 1:5)
2.)Ondan başka İlah yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 9.Nokta

9.Nokta

Nokta

Cenâb-ı Hakkın mâsivâsına yapılan muhabbet iki çeşit olur. Birisi yukarıdan aşağıya nâzil olur; diğeri aşağıdan yukarıya çıkar. Şöyle ki:

Bir insan en evvel muhabbetini Allah'a verirse, onun muhabbeti dolayısıyla Allah'ın sevdiği herşeyi sever. Ve mahlûkata taksim ettiği muhabbeti, Allah'a olan muhabbetini tenkis değil, tezyid eder.

İkinci kısım ise, en evvel esbabı sever ve bu muhabbetini Allah'ı sevmeye vesile yapar. Bu kısım muhabbet, topluluğunu muhafaza edemez, dağılır. Ve bazan da kavî bir esbaba rastgelir. Onun muhabbetini mânâ-yı ismiyle tamamen cezb eder, helâkete sebep olur. Şayet Allah'a vâsıl olsa da, vüsulü nâkıs olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 10.Nukte

10.Nükte

Nükte

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى اْلاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا [1]

âyet-i kerimesiyle, rızık taahhüt altına alınmıştır. Fakat, rızık dediğimiz iki kısımdır: Hakikî rızık, mecâzî rızık. Yani zarurî var, gayr-ı zarurî var.

Âyetle taahhüt altına alınan, zarurî kısmıdır. Evet, hayatı koruyacak derecede gıda veriliyor. Cisim ve bedenin semizliği ve zaafiyeti, rızkın çok ve az olduğuna bakmaz. Denizin balıklarıyla karanın patlıcanları şâhittir. Mecâzî olan rızık ise, âyetin taahhüdü altında değildir. Ancak sa'y ve kisbe bağlıdır.

1.) Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkını vermek Allah'a ait olmasın. (Hûd Sûresi, 11:6)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : 11.Nukte

11.Nükte

Nokta

Arkadaş! Mâsum bir insana veya hayvanlara gelen felâketlerde, musibetlerde, beşer fehminin anlayamadığı bazı esbab ve hikmetler vardır. Yalnız, meşiet-i İlâhiyenin düsturlarını hâvi şeriat-ı fıtriye ahkâmı, aklın vücuduna tâbi değildir ki, aklı olmayan birşeye tatbik edilmesin. O şeriatın hikmetleri kalb, his, istidada bakar. Bunlardan husule gelen fiillere, o şeriatın hükümleri tatbik ile tecziye edilir. Meselâ, bir çocuk, eline aldığı bir kuş veya bir sineği öldürse, şeriat-ı fıtriyenin ahkâmından olan hiss-i şefkate muhalefet etmiş olur. İşte bu muhalefetten dolayı düşüp başı kırılırsa müstahak olur. Çünkü, bu musibet o muhalefete cezadır. Veya dişi bir kaplan, öz evlâtlarına olan şiddet-i şefkat ve himâyeyi nazara almayarak, zavallı ceylânın yavrucuğunu parçalayarak yavrularına rızık yapar. Sonra, bir avcı tarafından öldürülür. İşte, hiss-i şefkat ve himâyeye muhalefet ettiğinden, ceylâna yaptığı aynı musibete mâruz kalır.

İhtar: Kaplan gibi hayvanların helâl rızıkları, ölü hayvanlardır. Sağ hayvanları öldürüp rızık yapmak, şeriat-ı fıtriyece haramdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katre : İtizar

İtizar

Arkadaş! Bu risale, Kur'ân'ın bazı âyâtını şuhudî bir tarzda beyan eden bir nevi tefsirdir. Ve hâvi olduğu mesâil, Furkan-ı Hakîmin Cennetlerinden koparılmış birtakım gül ve çiçekleridir. Fakat, ibaresindeki işkâl ve îcazdan tevahhuş edip, mütâlaasından vazgeçme. Mütalâasına tekrar ile devam edilirse, meluf ve menus bir şekil alır. Kezâlik, nefsin temerrüdünden de korkma. Çünkü, benim nefs-i emmârem bu risalenin satvetine dayanamayarak inkıyada mecbur olduğu gibi, şeytanım da [1] اَيْنَ الْمَفَرُّ diye bağırdı. Sizin nefis ve şeytanlarınız benim nefis ve şeytanımdan daha âsi, daha tâği, daha şakî değiller.

Kezâlik, Birinci Babda tevhidin beyanı için zikredilen delillerde vâki olan tekrarları faidesiz zannetme. Hususî makamlarda, ihtiyaca binaen zikredilmişlerdir. Evet, hatt-ı harpte siperde oturup müdafaa eden bir nefer, etrafında bulunan boş siperlere gitmeyip, bulunduğu siper içinde diğer bir pencereyi açması, elbette bir ihtiyaca binaendir.

Kezâlik, bu risalelerin ibarelerindeki işkâl ve iğlâkın, keyif için ihtiyarımdan çıkmış olduğunu zannetme. Çünkü, bu risale, dehşetli bir zamanda, nefsimin hücumuna karşı yapılan âni ve irticâlî bir münakaşadır. Kelimeleri, o müthiş mücadele esnasında zihnimin eline geçen dikenli kelimelerdir. O, ateşle nurun karıştıkları bir hengâmda, başım dönmeye başlıyordu. Kâh yerde, kâh gökte, kâh minarenin dibinde, kâh minarenin şerefesinde kendimi görüyordum. Çünkü, tâkib ettiğim yol, akıl ile kalb arasında yeni açılan berzahî bir yoldur. Akıldan kalbe, kalbden akla inip çıkmaktan bîzar olmuştum. Bunun için, bir nur bulduğum zaman, hemen üstüne bir kelime bırakıyordum. Fakat, o nurların üstüne bıraktığım kelime taşları, delâlet için değildi. Ancak, kaybolmamak için birer nişan ve birer alâmet olarak bırakırdım. Sonra baktım ki, o zulmetler içinde bana

yardım eden o nurlar, Kur’ân güneşinden ilham edilen misbah ve kandillerdi.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ نُورًا لِعُقُولِنَا [2]
وَقُلُوبِنَا وَاَرْوَاحِنَا وَمُرْشِدًا ِ لاَنْفُسِنَا اٰمِينَ
اٰمِينَ اٰمِينَ

1.)Kaçış Nereye..?
2.)Allah'ım, Kur'ân'ı akıllarımıza, kalblerimize, ruhlarımıza nur ve nefislerimize de mürşid eyle. Âmin, âmin, âmin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli

Katrenin Zeyli

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰالَمِينَ وَالصَّلاَةُ [2]
وَالسَّلاَمُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

•1.Remiz: Namazda Kabeye hayalen nazar etmek
•2.Remiz: Sünnet-i seniyyenin rehberliği
•3.Remiz: Nefis, zıddı zıddına müvellid yapar
•5.Remiz: Duanın tesiri azimdir
•6.Remiz: Cüz'den küllün azametini talep etmek
•7.Remiz: Küfürdeki zorluk, imandaki kolaylık
•8.Remiz: Kudret için ferd ve nev' birdir
•9.Remiz: Kur'anın tenezzülatını kusur zannetmek
•10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan
•11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir
•12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler
•13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir
•15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder
•16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet
•17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu
•18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür
•19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak
•20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

2.)Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm ise, efendimiz Muhammed'e (a.s.m.) ve onun âl ve Ashâbına olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 1.Remiz

1.Remiz

Remz

Arkadaş! Vaktin evvelinde, Kâbe'yi hayalen nazara almakla namaz kılmak mendubdur ki, birbirine giren daireler gibi Beytin etrafında teşekkül eden safları görmekle, yakın saflar Beyti ihata ettikleri gibi, en uzak safların da âlem-i İslâmı ihata etmiş olduğunu hayal ile görsün. Ve o saflara girmekle, o cemaat-ı uzmâya dahil olsun ki, o cemaatin icmâ ve tevatürü, onun namazda söylediği her dâvâya ve herbir sözüne bir hüccet ve bir burhan olsun.

Meselâ: Namaz kılan اَلْحَمْدُ لِلهِ dediği zaman, sanki o cemâat-i uzmâyı teşkil eden bütün mü'minler "Evet, doğru söyledin" diye onun o sözünü tasdik ediyorlar. Ve bu tasdikler, hücum eden evham ve vesveselere karşı mânevî bir kalkan vazifesini görür. Ve aynı zamanda, bütün hasseleri, latîfeleri, duyguları o namazdan zevk ve hisselerini alırlar. Yalnız musallînin Kâbe'ye olan şu hayalî nazarı, kasdî değil, tebeî bir şuurdan ibaret bulunmalıdır.

İhtar: Sath-ı Arz mescidini mütehalif ve muntazam harekâtıyla tezyin eden o cemaat-ı uzmanın, satırları andıran saflarının o güzel manzarası muhafaza edilmek üzere, âlem-i misal sahifesinde kalem-i kader ile, İlahî bir fotoğrafla tersim ve terkim edilmekte olduğu ihtimal ve imkândan halî değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 2.Remiz

2.Remiz

Remz

Arkadaş! Vesvese ve evham zulmetleri içinde yürürken, Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) sünnetleri birer yıldız, birer lâmba vazifesini gördüklerini gördüm. Her bir sünnet veya bir hadd-i şer'î, zulmetli dalâlet yollarında güneş gibi parlıyor. O yollarda, insan zerre miskal o sünnetlerden inhiraf ve udûl ederse, şeytanlara mel'ab, evhama merkeb, ehval ve korkulara ma'rez ve dağlar kadar ağır yüklere matiye olacaktır.

Ve keza, o sünnetleri, sanki semâdan tedellî ve tenezzül eden ipler gibi gördüm ki, onlara temessük eden yükselir, saadetlere nâil olur. Muhalefet edip de akla dayananlar ise, uzun bir minare ile semâya çıkmak hamakatinde bulunan Firavun gibi bir firavun olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 3.Remiz

3.Remiz

Remz

Arkadaş! Nefiste öyle dehşetli bir nokta ve açılmaz bir ukde var ki, zıtları birbirinden tevlid eder. Ve aleyhte olan herbirşeyi lehte zanneder. Meselâ, güneşin eli sana yetişir, ziyasıyla başını okşar. Fakat, senin elin ona yetişemez. Ve senin keyfin üzerine hareket etmez. Demek, şemsin sana karşı iki ciheti vardır: biri kurb, diğeri bu'd. Eğer senin ondan baîd olduğun cihetle "O bana tesir edemez" ve onun sana karîb olduğu cihetle "Ona tesir edebilirim" desen, cehlini ilân etmiş olursun.

Kezâlik, Hâlık ile nefis arasında da bir kurb ve bu'd vardır. Kurb Hâlıkındır, bu'd nefsindir. Eğer nefis uzaklığı cihetiyle enâniyet ile Hâlıka bakıp "Bana tesir edemez" diye bir ahmaklıkta bulunursa, dalâlete düşer. Ve keza, nefis mükâfatı gördüğü zaman "Keşke ben de öyle yapaydım, böyle olaydım" der. Mücâzâtın şiddetini de gördüğü vakit, teâmî ve inkâr ile kendisini tesellî eder.

Ey ahmak nokta-i sevda! Hâlıkın ef'âli sana nâzır değildir. Ancak Ona bakar. Kâinatı senin hendesen üzerine yapmış değildir. Ve seni hilkat-i âlemde şahit tutmamıştır. İmam-ı Rabbânî'nin (r.a.) dediği gibi: *"Melikin atiyelerini, ancak matiyyeleri taşıyabilir."*

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 5.Remiz

5.Remiz

Remz

Arkadaş! Bilhassa muztar olanların dualarının büyük bir tesiri vardır. Bazan o gibi duaların hürmetine, en büyük birşey en küçük birşeye musahhar ve muti' olur. Evet, kırık bir tahta parçası üzerindeki fakir ve kalbi kırık bir mâsumun duası hürmetine, denizin fırtınası, şiddeti, hiddeti inmeye başlar. Demek dualara cevap veren Zât, bütün mahlûkata hâkimdir. Öyleyse, bütün mahlûkata dahi Hâlıktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 6.Remiz

6.Remiz

Remz

Kardeşlerim! Nefsin en mühim bir hastalığı da şudur ki, küllü cüz'îde, büyüğü küçükte görmek istiyor. Göremediği takdirde red ve inkâr eder. Meselâ, küçük bir kabarcıkta, güneşin tamamıyla tecelliyâtını ister. Bunu göremediği için, o kabarcıktaki cilvenin güneşten olduğunu inkâr eder. Halbuki, şemsin vahdeti, tecelliyâtının da vahdetini istilzam etmez.

Ve keza, delâlet etmek tazammun etmeyi iktizâ etmez. Meselâ, kabarcıktaki güneşin cilvesi güneşin vücuduna delâlet eder, fakat güneşi tazammun edemez, yani içine alamaz.

Ve keza, birşeyi birşeyle tavsif edenin o şeyle muttasıf olması lâzım gelmez. Meselâ, şeffaf bir zerre, şemsi tavsif eder, fakat şems olamaz. Balarısı Sâni-i Hakîmi vasıflandırır, amma Sâni olamaz.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 7.Remiz

7.Remiz

Remz

Arkadaş! Küfür yolunda yürümek, buzlar üzerinde yürümekten daha zahmetli ve daha tehlikelidir. İman yolu ise, suda, havada, ziyada yürümek ve yüzmek gibi pek kolay ve zahmetsizdir. Meselâ: Bir insan, gövdesinin cihât-ı sittesini güneşlendirmek istediği zaman, ya bir Mevlevî gibi dönerek gövdesinin her tarafını güneşe karşı getirir veya güneşi o mesafe-i baîdeden celp ile gövdesinin etrafında döndürecektir. Birinci şık, tevhidin kolaylığına misaldir. İkincisi de, küfrün zahmetlerine misaldir.

Sual: Şirk bu kadar zahmetli olduğu halde niçin kâfirler kabul ediyorlar?

Cevap: Kasten ve bizzat kimse küfrü kabul etmez. Yalnız şirk hevâ-i nefislerine yapışır. Onlar da içine düşer; mülevves, pis olurlar. Ondan çıkması müşkülleşir. İman ise, kasten ve bizzat takip ve kabul edilmekle kalbin içine bırakılır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 8.Remiz

8.Remiz

Remz

Arkadaş! Bir kelime-i vahidenin işitilmesinde, bir adam, bin adam birdir. Yaratılış hususunda da, kudret-i ezeliyeye nisbeten birşey, bin şey birdir. Nev' ile fert arasında fark yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 9.Remiz

9.Remiz

Remz

Arkadaş! Bütün zamanlarda, bütün insanların maddî ve mânevî ihtiyaçlarını temin için nâzil olan Kur'ân'ın hârikulâde hâiz olduğu câmiiyet ve vüs'atle beraber, tabakat-ı beşerin hissiyatına yaptığı mürâat ve okşamalar, bilhassa en büyük tabakayı teşkil eden avâm-ı nâsın fehmini okşayarak, tevcih-i hitap esnasında yaptığı tenezzülât, Kur'ân'ın kemâl-i belâgatine delil ve bâhir bir burhan olduğu halde, hasta olan nefislerin dalâletine sebep olmuştur. Çünkü, zamanların ihtiyaçları mütehaliftir. İnsanlar fikirce, hisçe, zekâca, gabâvetçe bir değildir. Kur'ân mürşiddir. İrşad umumî oluyor. Bunun için, Kur'ân'ın ifadeleri zamanların ihtiyaçlarına, makamların iktizasına, muhatapların vaziyetlerine göre ayrı ayrı olmuştur. Hakikat-i hal bu merkezde iken, en yüksek, en güzel ifade çeşitlerini Kur'ân'ın herbir ifâdesinde aramak hatâ olduğu gibi, muhatabın hissine, fehmine uygun olan bir üslûbun mizan ve mirsadıyla, mütekellime bakan, elbette dalâlete düşer.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 10.Remiz

10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve insan

Remz

Arkadaş! Dünyanın üç vechi vardır:

Birisi: Âhirete bakar. Çünkü onun mezraasıdır.

İkincisi: Esmâ-i Hüsnâya bakar. Çünkü onların mektep ve tezgâhlarıdır.

Üçüncüsü: Kasten ve bizzat kendi kendine bakar. Bu vecihle insanların hevesatına, keyiflerine ve bu fâni hayatın tekâlifine medar olur.

Nur-u iman ile dünyanın evvelki iki vechine bakmak, mânevî bir cennet gibi olur. Üçüncü vecih ise, dünyanın fena yüzüdür ki zâtî ve ehemmiyetli bir kıymeti yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 11.Remiz

11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir

Remz

Arkadaş! İnsanın vücudu, bedeni, emvâl-i mîriyeden bir neferin elinde bulunan bir hayvan gibidir. O nefer, o hayvanı beslemeye ve hizmetine mükellef olduğu gibi, insan da o vücudu beslemeye mükelleftir

Aziz kardeşlerim! Burada bana bu sözü söylettiren, nefsimle olan bir münakaşamdır. Şöyle ki:

Mehâsiniyle mağrur olan nefsime dedim ki: “Sen birşeye mâlik değilsin, nedir bu gururun?”

Dedi ki: “Madem mâlik değilim, ben de hizmetini görmem.”

Dedim ki: “Yâhu, bu sineğe bak. Gayet küçücük zarif elleriyle kanatlarını, gözlerini siler süpürür. Her işini görür. Sen de lâakal onun kadar vücuduna hizmet etmelisin” diye ikna ettim.

Takdis ederiz o Zâtı ki, bu sineğe nezafeti ilhamen öğretir, bana da üstad yapar. Ben de onunla nefsimi ikna ve ilzam ederim.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 12.Remiz

12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler

Remz

İnsanı dalâletlere sürükleyen cihetlerden biri de şudur ki: İsm-i Zâhir ile ism-i Bâtın'ın hükümleri ayrı ayrı oluyor; bunları birbirine karıştırıp mercilerini kaybetmek mahzurludur.

Kezâlik, kudretin levazımıyla hikmetin levâzımı bir değildir. Birisine ait levazımatı ötekisinden talep etmek hatadır.

Ve keza daire-i esbabın iktizasıyla daire-i itikad ve tevhidin iktizası bir değildir Onu bundan istememeli.

Ve keza, kudretin taallûkatı ayrı, vücudun cilveleri veya sair sıfatın tecelliyâtı ayrıdır; birbirine iltibas edilmemeli. Meselâ, dünyada vücudun tedricîdir; berzahî ayinelerde âni ve def'îdir. Çünkü, icad ile tecellî arasında fark vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 13.Remiz

13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir

Remz

Arkadaş! İslâmiyet, bütün insanlara bir nur, bir rahmettir. Kâfirler bile onun rahmetinden istifade etmişlerdir. Çünkü, İslâmiyetin telkinatiyle küfr-ü mutlak, inkâr-ı mutlak, şek ve tereddüde inkılâp etmiştir. O telkinatın kâfirlerde de yaptığı in'ikâs ve tesirat sayesinde, kâfirlerin, hayat-ı ebediye hakkında ümitleri vardır. Bu sayede, dünya lezzetleri ve saadeti onlarca tamamıyla zehirlenmez. Bütün bütün o lezzetler elemlere inkılâp etmez. Yalnız tereddütleri vardır. Tereddüt ise, her iki tarafa baktırır. Devekuşu gibi, tam mânâsıyla ne kuş olur ve ne de deve olur. Ortada kalarak her iki tarafın zahmetinden kurtulur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 15.Remiz

15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder

Remz

Arkadaş! Nefis, tembellik saikasıyla vazife-i ubudiyetini terk ettiğinden, tesettür etmek istiyor. Yani, onu görecek bir rakibin gözü altında bulunmasını istemiyor. Bunun için bir Hâlıkın, bir Mâlikin bulunmamasını temennî eder. Sonra mülâhaza eder. Sonra tasavvur eder. Nihayet, ademini, yok olduğunu itikad etmekle dinden çıkar. Halbuki, kazandığı o hürriyetler, adem-i mes'uliyetler altında ne gibi zehirler, yılanlar, elîm elemler bulunduğunu bilmiş olsa, derhal tevbe ile vazifesine avdet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 16.Remiz

16.Remiz: Nokta-i istinaddaki kuvvet

Remz

Arkadaş! Herbir insanın bir nokta-i istinadı bulunduğuna nazaran, istinad noktalarının tefâvütüne göre insanların yapabileceği işler de tefâvüt eder. Meselâ, büyük bir sultana istinadı olan bir nefer, bir şâhın yapamadığı bir işi yapar. Çünkü, nokta-i istinadı şahtan büyüktür. Evet, kudret-i ezeliye tarafından memur edilen baûda, yani sivrisineğin Nemrud'a olan galebesi; ve bir çekirdeğin [1] فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى tarafından verilen izin ve kuvvete binâen koca bir ağacın cihazatını, malzemesini tazammun etmesi, yani içine alması bu hakikati tenvir eden birer hakikattir.

1.)Dâneleri ve çekirdekleri çatlatan (Allah) (En'âm Sûresi: 95)

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 17.Remiz

17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu

Remz

Arkadaş! Katre nâmındaki eserimde Kur'ân'dan ilhamen takip ettiğim yol ile ehl-i nazar ve felsefenin takip ettikleri yol arasındaki fark şudur:

Kur'ân'dan tavr-ı kalbe ilham edilen asâ-yı Mûsâ gibi, mânevî bir asâ ihsan edilmiştir. Bu asâ ile, kitab-ı kâinatın herhangi bir zerresine vurulursa, derhal mâ-i hayat çıkar. Çünkü müessir ancak eserde görünebilir.

Mânevî asansör hükmünde olan murakabeler ile mâ-i hayatı bulmak pek müşküldür.

Vesaite lüzum gösteren ehl-i nazar ise, etraf-ı âlemi Arşa kadar gezmeleri lâzımdır. Ve o uzun mesafede hücum eden vesveselere, vehimlere, şeytanlara mağlûp olup caddeden çıkmamak için, pek çok burhanlar, alâmetler, nişanlar lâzımdır ki yolu şaşırtmasınlar.

Kur'ân ise, bize asâ-yı Mûsâ gibi bir hakikat vermiştir ki, nerede olsam, hattâ taş üzerinde de bulunsam, asâyı vuruyorum, mâ-i hayat fışkırıyor. Âlemin haricine giderek uzun seferlere ve su borularının kırılmaması ve parçalanmaması için muhafazaya muhtaç olmuyorum. Evet,

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ [1]

beytiyle, bu hakikat hakikatiyle tebarüz eder.

İhtar: Kur'anın delaletiyle bulduğum yola gitmek isteyen için ve ona o yolu güzelce tarif etmek için, "Risale-i Nur Külliyatı" güzel bir tarifçidir…

1.)Herşeyde Allah’ın birliğini gösteren bir delil vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 18.Remiz

18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür

Remz

Arkadaş! Nefsin vücudunda bir körlük vardır. O körlük vücudunda zerre-miskal kaldıkça, hakikat güneşinin görünmesine mâni bir hicap olur. Evet, müşâhedemle sabittir ki, kat'î, yakînî burhanlarla deliller dolu olan büyük bir kalede, küçük bir taşta bir zafiyet görünürse, o kör olası nefis o kaleyi tamamen inkâr eder, altını üstüne çevirir. İşte nefsin cehaleti, hamakati, bu gibi insafsızca tahribattan anlaşılır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 19.Remiz

19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak

Remz

Ey insan! Senin vücudunun sahasında yapılan fiiller ve işlerden senin yed-i ihtiyarında bulunan, ancak binde bir nisbetindedir. Bâki kalan Mâlikü'l-Mülke aittir. Binaenaleyh, kendi kuvvetine göre yük al. Yoksa altında ezilirsin. Kıl kadar bir şuur ile büyük taşları kaldırmak teşebbüsünde bulunma. Mâlikinin izni olmaksızın Onun mülküne el uzatma. Binaenaleyh, gafletle, kendi hesabına bir iş yaptığın zaman, haddini tecavüz etme. Eğer Mâlikin hesabına olursa, istediğin şeyi al ve yap—fakat izin ve meşiet ve emri dairesinde olmak şartıyla. İzin ve meşîetini de şeriatından öğrenirsin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Katrenin Zeyli : 20.Remiz

20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

Remz

Ey şan ve şerefi, nam ve şöhreti isteyen adam! Gel, o dersi benden al.

Şöhret ayn-ı riyâdır ve kalbi öldüren zehirli bir baldır. Ve insanı insanlara abd ve köle yapar. O belâ ve musibete düşersen,

اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

de, o belâdan kurtul.

1.)Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab

Habâb

Kur’ân-ı Hakîm’in ummanından

خدای بر کرم خود ملك خود دامی [1]
خرداز
تو برای تونکه دارد بهای بی کران داده

•İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder
•İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır
•İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir
•İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez
•İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi
•İlem 8: Dua hakkında
•İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet
•İlem 10: Ene ve acz
•İlem 11: Kuvve-i hafıza hakkında
•İlem 12: Cemaatin hasenatının bir şahsa verilmesi
•İlem 14: Zikir ve latifeler
•İlem 15: İnsanın elemleri ve lezzetleri
•İlem 18: Kelime-i tevhidin tekrarı
•İlem 19: Sevabın tekessürü
•İlem 20: Salavat
•İlem 21: Zâti kıymet - Dünyevi ücret
•İlem 22: Muharrir ve hatiblere hitab
•İlem 23: Kafirlerin müslümanlara düşman olması
•İlem 24: Kafir ve mümin medeniyetlerinin farkı

•İlem 25: İctihad meselesi
•İlem 26: Esbaba isnaddan gelen ızdırablar
•İlem 27: İnsanın iştigal sahası
•İlem 28: Nimetlerin şartları
•İlem 29: Eşyanın evveli-ahiri ve zahiri-batını
•İlem 30: Kuranın icazı onu tahriften korur
•İlem 31: Nimetten inamı görmemek
•İlem 32: Vesvese hakkında
•İlem 35: İnsanın sermayesi
•Münacat
•İlem 36: Neticeyi isti'zam edip delili zaif görmek
•İlem 37: Şiddetli tezahür inkara sebebtir
•İlem 38: Küfürde cehennem, imanda cennet tohumu vardır
•İlem 39: "Allah" zikri ve enenin delinmesi
•İlem 40: Kesret tabakalarında da ihtimam vardır
•İlem 41: Hayatın gayeleri
•İlem 42: Marifet
•İlem 43: Hadiselerin dünyaya bakan yüzü
•İlem 44: Tecelli ile tecelli edeni karıştırmak
•İlem 45: Kuranın temsilleri
•İlem 46: Kalb ve Arş
•İlem 47: Acz, nidanın madenidir

1.)Hâlık-ı Kerim, kendi mülkünü senden satın alıyor, Cennet gibi büyük bir fiyat veriyor. Hem o mülkü senin için güzelce muhafaza ediyor, kıymetini yükselttiriyor. Yine sana hem bakî hem mükemmel bir surette verecektir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 1

İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ [2]
وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

İ'lem ey zikreden ve namaz kılan kardeş!

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ [3] ve مُحَمَّدٌ [4] رَسُولُ اللهِ ve اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ [5] gibi mübarek kelimelerle ilân ettiğin bir hüküm ve iddia ettiğin bir dâvâ ve işhad ettiğin bir itikad, lisanından çıkar çıkmaz, milyonlarca mü'minlerin tasdik ve şehadetlerine iktiran eder.

Ve keza, İslâmiyetin hak ve hakikat olduğuna ve hükümlerinin doğru bir sadık olduklarına delâlet eden bütün deliller, şahitler, burhanlar, senin o dâvânın ve itikadının hak olduğuna delâlet ederler.

Ve keza, söylediğin o mübarek ve mukaddes kelâmlara pek büyük yümünler, feyizler ve berekât-ı İlâhiye terettüp eder.

Ve keza, cumhur-u mü'minîn ve muvahhidînin o kelimât-ı mübarekeden kalben zevk ettikleri mâ-i hayatı ve şarâb-ı cenneti, sen de o mukaddes maşrabalardan içersin.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm ise, efendimiz Muhammed'e (a.s.m.) ve onun âl ve Ashâbına olsun.

3.)Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh bulunmadığını şehadet ederim.
4.)Muhammed (a.s.m), Allah'ın resulüdür.
5.)Hamd Allaha mahsustur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 2

İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır

İ'lem!

Kavâid-i usuliyedendir ki: *"Bir mesele hakkında ispat edenin sözü, nefyedenin sözüne müreccahtır."* Çünkü, ispat edenin yardımcıları var, sözünde kuvvet olur. Nefyedenin yardımcısı olmadığından tek kalır, sözünde kuvvet yoktur. Hattâ bin adam birşeyi nefyederse, bir adam gibidir. Bin adam da ispat ederse, ispat edenlerin her birisi bin olur. Çünkü hepsi birşeye bakıyorlar. Ve bir noktaya parmak bastıklarından birbirini takviye ediyorlar. Nefyedenlerde birbirini takviye etmek yoktur; her birisi tek kalır.

Meselâ, bin pencereden bir yıldızı görüp ispat eden bin adamın herbirisi ötekisine yardımcı olur, sözünü takviye eder. Çünkü, o bin adam, parmakla işaret eder gibi, o şeyi ispat ediyorlar. Nefyedenler öyle değildir. Çünkü, nefiy için sebep lâzımdır. Sebepler de ayrı ayrı olur. Meselâ, birisi "Gözümde zâfiyet var, göremedim," ötekisi "Evimizde pencere yok," ötekisi "Soğuktan başımı kaldırıp bakamadım" der. Ve hâkezâ, herbirisi nefyine, müddeâsına ayrı bir sebep gösterdiğinden, kendisince yıldızın bulunmaması, nefsülemirde de yıldızın bulunmamasına delâlet etmez ki, birbirine yardımcı olsun.

Binaenaleyh, bir mesele-i imaniyenin nefyi hakkında ehl-i dalâletin ittifakları haber-i vahid hükmündedir, tesiri yoktur. Amma ehl-i hidayetin mesâil-i imâniyede olan sözleri, herbirisi ötekisine yardımcıdır, takviye eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 5

İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir

İ’lem eyyühe’l-aziz! (Ey aziz kardeşim bil ki:)

Bir küll ne şeye muhtaç ise, cüz’ü de o şeye muhtaçtır. Meselâ, bir şecerenin meydana gelmesi için ne lâzımsa, bir semerenin vücuduna da lâzımdır. Öyleyse, semerenin Hâlıkı, şecerenin de Hâlıkı O oluyor. Hattâ arzın ve şecere-i hilkatın da Hâlıkı, o Hâlık olacaktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 6

İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İki tarafı birbirinden gayet uzak bir mesele var ki, herbir tarafı bir çekirdek gibi sümbül vermiş, ağaç olmuş, dal budak salmış. Böyle bir mesele üzerine şükûk ve evhâmın konmaması lâzımdır. Çünkü, bir çekirdek diğer bir çekirdekle, çekirdek olarak toprak altında kaldıkları müddetçe iltibas edilebilir. Amma ağaç olduktan, meyve verdikten sonra şek edersen, bütün meyveler senin aleyhinde şehadet ederler. Eğer bu başka bir çekirdektir diye tevehhüm etsen, o ağacın bütün meyveleri seni tekzip ederler. Elma ağacına inkılâp etmiş bir çekirdeği, hanzale ağacının çekirdeği farz etmek sana müyesser olmaz. Ancak tevehhümle veya bütün elmaların hanzaleye tebdil edilmiş olmasıyla mümkündür ki, bu da muhaldir.

Binaenaleyh, nübüvvet öyle bir çekirdektir ki, İslâmiyet şeceresi bütün semeratıyla, çiçekleriyle o çekirdekten çıkmıştır. Kur'ân dahi, seyyar yıldızları ismar eden şems gibi, İslâmiyetin on bir rüknünü intaç etmiştir. Acaba, bu cihan-bahâ semerelere bakıp gördükten sonra, çekirdeğinde şüphe ve tereddüt yeri kalır mı? Hâşâ!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 7

İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Tavus kuşu gibi pek güzel bir kuş, yumurtadan çıkar, tekâmül eder, semâlarda tayarana başlar. Âfak-ı âlemde şöhret kazandıktan sonra, yerde kalan yumurtasının kabuğu içerisinde o kuşun güzelliğini, kemâlâtını, terakkiyatını arayıp bulmak isteyen adamın ahmak olduğunda şüphe yoktur. Binaenaleyh, tarihlerin naklettikleri Peygamberimizin (a.s.m.) bidâyet-i hayatına maddî, sathî, surî bir nazarla bakan bir adam, şahsiyet-i mâneviyesini idrak edemez. Ve derece-i kıymetine vasıl olamaz. Ancak bidâyet-i hayatına ve levâzım-ı beşeriyetine ve ahvâl-i zahiriyesine ince bir kışır, nazik bir kabuk nazarıyla bakılmalıdır ki, o kışır içerisinden, iki âlemin güneşi ve tûbâ gibi şecere-i Muhammediye (a.s.m.) çıkmıştır. Ve feyz-i İlâhi ile sulanmış ve fazl-ı Rabbâni ile tekâmül etmiştir. Binaenaleyh, Nebiy-yi Zîşanın (a.s.m.) mebde-i hayatına ait ahvâl-i suriyesinden zayıf birşey işitildiği zaman üstünde durmamalı; derhal başını kaldırıp etraf-ı âleme neşrettiği nurlara bakmalı.

Maahaza, mebde-i hayatına şek ve şüpheyle bakan adam, herhalde masdarla mazhar, menba ile mâkes, zâtı ile tecellî aralarını fark edemiyor. Ve bu yüzden şüpheye düşer. Evet, Nebiy-yi Zîşan (a.s.m.) tecelliyât-ı İlâhiyeye mazhar ve mâkestir; masdar ve menbâ değildir. Çünkü, o zât yalnız âbiddir ve ibadetçe herkesten ileridir. Demek, bu kadar görünen terakkiyat, kemâlât onun zâtî malı değildir. Ancak hariçten verilen, Rahmân-ı Rahîmin tecellîleridir. Evvelce beyan edildiği gibi, hiçbir şey, bir zerreye bile mânâ-yı ismiyle masdar olamaz. Amma bir zerre, mânâ-yı harfiyle semânın yıldızlarına mazhar olur. Yalnız gaflet ile o zerrenin masdar olduğu zannıyla bakıldığından, san'at-ı İlâhiyeyi tâğûtî bir tabiata mal ederler.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 8

İlem 8: Dua hakkında

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Dualar, tevhid ve ibadetin esrarına nümunedir. Tevhid ve ibadette lâzım olduğu gibi, dua eden kimse de, "Kalbinde dolaşan arzu ve isteklerini Cenâb-ı Hak işitir" deyip Kadir olduğuna itikad etmelidir. Bu itikad, Allah'ın herşeyi bilir ve herşeye kadir olduğunu istilzam eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 9

İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu âlemi ziyalandıran şemsin, bir sineğin gözüne tecelli ile girip ışıklandırması mümkündür. Ve ateşten bir kıvılcımın gözüne girip tenvir etmesi imkân haricidir. Çünkü gözü patlatır.

Kezâlik, bir zerre, Şems-i Ezelînin tecellîsine mazhar olur. Fakat Müessir-i Hakikîye zarf olamaz.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 10

Ilem 10

İ’lem ey mağrur, mütekebbir, mütemerrid nefis!

Sen öyle bir zâfiyet, acz, fakirlik, miskinlik gibi hallere mahalsin ki, ciğerine yapışan ve çok defa büyülttükten sonra ancak görülebilen bir mikroba mukavemet edemezsin; seni yere serer, öldürür...

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 11

Ilem 11

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hardale ile tabir edilen, bir darı habbesi hükmünde olan kuvve-i hafızanın ihata ettiği meydanda gezintiler yapılırken o kadar büyük bir sahraya inkılâp eder ki, gezmekle bitmez bir şekil alır. Acaba o hardalenin içindeki meydanı bitiremeyen, o hardalenin dairesini ne suretle bitirecektir? Aklın nazarında hardalenin vaziyeti böyleyse, aklın gezdiği daire nasıldır? Aklı da dünyayı yutar. Fesübhânallah! Cenâb-ı Hak hardaleyi akıl için dünya; ve dünyayı da, akıl için bir hardale gibi yapmıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 12

Ilem 12

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanların en büyük zulümlerinden biri de şudur ki: Büyük bir cemaatin mesaisine terettüp eden—hasenatı intaç eden—semeratı bir şahsa isnad ve ona mal ederler. Bu zulümde bir şirk-i hafî vardır. Çünkü, bir cemaatin cüz-ü ihtiyârîsiyle kesb ettikleri mahsulâtı bir şahsa atfetmek, o şahsın, icad derecesinde harikulâde bir kudrete mâlik olduğuna delâlet eder. Hattâ eski Yunanîlerin ve Vesenîlerin ilâheleri, böyle zâlimâne tasavvurat-ı şeytaniyenin mahsulüdür.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 14

Ilem 14

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Zikreden adamın, feyz-i İlâhîyi celb eden muhtelif latîfeleri vardır. Bir kısmı, kalb ve aklın şuuruna bağlıdır. Bir kısmı da şuursuz, yani şuurlara tâbi değildir. Min haysü lâ yeş’ur husûle gelir. Binaenaleyh, gaflet ile yapılan zikirler dahi feyizden hâli değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 15

Ilem 15

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hak, insanı pek acip bir terkipte halk etmiştir. Kesret içinde vahdeti, terkip içinde besâteti, cemaat içinde ferdiyeti vardır. İhtiva ettiği âzâ, havâs ve letâifin herbirisi için müstakil lezzetler, elemler olduğu gibi; aralarında görülen sür’at, teâvün ve imdattan anlaşıldığı üzere, herbirisi arkadaşlarının lezzet, elem ve teessüratından da hisse alıyorlar. Bu hilkat sayesinde, insan eğer ubudiyet yoluna giderse, bütün lezzet, nimet, kemâlât nevilerine, kısımlarına mazhar olmaya şâyandır. Ve keza, eğer enaniyet yolunu takip ederse, çeşit çeşit elem ve azaplara da mahal olmaya müstehaktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 18

Ilem 18

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kelime-i Tevhidin tekrar ile zikrine devam etmek, kalbi pek çok şeylerle bağlayan bağları, ipleri kırmak içindir. Ve nefsin tapacak derecede sanem ittihaz ettiği mahbuplardan yüzünü çevirtmektir. Maahaza, zâkir olan zâtta bulunan hâsse ve latîfelerin ayrı ayrı tevhidleri olduğuna işaret olduğu gibi, onların da, onlara münâsip şerikleriyle olan alâkalarını kesmek içindir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 19

Ilem 19

İ’lem eyyühe’l-aziz! İnsanın bir akrabasına, meselâ, okuduğu bir Fatiha-i Şerifeden hasıl olan sevapta istifade etmekte, bir ile bin müsavidir. Nasıl ki ağızdan çıkan bir lâfzın işitilmesinde, bir cemaat ile bir fert bir olur. Çünkü latîf şeyler matbaa gibidir. Basılan bir kelimeden bin kelime çıkar.

Ve keza, nûrânî şeylerde vahdetle beraber tekessür olduğuna, yani bir nûrânî şeyde bin sevap bulunduğuna bir işarettir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 20

Ilem 20

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Nebiyy-i Zîşânın (a.s.m.) makam-ı mahmûdu İlâhî bir mâide ve Rabbânî bir sofra hükmündedir. Evet, tevzi edilen lütuflar, feyizler, nimetler o sofradan akıyor. Resul-i Zîşâna (a.s.m.) okunan salâvat-ı şerife, o sofraya edilen dâvete icâbettir.

Ve keza, salâvat-ı şerîfeyi getiren adam, zât-ı Peygamberîyi (a.s.m.) bir sıfatla tavsif ettiği zaman, o sıfatın nereye taallûk ettiğini düşünsün ki, tekrar be tekrar salâvat getirmeye müşevviki olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 21

Ilem 21

İ'lem ey din âlimi! **(1)**

"Ücretim az, ilmime rağbet yok" diye mahzun olma. Çünkü mükâfât-ı dünyeviye ihtiyaca bakar, kıymet-i zâtiyeye bakmaz. Meziyet-i zâtiye ise mükâfat-ı uhreviyeye nâzırdır. Öyleyse, zâtî olan meziyetini mükâfât-ı uhreviyeye sakla, birkaç kuruşluk dünya metâına satma.

---

(1): Ehemmiyetlidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 22

Ilem 22

İ’lem ey hitabet-i umumiye sıfatıyla gazete lisanıyla konferans veren muharrir!

Sen, kendi nefsini aşağı göstermeye ve nedamet ederek kusurlarını ilân etmeye hakkın var. Fakat şeâir-i İslâmiyeye zıt ve muhalif olan herzelerle İslâmiyeti lekelendirmeye kat’iyen hakkın yoktur.

Seni kim tevkil etmiştir? Fetvâyı nereden alıyorsun? Hangi hakka binaen milletin namına, ümmetin hesabına, İslâmiyet hakkında hezeyanları savurarak dalâletini neşir ve ilân ediyorsun? Milleti, ümmeti kendin gibi dâll zannetme! Dalâletini kime satıyorsun? Burası İslâmiyet memleketidir, Yahudi memleketi değildir. Cumhur-u mü’minînin kabul etmediği birşeyin gazeteyle ilânı, milleti dalâlete dâvettir, hukuk-u ümmete tecavüzdür. Bir adamın hukukuna tecavüze cevaz-ı kanunî olmadığı halde, koca bir milletin, belki âlem-i İslâmın hukukuna hangi cesarete binaen tecavüz ediyorsun? Ağzını kapat!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 23

Ilem 23

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kâfirlerin müslümanlara ve ehl-i Kur’ân’a düşman olmaları, küfrün iktizâsındandır. Çünkü, küfür imana zıttır. Maahaza, Kur’ân, kâfirleri ve âbâ ve ecdatlarını idam-ı ebedi ile mahkûm etmiştir.

Binaenaleyh, Müslümanlarla ülfet ve muhabbetleri mümkün olmayan kâfirlere muhabbet boşa gidiyor. Onların muhabbetiyle karşılaşılamaz. Onlardan medet beklenilemez. Ancak

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

diye Cenâb-ı Hakka iltica etmek lâzımdır.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 24

Ilem 24

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kâfirlerin medeniyetiyle mü’minlerin medeniyeti arasındaki fark:

Birincisi, medeniyet libasını giymiş korkunç bir vahşettir. Zahiri parlıyor, bâtını da yakıyor. Dışı süs, içi pis; sureti me’nus, sîreti mâkûs bir şeytandır.

İkincisi, bâtını nur, zahiri rahmet; içi muhabbet, dışı uhuvvet; sureti muâvenet, sîreti şefkat, câzibedar bir melektir.

Evet, mü’min olan kimse, iman ve tevhid iktizâsıyla, kâinata bir mehd-i uhuvvet nazarıyla baktığı gibi; bütün mahlûkatı, bilhassa insanları, bilhassa İslâmları birbiriyle bağlayan ip de, ancak uhuvvettir. Çünkü, imân bütün mü’minleri bir babanın cenah-ı şefkati altında yaşayan kardeşler gibi kardeş addediyor.

Küfür ise, öyle bir burudettir ki, kardeşleri bile kardeşlikten çıkarır. Ve bütün eşyada bir nevi ecnebîlik tohumunu ekiyor. Ve herşeyi herşeye düşman yapıyor.

Evet, hamiyet-i milliyelerinde bir uhuvvet varsa da, muvakkattır. Ve ezelî, ebedî iftirak ve firakla muttasıl ve mahduttur. Ama kâfirlerin medeniyetinde görülen mehâsin ve yüksek terakkiyât-ı sanayi—bunlar—tamamen medeniyet-i İslâmiyeden, Kur’ân’ın irşâdâtından, edyân-ı semâviyeden in’ikâs ve iktibas edildiği, Lemeat ile Sünuhat eserlerimde istenildiği gibi izah ve ispat edilmiştir.

رَاجِعْهُمَا تَرَى اَمْرًا عَظِيمًا غَفَلَ عَنْهُ النَّاسُ [1]

1.)Onlara müracaat et; orada insanların gaflet ettikleri büyük bir hakikat

bulacaksın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 25

Ilem 25

İ’lem!

Mesâil-i diniyeden olan içtihad kapısı açıktır. Fakat şu zamanda oraya girmeye altı mâni vardır.

Birincisi: Nasıl ki, kışta fırtınaların şiddetli olduğu bir vakitte, dar delikler dahi seddedilir; yeni kapılar açmak hiçbir cihetle kâr-ı akıl değil. Hem nasıl ki, büyük bir selin hücumunda tamir için duvarlarda delikler açmak gark olmaya vesiledir. Öyle de, şu münkerat zamanında ve âdât-ı ecânibin istilâsı ânında ve bid’aların kesreti vaktinde ve dalâletin tahribatı hengâmında, içtihad namıyla kasr-ı İslâmiyetten yeni kapılar açıp, duvarlarında muharriplerin girmesine vesile olacak olan delikler açmak, İslâmiyete cinayettir.

İkincisi: Dinin zaruriyatı ki içtihad onlara giremez. Çünkü kat’î ve muayyendirler. Hem o zaruriyat, kut ve gıda hükmündedirler; şu zamanda terke uğruyorlar ve tezelzüldedirler. Ve bütün himmet ve gayreti onların ikamesine ve ihyâsına sarf etmek lâzım gelirken, İslâmiyetin nazariyat kısmında ve selefin içtihadat-ı sâfiyâne ve hâlisânesiyle bütün zamanların hâcâtına dar gelmeyen efkârları olduğu halde, onları bırakıp, heveskârâne yeni içtihadlar yapmak bid’atkârâne bir hıyânettir.

Üçüncüsü: Her zamanın insanlarınca kıymetli addedilerek efkârı celb eden câzibedar bir metâ merguptur. Meselâ, bu zamanda en rağbetli, en iftiharlı, siyasetle iştigal ve dünya hayatını temin etmektir. Selef-i Salihîn asrında ve o zaman çarşısında en mergup metâ, Hâlık-ı Semâvat ve Arzın marziyatlarını ve bizden arzularını kelâmından istinbat etmek ve nur-u Nübüvvet ve Kur’ân’la kapatılmayacak derecede açılan âhiret âlemindeki saadet-i ebediyeyi kazandırmak ve vesâilini elde etmek idi. Bu itibarla, o zamanlarda bütün fikirler, kalbler, ruhlar marziyat-ı İlâhiyeyi bilmek ve öğrenmeye

müteveccih idi. Bunun için, istidat ve iktidarı olanlar o zamanlarda vukua gelen bütün ahval ve vukuat ve muhaverattan ders almakla, içtihadlara zemin teşkil eden yüksek istidatlar vücuda gelirdi.

Şimdi ise, fikir ve kalblerin teşettütü, inayet ve himmetlerin zâfiyeti, insanların siyaset ve felsefeye iptilâ ve rağbetleri yüzünden bütün istidatlar fünun-u hâzıra ve hayat-ı dünyeviyeye müteveccihtir. Ahkâm-ı diniyeye sarf edilecek müstakim bir içtihad yoktur.

Dördüncüsü: İçtihad kapısından İslâmiyete girip mesâilini genişlendirmeye meyleden adamın maksadı, zaruriyata imtisal ile takvâ ve kemâle mazhariyet ise, güzeldir. Amma zaruriyatı terk ve hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih eden adam ise, onun içtihada meyli, meylüttahriptir. Tekliften çıkıp kaçmak için bir yol bulmaktır.

Beşincisi: Herşeyin, her hükmün vücuda gelmesi bir illete binaen olduğu gibi, bir maslahata dahi tâbidir. Fakat maslahat illet değildir. Ancak tercih edici bir hikmettir. Bu zamanın efkârı, bizzat saadet-i dünyaya müteveccihtir. Şeriatın nazarı ise, bizzat saadet-i uhreviyeye müteveccih olup, bittabi dünyaya da nâzırdır. Çünkü dünya âhirete vesiledir.

Umumî bir beliyye olan ve nâsın ona müptelâ olduğu çok işler vardır ki, zaruriyattan olmuştur. O gibi işler su-i ihtiyar ile gayr-ı meşru meyillerden doğmuş olduklarından, mahzuratı ibâha eden zaruriyattan değildir. Ve ruhsat ve müsaade-i şer'iyenin şümulüne dahil olamazlar. Meselâ, bir adam su-i ihtiyarıyla haram bir tarzda kendini sarhoş etse, hal-i sekirde yaptığı tasarrufatta mâzur olamaz. Bu zamanda bu gibi içtihadlar, Semâvî değil, ancak arzî içtihadlardır. Bu gibi içtihadlarla Hâlık-ı Semâvat ve Arzın hükümlerinde yapılan tasarrufat merduttur.

Meselâ, bazı gafiller, hutbenin Türkçe okunmasını istihsan ediyorlar ki, halkın bilhassa siyasî ahvalden haberleri olsun. Halbuki bu gibi ahval-i siyasiye yalandan, hileden, şeytanî fikirlerden hâli değildir. Hutbe makamı ise, ahkâm-ı İlâhiyenin tebliği için ittihaz edilmiş bir makamdır.

Sual: Avâm-ı nâs Arabîden haberdar değildir; fehmedemez.

Cevap: Avâm-ı nâs, zaruriyat ve müsellemat-ı diniyeye muhtaçtır. Ve hutbe makamı da bu gibi hükümlerin tebliği içindir. Bu hükümler kisve-i Arabiye içinde tafsilen değilse de icmâlen avâm-ı nâsa malûm ve mâruftur. Maahaza, lisan-ı Arapta bulunan şehâmet, yükseklik, meziyet, satvet diğer lisanlarda yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 26

Ilem 26

İ'lem Ey gafletli, sağır ve kör olarak, zulmetler içinde esbaba ibadet eden ahmaklar!

Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücud ve vahdetine, kâinatın mürekkebatı ve zerratının elli beş vecihle yaptıkları şehadetlerin bir vechini yazacağım. Şöyle ki:

Eşyanın icadı, ya nefislerine veya esbaba olan isnadı, hayret ve istiğrabı muciptir. Bu da red ve inkârı icap eder. Bu dahi dalâletleri intaç eder. Bu ise ıztırâbât-ı ruhiye ve teşevvüşat-ı akliyeye sebep olur. Bu da ruhları ve akılları firar ettirmekle Vâcibü'l-Vücuda iltica etmeye mecbur eder. Zira her müşkülât Onun kudretiyle hallolur. Ve açılmaz düğümler Onun iradesiyle açılır. Ve kalbler Onun zikriyle mutmain olur. Bu hakikati şöyle bir muvazeneyle izah edeceğim. Şöyle ki:

Mevcudatın fâili, yani eşyayı vücuda getiren, ya vacip ve vahiddir veyahut da mümkün ve kesirdir. Fâil vacip ve vahid olduğu takdirde, ne külfet var, ne de garabet var. Olsa bile vehmî olur. Esbaba isnad edildiği takdirde, külfet ve garabet vehmîlikten çıkar, kat'î ve hakikî bir şekilde tahakkuk eder. Çünkü, kusur ve zâfiyetten hâli olmayan esbab-ı kesireden hiçbir sebep, bir müsebbebi omuzuna kaldıramaz. Ve birşeyin icadında gayr-ı mütenahî esbabın iştiraki lâzımdır. Meselâ, balarısı herşeyle alâkadar olduğundan, eğer icadı esbaba isnad edilirse, semâvat ve arzın iştirakleri lâzımdır.

Maahaza, kesretin vahidden suduru, vâhidin kesretten sudûru kadar zahmet değildir, daha kolaydır.

Meselâ, bir kumandanın efrad-ı kesireye verdiği intizam ve yaptırdığı işleri, o efrad-ı kesire, kendi başlarına büyük bir müşkilâttan sonra yapabilirler.

Maahaza, icadın esbaba isnadında lâyüad külfet, garabet olmakla beraber, pek çok muhâlâta zemin teşkil ediyor.

1. Herbir zerrede Vâcibü'l-Vücudun sıfatlarının farzı lâzımdır.

2. Ulûhiyette gayr-ı mütenahi şeriklerin iştiraki lâzım gelir.

3. Herbir zerrenin hem hâkim, hem mahkûm olması lâzım gelir: kubbeli binalarda birbirine dayanmakla düşmekten kurtulan taşlar gibi.

4. Şuur, irade ve kudret gibi sıfatların her zerrede bulunması lâzım gelir. Çünkü, hüsn-ü san'at bu sıfatları iktiza eder. Şu hakikati izah için birkaç misal söyleyeceğiz.

Birincisi: Şems, şeffafiyet sırrına binaen, şişelerin zerrelerinde, arzın denizlerinde, semânın seyyarelerinde müsavat üzerine tecellî eder.

İkincisi: Mukabele sırrına binaen, merkezdeki bir lâmbanın daireyi teşkil eden ayinelere nisbet-i in'ikâsı birdir.

Üçüncüsü: Nurdan veya nurânî birşeyden tenevvür etmek ve ziya almak hususunda, bir ile bin birdir. Nurânînin iktizası öyledir.

Dördüncüsü: Muvazene sırrına binaen, hassas bir terazinin iki kefesinde iki ceviz veyahut iki güneş bulunsa; hangi kefesine birşey ilâve edilirse, o aşağı iner, ötekisi havaya kalkar.

Beşincisi: Büyük bir sefineyle gayet küçük bir sefineyi sevk ve tahrik hususunda fark yoktur—kaptan; ister bir çocuk olsun, ister büyük olsun.—Çünkü intizam vardır.

Altıncısı: Hayvan-ı nâtık gibi bir mahiyet-i mücerredenin küçük ve büyük efradına nisbeti birdir.

Hülâsa: Kalil ile kesir, küçük ile büyük arasında birşey-i vahide isnatlarında tefavüt olmadığı, imkân dairesinde olduğu şu misallerle tavazzuh etti. Binaenaleyh, eşyada bulunan intizam, muvazene, evâmir-i tekviniyeye karşı imtisal, itaat, kudret-i ezeliyyenin nuraniyeti, eşyanın içyüzünün şeffafiyeti gibi sırlardan dolayı, bir sinek ile arzın ihyâsı, bir ağaç ile semâvâtın icadı, bir zerreyle güneşin yaratılışı Vâcibü'l-Vücuda nisbetle mütesavidir. Evet müsavat ve adem-i tefavütü gözle görünür. Bak: Mahiyeti meçhul, mu'cizatıyla malûm olan kudret-i ezeliyenin, bilhassa semerat ve

sebzelerdeki nakışları, san’atları, esbaba havale edilirse, esbab altında ezilecektir.

Elhâsıl: Hayatî, vücudî, nurânî şeylerin icadında üç nokta var:

Birinci nokta: Kudretin umur-u hasise ile zahiren mübaşereti görünmemek için, perde olmak üzere esbab vaz edilmiştir.

İkinci nokta: Hayat, vücut ve nurun, dışları gibi içleri de şeffaf olduğundan, kesif perdeler hükmünde olan esbab vaz edilmemiştir. Yalnız pek ince, nazik perdeleri andıran vesait varsa da, altında dest-i kudret görünür.

Üçüncü nokta: Kudret-i ezeliyenin tesirinde, tasnîinde külfet yoktur. Evet, bir incir çekirdeğinden koca bir incir ağacını ve ince bir sap ile koca bir kavunu bağlayıp çıkaran kudrete hiçbir şey ağır gelmez. Şöyle mu’cizatıyla malûm olan kudret sahibinin vücudu, zuhuru, kâinatın vücudundan, zuhurundan daha zahirdir. Çünkü, herbir masnû, kendi nefsine birkaç vecihle aynen delâlet eder. Fakat Sâniine, hem aynen, hem aklen çok vecihlerle delâletleri vardır. Ve hangi bir masnûun vücudu esbabtan istenilirse, bütün esbab toplanıp birbirine yardımları olsa bile, o masnûun benzerini yapamazlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 27

Ilem 27

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın akıl ve fikir meydanı öyle bir vüs’attedir ki, ihatası mümkün değildir. Ve o kadar dardır ki, iğneye mahal olamaz. Evet, bazan zerre içinde dönüyor, katre içerisinde yüzüyor, bir noktada hapsoluyor. Bazan da âlemi bir karpuz gibi eline alır ve kâinatı misafireten getirir, akıl odasında misafir eder. Bazan da o kadar haddini tecavüz eder, yükseğe çıkar ki, Vâcibü’l-Vücudu görmeye çalışır. Bazan da küçülür, zerreye benzer. Bazan da semâvat kadar büyür. Bazan da bir katreye girer. Bazan da fıtrat ve hilkati içine alır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 28

Ilem 28

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın insana verdiği nimetler, ister âfâkî olsun, ister enfüsî olsun, bazı şerait altında insana gelip vusul buluyor. Meselâ, ziya, hava, gıda, savt ve sadâ gibi nimetlerden insanın istifade edebilmesi, ancak göz, kulak, ağız, burun gibi vesaitin açılmasıyla olur. Bu vesait, Allah’ın halk ve icadıyla olur. İnsanın eli, kesb ve ihtiyarında yalnız o vesaiti açmaktır.

Binaenaleyh, o nimetleri yolda bulmuş gibi sahipsiz, hesapsız olduğunu zannetmesin. Ancak Mün’im-i Hakikînin kastıyla gelir, insan da ihtiyariyle alır. Sonra ihtiyaca göre in’am edenin iradesiyle bedeninde intişar eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 29

Ilem 29

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herhangi birşeyin sonu ve âhiri intizam ve güzellikçe evvelinden aşağı olmadığı gibi, zahiri ve sureti de san’at ve hikmetçe bâtınından güzel değildir. Öyleyse, eşyanın içyüzlerini ve nihayetlerini sahipsiz zannedip, tesadüflere havale etme. Çiçek ile, çiçekten çıkan semeredeki eser-i san’at ve hikmet; çekirdek ile, çekirdekten çıkan filizin eser-i san’at ve nakşından aşağı değildir. Binaenaleyh, Sâni-i Zülcelâl hem Evveldir, hem Âhir, hem Zahirdir, hem Bâtın.

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ [1]

1.)O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:137)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 30

Ilem 30

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân’ın i’câzı, tahrifine bir settir. Evet, madem Kur’ân mu’cizedir, beşer onun taklidini yapamaz. Âyetleri başka kelâmlarla tebdil edilmekle tahrif ve tağyiri mümkün değildir. Çünkü, müfessir, müellif, mütercim, muharref üslûplarını, kisvelerini âyâtın kisvesiyle iltibas ettiremezler. Âyetlerde i’câz damgası vardır. O damganın altında olmayan kelâmlar âyet addedilemez. Öyleyse i’câz, tahrif ve tağyiri kabul etmez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 31

Ilem 31

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Kerim nimetleri, âyetleri, delilleri tâdât ederken

فَبِأَىِّ اٰلاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ [1]

âyet-i celilesi tekrarla zikredilmekte olduğundan şöyle bir delâlet vardır ki: Cin ve insin en çok isyanlarını, en şedit tuğyanlarını, en azîm küfranlarını tevlid eden şöyle bir vaziyetleridir ki, nimet içinde in’âmı görmüyorlar. İn’âmı görmediklerinden, Mün’im-i Hakikîden gaflet ederler. Mün’imden gafletleri saikasıyla, o nimetleri esbaba veya tesadüfe isnad ederek, Allah’tan o nimetlerin geldiğini tekzip ediyorlar. Binaenaleyh, herbir nimetin bidayetinde, mü’min olan kimse besmeleyi okusun. Ve o nimetin Allah’tan olduğunu kastetmekle, kendisi ancak Allah’ın ismiyle, Allah’ın hesabına aldığını bilerek, Allah’a minnet ve şükran ile mukabelede bulunsun.

1.)Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? (Rahman Sûresi, 55:13)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 32

Ilem 32

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsan kalben ve fikren hakaik-i İlâhiyeye bakıp düşündüğü zaman, bilhassa namaz ve ibadet esnasında, gerek şeytan tarafından, gerek nefsi tarafından pek fena, pis ve çirkin vesveseler, hatıralar, sinekler gibi kalbe, akla hücum ederler. Bu gibi hevâî, vehmî ve çirkin şeylerin def’iyle uğraşan adam, o vesveselere mağlûp olur. Ancak onları mağlûp edip kaçırmak çaresi, müdafaayı terk edip onlarla uğraşmamaktır. Evet, arılarla uğraşıldıkça onlar hücumlarını arttırırlar. Onlara karışılmadığı takdirde, insanı terkeder, giderler. Hem de o gibi vesveselerin, ne hakaik-i İlâhiyeye ve ne de senin kalbine bir mazarratı yoktur. Evet, pis bir menzilin deliklerinden semânın güneş ve yıldızlarına, cennetin gül ve çiçeklerine bakılırsa, o deliklerdeki pislik ne bakana ve ne de bakılana bulaşmaz. Ve fena bir tesir etmez. **(Haşiye)**

Haşiye: O çirkin sözler senin kalbinin sözleri değil. Çünki senin kalbin ondan müteessir ve müteessiftir. Belki kalbe yakın olan lümme-i şeytanîden geliyor.

Meselâ: Sen namazda, Kâ'be karşısında, huzur-u İlahîde âyâtı tefekkürde olduğun bir halde, şu tedai-i efkâr seni tutup en uzak malayaniyat-ı rezileye sevkeder.

Meselâ: Âyinenin içindeki yılanın timsali ısırmaz. Ateşin misali yakmaz. Ve necasetin görünmesi âyineyi telvis etmez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 35

Ilem 35

İ’lem Eyyühe’s-Said!

Nedir bu gurur ve nedir bu gaflet? Nedir bu haşmet, nedir bu istiğna, nedir bu azamet? Elindeki ihtiyar bir kıl kadardır ve iktidarın bir zerre kadardır. Ve hayatın söndü, ancak bir şûle kaldı. Ömrün geçti, şuurun söndü, bir lem’a kaldı. Şöhretin gitti, ancak bir an kaldı. Zamanın geçti; kabirden başka mekânın var mı? Bîçare! Aczine ve fakrına bir had var mı? Emellerin nihâyetsizdir, ecelin yakındır. Evet, böyle acz ve fakrınla iktidar ve ihtiyardan hâli bir insanın ne olacak hali? Hazâin-i rahmet sahibi Hâlık-ı Rahmânü’r-Rahîme, böyle bir acz ile itimad etmek lâzımdır. Odur herkese nokta-i istinad. Odur her zaife cihet-i istimdat.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Munacat

Münacat

ذِهِ ٱلْمُنَاجَاةُ تَخَطَّرَتْ فِى الْقَلْبِ هٰكَذَا بِالْبَيَانِ الْفَارِسِى (Haşiye)

يَا رَبْ! بَه شَشْ جِهَتْ نَظَرْ مِى كَرْدَمْ،
دَرْدِ خُودْرَا دَرْمَانْ نَمِى دِيدَمْ
دَرْ رَاسْت مِى دِيدَمْ كِه: دِى رُوزْ مَزَارِ پَدَرِ مَنَسْت
وَدَرْ چَپْ دِيدَمْ كِه: فَرْدَا قَبْرِ مَنَسْت
وَإِ يمْرُوزْ: تَابُوتِ جِسْمِ پُرْ اِضْطِرَابِ مَنَسْت
بَرْ سَرِ عُمُرْ جَنَازَءِ مَنْ اِيسْتَادَه اَسْت
دَرْ قَدَمْ: آبِ خَاكِ خِلْقَتِ مَنْ وَخَاكِسْتَرِ عِظَامِ مَنْ اَستْ
چُونْ دَرْ پَسْ مِينِكَرَمْ، بِينَمْ: اِيْن دُنْيَاءِ بِى بُنْيَادْ هِيچْ دَرْ هِيچْ

وَدَرْ پِیشْ: اَنْدَازَءِ نَظَرْ مِیکُنَمْ، دَرِ قَبِرْ کُشَادَه اَسْت
وَرَاهِ اَبَدْ بَدُورِدِرَازْ بَدِیدَارسْت
مَرَا جُزْ جُزْءِ اِخْتِیَارِی چِیزِی نِیسْت دَرْ دَسْت
کِه اوُجُزْءْ هَمْ عَاجِزْ، هَمْ کُوتَاهُ، وَهَمْ کَمْ عَیَارَاسْت
نَه دَرْ مَاضِی مَجَالِ حُلُولْ، نَه دَرْ مُسْتَقْبَلْ مَدَارِ نُفُوذَاسْت
مَیْدَانِ أُو إِینْ زَمَانِ حَالْ، وَیَكْ آنِ سَیَّالَسْت
بَا إِینَ هَمَه فَقْرَهَا وَضَعْفَهَا، قَلَمِ قُدْرَتِ تُو آشِکَارَه
نُوِشْتَه اَسْت، “دَرْ فِطْرَتِ مَا”: مَیْلِ اَبَدْ وَاَمَلِ سَرْمَدْ
بَلْکِه هَرْچِه هَسْت، هَسْت
دَائِرَءِ اِحْتِیَاجْ مَانَنْدِ دَآئِرَءِ مَدِّ نَظَرْ بُزُرْکِی دَارَسْت

خَیَالْ کُدَامْ رَسَدْ اِحْتِیَاجْ نِیزْرَسَدْ
دَرْ دَسْت هَرْچِه نِیسْت دَرْ اِحْتِیَاجْ هَسْت
دَآئِرَءِ اِقْتِدَارِ هَمْچُو دَآئِرَءِ دَسْتِ کُوتَاهِ کُوتَاهَسْت
پَسْ فَقْرُو حَاجَاتِ مَا بَقَدَرِ جِهَانَسْت
سَرْمَایَهءِ مَا هَمْچُو:”جُزْء لاَ یَتَجَزّا“ اَسْت
اِینْ جُزْءِ کُدَامْ وَاِینْ کَائِنَاتِ حَاجَاتِ کُدَامَسْت؟
پَسْ دَرْرَاهِ تُو، أَزْاِینْ جُزْءْ نِیزْ بَازْمِی کُذَشْتَنْ چَارَءِ مَنْ اَسْت
تَا عِنَایَتِ تُو دَسْتَکِیرِ مَنْ شَوَدْ، رَحْمَتِ بِی نِهَایَتِ تُوپَنَاهِ مَنْ اَسْت
آنْ کَسْ کِه بَحْرِ بِی نِهَایَتِ رَحْمَتْ یَافْتَ اسْتْ،
تَکْیَه نَه کُنَدْ بَرْاِینْ جُزْءِ اِخْتِیَارِی کِه یَكْ قَطْرَه سَرَابَسْت

أيْوَاهْ! اِينْ زَنْدِكَانِى هَمْ چُو خَابَسْت
وِينْ عُمْرِ بِى بُنْيَادْ هَمْ چوُ بَادَسْت
اِنْسَانْ بَزَوَالْ دُنْيَا بَقَنَا اَسْت، آمَالْ بِى بَقَا آلاَمْ بَبَقَااَسْت
بِيَا اَىْ نَفْسِ نَا فَرْجَامْ! وُجُودِ فَانِى خُودْرَا فَدَا كُنْ
خَالِقِ خُودْرَا كِه اِينْ هَسْتِى وَدِيعَه هَسْت
وَمُلْكِ اُو وَاُودَادَه فَنَا كُنْ تَا بَقَا يَابَدْ، اَزْاَنْ
سِرِّى كِه:”نَفْيِ النَفْى“ اِثْبَاتَ اَسْت
خُدَايِ پُرْ كَرَمْ خُودْ مُلْكِ خُودْرَا مِى خَرَدْ اَزْتُو
بَهَايِ بِى گِرَانْ دَادَه بَرَايِ تُو نِگَاهْ دَارَاسْت

Haşiye: Bu Farisî münacat, kısalığına rağmen çok uzun hakikatleri ihtiva etmektedir. Ankara'da otuzbeş sene evvel tab' edildiği vakit, Afgan Sefiri Sultan Ahmed çok beğenmiş ve Afgan Şah'ına bir aded bu münacattan hediye göndermiştir. Türkçe

tercümesi "İhtiyarlar Risalesi"nde ve "Onyedinci Söz"de olduğundan tercüme edilmedi.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 36

Ilem 36

İ’lem eyyühe’l-aziz!

(Ey aziz kardeşim, bil ki!)

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hakaik-i imaniyeyi ispat için irad edilen burhan ve delilleri tetkik ederken, “Şu kocaman neticeyi bu zayıf, nahif delil intaç edemez” diye tenkidatta bulunma. Zira, zâfiyetiyle itham ettiğin o delilin sağında ve solunda bulunan takviye kuvvetleri ve kıt’aları pek çoktur. Evet, İslâmiyetin sıdkına delâlet eden şahitlerden, şehidlerden, burhanlardan, delillerden, emarelerden herbirisi, o müdafaa meydanında arkadaşını himaye etmekle sıhhat raporunu imzalayarak sağlam olduğunu tasdik eder. O da, onun ilim ve haberine ehl-i vukuf olur. Çünkü, hakaik-i imaniyede hedef sübuttur, nefy değildir. Sabit olan birşeyi gösterenlerin biri, bin gibidir. Zira, sübutta gösterenlerin gösterme tarzları birbirine uygun ve muvafık olduğundan, herbirisi ötekileri tezkiye ve tasdik etmiş olur. Nefy cihetinde, nefy edenlerin şehadetlerinde tevâfuk yoktur. Nefylerine mütehalif esbab gösterirler. Bunun için, şehadetleri birbirinin sıhhatine delil olamaz. Çünkü tevafuk yok.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 37

Ilem 37

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bazan birşeye şiddetli muhabbet, o şeyin inkârına sebep olur. Ve keza, şiddet-i havf ve gayet azamet ve aklın ihatasızlığı da inkâra sebep olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 38

Ilem 38

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hanzalenin çekirdeğinde hanzale ağacı mündemiç ve dahil olduğu gibi, Cehennemin de küfür ve dalâlet tohumunda müstetir bulunduğunu, şuhudî bir yakînle müşahede ettim. Ve keza, nasıl ki hurmanın çekirdeği hurma ağacına hamiledir; aynen öyle de, iman habbesinde de Cennetin mevcut olduğunu hads-i kat’î ile gördüm. Çünkü, o çekirdeklerin ağaçlara tahavvül ve inkılâpları garip olmadığı gibi, küfür ve dalâlet mânâsı da tâzip edici bir Cehennemi, imân ve hidâyet de bir Cenneti intaç edeceğinde istib’ad yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 39

Ilem 39

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Tohum olacak bir habbenin kalbi, yani içi delindiği zaman, elbette sümbüllenip neşvünemâ bulamaz, ölür gider. Kezâlik, ene ile tâbir edilen enâniyetin kalbi, “Allah Allah” zikrinin şuâ ve hararetiyle yanıp delinirse, büyüyüp gafletle firavunlaşamaz. Ve Hâlık-ı Semâvat ve Arza isyan edemez. O zikr-i İlâhî sâyesinde ene mahvolur.

İşte Nakşibendîler, zikir hususunda ittihaz ettikleri zikr-i hafî sayesinde, kalbin fethiyle, ene ve enâniyet mikrobunu öldürmeye ve şeytanın emirberi olan nefs-i emmârenin başını kırmaya muvaffak olmuşlardır. Kezâlik, Kâdirîler de, zikr-i cehrî sayesinde tabiat tâğutlarını tarümâr etmişlerdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 40

Ilem 40

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Âlemde herşeyin yüzünde hikmet eserleri göründüğü gibi, en uzak, en geniş, en ince kesretin tabakaları üstünde de hikmet, ihtimam eserleri görülmektedir. Evet, kesret ve tekessürün müntehası ve neticesi olan insanın sahife-i vechinde, cephesinde, cildinde, ellerinin içlerinde kalem-i kaderle pek çok çizgiler, hatlar, nakışlar, nişanlar yazılmıştır. Malûmdur ki, insanın şu sahifelerinde yazılan o kelimeler, harfler, noktalar, harekeler, ruh-u insanîde bulunan mânâlara, mâneviyatlara delâlet ettikleri gibi, fıtratında kader tarafından yazılan mektuplara da işaretleri vardır. Arkadaş, insanın geçen sahifelerine kaderin yazdığı haşiye, tesadüf ve ittifakın dühulüne bir menfez bırakmamıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 41

Ilem 41

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu dünya hayatına muhabbetle müptelâ olan bazı insanlar, o hayatın vücuda gelmesinden maksat ve gaye, yalnız o hayata hizmet ve o hayatın bekası olup, başka bir faidesi olmadığını, yani, Fâtır-ı Hakîmin zevilhayatta ve cevher-i insaniyette vedia olarak koyduğu bütün cihâzat-ı acibe ve teçhizat-ı harikanın, seri-ü’zzevâl olan şu hayatın hıfzıyla bekası için verildiğini zannediyorlar. Halbuki, kaziye öyle olduğu takdirde, kâinattaki gayr-ı mütenahi nizamların şehadetleriyle, sath-ı âlemde görünen hikmet, inayet, intizam, adem-i abesiyete olan delil ve burhanların, mâkûse olarak, abesiyete, israfa, intizamsızlığa, adem-i hikmete delil ve burhan olmaları lâzım gelecektir.

Arkadaş! Şu dünyevî hayatın faideleri pek çoktur. O faidelerden, hayat sahibine, tasarruf ve hizmeti nisbetinde bir hisse ayrıldıktan sonra, bâki kalan gayeler, semereler Fâtır-ı Hakîme râcidir. Evet, insan ve insanın hayatı, esmâ-i İlâhiyenin tecelliyatına bir tarladır. Ve Cennette rahmet-i İlâhiyenin envâının cilvelerine mazhardır. Ve hayat-ı uhreviyenin harika ve gayr-ı mütenahi semereleri için bir fidanlık veya bir çekirdektir. Demek, insan bir sefine kaptanı gibidir. Sefinenin gayr-ı mahdut faidelerinden, kaptanın alâka ve hizmeti nisbetinde kendisine verilir. Bâki kalan kısmı sultana râcidir. İnsan da, sefine-i vücuduyla alâkası derecesinde o vücudun hayattar semerâtından hissesini alır. Mütebâkisi Sultan-ı Ezelîye aittir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 42

Ilem 42

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Dünyanın lezzetleri, zevkleri ve ziynetleri, Hâlıkımızı, Mâlikimizi ve Mevlâmızı bilmediğimiz takdirde Cennet olsa bile Cehennemdir.

Evet, öyle gördüm ve öyle de zevk ettim. Bilhassa, şefkatin ateşini söndürecek mârifetullahtan başka birşey var mıdır? Evet, marifetullah olduktan sonra, dünya lezzetlerine iştiha olmadığı gibi, Cennete bile iştiyak geri kalır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 43

Ilem 43

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Dünyada cereyan eden ve husule gelen herbir şeyin iki veçhi vardır: Biri âhirete bakar ki, nefsülemirde en sabit, en ağır bu vecihtir. İkincisi dünyaya, nefsine ve hevâya bakar. Bu vecih, hakaret, hiffet ve zevalden öyle bir mevkidedir ki, kalbin teessürüne, teellümüne, ıztırabına, düşüncelerine bais olacak bir kıymette değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 44

Ilem 44

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsanların öyle eblehleri vardır ki, şeffaf bir zerrede şemsin timsalini veya bir çiçeğin renginde şemsin tecellîsini görse, şemsin o timsal ve tecellîsinden, hakikî şemsin bütün levâzımâtını, hattâ âleme merkez olmasını ve seyyârâta olan cezbini talep edip isterler. Maahaza, o zerrede veya o çiçekte gördüğü timsal ve tecellînin bir ârızadan dolayı kayboldukları zaman, basar ve basiretinin körlüğü dolayısıyla, hakikî şemsin inkârına zehab ederler. Ve keza, o eblehler, tecelli ile husule gelen vücud-u zıllîyi, vücud-u hakikî ve aslîden fark edemezler, birbiriyle iltibas ederler. Bunun için, birşeyde şemsin timsalini, gölgesini gördükleri zaman, şemsin hararetini, ziyasını ve sair hususiyatını da istemeye başlarlar.

Ve keza, o eblehler sinek, böcek ve sair küçük ve hasis şeylere bakarken, onlarda pek yüksek bir eser-i san'at ve hikmet görmekle, derler: "Sâni bunlara pek fazla ehemmiyet vermiştir. Bir sineğin ne kıymeti olabilir ki bu kadar masraflara, külfetlere mahal olsun?"

Arkadaş! Bu gibi eblehleri ikna ve işkâllerini def için, dört şeyin bilinmesi lâzımdır.

Birincisi: Cenâb-ı Hakkın rububiyetinin kemâliyle alâkadar olan herşey Onu tavsif eder. Fakat, o şeyin, rububiyetine mazhar olduğu münasebetiyle, kemâlinin de mahall-i tecellîsi olur. Fakat o kemâl ile muttasıf olamaz.

İkincisi: Herşeyden Cenâb-ı Hakkın nuruna bir kapı açılır. Bu kapılardan birisinin kapanması, gayr-ı mütenahi sair kapıların da kapanmasını istilzam etmez. Fakat hepsinin bir miftah ile açılması mümkündür.

Üçüncüsü: İlm-i muhitten in'ikâs eden kader, herşeyde esmâ-i nuriyeden bir hisse tersim etmiştir.

Dördüncüsü:

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ [1]

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [2]

Bu âyetlerin sarahatine göre, herşeyin vücudu “Kün” emriyle bağlı olduğu gibi, bütün eşyanın icad ve sonradan ihyâları, bir nefs-i vahidenin icad ve ihyâsı gibidir. Demek, icad Cenâb-ı Hakka isnad edilirse bu kadar rahat ve kolay olur. Amma esbaba veya eşyanın kendilerine isnad edildiği zaman, bütün ukalânın ve eblehlerin hükümlerinden neş’et eden muhâlâtı kabul etmeleri lâzım gelir.

1.) Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece ‘Ol’ demektir; o da oluverir. (Yâsin Sûresi, 36:82)
2.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 45

Ilem 45

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, hakikatleri durub-u emsal ile beyan ediyor. Çünkü daire-i ulûhiyete ait hakaik-i mücerrede, daire-i mümkinatta, ancak misaller ile temessül ve tavazzuh eder. Mümkün ve miskin olan insan da, daire-i imkânda misallere bakarak, fevkinde bulunan daire-i vücubun şuûnâtını, ahvalini düşünür.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 46

Ilem 46

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herşeyin, içine melekût, dışına da mülk denir. Bu itibarla insan ile kalb, birbirine hem zarf, hem mazruf olur. Çünkü, insan mülk cihetiyle kalbe zarf olur, melekût cihetiyle de mazruf olur.

Bu kaide, Arş ile kevn hakkında da tatbik edilir. Şöyle ki: Arş Zahir, Bâtın, Evvel, Âhir isimlerinin halita ve karışığıdır. Bu halitada dahil olan ism-i Zahir itibarıyla, Arş, mülk, kevn melekût olur. İsm-i Bâtın itibarıyla, Arş, melekût, kevn mülk olur. Demek, Arşa ism-i Zahir nazarıyla bakılırsa, kendisi zarf, kevn de mazruf olur. İsm-i Bâtın gözüyle bakılırsa, kendisi mazruf, kevn zarf olur. Ve keza, ism-i Evvel itibarıyla,

وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ [1]

âyetinin işaret ettiği kevnin bidayetini içine alıyor. Ve ismi Âhir itibarıyla,

سَقْفُ الْجَنَّةِ عَرْشُ الرَّحْمٰنِ [2]

hadîs-i şerifinin ima ettiği kevnin nihayetini içine alıyor.

Demek, Arş öyle bir halitadır ki, şu dört isimden aldığı hisselerle kevn ve vücudun sağını solunu, üstünü ve altını ihata etmiş olur.

1.)Arşı su üzerinde idi... (Hûd Sûresi, 11:7)
2.)Cennetin damı Rahmân'ın Arşıdır. (el-Münâvî, Künûzü'l-Hakâik, s.78)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habab : Ilem 47

Ilem 47

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Acz, nidânın mâdenidir. İhtiyaç duanın menbaıdır.

Feyâ Rabbî, yâ Hâlıkî, yâ Mâlikî! Seni çağırmakta hüccetim, hâcetimdir. Sana yaptığım dualarda uddetim fâkatimdir. Vesilem, fıkdan-ı hile ve fakrimdir. Hazinem aczimdir. Re’s-ül mâlım, emellerimdir. Şefîim, Habîbin (aleyhissalâtü vesselâm) ve rahmetindir. Afv eyle, mağfiret eyle ve merhamet eyle, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm! Âmin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli

Zeylü'l-Hubâb

Her kim kendisini Allah'a mal ederse, bütün eşya onun lehinde olur. Ve kim Allah'a mal olmasa, bütün eşya onun aleyhinde olur. Allah'a mal olmak ise, bütün eşyayı terk ve herşeyin Ondan olduğunu ve Ona rücû ettiğini bilmekle olur.

•İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir
•İlem 2: Haşrin Nümuneleri
•İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi
•İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi
•İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti
•İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat
•İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri
•İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet
•İlem 10: Sebeb - Müsebbeb
•İlem 11: İman ve elem-i zeval
•İlem 12: Unsuriyet
•İlem 13: Avrupalılarla münazara
•İlem 14: Nebatat ve hayvanatın hizmetleri
•İlem 15: Her şeyden liyakatini beklemek gerekir
•İlem 16: Nefsin bazı aldatmalarına çareler
•İlem 17: Büyük küçüğe tekebbür edemez
•İlem 18: Acz ve fakr cihetiyle bir vesvese
•İlem 19: Amel-i salih

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Hamd-Tesbih

Hamd-Tesbih

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Öyle bir Allah'a hamd, medih ve senâlar ederiz ki, şu âlem-i kebir Onun icadıdır. Ve insan denilen şu küçük âlem de Onun ibdâıdır. Biri inşâsı, diğeri binâsıdır. Biri san'atı, diğeri sıbgasıdır. Biri nakşı, diğeri ziynetidir. Biri rahmeti, diğeri nimetidir. Biri kudreti, diğeri hikmetidir. Biri azameti, diğeri rububiyetidir. Biri mahlûku, diğeri masnûudur. Biri mülkü, diğeri memlûküdür. Biri mescidi, diğeri abdidir. Evet, bütün bu şeyler, eczasıyla beraber Allah'ın mülkü ve malı olduğu, i'câzvâri sikke ve mühürleriyle sâbittir.

اَللّٰهُمَّ يَا قَيُّومَ الْاَرْضِ وَالسَّمَاءِ اِنَّا نُشْهِدُكَ وَجَمِيعَ مَصْنُوعَاتِكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَتُوبُ اِلَيْكَ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ كَمَا يُنَاسِبُ حُرْمَتَهُ وَكَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.) Ey yer ve göğün kayyûmu olan Allah'ım! Seni ve Senin bütün san'at eserlerini ve mahlûklarını şahit tutarak ilân ederiz ki, Sen, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'sın. Sen birsin, ortağın yoktur. Günahlarımızın affı için Sana dönüyor ve af diliyoruz. Alemlere rahmet olarak gönderdiğin Muhammed'in, Senin kulun ve peygamberin olduğuna da şehadet ediyoruz. Allah'ım, onun hürmetine münasip ve Senin rahmetine lâyık şekilde, ona ve bütün Âl ve Ashabına salât ve selâm eyle.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın sana in'âm ettiği vücut ile vücuda lâzım olan şeyler, temlik suretiyle değildir. Yani, senin mülkün ve malın olup istediğin gibi tasarruf etmek için verilmemiştir. Ancak, o gibi nimetlerde, Allah'ın rızasına muvafık tasarruf edilebilir.

Evet, bir misafir, ev sahibinin iznine ve rızasına muvafık olmayacak derecede, yemeklerde ve sair şeylerde israf edemez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Haşrin Nümuneleri

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Gözleri küsuf tutmuş bazı adamlar, gözleri önünde vukua gelen gayr-ı mahdut hususî haşr ü neşirleri kör gözleriyle gördükleri halde, kıyamet-i kübrâyı ve haşr-i umumiyeyi nasıl istiğrab ediyorlar? Acaba, çiçek açıp semere veren ağaçlarda her sene îcad edilen meyvelerin haşr ü neşirlerini gördükten sonra haşr-i umumîyi istib'ad eden sıkılmaz mı?

Eğer onlar şuhudî bir yakîn ile haşr-i umumîyi görmek isterlerse, akıllarını da beraber bulundurmak şartıyla, yaz mevsiminde küre-i arz bahçesine girsinler. Acaba ağaç dallarından sallanan o tatlı, ballı, nazif, latîf kudret mu'cizeleri, o mahlûkat-ı latîfe, evvelkisinin, yani ölüp giden semeratın aynı veya misli değil midir? Eğer insanlarda olduğu gibi o meyvelerde de vahdet-i ruhiye olmuş olsaydı, geçmiş ve gelen yeni meyveler birbirinin aynı olmaz mıydı? Fakat, ruhları olmadığı için aralarında ayniyete yakın öyle bir misliyet vardır ki, ne aynıdır ve ne de gayr keyfiyeti gösterir. Acaba semerattaki bu vaziyeti gören, haşri istib'ad edebilir mi?

Ve keza, mânevî asansörlerle lâzım olan erzak ve gıdalarını ağacın yüksek dallarına çıkartmakla, tebessümleriyle arz-ı dîdar eden dut ve kayısı gibi meyveleri kuru ve câmid bir ağaçtan ihraç ve icad etmekle o kuru ağacı acip bir vaziyete ve hayattar, antika bir şekle koyan kudret-i ezeliyeye haşr-i umumî ağır gelir mi? Hâşâ! Bu latîf, nâzik masnûatı o kuru ağaçlardan ihraç eden kudrete hiçbir şey ağır gelmez. Bu bedihî bir meseledir. Fakat gözleri kör olanlar göremiyorlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın herbir sûresi, bütün Kur’ân’ın münderecatını icmâlen ihtiva ettiği gibi, sair sûrelerde zikredilen makasıd ve mühim kıssaları da tazammun etmiştir. Bundaki hikmet, Kur’ân’ı tamamen okumaya vakti müsait olmayan veya ancak bir kısmını veya bir sûresini okuyabilen insanlar, Kur’ân’ın hepsini okumaktan hâsıl olan sevaptan mahrum kalmamasıdır.

Evet, mükellefîn arasında bulunan ümmîler ancak bir sûreyi okuyabilirler. İ’câz-ı Kur’ân onları da tam sevap kazanmaktan mahrum etmemek için, bu nükte-i i’câziyeyi takip ederek, bir sûreyi tam Kur’ân hükmünde kılmıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 4

İlem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Maddiyattan olmayan, bilhassa mahiyetleri mütebayin olan bir çoklukta tasarruf eden bir zâtın, o çokluğun herbirisiyle bizzat mübaşeret ve muâlecesi lâzım değildir.

Evet asker neferatı arasında bir kumandanın tasarrufatı, tanzimatı, ancak emir ve iradesiyle husule gelir. Eğer o kumandanlık vazifeleri ve işleri neferata havale edilirse, herbir neferin bizzat mübaşeret ve hizmetiyle veya herbir neferin bir kumandan kesilmesiyle vücut bulacaktır.

Binaenaleyh, Cenâb-ı Hakkın mahlûkatındaki tasarrufu, yalnız bir emir ve iradeyle olur. Bizzat mübaşereti yoktur—şemsin kâinatı tenvir ettiği gibi.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Dünya hayatının mahiyeti

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsan, yaşayış vaziyetince, bir dağdan kopup sel içine düşen veya yüksek bir apartmandan düşüp yuvarlanan bir şahıs gibidir.

Evet, hayat apartmanı yıkılıyor. Ömür tayyaresi şimşek gibi geçiyor. Zaman da sel dolaplarını sür'atle çalıştırıyor. Arz sefinesi de, sür'atle giderken [1] تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ âyetini okuyor. Sefine-i arz sür'atle yürürken, dünyanın gayr-ı meşru lezzetlerine uzatılan ellere zehirli dikenlerin batacağı düşünülsün. Binaenaleyh, o zehirli dünya oklarına bakıp el uzatma. Firâkın elemi, telâki lezzetinden ağırdır.

Ey nefs-i emmârem! Sana tâbi değilim. Sen istediğin şeye ibadet et ve istediğin şeyin peşine düş; ben ancak ve ancak beni yaratıp, şems ve kamer ve arzı bana musahhar eden Fâtır-ı Hakîm-i Zülcelâle abd olurum.

Ve keza, kader muhitinde uçan tayyare-i ömre veya hayat dağları arasında açılan uhdut ve tünellerinden şimşekvâri geçen zamanın şimendiferine bindirerek ebedül'âbad memleketinin iskelesi hükmünde olan kabir tünelinin kapısına sevk eden Hâlık-ı Rahmânü'r-Rahîmden medet istiyorum.

Ve keza, hiçbir şeyi dualarıma, istigâselerime ve niyazlarıma hedef ittihaz etmem. Ancak küre-i arzı harekete getiren, felek çarklarını durdurmaya ve şems ve kamerin yerleştirilmesiyle zamanın hareketini teskin ettirmeye ve vücudun şahikalarından yuvarlanıp gelen şu dünyayı sakin kılmaya kàdir olan kudreti nihayetsiz Rabb-i Zülcelâle dualarımı, niyazlarımı arz ve takdim ediyorum. Çünkü, herşeyle alâkadar âmâl ve makàsıdım vardır.

Ve keza, kalbime vaki olan en ince, en gizli hatıraları işittiği ve kalbimin müyûl ve emellerini tatmin ettiği gibi, akıl ve hayalimin de temenni ettikleri saadet-i ebediyeyi vermeye kadir olan Zât-ı Akdesden maada kimseye ibadet etmiyorum.

Evet, dünyayı âhirete kalb etmekle kıyameti koparan kudret muktedirdir, âciz değildir. Bir zerre o kudretin nazarında gizlenemez. Şems, büyüklüğüne güvenerek o kudretin elinden kurtulamaz. Evet, onun mârifetiyle elemler lezzetlere inkılâp eder. Evet, Onun marifeti olmazsa, ulûm evhama tahavvül eder. Hikmetler illet ve belâlara tebeddül eder. Vücut ademe inkılâp eder. Hayat ölüme ve nurlar zulmetlere ve lezâiz günahlara tahavvül eder. Evet, Onun marifeti olmazsa, insanın ahbabı ve mal ve mülkü insana a'dâ ve düşman olurlar. Beka belâ olur. Kemâl hebâ olur. Ömür hevâ olur. Hayat azap olur. Akıl ikab olur. Âmâl, alâma inkılâp eder.

Evet, Allah'a abd ve hizmetkâr olana herşey hizmetkâr olur. Bu da, herşey Allah'ın mülk ve malı olduğunu iman ve iz'an ile olur.

Evet, kudret, insanı çok daireler ile alâkadar bir vaziyette yaratmıştır. En küçük ve en hakir bir dairede, insanın eli yetişebilecek kadar insana bir ihtiyar, bir iktidar vermiştir. Ferşten Arşa, ezelden ebede kadar en geniş dairelerde insanın vazifesi, yalnız duadır.

Evet, [2] قُلْ مَايَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ âyet-i kerîmesi, bu hakikatı tenvir ve isbata kâfidir. Öyleyse, çocuğun, eli yetişemediği birşeyi peder ve validesinden istediği gibi, abd de, acz ve fakriyle Rabbine iltica eder ve Hâlıkından ister.

1.)Bulutların geçişi gibi geçip gider. (Neml Sûresi, 27:88)
2.)De ki: Eğer duanız olmasa Rabbim katında ne ehemmiyetiniz var?" Furkan Sûresi, 25:77

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Eşyada görünen nev'î ve ferdî vahdetler Sânideki sırr-ı vahdetten neş'et etmiştir. Çünkü, kuvvet dağılmıyor. Bir kısmına çok, bir kısmına az sarf edilmekle, kudrette kuvvetin tecezzî ve inkısâmı olmuyor. Eğer vahdet olmasaydı, kudretin yaptığı sarfiyatta tefâvüt olsa idi, masnûatta da tefâvüt ve intizamsızlık olurdu. Demek, kudretin vahdetle beraber masnûata yaptığı tasarrufu şemsin tenviri gibidir ki, bir şems-i vahid, cüz ve küllü bilâ-tefâvüt herşeyi ziyalandırdığı gibi, tecellîsiyle de herşeyin yanında mevcuttur. Binaenaleyh, mümkinat dairesi efradından tavzif edilen miskin, câmid, meyyit ve ism-i Nura mazhar şemsde sırr-ı vahdet sayesinde bu kadar intizamlı tasarruf olursa, Şems-i Ezelî, Sultan-ı Ebedî, Kayyûm-u Sermedî, Vacibü'l-Vücud, Vahid-i Ehadin masnûata tasarrufu nasıl olacaktır?

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Sâniin vahdetine en sadık şahitlerden;

Birincisi: cüz'î ve küllî eşyalarda görünen vahdetlerdir. Çünkü, herhangi birşey zerreden âleme kadar vahdetle muttasıf ve alâkadardır. Öyle ise, Sânide de vahdet var. Öyle ise Sâni Ehaddir.

İkincisi: Herşeyde kabiliyetinin liyâkatine göre bir kemâl-i ittikan vardır. En âdi, küçük, nebâtî ve hayvanî birşeyde kör gözler bile gördükleri öyle bir antika eser-i san'at vardır ki, insanları hayrette bırakır.

Üçüncüsü: Herşeyin icad ve inşâsındaki suhulettir. Gözle görünen san'attaki suhulet ispata, delile muhtaç değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 9

İlem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Küre-i arz mağazasından me'kûlât ve meşrûbat ve libas ve sair ihtiyaçlarınızı temin ediyorsunuz. Parasız aldığınız bu malları İlâhî hazineden almayıp birer birer esbaba yaptıracak olursanız, acaba bir nar tanesini ne kadar zamanlarda elde edip ne kadar pahalı alacaksınız? Çünkü o nar, bütün eşya ile alâkadardır. Az bir zamanda, az bir kıymetle husule gelmesi imkân haricidir. Ve aynı zamanda, ondaki ziynet, intizam, san'at, râyiha, tat ve koku gibi latîf şeylerden anlaşılıyor ki, o nar tanesi öyle bir Saniin masnûudur ki, icadında külfet ve mübaşeret yoktur.

Mesele böyle olduğu halde, haşeratın zevk ve heveslerini tatmin için herbir noktasında bin türlü i'câz nükteleri bulunan o küre-i arz mağazasındaki eşyanın Sânii ya şuursuz, hissiz, iradesiz, ilimsiz, ihtiyarsız, kemâlsizdir ki, bu kadar bol zîkıymet antika eşyayı parasız dağıtıyor. Bu bâtıl ihtimal, isbata muhtaç olmayan bedihî bir hakikattir. Veya o hazine sâhibi, o hazineyi, âhirete gitmek üzere gelip muvakkaten kalan insanlara, İlâhî ve Rahmânî bir sofra olarak yaratmıştır. O hazine-i gaybda eşyanın icadı "Kün" emriyle bağlıdır. Ve bütün eşyanın melekûtiyetleri, santral gibi, Hakîm, Kadîr, Mürîd, Alîm bir Vâcibü'l-Vücudun yed-i kudretindedir.

Maahaza, o İlâhî sofradaki eşya yalnız insan ve hayvanların lezzet ve zevklerini tatmin için değildir. Herbir ferd-i müstehlikte zevilhayata âit cüz'î faidelerden başka esmâ-i İlâhiyenin tecelliyatına ve faaliyetteki esrar ve şuûnâtına ait gayr-ı mütenâhi hikmetler, gayeler vardır. Öyle ise, bu ziyafet-i âmme ve bu feyz-i âmmın bir kör kuvvetten neş'et etmesi ve bu eşyanın semeratı sel gibi akıp ittifakı

ve tesadüfün eline havalesi muhaldir. Çünkü, o eşyanın intizamlı hakîmâne teşahhusatı ve şuurkârâne muhkem hususiyatı, kör tesadüf ve ittifakı reddediyor. Öyle de, o sofra-i rahmetteki ucuzluk ve kolaylık ve çokluk o eşyanın bir Cevad-ı Mutlakdan, bir Hakîm-i Mutlaktan, bir Kadîr-i Mutlakdan geldiğini gösteren şahitlerdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 10

İlem 10

İ’lem ey esbâba müptelâ insan!

Bil ki, sebebin halkı ve sebebiyetinin takdiri ve müsebbebin vücuduna lâzım olan şeylerle teçhizi, kudretine nisbetle zerreler ve şemsler müsâvi olan Zâtın “Kün” emriyle müsebbebi halk etmesinden daha kolay, daha ekmel, daha âlâ değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 11

İlem 11

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Dünyada görülen bilhassa nebatî ve hayvanî hayatlarda müşahede edilen ademler, idamlar, tebeddül ve teceddüd-ü emsalden ibarettir. İmanlı olan kimselere göre zeval ve firakın acısı değil, yerlerine gelen emsalleriyle visalin lezzeti hasıl oluyor. Öyle ise, imana gel ki, elemden emin olasın. Kadere teslim ol ki, selâmette kalasın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 12

İlem 12

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Asabiyet-i cahiliye, birbirine tesanüt edip yardım eden gaflet, dalâlet, riyâ ve zulmetten mürekkep bir mâcundur. Bunun için milliyetçiler, milliyeti mâbud ittihaz ediyorlar. Hamiyet-i İslâmiye ise, nur-u imandan in’ikâs edip dalgalanan bir ziyadır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 13

İlem 13

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Ehl-i ilhad ile ve bilhassa Avrupa mukallitleriyle münazara ile iştigal edenler büyük bir tehlikeye mâruzdurlar. Çünkü, nefisleri tezkiyesiz ve emniyetsiz olması ihtimaliyle tedricen hasımlarına mağlûp olur ki, bîtarafâne muhakeme denilen munsıfâne münazarada nefs-i emmâreye emniyet edilemez. Çünkü, insaflı bir münâzır, hayalî bir münazara sahasında, ara sıra hasmının libasını giyer, ona bir dâvâ vekili olarak onun lehinde müdafaada bulunur. Bu vaziyetin tekrarıyla dimağında bir tenkit lekesinin husule geleceğinden, zarar verir. Lâkin, niyeti hâlis olur ve kuvvetine güvenirse, zararı yoktur. Böyle vaziyete düşen bir adamın çare-i necatı, tazarru ve istiğfardır. Bu suretle o lekeyi izale edebilir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 14

İlem 14

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bu küre-i arz misafirhanesi, insanların mülk ve malı değildir. Ancak insanlar, amele gibi o misafirhanenin çeşit çeşit işlerinde ve tezyinatında çalışırlar. Eğer küre-i arzın haricinden yabancı birisi gelip misafirhanenin bir mu’cize ve harika olduğuna ve insanların da âciz, fakir, muhtaç olduklarına dikkat ederse, bu insanlar bu binaya sahip ve sâni olacak bir iktidarda değildir, ancak böyle harika bir masnûun Sânii de mu’ciznümâ olduğuna kat’iyetle hükmedecektir. Ve bu insanlar, o Sultan-ı Ezelînin makasıdına çalışan amelelerdir. Bu ameleler, aldıkları ücretlerinden mâadâ bu binadan birşeye mâlik ve sahip olmadıklarına tekraren hükmedecektir. Ve keza, o çiçeklerin zevilhayata karşı gösterdiği teveddüdlerine ve tahabbüblerine ve tebessümlerine dikkat eden anlar ki, bir Hakîm-i Kerîm tarafından misafirlerine hizmetle muvazzaf bir takım hedâyâ ve behâyâdır ki, Sâni ile masnû arasında bir vesile-i teârüf ve tahabbüb olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 15

İlem 15

Eyyühe'n-nefs!

Sen herbir eserde müessirin azametini görmek istiyorsun; fakat, haricî olan mânâları zihnî mânâlarda arıyorsun. Esmâ-i Hüsnânın herbirisinde bütün esmânın şuââtını görmek istiyorsun. Herbir latîfenin zevkiyle bütün letâifin zevklerini zevk etmek istiyorsun. Herbir hisse tâbi olan işleri ve hâcetleri ifa ederken, bütün hislerinin işlerini beraber görmek istiyorsun. Bundan dolayı evhama mâruz kalıyorsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 16

İlem 16

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir nimetin umumî ve herkese şâmil olması, kıymetinin azlığına ve ehemmiyetsizliğine delâlet etmez. Ve o nimetin bir kast ve iradeden gelmemesine emâre olamaz. Meselâ, göz nimetinin bütün hayvanlarda bulunması, senin göze olan şiddet-i ihtiyacını tahfif etmediği gibi, gözün kıymetini tenkis etmeye de sebep olamaz. Ve keza, hususî ve tek bir nimetin tesadüfü mümkün olsa bile, umumî bir nimet, behemehal bir Mün’imin eser-i kast ve iradesidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 17

İlem 17

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herbir zîhayatın hayatında gayr-ı mütenahi gayeler vardır. Bu gayelerden zîhayata ait, ancak binde birdir. Bâki kalan gayeler, gayr-ı mütenahi olan mâlikiyeti nisbetinde, hayatı icad eden zâta âittir. Öyle ise, büyük bir mahlûkun küçük bir mahlûka tekebbür etmeye hakkı yoktur.

Ve hakikate nazaran abesiyet de yoktur. Çünkü, bir hayatın bütün faideleri bir zîhayata ait değildir ki, abes olsun. Evet, sath-ı arzda her sene yapılan ziyafet-i âmme-i İlâhiye, nev-i beşere, halife olduğu münâsebetiyle bir ikramdır. Yoksa hepsi onun istifadesi için değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 18

İlem 18

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsanın zihnine bazan şöyle bir vesvese gelir, der: "Sen de âdi ve böcek gibi bir hayvansın. Hayvanlardan fazla ne kıymetin var? Hem de semâvat ve arzı yed-i kudretine alan Hâlık-ı Zülcelâle karşı ne meziyetin ve ne gibi bir hizmetin var ki, seninle meşgul olsun?" Bu vesveseye karşı şöyle bir hakikati düşünmek lâzım:

1. İnsan gayr-ı mütenahi acz ve fakriyle beraber Cenâb-ı Hakka imanı ile kudret ve gınâ ve izzetine mazhar olmuştur. İşte bu mazhariyetten dolayı, insan, hayvaniyetten terakki edip halife-i zemîn olmuştur.

2. Cenâb-ı Hak ihata-i kudret ve azametiyle insanın duasını işitir, hâcâtını görür. Ve semâvat ve arzın tedbiri, o insanı da düşünmeye mâni değildir.

Sual: Cenâb-ı Hakkın cüz'iyat ve hasis emirler ile iştigali azametine münafidir.

Elcevap: O iştigal, azametine münafi değildir. Bilâkis, adem-i iştigali, azamet-i rububiyetine bir nakîsedir. Meselâ, şemsin ziyasından bazı şeylerin mahrum ve hariç kalması, şemse bir nakîse olur. Maahaza, bütün şeffaf şeylerde görünen şemsin timsallerinin herbirisi, "Şems benimdir. Şems yanımdadır. Şems bendedir" diyebilir. Ve zerrelerle şems arasında müzâhame yoktur. Bütün mahlûkat—bilhassa insanlarda—ferdî olsun, nevî olsun, şerif olsun, hasis olsun; ilim, irade, kudret itibarıyla Cenâb-ı Hakkın tecellîsine mazhardır. Herbirşey, herbir insan, "Allah yanımdadır" diyebilir. Bilhassa insanın zaafı, fakrı, aczi nisbetinde Cenâb-ı Hakkın kurbiyeti ve herbir şeyin Cenâb-ı Hak ile münasebeti olmakla beraber, O da münasebettardır. Ve gayr-ı mütenahi acz ve fakrı olan

insan, gayr-ı mütenahi kudret ve gınâ ve azameti olan Cenâb-ı Hak ile münasebeti ne kadar latîftir!

Takdis ederiz o Zâtı ki, en büyük lûtfu en büyük azamete, en yüksek şefkati en yüksek ceberûta idhâl ettiği gibi, nihayetsiz kurbu nihayetsiz bu'd ile cem edip, zerreler ile şemsler arasında uhuvveti tesis etmiştir. Birbirine zıt olan bu şeyleri cem etmekle derece-i azametini bir derece göstermiştir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Hababın Zeyli : Ilem 19

İlem 19

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İmana ait bilgilerden sonra en lâzım ve en mühim a’mâl-i salihadır. Sâlih amel ise, maddî ve mânevî hukuk-u ibâda tecavüz etmemekle, hukukullahı da bihakkın ifa etmekten ibarettir. Ecnebîlerden alınan maddî bilgiler, san’at ve terakkiyata âit ise, lâzımdır. Sefahete dair ise muzırdır.

اَللّٰهُمَّ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. وَارْحَمْ اُمَّةَ [1] مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَنَوِّرْ قُلُوبَ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ بِنُورِ الْاِيمَانِ وَالْقُرْاٰنِ وَنَوِّرْ بُرْهَانَ الْقُرْاٰنِ وَعَظِّمْ شَرِيعَةَ الْاِسْلاَمِ، اٰمِينَ

1.)Ey Erhamü’r-Râhimîn olan Allah’ım! Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine rahmet et ve onların kalblerini iman ve Kur’ân nuruyla nurlandır. Kur’ân’ın burhanlarını izhar et ve İslâm dinini yücelt. Âmin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe

Habbe

Cennet-i Kur’âniyenin semerâtından bir semerenin ihtiva ettiği

حَبَّه مِی کُویَدْ [1]
مَنْ شَاخِ دِرَخْتَمْ بَرَازْ مَیْوَهءِ تَوْحِیدْ
یَگْ شَبْنَمَمْ اَزْیَمْ بُرْاَزْ لُؤْلُؤِ تَمْجِیدْ

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 5
•İlem 6
•İlem 7
•İlem 8
•İlem 9
•İlem 10
•İlem 11
•İlem 12
•İlem 13
•İlem 14
•İlem 15
•İlem 16
•İlem 17
•İlem 19
•İlem 20

•İlem 21
•İlem 22
•İlem 23
•İlem 24
•İlem 25
•İlem 26
•İlem 27
•İlem 28
•İlem 29
•İlem 30
•İlem 31
•İlem 33

1.)Ben tevhid meyveleriyle yüklü bir ağaç dalıyım. Tevhid incileriyle dolu bir denizin damlasıyım.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 1

İlem 1: Nur-u Muhammedi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلْحَمْدُ لِلهِ عَلٰى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَكَمَالِ الْاِيمَانِ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى مُحَمَّدٍنِالَّذِى هُوَ مَرْكَزُ دَائِرَةِ الْاِسْلاَمِ وَمَنْبَعُ اَنْوَارِ الْاِيمَانِ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ مَادَامَ الْمَلَوَانِ وَمَادَامَ الْقَمَرَانِ [2]

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu gördüğün büyük âleme büyük bir kitap nazarıyla bakılırsa, nur-u Muhammedî (a.s.m.) o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebidir.

Eğer o âlem-i kebir bir şecere tahayyül edilirse, nur-u Muhammedî hem çekirdeği, hem semeresi olur.

Eğer dünya mücessem bir zîhayat farz edilirse, o nur onun ruhu olur.

Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun aklı olur.

Eğer pek güzel şaşaalı bir cennet bahçesi tahayyül edilirse, nur-u Muhammedî onun andelîbi olur.

Eğer pek büyük bir saray farz edilirse, nur-u Muhammedî o Sultan-ı Ezelin makarr-ı saltanat ve haşmeti ve tecelliyat-ı cemâliyesiyle âsâr-ı san’atını hâvi olan o yüksek saraya nâzır ve münâdi ve teşrifatçı olur. Bütün insanları dâvet ediyor. O sarayda bulunan bütün antika san’atları, harikaları ve mu’cizeleri târif ediyor.

Halkı o saray Sâhibine, Sâniine iman etmek üzere câzibedar, hayretefzâ dâvet ediyor.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Din-i İslâm ve kemâl-i iman için Allah'a hamd olsun. Daire-i İslâmın merkezi ve envâr-ı imanın menbaı olan Muhammed ile onun bütün âl ve ashabına, gece gündüz, ay ve güneş devam ettikçe salât ve selâm olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 2

İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Hilkat şeceresinin semeresi insandır. Malûmdur ki, semere bütün eczânın en ekmeli ve kökten en uzağı olduğu için, bütün eczânın hâsiyetlerini, meziyetlerini hâvidir. Ve keza, hilkat-i âlemin ille-i gaiye hükmünde olan çekirdeği yine insandır.

Sonra, o şecerenin semeresi olan insandan bir tanesini şecere-i İslâmiyete çekirdek ittihaz etmiştir. Demek o çekirdek, âlem-i İslâmiyetin hem bânisidir, hem esasıdır hem güneşidir. Fakat o çekirdeğin çekirdeği kalbdir. Kalbin ihtiyacat saikasıyla âlemin envâıyla, eczâsıyla pek çok alâkaları vardır. Esmâ-i Hüsnânın bütün nurlarına ihtiyaçları vardır. Dünyayı dolduracak kadar o kalbin hem emelleri, hem de düşmanları vardır. Ancak, Ganiyy-i Mutlak ve Hâfız-ı Hakikı ile itminan edebilir.

Ve keza, o kalbin öyle bir kabiliyeti vardır ki, bir harita veya bir fihriste gibi bütün âlemi temsil eder. Ve Vahid-i Ehadden başka merkezinde birşeyi kabul etmiyor. Ebedî, sermedî bir bekadan maada birşeye razı olmuyor.

İnsanın çekirdeği olan kalb, ubudiyet ve ihlâs altında İslâmiyet ile iska edilmekle imanla intibaha gelirse, nurânî, misâlî âlem-i emirden gelen emirle öyle bir şecere-i nurânî olarak yeşillenir ki, onun cismânî âlemine ruh olur. Eğer o kalb çekirdeği böyle bir terbiye görmezse, kuru bir çekirdek kalarak nura inkılâp edinceye kadar ateş ile yanması lâzımdır.

Ve keza, o habbe-i kalb için, pek çok hizmetçi vardır ki, o hâdimler kalbin hayatiyle hayat bulup inbisat ederlerse, kocaman kâinat onlara tenezzüh ve seyrangâh olur. Hattâ kalbin hâdimlerinden bulunan hayal, meselâ en zayıf, en kıymetsiz iken, hapiste ve zindanda kayıtlı olan sahibini bütün dünyada gezdirir,

ferahlandırır. Ve şarkta namaz kılanın başını Hacerü'l-Esvedin altına koydurur. Ve şehadetlerini Hacerü'l-Esvede muhafaza için tevdi ettirir.

Mâdem benî Âdem kâinatın semeresidir. Nasıl ki, bir harmanda başaklar döğülür; tasfiye neticesinde semereler istibka ve iddihar edilir. Binaenaleyh, haşir meydanı da bir harmandır; kâinatın başak ve semeresi olan benî Âdemi intizar etmektedir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 3

İlem 3: Herkesin hususi alemi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu görünen umumî âlemde her insanın hususî bir âlemi vardır. Bu hususî âlemler, umumî âlemin aynıdır. Yalnız umumî âlemin merkezi şemstir. Hususî âlemlerin merkezi ise şahıstır. Her hususî âlemin anahtarları o âlemin sâhibinde olup letâifiyle bağlıdır. O şahsî âlemlerin safveti, hüsnü ve kubhu, ziyası ve zulmeti, merkezleri olan eşhasa tâbidir. Evet, ayinede irtisam eden bir bahçe, hareket, tegayyür ve sair ahvalinde ayineye tâbi olduğu gibi, her şahsın âlemi de, merkezi olan o şahsa tâbidir: Gölge ve misal gibi. Binaenaleyh, cisminin küçüklüğüne bakıp da günahlarını küçük zannetme. Çünkü, kalbin kasâvetinden bir zerre, senin şahsî âleminin bütün yıldızlarını küsufa tutturur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 4

İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Otuz seneden beri iki tâğut ile mücadelem vardır. Biri insandadır, diğeri âlemdedir. Biri ene'dir, diğeri tabiattır. Birinci tâğutu gayr-ı kastî, gölgevâri bir ayine gibi gördüm. Fakat o tâğutu kasten veya bizzat nazar-ı ehemmiyete alanlar, Nemrud ve Firavun olurlar.

İkinci tâğut ise, onu İlâhî bir san'at, Rahmânî bir sıbğat, yani nakışlı bir boya şeklinde gördüm. Fakat gaflet nazarıyla bakılırsa, tabiat zannedilir ve maddiyunlarca bir ilâh olur. Maahaza, o tabiat zannedilen şey, İlâhî bir san'attır. Cenâb-ı Hakka hamd ve şükürler olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle, mezkûr mücadelem her iki tâğutun ölümüyle ve her iki sanemin kırılmasıyla neticelendi.

Evet, Nokta, Katre, Zerre, Şemme, Habbe, Hubâb risalelerinde ispat ve izah edildiği gibi, mevhum olan tabiat perdesi parçalanarak altında şeriat-ı fıtriye-i İlâhiye ve san'at-ı şuuriye-i Rahmâniye güneş gibi ortaya çıkmıştır. Ve keza, firavunluğa delâlet eden ene'den, Sâni-i Zülcelâle râci olan Hüve tebârüz etti.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 5

İlem 5: İnsana ait dokuz emir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Dünyada sana ait çok emirler vardır. Amma ne mâhiyetlerinden ve ne âkıbetlerinden haberin olmuyor:

Biri, cesettir. Evet, cesedin genç iken latîf, zarif ve güzel gül çiçeğine benzerse de, ihtiyarlığında kuru ve uyuşmuş kış çiçeğine benzer ve tahavvül eder.

Biri de hayat ve hayvaniyettir. Bunun da sonu ölüm ve zevaldir.

Biri de insaniyettir. Bu ise, zeval ve beka arasında müteredditttir. Dâim-i Bâkînin zikriyle muhafazası lâzımdır.

Biri de ömür ve yaşayıştır. Bunun da hududu tayin edilmiştir; ne ileri, ve ne de geri bir adım atılamaz. Bunun için elem çekme, mahzun olma. Tahammülünden âciz, tâkatinden hariç olduğun tûl-i emel yükünü yüklenme.

Biri de vücuttur. Vücut zaten senin mülkün değildir. Onun mâliki ancak Mâlikü'l-Mülktür. Ve senden daha ziyade senin vücuduna şefkatlidir. Binaenaleyh, Mâlik-i Hakikînin daire-i emrinden hariç o vücuda karıştığın zaman zarar vermiş olursun: ümitsizliği intaç eden hırs gibi.

Biri de belâ ve musibetlerdir. Bunlar zâildir, devamları yoktur. Zevalleri düşünülürse, zıtları zihne gelir, lezzet verir.

Biri de, sen burada misafirsin. Ve buradan da diğer bir yere gideceksin. Misafir olan kimse, beraberce getiremediği birşeye kalbini bağlamaz. Bu menzilden ayrıldığın gibi, bu şehirden de çıkacaksın. Ve keza, bu fâni dünyadan da çıkacaksın. Öyle ise, aziz olarak çıkmaya çalış. Vücudunu Mûcidine feda et. Mukabilinde büyük bir fiyat alacaksın. Çünkü, feda etmediğin takdirde, ya bâd-ı hevâ zâil olur, gider, veya Onun malı olduğundan, yine Ona rücû eder.

Eğer vücuduna itimad edersen, ademe düşersin. Çünkü ancak vücudun terkiyle vücut bulunabilir. Ve keza, vücuduna kıymet vermek fikrinde isen, o vücuttan senin elinde ancak bir nokta kalabilir. Bütün vücudun cihât-ı erbaasıyla ademler içerisinde kalır. Amma, o noktayı da elinden atarsan vücudun tam mânâsıyla nurlar içinde kalır.

Biri de, dünyanın lezzetleridir. Bu ise, kısmete bağlıdır. Talebinde kalâka düşer. Ve sür'at-i zevali itibarıyla, aklı başında olan, onları kalbine alıp kıymet vermez.

Dünyanın âkıbeti ne olursa olsun, lezâizi terk etmek evlâdır. Çünkü, âkıbetin ya saadettir; saadet ise şu fâni lezâizin terkiyle olur. Veya şekavettir. Ölüm ve idam intizarında bulunan bir adam, sehpanın tezyin ve süslendirilmesinden zevk ve lezzet alabilir mi? Dünyasının âkıbetini küfür sâikasıyla adem-i mutlak olduğunu tevehhüm eden adam için de terk-i lezâiz evlâdır. Çünkü, o lezâizin zevaliyle vukua gelen hususî ve mukayyed ademlerden, adem-i mutlakın elîm elemleri her dakikada hissediliyor. Bu gibi lezzetler o elemlere galebe edemez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 6

İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Mer’ayı tecavüz eden koyun sürüsünü çevirtmek için çobanın attığı taşlara musâb olan bir koyun, lisan-ı haliyle, “Biz çobanın emri altındayız. O bizden daha ziyade faidemizi düşünür. Madem onun rızası yoktur, dönelim” diye kendisi döner, sürü de döner.

Ey nefis! Sen o koyundan fazla âsi ve dâll değilsin. Kaderden sana atılan bir musibet taşına mâruz kaldığın zaman,

اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]

söyle ve merci-i hakikîye dön, imana gel, mükedder olma. O seni senden daha ziyade düşünür.

1.)Biz Allah’ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 7

İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kalbin umûr-u dünyeviye ile kasden iştigal etmek için yaratılmış olmadığı şöylece izah edilebilir:

Görüyoruz ki, kalb, hangi birşeye el atarsa, bütün kuvvetiyle, şiddetiyle o şeye bağlanır. Büyük bir ihtimamla eline alır, kucaklar. Ve ebedî bir devam ile, onunla beraber kalmak istiyor. Ve onun hakkında tam mânâsıyla fena olur. Ve en büyük ve en devamlı şeylerin peşindedir, talebindedir. Halbuki umur-u dünyeviyeden herhangi bir emir olursa, kalbin istek ve âmâline nazaran bir kıl kadardır. Demek kalb, ebedü’l-âbâda müteveccih açılmış bir penceredir; bu fâni dünyaya razı değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 8

İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân, semâdan nâzil olmuştur. Ve onun nüzûlüyle semâvî bir mâide ve bir sofra-i İlâhiye de nâzil olmuştur. Bu mâide, tabakat-ı beşerin iştiha ve istifadelerine göre ayrılmış safhaları hâvidir. O mâidenin sathında, yüzünde bulunan ilk safha tabaka-i avâma aittir.

Meselâ:

اَنَّ السَّمَوٰاتِ وَ اْلاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا [1]

âyet-i kerimesi, beşerin birinci tabakasına şu mânâyı ifham ve ifade ediyor:

Semâvat, ayaz, bulutsuz, yağmuru yağdıracak bir kabiliyette olmadığı gibi, arz da kupkuru, nebatatı yetiştirecek bir şekilde değildir. Sonra ikisinin de yapışıklıklarını izâle ve fetk ettik. Birisinden sular inmeye, ötekisinden nebatat çıkmaya başladı. Mezkûr âyetin ifade ettiği şu mânâya delâlet eden

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَىْءٍ حَىٍّ [2]

âyet-i kerimesidir. Çünkü, hayvanî ve nebatî olan hayatları koruyan gıdalar ancak arz ve semânın izdivacından tevellüd edebilir.

Mezkûr âyetin tabaka-i avâma ait safhasının arkasında şöyle bir safha da vardır ki, nur-u Muhammediyeden (a.s.m.) yaratılan madde-i acîniyeden, seyyarat ile şemsin o nurun mâcun ve hamurundan infisal ettirilmesine işarettir. Bu safhayı delâletiyle teyid eden

اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللهُ نُورِى [3]

olan hadis-i şerifidir.

İkinci misal:

اَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ بَلْ هُمْ فِى لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ [4]

olan âyet-i kerimenin tabaka-i avâma ait safhasında şu mânâ vardır:

“Onlar, daha acip olan birinci yaratılışlarını şehadetle ikrar ettikleri halde, daha ehven, daha kolay ikinci yaratılışlarını uzak görüyorlar.” Şu safhanın arkasında haşir ve neşrin pek kolay olduğunu tenvir eden büyük bir burhan vardır.

Ey haşir ve neşri inkâr eden kafasız! Ömründe kaç defa cismini tebdil ediyorsun? Sabah ve akşam elbiseni değiştirdiğin gibi her sene de bir defa tamamıyla cismini tebdil ve tecdid ediyorsun, haberin var mıdır? Belki her senede, her günde cisminden bir kısım şeyler ölür, yerine emsali gelir. Bunu hiç düşünemiyorsun. Çünkü kafan boştur. Eğer düşünebilseydin, her vakit âlemde binlerce nümuneleri vukua gelen haşir ve neşri inkâr etmezdin. Doktora git, kafanı tedavi ettir.

1.) Gökler ve yer bitişik iken Biz onları birbirinden koparıp ayırdık. (Enbiyâ Sûresi, 21:30)
2.) Her canlı şeyi sudan yarattık. (Enbiyâ Sûresi, 21:30)
3.) Cenâb-ı Hak herşeyden evvel benim nurumu yarattı. (Bu hadis, Câbir bin Abdillah tarikiyle Abdürrezzak’tan şu lafızlarla rivayet edilmiştir: “Evvelu mâ halakallâhu nûra nebiyyike yâ Câbir” Yani, “Cenâb-ı Hak herşeyden evvel senin Peygamberinin nurunu yarattı ey Câbir.” el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:205, 2:129)
4.) Onların ilk yaratılışı Bize zor mu geldi ki, tekrar diriltmekten âciz kalalım? Doğrusu onlar ilk yaratılışlarını kabul ettikleri halde yeni bir yaratıştan şüphe ediyorlar. (Kaf Sûresi, 50:15)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 9

İlem 9: Nefsin acib bir belaheti

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Nefsin belâhet ve hamakatine bak ki, bir Rabb-i Muhtar-ı Hakîm tarafından terbiye edildiğini ve o Rabb-i Hakîmin memlûk ve masnûu olduğunu bildiğine ve bu temellük ve terbiyenin bütün efrad, envâ, ecnasta câri olmakla meselenin bir kaide-i külliye şeklini aldığına ve bu feyzin şümullü olmakla bir nevi icmâ ve fiilî bir tasdike mazhar olduğuna nazaran kanun ve düstur şeklinde olan hâdiseye ve kesb-i külliyet eden kaideye bakarak kanaat ve itminan etmesi lâzım iken, bütün âfâkı cilvelendiren tecelliyât-ı esmâyı—kendisi de o cilvelerde hissedar olduğu halde—vasıta-i tesettür ve alâmet-i ihmal sanıyor. Güya o nefsin fevkinde onun bütün ahvâlini kontrol eden kimse yoktur. Ve kendisini, yaptığı fiillerinde fiil içinde müstetir Hû gibi görüyor. Tecelliyâtın genişliğini imtinâa, büyüklüğünü ademe hamletmekle, şeytanı bile yaptığı mugalâtadan utandırıyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 10

İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Nefis daima ıztıraplar, kalâklar içinde evhamdan kurtulup tevekküle yanaşmıyor. Hükm-ü kadere razı olmuyor. Halbuki, şemsin tulû ve gurubu muayyen ve mukadder olduğu gibi, insanın da bu dünyada tulû ve gurubu ve sair mukadderatı, kalem-i kader ile cephesinde yazılıdır. İsterse başını taşa vursun ki, o yazıları silsin—fakat başı kırılır, yazılara birşey olmaz ha!

Ve illâ muhakkak bilsin ki: Semâvat ve arzın haricine kaçıp kurtulamayan insan, Hâlık-ı Külli Şeyin rububiyetine muhabbetle rızâdâde olmalıdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 11

İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Birşeyin sânii, o şeyin içinde olursa, aralarında tam bir münasebet lâzımdır. Ve masnûatın adedince sânilerin çoğalması lâzımdır. Bu ise muhaldir. Öyle ise, sâni, masnû içinde olamaz. Meselâ, matbaa ile teksir edilen bir kitap, yine bir adamın kalemiyle yazılıyor. O kitabın nakışları, harfleri, kendisinden sümbüllenmez. Kâtip de o kitâbet san’atı içinde değildir. Ve illâ, intizamdan çıkar. Öyle ise, masnûun nakışları kendisinden değildir. Ancak, kudret kalemiyle kaderin takdiri üzerine yazılıyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 12

İlem 12: Aklın garip bir tavrı

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Aklın pek garip bir hali vardır. Öyle bir yed-i tûlâ sahibidir ki, bazan kâinatı ihata etmekle kucağına alıyor. Bazan daire-i imkândan çıkar, en yüksek dairelere müdahaleye çalışır. Bazan da bir katre suda boğulur, bir zerre içinde yok olur, bir kılda kaybolur. Maahaza, hangi şeyde fena ve kaybolursa, bütün varlığı o şeye münhasır olduğunu bilir. Ve hangi bir noktaya girse bütün âlemi beraberce götürmek isteğindedir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 13

İlem 13: Nimet ve şükür

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Eğer dünyanın veya vücudun mülkiyeti, zılliyeti sende ise, taahhüt, tahaffuz, korku külfetleriyle nimetlerden lezzet alamazsın, daima rahatsız olursun. Çünkü, noksanları tedarik, mevcutları telef olmaktan muhafaza ile daima evham, korkular, meşakkatlere mahal olursun. Halbuki, o nimetler, Mün'im-i Kerîmin taahhüdü altındadır. Senin işin Onun sofra-i ihsanından yiyip içmekle şükretmektir. Şükürde bir zahmet yoktur. Bilâkis, nimetin lezzetini arttırır. Çünkü şükür, nimette in'âmı görmek demektir. İn'âmı görmek, nimetin zevalinden hasıl olan elemi def eder. Zira, nimet zâil olduğundan, Mün'im-i Hakikî onun yerini boş bırakmaz, misliyle doldurur ve teceddüdünden lezzet alırsın.

Evet;

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [1]

olan âyet-i kerime, hamdin ayn-ı lezzet olduğuna delâlet eder. Çünkü, hamd, in'am şeceresini, nimet semeresinde gösterir. Ve bu vesileyle zeval-i nimetin tasavvurundan hasıl olan elem zâil olur. Çünkü, şecerede çok semere vardır, biri giderse, ötekisi yerine gelir. Demek hamd, ayn-ı lezzettir.

1.)Onların duaları şu sözlerle sona erer: 'Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Yûnus Sûresi, 10:10)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 14

İlem 14: Afakî malumat

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Âfâkî malûmat, yani hariçten, uzaklardan alınan malûmat, evham ve vesveselerden hâli olamıyor. Amma, bizzat vicdanî bir şuura mahal olan enfüsî ve dahilî malûmat ise, evham ve ihtimallerden temizdir. Binaenaleyh, merkezden muhite, dahilden harice bakmak lâzımdır

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 15

İlem 15: Medeniyet ve günahlar

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Küre-i arzı bir köy şekline sokan şu medeniyet-i sefihe ile gaflet perdesi pek kalınlaşmıştır. Tâdili, büyük bir himmete muhtaçtır. Ve keza, beşeriyet ruhundan dünyaya nâzır pek çok menfezler açmıştır. Bunların kapatılması, ancak Allah’ın lütfuna mazhar olanlara müyesser olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 16

İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir zerre, kocaman şemsi tecelli ile, yani in’ikâs itibarıyla istiâb eder, içine alır. Fakat küçücük iki zerreyi bizzat, yani hacimleri itibarıyla içine alamaz. Binaenaleyh, yağmurun şemsin timsaline mâkes olan katreleri gibi, kâinatın zerrat ve mürekkebatı, ilim ve iradeye müstenit kudret-i nurâniye-i ezeliyenin, tecellî ve in’ikâs itibarıyla lem’alarına mazhar olabilirler. Fakat, gözün içindeki bir hüceyre zerresi, âsab, evride, şerâyinde tesirleri görünen bir kudret, şuur ve iradeye menba olamaz. Bu acip san’at, muntazam nakış, ince hikmetin iktizasına göre, kâinatın herbir zerresi, herbir mürekkebatı, ulûhiyete mahsus muhit ve mutlak sıfatlara menbâ ve masdar olması lâzım gelir. Veya o sıfatlarla muttasıf Şems-i Ezelînin tecelliyat lem’alarına mâkes olmaları lâzımdır.

Birinci şıkta kâinatın zerratı adedince muhalât vardır. Binaenaleyh, herbir zerre, o büyük yükün tahammülünden âciz olduğunu ikrar ile “Mûcid, Hâlık, Rab, Mâlik, Kayyum ancak Allah’tır” diye şehadetini ilân eder. Ve keza, herbir zerre, herbir mürekkebat, muhtelif lisan ve delâletleriyle şu beyti terennüm ediyorlar:

عِبَارَاتُنَا شَتّٰى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ [1]
اِلٰى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

تَأَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَلَإِ الْأَعْلَى إِلَيْكَ رَسَائِلُ [2]

1.)Sözlerimiz muhtelifse de, Senin hüsnün birdir. O sözlerin hepsi de o güzelliğe işaret eder.
2.)Kâinatın satırlarını dikkatle mütalâa et. Zira onlar, yüce semâvî meclisten sana gönderilmiş mektuplardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 17

İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Cam, su, hava, âlem-i misal, ruh, akıl, hayal, zaman ve saire gibi, tecellî-i timsal akislere mahal ve mazhar olan çok şeyler vardır. Maddiyat-ı kesifenin timsalleri hem münfasıl, hem ölü hükmündedirler. Çünkü, asıllarına gayr oldukları gibi, asıllarının hâsiyetlerinden de mahrumdurlar. Nurânîlerin timsalleri ise, asıllarıyla muttasıl ve asıllarının hâsiyetlerine mâlik ve asıllarına gayr değillerdir. Binaenaleyh, Cenâb-ı Hak, şemsin hararetini hayat, ziyasını şuur, ziyadaki renkleri duygu gibi yapmış olsaydı, senin elindeki ayinede temessül eden şemsin timsali seninle konuşacaktı. Çünkü, o, timsalinde oldukça harareti, ziyası, renkleri olurdu. Hararetiyle hayat bulurdu. Ziyasıyla şuurlu olurdu. Renkleriyle de duygulu olurdu. Böyle olduktan sonra, seninle konuşabilirdi. Bu sırra binaendir ki, Resul-i Ekrem (a.s.m.), kendisine okunan bütün salâvat-ı şerifeye bir anda vakıf olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 19

İlem 19: Subhanallah ve Elhamdulillah cümleleri

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sübhanallah ve Elhamdü lillâh cümleleri Cenâb-ı Hakkı celâl ve cemâl sıfatlarıyla zımnen tavsif ediyorlar.

Celâl sıfatını tazammun eden Sübhanallah, abdin ve mahlûkun Allah’tan baid olduklarına nâzırdır. Cemâl sıfatını içine alan Elhamdü lillâh, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle abde ve mahlûkata karib olduğuna işarettir. Meselâ, biri kurb, diğeri bu’d olmak üzere, bize nâzır, şemsin iki ciheti vardır. Kurb cihetiyle, hararet ve ziyayı veriyor. Bu’d cihetiyle, insanların mazarratlarından tâhir ve sâfi kalıyor. Bu itibarla insan şemse karşı yalnız kabil olabilir, fâil ve müessir olamaz.

Kezalik—bilâ teşbih—Cenâb-ı Hak rahmetiyle bize karib olduğu cihetle ona hamd ediyoruz. Biz ondan uzak olduğumuz cihetle Onu tesbih ediyoruz. Binaenaleyh, rahmetiyle kurbuna bakarken hamdet. Ondan baid olduğuna bakarken tesbih et. Fakat her iki makamı karıştırma. Ve her iki nazarı birleştirme ki, hak ve istikamet mültebis olmasın. Lâkin iltibas ve mezc olmadığı takdirde, her iki makamı ve her iki nazarı hem tebdil, hem cem edebilirsin. Evet, Sübhanallahi ve bihamdihî her iki makamı cem eden bir cümledir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 20

İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Dört şey için dünyayı kesben değil, kalben terketmek lâzımdır:

1. Dünyanın ömrü kısa olup, sür'atle zeval ve guruba gider. Zevalin elemiyle, visalin lezzeti zeval buluyor.

2. Dünyanın lezâizi zehirli bala benzer. Lezzeti nisbetinde elemi de vardır.

3. Seni intizar etmekte ve senin de sür'atle ona doğru gitmekte olduğun kabir, dünyanın ziynetli, lezzetli şeylerini hediye olarak kabul etmez. Çünkü dünya ehlince güzel addedilen şey, orada çirkindir.

4. Düşmanlar ve haşerat-ı muzırra arasında bir saat durmakla dost ve büyükler meclisinde senelerce durmak arasındaki muvazene, kabir ile dünya arasındaki aynı muvazenedir. Maahaza, Cenâb-ı Hak da bir saatlik lezzeti terk etmeye davet ediyor ki, senelerce dostlarınla beraber rahat edesin. Öyle ise, kayıtlı ve kelepçeli olarak sevk edilmezden evvel, Allah'ın davetine icabet et.

Fesübhanallah, Cenâb-ı Hakkın insanlara fazl ü keremi o kadar büyüktür ki, insana vedia olarak verdiği malı, büyük bir semeni ile insandan satın alır, ibka ve himaye eder. Eğer insan o malı temellük edip Allah'a satmazsa, büyük bir belâya düşer. Çünkü o malı uhdesine almış oluyor. Halbuki kudreti taahhüde kâfi gelmiyor. Çünkü, arkasına alırsa, beli kırılır, eliyle tutarsa, kaçar, tutulmaz. En nihayet meccânen fena olur gider, yalnız günahları miras kalır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 21

İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler

İ'lem eyyühe'l-aziz!

"Geceye benzeyen gençliğim zamanında gözlerim uyumuş idi. Ancak ihtiyarlık sabahıyla uyandım" mealinde olan

وَعَيْنِى قَدْ نَامَتْ بِلَيْلِ شَبِيبَتِى وَلَمْ تَنْتَبِهْ اِلاَّ بِصُبْحِ مَشِيبِ

şiirin şümulüne dahilim. Çünkü gençliğimde en yüksek bir intibah şahikasına çıktığımı sanıyordum. Şimdi anlıyorum ki, o intibah, intibah değilmiş. Ancak, uykunun en derin kuyusunda bulunmaktan ibaret imiş. Binaenaleyh, medenîlerin iftihar ila dem vurdukları tenevvür-ü intibahları, benim gençlik zamanımdaki intibah kabilesinden olsa gerektir.

Onların misali, rüyasında güya uyanıp, rüyasını halka hikâye eden nâim meselidir. Halbuki, rüyasında onun o intibahı uykunun hafif perdesinden derin ve kalın bir perdeye intikal ettiğine işarettir. Böyle bir nâim ölü gibidir; yarı buçuk uykuda bulunan insanları nasıl ikaz edebilir?

Ey uykuda iken kendilerini ayık zannedenler! Umûr-u diniyede müsamaha veya teşebbühle medenîlere yanaşmayın. Çünkü, aramızdaki dere pek derindir; doldurup hatt-ı muvasalayı temin edemezsiniz. Ya siz de onlara iltihak edersiniz, veya dalâlete düşer, boğulursunuz

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 22

İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Mâsiyetin mahiyetinde, bilhassa devam ederse, küfür tohumu vardır. Çünkü, o mâsiyete devam eden, ülfet peyda eder, sonra ona âşık ve müptelâ olur. Terkine imkân bulamayacak dereceye gelir. Sonra o mâsiyetinin ikaba mûcip olmadığını temenniye başlar. Bu hal böylece devam ettikçe, küfür tohumu yeşillenmeye başlar. En nihayet, gerek ikabı ve gerek dârü’l-ikabı inkâra sebep olur.

Ve keza, mâsiyete terettüp eden hacâletten dolayı, o mâsiyetin mâsiyet olmadığını iddia etmekle, o mâsiyete muttali olan melekleri bile inkâr eder. Hattâ şiddet-i hacâletten, yevm-i hesabın gelmeyeceğini temenni eder. Şayet yevm-i hesabı nefyeden ednâ bir vehmi bulursa, o vehmi kocaman bir burhan addeder. En nihayet nedâmet edip terk etmeyenlerin kalbi küsufa tutulur, mahvolur, gider. El-iyâzü Billâh!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 23

İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câz ve belâgatine dair Lemeat nâmındaki eserimde izah edilen bazı lem'aları dinleyeceksin:

1. Kur'ân'ın okunuşunda yüksek bir selâset vardır ki, lisanlara ağır gelmez.

2. Büyük bir selâmet vardır ki, lâfzan ve mânen hatâdan sâlimdir.

3. Âyetler arasında büyük bir tesanüt vardır ki, kârgir binalar gibi, âyetleri birbirine dayanarak bünye-i Kur'âniyeyi sarsılmaktan vikaye ediyor.

4. Büyük bir tenâsüp, tecâvüp, teâvün vardır ki, âyetleri birbirine ecnebî olmadığı gibi, birbirinin vuzuhuna yardım, istizahına cevap veriyor.

5. Parça parça, ayrı ayrı zamanlarda nâzil olduğu halde, şiddet-i tenâsüpten sanki bir defada nâzil olmuştur.

6. Esbab-ı nüzul ayrı ayrı ve mütebâyin olduğu halde, şiddet-i tesânütten, sanki sebep birdir.

7. Mükerrer, mütefavit suallere cevap olduğu halde şiddet-i imtizaç ve ittihaddan sanki sual birdir.

8. Müteaddit, mütegayir hâdisâta beyan olduğu halde, kemâl-i intizamdan, sanki hâdise birdir ve bir hâdiseye cevaptır.

9. "Tenezzülât-ı İlâhiye" ile tâbir edilen, muhatapların fehimlerine yakın ve münasip üslûplar üzerine nâzil olmuştur.

10. Bütün zaman ve mekânlarda gelip geçen insanlara tevcih-i kelâm ettiği halde, suhulet-i beyandan dolayı sanki muhatap birdir.

11. İrşadın gayelerine isal için tekrarları, tahkik ve takriri ifade eder. Maahaza, tekrarları halel vermez. İadesi, zevki izale etmez. Tekerrür ettikçe misk gibi kokar.

12. Kur’ân kalblere kuvvet ve gıdadır, ruhlara şifâdır. Gıdanın tekrarı, kuvveti arttırır. Tekrar etmekle daha melûf ve menus olduğundan lezzeti artar.

13. İnsan maddî hayatında, her anda havaya, her vakit suya, her zaman ve hergün gıdaya, her hafta ziyaya muhtaçtır. Bunların tekerrürü haddizatında tekerrür olmayıp, ihtiyaçların tekerrürü içindir. Kezâlik, insan, hayat-ı ruhiyesi cihetiyle Kur’ân’da zikredilen bütün nevilere muhtaçtır. Bazı nevilere her anda muhtaçtır: Hüvallah gibi. Çünkü ruh bununla nefes alıyor. Bazı nevilere her vakit, bazılarına her zaman muhtaçtır. İşte, hayat-ı kalbiyenin ihtiyaçlarına binaen, Kur’ân tekrarlar yapıyor. Meselâ, Bismillâh, hava-i nesîmî gibi kalbi ve ruhu tatmin ettiğinden, kesret-i ihtiyaca binaen Kur’ân’da çok tekrar edilmiştir.

14. Kıssa-i Mûsâ gibi bazı hâdisât-ı cüz’iyenin tekrarı, o hâdisenin büyük bir düsturu tazammun ettiğine işarettir.

Hülâsa: Kur’ân hem zikirdir, hem fikirdir, hem hikmettir, hem ilimdir, hem hakikattir, hem şeriattır, hem sadırlara şifa, mü’minlere hüdâ ve rahmettir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 24

İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Fıtrat-ı insaniyenin garip bir hali, gaflet zamanında letâif ile havâssın hükümlerini, iltibas ile birbirine benzetir, tefrik edemez. Meselâ, el ile gözü birbirine benzetip hizmetlerini ve vazifelerini tefrik edemeyen bir mecnun, yüksekte gözüyle gördüğü birşeyi almak için elini uzatıyor. El gözün komşusu olduğu münasebetle, onun yaptığı işi el de yapabilir zanneder.

Kezâlik, insan-ı gafil, kendi şahsına ait ednâ, cüz'î bir tanzimden âciz olduğu halde, gururuyla, hayaliyle Cenâb-ı Hakkın ef'âline tahakkümle el uzatıyor.

Yine insanın fıtratında acip bir hal: İnsanın efradı arasında cismen ve sureten ayrılık varsa da pek azdır. Amma mânen ve ruhen, aralarında zerre ile şems arasındaki ayrılık kadar bir ayrılık vardır. Fakat sair hayvanat öyle değildir. Meselâ, balık ile kuş, kıymet-i ruhiyece birbirine pek yakındırlar. En küçüğü, en büyüğü gibidir. Çünkü insanın kuvve-i ruhiyesi tahdit edilmemiştir. Enaniyet ile o kadar aşağı düşerler ki, zerreye müsavi olur. Ubudiyet ile de o kadar yükseğe çıkıyor ki, iki cihanın güneşi olur: Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm gibi.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 25

İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Eşyada esas bekadır, adem değildir. Hattâ ademe gittiklerini zannettiğimiz kelimat, elfaz, tasavvurat gibi serîüzzeval olan bazı şeyler de ademe gitmiyorlar. Ancak suretlerini ve vaziyetlerini değişerek, zevalden masun kalıp bazı yerlerde tahassun ile, adem-i mutlaka gitmezler. Fen dedikleri hikmet-i cedide, bu sırra vakıf olmuş ise de, vuzuhuyla vakıf olamamıştır. Ve aynı zamanda, “Âlemde adem-i mutlak yoktur. Ancak terekküp ve inhilâl vardır” diye ifrat ve hatâ etmiştir. Çünkü, âlemde Cenâb-ı Hakkın sun’uyla terkip vardır. Allah’ın izniyle tahlil vardır. Allah’ın emriyle icad ve idam vardır.

يَفْعَلُ اللهُ مَايَشَاءُ [1]
وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ [2]

1.)Allah dilediğini yapar. (İbrahim Sûresi, 14:27)
2.)Allah dilediği gibi hükmeder. (Mâide Sûresi, 5:1)

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 26

İlem 26: Sekiz mühim esas

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kabir, âlem-i âhirete açılmış bir kapıdır. Arka ciheti rahmettir, ön ciheti ise azaptır. Bütün dost ve sevgililer o kapının arka cihetinde duruyorlar. Senin de onlara iltihak zamanın gelmedi mi? Ve onlara gidip onları ziyaret etmeye iştiyakın yok mudur? Evet, vakit yaklaştı. Dünya kazûratından temizlenmek üzere bir gusül lâzımdır. Yoksa, onlar istikzar ile ikrah edeceklerdir.

Eğer İmam-ı Rabbanî Ahmed-i Farukî bugün Hindistan'da hayattadır diye ziyaretine bir dâvet vuku bulsa, bütün zahmetlere ve tehlikelere katlanarak ziyaretine gideceğim. Binaenaleyh, İncil'de ***"Ahmed"*** Tevrat'ta ***"Ahyed"*** Kur'ân'da ***"Muhammed"*** ismiyle müsemmâ iki cihanın güneşi, kabrin arka tarafında milyonlarca Farukî Ahmed'lerle muhat olarak sâkindir. Onların ziyaretlerine gitmek için niye acele etmiyoruz? Geri kalmak hatâdır.

Şu esâsata dikkat lâzımdır:

1. Allah'a abd olana herşey musahhardır. Olmayana herşey düşmandır.

2. Herşey kaderle takdir edilmiştir. Kısmetine râzı ol ki, rahat edesin.

3. Mülk Allah'ındır; sende emaneten duruyor. O emaneti ibka edip senin için muhafaza edecek. Sende kalırsa, meccânen zâil olur, gider.

4. Devamı olmayan birşeyde lezzet yoktur. Sen zâilsin. Dünya da zâildir. Halkın dünyası da zâildir. Kâinatın şu şekl-i hâzırı da zâildir. Bunlar saniye ve dakika ve saat ve gün gibi birbirini takiben zevale gidiyorlar.

5. Âhirette seni kurtaracak bir eserin olmadığı takdirde, fâni dünyada bıraktığın eserlere de kıymet verme.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 27

İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber

İ’lem eyyühe’l-aziz!

“Sübhanallah”, “Elhamdülillah”, “Allahu ekber”—bu üç mukaddes cümlenin faidelerini ve mahall-i istimallerini dinle:

1. Kalbinde hayat bulunan bir insan, kâinata, âleme bakarken, idrâkinden âciz, bilhassa şu boşlukta yapılan İlâhî manevraları görmekle hayretler içinde kalır. İşte bu gibi hayret ve dehşet-engiz vaziyetleri, ancak “Sübhanallah” cümlesinden nebean eden mâ-i zülâli içmekle o hayret ateşi söner.

2. Aynı o insan, gördüğü leziz nimetlerden duyduğu zevkleri izhar etmekle, hamd ünvanı altında in’âmı nimette ve Mün’imi in’amda görmekle idame-i nimet ve tezyid-i lezzet talebinde bulunarak, “Elhamdülillâh” cümlesiyle nîmetler definesini bulan adam gibi nefes alıyor.

3. Aynı o insan, mahlûkat-ı acibe ve harekât-ı garîbeden aklının tartamadığı ve zihninin içine alamadığı şeyleri gördüğü zaman, “Allahü ekber” demekle rahat bulur. Yani, Hâlıkı daha azîm ve daha büyüktür. Onların halk ve tedbirleri kendisine ağır değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 28

İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsan, seyyiatıyla Allah’a zarar vermiş olmuyor. Ancak nefsine zarar eder. Meselâ, hariçte, vâkide ve hakikatte Allah’ın şeriki yoktur ki, onun hizbine girmekle Cenâb-ı Hakkın mülküne ve âsârına müdahale edebilsin. Ancak, şeriki zihninde düşünür, boş kafasında yerleştirir. Çünkü, hariçte şerikin yeri yoktur. O halde o kafasız, kendi eliyle kendi evini yıkıyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 29

İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Allah’a tevekkül edene Allah kâfidir. Allah, Kâmil-i Mutlak olduğundan, lizatihî mahbubdur. Allah, Mûcid, Vâcibü’l-Vücud olduğundan kurbiyetinde vücut nurları, bu’diyetinde adem zulmetleri vardır. Allah, melce’ ve mence’dir. Kâinattan küsmüş, dünya ziynetinden iğrenmiş, vücudundan bıkmış ruhlara melce’ ve mence’ odur. Allah Bâkîdir; âlemin bekası ancak Onun bekasıyladır. Allah Mâliktir; sendeki mülkünü senin için saklamak üzere alıyor. Allah, Ganiyy-i Muğnîdir; herşeyin anahtarı Ondadır. Bir insan Allah’a hâlis bir abd olursa, Allah’ın mülkü olan kâinat, onun mülkü gibi olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 30

İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Aklı başında olan insan, ne dünya umurundan kazandığına mesrur ve ne de kaybettiği şeye mahzun olmaz. Zira dünya durmuyor, gidiyor. İnsan da beraber gidiyor. Sen de yolcusun. Bak, ihtiyarlık şafağı, kulakların üstünde tulû etmiştir. Başının yarısından fazlası beyaz kefene sarılmış. Vücudunda tavattun etmeye niyet eden hastalıklar, ölümün keşif kollarıdır. Maahaza, ebedî ömrün önündedir. O ömr-ü bâkide göreceğin rahat ve lezzet, ancak bu fâni ömürde sa’y ve çalışmalarına bağlıdır. Senin o ömr-ü bâkiden hiç haberin yok. Ölüm sekeratı uyandırmadan evvel uyan!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 31

İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakka malûm ve mâruf ünvanıyla bakacak olursan, meçhul ve menkûr olur. Çünkü, bu malûmiyet, örfî bir ülfet, taklidî bir sema’dır. Hakikati ilâm edecek bir ifade de değildir. Maahaza, o unvan ile fehme gelen mânâ, sıfât-ı mutlakayı beraberce alıp zihne ilka edemez. Ancak, Zât-ı Akdesi mülâhaza için bir nevi ünvandır. Amma Cenâb-ı Hakka mevcud-u meçhul ünvanıyla bakılırsa, mârufiyet şuâları bir derece tebarüz eder. Ve kâinatta tecellî eden sıfât-ı mutlaka-i muhîta ile, bu mevsufun o ünvandan tulû etmesi ağır gelmez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbe : Ilem 33

İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Esmâ-i Hüsnânın herbirisi ötekileri icmâlen tazammun eder: ziyânın elvan-ı seb’ayı tazammun ettiği gibi. Ve keza, herbirisi ötekilere delil olduğu gibi, onların herbirisine de netice olur. Demek, Esmâ-i Hüsna, mir’at ve ayine gibi birbirini gösteriyor. Binaenaleyh, neticeleri beraber mezkûr kıyaslar gibi veya delilleri beraber neticeler gibi okunması mümkündür.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli

Zeylü’l-Habbe

Arkadaş! Şu müşevveş eserlerimle büyük birşeyin etrafını kazıyorum. Amma bilmiyorum, keşfedebildim mi? Veyahut sonra inkişaf edecektir. Veyahut bilâhare zuhur edecek. Keşfine yol açıp gösteriyorum.

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ (1)
حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (2)
نِعْمَ الْمَوْلىَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ (3)
اَللّٰهُمَّ لاَ تُخْرِجْناَ مِنَ الدُّنْياَ اِلاَّ مَعَ (4)
الشَّهَادَةِ وَالاِيماَنِ
بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نِعْمَةِ الاِيمَانِ وَالاِسْلاَمِ (5)
بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الاَمْطَارِ وَاَمْوَاجِ الْبِحَارِ
وَثَمَرَاتِ الاَشْجَارِ وَنُقُوشِ الاَزْهَارِ
وَنَغَمَاتِ الاَطْيَارِ وَلَمَعَاتِ الاَنْوَارِ

وَالشُّكْرُ لَهُ عَلٰى كُلِّ مِنْ نِعَمِهِ فِى
الْاَطْوَارِ بِعَدَدِ كُلِّ نِعَمِهِ فِى الْاَدْوَارِ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْاَبْرَارِ
وَالْاَخْيَارِ مُحَمَّدٍنِالْمُخْتَارِ وَعَلٰى اٰلِهِ
الْاَطْهَارِ وَاَصْحَابِهِ نُجُومِ الْهِدَايَةِ ذَوِى
الْاَنْوَارِ مَادَامَ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 5
•İlem 6
•İlem 9
•İlem 10
•İlem 11
•İlem 12
•İlem 13
•İlem 14
•İlem 16
•İlem 17
•İlem 18
•İlem 19
•İlem 20
•İlem 21
•İlem 24
•İlem 27

1.)Allah’ın kudret ve gücünden başka kudret ve güç yoktur.
2.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
3.)O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfâl Sûresi, 8:40)
4.)Allah’ım bizi dünyadan ancak kelime-i şehâdet ve imânla çıkart.
5.)Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Bize bahşettiği îmân ve İslâm nimeti

için yağmurun katreleri, denizlerin dalgalaları, ağaçların meyveleri, çiçeklerin nakışları, kuşların nağamâtı ve nurların lemaâtı sayısınca Allah'a hamdolsun. Ve her türlü halde bize in'âm ettiği bütün nimetleri için, bütün çağlardaki bütün nimetleri adedince Allah'a şükürler olsun. Hem, iyilik ve hayır sahiplerinin efendisi Muhammedini'l-Muhtâr (a.s.m.) efendimize, onun pâk âline ve nur saçan hidâyet yıldızları ashâbına gece-gündüz devam ettiği müddetçe salât ve selâm olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Her makamın kendine has şartları vardır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Misafir olan bir kimse, seferinde çok yerlere, menzillere uğrar. Uğradığı her yerin âdetleri ve şartları ayrı ayrı olur.

Kezalik, Allah’ın yolunda sülûk eden zât çok makamlara, mertebelere, hallere, perdelere rastgelir ki, bunların da herbirisi için kendine mahsus şartlar ve vaziyetler vardır. Bu şartları ve perdeleri birbirine halt edip karıştıran, galat ve yanlış hareket eder. Meselâ bir ahırda atın kişnemesini işiten bir adam, yüksek bir sarayda andelibin terennümünü, güzel sadâsını işitir. Eğer o terennümle atın kişnemesini fark etmeyip andelibden kişnemeyi talep ederse, kendi nefsiyle mugalâta etmiş olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Dünya hayatını güzelleştiren esbabdan biri, dünya ayinesinde temessül ile parlayan hidayet nurları ve büyük insanların sevgili ve sevimli timsalleridir. Evet, müstakbel, mâzinin ayinesidir. Mâzi berzaha, yani öteki âleme intikal ve inkılâp ettiğinde, suretini ve şeklini ve dünyasını istikbal ayinesine, tarihe, insanların zihinlerine vedia ediyor. Onlara olan mânevî ve hayalî muhabbetleriyle dünya muhabbeti tatlı olur. Meselâ, arkadaşlarının ve akrabasının timsallerini ve fotoğraflarını hâvi büyük bir ayineyi yolunda bulan bir adam, şark cihetine giden adamların memleketlerine gidip onlara iltihak etmek için çalışmayıp da, o ayinenin içindeki timsallerle uğraşır, muhabbet eder. İşte bu adam gafletten ayıldığı zaman, "Eyvah, ne ediyorum? Bunlar şarap değil, seraptır. Bunlarla uğraşmak azb değil azaptır" der, arkadaşlarına yetişmek üzere şark seferine tedarikâtta bulunmaya başlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın hak ve hakikat olduğuna en sâdık deliller:

1. Tevhidin bütün iktizâlarını ve lâzımlarını mertebeleriyle muhafaza etmesidir.

2. Esmâ-i Hüsnânın tenasüp ve iktizası üzerine hakaik-i âliye-i İlâhiyedeki muvazeneyi müraat etmesidir.

3. Rububiyet ve ulûhiyete âit şuûnatı kemâl-i muvazene ile cem etmesidir.

Kur'ân'ın bu hâsiyeti beşerin eserlerinde bulunmadığı gibi, melekût cihetine geçen evliya ve sair büyüklerin netaic-i fikirlerinde de bulunamamıştır. Ve eşyanın bâtınına dalmış olan İşrâkiyun ve âlem-i gayba nüfuz eden Rûhâniyun dahi Kur'ân'ın bu hâsiyetini bulamamışlardır. Zira onların nazarları mukayyet olduğundan, hakikat-i mutlakayı ihata edemez. Bunlar ancak hakikatin bir tarafını bulur ve ifrat-tefritle tasarrufa başlarlar. Bunun için tenasübü bozup muvazeneyi ihlâl ediyorlar.

Meselâ, envâ-ı cevâhiri hâvi ziynetli ve kıymetli bir defineyi keşfetmek için birkaç adam denizin dibine dalarlar. Denizin dibinde araştırma yaparken birisinin eline uzunca bir parça elmas geçer. Definenin müştemilâtını tamamen bu gibi elmaslardan ibaret olduğuna hükmeder. Sonra arkadaşlarından başka çeşit cevherin bahsini işittiğinde, onların buldukları cevâhirin kendi bulduğu elmasın nakışları olduklarını tahayyül eder. Diğeri kürevî bir yakutu bulur. Öteki arkadaşı da başka bir çeşidini buluyor. Ve hâkezâ, herbirisi definenin esas müştemilâtı kendi bulduğu çeşitten ibaret olduğunu

ve arkadaşlarının buldukları çeşitler de defenenin zevâid ve teferruatından olduğunu itikad eder. Mesele bu şekle girmekle muvazene kayıp ve tenâsüp zâil olur. Sonra meselenin hakikatini keşif ve izah için tevilât ve tekellüfata başlarlar. Hattâ defenenin inkârına bile zehab eden olur.

Evet, Sünnet-i Seniye ile muvazene yapılmazdan evvel, hemen meşhudatına itimad eden İşrâkiyun ile mutasavvifenin eserlerini teemmül eden zâtlar, şu söylediğime hak verir, bilâ-tereddüt kabul ederler.

Arkadaş! Kur'ân da o defineyi keşfetmek için o denize dalmıştır. Fakat Kur'ân'ın gözü açık olduğundan, defineyi tamamıyla ihata ile görmüştür. Ve hakikate uygun bir tarzda tenasüp ve muvazeneye riayet ederek kemâl-i intizam ve ıttırad ile hakikatı izhar etmiştir.

Arkadaş! Nev-i beşerde envâen dalâlete düşen fırkaların sebeb-i dalâletleri, imamlarının kusurudur. Evet, imamları bâtından bahsetmişlerse de, meşhudatlarına itimad ve iktifa ederek esnâ-i tarikten dönmüşlerdir. Ve

حَفَظْتَ شَيْئًا وَغَابَتْ عَنْكَ اَشْيَاءُ [1]

kavline mâsadak olmuşlardır.

1.)Bir şeyi muhafaza ettin, ezberledin ama, bir çok şey senden kayboldu.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Cenâb-ı Hak seni ademden vücuda ve vücudun pek çok eşkâl ve vaziyetlerinden en yükseği Müslim sıfatı ile insan suretine getirmiştir. Mebde-i hareketin ile son aldığın suret arasında müteaddit vaziyetlerin, menzillerin ve etvar ve ahvâlin herbirisi sana âit nimetler defterine kaydedilmiştir. Bu itibarla, senin geçirmiş olduğun zaman şeridine elmas gibi nimetler dizilmiş, tam bir gerdanlık veya nimetlerin envâına bir fihriste şeklini veriyor. Binaenaleyh, geçirmiş olduğun vücudun her menzilinde ve vaziyetinde, etvarında, ahvâlinde, "Nasıl bu nimete vâsıl oldun? Ne ile müstahak oldun? Ve şükründe bulundun mu?" diye suale çekileceksin. Çünkü, vukua gelen haller suale tâbidir. Amma imkânda kalıp vukua gelmeyen şeyler suale tâbi değildir. Geçirmiş olduğun ahvâl, vukuattır. Gelecek ahvâlin ademdir. Vücut mes'uldür, adem ise mes'ul değildir. Öyle ise, mâzide şükrünü edâ etmediğin nimetlerin şükrünü kaza etmek lâzımdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsanı havalandırıp baş aşağı felâkete atan şöyle bir hâl var:

İstihkak nazara alınmayarak, Hakkın takdiri hakkında tefrit veya ifrat yapılır. Ve kuvvetine, kıymetine bakılmayarak küçük veya büyük bir yük altına alınır gibi gayr-ı insanî haller insanı insaniyetten düşürür, ya zulme, veya kizbe sevkeder.

Meselâ, bir fırka askerin mümessili bir nefer, bütün askerlik umûrunu bilmek; veya bir katre sudaki timsalinden, şemsin azametini göstermek talebinde bulunmak, en yüksek bir insafsızlıktır. Çünkü, vasıfla ittisaf arasında fark vardır. Meselâ, Katredeki timsal, şemsin evsâfını gösterir; ama o evsaf ile muttasıf olamaz.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 9

İlem 9: Muhtelif vücud alemleri

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Vücut nev’inde tezâhüm yoktur. Yani, pek çok âlemler, haller, vücut sahnesinde içtima eder, birleşirler. Meselâ, gece zamanı duvarları camdan olan ve elektrik yanan bir odaya girdiğin vakit, âlem-i misale bir pencere hükmünde olan camlarda pek çok menzilleri, odaları göreceksin.

Saniyen: Odada otururken, kemâl-i suhulet ile o misalî odalarda her çeşit tebdil, tağyir, tasarruf edebilirsin.

Salisen: Odadaki elektrik, elektrik misallerinin en uzağına en yakındır. Çünkü, o misalî misallerin kayyûmu odur.

Rabian: Bu maddî vücudun bir habbesi, bir parçası, o misalî vücudun bir âlemini içine alabilir.

Bu dört hüküm, Vâcib ile âlem-i mümkinat arasında da câridir. Çünkü mümkinatın vücudu, vâcibin nurundan bir gölge olduğu cihetle, vehmî bir mertebededir. Vâcibin emriyle vücud-u hariciyeye girer. Sâbit ve müstakar kalır. Demek mümkinatın vücudu bizzat hakikî bir vücud-u haricî olmadığı gibi, vehmî veya zâil bir zıll de değildir. Ancak, Vâcibü’l-Vücudun icadıyla bir vücuttur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 10

İlem 10: Risaletin lüzumu

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bu güzel âlemin bir mâliki bulunmaması muhal olduğu gibi, kendisini insanlara bildirip târif etmemesi de muhaldir. Çünkü, insan, Mâlikin kemâlatına delâlet eden âlemin hüsnünü görüyor. Ve kendisine beşik olarak yaratılan küre-i arzda istediği gibi tasarruf eden bir halifedir. Hattâ semâ-i dünyada dahi aklıyla çalışıyor ve küçüklüğüyle, zâfiyetiyle beraber harika tasarrufat-ı acibesiyle eşref-i mahlukat ünvanını almıştır. Ve elinde cüz-ü ihtiyarî bulunduğundan, bütün esbab içerisinde en geniş bir salâhiyet sâhibidir. Binaenaleyh, Mâlik-i Hakikînin rusül vasıtasıyla böyle yüksek, fakat gafil abdlerine kendisini bildirip târif etmesi zarurîdir ki, o Mâlikin evâmirine ve marziyatına vakıf olsunlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 11

İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsanın vehim, farz, hayal duygularına varıncaya kadar bütün hassaları bilâhare rücû edip bilittifak Hakka iltica ettiklerini ve bâtıla hiçbir ihtimal ve imkânın kalmadığını ve kâinatın ancak ve ancak Kur'ân'ın izah ettiği şekilde bulunduğunu gördüm.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 12

İlem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Âlem-i ziya, âlem-i hararet, âlem-i hava, âlem-i kehrüba, âlem-i elektrik, âlem-i cezb, âlem-i esir, âlem-i misal, âlem-i berzah gibi âlemler arasında müzahame ve yer darlığı yoktur. Bu âlemler, hepsi de, ihtilâlsiz, müsademesiz, küçük bir yerde içtima ederler.

Kezalik, pek geniş gaybî âlemlerin de bu küçük arzda içtimâları mümkündür. Evet, hava, su, insanın yürüyüşüne, cam ziyanın geçmesine, şuâın röntgen vasıtasıyla kesif cisimlere bile nüfuzuna ve akıl nuruna, melek ruhuna, demirin içine hararetin akmasına, elektriğin cereyanına bir mâni yoktur.

Kezalik, bu kesif âlemde ruhânîleri deverandan, cinnîleri cevelandan, şeytanları cereyandan, melekleri seyerandan men edecek bir mâni yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 13

İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Göz, lâmba, şems gibi nur ve nurânî şeylerde cüz’î-küllî, cüz-küll, bir-bin müsavidir. Evet, şemse bak: Onun timsalleriyle seyyârat, denizler ve havuzlar, katre, kabarcıklar gibi bütün şeffaf şeyler, kemâl-i suhuletle temessül ediyorlar. Kezâlik, Şems-i Ezelî şu kâinat kitabında bütün babları, fasılları, satırları, cümleleri, harfleri def’aten, bilâ-külfet yazıyor. Ve ba’sü ba’delmevtte dahi aynı bu suhulet vardır. “Hilkatiniz ve ba’siniz, bir nefsin hilkat ve ba’si gibidir” diye Kur’ân-ı Kerim emrediyor!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 14

İlem 14: Kaderin manevi kalıbları

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herşeyi tahrik eden zerrât-ı müteharrikenin, muayyen hadlerine kadar hareket ettikten sonra tevakkuf ve durmalarına dikkat eden adam anlar ki, herşeyin hududunda daima harekette bulunan zerratı durdurup geri çeviren bir hudut bekçisi vardır; o zerratı taşmaktan men’ediyor. O bekçi ise, muhit bir ilmin tecellîsidir ki, o tecellî kadere, kader de miktara, miktar da kalıba tahavvül eder. Demek, herşey, içerisindeki zerrata bir kalıptır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 16

İlem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kur'ân'ın âyetleri birbirini tefsir ettiği gibi, bu kitab-ı âlemin de bir kısmı, diğer bir kısmını izah ediyor. Meselâ, maddiyat âlemi Cenâb-ı Hakkın envar-ı nimetini cezb etmek için hakikî bir ihtiyaçla şemse muhtaç olduğu gibi, âlem-i mâneviyat dahi rahmet-i İlâhiyenin ziyalarını almak için şems-i nübüvvete muhtaçtır. Binaenaleyh, Resul-i Ekremin (a.s.m.) nübüvveti, şemsin kat'iyet ve vuzuhu derecesinde kat'î ve vâzıhtır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 17

İlem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Zîhayatın vücuduna terettüp eden semereler, yalnız kendisine, menfaatine, bekasına, kemâline mahsus değildir. Ancak o semerelerden bir hisse kendisine aittir. Bâki kalan kısm-ı âzamı Hâlıka râcidir. Zîhayata âit, uzun bir zaman sonra husule gelir. Hâlıka râci kısım ise, bir anda husule gelir. Meselâ, o zîhayat, Esmâ-i Hüsnânın tecelliyatına mazhariyetle, Hâlıkı, evsaf-ı kemâliyeyle tavsif ve lisan-ı haliyle hamd etmiş oluyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 18

İlem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın bir ferdi, ihata-i fikriyesiyle, aklıyla, kalbinin vüs’atiyle bir nevi külliyet kesb eder. Ve keza, insanın bir ferdi, hilâfet hususunda âlemin eczâsıyla şuurca alâkadar olduğundan, nebatî olsun, hayvanî olsun, pek çok nevilerde tasarruf sahibi bulunduğundan, nevi gibidir. Ve bu itibarla, insanın bir ferdi, neviler sırasına geçer. Binaenaleyh, gerek hayvanatın, gerek semeratın nevilerinde vukua gelen mükerrer kıyametler, hevâm ve haşeratta vücuda gelen senevî haşir ve neşirler, insanın da herbir ferdinde câridir.

Hülâsa: Kur’ân’ın âyetleriyle ebnâ-yı beşer için büyük kıyametin geleceğine kat’î delâletler olduğu gibi, kitab-ı âlemin âyât-ı tekviniyesiyle de kıyamet-i kübrâya pek kat’î delâletler ve işaretler vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 19

İlem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kur'ân-ı Kerim okunurken, istimâında bulunduğun zaman muhtelif şekillerde dinleyebilirsin.

1. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nübüvvet kürsüsüne çıkıp nev-i beşere hitaben Kur'ân'ın âyetlerini tebliğ ederken, kıraatini kalben ve hayalen dinlemek için kulağını o zamana gönder. O fem-i mübarekinden çıkar gibi dinlemiş olursun.

2. Veya Cebrâil (a.s.) Hazret-i Muhammed'e (a.s.m.) tebliğ ederken, her iki hazretin arasında yapılan tebliğ-tebellüğ vaziyetini dinler gibi ol.

3. Veya Kab-ı Kavseyn makamında, yetmiş bin perde arkasında Mütekellim-i Ezelînin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma olan tekellümünü dinler gibi hayalî bir vaziyete gir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 20

İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Senin şuur ve ilminin sana taallûku, ahval ve levâzımât-ı ihtiyâcâtın nisbetindedir. Çünkü, sebep ile müsebbep, kuvvetle amel arasında münasebet lâzımdır; fazla noksan olmamalıdır. Senin sana olan şuur ve ilminin nisbeti, Hâlıkın sana olan nazar ve ilmine nisbetle bir kıl gibidir. Binaenaleyh, pek cüz’î olan ilim ve şuurun ile, Şems-i Ezelînin ilim ve nazarına mukabele etmekle, gündüz ortasında, güneşin altında, güneşin ziyası ile mübarezeye çıkan ateşböceği gibi olma!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 21

İlem 21: Allahın Esması, sıfatı ...

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın ef’âli birbirine münasip, âsârı birbirine müşâbih, esmâsı birbirine ayine ve mâkes, sıfâtı birbirine mütedahil, şuûnatı memzuc ise de, herbirisi için hususî bir tavır, bir hal vardır ki, maksud-u bizzat o hususî tavırdır. Sair tavırlar ise tebeîdirler. Binaenaleyh, meselâ Hâlıkın âsârından cemâdata baktığın zaman azamet ve kudreti kastına hedef yap, başka isimlerin tecelliyatını teb’an düşün. Hayvanata bakarken merhamet kasdıyla bak, sair tecelliyata tebeî bir nazarla bak.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 24

İlem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ cümle-i mukaddesesi, insanın, zerre vaziyetinden, insan-ı mü’min suretine gelinceye kadar camidiyet, nebatiyet, hayvaniyet, insaniyet gibi geçirdiği etvar ve ahvaline nâzırdır. Şu menzillerde insanın letâifi pek çok elem ve emellere mâruzdur. Maahaza, havl ve kuvvetin müteallikleri zikredilmeyerek mutlak bırakılmıştır. Binaenaleyh, bu cümle, tesellî-bahş olup şümûlü dahilinde olan makamlara göre tefsir edilir. Meselâ,

1. لاَ حَوْلَ عَنِ الْعَدَمِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْوُجُودِ “Ademden çıkıp vücuda gelmek.”
2. لاَ حَوْلَ عَنِ الزَّوَالِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْبَقَاءِ “Zevale gitmeyip bekada kalmak.”
3. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَضَرَّةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى النَّفْعِ “Mazarratı def, menfaati celp.”

4. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَصَائِبِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْمَطَالِبِ “Musibetten uzak olup, matluba nâil olmak.”

5. لاَ حَوْلَ عَنِ الْمَعَاصِى وَلاَ قُوَّةَ عَلَى الْعِبَادَةِ “Maâsiye düşmemek, ibadete devam etmek.”

6. لاَ حَوْلَ عَنِ النِّقَمِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى النِّعْمَةِ “Azaba mâruz kalmamak, nimete mazhar olmak.”

7. لاَ حَوْلَ عَنِ الظُّلْمَةِ وَلاَ قُوَّةَ عَلَى النُّورِ “Zulmete düşmemek, nurla tenevvür etmek.”

Ve hâkezâ, herbir makamda insanın letâifine göre takyid ve tefsir edilebilir.

1.)Allah’ın kudret ve gücünden başka kudret ve güç yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeyli : Ilem 27

İlem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Kerim, bütün insanlara rahmettir. Çünkü herbir insanın şu hakikî âlemden kendisine mahsus hayalî bir âlemi olduğu gibi, herkes kendi meşrebine göre Kur’ân’dan fehim ve iktibas ettiği, (hâfızasında) kendisine has bir Kur’ân vardır ki, onun ruhunu terbiye, kalbini tedavi eder.

Ve keza, Kur’ân-ı Kerimin bir meziyeti şudur ki: Bütün ulemâ ve ehl-i meşrep gibi herkes hidayeti için, şifası için müteaddit sûrelerden ayrı ayrı âyetleri ahz edebilir. Çünkü, bir âyetin sair âyât-ı Kur’âniye ile pek ince münasebetleri, ittisal cihetleri vardır. Aralarında vahşet yoktur. Bu itibarla, müteaddit sûrelerden alınan âyetler küçük bir Kur’ân hükmünde olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli

Habbenin Zeylinin Zeyli

Zeylü’z-Zeyl

- İlem 2
- İlem 3
- İlem 4
- İlem 6
- İlem 7
- İlem 8

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Tabiat Hakkında

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Bazı insanların ağzında kemiyeten az, keyfiyeten pek büyük üç kelime dolaşmaktadır.

Birincisi: "Herşey kendi kendine teşekkül etmiştir."

İkincisi: "Mûcid ve müessir esbabdır."

Üçüncüsü: "Tabiat iktiza etti."

Bu üç kelimatın pek çok muhâlâta zarf oldukları hakkında yapılan beyanatı dinle:

İnsan mevcuttur. Bu mevcut insan, birinci kelimeye nazaran hem sânidir, hem masnû.

İkinci kelimeye göre, esbabın tesiriyle vücuda gelmiştir.

Üçüncü kelimeye nazaran, mevhum tabiatın eseridir.

Dördüncü cihet ise, hak ve hakikatin istilzam ettiği gibi, Allah'ın masnûudur.

Evvelki kelimenin gayr-ı mahsur muhâlâtı:

1. O kelimenin iktizasına göre insanı teşkil eden zerrelerin herbirisinde hem insanın içini, hem kâinatı görecek, bilecek bir göz, bir ilim ve sair sıfât-ı lâzimenin bulunması lâzımdır.

2. İnsanın bedeninde zerrattan teşekkül eden mütehâlif mürekkebat adedince, matbaalarda hurufatı tertip etmek için kullanılan kalıplar gibi kalıplar lâzımdır.

3. Kârgir kemerlerin taşları gibi, herbir zerrenin arkadaşlarına hem hâkim, hem mahkûm olması lâzım gelir. Ve keza, herbirisi, ötekilere hem zıt, hem misil, hem mutlak, hem mukayyed olması lâzımdır.

İkinci kelimenin muhâlâtı:

1. İnsanın me'hazi, yani insanı teşkil eden maddeler, eczahanelerde bulunan ağızları mühürlü, ayrı ayrı, çeşit çeşit mütebâyin ilâçlar gibi maddelerdir. Hiç kimsenin eli dokunmaksızın ihtiyaç nisbetinde kemâl-i intizam ve muvazeneyle o ilâçların şişelerden kendi kendine çıkıp hayatî bir mâcun vaziyetine gelmesi mümkün ise, insanın da sânisiz esbab ve mevadd-ı câmideden suduru mümkündür diyebilir.

2. Birşeyin kemâl-i intizam ile gayr-ı mahdut, kör, sağır, câmid, şuursuz esbabdan sudurunun muhaliyeti nisbetinde, sâni'siz insanın da o maddelerden yapılması muhaldir. Maahaza, maddî esbabın yalnız zahire taallûku vardır. Bâtındaki latîf, ince, garip nakışlara, san'atlara nüfuzu yoktur.

3. O kelimenin iktizâsına göre kemâl-i ittifak ve intizam ile ihtiyâcat nisbetinde gayr-ı mahsur esbabın bir cüzde, bir hüceyrede içtimaları lâzım gelir. Bu içtimâ, âlemin eczâ ve erkânının azametiyle beraber senin elinin içine girip içtimâ etmeleri demektir.

Çünkü, insanın ustası esbab olduğu takdirde, âlemin bütün ecza ve erkânı insan ile alâkadar olduğuna nazaran, insanın yapılışında âmil ve usta olmaları lâzım gelir. Bir usta, yaptığı şeyin içerisinde bulunduktan sonra yapar. O halde, insanın bir hüceyresinde âlemin eczâsı içtimâ edebilir. Bu öyle bir muhaldir ki, muhallerin en mümteniidir.

Üçüncü kelimenin muhal ve butlanı ise:

Evet, tabiatın iki ciheti vardır. Biri zahiridir ki, ehl-i gaflet ve dalâletçe hakikat zannedilmiştir. Diğeri bâtınıdır ki, san'at-ı İlâhiye ve sıbğa-i Rahmâniyedir. Tabiata ilâveten iddia edilen kuvvet ise, Hâlık-ı Hakîm-i Alîmin cilve-i kudretidir. Ehl-i gafletin sâni olarak telâkki ettikleri tabiata cenah olarak yapıştırdıkları kör tesadüf ve ittifak ise, dalâletten neş'et eden ıztırar neticesinde şeytanların ihtirâ ettikleri

hezeyanlardır. Çünkü, müteaddit eserlerimde kat'î bir surette ispat edildiği gibi, harikaların harikası olan şu san'at, ancak ve ancak bütün evsaf-ı kemâliye ile muttasıf bir Habîr-i Basîrin yed-i kudretinden çıkmamış ise, şu kesif, câmid, mukayyet, miskin, mümkinin eliyle mi şu kâinata giydirilen gömlek yapılmıştır? Yoksa âlemlere giydirilen şu güzel teşekkülleri, nakışları baûda veya kaplumbağa mı yapmıştır? Hâşâ, sümme hâşâ!

Evet, insanda, herşeyde Sâni-i Ezelînin masnûu olduklarına mevcudatın adedince şahitler vardır. Meselâ:

1. Kâinattır. Evet kâinatın ihtiva ettiği bütün zerrat ve mürekkebatın her birisi elli beş lisan ile şehadet etmektedir.

2. Kur'ân'dır. Evet Kur'ân, bütün enbiya, evliya ve muvahhidînin kitaplarıyla, sahife-i kevn ve vücudda yaratılan icadî ve tekvinî âyetler Hâlıkın hallâkıyetine âdil şahitlerdir.

3. Mahlûkatın reisi ve resulü, bütün enbiya, evliya, melâike ile birlikte herşeyin sânii Allah olduğuna ilân-ı şehadet ediyorlar.

4. İns ve cin taifeleri envâen ihtiyacat-ı fıtriyesiyle şahittirler.

5. Ulûhiyet ve hallâkıyetin Allah'a mahsus ve münhasır olduğuna Allah da şehadet ediyor.

Arkadaş! San'atın, vücuh-u selâse-i mezkûre üzerine mümkine veya hakkın istilzam ettiğine nazaran Vâcibe olan isnadı meselesi semeredar bir ağaç meselesi gibidir. Şöyle ki:

Ağacın o semereleri, ya vahdete isnad edilir. Yani neşvünemâ kanunuyla ağacın kökünden, kök de çekirdekten, çekirdek de evâmir-i tekviniyeyi temessülden, evâmir-i tekvîniye de "Kün" emrinden, "Kün" emri dahi Vahid-i Vâcibden sadır olmuştur.

O vakit, o ağaç bütün eczasıyla, yapraklarıyla, dallarıyla, semereleriyle yaratılış kolaylığında bir semere-i vahide hükmünde olur. Çünkü, vahdete nisbeten küçük bir semere ağacı ile pek büyük ve çok semereli bir ağaç arasında fark yoktur. Bu adem-i fark, vahdette suhuletle yüsr, kesrette suubetle usrün bulunduğundan neş'et etmiştir.

Eğer kesrete isnat edilirse, herbir semere, herbir çiçek, herbir yaprak, herbir dal, tam ağacının vücuda gelmesine lâzım olan bütün âlât, cihâzat, esbab ve saireye ihtiyaç gösterecektir. Çünkü küll cüzde dahildir. Ona ne lâzımsa buna da lâzımdır. Mesele bu iki şıktan hariç değildir. Biri vâcip, diğeri mümtenidir.

Hülâsa: Bir hüceyrenin vücuda gelmesi kendisine isnat edilirse, kâinata muhit olan sıfatlar kendisinde lâzımdır. Esbaba isnat edilirse, âlemdeki bütün esbabın o hüceyrede içtimâları lâzım gelir. Halbuki, sineğin iki eli sığmayan bir hüceyre, iki ilâhın tasarrufuna mahal olabilir mi? Hâşâ!

Maahaza, hüceyreden tut, âleme kadar herbir şeyin bir nevi vahdeti vardır. Öyle ise, Sâni de vahid olacaktır. Çünkü, vahid ancak vahidden sudur eder. Ve keza, bir habbe şemsi ziyasıyla, rengiyle, (tecellî suretiyle) içine alabilir. Fakat masdariyet itibarıyla, bir habbe, iki habbeyi içine alıp onlara masdar olamaz. Ve keza, vücud-u haricî, vücud-u misalîden daha sabit, daha muhkemdir. Vücud-u haricîden bir nokta, vücud-u misalîden bir dağı içine alabilir. Kezâlik, vücud-u vücubî daha kavi, daha râsih, daha sabittir. Belki de vücud-u hakikî, vücud-u haricî ondan ibarettir.

Binaenaleyh, ilm-i muhit-i ezelîde temessül eden imkânî vücutlar, vücud-u vücubînin tecellîyât-ı nuriyelerine ayine ve mâkesdirler. Öyle ise, ilm-i ezelî imkânî vücutlara ayine olduğu gibi, imkânî vücutlar da vücud-u vücubîye ayinedir. Sonra o imkânî vücutlar, ilm-i ezelîden vücud-u haricîye intikal etmişlerse de, vücud-u hakikî mertebesine vasıl olmamışlardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Nuraniyet & Failiyet

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Kevn ve vücut sahasında durup ahvâl-i âleme dikkat eden adam, hadsî bir sür'atle anlar ki, tesir-i faaliyet, latîf, nuranî, mücerret olan şeylerin şe'ni olduğu gibi; infial, kabiliyet, teessür de maddî, kesif, cismanî şeylerin hassasıdır. Evet, misal olarak, semâdaki nur ile yerdeki şu kocaman dağa bak. O nur semâda iken ziyasıyla yerde iş görür, faaliyettedir. O dağ ise, azametiyle beraber faaliyetsiz yerinde oturuyor. Ne bir tesiri var ve ne de bir fiili var.

Ve keza, eşya arasında vukua gelen fiillerden anlaşılıyor ki, hangi birşey latîf, nurânî ise, sebep ve fâil olmaya kesb-i liyakat eder. Kesafeti nisbetinde de infial ve müsebbebiyet mertebesine yaklaşıyor. Bundan anlaşılıyor ki, esbab-ı zahiriyenin Hâlıkı ile, müsebbebatın Mûcidi, ancak ve ancak Nuru'l-Envâr, Sâni-i Ezelîdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Tefekkür gafleti izale eder. Dikkat, teemmül, evham zulümatını dağıtıyor. Lâkin nefsinde, bâtınında, hususî ahvâlinde tefekkür ettiğin zaman, derinden derine tafsilât ile tetkikat yap. Fakat âfakî, haricî, umumî ahvâlâta teemmül ettiğin vakit, sathî, icmâlî düşün, tafsilâta geçme. Çünkü icmalde, fezlekede olan kıymet ve güzellik tafsilâtında yoktur. Hem de âfakî tefekkür, dipsiz denize benziyor, sahili yoktur. İçine dalma, boğulursun.

Arkadaş! Nefsî tefekkürde tafsilâtlı, âfâkî tefekkürde ise icmâlî yaparsan, vahdete takarrüb edersin. Aksini yaptığın takdirde, kesret fikrini dağıtır. Evham seni havalandırır, enâniyetin kalınlaşır. Gafletin kuvvet bulur, tabiata kalb eder. İşte dalâlete isâl eden kesret yolu budur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 6

İlem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsan ne kadar cahil ve gafildir! Ne kadar yolunu şaşırmış, nefsine zarar veriyor! Dokuz vecihle menfaati muhakkak, yalnız bir vecihle zararı mevhum olan büyük bir hayr-ı azîmi terk, dalâleti irtikâp eder. Evet, Sofestaînin bir şüphesi için, binlerce menfaat delilleri olan hidayeti terk ediyor.

Halbuki insan çok vehham, ihtiyatlı olduğuna nazaran, dünyevî bir işte onda bir zarar ihtimali varsa içtinap eder. Âhiret işi olursa, onda dokuz zarar ihtimali olduğu halde, içtinap etmez. İşte cehalet bu kadar olur!

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 7

İlem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Ruh-u insanî gayr-ı mütenahi ihtiyaçlara giriftar, gayr-ı mütenahi elemlere mahaldir. Gayr-ı mahsur lezzetlere iştihalıdır. Gayr-ı mahdut âmâli beslemektedir. Hattâ, kalbin dalâletiyle beraber ruhtan fışkıran şefkat, gayr-ı mütenahi elemleri tazammun ediyor. Binaenaleyh, "Ben neyim? Ne kıymetim var ki benim için kıyamet kopsun, mizan vaz edilsin, hesap görülsün?" demeye hakkın yoktur.

Ey kemâl-i gurur ile dalâlet kürsüsünde oturan! Hayatına mağrur olma. Zira o hayat, bir mugalâta ile kaimdir. Şöyle ki:

O kürsüde oturan dâll, zeval ve fenânın dehşetini düşünüp korktuğu zaman, saadet-i ebediye ihtimaline kaçar, tekâlif-i diniyenin terkinde de âhiretin olmayacağı ihtimaline kaçar. Bu mağlâta ile her iki elemden kurtuluyor. Lâkin, kısa bir zamanda düğüm açılır, hakikat ortaya çıkar. Ne birinci ihtimal elemini izale eder ve ne de ikinci ihtimal yükünü tahfif eder.

Ve keza, "Musibet taammüm ettiğinde elem hafif olur. Ben de emsalim gibiyim" diye yine yük altından kaçar. Fakat, musibet âmm olduğunda, elemi muzaaf olur, kat kat ziyade olur. Çünkü, kendisi gibi akrabası, ahbâbı da o musibete dahildir. Çünkü, insanın ruhu, ebnâ-yı cinsiyle alâkadardır. Ne kadar umumî olursa, o kadar da elemi fazla olur.

Ey şek cephesinde, gaflet gölgesinde istirahate çekilen biçare! Gaflet serinliğinde, şek içinde zevk ettiğin lezzeti lezzet sanma! O zehirli baldır. Az bir zaman sonra Cehennemî bir azaba inkılâp edecektir. Eğer âlâmın lezâize, nârın nura inkılâp etmesi emelinde isen, evkat-ı hamsede rükû ve sücud kancası ile gururun hortumunu

bük, sık, başını kır, imanı doldur. Sonra âyâta tefekkür ile tâate devam eyle ki, şek ve gaflet perdeleri yırtılsın. Bu dalâlât acılığından, necatın halâveti tavazzuh ile münacat lezzeti ortaya çıksın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Ubudiyette ancak teslimiyet vardır. Tecrübe, imtihan yoktur. Çünkü, seyyid, efendi; abdini, hizmetkârını tecrübe ve imtihan edebilir. Fakat, abd; seyyidini imtihan etmek salâhiyetinde değildir. Ve keza insan Rabbini, Hâlıkını tecrübe edemez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zehre

Zühre (Haşiye)

Mukaddime

Bu Lem'anın telifinden on iki sene evvel,(1) inâyet-i Rabbâniye ile, marifet-i İlâhiyede bir hareket-i fikriye ve bir seyahat-i kalbiye ve bir inkişâfât-ı ruhiyede tezahür eden bazı lemeât-ı tevhidiyeyi, Arabî olarak, notalar suretinde Zühre, Şule, Habbe, Şemme, Zerre, Katre gibi risalelerde kaydetmiştim. Uzun bir hakikatin yalnız bir ucunu göstermek ve parlak bir nurun yalnız bir şuâını irâe etmek tarzında yazıldığından, yalnız kendi kendime birer hatıra ve birer ihtar şeklinde olduğundan, başkalarının istifadesi mahdut kalmıştı. Hususan, en mümtaz ve en has kardeşlerimin kısm-ı âzamı Arabî okumamışlar. Bunların ısrarı ve ilhâhıyla, o notaların, o lem'aların kısmen izahlı ve kısmen kısa bir meâlini Türkçe olarak yazmaya mecbur oldum. Şu notalar ve Arabî risaleler, Yeni Said'in en evvel hakikat ilminden bir derece şuhud suretinde gördüğü için, tağyir edilmeden, mealleri yazıldı. Onun için, bazı cümleler, sair Sözlerde zikredilmekle beraber burada da zikrediliyor. Ve bir kısmı, gayet mücmel olmakla beraber, izah edilmiyor, tâ letâfet-i asliyesini kaybetmesin.

Said Nursî

Haşiye: Bu Zühre Risalesi Mesnevî-yi Arabînin çok mühim bir risalesidir. Her ne kadar tercüme etmeye çalışmış isem de, müellifin

vaktiyle Nur şakirtlerinin ricakârâne ısrarları üzerine yaptığı tercümeyi aynen derc etmeyi daha münasip gördüm. Risale-i Nur'un On Yedinci Lem'ası namını alan bu risale ile Arabî Zühre arasında, bir icmal-tafsil ve takdim-te'hir farkı vardır. Mütercim ABDÜLMECİD

(1): "On iki sene evvel" denilen tarih, Hicrî 1340, Milâdî 1921 seneleridir.

Bu risalenin Tamamı 17.Lemaya alınmıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre

Zerre

Hidayet-i Kur'âniyenin şuâından

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 5
•İlem 6
•İlem 7
•İlem 8
•İlem 9
•İlem 10
•İlem 11
•İlem 12
•İlem 13
•İlem 14
•İlem 15
•İlem 17
•İlem 18
•İlem 19
•İlem 21
•İlem 22
•İlem 23
•İlem 24
•İlem 26
•İlem 28
•İlem 32
•İlem 33

- İlem 36
- İlem 37
- İlem 39
- İlem 40
- İlem 42
- İlem 43
- İlem 44
- İlem 45

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 1

İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Cenâb-ı Hakka nâzır ve Ona vasıl olan yollar, kapılar, âlemin tabakaları, sahifeleri, mürekkebatı nisbetinde bir yekûn teşkil etmektedir. Âdi bir yol kapandığı zaman bütün yolların kapanmış olduğunu tevehhüm etmek, cehaletin en büyük bir şahididir. Bu adamın meseli, gayet büyük askerî bir karargâhı hâvi büyük bir şehirde, karargâhın bayrağını görmediğinden, sultanın ve askeriyeye ait bütün şeylerin inkârına veya teviline başlayan adamın meseli gibidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 2

İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herşeyin bâtını zahirinden daha âli, daha kâmil, daha latîf, daha güzel, daha müzeyyen olduğu gibi, hayatça daha kavî, şuurca daha tamdır. Ve zahirde görünen hayat, şuur, kemâl ve saire, ancak bâtından zahire süzülen zayıf bir tereşşuhtur. Yoksa bâtın câmid, meyyit olup da ilim ve hayatı dışarıya vermiş olduğuna zehaba ihtimal yoktur.

Evet, karnın (miden) evinden, cildin gömleğinden ve kuvve-i hâfızan senin kitabından, nakış ve intizamca daha yüksek ve daha gariptir. Binaenaleyh, âlem-i melekût âlem-i şehadetten, âlem-i gayb dünya ve âhiretten daha âli ve daha yüksektir.

Maalesef, nefs-i emmâre, hevâ-i nefisle baktığı için, zahiri, hayatlı, ünsiyetli bir perde gibi meyyit ve zulmetli ve vahşetli zannettiği bâtın üstüne serilmiş olduğunu görüyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 3

İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Senin yüzün, veçhin o kadar küçüklüğüyle beraber, geçmiş ve gelecek bütün insanların adedince kendisini onlardan ayıran ve tarif eden nişan ve alâmetleri hâvi olduğu gibi, yüzünü teşkil eden esas ve erkânında da bütün insanlar ittifaktadır. Bütün insanlarda, biri tevafuk, diğeri tehalüf olmak üzere iki cihet vardır. Tehalüf ciheti Sâniin muhtar olduğuna, tevafuk ciheti ise Sâniin Vahid-i Ehad olduğuna delâlet ederler. Bu iki cihetin bir Kasıdın kasdıyla, bir Muhtarın ihtiyarıyla, bir Mürîdin iradesiyle, bir Alîmin ilmiyle olmadığını tevehhüm etmek, muhâlâtın en acibidir. Fesübhanallah! Yüzün o küçük sahifesinde nasıl gayr-ı mütenahi nişanlar derc edilmiştir ki, gözle okunur da nazarla, yani akılla görünmez.

İnsan nevinde şu tehalüf ile beraber buğday, üzüm, arı, karınca nevilerindeki tevafuk, kör tesadüfün işi olmadığı güneş gibi âşikârdır. Madem ki kesretin böyle uzak, ince, geniş ahval ve etvarında da tesadüfün müdahalesine imkân yoktur. Ve tesadüfün elinden mahfuzdur. Ve ancak bir Hakîmin kasdı ve bir Muhtarın ihtiyarı ve Semî, Basîr bir Mürîdin iradesinin dâire-i tasarrufundadır.

Tesadüf, şirk ve tabiattan teşekkül eden fesat şebekesinin âlem-i İslâmdan nefiy ve ihracına Risale-i Nurca verilen karar infaz edilmiştir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 4

İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Şeytanın ilka etmekte olduğu vesveselerden biri:

"Yahu, şu koyun veya inek, eğer Kadîr ve Alîm-i Ezelînin nakşı, mülkü olmuş olsaydı, bu kadar miskin, biçare olmazlardı. Eğer bâtınlarında, içlerinde Alîm, Kadîr, Mürîd bir Sâniin kalemi çalışmış olsaydı, bu kadar câhil, yetim, miskin olmazlardı" diyen ve cinnî şeytanlara üstad olan ey şeytân-ı insî! Cenâb-ı Hak, herşeye lâyıkını veriyor. Ve maslahata göre veriyor. Eğer atâsı, in'âmı bu kaideden hariç olsaydı, senin eşeğinin kulağı senden ve senin üstadlarından daha akıllı, daha âlim olması lâzımdı. Ve senin parmağın içinde senin şuur ve iktidarından daha çok bir şuur, bir iktidar yaratırdı. Demek herşeyin bir haddi var. O şey, o had ile mukayyeddir.

Kader, herşeye bir miktar ve o miktara göre bir kalıp vermiştir. Feyyaz-ı Mutlaktan aldığı feyze olan kabiliyeti o kalıba göredir. Mâlûmdur ki, dahilden harice süzülen cüz-ü ihtiyarî mizanıyla, ihtiyaç derecesiyle, kabiliyetin müsaadesiyle, hâkimiyet-i Esmânın nizam ve tekabülüyle feyz alınabilir. Maahaza, şemsin azametini bir kabarcıkta aramak, akıllı olanın işi değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 5

İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsan, hikmetle yapılmış bir masnûdur. Ve Sâniin gayet hakîm olduğuna, yaptığı vuzuh-u delâletle, sanki mücessem bir hikmet-i nakkaşedir. Tecessüd etmiş bir ilm-i muhtardır. İncimad etmiş bir kudret-i basîre olduğu gibi, öyle bir fiilin mahsulüdür ki, istidadı irade ettiği şeyi kendisine veriyor. Öyle bir in’âm ve ihsanın kesîfidir ki, bütün hâcâtına vakıftır. Öyle bir kaderin tersim ettiği bir surettir ki, bünyesine lâzım ve münasip şeyleri bilir, bu malûmatla herşeyin mâliki olan Mâlikinden nasıl tegafül eder? Ve bütün cinayetlerini bilen, hâcâtını gören, vâveylâlarını işiten Semî, Basîr, Alîm, Mücîb olarak üstünde bir Rakîbin bulunmamasını nasıl tevehhüm edebilir?

Ey nefs-i emmâre! Ne için kendini hariç tevehhüm ediyorsun? Eğer evâmire imtisal dairesinden çıkarsan, ya herkesin ayağını öpercesine müraat ve ihtiram etmeye mecbur olursun. Veya ehemmiyet vermeyerek zâlim-i ale’l-küll olacaksın. Bu yük ağırdır, taşıyamayacaksın, en iyisi, ecnebî olan şirki terk ile mülküllahın dairesine gir ki, rahat edesin. Ve illâ, sefineye binip yükünü arkasına alan ebleh adam gibi olacaksın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 6

İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir insanı yaratan Hâlıkın, âlemi müştemilâtıyla beraber yaratmasında bir bu’d, bir garabet yoktur. Zira, bir insanın yaratılışı, içerisinde bulunan eşyanın yaratılmasından ibaret olduğu gibi, âlemin de yaratılışı müştemilâtının yaratılışından ibarettir. Ve keza, insan, âleme bir enmuzec ve küçük bir fihristedir. Çünkü kavunun hâlıkı, çekirdeğinin hâlıkından başkası olması mümtenidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 7

İlem 7: Ömrü bakileştirmek

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdut, ömrünün günleri mâdud ve herşeyin fânidir. Öyleyse, şu kısa, fâni ömrünü fâni şeylere sarf etme ki, fâni olmasın. Bâki şeylere sarf et ki, bâki kalsın.

Evet, yaşadığın ömürden dünyada göreceğin istifade ancak yüz sene olur. Bu yüz sene ömrünü yüz tane hurma çekirdeği farz edelim. Bu çekirdekler iska edilip muhafaza edilirse, ilâ-mâşaallah semere verecek yüz tane ağaç olur. Aksi takdirde, ateşe atıp yakmaktan başka bir istifadeyi temin etmez. Kezâlik, senin o yüz senelik ömrün de, şeriat suyu ile iska ve âhirete sarf edilirse, âlem-i bekada ilelebed semerelerinden istifade edeceksin. Binaenaleyh, semeredar yüz tane hurma ağacını terk ve yüz tane çekirdeklerine kanaat ile aldanırsa, o adam, hutameye (Cehenneme) hatab olmaya lâyıktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 8

İlem 8: Nefsin bir dalaleti

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Evham, şübehat, dalâletin menşe' ve mahzenlerinden biri: Nefis, kendisini kader ve sıfât-ı İlâhiyenin tecelliyat dairesinden hariç addeder. Sonra tecelliyata mazhar olanlardan birisinin mevkiinde kendisini farz eder, onda fenâ olur. Sonra, başlar, bazı tevillerle o şeyi de Allah'ın mülkünden, tasarrufundan çıkartır. Kendisinin girmiş olduğu şirk-i hafîye girdirir. Ve şirk-i hafîden aldığı bazı halleri o mâsuma da aksettirir.

Hülâsa: Nefs-i emmâre, devekuşu gibi aleyhine olan şeyi lehine zanneder. Veya Sofestâî gibi münakaşa edenleridir ki, vekilleri birbirini reddeder. Teâruzan, tesâkutan kabilinden, "Hiçbirisi de hak değildir" diye hükmeder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 9

İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Gafil nefis, âhireti dünyanın bitişiğinde ve dünya ile bağlı bir menzil zannediyor. Bu itibarla nefsin elinde iki silâh vardır. Dünyanın zeval ve fenasının eleminden kurtulmak için âhireti düşünmekle ümitvar olur. Âhiret için lâzım olan a'mâl külfetine gelince, gaflet veya tegafül ile ondan da kendisini kurtarır. Ölmüş olanların hayatta olmadıklarını düşünmüyor. Ancak, sefere gidenler gibi, görünmüyorlarsa da hayattadırlar, diye zanneder. Ve ölüme o kadar ehemmiyet vermiyor. Bazı dünyevî işlerini ebedîleştirmek için şöyle bir desisesi de vardır ki, "Matluplarımın dünyada semereleri olmasa da esasları âhiretle muttasıl ve âhirette faideleri vardır" diye mütesellî oluyor. Meselâ, ilim gibi, "Dünyada menfaati olmasa bile âhirette faidesi vardır" diye iyi ciheti göstermekle, kötü ciheti altında yutturur.

Hülâsa: Nefis, devekuşu gibidir. Şeytan Sofestâî, hevâ da Bektâşîdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 10

İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Halk-ı eşya hakkında mûcibe-i külliye sadık olmadığı takdirde, sâlibe-i külliye sadık olur. Yani, ya bütün eşyanın hâlıkı Allah'tır veya Allah hiçbir şeyin hâlıkı değildir. Çünkü, eşyanın arasında muntazam tesanütle halk ve yaratmak, tecezzîyi kabul etmez bir külldür, bazıyet yoktur. Ya mûcibe-i külliye olacaktır veya sâlibe-i külliye olacaktır. Başka ihtimal yok. Herşeyde illetin ademini tevehhüm eden vehmin vâhi hükmünde bir kıymeti yok. Binaenaleyh, ednâ birşeyde hâlıkıyet eseri göründüğü zaman, bütün eşyada tahakkuk eder.

Ve keza, Hâlık ya birdir veya gayr-ı mütenahidir, evsat yoktur. Zira, Sâni, vahid-i hakikî olmazsa, kesîr-i hakikî olacaktır. Kesîr-i hakikî ise gayr-ı mütenahidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 11

İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir

Maahaza, nuru neşredenin nursuz, icad edenin vücudsuz, icab ettirenin vücubsuz olması muhaldir.

Ve keza, ilim sıfatını ihsan edenin ilimsiz, şuuru ihsan edenin şuursuz, ihtiyarı verenin ihtiyarsız, iradeyi verenin iradesiz, kâmil şeylerin sânii gayr-ı kâmil olduğunu telâkki etmek muhaldir.

Ve keza, ayn'ı tersim, basarı tasvir ve nazarı tenvir edenin basarsız olduğunu düşünmek, ancak basar ve basiretten mahrum olan adamın işidir. Maahaza, masnûdaki kemâlât, tamamen Sânideki kemâlden akan bir feyizdir. Fakat kuşlardan yalnız sineği gören, tanıyan bir mikrop, kartalı gördüğü zaman, "Bu kuş değildir" der. Çünkü sinekteki şeyler onda yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 12

İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Nefs-i nâtıkanın en yüksek matlubu devam ve bekadır. Hattâ vehmî bir devam ile kendisini aldatmazsa hiçbir lezzet alamaz. Öyleyse, ey devamı isteyen nefis! Daimî olan bir Zâtın zikrine devam eyle ki, devam bulasın. Ondan nur al ki sönmeyesin. Onun cevherine sadef ve zarf ol ki kıymetli olasın. Onun nesim-i zikrine beden ol ki, hayattar olasın. Esmâ-i İlâhiyeden birisinin hayt-ı şuaıyla temessük et ki, adem deryâsına düşmeyesin.

Ey nefis! Seni tutup düşmekten muhafaza eden Zât-ı Kayyûma dayan. Senin mevcudiyetinden dokuz yüz doksan dokuz parça Onun uhdesindedir. Senin elinde yalnız bir parça kalır. En iyisi o parçayı da Onun hazinesine at ki rahat olasın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 13

İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sen kendi vücudunu yapmaya kadir değilsin. Ve elin onu icad etmekten kasırdır. Başkaları dahi o işten âciz ve kasırdırlar. İstersen tecrübe et bakalım. Şecere-i kelimat denilen bir lisanı veya muhaberat ve ezvak santralı olarak bir ağzı yap. Elbette yapamayacaksın. Öyleyse Allah’a şirk yapma!

اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ [1]

1.)Muhakkak ki, şirk pek büyük bir zulümdür. (Lokman Sûresi, 31:13)

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 14

İlem 14: Icad ve Tecelli

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu görünen âlem, İlâhî bir dükkân ve bir mahzendir. İçerisinde envâen türlü türlü mensucat kumaşlar, mekûlât yemekler, meşrubat şerbetler vardır. Bir kısmı kesif, bir kısmı latîf, bir kısmı zâil, bir kısmı dâimî, bir kısmı katı bir lüb, bir kısmı mâyi ve hâkezâ, her çeşit bulunur. Lâkin bir kısmı icadî bir nescdir. Bir kısmı da tecellîyata bir nakıştır. Felâsifenin dalâletince, icad ile nakış birdir. Ve o dükkân sahibi de mûcib-i bizzattır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 15

İlem 15: Şirk-i hafi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Enâniyetten neş’et eden şirk-i hafî katılaştığı zaman esbab şirkine inkılâp eder. Bu da devam ederse küfre tahavvül eder. Bu dahi devam ederse, tàtile, yani hâlıksızlığa incirar eder. El-iyâzü billâh!

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 17

İlem 17: Enenin mahiyeti

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın hilkatinden maksat, mahfî hazine-i İlâhiyeyi keşif ile göstermek ve Kadîr-i Ezelîye bir burhan, bir delil, bir mâkes-i nurânî olmakla Cemâl-i Ezelînin tecellîsi için şeffaf bir mir’at, bir ayine olmaktır. Hakikaten, semâvat, arz ve cibâlin hamlinden âciz kaldıkları emâneti insan haml ettiği cihetle cilâlanmış, cilvelenmiş bir şekle girmiştir. Çünkü, o emânetin mazmunlarından biri de, insanın sıfât-ı İlâhiyeyi fehmetmek için bir vâhid-i kıyasî vazifesini görmektir. İnsanın hilkatinden maksat bu gibi şeyler olduğu halde, kısm-ı ekserîsi perde olurlar, sed olurlar. Vazifesi fetih ve açmak iken kapatıyor, bağlıyor. Ziya ve ışığı neşir iken söndürüyor. Allah’ı tevhid etmek yerine şirk yapıyor. Ve keza, nur-u iman ile Allah’a bakıp mülkü ona teslim etmekle—îtikaden—mükellef iken, ene rasadıyla halka bakarak Allah’ın mülkünü onlara taksim ediyor. Hakikaten

اِنَّ ٱلاِنْسَانَ لَظَلُومٌ جَهُولٌ [1]

1.)Gerçekten insan çok zâlim ve çok câhildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 18

İlem 18: Allahı razı etmek

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Ey nefis! Eğer takvâ ve amel-i salih ile Hâlıkını razı ettiysen, halkın rızasını tahsile lüzum yoktur; o kâfidir. Eğer halk da Allah'ın hesabına rıza ve muhabbet gösterirlerse, iyidir. Şayet onlarınki dünya hesabına olursa, kıymeti yoktur. Çünkü onlar da senin gibi âciz kullardır. Maahaza, ikinci şıkkı takip etmekte şirk-i hafî olduğu gibi, tahsili de mümkün değildir. Evet, bir maslahat için sultana müracaat eden adam sultanı irzâ etmiş ise, o iş görülür. Etmemişse, halkın iltimasıyla çok zahmet olur. Maamâfih, yine sultanın izni lâzımdır. İzni de rızasına mütevakkıftır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 19

İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Vâcibü’l-Vücud, zâtında, mahiyetinde mümkine benzemediği gibi, ef’âlinde de benzemiyor. Çünkü, Vâcibü’l-Vücudun kudretine nisbeten yakın-uzak, az-çok, küçük-büyük, fert-nev’, cüz-küll aralarında fark yoktur. Ve keza, Onun fiilinde bizzat mübaşeret yoktur. Fakat, mümkinin kudreti bu derece değildir. Bunun için nefis, Vâcibü’l-Vücudun ef’âlini fiillerine benzetemiyor. Hakikatini fehmetmekte akıl mütehayyir kalıyor. Fiili fâilsiz zannediyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 21

İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Arslan gibi hayvanların diş ve pençelerine bakılırsa, iftiras ve parçalamak için yaratılmış oldukları anlaşılır. Ve kavunun, meselâ, letafetine dikkat edilirse, yemek için yaratılmış olduğu hissedilir. Kezâlik, insanın da istidadına bakılırsa, vazife-i fıtriyesinin ubudiyet olduğu anlaşıldığı gibi, ruhânî ulviyyetine ve ebediyete olan derece-i iştiyakına da dikkat edilirse, en evvel insan bu âlemden daha latîf bir âlemde ruhen yaratılmış da teçhizat almak üzere muvakkaten bu âleme gönderilmiş olduğu anlaşılır.

Ve keza, insan, hilkat semeresi olduğundan anlaşılır ki: İnsanlardan bir çekirdek var ki, Cenâb-ı Hak şecere-i hilkati o çekirdekten inbat etmiştir. O çekirdek de ancak ve ancak bütün ehl-i kemâlin ve belki nev-i beşerin nısfının ittifakıyla efdalü'l-halk, seyyidü'l-enâm Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 22

İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Siyah ve beyaz nakışlar ile nakışlı bir imâme ile küre-i arzın kafasını saran semâvat ve arzın Nâzım ve Hâlıkı olan Allah'ın ulûhiyetine lâyık mıdır ki, âlemin bazı safahatını miskin bir mümkine tevdi ve tefvîz etsin? Arşın Sahibinden maadâ arşın altındaki şeylere bizzat tasarruf eden imkân dairesinde kimse var mıdır? Kellâ! Çünkü o kudret kısa ve kasır olmayıp muhit bir kudret olduğundan, açık bir yer, bir delik kalmıyor ki, gayr müdahale etsin. Maahaza, ceberûtiyet ve istiklâliyetin izzeti ve kendini sevdirmek ve tanıttırmak muhabbeti, gayre müsaade etmiyor ki, arada ibâdullahın enzarını kendine celb eden ismî bir vasıta bulunsun. Maahaza, küll ile cüzde, nev' ile fertte yapılan tasarrufat, birbirinin içinde mütedahil ve yekdiğerine mütesanit olduğundan, o tasarrufları ayrı ayrı faillere vermek mümkün değildir. Meselâ, âlemin nizam, intizam ve tasarrufunda arzın tedbiri dahildir. Arzın tedbirinde insanın da tedbiri dahildir. Ve aynı zamanda bu tasarrufat yapılırken, başka nevilerin de şuûnâtına bakılır. Ve hüceyrat-ı bedeniye ile zerrat dahi yaratılıyor. Ve hakezâ, bütün bu tasarrufat bütün safahata aynı kudret ile yapılır. Nasıl ki şemsin nurundan, katre ve kabarcıklara varıncaya kadar hiçbir şey hariç kalmıyor. Bütün eşya o nur ile tenevvür ediyor.

Kezalik, bütün tasarrufat, kudret-i ezeliyeye âittir. Başka birşeyin müdahalesi yoktur. Küreden zerreye varıncaya kadar o kudretin tasarrufundan hariç değildir.

Hülâsa: Arının dimağını, mikrobun gözünü tanzim eden Zât, senin ef'âl ve a'mâlini mühmel, başıboş, hesapsız, kitapsız bırakmayarak İmâm-ı Mübînde yazar. Ona göre muhaseben olacaktır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 23

İlem 23: Kudrette inkısam olmaz

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herbir masnûda, herbir zerrede görünen tasarruf-u mutlak, kudret-i muhîta ve hikmet-i basîrenin delâlet ve şehadetleriyle sabittir ki, bütün eşyânın Sânii vahiddir, şeriki yoktur. Ne kudretinde inkısam var, ne iktidar ve ihtiyarında tecezzî vardır. Binaenaleyh, Sâni ancak Vâcibü’l-Vücud olacaktır ki, kaderin mizanıyla yürüyen kudretine bir nihayet yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 24

İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sinek, örümcek, pire gibi küçük hayvanlar fil, camus, deve gibi büyük hayvanlardan daha zeki, hilkatçe daha güzel, san’atça daha tam oldukları halde, bunların ömrü kısa, onlarınki uzun, bunların zahiren menfaatleri yok, onlarınki var. İşte bu hal, hilkat-i eşyada Sâniin külfeti olmadığına ve herşeyin vücuda gelmesi ancak “Kün” emriyle olduğuna bâhir bir burhandır.

يَفْعَلُ اللهُ مَايَشَاءُ [1]

لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ [2]

1.)Allah dilediğini yapar. (İbrahim Sûresi, 14:27)
2.)Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. (Bakara Sûresi, 2:255)

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 26

İlem 26

İ’lem eyyühe’l-aziz!

وَاللهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ [1]

Evet, Allah, ilmi, iradesi, kudreti ve sair sıfâtıyla muhittir. Daire-i ihâtasından hariç birşey yoktur. Fakat, insan cüz’î ve kısa zihniyle Allah’ın azametine ve şemsin etrafında seyyârâtı tedvir ettiğine bakarken, meselâ arı gibi küçük hayvanlarla iştigal etmesini uzak görüyor. Çünkü Vâcibü’l-Vücudu, mümkine kıyas ediyor. Halbuki, bu kıyasa göre küçük hayvanlara büyük bir zulüm olur. Çünkü onlar da

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

kaziyesince Hâlıklarını tesbih etmekle, Allah’tan maadâ kimseyi Rab tanımıyorlar. Binaenaleyh, büyüğün küçüğe tekebbür etmeye hakkı yoktur.

1.)Allah onları arkalarından kuşatıcıdır. (Bürûc Sûresi, 85:20)
2.)Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 28

İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Umumî olan bir in’âm ile inâyet-i şahsiye arasında münâfat yok. Meselâ, bir ziyafete yapılan umumî bir davet altında şahıslar da davet edilmiş olur. Yani, bu ziyafet umumî olduğundan davet umumiyette kalır; şahıslar nazara alınmıyor, denilemez. Binaenaleyh, Allah’ın nimetleri vakıf malı veya nehir suyu gibi umumî olup, in’âmında şahıslar kast edilmemiş değildir. Ancak o umumiyette hususiyet de maksuddur. Binaenaleyh, eşhas o umumî in’âmda kast edilmediklerinden, o nimetlere karşı şükretmeye mükellef olmadıklarına zehab etmek hatâdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 32

İlem 32: Dünyayı terk etmek

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Yarın seni zillet ve rezaletlere mâruz bırakmakla terk edecek olan dünyanın sefahetini bugün kemâl-i izzet ve şerefle terk edersen, pek aziz ve yüksek olursun. Çünkü, o seni terk etmeden evvel sen onu terk edersen, hayrını alır, şerrinden kurtulursun. Fakat vaziyet mâkûse olursa, kaziye de mâkûse olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 33

İlem 33: Riya

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Fısk çamuruyla mülevves olan medeniyet, insanları da o çamur ile telvis ediyor. Ezcümle: Riyâyı şan ve şeref ile iltibas etmiş. İnsanları da o pis ahlâka sevk ediyor. Hakikaten insanlar o riyâya öyle alışmışlar ki, şahıslara yaptıkları gibi, milletlere, hattâ unsurlara bile yapıyorlar. Gazeteleri o riyâya dellâl, tarihleri de alkışçı yapmışlardır. Bu yüzden şahsî hayatlar ***"hamiyet-i cahiliye"*** ünvanı altında unsurî hayatlara fedâ edilmektedir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 36

İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ispat eden delillerden biri de tevhiddir. Evet, merâtibiyle tevhid bayrağını kâinatın en üst tepesi üstünde dikmiş olan ve enzâr-ı âleme karşı makamlarıyla beraber tevhide dellâllık eden ve enbiyanın mücmel bıraktıkları hakaiki tafsilâtıyla beyan eden ve açıklayan, ancak ve ancak Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Binaenaleyh, tevhidin hakikat ve kuvveti nisbetinde nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) hak ve hakikattir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 37

İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Sath-ı âlemde kurulan şu sergi-yi İlâhîde teşhir edilen tezyinâta, kemâlâta, güzel manzaralara ve rububiyetin haşmetiyle ulûhiyetin azametine bir müşahit, bir mütenezzih, bir mütehayyir, bir mütefekkir lâzımdır ki, o güzellikleri görsün, o manzaralar arasında tenezzüh etsin, o harika nakışlara, ziynetlere tefekkürle hayran olsun. Sonra o sergiden Sâniinin celâline, Mâlikinin iktidar ve kemâlâtına intikal ile Onun azametine secde-i hayret etsin. Bu vazifeyi ifa edecek, insandır. Çünkü, insan gerçi cahil, zulmetli birşeydir, amma öyle bir istidadı vardır ki, âleme bir enmuzeç ve bir nümune olmaya liyâkatı vardır. Hem o insanda öyle bir emânet vedia bırakılmıştır ki, onunla gizli defineyi bulur, açar. Hem o insandaki kuvvetler tahdit edilmeyerek mutlak bırakılmıştır. Buna binaen, küllî bir nevi şuur sâhibi olur ki, Sultan-ı Ezelin azamet ve haşmetinin şâşaasını idrak ediyor.

Evet, mâşukun hüsnü, âşıkın nazarını istilzam ettiği gibi, Nakkaş-ı Ezelînin rububiyeti de insanın nazarını iktizâ eder ki, hayret ve tefekkür ile takdir ve tahsinlerde bulunsun.

Evet, gül ve çiçeklerin yüzlerini güzelleştiren Zât, nasıl o güzel yüzlere arılardan, bülbüllerden istihsan âşıkları icad etmesin? Ve güzellerin güzel yüzlerinde güzelliği yaratan, elbette o güzelliğe müştakları da yaratır.

Kezâlik, bu âlemi şu kadar ziynetlerle, nakışlarla tezyin eden Mâlikü'l-Mülk, elbette ve elbette o harika, antika, mu'cize manzaraları, ziynetleri, seyircilerden, müşahitlerden, âşık ve müştaklardan, ârif dellâllardan hâli bırakmayacaktır. İşte, câmiiyeti dolayısıyla insan-ı kâmil, halk-ı eflâke ille-i gaiye olduğu gibi, halk-ı kâinata da semere ve netice olmuştur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 39

İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Eşya arasındaki tevafuk, Sâniin Vâhid, Ehad olduğuna delâlet ettiği gibi, aralarında bulunan muntazam tehalüf de, Sâniin Muhtar ve Hakîm olduğuna şehadet eder. Meselâ, hayvanların, bilhassa insanların esas âzâlarındaki tevafuk, bilhassa çift âzâlardaki temasül, Hâlıkın vahdetine burhan olduğu gibi, keyfiyetler ve şekillerdeki tehalüf de Hâlıkın ihtiyar ve hikmetine delâlet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 40

İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Mahlûkatın en zâlimi insandır. İnsan kendi nefsine olan şiddet-i muhabbetten dolayı kendisine hizmeti ve menfaati olan şeyleri hem sever, hem kıymet verir. Semeresinden istifade gördüğü şeylere abd ve köle olur.

Aksi halde ne sever ve ne kıymet verir. Ve keza, hayatın icadında ille-i gaiyenin yalnız hayat olduğunu bilir. Cenâb-ı Hakkın icad ettiği hayylarda hedef ittihaz ettiği binlerce hikmetlerinden haberi yok. Acaba imkân ve ihtimalden hariç midir ki, âlemde görünen şu eşya-yı harika daha garip, daha harika ve daha mu’cize, melekûtî, berzâhî, misalî şeylere bazı nümune ve bazı esaslar olmasın?

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 42

İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Cenâb-ı Hak kâinatı teşkil eden zerrâtı şeriat-ı fıtriyesine musahhar ve mutî ve evâmir-i tekviniyesine de münkad ve mümessil kılmıştır. Bir arı, "Kün" emrine imtisalen matlup bir şekle girdiği gibi, herhangi bir hayvan da aynı emre imtisalen, irade edilen vaziyetlere girer.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 43

İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Şems, kamer, yıldız, arz gibi ecrâmı kabzasında tutan kudret, o ecrâmı öyle bir suhuletle tanzim etmiştir ki, dağılan tesbih tanelerini ipe dizen adam gibi, ne bir acz görmüştür ve ne başkasının yardımına ihtiyaç olmuştur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 44

İlem 44: Ittihad-ı esma

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Bir katre su, bir deniz suyu ile müttehiddir. Çünkü ikisi de sudur. Nehir suyu ile de müttehiddir. Çünkü, ikisinin de menşeleri semâdır.

Ve keza, bir küçük balık, balina balığı ile müttehiddir. Çünkü ünvanları birdir.

Kezâlik, esmâ-i İlâhiyeden bir hüceyreye veya bir mikroba tecellî eden bir isim, kâinatı ihata eden isim ile müttehiddir. Çünkü müsemmâları birdir. Meselâ: Bütün kâinata taalluk ve tecellî eden Alîm ismiyle bir zerreye taallûk eden Hâlık ismi, müsemmâda müttehiddirler. Hurma ağacına taallûk eden Musavvir ismiyle de, semeresine taallûk ve tecellî eden Münşi ismi, müsemmâda müttehiddirler. Zaten en büyük şeye tecellî eden isim ile en küçük birşeye de tecellî etmemesi muhaldir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Zerre : Ilem 45

İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Mümkün ünvanı altındaki eşyanın vücudunda tagayyür var. Yani keyfiyetleri, halleri değişir. Binaenaleyh, mümkün olan birşeyin dâima bir halde tevakkuf ve sükût etmekle atâlette kalması, o şeyin ahval ve keyfiyetleri için bir nevi ademdir. Çünkü, o şeyin istikbal halleri ademde kalır. Yol bulup vücuda gelemez. Adem ise, büyük bir elem ve bir şerr-i mahzdır. Binaenaleyh, faaliyette lezzet olduğu gibi, ahval ve şuûnatta da bir tebeddül olup, bu tahavvül ve tebeddülden neş'et eden teessürat, teellümat, bir cihetten çirkin ise de birkaç cihetten de güzeldir.

Evet birşeyin şekillerinde vukua gelen devir ve teslim sırasına gidenler müteessir, gelenler de memnun olurlar. Ve bu sayede hayat tasaffi eder, temizlenir. Vücut da teceddüd eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme

Şemme

Hidayet-i Kur'âniyyenin nesîminden

•İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir
•İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır
•İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır
•İlem 4: Hafîziyet hakkında
•İlem 5: Hafîziyet hakkında
•İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena
•İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti
•İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi
•İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı
•İlem 10: Ayetler ve şiir
•İlem 11: Vahdetin aynaları pek çoktur
•İlem 12: Cüz'ü yaratan küllü de yaratandır
•İlem 13: Masnuat birbirinin rabbi olamaz
•İlem 15: İnsanın bir ferdinde mükellef bir cemaat vardır
•İlem 16: Me'luf şeylerin malum zannedilmesi
•İlem 17: Beşerin malumatı ve ülfet perdesi
•İlem 18: Yakınlık benzemeyi gerektirmez
•İlem 19: Bast-ı zaman tayy-ı mekan hadisesi
•İlem 20: Neticenin kayyumu imandır
•İlem 22: Nazar, amel ve hayatın ikişer vechi
•İlem 23: Ene hakkında
•İlem 24: Niyet hakkında
•İlem 25: Kainat ağacı ve onun meyvesi insan
•İlem 26: Şeytanların taşlanması
•İlem 29: İnsanı hayvandan ayıran mahiyeti
•İlem 30: Ata - Kaza - Kader

•İlem 31: Ayetlerin sonlarındaki fezlekeler
•İlem 32: Nefsin tezkiyesi için dört hatve
•İlem 33: Ubudiyet, verilmiş nimetlerin neticesidir
•İlem 34: Küçük mahlukatın kesreti
•İlem 35: Halk ve icaddaki hadsiz suhulet
•İlem 38: İnsanın mahiyetinin azameti
•İlem 40: Celal ve Cemal tecellisi
•İlem 41: Basiretin, Sanii görmemesi
•İlem 42: Tohumun sahibi, tarlanın sahibidir
•İlem 43: İntizamsızlıktaki intizam
•İlem 44: İnsanın bir ferdi, nev gibidir
•İlem 45: Tevhid-i zahiri - Tevhid-i hakiki
•İlem 46: Kafirlerin imhalinin hikmeti
•İlem 47: Zahirden hakikate doğrudan geçiş
•İlem 56: Nefse muhabbet
•İlem 57: Cüzi şeylere nazardan gelen gaflet
•İlem 58: İnsanın önündeki azim meseleler
•İlem 59: Mana-yı harfi - mana-yı ismi & Külli - Cüzî
•İlem 60: Dünya, ahiretin bir fihristesidir
•İlem 61: Allahtan havf ve ona muhabbet
•İlem 62: İnsanın külliyet mertebesinde olması
•İlem 63: Allahtan başkasına muhabbetini sarf etmek
•İlem 64: Resulullahın haberlerine iştiyak göstermek
•İlem 65: Fani mahlukat, uhrevi neticeler verir
•İlem 66: Mahlukatın misal-i musaggar olmasının hikmeti
•İlem 67: Cud ve israf
•İlem 68: Nurani ve zulmani hicablar
•İlem 69: Mahlukatın yayılma istidadı
•İlem 70: Eşyanın gayelerine dair Kur'anın beyanı
•İlem 71: Bir şeyi herşey, herşeyi birşey yapmak
•İlem 73: Baharın haşre vahid-i kıyasi olması
•İlem 75: Dünya hayatının mahiyeti
•İlem 76: Ahsen-i takvim sırrı
•İlem 77: İnsandaki acz ve fakr cihetiyle ubudiyet
•İlem 78: İbadet yolu ve fısk yolu muvazanesi
•İlem 79: İnsanın ömür seferi
•İlem 82: Allahın vazifesine karışmamak

•İlem 83: Dua hakkında
•İlem 84: Alemler arasındaki köprüler
•İlem 85: Mevt ve beka alemi
•İlem 87: Tahdis-i nimet ve tevazu
•İlem 88: Rekabet ve hased
•İlem 89: Keramet - İstidrac
•İlem 90: Mahlukatın tesbihatı
•İlem 94: Kur'an alemi kıymetlendirir
•İlem 95: Kulun hak talep etmeye hakkı yoktur

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 1

İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى رَحْمَتِهِ ﴿2﴾
عَلَى الْعَالَمِينَ بِرِسَالَةِ سَيِّدِ الْمُرسَلِينَ
مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى اٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu âlem, görünen ve görünmeyen bütün tabakat ve envâiyle Lâ ilâhe illâ Hû diye tevhidi ilân ediyor. Çünkü aralarındaki tesanüt böyle iktizâ ediyor.

Ve o tabakat ile envâ, bütün erkânıyla Lâ rabbe illâ Hû diye ilân-ı şehadet ediyor. Çünkü aralarındaki müşabehet böyle istiyor.

Ve o erkân bütün âzâsıyla Lâ mâlike illâ Hû diye şehadetlerini ilân ediyorlar. Çünkü aralarındaki temâsül böyle iktizâ eder.

Ve o âzâ, bütün eczâsıyla Lâ müdebbire illâ Hû diye şehadet eder. Çünkü aralarında teâvün ve tedahül vardır.

Ve o eczâ, bütün cüz’iyatıyla Lâ mürebbiye illâ Hû diye olan şehadetini ilân eder. Çünkü, aralarındaki tevâfuk, kalemin bir olduğuna delâlet ediyor.

O cüz'iyat bütün hüceyratıyla Lâ mutasarrife fi'l-hakikati illâ Hû diye şehadet eder. Ve o hüceyrat bütün zerratıyla Lâ nâzime illâ Hû diye ilân-ı şehâdet eder. Çünkü, cevâhir-i fert arasındaki haytın bir olduğu böyle iktiza eder.

Ve o zerrat bütün esîriyle Lâ ilâhe illâ Hû cevheresiyle ilân-ı tevhid eder. Çünkü, esîrin besâteti, sükûnu, intizam ile emr-i Hâlıka sür'at-i imtisali böyle iktizâ eder.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.) Peygamberlerin Efendisi Muhammed'in risaletini âlemlere rahmet kılan Âlemlerin Rabbine hamd olsun. Allah, ona ve bütün âl ve ashabına rahmet etsin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 2

İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Hiçbir insanın Cenâb-ı Hakka karşı hakk-ı itirazı yoktur. Ve şekvâ ve şikâyete de haddi yoktur. Çünkü, şikâyet eden ferdin hilâf-ı hevesini iktizâ eden, nizam-ı âlemde binlerce hikmet vardır. O ferdi irzâ etmekte, o bin hikmetin iğdâbı vardır. Bir ferdi razı etmek için bin hikmet fedâ edilemez.

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ [1]

Eğer her ferdin keyfine göre hareket edilirse, dünyanın nizam ve intizamı fesada gider.

Ey müteşekkî! Sen nesin? Neye binaen itiraz ediyorsun? Cüz'î hevesini külliyat-ı kâinata mühendis mi yapıyorsun? Kokmuş olan zevkini nimetlerin derecelerine mikyas ve mizan mı yapıyorsun? Ne biliyorsun ki, nakmet olarak gördüğün şey belki ayn-ı nîmettir? Senin ne kıymetin var ki, sineğin kanadına müvâzi olmayan hevesini tatmin ve teskin için felek çarklarıyla hareketten teskin edilsin?

1.)Eğer hak onların keyiflerine tâbi olsaydı, gökler ve yer fesâda uğrardı. (Mü'minûn Sûresi, 23:71)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 3

İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cesedin bir uzvundaki bir hüceyrede yapılan tasarruf, en evvel cesedi tasavvur etmeye mütevakkıftır. Çünkü, küllün nakışlarıyla, ahvâliyle cüz’ün çok alâka ve münasebetleri vardır. Öyleyse, cüzde tasarruf, Hâlık-ı Küllün emri altındadır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 4

İlem 4: Hafîziyet hakkında

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hevâm, balık gibi küçük hayvanların yumurtalarını, haşerat ve nebatatın tohumlarını, pek büyük bir rahmetle, bir lûtufla, bir hikmetle hıfzeden Sâni-i Hakîmin hafîziyetine lâyık mıdır ki, âhirette semere veren ağaçlara çekirdek olacak a’mâlinizi hıfzetmesin, ihmal etsin? Halbuki, sen hâmil-i emânet, halife-i arzsın.

Evet, herbir zîhayatta bulunan hıfzu’l-hayat hissi, vücudun ebedî bir bekaya ism-i Hayy, Hafîz, Bâki’nin tecellîsiyle incirar edeceğine delâlet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 5

İlem 5: Hafîziyet hakkında

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir incir tohumunu tavırdan tavıra hıfzeden, devirden devire himaye eden, inhilâlden vikaye eden ve o tohumda incir ağacının teşkilâtına lâzım olan esasları kemâl-i ihtimam ile muhafaza eden, elbette ve elbette, halife-i arz ünvanını alan nev-i beşerin â’mâlini ihmal etmez, hıfzeder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 6

İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Lâfızların tebeddülüyle mânâ tebeddül etmez, bâki kalır. Kabuk parçalanır, lüb bâki ve sağlam kalır. Libası yırtılır, cesedi sağlam, bâki kalır. Ceset ölüp dağılırsa da ruh bâki kalır. Cisim ihtiyarlanırsa, enâniyet genç kalır. Çokluk, cemaat dağılır, amma vahid-i fert bâki kalır. Kesret bozulur, vahdet bâkidir. Madde kırılır, nur bâkidir. Binaenaleyh, ömrün bidâyetinden sonuna kadar devam eden mânâ, çok cesetleri tebeddül ve tavırdan tavıra intikal ve devirden devire yuvarlandığı halde vahdetini, bekasını muhafaza ettiği gibi, ölüm hendeğini de atlayarak sâlimen ebed yoluna devam edecektir. Maahaza, her vakit “Fenâya hazır ol” emrini intizar eden zail ve bekasız maddiyatta, şu hıfz ve muhafaza düsturu, beka ile çok münasebettar olan ruh ve mânâda da câridir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 7

İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Ulûhiyetin azameti, izzeti, istiklâliyeti, herşeyin küçük olsun, büyük olsun, yüksek olsun, alçak olsun taht-ı tasarrufunda bulunduğunu istiyor. Senin hissetin veya hakaretin, Onun tasarrufundan hariç kalmasına sebep olamaz. Çünkü senin Ondan bu’dun varsa da, Onun senden bu’du yoktur. Veya senin bir sıfatının hakareti, vücudunun hakaretini istilzam etmez. Veya mülk cihetinin mülevves olması, melekût cihetinin de mülevves olmasını iktiza etmez. Ve keza, Hâlıkın azameti, çirkin şeylerin, tasarrufundan çıkmasını istilzam etmez. Bilâkis, azamet-i hakikiye, icad hususunda infiradı, tasarruf cihetiyle de ihatayı iktiza eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 8

İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Maddî olan birşey, kesafeti ne kadar fazla olursa o nisbette ince ve gizli şeyleri göremez ve onları idrakten kasırdır. Fakat nur ve nurânî şeyler, ne kadar nurâniyette terakki ederse, o nisbette ince ve gizli şeylere nüfuzu tam ve keskin olur. Ve keza, ne kadar latîf olursa, o derecede maddiyatın içlerini keşfeder: (Röntgen şuâı gibi.) Mümkinatta mesele bu merkezde ise, Vâcib, Vâhid olan Nûru’l-Envâr ne derece نَافِذُ الْخَفَايَا عَالِمٌ بِالْاَسْرَارِ [1] olacağı bir derece anlaşıldı. Öyleyse, azameti, tam mânâsıyla ihata, nüfuz, şümulü iktiza ve istilzam eder.

1.)Gizliliklere nüfuz eden, sırları bilen.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 9

İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Ekseriyet-i mutlakayı teşkil eden avâm-ı nâsın fehimleri Kur’ân’ca o kadar mürâat edilmiştir ki, birkaç dereceyi, birkaç ciheti ihtivâ eden bir meselede, avâmın fehimlerine en me’nus, en karib ciheti ve nazarlarına en vâzıh, en zahir dereceyi söylüyor. Çünkü, öyle olmasa, delilin neticeden hafî olması lâzım gelir.

Kur’ân’ın kâinattan yaptığı bahis, Hâlıkın sıfatlarını ispat ve izah içindir. Binaenaleyh, ne kadar cumhurun fehmine yakın olursa irşada daha lâyık ve daha muvâfık olur. Meselâ, Hâlıkın tasarrufâtına delâlet eden âyetlerden en zahir, en âşikâr olan tabakayı

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَ الْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ [1]

âyetiyle zikretmiştir. Halbuki bu tabakanın arkasında vücuhun taayyünat, teşahhusat tabakası vardır. Evvelki tabakanın fehmi, ikinci tabakanın fehminden daha yakındır. Ve keza, en âşikâr dereceyi

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ [2]

âyetiyle zikretmiştir. Bu derecenin arkasında, arzın şems etrafında emir ve irade-i İlâhî kanunuyla tahrik ve tedvîri derecesi de

vardır. Lâkin bu derece evvelki dereceden bir derece mahfî olduğundan terk edilmiştir.

Ve keza,

وَجَعَلْنَا الْجِبَالَ اَوْتَادًا [3]

cümlesiyle en okunaklı sahifeyi göstermiştir. Halbuki bu sahifenin arkasında, “Direk ve kazıklarla tehlikeden muhafaza edilen bir sefine gibi, arz da içerisinde vukua gelen hercümerçten dolayı parçalanmak tehlikesinden korumak için dağlarla kazıklanmıştır” sahifesi da vardır. Fakat bu sahife, avâm-ı nâsça o kadar okunaklı olmadığından terk edilmiştir. Ve bu sahifenin altında da şöyle bir haşiye vardır:

Hayatı besleyip sağlamak üzere dağlar arza direk yapılmıştır. Çünkü, dağlar suların mahzenidir. Havanın tarağıdır, tasfiye ediyor. Toprağın hâmisidir, denizin istilâsından vikaye ediyor. Zaten hayatın direkleri bu unsurlardır. Bu sırra binaendir ki, şeriatça hilâlin tulû ve gurubu nazara alınmıştır. Çünkü, bu ise, ayları, günleri hesap etmekten avâmca daha kolaydır. Ve yine o sırra binaendir ki, ezhan-ı avâmda tesbit ve takrir için Kur’ân’da tekrarlar vukua gelmiştir.

1.) Göklerin ve yerin yaratılışı; dillerinizin ve renklerinizin, (seslerinizin ve simalarınızın) farklılığı da yine Onun âyetlerindendir. (Rûm Sûresi, 30:22)
2.) Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde... (Bakara Sûresi, 2:164)
3.) Dağları birer kazık yaptık. (Nebe’ Sûresi, 78:7)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 10

İlem 10

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Âyetlerin bahsettikleri hakikatler, şiirlerin bahsettikleri hayalâttan pek vâsi ve pek yüksektir. Bu itibarla şiirden addedilmemiştir. Hem de, âyetler, sahibinin şuûnat ve ef’âlinden bahseder. Şiir ise, fuzulî olarak gayrdan bahseder. Hem de, filcümle âdi şeylerden bahsi harikulâdedir. Şiirin harikulâdelerden bahsi, alel-ekser âdidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 11

İlem 11

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hâlıkın vahdetini gösteren ayineler ve delillerini okutan sahifelerin pek çok çeşitleri olduğu gibi, merkezleri bir ve birbirinin içine dahil olmuşlardır. Binaenaleyh, bir ayinede göründü veya bir sahifede okundu mu, hepsinde de görünür ve okunur. Fakat birisinde görünmemesi, hepsinde görünmemesini istilzam etmez.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 12

İlem 12

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir kelimeyi yazan harfini yazanın gayrısı, bir sahifeyi yazan satırı yazanın gayrısı, kitabı yazan sahifeyi yazanın gayrısı olması mümkün olmadığı gibi; karıncayı halk eden cins-i hayvanı halk edenin gayrısı, hayvanı yaratan arzı yaratanın gayrısı, arzı halk eden, Rabbü’l-Âlemînin gayrısı olması muhaldir.

Rububiyet-i âmmenin işaretlerindendir ki, kâinat kitabında öyle büyük harfler vardır ki, o harflerin bir kısmında bir kelime yazılıdır. Bir kısmında bir kelam, bir kısmında bir kitap yazılıdır. Meselâ, o kitapta bahr, şecer, arz birer harf makamındadırlar. Birinci harfte semek kelimesi, ikincisinde şecer kelâmı, üçüncüsünde hayvan kitabı yazılmıştır. Hattâ, Yâsin suretinde tam Yâsin Sûresi yazıldığı gibi, bazı masnûatta, bir kelime olan isminde, çekirdeğinde o masnûun sûresi ve kitabı yazılmıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 13

İlem 13

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Yıldızlar, şemsler arasında mümâselet olduğu gibi filcümle müsâvat da vardır. Binaenaleyh, onlardan biri ötekilere rab olamaz. Ve onlardan birine rab olan, hepsine de rab olur. Ve keza, herşeye de rab olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 15

İlem 15

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın bir ferdinde bir cemaat-i mükellefîn bulunur. Evet, her bir uzuv, birşey için yaratılmıştır. O uzvu, o şeyde kullanmakla mükelleftir. Meselâ, herbir hasse için bir ibadet vardır. Onun hilâfında kullanılması dalâlettir. Meselâ, baş ile yapılan secde Allah için olursa ibadettir, gayrısı için dalâlettir. Kezâlik, şuarânın hayalen yaptıkları hayret ve muhabbet secdeleri dalâlettir. Hayal, onunla fâsık olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 16

İlem 16

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanları fikren dalâlete atan sebeplerden biri, ülfeti ilim telâkki etmeleridir. Yani melûfları olan şeyleri kendilerince mâlum bilirler. Hattâ, ülfet dolayısıyla âdiyâta teemmül edip ehemmiyet vermezler. Halbuki, ülfetlerinden dolayı malûm zannettikleri o âdi şeyler, birer harika ve birer mu’cize-i kudret oldukları halde, ülfet sâikasıyla onları teemmüle, dikkate almıyorlar; ta onların fevkinde olan tecelliyat-ı seyyâleye im’ân-ı nazar edebilsinler. Bunların meseli, deniz kenarında durup, denizin içerisindeki hayvanata ve sair garip hâlâtına bakmayarak, yalnız rüzgârla husule gelen dalgalara ve şemsin şuââtından peydâ olan parıltısına dikkat etmekle Mâlikü’l-Bihar olan Allah’ın azametine delil getiren adamın meseli gibidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 17

İlem 17

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanların arza âit malûmat ve müsellemât-ı bedihiyatları, ülfete mebnîdir. Ülfet ise, cehl-i mürekkep üstüne serilmiş bir perdedir. Hakikate bakılırsa, zannettikleri ilim, cehildir. Bu sırra binaendir ki, Kur’ân, âyetleriyle insanların nazarını melûfatları olan şeylere çeviriyor. Âyetler, necimler gibi ülfet perdesini deler, atar. İnsanın kulağından tutar, başını eğdirir. O ülfetin altındaki havâriku’l-âdât mu’cizeleri o âdiyat içerisinde gösterir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 18

İlem 18

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Aralarında münasebet, muamele, hattâ mükâleme bulunan iki şeyin, birbirine müşabih veya müsâvi olmasını istilzam etmez. Meselâ, yağmurun bir katresi veya semerenin bir çiçeğinin, küçüklüğüyle beraber, şemsle münâsebeti ve muamelesi vardır.

Binaenaleyh, ey insan, Senin hakaretin, seni Hallâk-ı Âlemin nazar-ı inâyetinden setredecek bir sebep olamaz.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 19

İlem 19

İ'lem eyyühe'l-aziz!

Denizlerde vukua gelen med ve cezir gibi, evliya arasında da bast-ı zaman,**(Haşiye)** tayy-ı mekân meselesi şöhret bulmuştur. Ezcümle: Kitab-ı Yavâkit'in rivayetine göre, İmam-ı Şa'rânî bir günde iki buçuk defa kocaman Fütuhat-ı Mekkiye namındaki büyük mecmuayı mütalâa etmiştir. Bu gibi vukuat istiğrabla inkâr edilmesin. Zira bu gibi garip meseleleri tasdike yaklaştıran misaller pek çoktur. Meselâ, rüyada bir saat zarfında bir senenin geçtiğini ve pek çok işler görüldüğünü görüyorsun. Eğer o saatte o işlere bedel Kur'ân okumuş olsaydın, birkaç hatim okumuş olurdun. Bu hâlet evliya için hâlet-i yakazada inkişaf eder. Zaman inbisat eder. Mesele ruhun dairesine yaklaşır. Ruh zaten zamanla mukayyed değildir. Ruhu cismâniyetine galip olan evliyanın işleri, fiilleri, sür'at-i ruh mizanıyla cereyan eder.

Haşiye: Bast-ı zaman sırrıyla çok seneler hükmünde olan birkaç dakikalık zaman-ı Mirac, bu hakikatın vücudunu ispat eder ve bilfiil vukuunu gösteriyor. Mirac'ın birkaç saat müddeti, binler seneler hükmünde vüs'ati ve ihatası ve uzunluğu vardır. Çünkü, Mirac yoluyla beka âlemine girdi. Beka âleminin birkaç dakikası bu dünyanın binler senesini tazammun etmiştir. Hem, bu hakikate binaen, bazı evliya bir dakikada bir günlük işi görmüş. Bazıları, bir saatte bir senelik vazifesini yapmış. Bazıları, bir dakikada bir hatme-i Kur'âniye'yi okumuş oldukları gibi, Risale-i Nur'un telifinde de bu bast-ı zaman hakikati çok defa vukua gelmiş. Ezcümle: On Dokuzuncu Mektup yüz elli sahifedir. Üç yüzden fazla mu'cizatı, kitaplara müracaat edilmeden, ezber olarak, dağ, bağ köşelerinde

dört gün zarfında hergün üçer saat meşgul olmakla, mecmûu on iki saatte telif edilmesi; Ramazan Risalesi kırk dakikada telif edilmesi; Yirmi Sekizinci Söz, yirmi dakikada telif edilmesi, bast-ı zamanın vukuunu ispat etmiştir.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ [1]

âyeti tayy-ı zamanı gösterdiği gibi,

وَاِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ [2]

âyeti de bast-ı zamanı gösterir.

1.)İçlerinden söze başlayan biri, ‘Bu halde ne kadar kaldık?’ diye sordu. ‘Bir gün, yahut daha da az’ dediler. (Kehf Sûresi, 18:19)
2.)Lâkin Rabbinin katında bir gün, sizin hesabınıza göre bin yıl gibidir. (Hac Sûresi, 22:47)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 20

İlem 20

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir burhanla elde edilen netice-i tevhidi bazı insanlar isti’zamla dar zihinlerine sıkıştıramazlar. Veya bozuk hayalleri tahammül edemez. Bu hale karşı o kat’î, sahih burhanı reddetmek üzere, “Bu neticeyi, bu kadar azametiyle, şu burhan onu intaç edemez” diye bahanelerle kabul etmez. O miskin bilmez mi ki, neticenin kayyûmu imandır. Burhan, ancak onu görmek için bir menfezdir. Veya bir süpürge gibi, o neticeye konan vehimleri süpürür. Maahaza, burhan bir değildir; bin değildir, zerrât-ı âlem adedince burhanlar vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 22

İlem 22

Fesübhânallah! Mülk ile melekût arasındaki hicap ne kadar incedir, aralarındaki mesâfe ne kadar büyüktür! Dünya ile âhiret arasındaki yol ne kadar kısa ve ne kadar uzundur. İlim ile cehil arasındaki hicap ne kadar latîf ve ne kadar kalındır! İman ile küfür arasındaki berzah ne kadar şeffaf ve ne kadar kesiftir! İbadet ile mâsiyet arasındaki mesafe ne kadar kısadır! Halbuki araları Cennet ile nârın araları kadardır. Hayat ne kadar kısa, emel ne kadar uzundur! Evet, hal ile mâzi arasında öyle ince bir perde vardır ki, ruhun mâzi cihetine geçmesine mâni değildir; cesede nisbeten bitmez bir mesafedir.

Kezâlik, mülk ile melekût, dünya ile âhiret arasında ehl-i kalb için şeffaf, ehl-i hevâ için kesif ince bir perde vardır.

Kezâlik, geceyle gündüz arasında latîf bir perde var ki, gözün kapanmasıyla gece olup, açılmasıyla gündüz olduğu gibi; nefsin âlem-i mâneviyata gözü kapanırsa ebedî bir gece içinde kalır, gözü mâneviyata açılırsa neharı inkişaf eder.

Kezâlik, Allah'ın hesabına kâinata bakan adam her ne müşahede ederse ilimdir. Eğer gaflet ile esbab hesabına bakarsa, ilim zannettiği şey de cehl olur.

Kezâik, iman ve tevhid ile bakan, âlemi nurlu görür ve illâ âlemi zulümat içerisinde görecektir.

Kezâlik, ef'âl-i beşer için iki cihet vardır. Eğer niyet ile Allah'ın hesabına olursa, tecelliyata mâkes, şeffaf, parlak olur. Eğer Allah hesabına olmasa, zulmetli bir manzarayı göstermiş olur.

Kezâlik, hayatın da iki veçhi vardır. Biri siyah, dünyaya bakar; diğeri şeffaf, âhirete nâzırdır. Nefis, siyah veçhin altına girer, şeffaf veçhe terettüp eden saadet-i ebediyeyi ister.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 23

İlem 23

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kâinatın miftahı, anahtarı insanın elindedir. Âlemin kapıları açık ise de mânen kapalıdır. Cenâb-ı Hak bütün o kapıları ve kenz-i mahfîyi açan ene namında bir miftahı insanın eline vermiştir. Fakat, ene de kapısı kapalı bir bilmecedir. Bunun kapısı açılıyorsa kâinatın da kapıları açılıyor.

Evet, Cenâb-ı Hak insana bir benlik, bir nevi hürriyet vermiştir ki, Cenâb-ı Hakkın rububiyetine ait evsafı bilmek için mevhum, farazî bir vahid-i kıyasî yapsın.

Mahiyet-i beşerde pek ince bir ip, insanın vücudunda şuurlu bir kıl, şahsın kitabında bir elif kıymetinde ve miktarında olan ene’nin iki vechi vardır. Biri hayra bakar. Bu vecihle yalnız kabil-i feyizdir, fâil değildir. Diğer veçhi ise şerre bakar. Bu vecihle kendisini fâil bilir.

Ene’nin mâhiyeti mevhûmedir. Rububiyeti hayalîdir. Vücudu birşeye hâmil olamaz. Ancak mizânülhararet gibi, Vâcibü’l-Vücudun rububiyetine âit sıfât-ı mutlaka-i muhitayı bilmek için bir mizan vazifesini görüyor.

Eğer insan benliğine mizan nazarıyla bakarsa, kâinattan zihnine akıp gelen âfakî malûmatı kendi malûmatıyla, tasarrufat ve sıfât-ı İlâhiyeyi de kendi sıfâtıyla tasdik eder. Yine merciine iade eder. Ve bu sâyede [1] قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّيهَا ’daki [2] مَنْ şümulüne dahil olarak, bihakkın emâneti ifâ etmiş olur. Fakat kendisine müstakil nazarıyla bakmakla kendisini mâlik itikad ederse, [3] وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّيهَا ’nın şümulüne dahil olmakla emânetle hıyânet etmiş olur. Zira semâvat ve arzın, hamlinden korkarak imtinâ ettikleri cihet, ene’nin bu cihetidir. Çünkü, dalâletler,

şirkler, şerler bu cihetten doğarlar. Eğer vaktiyle o ene'nin şiddetli bir terbiyeyle başı kırılmazsa büyür, insanın vücudunu yutar.

Eğer milletin de enâniyeti inzimam ederse, Sâniin emrine karşı mübarezeye çıkar. Tam mânâsıyla bir şeytan olur. Sonra, halkı da kendisine kıyas eder, esbabı da o kıyasa dahil eder, büyük bir şirke düşer. El-iyâzü billâh!

Mühim bir mesele

Ene'nin iki veçhi vardır. Bir veçhini nübüvvet almıştır, bir veçhini de felsefe almıştır.

Birinci vecih, ubudiyet-i mahzâya menşedir. Mahiyeti harfiye olup müstakil değildir. Vücudu tebeî olup aslî değildir. Mâlikiyeti vehmî olup hakikî değildir. Vazifesi Hâlıkın sıfâtını fehmetmek için bir mîzan ve bir mikyas olmaktır. En-biya (aleyhimüsselâm) enâniyetin bu veçhine bakmakla, mülkü tamamen Allah'a teslim ederek ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne ulûhiyetinde şeriki olmadığına hükmetmişlerdir. Ene'nin bu veçhinden, Cenâb-ı Hak şecere-i tûbâ-i ubudiyeti inbat edip dal ve budakları kâinat bahçesinde enbiya, evliya, sıddîkîn gibi mübarek semereleri vermiştir.

İkinci veçhi alan felsefe, ene'nin vücudunu aslî ve kendisini müstakil ve mâlik-i hakikî olduğunu zu'm etmişlerdir. Vazifesi de yalnız hubb-u zâtıyla tekemmül-ü hayattır. Ene'nin bu siyah yüzünden envâen şirkler, dalâletler çıkmıştır. Ezcümle: Kuvve-i behîmiye dalında sanemler doğmuşlardır. Kuvve-i gadabiye gusnundan firavunlar, nemrutlar çıkmıştır. Kuvve-i akliyeden dehriyun, maddiyun, felâsife çıkmışlardır ki, Vâcibü'l-Vücuda bir mahlûk-u vahidi verir, bâki kalan mülkünü gayra taksim ederler.

Hülâsa: Ene, haddizatında bir hava, bir buhar gibi iken, verilen ehemmiyete göre mâyi haline gelir. Sonra ülfetle kalınlaşır. Sonra gaflet ve isyan ile öyle kalınlaşır ki, sahibini yutar. Halkı, esbabı da kendisine kıyas ederek Hâlıkın evâmirine mübarezeye başlar. Küçük âlemde, yani insanda ene, büyük insanda, yani kâinatta tabiata benziyor. İkisi de tâğutlardandır.

1.)Nefsini günahlardan arındıran kurtuluşa ermiştir. (Şems Sûresi, 91:9)
2.)Kim, kimse.

3.)Nefsini günaha daldıran da hüsrâna düşmüştür. (Şems Sûresi, 91:10)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 24

İlem 24

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hayrat ve hasenâtın hayatı niyet iledir. Fesadı da ucub, riyâ ve gösteriş iledir. Ve fıtrî olarak vicdanda şuur ile bizzat hissedilen vicdaniyatın esası, ikinci bir şuur ve niyet ile inkıtâ bulur.

Nasıl ki amellerin hayatı niyet iledir. Onun gibi, niyet bir cihetle fıtrî ahvalin ölümüdür. Meselâ, tevâzua niyet onu ifsad eder; tekebbüre niyet onu izâle eder; feraha niyet onu uçurur; gam ve kedere niyet onu tahfif eder. Ve hâkezâ, kıyas et.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 25

İlem 25

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kâinat bir şeceredir. Anâsır onun dallarıdır. Nebatat yapraklarıdır. Hayvanat onun çiçekleridir. İnsanlar onun semereleridir. Bu semerelerden en ziyadar, nurlu, ahsen, ekrem, eşref, eltaf Seyyidü’l-Enbiyâ ve’l-Mürselîn, İmâmü’l-Müttakîn, Habîbi Rabbü’l-Âlemîn Hazret-i Muhammed’dir.

عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ مَادَامَتِ الْاَرْضُ وَالسَّموَاتُ [1]

1.)Yer ve gökler devam ettikçe salâvatın en üstünü onun üzerine olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 26

Onuncu Risale

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ ﴿2﴾

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Şu âyet-i kerimenin yüksek semâsına çıkıp sırrını fehmetmek için yedi basamaklı bir merdiven kuruyoruz.

Birinci basamak: Semâvâtın, melâike ile tesmiye edilen münasip sakinleri vardır. Çünkü, küre-i arzın semâya nisbeten küçüklüğü ve hakaretiyle beraber zevilhayatla dolu olması, semâvâtın o müzeyyen burçları zevi’l-idrak ile dolu olmasını tasrih ediyor. Ve keza, semâvâtın bu kadar ziynetler ile tezyin edilmesi, behemehal zevi’l-idrâkin takdir ve istihsan ile nazar-ı hayretlerini celb etmek içindir. Çünkü, hüsn-ü ziynet, âşıkların celbi içindir. Yemek ve taam da aç olanlara yapılır. Maahaza, ins ve cin o vazifeyi ifâya kâfi değillerdir. Ancak, gayr-ı mahdut, oraya münasip melâike ve ruhânîler o vazifeyi ifâ edebilir.

İkinci basamak: Arzın semâvat ile alâkası, muamelesi olup aralarında çok büyük irtibat vardır. Evet, arza gelen ziya, hararet, bereket ve saire semâvattan geliyor. Arzdan da semâya dualar, ibadetler, ruhlar gidiyor. Demek, aralarında cereyan eden ticarî muameleden anlaşılıyor ki, arzın sakinleri için semâya çıkmaya bir yol vardır ki, enbiya, evliya, ervah, cesetlerinden tecerrüd ile semâvâta uruç ederler.

Üçüncü basamak: Semâvatta devam ile cereyan eden sükûn, sükût, nizam, intizam, ıttıraddan hissedildiğine nazaran, semâvat ehli, arz sakinleri gibi değildirler. Evet, arzda bulunan nifak, şikak, ihtilâf, ezdâdın içtimâı, hayır ve şerrin ihtilâtı gibi şeyler, semâvatta yoktur. Bu sayede, semâvatta nizam ve intizamı bozacak bir hal yoktur. Sakinleri, verilen emirlere kemâl-i itaatle imtisal ediyorlar.

Dördüncü basamak: Cenâb-ı Hakkın, iktizâları, hükümleri mütegayir bazı esmâları vardır. Meselâ, Bedir gibi bazı gazâlarda Ashab-ı Kirama yardım etmek üzere, küffar ile muharebe etmek için melâikenin semâdan inzâlini iktiza eden ismi, melâike ile şeyâtin (yani semâvî olan ahyar ile arzî eşrar) arasında muharebenin vukuunu istib'ad değil, iktizâ eder. Evet, Cenâb-ı Hak melâikeye bildirmeksizin şeytanları def veya ihlâk edebilir. Fakat satvet ve haşmetin iktizâsı üzerine, bu kabil mücâzâtın müstehaklarına ilân ve teşhiri, azametine lâyıktır.

Beşinci basamak: Ruhânîlerin ahyârı semâda bulunduklarından, eşrarı da letâfetlerine güvenerek onları takliden iltihak etmek istediklerinde, ehl-i semâ, onları şerâretleri için kabul etmeyerek def ediyorlar. Maahaza, bu gibi mânevî mübârezeleri âlem-i şehadete, bilhassa vazifesi şehadet ve müşahede olan insana ilân ve teşhirine recm-i nücum alâmet ve nişan kılınmıştır.

Altıncı basamak: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, nev-i beşeri itaate irşad, isyandan zecr ve men etmek üzere kullandığı üslûb-u âlisine bak:

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا لاَ تَنْفُذُونَ اِلاَّ بِسُلْطَانٍ

Yani, *"Ey ins ve cin cemaati! Mülkümden hariç bir memlekete çıkıp kurtulmak için semâvat ve arzın aktarından çıkmaya kuvvetiniz varsa çıkınız. Amma ancak bir sultan ile çıkarsınız."*

Kur'ân-ı Kerim bu âyet ile, pek geniş saltanat-ı rububiyete karşı ins ve cinnin aczlerini ilân zımnında nidâ ediyor: "Ey insan-ı hakîr, sağîr, âciz! Ne suretle, şeytanları recmeden melâike ile necimlerin,

şemslerin, kamerlerin itaat ettikleri Sultan-ı Ezele isyan ediyorsun. Nasıl kocaman yıldızları mermi, kurşun yerinde kullanabilen bir askere sahip olan bir sultana karşı isyan etmeye cesaret ediyorsun?”

Yedinci basamak: Yıldızların pek küçük efradı olduğu gibi, pek büyükleri de vardır. Semânın veçhini, yüzünü ziyalandıran herşey yıldızdır. Bu neviden bir kısmı, semâya ziynet olmuştur. Bir kısmı da şeytanları recmetmek için semâvî mancınıklardır. Semâda yapılan bu recim, semâ gibi en vâsi dâirelerde bile vukua gelen mübareze hâdisesini insanlara göstermekle, insanların mutîlerini âsiler ile mübarezeye teşvik ile alıştırmaktır.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla
2.)Şeytanlar için o yıldızları birer mermi yaptık. (Mülk Sûresi, 67:5)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 29

İlem 29

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanı hayvandan ayıran şeylerden,

Biri: Mazi ve müstakbel ile alâkadar olmasıdır. Hayvan bu iki zamanı bihakkın düşünecek bir idrâke mâlik değildir.

İkincisi: Gerek enfüsî, gerek âfâkî, yani dahilî ve haricî şeylere taallûk eden idrâki, küllî ve umumîdir.

Üçüncüsü: İnşaata lâzım olan mukaddemeleri keşif ve tertip etmektir: Meselâ, bir evin yapılması için lâzım olan taş, ağaç, çimento misilli lüzumlu mukaddemeleri ihzar ve tertip etmek gibi.

Binaenaleyh, insanın en evvel ve en büyük vazifesi, tesbih ve tahmiddir. Evvelâ mazi, hal ve istikbal zamanlarında görmüş veya görecek nimetler lisanıyla, sonra nefsinde veya haricinde görmekte olduğu in’amlar lisanıyla, sonra mahlûkatın yapmakta oldukları tesbihatı şehadet ve müşahede lisanıyla Sânii hamd ü senâ etmektir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 30

İlem 30

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın atâ, kazâ ve kader namında üç kanunu vardır. Atâ, kazâ kanununu; kazâ da, kaderi bozar.

Meselâ: Birşey hakkında verilen karar, kader demektir. O kararın infazı, kazâ demektir. O kararın iptaliyle hükmü kazâdan affetmek, atâ demektir. Evet, yumuşak bir otun damarları katı taşı deldiği gibi, atâ da kazâ kanununun kat’iyetini deler. Kazâ da ok gibi kader kararlarını deler. Demek, atânın kazâya nisbeti, kazânın kadere nisbeti gibidir. Atâ, kazâ kanununun şümulünden ihraçtır. Kazâ da kader kanununun külliyetinden ihracıdır. Bu hakikate vakıf olan ârif, *“Yâ İlâhî! Hasenatım senin atândandır. Seyyiatım da senin kazândandır. Eğer atân olmasaydı helâk olurdum”* der.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 31

İlem 31

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Esmâ-i Hüsnâyı tazammun eden bazı fezlekeler ile âyetlere hâtime verilmekte ne gibi bir sır vardır?

Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, bazan âyât-ı kudreti âyetlerde basteder, sonra içerisinden esmâyı çıkarır. Bazan mensucat toplar gibi açar, dağıtır; sonra toplar, esmâda tayyeder. Bazan da ef’âlini tafsil ettikten sonra, isimler ile icmal eder. Bazan da, halkın a’mâlini tehdidâne söyler; sonra rahmete işaret eden isimler ile tesellî eder. Bazan da bazı makasıd-ı cüz’iyeyi zikrettikten sonra, o makasıdı takdir ve ispat için, burhan olarak kavâid-i külliye hükmünde olan isimleri zikrediyor. Bazan da maddî cüz’iyatı zikreder, sonra esmâ-i külliye ile icmal eder. Ve hâkezâ...

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 32

İlem 32

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Acz de aşk gibi Allah’a isal eden yollardan biridir. Amma acz yolu, aşktan daha kısa ve daha selâmettir.

Ehl-i sülûk, tarîk-i hafâda letâif-i aşere üzerine, tarîk-i cehirde nüfus-u seb’a üzerine sülûk etmişlerdir. Bu fakir, âciz ise dört hatveden ibâret, hem kısa, hem sehl bir tarîki, Kur’ân’ın feyzinden istifade etmiştir.

Birinci hatveyi [1] فَلاَ تُزَكُّوا اَنْفُسَكُمْ âyetinden,

İkinci hatveyi [2] وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ âyetinden,

Üçüncü hatveyi [3] مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ âyetinden,

Dördüncü hatveyi [4] كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ âyetinden ahzetmiştir. Bunların izahı:

Birinci hatve: İnsan yaratılışında kendi nefsine muhib olarak yaratılmıştır. Hattâ bizzat nefsi kadar birşeye sevgisi yoktur. Kendisini, ancak mâbûda lâyık senâlar ile medhediyor. Nefsini bütün ayıplardan, kusurlardan tenzih etmekle—haklı olsun haksız olsun—kemâl-i şiddetle müdafaa ediyor. Hattâ Cenâb-ı Hakkı hamd ü senâ

için kendisinde yaratılan cihazatı, kendi nefsine hamd ve senâ için sarf ediyor ve [5] مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوَيهُ ’deki [6] مَنْ şümulüne dahil oluyor. Bu mertebede nefsin tezkiyesi, ancak adem-i tezkiyesiyle olur.

İkinci hatve: Nefis hizmet zamanında geri kaçar. Ücret vaktinde ileri safa hücum ediyor. Bu mertebede onun tezkiyesi, yaptığı fiili aksetmekle olur. Yani işe, hizmete ileriye sevk edilmeli, ücret tevziinde geriye bırakılmalıdır.

Üçüncü hatve: Kendi nefsinde, torbasında, kusur, naks, acz, fakrdan mâadâ birşeyi bırakmamalıdır. Bütün mehâsin, iyilikler, Fâtır-ı Hakîm tarafından in’am edilen nimetler olup hamdi iktiza eder. Fahri istilzam etmediklerini itikad ve telâkki edilmelidir. Bu mertebede onun tezkiyesi, kemâlinin adem-i kemâlinde, kudretinin aczinde, gınasının fakrında olduğunu bilmekten ibarettir.

Dördüncü hatve: Kendisi istiklâliyet halinde fâni, hâdis, mâdum olduğunu ve esmâ-i İlâhiyeye ayinedarlık ettiği halde şahit, meşhud, mevcut olduğunu bilmekten ibarettir. Bu mertebede onun tezkiyesi, vücudunda ademini, ademinde vücudunu bilmekle [7] لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ’yü kendisine vird ittihaz etmektir.

Ve keza, Vahdetü’l-vücud ehli, kâinatı nefyetmekle idam ediyorlar. Vahdetü’ş-şühud halkı ise, bütün mevcudatı, kürek cezalıları gibi nisyan zindanında ebedî hapse mahkûm ediyorlar.

Kur’ân’ın ifham ettiği tarik, kâinatı, mevcudatı hem idamdan, hem hapisten kurtarır. Esmâ-i Hüsnâya mazhariyet ile ayinedarlık etmek gibi vazifelerde istihdam ediyor. Fakat kâinatı, istiklâliyetten ve kendi hesabına çalışmaktan azlediyor.

Ve keza, insanın vücudunda birkaç daire vardır. Çünkü, hem nebatîdir, hem hayvanîdir, hem insanîdir, hem imanî. Tezkiye muamelesi bazan tabaka-i imaniyede olur. Sonra tabaka-i nebatiyeye iner. Bazan da yirmi dört saat zarfında her dört tabakada muamele vaki olur. İnsanı hatâ ve galata atan, bu dört tabakadaki farkı riayet etmemektir.

خَلَقَ لَنَا مَا فِى ٱلاَرْضِ جَمِيعًا [8] ’ya istinaden insaniyetin mide-i hayvaniye ve nebatiyeye münhasır olduğunun zannıyla galat ediyor. Sonra bütün gayelerin nefsine ait olduğunun hasriyle galat ediyor. Sonra, herşeyin kıymeti, menfaati nisbetinde olduğunun takdiriyle galat ediyor. Hattâ Zühre yıldızını kokulu bir zühreye mukabil almaz. Çünkü kendisine menfaati dokunmuyor.

1.)Nefislerinizi temize çıkarmayın. (Necm Sûresi, 53:32)
2.)Allah’ı unutanlar gibi olmayın ki, Allah da onlara kendi nefislerini unutturmuştur. (Haşir Sûresi, 59:19)
3.)Sana her ne iyilik erişirse Allah’tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi nefsindendir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
4.)Onun zatından başka herşey helâk olup gidicidir. (Kasas Sûresi, 28:88)
5.)Nefsinin arzusunu kendine mâbud edinen kimse. (Furkan Sûresi, 25:43)
6.)Kim, kimse.
7.)Mülk umumen Onundur; hamd de Ona mahsustur.
8.)Yerdeki herşeyi bizim için yarattı.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 33

İlem 33

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Ubudiyet, sebkat eden nimetin neticesi ve onun fiyatıdır. Gelecek bir nimetin mükâfat mukaddemesi ve vesilesi değildir. Meselâ, insanın en güzel bir surette yaratılışı, ubudiyeti iktizâ eden sâbık bir nimet olduğu ve sonra da, imanın îtâsıyla kendisini sana tarif etmesi, ubudiyeti iktiza eden sabık nimetlerdir. Evet, nasıl ki midenin îtâsıyla bütün mat’ûmat îtâ edilmiş gibi telâkki ediliyor; hayatın îtâsıyla da, âlem-i şehadet müştemil bulunduğu nimetler ile beraber îtâ edilmiş gibi telâkki ediliyor.

Ve keza, nefs-i insanînin îtâsıyla, bu mide için mülk ve melekût âlemleri nimetler sofrası gibi kılınmıştır. Kezâlik, imanın îtâsıyla, mezkûr sofralarla beraber, Esmâ-i Hüsnâda iddihar edilen defineleri de sofra olarak verilmiş oluyor. Bu gibi ücretleri peşin aldıktan sonra, devamile hizmete mülâzım olmak lâzımdır. Hizmet ve amelden sonra verilen nimetler, mahzâ Onun fazlındandır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 34

İlem 34

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Envâın efradında, bilhassa haşerat ve hevâm kısmında görünen fevkalâde çoklukta müşahede edilen, hârikulâde gayr-ı mütenâhi bir cûd u sehâvet vardır. Kemâl-i ittikan ve intizamla bütün envâda bulunan şu kesret-i efrad, tecelliyat-ı İlâhiyenin gayr-ı mütenâhi olduğuna ve Cenâb-ı Hakkın mâhiyeti herşeye mübâyin olduğuna ve bütün eşya onun kudretine nisbeten mütesâvi olduğuna sarahaten delâlet eder.

Evet bu cûd-u icad Sâniin vücubundandır. Nevide celâlîdir, fertte cemâlîdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 35

İlem 35

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın yaptığı san’atların suhulet ve suubet dereceleri, onun ilim ve cehliyle ölçülür. Ne kadar san’atlarda, bilhassa ince ve latîf cihazatta ilmî mahareti çok olursa, o nisbette kolay olur. Cehli nisbetinde de zahmet olur. Binaenaleyh, eşyanın hilkatinde sür’at-i mutlaka ile vüs’at-i mutlaka içinde görünen suhulet-i mutlaka, Sâniin ilmine nihayet olmadığına hads-i kat’î ile delâlet eder.

وَمَا اَمْرُنَا اِلاَّ وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ [1]

1.) Bizim birşeyi yapmamız, gözün bir bakışı gibi kolay ve sür’atli tek bir emirledir. (Kamer Sûresi, 54:50)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 38

İlem 38

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın fıtraten mâlik olduğu câmiiyetin acâibindendir ki: Sâni-i Hâkim şu küçük cisimde gayr-ı mahdut envâ-ı rahmeti tartmak için gayr-ı mâdut mizanlar vaz etmiştir. Ve Esmâ-i Hüsnânın gayr-ı mütenâhi mahfî definelerini fehmetmek için, gayr-ı mahsur cihâzat ve âlât yaratmıştır. Meselâ, mesmûat, mubsırat, me’kûlât âlemlerini ihata eden insandaki duygular, Sâniin sıfât-ı mutlakasını ve geniş şuûnatını fehmetmek içindir.

Ve keza, hardaleden daha küçük kuvve-i hâfızasında öyle bir latîfe-i müdrike bırakılmıştır ki, o hardalenin tazammun ettiği geniş âlemde o latîfe daimî seyir ve cevelân etmekte ise de, sahiline vâsıl olamaz. Maahaza, bazan bu büyük âlem o latîfeye o kadar darlaşır ki, âlem o latîfenin karnında bir zerre gibi olur. Ve o latîfeyi, bütün seyahat meydanlarıyla, mütalâa ettiği kitaplarıyla o hardale dahi yutar, yerinde oturur, karnı da ağrımaz.

İşte, insanın mütefâvit mertebeleri bu sırdan anlaşılır.

Evet, bazı insanlar zerrede boğulurlar. Bazısında da dünya boğulur. Bazılar da, kendilerine verilen anahtarlardan birisiyle kesretin en geniş bir âlemini açar, fakat içinde boğulur. Sahil-i vahdet ve tevhide zorla vasıl olur. Demek, insanın seyr-i ruhânîsinde çok tabakalar vardır. Bir tabakada, insanlara huzur-u tevhid pek suhuletle nasip ve müyesser olur. Bir tabakasına da gaflet ve evham öyle istilâ eder ki, kesret içinde gark olmakla, tam mânâsıyla tevhidi unutmuş olur. Sukutu suûd, tedennîyi terakki, cehl-i mürekkebi yakîn, uykunun son perdesini intibah zan ve tevehhüm eden bir kısım medenîler, ikinci tabakadaki insanlardandır. Onlar, hakaik-i imâniyeyi derk etmekte bedevîlerin bedevîleridir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 40

İlem 40

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İsm-i Celâl, alelekser nevilerde, külliyatta tecellî eder. İsm-i Cemâl ise, mevcudatın cüz’iyatına tecellî eder. Bu itibarla, nevilerdeki cûd-u mutlak, celâlin tecellîsidir. Cüz’iyatın nakışları, eşhasın güzellikleri cemâlin tecellîyatındandır.

Ve keza, celâl, vahidiyetin tecellîsinden, cemâl dahi ehadiyetin tecellîsinden zahir olur. Bazan da cemâl, celâlden tecellî eder. Evet, cemâlin gözünde celâl ne kadar cemîldir; celâlin gözünde dahi cemâl o kadar celîldir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 41

İlem 41

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Basar masnuatı görüp de, basiret Sânii görmezse çok garip ve pek çirkin düşer. Çünkü, o halde Sâniin mânen, kalben görünmemesi, ya basiretin fıkdânındandır veya kalb gözünün kör olmasındandır. Veya pek dar olduğundan, meseleyi azametiyle kavramadığındandır. Veya bir hızlandır. Ve illâ, Sâniin inkârı, basarın şuhudunu inkârdan daha ziyade münkerdir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 42

İlem 42

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bir tarlaya zer edilen bir tohum, mânevî bir sur ve bir duvardır; o tarlayı tohum sahibine mal eder, başkasının tasarrufuna mâni olur. Kezâlik, küre-i arz tarlasına zer edilen nebatat, hayvanat tohumları, mânevî bir sur ve bir seddir ki, şirketi men ediyor; gayrı, müdahaleden tard eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 43

İlem 43

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Tabiatları latîf, ince ve latîf san’atlara meftun bazı insanlar, bilhassa has bahçelerinde pek güzel hendesevâri bir şekilde şekilleri, arkları, havuzları, şadırvanları yaptırmakla, bahçelerine pek muntazam bir manzara verirler. Ve o letâfetin, o güzelliğin derecesini göstermek için, bazı çirkin kaya, kaba, gayr-ı muntazam mağara ve dağ heykelleri gibi şeyleri de ilâve ediyorlar ki, onların çirkinliğiyle, adem-i intizamıyla bahçenin güzelliği, letâfeti fazlaca parlasın. Çünkü,

اِنَّمَا ٱلاَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِاَضْدَادِهَا [1]

Lâkin, müdakkik bir kimse, o ezdadı cem eden bahçenin manzarasına baktığı zaman anlar ki, o çirkin, kaba şeyler kasten yapılmıştır ki, güzellik, intizam, letâfet artsın. Zira, güzelin güzelliğini arttıran, çirkinin çirkinliğidir. Demek bahçenin tam intizamını ikmal eden, o çirkinlerdir. Ve o çirkinlerin adem-i intizamı nisbetinde bahçenin intizamı artar.

Kezalik, dünya bahçesinde nizam ve intizamın son sisteminde bulunan mahlûkat ve masnuat arasında—hayvanlarda olsun, nebatatta olsun, cemâdatta olsun-bazı çirkin, intizamdan hariç şeyler bulunur. Bunların çirkinliği, intizamsızlıkları, dünya bahçesinin güzelliğine, intizamına bir ziynet, bir süs olmak üzere Sâni-i Hakîm tarafından kasten yapılmış olduğunu, pek yüksek, geniş, şâirâne bir hayal ile dünyanın o bahçe manzarasını nazar altına alabilen adam, görebilir.

Maahaza, o gibi şeyler kastî olmasaydı, şekillerinde hikmetli tehâlüf olmazdı. Evet, tehâlüfte kast ve ihtiyar vardır. Her insanın bütün insanlara simâca muhalefeti buna delildir.

1.)Eşyânın hakikati, ancak zıtlarıyla bilinir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 44

İlem 44

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanı fıtraten bütün hayvanlara tefevvuk ettiren câmiiyetinin meziyetlerinden biri, zevilhayatın Vâhibü’l-Hayata olan tahiyye ve tesbihlerini fehmetmektir. Yani, insan kendi kelâmını fehmettiği gibi, iman kulağıyla zevilhayatın da, belki cemâdâtın da bütün tesbihlerini fehmeder. Demek, herşey sağır adam gibi yalnız kendi kelâmını anlar. İnsan ise, bütün mevcudatın lisanlarıyla tekellüm ettikleri Esmâ-i Hüsnânın delillerini fehmeder. Binaenaleyh, herşeyin kıymeti kendisine göre cüz’îdir. İnsanın kıymeti ise küllîdir. Demek bir insan, bir fert iken, bir nevi gibi olur.

وَاللهُ اَعْلَمُ بِالصَّوَابِ [1]

1.)En doğrusunu Allah bilir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 45

İlem 45

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Zâhir ile bâtın arasında müşabehet varsa da, hakikate bakılırsa aralarında büyük uzaklık vardır.

Meselâ, âmiyâne olan tevhid-i zâhirî, hiçbirşeyi Allah’ın gayrısına isnad etmemekten ibarettir. Böyle bir nefiy sehil ve basittir. Ehl-i hakikatin hakikî tevhidleri ise, herşeyi Cenâb-ı Hakka isnad etmekle beraber, herşeyin üstünde bulunan mührünü, sikkesini görüp okumaktan ibarettir. Bu huzuru ispat, gafleti nefyeder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 46

İlem 46

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hayat-ı dünyeviyeye kasten ve bizzat teveccüh edip bağlanan kâfirin, imhâl-i ikabında ve bilâkis terakkiyat-ı maddiyede muvaffakiyetindeki hikmet nedir?

Evet, o kâfir, kendi terkibiyle, sıfâtıyla Cenâb-ı Hakça nev-i beşere takdir edilen nimetlerin tezâhürüne, şuuru olmaksızın hizmet ediyor. Ve güzel masnuat-ı İlâhiyenin mehasinini bilâ-şuur tanzim ediyor. Ve kuvveden fiile çıkartmakla garâbet-i san’at-ı İlâhiyeye nazarları celb ediyor. Ne faide ki, farkında değildir. Demek, o kâfir, saat gibi kendi yaptığı amelden haberi yok. Amma, vakitleri bildirmek gibi nev-i beşere pek büyük bir hizmeti vardır. Bu sırra binaen dünyada mükâfatını görür.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 47

İlem 47

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Tevfik-i İlâhî refiki olan adam, tarikat berzahına girmeden zahirden hakikate geçebilir. Evet, Kur’ân’dan, hakikat-i tarikati, tarikatsiz feyiz suretiyle gördüm ve bir parça aldım. Ve keza, maksud-u bizzat olan ilimlere ulûm-u âliyeyi okumaksızın isâl edici bir yol buldum.

Serîüsseyir olan bu zamanın evlâdına, kısa ve selâmet bir tarîki ihsan etmek rahmet-i hâkimenin şânındandır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 56

İlem 56

Ve keza, seni nefsini sevmeye sevk eden esbab:

1. Bütün lezzetlerin mahzeni nefistir.

2. Vücudun merkezi ve menfaatin madeni nefistir.

3. İnsana en karib (yakın) nefistir

diyorsun. Pekâlâ. Fakat, o fâni lezzetlere mukabil, lezâiz-i bâkiyeyi veren Hâlıkı daha ziyade ubudiyetle sevmek lâzım değil midir? Nefis vücuda merkez olduğundan muhabbete lâyık ise, o vücudu icad eden ve o vücudun kayyûmu olan Hâlık, daha fazla muhabbete, ubudiyete müstehak olmaz mı? Nefsin maden-i menfaat ve en yakın olduğu sebeb-i muhabbet olursa, bütün hayırlar, rızıklar elinde bulunan ve o nefsi yaratan Nâfi', Bâki ve daha karib olan, daha ziyade muhabbete lâyık değil midir? Binaenaleyh, bütün mevcudata inkısam eden muhabbetleri cem ve muhabbetinle beraber mahbub-u hakikî olan Fâtır-ı Hâkîme ihdâ etmek lâzımdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 57

İlem 57

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanı gaflete düşürtmekle Allah’a ubudiyetine mâni olan, cüz’î nazarını cüz’î şeylere hasretmektir. Evet, cüz’iyat içerisine düşüp cüz’îlere hasr-ı nazar eden, o cüz’î şeylerin esbabdan sudûruna ihtimal verebilir. Amma başını kaldırıp nev’e ve umuma baktığı zaman, ednâ bir cüz’înin en büyük bir sebepten sudûruna cevaz veremez. Meselâ, cüz’î rızkını bazı esbaba isnat edebilir. Fakat menşe-i rızk olan arzın, kış mevsiminde kup kuru, kıraç olduğuna, bahar mevsiminde rızıkla dolu olduğuna baktığı vakit, arzı ihya etmekle bütün zevilhayatın rızıklarını veren Allah’tan maadâ kendi rızkını verecek birşey bulunmadığına kanaati hasıl olur. Ve keza, evindeki küçük bir ışığı veya kalbinde bulunan küçük bir nuru bazı esbaba isnat edebilirsin. Amma, o ışığın, şemsin ziyasıyla, o nurun da Menbâü’l-Envârın nuruyla muttasıl olduğuna vakıf olduğun zaman anlarsın ki, kalıbını ışıklandıran, kalbini tenvir eden, ancak leyl ve neharı birbirine kalb eden Fâtır-ı Hakîmdir.

Ve keza, senin vücudunun zuhur ve vuzuhça Hâlıkın vücuduna nisbeti, Hâlıkın vücuduna delâlet edenlerin nisbeti gibidir. Çünkü, sen, bir vecihle kendi vücuduna delâlet ediyorsun. Amma Hâlıkın vücuduna, bütün mevcudat, bütün zerratıyla delâlet ediyor. Öyleyse, onun vücudu senin vücudundan âlemin zerratı adedince zuhur dereceleri vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 58

İlem 58

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Senin önünde çok korkunç büyük meseleler vardır ki, insanı ihtiyata, ihtimama mecbur eder.

Birisi: Ölümdür ki, insanı dünyadan ve bütün sevgililerinden ayıran bir ayrılmaktır.

İkincisi: Dehşetli, korkulu ebed memleketine yolculuktur.

Üçüncüsü: Ömür az, sefer uzun, yol tedariki yok, kuvvet ve kudret yok, acz-i mutlak gibi elîm elemlere mâruz kalmaktır. Öyleyse, bu gaflet ü nisyan nedir? Devekuşu gibi başını nisyan kumuna sokar, gözüne gaflet gözlüğünü takarsın ki Allah seni görmesin. Veya sen Onu görmeyesin. Ne vakte kadar zâilât-ı fâniyeye ihtimam ve bâkiyat-ı dâimeden tegafül edeceksin?

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 59

İlem 59

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakka hamdler, şükürler olsun ki, mesâil-i nahviyeden isim ile harf arasındaki mânevî fark ile çok mühim meseleleri bana öğretmiştir. Şöyle ki:

Harf, gayrın mânâsını izah için bir âlet, bir hâdim olduğu gibi, şu mevcudat da Esmâ-i Hüsnânın tecelliyatını izhar, ifham, izah için birtakım İlâhî mektuplardır ki, içlerinde yazılı delâil, berâhin, havârık, mu’cize-i kudrettir. Mevcudat bu vecihle nazara alınması, ilim, iman, hikmettir. Şayet isim gibi müstakil ve maksud-u bizzat cihetiyle bakılırsa, küfran ve cehl-i mürekkep olur.

Ve keza, mesâil-i mantıkıyeden **“küllî”** ile **“küll”** arasındaki fark ile rububiyete dair çok meseleleri öğrenmiş bulunuyorum. Cemâl ile ehadiyet [1] كُلِّيٌّ ذُو جُزْئِيَّاتٍ şümulüne dahildir. Celâl ile Vâhidiyet [2] كُلٌّ ذُو اَجْزَاءٍ unvanına dahildir.

1.)Fertleri içinde barındıran küllî; bireyler sahibi tür.
2.)Cüz’leri içinde barındıran küll.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 60

İlem 60

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Dünya, âlem-i âhirete bir fihriste hükmündedir. Bu fihristede âlem-i âhiretin mühim meselelerine olan işaretlerden biri, cismânî olan rızıklardaki lezzetlerdir. Bu fâni, rezil, zelil dünyada bu kadar nimetleri ihsas ve ifaza etmek için insanın vücudunda yaratılan havâs, hissiyat, cihazat, azâ gibi alât ve edevatından anlaşılır ki, âlem-i âhirette de

تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ [1]

kasırların altında, ebediyete lâyık cismanî ziyafetler olacaktır.

1.)Altlarından ırmaklar akar. (Bakara Sûresi, 2:25)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 61

İlem 61

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın havf ve muhabbeti halka teveccüh ettiği takdirde, havf bir belâ, bir elem olur. Muhabbet bir musibet gibi olur. Zira o korktuğun adam, ya sana merhamet etmez veya senin istirhamlarını işitmez. Muhabbet ettiğin şahıs da ya seni tanımaz veya muhabbetine tenezzül etmez. Binaenaleyh, havfın ile muhabbetini dünya ve dünya insanlarından çevir. Fâtır-ı Hakîme tevcih et ki, havfın Onun merhamet kucağına—çocuğun anne kucağına kaçtığı gibi—leziz bir tezellül olsun. Muhabbetin de saadet-i ebediyeye vesile olsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 62

İlem 62

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sen şecere-i hilkatin ya bir semeresi veya bir çekirdeğisin. Cismin itibarıyla küçük, âciz, zayıf bir cüzsün. Lâkin Sâni-i Hakîm lütfu ile, latîf san’atı ile seni cüz’lükten küllîliğe çıkartmıştır.

Evet cismine verilen hayat sayesinde, geniş duyguların ile âlem-i şehadet üzerinde cevelân etmekle filcümle cüz’iyet kaydından kurtulmuşsun. Ve keza, insaniyet itâsıyla bilkuvve “küll” hükmündesin. Ve keza, iman ve İslâmiyet ihsanıyla bilkuvve “küllî” olmuşsun. Ve keza, mârifet ve muhabbetin in’âmıyla muhit bir nur olmuşsun.

Binaenaleyh, dünyaya ve cismanî lezâize meyledersen, âciz, zelil bir “cüz’î” olursun. Eğer cihazatını insaniyet-i kübrâ denilen İslâmiyet hesabına sarf edersen, bir “küllî” ve bir “küll” olursun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 63

İlem 63

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bu kadar elîm firak ve ayrılıklara mâruz kalmakla çektiğin elemlerin sebebi ve kabahati sendedir. Çünkü o muhabbetleri gayr yerinde sarf ediyorsun. Eğer o muhabbetleri cem’ edip Vâhid-i Ehade tevcih ve Onun hesabıyla, izniyle sarf edersen, bütün mahbuplarınla beraber bir anda birleşip sevinçlere, memnuniyetlere mazhar olacaksın.

Evet, bir sultana intisab eden bir adam, o sultanın herşeyle alâkadar, her mekânda herkes ile muhaberesi, alâkası zımnında, o adam da bir cihette, bir derece alâkadar olabilir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 64

İlem 64

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Meselâ, kamerin ahvaline veya istikbalin hakikatine dair itâ-i malûmat eden adama, bütün mâmelekini ona feda etmeye hazırsın. Amma daire-i mülkünde bir arı hükmünde bulunan kamerin Hâlıkından haber getiren ve ezel, ebede, hayat-ı ebediyeye, hakaik-i esasiyeye, azîm meselelere dair malûmat itâ eden ve seni mânevî perişaniyetlerden, dalâletlerden kurtarıp kesretten vahdete doğru yol gösteren ve hayat-ı ebediyeye iman ile mâülhayatı sana içirtmekle firak ve ayrılmak ateşlerinden kurtaran ve Hâlıkın marziyatını, metalibini tarif eden ve Sultan-ı Ezel, Ebedin muhaberesine tercümanlık yapan Resul-i Rahmân’ı dinlemeye ve o Muhbir-i Sadıka iman ile teslim olmaya mâni olan nefsin hevâ ve hevesini terk etmiyorsun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 65

İlem 65

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Görüyoruz ki, Sâni-i Hakîm, kemâl-i hikmetiyle, pek âdi şeylerden pek harika, mu’cize-i mensucat yapıyor. Ve keza, abesiyet ve israfa mahal bırakılmamak üzere, bir ferdi envâen vazifelerle tavzif ediyor. Hattâ, insanın başında, insanın muvazzaf olduğu vazifeleri görmek için her vazifeye göre birer tırnak kadar maddî birşeyin bulunması icab etseydi, bir başın Cebel-i Tûr büyüklüğünde olması lâzım gelirdi ki, ashab-ı vezâife yer olsun.

Ve keza, lisan sair vezâifiyle beraber, erzak hazinesine ve kudretin matbahında pişirilen bütün taamlara müfettiştir. Ve bütün taamların tatlarını yakîn eden, bilen bir ehl-i vukuftur.

İşte bu faaliyet-i hakîmiyeden anlaşılır ki, zamanın seyliyle beraber gelip geçen eşya-yı seyyâleden ve geçen günlerden, senelerden, asırlardan, leyl ve neharın takallübü ile pek çok mensucat-ı gaybiye ve uhreviye yapılmaktadır. Evet, âlemin fihristesi hükmünde olan insan fabrikasında dokunan mensucat o hakikati tenvir eder. Öyleyse, bu fani dünyada mevt, fena, devâir-i gaybiyede sâfi bir bekaya intikal ederek bâki kalır. Evet, rivâyetlerde vardır ki, *“İnsanın ömür dakikaları insana avdet ederler. Ya gaflet ile muzlim olarak gelirler veya hasenat-ı muzîe ile avdet ederler.”*

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 66

İlem 66

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Görüyoruz ki, Sâni-i Hakîmin, efrad ve cüz’iyatın tasvirinde büyük büyük tefennünleri vardır. Evet, hayvanların pek büyük ve pek küçükleri olduğu gibi, kuşlarda, balıklarda, meleklerde ve sair ecramda, âlemlerde dahi pek küçük ve pek büyük fertleri vardır. Cenâb-ı Hakkın şu tefennünde takip ettiği hikmet:

1. Tefekkür ve irşad için bir lütuf, bir teshilattır.
2. Kudret mektupları okunup fehmetmekte bir kolaylıktır.
3. Kudretin kemâlini izhar etmektir.
4. Celâlî ve cemâlî her iki nevi san’atı ibraz etmektir.

Maahaza, pek ince yazıları herkes okuyamaz ve pek büyük şeyler de nazar-ı ihataya alınamaz. İşte irşadı teshil ve tâmim için bir kısmını küçük harflerle, bir kısmını da büyük harflerle yazmakla irşadın iktizâsı yerine getirilmiştir.

Amma şeytanın talebesi olan nefs-i emmâre, cismin küçüklüğünü san’atın küçüklüğüne atfetmekle, esbabdan sudûrunu tecviz ediyor. Ve pek büyük cisimler dahi hikmetle yaratılmamış iddiasında bulunarak, bir nevi abesiyete isnat ediyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 67

İlem 67

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Gerek vücutta, gerek rızıkta ifrat derecesinde mebzuliyet vardır. Bu ise, hikmetten uzak, abesiyete yakın görünür. Evet, eğer yaratılan şey bir gaye için yaratılıyorsa hakkın var; amma gayeler pek çoktur. Binaenaleyh, bir gayeye nazaran abesiyet hissedilse bile, gayelerin mecmuuna nazaran ayn-ı hikmet ve ayn-ı adalettir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 68

İlem 68

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın san’atıyla Hâlıkın san’atı arasındaki fark: İnsan kendi san’atının arkasında görünebilir; amma Hâlıkın masnuu arkasında yetmiş bin perde vardır. Fakat, Hâlıkın bütün masnuatı def’aten bir nazarda görünebilirse, siyah perdeler ortadan kalkar, nuranîler kalır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 69

İlem 69

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hayvanattan olsun, nebatattan olsun, tevellüd ile tenasül şümulüne dahil olan her fert, veçh-i arzı istilâ ve tasallut etmek niyetindedir ki, arzı kendisine ve zürriyetine has ve hâlis bir mescid yapmakla Fâtır-ı Hakîmin esmâ-i hüsnâsını izharla Hâlıkına gayr-ı mütenâhi bir ibadette bulunsun.

Evet, kuşların, balıkların, karıncaların, yumurtalarında, eşcar ve sebzevatın semeratında ve o semeratın tohumlarındaki ifrat derecesini bulan kesret o vaziyeti tenvir eder. Lâkin âlem-i şehadetin darlığına ve müstakbel ibadetlerin Allamü’l-Guyûbun ilminde mevcut olduğuna binaen, niyetten fiile henüz çıkmayan onların ibadetleri kabul edilmiştir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 70

İlem 70

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Kerim, bazan birşeyin müteaddit gayelerinden insanlara ait bir gayeyi zikre tahsis eder. Bu ihtar içindir, inhisar için değildir. Yani, o şeyin gayeleri, zikredilen gayeye münhasır değildir. Ancak o şeyin nizam ve intizam ve sair faidelerine insanın nazar-ı dikkatini celbetmek için insanlara râci o faideyi zikrediyor. Meselâ:

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ [1]
لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ [2]

âyet-i kerimeyle zikredilen faide, takdir-i kamerin binlerce faidelerinden biridir. Yoksa, takdir-i kamer bu faideye münhasır değildir. Yani, kamer yalnız bu gaye için değildir. Bu gaye onun gayelerinden biridir.

1.)Ay için de menziller takdir ettik. (Yâsin Sûresi, 36:39)
2.)Yılları ve hesabı bilesiniz diye. (Yûnus Sûresi, 10:5)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 71

İlem 71

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakka mahsus taklidi mümkün olmayan en bâhir tevhid sikke ve mühürlerinden biri, gayr-ı mâdud muhtelif eşyayı basit bir şeyden halk etmektir. Evet, pek basit olan şu topraktan binlerce envâ, muhtelif nebatat, gayr-ı mütenâhi bir kudretle, bir ilimle, pek büyük bir itkan, bir suhuletle yaratılmakta olduğu tevhidin öyle bir burhanıdır ki, hem taklidi, hem tenkidi imkân haricidir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 73

İlem 73

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Hayat-ı insaniyenin vezâifinden biri de, kendi cüz’î sıfatlarını, şuûnatını, Hâlıkın küllî sıfatlarını, şuûnatını fehmetmek için bir mikyas yapmaktır. Amma, âlem-i âhirette, haşirdeki şuûnat-ı azîmesini ve kıyamette emvatın ihyâsıyla ahvâl-i umumiyesini fehmetmek için, ancak güz mevsiminin kıyametiyle baharların haşri, haşir ve kıyamet-i kübrâda Hâlıkın şuûnatına mikyas olabilir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 75

İlem 75

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Müslümanları lehviyat-ı nevmiye mesabesinde olan dünya hayatına davet etmekle, Cenâb-ı Hakkın helâl ettiği tayyibat dairesinden, haram ettiği habîsat mezbelesine teşvik eden adamın meseli öyle bir sarhoşa benzer ki:

Parçalayıcı arslan ile, ünsiyetli ehlî atı birbirinden tefrik edemiyor. Sehpa ağacıyla jimnastik ağacını birbirinden ayıramıyor. Kanlı yarayı kırmızı gülden temyiz edemediği halde, kendisini mürşid bilerek irşad ve nasihata çıkıyor.

Esnâ-yı irşadda bir adama rastgelir. Zavallı adamın arka tarafında korkunç bir arslan duruyor. Ön tarafında da sehpa ağacı kurulduğu gibi, her iki yanında da dehşetli yaralar var. Fakat adamcağızın elinde iki ilâç vardır. Ve lisanıyla kalbinde iki tılsım vardır. Onları istimal ederse şifâyab olur. Ve o arslan ata inkılâp eder. Burak gibi bineği olur. O sehpa ağacı da daima teceddüd etmekte olan ahvâl-i âlemi, seyyal manzaraları seyretmeye âlet ve vasıta olur. O sarhoş herif, o zavallı adamcağıza diyor:

“Yâhu, nedir o ilâçları, tılsımları saklıyorsun? Onları at, keyfine bak.”

Adamcağız:

“Yok baba! Bu ilâçlar ve tılsımların hıfz ve himayelerindeyim. Onlardan almakta olduğum haz, lezzet, keyif bana kâfidir. Fakat o arslan gibi parçalayıcı ölümü öldürebilirsen ve sehpayı kırmakla kabir ağzını kapatabilirsen ve hayatımın mâruz kaldığı fenâ ve zeval yaralarını bir hayat-ı bâkiyeye tebdil etmekle tedavi edebilirsen, pekâlâ, seninle beraber dans oynayalım. Ve illâ gözümün önünden def ol, git. Sen ancak kendin gibi sarhoşları kandırabilirsin. Ben sarhoş değilim. Dünyanıza, keyfinize ihtiyacım yok. Çünkü,

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]
نِعْمَ الْمَوْلىَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ [2]

bana yeter."

İ’lem eyyühe’l-aziz! Felsefe talebesiyle medeniyet tilmizleri, Müslümanları ecnebî âdetlerine ittibâ ile şeâir-i İslâmiyeyi terk etmeye davet ettiklerinde, Kur’ân Nurcuları böylece müdafaada bulunurlar: “Eğer dünyadan zeval ve ölümü ve insandan acz ve fakrı kaldırmaya iktidarınız varsa, pekâlâ, dini de terk ediniz, şeâiri de kaldırınız. Ve illâ dilinizi kesin, konuşmayınız. Bakınız arkamızda pençelerini açmış hücuma hazır ecel arslanı tehdit ediyor. Eğer iman kulağıyla Kur’ân’ın sadâsını dinleyecek olursan, o ecel arslanı bir burak olur. Bizleri rahmet-i Rahmâna ulaştıracaktır. Ve illâ o ecel, yırtıcı bir hayvan gibi bizleri parçalar. Bâtıl itikadınız gibi, ebedî bir firak ile dağıtacaktır. Ve keza, önümüzde idam sehpaları kurulmuştur. Eğer imân ile, îkanla Kur’ân’ın irşadını dinlersen, o sehpa ağaçlarından, sefine-i Nuh gibi sahil-i selâmete, yani âlem-i âhirete ulaştırıcı bir sefine yapılacaktır.

Ve keza, sağ yanımızda fakr yarası, solda da acz, zaaf cerihası vardır. Eğer Kur’ân’ın ilâçlarıyla tedavi edersen, fakrımız rahmet-i Rahmân’ın ziyafetine şevk ve iştiyaka inkılâp edecektir. Acz ve zâfımız da Kadîr-i Mutlakın dergâh-ı izzetine iltica için bir davet tezkeresi gibi olur.

Ve keza, bizler uzun bir seferdeyiz. Buradan kabre, kabirden haşre, haşirden ebed memleketine gitmek üzereyiz. O yollarda zulümatı dağıtacak bir nur ve bir erzak lâzımdır. Güvendiğimiz akıl ve ilimden ümit yok. Ancak Kur’ân’ın güneşinden, Rahmân’ın hazinesinden tedarik edilebilir. Eğer bizleri bu seferden geri bırakacak bir çareniz varsa, pekâlâ. Ve illâ sükût ediniz. Kur’ân-ı dinleyelim, bakalım ne emrediyor:

فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ [3]

Hülâsa: Ayık olan sana tâbi olmaz. Ancak siyaset şarabıyla veya şöhret hırsıyla veya rikkat-i cinsiyeyle veya felsefenin dalâletiyle veya medeniyetin sefahetiyle sarhoş olanlar senin meşrep ve mesleğine tâbi olurlar. Fakat insanın başına indirilen darbeler ve yüzüne vurulan tokatlar, onun sarhoşluğunu izâle ile ayıltacaktır.

Ve keza, insan hayvan gibi yalnız zaman-ı hal ile müptelâ ve meşgul değildir. Belki müstakbelin korkusu ve mazinin hüzün ve kederiyle hal elemlerine mâruzdur. Fakat kendisini şakî, dâll, ahmaklardan addetmeyen adam, Kur'ân'ın şu beşaretini dinlesin:

اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لاَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ [4] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfâl Sûresi, 8:40)
3.)Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O çok aldatıcı şeytan da Allah ile aldatmasın. (Lokman Sûresi, 31:33)
4.)Bilin ki, Allah'ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar. "Onlar îmân eden ve Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınan takvâ ehlidir. "Dünya hayatında da, âhirette de onlar için müjde vardır. Allah'ın sözlerinde değişiklik olmaz. En büyük ödül işte budur. (Yûnus Sûresi, 10:62-64)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 76

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ وَطُورِسِينِينَ ﴿2﴾

ilâ âhir-i sûre...

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herbir masnuda tahakkuk eden kemâl-i sanat, Sâniin her mekânda ve her masnuun yanında bulunmasına delâlet ettiği gibi, hiçbir mekânda ve hiçbir masnuun yanında bulunmamasına da delâlet eder.

Ve keza, insan, herbir şeye muhtaç olduğu cihetle, herşeyin melekûtu elinde ve herşeyin hazinesi yanında olan Zât-ı Akdesten maadâ kimseye ibadet edemez.

Ve keza insan vücut, icad, hayır, ef’al cihetiyle pek küçük, nâkıs olmakla karıncadan, arıdan ednâ, örümcekten daha zayıftır. Fakat adem, tahrip, şer, infial cihetiyle semâvat, arz, cibalden daha büyüktür. Meselâ, Hasenat yaptığı zaman, habbe habbe yapar. Seyyiat yaparsa kubbe kubbe yapar. Evet, meselâ küfür seyyiesi bütün mevcudatı tahkir eder, kıymetten düşürür.

Ve keza, insanın bir cihetle kıl kadar bir ihtiyarı, zerre kadar bir iktidarı, şuâ kadar bir hayatı, dakika kadar bir ömrü, cüz’î bir cüz kadar mevcudiyeti varsa da, diğer cihetle hadsiz bir acz ve fakrı da vardır. Kadîr-i Mutlak ve Ganiyy-i Mutlakın tecelliyatına geniş bir mâkes olur.

Ve keza, insan hayat-ı dünyeviye cihetiyle bir çekirdek olup, pek büyük semere ve sümbüller vermek için kendisine tevdi edilen cihazatı, bazı maddeleri elde etmek için tavuk gibi toprakları,

gübreleri, necisleri eşmeye sarf eder, faidesiz tefessüh eder. Ve hayat-ı mâneviye cihetiyle emelleri ebede kadar uzanan bir şecere-i bâkıyedir.

Ve keza, insan fiil ve sa'yi cihetiyle zayıf bir hayvan olup dâire-i sa'yi pek dardır. İnfial, sual, dua cihetiyle Rahmân-ı Rahîmin aziz bir misafiridir. Dairesi hayal kadar geniştir.

Ve keza, insanın hayat-ı hayvaniyeden aldığı lezzet bir serçe kuşunun lezzeti kadar değildir. Çünkü, insanda hüzün, keder, korku var, onda yoktur. Fakat cihazat, hissiyat, duygular, istidatlar itibarıyla hayvanların en âlâsından fazla lezzet alır. İnsanın şu vaziyetine dikkat edilirse anlaşılır ki, bu kadar cihazat, bu hayat için olmayıp, ancak bir hayat-ı bâkiye için kendisine verilmiştir.

Ve keza, insan saltanat-ı rububiyetin mehâsinine nâzır ve esmâ-i kudsiyenin cilvelerine dellâl ve kalem-i kudretle yazılan mektubat-ı İlâhiyeyi mütalâa ile mütefekkir olduğu cihetle, eşref-i mahlûkat ve halife-i arz olmuştur.

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللهِ [3]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Yemin olsun incire ve zeytine. Ve Sînâ Dağına. (Tîn Sûresi, 95:1-2)
3.)Ey insanlar, hepiniz Allah'a muhtaçsınız. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir ve her türlü övgüye lâyıktır. (Fâtır Sûresi, 35:15)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 77

İlem 77

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsandaki kusur sonsuz olduğu gibi, acz, fakr ve ihtiyacına da nihayet yoktur. İnsana tevdi edilen açlık ile nimetlerin lezzetleri tebarüz ettiği gibi; insandaki kusur, kemâlât-ı Sübhâniye derecelerine bir mirsaddır. İnsandaki fakr, gınâ-i rahmetin derecelerine bir mikyastır. İnsandaki acz, kudret ve kibriyâsına bir mizandır. İnsandaki tenevvü-ü hâcât, envâ-ı niam ve ihsanatına bir merdivendir. Öyleyse fıtratından gaye ubudiyettir. Ubudiyet ise, dergâh-ı izzetine kusurlarını Estağfirullah ve Sübhânallah ile ilân etmektir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 78

İlem 78

اِنَّ ٱلاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ ①

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Herbir insan için hayat seferinde iki yol vardır. Bu iki yolun uzunluğu, kısalığı birdir. Amma birisinde ehl-i şuhud ve ehl-i vukufun şehadet ve tasdikleriyle, onda dokuz menfaat ihtimali var. İkinci yolda mesele mâkûsedir, onda dokuz zarar ihtimali vardır. İkinci yol ile gidenin ne silâhı var, ne zahiresi. Tabiî, yolda pek çok korkulara mâruz kalacağı gibi, ihtiyaçlarını def için çoklara minnet altında kalır. Fakat birinci yola sülûk edenin hem silâhı, hem erzakı beraberdir. Pek serbestâne gider. Birinci yol Kur’ân yoludur, ikinci yol ise dalâlet yoludur.

Evet, ehl-i şuhudun, ehl-i vukufun tasdik ve şehadetleriyle sabittir ki, iman yümnüyle yürüyen emn ü eman içindedir. Ve bilâhare merkez-i hükûmete ulaştığında, onda dokuzu büyük mükâfatlara mazhar olacaklardır. Fakat, dalâlet zulümatı içinde yürüyenler esnâ-yı seferde korkudan, açlıktan herşeye ve herkese tezellül ettikten sonra, mahall-i hükûmete vâsıl olduğunda, onda dokuzu ya idam veya ebedî hapse mahkûm olacaklardır. Binaenaleyh aklı olan, zararlı birşeyi, dünyevî, ednâ bir hiffet için tercih etmez.

Ehl-i şuhud dediğimizden maksat, evliyaullahtır. Zira velâyet sâhibi, avâmın itikad ettiği şeyleri göz ile müşahede ediyor. Kur’ân yoluyla gidenlerin silâh ve zahireleri ise, Kadîr-i Mutlaka, Ganiyy-i Kerîme olan tevekkül onları temin eder. Zira, tevekkül, istinad ve istimdad noktalarını tazammun ediyor. Bu noktalar da kelime-i tevhidi istilzam ediyor. Kelime-i tevhid de namazı iktiza ediyor. Namaz dahi

ubudiyetin esas bir rüknüdür. Ubudiyeti emreden tekliftir. Mükellefiyetini ifa edenin, mükellefiyet müddetince, mükellefiyet-i askeriye gibi yemekleri, libasları ve sair hayat lâzimeleri hazine-i Rahmân'dan verilir. Mükellefiyet-i askeriye iki buçuk senedir. Amma mükellefiyet-i ubudiyet, müddet-i ömürdür.

1.) İhlâs ile kulluk edenler, nimetle dolu Cennet içindedir. Günaha dalan kâfirler ise Cehennem ateşindedir. (İnfitar Sûresi, 82:12-13)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 79

İlem 79

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَهْوٌ وَلَعِبٌ [1]
وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ

İ'lem eyyühe'l-aziz!

İnsan bir yolcudur. Sabâvetten gençliğe, gençlikten ihtiyarlığa, ihtiyarlıktan kabre, kabirden haşre, haşirden ebede kadar yolculuğu devam eder. Her iki hayatın levazımatı, Mâlikü'l-Mülk tarafından verilmiştir. Fakat o levazımatı, cehlinden dolayı tamamen bu hayat-ı fâniyeye sarf ediyor. Halbuki, o levazımattan lâakal onda biri dünyevî hayata, dokuzu hayat-ı bakiyeye sarf etmek gerektir. Acaba birkaç memleketi gezmek için hükûmetten yirmi dört lira harcırah alan bir memur, ilk dahil olduğu memlekette yirmi üç lirayı sarf ederse, öteki yerlerde ne yapacaktır? Hükûmete ne cevap verecektir? Böyle yapan kendisine akıllı diyebilir mi? Binaenaleyh, Cenâb-ı Hak her iki hayat levazımatını elde etmek için yirmi dört saatlik bir vakit vermiştir. Çoğunu aza, azını çoğa vermek suretiyle, yirmi üç saat kısa ve fâni olan dünya hayatına, hiç olmazsa bir saati de beş namaza ve bâki ve sonsuz uhrevî hayata sarf etmek lâzımdır ki, dünyada paşa, âhirette gedâ olmasın!

1.)Bu dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka birşey değildir. Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 82

İlem 82

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Gafil olan insan, kendi vazifesini terk eder, Allah’ın vazifesiyle meşgul olur. Evet, insan, gafletten dolayı, iktidarı dahilinde kolay olan ubudiyet vazifesinin terkiyle, zayıf kalbiyle rububiyet vazife-i sakîlesinin altına girer, altında ezilir. Ve aynı zamanda bütün istirahatini kaybetmekle âsi, şakî, hâin adamların partisine dahil olur.

Evet, insan bir askerdir. Askerlik vazifesi başka, hükûmetin vazifesi başkadır. Askerlik vazifesi tâlim, cihad gibi din ve vatanı koruyacak işlerdir. Hükûmetin vazifesi ise, erzakını, libasını, silâhını vermektir. Binaenaleyh, erzakını temin için askerliğe ait vazifesini terk edip ticaretle-meselâ-iştigal eden bir asker, şakî ve hâin olur. Bu itibarla, insanın Allah’a karşı ubudiyet, vazifesidir. Terk-i kebâir, takvâsıdır. Nefis ve şeytanla uğraşması, cihadıdır.

Amma gerek nefsine, gerek evlât ve taallûkatına hayat malzemesini tedarik etmek Allah’ın vazifesidir. Evet, madem hayatı veren Odur. O hayatı koruyacak levazımatı da O verecektir. Yalnız, hükûmetin asker için ofislerde cem ettiği erzakı askerlere taşıttırdığı, temizlettirdiği, öğüttürdüğü, pişirttiği gibi, Cenâb-ı Hak da hayat için lâzım olan levazımatı küre-i arz ofisinde yaratıp cem ettikten sonra, o erzakın toplanmasını ve sair ahvalini insana yaptırır ki, insana bir meşguliyet, bir eğlence olsun ve atâlet, betâlet azabından kurtulsun.

Ey insan! Rahm-ı mâderde iken, tıfl iken, ihtiyar ve iktidardan mahrum bir vaziyette iken, seni pek leziz rızıklar ile besleyen Allah, sen hayatta kaldıkça o rızkı verecektir. Baksana: Her bahar mevsiminde sath-ı arzda yaratılan enva-ı erzakı kim yaratıyor ve kimler için yaratıyor? Senin ağzına getirip sokacak değil ya! Yahu, eğlencelere, bahçelere gidip dallarda sallanan o güleç yüzlü leziz meyveleri koparıp yemek zahmet midir? Allah insaf versin!

Hülâsa: Allah’ı itham etmekle işini terk edip Allah’ın işine karışma ki, nankör âsiler defterine kaydolmayasın.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 83

İlem 83

اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ [1]

İ'lem eyyühe'l-aziz!

"Bazı dualar icabete iktiran etmez" diye iddiada bulunma. Çünkü dua bir ibadettir. İbadetin semeresi âhirette görünür. Dünyevî maksatlar ise, namaz vakitleri gibi, dualar ibadeti için birer vakittirler. Duaların semeresi değillerdir. Meselâ, şemsin tutulması küsuf namazına, yağmursuzluk yağmur namazına birer vakittir.

Ve keza, zâlimlerin tasallutu ve belâların nüzulü, bazı hususî dualara vakittir. Bu vakitler bâki kaldıkça, o namazlar, o dualar yapılır. Eğer bu vakitlerde dünyevî maksatlar hasıl olursa, zaten nurun alâ nur. Ve illâ, "İcabet duaya iktiran etmedi" diyemezsin. Ancak, "Henüz vakit inkıza etmemiş, duaya devam lâzımdır" diyebilirsin. Çünkü o maksatlar duaların mukaddemesidir, neticesi değillerdir. Cenâb-ı Hakkın duaların icabetine vaad etmesi ise, icabet ayn-ı kabul değildir. Yani, icabet kabulü istilzam etmez. Duaya herhalde cevap verilir. Cevapsız bırakılmaz. Matluba olan is'af ise, Mucîbin hikmetine tâbidir. Meselâ, doktoru çağırdığın zaman, herhalde "Ne istersin?" diye cevap verir. Fakat "Bu yemeği veya bu ilâcı bana ver" dediğin vakit, bazan verir, bazan hastalığına, mizacına mülâyim olmadığından vermez.

Adem-i kabul esbabından biri de, duayı ibadet kastıyla yapmayıp, matlubun tahsiline tahsis ettiğinden, aksülâmel olur. O dua ibadetinde ihlâs kırılır, makbul olmaz.

1.)Bana dua edin, size cevap vereyim. (Mü'min Sûresi, 40:60)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 84

İlem 84

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnkılâplar neticesinde, her iki taraf arasında geniş geniş dereler husule geliyor. O dereler üstünde her iki âlemle münasebettar köprüler lâzımdır ki, her iki âlem arasında gidiş geliş olsun. Lâkin o köprülerin inkılâbat cinslerine göre şekilleri, mahiyetleri mütebayin, isimleri mütenevvi olur. Meselâ, uyku, âlem-i yakaza ile âlem-i misal arasında bir köprüdür. Berzah, dünya ile âhiret arasında ayrı bir köprüdür. Ve misal, âlem-i cismaniyle âlem-i ruhanî arasında bir köprüdür. Bahar, kış ile yaz arasında ayrı bir nevi köprüdür. Kıyamette ise, inkılâp bir değildir. Pek çok ve büyük inkılâplar olacağından, köprüsü de pek garip, acip olması lâzım gelir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 85

İlem 85

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın ba’delmevt, Hâlık-ı Rahmân ve Rahime rücûu hakkında ilânat yapan şu;

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ [1]
وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [2]
وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ [3]
وَاِلَيْهِ الْمَاٰبُ [4]

gibi âyetlerde büyük bir beşâret ve tesellî olduğu gibi, ehl-i isyana da büyük tehditleri imâ vardır.

Evet, bu âyetlerin sarahatine göre, ölüm, zeval, firak, adem kapısı ve zulümat kuyusu olmayıp ancak Sultan-ı Ezel ve Ebedin huzuruna girmek için bir medhaldir. Bu beşaretin işaretiyle, kalb adem-i mutlak korkusundan, eleminden kurtulur. Evet, küfrün tazammun ettiği cehennem-i mâneviyeye bak:

اَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى [5]

hadîs-i kudsîsi sırrınca, Cenâb-ı Hak kâfirin zan ve itikadını daimî bir azab-ı elîme kalb eder. Sonra, iman ve yakîn ile, Cenâb-ı Hakkın likasından sonra, rızasından sonra, rüyetinden sonra mü’minler için hasıl olan lezzetlerin derecelerine bak. Hattâ Cehennem-i cismanî, ârif olan mü’min için, âsiye kâfirin cehennem-i mânevîsine nisbeten cennet gibidir.

Arkadaş! Âlem-i bekaya delâlet eden berâhinden maadâ, arkasında saflar teşkil edip dualarına bir ağızdan “Âmin! Âmin!” söyleyen enbiya, evliya, sıddikîn imamları, Mahbub-u Ezelînin Habib-i Ekremi Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın tazarruatı, duaları, âlem-i bekada insanın bekasına pek büyük burhan ve kâfi bir vesiledir. Çünkü, kâinatı serâpâ istilâ eden şu hüsünler, güzellikler, cemâller, kemâller, o Habibin tazarruatını işitmemek veya kabul etmemek kadar çirkin, kabih, kusur, naks addedilecek birşeye müsaade eder mi? Cenâb-ı Hak bütün nekaisten, çirkin şeylerden münezzeh, müberrâ değil midir? Elbette münezzehtir.

1.)Hepinizin dönüşü Onadır. (En’âm Sûresi, 6:60; Yûnus Sûresi, 10:4)
2.)Hepiniz Ona döndürüleceksiniz. (Bakara Sûresi, 2:245)
3.)Herkesin dönüşü sadece Onun huzurunadır. (Mâide Sûresi, 5:18)
4.)Sadece dönüş Onadır. (Ra’d Sûresi, 13:36)
5.)Kulum beni nasıl tanırsa, onunla öyle muamele ederim. (Buharî, Tevhid: 15, 35; Müslim, Tevbe: 1, Zikr, 2, 19; Tirmizî, Zühd: 51, Daavât: 131; İbni Mâce, Edeb: 58; Dârimî, Rikak: 22; Müsned, 2:251, 315, 391, 412, 445, 482, 516, 517, 524, 534, 539, 3:210, 277, 491, 4:106)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 87

İlem 87

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın verdiği nimetleri söyleyip ilân ve tahdis-i nimet etmek, bazan gurura ve kibre incirar eder. Tevazu kastıyla da o nimetleri ketmetmek iyi değildir. Binaenaleyh, ifrat ve tefritten kurtulmak için istikamet mizanına müracaat edilmeli. Şöyle ki:

Herbir nimetin iki veçhi vardır. Bir veçhi insana aittir ki, insanı tezyin eder, medar-ı lezzeti olur. Halk içinde temayüze sebep olur. Mucib-i fahr olur, sarhoş olur. Mâlik-i Hakikîyi unutur. En nihayet kibir ve gurur kuyusuna düşürtür.

İkinci veçhi ise, in’am edene bakar ki, keremini izhar, derece-i rahmetini ilân, in’âmını ifşa, esmâsına şehadet eder. Binaenaleyh, tevazu, ancak birinci vecihte tevazu olabilir. Ve illâ küfranı tazammun etmiş olur. Tahdis-i nimet dahi, ikinci vecihle mânevî bir şükür olmakla memduh olur. Yoksa, kibir ve gururu tazammun ettiğinden mezmumdur. Tevazu ile tahdis-i nimet, şöylece bir içtimâları var:

Bir adam hediye olarak bir palto birisine veriyor. Paltoyu giyen adama, başka bir adam “Ne kadar güzel oldun” dediğine karşı, “Güzellik paltonundur” dediği zaman, tevazu ile tahdis-i nimeti cem etmiş olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 88

İlem 88

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Ücret alındığı zaman veya mükâfat tevzi edildiği vakit, rekabet, kıskançlık mikrobu oynamaya başlar. Fakat iş zamanında, hizmet vaktinde o mikrobun haberi olmuyor. Hattâ tembel olan adam çalışkanı sever. Zayıf olan, kavîyi takdir ve tahsin eder. Fakat çalışmasını ister ki, iş hafif olsun, zahmetten kurtulsun.

Dünya da umur-u dîniyeye ve a’mâl-i âhirete iş ve hizmet için kurulmuş bir fabrika olduğu cihetle ve o fabrika içerisinde işlenen ve yapılan ibadetlerin semeresi öteki âlemde göründüğüne nazaran, ibadetlerde rekabet edilmemelidir. Olduğu takdirde ihlâsı kaybolur. Ve o rekabeti yapan, halkın takdir ve tahsinleri gibi dünyevî bir mükâfatı düşünür. Zavallı düşünmüyor ki, o düşünce ile amelini adem-i ihlâs ile iptal eder. Çünkü, sevap itâsında ve ücret aldığında, nâsı, Rabb-i Nâsa şerik yapar ve halkın nefretlerine hedef olur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 89

İlem 89

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Keramet ile istidraç mânen birbirine mübayindir. Zira keramet, mu’cize gibi, Allah’ın fiilidir. Ve o keramet sahibi de kerametin Allah’tan olduğunu bilir ve Allah’ın kendisine hâmi ve rakîb olduğunu da bilir. Tevekkül ve yakîni de fazlalaşır. Lâkin, bazan Allah’ın izniyle kerametlerine şuuru olur, bazan olmaz. Evlâ ve eslemi de bu kısımdır.

İstidraç ise, gaflet içinde iken eşya-yı gaybiyenin inkişafından ve garip fiilleri izhar etmekten ibarettir. Fakat, bu istidraç sahibi, nefsine istinad ve iktidarına isnad etmekle enaniyeti, gururu öyle fazlalaşır ki,

اِنَّمَا اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ [1]

okumaya başlar. Lâkin o inkişaf, tasfiye-i nefis ve tenevvür-ü kalb neticesi olduğu takdirde, ehl-i istidraç ile ehl-i keramet arasında tabaka-i ûlâda fark yoktur. Tam mânâsıyla fenaya mazhar olanlar ise, onlara da Allah’ın izniyle eşya-yı gaybiye inkişaf eder. Ve onlar da, o eşyayı fenâ fillâh olan havaslarıyla görürler. Bunun istidraçtan farkı pek zahirdir. Zira, zahire çıkan bâtınlarının nurâniyeti, mürâîlerin zulümatıyla iltibas olmaz.

1.)Bu servet, ancak bilgim sayesinde bana verilmiştir. (Kasas Sûresi, 28:78)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 90

İlem 90

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Tesbihat, ibâdât, gayr-ı mahdud envâlarıyla herşeyde vardır. Fakat, herşeyin kendi tesbihat ve ibadetini bütün vecihlerini daima bilip şuur edinmesi lâzım değildir. Çünkü, husul huzuru istilzam etmez. Tesbih ve ibadet edenler, yalnız yaptıkları amelin mahsus bir tesbih veya sıfatı malûm bir ibadet olduğunu bilirlerse kâfidir. Zaten Mâbud-u Mutlakın ilmi kâfidir. İnsandan maadâ mahlûkatta teklif olmadığından, onlara niyet lâzım değildir. Ve keza, amellerinin sıfâtını bilmek de lâzım değildir.

1.)Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 94

İlem 94

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsan-ı mü’minin kıymeti, ihtiva ettiği san’at-ı âliye ile Esmâ-i Hüsnâdan in’ikâs eden cilvelerin nakışları nisbetindedir. İnsan-ı kâfirin kıymeti ise, et, kemikten ibaret fâni ve sâkıt maddesinin kıymetiyle ölçülür. Kezâlik, bu âlem de, eğer Kur’ân’ın tarif ettiği gibi mânâ-yı harfiyle, yani Cenâb-ı Hakkın azametine bir âlet nazarıyla bakılırsa, o nisbette kıymettar olur. Eğer felsefenin dediği gibi mânâ-yı ismiyle, yani hiçbir fâil, Hâlık ile bağlı olmayıp müstakil-i bizzat nazarıyla bakılırsa, kıymeti câmide, mütegayyir maddesinde münhasır kalır. Kur’ân’dan istifade edilen ilmin felsefe ilminden ne derece yüksek olduğu, şu misal ile tebârüz eder:

وَجَعَلْنَا الشَّمْسَ سِرَاجًا [1]

Bu hükm-ü Kur’ânî, Esmâ-i Hüsnânın cilvelerine bakmak için bir pencere açıyor. Şöyle ki:

Ey insan! Bu şems, azametiyle beraber size musahhardır. Meskenlerinize nur veriyor. Yemeklerinizi hararetiyle pişirtiyor. Sizin öyle Azîm, Rahîm bir Mâlikiniz var ki, bu şems onun bir lâmbası olup, misafirhanesinde sakin misafirlerini ziyalandırıyor.

Felsefenin hikmetince, şems büyük bir ateştir, yerinde dönüyor. Arz ile seyyarat, ondan uçan parçalardır; câzibe ile şemse merbut kalarak medarlarında hareket ediyorlar.

1.)Güneşi de bir kandil yaptık. (Nuh Sûresi, 71:16)

Mesnevi [Abdulmecid] : Semme : Ilem 95

İlem 95

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsanın Cenâb-ı Haktan hiçbir hakkı talep etmeye hakkı yoktur. Bilâkis, daima Ona şükretmeye medyundur. Çünkü, mülk Onundur, insan Onun memlûküdür.

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha

14.Reşha

Mu’cize-i Kübradan birkaç katreyi tazammun eden

On Dördüncü Reşha

- 1.Katre
- 2.Katre
- 3.Katre
- 4.Katre
- 6.Katre

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha : 1.Katre

Birinci Katre

Nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ispat eden deliller ne tâdât ve ne tahdit edilemez. Ehl-i tahkik ve yüksek insanlarca, beyanları hakkında yapılan tasnifler pek çoktur. Acz ve kusurum ile Şuâat adlı eserimde o şemsin bazı şuâları beyan edildiği gibi, Lemeat adlı ikinci bir eserimde Kur'ân'ın i'câz dereceleri, kırka iblâğ edilmiştir. Ve o vücuh-u i'câzdan belâgat-i nazmiyeye ait bir vecih de İşârâtü'l-İ'câz nâm eserimde beyan edilmiştir. İştihası olanlara o üç kitabı tavsiye ediyorum.

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha : 2.Katre

İkinci Katre

Geçen derslerden anlaşıldığı üzere, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın, nev-i beşerin ıslâh ve terbiyesi için inzâl ettiği Kur'ân'ın pek çok vazife ve makamları vardır.

Evet, Kur'ân kâinatın bir tercüme-i ezeliyesidir. Ve kâinatın kendi lisanlarıyla okudukları âyât-ı tekviniyenin tercümanıdır. Ve şu kitab-ı âlemin tefsiri olduğu gibi, arz, semâvat sahifelerinde müstetir Esmâ-i Hüsnânın definelerini keşşaftır. Ve şu âlem-i şehadete âlem-i gaybdan bir lisandır. Ve âlem-i İslâmın güneşi olduğu gibi, âlem-i âhiretin de haritasıdır. Ve Cenâb-ı Hakkın zâtına, sıfâtına, esmâsına, şuûnatına bir burhan ve bir tercümandır. Ve keza, nev-i beşerin şeriat kitabı, hikmet kitabı, dua kitabı, dâvet kitabı, ibadet kitabı, emir kitabı, zikir kitabı, fikir kitabı olmakla, zahiren bir kitap şeklinde ise de, ihtiva ettiği fünun ve ulûm cihetiyle binlerce kitap hükmündedir.

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha : 3.Katre

Üçüncü Katre

Tekrarat-ı Kur'âniyedeki i'câzın bir lem'asını beyan zımnında altı noktadan ibarettir.

Birinci nokta: Kur'ân bir zikir kitabı, bir dua kitabı, bir dâvet kitabı olduğuna nazaran, sûrelerinde vukua gelen tekrar, belâgatça ayn-ı isabet ve ayn-ı hikmettir. Çünkü, zikir ve duadan maksat sevaptır ve merhamet-i İlâhiyeyi celb etmektir. Malûmdur ki, bu gibi hususlarda fazlasıyla tekrar lâzımdır ki, o nisbette sevap kazanılsın ve merhamet celb edilsin. Hem de zikrin tekrarı kalbi tenvir eder. Duanın tekrarı bir takrirdir. Dâvet dahi, tekrarı nisbetinde tesiri, tekidi vardır.

İkinci nokta: Kur'ân bütün beşerin tabakatına hitap ve deva olduğu için, zeki-gabî, takî-şakî, zâhid-gayr-ı zâhid, bütün insan tabakaları şu hitab-ı İlâhiyeye mazhar ve bu eczâhane-i Rahmâniyeden ilâç almaya hakları vardır. Halbuki, Kur'ân'ı tamamen ve daima okumak herkese müyesser değildir. Bunun için, lüzumlu olan maksatlar, hüccetler bilhassa uzun sûrelerde tekrar edilmiştir ki, herbir sûre hemen hemen bir küçük Kur'ân hükmünde olsun ki, herkes suhuletle istediği vakit istediği sûreyi okumakla tam Kur'ân'ın sevabını kazanabilsin. Evet,

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ [1]

olan âyet-i kerime bu hakikatı ispat ediyor.

Üçüncü nokta: Cismanî ihtiyaçlar vakitlerin ihtilâflarıyla tebeddül eder, noksan ve fazlalaşır. Meselâ, havaya olan ihtiyaç her anda var. Suya olan ihtiyaç, midenin harareti zamanlarında olur.

Gıdaya olan hâcet, her günde olur. Ziyaya olan ihtiyaç, alelekser haftada bir defa lâzımdır. Ve hâkezâ...

Kezalik mânevî ihtiyaçlar da vakitleri muhtelif ve mütefavittir. Her anda Allah kelimesine ihtiyaç vardır. Her vakit Besmeleye, her saatte Lâ ilâhe illallâh'a ihtiyaç vardır. Ve hâkezâ...

Binaenaleyh, âyetlerin, kelimelerin tekrarı, ihtiyaçların tekrarından ileri geliyor. Ve keza, o gibi hükümlere olan ihtiyacın şiddetine işarettir.

Dördüncü nokta: Bilirsiniz ki, Kur'ân bu metin din-i azîmin esasatını ve İslâmiyetin erkânını tesis ettiği gibi, içtimâat-ı beşeriyeyi tebdil eden bir kitaptır. Mâlumdur ki, müessis olan zât, vaz ettiği esasları güzelce yerleştirmek için tekrarlara çok ihtiyacı olur. Evet, tekrar edilen şey sabit kalır, takarrur eder, unutulmaz.

Ve keza, Kur'ân beşerin muhtelif tabakalarından kalî veya hâli yapılan suallere lâzım olan cevapları veren umumî bir mürşîd-i mûcîbdir. Malûm ya, sual tekerrür ederse cevap da tekerrür eder.

Beşinci nokta: Bilirsiniz ki, Kur'ân pek büyük meselelerden bahseder. Ve kalbleri iman ve tasdike dâvet eder. Ve çok ince hakikatlerden bahis açar. Akılları, mârifete, dikkate tahrik eder. Binaenaleyh o mesâilin, o ince hakaikin, kalblerde, efkârda tesbit ve takriri için suver-i muhtelifede türlü türlü üslûplarla tekrara ihtiyaç vardır.

Altıncı nokta: Bilirsiniz ki, her âyet için bir zahir var, bir bâtın var; bir had var, bir muttala' var. Ve herbir kıssa için çok vecihler, hükümler, faideler, maksatlar vardır. Binaenaleyh, muayyen bir âyet her yerde öbür münasip bir vecih için, bir faide için zikredilebilir. Bu itibarla, zahiren tekrar görünse bile hakikatte tekrar değildir.

1.)And olsun ki düşünülmesi, anlaşılması ve ezberlenmesi için Biz Kur'ân'ı kolaylaştırdık. (Kamer Sûresi, 54:32)

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha : 4.Katre

Dördüncü Katre

Kur'ân'ın felsefî mesâil-i kevniyenin bir kısmında ihmal ile, bir kısmında ipham ile, öteki kısmında icmal ile işaret ettiği derece-i i'câzı altı nükte zımnında izah ediyoruz.

Birinci nükte

S: Niçin Kur'ân da hikmet ve felsefe gibi kâinattan bahsetmiyor?

C: Felsefe hakikattan udûl etmiş, kâinata mânâ-yı ismiyle bakarak, kâinatı kâinat hesabına istihdam ediyor. Kur'ân ise, Haktan hak ile nâzil olmuş, hakikate gidiyor. Mevcudata mânâ-yı harfiyle bakarak Hâlıkının hesabına istihdam ediyor.

S: Ulvî ve süflî ecramın mahiyetleri, şekilleri, hareketleri hakkında fennin verdiği beyanat gibi beyan lâzımken müphem bırakılmıştır.

C: Bu gibi meselelerde ipham daha mühimdir. Ve icmal daha cemîl ve güzeldir. Çünkü, Kur'ân, istitradî ve tebeî olarak; Cenâb-ı Hakkın zâtına, sıfâtına istidlâl için kâinattan bahsediyor. İstidlâlin birinci şartı, delilin neticeden daha zahir ve malûm olması lâzımdır. Eğer fencilerin iştihası gibi "Şemsin sükûnuna, arzın hareketine bakmakla Allah'ın azametini anlayınız" demiş olsaydı, delil müddeadan daha hafî olurdu. Ve insanların ekserisi, ekser zamanlarda fehmedemediklerinden inkâra zehab ederlerdi. Halbuki, irşad ve hidayet zamanlarında cumhurun derece-i fehimleri nazara alınarak ona göre söz söylemek icab eder. Maahaza, ekseriyete yapılan mürâattan, ekalliyette kalanın mahrumiyeti neş'et etmez.

Çünkü onlar da istifade ediyorlar. Amma mesele mâkûse olursa, ekseriyet mahrum kalır, istifade edemez. Çünkü fehimleri kasırdır.

Ve saniyen: Belâgat-ı irşadiyenin şe'nindendir ki, avâmın nazarına, âmmenin hissine, cumhurun fehmine göre hareket yapılsın ki, nazarları tevahhuş, fikirleri kabulden imtinâ etmesin. Binaenaleyh, cumhura olan hitabın en beliği, zahir, basit, sehl olmasıdır ki âciz olmasınlar. Muhtasar olsun ki melûl olmasınlar. Mücmel olsun ki, lüzumlu olmayan tafsilden nefret etmesinler.

Ve salisen: Kur'ân mevcudatın ahvalinden ancak Hâlıkları için bahseder. Mevcudatın zâtlarına ait değildir. Bu itibarla, Kur'ân'ca en mühim, kâinatın Hâlıka nâzır olan ahvalidir. Fen ise, Hâlıkı işe katmıyor, kâinatın ahvalinden bizâtihâ bahsediyor. Ve keza, Kur'ân bütün insanlara hitap eder. Ve ekseriyetin fehmini mürâat eder ki, tahkikî bir mârifet sahibi olsunlar. Fen ise, yalnız fencilerle konuşur, avâmı nazara almıyor; avâm taklitte kalıyor. Bu itibarla, fennin tafsilâtını ihmal veya ipham, maslahat-ı âmme ve menfaat-i umumiyeye nazaran, ayn-ı isabet ve ayn-ı hikmettir.

Ve rabian: Kur'ân bütün zamanları tenvir ve bütün insanları irşad eden bir kitaptır. Bu itibarla, irşadın belâgatı icabınca, ekseriyeti, nazarlarında bedihî olan meselelere karşı mükâbereye, mugalâtaya ika ve icbar etmemek lâzımdır. Ve onlarca mahsus, meşhud, mâruf olan birşeyi lüzumsuz yerde tağyir etmemek lâzımdır. Ve keza, vazife-i asliyece ekseriyete lâzım olmayan şeyin ihmal veya icmâli lâzımdır. Mesele, şemsin zâtından, mâhiyetinden bahsetmek değildir. Ancak, âlemi tenvir etmekle hilkatin nizam merkezi ve âleme mihver olması gibi harika şeyleri ihtiva eden vazifesinden bahsetmekle, Hâlıkın azamet-i kudretini efkâr-ı âmmeye ibraz etmektir.

İkinci nükte

وَجَعَلْنَا الشَّمْسَ سِرَاجًا [1]

S: Niçin şems sirac ile tavsif edilmiştir? Halbuki ehl-i fence şems arza tâbi değildir ki ona sirac olsun. Belki arz ile seyyarat kendisine tâbi olan bir merkezdir.

C: Sirac tâbiri şöyle bir tasvire işarettir ki: Âlem bir saray gibidir. Mevcudatı, o sarayın müştemilâtı, tezyinatı makamında olduğu gibi,

şems de, o saray halkını tenvir eden İlâhî bir lüküstür. Ve keza, sirac tâbiri, Cenâb-ı Hakkın rububiyetinden doğan vüs'at-i rahmetine ve o rahmet içinde derece-i in'am ve ihsanına bir ihtar ve azamet-i saltanatı içinde vahdaniyetine bir ilândır ki, müşriklerin mâbud ittihaz ettikleri kocaman şems, âlem sarayında lüküs vazifesiyle muvazzaf, musahhar bir memur ve bir hizmetkârdır. Malûmdur ki, lâmba hizmetini gören câmid birşeyin ibadete, yani mâbud olmaya hiç liyakati var mıdır?

Üçüncü nükte

Kur'ân'ın takip ettiği makasıd-ı esasiye ve anâsır-ı asliye, ubudiyetle tevhid, risalet, haşir, adalet olmak üzere dörttür. Diğer bahsettiği meseleler ancak bu maksatlara vesilelerdir. Bu itibarla, vesilelerde yapılacak tafsilât, ol babdaki kavâide muhaliftir. Çünkü mâlâyaniyle iştigal, maksadı geri bırakıyor. Bunun içindir ki, bazı mesâil-i kevniyede Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ihmal veya ipham veya icmal yapmıştır. Ve keza, Kur'ân'ın muhataplarından kısm-ı ekseri avâmdır. Avâm sınıfının hakaik-i İlâhiyenin ince ve müşkül kısmına fehimleri kàdir değildir. Ancak, temsil ve icmallerle fehimlerine yakınlaştırmak lâzımdır. Bunun içindir ki, Kur'ân, kesretle temsilleri zikrediyor. Ve istikbalde keşfedilecek bazı mesâilde de icmal yapıyor.

Dördüncü nükte

Bu nükte mütercim tarafından tayyedilmiştir.

Beşinci nükte

Müellif-i muhteremi tarafından tayyedilmiştir.

1.)Güneşi de bir lamba yaptık. (Nuh Sûresi, 71:16)

Mesnevi [Abdulmecid] : 14.Resha : 6.Katre

Altıncı Katre

Kur'ân başka kelâmlar ile mukayese edilmez. Aralarında münasebet yoktur. Evet, kelâmın ulviyetine, kuvvetine, hüsnüne, cemâline kuvvet veren mütekellim, muhatap, maksat, makam olmak üzere dört şeydir. Ediplerin zannettikleri gibi yalnız makam değildir. Demek, bir kelâmın derece-i kuvvetini anlamak istediğin zaman, fâiline, muhatabına, gayesine, mevzuuna bak. Bunların dereceleri nisbetinde kelâmın derecesi anlaşılır.

Evet, meselâ, o kelâm emir veya nehiy olursa, irade ve kudreti tazammun, ettiğinden, derecesine göre tezâuf ediyor. Meselâ, Kur'ân'ın

يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعِى [1]

âyetiyle, semâ ve arza verdiği emrin tazammun ettiği yüksek ve kat'î irade ve kudret ile derhal semâî sehab çekilir, arz da suyunu yutar.

Ve keza, arz ve semâya

اِئْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا [2]

âyetiyle verilen emri itaatle kabul etmelerinden, o emirdeki irade ve kudretin derece-i kuvveti ve dolayısıyla kelâmın derece-i ulviyeti tebarüz eder. Fakat, insanların câmidâta verdikleri emirler, mütekellimîndeki irade ve kudretin zaafiyeti nisbetinde ruhsuz, hayalî hezeyanlardan farkları yoktur.

1.) Ey yer, suyunu yut. Ey gök, suyunu kes. (Hûd Sûresi, 11:44)
2.) Ey yeryüzü ve gökyüzü! İsteseniz de, istemeseniz de, ikiniz birden emrime uyun. (Fussilet Sûresi, 41:11)

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule

Şule

Şûle

- İlem 12
- İlem 13
- İlem 14
- İlem 16
- İlem 17
- İlem 18
- İlem 19
- İlem 20
- İlem 21
- İlem 22
- İlem 23
- İlem 31
- İlem 32
- İlem 33
- İlem 34
- İlem 36
- İlem 37

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 12

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakk’ın “A’lem, Ekber, Erham, Ahsen” gibi esmâ ve sıfat ve ef’alinde kullanılan ism-i tafdil tevhide naks değildir. Çünkü maksat, bizzat ve hakikî bir mevsufu gayr-ı hakikî veya aklî bir imkânla veya vehmî bir mevsufa tafdil etmektir.

Ve keza, izzet-i İlâhiyeye de münâfi değildir. Çünkü, maksat, sıfât ve ef’âl-i İlâhîye ile mahlûkatın sıfât ve ef’âli arasında bir muvazene yapmak değildir. Yani, ikisini bir seviyede tuttuktan sonra, bunu ona tafdil etmek değildir ki, sıfât-ı İlâhiyeye bir naks olsun.

Evet, masnuattaki kemâlât, Cenâb-ı Hakkın kemâlinden in’ikâs eden bir gölge olduğuna nazaran, masnuat, sıfât-ı İlâhiye ile muvazene hakkına malik değildir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 13

İlem 13

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bütün Esmâ-i Hüsnânın ifâde ettiği mânâlar ile bütün sıfât-ı kemâliyeye, Lâfza-i Celâl olan Allah bil’iltizam delâlet eder. Sair ism-i haslar yalnız müsemmâlarına delâlet eder, sıfatlara delâletleri yoktur. Çünkü sıfatlar müsemmâlarına cüz olmadığı gibi, aralarında lüzum-u beyyin de yoktur. Bu itibarla, ne tazammunen ve ne iltizamen sıfatlara delâletleri yoktur. Amma Lâfza-i Celâl, bilmutabakat Zât-ı Akdese delâlet eder. Zât-ı Akdes ile sıfât-ı kemâliye arasında lüzum-u beyyin olduğundan, sıfatlara da bil’iltizam delâlet eder.

Ve keza, ulûhiyet ünvanı sıfât-ı kemâliyeyi istilzam etmesi, ism-i has olan Allah’ın da o sıfâtı istilzam ettiğini istilzam ediyor.

Ve keza, Allah kelimesi de, nefiyden sonra sıfatlarla beraber düşünülür. Binaenaleyh Lâ ilâhe illâllah kelâmı, Esmâ-i Hüsnânın adedince kelâmları tazammun ediyor. Bu itibarla, şu kelime-i tevhid kelâmı, delâlet ettiği sıfatlar itibarıyla bir kelâm iken bin kelâm oluyor: Lâ hâlıka illâllah, lâ fâtıra, lâ râzıka, lâ kayyûme illâllah gibi... Binaenaleyh, terakki etmiş olan zâkir bir zât, bu kelâmı söylerken içindeki binlerce kelâmları söylemiş oluyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 14

İlem 14

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Madem ki herşeyin Allah’tan olduğunu bilirsin ve ona iz’ânın vardır. Zararlı, menfaatli herşeyi tahsin ve hüsn-ü rızâyla kabul etmek lâzımdır. Ve illâ, gaflete düşmeye mecbur olursun. Bunun için esbab-ı zahiriye vaz edilmiş ve gözlere de gaflet perdesi örtülmüştür. Kâinat hâdiselerinden insanın heva ve hevesine muhalif olan kısım, muvafık olan kısımdan daha çoktur. Eğer heva sahibi, bu esbab-ı zahiriyeyi görüp Müsebbibü’l-Esbabdan gaflet etmese, itirazlarını tamamen Allah’a tevcih eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 16

İlem 16

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Dualar üç kısımdır.

Birisi: İnsanın lisanıyla yaptığı kavlî dualardır. Savt ve sadalı hayvanatın, meselâ acıktıkları zaman kendi hususî lisanlarıyla çıkardıkları sadâlar dahi kavlî dualardandır.

İkinci kısım: Nebatat, eşcarın, bilhassa bahar mevsiminde lisan-ı ihtiyaç ile yaptıkları ihtiyacî dualardır.

Üçüncüsü: Tahavvül, tekemmül şe’ninde olan şeylerin, lisan-ı istidat ile hissedilen istidadî dualarıdır.

Evet, herşey Cenâb-ı Hakkı tesbih ettiği gibi lisanıyla, ihtiyacıyla, istidadıyla dahi Allah’a dua eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 17

İlem 17

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Çekirdek ağaç olmazdan evvel, yumurta kuş olmazdan evvel, habbe başak vermezden evvel binlerce imkân ve ihtimaller içerisinde ve binlerce suret ve şekillere girmek kabiliyetinde iken, o eğri büğrü ihtimaller, yollar içinden çekilip doğru ve müstakim müntic bir şekle, bir vaziyete sevk edilmelerinden anlaşılır ki, o tohumlar, evvelce de Allâmü’l-Guyûbun terbiye, tedvir, tedbiri altında imişler. Sanki o tohumların herbirisi, kudret kitaplarından istinsah edilmiş küçük bir tezkeredir. Yahut bir fihristedir, ilm-i ezelîden alınmıştır. Yahut kader kitaplarından yazılmış bazı düsturlardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 18

İlem 18

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Mü’min olan zât, mânâ-yı harfiyle, yani gayre bir hâdim ve bir âlet sıfatıyla kâinata bakıyor. Kâfir ise, mânâ-yı ismiyle, yani müstakil bir “ağa” nazarıyla âleme bakıyor. Bu itibarla herbir masnuda, iki cihet vardır. Bir ciheti, kendi zât ve sıfâtından ibarettir. Diğer ciheti, Sânie ve Esmâ-i Hüsnâdan kendisine olan tecelliyata bakar.

İkinci cihetin dairesi daha geniş ve mealce daha kâmildir. Zira, bir harf kendi zâtına bir harf miktarı—o da bir vecihle—delâlet eder. Kâtibine çok vecihlerle delâlet eder. Ve kâtibini, bakanlara tarif ve tavsif eder.

Kezalik, kudret-i ezelî kitabından olan bir masnu, kendi nefsine kendi cirmi kadar ve bir vecihle delâlet eder, ama Nakkaş-ı Ezelîye pek çok vücuhla delâlet eder. Ve kendisine tecellî eden esmâdan uzun bir kasideyi inşâd eder. Kavâid-i mukarreredendir ki, *“Mânâ-yı harfî, kastî hükümlere mahkûm-u aleyh olamaz. Ve o mânâ-yı harfînin inceliklerine tetkikat yapılamaz. Fakat mânâ-yı ismi, sâdık, kâzip her hükme mahal olur.”* Bu sırra binaendir ki mânâ-yı ismîyle kâinata bakan felâsifenin kitaplarında kâinata âit hükümler, nefsülemirde örümceğin nescinden zayıf ise de, zahire göre daha muhkem görünüyor.

Ehl-i kelâm, felsefî meselelerde ve ulûm-u kevniyeye mânâ-yı harfiyle, istidlâl için tebeî bir nazar ile bakıyor. Hattâ şemsin sirac olması, arzın beşik, cibâlin evtad olması, ehl-i kelâmın müddealarını ispata kâfidir. Hattâ ehl-i kelâmın reyleri, hiss-i umumîye ve tearüf-ü âmme mutabık olduktan sonra, vakıa mutabık olmasa bile onların müddeâsına zarar vermez ve tekzibe de müstehak olmazlar. Bunun içindir ki, ehl-i kelâmın reyleri mesâil-i felsefiyede ednâ ve zayıf görünür. Amma mesâil-i İlâhiyede demirden daha metindir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 19

İlem 19

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Cenâb-ı Hakkın günahkârları affetmesi fazldır, tâzip etmesi adldir. Evet, zehiri içen adam, âdetullaha nazaran hastalığa ölüme kesb-i istihkak eder. Sonra hasta olursa, adldir. Çünkü cezasını çeker. Hasta olmadığı takdirde Allah’ın fazlına mazhar olur.

Mâsiyetle azap arasında kavî bir münasebet vardır. Hattâ ehl-i itizâl, mâsiyet hakkında doğru yoldan udûl ile, mâsiyeti, şerri Allah’a isnad etmedikleri gibi, mâsiyet üzerine tâzibin de vacip olduğuna zehab etmişlerdir. Şerrin azabı istilzam ettiği, rahmet-i İlâhiyeye münâfi değildir. Çünkü şer, nizam-ı âlemin kanununa muhaliftir.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 20

İlem 20

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İnsan nisyandan alındığı için, nisyana müptelâdır. Nisyanın en kötüsü de nefsin unutulmasıdır. Fakat, hizmet, sa’y, tefekkür zamanlarında, nefsin unutulması, yani nefse bir iş verilmemesi dalâlettir. Hizmetler görüldükten sonra, neticede, mükâfat zamanlarında nefsin unutulması kemâldir. Bu itibarla, ehl-i dalâl ile ehl-i kemâl, nisyan ve tezekkürde müteâkistirler. Evet dâll olan kimse, bir iş ve bir ibadet teklifinde başını havaya kaldırarak firavunlaşır. Lâkin mükâfatın, menfaatin tevziinde bir zerreyi bile terk etmez. Amma nefsini unutan ehl-i kemâl, sa’y, tefekkür, sülûk zamanlarında herşeyden evvel nefsini ileri sürüyor. Fakat neticelerde, faidelerde, menfaatlerde nefsini unutmakla en geriye bırakıyor.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 21

İlem 21

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Mü’minler ibadetlerinde, dualarında birbirine dayanarak cemaatle kıldıkları namaz ve sair ibadetlerinde büyük bir sır vardır ki, herbir fert, kendi ibadetinden kazandığı miktardan pek fazla bir sevap cemaatten kazanıyor. Ve herbir fert ötekilere duacı olur, şefaatçi olur, tezkiyeci olur—bilhassa Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma... Ve keza, herbir fert, arkadaşlarının saadetinden zevk alır ve Hallâk-ı Kâinata ubudiyet etmeye ve saadet-i ebediyeye namzet olur.

İşte mü’minler arasında, cemaatler sayesinde husule gelen şu ulvî, mânevî teâvün ve birbirine yardımlaşmakla hilâfete haml, emanete mazhar olmakla beraber mahlûkat içerisinde mükerrem ünvanını almıştır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 22

İlem 22

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Birşeyden uzak olan bir kimse, yakın olan adam kadar o şeyi göremez. Ne kadar zeki olursa olsun, o şeyin ahvâli hakkında ihtilâfları olduğu zaman, yakın olanın sözü muteberdir. Binaenaleyh, Avrupa feylesofları, maddiyatta şiddet-i tevaggulden dolayı iman, İslâm ve Kur’ân’ın hakaikinden pek uzak mesafelerde kalmışlardır. Onların en büyüğü, yakından hakaik-i İslâmiyeye vukufu olan âmi bir adam gibi de değildir. Ben böyle gördüm; nefsülemir de benim gördüğümü tasdik eder. Binaenaleyh, şimşek, buhar gibi fennî meseleleri keşfeden feylesoflar, Hakk’ın esrarını, Kur’ân nurlarını da keşfedebilirler diyemezsin. Zira onun aklı gözündedir. Göz ise kalb ve ruhun gördüklerini göremez. Çünkü kalblerinde can kalmamıştır. Gaflet, o kalbleri tabiat bataklığında çürütmüştür.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 23

İlem 23

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sem’, basar, hava, su gibi umumî nimetler daha ehemmiyetli, daha kıymetli olduklarına nazaran, hususî, şahsî nimetlerden kat kat fazla şükre istihkak ve liyakatleri vardır. Binaenaleyh, o gibi umumî nimetlere karşı nankörlük edip şükran etmemek, en büyük küfran-ı nimet sayılır.

Hal bu merkezde iken, bazı insanlar şahıslarına âit hususî nimetlere karşı Allah’a şükrederlerse de, şu umumî nimetler onlara şümulü yokmuş gibi, fikirlerine bile gelmiyor. Halbuki, en büyük nimet, âmm ve dâimî olan nimetlerdir.

Umumiyet kemâl-i ehemmiyete delil olduğu gibi, devam da ulviyet ve kıymete delâlet eder.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 31

İlem 31

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın bazı âyetlerinin tekrarını iktiza eden hikmetler, bazı ezkâr ve duaların da tekrarını iktiza eder. Zira Kur’ân, hakikat ve şeriat, hikmet ve mârifet kitabı olduğu gibi, zikir, dua ve dâvetin de kitabıdır. Duada tekrar, zikirde tezkâr, dâvette tekid lâzımdır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 32

İlem 32

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân’ın yüksek meziyetlerinden biri de şudur ki: Kesrete ait bahislerden sonra vahdet tezkirelerini yazıyor. Tafsilden sonra icmal yapıyor. Cüz’iyatın bahislerinden sonra rububiyet-i mutlakanın düsturlarını, sıfât-ı kemâliyenin namuslarını fezlekelerle zikrediyor. Bu gibi fezlekelerin, âyetlerin sonundaki faideleri, âyetlerin ortalarında zikredilen mukaddemelere neticeler hükmündedirler. Veya illet olurlar, ta ki sâmiin fikri âyetlerde zikredilen cüz’iyatla meşgul olup ulûhiyet-i mutlaka mertebesinin azametini unutmasın ki, ubudiyet-i fikriyesine halel gelmesin.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 33

İlem 33

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Velîlerin himmetleri, imdatları, mânevî fiilleriyle feyiz vermeleri hâlî veya fiilî bir duadır. Hâdî, Muğîs, Muîn, ancak Allah’tır. Fakat insanda öyle bir latîfe, öyle bir hâlet vardır ki, o latîfe lisanıyla her ne sual edilirse—velev ki fâsık da olsun—Cenâb-ı Hak o latîfeye hürmeten o matlubu yerine getirir. O latîfe pek uzaktan bana göründü ise de, teşhis edemedim.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 34

İlem 34

İ’lem eyyühe’l-aziz!

İlim ve yakîn şümulüne dahil olan ahvâl-i mâziye ile şek perdesi altında kalan ahvâl-i istikbaliye arasında şöyle bir mukayese yap:

Silsile-i nesebin ortasında, bir dedenin yerinde kendini farz et, otur. Sonra, mevcudat-ı mâziye kafilesine dahil olan ecdadınla henüz istikbal rahminde kalıp peyderpey vücuda çıkan evlât ve ahfâdın arasında bir tefâvüt var mıdır? İyice bak! Evvelki kısım ilim ve ittikan ile Sâniin masnuu olduğu gibi, ikinci kısım da aynen o Sâniin masnuu olacaktır. Her iki kısım da Sâniin ilmi ve müşahedesi altındadır. Bu itibarla, ecdadın iâdeten ihyası, evlâdının icadından daha garip değildir. Belki daha ehvendir. İşte bu mukayeseden anlaşıldı ki, vukuat-ı mâziye, Sâniin bütün imkânat-ı istikbaliyeye kàdir olduğuna şehadet eden birtakım mu’cizelerdir.

Evet, kâinat bostanında görünen şu mevcudat ve ecram, Hâlıklarının herşeye kadîr ve herşeye alîm olduğuna delâlet eden harikalardır.

Kezalik, nebatat ve hayvanat, envâıyla, efradıyla, Sânilerinin herşeye kàdir olduğuna şehadet eden san’at harikalarıdır. Evet, kudretine nisbeten zerrat ile şümus mütesâvi olduğu gibi, yaprakların neşriyle beşerin haşri de birdir. Ve keza, ağaçların çürümüş, dağılmış yapraklarının iâdeten ihyası arasında fark yoktur.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 36

İlem 36

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan büyük bir ölçüde tekrar ettiği ihyâ-yı arz ve toprak unsuruna nazar-ı dikkati celb ettiğinden, kalbime şöyle bir feyiz damlamıştır ki:

Arz, âlemin kalbi olduğu gibi, toprak unsuru da arzın kalbidir. Ve tevazu, mahviyet gibi maksuda isal eden yolların en yakını da topraktır. Belki toprak, en yüksek semâvattan Hâlık-ı Semâvata daha yakın bir yoldur. Zira, kâinatta tecellî-i rububiyet ve faaliyet-i kudrete ve makarr-ı hilâfete ve Hayy-u Kayyûm isimlerinin cilvelerine en uygun, topraktır. Nasıl ki arş-ı rahmet su üzerindedir; arş-ı hayat ve ihya da toprak üstündedir. Toprak, tecelliyat ve cilvelere en yüksek bir ayinedir. Evet, kesif birşeyin ayinesi ne kadar latîf olursa, o nisbette suretini vâzıh gösterir. Ve nurânî ve latîf birşeyin de ayinesi ne kadar kesif olursa, o nisbette esmânın cilvelerini cilâlı gösterir. Meselâ, hava ayinesinde, yalnız şemsin zayıf bir ziyası görünür. Su ayinesinde şems ziyasıyla görünürse de elvân-ı seb’ası görünmüyor. Fakat toprak ayinesi, çiçeklerinin renkleriyle, şemsin ziyasındaki yedi rengi de gösterir.

اَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ [1]

olan Hadîs-i Şerif, bu sırra işareten şehadet eder. Öyleyse, arkadaş, topraktan ve toprağa inkılâp etmekten, kabirden ve kabre girip yatmaktan tevahhuş etme!

1.)Kulun Rabbine en yakın olduğu an, onun secde halidir. (el-Münavî, Feyzü’l-Kadîr, 2:68, hadis no:1348; el-Beyhakî, es-Sünenü’l-Kübrâ, 2:110)

Mesnevi [Abdulmecid] : Sule : Ilem 37

İlem 37

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Aklım yürüyüş yaparken, bazan kalbim ile arkadaş olur. Kalb zevkiyle bulduğu şeyi akla veriyor. Akıl berveçh-i mutad, burhan şeklinde bir temsil ile ibraz ediyor. Meselâ:

Fâtır-ı Hakîmin kâinattan sonsuz bir uzaklığı olduğu gibi, sonsuz bir kurbiyeti de vardır. Evet, ilim ve kudretiyle bâtınların en bâtınında bulunduğu gibi, fevklerin de en fevkinde bulunuyor. Hiçbir şeyde dahil olmadığı gibi, hiçbir şeyden de hariç değildir.

Evet, âsâr-ı rahmetine mazhar olan sath-ı arzda mâmulât-ı kudrete bak ki, bir parça bu sırra vakıf olasın. Meselâ, biri arzda, diğeri semâda veya biri şarkta, diğeri garpta iki şeyi bir anda yaratan Sâniin, o yaratılan şeylerin arasındaki uzaklık kadar uzaklığı lâzımdır. Ve keza herşeyin kayyûmu olduğu cihetle de, herşeyin nefsinden daha ziyade bir kurbiyeti de vardır. Bu sır, daire-i vücub, tecerrüd ve ıtlak hasâisindendir. Ve fâil-i aslînin mâhiyetiyle, zıllî olan münfail arasındaki mübâyenet-i lâzimesidir. Meselâ, şems, timsallerine kayyûm olduğu için, fevkalhad onlara bir kurbiyeti vardır. Ayinedeki zıl ve gölge ile semâda bulunan asıl arasındaki mesafe kadar da bu’diyeti vardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli

Şûlenin Zeyli

•İlem 1
•İlem 2
•İlem 3
•İlem 4
•İlem 6

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli : Ilem 1

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Bütün kâinatı ihata eden bir nurdan hiçbirşey gizlenemez. Ve gayr-ı mütenahi bir daire-i kudretten birşey hariç kalamaz. Ve illâ, gayr-ı mütenahinin tenâhisi lâzım gelir.

Ve keza, hikmet-i İlâhiye herşeye değeri nisbetinde feyiz veriyor. Ve herkes bardağına göre denizden su alabilir.

Ve keza, mukaddir olan Kadîr-i Hakîmin büyüğe olan teveccühü, küçüğe olan teveccühüne mâni olamaz

Ve keza, maddeden mücerred zahir ve bâtın olan muhît bir nazara, en büyük şey gibi, en küçük birşeyi mazhar ve mahal olduğu san’at nisbetinde büyür. Ve küçük şeylerin nevileri büyük olurlar.

Ve keza, azamet-i mutlaka şirketi asla kabul etmez.

Ve keza, fevkalâde bir suhulet ile, harika bir sür’atle, mu’ciz bir itkan ve intizam ile cûd-u mutlaktan akan âsârdan anlaşılıyor ki, mikrop gibi en küçük ve daha küçük havaî, mâî, türâbî hayvanlar boş zannedilen âlemin yerlerini doldurmuşlardır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli : Ilem 2

İlem 2

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Nefsine olan muhabbeti icab ettiren nefsin sana olan kurbiyeti ise, Hâlıkına muhabbetin daha fazla olmalıdır. Çünkü, nefsinden o daha karîbdir. Evet, senin fikrin, ihtiyarın idrak edemedikleri sendeki mahfiyat, Hâlıkın nazarı ve ilmi altındadır.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli : Ilem 3

İlem 3

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Âlemde tesadüf yoktur. Evet, bilhassa bahar mevsiminde, küre-i arz bahçesinde, bütün ağaçların dallarında, çiçeklerin yapraklarında, mezrûatın sümbüllerinde hikmet bülbülleri, hikmet âyetlerini tağannüm ve terennüm ile inşad ettikleri iman kulağıyla, basiret gözüyle dinlenilirse, tesadüf şeytanları bile kabul ile hayran olurlar.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli : Ilem 4

İlem 4

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Tevhid ile bütün eşyayı Vâhid-i Ehade isnad etmediğin takdirde, âlemde bulunan bütün efradın mazhar oldukları tecelliyat-ı İlâhiye adedince ilâhları kabul etmek mecburiyetindesin. Evet, gözünü şemsten yumduğun ve timsalleriyle irtibatını kestiğin zaman, timsallerine mâkes olan şeylerin adedince hakikî şemslerin vücudunu kabul etmeye mecbur olursun.

Mesnevi [Abdulmecid] : Sulenin Zeyli : Ilem 6

İlem 6

İ’lem eyyühe’l-aziz!

Sen bazı vecihlerden fenâya gittiğin zaman, Hâlık-ı Rahmân-ı Rahîmin ilminde, meşhudunda, malûmunda bâki kalmaklığın, senin bekan için kâfidir.

Yahu, herşeyi Sâhib-i Hakikîsine ver veya ona isnad et. Onun ismiyle al ki rahat edesin. Ve illâ, bu kadar eşyayı vücuda getirip nizam ve intizamlarını temin edecek o kadar ilâhları kabule muztar kalacaksın.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir]

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

اشارات الاعجاز فى مظانّ الايجاز

İşarat-ul İ'caz

KUR'AN'IN ÎCÂZ YERLERİNDEKİ İ'CÂZ İŞARETLERİ

Telif
BEDİÜZZAMAN
SAÎD-İ NURSÎ

Tercüme
ABDÜLKADİR BADILLI
(Tahkikli Tercüme)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

Mütercimin İzahları

- Mazeret Beyanı
- Tercüme Hakkında bir Tarif
- Eserin Telif Keyfiyeti
- İşarat-ül İ'cazın Tebyiz ve Tab'ı
- İşarat-ül İ'cazın Tercümesi
- İşarat-ül İ'cazın Ehemmiyeti
- Eseri Mütercimin Tercüme etmesi Hakkında

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

Mazeret Beyanı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

Bu kitap:

Akçakale Hapishanesinin bir nev'i meyvesi ve hatırasıdır. Hapis günlerinde tahkik ve temyizi, İslâm hattından yeni yazıya çevrilişi 08.01.2002'de başlandı, 21.04.2002'de sona erdi.

Bu tercümemizin yeniden tahkikli tarzda yazılışı, Hapishane Baş İnfaz Me'muru ve idarecisi uhrevî kardeşim muhterem H Mustafa Akdoğan Bey'in müzahereti ve kolaylıklar göstermesi sayesinde olmuştur.

Abdülkadir BADILLI

ÜÇ MÜHİM NOTLARLA MAZERET BEYANI

1- Bu kitabda, hadis kaynakları için çoğunlukla "Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları" kitabı verilmektedir. Sebebi: Bu kitap uzun ve yorucu mesaîler sarfedilerek vücuda gelmiş bir hadisler me'hazi listesi olduğu ve bir çok kaynakların isimleri sıralandığı için, kolaylığa medar olur ümidiyle olmuştur.

2- İşarat-ül İ'caz'ın Arabî metninde olmayan bazı "ara başlıklar" (ki takdirinde vardır) verilmektedir. Bunun sebebi de: Mevzu'ların birbirinden ayırdedilmesi ve daha çabuk intikal edilmesi niyetiyle olmuştur.

3- Arabça metnin zahirinde görünmeyen bazı açıklamalar tercümede yer almıştır. Bunlardan bir kısmı -eğer metnin haricine bakıyorsa- dipnotlarda, geri kalan büyük ekserisi ise, metnin içinde ve hemen hemen umumiyetle parentez içerisinde verilmiştir. Bunların tamamını dipnot larda vermeyişimizin sebebi ise, fazla kalabalığa

meydan vermemek ve dipnotları metin kadar büyütmemek emeliyle olmuştur.

-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

Tercüme Hakkında bir Tarif

MÜTERCİMİN TÜRKÇE'YE TERCÜMESİ MÜNASEBETİYLE

BİR TARİF VE BİR MUKADDEMESİ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Kur'an-ı Hakîm'in i'caz-ı mu'ciziyle haşr u neşr olmuş, sarmaş dolaş olmuş olan şu cihan-beha ve aziz-ül vücud İŞARAT-ÜL İ'CAZ eseri, kendisi de adeta i'cazın manevî rengiyle renklenmiş gibidir ki; 1918'deki ilk tab'ında sahifelerinin satırbaşlannda -hiç kimsenin kasdî müdahalesi olmaksızın- bazı harflerin tevafuk vaziyetinde harika bazı zuhuratlar hasıl olmuş ve bu tevafukun sırları, bilahare müellifi tarafından kaleme alınarak "RUMÛZAT-I SEMANİYE" adlı eseri içinde ehemmiyetle kaydedilmiştir, görülebilir.

Aynca eser, müellifinin gayet derecedeki samimiyet, ihlas, hak taraftarlığı, hakikat hizmetkârlığı, i'lay-ı Kelimetullah mücahitliği ve hakikat-i Kur'aniye ve ahkâm-ı İslâmiyeyi şuhûden iltizamkârlığının nihayet derecesiyle nurlanmış olan ruhundan ve ateşîn olan kalbinden ışıklanıp gelen ilhamlarla yazıldığı için, ziyadesiyle nuraniyet kazanmış, kerametkâr olmuştur.

Evet, eserin te'lifi zamanında müellifin maddî cesedi, düşünce ve iradesi; harp cephelerinde, düşman askerlerinin saldırılarına karşı koymak va ceng u cidal içinde CİHAD vazifesini yerine getirmekle meşgul olduğu halde; kalbi ve ruhu ise. Kur'an-ı Hakîm-i Mu'ciz-ül Beyan'ın nevvar ve feyyaz olan saha-i ıtlakında ve onun âlem-i melekût ve misalinde, ya da ravza-i ruh-efzasında bulunmaktan,

dolaşmaktan, onunla olmakta ve o riyaz-i nurîn-i furkanîden nükte ve ma'na çiçeklerinin buket ve demetlerini toplayıp almaktan bir an bile fariğ olmadığı kat'idir. şüphesizdir... Ve bu mezkûr ma'nalar müellifi tarafından da, tahdis-i ni'met kabilinden bir derece dile getirilerek yâd edilmiştir. Bunlar gelecek mukaddimelerde ve Risale-i Nur'un bazı yerlerinde icmalen kaydedilmiştir.

Şu mübalağa gibi görülebilen ifadeler, eserin dikkatle mütalaasıyla tasdik edileceğinden şek ve şüphe yoktur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

Eserin Telif Keyfiyeti

ESERİN TE'LİF KEYFİYETİ

Müellifi tarafından eserin başına konulmuş mukaddimelerde, te'lifının keyfiyeti hususunda mealen şöyle denilmektedir:

(İşarat'ül İ'caz tefsiri, Birinci Cihan Harbinin ilk senesinde ve harp cephesinde, hiçbir me'haza veya başka kitaba müracaat edilmeden te'lif edilmiştir. Harpte cihadın mecburî vazife ve hizmetlerinden başka, birkaç sebebe binaen gayet muhtasar ve îcazlı yazılmıştır. Fatiha ile tefsirin ilk yarısı daha da mücmel ve muhtasar kalmıştır.
Birinci sebep: Yazıldığı zaman, izaha imkan vermiyordu. Hem zaten eski Said îcazlı konuşurdu.
İkincisi: Kendi çok zeki olan talebelerinin fehim derecelerine göre düşünüyor, başkalarının anlamasını nazara almıyordu.
Üçüncüsü: Kur'an'ın nazmında bulunan en dakik ve en ince ve îcazlı olan i'cazı beyan ettiği için, kısa ta'birlerle ifade etmeye mecbur oluyordu.
Dördüncüsü: Ayetler'in gizli nükte ve ince işaretlerini beyan ettiği için, ona

göre tabirlerini de ince düşünmüştür.)

NOT: İŞARAT-ÜL İ'CAZ'ın başına müellifin kaydetmiş olduğu mukaddime ve ta'riflerin tamamını olduğu gibi tercümemizin başına da koyacağımızdan, müellifi tarafından beyan edilmiş te'lif keyfiyetinin sair cihetlerini onlara bırakıyoruz.

Hz. Müellifin VAN HORHOR MEDRESESİ talebelerinden merhum şehit **(1)** HAMZA Efendi'nin bu mevzudaki bir beyanı ve bir ifadesi:

> "İŞARAT-ÜL I'CAZ FÎ MEZANN-İL ÎCAZ" namındaki tefsir-i şerifi, şimdiye kadar o menhecde te'lif olunmuş bir tefsir mevcut değil, hatta diyebilirim ki; karihasının mahsulundan başka, evkaf malını dercetmemiştir.
> Hz. Üstad bu tefsiri te'lif etmeden evvel, halka-i tedrisinde bulunuyordum. Kelâm-ı Kadimi eline alıp Kürtçe takrir ederdi. Hiçbir kitaba veya tefsire bakmazdı. Arkadaşlarımızdan "Münla Habib" namında bir Efendi Kürtçe not tutardı. Çok devam etmeden Harbi Umumî başladı.
> Bediüzzaman Said Efendi muharebe esnasında, Cephe-i Harpte me'haz olarak yalnız o notlara malik olduğu halde; Elyevm (bugün) "Evkaf-ı İslâmiye" matbaasında tab'ıyla iştigal ettiğimiz bu kitabı te'lif etmiştir. -Hamza- **(2)**

İşte bu ifadelerden anlaşılıyor ki: Hz. Üstad Bediüzzaman, İşarat-ül İ'caz'ın mukaddematına Birinci Cihan Harbinden evvel

başlamıştır. Hatta bu tefsire mukaddeme olarak yazdığı Türkçesi "Muhakemat", Arapçası "Rcçete-i Ulema" eserini 1910'da te'lif eylemiş, sonra 1911 'de İstanbul'da tab'ettirmişlerdir. Daha sonra, Hazret-i Müellifin az üstteki ifadesinde geçtiği üzere Birinci Cihan Harbinin birinci senesi 1330 Rumî - 1914 Miladî ve sonraki yıllar içerisinde, harp esnasında Arapça olarak te'lifinin müsveddesinin tamamlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu mevzu'da. Müellif Hazretleri çok zaman sonra yazdığı bir Risalesinde şöyle demektedir:

> "...Harb-i Umumîde en müdhiş bir vaziyete giriftar olmuştum. İşarat-ül İ'caz'ın müsvedde-i evvelisi düşmanın elinde parça parça olmuştu..." **(3)**

---

(1): Merhum Hamza Efendi'ye "Şehit" ünvanını Hz. Üstad kendi kalemiyle, ilk matbu' İşarat-ül İ'caz eseri arkasındaki tarihçenin sonunda "Hamza" ismi yanında "şehid" kelimesini koymakla mühürlemiştir. -Mütercim-

(2): 1918 tarihinde tabedilen "İşarat-ül İ'caz'ın arkasına eklenmiş. Hamza Efendi'nin yazdığı Tarihçe, sh: 7

(3): Osmanlıca Lem'alar sh: 870 -Mustafa Gül yazısı, İlk Teksir. 1. Baskı-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

İşarat-ül İ'cazın Tebyiz ve Tab'ı

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN TEBYİZİ

Birinci Cihan Harbi içinde, 1916 başlarında, Bitlis'in Ruslar tarafından düşürülüp işgal edilmesinden iki ay kadar evvel halkın ilk hicreti vaki' olduğuna göre; Hz. Üstad'ın kardeşi Molla Abdülmecid Efendi, Üstad'ın emriyle İşarat-ül İ'caz'ın müsveddesini beraberinde Diyarbekir'e getirmiş ve o tarihte hicretle Van'ı terkedip gelen eski Van Valisi, o günün Diyarbekir Valisi bulunan Cevdet Bey'in evinde tebyize çekmeye başlamıştır.

Merhum Molla Abdülmecid eseri tebyiz ederken 2 Mart 1916 Perşembe günü ikindiden sonra mürekkep hokkası devrilerek kağıt üzerine dökülen mürekkepten garip bir suret **(4)** meydana gelmiştir. Aynı akşam (Cuma gecesi) Bitlis şehri içinde Hazret-i Müellif ile yirmi kadar fedakâr talebesi Ruslarla göğüs göğüse çarpışırlarken; talebelerinden -içlerinde yeğeni Ubeyd'in de bulunduğu- onaltısı şehit düşmüşlerdir. (Rahmetullahi Aleyhim) Hazret-i Üstad Bediüzzaman da gece yarısından sonra omuzundan yaralanmış, az sonra da bir bacağı da kırılıvermiş ve iki gün sonra, Ruslara esir düşmüştür. (Hayat tarihçelerine bakılabilir.)

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN TAB'I

Müellifin küçük kardeşi merhum Molla Abdülmecid Efendi Diyarbekir'de tebyiz edip yazdığı nüshayı yanında muhafaza etmiş, sonra Hz. Üstad'ın 1918 yazında Rusya'dan firar edip İstanbul'a geldiğinde, o günün Osmanlı Devleti Harbiye Nâzırı merhum şehid Enver Paşa tarafından son derece ihtiram ile karşılanmış ve İşarat-ül İ'caz'ın tab' kağıdını kesesinden temin ederek hediye etmiştir.

Bu mevzuda Hazreti Müellif 1935 senesinde açılan Eskişehir Mahkemesi müdafaanemesi olan "Yirmiyedinci Lem'a" risalesinde, temyiz mahkemesine gönderdiği layihada aynen şöyle demektedir:

> "...ve cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsadere edilen "İşarat'ül İ'caz" o zamanın Başkumandanı olan ENVER PAŞA'ya o derece kıymetdar görünmüş ki; kimseye yapmadığı bir hürmetle, istikbaline koştuğu ve o yadigar-ı harbin hayrına, şerefine hissedar olmak fikriyle İşarat-ül İ'caz'ın tab'ı için kâğıdını vererek ..." **(5)**

Buna göre, Hz. Üstad -kuvvetli bir tahmin ile- İŞARAT-ÜL İ'CAZ'I telgrafla Diyarbekir'deki kardeşi Molla Abdülmecid'den istetmiş, Molla Abdülmecid de, onu yeğeni Abdurrahman'la İstanbul'a göndermiştir. Eser İstanbul'a ulaşınca da, Hz. Müellif onu okuyup, dikkatlice tashihini yaptıktan sonra; biraderzadesi merhum Abdurrahman ve talebesi merhum Molla Hamza gibi iki fevkalade zeki ve mümtaz âlimlerin nezaretleri altında tab'ettirmiştir. Tab'edilip kitap olarak piyasaya çıkınca da; MEŞİHAT-I ÎSLÂMİYE DAİRESİ tarafından Osmanlı ülkesi müftülüklerine birer nüsha gönderilmiştir. **(*)**

BASINDA İŞARAT-ÜL İ'CAZ

İşarat-ül İ'caz eseri tab'edilip piyasaya çıktığı günlerde, yani 1918 - 1919 yıllarında, zamanın basınında onunla ilgili ilan gibi senakâr ve takdirkâr bazı fıkralar neşredilmiştir. Numune için bir ikisini kaydediyoruz:

1- İTİSAM Dergisi 26 Kânun-u Evvel Rumî 1334 - Miladî 11 Ocak 1919 tarihli nüshasında şöyle:

[DAR-ÜL HİKMET-İL İSLÂMİYE a'zay-ı mümtazesinden "Bediüzzaman Said-i Kürdî" Efendi Hazretleri tarafından bâlâdaki (yukarıdaki) unvan ile tahrire başlanılan Tefsir-i Celil'in birinci cüzü

tab'olunmuştur. Müellif-i muktedirinin şöhret-i şayiası bu eser-i güzin hakkında fazla söz söylemeye hacet bırakmıyor.]

2- JİN Dergisi, Rumî 16 Kânun-u Sanî, Miladî 29 Ocak 1919 tarihli sayısında şöyle:

[Dar-ül Hikmet-il İslâmiye a'zay-ı kiramından ve Kürdistan ulemay-ı meşhuresinden Bediüzzaman Said-i Kürdî Hazretlerinin telifatından "İŞARAT-ÜL İ'CAZ" namındaki tefsir-i şerifi mevki-i intişara vaz'edilerek "ŞEREF" kütüphanesinde satılmaktadır. Müntesibîn-i İlm'in birer dane edinmesi tavsiyesini vazife addediyoruz.]

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN RİSALE-İ NUR SİLSİLESİNE İLHAKI

Bu ilhak, eklenme hadisesi, 1945'lerde EMİRDAĞ'ında bir ihtara binaen müellifi tarafından gerçekleştirilmiştir, işte bu mevzuda. (Emirdağ Lâhikası-1 Envar Neşriyat sh: 42'de) Uz. Üstad şöyle buyurmaktadır:

> "...Kalbime ihtar edilmiş ki: Eski Said'in en mühim eseri ve Risale-i Nur'un Fatiha'sı, Arabî ve matbu' İşarat'ül İ'caz tefsiri Otuzuncu Mektup olacak ve olmuş..."

---

(4): Mürekkebin döküldüğü Molla Abdülmecid'in hatlı, mezkûr İşarat-ül İ'caz orijinal nüshası Urfa'da yanımızda mevcud olduğu gibi; adı geçen suret ve şekil hakkında yerinde izahat verilecektir. (Mütercim)

(5): Mustafa Gül yazısı -ilk teksir- Osmanlıca Lem'alar sh: 853 (Mütercim)

(*): -Sikke-i Tasdik-i Gaybî, sh: 106, Envar Neşriyat.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

İşarat-ül İ'cazın Tercümesi

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN TERCÜMESİ

Risale-i Nur Müellifi Hz. Bediüzzaman 1951 lerde, Emirdağında iken: bir ara çok sevdiği talebelerinden Bedre'li merhum âlim Sabri Hoca (Santral Sabri) ile Barlalı Sıddık Süleyman Üstadlarının ziyaretine gelirler. Hz. Üstad bu zatlara, bir-iki gün İşarat ül İ'caz'ın Arabîsinden ders vermiş. Türkçe takrirli olan bu ders, not alınmış ve sonra bir lahika tarzında Emirdağ Lâhikası-II mektupları içine dercedilmiştir. Oniki sahife kadar olan bu dersten gayrı daha devam edilmemiştir.

İşte bu mevzuda Üstad Hazretleri 22.3.1951 de yazılan bir mektubunda şöyle demiştir:

> "...Merhum Hafız Ali'nin mahsus nüshası "İşarat-ül İ'caz" tefsirinde, Hafız Ali'nin tevafukat-ı harfiyesine dair çok güzel tevafukatlı işaret etmiş. O tefsiri benim çok hoşuma geldi ve her şeyi bıraktım, onu mütalaaya başladım. Gördüm ki: "İŞARAT-ÜL İ'CAZ" umum Risale-i Nur'un bir fîhristesi, bir listesi ve Nur bağçesinin bir fidanlığı **(6)** ve sırr-ı i'caz-ı Kur'an'ın bir menbaı olduğunu gördüm. Gayet ince ve derin olduğu için âlimler şimdiye kadar pek azını anlamışlardı. Fakat kimin eline geçmiş ise, fevkalade takdir etmiş ve "emsalsiz..." demişler. **(7)**
> Saniyen: Bu İşarat-ül İ'caz'ı bir defa daha aynı tarzda ve kerametli kıt'ada **(8)**

tab'etmek ve Arabistan, Pakistan gibi yerlere gitmek münasip görüldü. Fakat eski Said'in îcazdaki i'cazı beyan ettiği ve en ince münasebât-ı belagatı içinde, gayet ince ve kısa îcazlı cümleleri bir derece îzah veya Türkçe tercüme etmek lazım geliyor. Eski kuvvet ve iktidarım kalmadığı için, yalnız kendi başıma yapamayacağım. İnşaallah yakın bir zamanda Arabî bilen Nur kahramanlarından üç-dört talebe eski zamandaki Said'in talebeleri gibi yanıma gelip, eski medresedeki gibi bir ders verip, onlar da o ders içinde kısmen tercüme, kısmen izah suretinde yazılması rahmet ve tevfik-i İlahî'den niyaz ediyorum.**(9)** Arabîsini İstanbul tab'edecek ve yazacağımız tercüme ve izahı Medreset-üz Zehra erkânları yazacaklar inşaallah... **(10)**

İşte, Hz. Üstad'ın bu mektubundaki istek ve arzusundan sonra -kuvvetli tahmin ile- Bedreli Santral Sabri Hoca ile Barlalı Sıddık Süleyman'a mezkûr on iki sahifelik kısmını ders vermiş, sonrası olmamış, öylece kalmıştır. Amma bir müddet sonra, tercüme vazifesini kendi kardeşi Molla Abdülmecid Efendi'ye tevdi' buyurmuştur. Seyda Molla Abdülmecid ise; yaşlılığı, kederdarlığından ilkbaşta mazeret beyan etmişsede, Hz. Üstad, bu büyük hayrı ona yüklemiştir.

Lâkin Seyda Molla Abdülmecid Efendi, Hz. Üstad'ın yanında nazdarlığı, serbestliği hasebiyle; İşarat-ül İ'caz'ın tercümesini cümle-cümle, kelime-kelime, harf harf takip ederek değil, serbest tercüme denilen usul ve üslûpla yürütmüştür. Mesnevî-i Arabi'yi de aynı tarzda Tercüme etmiş idi. Hz. Üstad'ın üstteki mektubunda işaret buyurulduğu tarzda: "Cümleleri bir derece izah" arzusu da; -Arabî metne nazaran-tam olarak yerine getirilerek değil, bazı yerlerde Arabî metnin aynı tercümesinden çok. Nahvî bir takım izah ve yorumlar getirmiştir. Ayrıca Şeyda Molla Abdülmecid'in serbest olan

tercümesi, yer yer cümle veya bahsin tamamından umumî bir mefhum mâna alınmış, bazı yerlerde de atlamalar olmuştur.

Amma herşeye rağmen, bu mübarek ve ihlaslı tercüme, elli seneye yakın zamandan beri tedavülde kalmış ve pek çok istifadelere medar olmuş ve olmaktadır. Cenab-ı Allah merhum Seyda-yı Molla Abdülmecid'den ebeden razı olsun. Amin...

Eser Tercüme Edildikten Sonra

Merhum Molla Abdülmecid Efendi "İşarat-ül İ'caz"ı Türkçe'ye tercüme ettikten sonra, Hz. Üstad'a göndermiş, Üstad Hazretleri'de, ona tashih ve ilave noktasında herhangi bir tasarruf ile fazla bir şey yapmadan, bir kâtibi olan merhum Hüsrev Ağabey'e eski harfle teksir etmesi için gönderdiğinde, ya da teksirinden sonra; bu tefsir için yazmış olduğu mukaddimelerden "Tenbih" başlıklı kısma "Üç Nükteli" bir haşiye ilave etmiştir. Bu tenbihli mukaddimeyi mevkiinde aynen kaydedeceğimizle beraber, burada yapılan tercüme mevzu'u ile alakadar "Üçüncü Nükte"sini acele edip kısmen kaydetmek istiyoruz:

> (ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Türkçe'ye tercümesi, Arapça'daki cezalet, belagat ve harika kıymetini muhafaza edememiş, bazen muhtasar gitmiş... İnşaallah Arabî tefsir (yani Arapça olan aslı) bu tercümenin âhirinde bir mani' olmazsa neşredilecek, tercümedeki noksanlarını izale edecek...ilh)

Hazret-i Üstad'ın şu ifadesindeki emri üzerine ve o istikamette, eserin Türkçe tercümesi merhum Hüsrev Ağabey'in yazısıyla **(11)** teksir edildikten sonra, merhum Ceylan Ağabey de, onun aslı olan Arapçasını yazarak teksirle birkaç nüsha çoğalttırmış ve tercümesiyle birlikte ciltlettirilerek, Hz. Üstad'ın emri ile mühim yerlere gönderilmiştir. Lâkin bilahire bu Türkçe tercüme, yeni yazı ile matbaalarda neşredilirken. Hüsrev Ağabey'in hattıyla olan eski harf teksir nüshanın aynısı yeni yazıya çevrildiği gibi; münafıklarla ilgili

olan on iki ayetlerin tercümeleri, Hz. Üstad'ın emri ile içinden çıkarttırılarak neşrettirildi.

---

(6): İşarat-ül İ'caz'ın, Nur bahçesinin fidanlığı olduğu davasını -inşaallah- tercümemizde mevzularının Nurların nerelerinde tafsilen geçtiğini gösteren atıflarla ibraz edeceğiz. (Mütercim)

(7): İşarat-ül İ'caz'ı fevkalade takdir ve sena eden meşhur şahsiyetlerden yalnız burada merhum Mehmet Akif ile Irak'lı Tahir-üş Şûşî'yi numune olarak gösteriyoruz. Merhum Mehmet Akifin takdirkâr sözlerini nakleden zatların isimleri Mufassal Tarihçe 2.baskı -A.B.- sh: 905 le, Tahir-üş Şûşî'nin mektubu ise, sh: 1854'dedir. (Mütercim)

(8): Cenab-ı Müellif Hz.lerinin "kerametli kıt'a"dan muradı, İsarat-ül İ'caz'ın ilk matbu nüshasında, satır başlarında gelen Eliflerin, Vav'ların ve sair bazı harflerin sayılarından bazı tevafukatları gösteren harika ve garip olan şeklidir. (Mütercim)

(9): Az üstte bahsi geçen Bedreli Sabri Hoca'ya verilen takrirli ders ile bu niyaz'ın kabul ucu görünmüştür. (Mütercim)

(10): Mufassal Tarihçe -AB.- 2. Baskı sh: 2034 Ve mealiyle aynı ma'nada fakat talebelerinin imzalarıyla Emirdağ Lâhikası-II sh: 85-86 da bir mektupta bulunmaktadır. (Mütercim)

(11): Merhum Hüsrev Ağabey bir defasında bana bu mevzu'da şöyle demişli: "Molla Abdülmecid'in yazısıyla bana gelen Türkçe tercümesi, o kadar girift ve karmaşıktı ki, içinden ancak ben çıkabildim." Bu ifadeye göre, eserin tasarruflara uğradığına ve mevcut halindeki hatalara badî olduğuna kanaat getirilebilir. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

İşarat-ül İ'cazın Ehemmiyeti

İŞARAT-ÜL İ'CAZIN EHEMMİYETİ

İşarat-ül İ'caz Fî Mezann-il îcaz adıyla müsemma olan bu eserin ehemmiyeti, herhalde ta'rifden müstağni olsa gerek. En başta onun müellifi -hak olarak- hem eski eserlerinde, hem yeni eserleri olan Risale-i Nurlarda defalarca onun çok ehemmiyetinden, harikalığından bahsettiği gibi; pek çok ülema-yı İslâm da, bu eserin meddahlığını, dellallığını yapmış ve halen de yapmaktadır.

Evet, İşarat-ül İ'caz'ı, -Arabî aslını anlayarak- dikkatlice tetebbu etmiş zatlar, merhum Mehmet Akif gibi meâlen: "Değil ki onun benzerini yazmak, belki onu tamamıyla anlayabilen dâhi, büyük âlimdir.**(12)** diyeceklerdir.

Hem yine, onun aslından mütalaa ederek tam anlayabilenler görüyorlar ve göreceklerdir ki; İşarat-ül İ'caz tefsiri, İslâm'ın iman ve akidesinin bütün umdelerini; ve İslamî bir çok hüküm ve şartlarının, farz ve vaciplerinin, hatta bir çok sünnet ve âdabının esaslarını da icmalen veya işareten tazammun etmiştir. Eğer bu eserin kamet ve kıymetine layık ve hürmetine muvafık olarak ve eski İslâm âlimleri ve şarihlerinin yaptığı gibi bir şerh ve izah edilebilseydi; Kur'an'ın ve sünnetin temel olan bütün hükümleri ve İslâmî ahlâk ve âdabın bir çok numuneleri zuhur sahasına çıkmış olacaktı.

Evet, İşarat-ül İ'caz'ın te'lif ve terkib vaziyetinden sezilmektedir ki: Cenab-ı Hak Teala Hz.leri hâs teveccühü ile ve hususî ihsanıyla; ne kadar hakaik-i esasiye-i Kur'aniye ve İslâmiye varsa, bunların çekirdek ve tohumlarını müellifinin -tâ küçüklüğünden beri- ruhunda ekmiş ve derceylemiştir.

Bu münasebetle, hatıra gelen bir hususu yazmadan geçemeyeceğim. Şöyle ki, diyorum: Risale-i Nur talebeliği vasfını taşıyan bazı âlim ve hocalarımız, bir nevi şöhret kesbetmek veya

başka hiss ve saik ile, halledilmiş meselelere dair -orada burada- kitaplar yazmak yerine; gelsinler, şu cihan-baha hakikatler hazinesi olan "İşarat-ül İ'caz"ı iyice anlamaya ve harika hakikatlerini şerh edip anlatmaya çalışsınlar ve ona karşı diz çöküp, sadıkane "lebbeyk!" deyip şakird olsunlar; daha çok hayırlı ve ihlaslı iş yapmış olsunlar. Her ne ise!

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN HUSUSİYETLERİ

İşarat-ül İ'caz'ın özellikleri pek çoktur. Numunelik bir kaçına işaret etmek istiyoruz:

1- Eserin, kendi sahasında ondan önce benzeri bir eserin yazılmamış olmasıdır, ki zaten aynı mevzu' ve mealde benzeri bir eser, önceleri yazılmış ve mevcutsa, aynı tarzda eser yazmak ihlassızlıktır.

2- Kur'an'ın veya Din-i İslâm'ın bütün derin nükte ve en ince ma'naların işaretlerini, sıfatlardan değil, bizzat zatlardan alıp çıkarmış olmasıdır ki, Risale-i Nurlar'ın tarz-ı üslubu da böyledir. Yani sair rivayetli, hatta dirayetli tefsirler gibi meseleyi, rivayetlerin ve mütedavil ve muteârif olarak bilinen şeylerden değil, belki ayetlerin öz zatları ve merkezlerinden ve meknuz olan işarât ve rumuzlarından istinbat eylemiş olmasıdır. Gerçi eskiden yazılmış bazı tefsirler, mesela: Şevkânî'nin "el-Feth-ül Kadîr"i, "Tefsir-i Keşşaf" ve "Kadı Beydavi" ve benzeri eserlerin bazı cihetleriyle "İşarat-ül İ'caz"a benzerlikleri varsa da, sureten bir benzerliktir. Ma'na incelikleri, görünmez kıl gibi ince nükteleri ve bunların birbirleriyle -sabıklık ve lahiklik i'tibarıyla- münasebetleri istihraç etme cihetiyle, hem de bizzat ayetin kelime ve harflerinden -hak olarak, mutabık olarak- bulup çıkarması yönüyle; hiçbirisi nazenin olan İşarat-ül İ'caz misli olamadıkları ve çok farklı oldukları az dikkat ile anlaşılabilir.

3- Müellifin, tâ tufuliyet günlerinden beri Kur'an'ın, sünnetin ve nihayet İslâm Dininin temel hakikatlerinin -maneviyat cihetiyle- esasî çekirdekleri ve hakikat-medar nüveleri; ruhunda, kalp ve vicdanında kader-i İlahî ve kudret-i Sübhaniye'nin tecellisiyle ekilmiş ve nuranî noktalar halinde yazılmış olmasıdır ki, bunlar İşarat-ül İ'caz'ın ayinesinde aksetmiş bulunmaktadır.

Evet, bu beyanımız asla mübalağa değil, hakikatin özü ve tâ kendisidir. Zira, Cenab-ı Müellifin 1905 lerde yazmış olduğu eserlerde., ve sonra 1907, 1 908 ve 1909 da yazdığı makaleler ve irâd eylediği nutuklar ve Divan-ı Harp mahkemesinde yaptığı müdaafalar ve hatta aynı yıllarda te'lif eylediği mantık ilmine dair eserler ve bilahare, 1910. 1912 ve 1913 yıllarında te'lif ettiği "Münazarat", "Muhakemat"ta ve 1911 de Şam'da Emevî Camii minberinde İslâm âlemine irâd eylediği "El Hutbet-üş Şâmiye" eserinde derc eylediği aynı hakikatlerin çekirdek ve tohumları, "İşarat-ül İ'caz"ın nuranî tarlasında fidanlık filizler olarak yeşerdiklerini görüyoruz.

Daha sonra, yani 1918 den 1926 lara kadar te'lif eylediği ve bunların 1921 in ilk yarısına kadarkileri Eski Said'in eserleri, sonrakileri ise Yeni Said'in te'lifatı diye nitelendirdiği eserlerinde de, aynı hakikatlerin filizlerinin biraz daha yeşerip göğerdiklerini müşahade ediyoruz.

Amma 1926 dan başlayıp, 1949 lara kadar sürdürdüğü "RİSALE-İ NUR" adlı, nuranî bir inkişaf ile münevver bir bahçe halini almış olan eserlerinde de aynı hakikatların ağaç olarak çok meyvedar ve bolca semeredar hâlini aldıklarını görmekteyiz. İşte buna göre, Hazret-i Bediüzzaman'ın umum te'lifatında olduğu gibi, amma hususiyle bu "İşarat-ül İ'caz" daki hakikatler; -alim bir talebesi merhum Molla Hamza'nın da dediği gibi- vakıf malı olan başka kitaplardan ve sair âlimlerin buluşlarından alınmış değillerdir. Eğer nadiren başkalarından alınmışsa, isim vererek nakletmiştir. Biraderzadesi büyük âlim merhum Abdurrahman'ın 1921 de tabedilen "LEMAAT" eseri arkasında yazdığı amucasının İstanbul ve Dar-ül Hikmet-il İslâmiye hayatı bölümünde de, aynı bu hakikati, onun asarından ve ahvalinden sezerek kaydeylemiştir.

Bu ifade ve beyanlarımızdaki hakikati bir derece te'kid bakımından, Hz. Üstadın 1931 lerde (Barla'da iken) merhum Hulusî Bey'e yazdığı hususî bir mektubunda bakınız ne diyor:

> ...yaldızla tabedilmiş "NOKTA" risalesini bu defa dikkatle mütalaa eltim. Cenab-ı Hakka şükrettim ki. Eski Said'in fikr-i akliyle, iman

> nazarıyla bulduğu hakaiki; Yeni Said keşf-i kalbiyle, zevk-î vicdaniyle Kur'an'dan ahzettiği "Yirmidokuzuncu Söz"e mutabık, onu tağyir ve tebdile lüzum bırakmamış. Yalnız Eski Said'in kuvve-i ilim ve nazar-ı aklıyla göremediği ince noktalar var ki, "Yirmidokuzuncu Söz" de vardır... ilh. **(13)**

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'IN KENDİ İÇİNDEKİ SAİR BAZI HUSUSİYETLERİ

Numune için iki çeşidini kaydediyoruz:

BİRİSİ: Bu kitap, nefis ve şeytan canibinden, akıl ve tefekkür cihetinden; veya ilim ve mantık zaviyesinden istifhamlı bulunabilen 76 kadar istifhamlı suallerin esasını zikrederek, cevab-ı savap vermiş ve meseleyi kökünden hallederek açıklamıştır. Bu yetmişaltı sual ve cevaplardan üç tanesini numune için kaydediyoruz:

1 -Amelî ve fıkhîsi:

> "Eğer desen: Küfür kalbe ait bir sıfattır. Acaba "zünnar"ı kuşanmak ve zünnara kıyas edilmiş olan şapkayı başa koymak, nasıl ve neden küfür olur?
> Cevaben sana denilir: Şeriat, gizli olan işlere ve emirlere, emarelerle itibar eder. Hatta bu gibi, mevzu'larda zahirî sebepleri illetlerin makamında ikame eyler. Buna göre zünnarın bazı nevileri Rükû'un tamamlanmasına mani' olduğundan kuşanmak; ve sücûd'ün tamına engel olan şapkayı takmak, ubudiyetten istiğnaya alamet olduğu; ve keferelere benzemekle meslek ve milliyetlerini istihsanı ima ettiği için, şeriatça küfrüne hükmedilmiştir.

2- Akideye ait sual:

Eğer desen: Ölmüş bir insanın cesedi ateşle yakılır, külü de havaya saçılıp savurulursa, onda nasıl kabir hayatı tasavvur edilebilir?
Cevaben sana denilir ki: Ehl-i Sünnet Vel-Cemaat yanında bünye (yani maddî cesed) hayatın şartı değildir. O halde Ruh'un bazı zerrelerle taalluk eylemesi (alakalanması, bağlılık kurması) imkân dahilindedir.

3- Tefsir usulüyle alakadar ilmî bir sual:

Eğer desen: Temsilde (yani Kur'an'ın مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ اَضَآءَتْ مَاحَوْلَهُ الخ Ayetinde) bir nurdan, ziyadan bahsedilmiş. Münafıkın herhangi bir nuru varmıdır ki; temsil onların haline tamamen tatbik edilebilsin?
Cevaben sana denilir ki: Şahısta ışık, nur olmasa; muhitinde, etrafında bulunabilen ışıklar, ziya verebilmesi mümkün olabilir. Muhit ve etrafında olmasa da, kavim ve milleti içinde bulunabilir de -bir derece- onun da ziyalanabilmesi mümkün olur. Şayet kavim ve kabilesinde de nur olmazsa, nev'i olan insanlarda veya cinsinde bulunabilir. Faraza bunda da bulunmazsa, -üstte izahı geçtiği üzere-onun fıtratına tevdi edilmiş olan "Hidayet çekirdeği" nuruyla bir derece feyizlenmesi mümkündür. İlh..

İKİNCİSİ: Mukattaât-ı huruf olan Kur'an'ın 29 suresinin başlarında gelen şifreli الم ler, حم ler,

كهيعص lar ve sairelerde yapılmış fevkalade mühim tahlil ve tedkik, hiçbir tefsirde emsaline rastlanmayacak derecede harika ve orijinaldir. Orijinallik şöyle dursun; mezkûr şifreli mukatta'lara alınmış harflerin vaziyetlerinde, Kur'an'ın i'cazını yıldızlar gibi nur saçarak parıldamasını gösterdiklerini ve ehline izhar eylediklerini keşfetmesi, fevkalade harika-nümadır. Bu meseleye ayrıca misal getirmeye gerek yok.. Bakara .Suresinin başındaki الم in izahına bir bakıverilirse, görülecektir.

---

(12): Bu mevzudaki belge için bak: Mufassal Tarihçe-i Hayat - A.B.- 2. Baskı sh: 905

(13): Bu mektup, Hulusi Bey'in dosyamızda daha birkaç mektubuyla beraber mevcuttur. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mutercimin Izahları

Eseri Mütercimin Tercüme etmesi Hakkında

İŞARAT-ÜL İ'CAZ'I BENİM TERCÜME ETMEM

Bu fakirin tercümesi, daha evvel Mesnevi-i Nuriye'yi tercümem tarzındadır. Yani hiçbir noktasını eksik bırakmadan tamamını -olduğu gibi— tercüme etmek gayesidir. Merhum Molla Abdülmecid Efendinin tercümesi -ehline malûm olduğu üzere- Mesnevi'nin tercümesi gibi, yeryer atlamaları ve bazen de çok muhtasar ifadelerle geçmeleri olmuştur. Belki de merhum, kendi ağabeysi ve üstadının te'lifatında bu tasarrufa salahiyetlidir. Lâkin bu fakir, o tarz tasarruflara ne yetkili, ne de sahiptir. Buna göre, Arabî metnin arkasında kör-topal gitmeyi vazife bilmiştir. Samimiyetin heyecanı ile titreye-titreye ve araştıra-araştıra tercümeyi yapabilmiştir. Umarım ki; nazenin bir dürr-ü Sencide olan İşarat-ül İ'cazımızın kametine lâyık ve muvafık bir tercümesini yapamamışsam da; inşaallah yanlışlıkları, atlamaları ve anlamamazlıkları az olacaktır.

Evet, ben üstad olan ulemaya nisbeten, bilhassa Seyda Molla Abdülmecidin yanında bir hiçim. Lâkin sevgili Üstad-ı Pâkimin her şeyine, bütün eserlerine, her çeşit te'lifat ve mükâtebelerine karşı son derece müştak ve çok samimi ve pür-merak olduğumu (sanıyorum) benim bu halimi bir çok Nur talebesi de biliyor ve görüyordur. Bu halin bir eseri olarak, belki herkesten daha çok, Hz. Üstad'ın herşeysi bu fakirde bulunur. Evet, bu fakir, Üstadımın eserlerinden, mektuplarından bir kenar noktasına bile cihan kadar ehemmiyet verdiğimi sanıyorum. Her ne ise...

Bir Sual: Eğer denilse: Koskoca Molla Abdülmecid gibi bir âlimin hakkıyle başaramadığı İşarat-ül İ'caz'ın tercümesi gibi azim bir işi,

sen mi başaracaksın?

Cevap: Derim ki: Haşa! Molla Abdülmecid'in fevkinde bir tercümeyi yapacağımı hiçbir zaman iddia etmem mümkün değildir. Lâkin Arapçası kuvvetli zatlar, tercümemi dikkatlice Arabî aslıyla karşılaştırabilseler, -zannediyorum- benim tercümemi, serbest olan tercüme usulünden uzak ve yalnız arabî metnin arkasından emekliye emekliye gittiğini göreceklerdir. İki tercüme arasındaki en önemli fark ise işte budur.

Buna ilaveten: Tercümem, tahkik denilen usulü de elinden geldiği kadar yürütmüş, birçok kaynak kitaplara baş vurmuştur.

Bir sual daha: Senin tercümen Molla Abdülmecid'in tercümesinden hiç istifade etmedi mi?

Cevap: İstifade hiç olmadı diyemem. Ama o kadar az ki yok mesabesinde... Çünkü onun tercümesi -üst tarafta arzetliğim gibi- serbest tercüme usulüne göre gitmiştir. Kelam ve kelimeler üzerinde fazla durmamış, bir ma'na-yı mefhum ile iktifa etmiştir. Dolayısıyla, iki veya üç yer hariç istifadem mümkün olmadı. İstifade ettiğim yerleri de, ismini zikrederek ona atfeyledim. Çalıntı şeklindeki ahlâksızlığı da yapmam mümkün değildir.

Bu münasebetle derim ki: Benim tercümem, tefsir değil, serbest tercüme değil; kabiliyetim nisbetinde olduğu gibi Arapçasından Türkçeye bir çevirmedir. Ancak Türkçeye çevrilmesi esnasında, Türkçe dilinin bazı zarurî icablarına riayete mecburiyet hasıl olduğu gibi; mücmel ve muğlak bazı yerlerini de "mesela" ile, "yani" ler ile, ekserisi parantezler içerisinde, kabiliyet ve kariham nisbetinde açmağa çalışmışımdır.

Dipnotlarda da Hadis-i Şeriflerin ve bazı kelam-ı kibarların; ve isimleri geçen meşhur kitaplar ve müelliflerin me'hazlerini ve kısaca hayatlarını da vermeğe gayret ettim.

Ve bu arada Mantık ve Usul'ün bazı ıstılahlarını da me'hazlarından göstererek de derceyledim.

Tevfik ve hidayet Allah'tan, ihlas ve rıza da O'ndandır.

والحمد للّه أوّلاً و آخراً

21 Mart -Nevruz günü- 2001
Abdülkadir Badıllı

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Mukaddeme

Mukaddime

- Tenbih
- Haşiye
- Talebelerinin bir fıkrası
- İfadet-ül Meram
- Kur'anın Tarifi
- Mühim Bir Not (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Tenbih

Tenbih

İşârât-ül İ'caz Tefsiri; eski Harb-i Umumî'nin birinci senesinde, cebhe-i harbde, me'hazsiz ve kitab mevcud olmadığı halde te'lif edilmiştir. Harb zamanının zaruretinden başka, dört sebebe binaen gayet muhtasar ve îcazlı bir tarzda yazılmış; Fatiha ve nısf-ı evvel daha mücmel, daha muhtasar kalmıştır.

Evvelâ: O zaman, izaha müsaade etmiyordu. Eski Said, îcazlı ve kısa tabiratla ifade-i meram ediyordu.

Sâniyen: Gayet zeki olan kendi talebelerinin derece-i fehimlerini düşünüyordu, başkaların anlamalarını düşünmüyordu.

Sâlisen: Eski Said, en dakik ve en ince olan nazm-ı Kur'andaki îcazlı olan i'cazı beyan ettiği için, kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi ise Yeni Said nazarıyla mütalâa ettim. Elhak, Eski Said'in bütün hatiatıyla beraber, şu tefsirdeki tetkikat-ı âliyesi, onun bir şaheseridir. Yazıldığı vakit daima şehid olmaya hazırlandığı için, hâlis bir niyet ile ve belâgatın kanunlarına ve ulûm-u Arabiyenin düsturlarına tatbik ederek yazdığı için hiçbirini cerhedemedim. Belki Cenab-ı Hak, bu eseri ona keffaret-i zünub yapacak ve bu tefsiri de tam anlayacak adamları yetiştirecek inşâallah.

Eğer Birinci Harb-i Umumî gibi mâniler olmasaydı, tefsirin şu birinci cildi, i'caz vücuhundan olan i'caz-ı nazmîyi beyan ettiği gibi, diğer cüzler ve mektublar da müteferrik hakaik-i tefsiriyeyi içine alsaydı, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'a güzel bir tefsir-i câmi' olurdu. Belki inşâallah, şu cüz'-i tefsir ve altmışaltı aded, belki yüzotuz aded "Sözler" ve "Mektubat" Risaleleriyle beraber me'haz olursa, ileride bahtiyar bir heyet öyle bir tefsir-i Kur'anî yazsın, inşâallah...

Said Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Hasiye

Haşiye

Bu hârika tefsirde, münafıklar hakkında olan oniki âyet ile muannid kâfirler için olan iki âyetin izahat ve tafsilâtının içinde çok münasebat-ı belâgatı çoklar anlamayacak ve istifade etmeyecek ehemmiyetsiz nüktelerinin zikredilmesinin sırrı ve diğer âyetlerdeki tahkike ve izaha muhalif olarak mahiyet-i küfriyenin tafsilâtına ve ehl-i nifakın temessük ettikleri şübhelerine pek az temas edilmesinin hikmeti ve yalnız elfaz-ı Kur'aniyenin ince işarat ve delaletlerinin ehemmiyetle beyan edilmesinin sebebi üç nüktedir:

Birinci Nükte: Bidayet-i zuhur-u İslâmiyette muannid ve kitabsız kâfirlerin ve nifaka giren eski dinlerin münafıkları gibi, aynen bu zaman-ı âhirde bir nazîresi çıkacağını, ders-i Kur'anîden gelen bir sünuhat ile Eski Said hissetmiş. Münafıklar hakkındaki âyetleri izah ile en ince nükteleri beyan etmiş, fakat mütalâacıların zihnini bulandırmamak için mahiyet-i mesleklerini ve istinad noktalarını mücmel bırakmış, izah etmemiş. Zâten Risale-i Nur'un mesleği odur ki; zihinlerde bir iz bırakmamak için, sair ülemaya muhalif olarak, muarızların şüphelerini zikretmeden öyle bir cevab verir ki, daha vehim ve vesveseye yer kalmaz. Eski Said bu tefsirde, Risale-i Nur gibi, zihinleri bulandırmamak için yalnız belâgat noktasında lafzın delaletine ve işaratına ehemmiyet vermiş.

İkinci Nükte: Madem Kur'an-ı Hakîm'in her harfinin okunmasıyla öyle bir kıymeti olur ki; bir harf on, yüz, bin ve binler sevabı ve bâki meyve-i uhrevîyi verecek mahiyettedir; elbette Eski Said'in bu tefsirinde bir saç gibi, bir zerre gibi, Kur'anın kelimatına temas eden nükteleri izah etmesi israf değil, ehemmiyetsiz değil. Belki göz kapaklarının kirpikleri ve belki gözbebeğinin zerreleri gibi kıymetli olduğunu hissetmiş ki, o dehşetli harb içinde bu incecik saç gibi münasebetleri yazmaktan ve düşünmekten, avcı hattında düşman gülleleri onu şaşırtmamış, ondan vazgeçirmemiş. **(Haşiye)**

Üçüncü Nükte: Türkçeye tercümesi, Arabçadaki cezalet, belâgat ve hârika kıymetini muhafaza edememiş. Bazan da muhtasar gitmiş. İnşâallah Arabî tefsir bu tercümenin âhirinde bir mâni olmazsa neşredilecek, tercümedeki noksanlarını izale edecek. Fakat Arabî tefsirde tevafukun envaından çok hârikalar vardır, beşer ihtiyarı karışmamıştır. Onun için o matbuun aynı tarzında -imkânı varsa- mümkün olduğu kadar çalışmak lâzımdır ki, alâmet-i makbuliyet olan o hârikalar kaybolmasın.

Said Nursî

Haşiye: Acaba böyle bir adam, hiç mümkün müdür ki; dini siyasete, dünyaya âlet etsin. Bu ittihamı yapanların, ne derece adaletten hariç bir zulüm ettikleri anlaşılır.

Nur Talebelerinden

Zübeyir, Bayram

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Talebelerin beyanı

Talebelerinin bir fıkrası

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kırk sene evvel Harb-i Umumî'de, cephede avcı hattında bazan at üstünde te'lif edilen bu İşârât-ül İ'caz Tefsirinin bir kısmını Üstadımızdan ders aldık. İlm-i Belâgatı ve kavaid-i Arabiyeyi bilmediğimiz halde, aldığımız ders ile bundaki bir sırr-ı azîmi fehmettik ki; bu İşârât-ül İ'caz Tefsiri, hakikaten hârikadır. Bu tefsir, Kur'anın vücuh-u i'cazından yalnız nazmındaki i'cazı hârika bir tarzda göstermesi münasebetiyle dört noktayı beyan ediyoruz:

Birincisi: Madem Kur'an kelâmullahtır; umum asırlar üzerinde ve arkasında oturan muhtelif tabaka tabaka olarak dizilmiş bütün nev'-i beşere hitab ediyor, ders veriyor. Hem bu kâinat Hâlık-ı Zülcelal'inin kelâmı olarak Rububiyetin en yüksek mertebesinden çıkıp, bu binler muhtelif tabaka muhatablarla konuşuyor, umumunun bütün suallerine ve ihtiyaçlarına cevab veriyor; elbette manaları, küllî ve umumîdir. Beşer kelâmı gibi mahsus bir zamana, muayyen bir taifeye ve cüz'î bir mânâya inhisar etmiyor. Bütün cin ve insin binler muhtelif tabakada olan efkâr ve ukûl ve kulûb ve ervahının herbirisine lâyık gıdaları veriyor, dağıtıyor.

İkincisi: Kelâm-ı Ezelî'den gelen ve bütün asırları ve bütün tavâif-i nev-i beşeri muhatab ittihaz eden Kur'an-ı Hakîm'in gayet küllî mânâlarının, cevherlerinin sadefi hükmünde olan lâfz-ı Kur'anî, elbette küllîdir. Yalnız kıraatında herbir harfinin on, yüz, bin ve binler ve eyyam-ı mübarekede otuz bine kadar sevab-ı uhrevî ve meyve-i Cennet veren huruf-u Kur'aniyenin herbirinde mevcudiyeti kat'î olan i'cazın bir kısmını bu tefsirde gördük.

Üçüncüsü: Bir şeyin hüsün ve cemali, o şeyin mecmuunda görünür. Cüz'lere ayrıldığı vakit, mecmuunda görünen hüsü ve

cemal, parçalarında görünmez. O şeyin umumunda tezahür eden nakş ve güzellik, herbir kısmında aranmaz. Görünmediği vakit, görünmemesi onun sebeb-i kusuru tevehhüm edilmez. Böyle olmasına rağmen, Kur'an-ı Hakîm'in sure ve âyetlerinde görünen mu'cize-i nazm, hey'at ve keyfiyât itibariyle tahlil edildiği vakit, başka bir tarzda yine kendini ehl-i tedkike gösteriyor. İşte bu İşârât-ül İ'caz Arabî Tefsiri, i'caz-ı Kur'anın yedi menbaından bir menbaı olan nazmındaki cezaleti, en ince esrarına kadar beyan ve izhar ediyor. Kur'an-ı Hakîm'in on, yüz, bin ve binler ve eyyam-ı mübarekede otuz bine kadar semere-i uhrevî veren hurufatının herbirine ait, İşârât-ül İ'caz'ın âzamî ihtimam ile onlardaki i'cazı göstermeye çalışması, elbette israf değil ayn-ı hakikattır.

Dördüncüsü: Kur'an-ı Hakîm'in Kelâm-ı Ezelî'den gelmesi ve bütün asırlardaki bütün tabakat-ı beşere hitab etmesi hasebiyle, mânasında bir câmiiyet ve külliyet-i hârika vardır. İnsandaki akıl ve lisan gibi, bir anda yalnız bir mes'eleyi düşünmek ve yalnız bir lâfzı söylemek gibi cüz'î değil, göz misillü muhit bir nazara sahib olmak gibi, Kelâm-ı Ezelî dahi bütün zamanı ve bütün tâife-i insaniyeyi nazara alan bir külliyette bir kelâm-ı İlahîdir. Elbette Onun mânâsı, beşer kelâmı gibi cüz'î bir manaya ve hususî bir maksada münhasır değildir. Bu sebebden, bütün tefsirlerde görünen ve sarahat, işaret, remiz, îma, telvih, telmih gibi tabakalarla müfessirînin beyan ettikleri mânalar, kavaid-i Arabiyeye ve usûl-ü nahve ve usûl-ü dine muhalif olmamak şartıyla, o mânalar, o kelâmdan bizzât muraddır, maksuddur.

Tâhirî, Zübeyr, Sungur, Ziya, Ceylân, Bayram

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Ifade

İfadet-ül Meram

İfadet-ül Meram

Kur'an-ı Azîmüşşan bütün zamanlarda gelip geçen nev'-i beşerin tabakalarına, milletlerine ve ferdlerine hitaben Arş-ı A'lâdan irad edilen İlahî ve şümullü bir nutuk ve umumî, Rabbanî bir hitabe olduğu gibi; bilinmesi, bir ferdin veya küçük bir cemaatin iktidarından hariç olan ve bilhassa bu zamanda, dünya maddiyatına ait pek çok fenleri ve ilimleri câmi'dir.

Bu itibarla zamanca, mekânca, ihtisasça daire-i ihatası pek dar olan bir ferdin fehminden ve karihasından çıkan bir tefsir, bihakkın Kur'an-ı Azîmüşşan'a tefsir olamaz. Çünki Kur'anın hitabına muhatab olan milletlerin, insanların ahval-i ruhiyelerine ve maddiyatlarına, câmi' bulunduğu ince fenlere, ilimlere bir ferd vâkıf ve sahib-i ihtisas olamaz ki, ona göre bir tefsir yapabilsin. Hem bir ferdin mesleği ve meşrebi taassuptan hâlî olamaz ki, hakaik-i Kur'aniyeyi görsün, bîtarafane beyan etsin. Hem bir ferdin fehminden çıkan bir dava, kendisine has olup, başkası o davanın kabulüne davet edilemez. Meğer ki bir nevi icmaın tasdikine mazhar ola.

Binaenaleyh Kur'anın ince manalarının ve tefsirlerde dağınık bir surette bulunan mehasininin ve zamanın tecrübesiyle fennin keşfi sayesinde tecelli eden hakikatlarının tesbitiyle, herbiri birkaç fende mütehassıs olmak üzere muhakkikîn-i ülemadan yüksek bir heyetin tedkikatıyla, tahkikatıyla bir tefsirin yapılması lâzımdır. Nitekim kanunî hükümlerin tanzîm ve ıttıradı, bir ferdin fikrinden değil, yüksek bir heyetin nazar-ı dikkat ve tedkikatından geçmesi lâzımdır ki, umumî bir emniyeti ve cumhur-u nâsın itimadını kazanmak üzere millete karşı bir kefalet-i zımniye husule gelsin; ve icma-ı millet, hücceti elde edebilsin.

Evet Kur'an-ı Azîmüşşan'ın müfessiri, yüksek bir deha sahibi ve nafiz bir içtihada mâlik ve bir velayet-i kâmileyi haiz bir zât olmalıdır.

Bilhassa bu zamanlarda, bu şartlar ancak yüksek ve azîm bir heyetin tesanüdüyle ve o heyetin telahuk-u efkârından ve ruhlarının tenasübüyle birbirine yardım etmesinden ve hürriyet-i fikirlerinden ve taassuplarından âzade olarak tam ihlaslarından doğan dâhî bir şahs-ı manevîde bulunur. İşte Kur'anı ancak böyle bir şahs-ı manevî tefsir edebilir. Çünki "Cüzde bulunmayan, küllde bulunur" kaidesine binaen, her ferdde bulunmayan bu gibi şartlar, heyette bulunur. Böyle bir heyetin zuhurunu çoktan beri bekliyorken, hiss-i kablelvuku kabilinden olarak, memleketi yıkıp yakacak büyük bir zelzelenin arifesinde bulunduğumuz zihne geldi. **(Haşiye-1)** "Birşey tamamıyla elde edilemediği takdirde o şeyi tamamıyla terketmek caiz değildir" kaidesine binaen, acz ve kusurumla beraber; Kur'anın bazı hakikatlarıyla, nazmındaki i'cazına dair bazı işaretleri tek başıma kaydetmeye başladım. Fakat Birinci Harb-i Umumî'nin patlamasıyla Erzurum'un Pasinler'in dağ ve derelerine düştük. O kıyametlerde, o dağ ve tepelerde fırsat buldukça, kalbime gelenleri, birbirine uymayan ibarelerle, o dehşetli ve muhtelif hallerde yazıyordum. O zamanlarda, o gibi yerlerde, müracaat edilecek tefsirlerin, kitabların bulunması mümkün olmadığından; yazdıklarım yalnız sünuhat-ı kalbiyemden ibaret kaldı. Şu sünuhatım eğer tefsirlere muvafık ise, nurun alâ nur; şayet muhalif cihetleri varsa, benim kusurlarıma atfedilebilir. Evet tashihe muhtaç yerleri vardır, fakat hatt-ı harbde büyük bir ihlas ile, şehidler arasında yazılıp giydirilen o yırtık ibarelerin tebdiline (şehidlerin kan ve elbiselerinin tebdiline cevaz verilmediği gibi) cevaz veremedim ve kalbim razı olmadı. Şimdi de razı değildir, çünki o zamandaki ihlas ve hulûsu şimdi bulamıyorum. **(Haşiye-2)**

Maahâza kaleme aldığım şu İşârât-ül İ'caz adlı eserimi, hakikî bir tefsir niyetiyle yapmadım; ancak ülema-yı İslâmdan ehl-i tahkikin takdirlerine mazhar olduğu takdirde, uzak bir istikbalde yapılacak yüksek bir tefsire bir örnek ve bir me'haz olmak üzere o zamanların insanlarına bir yadigâr maksadıyla yaptım.

Said Nursî

Haşiye-1: Evet Van'da Horhor Medresemizin damında esna-yı derste, büyük bir zelzelenin gelmekte olduğunu söyledi. Hakikaten söylediği gibi, az bir zaman sonra Harb-i Umumî başladı.

Hamza, Mehmed Şefik, Mehmed Mihri

Haşiye-2: Yeni Said, Risale-i Nur'daki hakikî ihlâs ile yine o ihlâsı buldu. Yeni Said, aynı ihlâs ile baktı, tashih yerini bulamadı. Demek sünuhat-ı Kur'aniye olduğundan, i'caz-ı Kur'aniye onu yanlışlardan himaye etmiş.

Nur Talebeleri

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Kuranın Tarifi

Kur'anın Tarifi

Kur'an Nedir? Tarifi Nasıldır?

Kur'an; Şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi.. ve âyât-ı tekviniyeyi okuyan mütenevvi dillerinin tercüman-ı ebedîsi.. ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri.. ve zeminde ve gökte gizli esma-i İlahiyenin manevî hazinelerinin keşşafı.. ve sutûr-u hâdisatın altında muzmer hakaikin miftahı.. ve âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı.. ve şu âlem-i şehadet perdesi arkasında olan ve âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı ebediye-i Rahmaniye ve hitâbât-ı ezeliye-i Sübhaniyenin hazinesi.. ve şu İslâmiyet âlem-i manevîsinin güneşi, temeli, hendesesi.. ve avâlim-i uhreviyenin mukaddes haritası.. ve zât ve sıfât ve esma ve şuun-u İlahiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, bürhan-ı katıı, tercüman-ı satıı.. ve şu âlem-i insaniyetin mürebbisi.. ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetin mâ' ve ziyası.. ve nev'-i beşerin hikmet-i hakikiyesi.. ve insaniyeti saadete sevkeden hakikî mürşidi ve hâdîsi... ve insanlara hem bir kitâb-ı şeriat, hem bir kitâb-ı dua, hem bir kitâb-ı hikmet, hem bir kitâb-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emir ve davet, hem bir kitâb-ı zikir, hem bir kitâb-ı fikir, hem insanın bütün hâcât-ı maneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi' bir kitâb-ı mukaddes.. hem bütün evliya ve sıddıkînin ve urefa ve muhakkikînin muhtelif meşreblerine ve ayrı ayrı mesleklerine, herbirindeki meşrebin mezâkına lâyık ve o meşrebi tenvir edecek ve herbir mesleğin mesâkına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütübhane hükmünde bir kitâb-ı semavîdir.

Kur'an Arş-ı Âzamdan, İsm-i Âzamdan, her ismin mertebe-i âzamından geldiği için, Onikinci Söz'de beyan ve isbat edildiği gibi; Kur'an, bütün âlemlerin Rabbi itibariyle Allah'ın kelâmıdır. Hem bütün mevcudatın İlâhı ünvanıyla Allah'ın fermanıdır. Hem bütün semavat

ve arzın Hâlıkı namına bir hitabdır. Hem Rububiyet-i mutlaka cihetinde bir mükâlemedir. Hem saltanat-ı âmme-i Sübhaniye hesabına bir hutbe-i ezeliyedir. Hem rahmet-i vasia-i muhita nokta-i nazarında bir defter-i iltifâtât-ı Rahmaniyedir. Hem Ulûhiyetin azamet-i haşmeti haysiyetiyle, başlarında bazan şifre bulunan bir muhabere mecmuasıdır. Hem ism-i azamın muhitinden nüzul ile arş-ı azamın bütün muhatına bakan ve teftiş eden hikmet-feşan bir kitab-ı mukaddes'tir. Ve şu sırdandır ki, "Kelâmullah" ünvanı kemal-i liyakatla Kur'ana verilmiş ve daima da veriliyor.

Kur'andan sonra sair enbiyanın kütüb ve suhufları derecesi gelir. Sair nihayetsiz kelimat-ı İlahiyenin ise bir kısmı dahi has bir itibarla, cüz'î bir ünvan ile, hususî bir tecelli ile, cüz'î bir isim ile ve has bir rububiyet ile ve mahsus bir saltanat ile ve hususî bir rahmet ile zâhir olan ilhamat suretinde bir mükâlemedir. Melek ve beşer ve hayvanatın ilhamları, külliyet ve hususiyet itibariyle çok muhteliftir.

Kur'an; asırları muhtelif bütün enbiyanın kitaplarını ve meşrepleri muhtelif bütün evliyanın risalelerini ve meslekleri muhtelif bütün asfiyanın eserlerini icmalen tazammun eden ve cihat-ı sittesi parlak ve evham ve şübehatın zulümatından musaffa ve nokta-i istinadı bilyakîn vahy-i semavî ve kelâm-ı ezelî.. ve hedefi ve gayesi, bilmüşahede saadet-i ebediye.. içi, bilbedahe hâlis hidayet.. üstü, bizzarure envar-ı iman.. altı, biilmelyakîn delil ve bürhan.. sağı, bittecrübe teslim-i kalb ve vicdan.. solu, biaynelyakîn teshir-i akıl ve iz'an.. meyvesi, bihakkalyakîn rahmet-i Rahman ve dâr-ı cinan.. makamı ve revacı, bilhads-is sadık makbul-ü melek ve ins ü cân bir kitab-ı semavîdir.

Said Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Muhim Bir Not

Mühim Bir Not (Mütercim)

İKİ HUSUSİYETLİ MÜHİM BİR NOT

Birinci Husus: Siyah yazılmış kısım **(1)** Hz. Üstad tarafından 1951 yıllarında Emirdağında Barlalı Sıddık Süleyman ve Bedreli merhum Santral Sabri Hocaya verilmiş olan takrirli, tefsirli ders tarzındaki tercüme kısmıdır. Cenab-ı Üstad bu dersi verirken, önce eserin Arapça metninden bir bölüm okuyup Türkçeye çevirerek söylemiştir. Dinleyen talebeleri de o dersi not almışlardır. Biz de bu mübarek takrirli tercümeyi -Arabî metniyle birlikte- tercümemizin başında teberrüken aynen alıyor ve onu tercümemize bir kılavuz ittihaz ediyoruz. **(2)** Ancak, Arabî metnin aslına göre, bazı yerlerinde azıcık rekaketleri hasebiyle, düzelterek aldık.

Bizim tercümemizin de, bu takrirli ders tarzında olması canibimizce mümkün olmamaktadır. Zira, Cenab-ı Müellif Hz.leri kendi te'lifinde yaptığı bu gibi tasarrufa ve bir nevi tefsirli tercümeye, başkasının da aynı şeyi yapmağa -bence- salahiyeti yoktur.

İkinci Husus: Hz. Üstadın mezkûr takrirli tercümeyi söyleyip yazdırırken, onun üst tarafına tercüme edilenin Arabî metninden aynı miktarı da koymuştur. Ve bu ders, Emirdağ Lahikasında aynen neşredilmiştir. Biz de aynen o tarzda tercümemizi yürütmek istiyorsak da, okuyucuların bir çoğu Arapçayı bilmediğinden hatta okuyamadığından, Arapça metninin tamamını müdakkik âlimlere harekelettirerek, kitabın arkasına ilave eyledik. **(3)**

و من اللّه التوفيق

Abdülkadir BADILLI

---

(1): Hz. Üstad'a ait tercüme kitapta koyu font ile yazılmıştır. Fakat bu çalışmada böyle bir ayrım yapmadım. Sadece A.Badıllı'nın tercümesinin başladığı yere işaret koydum. (mS)

(2): Bu takrirli dersteki arapça kısmı buraya almadım. (mS)

(3): İşarat-ül İ'cazın arapçası ayrıca hazırlandığından buraya derc eylemedim. (mS)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Kuranın ana maksadları

TAKRİRLİ TERCÜME

İnsanı halkedip, ona mantık ve beyanı Öğreten ve Kur'anı talim eden Zat-ı Zülcelalin "Rahman" ismiyle tecelli-i kübrasına rahmetin tecelliyatı adedince ona hamd u sena ederek; Seyyid-ül Beşer olan Muhammed Aleyhissalatü Vesselamı Rahmeten lilalemin olarak gönderdiği onun o Resul-ü Ekremine Risaletin semereleri adedince ona, âl ve ashabına salat u selam getirip; ve hadsiz şükrediyoruz ki: Onun mu'cize-i kübrası olan ve hakaik-i kâinatın remizleri ve işaretlerinin tamamı ile cem' edilmiş bulunan Kur'an-ı Azimüşşanı, asırların geçmesi ile, daim ve baki bırakarak; ve nev-i beşere mürşid olarak tâ kıyamete kadar beka vermiş... Ve Resul-i Ekremi de onlara Üstad-ı Azam eylemiş.

Amma ba'd: (bundan sonra) Biliniz ki:

Evvela: Bu işaret ve nükteleri yazmaktaki maksadımız, Kur'an'ın nazmındaki bir kısım remizlerini tefsir etmektir. Çünkü: Yedi nev'i icaz'ın en incesi ve en kuvvetlisi ve lafzî, fakat en hakikatlisi Kur'anın nazmından tecelli ediyor. Evet parlak olan i'caz, elbette nazmından çıkıyor.

Saniyen: Kur'an'daki esasî maksadları ve anâsır-ı asliyesi "dört" hakikattir. Bunlar ise: Tevhid, Nübüvvet, Haşir ve Adalettir.

Çünkü, Vakta, kâinat sahrasında benî Âdem, acip ve büyük bir kafile (vesair taifeler beraber ve birbiri arkasında) asırlar üstünde, geçmiş zamanın derelerinden, şehir ve meşherlerinden sefer edip; vücut ve hayat sahasında yürüyüşüyle; istikbâlin yüksek dağlarına doğru giderlerken, oradaki bağlara gözleri dikildiği cihetle, zemin halifeliğine mazhariyeti noktasında ve sair zihayata tasarrufatı cihetinde, ruy-i zeminde ekser eşyanın nev-i beşerle münasebetleri iktizasıyla; mevcudatın heyecana gelmesinden, kâinat dahi benî-

Adem kafilesine yüzlerini çevirip, nev-i beşele ciddî bir şekilde alâkadar oldu. Benî Âdem bir tek taife iken, yüzbinler taifelerde tasarruf etmesi haysiyetiyle kâinat, zemin gibi -netice-i hilkat-i alem noktasında- onlara bakmakla; güya hılkat-i kâinat hükümetinin zabıta memuru hükmünde olan "FENN-İ HİKMET"i bir müstantık ve sorgulayıcı olarak o misafir kafileye gönderip, ondan sual edip soruyor ki: "Ey benî Âdem! Nereden geliyorsunuz?. Ve nereye gideceksiniz?. Ve ne yapacaksınız?. Ve böyle neden her şeye karışıyor ve bazen de karıştırıyorsunuz.?. Sultanınız, hatibimiz ve reisiniz kimdir?. Tâ bana cevap versin!.."

İşte o muhavereler içinde, birden kafile-i beni-Âdemden MUHAMMED-ÜL HAŞİMÎ (S.A.V.) emsalleri olan ulul-azm peygamberler gibi, fenn-i hikmete mukabil ayağa kalktı ve Kur'anın lisanıyla cevap vererek dedi ki:

"Ey müstantık hikmet! Biz mevcudat kafilesi, adem karanlıklarından Sultan-ı Ezelînin kudretiyle çıktık, ziya-yı vücûda girdik. Biz benî Âdem taifesi ise, bir "Emanet-i Kübra" rütbesi ve Hilafet-i ruy-i zemin vazifesiyle, sair mevcudat kardeşlerimizin içinde imtiyazlı bir memuriyet sıfatıyla bu meşhergâh-ı kâinata gönderilmişiz. Ve her zaman da yola çıkmağa müheyya bir vaziyette olup Haşr yoluyla saadet-i ebediyenin kazanılmasının tedarikiyle meşgulüz. Ve bizim re'sülmalımız (sermayemiz) olan istidatlarımızın çekirdeklerini sünbüllendirmekle ve iman ve Kur'an'la inkişaf ettirmekle iştigal ediyoruz... Ve o kafilenin reis ve hatibi de benim. İşte menşur ferman, bak elimdedir.. Ve ezel ve ebed Sultânının kelâmıdır. Bu ferman, Sultan-ı Ezelin emirleri ve konuşmaları olduğuna en kati delil, üstünde parlayan şu sikke-i şahanesine ve turra-i sermediyesine bak, gör.. ve git, söyle!"

Evet, en müşkil, en umumî ve bütün mevcudata sorulan bu "üç-dört sual" e tam ve doğru ve mükemmel cevap veren yalnız ve yalnız Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyandır ki, başında ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ fermanıyla ilan edilmiş, işte bu hakikatten anlaşılıyor ki; Kur'an'ın anasır-ı esasîyesi ise; fenn-i Hikmetin sorduğu dört suale Peygamberin (s.a.v) verdiği cevaplardaki hakikatlerdir.

Yani TEVHİD, NÜBÜVVET, HAŞR ve ADALET dir. İşte bu dört hakikat, nasıl ki mecmu-u Kur'an'da dört rükündür... Öyle de: O dört maksadlar çok sûrelerin her birisinde bulunup, her bir sûre birer küçük Kur'an olur. Belki o dört maksadlar, bir çok cümle, kelam ve kelimelerde telmih ile işaretleri bulunmaktadır. Çünkü Kur'an'ın eczaları ve kelime ve ayetleri, Kur'an'ın tamamına bir ayine hükmünde olup, birbirine in'ikas ederler. Öyleki, adeta Kur'an müteselsilen ayet, cümle ve kelimelerine o maksadların nurunu veriyor. Ayinede güneş misali; bazen bir kelime, bir cümle, bir küçük Kur'an'ı gösterir.

İşte, Kur'an'a mahsus bu nükte, yani cüz', küll gibi aynı maksadı göstermesi haysiyetiyle; Kur'an, müşahhas bir ferd olduğu halde, çok efradı bulunan bir küllî gibi -ilm-i mantıkça- tarif edilir. Demekki Kur'an'da bin Kur'an'lar var ki; bir şahs-ı külli olmuş. Hem öyle de olması lazımdır. Zira, hadsiz ve gayet muhtelif taifelere ders olduğu için, aynı derste hadsiz o taifeler adedince dersler bulunmak lazımgelir.

[s1] Eğer desen: Bu dört maksad-ı asliyeyi bize بسم اللّه ve الحمد للّه da göster?

Cevaben derim: Madem ki بسم اللّه Allah'ın abdlerine bir ders olarak nazil olmuş. Elbette içinde "Söyle!" emri ma'nasında قُلْ kelimesi mukadder olarak vardır. İşte, بسم اللّه daki قُلْ mukadderligi bütün Kur'an'daki mukadder قُلْ lerin esası ve anası bu بسم اللّه daki قُلْ dür. Buna binaen, قُلْ kelimesinde RİSALET'e işaret olduğu gibi; بسم اللّه da da ULUHÎYETe remiz vardır.

Hem بسم اللّه ın başındaki ب nin takdimi (Başa alınması) ve sonunda قُلْ ün mukadder olarak bulunması da, münhasırlığı ifade ettiği için, TEVHİDe işaret eder. Yani "Yalnız onun ismiyle başla ve meded al!"

الرّحمن da ise, ADALET ve ihsan'ın nizamına ve Rahmet'in cilvelerine telmih vardır. Çünkü muhtelif ve karmakarışık mevcudat, "Rahmet" cilvelerinin intizamı ile güzelleşmiş ve mazhar olmuşlardır.

الرّحيم de ise, HAŞR'e işaret vardır. Çünki, الرّحيم in ma'nasında hem afvetmek, hem rahmet ve şefkat etmek; ve bu fani dünyada o "Dört ma'na" hakikatiyle umumî bir surette görünmediğinden, elbette bir diyar-ı aherde o ma'nalar tamamiyle tezahür edebilirler. Hem RAHMET ve şefkat'in hakikati "dirilmemek üzere ölmek"le kabil-i tevfik değildir. Demek, الرّحيم deki şefkat, parmağını CENNET'e uzatmış gösteriyor.

Şimdi اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ daki اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ a bak! İşte burada Uluhiyetin zahir işareti vardır. Çünkü: "Bütün hamdler Allah'a mahsustur" Uluhiyeti gösterdiği gibi; tevhidi de irae ediyor. Evet, لِلّٰهِ deki ل ilmi sarfça bir ma'nası ihtisas ve istihkaktır. (Yani mahsusluk, mustahaklık) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ daki ال (eliflam) ise, bir ma'nası istiğraktır. Demek "Bütün hamdler Allah'a mahsustur." Öyle ise, Tevhidi kat'î ifade ediyor.

رَبِّ الْعَالَمِينَ lafzında, hem ADALET'e, hem de NÜBÜVVET'e işaret var. Çünkü, on sekiz bin alemin zerreden ve zerrelerden ve sineklerden tut, tâ bin defa zeminden büyük seyyareler ve yıldızlara kadar gayet mükemmel bir muvazene, bir

intizam, bir mükemmel terbiye vardır. Öyle ise, elbette gayet mükemmel bir adalet-i kübrayı gösteriyor.

NÜBÜVVETe işaret ise: Madem nev'i beşerin fıtrî kuvvelerine -sair hayvanat gibi- hadd konulmamış; ondan tecavüzler çıkmış. Hem insan, maddî cihette olduğu gibi; maneviyat cihetinde de bütün kâinatla alakadar olmasından, hilkat-i kâinattaki hikmet-i âliye-i beşeriyeyi, nizam ve intizam altında olan çekirdek hükmündeki istidatları inkişâf ettirmekle; Emanet-i Kübra vazifesini yapmak cihetiyle, Nübüvvetin olması zarurîdir. Tâ ki beşer, رَبِّ الْعَالَمِينَ deki عالمين (yani alemler) içindeki yüksek makamını bulabilsin ve halife-i zemin olup melaikeye karşı olan rüçhaniyeti gösterebilsin.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ cümlesi ise, HAŞR'î tasrih ediyor. Çünkü يَوْمِ الدِّينِ "Din günü" ve "ceza günü" ve "maneviyat günü" demektir.

Evet, nasıl ki dünya, maddiyat ve maddî harekât'ın ve amellerin günüdür.. Elbette o harekât'ın neticelerini ve hizmetlerinin ücretlerini ve o maneviyâtın semeratlarını, belki o faniyat ve zailâtın bakî ve daimî eserlerini ve âlem-i misal sinemasıyla ve fotoğrafıyla alınan umum o faniyat ve zaillerin sahife-i amellerini gösterecek ve neşredecek bir gün gelecektir diye ifade ediyor.

İşte buna göre: بسم اللّه ve الحمد للّه cümleleri gibi, Kur'anın ekser yerlerinde böyle "DÖRT UNSUR-U ESASİYE" içinde görünebilir. Hatta اِنّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ in sadefinde de bu dört cevher mevcuttur, dikkat etsen görürsün... Ve bu minval üzere, sairlerini nescedebilirsin. اِنّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ in ma'nası: "Biz sana verdik Kevseri" Yani Zât-ı Zülcelâ'in

seni nübüvvetle ve maddî ve manevî te'min-i adaletle müşerref ettiği gibi; Cennette de Kevseri sana ihsan ediyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

:: FATİHA Suresi Tefsiri ::

•Fatiha 1: Besmele
•Fatiha 2: Allaha Hamd
•Fatiha 3: Rahmaniyet ve Rahimiyet
•Fatiha 4: Din gününün sahibi
•Fatiha 5: İbadet ve İstiane
•Fatiha 6: Sırat-ı müstakime hidayet
•Fatiha 7: Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-1

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 1 : Besmele

•Cümle 1: Bismillah
•Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-1 : Cümle 1

Cümle 1: Bismillah

Ey sail! Pek uzun hakikati kısa kesip, bu üç misali minval ve mekik yap, üstünde o münasebât ve işarâtı dokumaya başla! Biz de başa dönüp, بسم الله dan başlayıp devam edeceğiz. İzahı, tafsili Risale-i Nur ve "Birinci Söz" ve "Besmele" Lem'asına vesair Risale-i Nurdaki hakîkatlarına dair hüccetlerine havale edip, yalnız nazm ve diziliş itibariyle küçük bir ima edeceğiz, Şöyle ki:

بسم الله Güneş gibidir; başkalarını tenvir ettiği gibi, kendini de gösteriyor. Her nefes ve her dakika ruhlar ona -hava ve su gibi— muhtaç olduğundan; onun hakikatini herkesin ruhu hisseder. Kalb ve hayal bilmese de, ehemmiyeti yok. Onun için beyan ve tarifden müstağnidir. Besmelenin harfleri ve cüz'lerinde olan ب nin fenn-i sarfça bir ma'nası "İSTİANE" dir.Bir ma'na-yı örfisi de "Teberrük" olmasından bu بِ nin merci-i müteallikî kendi ma'nasından çıkan اَسْتَعينُ ve اَتَيَمَّنُ fiillerine bağlanıyor. Veyahut بسم اللّه in perdesine sarılı قُلْ in istilzam ettiği اَقْرَاُ (okuyacağım) fiiline bakar. Yani: "Ya Rabb, ben Senin isminin yardımıyla ve onun bereketiyle okuyacağım. Herşey Senin kudretinle ve icadınla ve tevfikinle olduğu için, yalnız ve yalnız Senin isminle başlıyorum."

Demek بسم الله nin ahirinde اَقْرَاَ lafzı mukadder olduğundan, hem ihlas, hem de tevhidi ifade eder.

Amma بسم الله daki اسم (ism) kelimesi ise, biliniz ki: Zat-ı Vacib-ül Vücudun binbir esmasından bir kısmına "Esma-i Zatiyye" denilir ki; her cihetle Zat-ı Akdes'i gösteren adı ve ünvanıdırlar; "ALLAH, EHAD, SAMED, VACİB-ÜL VUCÛD" gibi çok esma var. Bu isimlerden bir kısmı da "'Esma-i fi'iliye" tabir edilir ki; çok nevileri var. Mesela: "GAFFAR, REZZAK, MUHYİ, MÜMİT, MÜN'İM, MUHSİN" gibi... ve bu isimlerin tenevvu' etmeleri ve çoğalmaları ise, Kudret-i Ezeliyenin enva'-i kâinatla olan münasebetlerinin taaddüdünden ileri gelmiştir. **(1)** Buna göre, بسم الله kelamı, adeta kudret'in te'sir ve taallukunu celbe medar bir istinzaldir, nüzulünü istemedir. Tâ ki, o te'sir ve taalluk abdin kesbine imdad eden bir ruh olsun.

بسم الله daki الله lafza-i celâli ise, bütün sıfat-ı kemaliyeyi cami' bir nüsha olmakla. Hak Teâlanın bu zatî olan ismi, kendi sıfatlarını istilzam etmesi sırrı ile (sair a'lamin, yani hâs isimlerin hilâfına olarak) bütün kemâlî sıfatlar الله ismine delâlet-i iltizamiye ile delalet ederler. Başka isimlerde bu iltizamî delalet bulunmamaktadır.

---

(1): Hz. Üstadın takrirli tercümesi burada sona erdi. Buradan İtibaren Fakir'in Tercümesidir. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-1 : Cümle 2

Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir

اَلرَّحْمنِ الرَّحِيمِ isimleri lafza-i celâl ile beraber zikredilmesindeki nazm vechi budur ki: Lafza-i celâl olan اللّه isminden silsilesiyle birlikte celal tecellî ettiği gibi; اَلرَّحْمنِ الرَّحِيمِ isimlerinden de -silsilesiyle beraber- cemal tecellî etmektedir. Zira, Celâl ve Cemâl, kâinatta iki kök ve asıldırlar ki, her bir âlemde tecelliye başladıklarında, onlardan teselsül eden fer'ler (ayrıntılar) meydana gelir. Meselâ: Emir ve nehy.. Sevap ve azap.. Terğip ve terhib.. Tesbih ve tahmid.. Havf ve reca gibi ayrıntılar.

Hem yine lafza-i Celal, (Ayniyye **(1)** ve Tenzihiyye) sıfatlarına işareti olduğu gibi, الرَّحِيمِ ismi de "gayriyye-i **(2)** fiiliye" ye îma etmektedir. اَلرَّحْمنِ ise, ne ayn, ne de gayr olan "Sıfat-ı Seb'a"ya **(3)** remzetmektedir.

Evet, اَلرَّحْمنِ ismi, "Rezzak" ma'nasındadır. "REZZAK" ise, bekayı ita etmekten ibarettir. Beka ise, vücûdun tekerrür etmesidir. Vücûd dahi "mümeyyize, muhassısa ve müessire" olmak üzere "üç" sıfatı istilzam eder ki bunlar: "İlim, İrade ve Kudret" tirler.

Hem "Beka" ki, rızk'ın bahşedilmesinin semeresi olduğundan, örfen "Basar, Sem' ve Kelam"ı iktiza eylerler. Evet, çünki rızkı verenin basar'ı olması lazımdır ki, merzûk'un hacetini -talep edip istemese de- görmesi lazımdır. Hem yine. rızkı veren Zat'ın, muhtaç

olanların -bir şey istediği zaman- kelâmını işitmesi gerektir. Keza, eğer varsa, olursa, (Yani, peygamberler hayatta ise. ya da melaike veya ilhama mazhar velînin varlığı mevzu-u bahis ise) vasıta ile konuşması için, kelâmının olması zaruridir. İşte, bu "altı sıfatlar" ise; (İlim, İrade, Kudret, Basar, Sem' ve Kelam) dırlar ki, yedincisi olan "Hayat"ı istilzam ederler.

[s2] Eğer desen: Azîm nimetlere delalet eden "RAHMAN" isminin, ince ve dakik ni'metlere bakan "RAHİM" ismine -ma'naca- zeyl kılınması, yukarıdan aşağıya inme san'atı olan "tedellî" olmuş olur. Halbuki belagat ise, terakki san'atında aşağıdan yukarıya çıkmadır?

Cevaben derim ki: O vaziyet, ma'nayı tamamlamak için bir zeyillendirmedir. Göze kaş, at'a gem gibi bir tamamlama ve bir tekmildir. Hem çünki büyüğün ince ve küçüğe tevakkufu lazım oluyor. (Yani ekseriya küçük, ince olanlar olmadan büyüklerden faydalanamamaktadır.) Kilitli kapıya anahtar, ruh'a lisan gibi... Bu vaziyette, bazen ince ve küçük nimetler, büyüklerin üstüne çıkarlar.

Ve keza, bu makam nimetlerin yer ve mevki'lerine karşı tenbih ve îkaz makamı olduğu için, nimetlerin en gizlisine daha çok dikkat çekilip tenbihe uygun oluyor. O halde burada, nimetleri yâd ve ta'dat etme makamında bir tedellî san'atı olsa da, tenbih makamında terakki san'atı olur.

[s3] Eğer desen: Rahman ve Rahim ve emsalleri gibi sıfatlar -akla ilk gelen ma'nalanyla- kalb rikkati ve onun şefkati gibi hal ve ma'naları hatırlatır. Oysa bunlar, Cenab-ı Hak hakkında muhal şeylerdir. Bundan, nihayet ve neticelerde verilecek ni'metler murad olmuş olsa dahi, buradaki "mecaz"ın hikmeti nedir?

Cevaben derim ki: O mecazın hikmeti, müteşabihât'ın hikmetidir. Yâni: İnsan aklının anlayabileceği bir üslupla konuşmadır ki

اَلتَّنَزُّلاَتُ الْاِلٰهِيَّةُ اِلى عُقُولِ الْبَشَرِ

diye ta'rif edilmiş. Ma'nası: Zihinleri ünsiyetlendirip ona göre hakikatleri anlatmak ve akıllarına yerleştirmek için İlahî tenezzülattır,

beşer'in fehim seviyesine inmedir. Bir çocukla konuşulduğu zaman, ülfet ve ünsiyet ettiği kelimelerle konuşulduğu gibi...

Evet, insanlardan "Cumhûr-u nâs" diye ta'rif edilen (halk kitleleri) ekseriya gördükleri, işittikleri veya bildikleri şeylerden ma'lumatlarını toplar, alırlar. "Hakaik-ı mahzaya" pek bakmazlar. Baksalar da, ancak hayallerindeki ayine içinde veya ülfet etmiş oldukları şeylerin canibinden bakarlar.

Hem kelamdan istenilen şey ise, ma'nayı ifade etmesidir, ma'na ise, kalpte ve histe te'siri olmaksızın tamamlanmaz. Te'sir ise, muhatabın ülfet eylediği bir üslûbu hakikata giydirerek sunmakladır ki, kalb onu kabul etmeye isti'dad göstersin ve ona hazırlansın.

---

(1): Sıfat-ı Ayniyye veya Tenzihiye veya Sıfat-ı Zatiyye veya Selbiyye ise: "VAHDANİYYET, KIDEM, BEKA. MUHALEFET-ÜN LİL HAVADİS. KIYAM-ÜN BİNEFSİHİ ve VÜCÛD'dur." (Mütercim)

(2): Sıfat-ı Gayriyye-i Fiiliye: (GAFFAR. REZZAK. MUHYİ, MÜMÎT) ve emsali gibi sıfatlardır. (Mütercim)

(3): Sıfat-ı Seb'a veya Sıfat-ı Sübûtiyye ise: (HAYAT, İLİM. İRADE. KUDRET, SEM', BASAR, KELAM) ve İmam-ı Matüridiye göre, sekizincisi "TEKVİN" dir. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-2

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 2 : Allaha Hamd

•Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur
•Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-2 : Cümle 1

Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur

FATİHA SÛRESİ

اَلْحَمْدُ Kelimesi.. Bu kelimenin kendi makabliyle münasebeti, bağlantısı ve diziliş vechi şöyledir ki: Vakta, "Rahman" ve "Rahim" isimleri ayrı ayrı ve çeşit çeşit ni'metlere delalet edip gösterdiler. Elbette arkalarında hamd ve şükrün takip eylemesi gerekli oldu. Hem sonra, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ kelamı, Kur'an'ın dört sûresinin başında **(1)** tekrarlanması ile, bu kelimelerin her birisi bulunduğu makama göre, asıl ve kök olan ni'metlerden birisine -daha çok- bakmaktadırlar. O asıl nimetler **(2)** ise: "Neşe-i Ulaya" (Halk ve icadla dünyaya gönderiliş) ve içindeki bakiliğe (dünyada kaldığı müddetçe hayatın levazımatını i'ta eylemek) ve "Neşe-i Uhra"ya (öldükten sonra, yeniden diriltilip haşr oluş) ve ondan sonraki bekaya (Ebed-ül âbad olan AHİRET hayatıyla bakîlik içinde ömür sürmek) ni'metlerine de nazırdırlar.

Sonra, HAMD'in bu makamdaki nazmı, yani Kur'an'ın fatihasına fatiha yapılmasının vechi ve hikmeti ise, zihinde ille-i gaiyenin önceliğinin tasavvuru gibidir, zira HAMD unvanı, netice-i hilkat olan ibadetin; ve kâinat ve mevcudat'ın yaradılış hikmeti ve gayesi olan Ma'rifet-i İlahiye'nin icmali bir suretidir, öyle ise, HAMD in en önde zikredilmesi, adeta ille-i gaiyye denilen yaradılış hikmetinin peşinen (Hamd ile) tasavvuru gibidir. Evet, Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) azamet ve celali ile ferman buyurmuştur ki; **(3)** وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (Yani ancak bana kulluk yapsınlar diye ins ve cinni yarattım.)

Sonra "Hamd" in birçok ma'nalarından en meşhur olanı, Cenab-ı Allah'ın kemalî sıfatlarını izhar eylemektir.

Bu meselenin tahkiki şöyledir ki: Cenab-ı Hak teâla ve tekaddes, insanı halk etmeyi irade buyurduğunda; Onu, kâinatı içinde cem'eden cami bir nüsha kılmış, onsekizbin âlemi müştemil olan âlem kitabına da bir fihriste etmiştir. Ve insanın ruh cevherinde Cenâb-ı Hak taâlanın ayrı ayrı isim ve unvanlarla tecelli eylediği bütün âlemlerin numunelerini tevdi buyurmuştur. İşte, böyle bir hilkat tarzıyla yaradılmış olan şu insan, kendisine in'am edilmiş bütün bu nimetleri, yaradılış hikmet ve gayelerine göre "HAMD" unvanı altında şükr-ü örfiyi (yani Göz, kulak, ağız gibi nimetleri i'tiraf ederek bu ni'mete, bu iyiliğe karşı teşekkürü) îfa etmek için sarfeylese; ve tabiatın paslarını gideren ve o a'zaları cilalandıran Şeriât-ı Mutahharayı imtisal eylese, işte o zaman insanın cevher-i ruhunda tevdi' edilmiş olan âlemlerin enmûzeçlerinin her birisi, ait olduğu âlemine bir mişkât, bir pencere açarak, o alemde mütecellî olan ve ona ait sıfata; ve bundan da tezahür eden İSM'e bir âyine olmuş olur. İşte o zaman bu haldeki bir insan, ruhuyla ve cismiyle gayb ve şehadet âlemlerinin bir hülâsası olarak; o iki aleme tecelli eden bütün esma ve sıfat kendisine de tecellide bulunduklarını bilebilecektir.

Demekki, "HAMD" ile insan, Allah'ın kemali sıfatlarına mazhar olmuş oluyor.

Bu hakikata delalet eden Muhyiddin-i Arabî (k.s.) nun, bir Hadis-i Şerifin beyanında:

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِى

olan meşhur sözüdür. Yani *"Mahlukatı yarattım ki, bir ayine olsun; tâ onda cemalimi müşahede edeyim."*

لِلّٰهِ Yani hamd ve şükür, ancak Vâcib-ul Vucûd mefhumuyla mülahaza edilebilen müşahhas Zat-ı Akdese hâstır ve müstehaktır. Evet, şahsiyetinin mevcudiyeti ma'lum ve ma'ruf, fakat künh-ü zatının keyfiyeti meçhul olan müşahhas bir zat, bazen umumî bir emir ile (bir

bilinen unvan ile) mülahaza edilebilir. İşte, لِلّٰهِ deki ل (lam), kendi özünün mânası olan ihtisas ve münhasırlığa taallukundan dolayı, âdeta bu bağlılık ve müteallıklığın ma'nasını içine çekmiş, almıştır. Ayn-ı zamanda ihtisas lam'ı, ihlas ve tevhide de işaret etmektedir ki, "Hamd ve şükür yalnız ve sadece Allah'a mahsustur" ma'nasıyla, ihlas ve tevhidi de ifade eder.

---

(1): Bu sûreler:, (Enam, Kehf, Sebe' ve Fâtır) sûreleridir. (Mütercim)

(2): Meşhur İmam Ebu İshak-ı İsferayinî "Hâşiyet-üş Şihab âla Suret-il En'am" adlı eserinde bu sûrelerin başlarındaki اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ın her birisi ayrı ayrı büyük ve temel nimetlere baktığını kaydetmiştir. (Bk.: Aynı eser C.4, Sh. 2) Sadreddin Yüksel

(3): Ayetten iktibasen alındığı için, bu tarzda kaydedilmiştir.. Âyeti, Zâriyat Sûresi 51/56. numaradadır. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-2 : Cümle 2

Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir

رَبِّ Yani: O ki alemi cemî-i eczasıyla birlikte terbiye eder, besler ve rızıklandırır. O alem'in eczaları da, her birisi umumî alem gibi birer alem olup, zerreleri de büyük âlemin yıldızları misillü intizam içerisinde hareketlerle müteharriktirler.

Ey aziz bilmiş olasın ki: Cenab-ı Hak -azze ve celle- her şey için bir "kemal noktası" tayin eylemiş. O şeyin içine de, o nokta-i kemale ulaşmak için bir "meyl" tevdi' buyurmuştur. Güya ki -her şeye- manevi bir emir vererek, ondaki o meyl ile hareketlenip o kemal noktasına doğru gitsin. İşte, eşyanın her birisi, kendi nokta-i kemaline doğru seyr-u seferinde, ona yardım edip yol gösterecek ve engelleri def edecek bir şeye, (bir yardımcıya) muhtaç bulunmaktadır. İşte o şey ise, ancak Allah -Azze ve Celle- nin terbiyesi ve yardımı olabilir.

Evet, kâinata dikkatle bakıp teemmül edebilsen; Benî Âdem taifeleri gibi bir çok mahlûkat taife ve kabilelerininde varlığını göreceksin.. Ve bunların her birisi tek başına ve ya toplu olarak, Sani'lerinin kendilerine ta'yin etmiş olduğu vazifelerinde son derece ciddiyet içerisinde sa'y ve hareket ile yürümekte olduklarını ve Halıklarının kanunlarına itaat ettiklerini bilecek ve anlayacaksın. Amma ne kadar aciptir ki; insanlar kâinatın bu umumî kanun ve nizamı dairesinden serkeşlik edip çıkabilmektedirler.

اَلْعَالَمِينَ Bu kelimenin son iki harfi olan ن ve ى ya عِشْرِينَ ve ثَلاَثِينَ gibi i'rabın sadece bir alametidir. (Yani Arapça sayının yirmiden itibaren çokluğunu ifade eden ve sayan bir alametidir.) Ya da, cem'iyyeti ifade etmek içindir. Yani: Kâinat ve

mahlûkat'ın cem'iyyet ve cemaatlarını ifade etmektir. Zira âlemin eczaları, herbirisi birer âlem olduğu için, mecmu'u "Âlemler" demektir. Yahutta, mevcûd olan şu âlem, Manzûme-i Şemsiyeye münhasır olmadığının ifade ve işaretidir.

Bu mevzu'u bir derece ifade eden bir şâir'in şöyle bir sözü vardır:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ كَمْ لِلّٰهِ مِنْ فَلَكٍ .. تَجْرِى النُّجُومُ بِهِ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ

Hem اَلْعَالَمِينَ de (1) رَاَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ ayetinde olduğu gibi; secde edenlerin müfredini değil, âkillerin cem'ini tercih ederek kullanmasında bir işarettir ki; Belagat nazarı âlemin eczasından her bir cüz'ünü "lisan-ı hal ile konuşan, diri ve akıllı" tasavvur eder.

Evet, mevcudat'ın "ALEM" ile tesmiyesi, Sâniinin onunla bilinmesine, tanınmasına bir isim olup ona şahitlik ediyor ve ona işaret ediyor demektir. Öyle ise رَاَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ âyetinde, yıldızların secde etmeleri gibi, رَبِّ deki terbiye ve i'lam, (yani terbiye etme, hacetlerini vakt-i münasipte tedarik eyleme ve hayatlarına lâzım olacak şeyleri öğretme ve bildirme gibi şeylerle) îma ediyor ki; o âlemler eczalarıyla birlikte secdeleri gibi akıllı, şuur sahibidirler.

---

(1): Yusuf Aleyhisselam'ın rüyada onbir yıldızın, Güneş ve Kamerin kendisine secde ettiklerini görmüş ve Yusuf Sûresi 12/4 ayetinin bu parçasıyla kayıtlıdır. (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-3

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet

اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Bunun üstteki cümle ile nazm ve dizilişi şöyledir ki:

"Rahman" ve "Rahim" isimleri, terbiye sisteminin iki temel esasına işaret etmeleriyle; "Rahman" ismi, "Rezzak" ma'nasında olduğu, "Rezzak" da menfaatlerin celbine mülayim ve muvafık geldiği gibi; "Rahim" ismi de, "Gaffar" ma'nasını taşıdığından, zararlı işlerin defi gibi işlere münâsip gelmektedir. Bu iki hal ise, terbiyenin iki esasını teşkil ederler. (Yani menfaatleri celbetmek ve bunun da vesile ve vasıtalarını halk edip hazırlamak ve mazarratları defetmek için lazım gelen müdafaa vasıta ve cihazlarını i'ta eylemektir.)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-4

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 4 : Din gününün sahibi

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ Yani haşr ve ceza günü..

Bunun اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile irtibat ve nazm vechi ise; bu, yani "ceza günü" اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ in adeta neticesi ve semeresidir. Evet, RAHMET, (tek başıyla) kıyametin kopması ve saadet-i ebediyenin gelmesinin (en büyük) delillerindendir. Çünki Rahmet ve ni'met, ancak kıyametin gelmesi ve saadet-i ebediyenin husul bulması ile Rahmet ve ni'met olabilirler. Eğer kıyamet kopmayıp, saadet-i ebediyye gelmezse; ni'metlerin en büyüğünden olan "AKIL" insan için bir musibet olmuş olur. Hem enva'-i rahmetin en latiflerinden olan muhabbet ve şefkat dahi, ebedî ayrılığın mülahazası ve düşünülmesi sebebiyle, şiddetli bir eleme ve musibetli bir üzüntüye tahavvül ederler.

[s4] Eğer desen: Cenab-ı Hak Sübhanehu ve Tealâ her şeyin her zaman mâlikidir. مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ "Din gününün mâliki" diye olan haslığın sebebi nedir?

Cevaben derim ki: Cenab-ı Hakk'ın kevn ve fesad aleminde va'z eylemiş olduğu, zahirî sebeplerin hikmeti, kendi azametini izhar etmek içindir. Yani tâ ki, aklın zahirî nazarında kudret eli, eşyanın "mülk" cihetindeki nâpak ve hasis gibi görünen şeyleri ile mübaşereti, karışması görülmesin. Lâkin DİN GÜNÜ olan kıyamet ve haşirde ise, bu gibi şeyler ortadan kalkarlar; her şey'in safi ve şeffaf olan "melekûtiyet" ciheti tecelladar olur. Öyle ki o gün, herşey ve herkes kendi seyyid ve Sani'ini vasıtasız ve perdesiz bir tarzda görecek ve bulacaktır.

Hem, مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ deki يَوْم lafzıyla ibarelendirilmiş olması, Haşrin hadsî ve vicdanî emarelerinden birisine işaret etmek içindir.

Şöyle ki: يَوْم kelimesi, gün ve sene arasında ve ömr-ü beşer ve deveran-ı dünya mabeyninde açık ve zahir olan tenasüp, uygunluk ve münasebete bakmaktadır. Ki adeta saat'in saniye, dakika, saat ve günlerini sayan mevcut ibre ve milleri arasındaki tenasüp ve münasebeti andırmaktadır.

Evet, nasıl ki birisi görse ki; saatin bir mili kendi devrini bitirip tamamladı. Elbette kalbinde hadsen intikal eder ki, bunun arkasında gelen milin de -biraz daha zaman ve mehil almış olsa da- devirlerini tamamlaması lâzımdır. Zira birbirine bağlıdırlar.

Aynen bunun gibi; dünyanın "yevm" ve "sene" gibi olan mil ve ibrelerinde vuku' bulan mükerrer nev'î kıyametleri müşahede eden adam; bir şahsı sairlerin bir nev'i gibi olan İNSAN için dahi, Haşr günü sabahında, Saadet-i Ebediye baharının doğacağına hadsen intikal etmesi lazımdır.

Amma مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ daki الدِّينِ den mûrad ise: Ya "ceza günü"dür ki, ameller'in (hayır, sevap., günah ve şer amellerin mükâfat veya cezalarının verileceği) günü olan "Yevm-i Ceza" demektir. Ya da: Din hakikatlerinin zuhûr'a çıktığı gün, Yani o hakikatlerin tulu' ve zuhurlarının ve i'tikad dairesinin sebepler dairesine galebe etmesinin günü demektir.

Evet, Cenab-ı Hak -Celle Celâlühu- kendi meşiet-i sübhaniyesiyle kâinatta öyle bir nizam tevdi' etmiştir ki; (zahire göre) müsebbebâtı sebeplere bağlamış. İnsanı da -tabiatı, vehmi ve hayaliyle- o nizama müraât etmeye ve onunla bağlanmaya duçar kılmış, her şeyi de mezkûr nizama doğru yönlendirerek sevketmiştir. Kendi Zat-ı Sübhanîsi ise, esbabın tesiratından tenezzüh ederek tekaddüs eylemiştir. Hem insanı i'tikad ve imanca, bu daire-i itikada -vicdaniyle, ruhuyla- muraât edip bağlanmasını teklif eylemiştir.

Evet, dünya hayatında, sebepler dairesi itikad dairesine galip ise de, Ahirette akaid'in hakikatleri perdesiz tecelli edecek ve esbab

dairesine galebe çalacaktır. Evet, bilmiş olasın ki; sebepler dairesiyle, itikad dairesinin, her birisinin kendine mahsus muayyen makamları ve mahsus hükümleri vardır. Öyle ise, her birisinin kendine ait olan haklarının verilmesi gerekir.

Buna göre, daire-i esbabda iken; tabiatı, vehmi ve hayali ile ve sebepler dünyasının ölçüleri ile itikad dairesine bakan adam, i'tizale girmeye muztar kaldığı gibi; itikad makamı ve düstûrları içinde iken de, ruhuyla ve kalbiyle esbab dairesine nazar eden adam da, her şeyi taht-ı nizamına almış olan Meşiet-i İlahiyeye karşı tenbelane bir tevekküle ve temerrüdü netice veren bir atâlete girmeye namzettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-5

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 5 : İbadet ve İstiane

•Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz
•Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-5 : Cümle 1

Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz

إِيَّاكَ نَعْبُدُ Bilmiş ol **(1)** ki, إِيَّاكَ nin 'Kâf'ında iki nükte bulunmaktadır.

Birinci Nükte: ك (İyyakenin "ke"si) ile yapılan hitabın içindeki iltifatın sırrıyla, (yani, gıyabî mükalemeden geçip, hazırane olan hitaba terakki etme sırrıyla) -yukarıda "Hamd" kelimesinde zikri geçmiş olan-evsaf-ı kemaliyeyi tazammun etmiş olmasıdır. Evet, o kemalî evsafın peyderpey zikredilmesinde, zihni tahrik ile, kabule müheyya eder hale getirir ve onu şevkle doldurur.. Ve o sıfatların mevsufu olan Zat-ı Kibriyanın nuruna teveccüh etmeye hareketlenir. Buna göre, إِيَّاكَ nin ma'nası: "Ey şu sıfatlarla mevsuf olan Zat-ı Zülcelal!" demek olur.

İkinci Nükte: Bu hitap, yani إِيَّاكَ نَعْبُدُ hitabı; belagat mezhebinde, ma'naların mülahazası zaruretine işaret eder. (Yani hitabın makamı, hitap edilenin azamet ve celalini ve namaz'ın mahiyetini ve onda okunan fatihanın ma'nalarının nereye baktığını ve sairleri mülahaza ve tefekkür eylemek lâzımdır diye işaret eder demektir.) Tâ ki, okunan şey'in şimdi taze nazil oluyor gibi olsun ki, tabiatça ve zevkçe hitaba incirar etmiş olsun ve ona bağlansın.

Demekki, إِيَّاكَ nin hitabı أُعْبُدْ رَبَّكَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ (Rabbine karşı onu görüyor gibi ibadet et!) **(2)** hadisindeki imtisalin emrini tazammun ediyor.

Amma نَعْبُدُ deki mütekellim-i maal-ğayr "nûn"u üç vecih içindir.

Birinci Vecih: Yani, biz âlem-i sağir olan "Ene" nin, yani vucûd'un ve şahsiyyet'in a'zası ve zerrelerinin cemaatları olarak şükr-ü örfi **(3)** ile sana ibadet ederiz. Her bir a'za ve zerrelerinin şükr-ü örfîyi yerine getirmeye (mânevi) emrolunmuş olmakla, fıtri olarak bu emr-i maneviye uymak, o a'zanın itaatidir.

İkinci Vecih: Biz muvahhidîn cemaatları, (ins, cinn ve melekten müteşekkil ehl-i tevhid toplulukları) senin şeriatına itaat etmekle, sana kulluk yapıyor ve ibadet ediyoruz.

Üçüncü Vecih: Biz kâinat topluluğu ve cemaatleri olarak (Kâinatın nizamı için va'z eylemiş olduğun) Senin Şeriât-ı Kübra-yı fıtriyyene itaatle serfurû ederek, sana ibadet ediyor ve azamet ve kudretinin Arş'ı altında, hayret ve muhabbetle secde ediyoruz.

Şimdi اِيَّاكَ kelimesinin üstteki مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ cümlesiyle veya daha üstteki sair cümlelerle nazm, irtibat ve dizilişinin vechi ise, budur ki: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ nın bir beyanı ve bir tefsiri olduğu gibi; مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ nin de bir neticesi ve lazımıdır.

Ve keza bilmiş ol ki: اِيَّاكَ nin takdimi, yani, نَعْبُدُ kelimesinden önce zikredilmesinin hikmeti; ibadetin ruhu olan İHLAS içindir. (Yani: Biz ancak ve yalnız sana ibadet ederiz gibi...)

Amma اِيَّاكَ deki ك hitabında ise; ibadetin illetine, (yani asıl hakiki sebebine) bir remiz vardır. Şöyle ki: اِيَّاكَ hitabı ma'nasıyla der: "Sizi kendisine hitabetmeye davet eden ve -üst tarafta vasıfları zikredilen- o vasıflarla muttasıf olan Zat-ı Celil-i Zülcemal elbetteki ibadete layık ve müstehaktır, ondan başka ibadete layık kimse yoktur.

---

(1): Yirmidokuzuncu Mektub'un Birinci Kısmının Altıncı Nüktesi olan "Nûn-u Na'büdü"ye dair parçaya da bakmakla çok faideler elde edilebilir. (Mütercim)

(2): Bu Hadis-i Şerif mütevatir hadislerdendir. Bir çok kaynaklarının tesbiti, "Risale-i Nur'un Kudsî Kaynaklan 2. baskı -A.B.-sh.: 809, sıra no: 831 dedir. (Mütercim)

(3): Şükr-ü Örfinin tarifi şöyledir: Cenab-ı Hakk'ın kendi abdine in'am eylediği kulak, burun ve göz gibi bütün a'zaları yaratıldıkları hikmet ve gayesine göre sarf eylemektir. Yani: İbadet cihetinde herbirisini Allah'ın emreylediği tarzda çalıştırmaktır. -El Muhit-ül Muhit B. Bistanî sh:476 (Mütercim)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-5 : Cümle 2

Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

Bu hitap dahi mezkûr "üç cemâat" itibariyle اِيَّاكَ نَعْبُدُ gibidir. Yani: Biz ceseddeki a'zaların cemaatı; ve muvahhîdinler cemaatı; ve kâinat topluluğu cemaatı olarak umum hacetlerimiz ve maksadlarımız için ve bunlardan en ehemmiyetlisi olan senin ibadetin için, senden tevfik ve yardım taleb ediyoruz. Hem اِيَّاكَ hitabını iki defa tekrarlamış olması ise; hitab ve huzûr'un lezzetini arttırmak içindir. Evet, "ayan makamı" (görünmeklik) "burhan makamın"dan daha çok üstün ve daha çok celil ve azim olduğu için, Hem çünkü huzur ise; sıdkın, hâlisiyyetin daha çok davetcisi olup, yalandan, riyadan uzaklaştırdığından, hitap tekrarlanmıştır. Aynı zamanda o tekrarların hikmeti, te'kid için olup tekzib edilmemesi ve her iki maksadın (ibadet ve istiane maksadlarının) müstakil birer iş, birer vazife olduklarını göstermek içindir.

Hem yine bil ki: نَسْتَعِينُ nün نَعْبُدُ ile yanyana nazmediliş ve dizilişinin bir hikmeti de; ücret'in hizmetle beraber diziliş ve bulunuşu gibidir. Zira ki ibadet, Allah'ın kendi kulu üzerindeki hakkıdır. Fakat iane ve yardım ise, kullarına Allah'ın ihsanıdır.

Amma اِيَّاكَ nin hasrındaki hikmet ise, şu nisbet-i şerife olan ibadet ve hizmet ile, abdin esbab ve vasıtalara karşı tezellül göstermekten kurtulup yüceldiğine işarettir. Belki o vesait ve esbab denilen şeyler -o vaziyette- o abd'a hizmetkâr olurlar da; ve abd ise,

yalnız Vahid-i Ehadı ma'bud ve maksud olarak tanıyan ve bilen olur. Ve işte o zaman -üst tarafta bahsi geçtiği üzere- itikad ve vicdan dairesinin tecellisi tahakkuk etmiş oluyor.

Lâkin eğer insan Allah-ü Teâla'ya hakkıyla hizmetkâr ve abd olmazsa; sebeblere hizmetçi, vasıtalara da zillet içinde perestiş eder bir halde kalmış olur. Buna göre, abdin üzerine hak ve lâzımdır ki; daire-i esbabda iken, bütün bütün sebebleri ihmal etmesin. Tâ ki, Cenab-ı Hakîm-i Mutlakın hikmet ve meşietiyle kâinatta tevdi' edilmiş olan umumî nizama karşı mütemerrid, isyancı durumuna düşmüş olmasın. Zira esbab dairesinde iken teşebbüssüzlükle yapılan bir tevekkül, -az üstte geçtiği üzere- bir atalet ve tenbellikten başka bir şey değildir.

Ve keza, bu ikisinin yanyana dizilişlerinin bir hikmeti de; mukaddimenin maksudla olan mukarenet ve beraberliği gibidir. Zira, iane ve tevfık, ibadetin mukaddimesidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-6

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 6 : Sırat-ı müstakime hidayet

- Cümle 1: Bize hidayet ver
- Cümle 2: Sırat-ı Müstakime

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-6 : Cümle 1

Cümle 1: Bize hidayet ver

(اِهْدِنَا)

Bundaki nazm vechi budur ki: اِهْدِنَا kelimesi, Allah'ın kendi kuluna ettiği sualine karşı abdin cevabıdır. Güya ki; Cenab-ı Mabud-u Mutlak, kuluna soruyor: "Senin hangi maksad ve muradın daha çok kalbini alâkadar ediyor?" Abd ise, اِهْدِنَا diyor. (Yani: Doğru yola hidayet buyur.) diye cevap veriyor.

Hem bilmiş ol ki: اِهْدِنَا kelimesi; hidayete ermişler.. Hidayeti talep edenler., ve hidayeti arttırmak isteyenler ve saireler gibi mefullerinin tenevvüüne binaen, ma'na mertebelerinin birkaç çeşide ayrılması sebebiyle; adeta اِهْدِنَا kelimesi, hidayet fiilinin dört tane masdarından iştikak etmiş, çıkmıştır.

İşte bu hale göre; اِهْدِنَا duası, isteği; bir grup insanlara göre ثَبِّتْنَا olur. Yani bizi hak ve doğru olan "Sırat-ı müstakim" üzere sabit-kadem kıl. Başka bir grup cemaata göre, زِدْنَا, اِهْدِنَا dır. Yani: Hidayetimizin nurunu arttır. Diğer bir taifeye göre وَفِّقْنَا, اِهْدِنَا olur. Yani: Bizi Sırat-ı Müstakim'de yürümeye muvaffak

eyle! Bir başka fırkaya göre: اَعْطِنَا, اِهْدِنَا dır. Yani: Bize hidayeti ve doğru yolu bahşeyle!..

Evet, Cenab-ı Halık-ı Kadîr خَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَ هَدَى hükmünce (1) Yani: Cenab-ı Hak bütün her şeyi yarattığı gibi; hayatları için lazım olan işleri öğretme, ona riayet etme gibi işlerine de hidayet etmiştir.

Bizlere de zahir ve batın duyguları i'ta etmekle, hidayete erdirmiştir. Sonra afakî ve enfüsî delilleri önümüze koymakla, kendi ma'budiyyet ve vahdaniyetine hidayet etmiştir.

Sonra, peygamberleri göndermekle ve kitapları indirmekle, bize hak dinine ve doğru yoluna hidayet vermiş ve bahşeylemiştir.

Sonra, Kıyamet gününde hakkın ve hakikatin üstündeki perde ve hicab'ın keşfedilip kaldırılmasıyla; Hakkın hak olarak, batılın da batıl olarak zahire çıkmasıyla, bizi en büyük hidayete erdirmiş ve erdirecektir inşallah, Amin.

اَللَّهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَ ارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ وَ اَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلاً وَ ارْزُقْنَا اِجْتِنَابَهُ اٰمِينَ

---

(1): Tâhâ Sûresi 20/50 ayetten, ya da A'lâ suresi 87/3 ayetinden iktibasen alınmış olmakla beraber, arabî metinde "ayettir" dememiştir -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-6 : Cümle 2

Cümle 2: Sırat-ı Müstakime

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Azizim bilmiş ol ki: "Sırat-ı müstakim" ise; Hikmet, iffet ve şecaat'ın özü ve hülasası olan "ADL" dir. (Ahenkli, muvazeneli, dengeli harekettir.) Bu üç şey de, insandaki üç kuvvenin, her birisinin üçer mertebesinin vasatıdırlar. Yani orta derecelisidirler.

Bu ma'nanın izahı şöyledir:

Cenab-ı Hakîm-i Mutlak, vaktaki ruhu, değişken ve çok şeylere muhtaç ve tehlikelere mar'uz olan insan bedeninde iskan eyledi. O bedenin veya içindeki Ruh'un idamesi için "Üç Kuvve" yi onun içine tevdi buyurdu.

Birinci Kuvve: Menfaatları, yararlı şeyleri cezbeden Behimî olan "Şeheviyye" kuvvesi..

İkinci Kuvve: Zararlı şeyleri ve tahribci işleri def edip iten Sebü'î olan "Gadabiyye" kuvvesidir.

Üçüncü Kuvve: Menfaat ve zararların arasını fark edip ayıran Melekî "Akliye" kuvvesidir.

Lâkin Cenab-ı Hâkim-i Hakîm, sair hayvanat'ın kuvvelerini bir tahdit altında bulundurduğu halde, müsabaka ile terakki edebilmesi sırrıyla, beşer'in tekemmülünü iktiza eden hikmetiyle; insanın bu kuvvelerine amelî sahada din ve şeriatla bir hudut tayin etmiş ise de fıtraten, yani yaradılışça bir hadd, bir sınır tayin etmiş değildir.

Evet, amelî sahada din ve Şeriat, bu kuvvelerin ifrat ve tefritlere gir-melerini yasaklayıp, Hadd-ı Vasat çizgisi üzerinde bulunmalarını

emretmiştir. Bu husustaki açık emir, فَاسْتَقِمْ كَمَا اَمِرْتَ ayetidir.(1)

İşte, bu üç Kuvvelerin Önünde fıtrî bir tahdid, bir engel bulunmadığından, herbirisinde bu üç çeşit mertebeler hasıl olmaktadır. Bu mertebelerden "Tefrit" mertebesi, eksiklik ve noksanlıktır. “İfrat” mertebesi ise, ziyadelik ve aşırılıktır. Amma "adl" mertebesi, bunların vasatı, yani, ikisinin ortasıdır.

İşte kuvve-i akliyenin mertebeleri

1- Tefrit mertebesi: Gabavet ve geri zekâlılıktır.

2- İfrat mertebesi: Şaşırtıcı cerbezekârlık ve demogojidir ki; akı kara, karayı ak göstermek gibi işlerin mantık dışı ve ma'nasızlarıyla uğraşan ve bulaşan bir zekadır.

3- Adl olan vasat mertebesi: Bu mertebe Hikmettir ki;

وَ مَنْ يُوءْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا

ayeti, onun mahiyetini beyan ve tefsir eyler.

Bu taksimattan sonra, şunu da bil ki: Bu "Üç kuvve"lerin asılları i'tibarıyla, nasılki her birisi mezkûr mertebelere ayrılıp çeşitleniyor.. Öyle de; bu çeşitlerin fer'lerinden her bir dalı dahi, o üç mertebelere ayrılıp tenevvu' edebiliyor.

Mesela: "Halk-ı efal" meselesinde; Ehl-i Sünnet Mezhebi, Cebr ile İ'tizalin vasatıdır, ortasıdır.

Keza, İtikad da; Tevhid mezhebi, Ta'til ve Teşbihin (2) vasatıdır.

İşte buna göre, ehl-i Tevhid ve ehl-i hak mezhebi, itikadda "Sırat-ı müstakim" olan vasat mezhebidir. Daha bu kıyas üzerinde misaller çoğaltılabilir.

Kuvve-i şeheviyenin mertebeleri

Bu kuvvenin "tefrit" mertebesi, "HUMÛD" dur. Yani, sönüştür ki, hiçbir şeye iştiha ve iştiyakı olmaz. "İfrat" mertebesi ise, "FÜCUR"

dür ki, helal haram demeden neye rast gelse, iştihası kabarır.

Amma bu kuvvenin "Vasat"ı ise, "İFFET" dir ki, helale rağbet edip, haramdan kaçar... Ve daha bu asıl ve köke göre; yemek, içmek, giymek ve saire gibi bütün fer' ve ayrıntılarını kıyasla.

Kuvve-i gadabiyenin mertebeleri

1-Tefrit mertebesi: “Cebanet”tir ki, hiç korkulmayacak şeylerden de korkar, evhama kapılır.

2-İfrat mertebesi: “Tehevvür”dür ki; istibdad, tahakküm ve zulmün menşei ve babasıdır.

3-Vasat mertebesi: "Şecaat”tir ki; aşk u şevk ile İslâmiyet namusunun himayesi ve Kelime-i Tevhid'in yüceltilmesi uğrunda ruh u canını bezledip feda eyler. Ve daha sair teferruatlarını bu misallere kıyas eyle!

İşte, -görüldüğü üzere- her üç kuvvenin ifrat ve tefrit mertebeleri olan "Altı yan"ları zulüm; "üç vasat" mertebeleri de, Adl ve adalettir ki, sırat-ı müstakimdir. Yani فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ayetine tabi' olarak âmeldir.. Ve bu Sırat-ı Müstakim köprüsü üstünden geçen adam, Cehennem'in üstüne uzatılıp konulmuş olan Sırat Köprüsünden de geçmiş olur.

---

(1): Sana emrolunduğu gibi dosdoğru istikamet çizgisi üzerinde bulun! (Hud suresi 11/112)

(2): Ta'til ve Muattıla mezhebi: Yirmibeşinci Söz'ün, Birinci Şulesinin, Birinci Şuaının, Beşinci noktasının İkinci Misalinde izahı yapıldığı üzere, şöyledir: Allah'ın bütün fiil ve işlerini sebeplere isnad edip; kâinatta her iş ve emr'in Allahü Tealanın irade ve kudretiyle olan icad ve idaresini inkâr eden ve bunu sebeplere ve tabiatlara bağlayan kör ve sağır bir kısım felsefecilerin mesleği.. -Mütercim-

"Teşbih" ise, Allaha ait sıfatları, mahlukatınkine benzeten ve ona göre batıl yorumlarla izahalarda bulunan bir diğer anlayışsız, idraksiz felsefeci gurubunun mezhebidir. -Mütercim—

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-7

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Fatiha Ayet 7 : Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin

- Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet
- Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil..
- Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-7 : Cümle 1

Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Ey aziz bilmiş ol ki, Kur'anın inci ve lü'lüleri tek bir ipliğe dizilmiş değillerdir. Belki (o harika) nazm ve diziliş, bir çok nakışların içerisinde; -yakınlık ve uzaklıkça, zuhur ve hafâca- mütefavit olan münasebetler ipliklerinin nescinden, dokunuşundan hasıl olmaktadır. Zira, i'cazın esası, icazdan sonra bu gibi nakışlardır.

Evet, mesela: صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ deki اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ cümlesi اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ile münasebetdardır. Çünkü nimet, hamd'ın yakın arkadaşı ve bitişiğidir. Keza bu cümle, رَبِّ الْعَالَمِينَ ile de münasebetlidir. Çünki terbiyenin tammı ve kemali ise, giden nimetin ardından, yeni gelenlerin olmasıyladır. Hem yine aynı cümle, الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile de münasebet içersindedir. Çünkü peygamberler, şehitler, salihler ve âlimler; alemlere ve hususiyle insanlığa in'am edilmiş rahmetlerdir ve rahmet'in zahir misalidirler. Keza, aynı cümle; yani اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ cümlesi, مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ile de bağlantılı ve münasebetlidir. Zira, en hakikî ve en kâmil nimet "Din"dir. Yine aynı cümle نَعْبُدُ ye de bakmaktadır. Allah'a karşı

ubudiyeti ve şekil ve adabını getiren, öğreten ve koyan Enbiya ve Evliyalar bu işin pişdarı, imamıdırlar. Hem aynı cümle نَسْتَعِينُ ile de alakalıdır. Zira, Ma'bud-u Zülcelallerinden istianede bulunanlar muvaffak olmuş kimselerdir.

Keza aynı cümle, اِهْدِنَا ile de münasebetlidir. Çünki hidayete ermiş olan o zatlar, فَبِهُدَيهُمُ اقْتَدِهْ ayeti sırrıyle, **(1)** Sırat-ı Müstakimin bilinmesi görünmesi, ancak o büyük nimetlere mazhar olmuş zatların mesleklerine münhasırdır. Onların yolları dışındaki yollar zulümatlıdır. İşte صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ cümlesinin pek çok ve pek büyük ma'na mertebelerinden şu getirdiğimiz izah, ancak nümunecik bir misaldir. Daha sair noktaları buna kıyas eyle!

Şimdi, tekrar aynı cümlenin kelimatının tahliline dönüyoruz: Evet, صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ deki صِرَاط lafzında şöyle bir işaret vardır ki: "Ey Rabbimiz, büyük ni'metlerine mazhar etmiş olduğun Enbiya, Şüheda ve Sülehaların yolu, tariki; tecrübesi yapılmış bir yoldur. Bu yolun etrafı da ihata çemberiyle çevrilidir. Bu yola sıdk ile girip sülük edenler -Biiznillah- bir daha çıkmaz ve yolunu kaybedip sapmazlar, sahil-i selamete ulaşır, çıkarlar."

الَّذِينَ lafzında ise, -bu kelime mevsûl olduğuna binaen- mevsûlün şe'ni de dinleyici için gözönünde hazır ve ahdedilmiş, tanınmış bir şey olmalıdır. İşte bu ma'na ile, şu الَّذِينَ olan "Mevsûl" **(2)** edatı işarettir ki; Beşer'in karanlıklı yolları içersinde Allah'ın "Sırat-ı müstakim" gibi aydın, nurlu bir yol ni'metine mazhar olmuş o Enbiya, Şüheda ve Sülehaların yüce şanlarına; ve hadsiz karanlık yollar içersinde yıldızlar gibi parlayıp yollarını aydınlattıklarına işarettir. Hal böyle olunca; bu kafile-i nûraniye, her

bir dinleyicinin -araştırmasa da- gözü Önünde adeta ahd edilmiş, ma'ruf ve ma'lum ve belli imamlar olarak görünmektedirler.

Amma الَّذِينَ nin Cem'iyetinde ise, O büyük hidayet ve iman nimetlerine mazhar olmuş zatlara ve onların "Sırat-ı Müstakim" olan yollarına ve ayrıca mesleklerinin hakkaniyetine "Tevatür" sırrıyla uymak ve tabi' olmak imkânının mevcut olduğuna remzetmek içindir. Evet **3)** يَدُاللهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ**)** Hadis-i şerifi de bu ma'nayı, te'yid etmektedir.

Amma اَنْعَمْتَ kelimesi ve bunun mazî siğasıyla zikredilmesindeki ma'na ise; ni'meti taleb edip istemenin yoluna ve onun vesilesine işaret etmek içindir. Ve اَنْعَمْتَ deki ت nin Allah'a olan hitabı içersindeki ona nisbet edilmesinde; kendisine de (yani, Fatihayı okuyana da) şefaatçi olduğunu bildirir. Güya ki, Fatihayı -namazda- okuyan kimse der ki: "Ya İlahî! İn'am etmek senin şanındandır. Hem de fazl-u ihsanınla o in'amı -geçmişte- yapmışsın. Layık ve müstehak olmadığım halde, bana da o in'amdan nasip buyur!" (Amin!)

Amma عَلَيْهِمْ kelimesindeki ma'na ise, Risaletin ağır ve şiddetli yüküne ve Teklifin pek büyük olan hamline işarettir. Aynı zamanda bu kelime îma ediyor ki: Onlar, (yani peygamberler, şehitler ve salihlerle beraber, varisleri olan büyük müctehidler, müceddidler ve kutuplar) yüksek dağlar gibidirler ki; Risaletin yükünü ve teklifin hamlini omuzlamışlardır. Aynı zamanda, bu kelime îma etmektedir ki: O büyük zatlar; -sahraları sulamak, feyizlendirmek için- yüksek dağlar gibi, yağmur'un, fırtınanın şiddetli hal ve vaziyetlerine tahammül etmişlerdir. Yani: İlahî tecellilerin ve pek ağır ve ciddî hitabat-ı Sübhaniyenin ve çok şiddetli emir ve nehiylerin pek ağır yükleri altına, ümmetlerinin salah, necat ve tefeyyüzleri için girmişlerdir.

Amma, الّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ de yapılan icmal ve ihtisarı

فَاُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ

(4) ayeti tefsir etmektedir. Zira ki Kur'an, birbirini tefsir eyler.

[s5] Eğer desen: Peygamberlerin meslekleri mütefavit ibadetleri de muhteliftir, neden!?.

Cevaben sana denilir ki: Onlara tabi' olmak ve cemaatlerine uymak meselesi ise, âkaid ve ahkâmın asılları itibariyledir. Çünkü, akaid ve ahkâmın asılları, devamlı kalan ve değişmeyen sabit hakikatler olup, furûat gibi değişmeye kabil değillerdir. Zira furû'at, zamanın değişmesiyle tagayyür ve değişim **(5)** gösterebiliyor.

Evet, nasılki dört mevsimin ve insan ömrünün mertebeleri vardır. ve keza, ilaçlar ve elbiselerin, mizaçlara ve mevsimlere göre ayrı ayrı tarzda olmasında tesirleri olmaktadır. Evet, bazı ilaçlar bir vakitte vücûda deva olduğu halde, başka bir vakitte zararlı düşebiliyor. Öyle de: Nev-i beşerin ömür mertebeleri ahkâmın furû'atında, değişim göstermesinde te'sir ve rolleri vardır. Yani: Allah'ın vahyi ve emri ile değişen o teferruatlı hükümler, gelir ruhların devası, kalplerin gıdası olurlar.

---

(1): "...O halde o geçmiş peygamberler'in hidayetli olan yollarına gir.. Ve onların nuranî cemaatlerine uy!.. (Enam suresi 6/90)

(2): Esma-i mevsule diye isimlendirilmiş olanlardan الَّذِينَ ve الَّذِي kelimesi, lûgatce "bitiştirilmiş, ulaştırılmış ma'nasıyla; bir cümlenin ifade ettiği ma'nalar, arkasında gelen cümle onu

tamamlıyorsa, bu iki cümle arasına الّذِي ile bitiştirmeye "mevsûl" denilir. -Mütercim-

(3): Hadisin mehazı için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kay. 2. baskı, sh: 843 Sıra no: 905 -Mütercim-

(4): Bu ayetin geniş tefsir, izah ve tam mealini arzu edenler, "Yedinci Lem'a"nın tetimmesi kısmına baksınlar. Ayet, Nisa Sûresi 4/69 sırasındadır. -Mütercim-

(5): İçtihad Risalesi olan 27. Sözün Hatimesi buradaki icmalin bir şerhi mesabesindedir.İstersen oraya müracaat et, bu meselenin tam halli yapılmış olduğunu göreceksin. Evet, Şeriatın fûru'atında olan tegayyür ise, ancak vahy ile ve peygamberlerin emriyledir. Yoksa, şunun bunun kafası ile değil. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-7 : Cümle 2

Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil..

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

Önceki cümle ile olan nazm ve diziliş vechi:

Ey aziz bilmiş ol ki: Bu makam, "Havf ve Tahliye" makamı olması hasebiyle, (Yani, Korkulan yeri; ve dalalet ve sairenin kir, paslarını kalb ve ruhtan çıkarıp atma makamı olduğundan) sabık makamla münasip düşmektedir. Evet bu makam, (dinleyiciyi) hayret ve dehşet nazarı ile, celal ve cemal ile tavsifi yapılmış olan Rububiyetin makamına baktırıyor ve bakıyor.

Sonra, iltica ve sığınma nazarıyla نَعْبُدُ deki ubudiyet makamına baktırmaktadır.

Sonra acz nazarıyla نَسْتَعِينُ deki tevekkül makamına nazarı çevirtiyor.

Sonra, teselli nazarı ile de, "Şu tahliye تخليه makamının daimî arkadaşı olan "Reca ve tahliye تحليه makamına baktırmaktadır.

Evet, korkunç bir hadiseyi veya dehşetli bir emri görenin kalbinde en evvel doğan şey, "Hayret" hissidir. Sonra, ondan kaçma ve uzaklaşma meyli doğar. Sonra da, kaçmak ve uzaklaşmaktan çaresiz kalıp âciz kalınca, tevekkül meyli doğar. Bu tevekkül meylinden sonra da, bir ümid ve teselli doğmaya başlar.

[s6] Eğer desen: Cenab-ı Hak -Azze ve Celle- Hakîm'dir, Ganîdir; acaba şerri, çirkinliği, dalaleti alemde halketmesindeki hikmet nedir?..

Cevaben sana şöyle denilir: Ey arkadaş! Şunu iyice bilesin ki: Kâinatta kemal, hayır ve hüsün maksud-u bizzattırlar. Hem bunlar kâinatın külliyatı ve erkânıdırlar. Şerr, kubuh ve noksan ise, o büyük rükünlere nisbeten cüz'iyât ve küçük şeyler olup; hilkatte azınlık, teba'î ve dağınıktırlar. Bu cüz'î şer ve noksanlıkların Halıkı; bunları hüsün, güzellik ve kemal arasında dağınık bir tarzda halkeylemiş olması; bunların zatiyetleri i'tibarıyla değil, belki hayır, hüsün ve kemal'in hakaik-i nisbiyelerinin **(1)** zuhurlarına, belki de vücûda gelmelerine bir mukaddime ve bir vâhid-i kıyasî olsunlar diye yaratılmışlardır.

[s7] Eğer desen: Hakaik-i nisbiyenin ne kıymetleri vardır ki, vücûda gelmeleri yolunda cüz'î serler istihsan edilip yaratılsın?..

Cevaben sana denilir: "Hakaik-i nisbiyye" dediğin şeyler, kâinat arasında bağlar ve rabıtalardır. Hem kâinatın nizamı, bunların iplerinden dokunmuş ve örülmüştür. Ve enva'-i kâinat'ın ayrı ayrı nev'ler halinde birer birlik ve ayrı birer teşahhus kesbetmesinin vücûdu da, onlardan in'ikâs etmiş şualardır. Ayrıca, hakaik-i nisbiyeler, hakaik-i hakikiyeden binler defa daha fazladırlar. Evet, bir Zat'ın hakikî sıfatları şayet yedi dane olsa; nisbî hakikatleri yediyüz olabilir. Öyle ise, hayr-ı kesir'in hatırı için, şerr-i kalil bağışlanır, belki de hayr-ı kesire vasıta olduğu için, beğenilerek alınır. Zira ki, içerisinde az bir şerr vardır diye, hayr-ı kesiri terketmek, şerr-i kesir olur. Hem "hikmet" in ve kâinat ve beşeriyetin maslahatı nokta-i nazarında; az olan bir şerr, çok olan bir şerr ile mukabeleye gelmesi takdirinde; o az olan şer, bil-gayr ile hasen olur diye ilm-i usul-u Şeriatta,**(2)** zekat ve cihad gibi meselelerinde takarrür etmiş kaidelerindendir. **(3)**

Amma meşhur olan اِنَّمَا اْلاَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِاَضْدَادِهَا nin, Yani: "Eşya,ancak zıddlarıyla bilinir, tanınır"ın

ma'nası ise: Bir şey'in zıddının bulunması, o şey'in hakaik-i nisbiyesinin zuhuruna sebeptir. Mesela: Eğer çirkinlik olmamış ve güzelliğin arasına karışmamış olsaydı; o zaman hüsnün, güzelliğin, iyiliğin gayr-ı mütenahî mertebeleri tezahür etmeyecekti.

[s8] Eğer desen: Şu gelen üç kelime اَنْعَمْتَ ve مَغْضُوبِ ve ضَالِّينَ de fiil, ism-i mefûl ve ism-i failin yanyana ve beraberce kullanılmasındaki tefavütün vechi hikmeti nedir? Hem aynı kelimelerde -mealleri itibariyle- ضَالِّينَ ile üçüncü fırka sıfatının, الْمَغْضُوبِ ile ikinci fırka sıfatının akibetinin ve اَنْعَمْتَ ile birinci fırka sıfatının ünvanını dile getirerek zikretmelerindeki tefavütün hikmeti nedir?

Cevaben sana denilir: اَنْعَمْتَ de sadece ni'metin unvanını, adresini seçip zikretmiştir. Yani: Vasfını ve şeklini bildirmeden adresini vermiştir. Bunun hikmeti de; ni'metin kendisi bir lezzet olduğu için, nefisler ona hep meyildar olduğunu bildirmektir.. Ve اَنْعَمْتَ yi mazî fiiliyle zikretmesindeki ma'na da, işarettir ki; Kerim-i Mutlak olan Cenab-ı Hakk'ın i'ta edip bahşeylediği bir ni'meti, geri alıpta götürmeyecek bir şana sahiptir.

Hem yine bunun mazî fiili siğasıyla olan zikrinde; Cenab-ı Mün'im-i hakikînin ni'metleri verme, lâkin geri almama adetini izhar eylemek suretiyle; istenilen şey'in vesilesine remzetmek içindir. Yani ki fatihayı okuyan kimse, sanki diyor: "Ya Rabb, in'am etme senin şanın olduğu için; geçmişte de hep bu in'amı yapmışsın, ne olur bana da o in'amdan lutfeyle!"

İkinci Fırka Sıfatının Akıbeti

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ den mûrad, şu olsa gerektir ki: "Onlar ki madem Kuvve-i Gadabiyenin ifratıyla hududu aşarak, tecavüz ile zulmettiler.. Ve Yahudiler'in inad ve temerrüdleri nev'inden, akidenin ahkâmını terketmekle fıska girdiler.. Ve madem fısk ve zulmün özünde menhus bir lezzetin ve habis bir izzet'in mevcudiyeti yüzünden, nefisler nefret edip onu terkedemiyor. İşte Kur'an-ı Hakîm dahi bu noktada, bütün nefisler'in nefret edip kaçacağı olan müthiş akıbetlerini zikreyledi, ki o da: Allah'ın gazabının nüzulüdür.

Hem الْمَغْضُوبِ de, devam ve istimrar şanında olan ism-i mefûlu ihtiyar etmiş olmasında, şöyle bir işaret vardır ki; tevbe ve afv ile inkıta' ederek son bulup kesilmeyen isyan ve şerler, artık bütün bütün silinmez bir damga, bir alamet olmuş olurlar.

Üçüncü Fırkanın Bahsi ve Mevzuu

وَلاالضّاَلِّيَنَ den murad ise; onlar ki vehm u hevaları, akl ve vicdanlarına galebe etmesi sebebiyle tarik-i haktan saptılar; ve Nasara safsataları gibi, batıl itikadlarla nifakın içine düştüler. Kur'an-ı Hakîm dahi bu noktada, onların sıfatlarının mahiyetini dile getirmeyi ihtiyar eyledi. Zira ki, dalaletin mahiyeti ve özü öyle bir elemdir ki -neticeyi görmeseler de- kalbleri nefret ettirilip, ruhları da ondan kaçarlar.

Ve ضَالِّينَ ism-i fail ile zikretmesi ile, îma eder ki; dalalet, o zaman gerçek dalalet olur ki; kesilmeyip devam ede... Evet, kat'iyyen bil ki: Bütün elemler ve azaplar dalalette; ve umum lezzetler, safalar ve sevinçler ise imandadır.

---

(1): "Hakaik-i nisbiye" meselesi Risale-i Nur'un bazı yerlerinde, hususan "Pencereler" Risalesinin 26. Penceresinde izahı vardır. Hülasası şudur: Mesela, şu adam cesurdur, elbetteki birilerine göre cesurdur. Sonra bu adam daha cesur birisiyle karşılaşınca, bu defa

buna göre o adam cesurdur... Ve hakeza, cesaret gibi güzellik, ilim, sanat ve sairede de bu hal ile yürütülebilir. -Mütercim-

(2): İlm-i usul-u şeriattan olan bu mesele: "Ehvenişşerreyn ihtiyar edilir" ile ta'rif edilmiştir. -Mütercim-

(3): NOT: Risale-i Nur da bu mesele, çok yerlerinde izah edilmiş, hülasası şudur: Düşman gelmiş, memleketin hududuna dayanmış, istila etmek üzeredir ki büyük şerdir. Buna karşı "cihad" için asker ve ordu hazırlamakta bazı zahmetler, meşakkatler de olacaktır ki, az şerdir. Eğer bu az şerli işi yapmazsak; düşman gelir, memleketi istila eder; İslâmın izzet, şeref ve namusu payemal olur ve hakeza! -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Fatiha-7

Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.

Eğer bu hakikati tam görmek istiyorsan;**(1)** şöyle bir şahsın halini farazi olarak gözönüne getir ki: Kudret-i İlahiyenin eli o şahsı hiçlik ve adem zûlûmatından çıkarıp, şu korkunç bir sahra gibi olan dünyaya bıraktı. O şahıs, gözlerini açarak, etraftan şefkat görme talebiyle baktığında, görür ki: Belalar, musibetler ve hastalıklar, her taraftan düşmanlar gibi ona hücum etmektedirler. Sonra bu şahıs, merhamet bulma ümidiyle unsurlara ve tabiatlara nazar eyler, görür ki; katı kalpli, merhametsiz şeylerdir, aleyhinde dişlerini biliyorlar. Sonra, bu şahıs, başını kaldırdı, yardım alma ümidiyle ecram-ı ulviyeye baktı, gördü ki: Pek heybetli ve müthiştirler. Adeta her birisi korkunç, büyük topların ağzından fırlayıp çıkan ve onun etrafından geçen ve onu tehdit eden ateşten mermilerdir. İşte bu şahıs, bunları böyle görünce, hayret ve çaresizlik içine düştü. Bu halleri görmemek ve onlardan kaçıp gizlenmek için başını eğdi, nefsini ve kalbini mütalaa etmeye başladı. Baktı ki, ne görsün; nefis ve ruhunun binler hacetlerinin feryadları ve fakr u ihtiyaçlarının pek çok enin ve iniltileri işitilmektedir. Sonra da; bu hal ve vaziyetlerden tevahhuş edip ürkerek, bir iltica ve bir sığınma yeri olan kendi vicdanına baktı, gördü ki; uzayıp giden binlerce heyecanlı emelleri var ki, dünya onları doyuramıyor.

Şimdi, Ey arkadaş! Gel, Allah için söyle! Eğer bu şahıs; (Hilkatin, kâinat ve mevcudat'ın ilk ve evvel yaradıcısı Cenab-ı Hak olduğu gibi; Ahireti de halk eden ve edecek ancak O' dur olan ma'nasıyle) Mebde' ve maada, Sani' ve haşre itikad etmezse, hali ne olur? Cehennem'in ateşi, onun başındaki haletten daha şiddetli ve ruhunu yakan vaziyetten daha yandırıcı olur mu sanırsın?!..

Evet, böylesi bir şahsın başında hiç çaresi yok; korku ve heybet, acz ve ra'şet (titretici havf) ızdırap ve vahşet, kimsesizlik ve yeisten

terekküb etmiş bir hal vardır. Zira, bu şahıs, bu itikad ve şu vaziyette iken, kendi iktidarına müracaat ettiği zaman, onu acz ve zaaf içersinde çırpınan bir halde görüyor. Hem hacetlerini teskin eylemek ve feryatlarını susturmak üzere ona yöneldiğinde, hiç susmadıklarını, belki sayhalar vurarak bağırdıklarını müşahede ediyor. Yine bu şahıs, feryad ederek imdad istese de, sesini işitecek ve kendisine yardım edecek kimseyi bulamıyor; her şeyi düşman zannediyor.. Ve her şeyi garip, kimsesiz tahayyül ediyor. Ve hiçbir şeyle ünsiyet edip eğlenemiyor. Şayet yıldızların deveran ve hareketlerine baksa; vicdanı parçalayan korku ve dehşet içinde ürküntü ve müz'iç bir nazarla bakıyor. (Şimdi bu şahsı bu halde bırak, dön ve gel.)

Sırat-ı müstakim'in caddesi üzerinde olan ve nur-u imanla vicdanını ve ruhunu ziyalandırmış, ışıldatmış olarak tasavvur ettiğimiz aynı o şahs'ın, şimdi buradaki halini teemmül edip bak! Nasıl da görürsün ki; bu zat, ayağını dünya içine bastığı ve gözlerini açıp baktığı zaman; hücum eden bütün haricî âdiyâtın, yani musibet ve belaların karşısında bir "nokta-ı istinad" bularak, ona dayanıp istirahat ediyor. İşte, o nokta-i istinad ise, Marifet-i Sani'dir.

Sonra, aynı bu insan; ebede uzanmış giden isti'dadlarını ve emel ve arzularını teftiş ettiğinde bakar, görür ki; binlercedir. Ve bütün bunların temini hususunda, nefsinde gayet büyük bir acz ve fakr hissettiği zaman; bir nokta-i istimdad olarak Saâdet-i Ebediyeye olan imanı ve onun ma'rifetini buluyor ve ona dayanıyor. İşte bu nokta-i istimdattan emelleri imdat almaya ve o istimdad noktasının ab-ı hayatından da içmeye başlarlar.

Hem sonra, bu şahs-ı mü'min, başını kaldırıp kâinatın mevcudatına baktığında , her şeyle ünsiyet etmeye başlıyor ve gözleri her bir çiçeğinden ünsiyet ve tehabbüb topluyor. Aynı zamanda kâinatın ecram ve kürelerinin harekâtında. Halıklarının hikmetini müşahede ederek, onların temaşasıyla tenezzüh edip, ibret ve tefekkür nazarıyla bakıp seyrediyor. Adeta güneş, lisan-ı haliyle ona seslenerek diyor. "Ey kardeş! Benden tevahhuş edip ürkme! Sen hoş geldin, safa geldin. Ben ve sen beraber ve yanyana Zat-ı Vahid-i Ehad'in hizmetçileriyiz. Onun emirlerine muti'leriz. Hem ay ve yıldızlar, denizler ve karalar ve sair mevcudat, hususî dilleriyle, her birisi ona sesleniyor ve ona remzen gözkırparak: "Ehlen ve sehlen hoş geldiniz, bizi tanımazmısınız." diyorlar. Hem "bak, hepimiz senin

mâlikinin hizmetiyle meşgulleriz, bizden sıkılıp da tevahhuş etme! Hem dış görünüşüyle na'raler savuran belaların tehditlerinden de korkma; çünki her şey'in dizgini senin Halıkının elindedir."

İşte bu şahıs, evvelki haletinde, vicdanının derinliklerinden gelen şedid bir elem ve korkuyu hissediyor ve bundan kurtulamak için, ya da onu biraz gevşetmek ve azıcık bir teselli bulmak için de, hissinin iptaline medar olmak üzere, kendini gaflet içine atmaya, ya da dünyanın malayanî işlerinin ayrıntılarıyla meşgul olmaya muztar kalıyor, tâ ki vicdanını aldatsın ve ruhunu uyutsun. Yoksa, içinde bulunduğu haletini -eğer inceleyerek düşünse- vicdanının ka'rını, dibini yakan derin bir elemi, bir azabı hissedecektir. İşte bundan anlaşılıyor ki; kişinin tarik-i haktan uzaklığı nisbetinde, elem ve azabın te'siri de ona göre oluyor ve tezahür ediyor.

Amma ikinci halette ise, ruhunun dibinden âli bir lezzeti ve âcil bir saadeti hissetmektedir. Kalbini ne kadar îkaz eyliyebilmişse, vicdanını tahrik eylemişse, ruhunu duyarlandırmışsa; o nisbette saadeti, mutluluğu da artacak ve ona ruhanî Cennetler'in kapılarının açılış müjdeleri gelecektir.

اَللَّهُمَّ بِحُرْمَةِ هَذِهِ السُّورَةِ اجْعَلْنَا مِنْ
اَصْحَابِ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ اٰمِينَ

---

(1): Bu hakikatin daha şirin ve daha parlak izahatını görmek ve almak istiyorsan; "Lemaat" eserinin Sözlerdeki sh: 740, ve Asâr-ı Bediiyyedeki -2. baskı- sh: 951'e bak. —Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

:: BAKARA Suresi Tefsiri ::

Zehraveyn'den (1)

Birinci Sure

Bakara Suresi

•Sual: Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?
•Bakara 1: Huruf-u Mukattaa
•Bakara 2: Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği
•Bakara 3: Allaha İman - Namaz - Zekat
•Bakara 4: Kitaplara ve Ahirete İman
•Bakara 5: Müminlerin hidayeti ve felahı
•Bakara 6: Küfrün Mahiyeti
•Bakara 7: Kalplerin Mühürlenmesi
•Bakara 8: Münafıklar Bahsi
•Bakara 9-10: Münafıkların aldatması
•Bakara 11-12: Münafıkların fesad çıkarması
•Bakara 13: Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü
•Bakara 14-15: Münafıkların müminlerle alay etmesi
•Bakara 16: Hidayeti verip dalaleti satın almaları
•Bakara 17-18: Münafıklar hakkında Ateş Temsili
•Bakara 19-20: Münafıklar hakkında Yağmur Temsili
•Bakara 21-22: İbadet ve Tevhid Bahsi
•Bakara 23-24: Nübüvvet Bahsi
•Bakara 25: Cennet Bahsi
•Bakara 26-27: Temsil Bahsi

•Bakara 28: Yeniden yaratılış
•Bakara 29: Yedi Kat Sema Bahsi
•Bakara 30: Hilafet-i İnsaniye
•Bakara 31-33: Talim-i Esma

---

(1): Hadisi sahih-i şerifle, "Bakara ve Âl-i İmran" sûreleri “Zehraveyn”. (Yani parlak, ziyadar iki sûre) diye isimlendirilmiştir. Sahih olan bu hadis-i şerifin bir çok mehazleri için bak: "Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları" eserimiz 2. Baskı sh: 810, Sıra no: 832 ye. - Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-: Kuranın Tekraratı

Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Mukaddime(1)

[s9] Eğer desen: Îcazdar ve mu'cizekâr ve belağat-eda Kur'anda, bazı şeyler zahir nazarda çokça tekrarlanırlar. Mesela: “Besmele” ve فَبِاَىِّ الاَءِ..الخ ve وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ..الخ ve Hazret-iMusa (A.S.) nın kıssası, ve bunların emsali gibi tekrarlar... Halbuki bu tekrarlar usandırıyor, belağata da münafîdir?!.

Cevaben sana denilir ki: "Parlayan her şey yakar değildir." Evet tekrar, bazen usandırır. Lakin mutlak değildir. Belki bazen olur ki, tekrarlar istihsan edilir. Bazen de usanç verdiği olur. Nasıl ki insanın yiyecekleri içerisinde, bir kısmı "kut" dur, temel gıdadır. Bu kût olan temel gıda, tekrarlandıkça tatlılaşır, ünsiyet verir. Gıdaların bir kısmı da "Tefekküh'tür. Bunların tekrarlanmasında ise usanç, amma tazelenmesinde ise lezzet var.

İşte, bu gibi yiyecek gıdalarda bu iş böyle olduğu gibi; kelamın da bir kısmı hakikatin özü olup fikirlere kût ve kuvvet, ruhlara da gıdadırki; Güneşin ziyası gibi her iade edilip tekrarlandıkça, istihsan ile karşılanır.. Ülfet edilmişin tekrarlanmasıyla da, tanışma ve ünsiyet peyda edilmiş olur... Kelamın bir kısmı da, ziynet ve tefekküh kabilindendirki; lezzeti, suretinin tazelenmesinde ve elbisesinin tenevvu'unda, çeşitlenmesindedir.

İşte sen, bu hakikati böylece anladı isen, bilmiş ol ki: Kur'an-ı Hakîm-i Mu'ciz-ül Beyan, nasılki hey'et-i mecmuasıyla kalblere kût ve kuvvet olduğundan; tekrarında değil usanç, belki her tekrarlandıkça halavet ve lezzet alınır. Kur'an'ın eczaları mesabesinde olan bazı yerleri de vardır ki; her tekrarlandıkça, parıldayarak etrafından hak ve hakikatin şua'larını fışkırtır. Keza, Kur'anın o bazı yerlerinde, üssül-esas ve hayatî düğümler mesabesinde olan "Ukde"ler bulunur ve mütecessid nurları vardır ki; sermedi bir cesetle birleşerek cisimleşmişlerdir. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ gibi.

Şimdi ey arkadaş! Eğer zevk-i hakikat alıcısı duygu cihazın varsa; git, onunla bir müşaverede bulun!

İşte buraya kadar söylediklerimiz, Kur'anda tekrarların varlığı takdirine binaen söylenmiş sözlerdir. Yoksa, caizdir ki; mesela, Kur'anda çokça tekrarlanan Musa Aleyhisselamın kıssası her bir makamda, husûsiyle bulunduğu sûrede, üzerinde durulan mevzu ile alakadar olan vecihlerden ve o vecihleri müştemil bulunan, o makama münasip bir vecihle bulunsun. Buna göre, kıssa-i Musa'nın (A.S.) Kur'andaki tekrarları "Tefarîk-i asa"**(2)** denilen meselden daha münasip ve tam yerinde olarak bulunmaktadır. Kur'an-ı Hakîm bu kıssayı adeta gümüş olarak yed-i beyzasına almış, altın olarak kalıba dökmüştür. İşte Kur'anın bu harika belağatı karşısında, Beyan ve Belağat sihirbazları secdeye kapanmış ve kapanmaktadırlar.

Bu kıssa-i Musa gibi, Besmele'nin tekrarında birkaç cihet vardır. Bunlar -yukarıda izahı geçtiği üzere- "İstiâne, teberrük ve mevzuiyet"tir. (Yani yerleştirme, esaslandırma gibi...) Belkide bu cihetler, Kur'andaki esasî olan noktalara birer gayelik ve fihristiyettirler.

Keza, Besmelede bir çok makamlar bulunur ki, bunlar: "Tevhid makamı, tenzih makamı, sena makamı, Celal makamı, Cemal makamı ve ihsan makamı" gibi makamlardır. Hem yine Besmelede bir çok ahkâm dahi zımnî olarak bulunurlar. Mesela: Tevhide, Nübüvvete, Haşre, Adalete; yani Kur'andaki dört meşhur maksatlara işaretleri gibi ahkâmlardır. Buna göre, ekser sûrelerde, bu dört maksatlardan birisi maksûd-u bizzat bulunup, diğerleri istidradî tarzında bulunurlar.

Şu halde, neden caiz olmasın ki; ta'dad edilen bu nokta ve nüktelerden bir cihetinin veya bir hükmünün veya bir makamının, o sûrenin ruhu ile mahsus bir münasebeti bulunsun da, o makamdaki mevzuya bir ana düğüm olmuş olsun. Belki de o cihetler ve makamlar itibariyle o sûrenin icmalî bir fihristesi olmuş olsun.

---

(1): Eser'in aslında "Mukaddime" kelimesi yoktur. Lâkin tercümede, mevzuya giriş yapılan bu yerde, mukadder olarak "Mukaddime" başlığı bulunuyor gibidir. -Mütercim-

(2): "Tefarîkul asa" sözü Arap edebiyatında meşhur bir darb-ı meseldir. "Değeneğin parçaları" unvanıyla olan bu darb-ı mesel, birkaç ma'nada kullanılmaktadır.

O ma'nalardan birisi: Birinin diğerinden alacağı hakkını toptan değil, parça parça almasına da denir.

İkinci ma'na: Birisine "sen daha hayırlısın" yani başkaların vereceği parça parça menfaatlerden daha fazla menfaat getiriyorsun.

Üçüncü ma'na: Bir kalın değeneğin ayrı ayrı şakka -uzunluğuna- bölünüp, her parça başka bir şeye, bir menfaata yaraması bu darb-ı meselin esasıdır. (El Muhit-ül Muhit B. Bistanî sh: 678)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-1

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa

الٓمٓ

Ey aziz bilmiş ol ki: Burada, Şu الٓمٓ de dört "Mebhas" bulunmaktadır

- 1.Mebhas
- 2.Mebhas
- 3.Mebhas
- 4.Mebhas

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-1 : 1.Mebhas

1.Mebhas

Birinci Mebhas

Bilmiş ol ki; Kur'anın i'cazı الم in ufkundan doğar ve ağararak parla-maya başlar. Zira, i'caz ise, letaif-i belağat'in lem'alarının imtizacından, karışımından tecelli eden bir nurdur. İşte bu "mebhas"ta birkaç incelikler ve letaifler bulunmaktadır. Bunların her birisi tek başıyla çok -ince de olsalar- lâkin küllü ve mecmuu birlikte olduğunda, i'cazın fecr-i sadıkı olurlar. İşte letaiflerden

Birincisi: Buradaki الم sair sûrelerin başlarındaki benzeri mukatta' huruflu arkadaşları ile birlikte, umum kelimelerin (hususan Kur'an kelimelerinin) -tabir caiz ise- hammaddesi ve unsurları olan bütün Hecâî harflerini yarı yarıya bölerek almışlardır. Öyle ise, burada azıcık dur ve düşün!

İkincisi: Sûrelerin başlarındaki mukatta' harfli kelimelerin içine alınmış olan bu yarılar, alınmayıp bırakılanlardan daha çok istimal edilen harflerdir.

Üçüncüsü: Kur'an-ı Hakîm, şu mukatta'ların içine alınmış harflerin içinden, lisana en kolay gelen kelimeleri tekrarlamıştır "elif ve "lam" gibi.

Dördüncüsü: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan şu mukatta'lı şifreleri Yirmidokuz surelerin başlarında zikreylemiştir ki, bu sûrelerdin adedi Hecaî harflerin de adedidir.

Beşincisi: Umum heca harfleri içinden alınmış olan bu yarılar, harflerin tabiatları olan "Mehmûse, Mechûre, Şedide, Rıhve, Musta'liye, Munhafıda, Münfetiha" ve saire gibi bütün çiftli cinslerini

yarılayarak almış, tekli harflerden ise, "Kalkala" gibi az ağır olanlarından, "Zillaka" gibi çok hafif olanlarından almıştır.

Altıncısı: Mukatta’lara alınmış olan bu nısıf harfler, tabiatleri itibariyle en latif seciyeli olanlarıdır.

Yedincisi: Kur'an-ı Hakîmin şu mukattalarda yaptığı taksimatla ihtiyar eylemiş olduğu yol, beşyüzdört ihtimal arasından seçilmiştir ki, harflerin mezkûr tabiatleri itibariyle, onları bu tarzda yarı yarıya bölmekte o seçilmiş yoldan başka bir yol, asla mümkün değildir. Çünki, bir çok taksimat şekli bunda içiçe bulunmaktadır, karışıktır ve birbirinden farklıdır. Öyle ise, burada harf cinslerinden her birisinin bu şekil tansifinde acip bir garabet bulunmaktadır... Ve işte şu zikredilmiş lem'aların imtizacından çıkan i'cazın nurunu derleyip alamayan kimseler, kendi zevkinden başka bir şeye levm ve itapta bulunmasın!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-1 : 2.Mebhas

2.Mebhas

İkinci Mebhas

Bilmiş ol ki: Şu الم kar'ul-asa gibi dinleyiciyi îkaz edip, dikkatini harekete geçirerek, garabetli vaziyetiyle acip ve garip bir şey'in taliâsı, ön habercisi olduğunu bildiriyor. İşte bu "Mebhas"ta dahi birkaç letaif bulunmaktadır.

1- İsim ile harfleri heceleyerek, tek tek okumadaki hikmeti; müsemmânın da (yani bu harflerle terkibi yapılıp inşa edilecek ma'naların da, yani Kur'anın hakaikinin ifadeleri de bunlardan doğacağı olan) cinsine işaret etmek içindir..

2- الم deki taktî'-i huruf, işarettir ki; bu harflerden doğacak olan müsemma, (Bal'bek, Kırıkkale isimleri gibi) itibarî bir vâhid olup, meczî bir mürekkep değildir. Yani, birbirine katıştırılmış bir terkip olmayıp, ancak varlığına itibar edilen şey ma’nasında kıyas birimi gibi bir vâhiddir.

3- Bu harflerin takti' ile hecelenmesinde, sanat'ın maddesini göstermeye telmihli bir işarettir. Yani nasılki, seninle ilimde muarazaya kalkışana karşı, senin kalem ve kağıdı orta yere bırakman gibi... Güya ki Kur'an-ı Hakim الم deki harfleri hecelemesiyle der ki. "Ey iddiacı inadcılar! Sizler kelam'ın emîrlerisiniz. Şu sizin ellerinizdeki ne ise, ben aynısından kullanıyor ve o cinsten konuşuyorum."

4- Ma'nanın ihmaline remzeden şu takti'li heceleme vaziyeti, muarızların delil ve hüccetlerini kestiğine işaret ediyor. Yani ta,

demesinler ki: "Biz ümmîleriz; hakikatten, kıssa ve hikayeleri ve ahkâmları bilmiyoruz ki, sana karşı gelelim." Evet, bu iddiayı kökünden kesmek için, güya Kur'an bu harflerle der ki: "Sizden belağatin nazmından, düzgünce dizilişinden başka bir şey istemiyorum; ister müftereyât, yani hurafeli düzmecelerde olsun, getirebilirseniz, getiriniz!"

5- Harflerin kendi isimleriyle ibarelendirilerek hecelenmesi, okur yazarların işi olduğu için; muhitiyle beraber ümmî bir Zattan (A.S.M.) şu kelamı işitenler, en evvel beklediklerinin hilafıyla karşılaştılar. Halin seciyesine nazaran, bu vaziyet şöyle remzeyler ki: "Bu kelam o ümmî zattan doğup gelmiyor, belki ona ilka ediliyor, vahy ediliyor."

6- Harfler'in kendi adlarıyla hecelenmesi ise, kıraet'in, okumanın ilk esası, temelidir. O halde, bu vaziyet îma eder ki: Kur'an, hâs bir tarik'in, yeni bir yolun müessisidir, ümmîlere de muallimdir.

İşte, şu -bir kısmının dakikliğiyle beraber- iplerinin dokumasından, yüksek bir nakş-ı i'cazı göremiyen adam, belagat sanatında dahîl ve müptedidir. O halde, bu işin erbab ve ehlinin fetvalarını taklid eylesin!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-1 : 3.Mebhas

3.Mebhas

Üçüncü Mebhas

Şu الم in şekil ve vaziyeti, i'cazın ikinci esası olan "îcaz" in nihayet mertebesine bir işarettir. İşte, bunda dahi birkaç letaif bulunmaktadır:

Birincisi: Şu الم birbirine eklenip teselsül eden bir kıyas-ı temsilî ile remz, işaret, îma, telvih ve telmih eder ki: Şu Kur'an, Allah'ın kelamı olup, Cebrail Aleyhisselam vasıtasıyla, Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselama nüzul etmiştir.

Evet, çünkü Kur'anın mecmu'unda mufassalen bulunan hükümler, bazen bir tek sûre de temessül ve teressüm eyler. Hem bazen kısa bir sure, bir tek ayette remz ile derc olmuş olur. Hem bazen bir ayet, tek bir kelamda gizlendiği telvih ile bilinir. Hem bazen bir kelam, bir kelime içinde dahil olduğu telmih olunur.. Ve bazen cami' olan o bir kelime, "sin, lam, mim" gibi huruf-u mukatta'nın bir harfinde kendini gösterir.. Nasıl ki bu ma'na ile: "Kur'anın tamamı Bakara Sûresinde, Bakara Sûresi de, Fatiha da, Fatiha ise, بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ de, Bismillah dahi, yontulmuş olan "Besmele" şekilli kelimededir diye söylenir. Ve bütün bu söylenen ve sayılanlar الم in de içindedir denilse caizdir.

İşte, şu müteselsil olan kıyas-ı temsilîye istinaden ve hem ذَٰلِكَ الْكِتَابُ nün ifade ettiği ma'nanın işaretiyle diyebiliriz ki: "Şu ezelî olan Kelamullah, Cebrail Aleyhiselam vasıtasıyla Hz.Muhammed Aleyhissalatü Vesselama nazil olmuştur" hükmü الم den tecellî ile parlamaktadır.

İkincisi: Şu hurûf-u mukatta'lar ilahî birer şifre olup, Allah-ı Zülcelal tarafından (manevî) telgraf ile Resulüne keşide edilmiş de, anahtarları da Resulünün yanındadır. Beşer fikrinin eli, -izinsiz olarak- onlara uzanamaz.

Üçüncüsü: Şu الم in tarz-ı üslubu üstüne Kur'an'ın nazil olduğu zatın (A.S.M.) şiddet-i zekavetine bir işaret vermektedir., ve bu işaret ise, remzen gösteriyor ki;Hz. Muhammed'e (A.S.M.) nisbeten bu gibi remz u işaretler sarih hükmündedir.

Dördüncüsü: Şu mukatta'attaki harfler'in isimleriyle takti' edilerek zikredilmeleri ile, işaret veriyorlar ki; harflerin kıymet ve değeri, sadece ma'nalarında değil, belki harflerin arasında -ilm-i esrar-ı hurûf ulemasının keşfeylemiş oldukları- sayıların münasebeti **(1)** gibi fıtrî münasebetler vardır.

Beşincisi: الم Mukatta' harfleriyle, hâs olarak halk, (boğaz) vasat (ağız ortası) ve şefe (dudak) nin üç mahreçlerine işaret etmektedir. Bu işaret ise, zihni dikkat etmeye ve ülfet perdesini yırtmağa zorladığına remzeyler. Tâ ki zihin, hurufatın hilkatındaki nakışların şu acip levnlerini mütala'a etmeye mecbur olsun.

İşte, ey elleri belagat sanatıyla boyalanmış adam! Şu (geçen) letaifın kıt'a ve parçalarını terkib ile birleştir ve mecmu'una birden bak, dinle; tâ ki sana هَذَا كَلَامُ اللَّهِ i, okutsun, dinletsin.

---

(1): 40 sene sonra **(*)** Risale-i Nur bu lem'a-i i'cazı körlere dahi göstermiştir. -Müellif-

(*): 1915 te te'lif edilen İşarat-ül İ'caz tefsiri, te'lif tarihine 40'ı ilave etsek, 1955 eder ki. Molla Abdülmecid Efendi tarafından yapılan tercüme tarihi olduğu gibi; Risale-i Nurun bazı risaleleri de huruf-u Kur'aniyenin harika vaziyetlerini o tarihten evvel ve sonra ortaya koymuştur. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-1 : 4.Mebhas

4.Mebhas

Dördüncü Mebhas

Şu الم Kur'anda mukatta' huruflu olan sair arkadaşları ile beraber -yukarıda izahı verilmiş olan- o sureti göstermeleriyle, güya şöyle nida edip çağırıyorlar: "Bizler imamlarız, hiç kimseyi taklid etmiyoruz.. Ve hiçbir imama da tabi' olmadık. Üslubumuz bedi' tarzımız garibdir." İşte buna göre, bu "Dördüncü Mebhas" ta da birkaç letaif olacaktır.

Birinci İncelik: Öteden beri bilinmekte olan bir misale, örneğe uymak; ve yerleşmiş bir ahenge göre fikir ve düşüncelerini dokumak; ve sülûk edilmiş, tecrübesi yapılmış bir yolda yürümek hutaba ve fusahanın adetlerindendir. Halbuki ise, şu الم ve sair mukatta'atlı şifrelerin üslûbuna daha öncesinden ne ins, ne de cinlerin teması, mübaşereti olmuş değildir.

İkinci İncelik: Kur'an-ı Hakîm, fatihaları ve duraklarıyla (yani ayetlerin baş kısmı ve bitişleriyle) nasıl gelmişse, şimdi aynen öyle devam ettiği halde, dostlarının onu taklid etme şevki, düşmanlarının ona karşı mübarezeli gayzı gibi, taklid veya nazîrini yapma sebepleri meydanda iken; hiç kimse onun benzerini getirememiş, ya da taklidini yapamamıştır. Evet, bu bir hakikattir. Bu davaya şahid istiyorsan; meydandaki şu milyonlarca Arabi kitablara bak! Hiç birisini Kur'ana muvazî, ya da ona yakın olduğunu görebilecek misin. Kella.

Hatta, bir âmî câhil dahi Kur'anı bunlara kıyas etse ve karşı karşıya getirse; o âmînin nazarı: "Katiyyen Kur'an bunların mertebesinde değildir. Öyle ise o, ya hepsinin altındadır, ki bu

bizzarûre muhaldir. veya Kur'anın makamı hepsinin üstündedir, ki asıl matlubda budur" diye bağıracaktır. İşte, cahil-i âmînin i'caz-ı Kur'andan derkedip anladığı nasibi de böyledir.

Üçüncü İncelik: Beşer sanatının -malum ve mütearif olan- adet ve şanı budur ki; ilk teşekkülünde, yapılıp meydana çıktığı zaman, bir çok yönden eksik, kaba ve güzelliklerden uzak olarak meydana gelir. Sonra yavaş yavaş tekemmül eder, güzelleşir, tatlılaşır. Halbuki Kur'anın üslûbu ise, ilk zuhur zamanından beri talavetli, taze ve genç olarak sahaya çıkmış ve öyle de devam etmektedir. Bununla beraber ve hal böyle iken; telâhuk-u efkârlarla ve birbirlerinin üslûplarından çalarak toparlanıp gelen meydandaki ömür geçirmiş bütün fikirlere karşı Kur'an meydan okumaya başladı., ve neticede de hepsine faik ve galip geldi.. Ve bu galibiyet ise, şöyle ta'rif edilerek ilan edildi: "Katiyyen ve hiçbir şüphe yoktur ki Kur'an, kuvveler ve kader Halıkının sun'undandır, başka bir şey değildir."

İşte ey belagatın nesim-i melteminin kokusunu duymuş arkadaş! Şimdi bir bak, acaba senin zihninin Balarısı, şu geçen dört mebhasların bahçelerinin çiçeklerinden (balın hammaddesi olan) usare toplayarak اَشْهَدُ اَنَّ هَذَا كَلاَمُ اللّٰهِ nın balını yapabilmiş midir?

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği

ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

- Mukaddime: Kelamın Hüsnü
- Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur
- Sual: Bu ayetin cümleleri arasında atıf olmamasının sebebi?
- Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.
- Sual 10
- Sual 11: Müfessirlerin İhtilafı

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Mukaddeme

Mukaddime: Kelamın Hüsnü

Mukaddime

Ey aziz, bilmiş olasın ki: Kelam'ın hüsnünü, güzelliğini parlatan, ışıklandıran belağatın bir esası da; cümlelerin heyetleri olan kelimeleri, birbirleriyle cevaplaşmaları, kayıtlarının her biri diğerleri ile çağrışım içinde olması ve maksad-ı aslîye doğru birbirlerinin ellerini tutup götürmesi ve her hepsinin -takati nisbetinde- maksada imdad ile yardımda bulunması iledir. Bu ise, adeta vadilerin akıntılarının toplandığı bir göl, ya da etraflardan gelen suları kendi içine çeken bir havuz misali gibi olur. Böylelikle:

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَ حُسْنُكَ وَاحِدٌ وَ كُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

sözünün **(1)** bir tasdikçisi ve bir timsali olur.

(İşte azab-ı İlahîyi şiddetli göstermek için) Bir misal olmak üzere, azabın en azını çok büyük göstererek, daha büyüğünün derece-i şiddet ve azametini göstermek için; heyetleriyle azlığa bakan şu gelen ayete dikkatle bak:

وَ لَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ

işte bu ayet, az azab ile korkutarak ayıltmaya sevk ettiği için, zıddın zıddan in'ikası sırrıyla; (yani, çokluğun zıddı olan azlıktan çoğu çıkarmak) taklil ve azlığı ele almıştır.

İşte bak, nasıl اِنْ deki teşkik azlığa elini uzatmış bakıyor. Ve مَسَّتْ de, اَصَابَتْ yerine مَسَّ yi kullanması ile, yalnız bir küçük koklama ve azıcık bir dokunma ile, nasıl azlığa işaret ediyor. Keza نَفْحَةٌ nun cevherinde, sigasında ve tenvinindeki "Masdar-ün merretün" deki ifadesiyle, küçük ve hakir görmeklik dahi, nasıl da kılleti telvih ediyor.. Ve مِنْ deki ba'ziyet, nasıl da kıllete ima ediyor.. Ve "nekâl" yerine عَذَابِ yi alması, nasıl kıllete remzediyor.. Ve رَبِّ isminin ifade ettiği şefkat ile, nasıl yine azlığa işaret ediyor... Ve daha buna göre kıyas et ki; cümledeki bütün kelimelerin vaziyet ve heyetleri, nasıl kendi hâs olan cihetleriyle, asıl maksada imdat ediyor ve ona bakıyorlar. İşte, bu ayete sairlerini kıyas eyle!..

---

(1): İbare ve ifadelerimiz, ayrı ayrı üslûpta da olsa, senin hüsn ü cemalin bir tanecik olduğu için, bütün o ayrı ayrı ibarelerimiz yalnız o biricik cemale bakıp işaret ederler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Cumle 1

Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur

(HÜRMET VE TA'ZİM HAKKINDA BİR MİSAL)

Evet, bilhassa

الم .. ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

(ayetin kelimeleri ta'zim etme, azim gösterme maksadı üzerinde aynı maksada yürümüşlerdir.) Zira şu ayet, Kur'anın medhi için ve ona kemali ispat etmek üzere zikredilmiştir. Ondandır ki, şu maksad üzerine ayetin kelimeleri birbirleriyle cevaplaşmış ve birbirlerinin ellerini tutmuşlardır. İşte bunun ispat ve izahı ise; bir veche ve bir kavle göre "Kasem" olan الم kelamı ve ذَلِكَ nin işareti ve mahsûsiyeti (hissettirmekliği) ve aynı zamanda uzağı gösteren karakteri; ve الْكِتَابُ deki "Elif, lam"; ve لاَ رَيْبَ فِيهِ ile ispatı için yapılan tevcihtir.

İşte bak, ayetin her bir kelimesi nasıl ki, ta'zim ve ihtiram maksadına imdat ediyor ve maksad ve garazdan kendine düşen payeyi alıp ona bırakıyor. Aynı zamanda -ince ve dakik olsa da- kendi altındaki dayanak delillere de remz edip şeffaflaştırıyor.

İşte, eğer istiyorsan; الم ile yapılan "Kasem" de teemmül eyle!**(1)** Çünki o, Kur'anın hürmet ve ta'zimini te'kid ettiği gibi; altındaki mezkûr olan letaiflerin inkişafını icap ettiren duruma nazarı

tevcih etmekle; remz ile gösterilmiş olan davaya burhan ve delil olsun diye ta'zime de işaret etmektedir.

Hem sonra: Sıfat ile zat'a rucû' ve dönüş hasiyetli olan ذَٰلِكَ deki işarete nazar eyle! Ta, bilesin ki o, ta'zim ve ihtiramı ifade ettiği gibi; aynı zamanda onun delillerine de telvih etmektedir. Çünki: ذَٰلِكَ ile, yada الٓمٓ ile ta'zimi yapılmış Kur'ana işarettir... Veyahut Tevrat ve İncilde müjdelenmiş olan zat'a (Resul-ü Ekrem A.S.M.) bakmaktadır. İşte bak ki, الٓمٓ in baktığı ve onunla kasem edilen şey (Kur'an), ne kadar a'zam.. Ve Tevrat ve İncilin müjdeledikleri Zat (A.S.M.), ne kadar ekmeldir. Ve sonra: ذَٰلِكَ de emr-i ma'kulu, hissî işaretle göstermesindeki vaziyete nazarı çevir de bak, tâ göresin ki; bu vaziyet, ta'zim, ehemmiyet ve ihtiramı ifade ettiği gibi; aynı zamanda zihinlerin mıknatıs gibi ona müncezip olduğu ve nazarların üzerinde yığıldığı olan Kur’an, herkesin hayalini kendisiyle meşgul olmaya zorlamaktadır ki hayalin müracaatı halinde, arkasından gözlerin ayan-beyan görebileceği derecede tezahür etmiş olarak Kur'anın sıdkına, kat'îlik ve şeksizce itimadına ve ayrıca gizlilik ve örtülüğe davet eden za'fiyet ve hileden teberrisine lisan-ı hal ile remz eylemektedir.

Sonra: ذَٰلِكَ den müstefad olan bu'diyette tefekkür eyle ki, o ذَٰلِكَ Kur'anın sair kemal taraflarını gösteren ve bildiren pek yüce rütbesini ifade eylediği gibi; deliline de şöyle ima eder ki: "O Kur'an, emsali olan sair münzel kitapların sülük ettikleri yol ve üslûptan uzaktır. Şu halde, onun makamı, ya hepsinin altındadır, ki bu bilittifak batıldır. Öyle ise o, mutlaka hepsinin üstündedir.

Ve sonra: الْكِتَابُ deki ال in vaziyetini düşün bak; yine kemali ifade eden Hasr-ı Örfîyi dile getirdiği gibi; muvazene kapısını da açarak, şöyle bir telmih ile baktırır ki: "Kur'an-ı Hakîm bütün münzel kitapların mehasin'ini kendisinde toplamakla beraber,

onlarda bulunmayan bir çok hakaiki de cem' eylemiştir. Öyle ise: Kur'an hepsinin en ekmelidir.

Ve Sonra: الْكِتَابُ ile yapılan ta'bir'in (yani "Kitap" ile tavsif etmenin) üstünde de az dur da bak, gör ki: bu kelime, telvih yoluyla nasıl da diyor: "Kitap okuma ve yazma işi, kıraet ve kitabet ehli olmayan şu ümmî'nin sanatı, eseri elbette olamaz. Öyle ise?!..

Amma لاَ رَيْبَ فِيهِ cümlesinde ise, iki vecih vardır. Yani, zamîr'in irca'ı (döndürülmesi) ya hükme ait olur, ya da kitaba... (yani فِي deki zamir ile: "Onda şek, şüphe yoktur" diyor. Bunun zamiri "onda" kelimesidir.) İşte bu zamir, ya "Kur'anın kemalinde şek, şüphe yoktur" olan hükmüne.. Ya da, "kitapta"ya raci' olur.)

Birinci görüşe göre olsa, -İmam-ı Sekkakî'nin- "Miftah-ül Ulûm" eserinde kabul ettiği vecihtir ki, o zamir hükme raci'dir. O durumda: "yakinî ve şeksiz olarak" ma'nasında olur ki, bu da Kur'an'ın kemalinin isbatına dair hükmün bir ciheti ve bir tahkiki olmuş olur.

Eğer ikinci görüşe göre olsa; -Zemahşerî'nin "Keşşaf" isimli tefsirindeki re'yi üzere- Zamir, kitaba raci' olduğunda ise, kemalinin sûbutunu tekid olmuş olur. Ve her hepsinin müşterek görüşlerine göre de, لاَ رَيْبَ nin verdiği hüküm altından

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ

ayetinin meydan okuyuşunu gösteriyor ve hâs deliline de remzediyor.

Hem لا deki istiğrak ise, umum şek ve şüphelerin i'dam edilip yok olmuş olması sebebiyle, adeta şu gelen beyti inşa edip okuyor.

وَ كَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحًا وَ اٰفَتُهُ مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيمِ

(Yani sahih, sağlam ve doğru bir sözü de ayıplayıp şaibelendirmek isteyenler olabilir. Ama o ayıp ve kusur, o sahih olan sözde değil, belki hasta ve sakim olan fehimlerden neş'et etmektedir.)

Keza, bu لا harfi işaret eder ki; bu yer, mahall ve makam, şek ve şüpheleri doğuracak kabiliyette olan bir makam değildir. Zira etraf u hududlarda öyle nişan ve emareleri ikame eylemiştir ki: Her canipten birbirleriyle söyleşip nida ediyor ve hucûm eden şüpheleri def ve tardedip kovuyorlar.

Amma فِيهِ deki zarfiyete ve sair arkadaşları olan مِنْهُ ve لَهُ gibileri yerine فِي ile tabir edilmesindeki vaziyete gelince; nazarların batına, derinliklere dalıp nufûz edilmesine ve zahir nazarda sathına konabilen evhamı tardedip uçuran hakikatlere işaret etmek içindir.

İşte ey tahlil canibinden gelen terkibin kıymetini bilip ünsiyet peyda eden ve اَلْكُلِّ nün كُلٌّ den farkını idrak edebilen arkadaş! Gel, nazarını topla, bütün o kayd ve heyetlere birden bak! Ta, göresin ki; nasıl o kayd ve heyetlerin her birisi müşterek maksada -hâs delili ile birlikte- hissesini ilka eyliyor.. Hem gör, bak ki: Nasıl cânib ve taraflardan belagatın nuru fışkırıyor!.

---

(1): Bu tahlil, çok mühim ve pek azim ilmî bir mevzu'dur. Fakat çok mücmel ve ziyade îcazlıdır. Bizim de onu layıkı vecihle açıp izah edecek güce sahip olmayışımızdan, iyicesine anlaşılması biraz güç olmuştur. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Cumle 1

Sual: Bu ayetin cümleleri arasında atıf olmamasının sebebi?

Ey aziz bilmiş ol ki

ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

ayetinin cümleleri arası atıf halkalarıyla irtibatlandırılmış değildir. Zira, bu cümleler arasında ittisal, bitişiklik ve teânuk şiddetlice bulunup, her birisi sabıkının kuşağını ve lahikinin eteğini tutmuştur. Buna göre, cümlelerinin her birisi, bir cihette her hepsinin birden delili olduğu gibi; başka bir cihette her birisi, tek tek her birisinin neticesi oluyor. Demekki bu ayetin üzerinde, içice sarılmış ve birbirine girmiş "Oniki münasebet" iplerinden dokunan i'cazın cevahiri nakışlanmakta olduğu anlaşılıyor.

Eğer bu hususta daha biraz izah istiyorsan; gel, şu gelen tahlilde de teemmül edip bak ki: الم meâliyle münkirleri şöyle muarazaya davet ediyor ve diyor: "Gelin bakalım, Kur'an ile muarazaya! Hani meydana çıkanınız yok mu?" gibi olan mukadder bazı cümlelere ima ettiğini göresin. İşte bu muaraza davetine mukabele edip cevaplayacak güce sahip kimsenin bulunmadığını ispat ile ilandan sonra. Kur'anın mu'cize olduğunu birlikte telvih ediyor.

Ve keza, ذَلِكَ الْكِتَابُ nün ma'nasında dahi gel, bir tefekkür eyle ki: Bu kitap, arkadaşları olan sair kitapların üstündeki kemali, fazileti ve hakaikının daha çokluğu ve bunların tafsilatları gibi noktalarda ziyadelik ve üstünlük kazanmış ve artık onları gömmüş

olduğunu tasrihten sonra, telmih yoluyla diyor ki: "Kur'an mümtaz ve müstesnadır, ona erişilemez, benzeri yapılamaz."

Sonra: لاَ رَيْبَ فِيهِ cümlesinde de tedebbür eyle, bak! Nasıl ki açıkça Kur'anın şek ve şüphelere mahall olacak bir şey olmadığını söylediği gibi; aynı zamanda nur-u yakîn ile münevver olduğunu da ilan ediyor.

Ve sonra: هُدًى لِلْمُتَّقِينَ nın ifade ettiği hidayet kalesi içine de gir ve nazar eyle ki: Kur'an sana tarik-i müstakimi zahir ve ayan bir tarzda gösterdiği gibi; kendisinin hidayet nurundan tecessüm etmiş bir pırlanta-i İlahiye olduğunu da sana ifade etmektedir.

İşte, bütün bu işaretler, imalar ve telmihlerin her birisi ilk ve zahir ma'nalarıyla umum arkadaşlarına burhanlar oldukları gibi; ikinci ma'naları itibariyle de tek tek her birisi onlara netice olmuş oluyorlar.

Şimdi burada, bir numunelik misal olmak üzere, ayetin cümleleri arasında bulunan geçmiş "on iki" rabıtalardan sadece üçünü zikredeceğiz, tâ ki sen de diğerlerini bunlara kıyaslıyabilesin.

İşte: الم Yani: şu Kur'an bütün muarızlarına tehaddî ile meydan okumaktadır. Öyle ise bu Kur'an, kitapların en ekmelidir. Öyle ise o şeksizdir, yakinîdir. Zira kitabın kemali yakin iledir. O halde O, beşer için tecessüm etmiş bir hidayettir.

Sonra: ذَلِكَ الْكِتَابُ Yani o Kur'an, ilim ve kemalce emsalinin kat kat fevkindedir. Öyle ise, o mu'cizdir..

Yahutta, o Kur'an mümtaz ve müstesnadır. Zira, içinde şek ve şüphe yoktur. Çünki o, müttakilere sahih ve sağlam yolu göstermektedir.. Ve daha sen kalan kısımları istinbat eyle!

Sonra: هُدًى لِلْمُتَّقِينَ Yani ki: O Kur'an insanları dosdoğru tarik-i müstakime irşad ediyor. Öyle ise o, yakinîdir; öyle ise o, mümtazdır; öyle ise mu'cizedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Cumle 2

Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.

Şimdi sadedin tahlili:

Amma هُدًى لِلْمُتَّقِينَ cümlesi ise, bilki; bu kelamın güzelliğinin menba'ı "Dört Nokta" dandır.

Birinci Nokta: Müptedanın hazfedilmiş olmasıdır ki; içindeki ittihadın hükmü (müpteda ile haber arasındaki ittihadın hükmü) müsellem, kesin olduğuna işarettir. Öyle ki, müptedanın zatı, adeta haberin içersinde mevcuddur. Hatta öyle ki, zihinde bile cümlenin müpteda ile haberi arasında adeta muğayeret yok gibidir. (Mesela: Müpteda için اِذْ اَنَّهُ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ gibi, haberden önce bir müptedayı getirmemiştir.)

İkinci Nokta: İsm-i failin masdar ile tebdil edilmiş olmasıdır; (Yani هُدًى masdarı yerine هَادِى ism-i failini getirmemiş olmasıdır) şöyle bir remze bakar ki, diyor: "Hidayetin nuru tecessüm eylemiş, Kur'an cevherinin kendisi olmuştur. Nasıl ki kızıl'ın rengi tecessüm edince "Kırmız"a(1) kesildiği gibi...

Üçüncü Nokta: هُدًى nin tenkiridir. Zira bu tenkirde, Kur'anın hidayeti son derece ince olduğuna, hatta bu inceliğin künhüne erişilemeyecek derecede dakik olduğuna bir imadır. Aynı zamanda bu "Nekire"; Kur'an hidayetinin ilim ile ihata edilemeyecek derecedeki vüs'atinin sonsuzluğuna da ima etmektedir. Zira, menkûriyet" ya incelik ve gizlilik ile, ya da ihatayı aşan vüs'at ile alâkadardır. İşte, bu

noktadandır ki; bazen "Tenkir", tahkir için olduğu gibi, bazen de ta'zim ve hürmet için de kullanılır.

Dördüncü Nokta: لِلْمُتَّقِينَ deki icazdır.

Yani: اَلنَّاسُ الَّذِينَ يَصِيرُونَ مُتَّقِينَ بِهِ cümlesine **(2)** bedel, îcazlı olan لِلْمُتَّقِينَ yi kullanması ile, "Mecaz-ül Evl "**(3)** ile tabir edilen ilk mecaz ile îcazlandırmıştır.

Bu îcaz ise, hidayetin semerelerine ve te'siratına bir işaret olduğu gibi; aynı zamanda hidayetin vücudunu isbat eden "Bürhan-ı innî " ye de remz etmektedir. Çünkü herhangi bir asırda yaşamış bir dinleyici, geçmiş asırlarda cereyan etmiş hadiselerle veya ma'nalarla kendi fehim ve anlayışı hususunda istidlal ettiği gibi; onun lâhikıda onunla istidlal edebilirler.

---

(1): "Kırmız" Arapça bir kelime olup, küçük bir böceğin dışkısından elde edilen bir çeşit boyadır. Belki Türkçedeki "kırmızı" kelimesi de bundan alınmış olabilir. -Mütercîm-

(2): Arapça cümlenin Türkçesi: "O insanlar ki Kur'anın hidayetiyle müttakî oluyorlar"

(3): Geniş bilgi için bak: İmam Sekkakînin "Miftah-ül Ulûm" sh: 356'ya; ve ayrıca muallim B. Bistanînin "El-Muhit-ul Muhit”ine bak. İşte "Mecaz" birkaç ma'na ve mevkide kullanılır ve birkaç şekli vardır. Mesela; Arabî uleması yanında "mecaz" hakikatin hilafı olan şeydir. Beyan ilmi uleması yanında ise, aslının hakikati olmayan lafızlarda kullanılır. Buna göre, mecazın hem müfredi hem de mürekkebi vardır. Müfredine "luğavî mecaz" denilir ki kullanılan kelimenin irade ettiği ma'na ile bir alakası olması lazım. Bu alaka bazen benzerlik gösterir, bazen de göstermez. Benzerlik göstermezse, ona" mecaz-ı mürsel" denilir. Bir de “istiare mecaz ı” vardır. Bu mecazın sadece hakikatle bir benzerliği vardır. Bir de "mecaz-ı aklî" vardır ki bir fiili, ya da fiil ma'nasında olan bir şeyi herhangi bir libasta bir hakikata isnad etmektir. Bunun da dört çeşidi bulunur. Bu dörtler iki taraflıdır; bir

tarafı hakikî, bir tarafı da mecazîdir. Hakikî tarafın misali için انبت الرّبيع الباقلة bahar baklayı inbat eyledi, yeşertti. Mecazî tarafı için فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ "ticaretleri kâr etmedi" denilir. İşte mecaz-ül evl için اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا (üzerlerine bir sultan, yani bir delil indirdik.) üslubuyla tarif edilir. -El Muhit-ül Muhit- sh. 136 B. Bistanî- -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Sual

Sual 10

[s10] Eğer desen: Beşerin güç ve takati haricindedir diye kabul edilen Kur'anın belagatı, şu az ve sayılı noktalar sebebiyle nasıl tevellüd edebiliyor? Meydana gelebiliyor?.

Cevaben sana denilir ki; Yardımlaşmada ve içtima'da acip bir sır vardır. Çünki birbirine in'ikâs etme sırayla; mesela üç şeyin güzelliği biraraya gelip içtima' eylese, beş güzellik gibi olur. Beş şeyinki bir araya gelse, on tane gibi olur.**(1)** On şeyin güzelliği birleşse, kırk gibi olur **(2)** zira her bir şeyde bir in'ikâs çeşidi ve bir temessül derecesi vardır.

Evet, nasıl ki iki âyinenin arası cem'edilse, yani karşı karşıya getirilse, bu iki ayine içinde bir çok ayineler görünecek... Yahutta, bu iki âyinenin arasını lamba ile, ışık ile aydınlatırsan; in'ikasın şualarıyla ziyaları artarak çoğalacaktır. Aynen bunlar gibi (Kur'anın i'cazına dair ince) nükte ve noktaların dahi içtima' etmeleriyle, öylesi in'ikasın sırrıyla, ayinelerin mezkûr misal ve vaziyetini göstereceklerdir.

İşte bu sırr ve hikmettendir ki; her kemal sahibi ve cemal mâliki olanlar, kendi emsalleriyle inzimam etmeye ve kendi benzerlerinin elini tutmağa fıtrî bir meyli kalbinden hissedip duyarlar, tâ ki o emsal olan kemal ve cemallerle güzelliğine bir güzellik daha katılsın. Hatta bak ki; taş bile, taşlığıyla beraber kemerli kubbelerde, onları yerlerine yerleştirip koyan ustanın elinden çıkar çıkmaz, birbirlerinden koparak düşmekten alıkoymak üzere eğiliveriyor ve başını eğiyor ki, arkadaşının başıyla teması olsun. Demek ki, teavun sırrını idrak edemeyen insanlar, taştan da camiddirler. Zira taşlar, taş iken arkadaşına yardım için eğilip tekavvus ediyorlar.

---

(1): Bu gibi ince meselelerin beyanları, bir ilim ve tecrübenin ifadeleridir. İn'ikas ve temessül ilmi, erbabı yanında meşhûddur. Araştırmacı bir muallim -bununla ilgili olarak- ayna parçalarını kestirerek, bu sırrın maddî vaziyetini bulmuş ve ayrıca grafiklerle ortaya koymuştur. -Mütercim-

(2): Bürhan-ı innî ile Bürhan-ı limmî mantık ilminin iki İstılahıdırlar ve şöyle izahlıdırlar. Bûrhan-ı innî deki "inne" subût ve vücudun katiliğinde kullanılır. "Limmî" ise, لِمَ kelimesinden alınmıştır. Yani: Bu iş böyledir dendiği zaman, لِمَ denilir. Yani: "Niçin Öyledir"in cevabı olarak, getirilen isbat delillerine bir isim olmuştur. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-2 : Sual

Sual 11

[s11] Eğer desen: Hidayet ve belagatın şe'ni güzel ifade ve beyan olduğu ve netlik ve vuzuh ve zihinleri çatallaştırmadan muhafaza etmek iken; şu müfessirlere ne oluyor ki, bu ayet gibi diğer benzeri ayetlerde dağınık ihtilaflara düşüyor ve bir çok muhtelif ihtimalleri izhar ediyor ve birbirinden uzak bir çok ma'na vecihlerini beyan ediyorlar. Acaba bütün bunların arasında hak olanı nasıl tanınacaktır?

Cevaben sana denilir: Dinleyiciden dinleyiciye değişen telakkilerle, bazen olur ki bütün o ihtimal ve vecihler dahi hak olabiliyor. Zira Kur' an-ı Hakîm yalnız bir asrın ehli için nazil olmuş değil, belki bütün asırlara hitap etmektedir. Hem insan tabakalarından yalnız bir tabakaya veya bir sınıfa bakıyor değildir. Belki beşerin bütün tabaka ve sınıflarına bakmaktadır. Elbette beşerin bu ayrı ayrı tabaka ve sınıflarının her birisinin, Kur'anın ma'naca fehim ve anlayışından birer hissesi ve birer nasibi olması lazımdır. Hal böyle iken, nev'-i beşerin fehim ve anlayışı derece derece muhteliftir.. Ve zevki çeşit çeşittir.. Ve meyli taraf taraf dağınıklık göstermektedir.. Ve istihsan ve takdiri vecih vecih ayrılmaktadır.. Ve lezzeti çeşit çeşit tenevvü' ediyor.. Ve tabiat ve mizacı kısım kısım tebayün ediyor. İşte buna göre, insan kitlelerinden mesela bir taifenin nazarı, mezkûr cihetlerden bir cihetini istihsan ederken, başka bir taife onu hoş görmeyebiliyor.. Ve yine mesela: Bir tabakanın lezzetlendiği bir şeyi, başka bir tabaka ona tenezzül etmeyebiliyor.. Ve hakeza kıyas et!

İşte bu sırr ve hikmettendir ki; Kur'an-ı Hakim hâs olan hazfleri **(1)** -ma'na itibariyle umumîleştirmek için- çoğaltmıştır, tâ ki herkes

kendi zevkinin ve istihsan anlayışının muktezasına göre takdir edebilsin. Yani, Mukadder olan bir ma'nayı çıkarabilsin. Buna binaen: Kur'an-ı Hakîm, âyet cümlelerini öyle bir tarzda dizerek nazmetmiş ve her birisini öyle bir mekana vaz'edip yerleştirmiştir ki; muhtelif fehimlerin anlayışlarına müraât etmek için onun cihet ve yanlarından bir çok muhtemel vecihler ve pencereler açılmaktadır ki, tâ her bir fehim kendi hissesini alsın ve hakeza, buna göre kıyasla! İşte bu hale binaen, caizdir ki; bütün o ayrı ayrı vecihlerin tamamı Kur'anca mûrad edilmiş olabilsin. Lâkin ulum-u arabiye kanunları onu reddetmemesi; ve belagatın onu istihsan etmesi kaydı; ve maksad-ı Şeriat'ın usûlünü beyan eden ilmin onu kabul etmesi şartıyla...

İşte bu nükteden zahir olmuş oluyor ki; i'caz-ı Kur'anın vecihlerinden bir kısmının nazm ve dizilişi, ayrı ayrı her bir asrın ve çeşit çeşit her bir tabakanın anlayışlarına göre, ayrı ayrı birer üslub ile gelmiş ve kalıba dökülmüştür.

---

(1): “Hazf” lugatta silme, kesme, giderme ma'nasında ise de, ıstılahta, o yerde bilcümle, kelam veya kelimenin örfen bulunması lâzım iken, yazılmamış olmasına denir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat

اَلَّذِينَ يُوءْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

•Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler
•Sual
•Cümle 2: Namazlarını ikame ederler
•Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler
•Zekat Meselesi

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3 : Cumle 1

Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler

Ey aziz bilmiş ol ki: Bu ayette muhassılın muhassal ile nazm ve diziliş vechi ise; Kur'anın medhinden mü'minlerin medhine dökülüşü ve onunla sicimleşip ahenkleşmesidir. Zira mü'minlerin medhi, Kur'anın medhinin neticesi olarak, bu ona bir burhan-ı innî olmuş ve hidayetin semeresi durumunu almıştır. Hem mü'minlerin güzel hâli, onun kemalinin şahididir. Keza bu cümle, bir teşviki de tazammun eylemesi sebebiyle; hidayetten şu ayetin hissesi cihetine ve bunun ona, yani hidayete bir misal, bir örnek olduğuna işarettir.

Amma اَلَّذِينَ nin önceki ayetin son kelimesi olan لِلْمُتَّقِينَ ile vech-i münasebeti ise, "tahliye" تَحْلِيَه ile "tahliyye" تَخْلِيَه yi teşyi' etmektir, yolculamaktır. Çünki bu, yani tahliye تَحْلِيَه "tahliye" تَخْلِيَه nin arkadaşı ve ikisi birbirinin daimî refiki ve ortağıdırlar. Evet, tezyin, süsleme işi, daima tenzihten, yani enkazdan temizleme işinden sonra gelir. Görmez misin; "Takva" ki günahlardan, seyyiattan bir boşanma ve temizlenme hali olmakla; Kur'an-ı Hakîm, Takvayı üç meratibiyle zikreylemiştir. O mertebeler ise: 1- Şirki terk.. 2- Sonra maâsî ve günahları terk.. 3- Daha sonra da, Allahın masivasını terketmedir.

İşte, burada "Tahliyye" تَحْلِيَه den mûrad ise, hasenatı işlemektir. O da, ya kalb ile, ya kalıb ile ya da mal iledir. A'mal-i kalbiyenin güneşi imandır. A'mal-ı Kalıbiye (bedeniye) nin fihriste-i

camiası Namazdır, ki Din'in direğidir.(1) A'mal-i maliyenin kutbu da zekattır. Zira, Zekat, İslâm'ın kantarası,(2) geçiş köprüsüdür.

Hem bunu da bil ki: Sen eğer اَلَّذِينَ يُوءْمِنُونَ بِالْغَيْبِ ye mukteza-yı hale göre bakarsan; bir îcazdır, öz kısadır dersin. Amma eğer ayetteki يُوءْمِنُونَ yi müradifi olan اَلْمُوءْمِنُونَ e muvazene ederek bakarsan; bir itnab, bir uzatmadır zannedersin. Evet, ayet, يُوءْمِنُونَ nin müradifi olan ve onun yerine gelmesi düşünülen اَلْمُوءْمِنُونَ nin başındaki ال i , ayet cümlesinin başındaki اَلَّذِينَ ile tebdil etmiştir. Evet, اَلَّذِينَ nin şe'ni, yalnız sıla ile zata işaret etmekdir. Burada ise, zat yok, sıfat bulunduğu için; güya ki imana teşvik etmek ve onu ta'zim etmek için, اَلَّذِينَ nin başka sıfatı yoktur da, yalnız budur. Hem ayrıca da remzediyor ki: "İman" zatın başında bir şem'dan, bir menardır ki, sair sıfatlar onun altında inceleşip görünmezler.

Ve keza, ism-i fail ile olan اَلْمُوءْمِنُونَ yi, muzari siğası ile olan يُوءْمِنُونَ ile değişmesi ise, iman etmek olan o mübarek halet-i müstahsenesini hayalin nazarında tasvir ve izhar etmek içindir. Hem يُوءْمِنُونَ ile olan tabiri, imanın istimrar ve daimîlik içinde teceddüt ettiğine ve afakî ve enfüsî delillerin yeniden yeniye ardı sıra gelmeleriyle, parlamasına ve tecellisine işaret etmek içindir. Demek oluyor ki; her bir yeni zuhûrun ve nuranî olan her bir delilin ona eklenmesiyle, imanı parlatıp ziyadeleştirmektedir.

Ve بِالْغَيْبِ ise, yani kalb ile iman, yani nifaksız, ihlas ile ve gaibiyetle beraber iman, ve gâibane olarak ve alem-i gaybe iman etmek.. gibi ma'naları olabilir.

Hem bilmiş ol ki: İman ise, Peygamberin (A.S.M.) getirmiş olduğu bütün zarûriyat-ı diniyenin tafsilatını ve gayr-ı zarurî olan kısımlarda da icmalini tasdik etmekten hasıl olan bir nurdur.

---

(1): Hadisin kaynakları için bak R.N.K. 2. baskı, sh: 362, sıra no: 6. -Mütercim-

(2): Hadisin birçok me'hazleri için bak: R.N.K. 2. baskı, sh: 810 sıra no: 833- Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3

Sual

[s12] Eğer desen: Avam-ı nastan yüzden biri dahi ancak iman hakikatlarının tabirine muktedir olabiliyor?..

Cevaben sana denilir: Ta'bir ve ifade edememek, imanın adem-i vücûduna, alem ve delil değildir. Nasıl ki çoğu zaman lisan, aklın tasavvuratındaki dekaiki tercüme etmekte kısa ve kasır kalıyor...

Kezalik, çoğu kere vicdanın derûnundaki sırlar dahi akla görünmüyor, belki akla karşı nazlanarak saklanıp gizleniyorken, nasıl akıl onları tercüme edebilecektir. Görmez misin ki; koca Sekkakî, o dahi imamın zekası, İmri-ül Kays'ın ya da başka bir bedevinin seciye ve karakterinin üslubundaki incelikleri yakalayıp, koparıp almada, yani sezip duymada kısa ve nakıs kalabiliyor. Bu sırra binaen: Avam halktaki îmanın vücuduna dair delilleri ise; ondan sual etmek ve birazcık izah istemekle sabit olmuş olur. Yani: Müslüman bir âmîden, nefy ve ispat arasında müterddid olan şu tarzda bir sual ile istifsar edilse ki: "Ey âmî Kardeş! Sani-i alem ki, bu kâinat altı cihetiyle kabza-i tasarrufundadır. Şimdi senin aklında o Sani-i Kadîr, âlemin herhangi bir cihetinde, tarafında durup, mekan tutması mı mümkin, yoksa hiçbir mekanda bulunmaması mı?."

Eğer dese: "Hiçbir mekanda bulunup durması mümkin olmaz." O halde, onun vicdanında, "Allah ü Zülcelal hakkında ciheti nefyetme" hakikati sabittir demektir. Ve bu da ona kâfi gelir. Daha buna göre sair şeyleri kıyas eyle!

Hem sonra iman ise,-Sa'd-ı Taftazanî'nin tefsir ettiği üzere- "Cenab-ı Hak Tealanın kendi meşiet-i Sübhaniyesiyle istediği kulunun kalbine attığı bir nurdur." Yani: Abdin kendi cüz-i ihtiyarîsini sarfetmesinden sonra.... Buna göre, "iman" beşerin kalbi ve vicdanı için bir nurdur ve Şems-i Ezel olan Cenab-ı Allahtan gelen bir şua'dır ki; vicdanın melekûtiyet ülkesini birden ve bitamamiha ziyalandırıyor.

İşte iman, bu nuru ile bütün kâinatla bir ahbablık, bir dostluk ve bir ünsiyet kuruyor ve Şems-i Ezelînin nurunu neşredip dağıtıyor, yayıyor. Hem iman, vicdan ile bütün eşya arasında öyle bir münasebet te'sis ediyor ve kalbe öyle manevî bir kuvvet ilka eyliyor ki; onunla insan bütün hadiseler ve musibetlere karşı direnmeye muktedir olmuş oluyor. Hem o iman, kalbe öyle bir vüs'at, bir ihata veriyor ki; onunla mazî ve müstakbeli yutabilecek bir kuvvete sahib olmuş oluyor.

Evet, nasıl ki iman, Şems-i Ezelden gelen bir şua'dır; kezalik iman, Saadet-i Ebediyeden, yani haşre imandan gelen bir lem'a ve bir ışıktır ki, onun ziyasıyla bütün emellerin, arzuların tohumlan; ve vicdanda tevdi' edilmiş bütün isti'datların çekirdekleri neşv u nema bularak, yeşerip ebede uzanır, giderler. Ve o halde, insandaki istidad çekirdeği ise, Tuba ağacı gibi bir şecerenin tohumuna inkılab ile, yeşerip dallanarak ebede uzanabiliyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3 : Cumle 2

Cümle 2: Namazlarını ikame ederler

Amma وَيُقِيمُونَ الصَّلَوةَ ise, bilesin ki: Bu cümlenin, evvelki cümle olan يُوءْمِنُونَ بِالْغَيْبِ ile nazm ve münasebet vechi, gündüzün ortasındaki güneşten daha zahirdir. Hem وَيُقِيمُونَ الصَّلَوةَ nin kalıba ait hasenatın içinden (yani beden hasenatı içersinden) hâs olarak "Namaz"ı ele alıp ileri sürmesindeki hikmet ise, şöyle bir işarettir ki; "nasıl Kur'anın tamamı fatihada, âlemin mecmu'u da insandadır" olan hakikati gibi; Namaz dahi bütün hasenat ve ibadetlerin bir fihristesi, bir enmûzeci ve bir makesidir. Zira namaz; bir çeşit orucu, Haccı, Zekâtı ve diğerlerini müştemil olup içinde saklamaktadır. Aynı zamanda mahlûkatın fıtrî ve ihtiyarî olan enva-i ibadetlerine de şamil bulunmaktadır. Evet, mesela namaz; rükû'da, sücûdda ve kıyamda bulunan Melâikelerin ibadetlerini, ve secde halinde bulunan Taşların; ve hal-i kıyamda olan Ağaçların; ve rükû' halindeki hayvanların ibadetlerini müştemil bulunmaktadır.

Hem sonra, اَلْمُقِيمِينَ yerine, ayet يُقِيمُونَ yi ikame eylemiştir ki; sami'in nazarına alem-i İslâmda ki o ilahî intibah-ı ruhanîyi ve o nuranî hayatı ve pek geniş olan hareketi izhar eylesin. Hem nev-i beşer dünyasının etrafından sami'in hayali önüne o mübarek ve müstahsen vaziyeti ve o muntazam haleti vaz'eylesin; tâ ki, sami'in meyelanını onlara dahil olmak ve yollarında sülük etmek için tehyic edip uyandırsın.

Evet, dağılmış ve etrafa yayılmış asker neferatını sevkedip toplamağa ve taburlar nizamı altına getirip dahil ettirmeğe mahsus "Borazan" denilen mâruf aletin te'sirini ve o nidanın yaptığı tahrikin vaziyetini görüp düşünen bir insan, kendisinin de o askerlere katılıp içlerine girmeye sevkeden bir iştiyakı kalbinde hisseder.

İşte, aynen onun gibi, وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى âlem sahrasında dağılmış, yayılmış olan insanların arasında da Ezan-ı Muhammedi'nin te'sir ve teşviki de öyledir.

Ve keza, âyet, îcazın mesafesi yolunda يُصَلُّونَ kelimesiyle kısaltmayıp, belki يُقِيمُونَ الصَّلَوةَ ile uzunca tamamlaması, "Namazdaki ikame ma'nalarını mürâat etmenin ehemmiyetine işarettir. O ma'nalar ise; "Ta'dil-i erkân, devamlılık, muhafaza (yani vaktini), ciddiyet ve alem çarşısında onu teşvik ve terviç etmekten ibarettir.. Ve daha buna kıyasen teemmül eyle!

Hem sonra, Namaz: Sultan-ı Ezel ile abdi arasında âlî bir nisbet, galî bir münasebet ve nezih bir hizmet olduğundan; her bir ruh'un o nisbet ve münasebete karşı âşık olması sezadır, yerindedir. Namazın erkânı ise, "Futûhat-ı Mekkiye" sahibi Muhyiddin-i Arabî (k.s) ve emsalinin şerheyledikleri gibi; bir çok esrarı mütazammındır. İşte namazdaki o nuranî esrara karşı, elbette her bir vicdanın meftun olup muhabbet etmesi gerekmektedir.

Keza Namaz: Sani-i Ezel'in gece ve gündüz içersinde beş defa kendi huzurunun serâdık ve hicaplarına yapılan da'vetlerdir, ki o namaz, mü'minin münacatı için miracı hükmündedir. Öyle ise, her kalbin bu ilahî da'vetlere müştak olması lazımdır.

Ve keza, Namazda: Adalet-i İlahiye Kanununa karşı itaati tesis etmek ve Rabbanî nizama imtisali temin etmek için, kalblerde Sani'in azamet ve heybetini idame etmek ve akılları ona tevcih eylemek ma'naları da bulunmaktadır. İnsan ise, -insan olduğu ve fıtratıyla medenî bulunduğu için- o kudsî idameye daima muhtaçtır.

İşte, veyl ve hasaretler namazı terkedenlerin başına.. Ve hüsranlar, zarar ve ziyanlar ona karşı tenbellik edenlere, ve cehaletler ve câmidlikler onun kıymetini bilmeyenlere olsun!.. Ve

bu'd, aşağılık, kötülük, hakaretler de, namazı beğenmeyenlere olsun!..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3 : Cumle 3

Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler

Amma وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ cümlesi ise, bunun üstteki cümle ile münasebeti, nazm ve diziliş ciheti de şöyledir: Nasıl ki "Namaz" Dinin direği ve dinin Kıvamı da onunladır; onun gibi zekât dahi İslâmın kantarası ve köprüsü olup, ehl-i İslâm arasında olan yardımlaşma ancak bu köprüden geçer.

Lâkin zekatın ve sadakanın layık yerine düşebilmesi için, elbetteki bazı şartları olacaktır. O şartlar bunlardır:

Birinci Şart: Tasadduk eden kişinin sadakada israfa girmemesi lazımdır ki, sonra yerinde oturup kara kara düşünmesin.

İkinci Şart: Bundan alıp, şuna vermek değil, kendi öz malından vermektir.

Üçüncü Şart: Sadakayı verirken, minnet etmemek ve zekât verilenin başına kakmamak..

Dördüncü Şart: Sadaka ve zekât verirken, fakirleşeceğim diye korkmamak..

Beşinci Şart: Sadaka ve zekâtı sadece mala mahsus bırakmamak; ilim ile, fikir ile ve fiil ile de işleyip genişletmek..

Altıncı Şart: Sadaka ve zekatı alanın sefahette ve lüzumsuzluklarda sarfetmeyip, nafakasında ve zarurî ihtiyaçlarında sarfeylemektir.

İşte, bu nüktenin ihsan edilmesi; ve şu zekâtın kabul şartlarının hissettirilmesi için, Kur'an-ı Hakîm وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

يُنْفِقُونَ yl يَتَصَدَّقُونَ ye ya da يُزَكّونَ ye ve diğerlerine tercih etmekle, fehimlere pek mühim bir tasaddukta bulunmuştur.

Tahlil:

Ayetin başında da مِمَّا daki baziyet, مِنْ ile israfın reddine işaret olduğu gibi; مِمَّا nın takdim edilmesiyle sadaka ve zekatın kendi öz malından verilmesine ve رَزَقْنَا ile fakiri minnet esareti altında bırakmayı men'edip, kesip attığına işaret etmektedir. Yani: Malı veren Allahtır, sen arada bir vasıtasın.

Hem rızkı رَزَقْنَا daki نَا ya isnad etmekle, (Yani ki: "Biz Allahü Teâla onu veriyoruz." ma'nasıyla) لاَ تَخَفْ مِنْ ذِى الْعَرْشِ اِقْلاَلاً hadis-i şerifini **(1)** hatırlatmaktadır.

Hem يُنْفِقُونَ nin mutlak bırakılması ile, tasaddukun ilim ve fikir ve daha başka şeylerle de olabileceğine işaret ettiği gibi; يُنْفِقُونَ maddesiyle de, sadakanın şartlarından "alıcının" onu alıp nafakasına ve zarurî hacetlerine sarfetmesi gereğine bakmaktadır.

---

(1): Resûl-i Ekrem (A.S.M.) Hz. Bilal-i Habeşî'ye ferman buyurmuştur ki: "Ey Bilal onu tasadduk eyle! Arşın sahib ve maliki hakkında onu azaltacak diye korkma, ver." Hadisin zabtı

اَنْفِقْ بِلاَلُ وَ لاَ تَخْشَ مِنْ ذِى الْعَرْشِ اِقْلاَلاً

ifadesiyledir. Mehazları için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları, 2. baskı sh. 810'a ilave edilmiş, ancak henüz 3. baskı olarak tab'edilmemiştir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-3

Zekat Meselesi

Hem sonra Hadis-i Sahihte اَلزَّكَوةُ قَنْطَرَةُ الْاِسْلاَمِ buyurulmuştur. Yani: Zekat, müslümanın müslüman'a yardım edebilmesi için, üzerinden geçebileceği köprüdür. Çünki, müslümanların me'mûrünbih olan yardımlaşmanın vasıtası ancak zekattır. Belki nev-i beşerin içtimaî heyetinin nizamı ve hüsn-ü cereyanı için, yekdiğerleriyle olan muvasalat, ulaşım yolu zekattır.. Ve aralarında hayat maddesinin cereyanı için bir bağlantı, bir kanaldır. Belkide zekat, beşerin terekkiyatını engelliyen zehirlerin tiryakıdır.

Evet, zekat'ın vucûbiyeti ve ribanın haramiyetinde pek büyük bir hikmet ve çok yüksek bir maslahat ve son derece geniş bir rahmet vardır. Zira, eğer sen, tarihî bir nazarla sahife-i âleme dikkatle bakabilsen; ve beşer'in cemiyet ve cemaatındaki kötülüklerin kaynağını araştırıp düşünebilsen; heyet-i içtimaiyede olan bütün ihtilallerin ve fesadların üssül-esası yalnız iki kelime olduğunu kat'iyyen görecek ve bileceksin.

İşte, o iki kelimeden;

Birincisi: Ben tok olup doyduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne!

İkinci kelime: Sen çalış, tâ ki ben yiyeyim. Sen zahmet çek, ki ben istirahat edeyim.

İşte gaddar, zâlim, muhteris ve mütecaviz olan birinci kelimedir ki, insanlık âlemini zelzeleye vermiş, darmadağın olmak üzeredir. Lâkin bu kelimenin ırkını, kökünü kesecek tek bir çare vardır, işte o da; ZEKAT'tır.

Hem zâlim, harîs ve çirkin olan ikinci kelimedir ki, beşerin terakkiyatını uçurum başına getirmiş, nerede ise herc-u-merc ateşi içine düşürmek(1) üzeredir. Amma bu kelimenin de kökünü kurutacak tek bir ilacı ve devası vardır, o da: Ribanın haramiyetini -şeksiz- benimseyip, içtimaî hayatta yasağını katî uygulamadır.. Ve daha bu iki meseleye kıyasen sen düşün!

Evet, kat'iyyen bil ki: içtimaî heyetin (sosyal hayatın) intizam içinde yürüyüp devam etmesinin şartı, insan tabakalarının birbirlerinden kopmamak.. Yani: Havas tabakası avam tabakasından, zenginler sınıfı fukara sınıfından -aralarındaki sıla haytının bütün bütün kopacak tarzda- uzaklaşamamasındadır. Halbuki, bu günkü âlemde "Vücûb-ı Zekat"ın ve “Hürmet-i riba”nın icaplarının yapılmasının ihmali yüzünden, insan tabakaları veya sınıfları arasındaki mesafe o kadar genişlenmiş, ve havas ile avam tabakası arası o derece birbirinden uzaklaşmış ki; adeta nerede ise, kavuşturma-buluşturma sılası kalmamış gibidir. Evet, -hal-i hazırda- alt tabakadan (yani avam ve fakirler tabakasından) üst tabaka olan Havas ve zenginlere kar-şı ihtiram, itaat ve sevip sayma yerine, yalnız ihtilal sadası, hased sayhaları, kin ve nefret enini kopmaktadır. Üst tabaka olan havas ve zenginlerden de, alt tabakaya karşı merhamet, ihsan ve taltif yerine -maalesef- yalnız zulüm ve tahakküm ateşi ve tahkir gürültüsü yağmaktadır.

Ve işte bundandır ki; havastaki meziyet, tevazu' ve merhamete sebeb olması lazım iken; tekebbür ve gurura sebep olmuştur. Hem fukara aczi, avamın fakrı, kendilerine merhamet ve ihsanı celbetmeye sebep iken, esaret ve sefaletlerine sebep olmuştur. Eğer bu davaya şahid isteyecek olursan; işte sana medenî alemin fesadlı ve rezaletli hali!... Bak, gör; o alem, sana çok şahidleri ve şehadetleri gösterecektir.

Demek ki, insan alemindeki bu tabakaların aralarını musalaha ettirmek, barıştırarak, yakınlaştırmak için, yegane melce' ve merci' olan Zekattan başka bir şey yoktur. Evet, İslâmiyetin büyük rükünlerinden olan "Zekat", elhak içtimaî nizam ve heyetinin tedvir ve idaresinde pek yüksek ve geniş bir düsturdur.

---

(1): Bediüzzaman Hazretleri bu sözleri 1. Cihan Harbi başlarında (1915) lerde söylemiş ve buraya kaydetmiş olmakla; beşer dünyasının mevcut hal ve vaziyetinden daha müthiş ve tahribci bir herc ü merc çekişmesi olan bir ikinci harbin yakında çıkacağına işaret eylemiş ve öyle de olmuştur. —Mütercim—

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 4 : Kitaplara ve Ahirete İman

وَالَّذِينَ يُوءْمِنُونَ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

Azizim bilmiş ol ki: Kur'an-ı Hakîm, nazmı serbest bırakmıştır. Yani: Bu ayet gibi, bir çok ayetlerde ter-kiplerin vücûhundan yalnız bir vechi emare olarak alıpta ta'yin etmiş değildir. Bu vaziyet ise, latif bir sırr içindir. O sırr da îcaz'ın menşeidir ki, i'caz'ın kaynağıdır.

Şöyle ki: "Belağat"ki, halin icab ve muktezasına göre mutabakattan ibarettir. İşte burada halin muktazası ise; Kur'anın hitaplarına muhatap olmuş insanlar, muhtelif asırlarda yaşamış ve seviyece birbirinden uzak kalmış olan insan tabakalarıdır. Ve işte, bütün bu tabakaları nazara alarak müraât etmek ve umum şu asırlara -içlerindeki muhtelif anlayışlı insanlarına- mücaverette bulunmak, yani yakın olmak üzere; her çeşit ve sınıf muhatapların -fehimlerine göre- kendileri için takdir edilmiş hisselerinden istifade edebilmek için; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan bir çok mevkilerde hazıflar yapmıştır ki, ma'na vecihleri umumîleştirilip herkese tevzi' edilmiş olsun. Hem o ma'naları herkese şumüllendirmek üzere taksim eylemek için, bir çok yerlerde mutlak bırakmıştır. Keza, bir çok mevzi'lerde ma'na vecihlerini çoğaltabilmek; ve belagat nazarında müstahsen ve ulum-u arabiye yanında makbul olan bir çok ihtimalleri tazammun edebilmesi için nazmı, diziliş ahengini serbest bırakmış, tâki her bir zihin ve anlayış -kendi zevki mikdarınca- ondan feyizlensin.. Ve daha buna göre düşün!

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler

•Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...
•"min kablike" lafzındaki deki beş latife
•Haşir Meselesi ve Burhanları
•Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

İşte bunları böylece anladıktan sonra, bilesin ki: Bu ayetin sabık ayet ile olan nazm ve diziliş vechi; umumîleştirdikten sonra, tahsis etmiş olmasıdır. Yani üstteki ayette infakı, tasadduku umuma şamil ve geniş tutarak zikretmişken, burada imanı ve onun sıfat ve vasıflarını ta'yin ederek hâs tutmasıdır. Bunun hikmeti de, tâ ki ehl-i kitaptan Kur'ana ve peygambere iman etmiş zatların şereflerini herkesin başı üstünde ilan etsin.. Ve aynı zamanda, ehl-i kitaptan -bir kısmının- Kur'ana karşı gösterdikleri iğna, yani ihtiyaç duymazlık ellerini ağızlarına dönderip hayretlerini celbettirsin... Ve Abdullah İbn-ü Selam **(1)** gibi imana gelmiş zatların ellerinden tutup göstererek; iman etmemişlere bir numûne-i imtisal olarak ilan etsin.

Ve keza ayet, iki kısım müttakilere **(2)** bakıp tansis etmekle, Kur'anın hidayeti bütün ümmetlere kâfi ve vafî olduğunu; ve Hz. Muhammedin (A.S.M.) peygamberliği umum milletlere şâmil olduğunu tasrih etmek içindir.

Ve keza: üstteki ayetin icmalinden sonra, bu ayette tafsil etmesinin hikmeti ise; evvelki ayette يُوءْمِنُونَ بِالْغَيْبِ cümlesinin sandığında icmalen mündemiç bulunan "imanın rükün"lerini şerhetmek içindir. Evet bu ayet, kitaplara ve kıyamete sarahaten; peygamberlere ve melaikelere ise, zımnen delalet etmektedir.

---

(1): Abdullah İbn-ü Selam (r.a) o günkü Yahudî âlimlerinin ileri gelenlerinden olup; Peygamberimiz (A.S.M.) Medineye gelir gelmez, hiç tereddüt etmeden müslüman olmuş bahtiyar bir zattır. Sahabe-i

Kiramın da ileri gelenlerinden olmuştur. Evvelki ismi "Hasin" iken, Peygamberimiz, onu "Abdullah" ile değiştirmiş. —Mütercim—

(2): İki kısım müttakilerden murad -Allahu a'lem- şudur ki: الم den sonra gelen birinci ayetteki لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ de muttakilerin zatı zikredilmiş, sonra gelen iki ayette ise, muttakilerin ayrı ayrı iki vasıfları ta'rif edilmiş olmasından "iki kısım müttakiler" le tabir ve ifade edilmiştir. —Mütercim—

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : Cumle 1

Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler

Sonra: Bu ayette, Kur'anın وَالْمُؤْمِنُونَ بِالْقُرْاٰنِ gibi kısa bir cümle ile îcazlı ifade etmemesinin sebebi: Şu üstteki ma'nayı latif ve kıymetli taşlar mesabesinde olan işaretlerle bezemek ve zeyillerini de ayrı ayrı şirin nüktelerle tezyin etmek üzere وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ yi tercih eylemiştir.

Evet, الَّذِينَ kelimesi burada şöyle bir remiz ile der ki: "Hükm"ün merci'i ve kutbu imanın vasfıdır. Zat ise, sair sıfatlarıyla birlikte ona tabi' ve onun altında mağmûredirler. Yani dağınık olarak serpiştirilmiştir.

Hem اَلْمُؤْمِنُونَ ye bedel يُؤْمِنُونَ (ki herhangi bir zaman zarfında "iman ediyorlar"ın sübutuna delildir.) nüzul'ün tevatür tarzında, yani ardısıra gelmesiyle; ve yeni gelen deliller'in her zuhurunda imanın tazelendiğine telvih etmektedir.

Hem ibhamlı olan بِمَا daki مَا da, mücmel bir imanın da bazen kifayet ettiğine bir îma olmakla beraber, aynı zamanda bu مَا imanın zahir ve batın vahye teşmili ile birlikte, batın olan vahye, yani hadis-i şerife de şamil olduğuna bakmaktadır.

Ve اَنْزِلَ de -maddesi ve mazî siğası itibariyle- şöyle işaret eder ki; "Kur'ana iman etmek demek, onun Zat-ı Zülcelal olan Allanın nezdinden nazil olmuş olduğuna iman etmek demektir." Nasıl ki Allah'a iman etmek, onun varlığına iman etmek olduğu gibi.. Ve keza, ahiret gününe iman etmek demek, onun -şeksiz- geleceğine iman etmek olduğu gibi...

Hem Kur'anın nüzulü o vakit henüz tamamlanmamışken, اُنْزِلَ nin mazîlik siğasına bakıldığında; nüzul edecek olanın, nüzulü vaki' olmuş menzilesinde olduğuna bir işarettir. Bununla beraber, اُنْزِلَ nin yanı başındaki يُؤْمِنُونَ nin muzari'liği, onun mazîliğindeki noksanlık veya câlib-i şüphe durumunu telafi etmektedir. Belki de şu âyetin bu tarz tenzili vesilesiyle, Kur'anın üsluplarında bir çok kereler mazî zamanı, müstakbeli yutup içine çektiğini ve muzari' de, mazîlik elbisesine büründüğünü görürsün. Evet, bu vaziyet içinde latif bir belagat vardır, ki o da, kendisine nisbeten henüz geçmemiş olan zamanı mazî olarak işiten kimsenin zihni hareketlenir, uyanır ve düşünür ki: "Kur'anı dinleyen yalnız kendisi değildir." Diyerek, arkasında -kendisinden gayri- çeşitli ve değişik mesafelerde bulunan başka sınıfların da bulunduğunu tezekkür ile derhatır eyler. Hatta öyle ki asırlar, oturulacak anfi-vâri sıralardır da, kavm ve milletler ise, adeta onda dizilmiş saflardır ve kendisinin arkasında oturmuşlar gibidir. İşte bu vaziyetten dinleyici bir intibah hasıl eder ki; kendisine müteveccih olan hitap veya ona olan sesleniş, öyle şiddetli ve yüksek bir derecededir ki; umum asırlardaki bütün kavim ve milletler de onu işitmektedir. Hem o hitab, öylesi bir İlahî hitapdır ki; umum asırlardaki bütün kavim ve milletler de onu işitmektedir. Hem o hitab, öylesi bir ilahî hitaptır ki; umum asırlardaki bütün insan kitlelerinin safları o hi-taba karşı pürdikkat kesilmiş dinliyorlar. Buna göre, mazî zamanı, ekser vakitlerde bir çok kimseler için hakîkat iken, az bazı zamanlarda, kalil bir kısımda da mecaz olabiliyor. Ekseriyetin anlayış ve vaziyetini müraât etmek ise, belagatın hakkına daha çok vefadır.

Hem بِمَا اَنْزِلَ اِلَيْكَ deki اِلَيْكَ nın yerine عَلَيْكَ nin getirilmemesi ise, peygamberlik vazifesi, Nebiyy-i Zîşan Aleyhissalatü Vesselama teklif edilmesinden sonra, o onu kendi cüz-i ihtiyarisiyle ihtiyaren yüklenmiş olduğuna bir remizdir. Hem Cebrail Aleyhisselamın ona hizmet etme yolunda Risaleti getirip takdim etmekle, peygamberlik derecesinin yücelik ve yüksekliğini de gösterdiğine bir îmadır. Evet, çünki عَلَى da ihtiyaren değil, ıztıraren Risalet yükünü kaldırmış olduğunun ve vahyi getiren vasıtanın da daha yüksek dereceli bulunduğunun kokusu vardır.

Hem اِلَى نَحْوِ مُحَمَّدٍ yerine, ile yapılan hitapta, Muhammed'in (A.S.M.) sadece bir muhatap olduğuna. Kur'anın kelamı, sözü de Allah'ın Kelamı olduğuna telvih etmek içindir. Kezalik, اِلَيْكَ ile yapılan hitabın ma'nası, nüzûl'ün ma'nasını te'kid ve tasvirdir ki, yani nazil olan şey, vahy ile gelen Kur'andır, ki o da, Allahın Peygambere hitabıdır. Bu ise, küllün içine nüfuz eden(1) haslığın hususiyetidir.

İşte, o hâs hususiyetten, Peygamber'in hissesi üzerindeki perdeyi kaldıran ise, o cüz'dür. Yani: Şu incelik ve hususilikleri dile getiren cüz'dür. İşte şu اِلَيْكَ bu incelik ve derinlikleri müştemil bulunmuş olmasına nazaran, bu kelam, yani وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ kelamı, îcazın nihayet hududunda olduğu zahir olmuş oluyor.

---

(1): Küllün içine nüfuzdan murad, -Allah u a'lem- bütün peygamberlerin umumî Risaletleri içerisinde, hâs ve nafiz bir makama; ya da, küll halindeki ezelî Sıfat-ı Kelamiyenin derinliklerine hâs bir nüfuz ve saire gibi özel bir makamına işaret olabilir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : Cumle 2

Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...

وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

cümlesine gelince, bilmiş ol ki: Bu gibi tavsifatlar, (yani "senden evvel gelen peygamberlere nazil olmuş kitaplar diye" olan tavsifat) bir teşviki tazammun ediyorlar. Teşvik ise, inşaî hükümleri tazammun eyler. Yani mesela: "Şöyle şöyle iman ediniz ve tefrikaya düşmeyiniz!" gibi hükümler.

Sonra: وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ nın şu nazm, diziliş ve bağlanışında dört ayrı letaif bulunmaktadır.

Birincisi: Medlulün delil üzerine olan atfıdır. Yani: Delil ile ispatı yapılmış olan eski peygamberlerin ve kitaplarının medlulü, بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ ye atfedilmiş olmasıdır. Yani -mealiyle- şöyle demektedir ki: "Ey insanlar. Kur'ana iman ettiğinizde, münzel olan sabık kitaplara dahi iman ediniz! Çünkü Kur'an, o kitapların hem tasdikcisi, hem de onların hak olduklarının şahididir. مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ayeti bu hükmün delilidir.**(1)**

İkincisi: Delilin medlul üzerine olan atfıdır. Bunun ma'nası da şöyle ifade edilebilir: "Ey ehl-i kitap! Siz madem geçmiş peygamberlere ve kütüb-ü salifeye iman ediyorsunuz, her halde Kur'ana ve Hazret-i Muhammede de (A.S.M.) iman etmeniz lazımdır.

Zira, eski peygamber-ler ve onların kitapları Hz. Ahmed'in (A.S.M.) geleceğini müjdelemişlerdir. Hem çünki eski peygamberlerin ve kitaplarının doğruluklarının medarı; ve peygamberliklerinin merci' ve menatı, hakikatıyla ve ruhuyla en ekmel vech ile Kur'anda ve en zahir bir tarzda Hz. Muhammed de bulunmaktadır. Şu halde, kıyas-ı evlevî ile, Yani: eğer onlar peygamber iseler ve ellerindeki kitaplar Allah'ın fermanları iseler; her halde ve hiç çaresi yok, bu da onlar gibi peygamberdir; elindeki Kur'an da Allahın kelamıdır.

Üçüncüsü: وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ de şöyle bir işaret vardır ki: "Kur'anın meali, yani asr-ı saadette Kur'andan çıkan ve neşet eden İslamiyet, öyle bir ağaç gibidir ki; kökü mazînin derinliklerinde sabit olup, damarları da her yere dağılmış, yayılmış olarak, o metin kök'ün hayat ve kuvvetinin menbalarından feyiz ve nur alıp içmekte; ve onun fer' ve budakları da istikbal semasında intişar ederek meyvedar dallarını yaymışlardır. Yani: İslâmiyet dini, hem mazînin hem de müstakbelin iki kanadını tutmuş demektir.

Dördüncüsü: Bu ayet cümlesinde, ehl-i kitabı imana teşvik etmeye ve sonra ünsiyetlendirmeye ve onlara kolaylık göstermeye bir işaret de vardır, ki bu cümle-i ayet ehl-i kitaba der ki: "Sizin bu yola bu çizgiye girmenizde bir zorluk, bir meşakkat, bir sıkıntınız olmaması lazımdır. Zira ki siz, birden bire eski kabuğunuzdan çıkmayacaksınız. Belki sadece inandıklarınızı ve akaidinizi tekmil etmiş olacaksınız.. Ve sizin yanınızda müesses olan inancınız üstüne bina edeceksiniz!.."

Evet, Kur'an, üsûl-üd din ve akaidde ta'dil edici, tekmil edici olduğu gibi; Kütüb-ü Sabıkadaki ve geçmiş şeriatların asıllarındaki bütün mehasini kendisinde toplamış bir kitaptır. Ancak zaman ve mekanın teğayyür ve değişkenlik göstermeleriyle, tahavvül ve tebeddül edebilme kabiliyetinde olan teferruatta ise Kur'an, müessistir. Zamanın ve insanlarının hal, yaşayış ve durumuna göre, yeniden hükümleri te'sis edicidir. Evet, nasıl ki dört mevsimde tedavi tarzları ve elbise şekilleri; ve şahsın ömür tabakalarına göre ta'lim ve terbiye usûlleri değişebildiği gibi; nev-i beşer ömrünün devr ve mertebelerinde de ahkâm-ı fer'iyenin tebeddül etmesi hikmet ve maslahatın iktizasındandır.

Evet, bazı fer'î hükümler, bir zamanda -o zaman için- uygun ve maslahat bulunmuşken; veya beşeriyetin tufuliyeti vaktinde bir hüküm, ona ilaç olmuş iken; başka bir zamanda başka şahıslarda, onun maslahatlığı kalmaz ve nev'in şebabiyeti vaktinde onun ilaçlığı da sona erer. İşte bu sırr ve hikmettendir ki; Kur'an-ı Hakîm, bazı eski fürû'atı nesheylemiştir. Yani, o eski fürû'at hükümlerin tatbik vakitlerinin artık geçip bittiğini ve başka bir vaktin gelip girdiğini açıklamış, o eski fürû'atı tedavülden kaldırmıştır.

---

(1): Bu ayetin delil olduğu şu noktadandır; ayetin tamamı mealen şöyle diyor: "Ey Nebiyy-i Zîşan! Sen onlara de ki: Cebrail Aleyhisselama düşmanlık eden: (-ki Yahudilerdir-) "Neden bu Kur'anı Muhammede indirdi" diye ona düşman olmuşlardı. Böyle diyen kimseler gebersinler. Zira Cebrail Aleyhisselam hem Kur'anı, hem eski peygamberlerin kitaplarını getirmiştir. Dolayısıyla Kur'anın da, eski kitapların da tasdikçisi odur... İlh.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4

"min kablike" lafzındaki deki beş latife

Hem مِنْ قَبْلِكَ de ayrı bazı letaifler daha vardır. Evet, bilmiş olasın ki; Tenzilde, hiçbir kelime yoktur ki; bulunduğu mekan onu beğenmemiş olsun, ya da ondan razı olmamış olsun.. Ve yahutta o kelimenin yerine başka bir kelime, o mekana daha evla ve enseb olmuş olsun, hayır!.. Belki Tenzilin tek tek her bir kelimesi birer işlenmiş murassa' inci gibi olup, bulunduğu yerlerine kurşunlaştırılarak çok sağlam ve muhkem yerleştirilmişlerdir.. Ve her biri pek çok münasebat ipleriyle sıkıca yekdiğerlerine bağlattırılmışlardır.

Bu davaya bir misal istiyor isen; işte مِنْ قَبْلِكَ de dikkatlice düşün, bak; şu kelimenin içinde bulunduğu bu ayetin etrafından uçuşan letaifler, şu tek kelimeye nasıl gelip konduklarını gör! Evet, مِنْ قَبْلِكَ mesele-i nübüvvet içinde bulunan en büyük "beş maksad"lardan -ki şu ayet onlara götürmektedir- inikas eden münasebetleri teşerrüb ettikten ve o levnlerle televvün ettikten sonra, o beş letaif ile süzülüyor ve remizlerini de gösteriyor.

İşte bak: وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ayeti içine girip, ona karışarak gizlenen mezkur maksadlar şunlardır:

1- Hz. Muhammed Aleyhissalatü Vesselam şüphesiz Nebidir, peygamberdir.

2- O, peygamberlerin en mükemmelidir.

3- O, Hatem-ül-Enbiyadır. (Nübüvvet divanının fermanını mühürleyerek kapamıştır.)

4- O, bütün kavimlere ve her hepisine birden peygamberdir.

5- Onun Şeriatı, diğer bütün şeriatleri neshetmiş, kaldırmıştır.

6- **(1)**Onun Şeriatı, diğer şeriatlerin bütün hasenelerini kendinde cem'eylemiştir.

Şimdi sen, eğer مِنْ قَبْلِكَ kelimesinde -üstte sıralanan maksatların vech-i inikaslarından (1) rakamıyla gösterilen maksadın inikas vechini görmek istiyorsan; gel, bak! işte, مِنْ قَبْلِكَ sözü, ancak mesleklerinde ittihad olduğu zamanda ve yolları bir olduğu vakitte ve o münasebetle söylenen bir sözdür. Buna göre; bu kelime, şu gelecek ma'naları sızdırıyor gibidir. "Yani: Peygamber olan Hz. Muhammedden önce gelmiş, gitmiş nebilerin nübüvvetlerine dair hüccetler ve peygamberliklerinin doğruluklarını gösteren deliller tamamıyla ve birden ve heyet-i mecmuasıyla; mantıktaki en baş kıyas olan kıyas-ı evlevi ile; ve "tenkih-ül menat" ile "tahkik-ül menat" denilen sabit illetleri ve asıl sebepleri tehzip ve tahkik neticesinde; Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.) nübüvvetine ve kitabı olan Kur'anın ona nazil olduğuna bir tek delil olduğu gibi; umum enbiyanın bütün mu'cizeleri de adeta onun sıdkına, doğruluğuna ve hakkaniyetine bir tek mu'cize hükmündedir.

Amma (2) rakamıyla gösterilen ikinci maksadın ondan vech-i inikası, Peygamberdeki ekmeliyettir. Yani şöyle: مِنْ قَبْلِكَ nin işaretiyle; "padişahlar, halkın en sonlarında makamlarından çıkar, gelirler" olan meşhur adeti mülahaza ettirdiği gibi; nev-i beşerdeki te-kemmül meselesinde, "İkinci mürebbînin birinci mürebbîden daha mükemmel olduğunu iktiza eder." kaidesine göre; ve "Halefin selefe göre mehareti daha fazla ve daha galip olduğu" düstûruna binaen, telvih ile gösteriyorlar ki: Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselam umum enbiyanın Sultanıdır.. Ve her hepsinden daha mükemmeldir. Kur'an dahi o eski peygamberlerin umum kitaplarından daha cami' ve daha ahsendir (ya da, daha eşmeldir).

Amma (3) rakamıyla gösterilen üçüncü maksadın bu kelimeden teşerrüb eylediği vechi ise, hiç şüphesiz ki "Hâtemiyet" tir. O da

böyledir: مِنْ قَبْلِكَ kelimesi der ki: "vâhid olan bir şey, tekessüre başladığı zaman, durmamak üzere teselsül eder gider. Ve kesir olan bir şey, ittihad ettiğinde, kopmamak üzere bir olur, istikrar peyda eder." Kaidesi sırrıyla; ve aynı zamanda bu kelimenin koklattırdığı mefhum-u muhalif ile telmih eder ki; Hz. Muhammed Aleyhissalatü Vesselam Hatem-ül Enbiyadır.

Amma (4) rakamıyla gösterilen dördüncü maksadın bu kelimeden aldığı insibağ, boyalanma vaziyeti ise; da'vetin umumîliğidir. İzahı şöyledir: مِنْ قَبْلِكَ den şöyle bir ma'na çıkar ki "Ey Nebiyy-i Kerim, sen umum peygamberlerin halefisin. Onların hepsi de senin seleflerindir. Oysa: “Halef, selefin tamam vazifesini devralır ve yerlerinde kaim olur” kaidesi sırrıyla işaret eder ki; bütün onlar madem ki senin seleflerindir, demek ki sen de onların umumunun naibisin, vekilisin. O halde sen bütün ümmetlerin peygamberisin... Neâm! Bu, ancak böyle olabilir. Bela! Fıtrat kanunu bunu böyle hükme bağlar. Hikmet ise, onu öyle iktiza edip kaza eyler. Çünki zaman-ı Saadetten evvel, insan alemindeki kavm ve milletler, ümmet ve cemaatler maddeten ve manen, istidat ve terbiyece birbirinden son derece uzak ve nihayet derecede ihtilaf içerisindeydiler. Öyle olunca da, onlara tek bir terbiye sistemi ve bir tek davet yetmiyor, hepsine ulaşılamıyordu. Sonra vaktaki zaman-ı Saadette ve daha sonrasında, insan âlemi bir derece intibaha geldi.. Ve birbirleriyle müdavele-i efkâr eylemeye ve tabiatlarının dönüşüm ve değişim mübadelesiyle ittihad etmeye meyillendi. Hem milletlerin birbirleriyle ihtilat ve muhabereler etmeleriyle ve birbirlerinin hal ve vaziyetlerini taharriye başlamalarıyla, hatta zamanın bir çok muhabere ve münakaleleri vasıtalarıyla çalkalanması sebebiyle; Küre-i arz adeta bir tek memleket gibi.. Ve sonra bir tek vilayet gibi olması ve sonra bir tek belde halini alması neticesi, ehl-i dünya arasında Sıla-ı rahm başlamış oldu. Ve o halde, artık tek bir davet ve yalnız bir tek peygamber hepsine kafi geldi.

Amma مِنْ قَبْلِكَ cümlesinin (5) rakamlı beşinci maksadı koklattırmasının vechi ise, şöyledir: مِنْ قَبْلِكَ deki , اِلى مِنْ ya, yani nihayete.. Nihayet olan "ilâ" ise, "iğna"ya, yani kâfiliğe ima ettiği sezilmektedir. Yani: "Ya Muhammedi Senden öncekilerden tut, tâ bu işin seninle kâfi gelmesine kadar" diye bir ma'nayı sezdirmektedir. Yani Senin kudûmun ve teşrifinle, artık peygamberlik son bulmuştur. Çünki, senin şeriatın kâfi ve her şeye yeterli gelmiştir." İşte bu ma'na ile, Hazret-i Muhammedin (A.S.M.) şeriatı son olması hasebiyle, eski şeriatları neshetmiş olduğuna ve iğna ve kâfiliğiyle de umum o şeriatları kendisinde toplamış olduğuna ima etmektedir.

Ey azız! Bil ki, nazar-ı belagat yanında şu مِنْ قَبْلِكَ cümlesinin mezkûr letaifleri çekip emdiğine dair emare şudur: Yukarıda zikri geçen "Beş maksad"lar, bu ayetlerin (yani, sûrenin başından buraya kadarki ayetlerin) altlarından akan nehirler gibidir. Hatta öyle ki o beş maksadlardan birisi, mesela şu maksad, bir ayetten kemaliyle feveran ettiği gibi; öbür maksadda tamamiyle bir başka ayetten nebeân etmektedir. Keza o beş maksaddan mesela şu, bütün ağırlığı ve taraflarıyla bir başka ayetten tecellî eyler ve hakeza!.. İşte bu ayet gibi diğer herhangi bir ayetin sathına çıkan en edna bir tereşşüh dahi, ayetteki kelimelerin tüm damarları da, aynî o suyun menba'ı ile, temasları olduğunu ima eder. Hem dahi şunun gibi ma'nalar, maksada doğru sevkedip götüren diğer ayetlerde de sünbüllenmektedirler.

---

(1): Aslî maksadlar 5 iken, 6. cısı o beşlerin bir nevi neticesi ve hülasaları olduğu için beşden altıya çıkmıştır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : Hasir Meselesi

Haşir Meselesi ve Burhanları

HAŞİR MESELESİ

وَ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

Ey aziz bilmiş ol ki; şu ayetin meali , Kur'an'ın mecmuundaki dört meşhur maksadlardan dördüncü maksaddır ki, o da "Haşir Meselesi"dir. Şu haşir mevzuuna dair Kur'an'ın nazmından istifade ederek, başka bir kitapta **(1)** zikrettiğimiz "On Bürhan"ların burada hülasasının kaydı münasib görülmüştür.

Haşir, şeksiz haktır ve mutlaka gerçekleşecektir. Evet, çünki kâinatta en mükemmel ve kasdî bir nizam mevcuddur ve vardır. Hem hilkatte tam bir hikmet ve yerli yerincelik bulunmaktadır. Hem âlem içinde asla abesiyet yoktur. Hem fıtratta hiç israf bulunmamaktadır. İşte bu şahidleri tezkiye eden şey, bütün ilim dalları olan fenlerle yapılmış derin araştırma ve tam istikra'dır, ki herbiri kendi mevzuunun çeşidine göre o nizamın sıdkına birer şahittir. Hem birçok nevi'lerde vaki' olmakta olan -gün, sene ve benzeri şeyler- nev'î birer kıyamet-i mükerreredir. Hem beşerin isti'dad cevheri de haşre remzetmektedir. Ve keza, beşerin pek çok amal ve meyillerinin tenahîsizliği de ona işaret ediyor. Ve keza, Sani-i Hakîmin rahmeti de haşri telvih ediyor. Ve hem Resul-u Sadık'ın (A.S.M.) lisanı onu tasrih ediyor. Ve keza: Mu'ciz olan Kur'an'in وَ قَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ve وَ مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ve emsali ayetlerle kat'i beyanı ona şehadet ediyor.

İşte bu on deliller تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ sırrına mazhar olarak, saadet-i ebediyenin anahtarları ve o Cennetin kapılarıdırlar.

•1.Burhan
•2.Burhan
•3.Burhan
•4.Burhan
•5.Burhan
•6.Burhan
•7.Burhan
•8.Burhan
•9.Burhan
•10.Burhan

---

(1): Bu kitap -Allah ü alem- İşarat-ül İ'cazdan evvel te'lif edilerek tabedilmiş olan "Muhakemat" kitabıdır. Ancak ilk matbu' İşarat-ül İ'cazın kenarında elle yazılmış bir yazıda şöyle: "Şu ayetin hakikî tefsiri Onuncu Sözdür. Çünkü o, haşri gelecek bahar katiyetinde ispat etmiştir." -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 1.Burhan

1.Burhan

Burhanların Tavzih ile Beyanları

Birinci Burhanın Devamı

Eğer şu kâinat, saadet-i ebediyeye doğru dalgalanarak gitmezse ve orada istikrar bulup neticelenmezse, ondaki nizam ve intizam, -ki onun Sani'i akılları hayrette bırakacak tarzda bir nizamı onda mükemmelleştirmiş iken- zaif ve aldatıcı bir suretten ibaret kalır. Ve o nizamdaki bütün maneviyat, rabıtalar, nisbetler ve münasebetler hebaen mensura yok olur giderler. Demek ki; o nizamın nizamı, ancak saadet-i ebediye ile buluşup bitiştiği zaman nizam olabilir. Yani, o nizamdaki ince ma'na nükteleri ve maneviyatı ancak âlem-i ahirette sünbüllenebilirler. Aksi halde, bütün o maneviyat ve ma'nalar sönecek, umum rabıtalar da kopacak, nisbet ve münasebetler parçalanacak, ve bu muhkem nizam dahi havaya savurulup gidecektir. Halbuki mevcut nizamın içinde saklı bulunan kuvvet ve çok muhkemlik, en yüksek savtiyle bağırmaktadır ki: "şu nizamın şe'ni, böyle parçalanıp boşuna dağılmak değildir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 2.Burhan

İkinci Burhan

İnayet-i ezeliyenin timsali olan Hikmet-i tamme ki, umûm ilim ve fenlerin şehadetiyle bütün nevilerde, mevcudiyeti muhakkak olan belki herbir cüz'îsinde maslahatlar, yararlıklar ve hikmetlere riayetiyle; saadet-i ebediyenin kudümünü, geleceğini müjdelemektedir. Yoksa, eğer saadet-i ebediye olmazsa ve gelmezse; bedahet ve ayânlığı, bizi varlıkları hakkında ikrar ettirmeğe mecbur eyleyen şu göz önündeki hikmetler ve faidelerin inkârı lazım gelecektir. Evet, -bilfarz- saadet-i ebediyenin gel-memesi durumunda, o faideler faidesizlik, hikmetler hikmetsizlik ve maslahatlar maslahatsızlık olmuş olurlar. Bu ise, ancak bir safsata olabilir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 3.Burhan

3.Burhan

Amma üstteki ikinci burhanı tefsir eden

Üçüncü Burhan

Yine bütün fenlerin ve ilimlerin şahidi oldukları: Sani'-i Hakîmin en kısa yolu, en yakın ciheti ve en hafif ve en güzel sureti ihtiyar eylemiş olmasıdır. Bu vaziyet ise, delalet ediyor ki; fıtratta, hilkatte ve hiçbir şeyde abesiyet ve israf yoktur. Öyle ise, kâinattaki nizam ve intizam, ya da mevcudatın yaradılışındaki inayet ve hikmet pek ciddîdir, hakikîdir. Bu ciddîlik ve hakikîlik, ancak saadet-i ebediyenin gelmesiyle hakikatlıkları takarrür edebilir. Aksi halde, şu vücud ve kevn âlemi, adem-i sırf derekesine dü-şecektir ve herşey abesiyet-i mahzaya dönüşecektir. Hayır!.. Evet, ey bütün noksan sıfatlardan müberra olan Sübhanımız! Sen bu vücud âlemlerini ve içlerindeki nizam ve muvazatları batıl olarak yaratmış değilsin ve olamazsın!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 4.Burhan

4.Burhan

Üçüncü burhanı tefsir ve izah eden

Dördüncü Burhan

Bütün fenlerin şehadetiyle sabit olmuş olan hüküm ve netice budur ki: "fıtratta hiç ve asla israf yoktur." Evet, senin zihnin, şayet insan-ı ekber olan âlemin hikmetlerinden kısa ve kasır kalıyorsa, "küçük âlem" olan insanda dikkatle im'an-ı nazar eyle! Bak: "fenn-i menafi-ül a'za" şerh ve ispat etmiştir ki: insanın cesedinde, herbirisinin ayrı bir menfaati, yararlığı olan -takriben- altıyüz kemik; ve her birisi, en az birer faidesi bulunan kan mecralarından altıbin asab ve damar vardır. Ve yine, insanın vücud ve bedenindeki hüceyrelerinden yüzyirmidörtbin mesame ve pencerecikleri bulunmakta; ve bu hüceyreciklerin her birisinde cazibe, dafia, mümessike, müsavvire ve müvellide gibi beş kuvveler çalışmaktadır, ve bunların her birisi de, birer menfaat ve birer maslahat içindirler.

İşte acaba, küçük bir âlem olan insan böyle olursa; insan-ı ekber olan âlem ve kâinat nasıl bundan daha az ve eksik olabilecektir. Hem madem, kendi özüne, yani ruhuna nisbeten ehemmiyeti olmayan cesedin bu derece israf ve abesiyetten uzaklığı göz önünde böyle bulunursa, acaba rûh cevherinin ihmali ve onun bütün eserlerinin, maneviyat, amal ve efkârının israfı ne suretle düşünülebilir?!.

Evet, eğer saadet-i ebediyye olmaz ve gelmezse; bütün bu maneviyatlar kuruyacak, bitecek ve boşuna israf olacaktır. Şimdi gel, Allah için söyle: senin dünya değerinde bir cevherin (pırlantan) bulunsa, sen bu cevherin kutusuna, ambalaj ve kılıfına ufak bir tozun bile konup bulaşmasını istemediğin ve son derece ona ehemmiyet

verdiğin halde, sonra kalkıp da sen, bu cevheri parça parça ederek asarını da mahvedip yok et-men, aklen bir cevazı olması mümkün müdür? Kella sümme kella! Belki senin o cevherin sadefine, kılıfına verdiğin o kadar büyük ehemmiyetler ancak içindeki için olabilir.

Hem dahi, bir şahısta görünen bünye kuvveti ve a'zalarının isti'dadının sıhhat ve sağlamlığı sana onun beka ve tekemmülünün istimrarını, devamlılığını anlattırdığı ve bildirdiği halde; şimdi acaba kâinatın ruhunda sabit ve câri olan hakikat; ve onda daimî bir intizam içerisinde bulunduğunu îma eden kâmil bir kuvvet; ve tekemmüle doğru gittiğini gösteren sağlam ve şaşmaz nizamı içindeki kemal, acaba haşr-ı cismanî kapısından saadet-i ebediyenin geleceğini sana tefhim etmiyor mu?

Evet, nizam ve intizamı ihtilalden, karma karışık vaziyetten koruyan ve kurtaran ancak Saadet-i Ebediyedir., ve kâinatın nizam ve intizamını zabt altına alan ondaki o ebedileşmiş olan kuvvet ve gücünü inkişaf ve tekemmül ettirecek yine ancak odur, Saadet-i Ebediyedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 5.Burhan

5.Burhan

Amma maksad-ı aslî olan "Haşr"e remzeden Hadsli

Beşinci Burhan

Alemdeki bir çok nevilerde cereyan eden mükerrer nev'î kıyametler'in varlığı, elbetteki büyük kıyamete işaret eyler. Eğer bu burhanın içindeki "remz"in bir misal içerisinde temessülünü istiyorsan; kendi haftalık saat'ın içinde dönen hareket ve devirlere bak ki: onun içerisinde muhtelif tarzlarda devredip dönen ibre ve millerinden ve hareketli çarhlarından birisi nasıl ki "saniye"leri gösteriyor, ve saniyeleri sayan bu ibre, elbetteki “dakika”ları sayan ibrenin hareketinin mukaddemesi ve habercisidir. Dakikaları sayan ibre dahi, "saat"leri sayan milin hareketinin sayıcısı ve ilancısıdır.. Ve bu dahi haftanın günlerini sayan ibrenin hareketini husule getirmekte ve ilan etmektedir. Demekki, saat'ın içinde olan ibre ve millerden birisinin; bir önceki mil'in devrini bitirip tamamlaması ile, kendisinin de ve arkasından gelen arkadaşının da, onun gibi devirlerini tamamlayacaklarına işarettir.

Aynen bu temsil gibi; Cenab-ı Hakk'ın saat'ı kübrasının çarhları "feleklerdir ki, bu büyük saat'in milleri de, (senin saatındaki saniye, dakika, saat ve günleri sayan mil ve ibreleri gibi) günleri, seneleri, ömr-ü beşeri ve beka-i dünyayı saymaktadırlar. Evet, her geceden sonra sabahın gelmesi, ve her kıştan sonra baharın ta'kip eylemesi -misaldeki saatin hareketleri gibi- o büyük saat-i kübradan Haşir baharının sabahı da tevellüd edeceğine gizli işaret ve dakik bir remz ile haber vermektedir.

[s13] Eğer desen: Nevilerdeki mükerrer kıyametlerde şahıslar aynıyla haşr olmuyorlar. Acaba dünyadaki bu gibi haşirler, Ahirette şahısların aynıyla iadeleri için, Kıyamet-i Kübraya nasıl remzediyor denilir?

Cevaben sana denilir ki: İnsanın bir şahsı başkaların bir nev'i gibidir. Zira, nur-u fikir beşerin a'maline ve onun ruhuna öyle bir genişlik ve öyle bir inbisat vermiştir ki; "Ezmine-i selase" denilen hal, geçmiş ve gelecek "üç zaman"ları ihata eylemiştir. Eğer onun ruhu, hal ve zaman ile beraber mazî ve müstakbeli de yutsa, yine emelleri doymayacaktır. Çünkü beşerdeki nur-u fikir, onun mahiyetini ulviye, kıymetini umumîyye, nazarını küllî, kemalini gayr-ı mahsur, lezzetini daimî ve elemlerini müstemirre kılmıştır. Fakat sair nevilerin bir şahsı ise; mahiyeti cüziyye, kıymeti şahsiyye, nazarı mahdud, kemali mahsur, lezzeti anlık, elemi def'îdir. İşte nev'ilerde cereyan etmekte olan gözümüzün önündeki bir çeşit kıyametler, acaba insanın hem şahsî, hem de umumî kıyametine (haşrine) nasıl işaret etmeyecektir?!.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 6.Burhan

Altıncı Burhan

(Bu burhanı telvih eden hususiyet): Beşerin istidadının tenahîsizliğidir. Evet, beşerin nihayeti olmayan tasavvurat ve efkârları, onun gayr-ı mütenahî emellerini doğurmuş, bundan da zabt altına alınamayan meyilleri hasıl olmuştur. Ve bundan da gayr-ı mahdud kabiliyetleri neş'et etmiştir. Bu kabiliyetler de, onun gayr-ı mahsur isti'datları içerisinde perdelendirilmiştir. Ve bu isti'datlar dahi Cenab-ı Kerim-i Mutlak'ın tekrimine mazhar olmuş olan insanın cevher-i ruhunda ekilmişlerdir. İşte, bütün bu fıtrî haller ve işler, şehadet parmaklarıyla, haşr-i cismanînin arkasında gelecek olan saadet-i ebediyyeye işaret etmekte ve nazarlarını ona dikmiş bakmaktadır. Feteemel!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 7.Burhan

7.Burhan

Ve müjdeci olan

Yedinci Burhan

Rahman-ı Rahimin rahmeti; en büyük Rahmet olan saadet-i ebediyenin kudümünü müjdelemektedir. Çünkü; Rahmet, ancak onunla ve onun gelmesiyle rahmet olabilir. Nimet dahi, ancak onunla nimet olur.. Ve onunla kâinat ancak; nimeti nıkmete çeviren fırak-ı ebedîden mütevellid umumî matemden yükselen feryadlardan kurtulabilir. Evet, eğer bütün nimetlerin ruhu olan saadet-i ebediye gelmezse, bütün nimetler nıkmetlere tahavvül ederler ki; o vaziyette, umum kâinatın şehadetiyle bilbedahe ve bizzarure sabit olan Rahmetin inkârı yolunda mükabere ve tuğyanın lüzum ve kaçınılmazlığı ortaya çıkacaktır.

İşte ey aşık olan Habib-i Şefik!**(1)** Allah'ın Rahmetinin en latif eser ve izleri olan muhabbet, şefkat ve aşka güzel bak!.. Sonra da bunların peşlerini bırakmayıp musallat olmuş olan fırak-ı ebedî ve hicran-ı lâyezalîyi bil-farz tasavvur ettikten sonra, kendi vicdanına müracaat eyle! Bak, nasıl vicdan içinde, o muhabbet ve şefkatin -bunlar rahmetin ve nimetin en güzel ve en latif envaından iken- sana en büyük bir musibet ve kalbin içinde en şedid bir belaya inkılap ettiklerini gör! Acaba vücudu, varlığı zarurî ve bedihî ve göz önündeki o rahmet; fırak-ı ebedînin ve hicran-ı lâyezalînin o muhabbet ve şefkate -mahvetmek için- hücum etmelerine müsaade etmesi aklî bir imkanı var mıdır? Hayır, asla yoktur!.. belki o rahmetin şe'ni; ebedî firakı hicran-ı lâyezalîye, hicran-ı lâyezalîyi de firak-ı ebedî üzerine musallat ettirip saldırtması ve bu her ikisinin üstüne de

ademi çullandırması olacaktır. (Tâ ki, rahmetin kemali tahakkuk eylemiş olsun.)

---

(1): Habib ve Şefik, Hz. Müellifin Van eski Horhor Medresesi talebelerindendir. Bunlardan merhum Molla Habib, Birinci Cihan Harbinde İşarat'ül İcaz'in te'lifinde katiplik vazifesini ifâ ettikten sonra, Van'ın Gevaş kazasında Ruslarla çarpışırken şehid düşmüştür. Şefik ise, Seyyid Şefik-i Arvasî'dir. İstanbulda vefat eyledi. -Rahimehümallah- Molla Abdülmecid merhum ise, kendi türkçe tercümesinde buna ilaveten "Ey Said-i Mecid ve ey Mecid-i Said" tarzında kaydetmiştir. —Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 8.Burhan

8.Burhan

Haşri ve saadet-i ebdiyeyi tasrih ile söyleyen ve iktiza eyliyen

Sekizinci Burhan

Hz. Muhammed'in (A.S.M.) sadık ve masduk olan lisanıdır.

Evet, onun kelamı saadet-i ebediyenin kapılarını açmıştır, ki Peygamberlerin evveli ve ilki olan Âdemlerinden (A.S.), tâ Hâtemleri olan zat-ı risalete kadar; aynı bu dava ve bu aynı hakikat üzerindeki icma' ve ittifakları, hakikî ve kat'î bir hüccettir. Ve keza bütün o Enbiyanın üzerinde müttefik bulundukları sair iman hakikatları için de aynı şekilde en azam bir hüccet-i katıadır. Amenna..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 9.Burhan

Dokuzuncu Burhan

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın ihbarıdır. Evet, yedi küllî **(1)** vecihle i'cazı tasdik edilmiş olan Tenzilin onüç asırdaki davası, haşr-i cismanîye en büyük burhandır. Öyle ise, onun ihbarı, haşr-i cismanînin hem keşşafı, hem de anahtarıdır.

---

(1): Şu yedi küllî i'caz vecihleri, "Âsâr-ı Bediiyye" eseri içerisindeki "Rumuz" ve "Şua'ât-ı Ma'rifetin Nebiyy" eserlerinde icmalen; Yirmibeşinci Söz'de ise, tafsilen bulunmaktadır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : 10.Burhan

10.Burhan

Binler burhanları müştemil

Onuncu Burhan

Bir kıyas-ı temsilîye işaret eden وَ قَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ve bir delil-i adlîye ve aynı zamanda başka şeylere işaret eden وَ مَا رَبُّكَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ gibi bir çok ayetleri tazammun etmektedir. Kur'an-ı Hakîm benzeri birçok ayetlerde, haşre bakan birçok pencereleri açmıştır.

İşte birinci ayette işaret edilmiş olan "kıyas-ı temsilî" nin özü budur ki; tavırdan tavra intikal ederek terakkî edip yükselen insanın vücud ve bedenine bir im'an-ı nazar eyle ki; "nutfe" den alakaya, alakadan mudğaya, mudğadan kemik ve et haline ve bundan da "halk-ı cedid" denilen insan heyetinde teşekkül eden surete intikal etmektedir. Hem bütün bu tavırlarda mahsus kanunlar, muayyen nizamlar ve muttarid hareketler vardır ki; her birisi cam gibi, altındaki kasd, irade ve ihtiyarı göstermektedir.

Sonra, aynı bu insanın vücudunun dünyadaki devam ve bekasında da bir teemmül eyle ki; bu vücud her senede elbisesini değiştirir gibi tazelenmektedir. Bu tazelenme ve değişimin şe'ni ise, tahallül ve terekkübdür. Yani beden hüceyrelerinin eskiyip yıkılmaları neticesinde, dağılıp enkazlaşan bu hüceyrelerin tamir ve yenilenmeleri için bir madde-i latifeye ihtiyaç hasıl olmaktadır ki,

herbir a'zaya münasebet derecesi nisbetinde tevzi' olunan o maddeyi, Sani-i Hakim bir kanun-u mahsûs ile hazırlamaktadır.

Sonra, vücud ve beden eczalarının erzakını taşıyan o madde-i latifenin tavırlarında teemmül eyle ki, akılların hayrete dalacağı acib bir intişar ile bedenin aktarına yayılmaktadır. Hem gör ki; o madde nasıl muayyen bir taksim kanunu ile a'zaların ihtiyaçlarına göre inkısam edip, yerlerine gidip yerleşiyor. Fakat o latif madde olan rızık ve gıda zerreleri ise, sabit bir nizam ve muayyen bir düstûr ve acip bir hareket ve çalkantı ile, dört süzgeçlerden süzüldükten ve dört matbah ve fırınlarda pişirildikten ve dört acip inkılapları geçirdikten sonra, hülasat-ül hulasa olarak meydana gelir. Bunun hammaddesi ise, âlem-i anasır içerisinde muntazam bir düstûr ve mahsus bir nizam ve muayyen bir kanun ile dağılmış olan ve "mevalid" denilen hayvanat, nebatat ve madenlerden alınan "Kût" tur. Yani temel gıdadır.

İşte, bütün o tavır ve hareketlerdeki kanun ve nizamların herbirisi, elbette bir Sâik'in şevkini ve onun kasıd ve hikmetini şeffaf bir tarzda göstermektedir. Nasıl yok?! Eğer sen, o madde-i latifenin kafilesinden bir zerrenin, mesela hava unsuru içerisinde gizlettirilmiş iken; bilahere gelip "Habib"in gözbebeğinden bir cüz' olduğu vakitteki vaziyetinde teemmül edersen; katiyyen göreceksin ki, o zerre henüz hava unsurunda iken bile, muayyen imiş de, ta'yini yapılmış olan mekânına gitmeye adeta memur ve muvazzafdır. Zira eğer sen bu zerreye fennî bir nazarla bakabilsen; yakîn hasıl edeceksin ki; onun o hareketi, körün körü olan bir tesadüf ile birbirine rastgelmiş a'ma bir ittifak değildir. Belki o zerrenin girdiği vücudun herbir mertebesinde, o mertebenin mahsus nizamatına tebaiyyet edip uyması ve dahil olduğu yerin herbir tavrında yalnız o tavrın muayyen kanunlarıyla amel etmesi ve misafiri olduğu herbir tabakada acip ve muntazam bir hareket ile sevk edilmesi olan tavrından seksiz, şüphesiz anlaşılır ki; o şuursuz zerrenin Basîr ve Hakîm bir âmiri, bir müdebbiri vardır.Ve o zerre, âmir ve müdebbirinin emriyle mezkûr tavırların üstünden geçer, gider, yerine yerleşir ki; zerre mikdarı maksadının hedefinden asla inhiraf etmez.

Velhasıl: Neş'e-i ûla olan ilk yaradılışta teemmül eden kimsenin, neş'e-i uhra olan haşir ve ahiret hakkında hiçbir tereddüdü kalmaması lazımdır. Bu hususta Peygamber Aleyhissalatü Vesselam

ferman buyurmuştur ki: -mealen- *"Neş'e-i ûlayı görüpte, neş'e-i uhrayı inkâr edenin haline acaipler olsun!"* **(1)** Evet, nasıl ki bir tabur askerin, -istirahat için dağılmalarına izin verilmiş- neferatının, yeniden toplanıp içtima' haline gelmeleri için "Borazan" aletiyle çağrıldıklarında, birden her taraftan ve siperlerden çıkarak ardısıra dizilip, gelip bayrakları altında içtima' ile ittihad etmeleri; ilk başta sivil halktan asker toplayıp silah altına celbetmekten kat-kat daha kolaydır.

Aynen bu misal gibi; bir vücud ve bedende birbiriyle imtizaç etmiş ve kendi aralarında birbirleriyle ünsiyet ve münasebetleri hasıl olmuş zerrelerin -vücud ve bedenin ölümü ile inhilal edip dağıldıktan sonra, yeniden toplanmaları için: "Sûr-u İsrafil" ile çağrıldıklarında birbirlerinden çok uzaklaşmış da olsalar- her taraftan birbirlerini bulmak üzere, çıkıp gelip Halıklarının emrine "lebbeyk!" diyerek hazır vaziyete gelmeleri, elbette bu zerreleri ilk başta inşa ve terkib etmekten daha çok kolaydır.

Evet, bu isbat ve izah ise, sebep ve imkan ciheti noktasındandır. Amma kudret-i İlahiye noktasından bakılırsa; eşyanın en büyükleri, en küçükleri gibidir. Hem sonra haşrin kaziyye ve hadisesinden anlaşılan zahir ma'na budur ki: Haşirde yeniden diriltilip iade edilecek şey, vücudun aslî eczasıyla birlikte, fuzulî ve kışrî cüz'leri de iade edileceğidir. Bu hususa işaret eden, ehl-i haşrin cesedlerinin büyüklüğü hakkında vârid olmuş hadisleri; **(2)** ve aynı zamanda tırnak, saç ve sairenin cünüp iken traş olup kesilmesinin mekruhluğunu ve traş olup kesildiğinde gömülmesinin "sünnet" oluşu **(3)** hakkındaki hadislerdir. Bu hakikatin yanında, meselenin tahkiki de "Acb-ı zeneb" **(4)** denilen insan vücudundan bir madde haşirde insanın vücudunun teşekkülüne medar olmasına kâfi gelir.

Amma وَ مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ayetinin tasrih eylediği delile gelince:

Bilmiş ol ki: Bizler birçok kereler görüyoruz ki; bu dünyada zalim, facir ve gaddar insanlar son derece refah ve tena'um içinde kalıp, ömrü, hayatı hoşluk ve rahatlık içinde geçer. Amma mazlum, fakir, mütedeyyin, ve hüsn-ü hulk sahibi kimselerin ömrü ise zahmet, zillet ve mazlûmiyet içerisinde geçer, gider. Sonra da ölüm gelir, ikisini

müsavî kılar, götürür. İşte şu zahirde nihayeti görünmeyen ve sonu olmayan müsavat, (akibetteki musavîlik) bir zulüm görünmektedir. Halbuki kâinatın şehadetiyle zulümden münezzeh olduğu sabit olan Adalet ve Hikmet-i İlahiyyeye, başka mecma' ve toplanma yeri lazımdır ki; birincisi cezasını, ikincisi sevabını alsın.. Ve böylece adalet-i İlahiye tecelli etmiş olsun! Daha sen bu iki ayete benzer sair ayetleri de kıyas eyle!

---

(1): Bu hadis veya haber, mealiyle tefsir-i "Ruh-ûl Maânî" Elusî, C.27, sh. 148 ve tefsir-i "Ruh-ûl Beyan" İsmail Hakkı Burûsevî, c.9, sh.331 dedir. -Mütercim-

(2): Bu rivayet ve hadislerin birçok me'hazleri için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları 2. Baskı sh: 372, sıra no: 19'dadır. -Mütercim-

(3): Bu hadisin de birçok kaynaklan yine: R.N.K. 2. baskı sh: 811, sıra no: 834'dedir. -Mütercim-

(4): Acb-ı zeneb hadisinin de me'hazları; aynı eser, aynı baskı sh: 428, sıra no: 129'dadır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-4 : Cumle 3

Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler

Amma وَ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ nin eczaları içindeki nazm vechine ge-lince bil ki; bu ayetteki nüktelerin merci' ve menatı "vav" dır. Sonra وَ بِالْاٰخِرَةِ nin takdimidir, sonra ondaki ال in elifi ve lamıdır. Sonra bu unvan ile (yani اَلآخِرَةِ ünvanıyla) tabiridir. Sonra هُمْ ün zikridir. Ve sonra يُوءْمِنُونَ ye bedel يُوقِنُونَ nin zikridir.

Amma ayetin başındaki "vav"a gelince; onda ta'mimden sonra bir tahsis vardır. Yani imanın erkanından şu büyük bir rükün olan "Ahiret"e yakinî imana tansis etmek içindir. Zira bu rükün, bütün semavî kitapların üzerinde durup döndüğü imanın "iki kutup" rükünlerinden birisidir. (Allah'a iman, Ahiret'e iman)

Amma وَ بِالْاٰخِرَةِ takdiminde ise, içinde hasrın bulunmasındandır.. (Yani, bu kelime ile anlatılmak iste-nen ma'na içerisinde, Ahiretin geleceğine hâs ve münhasır olarak yakin getirmek). Ve bu hasrda ehl-i kitaba bir ta'riz, zımnî bir tenkid vardır ki

وَ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلاَّ اَيَّامًا مَعْدُودَةً

(bize ancak sayılı birkaç gün ateş, Cehennem temas edebilecek) iddialarına; ve ayrıca bunların Ahiret ve Cennetteki cismanî lezaizi inkâr etmelerine binaen, bu ayet der ki: Onların inandığı ahiret, ismî ve mecazî bir ahirettir, dolayısıyla Ahiretin hakikatına bir iman değildir.

Amma وَ بِالْاخِرَةِ deki lam-ı tarif denilen "elif ve lam" ise, "ahd" içindir. Yani: Bütün semavî kitapların lisanlarında ahd ve va'dedilmiş olan şeyin, deveran edip dolaştığına işarettir. Aynı zamanda bu ahd'de, ahdedilmiş olan şeyin hak olduğuna lemihli bir işaret te vardır. Hem yine o ahdde, ahd ve vaad edilmiş şeyin -zikri geçmiş fıtrî deliller sebebiyle-aklın kirpikleri arasında hazır ve mevcûd olduğuna bir işarettir. Ve o zaman bu ahdde, ma'hûdun aynı hakikat olduğuna bir remz vardır.

Amma neş'etin (ilk neş'etin) vasfını beyan edip ona dikkat çeken اَلآخِرَةِ Unvanıyla yapılan tabirde ise, zihin "Neş'e-i Ûla" ya tevcih edilsin de, tâ "Neş'e-i Uhra"nın da imkânına intikal edebilsin.

Amma" وَ بِالْاخِرَةِ هُمْ deki هُمْ ise, yine bir münhasırlık ma'nası bulunmakta ve o hasırda şöyle bir ta'riz de vardır ki; Ehl-i Kitaptan Muhammed’e (A.S.M.) inanmayanların imanları yakinî bir iman değil, belki sadece öylesi sûrî bir imanı yakîn gibi imiş zanediyorlar.

Amma imanın yakîn ile birlikte tasdik dahi olduğu halde, ayet يُوءْمِنُونَ ye bedel, يُوقِنُونَ yi zikretmesinde ise, garazın merkez ve merci'ine kasden parmağı basmak içindir. Tâ ki, şek ve şüpheleri uçurup kaçırsın. Zira kıyamet hadisesi -tasdik edip etmeme noktasından- rayb ve şüphelerin mahşeridir.

Hem يُوقِنُونَ nin tansisi ile, ehl-i kitabın: "biz zaten mü'minleriz, iman etmiş kimseleriz, iman etmeyenler iman etsin" diye olan özür ve bahaneler yolundaki teallül, kaytarma yollarını da kapamak üzere bir tansisdir, bir açıklık getirmedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-5

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

•Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler
•Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-5 : Cumle 1

Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler

Önce, أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ cümlesinin bazı nükteleri:

Azizim bilmiş ol ki; ayetin bu cümlesi içerisinde, ince ma'na ve münasebet nüktelerinin ışıldadığı yer ve mevzi'ler vardır. Bunların ilki, önceki ayetle olan nazm ve diziliş keyfiyetidir. Sonra أُولَئِكَ deki mahsusiyettir. Sonra, aynı bu أُولَئِكَ de olan bu'diyettir. Sonra, عَلَى deki üstlük, yukarı taraflıktır. Sonra, هُدًى deki tenvin-i tenkirîdir Sonra, مِنْ lafzı., ve sonra رَبِّهِمْ deki terbiye etmekliktir. Ve daha benzeri nükteler..

Amma birinci olarak, bu ayet cümlesinin önceki ayetle olan nazm ve diziliş keyfiyetine gelince, bil ki: şu ayet sabık ayetle bir çok münasebet ipleriyle mürtebittir, bağlantılıdır. Bu münasebetlerden birisi "istinaf" dır. Yani içinde mukadder olan "üç sualler" e cevaplardır.

Mukadder Suallerden Birincisi: Hidayet ehlinin misalinden sormadır. Yani ayet, hidayet ehlini vasıflarıyla gösterdiği misalini sual etmektir. Yani güya ki dinleyici; şe'ni şahıslara hidayet bahşetmek olan Kur'anı dinledikten sonra; o bahşeylemiş olduğu hidayetin sebebiyle, onun evsafıyla ittisaf etme şanında olan o şahısları,

hidayetin koltuklarında bilfiil yaslanıp otururken görmeyi arzu eylerken; Kur'an-ı Hakîm, onları dinleyiciye göstererek أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ kavliyle cevap verdi. (Yani ki onlar Rabblerinden gelen hidayetin hüdası üzerindedir).

İkinci Mukadder Sual: Ondaki asıl illet ve sebebi sual etmektir. Güya ki dinleyici diyor: Şu hidayete istihkak kesbetmiş olanlar ve o hidayetle hususiyet kazananlar, acaba ne yaptılar ki, bu şerefe nail ve mazhar oldular?

Kur'an-ı Hakîm cevaben der ki: Hidayetin şanına layık bir tarzda olan vasıfların kendilerinde cem' ve mecz olmuş o kimseler, -bir düşünüp anlasan- hidayetin nuruna layık ve müstehaktırlar.

[s14] Eğer desen: Bundan evvelki ayette olan izah ve tafsil, illet ve sebep için أُولَئِكَ deki icmalden daha parlak ve vazıhtır?

Cevaben sana denilir: Bazen icmal, tafsilden daha vazıh olabiliyor, bilhassa matlub olan şey ve istenilen maksad, eğer mecmu'dan doğuyorsa...Zira, sâmiin zihni cüz'îliği sebebiyle; ve tafsilin eczalarının teferru'atına zihninin yavaş yavaş girip dağılabilmesi hasebiyle; ve o eczaların aralarına nisyanın da girebilmesiyle; ve bütün o eczaların birbirine mezcinden sonra tecellî edebilen illetin vaziyetiyle, bazen olur ki; asıl sebep ve illetin düşünülememesinden dolayı أُولَئِكَ deki icmal, imtizaç ve karmanın vaziyetinden ötürü, illiyetin göz önünde bulundurulması noktasından tafsilden daha çok celî ve açıktır.

Üçüncü Mukadder Sual: Hidayetin netice ve semereleri ve ondaki nimet ve lezzeti sual etmedir. Güya sami', dinleyici diyor ki; hidayette olan lezzet ve nimet nedir? Hangisidir?

Kur'an cevaben der ki: Hidayette saadet-i dareynin nimet ve lezzeti vardır. Yani: O hidayetin neticesi, saadet-i dareynin kendisidir. Semereleri de yine onun aynısıdır. Zira hidayet, bizatiha azim

nimettir ve vicdanî lezzettir. Belki ruhun da cennetidir. Nasıl ki dalalet, ruhun cehennemi olduğu gibi... Hem sonra, o hidayetin asıl neticesi ise, ahirette felahı, kurtuluşu netice vermesidir.

Amma أُولَئِكَ deki mahsusiyet (hissettirilmişlik) ise, işarettir ki; bir şeyin bir çok vasıflarını yad etmek, zihinde o şeyin tecessüm etmesine ve akılda huzurun teşekkül etmesine, hatta hayal için dahi hissettirilmekliğin teessüsüne sebep olmuş olur. Demek ki, evsafı yâd edilmiş olan bu ahd-ı zikri den ahd-ı haricîye bir kapı açılmış olmaktadır. (Yani zikri geçmiş bir şeyin hatırlanmasıyla, başka bir şeyin de hatırlanması) ve ahd-i haricîden de أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ile gösterilen hidayet ehlinin imti-yazlarına, seçkin vasıflarına intikal edilirde; nev-i beşer içinde yıldızlar gibi parladıklarına bakılabilir. Adeta, başını kaldırıp gözlerini açabilene, o hidayet ehlinden başka görünenlerin olmadığını işar ediyor gibidir.

Amma filcümle yakınlıklarıyla beraber أُولَئِكَ de gösterilen bu'diyet, uzaklık ise,**(1)** hidayet ehlinin rütbelerinin yücelik ve üstünlüğüne işaret etmek içindir. Zira, uzaktakilere bakan adamın, yalnız boyu uzun olanları görmesi gibi; zaman ve mekânca uzaklığın hakikati de, belağatın hakkını daha iyi kaza eder, verir.

Evet, asr-ı saadette nazil olmuş olması hasebiyle, o asır bu ayetin zikreden lisanı; ve asr-ı saadette olduğu gibi, istikbalde gelen ve gelecek olan her bir asır dahi, onun zikreden birer lisanıdırlar. Çünki Kur'an, bütün asırlarda gençlik ve tazeliğini muhafaza ederek geldiği için, her asır onu; evvelce nazil olmuşta, sonra o nüzulün hikayesini anlatıyor değildir.

Belki şimdi şu anda nazil oluyor gibi buluyor. Demek ki, أُولَئِكَ ile işaret edilen İslâmın ilk safları çok uzaktan dahi görünmektedir. Hem o ilk saflar, uzaklıklarıyla beraber görünmelerinden dolayı, onların azametli büyüklükleri ve rütbelerinin yüceliğindendir.

Amma cümle-i ayetteki عَلَى lafzına gelince, bilmiş ol ki; eşya arasında mevcûd bulunan münasebet sırrı bir çok emirleri, işleri ayineler haline getirmiş olduğundan, birbirleri içinde görünmektedirler. Yani, eşyadan her biri -o sır ile- o bunda, bu da onda görünmeleri işi sağlanmıştır. Nasıl ki mesela bir cam parçası, kendi içinde sana geniş bir sahrayı göstermesi gibi...Öyle de: bir çok defalar tek bir kelime uzun bir hayali hatırına getirir.. Ve bir kelimenin heyeti ve vaziyeti de, acip bir hikayeyi getirip gözünün önüne koyabiliyor. Ve keza, bir kelam dahi senin zihnini alır, misali olan alem-i misalde dolaştırarak gezdirebilir.

Evet, nasıl ki بَارَزَ lafzı, bir harp meydanını açarak seni onda dolaştırdığı gibi; ayetteki ثَمَرَةٌ lafzı da, sana Cennetin veya bir bahçenin kapısını açıyor.. Ve daha buna göre sen kıyas eyle!..

İşte, buna göre, عَلَى lafzı, zihin için temsilî bir üslûba bakan bir "küvve", bir küçük penceredir ki der: Kur'anın hidayeti, İlahî bir "Burak" olup, mü'minlere hediye edilmiştir, tâ ki mü'minler ona binerek Sırat-ı Müstakimde sülûk edip kemalat arşına doğru seyr-i sülûk etsinler.

Amma هُدًى deki tenkir ise, işarettir ki; bu هُدًى لِلْمُتَّقِينَ, هُدًى dekinden başka bir هُدًى dir. Zira, tekrarlanan münekkerler, ekseriya evvelkinin gayrisi olur. O halde, burada evvelkisi masdar, bu ise, hasıl-ı bilmasdardır. Öyle olunca da; bu, evvelkisinin semeresi gibi, hissedilmekte olan sabit bir sıfattır.

Amma ayetin cümlesi içersindeki مِنْ lafzı ise, işaret ediyor ki; ehl-i hidayet için kesbedilmiş olan ihtidalarında; (doğru ve hak yol bulmalarında) halk ve tevfik, yani yaratma ve muvaffakiyet verme yalnız Allahtandır.

Amma cümledeki رَبِّ lafzı, (yani مِنْ رَبِّهِمْ deki رَبِّ) işaret ediyor ki: Hidayet, ancak Rububiyet-i İlahiyenin şe'nindendir. Nasıl ki Rububiyet-i amme-i Sübhaniye onları (mü'minleri) maddî rızık ile besliyor, hidayetiyle de onları manen gıdalandırıyor.

---

(1): Yani, mesela nasıl ki Arapçada, هٰؤُلآءِ denildiğinde, "işte onlar" olur ki, yakınlıklarını gösterir. Amma أُولَئِكَ olsa, ona nisbeten uzaklığı gösterir ki, Türkçede "onlar" demektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-5 : Cumle 2

Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler

وَ اُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Bilmiş ol ki: bu cümledeki ince ma'nalar ve derin nüktelerin taharri yerleri şunlardır:

1. Başındaki و "vav"ın atıflığı.. (yani, birinci cümledeki ma'nayı bu cümle ile bitiştirmeye dair olan vav-ı atıftır)

2. اُولَئِكَ kelimesinin tekrarlanması..

3. هُمْ ile yapılmış ara zamiri, zamîr-ül fasıl...

4. الْمُفْلِحُونَ de ki "elif ve lam"..

5. مُفْلِحُونَ nin mutlaklığı ve felah ve zaferin ne olduğunun ta'yin edilmemesi gibi yerler..

Amma و "vav" in atıflığı ise, münasebet üzerine bina edilmiş bir atıftır. اُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ye gelince, bilmiş ol ki: bu cümledeki ince ma'nalar ve derin nüktelerin taharri yerleri şunlardır:

1-Başındaki و "vav"ın atıflığı.. (yani, birinci cümledeki ma'nayı bu cümle ile bitiştirmeye dair olan vav-ı atıftır)

و

2- اَولَئِكَ kelimesinin tekrarlanması..

3- هُمْ ile yapılmış ara zamiri, zamîr-ül fasıl...

4- الْمُفْلِحُونَ de ki "elif ve lam"..

5- مُفْلِحُونَ nin mutlaklığı ve felah ve zaferin ne olduğunun ta'yin edilmemesi gibi yerler..

Amma و "vav" in atıflığı ise, münasebet üzerine bina edilmiş bir atıftır.

Zira, nasıl ki birinci اُولَئِكَ hidayetin semeresi olan saadet-i acileye عَاجِلَه bir işaret olduğu gibi; bu cümledeki ikinci اُولَئِكَ ise, hidayetin saadet-i âcilesinin الجِلَه semeresine işarettir. Sonra, bu ikisinden her birisi, izahı geçmiş bütün hidayet nevilerinin semereleri olmakla beraber, ancak burada evla olanı, önce geleni budurki; birinci اُولَئِكَ nın ırkı, kök ve damarları, Bakara Sûresinin başında olan üçüncü ayetin başındaki birinci اَلَّذِينَ ile bağlanmaktadır ki, zahir ma'nası "ümmilerden imana gelmiş olanlar" muraddır.. Ve bu اُولَئِكَ nin cemaati, kuvvetini İslâmın erkanından almakta ve وَ بِالْاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ nin makabline de bakmaktadır. Amma ikinci اُولَئِكَ ise, hafî bir remz ile sûrenin dördüncü ayetindeki ikinci اَلَّذِينَ ye bakmaktadır ki, ehl-i kitaptan imana gelmiş kimseler muraddır... Ve

bu ikinci اَولَئِكَ ile gösterilen cemaatın me'hazı ise, imanın (büyük) rükünleri ve hususiyle ahirete yakîn ile imandır.. Ve daha sen düşün!..

Amma اُولَئِكَ nin tekranndaki sır ise, hidayetin ve sebebiyetinin ille-i gaiyesindeki şu her iki semereden her birisinin temeyyüz ve medihleri hususunda istiklal sahibi olduklarına işaret etmek içindir. Ancak şu da vardır ki; ikinci اُولَئِكَ nin hükmüyle beraber, birinci اُولَئِكَ ye işaret eylemiş olması, birinci derecede düşünülen bir husustur. Nasıl ki senin: "filan kes âlimdir.. ve o, mükerrem bir insandır." demen gibi...

Amma هُمْ deki zamir-ül fasla gelince, Peygamber Aleyhissalatü Vesselama iman getirmeyen ehl-i kitaba ta'rizi, yani tenkid ve ta'nı tazammun eden hasra bir te'kid olmakla beraber, içersinde latif bir nükte de vardır, şöyle ki: Müpteda ve haber arasına girmiş هُمْ ara zamirinin şeni ise, bir çok hükümlere mevzu' teşkil etsin diye, müptedayı haber-i vahide tahvil etmiş olmasıdır ki, mezkûr hükümlerden bazıları hatırlanırken, kalanları da, hayale havale edilsin içindir. Zira هُمْ zamiri, hükümlerin mahdud bir kaçından ibaret olmadığı hakkında hayali uyarırken, münasip olan hükümleri de taharrî etmesine teşvik eylemektedir. Mesela nasıl ki sen, "Zeyd"i dinleyicinin gözleri önüne koyarak, ondan hükümleri eğirip çıkarmak üzere: "Zeyd bir alimdir. O ilmiyle âmildir; şudur, budur" dedikten sonra, "işte buna göre kıyas et!" demen gibi...

Aynen bunun gibi; vaktaki ayet اُولَئِكَ dedi, hemen arkasında هُمْ lafzı da gelince, hayali heyecana getirdi ki, هُمْ zamiri vasıtasıyla; bu اُولَئِكَ ile beraber هُدًى nin gösterdikleri

zatların sıfatlarına münasip ve uygun ahkâmı derleyip toplasın. Mesela:

هُمْ عَلَى هُدىً .. هُمْ مُفْلِحُونَ .. هُمْ فَائِزُونَ مِنَ النَّارِ .. هُمْ فَائِزُونَ بِالْجَنَّةِ .. هُمْ ظَافِرُونَ بِرُؤْيَةِ جَمَالِ اللهِ تَعَالَى

Yani: *"Onlar hidayetin tam üzerindedirler.. Onlar kurtuluşa ermişlerdir.. Onlar ateşten necat bulacak ve bulmuşlardır.. Onlar Cenneti kazanacak ve kazanmışlardır.. Onlar rü'yet-i cemalullaha muvaffak olacak ve olmuşlardır..."* Ve hakeza!..

Amma اَلْمُفْلِحُونَ ye gelince, başındaki "elif ve lam" hakikati tasvir etmek içindir. Yani bu kelam, sanki diyor: "Felah bulanların hallerinin hakikatini görmek istiyorsan; أُولَئِكَ nin ayinesi içinden bak, tâ sana halleri temessül eylesin. Yahutta, o "elif ve lam", felah bulanların zatlarını temyiz edip ayırmak içindir. Güya ki der: "Senin istediğin o felah ehli kimseleri أُولَئِكَ ile tanımak istiyorsan; işte onlar, bunlardır. Ya da: O "lam-ı ta'rif' hükmün zuhur ve bedahatini ifade etmek içindir, ki mesela: "Onun babası köledir"in naziri ve misali gibi ki, onun babasının abd, köle olduğu zahir ve ma'lumdur.

Amma اَلْمُفْلِحُونَ nin ıtlaklığı, yani mutlak bırakılması ise, felah ve kurtuluşu umumîleştirmek içindir. Zira, Kur'anın muhatapları istek ve dilek noktasında muhtelif tabakalardadır. Mesela: Bazıları ateşten kurtulmak ister. Bir kısmı da yalnız Cennete girmek taleb eder. Bir taifesi de yalnız rıza-yı İlahîyi arar. Bir kısmı da sadece rü'yet-i Cemal-i İlahîyi arzu eder., ve helümme cerra...

Demek ayet, felahı mutlak bırakmıştır ki; ihsanının sofrası umumîleşsin de, tâ herkes iştiha ve arzusuna uygun olanı koparsın, alsın.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 6 :

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ

•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..
•Sual (16-18)
•Sual (19-22)
•Cümle 2: Onlar için müsavidir
•Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da
•Sonraki ayetlerle münasebet

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Bu ayetin önceki ayetle olan diziliş vechi:

Evvela bilmiş olasın ki: Zat-ı Ehad olan Cenab-ı Hak Teâlanın kendi ezelî âlem-i sıfatında iki çeşit tecellisi vardır; Celalî ve Cemalî tecellileri... İşte, bu iki tecellî ile ef'al sıfatı aleminde mütecellî olduğu zaman; lütuf ve kahr, hüsün ve heybet tezahür ederler.

Sonra, aynı bu iki tecellî ile fiiller alemine mün'atıf olup eğildiğinde; tahliye تَحْلِيَه ve tahliyye تَخْلِيَه tezyin ve tenzih fiilleri doğmaya başlarlar.

Sonra, bu iki tecellî, eserler aleminden alem-i uhreviye intiba' eyleyip tecellîye başladığında, lütuf, Cennet ve nur olarak.. Kahr dahi; Cehennem ve ateş şeklinde tecellî ederler.

Sonra, bu iki tecellî, zikir aleminde in'ikâs'a başlayınca, zikir; hamd ve tesbih olarak ikiye bölünüp ayrılırlar.

Sonra, bu ikisi, kelam aleminde temessül eylemeleriyle, kelam; emir ve nehiy olarak tenevvü' ederler.

Sonra, bu iki tecellî, irşad aleminde irtisam eylemeye başladığında, ikiye bölünerek, bir kısmı; terğip ve terhib.. diğer kısmı da, tebşir ve inzar olarak tezahür ederler.

Sonra, bu iki tecellî, vicdanlara yöneldiğinde; reca ve havf olarak doğmağa başlarlar.. Ve hakeza!..

Hem sonra, irşadın şeni; reca ve havf ortasında muvazeneyi idame ettirmektir ki; reca tarafı; kuvvelerini sarf etmek üzere kişiyi ona çalışmaya davet etsin. Havf yanı ise; onu, kendini gevşek ve serbest bırakmak suretiyle, haddi tecavüzden men'etmeye çağırsın ki, Rahmetten ümidini kesipte hasretkeş bir tarzda yerinede oturmuş olmasın. Aynı zamanda, azab-ı İlahîden emin olmakla, zulme ve laubaliliğe düşmesin.

İşte şu birbiriyle zincirleme tarzında bağlı bulunan hikmettendir ki; Kur'an-ı Hakîm her ne vakit terğibe şürû' eylemişse, hemen arkasında terhibi de eklemiştir. Hem her ne vakit, ebrarın medhini yapmışsa, mutlaka beraberinde füccarın zemmini de getirmiştir.

[s15] Eğer desen: Ne için burada, bu ayette;

اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ

ayetleri arasında yapılmış açık atıf gibi atıfen dirilmemiştir?..

Cevaben sana denilir ki: Atfın güzelliği, münasebetin hüsnüne bakar. Münasebetin güzelliği ise, mesûk-un lehül-kelamın garaz ve maksadının ihtilafıyla muhtelif olur. (Yani kelamın sevk edildiği maksad ve garaza göre, atıflardaki münasebetlerde ihtilaf eder.) İşte, vaktaki garaz ve maksad, burada (yani şu Bakara Sûresi altıncı ayetinde) ve orada (üstteki iki ayette) ihtilaflı oldu; o halde burada atıf istihsan edilmez. Zira, orada mü'minlerin medhi Kur'anın medhine müncer olup ona mukaddeme olduğu gibi; aynı zamanda ona bir netice olarak sevk-i kelam edilmiştir. Fakat burada kâfirlerin zemmi terhib için olduğundan, Kur'anın medhiyle ittisali bulunmamaktadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6 : Cumle 1

Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..

Şimdi sen, bunları böyle öğrendikten sonra, gel bu ayetin nazmı içersindeki letaiflere de bir nazar eyle!

Ve ilk önce, ayetin başındaki إِنَّ ve اَلَّذِينَ ile bir tanışıver, ünsiyet peyda eyle! Zira bu ikisi Kur'anın bir çok menzillerinde en çok cevelan ve seyeran eden şeyler olarak sana tesadüf ettikleri ve edecekleri gibi; bilmediğimiz bir hikmetten dolayı, Kur'an-ı Hakîm bu iki kelimenin zikrini çokça yapmıştır. Evet, buradaki bu iki kelimenin beraberlerinde (mühim) iki nükte-i âmme bulunmaktadır, ki her bir makama göre de, ayrı birer hususîlikleri olmasından gayri...

Birinci Nükte: إِنَّ ile ilgili belagat nüktesi şöyledir ki: إِنَّ nin şe'ni, karakteri; hakikata nüfuz etmek üzere, sathı delip geçmek ve hükmü ona ulaştırmaktır ki, adeta إِنَّ harfi, da'vanın ırkı ve damarlarıdır da, hak ile ittisal peyda etmiştir. Mesela: إِنَّ هَذَا هَكَذَا Yani: *"Şu hüküm ve bu da'va; hayalî bir şey değil, uydurulmuş bir da'va da değil, hakikatsiz itibarî bir mesele de değil, aslî olmayıp ihdas edilmiş bir iş de değil; belki o, carî ve sabit hakaiktandır."* Demek ki, tahkik işlerinde kullanılan إِنَّ harfi, şu mezkûr hakikat ve hasiyete unvan olduğu için, ona: "Tahkik ‘inne’si” denilmiştir.

Amma buradaki makama göre اِنَّ nüktesinin hususîliği budur ki: اِنَّ nin şe'ni ve hasiyeti, tahkik aleti olarak şek ve inkârı reddetmek olduğundan; muhatabın yanında bu şek ve inkâr olmadığı halde, bu makamda onun kullanılması; Hz. Peygamberin (A.S.M.) onların (yani, imana gelmemiş kimselerin) imanları için gösterdiği şiddetli hırsa işaret etmek içindir.

İkinci Nükte: اَلَّذِينَ de olan belagat nüktesine gelince, bilmiş ol ki: اَلَّذِينَ nin şe'ni, vazifesi odur ki; göz ile görülmeden önce, akl ile hissedilebilen, amma henüz yeni yerleşmiş ve tam oturmamış, belki bazı eşyanın imtizacından ve bir takım sebeplerin birbirine tutunmalarından -bir çeşit garipliğiyle beraber- tevellüd eden yeni ve taze hakikata işaret etmektir. Bundandır ki; hakikatlerin, yeni yeni gelip tazelenen inkılaplarında, işaret ve tasvirin vasıtaları arasından اَلَّذِينَ lafzı lisanlara en çok kolay gelir ve kelamda onun deveranı en fazla olmuş olur.

İşte, hakikî hakaikin mümessili olan Kur'an-ı Hakîm, vaktaki âlemde tecellî eyledi; bir çok nev'iler (kelam ve ifade nevileri) izmihlal bulup gitti; fasl ve ayrıntıları da tükenip kurudu. Bunların yerinde başka neviler teşekkül etmeye başladı ve başka hakikatler tulu' eyledi. Acaba görmezmisin ki; zaman-ı cahiliyette bütün beyan, ifade ve kelam nevileri nasıl hep kavmî ırkçılığa dayanan milliyetçilik rabıtaları üzerine teşekkül etmiş ve içtimaî tüm hakikatler asabiyet-i kavmiye ve ırkçılık üstüne üretilip gelişmiş idi. İşte vakta Kur'an-ı Hakîm nüzul eyledi; bütün o eski rabıtaları kesti, attı.. Ve o devirdeki umum içtimaî hakikatleri yıktı, harab eyledi. Onların yerine ve bedeline yeni nevileri tesis eyledi, ki fasıl ve ayrıntıları hep Dinî rabıtalardan filizlenip teşekkül eyledi. Feteemmel!

Hem vaktaki Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan nev-i beşer üstüne tulu' edip işrak eyledi; onun nur ve ziyası ile kalbler çiçekler açıp meyveler verdi. İşte kalblerin bu nurlanma ve çiçeklenmeleri ile, nuranî bir

hakikat da beraberce husul buldu ki, bu da mü'minler nevinin faslıdır, gurubudur. Amma aynı zamanda, Kur'an güneşinin ziyasına karşı bazı nefisler de, habisliklerinden dolayı taaffün edip kokuştular. İşte bundan da zehirli bir asıl tevellüt etti ki, o da küfür güruhunun bir hassasıdır.

Hem sonra, bu اَلَّذِينَ ile, o اَلَّذِينَ arasında bir tenasüb de vardır.

(Yani bir önceki ayetlerde olan اَلَّذِينَ ile, buradaki اَلَّذِينَ arasında şöyle bir münasebet, bir bağlantı da vardır ki; sûrenin baş tarafındaki iki ayet, mü'minlerin ve hidayet ehlinin evsaf ve ahvalini zikrettiği gibi; burada ise, o evsafın zıddı olan küfrün ve dalaletin denî olan hal ve vaziyetlerini hatırlatmaktadır.) Bunları böylece işittikten sonra, şunu da bil ki: "Elif ve lam" gibi mevsûller (bitiştirici edat) beş çeşit ma'nada kullanılır. Bunların içinde en meşhuru "Ahd" dır. Demek ki buradaki اَلَّذِينَ nin ahdî hali, küfrün sanadid ve sembolleri olan Ebu Cehil, Ebu Leheb ve Umeyye bin Halef gibilere işarettir. Ve bu işarette, mezkûr keferelerin küfrü ile, küfr içinde devam edip, tâ ölünceye kadar gitmiş olduklarına da işaret vardır. Buna binaen, bu ayette bir ihbar-ı anil-gayb vardır demektir.. Ve işte benzeri gibi nükteler ise, bazı lem'alar; parıltılardır ki; i'caz-ı manevînin dört**(1)** nevilerinden bir nev'i onlardan tevellüd eder ve etmektedir.

Amma كَفَرُوا lafzına gelince, bilmiş ol ki: küfür öyle bir zulmettir ki, zarurî ve bedihî olarak bilinen bir şeyin inkarından hasıl olur. Mesela, Resul-u Ekrem Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.) Allahın yanından getirdiklerini -bedihî olarak bilinmesine rağmen- inkar etmek gibi...

---

(1): Dört nevi i'caz-ı manevî şunlardır: "Umûr-u kevniyedeki gayb, Hakaik-i İlahiyedeki gayb, Mazîdeki gayb.. ve Müstakbeldeki

gaybdır. (Âsâr-ı Bediiyye, Rumuz Risalesi 2.Baskı sh: 132) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6

Sual (16-18)

[s16] Eğer desen: Kur'anın her tarafı ve bütünü zaruriyattan iken, ma'nalarında bazı ihtilaflar düşmüştür?

Cevaben sana denilir ki: Kur'anın her bir kelamında üç kaziye bulunmaktadır.

Birincisi: Bu kelam, Allah'ın kavli, sözüdür.

İkincisi: O kelamdan murad olan ma'na haktır. İşte bu her iki kaziyenin inkârı küfürdür.

Üçüncüsü: Kur'anın kelamlarından her hangi birisi için: "onun murad olan ma'nası budur" olan hükümdür ki, bu hüküm eğer muhkemata aid ise, ya da Kur'anca tefsiri yapılmış ise **(1)** ma'nasına ıttıla peyda olduktan sonra, ona iman etmek vaciptir, inkârı da küfürdür.

Amma eğer o kelam, zahirî bir şey olup, başka ma'nalara da gelme ihtimalli bir nass ise; o takdirde, keyfi olmayan bir te'vile bina edilerek yapılan o inkâr, küfür sayılmaz.

Mütavatir hadisler dahi, bu çerçevede ayet gibidirler. Ancak ayete ait birinci kaziyedeki inkar, Hadise raci' olduğunda küfr olup olmama hükmü için düşünme yeri vardır. Zira, hadiste sübût ve tevatürün sıhhati meselesi bulunmaktadır.

[s17] Eğer desen: Küfür bir cehil, bir bilmezlik olduğu halde,

يَعْرِفُوْنَهُ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَاءَهُمْ

denilmiş. Yani: *"Peygamberimizi kabul etmeyip inkar eden ehl-i kitap, onu kendi çocuklarını tanıdıkları gibi tanıyorlar"* bu ikisi arasında muvafakat ve uygunluk nedir? Nasıldır?..

Sana cevaben denilir: Küfür iki kısımdır. Birinci kısmı: Cehlidir, bilmezliğe dayanır.. İnkâr eder, çünkü bilmez. İkinci kısmı: Temerrüdî

ve inadîdir.. Bilir ve tanır, lâkin kabul etmez. Yakîni gelir, tasdik eder, amma vicdanı iz'an etmez. Ve hakeza, feteemmel!

[s18] Eğer desen: Şeytanın kalbinde ma'rifet var mı dır?!.

Cevaben sana denilir: Hayır, yoktur. Zira, onun kalbi, fıtrileşmiş olan sanatı hükmüyle daima idlal etmekle meşgul olduğu, aklı da mütemadiyen küfrü telkin etme tasavvuruyla uğraştığından; hiçbir zaman kalbinden bu meşguliyet kesilmez ve aklından da şu tasavvur zail olmaz, tâ ki marifet gelsin de kalb ve aklına girsin, yerleşsin.

---

(1): Merhum Molla Abdülmecid'in tercümesinde: "Eğer Kur'anın başka yerlerinde beyan edilmiş ise" tarzındadır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6

Sual (19-22)

[s19] Eğer desen: Küfür kalbe ait bir sıfattır. Acaba zünnarı kuşanmak ve zünnara kıyaslanmış olan şapkayı başa takmak nasıl küfür olabilir?..

Cevaben sana denilir ki: Şeriat, gizli olan iş ve emirlere, emarelerle itibar eder. Hatta bu gibi mevzu'larda zahirî sebepleri illetler makamında ikame eyler. Buna göre; zünnarın bazı nevileri Rukû'un tamamlanmasına mani' olduğundan kuşanmak; ve Sucûd'un tamamına engel olan şapkayı başa takmak; ubudiyetten istiğnaya alamet olduğu ve keferelere benzemekle, meslek ve milliyetlerini istihsanı îma ettiği için, şeriatce küfrüne hüküm edilmiştir.

İşte, gizli ve saklı vaziyette bulunan bir emr'in, durum veya halin yok olduğuna veya mevcud olmadığına kat'î olarak hükmedilmedikçe, onun zahirdeki alametiyle hüküm edilir.

[s20] Eğer desen: İnzar'ın bir faidesi yoksa, teklif, niçin ve niye olsun?

Cevaben sana denilir: İnzarsız yapılmış olan teklif; hücceti, delili aleyhlerine ilzam etmek ve söz hakkını kesmek içindir. (Bu mesele şöyle izah edilebilir ki: Ayet der: "Ey Resulüm! Küfre girmiş, ya da onda kalmaya azm ile inadlaşmış olanları inzar etsen de, etmesen de imana gelmezler. Ayetin bu zahirî ma'nasına göre, onları korkutarak davet ve tebliğe gerek yoktur. Çünkü faidesizdir. İşte ayetin bu zahirdeki hükmüne göre, inzar ile tebliğ ve davetin yararı olmadan onlara teklif yapılmış gibidir.)

[s21] Eğer desen: Kur'an, kâfirlerin inad ve temerrüdlerini böyle ihbar etmesiyle, imana girmelerinin imtina'ını, yani bir nevi

imkansızlığını istilzam eder, o zaman ve o halde onları imana davet etmek muhali teklif etmek gibi olmaz mı?

Cevaben sana denilir: Ayette kâfirlerin küfrünü haber vermek ve ilmen ve iradeten onların öyle olduğunu ve öyle olacaklarını bilip bildirmek ise; sebepten bütün bütün kesilmişçesine, müstakil ve kendi başına kalmış tarzdaki küfürlerine taalluk etmiyor. Belki ancak onların kendi ihtiyarlarıyla olan küfürlerine bakmaktadır.

Bu mevzuda, daha sonra, (Kader ve cüz-i ihtiyarî meselelerinde) sana tafsil verilecektir. İşte buradan ve bu noktadan dolayı denilebilir ki: İhtiyar ve iradenin zarurî varlığı cüz-ü ihtiyarîye münafî olmaz. (Yani insanın yaradılışında zarurî olarak var olan ihtiyar ve irade; güneşteki zarurice var olan ziyayı verme mecburiyetinde olduğu tarzda değil ve insanın cüz-ü ihtiyarîsini kullanmaya engel de değildir.)

[s22] Eğer desen: Kâfirlerin kendi imansızlıklarına inanmaları aklî bir muhaldir. Cezr-ül Asamm-il Kelamî **(1)** denilen kaziyeye benzemektedir. İki zıdd şeyin aynı anda bir arada, bir yerde ictima'larına benziyor?..

Cevaben sana denilirki: Onlar imanın tafsilatını öğrenmekle mükellef değillerdir ki muhal lâzım gelsin.

----

(1): Cezr-ül Esamm-ül Kelamî mağlatası şöyle izah edilmiş: Önce bu cümle üç kelimeden ibarettir; Cezr, esamm ve kelam. Lugatçeleri: Cezr, asl ve kök demektir. Esamm,mübalağalı sağırlık... Kelam, konuşma demektir. Bu üç kelime terkiple birleştiği zaman, ma'nası "sağır köklü kelam" olur. Hesap işlerinde, "Cezr-ı esamm": kesirsiz olarak istenen sayıyı hasıl edemeyen rakam demektir.

Ama mantık ıstılahında ise bu, "Cezr-ül Esamm-ül Kelamı" mugalata ve şaşırtma işlerinde kullanılan darb-ı mesel gibi bir şeydir. Yoksa iddia edildiği gibi "halli çok müşkil" falan değildir. Sa'd-ı Taftazanî'nin mantıka dair "Metnütteehzib" eserine haşiye olarak yazdığı "Tezhib-ül Mirî ala Celal-id Demmanî" isimli kitapta, ayrıca Molla Sadreddin Yüksel'in elyazısıyla kendi "İşarat-ül İ'caz"

nüshasının burasının -nereden aldığını bildirmeden- kenarına haşiye tarzında yazdığı tarifinde ve ayrıca "Keşşaf-ü Istılahat-il Fünûn" eserinde hülasa olarak şöyle tarif edilmiş: "İki nakîzin içtima'ı vaki' olabilir." denilmiş. Mesela birisi dese: Benim şu saatte söylediğim söz yalandır. O saatte o adam bu sözden başka bir şey söylememiştir. Bu durumda eğer o söz, yalanlı değil, doğru ise, hem yalan hem de doğru olması lazım gelir. Çünki, her iki tarafın da içinde bulunma imkânı vardır. O halde her iki takdirde de içinde ictima-ı nakîzeyn lâzım gelir.. Ve hakeza uzunca tarifler edilmiş. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6 : Cumle 2

Cümle 2: Onlar için müsavidir

Sonra, ayetteki كَفَرُوا Lafzının iradında bir fiil-i mazî vardırki; onlar hakkın ayan-beyan tebeyyününden sonra, küfrü kendi ihtiyarlarıyla seç-miş olduklarına işarettir. Bundan dolayı da inzarın artık faidesi olmaz diye işaret veriyor.

Amma سَوَاءٌ lafzı ise, bir mecazdır ki der: "Ey Resul-ü Kerim! Senin onları korkutarak inzar etmen, faidesizlik içinde bir adem-i inzar gibidir." Başka bir ifade ile: "Faidesizliğinden dolayı, ya da sahih olan bir inzarın adem-i vuku'undan ötürü, inzar etmemiş gibi olursun." Yani, o durumda inzar etmek veya etmemek için mucip bir sebep kalmaz ve yoktur.

Amma عَلَيْهِمْ de ise, şöyle bir îma vardır ki; onlar yere, dünyaya ebedî salıverilmişler gibi yapışmışlardır da, başlarını kaldıramıyorlar ki, âmirlerinin sözlerine kulak versinler.

Ayrıca عَلَيْهِمْ de şöyle bir remiz de vardır ki, lisan-ı remziyle der: "Ey Resûl-i Kerim! Tebliğ vazifesini yapmak veya yapmamak hususunda senin canibinden müsavî değildir. Belki müsavilik ise, onlara göre faidesizlik cânibindendir. Çünki, tebliğde senin için hayır vardırki, مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلا الْبَلاغ ayeti; tebliğ, Peygamberin (A.S.M.) aslî vazifesidir der.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6 : Cumle 3

Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da

Amma ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ ise, başındaki ءَ istifham hemzesi ve ortadaki اَمْ i, burada harfî bir müsavilik hükmündedir ki, ayetin başındaki سَوَاءٌ nün tekidi içindir. Yada, müsavat, üstte zikri geçen iki mânaya gelmişlik ve bölünmüşlüğüne nazaren bir tesisidir.

[s23] Eğer desen: Neden ayet, müsavîliği istifham ve sual suretiyle ibarelendirmiş?

Cevaben sana denilir ki: Sen bir muhataba, işlemekte olduğu bir fiilindeki faidesizliği gösterip bildirmen için, latif ve ikna edici bir vecihle uyarmak istediğinde; senin istifham ve sualci pozisyonuna geçip o faidesizliği göstermen **(1)** lazımdır ki, muhatabın zihni, işlemekte olduğu fiile teveccüh eylesin, ondan da neticeye intikal ederek mutmain olsun.

Hem sonra, istifham ile müsavat arasındaki alâka ve münasebet ise, bu onu, oda bunu tazammun etmiş olmasıdır. Zira sâilin bilgisinde, varlık ile yokluk mütesavîdir. (Yani bilmediği için sual soranın ilim ve bilgisinde sorduğu şeyin varlık ve yokluğu birdir) Hem çoğu kere şu zımnî müsavat, benzeri istifhamlara cevap makamında da oluyor..

[s24] Eğer desen: Neden ayet ءَاَنْذَرْتَهُمْ de inzarı mâzî siğası suretiyle ibarelendirmiş?..

Cevaben sana denilir: Tâ ki, "Ya Muhammed, onu sen tecrübe eyledin" diye nida eylemek içindir... Ve daha buna göre kıyasla.

[s25] Eğer desen: Niçin ayet, اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ şeklinde zikredivermiş? Halbuki inzar eylemekteki faidesizlik zahirdir?

Cevaben sana denilir: Nasıl ki inzar, bazen ısrarı netice verdiği, sükût dahi bazen muhatabı insafa getirmede faideli olduğu içindir.

[s26] Eğer desen: Niçin burada Peygamber (A.S.M.) Kur'an ile yalnız terhib suretinde inzar eylemiş... Halbuki o, hem beşirdir, hem de nezir?..

Sana cevab olarak denilir: Çünkü küfre ve ehl-i küfre münasip ve uygun olanı terhibdir. Hem de mazarratları def etmek, menfaatleri celbetmekten evla olduğu gibi, te'sirce de daha şediddir. Hem çünki buradaki terhib, hayalin meyl ve nazarını ihtizaza getiriyor ve onu îkaz ediyor, ki: لاَ يُؤْمِنُونَ kavlinden sonra اَبَشَّرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تبَشِّرْهُمْ ma'nasını **(2)** telakki edip koparsın.

Sonra, şunu da bil ki: Her bir hükmün bir harfî ma'nası ve gizli bir maksadı olduğu gibi; اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ kelamının da, baktığı ve sürüklediği bazı tayyar ma'na ve maksadları vardır ki; o da, Peygamberden (A.S.M.) zahmet ve sıkıntıyı tahfif eylemek ve Risaletin vazifesindeki şiddeti gevşetmek ve geçmiş peygamberlerin ahvallerini yâd ederek, teessî ile, (yani manen onların cemaatlerine katılmak suretiyle) teselli vermektir. Zira, ekser peygamberler aynı bu gibi hitaplarla hitaplanmışlardır. Hatta Hz. Nuh Aleyhisselam, benzeri hitaba muhatap olmasından sonra, şöyle bedduada bulunmuş

3) لا تَذَرْ عَلَى الاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا **)**

Hem sonra, Kur'an ayetleri birbirleri içinde görünen ayineler gibi olup, peygamberlerin kıssa ve hikayeleri, kamerin etrafındaki "Hale" tarzında, Peygamberimizin (A.S.M.) haline de bakmaktadır. Onun içindir ki bu kelam, yani: اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ kelamı, sanki lisan-ı haliyle diyor: Bu bir İlahî Kanun-u Fıtrattır. Ona itaat edip inkiyad etmek zarurîdir.

---

(1): Rivayet edilir ki: Hz İmam-ı Ali (R.A.) görüyorki; abdest alan bir adam, bazı yanlışlıklar yapıyor. İmam-ı Ali o adama der ki: "Ben bir abdest alayım, bir bak, doğru alabiliyor muyum" diyerek abdest almaya başlar. O suretle o adam yanlışlıkları anlar,öğrenir. Bak: Hikemiyat-ı İmam-ı Ali.-Mütercim-

(2): Onları müjdelesen de müjdelemesen de....

(3): “Ya Rab, artık bunlardan, yeryüzünde gezip tozan hiç kimseyi bırakma, kahreyle!" (Nuh Suresi, 71/26.)

Hz. Nuh (A.S.)'ın kavmi, yapılan tüm inzar ile tebliğe karşı, taraflarından gelen kesin cevab ile küfürleri aşikare, zahir olduktan sonra, Hz. Nuh (A.S.) bu bedduayı yapmıştır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-6

Sonraki ayetlerle münasebet

Şimdi, buraya kadar yapılan tahlilden sonra, şunu da bil ki: Bu ayetin devamı ve arkasında gelen ayetin sonu وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ikisi beraber, mecmu'u ile ve ukdeleriyle (düğüm ve ayrıntılarıyla) küfrün takbih ve terziline sevk edip işaret etmekle, ondan nefret ettirme ve zımnen ondan nehyettirme.. Ve ayrıca ehl-i küfrü tezlil eyleme.. Ve aleyhlerinde olan hükmü tescil etme.. Ve ondan terhib ile kaçırma ve aynı zamanda onları tehdid etme gibi ne kadar ma'naları varsa tazammun etmektedir. İşte bu iki ayet, kelimeleriyle şöyle nida eder, der ki: "Küfürde pek büyük ve çok azim musibetler vardır.. Ve hem çok cesim nimetlerin ziya' ve kaybı bulunmaktadır.. Ve hem pek şiddetli elemleri doğurmak vardır...Hem yüksek lezzetlerin zevali derkârdır." Dedikten sonra; cümleleri ile de, şunu tasrih ediyor ki: Küfür, eşyanın en habisi ve en zararlısıdır.

Evet, ayet لَمْ يُوءْمِنُوا ye bedel كَفَرُوا lafzıyla işaret eder ki; onlar (kendi ihtiyarlarıyla) iman etmemeleri neticesinde küfrün zulmeti içine düştüler. Ve işte küfrün o zulmeti ise, öyle bir musibettir ki insanın ruh cevherini ifsad eyliyor.. Ve aynı zamanda o küfür, elem ve azapların da madenidir.

Hem ayet, لاَ يُتْرَكُونَ الْكُفْرَ yerine, لاَ يُؤْمِنُونَ lafzıyla ifade etmesi, işaret eder ki; onlar bütün saadetlerin kaynağı olan "iman" ellerinden düşmüş, gitmiştir.

Hem, bu ayeti takip eden yedinci ayetin başı خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ lafzıyla der ki: Kalb ve vicdanın hayatı, ferah

ve süruru ve kemâlatı, ancak nur-u imanla ve hakaik-i İlahiyenin tecellileriyle mümkün iken; küfre sukuttan sonra, o kalb ve vicdan, zararlı ve ısırıcı haşerât ile dolmuş yıkık, harabe ve ürkütücü bir binaya dönüşmüş kalmıştır. Öyle olduğu için de, ondan sakındırmak ve çekindirmek için kapısına kilit vurup, mühürleyerek, akrep ve yılanlara bırakılmak üzere terkedilmiştir.

Hem o ayette وَ عَلَى سَمْعِهِمْ lafzıyle de, küfür sebebiyle; pek büyük sem'î bir nimetin (kulağa ait bir nimetin) elden çıkmış olduğuna da işaret eder. Evet, kulağın şe'ni, vazifesi ise; onun samahının, kulak deliğinin gerisine, arkasına nur-u iman girer yerleşirse ve o kulağın ihsası, hislen-irişi nur-u imana dayanırsa, bütün âlemlerin ses ve nidalarını hissedip duymak ve zikirlerini fehmeylemek; ve kâinatın sayha ve bağrışmalarını işitmek ve tesbihatlarının ma'nalarını anlamak tarzında kendini gösterir. Hatta imanın nuruyla nurlanmış böylesi imanlı bir kulak; rüzgarın esintisinin terennümatından, bulutun raadlarının na'relerinden, denizin mevcelerinin nağamatından, taşların taktakalarının gıcırtılarından, yağmurun nüzulünün şıpıltılarından, kuşların sec'alı ötüşlerinden Rabbani birer kelam tarzında ma'nalar işitebilir ve bunları birer ulvî tesbih olarak fehmeyler. Güya ki kâinat, o insan için büyük bir musikîdir de, kalbinde ki ulvî bir hüznü, ruhanî bir aşkı heyecanlandırmaya vesiledir. Böylece: Dünyadan göçmüş dost ve ahbaplarını hatırladığında hüzünlense de, lâkin bu müfarakatlı hüzün ile beraber, o hüzün bir lezzet olur. Yoksa, ahbapsızlık yüzünden gelen bir hüzün ve gam olarak değil...

Amma eğer -Eliyazübillah- o kulak, küfrün zulmetiyle kararırsa, o zaman bütün o leziz savtlardan, sadalardan mahrum kalmış olarak; kâinattan yalnız matem ağlayışlarını, ölüm feryadlarını işitir. Onun kalbine de yalnız yetimliklerin, ahbapsızlıkların gam ve kederleri; garipliklerin, yalnızlıkların ürküntüleri gelir ve o kalbe ilka olunur. Yani: Sahipsizlik ve müteahhidsizliğin korkunç haletiyle debelenir durur.

İşte bu sırra binaendir ki, Şer'-i İslâm bazı savtları helal saydığı gibi; (Yani ahenkli çalgı veya kaside ve şarkıların bazılarını, yani bunlardan ulvî bir aşkı, hamasî heyecanı veya âşıkane bir hüznü

tehyic edip harekete geçiren savtları) helâl ettiği gibi; nefsanî ve şehvanî ve müştehiyata iştihayı kabartan veya yetimane bir hüznü veren bazı kısımlarını da haram kılmıştır. Ve bu kıyasla: Şeriatın sana ismiyle bildirip göstermediği kısımları, sen kendi ruh ve vicdanındaki te'sirleri ile birbirinden ayırdedebilirsin.

Yine aynı ayetin وَ عَلَى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ kelimesi ile de -küfür sebebiyle- göze ve basara mahsus çok büyük ve pek cesim bir ni'metin zeval bulmuşluğuna işaret eder. Çünkü basarın şe'ni ve işi odur ki; onun nuru imanın nuruyla ziyalandığı zaman; ve gözün pencereciğinin arkasında yerleşen ve gözü harekete geçirmede yardımcı olan nur-u imanla ittisal peyda ettiği vakit; bütün kâinat, bu gözün sahibine, çiçekler ve hurilerle tezyin edilmiş olan bir cennet gibi olur da, o imanlı gözün nuru bir balarısı kesilerek, o cennetin çiçekleri üstünde uçar gezer. Ve o çiçeklerden ibret ve fikret, ünsiyet ve tanışma, sevişme ve tebrikleşme usaresini, şiresini koparır, alır, toplar, dağarcığını doldurarak getirir; vicdanda insanî kemâlat balı olarak ambarlar.

Amma eğer -Allah korusun- o göz, küfrün zulmetiyle kararır körleşirse, artık mahv olmuş olur da; dünya ona bir hapishaneye döner.. Ve o halde bütün nuranî hakikatler, şirin ma'nalar ona karşı gizlenir; kâinat ona bir vahşetzar vaziyetini alır. Onun kalbine de, baştan ayağa kadar vicdanını ihata eyleyip sarmış olan elem, azap ve ürküntülü vaziyetleri ilka eyler.

Amma وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ise, alem-i uhrevîdeki Cehennem azabını ve gazab-ı İlahînin nekâlini semere verecek olan şu küfrün zakkum ağacının semeresine bakar, gösterir.

Amma لاَ يُوءْمِنُونَ ise, سَوَاءٌ meselesinin müsavîlik cihetine nassen bakan bir te'kiddir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 7 : Kalplerin Mühürlenmesi

خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَ عَلَى سَمْعِهِمْ وَ عَلَى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

•1.Mukaddime
•2.Mukaddime
•Cümle 1: Allah mühür vurmuştur
•Cümle 2: Kalpleri üzerine
•Cümle 3: Ve kulaklarına
•Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..
•Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır
•Sual-29
•Sual-30
•Sual-31

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime

Mukaddime

Ey aziz bilmiş ol ki; bizim burada biraz durmamız icap ediyor, tâ ki mütekellimîn ulemasının bu ayetin ihtiva eylediği ma'nalara dair neler konuştuklarını işitmiş olalım. Zira bu ayetin (kalesi) altında İ'tizal ve Cebir ehliyle, Ehl-i Sünnet vel-Cemaat arasında büyük bir harb meydana gelmiş, ve gelmektedir. Elbette bu gibi harpler, her halde bakıp seyre-denleri durdurur ve baktırır. İşte bizim de burada -senin istifaden için- bazı esasları zikretmemizin lüzum ve münasebeti doğmuştur.

Birinci Esas: Ehl-i Sünnet vel Cemaat'in mezhebi sırat-ı müstakimdir. Ötekilerin ise, ya ifrat veya tefrittirler.

İkinci Esas: Kat'iyyen tahakkuk etmiştir ki; kâinatta müessir-i hakiki yalnız Allah ü Teâladır. Öyle ise işler, emirler, îcadlar ve esas olan umum ma'nalar, tesir noktasında başka şeylere verilemez. Öyle ise, bunları başkalara tefviz eylemek, onlara bırakmak olamaz.

Üçüncüsü Esas: Hiç şüphesizdir ki, Allahü Teala Hakîmdir. Öyle ise, sevab veya ikabın abde verilmesi boş ve abes bir iş değildir. O halde -abd için- ıztırar ve zorlama yoktur. Evet, nasıl ki Tevhid, Ehl-i İ'tizalin göğsüne (balyoz vurur gibi) vurup kovduğu gibi; Tenzih-i hakikîde, Ehl-i Cebr'in ağzına tokat vurur, tardeder.

Dördüncü Esas: Her şeyin iki ciheti vardır. Bunlardan birisi: Mülkiyet (mülklük) cihetidir ki, ayinenin sırtı, arka yüzü gibi bazen güzel, bazen çirkin olup, ayrı ayrı şekil ve suretler ona varid olurlar. İkinci cihet ise, Halıka bakan melekutiyet vechidir. Bu yüz, her şeyde, ayinenin ön yüzü gibi şeffaftır, parlaktır. Binaenaleyh, kubhun halkı kabih değildir. Çünki, eşyanın melekutiyet cihetindeki halk ve

îcadları, hasendir, güzeldirler. Hem güzellikleri tekmil ettirmek için halkedilen zahiren çirkin gibi olan şeylerin yaradılışı da, bilgayr ile güzelleşirler. Öyle ise, Ehl-i İ'tizal'in safsatasına kulak asma!

Beşinci Esas: Hasıl-ı bilmasdar fiili -sarf ilminde -donuk, mahluk ve camid bir emir olup, sıfatlar ondan iştikak etmez. (Yani, onun özünden sıfatlar yapılıp alınmaz) lâkin masdar ise, meksûb, nisbî ve itibarî bir iş, bir emir olduğu için, sıfatlar ondan iştikak eder. Öyle ise, hasıl-ı bilmasdar tarzında ve onun kıyasıyla; katli halkeden Halık, katil olmaz. (Çünki; bizim kesbimiz, mübaşeretimiz, meyillenmemiz masdar olur, katil sıfatını da biz alırız) O halde sen, Ehl-i İ'tizal'i bataklıkları içersindeki oynamalarında bırak, gel!

Altıncı Esas: **(1)** Zahirî fiiller ve işler, ekseriyetle nefsin meyelanına dayanan ve birbirine ekli fiillerin neticesidir ki, "Cüz-i ihtiyarî" diye tesmiye edilir.. Ve bütün münazaa ve münakaşaların esası bunun üstünde cereyan edip dönerler.

Yedinci Esas: Cenab-ı Allanın hikmeti ve adaletiyle; irade-i külliye-i İlahiyesi, abdin cüz'î olan iradesine bakmaktadır. Şu halde ıztırar ve mecburiyet yoktur. (Yani, ister istemez bir fiili yapma ve işleme durumunda olma diye bir mecburiyet yoktur, olamaz.)

Sekizici Esas: İlim, elbetteki ma'luma tabi'dir. O halde ma'lum ilme tabi' değidir ki, devir **(2)** lazım gelsin. (Yani, ilim ile bilinen bir şeyin, hariçte vücuda gelmesinin mecburiyet ve zarureti olmaz.) Öyle ise, amel ve fiilde; malumun ölçüleri ile kadere havale ederek taallül yapılmaz. (Yani yaptığı bir işten, işlediği bir fiilden dolayı mes'uliyetin altından çıkmak ve kaçmak için bahaneler ileri sürülemez.)

Dokuzuncu Esas: Hasıl-ı bilmasdarın halkı, masdarın kesbine bakmaktadır ki, Allah'ın adetinin hikmetli cereyanı ile, Hasıl-ı bilmasdar, masdar üzerinde şart kılınmıştır. Evet, masdarın kesbinde olan nüve ve ondaki ukde-i hayatiye ise, "Meyelan" denilen şeydir. İşte şu meyelan meselesinin halledilmesiyle, mevzu'daki ukde ve düğüm de açılır.

Onuncu Esas: Tereccüh-ü bila müreccih muhaldir. (Yani bir iş, bir fiil, kendi kedine bir tercih edici olmadan, sebepsiz oluvermesi muhaldir.) Amma tercih-i bilamüreccih ise başkadır. Yani: Tercih etmeye zorlayan bir sebep bulunmadan da bir tarafı tercih eylemek caizdir ve vaki'dir. O halde, Allah ü Tealanın fiilleri bir takım

garazlarla ta'lil edilemez, şaibelendirilemez. Belki olsa olsa, vaki' olan şeyde, müreccih, tercih edici Cenab-ı Hakk'ın ihtiyarıdır denilir.

On Birinci Esas: Ortada mevcûd bir emir, bir şey varsa; elbette vücuda gelebilmesi için bir müessiri, tesir sahibini gerektirir, icabettirir. Aksi halde -üstte geçtiği üzere- tereccüh-ü bila müreccih lazım gelir ki, o da muhaldir. Amma emr-i i'tibarî ise, bir tahsis edici olmaksızın da, hususileşmesi ve tahassüsü muhali lazım kılmaz.

On İkinci Esas: Vücuda getirilmiş bir şey, vücuda gelmesinin zarureti, vucûbu olduktan sonra, ancak vücûd bulabilir. Lâkin emr-i itibarî ise, vucûb ve zaruretin sınırına dayanmayan ve onu zorlamayan bir tereccüh olur ki, bu da ona yeterli gelir. Öyle ise, o hal, mümkinin müessirsiz olmasını lazım kılmaz.

On Üçüncü Esas: Bir şeyin vücûd ve varlığını ilmen bilmek, o şeyi mahiyetiyle bilmekliğini istilzam etmez. Hem bir şeyin mahiyetini bilmemek, o şeyin ademini, yok olmasını lazım kılmaz. Aynen bunun gibi; cüz-i ihtiyarînin künhünü bilipte ta'bir edememek, onun kat'î varlığına münafi olmaz.

İşte eğer sen, bu esasları iyice tefettun edip anladınsa, şimdi yine sana söyleneceklere de kulak ver!

Evet, biz Ehl-i Sünnet vel Cemaat ma'şerleri, yani cemaatleri ve toplulukları bu meselede ehl-i i'tizala şöyle hitap ederiz ki: Ey ehl-i İ'tizal! Kat'î ve muhakkaktır ki; abd, masdardan hasıl olan ve ondan çıkan vaziyetlerde olduğu gibi, hasıl-ı bilmasdarın da halıkı değildir. Belki ancak abd, yalnız masdarın masdarıdır. Zira, kâinatta müessir-i hakikî, gerçek te'sir sahibi ancak Allahtır. Tevhid-i hakikî bunu böyle iktiza eyler.

Sonra, Cebriyecilere de döner, şöyle hitap ederiz: Ey ehl-i Cebr! Abd, ihtiyarsız bir tarzda fiili işlemeye muztar değildir. Zira, Cenab-ı Hak Hakîm-i Mutlak olduğundan, abdine bir cüz-ü ihtiyarî vermiştir. Ve bu cüz-ü ihtiyarî abdin elinde mevcuddur. Evet, çünkü tenzih-i hakiki bunu böyle iktiza eyler.

[s27] Eğer desen: Cüz-ü ihtiyarî tahlile tabi tutulup her şerh ile deşildikçe, ondan yalnız bir cebr meydana çıkıyor?..

Cevaben size denilir ki: Evvela: İnsanın kendi vicdanı ve fıtratı, insanda ihtiyarî olan emr ile, ıztırarî olan işin arasını tefrik edip ayıran bir emrin, bir şeyin mevcudiyetine kat'iyyen şehadet etmektedir. Bu emrin biz ta'rifini yapamazsak da, bir şey lazım gelmez, olmamasına da delil sayılmaz.

Saniyen: Size denilir ki; meyelan denilen şey, Eş'arîlerin benimsedikleri gibi mevcud bir emir olsa, o zaman ondaki tasarruf, abdin elinde itibarî bir emir olmuş olur. Şayet Maturidîlerin kabul ettikleri tarzda, o meyelan eğer bir emr-i itibarî olsa, o vakit onun sübût ve tehassüsü, mucîb bir illet-i tammeyi istilzam etmez.. Ve o halde tehalüf veya te'hir caiz olmuş olur. Fetemmeel.

Velhasıl: Hasıl-ı bilmasdar, adet ve kaidece masdara bakar ve ona mevkuftur, bağlıdır. Masdarın esası ise, meyelan veya ondaki tasarruftur. O ise, hakikî mevcud bir şey değildir ki; tahassus edebilmesi için, (yani hususiyet kesbederek vücud bulabilmesi için) gâh o, gâh da bu, müessirsiz olarak bir mümkin şey olmuş olsun. Ya da aksiyle; müreccihsiz, sebepsiz kendi kendine üstün gelipte meydana çıkmış olsun?.. Bununla beraber, o meyelan veya ondaki tasarruf denilen şey, tamamen ma'dûm da değildir, tâ ki hasıl-ı bilmasdarın halk ve icadına salih bir şart olmuş olmasın?!. Ya da sevab ve ikab için bir sebep teşkil etmiş olmasın!?.

[s28] Eğer desen: İlm-i Ezelî ve İrade-i Ezeliyye, cüz-ü ihtiyarîyi kal' etmeye maildirler?!.

Cevaben sana denilir: İhtiyar ile yapılan bir fiili ilim ile bilmekte, o fiilin masdarı olan ihtiyarı nefyetmiyor. Hem ilm-i ezelî ise, semanın gök kubbesi gibi her şeyi ve her yeri muhittir, **(3)** kaplamıştır. Yoksa, ***"Ezel"*** demek, zaman-ı mâzînin başı gibi bir silsilenin mebdei demek değildir ki, sebeplerden tegafül edip unutarak, müsebbebat ona, isnad edilsin ve çıkışları ondan tevehhüm edilebilsin.

Hem dahi ilim, ma'luma ta'bidir. Yani, hangi keyfiyette olacaksa, ilim ile de o şey ihata edilip bilinir. Öyle ise, ma'lumun ölçüleri kaderin esaslarına dayandırılmaz.

Hem dahi, irade-i ezeliye, müsebbebe bir defa, sebebe de ayrı bir defa taalluk etmiyor ki; cüz-i ihtiyarîde ve sebepte bir faide

kalmamış olsun. Belki müsebbeble beraber sebebine de bir defa da taalluk etmektedir.

İşte bu sırra binaen: Mesela bir şahıs, bir şahsı tüfekle vurup öldürdü. Sonra biz kalkıp sebebini ve atılan kurşunu yok ve atılmamış farzetsek; acaba o ölen şahıs, o anda ölmüş olabilir mi idi veya ölmez mi idi?!

Cebriyeciler der: *"Katledilmemiş olsaydı bile, yine ölecekti."* Zira Cebriyecilere göre, sebeb ile müsebbebin arasında bir çok taallukların ve inkita'ın taaddüdü bulunmaktadır. (Yani Cebriyecilere göre, sebeb ile müsebbeb arasında ayrı ayrı tarzda hem alakalanma, hem de kopmalar vardır) Amma Mu'tezileler ise derler: *"Hayır, ölmeyecekti"*. Çünkü bunlara göre ise: Muradın hangisi olacağının ve hadiseye taalluk eden irade-i İlahiyye tarafının tehallüf ve taahhurunun cevazı vardır.

Amma Ehl-i Sünnet vel Cemaat ise der ki: *"Biz burada durur ve sükût ederiz. Zira, burada sebebin ademini farzetmek, İrade-i İlahiyenin ve onun ilminin müsebbeble de adem-i taallukunu istilzam eder. Zira İrade-i İlahiye her ikisine bir defa ve beraberce taalluk eder."*

Demek ki, Ehl-i İ'tizalin bu farz-ı muhalli anlayışları içinde, kat'î bir muhali istilzam etme cevazı vardır. Feteemmel!

---

(1): Şu makam, mühimdir, hem çok derindir. Geniş ve derin bir fikir lazımdır ki bilsin.-Müellif-

(2): Devir: İki şeyin varlığı birbirine bağlı olan veya biri diğerisiz olmayan şeydir. Mesela desen ki; güneş gündüze ait bir yıldızdır; o takdirde, gündüz de güneşin doğduğu zamanıdır. Onun gibi, eğer ma'lum, ilme tabi' olursa, o durumda devir lazım gelmiş olur ki, ikisi birbirine zarurî olarak mütevakkıf bir halde kalmış olurlar. -Mütercim-

(3): Bu hadis veya haber Hazret-i Abdullah bin Ömer (R.A.) den nakledilmiştir.Lakin Fahreddin-i Razî kendi görüşü istikametinde bu habere ilişmiş. (Bak. Tefsir-ül Kebir- c.2 sh: 47, Türkçe Ter. c.1 sh:493) Aynı bu ma'nayı Şeyh Ahmed-i Cezerî aşk ile şöyle terennüm eylemiştir: Hal-ü müstakbel ü mazî dıxuda tik-i yekin, subh

mevcude bi ayne'xu di e'var'e hudûs. (Divan-ı Şeyh Ahmed-i Cezerî, c:1 sh:64) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime

Başka Bir Mukaddime

Ey aziz şunu da bilmiş ol ki. Tabiiyyûn ehli derler ki: *"Sebepler hakikî te'sire sahiptirler."* Mecûsiler de: *"Şerri yaradan başka Halık vardır"* derler. Mu'tezileler de: *"Hayvanlar kendi ihtiyarî fiillerinin Halıkıdırlar"* diye iddia ederler.

İşte bu üç anlayış ve görüşün de temeli, batıl bir vehim ve bir hata-yı mahz üzerine kurulmuştur. Hem hadden de bir tecavüzdür.. Ve bir kıyas-ı maalfarık olup onları aldatmış, şaşırtmış ve ayaklarını kaydırmıştır.

Evet, onlar güya Cenab-ı Hakkı tenzihe gidiyoruz zannıyla; gidip şirkin ve küfrün tuzağına düşüp, takılıp kalmışlardır. Eğer bu meselenin -esastan- tafsilini istiyorsan; gelecek meselelere iyice kulak ver! o batıl vehmi tardedip kovacaklardır. İşte:

1-İnsanın nasıl ki işitmesi, konuşması, mülahaza ve tefekkürü cüz'î olduğundan; ayrı ayrı eşyaya taalluk edebilmesi için, ancak bir şeyden ayrılıp öbür şeye gidebilmektedir. (Yani ancak sıra ile bir bir, şey şey taalluk edebiliyor.) Öyle de, himmeti dahi cüziye olduğundan, eşya ile ancak nöbetle ve sıra ile meşgul olabiliyor.

2-İnsanın kıymeti, mahiyeti nisbetiyledir. Mahiyeti de, himmeti derecesindedir. Himmeti ise, meşgul olduğu maksadın, gayenin ehemmiyeti mikdarıncadır.

3-İnsanoğlu hangi şeye teveccüh eylese, bütün gücüyle o şeye eğilir ve onda fani olur; hapsolur kalır. Bu noktadandır ki; insanlar hep kendi örf ve adetlerine göre düşündükleri için; hasis ve hakir bir şeyi veya bir vaziyeti veya cüz'î küçük bir işi, rütbece büyük bir şahsa ve faziletli yüksek bir zata isnad etmezler. Belki tutar, bunları

bazı vesile ve sebeplere verirler. Zannederler ki; aşağı ve küçük şeylerle meşgul olmak, o rütbeli, faziletli zatın vakarına uygun değil ve o zat da, bu gibi şeylerle meşgul olmaya tenezzül etmez. Onun himmeti bu hakir ve küçük şeyi taşımaz. Hem onun azim himmeti, yüceliği bu hafif ve küçük işleri tartmaz.

4-İnsanın hali, şanı budur ki; bir şeyin ahval ve evza'ını muhakeme etmek üzere; onda tefekkür edip düşündüğü zaman, o şeyin mikyaslarını, rabıtalarını ve temel esaslarını evvela kendi nefsinde ve kendi düşünce ve anlayış aleminde taharri etmeye başlar. Sonra da, ebna-yı cinsi olan sair insanlarda... Eğer bulamazsa, kendi etrafındaki mevcudat ve mümkinatta aramaya koyulur. Hatta Vacib-ül Vücûd olan Hak Tealanın -ki hiç bir vech ile mümkinat ve mahlukata benzemediği halde- bu insan onun azamet, kudret, saltanat ve Rububiyet gibi evsaf-ı kibriyasında, ya da zat-ı uluhiyetinde tefekkür ettiği zaman, Kuvve-i vâhimesi onu, şu zikri geçmiş kötü, seyyi' olan vehmi, düstur almağa sevkeder.. Ve o aldatıcı kıyası da ona dürbün yapmağa sürükler. Halbuki, Sani-i Zülcelal'a (Celle Celalühü) bu noktadan bakılamaz, zira onun kudretine inhisar yoktur.

5- وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْاَعْلَى Cenab-ı Hakkın (C.C.) kudreti, ilmi ve iradesi güneşin ziyası gibi her şeye şamil ve her iş ve emre âmmdır. Hiçbir za-man inhisar ablukası içine düşmez. Ve hiçbir cihetle muvazeneye gelmez.

Evet, onun kudreti, ilmi ve iradesi arş gibi en büyük şeylere taalluk ettiği gibi; (yani halk, icad ve irade gibi şuûnatta, o büyük eşya ve azîm mahlukat ile alakalandığı gibi, aynı vakitte, cevher-i ferd gibi en küçük eşya ile de alakalanır, taalluk eyler. Hem nasıl ki güneş ve kameri halk eyler, kezalik sivrisinek ve pire gibi küçücük hayvanların gözlerini de halk etmek için taalluk eylemektedir. Hem nasıl ki kâinat içine âli bir nizamı tevdi' eylemiş.. Öyle de; hurdebînî olan küçücük hayvanatın midelerine de dakik bir nizam bırakmıştır. Hem nasıl ki Semavat içinde muallakta ve asılı olan ecram-ı ulviyye ve büyük yıldızları "Cazibe-i umumîye" denilen kanununa rabtedip bağlamış.. Öyle de, "cevahir-i ferde" denilen zerreler ve atomları da,

o kanunun nazîri olan bir kanunla nazm eyleyip dizmiştir ki; adeta bu, o büyük kanunun küçültülmüş misalidir.

Evet, aczin tedahülü ile, mahlukatın güç ve kuvvetlerinin mertebeleri tefavüt eder, derece derece olur, ayrı ayrı tarzda zahir olur. Amma aczin tedahül ve müdahelesi, hakkında muhal-ender muhal olan Zat-ı Kibriyanın kudreti karşısında ise, herşey bir ve müsavi olur. Zira acz, zatî olan kudretin zıddıdır. Feteemmel!...

6-Kudret-i İlahiye, eşyanın en evvel melekûtiyetlerine taalluk eyler. Başka bir tabirle, Kudret-i İlahiyenin taalluk eylediği ilk ve en evvel şey, eşyanın melekûtiyetleridir. Melekûtiyet ise, herşeyde şeffaftır, güzeldir ki, üst taraflarda izahı geçmiştir.

Evet, Cenab-ı Hak (C.C.) güneşin yüzünü nasıl ki nur ile parlatmış, Kamerin vechini de ziya ile aydınlatmış.. Öyle de, gece karanlığının ve bulut kesafetinin de melekûtiyetlerini öyle hasen ve nuranî kılmıştır.

7-Cenab-ı Hakkın azamet ve kibriyasının ölçüsü ve kemalatının mizanı ve evsafının muhakeme vasıtası beşerin zihnine sığışmaz, sığması da hiçbir vech **(1)** ile mümkün değildir. Belki ancak bir vech ile mümkün olabilir ki, o da geniş ve derin bir tefekkür neticesinde, masnu'atın umumundan Ehadiyet sırrıyla husul bulacak olan bir nur ile; ve eserlerinin tamamından tecellî edebilecek bir yakîn ile ve ef’alinin yekunundan hulasalanacak bir marifetle bir derece rasad edilebilir. Evet bir zerre, mezkûr evsaf ve efal-i Rububiyete bir derece küçücük bir ayine olabilir, amma hiçbir zaman ölçü ve mikyas olamaz.

İşte eğer bu (yedi) mes'eleleri düşünüp tefekkür edebildiysen, kat'iyyen bilmelisin ki; Vacib Teala ve Tekaddes Hazretlerinin mümkünata hiçbir suretle benzemediğini idrak etmiş olabilirsin. Çünki fark, (yani bir mahlukun evsafiyle Vacib Tealanın evsafı arasındaki fark) seradan süreyyaya kadar birbirinden uzak olan fark gibidir. Görmez misin ki, Ehl-i Tabiat, Mu'tezile ve Mecûsiler -kuvve-i vâhimenin akıllarına mezkûr aldatıcı kıyas ile musallat olmasıyla, sonra da bu vehim akıllarında hâkim bir tavır almış olmasıyla- nasıl te'sir-i hakikîyi sebeplere ve fiillerin halk ve icadını hayvanlara ve şerrin yaratılışını Allah'tan gayrısına vermeye ve isnad etmeye zorlanmış ve mecbur olmuşlardır. Evet onlar, batıl bir zanna ve kâzip

bir vehme kapılan şaşkın akıllarına göre ve zu'umlarınca, gûya ki; *"nasıl olur da Cenab-ı Hak Teala kendi azamet, kibriya ve münezzehiyetiyle beraber şu hasis ve napâk işlerin ve zahiren çirkin görünen eşyanın halkı için tenezzül edip de yaratmaya el atsın"* diye tasavvur ediyorlar. Yuh! Onlara ki, akılları oları şu vâhî, esassız olan vehme esir ettirip bırakmış. Ey arkadaş dikkat! Bu vehm-i batıl, bazen vesvese cihetiyle mü'minlere de musallat oluyor. Hazer edip ondan uzak kalasın.

---

(1): Mesnevi-i Arabînin Türkçe tercümesi -Badıllı tercüme- içindeki "Kur'an Envarından Bir Nur" isimli risalede ve aynı kitabın ikinci baskı, sh: 641'de bu mes'ele bir derece daha geniş izah edilmiştir. Müracat oluna. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : Cumle-1

Cümle 1: Allah mühür vurmuştur

Şimdi ayetin asıl tahliline geçiyoruz.

İşte bu ayetin kelimelerinin tahlili ve nazm ve irtibatları gelecek tarzdadır, şöyle: Bilmiş ol ki; لاَ يُؤْمِنُونَ kelamına (Altıncı ayetin son kelimesi) خَتَمَ nin bağlanması ve izlemesi, ikabın amele terettübünün naziresi, örneğidir. Güya ayetin ma'nası der ki: Vaktaki onlar cüz-i ihtiyarîyi ifsad edip bozdular. Ve o yüzden iman etmediler; neticesinde kalbin mühürlenmesi ve kapatılmasıyla cezalandırıldılar.

Sonra, خَتَمَ lafzı ise, terkipli bir istiareye işaret ediyor.. O da temsilî bir üsluba îma etmekte, bu da onların dalaletlerini tasvir eden bir darb-ı mesele remzetmektedir. Çünki خَتَمَ deki ma'na ise; hak ve hakikatin, kalbe nüfuz edip girmesini men'etmek demek olur. O halde خَتَمَ ile yapılmış tabir; Allahü tealâ kalbi, kıymettar cevherlerin hazinesi olsun diye bina ettiğini; fakat sonra su-i ihtiyar ile o kalb, bozulup taaffün ederek kokuştuğunu ve böylece, içindeki cihazlar zehirlere dönüştüğünden, ondan sakınmak için kapatılıp mühürlenmiştir diye tasvir eylemektedir.

Amma خَتَمَ اللهُ deki اللهُ ise, bil ki: Onda tekellümden gıybete geçen, yani gıyabîye bakan bir iltifat, bir ince bakış vardır.

Hem o iltifat ve bakış nüktesiyle birlikte, lafzullahın niyette لاَ يُؤْمِنُونَ nın müteallikiٖ ile olan münasebetinde (yani bu ayetten sonra gelecek ayetteki lafzı ile taalluku olduğunda) şöyle bir letafete işaret eder ki; "onlara Allah'ın nur-u marifeti geldiğinde; onlar kalkıp bu gelenlere kalplerinin kapısını açmadılar. Allah da, ya da Allahın nur-u ma'rifeti de, o kalblerden gazap içinde yüz çevirdi.. Ve o kalbin kapısını üstlerine kapayıp mühürledi.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : Cumle-2

Cümle 2: Kalpleri üzerine

Amma عَلَى قُلُوبِهِمْ deki عَلَى ya gelince, bil ki: Bunda خَتَمَ kelimesinin karakteri itibariyle müteaddî olmakla, خَتَمَ kelimesi "vesim" yani nişan ma'nasını dahi kendine çektiğine ve içine aldığına işarettir. Bu ma'na ile, ayetin ma'nası güya diyor: Cenab-ı Hak şu hatmi, mührü bir vesm, bir alamet ve nişan tarzında o kalbe basmışta, Melaikeler o vesmi alamet ve nişan olarak tanıyor, görüyorlar. Keza, عَلَى da şöyle bir îma dahi vardır ki; kalbin kapatılmış olan kapısı; aşağı ve dünyaya bakan kapı değil, belki âhirete ve nur-u ma'rifete açılan kapısıdır.

Amma قُلُوبِهِمْ lafzı ile, kalbi sem' ve basardan önce zikretmesinde şöyle ince bir ma' nanın ifadesi vardır ki; kalb, îmanın yeri ve mahallidir. Ayrıca delâil-i Sani', en evvel kalbin kendi nefsiyle olan müşaverelerinden ve vicdanın kendi fıtratına olan müracaatından tecellî eylemektedir. Zira kalb, kendi özüne müracaatında, onu bir nokta-i istinada iltica ettiren, şedid bir aczi onda hisseder. Vicdan dahi kendi fıtratına baş vurduğunda, emel ve arzularının nemalandırılmasına şiddetli bir ihtiyacı gördüğü için, bir nokta-i istimdad bulmağa muztar ve mecbur kaldığını görür. O ise ki, istinad ve istimdad noktalarını bulmak, ancak iman ile mümkündür.

Hem sonra, burada ayetteki "Kalb" den mûrad, Latife-i Rabbaniyedir ki; onun hissiyatının mazharı vicdan, fikirlerinin ma'kesi

de dimağdır. Yoksa, cism-i sanavberî (çam kozalağı heyetindeki et parçası) değildir. Buna göre, burada onun "kalb" ile tabir edilmesinde şöyle bir remiz vardır ki; Latife-i Rabbaniyenin, insanın ma'neviyatına olan hizmet ve alakası; sanevberî olan maddî kalb cisminin, cesed-i maddî ile hizmeti ve alakası gibidir. Evet, nasıl ki "kalb" ile isimlenmiş olan o maddî cisim, bedenin her tarafına âb-ı hayat olan kanı neşreden hayattar, canlı bir makine olup; tıkandığı ve durduğu zaman, cesed de hemen donar ve durur. Öyle de: O latife-i Rabbaniye dahi hakikî ab-ı hayat olan nur-u imanı; mü'minin ma'neviyat, ahval ve emellerinin, adeta tecessüm etmiş heyetinin aktarına neşretmektedir. -Eliyazubillah- eğer nur-u iman ondan çıksa ve zeval bulsa; kâinatın ehval ve mesaibine karşı dayanabilen ve onlarla boğuşup başa çıkabilen imanlının mahiyeti; imansızlıkla hareketsiz, cansız bir karaltı halini alır.. Ve kendi sahibine daima zulmetler celbeder, onu karanlıkların içersinde bırakır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : Cumle-3

Cümle 3: Ve kulaklarına

Amma وَ عَلَى سَمْعِهِمْ de tekrarlanan عَلَى ise, mühürlenmeye ma'ruz her bir cihazın veya latifenin kendi nev'ine göre, durum ve delillerinin müstakil ve ayrı bulunduğuna işaret içindir.

Evet kalb, aklî ve vicdanî delilleri ile birlikte mühürlenmesi vaki' olduğu gibi; Sem' dahi, naklî ve haricî delilleri ile mühürlenebiliyor. Hem عَلَى nın bu tekrarı, sem'in (kulağın) mühürlenmesi ile kapatılması, kalbinkinin cinsinden olmadığına da remz etmek içindir.

Sonra ayet, kalbi "kalbler" diye cem' siğasıyla zikrettiği halde, sem'i (kulağı) ise, iki yanın cem'i var iken, ifrad ile (tekil ile) zikretmesinde, bir îcaz olmakla beraber, şöyle bazı remizlere de bakar ki: Sem', (işitme ve dinleme cihazı kulak) gözün kapağı gibi bir kapağı olmadığından, bir masdardır. İşittiren de ferddir, tekdir. Ve herkes için, işitilen şey de yine ferddir. Sesleri, kelimeleri ferd ferd işitir veya işitilir. Hem işitmede, dinlemede herkes iştirak edebildiği için, dinleyenlerin kulakları ittisal peyda ederek bir ferd gibi olur. Hem cemâatin ittihadından ve bu ittihadın da ittihadından tek bir şahsiyet kesbedilmesinden dolayı, bütün o cemaatin tek bir kulağı olmuşçasına bir vaziyet tahayyül edilebilir. Hem küllün istima'ından, işitilmesinde bir ferdin kulağına iğna ve ihtiyaçsızlık cihetine de (işaretle) bakabilir. Öyle ise, belagatta sem'in hakkı ifraddır, müfred olarak zikredilmesidir.

Amma kulûb ve ebsar ise, müteallakatlarının muhtelif bulunması.. Ve görme yollarının değişik olması.. Ve delillerinin ayrı

ayrı bulunması.. Ve ta'lim eden muallimlerinin nev'ilere dağılması.. Ve telkin edicilerin kısımlara ayrılması sebebiyle; iki cem'in arasına (kalbler ve gözler cem' siğalarının arasına) sem', müfred olarak tevassut edip girmiştir.

Amma kalbden sonra, sem'in ta'kip etmesi nüktesine gelince; çünki sem', kalbin melekâtının hiss ve duygularının bir babası (yani, santralı) olduğu, hem kalbe en yakın olduğu ve altı cihetten gelen sesleri birden, defaten konrol edebilmesinde kalbin nazirî, benzeri olduğu içindir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : Cumle-4

Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..

Ve amma وَ عَلَى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ne gelince, bilmiş ol ki; bu ayet cümlesi, ismî cümleyi ihtiyar ederek, üslubu değiştirmesinde şöyle bir işaret olabilir ki; Basarın, delillerini derleyip topladığı bahçe sabittir, daimîdir. Lâkin sem' ve kalbin bahçeleri ise, değişkendir başkadır. Çünki hep teceddüd içersindedirler. Hem غِشَاوَةٌ ile ta'rifi yapılan "örtme, kapama ve karartmayı değil, yalnız "Hatm"i, mühürlemeyi Allah'a isnad etmesinde şöyle bir işaret olabilir ki; Hatm ve mühürleme işi kendi kesblerinin cezasıdır. Lâkin غِشَاوَةٌ ile ifade edilen karartma, kapama ise, onların kendi meksûblarıdır,

Hem yine غِشَاوَةٌ de şöyle bir remiz de vardır ki; Sem'in ve kalbin mebdeinde, temelinde, ilk başlangıcında, ya da özünde bir ihtiyar, bir seçenek oduğu halde; basarın mebdeinde ise, bir ıztırar, bir mecburiyet vardır. İhtiyarın yeri ve mahalli ise, körleşme gışaveti, kara perdesidir. Hem غِشَاوَةٌ ünvanında, göz için yalnız bir cihetin (sadece baktığı taraf) olduğuna işaret vardır.. Ve غِشَاوَةٌ nün tenkiri de, tenkir içindir. Yani körleşme gayr-ı ma'rûf ve bilinmeyen bir perde olduğundan; ondan tehaffuz, korunma pek zordur. Bundan dolayı وَ عَلَى اَبْصَارِهِمْ i غِشَاوَةٌ ne

takdim eyleyip öne almış.. Tâ ki gözler, onların gözlerine yönelsin, baksın. Zira göz, kalpteki gizli işlerin bir ayinesidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7 : Cumle-5

Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır

Amma وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ cümlesi ise, bil ki: Ayet, bundan önceki kelimeleriyle "Şecere-i Mel'ûne" olan küfür hanzalelerine, yani acı semerelerine işaret etmiş omakla; bu cümlesiyle de küfür ağacının ahirete uzanan tarafının Hanzele'sine işaret ediyor, ki o da Cehennem zakkumudur.

Bundan sonra, şunu da bil ki: Ayetin başından itibaren devam edip gelen üslubunun seciyesi, karakteri وَلَهُمْ عِقَابٌ شَدِيدٌ nü iktiza eylediği halde, öyle olmamıştır. Elbette bunun bir takım sebeb ve hikmetleri vardır. Evet, عَلَيْهِمْ bedeline لَهُمْ alması.. Ve عِقَابٌ nün yerine عَذَابٌ kullanması.. Ve شَدِيدٌ nün bedeline عَظِيمٌ nü getirmesi-ki alınmış olan bu kelimeler bir vecihle ni'meti ifadeye layık şeylerdir- gazap ve hiddet ile beraber bir çeşit örtülü itaba remz eyler. Ayet, adeta onlara kötü bir haber olarak der ki: "Sizin menfaatiniz, lezzetiniz, büyük nimetiniz sadece ve sadece mihnet ve şiddetli azaptır ki,

ضَرْبٌ وَجِيعٌ تَحِيَّةُ بَيْنَهُمْ

darb-ı meselinin **(1)** bir nazîresidir.

...

Ya da, فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ayetinde olduğu üslûpla *"onlara elim bir azabı müjdele!"* kabilindendir.

Evet, وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ deki لَهُمْ ün "lam"ı; bir iş ve vazifenin akibeti ve faidelerini ifade etmekte kullanılır, işte لَهُمْ ün "lam"ı adeta ehl-i küfrün üstünde خُذُوا اُجْرَةَ عَمَلِكُمْ ü tilavet ediyorcasınadır. Yani *"İşte alınız amelinizin ücretini!..*

Ve عَذَابٌ nün lafzında şöyle gizli bir remiz vardır ki; عَذْبٌ kelimesinin arkadaşı olan عَذَابٌ ile münasebeti olmakla, (yani "tatlı su" ma'na sında olduğu için;) onların dünyada günah ve isyanlarla almış oldukları menhus olan tatlı haller ve lezzetleri ahirette kendilerine hatırlatılarak onlara, adeta ذُوقُوا مَرَارَةَ حَلاَوَتِكُمْ yi tilavet edecektir. Yani *"Tadınız şimdi bakalım zehirli balların acılığını!"*

Ve keza: عَظِيمٌ lafzında da şöyle kapalı bir işaret vardır ki, Cennette azim nimetler sahibinin hali onlara gösterilip hatırlattırılarak: "Kendiniz hakkında zayi' ettirdiğiniz azim nimetlere bakınız da, nasıl şu elim elemin içine düştünüz! diye telkin edilecektir. Hem aynı zamanda, عَظِيمٌ lafzı, عَذَابٌ nün tenvinini de te'kid etmek içindir.

---

(1): Aralarındaki tahiyye ve selamlaşma dahi inciten ve acıtan birer vuruş nev'indendir

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7

Sual-29

[s29] Eğer desen: Küfür ma'siyeti az bir zaman zarfında olduğu halde, cezası ise ebedî Cehennem hapsidir ve nihayetsizdir. Acaba bu ceza, Adalet-i İlahiye ile nasıl intibak edebilir? Adalete uygunluğunu kabul etsek bile, hikmet-i ezeliyeye nasıl muvafık gelir? Haydi buna da muvafık gelir diyelim, acaba merhamet-i İlahiyye ona nasıl müsaade eyler?..

Cevaben sana denilir: Cezanın nihayetsizliğini şeksiz kabul ve teslim etmekle beraber; küfür her ne kadar az bir zaman zarfında olmuşsa da, altı cihet ile işlenmiş gayr-i mütenahî bir cinayettir.

Birinci Cihet: Küfür üzerinde ömür sürüp ölen birinin cevher-i ruhunun fesadından, bozulmuş olmasından dolayı; eğer dünyada ebedî kalmış olsaydı; kâfir olarak devam edip gideceği kat'î gibi idi. Evet, böylesi bozuk bir kalb, öylesi gayr-i mütenahî bir cinayeti işlemeye müsaid ve elverişlidir.

İkinci Cihet: Küfür: Her ne kadar mütenahî ve hududlu bir zamanda olmuş ise de, lâkin gayr-i mütenahîye bakan ve onu alakadar eden bir cinayettir, hem gayr-i mütenahîyi tekziptir. Yani, vahdaniyete şehadet eden umum kâinatı ve sayısız mevcudatı yalancı saymadır.

Üçüncü Cihet: Küfür, gayr-ı mütenahî nimetleri küfran ve inkârdır.

Dördüncü Cihet: Küfür, zat ve sıfat-ı ilahiyenin gayr-i mütenahîliği karşısında bir cinayettir. Yani tanımamak, bilmemek ve inkârla mukabeledir.

Beşinci Cihet: Beşerin vicdanı لاَ يَسَعُنِى اَرْضِى وَلاَ سَمَاءِى hadisi **(1)** sırrıyla, her ne kadar zahirde ve mülk cihetinde mahsur ve mütenahî ise de, lakin hakikatta onun Melekûtiyeti kendi damarlarını ebede uzatmış yaymıştır. İşte bu cihetten vicdan-ı beşer, gayr-ı mütenahî gibi bir ihataya malik iken, küfür ile pislenir, muzmahil olur.

Altıncı cihet: Zıdd, her ne kadar kendi zıddına muânid ve nakzedici ise de, lâkin ekser hükümlerde zıdd, zıddının mümasili ve dengidir. İşte bu noktadan; nasıl ki iman ebedî lezzetleri semere veriyor. Öyle de: Küfrün de ebedî elemleri doğurması, yani o elemlerin ondan doğması şe'nindendir.

İşte şu altı cihetlerin mezcinden, terkibinden şöyle bir netice çıkıyor ki; küfür karşılığında verilecek olan nihayetsiz ceza ve azab, ancak o nihayetsiz cezaların hakkı ve müstehakkıdır ve ayn-ı adalettir.

---

(1): Bu hadisin me'hazlan için bak: R.N.K. 2. baskı sh: 376, sıra no: 28. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7

Sual-30

[s30] Eğer desen: Haydi o ceza adalete mutabıktır diyelim.. Fakat o gibi azabı netice verecek olan şerlerin vücûduna müsaade etmekten ganî ve müstağnî bulunan Hikmet-i İlahiye nerede kalır?..

Cevaben sana denilir ki: -Başka bir defa yine işittiğin gibi- içine az bir şerrin karıştığı hayr-ı kesir, terk edilmez. Eğer terkedilirse, o zaman şerr-i kesir meydana gelmiş olur. Evet, vaktaki, Hikmet-i İlahiyye, hakaik-i nisbiyenin zuhurlarının sübûtunu iktiza eyledi, -ki bu nisbî hakikatlar, hakikî hakaiktan kat kat fazla olduğu halde- Bunların zuhurları ise, ancak şerrin vücûdu ve bulunmasıyla mümkündür. İşte şerrin, bu gibi hikmetler için vücuda getirilmesinden sonra, onu kendi hududu dahilinde durdurmak ve tuğyan ve tecavüzünü men' etmek, ancak terhib ile kokutmak ile mümkündür. Hem hakikat olarak, terhibin vicdanlarda yapacağı tesir ise, ancak öylesi haricî bir azabın varlığına inanmak, o terhibin tasdik ve tahkiki ile mümkündür. Zira vicdan, akıl ve vehim gibi hasseler, tek ve mücerred bir terhible müteessir olunamıyor, tâ ki ebedî bir hakikat-ı hariciyeye çeşitli emareler ile hadsî bir kanaat getirmedikçe.. öyle ise, dünyada ateş ile korkuttuktan sonra, ahirette de Cehennemin vücudunu kat'î ihsas ettirerek terhib eylemek aynı hikmettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-7

Sual-31

[s31] Eğer desen: Haydi diyelim hikmete de uygun geldi, acaba bunda merhamet ciheti nedir, nasıldır?

Ben de derim ki: Ahirette kâfirler hakkında tasavvur edilebilecek şey; ya mutlak bir adem, bir yok olmadır. Yahutta azab içindeki bir vücutta olup kalma ve var bulunmadır.

Eğer sen kendi vicdanının derinliklerinde iyice mülahaza edip düşünebilsen; Cehennemde de olsa, vucûd ve var olma, adem ve yokluğa nisbeten merhamet ve hayırdır. Zira, adem ve yok olmak, sırf şerrdir. Hatta sen eğer adem'in tahlilinde iyi bir tefekkür edebilsen, görürsün ki; adem, bütün şerlerin, musibetlerin ve maâsilerin merciidir, madenidir. Amma vucûd ve var olma ise, hayr-ı mahzdır, sırf hayırdır; Cehennemde dahi olsa!..

Hem insan ruhu, fıtratının şanındandır ki; (eğer bilse ki, kendisine çektirilen o azap, cinayet ve isyanını izale eyleyen, temizleyen bir cezadır) cinayet hacaletinin ağır yükünü hafifleştirdiği için, verilen azaba razı olarak desin: "Bu azap haktır ve ona ben müstehakım." Belki o ruh, bu noktadan bazen adaleti sever, manen lezzet alabilir.

Evet, dünyada, namus ve gayret ehli bazı kimseler bulunabiliyor ki; cinayet hacaletinin hicabı üstünden izale edilip kalksın diye kendisine hadd-i şer'î'nin icrasını iştiyak ile arzu eder.

Hem dahi Cehenneme duhûl, velev ki daimî bir hulûd da olsa ve Cehennem ebeden onların daimî evleri de olsa; lâkin amellerinin cezası tamam olup bittikten sonra; -layık ve müstehak olduklarından değil- belki dünyada işledikleri bazı hayır işli amellerinin mükâfatı olarak Cehennem ateşi ve azabıyla bir çeşit ülfet ve onunla intiba' etmekle, hayli bir tahfifat hasıl olacağına hadislerde **(1)** işaret

edilmiştir. İşte bu noktadan, layık olmadıkları halde kâfirlere de bir nevi merhamet vechi!..

---

(1): Bu mevzudaki hadisleri meşhur ve mütedavil kaynaklarda arayıp bulmuş değilsek de, lakin bir örnek olarak Fahreddin-i Razî'nin "Et Tefsir-ül Kebir" c:3, sh:145 de: "Cenâb-ı Allah ehl-i isyanı Cehennemde, bir müddet azap içinde bıraktıktan sonra, azaplarını kesecek, ebedî azap içinde bırakmayacaktır." diye Ehl-i Sünnet vel Cemaatin re'yi budur demektedir بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً Bakara, 2/81 ayetin tefsirinde zikretmiştir. Ve ayrıca El-Bed'ü Vet-Tarih, İbn-i Tahir-ül Makdisî c.1, sh: 197; ve Şerh-ü Akidet-üt Tahaviyye, İmam Kadı Ali c: 2, sh: 621, 625, 627. Birkaç hadis ve haberlerin yanında, bu mevzu'da büyük alimlerinde reyleri ayni doğrultuda olduğu kaydedilmiştir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 8 : Münafıklar Bahsi

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَمَاهُمْ بِمُؤْمِنِينَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır
- Cümle 2: İman ettik derler
- Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe
- Cümle 4: Onlar mümin değildirler

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Bu ayetin, üstteki ayet ve ayetlerle münasebet ve diziliş vechi şöyledir: nasıl ki hükümde müştereklik noktasında aynı ma'nayı ifade eden müfredin müfrede atfedilmesi oluyor.. Ve maksadda ittihad etmelerinden dolayı cümlenin cümleye atfı yapılıyor.. Onun gibi, bazen kıssa ve hikayeler, garaz ve hedefte münasebettarlıkları olduğu için, bir kıssa başka bir kıssaya atfedilebiliyor. İşte burada da münafıkların kıssası, kâfirlerinkine atfedilmiş. Yani, münafıkların hallerini beyan eden "On iki ayet"in hülasası, kâfirlerin hallerini dile getiren iki ayetin meallerine atfedilmiştir.

Evet, vaktaki Tenzil, ذَٰلِكَ الْكِتَابُ diye o kitab-ı kerimin sena ve medhiyle iftitah eyledi. Sonra Kur'anın senasının semere ve meyvesi olarak mü'minlerin medhi onu izledi. Sonra, bunun arkasından mü'minlerin zıddı olan kâfirlerin zemmi geldi. Çünki:

اِنَّمَا الاَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِاَضْدَادِهَا

sırriyle, mü'minlerin değer ve kıymetleri bilinsin diye kâfirlerin bahsi istirdaf edilmiş, hemen arkasından gelmiştir. Daha sonra da, hikmet-i irşâdı tamamlamak ve üç kısım insanların (mü'min, kâfir, münafık) halini beyan etmek noktasında meseleyi tekmil etmek üzere münafıkların bahsi bunu ta'kip eylemesi görülmüştür.

Mühim bir Bahis -Müellif-

[s32] Eğer desen: Ne için Kur'an, kâfirlerin küfr-ü mahz olan küfürleri hakkında yalnız iki ayetle îcaz edip kısaca bitirdi. Amma münafıklar hakkında ise, on iki ayetle itnab eyleyip uzun söyledi?

Cevaben sana denilir ki: Onun böyle olması bazı hikmetli nükteler içindir.

Birinci Hikmetli Nükte: Düşman tanınmadığı ve bilinmediği müddetçe daha çok zararlı düşer. Şayet düşman muhannes olsa, yani gizli, örtülü ve içten karıştırıcı olsa; daha çok habis olur.. Ve eğer yalancı kezzab olsa, daha çok ifsadcı olur.. Ve eğer adüvv, dâhilî olsa, zararı daha çok büyük olur. Zira dâhilî düşman salabeti gevşetir, kuvveti dağıtır. Haricî düşman ise; dinin ve millî salabetin kuvvetlenmesine, toparlanmasına sebebiyet verir. Evet, nifâkın İslama yaptığı cinayet, verdiği zarar -maateessüf- pek büyüktür. Ve halen İslâm alemindeki şu müşevveşiyet ve karışıklıklar da hep nifâktan gelmiştir. İşte onun için Kur'an-ı Hakîm münafıkların aleyhinde, haddi mütecaviz olan kötülük ve şenaatlarının zararlarından çokça bahsetmiştir.

İkinci Nükte: Münafıkların mü'minlerle ihtilafları olduğu, yani içice ve beraberce yaşadıkları için; mü'minlerle yavaş-yavaş ünsiyet peyda ediyor ve azar azar imanla ülfete alışıyor. Ve peyderpey kendi amellerinin halini kötü görme ve hareketlerini şeni' bulma hali sebebiyle, durumlarından nefreti kesbetmeye başlayabilirler. Daha sonra, kelime-i tevhid olan لَآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kelamı lisanından kalbine doğru damlamaya başlayabilir. (Onun için, münafıkların sıfat ve tavsifatları bu gibi hikmetlerden dolayı çokça yada getirilmiştir.)

Üçüncü Nükte: Münafıkın, küfür üstünde ziyade gelen bir çok cinayetleri daha vardır. Mesela: İstihza, aldatma, tedlis, hile, yalancılık ve riyakârlık gibi...

Dördüncü Nükte: Münafıkların çoğu ehl-i kitaptan ve cerbeze-i vehmiyye ehlinden odukları için; hileci, dessas ve aldatıcı olup, şeytanî bir zekaya da sahib oluyorlar. Öyle ise: Kur'anın, haklarında itnab yapıp uzatması, belagatça en isabetli düşen bir iş olmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8 : Cumle-1

Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır

Şimdi ayetin tahlili

İşte bilmiş ol ki: وَمِنَ النَّاسِ kelamı, bir vecih ile مَنْ يَقُولُ deki مَنْ nin bir ön haberidir.

[s33] Eğer desen: Münafık'ın bir insan olduğu bedihîdir, açıktır. Neden ayet مِنَ النَّاسِ diye ta'rif eylemiş?..

Cevaben sana denilir ki: Evet, hüküm olunan şey, eğer bedihî ise, o halde o şeyin ve hükmün levazımından birisi maksûd ve garaz olur. İşte burada o levazımlardan birisi "Taaccüb"dür. Yani: O hükmün ve o şeyin acaibliğini izhardır. Güya ayet der ki: Rezil münafıkın bir insan olması ne kadar aciptir. Zira insan mükerremdir; onun şe'ni şunun gibi hıssetin, alçaklığın derekesine düşmek değildir. Evet, münafıklık insana yakışmaz.

[s34] Eğer desen: Ayet, ne için نَاسِ kelimesini مَنْ den önce zikretmiş?

Cevaben sana denilir ki: "Taaccüb" inşasının şe'ni "Sadaret" tir, ön doğuştur. Aynı zamanda mübtedâ sıfatı üzerinde nazarın temerküz etmiş olmasıdır ki, asıl garaz ve maksadın merci' ve menâtı da bu hususdur. Aksi halde nazar durup bekleyecek, sonra habere geçebilecektir.

Hem sonra, النَّاسِ tarzındaki ünvandan bazı letâifler de tereşşüh edip dışa sızmaktadır.

İşte Birincisi: Münafıkları "insanlar" umumiyeti içerisinde göstererek şahsen ta'yin etmemesi ve açığa çıkarıpta rüsvay etmemesi, belki النَّاسِ ünvanı altında setredip gizlemesi, mühim bir hikmet içindir. Bu hikmet ise, şunu îma ediyor ki: Peygamberin (A.S.M.) siyaset ve idaresinde en münasip düşen vaziyet, onları setretmek ve perdeyi yüzlerinden kaldırıp açmamaktadır. Zira eğer onları şahsen teşhis ve tayin edip izhar etmiş olsa idi, mü'minler dahi -kendi haklarında- vesveseye kapılabilirlerdi. **(1)** Çünki, nefsin hile ve desiselerinden emin olunmaz. Vesvese ise korkuya, korku da riyaya, riya ise nifâka müncer olabilir, sürükleyebilirdi.

Hem eğer münafıkları ta'yin ederek, insanların içerisinde pis ve rezil olarak göstermiş olsaydı, denebilirdi ki; peygamber tereddüd içersindedir, etba'ına vüsûk ve itimadı yoktur. Hem bununla beraber, fesadın az bir bölümü de olsa; hicap ve perde altında kalırsa, yavaş yavaş sönmeye yüz tutar. Sahibi de o perde altında ve gizlilik arkasında kendini kurtarmaya çalışır. Ama eğer perde yırtılıp kalksa; Hadis-i Şerifte

اِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَافْعَلْ مَاشِئْتَ

hükmüne**(2)** binaen, o münafık "madem öyledir, ne olursa olsun" diyecek ve çekinmeden pisliği yaymaya başlayacaktır.

İkincisi: النَّاسِ ile ta'bir ve ifade edilmesinde şöyle işaret eder ki; nifâk'ın insanlığa çok münafi olan bir çok sıfatlarından kat-ı nazar, bunlardan en umumîsi olan insaniyet sıfatı dahi ona münafîdir, zıddır. Zira, insan mükerremdir; bu rezalet onun şanına yakışmaz.

Üçüncüsü: النَّاسِ kelimesinin bir remzi de; nifâk yalnız bir taifeye veya insanların bir tabakasına mahsus olan bir şey değildir,

belki insan nev'i içerisinde -hangi taife olursa olsun- nifâkın bulunabileceğine işarettir.

Dördüncüsü: النَّاسِ şunu da telvih eder ki; nifâk, insan olan herkesin şeref ve haysiyetini ihlal eden rezil bir haldir. Öyle ise, herkesin gazab, öfke ve hiddeti nifâkın aleyhinde harekete geçmesi gerekmekte ve bütün insanların onu tahdid altında bulundurmağa teveccüh eylemesi lazım gelmektedir. Tâ ki, o zehir yayılma isti'dadını göstermesin. Nasıl ki bazen bir taifenin, bir cemaatin şeref ve haysiyetlerini haleldar eden bir ferdinin yaptığı şenaat ve kötü bir fiili, bütün o taife veya cemaatın gazab ve hiddetini heyecana getirdiği gibi...

---

(1): Hazret-i Üstad olan Nur müellifinin İşarat-ül İ'caz Türkçe tercümesini yeni harfle ilk olarak tab' ve neşrettirirken, içindeki münafıklar bahsini çıkarttırıp neşrettirmemesi, bu hikmetten nâşî olabilir diye düşünüyoruz. -Mütercim-

(2): Haya etmediğin zaman, istediğini yap! Bu Hadis'in me'hazları için bak: R.N.K 2. baskı, sh: 812 Sıra No: 836 -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8 : Cumle-2

Cümle 2: İman ettik derler

Şimdi مَنْ يَقُولُ آمَنَّا ya geçiyoruz.

[s35] Eğer desen: Neden ayet يَقُولُ diye müfred siğasını kullanmış, يَقُولُونَ dememiş?.. Lâkin آمَنَّا yi ise, cem' yapmış?. Halbuki ikisinin de mercii birdir. Yani نَاسٍ dir?..

Cevaben sana denilir ki: Bunda latif bir zarafete işaret vardır. O da şudur ki; buradaki mütekellim-i maal-gayrın bir mütekellim-i vahde olduğunu izhar etmek içindir. Demek ki, burada يَقُولُ lafzı, sadece telaffuzda bir mütekellim-i vahdedir. آمَنَّا ise, hükümde mütekellim-i maalgayr olduğundan, aynen telaffuz edilmiştir. Sonra, bu آمَنَّا cem'i, münafıkların davalarından hikaye olduğu için; hikayenin suret ve şeklinde ise, hikaye edilenin آمَنَّا diye olan sözü iki vecihle reddedildiğine işaret olduğu gibi; hikaye edicinin hikayesi iki cihetle kuvvetlendiğine de işaret vardır. Zira ayet, يَقُولُ maddesiyle remzeder ki; onların sözleri, itikadlı olan fiillerinden gelen bir söz değildir. Belki de o sözü kalbleri ile değil, sadece ağızlarıyla

konuşuyorlar. Hem yine يَقُولُ siğasıyla îma eder ki; onların durmadan kendilerini müdafaa etmeleri ve iddiakârlıkta bulunmaları vicdanî bir muharrikten değil, insanlara müraîlik yapmalarındandır.

Amma mazî siğasıyla آمَنَّا ile dava ettikleri şeyde, kendilerinden şöyle bir îma gelmektedir ki: "Bizler ehl-i kitap cemaatleri zaten evvelce iman etmişizdir; şimdi nasıl etmeyeceğiz?..

Hem آمَنَّا daki نَا lafzında da yine kendilerinden sezilip gelen bir îma vardır ki; lisan-ı halleri der: "Bizler hizipleşmiş, ayrı grup olarak teşekkül etmiş bir cemaatiz; tekzip eden ve edilen her hangi bir ferd gibi değiliz.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8 : Cumle-3

Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe

Amma بِاللهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ cümlesi ise, bil ki: Tenzilin üslubu, hikaye edeni, ya da hikaye edeceği şeyin mealini, ya da sözünün hülasasını ele alarak, içinde tasarruf etme hakkına sahiptir.

İşte birinci hale göre: Onlar imanın rükünlerinden ilkini ve sonrakini zikrettiler. Tâ ki, (İlki Allah'a iman, sonraki de Ahirete iman) kuvvetliyi izhar ile sadakatlarını (!) ibraz eylesinler. Çünki, onlardan kabul edilebilecek en yakın olanı o iki rükün olduğu içindir. Hem birbirine yakınlıkları olduğu halde, بِاللهِ ile وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ deki بِ yi tekrar ederek, iman erkanının silsilesine işaret etmek istediler.

İkinci hale göre ise: O söz, Allahın kelamı olması hasebiyle; imanın yalnız iki kutbunun zikrinde şöyle bir işaret vardır ki: Onların bu kuvvetli olan iki kutba iman ettiklerini iddia etmeleri de, iman değildir. Zira, bu iki kutb-u imanîye olan imanları, istenilen vecihte gerçek bir iman değildir. Hem بِ yi iki defa tekrar etmekteki sebep, hakikî iman ile, onların imanları arasıda olan tefavütü, yani hakikî imandan uzaklığı göstermek içindir. Zira, Allah'a iman demek, onun şeksiz varlığı ve birliğine iman demektir. Keza, Ahiret gününe iman demek, -az üst tarafta geçtiği üzere- onun hakikatına ve bila şüphe geleceğine iman demektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-8 : Cumle-4

Cümle 4: Onlar mümin değildirler

وَمَاهُمْ بِمُؤْمِنِين ye gelince,

[s36] Eğer desen: Neden Kur'an, ayetin arasında geçen آمَنَّا lafzına daha çok benzeyen وَ مَا آمَنُوا yi kullanmadı?

Cevaben sana denilir: Tâ ki, sureta bir tenakuzun varlığı tevehhüm edilmiş olmasın. Hem tâ ki, آمَنَّا nın zatına (kendisine) bir tekzip rücû' etmiş olmasın. Çünki آمَنَّا nın zahir inşaiyeti hasebiyle tekzip edilmekten men' olunma hali vardır. Belki tâ, nefy ve tekzib, آمَنَّا dan müstefad olan zımnî cümleye rucu' etsin. Zımnî cümle de şudur فَنَحْنُ مُؤْمِنُونَ (Bizler zaten iman etmişizdir.)

Ayrıca, وَمَاهُمْ بِمُؤْمِنِين yi ismî cümle ile zikretmesinde, onlardan imanın nefyi, yokluğu devamlı olduğuna delalet etmek içindir.

Son derece dakik bir nükte -Müellif-

[s37] Eğer desen: مَا-i nefy, cümlenin başında geldiği halde, neden devamlılığın nefyine delalet etmiyor?..

Cevaben sana denilir: Nefy, kesif ve katı olan harfin ma'nasıdır. Devamlılık ise, hafif olan heyetin (yani, ismî cümle heyetinin) ma'nası olur. Buna göre nefy işi, hüküme daha çok işleyen, nüfuz eden ve ona en yakın olan şeydir.

[s38] Eğer desen: وَمَاهُمْ بِمُؤْمِنِين deki مَا haberi üzerine بِ nin gelmesi nüktesi nedir, neye binaendir.?

Cevaben sana denilir: Bundaki ince nükte ise, tâ delalet etsin ki, onlar her ne kadar sureten iman etmiş olsalar da, hakikatte onlar imana ehil ve layık kişiler değildir.

Zira, مَا زَيْدٌ سَخِيًّا ile مَا زَيْدٌ بِسَخِىّ arasında fark vardır. Çünki bunların birincisinde; kişiliğinin havaîliğinden ötürü ma'nası şöyle: *"Zeyd, ehli de olsa, kerimlerin nevinden de bulunsa, o bilfiil sahilik, cömertlik yapamaz."*

Amma ikinci ibarenin ma'nası: *"Zeyd, zatı itibarıyla bilfiil iyilik yapan bir kişi de olsa, semahata, âlicenablığa kabiliyetli değil, sahîlerin sınıfından da olamaz.*

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 9-10 : Münafıkların aldatması

يُخَادِعُونَ اللهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَايَخْدَعُونَ
اِلاّ اَنْفُسَهُمْ وَمَايَشْعُرُونَ
فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar
- Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar
- Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler
- Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır
- Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir
- Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır
- Cümle 7: Yalancı oldukları için
- Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey aziz bilmiş ol ki; bu ayetin önceki ayetle olan münasebet, nazm veya diziliş vechi ise; cümleleri, münafıkların hal ve vaziyetlerinin ayrı ayrı vasıf ve sıfatlarına (birlikte) işaret etmeleridir.

İşte cümlelerinin mealleri itibariyle ifade ettikleri hususlar:

1-Nifâkın üstüne tevbihi yığmaya..

2-Sonra onu pek şeni' göstermeye..

3-Sonra, nifâkı taşıyanları takbih eyleyip i'lan etmeye..

4-Sonra, onlara tehdid yağdırmaya..

5-Sonra, onları terhib edip korkutmaya..

6-Sonra, hallerinden taaccüp duymağa ..

7-Sonra, -üst tarafta zikri geçmiş- sözlerinden sızan maksadlarını açığa çıkarmaya..

8-Sonra, sözlerinin asıl sebep ve illetini beyan etmeye..

9-Sonra nifâktan neş'et eden ilk dört cinayetlerini (ki bunlar aldatma, ifsad, mü'minleri aşağılama, mü'minlerle alay ve istihzadır) dile getirmeye..

10-Sonra hıyanet ve hilelerini, temsil içinde istiâreli bir üslub ile temsil ettirmeye işaret etmesidir.

Evet münafıkların, Allah'ın ahkâmıyla, Peygamber (A.S.M.) ile ve mü'minlerle olan muamelerinin şeklini tasvir etmek üzere; onların bazı, dünyevî menfaat ve garaz için, içlerinde küfrü sakladıkları halde, zahiren yalancı bir iman izhar ederler. Lâkin Allah'ın, Peygamberin ve mü'minlerin onlarla olan muamelelerinde ise, istidracî bir tarzda, yani yavaş-yavaş onların üstünde mü'minlerin ahkâmını icra eylemektedir. Halbuki onlar ise, o halleriyle indellahda;

ayrı ayrı iki şahsı kandırıp aldatmak, ya da avcının in deliğinden çıkıp kaçan farenin daha sonra "Nafıka" denilen iki katlı deliğine girdikten sonra, yine tekrar firar edip kaçacağını hissetmesi suret ve hareketinde olan ahbes kefereler gibidirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10

Cümleler arasındaki münasebet

Amma يُخَادِعُونَ lafzından tâ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ye kadar ki cümlelerin önceki ayet ile olan diziliş ve nazm ciheti için şuna bak ki: Bu yedi adet cümlelerde yekdiğerlerini gerektiren ve birbirlerine terettüb eyleyen müteselsil olan neticeleri tazammun etmiş olmalarıdır.

İşte, birbirlerini mütezammın olan o yedi cümleler ise şunlardır:

1-Münafıkların muhali taleb etmeleriyle ahmaklıklarını göstermek..

2-Menfaat niyetiyle, nefislerine vermiş oldukları zararları ile sefihliklerini bildirmek..

3-Zarar ile menfaatin arasını temyiz edip ayıramamaları ile cehaletlerini ilan eylemek..

4-Tiynetlerinin habisliğini ve asıl ve hilkat itibariyle sıhhat, istikamet madeni olması lazım gelen akıllarının hastalık ve marazını ve hayat menba'ı olan kalblerinin ölmüşlüğünü i'lan etmek suretiyle rezilliklerini izhar eylemek..

5-Şifayı ararken, hastalıklarını arttırdıklarını gösteren ifadeleriyle; zelillik ve acizliklerini beyan etmek..

6-Sonra, dünyada iken, içinde bulundukları mahza elemin, azabın, ahirette daha çok ve daha büyük bir elem-i sırfı doğuracağını bildirip, onları tehdit eylemek..

7-Ve onları alamet ve nişanların en kabihi olan yalancılıkla damgalayarak beynennas teşhir eylemek..

Amma şimdi, bu yedi cümlenin ittisak içinde oluşu ve intizamkârane çizgide olmalarıyla beraber, aralarındaki hükmün yekdiğerlerine akıp dökülüşü ise şöyledir:

Nasıl ki sen, bir adamı yapmakta olduğu kötü bir fiil ve hareketten zecredip vazgeçirmek için, nasihat etmek istediğinde; ona herhalde önce dersin ki: Ey filan! Eğer sende akıl varsa, yaptığın şu işin neticeye varması muhaldir.. Sonra ona: Eğer nefsini seviyorsan, bu iş sana zarar getirecektir.. Sonra dersin: Sen de eğer hissetme, duyma varsa; neden zararla menfaatin arasını ayıramıyorsun?. Sonra da ona: Eğer sen, ihtiyarı olmayan bir cisim isen; hiç olmazsa, kendi seciyenin bozuk olduğunu bilmelisin. Zira, görünen o ki, senin seciyende öyle bir hastalık vardır ki; hakikati tahrif eylemekte, tatlıyı sana acı göstermektedir. Sonra da ona dersin ki, eğer sen şifayı arıyor ve istiyor isen; senin şu seciyendeki bozukluk, hastalığını iyileştirmek değil, bilakis arttırmaktadır.

Böylece senin mesel ve misalin; uykusuzluk hastalığına müptela olmuş birisine benzer ki; Hırs ile uyumak ister, fakat uykusu gelmez, uyuyamaz. Uyuyamayınca da kalak’a, sinirliliğe düşer; nu'ası da (yani, uykunun ilk tabakası olan amızganmaklığı da) kaybeder. Ya da bunun meseli; kalbi merak hastalığına müptela olmuş adama benzer ki, her hangi bir şeyi merak edip düşünür. Düşündükçe de, o şey onun yanında büyüdükçe büyür. O da ona karşı gam çekmeye başlar, tâ o musibetli hal, kendisi için ikileşinceye kadar gider.

İşte sonra, sen bu adama dersin: Eğer sen lezzet almayı istiyor ve arıyorsan; senin bozuk olan bu seciyende şiddetli bir elem vardır ki, daha beteri bir elemi netice veriyor; o elem daha çok şiddetlidir ki; sair içi kof, dışı tantanalı lezzetler gibi de değildir.

Sonra ona: Eğer bütün bu öğütlerle uyanamadın ve seslerini işitemedinse; o durumda senin hortumun üzerine çirkin bir vesmi, bir ateşli damgayı vurmaktan başka ve senin insanlar arasında kalb ve ruhundaki fesadının insanlara sirayet etmemesi için umuma ilan edilmenden gayrı yapılacak bir şey kalmaz.

İşte aynen bu misal gibi; Cenab-ı Hak teâla dahi münafıkları zecr ile ahmak ilan etmek için يُخَادِعُونَ اللهَ demiş. Ve onların

tam ahmaklıklarını da göstermek, bildirmek için, يُخَادِعُونَ النَّبِىَّ dememiştir. Yani ki, (mefhum-u muhalifle) diyor ki: Onlar nasıl ve ne suretle Allah'ın emirlerini tebliğ etmekle vazifeli olan peygamberi hile ile kandırabilebilirler. Zira Peygamber (A.S.M.) Allah'tan gelen emirleri tebliğ eyleyen bir me'murdur. O takdirde, Peygambere karşı yaptıkları hileleri yine Allah'a raci olur. Oysa, Allahü teâlaya hile yapmak muhaldir. Muhali talep etmek ise, ahmaklıktır. Böylesi ahmaklık da, elbetteki medar-ı taaccübdür.

Sonra, ayet وَمَايَخْدَعُونَ اِلاّ اَنْفُسَهُمْ ile devam eder, tâ ki onların sefihliklerini, akılsızlıklarını ortaya koyup göstersin. Yani şöyle: "Ey münafıklar! Yaptığınız işte menfaat değil, zarar vardır. Hem de bu zarar, dönüp dolaşır yine nefislerinize dönmektedir. Demek ki, ey münafıklar! siz, kimseyi değil, sadece kendinizi aldatıyorsunuz!"

Sonra da, cehaletlerini bildirmek, anlatmak üzere: وَمَايَشْعُرُونَ cümlesi takip etmiştir. Yani şöyle: "Ey câhiller, siz hayvandan daha şuursuz ve dall olan câmid taşlar gibi mi oldunuz ki; zarar ile menfaatin arasındaki farkı hissedemiyorsunuz!"

Sonra da, Ruh cevherlerinin bozulmuş olması sebebiyle, rezilliklerini teşhir etmek üzere, evvelki cümlenin arkasına فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ cümlesini eklemiştir. Yani ki şöyle: "Ey münafıklar, eğer sizin bir ihtiyarınız, seçme iradeniz yok ise de; hiç olmazsa, müptelası bulunduğunuz hastalığı, hastalık olarak bilmeniz ve seciyelerinizin bozukluğunu anlamanız îcab eder. Hem dahi nifâk ve hasedin, ruhta bir hastalık olup hakikati tahrif ve tağyir etmek onun işi olduğunu idrâk etmeniz gerekmektedir. Evet, sizler, ruhlarınızdaki o bozukluk ile; acıyı tatlı, tatlıyı da acı sanmaya ve karayı ak, akı da kara zannetmeye kadar varmışsınız. Eğer sizde azıcık bir şuur kalmışsa, o bozuk ve fâsid hale göre hareket etmeyiniz.

Sonra da, münafıkların zillet ve perişaniyetlerini göstermek için فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا yi ilave etmiştir. Yani bununla şöyle der: "Siz eğer o bozuk seciyenizle şifayı arıyor ve içinizdeki öfke ve gayzınıza bir teşeffî, bir içini boşaltıp rahatlama istiyorsanız, biliniz ki; bu nifâk öyle bir marazdır ki, sizdeki maraz ve hastalığa bir çok hastalıkları ilave etmektedir. Sizin haliniz öyle birisine benziyor ki; intikam almak için kırılmış elini kullanır, haliyle o ele kırıklık üstüne kırıklıklar eklemiş olur.

Sonra da, münafıkları tehdid etmek üzere: وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ der. Yani: "Siz eğer lezzeti, tadı arıyorsanız; şu nifâkınız var ya, içinde öyle acil, peşin şiddetli bir elem vardır ki; bu acil, peşin elem, sonra gelecek olan âcil آجل elemin içinde daha şiddetli bir elemi netice verecektir. Evet, ayetin şu cümlesi sanki diyor: "Münafıklık; içinde süflî ve menhus bazı acil lezzetler bulunabilen sair maasî ve günahların cinsinden değildir."

Ve sonra ayet bu mevzu'u tamamlamak ve münafıkları en kabih ve bed damga ile damgalamak üzere: بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ kavliyle son verir.

Yani der ki: "Sizler eğer halen uyanmayacak ve içinde bulunduğunuz şu duruma son vermiyecek iseniz, sizin için artık insanlar arasında yalancılıkla teşhir edilmenizden gayrı bir şeyiniz kalmamış olur. Yalancılıkla teşhir edilmenizden sonra da, artık kimsenin size itimadı kalmayacaktır. Böylece sizin, o hastalığınızın başkalara sirayeti de kesilmiş olacaktır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-1

Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar

Şimdi ayetin eczaları arasındaki nazm;

İşte birinci cümle olan يُخَادِعُونَ اللهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا da nazm vechi şöyledir ki: Münafıkların yaptığı kötü iş ve pis amellerinden söz ederken, mudari' siğasını kullanarak يُخَادِعُونَ deyip onları hilecilikle tavsif etmesi, hususan müşareket babından ele alması, (yani karşılıklı iştiraktan) (yani: يُخَادِعُونَ ile ifade edilen "Allahı ve ona iman etmiş mü'minleri iki taraftan aldatıyorlar" ma'nasıyla ele alması) bilhassa Peygamberin adını zikretme yerine, Allah lafzını ikame eylemesi.. Hem اَلْمُؤْمِنِينَ kelimesi yerine وَالَّذِينَ آمَنُوا cümlesini vaz' eylemesi ile; münafıkların hileler ile ulaşmak istedikleri garaz ve maksadlarının muhaliyetini tansis ve tasrih etmek içindir. Hem öyle bir tarzda bu imkânsızlık ve muhaliyeti göz önüne koyuyor ki; nefisler, kalbler ondan titreyerek nefret ediyorlar. Zira hile ve hud'a içinde, nefret ve ikrahı tahrik edip îkaz eden bir istiare-i temsiliye vardır. Ayrıca mudari'lik siğasında da daimî şekilde kalbi ürkütecek bir tasvir bulunmaktadır.

Keza, يُخَادِعُونَ deki müşarekette, hilelerinin neticesizliğini bildiren bir müşakelet, yani karşılıklı birbirine benzemeklik vardır ki وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ayetinde olduğu gibi: "Seyyienin, kötülüğün karşılığı, onun kadar kötülüktür" olan, hilelerinin neticesizliğini netice veren hükmünün nazîri gibi bir şeydir.

Evet, müşareket babında; failin fiili, mefûlün fiiline sebep olduğuna binaen, burada ise, mefulun fiili, failin fiiline, yani; işi yapanın yaptığı hile olan fiillerinin akim ve tesirsiz kaldığına sebeptir. Belki de ayetin bu ifadesiyle, hud'a ve hilenin vahî ve boş bir suret olduğunu göstermeye medardır. Evet, nasıl ki sen, birisini mesela cehaletinden dolayı istihzaya aldın, o istihza ise bir ilmi kendinde sakladığı; ve seninle de bir istihzayı gizlemesi vardır ki, maksadın in'ikası gibidir. (Yani: Maksad istihza ise, bundan sana da akseyler.)

Hem ayetin cümlesinde lafza-ı celal olan الله kelimesini tasrih etmesinde, münafıkların garaz ve maksadlarının muhaliyetini tansis ile kat'î olarak bildirme vardır. Zira ki Peygamberi (A.S.M.) aldatmaya çalışmak, Allah'ı aldatmağa incirar eder ki; aklın kuruyup, zaif kalarak hileyi yapamaz hale geldiğini gösterir.

Ve اَلَّذِينَ آمَنُوا deki اَلَّذِى sılasını ortada medar yapmasında, şöyle bir işaret vardır ki; münafıklar kendilerini mü'minlere iman sıfatıyla sevdirmeye ve mü'minlerin iman damarlarını heyecana getirip ve kendilerini onunla sevdirip içlerine girmeye çalıştıklarına işarettir.. Ve bunda şöyle bir îma dahi vardır ki; akılları imanın nuruyla münevver olan mü'minlerin cemaatına karşı hilelerinin saklanmadığını, dolayısıyla bunda da yine hilelerinin akim kalmış olduğunu netice vermektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-2

Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar

Ayetin ikinci cümlesi olan وَمَا يَخْدَعُونَ اِلاّ اَنْفُسَهُمْ ün nazm ve diziliş vechi şöyledir: "Onlar o hile ile ancak kendilerini aldatır" cümlesindeki hasrda, yani münhasırlıkta; münafıkların yaptığı iş ve muamelelerinde, aksülamel ile karşılaşan akıllarının tam sefihlik ve budalalıklarına bir işaret vardır. Nasıl ki bir adamın bir duvara doğru fırlattığı taş, geri sıçrayıp gelip onun kafasını kırması gibi; münafıkların da, mü'minleri zarar ve ziyana uğratmak için sıçrattıkları fitne ve hile okları, geri dönüp kendilerine isabet ettiği için, bizzat kendilerine hile edip aldatıyorlar gibidir.

Hem يَضُرُّونَ yerine يَخْدَعُونَ kelimesini almasında; onların son derece sefihlik ve ahmaklıklarına işaret içindir. Evet akıllılar içerisinde kasden ve bilerek kendi nefsine zarar verenler bazen bulunabildiği halde, amma amden ve bilerek kendini hile ile aldatan bulunmaz. Şayet böylesi bir kimse bulunsa, ancak insan suretinde bir eşek hayvan olabilir.

Ve اَنْفُسَهُمْ ünvanında ise, şöyle hafi bir remiz vardır ki; onların münafıklık ve hileleri, nefsanî bir hazz, birer arzu ve nefsî olan hasis birer garaz için olduğundan; kendileri için istediklerinin nakîzini ve tam aksini netice vermiştir.

[s39] Eğer desen: وَمَا يَخْدَعُونَ اِلاّ اَنْفُسَهُمْ deki bu mühasırlıkta, onların hud'a ve hilelerinin İslama ve müslümanlara zarar vermediğini ima ediyor. Halbuki, İslâm ve müslümanlar; alem-i İslâm milletleri arasında bir zehir gibi yayılan nifâkın nevilerinden ve çeşitli şu'belerinden gördüğü zarar kadar hiçbir şeyden görmemiştir?.

Cevaben sana denilir ki: İslâm'ın ve müslümanların gördükleri müteaddî zarar ve bulaşıcı zehir ise, onların kendi ihtiyar ve istekleriyle yaptıkları hile ve serpiştirdikleri hud'a tuzaklarının neticesi değildir. Belki sarî ve bulaşıcı hastalıkların nazîri, benzeri olan münafıkların bozulmuş tabiatlarından ve tefessüh etmiş fıtratlarından ve kokuşmuş vicdanlarından gelmiş ve gelmektedir. Evet, münafıklar Allah'ı, Peygamberi ve mü'minlerin cemaatlarını aldatmaya yelteniyorlar. Oysa, Allah her şeyi âlîmdir, en çok bilendir. Peygamber Aleyhissalatü Vesselam da, İlahî vahye mazhar bir mübelliğdir. Mü'minlerin cemaatı da, çevirilen gizli hile ve hud'aların uzun zaman kendini mü'minlerden saklamaya ve gizlilik içerisinde devamlı kalmaya gücü yoktur. Binaenaleyh, hakikatta mü'minler kandırılıp aldatılmış olmuyorlar. Netice olarak sabit olmuş olan budur ki: Münafıklar ancak ve yalnız kendilerini aldatıyorlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-3

Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler

Üçüncü cümle olan اَىْ لاَ يُحِسُّونَ, وَمَايَشْعُرُونَ (Yani, onlar şuûren hissetmiyorlar) daki nazm ve diziliş irtibatı ise, şudur ki; bu cümle-i ayetin öz fezlekesinde, münafıklara müteveccih bir çeşit techilin tahkiri bulunmaktadır. Zira bu cümle şöyle iş'ar etmektedir ki: Eğer onlar akıl sahibi iseler, şu yaptıkları iş, aklın kârı olamaz. Şayet onlar nefsanî his ve hevesleriyle hareket eden ve insan olmayan hayvanat iseler; yine de, açıkça his edilmiş ve edilmekte olan şunun gibi bir zararı hissedip bilmek hayvanların dahi şanıdır, yapacağı iştir. O halde sabit olmuş oluyor ki; onlar ihtiyarsız, hissiz cemadât kesilmişlerdir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-4

Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır

Dördüncü cümle olan فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ de nazm ve irtibat vechi şöyledir ki, yani ayetin sevk-i kelamı şunu ifade ediyor ki: Münafıklar mademki aklî muhakeme ve hissî şuurun muktezasına göre hareket etmiyorlar, o halde ruhlarındaki hastalık açığa vurmuş oluyor. Bu vaziyette onların hiç olmazsa bunun bir hastalık olduğunu bilmeleri icab ediyor ki, kazalardan kaçınıp, o marazın tağyir eylediği inhiraf-ı mizacdan hasıl olan hükümlere göre **(1)** amel etmesinler. Zira marazın, hastalığın netice verdiği inhiraf-ı mizacın şeni odur ki; hakikati tağyir etmek, müzeyyeni çirkin göstermek ve acıyı tatlı irae etmektir.

Amma فِى lafzında ise, şöyle bir remz vardır ki; onların hased ve kinleri kalblerinin melekûtu içinde, yani (üst tarafta bahsi geçmiş) latife-i Rabbaniyenin içinde olan bir hastalıktır.

Ve قُلُوبِهِمْ deki "kalb" ünvanında ise; cism-i kalb hastalandığında, nasıl ki bedenin bütün ef'al ve harekatı karışıyor.. Öyle de, kalbin ma'nası, batını da, hud'a ve nifâkla hastalandığı zaman, ruhun umum fiil ve hareketleri istikamet ve düzgünlük menhecinden inhiraf ederler. Zira kalb, hayatın kaynağı **(2)** ve makinesidir.

Hem فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ de, فِى قُلُوبِهِمْ i مَرَضٌ den evvel takdim etmesi, iki cihetle münhasırlığa îmadır.

Bu îmadan da ta'riz yolu ile şöyle bir işaret hissedilebilir ki: İman bir nurdur. O nur'un şe'ni de, insanın bütün fiillerine ve eserlerine sıhhat ve istikamet vermektir.

Hem şu hasrin bu îmasında şöyle bir remiz daha vardır ki; eğer fesad, bozukluk kalbin iç yüzünde ve temelinde ise, artık furûâtın tamirine çare kalmamış olur.

Amma مَرَضٌ lafzı ise, onların özürlerinin artık bitip tükenmiş olduğuna ve ağızlarına taşla vurmak lazım geldiğine bakar bir remizdir. Yani مَرَضٌ kelimesi manen der ki: İnsanın fıtratı, her zaman hakikatin kabulüne müheyyadır, kabule hazırdır. Bütün bozukluklar, yıkıntılar ise, ancak daha sonra ona arız olan, yani su-i ihtiyarı neticesinde meydana gelen bir hastalıktır.

Keza مَرَضٌ deki tenkir'in tenvini, yani mübhemiyet ve belirsizliği ifade eden karakteri işaret eder ki; o hastalık öyle derin ve belirsiz bir yerdedir ki, görünmez ta, tedavî edilebilsin.

---

(1): Bu cümlenin bu kısmı Molla Abdülmecid Efendinin tercümesidir. Ben, Arapça وَ لاَ يَحْكُمُوا عَلَيْهَا ibaresini siyak-ı ma'na itibariyle çözemedim. Seyda Molla Abdülmecidin tercümesine ister istemez uydum.-Mütercim-

(2): Ruhun kalb içinde, ya da en evel kalb ile taalluku olduğuna ve ruhun taayyünleri kalb olduğuna kail olup hüküm eden büyük ulemadan Fahreddin-i Razî'dir ki , "Et-tefsir-ül Kebir" eseri cild 21, s: 43, 44 ve 52 de bir vecih ile dile getirmiştir. Aynı şekilde "Ruh-ûl Beyan" İsmail Hakkı Bursevî cild: 5, s: 197 de aynı ma'nayı

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-5

Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir

Beşinci cümle olan فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا cümlesinin sabıkıyla olan irtibat ve diziliş nazmı da şöyledir: Vaktaki münafıklar; sakınmak, uzak durmak için kalblerindeki hastalığın bir maraz olduğunu idrak edip bilmediler, belki bilakis onu beğenerek istediler. Cenab-ı Hak Teala da o hastalığı onlar hakkında arttırdı. Zira مَنْ طَلَبَ وَجَدَ (1) kaidesiyle ona müstehak oldular.

Ayrıca, hastalığın varlığı, onun ziyadeleşmesine sebeb değil iken, فَزَادَهُمُ اللهُ nın başında sebebiyetin takibinde kullanılan فَ yi getirmesinde de şöyle bir remiz vardır ki; münafıklar vaktaki içlerindeki hastalığı teşhis edemediler.. Dolayısıyla şifanın vesilelerini araştırmadılar. Belki adeta hastalığın artmasını taleb edercesine arttıran sebeplere el attılar. Adeta galip gelen hasmiyle döğüşen adamın kırılmış elini kullanarak daha da kırılmasını arttırdığı gibi; bunlarda hal ve fiilleriyle hastalıklarının ziyadeleşmesini talep ettiler. Cenab-ı Hak da onların hastalıklarını şöyle arttırmıştır ki:

1- Mü'minlerin zafer ve galibiyetleri sebebiyle emellerini müz'iç bir ye'se kalb ederek..

2- Yine mü'minlerin galibiyeti sebebiyle de husumetlerini, kin ve düşmanlıklarını kalblerinin içinde yandırıcı bir kine kalb ederek..

3- Ve şu yeis ve kîn hastalıklarından "dâül-havf" korku duyma hastalığı, zaaf illeti ve zillet marazı tevellüd ederek kalblerini istila eyledi.

Ayrıca, Cenab-ı Hak Teala ayette فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا yerine فَزَادَ اللهُ مَرَضَهُمُ demeyip, belki mef'ûlu -şu gelen işaret için- sıradan ayırdı. Çünki فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا nin zahir ma'nası, "Allah onları maraz olarak arttırdı" şeklindedir. İşte bu, şuna işaret ediyor ki: "Batınî ve kalbî olan bu maraz, hastalık, zahire ve dışa da sirayet ederek, insanın bütün fiillerini te'sir altında bırakır." Öyle ki, şu habis hastalık, adeta tamam-ı vücudlarını istila edip her tarafını sardığı için; sanki beden ve vücudları hastalığın kendisi olmuş da, o marazın cerahat ve akıntılarının ziyadeliği de, zatlarının öz ziyadeliği olmuştur.

Evet, mesela: اِشْتَعَلَ الْبَيْتُ نَار Yani: "Ev ateş olarak parlamaya başladı" denildiğinde; ateş evin tamamına sirayet edip sardı demektir, ki adeta evin tamamı dalga dalga ateş olmuştur. Eğer اِشْتَعَلَ نَارُ الْبَيْتِ Yani: "Evin ateşi parladı" dense idi; o zaman, "evin her hangi bir yanından iltihap eden bir ateş parladı" olarak anlaşılır, kabul edilirdi.

---

(1): Bu hadisin bir çok mehazleri için bak: Risale-i Nurun Kudsî Kaynakları 2. baskı sh: 754, sıra no: 725 -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-6

Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır

Altıncı cümle olan وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ de münasebet ve diziliş vechi de budur ki: وَلَهُمْ deki لَ iyi şeylerin, ni'metlerin, faideli vaziyetlerin i'tasında kullanılmaktadır. عَلَيْهِمْ ise, menfi işlerde kullanılır. İşte bu "lam" da şöyle bir işaret vardır ki; ma'nasıyla der: "Eğer şu nifâkta onlar için herhangi bir menfaat mevzu-u bahis ise, her halde ve olsa olsa; dünyevî ta'zib edici bir elem, ya da uhrevî elem verici bir azap olacaktır. Bu vaziyette, onlara herhangi bir menfaatin verilmesi muhalden olmasından, onlar için menfaat muhaldir demektir.

Hem burada azabın vasfını ifade ederken, اَلِيمٌ diye tavsif etmesinde ise, -Halbuki elim olan ve azabı çeken ve hisseden azabın kendisi değil, şahıstır- Şöyle remzeyler ki; azab onların vücudlarını tamamen sardığı gibi, zatlarını da, özlerini de ihata ederek batınlarına da nüfuz eyler. Öyle ki artık onlar o azab ile yatar, kalkarlar.. Ve böylece, öz zatları da adeta hep azap kesilmiş olur. Nasıl kömüre, ateş verildiğinde onun tâ içine kadar nüfuz etmesi ile; tamamen kıpkırmızı kor ateş kesildiği gibi...

İşte, bu hakikate binaen: Hayal, azabın şu suretine baktığı zaman; ve onun etrafından kopan bir enîn, bir teellüm ve bir feryadı duyduğu vakit; azab altında teceddüd eyleyen bir hayattan doğan şeyin, yalnız bir feryad ü figan olduğunu, dolayısıyla o enîn, azabın

kendisi olmuş olduğunu tahayyül eder.. Ve işte burada düşünebilen için, acaba bundan daha şiddetli bir tehdid olabilir mi?..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10 : Cumle-7

Cümle 7: Yalancı oldukları için

Yedinci cümle olan بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ nin üstteki cümlelerle olan irtibat ve nazm cihetine gelince, şöyledir ki: Münafıkların işledikleri bütün o mezkûr cinayetleri içinden; yalnız "yalan"ı alıp, azabı ona ta'lik eylemesinde, bağlamasında; kizbin şenaatine, çirkinliğine ve kabahatine dikkati çekmek içindir. Evet, bu işaret ise; kizb, yalancılık zehirinin, te'sirinin çok şiddetli olduğuna en doğru bir şahiddir. Zira yalancılık küfrün esası, temelidir. Belki de küfrün kendisi yalancılıktır ve onun başıdır. Hem yalancılık, münafıklık alametlerinin en başta gelenidir. Hem yine kizb, Kudret-i îlahiyeye iftiradan başka bir şey değildir, Hikmet-i İlahiyeye de zıddır, mugayirdir.

Evet, o kizb ve yalancılıktır ki, İslâm milletlerinin yüksek ahlaklarını tahrib etmiş.. Hem yine o kizbdir ki; büyük, azim teşebbüsleri, pis ve kokuşmuş İaşeler ve ruhsuz karaltılar haline getirmiş., ve onunla (yani yalancılık vasıtasıyla) âlem-i İslâm içine zehirler yayılmıştır. Hem o yalancılıkla; nev-i beşerin ahvali karışmış, karıştırılmıştır. Yine o yalan ve yalancılıktır ki; insanlık alemini yüce kemalat zirvesine koşup gitmekten alıkoymuş ve yüksek terakkiyatından durdurmuş, tevkif ettirmiştir. Hem yine onunla; Müseylime-i Kezzab gibiler, alçaklığın esfel-i safilîninin derekesine düşmelerine sebep olmuştur. Hem yine o kizbdir ki; büyük, ağır bir yük tarzında insanın sırtına binmiş, onu maksud ve matlubuna erişip ulaşmaktan alıkoymuştur. Hem yine o yalancılıktır ki; riyanın babası, tasannu' ve temelluk'un annesi olmuş ve bunları türetmiştir. İşte bütün bu sebeplerdendir ki; kizb ve yalancılık, Arş-ı Azim-i İlahînin

fevkinden gelen tel'in ve tehdide ve ölüm na'yına, haberine hedef olmuş ve buna karşı hususiyet kesbedip almıştır.

Öyle ise, Ey insanlar!. Hususan ey müslümanlar! Bu ayet-i kerime sizi dikkate çağırıyor, dikkat ediniz!..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-9.10

Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

[s40] Eğer desen: Maslahat için olan bir yalan âf edilir?!

Cevaben size denilir ki: O maslahat, eğer hakikaten ve cidden zarurîlik ve kat'îliği varsa!.. Halbuki çoğu kereler o maslahat, batıl bir özür olmaktadır. Zira, maslahat denilen şeyin vaziyeti itibariyle su-i isti'male müsaiddir.

Evet, usul-ü şeriatta tekarrur etmiştir ki: "Gayr-i mazbut bir emir, iş, (Yani sağlam ve muayyen hudûdların içine alınmamış olan bir mesele) hüküm için illet ve medar olamaz." Yani vaziyeti itibariyle kat'î, sağlam hududları olmamasından, sû-i istimale müsaidliği sebebiyle, tam bir zabt çerçevesi içine alınamamış olmasından; o maslahat batıl olan bir özrün vasfına bürünmesi mümkündür. Mesela nasıl ki seferdeki meşakkat ve zahmetin derece, mikdar ve vasfı tam bir zabt, bir ölçü altına alınamaması sebebiyle, namazın kasrına illet olmamış ve illet sayılmamıştır. Belki ancak Kasr-ı namazın illeti yalnız seferdir, (sefer olmadığı zaman, ne kadar meşakkat olsa da, namazın kasrına sebep ve illet olamaz.)

Şayet yalanın, maslahat için olduğu zaman caiz olabileceğini teslim ve kabul de etsek; lâkin bir şeyde bulunabilen bir menfaata, ondaki zararın galip gelmesi halinde, onun neshine fetva verdiği gibi; o zaman, maslahat olan şey, onun terkinde, yapılmamasında olur.

Mühim bir Mebhas -Müellif-

Acaba hal-i alem icrââtında cereyan etmekte olan bütün herc-ü merclerin; maslahat denilen o batıl özrün zıddına ve aleyhine olan şahitliklerini niçin göremiyorsun?!..

Not: Burada şu hususun da bilinmesi lazımdır ki; örtülü bir ta'riz tarzında ve kinayeli bir surette söylenen sözler kizbden sayılmamaktadır.

Ve netice olarak, bu vaziyette yol iki kalmış olur:

1-Sükût... Çünki لاَ يَلْزَمُ مِنْ لُزُومِ صِدْقِ كُلِّ قَوْلٍ قَوْلِ كُلِّ صِدْقٍ Yani: Söylenen her bir sözün illa da doğru olmasının lüzumu lazım olmadığı gibi; her bir doğruyu da söylemek doğru değildir.

2-Ya da sıdk.. Yani: Söylediği zaman, doğruyu söyleyip, yalan dememektir. (Yani, şayet sükûtun yeri kalmıyorsa ve bir kelam etmek lazım geliyorsa, doğru olandan gayrı bir şey söylememektir.)

Evet, sıdk ve doğruluk, İslâmiyetin esası ve temeli olup, o da imanın hassasıdır.. Belki imanın kendisi öz sıdktır ve onun başıdır. Hem sıdk, ulvî kemâlatın ve yüce ahlakların bağlayıcısıdır. Hem yine sıdk, ahlak-ı âliyenin hayatıdır. Keza sıdk, eşyayı hakikatla rabt eden, bağlayan bir ırk ve büyük bir damardır, kökdür. Hem sıdk, lisanda hakkın tecellî etmesidir. Hem insanın terakkî mihverinin zembereğidir., ve keza, İslâm Aleminin nizamıdır. Hem nev'i beşeri terakki yolunda ka'be-i kemalata şimşekvarî bir süratle koşturandır. Hem yine o sıdktır ki, insanların en gevşek, perişan ve fakirini, padişahlardan daha fazla aziz kılar. Hem Peygamberin ashabını umum insanlara tefevvuk ettiren yine o sıdkdır. Başka bir ifade ile o sıdkla, Peygamberin sahabeleri bütün insanların fevkine yükselmişlerdir. Hem yine o sıdk iledir ki, seyyidimiz Hazret-i Muhammed-ül Hâşimî Aleyhissalatü Vesselam, beşeriyet mertebelerinin en a'la-yı illiyinine çıkmıştır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِى ْالاَرْضِ قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ
اَلا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لايَشْعُرُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde
- Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"
- Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey aziz bimiş ol ki; şu ayetin (iki ayetin) önceki iki ayetle olan nazm ve dizilişi de şöyledir: Vaktâ ki Hak Teâla (C.C.) münafıkların nifâklarından neşet eden cinayetlerinden ilkini, zikri geçmiş müteselsil neticeleriyle zikreyledi, ki o da, nefislerine olan zulümleriyle, Allanın hukukuna tecavüzleridir. İşte bu ilk cinayetlerini zikrettikten sonra, ikinci cinayetlerinin zikri onu ta'kib eyledi ki bu da, hukuk-u ibada tecavüzleri ve insanların arasına fesadı ve bozgunculuğu ika' etmeleridir.

Ve sonra: وَاِذَا قِيلَ kelamı, kıssa ve hikayenin suret ve şekli itibariyle -üst tarafta geçen Bakara Sûresi sekizinci ayetinde وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ- cümlesindeki مَنْ يَقُولُ ile bağlantılı olduğu gibi; meali itibari ile de, bir önceki ayetin başında gelen يُخَادِعُونَ ile de merbuttur. Kezâlik, öz ma'nası itibariyle de; o ayetin sonunda gelen يَكْذِبُونَ ile de irtibatlıdır.

Hem burada "Hamliye" **(1)** cümlesinden "şartiye"ye geçişindeki üslûbun değişikliğindeki durum, ikisinin ortasında mukadder bulunan bir cümleye bir emare ve bir hafi remiz içindir. Güya der:

لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ (Yani Onların, sırf hak ve hakikat olan bir şeyi yalan ile tekzib etmelerine karşılık, onlara ceza olarak bir elim azap vardır.) Mukadder olan cümlenin meali de şöyledir: "Münafıklar yalan söyledikleri vakit, fitne

çıkarırlar. Fitne çıkardıklarında da ifsad ederler.. Onlara nasihat edildiğinde ise, kabul etmezler." İşte bu ma'na ise; gelir, -tahlilinde olduğumuz- ayetin başı olan وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا ya bağlanır..

---

(1): Prof. Dr. Musa Kâzım Yılmaz Bey, kendisine istirhamla harekelettirdiğim Arabî "İşarât-ül İ'caz"ın burasına kendi kalemiyle "Hamliye" ve "Şartiye"yi şöyle îzah etmiş yazmıştır: "Hamliye ve Şartiye, mantıkda cümle çeşitlerinin isimleridir. "Hamliye", mahmul ve mahmulün-aleyhten meydana gelir. "Şartiye" ise, bilinen şart cümlesini ifade eder. İkinci cümle her zaman birinci cümlenin cevabıdır. Ve şartiye cümleleri şart edatıyla başlar, وَاِذَا قِيلَ de olduğu gibi... Şartın birinci cümlesi "Mukaddeme", ikincisi "Talî*' adını alır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12

Cümleler arasındaki münasebet

Amma bu ayetteki sarîh, zâhir cümlelerle, zımnî olanlarının arasında olan nazm ve diziliş vechi ise; sana misal getireceğim tarzdaki nazm ve bağlantının aynısıdır, o da şöyledir: Görsen ki, bir adam bir yola düşmüş gidiyor... Amma o yol, onu helâketine götürüyor. Onu bu helâketten kurtarmak için ona şöyle bir nasihatte bulunursun: "Hey arkadaş! Senin bu yolun, yolculuğun seni helaket uçurumunun kenarına götürmektedir. Gel bu yolculuktan vaz geç, bu yoldan da uzaklaş! Eğer o adam senin o nasihatınla vazgeçmezse, bu defa ona zecr ü nehiyden sonra, ölüm haberini vererek vazgeçirmeye çalışırsın. Ayrıca sen bu (şiddetli) nehyini te'yid edip onun zihninde yerleştirip devam ettirmek için, onu ya umumî bir nefretin kendisine celb olacağından söz ederek tam korkutmakla; ya da şefkat-ı cinsiyeyi hatırlatarak (yani evlad, iyal ve akrabalarına karşı olan şefkatini, ya da onların kendisine karşı olan şefkatlarını hatırlatarak) kalbini rikkate çekmek, onu bundan vazgeçirmek için uğraşırsın. (Sonra ilerde de sana bu iki vaziyetin beyan ve izahatı gelecektir.) Eğer o adam, tehlikeyi bile bile göze almakta inatçı ve katı bir cehlin ortasına binmiş gidiyorsa; herhalde senin nasihatlerine karşı susmayacak, belki kendini müdafaaya yeltenecektir. Nasılki de müfsid olanların şe'ni, böyle hep fesadlarını salah görür, müdafa ederler. Çünki ondaki insanlık fıtratı, fesadı, fesad görerek irtikap etmesine engeldir, manidir. İşte o şahıs, sonra kendi haklılığını müdafaa için deliller (!) getirerek, iddialı bir tarzda diyecek: "Benim şu sülûk ettiğim yol haktır, haklılığı da ma'lumdur. Öyle ise, senin bana nasihat etmene hakkın yok, nasihatlarına da ihtiyaç yoktur, bilakis sen kendin doğruyu öğrenmeye muhtaç haldesin. Buna göre,

bizim yolumuz en doğru ve ne iyi bir yoldur. Öyle ise sen, en doğru olan bir yola müdahale edip itiraz etme!" diyecektir.

Şayet o muannid ve musırr şahıs, iki yüzlü birisi ise, sözleri de iki lisanlı olacak; bir yanıyla nasihatciyi ilzam etmek için kullanacak.. Öbür yanıyla da mesleğini korumak için diyecek: "Ben muslihim. Yani, zâhirde senin istediğin tarzda ıslahcıyım. Batınen de, kendim itikad ettiğim gibiyim." Sonra, elbetteki bunun gibi kimselerin şe'ni, karakteri icabıdır ki; kendi davasını te'yid ve te'kid etmek için desin: "Salah ve hayır benim daimî sıfatımdır. Yoksa, evvelce fesadçı iken, şimdi salih kesilmiş değilim."

Sonra, bu şahıs kendi mezhebinin yayılmasında, mesleğinin tervicinde ve nasihatcisinin tezyifinde ve ehl-i hakkı ta'rizde zımnen tahkirde bu derece mütemerrid, inadcı ve kötü huylulukta müteassıb bir musırr olduğu anlaşılınca, artık onun için bir tedavî çaresi ve hiçbir ilacın faidesi kalmadı demektir. Son bir çare kalır ki o da şudur: Zehir saçan halinin yayılıpta başkasına sirayet etmemesi yoludur. Bu tedavî ve mualece şekli de, insanları tenbih edip uyarmak ve o şahsın artık salah ve hayır tarafının kalmamış bir müfsid olduğunu insanlara bildirmektir. Zira o şahıs, aklını kullanıpta şuurunu çalıştıramıyor ki; şu apaçık tarzda hissedilen vaziyeti derkedebilsin.

İşte, eğer sen bu misalde serdedilmiş birbirine ekli zincirleme halkaları anladı isen وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ cümlesindeki kayıdlarla bu hakikata tansis veya remzedilmiş mezkûr ma'naları ifade eden cümleleri arasında olan nazm ve bağlantıyı da düşünmüşsündür. Evet, bu ayetin cümleleri arasında îcazlı, fıtrî bir nazm ve diziliş bulunmaktadır. Bu îcazın altından da ateşîn bir i'cazın mevcudiyeti parıldamaktadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde

Amma bu ayetin tek tek cümlelerinin heyetlerinde olan nazm ve diziliş keyfiyetine gelince şöyledir;

Evet, bilmiş ol ki: وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِى الاَرْضِ cümlesinde kat'îliği ifade eden اِذَا da, münkerden nehyetmenin lüzum ve vâcibliğine bir işaret vardır. Hem قِيلَ ile yapılan "Bina-yı mef'ul" siğası da remzeder ki; nehy işi, vazifesi umuma şamil bir farz-ı kifayedir.. ve لَهُمْ deki لَ ise nehyin, kötülükten men' etmenin mutlaka yumuşak nasihat tarzında olmasına, tahakkümvarî olmamasına ve nasihat ise, lütuf ve yumuşaklık içerisinde olup; üstüne fazla varıp da damarına dokundurmama ile olmasının lüzumuna bir ima eder.

لاَ تُفْسِدُوا kelamı ise, mantıktaki "kıyas-ı istisnaî" suretinin bir fezlekesi ve bir hülasasıdır. Kıyas-ı istasnaî'nin buraya tatbik ve tarifi ise şöyledir: Bir şeyin ve bir sözün içinde neticesinin kendisi ve ya onun nakz edicisi bilfiil zikredilmiş olmasıdır. Tatbiki de şöyledir: "Ey filanlar! Yapmakta olduğunuz işi, fiili yapmayın, etmeyin! Aksi halde ondan here ü mercler çıkacak, dolayısıyla itaat ipi çözülüp kopacak. Adaletin ahenk ve nizamı müşevveş olacak; ondan da ittifak rabıtası sarsılacak.. Ve netice olarak bundan da fesad ve bozgunculuklar doğacaktır. O halde gelin de bunları yapmayın ki; fesad ve ifsad çıkarmış olmayasınız!"

Ve فِى الاَرْضِ lafzı ise, nehyi te'yid ve te'kid için olup, zecri de devamlı tutmağa bakmaktadır. Zira nasihatcının nehyi, ancak muvakkat ve belirli bir zaman içinde olabildiğinden; nasihat edilenin zihninde onun vicdanını daimî tarzda tevkil etmek lazım geliyor ki, bunun altında daima onu kötülükten nehy ve zecreylesin. Bu da iki yol, iki tarz ile olabilir:

1-Şefkat-i cinsiye damarını tahrik etmekle..

2-Ya da, nefret-i umumîyeden kaçınma ırkını tehyic etmekle mümkündür.

İşte فِى الاَرْضِ kelamı, bu mezkûr iki ırkı, iki tarzıyla îkaz ediyor, hareketlendiriyor. Evet, فِى الاَرْضِ lafzı onlara seslenerek der ki: "Sizin şu fesadınız bütün nev-i beşere sıçrıyor ve sirayet ediyor.. Acaba sizin hangi kininiz ve öfkenizdir ki; içinde ma'sumlar, günahsızlar, fakirler ve hiç tanımadığınız bîgünah kimseler bulunan bütün bu insanlara sizi düşman ettirmiş?. Bütün bunlara siz hiç acımıyor musunuz?. Ne için şu kendi hemcinsinize merhamet etmiyorsunuz?. Şayet kendinize gelmeyip, şaşkınlık içinde kalırsanız ve fıtrî olan şefkat-i cinsiyenizden haberdar olmazsanız bile; hiç olmazsa, sizin bu hareketinizin umumî bir nefreti size manen celbettiğini mülahaza etmelisiniz.!..

[s41] Eğer desen: Şunların umum ile ne gibi bir garazları, bir meseleleri olabilir? Hem fesadları nasıl külle ve herkese incirar edebiliyor?..

Sana cevaben denilir ki: Bir adam siyah camlı bir gözlükle eşyaya baktığında, nasıl herşeyi kara ve çirkin görür. Öyle de: Basireti nifâkla perdelenen ve kalbi küfr ile fesada uğrayan bir kimse dahi, her şeyi kabih ve çirkin görüyor.. Onun kalbinde de, bütün insanlara karşı, belki bütün kâinata zıdd olarak bir inad, bir kin hasıl oluyor. Hem sonra, nasıl ki bir saatın bir dolabının bir çarkının bir dişi kırılsa, saatin bütün aletleri ve mihanikiyeti de küllî- cüzî bir tarzda onunla müteessir olur. Kezalik: Bir şahsın nifâkıyla da; beşerin adaletle, İslâmiyetle ve itaatla intizama girmiş olan heyet-i

içtimaiyesinin nizamı da müteesir olmaktadır. Evet, çok maalesef ki, nifâkın müteselsil olan zehirleri alemde zuhura çıkmasıyla, şu mevcud sefaleti netice vermiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"

Amma قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ cümlesine gelince; ondaki قَالُوا yerine, zâhiri siyakın gereği olan لاَ يَقْبَلُوْنَ النَّصِيحَةَ Yani onlar nasihati kabul etmiyorlar cümlesi gelmemesinin sırrı; münafıklar kendi mesleklerini inad içinde müdafa ettikleri gibi; o pis mesleğe başkalarını da da'vet ettiklerine işarettir.

اِنَّمَا da ise, iki çeşit hasiyet vardır:

Birincisi: اِنَّمَا nın medhûlu (yani, "ancak bizler"in dahil edilmişliğimiz), ya hakikaten, ya da iddiâen ma'lum olması lazımdır. Buna göre, اِنَّمَا da şöyle bir remiz olmalıdır ki; münafıklar, kendilerine nasihat eden ve kendilerinin cehl-i mürekkebleri karşısında, nasihatlarında sebatı izhar eyleyen mü' minleri tezyif ederler mânası vardır.

İkincisi: اِنَّمَا daki hasrdır. (Yani "biz ancak ıslah edicileriz" münhasırlığı) o hasırda da şöyle bir işaret vardır ki; münafıkların salahlarına,(!) ıslahcılıklarına ayrı bir fesad maddesi karıştırıpta bozmuyor. Zira, başkaları gibi değillerdir. (Yani salah diye söyledikleri münafıklıkları şaibesiz bir nifâktır. Onun aksi olan bir şey, içine

karışmıyor, karıştırmıyor. Çünkü münafıklar ve münafıklık başkalara ve başkasına benzememektedir.)

Hem bu işarette, mü'minlere de bir ta'rizin, (gizli bir ihtarın) varlığına da bir remiz vardır ki, mü'minler hâlis ve sırf lillah için yaptıkları hizmet ve amellerinde, münafıkların aksine olarak, haricî ve arızî bazı fesad ve ifsadların ve o iyi olan amellerini bir derece bozabilen, kudûretlendirebilen bazı iş ve hallerin müdahele etme imkânı olabileceği de kârdır, dikkat buyurula!..

Hem نُصْلِحُ yerine, ismî cümle ile olan مُصْلِحُونَ cümlesinde şöyle bir işaret vardır ki; münafıkların "Salah bizim sabit ve daimî sıfatımızdır. Bizim şu içinde bulunduğumuz hal dahi, daima istishab ile beraber olduğumuz ıslahın tâ kendisidir." Lâkin münafıklar, sonra bu sözlerinde de nifâk yapıyorlar. Çünki izhar eyledikleri durumun hilafına olarak, kalblerinde bunun aksini saklamaktadırlar. Demek anlaşılıyor ki onlar, batınen olan fesadlarını salah diye iddia ediyorlar. Fakat zâhir halde, riyakârlık yaparak; amelleri, mü'minlerin salah ve menfaatleri için olduğunu söylerler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-11.12 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

Amma اَلا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لايَشْعُرُونَ cümlesine gelince, bil ki: Üst tarafta gösterildiği üzere, münafıklar vaktaki sabık cümlenin (Yani: قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ cümlesinin) maatifinde, özel bölmelerinde; mesleklerinin revaçlandırılması.. ve salahın kendilerinde sabit olduğunun da'vası.. ve salah kendilerinin daimî, müstemirr bir sıfatları olduğunun iddiası.. Ve salahın münhasıran kendilerinde olduğunun iddiası.. Ve aynı zamanda, salahlarının şaibesiz olup, herhangi bir fesad maddesinin içine karışmadığına dair sözleri., ve bu da'va ettikleri hükmün zâhir ve ma'lûm olduğunun izharı., ve mü'minlere karşı olan örtülü tenkid ve ta'rizlerinin açığa vuran belirtileri.. Ve mü'minler tarafından yapılan nasihatlarının, taraflarından yapılan techilleri gibi ma'naları derceylediler... Kur'an-ı Hakîm dahi onları, bir çok ahkâmı tazammun eyliyen bu cümle ile (yani اَلا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ cümlesiyle):

1-Salah değil, fesadlarını ispat ederek..

2-Kendilerinin müfsidlerin gerçek halleriyle müttehid ve muttasıf bulunduklarını izhar ederek..

3-Ve onların iş ve halleri yalnız fesad ve bozgunculuk üzerinde olduğunu i'lan ederek..

4-Ve fesad ve ifsad hükmünün onlar hakkında sabit olduğunu bildirerek..

5-Ve insanları onların kötülük ve şenaatlerine karşı uyararak..

6-Ve onların câmid cisimlermiş gibi, hissizlik ve duyarsızlıklarını ispat edip cehaletlerini göstererek cevaplandırdı.

Eğer istiyorsan; ayetteki قَالُوا lerinden tereşşüh eden iddialarına ve mesleklerine dair olan da'valarını revaçlandırmak istemelerine karşı Kur'anın mü'minleri tenbih etmek üzere, اَلا ile yaptığı îkaz, münafıkları nasıl tezyif eylediğine bak!

Hem اَلا اِنَّهُمْ de tahkik için getirilen اِنَّ ye bak ki, اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ deki اِنَّمَا ile, ma'lumiyetini iddia ettikleri da'valarını nasıl reddettiğini gör! Evet, bu اِنَّ güya der ki: Onların hakikatta ve batında halleri katiyetle fesad ve ifsad olduğundan, zâhirde dahi salah ve yapımcılık da'valarında hiçbir ciddîlik olmadığı gibi, kendilerine de bir faidesi yoktur.

Keza, هُمْ deki hasra, ("yalnız onlar" münhasırlığı) ve الْمُفْسِدُونَ ile ta'rifleri yapılan hallerine de bak ki; nasıl اِنَّ ve نَحْنُ deki zımnî ta'rizlerine (ya'ni bir çeşit istihzalı tenkidlerine) karşı, Kur'an nasıl mukabele edip cevap veriyor.. Ve müfsidlerin gerçek karkaterleri kendilerinin öz zatlarında görünmesiyle, fesad ve ifsad adeta bizzat kendi zatlarıdır diyerek; nasıl اِنَّ dan müstefad olan münhasırlığı müdafaa etmele-rine karşı, karşılık veriyor.

Ve keza, وَلَكِنْ لايَشْعُرُونَ cümlesine atf-ı nazar eyle ki; münafıklar, ıslahcılıklarının ma'lumluluğunu müdafaa ederek, mü'min olan nasihatçılarına karşı ettikleri tezyif ve zımnî hakaretlerine karşı, Kur'an nasıl bu cümle ile cevap veriyor: "Onlar nasihata layık değillerdir" diyerek şuursuzluklarını ilan ediyor.. Ve daha buna kıyasen düşün!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü

وَ اِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ
قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ كَمَا اٰمَنَ السُّفَهَآءُ
اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَلَكِنْ لايَعْلَمُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde
- Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"
- Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'
- Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey birader bilmiş ol ki: Bu ayette gösterilen ma'na cihetiyle nazm ve diziliş nev'i, evvelki ayette ifade edilmiş nazm ve diziliş vechi ile olan irtibatı ise, her iki âyetin irşâd ve nasîhata dair olan yönleridir. Yani: Burada bu âyette emr-i bilma'ruf ve tahliyye تحليه ve tergîp vecihlerini, evvelki âyetteki nehy-i anil-münkere ve tahliyye تخليه ve terhibe atfeylemiş olmasıdır.

Hem her iki âyette, münafıkların tarifleri yapılmış olan iki ayrı vasıfları da cinâyetten olduğu cihetle; mü'minlere karşı yaptıkları küçültme ve tahkiri tazammun eden tesfihlerini mü'minlere atfeylemeleriyle, onların gururlarını da ifsadlarına bağlaması cihetidir. Nasılki de onların o ifsadlarını fesadlarına rabteyleyerek, bu her ikisininde nifâkın zakkum ağacının birer dalı olduğunu göstermiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13

Cümleler arasındaki münasebet

Amma bu âyetin cümleleri arasındaki nazm ve diziliş vechi ise şöyledir: Vakta ki Kur'anın tebliği ile onlara: وَ اِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ denildi.. Ve cümlenin vaziyet ve heyetleriyle nasihatin kifâyet edecek ölçüde vâcibliğine işaret edildi ki, bu nasihatin özü de; mükemmel insanlar olan cümhûr-u mü'minîne ittiba etmekten ibaret olan halis bir iman getirmelerini telkindir. Tâ ki, kalblerindeki vicdanları bu emri daima onlara ihtar eylesin. İşte Kur'an-ı Hakîm böylece nasihat ve irşâdın vasfını beyan ettikten sonra, قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ (Yani: Bizde mi sefih ve hakir kimselerin inandıkları gibi iman edeceğiz?..) diye münafıkların hal ve vasıflarını hikaye etmesiyle; temerrüd ve gururlarına.. Ve ayrıca kendileri güya hak üzerinde olduklarını da'va ettiklerine de işaret etmiştir. Nasıl ki de, batılı benimseyip meslek edinen bütün mübtiller, batılını hak görür ve cehlini ilim bilirler. Evet, nifâk ile kalbleri tefessüh edip bozulması yanında, fesad ile de gurura sapma ve ifsad etme meyli neşet eder, doğar. Aynı zamanda tefessüd ve bozulmanın hükmüyle de inatlaşırlar. Hem ifsadın hükmüyle de, birbirini dalalete ve idlala girmeye çağırırlar.. Ve gururun hükmüyle de; istiğna ve kanaati iktiza eden Diyanetin şiddetini ve imanın kemalini sefihlik, sefillik ve fukaralık olarak görürler. Amma sonra da, nifâkın hükmü ile, şu sözlerinde dahi münafıklık yaparlar. Evet, sözlerinin zâhiri bu gelen ma'nayı ifade eder ki: "Bizler nasıl şu sefihler gibi olalım,

mecnunmuyuz ki?.. Bizler istediğiniz kadar ahyârız, hayırlı ve şerefli insanlarız!"

Amma sözlerinin batını ise, şunları söylüyor: "Bizler, nasıl olur da, çoğu fakirlerden müteşekkil mü'minler gibi olabiliriz. Bizim nazarımızda şu iman etmiş kimseler, kavm ve milletlerin bir takım birikinti ve sefillerinden bir araya gelmiş bazı sefihlerdir." İşte şartiyye olan şu âyet cümlesinin iki gurup cüz'leri arasındaki inceliklere sair noktaları tatbik etme işi sana kalmış olsun!

Sonra âyet, اَلا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ kavliyle ağızlarına attığı taşı onlara lokma yapmıştır. (Yani münafıklar, mü'minleri sefihler ve sergerdeler tarzında ta'rif etmelerine karşılık, Kur'an-ı Hakîm mü'minleri müdafaaya geçerek: "Agah olunuz ki; asıl sefih ve zelil olanlar o münafıklardır." diyerek cevaplamıştır.

Evet, bu derece temerrüd ve inad gösteren ve kendi cahilliklerine cahil kalmış olan kimselerin hakkı ise, şu yapılan vasıflarla halk arasında ilan edilmeleridir.. Ve sefihlik, ancak kendilerine münhasır ve hâs bir sıfat bulunduğunu.. Ve hem onların başkasını sefihlik ile tavsif etmelerinin tam aksine, sefihliğin kendilerinde sabit ve değişmeyen hakikatlerden olduğu teşhir edilmeleridir. Bunun yanında, onların mü'minleri sefihlikle ta'rif etmeleri ise, kendi nefislerinin sefahatinden geldiğinin vasfiyle ilan edilmeleridir.

Sonra, âyet وَلَكِنْ لايَعْلَمُونَ diyerek; münafıklar kendi cahilliklerini idrâk edemedikleri için, onların bu cahilliği bir cehl-i mürekkeb olduğuna işaret eder. Öyle ise, onlara nasihat faidesizdir. İşbu vaziyette, onlardan safh ile yüz çevirilmesi, yani onların damarlarına dokunarak değil, kendi hallerinde bırakıp dönmek gerekmektedir.Çünkü, nasihatin kadrini ancak kendi cehaletini bilen ve anlayanlar bilebilirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde

Amma âyetin cümle cümle hey'atındaki nazm vechine gelince;

1- وَ اِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ cümlesindeki اِذَا lafzı cezmiyyeti ile, yani kat'îliği ifade eden vaziyetiyle; Emr-i bil Ma'ruf ile irşâdın lüzumuna remzeder.. Ve قِيلَ deki bina-yı mef'ûl siğasıyla da -üst tarafta geçtiği üzere- kifâyet edecek kadar olan nasihatin vâcipliğine îma eder.

2- اَخْلِصُوا فِي اِيمَانِكُمْ yerine اٰمِنُوا lafzını kullanması, işaret eder ki; ihlassız bir iman, iman değildir, ki yani: Riyasız, katıksız ve halis olmayan bir iman iman olmaz demektir.

3- كَمَا اٰمَنَ lafzı ise, üsve-i hasene denilen güzel ve hayırlı hal ve ahlak üzere olan insanların açmış oldukları iyi yola giriniz ve güzel misale uyunuz, tâ ki onun minvali üzerinde ihlasa eresiniz, diye telvih etmektedir.

4- النَّاسُ lafzında da iki nükte vardır. Bu iki nüktenin her ikisi de vicdanı, daimî şekilde ma'rufu emreden bir âmir kılmağa sebeptir. Şöyleki: كَمَا اٰمَنَ السُّفَهَاءُ Yani: Münafıkların "iman edipte şu sefih ve sergerdeler gibi mi olalım?" sözlerine

karşılık, âyetin اٰمِنُوا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ cümlesi der ki: "Sizler de insanların iman ettiği gibi iman ediniz" in mefhum ma'nası olan: "Siz de insanların cumhuruna, topluluğuna tabi' olunuz. Zira cumhura muhalefet hatadır. Kalbin şe'ni, kârı bu hatayı irtikap etmemektir" ma'nası tereşşüh etmektedir.

Keza, النَّاسُ lafzı, şunu da telvih eder ki; cumhur-u mü'minin ise, hakikî insanlardır. Mefhum-u muhalifle olsa, güya der ki: Mü'minlerin dışında kalanlar insan değil, sadece sûreten insana benzerler. Bu ma'na ise, ya mü'minlerin kemalatta terakki etmeleriyle ve insanlık hakikati, mü'minlerin üstüne has ve münhasır kalmış olması sebebiyledir.. Veyahutta ötekilerin insanlık mertebesinden alçalmış olması hasebiyledir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"

Amma قَالُوۡۤا اَنُؤۡمِنُ كَمَاۤ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ cümlesinin meali olan: "Bizler, bunlardan gelen nasihati kabul etmiyoruz; nasıl bizler şu zeliller güruhu gibi olacağız? Çünki bunlar bizim nazarımızda sefih ve hakir kimselerdir. Bizler ise, ehl-i câh ve makam ve şeref sahibi cemaatleriz. Elbette bunlara kıyas edilemeyiz." Demek ki قَالُوۡۤا lafzında: Nefsin kusur ve hatiattan tebriesine ve mesleklerinin tervicine çalıştıklarına ve böylece onlara yapılan samimî nasihattan istiğna gösterdiklerine., ve gurur ve da'vaya sapmış olduklarına remzeylemektedir.

Amma istifham-ı inkârı ile söylenen اَنُؤۡمِنُ lafzında ise, münafıkların cehl-i mürekkeb içindeki temerrüdlerinin şiddetine işarettir. Güya ki onlar istifham suretiyle derler: "Ey nasihatçı! Vicdanına müracaat eyle; acaba bizi reddedebilecek bir insafın olur mu?!.

Sonra, قَالُوۡۤا nun müteallıkında "üç vecih" bulunmak-tadır. Bu vecihler birbirine mürettebdir. Yani sıra ve tertib ile birbirine bağlıdırlar. Yani ki; ilk önce, قَالُوۡۤا ile kendi nefislerine dediler. Sonra, ebna-yı cinsi olan insanlara, (yani, akraba, taallukat, aşiret ve kabilelerine) dediler. Sonra da mürşidlerine dediler. Bu hal ise, bir nasihatçinin nasihata muhtaç kimselere nasihat ettiğinde; bütün

nasihat edilenlerin kârıdır ki; nasihati dinledikten sonra, ilk önce kendi nefsiyle müşavere etsin.. Sonra ebnay-ı cinsi olan sair insanlarla etsin.. Ve sonra da, muhakemelerinin neticesini alır, gelir sana müracaat eder.

İşte buna göre, münafıklara herhangi bir öğüt, bir söz söylendiğinde; ilk olarak bozuk olan kalplerine ve mütefessih olan vicdanlarına müracaat ederler. Kalb ve vicdanları ise, bozuk olduğundan, o nasihatlı söze karşı red ve inkâr işaretini vererek; قَالُوا ile zamirlerindekine, yani kalblerinin içindekine iki tercüman olarak: "Biz şu sefihlerin iman ettikleri gibi mi iman edeceğiz?" diye ağızlarından dışarı fırlar.

Sonra, ifsad nazarıyla, hemfikirleri olan ihvanlarına, arkadaşlarına müracaat ettiler., onlar da inkâr ile redd işaretini verince; bu defa kendi aralarında söyleştikleri söz ve muhaverelerine yapışıp kalırlar.. Ve daha sonra da, safsatalı i'tizar tarikiyle nasihatciye dönerek müşağebe içinde, yani: Kalben inkâr, zâhirde beyan-ı özr edasıyla dediler ki: "Şu iman etmiş kimselerle aramızda bir fark vardır, biz onlarla mukayese edilemeyiz. Zira mü'minler fukara sınıfından oldukları için, dini ve diyaneti kabule mecbur ve muztarr kalmış kimseler olduklarından, onların diyanetteki şiddetli takvaları ve zühd ve tasavvufları bir ıztırar neticesidir. Amma bizler; izzet, şeref ve rütbe sahibi kimseleriz. Böylece, gururun hükmüyle nasihatciyi (sözde) insafına havale ederler. Hile ve hud'a hükmü ile de, iki lisanlı bir söz konuşurlar. Yani: "Ey bizi doğru yola irşâd etmeye çalışan mürşid! Bizi sefihler güruhu olarak zannetme! Hem bizler nazarınızda sefihler gibi görünemeyiz. Belki bizler seçkin ve halis mü'minlerin yaptıklarını yapıyoruz" derler. Halbuki bunların batınlarındaki muradları ise şöyle: "Bizler, şu fukara olan mü'minler gibi olamayız. Çünkü onların bizim nazarımızda bir değerleri yoktur." Demek ki şu قَالُوا lafzında onların fesadlarına, ifsadlarına, gururlarına ve münafıklıklarına hafi bir remiz vardır.

Amma كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ cümlesindeki ma'na ise, Şöyledir: "Siz ey mü'minler! Kâmil insanlar diye

zannettiğiniz kimseler; bizim na-zarımızda çokluklarıyla beraber, zelil ve fakirler olup, din ve diyanete mecburen girmiş kimselerdir.bunların her birisi de, kavm ve milletlerinin sefihleridir."

İşte, onların bu (batıl) da'valarındaki kıyasta, kıyas-ı maal-farıkla bir fark **(1)** vardır. O da şuna işaret eder ki; İslâmiyet biçarelerin sığınağı, fakirlerin melcei, kuvvetin değil hakkın hamîsi, hakikatin muhafızı, gurûrun mani'i ve tekebbürün kami'idir, kahredicisidir ki, kemal'in büyüklüğün ve şerefin ölçüsü de yalnız budur ve böyledir.

Hem o kıyastaki farkta, nifâkın sebebi, ekseriyetle gurur ve tekebbür olduğuna bir işaret vermektedir.

Nasıl ki

وَمَا نَرَيكَ اتَّبَعَكَ اِلا الَّذِينَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِىَ الرَّاْىِ

âyeti **(2)** bu hakikati tefsir etmektedir.

Hem yine o farklı kıyasta, şöyle gizli bir işaret de vardır ki; İslâmiyet hiçbir zaman ehl-i dünyanın elinde ve ehl-i câh ve makam sahipleri yedinde tahakküm ve tegallübün vesilesi olmamış ve olmayacakdır da. Belki İslâmiyet, sair dinlere muhalif olarak, (yani sair dinlerin bir kısım mensuplarının, o dini kendi enaniyet ve sultalarına alet etmeleri hilafına) ehl-i fakr ve zaruretin ellerinde daima hakkı ihkak vasıtası olmuştur. Evet, tarih bu hakikata alenen şehadet etmektedir.

---

(1): Bu kıyastaki fark şöyle olabilir: Münafıklar kendilerini zengin ve rütbe sahibi havas zannedip; karşılarındaki mü'minleri ise fakir, zelil ve perişan addetmeleridir. Halbuki kaziyye ise, hakikat olarak tam bunun aksidir ki, metinde izahı yapılmıştır. -Mütercim-

(2): Hûd Sûresi, 11/27. Meali: Bizler seni kendimiz gibi bir beşer, sana tabi' olmuş olanları da perişan, biçare, fakir ve rey'den yoksun kimseler olarak görüyoruz." -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'

Amma اَلا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ cümlesine gelince, bil ki: Kur'an-ı Hakimin nifâka karşı gösterdiği şiddetler ve onun hakkında yaptığı teşni'leri fazlaca ileri sürmesindeki sebep; İslâm aleminin ekser bela ve musibetlerinin kaynağı nifakın nevilerinden gelmesindendir. Hem sonra tenbih ve ikazda kullanılan اَلا lafzı, münafıkların sefihliklerini herkesin başı üstünde tutup teşhir etmek ve umumun fikrini onların sefahetleri üstünde şahit tutmak içindir. Hem اَلا nın bu makama göre asıl ma'nası, "bilmiyor musunuz ki onlar süfehadır. Yani ki; bunu böyle biliniz" dir.

Sonra, burada اِنَّهُمْ deki اِنَّ mezkûr hakikatin ayinesi ve ona götüren vesilesidir. Adeta şu اِنَّ lisan-ı remziyle der ki: "Hakikata müracaat ediniz, tâ onların zâhirî safsatalarının asılsızlığını bilesiniz.

Sonra, هُمْ lafzı da hasrı ifade eder ki; münafıkların kendi nefislerini temize çıkararak tebrie etmelerini red ve كَمَا اٰمَنَ السُّفَهَاءُ ile işaret ettikleri, mü'min insanlara sefihlik isnad etmelerini def etmek içindir. Yani, âyet der ki: "Asıl sefih

ve ahmak odur ki; hevesat ve fanî keyfini ve onun lezzetlerini terk ile, bir bakî hayatı satın almak yerine; gurur, garaz ve fanî lezzet ve hasis menfaat yolunda ahireti terk edip bırakandır.." Ve sonra, السُّفَهَاءُ deki lam-ı tarif olan elif ve lam ise, hükmü ta' rif etmek içindir. Yani: Onların sefih kimseler olduğu ma'lumdur diye., fakat aynı zamanda o "elif ve lam" kemal içindir, ki şâyet sefaheti ta'rif etmek için "kemal" tabirini kullanmak caiz olursa; "münafıklarda olan sefihlik kemaliyle bulunmaktadır" demek için olur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13 : Cumle-4

Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

Amma وَلَكِنْ لاَ يَعْلَمُونَ cümlesinde ise, "üç işaret" bulunmaktadır:

Birisi: Hakkı batıldan ayırmak; ve mü'minlerin mesleğini münafıkların mesleğinden tefrik etmek için -onların ifsad ve fitnelerinin hilafına olarak- elbetteki bir fikir ve ilme ihtiyaç vardır. Amma, münafıkların fitne ve fesad üzerine kurulu olan mesleklerinin şenaati ise, zâhir ve aşikâre olup, az bir şuuru olan dahi onu hissedebilir demektedir. Bunu, içindir ki bunu, önceki âyetin sonu olan وَلَكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ cümlesine zeyl kılmıştır.

İkincisi: Bilmiş ol ki; لاَ يَعْلَمُونَ ve emsali olan âyetlerin fasılalarında Kur'an-ı Hakîm لاَ يَعْقِلُونَ ve لاَ يَتَفَكَّرُونَ ve لاَ يَتَذَكَّرُونَ ve saireleri çokca zikretmiştir. Bu ise, işaret etmektedir ki: İslâmiyet, akıl ve hikmet ve ilim üzerine müessestir. Taklid ve taassub üstüne kurulu olan sair dinler gibi değildir. O halde, her akl-ı selim sahibinin İslâmiyeti kabul etmesi gerektir ve öylesi selim bir akim şanı ve kârı da budur.. Ve bu işarette -başka bir yerde zikrettiğim- mühim bir müjde ve büyük bir beşaret **(1)** bulunmaktadır.

Üçüncüsü: Münafıklardan yüz çevirmeye ve onları nazar-ı ehemmiyete almamaya işarettir. Yani: Onlara nasihatin artık bir faidesi yoktur. Zira onlar kendi cahilliklerini, bilmezliklerini tanımıyorlar ki, izalesi için çare arasınlar.

---

(1): Herhalde bu müjde "İşarat-ül İ'cazdan evvel te'lif edilmiş olan "Muhakemat" ve "Hutbe-i Şamiye"deki beşaretlerdir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi

وَ اِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوٓا اٰمَنَّاۚ وَ اِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوٓا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ

اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَ يَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler
- Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"
- Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz
- Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor
- Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey aziz bilmiş ol ki:

Şu âyetin meali, evvelki âyetin veya âyetlerin mealiyle olan nazm ve diziliş vechi ise; münafıkların "Dördüncü cinâyetlerini" ona atfedip irtibatlandırmasıdır. Yani, üstte bahsi geçen, mü'minlere sefillik isnad etmeleri yanında, fesad ve ifsad çıkarmaları cinâyetlerine; istihza ve istihfaf cinâyetlerini de atfeylemesi ve eklemesidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15

Cümleler arasındaki münasebet

Amma bu âyetin (iki âyetin) kendi cümleleri arasındaki irtibat, nazm ve diziliş vechi ise, şudur ki: Nasıl elemler, kederler ve üzüntülere karşı iman, bir nokta-ı istinaddır. Aynı zamanda iman; emel, arzu ve beklentiler için de bir nokta-ı istimdaddır. Buna göre, imanın hakikî üç hasiyeti olduğu anlaşılmaktadır.

Birinci Hasiyet: Nokta-i istinaddan neş'et edip gelen izzet-i nefistir. İzzet-i nefsin şe'ni de, tezellüle adem-i tenezzüldür. (Zira, tahkiki bir iman ile Allah'a dayanan bir kimsenin, tezellül gösterme noktasında kimseye minneti kalmaz.)

İkinci Hasiyet: İmandaki şefkattir ki şeni, adem-i tezlil ve tahkirdir. Yani: Başkasını zelil kılmamak, aşağı görüp hakaret etmemektir.

Üçüncü Hasiyet: Hakikatlere karşı hürmetkar davranmak ve kıymetlerini tanıyıp bilmektir. Zira, yüksek değere sahip hakikatdar bir şeyin yanında ve içinde elbette ve herhalde yekta bir cevherin bulunması gerek.. Onun kıymetini tanıyıp bilmekle beraber, o hakikati hafife almamaktır. Çünkü hakikatin kendisi yüce bir değerdir ve öyle olmalıdır.

İşte, imanın şu hasiyetleri gibi; onun zıddı olan nifâkın da, üç hasis karakteri vardır. İşte onlar da şunlardır: 1- Zillet-i nefis.. 2- İfsad etme meyli.. 3- Başkalarını tahkir ile gururlanma...

Ey arkadaş! Bunları iyice anladı isen, şunu da bil ki: Nifâk, katiyyen nefsin zilletini doğurur. Bu da tezellülü (yani ufak bir menfaat, küçük bir korku ile alçalıp zelil olmayı netice verir.) Bu ise, bunların kaynağı olan riyaya saplandırır. Riya ise, müdahene, yağcılık ve yaltaklanmadır.. O ise yalancılıktır.İşte Kur'an-ı Hakîm

mezkûr ma'nalara: وَ اِذَا لَقُوا الّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوٓا اٰمَنّاَ kavliyle işaret eylemiştir. Yani münafıklar, mü'minlerle karşılaştıklarında, "Biz de iman etmişiz, ilh.." derler.

Sonra, vaktaki nifâk, kalbi ifsad eyler ve kalbin bozulmasının sebebidir; elbetteki ruhun yetimliğini, yani: Kimsesizlik, sahibsizlik, hâmîsizlik ve mâliksizliğini netice vermektedir. Bundan da elbetteki havf, korku duyma doğacaktır. Korku da içindekini gizletmeye ve onu perdelemeye sürükler, işte bu hakikata da, âyet وَ اِذَا خَلَوْا lafzıyla işaret etmiştir.

(Yani: Münafıklar kendi şeytanlarına gidip, başbaşa kaldıkları zaman derler ki; biz kat'iyyen sizinle beraberiz.)

Hem sonra, madem ki münafıklık, kati'-ur-rahmdır. Yani: Sıla-ı rahmi kesiyor, koparıyor. Bu kat' ve kopukluk ise, şefkati izale eylemektedir. Yani, kalbden şefkati siliyor, gideriyor. Şefkatin zevali durumunda ise, ifsad ve bozgunculuğu netice vermektedir. İfsad ise, fitnedir. Fitne dahi hainliktir. Bu da zaafı netice verir. Zaaf ise, sahibini bir kuvvete ve dayanağa iltica ettirir. İşte âyet bu hakikata اِلَى شَيَاطِينِهِمْ Lafzıyla işaret eylemiştir. (Yani âyet demiyor: بِشَيَاطِينِهِمْ (şeytanlarıyla birlikte olduklarında.) Belki اِلَى شَيَاطِينِهِمْ (Şeytanlarına gidip başbaşa kaldıklarında) diyor. İşte buna göre; âyet, münafıkların istinadgâhları, büyük şeytanlar olan reislerine gidip iltica ettiklerini ifade etmektedir.

Ve sonra, madem ki nifâk, tereddütlü bir cehalettir. İşte bu tereddüd; tabiatın, yani hal ve vaziyetin tezebzübünü netice vermektedir. Yani: Ne ona, ne de buna tam inanmama ve iki şeyin, halin ortasında muallak kalmayı netice veriyor. Bu hal ise, bir sebatsızlıktır, o da mesleksizliktir. O da emniyetsizliktir. (Yani, kendi kendilerine karşı emniyetsizliği doğurur.) Ve bu da, onları reisleri karşısında ahd ve vaadlerini tazelemeye zorlamaktadır. İşte âyet, şu

birbirine ekli silsileye قَالَوا اِنَّا مَعَكُمْ lafzıyla işaret etmiştir. Yani: Münafıklar, şeytan reisleriyle her buluştuklarında: "Biz sizinle beraberiz" demeye icbar eylemektedir.

Ve sonra münafıklar, şeytan reisleriyle buluştukları her defasında, özr ve mazeret beyan etmeye mecbur kaldıkları için; nefis ve kalblerinin hafifliğinden dolayı, hakikati, gerçeği hafife almaya başladılar..Ve kendileri nifâkla kıymetsizleştikleri için, galî ve pek behadar ve çok değerli hakikatleri ucuza indirdiler.. Ve yüce değerlere, âlî hakikatlere, kendilerinin dûn himmetliklerinden ve zaifliklerinden neş'et eden gurur ile ihanet eylediler. İşte Kur'an dahi bu makamda münafıkların vaziyetini ibraz etmek için: اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ ifadesiyle işaret eylemiştir.

Ve bundan sonra da; dinleyici, kelamın akış ve dökülüşünden; acaba mü'minler, münafıkların cinâyetlerine mukabil nasıl cevap verdiklerine intizarda iken, gördü ki; Allah (C.C.) mü'minlere bedel, şerefliliklerine işaret ederek mukabelede bulundu.. Ve o mukabele içinde; münafıkların yaptıkları istihzalarına Allahın onları -yüzlerine çarparak- verdiği ve vereceği ceza karşısında hiç hükmünde olduğuna remzediyor gördü. Aynı zamanda, Cenab-ı Allah onların ahmaklıklarına ve zecr edilip reddedildiklerine îma da bulunduğunu anladı. İşte acaba nasıl ve ne suretle istihzaya alınabilir o kimseler ki, Allah (c.c) onların hâmîsi, koruyucusu ola?!. Evet, Cenab-ı Hak Teala اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ diyerek onlara cevap vermiştir. Yani münafıkların mü'minleri istihzaya almalarına karşılık, Allah da, onları en şiddetli bir ceza ile ikab'a çarptırdı ki, o da Allah'ın onları alaya almasıdır. Yani: Onları dünyada ve ahirettte istihfaf ve istihzaya alır bir surette bir ceza ile; ayrıca da, ardısıra gelip tazelenen bir gazap ve taarruzla mukabelede bulunmak tarzında cezalandırmıştır.

Ayrıca, şu onbeşinci âyetin ahiri olan وَ يَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ cümlesi ise, istihzalarına mukabil,

istihza tarzı ve üslûbu ile verilen cezanın bir keşfi, tafsili ve bir tasviridir ki, mealiyle diyor: "Onları, haddi tecavüz eden tuğyanları içinde mütehayyir, sergerdan bir tarzda mehil vererek bıraktı."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15 : Cumle-1

Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler

Amma üzerinde olduğumuz şu iki âyetten birincisinin tek tek bütün cümlelerinin heyetlerindeki nazm ve diziliş âhenklerinin yönü ise;

Bil ki وَ اِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوٓا اٰمَنَّاَ cümlesi (meali: Münafıklar mü'minlerle karşılaştıklarında: "Biz iman etmişiz" dediler, derler) Onların müdahene ve iki yüzlülükleri hakkında sevk-i kelam etmiştir. Evet, âyetin bu cümlesinin başındaki اِذَا kelimesi, münafıkların şu fiilleri; cezm, kararlılık ve bilerek yaptıklarına bir imadır. Yani ki; münafıklar mü'minlerle karşılaşma işini planlı, bilerek azmedip yapmışlardır. Zaten لَقُوا lafzı da, onların belli yollarda, herkesin görebileceği yerlerde mü'minlerle tesadüf edip karşılaşmak için amden hareket ettiklerini îma etmektedir.

Ve اَلْمُؤْمِنِينَ kelimesi yerine الَّذِينَ اٰمَنُوا cümlesi ihtiyar edilmesinde; münafıkların mü'minlerle birlikte iş ve ticaretlere mübaşeret ettiklerine ve her zaman temasları olduğuna işarettir. Hem de onların mü'minlerle olan temas ve bağlantıları iman sıfatı itibariyle olduğuna; (yani, onlar da kendilerini nifâk içinde mü'min göstermeleri) ayrıca, mü'minlerin birçok evsafı içerisinde medar-ı nazar olan yalnız iman sıfatları olduğuna da işaret eyler.

قَالُوا lafzı ise, onların iç mahiyetleri hakkında şöyle telvih eder ki; onlar kalblerinin içindekini çıkararak değil, sadece ağızlarıyla telaffuz ediyorlar. Hem onların قَالُوا ile ifade edilen sözleri; yalnız riya, yaltaklanma, töhmeti def ve mü'minlerden gelebilecek menfaatleri celbetmeğe ve ayrıca mü'minlerin hususî ve mühim sırlarına ıttıla' peyda etmeye bakan hırslarına da işaret etmektedir.

Hem makamın iktizasına göre, bir te'kid ve takviyeyi icap edip isterken, te'kidsiz tarzda (yani mesela, إِنَّنَا آمَنَّا gibi bir te'kidi getirmeden) sadece, آمَنَّا lafzıyla iktifa edilmesinde, hem bunu fiilî cümle olarak irad etmesinde şöyle bir işaret vermektedir ki; münafıkların kalblerinde teşvik edici bir hal ve tahrik edici bir aşk yoktur ki, sözlerinde şiddet, ciddiyet ve muhkemlik bulunsun. Hem yine te'kidin terkinde, kendi üzerlerindeki töhmeti def etmeyi şiddetle istediklerine de bir îma vardır. Güya lisan-ı halleri mü'minlere derler ki: "Sizin, bizim hakkımızdaki inkârınız ve şüphelenip kabulde tereddüdünüz yerinde bir iş değil; adem, yok menzilesinde bir davranıştır. Zira bizler töhmet altında bulundurulmağa müstehak kimseler değiliz.

Hem yine آمَنَّا lafzındaki te'kidsizlikte şöyle bir remiz de vardır ki; münafıkların آمَنَّا larında eğer te'kid bulunmuş olsa idi bile, yine de mü'minlerin yanında kendilerini revaçlandırmayacaktı. Keza, adem-i te'kidde şöyle bir lemh, yani ince ve hafif bir işaret bulunuyor ki; münafıkların yalanları üzerindeki şu ince ve zaif perde, şiddetli bir sarsıntı geçirirse, hemen yırtılacak ve parçalanacaktır.

Keza, cümlenin fiilîliği de şöyle bir işaret veriyor ki; münafıkların imanda sebat ve devamı da'va etmeleri mümkün değildir. Belki onların şu tasannu'lu, yapmacık imanlarındaki garaz ve maksadları, sadece mü'minlerin dünyevî bazı menfaatlerinde müşterek olmak; ve zâhirde iman etmiş görünerek, mü'minlerin içlerine hulul edip esrarlarına muttali olmaktır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15 : Cumle-2

Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"

Amma وَ اِذَا خَلَوْا اِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ cümlesindeki وَ اِذَا nın toparlayıcısı olan و "vav"ı ise, îma ediyor ki; şu kelam, münafıkların mesleksizliklerini beyan sadedinde sevk-i kelam ederken; evvelki cümledeki ile, bunda olan iki şartiye cümlesinin اِذَا ları ile; onların mufassal ve açık tezebzüblerinin, yani ne orada ne de burada olmaya tereddütlerinin beyanı içinde siyaklandırılmıştır. Hem bu اِذَا daki cezmiyet, yani kararlılık vaziyeti ise: Münafıklar, fesad ve ifsadın hükmüyle -mutmain olmadıkları halde- bir tarafa sığınmayı zarurî bir iş gördüklerine remzeder.

Ve خَلَوْا lafzı da; onlar hiyanetin hükmü ile, hep korku hissettikleri gibi; bu korkunun da hükmüyle, gizlenme ve istitara bürünme kılığına girmektedir.

Hem خَلَوْا اِلَى شَيَاطِينِهِمْ cümlesinde مَعَ yerine اِلَى getirilmesi, -ki خَلَوْا in münasibi مَعَ iken- işaret eder ki; münafıklar acz ve za'fın hükmüyle bir tarafa sığınmayı çare görüyorlar. Ve aynı zamanda خَلَوْا lafzı, münafıkların fitne ve

fesad hükmü ile de, mü'minlerin esrarını alıp kâfirlere sızdırma ve ulaştırma işini yapıyor ve görüyorlar diye işaret vermektedir.

Ve اِلَى شَيَاطِينِهِمْ deki شَيَاطِينِ lafzı da, münafıkların reisleri şeytanlar gibi gizlenerek, bunlara vesvese verme işini yürüttüklerine; ve bu şeytan reisler şeytanlar kadar zarar verdiklerine; ve aynı zamanda bunlar şeytanın mezhebi üzerinde olup, şerden başka bir şey düşünmediklerine işaret vermektedir diye haber verir.

Amma قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ de: Münafıkların, şeytan olan reisleriyle yalnız kaldıklarında; iman ve İslâmiyetten uzak olduklarına dair o reislere ahd ü vaad ile tebrie-i zimmette bulunduklarına, (Yani: Kendilerini reisleri yanında temyize çıkardıklarına) ve habis olan arkadaşlarına karşı da sık sık ahd ü vaadlerini tazelendirdiklerine, hem mesleklerinde sabit-kadem olduklarına işaret eden ve bu mezkûr ma'nalara sevkedip götüren şu cümleye bak ki; âyetin başındaki وَ اِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوا اٰمَنَّا cümlesinde قَالُوا اٰمَنَّا yi örtülü tarzda te'kidsiz bırakması.. Amma burada ise; münekkersiz, yani saklı, örtülü değil, apaçık te'kid etmiş olması mezkûr ma'naları ile birlikte; orada, yani mü'minlerle karşılaştıklarında tekidsiz olarak sadece قَالُوا اٰمَنَّا sözünü söyleyenlerin kalblerinde herhangi tahrik edici bir iştiyakın bulunmadığına; amma burada, şeytan reisleriyle buluştuklarında ise, te'kidli olarak قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ (Biz kat'î ve şeksiz sizinleyiz dediler) olan sözlerinde şevk ve iştiyakın bulunduğuna işaret ve delalet etmektedir.

Hem burada bu cümlenin ismîliği, orada ise o cümlenin fiilîliği vaziyeti de; çünki burada şeytan reisleriyle buluşduklarında, maksud olan şey, sübût ve devam olduğu; orada ise hudûs, yani imanı ihdas

etmek olduğu içindir. Yani imanları olmadığı halde, imanlı olduklarını söyleyip bildirmek içindir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15 : Cumle-3

Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz

Amma اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ cümlesinin makabli olan cümle ile atfedilmediğini de bilesin. Zira belagat fenninde mevsûleler, yani bitiştirici edatlar; ya son derece ittisal ve bitişiklik arasında, ya da inkita' ve kopukluk mabeyninde tavassutla iş yaparlar. Bununla beraber, bu cümle; bir cihette üstteki cümlenin bedeli, bir yandan da onu te'kid edicisidir. İşte bu iki vaziyet ise, ittisalin kemalindendir. Amma başka bir cihette de, mukadder bir sualin cevabıdır.. Ve bu da cevabın haberliliği, sualin de inşaîliği hasebiyle inkita'ın kemali olmuş olur. Amma bundaki te'kid vechi ise, -ki bedellik vaziyetini de yaklaştırıyor.- budur ki, meal ve fiilî hal itibariyle, hakka ve onun ehline ihanet etmek, dolayısıyla batılı ve onun ehlini ta'zim eylemek çıkar ki, اِنَّا مَعَكُمْ (kesinlikle biz sizinleyiz)in meali olur.

Amma mukadder suâle verilmiş cevaplılığın vechi de şöyledirki: Onların şeytanları (münafıkların reisleri) kendilerine derler ki: "Eğer siz bizimle beraber iseniz ve bizim mesleğimizde iseniz: Şu mü'minler tarzındaki hareketiniz ve onlar gibi görünmenizin hali nedir? Bu vaziyette ya mü'minlerin mezhebindesiniz, ya da mezhepsizsiniz!" Buna karşı münafıklar, kendi şeytan olan reislerine özür beyan ederek: اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ deyip, kendilerinin İslâmın herhangi bir şeyine dahil olmadıklarını tasrih eyleyip cevap verdiler. Ayrıca اِنَّمَا nın hasrıyla de; kendilerinin

bilinen bir mezhepsizlik içersinde mütezebzib, müteredddid bir halde bulunmadıklarına işaret eylemişlerdir.

Ve مُسْتَهْزِؤُنَ nin ismiye cümlesiyle getirilmiş olması, münafıkların şe'ni ve baş sıfatı istihza olduğunu; o ise, onların fiil ve sözleri ciddî, hakikatli bir şey olmadığını göstermektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15 : Cumle-4

Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor

Amma اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ (Yani: Allah-ü Teala da onlarla istihza eylemektedir) cümlesine gelince; bu da geçmiş cümlelerle bitiştirilmemiş, tam bir fasıla ile ayrı tutulmuştur. Şâyet bu cümle sabık cümlelerle atfı yapılmış olsaydı, ya اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ ile bağlantılı olmuş olurdu, ki o durumda اِنَّا مَعَكُمْ ün bir te'kidi olması iktiza etmiş olurdu..

Veyahud قَالُوا ya ma'tuf olurdu ki; bu dahi, münafıkların kendi şeytan reisleri ile buluştukları bir halvet vakti ile kayıtlı olmasını lazım kılardı. Halbuki ise, Allah'ın onlarla olan istihzası devamlıdır.. Veyahutta bu cümle اِذَا خَلَوْا e atf olurdu ki, mütezebzib olan sıfatlarının bir tetimmesi olmaklığını iktiza eylerdi.. Ya da اِذَا لَقُوا ile sılası olacaktı ki, bu da üstteki iki cümlenin ifade ettkleri iki garazdan birisi olmasını istilzam ey-lerdi. Oysa; birinci garaz ve maksad, amelin ya işin; ikincisi de, cezanın (vasfı ne ise) karşılığı, beyanı içindirler. O halde ise, levazım batıl olduğundan, vasl da sahih olmaz.. Ve netice olarak: Bir mukadder sualin cevabı olan müstenifeden gayrı bir şey kalmış olmaz. Sonra, bu istinafta da ayrı bir îma ve bir remiz vardır ki; münafıkların şenaat ve cinâyetleri öyle

bir dereceye varmıştır ki; onu gören her bir dinleyicinin ruhu şöyle bir suali sormaya mecbur bırakmaktadır ki: "Ameli, işi böyle olanın cezası nasıl olacak?."

Daha sonra, münafıkların mü'minleri istihzaya alan hakaret-âmiz sözlerini dinleyen sami'in zihni, mü'minlerin de bunlara karşı mukabelelerini işitip almak beklerken, âyetin iftitahı, açılışı "Allah" lafzıyla olmuş olmasında; mü'minleri teşrif etmeye, şereflerini muhafaza altına alarak ilan etmeye ve onlara Allah'ın terahhum ve şefkatini yâr ve yardımcı kılmaya işaret vardır.. Ve böylece mü'minlere bedel, Allah (c.c) onlara mukabele etmiş oluyor. Ayrıca bunda, münafıkları o kabih, çirkin fiillerinden zecredip uzaklaştırmak istediğine de bir ima vardır. Evet, istinadgâhları Allam-ül Guyub olanlar, elbetteki istihzaya alınmaz ve alınmamalı!

Hem yine اَللهُ يَسْتَهْزِئُ de, münafıkların alay ve istihzalarının takarrür etmesine ehemmiyet verilmediğine ve nazar-ı itibara alınmadıgına da îma vardır. Zira münafıkların istihzaları, kendilerine verilmiş ve verilecek olan cezalarına nisbetle hiç hükmündedir.

Sonra, Allah ü Tealanın münafıklarla olan "şiddetli azaplar verme" ta'bir ve ifadesini istihza üslûbu ile alması -zâhiren onun şe'n-i uluhiyetine muvafık görülmemekle beraber- istihza ile tabir etmiş olmasında; sohbette bir müşakelet olduğuna işarettir. Hem dahi istihza ile cezalandırma vaziyeti îma ediyor ki; bu şiddetli ceza **(1)** onların istihzalarının cezasıdır, neticesidir, gereği ve lazımıdır. Bununla berber, burada asıl murad, istihzalarına karşı istihzanın lazımıdır. Yani, onları istihza ile tahkirdir.. Ve keza onların faydasız, (mü'minlere de zararsız) istihzaları, Allah-ü Tealanın aynı tarz ve aynı üslupla istihzalarını kendilerine celbetmekle, onlara pek zararlı düştüğüne remzetmek içindir. Bunun örneği: Tıpkı birisinin, seni istihzaya aldığını zan ettiği vakitte, bir de görürsün ki, istihza eden deli gibi birisidir. O vakit sen de istersin ki, bir şetim ile de olsa, seninle konuşuversin, tâ ki ona gülüp eğlenesin. Demekki, onun seninle olan istihzası senin onunla olan istihzan gibidir.

Sonra يَسْتَهْزِئُ de bir mudari' vardır. Bunun sabıkında, önceki âyette ise, مُسْتَهْزِؤُنَ dir, ism-i fail ile gelmiştir. Bu ise şuna işarettir ki: Allahu Teala'nın şiddetli cezaları ve tahkiratı hep üzerlerinde tazelenmektedir ki, elem ve acıyı iyi hissetsinler ve onunla tam müteessir olsunlar. Çünkü, aynı tarz ve yeknesak üzere devam eden bir şeyin gittikçe te'siri azalır, belki de bazen yok olur. Bu ma'nayı ifade için denilmiştir ki: "Hissettirmenin, duyurmanın şartı ihtilaftır. Yani, bir biri, ardı sıra değişip taze-lenmedir."

---

(1): Evet, istihza ile ceza şiddetlidir. Zira sen birisini yere yatırmış ellerini ve ayaklarını bağlamış kamçılıyorsun. Kamçılarken de kahkahalar atıp, mezhebin nasıldır diye istihzaya alsan; işte o zaman o adam için en şiddetli bir ceza olmuş olur.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-13-15 : Cumle-5

Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

Amma وَ يَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ den çıkan ma'na şöyle takdir edilebilir ki: Münafıklar dalaletin esbabına tevessül eylediler ve ona yöneldiler ve onu taleb ettiler. Cenab-ı Allah da onu onlara verdi. Buna göre, يَمُدُّ lafzında İ'tizalin görüşünü reddettiğine remiz vardır. Ayrıca, يَمُدُّ nın tazammun eylediği "istimdat" ma'nası ise, Cebriye'nin de reddine bir îmadır. Yani onlar su-i ihtiyarlarıyla dalalet yolunu ihtiyar eylediler. Aynı zamanda o yolda mühleti, uzatmayı da istediler. Cenab-ı Hakîm-i Mutlak da onlara mühlet verdi ve dizginlerini serbest bıraktı.

Keza فِى طُغْيَانِهِمْ de ise, onların tuğyan ve isyanları هُمْ e izafe edilmesinde şöyle bir ma'na çıkıyor ki; onlara onda, yani o işi ve fiili işlemekte bir ihtiyarları, seçenekleri vardır. Bu ise, şuna remzeder ki: "Biz onu ister istemez mecburî olarak yaptık, işledik" olan özürlerini reddetmek içindir. Hem طُغْيَانِهِمْ deki "tuğyan" kelimesinde şöyle bir işaret de bulunmaktadır ki, der: "Onların zararları sirâyetkârdır, mütecavizdir. Seyl gibi gelir, mehasini garkeyler, boğar., ve kemalatın esasını da hedmeyler, yıkar. İş bu vaziyette seylin sürükleyip getirdiği çörçöpün kara yığınından gayrı orta yerde bir şey kalmamış gibi olur.

Ve يَعْمَهُونَ ise; "mütehayyir, sergerdan ve müteredddid kalmış olurlar." ma'nasını ifade etmektedir. Aynı zamanda, münafıkların bir mesleğinin olmadığına ve muayyen bir kasd ve hedeflerinin de bulunmadığına bir işarettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-16

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُاالضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَارَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَاكَانُوا مُهْتَدِينَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-16

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey aziz bilmiş ol ki: Bu âyetin önceki âyetle olan nazm, irtibat ve dizilişi ise şöyledir: Bu âyet, geçen âyetlerde tafsili verilip izahı yapılmış olan ma'nanın ve hakikatlarının bir fezlekesi ve bir icmali; ve aynı zamanda evvelki âyetin âlî ve müessir bir tasviri olmasıdır. Ayrıca, temsilin icabını yapmak için, ticaret üslûbunu alıp tahsis etmesinde ise; imana gelmiş saff-ı evveldeki Kur'an muhataplarının yaz ve kışda, ayrı ayrı rihlet ve göçleri ile, ticaretin tatlılık ve acılığını tatmış insanlar olmalarıdır. Amma burada, bu temsil ile meselenin vech-i münasebeti ise, şudur ki: Nev-i beşer, dünyada daimî yerleşmek için değil, belki buraya, sermayesi olan istidad ve kabiliyyetlerini çalıştırarak, kâr ve ticaret elde etsin diye gelmiştir. Yani, tâ ki burada o istidad ve kabiliyet tohumlarını ziraat yaparak eksin, sonra ileride onun başağında, harmanında tasarruf edebilsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-16

Cümleler arasındaki münasebet

Sonra, bu âyetin cümleleri arasında olan nazm ve diziliş vechi de şöyledir ki: Cümleleri temsil üslûbunun nasak ve tarzı üzerinde bulunarak; selîs, yumuşak bir fıtrîlik içerisinde birbirine müretteb olmalarıdır. Şöyle ki: Zarara uğramış, perişan kalmış bir tüccara behadar, yüksek bir sermaye verilir; tâ ticarete gitsin, kâr ve kazanç elde ederek , eski zararlarını telafî eylesin. Fakat bu adam, kalkar gider; o sermaye ile zehirli ve kendisine zararlı malları, eşyaları satın alır.Sonra da, satın aldığı o zararlı şeyleri pazara götürerek satıp sarfetmeye çalışırsada, hiçbir kâr elde edemez, bir faide göremez. Belki o yüksek sermayesini hasaret üstüne hasaretin içine bırakmış olarak tamamen zayi' eder. Sonra da geri evine dönemeyecek derecede yolunu kaybeder, kalır. Ve hakeza, bu minval üzere...

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-16

Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

Amma âyetin tek tek cümleler heyetinin nazm ve diziliş vaziyeti ise, gelecek tarzdadır:

İşte أُولَٰئِكَ lafzı, uzakta iken hissedilmekte olan bir şeyi ihzar eyleme mevzuunda kullanıldığından, şöyle işaret veriyor ki: O mezkûr cinâyetleri işiten herbir dinleyici, onları işleyenlere karşı kalbinde yavaş yavaş bir nefret ve bir öfke hasıl olması, hem gittikçe de o nefretin şiddetlenmesi normal seyrinin icabıdır, şe'nindendir. Öyle ki, o nefret ve öfke, dinleyiciyi, teşeffi-i gayz denilen öfkesini dindirmek ve cinâyet sahiplerinin yüzlerine karşı nefret ve tahkirle mukabelede bulunmak için, o cinâyetleri işlemiş kimseleri görmeye arzulandırır.

Amma أُولَٰئِكَ deki mahsusiyet (hissedilmişlik) ise, şöyle remzeder ki:

Zikri geçmiş o acib evsafla muttasıf olanların vaziyeti, zihinde öyle bir cisimlendirir ki, adeta hayalin gözü önünde hissedilen, görülen cisimler halini alır. Hem bu mahsusiyetten; ma'siyetin ma'siyete inciraru sırrıyle, (verilen) hükmün asıl sebep ve illetine remzetmektedir. (Yani ki أُولَٰئِكَ denince, hemen "onlar ki şöyle şöyle yaptılar" diye hissedilir.) İşte burada, münafıkların rezil, pis vasıfları bahse medar olduğu için, أُولَٰئِكَ lafzı işitilir, işitilmez: "Münafıklar dalaleti, nifâkı vesaireyi hidâyetle değiştirip aldılar" diye olan cinâyetleri hatırlanır. O halde bu ma'siyet; zarar ve ziyan, hüsran ve helaket ma'siyetine incirar ettiği için, kendileri hakkında verilen hükmün illetini teşkil etmektedir.. Ve hakeza!

Amma uzağa baktıran اُولٰئِكَ deki bu'diyet ise, münafıkların tarik-i haktan şiddetli bir uzaklıkta olduklarına bir işarettir. Öyle bir uzaklık ki, artık geriye dönemeyecek bir uzaklıktadırlar. Yani ki; gidiş onların ihtiyarlarının elinde imiş, amma geriye dönüş ise, değildir.

Ve الَّذِينَ Lafzı ise, şöyle bir işaret eder ki: Şu nifâk, münafıklık dahi bir çeşit ticarettir. Amma öyle bir ticaret ki; acip ve habis olup, üstünde bazı insanların geçip gelmelerine medar yeni bir temel ve taze bir meslek olmaya başlayan bir vaziyettedir. Evet, az üstte izahı geçtiği üzere mevsul edatı olan اِذَا yeni yeni in'ikada başlamış taze ve yeni hakikatlara işaret eder.

Amma اِشْتَرَوُا lafzı ise, münafıkların; "ne yapalım, bizim fıtratımız böyledir işte!" gibi batıl mazeretlerinin reddine işaretdir. Güya Kur'an-ı Hakîm (lisan-ı remziyle) onlara der ki: "Hayır!.. Cenab-ı Allah (cc) size ömür nefeslerini sermaye olarak vermiştir. Ruhunuzda da kemal istidadını tevdi eylemiştir. Vicdanınızda da hakikat çekirdeğini ekmiş, zer' eylemiştir ki o da, vicdandaki fıtrî olan hidâyet çekirdeğidir. İşte size i'ta edilmiş bütün bu emanetlerle, sizin ebedî bir saadeti satın almanız ge-rekirken, onun yerine belki de bu pek mühim vazifeyi, işi terkederek; peşin, muvakkat ve fanî lezzetleri ve bazı dünyevî menfaatleri satın aldınız. Demek ki siz, su-i ihtiyarınızla hidâyetin parlak aydın, nurani caddesine, dalaletin pis mesleğini tercih ettiniz. Böylece vicdanınızdaki fıtrî hidâyet çekirdeğini ifsad eylediniz.. Ve o pek yüksek, çok behadar sermayenizi de bad-ı heva zayi' ettiniz!

Amma الضَّلالَةَ بِالْهُدَى lafzı ise, şöyle bir işarette bulunmaktadır ki:

"Münafıklar hasaret üstüne hasaret ile zarar ettiler." Evet onlar dalalet ile nasıl hüsrana uğradılarsa, onun gibi; bir nimet-i azime olan hidâyeti terketmekle de, daha büyük bir hasaret ve zarara uğradılar.

Ve فَمَارَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ cümlesine gelince, bil ki: Münafıkların değil sadece kazanç ve kâr'da zarar etmek, sermayelerini dahi bütün bütün zayi' ettikleri halde, âyet cümlesinde kârı, kazancı nefyetmesindeki tahsisin vechi, (Yani: Münafıkların ticaretleri hiçbir kâr ve kazanç bırakmamıştır) diye olan nefyetmedeki tahsis; işaret ediyor ki, akıllı insanın şe'ni ve kârı; kazançsız, kârsız bir ticarete el atmaz iken, hele içinde bütün bütün zararla birlikte, sermayenin de zayiliği mevzu-u bahis ise, hiç yanaşmaması lazımdır.

Sonra, âyetin aynı cümlesinde fiili, işi ticaret vasfına isnad etmiş.. (yani zarar fiilini "yaptıkları ticaretleri kâr ve kazanç elde edemedi" fiilini, ticareti yapan tacir kimseye vermek değil, ticaretin zatına verilmesinde, ki asılda فَمَا رَبِحوُا فيِ olması gerekirdi. (Yani, yaptıkları ticaretlerinde kâr ve kazanç elde edemediler) de şöyle bir işaret vardır ki; münafıkların yaptıkları ticaretlerinde, cemi-i eczasıyla ve bütün ahvaliyle ve umum vasıtalarıyla; ne cüz'î, ne külli hiçbir faide yoktur. Bazı ticaretlerin hasılat fezlekesinde kazanç olmasa da, eczalarında bazı faideler ve hizmetinin vasıtalarında bir takım istifadeler bulunabiliyor. Amma münafıkların şu ticareti öylesi bir ticaret de değil, belki sadece şer ve sırf zarar olan bir ticarettir. Bu meselenin misal ve örneği: نَامَ فيِ اللَّيْلِ değil, نَامَ لَيْلُهُ ye yapılan isnad gibidir. Yani: "Gecede uyudu" değil, gecesi uyudu" ya benziyor. Yani uykuyu şahsa değil, geceye vermeye benziyor.

Misalin birinci şıkkındaki vaziyet, (Yani نَامَ لَيْلُهُ) gecesi de uyumuş gibi sakin ve sâkittir; onun gecesini hiçbir şey hareketlendirmiyor, hiçbir gürültü de onu uyandırmıyor. İşte, aynen bu misal gibi, münafıkların ticaretleri de; sermayesiyle, kârı ile, vesait ve vesailiyle ve herşeysiyle zarar ender zarardır.

Amma وَمَاكَانُوا مُهْتَدِينَ cümlesi ise, şunu işaretle ifade ediyor ki:

Münafıklar, mal ve paralarını (yani sermaye-i hayatları olan istidad ve kabiliyetlerini) zayi' ettikleri gibi; yollarını dahi kaybettiler. Demek ki bu cümle, önceki cümleler gibi اِشْتَرَوُا un üslûbunu bir bezeme ve bir süslemedir. Hem yine bu cümle içinde, sûrenin başındaki هُدًى لِلْمُتَّقِينَ cümlesine de hafî bir remiz vardır. Evet, bu cümle sanki diyor: "Kur'an, hidâyeti bahşeyledi.. Lâkin onlar onu kabul edipte almadılar."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمّاَ
اَضَاءَتْ مَاحَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ لاَ يُبْصِرُونَ
صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ

•Nazım belagatinin iki kısmı
•A.Cürcani'nin temsil hakkındaki görüşleri
•Kurandan Temsil Örnekleri
•Kuranın temsili hakkında izah
•İcaza dair 12 mesele
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•6.Mesele
•7.Mesele
•8.Mesele
•9.Mesele
•10.Mesele
•11.Mesele

•12.Mesele
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir
•Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi
•Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı
•Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

Nazım belagatinin iki kısmı

Ey aziz! Bilmiş ol ki: **(1)** Kur' an-ı Mu'ciz-ül Beyanın i'cazının esası ve temeli, nazmının belâgatındadır. Nazmının belagatı da, iki kısma ayrılır.

Bir kısmı: "Hilye"gibidir, diğer kısmı da: "Hulle" gibidir.

İşte, i'cazın birinci kısmı olan Hilye; serpilmiş mensur inciler ve intişar etmiş zinetler ve işlenmiş nakışlar gibidir. Bunun böyle olduğunun veya öyle teşekkülünün madeni ise, kelimelerin mabeyninde cereyan eden nahv ilminin harfî ma'nâlarının kasd ve garazlarının parmaklarıyla gösterdikleri işaretlerinden elde edilen nüktelerdir. Adeta altını eritip beyaz gümüş taşların aralarına dökmek gibidir. İşte i'cazın bu kısmının semere ve meyveleri ise, Fenn-i Maânînin taahüdünde olan "Beyan" letâifleridir.

İkinci Kısım İ'caz: Yüksek fiyatlı bir libas, pek kıymetli bir hulle bir kaftan gibidir ki, ma'nâların kametine göre üslûptan kesilip biçilen ve bir çok değişik parçalardan alınarak muntazam bir haytla, iplikle dikilen ve sonra ondan kıssa ve hikayelerin şekline, ya da garaz ve maksadın vaziyetine göre giydirilen kalıp ve üslûplardır. Bu kısmın i'mali, yapılışı ise, fenn-i Beyanın taahhüdündeki temsilattır.. Ve bu ikinci kısım i'cazın en ehemmiyetli meseleleri de "temsil keyfiyeti" dir. (Yani misâl verme, temsil ile misâlini göstermekle, zihnin anlamasını sağlamadır.) Bu hikmetten olsa gerektir ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, bine yaklaşan temsilatı çoğaltmış, zikretmiştir. (Kur'an وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى en yüksek temsil Allah'ındır buyurmuştur.) Zira, temsilde latif bir sır ve yüksek bir hikmet vardır.

Evet, temsil ile kuve-i vahime akla mağlup olduğu gibi, hayal dahi fikre inkiyad etmeye mecbur kalır. Hem yine temsil ile gaipte olan, görünmeyen şey, hazırmış gibi vaziyet alır.. Ve ma'kul olan işler ve emirler (yani akılda varlıkları mümkün ve mevcud, fakat elle tutulup, gözle görülmeyen şeyler) hissedilmiş gibi olur. Ma'nâlardaki hakikatlar da adeta göz önünde cisimleşir. Hem yine temsil ile, dağınık ve müteferrik hakikatlar cem' edilip toparlanabilir. Keza birbirleri içinde karışık, muhtelit meseleler temsil ile birbiriyle kaynaşmış halini alır. Keza sırr-ı temsil ile, ihtilaflı görüş ve fikirler ittihada gelir ve birbirinden kopuk hal ve durumlar ittisal peyda ederler. Yine temsil sırrı ile silahsız hakikatlar (yani delil ve bürhansızlar) silahlanır durur ve hakeza...

---

(1): Merhum Seyda Molla Abdülmecid Nursînin tercümesinde, Arapça metninin buradaki 13 sahifesi neden tercüme edilmeden atlanmış olduğunun hikmetini anlayamadım. - Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

A.Cürcani'nin temsil hakkındaki görüşleri

Eğer bu meselenin biraz daha tafsilini istiyorsan; gel, benimle beraber "Delail-ül İ'caz" kitabı sahibi Abdülkahir-i Cürcanî'nin esrar-ı belagat mevzu'unda terennüm eylediği sözlerine kulak ver. İşte o demiştir ki:

Abdülkahirin İzahı:

Temsilin Mevkii ve Te'sir Sahası Hakkında Bir Fasıl

Bilmiş ol ki: Bütün ukalanın üstünde ittifak eyledikleri hüküm şudur ki:

Temsil, eğer ma’nâların akabinde gelirse, yada ma’nâlar meydanında, sahasında ihtisar ile tebarüz ettirilirse ve aslî suretinden ma’nâların suretine naklettirilirse; birden bir büyüklük ve asalet elbisesine bürünecek ve bir menkıbe kesbeyleyecektir.. ve o ma’nâların derecesine göre beraber yükselecektir. Hem beraber bulunduğu ma’nânın ateşinden kıvılcım alır, parlamaya başlar. Keza, o ma’nâya kalb ve ruhları tevcih ettirmek için, temsil tahrik edildiğinde, onun kuvveleri daha da kavîleşir, kalbleri de ona davet etmiş olur; kalplerin iç merkezinden bir şevk ve bir hırsı kopararak alır, ma’nâya verir. Hem ona tabiat ve huyların muhabbet ve aşkını vermeyi teşvik eyler.

Eğer mevzu' medih ise; temsil ona en yakışıklılık ve ululuk olur. Hem medhi en çok tesirli ederek azim kılar.. Ve ona karşı meyl ve temayülü en çok harekete getiren olur, nefis ve kalbleri de en çok ünsiyetlendiren ve ferah ve neşeyi de en çok veren olur. Hem medhedilenin tarafına galibiyet te'min eden olur.. Ve mâdihin (medhedenin) üzerine şefaati vacip kılar. Hem mevhibe ve bahşişlerin en güzelini en çabuk kaza edip veren olur. Hem lisânlara

en kolay gelen ve en çok zikri edilen olur. Ve keza, kalplerin onunla bağlanmasına yarayan en evlası ve en münasibi olur.

Ve eğer mevzu' zemmetmek ise; temsilin teması en incitici, dağlaması en çok ısırıcı, te'siri en şiddetli ve haddi icrada en çok kesici olur.

Şâyet mevzu' hüccet ve delil işi ise; temsil ile burhanı en nurlu, makam ve delili en kahir, beyanı en bahir olur.

Eğer mesele, iftihar makamı ise; temsil ile nihâyet ve gâyeti en uzak, şerefi en ciddî, lisânı en şedid olur.

Şâyet makam, i'tizar makamı ise; temsil vasıtasıyla kalplere en yakın, gönülleri en çok çekici, tehacümlere karşı kınından çekilmiş hazır kılınç; gazabın giderilmesinde en çok yardımcı, ve sihir düğümlerini en ziyade üfüren ve dönüşün güzel tarzını temin eden, en tez şekilde sağlayan olur.

Ve eğer mevzu' va'z u nasihat ise; temsil, sadre en çok şifa, fikirlere en güzel davetçi; îkaz ve zecirde en belagatli; ışığı parlatmada en hoş hareket; gaye ve neticeye ulaştırmada en iyi kılavuz; hastayı şifaya kavuşturmada en tez; susamışa en tatlı su bahşeden olur..

Ve hakeza, eğer hüküm; söz ve kelam fenlerini içeriyorsa; ve darb-ı mesellerini içine alıyorsa; ve bab, fasıl ve şu'beleri de o hükme ittiba' ediyorsa, temsilin ahengi daha çok cazib olur.

-SON-

Not: Allâme Abdülkahir, temsilin mâhiyet ve te'sirini anlatırken yine temsil üslûbunu kullandığı için, anlaşılması zor düşmüştür. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

Kurandan Temsil Örnekleri

Bundan sonra gelen âyetlerde, i'cazın delilleri ve belagatın esrarı bulunduğundan; ileride gelecek mukaddimedeki meselelerle olan münasebetleri dolayısıyla, o âyetleri burada zikrediyoruz.

İşte **«Medih»** makamında Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyan sahabelerin evsafı hakkında zikreylediği "Temsil" in örneği:

وَمَثَلُهُمْ فِى الاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَاَزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

Ve daha bu âyet gibi diğer âyetleri kıyas eyle!

«Zemm» makamının misâlleri:

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا

اِنَّا جَعَلْنَا فِى اَعْنَاقِهِمْ اَغْلالا فَهِىَ اِلَى الاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ

Ve daha bunlara benzer sair âyetleri sen kıyas eyle!

«İhticac ve İstidlal» Makamında:

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا
اَوْكَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ اَوْلِيَاءَ
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اِتَّخَذَتْ بَيْتًا
اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ
بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا
يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ
مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ
وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِى يَنْعِقُ بِمَا
لايَسْمَعُ اِلادُعَاءً وَنِدَاءً
ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلا رَجُلا فِيهِ شُرَكَاءُ
مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ
يَسْتَوِيَانِ مَثَلا

Ve daha bunlara başka âyetleri kıyasla!.

«İftihar» Misâlinin Misâlleri..

Her ne kadar iftiharla tesmiye edilmemiş olsa da, Azamet-i İlahiyye ve kemalatının beyanı hakkındadır.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

ve daha başka âyetleri buna kıyas eyle!

Ve **«İ'tizar»** Makamında "Temsil" in Misâli

(Bu makamda, yalnız mazeret beyan edenlerin lisânıyla ifade edilen ve kendilerine ihticac ile delil getirme noktasında batıl itirazlarına dair bazı hikayelerden başka bir şey bulunmamaktadır, şu gelen âyetteki sözleri gibi...)

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِى اَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا اِلَيْهِ وَفِى اَذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ

Ve Şiirden Bir Örnek: (aynı ma’nâyı te'kiden)

لاَ تَحْسَبُوا اَنَّ رَقْصِى بَيْنَكُمْ طَرَبٌ

فَالطَّيْرُ يَرْقُصُ مَذْبُوحًا مِنَ الاَلَمِ

Ve Kur'anın temsil yoluyla dünya nimetlerini tavsif ederken va'z ü nasihat örneği:

كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۤءِ مَاۤءً
فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِى الاَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ
زَرْعًا مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهُ
اِنَّا عَرَضْنَا الاَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ
وَالاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا
وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الاِنْسَانُ اِنَّهُ كَانَ
ظَلُومًا جَهُولا
لَوْ اَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْاَنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهُ
خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ وَتِلْكَ
الاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ .. كَاَنَّهُمْ
حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ .. فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ
مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ
اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى
كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ
كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاَتَتْ
اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَاِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ

Sadaka ve Zekat verirken, Riya Karıştırılan Salih Amellerin "İhbatı" Boşa Çıkarılması Hakkında Olan Temsil Misâli:

اَيَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الاَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَاَصَابَهَا اِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ لايَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَىْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلالُ الْبَعِيدُ

Kelamın tabakalarını tavsif makamı hakkında "Temsil" misâlleri

ثُمَّ اسْتَوى اِلَى السَّمَاءِ وَهِىَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْكَرْهًا قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعِى مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ اَقْلِعِى وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِىَ الاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِىِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى السَّمَاءِ .. تُوءْتِى اُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الاَرْضِ مَالَهَا مِنْ قَرَارٍ

Ve bu mevzu'da şiirden bir örnek:

وَ الَّيْلُ تَجْرِى الدَّرَارِىُّ فِى مَجَّرَتِهِ
كَالَرَوْضِ تَطْفُو عَلَى نَهْرٍ اَزَاهِيرِهِ

İbn-i Nebih-i Mısrî'nindir, Eyyûbîlerin medhinde söylemiş."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

Kuranın temsili hakkında izah

Şimdi ey aziz bil ki: Şu geçen temsilî âyetlerin herbirisinde mütenevvi' tabakalar, mertebeler, suretler ve üsluplar vardır.Ve her birisi, diğer herbirisinin içinde olup, yekdiğerlerine; hakikatlarından bir taifenin kefili ve müteahhidi oluyorlar.

Evet nasılki sen, gümüşten yapılmış bardakları ele alarak altın yaldızla süslesen; sonrada cevherlerle nakışlasan, sonra elektriği içlerine derceyleyerek kendilerini ışıklandırsan; her halde -yapılmış sanata göre- bu gümüş bardaklarda birer ayrı güzellik tabakalarını ve zinet nevilerini göreceksin.

İşte bunun gibi; şu üstte geçen âyetlerin herbirisinde de; aslî maksadlarından, tâ temsilî üslûba kadar bir çok makamata gidebilmenin şurû' işaretleri ve o makamata uzanan bir sürü remizleri bulunmaktadır. Öyleki, adeta maksad-ı aslî, bütün o mertebeler üzerinden yuvarlanıyorda her birisinden bir renk, bir hisse alarak gelir, tâ o kelimelerin herbiri birer Cevami-ül Kelim, belki birer cem'ül-cevami' olarak arz-ı didar ederler.

Bir Ara Fasıl Ve Bir Mukaddime

Ey aziz bil ki: Mütekellim (konuşan, konuşmacı) konuşurken nasılki herhalde bir ma’nâyı mûrad eyleyip ifade eyler. Sonra da delil vasıtasıyla aklı ikna' eder. Onun gibi; temsilin fotoğraf ve suretleri vasıtasıyla da, vicdana hissiyatı ilka eyler. Bu hissiyat ile de, kalpte o ma’nâya karşı ya meyli, ya da nefreti harekete geçirerek (müsbet veya menfi) kalbi kabule müheyya ediyor. Demek ki kelam-ı beliğ, akıl ile beraber vicdanın da ondan istifade ettikleri kelamdır. İşte böylesi bir kelam, aklın içine girip yerleştiği gibi, vicdana damla damla damlanır.Ve bu iki veche (akıl ve vicdan'a te'sir vecihlerine)

kefil ve müteahhid olan şey ise, "Temsil" dir. Çünki temsil, bir kıyası, bir ölçüyü tazammun eyler. Hem onunla, temsili yapılanın içinde olan kanun, mümessilin ayinesinde in'ikas eylerki; adeta müdellel bir dava gibi olur. Bu mesele, şuna benzerki; mesela sen, kendi raiyeti ve halkı için belaları göğüsleyen bir reis, bir hükümdar hakkında temsil yoluyla: "Yüksek dağlar, kar ve dolunun zahmet ve meşakkatlerine tahammül ederler ki; altlarındaki bağlar, bahçeler ve ovalar yeşillensin, semerdensin!"

Hem sonra, temsilin esası ise, teşbihtir. Teşbihin şe'ni, kârı da odur ki; nefret hissini, ya da rağbet, ya meyelan, ya da istikrah veya hayret.. Veya heybet duyma hislerini harekete geçirmektir. Onun içindir ki; temsil, bazen tahkir veya tergîp veya tenfir.. Veya çirkin gösterme veya da tezyin ve süsleme.. Veya da taltif eyleme ve ilh... gibi makamlarda kullanılmaktadır. Demek ki üslûbun suretine göre, temsil; ya meyl veya nefret ile vicdanı îkaz eyler, hissi de uyandırır., veya uyandırılır.

Ve sonra, temsile ihtiyaç gösteren ve ona götüren şey, ma’nânın derinliği ve inceliğidir ki, temsil yoluyla ancak o ma’nâ tezahür edebilir. Ya da maksadın ve garazın dağınıklığı ve intişarıdır ki, temsil ile o dağınıklıklar ve kopukluklar, maksadla irtibatlandırılmaya sevkettirilebilir.

İşte, temsil nevilerinin en birinci derecesi, şüphesiz ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyanın müteşabihatlarıdır. Zira, ehl-i tahkik yanında müteşabihat-ı Kur'aniye, temsilatın en âlî nev'idir. Hem çıplak olan hakaik-i mahzanın ve "ma'kulat-ı sırfe" denilen elbisesiz mücerred ma’nâların üsluplarıdır. Evet, avam halk, ekseriya mahz olan hakikatları, ancak kendilerince, hayal edilebilen bir suret ile telakkî ve kabul edebilirler. Aynı zamanda libassız olan ma'kulat-ı sırfayı, (yalnız aklen olmaları mümkün şeyleri) ancak temsilli bir üslûb ile fehmedebiliyorlar ki; zihinleri اِسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ gibi müteşabihattan dolayı dağılmasın., ve o gibi hakikatlerle ünsiyet peyda edebilsin.. Ve o gibi temsilat ile fehim ve anlayışlarına müraat edilmiş olsun.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz

İcaza dair 12 mesele

Sonra ben, geçmişte Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın i'cazının beyanında "oniki meseleyi **(1)** mukaddime **(2)** olarak, belâgatın üss-ül esasından çıkarmıştım. O meselelerin her birisi, bir çok hakikat incilerinin dizildiği birer ipliktirler. İşte, madem ki şu temsilli âyetler burada defaten, birden zikredildiler. (Yani tek tek ele alınıp tefsir edilerek değil, hepsi birden ardısıra yazıldılar) Bu vaziyette, az üstte bahsi yapılan o "on iki mesele"lerin hülasalarının zikri burada münasib görüldü. İşte, tevfiki Allah'tan isteyerek başlarız:

- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele
- 6.Mesele
- 7.Mesele
- 8.Mesele
- 9.Mesele
- 10.Mesele
- 11.Mesele
- 12.Mesele

---

(1): Mütercimin bir notu: Gelecek "Oniki meseleler" Hazret-i Müellifin Türkçe "Muhakemat" adlı eserinin "Unsur-ul Belagat"

bölümünde vardır. Ancak buradakine göre bir derece tafsilli, Arapçası olan "Reçetet-ül Havas" eserinin aynı bölümünde ise, ondan biraz daha mücmel olarak bulunmaktadır, ki zaten "Muhakemat'ın Türkçe ve Arapçası, müellifin beyanıyla "İşarat-ül İ'cazın mukaddemesi olarak (bak 9. Şuaın mukaddemesine) telif edilmiştir. İşte burada biz, Muhakemat'takinin aynısını alıp dercedebilirdik. Lakin Hz. Müellifin 1910 lu yıllarındaki çok ağır ve fevkalade ilmî Türkçesi ve üslûbu ile olduğu için, -ki zaten fehminden yüksek zekalar dahi acz hissetmektedirler- anlaşılması güç olan vaziyetiyle olmuş olurdu... Ve eğer "sadeleştirme denilen tahrifi uygulayarak, moda Türkçeye çevirmiş olsa idik; heybetli, hikmetli ve ciddî üslûbundaki ma'nalardan soyulmuş, donuk, ruhsuz bir suret ortaya çıkmış olurdu. Şâyet, Muhakematın Arapçasındakini Türkçeye tercüme ederek almış olsaydık, Muhakematın Türkçesindekine benzer bir şekilden ibaret olmuş olurdu. İşte bütün bunların yanında, Hz. Müellif, madem buraya İşarat-ül İ'caza, Türkçe ve Arapça Muhakematlardakinin tıpatıp aynılarını almamıştır. Biz de, elbette bir hikmeti vardır diyerek; şu İşarat-ül İ'cazdaki ma'naca bir, üslup ve kelimelerce bir derece değişik olan hülasayı, -başka yerde aynı benzeri olmadığı için- olduğu gibi tercüme etmeğe çalışarak, buradaki aynı yerine dercetmeyi uygun buluyor ve elimizden geldiğince, metne sadık kalmaya çalışmayı Rahmet-i İlahiyeden bekliyoruz. -Mütercim-

(2): Yani Arabi İşarat-ül İ'caz'a mukaddime olarak te'lif edilen. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 1.Mesele

Birinci Mesele

Belagatın nakış ve zinetinin menşei, yalnız lafzın düzgünlüğü değil, ma’nâların ahenkli diziliş ve düzgünlüğündedir. Yani: Haddi tecavüz etmiş lafziyyûnun yaptıkları gibi değildir. Evet, lafızperestlik o gibi kimselerde müzmin bir hastalık halini aldığı için, Abdülkahir-i Cürcanî "Delail-ül İcaz" ve "Esrar-ül Belagat" adlı eserlerinde yüz sahifeden fazla o gibi lafızperestleri red ve tevbih yolunda münazaraya hasreylemiştir.

Evet, ma’nâların nazmı, ahenkli dizilişi ise; kelimeler arasındaki nahvî ma’nâları aramak ve kastedip talep etmekten ibarettir; Yani harfi ma’nâları (Harf ile tarif edilmiş edatları) kelimenin mabeyninde eritip akıtmaktır ki, garip nakışlar elde edilebilsin .

İşte, eğer dikkat ile bakabilsen, görürsün ki; fikirlerin ve hissiyatların fıtrî mecraları ancak şu nazm-ı maânîdir.. ve bu nazm-ı mâanî dahi, mantıkın kanunları ile muhkemleşir, sağlamlaşır. Mantığın üslûbu ile de, fikir teselsül çizgisiyle hakikatlara gider kavuşur. Hakikate kavuşan ve ulaşan fikir ise, mahiyetlerin derinliklerine ve münasebet kurulabildiği kadar derinliklerine nüfuz edebilir. Mahiyetlerin nisbet ve münasebetleri de, ekmel nizamın rabıtalarıdır. Nizam-ı ekmel dahi, hüsn-ü mücerredin sadefi ve sandukçasıdır, ki o da bütün hüsün ve güzelliklerin kaynağıdır. Hüsn-ü mücerred ise, belagat çiçeklerinin bahçesidir ki, bu çiçekler letâif ve mezaya ile isimlendirilmiştir. Ve bu letâif ve mezayanın bahçesi de, büleğa ve fıtrat aşıkları denilen bülbüllerin cevelangahıdır.. Ve büleğa bülbüllerinin tatlı ve latif nağmeleri ise, ancak nazm-ı

maânînin kamış neylerinden kıt'a-kıt'a yayılan ruhanî avazlarından tevellüd eyler.

Velhasıl: Kâinatın ahenkli nazm ve dizilişi, belagatın -her cihetle- en son haddindendir ki; onun Sani'i, onu fasih ve beliğ tarzda inşa etmiş, inşad etmiştir. Evet, kâinatın umumunda, küllünde mündemiç olan nizam, her bir suretinde ve bütün nevilerin de de mevcûd olduğu için; her bir nev'i ve her bir sureti Kudretin birer mucizesi olmuştur. Demek ki kelam, ifade ve beyan; kâinattaki vakı'ı ile, yani onun kalbinde mevcud nizam ve belagat ile denkleşmesindedir. Ve kelamın nizamı onun nizamına mutabık geldiğinde, o zaman Cezalet'in tümü ile denkleşir, ahenkleşir demektir. Aksi halde, yalnız lafzın diziliş suretine teveccüh ederek içinde saplanıp kalırsa; tasannu' ve riyanın içine düşmüş olur ki; adeta kuru, kumlu ve çorak bir arazînin, çölün aldatıcı serabının ortasına düşmüş ve kalmış gibi olur. Lâkin belagatın bu fıtrî ahenginden inhirafın, sapmanın sebebi ise, budur ki; vakta İslâmiyetin doğuşu ile teşekkül eyleyen Arab saltanatının cazibesi, a'camın (yani, Arab kavmi dışındaki müslüman olmuş milletlerin) Arab lisânına müncezip olup, Araplaşmaları ile; bunların yanında Arapça lafız sanatı, en mühim mevki' almış oldu. Dolayısıyla bunların (Acem ve acemilerin) Arab lisânına girip karışmasıyla, belâgat-ı Kur'aniyenin esasını teşkil eyleyen "Kelam-ı Mudari'nin melekesi bozulmağa yüz tuttu... Ve Kur'an-ı Hakîmin üsluplarının ma'kesi olan halis Arap lisânı televvün etmeye başladı. Yani, hariçten gelen renklerle renklendi. Halbuki Kur'anın belagatının madeni ise, Arab kavminden "Mudar" kabilesinin hissiyat ve mizacıdır. Lâkin maalesef bu lafızperestlik havası, müteahhirînden çoğunu aldı götürdü.

Bir Tezyil

Lafzı süslemek, zinetlendirmek, evet vardır.. Ama o zinet o vakit zinet olur ki; ma’nânın tabiatı ve fıtrî ahengi onu iktiza ederse.. Ve sûret-i ma’nâya şa'şaa ve parlaklık vermeli, ancak bu ona o vakit haşmet olur ki; meali izin verdiği takdirde.. Ve üslûbun parlatılıp aydınlatılması olabilir. Lâkin bu ona o vakit cezalet getirir ki; maksudun istidadı müsait olduğu zaman.. Ve teşbihe letafet vermek mümkündir, ancak bu ona o vakit belagat olabilir ki; maksudun

münasebeti üstünde teessüs eylediği ve matlubun ona rızadade olması halinde.. Ve hayale azamet ve cevelan verilmeli, fakat bu ona o zaman belagat sayılabilir ki; hakikati incitmediği ve ona ağırlık vermediği ve aynı zamanda hayalin hakikat için bir misâl olup üstünde sümbüllendiği takdirde!..

Eğer bütün bu söylenen ve kaydedilen düsturlar ve şartlara cami' misâller istiyorsan; işte sana, üstte mukaddemeden evvel zikredilmiş olan o temsilli âyetler...

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

Sihr-i beyanî kelamda tecelli ettiği zaman; arazları cevahir, ma’nâları cisimler, cemadatı canlı ve ruhlular, nebatatı akıllılar yapar ve kılar.. Ve o tecellî ile sayılan eşyaların aralarında karşılıklı bir muhavere, bir sesleniş başlar.. Ve bu muhavere bazen muhasamaya (çekişmeye); bazen de mutayebeye (yumuşaklık ile gönül almaya) incirar eder ki; adeta hayalin nazarında cemadat rakseder hale gelir.

Eğer buna bir misâl istersen, şu gelen beytin içine gir: İşte:

يُنَاجِينِىَ الْاِخْلاَفُ مِنْ تَحْتِ مَطْلِهِ وَ تَخْتَصِمُ الْاَمَالُ وَ الْيَاْسُ فِى صَدْرِى

(Divan-ı İbn-ül Mu'tazz, sh: 266)

Yani: Sevgilinin, çekicilik, nazdarlık ve cazibedarlığının zâhirî haleti, vaziyeti altında, vaade muhalefet, sözünde durmamak bana (gizlice) seslenmektedir. Bu halette benim sinemde emellerle yeis birbiriyle muhasama içinde çekişiyor.

Ya da toprağın yağmurla olan muaşaka ve sevişmesini, aynı zamanda yağmuru yağmura şikâyetini dile getiren şu gelen beyti işit! İşte:

تَشَكَّى الْاَرْضُ غَيْبَتَهُ اِلَيْهِ وَ تَرْشَفُ مَائَهُ رَشْفَ الرُّضَابِ

(Divan-ül Mütenabba: 1/263)

Yani: Yer ve toprak, yağmurun gecikme ile gelmesini yine yağmura şikâyet eyledi. Yağmur geldiğinde de; onun suyunu, sevgilisinin ağız suyunu içer gibi, eme eme içti.

İşte, beytteki şu suret ise, ancak susamış kuru toprağın gecikmeden sonra gelen yağmurun çıkardığı savt ve ses üstünde sünbüllenebilir. Buna göre, her bir hayalde bu misâlin bir nazirî olan hakikatin bir çekirdeği bulunması lazımdır. Hem herbir mizacın kavanozunda, ya da kannesinde hakikatin bir lambası bulunması gerekir. Yoksa, hayalî olan belagat, esassız bir hurafe olur ki, hayretten başka bir şey ifade etmez.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

Bilmiş ol ki, kelamın kemali ve cemali ve onun beyanî olan hullesi, kaftanı ise, onun üslûbu iledir. Üslûbu da temsilli istiarenin parçalarından alınmış hakikatlerin sureti ve ma’nânın kalıbıdır. Öyle ki, o temsilli istiarenin parçaları adeta hayalî bir simotograf oluyor. Evet, nasıl ki اَلثَّمَرَةُ lafzı kendi bağ ve bostanını (hayale) gösterdiği.. ve بَارَزَ lafzı da, harb meydanını irae eylediği gibi...

Sonra temsiller, eşya arasında mevcut olan münasebetlerin sırrı üzerinde müesses olduğu gibi; kâinatın nizamı içindeki in'ikaslar üstünde de kuruludur. Hem de bir çok emirler işler, başka emirleri hatırlattırdığına binaen; nasıl ki Süreyya dairesi içinde hilalin görünmesiyle, Hurmacılıkla iştigal eden insanların zihninde; Hurma ağacının eskiyerek beyazlaşıp eğilen bir dalının ucuna bir salkım hurmanın asılmışlığını ihtar etmesi gibidir. İşte tenzilde حَتَّى عَادَكَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ demesiyle mezkûr teşbihin letafetini bak ne kadar parlatıyor!

Hem sonra, az yukarda kayıtlı olan âyetlerde geçtiği üzere; temsilli üslûbun faidesi şudur ki: Mütekellim, temsilli istiare vasıtasıyle, derin yerdeki ma’nânın damarlarını izhar edip meydana çıkarır. Ya da, müteferrik ayrı ayrı ma’nâları birbirine kavuşturur, buluşturur. Dinleyicinin de eline bu ma’nâların bir tarafı verildiğinde, geri kalanlarını da kendine taraf çekebilmesine imkân hasıl olmuş

olur.. Ve bu itttisal ve kavuşma vasıtasıyla, öbür ma’nâlara da intikal etmesi mümkün olur. Demek ki, o müteferrik ma’nâlardan az bir kısmının görünmesiyle; dinleyici olan kimse, -karanlık içinde olsa da- yavaş yavaş tamamına doğru gider, ulaşır ve alabilir.

İşte mesela: Bir cevherciden beliğ kelam'ın tavsifi sorulduğunda: "Kelam-ı beliğ, onu düşünce ve tefekkürün delmiş olduğu şeydir." Sözünü işitirse; veyahut meyhaneciden: *"Kelam-ı beliğ, ilim kazanlarında pişirilen şeydir"* tavsifi dinlerse; veya da, Devecinin: *"Kelam-ı beliğ, yularını tutup, getirip, ma’nâ mebrekinde, tavlasında ıhlettirip çöktürdüğün şeydir"* dediğini işitirse, elbette sanat'ın mülahazasıyla maksadın tamamına intikal etmiş olur.

Ve sonra, üslûbun teşekkülündeki hikmet şudur: Mütekellim kendi iradesiyle; kalbin köşelerinde adeta çıplak, başaçık bir tarzda duran sakin ma’nâlara seslenerek îkaz eyleyip uyandırır.. Ve o uyanan ma’nâlar dahi yerlerinden fırlayıp çıkarak, gelip hayale giriyorlar ve hemen, hayalin içersinde buldukları elbiseleri -iştigal ettikleri sanatları sebebiyle; o sanata göre ya tevağğul, ya ülfet, ya da ihtiyaçtan dolayı- alır, giyerler. Hiç olmazsa, sanatı ne ise, ona münasip olacak bir mendili alır, başına sarar. Ya da, meşgul olduğu vaziyete münasip bir renk ile renklenir. İşte, ilmî kitapların dibacelerinde tesadüf eylediğin "Beraat-ül istihlallar, Yani, kitabın içindeki hakikatların ince damar ve nüveleri onun dibacesinde, çok ince de olsa görünmeleri, şu meselenin en zâhir misâllerindendir.

Hem sonra; kelamın üslûbu, bazen muhatabın hayalini nazar-ı itibara alarak oluşur. Unutma ki; bu hasiyet, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın üslûplarında da çokça görülmektedir.

Ayrıca, üslûbun mertebeleri mütefavittirler. Bu üslûplardan bazısı estiği zaman, seherin nesiminden daha aheste ve daha rakik eser de, kelam'in hey'etleri ile ona remzeyler. Bazısı da, harbin desise ve şeytanlıklarından daha gizli oluyor da, onu ancak erkan-ı harb olan kurmay zabitler kokusunu alabilir. Tıpkı Zemahşerî'nin

مَنْ يُحْيِى الْعِظَامَ وَ هِىَ رَمِيمٌ

den

مَنْ يَبْرُزُ اِلَى الْمَيْدَانِ

istişmam ettiği gibi... Eğer bu mevzu' hakkında daha biraz bilgi istersen; üst tarafta geçen âyetlerde teemmül eyle! Tâ bunların doğruluklarını en latif bir vecihle göresin.

Ya da, bu mevzu da -eğer istersen- İmam-ı Busîrî'yi bir ziyaret eyle! Bak, nasıl bir doktor-u hekîm üslûbuyla reçeteyi yazmış, "Himye" lafzıyla bu üslûba işaret eylemiş. İşte:

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلاَتْ مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ

Ma’nâsı: *Şer'an hazar edilip bakılması caiz olmayıp haram olan şeylerle dolmuş bulunan bir gözden, gözyaşlarını akıtmak suretiyle onları istifrağ ile boşalt! Sonra da, nedamet ve pişmanlık perhizini o göze tuttur.*

Ya da, Süleyman Aleyhisselamın Hüdhüd'ünü dinle! Bak, nasıl o, şu âyette; su bulma arifliği ve mühendisliği olan kendi sanatına îma etmiştir.

İşte:

اَلا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِى يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِى السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ

kısacık meali: *"Bir kavm gördüm; göklerde ve yerdeki gizlilikleri, ma'den definelerini çıkaran Allah'tan gayrısına secde ediyorlardı."*

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

Bilmiş ol ki; Kelam, ifade ve beyan, ancak o vakit kuvvet ve kudret kesbedebilir ki; eczaları şu gelen beytteki ma’nânın tasdikçisi ola. İşte:

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

Yani: *Senin hüsnün, cemalin bir iken, bizim ifadelerimizdeki ta'birler ayrı ayrıdır, değişiktir. Lâkin o değişik ibarelerin tamamı, senin o biricik cemaline işaret ediyorlar.*

İşte bunun gibi; kelamın da bütün kayd, diziliş ve heyetleri de karşılıklı olarak birbirleriyle cevaplaşmaları ve herbirisi diğerlerinin elini tutmuş olması ve yekdiğerlerine müzâhir ve yardımcı olması; ve küllî garazın hususî semereleri ile birlikte -vaziyetine göre- her birisi o küllî garaz ve maksada el atması lazımdır, Öyle ki, adeta müşterek olan o garaz ve maksad ortada bir havuzdur da, etrafındaki rutubet ve yaş nemleri kendine çekip emmektedir. İşte kelamın bu tarzdaki cevaplaşmalarından yardımlaşma doğar. Ondan da intizam ve düzgünlük doğar. Bundan da tenasüp ve uygunluk meydana çıkar.. Ve bundan da zatî hüsün ve cemal zâhir olmuş olur.

İşte, belagatın şu tarzdaki sırrı, Kur'anın mecmuundan parlayıp şu'le verdiği gibi; eczalarında da, hususan

الم ذلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ

de daha çok parladığını evvelce işittiğin gibi; onun benzerini ifade eden

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ

de pek zâhir görünmektedir. Bunları bu kitabın üst taraflarında gördün ve işittin.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 5.Mesele

Beşinci Mesele

Kelamın zenginliği, servet ve vüs'ati odur ki; onun aslı ve kökü maksadın aslını, esasını ifade etmesi lazım geldiği gibi; öyle de: O kelamın keyfiyetleri, heyetleri ve müstetbeâtı olan ayrıntıları da, tevabii ve furu'u ile beraber maksad ve garazın levazımına işaret, remz ve telvih etmiş olması lazımdır. Öyle bir tarzdaki; tabaka tabaka altında, makam makam ardında görünür gibi olmalıdır. Eğer bu hususa misâl istersen; sabıkan tefsirleri yapılmış tarz üzere

وَ اِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا

ve

وَ اِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا

âyetlerinde teemmül eyle, düşün!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 6.Mesele

6.Mesele

Altıncı Mesele

Kelamın haritasından derlenen ma’nâlar; muhtelif nevilere ve mütefavit mertebelere göre yapılabilen telaffuzun fotoğrafıyla nakışlanmasından alınan şeylerdir. Buna göre: O ma’nâların bir kısmı hava gibidir; hissedilir. Amma görülmez. Bazısı da buhar gibidir; görülür, fakat tutulmaz. Diğer bazısı da su gibidir; tutulur, lâkin zaptedilmez. Başka bir kısım da, erimiş gümüş gibidir; zabtedilir, amma belli bir kalıpta tutulupta ta'yin edilmez. Bir başka sınıfı da, dizilmiş inci veya darbedilmiş altın gibi olup teşhis ettirilebilir; lâkin sonra garaz ve makamların te'sirlerine göre, havaî olan kısmı da bazen mayileşir, sertlik peyda eder. Hem bazen bir ma’nânın başına üç çeşit halin sarıldığı da oluyor.

Görmez misin ki; Senin vicdanında haricî bir emrin, hal'in tesiri görüldüğünde, senin kalbin hemen heyecanlanmaya başlar. Ondan da hissiyata sıçrar., derken, birden havaî olan ma’nâlar havada uçuşmaya başlarlar. Bundan da meyiller doğarlar ve meyillerden de bir kısmı harmanlanır, yığılır. Sonra, bu harmanlaşandan az bir kısmı şekillenir. Sonra bundan da az bazısı inikad eder, oturur. İşte sayılan bütün bu tabakaların herbirisinden birer mikdar gelir, konar ve oturur. Kalan diğer kısımları da, harflerin teşekkülü anında bazı savtların muallakiyetleri gibi, ya da harmanda danelerin yerde kalıp, samanın ise uçuşup gitmesi gibi muallakta kalmış olurlar.

İşte, bir beliğin şe'ni o olmalıdır ki; kelamın açık, sarîh ifadesiyle garaz ve maksadın bağlantısını.. Ve makamın îcab ve iktizasını.. Ve muhatabın taleb ve isteğini beraber dile getirsin. Sonra da; geri kalan tabakaları, garaz ve maksada yakınlık derecelerine göre kayıdların

delaletine.. Ve ma’nâ muhtevasının işaretine.. Ve keyfiyet ve vaziyetlerin remzine.. Ve terkiplerin müstetbeatına ve üslûbların telmihlerine... Ve mütekellimin tavırlarının gösterdiği imasına havale etsin.

Hem sonra bunu da bil ki; -bahsi geçmiş- muallak olan ma’nâlardan bazısı havaî olan "harfi" ma’nâlardır ki, mahsus bir lafızları bulunmaz, muayyen bir vatanları da yoktur. Belki de seyyar olan seyyahlar gibi olup, bazen bir kelime içinde saklanıyor, bazen bir kelam onu kendine çeker ve emer.. Ve bazı kereler de, bir kısa hikayenin içine girerler de kaybolurlar; eğer o kıssayı sıksan, ondan o damlayacaktır. Tıpkı اِنِّى وَضَعْتُهَا اُنْثَى âyeti içinden takattur eden tahassür gibi.. (Hasret ile âh!, çekme,) ya da لَيْتَ الشَّبَابَ den damlanan ah!.. gibidir. Ve daha buna göre, makam ve mertebeler itibariyle; iştiyak, temeddüh, hitap, işaret, teellüm, tahayyür, taaccüb, tefahur ve daha başkaları gibi, kelime ve kelamlara veya bir hikayeye de girebiliyorlar. Sonra, şu sıkışık vaziyetteki ma’nâların arasında hüsn-ü muaşereti, iyi geçinmeyi sağlamanın şartı ise; esas olan garaz ve maksada hizmetinin derecesi nisbetine göre, inâyet ve ihtimamı taksim eylemektir. Şâyet bu meseleye de bir misâl istiyorsan; Sûrenin başından buraya kadar şerhleri yapılmış vecih üzere olan âyetler buna dair beyyin, açık ve net misâldirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 7.Mesele

7.Mesele

Yedinci Mesele

Bilmiş olasın ki; üslûbun içinde mündemiç bulunan hayal, hakikatin bir çekirdeği üstünde sünbüllenmesi lazımdır. Aynı zamanda o hayal, bir ayine gibi olup, onunla ma'neviyatın içindeki haricî silsilelerle de münderic bulunan kanunlar ve illetler de inikas etmelidirler. Nahv ilmi felsefesinin kitaplarında mezkûr olan münasebetler dahi bu kabildendir. Nasıl ki mezkûr ilimde: "Ref, fail içindir. Çünki kuvvetli olan kuvvetliyi bulup almaktadır." diye söylenmiş.. Ve daha buna göre kıyasla..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 8.Mesele

8.Mesele

Sekizinci Mesele

(Nahv ilmi üstadlarından İmam-ı Ömer bin Osman) Siybeveyh, katiyyen hükmetmiştir ki: "Birkaç ma'nâyı ifade eden "Harf namı altındaki "Min" ve "ila" ve "ba" ve diğerleri gibi edatlarda ma'nânın aslı birdir, zail olmaz. (Yani, herbirisinin bir aslî ma'nâsı vardır) lâkin makam ve garaz itibariyle, bazen muallak ma'nâlardan birisini çeker alır, içer. O vaziyette aslî olan ma'nâ, yeni gelen misafirlerine bir suret ve bir uslüp olmuş olur."

Aynen bunu gibi; lügat fıkhı ve ilminin özüne âşinâ olan kimseler, derince bir teemmül edip düşünseler, bileceklerdir ki; ekseriya (ma'nâlarda) müşterek olan lafzın bir ma'nâsı vardır, sonra bazı münasebetlerle teşbihler araya düşer.. Ve sonra ondan da "mecaz" lar başgösterir.. Ve sonra bundan da örfî **(1)** hakikatler meydana çıkarlar. Sonra da ma'nâlar taaddüd eder, birkaç olur. Hatta, mesela: "Ayn" kelimesinin bir olan ma'nâsı ki "Basar" (göz) veya "pınar" iken; güneşe dahi ıtlak edilmiş verilmiştir. Yani: "Ayn" lafzının güneşe ıtlakının ma'nâsı ile remzeyler ki: Alem-i ulvî güneş gözü ile alem-i süfliye, nazar eder. Yahud da, bir çeşit âb-ı hayat olan ziyanın, pek yüksekte bulunan o cebel-i ebyadin (Akdağ) içindeki nurlu kaynaktan, yani güneşten akıp geldiğini hatırlatır.

---

(1): Örfî hakikatler, bir lafzın kendi aslî yerinden başka, bir mevkiye nakledilmiş olmasıdır. Mesela: "Adl" ismi ve lafzı, luğatın esasında "Adalet" gibi masdardır. Sonra kullanış örfünde "Adil"

olmuş, dolayısıyla "Örfî bir hakikat" olmuş, kalmıştır. (El Muhit-ül Muhit, sh: 182) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 9.Mesele

9.Mesele

Dokuzuncu Mesele

Bilmiş ol ki; cüz'î iradeyi ve şahsî tefek-kürü ve basit tasavvuru aciz bırakan belagatın en yüksek mertebesi odur ki; mütekellim kelamın kayıdlarındaki münasebetini ve kelimelerinin aralarındaki rabıtalarını ve cümlelerinin muvazenelerini bir defadan ve beraberce muhafaza etsin, müraat etsin ve nazar eylesin. Çünki mezkûr münasebetler, rabıtalar ve muvazenelerin her birisi ve herhepsi yekdiğerleriyle beraber en büyük nakşa doğru silsile halinde giden ve ona doğru yol alan vaziyetleri ile, bir nakşı izhar eylerler. Hatta öyle ki; mü-tekellim güya ki bir çok akılları alıp kendi aklına hizmet ettiriyor gibi olur. Nasıl ki bazı hattatların "Ayn" harfini **(1)** müşterek bir çizgi üstünde Hulefa-i Raşidînin isimlerini yazdıkları gibi; bir bânî (dülger) ustanın da, bir sarayın binasında öyle mahir bir vaziyetle renkli taşları yerlerine yerleştiriyor ki; o mahirane ustalıkla, taşların herbirisi herhepisine bakmalarını ve yek-âhenklik gös-termelerini te'min ediyor ki; neticesinde çok garip nakışlar hasıl olmuş oluyor. İşte şu izahına çalıştığımız mevzu' ve meselenin en zâhir izah ve delilleri, Hak Teala Azze ve Celle'nin şu:

الم .. ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

kelamıdır, sözüdür ki, üst taraflarda tahlil ve izahını dinledin ve işittin.

Hem yine Kelamın ulvîlik ve üstünlük sebeplerinden birisi de: O kelamın; nisbet ve münasebetlerin teselsülü ile nesillenen ve büyük

makam ve maksada doğru eğilip giden maksad dallarının ağacı ve vaziyetini almasıdır.

Hem yine Kelamın tabakalarının rıf’at, üstünlük sebeplerinden birisi dahi; o kelamın bir çok şube, dallar ve vecihlerin ondan istinbat edilmesine müstaid ve müsaid olmuş olmasıdır. Mesela Hazret-i Musa Ala Nebiyyina ve Aleyhisselamın Kur'andaki kıssasının ayrı ayrı yerlerdeki, ayrı ayrı vecih ve dalları gibi...

---

(1): Hulafa-i Raşidin, Hazret-i Ebubekir, Ömer, Osman ve Alidir. Hz. Ebubekirin asıl ismi Abdullah olduğu için, her dördünün isimlerinin baş harfi ع "ayn" dır. Bir tek "ayn" harfiyle, dört halifenin isimlerini müşterek bir çizgide hattatlar yazmışlardır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 10.Mesele

10.Mesele

Onuncu Mesele

Hem bil ki, kelamın letafetini ve tatlılığını netice veren selaseti, yani âsanlık ve akıcılığı odur ki: Kelamda mündemiç olan mânalar ve hissiyatların, ittihad etmiş bir mümteziç ve intizam çizgisine girebilen bir muhtelif (ihtilaflı vaziyet) olmalıdır, ki etrafda safbeste duran haricî mânalar ve hissiyatlar, bu kelamın, ifadenin ve garazının kuvvetini kendilerine çekip götürmesinler. Belki tam aksine, merkezin onları kendine doğru cezbedici halde olmalıdır.

Keza, selaset ve akıcılığın bir şartı da, kelamda maksud ve garazın ta'yin edilmiş olmasıdır.. Ve başka bir şartı da, garazların mültekası tarzında tezahür etmiş olması cihetidir. Yani: Birbirlerine kavuşma kavşağı tarzında olmalıdır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 11.Mesele

11.Mesele

On Birinci Mesele

Bil ki; kelam'in sıhhat ve kuvvetinin sebeb ve vesilesi olan selametliliği, yani: Ayıp ve noksanlıklardan uzak bulunması ise, şöyledir ki; kelam, mebadîye yani temel esaslara ve bir de delil ve hüccetlere işaret ettiği cihetle, aynı zamanda levazım ve tevabi'lere de remz eylemesi gereklidir. Hem mevzu' ve mahmulün kayıdları ile ve bunların keyfiyet ve vaziyetleriyle evhamların reddine, şüphelerin define îma da bulunması lazımdır.. Öyle ki, kelamın her bir kaydı, adeta mukadder bir sualin cevabı gibi olmalıdır. Buna da bir örnek misâl istiyorsan; Fatiha suresinin **(1)** tefsirine bak!

---

(1): İlk matbu' ve Hazret-i Müellifin eli ve kalemiyle tashihli Arabî İşarat-ül İ'cazın tam burasının kenarında şöyle yazılıdır: "Evet, amma Fatiha Sûresi bu meseleye misâl olabilecek bir derecede tefsir edilmiş değildir. Bu mesele için açık ve vazıh bir misâl, münafıklar hakkındaki âyetlerin yapılmış olan tefsirleridir."-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Icaz : 12.Mesele

12.Mesele

On İkinci Mesele

Ey aziz bilmiş ol ki: Üsluplar üç nev' veya üç tarz üzeredir. Bunlardan:

Birincisi: Mücerred üslûbdur ki rengi, levni birdir. Hassa ve hususiyeti ise, ihtisardır., ve selikiyyettir. Yani za'fiyetsiz fıtriliktir, selamettir.. Ve istikamettir ki, sıhhat ve cemale en yatkını da budur. Bu üslûbun kullanıldığı mahall ise; muamelat, muhavereler ve âlet ilimleridir. Eğer bu üslûbdan selasetli, akıcı bir örnek istiyorsan; Seyyid Şerif-i Cürcanî'nin kitaplarına bak!

İkincisi: Süslü ve parlak üsluptur. Bu üslûbun hassası ise, kelamı süsletmek ve parlaklık vermektir. Hem kalbleri teşvik veya tenfir ile heyecana getirmektir.. Ve bu üslûbun kullanıldığı makam da, hitabiyattır. Yani, medih veya zemm gibi hususlar veya iknaîyattaki zemm ve medh gibi yerlerdir. Eğer bu müzeyyen üslûba da bir örnek istiyorsan; Abdülkahir-i Cürcanî'nin "Delail-ül- İ'caz" ve "Esrar-ül Belagat" adlı eserleri içine gir bak! Elhak bu iki kitap, adı geçen üslûp için müzeyyen bir bahçedir.

Üçüncüsü: Üslub-u âlîdir, Bu üslûbun hassası: Şiddet, kuvvet, heybet ve ruhanî ulviyettir.. Ve bu üslûbun kullanıldığı uygun makam; ilahiyyât, usûl ve hikmet ilimleridir. Bu üslûba beyyin, net ve parlak bir misâl ve mu'ciz bir timsal istiyorsan; işte Kur'an!.. Çünkü gözlerin görmediği ve hiçbir belîğin kalbine hutur etmemiş bir tarzda bu üslûp, Kur'an'da parlayıp dalgalanmaktadır.

(Fasıl ve mukaddeme hulasasıyla sona erdi)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ve sadede dönüyoruz.

(Âyetlerin tefsir ve tahkiki arasına giren bu uzun fasıl ve mukaddemeden sonra)

Bilmiş ol ki: Şu مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا âyetimizde medar-ı nazar "üç mesele" dir.

Birincisi: Önceki âyetle olan nazm ve dizilişi..

İkincisi: Kendi cümleleri arasında diziliş ve nazmı..

Üçüncüsü: Tek tek her bir cümlenin keyfiyet ve vaziyeti itibariyle olan dizilişidir.İşte, geçmiş bütün izah ve tefsirleri de burada gözönünde hazır bulundurarak bu üç madde ve meselenin üzerinde duracağız.

Evet, bilmiş ol ki: Vakta, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan münafıkların hallerini sarîh bir şekilde dile getirip, cinâyetlerine de tansis eyledikten sonra; Temsil ile "üç nükte" yi bulmak üzere onları ta'kibe aldı.

Birinci Nükte: Temsil ile hayali te'nis etmektir, Zira ma'kulattan tahayyül edilebilen şeylere karşı en itaatli hasse hayaldir. Aynı zamada hayal ile birlikte işi, kârı teşkikât yapmak olan vehmin itaatini de temsil ile te'min eylemektir. Bunun yanında, ünsiyet edilmiş bir suret ile vahşî olanı açığa çıkararak, gaibi de hazır ve görünen bir suret ile sûretlendirerek; vehmin akl ile olan muarazasını karşı karşıya getirip inkiyadını sağlamaktır.

İkinci Nükte: Temsil vasıtasıyla ma'kul olanı hissedilen bir şeyin temsiliyle göstermekle; vicdanın heyecanını te'min edip nefretini tahrik etmektir. Tâ ki his ve fikir ittifak eyleyebilsinler.

Üçüncü Nükte: Temsil vasıtasıyla müteferrik, perakende olan ma’nâları birbirine rabteylemek ve aralarında mevcûd olan hakikî rabıtaları çıkarıp göstermektir. Hem yine temsil yoluyla; lisânın ihmal etmiş olduğu veya dile getiremediği ince ma’nâları hayalin gözü önüne koymaktır, ki bundan sonra onlar nazar ve fikir ile koparılıp alınabilsin.

Hem yine bilmiş olasın ki: Şu üstteki âyetin cümlelerinin mealleri, münafıkların hal hikayelerinin tamamına bakan âyetlerin toptan mealleri ile münasebattar olduğu gibi; o âyetlerin tek tek her birisi ile de münâsebettardırlar. Görmüyor musun ki; münafıkların hal hikayelerinin kısaca mealinin hülasası: Dünyevî bazı menfaatler için sureten iman etmiş gibi görünmelerinden ibarettir. Amma sonra, hep küfrü içlerinde sakladılar. Sonra da tahayyür ve tereddüdlere saplandılar. Sonra bundan kurtulmak için, hak ve hakikati araştırma yolunda hiçbir adım atmadılar. Amma sonra iş işten geçince; saplanmış oldukları hal ve vaziyetten çıkmak ve kurtulmak için, geri dönmek istedilerse de, dönemediler; tâ ki, hakikati öğrenipte tanısınlar. İşte, münafıkların şu hali; gecenin karanlığında -kendilerini ışıklandırmak için- bir ateş, ya da bir fener yakanların haline ne kadar da uygun düşüyor!..

Evet, münafıkların hal ve meseli şöyledir ki: Karanlıklı, yağmurlu bir gecede sahranın ortasında kalmış bazı insanların, ısınmak veya aydınlanmak için ateş, ya da bir fener, bir lamba yakarlar. Yaktılar amma, o ateşi veya lamba ve feneri fırtınadan koruyamadılar. Sonra, fırtına ve rüzgarın şiddetiyle, o ateş ve fenerleri söndü., akabinde kapkaranlık bir zulmet onları sarmış oldu; herşey karanlığa boğularak görünmez oldu. Öyle ki adeta herşey kendileri için ma'dum ve yok gibi oldu. İşte bu vaziyet içinde kalmış olan o adamlar; gecenin zifiri karanlığından, hem durgunluk ve sakinliğinden dolayı adeta sağırdırlar. Hem gecenin körleşmesi ve körleştirmesi yüzünden; ve yakmış oldukları ışıklarının sönmesinden ötürü de, sanki kördürler. Hem o vaziyette konuşacak bir muhatap ve yardım ve imdad edebilecek bir muğîsleri olmamasından, dolayısıyla istimdad edecek hiçbir yer ve kimseleri olmadığından, keennehü

dilsiz ve laldırlar. Hem o halden kurtulmak için geri gelmekten de çaresiz kaldıklarından adeta birer ruhsuz, cansız karaltı gibidirler.

İşte, şu temsil ile benzetmesi yapılan müşebbehünbihde, (benzetilende) birkaç esaslı noktalar var ki; anlatılmak istenen kimselerin haline, birkaç esasî noktalardan birbirine bakmaktadır. Mesela: Temsildeki zulmet, küfre bakmakta; ve temsildeki çaresizlik içindeki hayretli hal, münafıkların tezebzüb ile tereddüdlü hallerine; ve orada yakılan ateş de, buradaki münfıkların fitnelerine nazar ediyor. Ve daha buna göre kıyasla!..

[s42] Eğer desen: Temsilde bir nurdan, bir ışıktan bahsedilmiş, münafıkların herhangi bir nuru, ışığı var mıdır ki; temsil onların haline tamamiyle tatbik edilebilsin?..

Cevaben sana denilir: Şahısta nur ve ışık olmasa da, muhitinde bulunabilen ışıklar, ona nur ve ziya verebilmesi, ulaşılması mümkün olabilir. Muhitinde, etrafında nur bulunmasa da, kavim ve milleti içerisinde bulunabilir de, ziyalanması imkan dahili olabilir. Şâyet kavm ve kabilesinde de olmazsa; nev'inde, cinsinde bulunabilir ve onun bundan, dolaylı olarak istifadesi mevzu-u bahis olabilir. Faraza nev'i ve cinsinde de olmazsa, -üst kısımlarda izahı geçtiği üzere- o şahsın (her bir insan gibi) fıtratına tevdi' edilmiş olan "Hidâyet çekirdeği" nuruyla bir derece istifazası mümkündür.

Ey arkadaş! Eğer sen bu cevab ile ikna edilemedin ise; bir başkasının nazarına, düşünce ve anlayışına göre var olan ve o münafıkın lisânında, zâhir hal itibariyle; veyahut zâhirî olan bir imanla; bazı dünyevi menfaatlerin kendisine terettüb etmesi cihetiyle ve dolayısıyla onun bir istifadesi mümkün olabilir. Bu da olmazsa; onlardan başta iman edip, sonra irtidad etmeleriyle beraber, tesir noktasında hal ve vaziyetlerinde; bu da olmazsa, Nur kelimesinden murad, her hangi bir yol ve çeşitle İslâmdan, Kur'andan istifadelerine işaret etmiş olması cevazı mümkün olabilir... Nasılki temsildeki ateş, buradaki fitne ateşine işaret olduğu gibi... Hey arkadaş, sen eğer bu cevapla dahi razı olmayıp ikna olamadınsa; o zaman hidâyetin tenzili, indirilmesi imkanını, nazil olmuş menzilesinde kabul etme gibi bir hal ile istifadeleri düşünülebilir, ki اشْتَرَوُاالضَّلالَةَ

بِٱلۡهُدَىٰ (yani, onlar hidâyet ile dalaleti satın aldılar.) olan âyetin cümlesi buna işaret eylemiş. Çünki imkân ve ihtimal, temsilin yakın komşusudurlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18

Cümleler arasındaki münasebet

Amma bu âyetin cümleleri arasındaki nazm ve diziliş vechi ise şöyledir مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا cümlesinin nazm ve irtibatı, mevzu'un makamı ile münasebeti vardır. Evet, âyette temsili yapılan şu suret ile, ateş yakanın hali saff-ı evvel olan Kur'an muhataplarının -ki Ceziret-ül Arab sakinleridir- mukteza-yı hallerine mutabık gelmiş oluyordu. Çünkü onlar, temsilde gösterilen dehşetli haleti bizzat, ya da birbirlerinden işitmek suretiyle çok iyi biliyor ve o haletin te'sir derecesini ve müşevveşiyetli vaziyetini anlıyor ve hissediyorlardı.

Evet, Ceziret-ül Arab sakinleri gündüzde, güneşin yakıcı zulmü sebebiyle; gecenin serinlik ve karanlığına sığınıp, gece içerisinde -bilhassa eski zamanda- yolculuk yaparlardı. Geceleyin yaptıkları yolculukları esnasında, bazen gökyüzünün bulutlarla kaplanması sebebiyle; taşlık, sarp ve çetin yollara rastlayarak büyük zahmet ve meşakkatlere duçar olabiliyorlardı. Hatta bu sapa yolları onları helakete de götürebiliyordu. Hem bazı kereler vaki' oluyordu ki; geceleyin yaptıkları bu yolculukları esnasında, yolları sarpa uğrayıp; haşerelerle dolu mağaraların ve yarıkların eğri-büğrülüklerinin çıkmazlıklarında dolaşabiliyor ve dolayısıyla şaşırıp yollarını kaybedebiliyorlardı. İşte mezkûr vaziyette, yani o gibi engebeli, yarıklı yerde ve o tip karanlıklı, fırtınalı gece içerisinde bir ateşin yakılmasına, ya da bir fenerin ışıklandırılmasına haliyle çok muhtaç oluyorlardı. Tâ ki, arkadaşlarını görüp ünsiyet etsin ve silah ve eşyalarını görerek muhafaza altına alsınlar.. Ve tâ ki, yollarını keşfedip bulup, yolculuğa devam eylesin ve zararlı şeyler ve tehlikeli vaziyetleri görüp sakınsınlar. İşte bu haldeki o yolcular, ateşi yakarak

ışık ve ziyasını alma hazırlığına başlamışlarken, birden semavî bir afet onları kaptı ve ateşlerini söndürdü. Evet, onlar, o ateşin ziyasıyla reca ve ümidin kemalinde ve zafer anının zirvesinde iken, birden o semavî âfet ile sönen ateşleri yok olup ışıkları kaybolunca, mutlak yeis ve ümidsizliğin tâ dibine kadar düşmüş oldular.

İşte bu vaziyete Kur'an-ı Hakîm فَلَمّاَ اَضَاءَتْ مَاحَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ kavliyle nass edip ferman buyurmuştur. Yani bunu şöyle bil ki; bu âyetin başındaki ف "fe" harfi, şöyle işaret ediyor ki: Onlar etraflarını ve kendi kendilerini, ışık ve ziyasıyla müşahede edip görmek için ateşi yaktılar. Haliyle ateş ziya vermeye başladı. Bunlar o ateşin ziyasıyla sakin ve mutmain olmuşlarken; birden bir haybet ve mahrumiyet takib ederek, bu sakinliği mahveyledi. ümid ve emelleri suya düşüp gitti. Elbette ümid ve recanın husulü anında tam muzaffer olunmuşken, birden ve aniden kaybolup yok olmanın te'siri ne kadar şiddetli olacağı herhalde malumdur.

Sonra, şu فَلَمّاَ daki şu şartiyet ise; nurun, ziyanın sönüp gitmesinden dolayı, yeni bir ziyalandırmanın lüzûmluluğunu istilzam eyler. Fakat bu lüzumluluğun gizliliği (Yani âyette zâhir görünmemesi) onu izhar eyleyecek bir mukaddere işaret vermektedir. Şöyle ki: Onlar, vaktaki yaktıkları ateşleri ziya vermeye başladı ve o ışıkla etraflarını birazcık olsun gördüler.. Ve o ateş ve o ışıkla meşgul olmaya koyuldularsa da; bu ateşe layık vechiyle ehemmiyet vererek muhafaza içine alamadılar, ondaki nimetin kadrini de bilemediler, dolayısiyle uzun bir müddet koruyupta devam ettiremediler. O ateş nimeti de sönüp gitti. Zira gaflet eseri olarak, ateşin koruma vesile ve sebeplerini muhafaza etmekle değil, neticesiyle meşgul olmaları yüzünden

اِنَّ الاِنْسَانَ لَيَطْغَى .. اَنْ رَاَهُ اسْتَغْنَى

sırrıyla; **(1)** o ateşin sönmesini gerektiren, ehemmiyetsizlikle ona yaklaşım göstermeleri, onun devamsızlığına sebebiyet vermiş

oldular. Öyle ki, îzâenin, (ziyalandırmanın) kendisi bile, nurun kaybolup gitmesine adeta sebeb olmuş oldu.

Amma وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ cümlesi ise; nur'un, ışığın zeval bulma-sıyla, buna bağlı olan nimetlerin elden çıkıp gitmesinden gelen hüsranlarına işaretten sonra; zülumatın içine düşerek, üzerlerine nıkmet ve musibetlerin nüzulünden gelen hızlan, rüsvaylık ve perişaniyetlerine de bakan bu cümle evvelki cümleyi (nazm ve irtibat için) takib eylemiştir. Yani ki, (artık nur ve ışık bulma ümidi kalmadığı için, tamamen hızlana büründürülüp zulümat içerisinde bırakıldılar.) ma’nâsını ifade eder.

لاَ يُبْصِرُونَ cümlesine gelince, bil ki: insanoğlu karanlığın ortasına düştüğünde, ya da, karanlıklar onu sardığında, haliyle o da yolunu kaybeder. İşte o vaziyette arkadaş, yoldaş ve beraberlerindekileri görmekle birazcık sakinleşip teselli bulabilir. Eğer bunları göremezse; onun hakkında, sükûn ve durgunluk da, hareket gibi musibet olur. Belki daha vahşice ve vahşetzar bir tarzda ürküntülü olur.

Amma صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ cümlesi ise, bil ki; insan, bunun gibi belanın içine düştüğü zaman, tertip sırasıyla dört cihetten, necat için -az da olsa- teselli bekler, emel ve ümid besler durur.

İşte, **Evvela:** Etrafta olan köylülerden, ya da gelip geçen yolculardan; kendi aralarında birbirlerine seslenmelerini işitme ümidini besler ki; imdad istediğinde, sesini duyup imdadına gelsinler. Fakat, vaktaki gece lâl kesilmişcesine sakin ve sâkittir. Onun bu vaziyetinde kendisiyle sapsağırın arasında hiçbir fark olmadığından, ümid ve recanın tamamen kesilmiş olduğunu ifade etmek sadedinde, âyet صُمٌّ demiştir.

Saniyen: Mezkûr vaziyetteki o adam, bir ümid ihtimalini besler ki; çağırdığı vakit, ya da imdad istediği zaman; birisinin onun sesini işitip de imdadına yetişsin. Fakat vaktaki gece, sessizlik ve hareketsizlikten tamamen sağıra kesilmiş olduğundan; lisânlı ile lâl'in

(dilli ile dilsizin) arasında hiçbir fark kalmamış olduğuna, dolayısıyla ağızlarına taş ile vurulup bu ümid ihtimalinin de tamamen kesilmiş olduğuna işaret için âyet, بُكْمٌ der.

Salisen: O vaziyetteki şahıs; maksadının asıl hedefi olan o vaziyetten kurtulmaya işaret eden bir alâmetin, bir işaretin, ya da bir ateş parıltısının ve uzakta görünen bir ışığın görünmesiyle necat ümidini düşünür. Fakat gece karanlığının köraktırırcasına her tarafı kaplamış olmasından ve gece ise, adeta kör ve abus çehreli kesilmiş olmasından dolayı, gözlü ile gözsüz arasında bir fark kalmamış olmasından, onun bu emel ve ümidini de tamamen söndürmek için, âyet عُمْىٌ demiştir.

Rabian: O durumda olan bir insanın artık tek bir çaresi kalmış olur ki; o da geldiği yere geri dönmeye gayret ve çaba sarfetmesi ve buna çalışmasıdır. Fakat karanlık ve zulmetin zifirî dalgaları onu o derece sarmıştır ki; adeta bir bataklığa ihtiyarıyla girip takılan ve artık ondan kurtulmak için çıkış imkanı kalmamış bir şahıs gibi olduğu için, geriye rücû' imkanı dahi kalmamıştır. Evet, bazı haller ve işler olur ki; sen kendi ihtiyarınla ona gidersin, amma sonra geri dönüş için ihtiyar senden selbedilip alınır. Sen onu bırakmak istersin, amma o seni bırakmaz. İşte, Cenab-ı Hak Teala, onlara bu kapıyı da kapatmak ve yapıştıkları son ümid iplerini de kesmek için فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ diye ferman buyurmuştur.

Böylece; artık onlar hiçbir tarafta kurtuluş imkanı olmayan bir ye'sin ve bir vahşet ve ürküntünün, hareketsizlik, korku ve dehşetin içine düşüp kalmış olurlar.

---

(1): (Alâk Sûresi, 96/6,7) (Yani insanoğlu kendini müstağni, ihtiyaçsız gördüğü zaman, başlar Rabbisine karşı isyan etmeye)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Cumle-1

Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir

Amma az yukarıda taksimatı yapılmış cihetlerden üçüncü cihet ki, bu âyetin veya üç âyetlerin cümle cümle kaydlarının nazm, diziliş ve irtibatları keyfiyetidir.

İşte; مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا âyet cümlesine bak ki; nasıl onun kayıdları arasından nüktelerin kıvılcımları uçuşmaktadır gör! Evet, mesela: مَثَلُهُمْ deki مَثَلُ lafzı, münafıkların hallerinin garipliğine, kıssa ve hikayelerinin de bir u'cûbe olduğuna işaret eyler. Çünki مَثَلُ ile ifade edilip gösterilmek istenen şey, garipliği tazammun etmiş olmasından dolayı dillerde dolaşan, insanların birbirine nakl ve rivâyet eyledikleri ibret dersli bir keyfiyettir. Çünki, münafık halinin en hâs sıfatı garabettir. Hem sonra darb-ı mesellerin içinde esaslı bir kaidenin bulunmasından, bu gibi mesellere "Avamın hikmeti" ya da "umûm'un felsefesi" denilmiştir. İşte burada مَثَلُ den murad, onların garip sıfatı, âcip kıssaları ve iğrenç halleridir. Buna göre; burada münafıkların hali مَثَلُ ile ta'bir edilmesinde, mecaz olarak garabete bir işarettir. Bu işarette de şöyle bir remz bulunmaktadır ki; münafıkların vasıf ve sıfatlarının şanına layık olan şey, kötü ve zararlı hallerinin darb-ı mesel olarak anlatılması nev'inden lisândan lisâna nefret ve te'linle dolaşmasıdır.

Amma كَمَثَلِ deki ك ise

[s43] Eğer desen: Buradaki ك eğer hazfedilmiş olsa idi, daha çok beliğ bir teşbih olurdu. (Yani mesela: ك siz مَثَلِ الَّذِى tarzında bir ifade olmuş olsaydı) ona daha uygun ve en belâğatlısı olmaz mı idi?..

Cevaben sana denilir: Hayır, bu makamda en uygun ve beliğ olanı ك in zikridir. Zira, âyet onu sarahaten ifade etmesiyle, zihinler îkaz edilmiş olarak; temsil ve misâle tebaî bir nazarla baktıktan sonra, onun (misâlin) en mühim noktalarının merdivenlerinden geçer ve o noktalarla benzetilmesi yapılanın mühim noktalarına intikal eder.

Aksi halde, temsilin içine kasden dalarak, benzetilenin sıfatlarına temsilin ayrıntı ve inceliklerini tatbik etme vaziyet ve teşebbüsü fevt olmuş olurdu.

Amma aynı cümledeki ikinci مَثَلُ ise; temsilde geçen öylesi bir ateşi tutuşturup yakanın gariplik arzeden haliyle beraber, hiss-i umumîde varlık ve devamı bir darb-ı mesel hükmünde olup sürüp geldiğine işarettir.

Amma الَّذِى ise:

[s44] Eğer desen: Temsilde ateşi yakanlar cemaat olduğu halde اَلَّذِينَ değil, الَّذِى diyerek, burada bunu müfred yapmış, niçin?..

Cevaben sana denilir: Bir işde, bir meselede cüz' ile küll'ün, ferd ile cemaatin arasında müsavîlik olursa; ve ferdin (müfredin) sıfatında olan bir iştirak; ziyadelik veya noksanlık noktasında bir te'siri olmazsa, iki vecihle de (yani hem müfred, hem de cem' siğasıyla) caizdir. مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الْحِمَار âyet-i

celilesinde olduğu gibi... (Evet, zâhirî kaideye göre كَمَثَلِ الْحُمُرِ gelmesi iktiza eylerdi. Çünki "Himar" müfreddir)

Demek ki, ateşi yakmayı, cemaat oldukları halde, ifrad ile getirmesinde; , o dehşetli hali temessül ettirip, canlandırarak göstermeye ve iğrenç kabahatlarını tasvir ederken, o cemaatin her bir ferdinin o iğrenç kabahatta ayrı ayrı müstakil olduklarına işarettir. Yada, bu اَلَّذِينَ,الَّذِى imiş de, sonra ihtisar edilmiş الَّذِى yapılmış olabilir.

Amma اسْتَوْقَدَ kelamındaki س "sin", tekellüf ve taharriye işarettir. (Yani, o ateşi yakanlar, kendi ihtiyarıyla onu yakma hazırlığı külfetine çabalayarak girmişlerdir.)

Amma ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ deki بِنُورِهِمْ de olan zamîrin cem'iyle beraber اسْتَوْقَدَ nin müfredliği vaziyetinde şöyle latif bir remiz vardır ki; Bir ferd, bir cemaat için ve hepisinin namına ateş yakabilir. İşte, gel bak ki; ateşin yakılmasında ifrad siğasıyla, amma aydınlanma ve ısınma işinde cem' ile ifade eylemesi ne kadar latif düşmüştür değil mi?

Amma اَلْمِصْبَاحُ veya benzeri bir kelime yerine نَارًا kelimesini zikretmesinde, teklifin nurunda olan meşakkate işarettir. Aynı zamanda; münafıkların, zâhirî nur'un altında fitne ateşini yaktıklarına da bir remiz vardır.

Amma نَارًا deki tenvinin tenkiri ise, ateşe olan şiddetli ihtiyaçlarına, hatta her hangi bir ateş olursa olsun, aşırı derecede ona muhtaç olduklarına bir imadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Cumle-2

Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi

Ve bundan sonra, sen gel şu فَلَمّاَ اَضَاءَتْ مَاحَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ cümlesi etrafındaki incelik ve letâiflere de nazarı bir çeviriver de bak, tâ göresin ki; cümledeki kaydlar, maksad ve garazın esası olan o dehşetin zulümatını nasıl aydınlattığını gösteriyorlar. Ayrıca da, üst taraftaki "Dördüncü Mesele"de **(1)** *"Kelamın kuvveti, onun kayıtlarının arasındaki cevaplaşmalarındadır"* diye olan hükmün buna ve buraya da baktığını işitmiş ve görmüştün.

İşte, فَلَمّاَ daki ف "Fa" nın atıflığı ise; temsildeki adamlara mutlak ye'sin hücumu ardından, ümid ve recanın kemali ta'kip eylediğine bir îmadır. (Yani: Onlar gecenin zulümatı içerisinde kaldıklarında, mutlak bir ye'se giriftar olup müstağrak olmuşlarken, kalktılar bir ateş yaktılar, bu ateşin ışığıyla ümidin kemaline kavuştular zannettiler)

Amma لَمّاَ harfi, edatı ise; müstakim olan istisnaî bir kıyası tazammun ettiğinden, aynı zamanda öngörülen şartiyenin (yani "vaktaki" diye şartlılığının) tahakkukuna da delalet etmesiyle; ardından gelecek "talî" nin, yani neticenin de tahakkuk eyleyeceğine, dolayısıyla tesellî ümidini kat'etmiş olduğuna işaret eder. (Yani ki, temsilde ateş yakanlar, o ateşin ışığıyla vaktaki aydınlandılar, arkasından Cenab-ı Allah onların nurlarını, ışıklarını söndürüvererek, alıp götürdü.)

Amma اَضَاءَتْ ise, yakılan ateşin ısınmak için değil ışıklanma, aydınlanma için olduğuna işaret eder. Ayrıca kelimenin vaziyeti ve lisân-ı remzi, dehşetin şiddetine de bakmaktadır. Zira, o izae, ziyalandırma; mehalikin onun ile görünmesinden dolayı, o ışık o tehlikeli şeylerin mevcudiyetlerini bildirmekten gayrı bir faide vermemiştir. Eğer ateş ışığı olmamış olsaydı; belki nefis muğalatlarla kendini teskin edebilme ihtimali olabilirdi.

Amma مَاحَوْلَهُ ise, onların dört taraflarını dehşetin sarmış olduğuna ve altı cihetten hücuma geçen zararlardan ancak o ateşin ışığıyla korunmanın lüzumuna işarettir.

Amma ذَهَبَ kelimesi, şartın cezası olduğu için; "yani âyette فَلَمّاَ ile, vaktaki yakılan ateş, onların etraflarını ziyalandırdı" ifadesiyle, cümlenin kuruluş karakterinde şartlı bir ziyalandırma olmuş oluyor. Bunun menfî cezası, yani karşılığı ise; o ışık ve ziyanın gitmesi, giderilmesi bunun ceza-üş şartıdır. Hem ذَهَبَ nin, yani "gitti" nin bir lazımı olması gerekir.

Bu lüzumun gizliliği de, -az üstte izahı yapıldığı üzere- onlar, o ışığın (ve burada münafıklar, hidâyet nuru ışığının) taahhüdünü üstlenmedikleri ve ondaki büyük nimetin kadrini bilmedikleri için; ziyalanma ve ışıklanma nimeti ellerinden alınmış oldu. (Yani: Kapkaranlık gecenin içerisinde, onlara nurun ziya nimetini verdi. Amma onlar bunun taahhüdünü yaparak ve koruma tedbirlerini alarak muhafaza edemedikleri için; o ışık nimeti tamamen ellerinden alındı.) Hem o ışığa karşı gösterdikleri ziyadesiyle sevinme ve ferahlanma; onlara bunun muhafaza taahhüdünü unutturdu. Cenab-ı Allah da onlardan onu aldı.

Amma ذَهَبَ اللهُ da ذَهَبَ nin Allah'a isnad edilmesinde, iki çeşit reca ve ümidin de kesildiğine işarettir:

1-Tamirin ümid ve recası..

2-Rahmete karşı beslenen ümid..

Zira, evvela âyet, o afetin semavî olduğuna işaret eylemiştir ki, tamire kabil olmadığına, onlara verilen ceza dahi kişinin kendi kusurunun cezası olduğuna işaret ve remzetmektedir. Bu yüzden Cenab-ı Allah da, o ni'meti onlardan alıyor.. Ve o ni'metin (temsilde ateş ve ışık nimetinin, tatbikatta ise hidâyet nuru ni'metinin) onlardan alınmasıyla da, sebeplerin inkıta'ı demek olduğuna göre; hararetli bir ümid ile sarılmış oldukları Rahmet emelinin ipi de kesildiğine remzetmektedir. Evet, çünkü hakkı iptal etmek için, Hak Teâla dan yardım ve muavenet istenilmez.

Amma ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ deki بِنُورِهِمْ ün başında olan ب ise, temsildekilerin saplanmış oldukları bataklıktan kurtulup da geriye dönüş ve necatın imkansızlığından gelen yeislerine işarettir. Evet, Zat-ı Zülcelal olan Allah'ın ahz ederek alıp götürdüğü şeyin, geri alınması mevzu-u bahis olmadığının; ذَهَبَ بِهِ (yani onu alıp beraberinde götürdü.) ile, اَذْهَبَهَ (yani; aldı gönderdi).. Veya ذَهَبَ (yürüdü gitti) nin arasındaki beyyin ve açık farka işaret etmek içindir. Zira birinci ma’nâdaki ifade, (yani ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ) ifadesi, geri dönüşün imkansızlığını, diğer üç ma’nâlar ise, geri dönüş imkanının bulunabileceğini ifade ediyor.

Amma نُورِ nin ifade tarzında, onların sırat üstündeki hallerinin hatırlatılmasına da latif bir işaret vardır.

Amma نُورِهِمْ deki هِمْ izafesinde, -ki ihtisası hâs işareti ifade eder- onların o haldeki şiddetli teessürlerine işarettir ki, yalnız bir ateşlerinin sönmesi de çok şiddetli teellüm verdiği halde; hele hususiyle sair insanların ateşleri yanarken, onun ateşi sönerse, daha da çok şiddetli elem verir.

İşte, وَ لِلّٰهِ دَرُّ التَّنْزِيلِ Tenzil’in belagat fünûnunda göstermiş olduğu şu harika, latif nüktelerine bak, Bârekallah! de. Evet, görüyorsun ki; Kur'anın bu âyetinin cümlelerindeki heyet ve vaziyetleri, nasıl burada küllî ve en büyük garaz ve maksad olan "Yeis" ile birlikte "dehşet"e de teveccüh ediyorlar. Adeta, bir çok vadilerin kesişip buluştukları kavşaktaki bir havuz gibi olup, bütün kelimelerin heyetleri ona geliyor ve ona boşanıyor.

---

(1): Dördüncü Meseleden murad, üst tarafta "Bir fasıl ve bir mukaddeme" başlığı altındaki bölümün ortasında yeralan "Dördüncü Mesele"dir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Cumle-3

Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı

Ve sonra gel, وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ لاَ يُبْصِرُونَ cümlesi içine im'an ile nazarı sal! İşte bak, en baştaki و (vav) şöyle bir işaret veriyor ki; onlar, iki hasaretin mabeynini cem'edip birleştirmişlerdir. Yani ki: Onlardan ziya selbedilip alındığı gibi; zulmet ise kendilerine giydirilmiştir. Ya da, ziyayı atıp, zulmeti giymişlerdir.

Amma تَرَكَ yerine اَبْقَى ya da benzeri bir kelimeyi kullanmaması ise, işarettir ki; onlar o halette ruhsuz bir cesed, ya da içsiz bir kabuk gibi olmuşlardır. Bu halde onlar için artık yapılacak bir şey kalmamış demektir. Şâyet bir şeyler yapılacak olursa da, o da onları kendi hallerine terketmek ve sırt üstü bırakıp gelmektir.

Amma فِى ظُلُمَاتٍ deki فِى ise, remzediyor ki; artık onların nazarında herşey yok olmuş, kalan tek bir şey var; o da ademin, yokluğun ünvanı olan zulümattır, karanlıklardır. Demekki bu zulmet, onlara artık bir zarf, bir kap ve bir kabir olmuştur.

Amma ظُلُمَاتٍ deki cem' siğası ise, îmadır ki; gecenin siyah karanlığı ve bulutun kesif zulmeti onların ruhlarında bir yeis ve havf zulmetini doğurduğu gibi; bulundukları mekanlarında da bir tevahhuş, bir ürküntü ve bir dehşet karanlığını bırakmış; ve zaman

ve vakitlerine de bir sağır sükûn ve sükût zulmetini musallat kılmıştır. Yani, bu hallerinde onları çeşitli ve renkli zulmetler ihata eylemiştir demektir.

Amma ظُلُمَاتٍ deki tenvin-i tenkîri ise, îmalıdır ki; onların şu içinde bulundukları karanlıklı haller ve vaziyetler kendilerinin meçhulüdür. Yani tanımadıkları, görmedikleri bir haldir. Dolayısıyla bu gibi hallerle ülfetleri sebkat etmiş değildir. Öyle ise, başlarında olan bu haller pek şiddetli ve müdhiş bir vak'adır.

Amma لاَ يُبْصِرُونَ ise, musibetlerin temel esasına bir tansistir. Yani, seksiz olarak o musibetlerin ana esasını kat'î bildirme ve göstermedir. Zira gözleri görmeyen bir kişi, bir şahıs, belaları en çok gören ve çekendir demektir. Ve basarın kaybedilmiş olması demek, musibetlerin en hafisi ve gizlisini görüyor demektir.

Amma لاَ يُبْصِرُونَ deki mudari'lik, yani Türkçe ile; "onlar görmüyorlar ve görmeyecekler" ma’nâsında hali ve istikbali içine alan mudariliği ise, onların halini, hayalin gözü önünde tasvir ve temsil etmek içindir, tâ ki dinleyici, o dehşetli vaziyetlerini görsün de vicdaniyle de mütehassis kalmış olarak hissen de müteessir olsun.

Amma لاَ يُبْصِرُونَ de mef ûlün terkedilişi, **(1)** umûmileştirmek içindir, şöyle ki:

1-Onlar, menfaatlerini görmüyorlar ki muhafaza etsinler.

2-Tehlikeli hal ve işleri görmüyorlar ki, onlardan hazer edip kaçınsınlar.

3-Karşılıklı olarak arkadaşlarını göremiyorlar ki. Onlarla ünsiyetlenip teselli bulsunlar, adeta herbirisi kendi başına yalnız, garip ve tekdir.

---

(1): (yani, âyetin bu cümlesi: "Onlar zulmetler içerisinde göremiyorlar" diyor. Mef ûl olarak neyi göremediklerini bildirmiyor, söylemiyor. Bu halde "mef ul" terkedilmiştir)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-17-18 : Cumle-4

Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

Ve şimdi gel, صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ nin cümlelerine atf-ı nazar kıl da, gör ki: Aralarında neyi ve neleri çağrıştırdıklarını işitip duyasın. Evet, bu "dört şeyler", yani sağırlık, dilsizlik, körlük ve geriye dönmemezlik halleri; temsil edilenle, temsildeki hali yaşayanın arasında müşterek bir haddir.. Ve bu ikilerin arasında bir berzahtır; ve bu dört şeyler her iki guruba da müteveccihtirler ki, her iki tarafın hallerini dile getiriyorlar.. Ve adeta her iki tarafın ayineleridir de, şe'n ve işlerini sana gösteriyor ve kıssa ve hi-kayelerinin neticelerini sana işittiriyorlar.

Amma temsil edilen, yani temsilde gösterilen tarafa bu dört şeylerin nasıl baktıklarını görmek istiyorsan;

Bil ki; temsil de gösterilen o gibi musibetli hallere düşenin kurtuluş ümidi ise:

Evvela: Bir kurtarıcının sesini işitmekdir. Lakin gecenin ebkemiyeti, yani çok ziyade lallık ve dilsizliği kendisininde pek ziyade bir sağırlığını istilzam etmiş.

Saniyen: Birinci ümid tahakkuk etmeyince, ikinci bir ümid çaresi olarak bir yardımcıya kendi sesini işittirme işi belirir. Amma gecenin esammiyeti (taş gibi sağırlığı) kendisininde çok çok dilsizlik ve lallığını iktiza eylemiş.

Salisen: Sonra üçüncü bir çare olarak; bir ateşi ya da uzakta görünen bir parıltı da olsa bir ışığı görmek suretiyle yolunu bulmak

ümidi belirir. Lakin gecenin kör karanlığı onunda körlüğünü netice verdiği için, etrafta hiçbir şey görünmüyor.

Rabian: Ve sonra, en son bir ümid ve çare olarak; geldiği yere dönme emeline yapışıyor. Fakat vâesefaki, o kapıda çokdan kapanmıştır. Çünki bunun hali; bir bataklığa saplanan birisinin, her harekelendikçe batmakta olan halini andırmaktadır.

Amma aynı temsil ile gösterilenin haline tatbik noktasından bakış cihetine gelince;

Bil ki, münafıklar vaktaki küfrün ve nifâkın karanlıkları içerisine düşmüş oldular. Bunların da küfür ve nifâkın zulümatından kurtuluş imkanları, tertip sırasıyla yalnız dört yol iledir.

Birinci Yol: Onlara başlarını kaldırıp hakkı dinlemek ve Kur'an'ın irşâdına kulak verip işitmek düşer. Lakin vaktaki nefs ve hevanın gulgulesi (sürükleyen akıntısı) Kur'an sadasının gelipte kulaklarının içine girmeye mani' ve engel olmuş., ve nefis ve hevanın tehevvüsü dahi bunların kulaklarından tutup, hak yolundan çekip çıkarmıştır. Bu vaziyette Kur'an-ı Hakîm de صُمٌّ diyerek menfi haberle onlara haykırıp bu kapının kapalı olduğunun işaretini vermiştir., ve bu işaret içinde; onların kulakları adeta koparılmış olup, kulak yerinde bir takım çirkin deliklerin kalmış olduğuna, ya da başlarının iki yanından asılı, sarkık bir kerih et parçası suretinde kalmış olduğuna ima etmektedir.

İkinci Yol: O vaziyette onlara lazım olan budur ki: Başlarını eğip, vicdanlarıyla müşavere ederek, hakkı ve doğru yolu bulmak için sorup sual etmeleridir. Lakin vaktaki inad, onların lisânlarının elinden tuttu.. hıkd (yani kin) dahi arkadan iterek lisânı alıp ağızın iç kısmına çektiler.

İşte bu vaziyette Kur'an-ı Hakîm de بُكْمٌ kavliyle ağızlarına taş vurarak, bu kapının dahi yüzlerine kapatılmış olduğuna işaret eyledi.. Ve bu işaret içinde onların hakkı görüp ikrar etmeye karşı dilsizcesine sükutla karşılamaları adeta, lisânı koparılmış gibilerin durumunda kaldıklarına ve artık bu ağız, içindekinden, yani lisândan

boş bir mağara heyetinde kalıp yüz için çirkin bir vaziyet arzeden bir halde olduğuna remzetmektedir.

Üçüncü Yol: O vaziyetteki münafıklara ibret nazarlarını etrafa salmaları lazımdırki; afakî delileri toplayıp getirsin, fakat ne çareki; teğaful, kendini aldatma gibi haller elini onların gözleri üstüne koymuş kapamış... Ta âmî de (hak ve hakikati görememe ve manen körleşme) onların nazarlarını geri döndürüp kovarak göz çukurlarına hapseylemiştir. İşte bu vaziyette de Kur'an-ı Hakîm عُمْىٌ dedi. Yani, artık onların bu yoldan dahi körleşerek mahrum kalmış olduklarına işaret eyledi.

Ayrıca burada, yani عُمْىٌ de teşbih edatının hazfı ile; (mesela: كَعَمْيٍ veya مِثْلَ عُمْيٍ demeyip, edatı hazf ederek عُمْىٌ demesiyle) şöyle remz ediyor ki; kafanın, başın nurları olan gözleri, sanki kökünden kal'edilmiş ve sökülüp çıkartılmış da cephelerinde çirkin ve şevhâ çukurlar olarak kalmışlardır.

Dördüncü Yol: Münafıkların şu içinde bulundukları vaziyetlerinde kendi kabih olan hallerinin çirkinliğini bilip tanımaları icab ediyor ki, ondan nefret edip pişman olsunlar ve ardından tevbe edip dönsünler. Fakat vaktaki fıtratları (su-i ihtiyarlarıyla bozulmuş olmasından ve heva-yı nefis ve şeytanın kendilerine galebesinden; nefisleri ısrarla o çirkinlikleri onlara süslü, sevimli ve hoş gösterdi. Kur'an dahi bu makamda لاَ يَرْجِعُونَ dedi. Yani, en son yollarının da kapanmış olduğuna işaret eyledi ve bu işarette onların kendi ihtiyarlarıyla düşmüş oldukları bataklıktan çıkmada ise, artık bir ihtiyarları, bir tercihleri kalmamış olduğuna remzetmektir ki, bunların hali de tıpkı kum deryasına saplanıp kalmış muztar ve çaresiz bir şahsın hali gibidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاۤءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِۤى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّمَاۤ اَضَاۤءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَ اِذَاۤ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاۤءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Önceki ayetlerle münasebet
Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 19
Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 20
Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir
Semadan yağmur yağması meselesi
Cümle 2: Onda karanlıklar vardır
Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek

Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar
Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır
Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak
Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...
Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi
Cümle 9: Allah herşeye kâdirdir

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ey aziz bilmiş ol ki: Şu âyette (iki âyette) dahi "üç vecih"den medar-ı nazar olacak yönleri vardır. Bunlar:

1-Önceki âyet ile nazmı, dizilişi ve irtibatı..

2-Kendi cümleleri arasında intizamlı münasetli dizilişi..

3-Cümle cümle heyetleri arasında olan birbirlerine bakışları.. Bunun meseli, numunesi; saatleri, dakikaları ve saniyeleri sayan millerin arasındaki irtibat ve münasebetleri gibidir.

Amma şu âyet ile (iki âyet) önceki âyet arasında olan nazm vechi ise: Bu âyette yine temsili tekrarlaması ve tasvirdeki izahı itnab edip uzatmış olmasıdır. Bu ise, münâfıkların dehşet ve hayretleri içerisindeki hallerinin iki nev'e ayrıldığının tasvir edilmesine işaret içindir.

İşte birinci temsilin hülasası şöyledir:

Münâfık olan şahıs, vucûd sahrasında kendi kendini, arkadaş ve sohbet-nişinlerinden ayrı düşüp tek başına ve kâinat cemiyetinden tardedilmiş, hakikat güneşinin hüküm ve te’sirindende hariç kalmış görüyor. Onun nazarında herşey ma'dum ve yokdur. Umum mahlukatı da kendine ecnebî ve yabancı görüyor. Bu vaziyette umum mevcudat onun nazarında sâkin ve sâkit, suskun ve cansız bir halde olup; vahşet, ürküntü ve humud da (sönmeklik) onları istila etmiş bir haldedir.

İşte acaba bu korkunç ürküntülü hal ile yaşayan bir münâfık nerede?.. Nur-u iman ile bütün mevcudatı kendine samimi ahbablar suretinde gören ve umum kâinatla musahabet edip arkadaşlık Kur'an bir mü'min'in hal-i şifakârı nerede?!.

İkinci temsilin hülasasası da şudur:

Münâfık olan şahıs zanneder ki; âlem bütün eczasıyla kendisinin üzerine ve aleyhine kötü haberlerle haykırıyor.. Belalarıyla onu tehdit ediyor.. Hadiseleriyle ona sayhalar savuruyor.. Afet ve musibetleri ile de onu her taraftan sarmış vaziyettedir. Öyle ki, adeta bütün neviler kendisine düşmanlık etmek üzere ittifak etmiş gibidirler de; yararlı işler, menfaatli haller kendisine zarar verici düşmanlara inkılab etmiş haldedir. İşte bu halet ise, -sabıkan geçtiği üzere- "istimdad noktası" ile "istinad noktaları”nın yokluğundan, kaybedilmişliğinden neşet etmektedir.. Ve işte acaba münâfıkın şu kapkaranlık hal-i pürmelali nerede?!. Sonra imanın nuruyla bakan bir mü'minin kâinattan işittiği tesbihatlı ve tebşiratlı sadalarının meydana getirmekte olduğu huzur ve saadet hali nerede?!:

Hem yine bu iki âyetimizde (önceki âyetle bu âyette) iki defa temsil üslûbunun tekrarlanmasında, münâfıkların iki tabakaya inkısam ettiklerini ve birinci tabakası: Birinci temsildeki hale münasib düşen aşağı, âmî kısmına.. İkinci tabakası ise: İkinci temsile muvafık olan mütekebbir ve mağrur kısmına îma etmektedir.

Amma sami'e nazaran bu temsilin kendi makamı ile olan münasebeti şudur ki: Kur'anın ilk muhatabları olan saffı-ı evvel insanlar, düz ve geniş sahra ehli olup; sahrayı minder, göğü de çadır bezi gibi yaparak fıstat ve çadır edip hayat süren (yani: Düz sahra ehli çölde yaşayan insanlar, bilhassa eski zamanda medeniyet ve şehirlilikten uzak, nerede olsa konup barınan insanlar hep düz yerde yattıkları için bu tarzda teşbih yapılmıştır.) o insanlar hemen hemen hepsi temsilde gösterilen hali, ya kendileri bizzat yaşayarak, ya da ebna-i cinsinden ayn-ı tarz hayat sürenlerden işitmiş ve duymuş olduklarından; hiss-i umumî bu temsil ile ünsiyet içinde olması noktasından, köklü bir darb-ı mesel gibi mezkûr halden teessür duymalarıdır.

Amma ikinci temsilin birinci temsil ile münasebet ve irtibatı ise açıktır. Zira her ikiside bir çok noktalarda ittihad içinde olmalarıyla beraber bu, onun tekmil ve tamamlayıcısı mesabesinde kalıyor.

Amma temsilin içindekilerine benzetilenin münasebeti ise, beş vecih iledir. O vecihler de şöyledir:

1-Her iki tarafın, yani hem temsilde tasvir edilenlerin hem de ona benzetilenin yüzlerine bütün kurtuluş yollarının kapanmış olmasıyla, şiddetli hayret ve şaşkınlık içerisine düştükleri ve kurtuluşun çare ve sebeplerinin kendilerinden kesilip kaybolmuş olması..

2-Temsilde gösterilen hali yaşayanlarla, temsil ve benzetme ile haline işaret edilen münâfıkın hali, her ikiside pek şiddetli bir korku içine düşmüş olmalarıdır. Hatta bunların her iki tarafı da hayal eder ki; bütün mevcudat kendilerine düşmanlık etmek üzere ittifak etmiş olarak hayatlarının bekasından bir an bile emin olunamaz bir haldedir.

3-Her ikiside dehşetin en şiddetli hali içerisine düşmeleri ile, aklın ihtibalini (oynatmasını) ve fesadını netice vermiş olduğundan, tebellühe yani bunaklık ve oynatmaya kadar gitmişlerdir. İşte bunların hal ve vaziyetleri; kılınç parıltısını gördüğü zaman kendini korumak için (!) gözünü yuman..ya da tüfenk sesini duyduğunda yaralanmaktan uzak kalayım diye kulaklarını tıkayan., veyahutta güneşin batmasını istemiyen adamın, feleğin çarhı devredip dönmesin diye saatinin zenbereğini tutan adamların haline benziyor. Ne kadar ahmaklık değil mi? Evet çünki: Saika, yıldırım ve şimşek, kulakların tıkanmasıyla sıçrayıpta gitmiyor. Yakıcı ve, yandırıcı olan yıldırım da, gözlerin yumulup kapatılmasıyla, acıyıp da hareketini durdurmuyor.. Evet onların bu vaziyetteki hallerinden görünen şey odur ki, artık kendileri için tutunacak birşeyleri kalmamıştır.

4-Güneş, yağmur, ziya ve su nasıl ki çiçeklerin hayat kaynağı, bitkilerin mürebbisidirler. Aynı zaman da, ölmüş şeylerin lâşelerin taaffününe ve kazuratın, posaların da kokuşmasına sebeptirler. İşte onun gibi rahmet ve ni'metlerin dahi kendilerini ona muhtaç bilerek bekleyen ve tam isteyen layık mevki'lerine tesadüf etmezse ve bunların kıymetini takdir edip bilenlere rast gelmezse; zahmet ve azaba inkılab edebiliyorlar.

5- Nasıl ki, cüzlere tatbik etme işi nazara alınmaksızın temsilli istiarenin in'ikadında (yerine oturmasında) asıl olan şey, temsilin kendisi ile ona benzetilenin arasında olan iki mealin tenasüplüğünün

bulunmasıdır. Öyle de: Burada da ikisinin eczaları arasında münasebet bulunmaktadır.

Zira âyetin temsilinde كَصَيِّبٍ diye zikredilmiş olan yağmurlu bulut, nasıl nebatatın hayâtıdır; onun gibi İslâmiyet dahi, ruhların hayatıdır. Hem temsilde "berk ve ra’d" ise, burada vaad ve vaide işaret ediyor., ve temsilde olan (zulümat) da, burada sana küfrün şüphelerini ve nifâk'ın şeklerini göstermektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 19

Amma cümlelerin arasındaki nazm vechi ise:

Bilmiş olki: Vaktâ ki tenzil, اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ dedi ve bununla şöyle işarette bulundu ki: Münâfıkların hali, öylesi kimselerin haline benziyor ki; vahşetli ve korkunç bir sahrada, karanlık bir gecede, şiddetli yağmur altında yolculuk yapmaya muztar ve mecbur kalmışlardır. Gecenin karanlığı ve yağmurun şiddeti o derecededir ki; damlaları havadan süratle yere inmesiyle, musibetlerin kurşunu gibi isabet etmektedir. Cevv-i hava ise, yağmurun kesretinden dolayı adeta baştanbaşa su ile dolmuş deniz vaziyetindedir.. İşte bu hali işiten dinleyicinin zihni harekete geldi; ve صَيِّبٍ (yani yağmurlu bulut) aslında merğub ve istenilen bir rahmet iken, korkunç bir musibet halini almasının sebebi hakkında izahlayıcı bir beyanın intizarında iken; Kur'an-ı Hakîm o halin dehşetini tasvir etmek için: فِيهِ ظُلُمَاتٌ dedi. Bu ifade ile şöyle işarette bulundu ki; yağmur nasılki bulutun ve kesafetin zulmetine bir zarftır. Onun gibi; yağmurun umumîliği ve çokluğu ve ihatadarlığı hasebiyle de, adeta gecenin kırılmış dağılmış ve yayılmış olan siyah dalgaları içerisinde kara katreler halini aldığı için, buna da bir kap ve bir zarf olmuştur.

Ve sonra hiçbir sami' bulunmaz ki فِيهِ ظُلُمَاتٌ lafzını işitsinde, onun beyan ve izahına muntazır kalmış olmasın. İşte

mütekellim sami'in zihninden adeta "ra’d"ın sadasını işitmiş olarak, hemen derakab وَ رَعْدٌ dedi. Yani temsildeki kimsenin ve buna benzetilen münâfıkın hali, daha da çok korkunç olacağına ve şiddetlendirileceğine işaret eylemiş oldu. Yani ki, mevcudatın Emiresi olan sema, bunların helakleri için (Rabbisinin emriyle) azmetmiş de; ra'dıyla üstlerinde müthiş sayhalar atıp haykırmaktadır. Evet münâfıklar dahi; mezkûr dehşetin içine düşmüş ve musibete giriftar olmuş olan temsildeki şahıslar gibidirler. İşte o vaziyette hakikat olarak birbirleriyle yar-dımlaşmakta olan kâinattan, kendilerine zarar dokundurmak üzere ittifak etmişlercesine; adeta mevcudatın sükûnu altında müz’ic bir hareket ve sükûtu tahtında müthiş, heybetdar bir nutuk bir konuşma olarak tahayyül eder. İşte bu şahıs, gök gürültüsünü işittiği zaman tevehhüm eder ki; ra’d kendisini tehdid için konuşuyor, üstünde sayhalar savuruyor. İşte bu vaziyette olan şahsın kapılmış olduğu havf sebebiyle, işitilen bütün ses ve gürülteri kendisinin aleyhindedir zanneder.

Bundan sonra, dinleyici ra’dın ismini işitir işitmez, kendi zihninde onun daimî arkadaşını gözlemeye başlarken, "Berk" (şimşek) hemen parıldamaya başlıyor. Kur'an-ı Hakîm de bu makamda وَ بَرْقٌ diyerek; tenvin-i tenkirî ile şimşeğin garip ve acip bir hadise olduğuna işaret eyledi. Evet hadd-i zatında Berk, acib bir hadise olduğu şüphesizdir, kat'îdir. Çünki onun doğup parıldamasıyla; zulümattan teşekkül etmiş olan bir alem ölürcesine toplattırıp dürülür, ademe atılır. Ve ansızın sönüp ölmesiylede, tekrar zulümattan bir alem dirilerek haşr olur. Güya ki şimşek, bir ateşdir de söndüğü anda dünya dolusu bir duhanı miras bırakır da gider. Demekki mezkûr hale giriftar olan şahıs, şimşeği gördüğünde ona düşen şey, dikkatle nazar eylemesidir. Ülfet ve alışkanlığa bina edilmiş sathî bir nazarla bakmamasıdır.. tâ ki, Kudretin sun'u üstündeki perdeler aralansın, meydana ve zâhire çıkmış olsun.

İşte bunun böylece tasvirinden sonra, sanki sami'in zihni harekete gelerek soruyor: "Peki acaba temsilde gösterilen o pek müdhiş haldeki şahıslar nasıl hareket ediyorlar., ve ne yapıyorlar., ve ne gibi bir şeye teşebbüs ediyorlar.?"

Kur'an-ı Hakîm de bu gibi mukadder zihnî suallere cevaben:

يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ

onlar için hiçbir sığınak, dayanak ve necat mahalli bulunmadığına işaret eyledi. Hatta onların hali, suda boğulmak üzere olan birisinin tutunamayacak şeylere de el atıp tutunması gibi hareket içerisindedir. İşte bu halin dehşetinden dolayı kulaklarını kapamak için parmak uçları yerine, parmaklarının tamamını kulağın içine sokarcasına istimal ediyorlar. Yani adeta o dehşetli hal ellerine şiddetle vuruyor öyle bir acıtıyor ki; o ağrıdan parmaklarını ağızları yerine kulaklarının içine sokmak istiyorlar. Hem şaşkınlıkla budalalaşmalarından ne yapacaklarını şaşırmış olarak; yıldırım isabet etmesin diye kulaklarını tıkıyorlar.

Sonra sami', bunu da dinledikten sonra; zihni meseleyi biraz daha yakından öğrenmek için soruyor ki: "Şu mevcud musibet, müstevlî olan umumî bir musibet midir? Yoksa hâs bir mevkiye aid bir hadise midir? Eğer hâs bir hadise ise, belki bir ümid ışığı beklenebilir?.."

Kur'an-ı Hakîm buna da cevaben وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ diyerek; o musibet (kâfirler için umumî ve muhit olduğunu beyan buyurdu.) Yani şu musibet, onların ni'metleri küfran ve inkârla karşılamalarına mukabil bir cezalarıdır. Bu ceza ile; Allah ü Teala onların cumhûrda, yani umum mevcudatta tevdi' edilmiş olan İlahî kanundan serkeşlik edip şuzûz ettikleri için tutturup cezaya çarptırdı.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 20

Sonra dinleyici makamında olan sami', ra'dın şiddetli savtını işittiğinde kalbine dönüp konuşuyor: "Acaba aydınlatarak yolu göstermekte şu şimşeğin ışığı bunlara bir faide vermiyor mu?.."

Kur'an-ı Hakîm buna cevaben:

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ

diyerek ra'dın, gökgürültüsünün onlara karşı gösterdiği adavet ile işitme, duyma imkanları -müthiş savttan- kalmadığı gibi; şimşekde onlara hasm-ı can olarak vermiş olduğu çok keskin, müdhiş ziyasıyla onların gözlerini kamaştırıp kararttığına işaret eyledi.

Daha sonra, temsildeki adamlara karşı buğz ve düşmanlık etmek üzere kâinatın mevcudatı her taraftan cevaplaşmalarını duyduktan sonra sami'in zihni bu defa şöyle istifsarla çağırıyor: "Peki acaba bunların hali nereye varacak?. Ve ne yapacaklar?. Ve şimdi ne yapıyorlar?. Ve ne ile meşguldurlar?."

İşte buna da cevaben, Kur'an-ı Mu'ciz:

كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَ اِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا

diyerek, bu haldeki adamlar müşevveş, sergerdan, mütereddid ve mütehayyir bir halde bulunduklarını..ve kurtuluş ve onun yolunu gösteren herhangi bir işareti için en küçük bir fırsatı dahi değerlendirdiklerini ve en ufak ve görünmez en ince bir yolu da

gösteren en edna bir görüntüyü dahi gözlediklerini ifade eyledi. Demekki o durum ve halde olan bu adamlar, şimşeğin her parıldayışında ayağa kalkarak yürümek için harekete geçtiklerini, lâkin o hareket; ruhlarının ızdırabından, başı kesilmiş hayvanın hareketi cinsinden olduğunu beyan etti. Buna rağmen, yine onlar şimşeğin her parıldamasında, belki ışığından istifade ederiz diye -faidesizliğini bildikleri halde- bir iki adım atıyorlarsa da; fakat her parıldama arkasından derakab bir zulmetin gelip, onları gaşyedip, müthiş şaşkınlık içerisinde bırakmasıyla, yerlerinde donup kalıyorlar.

İşte istima' makamındaki zat, bunu da böyle dinledikten sonra; bu defa şu gelen suali istifsar yoluyla sormaya hazırlanırken; "yani niçin ölüp gitmiyorlar? Ya da büsbütün körleşip sağırlaşmıyorlar ki, bu ızdırab ve azaptan kurtulsunlar?." diye sormak isterken;

Kur'an cevap verdi;

وَلَوْ شَاءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ

Yani onlar, içinde bulundukları ızdırabtan kurtulmaya müstehak değillerdir. Onun için meşiet-i İlahiyye onların öldürülmesine taalluk etmiyor. Eğer taalluk etmiş olsaydı, işitme ve görmelerini alır götürürdü. Fakat semi'in yerinde bırakılmasında ikâbı işitip duymak; ve görmenin bekasında azabı müşahede etmek noktasından; Allahü Tealanın kanunu dairesinden şüzûz eden ve ona karşı serkeşlik edenler için en muvafık iştir, muameledir.

Sonra vaktaki bu kıssa birkaç noktayı ihtiva eylemesiyle ve bu noktaların ayrıntılı bölmelerinde istidrâdî bir tarzda levhalanan kâinattaki Kudret-i İlahiyyeyi ve onun azim tasarrufunu göstermesi, hususiyle dinleyici olan kimsenin, bu noktaların lifleri ve ceplerinde bulunan ra'adın, berkin ve bulutun acaibliklerini tebaî olarak tezekkür eylemesiyle; vicdanı hüşyar olan bu sami'in hakkıdır ki, bütün bunları ilan edip desin:

سُبْحَانَهُ مَا اَعْظَمَ قُدْرَةُ مَنْ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ تَجَلِّىَ هَيْبَتِهِ وَ هَذِهِ الْمُصِيبَاتُ

تَجَلَىَ غَضَبِهِ

sonra da

اِنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

diyerek, azamet ve kudretini tasdik edip ikrar etsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-1

Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir

Şimdi âyetin cümle cümle heyetlerinin nazm ve diziliş cihetine geçiyoruz.

İşte bilmiş ol ki: اَوْ كَصَيِّبٍ deki اَوْ harfi, temsildekilerin halini temsil eden şahısların vaziyeti iki kısma ayrıldığına işaret eylediği gibi; iki temsil arasındaki münasebetin tahkiki de olmakla beraber, iki temsilin arasıyla temsildekilere benzetilenin hali arasındaki münasebete de remzetmektedir. Ve aynı zamanda şu müşabehetin de doğru ve sağlam olduğuna ayrıca remz vermektedir. Hem aynı zamanda bu اَوْ terakki بَلْ ini de tazammun ediyor. Çünki buradaki بَلْ ise, daha üst dereceye götürdüğü cihetle, terakki بَلْ i olmuş olur. Zira ikinci temsil, daha çok ürkütücü ve korkutucudur.

Hem كَصَيِّبٍ temsilindekine benzetmesi yapılana halin mutabakatsızlığından dolayı, lüzumlu bir mukadder cümleyi iktiza eyler... Ve bu lazım olan mukadderi izhar eylemedeki sükût ise, îcaz içindir. Lafızda yapılan îcaz da, ma’nâyı itnab edip uzunlaştırmak içindir ki, sami'in hayaline havale edilsin de, tâ itnab edip makamdan istimdad eylemesine mahal hazırlansın içindir.

İşte كَصَيِّبٍ temsilde gösterilen hale ve ona benzetilenin haline mutabakatsızlığı vaziyetiyle, güya diyor ki: "Ya da o gibi kimseler gibidir ki; hâlî bir sahrada ve karanlıklı çok muzlim bir gece içinde yolculuk yaparlarken, "Sayyib" ile musibetlere giriftar oldular." İşte burada, me'nus ve me'luf olan "Matar" kelimesinden saparak geçip, "sayyib" ile ifade etmesinde şöyle bir remz vardır ki; o yağmurun katreleri onlara kasden atılan musibetin kurşun damlaları gibidir ki; koruyucu bir örtü veya çadırları olmadığı için hep onlara isabetle neticelenmiştir. (zira, iki kelimenin -sayyebe ile, esabe kelimelerinin- kökü birdir)

Amma yağmurun yalnız sema cihetinden geldiğinin bedahetiyle beraber, مِنَ السَّمَاءِ diye zikreylemesinde şöyle bir imâ vardır ki; yağmuru semaya tahsis etmesiyle umumîleştirmeğe götürmesinde; ve yağmuru sema ile kayıdlı ve bağlı tutmasında ise, mutlaklığa geçirmek içindir. Bu وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى الاَرْضِ وَلا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْه âyetindeki takyid ve tahsislerinin nazîri gibidir. İşte buna göre اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ nin bir ma’nâsı; yağmur, bütün sema afakını tutmuş ve her yeri kaplamış bir tabaka halindedir demektir.(1)

İşte bazı müfessirlerin bu âyetteki مِنَ السَّمَاءِ lafzından ve birde وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ السَّمَاءِ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ âyetindeki kelimesinden delil getirerek; yağmurun sema cirminden gövdesinden nüzul ettiğini iddia etmeleri, hatta bazıları gök altında büyük bir denizin mevcudiyetini tahayyül etmeleri ise; belagatın nazarı, bu gibi iddialara basılmış bir hakikat sikkesini, mührünü görememektedir. Belki olsa olsa, bu gibi âyetlerdeki ma’nâ ise, sadece yağmurun

sema cihetinden geldiğini ifadedir. Sema ile tahsis ve takyid meselesi ise az üstte izahını gördüğün ve öğrendiğin tarzdadır. Ayrıca sema hakkında katiyeti ifade eden bir kaidede şöyle denilmiş: [Sema senin üst tarafına gelendir. Bulut dahi hava gibi semadır.]

Makamın Tahkiki Şöyle;

Eğer bu meselede Allah'ın kudret ve gücü cihetine bakacak olursan, bütün yanlar ve cihetler ona nisbeten müsavidirler ve müsavileşirler. Yani, yağmurun nuzûlü hangi cihetten olursa olsun gelebilir.

Amma eğer bunda Hikmet-i İlahiyye cihetine bakarsan; o hikmet eşyada en güzel bir nizamı kurduğu; bu nizam da umumî muvazene ve ahengin muhafazasını istilzam ettiği; bu dahi eşyada en yakın ve en kolay vesileyi tercih ettiği için; yağmur ancak hava küresi içerisinde yayılmış olan sulu buharın tekasüfünden, katıca yığılmasından yapılır denilebilir ki, hava küresinin on çeşit ana cüz'leri ve maddelerinden birisi, havanın derinliklerinde mevcud olan o sulu buhardır.

Ve Bunun Açıklanması

İşte, mezkûr buharın zerreleri, yağmuru vermek için, irade-i İlahiyye canibinden gelen emri aldıklarında; her hepsi hemen bu emre uyarak, taraflardan ve bütün uzak ve derin yer ve bucaklardan çıkıp elele tutuşarak, sıra sıra dizilip gelirler. Sonrada göz yaşları döken bulut olarak yığılıp hizipleşirler. Sonra da, âmirlerinin iradesiyle bazılarının kesafetliliği şiddetleştirilerek sıkılınca; katreler haline gelir gelmez, kavanin-i İlahiyenin mümessilleri ve nizamatının aksettiricileri olan Melaikler gelir, o damlaların ellerinden tutar; birbirlerine sıkıntı vermemeleri ve yekdiğerleri ile çarpışmamaları için o katreleri alır, yere indirirler. Hem cevv-i havadaki muvazenenin muhafazası için; tahallül ile eriyip azalan, yani süzülüp katreleşerek yere inen suların eksilen yerlerini doldurmak üzere, deniz ve toprak buharlanır.. Ve bu buhar yukarılara yükselir gider; cevv-i hava içinde eksilen yerleri doldururlar.

İşte, bazıları göklerde maddeten semavî bir denizi tahayyül etmelerinin meci'i ise; mecaz olan bir şeyi hakikat olarak tasavvur etmeleridir. Zira cevv-i hava yeşili andıran renginin deniz levnini

göstermesi ve aynı zamanda cevv-i havanın büyük okyanus denizinin suyundan daha çok büyük bir suyu ihtiva eylemesiyle; deniz teşbihini yapmayı uzak görmemek lazımdır.

---

(1): Mütercimin ufak bir tavzihi:

Şu gelen tavzihimizden sonra, az üstteki yağmur hadisesinin bir derece açıklaması yapılmış olmakla beraber; mukaddimelik bir tavzihi de şöyle olabilir: Yağmurun sema canibinden geldiği bedihî olup, herkesçe malum., malumu ilam etmek ise, Kur'anın belagatına muvafık düşmez ve olmaz. Öyle ise, bir başka mâna kasdedilmiş olmalıdır ki, o da Hazreti Müellifin emrettiği gibi: "Umumileştirme ile mutlaklaştırma"dır. Bunun mânası da şöyle olabilir: Sema denince, onun yalnız gövdesi, yani atmosfer tabakasından sonra başlıyan esir zerrelerinin denizi olan bir sema murad değildir, belki cevv-i havaya da ve atmosfer tabakasının alt kısmı olan cevv-i havanın her yerine de; ve Küre-i Arzın yuvarlaklığı vaziyetine göre onun her yanına ve her tarafına da sema denilir ve semadır. İşte yağmur ise, Küre-i Arzın her tarafını sarmış -hava küresi dahil-semanın her tarafında yağmur suyunun asıl maddesi olan müvellid-ül ma' ve müvellid-ül humuza (hidrojen ve oksijen) maddesinin umumî ve mutlak olarak daima ve her yerde mevcud bulunduğunu ifade etmektir. Nasılki, kitabın metninde mevzu içinde misâl için bilmünasebe getirilmiş olan

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِى الاَرْضِ وَلا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ

âyetinin meali: "Yerde hiçbir dabbe (ayaklarıyla yerde yürüyen hayvanlar) ve iki kanadıyla havada uçan hiçbir kuş yoktur ki...ilh" ifadesiyle yeryüzünde kanadsız ve ayaklarıyla yürüyen ne kadar hayvanlar varsa; ve iki kanadıyla uçan ne kadar kuşlar varsa hepisi... diyerek; yerde ve gökte, (yani havada) bütün hayvanat çeşitlerine tamim edip şumullendirmek içindir. Yoksa herkes bilirki, kanadı olmayan hayvanlar elbette yerde olur, kanadlı olan her türlü kuşlar da havada uçarlar. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Yagmur

Semadan yağmur yağması meselesi

Amma وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ âyetinin asl-ı hakikatinin tahkikine gelince, bilki: Âyetin kullanmış olduğu istiaresindeki yakılış ve eritici hararetiyle beraber; onun sath-ı zâhirîsi üstünde dondurulmak istenen katı zâhirperestlik cumudiyeti, aslında buz gibi soğuk bir katılık ve kül gibi hissiz bir sönmekliktir. Evet, قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ Yani: Cennetin camdan kap-kaçak, sürahiye ve bardakları gümüştendir diye ifade eden âyeti nasılki garip, bedi' bir istiareyi tazammun ediyor; onun gibi مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ âyeti de; (yani, istiareli zâhir mânasında: "Semadan gelen yağmur, kar ve dolu, semadaki doludan mürekkeb dağlardan indiriyor" olan) bedi' garip ve acib ve melahatlı ve tatlılık ve zevk bahşeden bir istiareyi ihtiva eylemektedir. Evet, nasılki Cennetin kab ve kaçakları, ne camdan ne de gümüştendirler; belki camın şeffafiyetinde ve gümüşün beyazlığındadırlar. Hem cam ile gümüş nevilerinin birbirine muhalefetinden dolayı, camın gümüş olamaması haysiyetiyle, مِنْ diye zikredilmesi, bunun bir istiare olduğuna izafe yaparak işaret vermiştir.

Onun gibi مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ dahi, dinleyiciye nazaran şiirî bir hayal üstüne kurulu iki istiareyi tazammun ediyor.

İşte o hayal ise, alem-i ulvînin temessülü ile alem-i süflînin teşekkülü arasındaki müşabehet ve mümaseletin mülahazası üstüne mebnidir. Bu mülahaza dahi arz ile cevv-i hava arasında Kudret-i İlahiyenin elinden -yaratılıp- çıkan suretleri giymedeki müsabakat ve rekabetlerinin tasavvuru üstüne mebni bulunmaktadır. Güyaki arz, kışta kar ve doludan yapılmış beyaz elbiseler giyen dağlarıyla arz-ı endam eylediği; ve baharda ise; enva-ı çiçek sûsen ve ye-şillikleri başına imame tarzında sardığı; yazda da rengarenk bağ ve bostanlarıyla süslenip tebarüz eylediği gibi; yani Arz ve Dünya çeşitli inkılablarıyla nazar-ı hikmette Kudret-i İlahiyenin mu'cizelerini izhar eylediği gibi; cevv-i sema dahi, ona mukabelede bulunarak ve taklidini yaparak, yer ve dünya ile azamet-i İlahiyenin mucizesini göstermekte müsabakaya girişerek; bulut bölükleriyle peçelenip ve gömleğini giyerek ve ayrı ayrı ve kıta kıta olan bulutların parçalarıyla Arz'ın dağ, tepe ve derelerinin şekillerini ibraz eylediği gibi; aynı zamanda yer yüzünün müzeyyen bağ ve bostanlarını da tasvir etmek üzere, çeşitli levn ve renklere bürünerek, şekiller almakta ve bu cevv-i sema bu çeşit tavırlarıyla azamet-i Kudret-i İlahiyenin en parlak ve en kuvvetli delillerini telvih eylemektedir.

İşte mezkûr tarzdaki görünüş; müşabehet ve hayalî tevehhüme bina edilen Arab üslûbu, bulutları hususen yaz aylarındaki vaziyetlerini dağlara, gemilere, bostanlara ve derelere veya da, deve kafilelerine benzetmeyi hoş bulmuş, istihsan eylemiştir. Nitekim Arabın hutbe ve nutukları içerisinde bu üslûbu kesretle görüp işitebilirsin. İşte bulutun bu vaziyetiyle; nazar-ı belagatta tahayyül edilebilir ki; yazdaki bulut parçaları, cevv-i hava içinde gezici ve yüzücüdürler. Ra'ad dahi sanki onların ço-banı ve sürücüsüdür de, bahr-i muhit-i havaî içinde berk asasını bulutların başları üstünde her salladıkça, bulut parçaları da deprenip hareketlenirler ve sonun da da, Haşre **(1)** tesadüf etmiş (yani, kıyamet hadisesine rastlamış) dağları andıran şekiller gösterirler. Ya da, denizin üstünde fırtınaların elleriyle oynayan gemilerin vaziyetini; veyahutta, tâ diplerden hareketlenip gelen zelzelelerin deprettirdiği bağ ve bostanların heyetini; veya da, yol kesici eşkiyaların hücumundan kaçışmakta olan bir kafilenin halini gösterirler. Amma bütün bu istiareli teşbihlerle beraber, asıl olan şey; bulutlar Halıkları emriyle yollarına devam ederek akıp gitmeleridir, ki güya o buharın zerrelerinden herbirisi, ilk

önce kendi mekanında sâkin ve sâkit bir tarzda görünmezlerken ve Haliklarının emrini henüz beklemede hazır dururlarken; birden gökgürültüsü olan "Ra’d" o zerreler ordusunun neferatına bir çeşit Borazan aletiyle: "Haydin içtima' ve ittihada" diye seslenir seslenmez; bir bakarsın o zerreler yer ve yuvalarından süratle fırlayıp "içtima'!" diye çağıran âmirlerine doğru koşup giderler. Ve birden bulut olarak haşrolup, canlanıp tabur nizamı kıyamında bekler, dururlar. Sonrada, verilen vazifeyi ifayı müteakib, "istirahat!" emri alır almaz, birden bütün o içtima'a gelmiş olan zerreler, her birisi geldiği yere ve yuvasına doğru uçuşup gittiklerini görürsün.

İşte, şu hayalî münasebete binaen, ve bulut ile dağın arasında mevcud komşuluk münasebetine tebean; (çünki dağ, rutubeti cezbetmesi haysiyetiyle, bulut da onun üstünde ve onun miktarı ve cirmi kadar tezahür ve teşekkül etmekte ve dağın libasını giymektedir.) Hem bulut, kar ve dolu beyazlığı naziriyle renklenmesine ve rutubet ve burudetiyle keyfiyetlenmesine binaen ve ikisi arasındaki kardeşlik vaziyetlerine nazaran; Kur'anın çok yerlerinde bu ikisi yekdiğerlerinin suret ve elbiselerini mübadele ettiklerini; ve keza Tenzil'in birçok menzillerinde bunların birbirleriyle musafaha ettiklerini görürsün. Nasıl ki de, âlem kitabından Arz sahifesinin birçok satırları içerisinde bu ikisinin (dağ ve bulut'un) birbirleriyle yaptığı muhavere ve muanakaları göz ile müşahade edilmektedir.

Evet, bulut ile dağın karşılıklı konuşma ve sarılmalarından olarak; bazen görürsün ki bulut, dağın tepesine konmuş, dağ dahi sanki bulut gemilerinin üstüne dikilmiş kazık direkleridir. Ya da dağın tepesinde bulutlar ile müşaverede bulunmak için, beraber bir meclis kurmuşlardır., veya da dağ, bir yuvadır da, onun kuşu olan bulut, yuvaya doğru kanat çırpıp gelmektedir. İşte nazar-ı belagatta dağ ve bulutun şu meşhud mücaveretleri hükmüyle, bulut ile dağ birbirlerinin yerine geçmeye ve levazımlarını birbirine ariyeten vermeye her zaman hazır vaziyette bulun-malarından -bir teşbih olduğu unutulsa bile- dağın yukarısındaki buluta: "Dağ" diye tabir edilmiş ve edilebilir.

İşte şu izahı ve geçen münasebetleri iyice işitti isen; وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ ma’nâsı için *"semanın canibi muraddır"* diye fehmedersin. Amma مِنْ جِبَالٍ ma’nâsını ise, *"dağlar gibi olan bulutlardandır"* diye anlarsın, مِنْ بَرَدٍ ise; *"dolunun renginde rutubetinde ve burudetinde olan buluttandır"* diye kanaat getirirsin.

Ey arkadaş! Belâgat'ın istihsan ederek kabul ettiği şu geçen te'vilin vücudu ortada iken, ne zorun var ki; iki dakika zarfında buluttan sağılıp yere ulaşan yağmuru, *"beş yüz senelik mesafeden geliyor"* diye olan yersiz, asılsız inanışa dayanıyor ve dayandırıyorsa, ki böylesi bir inanış ve itikad, herşeyin san'atını itkan üzere yapan hikmet-i İlahiyyeye zıdd ve muhalif iken!..

---

(1): Kur'an-ı Kerimin birkaç yerinde kıyamet hadisesi anlatılıken; dağların hallaç edilmiş, çekilmiş pamuk gibi olup, havada uçuşacağını ferman buyuruyor. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-2

Cümle 2: Onda karanlıklar vardır

Amma âyetimizde فِيهِ ظُلُمَاتٌ cümlesinin heyetlerine gelince (ki bu cümle tehvile sevk edip korkutma işine bakmaktadır.)

Bilmiş ol ki: فِيهِ nin takdimi şöyle işaret verir ki; musibete giriftar olmuş şahs-ı medhûş'un hayali ile o dehşetli hali istihzar eden sami'in hayali şöyle tahayyül ve tevehhüm ederler ki; adeta bir çok gecelerin karanlıkları bütünüyle o gecenin içine boşaltılmıştır da, kat kat karanlıklara boğulmuştur.

Amma صَيِّبٍ lafzı bir mazruf olduğu halde, zarfiyyet ile gösterilmesinde şöyle bir remzi verir ki; o musibetten dehşet alan şahıs zannederki; feza-yı alem baştanbaşa yağmur ile dolmuş bir havuzdur. Gece ise, yağmurun eczaları arasında kırılmış bölünmüş ve dağılmış bir mazruftur.(1)

Amma ظُلُمَاتٌ nün cem'i ise, bulutun simsiyah karanlığından ve kesafet ve katılığı ve tabakalaşmasından; ve yağmurun aniden pek süratli gelip yaklaşmasından ve katrelerinin yığın yığın tekasüfünden ve gecenin katmerli karanlığından gelen çeşitli karanlıklara imâ etmek içindir. Lâkin ظُلُمَاتٌ nün tenkiri ise, istinkar içindir. Yani: Görünmiyen ve bilinmiyen bazı eşya ile beraber, muhatabın da cehline işaret içindir, ki buda ظُلُمَاتٌ deki cem'i tekid ediyor.

---

(1): Ufak bir izah: Üstteki son paragraf şöyle açıklanabilir: Ayet اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ tabiriyle; "yahutta semadan gelen bir sayyib gibi olup içinde karanlıklar.bulunmaktadır" der. Sayyib kelimesi, yağmur demek olduğuna göre, zahirde olan hal, kendisi yani sayyib, gece karanlığı içindedir. Lakin ayet karanlığı yağmurun içinde göstermiş. İşte zarfiyet, mazrufiyet böyledir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-3

Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek

Amma وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ cümlesine gelince, bilesin ki: Burada temsil yolu ile getirilmiş olan halden maksad ve gaye, münâfıkların hayretli, dehşetli hallerini tasvir etmek içindir. Aynı zamanda temsildeki musibete uğramış mütehayyir şahsın bütün dikkat ve tamam-ı nazarını toplayıp en küçük hadiseye dahi dikdiğini göstermektir. İşte bu dikkat-ı nazar ve im'anından Ra'dın ve Berkin içindeki acib inkılabları ve garib olan tahavvüllerdeki hadiseleri düşünüp tefekkür etmek gerek. Zira öylesi bir musibete giriftar olmuş olanlar, bir bakarlar ki; bir zulumettir kâinatı istila eyledi. Ve tıpkı bir adem gibi mevcudatı birden yuttu, yok eyledi. İşte bu halde onların hayretleri yetimane bir gam ve kedere ve meyyitane bir sükûta inkılab eyler. Çünki onlar o vaziyetlerinde vucud ve varlığın en zâhir delillerini görmemektedirler, ki oda yücelerdeki alemlerin konuşmaları ve sesleridir. Sonra aniden hicabın keşfiyle, yani şimşeğin defaten parıldayarak mevcudatı zuhura çıkarıp gözlere göstermesiyle; nazarları dehşete kapılmış bir mütehayyir haifin (şaşkınlık içinde korku hissedenin) nazarına inkılab eder. Evet nasılki onlar (temsildekiler); gayr-ı mütenahî bir fezada hiçbir tarafta zaiflik ve yufkalığı olmayan ve kendileri için hiçbir ümid kapısını, ya da bir deliğini bırakmayacak tarzda olan hasra gelmez bir zülümatı birden gördüklerinden; buna onlar nevmid, ümidsizlik nazarıyla bakarlarken, birden ve ansızın fezadan zülümatın boşanıp yok olduğunu ve derakab onun yerini bir nurun, bir ziyanın doldurduğunu görürler de; az önceki mutlak yeis ve ümidsizlikleri birden bir ümide inkılab eder.

Ey aziz kardeş! Katiyyen bil ki: Ra'd ve berk hadiseleri âlem-i gayb cihetinden gelen iki zâhir ve açık âyet ve alamettirler. Bu iki

alametde bulut alemi üzerine müekkel ve o alemin kanunlarını tanzim eden melaikenin ellerindedir. Hem sonra hikmet-i İlahiyye sebepleri müsebeblere -bu dünyada- bağlamış olduğundan, hava içerisinde dağınık bulunan su buharından bulutlar teşekküle başladıklarında; bu bulutlardan bir kısmı menfi elektiriğin, bir kısmıda müsbet elektiriğin hâmili, yüklüsü olarak bulunurlar. Bu iki ayrı bulut gurubu birbirine yaklaştıklarında, aralarında ansızın müsademe vücuda gelir. Bu müsademeden de "Berk" şimşek meydana gelir. Sonra bulutlar yerlerinden kopup emir olunan yerlere doğru defaten hücuma geçtiklerinde, boşalan yerlerinin boş kalmaması için başka yerin bulut gurubunun gelip orayı doldurmalarının da tabakalar dalgalanmaya başlar. Ve bu temevvücden ra’dın sadası tevellüd eyler. Amma katiyyen bilesin ki; şu hikmetfeşan halatın cereyanı ancak bir kanun ve nizamın taht-ı hükmünde ve o kanun ve nizam ise, ra’d ve berke müekkel melekin elindedir ki, bu kanunları O temsil eyler.

Amma Berk ve Ra’da صَيِّبٍ nin zarfiyeti, yani âyet Ra’d ve Berki صَيِّبٍ nin içinde göstermesinin (halbuki bunlara zarf olan buluttur) hikmeti ise; dehşete kapılmış şahsın ve onun dehşetiyle medhûş sami'in "sayyib"in kendisini ihata eylediği gibi, sair şeyleri de kaplamış olduğunu gördüğü veya öyle sandığı içindir.

Amma ظُلُمَاتٌ nü cem' sigasıyla verdiği halde, Ra’d ve Berki müfred olarak zikretmesinde şöyle bir işaret vardır ki; dehşetin menşei ve kaynağı musibete duçar olmuş şahsın kendi tahayyülüdür. Yani: O musibetzede şahıs, semanın ra’dı konuşturarak çıkardığı konuşmasını ve zâhirî korkunç tehdidini ve şimşeğin parıldaması neticesinde karanlık perdesinin keşfi ile aydınlatmasını dehşet olarak tahayyül etmesidir. Oysaki, bu ikisi yani Ra’d ve Berk masdarî birer ma’nâ olup kelam ve yed-i beyza değillerdir. (Yani kendi zatlarında müstakil ve hür olup bu sada ve büyük gürültü kendilerinin değildir. Belki gafil olan kimseleri ikaz etmek için birer mâna kaynağıdırlar.) Hem dahi Berk ve Ra’dın her birisinin fertleri çoğalmış olsalarda,

nev' olarak birer vâhiddirler. Onun için Ra’d ve Berk'i müfred olarak vermiş olması aynı isabettir.

Amma وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ deki tenvin ise, sıfatlarının bedelidir. Yani mesela: رَعْدٌ قَاصِفٌ وَبَرْقٌ خَاطِفٌ gibi sıfatlarıyla beraber zikredilmeleri yerine ve onlara bedel tenvin-i tenkirî ile vermiştir. Bundan başka, bu tenvin ile, ra’d ve berkdeki acayipliklerden dolayı, dikkatle teemmüle, derin düşünmeye sevketmesi sebebiyle; bunlarla herhangi bir ülfetin hasıl olmadığına delalet etmek içindir.

Hem yine bu tenvinde şöyle bir îmâ da vardırki; münâfıkların hakkı işitmek ve dinlemekten kulaklarının tıkanmış olması ve gözlerinin ibretle bakıp azamet ve Kudret-i İlahiyenin delillerini toplamaktan kapalı bulunmuş olması ile; berk ve ra’dın ne olduğunu bilmiyor ve tanımıyorlar. İşte bundan dolayı ra’d ve berk, nekire ile ifade edilmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-4

Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar

Amma يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ cümlesi hey'atındaki keyfiyete gelince, bilmiş ol ki: Bu cümle, mukadder bir sualin cevabı olduğu gibi; aynı zamanda güzel bir istinaftır. Zira ki sami', vakta şu hissî olan temsilli kıssaya yöneldi, birden musibetin hal keyfiyeti ne olduğu hakkında malumat edinmek için, üstündeki perdenin kalkmasını şiddetle arzu etti. Sonra da, tasvir tasviri tekmil etmesinden ve onunla olan ihtiyaç işi bitmesinden sonra, sami'in meyelan ve arzusunun mecrası, musibete uğramışın halini keşfetmeye eğildi. İşte bu makamda sanki sualci soruyor: "Acaba şimdi musibete giriftar olmuş şahsın hali nasıldır? Ve kurtuluş için ne gibi bir vesileye teşebbüs ediyor!?"

İşte, Kur'an bu istifhama şöyle cevap verdi: يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ diyerek, onlar için kurtuluşun çarêsi yoktur. Belki onlar, suda bo-ğulmak üzere olan birisinin kurtulmak için, tutunamayacak şeylere bile yapışması nev'inden; onlar da semavattan atılan mancınıklardan korunmak için kulaklarını tıkıyorlar. Oysa, onların yaptığı bu iş, muhal bir sebep, bir vesile olduğundan; elbette işe yarayan bir sebep değildir., ve yapılacak bir şeyde kalmamıştır.

Amma يَدْخُلوُنَ ye bedel, يَجْعَلوُنَ lafzıyla verilmesinde şöyle bir îma vardır ki; onlar kurtuluş için sebebleri araştırırken; rastlayıp buldukları sebebler, aslında bir sebep olmayıp, yalnız kendilerince bir sebeb zannedilmiştir.

Hem يَجْعَلوُنَ nin hali istihzar eden mudari'lik sureti ise, bir remizdir ki; dinleyici olan şahıs, hayreti tahrik ve tehyic eden bu gibi makamlarda kendi hayal mekanizmasiyle vakıanın zamanını ve hadisenin mekânını kendi yanında hazır ediyor. Hem sonra mudarilik vaziyetinde teceddüdlü bir devamlılık da vardır., ve bu devamlılıkta da, bulutun ard-arddaki taktakasının devam ettiğine bir îma vardır.

Amma اَنَامِلَهُمْ yerine اَصَابِعَهُمْ getirmesinde, hayretin öylesi şiddetlisine işarettir ki; parmak uçları ile kulaklarını tıkamak yerine, parmaklarının tamamını kulaklarına sokarcasına isti'mal etmişlerdir.

Amma فِى اذَانِهِمْ de ise, ra’dın sadasından şiddetli korkuya kapıldıklarına bir îma vardır. Öyle ki, eğer ra’dın gürültüsü kulaklarının penceresi olan deliğinden girerse, ağızlarının kapısından ruhları fırlayıp uçacağını tahayyül ettirilmektedir. Ayrıca bunda şöyle latif bir remiz de vardır ki; münâfıklar vakta, kulaklarını hakkın sesine ve (irşâdkâr) nasihatın nidasına ve davetine açmadılar, o cihetten ra'dın na'releriyle ikaba uğra-tıldılar. Demek ki, burada hakkın davet nidasına karşı kulaklarını tıkadıkları için orada, temsilde ra'dın na'relerinin haykırışlarının şiddetinden kulaklarını tamamen kapamışlardır. Bunların halinin misâli: Birisi ağzından kötü bir söz çıkardığında; ağzının üstüne yumruk indirilir ki; nedamet yemini ağzının içine girsin, hacalet yesarı da **(1)** gözünün üzerine kapatılsın.

Ve amma مِنَ الصَّوَاعِقِ ise, ra’d ile berk'in kendisine zarar dokundurmak üzere ittihad ettiklerine işarettir. Çünki saika (yıldırım), şiddetli bir savt olup, beraberinde yandırıcı ateş dahi bulunur ki, isabet eylediği şeyi veya şahsı devirir, yıkar ve yakar.

Amma حَذَرَ الْمَوْتِ kelamı ise, onların ma'ruz kaldıkları bela öylesi bir beladır ki; adeta, etlerini kemiğe kadar kesip, koparıp attığı gibi; ahval ve evda'larını da, tâ hayata ve ruha dayanıncaya dek kesip biçmiştir diye işaret eder. İşte bu vaziyette onları alâkadar eden en başta gelen şeyin, tek ölüm gamı, kaygısı ve hayat hıfzı olduğunu bildirmektedir.

---

(1): Arab üslûbunda iyi ve güzel işler de kullanılan ele "yemin", kötü haller de istimal edilen ele de "yesar" diye kullanılır.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-5

Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır

Ve amma وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ cümlesi heyetlerine gelince bilki: Cümlenin başındaki "vav" harfi önceki cümleyle bir münasebetin varlığını iktiza eder. Bu münasebet ise, bu cümle ile önceki cümlenin meallerine hal ve vaziyeti tevafuk edenin arasında olan münasebettir. Adeta bu "vav", temsildekilerin ve bunlara hali uyan münâfıkların üstünde şu gelen ma'nâyı okuyor gibidir: "Onlar öyle bir kavm ve millettir ki; imaretten şehir hayatı ve medeniyetten ve insan cemaatı ve cemiyetinden kaçtılar, firar ettiler. Hem gecenin bir sübat, bir istirahat vakti olduğu kanununa karşı isyan ettiler. Ve samimî hayırhah nasihatçıların nasihatini da dinleyip de uymadılar. Gittiler; kurtuluş ve necatı, sahraya çıkmaktadır sandılar. Hem de çöle, sahraya geceleyin çıktılar. Lâkin pek büyük hüsrana uğradılar ki, Allah'ın belaları onları ihata edip sarmış oldu."

Amma وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ deki اللهُ Lafzı, onların en son ümidleri de kesildiğine remz etmektedir. Zira musibete giriftar olmuş bir kimsenin evvel ve âhir ümidi, ancak rahmet-i İlahiyeye ilticadadır. Fakat bunlar kendi ihtiyarlarıyla seçmiş oldukları hareketlerinden dolayı Allah'ın kahr ü gazabına uğramaya müstehak olarak bu ümidleri sönmüş ve kesilmiş oldu.

Amma مُحِيطٌ lafzı ise şöyle bir imada bulunuyorki; şu her tarafı ihata edip kaplamış olan musibetler Allahü Tealanın asar-ı gazabıdır. Evet nasılki onların bu vaziyetlerinde gök, bulut, yağmur ve gece altı cihetten onlara karşı hücuma geçmiş., öyle de: Allahın

gazab ve beliyeleri de kendilerini her taraftan sarmış, ablukaya almıştır.

Keza مُحِيطٌ lafzı, îma ediyor ki; Allahü Tealanın ilmi ve kudreti bütün kâinatı ihata eylediği gibi; onun emri de kâinatın umun zerrelerine şâmildir. Yani umum zerreler onun tasarrufundadır. işte مُحِيطٌ lafzı adeta onların üstünde: (Semavat ve arzın hududundan çıkamazsınız ve çıkamayacaksınız!) âyetinin mealini tilavet ediyor, ve فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَم وَجْهُ اللّٰهِ Yani: "Hangi cihete yönelirseniz yönelin, her yanda ve her yönde Allahın ilim ve kudretinin tasarruf yüzleriyle karşılaşacaksınız!" âyetin mealini okumaktadır.

Amma بِالْكَافِرِينَ nin başındaki ب nın taalluku ise, remz eder ki; onların firar edip kaçtıkları şeyin; dönüp dolaşıp devrettiler, amma yine gelip onun içine düştüler., ve dolayısıyla atılan bela oklarına hedef olmuş oldular.

Amma بِالْكَافِرِينَ ile tabiri, münâfıkların hali şu âyetteki temsilin ayinesiden açıkça gösterilip göründüğüne işarettir. Yani tâki, dinleyicinin zihni temsilin ayrıntıları içerisinde tevağğul ile içine batıp maksadı unutmasın. Hem remizdir ki; teşbih ile halleri ibraz edilen kimsenin temsildekinin haline benzerliği o dereceye ulaşmış ve aralarındaki mesafe o kadar daralmıştır ki; nerede ise, benzetilen ile benziyen ikisi beraber ve yanyana görünmekte olup, hakikat ile hayal birbirine katılmış ve girmişlerdir.

Hem yine بِالْكَافِرِينَ ile yapılan ta'bir; kalblerinin karanlık vaziyetine şöyle ima eder ki; vicdanları kendilerini işlemiş oldukları kusur ve cinâyetlerinden dolayı muazzeb etmektedir. Zira insan cinâyetinin cezasını gördüğü zaman vicdanı istirahat eder.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-6

Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak

Amma يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ cümlesi heyetlerine gelince; önce onun istinafı, (mukadder olan suale cevabı) şu işareti veriyor ki, dinleyici diyor: "Onlar, zulmeti hafifletici olan şimşekten, acaba kendilerinden karanlığın belasını defedip giderme hususunda hiçbir faide, menfaat elde edemiyorlar mı?"

Cevaben denilmektedir ki: Onlar bundan faide görmek şöyle dursun, tam aksine zararından korkuyorlar.

Ve يَكَادُ kelimesi ise, meşhur hassası itibarıyla, (يَكَادُ nün ma’nâsı olan "nerede ise şöyle böyle olacak!" olduğuna göre;) basar'ın görme hassesinin sebeb-i zevali ortada olup, nerede ise zeval bulmak üzere iken; herhangi bir engelden dolayı, her nasılsa tamamen zeval bulmamıştır diye işaret vermektedir.

*-Güzel ve Latif bir Teşbihtir.***(1)**-

Amma يَخْطَفُ kelimesi ise, kullanıldığı yer ve mevzu' itibariyle: "Gûl kaptı veya ukab kuşu kaptı" gibi mânalarıyla, içinde zihne ışıklanan latif bir belagat var olduğu gibi; gözün şua'ı eşyanın suretlerini almağa giderken, ama henüz ulaşıpta alamadan, arkadan gelen şimşek ulaşıp geçip ve gözün şuaını kesip ve onun kapağına sille vurup ışığını kapıp götürmüş diye işaret eyler. Yani güya ki; gözün nuru eşyanın suretlerini derleyip toplamak üzere, yuvasından çıkıp süratle giderken; gece gözünün şuaı olan şimşek, süratle geldi ona ulaştı; gözün şua'ları, toplamış olduğu suretleri henüz getirip

mahzenine ulaştıramadan şimşeğin şuâ'ı geliyor onları göz şuamın elinden kapıp götürüyor demektir.

Amma اَبْصَارَهُمْ kelamı ise; gözler kalblerin ayinesi olduğuna binaen, münâfıkların kat'î ve şeksiz olan Kur'anî burhanlara karşı, körleşmiş olan gözlerinin görmeye bağlı işlerine veya gördükleri işin ameline remzen bakar ve baktırır. Az üstte de bu ma’nâya dair tafsilat verilmiştir.

---

(1): Asıl ve ilk matbu' ve Hz. Müellifin eliyle tashihli bir İşarat-ül İ'caz nüshası kenarının burasında böyle yazılı. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-7

Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...

Ve amma كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَ اِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا cümlesi heyet ve vaziyetine gelince; evvelâ bu cümlenin istinafı (müstakil mukadderliği) şöyle işaret ediyor ki: Dinleyici sami', vakta musibetin çeşitlik ve değişkenliğini gördü; münâfıkların iki halet içerisindeki ahval ve şe'nleriden sual eyledi. (Yani âyetin bu cümlesinde: "Her ne vakit şimşek çok parlak ışığıyla onları aydınlatsa; ziya içinde yürümeye başlarlar. Fakat çok az sonra, şimşeğin nuru çekilerek üzerlerine karanlığın çökmesiyle, yerlerinde donarcasına durup kalırlar olan temsilindeki iki halet demektir.) âyet ise, şu cevabı, suali içinde olan bir ifade ile sami'a cevab verdi.

Amma cümle-i âyette olan ziyalandırma, aydınlatma işinde كُلَّمَا ifadesini, karartmada ve karanlığı getirtmede ise, اِذَا yi isti'mal etmesindeki hikmet ise; temsil ile halleri gösterilenlerin ziyaya karşı çok şiddetli hırs gösterdiklerine ve en edna bir ziyanın, ışığın kırıntısına karşı bile fırsat kolladıklarına işarettir, ayrıca كُلَّمَا lafzı, müstakim bir istisnaî **(1)** kıyası tazammun ettiğine de bakmaktadır.

Amma, ecliyet ve menfaat "lam"ı ile, (yani عَلَيْهِمْ değil, لَهُمْ ün "lamı ile) اَضَاءَ لَهُمْ ü ifade etmesindeki hikmet

ise; musibete giriftar olmuş olan şahs-ı medhuş, kendi hacet ve istekleri içerisinde müstağrak olup başka bir şeyi düşünemediğine remz etmek içindir., o derece müstağrak ki, Kudret-i İlahiyyenin eli binler küllî hikmetlere bakan ve pek çok maslahatlara medar olan -alemde- neşrettirdiği ziyayı güya yalnız kendisine (şahs-ı medhuş'a) hâs ve sadece kendisi için yaratılmış da münhasıran kendisi için dünyaya salmıştır sanar.

Amma çok tez ve son derece süratli yürümeyi iktiza eden fırsatı değerlendirme haletinin mevcudiyetiyle beraber, مَشَوْا kelimesini, yani sadece (yürüdüler) ifadesini kulanmasının sebebi ise, musibet onları yerlerinde oturtmuş olduğundan, en çabuk seyir ve yürüyüşleri de ancak normal ve aheste bir hareketten gayri olamadığına işaret etmek içindir.

Amma فِيهِ ise, onların hareket mesafeleri zamanın levni olan şimşeğin aniden parlayıp sönen ziyası olduğuna işaret eyler. Adeta bu ziya, onlara mekânı dahi hudutlandırmaktadır. (Yani aniden parlayıp sönen şimşeğin ziyası ne kadar zaman alıyorsa, hareketlerinin mesafesi de o kadar olduğu gibi, mekanları da o nisbettedir.)

Amma وَ اِذَا daki و (vav) ise; tesirini şiddetlendirmek için, ziyanın parlayıp sönmesi ile musibetin yenilendiğine işarettir. Fakat كُلَّمَا nın aksine olarak اِذَا daki (ma’nâ itibariyle) ihmal, mehil verme, fırsat tanıma ve cüzîlik ise, onların musibetten şiddetli nefretleri yüzünden adeta şaşkınlaşıp körleşerek fırsat anını kollama içerisinde dalmış ve batmışken, birden bire bir zulmet onları yakalayıverdiğine işaret eder.

Amma اَظْلَمَ fiilini berk'e, (şimşeğe) isnad eylemesinde ise; ve her tarafı gündüz gibi aydınlatan ziyanın akabinde gelen karanlığın daha çok şiddetli olduğuna işaretle beraber îma eder ki: Musibete uğramış olan şahsın hayali, vaktaki şimşeğin karanlığı tard edip kovduğunu, fakat sonra tekrar yerine zulmetin dolduğunu

gördüğünde şu sönüp giden ziya' kendi yerine miras olarak simsiyah bir duhanı bırakarak gitti tahayyül eyler.

Amma zarara telvih edip göz önüne koyan وَ اِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ deki عَلَيْهِمْ ün zikri de işaret veriyor ki; o karartma, zulmetlendirme bir tesadüf işi değil, belki işledikleri amellerinin bir cezasıdır. Hem remz ediyor ki; musibetin dehşetine kapılmış olan o şahıs, fezayı ve her tarafı doldurmuş ve kaplamış olan o karanlığı, bütün eşya arasından sanki hususiyle şu küçük zelil insanı kasdederek hedef seçmişte, hassaten ona zarar iras etmek için hucüma geçmiştir tahayyül etmektedir.

Ve amma âyet, سَكَنُوا yerine قَامُوا demesi işarettir ki; onlar o musibet yüzünden kurtulma çarelerine karşı şiddetli bir surette teşebbüse geçmek istemelerinden dolayı, rukua eğilmişlerin hali gibi tekavvus etmiş, belleri bükülmüştür. Nitekim işine ciddî yapışan kimselerin şe'ni de öyle eğilmedir.

---

(1): Kıyas-ı istisnaî ve كُلَّمَا lafzına tatbiki: Risale-i Nur'un bazı yerlerinde mantıkî bir ıstılah olan bu kıyasın tarif ve tatbiki yapıldığı malum. Mesela: Onbirinci Lem'a'nın birinci nüktesinde olduğu gibi... Seyyid Şerif-i Cürcanî'nin "Tarifat" adlı eserinde yapılmış tarifin hülasası ise şöyle: "Kıyas-ı istisnaî: Neticenin, ya da nakîzinin bilfiil içinde mezkûr olan kaziyedir." diyor ve misâller de veriyor.

Risale-i Nur'un Lem'alar kitabının "Onbirinci Lem'a"sında bu kıyas şöyle izah edilmiş, aynen alıyoruz: (Nasıl mantıkça kıyas-ı istisnaî misâli olarak denilir: "Güneş çıktı..öyle ise netice veriyor ki şimdi gündüzdür. Menfî netice için deniliyor: "gündüz yok, öyle ise netice veriyor ki Güneş çıkmamış..ilh)

Şimdi burada كُلَّمَا içinde mevcudiyetinden söz edilip, misâli verilmemiş izahı da yapılmamış olan "müstakim kıyas-ı istisnaî", şöyle izah ile tatbiki yapılabilir: Âyet, “كُلَّمَا yani şimşeğin her çakışında, karanlıktakiler ziya gelir gelmez, hemen kalkıp o ziya içinde yürümeye başlıyor." diyor. Buna göre; "şimşek çaktı öyle ise netice veriyorki; şimdi aydınlanma başlamıştır. Şimşek yok, öyle ise netice veriyorki, dünya şimdi karanlıktadır.

Bu kıyasın hale tatbiki ise, şöyle olabilir: "Vicdan-ı beşer içindeki "hidâyet çekirdeğine imanın ve hidâyetin nuru teceli etti. Öyle ise, netice veriyor ki; kalb ve ruh alemi aydınlanmıştır. Amma iman ve hidâyet güneşi, vicdandaki hidâyet çekirdeği ufkundan -ziyasının su-i istimali engelinden tecelli edemedi. Öyle ise netice veriyor ki; şahsın hususî alemi kapkaranlıktır." -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-8

Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi

Amma وَلَوْ شَاءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ cümlesi heyetlerinin keyfiyetine gelince bil ki; cümlenin başındaki "vav", iki cümleyi bir birine bitiştirme bağlatma edatı olan vav-ı atıf olması sırrıyla, telvih ediyor ki; kudret-i ilahiyenin eli zâhiri sebeblerin perdesi altında tasarruf içinde iş görmekte; onun hikmetinin nazarı da bütün illet ve asıl hakikî sebebleri en üstten doğru mürakebe etmektedir.

Amma لَوْ harfi ise, gayr-i müstakim bir istisnaî kıyası tazammun etmektedir. Yani ki: Meşiet-i ilahiyenin adem-i taalluku farz edildiği takdirde; temsildekilerin kulak ve gözlerinin zehabsızlığına, yani bu iki büyük ni'metin kendilerinden alınıp selb edilmemesine illet olmuş olur. Nasılki menfî yönüyle düşünüldüğünde, kulak ve gözlerinin gitmemişliği meşiet-i ilahiye bunların kendilerinden selb edilip giderilmelerine taalluk etmediğine dair ilmen bilinen bir delildir. Hem bu لَوْ remz etmektedir ki; bu makamda sebeb artık kendi son haddine veya had sınırına ulaşmış, dayanmıştır.

Amma شَاءَ kelimesi ise işaret veriyor ki; sebeb ile müsebbebi birbirine bağlıyan ancak meşiet ve İrade-i İlahiyedir. Öyle ise, hakikî tesir sahibi Kudret-i ilahiyedir. Sebebler ancak izzet ve azamet-i ilahiyenin birer perdesidirler. Yani tâ ki, bu perdedarlık

vaziyetiyle aklın zâhir nazarında Kudret-i Rabbaniyenin eli hasis işler ve emirlerle mübaşeret ettiği görül-mesin.

Amma lafza-i celal olan اللهُ ile tasrih eylemesinde ise; (yani âyet cümlesi başı: "Ve eğer Allah meşietiyle istese idi" ifadesiyle olduğu için, sarahaten ferman buyurmuş demektir.) İnsanları sebeplere fazla mübtelalıklarından ve içlerine batıp dalmalarından zecr edip ayırmak istediğine ve zihinleri umum sebeplerin arkasındaki yed-i kudreti görmeye davet ettiğine işarettir.

Ve amma شَاءَ nin müttarid kaideye göre bir mef'ulunun **(1)** bulunması icap ederken hazf edilmiş olması ise; bu kelimenin sair arkadaşlarının gösterdikleri karine ile meşiet ve İrade-i İlahiyye ahval-i kâinatla müteesir olmadığı gibi, sıfat-ı İlahiyye içinde eşyanın tesirinin hiç ve asla mevzu olmadığına da ima etmek içindir denilse caizdir. (Yani nasıl ki beşerin iradesi eşyanın yumuşaklık ve sertliği veya küçüklük ve büyüklüğü gibi halleriyle müteessir olduğu tarzda ve bunun gibi değildir.)

Amma لَذَهَبَ kelimesi işaret vermektedir ki; sebepler müsebebatın üzerine musallat kılınmış da istila etmiş değillerdir. Tâ ki, şâyet sebepler aradan ref olup kalktıklarında müsebbebler de ademin cevfinde kalmış olsunlar da, tesadüfün eli onlarla oynuyor olsun., ve sonra sebepler gelip ittifak denilen rast gelelerle birleşip, o müsebbebleri karmakarışıklarla tar u mar edip dağıtsın, hayır!.. Belki sebeblerin arkasında yed-i kudret (her an ve zaman) hazır bulunmaktadır ki, o kudret eşyayı vücud sahasına çıkarır çıkarmaz, derekab Hikmet-i İlahiyyenin eli, muvazene ve intizam kanunu ile onları alır, başka yerlere sevk edip, başıboş bırakmaz ihmal etmez.

Evet, nasılki sıcaklık, suyun bünyesini tahrib ettiği vakit, imtizaclığı dağılır, buharlaşmaya başlar. Buhar ise, havada mündemiç bulunan bir nizam ile yukarı çıkar, muayyen bir mecra içinde yükselerek gider. Yani onun Sani'-i Hakîmi onu belli bir yere sevk ederek iskân ettirir.

Yine ذَهَبَ de şöyle bir remiz daha vardır ki; havass-ı hamse-i zâhire denilen beş zâhirî duygular tabiattan doğup gelme bir şey olmadıkları gibi; sem' ve basarın duyma ve görme hisleri de, şu maddi olan göz çukurlarının kendiliğinden gelen bir lazımı ve onların zarurî bir icab ve îcadı da değillerdir. Belki ancak o duygular, Hakim-i Zülkemal olan Allahü Tealanın hedaya ve atayasıdırlar. Göz çukurları ve boşlukları ve bunların zâhirî sebebleri ise, ancak adî bir takım şartlardır.

Amma بِسَمْعِهِمْ de, hemze yerine muteaddî ve sirâyetkâr olan ب "ba" ile ifade edilmesi (yani, mesela hemze ile لاَذْهَبَ سَمْعَهُمْ demeyip, بِسَمْعِهِمْ demesi) imadır ki; Kudret-i İlahiyenin eli eşyayı sebeblerin ipine takıpta teslim ederek başıboş bırakmış değildir. Belki eşyanın dizginlerini Hakîm isminin tecelisi olan bir nizamın eline vaz' etmiş ve etmektedir.

Amma (sem')in yapısını ifrad ile, (basar)ınkini اَبْصَارِ diye cem' sigasıyla getirmesinde şöyle bir işaret vardır ki; kulak ile işitilen şeyler tek-tektir, ferd-ferddir. Amma göz ile görülenler taaddüt ediyor. Zira bin kişi de olsa, her birisi yalnız bir şeyi işitebilir, anlayarak birkaç şeyi beraber işitemez. Amma göz ile görünen şeyler ise, bir göz aynı anda bir çoklarını beraber görebilmektedir. Fakat kulak ancak sıra ile birer sesi işitir ve anlayabilir.

---

(1): "Şâe"nin mefulune bir misâl: وَلَوْ شَاءَ اللهُ اَنْ لاَ يَذْهَبَ بِسَمْعِهِمْ gibi mudari'li bir meful hazf edilmiştir gibi...-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-19-20 : Cumle-9

Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

Amma اِنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ cümlesi heyetleri ise, bilki: Bu cümle temsildekinde ve temsil ile benzetilende dehşetin tahkiki için bir fezlekedir. Nasılki münâfıkların ahval ve vaziyetlerinin en cüz'î ayrıntılarına kadar gösterme ve tanıtma hususunda; temsilde musibete uğramışların en ince ahvallerinin detaylarını da ihmal etmiş değildir. Onun gibi; bu cümle Kudret-i İlahiyyenin de her bir zerrede mutasarrıf olduğuna işaret eylemek içindir.

Amma cümlenin başındaki tahkik اِنَّ si ise, üst tarafta izahı yapılmış bu hükmün (yani Cenab-ı Kadîr-i Küllü Şey'in kudreti herşeye hâkim ve kadîr olduğu hükmünün) hakaik-ı rasihadan olduğuna işaret edilmiş olmakla beraber; meselenin azamet, genişlik ve inceliğine; ve aynı zamanda beşerin acz, zaaf ve kusuruna da remz etmektedir, ki zira beşerde bunların en yakinî şeylerinde bile tereddüdü netice veren evham ve vesveseleri doğmaktadır.

Amma lafza-i celal olan اللهَ ile tasrih eylemesi, hükmün deliline bir îmadır. Zira uluhiyetin lâzımı, tam ve şamil bir kudrettir., ya da, tam ve şamil olan bir kudret, uluhiyetin lazımıdır. (Onun için âyet, muhakkak ve mutlaka Cenab-ı Allanın kudreti her şeye şamildir diye ferman buyurmuş.)

Amma عَلَى ise, ima ediyor ki; eşyayı ademden vücûda çıkaran Kudret-i İlahiyye elbette o eşya ve mevcudatı başı boş

sahipsiz bırakmaz ve bırakmamaktadır. Belki Hikmet-i İlahiye daimî olarak onları murakabe altında tutup terbiye eylemektedir diye işaret eder.

Ve كُلِّ ise işarettir ki; zâhirî olan esbabın eserleri gibi görünen emirler işler ve hasıl-ı bilmasdardan sudur eden ihtiyari fiiler dahi - icad ve halk etme noktasından - Allahü tealanın kudretiyledir.

Amma شَىْءٍ ise مَشِيءٍ ma’nâsındadır. Yani herşey, meişetin taalluk eylediği şeylerdir demektir. Buda işarettirki; eşya vücuda geldikten sonra Sani-i Hakîmden müstağnî ve bağımsız kalamazlar. Belki her ân bekaları, yani vücudda kalabilmeleri için, Sani-i Kadir-i Zülcelalin onlardaki tasarruf ve te'şirine muhtaç bulunmaktadırlar. Beka ve vücudda kalabilmek ise, vücudun tekrarlanma ve tazelenmesindedir. Yani, yeniden yeniye rızk ve gıda ile vucud zerrelerinin tekrarlı tazelenmesiyledir.

Amma قَادِرٌ bedeline قَدِيرٌ lafzını getirmesi ise, remz etmektedir ki; Kudret-i İlahiyye eşyanın yalnız makdûrâtı denilen mevcud hal ve keyfiyetleri mikdarınca değil, belki siğa-ı mübalağa ile bunların hadd ve gayelerinden taşmaktadır. Hem o kudret zatiye olup, içinde tegayyur yoktur. Hem zatın lazime-i zaruriyesi olup, onun zıddı olan acz herhangi bir fürce bulup da müdahele etmesinin imkansızlığı ile, o kudrete ziyadelik veya noksanlık terettüb eyleyemez. Ya da o kudret ziyadelik ve noksanlığı kabul etmez. Yani, zatî olmayan kudret cinslerinde zıdlarının müdahaleleriyle şiddet veya eksiklik terettüb ettiği gibi değildir. Hem قَدِيرٌ lafzı telvih ediyor ki; kudret bir cins gibidir., ve "sarf" ilmi mizanı olan فَعَلَ terazisi gibidir ki; Rezzak, Gaffar, Muhyi, Mumit ve saire gibi olan bütün evsaf-ı fiiliyyeye câmi'dir.. ve hakeza üst taraflardan tâ buraya kadar işitip dinlediğin bütün tahkik ve muvazenelerde tam bir tefekkür ile düşün ve teemül eyle!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 21-22 : Ibadet ve Tevhid Bahsi

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ .. اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلاَ تَجْعَلُوا لِلَّهِ اَنْدَادًا وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

•1.Mukaddime
•2.Mukaddime
•Sual-46
•Sual-47
•Tevhid Bahsi
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin
•Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı
•Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz
•Cümle 4: O ki arzı size serdi
•Cümle 5: Ve semayı bina etti
•Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi ....

- Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın
- Cümle 8: Bildiğiniz halde

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime

Mukaddime

Ey aziz katiyyen bil ki: İbadet; akaidi ve dinî inancı kökleştiren ve onu bir hal ve bir meleke tarzında sabit kılan bir şeydir. Zira eğer ibadet vicdanî ve aklî emir ve işleri nurlandırmaz ve terbiye etmezse, eser ve tesiratları zaif kalır sönük düşer. Evet çünkü ibadet, emirlere imtisal ve nehiylerden içtinab etmekten ibarettir. İşte hal-i İslâmın vaziyeti, yani İslâm aleminin ve milletlerinin dine karşı tehavün, lakaydlık ve gevşeklik arz eden hal ve durumu bu anlatılan hakikata şâhiddir.

Hem yine bil ki: İbadet iki cihanın saadetine sebebtir.. Ve maaş ile maad denilen dünya ve ahiret hayatının tanzimine de sebeb olmakla beraber, şahsî ve nev'î kemale de sebebtir. Hem abd ile Hâlıkı arasında en yüksek ve en şerefli bir nisbet ve münasebete vesile yine ibadettir.

Amma ibadetin ahiret mezraası olan dünyanın saadetine sebeb olduğu vechi birkaç cihettendir.

Birinci Vecih: İnsan, latif ve âcib bir mizaç ile bütün hayvanattan mümtaz ve müstesna bir şekilde halk edilmiştir. İşte insandaki bu seçkin mizaç; iyiyi seçmeye, en güzeli bulmaya ve pürüzsüz bir zineti aramaya; ve hem insanlığa layık bir maişet içinde yaşamaya ve bir kemal içinde hayat sürmeye fıtrî bir meyli netice vermiştir. Sonra bu meyillerden dolayı o insan, me'kel, melbes ve mesken gibi (yiyecek, giyecek ve içinde oturup yaşayacak) hacetlerini tahsil etmeye ve bir çok sanayi' ile bunları güzelleştirmeye ve düzenlemeye muhtaç bulunmaktadır. Lakin bu insanın, tek başiyle bütün bu hacetlerin

tedariki için gücü, iktidarı kafi gelmemektedir. Bunun için, kendi ebna-yı cinsi olan insan cemaatleri içine girmeye ve onlarla beraber yaşamaya muhtaçtır. Tâ ki, kendisi de onların çalışmalarına ortak olup, karşılıklı yardımlaşsın. Sonra da birbiriyle se-mere-i saylerini mübadele etsinler. Fakat vaktaki Sani-i Hakîm beşerin cüz-i ihtiyarisinin zenbereğiyle terakkilerini temin etmek hikmeti iktiza-sıyla; "şeheviyye, gadabiyye ve akliyye" kuvvelerine -hayvanların kuvvelerinde yapılmış olan tahdid misillü- fıtri bir hadd koyarak tahdid etmemiş olduğundan; beşerin içtimaî hayatlarında inhimak ve tecavüzler hasıl olmuştur. Yani insanda kendi nefsine fazla düşkünlük ve başkasının hukukına tecavüzler baş göstermiştir. Sonra insandaki bu kuvvelerin adem-i tahdidleri sırrıyla; inhimak ve tecavüzlere müheyya olmalarından dolayı, insan cemaatleri sa'ylerinin semerelerini mübadelede ve alışveriş muamelelerinde Adalete muhtaç kalmışlardır. Lakin herkesin tek başına adaletin idrâkinde aklı kâfi gelmediğinden; neviler ve cemaatler olarak akl-i umumînin istifade edebileceği bir tarzda adaleti bulmak hususunda bir akl-ı küllîye muhtaç kalmışlardır. İşte bu akl-i küllî ise, ancak bir külli kanun olabilir. Bu küllî kanun da ancak Şeriat-ı Garra olabilir.

Sonra; bu şeriatın te'sir ve cereyanını muhafaza edebilmek için, bir mukanninin ve bir sahib ve mübelliğin ve bir merciin bulunması gerekmektedir. İşte o da ancak Peygamber Aleyhisselam’dır. Sonra Peygamber dahi, zâhir ve batınlarda, akıllar ve tabiatlarda hakimiyyetini idame etmek için; maddeten ve ma'nen, sîreten ve sureten yaradılış ve fıtratça ve ahlâkça bir imtiyaz ve bir üstünlüğe ihtiyacı vardır. Keza o Peygamberin kendisi ile, mülkün mâliki ve âlemin sahibi arasında mevcud olan münasebetin kuvvet ve muhkemliğini gösteren bir delile de ihtiyacı vardır. İşte o delil ise, mu'cizelerdir. Ve sonra emirlere karşı itaatları te'sis etmek ve nehiylerden içtinabı temin eylemek için, zihinlerde Sani'in ve mülk sahibinin azametinin tasavvurunu devam ettirmeye ihtiyaç vardır. İşte bu da ancak akaidin te-cellisiyle olabilir. (Yani akaidin doğruluk ve haklılığına inanmayı icab ettiren iman rükünlerinin ve bunlara bağlı teferruat meselelerinin ayan beyan bilinmesi ve anlaşılmasıdır.)

Sonra, bu tasavvurun idamesi ve akaidin kökleştirilmesi dahi tekrarlı bir hatırlatıcıya ve tazelenen bir amele ihtiyaç vardır. İşte o tekrarlı hatırlatıcı da ancak ibadettir.

İkinci Vecih: İbadet, fikirleri Sani-i Hakime döndürüp tevcih etmek içindir.. Ve aynı zamanda inkıyad ve itaatın tesis edilmesine fikirlerin teveccüh eylemesi içindir. İşte bu inkıyad ise, kâinatta tevdi' edilmiş olan intizam-ı ekmele ulaşmağa ve onunla bağlanmağa götürür.. Ve bu intizama tabi' olmak ise, hikmetin sırrını tahkik eylemek içindir. (Yani, kâinat ve mahlukatın yaradılışının sırr-ı hikmetini tahkik etmek demektir.) İşte kâinattaki itkan-ı sanat bu sırr-ı hikmetin şahididir.

Üçüncü Vecih: Şu insan denilen mahlûk; tepesine telgraf aletlerinin pek çok telleri asılmış, başına da hilkat nizamatının kanun uçları sarılmış ve fıtrat kanunları ona uzatılıp takılmış ve kâinattaki İlahî kanun ve namusların şua'ları inikas ederek gelip onda temerküz etmiş bir ağaç gibidir. İşte bu mahiyet ve vaziyette bulunan beşere en evvel lazım olan şey, bu nizamları ve bu namus ve kanunları kendisinde tamamlamak, ikmal eylemek ve bunlara tam bağlanmak ve onlara intisap eylemek ve eteklerine yapışmaya teşebbüs etmektir. Tâ ki umumî cereyana, yani nizam-ı kâinata ahenk içerisinde ayak uydursun da, ayakları kayıpta sürçerek yere yuvarlanıp düşmesin., ve umumî nizam ve kanunların dairesinden kovulmasın., ve ayrı ayrı tabakalar halinde ve bir takım hareketler içerisinde olan bu kanun ve nizamların çark ve dolaplarının sırtından atılıp da, başıboşluğa düşmesin. İşte bu mezkûr ahenk ve nizamı te'min edebilecek şey ve vasıta, ancak İlahî emirlere imtisal ve nehiylerine içtinabdan ibaret olan ibadettir.

Dördüncü Vecih: İlahî emirlere imtisal ve yasakladıklarından içtinab vesilesiyle, insan için içtimaî heyette birçok mertebelere bağlıyan ve onlara götüren hayli nisbetler ve münasebetler hasıl olmaktadır. Öyle ki, adeta bir tek şahıs bir nev gibi olmuş oluyor. Evet, bir çok işler, emirler vardır ki; (bilhassa Şeair-i İslâmiyeye ve mesalih-i umumîyeye temas eden işler emirler) çok çeşit, cihet ve rütbelerin ve kanun ve nizamların; ve bunların içindeki bir çok hukukların dizildiği birer ip gibidirler, işte eğer o emirlere imtisal ve nehylerden içtinab ipi olmazsa; bütün o emirler, işler parçalanır, dağılır ve uçar giderler.

Beşinci Vecih: Müslüman bir insanın diğer bütün Müslümanlarla sabit bir münasebeti ve kuvvetli bir irtibatı vardır. Bu münasebet ve irtibat da, imanı akaid ve İslâmi melekeler sebebiyle, köklü bir

uhuvvete ve hakiki bir muhabbete sebeptirler. Lâkin bu akaidin de zuhur ve tesirinin sebebi ve köklü bir meleke haline gelmesinin vesilesi ancak ibadettir.

Amma İbadetin Nefsî ve Şahsî Kemale Sebeb Olduğu Cihetine Gelince;

Bilki: İnsan cirminin küçüklüğü, zaifliği ve acizliğiyle beraber; ve maddî cesedi itibariyle hayvanat cinsinden bir hayvan olduğu halde; pek değerli, çok kıymettar bir ruhu içinde saklıyor., ve tam ve mükemmel bir istidadı ihtiva eyliyor.. ve hasre gelmez meyilleri içinde bulunduruyor.. ve nihâyetsiz emel ve arzuları müştemil bulunmaktadır., ve gayr-ı mahsur efkârları vardır. Ve gayr-ı mahdut kuvveleri tazammun ediyor. Hem bütün bu mezkûr isti'datlarıyla beraber, insan umum alemlerin envaına bir fihriste gibi olduğundan; fıtratı acip bir tarzda yaratılmıştır.

İşte bu mahiyetteki bir insan, ruhunun inbisatına ve içindeki o değerlerin cilalanmasına âmil ve sebeb ancak ibadettir. Hem saadet-i ebediyeye münasib ve layık olacak ve ona yaraşacak bir tarzda istidadlarının inkişafına ve nemalanmasına illet ve medar yine ancak ibadettir.. Ve keza insanın meyi ve arzularının tehzib ve nezahetine (düzenlenme ve temizlenmesine) vesile, yine ancak ibadettir. Ve keza pek çok emellerinin tahakkukuna ve semeredar kılıp susamışlık ve açlığının giderilmesine vesile, yine ancak ibadettir.. Ve keza fikirlerinin tanzimine ve hakikatla bağlanmasına yegane vasıta, yine ancak ibadettir.. Ve keza insanın taşkın kuvvelerinin tahdid ve gemlendirilmesine sebeb, yine ancak ibadettir.. Hem insanın azaları üzerindeki maddî-manevî tabiatın kir ve pasını giderip kalaylattıracak şey, yine ancak ibadettir. İşte o a'zalar iman ve ibadetin nuru ile şeffaflaştırıldığı takdirde, her birisi mahsus bir alemin birer menfezi ve penceresi gibi olurlar. Hem yine ibadet eğer vicdan, akıl ve kalb ve kalıp ile beraber yapılabilirse; beşeri layık olduğu mukadder olan şeref ve kemaline ulaştırmış olur. Hem yine abd ile mabud arasında latif ve âlî bir nisbet ve şerif ve kıymettar bir münasebet ise, ancak yine ibadettir., ve bu münasebet ise, beşerin nihâyetsiz kemal mertebelerinin en üstü ve zirvesidir.

Ve İbadette İhlas

İbadetteki ihlas budur ki: İbadet; sana emr olunduğu için onu yapmandır. Başka bir tabirle: İbadet yapılır, çünki onun yapılmasına emredilmiştir. İbadete dair gelen emirlerin ve ibadetteki bütün fiil ve hareketlerin her birisi birçok hikmetleri müştemil bulunmuş olsa da; ve bu hikmetlerin her birisi o emirleri imtisal etmek için birer illet olmuş olsalar dahi; ancak ibadeti ihlas noktasında ele aldığımızda, ibadetin illeti emrin kendisi olması iktiza eyler. Eğer hikmetler, maslahatlar ibadetin yapılmasında illetler yerine konulsa, o zaman o ibadetler batıl olur. Lâkin eğer hikmet ve maslahatlar tercih edici sebebler makamında kalırlarsa, caiz olabilirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime

Ve mukaddimeden sonra:

Vaktâ ki, Kur'anın muhatabları يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا fermanını işittiler; lisân-ı halleri ile şöyle bir istifsarda bulundular: Acaba ibadetin hikmeti nedir? Ve ne içindir? Ve ona imtisal etmenin neden mecburiyeti olsun?. Ve hangi şey ve maksad içindir?!.

İşte bu suallerden "ibadetin hikmeti nedir?" mevzuunu üstte, mukaddimede cevabını işittin. Amma ibadetin asıl illeti hakkındaki suale Kur'an-ı Hakîm Sani'in vücudunu ve tevhidini رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ (yani O, çünki sizi yaratan, pek çok nimetler bahşeden Rabbinizdir. Onun için Ona ibadet, ubudiyet, kulluk yapmanız gerek..) kavliyle isbatını yaparak cevap verdi. Peygamberliğin isbatını da

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا

kavliyle cevaplamıştır.

Şu geçen âyetlerin nükteleri hakkında bir Mukaddime

Ey aziz bilmiş olki: Burhan, yani delil ve hüccet iki çeşittir.

Birisi: **"Limmî"** dir ki, müessir ile yani müessir canibinden bakarak, eserin üzerine delil getirmektir.

Diğeride: **"İnnî"** dir ki; eser ile müessire istidlaldir, delil getirmedir. Yani, eserin sahibini, eseri ile tanıtma ve isbatlamadır.

Burhan ve delil getirme işinde şüphelerden en salim olanı da budur. Şu "innî" burhan da, müreccah kavle göre; ya mütesavviyut-tarafeyn ile imkaniyyün bil-istidlaldir. Yani vücudî veya ademî olabilmesinin imkanı noktasında her iki tarafın müsaviliği ile imkanlığının isbatını yaparak, Mûcid'inin vücûduna delil getirmedir. Veya da, tahavvul ve teğayyür ile hudusiyyün-bil-istidlaldır. Yani eşyanın değişkenliği, halden hale dönüşümü, zevali, faniliği gibi vaziyetleriyle yine Mucidini isbatlamadır. Yani o mevcudun hadisliğinin delili ile, ihdas edenin varlığını ispat etmektir. Bu her iki burhanın değerlendirmesin de, ya eşyanın zatları itibariyle veya sıfatları itibarı iledir. Ve bu zat ve sıfatın ikiside, ya vücudu i'ta edip vermekle; veya da, mevcudun beka ve devamını idame etmekledir.. Ve bu i'ta ve ibkanın ikiside, ya "delil-i ihtiraî" dir. Ya da "delil-i inâyetî" dir. İşte رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ âyeti şu sayılan bütün bu nevilere işaret etmektedir.

Şimdi burada onun hülasası zikredilecektir. Ayrıca biz bunları başka bir kitapta **(1)** tafsilen izah etmişizdir.

Delil-i inâyet nasıldır?

Evet, Sani-i Vahidin ispatına dair olan "delil-ül inayet”i üstteki âyet göz önünde telvih edip canlandırıyor. Hülasası ise: Kâinatta mündemiç olan "nizam"dır. Evet "nizam" bir iptir, bir hayttır; maslahatlar ve hikmetler ona bağlı, takılı ve onunla asılıdırlar. İşte eşyanın menfaatlarını sayan ve dile getiren ve hikmetlerini yadeden Kur'an-ı Hakîm'in umum âyetleri hep bu "inâyet delili" ni dokuyan nessac ve burhanın tecellisine ayinedirler. Zira, maslahatlar ve hikmetlerin ancak onunla mer'î bulunduğu nizam, elbette bir nazzamın vücudunu ispat ettiği gibi; aynı zamanda Sani-i Hakimin kasd ve hikmetine de delalet etmekte ve ortalıkta varlığı tevehhüm edilen kör tesadüfün ve körleşmiş ittifakın vehmini de nefy edip tard etmektedir.

Ey arkadaş! Eğer senin nazarın şu fusûs-ü hikemle bezenmiş olan âlî nizamı ihata edemiyorsa; ve istikra-i tamme denilen tam ve derin bir araştırmaya da muktedir değilse; kendi nev'in olan insanların telahuk-u efkarlarından hasıl olmuş ve insan nevinin fikir ve düşüncesi hükmüne gelmiş ve onun hiss ve duyguları halini almış

fenlerin, ilimlerin casusları vasıtasıyla bak! Tâ ki, akılların apaçık nasibedar olacağı olan nizamı ayan-beyan müşahede edesin. Hem tâ bilesin ki; kâinatın nevileri hakkında teşekkül etmiş olan fenlerden her biri külliyet-i kaidesiyle bir ittisak ve intizamın keşşafı olarak, o nizam ve ittisaktan daha mükemmelini aklın görmediğini ve ondan daha âlîsini kabul etmediğini görebilesin.

Evet kâinatın her bir nev'i için bir fen teşekkül etmiş, ya da teşekkül etmeye kabildir. Fenn ise, kaidenin külliyetinden ibarettir. Kaidenin külliyeti de, nizamının güzelliğine delalet eder. Zira bir şeyde nizam ve intizam yoksa, onda kaidenin külliyeti cereyan edemez. (Yani, mesela, pirenin midesini, tanzim eden kaideli nizam, tâ Güneşin Sistemine kadar aynı tarzda cereyan etmesiyle, kaidenin külliyetli olduğunu gösterir.)

Evet, görmez misin ki: "Her âlim, beyaz imame sahibidir." sözünü ettiğimizde; ulema nev'inde -eğer intizam varsa- o nevideki kaidenin külliyetini doğrular. Buna göre; kâinata ait her bir fenn, kaidelerinin külliyeti sebebiyle; tam bir istikra ile kâmil ve şâmil bir nizamı netice veriyor. Aynı zamanda her bir fenn, mevcudat silsilelerinin halkalarında salkımlar gibi asılı bulunan maslahatlar ve semerelere işaret eden ve inkılabat-ı ahvalin maatifinde, yani eğri-büğrülükleri ve ayrıntılı bölmelerinde gizlenmiş olan hikmetler ve faidelere telvih eden en nurlu birer burhandırlar..ve fenlerde olan bu hal ise, Saniin kasd ve hikmetine şehadet eden bayrakları alıp mevcudatın en yüksek kulelerine dikip dalgalandırıyorlar. Böylece, her bir fenn evhamın şeytanlarını tard edip kovmada birer necm-i sakib gibidirler.

Eğer bu mevzu'da daha başka deliller istiyorsan; umumundan sarf-ı nazar, sadece şu gelen misâle bak! İşte: Vasıtasız gözle görülmeyen mikroskopik bir hayvanın küçücük sureti, İlahî, dakik ve bedi' bir makineyi müştemil bulunmaktadır.

İşte zatında ve sıfatında mümkün olan o mahluk, hakikî bir illet olmaksızın kendi başına elbette var olmuş değildir. Zira hem zatında, hem sıfat ve ahvalinde imkanlıdır. Mümkünlük hadisesi ise, terazinin iki kefesi gibi mütesaviy-üt tarafeyndir. Yani; ademi ve vucüdu itibarıyla her iki tarafı aynı seviyede eşittir. Şâyet o mahluk kendi kendine illetsiz, mûcidsiz bir tereccühü bulmuş, vücuda çıkmışsa; o takdirde bu farazî iş ancak ademin cevfinde olabilir. Yani vucud

sahasında öyle olması imkansızdır. Olsa olsa, ademistan diyarında farazî bir hayal olabilir. İş buhalde bütün ukalanın ittifakıyla; o canlı makinenin vücuda gelebilmesi için, mutlaka ve hiçbir çaresi yok, tercih edici bir illeti olması zarurîdir. O müreccih illet ise, katiyen muhaldirki, tabiî sebeblerden olmuş olsun. Zira o makine-i dakika içinde bulunan ince nizam, nihâyet bir ilmi ve son derece kemalde bulunan bir şuuru iktiza eyler ki; kendilerini onunla aldattıkları tabiî sebeblerin içinde öylesi bir ilim ve şuurun varlığını tasavvur etmek her halde ve elbette imkansızdır, hem de muhalatın en çıkılmaz kısmıdır. Bununla beraber; "Esbab-ı Tabîiye" dedikleri şey; basit, kalil ve câmid bir nesne olup, herhangi bir mecraları taayyün etmiş değil., hareket yönleri ve yolları da hududlandırılıp tayin edilmiş değildir. Hal böyle olduğu halde, binler imkanât yolları içinde müterreddid olarak, o imkanat yollarından her hangi birisinin önceliği, evleviyeti de yoktur. O halde o şaşkın sebeb, nasıl ve nerede muayyen bir kanalda hareket edebilecek? Ve belli bir mecra içerisinde inhirafsız ve gâyet muntazam bir tarzda yürüyebilecek?. Ve nasıl hududları tayin edilmiş bir hatt-ı hareket içinde müstakimane hareket edebilecektir?!. Hem bu haliyle beraber, o sebeb nasıl olurda, o binler imkanattan yalnız birisinin yön ve yollarını keşf edecek de, onu tercih edip onda yürüyecek; tâki hikmetlerinin dekaikinde akılların şaşkına döndüğü şu acib, muntazam makine tevellüd etmiş olsun, hiç mümkünmüdür?. Hayır asla!., belki olsa olsa, senin kendini ikna' etmen ve o mevcudun mezkûr sebeblerden doğabilmesi hususunda mutmain olabilmen için; ancak her bir zerreye Eflatun'un **(2)** şuurunu ve Calinos'un **(3)** hikmetini vermenle beraber, o bütün zerrelerin aralarında umumî bir istihbaratın ve muhaberenin varlığını itikad etmenle ancak mümkün olabilir. Oysaki, bu öyle bir safsatadır ki, Sofestaîler dahi bundan utanıyor. Halbuki sebeb denilen şeylerin üssül-esası cüz-ü lâyetecezza veya cevahir-i ferde denilen esir zerratının veya atomlarının her bir zerresinde hem cazibe, hem dâfia kuvvelerinin beraberce bulunmasıdır. Bu ise; zâhir sebeblere göre düşünülse, iki zıdd kutbun içtimai gibi bir şey olur ki, o da muhaldir.

Evet cazibe ve dâfia ve benzeri gibi kanunlar (yanlış ve hata olarak), "Tabiat" diye isimlendirilen Adatullah ve fıtrî şeriatının kanunlarına ancak verilebilen birer isimdirler. Amma bu kanunlar kaidelikten tabiîliğe intikal etmemek ve zihnîlikten hariciliğe

çıkmamak; ve itibarîlikten hakikîliğe değişmemek; ve aletlikten müessiriyete terakki etmemek şartıyla makbul olabilir.

İşte üstte kısaca izahı yapılan misâlin içindekini eğer anladı isen; ve misâlin küçüklüğü ile beraber, içindeki azametli meseleyi ve darlığıyla birlikte, ma’nâca genişliğini görebildi isen; başını kaldır, kâinat içinde nazarını gezdir bak: "Delil-i İnâyet" in vuzuh ve zuhurunu kâinatın genişliği derecesinde göreceksin. Evet, Kur'an'ın eşyadaki ni'metlik cihetini sayan ve faidelerini hatırlatan bütün âyetleri bu delilin mazâhir ve ayineleridirler. Demekki, Kur'an-ı Hakîm tefekküre her emrettiğinde umuma hitap içerisinde, şu "Delil-ül İnâyet" istidlaliyetinin tarikine işaret etmiş ve etmektedir, işte فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ferman ettiği gibi; "tekrar be-tekrar İlahî sanat-ı muntazama olan kâinata bak, hiçbir tarafında bir yarık, bir intizamsızlık, bir abesiyet görebilecek misin!" âyeti gibi bir çok âyetler bu delili enzara göstermektedirler. Sonra tefsiri yapılmakta olan şu âyetin; "İnâyet Delili'ne îma eden bu gelen:

اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ اْلاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ

âyetin burası da onu şerh eylemektir.

Ve Delil-ül İhtiraî

Amma الَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ âyetinin işaret eylediği **"delil-i ihtiraî"** ise şudur: Cenab-ı Hak Teala her bir ferde ve her bir neve hâs bir vücud i’ta eylemiştir. O hâs vücud, o şeyin mahsus eserlerinin menşei ve layık olabileceği kemalatın menbaıdır. Evet hiçbir nev' yoktur ki; imkaniyetinden ve teselsülün butlanından dolayı ezele kadar teselsül edip gitsin. Hem alemdeki şu daimî teğayyur ise, bazısının hudûsünü bilmüşahede göz önünde isbat ettiği gibi; diğer bazılarının ise, aklî zaruret ile

hâdisliğini isbat etmektedir. Sonra, hayvanat ve nebatat fenleriyle sabit olmuş olan iki yüz binden fazla olan nevilerin varlığı; ve her bir nev'in bir Ademi ve ilk pederlerinin olduğu zarureti ortaya çıkmıştır. Öyle ise, hudûs ve imkân sırrıyla o envaların ilk Adem ve evvel pederlerinin bizzarûre Kudret-i İlahiyyenin elinden vasıtasız bir tarzda çıkmış oldukları isbat edilmiş olur. O halde silsiledeki tenasülde tevehhüm edilebilen şeyler, yani maddî bir takım sebebler ve saireler bunda, yani ilk yaradılış keyfiyetinde tevehhüm edilmez ve edilmemelidir. Ayrıca enva'ların birbirinden inşikakları, yani bazıları diğer bazılarından yarılıp ayrılarak bölünmesi tevehhümü de batıldır. Zira mütevassıt olan nev', yani birbirinden ayrı ve müstakil olan iki nev'in arasında tavassut etmiş, girmiş bir nev', tenasül yoluyla -ekseriyetle- teselsül edemez. Öyle ise, araya girmiş mütevassıt olan şahıs bir silsilenin başı olamaz. (Mesela at ile inek veya at ile eşek nev'inin arasına giren, yani ikisinden döllenen katır cinsinin nesillenmediği gibi...) İşte madem mebde' ve asıl itibariyle bu iş böyle olmuş ve böyledir, elbette bit-tarikil-evla silsilenin eczaları da öyle olacaktır.

Evet acaba nasıl tasavvur olunabilir ki; şuursuz, ihtiyarsız, basit ve camid olan esbab-ı tabiiye; fehimlerin içinde hayret ve şaşkınlığa daldığı o silsilelerin icadına ve her birisi mu'cizat-ı kudret'in birer acib sanatı bulunan silsilelere bağlı olan ferdlerin ihtira'ına kabiliyeti olsun?!. Evet silsileleriyle beraber bütün o ferdler hudûs ve imkaniyetleri lisânıyla Hâlıklarının (c.c.) vucûb-u vücûduna kat'î şehadetle şahidlik yapmaktadırlar. Amenna!

---

(1): İşarat-ül İ'caz'dan önce tab' ve neşredilen ve bu mevzu'u işleyen "Muhakemat" eserinden başka yoktur. -Mütercim-

(2): Eflatun veya "Flatûn" Yunan'ın meşhur ve büyük filozoflarından olup, "Sokrat'tan ders almış, "Aristo"nun da hocasıdır. Miladdan önce 327 de doğmuş, 427 de vefat etmiştir.- Mütercim-

(3): Calinos hekim de Yunanlı olup dünya çapında meşhur bir Doktordur. Çoğu tıbba dair 500 kadar eser bırakmıştır. Miladî takvime göre 130 da doğmuş 200 de Roma'da ölmüştür.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

Sual-46

[s46] Eğer desen: Meydandaki şu kat'î şehadetle beraber, bazı insanlar maddenin ve hareketinin ezeliyeti gibi dalaletlere nasıl inanabiliyorlar?

Cevaben sana denilir: Tebaî ve sathî nazar bazen muhali mümkün görür.nasılki, Bayram hilaline bakan ihtiyar adamın kirpiğinin ve kaşının eğilmiş beyaz bir kılını ay olarak görmesi ve hilal telakki etmesi gibi... Evet insan âlî bir cevhere ve mükerrem bir mahiyete sahib olduğu için, daima hakkın, hakikatin arkasında dolaşıyor. Fakat bazen ihtiyarsız, davetsiz ve taharrisiz olarak eline batıl ve dalal da düşebiliyor. Belki de sathî ve tebaî olan nazarı ile baktığı için, çaresiz olarak onu öyle kabul ediyor. Zira öylesi kimseler, vaktaki hikmetlerin ve maslahatların ipi ve zinciri olan kâinat nizamından tegafül eylediği ve hareket ve maddenin ezeliyetle taban tabana olan zıddiyetinden teâmî (hayret içinde görmezlik) ettiği için, onun tebaî olan nazarı yanında, şu nakş-ı bedii ve bu acip sanatı kör tesadüfe veya şaşı ittifaka isnadını muhtemel görebiliyor.

Evet, allame Hüseyin-i Cisrî (R.H.) nin dediği gibi

"Âsar-ı medeniyyetle müştemil müzeyyen bir saraya giren adamın, kasrın banî ve sahibini içinde göremediği vakit, önce onun sahipsiz olduğunu itikad eder. Fakat sonra kalkar, o sarayın zinetini ve esasatını ittifaka (rastgeleye) tesadüfe ve tabiatın intihab modeline isnad etmeye muzdar kalır."

Ve keza, ancak tam bir ihtiyarın ve şâmil bir ilmin ve kâmil bir kudret'in üstünde, yani bunlara dayanarak durabilen; ve ancak bunların emri altında olmakla yürüyebilen âlemin nizamından ve bu nizamın halka ve düğümlerine asılı ve takılı bulunan bütün

hikmetlerin, maslahatların ve faidelerin şehadetlerinden teâmî ve tegafül ettikleri için; onların tebaî nazarlarında şu camid, donuk sebeplere tesir-i hakikînin verilebileceğine ihtimalli görünmektedir.

Şimdi ey arkadaş! Cenab-ı Sani-i Hakimin san'atının inceliklerinden kat-ı nazar; eserlerin en zâhiri ki, "tabiat" diye isimlendirdikleri olan "irtisam"dır. Yani: Kendi kendine nakışlanma, resimlenmedir. Şimdi sen gel, şu ülfet perdesinin yırtılarak ortadan kalkması şartiyle; acaba sen kendini nasıl ikna' edebilir ve senin aklın nasıl kabul edebilir ki; mesela ayinenin yüzündeki hasiyet, gök perdesinin açılmasında ve o ayinenin cam parçacığında semanın yıldızlarıyla beraber irtifaının ve nakışlarının suretini celbetmede müessir bir sebep olsun! Hem senin aklın nasıl ikna olabilir ki; hakikatta vehmî bir emir olan umumî cazibe kuvveti (çekim), Küre-i Arzın ve sair yıldızların muhkem ve pek sağlam bir intizam ile, adeta mancınık ipi gibi, o kürelerin durdurulmalarında ve tahrik ve tedvirlerinde te'sir sahibi bir illet, bir hakikî sebep olmuş olsun !..

Elhasıl: İnsanoğlu batıl ve muhal bir emre, bir işe sathî ve tebaî bir nazarla baktığında ve sonra onun hakikî müessir olan illetini görüp bulamadığı vakit, kendi yanında o batıl ve muhal şeyin sahih olabileceğine ihtimal verebiliyor. Lâkin eğer ona kasden ve bizzat bakarsa ve ona müşteri olarak aslını araştırırsa; "Hikemîyat" denilen felsefî sözlerle avundukları mes'elelerden hiçbir şeyi kabul etmesi mümkün olmayacaktır. Belki ancak şu şartla kabul edebilir ki; zerrelerin herbirisinde bütün hükemanın akıllarını ve umum siyasetçilerin hikmetlerini farz eden bir ahmaklığı alır da budalalaşırsa, mümkün olabilir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

Sual-47

[s47] Eğer desen: Nedir şu tabiat, namuslar ve bu kuvvetler ki onlarla vızıltı çıkarıp, bunlarla tesellî bulup kendilerini avutuyorlar?!.

Cevaben sana denilir ki: Evet, Tabiat denilen şey, ancak bir mistardır. Masdar değil.. Bir matbaadır, tabi' değil (tab' eden değil), Kanunlardır, kuvvet değil. Belki de tabiat bir şeriat-ı fıtriye-i İlahiye olup, alem-i şehadet cesedinin azaları arasında bir nizamı ika' eylemiştir. Evet, nasılki İslâm Şeriatı, beşerin ihtiyarî olan fiillerini tanzim eden kaidelerinin zübdesi ve hülasasıdır. Öyle de: Devletin nizamı da, siyasî düsturlar ve kanunlarının mecmu'undan ibarettir. Buna göre, İslâm Şeriatı ve Devlet nizamı nasıl ki yalnız itibarî ve makul iki emirdirler. Onun gibi: Tabiat dahi itibarî bir emr olup hilkat ve mahlukat içinde cereyan etmekte olan ve "Adetûllah" ile tesmiye edilen kâinat nizamının hülasa ve özüne verilmiş bir isimdir. Hal böyle iken, Tabiatı haricî ve bağımsız ve kendi başına bir varlığa sahib tevehhüm eylemek; medeniyet görmemiş şöyle vahşi bir adamın haline benzer ki; bir fırka askerin gâyet intizam içindeki hareketlerini gördüğü zaman bu askerlerin aralarını birbirine bağlamış haricî bir emrin, bir şeyin (ipin veya zincirin) maddî varlığını itikad etmesi gibidir. İşte bunun gibi, kimin vicdanı o vahşî adam gibi vahşî ise, tabiatı da istimrar ve devamlılık sebebiyle, haricî bir tesir sahibi (yani kendi başına müstakil) bir mevcud tahayyül edebilir.

Elhasıl: Tabiat denilen şey, Allah'ın sanatı ve kâinat nizamı olan fıtrî şeriatıdır. Bu şeriatın namus ve kanunları da, o şeriat-ı fıtriyenin meseleleridir.. Ve bunların kuvvetleri de, o meselelerin hükümleridir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

Tevhid Bahsi

Şimdi Tevhid'in Delilleri

Evet, âyette اُعْبُدُوا ile işaret eylediği tevhidin delili; Tefsir-i İbn-i Abbasa (R.A.) göre وَحِّدُوا demektir. Yani: Allahı birleyiniz! Hüküm, kuvvet, kudret, Rububiyet, tedbir, tedvir ve idare, emir ve irade gibi herşeyi yalnız ve yalnız ona veriniz, ondan biliniz!..

Evet, malum ola ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan tevhide ait ne kadar delail varsa, hepsini almış, zikretmiştir.

Hem لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا âyeti tazammun eylemiş olduğu **"Burhan-ut-Temanu"** ise, istiklaliyetin Ulûhiyet için zatî, lazım ve zarurî bir hassa olduğuna kâfi bir delil ve parlak bir şem'dandır. Ayrıca, yine bu âyette tevhidin latif bir deliline daha remz vardır, o da şöyledir: Nev-i beşer ve cins-i hayvanın yaşamaları için; semerât, hububat ve meyveleri dokumada, doğurmada yer ile gök arasında bir yardımlaşmanın ve karşılıklı bir münasebetin varlığı iledir. Hem alemdeki eserlerin (yani mevcudat nevilerinin cinsleri) birbirine benzeyişleri.. Ve etraflarındaki eşyanın birbirleriyle olan muânakaları.. Ve yekdiğerlerinin ellerinden tutarak birbirlerinin intizamını tekmil etmeleri.. Ve cânib ve cihetlerinin birbirleriyle cevaplaşmaları.. Ve birbirlerinin hacet ve isteklerine "lebbeyk!" demeleri.. Ve her hepsinin bir tek noktaya gözlerini dikip bakmaları.. Ve yine hepsinin intizam içindeki hareketleri de, tek ve muayyen bir nizamın mihveri üzerinde olması telvih ediyor, belki

tasrih ediyor ki; vâhid olan ve birlik içinde bulunan şu makinenin sani'i vâhiddir, tekdir.. Ve bütün bunlar beraberce herşeyin ve herkesin başı üstünde şu gelen beyti okumaktadırlar:

وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ

Yani: *Herşeyde, Allah'ın vucûb-u vücûduna bakan, ispat eden, gösteren bir delil, bir âyet vardır ki; o Allahın vahid ve yekta olduğuna delalet etmektedir.*

Sonra bunu da bil ki: Sani-i Hakim nasılki Vacib-ül Vucûd ve Vahid-i Ehaddir; onun gibi bütün kemalî olan vasıflarla da muttasıftır. Evet, masnu'da olan ve adeta coşarcasına kendini gösteren ne kadar feyz-i kemal varsa, ancak Sani'in tecelli-i kemalinin gölgesinden muktebesdir. Öyle ise, umum kâinatta ne kadar hüsün, kemal ve cemal varsa, elbette ve her halde hepsinden gayr-ı mütenahî derecelerle yüksek olan bir cemal, kemal ve bir hüsün Sanilerinde bulunması zarurîdir. Evet, ihsan ise, Muhsin olan zat'ın servetinin bir fer'i, bir şubesidir ve ona delildir.

Keza, icad dahi Mûcid'in vücuduna; îcab, Mucîbin vâcibliğine; tahsin, güzelleştirenin varlığına-amma şanına layık ve muvafık bir tarzda-delalet ederler.

Hem dahi bil ki: Sani-i Kadir bütün noksan sıfatlardan münezzehdir, müberradır. Çünki noksanlıklar, maddî olan şeylerin mahiyetlerinin istidadsızlığından neşet ederler. Allah u Teala Celle Celalühü ise, maddiyattan mücerreddir, uzaktır. (Zaten maddiyattan olan bir şey ilah olamaz.)

Hem yine bilmiş ol ki: Cenab-ı Hak Teala ve Tekaddes kâinatın mahiyetlerinin imkanlığından neşet eden bütün levazım ve evsaftan da mukaddesdir. Çünki o, Vacib-ül Vücûddur, لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ sırrıyla ona benzeyen hiçbir şey yoktur. Kendisi de hiçbir şeye benzememektedir. İşte bu iki hakikate kat'î işaret eden şu gelen âyettir.

فَلاَ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا

Amma وَ اللّٰهُ الْغَنِىُّ وَ اَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ âyeti ile işaret edilen **"delil-i imkanî"** ise, kâinat zerratının her bir zerresi; gerek zatî şahsı itibariyle, gerekse tek tek sıfatları itibarıyla; ve gerekse birer birer ahvali itibariyle; veya da ayrı ayrı vecihlerinin cihetleri itibariyle her hepsinin zatında, sıfatlarında, hallerinde ve vücûdunda gayr-ı mütenahî imkânât yolları arasında müterddid, mutehayyir olduklarını görmekte iken sen; fakat birden bakıyorsun ki O zerreler bütün o imkânat yollan içerisinden silkinerek kalkıyor, muayyen bir yola düşüyor ve mahsus bir sıfat giyiyor ve muntazam bir şekille şekilleniyor; ve sağlam ve savab bir kanuna binip ona tevfik-i hareket ediyor; ve muayyen ve belli bir maksada teveccüh ediyor. Sonunda da öyle bir hikmet ve maslahatı intaç ediyor ki; o şeyin o belli ve muayyen tarzından başka bir yolla olabilmesi asla mümkün değildir. İşte acaba şu zerrenin bu hal ve vaziyeti, kendi lisân-ı mahsusu ile saniinin kasd ve hikmetini ilan edip bağırmıyor mu? Ve tasrih edip ilan etmiyor mu? Evet, her bir zerre tek başıyla Saniin infirad içinde birliğine delil olduğu gibi; iç içe terkip edilip terakkî içinde yükselen mürekkebatdan bir cüz' olduğunda, yani terkib edilmişin bir cüz'ü olmasıyla, onun o delaleti gittikçe daha da artmaktadır. Çünki her bir zerrenin bütün mürekkebata girip çıkma imkânı olması hasebiyle onda bir makamı ve her bir makamda bir nisbeti ve her bir nisbette bir vazifesi ve her bir vazifede bir çok maslahatları semere vermesi vardır. Öyle ise, her bir mertebede Saniin vucub-u vücudunun delillerini kendi lisânıyla tilavet ediyor demektir. Öyleki, adeta bu zerre bu haliyle; takımında, bölüğünde, taburunda, kolordusunda ilh.. birer münasebetleri bulunan bir nefer asker gibidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

Bu âyetin önceki ayetlerle münasebeti

Ve şimdi üzerinde olduğumuz âyetin nazm ve dizilişine geçiyoruz.

İşte: Önce âyetimizin makabliyle olan umumî nazımlığı itibariyle, sonra da cümle cümle heyetlerinin nazmı itibarıyla olan nazm ve diziliş vecihlerinin keyfiyetine bakıyoruz.

Amma umumiyeti itibarıyla makabliyle olan nazımlık ciheti ise, bilmiş ol ki; Kur'an-ı Hakîm vaktaki beşerin mertebece kısımlarını ve mükellefinin enva'ını, yani muttaki mü'minleri, inatçı kâfirleri ve bu iki kısım arasında müteredded bulunan münâfıkları beyan ettikden sonra; hepsine birden teveccüh ederek; يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا kavliyle hitab eyledi.

Arkasından da, hendesî plana göre yapılan bir binanın tertibi gibi, sabıkının izini takib ederek tertibe aldı. Yani: Emr ve nehyi, ilim kanunu üzere amele bağladı. Kazayı da kaderin üstüne bina eyledi. İnşa ve îcadı dahi kıssa ve hikayeye rabt eyledi.

Evet, Kur'an-ı Hakîm vakta mezkûr üç fırkanın hal ve hareketlerinin mebhaslerini zikr eyledi. Sonra da herbirisinin hassa ve özelliğini ve her hepisinin akıbetlerini dile getirdikten sonra, yer ve mahal hazır hale gelmiş oldu. Dinleyici olan Sami' de uyanarak intibaha geldi. Kur'an dahi dönüp mezkûr âyetteki hitap ile iltifatlı bir bakış içinde tevcih-i kelam eyledi. Sonra, Kur'an'ın bu iltifatında, yani önceki âyetlerde onları gıyaben yadeylemekle burada bu âyette doğrudan hitab etmekte; Beyan ilmi üslûbuna göre, umumî bir nüktenin bulunmasındandır. Şöyle ki; bir şahsın mehasini, iyilikleri

veya kabahat ve kötülükleri zikredilirken, yavaş ve aheste bir tarz-ı üsluptaki îkaz ve heyecanlandırmanın lüzumlu hükmüyle; ya istihsan meyli, ya da nefret temayülü ziyadeleşip artmaya başlar. Sonra o meyil, yavaş yavaş kuvvetleşir, tâ o dereceye gelir ki; meyil sahibini, iyilikleri ya da kötülükleri zikredilen şahsı müşafeheten görmek için sevketmeye zorlar. Sonra, makamın haline göre, dinleyicilerin meyilleri o şahsın evsafına yönelmeleri iktizası ile, Cenab-ı mütekellim, bahsi yapılmış şahsı hazır edip, alıp dinleyicilerin huzuruna çeker ki, direkt hitap ile ona teveccüh edilsin.

Hem yine, aynı âyetin hitabında hususî bir nükte de bulunmaktadır ki, o da: Yapılmış teklifin ağır yüklerini hitabın lezzetiyle hafifletmektir. Ayrıca da âyette şöyle bir işarette vardır ki, ibadette abd ile Hâlıkı arasında herhangi bir vasıtanın, aracının olmadığına ve olamayacağına da bakmaktadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22

Cümleler arasındaki münasebet

Amma âyetin cümleleri arasındaki nazm ve diziliş keyfiyetine gelince;

Bil ki: يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا hitabı, üstte tarifi yapılan o üç fırka insanların herbirisine, üç çeşit zaman (yani; hal, mazî ve müstakbel zamanları) içerisinde olan bütün tabakalara hitaptır. Yani, İlahî hitabda şöyle der: "Ey kâmil mü'minler! Sebat ve devam sıfatı üzerine ibadet ediniz!"

"Ey ortancalı olanlar! İbadeti ziyadeleştirme, arttırma keyfiyeti üzerine ibadet ediniz!"

"Ey kâfirler! İbadetin şartı olan iman ve tevhid üzerine ibadeti yerine getiriniz!"

"Ey münâfıklar! ihlas keyfiyeti üzerine ibadet ediniz!"

Demek ki burada, ibadet herkesçe manevî bir müşterekliği bulunan bir şey gibidir. Feteemmel!

رَبَّكُمُ kelimesi ise der ki: "Rabbinize ibadet ediniz! Çünki o, sizi terbiye eden, besleyen, rızıklandıran bir Rab'dir. Sizin de ona ibadet eden kullar olmanız gerekmektedir.

Bir Tezyil:

رَبَّكُمُ de eşyanın zatları ta'bir edilen özleri ve mahiyetlerinin imkânî olduğunun deliline bakan ince bir remiz vardır.

Amma جَعَلَ لَكُمُ ٱلاَرْضَ فِرَاشًا cümlesinde ise, eşya sıfatlarının imkaniyetinin deliline bakıyor. Fakat الَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ de ise, eşyanın zât ve sıfatlarının ikisinin de hudûsluğuna remzetmektedir.

Amma eşyanın zatlarının imkaniyetine bakan delilleri nass ile gösteren âyetler ise, şunlardır:

وَ اللَّهُ الْغَنِىُّ وَ اَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ .. اِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى .. فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِى اِلا رَبَّ الْعَالَمِينَ .. قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ .. فَفِرُّوا اِلَى اللَّهِ .. اَلا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

Ve daha sen, bu âyetlerin gösterdikleri hakikatlara göre kıyaslayıp düşün!

-Sadede Dönüyoruz-

Amma اَلَّذِى خَلَقَكُمْ cümlesine gelince; bil ki Cenab-ı Hak Teala vakta kullarını ibadete çağırdı ve imtisal için emreyledi. İbadet ise, üç şeyi ve hali iktiza eylemektedir: O şeyler de bunlardır:

1- Ma'bud'un, mevcud, yani varolması..

2-O Ma'bud'un Vâhid-i Ehad olup, tasarruf, terbiye ve idarede istiklal ve vahdete sahib olması..

3-Ve O Ma'bud'un her cihetle ibadete layık ve müstehak olmasıdır.

İşte bu âyet cümlesi, şu üç şeye dair olan mukadder suallerin üç delillerine de işaret ederek cevaplamıştır.

Birincisi: Ma'bud'un varlığı ve mevcudiyetidir. İşte bunun delilleri iki kısımdır: 1- Afakî, 2- Enfüsî..

Enfüsî deliller de iki nev'idir: 1- Nefsî.. 2- Usulî..

Kur'an-ı Hakîm, en yakın ve en vazıh olan nefsî delile: اَلَّذِى خَلَقَكُمْ kavliyle işaret etmiştir. Usûlî delile ise: وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ sözüyle işaret vermiştir.

Amma لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ cümlesi makabliyle olan nazmı ise, bilki:

Kur'an-ı Hakîm vaktaki ibadeti اَلَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ cümleleriyle insanların yaradılış keyfiyetlerine ve âba ve ecdadlarının hilkatlarına ta'lik eyleyip bağladı. O halde ibadet, beşerin yaradılışı üzerine terettüb eden iki noktayı iktiza eylemiştir.

Birincisi: Beşerin yaradılışı; ibadeti yapabilecek, yerine getirebilecek isti'dadı üzerine halkedilmiş olması, cibilliyeti de takvaya kabiliyetli olmasıdır. Ta, beşerde öylesi bir isti'dada olan kabiliyetini müşahede edenler, ondan ibadeti yapacağını ümidedip beklesin. Nasıl ki dişli, tırnaklı bir hayvan görüldüğünde, ondan iftiras ve parçalamanın beklenmesi beklemek gibi...

İkinci Nokta: Beşerin yaradılışından ve memur bulunduğu vazifelerinden ve ona müteveccih olduğu kemallerinden maksad ve gaye takvadır. Takva ise ibadetin kemalidir.

Keza, لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ cümlesi ifade eyler ki: Sizin ey insanlar! yaradılışınız ve ondaki kemalinizden aslî maksad; ve isti'dadlarınızın ona göre hazırlanmışlığının gayesi, ancak takvadır.

Amma جَعَلَ لَكُمُ ٱلاَرْضَ فِرَاشًا cümlesi ise, Cenab-ı Vacib-ül Vücûdun varlığını isbat eden âfâkî delillerin en

yakın olanına işaret ettiğine işarettir. (Yani ki; yer yüzünün bir sofra gibi serilip kurulmuş olmasıdır.) Hem yine bu cümle, o delillerin içinde sebeblere hakikî te'sir vermeyi reddettiğine bir remiz vardır. Zira, şirkin bir nev'ide sebeblere hakiki te'sir vermekdir. Yani: Yeryüzünün tefriş edilip insanların istifadesine arzedilmiş olması elbetteki tabiatın değil, Allah'ın ca'liyledir. Yani; tasarruf-u Rububiyetiyledir.

Amma وَالسَّمَاءَ بِنَاءً zikrinin, yere yapışıkmış bir tarzda; yani yeryüzünün tefriş zikrinden hemen sonra, semayı zikretmekle; afakî delillerin basit ve sadelisinin en yükseğine işaret etmek içindir.

Sonra, وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً kavliyle, mürekkebât ve mevalidin kendi Sani'lerinin vücuduna olan delalet vecihlerine işaret etmektedir.

Hem sonra, üstte zikirleri geçen cümlelerin herbirisi, Vâcib-ül Vücud olan Hak Tealânın vücuduna, varlığına delalet ettikleri gibi; hepsi birden ve toptan onun vahdetine, birlik ve tekliğine de telvih eylemektedir.

Ayrıca, nizama işaret eden tertibin sureti, (yani sırayı takib ederek) رِزْقًا لَكُمْ ün delaletiyle beraber, nimetleri göz önüne sermeyi telvih eden vaziyetiyle, Cenab-ı Hak Tealanın elhak ibadete müstehaklığını isbat etmektedir. Zira, nimetleri inam ve bahşeyleyen mün'ime her halde şükür, teşekkür etmek vâcib olur.

Hem رِزْقًا لَكُمْ de şöyle bir işaret de vardır ki, der: "Ey insan! Allah'ın emri ve izni ve teshiri ile, sana yer ve sair unsurlar ve mevalid ve ma'denler hizmet ettikleri gibi; senin de bunları sana müsahhar eden ve istifadene müheyya kılan zata hizmet etmen lazımdır.)

Amma فَلاَ تَجْعَلُوا لِلَّهِ اَنْدَادًا cümlesinin nazm ve diziliş keyfiyeti ise, bilmiş ol ki: Bu cümlenin diziliş vaziyetinden çıkıp uzanan hatlar, çizgiler âyetin birinci cümlesi olan يَا اَيُّهَا

اَلنَّاسُ اعْبُدُوا cümlesine.. Ve keza اَلَّذِى خَلَقَكُمْ kavline.. Ve hem اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ cümlesine.. Ve yine اَنْزَلَ kelimesine de uçları gelip dayanmaktadır. Yani şu bütün cümleler şöyle emrediyor, diyorlar ki: "Rabbinize ibadet ettiğinizde sâkin başkalarını -ubudiyyet noktasında- ona şerik, ortak itikad edip de teşrik etmeyiniz. Çünkü "Rabb" yalnız Allah'dır. Hem çünki o, sizin ve nev'inizin Hâlıkı,yaradanıdır. Öyle ise, siz Allah'tan gayrı, birbirlerinizi yek-diğerlerinize Rabb olarak ittihaz etmeyiniz! Hem çünki o, toprağı, yeri sizin için halkeyleyip seren ve size bir beşik heyetine getirendir. Hem çünki semavatı halkedip, dünya binanıza tavan yapan yine odur. Öyle ise, put-perestliğin menşei olan Tabiî sebeblere hakikî te'sir vererek, o şeylerin te'sir-i hakikîye sahib olduklarını itikad etmeyiniz. Hem çünkü, rızkınız ve maişetiniz için suyu semadan yere indiren ve gönderen yine o olduğu gibi; ne kadar nimetler varsa, hepsi bilâşek ondandır. Öyle ise, şükür ve ibadet yalnız ona olmalıdır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-1

Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin

Üzerinde olduğumuz âyetin tek-tek cümlelerinin nazm ve heyetlerinin keyfiyetine gelince;

Bilmiş ol ki: Tenzil, yani Kur'an-ı Hakîm يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا deki şu يَا اَيُّهَا kelimesini çokça tekrarlamaktadır.

Bunun sırrı ise, birkaç ince nükteler ve şeffaf letâifler içindir. Zira bu hitap, üç vechile te'kidlidir, şöyle ki:

1- يَا da ikaz ve uyarma vardır.

2- اَيُّ de tevessüm, yani damgalama tarzında nişanlama vardır.

3- هَا da ise, dikkat çekme bulunmaktadır. Öyle ise, buradaki يَا اَيُّهَا hitabı üç çeşit faideye remz etmek içindir.

Birincisi: Teklifin meşakkatine karşılık, hitabın lezzeti., yani, kendi Zat-ı Ulûhiyeti ünvan ve sıfatıyla, ibadet eden kullarına iltifaten yaptığı hitabın lezzetidir. Zira insan, gaybetin alt kaidesinden huzur makamının zirvesine terakki edebilmesinin vasıtası ancak ibadettir. Ve huzur makamında ise, doğrudan hitap vardır.

İkincisi: يَا اَيُّهَا hitabı, muhatabın üç cihetle ibadeti yapmakla mükellef bulunduğuna bir işarettir. Yani: 1- Kalbi itibariyla olan teslim

ve inkiyad ciheti.. 2- Aklı cihetindeki iman ve tevhid yönü.. 3- Kalıbı, bedeni itibariyle amel ve ibadet cihetidir.

Üçüncüsü: Hem bu hitabda; mü'minlerin havas, ortanca kısmı ve avam halk olarak üç tabakalarına da telvih vardır. Keza, bu hitabda; ülfet edilmiş tarza ve ünsiyet ile alışılmış tertibe bir telmihdir. Yani mesela: Bir adam, kendi yolunda yürüyüp giden bir şahsa, önce ona seslenerek durdurur. Sonra yanına gider, nişan ve alametleriyle onu tanıdıktan sonra, kendisine yönelir. Sonra kendisine hitab eder ve sonra da onu kendi maksadı istikametinde yönlendirip çalıştırmaya başlar.

İşte, bu gibi nüktelere binaen, hitabda birbirini te'kid etmeleri ise, üstte bahsi geçmiş o cihetleri te'sis etmek içindir.

Amma يَا daki nida ise, çağırılan ve hitab edilen kimseler insanlar olduğundan, insanlar ise muhtelif derece ve tabakalarda bulunduğundan; yani, gafiller, gâibler, sâkin olup ilgi duymayanlar, câhiller, başka şeylerle meşgul olanlar, mu'rizler, (yani haktan ve ibadetten yüz çevirenler) muhibbinler. tâlibler, (istekliler) ve kâmiller gibi tabakalarda oldukları için, elbette bu nida; tenbih için olacaktır. Aynı zamanda bu nida, ihzar eylemek; ve muhatabları harekete getirmek; ve onları tarif etmek; ve hem onları tefriğ etmek ve keza heyecanlandırmak ve teşvik etmek ve şevklerini arttırmak; ve şefkatlarını tahrik eylemek ve saire içindir. Demek, يَا ile yapılan nidada bütün bu sayılan ma’nâlar da murad olabilir. Amma makam yakınlık makamı olduğu halde يَا daki uzaklık, yani uzağa seslenme karakterliği ise; insanlara teklif edilmiş emanetin celalet ve azametine işarettir. Ve aynı zamanda kulluk derecesinin uluhiyyetin makam ve mertebesinden uzak olduğuna ima etmek (yani bu iki daire makam itibariyla ayrı ve farklı olduklarını irae eylemek) ve her birinin makamı, mahiyeten evsafı birbirinden uzak makamlardadır. Aynı zamanda bu يَا nidası, ibadetle mükellef olanların asırları, -ekseriyetle- hitabın zuhur ettiği zaman ve mahallinden uzaklığına

remzeylediği gibi; beşerin şiddetli gafletine de (yani, hitab-ı İlahîden şiddetli gafletlerinden dolayı uzaklıklarına) telvih eylemektedir.

Amma اَيُّ ise, umumdan seçip ayırma tarzında bir tevessüm (vesimlenme) olduğu; yani onu nişanları ile tanıma ve hayır bekleme mevzu'u olması hasebiyle, remzediyor ki; yapılan hitab kâinatın umumunadır. Fakat insan, Emanet-i Kübrayı umum mevcudat adına farz-ı kifaye tarikiyle yüklendiği için, umumuna yapılmış olan hitab, insana hususiyle edilmiştir. Öyle ise, insanın yapacağı bir kusur, mecmu-u kâinat hakkına bir tecavüz olmuş olur.

Sonra, اَيُّ deki icmalde, bir cezalet vardır. Fakat اَيُّ den gelen kelimelerde ise, bir tafsil bulunmaktadır. **(1)**

Amma اَيُّهَا deki هَا ise, muzafün-ileyh'in bir ivazı, bir bedeli ve bir karşılığı olmakla beraber, (yani, اَيُّ den sonra gelmesi lazım olan bir izafenin ivazı, karşılığı olmakla beraber,) يَا ile hitab edilen hâzirûnu tenbih edip uyardığına işarettir.

Amma النَّاسُ ise, vasfiye-i asliyenin telmihiyle; yani ki, insanın aslî vasfı "nisyan" olduğu için; itabla, şiddet ve hiddetle ona yapılan hitaba bir işarettir. Yani âyet, insana müteveccihen yaptığı bu hitabıyla sanki diyor: "Ey insanlar! Nasıl olur da misak-ı ezeliyi unutabiliyorsunuz!?. Hem النَّاسُ kelimesi, aynı zamanda, aslî vasfıyla olan ma’nâsında, insanın unutkanlık, özür ve mezaretine de işaret etmektedir. Yani, diyorki: "Ey insanlar! Sizin yaptığınız kusur ve hatalar, bilerekten ve ciddî olmaktan değil, sehiv ve nisyandan gelmiş olmalıdır... Aksi takdirde?!."

Amma اعْبُدُوا daki umumî nidanın, seslenişin cevaplılığı hükmüyle, (Yani: Cenab-ı Zat-ı Zülcelal'in "Ey insanlar!." diye yaptığı umumî hitaba karşı, mukadder olarak mukabelede bulunan insanlar: "Buyurun ne emrediyorsunuz ey Rabbimiz?" suallerine karşı,

Cenab-ı Allah'da: اعْبُدُوا ibadet ve kulluk ediniz diye cevab vermiştir, işte bu cevaplılığın hükmüyle) Allah'ın bu hitabı, -üstte bahsi yapılmış- ayrı ayrı insan tabakalarına yaptığı nidadır ki; itaat etmeye delalet, ihlasa işaret, devama remz, ve tevhide telmih etmektedir. Yani: "Ey umum insan tabakaları! Allaha itaat ediniz. İhlas ile onun ibadetine yöneliniz.. ve bunda sebatlı olunuz.. Ve bu ihlas ve sebatı da arttırınız.. ve bütün bunların özü, hülasası olan Allah'ı tevhid edip birleyiniz! (Yani, her şey'in ve bütün kâinatın maliki, Rabbi, Ma'budu ve yalnız tek bir ilahı o olduğuna iman ve îkan getiriniz demektir.)

Amma رَبَّكُمُ ise, işarettir ki; ibadet, Allah ile kul arasında şerefli bir nisbet ve âlî bir münasebet olduğu için, ona karşı rağbetli ve istekli olmanın pek yerinde, muvafık ve münasip olacağı gibi; bu ibadeti aramak ve istemek dahi lazım ve labüdd bir iş, bir vazifedir. Zira sizi terbiye eden ve besliyen ve sizin ona her zaman ve her şeyde muhtaç bulunduğunuz o Rabbinizdir. Öyle ise, ona olan ibadetin, ona karşı bir teşekkür ve ona bir hizmet borcu olduğunu unutmayınız!

---

(1): Seyda Molla Abdülmecid Efendi şu cümlenin tercümesini şöyle tefsirli yapmıştır: اَيُّ izafesiz zikri ile bir icmal olduğu gibi; daha sonra النَّاسُ kelimesini ona izafe etmesiyle bir tafsil olmuştur. Dolayısıyla birincide icmalin cezaleti, ikincisinde tafsilinki vaki olmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı

Amma اَلَّذِى خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ cümlesinin heyet ve vaziyetlerine gelince, bilmiş ol ki: اَلَّذِى kelimesinin malum ve bilinen cihetı "Sıla" dır, köprü vazifesini gören bir edattır. Buna göre, şu اَلَّذِى işaret eder ki; marifetullah ise, onun zatının künhü ile olan bir marifet değil, belki ancak onun ef'âl ve âsarıyla olan bir marifettir., ve ancak mümkünü olan da budur.

Hem îcad ve inşadan ayrı ve imtiyazlı olan خَلَقَ nin getirilmesi ki, karakteri itibariyle üstün seviyeli bir mukadder ma'nâya bakmaktadır.

Yani: اَوْجَدَ veya اَنْشَأَ demeyip, خَلَقَ demesi işaret ediyor ki; beşer'in isti'dadı teklifin teklifine muhkem, sağlam ve istenilen tarzda müsaittir.

Keza خَلَقَ remzeder ki; ibadet (fıtrî) bir vazifedir. Çünkü netice-i hilkattir. (Yani mahlukat ibadet için yaratılmıştır) ve yaradılışın bir ücretidir. (Yani umum mahlukatın, amma hususiyle insanın yaradılışının bir hakkı ve bir ücretidir.) İbadet'in sevab ve mükafatı da, ancak ve sadece Allah ü Teâlanın mahz-ı fazlındandır.

Amma الّذِينَ ise, (onlar ki) mânaca gayr-ı ma'lumluğu, ibhamlığı ve bellisizliği ise, şöyle îma eder ki: "Sizden evvel gelip geçenler, şimdi inkıraz bulmuş, dünyadan ve maddî alâkadan kesilmişler ve intikal etmiş gitmişlerdir. Onların şimdi her hangi bir malumiyet hallerinden, yani, hal-ı hazırda bilinen cihetlerinden bir şey kalmamış; ancak sizden önce sizin gibi halk edilmiş mahluklar olmalarından gayri...öyle ise, sizlerde onların başına geldiği gibi, kabir çukurunun kenarındasınız. O halde onlardan ibret dersi alınız! Dünya ile mağrur olmayarak, kulluğunuzu unutmadan ibadetin eteğine yapışınız. Çünki ibadet, saadet-i ebediyenin vesilesidir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-3

Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz

Amma لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ cümlesi heyetlerinin keyfiyetlerine gelince, bilmiş olki: لَعَلَّ kelimesi reca ve ümidi ifade etmek içindir ve o mânada kullanılır. (Ma’nâsı: "Olaki"dir.) İşte bu kelime, merğub ve iyi bir şey için kullanıldığı zaman, ona "itma" denilir. Yani, o şeye tama'landırma.. lâkin mekruh bir şey için kullanıldığında, ona "işfak" denilir. Yani, çekindirme, acıyarak korundurmadır. Buna göre, burada لَعَلَّ ile ifade edilen reca ve ümid hali, elbette Cenab-ı Hak hakkında hakikat olarak muhaldir. Öyle ise, burada bil-farz ya mütekellim hakkında düşünülür., o takdirde ise, yalnız itibarî ma’nâsıyledir. Ya da, muhatabın hali itibariyledir.. Veyahut, ona, (لَعَلَّ ma’nâsına) bakanlar, müşahede edenler ve onu işitenler itibariyledir.

Şimdi bu لَعَلَّ harfi, eğer mütekellim olan Cenab-ı Hak hakkında itibarî ma’nâsıyla düşünülürse, temsilli bir istiare olmuş olur. Evet, nasılki bir zat, bir şahsı hizmet edebilecek sebep ve vesileleri ile teçhiz etse, elbette örfen ondan beklenilecek hizmetleri ümid ediyor demektir. Aynen bunun gibi; Cenab-ı Hak Teala dahi, beşerî, kemâlin her türlüsünü ikame edebilecek isti'dad ile ve emanet-i kübranın teklifini yüklenebilecek bir kabiliyetle ve ayrıca cüz-ü ihtiyarî hürriyetiyle teçhiz eylemiştir. Öyle ise, istiareli temsildeki hizmetlerin sebep ve vesilelesiyle teçhiz edilmiş şahıstan

o hizmetler beklenildiği gibi; beşerin de mezkûr tarzdaki yaradılışının hikmet ve gayesiyle yalnız "takva" olduğuna işarettir. Hem remz ediyor ki; ibadetin neticesi, gayesi de bu takva mertebesine ulaşmaktır. Hem yine îma ederki: Takva mertebesi bütün mertebelerin en büyüğüdür.

Ve keza, padişahların kendi raiyetlerini tama'landırma ile hizmetlere sevkettikleri tarzda bir tama'landırma üslûbuna da telmih ediyor. Aynı zamanda, kat'î olarak yerine getirilerek ifa edilecek va'din makam ve mevziine de bir remizdir.

Amma لَعَلَّ kelimesi, muhatap itibarıyla ele alındığında; mukadder ma’nâsıyla şöyle olur: "Hal ve vaziyetiniz itibarıyla, müsaid ve müstaid olduğunuz takva mertebesine ulaşmayı ümid ederek; Havf ve Reca muvazenesi ortasında bulunarak ibadet ediniz!" İşte bu itibar ile mukadderliği düşünülürse, işareti şöyle olabilir ki; insan kendi yaptığı ibadete itimad edip bel bağlamaması lazımdır. Hem onda şöyle bir îma dahi bulunmaktadır ki; insanın yaptığı mevcud ibadetle iktifa etmemesi gerek, belki عَلَيْكَ بِالْحَرَكَةِ غَيْرَ السُّكُوْنِ (yani, durmaksızın hareket halinde olmalısın.) sözünün bir misdakı, tasdik eyleyicisi olarak ibadet için tavır göstermek lazımdır ki, ibadet, hayırlı hizmet ve saire gibi işlerin herbir mertebesinde, daima üst derecelere bakıp ulaşmaya sa'yetmektir.

Ve eğer لَعَلَّ ye müşahidler ve dinleyiciler itibarıyla bakılsa, şöyle bir ma’nâ anlaşılabilir ki: Beşerin birçok isti'datlarla mücehhez ve müsellah olduğunu gören bir adamın hemen ondan ibadeti ümid edip beklemesi gibidir. Nasılki hayvanın diş ve tırnaklarını gören adamın iftiras ve parçalamayı ondan beklediği gibi.. Hem لَعَلَّ ayn-ı zamanda işaret veriyor ki; ibadet, fıtratın muktezası ve lazımıdır.

Amma تَتَّقُونَ lafzının üstte bahsi yapılmış olan insan tabakalarının ibadetlerine terettüb eylemesi hükmüyle: Takvanın mertebelerine şöyle işaret vermektedir:

1-Şirkten takva... (Yani, Allah ü Tealaya ortak, misil ve benzeri şeyleri koşmaktan takva.)

2-Sonra, büyük günahlardan, kebairden kendini çekip çevirmede takva..

3-Sonra, kalbin Allahtan gayrısına bağlanmasından muhafaza etmekteki takva..

4-Ve keza İlahî ikab ve cezadan korkup, kendini çekmek ile yapılan takva..

5-Gazab ve öfke hallerinde kendini korumadaki takva gibi mertebeler...

Bunlardan başka تَتَّقُونَ kelimesi, ibadetin ancak ihlas ile yapıldığı zaman ibadet olabileceğine remzetmektedir. Aynı zamanda تَتَّقُونَ kelimesi, ibadetin maksud-u bizzat olup, sırf bir vesile olmadığına da îma eder. Hem yine o kelime, ibadetin sevab ve ikab için yapılmamasının lazım geldiğine de remz eylemektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-4

Cümle 4: O ki arzı size serdi

Amma اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً âyet cümlesinin heyetlerinin keyfiyetine gelince, bilmiş olasın ki; bu âyet, Sani'in azamet ve kudretini beyan etmek suretiyle insanları ibadete tehyic edip teşvik ettiğine; ve insana verilmiş olan nimetleri ta'dad etmekle insanı minnetlendirerek ibadete teşvik ve terğib eylediğine işaret eder. Ve âyetin lisân-ı hali sanki diyor ki: "Ey insan! Sana yeri ve göğü teshir eden zat, elbetteki senin ona ibadet etmene layık ve müstahak birisidir.

Hem âyetin heyet-i umumiyesi itibariyle, beşerin Allah'ın yanındaki faziletine ve yüksek kıymetine ve mükerremliğine îma etmektedir, ki adeta lisân-ı hal ile der ki: "Ey insanlar! Kâinatın azamet içindeki ulvî ve süfli ecramını istifadenize müheyya ederek; sizi mahlukların en ekremi kılan bir Zat'in ibadetini yapmakla o şeref-i keramete liyakatinizi izhar etmelisiniz!.

Hem yine, âyetin heyet-i umumîyesi itibariyle; tesadüfü, ittifakı ve tabiatın te'sirini reddettiğine bir telmih vermektedir. (Yani Allah'ın kudretinin mutlak tasarrufu altında olan eşya, bütün ahval ve keyfiyetlerinde, tabiat denilen şey'in mâna-yı ismiyle te'sirinin merdud olduğuna telmih etmektedir.) Yani sizin, şu sıfatlariyle birlikte gördüğünüz bütün her şey, ancak ve ancak bir câilin ca'liyle ve bir kâsıdın kasdiyle ve bir muhassısın tahsisiyle ve bir nazzamın tanzimiyledir. (cellet hikmetehu.)

Ve yine, netice itibariyle, putperestlik mezhebini doğuran ehl-i tabiat mezhebi ile, yıldızlara bir çeşit tasarruf-u hakikî veren Sabiiyye

(1) mezhebinin redd ve ibtaline de telvih eder.

Hem yine, âyetin heyet-i umumiyesi mânası ile, cisimlerin sıfatları ve imkaniyetleriyle de Sani'a dalalet ettiklerini insanlara göstermek için bir tenbihdir. Zira cisimlerde çalışan zerreler umumî ahval ve keyfiyetlerinde imkaniyete kabiliyetleri cihetinde, (yani olma ve olmama imkaniyeti cihetinde) iki tarafça mütesavidirler. O halde pek çok ihtimaller arasında müteredddid bulunan bütün o mümkün sıfatlar ve dolayısıyla bütün o keyfiyât ve ahvaller itibariyle de, umum cisimler, bir muhassisin (tahsis edicinin) kasdına, hikmetine ve tahsisine muhtaçtırlar.

Amma لَكُمُ ün takdimi, yani âyette semanın bina edilmesinin zikrinden önce, arzın tefrişi, serilip yayılmasını zikr eylemesi ise, işarettir ki; yerin, dünya toprağının serilip tefriş edilmesi insanlar için olmuştur. Amma bununla beraber, serilmiş ve yayılmış olan arz sofrasından istifade eden yalnız bir insan değildir, başkaları da vardır. Öyle ise yeryüzünde görülen fazlalıklar, ziyadelikler abes değillerdir. Feteemmel!

Amma فِرَاشًا lafzı ise, belagatın bir nüktesine işaret etmekdedirki, bir garabet noktasıdır. Şöyleki: Yerin, toprağın serilmesinde ve yayarak tefrişinde; onun tabiatının iktizasına göre, yani ağırlığı, sert cisimliği ve sairesi hasebiyle suda batmak ve dalmak iken, tamamının batmaması kaydıdır. Âyet, bu kelimesiyle îma ediyorki; o tefriş, yayma ve serme, arzın tabiatının zıddına ve hilafınadır. Çünkü Küre-i Arzın tabiatı itibariyla, onun hertarafını suların istila etmesi ve ihata eylemesi iktizası iken; Sani-i Hakîm, hikmeti ve merhametiyle Küre-i Arzın bir kısmını dışarıda bırakarak, yaymış, üstüne de nimetlerinin sofrasını sermiştir.

Hem dahi فِرَاشًا kelimesi اِذَا ثَبَتَ الشَّيْءُ ثَبَتَ بِلَوَازِمِهِ (bir şey, vucûd bulup sabit olduğunda, levazımiyle birlikte sabit olmuş olur) kaidesiyle, şöyle bir tenbihi veriyor ki: Arz ve toprak bir evin sahası ve arsası gibi bast edilip yayılmıştır. Ondaki enva'-i nebatat ve hayvanat dünya evinin esasatı

(2) yani levazımatı gibi bir kasd ve bir hikmetle yerli yerince konulmuşlardır.

Hem yine bu kelime îma etmektedir ki: Arz ve toprak, bir kasd ve bir hikmetle; ayaklar onun üstünde duramıyacağı derecede sıvı bir mayi' hali ile; (altun dahi olmuş olsaydı bile) istifadeye, ziraata elverişli olmayan şiddetli bir sertlik mabeyninde bırakılmıştır ki, abes bir şey olmuş olmasın. İşte bu iki hal arasında bulunan toprağın mevcut hali itibariyle, âyetin فِرَاشًا kelimesi lisân-ı ma'nâ ile der ki; o vaziyet, bir Hakîm-i Rahimin tahsisi, ca'li ve kasdiyledir.

---

(1): Sabiiyye dini veya mezhebi, İslâmdan önce, Şam, Irak arasındaki Cezire kısmında ve Urfanın Harran bölgesinde iz ve eserleri görülmüş çok eski batıl, ya da mensûh bir din ve mezhebdir ki, yıldızlara bir nev'i uluhiyet isnad edip Mabud ittihaz etmişlerdir. -Mütercim-

(2): Buradaki esasat, Arapça اَثَاثَاتٌ dır ki, levazımat demektir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-5

Cümle 5: Ve semayı bina etti

Amma وَالسَّمَاءَ بِنَاءً cümlesi ise, işaret ediyor ki; Cenab-ı Hak Teâlâ vaktaki semayı size bir tavan ve hem bina olarak yarattığında; semadaki yıldızlar ise, o binanızda sizin için lambalar, kandiller halini almışlardır. Öyle ise; o lambalar, semavatın ayrı ayrı yerlerine tefrik edilerek, başka başka menzillerine yayılmalarında her hangi bir tesadüf tevehhüm edilemez, edilmemeli. Nasılki yeryüzünün sathına ve içine serilip dağılan çeşitli maden ve cevherlerin vaziyetinde de her hangi bir tesadüfün tevehhümüne yer olmadığı gibi..

Ey aziz bilmiş olki: Bu âyette, pek acib ve çok ince ve gâyet kıymettar bir sırra bakan bir işaret, remz ve îma bulunmaktadır. Şöyle ki:

48- Eğer desen: İnsan kendi Küre-i Arzına, dünyasına nisbeten bir zerredir. Umum kâinata nisbeten onun şu arzı da bir zerre gibidir. Ve keza insanın -istifade cihetinde- bir ferdi, kendi nev'ine göre, büyük ve âlî dünya evinden bir zerre gibidir. Onun nev'ide, sair şerik ve ortaklarının hadsiz efradlara malik olan nev'ilerine nisbeten ancak bir zerre gibidir. Hem beşerin şu dünya hanesindeki istifadesi, bu evin pek çok faide ve gayelerine nisbeten yine bir zerre kadardır. Hem şu dünya evinin akıllarla hissedilebilen gayeleri, Ezelî hikmette ve ilm-i İlahîdeki faidelerine nisbeten yine ancak bir zerre kadardır. İşte vaziyet ve hal böyle olduğu halde; acaba nasıl olabilir ki, şu alemin halk ve icadının ille-i gâiyyesi beşerin istifadesi olsun?.

Cevaben sana denilir ki: Bu mesele, geçmiş bütün izah ve tahlillerle beraber nazara alındığında: "Evet, öyledir ve haktır" denilir.

Çünki, insan ruhunun vüs'ati ve aklının inbisat kabiliyeti ve yaygınlığı ve istidadının inbisatlı olması ve kâinatın her şeyinden istifade cihetinin kesreti ve yaygınlığı hasebiyle; alemin yaradılışındaki ille-i gaiyye beşerdir ve onun her şeyden önce gelen istifadesidir denilir. Hem alemin eşya ve mevcudatından müstefidlerin istifade hususunda, yekdiğerine sıkıntı, müzaha-met verme, bölünme veya üstünde çekişme diye bir şey yoktur. Her birisi her şeyden herkes gibi istifade edebilmektedir. Nasılki küllîde ne varsa, onun her bir cüzîsinde de bulunması ve bir sıkıntının olmaması gibidir. İşte bunun için Kur'an-ı Hakîm, sema ve arzın milyon ve milyon gayelerinden tek birisi olan beşerin istifadesini, bunların yaradılışlarının ille-i gâiyyesi menzilesinde tutmuştur. İnsana nazaran ve ona görede, ille-i gâiyye yalnız kendisi olduğunu bilmektedir. Yani, insan bütün yeryüzünden, (umum dünyadan) evinin bir bağçesi, bir sahası imiş gibi istifade edebilmekte, sema dahi onun evinin bir tavanı, yıldızlar lambaları, nebatat ve hazravat da evinin zâhireleri gibidir. Öyle ise, her bir ferd-i insanın hakkıdır ki desin: "Güneşe: "Benim güneşim!". Semaya: "Benim göğüm". Yere: "Benim arzım!.." Ve daha buna göre, aklı beraberinde olmak şartiyle teemmül eyle!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-6

Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi ....

Amma وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ keyfiyetine gelince, bilmiş olasın ki: اَنْزَلَ kelimesinin zamire nisbet edilmesinde ("inzal eyledi" zamirine) işaret veriyor ki; gelen yağmur damlaları ancak bir kasd ve iradenin mizanıyla indirilir ve hikmetiyle gönderilir. Hatta her bir katre yağmurun, mahsus bir nizamın koruması altında ve himayesi içinde bulunduğunun emaresi şudur ki: Yağmur uzak mesafelerden yere doğru gelirken; havanın ve fırtınanın onlarla oynamasıyla ve katreler birbirine çarpılma istidadlarıyla beraber, arkadaşları olan diğer katrelerle çarpışmamasıdır. İşte bu vaziyet ise, ilan ediyor ki; gelen o katrelerin dizgin ve yularları boyunlarına sarılı olupta bırakılmış, başıboş değillerdir. Belki her hepsinin ve her birisinin zimamı, gem ve dizgini nizam-ı âlemin bir mümessili ve bir ma'kesi olan bir meleğin elindedir.

Amma مِنَ السَّمَاءِ ise, zâhir olan hal ve vaziyetini, zamirin makamına (yani اَنْزَلَ nin zamirine) ikame etmesiyle; işarettir ki, şu "semadan" diye olan ta'birinden garaz ve maksad, onun ciheti ve tarafıdır. Yoksa, semanın mahsus cirmi ve gövdesi değildir, (ki üst taraflarda genişçe izahı yapılmıştır)

Amma semadan nazil olan, yani cihetinden indirilen kar dolu ve yağmur olduğu halde, sadece مَاءً demesi ise, وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ âyetinde olduğu gibi, istifadenin en yakın menşei su olduğuna işaret etmek içindir.

Amma مَاءً deki tenvin'in tenkiri **(1)** ise, işaret ediyor, diyor ki: Şe'ni acîb, nizamı garîb olan suyun kimyevî karışımı sizin ey insanlar meçhulünüzdür, bilginiz dahilinde de değildir.

Amma فَاَخْرَجَ nin başındaki ف ise, ki mühletsiz, beklemeksizin hemen ta'kib etme edatı olan bir harftir. Halbuki burada suyun nüzulü ise فَاَخْرَجَ nin ifadettiği meyve ve semerelerin yerden çıkarılması arasında uzun bir mühlet, bir mesafe vardır. (Yani âyette وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ ilh.. Suyu semadan indirdirerek, o su ile meyve ve semereleri yerden çıkarmıştır.) der. İşte: مَاءً ile فَاَخْرَجَ ortasındaki ف mühletsizlik içinde hemen onu takib işaretini vermektedir. Bunun sırrı ise:

اِهْتَزَّتِ الاَرْضُ وَ رَبَتْ وَ اَخْضَرَتْ وَ اَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيج فَاَخْرَجَ

nin mukadder olarak bulunan cümlesi başında gelen ف ye telvih etmek içindir. Âyet iktibası olan üstteki Arapça cümlenin meali şöyledir ki: "Semadan suyu indirdi. Arkasında toprak, kimyevî bir ihtizaz içerisinde harekete gelerek kabardı. Sonra nebatatın yaprak ve renkleriyle yeşillendi, göğerdi... Ve meserret-bahş olan umum

nebatat ezvacından bitki çeşitlerini doğurmaya başladı. Arkasından da meyve ve semereleri çıkarttı."

Amma اَخْرَجَ yi zamire nisbet eylemesinde ise, (yani اَخْرَجَهُ اللهُ demeyip, belki zamir ile "çıkardı" diye nisbet eylemesinde) şöyle işaret verir ki; meyve ve semerelerin hurûc ve çıkışları, kendiliğinden bir doğurma ve terekküb (toplanıp birleşme) değildir. Belki ancak Sani-i Hakim, onların maddî maddelerinde bulunmayan bir çok sıfat ve hasiyetlerle inşa ediyor ve bir terkib ve tanzim içerisinde meydan-ı vücuda çıkarıyor.

Amma فَاَخْرَجَ بِهِ deki بِهِ zamîri, (yani, "onunla" zamiri) ise, bu kelimenin hakikî ma’nâyı teşerrüb eylemesi sebebiyle, ki oda sebebiyet için ilsaktır. Yani yapıştırma, ulaştırma ma’nâsındadır. Bu da semerelerin letafet ve taravetine remz etmektedir. Evet, semereler ağaçların üstünde, yukarıda olan dallarının başında oldukları halde, suyun kendi tabiatı hilafına olarak aşağıdan yukarıya yükselmekte; ve âsar-ı şiiriyenin vesatatiyle, yani bir ima ve bir işaretiyle kadehlerin derhal dolmaları gibi; semere ve meyveler bardaklarının da, suya sanki yapışıktırda, hemen bir işaretle dolmuş oldukları görülür.

Amma مِنَ الثَّمَرَاتِ ise, İmam-ı Siybeveyh'e göre, mübtedalık ma’nâsından halî olmadığı için, dinleyici fehminin ta'yin eylemesine bağlı olarak tenevvü' edebilen bir mef'ule işaret etmektedir. İşte o mukadder meful şöyledir: "Sizin sevdiğiniz ve hoşunuza giden ve iştihanızın çektiği semerelerden neyi ki arzulamışsanız, onların bir çok nevilerini meydan-ı istifadenize çıkarmış, sunmuştur."

Amma رِزْقًا deki tenvin ise, işaret ediyor ki; size rızık olarak verilen semere ve meyvelerin husûlu (oluş keyfiyetleri) sizin bilginiz dahilinde olan bir şey değil, tamamen meçhulünüz olup, umulmadık bir tarzda size geliyor ve ulaştırılıyor.

Amma لَكُمْ ise, imtinan ma’nâsını te'kid ettiğine işarettir. (Yani rızıkları i'ta eylemekle minnetlendirme ma’nâsına.) Hem لَكُمْ ün içinde şöyle bir îma dahi vardır ki; rızık olan şeyler, sizin için halkedilmiş olmakla beraber, sizden başka mahlukatın da'size uyarak, o rızıklardan istifade etmesinde bir beis olmaz. (Çünki لَكُمْ cem'i ifade eder.)

Hem yine لَكُمْ şu remzi de veriyor ki; Cenab-ı Hak Teâla şu nimetleri size hâs bir tarzda ve hususî olarak tahsis edip gönderdiği gibi, sizinde minnet ve şükranlarınızı münhasıran ve yalnız ona tahsis etmeniz gerek.

---

(1): Şu İşarat-ül İ'cazda "tenkir, nekire" gibi tabirler çokça geçmektedir. Tenvin-i tenkirî: اً اٍ اٌ gibi tenvinlerden olur. Eğer bir kelimenin başında ال olan lam-ı tarif varsa, o kelimenin neyi ifade ettiği belli olur. Mesela اَلْقَلَمُ denildiğinde: "şu mevcud olan kalem" demek olur. Amma eğer قَلَمٌ olsa, o zaman ona tenkir veya nekire denilir ki: "Her hangi bir kalem" ma’nâsını ifade eder. Yani: Mevcud ve hazır bir kalem değil, kalemin birisi demektir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-7

Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın

Amma فَلاَ تَجْعَلُوا لِلَّهِ اَنْدَادًا cümlesinin kuruluş heyetlerinin nazm ve dizilişine gelince, bilki: Cümlenin başındaki ف şu gelen dört fıkraya bakmaktadır. Yani:

1-Çünki kâinatta ibadete layık ancak Allah'tır. Öyle ise, ona şerik koşmayınız.

2-Çünki yer ve gök onun kabza-i tasarrufunda olan bir Kadîr-i Mutlaktır. O halde ona şerik itikad etmeyiniz.

3-Çünki mün'im-i hakikî yalnız O'dur. Öyle ise, onun şükründe başkalarını teşrik etmeyiniz.

4-Hem çünki o, sizin Hâlıkınız, yaradanınızdır. O halde ona her hangi bir şerik tahayyül etmeyiniz.

Amma تَجْعَلُوا nun yerine, (makam iktizasıyla) تَعْتَقِدُوا بِهِ yü almamasında اِنْ هِىَ اِلاَّ اَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا âyetinin ma’nâsına işaret etmek içindir. Yani: Sizin kendi ca'linizle, indinizden uydurup, yapıp vücûd tahayyül ettiğiniz ve ma’nâsız isimlerle tesmiye ederek kendinize ma'bud yaptığınız şeyler; (mesela eski zamanlarda putlar sanemler gibi, bu zamanda da tabiat, sebebler veya batıl ve hakikatsiz işler ve ma’nâlar) hakikatta hiçbir asıllı ma’nâya raci olmayıp, ancak sizin kendinizin ca'li, uydurmasıdır.

Amma فَلاَ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ cümlesindeki netice kısmının başında zikredilen لِلّٰهِ nin ehemmiyetli bir tarzda gözönüne konularak takdim edilmesinde şöyle bir îma içindir ki: Nehy'in menşei, yani âyette nehy ile yasaklanan şey, Allah'a şerik itikad etmektir ki, bütün batıllıkların kaynağıdır.

Amma اَنْدَادًا deki "nıdd" in ma’nâsı, misil olmakla; Allah'ın misli, benzeri ise, zıddının tâ kendisidir. Ve bu ikisinin, Allah ile onun zıddının arasında ma’nâca ve hakikatça seksiz ve kat'î bir tarzda tezad vardır. Yani: Allah'ın zıddını Allah'la beraberliğini itikad etmek ise, en battal ve en mümteni' bir şeydir. Buna göre, اَنْدَادًا kelimesinde şöyle latif bir ima bulunmaktadır ki; nıdd, evvela hadd-i zatında butlanı katiyyen beyyin ve zâhirdir, çünki zıddır. Yani: Allah'a her hangi bir şey'in misil olup zıdd olma noktasında batıllığı ise, ayan ve aşikârdır.

Amma اَنْدَادًا nin cem' siğasıyla verilmesinde ise, müşriklerin son derece cahilliklerine işaret olup, onlara gazab ve hiddetle bakıldığına bir îmadır. Yani Kur'an onlara derki: "Hiçbir vechile misli ve şebîhi olmayan Allah'a nasıl ve ne suretle emsal ve ezdaddan bir sürüsünü benzetiyor ve ona şerik itikad ediyorsunuz?!." Hem bu cem' üslûbunda şirkin bütün enva'larını reddettiğine de bir îma vardır. Yani: Ne zatında, ne sıfatında ve ne de efalinde Allah'ın şeriki, ortağı yoktur der. Aynı zamanda putperestler, Sabiîler, ehl-i teslis ve esbaba hakikî tesir veren ehl-i tabiat gibi müşrik tabakalarının reddinede telvih etmektedir.

Bir Tezyil (Mühim bir not)

Vesenîlik ve putperestliğin menşei; ya yıldızlara ilahlık vermek, ya da batıl olan "Hülûl'ü tahayyül etmek veyahut Allah'ü Tealâ'ya cismiyet tevehhüm etmektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-21-22 : Cumle-8

Cümle 8: Bildiğiniz halde

Amma وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ cümlesi ise, Kur'an'ın durak fasılalarında vakıf yapılan benzeri âyetlerle birlikte işaret ediyorlar ki: İslâmiyetin menşei ilim, esası da akıl olduğundan; onun şen'i elbette hakikati kabul ve evhamın safsatasını reddetmektir. Hem sonra, şu âyet cümlesi mef'ûlü terketmiş olmakla, îcazı itnab edip uzatmıştır.

Yani îcazı uzatan mef'ûlun ne olduğunu zikretmemiştir. işte وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ile, mukadder olarak bulunabilen terkedilmiş mefullerden bazıları şunlardır: "Siz biliyorsunuz ki, hakikî Ma'bud, hakikî Hâlık ve mutlak hakikî bir Kadîr ve hakikî mün'im Allah'tan başka yoktur. Hem yine biliyorsunuz ki: Âlihedir diye cahilane tapılan şeyler ve putlar, hiçbir şey değillerdir, hiçbir şeye de güç ve takatları yetmiyen şeylerdir. Belki o batıl âliheler, sizin kendi ca'lınızla oluşturduğunuz şeyler olup, onları siz kendiniz asılsız ve batıl bir tarzda ilah diye tanımış ve tanıyorsunuz!., ve daha buna göre sen düşün, tedebbür eyle!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 23-24 : Nübüvvet Bahsi

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ اِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ .. فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

•Mukaddime: Nübüvvete dair Yedi Mesele
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•6.Mesele
•Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
•Cevap 1
•Cevap 2
•Cevap 3
•7.Mesele
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 23
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 24

- Cehennem Bahsi
- Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa
- Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin
- Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın
- Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız
- Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...
- Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Mukaddeme

Mukaddime: Nübüvvete dair Yedi Mesele

Nübüvvetin tahkiki hakkında bir

Mukaddime

Ey aziz bilmiş ol ki: Bundan önceki âyet, Kur'anın "Dört esasî maksadlar"ının birincisi olan "Tevhid" i isbat ettiği gibi; bu âyette o dört maksaddan ikincisi olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselamın Nübüvvetinin isbatını; mucizelerinin en büyüğü olan Kur'an-ı Hakim'in i'cazıyla meydan okuyarak tesbit etmektedir. Resûl-ü Ekremin (A.S.M.) delillerini (eskide) başka bir kitapta **(1)** tafsilen yazdığımızdan, burada o delillerden bazılarını altı-yedi meseleler içerisinde hulasa ederek beyan edeceğiz: **(2)**

- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele
- 6.Mesele
- Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
- Cevap 1
- Cevap 2
- Cevap 3
- 7.Mesele

---

(1): Bu kitap, 1910 da telif edilip, 1912 de tab'edilen "Muhakemat" kitabıdır. Bahis ise onun sonundaki "Üçüncü Makale"nin "İkinci Maksad"ındadır. Fakat aynı bu bahis, 1920 lerde te'lif ve tab'edilen "Şuaât-ı Marifet-in Nebiyy" eserinde; ve keza 1926 larda te'lif edilen" "Mesnevî-i Nuriyenin" baş tarafındaki "Reşhalar" bölümünde; ve daha sonra 1930 larda te'lif edilen "Ondokuzuncu Söz" de biraz daha tafsillice işlenmiştir. "Muhakemat" ve "Şuaât-ı Marifet-in Nebiyy" eserleri "Asâr-ı Bediiyye" mecmuasında mevcutturlar. -Mütercim-

(2): Mütercimin bir mazeret beyanı

Malum olduğu üzre, Arabi İşarat-ül İ'caz'ın baş taraflarına yakın bir yerinde مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا âyetleri şerh ve tefsirinde, "mesel ve temsil" hakkında olan i'cazlarına dair kısımda; ve sonra belagat keyfiyetini izah eden bölümünde ifadeye çalıştığımız beyanımızda olduğu gibi; burada da nübüvetin tahkiki mevzu'unda serdedilen meselelerin tafsilatını Cenab-ı Müellif Hazretleri isim vermeden "Muhakemat" eserinin Arapça ve Türkçesine havale ederek burada hülasasını değişik bir üslupla kaydetmişlerdir. Yukarıda bahsi ve izahı yapılmış şekilde ve az yukarıdaki dipnotta da kronolojik tarifi yapıldığı üzre, mevzu'u biz, eski eseri olan "muhakemat" takinin aynısının bir derece tafsilli üslûbunu alarak dercetmeyişimizin sebebi ise, İşarat-ül İ'cazın mezkûr yerinde izah edilmiştir. Şimdi burada da, yukarıda ve buradaki dipnotta isimleri ve te'lif tarihleri verilen eserlerdeki aynı mevzu'u birbirine mezcederek alabilirdik. Ancak burada "Altı-yedi meseleler" le hulasaten beyanı yapılan üslupta az değişik kelimeler ve başka renkli vecîz ifadeler bulunmaktadır. Üst taraflardaki mezkûr mevzu'un ifade-i meramımızda öne sürülen sebepler burada da carî olmakla, kolay yol olan mezkûr eserlerdeki üslûbu ile aynen almak yerine, zor ve yorucu olan buradakinin tercümesini yapmayı tercih eyledik. Olaki; okuyucu kardeşler, buradaki ifade ve üslup tarzını, "Muhakemat" ve "Şuaât-ı Marifet-in Nebiyy" eserlerindeki üsluplarıyla ve "Mesnevî" deki "Reşhalar"ın ve sonra da tafsilli olan "Ondokuzuncu Söz" ün üsluplarıyla mezcederek, daha nuranî, daha şirin ve daha çok rûhefza ma’nâl ar ve ince nükteler elde etsin, İnşaallah! -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

Enbiyanın ahval ve harekâtlarında yapılmış ve yapılan istikra-i tâmm ve derin bir araştırma ve iyi bir tetebbu' neticesinde; mantıkda "Kıyas-ı hafi" ile tesmiye edilen muttarid intizam ile bakıldığında; şöyle bir netice veriyor ki: Eski peygamberlerin Nübüvvetlerine medar ve temel hal ve tavırlar; ve kendi ümmetleri ile olan muamelelerinin keyfiyeti; -zaman ve mekânın te'siratının hususiyetlerinden meseleyi tecrit etmek ve ayırmak şartıyla- beşerin sinn-i kemal, olgunluk yaşı çağındaki Üstad-ı Ekberi olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselamda ekmel vechi ile bulunduğu görülecektir. Öyle ise, öncelikli yolu, kıyas-ı evlevî ile netice veriyor ki; O dahi onlar gibi Peygamberdir. Yani bütün o eski peygamberler, Peygamber iseler, Hazret-i Muhammed (A.S.M.) öncelikle Peygamberdir. Hem de Enbiyaların tamamı, mu'cizelerinin lisânıyla adeta Hazret-i Muhammedin (A.S.M.) sıdk ve doğruluğuna şahittirler. Hz. Muhammed (A.S.M.) dahi Sâni-i Âlemin vucud ve vahdetine bir bürhan-ı neyyirdir. Fetemmel!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 2.Mesele

İkinci Mesele

Katiyyen bilki: Peygamber-i Zîşan Aleyhissalatü Vessalamın her bir hal ve her bir hareketi harika olmasa da mebdei ile sıdkına, doğru ve dürüstlüğüne; müntehasiyle de hakkaniyetine telvih eylemektedir. Görmezmisiniz ki; mağaradaki halinde sebebler ve adetler hasebiyle kurtuluş ümidi tamamen kesilmiş iken; bütün vusûk, itimad ve ciddiyet ile (arkadaşı olan Hz. Ebu Bekr'e) لاَ تَخَفْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا diyor.(1) Yani korkma, kederlenme, muhakkakki Allah bizimledir.

Evet, Zat-ı Risalet'in peygamberliğinin ilk hallerindeki hareketinde; muarızlara karşı hiç aldırış etmeden ve asla korkmadan ve katiyyen tereddüd etmeden kemal-ı itmi'nan ile Risaletini tebliğ eylemesi, elbette ve hiç şüpesiz onun sıdka ve hakka mütemessik ve ona tutunmuş olduğuna kat'î delil olduğu gibi; intiha-yı hareketinde (yani, peygamberliğinin risalet vazifesi olan Kur'andaki İlahî emirlerini tamamen tebliğ eylemesi neticesinde) iki dünya saadetinin temelleri olan cihanşümul kaideleri te'sis eylemesi, hem de daima hakka isabeti ve hep hakikatla ittisali ise, onun hakkaniyetine kat'î bir delildir.

Evet, onun harekât ve efaline tek tek ve tam bir dikkat ile bakıldığında bu, öyle olduğu gibi; mecmu-u harekât ve ahvaline birden bakabilsen; onun burhan-ı nübüvveti, parıldayan bir şimşek gibi gözler kamaştırarak sana tecellî edecek ve sende göreceksin.

---

(1): Tevbe Sûresi, 9/40 de لاَ تَحْزَنْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا dır. Lâkin Hazret-i Üstad -dikkat edilirse bunu âyet diye kaydetmediği için, âyetten iktibas eyliyerek, لاَ تَخَفْ olarak almıştır. Mâna itibariyle birbirinin aynı olmakla beraber, âyetten iktibas da caiz ve hatta şirin bir üslûb-ü belagattır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

Bil ki, Peygamberimizin Zat-ı Kerimi (A.S.M.) kendi Peygamberliğine delil olduğu gibi; geçmiş zaman ve hal zamanı olan asr-ı saadet ve gelecek zamanlar Peygamberin Nübüvvetinin tasdikinde ittifak etmişlerdir. Öyle ise, şu dört safha ve sahifeleri nazar-ı mütalaaya alacağız.

İşte, evvela onun Zat-ı Şerifinin mütalaasiyle teberrük edeceğiz., ve bu mütalaayı yaparken; "dört nükte" nin tasavvur edilmesi gerekmektedir.

Birinci Nükte: لَيْسَ الْكَحْلُ كَالتَّكَحُّلِ Yani: Hakikî sürme ile sürmelenmekle, sun'i ve tasannu'î olanı arasında fark var, bir değil, ayrı şeylerdir.. Velevki sun'î olanı, en ekmel vecihlerle de olsa, tabii ve fitrîsinin mertebesine ulaşamaz. Belki sun'i olanın heyâtındaki bir çok kopukluklar ve galatlar, hemen içi boş, üstü süslü-püslü olarak muzahrefiyetini îma ettirecektir.

İkinci Nükte: Ahlak-ı aliye, hakikatin zemini ile ancak ciddiyet vasıtasıyla ittisal peyda edebilir. Hem o ahlâk'ın hayatlarının idame ettirilmesi ve mecmuunun toptan intizam içinde olabilmesi, ancak sıdk ile, doğruluk iledir. Eğer o yüce ahlâkın arasında sıdk kalkar giderse; kurumuş ot veya çürümüş ağaç kökleri gibi olur; rüzgarlar üfürünce, uçurur, alır, götürür.

Üçüncü Nükte:: Nasılki birbirine uyan ve münasib gelen şeyler ve işler arasında meyl ve cezb bulunuduğu gibi; birbirine zıdd olan şeyeler arasında da, def’ ve tenafür bulunur.

Dördüncü Nükte: Küll'ün (yani mesela bir olmuş mütesanid bir cemaatın ve ittifakının) bir hükmü ve kuvveti olur ki, tek tek ferdlerinde aynı hüküm ve kuvvet olmaz ve bulunmaz. Zaif ve ince ip tellerinin topak ve halat yapıldığında kesbeylediği kuvvet gibi...

Şimdi eğer sen bu nükteleri iyice düşünebildiysen, bilki: Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü Vesselamın eserleri ve sîreti (yani ahlak ve etvarı) ve tarih-i hayatı şehadet ediyorlar ki; لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ âyeti hükmü ile, -düşmanlarının tasdik ve teslimiyle dahi- Huluk-u azim sahibidir. Yani, O en yüksek ve en güzel ahlak ve kemalat üzerindedir. Hem bütün gâlî ve kıymettar haslet ve huylar onda içtima' etmişlerdir. İşte bu yüce ahlâk ve hasletlerin imtizacının; ve O Zat-ı Kerimde bunların birbiri içinde ve beraber bulunmasının şe'ni, o ahlâk ve hasletlerin sahibine nefsi, zatı ve şahsiyyeti için bir izzet, bir haysiyet, bir şeref ve bir vakarı doğursun; tâ ki basit ve alelade işlere tenezzül etmesine müsaade etmesin, meydan vermesinler. Evet, Melaikelerin ulviyyet ve yücelikleri; şeytanların aralarına karışmasına müsaade etmedikleri gibi... İşte Hz. Muhammeddeki (A.S.M.) o ahlâk-ı alîyenin topyekûnünün içtima' eylemesiyle, içlerine hile ve yalan ve bed ahlakların girmesine elbette müsaade etmezler. Görmezmisin ki; bir şahıs, yalnız şecaatla iştihar etmiş olsa, kolay kolay yalana tenezzül etmediği halde; acaba bütün ahlak-ı aliye birden bir insanda toplanmış olsa; nasıl yalana, hileye tenezzül edebilecektir, kella!.. İşte buna göre, katiyyen sabit olmuş oluyor ki; Hz. Muhammedin (A.S.M.) Zat-ı Kerimi güneş gibi kendi kendine delildir.

Hem yine eğer o Zat-ı Kerimin (A.S.M.) dört yaşından kırk yaşına kadar olan hal ve etvarlarına dikkat ile bakar ve düşünürsen, ki hararet-i gariziyenin tutuştuğu hengamı olan gençlik ve şebabiyet zamanının şe'ni, kârı; içte saklı işleri izhar eylemek ve tabiat ve huyda kapalı, örtülü bulunan hile gibi ahlâkları dışarı çıkarmak iken; elbette şüphesiz görürsün ki; O Zatın (A.S.M.) senînine yerleşmiş gibi (yani, taşın oyularak üstünde yapılan nakış ve yazıların işlenmiş gibi) kemal-ı istikamet, nihâyet derecede metanet ve son mertebe

iffet, namusluluk; ve sözü ile hal ve hareketi tam uygunluk içerisinde olmak tarzında intizamlı bir hayat geçirmiştir.. Ve kırk yaşına kadarki geçen bu ömrü boyunca, hiçbir hali hiçbir hileye, aldatmaya îma etmiş değildir. Hususan çok zeki olan o inatçı düşmanları karşısında..

Ve daha sonra, O Zat-ı Azim ve Kerime ömrünün kırkı başında iken baktığın zaman -ki kırktan sonraki bu yaşın ve ömrün şe'ni ise, insandaki halleri melekeye ve adetleri de tabiat-ı saniye denilen değişmeyen vaziyete bağlamaktır- görürsün ki; O (A.S.M.) harika bir şahsiyet olarak meydan-ı zuhurdadır.. Ve âlemde azim ve acip bir inkılab vücuda getirmiştir. Elbette bundan şunu çıkarır, anlarsın ki; bu, ancak Allah tarafındandır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

Eski peygamberlerin kıssa ve hikayelerini müştemil bulunan geçmiş zamanın sahifesi Kur'an-ı Kerimde Peygamberin lisânıyla -sahih ve salim olarak- dile getirilmiş olması, şu gelen "dört nükte"ninde beraberce mülahazaya alınmasıyla; Hz. Muhammed'in (A.S.M.) Hak Peygamber olduğuna bir burhan-ı bahir olduğu görülecektir.

Birinci Nükte: Bir şahıs, bir fennin temel esaslarını ele alarak, ondaki hayat düğümleri mesabesindeki ukdelerini ta'rif eyleyip tanıtsa ve bunları yerli yerince makamlarında güzelce isti'mal eylese, sonra da müddeasını o ukdelerin üstüne bina eylese; o şahsın herhalde, o fende meharet ve ihtisası hususunda açık delili olması lazımdır.

İkincisi: Eğer beşer'in tabiat ve huyuna arif isen, bilirsin ki; bir adam, rütbe ve makamca küçükde olsa, muhalif olan bir sözünü ve bir yalanını, az ve azınlıkta olsa; bir kavmin içinde, hakir ve basit bir da'va dahi olsa; ve o adam zaif bir haysiyet sahibi de olsa; tereddütsüz ve heyecansız bir tarzda izhar eylemeye kolayca cesaret edemez. Şimdi acaba en büyük bir haysiyete sahib bir zat, son derece celaletli bir davada, gâyet çok ve kalabalık bir kavmin içinde ve pek şiddetli inad karşısında, okur yazarlığı da olmayıp, ümmî olduğu halde, bütün bu zikredilenleri rahatlıkla yaparsa, nasıl olur sen düşün!

Evet, Resûl-u Ekrem Aleyhissalatü Vesselamın bahseylediği şeyler ve işler, hiçbir zaman tek başına, sırf akıl ile bilinmesi, anlatılması mümkün olmıyan şeyler iken; o Zat-ı Azim kalkıyor, tek

başına, kemal-i ciddiyetle bunları açıklıyor ve herkesin başı üstünde ilan ediyor. İşte acaba bu hal ve bu vaziyet, onun sıdkına; ve bunlar ancak Allahtan olabileceğine delalet etmiş olmuyor mu?..

Üçüncüsü: Medenîlerin yanında, adat ve ahvalin talimi ve vakıa ve fiillerin telkiniyle oluşan bir çok mütearife (toplumda herkesçe işitilip bilinen) ilimler bulunur ki; bedevilerin yanında meçhul ve nazarîdirler. İşte buna binaen; bir adam bedevilerin hal ve yaşayışlarını, hususan geçmiş karnlardaki ahvallerini muhakeme ve taharri edebilmesi için, kendini o çöl ve badiyelerde farzetmesi gerekmektedir.

Dördüncüsü: Görsen ki: Ümmî bir şahıs, ulemalarla herhangi bir fende -velev ki gramer bilgisi sarf fenni de olsa- münazara ve münakaşa ediyor., ve sonra da, o fennin meselelerinde itttifaklı noktalarda tasdik ile; ihtilaflı yerlerinde tashih ile reyini beyan etmektedir. Yani "bu böyledir, şu da şöyledir" diyor. İşte acaba bu hal, onun üstünlüğü ve ilminin vehbîliği hakkında sana bir delil olmuş olmuyor mu?

İşte eğer bu nükteleri anladı isen, bilmiş olasın ki: Muhammed-i Arabi Aleyhissalatü Vesselam ümmî olduğu halde, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın lisânıyla bize evvellerin ahvalini ve geçmiş peygamberlerin kıssa ve hikayelerini bizzat görmüş ve o zaman ve mekanlarda hazır bulunmuşcasına nakl ve hikaye ediyor; ve herkesin başı üstünde o eski Peygamlerin ahvallerini pek azim bir dava içinde öyle beyan ediyor ve esrarını öyle bir şerhediyor ki; bütün zekî ve akıllı insanların dikkatlerini celbediyor. Hem de o kıssa ve sergüzeştleri öyle mübalatsız, kaygısız ve telaşsız bir tarzda söylüyor; ve naklettiği o meselelerin içindeki ukde-i hayatiyeyi ve esasatını öyle bir ele alıp beyan ediyor ki; eski kitapların üstünde ittifak ettikleri noktaları tasdik, ihtilaflı meseleleri tashih ederek kendi müddeasına mukaddime yapıyor. İşte O, (A.S.M.) bu mezkûr tavır ve haliyle, adeta ma'kes-i vahy-i İlahî olan ruh-u cevvaliyle zaman ve mekânları tayyetmiş, mâzînin derinliklerine dalarak, o peygamberleri ve o zamanları müşahid sıfatıyla müşahede etmişçesine beyan etmektedir. İşte, O Zat-ı Kerimin (A.S.M.) şu hali elbetteki peygamberliğinin delili ve pek çok mu'cizatından birisi olduğu sabit olmuş oluyor. İşte bu, demektir ki geçmiş peygamberlerin

nübüvvetlerini gösteren, isbat eden delillerin topyekünü, onun tek bir mu'cize-i maneviyyesi hükmündedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 5.Mesele

Beşinci Mesele

Bu mesele, asr-ı saadet sahifesine dair, hususan Ceziret-ül Arab meselesi hakkındadır.
İşte burada "dört nükte" vardır.

Birincisi: Eğer alemde teemmül edip düşünebilsen, görürsün ki: Bir büyük padişah da olsa, nüfûsu az da olsa, bir kavmden küçük bir adeti, ya da zaif bir hasleti, ahlakı; zelil ve perişan bir tek taifeden de olsa; tamamen ref ederek, söküp atmak çok zor ve pek müşkildir. Belki ancak şiddetli bir himmet ve ta'kib ile, uzun bir zamanda pek çok zahmetlerle ancak daimî kaldırabilir. Halbuki görüyorsun ki; maddî, zâhirî bir hüküm ve hâkimiyet sahibi değilken O Nebiyy-i Kerim, (Sallahu Aleyhi Vesellem) şu yapılmış pek azim işlere, inkılaplara nisbeten; az bir zamanda maddeten küçük ve cüz'î bir himmetle teşebbüs edilmiş olduğu halde; o tamamen kökleşmiş ve yerleşmiş ve son derece ünsiyet peyda edilmiş ve gâyet derecede istimrar kesbetmiş adat ve ahlakları, çok kesretli bir kavmin ve me'lufatlarına aşırı derece müteassıb bir milletin kalblerinden, kökü ile sökerek; çıkarmış, atmıştır. Ve onların yerinde birden başka adat ve ahlâk fidanlarını dikmiş; ve hemen defaten o fidanlar yeşermiş, tekemmül etmiştir. Şimdi gel, bu hali acaba sen harikulade olarak görmiyecek misin?!

İkinci Nükte: Devlet mefhumu bir şahs-ı manevîdir. (Yani onun gibidir.) teşekkülü de, çocuğun yavaş yavaş büyümesi gibi tedricîdir. Ve eski yerleşik devlete galebesi için belli bir mühlet ister. Çünkü, uzun zaman geçirerek yerleşmiş, ömür sürmüş bir devletin hüküm ve kaideleri; milleti için sabit bir tabiat gibi olmuştur.

Şimdi acaba Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.) defaten teşkil eylediği hükümet-i azimesi, devletlerin teşekkül adetine göre harika sayılmayacak mıdır?!. Evet, onun kurduğu büyük devleti ve azim hükümeti, terakkînin nihâyet hududuna ulaşmaya müheyya olup, âlî ve ebedî esasları mütezammındır. Hem de büyük devlete defaten gibi bir zamanda galebe çalmasıyla beraber, hâkimiyeti sadece zâhirî bir cebr ve korkutmak suretiyle husula gelen esasa bina edip devam ettirmiş değildir. Belki hem zâhiren ve hemde batınen; ve hem maddeten ve manen ruh, kalb ve akıllara kabul ettirerek devam ettirmiştir.

Üçüncü Nükte: Kahr ve cebr ile, zâhirî bir tahakküm, sathî bir tasallut (kısa bir zaman için) mümkün olabilir. Lâkin fikirlere galebe çalmak ve ruhların tâ içine kadar helavetini ilka eyliyerek te'sir ettirmek; ve vicdanlar üzerinde daima hâkimiyeti muhafaza eylemekle beraber tabiat ve huylara tasallut ederek yerleşmek, ancak ve ancak harikuladelerden olabilir. Ve bu ise, ancak peygamberliğin mümtaz bir hassasıdır.

Dördüncü Nükte: Efkar-ı umumiyenin tedvir ve irşâdı için; terhib ve tergib, tahvif ve teklif hileleriyle olan tesirler cüzî, sathî ve muvakkat olup az ve muayyen bir zamanda muhakeme-i akliyeyi ve düşünce melekesini belki kapatabilir. Lâkin irşâdı ile kalblerin a'makına nüfuz eden, ve ince hisleri heyecana getiren ve istidadların tomurcuklarını inkişaf ettiren ve (bilkuvve mevcud) ahlakları ikaz eyliyen ve harekete geçiren ve gizlilikte kalmış hasletleri izhar eyliyen; ve insanlık cevherlerini feverana getiren ve insaniyete mahsus natıkiyyetin kıymet ve değerlerini meydana çıkaran bir Zatın, (A.S.M.) elbette ve hiç şüphesiz olarak bu işleri hakikatin şua'ından muktebestir ve harikûladeliklerindendir. Evet, ma'sum kız çocuğunu diri diri kabre koyarken hiçbir teellüm ve teessür duymayacak kadar kalb kasaveti taşıyan bir şahsı, vahşetin en merhametsiz olan bu seviyesinde gördüğün; ve bir gün sonra aynı şahıs gelir, meşale-i hidâyet olan Zat-ı Risaletin önünde müslüman olduktan sonra, artık karınca gibi hayvanata karşı bile acıma ve merhamet hissini taşıyarak, ayağıyla basmaktan çekindiğini ve tek bir hayvanın elemiyle dahi müteellim olduğunu müşahede ediyorsun. Şimdi gel, Allah için söyle; şu meydanda olan ve gözle görülen ve açıkça

bilinen bu inkılab, hiçbir maddî adet ve kanuna intibak ettirilmesine imkan varmıdır?!.

Şimdi ey arkadaş! Sen bu nükteleri bildi isen; başka bir noktaya da teemmül edip bak, şöyle ki:

Alemin tarihi şahittir; ferid bir dahî, ancak umumî isti'daddan birisini inkişaf ettirmeye muvaffak olmuş ve olabilir.. Ve yalnız umumî olan bir hasleti ikaz ettirebilmiştir.. Ve yalnız tek bir hiss-i umumînin inkişafına sebeb olabilmiştir. Evet, böylesi umumî hisleri uykudan uyandıramazsa; muhterem ve celaletli bir zat olsa da, bütün çalışmaları boşa gider ve muvakkat kalır. Hem yine tarih bize bildiriyor ki; insanların en büyükleri dahi ancak şu umumî hislerden birini, ikisini veya üçünü ikaz etmeye muvaffak olabilmiş. Mesela: Millî hamiyet hissi, uhuvvet hissi, muhabbet hissi ve hürriyet hissi gibi umumî hisler...

Şimdi acaba böyle mestur, örtülü ve gizli olan binler hissiyatı uyandıran ve o geniş sahra olan Ceziret-ül Arabta yayılmış bedevî bir kavimde bunların inkişaflarını birden fevvare kılan, yani birdenbire fışkırırcasına çabuk inkişaf ettiren şu zatın şu işleri harikuladeden değilmidir? Evet bu, ancak şems-i hakikatin nevvar ziyasından olabilir.

İşte ey arkadaş! Şu mezkûr noktayı aklına alamıyanın, biz Ceziret-ül Arabı onun gözüne sokacağız. Evet, on üç asırdan sonra, Ceziret-ül Arab ortada., ve beşerin medenileşme terakkisi basamaklarında yukarıya doğru yükselmede olduğu halde; ey hakikatin bedahetine karşı inad gösteren efendi! Gel, yüz tane en mükemmel feylesoflardan seç, al ve Ceziret-ül Araba götür. Orada yüz sene durmadan çalışsınlar; acaba Muhammed-i Arabî Aleyhissalatü Vesselamın kendi zamanına nisbeten yaptığının, gerçekleştirdiğinin yüzden bir cüzünü bile yapabilecekler midir?!. Kella! İşte mademki yapamazlar ve yapamıyacaklardır. O halde, şu gösterdiğin inadın akibetinden korkmalı ve çekinmelisin!..

Evet, bu mezkûr halet, (Nebiyy-i Ümmînin (A.S.M.) kendi yaşadığı zamanına göre, Ceziret-ül Arabdaki bedevî insanların içinde husule getirmiş olduğu büyük inkılaplar haleti) mutlaka ve hiç şüphesiz adetin harikasıdır.. ve olsa olsa, ancak Hazret-i Muhammed'in mu'cizelerinden birisidir.

Hem yine bilmiş ol ki: Her kim tevfik (muvaffakiyet) isterse, Adâtullah olan kâinat nizamiyle beraber saf-beste olsun, saflarına dahil olsun!.. Ve fıtrat kanunlarıyla muarefe ve tanışma içine girsin., ve âlem heyetinin içtimaî rabıtalarının cemaatıyla münasebet kursun. Yani, muvaffak olabilmek için bu noktalara riâyet eylesin.. Ve riâyet etmek ona lâzım, belki vâcibtir. Aksi halde, fıtrat kanunları ve nizam-i kâinat, mu-vaffakiyetsizlik cevabiyle onu susturacaktır.

Hem yine, heyet-i ictimaiyede bir meslek ittihaz eden ve ona göre hareket eden adama; umumî cereyana uyması, akıntı tarafına ters ve muhalif vaziyet almaması şart ve lazımdır. Yoksa, beline yüklemiş olduğu o mesleğin çark ve dolabını sırtından uçuracak, elinden yere düşüp zayi olacaktır. Demekki, cereyan-ı umumîde Muhammed-i Arabî Aleyhissalatü Vesselam gibi, tevfik ve muvaffakiyetin müsaade ve müzaheretine mazhar olmuş kimselerin hakka mütemessik olduklarını isbateyler.

İşte sen eğer bu noktayı da anladı isen; şu uzun asırlarda, büyük müsademeler ve acib inkılaplar vukua gelmiş olmalarıyla beraber, Şeriatın hakaikında bir teemmül eyle de bak!

Göreceksin; o Şeriat daima ve her zaman fıtrat kanunlarındaki muvazeneyi ve içtimaiyyatın rabıtalarını muhafaza etmiş ve etmektedir. Halbuki, o muvazeneler, rabıtalar o kadar incedirler ki; en müdakkik akıllara da nazlanıp görünemedikleri halde, Şeriat-i İslâmiye onlarla kemal-i münasebet içinde ve onların safları içerisindedir. Hatta zaman uzadıkça, yani asırlar geçtikçe; Şeriat-ı garra ile kâinat nizamı arasındaki ittisal daha da çok tezahür etmektedir. İşte bu halet ve vaziyetten zâhir olmuş olan şudur ki; İslâmiyet nev'-i beşerin din-i fıtrîsidir.. Ve o din, bilâşek ve katiyyen hak dinidir. Bu sebeptendir ki; İslâm dini bazı inkılablar ve taarruzlarla inceleşmiş olsa da, kopmuyor ve kopmıyacaktır. Evet, acaba görmezmisin ki; Şeriat-i İslâmiyenin binler mesailinden sadece şu ikisi olan: "Hurmet-i Riba ve Vucûb-u Zekât" gibi mesaili, beşerin içtimaî heyetinde, nasıl da öldürücü zehirlerlerin şâfî birer tiryakıdırlar.

Şimdi, eğer sen şu dört nükteleri "bu üç nokta"larla**(1)** birlikte bildin ve anladınsa, şunu da bilki: Muhammed-i Haşimî (A.S.M.) okur ve yazarlığı olmıyan ümmî bir zat olduğu halde; ve zâhirî bir kuvvet

ve saltanata da mâlik ve sahib değilken; ve ne kendisinin, nede geçmiş ecdadının bir saltanat ve hâkimiyetleri olmamasıyla birlikte, hem saltanat ve hakimiyete de bir meyil ve iştihası da olmadığı halde; kalbinin bütün vusûk ve itmi'naniyle inanarak; son derece tehlikeli bir mevki'de ve pek azim ve mühim bir makamda, çok büyük bir işe teşebbbüs eyledi; neticesinde fikirlere galebe ederek, ruhlara kendini ve davasını sevdirip, tabiat ve huylara tasallut eyleyerek, yani hükmederek üstün gelmiştir. Hem bulunduğu bölge insanlarının; ünsiyet edilmiş, yerleşmiş ve müstemir bir hale gelmiş pek çok vahşî adet ve ahlaklarını kökünden söküp attıktan sonra; yerlerine son derece muhkem ve kuvvetli, adeta et ve kanlarına karışmışcasına olan yüksek ahlak ve güzel adetlerin fidanlarını ekmiş, dikmiştir.

Hem vahşetin zaviyelerinde yaşayan o insanların adeta ölmüş, sönmüş olan kalblerindeki katı kasavet ve merhametsizliklerini; gâyet rakik, ince hissiyatla mübadele ile değiştirmiş, insaniyetlerinin asıl olan cevherlerini izhar eylemiştir!.. Sonra o kavmi, vahşet ve bedevîliğin zaviyesinin, kuytu köşesinden çıkartıp, medeniyetin zirvesine terakki ettirdikten sonra, onları o asrın, zamanın ve o alemin insanlarına muallimler kılmıştır. Hem o kavme öyle bir devlet tesis ettirdi ki; Asa-yı Musa gibi diğer devletleri yuttu ve bitirdi. Evet, İslâmiyet zuhura başladığında; bir şule-i cevvale, ya da dünyayı aydınlatan ve ışıklandıran bir nur-u nevvar gibi birden zulüm ve fesadın rabıtalarını yaktı, yıktı, kül eyledi!.. Ve defaten meydana gelen o devletin serîr-i saltanatını az bir zaman zarfında şark ve garbı kaplar hale getirdi. İşte acaba bu halet, o zatın mesleğinin hakikat olduğuna ve davasında sadık bulunduğuna delalet etmiyor mu?!.

---

(1): "Üç Noktalar" metinde 1. nokta, 2. nokta, 3. nokta diye ta'yin edilmiş değildir. belki, hem, hem diye olan başlıklarla ifade edilmiştir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 6.Mesele

6.Mesele

Altıncı Mesele

Bu mesele, müstakbel sahifesi, husûsan Şeriat, "yani, Şeriatın icrâât ve tesiratı" meselesi hakkındadır.
Buna göre, şu meselede dahi "dört nükte" nin mülahazaya alınması gerekmektedir.

Birinci Nükte: Bir şahıs, harika dahi olsa, ancak dört veya beş fende mütehassıs ve meleke sahibi olabilir.

İkinci Nükte: Tek bir kelam, iki mütekellimden sudur ile, -mâna, mülahaza veya te'sir ve nüfuz etme itibarıyla- tefavüt edebiliyor. Kelam, aynı kelam iken, değişik olabiliyor, ki o iki mütekellimden birisinin sathîlik ve cahilliğine delalet ettiği halde, öbür mütekellimin ise, meharet ve hazakatine delil olabiliyor. Halbuki kelam, yine aynı o kelamdır. Zira o iki konuşmacıdan birisi, kelamın mebde' ve müntehasını nazara aldığı ve onun siyak ve sibakını mülahaza edebildiği ve kelimelerin kendi arkadaşları ile olan münasebetini hazıra alıp, o sözün sarfedilmesine uygun ve münasib zemin gözetlediği için, yerli yerince ve güzel bir tarzda isti'mal ettiğinden; hem o kelama münbit bir zemin araştırıp, bulup, onu onda zer'eylemesinden zâhir olur ve anlaşılır ki; o mütekellim, harika bir zattır ve o kelamı tekellüm eden de tam bir melekeye sahib olduğu bilinmiş olur.

İşte Kur'an-ı Hakîm'in umum fenlere ve bütün yeni keşif ve buluşlara bakan fezlekeleri hep bu kabildendir.

Üçüncü Nükte: Günümüzde bir çok adetli haller ve alışılmış vaziyetler ve alışılagelmiş, herkesçe bilinmiş işler ve şeyler vardır ki,

daha önceleri vaz'edilmiş temeller ve vasıtalar üzerine bina edilmeleri neticesinde mükemmel hale gelmişlerdir. Hatta bu gün çocukların bile oyuncağı gibi olmuş olan o şeyler iki asır evvel olmuş olsalardı harika işlerden sayılacaklardı.

Şimdi sen gel bak ki; şu asırlar boyunca gençliğini, tazeliğini ve garipliğini muhafaza ederek devam edip gelmiş olan Kur'an-ı Hakîm, elbette ve herhalde adetlerin harikası ve harikaların adeti olacaktır.

Dördüncü Nükte: İrşad, o vakit tam irşâd olabilir ki; cumhûrun ekserisinin efkârının isti'dadı derecesinde ve onun seviyesinde olursa, menfaatli bir irşâddır denilebilir. Cumhur ise, (halk topluluğu) ekseriyeti itibariyle avam halktır. Avamlar ise, hakikati mücerred ve çıplak göremez, onunla tanışamaz. Ancak hayallerinin alışkın olduğu bir elbise içerisinde görürlerse, tanışırlar. İşte bu nükte içindir ki; Kur'an-ı Hakîm o gibi hakikatları müteşabihat ile, teşbih ve istiarelerle tasvir ederek (suret giydirerek) ifade eylemiştir ki; akılca tekemmül etmemiş avam halk ve cumhûrun, mağlatalar vartasına düşmemelerini muhafaza edip sağlamıştır.

Evet, Kur' an-ı Hakîm, avam halkın anlayışına göre zarurî gibi görünen, lâkin vaki'in ve aslın hilafına olan şeyler ve meselelerde ibham ve ihmal ederek, hakikatini zâhire çıkarmamıştır. Tâ ki, onların hiss-i zâhir ile itikad ettikleri meselelerle ters düşmesin. Yani vakıaya ve hakikata göre açık ve zâhir beyan etmeyip, amma îma ve işaretlerini üstüne serperek zamana havale etmiş, mehilli bırakmıştır. Bununla beraber, bazı emare ve karineler ile hakikatin aslına îma etmeyi de ihmal etmemiştir.

İşte, eğer sen bu nükteleri de, iyice akıldan geçirdi isen; şunu da bilmen gerektir ki; aklî burhan ve delil üstüne müesses olan diyanet ve İslâm şeriatı, bütün fenn ve ilimlerin hayatî ukdelerini mutazammın olan hülasalarını almıştır.

İşte mesela fenn-i tehzib-ur ruh, riyazet-ül kalb ve vicdan terbiyesi fenni, cesed terbiyesi fenni, menzil ve hanenin idare ve tedvir ilmi, şehir ve belediyecilik idare ilmi, nizamat-ül alem (uluslar arası ilişkiler bilimi), hukuk fenni, muamelat ve ticaretler ilmi, içtimaî âdab fenni gibi, ilim ve fennler...

Amma bununla beraber; Şeriat-ı Garra-yı İslâmiye, bütün bu bilimleri, lüzum hasıl olduğu yerde, ihtiyaç gösteren noktalar da -

makamın müsaadesi nisbetinde- tefsir ve izah eylerken; lüzum olmadığı ve zihinlerin hazırlıklı bulunmadığı hal ve durumlarda veya zamanın müsaade etmediği ahvalde; icmal edip bir fezleke ile geçmiş ve bir esas vaz'ederek; istinbatın yapılmasını ve o esasın fer'lendirmesini ve neşv ü nemasını akılların meşveretlerine havale eylemiştir. Hal böyle iken; şu mezkûr fenlerin üçte birisi, hatta belki tamamı; telahuk-u efkarla gelişip inbisat eylemiş vaziyetleriyle ve netice ve semerelerinin genişlenmesi halleri ile; medeniyet görmüş, geçirmiş yerlerde ve zekîlerin içinde bile, tek bir şahısta bulunmaları mümkün değildir.

Şimdi bir bak ki; vicdanını insaf ile süslemiş olan kimseler, İslâm şeriatının hakikatları her zamanda -amma bilhassa o ilk zamanlarda - beşer gücünün haricindedir diye mutlak ve katiyyen hükmeyleyip tasdik edecek ve لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا âyetinin mealini doğrulamış olacak ve doğrulayacaklardır.

Pek mühim bir şahidliktir.. -İlk Matbu' Nüsha-

اَلْفَضْلُ شَهِدَتْ بِهِ اَلْاَعْدَاءُ Yani: *"Gerçek fazilet o dur ki; düşmanlar dahi tasdik ile ona şahidlik yapsın!"* Kaidesine tam uyan şu gelen pek mühim şâhidliklere bak:

İşte, Amerikalı feylesof Karlayl, Almanın şöhretli edibi olan Goethe'den şunları naklederek demiştir ki: [Kur'anın hakaikinde im'an-ı nazar ettikten sonra, kendi kendine sorarak demiştir ki: Acaba bugünkü medenî alem, İslâmiyet dairesinde tekemmül edebilmesi mümkün müdür? Yine kendine cevap vererek demiştir ki: Evet!., belki de şimdi muhakkikler bir cihette onun dairesinden istifade ediyorlar.]

Sonra nâkil Karlayl demiş ki: [Vaktâ ki Kur'an-ı Kerim'in hakikatları tulu' eyledi; bir ateş-i cevval kesilip, sair dinleri yuttu, yok eyledi. Çünki, evet bu, onun hakkı idi. Zira Nasara'nın safsatalarından ve Yahudilerin hurafelerinden bir şey elde edilemez.]

Demek ki; bu feylesof, Kur'an'ın

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ .. فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ

âyetinin mealini tasdik eylemiştir.

[s49] Eğer desen: Kur'an-ı Hakîm ve müfessiri olan hadis-i şerif, her fenden yalnız birer fezleke almışlardır. Halbuki bir şahıs da, bu fezlekeler gibi fennî, ilmî bir çok fezlekeleri ihata eylemesi mümküne benziyor?

Cevaben sana denilir ki: Fezlekenin güzel bir isabetle münasip bir mevkide kullanılması; ve işitilmeyip duyulmayan bazı iş ve keyfiyetlere remzedilmiş haliyle birlikte, münbit, verimli bir zeminde istimal edilmesi; -üstte geçen ikinci nüktede işaret eylediğimiz üzere- öyle bir ilim olurki; bir tek şahıs, bunu ve benzer ve emsalini bulup getirmesi mümkün değil, müyesser olamaz.

Mühim bir makamdır -Müellif-

Ey aziz bilesinki; şu muhakematın netice ve hülasası şudurki: Önce senin şu gelen kaideleri gözönüne koyup hazır bulundurmandır. O kaideler:

1-Bir şahıs birkaç fende mütehassıs olamaz.

2-Bir kelam, iki şahsa nisbetle tefavüt edebiliyor; birisine nisbeten altun, diğerine göre kömür olabiliyor.

3-Fenler, bilgiler ve sanatlar, telahuk-u efkârın neticesi olup, mürûr-u zamanla tekemmül ederler.

4-Mazîdeki bir çok nazarî şeyler, şimdi bedihîyat hükmündedir.

5-Mazi zamanını bu zamana kıyas eylemek, ayak kaydıran ve yanlışlık vartasına düşüren farklı bir kıyas olur.

6-Medeniyet perdesi altında saklanan ve gizlenen medenîlerin hile ve desiseleri, sahra ehli insanların besatet ve safvetleri onları saklıyamaz, gizleyemez.

7-Bir çok ilimler vadırki: Muhitin ve zamanın hazırladığı adetlerin, vukuatların insanlara yaptığı telkinlerle ve beşerin tabiatına ahval ve hâdiselerin ders vermesiyle meydana gelir.

8-Beşerin nur-u nazarı istikbale nufûz edemez, onda olan hususî keyfiyetleri göremez.

9-Beşer hayatının bir ömr-ü tabiîsi olup, vakt u zamanı geldiğinde inkıta' bulduğu gibi; hazırlamış olduğu kanununun da bir ömr-ü tabiîsi var, zamanla sona ermektedir.

10-Muhit ve mekânın zamana bağlı olarak, insan nüfusunun ahvalinde büyük te'sirleri vardır.

11-Mazîde harika sayılmış bir çok şeyler vardır ki; o zamanlarda atılmış olan temellerin, mebde'lerin tekemmülü sebebiyle, şimdi bu zamanda adî işler sırasında sayılmaktadır.

12-Bir zeka harika da olsa, bir fennin ve sanatın îcad ve tekmiline defaten, birden muktedir olamaz. Belki ancak, bir çocuğun tedrîcen büyümesi gibi, yavaş yavaş büyüyerek tekemmül edebilir.

İşte eğer sen bu meseleleri böylece hazır vaziyete getirerek, iki gözünün önüne koyabildiysen; gel, hazır ol, zamanın hayalâtından tecerrüt et. Muhitin evhamından da soyun! Sonra, zamanın denizinde bu asrın sahilinden dal, altından geç, git; tâ asr-ı saadet adasına çıkıncaya ve onu görünceye kadar git ve oradan (karaya) çık!. Sonra başını kaldır, bak; o zamana mahsus fikirlerden i'mal edilip dikilen elbiseyi de giy!. Ve sonrada gözünü aç, o geniş sahraya nazarını gezdir! İşte bak; ilk evvel senin nazarına tecellî edecek ve görünecek şey; vâhid, tek bir insan., yardımcısı ve saltanatı ve maddî kuvveti olmadığı halde, tek başına bütün dünyaya meydan okuyor ve hakikatin kuvvetiyle umuma hücum içindedir. Bununla beraber, omuzuna küre-i arzdan daha ağır ve büyük bir hakikati almış, eline de bütün insanların saadetlerini tekeffül ve taahhüd eden bir Şeriatı almıştır. Öyle bir Şeriat ki, adeta bütün ilahî ilimlerin ve hakiki fenlerin zübde ve hülasasıdır. Hem o Şeriat, bir elbise gibi değil, belki cild gibi bir hayattarlığa sahib olup, beşerin isti'dadı nevş-ü nema bulup genişlendikçe, oda ona göre tevessü' eylemekte ve o genişlik içinde iki cihanın saadetini semere vermektedir., ve onunla nev-i insanın ahvalini bir tek meclisin ehli gibi tanzim etmektedir.

Eğer Şeriat'in kanunlarından sual edilirse ki: "Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?"

Şeriat, kendindeki i'cazın lisâniyle diyecektir ki: "Biz kelam-ı ezelîden gelip, beşerin fikri ile ebede kadar refakat edeceğiz. Bu

dünya hayatı kesildikten sonra da, teklif cihetinden sureten ayrılmışta olsak; maneviyatımız ve esrarımızla refakatimiz devam edecek, yine beşerin ruhlarını gıdalandıracak ve rehberliğimiz ber-devam olacaktır."

Ey arkadaş acaba

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ.. فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا

Âyeti yaptığı âciz bırakma meselesi (yani, meydan okuyup i'cazını izhar eyleyerek, münkirleri susturup acz içinde bırakması) şu mütalaasında bulunduğun ve şahidi olduğun i'caz safhası, sana bürhanlarını tilavet etmiş olmuyor mu?

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Kurana dair Supheler

Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları

Üç mühim suallerdir

-ilk matbu nüsha-

Sonra şunu da bil ki: وَ اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ âyeti; bazı insanların Şâri'in cumhuru irşâdındaki maksadlarından ve efkârın müstaidliği nisbetinde ona göre yapılacak irşâdın lüzumluluğundan gaflet ve cehaletleri sebebiyle, birçok şek ve şüphelere düştüklerini işaretle bildiriyor.. Ve bu şek ve şüphelerin menba'ı da "üç şey" dir.

Birincisi: Diyorlar ki: Kur'an-ı Hakîmde bazı müteşabihat ve müşkilatlar vardır. Halbuki, açık beyan ve vuzuhlu ifade üstüne mebnî, belagat üzerine kurulu olan Kur'an'ın i'cazına münafîdir, uygun düşmüyor.

İkincisi: Diyorlar: Kur'an'ın hilkat-i kâinat ve yaradılış keyfiyetine dair hakikatlerde ve buna bakan fenler ve ilimlerde yapmış olduğu ıtlak ve ibhamlar (yani, açık ve kesin ifadelerle beyan etmeyerek belirsizlik ve mutlaklık içerisinde bırakması) ta'lim ve irşâdın mesleğine terstir ve münafidir?.

Üçüncüsü: Yine şüpheciler diyorlar: Kur'an'ın bazı zevahiri, aklî delilin hilafı tarafına yaptığı zâhirî meyillendirmeler; vaki'in ve aslın hilafını, yanlışlığını ihtimale getirmektedir. Bu ise, Kur'an'ın sıdkına doğru ve dürüstlüğüne muhaliftir, zıddır?!.

Elcevap: Bende tevfiki Allahtan isteyerek derim: Ey şekciler, şübheciler! Biliniz ki: Sizin noksanlık, eksiklik sebebi olarak tasavvur

ettiğiniz o şeyler, Kur'an-ı Hakîmin sırr-ı i'cazının sıdkına şahitlerdir.

•Cevap 1
•Cevap 2
•Cevap 3

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cevap 1

Cevap 1

İşte birinci şübheniz ki;

Kur'anda müteşabihat ve müşkilatın varlığı meselesine cevabımız şudur:

Bil ey şüpheci efendi: Kur'an-ı Hakîmin irşâdı Kâffe-i Nâs içindir. (insanların hepsinedir) İnsanların cumhur-u ekseri ise, avam halktır. İrşadın nazarında ekall eksere tabi'dir. Hem avama müteveccih olan hitapta, havas da istifade eder, hissesini alır. Kaziye aksiyle olsa, cumhur-u avam mahrum kalmış olur. Bununla beraber; cumhur-u avam me'lufât ve mütehayyelatlarından zihinlerini tecrid edemedikleri için, mücerred hakikatların ve sırf aklî mes'elelerin derkine muktedir olamazlar. Belki ancak o gibi hakikatlara mütehayyelatlarının dürbünü ile baktıkları vakit ve ülfet eyledikleri suretlerle tasviri yapıldığı zaman idrak edebiliyorlar. Lâkin avam halkın bu mütehayyelat ve me'lufatları vasıtasıyla idrak edebildikleri hakikatlar bir şartla kabul edilebilir ki; nazarları temsil ve teşbihin suretine takılıp kalmaması lazımdır. Tâ ki muhaliyet, cismiyet, ya da cihet gibi akidenin hilafı şeyler lazım gelmiş olmasın! Belki nazarları mezkûr teşbihler vasıtasıyla hakaikin asliyetine geçsin.

Mesela: Cumhur-u nas, kâinattaki tasarruf-u ilahînin hakikatini, bir padişahın kendi serîr-i saltanatında oturup tasarruf etmesi suretiyle tasavvur edebilirler.

Bundandır ki; Kur'an-ı Hakîmde اَلرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى olan kinayeyi ihtiyar eylemiştir. (Yani,

Rahman ve Sultan-ı Kâinat olan Allah, kâinatı tedbir, tedvir, ve idare etme işinde, arş-ı rububiyetinde istiva eylemiş oturmuştur.)

İşte, Cumhur'un hissiyatı bu merkezde olduğu için; elbette belagat menhecinin iktiza eylediği şey ve irşâd yolunun lüzumlu gördüğü vaziyet, herhalde onların fehim ve anlayışlarına riâyet edilmesi ve hissiyatlarına ihtiram yapılması ve akıllarına göre mümaşat ve fikirlerine müraat edilmiş olmasıdır. Evet, bir çocukla konuşan adamın, ifadeleriyle çocuklaşması lazımdır ki, ona birşeyler anlatabilsin de, çocuk da anlayabilsin. Ve bir ünsiyet ve tanışma oluşsun. İşte Kur'an-ı Hakîm'in üslupları da şu verilen misâller menzilesinde olup, cumhur-u avamın anlayışlarına

اَلتَّنَزُّلاَتُ الْاِلٰهِيَّةُ اِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ

ile tesmiye edilen hakikata riâyet edilmiştir. (Yani, o gibi teşbihlerle beşerin akıl ve idrakleri seviyesine inen ilahî tenezzülleridir.) Şu İlahî tenezzül ise, yani seviyelerine inerek, idraklerine göre hakikati anlatması, onların zihinlerini ünsiyetlendirmek içindir. Ve işte bunun için, Kur'an-ı Hakîm müteşabihatın suretlerini cumhur-u avamın nazarlarına bir minzar, bir dürbün olarak vaz'eylemiştir.

Görmez misin ki; belagat ehli olanlar dakik, nazenin ma’nâların tasavvur edilebilmesi, ya da müteferrik, dağınık olanları toparlayıp tasviri yapılabilmesi için, istiareleri kesretle kullanmışlardır. İşte Kur'anda olan benzeri müteşabihatlar dahi, gâmiz (gayr-ı vâzih) olan istiareler kısmındandır. Evet, o gibi istiareler, gâmiz hakikatların misâlleri, suretleri ve kabuklarıdırlar.

Amma gelelim; Kur'anda bazı ibarelerin anlaşılmasının güçlüğü ve muğlak olması meselesine: İşte bu husus iki tarz ile mülahazaya alınabilir. Biri: Ya ma’nânın incelik ve derinliğinden.. İkincisi: Ya da, üslûbun îcazdarlık ve ulviyetindendir. Kur'an-ı Hakîm'in müşkilatı işte bu ikinci kabildendir.

Ama üçüncü şık ki; belagatın zıddı ve münafîsi olan -haşa- lafzın kabalığı, muğlaklık ve rakikliği ve de ibarenin mübhemlik ve düğümlülüğü meselesi ise; umum büleganın şehadetiyle Kur'an-ı Hakîm bundan kat'iyyen müberra ve uzaktır.

İşte gel, bak ey şüpheci efendi! Acaba en kolay ve zahmetsiz bir yolla, şu pek derin ve cumhur-u avamın efkarından çok uzak olan -üstte zikri geçen- benzeri hakikatları, istiare ve teşbihlerle avamın fehimlerine yakınlaştırmak, belagatın tâ kendisi değil midir? Evet, belagat muktazay-ı hale mutabakattan ibarettir. Feteemmel!..

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cevap 2

Cevap 2

Amma ikinci reyb ve şüphe ki;

kâinat ve mevcudatın yaradılış teşekkülü hakkında, Kur'an-ı Hakîm'in yeni fenlerin şerheyledikleri gibi değil, ibham ve icmal etmesi meselesidir. (Buna karşı cevabımız şudur)

Şunu iyi bilki: Alem şeceresinde bir meyl-ül istikmal vardır. (Yani, olgunlaşmaya doğru gitme meyli) ve bu ağaçtan teşa'ub etmiş, dallanmış olan insan dalında meyl-üt terakki başlamıştır. Bu meyl-üt terakki de, bir çekirdeğin vaziyeti gibi olup, neşv ü neması bir çok tecrübeler vasıtasıyla elde edilebiliyor. Fikirlerin de birbirine eklenmesi neticesi ve vasıtasıyla da şekilleniyor, genişliyor. Sonra da; birbirine dayanan, tertiplenen ve eklenen fenleri ve ilimleri semere veriyor. Bu vaziyet ise, mütekaddimin teşekkülünden sonra, müteahhirin in'ikadı ancak oluşabiliyor. (Yani, Sonra gelenler, öncekilerin attıkları temel üzerine ancak mesailerini bina edebiliyorlar.) Hem önce gelmiş olanların attıkları temeller de, ancak mütearife ulum halini aldıktan sonra, arkadan gelenlere mukaddime ve esas olabiliyor.

İşte, bu sırra binaen: Bir adam bundan on asır önce; halen tekemmül ve inkişaf etmiş haliyle bir fenni öğretmek, ya da ona dair bir ilmi anlatmak istemiş olsa idi; -ki fenler, bilgiler birçok tecrübelerle tevellüd edebilmektedir.- ve insanları ona davet etmiş olsa idi; o vaziyette cumhurun zihnini teşviş ve şaşırtmaktan başka ve insanların safsata ve mugalatalara düşürülmesinden gayrı bir faide vermiyecekti.

Buna binaen, Kur'an-ı Hakîm nazil olduğu zaman, mesela dese idi ki: "Ey insanlar güneşin sükût ve durgunluğuna ve küre-i arzın

hareketine; ve bir damla suda (ya da Soyda) **(1)**) bulunan milyon hayvanın içtimaı'na bakınız, tâ Sâni'in azametini tasavvur edesiniz!" İşte o zaman, cumhurun hiss-i zâhirîleri, ya da galat-ı hisleri sebebiyle, ya tekzibe düşürecekti., veya onları kendi nefisleriyle mugalataya ve buna karşı mükabereye sevk edecekti. Çünkü cumhur-u avam, dünyanın sathiyetini ve güneşin döndüğünü, zâhirî gözle müşahede edildiği haliyle telakki ettiklerinden, bedihî işlerden görüyor ve biliyorlar. Halbuki avamın zihinlerini -bilhassa ilk asırlarda- teşviş eylemek; hususan zamanımızın bir kısım adamlarının teşehhî ve arzuları için, on asır kadar bir zamanda yaşamış insanları şaşırtmak, elbette minhac-ı irşâda ve belagatın ruhuna zıdd ve münafi olacaktı.

Mühim bir mevzudur -İlk matbu' nüsha-

Ey arkadaş sâkin zannetmeyesin ki; şu maddî fenlerin teknolojinin eski asırlarda inkişaf etmemişlik vaziyetine bakıp kıyas ederek; istikbalî ahval olan ahiret ve Cennet gibi meseleler dahi onlar gibidir. Hayır, hiç öyle değil., zira hiss-i zâhirî, müstakbelde gelecek olan Ahiret ahvalinin hiçbir cihetine, taraf ve yanına taalluk edemediği, yani görüp, tutup bilemediği için; o ahval imkanlık derecesinde kalmış olarak, onlara karşı itikad ve itminanın imkanı bulunduğu için; elbette o ahvalin hakk-ı sarîhleri açıkça ifade ve beyandır. Lakin üzerinde olduğumuz mevzu ise, avamın zâhir nazarında -hissin galatı, şaşırtılması hükmüyle- imkan ve ihtimalin derecesinden çıkarak, avamın indinde bedahet derecesine çıkan bir şey olarak göründüğü için; belagatın nazarında onların zâhirî olan hislerini okşamak ve zihinlerini müşevveşiyetten, şaşırtmaktan kurtarmak için hakkı elbetteki ibham ve ıtlaktır. Fakat bununla beraber, Kur'an-ı Hakîm cumhur-u avamın basit, sade fikirlerini okşadığı aynı meselelerde, asl-ı hakikata da remz ve telvih etmiş ve fikirlere açık kapı bırakmak ve bir çok emare ve karineleri göz önüne koymak suretiyle, daha içerilerdeki hakikatlara davet eylemiştir.

İşte ey arkadaş! Eğer insaflı kimselerden isen; elbette كَلِّمِ النَّاسَ عَلَى قَدَرِ عُقُولِهِمْ düsturunda **(2)** durup

teemmül etmiş ve telahuk-u efkârın neticesinde meydana gelen bu gibi iş ve meselelerde, zamanın ve muhitin hazırlıklı olmaması sebebiyle, cumhurun fikirleri bu gibi şeylerin teklifine mütehammil olmadığını ve onu hazım edecek durumda da olmadığını bilmiş ve idrak etmiş isen; her halde bilebileceksin ki; Kur'an-ı Hakîmin ihtiyar etmiş olduğu ibham ve ıtlak üslûbu, mahz-ı belagattır ve i'cazının delilidir diyeceksin!

---

(1): Muhakemat kitabında "Soyda" ile kayıtlıdır. -Mütercim-

(2): Bu hadisin veya hadis mealinin birçok me'hazleri için (Bak: Risale-i Nurun Kudsî Kaynakları A. Badıllı 2. Baskı sh: 824, sıra no: 861) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cevap 3

Cevap 3

Amma Üçüncü şüphe ki:

Bazı ayat-ı Kur'aniyenin, aklî delillere ve fennin, ilmin keşfettiklerine münafî bir tarzda imale eylediği meselesidir: (Buna karşı cevabımız)

Bilmiş ol ki: Kur'an-ı Hakimde maksad-ı aslî ise; cumhur-u avamı şu "dört esasat”a irşâd etmekdir. O esaslar da bunlardır:

1-Sani-i Vahid'in isbatı

2-Nübüvvet

3-Haşir

4-Adalettir

Buna göre, Kur'anda kâinat bahsi ve zikri, istidlal için olduğundan, ancak tebaî ve istitradî vaziyetinde olmuştur.

Mühim bir meseledir -İlk matbu nüsha-

Evet Kur'an-ı Hakîm, coğrafya ve kozmoğrafya dersini vermek için nazil olmuş bir kitap değildir. Belki san'at-ı İlahiyeye ve Nazzam-ı hakikî olan Cenab-ı Hakkın Vahdaniyetine istidlal için kâinattan bahsetmiş, zikrini yapmış ve ediyor. Hal böyle olduğu için; elbetteki her şeyde eser-i san'at, kasd, amd ve nizam görünmektedir. Öyle ise, hilkatin teşekkülü veya ilk yaradılış keyfiyeti nasıl olmuşsa olsun, bizi (bu noktadan) ilgilendirmediği gibi; Kur'andaki maksad-ı aslîyede taalluk etmemektedir.

İşte, madem ki Kur'an, kâinattan istidlal için bahsediyor ve madem müddeadan önce istidlal için, bahsi yapılanın varlığı ma'lum ve zâhir olması zarurîdir. Hem delilin vuzuhlu ve zâhir olması her

vakit istihsan edilir. Şimdi acaba bu hale göre, irşâd ve belagatın icabı, cumhurun hissî olan mu'tekadatlarını (avamın zâhirde görünene göre inançlarını) ünsiyetlendirmeyi, okşamayı nasıl iktiza etmiş olmasın!., ve bir kısım âyetlerin zâhirî nassiyetlerini avamın kendilerine göre olan bir çeşit edebî malumatlarına imale etmekle mümaşat etmeyi lüzumlu görmesin!. Lâkin bununla beraber; o zâhir hale göre olan imaleler, asl-ı hakikate delalet etmek için değil, belki kinaiyyat, ya da terkiblerin müstetbeatı kabilinden olan şeyler (yani bir mesele anlatılırken, cümlelerin terkibleri arasında irad edilenlerin dolaylı ma’nâları) olmakla birlikte; aynı zamanda ehl-i tahkik için hakikatin asliyetine işaret eden bir çok karine ve emareleri de vazeyliyecektir.

Evet, mesela: Eğer Kur'an (bilhassa ilk nüzulünde) istidlal makamında dese idi ki: "Ey insanlar! Güneşin zâhirî ve surî hareketi içindeki sükûnunda; ve küre-i arzın zâhirî sükûnu ile beraber, yevmî ve senevî hareketinde tefekkür ediniz., ve yıldızların arasındaki cazibe-i umumîyenin garabetinde teemmül ediniz., ve elektriğin acaibliğinde ve yetmiş çeşit unsurların arasında cereyan eden gayr-ı mütenahî imtizaç ve karışımlarına; ve bir katre suda (yahut "soyda") milyonlar hayvanatın içtimalarına, toplanmalarına bakınız! Taki Allah ü Teâlanın her şeye kudreti, gücü yeten bir Kadîr-i Zülcelal olduğunu bilesiniz." İşte o zaman, delil, müddeadan çok dereceler daha gizli, daha örtülü ve daha müşkül olmuş olurdu. Ki bu ise, hiç şübhesiz kaide-i istidlale zıdd ve münafidir.

Hem sonra, Kur'anın o gizli zâhirî imaleleri kinaiyât kabilinden olduğu için, ma’nâları doğru veya yanlışa medar olamazlar. Zira, asıl maksad olan şey, kinaîlerin kendileri değil, belki onların vasıta ve misâlleriyle anlatılan şeydir. Nasıl ki mesela قَالَ lafzının Elifi bir hafifliği ifade edip gösterir. Onun aslı "vav" (1) olmuş, "kaf" olmuş hafifliğine tesir etmez.

(Şu aşağıdaki üç-dört satırlar, başka bir iki şüphenin reddine işaret etmektedir. / İlk matbu nüsha)

Elhasıl: Kur'an-ı Hakîm, umum asırlardaki yekûn insanlar için nazil olmuş olduğundan; şu geçen "üç noktalar" i'cazının delilleri olarak zikredildiler.

والذي علّم القرآنَ المعجِزَ انّ نظر البشير النذير وبصيرته النَقّادَة ادقّ وأجلّ وأجلى وأنفذ من ان يلتبس او يشتبه عليه الحقيقة بالخيال، وان مسلكه الحقّ أغنى وأعلى وأنزه وأرفع من ان يدلِّس أو يغالط على الناس

Evet, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanı ta'lim eden Zat-ı Zülcelale yemin olsun ki; beşîr ve hem nezîr olan Hazret-i Muhammedin (A.S.M.) nazarı ve onun en ince olan sırr ve hakikatlara nüfuz eden nakkad basireti, hayalin ona hakikat olarak iltibas olunmasından ve benzerlik içinde ona görünmesinden çok daha dakik, çok daha yüksek ve çok daha parlaktır., ve onun hak olan mesleği de, insanları aldatmaktan ve mugalatalara sürüklemekten pek çok daha ganî, âlî, nezih ve üstündür.

---

(1): قَالَ nin aslî yapısı قَوَلَ dir, sonra telaffuzda hafiflik için قَالَ olmuştur. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : 7.Mesele

7.Mesele

Yedinci Mesele

Ey arkadaş, kat'iyyen bil ki: Siyer ve tarih kitapları; Hazreti Muhammeden'il-Mustafa sallallahu aleyhi ve sellemin gözle görülmüş, ilmen bilinmiş pek çok mu'cizelerini.. ve cumhur-u ulema yanında meşhur ve zâhir olmuş bir çok harika hallerini., ve muhakkik bir çok zatların, bunları tahkik eyleyip tefsir ettiklerini yazmış ve kaydetmişlerdir. Amma malum olan şeyler ve halleri tekraren talim eyleyip söylemek, vaktin zayi' ettirilmesi demek olduğundan, tafsilatını mezkûr zatların kitaplarına havale ederek, yalnız birkaç nevini icmalen kaydedeceğiz. İşte:

Bilmiş ol ki; Peygamberimizden (A.S.M.) zâhir olmuş harikalar, tek tek efradı mütevatir olmayıp, âhadî de olsalar, fakat cins ve nevilerinin bir çoğu bil-ma'nâ mütevatirdirler. Ve bu harikaların nev'ileri de "üç" çeşittir. **(1)**

Birinci Nev'i: Mütenevvi' olan irhasâttır. Yani, nübüvvetten önce vuku' bulan harika hallerdir. Mesela Mecusilerin taptıkları ateşin sönmesi.. ve takdis edilen "Save" gölünün kuruması., ve Fars Padişahı Kisra'nın sarayının eyvanı sallanarak inşikak edip yarılması., ve Hatiflerin Risalet-i Ahmediyeyi müjdelemeleridir. İşte şu kat'î olarak vukua gelmiş hâdiselerle insana şöyle tahayyül ettiriliyor ki; Peygamberin içinde doğmuş olduğu asır, sanki keramet sahibi ve hassas bir asır olmuştur da, hiss'-i kabl-el vuku' ile Peygamberin kudümünü, geleceğini müjdelemiştir.

İkinci Nev'i: Resul-ü Ekremin (A.S.M.) pek çok gaybî ihbarlarıdır. Mesela: Kisra ve Kayser'in hazinelerinin fetihleri; ve Rumlara galebe edileceği ihbarı; ve Mekke'nin fethi ve emsali gibi

ihbarlar... Böylelikle sanki Onun (A.S.M.) tayyar olan ruh-u mücerredi, muayyen olan zamanın ve müşahhas olan mekanın kaydını kırmış; müstakbelin etraf ve köşelerinde cevelan edip gezmiş ve gördüklerini bize söylemiştir.

Üçüncü Nev'i: Hissî olan harikalardır ki, (gözle görülüp, elle tutulabilen harika işler) tehaddî ve dava vaktinde (yani, hasmın aczini göstermek için âyetler, deliller ibraz eylerken) izhar eylemiş olduğu şeyler ve hallerdir. Mesela: Taşın kendisiyle insan gibi konuşması, Ağacın onun emriyle hareket etmesi, Kamer'in ikiye bölünmesi ve parmaklarından suyun nebean edip çıkması gibi harika işler...

Allame Zemahşerî **(2)** katiyyen hükmetmiş ve demiştir ki: Bu nev' mucizeler bine baliğdir... Ve bu nev'in sınıfları da mütevatir-i bilma'nâdır. Hatta وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ nün ma'nâsında, Kur'anı inkâr edenler (müşrikler) dahi herhangi bir tasarrufda veya başka bir sebebe tahvilde bulunamamışlardır.

[s50] Eğer desen: İnşikak-ı Kamer gibi harikaların alemde iştihar etmesi ve herkesçe bilinmiş, duyulmuş olması lazım?

Cevaben sana denilir ki: Matla'ların ihtilafı, bulutun varlığı ve bu günkü zaman gibi semavatı rasad edecek aletlerin bulunmamasından; hem inşikak, vakt-i gaflette vaki' olduğundan; hem gece içerisinde vuku' bulmuş olmasından; keza inşikak'ın anî bir tarzda vücuda gelmiş olmasından; dünyadaki umum insanların, ya da ekserisinin görmelerini lazım kılmaz. Bununla beraber, mevzu hakkında gelen rivâyetlerde sabit olmuş ki: Matla'ları aynı olan memleketlerin birçok kafileleri, kervanları inşikakı görmüşlerdir. Hem sonra Peygamberin (A.S.M.) bütün mucizelerinin başı ve reisi ve yedi vechile i'cazı bürhanlaştırılmış olan Kur'an-ı Mübîn, şu وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ âyetiyle ona bakarak işaret eylemiştir.

---

(1): Bu garip şekil hakkında Molla Abdülmecidin beyanı: "Diyarbekirde eski Van Valisi Cevdet Beyin evinde 19 Şubat 1330 (rumî) tarihinde (3 Mart 1916) Cuma gecesi, (yani Perşembe günü ikindisinde,) bu tefsirin ilk arabî nüshasını tebyiz ederken, şu şekl-i garib -mürekkep hokkası devrilmesi neticesinde- bir tevafuk eseri olarak vaki' olmuştur. Ve o gece vukua gelen Bitlis'in sukutu ile müellif Bediüzzaman'ın esaretinin başlangıcı olan; yaralı ve ayağı kırık bir surette bir su arkına sığınması gecesine rast gelmektedir. Sanki şu şekl-i garibin şu mu'cizeler ve harikalar bahsinde, (yani kitabın yazısı buraya geldiğinde) o gece husule

gelmesi, müellifin Ruslara esir düştüğüne ve beraberinde bulunan talebelerinin çoğu şehid olarak kanlarının dökülüp akmasına harika bir işarettir. *(Müellifin küçük kardeşi ve yirmi senelik talebesi -Abdülmecid-)*

Aynı şekl-i garib hakkında Müküslü merhum Molla Hamza'nın bir te'kidli beyanı: "Hem bu nakş, başı kesilmiş bir yılanın kuyruğunu müellif Hazret-i Bediüzzaman'a sarmış olduğuna ve müellifin yaralı olarak otuz saat ölüme muntazıran su arkının içinde kaldığı yere benziyor ve o vaziyeti andırıyor." *(Eski Said'in ehemmiyetli talebesi Hamza (rh))*

Ve mütercimin ek bir tefsiri

(Evet, şu acip ve garip şekil veya nakş hakkında bi-hakkın güzel ifade ve beyanlar dile getirilmiştir. Ve o ifadeler çok güzel ve hakikatdardır. Bu fakir ise, şunu derki: Başı kesik bir yılanı andıran bu nakşın, Mu'cizat-ı Nebeviyye rükünlerinin zikrine başlandığı bu sahifede vaki' olmuş olmasıyla -Allahü alem- işarettir ki; Birinci Cihan Harbinde Hilafetin bayraktarı Osmanlı mücahid devletine musallat olmuş dünya devletleri her taraftan, hususîyle o devirde maddeten hayli kuvvetli Rusya, müellifin memleketi olan Şark Vilâyetlerimizde istila hareketine girişerek gelmiş, tâ Hazret-i Bediüzzamanın doğduğu Bitlis

Vilâyetine ulaşmış olduğu halde, daha ilerliyememiş. Müellif Hazretlerinin Bitliste Rus generaline dediği: "Dağ-taş senin askerlerinle dolsa da, Deliklitaşı geçemeyeceksin!" İşareti tahakkuk eylemiştir. Ve filhakika Bediüzzamanın Hazretlerinin dediği gibi Ruslar, Bitlisten öteye geçememişlerdir. Hz. Müellifin esaretinden az sonra, Rusya içinde bazı ihtilaller vukua gelmiş ve burada kuyruğundan yara alarak, başı da kesilmiş bir kobra yılanına dönmüştür.")

(2): Zemahşerî'nin asıl ismi, Ebul-Kasım Muhammed bin Ömer'dir. Harzem bölgesi "Zemahşer" kasabasında H. 467 de doğmuş, 538 de "Cürcan" da vefat eylemiştir. Dinî ilimlerin birçok dalında telifatı vardır. Meşhur eseri "Keşşaf adlı tefsiridir. Üstteki sözleri bu mezkûr tefsirindendir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24

Önceki ayetlerle münasebet

(Nübüvvetin tahkiki hakkındaki uzun mukaddeme sona erdi, sadede geliyoruz.)

İşte eğer sen bütün bu meseleleri iyice anladı isen; sana "üç vecih"le nazm ve diziliş ahengi tilavet edilecek olan şu mevzu'umuz olan âyetin birbiriyle irtibat şeklini dinle.

Birinci vechi: Âyetin mecmu'u makabliyle olan nazmı.

İkinci vechi: Cümlelerinin yekdiğerleriyle olan irtibatı.

Üçüncü vechi: Tek tek her bir cümlenin düzen ve kayıdlarının nazm ve dizilişidir.

Amma birinci vechi olan (mecmu-u âyet itibariyle) makabliyle olan nazmı iki vechiledir.

Birincisi: Vaktâ ki bundan önceki âyette, tevhidin isbatı için يَا اَيُّهَا النَّاسُ dedi. Âyetteki bu hitab ile, Tefsir-i İbn-i Abbasa(ra) göre: Tevhidin en zâhir delili olan Hazret-i Muhammed'in (sav) nübüvvetini isbat eylemiştir. Hem sonra nübüvvetin isbatı da mu'cizelerle olduğundan; mu'cizelerin en azimi ise, Kur'an olduğu için, Kur'an'ın da i'caz vecihlerinin en incesi, nazmının belâgatındadır.

İkinci vechi: İslâm, yani umum müslümanlar, yani hepsinin namına uleması, katiyetle ittifak etmişlerdir ki: Kur'an-ı Hakîm bilaşek mu'cizedir. Fakat muhakkik ulema; i'cazın yollarında ihtilaf etmekle beraber, o ihtilaflı yollar arasında birbirine sıkıntı verebilecek bir hal

mevcud değildir. Belki her birisi i'cazın cihetlerinden birini ihtiyar edip almış. Mesela: Bazıların yanında, Kur'an'ın i'cazı; gaybe ait işleri ihbar etmesidir. Bir başkaların yanında: Kur'an, bütün hakikatları ve hakikatli ilimleri cem'etmesidir. Diğer bazıları yanında: Tehalüf ve tenakuzlardan salim olmasıdır. Diğer bir taifenin yanında: Kur'anın âyet ve sûrelerinin mebde' ve makta'larında üslûbunun garipliği ve bedi'liğidir. Daha başkaları yanında: Okur yazarlığı olmayan ümmî bir zattan Kur'anın -zâhiren- zuhur etmiş olmasıdır. Daha başka bazı kimselerin yanında ise: Beşer takati fevkinde bir dereceye ulaşan Kur'anın nazımca belagatıdır... ve dahası ve dahası....

Sonra, bunu da bilmiş ol ki: Kur'anın -az evvel bahsi geçen- i'caz nevilerinin tafsilen bilinmesi için, ancak üstte zikri geçmiş Tefsir-i İbn-i Abbas veya bu İşarat-ül İ'caz tefsirleri mütalaa etmekle elde edilebildiği gibi; bu meselenin bir icmalinin ma'rifeti de, ilm-i belagat üstadlarından Abdülkahir-i Cürcanî'nin, Zemahşerî, Sekkakî ve Câhız'ın tahkik eylemiş oldukları gibi (üç yolla) elde edilebilir.

Birinci yol: Arab kavmi, bedevî ve ümmî bir millet idi. Yaşadıkları muhit de ümmîliklerine, bedeviyetlerine elverişli, münasib bir vaziyet-i acibede idi. Hal ve devran böyle yürümekte iken; Birdenbire Alemde vuku' bulan azim inkılablarla uyanıverdiler, gözleri açıldı. Evet Arab kavminin İslâmiyetten evvel, divanları şiir, ilimleri belagat idi. "Sûk-u Ukaz" (Ukaz Panayırı) gibi yerlerde yarışmalar yapar, fesahatlarıyla iftihar ederlerdi. Hem Arab kavmi fıtraten en zekî bir millet idi. Bundan dolayıda zihnin cevelanına en çok ihtiyaç duymakta idiler. Aynı zamanda o günler, zihinlerinin cevelanı noktasında bahar faslı mesabesinde idi. Zira İslâmiyetin doğacağı günlerde şiir ve fesahatta çok terakkî etmişlerdi. İşte tam o sırada, birden Kur'an-ı Hakîm haşmet-i belagatıyla ufuklarında tulû' eyledi. Belagatlarının örnek misâlleri olan ve Ka'benin duvarına altınla yazılmış "Muallakat-ı Seb'a"larını mahvedip nefesini kesti. Hal ve encam böyle olmakla; o belagat emîrleri ve fesahat hâkimleri olan fusaha ve bülağay-ı Arab, Kur'ana karşı muarazadan âciz kalıp, mukabil ağız açamadılar. Hal böyle iken; Peygamber Aleyhissalatü Vesselam uzun zaman onları şiddetli bir surette tehaddî ve muarazaya çağırıyor, âciz ve ebkem bırakıyordu. Peygamberin (A.S.M.) yaptığı bu çağrıda, "vay halinize!" diye onları levmediyor, perişan bırakıp rüsvay ediyordu. Bunun yanında, akıllarını sefihlikle,

budalalıkla ta'nediyor ve a'sablarını tahrik edip, onları terzil ediyordu. Halbuki, o sıralarda Arapların öyle beliğleri vardı ki; Kibirlerinden omuzlarını semavata değdiriyor, ve bazıları da "Samakeyn" **(1)** denilen iki yıldıza boynuzuyla dokunup sürtünüyordu. Yani, fevkalade kibirli, kendilerinden belagat ve fesahat noktasından emin ve mağrur idiler. İşte bu belagat emîrleri eğer muarazaya kalkışmak için kendilerini yoklayarak tecrübe edip, acz hissetmemiş olsalardı; katiyyen muarazadan çekilip sükût etmezlerdi. Demek, onların şu acizlikleri içerisindeki suskunlukları, i'caz-ı Kur'anın delilidir.

İkinci Yol: Kelamın havass ve meziyetlerini ve incelik ve letâiflerini bilen ve anlıyan ehl-i ilim ve tedkik; ve karşı taraftaki itiraz ve tenkid ehli; Kur'an'da sûre-besûre, aşr-beaşr, âyet-beâyet ve kelime-bekelime teemmül ve tefekkür ettikten sonra; katiyyen şehadet getirmişlerdir ki; Hakîm olan Kur'an öyle meziyetlere, letâiflere ve hakaika câmi'dir ki beşerin kelamında bulunmamaktadır. İşte, bu hakikatin şâhidleri milyonlardır. Ve bu şâhidlerin şehadetleri sadık olduğuna delil ise, Kur'an'ın insanlık aleminde yaptığı azim inkılab ve değişim; ve te'sis eylediği pek geniş diyanet; ve keza Kur'an'ın müştemil bulunduğu âlî ilimleri zamanın yüzünde payidar kılıp idame eylemiş olmasıdır.

Evet zaman, ihtiyarlandıkça Kur'an gençleşiyor.. Ve ayât ve maânîleri tekrarlandıkça, daha çok halavet ve lezzet vermektedir. Öyle ise o

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحَى

sırrına mazhardır.

Üçüncü Yol: Allame Câhız'ın tahkik eylediği üzere; Arabın o çok ileri olan fasihleri, beliğleri; Peygamber'in davasını iptal etmeye şiddetle ihtiyaçları vardı. Bunun yanında, kin ve inadları da o nisbette şiddetli iken; en selametli ve en yakın ve en kolay yol olan muaraza-i bil-hurûfu terkeyleyip; en zor, en uzun ve akibeti meşkûk, çok da tehlikeli yol olan mukara'a-i bis-sûyûfa sığınmaya mecbur kalmışlardır. Halbuki onlar öyle siyasî bir zekaya sahib idiler ki; şu iki yolun arasındaki açık tefavut ve zarar derecesinin belliliği onlardan gizlenmesi mümkün değildi. Demekki, birinci yoldan gitmek eğer mümkün olsaydı, ki Peygamberin da'vasını iptal etmekte, Kur'an'ın

veya hiç olmazsa bir sûresinin mislini yapıp getirmek, Peygamber için en şiddetlisi olmuş olurdu. Elbette şu kolay ve Peygamber için en şiddetli olan yol dururken, onu bırakıp, mal ve canlarını tehlikeye atan (ki bu ikinci yoldan gitmeleri ile, mağlûbiyetlerinin kat'î hüccetidir) bu ikinci yolu ihtiyar eylemek ise; ya çok sefih, sarhoş ve geri zekâlı olmalı. Halbuki bu ise, hidâyete geldikten sonra âlemi siyasî zekalarıyla idare etmiş bir kavimden uzaktır.. Veyahut da, birinci yolda gitmekte kendilerinde acizlik hissettiler de, ikinci yoldan gitmeye muzdar kalmışlardır.

[s51] Eğer desen: (Belagat yoluyla) muaraza etme imkânı herhalde bulunabilirdi?

Cevaben sana denilir ki: Eğer mümkün olmuş olsa idi; a'sabları hep tahrik edilip damarlarına dokundurulmuş o insanlar mutlaka muarazaya tama' edeceklerdi. Eğer ona tama'lanmış olsalardı, şiddet-i ihtiyaçlarından dolayı onu fiiliyata geçireceklerdi. Hem eğer muarazaya kalkışmış olsalardı, rağbetlerin ona olan fazlalığından ve esbab-ı zuhurun kesretinden her halde gizli kalmayıp tezahür edecekti. Eğer tezahür etmiş olsa idi, onu benimseyen ve müdafaa edip tarafgirlik gösterenler olacak ve diyeceklerdi ki: "Evet, Kur'ana karşı muaraza edilmiş, benzeri, misli yapılmıştır. Ha, işte numuneleri!.." ve yine (Bilhassa ilk zamanlarda) işte bu muaraza işi vaki' olmuş hâdiselerdir." diyeceklerdi. İşte eğer böyle bir taassub namına da, ufak bir muaraza vaki' olmuş olsa idi; çok mühim bir mesele, bir dava olduğu için mutlaka iştihar bulacaktı. Eğer iştihar bulmuş olsa idi, mutlaka tarihler ondan bahsedip nakledeceklerdi. Nasılki de Müseylime'nin şu gelen hezeyanları bile unutulmayıp nakledilmiştir. İşte:

اَلْفِيلُ مَاالْفِيلُ وَ مَا اَدْرَيكَ مَاالْفِيلُ ..
صَاحِبُ ذَنَبٍ قَصِيرٍ وَ خُرْطُومٍ طَوِيلٍ

[s52] Eğer desen: Müseylime fusahadandı. Nasıl olurda, sözleri insanlar arasında böyle maskara ve gülünç olabiliyor?

Cevaben sana denilir: Çünkü pek çok derecelerle ondan yüksek birşeyle mukayese edilip karşılaştırıldığı için!.. Görmez misin ki; bir şahıs çok güzel de olsa, Hazret-i Yusuf Aleyhisselamla mukayese edildiği vakit, çirkin görüneceği gibi... Ve netice olarak sabit olmuş oluyor ki; Kur'anla muaraza mümkün değildir ve olmamıştır. Öyle ise, Kur'an mu'cizdir.

[s53] Eğer desen: Şekci mürtabların birçok itiraz ve teşkikleri Kur'anın bazı terkiblerine ve bir kısım kelimelerine müteveccih vaki' olmuş ve olmaktadır. Misâl olarak: اِنْ هذَانِ ve اَلصَّابِؤُنَ ve الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ve benzeri nahvî itirazlar. (Yani, zâhirî nahv kaidelerine uymuyor diye olan itirazlar.)

Cevaben sana denilir ki: Git, İmam-ı Sekkâkî'nin "Miftah-ül Ulum" eserinin hatimesine müracaat eyle, cevabını alırsın. İşte İmam, bu mevzu'da demiştir ki: "O şübheciler hiç düşünmezlermi ki; uzun zamanda kelamı tekrarlanmış ve o kelamın fesahati bilittifak kabul edilmiş olmakla beraber, hiç yanlışı hissedilmemiş olduğu halde; şimdi acaba ne oldu da, bu kelamda yanlış varmış da, şimdi ancak bu ahmakların nazarına görünmüş oldu" diyerek ağızlarına taşla vurmuştur.

Amma âyetin nazm ve dizilişi hakkında ikinci vechi ise:

Bilmiş ol ki: Önceki âyet, vakta ki ibadeti emreyledi; samiin zihni sordu: "Hangi keyfiyet üzere ibadet edeceğiz?" Kur'an adeta hemen cevap verdi ki: "Kur'an'ın size bildirdiği ve talim eylediği tarzda ibadet ediniz!"

Sami' suali tekrarladı: "Peki nasıl bileceğiz ki O, Allah'ın kelamıdır?" Kur'an hemen:

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا

kavliyle karşılık verdi.

---

(1): Arab üslûbunda, kibir ve gururun son haddini ta'rif etmek için kullanılan birteşbihdir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 23

Amma bu âyetin cümlelerinin yek-diğerleri ile olan münasebet, irtibat ve nazm cihetine gelince şöyledir;

Evet, وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا cümlesi tam mevki-i münasibine düşmüştür. Zira, vaktaki Kur'an insanlara ibadeti emreyledi. Bu Emirden hemen sonra, sanki şöyle bir sual soruldu:

"Nasıl bileceğiz ki, Allah onu emreylemiş... ya da, o emir Allah'ındır da imtisali vacip olmuş olsun?!" bu suale karşılık hemen denilmiş ki: "Eğer bir şübhen varsa, kendini tecrübe et! (yani kalk, Kur'an'ın bir mislini yapmaya çalış!) tâ yakin getiresin ki, o Allah'ın emridir.

Yine, âyetimizin nazm ve diziliş vecihlerinden birisi de budurki: Kur'an vaktaki,

ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

kendini bihakkın layık olduğu üzere sena eyledi. Sonra onun medhi arkasında mü'minlerin medhi gelip onu takib eyledi. Sonra, istidradî bir tarzda mü'minlerin medhinden sonra; kâfir ve münâfıkların zemmi izledi. Bunlardan sonra da, ibadet ve tevhid emri geldi. Kur'an dahi tekrar nazarları لاَ رَيْبَ فِيهِ ye çevirmek üzere başa döndü. Yani ki der: "Amma Kur'an ise, şek ve şüphe edilmeye kabil bir şey değildir." Öyle ise, yaptığınız şek ve şüpheler,

ancak kalplerinizin marazından ve tabiatlarınızın sekametindendir. Bu meseleyi te'kid eden

قَدْ يُنْكِرُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ وَ يُنْفَرُ طَعْمُ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

denilmiştir.(1)

Amma فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ cümlesinin nazm ve dizilişi ise, bilki bu cümle, evvelki cümlenin ceza-üş şartıdır.(2) Ceza-üş şart ise, şart fiilinin bir lazımı olması gerekir. Hem vaktaki burada olan şey, ta'cizî emridir, âciz bırakma işidir. Elbette تَشَبَّثُوا takdirini, Yani Haydi gelin, Kur'ana karşı muarazaya teşebbüs edin! diye mukadder cümleyi istilzam eyler. Hem yine madem buradaki emir, iş veya hal, bir inşadır. inşa ise, bir lazım değildir. Öyle ise, o emrin ve işin lazımı olan bir cezayı, yani karşılığı gerektirir. İşte o ceza ise, emrin, işin ma’nâlarının asıllarından olan vücûbluk ve zarûriliktir. Sonra, Kur'anın mislini getirme zarureti de şek ve şübheden dolayı lüzumluluğu açığa çıkamamaktadır. Öyle ise, âyetin îcazı altında tayyedilmiş mukadder bazı cümleleri iktiza eyliyor. Bunlarda şöyle olabilir: "Kur'anın Kelamullah olduğunda şüpheniz varsa, size onun i'cazını öğrenmek ve anlamak vâcib olur. Onun i'cazını öğrendikten sonra, mu'cizeliği zâhir olur. Mu'ciz olan bir kelam ise, beşer kelamı olması mümkün değildir. Muhammed dahi (S.A.V.) görüyorsunuz ki bir beşerdir, bir insandır. Öyle ise Kur'an onun kelamı olamaz. Eğer şimdi "Kur'anın i'cazı zuhur etsin" istiyorsanız, kendinizi tecrübe ediniz, tâ ki acziniz meydana çıksın. İşte meydan! Bir sûrenin mislini getirmeye teşebbüs etmek size şimdi vâcibtir."

İşte barekallah şu Tenzil'e ki, ne kadar veciz söyledi.. Ve ne kadar da ağız açtırmıyacak derecede aciz bıraktı.

Amma وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ nın nazmı ise, "üç vecih" iledir.

Birinci Vecih: Kur'anın hükümlerine iman getirmeyenler derler ki: Bizim Kur'anın bir sûresinin mislini getirmekten aciz kalmaklığımız, bütün beşerin de aciz kalacağına delil olmaz.?

Buna karşı Kur'an: وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ kavliyle onları ifham eyler, susturur. Yani ki der; "Sizler bu işi yapıp beceremiyorsanız, büyüklerinizi ve reislerinizi de yardıma çağırabilirsiniz, çağırınız."

İkinci Vecih: Onlar zu'mediyorlar ki; "Biz eğer muarazaya kalkışırsak, bizi kim iltizam eder, benimser ve müdafa eder?"

Kur'an-ı Hakim buna karşı: "Hiç bir meslek yoktur ki; onun asabiyetini çeken tarafdarları bulunmuş olmasın. Sizler muarazaya kalkışmış olsaydınız, hiç şübhesiz reisleriniz de meydana çıkar, sizi destekler ve yardımcı olurlardı."

Üçüncü Vecih: Kur'an-ı Hakîm bu âyet ile sanki şöyle diyor. "Vaktâ ki Peygamber Aleyhisselatü Vesselam, Kur'anın Kelamullah olduğuna ve kendi Risaletinin şüphesizliğine Allah'ı istişhad eyledi. Cenab-ı Allah dahi Peygamberi tasdiken ona şahitlik için, davasına i'caz'ın mührünü, sikkesini vaz eylemiştir. İşte eğer sizin de âliheleriniz ve büyüklerinizin size bir faideleri olacaksa, durmayın çağırın!" Bu çağrı, ehl-i inkara karşı gösterilen gazab ve şiddetin nihâyet hudududur.

---

(1): Ma’nâsı: (Göz hastalığı sebebiyle bazan güneşin ziyası, ışığı inkâr edilir. Mizaç bozukluğu ve beden hastalığından dolayı da, suyun tadından nefret edilir.)

Cenab-ı Hazret-i Müellif, beyti iktibasen almıştır. Kaside-i Bürde'deki aslı şöyledir:

قَدْ يُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ وَ يُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

(Bürdet-ül Medih-Bûsirî s. 20)

(2): (Âyetin önceki cümlesi: "Eğer abdimize inzal eylediğimiz Kur'anda bir şübheniz varsa..." Şartlı kuruluşuna bakar. Bu cümle ise, "o halde, Kur'anın bir sûresinin olsun mislini getiriniz." İfadesiyle onun şartlılığının karşılığıdır.)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 24

Amma فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümlesinin irtibat ve nazmı ise, apaçıktır, zâhirdir. Zira bu cümlenin içinde saklı olan mukadderi şöyledir ki: "Eğer kendinizi tecrübe ettiyseniz; kendinizi bir teftiş edip bakınız da, bir şey yapabilmiş misiniz..? Eğer bir şey yapamadı iseniz; acziniz açığa vurmuş, birşey yapamıyorsunuz demektir."

Amma وَلَنْ تَفْعَلُوا cümlesi, üstteki cümle ile olan nazm ve irtibatı ise, güyaki Kur'an, vakta لَمْ تَفْعَلُوا dediğinde; münkirlerin canibinden gelen bir sual ile denildi ki: "Bizim geçmişte yapamadığımız bir şeyi, gelecekteki bütün beşerin de yapmaktan aciz kalacağına delil değildir." Buna karşı Kur'an: وَلَنْ تَفْعَلُوا dedi.

İşte Kur'anın bu kat'î ve ciddî hükmü "üç vech" ile i'caza remzetmektedir.

Birinci Vecih: Bu hüküm, ihbar-ı bil-gaybtır ki, aynen Kur'anın dediği gibi olmuş... Evet, işte görüyorsun ki milyonlar Arabî kitaplar, Tenzilin üslûbunu taklide meyyal olmalarıyla beraber; ve pek çok inadçı rakiblerin de her zaman bulunmalarıyla birlikte; o kitapları teftiş ettiğinde, Kur'an'ın üslûbuna uyanı o kitaplarda bir şey göremeyeceksin. Adeta Kur'an -bu meselede- kendi şahsında münhasır olan bir nevidir. O halde Kur'an, ya bütün o arabî kitapların altındadır. Bu ise, bilittifak batıl bir da'vadır. Öyle ise, tek bir şey kaldı ki; o da hepsinin üstünde olmasıdır.

İkinci vecih: Kur'an'ın وَلَنْ تَفْعَلَوا kavliyle, bir tek sûresine bile misil getiremediklerine ve getiremeyeceklerine dair kat' ve cezm ile hüküm eylemesi yanında; bu çok müşkil makamda ve pek büyük da'vada onları rezil ü rüsvay edercesine meydan okuyarak asabiyetlerini tahrik etmesi; Peygamberin kendi malına ve makaline son derece vâsık, emin ve mutmain bulunduğuna sadık bir alamettir.

Üçüncü Vecih: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan وَلَنْ تَفْعَلُوا hükmü ile hasımlarına hitaben güya der ki: "Sizler fesahatın emirleri iken, insanlar da sizin bu fesahat ve belagatınıza şiddetle muhtaç bulundukları halde, Kur'an'a karşı muaraza yolunda en ufak bir misil de getirmeği başaramadınız, yapamadınız ise; elbette sair beşer ve başka insanlar hiç bir zaman yapamaz ve yapamayacaklardır. Hem وَلَنْ تَفْعَلُوا hükmünde şöyle bir işaret de vardır ki; Kur'an'ın semere ve neticesi olan İslâmiyetin dahi nazîrini, benzerini getirmeye mazî zamanı muktedir olamadığı gibi; müstakbel de mislini getirmekten aciz kalacaktır.

Amma فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ âyet bölümünün nazm ve dizilişine gelince, bilki: اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümlesini فَاتَّقُوا nün takip eylemesi zevk-i belagatta şu gelecek mukadder cümleleri iktiza eyler, ister. İşte:

"Eğer Kur'an'a karşı muârâzayı yapamadı iseniz, yapamayacaksınız da. Bu vaziyette zâhir olan odur ki; Kur'an mu'cizdir. Öyle ise, Allah'ın kelamıdır. Öyle ise, sizin ona iman etmeniz ve emirlerine uyup imtisal etmeniz üzerinizde vaciptir, zarurîdir.." Kur'an'ın emirlerinden birisi olan "Ey insanlar! Ateşten, Cehennemden korunmanız için Allah'a kulluk yapıp, ibadet etmeniz gerekmekte. Öyle ise, takvada bulununuz ki; ateşten korunasınız!" İşte, şu mezkûr ma’nâları tazammun eyleyen bu cümle ile, Kur'an îcaz ederek âciz bırakmıştır.

Amma الّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ nın nazmı ise, bil ki: فَاتَّقُوا (İttika ediniz, korkup çekininiz!) dan maksad, terhib eylemektir. Terhibin ma’nâsı ise, ancak tevhil ve teşdid ile te'kid eylemekten ibarettir. Buna göre, Kur'an وَقُودُهَا النَّاسُ cümlesiyle tahvil eyleyerek şiddetle korkutmuştur. Evet, öylesi bir ateş ki; odunu, mahrukatı insan olmuş olsa, daha çok korkunç ve dehşetli olur. Sonra, bu dehşeti daha da şiddetlendirmek için, taşların da odunu olduğunu atfeylemiştir. Evet, taşları bile yakıp ateş haline getiren bir ateş, sıcaklık, elbetteki te'siri daha çok şiddetli olur. Sonra, taşların da Cehennem odunu olduğunun ifadesiyle; taştan yapılmış putlara tapmaktan insanları zecr edip çektiğine de işaret eder. Yani bu işaretle der ki: Allah'ın emrine uymayıp, imtisal etmeyip, gelip taşlara taptığınız takdirde; öyle bir ateşin içine atılacaksınız ki; tapanlarla tapınanları yiyip bitirecektir.

Amma أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ nin nazmı ise, ceza-üş şart lüzumunun fiiline (yani, şart karşılığının fiiline) dair bir vuzuha kavuşturması ve bir takriri kararlaştırmasıdır. (Yani Molla Abdülmecid'in ifadesiyle: فَاتَّقُوا ile, اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümleleri arasındaki lüzumu îzah ve takrir eyler.) Yani ki: Şu musîbet (cehenneme girme felaketli musibet) dünyada tufan, zelzele vesaire gibi musibetler de olduğu gibi; zalimlerle beraber, ebrar ve ahyara da âmm ve şamil olduğu tarzında değildir. Belki bu musibet, sadece küfrün, imansızlığın önüne katıp sürüklediği kâfir cânîlere mahsus bir musîbet olacaktır. Öyle ise, ondan kurtuluş çaresi olmayacak.. Tek bir çaresi var; o da Kur'an'ın dediklerine uyup, emrine imtisaldir, ondan gayri değildir.

Sonra, şunuda bilki: أُعِدَّتْ kavli, şöyle bir işaret veriyor ki; Cehennem, (Mu'tezile'nin delilsiz zu'umlerinin rağmına olarak) şu anda mahluk ve mevcut haldedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cehennem Bahsi

Cehennem Bahsi

Hem Cehennemin ebedîliği hususunda sana delil olacak ve hads-i kalbîyi ilham eyliyecek şey budur ki: Sen alemde hikmet nazarıyla bakıp tefekkür eylediğinde, görürsün ki; kâinat içinde ateş, azim bir mahluk olup her tarafa yayılmış galip ve hâkim bir unsurdur. Ve bu azim unsur, hem ulvî alemlerde, hem de süflî alemlerde esas, temel ve rükün olarak bulunmaktadır. Hem anlarsın ki; ateş, ebede kadar uzayıp eğilerek giden (büyük bir dalın ucunda) azim bir başın ve acib bir semerenin vücûd ve varlığına da işaret eylemektedir.

Evet, mesela: Bir adam, bir damarın veya bir dalın başı topraktan çıkıp, uzayarak gittiğini görse; her halde o dalın başında, mesela bir kavunun olduğunu veya olacağını düşünecektir. Aynen bunun gibi: Ateşin hilkatini ve yaradılış vaziyetini gören bir şahsın, (az yukarıda izahı yapılan; kâinatın her tarafına yayılmış ve ebede doğru uzamış olan ateşin bir dal ve bir damarını gören kimsenin) onun nihâyetinde, bitiş noktasında Cehennem hanzelesi'nin bulunacağını tefettun edip bilecektir, bilmesi gerektir.

Hem yine bir şahıs, bir çok nimetleri, güzellikleri ve lezzetli taamları görse de, her halde hadsen intikal edecektir ki; bunların akıp geldiği yerin ve bostanları olan mekânın bir bahçe, bir çiftlik olması lâzımdır diye düşünecektir.

[s54] Eğer desen: Cehennem şu anda eğer mevcut ise, yeri neresidir?

Cevaben sana denilir ki: Biz Ehl-i Sünnet vel-Cemaat maaşiri (toplulukları) Cehennemin şu anda mevcud olduğuna inanıyor ve

itikad ediyoruz. Lâkin yerini ve mekanını kat'î olarak ta'yin edemiyoruz.

[s55] Eğer desen: Hadislerin zevahiri, Cehennemin yer altında olduğuna delalet ediyor. Hem bir hadisde: *"Cehennem ateşi dünya ateşinden ikiyüz derece daha şiddetli ve daha sıcaktır."* **(1)** deniliyor. Hem yine hadiste: *"Kıyamet gününde, güneş Cehenneme dahil olacaktır."* **(2)** Bu hadislerin ifade ettikleri ma'nâlar nasıldır?

Cevaben sana denilir: Yerin, yani küre-i arzın altı ise, **(3)** onun iç merkezinden ibarettir. Çünki kürenin altı, onun merkezidir. Hem hikmetin nazariyatında sabit olmuştur ki; kürenin merkezinde, ikiyüzbin dereceye baliğ olacak şiddette bir ateş bulunmaktadır. Evet, her 33 metre hafriyatta takriben bir derece-i hararet artmaktadır. Bu hafriyat, kazı kürenin merkezine kadar inilse, yaklaşık ikiyüzbin derece hararetli bir ateşe ulaşılacaktır.

İşte bu görüş; *"Cehennem ateşi dünya ateşinden iki yüz derece daha şiddetlidir."* olan hadisin mealine mutabık gelmektedir.

Hem yine hadiste denilmiş ki: *"Cehennem ateşinin bir kısmı Zemherir'dir, soğuğuyla ihrak eder, yandırır."* **(4)** Bu hadis dahi kürenin merkezindeki ateş, onun sathına çıkmış olan bütün ateş mertebelerine müştemildir diye olan hikmetin görüşüne de uygun gelmektedir. Hem "Hikmet-i Tabiiye" ilminde tekarrur etmiş ki: *"Ateşin bir mertebesi var; yakınındaki hararetleri defaten kendine çeker, bürûdetle yandırır. O ateş mertebesi bu hale gelince, sular donar, buz olur."*

[s56] Eğer desen: Küre-i arzın cevfinde, karnındaki ateş küçük bir şeydir. Acaba bütün semavat ve yeri içine alabilecek olan o büyük Cehennemi nasıl istiab edebilecektir?!

Cevaben sana denilir: Evet, mülk ve matviyyet itibarıyla her ne kadar Cehennem küre-i arzın mazrufu da olsa, (küre kabı içinde dürülmüşte olsa) alem-i uhrevîye nazaran öyle bir azamettedir ki, bu dünya küresi gibi kürelerden binlercesini içine alır ve bütün onlardan daha büyüktür. Hatta denilebilir ki; şu alem-i şehadet, o ateşin tevabii olan sair dallarıyla irtibat kurmaya mâni' bir perde gibidir. Demek anlaşılıyor ki, Küre-i arzın karnındaki ateş, o büyük ateşin merkezi

olabilir ve bu küçük ateş, o büyük Cehennemin bir sırrı ve bir çekirdeği olabilir., veya da bu, o cehennem Devinin ve ifritinin kalbidir.

Hem hadîsteki ***"Tahtiyyet"*** ise, küre-i arzla bitişik olmayı istilzam etmez. Çünkü, hilkat şeceresinin dalları; güneş, kamer, yıldız, dünyamız ve diğer dünyaları semere vermiştir. Bu semerelerin altı ise bütün o dalların -nerede bulunurlarsa bulunsunlar- mabeynleri altına düşen mesafeye şümûlu vardır. Allah'ın mülkü de geniştir. Şecere-i hilkat, bu geniş mülkün her tarafına yayılmış, dağılmıştır, Cehennem nereye, hangilerin yanına misafir gitse, reddedilmez ve reddetmezler.

Hem bir hadîste إِنَّ جَهَنَّمَ مَطْوِيَّةٌ denilmiştir. **(5)** Yani, *"Cehennem kendi içinde dürülmüş, katlanmış ve toparlanmıştır."* Buna göre, Cehennem tayyar olan küremizin bir yumurtası olması mümkündür. Ne zaman ki mülk perdesi yırtılsa, o yumurta dahi kabuğunu kıracak, dışarıya çıkacak ve ehl-i isyana hücuma geçmeye hazırlanacak, dişlerini bileyerek tezahür edecektir. İşte buna binaen ihtimaldir ki; Ehl-i İ'tizal'in ayaklarını kaydıran ve şu andaki Cehennemin mevcudiyetini kabullenmeme hatasına yuvarlattıran şey, onun matviyetidir. Yani, halen onun katlanmış ve dürülmüşlüğüdür.

---

(1): Bu hadis veya rivâyetin; ve "Cehennem yerin altındadır." hadisinin bir çok mehazları için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları 2. baskı, sh:460 ve 461 sıra no: 174 ve 175, hususîyle Müsned-ül-İmam Ahmed 2/379'da: "Cehennem ateşi yüz derece daha şiddetlidir." diyor.-Mütercim-

(2): Bu rivâyetin bir çok mehazı için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları 2. Baskı, sh: 374, sıra no: 24-Mütercim-

(3): Risale-i Nur'un Mektubatının 1. Mektubunun üçüncü sualinde daha geniş ve şirin izahat vardır, müracaat olunsun. -Mütercim-

(4): Bu rivâyetin mehazları için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları 2.baskı, sh:462, sıra no: 177 ve keza El Feth-ür Rabbani

Şerh-i Müsned-i Ahmed 24/164 -Mütercim-

(5): Hadisi aynı metniyle henüz bulmuş değiliz. Fakat Abdullah bin Ömer (r.a) den merfûan şöyle bir hadîs-i şerif vardır. جَهَنَّمُ تُحِيطُ بِالدُّنْيَا وَالْجَنَّةُ مِنْ وَرَائِهَا (Cehennem dünyayı ihata eylemektedir. Cennet ise, onun ötesinde, arkasındadır.) Tarih-i Bağdat-H.Bağdadî-2/891, Kenz-ül-Ummal, hadîs no: 39028 -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-1

Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa

Amma âyetin cümle-cümle heyetlerinin nazm ve diziliş kayıdlarına gelince;

Bilmiş ol ki; وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا cümlesi başındaki "vav", iki müteatıfın arasındaki münasebete binaen, كَمَا عَلَّمَكُمُ الْقُرْاٰنُ cümlesinin mukadderliğini îma etmektedir.(1)

Amma inkarcıların şüphe ve reybleri kesin olduğu halde, katiyette kullanılan اِذَا nın yerine, tereddütlü olan اِنْ in irad edilmesi, işarettir ki; reybin, şüphenin zeval sebebleri açığa çıkmasından ötürü, böylesi hallerin şe'ni ise, varlığı şekli olmasıdır, ki belki muhal iken farazi olarak tasavvur edilmiştir. Hem sonra اِنْ de olan şek, üslûbun gelişine göre bir şektir. Mütekellime göre kıyaslama değildir.

Ve keza, en kısa meram ifadesi اِرْتَبْتُمْ iken, onun yerine كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ nin iradı işarettir ki; şek ve şüphelerin menşei, münkirlerin hasta tab'ları ve oluş biçimleridir.

Hem "reyb" kelimesi onların şahıslarına zarf kılınması ise, (Yani; âyet اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ "Eğer siz reyb ve şüphenin içerisinde iseniz" diyor ki "reyb" kelimesi zarf olmuş oluyor.) halbuki "reyb" kalblerinin mazrufudur. Yani kalbleri reybe zarfdır. İşte âyetteki şu ma’nâ, bunu ifade ediyor ki; şek ve şübhenin zulmeti, kalblerinden yayılarak, kalıbı, bedeni de istila etmiş; kalbe bakan ve giden bütün yolları karartmış bir haldedir.

Amma رَيْبٍ nin tenkiri ise, ta'mim içindir. Yani reybin, şübhenin envâ'ından hangi nev' ile şübhe ederseniz edin; cevabı birdir, o da; "Şu Kur'an mu'cizdir ve haktır." Öyle ise, sizin sathî bir nazarla bakıp Kur'anı tahtie etmeniz, hatalı görmeniz, en büyük bir hata olduğundan; her bir şübheye ayrı ve hâs cevap vermeye gerek kalmaz. Aya görmez misiniz ki; bir şahıs gitti, pınarın asıl başını gördü ve buldu. Suyunu tattı ve onu hoş ve tatlı bir su olduğunu anladı. Artık bundan sonra, o pınardan ayrılan cedvellerin ve teşa'ub etmiş fer'lerin ayrı ayrı ve tek tek sularını tatmaya ihtiyacı kalmaz.

Amma مِمَّا نَزَّلْنَا deki مِنْ , فِى شَيْءٍ مِمَّا lafzını mukadder olarak aldığına imadır. (Yani; inzal eylediğimizin herhangi bir şey'inde şübheniz varsa...) ve نَزَّلْنَا lafzı da, şübhelerinin menşei, Kur'anın nüzul sıfatı olduğuna işaret eyler. (Yani, Kur'anı Allah kelamı olarak inzal eyliyen, Hak Sübhanehu ve Tealanın canibi, tarafı olduğu sıfatı.) Bu şübhenin kat'î cevabı ise, yalnız Kur'anın Allah tarafından isbat-ı nüzulüdür.

Hem tedricî, peyderpey nüzule delalet eden نَزَّلْنَا yi, defaten nüzule delalet eden اَنْزَلْنَا ya tercih etmesi, Kur'anı Allah kelamı olarak kabul etmemelerine bahane arayanların didindikleri: "Neden defaten, bir kereden ona (Peygambere) nazil olmamış" diye olan hezeyanvarî laflarına işarettir. Oysa ki Kur'an, vakıa ve hadiselerin muktezasına göre nöbet-nöbet, necm-necm, sûre-sûre tedricen nazil olmuştur.

Hem عَلَى عَبْدِنَا deki عَبْدِ kelimesini, **"Nebiyy"** veya **"Muhammed"**e tercih edip alması, Peygamberin kadrini ta'zim eylemeye işarettir. Aynı zamanda, ibadet vasfının, yani abd olarak Allaha kulluk yapma vasfının yüceliğine îma olduğu gibi; üst taraflarda tefsir ve izahı yapılmış olan يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا âyetindeki اعْبُدُوا Emrini de te'kiddir.. Ve aynı zamanda, Peygamber Aleyhissalatü Vesselam'ın, insanların en çok ibadet edeni ve Kur'anı herkesten daha fazla okuyanı olduğu hakkında gelen ev-hamı defettiğine de bir remizdir. Ve daha buna göre sen düşün!

---

(1): Bunun izahı şöyle yapılabilir ki: Önceki âyette, Cenab-ı Hakk'ın insanlara in'am eylemiş olduğu nimetleri, yaptığı in'amatı ta'dad ederek hatırlattırdıktan sonra; "Bütün bunları görüp istifade ettiğiniz halde, bile bile Allah'a şerik, nazîr ve misil koşmayınız!" diye ta'lim edip bildirmiştir. Şu üstünde olduğumuz ikinci âyetin başında وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ Yani: "Bütün bunları görüp bildikten sonra, halen eğer bir şüpheniz varsa" diye üstteki âyetle bunun birbirine atıflı olmalarından dolayı, bu cümlenin başında bulunan "vav-ı atıf" كَمَا عَلَّمَكُمُ الْقُرْاٰنُ nün mukadderliğini iktiza eyliyor. Yani, Kur'an'ın size ta'lim eyleyip bildirdiği hakikatlerden şüpheniz varsa... ilh. gibi...

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin

Amma فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ cümlesi ise, فَأْتُوا emri ile meydan okuyarak, Kur'anın muarızlarını aciz bırakmaktır. Yani, "İşte meydan, tek bir sûresinin mislini getiriniz." diye meydan-ı muarazaya davet etme emridir.

Hem فَأْتُوا deki tehaddî, yani muaraza için meydan okuma ve muarızları perişan edip rüsvay eyleme ve muarazaya davet ederek tecrübeye çağırmadır ki, acizliklerini meydana çıkarsın.

Ve بِسُورَةٍ lafzı, ifhamın (körlettirerek susturmanın) nihâyet mertebesine ve Kur'anın galebe-i kahiranesinin şiddetine ve ilzam ve ıskatın son hududuna işarettir. Zira tehaddî ve muaraza'nın;

İlk tabakası: "Kur'anın tamamının bir mislini, bütün hakaikiyle, ilimleriyle ve ihbarat-ı gaybiyyeleri ile ve yüce, âlî nazm ve dizilişiyle birlikte ümmî bir şahıstan yapıp getiriniz!" diye olan davetidir.

Kur'anın tehaddi ve muarazaya davet tabakasının **İkincisi ise:** "Bütün Kur'anın, (birinci tabakada ta'rifi yapıldığı üzere) bir nazîrini getiremiyorsanız; belîğ bir nazm ve alî bir üslûb içerisinde olmak şartıyla; müftereyât ve düzmecelerden olsun bir mislini ya-pıp getiriniz !"dir.

Üçüncü tabakası: "Eğer bunu da böyle yapamıyorsanız, yalnız onun on sûresine olsun mislini getiriniz !"dir.

Dördüncü tabakası: Bunada gücünüz yetmiyorsa, hiç olmazsa bir uzun sûresine olsun misil yapınız!

Beşinci tabakası: Şâyet buda sizin için müyesser değilse, Kur'anın her hangi bir sûresini, en kısa bir sûresini, mesela إِنَّا اَعْطَيْنَا gibi bir sûreyi ümmî bir şahıstan olmak şartıyla yapıp getiriniz!

Altıncı tabakası: Şâyet ümmî birisinden bunu yaptırıp getiremiyorsanız; haydi mahir bir alim ve hazık bir kâtipten olsun yaptırıp getiriniz.

Yedinci tabaka: Eğer bu da size zor geliyorsa; birbirlerinize yardım ederek yapınız, getiriniz.

Sekizinci tabaka: Eğer bunu dahi yapamıyorsanız, ins ve cinn'in kâffesinden olsun yardım isteyiniz! Hatta Hz. Adem'den kıyamet gününe kadar oluşmuş olan telahuk-u efkârlarının neticelerinin tamamından da istimdad ediniz. İşte bütün o efkârlarının neticesi olan şu ellerinizde ve yanınızda mevcud ve Arabî üslûba göre yazılmış olan; taklid etme şevki ve tenkid etme şevkiyle meydana gelmiş milyonlarca Arabî kitaplara da bakıp istifade ederek, Kur'anın tek bir sûresine nazire olmak üzere bir şeyler yapınız, getiriniz!

Evet, bütün bu meydandaki kitapları tesaffuh ile karşılaştırarak tedkik etmiş bir ehl-i tahkik değil, belki edna bir aklı olan câhil bir şahıs dahi diyecektir ki; bunların içerisinde Kur'anın nazîri, benzeri yoktur. O halde şu Kur'an, ya bütün bunların altındadır; bu ise -üst tarafta ispatı yapıldığı üzere- bil-ittifak battaldır. Ya da hepisinin üstündedir ki, matlup olan da budur. Evet, onüç asır müddetinde Kur'anla muaraza edilememiş, zaman böyle geçmiş, kıyamete kadar da öyle gidecektir.

Dokuzuncu tabakası: Kur'ana muarız ehl-i inada denilir ki; Sizin: "Bizim da'vamıza yardım edecek büyüklerimiz yoktur. Sizde bize şahidlik, yani kolaylık göstermiyor ve yardım etmiyorsunuz!" diye kendinizi müdafa etmeyiniz! İşte herkes duymuş olsun ki; size bunda dahi yol açıktır. Şühedanızı, büyüklerinizi, ve davanızı asabiyetle çeken tarafdarlarınızı davet edip çağırabilirsiniz., ve

bunların vicdanlarına müracaat edilsin; acaba muaraza davanızı tasdik etmeye cesaret edebilecekler midir?!."

Böylece sen, bütün bu tabakaların halini fehmetti isen; bak Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan bütün bu mertebelere nasıl işaret ederek îcaz içinde i'caz ettiğini anla! Yani, pek kısa kelimelerin ifadeleriyle icmal ederek, onları âciz bırakarak ağızlarına taşla vurmuştur. Hem de onları muaraza işinde her türlü imkânlara başvurmalarını da serbest bırakmıştır.

Sonra, bunu da bil ki: Beşerin Kur'ana karşı en kısa bir sûresine de muaraza etmekten aciz kalmalarının sebebi ve "bürhan-ı innî"si gâyet açıktır. Amma bu meselenin "limmî"lik burhanı, yani nasıllığı ise, şöyle ifade ve izah edilebilir: Cenab-ı Hak Teala beşeri Kur'ana karşı muaraza etmekten kuvvelerini men eylemiş, durdurmuştur. Bu meselenin "limmiyyet'inde en sahih mezheb, Abdülkahir-i Cürcanî, Zemahşerî ve Sekkakî'nin ittifak ettikleri mezhebtir ki; beşerin gücü, Kur'an'ın âlî nazmının derecesine ulaşamaz." Sonra, İmam-ı Sekkakî: "İ'caz, zevk ile bilinip ta'bir ve ifadeye gelemeyen, şerhedilemeyen, belki tadılabilen birşeydir" diye olan mesleği seçmiştir. Lakin, "Delail-ül î'caz" sahibi Abdülkahir-i Cürcanî: "İ'cazın tabire gelebileceği" mesleğini ihtiyar eylemiş.. Biz dahi bu mevzu'da Abdülkahir'in mezhebi üzereyiz. -Bediüzzaman-

Amma bu cümle-i âyette نَجْمٍ veya طَائِفَةٍ veya نَوْبَةٍ gibi kelimelere tercihan سُوَرَةٍ ni getirmesinde ise, işarettir ki; Kur'an-ı Hakîm mu'terizlerin şübhelerinin aynı kaynağında onları ilzam eylemiştir. O kaynak ve menba'da: "Neden Kur'an defaten Muhammed'e nazil olmadı”dır. Kur'an-ı Mu'ciz ise, onlara der ki: Size yol açık, buyurun, siz tek bir nöbetle hepisinin defaten mislini yapıp getiriniz!

Ayrıca, Zemahşerî'nin beyaniyle: Tenzilin sûre-sûre olarak sûrelendirmesi vaziyetinin tazammun eylediği büyük faidelerine îma eylemektedir demiştir. Aynı zamanda, şu tarz-ı garib ile gelen üslûb سُوَرَةٍ kelimesi ile bir çok letâifi tazammun ettiğine de îma etmektedir.

Amma مِنْ مِثْلِهِ lafzı ise, iki ma’nâsı vardır:

1- Nazil olmuş olanın mislini..

2- Üzerine nazil olmuşun benzeri bir kimseden mislini yapıp getiriniz!..

Şu noktayıda bil ki; birinci ma’nâya göre eğer olsa, ibarenin hakkı: مِثْلِ سُورَةٍ مِنْهُ olmalı. (Yani, Kur'andan bir sûrenin mislini getiriniz!"

Lakin Kur'an, bu ibareyi bırakıp مِنْ مِثْلِهِ ye geçmiş, işte bu da, ikinci mânanın ihtimalini mülahaza ettirmek içindir. Yani, "Sizin muarazanız, Peygamberin da'vasını ibtal edebilmek için, ancak okumuşluğu olmayan benzeri bir şahıstan mislini getirebildiğiniz vakit husul bulabilir.. Ve keza, muaraza o vakit i'cazı ibtal edebilir ki; Kur'anın mecmu'unun misli kadar olduğu takdirde... (Ya da, Molla Abdülmecid Efendinin tercümesiyle mealen: "Muarazalarının mecmuundan Kur'anın tamamına mukabil gelebilecek bir kitaptan alınan bir sûrenin mislini yapıp getirdiğiniz zaman, muaraza mümkün olabilir.")

Hem yine, مِنْ مِثْلِهِ lafzı, Kur'an gibi nazil olmuş sair kütüb-ü semaviyeye zihinleri tevcih eylediğine bir remzdir. Tâ ki, sami'in zihni, Kur'an ve o kitabların arasını muvazene ederek, Kur'anın ulviyyetini düşünebilsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-3

Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın

Ve وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ cümlesinde اِسْتَعِينُوا veya اِسْتَمِدُّوا gibi kelimeleri değil, اُدْعُوا yu alması, îma etmektedir ki; onlara bu muarazada istimdatlarına cevab verecek ve yardımcı olacak olan kimseler, yanıbaşlarında mevcud ve hazır olup, yalnız bir seslenmelerine ihtiyaç var,uzakta ve görünmeyecek yerlerde değillerdir.

Amma شُهَدَاءَ lafzı, üç ma’nâyı cami'dir;

1-Fesahat ve belagatta büyükleriniz..

2-Size şâhidlik edecek, yardımcı olacak kimseleriniz..

3- Taptığınız putlarınız, âliheleriniz..

İşte birinci ma’nâya göre olsa, onları şöyle ilzam ediyor ki: "Bizim Kur'ana misil getiremeyişimiz, büyüklerimizin de onu yapamayacaklarına delil değildir" diye olan hüccetlerini kesip atar.

Şâyet ikinci ma’nâya nazaran olsa: Muarızları korkuturcasına ifhamdır ki: "Bizim için şâhidler, destekleyiciler yoktur" diye olan bahaneli sebep ileri sürmelerini keser, atar. Çünki hiçbir meslek yoktur ki, destekleyicileri ve şahidleri bulunmasın.

Eğer üçüncü ma’nâya göre olsa; onları, ağız açamıyacak derece susturmakla rezil eylemektir ki; "Sizin menfaat beklediğiniz ve zararı sizden defetme ümidini beslediğiniz aliheler; sizin çok çok

ehemmiyet verdiğiniz bu işde nasıl olurda yanınızda yer almayıp, yardımcı olamamaktalar..

Amma شُهَدَاءَ kelimesine, haslığı ifade eden كُمْ ü eklemesi ise, üstteki birinci ma’nânın pazusunu kuvvetlendirmektedir. Şöyleki lisân-ı ma’nâ ile der: "Sizin büyükler olarak bildiğiniz kimseler, sizinle içice ve beraberdirler, yanınızda da hazırdırlar. Hem aranızda hususî bir hal de mevcuddur. Eğer sizin o büyüklerinizin güçleri yetmiş olsaydı, elbette diriğ etmez, size yardımcı olurlardı.

Kezalik, şu كُمْ lafzı, üstte olan ikinci ma’nânın kanadiyle de teması oluyor ki der; "Biz Kur'an tarafı; sizi destekleyip iltizam edenlerin ve sizin asabiyetinizi çekenlerin size yapacakları yardım ve şahidliklerini de kabul ederiz. Hal böyle iken, sizin o büyükleriniz dahi, butlanı bedihî olan bu hususa, yani Kur'anla muarazaya yardım etmeye ve destek vermeye cesaret edememektedirler.

işte bu iki ma’nâdan sonra; كُمْ lafzı, üçüncü ma’nânın da (üstte izahı verilmiş üçüncü ma’nâ) kolunu tutup destekliyerek takviye ediyor. Yani, muarızları tamamen rüsvay etmek üzere diyor ki; "Sizin ma'bud olarak ittihaz ettiğiniz sanem ve âlileriniz, zann ve zu'munuzda ilah oldukları halde; nasıl oluyor da size yardımcı olamıyorlar?!"

Amma مِنْ دُونِ اللهِ lafzı ise yine üst tarafta geçen "üç ma’nâlara" münasebetdarâne bakmaktadır. İşte, birinci ma’nâya nazaran olsa; umumîleştirme işareti olur. Yani, "Allahtan gayrı, dünyada ne kadar büyük fasihler varsa hepisini çağırınız!" ma’nâsını ifade eder. Bir de, Kur'anın i'cazı Allah tarafından olduğu için, onunla muaraza asla mümkün değildir diye işaret verir.

İkinci ma’nâya göre olsa; onların nihâyet aczlerine ve çıkılmaz hayret ve şaşkınlık bataklıklarına işaret olur. Yani; "Allah şahiddir, Allah biliyor ki: Bizim muarazaya gücümüz vardır" gibi sözleriyle hayret ve şaşkınlık içerisinde olduklarını gösterir. Evet, acz içinde çırpmanın adeti, yapamadıklarına delil getirmek üzere, Allaha yemin edip, şahid göstermekle şaşkınlıklarını gidermeye çalışmaktır.

Eğer üçüncü ma’nâya göre olsa; onların Peygamber Aleyhissalatü Vesselam ile olan muarazaları, şirk'in tevhide, cemadatın, yani put ve sanemlerin Halık-ı arz ve semavata karşı muarazasından başka bir şey değildir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-4

Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız

Amma اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ cümlesi, onların: "Eğer istese idik, bu Kur'an gibi konuşabilir ve yazabilirdik" gibi laflarına işaret olduğu gibi; aynı zamanda onlara karşı bu cümle bir ta'rizdir, üstü kapalı bir ilişmek ve dokunmaktır. Yani, Kur'an onlara der ki: "Siz sıdk ehli değilsiniz, olamazsınız. Belki safsata ehlindensiniz. Fakat siz kendi kendinizi sıdk ehli farzediyorsunuz. Zira, siz hakkı taleb etme yolunda değilsiniz. Belki siz şüpheyi kendiniz istediniz ve şüphe içerisine düşmüş oldunuz. Sonra, burada ceza-üş şart (şartın karşılığı) ise, makablinin muhassalıdır, neticesidir ki mukadder olarak فَافْعَلُوا dur. Eğer da'vanızda sadık iseniz; gelin, yapın Kur'anın mislini!.."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-5

Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ

cümlesine gelince, bilmiş ol ki: Makabli olan اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ cümlesi, aleyhlerinde Kur'anın kıyas-ı istisnaî ile hüccet koymasıdır. Yani, gelen nakizin istisnası ile, mukaddemenin nakîzinin neticesini elde etmektir.

(Burada mantıki yerinde ve güzel kullanmıştır /ilk matbu' asıl)

Bunun izahının hulasası

Yani, "Eğer siz davanızda sadık olmuş olsaydınız, behemehal muarazaya girişerek, Kur'anın bir sûresi'nin benzerini, mislini getirirdiniz. Lâkin bunu yapmadınız, bundan sonrada yapamıyacaksınız. Bu hal ise, netice veriyorki; sizler sadık kişiler değilsiniz. Öyle ise, neticenin neticesi olarak; hasmınız olan Peygamber (A.S.M.) sadık ve dürüst bir insandır. Kur'an dahi mu'cizedir.. O halde ona iman etmek üzerinize vaciptir. İman ediniz ki, azaptan, Cehennemden korunasınız!"

İşte, sen gel, şu Tenzile bak ki; nasıl en kısa bir îcaz içinde i'cazı gerçekleştirdiğini gör!

Sonra Kur'an, talî nakizin istisnası olan لكِنْ مَا تَفْعَلوُنَ yerine اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا ile ifade etmekle, اِنْ harfinin teşkiki ile zanlarının mecrasına (yani; şübhelilik hallerine)

işaret eylediği gibi; اِنْ "in"nin şartlılığı ile de; (çünki اِنْ "Eğer, şâyet" ma’nâlarında olduğu için, şartlı hükümdür) mukaddemin nakîzi için talînin nakîzini istilzam ettiğine işarettir. Sonra, neticenin mevzi'inde mukaddemin nakîzini zikretmiş olması, (yani, "madem ki sadık olamıyorsunuz ve olamazsınız" yerine, lazımın lazımının illetini zikretmesi, yani ki: فَاتَّقُوا النَّارَ yi getirmesi) terhib ve tehdidin korkunç, dehşetli vaziyetine işaret etmek içindir.

Amma اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا nün لَمْ ine nazaran maziyi, اِنْ e göre de müstakbeli göstermesi, zihnin yüzünü mazilerine çevirmek içindir. Güya ki Kur'an onlara der ki: "Parlak, süslü hutbelerinize ve altunla yazılmış (ve Kabe'nin duvarına altunla işlenmiş) Muallakat-ı Seb'a'nıza bakınız; hiç Kur'anla müsavî olabiliyorlar mı? Yada (alttan doğru), Kur'anın yakınına ulaşabiliyorlar mı.? Veya herhangi bir cihetten, Kur'anın yakın çevresine gelebiliyorlar mı?!.

Ayrıca تَأْتُوا ye tercihen تَفْعَلُوا yi getirmesi ise, "iki nükte" içindir.

Bunlardan birincisi: Şöyle bir îmada bulunuyor ki; i'cazın menşei, onların aczi, âciz kalmalarıdır. Aczin menşei ise; eser değil, fiildir. (Yani, başlayıpta neticeye ulaşamama acizliği değil, hiç yapamamadır.)

İkinci Nüktesi: تَفْعَلُوا lafzını ihtiyar etmesi îcaz içindir. Çünki nasılki sarf ilminde فَعَلَ masdarı bütün fiillerin mizanı ve cinsidir, yani kökü فَعَلَ gibi üslûblarda dahi amellerin masdarı ve çıkış yeridir. Keza, kıssa ve hikayelerin de özüdür. Adeta cümlelerin zamîri فَعَلَ den ibarettir denilebilir.

Amma وَلَنْ تَفْعَلُوا ya gelince, bilki: لَنْ deki te'bid, yani ebedileştirme hükmü, kat'îliğe îma etmek içindir ki, oda (sahib-i tenzile istinaden) bunu söyliyenin kendinden emin ve mutmain olduğuna., ve bunu böyle hükmeylemekte her hangi bir şübhesi, tereddüdü bulunmadığına işarettir.. ve bu da remz ediyor ki; da'vada (peygamberlik da'vasında) herhangi bir hile, bir aldatma mevzu-u bahis değildir.

Amma تَجَنَّبُوا ye bedel, فَاتَّقُوا nün getirilmesi ise, cezanın cinsine ve aslına îma etmek içindir. Şöyleki فَاتَّقُوا ile der: "İman ediniz., ve Cehenneme girmeye sebeb olacak olan şirkten kendinizi koruyunuz. Yoksa!.."

Amma النَّارَ diye ateşin vasfını "Şu ateş!..." diye tarif eylemesi ise, ahd içindir. Yani bu ateş ki, Adem Aleyhisselam'dan bu ana kadar beşerin ezhanında -Peygamberlerden işitilerek- istikrar bulmuş olan ahdedilmişliğinin vasfıdır. (Yani, umum peygamberler Cehennemden ve onun ateşinden bahsederek, şirkin ve küfrün ve inkârın cezası o ateş olacağını Allahtan aldıkları ahde uyarak bildirmişlerdir.)

Amma فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى de, ateşin الَّتِى nin mevsulesi ile tavsif eylemesi ki, mevsulenin (bitiştirme edatının) şe'ni, bahsini ettiği şey'in önceden malum olmuş olması lazım. İşte bunun sebebi ise, bu âyetten evvel nazil olmuş olan نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ âyetidir ki, muhataplar da onu evvelce işitmişlerdir. Öyle ise, mevsuliyet tam yerindedir.

Amma وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ den garaz ve maksad ise, -üstte bahsi geçtiği üzere- terhib içindir. Terhip ise, korkutmakla ve şiddetli göstermekle te'kid edilir. Buna göre âyet,

evvela النَّاسُ lafzıyla, tehville korkuttu. Nasıl ki onunla sarsmıştı da!.. Sonra اَلْحِجَارَةُ ile o terhib ve korkutmayı daha da şiddetlendirdi. Aynı zamanda اَلْحِجَارَةُ tehdidi ile başına da kakmıştı. Yani şöyle: "Sizin menfaat beklediğiniz o sanemler, putlar, şimdi sizin daha çok azaplandırılmanız için alet ve vasıtalar olmuşlardır" diye lisân-ı haliyle söylemektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-23-24 : Cumle-6

Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

Amma أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ cümlesine gelince, bil ki: Ma’nânın seyrine göre, yer ve mevzi أُعِدَّتْ لَكُمْ ibaresinin mahalli gibidir. (Yani "Kafirler için hazırlanmıştır"ın yerine: "Sizin için hazırlanmıştır" makamı gibidir.) Fakat Kur'an-ı Hakîm, âyetlerin ahirlerinde ekseriyetle fezlekeleri ve küllî kaideleri zikreyler ki; tamim ile hükmün büyük deliline işaret etmiş olsun. Evet kelamın -ma’nâ ahengi itibariyle- aslı

أُعِدَّتْ لَكُمْ اِنْ كَفَرْتُمْ لاَنَّهَا أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

dır. Ma’nâsı: (iman etmeyip küfre girdiğiniz takdirde, sizin için Cehennem ateşi hazırlanmış haldedir. Zira asıl itibariyle o kâfirler için hazırlanmış idi.) İşte bunun için âyette zamirlendirme makamı içinde mazharlık sıfatı ikame edilmiştir.

Amma أُعِدَّتْ nin mazîliği ise, -üst tarafta geçtiği üzere- Cehennemin şu andaki mevcudiyetine işaret etmek içindir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 25 : Cennet Bahsi

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cennet ve Cehennem hakkında
- Mukaddime
- Saadet-i Ebediye hakkında
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele
- Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu
- Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..
- Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.
- Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25

Önceki ayetlerle münasebet

Ey aziz bilmiş ol ki: Şu âyetin de, arkadaşları olan geçmiş âyetler gibi nazm, irtibat ve dizilişi "üç vech" iledir:

1-Mecmu'nun makabliyle olan nazmı..

2-Cümlelerinin yek diğeriyle olan nazm ve ahengi..

3-Heyet ve vaziyetleri itibariyle nazm ve dizilişleridir.

Amma mecmu'u itibariyle önceki âyet ile olan bağlantısı şöyledir ki:

Bu âyetin meali, geçmiş âyetlerle de çeşitli bağlantıları ve sabık âyetin cümlelerine değişik tarzda ve muhtelif bir surette uzanan hat ve çizgileri bulunmaktadır. Görmez misin ki; Kur'an-ı Hakîm sûrenin (Bakara Sûresinin) başında kendi zatını ve iman edip amel-i salih işleyen mü'minleri medh ve sena ettiği gibi; bu âyetle de bak, nasıl imanın akibet ve neticesine ve amel-i salih'in semeresine işaret eylemiştir. Hem yine sûrenin baş taraflarında, küffarı zem ve münâfıkları şeni' vasıflarla tavsif ederek, ebedî şekavete giden yollarını beyan ve izah eylediği gibi; bu âyetle de, ebedî saadetin nurunu onların gözleri önüne levhalandırıp göstermiştir ki, şu ni'met-i uzmayı elden kaçırdıklarına hasret üstüne hasretleri ziyadeleşsin!

Hem sonra, vaktaki Kur'an, önceki âyetlerde يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا fermaniyle insanlara ibadet teklifini emreyledi. Oysaki teklifte haliyle bazı zâhirî meşakkatler ve külfetler olacağı ve maddî, hazır, peşin bir takım lezzetlerin terki bulunacağı için; Kur'an-ı Hakîm dahi bu âyetle, sonra gelecek olan büyük saadet ve lezzetlerin kapısını açmıştır.

Tâ ki, ibadet ehli mü'minlerin nefislerini (kalblerini) tatmin edip, bir çeşit teminat vermiş oisun.

Sonra, vakta ki sabık âyetler, iman rükünlerinin en birincisi ve teklifin de asıl ve temelini teşkil eden "Tevhid"i isbat eyledi. Bu âyetle de tevhidin semeresi ve Rahmetin ünvanı ve rıza-yı Barînin dibacesi (mukademesi) olan Cennet ve saadet-i ebediyeyi göstererek, sarahatla ondan haber vermiştir.

Ve sonra, geçen âyette, erkan-ı imaniyenin ikincisi olan Nübüvveti اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ ilaahir kavliyle i'cazdarane isbat eylediği gibi; bu âyetlede, -üstteki âyetlerin içinde matvî, yani katlanmış bulunan- Peygamberin (A.S.M.) vazifesine ve asıl mükellefiyeti olan Kur'an lisâniyle yapılan inzar ve tebşire işaret eylemiştir.

Sonra, vaktaki üst tarafta geçen âyetlerden, bu âyete yakın bulunanlarda tev'id, terhib ve inzarları yapmışlar.. Bu âyetle de, -birbirine mütezad (zıddlı) işlerde dahi münasebetlerin bulunması sırrıyla- vaad, terğib ve tebşirler eylemiştir.

Hem nefsi itaate getiren ve o itaati idame ettiren ve aklî hükümlere vicdanı musahhar kılan şey ise; korku hissi yanında, iştiyak hissini de -bütün terğib ve terhib nev'ilerini cem' ederek birlikte- ifade edip heyecanlandırmaktır. Zira aklın hükmü tek başına olsa, -hüküm ve emri- muvakkat olur. Öyle ise, vicdanda daimî surette tahrik edici ve emredici bir muharrik ve bir âmir'in bulunmasına ihtiyaç vardır.

Ve yine sabık âyette âhiret'in bir şıkkına,bir yanına (yani Cehenneme, ateşe) işaret eylediği için; bu âyetlede, ahiretin ikinci şıkkı olan saadet-i ebediyenin menbaını göstermekle tekmil eylemiştir.

Hem sabık âyette, Cehenneme "ateş" ünvaniyle telvih eylediği gibi; bu âyette saadet-i ebediyeye, "Cennet" diye tasrih eylemiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cennet ve Cehennem

Cennet ve Cehennem hakkında

İşte bu hakikatleri böylece dinleyip öğrendikten sonra, şunu da bilki: Cennet ve Cehennem, şecer-i hilkatin ebede doğru eğilerek uzayıp giden iki dalının iki semeresidir. ve kâinatın dalgalanarak akıp giden silsilesinin iki neticesidir.. Ve kâinat seylinin akarak gidip döküldüğü iki mahzenidir.. Ve ebede karşı dalgalanarak giden nehrinin döküldüğü iki havzıdır. İşte bu vaziyetteki şu mevcut kâinat, elbette bir gün gelecek müthiş bir tarzda çalkalanacak ve şiddetli bir hareketle birbirine karışacak ve karıştırılacak. Sonra Cennet ve Cehennem şeklinde tezahür edecek ve her biri kendine münasip maddelerle dolacak ve doldurulacaklardır.

Bu hakikatin izahı şöyledir: Vakta Cenab-ı Hak (Celle Celaluhu) kendi irade-i ezeliyesiyle, ibtila ve imtihana medar olmak için; akılların fehminden aciz kaldıkları ve hilkatlarında pek çok hikmetler bulunan böyle bir alemi ibda' eylemek istemiş ve ibda' etmiştir. Hem de ibda' eylemiş olduğu (yoktan var eylediği) o alemin bir çok hikmetlere medar olmak üzere, tağyir ve tahavvülünü irade eyledi.. Ve bu tağyir ve tahavvülün gerçekleşmesine medar olacak olan; şerri hayr ile mezc, zararı menfaat içine derc eylediği gibi; hüsün içine kubhu ilave eylemiştir. Sonra da, şerri, zararı ve çirkinliği bir tarafa ayırıp Cehennem ile bitiştirdi, ona doğru uzattırıp meyillendirdi. Mehasin ve kemalatı da Cennette tam tecellî ile inkişaf etmeleri için oraya yönlendirip sevk eyledi. Hem vaktaki kâinat sahibi ve maliki olan Cenab-ı Hakîm-i Alim beşerin tecrübe ve müsabakasını irade eyleyince, şu ibtila evi olan dünya içerisinde ihtilaflar, değişim ve dönüşümlerin vücudunu irade eyledi. O sebebten tuttu, şerlileri hayırlılara karıştırdı.

Amma sonra, vakta tecrübe vakti bitti ve irade-i ilahiye şu muvakkat dar-ı imtihandakilerin ebedîleştirilmesine taalluk eyledi.

İşte o zaman şerlileri وَ امْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ hitabına mazhar kıldı. Ebrar ve ahyarı ise فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ nin taltif ve tebşirine nail eyledi. Yani böylece vaktaki bu iki unsur veya iki nev', birbirinden ayrıldılar. İşte o zaman kâinat tasaffî eyliyerek; zarar ve şer maddesi; menfaat, hayr ve kemal unsurundan ayrılarak, her birisi başka ve ayrı bir tarafı ihtiyar ederek gideceklerdir.

Velhasıl: Kâinatta im’ân-ı nazar edilirse, içinde esaslı iki unsura ve iki ırk ve damara rastlanacaktır ki, bu iki unsurdan her biri ayrı bir tarafa eğilip gitmekte oldukları görülecektir. İşte bu iki unsur, birbirinden temayüz edip ve herbiri bir tarafa gidip, kendi yerine ulaşıp yerleşerek tehassul ve teebbüd ettikleri zaman, yani ebedîlik kesbederek karar kıldıkları vakit, Cennet ve Cehennem şeklinde arz-ı endam edeceklerdir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Mukaddeme

Mukaddime

Bir Mukaddime

(Şu kıyamet ve haşir ve neşr meselesini gündüz gibi gösteren "Yirmidokuzuncu Söz"dür. Şu çeşit âyetlerin zâhir ve bahir tefsiri de o sözdür.) -Müellif-

Bu âyet üstteki âyetle birlikte haşir ve kıyamete işaretlerinden dolayı, bu meselede medar-ı nazar "Dört nokta"dır.

Birinci nokta: Alemin harabiyet ve ölümünün imkânı..

İkincisi: O imkânın vuku' bulması..

Üçüncüsü: Alemin harap olup, ölümünden sonra, yeniden tamiri ve diriltilmesi..

Dördüncüsü: O tamir ve diriltilmenin vuku' bulmasıdır.

İşte, **Birinci Nokta** olan kâinatın imkân-ı mevti meselesine gelince, bilmiş ol ki: Bir şey tekamül kanunu altında cereyan ediyorsa, o şeyde neşv-ü nema bulunacaktır. O neşv-ü nemanın da tabiî bir ömrü olması lazımdır. Bununda elbette fıtrî bir eceli bulunacaktır. Öyle ise, hiç çaresi yok; o şey ölümün hükmünden, pençesinden kurtulamıyacaktır.

Evet küçük bir alem olan insan, nasılki harabiyetten, yıkılıp bozulmaktan kurtuluşu yoktur. Onun gibi; büyük bir insan olan âlem dahi elbette ölümden kurtulması mümkün olmıyacaktır. Hem nasılki, kâinatın küçük bir nüshası olan bir ağaç, tahrib ve inhilalin takibinden kurtulamıyorsa; şecere-i hilkatin bir dalı olan kâinat dahi tamir için tahribin elinden kurtulması yoktur. Eğer onun fıtrî ömründen önce, irade-i ezelliye ile başına haricî bir arıza, (şiddetli bir sarsıntı gibi) veya bir maraz gelmezse ve fıtrî eceli gelmeden evvel onun Sani'i

onu tahrib edip yıkmaz ise; bizzarure ve herhalde -hatta fennî hesap ile dahi- bir gün gelecek:

اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ .. اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ .. اِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ

hüküm ve emirleri o gün tahakkuk eyliyeceklerdir.Ve işte o zaman fezada insan-ı kebir olan alem, acib bir hırhıra ve korkunç bir savt ile sekerata başlıyacaktır.

İkinci Nokta: Amma o harabiyetin, yıkılma hadisesinin vukuuna gelince; umum semavî dinlerin icma'iyle ve bütün selim fıtratların şehadetiyle; ve kâinatın tagayyür ve tebeddül ve tahavvülünün işarâtıyle bu harabiyet, yani kıyamet şeksiz vuku' bulacaktır. Eğer alemin sekeratını ve can çekişmesini tasavvur etmek istiyorsan; şunu iyi bil ki: Kâinat, âlî ve nazik bir nizam ile birbirine bağlanmış ve acib rabıtalarla birbirine tutunmuştur. İşte eğer ecram-ı ulviyeden bir cisim, "kün" hitabına ya da: "Mihverinden çık" fermanına mazhar olsa; âlemin sekerata başladığını, yıldızların birbiriyle müsademeye ve ecram-ı ulviyenin yekdiğeriyle vuruşmaya giriştiklerini görecek ve sonsuz, hudutsuz bir fezada bağrışmalarını ve birbirinin yüzüne şamarlar vurduklarını ve arzımız büyüklüğünde, belki daha da büyük kıvılcımlar saçtıklarını müşahede edeceksin.

İşte, milyonlarca topların, en küçük gülleleri arzımızdan daha büyük mermilerinin içice uçuştuğu bir sekeratın hırıltısının çıkardığı sesin nasıl olacağını sen düşün! Böylece kâinatın bu kıyamet ölümü ile; hilkat çalkalanacak ve kâinat birbirinden temayüz edip ayrılacak. Cehennem kendi aşireti ve maddeleriyle ayrı bir tarafa seçilecek. Cennet dahi bütün letafet ve güzelliklerini toplayacak ve bütün unsurlarını yanma çekerek ayrı bir tarafa gidip tecellî edecektir.

[s57] Eğer desen: Ne için kâinat böyle mütegayyir olup, az ve muvakkat bir zamandan sonra tahrib edilsinde, sonra kıyamet gününü müteakip ebedîleştirilerek muhkem ve sabit bir şekle dönderilsin?

Cevaben sana denilir ki: Hikmet-i Ezeliye ve İnâyet-i İlahiye vakta ki tecrübe ve imtihanı iktiza eylediler; isti'dadlardaki neşv ü nema kabiliyetinin zuhura çıkmasını ve o kabiliyetlerin fiile çıkmasını ve ahirette hakaik-i hakikiyye olarak zuhur edecek olan hakaik-i nisbiyenin zuhurlarını ve nisbî mertebe ve derecelerin vücud sahasına çıkmasını, ve daha akılların idrâkinden aciz kaldığı bir çok hikmetlerin -burada- tahakkukunu irade eyledi; işte o iradenin hükmü ile, Sani-i Hakim-i zülcelal eşyanın birbirine mugayir olan tabiat ve hasiyetlerini içice karışık bir vaziyette bulundurdu. Mazarratları menfaatlara mezc ve şerleri hayırların arasına bıraktı. Çirkinlikleri güzelliklerle ictima' ettirdi. İşte bu vaziyette yed-i kudret, ezdadı hamur gibi beraber yoğurarak, kâinatı tebeddül, teğayyür, tahavvül ve tekammül kanununa tabi' kıldı.

Amma vaktaki imtihan meydanı kapandı, tecrübe vakti bitti. Hasat vakti de geldi, çattı; Sani-i Hakim-celle celaluhu- inâyet-i ezeliyesiyle, kâinatı ebedîleştirmek üzere, birbirine karışık ve karıştırılmış zıdların tasfiyesini, birbirinden ayırd edilmesini; ve tagayyür sebeblerini birbirinden temyiz etmesini; Ve ihtilaf maddelerini yekdiğerinden tefrik edilmesini irade eyledi. İşte o zaman Cehennem muhkem ve ebedîliğe elverişli sağlam bir cisme dönüştürülerek وَامْتَازُوا hitabına mazhar olacaktır. Cennet ise, bütün esasatıyle müebbed ve müşeyyed bir cisim giyerek tecelli edecektir. Evet münasebet ve uygunluk intizamın şartı olduğundan, nizam da devamın sebebi olması sırrıyla; artık Cennet ve Cehennem teğayyür ve tebeddüle maruz kalmalarına hacat kalmıyacaktır.

Ve sonra, Cenab-ı Hak Teala Kudret-i kâmilesiyle bu iki dar'ın (Cennet ve Cehennem evlerinin) sâkinlerine ebedî ve muhkem bir vücud bahşeyliyecek ve artık onlara inhilal ve tegayyürün müdahalesine ihtiyaç kalmamış olacaktır. Evet, bu dünyada inkiraza götüren sebeb; tagayyür, terkip ve tahlil münasebetinin tefavütünden ve dengesizliğinden ileri gelmektedir. Amma ahirette nisbet ve münasebet ebedî bir surette istikrarlı ve dengeli bulunacaktır. Şâyet bir teğayyür icabetse de, inhilale müncer olmadan gerçekleşmesi tarzında olacaktır.

Üçüncü ve Dördüncü Noktalar: Bu alemin yıkılmasından sonra, tamirinin imkânı ve keza haşrin imkânının vuku' bulması meselesidir. Evet, bilmiş ol ki: Tevhid ve Nübüvvet, vaktaki bunların sadece nakli delil ile isbatlarını yapması -devr'in lüzumu **(1)** ortaya girmesinden dolayı- sahih ve sağlam olmamasından, Kur'an-ı Hakîm onlara dair aklî delillere de işaret eylemiş. Lâkin haşir meselesini hem tam aklî, hemde naklî delillerle isbatı caiz bulunmuştur.

Amma bu mevzu'daki delil-i aklî ise, sûrenin başında: وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ tefsirinde, takatimizin yettiği kadar beyan ettiğimiz yere müracaat edilebilir. Hulasası şudur ki: Alemde varlıkları kat'î ve şübhesiz bulunan Nizam, Rahmet ve Ni'met; ancak o zaman nizam, rahmet ve nimet olabilirler ki, haşir ve ahiret gelirse... (Yani haşrin gelmesiyle, yani gelmesinin kat'îliğiyle bunlar hakikatli nimet olabilirler.)

Amma naklî delilleri ise: Umum peygamberlerin buna dair sözleri ve mu'ciz olan Kur'anın, haşrin vuku' bulacağına dair şeksiz ve kat'î hükmüdür.

Amma aklî delile remz eden naklî delil ise, Fahreddin-i Razî'nin **(2)** tefsirinde bu âyeti tefsir eden yere müracaat edebilirsin. Çünkü o, orada haşri isbat eden bütün âyetleri bir araya cem'eyleyip sıralamıştır.

Velhasıl: Bir çok nevilerde cereyan eden haşrin nazirelerinde tefekkür eden hiç bir müteemmil ve mütefekkir yoktur ki; haşr-i cismanî ve saadet-i ebediyenin vücûduna ve geleceğine bir çok emarelerin kıt'a ve parçalarını hads-i vicdanî ile hissetmiş olmasın.

---

(1): Devir, davanın delile, delilinde davaya bağlılıkları olmasıyla; dönüp dolaşıp eski vaziyete dönme ile tabir edilmiştir. (Kamus-u Türki, Ş. Sami sh: 624) -Mütercim-

Bir Not: Molla Abdülmecid Efendi tercümesinde: "Devrin lüzumundan dolayı" kısmını, yani tevhid ve Nübüvvetin isbatı hususundaki aklî ve naklî deliller meselesini şöyle tefsir etmiştir:

(Kur'an ve hadîsden ibaret olan naklî delillerin sıhhati, nübüvvetin sıhhat ve sıdkına bağlıdır. Eğer nübüvvet dahi sadece delil-i naklî ile isbat edilirse, muhal lazım gelir. Yani devir lazım geleceği için, devir ise çıkmaza saplanma gibi bir şey olduğundan -Molla Abdülmecid- "Muhal lazım gelir" demiştir.

Not'un Haşiyesi: Devir ve teselsül meselesi, ilm-i kelam âlimleri tarafından ortaya konulmuş mühim bir kaidedir. Allah'ın kadîmliği ve ezelîliğinin isbatı mevzuunda "devir"i şöyle işletmişlerdir. "Allah kadîmdir, bidâyeti yoktur. Eğer -Haşa- hâdis olmuş olsaydı (Yani, sonradan var edilmiş olsaydı) bir başka Hâlıka muhtaç olurdu ki, o vaziyyette devrin vücudu ortaya girmiş olurdu. Devr ise, iki şeyin vucûd ve varlık noktasından yek-diğerine muhtaç olmasıdır ki, Allah hakkında muhaliyeti zâhirdir. -Mütercim-

(1): Fahreddin-i Razî "Şeyh-ül İslam"lıkla lakablandırılmış ilm-i kelâmın büyük âlimlerinden olup, Tefsir-i Kebir gibi daha bir çok kitabların müellifidir. M:1149'da doğmuş, M: 1209'da vefat eylemiştir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Saadet-i Ebediye hakkında

Saadet-i Ebediye hakkında

Şimdi âyetin وَ بَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا (âyetinin) cümlelerinin birbirleriyle olan nazm ve dizilişlerine bakıyoruz.

İşte bu âyetin cümleleri, cevahirlerin dizildiği iplik ve silsilesinin kordonu gibi olup, tarifi şöyle yapılabilir ki: Saadet-i ebediye iki kısımdan ibarettir.

Evleviyetli olan, birinci kısmı: Allahü Tealanın rızası, taltifi, tecellisi ve kurbiyetidir.

İkinci kısmı: Cismaniyetli olan saadettir. (Yani, ruh ile beraber maddî cisim ve azalarıyla da saadet) Bu da mesken, me'kel ve menkahtan ibarettir. Amma bütün bunların tamamlayıcısı ve tekmil edicisi ise, devamlılık ve ebedîliktir.

Ve sonra, birinci kısım saadetin (Yani Rıza-yı Bari, onun taltifi, tecellisi ve kurbiyeti) aksam ve çeşitleri ise, izah ve tafsilden müstağnidir. Ya da tafsili gayr-i kabildir.

Amma ikinci kısım saadetin aksamı ise, izahı şöyledir ki: Bu kısım saadetin en başta gelen cüz'ü meskendir. Meskenin de en latifi, onun nebat, yeşillik ve gül ve çiçekleri arasından suların cereyan edip akan şeklidir. Görmezmisin ki; şiirleri ilham eden ve kalbde aşkları feyezan ettirip coşturan şey, kasırların altındaki bostanların içinde suların haşhaşa ve harıltısı ve nehirlerin keşkeşe ve ıslıklı ötüşleridir.

Me'kel ise: (Yiyecek, içecek, taam ve meyveler), hem gıda ve rızık hem tefekkürdür. Rızkın gıda kısmının kemal-i lezzeti onunla ülfet ve ünsiyetin hasıl olmuş olanıdır. Fakihe ve meyve kısmının kemal-i lezzeti de bir cihetten tazelenmesindedir. Zira gıda, me'lufiyet ve alışılmışlığın hükmü ile, yüksek derecesi bilinebilir ve nazîre ve

benzerlerine olan tefevvuku anlaşılır. Hem de lezzetlerin tekemmülüne sebeb olan biriside; o ni'metin kendisine amelinin mükâfatı olarak verildiğini bilmektir. Keza, rızıktaki lezzeti mükemmelleştiren bir sebeb de, onun menba' ve mahzeni göz önünde hazır bulunanıdır ki, itmi'nanın lezzeti husul bulabilsin.

Amma menkah ise, (evlilik hayatı) bil ki; insanoğlunun en şedid ihtiyaçlarından birisi de, kalbine mukabil bir kalbin bulunmasıdır. Tâ ki, sevginin müdavelesinde ve aşkın mübadelesinde, alışverişinde ve lezzetli hal ve vaziyetlerde beraberce paylaşma ve ünsiyetlenme; ve hayret ve tefekkür edilecek şeyler gibi hadiselerde yardımlaşma husul bulabilsin. Aya görmez misin ki; hayret edilecek bir şeyi, ya da üstünde düşünülecek bir emri gören adam -velev zihnen olsun- kendisiyle beraber o hayreti paylaşıp yüklenmede yardımcı olacak birisini çağırma ihtiyacını duyar. İşte buna binaen, kalblerin en latifi ve en şefkatlisi ve en sıcağı ise, insanın kısm-ı sanîsi olan kadınların kalbidir. Bundan başka, ruhî imtizacın tamamlayıcısı ve kalbî ünsiyet ve arkadaşlığın tekmil edicisi ve sûrî ihtilatın, beraberliğin safileştiricisi ise; o kısm-ı sanî olan kadının kötü ve bed ahlaklardan ve nefret verici arızalardan uzak ve salim bulunmasıdır.

[s58] Eğer desen: Bu dünyada yemek, içmek; şahsın buradaki devam ve bekası içindir. Zira bedende tahlil ve tehallül neticesinde (yani; cisim hücrelerinde tahribe uğrayan maddelerin enkazlarının ifrazları sonucu) eksilen ve boşalan hücrelerin tamiri gıda ile gerçekleşir. Nikah ise, bu dünyada insan nev'inin devam ve bekası içindir. Halbuki ahirette şahıslar müebbeddirler, ebedîliğe mazhardırlar; bedenlerinde değişme, inhilal vaki' olmıyacaktır. Hem orada nesillenme de yoktur. O halde ?..

Cevaben sana denilir: Bu dünyada yemek, içmek ve nikâhın faideleri, sadece dünya hayatı itibariyla bir beka ve tenasüle münhasır değildir. Belki, bu üzüntülü, kederli alemde bile içlerinde büyük bir lezzet bulunmaktadır. O halde, saadet ve lezzet âlemi olan dar-ı ahirette, acaba ekl ve nikâhta neden ve nasıl daha yüksek ve daha münezzeh lezzetler bulunmuş olmasın!

[s59] Eğer desen: Bu dünyadaki lezzet; elemi, üzüntüyü defetmektir. (Mesela: Açlık elemini gıdalanmakla, firak üzüntüsünü visal ile def gibi)

Cevaben sana denilir ki: Elemi defetmek lezzetin sebeblerinden sadece birisidir. Bununla beraber, ebedî olan Ahiret alemini, bu alemle kıyaslamak çok farklı bir kıyas olur. Yani, hiç münasebete gelemiyecek kadar farklı. Adeta şu "Horhor"un **(1)** bahçesi ile, o pek âlî olan Cennetin bağ ve bahçeleri arasındaki fark ve nisbet ne ise, ahiretteki lezzetler ile bu dünyadakilerin arasında olan fark o derecededir ve o nisbette de değişiktir. İşte, nasılki o pek çok yüksek olan Cennetin cinanı, buradaki bahçeden gayr-ı mahsur derecelerde üstünlük ve yüksekliği varsa, onun gibi ahiretin lezzet ve saadetleri de bu dünyadakilere göre üstünlüğü o nisbettedir. Bu pek azim tefavüte Hazret-i İbn-i Abbas Radıyallahu Teala Anhuma şu gelen kelam ile işaret eylemiştir: لَيْسَ فِى الْجَنَّةِ اِلاَّ اَسْمَائُهَا yani **(2)** Cennetteki meyveler, dünyadaki semere, meyve ve fakihelere sadece benzerlikte bir isimleri vardır.

Amma Cennetteki ebediyetin ve lezzetin, devamlılığının saadeti ise, bilki: Lezzet, ancak o vakit hakikî lezzet olabilir ki; zeval onu kursakta bırakıp, gam ve kederle bulandırmadığı zamandır. Evet, nasıl ki elemi ve üzüntüyü defetmek bir lezzettir, ya da lezzetin sebeblerinden birisidir. Onun gibi; lezzetin zevali de elemdir. Belki onun zevalini tasavvur etmek dahi elemdir. Hatta mecazî aşkların umum şiirleri bu tasavvur-u zevalden gelen elemin enîn ve feryadlarıdır.. Ve gayr-ı hakikî, yani mecazî olan aşıkların divanları; mahbubun, sevgilinin sona erecek olan şu tasavvur-u zevalinden neşet eden ağlamaları, feryadlarıdır. Evet, bir çok muvakkat lezzetler vardır ki; zevalinden sonra, onu her düşündükçe ağzından bu ruhanî elemin "Eyvahları, vâsefâları"ı fışkırırcasına o elemleri daimîleştirir bir tarzda semere verir. Hem bir çok elemler vardır ki; zeval bulup sona erdiğinde, ondan olan kurtuluş her hatırlandıkça, manevî bir nimetin levhasını gösteren "Elhamdülillah" söyliyerek daimî lezzetleri doğurur.

Evet, çünkü bu insan, hiç şüphesiz ve muhakkak ebede namzed olarak yaratılmıştır. Onun için ona hakikî lezzetler, ancak ebedî şeylerde, yani marifet-i ilahiyye, muhabbet, kemal, ilim ve emsali gibi ebediyyete bakan ve mazhar olan şeylerde husul bulabiliyor.

Velhasıl: Lezzet ve ni'met, ancak ebediyet ve daimîliğe mazhar oldukları zaman, lezzet ve ni'met olabilirler. İşte sen, eğer âyet cümlelerinin dizildiği bu ipliği veya kordonu görebildi isen, şimdi âyetin cümlelerini onda dizmeye çalışabilirsin.

---

(1): "Horhor" Van Kalesi dibinde -Birinci Cihan Harbi'nden önce- Hazret-i Müellifin ders okuttuğu medresesi, bahçe de onun bahçesidir. -Mütercim-

(2): Tefsir-i İbn-i Kesir 1/ 63 ve ayrıca başka mehazlar için Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları 2. Baskı s: 443, sıra no: 158- Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25

Cümleler arasındaki münasebet

Amma وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ cümlesine gelince:

Bilmiş ol ki; vakta, Cenab-ı Hak Teala insanları ibadet ve ubudiyetle mükellef kıldı.. Peygamberlik müessesesini de sabitleştirip muhkem eyledi. Peygamberimiz Aleyhissalatü Vesselamı dahi tebliğ vazifesiyle mükellef kılıp müjdelemeyi ona emreyledi. Tâ ki, içinde bazı meşakkatîarı olan ve zâhirî ve dünyevî bazı (cüzî) lezzetleri terkedip bırakma işi bulunan "Teklifin imtisalini te'min etmiş olsun; ve o müjdelerle bir teminat vermiş olsun. Evet, Zat-ı Resul Aleyhissalatü Vesselam "inzar" ile (korkutma ile) me'mur bulunduğu gibi; Allah'ın rızalığını, taltifini ve kurbiyetini bildirmekle ve saadet-i ebediyyeyi müjdelemekle de me'murdur.

Amma اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى cümlesi ise, **(1)** bilki: -Az üstte geçtiği üzere- insan oğlunun maddî cisimliği hasebiyle, hacetinin en başta geleni, birincisi ve en zarurisi, hiç şübhesiz mekan ve meskendir. Mekanın en güzeli de; bir çok nebat, çiçek ve ağaç çeşitlerini müştemil olanlarıdır. Bunların da içinden en latif olanı ise, onun yeşillikleri, çimenleri ve güllük ve bostanları arasından suların dolaşıp aktığı şeklidir. Bununda en mükemmel olanı, o meskenin ağaçları dibinden ve kasırların altından nehirlerin, pınarların, kesretlice aktığı tarzıdır. Onun için Kur'an-ı Hakîm تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا اْلاَنْهَارُ diye müjdelemiştir.

Hem insanoğlunun mekân ve mesken ihtiyacından sonra, -az önce işittiğin gibi- en şiddetli haceti **(2)** ve cismanî lezzetlerinin en

mükemmeli ise, "Ekl ve Şürb"tür, (Yemek-içmek). Bu ikisine âyet, "Cennet ve nehir" ile işaret eylemektedir. Sonra, rızkın en mükemmel olanı ise, ünsiyet edilip alışılmış olanıdır ki; nazirelerine, benzerlerine üstünlük derecesi bilinsin, anlaşılsın. Fakihenin, meyvenin en lezzetlileri de tazelenen, yenilenenleridir. Lezzetlerin en safîsi, küdûretsizi ise; koparılan ve alman meyvelerin yer ve menba'larının ma'lum, belli ve yakın olanıdır. Bunların içinden en lezzetli olanı ise, kendi amelinin mükâfatı ve neticesi olduğunun bilinmesidir. Bunun için Kur'an-ı Hakîm:

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

demiştir. Yani, هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ nun ma’nâsı: *"Bundan az evvel aynı bu nimet, bize rızk edilmişti."* ifadesindeki ma’nâlardan birisi; "Cennete girmezden evvel, dünyada yediğimiz rızıkların, ya da Cennete girdikten sonra; burada, bundan önceki rızıklandığımız rızkın aynısıdır." demektir.

Amma وَ اُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ise, bil ki; hadîsde: *"Cennet meyvelerinin sureti bir olup, tadları muhteliftir."* **(3)** demiş olmasına binaen, âyet Cennetteki fakihenin tazelenmesindeki lezzetine işaret eylemektedir. Hem lezzetin kemali ise, şahıs mahdum olup, (yani hizmet edilen makamında olup) ni'metlerin ve rızıkların ayağına getirilerek verilmesindedir.

Ve amma وَ لَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ cümlesine gelince, bilmiş ol ki: Üstteki âyet cümlesinin diziliş silkinde, kordonunda gördüğün vecihle; insanın içinde oturduğu meskende (evde) bir refika ve karîneye ihtiyacı şediddir ki, onun gözü ile, refikada kendisinin gözüyle bakabilsin; ve beraberce rahmetin en latif lem' alarından olan sevgi ve muhabbetten istifade etsinler. Aya görmezmisin ki; bu dünyada tam bir ünsiyyet ancak o refika ile mümkün olmaktadır.

Amma وَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ cümlesi ise, bil ki: insanoğlu bir nimete rastladığı ve bir lezzetle karşılaştığı vakit, zihnine en evvel gelen şey, "Acaba devamlı mıdır? Yoksa zeval ile boğazda mı kalacaktır?" sualidir. Bundan dolayı âyet, ni'met'in tekmiline, Cennetin ebedîliğiyle ve onda (Cennette) kendileriyle beraber zevceleri de daimî beraber kalacaklarına; ve lezzetlerin zevalsiz, berdevam bulunacağına; ve istifadelerinin kesintisiz olacağına وَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ kavliyle işaret eylemiştir.

---

(1): Latif bir tahlildir –Müellif-

(2): Güzel bir beyandır. -Müellif-

(3): Tefsir-i Ruh-ul Maanî, Elusi 1/203, birbirini te'kid eyliyen aynı ma’nâda iki rivâyet. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cumle-1

Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele

Şimdi âyet'in cümle-cümle heyetlerinin nazm ve dizilişine geçiyoruz:

وَ بَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ cümlesi başındaki و "vav" birbirine atıflı (karşılıklı bakışlı) iki şeyin arasındaki münasebet sırrına baktığından; önceki âyetin burnundan damlanan اَنْذِرْ e işarettir. (İzahı şöyledir: Bundan evvelki âyet:

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

de -üst tarafta tefsir ve tahlili geçtiği üzere- Kur'anı kabul etmeyip karşı gelen münâfık ve kâfirlere karşı şiddetli bir tarzda tavır koyup onları dehşetli olan Cehennem azabıyla tehdit ettiği için, âyetten "inzar" damlamaktadır.) fakat بَشِّرِ kelimesi (yani müjdele) ise, remz ediyor ki; Cennetin mü'minlere ikram edilip verilmesi sırf Allah'ın fazl ve keremiyledir. Yoksa, Allah'ü Tealanın üstünde vâcib ve mecburî imiş gibi değildir. Aynı zamanda بَشِّرِ lafzı, kulların yaptığı ibadet ameli, Cennet için, yani ona girmek için olmamasına

dikkat çektiğine de işarettir. Amma بَشِّرِ deki "müjdele" emrinin sureti ise, بَلِّغْ مُبَشِّرًا ye bir imadır. Yani "Bir müjdeleyici olarak tebliğ eyle!" Zira, Resül-ü Ekrem Aleyhisselatu Vesselam yalnız tebliğ yapmakla mükelleftir.

Amma ifadenin kısacası olan اَلْمُوءْمِنُونَ yerine الَّذِينَ اٰمَنُوا yi, seçmesi, sûrenin başında (Bakara Sûresi üçüncü âyetinin başında) geçen الَّذِينَ ye telvih olup, burada icmal ile kısa geçmesi, orada tafsil edip uzunca beyan edilmişliğindendir.

Amma burada mazî sigasıyla اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا diye irade edildiği halde, orada mudari' sigasıyla يُوءْمِنُونَ ve يُنْفِقُونَ şeklinde ifade edilmesinde şöyle bir işaret olabilir ki; Hizmete, vazifeye sevk ve teşvik eden medh ve şevk makamının şen'i mudariliktir. Fakat mükâfat ve sevab makamının münasibi ise, mazî sigasıyla olmasıdır. Zira ücret, hizmetten sonra gelir. (Yani hizmet ve vazife, halde ve gelecekte yapılabildiği için ona uygun ifade tarzı mudari' siğasıdır. Fakat mükâfat ve sevapların müjde-lenmesi ise, geçmişte yapılmış hizmet ve vazifelere atfedildiğine binaen, mazî sigasıyla ifade edilmesi makama daha uygun düşmektedir.)

Amma وَ عَمِلُوا nün و "vav"ı ise, muğayeret sırrıyle; (Yani iman ve akide sahası, amel ve hizmet işi ve dairesi birbirinden ayrı ve farklı olduğu sırrıyla) Mu'tezile görüşünün hilafına olarak; "amelin imanda dahil olmadığına" işaret olduğu gibi; amelsiz iman dahi kâfi gelemeyeceğine işaret eder. Ayrıca âyette "amel" lafzının zikredilmesi, Yani وَ عَمِلُوا diye (amele şurû etmiş olanlar) irad

edilmesiyle, o amel ve hizmetle müjdelenen şeyin, ücret gibi bir karşılığı olduğuna remz eylemektedir.

Amma اَلصَّالِحَاتِ lafzı, mübhem ve mücmeldir. Mısırlı şeyh Muhammed Abdüh **(1)** buna dair demiştir ki: [Burada اَلصَّالِحَاتِ nin mutlak bırakılmasının sırrı; Salih amellerden iştihar bulmuş olanlarına ve insanlar arasında maruf olmuş, bilinmiş kısımlarına havale etmek içindir.] Amma ben de -Bediüzzaman- derim ki; hemde sûrenin (Bakara) sûresinin başındaki izaha itimaden mutlak bırakmıştır.

---

(1): Muhammed Abdüh'ün ceddleri aslen Diyarbekir'in "Meyyafarkin" (Silvan) kazasından olup, bilahare Mısıra gitmiş yerleşmişlerdir. Büyük ihtimalle Selahaddin-i Eyyubî ile beraber gitmiş olabilirler. Muhammed Abdüh 1849'da Mısır'ın batı köylerinden "Şenra"da doğmuş, tahsiline "Tanta" şehrinde başlamış, Ezherde bitirmiştir. Bir ara Ezher Şeyhliğini yaptıktan sonra, Mısır Diyanet Reisliğine geçmiştir. Bir kaç eseri vardır. "El-Menar" Tefsiri en meşhurudur. Üstteki bahis bu tefsirin 1/192 s.sırasındadır.Muhammed Abdüh, Şeyh Cemaleddin-i Efganî ile hemdem olmuş. İttihad-ı İslâm sentezinin İslâm alemine yayılmasına beraber hizmette bulunmuşlardır. Nihâyet 1905 yılında Kahire'de vefat etmiştir. Rahimehumullah.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cumle-2

Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu

Amma اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ cümlesi ise, bilki: Bunun heyetleri, اَنَّ nin tahkikinden ve لَ nin tahsisinden ve لَهُمْ ün takdiminden ve جَنَّاتٍ nin cem'inden ve تٍ nin tenkirinden ve تَجْرِى nin cereyanından ve مِنْ , تَحْتِ ile beraber zikrinden ve الْاَنْهَارُ deki nehrin ona tahsis ve tarifinden temel ve esas olan garaz ve maksadın imdadında elele yardımlaşmak üzere cevaplaşarak, esası maksat olan sürür, neş'e ve mükâfatın lezzetini ifade etmekle, birbirine imdat vermektedirler. Öyle bir tarzda ki, adeta bu cümlenin heyetleri, sulu, nemli bir arazinin dört etrafından sızarak gelip merkezdeki havuza akmasına benzemektedir.

Evet اَنَّ nin tahkiki ile,bu derecedeki bir azamette ve akılların onda tereddüt geçireceği bir müjdenin elbetteki böyle bir te'kide ihtiyacı olduğuna işaret etmesi içindir. Hem surûr, neşat ve ferah makamının şe'nide vehim ve vesveseleri tard eylemektir. Zira sürür ve ferah makamında en edna bir vehmin arız olması, hayal kırıklığını verir, ne'şe ve sürûru kaçırır. Hem اَنَّ nin muhakkaklığı ile ima eder ki: Verilen müjde, sadece bir vaadten ibaret bir şey değil, belki kat'î ve şeksiz hakaiktendir.

Ve لَهُمْ un ل "lam"ı, fazl u ihsan ile verilecek şeyin husûsî ve ta'yinli bir tarzda verileceğini; ve o verilecek olan şeye malikiyet ile sahib olunacağına ve o fazl ve ihsana layık ve müstehak olunacağına işaret eyliyerek lezzeti tekmil ve sürûru tezyid etmektir. Yoksa bir çok kereler, bir padişahın fakir bir miskini misafir eylediği oluyor, ama bu misafirlikle sahiblik ve mâliklik tahakkuk etmiş olmuyor. (Yahutta dünyada ibaha tarzında insanın tasarrufuna verilen geçici ve surî malikiyetin bir malikiyet olmadığı gibi...)

Ve لَهُمْ ün takdimi, (Yani müjdelenerek verilecek olan şeylerin başında لَهُمْ ün peşinen zikredilmesi) mü'minlerin insanlar arasından Cennet ile hâs bir nimete mazhar olacaklarına işarettir. Zira Cehennem ehlinin halleri göz önüne getirilip mülahaza edilmesiyle; Cennet lezzetinin kıymeti zuhur etmesine bir sebeptir.

Keza جَنَّاتٍ nin cem'i de, Cennetlerin birkaç tane olacağını ve amellerin rütbe ve derecelerine göre ehl-i Cennetin; veya amellerinin derece ve mertebelerine göre Cennetin mertebe ve makamları çeşitli olacağına işarettir. Aynı zamanda Cennetin her bir cüz'ü ve bütün eczası da Cennet olduğuna ve Cennetin bir numunesi olduğuna da remz eylemektedir. (Yani Cennetin her bir ni'meti -Yirmisekizinci Sözde ispat edildiği gibi- birer küçük cennet olduğuna remizdir.)

Ve keza, onun cemi' îma ediyor ki: Cennetin genişliğinden dolayı Cennet ehlinin her birisine düşen hisse, adeta Cennetin (numuneliği olduğu için) tamamı gibidir. Yoksa herbirinin cemaat ve ailesiyle, Cennetin bir köşesine, bucağına sevkedilip de sıkıştırılacak değildir.

Amma جَنَّاتٍ deki tenkir, sami'in zihni üstünde:

فيهَا مَا لاَ عَيْنٌ رَاَتْ وَ لاَ اُذُنٌ سَمِعَتْ وَ لاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ

hadîs-i şerifin mealini, yani *"Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve beşerin kalbine hutur etmemiş enva-i türlü ni'met ve saadetler mevcuttur"* u tilavet eylemektedir. Hem bu tenkir, dinleyicilerin zihinlerine -cennetler hakkında- havale eyliyor ki; her birisi istihsan ettiği ve edeceği tarz ve sureti tasavvur edebilsinler. Ve keza جَنَّاتٍ deki tenvin, sanki

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ

âyetindeki hakikatlar tam yerinde kullanılmıştır.

[Latif bir tahlildir - Müellif -]

Amma تَجْرِى ise, bilmelisin ki: Bahçelerin en güzeli odur ki; içinde suların bulunduğu şekil ve çeşididir. Bunların içinden de en güzeli, sularının akar olanıdır. Sonra bunların da en güzeli, akan sularının devamlısıdır. Demek ki mudari' siğasiyle zikreylediği تَجْرِى lafzı, yani "cereyan edip akıyor" diye ifade eylemesiyle; Cennette suların akarlığının devamlılığına işaret eylemiştir.

Amma مِنْ تَحْتِهَا ise bilki; bahçelerin içindeki yeşillikler arasında akan suların en güzeli, o bahçenin içinden safi bir menba'dan kaynayan ve çıkıp akan ve o bahçedeki kasır ve köşklerin altından harıl harıl sesler çıkararak dolaşıp geçen ve o bahçenin ağaçlan arasından cereyan edip akan şeklidir. İşte bu üç vaziyete مِنْ تَحْتِهَا ile işaret buyurmuştur.

Amma الْاَنْهَارُ ise, bilmiş ol ki: Bağların, bahçelerin içlerinden akan suların en güzeli, bol ve kesretli akanıdır. Böylelerin de en güzeli, cedvel ve kanallarından akan emsal suların birbirine katışarak aktığı şeklidir. Evet, birbirine emsal şeylerin yek-diğerine tenazurları, bakışmaları ile cüzlerin kıymet ve değerleri üzerindeki hüsünleri

daha da artar. İşte bu vaziyetteki suların en güzeli de, âyette مَاۤءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ dediği gibi, tatlı, hafif ve lezzetli olanıdır.

İşte "nehir" lafzının cem'le verilip, yapılan ta'rifiyle bu gibi inceliklere işaret eylemiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cumle-3

Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..

Amma

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

cümlesine gelince bil ki: Bunun heyetleri, bir çok zımnî cümleleri tazammun eylemektedir. Önce bu cümlenin istinafı (bağlantısızlığı) bir sual-i mukaddere cevaptır.O sual de, birbirine eklemli, müteselsil olan "Sekiz Sual'lerden alınıp bir birine katıştırılmış vaziyettedir. Evet, vaktaki ehl-i iman ve taat, öylesi yüksek evsaflı ve âlî derecatlı bir meskenle müjdelendiler. Sâmiin zihninde hemen şu gelen sualler tebadür eylemeye, belirlenmeye başladılar:

Sual-1: **(1)** O yüksek ve pek âlî ve altlarındaki bahçelerinde suların, ırmakların aktığı meskenlerde rızık da olacak mı? Olmayacak mı?

Sual-2: O âlî Cennette rızık ve yiyecek vardır diyelim, acaba o rızkın kaynağı neredendir, nasıldır?

Sual-3: Onda rızık ve yiyeceklerin kaynağı bilinip husulü hasıl oldu diyelim, peki acaba bunlar Cennetin neresinden ve hangi şeyinden gelmektedir?

Sual-4: Eğer o rızık Cennetin semerelerinden ise, acaba dünyanın meyve ve semerelerine benziyorlar mı?

Sual-5: Eğer dünyadaki semerelere benziyorlarsa, peki acaba Cennetteki meyve ve semereler birbirlerine de benziyorlar mı?

Sual-6: Eğer birbirlerine benziyorlarsa, tatları ayrı ayrı mıdır?

Sual-7: Şâyet ayrı ayrı tatlarda iseler, acaba yerlerinden dallarından koparıldığı zaman, orası (yeri) noksanlımı kalır, yoksa doldurulur mu?

Sual-8: Şâyet koparılanın yerine gelen oluyorsa, onlarda da yeme ve tenavül işi devam eder mi?

Sual-9: Eğer yeme işi bunlarda da devam ediyorsa, onları tenavül edenin hal ve vaziyeti nasıl tavır gösterir. Yani birbirlerine bu hayret-bahşa keyfiyeti müjdeliyorlar mı?

Sual-10: Eğer birbirlerine bu hali müjdeliyorlarsa, acaba ne diyorlar, neyi söylüyorlar?

İşte sen, eğer bu suallerin üstünde düşünüp tefattün edebildiysen; bak Kur'an-ı Hakîm bu müteselsil suallere şu âyetin bu cümlesinin heyetleriyle nasıl cevapladığını gör!

İşte كُلَّمَا lafzı, devam ve tahkikine, yani devamın hakikatlılığına işarettir. رُزِقُوا nun mazîliği de, o müjdenin vukuunun hakikatliliğine işaret ediyor. Aynı zamanda onların benzeri olan dünyadaki rızıkları da zihinlerine hatırlatılmış olduğuna ima ediyor. Keza رُزِقُوا nun (rızıklandırıldılar) binay-i mefûl sigası üzere irad edilmesinde şöyle işaret eder ki: (Dünyada rızık elde etmek için gösterilen çabanın, meşakkatin Cennette o zahmet ve meşakkati olmayıp, kendilerine hizmet edilenler makamında kaim olarak, rızık getirilip kendilerine takdim edilecektir.

Ve مِنْ ثَمَرَاتِهَا ya bedel, مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ nin tercihen alınması, üstteki suallerden ikisinin cevabına Kur'anca tansis edildiğine (kat'i olarak cevap verildiğine) işarettir.

Ve umumîleştirmeyi ifade eden ثَمَرَةٍ nin tenkiri; Cennette hangi meyve ve semere olursa olsun, hepsinin rızk olduğuna ve olacağına işarettir. (Yani dünyada bazı semereler vardır ki; yemeğe elverişli olmayıp, insanın kuvve-i zaikasına göre tatsızlığı veya acılığı gibi sebeblerden dolayı yenilmedikleri gibi değildirler. Belki Cennetin

bütün semereleri, bila istisna ni'met ve rızık olduğuna işaret etmektedir.)

Ve رِزْقًا nin tenkiri, şöyle işaret veriyor ki: Cennetteki rızıklar, sizin dünyada açlığı ve susuzluğu gidermek için yediğiniz muayyen rızıklar gibi değildir. (Belki her an ve zaman zevk ve lezzetle yenilirler)

Ve قَالُوا lafzı ise, yani "Cennette, onun ehli birbirleriyle mukavelede **(2)** bulunacaklar. Yani karşılıklı konuşacaklardır." sözü ile ima ediyor ki; ehl-i Cennet hem birbirlerine müjdelemede bulunurlar, hem de garip şeyleri birbirlerine gösterirler ki; hüküm için, yani قَالُوا nun hükmü için iki lazimedir. (yani âyet قَالُوا هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ifadesiyle hem birbirlerine müjdeleme, hemde hayret edilecek gariblikleri birbirlerine çağırarak gösterme hükmü için iki lazimedir) Evet, âyet Cennet ehlinin acip ve garip hal ve vaziyetleri gördüklerinde, birbirlerine diyeceklerdir ki: "Gelin bakın şu taam veya fakiheye, az önce rızıklanıp yediğimizin aynısıdır" diye istibşar ve istiğrablarını birbirlerine söyleyeceklerdir diyor.

Amma هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ cümlesine gelince,bilmiş ol ki: Bu ıtlak, (yani, ehl-i Cennetin hangi rızıkla rızıklandıklarını tayin etmeme vaziyeti bir mutlak bırakmadır.) Dört ma’nâyı tazammun etmektedir:

Birinci Ma’nâ: Şu nimetler, dünyada lütf-u ilahî ile rızıklandığımızda ettiğimiz şükürler ve onun yardımı ile işlediğimiz salih amellerdir. (Yani, dünyada yapılan şükürler ve işlenen salih amellerin neticeleri ve semereleridir.) Evet, iş ile ücret arasındaki irtibatın şiddetli olması ile; adeta buradaki amel, ahirette sevap olarak cisimleşecekleri için, orada nimetler olarak insana iade edileceklerdir. İşte buradan "istibşar" müjdelenme hadisesi...

İkinci Ma’nâ: Bundan evvel dünyada, çeşitli taamlardan rızıklandığımız meyvelerin tadlarıyla, buradaki şu rızıkların tadları

arasında bulunan azim farklılıktan dolayı, Cennet ehli birbirlerine istiğrablarını bildireceklerdir. İşte buradanda "istiğrab" hadisesi...

Üçüncü Ma’nâ: Cennet ehli: Şu yediğimiz taamlar, az önce yediğimizin mislidir. Ancak ülfet ve teceddüdün lezzetini cem' etmiş olmasından, sureten müttehid, amma ma’nâca muhteliftirler. Ve işte buradanda "ibtihac", yani sürür ve ferah hadisesi...

Dördüncü Ma’nâ: Şu ağaçların (Cennet ağaçlarının) dallarına asılı bulunan semereler, az önce yediklerimizin aynısıdır. Çünkü yediklerimizin yerinde defaten ve zamansız olarak hemen tenebbüt edip oluştuklarından dolayı, adete bunlar onlardır. İşte buradan da o semerelerin eksilip noksanlaşmıyacakları hadisesi vardır.

---

(1): Hazret-i Müellif "Birbirine memzuc sekiz sual demişse de, lâkin herhalde bu sekiz suallerin bazılarından tevellüd etmiş iki sual daha başını perdeden çıkarmış, sualler ona yükselmiştir.-Mütercim-

(2): Çünki قَالُوا (dediler) veya (derler) muayyen bir tarafın sözü değildir. Belki bütün ehl-i Cennete şâmildir. Öyle ise, kendi aralarında bir söyleşmedir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cumle-4

Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.

Amma وَ أُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا cümlesi ise, bil ki: Üstteki cümlede geçen hükmün tasdiki ve illetlendirilmesi, ya da tahkiki hususunda bir fezleke, bir zeyillendirme ve bir itiraziyedir. **(1)** (yani yeni bir hükmü ifade etmeye gerek olmadığı halde, zikredilmesidir. -Abdülmecid-

Ve أُتُوا deki binay-ı mef ûl ise, (yani "getirilir" mefulu) işaret ediyor ki; ehl-i Cennet için -nimet ve taamları yanlarına getirip kendilerine hizmet edecek- hizmetçileri bulunacaktır.

Amma مُتَشَابِهًا de ise, iki lezzetin birleştirildiğine (yani evvelce yediklerinin lezzeti ile, sonra yedikleri lezzetin, ya da: Molla Abdülmecid'in şerhinde: (Suretleri bir, taam ve tadları çok muhtelif iki lezzeti birleştirdikleri) diye bu işaretten anlaşılmaktadır.

---

(1): "İtiraziye": Bir kelamın, ya da birbirine muttasıl iki kelimenin arasında i'raba yer olmadığı halde, ma'nâ ciheti ile bir cümle ile veya daha fazlasıyla bir nükteyi ifade eylemekdir (Tarifat-ı Seyyidî Cürcanî sh:20) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-25 : Cumle-5

Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

Amma وَ لَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ cümlesine gelince, bilki: Cümlenin başındaki "vav" atıflılık münasebeti sırrıyla, işaret eyliyor ki: (Üstteki cümlelerin ma'nâlarıyla atıflılık) ehl-i Cennet, cismen içinde oturacak, rahat edecek bir meskene muhtaç oldukları gibi; ruhlarının sükunu için dahi munise arkadaşa ve enise refikalara ihtiyaç duyacaklardır.

Amma لَهُمْ ihtisasa ve temellüke (hususi şekilde mülk edinmekliğe) işaret etmekle beraber, tahsis ve hasra da remz eylemektedir. (Yani Cennet ehlinin zevceleri, kendilerinin münhasıran taht-ı tasarruf ve temellüklerinde bulunacağına remz ediyor) Hem yine لَهُمْ kelimesi, ehl-i Cennet için dünyadan gelme hatunlardan başka "Hûr-u în"ler de yaratılmış olduğuna ve yaratılacağına îma etmektedir.

Amma فِيهَا ise, işaret ediyor ki: Cennetlerde olan o zevceler, Cennetin o pek alî mekanlarına layık ve muvafık olacakları gibi; ehl-i Cennetin derecatının yüksekliği nisbetinde de güzellikleri ziyadeleşip parlayacaktır. Hem فِيهَا da şöyle gizli bir îma dahi bulunuyor ki; Cennet o (her iki cins) zevcelerle daha da çok zinetlenecek **(1)** ve parlayacaktır.

Amma مُطَهَّرَةٌ ise işaret eyler ki; Hûrîler ve dünyadan gelen ehl-i Cennet zevcelerinin tahirliklerini, yani dünyadaki hayz ve nifas gibi hallerinden temiz kalmalarını muhafaza altına alan, tahir bulunduran bir mutahhir, bir temizleyici vardır, (ki o da ilahî Kudretin tecellisidir.) İşte ey arkadaş! Acaba yed-i kudretin, dar-ûl kudret olan Cennette temiz bırakıp tahirleştirdiği ve nezihleştirdiği o zevceler hakkında (yani Cennet ve ebediyete muvafık bir tarzda nezahet verdiği o zevceler için) zann ve tahminin hangi mertebede olur?!.

Ve keza مُطَهَّرَةٌ kelimesi aynı zamanda müteaddîliği ile îmada bulunuyor ki; dünyadan gelip Cennete giren -dünya kadınları da- Cennete layık bir tarzda tahirlenecek, safileşeceklerdir de, kendi zatlarında tahirleştirilmiş olan mutahhar Hûr-u în gibi olacaklardır.

Amma وَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ cümlesi ise, işarettir ki: Hem ehl-i Cennet, hem de hanımları ve keza Cennetin lezaizi ve Cennetin kendisi, hepsi beraber ve birlikte ve bütünü ile ebedîliğe, sonsuzluğa mazhardırlar ve mazhar olacaklardır.

---

(1): Bu noktada, Iraklı büyük âlim merhum Tahir-i Eş-Şuşî'nin bir itirazı vaki olmuş, Arabî İşarat-ül İ'caz'ın burasında o itirazını kendi eliyle yazmıştır. Bilahare İhsan Kasım Salihî de o notu eserde tab' ettirerek neşr ettirmiştir. Cevap verme durumundayız ki: O not yanlış bir anlama ve anlaşılma mahsulüdür. Şöyle diyor merhum Tahir Eş-Şuşi: [Hani "ezvac" kelimesinin tahlili?] Diyerek; [Katiplerin ellerinden kaymış burası..Unutularak yazılmamış] diye dava etmiştir. Ve anladığı kadarıyla, yazılmadığını sandığı yere eliyle bir şeyler karalamıştır. Lâkin bize göre, unutularak yazılmayan bir şey yoktur. Zira "Ezvac" kelimesi, az yukarıda "mesken, me'kel ve menkah" kısmında kemaliyle ve etraflıca tahlili yapıldığından, tekrar edipte israf-ı kelam yapmamak için, oralara havale etmiş olduğundan, tekraren bir şey yazılmamıştır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 26-27 : Temsil Bahsi

اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَ اَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهَذَا مَثَلاً يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَ يَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ .. اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ يَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَ يُفْسِدُونَ فِى الاَرْضِ اُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

•Önceki ayetlerle münasebet
•Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri
•1.Mugalata
•2.Mugalata
•3.Mugalata
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...
•Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu

...
- Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...
- Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür
- Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...
- Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27

Önceki ayetlerle münasebet

Ey aziz bil ki: Bu âyette (iki âyette) dahi nazm ve diziliş hususunda "üç vech" vardır. Hem mecmu'unun meali de; üstte geçmiş ve bundan sonra gelecek âyetlere ve hatta Kur'anın tamamına bakan tarafları vardır.

Amma gelecek ve bu âyete lahik olup bağlanacak olan âyetlere bakan tarafı ise, bilesin ki: Vakta Kur'an-ı Hakîm sinek ve örümcek ile misâller getirdi ve karınca ve arıdan bahsetti; Yahudilere, münâfıklara ve müşriklere itiraz fırsatı doğmuş gibi oldu. İşte onlar bu gibi âyetlerin nüzûlu üzerine ahmaklaşarak dediler ki: "Ehl-i kemal'in bahsetmekten utandığı şu hakir ve hasis şeylerden bahsetmeye Allah-u Teâla azametiyle birlikte hiç tenezzül eder mi?" Kur'an-ı Hakîm dahi bu âyetle ağızlarına bir şamar indirmiştir.

Amma bu iki âyetin geçen âyetlere kıyasen münasebet noktasında nazm ve dizilişine gelince, bil ki: Kur'an-ı Hakîm vakta, i'caz ile Nübüvveti isbat eyledi. Ve onun i'cazı da münkirlere karşı meydan okuyarak, onları âciz bırakmak suretiyle kendini gösterdi. Bu tehaddî ve meydan okuma neticesinde ise, münkirlerin karşı gelemiyerek sükût eylemeleriyle sabit olmuş oldu. Aynı zamanda surenin başında isbat edilmiştir ki; başka bir kelamda içtima'ı mümkün olmıyacak bir tarzda, Kur'an-ı Hakîm bütün âlî sıfatlara ve umum kâmil meziyetlere müştemildir. Hal ve vaziyet böyle olunca da, Kur'anın düşman muarızları tehaddî noktasında ağız açamıyacak bir halde ve katiyetle sükût etmişlerdir. Hatta öyle ki, asabiyet damarlarının nabzı bile hiç atmıyacak derecede sükût ettiler. Lâkin bu defa, Kur'anın kemali cihetinde itiraza kalkışıp, zihinleri bulandırmaya yeltendiler, dediler ki:

"Kur' ânın كَمَثَلِ ve اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ve emsali muhavereler ki, insanlar arasında adi işlere dair konuşulan muhaverelerdir. İşte bu basit, alelade muhavereler tarzıyla temsiller getirmesi, kelamın derecesi aşağıya inmeye sebeb olur" diye dedikodu yapmaya ve bunlar: "İnsanlar arasında konuşulan âdi muhaverelere benzemektedir." Diyerek söylenmeye başladılar. İşte Kur'an-ı Hakîm de, onların bu teşvişkâr itiraz ve dedikodularına karşı bu âyetle ağızlarına taş vurarak, ifham edip susturmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27

Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri

Bu meselenin izahı şöyledir; muarızların boş, mânâsız bazı şüpheleri vardır ki; menşei birbirine ekli müteselsil evhamdan gelmektedir. O evhamlar dahi mugalatalar üstüne kuruludur.

- 1.Mugalata
- 2.Mugalata
- 3.Mugalata

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : 1.Mugalata

1.Mugalata

Şüphelerinden birisi

Kıyas-ı maalfarika göre vardıkları hükümdür. Yani, kıyasladıkları şeyle hiç münasebeti olmayan bir kıyas... Bu halin menşei ise, ülfet etmiş ve alışkanlık peyda etmiş oldukları şeylerin ayinesiyle eşyaya ve meselelere bakmalarıdır. İşte bu hal ile, vaktaki insanın zihni cüz'î, fikri cüz'î, lisânı cüz'î ve sem'i cüz'î olduğunu gördüler. Hem insanın bu duygularının tek tek herbiri bir anda iki şeyle birden ve beraberce taalluk edemediğini de anladılar. Ve himmetin ölçüsü de, meşgalesinin mevzu'u ve ihtimamın derecesi nisbetinde olduğunu bildiler. Böylece onlar, bu kıyasa göre düşünüp; hakir ve aşağı bir işi, yüksek dereceli ve makam sahibi, şerefli bir şahsa isnad etmezler, zannederler ki bir zat-ı şerif onun gibi işlerle iştigal etmeye tenezzül etmez ve onun büyük ve alî himmeti bu hakir işlerle uğraşmaya gelemez. İşte onlar, şu ayak kaydıran ve aldatan ayn-ı nazarla Vacib-ül Vucud Hak Teala'ya da bakıyor, diyorlar ki: "Cenab-ı Hak Teala (c.c) azamet ve celali ile birlikte, insanlarla konuşmaya ve insanların muhavereleri ile muhavereleşmeye, hem şu cüz'î emirlerden, hususan pek hakir görünen şeyler ve işlerden bahsetmeye tenezzül etmesi yakışmaz.

Yahu, acaba bu sefiller hiç düşünemiyorlarmı ki: Cenab-ı Hak Teâlâ'nın iradesi, ilmi ve kudreti külliye, umumiyye, şâmile ve muhita olduğu için; O'nun büyüklüğünün mikyası, ölçüsü, ancak âsârının mecmu'u ve yekûnudur. Onun tecellisinin mizanı da, ancak kelimatının kaffesidir ki; onları yazmak ve kaydetmek için, bütün denizler mürekkeb olsalar da yine bitiremezler.

Bu hakikata bir misâl getirelim: وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلَى eğer güneş hür ve muhtar ve akıllı farz edilirse de, tulu' edip doğduğunda, ziyasını her bir şeye, hatta mülevves olan zerreye de verdiği zaman, acaba denilebilirini ki: güneş şu azametiyle birlikte nasıl zerre gibi şu küçük ve hakir işler ve şeylerlede ihtimam içinde iştigale tenezzül eyledi?

Evet, Cenab-ı Hak Teala âlemi yaratırken; sanatla özenerek ve gâyet ihtimam ile onu halk eylediği gibi; cevher-i ferd denilen esir zerresini veya Atomu aynı seviye ve derecede itkan-ı sanat üzre halk eylemiştir. Demek ki kudretin nazarında cevahir-i ferde, ya da zerrat-ı Atomiye ile, seyyare yıldızlar birdir ve müsavidirler. Zira Allahu Teala'nın kudreti, ilmi, iradesi ve kelamı, onun lazime-i zatiyesi ve zatının zaruriyeleridir. (Yani bizzat zatının lazımları olup, zatî ve onsuz olması mümkün olmayan zaruriyattırlar.) Öyle ise, Allah'ın o mezkûr zatî sıfatları ve benzerleri eksilme veya ziyadeleşmeye kabiliyetli olupta, yenilenebilen, değişebilen şeyler olmadığı gibi; müteğayyir, değişken şeyler de değildir, tâ ki içlerine mertebeler girebilsin. Evet, acz, Kudret-i İlahiyyenin zıddı olduğundan, kudretine müdahale etmeye imkân yoktur. Öyle ise, Kudret-i Zat-ı İlahiyyece zerre ile güneş arasında bir fark yoktur. Zira eşyay-ı mümkünenin, iki kefeli terazi gibi, iki tarafça müsavîlikleri ile; o terazinin bir kefesini aşağıya, diğerini yukarıya kaldırmakta sarfedilecek aynı kuvvetle; o kefelerde birer güneş veya birer zerre bulunmuş farketmez.. Ve bu kıyasla; zatiye-i lazime olan Kudret-i Rabbaniye'ye nisbeten makduratın vaziyetleri de öyledir. Lâkin mümkünâtın arızî, müteğayyir, değişken ve arasına aczin müdahale edebildiği kuvvetciklerine göre mukayese yapılsa, o zaman iş muvazeneye gelmez, başkalaşır.

(Mühim bir makamdır -Müellif-)

Velhasıl: Zerreler ve hasis, basit işler ve şeyler dahi mademki Allah'ın mahluklarıdırlar; elbette ve bizzarûre mahiyet, hal ve hikmet-i hilkatları da O'nun ma'lumu olacaklardır. Öyle ise, Cenab-ı Allah'ın Kelamı olan Kur'an-ı Hakîmde bu mahlukattan ehemmiyetle

bahseylemesi, elbette ve bilbedahe münakaşaya, yadırgamaya medar olamaz. İşbu sırra binaen, Cenab-ı Kadir-i Kayyûm:

اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِير

diye ferman buyurmuştur.

İşte buna binaen, acaba Cenab-ı Hakîm-i Mutlak nasıl kemal-i sanat ile halkeylemiş olduğu mahlukatından bahsetmiş olmasın?., ve nasıl yaptıklarının ne olduklarını, neye yaradıklarını ve ne için yaratıldıklarını bilip de, hikmet-i hilkatları hakkında, memlûkları olan ins ve cinn ve melaikeleri ile konuşmasın? Evet, mutlaka O, kendi mevcudat ve masnuatından bahsedecek ve haklarında; hilkat, hikmet ve mahiyetlerine dair konuşacaktır. Zira O, Aziz ve Hakîmdir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : 2.Mugalata

2.Mugalata

Mugalatalarından ikincisi

[s60] Muarız münkirler Kur'anın üslûbu içerisinde mütekellimin, hitab edip konuşanın arkasında bir insan timsalini gördüklerini zu'm ediyorlar. Delilleri de, Kur'anın şu hakir eşyadan ve adî işlerden bahsederken, beşerin birbirleri ile muhavereleri tarz ve üslûbunda konuşmasıdır.?!

Cevab: Acaba bu mütecahiller (yalandan bilmezlik gösterenler) hiç tezekkür etmiyorlar mı ki; belagatın iktizasıyla, muhatabın hal muktezasına göre tatbiki yapılabilmesi için; kelam, mütekellime bir cihetle bakarsa da, muhatablara da aynı kelamla bir kaç cihetle bakması lazım.. Öyle ise, madem ki muhatab beşerdir, yapılan bahs ve edilen söz onun ahvalindendir.. Ve mademki maksat ve meramın hedefi de beşere bunları da fehim edip aklına yerleştirmektir. Elbette Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan beşerin hissiyatiyle memzûc bir üslûbu alıp giyecektir. Bu üslûbun adı ise: اَلتَّنَزُّلاَتُ الاِلَهِيَّةُ اِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ dir. Yani: Beşer aklının anlayabileceği bir üslûbla, beşerin seviyesine inmektir ki; "Tenezzül-ü İlahî" denilir. Bu ise, beşerin zihnini ünsiyetlendirme, alıştırma hikmetidir. Hey arkadaş! acaba sen bir çocukla konuştuğun zaman, kendinin çocuklaştığını görmiyecek misin?!

[s61] Eğer desen: Eşyanın hakirlik ve hasisliği, kudretin azametine ve kelamın nezihliğine münafîlik gösteriyor?

Sana cevaben denilir: Hakirlik, hasislik, çirkinlik ve benzeri şeyler, eşyanın yalnız mülk yüzüne bakan ve bize nazır olan vecihlerine ve bizim de sathî ve tebaî olan nazar ve bakış vaziyetimize göredir. İşte bu cihette, zâhirî sebepler araya perde olarak konulmuş ki, azametin tenzihini korumuş olsunlar. Amma eşyanın melekûtiyet cihetine bakılabildiğinde, hepsinin ve herşeyin mahiyet ve iç yüzü şeffaf, parlak ve âli olduğu görülecektir.. Ve bu cihet, kudretin taallukuna mahall olduğu gibi, bu taalluktan hiç bir şeyin harice çıkamadığı anlaşılıp bilinecektir. İşte nasılki, zâhirde sebeblerin vaz'edilmesini azamet iktiza ediyorsa; onun gibi, Vahdet ve izzet dahi kudretin herşeye şümulünü ve kelamın da özellikle (Kelâm-ı Kadîm olan Kur'anın da) bütün bunları ihata eylemesini istilzam etmektedir.

Evet, bir zerrenin üzerinde atom zerratıyla yazılmış bir Kur'an, sema sahifesinde yıldızlar mürekkebiyle yazılan bir Kur'andan daha az cezaletli değildir. Hem bir sineğin hilkati, san'atça bir filin yaradılışından daha aşağı değildir. İşte aynen Kelâm-ı Kadîm dahi (Kelâmullah) aynen kudret gibi olup, herşeye öyle taalluk eylemektedir.

[s62] Eğer desen: Şu zâhirî hakaret, ne için bu temsildekilere raci' ve aid oluyor.?

Cevaben sana denilir: O hakaret, temsil ile hali ta'rif edilen şeye aid olup, temsilin kendisine aid değildir. Buna göre, temsili yapılan şey, meseleye tatbiki iyi gelirse ve ona uygun ve güzel düşse, temsil de ona göre güzelleşir, kelamın derecesi de o nisbette yükselir, belagatın nizamı da yücelir. Görmez misin ki; padişah, kendi raiyetinden bir şahsa layık ve münasib bir elbise bahşedip verdiği gibi; bir kelbe de iştihasına münasib bir kemiği atar. Ve hakeza ilh... İşte padişah'ın bu davranışı için denilemez ki; padişah bid'atlı bir iş yaptı. Belki o, her şeyin layık ve münasibine göre, yerine vaz'etmekle, iyi ve güzel bir iş yaptı denilir. Öyle de: Temsil getirilen şey, ne kadar hakir ise, getirilen misâli de o nisbette hakir ve aşağı olur. Ve o şey ne kadar azim ise, misâli de ona göre azim olur. Mesela: Putlar en edna şeyler olduğu için; Cenab-ı Hak da onların başına sinekleri musallat kılmış... Sanemlere yapılan ibadet dahi

eşyanın en ehveni, en küçüğü olduğundan; Cenab-ı Allah Ankebût'un (örümceğin) dokuduğu çadır evini, o putlara ünvan olarak göstermiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : 3.Mugalata

3.Mugalata

Mugalataların Üçüncüsü

[s63] Diyorlar ki: Hakikati izhar eylemekten acizliğe îma eden şu gibi temsilata ne ihtiyaç vardır.?

Elcevap: Tenzilin inzalinden maksad, cumhurun irşâdıdır. Cumhur ise avamdır. Avam da, hakaik-i mahzayı ve mücerredat-ı sırfayı, mütehayyelatlarından çıplak bir tarzda göremiyorlar, göremezler. Bu yüzden Cenab-ı Hak lütf u ihsanıyla o gibi hakikatlara me'lüfatlarının libaslarını giydirmiş ki; müteşabihâtın sırrı içinde -işitip öğrendiğin gibi- alışkanlıkları o müteşabihatla iyi geçinsin ve onlara aşinalık peyda etsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27

Cümleler arasındaki münasebet

(Güzel bir tefsirdir / İlk matbu' nüsha)

Şimdi âyetin cümlelerinin yek-diğerleriyle olan nazm ve diziliş ahengine geçiyoruz:

İşte bilmiş olasın ki; اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا cümlesi, muarızlardan gelen müteselsil itirazlara bir redd ve tard cevabıdır. Güya ki muarızlar diyor: "Allah'ın beşer ile mükalemesinde ne gibi bir hikmet vardır?

Hem beşere bu kadar itab eylemesinde ve ondan bu derece şikâyet etmesinde hangi ma'nâ ve hikmet bulunur?

Zira bu gibi şikâyet ve itablar, insanın da şu alemde müstakil ve kendi basma bir tasarrufa sahib olduğuna bir alamet olduğunu gösterir?.

Hususan insanlar arasında cereyan eden muhavere tarzında olması da, beşerin kelamı olduğuna alamettir?

Ve bahusus şunun gibi bir kelamın arkasında bir insanın timsaline işaret var?

Hele hele bilhassa Kur'anın böylesi tasvir ve temsillere el atması, hakikati olduğu gibi izhar eylemekten âciz olduğunu göstermektedir?

Ve bahusus getirilen temsiller, âdî ve basit olmalarından, mütekellimin zihin inhisarlığını, darlığını gösterir? Ve billhassa böyle hakir şeyler ve âdî işlerden temsiller getirilmesi ise, mütekellimin hafifliğinin alametidir.?

Hem hususan o gibi temsillerin getirilmesine mecburiyet olmadığı ve onun terki daha evlâ olduğu halde, (musırrane) o temsillerin getirilmiş olması; ve bahusus temsil ile bahsi yapılan o şeylerden ehl-i izzetin haya eylediği şeyler olduğu halde; ve lasiyyema onları bahse medar eden ve temsillerini getiren kimse, eğer azamet ve celal sahibi ise?!.

İşte Kur'an-ı Hakîm, baştan sona kadar şu müteselsil suallerin hedmi için: اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى diyerek, tek bir darbe ile cevaplıyarak yıkıp geçmiştir. Evet, çünkü eşyanın melekûtiyet cihetleri azamet ve celalin taallukuna münafî olmadığı için; elbetteki zâhirî hasaset ve hakaretlerinden onları terketmez, ihmal etmez. Zira ki ulûhiyet öylesi bir taalluku, alakalanmayı iktiza eyler. Öyle ise, insanlar arasında hakir ve aşağı sayılan ma’nâ ve mefhûm için, elbette hakir gibi görünen şeylerle misâller verilecektir. Zira mütekellim olan Zat-ı Hak Teala'nın hikmeti sırr-ı belâgatle birlikte, bunu böyle iktiza eder. Hem terbiye ve irşâdın sırrına muvafık olarak, âdî gibi görünen temsilatın zikreylenmesi yerince olduğundan; inâyet-i İlahiye, tenezzülat-ı İlahiye ile beraber iktiza eylerler ki; hakikatları temsillerle tasvir etsinler.. Ve buna göre, Rububiyet-i İlahiye, terbiyenin iktizasıyla beşerin birbirleriyle konuştukları tarz gibi bir muhavere üslûbunu ihtiyar edecektir.. Ve binnetice: Rububiyet-i İlahiyenin nizam-ı âlem ile olan tasarruf ve münasebetinin muktezaları itibarıyla, beşerle olan konuşmasında elbette beşer lisânı ile olması zarurî olacaktır.

Velhasıl: Cenab-ı Hak Teâla, vaktaki, hikmeti iktizasıyla insanda bir cüz-ü ihtiyarî bıraktı, tevdi' eyledi... Ve o cüz-ü ihtiyarîyi fiiller alemine masdar kıldı. Elbette o fiiller aleminin düzen ve nizamı için kelamını (yani, Kur'an ve sair semavî kitaplar vasıtasıyla) insanlara gönderecek ve göndermiştir.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ cümlesinin nazmı da şöyledir: Madem bundan evvelki cümlede müddeayı dile getirmiş, bu cümle ilede, o

müddeanın delilinin yoluna işaret eylemiştir. Bunun yanında etrafdaki evham ve vesveseleri de defetme vechine de remz ve îmada bulunmuştur. Yani: İman nazarıyla eşyaya bakan ve Allahû Tealâ canibinden ve Kudreti cihetinden nazar eyliyen kimse; elbette onun Hikmetini, İnâyetini ve Rububiyetini göz önünde bulunduracak ve katiyyen bilecektir ki; Allah û Zülcelal'in Kur'anında zikreylediği ve (hakikatları tefhim için) getirmiş olduğu şu temsilât, hak ve mahz-ı hikmet ve ayn-ı belagattırlar diyecektir.

Amma kendi nefsinin aşağılık haleti canibinden ve mümkünatın kendi vaziyetleri cihetinden nazar edip düşünenleri ise, hiç şüphesizdir ki; evhamlar onları havalandırıp, (tehlike ve mehlekelere) doğru uçurup götürecektir.

İmanlı nazar sahibi ile, nefsin hevasına kapılmış kimsenin meselleri şöyle iki şahsın misâline benzer ki; alt taraftan doğru başlayıp yukarıya doğru çıkıyorlar, gelen su kanallarını ve suların evsafını (tatlılık ve acılık vasıflarını) kontrol için gidiyorlar. Bu iki şahıstan birisi çıkıyor, pınarın başını, kaynağını buluyor, gidip suyunu tadıyor ve anlıyor ki; suyun tamamı tatlı sudur. İşte bu adam, akan suların menba'ını bulup, içip tattıktan sonra, aynı o pınardan teşaûb etmiş, ayrılmış cetvellerin teferruatından olan parçalara rastladığında, zaif bir emare ile dahi olsa, düşünür ve anlar ki; o da aynı tatlı sudur. Onun bu halinde evhamların en kuvvetlisi dahi onu şaşırtmaya gücü yetmiyor.

Amma ikinci adam ise, pınarın başını bulmak, suların kaynağını görmek için; aşağıdan yukarıya değil, yukarıdan aşağıya doğru inmeye başlıyor; teferruatların canibinden suları kontrol etmeye çalışıyor. O vaziyette pınarın başını ve menba'ını göremediği için pınardan ayrılan cetvellerin tek tek her birisinden akan her bir parça suyun, kat'î delil ile tatlı olduğunu öğrenmeye ve bilmeye İhtiyaç duyuyor. Bu vaziyette en edna bir vehim dahi onu şübhelerin içine yuvarlandırmaya yetiyor.

İkinci bir misâl: İki şahsın ortasında bir ayine vardır. Bu iki şahıstan birisi, o ayinenin şeffaf yüzüne, diğeri de onun renkli yüzüne bakıyor gibidirler.

Velhasıl: Sanat-ı İlahiyeye bakıldığında, Cenab-ı Hak Tealâ canibinden bakarak; O'nun inâyetini, Rububiyetini birlikte

mülahazaya almak ve nazar eylemek gerek. Bu nazar ise, ancak imanın nuru ile olabilir. Böylesi bir nazara, evhamların en kavileri dahi örümcek ağı gibi de olamaz ve bir kıymet ifade etmezler. Amma eğer masnu'ât-ı İlahiyeye mümkünât cihetinden bakıp, müşteri nazarı ile ve kendi cüz'î fikri ile nazar ederse, zaif ve sönük evhamlar dahi onun gözünde kuvvetli görünüp, hakikati perdeleyip göstermez. Nasılki bir sineğin kanadı göze perde olduğu zaman, koskoca Cûdî dağını bile görmesine mâni' olur.

Amma وَ اَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهَذَا مَثَلاً cümlesinin nazmı ise şöyledir: Vakta ki Kur'an, üstteki cümlede temsilatın üslûbündaki hikmeti anlama yolunu gösterdi, ki o da Vacib-ül Vücûd Hak Teâlanın canibinden nûr-u iman ile eşyaya nazar eylemektir. Bu cümlede ise, karşı tarafta, evham ve şüphelerin içinde çırpınma menşeinin yolunu beyan eylemiştir. Yani: Küfrün karanlığıyla kendi nefsi tarafından baktığında ona herşeyi karanlıklı tasvir ettirdiği gibi; kalbinin maraziyle de en hafif bir vehm dahi ağırlık vermekte ve daha sonra hak yoldan sapmakta, saptırmaktadır. Bu bedbaht hale giriftarlığın ötesinde de tereddütler geçirmeye başlar ve kendi kendine istifhamlı suallere şûrû' eyler. Nihâyet -Eliyazübillah- inkâra kalkışır.İşte Kur'an-ı Hakîm bu makamda onların inkârlı istifhamlarına işaret ederek, îcazlı bir tarzda ve kinaye tarîki ile, zâhir nazara göre sabık cümleye mutabık gelen لاَ يَعْلَمُونَ ye bedel مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهذَا مَثَلاً kavlini irad buyurmuştur. Zira, önceki cümlede فَيَقُولُونَ kelamı olduğu için, zâhirde buna uygun olanı لاَ يَعْلَمُونَ gibi bir şey idi. Lâkin Kur'an-ı Hakîm مَاذَا اَرَادَ اللهُ dedi.

Amma يُضِلّ بِهِ كَثِيرًا وَ يَهْدِى بِهِ كَثِيرًا cümlesinin nazm ve diziliş vaziyeti ise; muarızların istifhamlarının suretine bir cevap olduğu için, bu cümlenin son derece îcazlılığından dolayı, gaye ve âkibet ille-i gaiyye menzilesine inmiştir. Güya ki muarızlar soruyor, diyorlar ki: Bu ne için böyle olmuş? Ve neden Kur'anın i'cazı bedihî bir tarzda zâhir olmamış? Ve ne için Kur'an'ın Kelamullah olduğu zarurî olarak hemen bilinmiyor? Ve ne için getirmiş olduğu benzeri misâller sebebiyle evhamlara ma'rez ve hedef olmuştur?!

İşte bütün bu suallere Kur'an-ı Hakîm: يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَ يَهْدِى بِهِ كَثِيرًا kavliyle cevap vermiştir. Yani: Kim ki onda nur-u imanla tefekkür eylerse, onun nuru parlayacak ve parlasın, ziyadeleşsin..Ve kim ki onu küfrün zulmeti ve tenkidi ile tefekküre alırsa, zulmeti daha da artacak ve artsın. Hem bunun böyle olmasının sebebi ise; nazarî bırakılıp, bedihî olmaması hikmetidir. Hem tâ ki bununla; safî ve ulvî ruhlar, bulanık ve süflî ruhlardan tefrik edilsin. Hem tâ ki, bununla; yüksek istidatların neşv ü nema ile, habis isti'datlardan temyiz edilsin. Ve keza tâ ki, bununla sahih ve sağlam fıtratlar mücahede ve içtihad ile; tefessüh etmiş bozuk fıtratlardan temayüz edip ayrılmak içindir. Bu ise, beşer imtihanının istilzam eylediği hal ve keyfiyet içindir. O dahi ibtila ve imtihanın sırrı böyle iktiza eylediği içindir. Bu dahi teklifin sırrı olan beşerin tekmili ile, onun saadetine giden yolun böyle istilzam ettiği içindir. Demekki; tenzil burada îcazlı cevab vermeyi -bu hikmetler için- ihtiyar eylediği anlaşılmaktadır.

[s64] Eğer desen: "Teklif, beşer'in saadetini temin etmek içindir" demiştin. Halbuki bakıyoruz; teklif, ekseriyetin şekavete düşmesine sebeb olmaktadır. Eğer şu teklif hadisesi olmamış olsaydı, beşeriyet aleminde cereyan eden şu tefavütler (çeşitli mertebe ve derecelerdeki değişiklikler) bu dereceye varamıyacaktı..?

Cevaben sana denilir: Cenab-ı Hak Teâla, vaktaki insanın cüz-ü ihtiyarîsine teklifi teklif eylediği gibi; bu teklifi dahi beşerin ruhunda

vedia bırakılan gayr-ı mahsur istidat tohumlarını sulayarak yeşerilmesine sebep kılmıştır.

Eğer teklif hadisesi olmamış olsaydı; o istidat çekirdekleri, tohum ve daneleri kuru bir halde kalarak bozulup gidecekti. İşte bu hale göre; eğer sen nafiz bir nazarla beşerin ahvalinde bir teemmül edebilsen, göreceksin ki; ruhun bütün manevî terakkileri ve vicdanların umum ilahî tekemmülleri ve aklın tam olgunlaşması ve keza, akılların içinde hayrete düştüğü fikir terakkîlerinin semere verdiği hal ve vaziyetleri, tamamen teklif ile meydana gelmiş olduğunu göreceksin.. Ve bütün bu tekemmül ve terakkiler dahi ancak Peygamberlerin bi'seti ve gönderilmeleriyle beşer ikaz edilip neşv ü nemaya hazırlatılmış ve Şeriatlarıyla aşılanmış, sonra semavî dinlerden ilham alarak gelişmişlerdir.

İşte eğer bunlar, (İlahî teklif, bi'set-i enbiya ve getirdikleri şeriatlar) olmamış olsaydı; kat'iyyen şu insan, bir hayvan olarak kalacak ve bütün bu vicdanî kemalat ve o ahlakî mehasin hiçliğe düşüp ademe gidecekti. Lâkin beşerin az bir kısmı da olsa, kendi ihtiyarlarıyla ilahî teklifi kabul ile karşılamaları neticesinde; şahsî saadetler, mutluluklar kazandıkları gibi; nev'i olan beşerin saadetine de sebeb olmuşlardır. Amma beşerin kemiyet itibarıyla ekseriyeti her ne kadar kalbleriyle küfre girmiş oldularsa da ve bunda kendi ihtiyarlarıyla saplanıp kalmışlarsa da; lâkin kâfirin her bir hali kâfir olmadığı gibi, bütün sıfat ve ahlakları da koyu bir küfür içinde olmadığından; bi'set-i Enbiya sebebiyle, vicdanî hissiyatları îkaz edilmiş, ahlakî seciyeleri de Peygamberlik müessesesi vasıtasıyla -kısmende olsa- uyandırılmış; ve Enbiyanın getirmiş oldukları şeriatlarını birbirlerinden işitmiş; ve peygamberlerin iz ve eserlerini, ahvallerini birbirinden duyarak bir derece tanımış olmaları ile; teklifin bazı nev'ilerini -böylece ıztırarî bir tarzda da olsa- bir cihette kabul etmişlerdir denilebilir.

[s65] Eğer desen: Ekseriyetin şekaveti yanında, az bir kısmın saadeti, nasıl nev'in de saadete mazhariyeti hasıl olmuş sayılsın da, şeriatın gelmesi rahmet olmuştur denilsin.? Halbuki nev'in saadeti ise, o nev'in tamamına veya ekserisine baktığı zaman saadet olabilir.?

Cevaben sana denilir: Senin yüz yumurtan bulunsa ve bunları bir kuşun altına koyarak kuluçkaya yatırsan; o yüz yumurtadan yirmisi civciv çıksa, sekseni de bozulsa, acaba demiyecekmisin ki; Şu kuş nev'i bu muamele ile tekemmül eyledi?!. Evet çünki, yirmi kuşun hayata geçmesi, bin yumurtaya bedeldir. Veyahut senin yüz dane çekirdeğin bulunsa, bunları sen toprak altına verip sulasan; o yüz çekirdekten yirmisi mükemmel ağaç olsalar, sekseni de tefessüh edip çürüse; demiyecek misin ki, bunlara su vermek, ağaç nev'ine saadet oldu.

Veyahut, bir madenin bulunsa; ateşi ona musallat etsen; o madenin beşten biri safîleşerek altun olsa, geri kalanı da kömür ve duman olsa; acaba o ateşi ona vermek, o madenin sebeb-i kemali ve saadeti olmıyacak mıdır.?

İşte bu misâllere kıyasen: Hissiyat-ı âliyenin neşvi ve yüce ahlakın nümüvvü ancak mücahede iledir. Eşyanın tekemmülü ise, ancak zıdlarının karşılaşması ve sıkıştırmasiyledir. Aya görmez misin ki; bir hükümet, cihad yaptığı zaman, askerinde, milletinde cesaret hasleti uyanır, nemalanır. Cihadı terk ettiğinde ise, cesaret ve fedakârlık seciyesi söner, müntafî olur. Ve buna göre sen düşün!...

Amma وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ cümlesinin nazm ve dizilişi ise şudur ki; Vaktâ ki Kur'an يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا de bir ibham bıraktı, (Yani: "Onunla bir çokları dalalete gidiyor" ifadesiyle, kimlerin, nasıl ve ne için bir dalalete gideceklerini tayin etmedi, belirsiz bıraktı) Sâmi'in zihni intibaha gelerek, korka korka şunu istifsar edip dedi ki: "O dâllîn güruhu kimlerdir?. Ve dalaletlerine sebeb olan şey nedir?. Hem Kur'anın nurundan, ziyasından nasıl zulmet gelebilir?"

Kur'an-ı Hakîm cevaben dedi ki: Onlar fasıklardır. İdlal de fısklarının cezasıdır. Hem fısk ile ve onun vasıtasıyla nur, tersine döner; fasıka ateş, ziya dahi ona zulmet kesilir. Görmez misin ki güneşin ziyası; maddesi kazûratlı olan şeyleri nasıl kokuşturur, müteaffin kılar.

Amma: اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ يَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللّٰهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ kavliyle; fasıkları böyle detaylı evsaflarıyla tavsif eylemesinin vech-i hikmetine gelince; bu âyet, fıskı keşf ile şerhedip üstünden perdeyi kaldırıp açıklamıştır. Zira fısk, haktan rûcû' edip dönmekliktir ve haddi de tecavüzdür. Hem sağlam ve koruyucu kabuk içinden hurûc edip çıkmadır. Keza fısk, "Akliyye, Gazabiyye ve Şeheviyye" kuvvelerinde ifrat ve tefriti harekete geçiren bir âmildir. İfrat ve tefrit ise, fıtratta mevcûd İlahî ahdler gibi olan delaile karşı isyan ettirmeye sebebtir.. Ve keza kalbî hayatın marazla hastalanmasına iki vesiledirler. İşte bunlara, âyette fıskın ilk sıfatı olarak işaret edilmiştir.. Ve keza, fıskın mezkûr "üç kuvveler"de harekete geçirdiği ifrat ve tefrit ise içtimaî hayata karşı isyanın ve aynı zamanda içtimaî hayatın rabıtalarını ve içtimaî kanunlarını parçalamaya iki tahrikçi amildir. İşte âyette buna "fıskın ikinci sıfatı" diye işaret edilmiştir. Hem yine fıskın tahrik eylediği ifrat ve tefrit; yeryüzü nizamı fesada, bozulmaya varacak kadar bozgunculuk ve ihtilallere sebebtir. İşte, buna da âyette "fıskın üçüncü sıfatı" olarak işaret edilmiştir.

Evet fasık olan şahıs, kuvve-i akliyenin tecavüzü ile itidal sınırından çıktığı için, akaid rabıtasını kırıp bozduğu gibi; koruyucu kabuğu olan ebedî hayatı da kırıp parçalar. Keza, kuvve-i gazabiyenin tecavüzü ile; hayat-ı içtimaiyeyi muhafaza eden nizam ve ahengin kışrını, çerçevesini de parçalar. Hem kuvve-i behimiyyenin tecavüzü ile heva-yı nefse ittiba ile kalbinden, kendi cinsine karşı olan şefkat duygusu dahi zail olur gider. Aynı zamanda, saplanmış olduğu bataklığa sair insanları da ifsad ederek, ona takılıp girmesine vesile olmuş olarak; insan nev'inin zararlara uğramasına ve dünya nizamının fesadına dolayısiyle sebep olmuş olur.

اُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ Cümlesinin nazm ve irtibatı ise; vaktaki Kur'an, fasıkın cinâyetlerini zikreyliyerek onunla terhib

eyledi. Bu terhib ve korkutmayı da, fıskın netice ve cezası olan büyük hasaret ile tehdid ederek te'kid eylemiştir tâ ki, bu terhib te'sirli olmuş olsun.Yani: هُمُ الْخَاسِرُونَ ile şöyle dedi: "Onlar ki dünyayı satın alma yolunda, Ahireti satanlar ve Hûda'yı hevaya değişenler, elbetteki büyük hasaret etmişlerdir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-1

Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...

Şimdi de cümle cümle âyet heyetinin nazmına geçiyoruz.

İşte bilmiş ol ki: Kur'an âyetleri ve âyetlerin cümleleri ve cümlelerin heyetleri ve vaziyetleri, saatin milleri gibidirler ki, bu miller saniye, dakika ve saatları sayarlar. Mesela saniyeyi sayan şu mil, bir şeyi (yani saniyenin devrini) her isbat ve tesbit ettikçe; öbürü de, yani dakikayı sayan mil dahi, kendi derece ve miktarıyla bunu te'yid etmektedir. Saati sayan mil dahi, kendi nisbeti derecesiyle buna yardım etmektedir. Ve keza bu millerden birisi herhangi bir hareket bir depreniş yapmak istediğinde öbür mil, hemen buna yardımcı olmaktadır. Öyle ki şu vaziyet, aşağıdaki beytin mealini hatırlatır gibi oluyor:

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَ حُسْنُكَ وَاحِدٌ وَ كُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

Evet, âyetlerin birbirine ve cümlelerinin ve cümlelerdeki heyetlerinin yekdiğerlerine karşı vaziyeti de, üstteki saat misâline ve beytteki ma’nâya aynen uymaktadır. Ve işte bu sırra binaendir ki: Kur'an'in selasetinin, derece ve mertebesinin ulviyyeti ve nakşının inceliği i'caz mertebesine çıkmıştır.

Amma اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا cümlesi heyetlerine gelince, bilmiş ol ki: Cümlenin başındaki "inne" tahkik için olup

tereddüt ve inkârı red etmekdir. Öyle ise, tahkik ma’nâsı ile bu اِنَّ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا üstte geçen (lasiyyema)ların (Yani: Bir iki sahife kadar üstte cümlesinin tefsir ve izahı sadedinde "hususan, ve bilhassa, ve hususiyle" ile ifade edilmiş kısmın) tekrarlandığı vecih üzere, müteselsil olan tereddüd ve istifhamlara işaret etmektedir.

الله Lafz-ı celâli ise; yine az üstte geçmiş, yanlış ve hata bir tarzda uygulanmış olan hatalı kıyasa düşmemek için zihni ikaz etmek içindir.

Amma لاَ يَتْرُكُ ye tercihan لاَ يَسْتَحْيِى yi getirmesi; inkıbaz-ı nefisten ibaret olan haya, (utanmaklık) Cenab-ı Hak hakkında muhal olduğu halde, muhal bir şeyi nefyetmekte de bir faide olmadığına göre; her halde hikmet ve belagat ve benzeri sebeblerden dolayı, temsilin güzelliğinin iktizasına işarettir. Öyle ise, temsil ve meseli terketmek için haya'dan, utanmaktan başka bir illet bulunmamaktadır. Haya ise, Hak Teâla hakkında muhaldir. O halde temsili terk etmek için hiç bir sebeb yoktur. İşte âyet, böylece muarızları en şiddetli, amma aynı zamanda en latif bir ilzam ile susturmuştur.

Ve keza, لاَ يَسْتَحْيِى lafzı, sohbetin müşakelet, benzerliği dolayısıyla (yani Allah'ın kelamındaki muhavere tarzını insanların arasında yapılan sohbete benzeterek,) şu gelen ahmakane sözlerine de remizdir, ki demişler: "Muhammed'in Rabbi, insanlar arasında şu tahkirle karşılanan mahlukların temsilini getirtmekten hiç haya etmiyor mu?"

Amma makama daha münasib gibi görünen مِنَ الْمَثَلِ الْحَقِيرِ ye bedel, "Şu hakir, aşağı şeylerin temsilini getirmesine bedel اَنْ يَضْرِبَ yi getirmesinde latif bir üslûba işaret içindir

Şöyle ki: Temsil, tasdik ve isbat için mührün basılması, ya da kıymet ve itibarlık için sikkenin darbedilmesi gibi bir şeydir. Ve bu işaretle evhamı tardetmek üzere, temsilin hadd-i zatında güzel bir şey olduğuna remizdir. Aynı zamanda o işaret içinde bir işaret daha veriyor ki; temsil, istihsan edilmiş, beğenilerek kabul görmüş meşhur ve güzel bir (belagat) yoludur. Zira darb-ı meseller, insanlar arasında yerleşmiş, ma'rûf kaidelerden olmuştur.

Yine, en vecîzi olan ضَرَبَ ye tercihen اَنْ يَضْرِبَ yi getirmesi îmadır ki; itirazın menşei ve kaynağı; sadece temsil olarak getirilen şeyin zahiren hasisliği, basitliğidir. Zira اَنْ يَضْرِبَ nin kelime yapısı itibariyle bağımsızlığı olmadığı için, (yani, kelime olarak belli ve muayyen bir şey'i ifade etmediği için istiklaliyeti yoktur.) Sanki bu kelime latif ve nâzik bir şey olup; maksûd olan şey ona uğrayıp üzerinden geçerek mef’ule (yapılmış fiil ve şeye) gider. Lâkin ضَرَبَ kelimesi ise, bağımsızlığı, yani muayyen bir ma’nâyı ifade eden istiklaliyete sahib olduğu için, güya ki kesif ve katı bir şeydir de, kasd ve garazın önünü kesiyor ve kendisine çekmek için onu durduruyor.

Amma مَثَلاً ise, hissedileni; yani görünüp tutulabilen şeyi bir ma'kul ile ve mevhumu bir muhakkak ile ve gâibdekini hazırdaki ile tasvir eden temsilin hasiyet ve karekterine ima etmek içindir. Bundan da vehimlerin redd ve tardına bakan bir ima vardır. Hem مَثَلاً nin tenvinli tenkiri ise; Medar-ı nazar olan şey, temsilin zatı ve kendisi olduğuna remizdir. Amma temsilin sıfatları ise, makamın tabiatına ve temsil ile gösterilenin haline göre mahmul kılınmıştır.

Amma مَا بَعُوضَةً deki مَا da olan umumîleştirme vaziyeti ise; kaidenin ta'mimine, yani umuma teşmil edilmiş olmasına işarettir. Yani tâ ki, Kur'anca verilmiş olan cevap, sadece itiraz eyledikleri noktaya has kalmış olmasın. Ve tâ ki, temsil ile gösterilen

şey, hangi ma’nânın suretini iktiza eyliyorsa, belagat dahi onu istihsân etsin, ters düşmesin!.

Amma بَعُوضَةً ile tahsis edilmiş olması, yani sadece "Baûda" yi (sivrisineği) hâs tarzda zikretmesi ise, bulegaların onu temsil için çokça istimal etmelerine işarettir. İşte misâl için: "Sivrisinekten daha zaiftir." **(1)** ve sivrisinekten daha şiddetli inada sahiptir. Ve "sivrisineğin beynini bana teklif eyledi." Ve "Sivrisineğin beyninden daha çok ender ve nazlıdır." Ve "Sivrisinek hurma ağacına dedi ki: "Beni tut uçacağım." Ve hadisde: "Dünya Allah'ın indinde sivrisinek kadar kıymeti yoktur." **(2)** Ve daha buna göre kıyas eyle! Ayrıca şu sivrisinek temsilinin işaretinde; mu'terizlerin vehimleri ne kadar zaif ve çürük olduğuna da remz vardır.

Amma مَا فَوْقَهَا ile gösterilen ma’nâ ise; "Küçüklükte ondan daha geri.." Veyahut tersiyle: "Küçüklükte ondan üstün", yani daha küçük demektir. Lâkin belâgatin verdiği kıymet ve değerde ise, daha üst ve fevki olanlar, ya da küçüklükte dahi, daha üst olanı demektir. Demek ki مَا فَوْقَهَا küçük olanlar belagatça daha garib, hilkatça daha acîb olduğuna işarettir.

İşte ey aziz! Âyetin cümlelerinin şu gördüğün heyetleri, ipek ipliğin tek-tek telleri gibi iken, içtima' edip birleşmeleri halinde, harika ve güzel bir nakşı izhar eylediğini gör!

---

(1): Cemheret-ül Emsal, Askerî 2/ 30 ve 2/ 33 –Mütercim-

(2): Bu hadisin bir çok mehazları için bak: R.N.Kaynaklan 2. baskı s: 400, sıra no:73 -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-2

Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...

Amma

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَ اَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهَذَا مَثَلاً

cümlesi heyetlerine gelince, bilmiş ol ki; cümlenin başındaki "fa" tefri' içindir. (Yani: Şu'belendirme, dallandırma içindir.) Tefri' ise, şu cümlenin iki şıklı ma’nâyı netice verdiğine zımnî bir delildir. Yani âyet: "Cenab-ı Mütekellim-i Ezelî temsili, darb-ı meseli terketmez. Çünki kelamın belagatı onu öyle ister ve iktiza eyler." Kim ki insaf ile dikkat eylerse, onun beliğ ve hak ve doğru olduğunu ve şeksiz Allah'ın kelamı bulunduğunu bilecek ve anlayacaktır. Amma inadın gözüyle bakanlar ise, o temsilatın hikmetini bilemeyecekler, anlayamıyacaklar ve tereddüt içerisinde kalacaklardır. Bu tereddüt ve şüphelenmenin neticesinde de inkâr kokan sualler soracaklar. Sonra da inkâra yeltenecekler, daha sonra da onu hakir göreceklerdir. İşte bu vaziyet ise, netice veriyor ki mü'min, -çünki insaflıdır- onun Kelamullah olduğunu tasdik eyler, kâfir ise, -çünki inatçıdır- bunda ne gibi bir faide vardır." diyecektir gibi ma’nâlar ifade eyler.

Ve cümlenin başında gelen اَمَّا ise, hükmü koymada bir şartiyye-i lüzûmiyye olduğundan, işaret veriyor ki; müptedaya haber

(1) lazım ve zarurîdir. Yani فَ müptedasının şanındandır ki, şu اَمَّا gibi bir haberi lüzumlu kılıp getirsin.

Amma اَلْمُوءْمِنِينَ yerine, الَّذِينَ امَنُوا yi irad edip getirmesi, şöyle bir ma’nâya tansis ederek işaret ediyor ki; iman, doğruluk ve objektifliği ile (2) ilmin sebebidir. İlim dahi objektifliği ve rasyonelliği ile imanın sebebidir ve imandır. (Yani: İman ile ilim birbirinin lazımıdır. Buna binaen denilebilir ki: İlim ile biliyor, amma iman etmiyorsa; o ilim , ilim değil cehalettir. Keza bir çeşit iman ediyor, yani inkar etmiyor, fakat ilim ile imanın hakikatinin ma'rifeti yoksa, o vaziyette cahilane ve amiyane bir iman etmiş demektir ve tam ve gerçek bir iman sayılmaz.)

Amma makama en münasib gibi düşen اَنَّهُ الْبَلِيغُ yerine اَنَّهُ الْحَقُّ nün getirilmesi, ehl-i i'tirazın i'tirazlarının neticesine ve en ahirine bir işarettir. Zira onların hedef-i garazları; Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu nefy etmektir. Bu da maksad ve garazlarının en son neticesidir.

Amma اَنَّهُ الْحَقُّ de yapılan hasr ise, işaret eder ki; Kur'anın getirmiş olduğu bu temsiller, ya da benzeri ifade ve beyanları, muarızların zu'umları hilafına hiç bir zaman belagatça ve akl-ı selimce kötü karşılanma şöyle dursun, hep istihsan edilmiş bir makamda bulunduğuna; ve bir şeyin sadece ayıp ve noksanlardan salim olmakla kemali tesbit edilmiş olmadığına işarettir.

Ve مِنْ رَبِّهِمْ de, onların garaz ve maksatlarının hedefi, Kur'an'ın nüzulünü (Yani Allah tarafından inzal edildiğini) inkâr etmek olduğuna işarettir.

Ve amma وَ اَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا deki اَمَّا ise, üstte geçen (yani âyetin önceki kelimelerinin ifadelerinde geçen) ma’nâyı

te'kid etmek ve tahkik eyleyip haklılığını kuvvetlendirmek ve fasledip aydınlatmak içindir.

Ve yine: Daha vecîz olan اَلْكَافِرِينَ ye bedel, اَلَّذِينَ كَفَرُوا yi getirmesi ise, -üst tarafta geçtiği üzere- onların Kur'an'ı inkar etmeleri, küfürden gelip küfre gittiğine îma etmek içindir.

Hem yine üstte geçtiği gibi; zâhir olanı فَلاَ يَعْلَمُونَ iken, ona tercihan فَيَقُولُونَ nin getirilmiş olması ise, îcaz yapmak üzere, kinaye yolunu ihtiyar etmek içindir. Yani küfre girmiş olan şahıs, hakikati tanımıyor, bilmiyor. Hakikate karşı cahilliği de tereddüde müncer olmakta, o da gidip inkâra dayanmakta, bu da sonunda istifham suretiyle istihkara varmaktadır. (Yani; meseleyi, hakikati başit, hakir ve aşağı görerek istifhamlı sualler sorarlar.) Hem yine فَيَقُولُونَ de şöyle bir remiz dahi vardır ki; kâfirler kendileri küfrün dalalet bataklığına saplandıkları gibi, aynı zamanda sözleriyle de başkalarını dalalete sürüklüyorlar.

---

(1): Bir not: Mübteda ile haber şöyle ta'rif edilebilir: Mesela "Ahmet gitti" mübteda olsa, (yani ki, bir meselenin anlatılmasına başlama demektir) onun haberi, yani; tamamlıyanın devamı gelmesi lazımdır, ki o da : "Nereye?" diye mukadder bir sual belirir. Cevabı: "Çarşıya!" denilir. Böylece cümlenin tamamı: "Ahmet gitti çarşıya" olur. -Mütercim-

(2): Bir not: Bu tefsir ve izahı, yine acelelikle tefettun edip tam düşünemiyen merhum Iraklı âlim Tahir Eş-Şûşî'nin -az yukarıda da geçtiği tarzda, burada yine: "Neden فَيَعْلَمُونَ kelimesinin tahlili yapılmamış, herhalde unutulmuş" diye vaki' olan itirazı yersiz olduğu zâhir olmuş oluyor. Çünki فَيَعْلَمُونَ nin zâhir metni verilmeden

ve الّذِينَ اٰمَنُوا deyip ilh. İşaretini koymamakla beraber, ma’nâsını tahlil eylemiş olduğu için, havale yapıldığı aşikârdır. Dolayısıyla bir eksiklik mevzu-u bahis değildir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-3

Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...

Amma

يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَ يَهْدِى بِهِ كَثِيرًا

cümlesinin heyetleri ise, bilki; tertibin sırasına göre, cümlenin ikinci yarısını başa, öne almak iktiza etmekte idi. (Yani cümlenin son yarısı olan وَ يَهْدِى بِهِ كَثِيرًا nı başa almak icab ederdi) fakat vaktaki garaz ve maksad, istifhamcı müterddidlerin ve istihkarcı inkarcıların itirazlarını reddetmektir; o yüzden bu makamda يُضِلُّ tabiri ile başlamak daha ehemmiyetli görülmüştür.

Amma sualin iki münasibi olan (ki فَيَقُولُونَ مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهذَا مَثَلاً Yani: "Allah bu gibi misâl ve temsilleri getirmekle ne istiyor?" sualinin cevabına münasib bulunan) اَلضَلاَلَةَ ve اَلْهِدَايَةَ iken, bunlardan geçip, fiil-i mudari' suretine intikal olan يُضِلُّ ve يَهْدِى ye geçmesindeki ma’nâ ve sebeb, şöyle işaret veriyor ki: Nuzûl-ü Kur'an arttıkça, yani peyderpey ve yeniden yeniye nüzul edip ziyadeleştikçe; kâfir ve münkirlerin küfrü de , zulmet üstüne zulmet yığılmakta ve gittikçe kesafet peyda etmektedir. Nasılki mü'minin imanı da, Kur'andan her yeni nüzuller oldukça nurun ala-nûr tezayûd edip artmaktadır.. Ve

ُ

keza يُضِلّ nun fiil-i müdari'inde -ki hal ve vaziyet itiberiyle istifhamcılara cevap olmakla beraber- iki fırkanın (mü'min ve kâfirin) hallerini beyan etmeye ve bunların sebeb-i hallerini dile getirmeye dair remz vardır.

Amma âyetin bu cümlesinde iki defa كَثِيرًا kelimesinin iradının sebebine gelince; birincisinde kemiyet ve sayı işi vardır. İkincisinde ise, kıymet ve keyfiyet mevzu-u bahistir. Evet, kirâm-ün-nas, insanların kerimleri, faziletlileri sayıca az da olsalar, kıymetçe çokturlar. Demekki cümlenin ikinci yarısında dahi كَثِيرًا ile ibarelendirmesi; Kur'anın varlık ve oluş sırrı beşer için rahmet olduğuna remzetmek içindir, teemmel! (İzahı: Kur'anın Peygambere nüzul etmeye başlamasıyla, insanlarda teklif ve imtihanın mücahedesi başladı. Bu mücahede ile insanların -adedce az da olsa- fıtratlarında olan cevher ve altın madenlerini meydana çıkardı. Eğer bu teklif ve imtihan işi olmamış olsaydı, insanlar işlenmemiş ham madenler halinde kalmış olacaklardı. Demekki Kur'an, beşer için çok çok rahmettir.)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-4

Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür

Amma

وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ

كَثِيرًا cümlesinin keyfiyeti ise, bil ki: Vakta üstteki cümlede كَثِيرًا kelimesini zikreyliyerek, ortalıktaki vesvese, korku, tereddüt ve Kur'anda eksiklik var gibi töhmetleri def'eyledi.

Yani كَثِيرًا kelimesiyle: "Acaba o dâllinler kimlerdir.?" diye olan istifhamı açıklayarak ortaya koydu. Bunun yanında, dalaletin menşei, onların kendi fıskları, bozuklukları olduğunu ve bu bozukluğun sebebi de, kendi kesbleri olduğunu ve sonunda oluşan neticenin kusurluluğu da kendilerine ait olup Kur'andan olmadığını; ve dalaletin halk ve icadı da fiillerinin cezası olduğunu izah ile beyan eylemiş oldu.

Hem sonra şunu da bil ki: Sabık cümlelerin her biri, kendi sabıkının keşşafı olduğu gibi; (Yani her birisi, üstteki cümleleri tazammun eyledikleri ma’nâları keşfedip açtıkları gibi) aynı zamanda ona lahik olacak, yani sonra gelip ona eklenecek cümlelerin de müfessiridirler. Böylece her bir cümle, adeta sabıkının delili, lahikinin de neticesidirler.

Bunun izahı şöyledir ki: Cümlelerin mecmu'unda, ya da bunların her birisinde iki ma’nâ silsilesi bulunmaktadır.

Birinci Silsile: Şöyledir ki; Cenab-ı Allah bu temsilleri getirmekten haya etmez. Zira belagat ve kaideliğin iktizası onları icabettirir, öyle ise onları terketmez, edemez. Çünki o temsillerin getirilişi beliğ bir iş

olup yerincedir. Zira onlarla ifade edilen ma’nâ hak olup, Allah'ın kelamıdır da. İşte mü'min kimseler, bunun böyle olduğunu biliyorlar.

İkinci Ma’nâ Silsilesi: Cenab-ı Hak, münkirlerin iddialarına ehemmiyet verip de temsilleri getirmekten utanmaz. Zira onlar: "O temsillerin terki lazımdır" diyorlarmış... O halde, onlar temsilatın hikmetini bilememektedirler. Çünki onlar: "Bu temsiller'in getirilmesinde ne gibi bir faide vardır." diyorlar.

Hem çünki onlar onu, (Kur'anı veya Kur'andaki temsilleri) inkâr ediyorlar. Zira temsil için getirilen şeyi (sinek gibi mahlukları) hakir görüyorlar. Hem çünkü, onlar bu temsilatı işitmekle dalalete düşüyorlar. Ve onların düştükleri bu dalaletlerine Kur'an da hükmeylemiştir. Hem çünkü onlar kendi koruyucu kabukları içerisinde tefessüh ederek bozulup dışarı atılmışlardır. Hem çünkü onlar, Allah ile yapmış oldukları ahdlerini nakzeylediler. Hem çünkü onlar, hem teşriî hem de tekvini kanunları ile muttasıl olan ahenk ve nizam-ı âlemi kırıp yırtmışlar, yırtıyorlar. Hem çünkü onlar, yeryüzünde carî olan İlahî nizamı bozuyorlar. Öyle ise: Onlar hiç şübhesiz dünyada vicdan ıztırabını, kalb sıkıntısını ve ruh ürküntüsünü çekerek hasaret etmiş kimselerdir. Ahirette de ebedî azab ile ve Allah'ın gazabına uğramakla hasarete düşeceklerdir. İşte sen gel, iki silsilenin selasetinde, akıcılığında bir düşün, teemmül et ve dikkat buyur!**(1)**

---

(1): İşarat-ül-İ'caz'ın 1918 tarihinde tab'edilmiş nüshası kenarının tam burasında Hz.Müellif, kendi mübarek kalemiyle şöyle Arabî bir cümle yazmışlardır: جزاك الله خيرا لقد احسنت فى فَهْمِ السلسلتين و تفهيمها

Yani; Allah sana hayırları mükafat versin ki; şu iki silsilenin anlamasında, anlatmasında pek güzel bir üslup ve bir izah getirmişsin.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-5

Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...

Amma

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ يَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ

cümlesi heyetlerine gelince bilmiş ol ki: Kur'an-ı Hakîm kendi sırr-ı i'cazı ve nazm-ı belagatı içerisinde olarak; bu makamda yaptığı şu tavsifat ile; müteşekkik bulunan fasıkları bu tarzda tavsif eylemesinde, elbette çok latif ve pek yüksek bir münasebet için olabilir. Evet, güya ki Kur'an-ı Hakîm diyor: Kur'an-ı ekber olan kâinatın i'cazını göremeyen fasıklardan uzak değildir ki; nazm-ı Kur'an'ın icazında dahi tereddüd edip cahillik yapsınlar!. Evet onlar, kâinatın nizamını tesadüfi bir şey, semeredar tahavvülatını da rastgele bir abes gördükleri için; ondaki hikmetler, ruhlarının fesadından dolayı, kendilerinden tesettür eyleyip saklandığı gibi; sakîm, hastalıklı fıtratlarıyla da ve bozuk olan tehevvüsleri ile dahi, Kur'anın mu'ciz olan nazmını ve inci gibi dizilişini müşevveş, mukaddematını semeresiz ve neticesiz, meyve ve semerelerini de acı ve tatsız görmüşler ve görüyorlar.

Amma يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ cümlesinde ise, nakz-ı ahdi, yani ahd ve peymanı bozma, ön planda ele alınmıştır. Nakz'ın lügat ma’nâsı: Urganın iplik tellerini birbirinden ayırıp kesmek ve parçalamak olduğu için, bu ma’nâ ise, âlî bir üslûba şöyle işaret

etmektedir ki; güya Allah'ın ahdi, (Allah'a yapılmış,verilmiş söz) nuranî bir halattır, bir urgandır da; o urganın iplik telleri de hikmet, inâyet ve Meişet-i İlahiyye ile örülmüş ve birbirleriyle sarmaş olmuş tarzda; ezelden uzayıp gelmiş, tâ ebedle ittisal edinceye kadar da gidecektir. İşte bu ahd ve peyman-ı İlahî, kâinatta umumî nizam suretinde tecelli etmiş ve o umumî nizamın silsilesinin zincir halkaları mahlukatın nevilerine gönderilmiş, takılmıştır. Fakat o silsilenin en ehemmiyetli tarafı ve kökü nev-i beşere uzatılarak takılmış olduğundan; beşerin ruhunda istidad ve kabiliyetlerin tohumunu miras bırakarak semere vermiştir.. Ve o istidad ve kabiliyet çekirdekleri de, teşri'î emr ile, yani naklî delillerle ta'dil edilmiş olan cüz-i ihtiyarîsi sulanarak çiçekler açmıştır. İşte ahde vefa ise, bu istidadların hikmet-i vaz'ları doğrultusunda sarfedilmeleridir. Amma ahdi nakzatmek ise, bunun hilafı, zıddı ve tefrikidir. (Yani müsbet cihetinden onu ayırıp menfi tarafa çevrilmesidir.)

Mesela: Bazı peygamberlere iman edip, diğer bazılarını tekzib eylemek .. Ve ahkâm-ı İlahiyenin bir kısmını kabul, bir bölümünü de reddetmek.. Ve Kur'anın bazı âyetlerini güzel görüp, bazılarının inkarını yapmak gibi davranışlar.. Evet nakz-ı ahd ise, misâllerde verilmiş olduğu üzere nizamı, nazmı ve intizamı ihlal eylemektir.

Amma وَ يَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ cümlesi tahliline gelince, bilmiş ol ki: Bu cümle-i âyette bahsedilen مَا اَمَرَ اللهُ ise, yani Allah'ın emreylemiş olduğu husus; hem teşri'î emre, hem de tekvinî emre âmm ve şamildir. Bu da fıtrî kanunlarda ve İlahî adetler içerisinde yerleştirilmiş olan emirdir. Yani, fıtrattaki nizam ve muvazenedir. İşte şer’an de onunla (o emirle) bitişmek ve onunla muvassalat içerisinde olmak,yani onunla uyum içinde olmak emredilmişken; kalkıp bunu kırmak ve muvasalayı kesmek ve bozmak ise,sila-ı rahmi kesmek ve mü'minlerin kalpleri biribirinden soğuyup kopmak gibidir.. Ve daha sen bu kıyas üzere sair şeyleri işleyebilirsin.

Buna göre, ahdi nakzetme, yani kat'etme ve koparıp kesme işini tekvinî alemde eğer tatbikini yaparsak, şöyle olabilir: "Ameli ilimden

kat'eylemek., zekadan ilmi kesmek., isti'daddan zekayı koparmak., akıldan ma'rifetullahı kat'eylemek.. kuvvetten sa'y ve gayreti kesmek., cesaretten cihadı koparmak ve hakeza... gibidir. Evet, kuvvetin insana verilmesi, tekvinî bir emr-i manevîdir ki: "Çalış!" demektir. Zekanın verilmesi, "İlmi elde et!" diye emr-i manevîsidir. İlh...

Amma وَ يُفْسِدُونَ فِى اْلاَرْضِ cümlesinin izahı da şöyledir ki; mahiyeti, ruhu fesada ve bozukluğa uğramış ve binnetice fısk ü fücur bataklığına saplanmış kimseler isterler ki; kendileri gibi bataklığa takılmış arkadaşları bulunsun. Tâ ki o dehşetli hal, az da olsa kendilerinden hafiflensin. Nasıl ki bu hususta bazıları tarafından denilmiş ki: *"Beliyyeler umûmileştiği zaman, hoş karşılanır"* ile kendilerini avutur, dururlar.

Hem bir fasıkın kalbine bir ihtilal, tahrib, bozmak, fesad ve karıştırıcılık hissi ve melekesi düştüğü zaman, artık onun kalbindeki kemalat yıkılmağa ve bozulmaya yüz tutmaya başlar. Yüksek düşünceler ve âlî hisler de sukuta ve alçalmaya yönelirler. İşte o zaman öylesi bir şahsın kalbinde hep yıkma, bozma ve kırma meyli doğmaya yüz tutar. Bu halin neticesinde de; artık o şahısta, hep tahrib ve yıkmakta lezzet arama hali hasıl olduğu gibi; fesad, bozma ve ihtilalin içindeki menhus lezzetle tatmin olmaya çalışır.

[s66] Eğer desen: Âyet cümlesinde فِى اْلاَرْضِ lafzıyla işaret edilmiş olan ma’nâsıyla; umum yeryüzüne sirâyetini gösteriyor. Acaba bir fasıkın fesadının, nasıl oluyor da umum yer yüzünde tesirli olabiliyor?

Cevaben sana denilir: Bir şeyde mizan ve intizam varsa, onda her halde muvazene ve ölçülülük bulunacaktır. Hatta *"nizam, muvazenenin üstünde mebnî ve kaimdir"* denilir. Evet, bir makinanın çark ve dolapları arasına basit ve hakir ve değersiz bir şeyin girmesi ve takılmasıyla; makine hissetmese dahi, müteessir olacağı; hem bir mizanın (terazinin) iki kefesinde birer dağ bulunsa, ceviz gibi küçük ve hafif bir şeyin bir tarafına ilave edilmesiyle müteessir olduğu misillü, nizam ve mizan gibi sair şeyler de bunun gibidirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-26-27 : Cumle-6

Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

Amma

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

cümlesi ise, bilki: Burada ibarenin hakkı: هم خاسرون في عدم الهداية به dir. Yani: Onlar fesad ve bozukluk yü-zünden, hidâyette zarar ve hasarete uğradılar. Demek ki أُولَٰئِكَ ile beraber هُمْ lafzı da kullanılması ve هُمْ ile الْخَاسِرُونَ yi tarif etme vaziyeti ve hasaret edenleri itlak eyleyip umumîlikte bırakması, şu gelen bir takım nükteler içindir.

İşte أُولَٰئِكَ nin getirilmesi, hissedilen (bilinen, görülen şey) şeyin hazır bulundurulması içindir. Öyle ise, أُولَٰئِكَ den müstefad olan ihzar, hazıra getirme hali ise, işaret eder ki; dinleyici olan kimse, fasıkların habis ve pis hallerini işittiği zaman, onlara karşı bir hiddet ve kalbinde onlardan nefret duyması gerek.. İşte bu dinleyicimiz nefretini tatmin etmek, öfke ve hiddetini gidermek için, ister ki; hasarette batmış o şahısları kendi hayali önünde hazır bulundursun da, vehîm akibetle burun buruna gelmiş olan hallerini müşahade eylesin.Hem أُولَٰئِكَ deki mahsusiyet (hissedilmişlik) dahi, fasıkların rezil evsafına işarettir ki, bu vasıfları,

(hasarette batma vasfı) o derece kabarmış ve çoğalmış ki; adeta nefret hissinin gözü önünde cisimleşmiş, hatta neredeyse elle tutulur hale gelmiştir. Bu işaretten de, aleyhlerindeki hükmün (hasırlardır diye olan hük-mün) illeti de, giriftar oldukları hasaretin kendisi olduğuna îma etmektedir. (Yani o derece bilerek ve istiyerek bu hasarete girmişlerdir ki, sebeb ve illeti hasaretin kendisi olmuş.)

Keza أُولَٰئِكَ deki bu'diyet, (ha! işte onlar) ile gösterilen uzaklık hali) işaret ediyor ki; o hasır fasıklar, hak yoldan o derece uzaklaşmışlardır ki artık geriye dönemiyecek bir raddeye varmışlardır. Öyle ise, peşimanlık pazarında ve geriye rücu' mesafesinde bulunabilenlerin hilafına olarak; bu haşirler zemm ve tahkire müstehak olmuşlar ve olmaktadırlar.

Hem cümledeki هُمْ lafzı ise, hasaretin kendilerine münhasır bulunduğuna ve hatta mü'minlerin dünyevî bazı lezzetler yolunda uğrayabildikleri bir takım hasaretler, onlarınkine nisbeten ve hakikî ma’nâda hasaret olmadığına işarettir. Hem yine ehl-i dünyanın ticaretlerinde ettikleri zarar ve hasaretleri de bunların hasaretlerine göre bir hasaret sayılmamaktadır.

Ve الْخَاسِرُونَ nin ال i Elif-Lamı ise, hakikati tasvir etmeye, ettirmeye işarettir. Yani: Hakikî hasaretin ve hasaret edenlerin ne olduğunu ve nasıl olacağını görmek isteyenler; işte gelsinler bunlara baksınlar.

Hem yine bu "Elif-Lam" ima ediyor ki: Onların mesleği, başka hasaretlerde olduğu gibi çoğu kısmı zarar olup, içinde bazı menfaat yanları bulunan cinsten de değildir. Belki sırf ve hepten hasaret ve ziyandır. Buna göre; burada "Lam-ı tarif ile yapılan tanıtma, hasaretin kemal derecesi, ya da apaçıklığı veya da hakikati olduğu gibi tasvir içindir.

Amma âyetin hasareti mutlak bırakması, (yani hangi iş ve fiilde hasaret etmişler belirtmemesi veya o hasaretin ne olduğunu tayin etmemesi) hitabı olan şu makamın yardımı ile; o hasaretin umum hasaret çeşitleri olduğuna işarettir. Yani ki onlar: Ahdi nakz edip bozduklarından, hasaret etmişlerdir. Sıla-ı rahmi kat' ettikleri için,

hasaret etmişlerdir. Islah ve tamir yerine ifsad edip, fesad çıkarmakla, hasaret etmişlerdir. İman etme yerine küfür ve inkara gittikleri için, hasaret etmişlerdir. Ve şekavetle fısk u fücura inhimak ettikleri için saadet-i ebediyeyi elden kaçırdıkları için, hasaret etmişlerdir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 28 : Yeniden yaratılış

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

•Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)
•Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)
•Ahval-i Beşer üzerine beş mesele (3.Vecih)
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•Tetimme
•Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz
•Cümle 2: Ölüler idiniz
•Cümle 3: Sizi canlandırdık
•Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz
•Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28

Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)

Birinci vecih

Âyetin mecmû-u meali sabık âyetle olan nazımıdır. Buna göre bilesin ki: O âyetlerde Cenab-ı Hak Teâla vaktaki insanları kendine ibadet etmeye; ve kendisine (veya ibadetin hakikatına) iktikad getirmeye davet eyledi. Ve akaid ve ahkâmların delillerine icmalen işaret ederek usûllerini de zikreyledi. Bu âyette ise, gelecek ve bu âyete lahik olup eklenecek "üç lahikalar"la birlikte o usullere bakan ve delilleri içine alan ni'metleri sayarak; o akaid ve ahkâmın delillerini getirmiş, serdeylemiştir. Sonra bu âyette işaret edilmiş olan en büyük ni'metin "Hayat" olduğunu.. Ve bundan sonra gelecek ikinci âyette işaret edilen en büyük ni'metlerden birisi de; semavat ve zeminin tanzim edilmesiyle ancak mümkün olabilen hayatın kemali olan "Beka" olduğunu.. Ve sonra gelen üçüncü âyette ifade edilen büyük nimetlerden birisi de; kâinatın içinde ve bütün mahlukatın üstünde "beşerin tafdili ve tekrimi" (yani insan oğlunun faziletliliği ve kerimliliği) olduğunu., ve sonra dördüncü âyette beyan edilmiş olan en azim nimetlerden birisi de "beşere ilmi ta'lim eylemek" olduğunu hatırlatarak, ibadeti akaid ve ahkâmın delillerini serdeyleyip göz önüne sermiştir. İşte bütün bu nimetler ise, nimetin suretine nazaran "Delil-ül inâyet vel-gâyet" olduğu gibi; ibadetin sebeb ve illetinin de delilleridirler. Evet, akıllarda Cenab-ı Mün'im-i Hakîkinin in'amlarına karşı şükreylemek vâcib; ve nimetlerini inkar ve küfran ise, haram olduğunu hissettiriyor. Lâkin hakikata nazaran olsa; mebde' ve meâd'ın vücûduna (yani dünyaya gönderiliş ve ahirette dirilişin olacağına) bakan, isbat eden "ihtiraî delil'ler kısmından olmuş olur.

Hem yine şu âyet, sabık âyete, baktığı gibi; sabıkın sabıkı olan âyetlerdeki kâfir ve münâfıkların bahislerine de nazar eylemektedir. Yani bu âyetteki istifham-i inkarî-i taaccübî ile, o kâfir ve münâfıkların

rüsvay ve rezilliklerini izhar eyliyerek, başlarına kakıldığına ve onları tehdid ve terhib eylediğine işaret etmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28

Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)

İkinci vechi

Bu âyetin cümleleri birbirleriyle nazımlı ve ahenkli olduğu keyfiyetine gelince, bilmiş ol ki; burada gıybetten hitaba geçip bakan bir iltifat vardır. Evet, sabık âyetler evvela onların (fasıkların) hal ve vaziyetlerinden bahsedip hikaye eyledi. Sonra da doğrudan onlara hitaba geçti. Bu vaziyet ise, belagat ilminde malum olan bir nükte içindir, o nüktede şudur: Bir şahsın mesavîsi, kötülük ve günahları yavaş yavaş ve perderpey zikredildiği zaman, hiddet ve buğz dahi ona karşı gittikçe ziyadeleşir ve öyle bir hale gelirki; eğer o şahıs bir insan ise, mütekellimi; o kusurlu şahsı getirip, karşı karşıya alarak hitap etmeye zorlar. Amma eğer başka birisinin haseneleri, iyilikleri derece derece zikredilirse; bu zat ile şifahen konuşma meyli kuvvetleşir ki, mütekellimi ona müteveccih kılıp, doğrudan hitap eylemeye iltica ettirir.

İşte Kur'an-ı Hakîm Arabın üslûbları üzerine nüzul ettiği için; (ve Arab lisânında mezkûr kaidenin ehemmiyetli mevkii olduğundan) onları muhatabaya alarak كَيْفَ تَكْفُرُونَ deyip iltifatta bulunmuştur, (yani: Sabık âyetlerde, Cenab-ı Hak Teala kullarını ibadete davet için, bahşeylemiş olduğu nimetlerini, in'amlarını yâdedip, yâda getirip, kullarını vicdanlarıyla muhasebeye sevkettikten sonra, onların günah ve kötü hallerine bir dönüverip left-i nazar eylemiş. (Yani, göz ucuyla bakarcasına onlara yönelmiş: "Ey insanlar! Nasıl olurda küfran-ı ni'mette bulunuyorsunuz?" demiştir.)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28

Ahval-i Beşer üzerine beş mesele (3.Vecih)

Üçüncü vechi

Bilmiş ol ki: Burada olan maksad ve gaye ise, iman ve ibadeti, sabık âyetlerde geçen asıllara göre, burhanlarını serdeylemek ve küfrü ve küfran-ı ni'meti reddetmektir. Sonra, bu delil ve burhanların en vazıhı ise, beşer ahvali ve hayat seyrinin silsilesinden istifade edilen delillerdir. Nimetlerin en mükemmeli de, insanoğlunun hayat seyrinin çeşitli silsilelerinin borularında sarkıtılan ve boğumlarında mündemiç bulunan nimetlerdir ki; âyet

وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

diyerek, o boğumlu ve budaklı ve birbirine bağlı ve müretteb borularından ni'met salkımları sarkıtmış olan âcib silsileye işaret etmektedir. Şimdi bizde o ukdelerin halli için "beş mesele" yi temhid ve tesviye edeceğiz.

•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا hakkındadır.

Bilmiş ol ki: İnsan, cesedi itibariyle; alemde münteşir, yayılmış camid zerreler halinde iken, birden görürsün ki; o zerreler mahsûs bir kanun ve muayyen bir nizam ile bir intizamın kanunu altına girer, anasıra dahil olurlar. Sonra bu zerreler, unsurlar aleminde mütesettir, saklı ve sâkit bir halde bulunurlarken, birden görürsün ki; bir kasd ve bir hikmeti îma eder bir tarzda muayyen bir düstûr ve bir intizam ile anasır aleminden çıkarak, mevalid alemine girerler. (Yani kimyevî bir imtizaç ile unsurların birleşimi ve karışımları neticesinde su, buhar ve diğer masnuatı doğuran bir vaziyete girerler.) Sonra bakıyoruz; Mevalid aleminde de bu zerreler müteferrik bir halde sâkin-sâkin durmuşlarken, birden acib bir tarz ile bölükleşerek -mesela- nutfe denilen bir suya dönüşürler. Sonra da, birbirine eklemli ve müteselsil inkılablarla "alaka"ya, sonra "mudga"ya, sonra et ve kemik vaziyetine ve hakeza.., ye tahavvül ederler.

İşte bütün bu inkılablı tavırlar gerçi, her birisi bir evvelki tavra göre daha mükemmeldir. Lâkin yine ölü **(1)** ve cansız sayılırlar.

[s67] Eğer desen: Ölüm, hayatın yok olması, sona ermesidir. Halbuki onlarda (yani, O ölü zerrelerde -Abdülmecid-) hayat yoktur ki, zeval bulup sona ersin?!

Cevaben sana denilir: Burada şimdi, aşağıda gelecek üçüncü ve dördüncü meselelerde ki, ya da alttaki ikinci meselede olan

üçüncü ve dördüncü bölümlerdeki ukdelerin içinde olan hakikatleri kabul ettirmeye zihni hazırlamak için bir mecazı ihtiyar eylemiştir.

---

(1): İhsan Kasım es Salihî'nin tab'ettirdiği son şekil Arabî İşarat-ül İ'caz'ın şurasının dipnotunda: "Lahikına nisbeten ölüdür" ibaresini koymuşsa da, mehazını vermemiştir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

اَحْيَاكُمْ hakkındadır.

Bilmiş ol ki: Hayat, kudret mu'cizelerinin en âcaibi ve en dakikidir. Hem bütün ni'metlerin de en büyüğüdür... Ve keza mebde' ve me'ad (dünyaya geliş ve ahirette yeniden diriliş) hakkındaki umum burhanların en zâhiridir.

Amma hayatın en dakiklik yanı ve gumûzluk ciheti şudur ki: Hayat nevilerinin en aşağı tabakası nebat hayatıdır. Şu nebat hayatınında ilk mertebe ve derecesi, çekirdek ve tohumdaki hayat düğümünün tenebbühü ve uyanışıdır. Çekirdek ve tohumdaki bu tenebbüh de, şiddetli âşikarlığı ve umumiliği ile ve zaman-ı Ademden (A.S.) beri onunla olan ülfetler ile beraber, yine de beşerin ilmi ve hikmeti gözünden mestur ve saklı kalmıştır.

Amma hayatın en büyük bir ni'met olduğu tarafı ise şöyledir: Hayatsız bir cisim, bulunduğu müşahhas ve muayyen mekândan ve ona gelip karışan şeylerden gayrı, hiçbir şeyle münasebeti, tanışması yoktur. Hayatsız bir dağ dahi olsa yetimdir, tek başınadır. Lâkin, mesela "Arı" gibi küçük bir cisim, hayat ona düştüğünde, birden görürsün ki; bütün kâinatla münasebetleri ve enva'larıyla ticaretleri ve alış verişleri başlıyor. Hatta o canlı şeyin, bu vaziyetiyle hakkıdır ki desin: "Mekânım olan içinde yaşadığım kâinat, benim mülküm gibidir." Hususan hayat, hayvanı hayata intikal ile terakki edince, bir görürsün ki; o şey duygularıyla alemlerde cevelan etmeye ve kâinatın etrafında tasarruf eylemeye başlıyor. Öyleki o zihayat, canlı mahlukla enva-i kâinat arasında bir ihtisas, yani birbirlerinin

lisânından anlama, alışveriş ve sevgi hususiyeti hasıl oluyor. Hele hususiyle hayat, insan hayatı tabakasına yükseldiğinde, görürsün ki; o insan, aklının nuru ile (yani aklındaki ilim ve ma'rifetle) âlemlerde cevelan etmeye başlıyor. Evet, insan nasıl aklının ilim ve marifet nuru ile cismanî alem içerisinde tasarruf edebiliyorsa; kalb ve ruhu ile de, ruhanî alemde cevelan edebiliyor. Misâlî alemde de seyran edebilmektedir. Keza insan, o mezkûr alemlere misafir olarak gidebildiği gibi; o âlemler dahi onun ruhunun ayinesinde temessül etmek suretiyle ona misafir olabiliyorlar. İşte böyle bir insan: "Şu alem, Allah'ın lütf ve fazlıyla benim için halk edilmiştir" diyebilir. Böylece, havas ve cihazları inbisat ve inkişaf kaydetmiş öylesi bir insanın hayatı, tenevvu' ile çeşitleşerek; maddî ve manevî, cismanî ve ruhanî hayata da, inbisat ile yayılabilir ki; bu çeşitli olan hayatların her birisi, bir çok hayat tabakalarına müştemil olmuş olabiliyor. Öyle ise, bu mezkûr ma’nâya binaen haktır ki denilsin: Ziya, levn ve renklerin zuhuruna sebeb olduğu gibi; hayat dahi kâffe-i mevcudatın keşşafı ve zuhurlarının sebebidir. Hem yine o hayat, bir zerreyi alır, bir alem gibi kılar, yine o hayattır ki; şu alemin tamamı tek başına bir zihayata, bölünmeden sıkıntısız olarak ihsan edilmiş olmasına vesile olabilir. Fakat nev'-i insanın -azın azı olan- şerli kısmı dışında, milyonlarca âlemlerin yanyana ve beraberce yaşamasına bir mani', bir engel olmadan sıkıntısız hayat sürmesine ve herbirisi "şu alem benimdir" diyebilmesine imkân verilmiştir.

Amma hayatın Sani-i Zülcelale ve keza haşr ve neşre en zahîr delil olduğunun vechi ise; bilmiş olki: Bazı camid zerrelerin bulundukları ilk vaziyetten, bir başka heyet ve tavra -makul bir sebeb tavassut etmeksizin- defaten intikal ve inkılab etmeleri de bir çeşit burhandır. Oysa ki, hakikatların en şereflisi ve en temiz ve nezihi olan hayatın ne mülk, ne de melekût cihetlerinde; ve ne içinde ne de dışında hiçbir vecihle bir hasislik ve bir kir bulunmamakta ve her iki vechi de latif bulunmaktadır. Hatta bir hayvanın zâhirce hasis ve cüz'î olan hayatı dahi âlidir, yücedir.

(Güzel bir tedkikdir -Müellif-)

İşte bu sırdandır ki; yed-i kudret ile hayat arasına herhangi zâhirî bir sebep girmediğinden; kudret elinin bizzat hayat ile mübaşereti

izzet-i kudrete münafî gelmiyor. Bununla beraber, zâhirî olan sebebler -üst tarafta geçtiği üzere- oraya vaz'edilip konulmaları ise, kudretin izzeti zâhir nazarda hasis ve napâk gibi görünen şeylerle mübaşeretli görünüp (insanlarca) şaibelenmekten muhafaza edilmesi içindir.

Amma hayatın mebde' ve maada en zâhir delil olduğunun yanı ise: Az üstte işitip duymuş olmanla beraber, burada hülasasını sana anlatalım:

İşte her kim ki şu hayatın gidişatına nazar eder ve nazarı ile üst üste mürettep, tertiplice olan tavırlarından, tâ en basit cisim suretlerine varıncaya kadar ta'kib edebilirse; bu hayat, henüz zerreler âleminde yayılmış, dağılmış eczalar halinde iken, sonra o cüz'ler anasır alemine geçmeleriyle, orada başka suretler giydiklerini görecektir. Sonra, mevalid âlemine geldiklerinde, başka bir tavır ve vaziyet aldıklarını bulacaktır, ve daha sonra, Nutfe vaziyetine geçtiklerine mülakî olacaktır. Sonra Alâkaya ve sonra Mudğaya intikal ettiklerini müşahede edecektir. Sonra, defaten bir inkılâb-ı acib ile başka bir suret giydiklerini görecektir. Ve bütün bu inkılâbların içerisinde de, mutlaka muayyen düsturlara tabi' olan hareketler olduğunu görecek ve bütün bu hareketlerin ortasından göze görünen şey odur ki; herbir zerre mezkûr tavırların başında ve başlangıcında bir hizmet ve bir vazife için ta'yin edilmiş olarak, zihayat bir cesedin münasib yerine gidip, girip vazife görmeye adeta "hazır ol" a getirilmiş vazifedardırlar. İşte insanın zihni, bu vaziyette o zerrelerin bir kasd ile sevkedildiklerini ve bir hikmet ile gönderildiklerini herhalde düşünüp tefettun edecektir. Hem o insanın nazarında "Hayat-ı Saniye" yani öldükten sonra ikinci defa diriltme, bu birinci hayattan çok dereceler daha ehven ve daha kolay ve daha mümkün olduğunu düşünüp anlaşılması müyesser olacak ve bit-tarikkil evla kalbi de bu vaziyetlerle ikna edilmiş olacaktır, işte âyetin فَاَحْيَاكُمْ cümlesinin ifade eylediği şu ma’nâ ise, sanki arkada gelen ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ün delili gibi olup, her ikisi beraber كَيْفَ تَكْفُرُونَ nin كَيْفَ sinden müstefad olan inkârı

reddeylediğinin burhanıdır. Çünkü âyetin başında كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ diyerek "Nasıl Allaha karşı inkâr ile küfre girersinizki!.." dir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ Hakkındadır.

Ey aziz bilmiş ol ki: خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَيَوةَ âyeti delalet ediyor ki; ölüm, sırf bir i'dam ve bir yok olma değildir. Belki hikmetli bir tasarufa mazhar olmaktır, bir yer değiştirmedir. Ve dünyanın mahbesinden, zindanından ruhun serbest bırakılmasıdır. Hem nev-i beşerde işin başından (Hz. Adem'den) tâ şimdiye kadar gelen ve elde edilen sayısızca emareler ve ışıklanan gayr-ı mahdud işaretler ; zihinlere şöyle bir kanaat ve bir hadsi ilka eylemişlerdir ki: İnsan öldükten sonra, bir cihet ile bakidir. Ve bakî kalacaktır.. Ve insandan bakî kalacak olan cihet ve şey ise, Ruhdur. İşte insan ruhunun şu zatî hasiyeti insanoğlunun bir tek ferdinde varlığı tahakkuk eylemiş olsa, bu zâtîliğin vücûdu bütün nevinde de bulunduğuna delildir. Çünkü zatî hasiyetlidir.. Ve işte buradan "mûcibe-i şahsiyye" mûcibe-i külliyeyi müstelzim olur. İşbu vaziyette ölüm, hayat gibi kudretin bir mu'cizesi olmuş olur. Yoksa zâhir nazar da, ölümde hayat şartlarının görünmemesi ile, yokluk olduğunun illeti, delili olamaz.

[s68] Eğer desen: Ölüm, nasıl ve hangi cihetle nimet olabiliyor ki, nimetlerin ipine dizilmiş olsun?

Sana cevaben denilir ki: Ölüm, bir cihetle değil, birkaç cihetle ni'mettir.

Birinci ciheti: Çünkü ölüm, ebedî saadetin mukaddemesi, mebdei-dir. Evet, bir şeydeki güzellik veya çirkinlik hükmü **(1)** o şeyin mukaddimesine, esasına da terettüp eyler. Evet, mesela vâcibin üstünde mütevakkıf olduğu şey de vaciptir.. Ve harama giden ve götüren şey dahi haramdır. Öyle ise, ölüm, saadet-i ebediyyenin mukaddemesi olmakla, elbette saadet ve nimettir.

İkinci ciheti: Çünki ölüm, mutasavvifînden tahkik ehline göre **(2)** şahsın muzır hayvanat ve haşaratla dolu hapishane gibi bir yerden, geniş bir sahraya çıkması gibi necatı, kurtuluşudur.

Üçüncü ciheti: Çünkü ölüm, nev'-i beşer'in nesli ve içtimaî hayatı itibarıyla büyük bir ni'mettir. Eğer ölüm olmasa idi, insan nev'i müdhiş sefâletlere, perişaniyetlere düşmüş olacaktı.

Dördüncü ciheti: Çünki ölüm, bazı şahısların hal ve vaziyetleri itibarıyla matlup bir ni'mettir. Zira insanın acizliği ve zaifliği sebebiyle hayatın tekâlifine ve beliyyelerin tazyikatına ve unsurların -zâhiri- şefkatsizliklerine tahammül edememektedir. Öyle ise ölüm, şahsın kurtuluş kapısıdır.

---

(1): Şu üstteki "güzellik ve çirkinlekteki hüküm" meselesi şöyle izah edilebilir: Mesela cihad, yerine göre farz-ı ayn, farz-ı kifaye veya vaciptir. Öyle ise, her şahs-ı mü'min, malıyla ve gayretiyle ona hazırlık yapması da vaciptir. Hem mesela müskirattan, şarap ve saire içmek haramdır. Öyle ise, içki meclislerine -ihtiyarıyla- gidip oturmak da haramdır. Zira yavaş yavaş harama götürmeye sebep olabilir. Ve daha buna göre, zinanın ön perdeleri olan haram nazar ve benzeri şeyler kıyaslanabilir

(2): Hz. Mevlana Celaleddin-i Rumi (K.S) nin ölümü "Şeb-i Arus", yani "düğün gecesi" addetmesi gibi...

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ hakkındadır.

Ey kardeş! Bilmiş ol ki: اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ âyetinin işareti ve keza ثُمَّ يُحْيِيكُمْ cümlesini takib eyleyen ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ nin remzi ile birlikte Kur'anın icazına bakıldığında; âyetin şu ثُمَّ يُحْيِيكُمْ cümlesi, kabir hayatına îma eylediği gibi, haşir hayatına da delalet etmektedir.

[s69] Eğer desen: Bir insanın cesedi ateşle yakılır, külü de havaya saçılır ve savurulursa, acaba onda nasıl kabir hayatı tasavvur edilebilir?

Cevaben sana denilir: Ehl-i Sünnet vel-Cemaat yanında; bünye, yani maddî cesed ve vucûd hayatın bir şartı değildir. O halde ruhun bazı zerrelerlerle taalluk eylemesi, imkân dahilidir.

[s70] Eğer desen: Kabir azabı nasıl tasavvur edilebilir ki; kabre konulan bir cenazenin göğsü üstüne bir yumurta bırakılır ve günlerce öyle kalırsa, onda en edna bir hareket bir kımıldanma dahi hissedilmeyecekdir. Acaba bu halde, o ölüde hayat ve kabir azabı nasıl olur?

Cevaben sana denilir ki: Alem-i misâlin mevcudiyeti hakkında yerinde, mevkiinde deliller ve burhanlar zikredilmiştir. Hatta o âlemin varlığı İlahiyyûn olan muhakkiklerin indinde kat'îdir, şübhesizdir. İşte varlığı kat'i olan misâl aleminin hassası ve husûsiyyeti; ma'nâlar halindeki ilmî mevcudatı, o alemde cisimler haline getirmek.. Ve araz denilen suret ve kabukları, cevahir vaziyetine.. Ve değişken olan tavır ve halleri sabit şeyler haline tahvil eyleyip değiştirmektir. Ve o aleme şu şehadet aleminden nazır olan gözler ise; sadık rüyalar, keşf-i sadıklar ve şeffaf cisimlerdir ki, bütün bunlar dahi o alemin varlığını telvih ve tasvir etmektedirler. Hem sonra, alem-i berzah ise, bir timsali olan alem-i misâlden hakikatça daha çok sabittir. Berzah aleminin bir gölgesi de rüya alemidir. Rüya aleminin gölgesi de hayal alemidir. Hayal aleminin nazîri, benzeri de ayine gibi şeffaf şeylerdir..

(Münasib bir temsildir -Müellif-)

Şimdi eğer sen bunu böyle anladı isen; rüya aleminde cereyan eden hal ve vaziyetlere bak!. Mesela: Senin yanında uyumuş bir şahsın, sâkin ve sâkit vaziyetinde iken, teemmül eyle ki, yatmış olan o şahıs, kendi aleminde mukatele ve mudarebe ile meşgul olduğu ve yaralar adığı, ya da yılan kendisini sokmuş da teellüm duymakta olduğu bir hal içerisindedir. Senin onunla, uykusu alemine girip konuşabilseydin ve kendisine diyebilse idin k: "Ey arkadaş! Sıkılma ve üzülme ve gazablanma! Zira senin bu halin bir rüyadır. Hakikat değildir." deyip, bin yemin de etseydin; sana inanmayacak ve dönüp sana diyecektir ki: "Yahu! İşte bak, şu elemim beni acıtıyor ve şu yaram beni incitiyor. Hem bak, şu elinde kılınç olan adamı ve bana hücuma geçen şu yılanı görmüyormusun.?."

Evet, uyanık alemde bir omuz ağrısı, ya da bir baş nezlesi gibi ma'nâlar; rüyada yaralayan bir kılınç olarak tecessüm eyler., ve şahsın kalbini inciten hiyanet ma'nâsı, bir yılan suretinde tasavvur ettirilir. Çünki bu da elem, o da elemdir.

İşte ey arkadaş! Sen, Alem-i misâlin gölgesi olan rüyada bu işleri böyle işitip, gördüğün halde; acaba bundan çok dereceler daha sabit ve daha hakikatli ve bizden o nisbette uzakta olan berzah aleminde de vaki olacağına ve olmakta olduğuna tasdikin gelmiyecek midir?!

Amma alem-i Ahiretteki uhrevî hayata nazaran يُحْيِيكُمْ ün ifade ettiği ma’nâsına gelince, bilmiş ol ki: O hayat, bütün hayat alemlerinin netice ve zübdesidir. Eğer alem-i ahiretteki hayat olmazsa, hiçbir hakikat sübût bulup sabitleşmiyecektir. Belki bütün hakikatlar tersine dönecek, mesela: Bütün nimetler, nıkmetlere inkılab edeceklerdir... Ve daha buna göre sen kıyasla! Biz bu meselenin delillerini şu sûrenin (Bakara Sûresi) başındaki وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ âyetinde hülasalı bir surette kayd etmişizdir. (Müracaat!)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : 5.Mesele

5.Mesele

Beşinci Mesele

ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ hakkındadır, ki geçen silsilelerin son ukdesidir.

Bilmiş ol ki: Halık Teala -cellet kudretehu- alem-i kevn ve fesadda bir çok dakik hikmetler için zıdları birbirine mezceylemiş.. Zahirî sebebleri ve vasıtaları da izzetini izhar eylemek için vaz'etmiştir. Böyle olunca da, ilel ve malûlat silsilesi, terettüb eylemiş, tertib ile birbirine bağlanmıştır. Amma sonra, vaktaki haşirde kâinat tasaffî ve temeyyüz eyledi. Yani: Zıdlar birbirinden ayırdedilerek, ayrı ayrı guruplar haline gelmiş oldular.. Ve bunların gurupları ayrı ayrı mevki' ve mekanlara çekildiler; kâinat da zıdların çarpışmasından safileşerek duruldu. İşte o zaman, sebebler ortadan tamamen kalkmış olacaklar. Vasıtalar da iskat ettirilecek, esbab ve vesaitin perdesi düzlenecektir.. Ve işte o zaman kudret-i İlâhiye üzerinde perde olmuş örtü, nikap kaldırılıp açılacak.. Herşey ve herkes Sani'ini görmüş olacak ve hakikî Malikini de tanımış olacaktır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Tetimme

Tetimme

Geçen âyet cümlelerinin nazm ve diziliş vaziyetlerinin hülasaları için bir "Tezyil"

Bilmiş ol ki: Cenab-ı Hak Teâla vaktaki كَيْفَ içindeki istifham-ı ihbarî tariki ile, vaki'deki ihbarlı küfürlerini redd ü inkar eyledi. Hem ondan insanları taaccüb duymaya davet eyledi. Sonra bu davaya delil ve burhan getirmek üzere, şu وَ كُنْتُمْ اَمْوَاتًا nin başındaki "halî vav" ı ta'kib edecek olan halleri göz önüne getirmek suretiyle; yani dört büyük inkılapları göstererek (yani: Nutfe, alaka, mudğa ve lahm-ı cedid inkılaplarını) bunların herhepsi ve herbirisi imanın vucûb ve zaruretine şâhidler olduğunu isbat etmiştir. Sonra bu inkılaplar, herbirisinin arkasında gelen inkılaptaki tavır ve mertebeleri müştemil olarak, ona mukaddeme ve zemin hazırlayıcısı durumundadır. Demekki, birinci inkılabın birinci tavrından, son inkılabın ahir tavrına kadar canlının aslî cesedi daima teceddüd ile tazelenmekte ve bir kabuğu çıkarıp atar, daha ekmelini giyer bir tarzda devam eder, gider. Böylece o canlı, bu libası çıkarır, daha âlâ ve üstün bir sureti giyinir; sonra onu dahi bırakır, yerine daha güzelini telebbüs eyler tarzda ve hakeza, gittikçe gider; tâ en a'lanın en a'lasına ulaşıncaya kadar devam eder gider. Nihâyet en sonunda Saadet-i ebediyyenin takarurr etmesiyle istikrar bulur, durur.. Ve bütün bu tahavvüller, değişimler muayyen bir nizam ve muntazam bir kanun ile cereyan eder. Bundan dolayı âyet, o inkılabların ilkine ve birincisine وَ كُنْتُمْ اَمْوَاتًا kavliyle işaret eylemiştir. İşte bu ilk

inkılab ise, tavırların en âhirinin en son tavırlarını da müştemil bulunurak اَحْيَاكُمْ ün mealini netice vermektedir ki, ikinci inkılaba da delalet eyliyor. Hakaik-ı alemin en acibi olan şu ikinci inkılap ise, ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ün inkılabıyla nihâyetlenen en son tavırları müştemil bulunmaktadır.. Ve şu gelen üçüncü inkılap dahi ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ün inkılabıyla tamamlanan berzahî tavırlarını da müştemildir.. Ve bu inkılab dahi ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ kavliyle hitam bulan dördüncü inkılaba kadarki kabir ve haşir tavırlarını içine almaktadır. İşte acaba, bütün bu inkılabların etvarında dikkatlice düşünen bir kimse, haşrin inkârına nasıl cesaret edebilecektir?!.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Cumle-1

Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz

Şimdi âyet'in cümle cümle heyetlerinin nazmına geçiyoruz;

İşte birinci cümle olan كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا dir. Bundaki كَيْفَ ile edilen istifham, zihinlerini kendi kabahatlarına çevirmek içindir, tâ ki kendileri bizzat kabahatlarını görerek, insafa gelip ikrar etsinler. Hem كَيْفَ kelimesi aynı zamanda halin lazımına, yani yaşanan ve isbatlı delilleri ile silsilenin hal ve tavırlarını inkâr ile yapılan küfrün, inkârın imkansızlığına ve ademine istidlal olduğuna işarettir.

Amma تَكْفُرُونَ deki hitab ise, (yani "nasıl olurda siz, bütün bu delaili inkâr ile küfre girersiniz?" hitabı) -az üstte geçtiği üzere- onlara karşı Hazret-i Allah'ın (c.c.) şiddetli gazab gösterdiğine imâdır.

Ayrıca لاَ تُوءْمِنُونَ demeyip, تَكْفُرُونَ ile ifade etmesi, kâfirlerin şiddetli inadlarına işarettir. Zira onlar, pek çok delillerle isbatı yapılmış olan imanı terk edip, butlanı burhanlarla açığa çıkmış bir küfrü kabul ediyorlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Cumle-2

Cümle 2: Ölüler idiniz

Hem وَ كُنْتُمْ deki "halî vav" **(1)** ise, bir mukadder cümleye işarettir.

Zira âyetin iki cümlesi maziye, diğer ikisi de müstakbeliyedirler. **(2)** Her iki taraf cümleler de, halli âmilin (çalışanın) haline mukarin, hemdem olma kaidesine muvafık düşmemektedir. Öyle ise, mukadder olan cümle şöyle olacaktır. "O halde siz, katiyyetle onu biliyorsunuz!" (yani kat'î biliyorsunuz ki, sizler yok iken, ölü iken o sizi var eyledi.)

[s71] Eğer desen: Kâfirler her ne kadar ölümü ve ilk hayat olan dünya hayatını ve geliş keyfiyetini ve bu hayattan sonra gelen ölümü biliyorlarsa da, lâkin bunların işleyiş fiili Allahtan olduğunu bilmiyorlar.. Ve bundan dolayı, ikinci hayat olan dâr-ı Ahiretteki hayatı ikrar etmiyor ve sonunda Allah'a rücû, dönüş olacağını tasdik etmiyorlar.

Cevaben sana denilir ki: Cehli silip götüren delillerin zuhuru vaktinde, câhili âlim menzilesine çekmek ve ona o makamdan hitab etmek belagattandır. İşte, mademki ilk ölüm halinde (yani dünya hayatına gelmeden önceki ölü gibi tavırlar) ve birinci hayatın tavırlarında yapılan tefekkür, Sani'i ikrar eylemeye sürüklemekte ve o tavırları bilmekle de ikinci hayatın vuku' bulacağına zihni ikna etmek derkârdır. O halde onlar, adeta bu mezkûr silsileyi biliyorlar gibidirler.

Ve كُنْتُمْ deki hitab ise, (ölü halde iken sizler) onlar için, (yani umum herkes ve herşey için) zerreler aleminde dahi bir vücudları ve bir muayyen varlıkları olduğuna işarettir. Yoksa, zerrelerin

kendiliklerinden herhangi bir surette bir araya gelmiş, ittifak etmişler de; Şu muayyen cesedleri, (yani, bir nizam ve bir kanunun ta'yiniyle vücud bulmuş olan şu cesedleri) bir tesadüf neticesinde meydana gelmiş değildir.

Ve جَمَادٍ ya da ذَرَّاتٍ değil, اَمْوَاتًا kelimesini tercih eylemesi, لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا âyetinin mealine ima etmek içindir. Meali: (İnsan, hatırlanan, dillerde dolaşan bir şey değilken....) dir.

---

(1): "Halî vav" bahsi bu kitabın başka yerlerinde de geçti. Onun sarf ilmindeki tarifi şöyle yapılmış: Vav-ı halî, hem ismî cümleye, hem de fiilî cümleye dahil olur. Eğer ismî cümleye dahil olursa, misâli şöyle verilir: جَاءَ زَيْدٌ وَالشَّمْسُ طَالِعَةٌ yani: Zeyd geldi, güneş de doğmak üzeredir. Fiilî cümlenin misâli ise: جَاءَ زَيْدٌ وَ قَدْ طَلَعَتِ وَالشَّمْسُ yani: "Zeyd geldi, güneş ise, çoktan doğmuştur. Merhum Molla Abdülmecid ise, hali vavı: "mabadinin makabline haldir." şeklinde vermiştir. -Mütercim-

(2): Âyetin ilk yarısı olan كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا ne kadar iki cümlesi maziyye, sonra gelen iki cümlesi ise müstakbeliyedir. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Cumle-3

Cümle 3: Sizi canlandırdık

Amma فَاَحْيَاكُمْ cümlesine gelince;

[s72] Eğer desen: Cümlenin başındaki ف takip ve ittisal içindir. (Yani: Ma'nâyı tamamlamak için, bir cümleden sonra gelen cümleyi takip edip bitiştirmek içindir) halbuki ise, zerreler aleminden, belki daha öncesinden başlanıp gelen ve hayat verip diriltinceye kadar olan vaziyetlerde çok çeşitli ve değişik tavırlar araya giriyor., ve uzun mesafeler tavassut eyliyor. O halde şu "fa-i ta'kibiyye" ile, hemen takib ve bitiştirme nasıl olacaktır?!

Sana cevaben denilir: Bu ف "fa" ,Sani'i isbatlayan delilin menşe'ine işaret etmek içindir. O ise, ma'kul bir sebeb'in tavassutu olmaksızın, câmidlik vaziyetinden hayvaniyete, yani hayatdarlığa defaten inkılab eylemesi; zihni Sani'in ikrarına sürükler.. Ve keza, ölülük haletindeki tavırlarda nakışlıklar olup, sabit halde olmadığından; takib ف "fa" sının şe'ni onu hemen takib eylemektir.

Ve صِرْتُمْ اَحْيَاءً ifadesi yerine, اَحْيَاكُمْ ü tercih eylemesi de meseleyi daha sarahata kavuşturmak içindir. Yani ki: "Siz hayattar ve hayat sahibi oldunuz ve olmuşsunuz." Bu ise, elbette Sani'in kudreti olmaksızın böyle olması mümkün değildir. Öyle ise, netice olarak: Hayat veren ve dirilten yalnız Allahtır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Cumle-4

Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz

Amma تَمُوتُونَ ye bedel, (yani "ölüyorsunuz" yerine) ثُمَّ يُمِيتُكُمْ cümlesini getirmesi ise, (o, sonra sizi öldürür) -yukarıda geçtiği üzere -işarettir ki; ölüm kaderin ölçü ve proğramiyle çizilip, kudretin eliyle yapılan azîm bir tasarruftur.

Aya görmezmisin ki; Tabiî, yani fıtrî ömrünü tamamlayıpta, son eceline kadar devam edip giden ve öyle ölenler azın azıdırlar. (Yani, ekseriyetle kazalar, su-i istimallerin neticesinde arızalarla "ecel-i kaza" denilen ölüm ile ölüp, fıtrî ömrünün sonuna ulaşamamaktadırlar.) İşte bundan, zihin hüşyar olabiliyor ve olmalıdır ki; mevt, bir netice-i tabiiye değildir. Öyle ise ölüm, zâhirde cesedin inhilali, dağılması ise de, amma ruhun fenası, ademi asla değildir. Belki ölüm, ruhun serbest, hür ve mutlak kalmasına sebeb olmaktadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-28 : Cumle-5

Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz

Amma ثُمَّ يُحْيِيكُمْ cümlesi başındaki ثُمَّ ise; ölüm ile ahiret, ya da dünya ile ahiret alemi arasına, acaiblerle dolu olan "Berzah" aleminin tavassut ettiğine ve edeceğine işaret eylemektedir.

Amma ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ nün başındaki ثُمَّ ise, (yani, âyetin başından buraya kadar üçüncü ثُمَّ oluyor.) pek büyük, geniş ve pek kalın bir perdenin, araya girdiğine ve gireceğine işarettir. Amma تُرْجَعُونَ ise, o kaim ve büyük perdenin, nikabın sonra ref edilip kalkacağına ve sebeblerin tard edilip kovulacağına, vasıtaların da iskat edileceğine işarettir.

[s73] Eğer desen: Allah'a rücû' etmek ve ona dönmek ise, sanki önceleri ondan kopup gelindiğini iktiza eyliyor. O ise, buradan bazıları Allah ile ittisali tevehhüm etmişler. Bir kısım tasavvuf ehli de; benzetme, müşabehet gibi (zıdd) anlayışlara yeltenmişlerdir?!.

Cevaben sana denilir ki: Dünyada nasılki vucüd ve onun bekası vardır. Ahirette de vücud ve onun bekası olacaktır. Dünyadaki vucud ve hayat, vasıtasız olarak kudretin elinden sudur ediyorsa da, lâkin kevn ve fesad alemi olan dünyadaki beka, tahlil ve terkiblerle, tasarruf ve tahavvüller ile mahfûftur, çevirilidir. Ve hikmetleri üst taraflarlarda zikredilen illet ve sebebler araya giriyor ve bir takım vasıtalar tavassut edebiliyorlar. Lâkin Ahirette ise; vücud olsun, bekası olsun, bütün levazımat ve terkibleriyle beraber, bizzat yed-i

kudretten zâhir ve sadır olmaktadır.. Ve herşey ve herkes, kendi hakikî Maliki ve Sahibini bulacak ve tanıyacaktır. İşte eğer sen bu yapılan (kısacık) izahda teemmül edip düşünebildi isen; rucû'un bir ma’nâsını da anladın demektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 29 : Yedi Kat Sema Bahsi

هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى ٱلاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّيهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِ شَىْءٍ عَلِيمٌ

•Önceki ayetlerle münasebet
•Üç Mesele
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Odur ki yarattı size....
•Cümle 2: Sonra semaya yöneldi
•Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti
•Cümle 4: O herşeyi bilendir

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29

Onceki ayetlerle münasebet

Ey aziz bilmiş ol ki; bu âyetin mecmu'u, yani cümlelerinin yekûn ma’nâsı itibariyle, sabıkı olan önceki âyetle nazm ve irtibatı şudur: Önceki âyette enfüsî delillerle, yani: Beşer hayatının yaradılış tavırları ve safhalarıyla küfür ve küfranın redd ve inkârını işlediği gibi; bu âyette ise, aynı şeyin afakî delillerine işaret edilmiştir. Ve keza, evvelki âyette vucûd ve hayat ni'metine işaret eylediği gibi; bu âyette ise, bakîlik ve devamlılık ni'metine işaret eylemiştir. Keza, önceki âyet, Sani'in Vucüb-ü Vucüd delillerine ve haşrin mukaddeme ve temel esaslarına baktığı gibi; bu âyet ise, meâdın tahkikine, yani rucû' yeri ve mekânı olan ahiret hakikatinin tahkikine ve ona bakan şüphelerin izalesine işaret eylemektedir. Güya münkirler diyorlarmış ki; şu fevkalade büyük olan kıymet ve değer nerede?. Ve bu küçücük olan insan nerede?.. Ve bu küçük ve hakir insana nasıl o derece ehemmiyet ve kıymet verilecek?. Ve Cenab-ı Allah katında insanın ne gibi bir mevki'i ve makamı vardır ki, kıyamet bu insan için kopsun?!.

İşte, Kur'an-ı Hakîm bu âyetlerin (bundan önceki âyet ile beraber bu âyetin) şu işaretleriyle -cevab olarak- ferman etmiştir ki: Evet, insanın yüksek bir kıymeti vardır. Bunun delili de; gökler ve zemin onun istifadesine musahhar edilmiş olmasıdır.. Hem insanın azîm bir ehemmiyeti de vardır. Bunun delili ise; Cenab-ı Hakkın insanı mahlukat için değil, belki mahlukatı insan için yaratmış olmasıdır. Keza insanın, Hâlıkı yanında ehemmiyetli bir mevkii vardır. İşte bunun delili de Allah u Teala, alemi alem için değil, belki onu beşer için yaratmış, beşeri de kendisine kulluk ve ibadet etsin diye halkeylemiştir. Öyle ise, bütün bu emareler, deliller netice veriyor ki; insan hayvanat gibi değil, belki çok müstesna ve mümtaz bir mahluk

olarak yaradılmıştır. O halde insan, ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ nin cevheresine mazhar olmaya layık ve şayestedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29

Uç Mesele

Amma cümlelerinin nazm ve diziliş cihetlerine gelince bilki: Âyetin birinci cümlesindeki جَمِيعًا lafzı.. Ve ikinci cümlesinde ثُمَّ lafzı.. üçüncü cümlesinde سَبْعَ lafzı.. her halde bir tahkiki gerektirmektedir, işte biz de, şu gelen üç mesele için de ona dair az konuşacağız.

•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

[s74] Eğer desen: Bu âyet, yer yüzünde bulunan her şey, beşerin istifadesi için olduğuna delalet ediyor. Peki acaba "Zeyd"in, mesela yerin, dünyanın bütün eczalarının tamamından istifadesi nasıl tasavvur edilebilir?.. ve mesela "Habib"in ve "Ali"nin **(1)** büyük okyanus denizi ortasındaki bir adada bulunan bir dağın dibindeki bir taştan istifadeleri nasıl olacak?. Ve yine, mesela. "Zeyd" in malı, nasıl "Amr" in istifadesi, için olabilir?.. Halbuki âyet, arkadaşları olan diğer âyetlerle beraber "tevzi' olmaksızın her bir ferd için bütünü istifadeye açık olduğuna ve olacağına" işaret ediyorlar.. Hem güneş ve ay ve sair yıldızlar, o dehşetli azametleriyle beraber, nasıl "Zeyd" ve "Amr" için olabilir?. Ve o pek büyük mahluklardaki yaradılış gayesi, nasıl "Zeyd" ve "Amr"ın istifadesi için olabilsin?. Hem nasıl zararlı mahlukat ve muzırr eşya dahi beşerin istifadesi içindir denilebilir? İşte bütün bunlar mübalağa gibi görünüyor. Halbuki Kur'anda mücazefe yok ve olmaması lazımdır. Hem onun hakikî belagatına mübalağa yakışmıyor ve yakışamaz?!.

(Pek ince bir cevaptır -Müellif-)

Cevaben sana denilir ki: Gelen altı noktalarda teemmül edip düşünebilsen; evhamlar senden kaçışıp uçuşacaklardır. İşte,

Birinci Nokta: Hayatın hasiyeti odur ki: -üstte de geçtiği üzere - Cüz'ü küll, cüz'îyi küllî, münferidi cemaat, mukayyedi mutlak ve bir ferdi bir alem gibi yapmak ve kılmaktır. Öyle ise, buna göre: Neviler, hayat sahibi birer kavm, birer millet gibi olup, dünya onun yeri, tarlası

ve onun evi olur. Hem o zihayat mahlukun, hayat vasıtasıyla her şeyle bir münasebeti ve bir alakası peyda olmuş olur.

İkinci Nokta: Bildiğin ve öğrendiğin gibi; alemde sabit, değişmez bir nizam, muhkem bir ittisak, âlî düsturlar ve esaslı, müstemir kanunlar vardır. Öyle olunca da; alem bir saat, ya da muntazam bir makine gibi oluyor. İşte alem makinesinin bir çarhı, bir dolabı, belki çarh ve dolabının her bir dişi ve hatta bunların her bir cüz'ü, o makinenin intizamında işleyişinde -küçük de olsa- bir dahli bulunmaktadır. Hem makinenin faidesinde ve neticesinde, nizamı vasıtasıyla o çarhın ve hatta dişlerinin de bir te'siri vardır.

Aynen makine misâli gibi; beşer dahi dünyadaki bütün nev'ilerin ve millet ve kavimlerin efendisi olması hesabiyle; dünyada yaşayan umum o zihayatların faidelendikleri her şeyde, beşerin de bir faidesi, bir menfaati vardır.

Üçüncü Nokta: Geçmiş izahlarda kulağına değmiş olduğu üzere; Âlemde herkesin beraberce olan istifade cihetlerinde bir müzahamet, darlık ve bir sıkıntı yoktur. Evet, güneş tamamiyle "Zeyd" için olabildiği, ziyasıda onun bir bağçesi ve nazarının bir meydanı olduğu gibi; aynı zamanda "Amr"ında **(2)** bir mülkü ve bir bağıdır. İşte, faraza "Zeyd" alemde tek başına bulunmuş olsaydı, alemin herbir şeyinden istifadesi nasıl olacaktı ise, umum insanlarla beraber bulunduğu zamanda da istifadesi yine aynen öyle olacaktır. Her iki halinde de istifadesine mani' ve engel hiçbir şey olmadığı gibi; (mesela güneşin ziyasından, havadan, yağmurdan ve saireden istifadesi gibi) hiçbir eksikliği de olmaz. Ancak "gareyn" ile tabir edilen ağızla yeyip içmesi, sonra mide ve bağırsaklardan geçip çıkan şeyler hariç.. Yani bu noktadan kimisi zengin, kimisi de fakir olabiliyor.

Dördüncü Nokta: Kâinatın yalnız rakik, yufka bir vechi var değildir. belki tabaka üstüne tabaka olarak umumî ve muhtelif pek çok cihetleri bulunmaktadır. Ve bunlardan istifade yolları da hem çok, hem de çeşit çeşittirler. Evet mesela senin bir bağçen olsa, sen ondan bir cihetle istifade ettiğin gibi; sair insanlar da başka bir cihetle

-kuvve-i basire ile lezzet alma cihetleriyle- ondan istifade ederler. Hem şübhesiz bir hakikattir ki; insanın alemden istifadesi, zâhirî beş duygusu ve batınî beş hassesiyle olduğu gibi; cismi ve ruhuyle de ve keza aklı ve kalbi ile de ve keza dünyasında ve ahiretinde de.. Ve keza ibret alma cihetinden (ve daha sair ci-hetleri buna kıyasla!) istifade cihetleri ve yolları vardır. Öyle ise, beşerin bütün yer yüzündekilerden, belki umum âlemden şu sayılan bütün vecihlerle yapacağı istifadeyi men'edecek bir şey yoktur.

Beşinci Nokta:

[s75] Eğer desen: Bu âyetler, diğer bazı âyetlerle birlikte işaret ediyorlar ki; şu azim ve geniş dünya, beşer için halk edilmiş.. Ve insanın istifadesi ona bir ille-i gaiyye yapılmıştır. Halbuki, mesela dünya küresinden çok daha büyük olan "Zuhal" yıldızının beşere olan faidesi, ancak bir çeşit zinet ve zaif bir ziyadır. O halde beşer'in şu cüz'î istifadesi nasıl o yıldızın halk edilmesine bir sebeb, bir ille-i gaiyye olmuş olabilir?!.

Cevaben sana denilir ki: Müstefid olan kendi cihet-i istifadesinde batıp fanî oluyor.. Ve onun zihni istifade yolunda inhisarlık içinde kalıp başkalarını unutuyor. Hem her şeye kendi nefsi için ve menfaati noktasından bakmaktadır. Keza beşerin istifade ettiği şeylerin ille-i gaiyyesi sadece ona taalluk eden cihete münhasır kalıyor. Öyle ise, imtinan makamında (minnetlendirme) o şahsa bakan kelamda ve hitabda mücazefe, abartma yoktur. Evet, "Zuhal" yıldızının Hâlıkı, onu binler hikmet için ibda eylemiş olsada, her bir hikmetinde binler cihetler bulunsa dahi; ve her cihette de binlerce istifade edenler bulunsa da, Zühal'in yaratılmasındaki ille-i gaiye, o şahsın istifade cihetidir denilmez diye bir şey yoktur. (Zira beşer istifadeyi şuûren idrak ediyor.)

Altıncı Nokta: Üst kısımlarda tenbihi yapıldığı üzere; insan her ne kadar cismen küçük bir şey de olsa, mahiyeti itibariyle (yani ruh cevheri itibarıyla) büyüktür. Öyle ise, onun cüz'îce olan faidelenmesi küllîdir. O halde, hilkatte, ya da yaradılışın ille-i gaiyyesi insana atfedilmesinde abesiyet yoktur denilir.

---

(1): Bu iki zat, (Habib ve Ali) Hazret-i Müellifin Van'daki "Horhor" medresesinin talebelerindendir. Bunlardan "Habib" ismindeki zat, İşarat-ül İ'caz eserinin ilk katibi Şehid Molla Habib olup, Birinci Cihan Harbinde 1916 başlarında, Gevaş kazasında Ruslarla çarpışırken şehid düşmüştür. Ali ismindeki zat ise, Üstadı Bediüzzamanla birlikte gönüllü olarak harbe iştirak etmiş, o da esir düşmüş, nihâyet kendi eceliyle 1968 de Van'da vefat eyliyen Çoravanisli Ali Çavuş'tur. Rahimehümellah.-Mütercim-

(2): Arab üslûbunda (Zeyd, Amr, Bekr ve Zeyneb) isimleri bilhassa fıkıh ve feraizdeki taksimat ve ta'rifatta kullanılır. Zeyd denince mesela, herhangi bir kimse demektir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

ثُمَّ hakkındadır.

Bilmiş ol ki: Bu âyet, yani خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ âyetindeki ثُمَّ dünyanın yaradılışı göklerden evvel olduğuna delalet ediyor. Lâkin وَ الْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَيهَا âyeti ise göklerin arzdan önce halkedildiğine delalet etmektedir. Amma كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا âyeti de, yerin ve göklerin beraber ve birlikte halk edilmiş olduklarına, sonra da birleşik oldukları bir maddeden inşikak edip ayrıldıklarına delalet ediyor.

Hem şunu da bilmiş olki: Şer'in nakliyatı, (1) yani İslâm Şeriatı ilminde gelen rivâyetler şöyle delalet ediyor, diyorlar ki: Cenab-ı Hak Teala kâinat ve mevcudatı halk ederken, evvela bir cevhereyi, yani maddeyi ve onun çekirdeğini halk eylemiş... Sonra o cevhere ye tecellî etmiş... Bu tecellî ile, o cevhere veya madde eriyerek yayılmış... Sonra ondan bir kısmını buhar, bir kısmını da mayi' kılmıştır. Sonra, yine bir tecelli-i İlahî ile o mayi' olan kısım, kesafet peyda ederek köpük haline gelmiştir. Sonra o köpükten dünyayı, ya da yedi arz kürelerini halk eylemiştir... Ve sonra yine o köpükten, herbir küre için hava-i nesimîden birer sema meydana gelmiştir.

Sonra, o eriyen cevhereden ayrılan buhar maddesini de basteyleyip sermiş ve yaymıştır. Ondanda gökleri tesviye edip düzliyerek, yıldızları da o göklerin içinde zer'edip ekmiştir. Ve bundan sonra da, semavat, yıldızların tohumlarına müştemil bir tarla tarzında inikad edip yerine oturmuştur.

Yeni hikmet'in faraziye ve nazariyyeleri de şöyle:

[Manzûme-i Şemsiyye, (yani güneşin seyyaratiyle birlikte sistemi ve içinde yüzdüğü sema) aslı itibariyle basit, sâde bir cevhere imiş... Sonra, o madde ve cevhere bir çeşit buhara inkılab eylemiş.. Ve sonra o buhardan ateşli bir mayi' hasıl olmuş.. Sonra o mayi'in bir kısmı soğuyarak tasallub edip katılaşmış.. Ve sonra, geri kalan o ateşli mayi, hareketlenerek kıvılcımlar ve ateş parçalarını fırlatmaya başlamış; o parçalar birbirinden infisal edip ayrılmış... İşte o fırlatılıp saçılan kıvılcımlar dahi, kesafet peyda ederek seyyareler haline gelmiş, dünyamızda o kıvılcımlardan birisi olarak gelmiş, yerine oturmuştur] diye hükmeylemiş.

İşte, sen eğer bunları böyle işittin ve dinledin ise, şu iki mesleğin (yani: Şeriat ilmi ile, Hikmetin görüşü) arasında olan müşterek noktaları bulup birbirine tatbik etmen şöyle caiz olabilir ki: كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا âyeti dünyanın Manzûme-i Şemsiyye ile beraber, ilk evvel yaradılışlarında, kudret eli basit bir maddeden, yani "esir" maddesinden yoğurmuş olduğu bir hamur vaziyetinde olmuş olmaları mümkün görünmektedir.. Ve o cevherenin veya esirden olan o maddenin sair mevcudata göre, akıcı bir su gibi olup aralarında cereyan edip akarak içlerine nüfuz eylemiş ve etmektedir. Aynı zamanda وَ كَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ âyeti de, şu su gibi olan maddeye işaret etmektedir. Esir maddesi ise, yaratıldıktan sonra, Sani-i Hakimin tecellisine ilk merkez olmuş maddedir. Yani, evvela Esiri halketmiş, sonra Cevahir-i Ferde veya atom haline getirmiş. Daha sonra, esir zerrelerinin bir kısmını kesifleştirmiş; sonra da o kesifleştirilmiş kümelerden "yedi meskûn küre"leri halk eylemiş; o yedi kürelerden birisi işte dünyamızdır... Ve sonra, kesafet

ve katılığına nazaran dünyamızın, sair gök cisimlerinin hepsinden önce kabuk bağlıyarak sertleştirilmiş olduğunu ve şu anda bir çok semavî cisimlerin ateşli mayi' halinde bırakılmaları ile; acele ve öncelikle dünyamızın kabuk elbisesine büründürülmüş olduğu ve uzun zamandan beri hayata menşe' olarak devam edip gelmiş olması; onun -bu nokta ve bu cihetlerinden dolayı -hilkat ve teşekkülü semavatın yaradılışından evvel olmuş olduğunu gösteriyor. Amma onun, nev-i beşerin yaşamasına elverişli hale getirilmesi ve insan hayatına yararlı olacak işlerinin tekemmülü ve düzlenmesi ve düzenlenmesi, yani: Bast edilip yayılma işi, semavatın tesviye ve tanziminden sonra olduğu için; bu cihetten semavat ondan önce halk edilmiştir denilebilir. İşte mezkûr üç âyet, bu üç noktalara da bakmaktadırlar.

Bu meselenin ikinci bir cevabı:

Bil ki: Kur'an-ı Hakîmin bu gibi mevzu' ve meseleleri dile getirmesinden maksadı; hilkat ve yaradılışın tarihçesi dersini vermek değildir. Belki o Kur'an, nazil olmuş; tâ ki Sani-i Hakimin marifetini ders versin!.. Bununla beraber bu ma’nâda iki makam vardır.

Birinci makam: Bu mesele; ni'metin, lütfün ve merhametin ve delilin zuhur keyfiyetinin beyanı makamında ele alındığında; dünyanın evvel halk edilmiş olduğunu., amma

İkinci makam: Ki, azamet, izzet ve kudretin delilleri noktasında ele alındığında ise, semavatın evvel yaratıldığını gösteriyor.

Sonra ثُمَّ kelimesi, terahî-i zatî için (yani, irsal eyleme, serbest bırakma.. Ve sonra yukarıdan aşağıya sarkma) olabildiği gibi; bazen de, merdivenin basamakları gibi tertible tefekkürlerin mertebeleri de olabiliyor. O halde ثُمَّ اسْتَوَى nın bir ma'nâsı: "Biliniz.. Ve tefekkür ediniz., ve düşününüz ki; O, yani Zat-i Hak Tealâ, Arş-ı rûbûbiyetinde istiva eyliyerek tasarruf eylemektedir.

---

(1): Me'hazlar için bak: Risale-i Nur'un Kudsî Kaynaklan -Badıllı- 2. Baskı sh: 434, sıra no: 141-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

سَبْعَ hakkındadır.

Ey aziz bilmiş ol ki: Eski hikmet (felsefe ve feylesoflar) semavatın dokuz olduğuna kaildir. Onun ehli, bunu acib bir surette tasavvur ve tasvir eylemişlerdir. Hem o hikmetin şu nazariyesi asırlarca nev-i beşerin zihnini istila etmişti. Hatta bir çok müfessirler âyatın zevahirini onların mezhebine imale ettirmeye muztar kalmışlardır. Fakat yeni hikmet ise; yıldızların feza içinde ve boşlukta muallak (asılı) olduklarına kail olup, adeta semavatın vücûdunu inkar ediyorlar gibidirler. Bu iki hikmetten evvelkisi ifrat, diğeri ise tefrit etmiştir.

Amma Şeriat-ı Garra-i İslâmiyye ise, hükmetmiş ve etmektedir ki: Sani-i Hakim (Celle Celalühû) semavatı (bir deniz gibi) halk eyliyerek, yıldızları onun içinde balıklar gibi yüzer kılmıştır. Hadis dahi delalet ediyor ki; *"Semavat mevc-i mekfuftur."* **(1)** Yani, deniz gibi dalgalandıktan sonra karardade olup, köpük bağlamış vaziyettedir. İşte bu hak ve sadık mezhebin tahkiki, gelen altı mukaddemelerin içerisindedir.

Âlî ve Hak ve müskit bir tahkikdir. -Müellif-

Birincisi: Fence ve hikmetçe sabit olmuştur ki; şu geniş fezay-ı alem "Esir" ile doludur.

İkincisi: Ecram-ı ulviyye kanunlarının rabıtası ve ziya ve hararet gibi kuvvetlerinin naşiri ve nâkili (taşıyıcısı) olan bir madde, feza

içinde mevcud olup, her yeri doldurmuşdur.

Üçüncüsü: Esir maddesi -sair maddeler gibi- esir kalmakla beraber, muhtelif teşekkülleri ve ayrı ayrı ve değişik çeşitleri vardır. Mesela: Suyun teşekkülatı, yani teşkilata başladığı vakit buhar, su ve buz gibi kısımlara ayrılması gibi...

Dördüncüsü: Ecram-ı ulviyyede im’an-ı nazar yapılırsa, tabakalarında muhalefet görülecektir. Görmez misin ki; bulutlu ince bir küme gibi görünen "Kehkeşan" adlı "nehr-i sema" (Samanyolu) milyonlarla yıldızların oturum tutmuş mekânıdır. İşte o yıldızların, içinde in'ikad etmiş oldukları esir'in, yani esiri kendi içine almış fezanın sureti, elbette sabit yıldızların bulundukları tabakaya muhalifdir, değişiktir. Hem yine, bir hads-i sadıkla o suret, Manzume-i Şemsiyye tabakaları ile de muhalefet içerisindedir.. Ve hakeza, tâ ayrı ayrı yedi manzumelere gidinceye kadar böyledir.

Beşincisi: Hads ve istikra' ile sabit olmuştur ki; bir maddede teşkil ve tanzim ve tesviye başladığı zaman, ondan birbirine muhalif tabakalar doğar. Mesela: Kül'ün, kömürün ve elmasın ondan tevellüd eylediği maden gibi...Ve mesela, ateşde teşkilat düşse; alev, kor ve duhanın birbirinden çıkıp ayrılması gibi... Veya, müvellidül-ma müvellidül-humuûza ile (oksijen, hidrojenle) mecz edildiğinde, ondan su, buz ve buharın teşekkül eylemesi gibi...

Altıncısı: Buraya kadar zikredilmiş bütün bu emareler, semavatın taaddüdüne katiyyen delalet etmektedirler. Şari'-i sadık dahi *"semavat yedidir"* diye ferman eyler. O halde elbetteki yedidir. Hem yedi, yetmiş, yediyüz gibi tabirler, Arab üslûbunda kesreti ifadede kullanılır.

(Güzel bir teşrihdir -Müellif-)

Velhasıl: Sani-i Hakîm (C.C.) esir maddesinden yedi semavatı halkeyliyerek, acib ve dakik bir nizam ile onu tesviye ve tanzim eylemiş... yıldızları da onda zer'eyleyip ekmiştir... Ve tabakaları arasında da muhalefet ve değişiklikler bırakmıştır.

Ey aziz, bilesin ki: Sen Kur'an-ı Hakîmin hitablarının ve maânîlerinin genişliğinde ve bütün insan tabakalarının -en âmî avamdan, ehass-ı havassa kadar- hepisinin anlayışlarına göre

müraat eylemesindeki üslûbunda tefekkür eylediğin zaman; acib bir emri, bir şeyi görürsün mesela:

İnsanlardan bazıları (1) سَبْعَ سَموَاتٍ ni, hava-i nesimînin tabakaları olarak fehmeder.

Bazılarıda (2) bu tabirden: Arzımızı kuşatan ve dünyamızın arkadaşları ve içlerinde zihayatların yaşayabileceği sair küreleri de ihata eyliyen hava-i nesîminin kürelerini fehmeder..

Ve bazıları, (3) o tabirden, cumhurca bilinen "Seba-i Seyyare" denilen yıldızları fehmeder.

Daha diğer bir kısımda (4) bu lafızdan; Manzume-i Şemsiyye dairesi içerisinde olarak esir maddesinin yedi tabakasını anlar..

Ve bazılarıda, (5) bu سَبْعَ lafzından; bizim şu meşhud Manzûme-i Şemsiyemizle beraber, yedi tane manzumelerin var olduğunu fehmeyler. Daha başka bir kısım da, bu kelimeden; teşkilatlandırıldığında -az üste geçtiği üzere- esir maddesinin yedi tabakaya ayrıldığını anlar. Daha başka (6) taifesi de, bu ta'birden; şu güneş lambaları ve sabit yıldız misbahlarıyla tezyin edilmiş tarzda görünen bütün semavatı tek bir sema sayarak, bunu da: "Dünya semasıdır" deyip; daha onun fevkinde ve ötesinde ve görünmeyen altı kat semavat daha vardır diye anlar. Amma yüksek bir tabaka-i insaniyye ise, bu tabirden yedi kat semavatın yalnız âlem-i şehadete münhasır olmayıp, belki dünyevî, uhrevî ve gaybî gibi alemlerdeki ayrı ayrı hilkat tabakalarını tasavvur eyler. Demekki; herbir tabaka-i insaniyye isti'dadı kadarıyla feyz-i Kur'andan istifade eyleyebiliyor.. Ve onun sofrasından hissesini alabiliyor. Evet, Kur'an-ı Hakîm, bütün bu görüş ve anlayışlara muhit ve müştemil bulunmaktadır.

---

(1): Hadisin mehazları için bak: Müsned-i Ahmed 2/370, Tirmizi rakam: 3298 ve daha bir çok kaynaklar için: R.N.K. -A. Badıllı- 2. baskı, s: 331, sıra no: 137 -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29

Cümleler arasındaki münasebet

Şimdi âyetin cümlelerinin tahliline bakıyoruz.

İşte âyetin şu birinci cümlesi: هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا nın nazm ve dizilişi "Beş vecih" iledir.

Birinci Vecih: Bundan önceki âyet, hayat ve vucûd ni'metine dair olan keyfiyete işaret eylemiş., bu âyet ise, beka ni'metine ve onun sebeblerine işaret etmektedir.

İkinci Vecih: Vaktâ ki evelki âyet, beşer için en yüksek mertebeyi, yani Hak Tealaya rücû' mertebesini isbat eyledi. Sami'in zihni hemen sual sormak üzere intibaha geldi ve sordu: "Şu zelil insanın bu yüksek mertebeye ve âlî dereceye istidadı nereden?. Olsa olsa, belki Allah u Tealanın fazlı ve cezbiyle olabilir?.

İşte sanki şu هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا âyet cümlesi o suale cevab vererek diyor ki: "Evet, bütün dünya'yı musahhar ettiği beşerin, Hâlıkı yanında pek azim bir mevkii vardır."

Üçüncü Vecih: Bundan evvelki âyet, vakta beşer için haşir ve kıyametin olacağına işaret eyledi. Dinleyici yine sual sormak hazırlığı yaparak dedi: "Beşerin ne gibi bir ehemmiyeti, kıymeti var ki; kıyamet onun için kopsun.. Ve saadetine yol açılması için şu alem harap edilsin, yıkılsın?" İşte bu suale karşı da, üstteki âyet cümlesi cevaben dedi ki "o ki, yeryüzündekilerin tamamı istifadesine müheyya edilmiş.. Ve bütün kâinat nevileri musahhar kılınmış olan

bu insanın elbette azim bir ehemmiyeti vardır. Hem bu vaziyetiyle hilkatin gaye ve neticesi beşer olduğuna da işaret edilmiş oluyor.

Dördüncü Vecih: Önceki âyet اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ile; vasıtaların ref edilip, merci'iyetin münhasıran ve yalnız Allah'a olacağına işaret eylemiştir. Halbuki, dünyada insanın pek çok mercileri vardır. İşte bu istifhama karşı âyetin bu cümlesi der ki: Evet o gün; sebepler, vasıtalar Kudret elinin tasarrufu üstünden şeffaflaştırılacak, altında yalnız Allanın tasarrufu görünecek ve gösterilecektir. Bununla beraber dünyada dahi hakikî merci', yine ancak Allah'tır. Vasıtaların dünyada zâhiren araya girmesi, bir takım hikmetler içindir. Yoksa insanın muhtaç bulunduğu bütün herşeyini halk eyleyip veren yine ancak Hak Tealadır.

Beşinci Vecih: Önceki âyet, vaktaki saadet-i ebediyeye işaret eyledi.. Bu âyet ise, fazl-ı İlahînin o saadetten önce olduğuna işaret eylemiştir, ki o saadeti de istilzam eden yine ancak o fazl-ı Rahmanîdir. Yani yer yüzündeki her şey, kendisine ihsan edilmiş olan insanın, saadet-i ebediye dahi ona verileceği muhakkaktır, şeksizdir ve bu insan ona müstahaktır.

Amma ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ cümlesinin nazm, irtibat ve dizilişi ise, "dört vecih" iledir:

Birincisi: Sema, yerin refikasıdır, arkadaşıdır. Hiçbir kimse bulunmaz ki; yeri tasavvur ettiği zaman, zihninde semayı dahi hatırlamış olmasın.

İkincisi: Semanın tanzim ve tertibi, beşerin yer yüzündeki nimetlerden istifadesini tekmil ve tamamlamak içindir.

Üçüncüsü: Evvelki cümle, ihsan ve fazi delillerine işaret eyledi. Bu cümle de, azamet ve kudretin delillerine işaret eylemektedir.

Dördüncüsü: Şu ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ cümlesi işaret ediyor ki; beşerin faydalandığı nimetler ve sair eşya, yeryüzündekilere münhasır değildir, belki sema dahi onun istifadesine musahhardır. (çünki kâinatın enva-ı mevcudatı birbirine yardımcı ve birbirlerinin tamamlayıcısı olmaları ile, beşer için

semavat aleminde dahi başka istifade cihetlerine işaret vardır demektir.)

Amma فَسَوَّيهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ cümlesinin nazm ve dizilişi ise "üç vecihledir.

Birinci Vechi: Bu cümlenin üstteki cümle ile olan irtibatı فَيَكُونُ nun كُنْ ile olan bağı gibidir.

İkinci Vechi: Yine bu cümlenin üstteki cümle ile olan rabtı, bağlantısı; kudret taallukunun, irade taalluku ile olan rabtı mesabesindedir.

Üçüncü Vechi: Yine bu cümlenin üstteki cümle ile rabtı, neticenin mukaddeme ile olan bağı gibidir.

Amma وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ cümlesinin nazmı da "iki vech" iledir.

Birincisi: Bu cümle, sabık cümlenin tanzimine, dizilişine bir "delil-i limmî" dir. Nasılki sabık cümle tanzimi de bu cümleye "delil-i innî" idi. Zira ittisak, (beraberlik içinde olmak) ve intizam, kâmil bir ilmin vücûduna delalet ederler. Nasılki ilim de intizamı ifade eder, gösterir.

İkincisi: Üstteki cümle kâmil bir kudrete delalet ediyor. Bu cümle ise, şamil bir ilme delildir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : Cumle-1

Cümle 1: Odur ki yarattı size....

*Şimdi cümle-cümle âyet heyetlerinin nazm ve diziliş keyfiyetine geçiyoruz:***(1)**

İşte, evvelki cümlede istinaf vardır... Ve her iki cüz'ün tarifleri bulunmaktadır. (Yani kelam, iki cüzden ibaret olduğu, bu cüzler de mübteda ve haber olduğu için,) bu ikisinin muarref olarak gelmeleri vardır. Ve içinde haberin muarrefliği mevcuddur.. ve لَكُمْ ün ل "lam"ı ve bu لَكُمْ nün takdimi, başa alınması vardır.. Ve فِى lafzı., ve جَمِيعًا kelimesi bulunmaktadır.

Tefsir ve İzah:

1-İstinaf meselesi: Bu istinaf, mukadder bazı sualler ve bunların cevablarına işarettir ki, هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا cümlesinin dizilişindeki beş çeşit vecihlerinde buna dikkat çekilmiştir.

2-Her iki cüz'ün tarifi **(2)** (muarrefliği) tevhid ve haşre işarettir ki, bundan evvelki âyetin sonunda olan ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ deki اِلَيْهِ sinin takdimindeki hasrın delilidir.

3-Haberin tarifi: Yani, haberin ta'rifini خَلَقَ ile yapması, (yani şerh ve tafsil getirmemesi) ise, hükmün zâhir ve aşikar olduğuna işaret içindir. (yani هُوَ الَّذِى mübteda olarak "o ki..." ma’nâsındadır. Onun haberi de خَلَقَ dir.

4- لَكُمْ deki menfaat ل "lam"ı ise, (yani aleyhe değil, lehe bakan "lam-ı menfaat" işarettir ki; eşyada asıl olan "ibaha" dir. Yani mübahlık umumî olup, ancak bazı şeylerde hakkı ve masumiyeti korumak için "haramlık" araya girmiş, arız olmuştur. Mesela: Başkasının malını yemek.. Veya hürmet için, insan etinin haramiyeti.. Veya zararlı, tehlikeli olduğu için zehiri yutmak haramlığı.. Yahud da kerih ve gayr-ı tahir görülen başkasının balgamı., ya da necis ve zararlı olduğu için ölü hayvanın eti gibi şeyler haram kılınmıştır.

Hem yine bu لَكُمْ deki menfaat lamı remzediyor ki; her bir şeyde menfaatin varlığı mevzu-u bahistir. Beşer için velevki bir çok menfaat cihetlerinden yalnız bir cihetiyle de olsa, her şeyde bir istifadesi vardır. Bunun da birçok nev'ilerinden yalnız bir nev' ile de olsa, isterse en hakir şeylerde olsun bir istifadesi, hatta hiç olmazsa bir ibret nazarı ile faydalanması vardır.

Hem yine bu "lam-ı menfaat", îma ediyor ki: Yerin cevfinde ve altında rahmetin bir çok hazineleri meknuz olup, müstakbelde gelecek insanları beklemektedirler.

5- لَكُمْ ün takdimi işarettir ki; yer yüzündeki bütün eşyadan beşerin istifade ciheti, bütün gayelerin en önde geleni ve üstünü ve en birincisidir.

6- عَلَى الْاَرْضِ yerine مَا فِى الْاَرْضِ yi, getirmesi; insan için menfaatların, yararlı şeylerin ekserisi yerin altında, kürenin karnında olduğuna işarettir. Aynı zamanda, insanları yerin cevfinde olan hazineleri taharrî eylemesine teşcii' ima etmektedir. Bu ise, yerin altında ve içindeki madenlerin ve

maddelerinin istifadesinde beşerin birden değil, yavaş yavaş ilerliyeceğine de delalet etmektedir. Yani: Yerin, toprağın içinde daha bir çok başka maddeler ve unsurların olabileceğine; ve bu maddeler ve madenler, müstakbel ehlinin omuzundan hayat tekâlifinin zorlukları olan gıda ve saire gibi mühim işlerini hafifletecek imkanları gösterir.

7- Cümlenin sonunda gelen جَمِيعًا lafzı ise, bazı şeyler hakkında bir kısım insanların abesiyet, fuzûlîlik tevehhümlerini red etmek içindir.

---

(1): Not: Merhum Molla Abdülmecid, şu âyetin bu cümlesini, "sarf ve nahv" ilmine göre ve kendi ilmî iradesine dayanarak tercüme değil, uzunca bir şerh ve tefsir yapmıştır. O tefsiri ile, eserin Arabî metni arasında nerede ise, bir münasebet gözükmüyor gibidir. Bu fakir, Arabî metnini aynen tercüme etmeye çalıştım.Dolayısiyle her iki tercüme arasında farklar göze çarpacaktır, arz eylerim. -Mütercim-

(2): Merhum Molla Abdülmecid: (هُوَ mübtedasıyla خَلَقَ لَكُمْ un haberi arasında köprü vazifesini gören ve اَلَّذِى sılasiyle birlikte olan haberdir) demiş... "iki cüz'ü" de mübteda ile haber şeklinde tarif etmiştir ki, güzel ifade eylemişlerdir. Lâkin bir sahife kadar sonra bir münasebetle buna dair bir notum olacaktır ki, her iki cüz'ün bir başka ma’nâsıyla beyanı gelecektir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra semaya yöneldi

Amma âyetin ikinci cümlesi başındaki ثُمَّ ise, **(1)** yerin, dünya küresinin yaradılışından, tâ semavatın tanzimine kadar Allahü Tealanın kudretiyle göstermiş olduğu icadları olan silsile-i ef'al ve şuunatına işarettir. Aynı zamanda dünyanın, Küre-i Arzın yaradılışından sonra, nev-i beşerin menfaatlarının tanzim rütbesi, yani sıra ve tertibi, terahî ile yavaş yavaş ve serbest bir tarzda geniş zamana yayılıp bırakıldığına da remizdir. Ve keza, ثُمَّ den fehmediliyor ki, beşerin istifade edeceği menfaatların birden değil, tehirli ve peyderpey olacağına îmadır.

Amma اِسْتَوَى kelamı ise, içinde bir îcaz vardır. Yani, öz konuşmak, az kelimelerle çok ma'nâlar ifade etmek vardır. Yani îcazlı ma'nâlardan birisi: *"Semanın tesviyesini murad eyledi"* **(2)** ve daha benzeri ma'nâlar... Keza اِسْتَوَى da bir mecaz da vardır, şöyle ki, bir şeyi kasdederek o hedef istikametine doğru giderken, sağa-sola bakmadan yürüyenin misâlini andırmaktadır.

Ve اِلَى السَّمَاءِ ise: *"Sema'nın maddesi ve cihetine doğru"* demektir.

---

(1): Burada, bir sahife kadar evvelde tarafımdan hal edilmemiş, şimdi ثُمَّ lafzı ile hatıra gelen bir hususu kaydetmek istiyorum. Şöyle ki: "İki cüz'ün tarifi" diye olan mesele, âyetin iki cümlesinin ayrı ayrı iki çeşit ef’âl-i İlahiye silsilelerini murad ettiğine, benim için hususî bir kanaat getirmiş. Bende kaydettim. -Mütercim-

(2): اِسْتَوَى sözü, eğer اِلَى harfi beraber olmazsa, lügatçe zâhir ma’nâsı: "İstiva eyledi, kurulup oturdu." olur.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : Cumle-3

Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti

Amma فَسَوَّيهُنَّ nin başındaki ف ise, iki taraf ve iki cihet ma’nâsındadır. Bir ciheti: Fer'lendirme, dallandırmadır. Eğer dallandırma, şubelendirme cihetine nazaran olursa, yani o ma’nâ ile ele alınırsa: فَيَكُونُ nün كُنْ e terettübü gibi olur. Ya da, kudretin taalluku, iradenin taallukuna..

Ve kazanın kadere taallukuna benzer bir terettüb gibi olur. Amma eğer ف nin takibçi hasiyeti cihetine kıyas edip bakılırsa; o vaziyette şöyle bir mukadder cümleye ima etmiş olur:

وَ نَوَّعَهَا وَ نَظَّمَهَا وَ دَبَّرَ اْلاَمْرَ بَيْنَهَا فَسَوَّيهُنَّ

Yani: *"Semayı nevilere ayırdıktan ve çeşitli teşkilatlara mazhar ettikten ve tanzimatını icra için tedbir emrini aralarına vaz' eyledikten sonra, tesviye eylemiştir"* ma’nâsını da ifade edebilir.

Amma سَوَّى kelimesinin ma’nâsı ise; "Semavatı muntazaman halk eyleyip, herbirisini birbirlerine müsavîce tesviye eyledi.

Amma هُنَّ ise, semavatın maddeleri birkaç nevi' olduğuna îma eder.

سَبْعَ ise, kesreti tazammun edip ifade etmekle beraber, Allah'ın yedi sıfatıyla (sıfat-ı seb'a) olan münasebetine; ve dünyanın teşekkülatındaki yedi devir ve zamanlarla da münâsebettar olduğuna işaret eylemektedir.

Ve سَمَوَاتٍ ise, "o semavat ki; çok parlak ve bir çoğunun adları bilinmeyen çok kesretli nuranî azim kevkeb çiçeklerinin bağçesi ve seyyare balıklarının denizi ve hadsiz yıldızların tohum ve danelerinin ekildiği tarlası..." demektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-29 : Cumle-4

Cümle 4: O herşeyi bilendir

Amma وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ cümlesine gelince; bil ki: Cümlenin başında gelen ve bir münasebeti gözleyen ve iktiza eyleyen "vav-ı atıf ise, şöyle işaret veriyor ki: "O Allah-ı Zülcelal her şeye kadirdir. Öyle ise şu azim ecramın Hâlıkı ancak odur.O halde o, herşeyi bilendir. Öyleyse o, semavatta ve yıldızlarında ittikan-ı sanat ile tasarruf eyleyen ve iş gören bir Nazzamdır, çok iyi bir tanzimcidir.

Amma بِكُلِّ deki "ba-i ilsak" tabir edilen ulaştırıcı, bitiştirici ve yapıştırıcı ب ise, ma'lumdan ilmin adem-i infikâkine, yani kopmamazlıgına işarettir.

[Dakik bir nüktedir -Müellif-]

Amma كُلِّ lafzı ise, şunu ifade eder ki: O küll, öyle âmm ve öyle herşeyi muhittir ki; bazısının haslık ve istisnalığını kabul etmez bir küll dür. Yani ki: مَا مِنْ عَامٍ اِلاَّ وَقَدْ خُصَّ مِنهُ الْبَعْضُ (Hiçbir âmm yoktur ki, içinden bazıları hususiyet kesb ederek haricinde kalmış olmasın.) Kaidesine dahil bir küll cinsinden değildir. Yoksa, şu mezkûr amm kaidesi buraya tatbiki takdirinde, "Cezr-ül esamm- ül kelamî" denilen mugalatanın misâli gibi olur ki; doğruyu da söylese, kendini tekzib etmiş olur.

شَيْءٍ lafzı ise, şaî ve meşîîyi tazammun eden bir ammdır. Yani irade eden ve edilen aynı bir ve beraberdirler ki; birbirinden ayrı bakıldığında, var olması mümteni' gibi olup, "bu onunla olmazsa, öbürü ile de hiç olmayacaktır" gibi ma’nâları ifade eyler.

Ve عَلِيمٌ ise; "o, öyle bir zattır ki; ilim onun bir zarurî lazımı olarak ona sabittir. Yani ilim, ona zatî bir lazım olmuştur."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 30 : Hilafet-i İnsaniye

وَ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّى جَاعِلٌ فِى
الْاَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ
يُفْسِدُ فِيهَا وَ يَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّى اَعْلَمُ مَالاَ
تَعْلَمُونَ

- Mukaddime
- 1.Makam
- 2.Makam
- 3.Makam
- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti
- Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"
- Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz
- Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : Mukaddeme

Mukaddime

Bir Mukaddime

Ey aziz bilmiş ol ki: Melaikenin vücûdunu, varlığını tasdik etmek; imanın rükünlerinden birisidir. O halde, burada -melaikenin isbatı mevzuunda- bize birkaç makam vardır.

- 1.Makam
- 2.Makam
- 3.Makam

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : 1.Makam

1.Makam

Birinci Makam

Hakirliği ile beraber zihayatlarla doldurulmuş olan şu arz küresine bakan ve âlemin intizam ve itkanında teemmül eyliyen bir insan; elbette şu yüksek burçlardaki sükkânın mevcudiyetini, yani, ulvî alemler olan semavatta ve yıldızlarında da sâkinlerin varlığını hadsen bilecek, tasdik edecektir. Melaikenin varlığını tasdik etmiyenin meseli; büyük bir şehre giden ve giren adamın meseli gibidir ki; girdiği o şehrin bir köşesinde, müzahrafatla telvis edilmiş eski ve köhne bir binaya rastgelir, görür ki, o bina insanlarla doldurulmuştur.. Sonra, o hanenin, binanın önünde ve arsalarında, yani, etrafında ve sahasında ruh ve hayat sahibleriyle dolu olduğunu da görüyor.. Ve o zihayatların yaşamalarına medar olan bazı hususî şartları bulunduğunu da müşahede ediyor. Onlardan bir kısmı nebatat ve ot ile, diğer bir kısmı ise balık ile gıdalanıp yaşıyorlar. İşte bu adam, bu binayı, bu köhne haneyi bu vaziyette gördükten sonra; ötede binlerle yüksek ve yeni kasırları, sarayları görüyor ki; bu sarayların aralarına vasi' tenezzühgâh meydanları, geniş ve müzeyyen parklar vardır. İşte bu hal ve vaziyete rağmen o köhne haneye mahsus hayat şartları oralarda cereyan etmediğinden, itikad eder ki; o yüksek kasır ve âlî saraylar sâkinlerden boş ve halîdirler.

Amma Melaikenin varlığını tasdik edip itikad eden adamın meseli ise: O eski, köhne, küçük ve basit hanenin içi ve etrafı ruhlu ve hayatlı mahluklarla dolu olduğunu görünce; ve şehrin de intizamını müşahede edince, kat'iyyen hükmeyler ki: Şu uzakta görünen müzeyyen sarayların dahi kendilerine münasip sâkinleri elbette ve mutlaka vardır... Ve oralara mahsus ve hususî bazı hayat

şartları da vardır. Uzaklık ve ulvîlikleri sebebiyle oradaki sükkanın görünmemeleri, olmamalarına delalet etmez diye kanaat getirir.

İşte aynen bu temsil gibi; küre-i arzın, dünyanın zevilhayatlarla dolu olması, bittarik-il-evla ve kıyas-ı hafî üstüne müesses olan muttarid bir intizam ve bu intizamın da üstüne mebni olan kıyas-ı evlevî ile netice veriyor ki; şu pek geniş olan fezay-ı âlem; burçlarıyla, yıldızlarıyla, semavatiyle; -içlerinde pek çok cins ve nevilerin bulunduğu ve İslâm şeriatının "Melaike" diye tesmiye eyleyip da'va ettiği gibi- zevil ervahlar ile doludur, malamaldir. Feteemmel!

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : 2.Makam

2.Makam

İkinci Makam

Bil ki, -üst taraflarda da geçtiği üzere- hayat, mevcudatın keşşafıdır, belki mevcudatın neticesi ve zübdesidir. O halde şu çok vasi' olan fezay-ı âlem sâkinlerinden boş ve ahalisiz olamaz. Ve o semavat âmirlerinden, yani onu şenlendirip ma'mûr edenlerinden halî bulunamaz. Evet, bütün akl-ı selim sahibleri manevî icma' ile -ta'birde bazı ihtilaflarıyla beraber- Melaike ma'nâsının vücudunda ve hakikat olduğunda ittifak etmişlerdir. Hatta hükemanın "Meşşaiyyûn" feylesofları bile, Melaike için: ***"Nevilerin ruhanî mücerred mahiyetleri"*** diye ta'bir etmişlerdir. "İşrakiyyûn" felsefecileri de, Melaikeyi, ***"On akıllar ve Erbab-ul Enva"*** diye ta'bir eylemişler. Keza umum dinler ehli: ***"Dağların meleği, Denizlerin meleği, Yağmurların meleği"*** diye tavsif eylemişlerdir. Hatta akılları gözlerinde olan maddiyûnlar dahi Melaikenin inkârına mecal bulmamışlardır.. Belki Melaikeye, ***"fıtratın namus ve kanunlarınıda sarî kuvveler"*** diye ta'rif etmeye mecbur kalmışlardır.

[s76] Eğer desen: Kâinatın irtibatı, hayatiyeti ve canlılığı için şu mevcud namuslar ve hilkatte carî bu kanunlar kâfi değil midirler?..

Cevaben sana denilir: Şu carî olan namuslar ve sarî kanunlar; ancak itibarî, belki de vehmî şeylerdir. Bunlara bir vücûd, bir varlık taayyün etmez ve bir hüviyyet teşahhus edemez. Ancak o kanun ve namusları temsil edip aksettiren, işleten ve iplerinin başını ve ucunu tutanlarla bilinebilirler. İşte onlar ise, ancak Melaike olabilirler.

İşte umum hükemanın ve ehl-i aklın ve naklin üstünde ittifak eylediği hüküm şudur ki: Vücûd ve varlık; şu zâhir ve camid ve

ruhların teşekkülüne nâmuvafık olan şu alem-i şehadete münhasır değildir. Öyle ise, bir çok âlemleri içine alan "gayb alemi" ruhlar için, -suyun balıklara muvafıklığı gibi- muvafık bir alem olup, lebaleb ervah ile doludur Ve alem-i şehadetteki hayata da mazhardırlar. İşte şu dört emirler, (Yani şu ikinci makamda delilleri ile isbat edilen dört ana unsur hüccetler) sana Melaike ma’nâsının vücuduna şâhidlik ettikleri zaman; Melaike varlığının en güzel suretini, -selim akılların razı olacağı bir tarzda- Şer'-i Şerifin şerh eylediği surettir ki diyor: "Melaike, Allahın mükerrem kullarıdır. Verilen hiçbir emre muhalefetleri yoktur. Hem melaikeler latif ve nuranî cisimlerdir; muhtelif nevilere inkısam ediyorlar."

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : 3.Makam

3.Makam

Üçüncü Makam

Bilmiş ol ki; Melaike meselesi, öylesi mesaildendir ki; bir tek cüz'ün sübût bulmasıyla, küllü dahi tahakkuk eyler.. Ve şahıslarından tek birisinin müşahede edilmesiyle, nev'inin de varlığı bilinir ve anlaşılır. Zira, inkâr eden küllen inkâr eder. Sonra nasıl ki -Allah sana intibah versin!- Hazret-i Ademden şimdiye kadar Melâikenin varlığına ve onlarla yapılmış pek çok muhavere ve müşahedelerin ve Melâikelerden nakledilmiş rivâyetlerin kat'î sübûtuna ve insanların taifeden taifeye mübaheseleri nevinden onlarla olmuş olan konuşmalarına dair icma' hasıl olmuştur. İşte acaba, Melâikeden bir ferdinin, belki pek çok ferdlerinin görülmeksizin ve onlardan bir şahsın, belki eşhasın varlık zaruretinin ve kat'î mevcudiyetlerinin bizzarure ihsas edilmeksizin vücudları hakkında bu icma'ın hasıl olması, senin indinde muhal değil midir? Keza, onun gibi muhaldir ki; bir vehim, yani asılsız bir hurafe, bütün beşerin akidelerinde böyle kaim olupta, devam eylesin! Hem bir çok inkılablar içerisinde çalkalanarak intikal edip gelen bir hakikatin üstünde sünbüllenmiş bir mesele, tamamen hakikatsiz olarak devam edip kalsın?! Ve bu itikad-ı umûmîyi doğuran zaruretli, sağlam temeller bulunmasın?! İşte bu hale göre, elbette tahakkuk etmiş oluyor ki; bu muazzam icma'in senedi, birçok emarelerin çeşidinden tevellüd eden bir hads olup; o emareler dahi, def'âlarca vukua gelen vakı'alardan alınmış ve birçok müşahedelerden hasıl olmuş zarurî esaslardan, temellerden neşet etmiş olmasın?! Hem melaikenin vücudu hakkında oluşan şu itikad-ı umumînin sebebi de, manevî tevatür kuvvetini ifade eden def'âlarca onları görmeler ve müşahede etmelerden doğan mebadi-i zaruriye olmaması muhaldir.

İşte, bütün bu emareler, zarurî mebadilerden doğan şu umumî itikadlar ve icma'lar kabul edilmediği takdirde; o zaman beşerin yakinî ve bedihî malumatlarında bile emniyet kalkmış olacaktır. Evet, Ruhanîlerden tek birinin vücûdu, herhangi bir zamanda tahakkuk eylemiş olsa; -hiç çaresi yok- onun nev'inin vücud ve varlığı da tahakkuk etmiş olur. Nev' olarak Ruhanî ve Melaikenin varlığı tahakkuk ettiği vakit ise, elbette şer'in zikrettiği ve Kur'anın beyan eylediği tarzda olacaktır.

(Mukaddeme bitti, sadede geliyoruz.)

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30

Önceki ayetlerle münasebet

İşte bu âyetin meali, sabık âyetle olan irtibat ve dizilişi de "dört vech" dendir.

Birinci Vecih: Vaktâ ki şu âyetler (üstte geçen âyetler) azim ni'metlerin ta'dadı hakkında idiler.. Ve bu âyetten (وَ اِذْ قَالَ رَبُّكَ ilh. âyetinden) önceki âyet ise, bu ni'metlerin en büyüğüne, yani beşerin netice-i hilkat olduğuna ve yerdeki herşey ona musahhar olup, istediği gibi tasarrufa sahip olduğuna işaret eyledi. Şu âyetimiz ise, beşerin halife-i arz ve onun hâkimi olduğuna işaret eylemiştir.

İkinci Vecih: Bu âyet, önceki âyette bahsi yapılmış: "Yeryüzündeki eşya ve mevcudat silsilelerinin dizginleri beşerin elindedir" diye olan hükmünün bir beyanı, tafsili, izahı, tahkiki, burhanı ve te'kididir.

Üçüncü Vecih: Önceki âyet, iki mesken olan arz ve semanın binasının vaziyetini ve teşekkül keyfiyetini beyan ettiği gibi; bu âyet ise, o iki meskenin sâkinleri (en mühim sâkinleri) Beşer ile Melâike olduğuna işaret eylemiştir. Hem yine önceki âyet; hilkatin, yaradılış keyfiyetinin silsilesine remzeylediği gibi; bu âyet dahi zevilervahın yaradılış silsilesine îma eylemiştir.

Dördüncü Vecih: Önceki âyet, vaktaki hilkatten maksud ve gaye beşer olduğunu ve Hâlıkı yanında büyük bir mevki'i bulunduğunu tasrih eyleyince, sâmi'in zihninde hemen bir hareket başladı, ki bir çok şerleri ve fesadı ile beraber, nasıl beşere bu derece kıymet ve değer verilebiliyor?. Hem acaba, Allah'a ibadet ve takdis noktasında (Melaike dışında) beşerin vücudunu da hikmet-i İlahiye istilzam ediyor mu? Lüzumlu buluyor mu?!

Bu âyet, işte şu suale cevab olarak işaret eyledi ki: O şer ve mefasid ise, beşerde tevdi edilmiş bulunan "sırr"ın" yanında çok küçük kalır, hem de affedilir. Hem Allah ü Teala beşerin ibadetinden ganîdir. İbadet için ayrıca beşere ihtiyaç ve gerek yoktur. Zira Cenab-ı Ma'bud-u Mukaddesi tesbih ve takdis eyleyen hasre gelmez Melaikeler ve Ruhanîler mevcuddur. Öyle ise, Beşerin yaradılış hikmeti ne olduğu hakkında, Allam-ül Guyub'un ilminde olan bir şeydir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30

Cümleler arasındaki münasebet

Âyetin Cümleleri Yekdiğeriyle Nazm ve İrtibatı

Evet, âyetin başında olan اِذْ in iktiza eylediği üzere, kendisine bir redifin bulunmasına; (arkasında gelen, terekesine binen bir arkadaşın bulunmasına) ve üstteki âyetin son cümlesi olan وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ne atıflı bulunmasına binaen; âyetin zımnîce olan ma’nâsı şu gelen mukadder cümlenin havzına dökülmektedir. Mukadder cümle şöyle olabilir:

اِذْ خَلَقَ مَا خَلَقَ مُنْتَظَمًا مُتْقِنًا هكَذَا .. وَ اِذْ قَالَ رَبُّكَ

(Yani "Cenab-ı Hâlık-ı Kadir, halk eylediğini böyle muntazam ve itkan-ı sanat ile yarattığı için; "Senin Rabb'in Melaikelere hitaben şöyle bir fermanda bulundu ki: ...ilh) Hem vaktaki Allah ü Teala Melaikelerle izzet ve celal içinde konuşup fermanını izhar eylerken; hikmetin sırrını istifsar etmek ve müşavere yolunu, keyfiyetini ta'lim edip öğretmek için اِنِّى جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيفَةً kelamı şeref-sudûr eylediğinde, (yani mealen: "Ben -azze ve cell- tahkikan yeryüzüne bir Halife halk eyleyip göndereceğim ve orada onu nasbeyleyeceğim") fermanı duyulunca; dinleyicinin zihni; bu büyük hadisenin böyle karşılıklı bir konuşma ile başladığına göre ve bu azim sırrın iktizası ile: "Acaba Melaikeler de ne dediler?.." deyip intizarda iken, sâmi'in zihni, birden Meleklerin taaccüb içinde, Allanın

o tasarrufunun hikmetinden istifsar etme izni sırrıyla: اَتَجْعَلُ فِيهَا ya, sonra; ve müfsid olan cinlerin ardından halife tarzında gelmesi sırrıyle de ve kuvve-i gazabiyye ve şeheviyyenin beşerde dahi tevdi edilmiş olması ile... Ve ikinci kuvve olan "şeheviyye" ile tecavüz edebilme halleri dolayısıyla, مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا ya.. Ve birinci kuvve olan "gazabiyye" ile tecavüz etme kabiliyetinde olan وَ يَسْفِكُ الدِّمَاءَ ye çevirilip dikildi. Daha sonra, o sual ve istifsarın ve ardında taaccübün tamamlanması akabinde, sâmi'in zihni; Melaikenin istifsarlarına karşı Hak Tealanın vereceği cevaba muntazır kaldığında; Allah ü Teala -Azze ve Celle- izzet ve azametiyle ferman buyurdu ki: قَالَ اِنِّى اَعْلَمُ مَالاَ تَعْلَمُونَ meal-i kerimi: "Tahkikan benim bildiğim hikmetler vardır ki, sizler onu bilemezsiniz!" Yani eşya sizin ma'lumatınıza münhasır değildir. Öyle ise, sizin adem-i ilminiz, o şeyin olmamasına emare değil, sebeb olamaz. Hem ben Hakîm'im; benim onlarda (beşerin yaradılış işinde) bir çok hikmetlerim vardır. Fesad ve sefk, yani kan dökme cürümleri, benim o hikmetlerimin derûnunda afvedilebilecektir. (Yani, beşerin yaradılışındaki çok büyük hikmetler karşısında, onun fesadı ve kan dökmesi, yaratılmasına mani' değildir. Mizan-ı umûmî dengesinde, hikmetler ağır geldiği için, yaratmaya karşı gelen hata ve günahlar afvedilecektir demektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : Cumle-1

Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti

Tek Tek Âyet Cümlelerinin Nazmları:

Bilmiş ol ki: وَ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّى جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيفَةً nin başındaki "vav".. Ve keza bir diğer âyet: وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ deki و "vav", atıflılık münasebeti sırrıyla; -üst tarafta da geçtiği üzere- her iki اِذْ, اِذْ lere işaret etmesi ve bu vahyin mukadder olarak ذَكِّرْهُمْ بِذٰلِكَ yi tazammun eylemesi sırrıyla; وَاذْكُرْ لَهُمْ اِذْ الخ.. ye işarettir, (yani: Onlara o zamanı hatırlat ki... ilh) Hem اِذْ harfi geçmiş zamanı ifade etmesiyle; zihinlerin gidip, müteselsilen birbirine bağlı olan mazî zamanla-rında seyredebilmesini ve bu zihinler için, o mazî zamanını alıp getirip, zaman-ı halde hazır bulundurmasını temin eder, tâ iyice baksın ve içinde vukua gelmiş ibret-âmiz hadisatı toplayarak, demetleyip getirsin.

رَبُّكَ ise, Melaikeye karşı hüccetin ikame edilmiş olmasına (yani: Beşerin hilkati, Melaikenin düşündüğü gibi olmayacağı hakkındaki hüccet ve delilin, ihticac kalesinin kulesine ilzam delili

bayrağının dikilmiş olmasına) işaret etmektedir. Yani ki: "Beşerin edeceği fesadını izale etmek ve onu hikmet-i hilkatine yönlendirmek için; Seni hususiyle terbiye etmiş olan Allah, seni mükemmel kılmış ve beşere mürşid ta'yin eylemiştir." Yani: "Sen büyük bir hasenesin ki; beşerin edeceği o mefasidin üstüne çıktın.. Ve o mefasidi örttün ve perdeledin!" (Çünki رَبُّكَ hitabı Hz. Muhammededir, elbette bunda onun varlığı bu azim hadisede büyük dahli olacaktır.)

Amma لِلْمَلٰٓئِكَةِ ise, Cenab-ı Allahın melaikelerle yapmış olduğu şu karşılıklı konuşma içerisindeki mükaleme bir müşavere suretinde vaki' olmaklığıyle, işaret ediyor ki; Semavat ehlinin, yani Melaikenin, yerin sâkinleri olan insanlarla çok ziyade bir irtibatları ve bir alakaları ve fazla bir münasebetleri olduğuna ve olacağına da bakmaktadır. Evet, çünki: Melaikelerden insanlara müekkellikleri, hafazalıkları ve kâtiplikleri bulunmaktadır. Demekki, onların beşer ile ve beşerin şuûn ve işleri ile pek fazla ihtimam içinde alâkadar bulunmaları haklarıdır.

Ve اِنِّى deki اِنْ ise, اَتَجْعَلُ den müstefad olan tereddüdü (yani: Melaikeler dediler: Şu şu vasıftaki beşeri yaratıp dünyada halife nasbedecekmisin?..) tereddüdü reddetme vaziyetinde bulunmasına binaen; meselenin azamet ve ehemmiyetine işaret ediyor. Hem buradaki اِنِّى de olan mütekellim-i vahdenin ى si yanında, gelecek âyetlerde **(1)** gelen قُلْنَا deki mütekellim-i maalgayrın نَا sı ise, işarettir ki; Allah'ın îcad ve yaratmasında hiçbir vasıta yoktur. Lâkin kelamındaki konuşma-sında ve hitabında ise, araya vasıtalar girebiliyorlar. (Peygamberlerin vasıtası ve dilleriyle kelamını ve emrini tebliğ etmek gibi...)

İşte, Cenab-ı Allahın kelam ve hitabında vasıtaların bulunduğuna dair nükteye işaret eden: اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ

بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا اَرَيكَ اللهُ âyetidir.

İşte, bakınız; "Azamet Nûn'u" ile اَنْزَلْنَا diye ferman buyurmakla, vahiyde vasıtanın varlığını bildirir. Amma âyetin son kısmında ise, mütekellim-i vahde ile müfred olarak بِمَا اَرَيكَ اللهُ buyurmuştur ki, bu da ma’nâ ilhamında vasıtanın bulunmadığını bildirmektedir.

Amma خَالِقٌ yerine جَاعِلٌ nun getirilmesi, işarettir ki; Melaikenin şüpheye ve istifsara medar sualleri ise; yerin imareti hususunda beşerin ona ca'li (âmir kılınması) ve ona tahsis edilmiş olmasıdır. (Yani dünya nizamının ahengine ters düşebilecek, beşerin yapacağı kendine mahsus iş ve fiilleridir.) Yoksa, halk ve îcad noktasında itirazlı bir sualleri değildir. Evet, zira vücûd, hayr-ı mahzdır. Halk ve icad da vücuddur ve o da ancak Allanın zatî fiilidir. O halde, bundan sual olunmaz.

Amma عَلَى الْاَرْضِ yerine فِى الْاَرْضِ deki فِى getirilmesi; (oysaki beşer, yerin içinde değil, üstündedir.) İşte bu فِى -dikkat buyurun- beşer, dünyanın cesedine adeta bir ruh-u menfûh gibi olduğuna imâdan halî değildir. Evet beşer, dünyadan çıktığı gün ve ayrıldığı vakit, yer ve dünya harab olup ölmüş olacaktır.

Amma خَلِيفَةً lafzı ise, dünyanın insan hayatına elverişli ve hazırlıklı hale getirilmesinden önce; idrak sahibi mahluk bir taifenin dünya üzerinde bulunmuş olduğuna işarettir ki; dünyanın ilk devirleri, o idrâk sahibi mahlûkun hayat şartlarına müsaid imiş. İşte bu ma’nâ ise, Hikmet-i İlahîyenin îcab ve iktizasına en uygun gelenidir. Bu ma’nâya göre; o idrakli mahlûk taifenin Cinnden **(2)** bir nevi olduğu

ve yeryüzünde fesad çıkarıp ifsad etmiş oldukları için; (bu mahluk, Allahın emriyle ya mahvedilip yok edilmiş; veya da yeryüzünden alınıp, başka diyarlara, alemlere sürülmüş; veyahutta yeryüzünde yaptıkları eski tasarruf salahiyetleri ellerinden alınmış olmasından) yerlerine Benî Adem istihlaf ettirilmiş olduğunu, Yani o müdrik mahlûkun yerine insanoğlu ikame ettirilip halife-i zemin olarak nasbedildiği meşhur rivâyetlerdendir.

---

(1): Mesela: bu âyetten sonra gelen üçüncü âyette وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا gibi âyetler.

(2): Melaikenin pek çok nev'i ve cinsleri olduğu gibi; Cinlerin de birkaç cins ve sınıflarının var olduğu ve bazı tefsirlerde: İnsanlardan evvel yeryüzüne hakim olan mahlukun Cinn nevilerinden ve ateşten yaratılmış sınıfı olan "Cânn" kısmı olduğu hakkındaki rivâyet böylece halledilmiş oluyor. Amma hususî ve tayin edici bir ifade ile "Cinn" denildiği zaman; hava unsurundan mahluk olup halen yeryüzünde ve havada yaşamakta; ve bir kısmı Müslüman ve bir kısmı da gayr-ı müslim olarak bulunmaktadır. (Tefsir-i Eddürr'ül mensur -Suyutî- 1/45)-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"

Amma قَالُوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَ يَسْفِكُ الدِّمَاءَ cümlesinin heyetleri ise, bil ki: Bu âyet cümlesinin başındaki قَالُوا nün istinafı, yani müstakil bir mukadder sual ve cevabı tazammun eylemesi, işarettir ki; Allahü Teâlanın Melaikeye tevcih edilen hitabı karşısında, dinleyiciyi sual sormaya sevkeyler ve şöyle bir sual sorar: Acaba Melaikeler, yer-yer ve çok yakın komşuluklarına getirilen insanları nasıl karşıladılar, nasıl karşılıyorlar? Ve insanların kendilerine karîn, yakın arkadaş olmalarına memnun ve razı oluyurlar mı?. Ve acaba Melaikelerin bu meselede, insanların yeryüzüne halife kılınmalarında reyleri nedir?!"

Kur'an-ı Hakîmin lisânıyla Cenab-ı Allah قَالُوا diye cevap verdi. (Yani, Melaikeler dediler ki:...) Hem قَالُوا lafzı, اِذْ şartının cezası, yani karşılığı olması hasebiyle, (çünki âyetin başında وَ اِذْ قَالَ şartlılığı vardır.

Yani vaktaki senin Rabbin melaikelere dedi..." şartlılığı) ma'nâsı şöyle oluyor ki: Cenab-ı Hak Teâla beşeri yeryüzüne halife yapmak üzere yaratıp dünyaya göndermeye ve melaikeleri beşere müekkel kılmağa dair irade eylemiş olduğu emrinde ve hüküm vermesinde; müşiri ve vezîri olmamakla birlikte, Melaikelerin bunu nasıl

karşılayacakları keyfiyetinin izharı lazım geliyordu. Hem قَوْلْ sureti ise, (yani, konuşma biçimi itibariyle) -Allah'ın ondan münezzehiyetiyle beraber- müşavere suretindeki mukavele üslûbuna işarettir ki, insanlara bu pek mühim işi, müşavereyi ta'lim edip alıştırsın diye...

Amma اَتَجْعَلُ deki istifham ise, (yani Melaikelerin: "Onu yapacak mısın?" istifhamı) Allahü Teâlanın ihbarı ile; ca'lin, yani irade-i İlahiyenin ve melaikelere müşavere nevinden söylediği işin yerine getirileceğinin tahakkuku kat'î olduğu için idi. Yoksa, hakikati manisiz ve katiyetle olacağı cihetinden, sebebinin bilinmemesinden neşet eden taaccübü doğurmuş ve bundanda istifsar etme ihtiyacı doğmuş olmalıdır. Yani: Melaikler ca'lin, (yani, benî Ademin yeryüzüne halife nasbedilmesinin) hikmeti nedir? diye sebebini sorma yerine, müsebbebinin istifhamı yapılmıştır. (Yani, halkedilerek yeryüzüne halife olarak ta'yin edilecek olan insanın fiil ve hareketinin istifhamı) yoksa, -haşa- Melaikenin masumiyeti olduğu için, bir itiraz ve bir inkârları değildir.

Hem جَعْلْ lafzı, (yani yapma, kılma fiili) remzen diyor ki: Beşerin ahval ve şuûnu; ve itibarî olan nisbet, münasebet ve halleri, tabiatın levazımatından olmadığı gibi; fıtratın zaruriyatından da değildir. Belki bütün onlar, ancak bir câilin ca'liyledir. (Yani, Allahın irade ve tahsisiyledir.)

Amma âyetin bu cümlesinde olan birinci فِيهَا nın ikinci فِيهَا ile -kısa mesafesiyle birlikte- beraber olmuş olmaları tansis içindir. (Yani, hükmün kat'î delilini şeksiz göstermek içindir.) Hem şu gelen ma’nâya dahi bir îmadır ki: "Beşerin fesadı ile birlikte ve zâhirî hayattarlığı içindeki öldürüp yok etmesiyle beraber, hayat için, yerin dünyanın cesedine bir rûh-u menfûh kılınmasında ne gibi bir hikmet vardır? Sualinin de cevabıdır.

Amma مَنْ ile ifade edilen ta'bir, işarettir ki; beşerin şahsiyeti Melaikeleri ilgilendirmiyor. Belki onlara ağır gelen şey; yaradılmış

aciz bir mahluk'un Allaha karşı yapacağı isyandır.

Amma يَعْصِى ye bedel, يُفْسِدُ lafzını getirmesinde şöyle bir işaret veriyor ki; beşerin isyanı, alem nizamının fesadına sirâyet edebilecek bir keyfiyettedir: Hem يُفْسِدُ nün mudari'lik sureti ise; işarettir ki; hoş karşı-lanmayan şey ve cihet, ondaki isyanın yeniden yeniye çeşitli şekillerde tazelenmesi ve devamıdır. İşte Melaikeler bunu Allah ü Teâlanın i'lamiyle, (yani bildirmesiyle) ya da Levh-ü Mahfûz'u mütaala etmeleriyle veya da fıtratlarında tevdi' edilmiş kuvvelerin -tahdidsizliğinden- ma'rifetiyle bilmişlerdir. Zira, beşerin şehevî kuvvesinin tecavüzü ile fesad ve ifsad hasıl olduğu gibi; gazabiyye kuvvesinin haddi aşmasıyla da, sefk ve zulüm meydana gelmektedir.

Ve فِيهَا lafzı ise, (yani, yerin içinde ma’nâsıyla) ifade eder ki: "Yer yüzü takva üstünde kurulmuş bir mescid iken **(1)** ilh. (Yani, takva ehli müttakiler için bina edilmiş bir mescid iken...)

Amma يُفْسِدُ فِيهَا ile يَسْفِكُ الدِّمَاءَ lerin beyan eyledikleri iki rezilenin (iki rezil ahlâk ve günahın) arasındaki "vav-ül cem"in getirilmesi ise; o fesad ve fitne, (uzun ve kesretli) kan dökülmelerine incirar edeceği münâsebettarlığını hatırlatmak içindir.

Ve amma يَقْتُلُونَ ye bedel يَسْفِكُ nün tercih edilmesi, sifk'in ma’nâsı zülümlü katl olduğu içindir. Eğer يَقْتُلُ demiş olsaydı; çünki katlin bir kısmı fîsebilillah olan cihaddır. Hem bir cemaatin selameti için (muzırr ve cani) bir ferdin katli de vardır ki, koyunların selameti için kurdu katletmek gibi olduğundan, يَقْتُلُ yi değil, يَسْفِكُ yi îrad eylemiştir.

Amma الدِّمَاءَ ise, sifkdeki (zülümlü katlde) kan dökülmesini te'kid için olup, zulüm ile olan katlin şenaatini şiddetlendirmek içindir.

---

(1): Bu ma’nâ, جُعِلَتْ لِىَ الاَرْضُ مَسْجِدًا وَ طَهُورًا hadis-i şerifin bir mealini ihtar ediyor. (Buharî Teyemmün) Meali: Hz. Peygamber (A.S.M.) buyuruyor: "Arz, yeryüzü bana bir mescid ve pek tahir kılındı."-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : Cumle-3

Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz

Amma وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ cümlesi, heyeti ve vaziyetlerine gelince; cümlenin başındaki "vav-ı halî" (yani mevcud hale bakan ve makabli ile maba'di birbirine bağlayan vav) Melaikenin beşer aleyhinde yaptığı (istifhamlı) itiraza karşı, onlara şöyle bir cevab-ı itiraz iş'ar edilmiştir ki; "beşerin Allaha ve uluhiyetine karşı yaptığı küllî ibadet ve takdisleri hikmeti, size cevab için kafî gelmiyor mu?.." diye işarettir.

Amma نَحْنُ lafzı ise, yani: Maâsîden, isyan işlerine bulaşmaktan masum olan biz melaikeler maâşiri.. (sınıf ve cemaatleri) ve نُسَبِّحُ nün ismî cümle ile getirilmesi ise, sanki ve adeta "Tesbih", melaikelerin bir seciyyesi ve fıtratlarının bir lazımıdır da, sırf tesbih yapmak için halkedilmiş olduklarına işarettir.

Amma نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ ise, cami' bir kelimedir. Yani, Melaikeler diyor: "Ya İlâhena! Biz seni kâinatta ibadetlerin envaiyle ilan ediyoruz. Hem bizler, senin Cenab-ı Kibriyana layık ve münasib olmayan sıfatlardan senin tenezzühünü itikad ederek, evsaf-ı celal ile seni tavsif etmekteyiz, ki senin kâinat ve mahlûkata serpmiş ve sermiş olduğun enva-i ni'metlerinin karşılığında şükür ve hamd vazifesi lazım gelmektedir.. Ve o nimetler, şükür ve hamdi istiyorlar. Hem biz Melaikeler: سُبْحَانَ اللهِ وَ بِحَمْدِهِ diyerek,

sana hamd ü şükürle beraber, evsaf-ı celal ve cemal ile seni tavsif ediyoruz.

Amma وَ نُقَدِّسُ لَكَ ise, yani: Biz umum Melaikeler seni ey Rabbimiz! naks, zulüm, kusurdan ve abes iş yapmaktan takdis ediyoruz.. Veya da, kendimizi ve ef’alimizi günah ve maâsîden arındırıp, kalbimizi de başkasına (ubudiyet noktasında) mültefit olmaktan alıkoymak için kendimizi tahir ve temiz tutmak istiyoruz.

Demek ki, buradaki و iki fazilet arasında, yani tesbih ve takdis mabeynindeki cem' "vav"ıdır. Yani emirleri imtisal ve nehiylerden ictinab etmek vazifesi noktasından bu و birinci و ın hizasına ve omuz omuzuna müsavî gelmiş oluyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-30 : Cumle-4

Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"

Amma قَالَ اِنِّى اَعْلَمُ مَالاَ تَعْلَمُونَ cümlesi heyetlerine gelince, bil ki; bu cümledeki istinaf, mukadder bir suale işarettir ki; "Acaba Allah ü Teala, Melaikenin istifsarlarına karşı verdiği cevapta ne demiştir?. Ve onların taaccüblerini izâle eden sebebi nasıl beyan buyurmuştur.? Ve beşerin Melaikeye tercihindeki hikmet nedir?!."

İşte, bu mukadder istifhamlı suallere karşı Cenab-ı Alim-i Hakîm icmalli bir cevaba işaret eden قَالَ buyurmuştur. Lâkin bunun arkasında gelen âyetlerde ise, bu icmalli cevab bir derece tafsil edilmiştir.

Ve اِنِّى اَعْلَمُ deki اِنَّ ise, tahkik için olup, tereddüd ve şüpheleleri reddeylemekdir. Bu tahkik vaziyeti ise, ancak nazarî bir hüküm için olup bedahetle müsellem olan hüküm için değildir.. Ve illa, mahlûkatın bilmediği şeyleri, Allanın bildiğinin müsellemiyeti noktasında, -haşa ki- Melaikler tereddütlü bulunsunlar. Öyle ise şu اِنَّ Kur'an-ı Hakimin hülasalı olarak ifade eylediği ve sülûk edilmiş, onda gidilmiş bir beyan tarikiyle icmal ve îcaz eylediği bazı cümlelerin silsilelerine bir medar ve bir alamettir. İşte o silsileli cümleler de şöyle olabilirler: "Beşerin varlığında ve yaratılmasında bir çok maslahatlar ve hayırların yanında, birde az şerr olan bazı maasî ve günahlar, elbette ki kapanır, örtülür ve gâib olur. Yani ki nisbeten ve keyfiyeten az olan şerlerin yüzünden, bütün o hayır ve

maslahatları terk edip bırakmak, hikmete münafî ve zıddır. Hem beşerde, onu hilafete ehil ve layık kılan pek mühim bir sır vardır ki, melaikeler ondan gafil bulunmuşlardır. Lâkin beşerin Hâlıkı şübhesiz ki o sırrı bilmektedir. Hem yine beşerde, onu Melaikeye tefevvuk ettiren, üstün getiren büyük bir hikmet dahi vardır, ki melaikler ondan habersiz imişler. Amma beşeri yaratan Hâlık onu biliyordur. Bütün bu ma'nâ ve nüktelerle berber, bazen olur ki اِنَّ nin ma'nâsı zımnî, içte saklı bir hükme de teveccüh edebiliyor.. İşte o zımnî ma'nâ ise, cümleye girmiş kaydların birisinden istifade etmiş hüküm olabilir. Yani burada, اِنَّ deki "tahkikan siz onu bilmiyorsunuz!" hükmü gibi...

Amma اَعْلَمُ مَالاَ تَعْلَمُونَ ise; lazımı zikretmekle, melzumu da irade etmek kabilindendir. Yani ki: "Sizin bilmediğiniz şeyler de vardır. Zira ilm-i İlahî her şey için lazımdır. O halde ilmin nefyi, olmayışı; malumun da olmadığına delildir. Nasıl ki Cenab-ı Hak Teala başka bir âyette بِمَا لاَ يَعْلَمُ diye ferman buyurmuştur. Yani, ilm-i İlahînin taalluk etmediği hiçbir şeyin varlığı; mümkün olmaz, vücud bulmaz. Öyle ise, ilmin vücudu, varlığı; ma'lûmun vücuduna delildir.

Sonra, bu icmalli cevabın tahkiki hususunda, bazı âyetlerin hatimelerinde zikredilen اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ cümleleri vardır. Öyle ise, mevcudat, halkın ma'lûmatlarına münhasır değildir. Mahlukun bilmemesi, olmamasına delalet etmez.

Hem vakta ki, Cenab-ı Hak Teala hayr-ı mahz olan melaikeyi ve şerr-i mahz olan şeytanları ve ne hayr, ne de şerr olan behaimi **(1)** (yani, her çeşit hayvanatı) halk eyledi. Bundan sonra, o feyyaz-ı mutlakın hikmeti; hayr ve şerrin arasını cem eden dördüncü bir mahluk olan insanın varlığını iktiza eylemiştir. İşte, eğer bu dördüncü mahluk, yani beşer, kuvve-i şeheviyye ve gazabiyyesi, akıl kuvvesine tabi' olur. İnkiyad ederse; -mücahede sebebiyle- melaikenin üstüne

çıkar, tefevvuk eyler. Eğer aksiyle olursa, özrüne bahane bulunmadığı için hayvanattan çok daha aşağı düşer.

---

(1): Burada: "Ne hayr, ne de şerr olan behaim" den murad ve maksad -Allahü alem onlardan istifade ciheti ile olan nimetlik yanları değildir. Belki Melaike ve Şeytanların varlık ve halketme ta'riflerine nisbeten orta halli bir mahluk olduklarını göstermek içindir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülkadir)

Bakara Ayet 31-33 : Talim-i Esma

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُونِى بِاَسْمَاءِ هَوءُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ * قَالُوا سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ * قَالَ يَا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّى اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

(1) Bakara/31,32,33

- Mukaddime
- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...
- Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

---

(1): İntihabım olmayarak *(a)* ihtiyarsız olarak; adeta umum sözlerin ahirinde şu âyet:

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

bana söylettirilmiştir. Şimdi anlıyorum ki: Tefsirim de şu âyetle hitam *(b)* buluyor. Demek, inşallah bütün sözler hakikî bir tefsirdir.. Ve şu âyetin bahrinden bir cetveldir; en nihâyet yine o denize dökülüyor ki; şu tefsirin hitamında güya her "söz", manen şu âyetten başlıyor. Demek o zamandan beri yirmi senedir *(c)* şu âyeti tefsir ediyorum, bitiremedim; tâ tefsirin ikinci cildini yazayım. -Müellif-

(a): سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا âyetinin şuradaki dipnotunda olan, Hz. Müellifin ifadesini, Molla Abdülmecid'in Türkçe tercümesiyle, İhsan Kasımın Arapça metin İşarat-ül İ'cazda, kitabın en sonunda derceylemişlerdir. Lâkin Hz. Üstadın bizzat kendi kalemiyle tashih ve terkim eylemiş olduğu ilk matbu' bir nüshada, kitabın tam burasında وَعَلَّمَ اٰدَمَ الاَسْمَاءَ âyetiyle arkasında gelen âyetin tam hizasında el yazısıyla bu haşiye yazılı bulunduğu için, ona tabi' olarak, o notu, yeri olan buraya almayı münasib bulduk.-Mütercim-

(b) İşarat-ül İ'caz namlı şu harika tefsir, başından -Fatiha Sûresi dahil değil- alıp سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا ya kadar 32 âyetle, en sonuna kadar ise, 33 âyetle hitam buluyor. Hz.Müellifin ifadesiyle "Sözler, (yani umum Risalelerin içinde bulunduğu) Mektûbat, Lem'alar ve Şua'ların -Şualar hariç- her birisinin 31, 32, 33 Risale olarak te'lif edilmeleriyle; bu azim ve harika tefsir, istikbalde te'lif edilecek Nur Risaleleri bu âyetlerin adedine muvafık olacaklarının bir habercisi, bir müjdecisi ve Nur gülistanının bir temel fidanlığı, hububu ve bizri olduğuna ima ve işaretten hali değildir diye düşündüm.

(c) İşarat-ül İ'caz tefsiri 1916 yılı başlarında telifi yapılmış olduğundan; o tarihten yirmi sene geri gelsek, 1936 oluyor ki, Eskişehir hapis hadisesi ortasıdır. Büyük ihtimal ile, Hz. Müellif henüz Eskişehir hapsine alınmadığı günlerde İsparta şehir merkezinde iken, o notu kaydetmişlerdir.-Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33 : Mukaddeme

Mukaddime

Bir Mukaddime

Ey aziz! Bilmiş ol ki: Bu âyet, (yani âyetin beyan eylediği ta'lim-i esma hadisesi) Hz. Ademin (A.S.) belki nev-i beşerin bir mu'cizesidir, ki Melaike ile yaptığı hilafet da'vasındaki mübahese ve muaraza-i imtihanı pek âla derecesiyle kazanmıştır. Demek ki, peygamberlerin Kur'andaki kıssa ve hikayelerinin anlatılmasında muhakkak ki ibret dersleri vardır.

Bunun için ben وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ nin ma’nâsına nazaran; ve Tenzilin getirmiş olduğu delaletler ve tahkikli nüsûsu ile sana ifade-i ma’nâ ve hakaik ettikleri gibi; işarât ve rumuzu ile de bir çok ince ve derin nükteleri de sana öğrettiğine istinaden; Kur'an-ı Muciz-ül Beyanın i'cazının üstadiyetinden ve gösterdiği işaretlerinden fehmediyorum ki **(1)** peygamberlerin hayat hikayelerinde izhar edilen; ve ellerinden zuhur eden mu'cizelerinde gösterilen hususlara beşeri onların nazirelerine, benzerlerine kavuşmak için, yol ve vesilelerini bulmaya teşvik ve teşci' etmektedir. Hem öyle ki; Kur'an o kıssalarla adeta beşerin istikbalde kesbedeceği terakkisinin nihâyet hududuna ulaşmaya medar olacak çalışmaları ile, o mu'cizelerin nazirelerinin, neticelerine ve programlarının ana hatlarına adeta Kur'an parmak basmaktadır. Zira sanat ve teknolojinin üstüne bina eylediği mebadî ve temeller, elbetteki mazide tesis edilmiş esaslardır. Evet, mazî zamanı, müstakbelin ayinesidir.

Hem yine Kur'an, beşerin sırtını adeta teşvik ve teşci' eliyle sıvazlıyor gibi gelecek âyetlerin lisân-ı remziyle diyor ki: Ey beşer! Kalk, o harikaların bazılarına seni ulaştıracak vesileleri elde etmek için, durmadan çalış ve uğraş! Evet, görmez misin ki; saati ve gemiyi en evvel beşere hediye eden mu'cize elidir. Eğer bu mevzûya dair ve ona bakan, işaret eden âyetleri görmek istiyorsan işte bak:

وَ عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا

Ve

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلا يَا جِبَالُ اَوِّبِى مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيد

Ve

وَلِسُلَيْمَنَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ (2)

Ve

فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاك الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا

Ve

تُبْرِىءُ الاَكْمَهَ وَالاَبْرَصَ بِاِذْنِى

gibi âyetler...

Sonra da, beşerin tehaluk-u efkârının çalkalayıp yoğurduğu ve kâinat nizamını konuşturarak dile getirdiği binlerce fenlerden istinbat eylediği sanatlarda teemmül et! O fenlerden her birisi hasiyetleri, sıfatları ve isimleriyle kâinat nevilerinden birer nev'idirler. (Yani her bir nev'-i kâinata aid bir fenn teşekkül etmiş veya etmeye kabildir. Tıbb, Hendese ve saire gibi fenler) hatta bu fenlerin veya beşerin

keşf ve buluşlarının sayesinde beşer وَ عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا sırrına mazhar olmuş gibidir.

Ve sonra, beşer fikrinin istihraç eylediği sanat acaiblerinden tren ve demiryolu ve telgraf aleti ve saire gibi şeyleri telyîn-i hadid ve izabe-i nuhas vasıtasıyla, yani demiri yumuşatma ve bakırı eritmeyle, bunları elde etmekle وَاَلَنَّا لَهُ الْحَدِيد ye mazhar olmuştur ki, demiri yumuşatma sanatı ise, beşer sanayiinin annesi mesabesindedir.

Hem zihn-i beşerin yavruladığı sanatlardan birisi de tayyaredir ki, bir günde bir aylık mesafeyi tayyetmekle, neredeyse غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ âyeti sırrına mazhar olmuştur.

Hem yine beşerin sa'y ve çalışmasının neticesinde terakki edip ulaştığı şeyler ve sanatlardan birisi de; keşfedip elde ettiği; değnek gibi bir boru ile çorak araziye vurduğunda, bol sulu bir pınar ondan fışkırıyor ve kumluk arazi bir güllük ve gülistana dönüşüyor. Nerede ise, bu sanat فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ âyetindeki sırra mazhar olmağa dayanmaktadır.

Hem yine beşerin birbirlerinden öğrenerek ve tecrübelerinin neticesi olarak ulaştığı tıbb'ın harika vaziyetidir ki; nerede ise, -biiznillah-Ekmeh ve Ebrası (yani anadan doğma gözsüzleri ve Baras dedikleri cesedi istila eden müdhiş hastalığı) ve daha bir çok müzmin hastalıkları iyi etmeye başlamış gibidir.

İşte şu âyetler, parmaklarıyla gösterdikleri bu işaretler ile, beşerin hal-i hazır ulaştığı sanatı arasında bir münasebet görebildiğin için; sahihdir ki diyesin: "O âyetlerin mikyasları, yani gösterdikleri ta'yin edici ölçüler ve hatırlattırdıkları işaretlerle, şu mevcûd medeniyet harikalarına bakıyor, işaretle gösteriyor ve ona teşvik ve teşci' ediyor."

Hem yine Kur'anın

نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا

Ve: لَوْلاَ اَنْ رَا بُرْهَانَ رَبِّهِ

Ve: اِنِّى َلاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ

Ve: يَا جِبَالُ اَوِّبِى مَعَهُ

Ve: عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ

Ve: اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ

gibi kelamullah olan şu âyetlere bak!. Sonra, beşerin keşfeylemiş olduğu ateşin yakmadığı bir mertebeyi. Ve yakmayı engelleyen vasıtaları.. Ve keşfetmek üzere olduğu uzak mesafelerden suret ve savtları celbeden; ve gözünü açıp kapamadan evvel, bunları yanında hazır eden vesileleri. **(3)** Hem beşer fikrinin yeni buluşu ve ibda'i olan: Konuştuğun sözleri sana aynen iade edip söyleyen aleti.. Ve keza bir çok kuş ve güvercinleri hizmetlerde çalıştırma usûlleri.. Ve daha bunlara benzer şeyleri düşün ve kıyas eyle ki; âyetlerin ifade eylediği Mu'cizat-ı Enbiya ile, onların bir nev'i taklidi olan beşerin keşfiyatı arasında bir mülayemet, bir bağlantı görür ve Kur'anın bu remizleri beşerin şu keşfiyatlarına bakıyor dersin.

Hem yine, insanlığın hasiyeti olan natikiyyetin netice ve semeresinden mu'cize-i kübra hasiyetine bak, teemmül eyle! Yani, insaniyete mahsus edebiyat ve belagatını düşün. Sonra da, beşerin ruhunu en üstün derece ile terbiye eden ve vicdanını en latif şekilde teseffî ettiren; ve fikrini en güzel tarzda tezyin eyleyen; ve kalbini en inbisatlı şekilde genişleten şey, yine o edebiyatın bir çeşidi olduğunu bil! Ve bu edebiyat nev'i bir hikmete binaen, fenlerin, bilgilerin en sadelisi ve en geniş mecallisi ve en çok nüfuzlusu ve en çok te'sirlisi ve beşerin kalbine en çok yapışanı olduğunu görürsün.. Hatta bu

nevi edebiyat, adeta bütün fenlerin sultanı gibidir denilebilir. Feteemmel!

---

(1): Eğer sen, Tenzilin nazm-ı i'cazından Hazret-i Müellifin istihraç eylediği letâiflerde şübhe içinde isen; ben de sana derim ki, bu meseleyi, âşık-ı hakikî Ömer İbn-ül Farıd'ın divanından tefe'ül ederek istişare ettiğimde, karşıma şu beyti çıktı:

كَاَنَّ كِرَامَ الْكَاتِبِينَ تَنَزَّلوُا عَلَى قَلْبِهِ
وَحْيًا بِمَا فِى صَحِيفَةِ

ma’nâsı: *"Sanki Kiramen Kâtibin melekleri onun kalbine sahifedekini ilham etmek için inmişlerdir.*-Habib Eşşehid-

(2): Kıtır, bakırdır

(3): Dikkat buyur; bu ifadeler ve kâşifane değerlendirmeler 1915 te söylenmiş yazılmıştır. Hatta bu ifadelerin hülasaları 1910 da "Muhakemat eserinde ve 1911 de "Hutbe-i Şamiyye" de yazılmış ve söylenmiştir. O tarihlerde henüz ne tam teşekküllü tayyareler, ne de radyo, teyp ve televizyonlar ve ne de telefon ve faks ve saireler -telgraf hariç- hiçbir şey mevcud değilken, Hazret-i Müellifin cesûrane ve kâşifane meydan-ı ilimde söylediği bu ifadeleriyle, vücudlarından önce o alet ve cihazların yakın zamanda çıkacağını haber vermesi, elbette ki takdir ve sitayişe değer hükümler ve buluşlardır. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33

Önceki ayetlerle münasebet

Şimdi âyetlerin tahlili

Evet bu âyetin (üç âyetlerin) dahi üç çeşit nazım vecihleri vardır. Lâkin meal itibariyle önceki âyetle olan nazm ve irtibatı "Dört vecih" dendir.

Birinci Vechi: Vaktâ ki Tenzil, önceki âyette insanın hikmet-i hilkatini beyan eyledi ki, o beyanda cevapların birincisi, evlası, umumilisi.. Ve ikna'ca en kolayı ve icmalce en güzeli ve en vecizidir. Bu âyet ile de, avam ve havassın tatmin olacağı tafsilli bir cevabı vermiştir.

İkinci Vechi: Önceki âyette, vakta beşerin hilafet meselesini tasrih eyledi.. Bu âyetle de, Melaike karşısında o da'vayı insan nev'inin mu'cizesiyle burhanlaştırdı. (Yani insana ta'lim-i esma ile)

Üçüncü Vechi: Önceki âyette, beşerin Melaikeye üstün, râcih geldiğine işaret eylediği gibi; bu âyette ise, o rüchaniyyet ve üstünlüğün "limmî" burhanına remz eylemiştir.

Dördüncüsü: Önceki âyette, insan nev'inin yeryüzünde Hilafet-i kübraya mazhar olduğunu telvih eylemiş, bu âyette ise; bu da'vaya hüccet olarak, insanın bütün tecellilere (Esma-ı Hüsnanın tecellilerine) cami' bir nüsha ve etemm bir mazhar olduğunu telmih eylemiştir. Zira insanın mütenevvi' istidatları ve istifade yanlarının pek çokluğu ile beraber; geniş ilim kabiliyetiyle ve keza beş zâhir ve beş de batın havassı ile, hususan dibi, nihâyeti olmayan vicdanıyla kâinatı ihata eylemiş gibidir. Bak, görmüyormusun ki; insan, mesela Balın tatlılığını iki vecih ile, belki bir çok vecihlerle anlayıp bildiği halde, Melek ise, bunu tadarak bilememektedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33

Cümleler arasındaki münasebet

Bu Âyetlerin Kendi Aralarındaki Nazm ve İrtibatları

Evet, bu âyetin (âyetlerin) cümleleri yekdiğeriyle olan nazm ve dizilişi, son sadece fıtrî olup selasetlidir. İşte o üç vecihlerden;

Birincisi: Bu âyet, (üç âyet) evvel ki âyette اِنِّى اَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ nin tazammun eylediği ma'nâlarının bir tahkiki ve bu âyet cümlesinin icmal edilmişliğinin o âyette bir tafsili ve ibham edilmişliğinin bir tefsiri olmasıdır.

İkincisi: Allah'ın dünyasında, onun halifeliğinin ahkâmını icra etmek ve kanunlarını tatbik eylemek, tam bir ilme ve mükemmel bilgiye bağlıdır.

Üçüncüsü: Önceki âyette gelen kelamın akış üslûbu şu gelen cümlenin içine uzamaktadır:

فخلقه وسوّاه ونفخ فيه من روحه وربّاه ثم علّم الأسماء وأعده للخلافة

ma'nâsı: Cenab-ı Hak Teala Hazret-i Ademi halk eyleyip; duygular, havasslar ve hissiyatlarla donatıp insan olarak şekillendirdi. Sonra ona ruhundan (Yani: Emir ve iradesinin kanunundan bir ruh) nefh eyledi. Ve bu tertip üzere, Ademi terbiye edip yetiştirdikten sonra, esmayı ona ta'lim eyledi. Sonra, vaktaki Cenab-ı Allah rüchaniyet meselesinde ve hilafete istihkak işinde, Melaikelerin üstünde Hz. Ademi ihtiyar eyleyip seçip, ilm-i esma ile mümtaz kılıp

ayırdetmeyi irade eyledikten sonra; bu defa tehaddî imtihanı muaraza makamının iktizasıyla hem melaikeye, hem de Hz. Ademe (A.S.) eşyayı arz ettikten sonra, her iki taraftan imtihan muarazası taleb edildi. Sonra, Melaikeler vaktaki, kendilerinde acz hissettiler.. Ve neticede, bu meseledeki Allahın hikmetini ikrar ve tasdik eyleyerek mutmain oldular. Bunun için Cenab-ı Allah:

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُونِى بِاَسْمَاءِ هَوءُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

ferman buyurmuştur. Melaikeler ise: قَالُوا diyerek, istifsarları içine karışan İblisin enaniyetinin desiselerinden teberrî eyleyerek dediler ki:

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Sonra: İstidatları camiiyetli olmamasından, Melaikenin acizlikleri zâhir olunca; artık makam, Ademin (A.S.) iktidarını beyan etme merhalesine gelip o beyanı iktiza eyledi. Tâ ki onunla muaraza işi tamamlanmış olsun. İşte bu noktadan Ademe hitab geldi ve:

يَا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ

diye fermanı sudûr-pezir olmuştur. (Yani: Ey Adem, eşyanın isimlerini melaikeye haber ver, bildir! diye Hakîm-i Alîm'in emri varid olmuştur.)

Sonra: Vaktâ ki, bu meselede hikmetin sırrı, (Yani: Cenab-ı Allah'ın Adem Aleyhisselamı yaratıp halife kılmasındaki hikmetin sırrı) zâhir oldu.. Ve o hikmete râm olup uyuldu. İşte o vaziyette makam, önceki âyette icmalli olan cevabın istihzar edilip şuradaki tafsilli olan cevaba bir netice gibi yapılması iktiza eylediği için, Melaikeye hitaben:

اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّى اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

diye ferman buyurulmuştur. (Yani: Ben size ey Melekler demedim mi ki; tahkikan ben semavatın ve yerin gaybını, örtülü esrarını bilen bir alimim.. Ve sizin gerek izhar eylediğinizin, gerekse saklı bulundurduklarınızın tamamını bilmekteyim.)

Sonra: Şu noktayı da bilmelisin ki; şu yapılmış sual ve cevapların îzah ve beyanlarının neticesi olarak; Melaikelerle Allah ü Zülcelal arasında vuku'a gelmiş karşılıklı konuşma ve mukavelenin sureti, nihâyette şeffaflaşarak, hadise ve meselenin hikmetini istifsar etme vakıasının kaynağı ise, Melaikenin arasında -o vakit- bulunmakta olan İblisin enaniyetinin desisesinden çıktığı hissedilmiş; ayrıca, o istifsarın içine melaikeden başka bir taifenin itirazının müdahelesi neticesinde oluşturulduğu da işar olunmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33 : Cumle-1

Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...

Cümle-Cümle Nazm ve Diziliş;

İşte: وَ عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا (Bütün ne kadar isimler varsa, hepsini Ademe ta'lim eyledi.) Cümlesi: "Cenab-ı Allah Adem Aleyhisselamı umum kemalatın bütün esaslarını tazammun etmiş bir fıtratta şekillendirmiş ve bütün yüce ahlakların çekirdeklerini isti'dadında zer' eyleyip ekmiş olarak yaratmış.. Ve mevcudatın içinde temessül eyleyebilen bir vicdanla ve onun yanında on tane havass ve duygularla teçhiz eylemiş.. Ve ayrıca, eşyanın bütün nevilerinin hakikatlerini öğrenmeye müheyya eyleyerek, mezkûr üç nevi hususiyetlerle müstaid olarak hazırlamıştır. Ondan sonra bütün esmayı ona ta'lim eylemiştir.

Amma وَ عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا nın başındaki و -üst tarafta numunesi geçtiği üzere- îcazının altında matvî, dürülü bulunan cümlelere işaret etmektedir.

Ve عَلَّمَ de ise, ilmin makamını yüce tuttuğuna ve derecesini yücelttiğine; ve hilafetin mihver ve zembereğinin yegane medarı "ilim" olduğunu ifade etmek irade ettiğine işarettir.

Hem yine عَلَّمَ ile remzeyliyor ki; Hz. Ademe talim edilip bildirilen o "Esma", Tevkifiyyedirler **(1)** Yani, Hz. Ademe hususî olarak takılmış şeref nişanı ve madalya ve hil'at bileziği gibi şeylerdir.

Vaziyeti de, ekseriya esma ile isimlendirilmiş olan eşya arasında, vaz' edilmesi tercih edilen münasebetin varlığını bildirerek te'yid etmektedir.. Ve aynı zamanda عَلَّمَ lafzı, mu'cizenin -felsefecilerin hilafına olarak- bila-vasıta Allahın fiili olduğuna îma etmektedir. (Çünki, Hz. Ademin bütün Melaikelere ve o demde var olup hazır bulunan "Cinn" gibi sair mahluklara da üstünlüğünü sağlayan "talim-i esma" onun bir mu'cizesidir. Mu'cize ise Allah'ın fiilidir.) Zira, felsefeciler haktan saparak diyorlar ki: Mu'cize, harika olan ruhların işidir.

Ve اٰدَمَ diye ta'bir etmesi; Halifeliğini Allah'ın irade eylemiş olduğu ve "Adem" ismiyle isimlendirdiği Arzlı şahıs demektir. Binaenaleyh, عَلَّمَ اٰدَمَ de, Ademi ilim ile tasrih eylemiş olmasında, onun kadrini yüceltmek ve şöhretini yaygınlaştırmak ve onu ilmin sureti ve kisvesiyle hazırlamak içindir.

Ve اَلْاَسْمَاءَ ise; sıfatların, hasiyetlerin ve isimlerin kaynağından alınmış olarak, eşyanın alametlendirilmesi, nişanlandırılması ve damgalandırılmasıdır. Ya da, insanların kendi aralarında bölüştükleri ve kullandıkları lügat çeşitleridir. Hem اَلْاَسْمَاءَ lafzında, عَرَضَهُمْ ün delili ile; arzedilmiş olan isimler, Ehl-i Sünnetin görüşüne göre; müsemmanın kendisi olduğuna (yani isimlenen eşyanın kendisi o esma olduğuna) îma vardır.

Amma كُلَّهَا ise, Hz. Ademin (A.S.) Melaike'ye karşı tereccühünün, üstünlük kazanarak seçkinliğinin menşei ve melaikeyi aciz bırakmasının medarı ise; esmayı eksiksizce tamamını, küllünü bilmiş olmasıdır.

---

(1): Esma-i Tevkifiyye: Kur'anda ve sahih ve hasen hadislerde, ya da icma-ı ümmette gelen Allahın bütün isim ve sıfatları "Tevkifiyye" dir. Yani: Allahın o isim ve sıfatlarına "Tevkifiyye"yi ıtlak eylemenin cevazı onlara tevekkuf eylediği için "Esma-i Tevkifiyye" denilmiştir. Daha geniş bilgi için, Şerh ü Cevheret-ü Tevhid-Bacûrî, sh: 146. -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Bakara-31-33 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

Amma

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُونِى بِاَسْمَاءِ هَوءُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

cümlesi başındaki ثُمَّ tarahî sırrıyla, yani ma'nâyı sarkıtma ve serbest bırakması ile ve makamın da iktizasıyla:

وَ قَالَ هُوَ اَكْرَمُ مِنْكُمْ وَ اَحَقُّ بِالْخِلاَفَةِ

Gibi mukadder bir cümleye işaret eyler. Bu cümlenin ma'nâsı: (Bunun üzerine Cenab-ı Alîm-i Hakîm melaikelere hitaben dedi ki: O, sizden daha çok kerimdir.. Ve hilafete de en layık ve müstehaktır.)

Amma عَرَضَهُمْ ise, Yani enva-i türlü eşyayı yayarak ve sererek melaikelere izhar edip arz eyledi. Adeta müşteriye satmak için nazarlarına sunmak, ya da asker saflarını kumandana takdim etmek tarzında arz eyledi. İşte bu ma'nâ içinde, şöyle bir işaret hissediliyor ki, mevcudat, sahib-i idrak olanların malıdır; ilim ile **(1)** satın almakta, isim ile tutabilmekte ve suretin temessül eylemesiyle ona mâlik olunabilmektedir.

Amma عَرَضَهُمْ deki هُمْ ün ma'nâsı ise, erkek akıllılara dalalet etmektedir ki, عَرَضَ lafzının remzeylediği gibi; "Tağlibeyn" **(2)** nin, iki tağlib ve ya iki mecazın onda bulunmasıdır

Yani: Molla Abdülmecidin tercümesine göre: [Müzekkerin müennese ve âkilin gayr-ı âkile tağlibiyle (galip getirilmesiyle) bu vaziyetin sair eşyaya da şâmil olabileceğine îma etmektedir.] Zira هُمْ lafzının irsalli halinden, ma'nâsının mutlak ve serbest bırakılmasından; mevcudat taifelerinin suretleri, âkil erkek kabileleri olarak gözler önünde saf saf olup resm-i geçit gibi geçerek; sonra dönüp temaşacılara geldiklerini tahayyül etmek mümkündür.

Amma عَلَى الْمَلَئِكَةِ deki عَلَى ise, imtihan muarazaları sırasında melaikelere ve Hz. Ademe arzedilmiş şeyler, levh-i mahfûz-u a'lada irtisam eden suretler olduğuna da îmadır.

(Temmet bivefâ -Müellif-)

Yani: Kitab muhtasaran sona erdi. -Müellif-

---

(1): Bir şerh:

Şu paragraftaki işaretli ma'nâlar şöyle tefsir edilebilir ki: "Sahib-i idrak", ilim ve marifet sahibi kimseler, en başta insandır. İnsan mevcudatın tamamından istifade etme imkânına sahiptir. Mevcudatı, eşyayı "ilim ile satın alabilir" den maksad şu olabilir ki: Eşyanın, mahlukatın istidad dilini bilip anlayarak, mahiyetçe neye yaradıklarını ve yaradılış hikmetlerinin kanunlarını fehmederek; ve kâinat nizamına ve âdetullah kanunlarına müraat ederek, onu -bir halife-i arz olan insan- kendine maledebilir.

Ve "ismiyle onu tutabilir." den murad; her nev-i mevcudata dair teşekkül etmiş ve etmekte olan fenn ve ilimlerin mahiyetini ve eşyanın kanunlarını kavrayan kimseler ve onlardan istifade yollarını tam öğrenen ve bulanlar; o neviden, mesela "kimya, biyoloji" gibi ilimlerle istifade edebilir.

Ve "Suretin temessülüyle ona mâlik olunabilir" den gaye de, derin ve geniş ve kısmen inkişaf etmiş ve istikbalde belki daha da edecek olan beşerin harika teknolojisinden çıkan ve temessül-ü sureti bir derece gösteren Televizyonlar ve uydular vasıtasıyla elde edilen suretler ve saireler olduğu gibi; cinn, ervah ve meleklerin ve

hatta evliya ervahlarının temessülleriyle de insanın bir çok istifade yollarının açık olabileceğini ifade ediyor gibidir. -Mütercim-

(2): Tağlibeyn'in Lügat ma’nâsı: İki galibiyet kazandırma ise de, ıstılahı ma’nâsı, iki ma'lum şeyden birisini öbürüne tercihan almak ve her ikisine müşakelet ve birbirine benzetmekten ihtiraz için, Tağlibi ıtlak eylemektir. (Ta'rifat-ı Seyyid Şerif sh: 43) -Mütercim-

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Sukraniye

Şükraniye

Hazret-i Rabb-ı Müteale hadsiz hamd ve nihâyetsiz şükürler olsun ki, şu cihanlar kadar değerli olan "Hz. İşarat-ül İ'caz" tefsir-i i'cazdarın tercümesi, onun âta-yı bîtenahîsiyle bu fakir-i kemterîn ve pür taksire de nasib kıldı.

Bu tercümemizin müsveddesi, 1421 Hicrînin Ramazan Bayramı günlerinde başlanıp, aynı senenin Kurban Bayramı günleri olan Zilhicce ayının 13. gününde hitama ermiştir.

Temyize çekilmesi: Bir fal-ı hayr kabul ettiğim, İstanbulda, bir mübarek Nur dersanesi çatısında yirmi gün kadar meşguliyetle 2001 yılı, İstanbul'un fetih günü olan 29 Mayısta sona erdi.

Ve sekiz ay aradan sonra, Şanlıurfa/Akçakale Cezaevinde İslâm hattı eski yazıdan yeni harfe, aynı zamanda yeniden gözden geçirme işine 8 Ocak 2002 de başlanıp, (yalnız gündüzlerde çalışarak) Ş. Urfa'nın kurtuluşu olan 11 Nisan 2002 Perşembe günü son buldu. Bu müddet zarfında üç-dört gün hastalık hariç 87 günde tamamlanmıştır ki; Hz. Müellifin Hicri hesaba göre ömrünün senelerine tevafuk etmiştir. Elhamdülillah!..

Kalbimin bütün hulûs ve samimiyetiyle niyazım ve niyetim odur ki; Bu tercüme-i naçizi, Merhum Molla Abdülmecid'in tercümesinden daha başka bazı cihetlerle menfaattar kılsın.. Ve şu harika, i'cazdar ve emsalsiz tefsirin içinde neler ve nelerin bulunduğunu görülüp bilinerek, istifadeye medar olsun. İnşallah.. Abdülkadir Badıllı

Isarat-ul Icaz [Abdulkadir] : Istikbalin Hakimi Mutlakı

İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır

Hükmünü tasdikan, Ecnebî büyük şahsiyetlerin vârid olmuş şehadetleri:

Evet, "istikbalin hâkim-i mutlakı Kur'andır" kat'î hükümlü dava ve söz, 1911 baharında Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretleri tarafından, Şam Emeviyye Camii minberinden; on binden fazla bir cemaate ve o cemaatin içinde o günü hazır bulunan yüzden ziyade ünlü ulemaya, ve bunların şahıslarında başta İslâm alemine, sonra bütün dünyaya arabî olarak irad ve hitab edilen Şam hutbesindendir.

Cenab-ı Müellif, aynı hutbesinde, mezkûr davasının şahidi ve musaddıkı olarak; Ecnebî büyük ve meşhur iki şahsiyyetin Kur'an ve İslâmiyyet hakkındaki görüş, kanaat ve fikirlerini izhar eden beyanatlarından numunelik iki örnek **(1)** vermiştir. Bu şahsiyyetlerden birisi: Amerikalı Mister Karlayl, ikincisi: Alman siyaset ve devlet adamı Prens Bismark'tır.

Hazret-i Müellif "El Hutbet-üş Şamiye" eserinden başka, aynı davayı ve bu örnek iki şahidin beyanatını, bilahere 1.Cihan Harbi başlarında harb cephesinde (1915-1916 tarihinde) te'lif eylediği, sonra 1918 de İstanbul da tab ettirdiği Arabî İşarat-ül İ'caz eseri, وَ اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ .. الخ âyetini tefsir sadedinde: اَلْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ الاَعْدَاءُ başlığı altındaki izah ve tefsirinde de, aynı şahsiyetlerin isim ve sözlerini **(2)** nakletmiştir.

Daha sonra "Sebil-ür Reşad" Mecmuası sahibi merhum Eşref Edib'in 1952 de neşreylediği "Risale-i Nur Müellifi Bediüzzaman - Said Nur-hayatı, eserleri, mesleği" adlı eserin 74. sahifesinde; Hz. Üstadın Hutbe-i Şamiye eserinin tercümesinden aynı mevzu'u derc ederek, o iki şahsiyetin isimlerini ve sözlerini neşretmiştir.

Ve 1953'ün yaz aylarında, dinsiz bir İngiliz müsteşrikinin İstanbul Edebiyat Fakültesinde "seb'a semavat'ı inkar eden bir konferans vermek istemesi üzerine, Hz. Üstad ve Nur talebeleri hemen harekete geçmişler, o müsteşrikin inkârını geri teptiren "Nur Çeşmesi" adlı bir küçük eser, Nurlardan derleyerek o konferansçının önüne koydular. Bu eserin içinde ve arka tarafında da yine o iki meşhur şahsiyetin beyanatlarını en başta, ilaveten de birkaç mühim ecnebî şahsiyetlerin daha, Kur'an ve İslâmiyet hakkındaki müsbet sözlerini birlikte neşrettiler.

Bunlardan başka; Eşref Edip merhum Sebil-ür Reşad 1951, 113. sayıda yine bu ecnebî mühim şahsiyyetlerin İslâmiyet ve Kur'an hakkındaki beyanatlarını neşreyledi.

Bir müddet sonra da 1954- 1955 yıllarında Üstad Bediüzzamanın küçük kardeşi Molla Abdülmecidin Türkçeye tercüme ettiği İşarat-ül İ'cazın arkasına Hz. Üstad tarafından o ecnebi büyük ve mühim şahsiyyetlerden "Onbeşinin" isimleri ve sözleri ilhak ettirilerek neşrettirildi. Sonra yeni harfle neşir edilirken de o vaziyet devam ettirildi.

Bu on beş Şahsiyyet, en mühim şahsiyyetlerdir:

Evet, Miladi 18. asrın başından bu yana İslamiyeti kabul eden, ya da hakkında müsbet beyanat veren bir çok şahsiyyetler Avrupa ve Amerika da zûhûr eyledi, meydana çıktı. Bunların yekûn sayısı hayli kabarıktır, çoktur. Sayıları hakkında bir iki örnek verelim:

1-Rabitat-ül Âlem-il İslâmî Derneği, Mekkede tarihsiz neşreylediği لِمَاذَا اَسْلَمْنَا "Niçin Müslüman olduk" kitabında; siyaset adamı, profesör, gazeteci ve halktan 44 kişinin ismi ve sözlerini yayınladı, ki bunlar İşarat-ül İ'cazın arkasında neşredilenlerin dışındadır.

2-İhsan Kasım Es Salihî'nin hazırlayıp, 1994 de Sözler Yayınevi adına neşredilen Arabî İşarat-ül İ'cazın arkasındaki Prof. Dr.

İmadüddin Halil'in قَالُوا عَنِ ٱلاِسْلاَمِ "İslâm Hakkında Konuştular" eserinden alınmış büyük ecnebi şahsiyyetlerden 37'si yayınlandı. Bunlar da yine İşarat-ül İ'cazda Üstadın neşrettirdiğinin dışındadırlar.

3-Sebil-ür Reşad Mecmuası, 11, 12, 51, 58, 59, 64, 69 ve 71. sayılarında ecnebîlerden Müslüman olmuş mühim şahsiyetlerden sekizinin isimlerini ve sözlerini yayınladı ki, bunlar da yine o mezkûr on beşlere dahil değildir.

4-Yine Sebil-ür Reşad mecmuası, 1. sayı, 1 Mayıs 1949 dan, 13. sayı Eylül 1949 a kadar ki sayılarda, yine ecnebi mühim şahsiyetlerden 64 kişinin isim ve sözlerini, me'haz kitap ve gazeteleriyle beraber neşreyledi. İşte Hz. Üstadın İşarat-ül İ'caz arkasında neşrettirdiği o on beş şahsiyyetler bunların içinden seçilmiştir. Demek ki, bu on beş şahsiyyet, en mühim olanlarıdır.

Bu büyük ve mühim şahsiyetlerin müsbet ifade ve beyanları münasebetiyle Hz. Üstadın pek mühim bir izahı **(3)**

"Gâyet müdakkik birkaç zat dediler ki: Bu feylesoflar gibi yüzer tane mütefekkir feylesofların kat'î kanaatla tasdiklerinin verdiği kuvvet ve kanaat; binler gavur feylesofların inkârları bir zarar vermiyor mu? Bir şübhe getirmiyor mu?..

Elcevab: Âyet-ül Kübra risalesinin başında, mukaddemedeki izaha havale edip, burada kısaca cevap veriyoruz: "Müsbet meselede isbat edici iki adam, menfîce inkâr yoluna sapan binlere tereccüh eder." diye bir kaide-i mukarreredir. Mesela: Ramazan başındaki Hilali gören iki şahid, ispat cihetinde; görmeyen ve nefyeden binler adamın inkârını hükümden iskat ettiği gibi; "Karlayl" ve "Bismark"ın Kur'anı ve Risalet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) isbat suretinde tasdikleri; yüz bin nefyeden münkir feylesofların inkârı, değil bir şübhe, belki bir vesvese de vermemek gerektir.

Hem mesela: İki adam, isbat suretinde deseler: Pek harika ve semavata yol açan bir ma'den dünyada var." Yerini veya numunesini göstermekle kolayca da'vasını isbat ettikleri; ve onu inkâr edenler, bütün dünyayı aramak, taramakla; hiçbir yerinde bulunmadığını göstermekle ve binler müşkilatla o menfî davalarını ancak isbat edebilirler.

Aynen bu misâl gibi "Bismark" ve "Karlayl" ve emsallerinin hakaik i Kurâniye ve Risalet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) isbatları gâyet derecede kanaat verir.. Ve o hakaik-i müsbeteyi nefy eden binler münkirlerin da'valarını hiçe indirir.. O münkirler âlem-i gayb ve şehadeti aramak, taramakla, bin müşkilatla o menfî davayı ancak isbat edebilmeleri için; (yani edebildikleri için) onların inkârları hiç bir ehl-i imana hiçbir vesvese ve vehim vermemek lazım gelir.

Hem isbat ediciler birbirine kuvvet verdikleri için; "Karlayl" ve "Bismark" gibi gayr-i müslimler, milyonlarla ehl-i iman feylesofların isbatına dayanıp kuvvet alıyorlar. Nefyedici münkirler ise, birbirine kuvvet veremez. [Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar.] Onun için hadsiz ehl-i inkar, değil bu hadsiz ehl-i isbata karşı, belki iki ehl-i isbata karşı da gelemez. Bu hakikati Risale-i Nur çok yerlerde isbat ettiği için kısa kesiyoruz. Said-i Nursî

---

(1): Arabi El Hutbet-üş Şamiyye eseri, İstanbul / Ebuzziya Matbaası, 2. baskı 1330-1912, sh: 6 -Mütercim-

(2): Arabî İşarat-ül İ'caz Fî Mezann-il îcaz, İstanbul / Evkaf-ı İslâmiye Matbaası, 1918,sh: 80 -Mütercim-

(3): Nur Çeşmesi eseri arkasındaki zeyl ve haşiyedendir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid]

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

RİSÂLE-İ NUR KÜLLİYATINDAN

İşarat-ul İ'caz

Müellifi

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ

Türkçe Tercümesi

Abdülmecid Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid]

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Mukaddime

- Tenbih
- Haşiye
- Talebelerinin bir fıkrası
- İfadet-ül Meram
- Kur'anın Tarifi

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Tenbih

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

Tenbih

İşârâtü'l-İ'câz tefsiri, eski Harb-i Umumînin birinci senesinde, cephe-i harpte, me'hazsiz ve kitap mevcut olmadığı halde telif edilmiştir. Harp zamanının zaruretinden başka, dört sebebe binaen gayet muhtasar ve îcazlı bir tarzda yazılmış; Fatiha ve nısf-ı evvel, daha mücmel, daha muhtasar kalmıştır.

Evvelâ: O zaman, izaha müsaade etmiyordu. Eski Said, îcazlı ve kısa tabiratla ifade-i meram ediyordu.

Saniyen: Gayet zekî olan kendi talebelerinin derece-i fehimlerini düşünüyordu, başkaların anlamalarını düşünmüyordu.

Salisen: Eski Said, en dakik ve en ince olan nazm-ı Kur'ân'daki îcazlı olan i'câzı beyan ettiği için, kısa ve ince düşmüştür. Fakat şimdi ise, Yeni Said nazarıyla mütalâa ettim: Elhak, Eski Said'in bütün hatiatıyla beraber, şu tefsirdeki tetkikat-ı âliyesi, onun bir şaheseridir. Yazıldığı vakit daima şehid olmaya hazırlandığı için, hâlis bir niyetle ve belâgatın kanunlarına ve ulûm-u Arabiyenin düsturlarına tatbik ederek yazdığı için, hiçbirini cerh edemedim. Belki Cenâb-ı Hak, bu eseri ona kefaret-i zünub yapacak ve bu tefsiri de tam anlayacak adamları yetiştirecek inşaallah.

Eğer Birinci Harb-i Umumî gibi mâniler olmasaydı, tefsirin şu birinci cildi, i'câz vücûhundan olan i'câz-ı nazmîyi beyan ettiği gibi, diğer cüzler ve mektuplar da müteferrik hakaik-i tefsiriyeyi içine alsaydı, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyana güzel bir tefsir-i câmi olurdu. Belki inşâallah, şu cüz-ü tefsir ve altmış altı adet, belki yüz otuz adet

Sözler ve Mektubat risaleleriyle beraber me’haz olursa, ileride bahtiyar bir heyet öyle bir tefsir-i Kur’ânî yazsın, inşâallah.

Said Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Hasiye

Hâşiye

Bu harika tefsirde, münafıklar hakkında olan on iki âyet ile muannid kâfirler için olan iki âyetin izahat ve tafsilâtının içinde bazı çok münasebât-ı belâgati çoklar anlamayacak ve istifade etmeyecek ehemmiyetsiz nüktelerinin zikredilmesinin sırrı ve diğer âyetlerdeki tahkike ve izaha muhalif olarak mahiyet-i küfriyenin tafsilâtına ve ehl-i nifakın temessük ettikleri şüphelerine pek az temas edilmesinin hikmeti ve yalnız elfaz-ı Kur'âniyenin ince ince işârât ve delâletlerinin ehemmiyetle beyan edilmesinin sebebi üç nüktedir.

Birinci Nükte: Bidayet-i zuhur-u İslâmiyette muannid ve kitapsız kâfirlerin ve nifaka giren eski dinlerin münafıkları gibi, aynen bu zaman-ı âhirde bir nazîresi çıkacağını ders-i Kur'ânîden gelen bir sünuhat ile Eski Said hissetmiş. Münafıklar hakkındaki âyetleri izah ile en ince nükteleri beyan etmiş; fakat mütalâacıların zihnini bulandırmamak için mahiyet-i mesleklerini ve istinat noktalarını mücmel bırakmış, izah etmemiş. Zaten Risale-i Nur'un mesleği odur ki, zihinlerde bir iz bırakmamak için, sair ulemaya muhalif olarak, muarızların şüphelerini zikretmeden öyle bir cevap verir ki, daha vehim ve vesveseye yer kalmaz. Eski Said, bu tefsirde, Risale-i Nur gibi, zihinleri bulandırmamak için yalnız belâgat noktasında lâfzın delâletine ve işârâtına ehemmiyet vermiş.

İkinci Nükte: Madem Kur'ân-ı Hakîmin her harfinin okunmasıyla öyle bir kıymeti olur ki, bir harf, on, yüz, bin ve binler sevabı ve bâki meyve-i uhrevîyi verecek mahiyettedir. Elbette Eski Said'in bu tefsirinde bir saç gibi, bir zerre gibi, Kur'ân'ın kelimatına temas eden nükteleri izah etmesi israf değil, ehemmiyetsiz değil; belki göz kapaklarının kirpikleri ve belki gözbebeğinin zerreleri gibi kıymetli olduğunu hissetmiş ki, o dehşetli harp içinde bu incecik saç gibi münasebetleri yazmaktan ve düşünmekten, avcı hattında düşman gülleleri onu şaşırtmamış, ondan vazgeçirmemiş.HAŞİYE

Üçüncü Nükte: Türkçeye tercümesi, Arapçadaki cezalet, belâgat ve harika kıymetini muhafaza edememiş, bazan da muhtasar gitmiş. İnşaallah Arabî tefsir, bu tercümenin âhirinde bir mâni olmazsa neşredilecek; tercümedeki noksanlarını izale edecek. Fakat Arabî tefsirde tevafukun envaından çok harikalar vardır; beşer ihtiyarı karışmamıştır. Onun için, o matbuun aynı tarzında—imkânı varsa—mümkün olduğu kadar çalışmak lâzımdır ki, alâmet-i makbuliyet olan o harikalar kaybolmasın.

Said Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid]

Talebelerinin bir fıkrası

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kırk sene evvel, Harb-i Umumîde, cephede, avcı hattında, bazan at üstünde telif edilen bu İşâratü'l-İ'câz tefsirinin bir kısmını Üstadımızdan ders aldık. İlm-i belâgati ve kavâid-i Arabiyeyi bilmediğimiz halde, aldığımız ders ile bundaki bir sırr-ı azîmi fehmettik ki, bu İşârâtü'l-İ'câz tefsiri, hakikaten harikadır. Bu tefsir, Kur'ân'ın vücuh-u i'câzından yalnız nazmındaki i'câzı harika bir tarzda göstermesi münasebetiyle dört noktayı beyan ediyoruz.

Birincisi: Madem Kur'ân kelâmullahtır; umum asırlar üzerinde ve arkasında oturan muhtelif tabaka tabaka olarak dizilmiş bütün nev-i beşere hitap ediyor, ders veriyor. Hem bu kâinat Hâlık-ı Zülcelâlinin kelâmı olarak rububiyetin en yüksek mertebesinden çıkıp, bu binler muhtelif tabaka muhataplarla konuşuyor, umumunun bütün suallerine ve ihtiyaçlarına cevap veriyor. Elbette mânâları küllî ve umumîdir. Beşer kelâmı gibi mahsus bir zamana, muayyen bir taifeye ve cüz'î bir mânâya inhisar etmiyor. Bütün cin ve insin binler muhtelif tabakada olan efkâr ve ukul ve kulûb ve ervahının herbirisine lâyık gıdaları veriyor, dağıtıyor.

İkincisi: Kelâm-ı ezelîden gelen ve bütün asırları ve bütün tavaif-i nev-i beşeri muhatap ittihaz eden Kur'ân-ı Hakîmin gayet küllî mânâlarının cevherlerinin sadefi hükmünde olan lâfz-ı Kur'ânî, elbette küllîdir. Yalnız kıraatinde herbir harfinin on, yüz, bin ve binler ve eyyam-ı mübarekede otuz bine kadar sevab-ı uhrevî ve meyve-i Cennet veren huruf-u Kur'âniyenin herbirinde mevcudiyeti kat'î olan i'câzın bir kısmını bu tefsirde gördük.

Üçüncüsü: Birşeyin hüsün ve cemâli, o şeyin mecmuunda görünür. Cüzlere ayrıldığı vakit, mecmuunda görünen hüsün ve cemâl, parçalarında görünmez. O şeyin umumunda tezahür eden nakış ve güzellik, herbir kısmında aranmaz. Görünmediği vakit,

görünmemesi, onun sebeb-i kusuru tevehhüm edilmez. Böyle olmasına rağmen, Kur'ân-ı Hakîmin sûre ve âyetlerinde görünen mu'cize-i nazm, hey'ât ve keyfiyat itibariyle tahlil edildiği vakit, başka bir tarzda yine kendini ehl-i tetkike gösteriyor. İşte bu İşârâtü'l-İ'câz Arabî tefsiri, i'câz-ı Kur'ân'ın yedi menbaından bir menbaı olan nazmındaki cezaleti, en ince esrarına kadar beyan ve izhar ediyor. Kur'ân-ı Hakîmin on, yüz, bin ve binler ve eyyam-ı mübarekede otuz bine kadar semere-i uhrevî veren hurufatının herbirine ait, İşârâtü'l-İ'câz'ın âzamî ihtimamla onlardaki i'câzı göstermeye çalışması, elbette israf değil, ayn-ı hakikattir.

Dördüncüsü: Kur'ân-ı Hakîmin kelâm-ı ezelîden gelmesi ve bütün asırlardaki bütün tabakat-ı beşere hitap etmesi hasebiyle, mânasında bir câmiiyet ve külliyet-i harika vardır. İnsandaki akıl ve lisan gibi, bir anda yalnız bir meseleyi düşünmek ve yalnız bir lâfzı söylemek gibi cüz'î değil, göz misillü muhît bir nazara sahip olmak gibi, kelâm-ı ezelî dahi bütün zamanı ve bütün tâife-i insaniyeyi nazara alan bir külliyette bir kelâm-ı İlâhîdir. Elbette Onun mânâsı, beşer kelâmı gibi cüz'î bir mânâya ve hususi bir maksada münhasır değildir. Bu sebepten,bütün tefsirlerde görünen ve sarahat, işaret, remiz, îma, telvih, telmih gibi tabakalarla müfessirînin beyan ettikleri mânâlar, kavaid-i Arabiyeye ve usul-ü nahve ve usul-ü dine muhalif olmamak şartıyla, o mânâlar, o kelâmdan bizzat muraddır, maksuddur.

Tâhirî, Zübeyir, Sungur, Ziya, Ceylân, Bayram

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid]

İfadet-ül Meram

İfadetü'l-Meram

Kur'ân-ı Azîmüşşan, bütün zamanlarda gelip geçen nev-i beşerin tabakalarına, milletlerine ve fertlerine hitaben Arş-ı Âlâdan irad edilen İlâhî ve şümullü bir nutuk ve umumî, Rabbanî bir hitabe olduğu gibi; bilinmesi, bir ferdin veya küçük bir cemaatin iktidarından hariç olan ve bilhassa bu zamanda, dünya maddiyatına ait pek çok fenleri ve ilimleri camidir. Bu itibarla, zamanca, mekânca, ihtisasca dâire-i ihatası pek dar olan bir ferdin fehminden ve karihasından çıkan bir tefsir, bihakkın Kur'ân-ı Azîmüşşana tefsir olamaz. Çünkü, Kur'ân'ın hitabına muhatap olan milletlerin, insanların ahval-i ruhiyelerine ve maddiyatlarına, cami bulunduğu ince fenlere, ilimlere bir fert, vâkıf ve sahib-i ihtisas olamaz ki, ona göre bir tefsir yapabilsin. Hem bir ferdin mesleği ve meşrebi taassuptan hâli olamaz ki, hakaik-i Kur'âniyeyi görsün, bîtarafane beyan etsin. Hem bir ferdin fehminden çıkan bir dâvâ, kendisine has olup, başkası o dâvânın kabulüne dâvet edilemez—meğer ki bir nevi icmaın tasdikine mazhar ola.

Binaenaleyh, Kur'ân'ın ince mânâlarının ve tefsirlerde dağınık bir surette bulunan mehasininin ve zamanın tecrübesiyle fennin keşfi sayesinde tecellî eden hakikatlerinin tesbitiyle, herbiri birkaç fende mütehassıs olmak üzere muhakkıkîn-ı ulemadan yüksek bir heyetin tetkikatıyla, tahkikatıyla bir tefsirin yapılması lâzımdır. Nitekim, kanunî hükümlerin tanzim ve ıttıradı, bir ferdin fikrinden değil, yüksek bir heyetin nazar-ı dikkat ve tetkikatından geçmesi lâzımdır ki, umumî bir emniyeti ve cumhur-u nâsın itimadını kazanmak üzere millete karşı bir kefalet-i zımniye husule gelsin ve icma-ı millet, hücceti elde edebilsin.

Evet, Kur'ân-ı Azîmüşşanın müfessiri, yüksek bir deha sahibi ve nâfiz bir içtihada malik ve bir velâyet-i kâmileyi haiz bir zât olmalıdır. Bilhassa bu zamanlarda, bu şartlar ancak yüksek ve azîm bir heyetin

tesanüdüyle ve o heyetin telâhuk-u efkârından ve ruhlarının tenasübüyle birbirine yardım etmesinden ve hürriyet-i fikirlerinden ve taassuplarından âzâde olarak tam ihlâslarından doğan dâhi bir şahs-ı mânevîde bulunur. İşte, Kur'ân'ı ancak böyle bir şahs-ı mânevî tefsir edebilir.

Çünkü *"Cüzde bulunmayan, küllde bulunur"* kaidesine binaen, her fertte bulunmayan bu gibi şartlar, heyette bulunur. Böyle bir heyetin zuhurunu çoktan beri bekliyorken, hiss-i kablelvuku kabilinden olarak, memleketi yıkıp yakacak büyük bir zelzelenin arefesinde bulunduğumuz zihne geldi.**(Haşiye-1)**

"Birşey tamamıyla elde edilemediği takdirde o şeyi tamamıyla terketmek caiz değildir" kaidesine binaen, acz ve kusurumla beraber, Kur'ân'ın bazı hakikatleriyle, nazmındaki i'câzına dair bazı işaretleri tek başıma kaydetmeye başladım. Fakat, Birinci Harb-i Umumînin patlamasıyla Erzurum'un, Pasinler'in dağ ve derelerine düştük. O kıyametlerde, o dağ ve tepelerde fırsat buldukça, kalbime gelenleri, birbirine uymayan ibarelerle, o dehşetli ve muhtelif hallerde yazıyordum. O zamanlarda, o gibi yerlerde müracaat edilecek tefsirlerin, kitapların bulunması mümkün olmadığından, yazdıklarım, yalnız sünuhat-ı kalbiyemden ibaret kaldı. Şu sünuhatım eğer tefsirlere muvafık ise, nurun alâ nur; şayet muhalif cihetleri varsa, benim kusurlarıma atfedilebilir.

Evet, tashihe muhtaç yerleri vardır; fakat hatt-ı harpte, büyük bir ihlâsla, şehidler arasında yazılıp giydirilen o yırtık ibarelerin tebdiline (şehidlerin kan ve elbiselerinin tebdiline cevaz verilmediği gibi) cevaz veremedim ve kalbim razı olmadı. Şimdi de razı değildir; çünkü o zamandaki ihlâs ve hulûsu şimdi bulamıyorum.**(Haşiye-2)**

Maahâzâ, kaleme aldığım şu İşârâtü'l-İ'câz adlı eserimi, hakikî bir tefsir niyetiyle yapmadım. Ancak ulema-i İslâmdan ehl-i tahkikin takdirlerine mazhar olduğu takdirde, uzak bir istikbalde yapılacak yüksek bir tefsire bir örnek ve bir me'haz olmak üzere, o zamanların insanlarına bir yadigâr maksadıyla yaptım.

Haşiye-1: Evet, Van’da Horhor medresemizin damında esnâ-yı derste büyük bir zelzelenin gelmekte olduğunu söyledi. Hakikaten söylediği gibi, az bir zaman sonra Harb-i Umumî başladı. (Hamza, Mehmed Şefik, Mehmed Mihri)

Haşiye-2: Yeni Said, Risale-i Nur’daki hakikî ihlâsla yine o ihlâsı buldu. Yeni Said, aynı ihlâsla baktı, tashih yerini bulamadı. Demek sünuhat-ı Kur’âniye olduğundan, i’câz-ı Kur’âniye, onu yanlışlardan himaye etmiş. (Nur talebeleri)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Kuranın Tarifi

Kur'anın Tarifi

Kur’ân Nedir, Tarifi Nasıldır?

Kur’ân;

Şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi,

ve âyât-ı tekviniyeyi okuyan mütenevvi dillerinin tercüman-ı ebedîsi,

ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri,

ve zeminde ve gökte gizli esmâ-i İlâhiyenin mânevî hazinelerinin keşşâfı,

ve sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikın miftahı,

ve âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı,

ve şu âlem-i şehadet perdesi arkasında olan ve âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı ebediye-i Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliye-i Sübhaniyenin hazinesi,

ve şu İslâmiyet âlem-i mânevîsinin güneşi, temeli, hendesesi,

ve avâlim-i uhreviyenin mukaddes haritası,

ve zat ve sıfât ve esmâ ve şuûn-u İlâhiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, bürhan-ı kàtıı, tercüman-ı sâtıı,

ve şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetin mâ ve ziyâsı,

ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi,

ve insaniyeti saadete sevk eden hakikî mürşidi ve hâdîsi,

ve insanlara

hem bir kitab-ı şeriat,

hem bir kitab-ı dua,

hem bir kitab-ı hikmet,

hem bir kitab-ı ubudiyet,

hem bir kitab-ı emir ve dâvet,

hem bir kitab-ı zikir,

hem bir kitab-ı fikir,

hem insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi bir kitâb-ı mukaddes,

hem bütün evliya ve sıddîkînin ve urefa ve muhakkıkînin muhtelif meşreplerine ve ayrı ayrı mesleklerine, herbirindeki meşrebin mezâkına lâyık ve o meşrebi tenvir edecek ve herbir mesleğin mesâkına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütüphane hükmünde bir kitâb-ı semavîdir.

Kur'ân, Arş-ı Âzamdan, İsm-i Âzamdan, her ismin mertebe-i âzamından geldiği için, On İkinci Sözde beyan ve ispat edildiği gibi, Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi itibarıyla Allah'ın kelâmıdır.

Hem bütün mevcudatın İlâhı ünvanıyla Allah'ın fermanıdır.

Hem bütün semavât ve arzın Hâlıkı namına bir hitaptır.

Hem rububiyet-i mutlaka cihetinde bir mükâlemedir.

Hem saltanat-ı âmme-i Sübhaniye hesabına bir hutbe-i ezeliyedir.

Hem rahmet-i vâsia-i muhîta nokta-i nazarında bir defter-i iltifâtât-ı Rahmâniyedir.

Hem ulûhiyetin azamet-i haşmeti haysiyetiyle, başlarında bazan şifre bulunan bir muhabere mecmuasıdır.

Hem İsm-i Âzamın muhîtinden nüzul ile Arş-ı Âzamın bütün muhâtına bakan ve teftiş eden hikmet-feşan bir kitab-ı mukaddestir.

Ve şu sırdandır ki, Kelâmullah ünvanı, kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş ve daima da veriliyor.

Kur'ân'dan sonra, sair enbiyanın kütüp ve suhufları derecesi gelir. Sair nihayetsiz kelimât-ı İlâhiyenin ise, bir kısmı dahi, has bir itibarla, cüz'î bir ünvan ile, hususî bir tecellî ile, cüz'î bir isimle ve has bir rububiyetle ve mahsus bir saltanatla ve hususî bir rahmetle zahir olan ilhamat suretinde bir mükâlemedir. Melek ve beşer ve hayvanatın ilhamları, külliyet ve hususiyet itibarıyla çok muhteliftir.

Kur’ân, asırları muhtelif bütün enbiyanın kitaplarını ve meşrepleri muhtelif bütün evliyanın risalelerini ve meslekleri muhtelif bütün asfiyanın eserlerini icmalen tazammun eden ve cihât-ı sittesi parlak ve evham ve şübehatın zulümatından musaffâ; ve nokta-i istinadı, bilyakîn vahy-i semavî ve kelâm-ı ezelî; ve hedefi ve gayesi bilmüşahede saadet-i ebediye; içi bilbedahe hâlis hidayet; üstü bizzarure envar-ı iman; altı biilmelyakîn delil ve burhan; sağı bittecrübe teslim-i kalb ve vicdan; solu biaynelyakîn teshir-i akıl ve iz’an; meyvesi bihakkalyakîn rahmet-i Rahmân ve dâr-ı cinân; makamı ve revacı, bi’l-hadsi’s-sadık makbul-ü melek ve ins ve cân bir kitab-ı semavîdir.

Said Nursî

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Kuranın dört ana maksadı

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Kur'anın dört ana maksadı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَلرَّحْمٰنُ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿2﴾
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ
فَنَحْمَدُهُ مُصَلِّينَ عَلٰى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ نِالَّذِى ﴿3﴾
اَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَجَعَلَ مُعْجِزَتَهُ
الْكُبْرَى الْجَامِعَةَ بِرُمُوزِهَا وَاِشَارَاتِهَا
لِحَقَائِقِ الْكَائِنَاتِ بَاقِيَةً عَلٰى مَرِّ الدُّهُورِ
اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ وَعَلٰى اٰلِهِ عَامَّةً
وَاَصْحَابِهِ كَافَّةً

Fatiha Sûresi

Evvelâ: Şu İşârâtü'l-İ'câz adlı eserden maksadımız, Kur'ân'ın nazmına, lâfzına ve ibaresine ait i'câz işaretlerini ve remizlerini beyan etmektir. Çünkü, i'câzın mühim bir vechi, nazmından tecelli eder ve en parlak i'câz Kur'ân'ın nazmındaki nakışlardan ibarettir.

Saniyen: Kur'ân'daki anâsır-ı esasiye ve Kur'ân'ın takip ettiği maksatlar tevhid, nübüvvet, haşir, adalet ile ibadet olmak üzere

dörttür. Bu dört unsuru beyan edeceğiz.

Sual: Kur'ân'ın, şu dört hedefe doğru yürüdüğü neden malûmdur?

Cevap: Evet, benî Âdem, büyük bir kervan ve azîm bir kafile gibi mâzinin derelerinden gelip, vücut ve hayat sahrâsında misafir olup, istikbalin yüksek dağlarına ve müzeyyen bağlarına müteveccihen kafile kafile müteselsilen yürümekte iken, kâinatın nazar-ı dikkatini celb etti. "Şu garip ve acip mahlûklar kimlerdir? Nereden geliyorlar? Nereye gidiyorlar?" diye ahvallerini anlamak üzere hilkat hükûmeti, fenn-i hikmeti karşılarına çıkardı ve aralarında şöyle bir muhavere başladı:

Hikmet: "Nereden geliyorsunuz? Nereye gidiyorsunuz? Bu dünyada işiniz nedir? Reisiniz kimdir?"

Bu suale, benî Âdem namına, emsali olan büyük peygamberler gibi, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, nev-i beşere vekâleten karşısına çıkarak şöyle cevapta bulundu:

"Ey hikmet! Bu gördüğün insanlar, Sultan-ı Ezelînin kudretiyle, yokluk karanlıklarından, ziyadar varlık âlemine çıkarılan mahlûklardır. Sultan-ı Ezelî, bütün mevcudatı içinde biz insanları seçmiş ve emanet-i kübrâyı bize vermiştir. Biz, haşir yoluyla saadet-i ebediyeye müteveccihen hareket etmekteyiz. Dünyadaki işimiz de, o saadet-i ebediye yollarını temin etmekle re'sü'l-malımız olan istidatlarımızı nemalandırmaktır. Ve şu azîm insan kervanına, bundan sonra Sultan-ı Ezelîden risalet vazifesiyle gelip riyaset eden benim. İşte o Sultan-ı Ezelînin risalet beratı olarak bana verdiği Kur'ân-ı Azîmüşşân elimdedir. Şüphen varsa al, oku!"

Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın verdiği şu cevaplar, Kur'ân'dan muktebes ve Kur'ân lisanıyla söylenildiğinden, Kur'ân'ın anâsır-ı esasiyesinin şu dört maksatta temerküz ettiği anlaşılıyor.

S - Şu makasıd-ı erbaa, Kur'ân'ın hangi âyetlerinde bulunuyor?

C - O anâsır-ı erbaa, Kur'ân'ın hey'et-i mecmuasında bulunduğu gibi, Kur'ân'ın sûrelerinde, âyetlerinde, kelâmlarında, hattâ kelimelerinde bile sarahaten veya işareten veya remzen bulunmaktadır. Çünkü, Kur'ân'ın küllü, cüzlerinde göründüğü gibi,

cüzleri de, Kur'ân'ın küllüne âyinedir. Bunun içindir ki Kur'ân, *"müşahhas olduğu halde, efrad sahibi olan küllî"* gibi tarif edilir.

S - [4] بِسْمِ اللهِ ve [5] اَلْحَمْدُ لِلهِ gibi âyetlerde makasıd-ı erbaaya işaretler var mıdır?

C - Evet, [6] قُلْ kelimesi, Kur'ân'ın çok yerlerinde mezkûr veya mukadderdir. Bu mezkûr ve mukadder olan [6] قُلْ kelimelerine esas olmak üzere [4] بِسْمِ اللهِ tan evvel [6] قُلْ kelimesi mukadderdir. Yani, *"Ya Muhammed! Bu cümleyi insanlara söyle ve tâlim et."* Demek besmelede İlâhî ve zımnî bir emir var. Binaenaleyh, şu mukadder olan قُلْ emri, risalet ve nübüvvete işarettir. Çünkü resul olmasaydı, tebliğ ve tâlime memur olmazdı. Kezalik, hasrı ifade eden câr ve mecrûrun takdimi, tevhide îmadır.

Ve keza, [7] اَلرَّحْمٰنِ nizam ve adâlete, [8] اَلرَّحِيمِ de haşre delâlet eder.

Ve keza [5] اَلْحَمْدُ لِلهِ 'taki ل ihtisası ifade ettiğinden tevhide işarettir.

[9] رَبِّ الْعَالَمِينَ adaletle nübüvvete remizdir. Çünkü terbiye, resuller vasıtasıyla olur. [10] مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ zaten sarahaten haşir ve kıyamete delâlet eder.

Ve keza [11] اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ sadefi de, o makasıd-ı erbaa cevherlerini tazammun etmiştir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)O Rahmân ki Kur'ân'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona anlamayı ve anlatmayı öğretti. (Rahmân Sûresi, 55:1-4)
3.)Biz dahi, kâinat hakaikine dair rumuz ve işârâtıyla câmi ve aradan geçen

asırlara rağmen kıyamete kadar bâki kalacak mu’cize-i kübrâsı olan Kur’ân ile âlemlere rahmet olarak gönderdiği Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm ederek o Rahmân’a hamd ederiz.

4.) Allah’ın adıyla.
5.) Hamd Allah’a mahsustur. (Fatiha Sûresi, 1:2)
6.) De. Söyle.
7.) Kullarına karşı çok merhametli olan ve şefkat eserleri bütün varlık âlemini kuşatan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:3)
8.) Rahmeti herşeyi kuşatmakla birlikte, dilediği varlıklara çok özel ihsanı ve hususî rahmet tecelîsi olan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:3)
9.) Bütün âlemlerin Rabbi; Her bir varlığa yaratılış gayelerine ulaşmaları için muhtaç olduğu şeyleri veren, onları terbiye eden; tedbir, tasarruf ve egemenliği altında bulunduran Allah. (Fatiha Sûresi, 1:2)
10.) Hesap gününün yegane sahibi, yöneticisi ve hakimi olan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:4)
11.) (Yâ Muhammed) Biz sana kevseri verdik. (Kevser Sûresi, 108:1)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha Suresi

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

:: FATİHA Suresi Tefsiri ::

•Fatiha 1: Besmele
•Fatiha 2: Allaha Hamd
•Fatiha 3: Rahmaniyet ve Rahimiyet
•Fatiha 4: Din gününün sahibi
•Fatiha 5: İbadet ve İstiane
•Fatiha 6: Sırat-ı müstakime hidayet
•Fatiha 7: Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-1

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 1 : Besmele

•Cümle 1: Bismillah
•Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-1 : Cumle-1

Cümle 1: Bismillah

بِسْمِ اللهِ [1]

Bu kelâm, güneş gibidir. Yani, güneş başkalarını gösterdiği gibi, kendini de gösterir, başka bir güneşe ihtiyaç bırakmaz. بِسْمِ اللهِ başkalarına yaptığı vazifeyi, kendisine de yapıyor; ikinci bir بِسْمِ اللهِ daha lâzım değildir.

Evet بِسْمِ اللهِ öyle müstakil bir nurdur ki, bu nur, hiçbir şeye bağlı değildir. Hattâ bu nurun câr ve mecrûru bile hiçbir şeye muhtaç değildir. Ancak ب harfinden müstefad olan [2] اَسْتَعِينُ veya örfen malûm olan [3] اَتَيَمَّنُ veyahut mukadder olan [4] قُلْ ün istilzam ettiği [5] اِقْرَأْ fiillerinden birine müteallikdir.

İhtar: بِسْمِ اللهِ taki câr ve mecrûra müteallik olarak mezkûr olan fiiller, besmeleden sonra takdir edilir ki, hasrı ifade etmekle ihlâs ve tevhidi tazammun etsin. İsim, Cenâb-ı Hakkın zâtî isimleri olduğu gibi, fiilî isimleri de vardır. Bu fiilî isimlerin, Gaffar ve Rezzak, Muhyî ve Mümît gibi pek çok nevileri vardır.

S: Bu fiilî isimlerinin kesretle tenevvüü neden meydana geliyor?

C: Kudret-i ezeliyenin, kâinattaki mevcudatın nevilerine, fertlerine olan nispet ve taallûkundan husule gelir. Bu itibarla, بِسْمِ اللهِ kudret-i Ezeliyenin taallûk ve tesirini celb eder. Ve o taallûk, abdin kesbine ve işine yardım edici bir ruh gibi olur. Öyleyse, hiç kimse, hiçbir işini besmelesiz bırakmasın!

اَللهُ Lâfza-i celâli, bütün sıfât-ı kemâliyeyi tazammun eden bir sadeftir. Çünkü Lâfza-i Celâl, Zât-ı Akdese delâlet eder; Zât-ı Akdes de, bütün sıfât-ı kemaliyeyi istilzam eder. Öyleyse, o lâfza-i mukaddese, delâlet-i iltizamiye ile, bütün sıfât-ı kemâliyeye delâlet eder.

İhtar: Başka ism-i haslarda bu delâlet yoktur. Çünkü, başka zatlarda sıfât-ı kemâliyeyi istilzam etmek yoktur.

1.)Allah'ın adıyla.
2.)Yardım diliyorum.
3.)Uğurlu, bereketli saymak
4.)De, söyle
5.)Oku

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-1 : Cumle-2

Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir

اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ١

Bu iki sıfatın Lâfza-i Celâlden sonra zikirlerini icap eden münasebetlerden birisi şudur ki:

Lâfza-i Celâlden, celâl silsilesi tecellî ettiği gibi, bu iki sıfattan dahi cemal silsilesi tecellî ediyor.

Evet, herbir âlemde emir ve nehiy, sevap ve azap; terğib ve terhib, tesbih ve tahmid, havf ve reca gibi pek çok füruat, celâl ve cemâlin tecellîsiyle teselsül edegelmektedir.

İkincisi: Cenâb-ı Hakkın ismi, Zât-ı Akdesine ayn olduğu cihetle, Lâfza-i Celâl, sıfât-ı ayniyeye işarettir. اَلرَّحِيمِ de, fiilî olan sıfât-ı gayriyeye îmadır. اَلرَّحْمٰنِ dahi, ne ayn ne gayr olan sıfât-ı seb'aya remizdir. Zira Rahmân, *"Rezzak"* mânasınadır. Rızık, bekaya sebeptir. Beka, tekerrür-ü vücuttan ibarettir. Vücut ise, birincisi mümeyyize, ikincisi muhassısa, üçüncüsü müessire olmak üzere, ***"ilim, irade, kudret"*** sıfatlarını istilzam eder. Beka dahi, semere-i rızık mahsulü olduğu için, ***"basar, sem', kelâm"*** sıfatlarını iktiza eder ki, merzuk, istediği zaman ihtiyacını görsün, istediği zaman işitsin, aralarında vasıta bulunduğu takdirde o vasıta ile konuşsun. Bu altı sıfat, şüphesiz, birinci sıfatı olan "hayat"ı istilzam ederler.

S: Rahmân büyük nimetlere, Rahîm küçük nimetlere delâlet ettikleri cihetle, Rahîm'in, Rahmân'dan sonra zikri, yukarıdan aşağıya inmek mânâsına olan ***"san'atü't-tedellî"*** kaidesine dahildir. Bu ise, belâgatça makbul değildir.

C: Evet, kaşlar göze, gem ata mütemmim oldukları ve onların noksanlarını ikmal ettikleri gibi, küçük nîmetler de büyük nimetlere mütemmimdirler. Bu itibarla, mütemmim olan, haddizatında küçük de olsa, faideyi ikmal ettiğinden, büyükten daha büyük olması icap eder.

Ve keza, büyükten beklenilen menfaat küçüğe mütevakkıf ise, o küçük, büyük sırasına geçer; o büyük dahi küçük hükmünde kalır; kilit ile anahtar, lisan ile ruh gibi.

Ve keza, bu makam, nimetlerin tâdâdı veya nimetlerle imtinan makamı değildir. Ancak, insanları, gizli ve küçük nimetlere tenbih ve ikaz etmek makamıdır. Evvelki makamlardaki "tedellî" şu tenbih makamında "terakki" sayılır. Çünkü, gizli ve küçük nimetleri insanlara göstermek ve insanları onların vücuduna ikaz etmek, daha lâyık ve daha lâzımdır. Bu itibarla, şu meselemizde tedellî değil, terakki vardır.

S: Mebde ve me'haz itibarıyla *"rikkatü'l-kalb"* mânâsını ifade eden bu iki sıfatın Cenâb-ı Hak hakkında kullanılması caiz değildir. Eğer mânâ-yı hakikatlerinin lâzımı ve neticesi olan in'am ve ihsan kastedilirse, mecazda ne hikmet vardır?

C: Bu iki sıfat—"yed" gibi—mâna-yı hakikileriyle Cenâb-ı Hak hakkında kullanılması muhal olan müteşabihattandır. Müteşabihatta, mânâ-yı mecazînin, mânâ-yı hakikînin lâfzıyla, üslûbuyla gösterilmesindeki hikmet, insanların melûf ve malûmları olmayan mânâları ve hakikatleri zihinlerine yakınlaştırıp kabul ettirmekten ibarettir. Meselâ "yed"in mânâ-yı mecazîsi insanlara me'nus olmadığından, mânâ-yı hakikînin şekliyle, lâfzıyla gösterilmesi zarureti vardır.

1.)O Rahman'dır, Rahim'dir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-2

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 2 : Allaha Hamd

- Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur
- Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-2 : Cumle-1

Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur

اَلْحَمْدُ لِلهِ ①

Evvelâ: Bu kelimeyi mâkabline bağlattıran cihet-i münasebet, Rahmân ve Rahîm'in delâlet ettikleri nimetlerin hamd ve şükürle karşılanması lüzumundan ibarettir.

Saniyen: Şu اَلْحَمْدُ لِلهِ cümlesi, herbiri niam-ı esasiyeden birine işaret olmak üzere, Kur'ân'ın dört sûresinde tekerrür etmiştir. O nimetler de, "neş'e-i ûlâ ile neş'e-i ûlâda beka, neş'e-i uhrâ ile neş'e-i uhrâda beka" nimetlerinden ibarettir.

Salisen: Bu cümlenin Kur'ân'ın başlangıcı olan Fâtiha Sûresine fâtiha, yani başlangıç yapılması neye binaendir?

C: Kâinatın ve dolayısıyla insanların hilkatindeki hikmet ve gaye,

وَماَخَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ ②

ferman-ı celîlince, ibadettir. Hamd ise, ibadetin icmâlî bir sureti ve küçük bir nüshasıdır. اَلْحَمْدُ لِلهِ 'ın bu makamda zikri, hilkatin gayesini tasavvur etmeye işarettir.

Rabian: Hamdin en meşhur mânâsı, sıfât-ı kemâliyeyi izhar etmektir. Şöyle ki:

Cenâb-ı Hak, insanı, kâinata câmi bir nüsha ve on sekiz bin âlemi hâvi şu büyük âlemin kitabına bir fihrist olarak yaratmıştır. Ve Esmâ-i Hüsnâdan herbirisinin tecellîgâhı olan herbir âlemden bir örnek, bir nümune, insanın cevherinde vedîa bırakmıştır.

Eğer insan, maddî ve mânevî herbir uzvunu Allah'ın emrettiği yere sarf etmekle hamdin şubelerinden olan şükr-ü örfîyi îfa ve şeriate imtisal ederse, insanın cevherinde vedîa bırakılan o örneklerin herbirisi, kendi âlemine bir pencere olur. İnsan, o pencereden, o âleme bakar ve o âleme tecellî eden sıfatla o âlemden tezahür eden isme bir mir'at ve bir âyine olur. O vakit insan, ruhuyla, cismiyle âlem-i şehadet ve âlem-i gayba bir hülâsa olur ve her iki âleme tecellî eden, insana da tecellî eder. İşte bu cihetle, insan, sıfât-ı kemâliye-i İlâhiyeye hem mazhar olur, hem muzhir olur. Nitekim Muhyiddin-i Arabî,

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ [3] لِيَعْرِفُونِى

hadîs-i şerifinin beyanında, *"Mahlûkatı yarattım ki, Bana bir âyine olsun ve o âyinede cemâlimi göreyim"* demiştir.

للهِ[4] burada ihtisas içindir. Hamdin Zât-ı Akdese has ve münhasır olduğunu ifade eder. Bu ل 'ın müteallikî olan ihtisas hazf olduktan sonra ona intikal etmiştir ki, ihlâs ve tevhidi ifade etsin.

İhtar: Müşahhas olan birşeyin umumî bir mefhumla mülâhaza edildiğine binaen, Zât-ı Akdes de müşahhas olduğu halde, Vâcibü'l-Vücud mefhumuyla tasavvur edilebilir.

1.) Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü Allah'a mahsustur. (Fatiha Sûresi, 1:2)
2.) Cinleri ve insanları ancak Bana îman ve ibadet etsinler diye yarattım. (Zâriyat Sûresi, 51:56)
3.) Ben gizli bir hazine idim. Bilineyim diye mahlukatı yarattım. (Süyûti, ed-Dürerü'l-Müntesire, s. 125; Ali el-Kàrî, el-Esrârü'l-Merfûa', s. 273)
4.) Allah'a has olan.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-2 : Cumle-2

Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir

رَبِّ Yani, herbir cüz'ü bir âlem mesabesinde bulunan şu âlemi bütün eczasıyla terbiye ve yıldızlar hükmünde olan o cüzlerin zerratını kemâl-i intizamla tahrik eder.

Evet, Cenâb-ı Hak, herşey için bir nokta-i kemal tayin etmiştir ve o noktayı elde etmek için o şeye bir meyil vermiştir. Herşey, o nokta-i kemale doğru hareket etmek üzere, sanki mânevî bir emir almış gibi muntazaman o noktaya müteveccihen hareket etmektedir. Esna-yı harekette onlara yardım eden ve mânilerini def eden, şüphesiz, Cenâb-ı Hakkın terbiyesidir.

Evet, kâinata dikkatle bakıldığı zaman, insanların taife ve kabileleri gibi, kâinatın zerratı, münferiden ve müçtemian Hâlıklarının kanununa imtisalen, muayyen olan vazifelerine koşmakta oldukları hissedilir. (Yalnız bedbaht insanlar müstesna!)

[1] اَلْعَالَمِينَ Bu kelimenin sonundaki يِنَ yalnız i'rab alâmetidir. [2] عِشْرِينَ، ثَلاَثِينَ gibi. Veya cem' alâmetidir; çünkü, âlemin ihtiva ettiği cüzlerin herbirisi bir âlemdir. Veyahut, yalnız manzume-i şemsiyeye münhasır değildir. Cenâb-ı Hakkın, şu gayr-ı mütenahi fezada çok âlemleri vardır.

Evet

[3] اَلْحَمْدُ لِلهِ كَمْ لِلهِ مِنْ فَلَكٍ تَجْرِى النُّجُومُ بِهِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

Ve

رَأَيْتُهُمْ لِى سَاجِدِينَ [4]

de olduğu gibi, burada da ukalâya mahsus cem’ sîgasıyla gayr-ı ukalâ cem’lendirilmiştir. Bu ise, kavaide muhaliftir?

Evet, âlemin ihtiva ettiği uzuvların birer âkıl, birer mütekellim suretinde tasavvur edilmesi, belâgatin en makbul bir prensibidir. Zira, kâinatın âlem ile tesmiyesi, kâinatın Sâniine olan delâleti, şehadeti, işareti içindir. Binaenaleyh, kâinatın uzuvları da Sanie olan delâletleri, şehadetleri için birer âlem olmaları icap eder. Öyleyse, Sâniin o uzuvları terbiyesinden ve o uzuvların da Sânii ilâm etmelerinden anlaşılır ki, o uzuvlar; birer hayy, birer âkıl, birer mütekellim suretinde tasavvur edilmiştir. Binaenaleyh, bu cem’de kavaide muhalefet yoktur.

1.)Âlemler, varlık âlemleri.
2.)Yirmi, otuz.
3.)Hamd olsun Allah’a ki Onun tayin ettiği nice yörüngeler vardır ki, yıldızlar, güneş ve ay o yörüngelerde akıp gider.
4.)Bana secde ettiklerini gördüm. (Yûsuf Sûresi, 12:4)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-3

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet

اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Mâkabliyle bu iki sıfatın nazmını icap eden şöyle bir münasebet vardır ki:

Biri menfaatleri celp, diğeri mazarratları def etmek üzere terbiyenin iki esası vardır. *“Rezzak”* mânâsına olan اَلرَّحْمٰنِ birinci esasa, *“Gaffar”* mânâsını ifade eden اَلرَّحِيمِ de ikinci esasa işaretleri için birbiriyle bağlanmıştır.

1.)O Rahman'dır, Rahim'dir. (Fatiha Sûresi, 1:3)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-4

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 4 : Din gününün sahibi

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ①

Mâkabliyle şu sıfatın nazmını iktiza eden sebep şudur ki:

Şu sıfat, rahmeti ifade eden mâkabline neticedir. Zira, kıyametle saadet-i ebediyenin geleceğine en büyük delil, rahmettir. Evet, rahmetin rahmet olması ve nimetin nimet olması, ancak ve ancak haşir ve saadet-i ebediyeye bağlıdır. Evet, saadet-i ebediye olmasa, en büyük nimetlerden sayılan aklın, insanın kafasında yılan vazifesini görmekten başka bir işi kalmaz. Kezalik, en latîf nimetlerden sayılan şefkat ve muhabbet, ebedî bir ayrılık düşüncesiyle, en büyük elemler sırasına geçerler.

S: Cenâb-ı Hakkın herşeye mâlik olduğu bir hakikat iken, burada haşir ve ceza gününün tahsisi neye binaendir?

C: Şu âlemin, insanlarca, hakir ve hasis sayılan bazı şeylerine kudret-i Ezeliyenin bizzat mübaşereti azamet-i İlâhiyeye münasip görülmediğinden, vaz edilen esbab-ı zahiriyenin o gün ref'iyle; herşeyin şeffaf, parlak içyüzüyle tecellî edip Sâniini, Hâlıkını vasıtasız göreceğine işarettir.

② يَوْم tâbiri ise, haşrin vukuunu gösteren emarelerden birine işarettir. Şöyle ki:

Saniye, dakika, saat ve günleri gösteren haftalık bir saatin millerinden birisi devrini tamam ettiği zaman, behemehal ötekiler de devirlerini ikmal edeceklerine kanaat hasıl olur. Kezalik, yevm, sene, ömr-ü beşer ve ömr-ü dünya içinde tayin edilen mânevî millerden birisi devrini tamam ettiğinde, ötekilerin de—velev uzun bir zamandan sonra olsun—devirlerini ikmal edeceklerine hükmedilir.

Ve keza, bir gün veya bir sene zarfında vukua gelen küçük küçük kıyametleri, haşirleri gören bir adam, saadet-i ebediyenin, (haşrin tulû-u fecriyle, şahsî bir nev' hükmünde olan) insanlara ihsan edileceğine şüphe edemez.

دِين kelimesinden maksat ya cezadır, çünkü o gün hayır ve şerlere ceza verilecek bir gündür; veya hakaik-i diniyedir, çünkü hakaik-i diniye o gün tam mânâsıyla meydana çıkar. Ve daire-i itikadın, daire-i esbaba galebe edeceği bir gündür.

Evet, Cenâb-ı Hak, müsebbebatı esbaba bağlamakla, intizamı temin eden bir nizamı kâinatta vaz etmiş. Ve herşeyi, o nizama müraat etmeye ve o nizamla kalmaya tevcih etmiştir. Ve bilhassa insanı da, o daire-i esbaba müraat ve merbutiyet etmeye mükellef kılmıştır. Her ne kadar dünyada, daire-i esbab daire-i itikada galip ise de, âhirette hakaik-i itikadiye tamamen tecellî etmekle, daire-i esbaba galebe edecektir. Buna binaen, bu dairelerin herbirisi için ayrı ayrı makamlar, ayrı ayrı hükümler vardır. Ve her makamın iktiza ettiği hükme göre hareket lâzımdır. Aksi takdirde, daire-i esbabda iken tabiatıyla, vehmiyle, hayaliyle daire-i itikada bakan Mutezile olur ki, tesiri esbaba verir. Ve keza, daire-i itikadda iken, ruhuyla, imaniyle daire-i esbaba bakan da, esbaba kıymet vermeyerek Cebriye mezhebi gibi tembelcesine bir tevekkülle nizâm-ı âleme muhalefet eder.

1.)Hesap gününün yegane sahibi, yöneticisi ve hakimi olan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:4)
2.)Gün.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-5

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 5 : İbadet ve İstiane

- Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz
- Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-5 : Cumle-1

Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz

إِيَّاكَ نَعْبُدُ ①

ك zamirinde iki nükte vardır.

Birincisi: Mâkablinde zikredilen sıfât-ı kemâliyenin ك zamirinde müstetir ve mutazammın olduğuna işarettir. Çünkü, o sıfatların birer birer tâdadından hasıl olan büyük bir şevkle, gaybdan hitaba, yani ism-i zâhirden şu ك zamirine iltifat ve intikal olmuştur. Demek ك zamirinin mercii, geçen sıfât-ı kemaliye ile mevsuf olan Zattır.

İkincisi: Elfaz okunurken mânâlarını düşünmek, belâgat mezhebinde vâcip olduğuna işarettir. Çünkü, mânâlar düşünülürse, nâzil olduğu gibi okunur. Ve o okuyuş, tabiatıyla, zevkiyle hitaba incirar eder. Hattâ ① إِيَّاكَ نَعْبُدُ 'yu okuyan adam, sanki

اُعْبُدْ رَبَّكَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ ②

cümlesindeki emre imtisalen okuyor gibi olur.

Cem' sîgasıyla zikredilen ③ نَعْبُدُ 'deki zamir, üç taifeye işarettir.

Birincisi, insanın vücudundaki bütün âzâ ve zerrâta râcidir ki, bu itibarla şükr-ü örfîyi eda etmiş olur.

İkincisi, bütün ehl-i tevhidin cemaatlerine aittir; bu cihetle şeriata itaat etmiş olur.

Üçüncüsü, kâinatın ihtiva ettiği mevcudata işarettir. Bu itibarla, şeriat-ı fıtriye-i kübrâya tâbi olarak hayret ve muhabbetle kudret ve azametin arşı altında sâcid ve âbid olmuş olur.

Bu cümlenin mâkabliyle vech-i nazmı, نَعْبُدُ ’nun [4] اَلْحَمْدُ ’ye tefsir ve beyanı olmakla [5] مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ de bir netice ve bir lâzım olmasıdır.

İhtar: [6] اِيَّاكَ ’nin takdimi, ihlâsı vikaye etmek içindir. Ve zamir-i hitap da, ibadetin sebep ve illetine işarettir. Çünkü, hitaba incirar eden, geçen sıfatla muttasıf olan Zât, elbette ibadete müstehaktır.

1.) Yalnızca Sana ibadet ederiz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
2.) Rabbine, sanki Onu görüyormuş gibi ibadet et. (Hadis-i bilmânâdır. Buhari, Tefsîru Sûre 31:2, İmân: 37; Müslim, İmân: 1,5,7; Ebu Dâvud, Sünne: 16; Tirmizî, İmân: 4; İbni Mâce, Mukaddime: 9; Neseî, İmân: 5, 6; Müsned, 1:27, 51, 53, 319, 2:107, 462, 4:129, 164)
3.) İbadet ederiz.
4.) Hamd, övgü.
5.) Hesap gününün yegane sahibi, yöneticisi ve hakimi olan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:4)
6.) (Yalnızca) Sana.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-5 : Cumle-2

Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿1﴾

نَسْتَعِينُ ’de müstetir zamir, نَعْبُدُ ’nun fâili gibi, o üç cemaatten herbirine râcidir. Yani, “Bizim vücudumuzun zerratı veya ehl-i tevhid cemaatı veyahut kâinat mevcudatı, bütün hâcat ve maksatlarımıza, bilhassa en ehem olan ibadetimize, Senden iane ve tevfik istiyoruz.”

إِيَّاكَ kelimesinin tekrarlanmasındaki hikmetin;

Birincisi, hitap ve huzurdaki lezzetin arttırılmasına;

İkincisi, ayân makamının burhan makamından daha yüksek olduğuna;

Üçüncüsü, huzurda sıdk olup kizbin ihtimali olmadığına;

Dördüncüsü, ibadetle istianenin ayrı ve müstakil maksatlar olduklarına işarettir.

Bu iki fiili birbiriyle bağlayan münasebet, ücretle hizmet arasındaki münasebettir. Zira ibadet, abdin Allah’a karşı bir hizmetidir. İane de, o hizmete karşı bir ücret gibidir. Veya mukaddeme ile maksud arasındaki alâkadır. Çünkü iane ve tevfik, ibadete mukaddemedir.

إِيَّاكَ kelimesinin takdiminden doğan hasr, abdin, Cenâb-ı Hakka karşı yaptığı ibadet ve hizmetle, vesait ve esbaba olan tezellülden kurtuluşuna, işarettir. Lâkin, esbabı tamamen ihmal ve

terk etmek iyi değildir. Çünkü, o zaman Cenâb-ı Hakkın hikmet ve meşietiyle kâinatta vaz edilen nizama karşı bir temerrüd çıkar.

Evet, daire-i esbabda iken tevekkül etmek, bir nevi tembellik ve atalettir.

1.)Ve yalnızca senden yardım dileriz. (Fatiha Sûresi, 1:5)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-6

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 6 : Sırat-ı müstakime hidayet

- Cümle 1: Bize hidayet ver
- Cümle 2: Sırat-ı Müstakime

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-6 : Cumle-1

Cümle 1: Bize hidayet ver

1 اِهْدِنَا Hidayeti talep etmekle ianeyi istemek arasında ne münasebet vardır?

Evet, biri sual, diğeri cevap olduklarından birbiriyle bağlanılmıştır. Şöyle ki:

نَسْتَعِينُ ile iane talep edilirken makam iktizasıyla “Ne istiyorsun?” diye varid olan mukadder sual, اِهْدِنَا ile cevaplandırılmıştır. اِهْدِنَا ile istenilen şeylerin ayrı ayrı ve müteaddit olması اِهْدِنَا mânâsının da ayrı ayrı ve müteaddit olmasını icap eder. Sanki اِهْدِنَا dört masdardan müştakdır. Meselâ, bir mü’min hidayeti isterse, اِهْدِنَا sebat ve devam mânâsını ifade eder. Zengin olan isterse, ziyade mânâsını, fakir olan isterse i’tâ mânâsını, zayıf olan isterse iane ve tevfik mânasını ifade eder.

Ve keza, *“Her şeyi halk ve hidayet etmiştir.”* mânâsında bulunan

2 وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهَدٰى

hükmünce, zâhirî ve bâtınî duygular, âfâkî ve hâricî deliller, enfüsî ve dahilî burhanlar, peygamberlerin irsaliyle, kitapların inzali

gibi vasıtalar itibarıyla da hidayetin mânâsı taaddüt eder.

İhtar: En büyük hidayet, hicabın kaldırılmasıyla hakkı hak, bâtılı bâtıl göstermektir.

اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ وَ[3]
اَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلاً وَارْزُقْنَا اِجْتِنَابَهُ اٰمِينَ

1.)Bizi hidayete ulaştır. (Fatiha Sûresi, 1:6)
2.)Her şeyi yarattı ve ona doğru yolu gösterdi.
3.)Allah'ım bize hakkı hak olarak gösterip onun ittibâıyla, bâtılı da batıl olarak gösterip onun içtinabıyla rızıklandır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-6 : Cumle-2

Cümle 2: Sırat-ı Müstakime

اَلصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ①

Sırat-ı müstakim şecaat, iffet, hikmetin mezcinden ve hülâsasından hasıl olan adl ve adalete işarettir. Şöyle ki:

Tagayyür, inkılâp ve felâketlere mâruz ve muhtaç şu insan bedeninde iskân edilen ruhun yaşayabilmesi için üç kuvvet ihdas edilmiştir. Bu kuvvetlerin, .

Birincisi, menfaatleri celp ve cezb için kuvve-i şeheviye-i behimiye,

İkincisi, zararlı şeyleri def için kuvve-i sebuiye-i gadabiye,

Üçüncüsü, nef' ve zararı, iyi ve kötüyü birbirinden temyiz için kuvve-i akliye-i melekiyedir.

Lâkin, insandaki bu kuvvetlere, şeriatça bir had ve bir nihayet tayin edilmişse de, fıtraten tayin edilmemiş olduğundan, bu kuvvetlerin herbirisi, tefrit, vasat, ifrat namıyla üç mertebeye ayrılırlar.

Meselâ, kuvve-i şeheviyenin tefrit mertebesi humuddur ki, ne helâle ve ne de harama şehveti, iştihası yoktur. İfrat mertebesi fücurdur ki, namusları ve ırzları pâyimal etmek iştihasında olur. Vasat mertebesi ise iffettir ki, helâline şehveti var, harama yoktur.

İhtar: Kuvve-i şeheviyenin yemek, içmek, uyumak ve konuşmak gibi füruatında da bu üç mertebe mevcuttur.

Ve keza, kuvve-i gadabiyenin tefrit mertebesi, cebanettir ki korkulmayan şeylerden bile korkar. İfrat mertebesi tehevvürdür ki, ne maddî ve ne mânevî hiçbir şeyden korkmaz. Bütün istibdadlar,

tahakkümler, zulümler bu mertebenin mahsulüdür. Vasat mertebesi ise şecaattir ki, hukuk-u diniye ve dünyeviyesi için canını feda eder, meşru olmayan şeylere karışmaz.

İhtar: Bu kuvve-i gadabiyenin füruatında da şu üç mertebenin yeri vardır.

Ve keza, kuvve-i akliyenin tefrit mertebesi gabâvettir ki, hiçbir şeyden haberi olmaz. İfrat mertebesi cerbezedir ki, hakkı bâtıl, bâtılı hak suretinde gösterecek kadar aldatıcı bir zekâya malik olur. Vasat mertebesi ise hikmettir ki, hakkı hak bilir, imtisal eder; bâtılı bâtıl bilir, içtinap eder.

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا [2]

İhtar: Bu kuvvetin şu üç mertebeye inkısamı gibi, füruatı da o üç mertebeyi hâvidir. Meselâ, halk-ı ef'al meselesinde Cebr mezhebi ifrattır ki, bütün bütün insanı mahrum eder. İtizal mezhebi de tefrittir ki, tesiri insana verir. Ehl-i Sünnet mezhebi vasattır. Çünkü bu mezhep, beyne-beynedir ki, o fiillerin bidayetini irade-i cüz'iyeye, nihayetini irade-i külliyeye veriyor.

Ve keza, itikadda da tatil ifrattır, teşbih tefrittir, tevhid vasattır.

Hülâsa: Şu dokuz mertebenin altısı zulümdür, üçü adl ve adalettir. Sırat-ı müstakimden murad, şu üç mertebedir.

1.)En doğru ve istikametli yol. (Fatiha Sûresi, 1:6)
2.)Kime hikmet verilmişse işte ona pek çok hayır verilmiştir. (Bakara Sûresi, 2:269)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-7

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Fatiha 7 : Sırat-ı Müstakim, Magdub ve Dallin

- Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet
- Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil
- Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-7 : Cumle-1

Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴿1﴾

Kur'ân'ın inci gibi lâfızlarının dizilmesi bir hayta, bir çeşide, bir nakşa münhasır değildir. Belki, zuhurca, hafâca, yakınlıkça, uzaklıkça mütefavit çok tenasüplerden hasıl olan pek çok nakışlar üzerine dizilmişlerdir, nazmedilmişlerdir. Zaten i'câzın esası, ihtisardan sonra ancak böyle nakışlardadır.

Evet, صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ile mâkablindeki herbir kelime arasında bir münasebet vardır.

Meselâ, ﴿2﴾ اَلْحَمْدُ لِلهِ ile münasebeti vardır; çünkü nimet, hamde delil ve karinedir. ﴿3﴾ رَبِّ الْعَالَمِينَ ile münasebettardır. Çünkü, terbiyenin kemâli, nimetlerin tevâli ve teâkubu ile olur. ﴿4﴾ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ile alâkadardır; çünkü ﴿5﴾ اَلَّذِينَ 'den irade edilen *"enbiya, şüheda, suleha, ulema"* rahmettirler. ﴿6﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ile alâkası vardır; çünkü, nimet-i kâmile, ancak dindir. ﴿7﴾ نَعْبُدُ ile alâkası var; çünkü ibadette imamlar bunlardır. ﴿8﴾ نَسْتَعِينُ ile var; çünkü, tevfike ve

ianeye mazhar bunlardır. [9] اِهْدِنَا ile var; çünkü hidayette muktedâbih onlardır.

[10] صِرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ile vardır; çünkü doğru yol ancak onların mesleğidir.

«Tarîk» veya ***«sebîl»*** kelimelerine ***«sırât»*** kelimesinin tercihi, mesleklerinin etrafı mahdut ve işlek bir cadde olduğuna ve o caddeye girenlerin bir daha çıkmamalarına işarettir.

Mahut ve malûm olan şeylerde kullanılması usul ittihaz edilen esmâ-i mevsûleden اَلَّذِينَ tabiri, onların zulümat-ı beşeriye içinde elmas gibi parladıklarına işarettir ki, onları taharrî ve talep etmeye ve aramaya lüzum yoktur. Onlar, herkesin gözü önünde hazır olduklarını temin eden bir ulüvv-ü şâna maliktirler.

Cem' sîgasıyla اَلَّذِينَ 'nin zikri, onlara iktida ve tâbi olmak imkânının mevcudiyetine ve onların mesleklerinde butlan olmadığına işarettir. Çünkü, ferdî olmayan bir meslekte tevatür vardır; tevatürde butlan yoktur.

Mâzi sîgasıyla [11] اَنْعَمْتَ 'nin zikri, tekrar nimeti talep etmeye bir vesile olduğuna ve Allah'a râci olan zamiri de bir yardımcı ve bir şefaatçi vazifesini gördüğüne işarettir. Yani, "Ey Rabbim! Madem ki in'am senin fiilindir ve evvelce de in'âmı yapmışsın; istihkakım olmadığı halde in'âmı tekrarlamak, Senin şe'nindir."

[12] عَلَيْهِمْ 'deki [13] عَلَى enbiyaya yükletilen risalet ve teklif yükünün pek ağır olduğuna ve sahraları faidelendirmek için yağmur, kar ve fırtınaların şedaidine mâruz kalan yüksek dağlar gibi, peygamberlerin de ümmetlerini feyizlendirmek için risalet zahmetlerine mâruz kaldıklarına işarettir.

İhtar: Başka bir surede zikredilen

فَاَولٰئِكَ مَعَ الّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ [14] مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ

olan âyet-i kerime, buradaki [15] اَلَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ âyet-i celilesini beyan eder. Zaten Kur'ân'ın bir kısmı, bir kısmını tefsir eder.

S: Peygamberlerin meslekleri birbirine uymadığı gibi, ibadetleri de birbirine muhaliftir. Bunun esbabı nedir?

C: İtikad ve amelde, usûl ve ahkâm-ı esasiyede peygamberlerin hepsi daimdirler, sabittirler, müttehittirler. İhtilâf ve tefavütleri, ancak füruattadır. Zaten zamanların tebeddülüyle füruatın da tebeddül ve tegayyürü tabiî birşeydir.

Evet, mevâsim-i erbaada tedavi ve telebbüs gibi çok şeyler tebeddüle uğrar. Meselâ, kışın giyilen kalın elbise yazın tebeddüle uğrar veya kışın güzel tesiri olan bir ilâcın yazın fena tesiri olur, kullanılmaz. Kezalik, kalb ve ruhların gıdası olan ahkâm-ı diniyenin füruatı da, ömr-ü beşerin devreleri itibariyle tebeddüle uğrar.

1.)Nimet ve lütfuna mazhar ettiklerinin yoluna… (Fatiha Sûresi, 1:7)
2.)Hamd ve övgü Allah'a mahsustur." Fatiha Sûresi, 1:2
3.)Bütün âlemlerin Rabbidir. (Fatiha Sûresi, 1:2)
4.)Kullarına karşı sınırsız rahmet sahibi olan ve rahmetinin eserleri dünya ve âhireti dolduran Allah. (Fatiha Sûresi, 1:3)
5.)O kimseler ki.
6.)Hesap gününün yegane sahibi, yöneticisi ve hakimi olan Allah. (Fatiha Sûresi, 1:4)
7.)İbadet ederiz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
8.)Yardım dileriz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
9.)Bizi hidayet yoluna ulaştır. (Fatiha Sûresi, 1:6)
10.)En doğru ve istikametli yol.
11.)Nimet verdin.
12.)Onların üzerine.
13.)…üzerine
14.)İşte onlar, Allah'ın kendilerine pek büyük nimetler bağışladığı peygamberler,

sıddıklar, şehidler ve salih kimselerle beraberdirler. (Nisâ Sûresi, 4:69)
15.)Nimet ve lütfuna mazhar ettiğin kimseler... (Fatiha Sûresi, 1:7)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-7 : Cumle-2

Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴿1﴾

Havf ve firar makamı olan şu sıfatın mâkablindeki makamlarla münasebatı ise, bu makamın hayret ve dehşet nazarıyla celâl ve cemâl ile muttasıf olan makam-ı rububiyete baktırması; ve iltica ve dehalet nazarıyla ﴿2﴾ نَعْبُدُ 'deki makam-ı ubudiyete baktırması ve acz nazarıyla ﴿3﴾ نَسْتَعِينُ deki tevekkül makamına baktırması; ve tesellî nazarıyla refik-ı daimîsi olan makam-ı recâya baktırmasıdır. Çünkü, korkunç birşeyi gören adam, korku ve hayret içinde kalır, sonra firar etmeye meyleder. Âciz olduğu takdirde tevekkül eder, sonra tesellî yollarını arar.

S: Cenâb-ı Hak Ganiyy-i Mutlaktır. Âlemde bu kadar dalâletlerin ve pek çirkin fena şeylerin yaratılışında ne hikmet vardır?

C: Kâinatta maksud-u bizzat ve küllî ve şümullü olarak yaratılan, ancak kemaller, hayırlar, hüsünlerdir. Şerler, kubuhlar, noksanlar ise hüsünlerin, hayırların, kemallerin arasında görülmeyecek kadar dağınık ve cüz'iyet kabilinden tebeî olarak yaratılmışlardır ki, hayırların, hüsünlerin, kemallerin mertebelerini, nevilerini, kısımlarını göstermeye vesile olsunlar ve hakaik-i nisbiyenin vücuduna veya zuhuruna bir mukaddeme ve bir vahid-i kıyasî olsunlar.

S: Hakaik-i nisbiyenin ne kıymeti var ki, onun için şerler istihsan edilecek?

C: Hakaik-i nisbiye denilen şeyler, kâinatın eczası arasında bulunan rabıtalardır. Ve kâinattaki nizam, ancak hakaik-i nisbiyeden doğmuştur. Ve hakaik-i nisbiyeden kâinatın envaına bir vücud-u vâhid in'ikâs etmiştir. Hakaik-i nisbiye, büyük bir ölçüde hakaik-i hakikiyeden çoktur. Hatta bir zatın hakaik-i hakikiyesi yedi ise, hakaik-i nisbiyesi yedi yüzdür. Binaenaleyh, kubuh ve şerde şer varsa da kalildir. Malûmdur ki, şerr-i kalil için hayr-ı kesir terk edilmez. Terk edilirse, şerr-i kesir olur; zekât ve cihadda olduğu gibi.

Evet,

اِنَّمَا تُعْرَفُ اْلاَشْيَاءُ بِاَضْدَادِهَا [4]

meşhur kaziyeden maksat, birşeyin zıddı, o şeyin hakaik-i nisbiyesinin vücut veya zuhuruna sebeptir. Meselâ kubuh olmasaydı ve hüsünlerin arasına girmeseydi, hüsnün gayr-ı mütenahi olan mertebeleri tezahür etmezdi.

S: [5] اَنْعَمْتَ fiil, [6] مَغْضُوبِ ism-i mef'ul, [7] ضَالِّينَ ism-i fail olarak zikirlerinde ve keza, üçüncü fırkanın sıfatını ve ikinci fırkanın sıfatına terettüp eden âkıbetini ve birinci fırkanın ünvan-ı sıfatını aynen zikretmekte ne gibi bir hikmet vardır?

C: ***"Nimet"*** ünvanı, nefsin daima meylettiği bir lezzet olduğundan ihtiyar edilmiştir. Fiil-i mâzi olarak zikrindeki sebep, evvelce beyan edilmiştir.

İkinci fırka ise, kuvve-i gadabiyenin galebe ve tecavüzüyle tecavüz ederek ahkâmın terkiyle zulüm ve fıska düşmüşlerdir: Yahudilerin temerrüdü gibi.

Zulüm ve fıskta hasis ve hayırsız bir lezzet görüldüğünden, onlardan nefis teneffür etmez. Kur'ân-ı Kerim, o zulmün âkıbeti olan gadab-ı İlâhîyi zikretmiştir ki, nefisleri o zulüm ve fısktan tenfir ettirsin.

İstimrar ve devam şe’ninde olan isimlerden ism-i mef’ul olarak zikredilmesi ise, şer ve isyanların devam edip, tevbe ve af ile inkıta etmedikleri takdirde kat’îleşeceğine ve silinmez bir damga şekline geçeceğine işarettir.

وَلاَ الضَّالِّينَ [8] Üçüncü fırka ise, vehim ve hevâ-yı nefsin akıl ve vicdanlarına galebesiyle, bâtıl bir itikada tâbi olarak nifaka düşen bir kısım Nasârâdır. Dalâlet, nefisleri tenfir ve ruhları inciten bir elem olduğundan, Kur’ân-ı Kerim, o fırkayı aynı o sıfatla zikretmiştir.

Ve ism-i fâil olarak zikrindeki sebep ise, dalâletin dalâlet olması, devam etmesine mütevakkıf olup, inkıtaa uğradığı zaman affa dahil olacağına işarettir.

1.)Gazaba uğramışların yoluna değil. (Fatiha Sûresi, 1:7)
2.)İbadet ederiz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
3.)Yardım dileriz. (Fatiha Sûresi, 1:5)
4.)Her şey zıtlarıyla bilinir.
5.)Nimet verdin.
6.)Gazaba ve öfkeye maruz kalanlar.
7.)Hak yoldan sapanlar.
8.)Ve sapmışların yoluna değil. (Fatiha Sûresi, 1:7)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Fatiha-7

Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.

Ey arkadaş! Bütün lezzetler imanda olduğu gibi, bütün elemler de dalâlettedir. Bunun izahı ise:

Bir şahıs, kudret-i Ezeliye tarafından, adem zulümatından şu korkunç dünya sahrasına atılırken gözünü açar, bakar. Bir lütuf beklediği zaman, birden bire, düşmanlar gibi, hastalıklar, elemler, belâlar hücum etmeye başlarlar. Bir medet, bir yardım için müsterhimâne tabiata ve anâsıra baktığı vakit, kasavet-i kalble, merhametsizikle karşılaşır. Ecram-ı semaviyeden istimdat etmek üzere başını havaya kaldırır. O ecram, atom bombaları gibi dehşetli ve heybetli halleriyle gözüne görünür. Hemen gözünü yumar, başını eğer, düşünmeye başlar. Bakar ki, hayatî hâcetleri bağırıp çağırmaya başlarlar. Bütün bütün tevahhuş ederek hemen kulaklarını tıkar, vicdanına iltica eder.

Bakar ki, vicdanı, binler âmâl (emeller) ve emanî ile dolu gürültülerinden cinnet getirecek bir hale gelir. Acaba, hiçbir cihetten hiçbir tesellî çaresini bulamayan o zavallı şahıs, mebde ile meâdı, Sâni ile haşri itikad etmezse, onun o vaziyetinden Cehennem daha serin olmaz mı?

Evet, o bîçare, havf ve heybetten, acz ve ra'şetten, vahşet ve gönül darlığından, yetimlikle meyusiyetten mürekkep bir vaziyet içinde olup, kudretine bakar; kudreti âciz ve nâkıs. Hâcetlerine bakar; def edilecek bir durumda değildir. Çağırıp yardım istese, yardımına gelen yok. Her şeyi düşman, her şeyi garip görür. Dünyaya geldiğine bin defa nedamet eder, lânet okur.

Fakat o şahsın, sırat-ı müstakime girmekle kalbi ve ruhu nur-u imanla ışıklanırsa, o zulmetli evvelki vaziyeti nuranî bir hâlete inkılâp eder. Şöyle ki:

O şahıs, hücum eden belâları, musibetleri gördüğü zaman, Cenâb-ı Hakka istinad eder, müsterih olur.

Yine o şahıs, ebede kadar uzanıp giden emellerini, istidatlarını düşündüğü zaman, saadet-i ebediyeyi tasavvur eder. O saadet-i ebediyenin mâü'l-hayatından bir yudum içer, kalbindeki emellerini teskin eder.

Yine o şahıs, başını kaldırıp semaya ve etrafa bakar, herşeyle ünsiyet peyda eder.

Yine o şahıs, semadaki ecrama bakar; hareketlerinden dehşet değil, ünsiyet ve emniyet peyda eder ve onların o hareketlerini ibret ve hayretle tefekkür eder.

Yine o şahıs, ecram-ı ulviye ile öyle bir kesb-i muarefe eder ki, hangi bir cirme bakarsa baksın, o cirmlerden "Ey arkadaş, bizden tevahhuş etme. Hareketlerimizden korkma. Hepimiz bir Hâlıkın memurlarıyız" diye, me'nus ve emniyet verici sesleri kalben işitmeye başlar.

Hülâsa: O şahıs, evvelki vaziyetinde, vicdanındaki o dehşetli ve vahşetli ve korkunç âlâm-ı şedideden kurtulmak için, tesellîlerle hissini iptal ve sarhoşlukla o halleri unutmak ister. İkinci hâletinde ise, ruhunda yüksek lezzetleri ve saadetleri hisseder; kalbini ikaz, vicdanını tahrik edip ruhunu ihsas ettikçe o saadetler ziyadeleşir ve ona mânevî cennetlerin kapıları açılır.

اَللّٰهُمَّ بِحُرْمَةِ هٰذِهِ السُّورَةِ اِجْعَلْنَا مِنْ اَصْحَابِ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ. اٰمِينَ [1]

1.)Allah'ım, bizi bu sûrenin hürmetine sırât-ı müstakim ehlinden eyle. Âmin.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara Suresi

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

:: BAKARA Suresi Tefsiri ::

Bakara Sûresi

•Sual: Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?
•Bakara 1: Huruf-u Mukattaa
•Bakara 2: Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği
•Bakara 3: Allaha İman - Namaz - Zekat
•Bakara 4: Kitaplara ve Ahirete İman
•Bakara 5: Müminlerin hidayeti ve felahı
•Bakara 6: Küfrün Mahiyeti
•Bakara 7: Kalplerin Mühürlenmesi
•Bakara 8: Münafıklar Bahsi
•Bakara 9-10: Münafıkların aldatması
•Bakara 11-12: Münafıkların fesad çıkarması değildirler
•Bakara 13: Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü
•Bakara 14-15: Münafıkların müminlerle alay etmesi
•Bakara 16: Hidayeti verip dalaleti satın almaları
•Bakara 17-18: Münafıklar hakkında Ateş Temsili
•Bakara 19-20: Münafıklar hakkında Yağmur Temsili
•Bakara 21-22: İbadet ve Tevhid Bahsi
•Bakara 23-24: Nübüvvet Bahsi
•Bakara 25: Cennet Bahsi
•Bakara 26-27: Temsil Bahsi
•Bakara 28: Yeniden yaratılış
•Bakara 29: Yedi Kat Sema Bahsi
•Bakara 30: Hilafet-i İnsaniye
•Bakara 31-33: Talim-i Esma

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara : Kuranın Tekraratı

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?

Sual: Îcâz ile i’câz sıfatlarını hâvi Kur’ân-ı Azîmüşşanda,

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾

ve

فَبِأَيِّ اٰلاَۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿2﴾

ve

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ ﴿3﴾

gibi pek çok âyetler tekerrür etmektedir. Halbuki bu tekrarlar, belâgate münafidir, usanç veriyor.

Cevap: Ey arkadaş! Her parlayan şey, yakıcı ateş değildir. Evet, tekrar ve tekerrür bazan usanç veriyor, fakat umumî değildir. Her yere, her kelâma ve her kitaba şâmil değildir. Usanç verici addedilen pek çok zâhirî tekrarlar, belâgatçe istihsan ve takdir edilmektedir.

Evet, insanın yediği yemekler, biri gıda, diğeri tefekküh (meyve) olmak üzere iki kısımdır.

Birinci kısım, tekerrür ettikçe memnuniyet verir, kuvvet verir, kat kat teşekkürlere sebep olur.

İkinci kısmın tekerrüründe usanç, teceddüdünde lezzet vardır.

Kezalik, kelâmlar da iki kısımdır.

Bir kısmı ruhlara kut, fikirlere kuvvet verici hakikatlerdir ki, tekerrür ettikçe güneşin ziyası gibi, ruhlara, fikirlere hayat verir. Meyve kabilinden iştihayı açan kısımda tekerrür makbul değildir, istihsan edilmez.

Buna binaen Kur’ân, hey’et-i mecmuasıyla kalblere kut ve kuvvet olup, tekrarı usanç değil, halâvet ve lezzet verdiği gibi, Kur’ân’ın âyetlerinde de öyle bir kısım vardır ki, o kuvvetin ruhu hükmünde olup tekerrür ettikçe daha ziyade parlar, hak ve hakikat nurlarını saçar.

هُوَ الْمِسْكُ مَا كَرَّرْتَهُ يَتَضَوَّعُ [4]

Ezcümle:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]

gibi âyetlerde bulunan ukde-i hayatiye ve nuranî esaslar, tekerrür ettikçe iştihaları açar; misk gibi, karıştırıldıkça kokar. Demek tekerrür zannedilen, hakikatte tekerrür değildir. Ancak

وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا [5]

kabilinden, o ayrı ayrı hikmetleri, nükteleri, gayeleri ifade eden tekrarlı kelâmlar, yalnız ibarece, lâfızca birbirine benzedikleri için tekrar zannedilir. Hattâ kıssa-i Mûsâ, çok meziyetleri ve hikmetleri müştemildir. Her makamda o makama münasip bir vecihle zikredilmesi, ayn-ı belâgattir.

Evet, Kur’ân-ı Azîmüşşan, o kıssa-i meşhureyi, gümüş iken, yed-i beyzâsına alarak altın şekline ifrağıyla öyle bir nakş-ı belâgate mazhar etmiştir ki, bütün ehl-i belâgat, onun belâgatine hayran olmuşlar, secdeye varmışlardır.

Ve keza, teyemmün, teberrük ve istiane gibi çok vecihleri hâvi; ve tevhid, tenzih, senâ, celâl ve cemal ve ihsan gibi çok makamları tazammun; ve tevhid ve nübüvvet, haşir ve adalet gibi makasıd-ı erbaaya işaret eden besmele, zikredilen yerlerin herbirisinde bu vecihlerden, bu makamlardan biri itibarıyla zikredilmiş ve edilmektedir. Maahâza, hangi sûrede tekerrür varsa, o sûrenin ruhuyla münasip olan bir vecih bizzat kasdedilmekle öteki vecihlerin istitradî ve tebeî zikirleri, belâgate münafi değildir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz. (Rahmân Sûresi, 55:13)
3.)O gün yalanlayanların (peygamberi ve âhireti) vay haline! (Mürselât Sûresi,

77:15)

4.)O misk gibidir, karıştırıldıkça kokususu yayılır.

5.)(Cennet ehline) Rızıkları birbirine benzer şekilde kendilerine sunulur. (Bakara Sûresi, 2:25)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-1

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa

الم

Sûrelerin başlarında bulunan hurûf-u mukattaaya ait izahatı dört mebhasta zikredeceğiz.

- 1.Mebhas
- 2.Mebhas
- 3.Mebhas
- 4.Mebhas

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-1 : 1.Mebhas

Birinci Mebhas

الٓمٓ ile, sûrelerin evvellerinde bulunan hurûf-u mukattaadan teneffüs eden i’câz hakkındadır. İ’câz, inci gibi incecik letaif-i belâgatın parıltılarının imtizaç ve içtimaından tecellî eden bir nurdur. Bu mebhasta, bu nuru, birkaç letaif zımnında izah etmekle parlatacağız. Fakat herbir latîfe ince ve ziyası az ise de, letaifin heyet-i mecmuasından hasıl olan tam bir ziya ile fecr-i sadık çıkacaktır.

1. Hece harflerinin adedi—elif-i sâkine hariç kalmak şartıyla—yirmi sekiz harftir. Kur’ân-ı Azîmüşşan, sûrelerin başında bu harflerin yarısını zikretmiş, yarısını da terk etmiştir.

2. Kur’ân’ın almış olduğu nısıf, terk ettiği nısıftan daha ziyade kesîrü’l-istimaldir.

3. Kur’ân, sûrelerin başında zikrettiği kısım içinde lisan üzerine daha suhuletli olan elif, lâm’ı çok tekrar etmiştir.

4. Kur’ân, aldığı harfleri, hece harflerinin adedince sûrelere tevzi etmiştir.

5. Hece harflerinin mehmûse, mechûre, şedîde, rahve, müsta’liye, münhafıza, mutbika, münfetiha gibi çiftli cinslerinin herbirisinden yine nısıf almıştır.

6. Çifti, yani eşi olmayan (evtar) kısmında sakilden azı, hafiften çoğu almıştır: Kalkale, zellâka gibi.

7. Kur’ân-ı Azîmüşşanın, sûrelerin başındaki hurûf-u mukattaanın zikredilen minval üzerine tansifleri hakkında ihtiyar ettiği

tarîk, 504 ihtimalden intihap edilmiştir. Ve intihap edilen şu tarikten başka hiçbir ihtimalle mezkûr tansif mümkün değildir. Çünkü, taksimler pek çok birbirine girmiş ve çok mütefavittir.

Bu gibi i’câz lem’alarından hisse alamayan, zevkine levm ve itab etsin!

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-1 : 2.Mebhas

İkinci Mebhas

Bu mebhasta da birkaç letaif vardır:

1. الم ile emsalinde göze çarpan garabet, bu harflerin pek garip ve acip birşeyin mukaddemesi ve keşif kolları olduklarına işarettir.

2. Bu sûrelerin başlarındaki taktî-i huruf ile isimleri hecelemek, müsemmânın me'hazine ve neden neş'et ettiğine işarettir.

3. Bu harflerin takti'i, müsemmânın vahid-i itibarî olup, terkib-i mezcî olmadığına işarettir.

4. Bu harflerin takti' ile tâdadı, san'atın madde ve me'hazini muhataba göstermekle muarazaya talip olanlara karşı meydan okuyarak, "İşte, i'câz-ı san'atı, şu gördüğünüz harflerin nazım ve nakışlarından yaptım. Buyurunuz meydana!" diye, onların tahkirane tebkitlerine (tekdirlerine) işarettir.

5. Mânâdan soyulmuş şu hece harflerinin zikri, muarızları hüccetsiz bırakmaya işarettir.

Evet, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, şu mânâsız harflerin lisan-ı hâliyle ilân ediyor ki: "Ben sizden beliğ mânâları, hükümleri, hakikatleri ifade eden yüksek hutbeleri ve nutukları istemiyorum. Yalnız şu tâdâd ettiğim harflerden bir nazîre yapınız—velev iftira ve hikâyelerden ibaret bile olursa olsun!"

6. Harfleri tâdâd ile hecelemek, yeni kıraate ve kitabete başlayan müptedilere mahsustur. Bundan anlaşılıyor ki, Kur'ân, ümmî bir kavme ve müptedi bir muhite muallimlik yapıyor.

7. ا ل د gibi harfleri, meselâ, elif, lâm, dal gibi isimleriyle tabir ve zikretmek, ehl-i kıraat ve erbab-ı kitabetin ittihaz ettikleri bir usuldür. Bundan anlaşılıyor ki, hem söyleyen, hem dinleyen ümmî olduklarına nazaran, bu tabirler, söyleyenden doğmuyor ve onun malı değildir; ancak, başka bir yerden ona geliyor.

Ey arkadaş! Bu letaifin ince iplerinden dokunan yüksek nakş-ı belâgati göremeyen adam, belâgat ehlinden değildir. Erbab-ı belâgate müracaat etsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-1 : 3.Mebhas

Üçüncü Mebhas

الٓمٓ İ’câzın esaslarından, îcâzın en yüksek ve en ince derecesine bir misaldir. Bunda da birkaç letaif vardır.

1. الٓمٓ üç harfiyle üç hükme işarettir. Şöyle ki:

Elif, (1) هٰذَا كَلاَمُ اللهِ الْاَزَلِىُّ hükmüne ve kaziyesine;

Lâm, (2) نَزَلَ بِهِ جِبْرِيلُ hükmüne ve kaziyesine;

Mim, (3) عَلٰى مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلاَمُ hükmüne ve kaziyesine remzen ve imaen işarettir.

Evet, nasıl ki Kur’ân’ın hükümleri uzun bir sûrede, uzun bir sûre kısa bir sûrede, kısa bir sûre bir âyette, bir âyet bir cümlede, bir cümle bir kelimede, o kelime de sin, lâm, mim gibi hurûf-u mukattaada irtisam eder, görünür. Kezalik, الٓمٓ ’in herbir harfinde mezkûr hükümlerden biri temessül etmiş görünüyor.

2. Sûrelerin başlarındaki hurûf-u mukattaa, İlâhî bir şifredir. Beşer fikri ona yetişemiyor. Anahtarı, ancak Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdadır.

3. Şifrevari şu hurûf-u mukattaanın zikri, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın fevkalâde bir zekâya malik olduğuna

işarettir ki, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, remizleri, îmaları ve en gizli şeyleri sarih gibi telâkki eder, anlar.

4. Şu harflerin taktîi, harf ve lâfızların hâvi oldukları kıymet, yalnız ifade ettikleri mânâlara göre olmayıp, ilm-i esrarü'l-hurufta beyan edildiği gibi, adet ve sayılar misillu harflerin arasında fıtrî münasebetlerin bulunduğuna işarettir.**(Haşiye)**

5. الم taktîiyle, bütün harflerin esas mahreçleri olan ***"halk, vasat, şefe"*** mahreçlerine işarettir. Ve zihinlerin nazar-ı dikkatini şu mahreçlere çeviriyor ki, zihinler, gerek bu üç mahreçte, gerek bunlara bağlı küçük küçük mahreçlerde lâfızların ve harflerin nasıl vücuda geldiklerini hayret ve ibretle mütalâa etsinler.

Ey zihnini belâgatin boyasıyla boyayan arkadaş! Bu letaifi sıkacak olursan, [4] هٰذَا كَلَامُ اللهِ içinden çıkacaktır.

Haşiye: Kırk sene sonra Risale-i Nur, bu lem'a-i i'câzı körlere dahi göstermiştir.

1.)Bu Ezelî olan, Allah'ın kelâmıdır.
2.)Onu Cebrâil (a.s.) indirmiştir.
3.)Muhammed'e (a.s.m.)
4.)Bu Allah'ın kelâmıdır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-1 : 4.Mebhas

Dördüncü Mebhas

الٓمٓ emsaliyle beraber, terkip şeklinden takti' suretinde zikirleri, bu şeklin müstakil olup hiçbir imama tâbi olmadığına ve hiç kimseyi taklit etmiş olmadığına ve üslûpları acip, çeşitleri garip yeni saha-i vücuda gelen bir bedîa olduğuna işarettir. Bu mebhasta da birkaç letâif vardır.

1. Hatip ve beliğlerin âdetindendir ki, mesleklerinde daima bir misale tâbi oluyorlar ve bir örnek üzerine nakış dokuyorlar ve işlenmiş bir yolda yürüyorlar. Halbuki, bu harflerden anlaşıldığına nazaran, Kur'ân hiçbir misale tâbi olmamıştır ve hiçbir nakş-ı belâgat örneği üzerine nakış yapmamıştır ve işlenmemiş bir yolda yürümüştür.

2. Kur'ân, baştan aşağıya kadar, nâzil olduğu heyet üzerine bâkidir. Bu kadar Kur'ân'ı taklit etmeye müştak olan dostlar ve mütehâcim düşmanlara rağmen, şimdiye kadar Kur'ân'ın ne taklidi yapılmış ve ne de bir misali gösterilmiştir.

Evet, Kur'ân, milyonlarca Arabî kitaplarla mukayese edilirse, benzeri bulunamaz. O halde, Kur'ân, ya hepsinin altındadır; bu ise muhaldir. Öyle ise hepsinin fevkindedir; öyle ise Allah'ın kelâmıdır.

3. Beşerin san'atı olan birşey, bidayette çirkin ve gayr-ı muntazam olur, sonra yavaş yavaş intizama sokulur. Kur'ân ise, ilk zuhurunda gösterdiği halâveti, güzelliği, gençliği şimdi de öylece muhafaza etmektedir.

Ey belâgat letafetinin kokusunu koklayan arkadaş! Zihnini şu mebâhis-i erbaaya gönder ki, bal arısı,

اَشْهَدُ اَنَّ هٰذَا كَلاَمُ اللهِ [1]

balını çıkarsın!

1.)Bunun Allah’ın kelâmı olduğuna şehadet ederim.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-2

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği

ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَرَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ [1]

- Mukaddime: Kelamın Hüsnü
- Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur
- Cümle 2: Müttakiler için hidayettir

1.)Şu yüce kitap ki, onda asla şüphe yoktur. O, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlar için bir yol göstericidir. (Bakara Sûresi, 2:2)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-2 : Mukaddeme

Mukaddime: Kelamın Hüsnü

Arkadaş! Kelâmların hüsnünü artıran ve güzelliğini fazlaca parlatan belâgatın esaslarından biri de şudur ki: Bir havuzu doldurmak için etrafından süzülen sular gibi, beliğ kelâmlarda da zikredilen kelimelerin, kayıtların, heyetlerin tamamen o kelâmın takip ettiği esas maksada nâzır olmakla onun takviyesine hizmet etmeleri, belâgat mezhebinde lâzımdır.

Birinci misal

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ [1]

olan âyet-i kerime nazar-ı dikkate alınırsa görülür ki, bu kelâmdaki maksat ve esas, pek az bir azapla fazla korkutmaktır. Ve bu kelâmda olan mezkûr kelimeler ve kayıtlar, tamamen o maksadı takviye için çalışıyorlar.

Ezcümle, şek ve ihtimali ifade eden اِنْ şartiye olup, azabın azlığına ve ehemmiyetsizliğine işarettir.

Ve keza [2] نَفْحَةٌ sîgasiyle ve tenviniyle azabın ehemmiyetsizliğine îmadır.

Ve keza [3] مَسَّ kelimesi, azabın şedit olmadığına işarettir.

Ve keza, teb'îzi ifade eden مِنْ ve şiddeti gösteren [4] نَكَالْ kelimesine bedel, hiffeti îma eden [5] عَذَابٌ kelimesi ve رَبِّ

kelimesinden îma edilen şefkat, hepsi de azabın kıllet ve ehemmiyetsizliğine işaret etmekle şu şiiri, lisan-ı hâlleriyle temessül ediyorlar.

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلٰى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

Yani, *“İbarelerimiz ayrı ayrı ise de, hüsnün birdir. Hepsi de o hüsne işaret ediyorlar.”*

1.)Rabbinin azâbından küçük bir esinti onlara hafifçe dokunacak olsa... (Enbiyâ Sûresi, 21:46)
2.)Küçük bir esinti.
3.)Hafifçe dokunma, temas etme.
4.)Ağır azap, ağır ceza.
5.)Azap.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-2 : Cumle-1

Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur

İkinci misal

الم ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَرَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ [1]

olan âyet-i kerimedir. Bu âyette maksad-ı esas, Kur’ân’ın yüksekliğini göstermektir. Ve bu maksadı takviye eden

الم .. ذٰلِكَ .. اَلْكِتَابُ .. لاَرَيْبَ فِيهِ

kayıtlarıdır. Evet, bu kayıtlar, istinad ettikleri pek ince ve gizli delillerine işaret etmekle beraber, o maksadın takviyesine koşuyorlar.

Ezcümle, الم kasem olduğu cihetle, Kur’ân’ın azametine ve altında müstetir, gizli o mezkûr letaif cihetiyle de dâvânın ispatına işaret eder.

Ve keza, ذٰلِكَ zat ile sıfatı gösteren bir işaret olması itibarıyla hem Kur’ân’ın azametine, hem azameti ispat eden sıfât-ı kemâliyeye işaret eder.

Ve keza, ذٰلِكَ işaret-i hissiyeye mahsus iken, işaret-i akliyede kullanılması, tâzim ve ehemmiyeti ifade ettiği gibi, mâkul olan Kur’ân’ı, mahsus suretinde göstermesi, Kur’ân’ı, ezhan ve enzârın nazar-ı dikkatine arz etmekle tesettürü icap eden hile, za’fiyet ve sair çirkin şeylerden münezzeh olduğunu izhar ve itiraf ettirmektir.

Ve keza ذٰلِكَ ’nin ل vasıtasıyla ifade ettiği bu’d, Kur’ân’ın kemâline delâlet eden ulüvv-ü rütbesine işarettir.

Ve keza اَلْكِتَابْ ’daki اَلْ hasr-ı örfîyi ifade ettiğinden, Kur’ân’ın azametine ve başka kitapların mehasinini cem etmekle onların fevkinde olduğuna işarettir.

Ve keza كِتَابْ tabiri ehl-i kıraat ve kitabetten olmayan bir ümmînin mahsulü olmadığına işarettir.

Ve keza لاَرَيْبَ فِيهِ zamirinin her iki ihtimaline binaen Kur’ân’ın kemâlini ispat veya tekit eder.

Ve keza, istiğrâkı ifade eden لاَ Kur’ân’ın her köşesinde rekz ve her yerinde zikredilen deliller, burhanlar, hücuma gelen şek ve şüpheleri def ile, Kur’ân’ın o gibi lekelerden münezzeh olduğunu ilân eder. Ve lisan-ı haliyle şu şiiri okutur:

وَكَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحًا وَآفَتُهُ مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيمِ

Yani, *“Kur’ân’da ta’yip edilecek hiçbir nokta yoktur. Kur’ân gibi sahih kavilleri tayip etmek, ancak fehimlerin sekametinden ileri geliyor.”*

Ve keza, zarfiyeti ifade eden فِى tâbiri, Kur’ân’ın sathına ve zâhirine konan şek ve şüphe varsa, içerisindeki hakaik ile def edilebileceğine işarettir.

Arkadaş! Tahlil vasıtasıyla terkibin kıymetini ve küll ile cüzler arasındaki farkı idrak edebildiysen, bu misallerdeki kuyud ve hey’âta dikkat et. Ve o kelimelerden nebean eden zülâl-i belâgati ve kevser-i fesahati doyuncaya kadar iç, “Elhamdülillâh” de.

S: الٓمٓ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ âyet-i kerimesinin cümleleri, atf ile birbiriyle bağlanmamış olması neye binaendir?

C: O cümleler arasındaki şiddet-i ittisal, bağlılık ve sarılmaktan bir ayrılık yoktur ki, birbiriyle bağlanmaya lüzum olsun. Zira, o cümlelerin herbirisi, arkadaşlarına hem babadır, hem oğul; yani, hem delildir, hem neticedir.

Evet, الٓمٓ lisan-ı haliyle hem muarazaya meydan okur, hem mu'ciz olduğunu ilân eder. ذَٰلِكَ الْكِتَابُ hem bütün kitaplara fâik olduğunu tasrih eder, hem müstesna ve mümtaz olduğunu izhar eder. لَا رَيْبَ فِيهِ hem Kur'ân'ın şek ve şüphe yeri olmadığını tasrih eder, hem müstesna ve mümtaz olduğunu izhar eder. هُدًى لِلْمُتَّقِينَ hem tarik-i müstakimi irâe etmekle muvazzaf olduğunu gösterir, hem mücessem bir nur-u hidayet olduğunu ilân eder.

İşte bu cümlelerden herbirisi, ifade ettiği birinci mânâsıyla arkadaşlarına delil olduğu gibi, ikinci mânâsıyla da onlara neticedir.

Sonra bu âyetin şu cümleleri arasında i'câza menba, belâgate medar olan on iki münasebet, alâka ve bağlılık vardır. Bunlardan misal olarak üç taneyi zikir, ötekileri de sana havale ederim.

1. الم bütün muarızları, muarazaya dâvet eder. Öyle ise, en yüksek bir kitaptır. Öyleyse, bir yakîn sadefidir. Zira kitabın kemâli, yakîn iledir. Öyle ise, nev-i beşer için mücessem bir hidayettir.

2. ذَٰلِكَ الْكِتَابُ Yani, emsaline tefevvuk etmiştir. Öyle ise, müstesnadır. Çünkü şek ve şüphe yeri değildir. Çünkü müttakîlere doğru yolu gösterir. Öyle ise mu'cizedir.

3. هُدًى لِلْمُتَّقِينَ Yani, tarik-i müstakime irşad eder. Öyle ise yakîniyattandır. Öyle ise mümtazdır. Öyle ise mu’cizdir.

1.)Elif, Lâm, Mîm. İşte bu kitapta hiç şüpheye yer yoktur; takvâ sahipleri için bir hidâyet kaynağıdır. (Bakara Sûresi, 2:1,2)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-2 : Cumle-2

Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.

Ey arkadaş, şu هُدًى لِلْمُتَّقِينَ cümlesindeki nur-u belâgat ve hüsn-ü kelâm, dört noktadan tezahür etmiştir.

1. Bu cümlede “mübteda” mahzuftur. Bu hazf, cümleyi teşkil eden “mübteda” ile “haber” arasındaki ittihad öyle bir dereceye varmış ki, sanki “mübteda” hazf olmayıp haberin içerisine girmiş. Haricen ikisi müttehid oldukları gibi, zihnen de müttehid olduklarına işarettir.

2. هَادِى yerinde هُدًى yani, ism-i fâil mevkiinde masdarın kullanılması, tecessüm eden nur-u hidayetten cevher-i Kur’ân’ın husule geldiğine işarettir.

3. هُدًى ’deki tenvin-i tenkirden anlaşılıyor ki, hidayet-i Kur’ân öyle ince bir dereceye varmıştır ki, hakikatı idrak edilemez ve öyle geniş bir sahayı işgal etmiştir ki, ihatası ilmen kabil değildir. Çünkü, “ma’rife”nin zıddı olan “nekre,” ya şiddet-i hafâdan olur veya kesret-i zuhurdan neş’et eder. Buna binaendir ki, “Tenkir bazan tahkiri, bazan tâzimi ifade eder” denilmiştir.

4. Müteaddit kelimelere bedel ism-i fâil sigasıyla ihtiyar edilen مُتَّقِينَ kelimesiyle yapılan îcaz, hidayetin semeresine ve tesirine işaret olduğu gibi, hidayetin vücuduna da bir delil-i innîdir.

S: Gayet mahdut, az birkaç noktadan beşerin takatinden hariç denilen i'câzın doğması ihtimali var mıdır?

C: Maddî ve mânevî her şeyde yardımın ve içtimaın büyük kuvvet ve tesiri vardır. Evet, in'ikâs sırrıyla, üç şeyin hüsnü içtima ederse, beş olur. Beş içtima ederse on olur. On içtima ederse kırk olur. Çünkü herşeyde bir nevi in'ikâs ve bir nevi temessül vardır. Nasıl ki, birbirine mukabil tutulan iki âyinede çok âyineler görünüyor; kezalik, iki üç nükte veya iki üç hüsün içtima ettikleri zaman pek çok nükteler, pek çok hüsünler tevellüt eder. Bu sırra binaendir ki, her hüsün sahibinin ve herbir sahib-i kemâlin emsaliyle içtima etmeye fıtrî bir meyli vardır ki, içtimaları zamanında hüsünleri, kemalleri bir iken iki olur. Hattâ bir taş, taşlığıyla beraber, kubbeli binalarda ustanın elinden çıkar çıkmaz başını eğer, arkadaşıyla birleşmeye meyleder ki, sukut tehlikesinden kurtulsunlar. Maalesef, insanlar teavün sırrını idrak edememişler. Hiç olmazsa taşlar arasındaki yardım vaziyetinden ders alsınlar!

S: Belâgat ve hidayetten maksat, hakikati vâzıh bir şekilde gösterip fikirleri ve zihinleri ihtilâflardan kurtarmak iken, müfessirlerin bu gibi âyetlerde yaptıkları ihtilâfat, gösterdikleri ihtimaller, beyan ettikleri ayrı ayrı, birbirine uymayan vecihler altında hak ve hakikat ne suretle görülebilir?

C: Malûmdur ki, Kur'ân-ı Azimüşşan, yalnız bir asra değil, bütün asırlara nâzil olmuştur. Hem bir tabaka insanlara mahsus değil, bütün tabakat-ı beşere şümulü vardır. Hem bir sınıf insanlara ait değil, bütün beşerin sınıflarına râcidir. Binaenaleyh, herkes, her tabaka, her zaman, fehmine, istidadına göre Kur'ân'ın hakaikinden hisse alabilir ve hissedardır. Halbuki nev-i beşer derece itibarıyla muhtelif ve zevk cihetiyle mütefavit; ve keza meyil, istihsan, lezzet, tabiat itibariyle birbirine uymuyor. Meselâ bir taifenin istihsan ettiği birşey, öteki taifenin zevkine muhaliftir. Bir kavmin meylettiği birşeyden öteki kavim nefret ediyor. Bu sırra binaendir ki, Kur'ân-ı Kerim, günahların cezası veya hayırların mükâfatı hakkında zikrettiği âyetlerde tahsisat yapmamış, âmm bir şekilde bırakmıştır ki, herkes zevkine göre fehmetsin.

Hülâsa, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, âyetlerini, cümlelerini öyle bir şekilde nazmetmiş ve vaz etmiştir ki, her cihetten ihtimal yolları bulunsun ki, muhtelif fehimler ve istidatlar, zevklerine göre hisselerini alabilsinler. Binaenaleyh, ulûm-u Arabiyenin kaidelerine muvafık ve belâgatın prensiplerine uygun ve ilm-i usule mutabık olmak şartıyla, müfessirlerin birbirine muhalif olan beyanatı ve ihtimalleri, zamanlara, tabakalara ve fehimlere göre murad ve câizdir diye hükmedilebilir. Bu nükteden anlaşıldı ki, Kur’ân’ın i’câz vecihlerinden biri odur ki, nazmı öyle bir üslûptadır ki, bütün asırlara, tabakalara intibak edebilir.

1.)Takvâ sahipleri için bir hidâyet kaynağıdır. (Bakara Sûresi, 2:2)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-3

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat

•Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler
•Cümle 2: Namazlarını ikame ederler
•Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-3 : Cumle-1

Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler

اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

Bu cümlenin evvelki cümle ile nazmını icap ettiren münasebet vecihleri ise:

Bu cümle mü'minleri medheder, evvelki cümle de Kur'ân'ı medheder. Şu her iki medih arasında bir insibab (dökülmek) vardır ki, o onu ister, o onu ister. Çünkü ikinci medih, birinci medhin neticesidir ve birinci medhe bir bürhan-ı innîdir ve hidayetin semeresi ve şahididir. Ve aynı zamanda hidayete bir yardımcı vazifesi görüyor. Çünkü mü'minleri medhetmekte imana gelmek için bir teşvik vardır. Teşvik ise bir nevi hidayettir. اَلَّذِينَ ile مُتَّقِينَ arasındaki münasebete gelince:

Bunların biri tahliye تَخْلِيَه diğeri tahliye تَحْلِيَه 'dir.

Tahliye, تَخْلِيَه tathir etmek ve temizlemektir.

Tahliye تَحْلِيَه ise, tezyin etmek ve süslendirmek mânâsınadır. Bunlar birbiriyle arkadaş olup, burada olduğu gibi, daima birbirini takip ediyorlar. Onun için kalb, takvâ ile seyyiattan temizlenir temizlenmez, hemen onun ardında imanla tezyin edilmiş ve süslendirilmiştir.

Tahliye تَحْلِيَه ise, hasenat ile olur. Hasenat da, ya kalble olur veya kalıp ve bedenle olur veyahut mal ile olur.

A’mâl-i kalbînin şemsi, imandır.

A’mâl-i bedeniyenin fihristesi, namazdır.

A’mâl-i mâliyenin kutbu, zekâttır.

S: اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ hal iktizasına göre îcaz ise de, aynı mânâyı ifade eden اَلْمُؤْمِنُونَ kelimesine nazaran itnabdır (uzundur). Evet, اَلْ harfi, اَلَّذِينَ ile مُؤْمِنُونَ kelimesi يُؤْمِنُونَ fiiliyle tebdil edilmiştir. Bu itnabın, îcâza tercih sebebi nedir?

C: اَلَّذِينَ esmâ-i müphemeden olduğundan, onu tayin ve temyiz eden yalnız sılasıdır. Demek bütün kıymet, sılasına aittir; başka sıfatlarında hiç kıymet yoktur. Bu ise, burada sılası olan imana büyük bir azamet vermekle insanları iman etmeye teşvik eder.

Amma مُؤْمِنُونَ kelimesine bedel fiil sigasıyla يُؤْمِنُونَ ’nin tercihi, iman fiilini hayal nazarına gösterip keyfiyetin tasvir edilmesine, dahilî ve haricî delillerin tecellîsiyle imanın istimrar ve devam ile teceddüt etmesine işarettir. Evet, delâilin zuhuru nisbetinde iman ziyadeleşir, teceddüt eder. بِالْغَيْبِ yani, nifaksız, ihlâs-ı kalble iman ediyorlar. Veya iman edilen şeyler gayb olmakla beraber iman ediyorlar. Veyahut gaibe veya âlem-i gayba iman ediyorlar.

İman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tebliğ ettiği zaruriyat-ı diniyeyi tafsilen ve zaruriyatın gayrısını icmalen tasdik etmekten hasıl olan bir nurdur.

S: Avâm-ı nâstan, hakaik-i diniyeyi tabir eden ancak yüzde birdir.

C: Tabir etmemesi, bilmemesine delil olamaz. Evet, çok defa lisan, insanın tasavvuratından incelerini tabirden âciz olduğu gibi, kalbindeki ve vicdanındaki inceler de akla görünmez. Hattâ belâgat dâhilerinden Sekkâkî gibi bir zât, İmruu'l-Kays veya başka bir bedevînin ibraz ettiği belâgat incelerini kavramamıştır. Maahâzâ, imanın var olup olmadığı sorguyla anlaşılır. Meselâ âmi bir adama, bütün cihetleriyle, eczasiyle kudretinde ve tasarrufunda bulunan Sâniin, yarattığı bu âlemin bir cihette Sânii olup olmadığı hakkında bir sorgu yapıldığı zaman, "Hiçbir cihette değildir! Olamaz!" dese kâfidir. Çünkü, nefiy cihetinin, yani Sâni'siz olamayacağının onun vicdanında sabit olduğuna delâlet eder.

İman, Sa'd-ı Taftazanî'nin tefsirine göre; *"Cenâb-ı Hakkın, istediği kulunun kalbine, cüz-i ihtiyarının sarfından sonra ilka ettiği bir nurdur"* denilmiştir. Öyleyse, iman, Şems-i Ezelîden vicdan-ı beşere ihsan edilen bir nur ve bir şuadır ki, vicdanın içyüzünü tamamıyla ışıklandırır. Ve bu sayede, bütün kâinatla bir ünsiyet, bir emniyet peyda olur ve her şeyle kesb-i muarefe eder. Ve insanın kalbinde öyle bir kuvve-i mâneviye husule gelir ki, insan, o kuvvetle her musibete, her hadiseye karşı mukavemet edebilir. Ve öyle bir vüs'at ve genişlik verir ki, insan o vüs'atle geçmiş ve gelecek zamanları yutabilir.

Ve keza, iman, Şems-i Ezelîden ihsan edilmiş bir nur olduğu gibi, saadet-i ebediyeden de bir parıltıdır. Ve o parıltıyla, vicdanında bulunan bütün emel ve istidatlarının tohumları bir şecere-i tûbâ gibi neşvünemaya başlar, ebed memleketine doğru hareket eder, gider.

1.)Onlar ki gayba inanırlar. (Bakara Sûresi, 2:3)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-3 : Cumle-2

Cümle 2: Namazlarını ikame ederler

وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ ﴿1﴾

Bu cümlenin evvelki cümleyle bağlılığı ve münasebeti gün gibi âşikârdır. Lâkin bedenî ibadet ve taatlerden namazın tahsisi, namazın bütün hasenata fihrist ve örnek olduğuna işarettir. Evet, nasıl ki Fâtiha Kur'ân'a, insan kâinata fihristedir; namaz da hasenata fihristedir. Çünkü namaz; savm, hac, zekât ve sair hakikatleri hâvi olduğu gibi, idrakli ve idraksiz mahlûkatın ihtiyarî ve fıtrî ibadetlerinin nümunelerine de şâmildir. Meselâ secdede, rükûda, kıyamda olan melâikenin ibadetlerini, hem taş, ağaç ve hayvanların o ibadetlere benzeyen durumlarını andıran bir ibadettir.

S: يُقِيمُونَ 'nin fiil sîgasıyla zikrinde ne hikmet vardır?

C: Ruha hayat veren namazın o geniş hareketini ve âlem-i İslâma yayılmış olan o intibah-ı ruhanîyi muhataba ihtar edip göstermektir. Ve o güzel vaziyeti ve o muntazam haleti hayale götürüp tasvir etmekle sâmi'lerin namaza meylini ikaz edip artırmaktır.

Evet, dağınık bir vaziyette bulunan efradı büyük bir sevinçle içtimaa sevk ettiren malûm âletin sesi gibi, âlem sahrasında dağılmış insanları cemaate dâvet eden ezan-ı Muhammedînin (a.s.m.) o tatlı sesiyle, ibadete ve cemaate bir meyil, bir şevk husule gelir.

ۥ

S: [2] يُصَلّونَ kelimesine bedel, itnablı يُقِيمُونَ الصَّلوةَ ’nin zikrinde ne hikmet vardır?

C: Namazda lâzım olan tâdil-i erkân, müdavemet, muhafaza gibi “ikame”nin mânâlarını müraat etmeye işarettir.

Arkadaş! Namaz, kul ile Allah arasında yüksek bir nispet ve ulvî bir münasebet ve nezih bir hizmettir ki, her ruhu celb ve cezb etmek namazın şe’nindendir. Namazın erkânı, Fütuhat-ı Mekkiye’nin şerh ettiği gibi, öyle esrarı hâvidir ki, her vicdanın muhabbetini celb etmek, namazın şe’nindendir. Namaz, Hâlık-ı Zülcelâl tarafından her yirmi dört saat zarfında tayin edilen vakitlerde mânevî huzuruna yapılan bir dâvettir. Bu dâvetin şe’nindendir ki, her kalb, kemâl-i şevk ve iştiyakla icabet etsin ve mi’racvâri olan o yüksek münâcâta mazhar olsun.

Namaz, kalblerde azamet-i İlâhiyeyi tesbit ve idame ve akılları ona tevcih ettirmekle adalet-i İlâhiyenin kanununa itaat ve nizam-ı Rabbânîye imtisal ettirmek için yegâne İlâhî bir vesiledir. Zaten insan, medenî olduğu cihetle, şahsî ve içtimaî hayatını kurtarmak için, o kanun-u İlâhîye muhtaçtır. O vesileye müraat etmeyen veya tembellikle namazı terk eden veyahut kıymetini bilmeyen, ne kadar cahil, ne derece hâsir, ne kadar zararlı olduğunu bilâhare anlar, ama iş işten geçer.

1.)Namazı dos doğru kılarlar. (Bakara Sûresi, 2:3)
2.)Namaz kılarlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-3 : Cumle-3

Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿1﴾

Bu kelâmın mâkabliyle nazmını îcab ettiren münasebet ise:

Namaz عِمَادُ الدِّينِ yani *"dinin direği ve kıvamı"* olduğu gibi, zekât da İslâmın kantarası, yani köprüsüdür. Demek, birisi dini, diğeri asayişi muhafaza eden İlâhî iki esastırlar. Bunun için birbiriyle bağlanmışlardır.

Zekât ile sadakanın lâyık oldukları mevkilerini bulmak için birkaç şart vardır:

1. Sadakayı vermekte israf olmaması.

2. Başkasından alıp başkasına vermek suretiyle halkın malından olmayıp kendi malından olması.

3. Minnetle in'âmın bozulmaması.

4. Fakir olmak korkusuyla sadakanın terk edilmemesi.

5. Sadakanın yalnız mala ve paraya münhasır olmadığı bilinmesiyle, ilim, fikir, kuvvet, amel gibi şeylerde de muhtaç olanlara sadakanın verilmesi.

6. Sadakayı alan adam, o sadakayı sefahette değil, hâcât-ı zaruriyesinde sarf etmesi lâzımdır.

Kur'ân-ı Kerim bu şartları, bu nükteleri insanlara sadaka olarak ihsan ve ihsas etmek için ﴿2﴾ يُزَكُّونَ veya ﴿3﴾ يَتَصَدَّقُونَ veyahut ﴿4﴾ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ gibi îcazlı bir ifadeyi terk edip,

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ gibi itnablı bir cümleyi ihtiyar etmiştir.

1. Teb'îzi ifade eden مِنْ israfın reddine;

2. مِمَّا 'nın takdimi, sadakanın kendi malından olduğuna;

3. رَزَقْنَا minnetin olmamasına (çünkü veren Allah'tır, kul ise bir vasıtadır);

4. Rızkın نَا 'ya olan isnadı, fakirlikten korkulmamasına;

5. Rızkın âmm ve mutlak olarak zikredilmesi, sadakanın ilim ve fikir gibi şeylere de şâmil olmasına;

6. نَفَقَ maddesi, alanın sefahete değil, hâcât-ı zaruriyesine sarf etmesine işaretlerdir.

Bütün muavenet ve yardım nevilerini hâvi olan zekât hakkında, sahih olarak Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan

اَلزَّكَاةُ قَنْطَرَةُ الْاِسْلاَمِ [5]

hadis-i şerifi mervidir. Yani, Müslümanların birbirine yardımları, ancak zekât köprüsü üzerinden geçmekle yapılır. Zira yardım vasıtası zekâttır. İnsanların heyet-i içtimaiyesinde intizam ve asayişi temin eden köprü, zekâttır. Âlem-i beşerde hayat-ı içtimaiyenin hayatı, muavenetten doğar. İnsanların terakkiyatına engel olan isyanlardan, ihtilâllerden, ihtilâflardan meydana gelen felâketlerin tiryakı, ilâcı, muavenettir.

Evet, zekâtın vücubu ile ribanın hurmetinde büyük bir hikmet, yüksek bir maslahat, geniş bir rahmet vardır.

Evet, eğer tarihî bir nazarla sahife-i âleme bakacak olursan ve o sahifeyi lekelendiren beşerin mesâvisine, hatâlarına dikkat edersen, heyet-i içtimaiyede görünen ihtilâller, fesatlar ve bütün ahlâk-ı rezilenin iki kelimeden doğduğunu görürsün.

Birisi: *“Ben tok olayım da, başkası açlığından ölürse ölsün, bana ne!”*

İkincisi: *“Sen zahmetler içinde boğul ki, ben nimetler ve lezzetler içinde rahat edeyim.”*

Âlem-i insaniyeti zelzelelere maruz bırakmakla yıkılmaya yaklaştıran birinci kelimeyi sildiren ancak zekâttır.

Nev-i beşeri umumî felâketlere sürükleyen ve bolşevikliğe sevk edip terakkiyatı, asayişi mahveden ikinci kelimeyi kökünden kesip atan, hurmet-i ribadır.

Arkadaş! Heyet-i içtimaiyenin hayatını koruyan intizamın en büyük şartı, insanların tabakaları arasında boşluk kalmamasıdır. Havas kısmı avamdan, zengin kısmı fukaradan hatt-ı muvasalayı kesecek derecede uzaklaşmamaları lâzımdır. Bu tabakalar arasında muvasalayı temin eden zekât ve muavenettir. Halbuki vücub-u zekât ile hurmet-i ribaya müraat etmediklerinden, tabakalar arası gittikçe gerginleşir, hatt-ı muvasala kesilir, sıla-i rahim kalmaz. Bu yüzdendir ki, aşağı tabakadan yukarı tabakaya ihtiram, itaat, muhabbet yerine ihtilâl sadâları, haset bağırtıları, kin ve nefret vâveylâları yükselir. Kezalik, yüksek tabakadan aşağı tabakaya merhamet, ihsan, taltif yerine zulüm ateşleri, tahakkümler, şimşek gibi tahkirler yağıyor.

Maalesef, tabaka-i havastaki meziyetler, tevazu ve terahhuma sebep iken, tekebbür ve gurura bâis oluyor. Tabaka-i fukaradaki acz ve fakirlik, ihsan ve merhameti mucip iken, esaret ve sefaleti intaç ediyor. Eğer bu söylediklerime bir şahit istersen âlem-i medeniyete bak, istediğin kadar şahitler mevcuttur.

Hülâsa, tabakalar arasında musalâhanın temini ve münasebetin tesisi, ancak ve ancak erkân-ı İslâmiyeden olan zekât ve zekâtın yavruları olan sadaka ve teberruatın heyet-i içtimaiyece yüksek bir düstur ittihaz edilmesiyle olur.

1.)Ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden muhtaçların ihtiyaçlarını giderirler. (Bakara Sûresi, 2:3)
2.)Tezkiye ederler; bir şeyi temizlerler.
3.)Sadaka verirler.
4.)Zekatlarını verirler.
5.)Zekât, İslâmın köprüsüdür. (el-Münzirî, et-Terğîb ve’t-Terhîb, 1:517)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 4 : Kitaplara ve Ahirete İman

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ [1]

Kur'ân-ı Kerim, bu âyet gibi çok âyetlerde terkiplerin, kelâmların muhtemel bulundukları ihtimallerden, vecihlerden bir ihtimalini veya bir vechini bir emare ile tayin etmemekle, nazm-ı kelâmı, mürsel ve mutlak bırakmıştır. Bu da i'câzı intaç eden îcâza menşe olarak latîf bir sırdır. Şöyle ki:

Belâgat, muktezâ-yı hale mutabakattan ibarettir. Kur'ân'ın muhatapları, muhtelif asırlarda mütefavit tabakalardır. Bu tabakalara mürâaten, muhavere ve mükâlemeyi o asırlara teşmil etmek üzere, çok yerlerde tâmim için hazf yapıyor, çok yerlerde nazm-ı kelâmı mutlak bırakıyor ki, ehl-i belâgat ve ulûm-u Arabiyece güzel görünen vecihler, ihtimaller çoğalsın ki, her asırda her tabaka, fehimlerine göre hissesini alsın.

•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler
•Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...
•"min kablike" lafzındaki deki beş latife
•Haşir Meselesi ve Burhanları
•Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler

1.)Onlar sana indirilen Kur'ân'a da, senden önceki peygamberlere indirilen kitaplara da inanırlar. Onlar, âhirete de kesin olarak iman etmiş kimselerdir. (Bakara Sûresi, 2:4)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : Makabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyeti mâkabliyle nazm ve rapteden münasebet:

Kur'ân-ı Kerim, evvelki âyetle tâmim yaptıktan sonra, bu âyetle tahsis yapmıştır. Evet, bu âyet, ehl-i kitaptan iman edenleri tahsisle şereflerini ilân; ve imana gelmeyenleri imana teşvik ediyor. Abdullah ibn-i Selâm ele alınarak diğerlerinin Abdullah ibn-i Selâm gibi olmaları için yapılan teşvik gibi.

Ve keza, Kur'ân-ı Kerimin bütün ümmetlere ve risalet-i Muhammediyenin bütün milletlere şâmil olduklarını tasrih etmek üzere, her iki [1] اَلَّذِينَ ile [2] مُتَّقِينَ 'nin her iki kısmına tansis edilmiştir.

Ve keza, [3] يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ sadefinde bulunan imanın rükünlerini beyan etmek için, icmalden sonra tafsile geçmiştir. Çünkü bu âyet; kitaplara, kıyamete sarahaten; rusül ve melâikeye zımnen delâlet eder.

1.)Öyle ki..
2.)Allah'tan korkanlar; takvâ sahipleri.
3.)Gayba inanırlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : Cumle-1

Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler

Kur’ân-ı Azimüşşan burada (1) وَالْمُؤْمِنُونَ بِالْقُرْاٰنِ gibi îcazlı ifadeleri terk edip,

(2) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ

ile itnabı ihtiyar etmiştir. Şu itnab, bu makamı yüksek nükte ve letâifle tezyin etmek için ihtiyar edilmiştir.

1. Esmâ-i mevsûle ve müphemeden bulunan (3) اَلَّذِينَ burada hükmün medârı ve maksadın esası, iman sıfatı olduğuna ve mevsûfu ile sâir sıfatları iman sıfatına tâbi ve altında görünmez bir durumda olduklarına işarettir.

2. Yalnız bir zamanda sübutu ifade eden (4) مُؤْمِنُونَ kelimesine bedel, fiil sigasıyla (5) يُؤْمِنُونَ tabiri, nüzul ve zuhur tekerrür ettikçe imanın teceddüt ettiğine işarettir.

3. İphamı ifade eden مَا iman-ı icmâlînin kâfi geldiğine ve imanın, hadîs gibi bâtınî ve Kur’ân gibi zâhirî vahiylere şâmil olduğuna işarettir.

4. (6) اُنْزِلَ maddesi itibarıyla, Kur’ân’a iman, Kur’ân’ın Allah’tan nüzulüne iman demek olduğunu gösteriyor. Kezalik, Allah’a

iman, Allah'ın vücuduna iman; âhirete iman, âhiretin gelmesine iman demektir.

5. اُنْزِلَ mâziye delâlet eden heyeti itibarıyla, henüz nâzil olmayanın nüzulü, nâzil olanın nüzulü kadar muhakkak olduğuna işarettir. Maahaza, يُؤْمِنُونَ 'deki istikbâl, اُنْزِلَ 'nin mâziliğinden neş'et eden noksanı telâfi eder. Yani henüz nâzil olmayan kısım اُنْزِلَ 'nin şumulü dahilinde değilse de, يُؤْمِنُونَ 'nin şumulü altındadır. Bu tenzil meselesi, Kur'ân'ın çok yerlerinde vuku bulmuştur. Bazan mâzi, istikbale misafir gider; bazan de muzari; mâzinin memleketine gelir. Bunda, çok latîf bir belâgat vardır. Şöyle ki:

Bir adam, kendisine göre henüz geçmemiş birşeyi mâziye delâlet eden bir sîga ile işittiği zaman, zihni heyecana gelir, ayılır. Anlar ki, muhatap yalnız o değildir. Belki, arkasında muhtelif mesafelerde pek çok ayrı ayrı taifeler, saflar bulunmakla, kendisine tevcih edilen hitapları, nidaları, İlâhî hitabeleri, arkasında bulunan bütün o taifeler işitir gibi zihnine gelir.

7 عَلَيْكَ 'ye bedel 8 اِلَيْكَ 'nin zikri, Resul-i Ekremin (a.s.m.) teklif edilen risalet vazifesini cüz-i ihtiyarîsiyle haml ve kabul etmiş olduğuna ve bu hizmet Cibril tarafından görüldüğünden, Resul-i Ekremin (a.s.m.) daha yüksek olduğuna işarettir. Çünkü عَلٰى da ihtiyar olmadığı gibi, vasıta-i nüzulün daha yüksek olduğuna delâlet eder. اِلَيْكَ 'deki zamirin ism-i zâhire tercih sebebi, Kur'ân ve Kur'ân'a ait hususat hususunda Hazret-i Muhammed (a.s.m.) yalnız muhatap olup, kelâm, Allah'ın kelâmı olduğuna işarettir. Bu kelâmın îcaz derecesi, şu zikredilen letâiften anlaşıldı.

1.)Kur'ân'a iman edenler.

2.)Onlar sana indirilen Kur’ân’a inanırlar.
3.)Öyle ki..
4.)Mü'minler, Allah'a inananlar.
5.)İnanırlar.
6.)İndirildi.
7.)Senin üzerine.
8.)Sana.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : Cumle-2

Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...

وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ﴿1﴾

Bu gibi sıfatlarda bir teşvik vardır. Ve o teşvikten sâmileri imtisâle sevk eden emirler ve nehiyler doğuyor.

Bu cümlenin mâkabliyle nazmına dair “dört letaif” vardır.

1. Bu cümlenin mâkabline atfı, medlûlün delile olan bir atfıdır. Şöyle ki:

“Ey insanlar! Kur’ân’a iman ettiğiniz gibi, kütüb-ü sâbıkaya da iman ediniz. Çünkü Kur’ân, onların sıdkına delil ve şahittir.”

2. Yahut o atıf, delilin medlûle olan atfıdır. Şöyle ki:

“Ey ehl-i kitap! Geçmiş olan enbiya ve kitaplara iman ettiğiniz gibi, Hazret-i Muhammed (a.s.m.) ile Kur’ân’a da iman ediniz. Zira onlar, Hazret-i Muhammed’in (a.s.m.) gelmesini tebşir ettikleri gibi, onların ve kitaplarının sıdkına olan deliller, hakikatiyle, ruhuyla Kur’ân’da ve Hazret-i Muhammed’de (a.s.m.) bulunmuştur. Öyleyse, Kur’ân Allah’ın kelâmı ve Hazret-i Muhammed (a.s.m.) de resulü olduğunu tarik-i evlâ ile kabul ediniz ve etmelisiniz.”

3. Zaman-ı Saadette Kur’ân’dan neş’et eden İslâmiyet, sanki bir şeceredir. Kökü Zaman-ı Saadette sabit olmakla, damarları o zamanın âb-ı hayat menbalarından kuvvet ve hayat alarak her tarafa intişar ettikleri gibi, dal ve budakları da istikbal semâsına kadar uzanarak âlem-i beşere maddî ve mânevî semereleri yetiştiriyor.

Evet, İslâmiyet, mâzi ile istikbali kanatları altına almış, gölgelendirerek, istirahat-i umumiyeyi temin ediyor.

4. Kur’ân-ı Kerim, o cümlede ehl-i kitabı imana teşvik etmekle, onlara bir ünsiyet, bir sühulet gösteriyor. Şöyle ki:

“Ey ehl-i kitap! İslâmiyeti kabul etmekte size bir meşakkat yoktur; size ağır gelmesin. Zira, size bütün bütün dininizi terk etmenizi emretmiyor. Ancak, itikadatınızı ikmal ve yanınızda bulunan esasat-ı diniye üzerine bina ediniz diye teklifte bulunuyor. Zira Kur’ân, bütün kütüb-ü sâlifenin güzelliklerini ve eski şeriatlerinin kavaid-i esasiyelerini cem etmiş olduğundan usulde muaddil ve mükemmildir. Yani, tâdil ve tekmil edicidir. Yalnız, zaman ve mekânın tagayyür etmesi tesiriyle tahavvül ve tebeddüle maruz olan füruat kısmında müessistir. Bunda aklî ve mantıkî olmayan bir cihet yoktur. Evet, mevasim-i erbaada giyecek, yiyecek ve sair ilâçların tebeddülüne lüzum ve ihtiyaç hasıl olduğu gibi, bir şahsın yaşayış devrelerinde, talim ve terbiye keyfiyeti tebeddül eder. Kezalik, hikmet ve maslahatın iktizası üzerine, ömr-ü beşerin mertebelerine göre ahkâm-ı fer’iyede tebeddül vardır. Çünkü, fer’î hükümlerden biri, bir zamanda maslahat iken, diğer bir zamana göre mazarrat olur. Veya bir ilâç, bir şahsa devâ iken, şahs-ı âhere dâ’ olur. Bu sırdandır ki, Kur’ân, fer’î hükümlerden bir kısmını neshetmiştir. Yani vakitleri bitti, nöbet başka hükümlere geldi, diye hükmetmiştir.”

1.)Senden önce indirilen (kitaplara)... (Bakara Sûresi, 2:4)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : min kablike

"min kablike" lafzındaki deki beş latife

مِنْ قَبْلِكَ

Kur’ân’da hiçbir kelime bulunmuyor ki, mevkiiyle münasebettar olmasın veyahut mevkiinin başka bir kelimeye münasebeti daha çok olsun. Evet, Kur’ân’ın herhangi bir yerinde bulunan bir kelime, o mevkiin başında bir tâc-ı zerrin gibi görünür. Ve aralarındaki münasebetlerden dolayı, aralarında geçimsizlik yeri yoktur. Ezcümle, مِنْ قَبْلِكَ kelimesine bak. Bu âyetin her tarafından uçup bu kelimenin başına konan letâifi gör. Zira bu âyet, nübüvvet hakkındadır. Nübüvvet meselesinde beş maksat vardır. Bu maksatlar, beş nükte ve letâiften in’ikâs etmiştir. Bu beş letâif, مِنْ قَبْلِكَ ’nin sadefindedir. Maksatlar ise:

1. Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, resuldür.
2. Ekmelü’r-Rusüldür.
3. Hâtemü’l-Enbiyadır.
4. Risaleti, âmmedir.
5. Şeriati, sâir şeriatlerin mehâsinini cem ile onların nâsihidir.

Birinci maksadın مِنْ قَبْلِكَ *’den veçh-i in’ikâsı:* Meslekleri ve yolları bir olan bir cemaat, مِنْ قَبْلِكَ kelimesinden îmaen

fehmolunur. Binaenaleyh, Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) مِنْ قَبْلِكَ 'deki zamire merci olması, o cemaatten mâdud olmasını iktiza eder. Ve onların meslekleri olan nübüvvetlerine ve kitaplarının sıdkına olan bütün deliller, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletine ve Kur'ân'ın Allah'tan nâzil olduğuna bir hüccet-i katıa olduğu gibi, onların mu'cizeleri de Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) dâvâsına bir mu'cize hükmüne geçer.

İkinci maksadın veçh-i in'ikâsı, üç kaideden tezahür eder.

1. Sultanlar daima halkın, cemaatin, ordunun sonunda çıkarlar.

2. Nev-i beşerde tekemmül vardır. Bu tekemmül kanunu, ikinci mürebbînin ve ikinci mükemmilin, evvelki mürebbîlerden daha ekmel olmasını iktiza eder.

3. Alelekser, halefin mahareti, selefinden daha ziyadedir.

İşte bu üç kaideden, Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) ekmel-i enbiya olduğu tezahür eder.

Üçüncü maksadın vech-i in'ikâsı: Meşhur bir kaidedir ki, bir vâhid çoğalsa, teselsül eder, gittikçe gider, bir yerde durmaz. Fakat çoklar ve kesir olanlar ittihad etse, kuvvetlenir, istikrar peyda eder, yerinde kalır, daha değişmez. Demek, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, hâtemü'l-enbiyadır. Mefhum-u muhalifiyle işmam eder ki, ondan sonra peygamber gelmez; hâtemiyetine hâtem ve imza basar.

Dördüncü maksadın veçh-i in'ikâsı: مِنْ قَبْلِكَ kelimesinin ifade ettiği gibi, Hazret-i Muhammed (a.s.m.), onların halefidir ve onlar, tamamen o hazretin selefleridir. Binaenaleyh, halefin, selefe ait vazifeyi tamamıyla üzerine alarak onların yerine kaim olması, o hazretin bütün seleflerine nâip ve bütün ümmetlerine resul olduğunu iktiza eder.

Evet, bu kaide, hükmüne uygun fıtrî bir kaidedir. Zira, Zaman-ı Saadetten evvel insan âleminin ihtiva ettiği ümmetler, milletler

arasında maddeten ve mânen, istidaden ve terbiyeten pek muhtelif ve geniş mesafeler vardı. Bunun içindi ki, terbiye-i vâhide ve dâvet-i münferide kâfi gelmiyordu. Vakta ki âlem-i insaniyet Zaman-ı Saadetin şems-i saadetiyle uyandı ve müdavele-i efkâr ile, an'anelerinin terkiyle, tebdiliyle ve kavimlerin birbirine ihtilâtlarıyla ittihada meyil gösterdi ve aralarında münakale ve muhabere başladı; hattâ küre-i arz bir memleket, belki bir vilâyet, belki bir köy gibi oldu; bir dâvet ve bir nübüvvet umum insanlara kâfi görüldü.

Beşinci maksadın vech-i in'ikâsı: مِنْ قَبْلِكَ 'deki مِنْ iptidâ mânâsını ifade eder. İptidâ ise, bir intihâya bakar. İntihâ, adem-i ihtiyaca delâlet eder. Öyleyse, o hazret, Hâtemü'l-Enbiyadır ve âlem-i insaniyetin başka bir resule ihtiyacı yoktur.

مِنْ قَبْلِكَ kelimesinin bu beş letâife mâkes ve mazhar olmasına nazar-ı belâgatçe delâlet eden emare şudur ki: Bu beş maksat, bir nehir gibi şu âyetlerin altında cereyan etmekle, âyetten âyete intikal neticesinde مِنْ قَبْلِكَ havuzunda içtima etmiştir.

Evet, kelimenin sathında görünen bir tereşşuh, bir yaşlık, kelimenin altında havuzun bulunduğuna delâlet ve ima eder. Maahaza, bu maksatların beyanına ayrı ayrı âyetler tahsis edilmiştir.

1.)Senden önce.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : Hasir Meselesi

Haşir Meselesi ve Burhanları

وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿1﴾

Bu âyet, haşir meselesine işarettir. Haşrin ispatı hakkında feyz-i Kur'ân'dan fehmettiğim ve başka bir risalede tafsilâtıyla zikrettiğim on burhanın hülâsasına burada işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Kast ve iradeden doğan bir nizam-ı ekmel vardır. Hilkat ve yaratılışta tam bir hikmet hükümfermâdır. Âlemde abes yok, fıtratta israf yok. Bu şahitleri tezkiye eden, istikrâ-ı tamdır ki, her fen, mevzuu bulunduğu nev'in nizamına bir şahid-i âdildir.

Ve keza, yevm ve sene vesaire gibi her nevide, nev'î bir kıyamet-i mükerrere vardır.

Ve keza, beşerdeki istidat, kıyamete bir remizdir.

Ve keza, beşerin gayr-ı mütenahi meyil ve emelleri, kıyameti ister.

Ve keza, Sâni-i Hakîmin rahmet hazinesinin mahall-i sarfı, ancak kıyamet ve haşirdir.

Ve keza, sıdk ve emanetle maruf Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, sarahaten ilân ediyor.

Ve keza, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿2﴾

وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿3﴾

âyetleriyle ve bu âyetlerin emsaliyle haşrin vukuunu kat'iyetle ispat ediyor.

İşte, tam 10'a baliğ olan şahitler, saadet-i ebediyenin anahtarı olup, o cennetin kapılarını açarlar.

•1.Burhan
•2.Burhan
•3.Burhan
•4.Burhan
•5.Burhan
•6.Burhan
•7.Burhan
•8.Burhan
•9.Burhan
•10.Burhan

1.)Onlar âhirete de kesin olarak inanırlar. (Bakara Sûresi, 2:4)
2.)Oysa, sizi türlü merhalelerden geçirerek O yaratmıştır. (Nuh Sûresi, 71:14)
3.)Rabbin, kullara zulmedici değildir. (Fussilet Sûresi, 41:46)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 1.Burhan

1.Burhan

Birinci Burhan

Evet, kâinat saadet-i ebediyeyi intaç etmese, akılları hayrette bırakan kâinatta görünen en bâriz, en mükemmel şu nizam, aldatıcı zayıf bir suretten ibaret kalır. Ve bütün mâneviyat ve alâkalar, rabıtalar ve nispetler hep hebâ olur. Öyleyse, o nizamın nizam olması, ancak ve ancak saadet-i ebediyeyi intaç etmekle olur. Yani, o nizamdaki mâneviyat ve nükteler, ancak âlem-i âhirette sümbüllenecektir. Yoksa, bütün mâneviyat söner, rabıtalar kesilir, nispetler darma dağınık olur, nizam da berhava olur. Halbuki o nizamda bulunan kuvvet, bütün kuvvetiyle o nizamın berhava edilmeyeceğini ilân ediyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 2.Burhan

2.Burhan

İkinci Burhan

Herbir nevide, herbir fertte hikmetlere, maslahatlara riayet eden ve inayet-i ezeliyenin timsâli olan hikmet-i tâmme, saadet-i ebediyenin gelmesini tebşir ediyor. Çünkü, aksi halde, bedahetle ikrar ve tasdik ettiğimiz şu hikmetleri ve faideleri inkâr etmemiz lâzım gelir. Çünkü, o faidelerin, o hikmetlerin, o maslahatların herbirisi zıddına inkılâp ederler. Bu hal ise safsatadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 3.Burhan

3.Burhan

Üçüncü Burhan

İkinci burhanı tefsir eder. Fennin de şehadet ettiği gibi, Sâni-i Hakîm, herşeyde en kısa yolu, en yakın ciheti, en güzel ve en hafif sureti ihtiyar etmiştir. Bu ihtiyar, kâinatta abesiyetin bulunmadığına delâlet eder. Bu ise ciddiyete delâlet eder. Ciddiyet ise, saadet-i ebediyenin gelmesiyle olur; yoksa bu varlık adem sayılır ve herşey abesiyete tehavvül eder. Halbuki abes ve israf gibi bâtıldan pâk ve münezzeh olduğunu şu

سُبْحَانَكَ مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً [1]

kelâmiyle i'lâm ve tâlim eden Zât-ı Zülcelâl, sözüne nasıl muhalefet eder?

1.)(Rabbimiz) Seni bütün noksanlardan tenzih ederiz. Bunu (kâinatı ve içindeki varlıkları) boşuna yaratmadın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:191)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 4.Burhan

Dördüncü Burhan

Üçüncü burhanı izah eder. Bütün fenlerin şehadetiyle, fıtratta israf yoktur. Eğer insan-ı ekber denilen âlemdeki hikmetleri idrakten âciz isen, âlem-i asgar denilen insandaki nüktelere, hikmetlere dikkat et.

Evet, fenn-i menâfiü'l-a'zânın şerh ve beyan ettiği vecihle, insanın cisminde, herbirisi bir menfaat için takriben iki yüz küsur kemik vardır. Ve herbirisi bir faide için altı bin damar vardır. Ve hüceyrata hizmet eden yirmi dört bin mesame ve pencere vardır. O hüceyratta câzibe, dâfia, mümsike, musavvire, müvellide namıyla, herbirisi bir maslahat için beş kuvvet çalışıyor.

Âlem-i asgar böyle olsa, insan-ı ekber ondan geri kalır mı? Ruha nisbeten ehemmiyetsiz olan ceset bu derece israftan uzak bulunsa, ne suretle cevher-i ruhla âsârında, emellerinde, efkârında ve maneviyatında israf olur. Çünkü, saadet-i ebediye olmasa, bütün maneviyat kurur. O hakikatler, israf memleketine kaçarlar. Acaba dünya kadar kıymetli olan bir cevhere mâlik olmakla, hem daima onun zarfını ve gılâfını muhafaza ettikten sonra, o cevheri birden bire yere vurup kırmak ihtimali var mıdır? Hangi akıl kabul eder?

Hem bir şahsın bünyesindeki kuvvet, âzâsındaki sıhhat, istidadındaki kabiliyet, o şahsın yaşayışına ve tekemmülüne delil olduğu gibi, kâinatın ruhuna kadar nüfuz eden hakikat-i sâbite ve devam ile yaşayışını imâ eden intizamındaki kuvvet-i kâmile ve tekemmülüne giden nizamındaki kemâl acaba haşr-i cismanî yoluyla saadet-i ebediyeye delil olmaz mı? Zira intizamını ihtilâlden ve

bozulmaktan kurtaran, saadet-i ebediyedir. Ve tekemmüle vasıta olur. Ve o kuvveti inkişaf ettiren odur.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 5.Burhan

Beşinci Burhan

Evet, her nevi mahlûkatta bir nevi kıyametin ve bir çeşit haşrin tekrarla vukua gelmekte olduğu, büyük kıyametin vukuuna ve geleceğine işarettir. Buna bir misal:

Evet, haftalık saate bak. O saatte saniyeleri, dakikaları, saatleri, günleri sayan ibrelerden ve millerden saniyeleri sayan ibre, dakikaları sayan ibrenin hareketini ihbar ediyor. Dakikaları sayan ibre, saatleri sayan ibrenin hareketini ilân ediyor. Saatleri sayan ibre de, günleri gösteren ibrenin hareketini husule getiriyor ve i'lâm ediyor. İşte, birincinin hareketinin tamam olması, ikincisinin de hareketinin tamam olacağına ve ikincinin tamam-ı hareket etmesi, üçüncünün de itmam-ı hareket edeceğine işarettir.

Kezalik, Sâni-i Hakîmin kâinat denilen büyük bir saati vardır. Bu saatin milleri, feleklerin çeşit çeşit deveranından ibarettir. İşte bu deveranlar günleri, seneleri, ömr-ü beşeri, dünyanın beka müddetini gösteriyorlar. Binaenaleyh, her geceden sonra sabahın, her kıştan sonra baharın gelmesi gibi, haşrin sabahı, o büyük saatten doğacağına delil ve işarettir.

Sual: Kâinatta görünen şu nev'î kıyametlerde eşya ayniyle iade edilmiyor. Halbuki büyük kıyamette neden ecsam ayniyle iade edilir?

Elcevap: İnsanın bir ferdi, başka mahlûkatın bir nev'i gibidir. Zira insandaki o nur-u fikir, emellerine, ruhuna öyle bir inkişaf, öyle bir inbisat vermiştir ki, bütün zamanları yutsa doymaz. Zira ondaki o yüksek fikir, insanın mahiyetini ulvî, kıymetini umumî, nazarını küllî, kemâlini gayr-ı mahsur, lezzet ve elemini daimî kılmıştır. Başka

nevilerin fertleri ise böyle değildir. Onların mahiyetleri cüz'î, kıymetleri şahsî, nazarları mahdut, kemâlleri mahsur, lezzet ve elemleri ânidir. Bundan anlaşılıyor ki, insanın bir ferdi, sair mahlûkatın bir nev'i hükmündedir. Binaenaleyh, o nevilerde görünen şu kıyametlerin ve haşir ve neşirlerin keyfiyetleri nasıl ise, efrad-ı insaniye de öyledir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 6.Burhan

6.Burhan

Altıncı Burhan

Saadet-i ebediyeye işaret eden burhanlardan biri de, insandaki gayr-ı mütenahi istidatlardır.

Evet, Cenâb-ı Hak tarafından mükerrem kılınan insanın cevher-i ruhunda ekilen ve rakamlara sığmayan istidatlar var. Bu istidatların altında, hesaba gelmeyen kabiliyetler var. Ve bunlardan neş'et eden, hadde gelmeyen meyiller var. Ve bunlardan husûle gelen gayr-ı mütenâhî efkâr ve tasavvurat var.

İşte bunların herbirisi haşr-i cismanînin arkasındaki saadet-i ebediyeye, şehadet parmaklarını uzatarak gösteriyorlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 7.Burhan

Yedinci Burhan

Evet, Rahmân ve Rahîm olan Sâni-i Hakîmin rahmeti, rahmetlerin en büyüğü olan saadet-i ebediyenin geleceğini tebşir ediyor. Zira rahmet, ancak saadet-i ebediye ile rahmet olur. Ve nimet, ancak o saadetle nimet olur.

Evet, bütün nimetleri nıkmetlere çeviren ebedî ayrılmaktan doğan ve umumî mâtemlerden yükselen o belâlardan kâinatı, bilhassa şuurlu olan mahlûkatı kurtaran şey, saadet-i ebediyenin gelmesidir. Çünkü bütün nimetlerin, rahatların, lezzetlerin ruhu olan saadet-i ebediye gelmezse, umum kâinatın şehadetiyle sabit olan ve güneş gibi parlayan rahmet ve şefkat-i İlâhiyenin bedahetine karşı mükâbere ile inkâr lâzım gelir.

Ey Habib-i Şefik ve ey Şefik-i Habib! Ey Said-i Mecid ve ey Mecid-i Said! Rahmet-i İlâhiyenin en latîfi, en zarifi, en lezizi olan muhabbet ve şefkatine bakınız. O muhabbet ve şefkati, firak-ı ebedî ve hicran-ı lâyezalî ile karşıladığınız takdirde, vicdan, hayal ve ruh ne hale gireceklerdir? O muhabbet ve o şefkat en büyük, en tatlı bir nimet iken, en azîm bir musibete, bir belâya inkılâb eder.

Acaba göz önünde bilbedahe görünen rahmet-i İlâhiye, firak-ı ebedînin muhabbet ve şefkat aleyhine hücum etmesine müsaade eder mi? لاَ وَاللهِ Vallahi hayır!

Ancak o rahmetin şe’nindendir ki, firak-ı ebedîyi hicran-ı lâyezalîye, hicran-ı lâyezalîyi firak-ı ebedîye ve adem-i mutlakı da her ikisine musallat eder ki, o firakların, o hicranların kökleri ortadan kalksın.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 8.Burhan

8.Burhan

Sekizinci Burhan

Bütün âlemce her hususta sıdkı ve doğruluğu malûm ve müsellem olan Hazret-i Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, parmağıyla kameri şak ettiği gibi, lisanıyla da saadet-i ebediyenin kapılarını açmıştır. Ve bütün enbiya-yı izâmın bu hakikat üzerine icmaları, bir hüccet-i katıadır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 9.Burhan

Dokuzuncu Burhan

On üç asırdan beri yedi vecihle i’câzı tasdik edilen Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın haşir hakkındaki beyanatı, saadet-i ebediyenin geleceğine kâfi bir delil değil midir? Başka bir delile ihtiyaç var mıdır?

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : 10.Burhan

Onuncu Burhan

Bu burhan, binlerce burhanları müçtemidir. Bu burhanları, çok âyetler tazammun etmişlerdir.

Evet, Kur'ân-ı Kerim, çok âyetlerinden haşre nâzır pencereler açmıştır.

Ezcümle,

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿1﴾

âyetiyle, saadet-i ebediyeye yol açan bir kıyas-ı temsilîye işaret etmiştir.

Kezâlik,

وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿2﴾

âyet-i kerimesiyle, o saadeti gösteren bir kıyas-ı adlîye işaret etmiştir.

Birinci âyetle işaret edilen kıyas-ı temsilî: Evvelâ insanın vücuduna bak. Nasıl tavırdan tavıra, yani nutfeden alakaya, alakadan mudgaya, mudgadan et ve kemiğe, et ve kemikten insan suretine bir kast, bir irade ve bir ihtiyar altında mahsus kanunlarla, muayyen nizamlarla, muntazam hareketlerle intikal ettiğini ve kalıptan kalıba girip çıktığını gör.

Sonra insanın bekàsına dikkat et. İnsan, bu vücut libasını her sene değiştirir. Bu vücut değişmesi, bedendeki hüceyratın yıkılıp yapılmasıyla olur. Bu tamirat da, bütün âzânın erzak mahzeni

hükmünde olan Cenâb-ı Hakkın bir kanun-u mahsusla ihzar ettiği o madde-i latîfeden alınan ecza ile yapılır.

Sonra o madde-i latîfenin ahvaline bak. Nasıl âzânın ihtiyaçlarına göre muayyen bir kanunla taksim edilir ve bedenin her tarafına mahsus bir nizamla muntazaman dağıtılır.

Yine şâyân-ı dikkattir ki, o madde-i latîfe, dört matbahta pişirildikten sonra ve dört inkılâptan geçtikten sonra ve dört süzgeçten tasfiye edildikten sonra rızık olarak taksim edilir.

Hem yine şâyân-ı dikkattir ki, o madde-i latîfe, yemeklerin ruhu ve hülâsasıdır. O yemekler âlem-i anasırda dağınık menbalardan muntazam bir düstur ile, mahsus bir nizam ile cem' ve tahsil edilirler.

İşte bütün bu nizamlar, bu kanunlar, bu intizamlar, hep bir kast, bir irade, bir hikmetten çıkıyor. Evet, meselâ Habib'in gözünde yerleşen bir zerrenin, unsur-u havadan veya unsur-u türabdan o garip, acip tavırlarda, inkılâplarda yaptığı muntazam hareketinden anlaşılır ki, o zerre, toprakta iken Habib'in gözüne tayin edilmiş ve bir memur gibi mahall-i memuriyetine muntazaman i'zam kılınmıştır (yükseltilmiştir).

Evet, fennî bir nazarla dikkat edilirse anlaşılır ki, o zerrenin hareketi, körü körüne, tesadüf eseri değildir. Çünkü o zerre, hangi mertebeye girerse, o mertebenin nizamına tâbi olur. Ve hangi bir tavra intikal etmişse, onun muayyen kanunuyla amel etmiştir. Ve hangi bir tabakaya misafir gitmişse, muntazam bir hareketle sevk edilmiştir.

Hülâsa, neş'e-i ûlâya dikkat edenin, neş'e-i uhrâ hakkında tereddüdü kalmaz. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın emrettiği gibi, *"Neş'e-i ûlâyı gören adam, neş'e-i uhrâyı inkâr edebilir mi?"* Çünkü ikinci teşekkül, yani ikinci yapılış, birinci teşekkülden daha kolaydır. Bunu yapan, onu daha kolay yapar.

Meselâ, bir fırka askerin ilk teşekkülünde, efradın birbiriyle ünsiyetleri, muarefeleri olmadığından ve talim ve terbiye görmemeleri yüzünden yontulmamış taşlar gibi olduklarından, o efrad, o fırkanın bünyesinde yerleştirilinceye kadar çok zahmetler vardır. Fakat ba'de't-teşekkül terhis edilip de bir daha taht-ı silâha dâvet edildiği zaman, pek kolay içtima eder ve fırkayı teşkil ederler. Bu teşekkül, evvelki teşekkülden daha kolay olur.

Kezalik, birbiriyle ülfet peyda eden ve herbirisi yerini tanıyan ve bir derece yontulmuş taşlar gibi kesb-i letafet eden bedenin zerratı, ölümle dağıldıktan sonra, haşirde, Hâlıkın izniyle, İsrafil'in borusuyla o zerrat-ı asliye ve esasiye içtimaa dâvet edildikleri zaman, pek kolay içtima ederler ve beden-i insanîyi yine eskisi gibi teşkil ederler. Maahâzâ, kudret-i ezeliyeye nisbeten en büyük, en küçük gibidir; hiçbir şey o kudrete ağır gelemez.

Arkadaş! Zâhire nazaran, haşirde, ecza-yı asliye ile ecza-yı zâide birlikte iade edilir. Evet, *"Cünüp iken tırnakların, saçların kesilmesi mekruh ve bedenden ayrılan herbir cüz'ün bir yere gömülmesi sünnet olduğu,"* ona işarettir. Fakat tahkike göre, nebatatın tohumları gibi ***"acbü'z-zeneb"*** tabir edilen bir kısım zerreler, insanın tohumu hükmünde olup, haşirde o zerreler üzerine beden-i insanî neşv ü nema ile teşekkül eder.

İkinci âyetle işaret edilen delil-i adlî ise: Evet, görüyoruz ki, alelekser, gaddar, fâcir zâlimler lezzetler, nimetler içinde pek rahat yaşıyorlar. Yine görüyoruz ki, mâsum, mütedeyyin, fakir mazlumlar zahmetler, zilletler, tahkirler, tahakkümler altında can veriyorlar. Sonra ölüm gelir, ikisini de götürür. Bu vaziyetten bir zulüm kokusu gelir. Halbuki kâinatın şehadetiyle, adalet ve hikmet-i İlâhiye zulümden pâk ve münezzehtirler. Öyleyse, adalet-i İlâhiyenin tam mânâsıyla tecellî etmesi için haşre ve mahkeme-i kübraya lüzum vardır ki, biri cezasını, diğeri mükâfatını görsün.

1.)Oysa, sizi türlü merhalelerden geçirerek O yaratmıştır. (Nuh Sûresi, 71:14)
2.)Rabbin, kullara zulmedici değildir. (Fussilet Sûresi, 41:46)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-4 : Cumle-3

Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler

وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿1﴾

Bu cümledeki kelimelerin arasında bulunan nazm ve nizam:

1. Bu cümlenin mâkabliyle bağlanmasını ifade eden وَ bu rükn-ü imaniyenin burada sarahaten zikredilmesi için, âmm olarak zikredilen evvelki cümleden bu cümlenin tahsis lüzumuna binaen atıf yapılmıştır.

2. Takdimiyle hasrı ifade eden بِالْاٰخِرَةِ kelimesi, bazı ehl-i kitabın iman ettikleri âhiret, hakikî bir âhiret olmadığına târizdir. Çünkü, onların

لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّا اَيَّامًا مَعْدُودَةً

âyet-i kerimesinin hikâye ettiği gibi, *“Cehennem ateşi, bizi daima yakacak değil ya! Ancak birkaç gün yakacaktır”* gibi sözleriyle ve bir cihette lezaiz-i cismaniyeyi nefiy ve inkâr ettiklerinden anlaşıldığına göre, bildikleri âhiret, mecazî bir âhiret imiş.

3. Malûm ve mâhut olan şeye işaret için vaz edilen اَلْ edatı, bütün kütüb-ü semâviyenin lisanlarında deveran eden mâhut âhirete işarettir. Veyahut mezkûr delâil-i fıtriye ile akılların gözleri önünde hazır olan ve âhiret ile anılan hakikate işarettir.

4. Mukadder bulunan neş’enin sıfatına âhiret tabiri, zihinleri neş’e-i ûlâya çevirip, ondan neş’e-i uhrâya bil’intikal, imkân yolunu

göstermek için ihtiyar edilmiştir.

5. Yakîn ile beraber tasdiki birlikte ifade eden يُؤْمِنُونَ kelimesine bedel يُوقِنُونَ tabiri, haşir meselesi şek ve şüphelere bir mahşer ve bir mecma' olduğu için, tasdikten fazla îkan ve yakîn daha ehemmiyetli olduğuna işarettir. Veya ehl-i kitabın iddia ettikleri iman, yakînden hâli olduğundan, onların imanı, iman olmadığına işarettir.

1.)Onlar âhirete de kesin olarak inanırlar. (Bakara Sûresi, 2:4)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-5

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı

- Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler
- Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-5 : Cumle-1

Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler

أُولٰئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ ①

Bu cümledeki nüktelere işaret eden me’hazlar şunlardır:

1. Evvelki cümle ile bu cümlenin nazmı.
2. أُولٰئِكَ ile işaret-i hissiye.
3. أُولٰئِكَ ’deki uzaklık.
4. عَلٰى ’daki ulviyet.
5. هُدًى ’deki tenkir.
6. مِنْ
7. رَبِّهِمْ ’deki terbiyeden ibaret yedi me’hazdır.

Birincisi: Bu cümleyi mâkabliyle bağlayan münasebetlerdir.

Birinci münasebet: Bu cümle mâkablinden neş’et eden üç suale cevaptır.

Birincisi: Hidayetten neş’et eden o güzel vasıfları lâbis olarak hidayet tahtı üstünde oturan o şahısları görmek isteyen sâile cevaptır.

İkincisi: “O adamların hidayete istihkak ve ihtisasları nedendir?” diye sual eden sâmie cevaptır. Yani illet, sebep, أُولَٰئِكَ ile işaret edilen vasıflardır.

S: Sâbıkan mezkûr vasıfların tafsilen zikirlerini أُولَٰئِكَ kelimesindeki icmalden daha vâzıh bir surette sebebi gösteriyor.

C: İcmal, bazan tafsilden daha vâzıh olur. Bilhassa matlup, birkaç şeyden mürekkep olduğu zaman, sâmiin gabaveti veya nisyanı dolayısıyla, o mürekkebin eczasını mezc etmekle sebebi çıkarmak müşkül olur.

Üçüncüsü: “Hidayetin neticesi, semeresi ve hidayetteki lezzet ve nimet nedir?” diye sual eden sâile cevaptır. Yani, hidayette saadet-i dâreyn vardır. Hidayetin neticesi, nefs-i hidayettir. Hidayetin semeresi, ayn-ı hidayettir. Zira, hidayet haddizatında büyük bir nimettir ve vicdanî bir lezzettir ve ruhun cennetidir. Nasıl ki dalâlet ruhun cehennemidir; öyle de وَبِالْآخِرَةِ âhiretin felâh ve saadetini intaç eder.

İkinci Me'haz: أُولَٰئِكَ ile yapılan işaret-i hissiye, birşeyin müteaddit sıfatlarını zikretmek, o şeyin zihinlerde tecessüm etmesine ve akılda hazır ve hayalde mahsus olmasına sebep olduğuna işarettir. Maahâzâ, sâbıkan zikirlerinden bir mâhudiyet çıkar. Bu mâhudiyet-i zikriye mâhudiyet-i hariciyelerine kapı açar. Haricî olan mâhudiyetlerinden, mümtaz ve müstesna insanlar oldukları tebarüz eder ki, nev-i beşer içinde gözünü açıp bakanların gözlerine en evvel onların parıltıları çarpar.

Üçüncü Me'haz: Uzaklığı ifade eden أُولَٰئِكَ onların filcümle yakın oldukları halde uzak gösterilmeleri, ulüvv-ü mertebelerine mecazî bir işaret olduğuna işarettir. Çünkü, uzakta

bulunanlara bakıldığı zaman, boyca en uzunları görünür. Maahâzâ, zamanî ve mekânî olan bu’d, hakikî kastedilirse, belâgate daha uygun olur. Çünkü bütün asırlar Asr-ı Saadet gibi, bu âyeti zikrediyorlar. Öyleyse, أُولَٰئِكَ ile yapılan işaret, safların evvellerine işarettir. Ve bu itibarla bu’d, hakikî olur, mecazî değildir. Binaenaleyh, onların hakikaten zaman ve mekânca uzak oldukları halde işaret-i hissiye ile gösterilmeleri, azametlerine ve ulüvv-ü mertebelerine işarettir.

Dördüncü Me'haz: Ulviyeti ifade eden عَلَىٰ kelimesidir.

Arkadaş! Eşya ve şeyler arasında öyle münasebetler vardır ki, onları âyine gibi yapıyor. Herbirisi, ötekisini gösteriyor. Birisine bakıldığı zaman, ötekisi görünür. Meselâ bir parça cam büyük bir sahrayı gösterdiği gibi, bazan olur ki, bir kelime, uzun ve hayalî bir macerayı sana gösterir. Bir kelime, pek acip bir vukuatı senin gözünün önüne getirir, temessül ettirir. Yahut bir kelâm, zihnini alır; misalî âlem-i misallere kadar götürür, gezdirir.

Meselâ, بَارَزَ kelimesi muharebe meydanını, ثَمَرَةً kelimesi büyük bir meyve bahçesini insanın fikrine getirir. Buna binaen, buradaki عَلَىٰ kelimesi, temsilî bir üslûba pencere açar, gösterir kastıyla zikredilmiştir. Şöyle ki: Sanki hidayet-i İlâhî, bir burak olup mü’minlere gönderilmiştir. Mü’minler tarik-i müstakimde ona binerek arş-ı kemalâta yürürler.

Beşinci Me'haz: هُدًى ’deki tenkirdir. Bir nekre, marife olarak mükerreren zikredilirse, o mârife, o nekrenin aynı olur. Fakat o nekre, nekre olarak zikredildiği takdirde, alelekser birbirinin aynı olamaz. Bu kaideye göre, nekre olarak tekerrür eden هُدًى evvelki هُدًى

’nin aynı değildir. Ancak, evvelki هُدًى masdardır; ikincisi hâsıl-ı bilmasdardır ve birincisinin semeresi hükmünde mahsus ve sâbit bir sıfattır.

Altıncı Me'haz: Hidayetin Allah’tan olduğunu ifade eden مِنْ kelimesinden burada bir cebir hissedilmekteyse de, hakikatte cebir değildir. Çünkü, onların cüz-i ihtiyarlarıyla hâsıl-ı bilmasdar olan hidayete yorumları üzerine, Cenâb-ı Hak, o sıfat-ı sâbite olan hidayeti halk ve ihsan etmiştir. Demek ihtida, yani hidayete doğru yürümek, onların kesb ve ihtiyarları dahilindedir; fakat sıfat-ı sâbite olan hidayet, Allah’tandır.

Yedinci Me'haz: Terbiyeyi ifade eden رَبِّ kelimesidir. Bu kelimenin burada ihtiyar edilmesi; onların rızık ile terbiyeleri, rububiyetin şe’ninden olduğu gibi, hidayetle de tagaddîleri rububiyetin şe’ninden olduğuna işarettir.

1.)İşte onlar, Rablerinden gelen bir hidayet üzeredirler. (Bakara Sûresi, 2:5)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-5 : Cumle-2

Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

Bu cümledeki nüktelerin me’hazları:

1.و ile atıf.

2. أُولَٰئِكَ ’nin tekrarı.

3. Zamirü’l-fasl olan هُمْ

4. اَلْ edatı.

5. Felâh yollarının adem-i zikriyle مُفْلِحُونَ ’nin âmm ve mutlak bırakılması gibi beş me’hazdan ibarettir.

Birincisi: و ile yapılan atıf, her iki cümle arasında bulunan münasebete binaen yapılmıştır. Zira birinci أُولَٰئِكَ saadet-i âcile عَاجِلَهُ olan hidayet semeresine işarettir. İkinci أُولَٰئِكَ hidayetin semere-i âcilesine آجِلَهُ işarettir.

Evet, herbir اَولٰئِكَ mâkabline bir fezleke, bir icmaldir. Fakat erkân-ı İslâmiye me’haz tutulmakla, birinci اُولٰئِكَ ’nin birinci وَالَّذِينَ ’ye raptı; ikincisinin de ümmî mü’minlere tahsisi ve keza erkân-ı imaniye ile yakîn me’haz tutulmakla ikinci اُولٰئِكَ ’nin ikinci وَالَّذِينَ ’ye raptı ve ikisinin de ehl-i kitap mü’minlere ircaı daha evlâdır.

İkincisi: اُولٰئِكَ ’nin tekrarı, her iki saadetin gerek hidayete, gerek onların medih ve senâlarına müstakil ve ayrı ayrı gayeler ve sebepler olduklarına işarettir. Fakat ikinci اُولٰئِكَ ’nin hükmüyle beraber, birinci اُولٰئِكَ ’ye işareti daha evlâdır.

Üçüncüsü: Zamîrü’l-fasl olan هُمْ ehl-i kitaptan olup Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma iman etmeyenlere bir târiz olmak üzere bu cümle ile yapılan hasrı te’kit etmekle beraber, güzel bir nükteyi tazammun etmiştir. Şöyle ki:

Müpteda ile haber arasında bulunan هُمْ zamiri, müptedayı, çok haberlere müpteda yapar. Ve bu gibi haberlerin tayinini de hayale havale eder. Yani haberlerin mahdut ve muayyen olmadığını hayale arz etmekle, hayali, münasip haberleri taharrî etmeye teşvik eder.

Nasıl ki Zeyd’i ele almakla “Zeyd âlimdir, Zeyd fâzıldır, Zeyd güzeldir” gibi Zeyd’in sıfatlarından çok hükümleri dizebilirsin. Kezalik اُولٰئِكَ ’den sonra gelen هُمْ zamiri hayali harekete getirmekle “Onlar ateşten kurtulurlar,” “Onlar Cennete girerler,”

“Onlar rüyete mazhar olurlar” ve daha bu gibi sıfatlarına münasip çok hükümleri ve cümleleri hayale yaptırır.

Dördüncüsü: اَلْمُفْلِحُونَ kelimesindeki اَلْ hakikati tasvire işarettir. Sanki lisan-ı haliyle diyor ki: “Eğer müflihlerin hakikatini görmek istersen, أُولٰئِكَ ’nin âyinesine bak, sana temessül edecektir.” Yahut onların tayin ve temyizlerine işarettir. Sanki diyor: “Ehl-i felâh olanları tanımak istersen, أُولٰئِكَ ’ye bak, içindedirler.” Veya hükmün zâhir ve bedihî olduğuna işarettir.

Beşincisi: Felâh ve necat yollarını tayin etmeyen اَلْمُفْلِحُونَ kelimesindeki ıtlak, tâmim içindir. Şöyle ki:

Kur’ân’a muhatap olan, matlupları ve istekleri muhtelif pek çok tabakalardır ki, bir kısmı ateşten necat istiyorlar, bir kısmı Cennete girmek istiyorlar, bir kısmı rüyete mazhar olmak istiyorlar. Ve bunlar gibi o tabakaların pek çok dilekleri vardır. Kur’ân-ı Kerim, اَلْمُفْلِحُونَ kelimesini âmm ve mutlak bırakmıştır ki, herkes istediğini takip etsin.

1.) Dünya ve âhirette saâdet ve kurtuluşa erenler de onlardır. (Bakara Sûresi, 2:5)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 6 : Küfrün Mahiyeti

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ [1]
ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لاَيُؤْمِنُونَ

Önceki ayetlerle münasebet
Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..
Sual (16-18)
Sual (19-22)
Cümle 2: Onlar için müsavidir
Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da
Sonraki ayetlerle münasebet

1.)İnkâr edenlere gelince, sen onları inkârlarının âkıbetinden sakındırsan da birdir, sakındırmasan da... (Bakara Sûresi, 2:6)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Makabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu cümlenin mâkabliyle cihet-i nazmı:

Arkadaş! Cenâb-ı Hakkın sıfât-ı ezeliye âleminde biri celâlî, diğeri cemalî, iki türlü tecellîsi vardır.

Celâl ile cemâlin sıfât-ı ef'al âleminde tecellîsinden lütuf ve kahır, hüsün ve heybet tezahür eder.

Ef'al âlemine tecellî edince, tahliye تَحْلِيَه ile tahliye تَخْلِيَه, (tezyin ile tenzih) doğar.

Âsâr ve a'mâl âleminden âlem-i âhirete intıba' edince, lütuf Cennet ve nur olarak, kahır da Cehennem ve nar olarak tecellî eder.

Sonra âlem-i zikre in'ikâs edince, biri hamd, diğeri tesbih olmak üzere iki kısma ayrılır.

Sonra âlem-i kelâmda tecellî edince, kelâmın emir ve nehye taksimine sebep olur. Sonra âlem-i irşada intikal edince, irşadı tergib ve terhib, tebşir ve inzara taksim eder.

Sonra vicdana tecellî edince, reca ve havf husule gelir.

Sonra irşadın iktizasındandır ki, havf ile reca arasındaki müvazene devamla muhafaza edilsin ki, reca ile doğru yollara sülûk edilsin, havf ile de, eğri yollara gidilmesin; ne Allah'ın rahmetinden me'yus, ne de azabından emin olunsun.

İşte böylece teselsül eden şu hikmetten dolayı, Kur'ân-ı Kerim, aleddevam, tergibden sonra terhib; ve ebrarı medhettikten sonra füccârı zemmetmiştir.

S: Bu cümle ile

اِنَّ ٱلاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ .. وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ [1]

cümlesi arasında ne gibi bir fark vardır ki, orada atıf var, burada yoktur?

C: Atfın hüsnü, münasebetin hüsnüne bakar. Hüsn-ü münasebet, her iki cümleden takip edilen arz ve maksadın bir olmasına mütevakkıftır. Halbuki oradaki maksat, burada yoktur. Burada birinci cümledeki maksat, Kur'ân'ın medhine incirar eden mü'minlerin medhidir. İkinci cümleden maksat, yalnız tahvif ve terhib için kâfirlerin zemmidir. Bu ise Kur'ân'ın medhiyle alâkadar değildir.

1.)İhlas ile kulluk edenler, nimetlerle dolu Cennet içindedir. Günaha dalan kâfirler ise Cehennem ateşindedir. (İnfitar Sûresi, 82:13-14)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Cumle-1

Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..

Sonra bu cümlenin ihtiva ettiği eczanın nazmında tezahür eden letaif cihetine bakalım.

اِنَّ ile اَلَّذِينَ mevkilere göre ifade ettikleri nüktelerden maada, belâgatçe kıymetli sayılan iki nükteyi daha tazammun etmişlerdir ki, Kur'ân, pek çok yerlerinde اِنَّ ile اَلَّذِينَ 'yi mükerreren zikretmiştir.

Tahkiki ifade eden اِنَّ 'deki nükte şöyle tasvir edilebilir ki: اِنَّ herhangi bir cümlede bulunursa, o cümlenin damını deler, hakikate nüfuz eder. Ve o dâvâyı veya hükmü aşağıya indirir. Hakikate yapıştırmakla, o hükmün hayalî veya zannî veya mevzu veya hurafe hükümlerden olmadığını ve ancak hakaik-i sâbiteden olduğunu ispat eder.

Bu cümlede اِنَّ 'nin hususî nüktesi: Bu âyetin muhatabı olan Hazret-i Muhammed'e (a.s.m.) şek ve inkâr bulunmadığı halde şek ve inkârı ref etmek şe'ninde olan اِنَّ ile karşılanması, onların iman etmesi için Peygamberin (a.s.m.) şiddet-i hırsına işarettir.

اَلَّذِينَ kelimesi ise, göze görünmezden evvel akla görünen garip ve yeni hakikatlere bir vasıta-i işarettir. Bunun içindir ki,

hakikatleri tebdil ve tecdid eden ve inkılâpları tasvir için kullanılan işaret ve vasıtalardan en çok kullanılan اَلَّذِينَ ve emsalidir.

Kur’ân’ın tecellîsiyle çok neviler silindi, hakikatler yıkıldı. Onlara bedel, yeni yeni neviler, hakikatler teşekkül etti. Evet, zaman-ı cahiliyete bak: O zamanda bütün neviler millî rabıtalar üzerine teşekkül ettiği gibi, içtimaî hakikatler de taassub-u kavmî üzerine bina edilmişti. Kur’ân’ın tecellîsiyle o rabıtalar kesildi, o hakikatler tahrip edildi. Onlara bedel, dinî rabıtalar üzerine yeni neviler ve hakikatler ihdas edildi.

Evet, Şems-i Kur’ân’ın tulûu ile, bazı kalbler, onun ziyasıyla tenevvür etti. Ve mü’minlerin nev’ini temyiz ve tayin eden bir hakikat-i nuraniye meydana geldi. Kezalik, o keskin ziya karşısında, mezbeleye benzeyen bazı pis kalbler de yanıp kömür oldular. Ve o kâfirlerin nev’ini ilân eden zehirli bir hakikat-i küfriye husule geldi. İşte bu hakikat-i küfriyeye işaret için اَلَّذِينَ zikredilmiştir.

Maahâzâ, her iki اَلَّذِينَ arasında tam bir münasebet vardır. Çünkü, herbirisi birbirine zıt olan bir hakikate işarettir.

Ve keza, harf-i tarif olan اَلْ ’in ifade ettiği beş mânâyı اَلَّذِينَ ’de ifade ediyor. O mânâların en meşhuru, ahiddir. Yani, gerek اَلْ ’den, gerek اَلَّذِينَ ’den, mâhut ve malûm birşey kasdedilir. Binaenaleyh, Ebu Cehil, Ebu Leheb, Ümeyye ibni Halef ve saire gibi mâhut ve meşhur büyük kâfirlere اَلَّذِينَ ile işaret edilmiş olduğu ihtimali pek kavîdir. Bu ihtimale binaen, şu âyet, gaybdan ihbar eden âyetlerden biri olur. Çünkü onlar küfür üzerine ölmüşlerdir. Ve aynı zamanda, i’câz-ı mânevînin dört nev’inden bir nev’i, şu gaybî ihbarlardan tezahür eder.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Sual

Sual (16-18)

S: Kur'ân, zaruriyat-ı diniyedendir. Zaruriyatta ihtilâf olamaz. Halbuki müfessirlerce verilen ayrı ayrı mânâların bir kısmı birbirine muhaliftir.

C: Azizim! Kur'ân'ın herbir kelâmı, üç kaziyeyi müştemildir.

Birincisi: Bu, Allah'ın kelâmıdır.

İkincisi: Allah'ca murad olan mânâ, haktır.

Üçüncüsü: Mânâ-yı murad, budur.

Eğer Kur'ân'ın o kelâmı, başka bir mânâya ihtimali olmayan muhkemattan olursa veya Kur'ân'ın başka bir yerinde beyan edilmişse, birinci ve ikinci kaziyeleri aynen kabul etmek lâzımdır ve inkârları da küfürdür. Şayet Kur'ân'ın o kelâmı, başka bir mânâya ihtimali olan bir nass veya zâhir olursa, üçüncü kaziyeyi kabul etmek lâzım olmadığı gibi, inkârı da küfür değildir. İşte, müfessirlerin ihtilâfları, ancak ve ancak şu kısma aittir.

İhtar: Mütevatir hadîsler de, bu hususta, âyetler gibidir. Yalnız birinci kaziye, teemmül yeridir. Çünkü هٰذَا ile işaret edilen hadîsin hakikaten hadîs olup olmadığında tereddüt yeri vardır.

S: Küfür, cehildir. Halbuki kâfirler, Hazret-i Muhammed'i (a.s.m.) evlâtları kadar tanıyorlardı.

C: Küfür iki kısımdır. Bir kısmı, bilmediği için inkâr eder; ikincisi, bildiği halde inkâr eder. Bu da, birkaç şubedir. Birincisi, bilir, lâkin kabul etmez. İkincisi, yakîni var, lâkin itikadı yoktur. Üçüncüsü, tasdiki var, lâkin vicdanî iz'ânı yoktur.

S: Şeytanın kalbinde marifet var mıdır?

C: Yoktur. Çünkü, san’at-ı fıtriyesi iktizasınca, kalbi daima idlâl ile telkin için, fikri, daima küfrü tasavvur etmekle meşgul olduğundan, kalbinde veya fikrinde boş bir yer marifet için kalmıyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Sual

Sual (19-22)

S: Küfür, kalbe ait bir sıfattır. Kalbde o sıfat bulunmadığı takdirde, zünnar bağlanmasından veya ona kıyas edilen şapkanın giyilmesinden niçin küfür hasıl olsun?

C: Gizli olan umura, şeriat, emarelere göre hükmeder. Hattâ illet olmayan esbab-ı zahirîyi, illet yerine kabul eder. Binaenaleyh itmam-ı rükûa mâni olan bir kısım zünnarların bağlanması ve secdenin ikmâline mâni olan bazı şapkaların giyilmesi, ubudiyetten istiğna ve küfre teşebbüh etmeye emarelerdir. Gizli olan o sıfat-ı küfriyenin yok olduğuna kat'iyetle hükmedilemediğinden, bu gibi emarelere göre hükmedilir.

S: Eğer inzar fayda vermeyecekse teklif niçin yapılıyor?

C: İnzar yapılmadığı takdirde teklif de yapılmazsa, adem-i tecziyelerine bir hüccet olur. Zira, "Biz ne yapalım? Ne tebliğat yapıldı ve ne tekliften haberimiz var" diye mücazattan kurtuluşlarına bir medar olur.

S: Cenâb-ı Hakkın onların küfür ve temerrüdlerinden yaptığı ihbar, onların imana gelmelerini imtinâ derecesine çıkarıyor. Mümteni ve muhal birşey teklif edilir mi?

C: Cenâb-ı Hakkın ihbarı, ilmi ve iradesi, sebepten kat-ı nazarla yalnız küfürlerine taallûk etmez. Ancak ihtiyarlarıyla küfürlerine birlikte taallûk eder. Bu ise ihtiyarlarını nefyetmez ki, teklif-i bilmuhal olsun. Bu bahsin tafsilâtı gelecektir.

S: İman etmeyeceklerini ifade eden لاَيُؤْمِنُونَ ve emsali âyetlere, onları iman etmeye dâvet etmekten, adem-i imana iman çıkıyor. Bu ise, muhal-i aklîdir.

C: Onlara teklif edilen iman, icmalîdir, tafsilî değildir. “Herbir âyete, herbir hükme ayrı ayrı, birer birer iman ediniz” diye teklif yapılmıyor ki bu mahzur lâzım gelsin.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Cumle-2

Cümle 2: Onlar için müsavidir

Sonra, küfürlerini sîga-i mâzi ile zikretmek, Hakkın izhar ve ispatından evvel onların, küfrü kucaklayıp kabul etmelerine işarettir. Bunun içindir ki, onlara karşı inzarın adem-i inzar gibi faidesiz kaldığına, سَوَاءٌ kelimesiyle işaret yapılmıştır.

Sonra, fevkaniyeti ifade eden عَلَيْهِمْ 'deki عَلَى onların yüzleri yere yapışmış gibi, başlarını kaldırıp âmirlerinin sözünü dinleyemediklerine işarettir.

Ve keza mânâya bir zarar ve bir halel iras etmeyen ve terkine tercih edilen عَلَيْهِمْ 'in zikri, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma nazaran, inzarın, adem-i inzar gibi olmadığına işarettir. Zira inzarda ecr ü sevap vardır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : Cumle-3

Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da

1 ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ cümlesindeki hemze ile اَمْ müsavatı ifade ettiğinden سَوَاءٌ kelimesine tekittir. Yahut سَوَاءٌ kelimesinden müsavatın bir mânâsı, hemze ile اَمْ 'den ikinci mânâsı irade edilir. Çünkü, müsavatın medarı ya adem-i faidedir veya mûcibin adem-i vücududur.

S: İstifham şekliyle müsavatı ifade etmekte ne mânâ vardır?

C: Yapmış olduğu fiilinde bir faidesi olmayan muhatabın fiilinin faidesiz olduğuna latîf ve mukniâne bir vecihle ikaz edilmesi ancak istifham ile olur ki, muhatap, fiilini düşündükten sonra, kötü neticesini nazara alarak kalbi mutmain olsun.

S: سَوَاءٌ kelimesi inzar ve adem-i inzardan mecaz ise, aralarındaki alâka nedir?

C: İstifhamın müsavatı tazammun etmesidir. Zira istifham eden adamın bilgisine göre vücut ile adem mütesavidir. Maahaza bu gibi istifhamlara verilen cevaplar, alelekser şu müsavat-ı zımniye ile verilir.

S: Mâzi sigasıyla inzardan yapılan tabir neye işarettir?

C: İkinci ve üçüncü inzarlara lüzum kalmadığına işarettir. Yani “Yaptığın inzar faide vermedi, bundan sonra da faidesiz kalır.”

S: İnzar etmemekte faidenin bulunmaması zâhirdir. اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ kaydında ne faide vardır?

C: Sükût etmek, bazan muhatabın insafa gelip matlup işe muvafakatine sebep olur.

S: Kur’ân-ı Kerim, başka makamlarda terhibden sonra tergib de yaptığı halde, burada tergibi terketmiştir. Esbabı nedir?

C: Küfür makamına, ancak terhib ve tahvif münasiptir. Hem de küfür gibi mazarratları def etmek, Cenneti kazanmak gibi menfaatlerin celbinden daha evlâ ve daha tesirlidir. Maahâzâ, buradaki terhib, tergibi de andırıyor. Çünkü, inzar ve adem-i inzarı gören hayal, zıddiyet münasebetiyle, derhal tebşir ve adem-i tebşire intikal eder.

Azizim! Herbir hükmün başka şeylere hizmet eden çok mânâları olduğu ve herbir hükümden takip edilen gizli maksatlar bulunduğu ve bu kelâmın da Hazret-i Muhammed’e (a.s.m.) işaret eden mânâları olduğu gibi, küfrü takbih etmek maksadıyla büyük bir ölçüde tenkiratta bulunmuştur.

Ezcümle, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın görmekte olduğu zahmetlerin tahfifine ve göstermekte olduğu hırs ve şiddetin tehvinine medar olmak için, mânâ-yı harfî kabilinden bazan imalarda bulunmuş ve eski resullerin hallerini nazara alarak, onlara iktida ile tesellî yollarını göstermişse de, bu bir kanun-u fıtrîdir, tahammül ve inkıyad lâzımdır diye lisan-ı hal ile ilân etmiştir.

1.)O inkar edenleri korkutarak ikaz etsen de, etmesen de... (Bakara Sûresi, 2:6)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-6 : ma-baad

Sonraki ayetlerle münasebet

Bu âyet [1] وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ cümlesine kadar bütün eczasıyla küfrü takbih, ve tenfir ile nehyeder. Ve ehl-i küfrü, tehdit ve tahvifle küfürden terhib eder. Ve keza, bütün kelimatıyla, küfrün büyük bir musibet olmakla beraber, lezzeti yok, elemi var; nimeti yok, nikmeti var diye ilân eder. Ve keza, bütün cümleleriyle küfrün herşeyden zararlı olduğunu tasrih eder.

Evet, onlar iman etmediklerinden ve cevher-i ruhu ifsad ve bütün elemleri içine alan küfür musibetine maruz kaldıklarından [2] لَمْ يُؤْمِنُوا'ya bedel [3] كَفَرُوا tabiriyle işaret edilmiştir. Ve keza [4] لاَيَتْرُكُونَ الْكُفْرَ kelimesine bedel [5] لاَيُؤْمِنُونَ tabiriyle, onların büyük musibete maruz kaldıkları gibi, pırlanta gibi cevher-i imanîyi de kaybettiklerine işarettir.

Ve keza, [6] خَتَمَ اللهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ cümlesiyle, kalb ile vicdan, nur-u iman sayesinde hakaik-i İlâhiyenin tecellîsine mazhar olmakla menba-ı kemâlât, hayattar ve ziyadar oldukları halde; küfrün ihtiyar edilmesiyle zulmetli, ıssız haşarat-ı muzırra yuvasına inkılâp ettikleri için mühürlenmiş, kilitlenmiş ki, o korkunç yuvadaki akreplerden veya yılanlardan içtinap edilmesine işaret edilmiştir.

Ve keza [7] وَعَلٰى سَمْعِهِمْ kelimesiyle, küfür sebebiyle kulağa ait pek büyük bir nimeti kaybettiklerine işaret edilmiştir. Hattâ kulaktaki zar, nur-u iman ile ışıklandığı zaman, kâinattan gelen mânevî nidaları işitir. Lisan-ı hal ile yapılan zikirleri, tesbihatları fehmeder. Hattâ o nur-u iman sayesinde rüzgârların terennümatını, bulutların nâralarını, denizlerin dalgalarının nağamatını ve hâkezâ yağmur, kuş ve saire gibi her neviden Rabbânî kelâmları ve ulvî tesbihatı işitir. Sanki kâinat, İlâhî bir musikî dairesidir. Türlü türlü avazlarla, çeşit çeşit terennümatla kalblere hüzünleri ve Rabbânî aşkları intiba ettirmekle kalbleri, ruhları, nuranî âlemlere götürür, pek garip misalî levhaları göstermekle o ruhları ve kalbleri lezzetlere, zevklere garkeder.

Fakat o kulak, küfürle tıkandığı zaman, o leziz, mânevî, yüksek savtlardan mahrum kalır. Ve o lezzetleri îras eden avazlar, mâtem seslerine inkılâp eder. Kalbde, o ulvî hüzünler yerine, ahbabın fıkdanıyla ebedî yetimlikler, mâlikin ademiyle nihayetsiz vahşetler ve sonsuz gurbetler hasıl olur.

Bu sırra binaendir ki, şeriatça bazı savtlar helâl, bazıları da haram kılınmıştır. Evet, ulvî hüzünleri, Rabbânî aşkları îras eden sesler helâldir. Yetimâne hüzünleri, nefsânî şehevâtı tahrik eden sesler haramdır. Şeriatın tayin etmediği kısım ise, senin ruhuna, vicdanına yaptığı tesire göre hüküm alır.

[8] وَعَلٰى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ Bu cümle ile rüyete, yani göze ait büyük bir nimet-i basariyenin küfürle kaybolduğuna işaret edilmiştir. Zira, gözün nuru, nur-u imanla ışıklanırsa ve kavîleşirse, bütün kâinat gül ve reyhanlarla müzeyyen bir cennet şeklinde görünür. Gözün gözbebeği de, balarısı gibi, bütün kâinat safhalarında menkuş gül ve çiçek gibi delillerinden, burhanlarından alacağı ibret, fikret, ünsiyet gibi usare ve şıralarından vicdanda o tatlı imanlı balları yapar.

Eğer o göz küfür zulmetiyle kör olursa, dünya, genişliğiyle beraber bir hapishane şekline girer. Bütün hakaik-i kevniye, nazarından gizlenir. Kâinat ondan tevahhuş eder. Kalbi ahzan ve

ekdar ile dolar. [1] وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ cümlesiyle, küfür şeceresinin âhirete ait zakkum gibi semeresine işaret edilmiştir. [5] لاَيُؤْمِنُونَ kelimesi ise, inzar ile adem-i inzar arasındaki müsavata nassederek [9] سَوَاءٌ kelimesine tekittir.

1.)Onlar için çok büyük bir azap vardır. (Bakara Sûresi, 2:7)
2.)İmân etmediler.
3.)Onlar Allah'ı inkâr ettiler.
4.)Küfrü terk etmezler.
5.)İman etmezler.
6.)Allah onların kalpleri üzerine mühür vurmuştur. (Bakara Sûresi, 2:7)
7.)Kulakları üzerine de.
8.)Gözlerinde de bir çeşit perde vardır. (Bakara Sûresi, 2:7)
9.)Eşittir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 7 : Kalplerin Mühürlenmesi

خَتَمَ اللهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ وَعَلٰى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

•1.Mukaddime
•2.Mukaddime
•Cümle 1: Allah mühür vurmuştur
•Cümle 2: Kalpleri üzerine
•Cümle 3: Ve kulaklarına
•Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..
•Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır
•Sual-29
•Sual-30
•Sual-31

1.)İnkârlarında ısrar ettikleri için Allah onların kalblerini de, kulaklarını da mühürlemiştir. Gözlerinin üzerinde de, hakkı görmelerine mâni bir perde vardır. Âhirette ise onların hakkı pek büyük bir azaptır. (Bakara Sûresi, 2:7)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime

Mukaddeme

Bu âyetin üzerinde durmak icap ediyor. Ehl-i İ'tizal, Ehl-i Cebir, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat gibi ehl-i kelâmın şu âyet-i azimenin altında yaptıkları muharebe-i ilmiyelerini dinleyelim. Zira, bu gibi fikrî harpler, ehl-i nazarı dikkate dâvet eder. Binaenaleyh, onların bu âyette takip ettikleri cihetleri kontrol lâzımdır.

Evet, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin sırat-ı müstakim üzerine olduğunu, ötekilerin ya ifrata veya tefrite maruz kaldıklarını ispat için, bazı münasebetlerin zikri lâzımdır.

Birincisi: Tahakkuk etmiş hakaiktendir ki, *"Tesir-i hakikî, yalnız ve yalnız Allah'ındır."* Öyleyse, Ehl-i İ'tizalin abde verdiği tesir-i hakikî hilâf-ı hakikattir.

İkincisi: Allah Hakîmdir; öyleyse, sevap ve ikab abes değildir, ancak istihkaka göredir. Öyleyse ıztırar ve cebir yoktur.

Üçüncüsü: Herşeyin biri mülk, diğeri melekût, yani biri dış, diğeri iç olmak üzere iki ciheti vardır.

Mülk ciheti, bazı şeylerde güzeldir, bazı şeylerde de çirkin görünür: Âyinenin arka yüzü gibi.

Melekût ciheti ise, herşeyde güzeldir ve şeffaftır: Âyinenin dış yüzü gibi. Öyleyse, çirkin görünen şeyin yaratılışı, çirkin değildir, güzeldir. Ve aynı zamanda o gibi çirkinlerin yaratılışı, mehasini ikmal içindir. Öyleyse, çirkinin de bir nevi güzelliği vardır. Binaenaleyh, bu hususta Ehl-i İ'tizalin *"Çirkin şeylerin halkı Allah'a ait değildir"* dedikleri safsataya mahal kalmadı.

Dördüncüsü: Meselâ darp ve katle terettüp eden elem ve ölüm gibi ***"hâsıl-ı bilmasdar"*** ile tabir edilen şey, mahlûk ve sabit olmakla beraber, câmiddir. İlm-i sarfta malûmdur ki, câmidlerden ism-i fâil gibi sıfatlar yapılamaz. Ancak kisbî, nisbî, itibarî olan mânâ-yı masdarîden yapılabilir. Öyleyse, ölümün halkı katl değildir. Öyleyse, Ehl-i İ'tizalin hatâlarına, hatâ nazarıyla bakılmalıdır.

Beşincisi: İnsanın katl gibi zahirî ve ihtiyarî olan fiilleri, nefsin meyelânına intiha eder. Cüz-i ihtiyarî denilen şu nefis meyelânı üzerine münazaalar deveran eder.

Altıncısı: Âdetullah üzerine, irade-i külliye-i İlâhiye, abdin irade-i cüz'iyesine bakar. Yani, bunun bir fiile taallûkundan sonra, o taallûk eder. Öyleyse cebir yoktur.

Yedincisi: İlim, malûma tâbidir. Bu kaziyeye göre, malûm, ilme tâbi değildir; çünkü devir lâzım gelir. Öyleyse, bir insan, amelen yaptığı bir fiilin esbabını kadere havale etmekle taallül ve bahaneler gösteremez.

Sekizincisi: Ölüm gibi hâsıl-ı bilmasdar denilen şey, kesb gibi bir masdara mütevakkıftır. Yani, âdetullah üzerine, o hâsıl-ı bilmasdarın vücuduna şart kılınmıştır. Kesb denilen masdarda, çekirdek ve ukde-i hayatiye meyelândır. Bu düğümün açılmasıyla, meseledeki düğüm de açılır.

Dokuzuncusu: Cenâb-ı Hakkın ef'alinde tercih edici bir garaza, bir illete ihtiyaç yoktur. Ancak tercih edici, Cenâb-ı Hakkın ihtiyarıdır.

Onuncusu: Bir emrin, behemehal bir müessirin tesiriyle vücuda gelmesi lâzımdır ki, tereccüh bilâ-müreccih lâzım gelmesin. Amma itibarî emirlerde tahsis edici birşey bulunmasa bile muhal lâzım gelmez.

On birincisi: Birşey, vücudu vâcip olmadıkça vücuda gelmez. Evet, irade-i cüz'iyenin taallûkuyla irade-i külliyenin taallûku birşeyde içtima ettikleri zaman, o şeyin vücudu vacip olur ve derhal vücuda gelir.

On ikincisi: Birşeyi bilmekle, mahiyetini bilmek lâzım gelmez. Ve birşeyi bilmemekle, o şeyin adem-i vücudu lâzım gelmez. Binaenaleyh, cüz-i ihtiyarînin mahiyetinin tabir edilememesi, vücudunun kat'iyetine münafi değildir.

Nazar-ı dikkatinize arz ettiğim şu esasları tam mânâsıyla anladıktan sonra, şu maruzatımı da dinleyiniz.

Biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, Ehl-i İ'tizale karşı diyoruz ki: Abd, kesb denilen masdardan neş'et eden, hâsıl-ı bilmasdar olan esere hâlık değildir. Abdin elinde ancak ve ancak kesb vardır. Zira Allah'tan başka müessir-i hakikî yoktur. Zaten tevhid de öyle ister.

Sonra Ehl-i Cebre döner söyleriz ki: Abd, bir ağaç gibi bütün bütün ıztırar ve cebir altında değildir. Elinde küçük bir ihtiyar vardır. Çünkü Cenâb-ı Hak hakîmdir, cebir gibi zulümleri intaç eden şeylerden münezzehtir.

S: Cüz-i ihtiyarî denilen şey nedir? Ne kadar etrafı kazılırsa, altından cebir çıkıyor! Bu nasıl birşeydir?

C: *Birincisi:* Fıtrat ile vicdan, ihtiyarî emirleri, ıztırarî emirlerden tefrik eden gizli birşeyin vücuduna şehadet ediyorlar. Tayin ve tabirine olan acz, vücuduna halel getirmez.

İkincisi: Abdin bir fiile olan meyelânı, Eş'arîlerin mezhebi gibi mevcut bir emir ise de, o meyelânı bir fiilden diğer bir fiille çevirmekle yapılan tasarruf, itibarî bir emir olup abdin elindedir.

Eğer Mâturidîlerin mezhebi gibi o meyelânın bizzat bir emr-i itibarî olduğuna hükmedilirse, o emr-i itibarînin sübut ve tayini, kendisinin bir illet-i tâmme olduğunu istilzam etmez ki, irade-i külliyeye ihtiyaç kalmasın. Çünkü çok defalar meyelânın vukuunda fiil vaki olmaz.

Hülâsa: Âdetullahın cereyanı üzerine hâsıl-ı bilmasdarın vücudu, masdara mütevakkıftır. Masdarın esası ise meyelândır. Meyelân veya meyelândaki tasarruf mevcudattan değildir ki, bir müessire ihtiyacı olsun. Mâdum da değildir ki, hâsıl-ı bilmasdar gibi mevcut olan birşeyin vücuduna şart kılınmasına veya sevap ve ikaba sebep olmasına cevaz olmasın.

S: İlm-i ezelînin veya irade-i ezeliyenin bir fiille taallûkları ihtiyara mahal bırakmıyor.

C: *Birincisi:* Abdin ihtiyarından neş'et eden bir fiile ilm-i ezelînin taallûku, o ihtiyara münafi ve mâni değildir. Çünkü müessir, ilim

değildir, kudrettir. İlim, malûma tâbidir.

İkincisi: İlm-i ezelî, muhit olduğu için, müsebbebatla esbabı birlikte abluka eder, içine alır. Yoksa ilm-i ezelî, zannedildiği gibi uzun bir silsilenin başı değildir ki, esbabdan tegafül ile, yalnız müsebbebat o mebdee isnad edilsin.

Üçüncüsü: Malûm nasıl bir keyfiyet üzerine olursa, ilim öylece taallûk eder. Öyleyse, malûmun mekayisi ve esbabı, kadere isnad edilemez.

Dördüncüsü: Zannedildiği gibi, irade-i külliyenin bir defa müsebbebe, bir defa da sebebe ayrı ayrı taallûku yoktur. Ancak, müsebbeple sebebe bir taallûku vardır.

Bu mezheplerin nokta-i nazarlarını bir misal ile izah edelim:

Bir adam, bir âletle bir şahsı öldürse, sebebin mâdum olduğunu farz edersek, müsebbebin keyfiyeti nasıl olur?

Ehl-i Cebrin nokta-i nazarları: “Ölecekti.” Çünkü, onlarca taallûk ikidir. Ve sebeple müsebbeb arasında inkıta câizdir.

Ehl-i İ’tizalce: “Ölmeyecekti.” Çünkü onlarca muradın iradeden tahallüfü câizdir.

Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaatçe, bu misalde sükût ve tevakkuf lâzımdır. Çünkü, irade-i külliyenin sebeple müsebbebe bir taallûku vardır. Bu itibarla, sebebin ademi farz edilirse, müsebbebin de farz-ı ademi lâzım gelir. Çünkü taallûk birdir. Cebir ve İ’tizal, ifrat ve tefrittir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime

İkinci Bir Mukaddeme

Ehl-i tabiat, esbaba hakikî bir tesir veriyor.

Mecusîler, biri şerre, diğeri hayra olmak üzere iki hâlıka itikad ediyorlar.

Ehl-i İ'tizal de, *"Ef'âl-i ihtiyariyenin hâlıkı abddir"* diyor. Bu üç mezhebin esası, bâtıl bir vehm-i mahz, bir hatâ ve huduttan tecavüzdür. Bu vehmi izale için, birkaç meseleyi dinlemek lâzımdır.

Birincisi: İnsanın dinlemesi, konuşması, düşünmesi cüz'î olduğu için, teâkub suretiyle eşyaya taallûk ettiği gibi, himmeti de cüz'îdir; nöbetle eşya ile meşgul olabilir.

İkincisi: İnsanın kıymetini tayin eden, mahiyetidir. Mahiyetin değeri ise, himmeti nisbetindedir. Himmeti ise, hedef ittihaz ettiği maksadın derece-i ehemmiyetine bakar.

Üçüncüsü: İnsan hangi birşeye teveccüh ederse, onunla bağlanır ve onda fâni olur. Bu sırra binaendir ki, insanlar, hasis ve cüz'î şeyleri büyük adamlara isnad etmezler, ancak esbaba ve vesâile atfederler. Sanki, hasis insanlarla iştigal onların vakarına münasip olmadığı gibi, cüz'î şeyler de onların azîm himmetlerini işgal etmeye lâyık değildir!

Dördüncüsü: İnsan, birşeyin ahvalini muhakeme ettiği zaman, o şeyin rabıtalarını, esbabını, esaslarını evvelâ kendi nefsinde, sonra ebnâ-yı cinsinde, sonra etraftaki mümkinatta taharrî eder. Hattâ hiçbir suretle mümkinata müşabeheti olmayan Cenâb-ı Hakkı düşünecek olursa, kuvve-i vâhimesi ile bir insanın mekayisini, esasatını, ahvalini mikyas yaparak Cenâb-ı Hakkı düşünmeye başlar.

Halbuki, Cenâb-ı Hakka bu gibi mikyaslarla bakılamaz. Zira, sıfâtı inhisar altında değildir.

Beşincisi: Cenâb-ı Hakkın kudret, ilim, iradesi, şemsin ziyası gibi bütün mevcudata âmm ve şâmil olup, hiçbir şeyle muvazene edilemez; Arş-ı Âzama taallûk ettikleri gibi, zerrelere de taallûk ederler. Cenâb-ı Hak, şems ve kameri halk ettiği gibi, sineğin gözünü de O halk etmiştir. Cenâb-ı Hak, kâinatta vaz' ettiği yüksek nizam gibi, hurdebînî hayvanların bağırsaklarında da pek ince ve latîf bir nizam vaz' etmiştir. Semadaki ecramı birbiriyle rapteden cazibe-i umumî kanunu gibi, cevahir-i ferdi de, yani zerratı da o kanunun bir misliyle nazmetmiştir. Sanki bu zerrat âlemi, o semavî âleme küçük bir misaldir. Hülâsa, aczin müdahalesi ile kudret mertebeleri ayrılır. Aczi mümteni olan kudretçe, büyük-küçük birdir.

Altıncısı: Kudret-i ezeliye, en evvel eşyanın melekût, yani içyüzüne taallûk eder. Bu yüz ise, alelumum güzel ve şeffaftır. Evet, şems ve kamerin yüzleri parlak olduğu gibi, gecenin ve bulutların da içyüzleri ziyadardır.

Yedincisi: Beşerin zihni ve fikri, Cenâb-ı Hakkın azametine bir mikyas, kemâlâtına bir mizan, evsafının muhakemesine bir vasıta bulmak vüs'atinde değildir; ancak cemi' masnuatından ve mecmu-u âsârından ve bütün ef'âlinden tahassul ve tecellî eden bir vecihle bakılabilir. Evet, zerre mir'at olur, fakat mikyas olamaz.

Bu meselelerden tebarüz ettiği vecihle, Cenâb-ı Hakkın mümkinata kıyas edilmesi ve mümkinatın Onun şuunatına mikyas yapılması, en büyük cehalet ve hamakattir. Çünkü aralarındaki fark, yerden göğe kadardır.

Evet, vâcibi mümkine kıyas etmekten, pek garip ve gülünç şeyler çıkar. Meselâ, ehl-i tabiat, o aldatıcı kıyas ile, tesir-i hakikîyi, esbaba; Ehl-i İ'tizal, halk-ı ef'ali, abde; Mecusîler, şerri, ikinci bir hâlıka isnad etmeye mecbur olmuşlardır. Güya zuumlarınca Cenâb-ı Hak, azamet-i kibriya ve tenezzühü dolayısıyla, bu gibi hasis ve çirkin şeylere tenezzül etmez! Demek, akılları vehimlerine esir olanlar, bu gibi gülünç şeyleri doğururlar.

İhtar: Mü'minlerden de, vesvese cihetiyle bu vehme maruz kalanlar vardır; dikkat etmek lâzımdır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Cumle-1

Cümle 1: Allah mühür vurmuştur

Bu âyetin kelimeleri arasında nazmı icap eden münasebetlere gelelim:

[1] خَتَمَ ’nin [2] لاَيُؤْمِنُونَ ile irtibatı ve onun arkasında zikredilmesi, cezanın cürme terettübü kabilindendir. Yani onlar vaktâ ki cüz-i ihtiyarîlerini ifsad etmekle imana gelmediler; kalblerinin hatmiyle tecziye edildiler.

[1] خَتَمَ tabiri, onların dalâletlerini tasvir eden temsîlî bir üslûba işarettir. Şöyle ki:

Kalb gözü, sanki cevahire bir hazine olmak üzere Cenâb-ı Hak tarafından yapılan bir binadır. Vaktâ ki sû-i ihtiyarlarıyla ifsada uğradı ve cevherlere yapılan yerler, yılanlar ve akreplerle doldu; kapısı hatmedildi ki, o sârî hastalıktan başkaları mutazarrır olmasın.

اَللهُ Zamir-i mütekellimin yerine ism-i zâhirin gelmesi, tekellümden gaybete iltifattır. Ve bu iltifatta latîf bir nükte vardır. Şöyle ki: [2] لاَيُؤْمِنُونَ ’den sonra [3] بِاللهِ mukadder ve menvî (maksut) olduğuna nazaran, sanki nur-u marifet onların kalblerinin kapılarına geldiği zaman kalblerini açıp kabul etmediklerinden, Allah da gadaba gelerek kalblerini hatmetti.

1.)Mühürledi.
2.)İman etmezler.
3.)Allah'a.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Cumle-2

Cümle 2: Kalpleri üzerine

خَتَمَ [1]

[2] عَلٰى fiil-i müteaddî olduğu halde عَلٰى ile zikredilmesi, hatmedilen kalbin dünyaya bakan kapısı değil, ancak âhirete nâzır olan kapısı seddedilmiş olduğuna işarettir.

Ve keza hatmin alâmet-i mânâsını ifade eden vesm'i (damga) tazammun ettiğine işarettir. Sanki o hatim, o mühür, kalblerinin üstünde sâbit bir damgadır ve silinmez bir alâmettir ki, dâima melâikeye görünür.

S: Bu âyette kalbin sem' ve basara takdimindeki hikmet nedir?

C: Kalb, imanın mahalli olduğu gibi, en evvel Sânii arayan ve isteyen ve Sâniin vücudunu delâiliyle ilân eden, kalb ile vicdandır. Zira kalb, hayat malzemesini düşünürken, en büyük bir acze maruz kaldığını hisseder etmez, derhal bir nokta-i istinadı; kezalik, emellerinin tenmiyesi (nemalandırmak) için bir çare ararken, derhal bir nokta-i istimdadı aramaya başlar. Bu noktalar ise, iman ile elde edilebilir. Demek, kalbin sem' ve basara hakk-ı takaddümü vardır.

İhtar: Kalbden maksat, sanevberî (çam kozalağı) gibi bir et parçası değildir. Ancak, bir latîfe-i Rabbaniyedir ki, mazhar-ı hissiyatı vicdan, mâkes-i efkârı dimağdır. Binaenaleyh, o latîfe-i Rabbaniyeyi tazammun eden o et parçasına kalb tabirinden şöyle bir letafet çıkıyor ki, o latîfe-i Rabbaniyenin insanın maneviyatına yaptığı hizmet, cism-i sanevberînin cesede yaptığı hizmet gibidir.

Evet, nasıl ki bütün aktar-ı bedene mâü'l-hayatı neşreden o cism-i sanevberî, bir makine-i hayattır ve maddî hayat onun işlemesiyle kaimdir; sekteye uğradığı zaman cesed de sukuta uğrar.

Kezalik, o latîfe-i Rabbaniye a'mâl ve ahvâl ve mâneviyatın hey'et-i mecmuasını hakikî bir nur-u hayat ile canlandırır, ışıklandırır; nur-u imanın sönmesiyle, mahiyeti, meyyit-i gayr-ı müteharrik gibi bir heykelden ibaret kalır.

1.)Mühür vurdu, mühürledi.
2.)üzerine

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Cumle-3

Cümle 3: Ve kulaklarına

وَعَلٰى سَمْعِهِمْ [1] ’de عَلٰى [2] ’nın tekrarı, kalb ile sem’a vurulan hatemlerin herbirisi müstakil bir nevi delâile ait olduğuna işarettir.

Evet, kalbin hatmi, delâil-i kalbiye ve vicdaniyeye aittir. Sem’in hatmi, delâil-i nakliye ve hariciyeye aittir. Ve keza, her iki hatmin bir cinsten olmadığına bir remizdir.

S: Kalb ile basar’ın cem’ sîgasıyla, sem’in müfred suretinde zikirlerinde ne gibi bir hikmet vardır?

C: Kalb ile basarın taallûk ettikleri şeyler mütehalif, yolları mütebayin, delilleri mütefavit, talim ve telkin edicileri mütenevvidir. Sem’ ise, kalb ve basarın hilâfına, masdardır. İşittiren ferttir. Cemaatin işittikleri, ferttir. İşiten fert, ferd olur. Bunun için müfred olarak iki cem’in arasına düşmüştür.

S: Kalbden sonra tercihen sem’in zikredilmesi neye binaendir?

C: Melekât ve malûmat-ı kalbiye, alelekser kulak penceresinden kalbe girerler. Bu itibarla, sem’, kalbe yakındır. Ve aynı zamanda, cihât-ı sitteden malûmat aldığı cihetle kalbe benziyor. Zira göz, yalnız ön ciheti görür. Bunlar ise her tarafı görürler.

1.)Kulakları üzerine de…
2.)üzerine

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Cumle-4

Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..

[1] وَعَلٰى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ’de, üslûbun tağyiriyle, cümle-i fiiliyeye tercihan cümle-i ismiyenin ihtiyar edilmesi, basar ile görünen delillerin sabit olduklarına, kalb veya sem’ ile alınan deliller ise müteceddit ve gayr-ı sabit olduklarına işarettir.

S: [2] خَتَمَ ile [3] غِشَاوَةٌ arasında ne fark vardır ki, [4] خَتَمَ اللهُ isnad edilmiştir. غِشَاوَةٌ isnadsız bırakılmıştır?

C: خَتَمَ Allah tarafından onların kesblerine bir cezadır. غِشَاوَةٌ ise, Allah tarafından olmayıp, onların meksubudur. Ve keza, mebde itibarıyla rüyette bir ıztırar vardır; sema’da, tahatturda ihtiyar vardır. Evet, gözün açılmasıyla eşyayı görmemek mümkün değildir. Fakat mesmuatı dinlemekte veya hâtıratı tahattur etmekte bu ıztırar yoktur. غِشَاوَةٌ tâbiri, gözün yalnız ön cihete hâkim ve nâzır olduğuna işarettir ki, eğer bir perde ile o cihetten alâkası kesilse, bütün bütün kör kalır.

Tenkiri ifade eden غِشَاوَةٌ ’deki tenvin, onların gözleri üstündeki perde, malûm olmayan bir perde olup, ondan sakınmak onlar için mümkün olmadığına işarettir.

Câr ve mecrûrun غِشَاوَةٌ üzerine takdim edilmesi, en evvel nazar-ı dikkati onların gözlerine çevirtmekle, kalblerindeki sırları göstermek içindir. Zira göz, kalbin âyinesidir.

1.)Gözlerinde de bir çeşit perde vardır. (Bakara Sûresi, 2:7)
2.)Mühürledi.
3.)Perde.
4.)Allah mühürledi.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Cumle-5

Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır

وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿1﴾

Bu cümlenin mâkabliyle cihet-i münasebeti şudur ki: Evvelki cümledeki kelimat ile, şecere-i küfriyenin dünyaya ait acı semerelerine işaret edilmiştir. Bu cümle ile, o mel'un şecerenin âhirette vereceği semeresi zakkum-u Cehennemden ibaret olduğuna işaret yapılmıştır.

S: Üslûbun mecrâ-yı tabiîsi ﴿2﴾ وَعَلَيْهِمْ عِقَابٌ شَدِيدٌ cümlesi iken, üslûbun muktezası olan şu cümlenin terkiyle ﴿1﴾ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ cümlesi ihtiyar edilmiştir. Halbuki bu cümledeki kelimeler, nimet ve lezzetler hakkında kullanılan kelimelerdir.

C: Şu güzel kelimeleri hâvi olan şu cümlenin onlara karşı zikredilmesi, bir tehekkümdür (istihza), bir tevbihtir, yüzlerine gülmektir. Yani, onların menfaatleri, lezzetleri ve büyük nimetleri ancak ikabdır.

Menfaat ve faideyi ifade eden ﴿3﴾ وَلَهُمْ deki ل lisan-ı hal ile, "Amelinizin faideli olan ücretini alınız!" diye yüzlerine gülüyor.

“Tatlı” mânâsını tazammun eden [4] عَذَابٌ lâfzı, onların küfür ve musibetleriyle istilzaz ettiklerini tezkir ile, sanki lisan-ı hal ile, “Tatlı amelinizin acısını çekin!” diye tevbih ediyor.

Alelekser büyük nimetlere sıfat olan [5] عَظِيمٌ kelimesi, Cennette nimet-i azîme sahiplerinin hallerini o kâfirlere tezkir ettirmekle, kaybettikleri o nimet-i azîmeye bedel, elîm elemlere düştüklerini ihtar ediyor.

Sonra عَظِيمٌ kelimesi, tâzimi ifade eden عَذَابٌ ’deki tenvine tekittir.

1.)Onlar için büyük bir azap vardır. (Bakara Sûresi, 2:7)
2.)Ahirette ise onları şiddetli bir ikâb kuşatacaktır.
3.)Onlar için.
4.)Bir azap.
5.)Çok büyük.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Sual

Sual-29

S: Bir kâfirin mâsiyet-i küfriyesi, mahduttur, kısa bir zamanı işgal ediyor. Ebedî ve gayr-ı mütenahi bir ceza ile tecziyesi adalet-i İlâhiyeye uygun olmadığı gibi, hikmet-i ezeliyeye de muvâfık değildir; merhamet-i İlâhiye müsaade etmez.

C: O kâfirin cezası gayr-ı mütenahi olduğu teslim edildiği takdirde, kısa bir zamanda irtikâp edilen o mâsiyet-i küfriyenin, gayr-ı mütenahi bir cinayet olduğu altı cihetle sabittir:

Birincisi: Küfür üzerine ölen bir kâfir, ebedî bir ömürle yaşayacak olursa, o gayr-ı mütenahi ömrünü behemehal küfürle geçireceği şüphesizdir. Çünkü kâfirin cevher-i ruhu bozulmuştur. Bu itibarla, o bozulmuş olan kalbin gayr-ı mütenahi bir cinayete istidadı vardır. Binaenaleyh, ebedî cezası, adalete muhalif değildir.

İkincisi: O kâfirin mâsiyeti mütenahi bir zamanda ise de, gayr-ı mütenahi olan umum kâinatın, vahdaniyete olan şehadetlerine gayr-ı mütenahi bir cinayettir.

Üçüncüsü: Küfür, gayr-ı mütenahi nimetlere küfran olduğundan, gayr-ı mütenahi bir cinayettir.

Dördüncüsü: Küfür, gayr-ı mütenahi olan zat ve sıfât-ı İlâhiyeye cinayettir.

Beşincisi: İnsanın vicdanı, zâhiren mütenahi ise de, bâtınen ebede bakıyor ve ebedi istiyor. Bu itibarla, gayr-ı mütenahi hükmünde olan o vicdan, küfürle mülevves olarak mahvolur, gider.

Altıncısı: Zıt, zıddına muânid ise de, çok hususlarda mümasil olur. Binaenaleyh iman, lezaiz-i ebediyeyi ismar ettiği gibi, küfür de âlâm-ı elîmeyi ve ebediyeyi âhirette intaç etmesi, şe'nindendir.

Bu altı cihetten çıkan netice ve gayr-ı mütenahi olan bir ceza, gayr-ı mütenahi bir cinayete karşı ayn-ı adalettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Sual

Sual-30

S: Kâfirin o cezasının adalete uygun olduğunu teslim ettik. Fakat azapları intaç eden şerlerden hikmet-i ezelîyenin ganî olduğuna ne diyorsun?

C: Kavaid-i esasiyedendir ki, *“Ara sıra vukua gelen şerr-i kalil için hayr-ı kesir terk edilmez; terkedildiği takdirde şerr-i kesir olur.”* Binaenaleyh, hakaik-i nisbiyenin sübutunu izhar etmek, hikmet-i ezeliyenin iktizasındandır. Bu gibi hakaikin tezahürü, ancak şerrin vücuduyla olur. Şerden, haddi tecavüz etmemek için, terhib ve tahvif lâzımdır. Terhibin vicdan üzerine tesiri, terhibi tasdik etmekle olur. Terhibin tasdiki ise, haricî bir azabın vücuduna mütevakkıftır. Zira vicdan, akıl ve vehim gibi haricî ve ebedî hakikat hükmüne geçmiş bir azaptan yapılan terhible müteessir olur. Öyleyse, dünyada olduğu gibi, âhirette de ateşin vücudundan yapılan terhib, tahvif, ayn-ı hikmettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-7 : Sual

Sual-31

S: Pekâlâ, o ebedî ceza hikmete muvafıktır; kabul ettik. Amma merhamet ve şefkat-i İlâhiyeye ne diyorsun?

C: Azizim! O kâfir hakkında iki ihtimal var. O kâfir, ya ademe gidecektir veya daimî bir azap içinde mevcut kalacaktır. Vücudun—velev Cehennemde olsun—ademden daha hayırlı olduğu vicdanî bir hükümdür. Zira adem, şerr-i mahz olduğu gibi, bütün musibet ve mâsiyetlerin de merciidir. Vücut ise, velev Cehennem de olsa, hayr-ı mahzdır. Maahaza, kâfirin meskeni Cehennemdir ve ebedî olarak orada kalacaktır.

Fakat kâfir, kendi ameliyle bu duruma kesb-i istihkak etmişse de, amelinin cezasını çektikten sonra, ateşle bir nevi ülfet peyda eder ve evvelki şiddetlerden azade olur. O kâfirlerin dünyada yaptıkları a'mâl-i hayriyelerine mükâfaten, şu merhamet-i İlâhiyeye mazhar olduklarına dair işârât-ı hadîsiye vardır.

Maahaza, cinayetin lekesini izale veya hacaletini tahfif, veyahut icrâ-yı adalete iştiyak için cezayı hüsn-ü rıza ile kabul etmek, ruhun fıtrî olan şe'nidir.

Evet, dünyada, çok namus sahipleri, cinayetlerinin hicabından kurtulmak için, kendilerine cezanın tatbikini istemişlerdir; ve isteyenler de vardır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 8 : Münafıklar Bahsi

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللهِ [1]
وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır
- Cümle 2: İman ettik derler
- Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe
- Cümle 4: Onlar mümin değildirler

1.)İnsanlardan bir kısmı da, mü'min olmadıkları halde, 'Allah'a ve âhiret gününe inandık' derler; fakat onlar inanmamışlardır. (Bakara Sûresi, 2:8)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8 : Makabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin makabliyle veçh-i nazmı:

Nasıl ki, bir hükümde iki müfredin iştiraki veya bir maksatta iki cümlenin ittihadı atfı icap ettirir. Kezâlik, bir hedefi, bir garazı takip eden iki kıssanın da atıfları belâgatin iktizasındandır. Binaenaleyh, on iki âyetin hülâsasını tazammun eden münafıkların kıssası, kâfirler hakkında geçen iki âyetin meâline atfedilmiştir.

Evet vakta ki, en evvel Kur'ân'ın senâsıyla başlandı. Sonra mü'minlerin medhine intikal etti. Sonra kâfirlerin zemmine incirar etti. Sonra, insanların kısımlarını ikmal etmek için, münafıkların kıssası zikredildi.

S: Kâfirlerin zemmi hakkında yalnız iki âyetle iktifa edilmiştir. On iki âyetin hülâsasıyla münafıklar hakkında yapılan itnab neye binaendir?

C: Münafıklar hakkında itnabı, yani tatvili icap ettiren birkaç nükte vardır:

Birincisi: Düşman meçhul olduğu zaman daha zararlı olur. Kandırıcı olursa daha habis olur. Aldatıcı olursa, fesadı daha şedit olur. Dahilî olursa, zararı daha azîm olur. Çünkü; dahili düşman kuvveti dağıtır, cesareti azaltır. Haricî düşman ise, bilâkis, asabiyeti şiddetlendirir, salâbeti arttırır. Nifakın cinayeti, İslâm üzerine pek büyüktür. Âlem-i İslâmı zelzeleye maruz bırakan nifaktır. Bunun içindir ki, Kur'ân-ı Azîmüşşan, ehl-i nifaka fazlaca teşniat ve takbihatta bulunmuştur.

İkincisi: Münafık olan, mü'minlerle ihtilât ede ede, yavaş yavaş ünsiyet kesb eder, imanla ülfet peyda eder. Gerek Kur'ân'dan, gerek

mü’minlerden nifakın kötülüğü hakkındaki sözleri işite işite pis hâletten nefret eder. En nihayet, lisanından kelime-i tevhidin kalbine damlamasına zemin hazırlamak için itnab yapılmıştır.

Üçüncüsü: İstihza, hud’a, ikiyüzlülük, hile, kizb, riya gibi kötü ahlâklar münafıkta var. Kâfirde o derecede yoktur. Bu cihetten münafıklar hakkında itnab yapılmıştır.

Dördüncüsü: Alelekser münafıklar, ehl-i kitaptan oldukları için, şeytanî bir zekâ sahipleri olup, daha hilekâr, daha desiseci olurlar. İşte bu durumdaki münafıklar hakkında itnab, yani tatvîl-i kelâm, aynı belâgattır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8 : Cumle-1

Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır

Bu âyetin kelimeleri arasındaki münasebetlere gelelim:

1 مِنَ النَّاسِ car ve mecrûru, مَنْ kelimesine haber olduğu takdirde, şöyle bir sual varid olur ki: Münafıkların nâstan oldukları bedihîdir. Bu hüküm, mâlûmu ilâm etmekten ibaret kalır.

Elcevap: Malûmdur ki, bir hüküm bedihî olduğu zaman, o hükmün lâzımı kastedilir. Burada kastedilen, o hükmün lâzımı olan taaccüptür. Sanki Kur'ân-ı Azîmüşşan, zımnen "Münafıkların nâstan oldukları acip birşeydir" diyerek, halkı taaccüp etmeye dâvet etmiştir. Zira insan mükerremdir. Mükerrem olan insan, nifaka tenezzül etmez.

S: Madem ki مِنَ النَّاسِ haberdir, niçin مَنْ üzerine takaddüm etmiştir?

C: Madem ki o hükümden taaccüp kastedilmiştir; taaccüb-ü inşaînin şe'ni, kelâmın evvelinde bulunmaktır.

Sonra nâs tabirinden birkaç letâif çıkıyor.

Birincisi: Kur'ân'ın, münafıkların şahıslarını tayin etmeyerek umumî bir sıfatla onlara işaret etmesi, Resul-ü Ekremin (a.s.m.) siyasetine daha münasiptir. Zira münafıkların şahıslarının tayiniyle kabahatleri yüzlerine vurulsaydı, mü'minler nefsin desisesiyle vesveseye düşerlerdi. Halbuki vesvese havfe, havf riyaya, riya nifaka müncer olur.

Ve keza, eğer Kur'ân onları tayinle takbih etseydi, "Resul-ü Ekrem (a.s.m.) müterednittir, etbâına emniyeti yoktur" denilecekti.

Ve keza, bazan kötülük ifşa edilmezse tedricen zail olması ihtimali vardır. Fakat teşhir edildiği takdirde, kötülüğü yapan kimsenin hiddetini tahrik eder, fenalığı daha fazla yapmasına bâis olur.

Ve keza, nâs gibi umûmî bir sıfatın nifaka münafi olması, hususî sıfatların daha ziyade münafi olmasına delâlet eder. Zira, insan mükerremdir. Bu gibi rezaleti işlemek insaniyetin şânından değildir.

Ve keza, nâs tabiri, nifakın bir taife veya bir tabakaya mahsus olmayıp, hangi taife olursa olsun, insan nev'inde bulunmasıdır.

Ve keza, nâs tabiri, nifak bütün insanların haysiyet ve şereflerini ihlâl eden bir rezalet olduğundan, enzâr-ı âmmeyi nifakın aleyhine çevirtmekle izale ve adem-i intişarına çalışmaları lüzumuna işarettir.

1.)İnsanlardan…

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8 : Cumle-2

Cümle 2: İman ettik derler

S: (1) يَقُولُ ile (2) اٰمَنَّا nın mercileri bir iken, birisinin müfred, diğerinin cem' sîgasıyla zikirlerinde ne hikmet vardır?

C: Zarif bir letâfete işarettir ki, imanın mevsufu cem' ise de telaffuz eden müfreddir.

(3) يَقُولُ اٰمَنَّا cümlesi, onların iman dâvâlarını hikâyedir. Bu cümlede dâvâlarının reddine iki cihetle işaret edildiği gibi, dâvâlarının takviyesine de iki vecihle ima edilmiştir. Şöyle ki:

يَقُولُ kelimesi, madde cihetiyle onların iman dâvâsının ayn-ı itikad olmayıp ancak kuru bir sözden ibaret olduğuna işarettir. Kezâlik, muzari sîgasıyla zikrinde, onları aleddevam yaptıkları müdafaaya sevk eden, vicdanî bir sebep değildir, ancak halka karşı bir riyakârlık olduğuna işarettir.

Dâvâlarının takviyesine yapılan işaretler ise, اٰمَنَّا fiil-i mazînin hey'etinden "Biz ehl-i kitap cemaatleri, eskiden beri mü'miniz. Şimdi imandan geri kalmamıza imkân yoktur" gibi takviye edici bir delil tereşşuh ettiği gibi, cem'e râci olan نَا zamirinden de "Bizler bir fert gibi değiliz, ancak muhteşem bir cemaatiz. Yalana tenezzül etmeyiz" gibi ikinci bir takviye daha çıkıyor.

1.)Diyor ki.
2.)İman ettik.
3.)İman ettik derler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8 : Cumle-3

Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe

بِاللهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ [1]

Kur'ân-ı Kerim, hikâye ettiği şeyleri ya aynıyla alır veya meâlinin ahzıyla veyahut ibaresinin telhisiyle bir tasarruf yapar. Birinci ihtimale göre, onların erkân-ı imaniyeden yalnız bu iki rüknü izhar etmeleri, rükünlerin en mühimlerini izhar etmekle sadakatlerini göstermeye işarettir. Ve aynı zamanda, onlardan en ziyade kabule şayan, zûumlarınca bu iki rükündür. İkinci ihtimale nazaran, Cenâb-ı Hakkın, imanın rükünleri içinde kutup sayılan bu iki rüknü tahsis etmesi, onların kuvvetle iddia ettikleri iman, dine iman olmadığına işarettir. Çünkü bu iki rüknün de muktezasına amel ve itikad etmemişlerdir.

ب 'nin tekrarı, her iki rükne olan imanın bir cihetten olmadığına işarettir. Çünkü, Allah'a iman, Allah'ın vücud ve vahdetine imandır. Yevm-i âhirete iman ise, o günün hak olduğuna ve muhakkak geleceğine imandır.

1.)Allah'a ve âhiret gününe.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-8 : Cumle-4

Cümle 4: Onlar mümin değildirler

وَمآهُمْ بِمُؤْمِنِينَ [1]

S: [2] اٰمَنَّا 'ya müşabih olan [3] وَمَا اٰمَنُوا 'ya tercihen وَمآهُمْ بِمُؤْمِنِينَ olarak cümle-i ismiye ile denilmesinde ne hikmet var?

C: Birincisi: Her iki اٰمَنَّا arasında görülen zâhirî tenakuzdan içtinap etmek içindir.

İkincisi: اٰمَنَّا ihbar değildir, inşadır. İnşa, nefiy ile tekzip edilemediğinden وَمَا اٰمَنُوا denilmemiştir.

Üçüncüsü: اٰمَنَّا cümlesinden zımnen istifade edilen [4] نَحْنُ مُؤْمِنُونَ cümlesine nefiy ve tekzibi ircâ için وَمآهُمْ بِمُؤْمِنِينَ denilmiştir.

Dördüncüsü: Onların adem-i imanlarının devamına delâlet etmek için cümle-i ismiye ihtiyar edilmiştir.

S: Nefyi ifade eden مَا cümlenin evvelinde bulunduğu halde, cümleden istifade edilen devamı nefyetmeye delâlet etmediğinden hikmet nedir?

C: Nefiy, kesif bir harfin medlûlüdür. Devam ise, cümle-i ismiyenin heyet-i hafifesinden istifade edilen bir mânâdır. Binaenaleyh, kesif kesife, yani nefiy, imâna daha karibdir.

S: وَماَهُمْ بِمُؤْمِنِينَ ’deki haber üzerine harf-i cer olan ب ’nin duhulü neye işarettir?

C: Onların zahiren imanları varsa da, hakikatte imana ehil ve lâyık insanlar olup, mü’minîn sınıfından addedilmediklerine delâlet için مَا ’nın haberi üzerine ب dahil olmuştur.

1.)Onlar mü'min değiller, inanmadılar. (Bakara Sûresi, 2:8)
2.)İman ettik.
3.)İman etmediler.
4.)Biz mü’minleriz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 9-10 : Münafıkların aldatması

يُخَادِعُونَ اللهَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَمَا [1]
يَخْدَعُونَ اِلاَّ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ
فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar
- Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar
- Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler
- Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır
- Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir
- Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır
- Cümle 7: Yalancı oldukları için
- Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

1.)Allah'ı ve mü'minleri güya aldatmaktadırlar. Halbuki onlar yalnız kendilerini aldatırlar da farkında bile olmazlar. Onların kalblerinde nifak hastalığı vardır. Kötülük işleyerek hastalıklarını tedavi etmeye çalıştıkları için Allah da onların o hastalıklarını arttırmıştır. Âyetlerimizi yalanlayıp durmaları yüzünden onlara pek acı bir azap vardır. (Bakara Sûresi, 2:9-10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Makabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyet, bütün cümleleriyle nifaka hücum ederek, münafıkları tevbih, takbih, tehdit, tâyib etmekle, evvelce [1] اٰمَنَّا dedikleri kavli, ne maksada ve ne illete binaen söylediklerini ve nifakın en birinci cinayeti olan hud'a ve hilelerini beyan etmektedir.

Evvelen; nifakın birinci cinayeti olan hud'aya ait [2] يُخَادِعُونَ 'den [3] يَكْذِبُونَ 'ye kadar yedi cümleye terettüp eden müteselsil neticeleri nazara almak lâzımdır

Birincisi: Allah'ı kandırmak gibi muhal bir şeyin talebinde bulundukları için tahmik edilmişlerdir.

İkincisi: Menfaat niyetiyle kendilerine zarar dokundurdukları için tesfih edilmiştir.

Üçüncüsü: Menfaati mazarattan tefrik edemedikleri için techil edilmişlerdir.

Dördüncüsü: Tıynetleri pis, sıhhatlerinin madeni hasta, hayat menbaları ölmüş, vesaire gibi rezaletleriyle terzil edilmişlerdir.

Beşincisi: Şifanın talebiyle marazlarını ziyade ettikleri için tezlil edilmişlerdir.

Altıncısı: Elemden maada birşeyi intaç etmeyen kavî bir azapla tehdit edilmişlerdir.

Yedincisi: İnsanlarca alâmetlerin en çirkini olan kizb ile teşhir edilmişlerdir.

1.)İman ettik.

2.)Aldatırlar.
3.)Yalan söylerler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Sonra bu yedi cümlenin arasındaki intizam ve irtibatın, şöyle bir tasvirle dinlenmesi lâzımdır:

Bir şahıs bir şahsı, nasîhatle fena bir şeyden men etmek üzere şöyle tevcih-i kelâmda bulunur:

“Ey kişi! Aklın varsa şu yapmak istediğin şey muhaldir, hem nefsine zarardır. Hem iyiyi kötüyü tefrik edecek bir hissin yok mudur? Anlaşılan, hakikatı hurafe, tatlıyı acı gösteren seciyende bir hastalık vardır. Şüphesiz o hastalıktan kurtulup şifayab olmak istiyorsun. Fakat senin bu halin, o hastalığı izale değil, tezyid ediyor. Eğer bu halinle bir lezzet, bir zevk istersen, en şedit bir elemi intaç eden bir azap eline geçer. En nihayet sarhoşluktan ayrılıp, kötü halinden vazgeçmediğin takdirde, fesadın başkalara geçmemek üzere hortumun üzerine, bir damganın vurulmasıyla seni teşhir ve ilân etmek lâzımdır.”

Kezalik, Cenâb-ı Hak, münafıkları nifaktan zecr ve men için kötü hallerini şöylece nakletmekle yüzlerine vuruyor:

يُخَادِعُونَ اللهَ Yani, hile ile Allah’ı kandırmak istiyorlar. Zira Resul-ü Ekrem (a.s.m.) Allah’ın elçisidir. Ona yapılan hile Allah’a racidir. Allah’a yapılan hile ise muhaldir. Muhali talep etmek hamakattir. Böyle hayvancasına hamakat, taaccübü muciptir.

وَمَا يَخْدَعُونَ اِلاَّ اَنْفُسَهُمْ Yani, onlar ancak nefislerine hile yapıyorlar; zira fiillerinde nef’ değil, zarar vardır. Bu zarar da nefislerine racidir. Nefislerine zarar veren, ancak süfeha kısmıdır.

وَمَا يَشْعُرُونَ Yani, nef’ ve zararı tefrik edecek bir hisse malik değillerdir. Bu ise cehaletin en edna ve en aşağı bir derekesine düştüklerine işarettir.

فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ Yani, nifak ve hasetten kalblerinde, ruhlarında öyle bir maraz vardır ki, o maraz, hakkı bâtıl, hakikati hurafe telâkki etmeye sebeptir. Zaten fasit bir kalbden, bozuk bir ruhdan böyle rezaletlerin çıkması bedihîdir.

فَزاَدَهُمُ اللهُ مَرَضًا Yani, eğer onlar yaptıkları fenalıkla gayz ve hasetlerini izale için bir deva, bir ilâç talebinde iseler, o zannettikleri ilâç, kalblerini, ruhlarını bozan bir zehirdir. Zehirle kendi tedavisine çalışan, elbette zelildir. Evet, kırık ve yaralı bir el ile intikamını almak isteyen, yarasının artmasına hizmet eden bir miskindir.

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ Yani, eğer onlar bir zevk, bir lezzet talebinde iseler, şu nifaklarında pek çok maâsî olduğu gibi, muvakkat bir lezzet bile yoktur. O nifak, ancak dünyada şedit bir elemi, âhirette de en şedit bir azabı intaç edecek bir dalâlettir.

بِمَاكَانُوا يَكْذِبُونَ Yani, yaptıkları kizbden pişman olup, nedamet etmedikleri takdirde, beynennas yalancılıkla teşhir ve bir alâmetle tevsimleri lâzımdır ki, başkalar onlara itimad edip marazlarına maruz kalmasınlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-1

Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar

Mezkûr cümlelerin eczaları arasında bulunan irtibat ve intizamın beyanına gelelim:

Münafıkların yaptıkları hileden takip edilen gayenin muhal olduğuna ve o muhaliyeti göz önüne getirip çirkin bir şekilde gösterilmesine tasrih edilmek üzere [1] يُخَادِعُونَ اللهَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا cümlesinde münafıkların amelinden (müşareket babından) muzari sîgasıyla hud'a ünvanıyla tabir edilmiştir.

Ve keza, makamın iktizası hilâfına [2] اَلنَّبِىُّ 'ye bedel اَللهَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا ve [3] اَلْمُؤْمِنُونَ 'ye bedel [4] يُخَادِعُونَ zikredilmiştir. Çünkü [5] يُخَادِعُونَ 'nin maddesinden nefret çıkar. Sîgasından devam ve istimrar çıkar. Babından müşareket çıkar. Müşareket ise müşakeleti, yani mukabele-i bilmisli icap eder. Müşakelet ise onların seyyielerine karşı seyyie ile mukabele edileceğini istilzam eder. Demek onların devam ile yaptıkları şu kötü fiil, nefisleri titreten bir nefreti intaç ettiği gibi, takip ettikleri garazın da akim kaldığına delâlet eder.

اَللهُ kelimesinin tasrihinden de garazlarının muhal olduğuna delâlet vardır. Çünkü Resul-ü Ekreme (a.s.m.) yapılan hud'a Allah'a

racidir. Allah ile pençeleşmek isteyen düşer.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا : اَلَّذِينَ ’nin iphamını izale etmek için sıla olarak iman sıfatının ihtiyar edilmesi, onların iman cihetiyle kendilerini sevdirerek mü’minlerden addetmek istemiş olduklarına işarettir. Ve keza nur-u imanla akılları münevver olan mü’minlerin dirayetinden hilelerinin gizli kalmamasına bir îmâdır.

1.)Allah’ı ve O’na inananları aldatmaya çalışırlar. (Bakara Sûresi, 2:9)
2.)Nebî, Hz. Peygamber.
3.)Mü’minler.
4.)İman edenler ki.
5.)Onlar aldatırlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-2

Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar

وَمَا يَخْدَعُونَ اِلاَّ اَنْفُسَهُمْ [1]

Bu cümledeki hasr, kemal-i sefahetlerine işarettir. Zira mü'minlere zarar verdirmek için yaptıkları muamele mâkûse olup, onlar baltayı nefislerine vurmakla, sanki o hud'ayı bizzat nefislerine yapmakla sefahetlerini ilân etmişlerdir. [2] يَخْدَعُونَ 'nin [3] يَضُرُّونَ 'ye tercihi, yine onların sefahetlerine işarettir. Çünkü ashab-ı ukûl arasında kasten nefsine zarar veren vardır. Fakat amden kendisiyle hud'a eden yoktur, meğer ki insan suretinden çıkmış ola...

[4] اَنْفُسَهُمْ Bu ünvan, onların pek aziz ve sevgili olan nefislerini memnun etmek üzere bir hazz-ı nefsânî kazanmak niyetiyle yaptıkları nifak, aksul-amel kabilinden bir zakkum-u esmar olduğuna işarettir.

S: Bu cümledeki hasırdan anlaşılır ki, onların hud'a ve nifakları İslâmiyete ve âlem-i İslâma zarar vermemiştir. Halbuki âlem-i İslâmın unsurları, onların öldürücü zehir gibi intişar eden nifak şubelerinden gördüğü zararları, hiçbir şeyden görmemiştir.

C: Âlem-i İslâmda görünen zararlar ancak onların bozulmuş tabiatlarından, tefessüh etmiş fıtratlarından, taaffün etmiş vicdanlarından neş'et ve intişar etmiştir. Yoksa onların arzu ve

ihtiyarlarıyla yaptıkları hud'a ve hilelerin neticesi değildir. Çünkü onların hileleri Cenâb-ı Hakka, Peygamber-i Zişana (a.s.m.), cemaat-ı müslimîne yapılan bir muameledir. Allah, o muameleye âlimdir. Peygamber-i Zişan da (a.s.m.) vahiyle vakıftır. Cemaat-i müslimînce de imanî bir şiddet-i zekâ sayesinde, o gibi hileler tesettür edip, gizli kalamaz. Demek onların âlem-i İslâma vurdukları balta, dönüp kendi başlarını parçalamıştır. Çünkü aldanan, cemaat-i müslimîn değildir. Ancak aldanan, aldatandır.

1.)Onlar ancak kendilerini aldatırlar. (Bakara Sûresi, 2:9)
2.)Aldatırlar.
3.)Zarar verirler.
4.)Kendilerine.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-3

Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler

وَمَا يَشْعُرُونَ [1]

Yani, onlar yaptıkları hilenin nefislerine raci olduğunu hissetmiyorlar. Bu fezleke onların cehaletini ilân ediyor. Çünkü ukalâdan değildirler. Çünkü onların bu işi ukalâ işi değildir. Ve keza, hayvan sınıfına da benzemiyorlar. Çünkü hayvanlar zararlı olan şeyleri hissettikleri zaman çekinirler. Demek bunlar, hiss-i hayvanîden de mahrumdurlar. Öyleyse bunlar, ihtiyarları ve şuurları olmayan cemadat nev'ine dahildirler.

1.)Farkına varmıyorlar. (Bakara Sûresi, 2:9)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-4

Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır

فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ [1]

Bu cümlenin, makabliyle veçh-i irtibatı: Vakta ki onlar, şuur hissini istihdam ederek muhakeme-i akliye ile amel etmediler; anlaşıldı ki, ruhlarında bir maraz vardır. Ve lâakal onun zararlı bir maraz olduğunu bilmeleri lâzımdır ki, o marazdan sâdır olan hükümlere itimat etmesinler. Çünkü o maraz, hakikatleri tağyir etmekle acıyı tatlı, çirkini güzel göstermek şanındandır.

Zarfiyeti ifade eden فِى lâfzından anlaşılır ki, onların marazları kalbin sathında değildir. Ancak kalbin melekûtunda, yani içyüzünde kâin bir marazdır. ***"Kalb"*** ünvanından anlaşılır ki, kalbin sathında bulunan bir hastalık, bütün a'mâl-i bedeniyeyi sekteye uğrattığı gibi, kalbin içyüzü de nifakla hastalandığı zaman, ef'âl-i ruhiye tamamen istikamet üzerine hareket edemez. Çünkü hayatın mihveri ve makinası ancak kalbdir.

فِى قُلُوبِهِمْ kelâmının مَرَضٌ kelimesi üzerine takdimi iki cihetle hasrı ifade eder. Biri: Maraz başka uzuvlarda değil, ancak kalblerdedir. Diğeri: O kalbler de ancak münafıkların kalbleri olup, başkaların kalbleri değildir. Bu iki hasırdan târiz suretiyle anlaşılır ki, nur-u imanın, insanın bütün ef'al ve âsârına sıhhat ve istikameti vermek, şanındandır. Ve yine anlaşılır ki, fesad kalbdedir. Birşeyin esası, kalbi bozuk olursa teferruatını tamir etmek bir faideyi teşkil etmez. Ve yine anlaşılır ki, fıtrattan hakikat çıkar. Fıtrat, hakikatlere merci bir masdardır. Fesat ve harap ise ârızî bir marazdır.

Çünkü eşyada asıl sıhhattir. Maraz ise ârızîdir. Binaenaleyh, onlar, “Nifak ve fesadımız fıtrîdir. İhtiyarî olmadığından mûcib-i ceza değildir” diye itizarda bulunamazlar. Tenkiri, meçhuliyeti ifade eden tenvin ise, o maraz pek gizli olduğundan ne görünmesi ve ne de tedavisi mümkün olmadığına işarettir.

1.)Onların kalplerinde hastalık vardır. (Bakara Sûresi, 2:10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-5

Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir

Beşinci cümleyi teşkil eden فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا ’nin, makabliyle vech-i irtibatı ile eczası arasındaki cihet-i intizama gelince: Evet, vakta ki münafıklar yaptıkları amelden bir maraz olduğu kanaatiyle içtinap etmediler, bilâkis o amellerini istihsan ederek o marazın fazlaca talebinde bulundular; Cenâb-ı Hak da talepleri üzerine onların marazlarını arttırdı.

S: فَزَادَ ’deki ف makablinin mabadine sebep olduğunu ifade eder. Halbuki buradaki marazın vücudu, marazın ziyadesine sebep değildir.

C: Vakta ki, onlar marazlarını teşhis edip tedavisi talebinde bulunmadılar; sanki, ihmallik yüzünden ziyadesini talep etmişlerdir. Cenâb-ı Hak da mü’minlerin zaferiyle onların ümitlerini ye’se çevirmiştir ve Müslümanların galebesiyle onların husumetlerini haset ve kine kalb etmiştir. Sonra da onların maruz kaldıkları o yeis ve kinden doğan korku, za’fiyet ve zillet emrazlarını onların kalblerine istilâ ettirmekle marazlarını ziyadeleştirdi.

S: Kur’ân-ı Kerimin bu cümlede maraz kelimesini mef’ul değil, temyiz şeklinde kullanması neye işarettir?

C: Münafıkların batınî ve kalbî olan marazları, sanki zahire çıkmış ve bütün amellerine ve fiillerine sirayet etmekle, onların vücutları tamamıyla maraz kesilmiş olduğunu ifade etmek için,

مَرَضًا kelimesi, temyiz olarak kullanılmıştır. Evet, مَرَضًا kelimesi mef’ul olduğu takdirde bu mânâyı ifade etmez. Çünkü o vakit ziyadelik, yalnız maraza taallûk eder.

1.)Allah onların hastalıklarını artırdı. (Bakara Sûresi, 2:10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-6

Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır

Altıncı cümleyi teşkil eden وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ [1] ’in vech-i irtibatı ise: Menfaati ifade eden ل ’dan anlaşılır ki, münafıkların menfaati ya dünyada elîm bir azaptır, veyahut ahirette şedît bir elemdir. Bunlar ise menfaat değildir. Öyleyse menfaatleri muhaldir.

S - Elîm, *“müteellim”* mânâsınadır. Müteellim ise şahsın sıfatıdır. Binaenaleyh azabın, elîm ile vasıflandırılmasında ne hikmet vardır?

C - Azap onların vücutlarını öyle kaplar ve cesetlerini öyle ihata eder ve batınlarına öyle nüfuz eder ki, sanki onların vücutları bir azap külçesi kesilir. Onların cesetlerinden, azaptan mâada birşey görünmez olur. Hatta o azap külçesinden fışkıran ah’lar, fizarlar, teellümler, sanki nefs-i azaptan neş’et ederler. Yani çağıran, bağıran, müteellim olan, ayn-ı azap olduğu sanılır.

1.)Onlar için çok acı bir azap vardır. (Bakara Sûresi, 2:10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Cumle-7

Cümle 7: Yalancı oldukları için

Yedinci cümleyi teşkil eden [1] بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ’nin vech-i irtibatı:

Münafıkların azaplarının, mezkûr cinayetleri arasında yalnız kizb ile vasıflandırılması, kizbin şiddet-i kubh ve çirkinliğine işarettir. Bu işaret dahi, kizbin ne kadar tesirli bir zehir olduğuna bir şahid-i sadıktır. Zira kizb, küfrün esasıdır. Kizb, nifâkın birinci alâmetidir. Kizb, kudret-i İlâhiyeye bir iftiradır. Kizb, hikmet-i Rabbaniyeye zıttır. Ahlâk-ı âliyeyi tahrip eden, kizbdir. Âlem-i İslâmı zehirlendiren, ancak kizbdir. Âlem-i beşerin ahvâlini fesada veren, kizbdir. Nev-i beşeri kemalâttan geri bırakan, kizbdir. Müseylime-i Kezzab ile emsalini âlemde rezil ve rüsvây eden, kizbdir.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki, bütün cinayetler içinde tel’ine, tehdide tahsis edilen, kizbdir.

Bu âyet, insanları, bilhassa Müslümanları dikkate dâvet eder.

1.)Söylemiş oldukları yalanlar sebebiyle.. (Bakara Sûresi, 2:10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-9-10 : Sual

Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

Sual: Bir maslahata binaen kizbin caiz olduğu söylenilmektedir. Öyle midir?

Cevap: Evet, kat'î ve zarurî bir maslahat için bir mesağ-ı şer'î vardır. Fakat hakikate bakılırsa, maslahat dedikleri şey bâtıl bir özürdür. Zira usûl-i şeriatta takarrur ettiği vecihle, mazbut ve miktarı muayyen olmayan birşey, hükümlere illet ve medar olamaz; çünkü, miktarı bir had altına alınmadığından sû-i istimale uğrar. Maahaza, birşeyin zararı menfaatine galebe ederse, o şey mensuh ve gayr-ı muteber olur. Maslahat, o şeyi terk etmekte olur.

Evet, âlemde görünen bu kadar inkılâplar ve karışıklıklar, zararın, özür telâkki edilen maslahata galebe etmesine bir şahittir.

Fakat kinaye veya târiz suretiyle, yani gayr-ı sarih bir kelimeyle söylenilen yalan, kizbden sayılmaz.

Hülâsa, yol ikidir: Ya sükût etmektir; çünkü söylenilen her sözün doğru olması lâzımdır. Veya sıdktır; çünkü İslâmiyetin esası, sıdktır. İmanın hassası, sıdktır. Bütün kemalâta îsal edici, sıdktır. Ahlâk-ı âliyenin hayatı, sıdktır. Terakkiyatın mihveri sıdktır. Âlem-i İslâmın nizamı, sıdktır. Nev-i beşeri kâbe-i kemalâta îsal eden sıdktır. Ashab-ı Kiramı bütün insanlara tefevvuk ettiren, sıdktır. Muhammed-i Hâşimî Aleyhissalâtü Vesselâmı meratib-i beşeriyenin en yükseğine çıkaran, sıdktır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِى اْلاَرْضِ [1]
قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ
أَلاَ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لاَ
يَشْعُرُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde
- Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"
- Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

1.)Onlara ‘Yeryüzünde fesat çıkarmayın’ dendiği zaman, ‘Biz ancak ıslah ediciyiz’ derler. Dikkat edin, asıl bozguncular onlardır; fakat farkında değildirler. (Bakara Sûresi, 2:11-12)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12 : Makabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin evvelki âyetle veçh-i irtibatı:

Vakta ki, münafıkların nifakından neş'et eden cinayetlerinin birincisini teşkil eden, nefislerine zulmetmekle hukukullaha tecavüzleri olan cinayet zikredildikten sonra mezkûr cinayetlerinin ikincisini teşkil eden hukuk-u ibâda tecavüz etmekle aralarına fesat ilka etmek cinayetleri dahi mevki-i münasipte zikredilmiştir.

Sonra [1] وَإِذَا قِيلَ cümlesi münafıkların kıssasına ve hikâyesine dahil olduğu cihetle [2] وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ 'deki [3] يَقُولُ 'ye bağlıdır, mânâ ve meâlce [4] يُخَادِعُونَ 'ye nazırdır. Haddizatında dahi [5] يَكْذِبُونَ 'ye merbuttur. Üslûbun tağyiri ise, yani kaziye-i hamliye yerine kaziye-i şartiyenin irâdı, يَكْذِبُونَ ile وَإِذَا قِيلَ arasında birkaç cümlenin mukadder olduğuna bir emaredir. Takdir-i kelâm şöyle olsa gerektir:

"Yalan söyledikleri zaman fitneyi ika ediyorlar. Fitneyi ika ettikleri zaman ifsat ediyorlar. Nasihat edildikleri vakit kabul etmiyorlar. Fesat yapmayın denildiği zaman, 'Biz ancak ıslaha çalışıyoruz' diyorlar."

1.)Denildiği zaman..
2.)İnsanlardan bazıları şöyle der.
3.)Der, söyler.

4.)Aldatırlar.
5.)Yalan söylerler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Bu âyetin ihtiva ettiği mezkûr ve gayr-ı mezkûr cümleler arasındaki veçh-i irtibat bir misalle izah edilecektir. Şöyle ki:

Bir insan tehlikeli bir yola sülûk ettiği zaman, en evvel "Senin bu yolun seni felâkete götürüyor, bu yoldan vazgeç" diye nasihat edilir. O insan vazgeçmediği takdirde şiddetle zecir ve nehyedilir ve aynı zamanda "Umum halkın nefret ve kahrına uğrarsın" diye tehdit edildiği gibi, "Ebna-yı cinsine zulmetmiş olursun" diye şefkat-i cinsiyeye de dâvet edilir.

Eğer o insan, sarhoşlar gibi inatçı ve kafasız ise, kendisine yapılan nasihat ve zecr ve nehiyleri müdafaa etmekle mukabele eder ve "Benim mesleğim haktır; ne senin hakk-ı itirazın var ve ne de benim senin nasihatlerine ihtiyacım var" diye serkeşliğe başlar.

Eğer o insan iki yüzlü ise, bir cihetten nasihat edenleri kandırır ve ilzama çalışır. Diğer cihetten de "Ben ıslah edici bir insanım" diye mesleğini hak göstermeye devam eder. Ve aynı zamanda "Islah benim hakiki bir sıfatım olup, bilâhare hasıl olmuş bir sıfat değildir" diye dâvâsını tekit ve te'yid eder.

Bundan sonra eğer o insan mesleğinde ısrarla nasihatları kabul etmezse anlaşılır ki, onun ıslahına hiçbir çare ve hiçbir deva yoktur. Yalnız onun fesadı halka sirayet etmemek için, mesleğinin muzır ve fena olduğunu ilân etmek lâzımdır ki, herkes ondan tahaffuz etsin. Zira o insan aklını çalıştırmıyor, şuurunu istihdam etmiyor ki, böyle zahir olan birşeyi hissedebilsin.

İşte bu misaldeki cümlelerin arasındaki münasebetlere dikkat edilirse, mezkûr âyetin cümleleri arasında bulunan münasebet

halkaları güzelce görünecektir. Evet, aralarında öyle fıtrî bir nizam vardır ki, îcaz ve ihtisarından, i’câzın yüksek sesleri işitilir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde

Mezkur âyetin herbir cümlesinin heyetindeki vech-i intizam:

Evet, kat'iyeti ifade eden [1] وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ 'deki اِذَا kötü ve fena şeyleri men' ve nehyetmek lâzım ve vacip olduğuna işarettir. Failin terkiyle, sîga-yı meçhul ile zikredilen قِيلَ kötü birşeyi nehyetmek farz-ı kifâye olduğuna işarettir.

Menfaat ve lûtfu ifade eden لَهُمْ 'deki ل yapılacak nehiylerin, tahkir ve tahakküm suretiyle değil, ancak nasihat tarzıyla lâzım olduğuna işarettir.

[2] لاَ تُفْسِدُوا şöyle bir kıyas-ı istisnaîye işarettir ki: "Böyle yapmayın, aksi takdirde karışıklıklar meydana gelir. İnsanlar arasında itaat rabıtası kesilir. Adalet, ihtilâle inkılâp eder. İttifak ve ittihadın ipleri kopar. Fesat doğmaya başlar. Öyleyse, böyle yapmayın ki fesat olmasın."

[3] فِى الاَرْضِ nehyi tekit, zecri idame ettiriyor. Çünkü nasihat muvakkat olduğu için inzicarın devamı lâzımdır. Bu da vicdanın heyecana getirilmesiyle olur. Bu dahi ya şefkat-i cinsiyenin uyandırılmasıyla veya nefret-i umumiyeye maruz kalmak korkusuyla olur. Evet فِى الاَرْضِ kelimesi her iki ciheti de temin eder.

Zira آلاَرْض kelimesi, lisan-ı haliyle, “Sizin bu fesadınız nev-i beşere sirayet eder. Nev-i beşerin, bilhassa fakirlerin ve masumların sizlere kötülüğü nedir ki, onlara karşı böyle fenalıkta bulunuyorsunuz? Şefkat-i cinsiyeniz yok mudur? Niçin merhamet etmiyorsunuz? Evet, teslim ettik ki, sizin şefkat-i cinsiyeniz yoktur. Hiç olmazsa nefret-i umumiyeden korkunuz” diye onları ikaz ediyor.

S: Onların maksatları umum insanlar değildir. Niçin onların fesadı bütün insanlara sirayet etsin?

C: Evet, siyah bir gözlüğü takan adam herşeyi siyah ve çirkin görür. Kezalik, basiret gözü de nifakla perdelenirse ve kalb küfürle peçelenirse, bütün eşya çirkin ve kötü görünür. Ve bütün insanlara, belki kâinata karşı bir buğz ve bir adâvete sebep olur. Hem de küçük bir dişlinin kırılmasıyla büyük bir makine müteessir olduğu gibi, bir şahsın nifakıyla heyet-i beşeriyenin intizamı müteessir olur. Zira adalet, intizam, İslâmiyet ve itaatle olur. Maalesef onların serptikleri zehirler tabakadan tabakaya intikal ede ede bu zillet ve sefaleti ismar etmiştir.

1.)Onlara denildiği zaman. (Bakara Sûresi, 2:11)
2.)Fesad çıkarmayın.
3.)Yeryüzünde.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"

قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

Yani, *“Halkı ifsat etmeyin denildiği zaman ‘Bizler ancak ıslah edici insanlarız’ iddiasında bulundular.”*

اِنَّماَ ’da iki hâsiyet var:

Birincisi: Dahil olduğu hükmün hakikaten veya iddiâen malûm olması lâzımdır. Bu hâsiyetten, nasihat edenleri tezyif etmeye ve cehaletlerine olan sebatlarını izhar etmeye bir remiz vardır. Yani, “Bizim ıslah edici olduğumuz malûmdur; binaenaleyh mesleğimizde sebat ederiz, nasihatlere kulak vermeyiz.”

İkinci hâsiyet, hasrdır. Bu hasrdan dahi, onların salâhlarına hiçbir fesadın karışmamış olduğuna bir remiz vardır ki, bu remizden onların salâhlarına fesat karışıyor diye mü’minlere bir tariz vardır.

Sebat ve devamı ifade eden ism-i fail sigasıyla [1] مُصْلِحُونَ ’nin [2] نُصْلِحُ ’ye tercihen zikredilmesi, salâhlarının sabit ve daimî bir sıfat olduğundan şimdiki halleri de ayn-ı salâh olduğuna işarettir. Sonra onlar, bu kelâmlarında da münafıklık ediyorlar. Zira, batınen fesatlarını salâh addettikleri gibi, zahiren “Bu amelimiz mü’minlerin salâh ve menfaatleri içindir” diye mürâilik yapıyorlar.

1.)Islah ediciler.
2.)Islah ederiz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-11-12 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

أَلاَ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلٰكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ

Bu âyetin makabliyle vech-i irtibatı:

Evvelki âyette münafıklardan hikâye edilen bazı mânâlar ve iddialar vardır. Meselâ münafıklar mesleklerini terviç ve teşvik etmişlerdir. Salahı kendilerine ispat ve salâhın daimî bir sıfatları olduğunu iddia etmişlerdir. Ve amellerinin salâha münhasır olduğu ve salâhlarına hiçbir fesadın karışmamış olduğu ve bu hükmün malûm hükümlerden bulunduğu iddiasında bulunmuşlardır. Ve mü'minlere târizde bulunarak mü'minlerden kendilerine nasihat edenleri teçhil etmişlerdir.

Kur'ân-ı Kerim dahi münafıkların şu mezkûr iddialarını cerh ve akslerini ispat etmek üzere şu cümlede bazı hükümler serdetmiştir. Ezcümle:

Fesat, münafıklara isnat ve ispat edilmiştir. Ve onların, müfsitlerin hakikatiyle ittihat ettiklerine işaret edilmiştir. Ve fesadın münafıklara münhasır olduğuna ve bu hükmün sabit bir hakikat bulunduğuna işaretler yapılmıştır. Ve onların muzır olmalarıyla halk ikaz edilmiştir. Ve onların hisleri nefyedilmekle teçhil edilmişlerdir.

Evet, fena birşeye düşmemek için kullanılmakta olan ikaz âleti denilen أَلاَ ile onların dâvâları halkın nazarında tezyif ve iptal

edilmiştir. Tahkiki ifade eden اِنَّ ile, dâvâlarında iddia ettikleri hakkaniyet ve malûmiyet reddedilmiştir. Hasrı ifade eden هُمْ onların اِنَّماَ ve نَحْنُ ile mü'minlere karşı yaptıkları târizi cerh edici bir mukabeledir. Cins ve hakikati ifade eden اَلْمُفْسِدُونَ deki harf-i tariften anlaşılır ki, onlar müfsitlerin hakikatıyla ittihat etmişlerdir.

Şuurdan mahrum olduklarını ifade eden [2] وَلٰكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ cümlesi, onların zu'umlarınca dâvâlarının malumiyeti dolayısıyla nasihate ihtiyaçları olmadığına ve nasihat edenleri tezyif ettiklerine karşı bir müdafaadır.

1.)Kesin olarak biliniz ki, onlar ancak kötülük yayan bozgunculardır. Fakat farkında değildirler. (Bakara Sûresi, 2:12)
2.)Fakat farkında değildirler. (Bakara Sûresi, 2:12)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوٓا أَنُؤْمِنُ كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ أَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَلٰكِنْ لاَيَعْلَمُونَ

Yani, *“Halkın imana geldikleri gibi siz de imana geliniz, diye imana dâvet edildikleri zaman, ‘Süfeha takımının imana geldiği gibi biz de mi imana geleceğiz?’ diye cevapta bulunurlar. Fakat süfeha takımı ancak ve ancak onlardır; lâkin bilmiyorlar.”*

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde
- Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"
- Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'
- Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyeti makabliyle rabt ve nazm eden cihetlere gelince: Bu iki âyet münafıkların cinayetlerini hikâye ettiği gibi, onlara hem nasihat, hem irşad vazifesini de görüyor. Binaenaleyh, bu iki âyetin arasındaki atıf, ya onların mü'minlere isnat ettikleri sefahet cinayetini kendilerinin arzda yaptıkları ifsat cinayetine atıftır, veyahut emr-i bilmârufu tazammun eden ikinci âyet, nehy-i anilmünkeri ifade eden birinci âyete atıftır. Demek bu iki âyet arasındaki cihetü'l-vahdet, ya cinayettir veyahut irşaddır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Bu âyetteki cümlelerin arasındaki cihet-i irtibat ise:

Vakta ki (1) وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ cümlesiyle farz-ı kifâye olan nasihat vazifesi ifa edilmek üzere kâmil insanlardan ibaret olan cumhur-u nasa ittibaen, hâlis bir imana dâvet edildikleri zaman, onların enaniyet-i cahiliyeleri heyecana gelerek (2) قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ deyip gurur ve inatlarında ısrar ettiler ve "Dâvâmız haktır ve bizler hak üzereyiz" diye bâtıl ve inatçıların âdeti gibi bâtıl dâvâlarını hak ve cehaletlerini ilim iddia ettiler. Çünkü onların nifakla kalpleri fesada uğramıştır. Şüphesiz fâsit olan bir kalb, gururlu olur ve ifsadata meyleder. Binaenaleyh, onlar kalblerinin fâsid olmasından temerrüt ve inat ediyorlar. Ve hedef ittihaz ettikleri ifsat iktizasıyla yekdiğerlerine halkı idlâl etmeyi tavsiye ediyorlar. Ve gururlarının hükmüyle, diyanet ve imanı sefahet ve sefalet telâkki ediyorlar. Ve nifaklarının icabıyla, bu sözlerinde de münafıklık yapıyorlar. Zira bu sözlerinin zahirinden "Biz divaneler değiliz, nasıl sefihler gibi olacağız?" diye bir mânâ çıkar. Bâtınından ise "Nasıl ekserîsi fukara ve nazarımızda sefih olan mü'minler gibi olacağız?" diye diğer bir mânâ çıkıyor.

Sonra, Kur'ân-ı Kerim, onların mü'minlere attıkları sefahet taşını (3) أَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ cümlesiyle onlara iade

etmekle kendilerine yutturmuştur. Çünkü inat ve cehaletleri bu dereceye vâsıl olanın hak ve müstehakı, beynennas teşhir edilmekle sefahetin kendisine münhasır olduğunu ilân etmektir.

Sonra [4] وَلٰكِنْ لاَيَعْلَمُونَ cümlesiyle onların cehl-i mürekkeple cahil olduklarına işaret etmiştir ki, bu gibi cahillere nasihat tesir etmediğinden, onlardan tamamıyla iraz etmek lâzımdır. Çünkü, nasihati dinleyen ancak cehlini bilenlerdir. Bunlar cehillerini de bilmezler.

1.)Onlara ‘diğer insanlar gibi iman edin’ denildiğinde. (Bakara Sûresi, 2:13)
2.)Beyinsizlerin (dindar ve imanlı olanların) inandıkları gibi mi inanalım? dediler. (Bakara Sûresi, 2:13)
3.)Biliniz ki akılsız ve ahmak olanlar, yalnızca kendileridir. (Bakara Sûresi, 2:13)
4.)Fakat bunu bilmezler. (Bakara Sûresi, 2:13)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde

Bu âyetin ihtiva ettiği cümlelerin eczası arasında bulunan irtibata gelelim:

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ امِنُوا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ [1] cümlesindeki اِذَا kat'iyeti ifade ettiğinden emr-i mâruf ile halkı irşad etmek lüzumuna işarettir. Siga-yı meçhul ile zikredilen قِيلَ nasihatın, alâ sebîli'l-kifâye vacip olduğuna işarettir.

Ve [2] اَخْلِصُوا فِى اِيمَانِكُمْ gibi, ihlâs lâfzını ihtiva eden bir cümleye bedel [3] اٰمِنُوا lâfzının zikredilmesi, ihlâsı olmayan imanın, imandan addedilmemesine işarettir.

Ve [4] كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ lâfzıyla güzel bir misal, bir nümûne, bir örnek gösterilmiştir ki, onlara ittiba ederek ihlâslı bir imana gelsinler.

[5] نَاسْ lâfzında iki nükte vardır ve o iki nükte, vicdanları emr-i mârufa icbar eden âmillerdendir.

Birincisi: نَاسْ ünvanı, herkesi cumhur-u nasa tâbi olmaya dâvet eder. Çünkü cumhura muhalefet öyle bir hatâdır ki, o hatâyı irtikâp etmek, kalbin, vicdanın şânından değildir.

İkincisi: كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ tabirinden anlaşılıyor ki, imanı olmayanın nâstan addedilmemesi lâzımdır. Ancak nâs tabiri mü'minlere mahsustur. Bu da, ya imanın hâsiyetiyle insaniyetin hakikati mü'minlere münhasırdır; veya imansız olanlar, insaniyetin mertebesinden sukut etmişlerdir.

1.)Onlara "insanların iman ettikleri gibi siz de iman edin" denildiği vakit. (Bakara Sûresi, 2:13)
2.)İmanınızda ihlâslı olun.
3.)İman edin.
4.)Diğer iman eden insanlar gibi.
5.)İnsanlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"

قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ

Yani, *“Bizler nasihatleri kabul etmiyoruz. Şu miskinlerin cemaatine nasıl gireceğiz? Bizim gibi ashab-ı câh ve mertebe, onlara kıyas edilemez.”*

(1) قَالُوا nefislerini tezkiye, mesleklerini terviç, nasihatten istiğna, mağrurane dâvâ şeklinde müdafaa etmelerine işarettir.

İnkârî bir istifhamı ifade eden (2) أَنُؤْمِنُ kelimesi, onların cehalette gösterdikleri temerrüt ve inada işarettir. Sanki onlar istifham ile nasihat edene soruyorlar ki: “Mesleğimizi terk etmemize senin vicdanın razı olup insafın kabul eder mi?”

S: Onlar o sözlerinde kimleri muhatap etmişlerdir?

C: Evvelâ nefislerine, saniyen ebnâ-yı cinslerine, salisen nasihat edenlere tevcih-i hitap etmişlerdir.

Evet, birisine nasihat yapan adam evvelâ nefsine müracaat eder, sonra arkadaşlarıyla konuşur. Sonra nasihat ettiğine döner, yaptığı müracaatların neticesini ona söyler. Buna binaen, vakta ki münafıklar imana dâvet edildiler; onlar fesada uğramış kalblerine, tefessüh etmiş vicdanlarına müracaatta bulundular. İnkâr cevabını aldıkları için, kalblerindeki şeyi dışarıya verdiler. Sonra ifsat arkadaşlarına müracaat ettiler. Yine inkâr cevabını alarak, gizli gizli konuşmalara başladılar. Sonra, itizar şeklinde nasihat edene dönerek şöyle bir

safsatada bulunurlar: “Yahu, aramızda çok fark vardır. Biz onlara kıyas edilemeyiz. Çünkü biz zenginiz, onlar fakirdirler. Onlar mecburiyet saikasıyla imana gelmişlerdir. Onların diyaneti ıztırarîdir. Biz ise ashab-ı izzet ve servet insanlarız.”

Hülâsa, onlar gururlarının hükmüyle mürşidi insafa dâvet ettiler. Hud’a ve hileleriyle ikiyüzlü bir konuşmada bulundular. Şöyle ki: “Ey mürşid! Bizleri süfeha zannetme. Bizler süfeha gibi olamayız. Ancak halis mü’minlerin yaptıkları gibi yapıyoruz” diye mürşidi kandırmak istediler. Halbuki, kalblerinde, “Bu fakir ve kıymetten sukut eden mü’minler gibi değiliz” gibi başka bir mânâyı izhar etmişlerdir.

Hülasa أَنُؤْمِنُ lâfzında onların fesadlarına, ifsadlarına, gururlarına ve nifaklarına gizli birer remiz vardır.

[3] كَمَآ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ Yani, “Kâmil zannettiğiniz mü’minler, nazarımızda zelil ve fakir bir cemaattır. Onların herbirisi bir kavmin sefihidirler.”

O kâmil mü’minlerin tecvîz ettiği kıyasta birkaç işaret vardır:

Birincisi: Mecmaü’l-mesâkin, melceü’l-fukara, hakkı himaye, hakikatı muhafaza, gururu men’, tekebbürü def eden, yegâne İslâmiyettir. Evet, kemal ve şerefin mikyası İslâmiyettir.

İkincisi: Nifakı intaç eden, garaz, gurur, tekebbürdür.

Üçüncüsü: İslâmiyet, ehl-i dünya ve ashab-ı meratip ellerinde tahakküm ve tagallübe vesile olamaz. Ancak sair dinlerin hilâfına olarak, ehl-i fakr ve hacet elinde ihkak-ı hak için kırılmaz elmas bir kılıçtır. Bu hakikate tarih güzel bir şahittir.

1.)Dediler ki.
2.)İnanacak mıyız?
3.)Bu beyinsizlerin iman ettikleri gibi mi?

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'

أَلاَ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ [1]

Bilinmesi lâzımdır ki, Kur'ân-ı Kerimin, nifakın aleyhine kesretle yaptığı şiddetli tehditler ve takbihlerin sebebi, ancak ve ancak âlem-i İslâmın nifak şubelerinden gördüğü darbelerdir.

أَلاَ ikaz âleti olup, sefahetlerini teşhir ve efkâr-ı âmmeyi sefahetlerine istişhad etmek için zikredilmiştir. Hakikati göstermek için bir âyine ve hakikate delâlet için bir delil vazifesini gören اِنَّ lisan-ı haliyle, "Hakikate bakınız, onların zahirî safsatalarının aslı yoktur, aldanmayınız" diyor.

Hasrı ifade eden هُمْ kelimesi, nefislerine iddia ettikleri tezkiyeyi red ve mü'minlere isnat ettikleri sefaheti def eder. Yani, bir lezzet-i faniye için âhiretini terk eden sefihtir. Bâki bir mülkü hevesat-ı faniyesinin terkiyle satın alan sefih değildir.

اَلسُّفَهَآءُ deki elif ve lâm, hükmün malûmiyetine ve kemaline işarettir. Yani, onların sefaheti malûmdur. Ve sefahetin son sistemi onlardadır.

1.)Biliniz ki akılsız ve ahmak olanlar yalnızca kendileridir. (Bakara Sûresi, 2:13)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-13 : Cumle-4

Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

وَلٰكِنْ لاَيَعْلَمُونَ [1] cümlesinde üç işaret vardır:

Birincisi: Hakkı bâtıldan, iman mesleğini nifak mesleğinden temyiz etmek, ancak ilim ve nazar ile olur. Fakat yaptıkları fitne ve fesatları zahir olduğu için, ednâ bir şuuru olan farkında olur. Buna binaen, Kur'ân-ı Kerim birinci âyeti وَلٰكِنْ لاَيَشْعُرُونَ ile zeyillendirmiştir.

İkincisi: لاَيَعْلَمُونَ [2] gibi, âyetlerin sonunda zikredilen

اَفَلاَ يَعْقِلُونَ .. اَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ .. اَفَلاَ تَتَذَكَّرُونَ [3]

gibi cümleleriyle, İslâmiyetin akıl, hikmet ve mantık üzerine müesses olduğuna işaret etmiştir ki, İslâmiyeti herbir akl-ı selimin kabul etmesi, İslâmiyetin şânındandır.

Üçüncüsü: Onlardan iraz etmek ve onlara itimat etmemek lâzımdır. Çünkü cehillerini bilmediklerinden, nasihatin onlara tesiri olmuyor.

1.)Ancak onlar bilmezler. (Bakara Sûresi, 2:12)
2.)Bilmezler.
3.)Akletmezler mi? Düşünmezler mi? Akıllarını kullanmazlar mı?

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi

وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوۡا اٰمَنَّا وَاِذَا [1]
خَلَوْا اِلٰى شَيٰاطِينِهِمْ قَالُوۡا اِنَّا مَعَكُمْ
اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ
اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيٰانِهِمْ
يَعْمَهُونَ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler
- Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"
- Cümle 3: Şüphesiz bizler alay edicileriz
- Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor
- Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

1.)İman edenlere rastladıklarında ‘İnandık’ derler. Şeytanlaşmış reisleri ve arkadaşlarıyla baş başa kalınca da, ‘Aslında biz sizinle beraberiz; onlarla sadece alay ediyoruz’ derler. Alaylarına karşılık Allah onları maskaraya çevirir. Ve onlara mühlet verip azgınlıkları içinde bırakır da, şaşkın şaşkın bocalayıp dururlar. (Bakara Sûresi, 2:14-15)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

İstihza ve istihfaf gibi münafıkların dördüncü cinayetlerini beyan eden şu âyetin fesat, ifsat, tesfih gibi sebkat eden cinayetlerine atfını iktiza eden ayn-ı münasebetle bu âyetin meâliyle mâkablinin meâli arasında irtibat ve intizam hasıl olmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Bu âyetin cümleleri arasındaki vech-i irtibata gelince:

İnsanın musibet ve elemlere karşı nokta-i istinadı ve ihtiyaç ve emellerini tesviye için nokta-i istimdadı olan imanın üç hassası vardır.

Birincisi: Nokta-i istinadından neş'et eden izzet-i nefistir. İzzet-i nefsi olan, başkalarına kendisini zelil göstermeye tenezzül etmez.

İkincisi: Şefkattir. Şefkati olan, kimseyi tahkir ve tezlil etmez.

Üçüncüsü: Hakikatlere ihtiram etmek ve yüksek şeylerin kıymetini bilmekle istihfaf etmemektir.

Kezâlik, imanın zıddı olan nifakın da üç hassası vardır.

Birincisi: Zillettir.

İkincisi: İfsadata meyletmektir.

Üçüncüsü: Başkalarını tahkir etmekle gururlanıp zevk almaktır.

Binaenaleyh, iman, izzet-i nefsi intaç ettiği gibi, nifak da onun aksine zilleti intaç eder. Zilleti olan, herkese karşı kendisini zelil gösterir. Bu ise riyadır. Riya ise müdahenedir. Müdahene dahi kizbdir. Kur'ân-ı Kerim, şu silsileli kizbe

وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوۡۤا اٰمَنَّا

ile işaret etmiştir. Yani, *"Mü'minlere rast geldikleri zaman, biz de imana geldik' diyorlar."*

Sonra nifak, imanın hilâfına, kalbleri ifsad eder. Kalbin fesadı ise, yetimliği intaç eder. Yani, bozuk olan bir kalb kendisini sahipsiz, maliksiz, yetim bilir. Bu hâletten korku neş'et eder. O korku onu kaçıp

gizlenmeye icbar eder. Kur'ân şu hallerine وَاِذَا خَلَوْا ile işaret etmiştir. Yani, *"Kaçıp halvetlere gittikleri zaman..."*

Sonra nifak, imanın aksine, akraba ve saireler arasında sıla-i rahmi kat' eder, keser. Bu ise şefkati izale eder. Şefkatin zevâli ise ifsadata sebep olur. İfsaddan fitne çıkar. Fitneden hıyanet doğar. Hıyanet dahi zafiyeti mûciptir. Zafiyet de himaye edecek bir zahîre, bir arkaya iltica etmeye icbar eder. Kur'ân-ı Kerim buna اِلٰى شَيَاطِينِهِمْ ile işaret etmiştir. Yani, *"Şeytanlarına kaçıp, şeytanlarının himayelerine giriyorlar."*

Sonra, imanın hilâfına, nifakta tereddüt vardır. Yani münafık olan kimse, kat'î bir hüküm sahibi değildir. Bu ise sebatsızlığı intaç eder. Bu da mesleksizliği. Bu dahi emniyetsizliği tevlid eder. Bu ise- kanunen maznunların hergün ispat-ı vücut etmeleri lüzumu gibi— daima şeytanlarına gidip küfürlerini, ahidlerini tazelemelerini icap ettirir. Kur'ân-ı Kerim bu silsileye قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ ile işaret etmiştir. Yani, *"Bizler sizinle beraberiz"* diye ahidlerini tecdid ediyorlar.

Sonra mü'minlere gidip geldiklerinden hasıl olan şüpheyi izale etmek için, and dilemeye mecbur oldular. Ve imanın hilâfına, hakikatlere adem-i hürmet ve istihfafta bulunarak kıymetli şeylere ihanet ettiler ki, kendilerine atfedilen ithamları defetsinler. İşte, Kur'ân-ı Kerim buna قَالُوا اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ ile işaret etmiştir. Yani, *"Bizim mü'minlerle olan ihtilâtımız, onlarla istihza içindir. Aramızda samimiyet yoktur. Ancak yüzlerine gülüyoruz."*

Sonra, münafıkların şu gidiş ve söyleyişlerini dinleyen sâmiîn mü'minlerin de mukabelede bulunmalarını intizar etmekte bulunduğu, siyak-ı kelâmdan anlaşıldı. Bunun için Kur'ân-ı Kerim de mü'minlere bedel اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ diye mukabelede bulunmuştur. Yani, *"Cenâb-ı Hak, onların istihzaları üzerine eşedd-i*

ceza ile dünya ve âhirette tecziye eder ve edecektir.” Cenâb-ı Hakkın şu mukabelesi, mü’minlerin şerefine ve münafıkların yaptıkları istihzanın, Cenâb-ı Hakkın tecziyesine karşı adem hükmünde kaldığına ve onların hamakatlerine işarettir.

Sonra Kur’ân-ı Kerim وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ cümlesiyle cezalarını istihza suretiyle tasvir etmiştir. Yani, *“Onlar dalâlet ve tuğyanı intaç eden esbaba su-i ihtiyarlarıyla ve arzularıyla tevessül ettikleri için, sanki lisan-ı halleriyle dalâletin talebinde bulunmuşlardır; Cenâb-ı Hak da onların talepleri üzerine, istediklerine yardım etmiştir.”*

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Cumle-1

Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler

Bu âyetin tazammun ettiği cümlelerin heyetleri arasında intizam ciheti ise:

Dahil olduğu hükmün kat'iyetini ifade eden [1] وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا 'deki اِذَا onların mü'minlere olan mülâkatlarını amden ve kasten cezmettiklerine işarettir.

Alelekser yollarda rast gelmek mânâsını ifade eden [2] لَقُوا onların, yollarda halk içinde mü'minlere mülakatlarını taammüd ettiklerine işarettir.

[3] اَلْمُؤْمِنُونَ kelimesine tercihan [4] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا kelimesinin zikri, onların mü'minlerle cihet-i irtibatları, yalnız iman sıfatı hasebiyle olduğuna ve bütün sıfatlar içinde de en mümtaz ve medar-ı nazar yalnız iman sıfatı olduğuna imadır.

[5] قَالُوا Bu ünvan, onların sözleriyle kalbleri bir olmadığına ve söyledikleri sözler mahzâ riya ve müdahene perdesi altında kendilerine yapılan ithamları def etmek ve mü'minlerden celb-i menafi ile sırlarına vâkıf olmak azminde bulunduklarına işarettir.

[6] اٰمَنَّا Makamın iktizasıyla bu kelimenin tekitlerle müekked olarak zikredilmesi lâzım iken, tekitsiz zikri, kalblerinde tahrik edici bir şevkin ve bir aşkın bulunmamasıyla, sözlerini şiddetsiz ve tekitsiz,

serseriyâne söylemiş olduklarına işarettir. Ve keza onların tekitleri adem hükmünde olup, mü’minleri inandıramadıklarına işarettir.

Ve keza اٰمَنَّا kelimesi ile nifaklarına örttükleri perde pek zayıf olduğundan tekit ve teşdit edildiği takdirde yırtılması ihtimali olduğuna işarettir. Çünkü tekit ve teşdit şüpheyi dâidir. Şüphe ise tahkikate bâistir. Tahkikat yapıldığı takdirde boyaları meydana çıkar. اٰمَنَّا ’nın cümle-yi fiiliye ile zikri ise imanlarının sabit ve devamlı olduğuna mü’minlere inandırmak imkânını bulamadıklarına ve yalnız menfaatleri celb ve esrara muttali olmak maksadıyla mü’minlere müdahene ve tasannu yapmakla ihdas-ı iman ettiklerine işarettir.

1.)İman edenlerle karşılaştıkları zaman. (Bakara Sûresi, 2:14)
2.)Karşılaştılar.
3.)Mü’minler.
4.)İman edenler.
5.)Dediler.
6.)İman ettik.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Cumle-2

Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"

وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِينِهِمْ قَالُوٓا اِنَّا مَعَكُمْ

Evvelki âyetle bu âyetin birbirine olan atıfları, onların mesleksiz ve sebatsız olduklarına işarettir.

اِذَا ’nın ifade ettiği cezmiyet, itiyad ettikleri fesat ve ifsat iktizasıyla şeytanlarına gitmelerini zarurî bir vazife bildiklerine işarettir.

خَلَوْا tabiri, cinayetlerinden korktuklarından tesettür ve gizlenmek istediklerine işarettir. اِلٰى kelimesinin خَلَوْا kelimesiyle daha uygun olan مَعَ kelimesine tercihan zikredilmesi, iki şey içindir: Birisi, acz ve zaafları yüzünden iltica etmeye mecbur olmalarıdır. İkincisi, fitne ve ifsat iktizasıyla mü’minlerin sırlarını kâfirlere îsal etmektir. Bu iki mânâyı مَعَ ifade edemez.

شَيٰطِينِهِمْ Bu ünvan, reislerinin şeytanlar gibi gizlenip vesveseleri ilka ettiklerine ve şeytanlar kadar muzır olduklarına ve şeytanlar gibi şerden maada birşey tasavvur etmediklerine işarettir.

قَالُوٓا إِنَّا مَعَكُمْ Yani, *“Sizinle beraberiz.”* Bu cümle ile nefislerinin tezkiyesine, ahidlerinin tecdidine, mesleklerinde sabit kaldıklarına işaret etmişlerdir. Yalnız bu cümlenin muhataplarında münafıkların münkirleri bulunmadığı halde cümle tekitleştirilmiştir.

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا [5] cümlesinin muhatapları hep münkir oldukları halde, cümle tekitsiz bırakılmıştır. Bunun sebebi, birinci cümleyi şevksiz, aşksız, ikinci cümleyi ise aşk ve şevkle söylediklerine işarettir. Şeytanlarına söyledikleri cümleyi, ismiye şeklinde, mü’minlere karşı söylediklerini cümle-i fiiliye suretinde zikretmeleri, maksatlarının burada ahidlerine sabit ve devamlı kaldıklarını ispat ettiklerine, orada ise yalnız imana geldiklerini ihdas ettiklerine işarettir.

1.) Şeytanlarıyla başbaşa kaldıklarında ‘Biz sizinle beraberiz’ derler. (Bakara Sûresi, 2:14)
2.) Başbaşa kaldılar.
3.) …inle beraber, birlikte.
4.) Onların şeytanları.
5.) İman edenlerle karşılaştıkları zaman, “Biz de iman ettik” dediler. (Bakara Sûresi, 2:14)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Cumle-3

Cümle 3: Şüphesiz bizler alay ediciler iz

اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ

Yani, *“Bizler mü’minlere karşı, ancak istihza edici insanlarız.”* Bu cümlenin evvelki cümleye atfedilmediğinin esbabı:

İki kelime veya iki cümle arasında ya kemal-i ittisal ve ittihad vardır veya kemal-i inkıta ve infisal vardır. Bu iki surette, birbirine atıfları caiz değildir. Ancak aralarında orta derecede bir inkıta ve bir ittisal olan yerlerde atıfları caizdir. Bu cümle ise [1] اِنَّا مَعَكُمْ cümlesine bir cihetten tekittir, bir cihetten de bedeldir. Bu iki surette, her iki cümlenin arasında kemal-i ittisal vardır. Diğer bir cihetten dahi mukadder bir suale cevaptır. Bu surette de aralarında kemal-i inkıta vardır. Çünkü alelekser sual inşa, cevap ihbar olur. İşte bunun için aralarında atıf yapılmamıştır.

Sual: Bu cümlenin اِنَّا مَعَكُمْ cümlesine tekit veya bedel olduğunun tevcihi?

Elcevap: اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ cümlesi gerek hak ve hakikate ve gerek ehl-i hak ve ehl-i hidayete ihanete dairdir. Çünkü bundan dalâlet ve ehl-i dalâlete tâzim çıkıyor. Bu ise اِنَّا مَعَكُمْ cümlesinin meâlidir. Demek her iki cümlenin mealleri birdir veya birbirini tekit eder.

Mukadder bir suale cevap olduğunun tevcihi ise, sanki onların şeytanları tarafından şöyle bir sual varit olmuştur ki, “Yahu, eğer siz bizimle beraber ve bizim mesleğimizde olmuş olsaydınız, mü’minlere muvafakat etmezdiniz. Ya siz onların mezheplerine geçtiniz veyahut sizin için muayyen bir mezhep yoktur.” Bu suale karşı اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ diye, Müslümanlardan olmadıklarını sarahaten söyledikleri gibi, hasrı ifade eden اِنَّمَا ile, muayyen bir mezhebi olmayanlardan olmadıklarına işaret etmişlerdir. Ve keza, devamı ifade eden ism-i fail sigasıyla [2] مُسْتَهْزِؤُنَ demeleri, mü’minlere karşı yaptıkları istihzanın daimî bir sıfatları olup, bilâhare arız olmuş sıfatları olmadığına işarettir.

1.)Sizinle beraberiz.
2.)Alay edenler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Cumle-4

Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor

اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ

Yani, *“Allah onları istihza ediyor.”* Bu cümlenin evvelki cümlelere atfedilmeyerek atıfsız zikredilmesinin esbabı:

Eğer atfedilmiş olsaydı, ya (1) اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ cümlesine atfolurdu; bu ise bu cümlenin de (2) اِنَّا مَعَكُمْ cümlesine tekit olmasını icap eder. Veya اِنَّا مَعَكُمْ cümlesine atfolurdu; bu dahi bu cümlenin onların sözlerinden biri olduğunu iktiza eder. Veya (3) قَالُوا ya atfolacaktı; o vakit Allah’ın onlara olan istihzası halvet zamanıyla mukayyet olacaktı. Halbuki Allah’ın istihzası daimîdir. Veyahut (4) وَاِذَا لَقُوا cümlesine atıf yapılacaktı; bu ise her iki taraftan, yani mâtuf ve mâtufun-aleyhten maksadın, bir olduğunu istilzam eder. Halbuki birinci cümle amellerini beyan eder; ikinci cümle cezaları hakkındadır. Demek mahzursuz, münasip bir mâtufun-aleyh bulunmadığından müste’nife olarak, yani mâkabliyle bağlı olmayarak mukadder bir suale cevap kılınmıştır.

Evet, münafıkların fenalığı ve kötülüğü öyle bir dereceye baliğ olmuştur ki, hallerine vakıf olan her ruh, “Acaba böyle fena olanların cezası nedir ve cezaları verilmeyecek mi?” diye sormaya mecbur olur. İşte, Kur’ân-ı Kerim اَللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ cümlesiyle

şu mukadder suale cevap vermiştir. Demek bu cümlenin istinafı, atfından daha mühimdir.

Sonra, makamın iktizasıyla onların istihzalarına karşı mü'minlerin mukabelede bulunmaları icap ederken Cenâb-ı Hakkın mukabelede bulunması, mü'minlerin teşvikine ve terahhumlarına işaret olduğu gibi, münafıkları da istihza etmekten zecir ve men etmek içindir. Zira, istinatları Allâmü'l-Guyûba olanlar, istihza edilemezler.

Sonra, Cenâb-ı Hakkın tenkil ve tâzibini istihza ile tâbir etmek şe'n-i ulûhiyete yakışmadığından, istihzanın lâzımı olan tahkir irade edilmiştir.

Sual: Münafıkların istihzası, devamı ifade eden ism-i fail sigasıyla olduğu halde Cenâb-ı Hakkın mukabil istihzası, teceddüdü ifade eden fiil-i muzarî sigasıyla yapıldığında hikmet nedir?

Elcevap: Tazip ve tahkirler tebeddül ve teceddüt ettikçe tesirleri çoğalır. Zira bir tarzda devam eden bir elemin tesiri gittikçe azalır; tazelendikçe tesiri çok olur. Bu mânâyı ifade eden, ancak fiil-i muzaridir. İsm-i fail ise yalnız devamı ifade eder.

1.)Biz ancak onlarla alay ediyoruz. (Bakara Sûresi, 2:14)
2.)Sizinle beraberiz.
3.)Dediler.
4.)Karşılaştıklarında.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-14-15 : Cumle-5

Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Yani, *“Dalâletin esbabına tevessül etmeleriyle, dalâletin talebinde bulunmuşlardır. Allah da onlara dalâlet vermiştir.”*

Allah tarafından yardımın yapılmasını ifade eden [1] يَمُدُّ kelimesi, abdin hâlık-ı ef’âl olduğunu iddia eden İtizal mezhebinin reddine işarettir. Ve onların lisan-ı hal ile istekleri üzerine, Allah’ın onlara yardım ettiğine delâlet eden يَمُدُّ ’nün tazammun ettiği [2] يَسْتَمِدُّ cümlesi, abdin elinde birşey yok, hep Allah’tan olduğunu iddia eden mezheb-i Cebrin reddine işarettir. Zira, onlar su-i ihtiyarlarıyla ve arzularıyla dalâleti istemişlerdir. Allah da onların isteklerini vermiştir.

[3] طُغْيَانٌ kelimesinin [4] هُمْ zamirine izafesi, tuğyan cinayeti, onların ihtiyarlarıyla husule gelip, cebr ile alâkadar olmadığından “Bizler Allah’ın cebriyle bu tuğyanı yapıyoruz” diye mazeretlerinin reddine işarettir.

طُغْيَانٌ ünvanı ise onların zararı, tûfan gibi, bütün mehasin ve kemâlâtı tahrip ettiğine imadır.

[5] يَعْمَهُونَ Yani, “Tuğyan ve dalâletlerinde mütehayyir ve müteredditşahıslardır. Onların ne meslekleri var ve ne de muayyen bir maksatları vardır.”

1.)Müddet verir.
2.)Müddet ister.
3.)Azgınlık, isyan.
4.)Onlar.
5.)Başıboş dolaşırlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-16

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları

أُولٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلاَلَةَ بِالْهُدٰى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Yani: *“Onlar, hidayeti verip dalâleti satın alan birtakım kafasızlardır ki, ticaretlerinden bir faide göremedikleri gibi o zarardan kurtulmak için yol da bulamıyorlar.”*

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-16 : ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin makabliyle cihet-i irtibatına gelince:

Bu ayet geçen tafsillere bir fezleke, bir hülâsadır. Ve o tafsilleri yüksek ve müessir bir üslûpla tasvir etmiştir. Lâkin muhataplarının saff-ı evvelinde ve tabaka-i ûlâsındakiler kışın Yemen cihetine, yazın da Şam cihetlerine giderek yaptıkları ticaretin kâr ve zararını, lezzet ve elemini gördüklerinden, tasvir için ticaret üslûbu intihap edilmiştir. Şöyle ki:

Nev-i beşerin dünyaya gönderilmesi, daimî bir tavattun için değildir. Ancak sermayeleri olan istidat ve kabiliyetlerini tenmiye ve inkişaf ettirmek üzere ticaret için gelmişlerdir. Fakat münafıklar bu ticaretlerinde sermayelerini batırıp âleme rezil oldular.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-16 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Sonra bu âyetin cümleleri arasında cihet-i nazım ve intizam ise: Bu âyetin cümleleri arasında ticaret üslûplarındaki tertipler gibi gayet fıtrî, selis ve muntazam bir tertip vardır. Şöyle ki:

Bir tüccara yüksek bir sermaye verilir. O da o sermaye ile zararlı ve zehirli şeyleri alır, satarsa, o tüccar alışverişinin sonunda ne bir faide görür ve ne de bir kâr görür. Bilâkis, hasaret içinde boğulmakla beraber, kaçmak için yolu da kaybeder. İşte, münafıkların yaptıkları muamele de aynen buna benziyor.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-16 : Heyet

Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

Sonra, mezkûr âyetteki cümlelerin heyetleri ise:

(1) أُولَٰئِكَ kelimesi, uzaklarda bulunan şeyleri ihzar ederek mahsus ve meşhud olarak göstermek için kullanılan bir işaret aletidir.

Sual: Münafıkların أُولَٰئِكَ ile ihzarlarında ne faide vardır?

Elcevap: Onların mezkûr cinayetlerini işiten sâmiin kalbinde hasıl olan nefret ve adavet öyle bir dereceye baliğ olmuş ki, onları gözüyle göreceği ve yüzlerine tüküreceği gelir ki, yüzlerine tükürmekle kalbi rahat olsun. İşte bunun için onlar أُولَٰئِكَ dürbünüyle ihzar edilmiştir ki, sâmi yüzlerine tükürsün.

Sual: Münafıkların mahsus ve meşhud olmadıkları halde أُولَٰئِكَ ile mahsus olarak gösterilmeleri ne suretle olur? Ve ne gibi bir faidesi vardır?

Elcevap: Münafıkların mezkûr cinayetlerle ve acip sıfatlarla ittisafları, onları öyle tecessüm ettirmiştir ki, hayalce mahsus ve meşhud ve hazır görünmektedirler. Ve şu mahsusiyetlerinden, onlara isnat edilen hükmün illeti de anlaşılır. Evet, hidayeti verip dalâleti almak gibi bir hükme elbette bir illet ve bir sebep lâzımdır. O illet ise, onların sebkat eden cinayetleri ve sıfatlarıdır. İşte, Kur'ân-ı Kerim,

onları o sıfatlarla muttasıf olarak اَولٰئِكَ ile ihzar etmiştir ki, bu âyette onlara yükletilen hükmün illet ve sebebi sâmice malûm olsun.

Sual: Uzaklık cihetini de ifade eden اُولٰئِكَ ile münafıkları uzak göstermekten maksat nedir?

Elcevap: Onların tarik-i haktan uzaklaşmalarına ve bir daha doğru yola rücuları mümkün olmadığına işarettir. Çünkü gitmek onların elinde ise, gelmek onların elinde değildir. Yeni, in'ikad ve teşekkül etmeye başlayan hakikatler hakkında kullanılan (2) اَلَّذِينَ ünvanı, hidayeti satıp dalâleti almak gibi şu pis muamelenin—bir nevi ticaret olmakla—zamanın insanları için esaslı bir meslek olmaya başlamış olduğuna işarettir.

(3) اِشْتَرَوْا Ünvanı ise, münafıkların "Hidayeti terk edip dalâleti aldığımız, fıtratımızın iktizasıdır, ihtiyarımızla değildir" diye yapacakları mâzeretin reddine işarettir. Evet, sanki Kur'ân-ı Kerim onlara diyor ki: "Cenâb-ı Hak re'sülmal olarak size uzun bir ömür vermiştir. Ve ruhlarınızda da kemâlât istidadını bırakmıştır. Ve hidayet-i fıtrıyenin çekirdeğini de vicdanınıza dikmiştir ki, saâdeti alasınız. Halbuki sizler saâdete bedel, lezâiz-i fâniye ve menafi-i dünyeviyeyi alıyorsunuz. Demek, su-i ihtiyarınızla, dalâlet mesleğini hidayet mesleğine ihtiyar ve tercih etmekle, hidayet-i fıtriyenizi ifsat, re'sülmalınızı da zayi ettiniz."

(4) اَلضَّلاَلَةَ بِالْهُدٰى münafıkların iki hüsrana mâruz kaldıklarına işarettir. Birisi, dalâlet hüsranıdır. İkincisi, hidayet gibi büyük bir nimeti kaybetmektir.

فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ Yani, *"Ticaretlerinin kârı olmadı."*

Sual: Münafıkların bu ticaretlerinde re’sülmalları da zayi olduğu halde, yalnız kârlarının olmamasından bahsedilmesi neye işarettir?

Elcevap: Akıllı bir tüccarın, kârı olmayan bir alışverişe girişmemesi lâzım olduğuna ve kârı olmamasıyla beraber, re’sülmalın da zayi olması ihtimali olan ticaretlere girişmemesi elzem ve evlâ olduğuna işarettir.

Sual: Ribh fiili, hakikaten münafıkların fiili olduğu halde, bu cümlede ticarete isnat edilmiş olduğu neye işarettir?

Elcevap: Onların ne bu ticaretlerinde, ne eczasında, ne ahvalinde ve ne vesaitinde, ne cüz’î ve ne de küllî bir faide bulunmadığına işarettir. Evet, bazı ticaretlerde matlup kâr olmasa da, ahvalinde veya vesaitinde az çok bir faide olabilir. Fakat bu ticaret ise şerr-i mahzdır, faidelerden tamamen mahrum bir zarardır.

وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ Yani, *“Re’sülmallarını zayi etmekle hüsrana maruz kaldıkları gibi, yollarını da kaybetmişlerdir.”* Bu cümlede, sûrenin başındaki (5) هُدًى لِلْمُتَّقِينَ cümlesine gizli bir remiz vardır ki: Kur’ân-ı Kerim hidayeti vermemiş değildir; hidayeti vermiş de bunlar kabul etmemişlerdir.

1.)İşte onlar
2.)Öyle kimseler ki
3.)Satın aldılar.
4.)Hidayete karşılık inkârcılığı…
5.)Takvâ sahipleri için bir hidayet kaynağı.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَاراً فَلَمَّا
اَضَآءَ تْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ لاَيُبْصِرُوُنَ
صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ
اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَآءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى
اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللهُ
مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ
يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا
اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ
عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَآءَ اللهُ لَذَهَبَ
بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ
شَىْءٍ قَدِيرٌ

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir
- Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi
- Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı
- Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

1.)O münafıkların hali, karanlık bir gecede ateş yakan kimsenin durumu gibidir ki, ateş tam onların çevresini aydınlatmışken, Allah birden nurlarını alıp götürür ve onları karanlıklar içinde bırakır; onlar da artık hiçbir şeyi göremez olurlar.

- Sağır, dilsiz ve kördürler; gece karanlığında bir ses işitmez, kimseye birşey işittiremez, bağırsalar da yardıma gelen olmaz, yollarını bulamazlar. Çabaladıkça batar, o musibetten kurtulup geri dönemezler.
- Yahut onların hali, şiddetle boşanan karanlıklı, gök gürültülü ve şimşekli bir yağmura tutulmuş yolcuların misaline benzer. Yıldırımdan ölme korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar. Halbuki Allah o kâfirleri kudretiyle çepe çevre kuşatmıştır.
- Şimşeğin çakması neredeyse gözlerini alır. Etraflarını aydınlatınca birkaç adım yürürler. Fakat üzerlerine karanlık çökünce oldukları yerde kalırlar. Eğer Allah dileseydi onlara verdiği işitme ve görme nimetlerini de alıverirdi. Muhakkak ki Allah herşeye hakkıyla kàdirdir. (Bakara Sûresi, 2:17-20)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu uzun âyetle hem mâkabli arasında, hem cümleleri arasında, hem cümlelerinin keyfiyetlerinde bulunan cihet-i irtibat ve intizam ise:

Kur'ân-ı Kerim, evvelâ münafıkların hallerini, saniyen cinayetlerini sarahaten kaydettiği gibi, muamelelerinin kötülüğünü akla kabul ettirdikten sonra, hayale, vehme, hisse de gösterip onlara da kabul ettirilmesini bu temsille temin etmiştir. Evet aklî şeylerden fazla, temsillerle hayalî şeyleri kabule, hayal daha yakındır. Ve keza, akla muhalif olan ve hem gayr-ı melûf bulunan birşeyin me'nus bir şekilde gösterilmesiyle hayal çabuk kabul eder. Ve keza, gaip birşeyi hazır göstermekle, akıl ile his arasında mutabakat hasıl olur, his de kabul eder.

Hülâsa: Münafıkların kötülüğü şu temsille akla tasdik ettirildiği gibi, hayale, vehme, hisse de kabul ettirilmesi temin edilmiştir. Ve eyzan, münafıkların ayrı ayrı cinayetleri ve muhtelif sıfatları arasında hakikî bir irtibatın bulunması şu temsille gösterilmiştir. Ve eyzan, münafıkların muamelelerini hayalin gözü önüne şu temsille getirmekten maksat, lisanın söyleyemediği ince cihetleri bizzat hayal bakıp, görsün ve alsın ki, bir itiraz kalmasın.

Sonra bu temsilin cümlelerinin meâli, heyet-i mecmuasıyla münafıkların hikâyelerinin meâline muvafık geldiği gibi, ayrı ayrı da hikâyelerinin cümlelerine uygun gelir. Evet, münafıkların hikâyesi böyledir: Zâhiren imana gelmişlerdir.

Sonra kalben küfür ve inkâr etmişlerdir. Sonra hayret ve tereddüt içinde kalmışlardır. Sonra hakkı talep etmemişlerdir. Sonra o dalâletten rücua kàdir olmamışlardır ki, hakkı arasınlar.

Temsilin meâli ise: Evvelen ateş yakmışlardır. Sonra o ateşi muhafaza edememişlerdir. Sonra ateşleri sönmüştür. Sonra zulmet içinde kalmışlardır. Sonra herşey onlara görünmez olmuştur. Gece vakti ses sadâ olmadığından, sanki sağır olmuşlardır. Ateşleri söndüğünden, âmâ gibi olmuşlardır. Bir muhatap veya bir yardımcıları bulunmadığından, sanki lâl olmuşlardır. Ve o zulmetten çıkıp rücua kàdir olmadıklarından, sanki ruhsuz, heykel kesilmişlerdir. İşte temsildeki cümlelerle hikâyedeki cümleler arasında muvafakat tamamen tebaruz etmekle, aralarında bir muhalefet kalmadığı tebeyyün etti.

İhtar: Temsildeki zulmet, hayret, ateş, hikâyedeki küfür, adem-i sebat ve fitnelerine işarettir.

Sual: Temsilde nurdan bahsedilmiştir. Münafıkların nuru nerede?

Elcevap: Kendisinde nur olmayan bir insan, muhitinde bulunan nurdan istifade eder. Muhitinde bulunmasa kavminde, kavminde bulunmasa nev'inde, nev'inde bulunmasa fıtratında, fıtratında mümkün olmasa dünya menfaatleri için lisanında vardır. Bu da olmasa, evvelce iman edip sonra irtidat edenlerin evvelki nurlarına işarettir. Bu da olmasa dünyaya ait gördükleri istifadelerine işarettir. Ateşin, fitnelerine işaret olduğu gibi. Bu da olmadığı takdirde daire-i imkânda olan nurları, vücut dairesine indirilmiştir. [1] اِشْتَرَوُا الضَّلاَلَةَ بِالْهُدٰى 'daki hidayet gibi.

1.)Onlar hidâyet karşılığında inkârcılığı satın aldılar. (Bakara Sûresi, 2:16)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Sonra cümlelerin arasındaki cihet-i irtibata gelince:

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَاراً Yani, *“Onların meseli, ateş yakan adamın meseli gibidir.”* Bu cümlenin mevki ve makama olan münasebeti, şöyle tasvir edilebilir ki:

Âyette beyan edildiği şekil üzerine, ateş yakan adamın hali, Ceziretü’l Arapta sâkin Kur’ân’ın muhataplarından birinci tabakadaki adamların hallerine tetabuk ediyor. Zira o tabakadaki adamlar, bu ateşi yakan adamın halini ya bizzat görmüşler veya işitmişlerdir. Ve o halin ne derece müessir ve feci olduğunu hissetmişlerdir. Zira onlar çok defa güneşin zulmünden gecenin zulmetine kaçarak gecenin serinliğinde yollarına devam ettikleri sırada, şiddetli yağmurlara rast gelerek çok zahmetlere düşmüşlerdir. Ve keza çok defa yollarını kaybederek muzır hayvanlarla dolu mağaralara girmişlerdir. Ve arkadaşlarını görüp onlarla ferahlanmak ve eşyalarını görüp, muhafaza etmek veya muzır hayvanları görüp onlardan tahaffuz etmek için ateş yakmışlardır. Ateşin ziyasından istifade ederlerken, semavî bir âfetle ateşleri söner ve reca ve ümitleri tamamen ye’se ve hüsrana inkılâp eder. İşte, Kur’ân-ı Kerim onların bu durumuna

فَلَمَّا اَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ cümlesiyle işaret etmiştir. Yani, *“Vakta ki o ateş etrafı ışıklandırdı; birden bire Cenâb-ı Hak, nurlarını söndürerek ziyalarını zulmete çevirdi.”*

(1) فَلَمَّا ’da ف kelâmın siyakı, kelâmın şu şekilde olduğunu iktiza ettiğine işarettir ki, ziyasından istifade için ateş yaktılar. Ateş onları ziyalandırdı. Onlar da mutmain ve müferrah oldular. Sonra bir hüsrana uğrayıp yere düştüler.

Sonra bu cümle-i şartiyenin, şart ve ceza denilen her iki cümlesi arasında lüzumun vücudu lâzımken, izâe ile nurun zehabı arasında hiçbir lüzum görünmüyor. Binaenaleyh, bu gizli lüzumu dışarıya çıkarıp göstermek için bazı mukadder cümlelere ihtiyaç vardır. Şöyle ki:

Vakta ki ateş onları ışıklandırdı. Onlar da ışıklandılar. Fakat ateşe ehemmiyet verip muhafaza etmediler ve o nimetin kadrini bilip devam ettirmediler, o da söndü gitti. Evet, ziyayı muhafaza etmekten gaflet, adem-i devamını istilzam eder. Adem-i devam ise intifasını, yani sönmesini istilzam eder.

Nurların sönmesiyle uğradıkları hüsrandan sonra (2) وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ cümlesiyle, zulümata düşmek gibi ikinci bir hüsrana mâruz kaldıklarına işaret edilmiştir.

(3) لاَ يُبْصِرُونَ cümlesi ise üçüncü bir hüsranlarına işarettir. Çünkü insan zulmete düşmekle yolunu kaybettiği zaman, arkadaşlarını ve eşyasını görmekle bir derece mütesellî olur. Fakat bunları da görmediği gibi, onun o karanlıkta durması ve yürümesi bir musibet ve bir vahşettir.

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ Yani, *“Sağır, lâl, kör olup dönemezler.”*

Bir insan, böyle bir belâya düştüğü zaman, dört cihetle ümitvar ve müteselli olabilir.

Birincisi: Köylü halkından veya geçen yolculardan bir ses gelir de, o ses vasıtasıyla yolunu bulup görmek ümidinde olur. Halbuki gecesi sâkit ve sâkin, sessiz ve sadâsız bir gece olduğundan, o

adamla bir sağırın arasında fark kalmaz. Bu cihetten ümidinin kesik olduğuna işaret eden Kur'ân-ı Kerim [4] صُمٌّ kelimesini demiştir.

İkincisi: Eğer çağırıp yardım isterse, belki bir işiten olur da onun kurtulmasına gelir diye bir ümit besleyebilir. Fakat gecesi sağır olduğu için, dilli, dilsiz birdir. Bu recasını da kesmek için [5] بُكْمٌ denilmiştir.

Üçüncüsü ise: Gideceği cihetin yolunu tahminen tayin etmek ve görmek için bir alâmet, bir ateş, bir yıldız arar, müteselli olur. Halbuki gecesi öyle zulmetlidir ki, gözlü gözsüz bir olur. O adamın bu emelini söndürmek için [6] عُمْىٌ denilmiştir.

Dördüncüsü: O belâdan kurtulup rücu etmek için var kuvvetiyle çalışmaktan mâada bir çare kalmadığını görür görmez, kuvvetine güvenir, ümitvar olur. Halbuki zulmet her taraftan o adamı öyle ihata etmiştir ki, o adam bütün kuvvetiyle çalıştığı halde kurtuluş imkânını bulamaz. Kendi su-i ihtiyarıyla bataklığa giren ve bir daha çıkması mümkün olmayan bir hayvan gibi, o zulmet içinde kalır. Evet, çok şeyler var ki, insan ihtiyarıyla girer, fakat çıkması mümteni olur. İnsan onu bırakır, fakat o insanı bırakmaz.

İşte onların şu vaziyetlerine karşı [7] فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ denilmiştir ki, o musibetten kurtulup rücularına bir çare kalmadığına ve son ümitlerinin de kesildiğine binaen, vahşet, yeis ve korkular içinde kaldıklarına işarettir.

1.)Ne zaman ki.
2.)Allah onları karanlıklar içine bırakır. (Bakara Sûresi, 2:17)
3.)Görmezler.
4.)Sağırlar.
5.)Dilsizler.
6.)Körler.
7.)Onlar geri dönemezler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Cumle-1

Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir

Cümlelerin hey'etlerine gelince:

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَاراً (1) cümlesi, nüktelere bir define hükmündedir. Şöyle ki:

Lisanlarda deveran eden ve beynennas garip ve acip şeylerde kullanılan ve ***"hikmetü'l-avam"*** ve ***"felsefetü'l-umum"*** ile anılan مَثَلُ kelimesi, münafıkların vaziyetleri bir uğrube ve kıssaları bir acube olduğuna işarettir. Bu işaretten, onların sıfatları üstünde nefretin, lisanları üstünde lânetin ilelebed darb-ı mesel gibi deveran etmek şânında olduğuna bir remiz vardır.

Sual: Teşbihi ifade eden her iki mesel arasındaki ك 'in hazfı belâğatçe daha makbul olduğu halde, niçin burada hazfedilmemiştir?

Elcevap: Bu makamda edat-ı teşbihin zikri, hazfından daha beliğdir. Zira sâmi, teşbih edatını görür görmez, teşbihle alâkadar olur. Müşebbehünbihte olan her noktayı, müşebbehteki nazirine tatbik eder. Fakat edat-ı teşbihin mahzufu takdirde, teşbihten gaflet ederek her iki tarafı birbirine tatbik etmek fikrine gelmemesi ihtimali vardır. İkinci mesel kelimesi ise, ateş yakan o adamın vaziyeti, efkâr-ı âmmece bir darb-ı mesel hükmüne geçmiş olduğuna işarettir.

Sual: Ateşi yakanlar bir cemaat iken müfred işareti olan اَلَّذِى ile işaret edilmesi neye binaendir?

Elcevap: Ferdin yapacağı bir işe cemaatin iştirak etmesiyle ziyadelik veya noksanlık hasıl olmadığı takdirde, fert veya nevi, cüz veya küll bir olur. Maahaza اَلَّذِى müfred işareti olması, onlardan herbir ferdin, dehşeti temessül ve kabahati tasvir etmekte müstakil olduğuna işarettir. اِسْتَوْقَدَ 'deki س ateş yakmalarının külfetle ve araştırmakla husule geldiğine işarettir. Hem اِسْتَوْقَدَ 'nin ifrad sigasıyla olması نُورِهِمْ 'deki cem' zamiri, bir cemaat için bir ferdin ateş yakması âdet olduğuna işarettir. Hem lâmba vesaire gibi âlât-ı tenviriye arasında نَارٌ 'ın intihap edilmesi, teklifin pek şiddetli bir nur olduğuna ve onların izhar ettikleri zahirî nur altında fitne ateşini yaktıklarına işarettir.

İhtar: Nekre olarak نَارٌ kelimesinin zikri, onların şiddet-i lüzumundan dolayı herhangi bir ateş olursa olsun, hemen yakmak ihtiyacında olduklarına işarettir.

1.)Onların durumu bir ateş yakan kişi gibidir. (Bakara Sûresi, 2:17)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Cumle-2

Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi

فَلَمَّا اَضَآءَتْ مَاحَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ

Takibi ifade eden فَلَمَّا ’deki ف onların yeisten sonra ümit ve reca zamanlarının geldiğine işarettir.

لَمَّا ise, kıyas-ı istisnaî ile anılan, dahil olduğu cümlelerden birinci cümlenin tahakkuk ve vücuda geldiğine delâlet etmekle, ikinci cümlenin de vücuda geldiğini intaç ettiğine ve onların tesellî ve ümitlerinin tamamıyla kesilmiş olduğuna işarettir.

اَضَآءَتْ kelimesi, onların ısınmaya değil, aydınlanmaya ihtiyaçları olduğuna işarettir ki, etrafında bulunan zararlı şeyleri görüp onlardan tahaffuz etsinler.

مَاحَوْلَهُ dehşetin her dört taraftan ihata eylediğine ve ziya ile cihât-ı sitteden hücum eden zararlardan tahaffuz etmek lüzumuna işarettir.

ذَهَبَ Bu kelime ile اَضَآءَتْ kelimesi arasındaki lüzum meselesi geçmiştir; oraya bakılsın.

ذَهَبَ اللهُ Zehabın Allah'a isnadı, iki cihetten reca ve ümitlerinin kesik olduğuna işarettir.

Birincisi: Âfet, semâvî olduğundan, def'i mümkün değildir.

İkincisi: O âfet, kusurlarının cezası olduğundan Cenâb-ı Haktan merhamet de reca edilemez. Çünkü iptal-i hak için çalışan adam Haktan yardım ve merhamet talep edemez.

بِنُورِهِمْ 'deki harf-i cer olan ب nur ve ziyanın bir daha avdet etmemesine işarettir. Çünkü ذَهَبَ اللهُ بِنُورِهِمْ 'in mânâsı, *"Allah onların nurlarını götürmüştür."* Malûmdur ki, Allah'ın aldığı birşeyi kimse reddedemez. نُورٌ ünvanı ise, sırat üstündeki hallerini andırır. İhtisası ve hasrı ifade eden نُورٌ 'un هُمْ zamirine olan izafesi, onların şiddet-i teessürlerine işarettir. Zira halkın ateşleri yanarken bir insanın ateşi sönse, o insan çok müteessir olur.

1.)Ateş çevresini aydınlattığı zaman Allah onların gözlerinin nurunu yok etti. (Bakara Sûresi, 2:17)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Cumle-3

Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı

وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ لاَيُبْصِرُونَ ①

Harf-i atıf olan **و** onların iki zararı cem etmiş olduklarını ifade ediyor. Birisi, ziyalarının selb edilip söndürülmesidir. İkincisi ise, zulmetin onlara ilbas edilip giydirilmesidir.

تَرَكَ ünvanı ise, onlar ruhsuz bir ceset, içsiz bir kabuk hükmünde olduklarından, bu gibilerin hali, onlardan alâkayı kesip bütün bütün terk edilmelerine delâlet eder.

فِى edatının ifade ettiği zarfiyetten anlaşılır ki, zulmetin şiddetinden, onların nazarında herşey ademe gitmiş, yalnız zulmet kalmıştır. Onlar da, dehşetlerinden, o zulmeti kendilerine kabir yapmışlar ve içine girip gizlenmişlerdir.

ظُلُمَاتٍ Bu kelimenin cem sigasıyla zikri ise, gecenin karanlığıyla beraber bulutların zulmetinden, onların ruhlarında yeis ve havfın yerlerinde vahşet ve dehşet ve zamanlarında sükûn ve sükûnetiyle hasıl olan zulmetler gibi, türlü türlü zulmetler vücuda gelmişlerdir. **ظُلُمَاتٍ** kelimesindeki tenkir ise, o gibi zulmetlerin emsalini görmediklerinden, kendilerince meçhul ve ülfet edilmemiş birtakım zulmetler olduğuna işarettir.

لاَيُبْصِرُونَ cümlesi, musibetlerin en büyüğünü gösterir. Zira gözü görmeyen adam pek çok belâlar çeker. Gözlerini kaybedenler, pek gizli musibetlerin elemlerini daima çekiyorlar.

لاَيُبْصِرُونَ ’nin siga-i muzari ile zikri, onların vaziyetlerini tasvirle hayalin gözü önüne getirip ihzar eder ki, sâmi hayaliyle dehşetlerini görsün, vicdanıyla ibret alsın.

لاَيُبْصِرُونَ ’nin mef’ulsuz bırakılması, tamim içindir. Şöyle ki: Onlar menfaatlerini görmüyorlar ki, celp ve muhafaza etsinler. Tehlikeleri görmüyorlar ki, içtinap etsinler. Arkadaşlarını görmüyorlar ki, bir parça ferahlasınlar. Sanki herbirisi tek başıyla o zulmet içinde kalmışlardır.

1.)Allah onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi göremez halde bıraktı. (Bakara Sûresi, 2:17)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-17-18 : Cumle-4

Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ

Yani, *“Sağır, lâl, kör şahıslar gibi o zulmetten çıkıp kurtulamazlar.”* Bu cümlede bulunan sıfât-ı erbaa, münafıklarla ateş yakanlar arasında müşterek olup, her iki taraftan haber verir, vaziyetlerini bildirir, âyine gibi hallerini gösterir.

İşte, ateş yakanlara karşı işârâtı şöyledir: Böyle bir zulmete düşen bir adam, evvelen kendisini kurtaracak bir sese kulak verir, etrafı dinler. Lâkin gecenin sessiz ve lâl olması, o adamın sağırlığını intaç etmiştir. Sonra yardımına gelecek bir adamı çağırmak ister. Lâkin gecenin sakit ve sağırlığı, onun lâl olmasına sebep olmuştur. Sonra yolunu bulmak ümidiyle bir alâmet, bir nişan arar. Fakat gecenin ziyasızlığı ve körlüğü, onun körlüğünü mucip olmuştur. Sonra bu zulmetten kurtulmak için, evvelki yerine avdet etmek ister. Fakat kapılar bağlanmış, rücua imkân kalmamıştır. Bataklığa düşen adam gibi titredikçe batar. Battıkça zulmette kalır.

Münafıklara nazır ciheti ise: Evet, münafıklar küfür ve nifak zulmetine düştükleri zaman, onların dört cihetle kurtulmaları mümkündü:

Zira, o nifaktan başlarını kaldırıp hakkı dinlemek, Kur’ân’ın irşadına kulak vermek ile necatları mümkündü. Fakat nefislerinin şeytanî olan hevâsı—Kur’ân’ın sadasını kulaklarına işittirecek hevâyı karıştırdığı için—Kur’ân’ın kendilerini irşad etmesine mani olmuştur. Kur’ân-ı Kerim, bu cihetten onların ümitleri inkıta etmiş olduğuna işareten صُمٌّ demiştir. Ve bu işaretten, sanki onların kulakları

kesilmiş olup, kulakları kesik hayvanların kulaklarını andıran bir remiz vardır.

Saniyen: Başlarını aşağıya indirip vicdanlarıyla müşavere ederek doğru yolu ve hakkı sual etmekle necat cevabını almak imkânı varken, kalblerindeki inat, zebhedilen tavuk gibi, dillerini içeri tarafa çekerek, konuşmalarına ve nedametle tevbe etmelerine mani olmuştur. Kur'ân-ı Kerim bu kapının da kapalı olduğuna işareten بُكْمٌ demiştir. Ve bu işaretten, dilleri çekilip atılmış bedbaht kimseler olduklarına bir remiz vardır.

Salisen: İbret nazarıyla bakıp, dahilî ve haricî delilleri görüp hakka rücuları mümkünken, gafletleri gözlerini perdelemiş, körlük de gözlerinin kapaklarını kapatmakla yine necattan mahrum kalmışlardır. Kur'ân-ı Kerim buna işareten عُمْىٌ demiştir. Yani, şeytanlara bir yuva inşa edilmek üzere gözleri örtülmüş. Âteşî mahlûklar gibi, şeytanların başlarını andıran bir vaziyeti hayale arz ediyorlar.

Rabian: Pis ve çirkin vaziyetlerine bakıp nâdim olarak tevbe etmeleri mümkün olduğu halde, nefislerinin hevâsına tâbi olarak, hem bozuk fıtratlarının iktizasını destekleyerek, şeytanlarının iğvâsıyla yaptıkları o çirkin halleri, gözlerine güzel göründüğünden terk edemediler. İşte Kur'ân-ı Kerim buna da فَهُمْ لاَ يَرْجِعُونَ demekle, onların son ümitlerinin de suya düştüğüne ve kum deryasına ihtiyarlarıyla giren ve bir daha çıkamayan bedbaht insanlar olduklarına işaret etmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَآءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ
يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَآءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Yahut münafıkların meseli; semadan yağan şiddetli, fırtınalı yağmura tutulan yolcuların meseli gibidir. O yağmurun şiddetini arttıran zulmetler, gürültüler, şimşekler yağmurun içinde vardır. Şimşeklerin çakmasıyla ölmek korkusundan parmaklarını kulaklarına sokarlar. Cenâb-ı Hak, kudretiyle kâfirleri ihata etmiştir. Kâfirlerden küfürlerinin cezasından kurtulan yoktur. Çakan şiddetli şimşekler, hemen hemen gözleri kör edecek şânındandır. Onlar, şimşekler çaktığı ve etraf aydınlandığı zaman yürürler, karanlık çöktüğü vakit

dururlar. Eğer Cenâb-ı Hak murad etseydi, onların kulaklarının ve gözlerinin nurlarını götürürdü. Cenâb-ı Hak herşeye kàdirdir.”

Bu âyette beyan edilecek üç nokta vardır.

Birincisi: Bu âyetin mâkabliyle veçh-i irtibatı.

İkincisi: Cümleleri arasındaki cihet-i intizam.

Üçüncüsü: Cümlelerin heyetlerinde, eczalarında, kelimelerindeki nizamdır.

Evet, bu âyetin cümleleri arasındaki nizam ve irtibat, aynen saniye, dakika, saatleri sayan miller arasındaki irtibat gibidir.

•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 19
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 20
•Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir
•Semadan yağmur yağması meselesi
•Cümle 2: Onda karanlıklar vardır
•Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek
•Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar
•Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır
•Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak
•Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...
•Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi
•Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Evvelâ, bu âyeti evvelki âyetle rapteden cihet:

Kur'ân-ı Kerim münafıkların vaziyetlerini tasvir için itnab ve tatvil ile, yani uzun ibareleri havi misal ve temsilleri tekrar etmiştir. Bu da münafıkların vaziyetine terettüp eden dehşet ve hayretin iki kısma ayrıldığından ileri gelmiştir. Zira, birinci temsilin hülâsasına göre, münafık olan kimse, kendisini vücut sahrâsında arkadaşlarından ayrılmış, tek başına kaldığını ve kâinat cemiyetinden tard edilmiş sahipsiz kaldığını bildiği gibi, herşeyi de mâdum bilir. Ve vahşetle ihata edilmiş, sükûn ve sükûnet içinde bütün mahlûkata ecnebî nazarıyla bakar. Münafıkın şu bakışıyla mü'minin bakışı arasında dağlar kadar fark vardır. Zira, mü'min olan zat, nur-u iman ile bütün mevcudatı kendisine dost ve aşina bilir. Ve kâinatla, tevahhuş etmek değil, tam bir ünsiyeti ve muarefesi vardır.

İkinci temsilin hülâsasına göre: Münafık olan adam, âlemi musibetleriyle öldürücü, belâlarıyla boğucu, dehşetli hâdisâtıyla tehdit edici, şedâidiyle sıkıcı bir şekilde görür. Bütün dünyayı, envâıyla beraber kendisine adâvet etmekte ittifak ettiklerini zanneder. İşte o münafıkın bu zannına göre, âlemde ona menfaat verecek hiçbir şey yoktur. Bütün eşya ve mevcudat onun aleyhindedirler. Halbuki mü'min olan zat nur-u imanın iktizasıyla, kâinatın yaptığı tesbihleri ve tebşirleri manen işitir, ferahnâk olur.

Ve keza, Kur'ân-ı Kerimin temsil hususunda yaptığı tekrar, münafıkların iki kısma ayrılmış olduklarına işarettir. Birisi, süflî ve âmi olan tabakadır. Bu tabakanın haline uygun birinci temsildir. İkincisi, kibirli, gururlu, güya yüksek tabakadır. Buna münasip ikinci temsildir. Demek temsillerin tekrarı, kısımların taaddüdüne işarettir.

Sual: Şu ikinci temsilin münafıkların nazarına göre, bu makamla münasebeti nedir?

Elcevap: Kur'ân-ı Kerimin muhataplarından tabaka-i ûlâda veya saff-ı evvelde olanlar, daima sahrâlarda gezen çöl adamlarıdır. Bunlar, bilumum bu hadiseyi ya görmüşler veya ebnâ-yı cinslerinden işitmişlerdir. Hem böyle ateş yakmak meselesi efkâr-ı amme ile alâkadardır. Ve bu hadise onlara bir darb-ı mesel kadar tesir eder. Sonra ikinci temsilin birinci temsille münasebeti pek aşikârdır. Zira, o ona ikmal edici bir tetimmedir. Hattâ çok noktalarda da ittihadları vardır.

Sonra, bu ikinci temsilin, münafıkların haline beş cihetten münasebeti vardır.

Birincisi: Her iki taraf da öyle hayrete düşmüşlerdir ki, kendilerine kurtuluş yolları tamamen kapanmış, necat vesileleri kaybolmuştur.

İkincisi: Her iki taraf da korku şiddetinden, bütün mevcudatın kendilerine düşman olduklarını zannederler. Bir dakika bile ölüm tehlikesinden emin olmazlar.

Üçüncüsü: Her iki taraf da dehşetin şiddetinden akıllarını kaybetmiş deliler gibi olurlar. Hattâ kılıçların parıltısını görüp gözlerini yummakla veya tüfeklerin seslerini işitip kulaklarını tıkamakla ölümden tahaffuz etmek isteyen veya güneşin gurubunu istemediğinden saatin zembereğini kısaltan ahmaklar gibi bir vaziyet gösterirler. Halbuki kulaklarını tıkamakla veya gözlerini yummakla gök gürültüsünden veya şimşek çakmasından kurtulamazlar.

Dördüncüsü: Güneş, yağmur, su, ziya, çiçeklere isabet ederse hayat verirler. Nebatata olursa terbiye ve tenmiye ettirirler. Pis şeylere isabet ederlerse kabih kokuları ihdas ederler. Emvat ve ölülere bakarlarsa ufunet tevlid ederler. Kezalik, rahmet ve nimet dahi kendilerine lâyık olan mevkilere isabet etmezler de, onları intizar edip kıymetlerini bilmeyen mevkilere isabet ederlerse zahmetlere ve nikmetlere inkılâp ederler.

Beşincisi: İkinci temsilin meâliyle münafıkların kıssasının meâli arasında, eczalarına bakılmaksızın münasebet olduğu gibi, her iki

tarafın eczaları arasında da münasebetler vardır. Ezcümle, صَيِّبٍ nebatata hayat verdiği gibi, İslâmiyet de ervaha hayat veriyor. Şimşek, gök gürültüsü, va’d, vaîd, yani hayırlı ve zararlı, Allah’ın emirlerine; zulümat da küfrün şüphelerine, nifakın şeklerine işarettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Munasebet-Ayet-19

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 19

Sonra, bu temsilin cümleleri arasındaki münasebetler:

Kur'ân-ı Kerim أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَآءِ cümlesiyle, *"Münafıklar ıssız, korkunç, vahşetli bir sahrâda, karanlıklı bir gecede herbir katresi bir mermi gibi şiddetli bir yağmura tutulan yolcular gibidir"* dediği zaman, sâmi derhal ayıldı, suale geldi ve dedi: Yağmurlar merğup ve matlup bir rahmet iken, niçin onlara korkunç bir musibete dönmüştür?

Kur'ân-ı Kerim, bu suale karşı o yağmurun dehşetini tasvir etmekle,

فِيهِ ظُلُمَاتٌ demiştir. Ve ظُلُمَاتٌ 'ın cem'iyle, bulutların zulmetine ve yağmurun kesafetinden hasıl olan zulmete ve o zulmet ihatalı ve kesretli olduğundan, sanki gecedeki bulut gibi, bulutun yağdırdığı siyah siyah katrelerin zulmetine zarf olduğunu bildirmiştir.

Sonra, zulmetli, yağmurlu geceler alelekser gürültülü olurlar. Sâmi yine suale geldi ve dedi: Acaba onların da bu gecelerinde gürültü var mıdır?

Kur'ân-ı Kerim buna da cevaben وَرَعْدٌ diye, vaziyetin dehşet ve korkulu olduğuna işaret etmiştir. Sanki mevcudatın bir zahirî padişahı olan semâ, onları felâketlere ve helâketlere sevk etmek için, zemini sarsan gürültüsüyle, her tarafı dehşetlere veren şimşeklerinin sesleriyle çağırıp bağırıyor. İşte böyle bir vaziyet karşısında, böyle dehşetli bir musibete uğrayan bir adam, kendi sükûtu içinde kâinatın

her tarafından zararlı hareketlerin, korkunç sayhaların kendisine gelmekte olduğunu tahayyül eder. Maahaza, ra’d sesini işittiği vakit, onun sayhalarını kendisine karşı pek şiddetli naralar olduğunu zanneder. Zira korkak ve hâin bir adam, her sayhayı aleyhine zanneder.

Sonra, ra’d ve berk arasında bir refakat-i zikriye bulunduğundan, birisinden bahsedildiği zaman, ötekisi de velev tufeylî bir surette olsun, yani dâvetsiz olarak zihne gelir, ondan da bahsedilir. İşte bu münasebetle, Kur’ân-ı Kerim رَعْدٌ dan sonra وَبَرْقٌ demiştir. Ve tenkiriyle, berkin pek garip ve acip olduğuna işaret etmiştir. Evet, berkin çakmasıyla zulümat âlemi ölür. Her tarafı dolduran o zulümat birden bire ortadan kaldırılır, adem deryasına atılır. Ve âni olarak berkin ölümüyle de zulümat âlemi tekrar dirilir, o vâsi meydanı tekrar kaplar. Sanki berk söndüğü zaman, âlemi tamamen dumanıyla dolduran hakikî, meçhul bir zulmet ateşi vücuda gelir ki, gören adam sathî bir nazarla değil, nazar-ı im’an ile dikkat edip baksın ve kudretin âsâr-ı azametini görsün.

Sonra sâmi, “Münafıklar şu musibetin çıkmaz sokağına girdiklerinde ne gibi bir tedbirde bulundular?” diye kendi kendine düşünmeye başlarken, Kur’ân-ı Kerim düşünmeye ihtiyaç bırakmadan

يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ

diye onlara bir melce, bir kurtuluş çaresi kalmadığına işaret etmiştir. Hattâ boğulan adam denizin ortasında bir ot parçasına iltica ettiği gibi, bunlar da şaşkınlıklarından parmaklarının ucunu değil, parmaklarının tamamını kulaklarına sokuyorlar. Sanki onların musibetleri dehşet kırbacıyla kendi ellerine vuruyor, onlar da acısından parmaklarını ceplerine değil, şaşkınlıklarından kulaklarına sokuyorlar. Hülâsa, saikanın isabetinden kurtulmak zannıyla yaptıkları şu eblehâne hareketlerden, onların ne oldukları anlaşılır.

Sonra sâmiin zihnine gelir ki: Acaba bu musibet umumî midir, yoksa onlara mı mahsustur? Buna karşı Kur'ân-ı Kerim [3] وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ demiştir. Yani bu musibet, onların nimetlere karşı yaptıkları küfranın cezasıdır. Allah onları bu musibetle tecziye eder. Çünkü onlar cumhur için vaz edilen kanun-u İlahîden huruç etmişlerdir.

1.)Onda karanlıklar vardır.
2.)Yıldırımlardan ölmek korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar. (Bakara Sûresi, 2:19)
3.)Allah, inkârcıları tamamen kuşatmıştır. (Bakara Sûresi, 2:19)
4.)Şimşek sanki gözlerini çıkaracakmış gibi çakar. (Bakara Sûresi, 2:20)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Munasebet-Ayet-20

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 20

Sonra sâmi, “Ra’dın şiddetine mukabil berkin onlara bir faidesi olmadı mı?” diye nefsiyle konuşurken Kur’ân-ı Kerim

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ [1]

cümlesiyle, berkin onlara bir faidesi değil, bilâkis ışığıyla onların gözlerini hemen kör edecek kadar bir şiddet göstermektedir, diye sâmie cevap vermiştir. Âdetâ ra’d kulaklarına, berk de gözlerine ilân-ı husumet etmişlerdir.

Sâmi baktı ki, ra’d ve berk vesaire gibi kâinatın eczası müttefikan onların aleyhinde olup onları itlâf etmek için birbirine yardım ediyorlar; bunlara karşı onların ne yapacaklarını düşünmeye başladı. Kur’ân-ı Kerim,

كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا [2]

cümlesiyle, onların hayret dairesinde tereddüt içinde şaşkın bir vaziyette yollarını görüp, yola devam etmek için cüz’î bir fırsat beklemekte olduklarına ve berkin ziyasıyla yol göründüğü zaman devamından ümitsiz, mezbuhane bir harekete geçerek bir iki adım attıklarına, fakat zulmet birden bire istilâ ettiğinde yerlerinde incimad etmiş gibi bir vaziyette kaldıklarına işaretle cevap vermiştir.

Sâmi bu vaziyeti görünce, suale geldi ve dedi: “Bu kadar tâzipler altında ezilmektense, birden bire ölüp gitmeleri veyahut bütün bütün sağır ve kör olmaları daha iyi değil midir?” diye sordu. Kur’ân-ı Kerim

وَلَوْ شَآءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ [3]

cümlesiyle, “Onların ölümle azaptan ve ıztıraptan kurtulmaya istihkakları yoktur, bunun için meşiet-i İlâhiye onların ölümüne taallûk etmemiştir. Taallûk etseydi, gözlerini kör, kulaklarını sağır etmeye taallûk ederdi. Buna da taallûk etmiyor. Çünkü kanun-u İlâhîden hariç kalan bu gibi bedbahtların gözleri, kulakları daima sağ kalsın ki, azapları işitmekten ve akrepleri görmekten zevk alsınlar, yani titresinler” diye sâmie cevap vermiştir.

Sonra bu kıssanın ihtivâ ettiği azamet ve kudret-i İlâhiye ile Cenâb-ı Hakkın umum kâinatta tasarruf sahibi olduğu (ve bilhassa âsâr-ı kudretinden ra’d, berk, sehab mu’cizelerinin görünmesi ile) sâmice tahakkuk edince “Kâinat, heybetinin bir tecellîsi ve bu musibetlerde gazâbının bir kahrı olan Zâtın kudreti ne kadar büyüktür, Sübhanallah!” diye tesbihata başlamıştır. Kur’ân-ı Kerim de onu tasdiken

اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ [4]

demiştir.

1.)Şimşek sanki gözlerini çıkaracakmış gibi çakar. (Bakara Sûresi, 2:20)
2.)Onlar, her bir aydınlıkta orada biraz yürürler. Karanlık üzerlerine çökünce de oldukları yerde kalırlar. (Bakara Sûresi, 2:20)
3.)Eğer Allah dileseydi, onların kulakları sağır, gözlerini kör ederdi. (Bakara Sûresi, 2:20)
4.)Şüphesiz ki Allah her şeye kâdirdir. (Bakara Sûresi, 2:20)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-1

Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir

Mezkûr âyetin ihtivâ ettiği cümlelerin heyetlerindeki münasebetlere gelince:

1 اَوْ كَصَيِّبٍ ’deki اَوْ süflî ve gayr-ı süflî münafıkların iki kısma münkasım olduklarına işarettir. Ve her iki temsilin birbirine münasip olduğuna ve münafıkların haline uygun bulunduğuna remizdir. Ve aralarında müşabehetin bulunması, malûm ve müsellem olduğuna imadır. Ve keza, اَوْ kelimesi huruf-u atıftan terakkiyi ifade eden بَلْ kelimesinin mânâsını mutazammındır. Çünkü ikinci temsil, birinci temsilden daha şedittir.

كَصَيِّبٍ ’deki ك münafıkları yağmura teşbih etmek içindir. Halbuki birbirine müşabih değildir. Aralarında mutabakat yoktur. Öyleyse müşebbehün-bih olacak şey, mukadderdir. Zikredilmemesi, lâfzın îcaz ve ihtisarı içindir. Lâfzındaki îcaz da mânânın itnâbı, yani uzatılması içindir. Mânânın bu uzatılması da sâmiin vüs’at-i hayaline havale edilir ki, makama münasip cümleleri tayin etsin. Meselâ,

اَوْ كَالَّذِينَ سَافَرُوا فِى صَحْرآءَ خَالِيَةٍ
وَلَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ فَاَصابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ يُصِيبُ

gibi, münafıklara müşebbehün-bih olmaya uygun ve uzun bir cümleyi takdir edebilir. Yani, *“Münafıklar hâli bir sahrada, zulmetli bir*

gecede sefer ederlerken, yağmur musibetine tutulan yolcular gibidir.”

İhtar: Herkesin bildiği مَطَرٌ kelimesine, melûf olmayan صَيِّبٌ kelimesinin tercihen zikredilmesi; o yağmurun katreleri güya birer musibet olup, onların ruh ve canlarına mermi gibi kasten atıldığına işarettir.

Sonra, yağmur, çıplak olan semâ cihetinden yağdığı herkesçe malûm olduğu halde مِنَ السَّمَآءِ kaydıyla takyid edilmesi, ıtlak içindir. Yani, semâ kaydıyla yapılan tahsis, tamim içindir. Evet semânın kaydından anlaşılır ki, o yağmur bütün semânın ufkunu tutmuş, umumî bir şekilde yağıyor. Hiçbir yer o yağmurdan hâli kalmıyor. Evet

مَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى ٱلاَرْضِ وَلاَ طَآئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ [2]

cümlelerinde dahi دَآبَّةٍ ’nin فِى ٱلاَرْضِ ile, طَائِرٍ ’in يَطِيرُ ilâahir ile takyidleri, ıtlak ve tamim içindir.

Müfessir ünvanı taşıyan bazı adamlar, yağmur vesaire gibi yağan şeylerin semânın cirminden yağdığına zahip olmuşlar ve kocaman bir denizin de semâda bulunduğunu ilâve etmişler. Onları bu zehaba sevk eden, Kur’ân-ı Kerimin birkaç yerinde مِنَ السَّمَآءِ kelimesinin bulunmasıdır. Halbuki, ashab-ı tahkik ve erbab-ı belağatçe en uygun mânâ مِنْ ile سَمَآءِ arasında جِهَةِ lafzının takdiriyle, yağmurların semâ cirminden değil, semâ cihetinden nâzil olduğuna hükmetmektir.

Mahaza, semâ kelimesinin yukarıda bulunan herşeye ıtlak edilebildiğine binaen, buluta da semâ denilebilir. Ve bulut da semâ kelimesinin şumulüne dahildir. Bu makamın tahkiki şöyle izah edilebilir:

Eğer kudret-i İlâhiyenin azametine bakılırsa, cihetler hep birdir. Hangi cihetten ve hangi şeyden olursa olsun, yağmurun yağması mümkündür. Eğer hikmet-i İlâhiyeye bakılırsa, yağmurun nüzulü, ancak küre-i havaiyede münteşir ve küre-i havaiyenin onda bir cüz'ünü teşkil eden buhar-ı mâinin tekâsüfünden husule geliyor. Zira, hikmet-i İlahiye, bütün eşyada en güzel bir nizam teşkil etmiştir. Bu nizam eşyadaki muvazene-i umumiyenin muhafazasına hizmet eder. Bu muvazenenin muhafazası da en yakın ve en kolay ve en kısa yolları tercih etmekle olur.

Yağmur yağması hakkında en kısa yol şöyle tarif edilebilir:

Tabaka-i havaiyede münteşir buhar-ı mâinin zerrelerine irade-i İlâhiye emrettiği vakit, o zerreler her taraftan "Lebbeyk!" diyerek toplanmaya başlarlar ve bulut şeklini alıp, irade-i İlâhiyeye emirber olarak hazır dururlar. Yine irade-i İlâhiyenin emriyle bir kısım zerreler şiddet-i tazyik ve tekâsüfle beraber tebarüd ederek katrelere inkılâp ederler. Sonra kanunların mümessilleri ve nizamatın mâkesleri denilen melâikelerden, o katrelere münasip yaratılan melâikeler vasıtasıyla o katreler müzahametsiz, müsademesiz nüzul ederler ve yere düşerler. Lâkin cevv-i havada muvazenenin muhafazası için, yağan katrelerden boş kalan yerler, denizlerden ve yerlerden kalkan buharlarla doldurulur.

İhtar: Semâda büyük bir denizin bulunduğuna edilen zehab, mecazın hakikat zannedildiğinden ileri gelmiştir. Evet, cevv-i hava, denizin rengini andırır ve küre-i havaiyede münteşir bahr-i muhitten fazla su vardır. Binaenaleyh cevv-i havayı denize teşbih etmek baid değildir. Fakat mânâ-yı hakikî ile bakılırsa hatâdır.

1.) Sağanak yağan yağmur gibi… (Bakara Sûresi, 2:19)
2.) Yerde hareket eden hiçbir hayvan, havada kanat çırpan hiçbir kuş yoktur ki... (En'âm Sûresi, 6:38)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-1-Yagmur

Semadan yağmur yağması meselesi

Sual: [1] وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ âyet-i kerimesinin zahirine göre yağmurun nüzulü, doludan müteşekkil semâda bulunan dağlardandır. Bunun izahı nasıldır?

Elcevap: Bir kelâmın belağate uygun, akla muvafık, mantığa mutabık olmadığı halde mânâ-yı zahirisîne yapışıp, zahirinden ayrılmaması, o kelâm için bir cümudiyet ve bir sönüklüktür. Zira, Cennetin yemek kaplarının vasıfları hakkında [2] قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ cümlesi, bir istiâre-i bediiyeyi tazammun ettiği gibi [3] مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ cümlesi dahi bir istiare-i bediiyeyi ihtiva etmektedir. Şöyle ki: Cennetin kapları ne şişeden ve ne de gümüşten olmadıklarından, bu cümlenin mânâ-yı zahirîsine hamli caiz değildir. Çünkü o kaplara *"gümüşten yapılmış şişeler"* denilemez. Zira, her iki unsur arasında mutabakat yoktur. Ancak [2] قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ cümlesinden, mânâ-yı mecazî ile hem şişenin şeffafiyeti, hem gümüşün beyazlığı kastedilmiştir. Yani *"O kaplar, şişe gibi şeffaf, gümüş gibi beyazdırlar."*

Kezalik, [3] مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ cümlesi de, iki istiâreyi tazammun etmiş. Bu istiâreler sâmiin şairane bir hayaline

müessestir; bu hayalde âlem-i süflî ile âlem-i ulvî arasında bir nevi müşabehet ve mümaseleti mülâhaza etmeye mebnîdir. Yani, âlem-i süflî denilen arz, mevasim-i erbaada, bilhassa bahar mevsiminde nasıl türlü türlü şekillere girer ve envâen ziynetli, nakışlı elbiseleri giyer, ayrı ayrı manzaraları gösterir; âlem-i ulvî olan semavat dahi, bilhassa bulutlarıyla pek garip ve acip keyfiyetlere, suretlere, renklere girer çıkar, âdetâ her iki âlem birbirine rekabet ederler. Bu iki âlem arasında şöylece bir müşabehet ve mümaseletin düşünülmesi de, aralarında bir müsabaka ve rekabeti tahayyül etmekten neş'et eder. Şöyle ki:

Arz ve semâ, güzellik müsabakasına girmek için lâzım gelen ziynetlerini takınıp hazırlandıkları zaman, arz, kış mevsiminde kardan mamul beyaz elbiselerini giyer, oturur. Bahar mevsimi gelince o beyaz elbiseyi üzerinden çıkarır, zümrüt gibi yeşil halılarını sahrâlarına serer. Yem yeşil gömleklerini dağlarına giydirir. O dağların şahikalarının başlarına beyaz sarıklarını sarar. Ve bu güzel inkılâp ve manzaralarıyla kudret-i İlâhiyenin mu'cizelerini hikmet-i İlâhiyenin nazarına arz eder. Buna karşı cevv-i semâ dahi azamet-i İlâhiyeyi izhar etmek için koca koca dağları, tepeleri, dereleri ve pek çok garip ve acip şeylerin şekillerini ve sanki beyaz, siyah, kırmızı boyalarla boyanmış pamuk yığınlarını andıran bulut kafilelerini ileri sürer, nazar-ı hikmete takdim eder.

İşte bu iki âlem arasındaki hayalî müşabehetten dolayı, bilhassa yaz mevsimindeki bulutlar, Araplar tarafından dağlara, gemilere, bostanlara, derelere, deve kafilelerine yapılan teşbihler, üslûplar, nazar-ı belağatte pek güzel görünür. Binaenaleyh, âlem-i ulvî ile âlem-i süflî arasındaki ve dolayısıyla bulutlarla dağlar arasındaki müşabehet ve münasebete binaen

وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ [1]

âyet-i kerimesinin mânâ-yı beliğanesi, *"Dağların büyüklüğünde, dolunun renginde bulunan semâdaki bulutlardan yağmurları inzal ediyoruz"* demektir.

Bu güzel ve belağatçe makbul, akıl ve mantığa mutabık mânâ dururken, âyetin zahirine yapışıp, *“beş yüz senelik mesafeden iki dakikalık bir zaman zarfında yağmuru cirm-i semâdan yeryüzüne indirmek”* gibi sakat bir mânâya zahip olmak, kâr-ı akıl değildir. Hem hikmet ve iktisat ve adem-i abesiyet, bu yanlış zehabı reddeder.

1.)O, gökten, oradaki dağ gibi bulutlardan dolu indirir. (Nur Sûresi, 24:43)
2.)Gümüş beyazlığında, billûr berraklığında kaplar... (İnsan Sûresi, 76:16)
3.)Oradaki dağ gibi bulutlardan dolu indirir. (Nur Sûresi, 24:43)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-2

Cümle 2: Onda karanlıklar vardır

Yolcuların gecesinin korkunç olduğunu göstermek için zikredilen فِيهِ ظُلُمَاتٌ [1] 'deki فِيهِ 'nin takdimi, o musibetli gecenin şiddet-i zulmetinden dehşet alanlarca, güya çok gecelerin zulmetleri toplanıp, o gecenin zulmetine inzimam etmiş olduklarına işarettir.

Sual: فِيهِ 'deki zamirin صَيِّبٍ 'e râci olmasından, yağmurun zarf, zulmetin mazruf olduğu anlaşılır. Halbuki kaziye mâkûsedir; yağmur zulmetin içindedir.

Elcevap: Yağmurun kesretinden dehşet alan yolcuların zannıyla güya şu boşluk yağmurla dolu bir havuzdur. Ve o zulmetin zerreleri de o yağmurun katreleri arasına dağılmıştır. İşte böyle bir zanna binaen, yağmur zarf, zulmet mazruf olabilir.

ظُلُماَتٌ kelimesinin cem sigasıyla zikri ise, bulutların hem karanlıklarından, hem kesafetlerinden, hem karanlık ve kesafet, amm olduğundan, hem yağmurun katrelerinin kesafetlerinden hasıl olan müteaddit zulmetlere işarettir. Tenkiri ve meçhuliyeti ifade eden ظُلُماَتٌ 'deki tenvin, yolcularca hakikatleri meçhul birtakım zulmetler olduğuna işarettir. Demek o tenvin, yolcuların ilmine perde olarak bir zulmeti daha ilâve etmiştir. O halde bu tenvin, yolcuların gözlerine perde olan zulümata bir tekittir.

1.)Onun içinde karanlıklar vardır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-3

Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek

وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ Yani, gök gürültüsüyle şimşek, Cenâb-ı Hakkın azametine ve kudretine delâlet eden pek âşikâr iki ayettir ki, âlem-i gaybdan, bulutların idare ve tedvirlerine müekkel ve nizam ve intizam kanunlarının mümessilleri ve memurları olan meleklerin yed-i salâhiyetlerine verilmiştir.

Sonra müsebbebatın esbapla zahirde bağlı olduğuna binaen, bulutlar, havada münteşir olan buhar-ı mâiden izn-i İlâhî ile teşekkül ederler. Bu bulutların hikmet-i Rabbaniye ile bir kısmı menfî elektriği hâmildir, bir kısmı da müsbet elektriği hâmildir. Bu kısımlar birbirine yaklaşıp, aralarında müsademe hasıl olduğunda, irade-i Hâlık ile berk tevellüd eder. Bulutların bir kısmı hücum, bir kısmı da firar ettikleri zaman, aralarında havasız kalan yerleri doldurmak için emr-i Rabbanî ile tabakat-ı havaiye hareket ve heyecana geldiğinde ra'd sadâsı, yani gök gürültüsü meydana gelir. Fakat bu hallerin cereyanı bir nizam ve bir kanun altında olur ki, o nizamı ve o kanunu temsil eden, ra'd ve berk melekleridirler.

Sual: Ra'd ve berkin zulümat kelimesine atıflarından anlaşılır ki, bunların zarfı yağmurdur. Halbuki zarfları buluttur, yağmur değildir.

Elcevap: Dehşetinden bayılmış olan sâmice, o yağmurun herşeyi ihata etmiş olduğu zannedildiğine göre, ra'd ve berk de yağmurun içine aldığı şeylere dahildir.

Sual: Zulümatın aksine, ra'd ve berkin müfred sigasıyla zikirleri neye işarettir?

Elcevap: Yolcuların en çok nazar-ı hayretlerini celb eden, semavatın bağırmasıyla mevcudatı âni olarak ışıklandırmasıdır. Bunlar ise mânâ-yı masdarîdir. Mânâ-yı masdarî müfred olur, fert ile ifade edilir. Ve keza ra'd olsun, berk olsun, semavî ayetlerden efradı pekçok birer nevidirler. Burada onlardan maksat nevileridir, efradları değildir. Onun için müfred olarak zikredilmişlerdir.

Sual: Ra'd ve berkteki tenvin neye işarettir?

Elcevap: Ya mahzuf bir sıfata ıvazdırlar; takdir-i kelâm رَعْدٌ قَاصِفٌ *"pek gürleyen"* بَرْقٌ خَاطِفٌ *"göz kamaştıran"* demektir. Yahut ra'd ve berkin nekre ve meçhuliyetlerini ifade içindir. Çünkü yolcular gözlerini yummuş, kulaklarını tıkamış olduklarından, ra'd ve berki olduğu gibi görmüş ve tamamıyla işitmiş değillerdir ki, onları hakkıyla bilsinler.

1.)Gökgürültüsü ve şimşek.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-4

Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar

يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِىٓ اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ [1]

Bu cümle müste'nifedir. Yani mâkabliyle bağlı değildir. Ancak mukadder bir suale cevaptır. Şöyle ki:

Vakta ki sâmi şu ikinci kıssa-i temsiliyeyi işitti; şüphesiz, musibetin keyfiyetini anlamak için şiddetli bir meyli uyandı. Vakta ki Kur'ân-ı Kerimin tasvirinden malûmat aldı; musibetzede olan yolcuların da hallerini ve o musibete karşı ne yaptıklarını anlamak istedi. Kur'ân-ı Kerim

يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِىٓ اٰذَانِهِمْ [2]

demekle, onları kurtaracak bir melce kalmadığına ve (necat bulmak hülyasıyla denizde ellerini otlara uzatan boğulanlar gibi) semavî top ve mancınıklardan kurtulmak için kulaklarını tıkamaktan mâadâ çareleri kalmadığına işaret etmiştir.

Sual: Makamın iktizası hilâfına [3] يُدْخِلُونَ 'nin yerine يَجْعَلُونَ kullanılması neye binaendir?

Elcevap: Yolcular necatlarını intaç edecek hakikî sebepleri arayıp bulmaktan meyus olduktan sonra kulaklarını tıkamak gibi ca'lî ve zannî şeylere müracaat etmek mecburiyetinde kaldıklarına işarettir.

Sual: Geçen vak'aları zaman-ı hale ihzar için kullanılan muzâri sigasıyla يَجْعَلُونَ 'nin zikri neye işarettir?

Elcevap: Hayretleri arttıran şu makamın, sâmie verdiği dehşetten dolayı yolcuların hadisesini—velev hayalî olsun—görmek arzusunda bulunan sâmiin arzusunu tatmin için siga-yı muzâri ile geçen o vak'a, zaman-ı hale getirilerek sâmiin hayaline tasvir edilmiştir. Ve keza, muzâri sigası, ikide bir kesilip tazelenmekle beraber istimrarı ve devamı iktiza eder. Ve bunun istimrarından bulutun gürültüsünün de devamına ima vardır.

(4) اَصَابِعَهُمْ Kulaklara sokulabilen ancak parmak uçları iken, burada parmak mânâsında olan (5) اَصَابِعَ 'in kullanılması, onların hayret ve dehşetlerinden dolayı son derece şaşkınlıklarına işarettir.

(6) فِى اٰذَانِهِمْ Bu kelâm ra'dın sadâsından onların uğradıkları öyle bir şiddet-i havfe işarettir ki, eğer ra'd onların kulaklarının penceresinden içeri girecek olursa derhal ruhları ağızlarının kapısından dışarı kaçacaktır. Ve keza, bu kayıtta çok güzel ve latîf bir imâ vardır ki:

Vakta ki onlar kendilerine edilen nasihatleri ve nidâ-yı hakkı, kulaklarını açıp içerisine almadılar; semavat cihetinden kulaklarının cephesi ra'd ve berkin top ve mancınıklarına tutuldu. Onlar o zaman hayır için tıkadıkları kulaklarını şimdi de şer ve azap için tıkamaya mecbur oldular.

(7) اَلْجَزَآءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ Evet, sirkat elle yapıldığından, el kesilir. Fena sözler ağızla söylendiğinden, ağıza

vurulur. Öyleler de nedamet için sağ elini ağzına ve hacalet için sol elini gözlerine korlar.

[8] مِنَ الصَّوَاعِقِ Bu makamda ra’d ve berkin yolculara zarar vermekte müttehid olduklarına işareten, yalnız berkin sıfatı olan saikanın zikriyle iktifa edilerek ra’dın sıfatı terk edilmiştir. Fakat saika şiddetli bir savtla yakıcı bir ateşten ibaret olduğu cihetle, ra’dın gürültüsünü de tazammun etmiş bulunuyor. Bu itibarla ra’dın sıfatı da zikredilmiş demektir.

[9] حَذَرَ الْمَوتِ Yani, yolcuların saikalara karşı parmaklarıyla yaptıkları o gülünç müdafaaları mal, evlât, eşya vesaire gibi şeylerin korkusundan değildir. Ancak canlarını Cehenneme teslim edecek olan ölümün korkusundandır. Çünkü musibetin bıçağı kemiğe dayanmıştır. Onlar sevdikleri şeylerden hiçbirisine kederlenmezler, merak etmezler. Ancak ölümü ve hıfz-ı hayatı düşünürler.

1.)Yıldırımların verdiği dehşetle, ölüm korkusundan, parmaklarını kulaklarına tıkarlar. (Bakara Sûresi, 2:19)
2.)Parmaklarını kulaklarına tıkarlar.
3.)Sokuyorlar.
4.)Parmaklarını.
5.)Parmaklar.
6.)Kulaklarının içine.
7.)Ceza, yapılan işin cinsinden olur.
8.)Şiddetli yıldırımlardan dolayı.
9.)Ölüm korkusundan.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-5

Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır

وَاللهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿1﴾

Bu cümlede bulunan kelimelerin birbiriyle münasebetlerine ve ifade ettikleri nüktelere gelince:

و aralarında münasebet bulunan iki şeyi birbirine atfeden bir âlettir. Burada ise mâkabliyle mâbadi arasında bir münasebet görünmüyor. Fakat birinci temsille ikinci temsilin arasındaki münasebete bakarak şöyle silsileli birkaç cümleyi ihtar ediyor: Onlar şenlikli olan yerlerden firar ettiler. Şehirlilikten nefret ettiler. Gecenin istirahat zamanı olduğuna dair kanuna muhalefet ettiler. Hem nasihatlere itaat etmeyerek sanki necatları çöllerdeymiş gibi sahrâlara düştüler. En nihayet haybet ve hüsrana uğrayarak her taraftan Allah'ın belâsına maruz kaldılar.

اَللهُ Bu kelime-i mübareke ise, onların son ümit ve recalarının kesildiğine işarettir. Çünkü musibetzede olan bir adam, evvel ve âhir Allah'ın merhametine iltica etmekle mütesellî olur. Halbuki Allah'ın kahır ve gadabına müstehak olanın elbette ve elbette necatından ümidi ve recası kesilir.

مُحِيطٌ kelimesi, onları ihata eden musibetlerin, Allah'ın asar-ı azameti olduğuna işarettir. Yani, gökler, bulutlar, yağmurlar, geceler, onlara cihât-ı sitteden hücum ettikleri gibi, Allah'ın da gazap ve beliyyâtı onları her taraftan ihata etmiştir.

Ve keza, Allah'ın bütün kâinatı ihata eden ilim ve kudreti ve bütün zerrata şâmil olan emirleri göz önüne getirilirse مُحِيطٌ kelimesinden şöyle bir ihtar fışkırmaya başlar: Ey kâfirler! Semavat ve arzın dışarısına çıkamazsınız. Dahilde ise her nereye kaçacak olursanız olunuz, Allah, ilim ve kudretiyle her yerde hazır ve nâzırdır.

بِالْكَافِرِينَ Bu kelimeyi مُحِيطٌ lafzına bağlayan ب harf-i cerri, Allah'ın gadabından kaçan kâfirler, yine Allah'ın gadabına rast gelip musibet oklarına hedef olduklarına işarettir.

كَافِرِينَ ünvanı ise üç işareti taşıyor.

Birincisi: Temsil içerisinde mümesselleri, yani münafıkları göstermekle, sâmiin temsil ile meşgul olup mümesselden ve maksattan gafil olmamasını temin etmek içindir.

İkincisi: Temsil ile mümessellerin, yani yolcuların durumuyla münafıkların durumu arasında son sistemde bulunan müşabehetin kuvvetinden dolayı, birbirinin sıfatını ve yekdiğerinin lâkabını ve soyadını taşıdıklarına işarettir.

Üçüncüsü: Kâfirlerin kalbleri gibi, münafıkların da kalbleri zulmet ve azap içinde bulunduğuna işarettir. Zira yaptıkları cinayet ve kusurlarından dolayı, vicdanları dahi onları tazip etmekten geri kalmıyor. Evet, bizzat yaptığı cinayetin cezasını gören bir adamın vicdanı müsterih olmaz.

1.)Şüphesiz ki Allah, kâfirleri çepeçevre kuşatmıştır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-6

Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ [1]

Bu cümledeki kelimelerin işgal ettikleri yerlerle münasebetleri ve herbirinin taşıdığı işaretleri ise, evvelâ bu cümle müste'nifedir. Yani mâkabliyle bağlı değildir. İstinafı ise mukadder bir suale cevaptır.

Sual: Berk, zulmetleri dağıtan ziyadar bir ateştir. Onlar onun ziyasından istifade etmediler mi?

Elcevap: Bir faide ve bir menfaat görmeleri şöyle dursun, berkin zararından ve belâsından korktular diye Kur'ân-ı Kerim bu cümle ile o mukadder suale cevap vermiştir.

Kurbiyeti ve yakınlığı ifade eden [2] يَكَادُ kelimesinin bu cümlede delâlet ettiği mânâ şöyledir: Gözlerini hatfedecek, yani kaptıracak ve kör edecek esbap mevcut olduğuna rağmen, her nasılsa bir mâniden dolayı henüz kör olmamışlardır. Kaptırmak mânâsını ifade eden يَخْطَفُ kelimesinde pek güzel ve latîf bir belagat vardır. Şöyle ki:

Eşyanın suretlerini alıp getirmek için gözün gönderdiği ziya, esnâ-yı rahta eşyaya yetişmezden evvel, birden bire şimşek çakar; o şimşek kapıcı bir kuş gibi gözdeki o ziyayı alır, götürür. Veya gözün şuaı, eşyanın şekillerini alıp getirirken, gecenin gözü hükmünde olan şimşek kemal-i sür'atle hücum ederek gözün elinden o şekilleri alır,

götürür. Sanki, zulmeti kaldırmakla eşyayı gösteren şimşek, o bedbahtların eşyayı görmelerine razı olmadığından, onların gözlerinin şuaından o şekilleri alıp götürüyor.

[3] عُيُونٌ kelimesine tercihen zikredilen [4] اَبْصَارَهُمْ ünvanı, Kur'ân'ın beyan ettiği kat'î burhanlara karşı körlük gösteren münafıkların basiret ve kalblerindeki kötü niyetlerini ve amellerini yad ettirmekle teşhir etmek içindir. Zira, göz kalbin âyinesidir. Kalbin muzmeratı gözde görünür.

1.)Neredeyse şimşeğin ışığı onları kör edecek. (Bakara Sûresi, 2:20)
2.)Neredeyse.
3.)Gözler.
4.)Onların gözleri.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-7

Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...

كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا

Bu âyeti teşkil eden kelimelerin işaretleri:

Evvelâ, bu cümle yine müste'nife olup, mâkabliyle alâkadar değildir. Ancak, sâmiin hatırına gelen şu suali cevaplandırıyor.

Sual: Onların musibeti tebeddül ve taaddüd ettikçe, acaba her iki hâlette halleri nasıl oluyor?

Elcevap: "Şimşeğin ziyasıyla yolları göründüğü zaman yürürler, zulmet çöktüğü zaman dururlar" diye Kur'ân-ı Kerim şu cümle ile samiin o şüphesini izale etmiştir.

Sual: كُلَّمَا istiğrak ve istimrarı, yani umumiyet ve devamı ifade eden bir edattır. اِذاَ ise ne umumiyeti ve ne devamı ifade etmez. Bu itibarla şimşeğin ziyalandırmasında كُلَّمَا 'nın, zulmetin çöktüğünde اِذاَ 'nın kullanılması neye binaendir?

Elcevap: Onların ziyaya fazlaca hırs ve ihtiyaçları olduğu için en az bir ziyayı bile fırsat bilip kaçırmak istemediklerine işareten ziya

كُلَّمَا

üzerinde كُلَّمَا istimal edilmiştir.

Sebebiyet ve menfaate delâlet eden [2] اَضَاءَ لَهُمْ deki ل harfinden anlaşılır ki, bayılmak üzere olan bir musibetzede nefsine ait şeylerden mâadâ hiçbir şeyi düşünmez. Hattâ kudret-i İlâhiyenin binlerle hikmetleri için kâinatta neşrettiği ziyanın menfaati, tamamen kendisine ait olduğunu ve kendisi için gönderildiğini zanneder.

Ziyanın adem-i devamı yüzünden sür'atli bir yürüyüşle yollarına devam etmeleri mukteza-yı hal ve makam iken, süratsiz, âdi bir yürüyüş ifade eden [3] مَشَوْا tabiri, musibetin şiddetinden neş'et eden zafiyet yüzünden, sür'at-i seyre kàdir olamadıklarına işarettir.

Sual: İnsanlar yerde yürüdükleri gibi, onların da yürümeleri yerde olmalıdır. Halbuki [4] فِيهِ 'deki zamirin ziyaya raci olması cihetiyle, onların yürümeleri ziyada olduğu anlaşılır.

Elcevap: Onların ziya haricinde yürümeleri mümkün olmadığı için, sanki mesafeleri ve medâr-ı hareketleri yalnız ziyaya münhasırdır.

[5] وَاِذَا 'deki و yolcuların evvelce gördükleri zulmet musibetini tazelemek için ikinci bir zulmet daha atıf ve ilâve edildiğine işarettir. اِذاَ 'nın ifade ettiği cüz'iyet ve kıllet ise, yolcuların zulmete karşı besledikleri nefret ve gösterdikleri körlük şiddetinden, fikren zulmeti düşünmediklerine, ancak aleddevam ziya için bir fırsat beklerlerken, birden bire zulmetin hücumuna mâruz kaldıklarına işarettir.

[6] اَظْلَمَ ’nin berke olan isnadı, berkin ziyasından sonra hücum eden zulmetin, başka zulmetlerden şedit olduğuna işarettir. Ve keza, musibetzede olan yolcuların tahayyüllerine göre, güya berkin ziyasından sonra şu boşluğu dolduran zulmetler hep berk ateşinin sönmesinden meydana gelen dumanlar olduğuna da hayalî bir imadır.

Zarar için kullanılan [7] عَلَيْهِمْ ’deki عَلٰى kelimesi, zulmet musibetinin tesadüfî olmayıp, ancak onların ceza-yı amelleri olduğuna işarettir. Ve musîbetzede olan yolcuların, şu boşluğu dolduran zulmetler ve bütün insanlar içerisinden onları kast ve onlara zarar vermek için gönderilmiş olduklarını tahayyül ettiklerine bir remizdir.

Zulmet çöktüğü vakit sükûnetle durup depreşmemeleri icap ederken, *“ayağa kalktılar”* mânâsını ifade eden قَامُوا tabiri, musibetin şiddetinden ve musibetle çok uğraştıklarından, rükû vaziyetini andıran bellerinde bir tekavvüs peydâ olduğuna ve zulmetin âni hücumundan tiksinerek ayağa kalkıp kaçanlar gibi, bellerini doğrulttuklarına işarettir.

1.)Onlar, her bir aydınlıkta orada biraz yürürler. Karanlık üzerlerine çökünce de oldukları yerde kalırlar. (Bakara Sûresi, 2:20)
2.)Onları aydınlattığında.
3.)Yürüdüler.
4.)Onun içinde.
5.)..dığı zaman, vakit
6.)Karanlık çöktüğünde.
7.)Üzerlerine.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-8

Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi

وَلَوْ شَآءَ اللهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ

Bu cümledeki kelimelerin işaretlerine gelince:

Evvelki cümlelerde gözlerini kör, kulaklarını sağır etmek şânında olan esbap zikredildikten sonra, bu cümlede müsebbebatı, meşiet-i İlâhiye ile bağlar.

Sonra, evvelki cümlelere atfeden و harfi, esbabın perdesi altında tasarruf eden ve bütün esbap ve illetler üzerinde murakebe eden bu kudretin, ancak nazar-ı hikmet olduğuna işarettir.

لَوْ Bu kelimenin tazammun ettiği kıyas-ı istisnaî şöyle tasvir edilebilir: Meşiet-i İlâhiyenin olmaması; zehab-ı sem' ve basarın olmamasına illettir. Zehab-ı sem' ve basarın olmaması da meşietinin olmadığını bildirmeye bir delil ve bir illettir. Ve keza meşiet-i İlâhiyeden mâadâ bütün esbap tekemmül etmiş de olsa, ancak meşiet-i İlâhiyenin taallûkuyla göz ve kulaklarının işi bitmiş olacağına işarettir.

شَآءَ tabiri, müsebbebatı esbapla bağlayan, meşiet ve irade-i İlâhiye olduğuna delâlet eder. Öyleyse tesir kudretindir. Esbab ise, kudretin, nazar-ı zahirîde umur-u hasise ile mübaşereti görünmemesi için vaz edilmiş perdelerdir.

اَللهُ Lâfza-i Celâlinin sarahatle zikri, halkı fazlaca esbaba ehemmiyet vermekten zecir ve men etmekle, esbabın perdesi altında tasarruf eden yed-i Kudreti görmeye fikirleri dâvet eder.

شَآءَ fiilinin bir mef'ul ile takyid edilmeyerek mutlak bırakılması, meşiet ve irade-i İlâhiyenin kâinatın ahvâlinden müteessir olmadığına ve mevcudatın sıfât-ı İlâhiyeye tesirleri bulunmadığına işarettir. Yani, beşerin iradesi ve sair sıfatları, mevcudatın hüsün ve kubuh, büyüklük ve küçüklük gibi ahvâlinden müteessir olduğu gibi, sıfât-ı İlâhiye müteessir olmaz. Sıfât-ı İlâhiyeye göre hepsi müsavidir.

Götürmek mânâsını ifade eden لَذَهَبَ 'den anlaşılıyor ki, esbap müsebbebat üzere musallat ve müstevlî değildir. Yani, esbabın irtifaı zamanında, esbapla bağlı ve kaim olan müsebbebatın adem deryasına düşmesi ihtimali yoktur. Ancak, esbabın arkasında hazır bulunan yed-i kudret o müsebbebatı hıfz eder. Ve hikmet-i İlâhiye muvazene ve nizam kanunu mucibince başka mevkilere gönderir, ihmal etmez. Evet, hararet suyu kaynatmakla suyun bünyesini tahrip ettiği zaman, o tahrip neticesi vücuda gelen buhar ademe gitmez, belki nizamat-ı havaiye mucibince muayyen bir mecrâya sevkedilir ve muayyen bir mevkie çıkar, emr-i İlâhiyeye intizaren orada durur.

Ve keza, [4] ذَهَبَ tabirinden anlaşılır ki, havass-ı hamse denilen duygular, sağır, kör, câmid tabiattan neş'et etmiş değildirler. Ancak o duygular, Cenâb-ı Haktan ihsan edilen hediyelerdir. Yalnız göz, kulak tabirleri adi birer isimdirler.

Ve keza, ذَهَبَ 'nin harf-i cer olan ب ile beraber gelmesinden anlaşılıyor ki, müsebbebat esbaptan ayrıldığı zaman başıboş bırakılmaz, yine bir nizam altına alınır. Çünkü ذَهَبَ بِهِ *"beraberce götürmek"* mânâsını ifade eder. Beraber götürülen birşey sahipsiz, başıboş bırakılmaz.

İhtar: Sem'in müfred olarak, basarın cem olarak zikirleri işitilen bir, görünen çok olduğuna işarettir. Evet, söylenilen sözler birer birer kulağa girer, öyle işitilir. Fakat çok şeyler bir defa bakmakla göze görünür.

1.) Eğer Allah dileseydi, onların işitme ve görme özelliklerini giderirdi. (Bakara Sûresi, 2:20)
2.) Şayet
3.) Diledi, istedi.
4.) Götürdü.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-19-20 : Cumle-9

Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۝1

Bu cümledeki nükteler ve işaretler:

Evvelâ, bu cümle münafıkları ve yolcuları istilâ eden dehşetin hakikat olduğuna bir fezleke ve bir hülâsadır. Ve bu hülâsadan anlaşılır ki, yolcuların ahvâli, münafıkların ahvâlini tamamıyla temsil ettiği ve herbir halleri yolcuların hallerinde göründüğü gibi, herbir zerrede ve herbir halde kudret-i İlâhiyenin de tasarrufu görünür.

Tahkiki ifade eden اِنَّ dahil olduğu hükmün sabit ve sarsılmaz hakîkatlerden olduğuna delâlet ettiği gibi, meselenin azametini ve vüs'atini ve dikkatini ve nev-i beşerin bu gibi meselelerde aciz, zayıf ve kàsır olduğunu remzen gösteriyor. Çünkü bu gibi yakinî meselelerde tereddüdü intaç eden, ancak vehimlerdir. Vehimleri tevlit eden zafiyet, acz, kusurdur; bunlar ise insanın tıynetiyle yoğrulmuş sıfatlardır.

اَللهُ Lâfza-i Celâlinin burada sarahaten zikredilmesi, bu cümledeki hükmü ispat eden delile işarettir. Çünkü bütün mevcudat, taht-ı tasarrufunda ve daire-i şumulünde bulunan kudret, sair sıfatlar gibi Ulûhiyetin lâzimesidir.

عَلٰى kelimesinden anlaşılır ki, ademden eşyayı çıkaran kudret, o eşyayı mühmel ve başıboş bırakmaz. Ancak hikmetin murakabesi ve nezareti altında terbiye eder ve ettirir.

كُلِّ edatından anlaşılır ki, esbabın bütün eserleri ve hâsıl-ı bilmasdar denilen ef’âl-i ihtiyariyeye terettüp eden eserler, tamamen kudrete bağlıdır. Mevcuda ve mevcudata, şey ve eşya denilmesi meşiet-i ilâhiyenin taallûkundan neş’et ettiğine nazaran شَىْءٍ tabirinden anlaşılır ki, eşya vücuda geldikten sonra da Saniden alâkası kesilmez. Vücudun tekerrüründen ibaret olan bekaları için daima Sanie muhtaçtırlar.

قَادِرٌ kelimesine bedel, sübut ve devamı ifade eden قَدِيرٌ sigasından anlaşılır ki, kudret, makdurat nisbetinde olmayıp, kudretin daire-i tasarrufu pek geniştir. Hem kudret zâtiyedir, tagayyürü kabul etmez. Hem aynı zamanda kudret lâzimedir, ziyade ve noksan olmaz. Hem kudret, Rezzak, Gaffar, Muhyî, Mümit gibi sıfât-ı fiiliyenin mercii ve mizanıdır.

1.)Şüphesiz ki Allah'ın her şeye gücü yeter. (Bakara Sûresi, 2:20)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 21-22 : İbadet ve Tevhid Bahsi

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِى
خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقاً لَكُمْ
فَلاَ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Yani, *“Ey insanlar! Sizi ve sizden evvelkileri yaratan Rabbinize ibadet ediniz ki, takvâ mertebesine vâsıl olasınız. Ve yine Rabbinize ibadet ediniz ki, arzı size döşek, semayı binanıza dam yapmış ve semâdan suları indirmiş ki, sizlere rızık olmak üzere yerden meyve ve sair gıdaları çıkartsın. Öyleyse, Allah’a misil ve şerik yapmayınız. Bilirsiniz ki, Allah’tan başka mâbud ve hâlıkınız yoktur.”*

•1.Mukaddime: İbadet
•2.Mukaddime: Tevhid
•Sual-46
•Sual-47
•Tevhid Bahsi
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin
•Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı

- Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz
- Cümle 4: O ki arzı size serdi
- Cümle 5: Ve semayı bina etti
- Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi...
- Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın
- Cümle 8: Bildiğiniz halde

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime: İbadet

Mukaddeme

Akaidî ve imanî hükümleri kavî ve sabit kılmakla meleke haline getiren, ancak ibadettir. Evet, Allah'ın emirlerini yapmaktan ve nehiylerinden sakınmaktan ibaret olan ibadetle, vicdanî ve aklî olan imanî hükümler terbiye ve takviye edilmezse, eserleri ve tesirleri zayıf kalır. Bu hale, âlem-i İslâmın hâl-i hazırdaki vaziyeti şahittir.

Ve keza, ibadet, dünya ve âhiret saadetlerine vesile olduğu gibi, maaş ve maâde, yani dünya ve âhiret işlerini tanzime sebeptir ve şahsî ve nev'î kemâlâta vasıtadır ve Hâlık ile abd arasında pek yüksek bir nisbet ve şerefli bir rabıtadır.

İbadetin dünya saadetine vesile olduğunu izah eden cihetler:

Birisi: İnsan, bütün hayvanlardan mümtaz ve müstesna olarak, acip ve latîf bir mizaç ile yaratılmıştır. O mizaç yüzünden, insanda çeşit çeşit meyiller, arzular meydana gelmiştir. Meselâ, insan, en müntehap şeyleri ister, en güzel şeylere meyleder, ziynetli şeyleri arzu eder, insaniyete lâyık bir maişet ve bir şerefle yaşamak ister.

Şu meyillerin iktizası üzerine, yiyecek, giyecek ve sair hacetlerini istediği gibi, güzel bir şekilde tedarikinde çok san'atlara ihtiyacı vardır. O san'atlara vukufu olmadığından, ebnâ-yı cinsiyle teşrik-i mesai etmeye mecbur olur ki, herbirisi, semere-i sa'yiyle arkadaşına mübadele suretiyle yardımda bulunsun ve bu sayede ihtiyaçlarını tesviye edebilsinler.

Fakat insandaki kuvve-i şeheviye, kuvve-i gadabiye, kuvve-i akliye Sâni tarafından tahdit edilmediğinden ve insanın cüz-ü

ihtiyarîsiyle terakkîsini temin etmek için bu kuvvetler başıboş bırakıldığından, muamelâtta zulüm ve tecavüzler vukua gelir. Bu tecavüzleri önlemek için, cemaat-i insaniye, çalışmalarının semerelerini mübadele etmekte adalete muhtaçtır.

Lâkin her ferdin aklı, adaleti idrakten âciz olduğundan, küllî bir akla ihtiyaç vardır ki, fertler, o küllî akıldan istifade etsinler. Öyle küllî bir akıl da ancak kanun şeklinde olur. Öyle bir kanun, ancak şeriattır.

Sonra, o şeriatın tesirini, icrasını, tatbikini temin edecek bir merci, bir sahip lâzımdır. O merci ve o sahip de ancak peygamberdir.

Peygamber olan zâtın da, zahiren ve bâtınen halka olan hâkimiyetini devam ettirmek için, maddî ve manevî bir ulviyete ve bir imtiyaza ihtiyacı olduğu gibi, Hâlık ile olan derece-i münasebet ve alâkasını göstermek için de bir delile ihtiyacı vardır. Böyle bir delil de ancak mu’cizelerdir.

Sonra, Cenâb-ı Hakkın emirlerine ve nehiylerine itaat ve inkıyadı tesis ve temin etmek için, Sâniin azametini zihinlerde tesbit etmeye ihtiyaç vardır. Bu tesbit de, ancak akaid ile, yani ahkâm-ı imaniyenin tecellîsiyle olur. İmanî hükümlerin takviye ve inkişaf ettirilmesi, ancak tekrar ile teceddüd eden ibadetle olur.

İkincisi: İbadet, fikirleri Sâni-i Hakîme çevirttirmek içindir. Abdin Sâni-i Hakîme olan teveccühü, itaat ve inkıyadını intaç eder. İtaat ve inkıyad ise, abdi intizam-ı ekmel altına idhal eder. Abdin intizam altına girmesiyle ve nizama ittibâ etmesiyle, hikmetin sırrı tahakkuk eder. Hikmet ise, kâinat sahifelerinde parlayan san’at nakışlarıyla tebarüz eder.

Üçüncüsü: İnsan, santral gibi, bütün hilkatın nizamlarına ve fıtratın kanunlarına ve kâinattaki nevâmis-i İlâhiyenin şualarına bir merkezdir. Binaenaleyh, insanın, o kanunlara intisap ve irtibat etmesi ve o namusların eteklerine yapışıp temessük etmesi lâzımdır ki, umumî cereyanı temin etsin. Ve tabakat-ı âlemde deveran eden dolapların hareketlerine muhalefetle o dolapların çarkları altında ezilmesin. Bu da, ancak o emir ve nevâhîden ibaret olan ibadetle olur.

Dördüncüsü: Emirleri imtisal, nehiylerden içtinap etmek sayesinde, bir fert, heyet-i içtimaiyede çok mertebelerle nisbet peyda eder ve alâkadar olur. Bilhassa ahkâm-ı diniye ve mesalih-i umumiye

hususunda, bir fert, bir nevi hükmüne geçer. Yani, pek çok hukuklar, haysiyetler, irşadlar, tâlimler, ıslahlar gibi vazifeler, bir şahsa yüklenir. Eğer o emri imtisal, nevâhîden içtinap eden o şahıs olmasa, o vazifeler tamamen pâyimâl olur.

Beşincisi: İnsan, İslâmiyet sayesinde, ibadet saikasıyla bütün Müslümanlara karşı sabit bir münasebet peyda eder ve kavî bir irtibat ve bağlılık elde eder. Bunlar ise, sarsılmaz bir uhuvvete, hakikî bir muhabbete sebep olur. Zaten heyet-i içtimaiyenin kemâline ve terakkisine ilk ve en birinci basamaklar, uhuvvet ile muhabbettir.

İbadetin şahsî kemâlâta sebep olduğunun izahı:

İnsan, cismen küçük, zayıf ve âciz olmakla beraber, hayvanattan addedildiği halde, pek yüksek bir ruhu taşıyor. Ve pek büyük bir istidada mâliktir. Ve hasredilmeyecek derecede meyilleri vardır. Ve gayr-ı mütenahi emeller sahibidir ve addedilemez fikirleri vardır. Ve gayr-ı mahdud şeheviye ve gadabiye gibi kuvveleri vardır. Ve öyle acaip bir yaratılışı vardır ki, sanki bütün envâ ve âlemlere fihriste olarak yaratılmıştır.

İşte, böyle bir insanın o yüksek ruhunu inbisat ettiren, ibadettir. İstidatlarını inkişaf ettiren, ibadettir. Meyillerini temyiz ve tenzih ettiren, ibadettir. Emellerini tahakkuk ettiren, ibadettir. Fikirlerini tevsi' ve intizam altına alan, ibadettir. Şeheviye ve gadabiye kuvvelerini had altına alan, ibadettir. Zahirî ve bâtınî uzuvlarını ve duygularını kirleten tabiat paslarını izale eden, ibadettir. İnsanı, mukadder olan kemâlâtına yetiştiren, ibadettir. Abd ile Mâbud arasında en yüksek ve en latîf olan nisbet, ancak ibadettir. Evet kemâlât-ı beşeriyenin en yükseği, şu nisbet ve münasebettir.

İhtar: İbadetin ruhu, ihlâstır. İhlâs ise, yapılan ibadetin yalnız emredildiği için yapılmasıdır. Eğer başka bir hikmet ve bir faide ibadete illet gösterilse, o ibadet bâtıldır. Faideler, hikmetler yalnız müreccih olabilirler, illet olamazlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime: Tevhid

Kur'ân-ı Kerim vakta ki [1] يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا ilh. emriyle insanları ibadete dâvet etti; sanki lisan-ı hal ile "Niçin ibadet yapalım? İlleti nedir?" diye sorulan suali, Kur'ân-ı Kerim [2] رَبَّكُمُ اَلَّذِى خَلَقَكُمْ cümleleriyle cevaplandırmak üzere Sâniin vücud-u vahdetine dair burhanları zikretmeye başladı.

Mukaddeme

Ateşin dumana olan delâleti gibi, müessirden esere yapılan istidlâle ***"burhan-ı limmî"*** denildiği gibi; dumanın ateşe olan delâleti gibi eserden müessire olan istidlâle de ***"burhan-ı innî"*** denir. Burhan-ı innî, şüphelerden daha salimdir.

Bu âyetin, Sâniin vücut ve vahdetine işaret eden delillerinden biri de, inayet delilidir. Bu delil, kâinatı ve kâinatın eczasını ve envâını ihtilâlden, ihtilâftan, dağılmaktan kurtarıp bütün hususatını intizam altına almakla kâinata hayat veren nizamdan ibarettir. Bütün maslahatların, hikmetlerin, faidelerin, menfaatlerin menşei, bu nizamdır. Menfaatlerden, maslahatlardan bahseden bütün âyât-ı Kur'âniye, bu nizam üzerine yürüyor ve bu nizamın tecellîsine mazhardır. Binaenaleyh, bütün mesalihin, fevaidin ve menafiin mercii olan ve kâinata hayat veren bir nizam, elbette ve elbette bir Nâzımın vücuduna delâlet ettiği gibi, o Nâzımın kast ve hikmetine de delâlet etmekle, kör tesadüfün vehimlerini nefyeder.

Ey insan! Eğer senin fikrin, nazarın, şu yüksek nizamı bulmaktan âciz ise ve istikrâ-i tâm ile, yani umumî bir araştırma ile de o nizamı

elde etmeye kàdir değilsen, insanların telâhuk-u efkâr denilen fikirlerinin birleşmesinden doğan ve nev-i beşerin havassı (duyguları) hükmünde olan fünun ile kâinata bak ve sahifelerini oku ki, akılları hayrette bırakan o yüksek nizamı göresin.

Evet, kâinatın herbir nev'ine dair bir fen teşekkül etmiş veya etmektedir. Fen ise kavaid-i külliyeden ibarettir. Kaidenin külliyeti ise, nizamın yüksekliğine ve güzelliğine delâlet eder. Zira nizamı olmayanın, külliyeti olamaz.

Meselâ, *"Her âlimin başında beyaz bir amâme var."* Külliyetle söylenilen şu hüküm, ulema nev'inde intizamın bulunmasına bakar. Öyleyse, umumî bir teftiş neticesinde fünun-u kevniyeden herbirisi, kaidelerinin külliyetiyle kâinatta yüksek bir nizamın bulunmasına bir delildir. Ve herbir fen nurlu bir burhan olup, mevcudatın silsilelerinde salkımlar gibi asılıp sallanan maslahat semerelerini ve ahvalin değişmesinde gizli olan faideleri göstermekle Sâniin kast ve hikmetini ilân ediyorlar. Âdetâ vehim şeytanlarını tard etmek için herbir fen, birer necm-i sâkıptır. Yani, bâtıl vehimleri delip yakan birer yıldızdırlar.

Ey arkadaş! O nizamı bulmak için umum kâinatı araştırmaktansa, şu misale dikkat et, matlubun hasıl olur.

Gözle görünmeyen bir mikrop, bir hayvancık, küçüklüğüyle beraber pek ince ve garip bir makine-i İlâhiyeyi hâvidir. O makine mümkinattan olduğundan, vücut ve ademi, mütesavidir. İlletsiz vücuda gelmesi muhaldir. O makinenin bir illetten vücuda geldiği zarurîdir. O illet ise, esbab-ı tabiiye değildir. Çünkü o makinedeki ince nizam, bir ilim ve şuurun eseridir. Esbab-ı tabiiye ise, ilimsiz, şuursuz, camid şeylerdir. Akılları hayrette bırakan o ince makinenin esbab-ı tabiiyeden neş'et ettiğini iddia eden adam, esbabın herbir zerresine Eflâtun'un şuurunu, Calinos'un hikmetini itâ etmekle beraber, o zerrat arasında bir muhaberenin de mevcut olmasını itikad etmelidir. Bu ise, öyle bir safsata ve öyle bir hurafedir ki, meşhur sofestaîyi bile utandırıyor.

Maahaza, esbab-ı maddiyede esas ittihaz edilen kuvve-i câzibeyle kuvve-i dâfianın inkısama kabiliyeti olmayan bir cüz'de birlikte içtimaları iltizam edilmiştir.

Halbuki bunlar birbirlerine zıt olduklarından, içtimaları caiz değildir. Fakat, câzibe ve dâfia kanunlarından maksat, ***“âdetullah”*** ile tâbir edilen kavanin-i İlâhiye ise ve tabiatla tesmiye edilen şeriat-ı fıtriye ise, câizdir. Lâkin, kanunluktan tabiata, vücud-u zihnîden vücud-u haricîye, umur-u itibariyeden umur-u hakikiyeye, âlet olmaktan müessir olmaya çıkmamak şartıyla makbuldür. Aksi takdirde caiz değildir.

Ey arkadaş! Misal olarak gösterdiğim o küçük hurdebinî hayvancığın, yani mikrobun büyük fabrikasındaki nizam ve intizamı aklın ile gördüğün takdirde başını kaldır, kâinata bak. Emin ol ki, kâinatın vuzuh ve zuhuru nisbetinde, o yüksek nizamı, kâinatın sahifelerinde pek zahir ve okunaklı bir şekilde görüp okuyacaksın.

Ey arkadaş! Kâinatın sahifelerinde ***“delilü’l-inâye”*** ile anılan nizama ait âyetleri okuyamadıysan, sıfat-ı kelâmdan gelen Kur’ân-ı Azimüşşanın âyetlerine bak ki, insanları tefekküre dâvet eden bütün âyetleri, şu delilü’l-inâyeyi tavsiye ediyorlar. Ve nimetleri ve faideleri sayan âyetler dahi, delilü’l-inâye denilen o yüksek nizamın semerelerinden bahsediyorlar. Ezcümle, bahsinde bulunduğumuz şu âyet

اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَاشًا ﴿3﴾ وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ

cümleleriyle, o nizamın faidelerini ve nimetlerini koparıp insanlara veriyorlar.

Delil-i İhtirâî: Mezkûr âyetin Sâniin vücut ve vahdetine işaret eden delillerinden biri de

اَلَّذِى خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴿4﴾

cümlesiyle işaret ettiği delil-i ihtirâîdir. Delil-i ihtirâînin hülâsası şöyle izah edilebilir:

Cenâb-ı Hak, hususî eserlerine menşe ve kendisine lâyık kemâlâtına mehaz olmak üzere her ferde ve her nev’e has ve

müstakil bir vücut vermiştir. Ezel cihetine sonsuz olarak uzanıp giden hiçbir nevi yoktur. Çünkü bütün envâ, imkândan vücub dairesine çıkmamışlardır. Ve teselsülün de bâtıl olduğu meydandadır. Ve âlemde görünen şu tagayyür ve tebeddül ile bir kısım eşyanın hudûsu, yani yeni vücuda geldiği de gözle görünüyor. Bir kısmının da hudûsu, zaruret-i akliye ile sabittir. Demek, hiçbir şeyin ezeliyeti cihetine gidilemez.

Ve keza ilmü'l-hayvanat ve ilmü'n-nebatatta ispat edildiği gibi, envâın sayısı ikiyüzbine bâliğdir. Bu neviler için birer "âdem" ve birer evvel-baba lâzımdır. Bu evvel-babaların ve âdemlerin daire-i vücubda olmayıp ancak mümkinattan olduklarına nazaran, behemehal vasıtasız, kudret-i İlâhiyeden vücuda geldikleri zarurîdir. Çünkü bu nevilerin teselsülü, yani sonsuz uzanıp gitmeleri bâtıldır. Ve bazı nevilerin başka nevilerden husule gelmeleri tevehhümü de bâtıldır. Çünkü, iki neviden doğan nevi, alelekser ya akîmdir veya nesli inkıtaa uğrar, tenasül ile bir silsilenin başı olamaz.

Hülâsa: Beşeriyet ve sair hayvanatın teşkil ettikleri silsilelerin mebdei, en başta bir babada kesildiği gibi, en nihayeti de son bir oğulda kesilip bitecektir.

Evet, şuursuz, ihtiyarsız, camid, basit olan esbab-ı tabiiyenin bütün akılları hayrette bırakan o envâ silsilelerinin icadına kabiliyeti olduğu, daire-i imkândan hâriçtir.

Ve keza, kudret mu'cizelerinden birer nakş-ı garip ve birer san'at-ı acip taşıyan o envâın ihtiva ettikleri efradın da, ihtirâ ve yaratılışlarını o esbaba isnad etmek, yalnız bir muhâlin değil, muhalâtın en hurafesidir. Binaenaleyh, o silsileleri teşkil eden envâ ile efrad, hudûs ve imkân lisanıyla, Hâlıklarının vücub-u vücuduna kat'î bir şehadetle şehadet ediyorlar.

1.)Ey insanlar! Rabbinize ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)Sizi yaratan Rabbinize. (Bakara Sûresi, 2:21)
3.)O Rabbiniz ki, yeryüzünü size bir döşek, gökyüzünü bir dam yaptı. Gökten de size bir su indirip onunla türlü meyvelerden ve mahsullerden size rızık çıkardı. (Bakara Sûresi, 2:22)
4.)Sizi ve sizden evvelkileri yaratan (Rabbinize). (Bakara Sûresi, 2:21)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Sual

Sual-46

S: Bütün silsilelerin Hâlıkın vücub-u vücuduna kat'î şehadetleri gözönünde olduğu halde, bazı insanların maddeyle, maddenin hareketinin ezeliyeti cihetine zahip olmakla dalâlete düştüklerinin esbabı nedendir?

C: Kasıt ve dikkatle değil, sathî ve dikkatsiz bir nazarla, muhal ve bâtıla, mümkün nazarıyla bakılabilir. Meselâ, bir bayram akşamı, gökte ay ve hilâli arayanlar içinde ihtiyar bir zat da bulunur. Bu zat, gökteki hilâli görmek için bütün kasıt ve dikkatiyle nazarını göğe tevcih edip hilâli araştırmakla meşgul iken, gözünün kirpiklerinden uzanan ve gözünün hadekası üzerine eğilen beyaz bir kıl nasılsa gözüne ilişir. O zat, derhal "Hilâli gördüm" der, "İşte bu gördüğüm aydır!" diye hükmeder.

İşte, sathî ve dikkatsiz nazarlar bu gibi hatâlara düştükleri gibi, yüksek bir cevhere ve mükerrem bir mahiyete mâlik olan insan, kastı ve dikkatiyle daima hak ve hakikati ararken, bazan sathî ve dikkatsiz bir nazarla bâtıla bakar. O bâtıl da; ihtiyarsız, talepsiz, dâvetsiz fikrine gelir. Fikri de çar-nâçâr alır saklar, yavaş yavaş kabul ve tasdikine de mazhar olur. Fakat onun o bâtılı kabul ve tasdiki, bütün hikmetlerin mercii olan nizam-ı âlemden gaflet etmesinden ve madde ile hareketinin ezeliyete zıt olduğuna körlük gösterdiğinden ileri gelmiştir ki, şu garip nakışları ve acip san'at eserlerini esbab-ı camideye isnad etmek mecburiyetiyle o dalâletlere düşmüşlerdir.

Hüseyin-i Cisrî'nin dediği gibi, âsâr-ı medeniyetle müzeyyen ve bütün ziynetlere müştemil bir eve giren bir adam, ev sahibini göremediğinden, o ziyneti, o esasatı, tesadüfe ve tabiata isnad etmeye mecbur olmuştur. Kezalik, nizam-ı âlemdeki bütün

hikmetlerin, faidelerin tam bir ihtiyara ve şâmil bir ilme ve kâmil bir kudrete yaptıkları şehadetten gaflet eden gafiller, sathî nazarlarınca, tesir-i hakikîyi esbab-ı camideye vermeye mecbur kalmışlardır.

Ey arkadaş! Cenâb-ı Hakkın pek ince âsâr-ı san'atından ve pek yüksek acaib-i kudretinden sarf-ı nazar ederek yalnız tabiat denilen şu âsâr ve esbabdan en zahir olan in'ikâs ve irtisam keyfiyetine bak. Meselâ, bir âyineyi semaya karşı tuttuğun zaman, semayı, irtifaıyla, nakışlarıyla, yıldızlarıyla celb edip âyinede in'ikâs ve irtisam ettiren illet-i müessirenin, âyinenin yüzündeki hâsiyet olduğuna kanaat hasıl edebilir misin? Hâşâ! Veyahut hakikatte bir emr-i vehmîden ibaret olan câzibe-i umumîyenin, arz ile yıldızları şu boşlukta muntazam tahrik ve tedbirine illet-i müessire olarak telâkki ve kabul edebilir misin? Hâşâ! Bunlar ancak şart ve sebep olabilirler, illet-i müessire olamazlar.

Hülâsa: İnsan sathî ve gayr-ı kastî bir nazarla bâtıl ve muhal birşeye baktığı zaman, hakikî illetini bulamadığı takdirde, çar-nâçar sıhhatine veya inkârına kail olmakla kabul etmesi ihtimali vardır. Fakat, talip ve müşteri sıfatıyla kasten ve bizzat dikkatle bakacak olursa, onların hikemiyat dedikleri o bâtıl meselelerden hiçbirisini de kabul etmez. Ancak, bütün siyasîlerin hikmetini ve hükemanın akıllarını zerrelerde farz etmekle eblehâne kabul eder.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Sual

Sual-47

S: Onların daima iftiharla bahsettikleri tabiat, nevâmis ve kuvâ nedir ki, kendilerini onlarla iknaa çalışıyorlar?

C: Tabiat dedikleri şey, bir matbaadır, tâbi' değildir. Tâbi', ancak kudrettir. Kanundur, kuvvet değildir. Kuvvet, ancak kudrettedir. Yahut, nasıl ki bildiğimiz şeriat, insanlardan sudur eden ef'âl-i ihtiyariyeyi bir nizam ve bir intizam altına alıp tahdit eden kaidelerin hülâsasıdır veya devletin işlerini tanzim eden nizamların, düsturların, kanunların mecmuasıdır. Kezalik, tabiat denilen şey de, âlem-i şehadetin uzuvlarından ve eczalarından sudur eden ef'âl arasında bir nizam ve bir intizamı ika eden İlâhî bir şeriat-ı fıtriyedir. Binaenaleyh, şeriat ile devlet nizamı, mâkul ve itibarî emirlerden oldukları gibi, tabiat dahi itibarî bir emir olup, hilkatte, yani yaratılışta câri olan âdetullahtan ibarettir.

Amma tabiatın bir mevcud-u haricî olduğunu tevehhüm etmek, bir fırka askerin, idman ve tâlim esnasında yaptıkları o muntazam hareketlerini gören bir vahşinin, "Aralarındaki o nizamı idare edip birbiriyle bağlayan ip gibi birşey mevcuttur" diye vahşîce ettiği vehme benzer. Binaenaleyh, vicdanı ve aklı vahşî olan bir adam, sathî ve tebeî bir nazar ile devam ve istimrarını muhafaza eden tabiatın müessir bir mevcud-u haricî olduğuna ihtimal verebilir.

Hülâsa: Tabiat, Allah'ın san'atı ve şeriat-ı fıtriyesidir. Nevâmis ise, onun meseleleridir. Kuvâ dahi, o meselelerin hükümleridir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Tevhid Bahsi

Tevhid Bahsi

Tevhide geçiyoruz

Kur'ân-ı Kerim, Sâniin vahdetine dair delillerden hiçbir şey terk etmemiştir. Bilhassa, *"Arz ve semâda Allah'tan başka ilâhlar olmuş olsa idiler, şu görünen intizam fesada uğrardı"* mânâsında olan

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا

âyetinin tazammun ettiği ***"burhanü't-temânü"*** Sâniin vâhid ve müstakil olduğuna kâfi bir delildir. Ve istiklâliyet, ulûhiyetin zatî bir hassası ve zarurî bir lâzımı olduğuna nurlu bir burhandır.

Ey arkadaş! Bahsinde bulunduğumuz âyetin evvelinde bulunan اُعْبُدُوا emri, İbn-i Abbâs'ın tefsirine nazaran, insanları tevhide dâvet eden bir emirdir. Ve aynı zamanda bu âyet, heyet-i mecmuasıyla tevhide işaret eden pek latîf ve güzel bir burhanı tazammun etmiştir. Şöyle ki:

Nev-i beşer ile sair hayvanatın medâr-ı maişetleri olan semeratın tevlidi için, arz ile semâ arasındaki muavenet ve münasebetleri ve âsâr-ı âlemin birbirine müşabehetleri ve etraf-ı âlemin birbiriyle kucaklaşmaları ve birbirinin elini tutup ihtiyaçlarını temin etmeleri ve yekdiğerinin sualine cevap verip yardımına koşmaları ve tamamıyla bir nokta-i vâhideye bakmaları ve bir Nazzâm-ı Vâhidin mührü üstünde hareket etmeleri gibi halleri hâvi olan böyle garip bir makine, sahip ve Sâniinin bir olduğunu kat'î bir şehadetle ilân etmekle, *"Herbir şeyde, Sâniin vahdetine delâlet eden bir âyet ve bir alâmet vardır"* mânâsında olan şu beyitle tanin-endaz oluyorlar:

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ [2]

Ey arkadaş! Sâni-i Zülcelâl, Vâhid ve Vâcibü'l-Vücud olduğu gibi, bütün sıfât-ı kemâliye ile de muttasıftır. Zira âlemde ve masnuatta bulunan kemâlât tamamıyla Sâniin kemâlinden tecellî eden gölgeden muktebestir. Öyleyse, Sânide bulunan cemâl, kemâl, hüsün, umum kâinatta bulunan umum cemallerden, kemallerden, hüsünlerden gayr-ı mütenâhi derecelerle yüksektir. Zira ihsan, in'âm edenin servetinden doğar ve servetine delildir. İcad, icad edenin vücuduna delâlet eder. İcab, mûcibin vücuduna burhandır. Verilen hüsün, verenin hüsnüne delildir.

Ve keza, Sâni-i Zülcelâl, bütün nevakıstan pâk ve münezzehtir. Çünkü noksaniyet, maddiyatın mahiyetlerindeki istidadın kılletinden ileri gelir. Halbuki Cenâb-ı Hak, maddiyattan değildir.

Ve keza, Sâni-i Kadîm-i Ezelî, kâinatın ihtiva ettiği eşyanın cismiyet, cihetiyet, tagayyür, temekkün gibi istilzam ettikleri levazım ve evsaftan berî ve münezzehtir. Kur'ân-ı Kerim, şu iki hakikate *"Allah'a misil yapmayın"* mânâsına olan [3] فَلاَ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدادًا âyetiyle işaret etmiştir.

Delil-i imkânî: Bu âyetin, Sâniin vücuduna işaret eden delillerden birisi de delil-i imkânîdir ki,

وَاللّٰهُ الْغَنِىُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ [4]

âyetiyle işaret edilmiştir.

Bu delilin hülâsası: Kâinatın ihtivâ ettiği zerrelerden herbirisinin gerek zâtında, gerek sıfâtında, gerek ahvâlinde ve gerek vücudunda gayr-ı mütenâhi imkânlar, ihtimaller, müşkilâtlar, yollar, kanunlar varken, birden bire o zerre, gayr-ı mütenâhi yollardan muayyen bir yola sülûk eder. Ve gayr-ı mahdud hallerden, bir vaziyete girer. Ve gayr-ı mâdud sıfatlardan bir sıfatla vasıflanır. Ve doğru bir kanun üzerine mukadder bir maksada harekete başlar. Ve vazife olarak

uhdesine verilen herhangi bir hikmet ve bir maslahatı derhal intaç eder ki, o hikmet ve o maslahatın husule gelmesi, ancak o zerrenin o çeşit hareketiyle olabilir. Acaba o kadar yollar ve ihtimaller arasında o zerrenin macerası, lisan-ı haliyle, Sâniin kast ve hikmetine delâlet etmez mi?

İşte herbir zerre, müstakillen, kendi başıyla Sâniin vücuduna delâlet ettiği gibi, küçük-büyük herhangi bir teşekküle girerse veya hangi bir mürekkebe cüz olursa, girdiği ve cüz olduğu o makamlarda kazandığı nisbete göre Sâniine olan delâletini muhafaza eder.

1.) İbadet ediniz.
2.) Herbir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir belge (delil) vardır. (İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm, 1:24)
3.) Sakın Allah'a eş ve ortaklar koşmayınız. (Bakara Sûresi, 2:22)
4.) Allah hiçbir şeye muhtaç olmayan ganîdir; siz ise muhtaçsınız. (Muhammed Sûresi, 47:38)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin mâkabliyle cihet-i irtibatına gelince:

Vakta ki Kur'ân-ı Kerim, birincisi müttakî mü'minler, ikincisi inatlı kâfirler, üçüncüsü ikiyüzlü münafıklar olmak üzere insanları üç kısma ayırdı ve aralarında taksimat ve teşkilât yaptı ve herbir kısmın sıfatını ve âkıbetini beyan etti. Sonra (1) يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا âyetiyle her üç kısma tevcih-i hitap ederek onları ibadete emir ve dâvet etti. Demek, bu âyetin evvelki âyetlere terettübü ve onları takip etmesi, hâne ve binanın, mühendisin krokisine; amelin ilme; kazanın kadere terettübü ve birbirini takip etmeleri gibidir. Evet, evvelki âyetlerde yapılan teşkilât ve taksimat, kroki ve plândan sonra bu âyette ibadet binasının yapılmasına emredilmiştir ve o âyetlerde verilen bilgi ve malûmattan sonra, bu âyette, amel ve ibadete emredilmiştir. Ve onlarda yazılan sıfat ve istihkaklara göre, burada, emir ve nehiylerle hükümler verilmiştir. Ve keza, evvelki âyetlerde insanların taksimatı, ahvâl ve sıfâtı zikredildikten sonra, makamın iktizasıyla, bu âyet onları takip etmiştir.

Vakta ki Kur'ân-ı Kerim, insanların her üç fırkasından bahsetti ve herbir fırkanın sıfatını ve âkıbetini söyledi; sâmiin arzusu ve makamın iktizası üzerine, Kur'ân-ı Kerim gaybdan hitaba intikal ederek onlara karşı şu hitapta bulundu. Evet, bazı adamlar hakkında gaibane konuşanların bilâhare konuşmalarını hitaba çevirmelerinde şöylece bir nükte-i umumiye vardır:

Meselâ, bir şahsın iyiliğinden veya fenalığından bahsedilirken, gerek konuşanda, gerek dinleyende, ya tahsin veya tel'in için bir

meyil uyanır. Sonra git gide o meyil öyle kesb-i şiddet eder ki, sahibini o şahısla görüştürüp şifahen konuşmaya kuvvetli bir arzu uyandırır. Burada sâmilerin o meyillerini tatmin etmekle makamın iktizası üzerine Kur'ân-ı Kerim, onları sâmilerin huzuruna götürüp kendilerine hitap ile tevcih-i kelâm etmiştir.

Bu âyette, gaybdan, hitaba edilen iltifat ve intikalde hususî bir nükte de vardır ki, ibadetle yapılan tekliften hasıl olan meşakkat, hitab-ı İlâhiyeden neş'et eden zevk ve lezzetle karşılanır ve insanlara ağır gelmez.

Ve keza hitap suretiyle ibadeti teklif etmek, abd ile Hâlık arasında vasıta olmadığına işarettir.

1.)Ey insanlar, ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Ey arkadaş! Bu âyetin cümlelerini birbiriyle nazmeden münasebetler ise:

(1) يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا cümlesinde emir ve hitap, geçen her üç fırkayı teşkil eden mü'min, kâfir ve münafıkların mâzi, hal ve istikbalde vücuda gelmiş veya gelecek bütün efradını ihtiva eden tabakalara hitaptır. Binaenaleyh (2) اُعْبُدُوا vav'ının merciinde dahil olan kâmil mü'minlere göre اُعْبُدُوا ibadete devam ve sebat etmeye emirdir. Orta derecedeki mü'minlere nazaran, ibadetin arttırılmasına emirdir. Kâfirlere göre, ibadetin şartı olan iman ve tevhid ile ibadetin yapılmasına emirdir. Münafıklara nazaran, ihlâsa emirdir. Binaenaleyh, اُعْبُدُوا 'nun ifade ettiği ibadet kelimesi mükellefîne göre müşterek-i mânevî hükmündedir.

رَبَّكُمْ Yani: *"Sizi terbiye eden ve büyüten Odur. Ve sizin mürebbîniz Odur. Öyleyse, siz de Ona ibadet etmekle abd olunuz!"*

Ey arkadaş! Vakta ki Kur'ân-ı Kerim ibadeti emretti. İbadet ise üç şeyden sonra olabilir.

Birincisi: Mâbudun mevcut olmasıdır.

İkincisi: Mâbudun vâhid olmasıdır.

Üçüncüsü: Mâbudun ibadete istihkakı bulunmasıdır.

Kur’ân-ı Kerim, o üç mukadder suale işaret etmekle beraber, şartlarının delillerini de zikrederken, Mâbudun vücuduna dair olan delilleri iki kısma ayırmıştır.

Birisi: Hariçten alınan delillerdir ki, buna ***“âfâkî”*** denilir.

İkincisi: İnsanların nefislerinden alınan burhanlardır. Buna, ***“enfüsî”*** tesmiye edilir.

Enfüsî olan kısmını da, biri nefsî, diğeri usulî olmak üzere iki kısma taksim etmiştir.

Demek, Mâbudun vücuduna üç türlü delil vardır: âfakî, nefsî, usulî.

Evvelâ, en zahir ve en yakın olan nefsî delile [3] اَلَّذِى خَلَقَكُمْ cümlesiyle, usulî delile de [4] وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ cümlesiyle işaret etmiştir. Sonra, ibadet insanların hilkat ve yaratılışına tâlik edilmiştir.

İbadetin hilkat-ı beşere terettübü iki şeyden ileri geliyor: Ya insanlar ilk yaratılışında ibadete istidatlı ve takvaya kabiliyetli olarak yaratılmışlardır. Ve o istidadı ve o kabiliyeti onlarda gören, onların ibadet ve takvâ vazifelerini göreceklerini kaviyyen ümit eder. Veyahut, insanların hilkatinden ve memur oldukları vazifeden ve teveccüh ettikleri kemalden maksat, ibadetin kemâli olan takvâdır.

[5] لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ Şu cümle, her iki noktaya da tatbik edilebilir. Yani, “İstidad ve kabiliyetinizde ekilen veya vazife ve hilkatinizden kastedilen takvânın kuvveden fiile çıkarılması lâzımdır.”

Sonra, Kur’ân-ı Kerimde Mâbudun vücuduna ait âfâkî delillerin en karibine [6] جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ فِرَاشًا cümlesiyle işaret edilmiştir. Ve bu işaretten arzın bu şekle getirilmesiyle nev-i beşere ve sâir hayvanata kabil-i süknâ olarak hazır bulundurulması, ancak Allah’ın ca’liyle (yapmasıyla) olup tabiatın ve esbabın tesiriyle

olmadığına bir remiz vardır. Çünkü tesir-i hakikînin esbaba verilmesi bir nevi şirktir.

[7] وَالسَّمَاءَ بِنَاءً cümlesiyle, Sâniin vücuduna olan âfâkî delillerden en basit ve en yükseğine işaret edilmiştir.

Sonra, mürekkebat ve mevâlidin vücud-u Sânie veçh-i delâletlerine [8] وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ilâ âhir cümlesiyle işaret edilmiştir.

Sonra, geçen delillerin herbirisi alel'infirad, yani birer birer Sâniin vücuduna delâlet ettiği gibi, heyet-i mecmuası da Sâniin vahdetine işarettir.

Sonra, nimetlerin menşei ve menbaı olan âlemin nizamına işaret eden o cümlelerin suret-i tertibi [9] رِزْقًا لَكُمْ 'ün delâletiyle beraber, Mâbudun ibadete müstehak olduğuna delâlet eder. Çünkü ibadet, şükürdür. Şükür, Mün'ime edilir; yani nimetleri veren Zâta şükretmek vaciptir.

Sonra رِزْقًا لَكُمْ cümlesinden, arz ve arzdan çıkan mevalid, yani arzın semereleri insanlara hâdim oldukları gibi, insanlar da onların Saniine hâdim olmaları lâzım olduğuna bir remiz vardır.

[10] فَلاَ تَجْعَلُوا ِللهِ اَنْدَادًا cümlesi ise, geçen cümlelerin herbirisiyle alâkadardır. Yani, Rabbinize ibadet yaptığınızda şerik yapmayınız. Zira Rabbiniz, ancak Allah'tır. Sizi, nev'inizle beraber halk eden Odur. Ve Arzı size mesken olarak hazırlayan Odur. Semâyı sizin binanıza dam olarak yaratan Odur. Ve sizin rızık maişetinizi tedarik için suları gönderen Odur. Hülâsa, bütün nimetler Onundur; öyle ise bütün şükürler ve ibadetler de ancak Onadır.

1.)Ey insanlar, ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)İbadet ediniz.
3.)Sizi, (O) yarattı. (Bakara Sûresi, 2:21)

4.)Sizden önceki insanları da. (Bakara Sûresi, 2:21)
5.)Umulur ki, korunmuş olursunuz, takvaya ulaşırsınız. (Bakara Sûresi, 2:21)
6.)Yeryüzünü sizin için bir döşek yaptı. (Bakara Sûresi, 2:22)
7.)Gökyüzünü sizin için dam yaptı. (Bakara Sûresi, 2:22)
8.)Gökten size su (yağmur) indirdi. (Bakara Sûresi, 2:22)
9.)Sizin için rızık yaptı. (Bakara Sûresi, 2:22)
10.)Sakın Allah’a eş ve ortaklar koşmayınız. (Bakara Sûresi, 2:22)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-1

Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin

Arkadaş! Bu âyetin tazammun ettiği cümlelerin keyfiyet ve nüktelerine gelelim.

Evvelâ: Kur'ân-ı Kerimde kesretle zikredilen يَا اَيُّهَا ile edilen hitap ve nida, üç vecihle ve üç edatla tekit edilmiştir. Birisi, ikazı ifade eden ve ikaz için kullanılan يَا harfidir. İkincisi, alâmetleri aramakla birşeyi bulmak için kullanılan اَىُّ kelimesidir ki, Türkçede *"hangi"* kelimesiyle tercüme edilir. Üçüncüsü, gafletten ayıltmak için kullanılan هَا harfidir. Bu tekitlerden anlaşılır ki, burada şu tarzla yapılan nida ve hitap, çok faidelere ve nüktelere işarettir. Ezcümle:

Birincisi: İnsanlara ibadetlerin teklifinden hâsıl olan meşakkatin, hitab-ı İlâhiye mazhariyetten neş'et eden zevk ve lezzetle tahfif edilmesidir.

İkincisi: İnsanın gaibane olan aşağı mertebesinden, huzurun yüksek makamına çıkması ancak ibadet vasıtasıyla olduğuna işarettir.

Üçüncüsü: Muhatabın üç cihetten ibadete mükellef olduğuna işarettir. Kalbiyle teslim ve inkıyada, aklıyla iman ve tevhide, kalıbıyla amel ve ibadete mükelleftir.

Dördüncüsü: Muhatabın mü'min, kâfir, münafık olmak üzere üç kısma ayrılmış olduğuna işarettir.

Beşincisi: İnsanların yüksek, orta, avam tabakalarına hitaben şâmil olduğuna işarettir.

Altıncısı: İnsanlar arasında yapılan nidâ ve hitaplarda âdet edinmiş olan şeylere işarettir ki, insan, evvelâ gördüğü adamı çağırır ve durdurur, sonra kim olduğunu anlamak için alâmetlerine dikkat eder, sonra maksadını anlatır.

Hülâsa: Mezkûr hitap, geçen üç cihetten tekit edilmiş şu nüktelere işarettir.

يَا ile nida edilen insanlar gafil, gaip, hazır, cahil, meşgul, dost, düşman gibi çok muhtelif tabakalara şâmildir. Bu muhtelif tabakalara göre يَا ’nın ifadesi değişir.

Meselâ, gafile karşı tenbihi ifade eder; gaibe ihzarı, cahile târifi, dosta teşviki, düşmana tevbih ve takri’i gibi her tabakaya münasip bir ifadesi vardır.

Sonra, makam-ı kurbu iktiza ettiği halde, uzaklara mahsus olan يَا edatının kullanılması birkaç nükteye işarettir.

1. Teklif edilen emanet ve ibadetin pek büyük bir yük olduğuna,

2. Derece-i ubudiyetin mertebe-i ulûhiyetten pek uzak olduğuna,

3. Mükelleflerin, zaman ve mekânca hitabın vakit ve mahallinden ırak bulunduğuna,

4. İnsanların derece-i gafletlerine işarettir.

Muzafun ileyhsiz zikredildiğinden, umumî bir tevessümü ifade eden اَىُّ kelimesi, hitabın umum kâinata şâmil olup, yalnız farz-ı kifaye suretiyle haml-i emanete ve ibadete insanların tahsis edilmiş olduklarına işarettir. Öyle ise ibadette insanların kusurları umum kâinata tecavüzdür.

Sonra, اَىُّ kelimesinde bir icmal ve bir ipham vardır; çünkü izafesiz zikredilmiştir. Onun o ipham ve icmâli, نَاسْ kelimesiyle

izale ve tafsil edildiğinden, aralarında bir icmal ve tafsil cezaleti meydana gelmiştir.

هَا: اَىُّ ’nün muzafun ileyhine ıvaz olmakla beraber, يَا edatiyle çağrılanları tenbih içindir.

نَاسْ aslında nisyandan alınmış bir ism-i fâildir; vasfiyet-i asliyesi mülâhazasıyla insanlara bir itâba işarettir. Yani, “Ey insanlar! Niçin misak-ı ezelîyi unuttunuz?”

Fakat bir cihetten de insanlara bir mâzeret yolunu gösteriyor. Yani, “Sizin o misâkı terk etmeniz, amden değil; belki sehiv ve nisyandan ileri gelmiştir.”

اُعْبُدُوا nidaya cevaptır. Mü’min, kâfir, münafık olan geçen tabakalar nida ile çağırıldıklarından, اُعْبُدُوا emri devam, itaat, ihlâs, tevhid gibi, her tabakaya münasip bir mânâyı ifade eder.

رَبَّكُمْ Rab ünvanı اُعْبُدُوا ile teklif edilen ibadete bir illet ve bir sebebe işarettir. Yani, “Sizin terbiyeniz Rabbinizin elinde olduğundan, daima Ona muhtaçsınız. Ve terbiyenize lâzım olan bütün levazımatı veren Odur. Onun, o nimetlerine şükür lâzımdır. Şükür ise ancak ibadettir.”

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı

(1) اَلَّذِى خَلَقَكُمْ esmâ-i müphemeden olduğu için, merci ve medlûlü ancak sıla denilen dahil olduğu cümle ile malûm olur. Meselâ; (2) اَلَّذِى جَاءَكَ denildiği zaman, gelen adamın yalnız sana gelmekle malûmiyeti var, başka cihetten malûmiyeti yoktur. Binaenaleyh, burada رَبِّ kelimesinin اَلَّذِى ile vasıflandırılması Cenâb-ı Hakkın marifeti, hakikatiyle olmayıp ancak ef'âl ve âsârıyla olduğuna işarettir.

İcad, inşa veya başka bir kelimeye tercihan yaratılışın güzel şeklini ifade eden (3) خَلَقَ tâbiri, insanlardaki istidadın sedad ve istikametçe ibadete elverişli olduğuna işarettir. Ve keza ibadet, yaratılışın ücreti ve neticesidir. Bu itibarla sevap, ibadetin ücreti olmayıp, ancak Cenâb-ı Hakkın kereminden olduğuna işarettir.

(4) وَاَلَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ Merci ve medlûlünün adem-i malûmiyetine delâlet eden اَلَّذِينَ evvelki insanların ölümle mahvolup gittiklerine ve onların ahvâlini bildirecek bir bilgi olmadığına ve yalnız sizin gibi bir kısım mahlûklar onların yerlerine gelmekle, o mahvolan insanların tarifleri mümkün olduğuna işarettir.

1.)Sizi yaratan.
2.)Size gelen.

3.)Yarattı.
4.)Sizden öncekileri de.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-3

Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿1﴾

﴿2﴾ لَعَلَّ kelimesi, ümit ve recayı ifade ediyor. Fakat bu mânâ, hakikatiyle Cenâb-ı Hak hakkında istimal edilemez. Binaenaleyh, ya mecazen istimal edilecektir veya muhataplara veyahut sâmi ve müşahitlere isnad edilecektir.

Mânâ-yı mecazıyla Cenâb-ı Hak hakkında isnad edilmesi şöyle tasvir edilir:

Nasıl ki bir insan, bir iş için bir adamı teçhiz ettiği zaman, o işin o adamdan yapılmasını ümit eder. Kezalik—bilâ-teşbih—Cenâb-ı Hak, insanlara, kemal için bir istidat, teklif için bir kabiliyet ve bir ihtiyar vermiştir. Bu itibarla, Cenâb-ı Hak, insanlardan o işlerin yapılmasını intizar etmektedir denilebilir. Bu teşbih ve istiarede, hilkat-i beşerdeki hikmetin takvâ olduğuna ve ibadetin de neticesi takvâ olduğuna ve takvânın da en büyük mertebe olduğuna işaret vardır.

Reca mânâsının muhataplara atfedilmesi şöyle izah edilir:

Ey muhatap olan insanlar! Havf ve reca ortasında bulunmakla, takvâyı reca ederek Rabbinize ibadet ediniz. Bu itibarla insan, ibadetine itimad etmemelidir ve daima ibadetinin artmasına çalışmalıdır.

Reca mânâsı, sâmi ve müşahitlere göre olursa şöyle tevil edilecektir:

Ey müşahitler! Arslanın pençesini gören adam, o pençenin iktizası olan parçalamayı arslandan ümit ve reca ettiği gibi, siz de,

insanları ibadet teçhizatıyla mücehhez olduklarını gördüğünüzden, onlardan takvâyı reca ve intizar edebilirsiniz. Ve keza, ibadetin fıtrî bir iktiza neticesi olduğuna işarettir.

[3] تَتَّقُونَ Takvâ, tabakat-ı mezkûrenin ibadetlerine terettüp ettiğinden, takvânın bütün kısımlarına, mertebelerine de şâmildir. Meselâ, şirkten takvâ; kebairden, mâsivaullahtan kalbini hıfzetmekle takvâ; ikabdan içtinap etmekle takvâ; gazabtan tahaffuz etmekle takvâ. Demek تَتَّقُونَ kelimesi bu gibi mertebeleri tazammun eder.

Ve keza, ibadetin ancak ihlâs ile ibadet olduğuna ve ibadetin mahzan vesile olmayıp maksud-u bizzat olduğuna ve ibadetin sevap ve ikab için yapılmaması lüzumuna işarettir.

1.)Umulur ki, korunmuş olur, takvaya erişirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)Umulur ki
3.)Takvâya erişirsiniz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-4

Cümle 4: O ki arzı size serdi

اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً ﴿1﴾

Kur'ân-ı Kerim, bu cümle ile beyan ettiği kudret-i İlâhiyenin azametiyle insanları ibadete teşvik edip heyecana getiriyor. Şöyle ki:

Ey insanlar! Arz ve semayı sizlere muti ve hizmetkâr yapan Zât, yaptığı şu iyiliğe karşı ibadete müstehaktır; ibadetini ediniz!

Ve keza, insanların faziletine ve yüksek bir kıymete mâlik olduğuna ve indallah mükerrem bulunduğuna bir imadır. Sanki beşere emrediyor:

Ey beşer! Yüksek ve alçak bütün ecramı sizin istifadenize tahsis etmekle sizlere bu kadar îzaz ve ikramlarda bulunan Cenâb-ı Hakka ibadet ediniz ve sizlere yaptığı keramete karşı liyakatinizi izhar ediniz!

Ve keza esbap ve tabiata tesirin verilmesini reddediyor. Şöyle ki:

Ey insan! Şu gördüğünüz yerler, gökler, sıfatlarıyla beraber, bir Hâlıkın halkıyla, kastıyla, tahsisiyle ve bir Nâzımın nazmıyla husule gelip bu intizamı bulmuşlardır.

Kör tabiatın bu kadar büyük şeylerde yeri olmadığı gibi en küçük şeylerde de yeri yoktur.

Ve keza, sıfatlar da mümkinattan oldukları cihetle, Sânie delâlet ettiklerine işarettir. Zira cisimleri teşkil eden zerreler, büyüklük-küçüklük, çirkinlik-güzellik gibi gayr-ı mütenâhi ahval ve keyfiyetleri kabul etmekte müsavidirler. Yani bir zerrenin, bin keyfiyeti kabul etmeye kabiliyeti vardır ve bir hâlet, binlerce zerrelere hal olabilir.

Binaenaleyh, güzellik gibi bir sıfat, binlerce zerrelere ve dolayısıyla cisimlere sıfat olabildiği halde, o kadar imkânat ve ihtimaller içinde muayyen bir cisme tayin edildiği zaman, herhalde bir kast ile, bir hikmet altında, bir zâtın irade ve tahsisiyle, binlerce cisimler arasında o cisim, o sıfata mevsuf kılınmıştır.

[2] لَكُمْ Bu ل ihtisas için değildir, ancak sebebiyeti ifade ediyor. Yani arzın tefrişine sebep, yani vesile, insandır. Bu misafirhanedeki ziyafet onun namına verildi. Fakat istifade, insanlara mahsus ve münhasır değildir. Öyleyse insanların ihtiyacından, istifadesinden fazla kalana abes denilemez.

[3] فِرَاشًا Bu tâbir, garip bir nükte-i belâgate işarettir. Çünkü, arzın sıkletinden dolayı suya batıp kaybolması tabiatının icabatından olduğu halde, Cenâb-ı Hak, merhametiyle bir kısmını dışarıda bırakarak, insanlar için bir mesken ve nimetlerine bir mâide, yani bir sofra olmak üzere tefriş etmiştir.

Ve keza فِرَاشًا tâbirinden anlaşılıyor ki, arz, bir hanenin tabanı gibi insan ve hayvanlara ferş ve bast edilmiştir. Öyleyse arzdaki nebatat ve hayvanat, hanedeki efrad-ı aile ile erzak vesaire gibi levazım-ı beytiye hükmündedir.

Ve keza فِرَاشًا tâbirinden anlaşılıyor ki, arz, taş gibi katı ve sert değildir ki kabil-i süknâ olmasın; ve su gibi mâyi de değildir ki, ziraat ve istifadeye kàbil olmasın. Belki orta bir vaziyette yapılmıştır ki, hem mesken, hem mezraa olsun. Bu iki faidenin taht-ı temine alınması, elbette ve elbette bir maksat, bir hikmet ve bir nizam ile olabilir.

1.) Rabbiniz sizin için yeryüzünü bir döşek, gökyüzünü de dam yaptı. (Bakara Sûresi, 2:22)
2.) Size, sizin için.
3.) Döşek.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-5

Cümle 5: Ve semayı bina etti

وَالسَّمَاءَ بِنَاءً ﴿١﴾

Semanın, insanlara bir sakf, bir dam gibi yapılması, yıldızların o damda asılı kandiller gibi olmalarını istilzam eder ki, teşbih tamam olsun. Öyleyse gayr-ı mütenâhi şu boşlukta dağınık bir şekilde yıldızların bulunması, akılları hayrette bırakan nizam ve intizamlı vaziyetleri kör tesadüfe isnad edilemez.

S: İnsan, arza nisbeten bir zerredir. Arz da kâinata nazaran bir zerredir. Ve keza, insanın bir ferdi, nev'ine nisbeten bir zerredir; nev'i de, sâir ortakları bulunan envâ içinde bir zerre gibidir. Ve keza, aklın düşünebildiği gayeler, faideler hikmet-i ezeliye ve ilm-i İlâhîdeki faidelere nisbeten bir zerreden daha aşağıdır. Binaenaleyh, böyle bir âlemin insanın istifadesi için yaratılmış olduğu akla giremez.

C: Evet, zahire bakılırsa insan bir zerre hükmündedir. Fakat insanın taşıdığı ruha, kafasına taktığı akla, kalbinde beslediği istidatlara nazaran bu âlem-i şehadet dardır, istiab edemez. Ancak o ruhun arzularını ve o aklın fikirlerini ve o istidatların meyillerini tatmin ve temin edecek âlem-i âhirettir.

Ve keza, istifade hususunda müzahame, mümanaa ve tecezzî yoktur; bir küll ile cüz'iyatı gibidir. Nasıl ki bir küllî, bütün cüz'iyatında mevcut olduğu halde, ne o küllîde tecezzî ve inkısam olur ve ne de cüz'iyatında müzahame ve müdafaa olur. Küre-i arzdan da binlerce müstefid olsa, ne aralarında bir müzahame olur ve ne küre-i arzda bir noksaniyet peyda olur. Yalnız insanın indallah kerameti olduğu için, âlem-i şehadetin yaratılışında insan, ille-i gaiye menzilesinde

gösterilmiştir. Ve insanın hatırı için, bütün envâa bir umumî ziyafet verilmiştir. Bu ise, bütün âlemin faideleri insana münhasır olup başkalara hiçbir faidesi yoktur demek değildir.

1.)Gökyüzünü kubbe yaptı.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-6

Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi...

وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۤءِ مَاۤءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ﴿1﴾

İnzâlin Cenâb-ı Hakka olan isnadından anlaşılıyor ki, yağmurun katreleri başıboş değildir; ancak bir hikmet altında ve bir mizan-ı kastî ile inerler. Çünkü, o mesafe-i baîdeden gelmekle beraber, rüzgâr ve hava da müsademelerine yardımcı olduğu halde, katrelerin aralarında müsademe olmuyor. Öyleyse o katreler başıboş olmayıp, gemleri, onları temsil eden meleklerin elindedir.

﴿2﴾ مِنَ السَّمَاۤءِ Sema kelimesinin zikri geçtiğine nazaran, makam, zamirin yeri olduğu halde ism-i zahir ile zikredilmesi, yağmurların sema cirminden değil. Sema cihetinden geldiğine işarettir. Çünkü, sebkat eden sema kelimesinden maksat, cirm değil, cihettir.

مَاۤءً Semadan gelen karlar, dolular, sular olduğu halde yalnız suların zikredilmesi, en büyük istifadeyi temin eden, su olduğuna işarettir. مَاءً kelimesinde tenkiri ifade eden tenvin ise, yağmur suyunun acip bir su olup, nizamı garip, imtizâcât-ı kimyeviyesi size meçhul olduğuna işarettir.

﴿3﴾ فَاَخْرَجَ ’deki ف müddet ve mühlet olmaksızın takibini ifade eder. Buna binaen, semeratın ihracı, yağmurun inzali akabinde

bir müddet ara vermeden husule gelmesi lâzımdır. Halbuki ihraç ile inzal arasında hayli bir zaman vardır. Öyleyse [4] [5] , اَنْزَلَ اَخْرَجَ'ye atıf değildir. Ancak, inzali takip eden fiillerin silsilesi ortadan kaldırılarak o fiillerin neticesi hükmünde olan [4] [5] , اَنْزَلَ اَخْرَجَ 'ye atfedilmiştir. Takdir-i kelâm şöyle olsa gerekir:

وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاهْتَزَّتِ [6] اْلاَرْضُ وَرَبَتْ وَاَخْضَرَتْ وَ اَنْبَتَتْ فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ

Bu itibarla, inzali takip eden [7] اِهْتَزَّتْ fiilidir. ف 'nin de asıl mevkii, اِهْتَزَّتْ dir.

بِهِ 'deki ب harfi, sebebiyetle karışık ilsak mânâsınadır. Yani, su, semeratın husulüne sebep olduğu gibi, semerata mülsak, karışık, yapışık olduğundan da, semeratın taravet ve tazeliğini muhafazaya vesiledir.

[8] مِنَ الثَّمَرَاتِ 'deki مِنْ beyan ile karışık ibtidayı ifade eder. Bu itibarla اَخْرَجَ 'ye mef'ul olamaz, ancak sâmi'in fehmine göre tayin edilen mef'ul-ü mukadderdir. مِنَ الثَّمَرَاتِ ise, o mef'ule beyandır.

Takdir-i kelâm [9] فَاَخْرَجَ بِهِ (اَنْوَاعًا) مِنَ الثَّمَرَاتِ şeklindedir.

Nekre olarak [10] رِزْقًا ’nın zikredilmesi, bu rızkın nereden ve neyle husule geldiği size meçhul olduğuna işarettir.

[11] لَكُمْ ’deki ل ecliyet ve sebebiyet içindir. Yani, “Siz, rızkın gelmesine sebepsiniz, amma istifadesi size mahsus ve münhasır değildir ve başkalar da tebean istifadeye şeriktirler.”

Ve keza, Cenâb-ı Hak, sizlere nimetlerini tahsis ettiği gibi, sizin de şükrünüzü Ona tahsis etmeniz lâzım geldiğine işarettir.

1.)Gökten de size bir su indirdi ve onunla türlü meyveler ve mahsullerden size rızık çıkardı. (Bakara Sûresi, 2:22)
2.)Semadan, gökyüzünden.
3.)(Hemen) Çıkardı, yerden bitirdi.
4.)İndirdi.
5.)Çıkardı.
6.)Semadan bir su indirdi, yeryüzü harekete gelip kabardı, yeşillendi, bitkiler verdi, o suyla meyveler çıkardı.
7.)Titredi, hareketlendi.
8.)Meyvelerden.
9.)O suyla çeşit çeşit meyvelerden (rızık) çıkardı. (Bakara Sûresi, 2:22)
10.)Rızık olarak.
11.)Sizin için.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-7

Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın

فَلاَ تَجْعَلُواِ للهِ اَنْداَدًا ①

Başta bulunan ف geçen dört fıkraya bakıyor. Yani: “Odur Mâbud, şerik yapmayınız. Odur Kadîr-i Mutlak, şerikini itikad etmeyiniz. Odur Mün’im, şükründe şerik yapmayınız. Odur Hâlık, başka bir hâlık tahayyül etmeyiniz.”

② تَجْعَلُوا Bu tabirin, ③ تَعْتَقِدُوا tabirine tercihi, onların, Allah’a isnad ettikleri şeriklerin ve misillerin aslı ve hakikati olmadığı için o uydurma şeriklerin itikad edilecek şeyler olmadığına, ancak uydurma, ca’lî şeyler olduklarına işarettir.

للهِ Lâfza-i Celâlin ④ اَنْدَادًا üzerine takdimi, Allah’ın daima hâzır olduğunu düşünmek lüzumuna ve nehyin menşei, şerikin Allah için yapılışı olduğuna işarettir.

اَنْدَادًا Endad, نِدٌّ ’ün cem’idir. نِدٌّ ise, *“misil”* mânâsınadır. Halbuki, Cenâb-ı Hakka yapılan misil, onun zıddı olur. Birşey, hem zıt, hem misil olamaz; ve birşeyin zıddı, ona misil olamaz. Öyleyse mislin bulunması, mislin muhaliyetini istilzam eder.

اَنْدَادًا ’in sîga-i cem ile zikri, müşriklerin cehaletine işarettir. Yani: “Hiçbir cihetten bir benzeri olmayan Cenâb-ı Hakka nasıl bir sürü misil ve zıt yapıyorsunuz?”

Ve keza, bütün enva-ı şirkin reddine işarettir. Yani, “Ne zâtında ve ne sıfâtında ve ne ef’âlinde şeriki, şebihi yoktur.”

Ve keza, vesenî, sâbiî, ehl-i teslis, ehl-i tabiat gibi firak-ı dâllenin tevehhüm ettikleri şeriklerin tabakalarına işarettir.

İhtar: Vesenî mezhebinin menşei, yıldızları ilâh itikad etmek, hulûlü tahayyül etmek, cismiyeti tevehhüm etmek gibi gülünç şeylerdir.

1.) Sakın Allah’a eş ve ortaklar koşmayınız. (Bakara Sûresi, 2:22)
2.) Yapmayınız, uydurmayınız. (Kelimenin başında olumsuzluk mânâsı veren gizli “Lâm” edatı vardır.)
3.) İnanmayınız, itikat etmeyiniz. (Kelimenin başında olumsuzluk mânâsı veren gizli “Lâm” edatı vardır.)
4.) Eşler, ortaklar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-21-22 : Cumle-8

Cümle 8: Bildiğiniz halde

وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ [1]

Bu cümle ile âyetlerin sonunda zikredilen emsalî cümleler, İslâmiyetin menşei ilim, esası, akıl olduğuna işaret eder. Binaenaleyh, İslâmiyetin, hakikati kabul ve safsatalı evhamı reddetmek, şânındandır.

تَعْلَمُونَ [2] 'ye bir mef'ulün terki, çok mef'ullerin takdirine sebep olmuştur. Demek, îcaz ve ihtisarı yapmakla itnab ve uzatmaktan kaçarken, daha ziyade itnaba, tatvîle sebep olmuştur. Yani, Allah'tan başka mâbudunuz olmadığını, halıkınızın bulunmadığını başka bir kadîr-i mutlak olmadığını ve mün'iminizin bulunmadığını bilirsiniz. Keza bilirsiniz ki, onların uydurdukları âlihe ve esnâm, bir şeye kàdir olmayıp, onlar da mahlûk ve mec'ûl şeylerdir.

1.)Ve siz bilirsiniz (ki, Allah'tan başka mâbud ve yaratıcınız yoktur.)
2.)Bilirsiniz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 23-24 : Nübüvvet Bahsi

Nübüvvet hakkında

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Gayet kısa bir meâli: Yani, *“Abdimiz üzerine inzal ettiğimiz Kur’ân’da bir şüpheniz varsa, Kur’ân’ın mislinden bir sûre yapınız. Hem de, Allah’tan başka, işlerinizde kendilerine müracaat ettiğiniz şüheda ve muinlerinizi de çağırınız, yardım etsinler. Eğer sözünüzde sâdık iseniz hepiniz beraber çalışınız, Kur’ân’ın mislinden bir sûre getiriniz. Eğer bir misil getiremediğiniz takdirde—zaten getiremezsiniz ya—öyle bir ateşten sakınınız ki, odunu, insanlar ile taşlardır.”*

•Mukaddime: Nübüvvete dair Yedi Mesele
•1.Mesele
•2.Mesele

•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•6.Mesele
•Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
•Cevap 1
•Cevap 2
•Cevap 3
•7.Mesele
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 23
•Cümleler arasındaki münasebet: Ayet 24
•Cehennem Bahsi
•Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa
•Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin
•Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın
•Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız
•Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...
•Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Mukaddeme

Mukaddime: Nübüvvete dair Yedi Mesele

Mukaddeme

Kitabın evvelinde beyan edildiği gibi Kur'ân-ı Kerimin takip ettiği esas maksat dörttür. Birinci maksadı olan "tevhid", evvelki âyetle beyan edilmiştir. Bu âyetle de, ikinci maksat olan **"nübüvvet"** beyan ve izah edilmiştir. Yalnız birşey var ki, bu âyet, nübüvvet-i Muhammediyenin (a.s.m.) ispatı hakkındadır; nübüvvet-i mutlaka hakkında değildir. Halbuki maksat, mutlak nübüvvettir. Fakat küllî, cüz'îde dahildir. Cüz'înin ispatıyla küllî de ispat edilmiş olur. Bu âyet, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetini, en büyük mu'cizesi olan i'câz-ı Kur'ân'dan bahisle ispat ediyor.

O Zâtın (a.s.m.) nübüvvetine dâir delâil başka risalelerimizde beyan edilmiştir. Burada, yalnız bir kısmını hülâsaten ***"altı mesele"*** zımnında beyan edeceğiz.

- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele
- 6.Mesele
- Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları
- Cevap 1
- Cevap 2
- Cevap 3
- 7.Mesele

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

Enbiya-i sâlifînde nübüvvete medar ve esas tutulan noktalar ve onların ümmetleriyle olan muameleleri hakkında—yalnız zaman ve mekânın tesiriyle bazı hususat müstesna olmak şartıyla—yapılacak tam bir teftiş ve kontrol neticesinde, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmda daha ekmel, daha yükseği bulunmakta olduğu tahakkuk eder. Binaenaleyh, nübüvvet mertebesine nail olanların heyet-i mecmuası, mu'cizeleriyle ve sair ahvalleriyle, lisan-ı hal ve kal ile, nev-i beşerin sinni, kemale geldiğinde ***"Üstadü'l-Beşer"*** ünvanını taşıyan Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sıdk-ı nübüvvetine ilân-ı şehadet etmişlerdir. O Hazret de (a.s.m.), bütün mu'cizeleriyle Sâniin vücut ve vahdetini, nurlu bir burhan olarak âleme ilân etmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

O zâtın (a.s.m.) evvel ve âhir bütün ahvâl ve harekâtı nazar-ı dikkatten geçirilirse, herbir hareketi, herbir hali harikulâde değilse de onun sıdkına delâlet eder.

Ezcümle: “Ğar” meselesinde, Ebu Bekri’s-Sıddık ile beraber halâs ve kurtuluş ümidi tamamıyla kesildiği bir anda لاَ تَخَفْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا *“Korkma, Allah bizimle beraberdir”* diye Ebu Bekri’s-Sıddık’a verdiği tesellî ve tavk-ı beşerin fevkinde bir ciddiyetle, bir metanetle, bir şecaatle, havfsız, tereddütsüz gösterdiği vaziyet, elbette sıdkına ve nokta-i istinadı olan Hâlıkına itimad ettiğine güneş gibi bir burhandır.

Kezalik, saadet-i dareyn için tesis ettiği esaslarda isabet etmiş olduğu ve izhar ettiği kavaidin, hakikatle muttasıl ve hakkaniyetle yapışık olduğu, bütün âlemce mazhar-ı kabul ve tasdik olmuş ve olmaktadır.

İhtar: O zâtın (a.s.m.) ahval ve harekâtı birer birer, yani tek tek onun sıdk ve hakkaniyetini gösterirse, heyet-i mecmuası onun sıdk-ı nübüvvetine öyle bir delil olur ki, şeytanları bile tasdike mecbur eder.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

O zâtın (a.s.m.) sıdk-ı nübüvvetini yazıp tasdik eden birkaç sahife vardır. Şimdi o sahifeleri okuyacağız.

Birinci sahife: O Hazretin zâtıdır. Fakat bu sahifeyi mütalâadan evvel, dört nükteye dikkat lâzımdır.

Birinci nükte: لَيْسَ الْكُحْلُ كَالتَّكَحُّلِ Yani, *"fıtrî karagözlülük, sun'î (yapma) karagözlülük gibi değildir."* Yani, yapma ve sun'î olan birşey ne kadar güzel ve ne kadar kâmil olursa olsun, fıtrî ve tabiî olan şeylerin mertebesine yetişemez ve onun yerine kaim olamaz. Herhalde sun'îliğin yanlışlıkları, onun ahvalinden, etvârından belli olacaktır.

İkinci nükte: Ahlâk-ı âliyeyi ve yüksek huyları hakikate yapıştıran ve o ahlâkı daima yaşattıran, ciddiyet ile sıdktır. Eğer sıdk kalkıp araya kizb girerse, rüzgârlara oyuncak olan yapraklar gibi, o adam da insanlara oyuncak olur.

Üçüncü nükte: Mütenâsip olan eşya arasında meyil ve cezbe vardır. Yani, birbirine temayül ederler ve yekdiğerini celb ederler, aralarında ittihad olur. Fakat birbirine zıt olan eşyanın aralarında nefret vardır, çekememezlik olur.

Dördüncü nükte: Cemaatte olan kuvvet fertte yoktur. Meselâ, çok iplerin heyet-i mecmuasının teşkil ettiği urgandaki kuvvet, ipler birbirinden ayrı olduğu zaman bulunmaz.

Bu nükteler göz önüne getirilmekle o Hazretin sahifesi okunmalıdır. Evet, o Zâtın bütün âsârı, sîretleri, tarihçe-i hayatı ve

sair ahvâli, onun pek büyük, azîm ve ahlâk sahibi olduğuna şehadet ediyorlar. Hattâ düşmanları bile onun ahlâkça pek yüksekliğinden dolayı kendisini ***“Muhammedü’l-Emîn”*** ile lâkaplandırmışlardır.

Malûmdur ki, bir zatta içtima eden ahlâk-ı âliyenin imtizacından izzet-i nefis, haysiyet, şeref, vakar gibi, hasis, alçak şeylere tenezzül etmeye müsaade etmeyen yüksek haller husule gelir. Evet, melâike, ulüvv-ü şanlarından, şeytanları reddeder, kabul etmezler.

Kezalik, bir zatta içtima eden ahlâk-ı âliye kizb, hile gibi alçak halleri reddeder. Evet, yalnız şecaatle iştihar eden bir zât, kolay kolay yalana tenezzül etmez. Bütün ahlâk-ı âliyeyi cem eden bir zât, nasıl yalana ve hileye tenezzül eder; imkânı var mıdır?

Hülâsa: Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm kendi kendine güneş gibi bir burhandır.

Ve keza, o Zâtın (a.s.m.) dört yaşından kırk yaşına kadar geçirmiş olduğu gençlik devresinde bir hilesi, bir hıyaneti görülmemiş ve bir yalanı işitilmemiştir. Eğer o Zâtın yaratılışında, tabiatında bir fenalık, bir kötülük hissi ve meyli olmuş olsaydı, behemehal gençlik saikasıyla dışarıya verecekti. Halbuki bütün yaşını, ömrünü kemal-i istikametle, metanetle, iffetle, bir ıttırad ve intizam üzerine geçirmiş, düşmanları bile hileye işaret eden bir halini görmemişlerdir.

Ve keza, yaş kırka baliğ olduğunda, iyi olsun, kötü olsun ve nasıl bir ahlâk olursa olsun, rüsuh peyda eder, meleke haline gelir, daha terki mümkün olmaz. Bu Zâtın tam kırk yaşının başında iken yaptığı o inkılâb-ı azîmi âleme kabul ve tasdik ettiren ve âlemi celp ve cezb ettiren, o Zâtın (a.s.m.) evvel ve âhir herkesçe malûm olan sıdk ve emaneti idi. Demek o Zâtın (a.s.m.) sıdk ve emaneti, dâvâ-yı nübüvvetine en büyük bir burhan olmuştur.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

İkinci sahifeyi okuyacağız. Bu sahife, mâzi, yani Zaman-ı Saadetten evvelki zamandır. Şu sahifenin hâvi olduğu enbiya-i sâlifînin ahval ve kıssaları, o Zâtın sıdk-ı nübüvvetine birer burhandır. Yalnız dört nükteye dikkat lâzımdır.

Birinci nükte: İnsan, bir fennin esaslarını ve o fennin hayatına taallûk eden noktaları bilmekle, yerli yerince kullanmasına vakıf olduktan sonra dâvâsını o esaslara bina etmesi, o fende mâhir ve mütehassıs olduğuna delildir.

İkinci nükte: Fıtrat-ı beşeriyenin iktizasındandır ki, âdi bir insan da olsa, hattâ çocuk da olsa, hattâ küçük bir kavim içinde de bulunsa, pek kıymetsiz bir dâvâ hususunda cumhura muhalefet edip yalan söylemeye cesaret edemez. Acaba, pek büyük bir haysiyet sahibi, âlem-şümul bir dâvâda, pek inatlı ve kesretli bir kavim içinde, ümmî, yani okur-yazar sınıfından olmadığı halde, aklın tek başına idrakten âciz olduğu bazı şeylerden bahsedip kemal-i ciddiyetle âleme neşir ve ilân etmesi onun sıdkına delil olduğu gibi, o meselenin Allah'tan olduğuna da bir burhan olmaz mı?

Üçüncü nükte: Malûmdur ki, medenî insanlarca malûm ve melûf pek çok ilimler, sıfatlar, fiiller vardır ki, bedevîlerce meçhul olur ve o gibi şeylerden haberleri yoktur. Binaenaleyh, bilhassa geçmiş zamanlardaki bedevîlerin ahvâlinden bahsetmek isteyen bir adam, hayalen o zamanlara, o çöllere gidip onlarla görüşmelidir. Zira onların ahvâlini ezberden, onları görmeden muhakeme etmekle istediği malûmatı elde edemez.

Dördüncü nükte: Ümmî bir adam, bir fennin ulemasıyla münakaşaya girişerek, beyne'l-ulema ittifaklı olan meseleleri tasdik ve ihtilâflı olanları da tashih ederse, o adamın bu harika olan hali, onun pek yüksekliğine ve onun ilminin de vehbî olduğuna delâlet etmez mi?

Bu dört nükteyi göz önüne getir, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma bak ki, o zât, herkesçe müsellem ümmîliğiyle beraber, geçmiş enbiya ile kavimlerinin ahvallerini görmüş ve müşahede etmiş gibi, Kur'ân'ın lisanıyla söylemiştir. Ve onların ahvâlini, sırlarını beyan ederek âleme neşir ve ilân etmiştir. Bilhassa naklettiği onların kıssaları, bütün zekîlerin nazar-ı dikkatini celb eden dâvâ-yı nübüvvetini ispat içindir. Ve naklettiği esasları, beyne'l-enbiya ittifaklı olan kısmı tasdik, ihtilâflı olanı da tashih edip dâvâsına mukaddeme yapmıştır. Sanki o Zât, vahy-i İlâhînin mâkesi olan masum ruhuyla zaman ve mekânı tayyederek o zamanın en derin derelerine girmiş ve gördüğü gibi söylemiştir. Binaenaleyh, o Zâtın bu hali, onun bir mu'cizesi olup nübüvvetine delil olduğu gibi, evvelki enbiyanın da nübüvvet delilleri manevî bir delil hükmünde olup, o Zâtın nübüvvetini ispat eder.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 5.Mesele

5.Mesele

Beşinci Mesele

Asr-ı Saadete ve bilhassa Ceziretü'l-Arab meselesine dairdir. Bunda da dört nükte vardır.

Birinci nükte: Âlemce malûmdur ki, az bir kavmin âdetlerinden, hakîr, ehemmiyetsiz bir âdeti kaldırmak veya zelil, miskin bir taifenin cüz'î zayıf huylarını ref etmek, büyük bir hükümdara, uzun bir zamanda bile çok zahmetlere bağlıdır. Acaba, hâkim olmamakla beraber, az bir zamanda, nihayet derecede âdetlerine mutaassıp, inatçı ve kesretli bir kavimde rüsuh ve kuvvet peyda etmiş olan âdetleri ref ve kalblerde istikrar peyda eden ve zamanlarca devam ve istimrar eden ahlâklarını terk ettiren, hem yerlerine gayet yüksek âdetleri, güzel ahlâkları tesis eden bir zât harikulâde olmaz mı?

İkinci nükte: Yine âlemce malûmdur ki, devlet bir şahs-ı manevîdir. Çocuk gibi, teşekkülü, büyümesi tedricîdir.

Ve keza, yeni teşekkül eden bir devletin, bir milletin ruhuna kadar nüfuz eden eski bir devlete galebe etmesi, yine tedricîdir, zamana mütevakkıftır. Acaba, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın bütün esasat-ı âliyeyi hâvi olan ve maddî-mânevî bütün terakkiyat ve medeniyet-i İslâmiyenin kapısını açan, kısa bir zamanda def'aten teşkil ettiği bir devletle dünyanın bütün devletlerine galebe edip maddî-mânevî hâkimiyetini muhafaza ve ibka ettiren, harikulâdeliği değil midir?

Üçüncü nükte: Evet, kahır ve cebirle zahirî bir hâkimiyet, sathî bir tahakküm, kısa bir zamanda ibka edilebilir. Fakat bütün kalblere, fikirlere, ruhlara icrâ-yı tesir ederek, zahiren ve bâtınen beğendirmek

şartıyla vicdanlar üzerine hâkimiyetini muhafaza ve ibka etmek, en büyük harika olmakla, ancak nübüvvetin hassalarından olabilir.

Dördüncü nükte: Evet, tehditlerle, korkularla, hilelerle efkâr-ı âmmeyi başka bir mecrâya çevirtmek mümkün olur. Fakat tesiri cüz'îdir, sathîdir, muvakkat olur. Muhakeme-i akliyeyi az bir zamanda kapatabilir.

Amma irşadıyla kalblerin derinliklerine kadar nüfuz etmek, hissiyatın en incelerini heyecana getirmek, istidatların inkişafına yol açmak, ahlâk-ı âliyeyi tesis ve alçak huyları imha ve izale etmek, cevher-i insaniyetten perdeyi kaldırıp hakikati teşhir etmek, hürriyet-i kelâma serbestî vermek, ancak şua-ı hakikatten muktebes harikulâde bir mu'cizedir.

Evet, Asr-ı Saadetten evvelki zamanlarda kalb katılığı ve merhametsizlik öyle bir hadde baliğ olmuştu ki, kocaya vermekten âr ederek kızlarını diri diri toprağa gömerlerdi! Asr-ı Saadette İslâmiyetin doğurduğu merhamet, şefkat, insaniyet sayesinde, evvelce kızlarını gömerlerken müteessir olmayanlar, İslâmiyet dairesine girdikten sonra karıncaya bile ayak basmaz oldular. Acaba böyle ruhî, kalbî, vicdanî bir inkılâp hiçbir kanuna tatbik edilebilir mi? Bu nükteleri ceyb-i kalbine soktuktan sonra, bu noktalara da dikkat et:

1. Tarih-i âlemin şehadetiyle sabittir ki, parmakla gösterilen en büyük bir dâhi, ancak umumî bir istidadı ihya ve umumî bir hasleti ikaz ve umumî bir hissi inkişaf ettirebilir. Eğer böyle bir hissi de ikaz edememiş ise sa'yi hep hebâ olur.

2. Tarih bize gösteriyor ki, en büyük bir insan, hamiyet-i milliye, hiss-i uhuvvet, hiss-i muhabbet, hiss-i hürriyet gibi hissiyat-ı umumiyeden bir veya iki veyahut üç hissi ikaz etmeye muvaffak olur. Acaba evvelki zamanların cehalet, şekavet, zulüm zulmetleri altında gizli kalan binlerce hissiyat-ı âliyeyi, Ceziretü'l-Arab memleketinde, bedevî ve dağınık bir kavim içinde inkişaf ettirmek hârikulâde değil midir? Evet, şems-i hakikatin ziyasındandır.

Bu noktaları aklına sokamayanın, Ceziretü'l-Arabı biz gözüne sokarız. Ey muannid! Ceziretü'l-Araba git, en büyük feylesoflardan yüz taneyi de intihap et, beraber götür. Onlar da orada ahlâkın ve mâneviyatın inkişafı hususunda çalışsınlar. Muhammed-i Arabînin

(a.s.m.) o vahşetler zamanında o vahşî bedevîlere verdiği cilâyı, senin o feylesofların, şu medeniyet ve terakkiyat devrinde yüzde bir nisbetinde verebilirler mi? Çünkü o Zâtın yaptığı o cilâ İlâhî, sabit, lâyetegayyer bir cilâdır ve onun büyük mu'cizelerinden biridir.

Ve keza, bir işte muvaffakiyet isteyen adam, Allah'ın âdetlerine karşı safvet ve muvafakatini muhafaza etsin ve fıtratın kanunlarına kesb-i muarefe etsin ve heyet-i içtimaiye rabıtalarına münasebet peyda etsin. Aksi takdirde, fıtrat, adem-i muvafakatla cevap verecektir.

Ve keza, heyet-i içtimaiyede, umumî cereyana muhalefet etmemek lâzımdır. Muhalefet edildiği takdirde, dolabın üstünden düşer, altında kalır. Binaenaleyh, o cereyanlarda, tevfik-i İlâhînin müsaadesine mazhariyeti dolayısıyla, o dolabın üstünde, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın hak ile mütemessik olduğu sabit olur.

Evet, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği şeriatın hakaiki, fıtratın kanunlarındaki muvazeneyi muhafaza etmiştir. İçtimaiyatın rabıtalarına lâzım gelen münasebetleri ihlâl etmemiştir. Zaman uzadıkça, aralarında ittisal peyda olmuştur.

Bundan anlaşılır ki, İslâmiyet, nev-i beşer için fıtrî bir dindir ve içtimaiyatı tezelzülden vikaye eden yegâne bir âmildir.

Bu nükteler ile şu noktaları nazara al, Muhammed-i Haşimî Aleyhissalâtü Vesselâma bak. O Zât, ümmîliğiyle beraber, bir kuvvete mâlik değildi. Ne onun ve ne de ecdadının bir hâkimiyetleri sebkat etmemişti; bir hâkimiyete, bir saltanata meyilleri yoktu. Böyle bir vaziyette iken, mühim bir makamda, tehlikeli bir mevkide, kemal-i vüsuk ve itmi'nan ile büyük bir işe teşebbüs etti, bütün efkâr-ı âmmeye galebe çaldı, bütün ruhlara kendisini sevdirdi, bütün tabiatların üstüne çıktı, kalblerden bütün vahşet âdetlerini, çirkin ahlâkları kaldırarak pek yüksek âdât ve güzel ahlâkı tesis etti, vahşetin çöllerinde sönmüş olan kalblerdeki kasaveti ince hissiyatla tebdil ettirdi ve cevher-i insaniyeti izhar etti. Onları, o vahşet köşelerinden çıkararak, evc-i medeniyete yükseltti ve onları, o zamana, o âleme muallim yaptı. Ve onlara öyle bir devlet teşkil etti ki, sâhirlerin sihirlerini yutan asâ-yı Mûsâ gibi, başka zalim devletleri yuttu ve nev-i beşeri istilâ eden zulüm, fesat, ihtilâl, şekavet

rabıtalarını yaktı, yıktı ve az bir zamanda, devlet-i İslâmiyeyi şarktan garba kadar tevsi ettirdi. Acaba o zâtın şu macerası, onun mesleği hak ve hakikat olduğuna delâlet etmez mi?

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 6.Mesele

6.Mesele

Altıncı Mesele

Bu mesele, istikbal sahifesine bakar. Bu sahifede dahi dört nükte vardır.

Birinci nükte: Bir insan, ne kadar yüksek olursa olsun, ancak dört beş fende mütehassıs ve meleke sahibi olabilir.

İkinci nükte: Bazan olur ki, iki adamın söyledikleri bir söz, bir kelâm, mütefavit olur; birisinin cehline, sathîliğine; ötekisinin ilmine, maharetine delâlet eder. Şöyle ki:

Bir adam, düşünmeden, gayr-ı muntazam bir surette söyler; ötekisi, o sözün evvel ve âhirine bakar, siyak ve sibakını düşünür ve o sözün başka sözlerle münasebetlerini tasavvur eder ve münasip bir mevkide, münbit bir yerde zer' eder. İşte bu adamın şu tarz-ı hareketinden, derece-i ilim ve marifeti anlaşılır. Kur'ân-ı Kerimin fenlerden bahsederken aldığı fezlekeler, bu kabil kelâmlardandır.

Üçüncü nükte: Bu zamanda vesait, âlât ve edevat, sanayiin tekemmülüyle çocukların oyuncakları gibi âdileşmiş olan çok şeyler vardır ki, eğer onlar bundan iki üç asır evvel vücuda gelmiş olsaydılar, harikalardan addedilecekti. Kezalik, kelâmlarda, sözlerde de zamanın tesiri vardır. Meselâ bir zamanda kıymetli bir sözün, başka bir zamanda kıymeti kalmaz. Binaenaleyh, şu kadar uzun zamanlar, asırlar boyunca gençliğini, güzelliğini, tatlılığını, garabetini muhafaza eden Kur'ân, elbette ve elbette harikadır.

Dördüncü nükte: İrşadın tam ve nâfi olmasının birinci şartı, cemaatin istidadına göre olması lâzımdır. Cemaat, avamdır. Avam ise, hakaikı çıplak olarak göremez, ancak onlarca malûm ve me'lûf üslûp ve elbise altında görebilirler. Bunun içindir ki, Kur'ân-ı Kerim,

yüksek hakaikı, müteşâbihat denilen teşbihler, misaller, istiarelerle tasvir edip, cumhura, yani avâm-ı nâsın fehimlerine yakınlaştırmıştır.

Ve keza, tekemmül etmeyen avâm-ı nâsın tehlikeli galatlara düşmemesi için, hiss-i zahirî ile gördükleri ve itikad ettikleri güneş, arz gibi meselelerde icmal ve ipham etmişse de, yine hakikatlere işareten bazı emareler, karîneler vaz etmiştir.

Bu nükteleri aklına koyduktan sonra, şu gelen fezlekeye dikkat et.

Şeriat-ı İslâmiye, aklî burhanlar üzerine müessestir. Bu şeriat, ulûm-u esasiyenin hayatî noktalarını tamamıyla tazammun etmiş olan ulûm ve fünundan mülâhhasdır. Evet, tehzibü'r-ruh, riyazetü'l-kalb, terbiyetü'l-vicdan, tedbirü'l-cesed, tedvirü'l-menzil, siyasetü'l-medeniye, nizâmâtü'l-âlem, hukuk, muamelât, âdâb-ı içtimaiye, vesaire vesaire gibi ulûm ve fünûnun ihtiva ettikleri esasatın fihristesi, şeriat-ı İslâmiyedir.

Ve aynı zamanda, lüzum görülen meselelerde, ihtiyaca göre izahatta bulunmuştur. Lüzumlu olmayan yerlerde veya zihinlerin istidadı olmayan meselelerde veyahut zamanın kabiliyeti olmayan noktalarda, bir fezleke ile icmal etmiştir. Yani, esasları vaz etmiş, fakat o esaslardan alınacak hükümleri veya esasata bina edilecek füruatı akıllara havale etmiştir. Böyle bir şeriatın ihtiva ettiği fenlerin üçte biri bile, şu zaman-ı terakkide, en medenî yerlerde, en zeki bir insanda bulunamaz. Binaenaleyh, vicdanı insaf ile müzeyyen olan zat, bu şeriatın hakikatinin bütün zamanlarda, bilhassa eski zamanda, tâkat-i beşeriyeden hariç bir hakikat olduğunu tasdik eder.

Evet, zahiren İslâmiyet dairesine girmeyen düşman feylesofları bile, bu hakikati tasdik etmişlerdir. Ezcümle, Amerikalı feylesof Carlyle, Alman edib-i şehîri Goethe'den naklen, Kur'ân'ın hakaikine dikkat ettikten sonra, "Acaba İslâmiyet içinde âlem-i medeniyetin tekemmülü mümkün müdür?" diye sormuştur. Yine bu suale cevaben demiştir ki: "Evet. Muhakkikler, şimdi o daireden istifade ediyorlar."

Yine Carlyle demiştir ki: "Hakaik-ı Kur'âniye tulû ettiği zaman, ateş gibi bütün dinleri yuttu. Zaten bu onun hakkı idi. Çünkü, Nasârâ ve Yahudilerin hurafelerinden birşey çıkmadı." İşte bu feylesof,

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ [1]

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلَوا وَلَنْ تَفْعَلَوا فَاتَّقُوا النَّارَ

ilâ âhir olan âyet-i kerimenin mealini tasdik etmiştir.**(Haşiye)**

S: Gerek Kur'ân-ı Kerim olsun, gerek tefsiri olan hadîs-i şerif olsun, her fenden, her ilimden birer fezleke almışlardır. Bir kitap veya bir şahsın yalnız fezlekeleri ihata etmekle harika olması lâzım gelmez. Bir şahıs, pek çok fezlekeleri ihata edebilir.

C: Bahsettiğimiz fezleke, sellemehüsselâm fezlekeler değildir. Ancak, hüsn-ü isabetle, münasip bir mevkide ve münbit bir yerde, işitilmemiş çok işaretleri tazammun etmekle istimal ve zer edilen fezlekelerdir. Kur'ân veya hadîsin aldıkları fezlekeler, bu kabil fezlekelerdir. Bu kabil fezlekeler, tam bir meleke ve ıttıladan sonra hasıl olabilir ki, herbir fezleke, me'hazı olan fen veya ilmin hükmünde olur. Bu ise, bir şahısta olamaz.

Aziz arkadaş! Bu meselelerde yazılan muhakemelerin neticesi olarak şu gelen kaideleri de koynuna koy, sana lâzım olur.

1. Bir şahıs, çok fenlerde ihtisas sahibi olamaz.

2. İki şahıstan sudur eden bir söz, istidatlarına göre tefavüt eder. Yani birisine göre altın, ötekisine nazaran kömür kıymetinde olur.

3. Fünun, fikirlerin birleşmesinden hasıl olup, zamanın geçmesiyle tekâmül eder.

4. Eski zamanda nazarî olup, bu zamanda bedihî olmuş olan çok meseleler vardır.

5. Zamân-ı mâzi, bu zamana kıyas edilemez; aralarında çok fark vardır.

6. Sahrâ ve çöl adamları, basit ve saf insanlar olduğundan, medenîlerin medeniyet perdesi altında gizleyebildikleri hile ve desiseleri bilmezler ve gizleyemezler; her işleri merdanedir, kalbleri ve lisanları birdir.

7. Çok ilim ve fenler vardır ki, âdetlerin telkiniyle, vukuatın talimiyle ve zamanla, muhitin yardımıyla husule gelirler.

8. Beşerin nazarı istikbale nüfuz edemez, hususî keyfiyat ve ahvâli göremez.

9. Beşer için bir ömr-ü tabiî olduğu gibi, yaptığı kanunlar için de bir ömr-ü tabiî vardır; onun nihayeti olduğu gibi, bunun da nihayeti vardır.

10. İnsanların sıfatlarında, tabiatlarında, ahvâlinde zaman ve mekânın çok tesiri vardır.

11. Eski zamanlarda harika addedilen çok şeyler vardır ki, mebâdi ve vesaitin tekâmülüyle âdi şeyler hükmüne geçmişlerdir.

12. Def'aten bir fennin icadına ve ikmal edilmesine, bir zekâ-i harika olsa bile, muktedir olamaz. O fen, ancak çocuk gibi tedricen kemâle erer.

Aziz kardeşim! Bu kaideleri birer birer sayıp kafana koyduktan sonra, zamanın hayal ve hülyalarından, muhitin evham ve hurafelerinden tecerrüd et, çıplak ol, bu asrın sahilinden dal, Ceziretü'l-Arab yarımadasına çık. O yarımadanın mahsulâtından olan insanların kılık ve kıyafetlerine gir, fikirlerini başına tak, pek geniş olan o sahrâya bak. Göreceksin ki:

Bir insan, tek başına, ne muîni var ve ne yardım edeni; ne saltanatı var ve ne definesi... Meydana çıkmış, bütün dünyaya karşı mübareze ediyor. Ve umum insanlara hücum etmeye hazırlanmıştır. Ve omuzlarına küre-i arzdan daha büyük bir hakikat almıştır. Elinde de, insanların saadetini temin eden bir şeriat tutmuştur ki, libasa benzemiyor; cilt ve deri gibi yapışık olup, istidad-ı beşerin inkişafı nisbetinde tevessü ve inkişaf etmekle saadet-i dareyni intaç ve nev-i beşerin ahvâlini tanzim eder.

"O şeriatın kanunları, kaideleri nereden gelmiş ve nereye kadar devam eder gider?" diye sorulduğu zaman, yine o şeriat, lisan-ı i'câzıyla cevaben diyecektir ki: Biz, Kelâm-ı Ezelîden ayrıldık, nev-i beşerin fikriyle beraber ebede kadar devam edip gideceğiz. Fakat nev-i beşer dünyadan kat-ı alâka ettikten sonra, biz de sureten, teklif cihetiyle insanlardan ayrılacağız. Fakat maneviyatımız ve esrarımızla nev-i beşerin arkadaşlığına devam edip, onların ruhlarını gıdalandırarak, onlara delil olmaktan ayrılmayacağız.

Ey arkadaş! Bu gördüğün garip, acip sahifenin baştan nihayete kadar ihtiva ettiği haller, inkılâplar, vaziyetler, [2] فَأْتُوا

بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ ’deki emr-i tâcizîyi, nev-i beşere tekrar tekrar ilân ediyorlar.

Haşiye: Kırk sene sonra neşrolan Risale-i Nur’da Carlyle, Goethe ve Bismarck gibi, kırk meşhur feylesofların tasdikleri beyan edilmiş. İnşaallah bu kitabın zeylinde dahi yazılacak.

1.)Haydi onun benzeri bir sûre getirin… Bunu yapamazsanız ki—elbette yapamayacaksınız—yakıtı insanlar ve taşlar olan, kâfirler için hazırlanmış Cehennem ateşinden sakınınız. (Bakara Sûresi, 2:23-24)
2.)Haydi onun benzeri bir sûre getirin. (Bakara Sûresi, 2:23)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Kurana dair supheler

Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları

Aziz kardeşim! Bir kapı daha açıldı, oraya bakalım.

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا ﴿1﴾

ilâ âhir, olan âyet-i kerimenin işaret ettiği gibi, cemaatin istidadına göre irşadın yapılması lüzumundan ve Şâri'in, cumhuru irşad etmekte takip ettiği maksattan gafletleri ve cehilleri dolayısıyla bazı insanlar, Kur'ân hakkında çok şek ve şüphelere maruz kalmışlardır. O şek ve şüphelerin menşei üç emirdir.

1. Diyorlar ki: Kur'ân'da ***"müteşâbihât*** ve ***müşkilât"*** denilen, hakikî mânâları anlaşılmayan bazı şeylerin bulunması, i'câzına münafidir. Zira Kur'ân'ın i'câzı, belâgat üzerine müessestir; belâgat da, ancak ifadenin zuhur ve vuzuhuna mebnidir.

2. Diyorlar ki: Yaratılışa ait meseleler, müphem ve mutlak bırakılmıştır. Ve keza, kâinata dair fünûndan pek az bahsedilmiştir. Bu ise, talim ve irşad mesleğine münafidir.

3. Diyorlar ki: Kur'ân'ın bazı âyetleri zahiren aklî delillere muhaliftir. Bundan, o âyetlerin hilâf-ı vâki oldukları zihne geliyor. Bu ise, Kur'ân'ın sıdkına muhaliftir.

O heriflerin zuumlarınca, Kur'ân'a bir nakîse ve şek ve şüphelere sebep addettikleri şu üç emir, Kur'ân-ı Kerime bir nakîse teşkil etmez. Ancak, Kur'ân'ın i'câzını bir kat daha ispat etmeye ve irşad hususunda Kur'ân'ın en beliğ bir ifade ile en yüksek bir üslûbu ihtiyar etmesine sadık-ı şahid ve kat'î delildir. Demek kabahat, onların fehimlerindedir-hâşâ!-Kur'ân-ı Kerimde değildir.

Evet,

وَكَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحًا
وَآفَتُهُ مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيمِ

Şâirin dediği gibi, fehimleri hasta olduğundan, sağlam sözleri tâ'yip ediyorlar veya, ayı gibi, elleri üzüm salkımına yetişemediğinden, ekşidir diyorlar. Bunların da fehimleri Kur'ân'ın o yüksek i'câzına yetişemediğinden, ta'yib ediyorlar.

1.) Eğer indirdiklerimizden herhangibir şüpheye düşüyorsanız.. (Bakara Sûresi, 2:23)
2.) Sağlam sözleri kötüleyen nice kişiler vardır ki, onların âfetleri hasta anlayışlarından ileri gelir. (El-Mütenebbî, Dîvan, 4:246)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cevap-1

Cevap 1

“Kur’ân-ı Kerim’de müteşabihat vardır” dedikleri birinci şüphelerine cevap:

Evet, Kur’ân-ı Kerim, umumî bir muallim ve bir mürşiddir. Halka-i dersinde oturan, nev-i beşerdir. Nev-i beşerin ekserisi avâmdır. Mürşidin nazarında ekall, eksere tâbidir. Yani, umumî irşadını ekallin hatırı için tahsis edemez. Maahaza, avâma yapılan konuşmalardan havas hisselerini alırlar. Aksi halde, avâm, yüksek konuşmaları anlayamadığından, mahrum kalır.

Ve keza, avâm-ı nâs, ülfet ettikleri üslûplardan ve ifadelerin çeşitlerinden ve daima hayallerinde bulunan elfaz, maâni ve ibarelerden fikirlerini ayıramadıklarından, çıplak hakikatleri ve akliyâtı fehmedemezler. Ancak, o yüksek hakaikin, onların ülfet ettikleri ifadelerle anlatılması lâzımdır. Fakat Kur’ân’ın böyle ifadelerinin hakikat olduğuna itikad etmemelidirler ki, cismiyet ve cihetiyet gibi muhal şeylere zâhip olmasınlar. Ancak o gibi ifadelere, hakaike geçmek için bir vesile nazarıyla bakılmalıdır.

Meselâ, Cenâb-ı Hakkın kâinatta olan tasarrufunun keyfiyeti, ancak bir sultanın taht-ı saltanatında yaptığı tasarrufla tasvir edilebilir. Buna binaendir ki,

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى [1]

âyetinde kinaye tarîki ihtiyar edilmiştir. Hissiyatı bu merkezde olan avâm-ı nâsa yapılan irşadlarda, belâgat ve irşadın iktizasınca, avâmın fehimlerine müraat, hissiyatına ihtiram, fikirlerine ve akıllarına göre yürümek lâzımdır. Nasıl ki bir çocukla konuşan, kendisini çocuklaştırır ve çocuklar gibi çat-pat ederek konuşur ki,

çocuk anlayabilsin. Avâm-ı nâsın fehimlerine göre ifade edilen Kur’ân-ı Kerimin ince hakikatleri,

اَلتَّنَزُّلاَتُ الاِلـهِيَّةُ اِلٰى عُقُولِ الْبَشَرِ

ile anılmaktadır. Yani, insanların fehimlerine göre Cenâb-ı Hakkın hitâbâtında yaptığı bu tenezzülât-ı İlâhiye, insanların zihinlerini hakaikten tenfir edip kaçırtmamak için İlâhî bir okşamadır. Bunun için, müteşabihat denilen Kur’ân-ı Kerimin üslûpları, hakikatlere geçmek için ve en derin incelikleri görmek için, avâm-ı nâsın gözüne bir dürbün veya numaralı birer gözlüktür.

Bu sırra binaendir ki, büleğa, büyük bir ölçüde ince hakikatleri tasavvur ve dağınık mânâları tasvir ve ifade için istiare ve teşbihlere müracaat ediyorlar.

Müteşabihat dahi ince ve müşkil istiarelerin bir kısmıdır. Zira müteşabihat, ince hakikatlere suretlerdir.

“Kur’ân’da müşkilât vardır” dedikleri birinci şüphenin ikinci kısmına cevap:

İşkâl dedikleri şey ya üslûbun pek yüksek ve muhtasar olmasıyla mânânın çok derin ve inceliğinden ileri gelir; Kur’ân’ın müşkilâtı bu kabildendir. Veya ibarede karışık ve düğümlü noktaların bulunmasından neş’et eder; Kur’ân-ı Kerim, bu kısım müşkilâttan müberrâ ve münezzehtir. Acaba cumhurun zihninden uzak ve pek derin hakikatleri kolay ve kısa bir suretle avâm-ı nâsın fehimlerine yakınlaştırmak ayn-ı belâgat değil midir? Belâgat, mukteza-yı hali müraattan ibaret değil midir? Hey gözlerin kör olsun herif!

1.)O Rahmân ki, hükümranlığı Arşı kaplamıştır. (Tâhâ Sûresi, 20:5)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cevap-2

Cevap 2

"Yaratılışa ve maddiyata dair meselelerde Kur'ân müphem geçmiştir" dedikleri ikinci şüphelerine cevap, şöyle ki:

Şecere-i âlemde, meylül-istikmâl vardır. Yani, kâinatın, bir ağaç gibi, bütün zerrâtı ve eczası kemâle meyleder ve kemâle doğru yürümektedirler. O umumî meylü'l-istikmâlden ayrı olarak, insanda da meylü't-terakki vardır. Bu meylü't-terakki çekirdek gibidir; neşvünemâsı pek çok tecrübeler vasıtasıyla olur ve çok fikirlerin mahsulü olan neticelerin içtimâıyla teşekkül ve tevessü etmekle fünunu intaç eder. Bu fünun da, mürettebedir. Yani her ikinci fen, birincisinin neticesidir. Birincisi olmasa, o olamaz. Birincisinin ona mukaddeme ve ulûm-u mütearife hükmünde olması şarttır.

Buna binaen, bundan on asır evvel gelen insanlara fünun-u hâzırayı ders vermek veya garip meselelerden bahsetmek, onların zihinlerini şaşırtmaktan ve o insanları safsatalara atmaktan gayrı bir faide vermezdi. Meselâ, Kur'ân-ı Kerim, "Ey insanlar! Şemsin sükûnuna, arzın hareketine **(Haşiye-1)** ve bir katre su içinde binlerce hayvanatın bulunduğuna dikkat ediniz ki azamet-i İlâhiyeyi anlayasınız" demiş olsaydı, bütün o zamanların insanlarını tekzibe sevk etmiş olurdu. Çünkü hiss-i zahirîye muhaliftir. Maahaza, on asırdan beri gelip geçen insanları şaşırtmak, yalnız fünun-u cedidenin zuhurundan sonra gelen insanları memnun etmek, makam-ı irşada muhalif olduğu gibi, ruh-u belâgatle de kabil-i telif değildir.

S: "Keşfiyat-ı fenniye ve fünun-u hâzıra eski insanlara meçhul ve gayr-ı me'lûf olduğundan, onları onlara ders vermek hatâdır"

diyorsun. Bilhassa âhirete ait ahvâl gibi müstakbeldeki nazariyat da böyle değil midir? Onlar da bize meçhul ve gayr-ı me'lûfturlar. Onlardan bahsetmek niçin hatâ olmuyor?

C: Müstakbeldeki nazariyat, bilhassa âhirete ait ahvâle hiçbir cihetle hiss-i zahirî taallûk etmemiştir ki, o hissin hilâfını söylemek şaşırtma olsun. Binaenaleyh, o gibi şeyler, daire-i imkândadırlar. Öyleyse, onlara itikad ve onlarla itminan peyda etmek mümkündür. Öyleyse, o gibi şeylerin hakk-ı sarihi, onları tasrih etmektir. Lâkin keşfiyat-ı fenniye, eski insanlara göre, imkân ve ihtimâl dairesinden çıkıp, muhal ve imtina derecesine girmişlerdir. Çünkü gözleriyle gördükleri şeyler, onlarca bedahet derecesine girmekle, onun hilâfı onlarca muhaldir. Öyleyse, onların hissiyatına hürmeten, o gibi meselelerde belâgatın iktizası, ipham ve ıtlaktır ki, onlara bir şaşırtma olmasın.

Fakat Kur'ân-ı Kerim, irşadını noksan bırakmamıştır. Bu zamanın fencilerini de istifadeden mahrum etmemek üzere, çok karine ve emarelerin vaz'ıyla, hakikatlere işaretler yapmıştır.**(Haşiye-2)**

Ey insafsız! Seni insafa dâvet ediyorum. Bir kere

كَلِّمِ النَّاسَ عَلٰى قَدَرِ عُقُولِهِمْ [1]

olan meşhur düsturu nazara almakla, zamanlarıyla muhitlerinin müsaadesizliğini düşünerek, telâhuk eden binlerce efkârın neticelerinden doğan şu keşfiyat-ı fenniyeyi o zamanlardaki insanların kafa mideleri alıp hazmedemediklerine dikkat edersen anlayacaksın ki Kur'ân-ı Kerimin o gibi meselelerde ihtiyar ettiği ipham ve ıtlak yolu, ayn-ı belâgat olduğu gibi, yüksek i'câzını da ispata âşikâr bir delil olduğunu, gözün kör değilse göreceksin!

Haşiye-1: Hasta halimde, nevm ile yakaza arasında ihtar edilen bir nüktedir. Şemsin, yerinde, Mevlevî-vâri yaptığı semâvî hareketi, kuvve-i cazibeyi tevlit etmek içindir, kuvve-i cazibe de manzume-i şemsiye ile anılan güneşe bağlı yıldızları düşmek tehlikesinden kurtarmak içindir. Demek şemsin mihverinde dairevâri cereyan ve hareketi olmasa yıldızlar düşerler (Said Nursî)

Muhterem Müellif, diğer bir risalesinde şöyle diyor: Evet, güneş bir meyvedardır, silkinir, tâ düşmesin seyyar olan yemişleri. Eğer sükûnuyla sükûnet eylese, cezbe kaçar, ağlar fezada muntazam meczupları (Mütercim)

Haşiye-2: Mu'cizat-ı Kur'âniye Risale-i Nuriyesi tamamıyla bu hakikati ispat etmiş. (Mütercim)

1.)İnsanlarla anlayış seviyelerine göre konuş.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cevap-3

Cevap 3

"Kur'ân'da, delâil-i akliyeye ve fennin keşfiyatına muhalif bazı âyetler vardır" dedikleri üçüncü şüphelerine cevap:

Kur'ân-ı Kerimde takip edilen maksad-ı aslî, ispat-ı Sâni, nübüvvet, haşir, adalet ile ibadet esaslarına cumhur-u nâsı irşad ve îsal etmektir. Binaenaleyh, Kur'ân-ı Kerimin kâinattan yaptığı bahis tebeîdir, kastî değildir. Yani ligayrihîdir, lizâtihî değildir.

Yani, Kur'ân-ı Kerim, Cenâb-ı Hakkın vücut, vahdet ve azametine istidlâl suretiyle kâinattan bahsetmiştir. Yoksa, kâinatın bizzat keyfiyetini izah etmek için değildir. Çünkü Kur'ân-ı Kerim, coğrafya, kozmoğrafya gibi kasten kâinatın keyfiyetinden mânâ-yı ismiyle bahseden bir fen, bir kitap değildir. Ancak, kâinat sahifesinde yazılan san'at-ı İlâhiyenin nakışları ve yaratılan kudretin mu'cizeleri ve kozmoğrafyacıları hayrette bırakan nizam ve intizamla, mânâ-yı harfiyle Sâni ve nizâm-ı hakikîye istidlâl keyfiyetini öğretmek için nâzil olan bir kitaptır. Binaenaleyh, san'at, kasd, nizam, kâinatın her zerresinde bulunur, matlup hâsıl olur; teşekkülü nasıl olursa olsun bizim matlubumuza taallûku yoktur.

Febinaen alâ zâlik, madem ki Kur'ân'ın kâinattan bahsi istidlâl içindir ve delilin de müddeâdan evvel malûm olması şarttır ve delilin muhataplarca vuzuhu müstahsendir; bazı âyetlerin onların hissiyatına ve edebî malûmatlarına imâle etmesi ve benzetmesi, mukteza-yı belâgat ve irşad olmaz mı? Fakat bu âyetlerin, hissiyatlarına imâle etmesi meselesi o hissiyata kasten delâlet etmek için değildir. Ancak, kinaye kabilinden o hissiyatı okşamak içindir. Maahaza, hakikate ehl-i tahkiki isal için, karine ve emareler vaz edilmiştir. Meselâ, eğer Kur'ân-ı Kerim, makam-ı istidlâlde şöylece

demiş olsaydı ki: “Ey insanlar! Güneşin zahirî hareketiyle hakikî sükûnuna ve arzın zahirî sükûnuyla hakikî hareketine ve yıldızlar arasında câzibe-i umumiyenin garibelerine ve elektriğin acîbelerine ve yetmiş unsur arasında hasıl olan imtizacata ve bir avuç su içinde binler mikrobun bulunmasına dikkat ediniz ki, bu gibi harika şeylerden Cenâb-ı Hakkın herşeye kàdir olduğunu anlayasınız” deseydi, delil, müddeâdan binlerce derece daha hafî, daha müşkül olurdu. Halbuki, delilin müddeâdan daha hafî olması, makam-ı istidlâle uymaz. Maahaza, onların hissiyatına imâle edilen âyetler kinaye kabilinden olup, ifade ettikleri zahirî mânâları sıdk veya kizbe medar olamaz.

Evet, görmüyor musun, قَالَ ’deki ا hiffeti ifade ediyor? Aslı و olsun ى olsun, ne olursa olsun, bize taallûk etmez.

Hülâsa: Madem ki Kur’ân, bütün zamanlardaki bütün insanlara nâzil olmuştur; şu şüphe addettikleri umur-u selâse, Kur’ân’a nakîse değil, Kur’ân’ın yüksek i’câzına delillerdir.

Evet, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânı talim eden Cenâb-ı Hakka kasem ederim ki, o Beşîr ve Nezîrin (a.s.m.) basar ve basîreti, hakikatı hayalden tefrik edememekten münezzehtir, celildir, celîdir; veya insanları kandırarak mağlâtalara düşürtmekten, meslek-i âlileri ganîdir, âlidir, temizdir, tâhirdir!

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : 7.Mesele

7.Mesele

Yedinci Mesele

Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın izhar ettiği mahsus ve zahirî ve insanlarca meşhur ve malûm olan harika ve mu'cizelerinin ekserisi, tarih ve siyer kitaplarında mezkûrdur ve aynı zamanda, muhakkikîn-i ulema tarafından izah ve beyan edilmişlerdir. Binaenaleyh, tafsilâtını o kitaplara havale ile yalnız o harikaların nevilerini icmâlen izah edeceğiz.

Evet, Peygamber Aleyhisselâmın zahirî harikalarının herbirisi âhâdî olup mütevatir değilse de, o âhâdîlerin heyet-i mecmuası ve çok nevileri, mütevatir-i bilmânâdır. Yani, lâfız ve ibareleri mütevatir değilse de, mânâları çok insanlar tarafından nakledilmiştir. O harikaların nevileri üçtür.

Birincisi: "İrhâsât" ile anılmaktadır ki, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetinden evvel zuhur eden harikalardır. Mecusî milletinin taptığı ateşin sönmesi, Sava denizinin sularının çekilmesi, Kisrâ sarayının yıkılması ve gaipten yapılan tebşirler gibi şeylerdir. Sanki o Hazretin (a.s.m.) zaman-ı velâdeti, hassas ve keramet sahibi imiş gibi, o zâtın kudüm ve gelmesini şu gibi hadiselerle tebşiratta bulunmuştur.

İkinci nevi ihbârât-ı gaybiyedir ki, bilâhare vukua gelecek pek çok garip şeylerden bahsetmiştir. Ezcümle, Kisra ve Kayserin definelerinin İslâm eline geçmesi, Rumların mağlûp edilmesi, Mekke'nin fethi, Kostantiniye'nin alınması gibi hadisattan haber vermiştir. Sanki o zâtın cesedinden tecerrüd eden ruhu, zaman ve mekânın kayıtlarını kırarak istikbalin her tarafına uçup gezmiş ve gördüğü vukuatı söylemiştir ve söylediği gibi de vukua gelmiştir.

Üçüncü nevi hissî harikalardır ki, muaraza zamanlarında kendisinden talep edilen mu'cizelerdir. Taşın konuşması, ağacın yürümesi, ayın iki parçaya bölünmesi, parmaklarından su akması gibi. Tefsir-i Keşşâf'ın müellifi Zemahşerî'nin dediğine göre, o Hazretin bu nevi harikaları bine bâliğ olmuştur. Ve bir kısmı da mütevatir-i bilmânâdır. Hattâ Kur'ân'ı inkâr edenlerden bir kısmı, inşikak-ı kamer mânâsında tasarruf etmemişlerdir.

S: İnşikak-ı kamer bütün insanlarca kesb-i şöhret etmesi lâzım bir mu'cize iken âlemce o kadar şöhret bulmamıştır. Esbabı nedir?

C: Matla'ların ihtilâfı ve havanın bulutlu olmasının ihtimali ve o zamanda rasathanelerin bulunmaması ve vaktin uyku gibi gaflet zamanı olması ve inşikakın âni olması gibi esbabdan dolayı, herkesçe o vak'anın görünmesi ve malûm olması lâzım gelmez. Maahaza, Hicaz matla'ıyla matla'ları bir olan yerlerde, o gece yollarda bulunan kervan ve kafilelerden naklen, inşikakın vukua geldiği hakkında çok rivayetler vardır.

Üçüncü nevi mu'cizelerin reisi ve en büyüğü Kur'ân-ı Azimüşşandır ki, yedi vecihle mu'cize olduğuna mezkûr âyetle işaret edilmiştir.

---

(1): Diyarbakır'da Van Valisi Cevdet Beyin evinde 19 Şubat 1330 tarihinde Cuma gecesi bu tefsirin ilk Arabî nüshasını tebyiz ederken, şu şekl-i garib, tevafukan vaki olmuştur. Ve o gece vukua gelen Bitlis'in sukutuyla müellif Bediüzzaman'ın esaretine rastgelir.

Sanki şu şekl-i garibin, şu mu’cizeler ve harikalar bahsinde o gece husule gelmesi, müellifin Ruslara esir düştüğüne ve beraberinde bulunan bazı talebelerinin şehid olarak kanlarının dökülmesine harika bir işarettir.

Said’in Küçük Kardeşi
Yirmi Senelik Talebesi
Abdülmecid

Ve keza bu nakış, başı kesilmiş bir yılanın, kuyruğunu müellif Bediüzzaman’a sarmış olduğuna ve müellifin yaralı olarak otuz saat ölüme muntazıran su arkının içinde kaldığı yere benziyor ve o vaziyeti andırıyor

Eski Said’in
Ehemmiyetli Talebesi

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Arkadaş! Şu meseleleri az çok fehmettin. Şimdi, bu âyetin mâkabliyle olan cihet-i irtibatına bakalım.

Evet, İbn-i Abbas'ın (r.a.) [1] يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا âyetindeki "ibadet" i, tevhidle tefsir ettiğine nazaran, evvelki âyet ispat-ı tevhid hakkındadır, bu âyet de ispat-ı nübüvvet hakkındadır. Nübüvvet-i Muhammediye (a.s.m.) ise, tevhidin en büyük bir delilidir. Demek ki bu iki âyet arasında cihet-i irtibat, aralarındaki dâlliyet ve medlûliyyet alâkasıdır. Yani biri delil, diğeri medlûldur.

Nübüvvetin ispatı, ancak mu'cizelerle olur. En büyük mu'cizesi ise, Kur'ân-ı Kerimdir. Evet, Kur'ân'ın mu'cize olduğu, âlem-i İslâmca kabul ve tasdik edilmiş bir hakikattır.

Amma muhakkikîn-i ulema tarafından, Kur'ân'ın vücuh-u i'câzı hakkında ihtilâf vâki olmuştur. Yani, i'câzını intaç eden cihetler çoktur. Herbir muhakkik, bir ciheti tercih ve ihtiyar etmiştir; aralarında muhalefet, musademe yoktur.

İ'câzın vecihleri:

1. Gaipten, istikbâlden haber vermesi.

2. Âyetlerinde tenakuz, tehalüf, hatâ bulunmaması.

3. Nazım ile nesir arasında, ediplerce gayr-ı malûm bir üslûbu ihtiyar etmesi.

4. Okur-yazar olmayan bir zattan sudur etmesi.

5. Takat-i beşeriye fevkinde ulûm ve hakaiki ihata etmesi gibi pek çok şeylerdir.

Lâkin i’câzının en yüksek veçhi, nazmındaki belâgatten doğmuştur. Evet, Kur’ân’ın bu nevi i’câzı, beşerin tâkatinden hariç bir derecededir. Bu hakikati tafsilen anlayıp kanaat hasıl etmek isteyen, bu tefsiri ve emsâli eserleri ve Yirmi Beşinci Sözü zeyilleriyle beraber mütalâa etsin.

Fakat icmalî bir malûmatı elde etmek isteyenler de, belâgatin imamları bulunan Abdülkahir-i Cürcanî, Zemahşerî, Sekkâkî, Câhız’ın bu kısım i’câz hakkında üç tarikle beyan ettikleri malûmattan, miktar-ı kâfi malûmat elde edebilir.

Birinci tarik: Arap kavmi maarifsiz, bedevî bir millet idi. Muhitleri de, onlar gibi bedevî bir muhit idi. Divanları, şiir idi. Yani, medâr-ı iftihar olan hallerini, şiirle kayt ve muhafaza ederlerdi. İlimleri, belâgat idi. Medâr-ı iftiharları, fesahat idi. Sair kavimlerden fazla bir zekâya mâlik idiler. Başka insanlara nisbeten cevval fikirleri vardı.

İşte Arap kavmi böyle bir vaziyette iken ve zihinleri de bahar çiçekleri gibi yeni yeni açılmaya başlarken, birden bire Kur’ân-ı Azimüşşan, yüksek belâgatiyle, harika fesahatiyle mele-i a’lâdan yeryüzüne indi. Arapların medâr-ı iftiharları ve timsal-i belâgatleri olan ve bilhassa Kâbe duvarında teşhir edilmek üzere altın suyu ile yazılmış ***“Muallâkat-ı Seb’a”*** ünvanıyla anılan en meşhur ediplerin en beliğ ve en fasih eserlerini iftihar listesinden sildirtti. Maahaza, Hazret-i Muhammed (a.s.m.) Kur’ân’la muarazaya ve Kur’ân’a bir nazire yapılmasına onları şiddetle dâvet etmekten geri durmuyordu, damarlarına dokunduruyordu, techil ve terzil ediyordu. O Hazretin yaptığı böyle şiddetli hücumlara karşı, o umera-i belâgat ve hükkâm-ı fesahat ünvanıyla anılan Arap edipleri, bir kelime ile dahi mukabelede bulunamadılar. Halbuki kibir ve azametleri, enaniyetleri ve göklere kadar çıkan gururları iktizasınca, gece gündüz çalışıp Kur’ân’a bir nazire yapmalıydılar ki, âleme karşı rezil ve rüsvây olmasınlar.

Demek bu meselenin uhdesinden gelemediklerinden, yani Kur’ân’ın bir benzerini yapmaktan âciz kaldıklarından sükûta mecbur olmuşlardır. İşte onların bu ıztırarî sükûtları aczlerini meydana çıkardı. Ve bunların aczlerinden de, i’câz-ı Kur’ân’ın güneşi tulû etmiştir.

İkinci tarik: Kelâmların hâsiyetlerini, kıymetlerini, meziyetlerini bilip altınlarını bakırından tefrik eden bütün ehl-i tahkikten, tetkikten, tenkitten, dost ve düşmanlar tarafından Kur'ân-ı Kerim sûre sûre, âyet âyet, kelime kelime mihenk taşına vurularak, altından maada bir bakır eseri görülmemiştir. Bu ağır imtihandan sonra, Kur'ân-ı Azimüşşanın ihtiva ettiği mezâyâ, letaif, hakaikin hiçbir beşer kelâmında bulunmadığına şehadet etmişlerdir.

Onların sıdk-ı şehadetleri şöylece ispat edilebilir: Kur'ân'ın insan âleminde yaptığı büyük inkılâp ve tebeddül ve şark ve garbı içine alan tesis ettiği din, diyanet ve zamanın geçmesiyle gençlik ve şebabiyetini ve tekerrür ettikçe halâvetini muhafaza etmesi gibi harika halleri, [2] اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحىٰ âyetini okuyup ilân ediyorlar.

Üçüncü tarik: Belâgat imamlarından meşhur Câhız'ın tahkikatına göre, Arap edip ve beliğlerinin Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın dâvâsını kalemle iptal etmeye tarife gelmez derecede ihtiyaçları vardı. Ve o Hazrete karşı olan kin, adavet ve inatlarıyla beraber, en kolay, en yakın, en selim olan kalem ve yazı ile muarazayı terk ve en uzun, en müşkül, en tehlikeli ve şüpheli seyf ve harp ile mukabeleye mecburen iltica ettiler. Suret-i kat'iyede bundan anlaşıldı ki, Kur'ân'ın benzerini yapmaktan âciz kalmışlardır. Zira, her iki yolun arasındaki farkı bilmeyenlerden değildiler.

Binaenaleyh, birinci yol iptal-i dâvâ için daha müsait iken onu terkedip, hem malları, hem canları tehlikeye atan başka bir yola sülûk eden, ya sefihtir—halbuki Müslüman olduktan sonra siyaset-i âlemi eline alanlara sefih denilemez—veya birinci yola sülûktan kendilerini âciz görmüşlerdir. Onun için kalem yerine seyfe müracaat etmişlerdir.

S: Kur'ân'a bir nazire yapmak mümkinattan imiş, fakat nasılsa yapılmamıştır?

C: Mümkinattan olmuş olsaydı, damarlarına dokundurulanlar, behemahal muarazayı arzu ederlerdi. Ve muaraza arzusunda

bulunmuş olsaydılar, muaraza yapacaklardı. Çünkü, iptal-i dâvâ için muarazaya ihtiyaçları pek şedit idi. Muaraza etmiş olsaydılar, gizli kalmazdı, tezahür ederdi. Çünkü tezahürüne rağbet çok olduğu gibi, esbab dahi çok idi. Tezahür etseydi, âlemde şöhret bulurdu. Şöhret bulmuş olsaydı, Müseylime'nin hezeyanları gibi behemahal tarihte bulunacaktı. Madem ki tarihte bulunmamıştır, demek yapılmamıştır. Madem yapılmamıştır, demek Kur'ân mu'cizedir.

S: Müseylime, füseha-i Arabdan olduğu halde sözleri niçin âleme maskara olmuştur?

C: Çünkü onun sözleri, bin derece fevkinde bulunan sözlere karşı mukabeleye çıktığından çirkin ve gülünç olmuştur. Evet, güzel bir adam, Hazret-i Yusuf (a.s.) ile beraber güzellik imtihanına girerse, elbette çirkin ve gülünç olur.

S: Kur'ân-ı Kerim hakkında şek ve şüpheleri olanlar, Kur'ân'ın bazı terkip ve kelimeleri güya nahiv ilminin kaidelerine muhalefet etmiş gibi şüphe ika etmişlerdir?

C: Bu gibi heriflerin, ilm-i nahvin kaidelerinden haberleri yoktur. Sekkâkî'nin dediği gibi, efsah-ı füseha olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, Kur'ân-ı Kerimi uzun uzun zamanlarda tekrar tekrar okuduğu halde o hatâların farkında olmamış da bu cahil herifler mi farkında olmuşlardır? Bu, hangi akla girer ve hangi kafaya sığar? Sekkâkî, Miftah'ının sonunda, bu gibi cahilleri iyi taşlamıştır.

Evet, bir şâirin dediği gibi,

لَوْ كُلُّ كَلْبٍ عَوٰى اَلْقَمْتَهُ حَجَرًا لَمْ يَبْقَ فِى هٰذِهِ الْكُرَّةِ اَحْجَارُ

"Her üren kelbin ağzına bir taş atacak olsan dünyada taş kalmaz."

Bu âyeti mâkabliyle rapteden ikinci vecih ise:

Evvelki âyet vakta ki ibadeti emretti, sanki "İbadetin keyfiyeti nasıldır?" diye sâmiin zihnine bir sual geldi; "Kur'ân'ın tâlim ettiği

gibi” diye cevap verildi.

Tekrar, “Kur’ân’ın Allah’ın kelâmı olduğunu nasıl bileceğiz?” diye ikinci bir suale daha kapı açıldı. Bu suale cevaben [3] وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا ilâ âhir, âyetiyle cevap verildi.

Demek her iki âyetin arasındaki cihet-i irtibat, bir sual-cevap ve bir alış-veriştir.

1.)Ey insanlar, (Allah'a) ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)O ancak vahyedilen bir vahiydir. (Necm Sûresi, 53:4)
3.)Eğer indirdiklerimizden herhangi bir şüphe duyuyorsanız.. (Bakara Sûresi, 2:23)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Munasebet-Ayet-23

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 23

Arkadaş! Bu âyetin ihtiva ettiği cümlelerin arasına girelim, bakalım aralarında ne gibi münasebetler vardır?

Evet, [1] وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا cümlesi, mukadder bir suale cevaptır. Çünkü, Kur'ân, evvelki âyette ibadeti emrettiği vakit, "Acaba ibadete olan bu emrin Allah'ın emri olup olmadığını nasıl anlayacağız ki imtisal edelim?" diye bir sual sâmiin hatırına geldi. Bu suale cevaben denildi ki: "Eğer Kur'ân'ın ve dolayısıyla bu emrin Allah'ın emri olduğunda şüpheniz varsa, kendinizi tecrübe ediniz ve şüphenizi izale ediniz."

Ve eyzan, vaktâ ki Kur'ân, sûrenin evvelinde [2] لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ cümlesiyle kendisini senâ etti, sonra mü'minlerin medhine, sonra kâfir ve münafıkların zemmine intikal etti, sonra ibadet ve tevhidi emrettikten sonra sûrenin başına dönerek [3] لاَ رَيْبَ فِيهِ cümlesini tekîden [4] وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ ilâ âhir, cümlesini zikretti. Yani; "Kur'ân, şek ve şüphelere mahal değildir. Sizin şüpheleriniz, ancak kalblerinizin hastalığından ve tabiatınızın sekametinden neş'et ediyor." Evet, gözleri hasta olan, güneşin ziyasını inkâr eder; ağzı acı olan, tatlı suya acı der.

فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ Yani: *“Kur’ân’ın mislinden bir sûre getiriniz.”*

Arkadaş! Bu cümleyi [5] وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ cümlesiyle bağlayan اِنْ edat-ı şarttır. Şart edatları, daima—hararetle ateş gibi—biri sebep, diğeri müsebbep iki cümleye dahil olurlar. İlm-i nahivce, birisine fi’lü’ş-şart, ikincisine cezaü’ş-şart denir. Bu iki cümle arasında, hararetle ateş arasında olduğu gibi “lüzum” lâzımdır. Halbuki bu iki cümle arasında lüzum görünmüyor. Binaenaleyh, âyetin ihtisarı dolayısıyla, ortadan kaldırılan cümlelere müracaat lâzımdır. Mukadder cümleler ise,

[6] تَشَبَّثُوا وَجَبَ التَّشَبُّثُ تَعَلَّمُوا وَجَرِّبُوا

emirleridir. Bunlar, sırayla, ikincisi birincisine lâzımdır. Yani ityan (delil getirmek), tecrübeye lâzımdır; tecrübe taallüme, taallüm vücub-u teşebbüse, vücub-u teşebbüs de teşebbüse, teşebbüs de raybe lâzımdır. Demek bu kadar lüzumların takdiri lâzımdır ki, “Kur’ân’ın bir mislini getiriniz” ile “Kur’ân’da şüpheniz varsa” arasında lüzum tezahür edebilsin.

[7] وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ

Bu cümlenin, üç vecihle mâkabliyle irtibatı vardır.

Birinci vecih: “Kur’ân’a muaraza etmekten zahir olan aczimiz, bütün insanların aczini istilzam etmez. Biz yapamadık, ama başkaları yapabilirler” diye zihinlerine gelen vesveseyi def etmek için, Kur’ân-ı Kerim, bu âyetin lisanıyla, “Büyüklerinizi, reislerinizi de çağırınız, size yardım etsinler” diye onları ilzam etmiştir.

İkinci vecih: “Eğer biz muaraza teşebbüsünde bulunsak, bizi destekleyen, müdafaa eden yoktur” diye ileri sürdükleri zuumlarını da reddetmiştir ki, “Herhangi bir meslek olursa olsun, mutaassıpları çoktur. Muaraza ettiğiniz takdirde, sizi müdafaa eden çok olur” diye onları iskât etmiştir.

Üçüncü vecih: Kur’ân-ı Kerim, sanki onlara istihzaen diyor ki: “Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, bütün insanlara nübüvvetini tasdik ettirmek için Allah’ından yardım istedi. Allah’ı da, Kur’ân’ına sikke-i i’câzı basarak pek çok insanlara tasdik ettirdi. Sizin âlihelerinizden bir faideniz varsa, siz de onları çağırınız, size yardım etsinler.”

1.) Eğer indirdiklerimizden herhangi bir şüphe duyuyorsanız.. (Bakara Sûresi, 2:23)
2.) Onda asla şüphe yoktur. O, Allah’ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlar için bir yol göstericidir. (Bakara Sûresi, 2:2)
3.) Onda hiçbir şüpheye yer yoktur. (Bakara Sûresi, 2:2)
4.) Bir şüpheniz var ise. (Bakara Sûresi, 2:23)
5.) Eğer herhangi bir şüpheye düşüyorsanız.. (Bakara Sûresi, 2:23)
6.) Teşebbüs ediniz. Teşebbüs şarttır. Öğreniniz ve tecrübe ediniz.
7.) Allah'tan başka güvendiklerinizin hepsini çağırın. (Bakara Sûresi, 2:23)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Munasebet-Ayet-24

Cümleler arasındaki münasebet - Ayet 24

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا Yani, *“Tecrübeden sonra bakınız; muarazaya kâdir olmadığınız takdirde, acziniz zahir olur ve muarazayı da yapmış olmazsınız.”*

وَلَنْ تَفْعَلُوا Yani, *“Mâzide yapamadığınız gibi, bundan sonra da kat’iyetle yapamayacaksınız.”* Binaenaleyh, “Bizim mâzide yapamamamız, istikbalde beşerin yapamamasını istilzam etmez” diye izhar ettikleri o bahaneyi de, لَنْ تَفْعَلُوا ile def etmiştir. Ve aynı zamanda üç vecihle i’câza işaret yapmıştır.

Birinci vecih: Gaipten haber vermiştir ve ihbar ettiği gibi de muaraza vâki olmamıştır. Bakınız, milyonlarca Arabî kitap vardır ve bütün müellifler, dost olsun, düşman olsun, Kur’ân’ın üslûbunu taklit etmeye fevkalâde müştak oldukları halde, hiçbir müellif, hiçbir kitabında Kur’ân-ı Kerimin üslûbunu taklit etmeye muvaffak olamamıştır. Sanki Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, نَوْعٌ مُنْحَصِرٌ فِى الشَّخْصِ yani, *"bir şahısta inhisar etmiş bir nevidir."* Binaenaleyh, Kur’ân-ı Kerim, ya bütün kitapların altındadır—bu, gülünç bir sözdür—veya bütün kitapların fevkinde, fevkalküll bir nâdiredir.

İkinci vecih: Böyle büyük bir dâvâda ve müşkül bir makamda, onların âsablarını tahrik, izzet-i nefislerini kırmak suretiyle

“Yapamayacaksınız” diye kat’iyetle verdiği hüküm, onun emin, mutmain, itimadlı olduğuna bir delildir.

Üçüncü vecih: Sanki Kur’ân-ı Kerim diyor ki: “Sizler, fesahatin ümerası ve herkesten ziyade fesahate muhtaç olduğunuz halde, muarazaya kàdir olamadınız. Beşer de Kur’ân’ın muarazasına kàdir olamaz.”

Ve keza, Kur’ân’ın neticesi olan İslâmiyete bir nazîrenin yapılmasına zaman-ı mâzi kàdir olmadığı gibi, istikbal zamanı da onun mislinden âciz kalacağına bir işarettir.

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Yani, *“Kâfirlere hazırlanan bir ateşten sakınınız ki, odunu, insanlar ile taşlardır.”*

(1) فَاتَّقُوا cümlesi (2) اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümlesine cezaü’ş-şart olduğu cihetle, aralarında lüzumun bulunması lâzımdır. Halbuki muârazanın yapılmaması, ateşten sakınmayı istilzam etmez. Binaenaleyh, ihtisar için ortadan kaldırılan cümlelere müracaat etmekle, bu lüzumu arayıp bulacağız. Şöyle ki:

1. Muarazanın yapılmamasından, Kur’ân’ın i’câzı lâzımgelir.
2. Kur’ân’ın i’câzından, Allah’ın kelâmı olduğu lâzım gelir.
3. Allah’ın kelâmı olduğundan, emirlerine imtisâl lâzım gelir.
4. Emirlerine imtisalden, ibadetin yapılması lâzım gelir.
5. İbadetin yapılması, ateşe girmemeye vesiledir.

İşte bu cümlelerin arasında bulunan lüzumların silsilesinden, فَاتَّقُوا ile اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا arasındaki o gizli lüzum tezahür eder. Ve bu yapılan îcaz ve ihtisardan, i’câzın bir şuaı meydana gelir.

(3) اَلَّتِى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ Kur’ân-ı Kerim, onları (4) فَاتَّقُوا النَّارَ cümlesi ile tehdit ettikten sonra,

نَارَ kelimesinin bu cümle ile vasıflandırılmasıyla da o tehdidi tekit ve teşdit etmiştir. Zira, odunu insanlar ile taşlar olan bir ateşin heybeti, dehşeti ve havfı daha şedittir.

Ve keza, bu cümle ile, sanemlere ibadet yapanları zecir ve men etmeye işaret yapılmıştır. Şöyle ki: “Ey insanlar! Allah’ın emirlerine imtisal etmeyip, bilhassa taşlara ve camid şeylere ibadet yaparsanız, muhakkak biliniz ki, tapanlar ile taptıkları şeyleri yiyip yutacak bir ateşe gireceksiniz!”

اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ [5] bu cümle, فَاتَّقُوا ile اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümleleri arasındaki lüzumu izah eder ve kararlaştırır. Yani, şu ateş azabı, Kur’ân’a imtisal etmeyen kâfirlere hazırlanmıştır. Hem bu ateş, tufan ve sair musibetler gibi iyi-kötü bütün insanlara şâmil musibetlerden değildir. Ancak bu musibeti celb eden, küfürdür. Bu belâdan kurtuluş çaresi, ancak Kur’ân-ı Kerime imtisaldir.

Mazi sigasıyla zikredilen [6] اُعِدَّتْ kelimesi, Cehennemin el’an mahlûk ve mevcut olup, Ehl-i İ’tizalin bilâhare vücuda geleceğine zehapları gibi olmadığına işarettir.

1.)Sakının.
2.)Bunu yapamazsanız...
3.)Yakıtı insanlar ve taşlar olan Cehennem ateşi.
4.)Cehennem ateşinden sakının.
5.)Kâfirler için hazırlanan. (Bakara Sûresi, 2:24)
6.)Hazırlandı.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cehennem Bahsi

Cehennem Bahsi

Ey arkadaş! Ateş unsuru, kâinatın bütün kısımlarını istilâ etmiş pek büyük bir unsurdur. Bir damar gibi kâinatın yaratılışından başlayarak her tarafa dal budak salıp gelen şu şecere-i nâriyeye nazar-ı hikmetle dikkat edilirse, bu şecerenin başında, yani sonunda büyük bir meyvenin bulunduğu anlaşılır. Evet, toprağın içinde büyük ve uzun bir damarı gören adam, o damarın başında kavun gibi bir meyvenin bulunduğunu zannetmesi gibi, âlemin her tarafında damarları bulunan şu şecere-i nâriyenin de Cehennem gibi bir meyvesinin bulunduğuna bilhads, yani sür'at-i intikal ile hükmedebilir.

S: Cehennem şimdi mevcut olduğu takdirde, yeri nerededir?

C: Biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, el'an Cehennemin vücuduna itikad ediyoruz, ama yerini tayin edemiyoruz.

S: Bâzı hadîslerin zahirine göre, Cehennem tahtel-arzdır; yani yerin altındadır. Ve keza, bir hadîse nazaran, Cehennem ateşinin dünya ateşinden iki yüz derece fazla harareti vardır. Bu noktaların izahı?

C: Kürenin tahtı, merkezinden ibarettir. Buna binaen, arzın tahtı, merkezidir. Nazariyat-ı hikemiyece sabit olduğu vecihle, arzın merkezinde, harareti iki yüz bin dereceye baliğ bir ateş vardır. Çünkü, her otuz üç zıra' derinliğinde, tahminen bir derece hararet artar. Buna binaen, merkeze kadar iki yüz bin dereceli bir hararet meydana gelir. İşte bu nazariyeye, mezkûr hadîsin meâli mutabık gelir. Buna binaen, küre-i arzın merkezinde bulunan iki yüz bin derece hararetli bir ateş, Cehenneme bir çekirdek hükmünde olup,

kıyamette, kabuğu hükmünde bulunan tabaka-i türabiyeyi çatlatıp, bütün dehşetiyle çıkar, tevessü etmeye başlar ve tam teçhizatıyla Cehennem meydana gelir, denilebilir.

Ve keza, bir hadîse nazaran, ***"Zemherir"*** namında, burudet ile yakan bir ateş vardır. Bu hadîs de, o nazariyeye mutabıktır. Zira, merkez-i arzdan sathına kadar derece derece artan veya tenakus eden ateş, Zemherir de dahil olmak üzere, ateşin bütün mertebelerine şâmildir. Hikmet-i tabiiyede takarrur ettiği gibi, ateş, bazen öyle bir dereceye gelir ki, yakınında bulunan şeylerden hararetleri tamamen celp ve cezb etmekle, onları bürudet ile yakar ve suyu incimad ettirir.

S: Mezkûr hadîse göre, Cehennem, arzın merkezindedir. Halbuki arz, Cehenneme nisbeten bir yumurta kadardır. O kocaman Cehennem, arzın karnında nasıl yerleşir?

C: Evet, âlem-i mülk, yani âlem-i şehadet, yani bu görmekte olduğumuz âleme göre, Cehennem, arzın içindedir diye, Cehennemi küçük gösteriyoruz. Amma âlem-i âhirete nazaran, Cehennem öyle azamet peyda eder ki, binlerce arzları içine alır, doymaz. Bu âlem-i şehadet, bir perde gibi, onun tevessüüne mâni olmuştur. Binaenaleyh, arzın içindeki Cehennemden maksat, Cehennemin kalbi ve Cehennemin çekirdeğidir.

Ve keza Cehennemin arzın altında bulunması, arzın karnında veya arz ile muttasıl, yapışık olmasını istilzam etmez. Zira şems, kamer, yıldız, arz gibi küreler, hep şecere-i hilkatin meyveleridir. Malûmdur ki, meyvenin altı, bütün dalların aralarına şumulü vardır. Binaenaleyh, Allah'ın mülkü pek geniştir. Şecere-i hilkatin dalları da her tarafa uzanıp gitmiştir; Cehennem nereye giderse, yeri vardır.

Ve keza, bir hadîse göre, Cehennem matvîdir, yani bükülmüştür, yani tam açık değildir. Demek Cehennemin, bir yumurta gibi, arzın merkezinde mevcut ve bilâhere tezahür edeceği, mümkinattandır.

İhtar: Cehennemin şimdi mevcut olmadığına Mutezileleri sevk eden, bu hadîs olsa gerektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-1

Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa

Arkadaş! Bu âyetin cümlelerini yoklayalım, bakalım, o zarflar nasıl sadeflerdir, içlerinde ne gibi cevherler vardır?

Evet, (1) وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا cümlesinin başındaki و harf-i atıftır. Malûm ya, birşeyin diğer birşeye atfı, aralarında bir münasebetin bulunmasına mütevakkıftır. Halbuki (2) اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ ile (3) يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا cümleleri arasında münasebet görünmüyor. Bunların aralarındaki münasebet, ancak iki sual ve cevabın takdiriyle tezahür eder. Şöyle ki:

Evvelki âyette ibadete emredildiğinde, “İbadet nasıldır?” diye vârit olan suale cevaben, “Kur’ân’ın talim ettiği gibi” denildi. “Kur’ân Allah’ın kelâmı mıdır?” diye edilen ikinci suale cevaben وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ ilâ âhir denildi. İşte, her iki cümle arasında bir suretle münasebet tezahür eder ve harf-i atfın da muktezası yerine gelir.

S: اِنْ şek ve tereddüdü ifade eder. اِذَا ise, cezm ve kat’iyete delâlet eder. Onların şek ve raybları, Kur’ân hakkında kat’îdir.

Binaenaleyh, makamın iktizası hilâfına اِنْ kelimesinin اِذَا kelimesine tercihan zikrinde ne gibi bir işaret vardır?

C: Evet, onların şek ve rayblarını izale edecek esbabın zuhurundan dolayı, o gibi şüphelerin vücuduna kat'iyetle hükmedilemeyeceğine, ancak o şeklerin vücuduna yine şek ve şüphe ile hükmedilebileceğine işarettir.

İhtar: اِنْ kelimesinin ifade ettiği şek ve tereddüd, üslûbun iktizasına göredir, hâşâ, Mütekellime ait değildir.

اِنِ ارْتَبْتُمْ [4] ile وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ cümleleri bir mânâyı ifade ettikleri ve ikinci cümle, birinci cümleden kısa olması üslûba daha uygun olduğu halde, birinci cümlenin ikinci cümleye tercihan zikri, onların rayblarının menşei, hasta tabiatlarıyla kötü vücutları olduğuna işarettir.

S: Onlar rayblara zarf ve mahal oldukları halde, onları mazruf, raybı onlara zarf göstermek neye binaendir?

C: Evet, kalblerindeki raybın zulmeti bütün bedenlerine, kalıplarına intişar ve istilâ etmiş olduğundan, kendilerinin rayb içinde bulundukları sanılmakta olduğuna işarettir.

Nekre olarak رَيْبٍ kelimesinin zikri, tâmim içindir. Yani, hangi raybınız varsa, cevap birdir; herbir raybınıza karşı mahsus bir cevap lâzım değildir. Hangi çareye başvurursanız, alacağınız cevap, Kur'ân'ın i'câzıdır. Evet, bir çeşme başında su içip tatlılığını anlayan bir adam, bütün o çeşmeden teşaub eden arkları tecrübe etmeye hakkı yoktur; zira menbaı birdir. Kezalik, bir sûrenin muarazasından âciz kalan adamın, bütün Kur'ân'ı tecrübeye hakkı yoktur. Çünkü Kâtip birdir.

مِمَّا 'daki مِنْ beyanı ifade ettiğinden, [5] فِى شَىْءٍ kelimesinin takdirini ister. Takdir-i kelâm, [6] وَاِنْ كُنْتُمْ فِى

رَيْبٍ فِى شَىْءٍ مِمَّا نَزَّلْنَا olsa gerektir.

[7] نَزَّلْنَا tâbirinden anlaşılır ki, onların şüphelerinin menşei nüzul sıfatı olup, kat'î cevapları da, ispat-ı nüzuldür.

Tedricen, yani âyet âyet, sûre sûre, hâdiselere göre nüzulü ifade eden tef'il babından نَزَّلْنَا kelimesinin, def'aten nüzule delâlet eden if'al babından [8] اَنْزَلْنَا kelimesine tercihan zikredilmesi, onların, dâvâlarında "Niçin Kur'ân def'aten nâzil olmamıştır?" diye delil getirdiklerine işarettir.

[9] عَبْدِنَا Abd lâfzının nebî veya Muhammed (a.s.m.) lâfızlarına cihet-i tercihi; abd tâbiri, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın azametine ve ibadetin ulüvv-ü derecesine işaret olduğu gibi, [10] اُعْبُدُوا emrini tekittir ve Resul-i Ekrem hakkında vârit olan vehimleri def etmektir ki, o zat bütün insanlardan ziyade ibadet yapmış ve Kur'ân'ı okumuştur.

1.)Eğer Kulumuza indirdiğimiz Kur'an-ı Kerim hakkında bir şüpheniz var ise. (Bakara Sûresi, 2:23)
2.)Herhangi bir şüpheniz var ise.
3.)Ey insanlar, ibadet ediniz.
4.)Şüpheye düştüyseniz.
5.)Bir şeyle ilgili.
6.)Eğer indirdiklerimizden herhangibir şüphe duyuyorsanız..
7.)İndirdik.
8.)(Bir defada) indirdik.
9.)Kulumuza.
10.)İbadet edin.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin

1 فَأْتُوا Bu emir, tâciz içindir. Yani emirden maksat, muhataptan birşey talep değildir. Ancak, başlarına vurmakla muarazaya, tecrübeye dâvet etmektir ki, aczleri meydana çıksın.

2 بِسُورَةٍ ilâ âhir... Bu tâbirden anlaşılır ki, onların ilzamları, aczleri son hadde baliğ olmuştur. Zira, dokuz dereceye baliğ olan tahaddinin, yani muarazaya dâvet etmenin tâbirleri, tabakaları vardır.

1. Yüksek nazmıyla, ihbârât-ı gaybiyesiyle, ihtiva ettiği ulûmu ve âli hakaikiyle beraber tam bir Kur'ân'ın mislini, ümmî bir şahıstan getiriniz.

2. Eğer böylece mislini getirmek takatinizin fevkinde ise, beliğ bir nazımla uydurma şeylerden olsun, getiriniz.

3. Eğer buna da kudretiniz olmazsa, on sûre kadar bir mislini yapınız.

4. Bu da mümkün olmadıysa, uzun bir sûrenin mislini yapınız.

5. Eğer bu da size kolay değilse, kısa bir sûrenin misli olsun.

6. Eğer ümmî bir şahıstan imkân bulamadıysanız, âlim ve kâtip bir adamdan olsun.

7. Bu da olmadığı takdirde, biribirinize yardım etmek suretiyle yapınız.

8. Buna da imkân bulunamadığı takdirde, bütün ins ve cinlerden yardım isteyiniz ve bütün efkârın neticelerinden istimdad ediniz. Neticeleri, tamamen yanınızda bulunan kütüb-ü Arabiyede

mevcuttur. Bütün kütüb-ü Arabiye ile Kur'ân arasında bir mukayese yapılırsa, Kur'ân, mukayeseye gelmez. Çünkü hiçbirine benzemiyor. Öyleyse Kur'ân, ya hepsinden aşağıdır veya hepsinden yukarıdır. Birinci ihtimal, bâtıl ve muhaldir. Öyleyse hepsinden yukarı, fevka'l-küll bir kitaptır. On üç asırdan beri misli vücuda gelmemiştir, bundan sonra da vücuda gelemeyecektir, vesselâm.

9. "Bizim şahitlerimiz yoktur. Eğer muarazaya girişsek, bizi destekleyecek kimse yoktur" diye gösterdikleri o bahaneyi de def etmek için, "Şühedanıza da müsaade edilmiştir. Onları da çağırın, size yardım etsinler."

İşte bu tabakalara dikkat edilirse, muarazanın şu mertebelerine işareten, Kur'ân-ı Kerimin yaptığı îcaz ile gösterdiği i'câza bir şua görünür.

Arkadaş! Kur'ân-ı Kerimden en kısa bir sûreye muaraza etmekten beşerin aczi, mezkûr izahat ile sabit oldu. Amma i'câzın limmiyet ciheti kaldı. Yani, beşerin aczini intaç eden illet ve sebep nedir?

Evet, Kur'ân ile muaraza ve mübarezeye çıkan insanların kuvveti Cenâb-ı Hak tarafından körleştirilerek, muarazayı yapabilecek kabiliyetten sukut ettirilmiştir. Fakat Abdülkahir-i Cürcânî, Zemahşerî, Sekkâkî gibi belâgat imamlarınca, beşerin kuvveti Kur'ân'ın yüksek üslûp ve nazmına yetişemediğinden, aczi tezahür etmiştir. Bir de, Sekkâkî demiştir ki: *"İ'câz, zevkîdir; târif ve tâbir edilemez."* مَنْ لَمْ يَذُقْ لَمْ يَدْرِ Yani, *"fikriyle i'câzı zevketmeyen, târifle vakıf olamaz"*, bal gibidir.

Lâkin Abdülkahir'in iltizam ettiği veçhe göre, i'câzı tarif ve tâbir etmek mümkündür. Biz de bu veçhi kabul ediyoruz.

S: Taife, necm, nevbet kelimeleri, sûre kelimesinin vazifesini ifa edebilirler. Sûre kelimesinin onlara tercihan zikrinde ne vardır?

C: Onları, şüphelerinin menşei ile ilzam ve boğmaktır. Şöyle ki:

Onları şüpheye düşürten, güya Kur'ân'ın def'aten nazil olmamasıdır. Demek Kur'ân def'aten nâzil olmuş olsaydı, Allah'ın

kelâmı olduğundan şüpheleri olmazdı. Lâkin parça parça nâzil olduğundan, şüphelerine bais olmuştur ki, “Bu, beşerin kelâmıdır, parça parça yapılışı kolaydır, biz de yapabiliriz” diye şüpheye düştüler. Kur’ân-ı Kerim de, onların kolay zannettikleri yolu, بِسُورَةٍ tâbiriyle ihtar ve “Haydi, mislini getiriniz de, sizin kolay zannettiğiniz parça parça şeklinde olsun” diye, onları kolay addettikleri yolda boğmuştur.

Ve keza, Zemahşerî’nin beyanı vechiyle, Kur’ân-ı Kerimin sûrelere taksim edilmiş bir şekilde nâzil olmasında çok faideler vardır. Evet, çok garip letaifi havi olduğu için, şu üslûb-u garip ihtiyar edilmiştir.

مِنْ مِثْلِهِ ’deki zamir, ya Kur’ân’a râcidir, yani, *“Kur’ân’ın mislini getiriniz.”* Veya Hazret-i Muhammed’e (a.s.m.) âittir. Yani, *“Bir sûreyi o zâtın (a.s.m.) misli olan ümmî bir şahıstan getiriniz.”* Lâkin birinci ihtimale göre ibarenin hakkı [3] مِثْلِ سُورَةٍ مِنْهُ iken, iktizanın hilâfına [4] بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ denilmiştir.

Bunun esbabı: Çünkü birinci ihtimalde, ikinci ihtimalin de mülâhazası ve riayeti lâzımdır. Zira, yalnız Kur’ân’ın mislini getirmekle mesele bitmiş olmuyor. Ancak ümmî bir şahıstan getirilmesi lâzımdır ve muarazanın tamamiyetine şarttır. İşte, bunun için, hem مِنْ مِثْلِهِ ’deki zamirin Kur’ân’a râci olması lâzımdır. Hem ibarenin tebdili lâzımdır ki, her iki ihtimal mer’î olsun.

Ve keza, muarazanın tamamiyeti, yalnız bir sûrenin mislini getirmekle olmuyor. Ancak Kur’ân’ın tamamına misil olacak bir mecmudan, bir kitaptan alınan bir sûrenin mislini getirmek şart olduğuna işarettir.

Ve keza, nüzulde Kur’ân’ın emsali olan kütüb-ü semaviyeye zihinleri çevirir ki, aralarında yapılacak muvazene ile Kur’ân’ın ulviyeti anlaşılsın.

1.)Getirin.

2.)Bir sûre ile.
3.)Ondan bir sûrenin benzerini.
4.)Onun benzerinden bir sûre ile.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-3

Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın

(1) وَادْعُوا Bu tâbirin istiane veya istimdat kelimelerine cihet-i tercihi, dâvet kelimesinin kullanış yerlerinden anlaşıldığı vecihle, onları belâlardan, zahmetlerden kurtarıp yardım edenler hazır bulunup, yalnız çağırmaları lâzımdır, fazla bir zahmete ihtiyaç olmadığına işarettir. İstiane ve istimdat kelimeleri ise yardımcıların hazır bulunduklarına delâlet etmezler.

(2) شُهَدَاءَ Bu tâbir, üç mânâya tatbik edilebilir.

Birincisi: Büyük ediplerdir. Bu mânâya göre, onların muaraza mânâsında "Bizim kuvvetimiz muarazaya kâfi değilse de, büyük edip ve hocalarımızın muarazaya kudretleri vardır" diye söyledikleri yalanı da, Kur'ân-ı Kerim, وَادْعُوا emriyle kesip atmıştır.

İkincisi: Muarazayı destekleyip şehadet edenlerdir. Bu ihtimale nazaran, onların, "Biz muarazaya girişsek bizi destekleyen, şehadet eden yoktur" diye gösterdikleri bahaneyi de Kur'ân-ı Kerim, müsaade vermek suretiyle "Haydi, şahitlerinizi de çağırınız, sizi takviye etsinler" diye, o bahaneyi de yalana çıkartmıştır.

Üçüncüsü: Âlihe mânâsınadır. Bu mânâya nazaran, sanki Kur'ân-ı Kerim onlara karşı, "Yahu, bu kadar taptığınız ilâhlarınız varken, böyle dar ve sıkıntılı bir vaktinizde niçin onlardan yardım istemiyorsunuz? Onları çağırınız ki, bu muaraza belâsından sizi kurtarsınlar!" diye bu cümle ile onlara tehekküm etmiş, yüzlerine gülmüştür.

[3] شُهَدَاءَكُمْ İhtisası ifade eden şu izafe, شُهَدَاءَ kelimesinin her üç mânâsına da bakar. Şöyle ki:

1. Madem ki büyük edip ve hocalarınız vardır, tabiî aranızda irtibat, hürmet ve muhabbet vardır. Ve yanınızda hazır olup, gaip de değillerdir. Eğer onların bu dehşetli muarazaya kudretleri olsaydı, herhalde yardım edeceklerdi. Demek, onlar da sizler gibi âcizdirler, kusurlarına bakmayınız!

2. Muarazada sizleri destekleyecek, şehadet edecek her kim olursa olsun kabul ederiz, çağırınız. Amma onlar, böyle bedîhü'l-butlan bir dâvâda yalan şehadete cesaret edemezler.

3. Mâbud ittihaz ettiğiniz âlileriniz nasıl size yardım etmiyorlar? Onları da çağırınız, bakalım. Fakat onlarda can yok, şuurları da olmadığı gibi, hiçbir şeye de kàdir değillerdir. Onları da mâzur görünüz!

مِنْ دُونِ اللهِ Yani, *"Allah'tan maada."* Bu kayıt, şühedanın birinci mânâsına göre tâmimi ifade eder. Yani, "Allah'tan maada, dünyada ne kadar erbab-ı fesahat varsa çağırınız." Şühedanın ikinci mânâsına nazaran, aczlerine işarettir. Çünkü bir meselede âciz ve mağlûp olan, yemin eder, şahitleri gösterir. Bu, âcizler için bir usuldür. Şühedanın üçüncü mânâsına göre, onların Resul-i Ekrem ile muarazaları, âdeta, şirk ile tevhid veya cemâdât ile Hâlık-ı Arz ve Semavat arasında bir muaraza olduğuna işarettir.

1.)Çağırın.
2.)Şahitler (yardımcılar).
3.)Kendinize yardım istediğiniz kişiler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-4

Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız

اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ [1] Bu cümle, “Biz istersek, Kur’ân’ın mislini yaparız” diye evvelce sarf ettikleri sözlerine işarettir.

Ve keza, onların yalancı olduklarına bir târizdir. Yani, “Sıdk erbabı değilsiniz, ancak safsatacı adamlarsınız. Evet, siz hakkı talep ederken rayb, şüphe kuyusuna düşmediniz. Ancak rayb, şek ve şüphelere koşarken içine düşmüş kafasız adamlarsınız.”

İhtar: اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ cümlesinin cezaü’ş-şartı, mâkablinin hülâsasıdır. Takdir-i kelâm:

اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ تَفْعَلُوا

Yani: *“Sözünüzde sadık olsaydınız, yapacaktınız.”*

1.)Eğer iddianızda sadıksanız.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-5

Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ ① Arkadaş! ② اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ تَفْعَلُوا cümlesi, onların aleyhine bir kıyas-ı istisnaîyi tazammun etmiştir. O kıyasın sûret-i teşekkülü: “Eğer sadık olsaydınız, yapacaktınız. Lâkin yapamadınız; öyleyse sadık değilsiniz.” Fakat Kur’ân-ı Kerim, mukaddeme-i istisnaiye yerinde, yani “Lâkin yapamadınız” a bedel, ③ فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا ilâ âhir cümlesini, şekki ifade eden اِنْ ile söylemiştir. Bunun esbabı ise, onların, “Yapacağız” diye ettikleri zannı bir derece okşamak içindir.

Ve keza, o kıyasın neticesi olan “Sadık değilsiniz” yerine de, o neticenin üçüncü derecede lâzımının illeti olan ④ فَاتَّقُوا النَّارَ söylemiştir. Takdir-i kelâm: “Eğer sadık olsaydınız, yapacaktınız. Lâkin yapamadınız. Öyleyse sadık değilsiniz. Öyleyse hasmınız olan Resul-i Ekrem sadıktır. Öyleyse Kur’ân, mu’cizdir. Öyleyse iman ve tasdikiniz lâzımdır ki, ateşe düşmeyesiniz.” فَاتَّقُوا النَّارَ Bu emr-i ilâhî, onlara yapılan tehditleri dehşetlendiriyor.

(3) اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا cümlesindeki تَفْعَلُوا kelimesi, fi'l-i muzâridir. Bu fiil, zaman-ı hal ile istikbal arasında müşterektir. Huruf-u şartiyeden olan اِنْ zaman-ı halden istikbal dağlarına atıyor. Huruf-u câzimeden olan لَمْ istikbalden mâzi derelerine fırlatıyor. Zavallı تَفْعَلُوا her iki edatın ellerinde top gibi oyuncak olmuştur. Bu edatların bu vaziyetleri zihinleri hem mâziye, hem istikbale gönderiyor ki, mâziyi süslendiren beliğ hitabeleri, altınla yazılan muallâkatları, Kur'ân'ın yakınına bile gelemediklerini görsünler. O sahifeyi gördükten sonra, istikbal sahifesini de ona kıyas etsinler.

تَفْعَلُوا 'nun (5) فَأْتُوا kelimesine tercihinde, iki nükte vardır.

Birisi: Kur'ân'ın i'câzı, onların aczindendir. Aczleri ise, eserden olmayıp fiilden olduğuna işarettir. Yani aczlerinin menşei, Kur'ân'ın misli değildir, o misli yapmaktandır.

İkincisi ise: İlm-i sarfta ف , ع , ل bütün fiillerin terazisi olduğu gibi, üslûplarda da uzun hikâyeleri, işleri, vakıaları, kıssaları bir lâfızla ifade eden bir fezlekedir. Sanki kinâye kabîlinden cümleleri tâbir eden bir zamirdir.

(6) وَلَنْ تَفْعَلُوا 'daki لَنْ huruf-u nâsıbeden olup, dahil olduğu fiili istikbale nakleder, müekked veya müebbed olarak istikbalde nefyeder. Demek bu cümlenin kaili, pek büyük bir itminan ve ciddiyetle, şek ve şüphe etmeyerek bu hükmü vermiştir. Bundan anlaşılır ki, o zâtın işlerinde hile yoktur.

S: (7) فَاتَّقُوا ittika ile tecennüb, ikisi de bir mânâyı ifade ederler. İttika'nın tecennüb'e cihet-i tercihi nedir?

C: Evet ittika, imana tâbidir. Yani ittika, iman olduktan sonra husule gelir. Tecennübde bu tebaiyet yoktur. Binaenaleyh, ittika kelimesi imanı andırır ve ittika lâfzıyla, imana îma ve işaret edilebilir. Fakat tecennüb kelimesi bu işi göremez. Bunun içindir ki, [3] اِنْ لَمْ تَفْعَلُوا ’nun hakikî cezası olan [8] اٰمِنُوا ’nun yerinde [9] تَجَنَّبُوا ’ya tercihan فَاتَّقُوا ihtiyar ve ikame edilmiştir.

اَلنَّارَ Nâr’ın اَلْ ile tarifi, nâr’ın mâhudiyet ve malûmiyetine işarettir. Çünkü, enbiya-i izamdan işitilmek suretiyle, zihinlerde malûmiyeti takarrur etmiştir.

S: اَلَّتِى esmâ-i mevsuledendir. Sıla, dahil olduğu cümlenin evvelce malûm olduğunu iktiza eder. Halbuki sılası olan [10] وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ evvelce muhataplara malûm değilmiş.

C: نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ âyeti bu âyetten evvel nâzil olduğuna nazaran, muhataplar ondan kesb-i malûmat ettiklerine binaen, burada اَلنَّارُ ile اَلَّتِى arasında tavsif muamelesi yapılmıştır.

وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ Bu kayıtlardan maksat, tehdittir. Tehdidlerin tekit ve teşdit edildiğine binaen, burada اَلنَّاسْ kelimesiyle tekit edilmiştir, حِجَارَة lâfzıyla de teşdit ve tevbih edilmiştir. Şöyle ki:

“Menfaat, necat ümidiyle taştan mâmul mâbud ittihaz ettiğiniz sanemler, size tâzip âleti, yani sizi yandırıp yakan ateşe odun olmuşlardır. Zavallılar! Niçin bunu düşünmüyorsunuz?”

1.)Bunu yapamazsanız ki, elbette yapamayacaksınız, Cehennem ateşinden sakının. (Bakara Sûresi, 2:24)
2.)Eğer sadık olsaydınız, yapacaktınız.
3.)Bunu yapamazsanız ki...
4.)Cehennem ateşinden sakının.
5.)Getirin.
6.)Asla yapamayacaksınız.
7.)Sakının.
8.)İman edin!
9.)Çekinin, kaçının.
10.)Yakıtı insanlar ve taşlar olan Cehennem ateşi. (Bakara Sûresi, 2:24)
11.)Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateş... (Tahrîm Sûresi, 66:6)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-23-24 : Cumle-6

Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

S: [1] أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ cümlesinde, makamın iktizası hilâfına [2] لَكُمْ yerine [3] لِلْكَافِرِينَ denilmesi neye binaendir?

C: Evet, Kur'ân-ı Kerim'in takip ettiği usul, ale'l-ekser âyetlerin sonunda küllî kaideleri, fezlekeleri söylediğine göre, Kur'ân-ı Kerim, onların Cehennemlik olduklarını ispat eden delilin ikinci mukaddemesine işaret etmek üzere, ism-i zahiri, zamir yerine, yani لِلْكَافِرِينَ cümlesini, لَكُمْ yerine ikame ile tâmim yapmıştır.

Takdir-i kelâm:

أُعِدَّتْ لَكُمْ لأَنَّكُمْ مِنَ الْكَافِرِينَ وَالنَّارُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

Yani: *"Siz Cehennemliksiniz. Zira kâfirlerdensiniz. Cehennem de kâfirler içindir."*

1.)Kâfirler için hazırlandı.
2.)Sizin için.
3.)Kâfirler için.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 25 : Cennet Bahsi

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Yani, *“İman eden ve iyi işler işleyen mü’minlere beşaret ver ki, altında nehirler akan Cennetler onlarındır. O Cennetlerden bir meyve yedikleri zaman, ‘Bu, bundan evvel yediğimiz meyvedir’ derler. Biribirine benzer bir surette rızıkları getirilip verilir. Ve o Cennetlerde, onlar için temiz kadınlar vardır. Ve onlar, o Cennetlerde de daimî bir şekilde kalacaklardır.”*

- Önceki ayetlerle münasebet
- Cennet ve Cehennem hakkında
- Mukaddime
- Saadet-i Ebediye hakkında
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele
- Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu
- Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..

- Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.
- Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Arkadaş! Bu âyetin, evvelâ mâkabliyle olan irtibatından bahsedeceğiz. Şöyle ki:

Bu âyetin geçen âyetlerle mütefavit çok irtibatları vardır. Yani, mezkûr cümlelere doğru bu âyetten uzanıp giden muhtelif hatlar vardır. Bakınız, Kur'ân-ı Kerimin bu âyetle işaret ettiği netice, imanla amel-i sâlihin semeresi, sûrenin başında mü'minlere yaptığı medh ü senâya bakıyor.

Ve yine sûrenin başında, kâfir ve münafıklara yaptığı zem ve tahkirlerden sonra tuttukları yolun onları ebedî bir şekavete sevk edeceğini beyan etmiştir. Bu âyetle, tasrih ettiği saadet-i ebediyenin nurunu göstererek, onların bu büyük nimetleri kaybettiklerinden çektikleri hasretleri tezyid ve arttırmıştır.

Ve yine [1] يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا ile emrettiği, bir kısım dünya lezzetlerinin terkine bâis olan ibadetten neş'et eden zahmet ve meşakkatlere karşı, bu âyetle Cennetin kapısını açarak, Cennetin lezaizini göstermekle mü'minlerin kalblerini tatmin ve temin etmiştir.

Ve yine, teklifin esası ve imanın birinci rüknü olan tevhidi, evvelce ispat etmiştir. Bu âyette dahi tevhidin semeresini ve rahmetin ünvanını Cennet ve saadet-i ebediye ile göstermiştir.

Ve yine, yukarıda nübüvvet-i Muhammediye (a.s.m.) [2] اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ ilâ âhir, âyetiyle işaret edilen i'câz ile ispat edilmiştir. Burada da, tebşir ve inzar gibi nübüvvet vazifelerine lisan-ı Kur'ân ile işaret edilmiştir.

Ve yine, yukarıda i’âd ve inzar, yani tahvif ve tehditler yapılmıştır. Burada da vaadler, rağbetler, beşaretler yapılmıştır. Bunların arasındaki münasebet, tezâdî bir münasebettir.

Ve yine, nefsin, vicdanın ve aklın hükümlerine itaatlerini devam ettiren tergib ve terhib, yani ümit ve korku hisleri lâzımdır. Bu hislerin vücut bulup devam etmeleri ancak, tergib ve terhib, yani ümitlendirmek ve korkutmakla olur. Tergib ve terhibin devamı, ancak vicdanda mevcut tahrik edici bir emrin vücuduyla olur. İşte bu âyetle, tergib hissi uyandırılmıştır. Evvelki âyetlerle de, terhib hissi tahrik edilmiştir. Bu itibarla, aralarında tezâdî bir münasebet vardır.

Ve yine, geçen âyetlerde âhiretin bir şıkkına, yani Cehenneme işaret yapılmıştır. Bu âyette, ikinci şıkkı olan Cennetten haber verilmiştir. Bu itibarla, âhiretin her iki şıkkı da zikredilmiş bulunuyor.

1.)Ey insanlar, ibadet edin. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)Eğer bir şüpheye düşüyorsanız.. (Bakara Sûresi, 2:23)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cennet ve Cehennem

Cennet ve Cehennem hakkında

Arkadaş! Cennet ve Cehennem, şecere-i hilkatten ebede doğru uzanıp giden iki daldan tezahür eden iki semeredir. Ve kâinatın teselsülen gelmekte olan silsilelerinin iki neticesidir. Ve ebede doğru akıp giden kâinat seylinin iki mahzeni ve iki havuzudur.

Evet, Cenâb-ı Hak, gayr-ı mütenahi hikmetler için bu âlemi, imtihana sahne yaptı. Yine sonsuz hikmetler için tagayyürata, tahavvülâta, inkılâplara mahal olmasını irade etti. Ve yine, sonsuz gayeler için hayır ile şerri, nef' ile zararı, hüsün ile kubhu, hülâsa iyilikle kötülüğü karışık bir şekilde Cennet ve Cehenneme tohum olmak üzere kâinatın şu mezraasına serpti.

Evet, madem ki bu âlem, nev-i beşerin imtihan meydanıdır ve müsabaka yeridir.

İyilikle kötülüğün birbirinden tefrik edilemeyecek derecede muhtelit ve karışık olmaları lâzımdır ki, insanların dereceleri tezahür etsin. İmtihan ve tecrübe zamanları bittikten sonra, kötü insanlar;

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

"Ey mücrimler, bir tarafa çekiliniz!" diye olan tüy ürpertici, sâika-vâri, şiddetli emr-i İlâhîye mâruz kalacakları gibi, iyi insanlar da

فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

"Daimî kalmak üzere Cennete giriniz" diye olan Cenâb-ı Hakkın mün'imane, şefîkane, lütufkârâne emirlerine mazhar olacaklardır.

İnsanlar bu iki kısma ayrıldıktan sonra, kâinat da tasfiye ameliyatına uğrayacak; kötülüğü, şerri, zararı tevlid eden maddelerin bir tarafa çekilmesiyle Cehennemin; iyiliği, hayrı, nef'i doğuran

maddelerin de diğer tarafa çekilmesiyle Cennetin teçhizatları ikmal edilecektir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Mukaddeme

Mukaddime

Mukaddeme

Bu âyet, mâkabliyle beraber kıyamete, haşre işaret eder. Binaenaleyh, bu meselede nazara alınacak dört nokta vardır.

Birincisi: Âlemin imkân-ı harabiyetiyle ölümüdür.

İkincisi: Harabiyetin vukua gelmesidir.

Üçüncüsü: Tamir ve ihyasıdır.

Dördüncüsü: Tamirinin imkânı ve vukuudur.

Evvelâ: Harabiyet-i âlem imkân dairesinde olup olmadığından bahsedeceğiz.

Evet, âlemde tekâmül kanunu vardır. Bu kanuna tâbi olan, neşvünema kanununa dahildir. Bu kanuna dahil olanın bir ömr-ü tabiîsi vardır. Ömr-ü tabiîsi olanın, ecel-i fıtrîsi vardır; ecelin pençesinden kurtulamaz.

Evet, kâinatın ihtiva ettiği envâın ve bu envâın ihata ettiği efradın kısm-ı ekserîsi bu kanunlara tâbidirler. Binaenaleyh, âlem-i sağîr denilen insan, ölümden ve harabiyetten kurtulamadığı gibi, insan-ı kebir denilen âlemin de ölümden necatı yoktur. Ve keza, kâinatın bir ağacı ölümden, dağılmaktan halâs olmadığı gibi, şecere-i hilkatten olan kâinat silsilesinin de harabiyetten kurtuluşu yoktur. Evet, eğer kâinat ömr-ü fıtrîsinden evvel haricî bir tahribata veya Sânii tarafından bir hedm ve kıyamete maruz kalmasa bile, fennî bir hesapla, kâinatın öyle bir günü gelecektir ki, [1] اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ve [2] اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ gibi âyetlere

mâsadak olacaktır ve insan-ı kebir denilen koca kâinat, şu boşluğu sekeratının bağırtılarıyla dolduracaktır.

İkinci nokta: Harabiyet-i âlemin vukua geleceğidir. Evet, bütün semavî dinler, âlemin harap olacağında müttefiktirler. Hem herbir fıtrat-ı selîme, âlemin öleceğine şehadet eder. Ve kâinatta gözle görünen şu kadar nev'î, ferdî, yevmî, şehrî, senevî tagayyürat, tahavvülât, inkılâpların yalnız işaretleriyle değil, sarahatleriyle, kıyametin geleceği sabittir. Eğer bu icmal ile kanaat hasıl edemediysen, bir parça izahat verelim.

Arkadaş! Kâinat dediğimiz şu apartman-ı İlâhî öyle ulvî, yüksek, derin, ince nizamlara tâbi ve öyle acip, garip rabıtalara bağlıdır ki, eğer bir duvarı veya bir taşı "Yerinden çık!" emrine hedef olsa, derhal âlem, ölüm hastalığına düşer, sekerata başlar; yıldızlar arasında müsademeler, ecram arasında muharebeler vukua gelir. Şu gayr-ı mütenahi boşluk, pek şiddetli sayhalar, pek dehşetli sâikalar, pek korkunç sesler, sadâlar, gürültüler ve gümbürtülerle dolar.

Evet, insan-ı kebirin ölümü, küçük bir ölüm değildir. Sekerata başladığı zaman, milyarlarca kürelerin çarpışmasından husule gelen fırtınanın, ne tasavvuru ve ne tarifi ve ne de görülmesi imkân dairesinde değildir.

İşte bu şiddetli ölümle hilkat bayılır, kâinat yayılır, hilkatin yağı ayranı biribirinden ayrılır; Cehennem, maddesiyle, aşîretiyle bir tarafa çekilir; Cennet de letafetiyle, lezaiziyle ve bütün güzel unsurlarıyla tecellî ve incilâ eder.

S: Kâinat, ilk yaratılışında ebede elverişli olarak sabit bir şekilde yaratılsaydı; böyle tagayyüratlı, inkılâplı, mâil-i inhidam bir sûrette yaratılıp, bilâhare tahripten sonra ebediyete kàbil, metin bir şekilde yapılmasından daha iyi ve daha kısa olmaz mıydı?

C: Vakta ki Cenâb-ı Hak, hikmet-i ezeliye ile inâyet-i ezeliyenin iktizasınca, insanların kabiliyetlerinin tezahürünü ve istidatlarının neşvünemasını irade etmekle, nev-i beşeri imtihan ve tecrübeye tâbi tuttu, zararları menfaatlere kattı, şerleri hayırların içine attı, güzellikleri çirkinliklerle cem etti. Hepsini birbirine karıştırarak

kâinatın hamuruyla beraber yaratılış teknesinde yoğurduktan sonra, kâinatı tagayyür, tebeddül, tekâmül kanunlarına tâbi tuttu.

Vakta ki imtihan perdesi kapanır ve tecrübe zamanı nihayet bulur ve kâinat tarlasının vakt-i hasadı hulûl eder. Sâni-i Hakîm, inâyetiyle, birbiriyle karışık yoğurduğu zıtları tasfiye eder, içlerinden tagayyürü doğuran esbabı ayırır ve ihtilâf maddelerini tefrik eder. Sonra Cehennem, ebede elverişli olarak metin ve kavî bir cisimle teşekkül ederek, [3] وَامْتَازُوا hitabına hedef olur. Cennet ise, esasatıyla beraber ebedî ve muhkem bir şekilde tecellî eder ve müncelî olur.

Evet, gerek Cehennemi, gerek Cenneti teşkil eden ecza ve maddeler arasında münasebet vardır, zıddiyet yoktur. Münasebet, intizamın şartıdır; nizam da, devama sebeptir. Ve keza, bu iki menzilin halkı da ebedî oldukları için, vücutlarını teşkil eden ecza, tagayyüre maruz değildir. Çünkü, dünyadaki cisimlerinin terkip ve tahlilleri arasında muvazene yoktur. Yani cisim bünyelerine girenlerin, çıkanların arasında nisbet yoktur. Onun için inhilâle yüz tutarlar. Fakat âhiretteki cisimlerin yapılışı öyle değildir. Eczaları arasında tam mânâsıyla muvazene vardır ki, inhilâle mahal kalmaz.

Üçüncü ve dördüncü noktalar: Yani dünyanın ikinci tamiriyle haşrin vukuudur.

Evet, tevhid ve nübüvvetin ispatları, yalnız delil-i naklî ile sahih değildir. Çünkü devir lâzım gelir.

Evet, Kur’ân ve Hadîsten ibaret olan naklî delillerin sıhhati, nübüvvetin sıhhat ve sıdkına bağlıdır. Eğer nübüvvet de delil-i naklî ile ispat edilirse, muhal lâzım gelir. Bunun için, Kur’ân-ı Kerim, tevhid ile nübüvveti delâil-i akliye ile ispat etmiştir. Amma haşir meselesinin hem aklî, hem naklî delillerle ispatı sahihtir.

Delil-i aklî ile ispatı, [4] وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ âyet-i kerimesinin bahsinde beyan edilmiştir. Hülâsası: Vücutlarında şek ve şüphe olmayan nizam, rahmet ve nimet, ancak ve ancak haşrin gelmesiyle ve ikinci bir hayatın tahakkuku ile nizam, rahmet, nimet olabilirler. Eğer haşir gelmezse ve ikinci bir hayat tahakkuk etmezse, bunları esmâü’l-ezdaddan addetmek lâzım gelir.

Delil-i naklî ise: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan ile bütün enbiya, haşrin geleceğine ittifak etmişlerdir.

Aklî ve naklî deliller ise: Fahreddinü'r-Râzî'nin tefsirinde, bu kabil delilleri bildiren âyetler beyan edilmiştir. Hülâsa, bilhassa hayvanat ve nebatatta dâima vukua gelen haşirlere dikkat edip teemmül eden adam, elde edeceği müteferrik emarelerle haşrin vukuuna, hads ile, yani bir sür'at-i intikal ile hükmedecektir.

1.)Güneş dürülüp toplandığında. (Tekvîr Sûresi, 81:1)
2.)Gök yarıldığında. (İnşikak Sûresi, 84:1)
3.)Bir kenara çekiliniz. (Yâsin Sûresi, 36:59)
4.)Onlar, âhirete de kesin olarak imân etmiş kimselerdir. (Bakara Sûresi, 2:4)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Saadet-i Ebediye

Saadet-i Ebediye hakkında

Şimdi bu âyetin cümlelerini biribirine bağlayan münasebetlere gelelim.

Evet, bu âyetin cevherlerini nazmeden ve cümlelerinin silsilesine medar-ı bahis olan nokta, “saadet”tir. Şöyle ki:

Saadet-i ebediye, iki kısımdır.

Birinci ve en birinci kısmı: Allah’ın rızasına, lütfuna, tecellîsine, kurbiyetine mazhar olmaktır.

İkinci kısmı ise, saadet-i cismaniyedir. Bunun esasları mesken, ekl, nikâh olmak üzere üçtür. Ve bu üç esasın derecelerine göre, saadet-i cismaniye tebeddül eder. Ve bu kısım saadeti ikmal ve itmam eden, hulûd ve devamdır. Çünkü saadet devam etmezse, zıddına inkılâp eder.

Birinci kısım saadetin aksamı, tafsilden müstağnîdir veya gayr-ı kabildir.

İkinci kısım saadetin aksamı ise: Evet, meskenin en latîfi, en cazibedar şekli, etraf-ı erbaası türlü türlü gül ve çiçeklerle müzeyyen, bağ ve bahçelerle muhat, altında sular, nehirler akan kasır ve köşklerdir. Evet, camid kalbleri aşk ve şevkle ihya eden, sönmüş olan ruhları şen ve şad eden, şairlere sermaye olarak şairâne teşbihleri, temsilleri, üslûpları ilham eden, sular ile hazravat ve nebatattır.

Saadetin ikinci esası olan ekl ise: Me’kûlât (yiyecek) kuvvet verdiği cihetle, en iyisi, en lezizi, me’lûf olan kısımdır. Yani, insana garip, vahşî olmayan şeylerdir. Çünkü ülfetle, o nimetin derece-i kıymeti bilinir. Lezzet verdiği cihetle de lezzetin en büyük lezzeti, teceddüd ve tebeddülündedir. Ve keza, ekl lezzetini ikmal eden esbabdan biri de, o rızkın, kendi amelinin ücreti olduğunu bilmektir.

İkinci bir sebep de, o rızkın menbaının daima göz önünde hazır bulunmasıdır ki, kalbi mutmain olsun, rızık için telâş etmesin.

Saadetin esaslarından nikâh ise: Evet, insanın en fazla ihtiyacını tatmin eden, kalbine mukabil bir kalbin mevcut bulunmasıdır ki, her iki taraf sevgilerini, aşklarını, şevklerini mübadele etsinler ve lezaizde birbirine ortak, gam ve kederli şeylerde de yekdiğerine muavin ve yardımcı olsunlar.

Evet, bir işte mütehayyir kalan veya birşeye dalarak tefekkür eden adam, velev zihnen olsun, ister ki, birisi gelsin, kendisiyle o hayreti, o tefekkürü paylaşsın. Kalblerin en latîfi, en şefiki, "kısm-ı sâni" ile tâbir edilen kadın kalbidir. Fakat kadın ile ruhî imtizacı (geçimi) ikmal eden, kalbî ünsiyet ve ülfeti itmam eden, sûrî ve zahiri olan arkadaşlığı samimileştiren, kadının iffetiyle, ahlâk-ı seyyieden temiz ve pâk bulunması ve çirkin ârızalardan hâli olmasıdır.

S: Yiyecek, içecek, şahsî vücudu ibka etmek içindir. Çünkü vücuddan eriyip ayrılan şeylerin yerini doldurup tamir etmek yemek ve gıda ile olur. Nikâh da, nev'in bekası içindir. Halbuki âhirette eşhas ebedî olduğundan, vücutlarında eriyip ayrılan birşey yoktur ki gıdaya ihtiyaç olsun. Ve âhirette tenasül yoktur ki nikâha lüzum olsun.

C: Yemek, içmek ve nikâhın faideleri, yalnız bekaya ve tenasüle münhasır değildir. Evet, şu elemli, kederli âlemde onlarda pek büyük lezzet ve faideler olsun da, lezzetler yeri olan âlem-i saadette niçin daha nezih lezzet ve faideleri olmasın?

S: Bu âlemde lezzet, elemin def'inden hasıl olur. Halbuki âhirette elem yoktur?

C: Elemin def'i, lezzetin sebeplerinden biridir. Yoksa lezzet, ona münhasır değildir.

Ve keza, âlem-i ebedînin bu âleme benzetilmesi, kıyas-ı maalfârıktır. Yani, aralarında çok farklar bulunduğundan, birbirine benzemez. Cennet ile Horhor bahçesinin **(Haşiye)** arasında ne nisbet varsa, Cennetin lezzetleriyle dünyanın lezzetleri arasında da

aynı o nisbet vardır. Cennetin, Horhor bahçesinden dereceleri ne kadar çok yüksek ise, uhrevî lezzetler de dünya lezzetlerine göre öyledir. Her iki âlem arasında bu büyük tefavüte, İbn-i Abbas, لَيْسَ فِى الْجَنَّةِ اِلاَّ اَسْمَائُهَا cümlesiyle işaret etmiştir. Yani: *“Cennette, dünya meyvelerinin yalnız isimleri vardır.”* Yani isimleri birdir, fakat lezzetleri ayrıdır.

Cennette lezzetin devamı meselesi ise: Evet, lezzetin hakikî lezzet olması, zeval görmeyip devam etmesindendir. Zira elemin zevali lezzet olduğu gibi, lezzetin zevali de elemdir, hattâ zevalinin tasavvuru bile elemdir. Evet bütün mecazî âşıkların enînleri, bağırıp çağırmaları, bu kısım elemdendir ve bütün dîvanlarıyla yaptıkları ağlamalar, vaveylâlar, hep mahbupların firak ve zevallerinin tasavvurundan neş’et eden elemdendir.

Evet, pek çok muvakkat lezzetler var ki, zevalleri dâimî elemleri intaç ettiği gibi; çok elemlerin zevali de, leziz lezzetlere bâis olur. Lezzet ve nimet ise, devam etmek şartıyla lezzet ve nimet sayılabilir.

Hülâsa: İnsan, ebed için yaratılmıştır. Onun hakikî lezzetleri, ancak marifetullah, muhabbetullah, ilim gibi umur-u ebediyededir.

Haşiye: Horhor, Van’da Müellifin medresesinin adıdır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Bu âyetin cümleleri arasındaki rabıtaları gördük. Şimdi, cümlelerinin işgal ettikleri yerler ile münasebetlerine bakacağız.

Evet, [1] وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ Bu cümlenin, bu mevki ile münasebeti:

Evet, Cenâb-ı Hak, ibadeti teklif etti ve nübüvveti ispat etti ve Peygamberimizi (a.s.m.) tebliğ-i umura memur yaptı. Ve dünyevî bazı lezzetlere cevaz vermeyen ve meşakkatleri tazammun eden ibadete mü'minlerin imtisallerini temin etmek için, mü'minlere vaad buyrulan tebşirleri tebliğ etmeyi Resul-i Ekreme (a.s.m.) emretti. Çünkü o Hazret (a.s.m.) inzar ve tahvife (korkutma) memur olduğu gibi, Allah'ın rızasını, lütfunu, kurbiyetini ve saadet-i ebediye gibi tebşiratını da tebliğe memurdur.

[2] اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى İnsanın ihtiyâcât-ı zaruriyesi içinde en evvel lâzım olan, mekân ve meskendir.

Mekânın en güzeli, nebatat ve eşcara müştemil olan yerlerdir. Ve en latîfi, nebatları arasında suların mecrası olan bahçelerdir. Ve en kâmil kısmı, ağaçlarının arasından akan nehirlerinin çoklukla bulunmasıdır. Kur'ân-ı Kerim, bu kısma [3] تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ cümlesiyle işaret etmiştir.

Meskenden sonra insanın en fazla muhtaç olduğu, cismanî lezzetlerden yiyecek, içecektir. Bu kısma da [4] جَنَّةٌ , نَهْرٌ kelimeleriyle işaret edilmiştir.

Sonra rızkın en ekmeli, me’lûf olan kısımdır ki, derece-i kıymeti bilinsin. Meyvelerin lezzeti, teceddüd ve tebeddülündedir; lezzetin en sâfisi, hazır ve yakın olanıdır; ve en lezizi, amelinin ücreti olduğunu bilmektir. Kur’ân-ı Kerim, bu kısma da

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا [5] هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

cümlesiyle işaret etmiştir.

مِنْ قَبْلُ Yani, *“Bundan önce yediğimiz meyvelerdir veya dünyada yediğimiz meyvelerdir.”* Çünkü Cennetin meyveleri, birbirine benzediği gibi, dünya meyvelerine de zahiren benzerler.

وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا Yani, *“Rızıkları birbirine müteşabih olarak getirilir.”* Hadîste de vârid olduğuna göre, *"Cennetin meyveleri suretçe birdir, ama tatları, taamları bir değildir."* Bu cümlede meçhul sigasıyla zikredilen [6] اُتُوا kelimesinden anlaşıldığı gibi, rızkın insana götürülmesi, büyük bir şeref ve keramete delâlet ettiğinden, büyük bir lezzeti intac ediyor.

[7] وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ Mesken ve me’kelden sonra insanın en ziyade muhtaç olduğu, eşidir. Bu ihtiyacının Cennette temin edilmiş olduğuna, bu cümle ile işaret edilmiştir. Evet insan, bir refikaya veya bir refîke muhtaçtır ki, tarafeyn, aralarında, hayatlarına lâzım olan şeyleri muavenet suretiyle yapabilsinler. Ve rahmetten neş’et eden muhabbet iktizasıyla, yekdiğerinin zahmetlerini tahfif etsinler. Ve gamlı, kederli zamanlarını, ferah ve sürura tebdil edebilsinler. Zaten dünyada insanların tam ünsiyeti, ancak refikasıyla olur.

وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ [8] İnsan bir nimete veya bir lezzete mazhar olduğu zaman, en evvel fikrini bozan, vesvese veren, o nimetin veya o lezzetin devam edip etmeyeceği düşüncesidir. Bu vesveseli düşünceye mahal kalmamak üzere, Kur'ân-ı Kerim, bu cümle ile onların ezvacıyla, lezaiziyle beraber Cennette aleddevam kalacaklarını tebşir etmekle, o kederli düşünceden kurtarmıştır.

1.)İman eden ve iyi işler işleyen mü'minleri müjdele! (Bakara Sûresi, 2:25)
2.)Ki (altında nehirler) akan Cennetler onlar için vardır. (Bakara Sûresi, 2:25)
3.)Altında nehirler akar. (Bakara Sûresi, 2:25)
4.)Bir nehir, bir Cennet.
5.)O Cennetlerden herhangi bir meyveden kendilerine rızık olarak yedirildikleri vakit, 'Bu, bundan evvel bize (dünyada) verilenlerdendir' derler. (Bakara Sûresi, 2:25)
6.)Getirilir.
7.)Ve onlar için cennette tertemiz eşler vardır. (Bakara Sûresi, 2:25)
8.)Ve onlar orada ebedî kalacaklardır. (Bakara Sûresi, 2:25)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cumle-1

Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele

Bu âyetteki cümlelerin sadeflerinde bulunan cevherleri göstereceğiz.

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ [1] cümlesinin başında bulunan وَ harf-i atıftır. Atfın her iki tarafı arasında münasebet lâzımdır. Halbuki burada tebşir ile mâkabli arasında münasebet görünmüyor. Ancak mâkablinde inzar vardır. Öyleyse bu tebşir, o mâkablinden tereşşuh eden inzara atıftır.

بَشِّرْ Beşaret tâbiri, Cennetin, Cenâb-ı Hakkın fazl-ı kereminden bir hediye-i İlâhîye olup, amelin ücreti mukabilinde vâcip bir hak olmadığına işarettir. Çünkü hak ve ücretin verilmesi, beşaretle tâbir edilemez. Buna binaen, yapılan ibadet, Cennet için olmamalıdır.

Tebşirin siga-i emir kıyafetiyle zikri, tebliğin takdirine işarettir. Çünkü Resul-i Ekrem (a.s.m.) tebliğe memurdur, tebşire mükellef değildir. Takdir-i kelâm, *"Müjdeleyerek tebliğ et"* demektir.

S: [2] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا Bu sıla ve mevsule tâbiri, ism-i fâil sigası olan [3] اَلْمُؤْمِنِينَ 'den daha uzun olduğu halde neye işarettir?

C: Sûrenin başında tafsilen zikredilen [4] اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ilâahir, olan sıla ve mevsule işarettir ki, orada yapılan tafsil, burada yapılan icmâle beyan olsun.

S: Sûrenin başında اَلَّذِينَ ’nin sıla denilen dahil olduğu cümle, muzâri sigasıyla zikredildiği halde, burada mâzi sigasıyla zikredilmiştir. Esbabı nedir?

C: Orada makam, iman ve amele teşvik ve medih makamıdır. Buna münasip, muzâri sigasıdır. Burada makam, mükâfat ve ücreti vermek makamıdır. Buna da münasip, mâzi sigasıdır. Çünkü ücret, hizmetten sonra verilir.

[5] وَعَمِلُوا Bu وَ harf-i atıftır. Atfın tarafeyni arasında münasebet lâzım olduğu gibi, mugayeret de lâzımdır. Burada aralarında bulunan mugayeret, mezheb-i İtizâlin hilâfına, amelin imana dahil olmadığına ve amelsiz imanın da kâfi gelmediğine delâlet ettiği gibi; [6] عَمَلْ tâbiri de, tebşir edilenin ücret gibi olduğuna işarettir.

[7] اَلصَّالِحَاتِ Bu kelime, birşey ile takyid ve tahsis edilmeyerek, mutlak ve müphem bırakılmıştır. Mısır Müftüsü Şeyh Muhammed Abduh’un telâkkisine göre: “İyi şeyler mânâsında olan صَالِحَاتِ kelimesi, beynennâs meşhur ve malûm olduğundan, mutlak bırakılmıştır.”

Ben de diyorum ki: sûrenin başına itimaden burada müphem bırakılmıştır. Çünkü, sûre başında zikredilen

وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

âyeti buradaki صَالِحَاتِ ’yi beyandır.

1.)İman eden ve iyi işler işleyen mü’minleri müjdele! (Bakara Sûresi, 2:25)
2.)İman eden ve iyi işler işleyen mü’minler.
3.)Mü'minler.
4.)İman edenler.
5.)Amel edenler.
6.)İş, davranış.
7.)Salih ameller.
8.)Namazı dos doğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda bağışta bulunurlar. (Bakara Sûresi, 2:3)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cumle-2

Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu

اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا ٱلانْهَارُ

Bu âyetten maksat, mükâfattan neş’et eden neş’eli lezzet ve sürurdur. Bu maksadın takviyesine işaret eden kayıtlar:

1. اَنَّ ’nin tekidi.
2. ل ’nin ihtisası.
3. لَهُمْ ’ün takdimi.
4. Cennet’in cem’iyle tenkiri.
5. Cereyan’ın zikri.
6. تَحْتَ ile beraber مِنْ ’in zikri.
7. "Nehir" tâbiriyle tarifidir.

Bu kayıtların, o maksadın tahakkukuna çalıştıklarına bir parça izahat vereceğiz. Şöyle ki:

Pek büyük birşey tebşir edildiği zaman, akıl tereddüt eder, inanamaz, inandırmak için tekide ihtiyaç olur. Ve keza, neş’e ve sürur makamları, evhamdan hâli olmalıdır. Çünkü ednâ bir vehimle, sürur zâil olur. Buna binaen, burada o büyük tebşirat, اَنَّ ile tekit edilmiştir ki, hem akıl inansın, hem o sururu izale edecek hiçbir

evham kalmasın. Ve keza, bu tebşiratın yalnız bir vaadden ibaret olmayıp, bir hakikat olduğuna işarettir.

İhtisası ifade eden لَهُمْ ’deki ل tebşir edilen şeyin onlara mahsus ve onların mülkü ve onların fazlı, istihkakları olduğuna delâlet eder ki, lezzetleri tamam, sürurları müzdad olsun. Ve illâ, bir padişah, bir fakiri misafir ederse, madem o misafirlik ve o sohbet ebedî değildir, kıymeti yoktur.

لَهُمْ ’ün takdimi hasrı ifade ettiğinden, beynennâs, Cennetin onlara tahsis kılındığına ve dolayısıyla ehl-i nârın da perişan hallerini onların gözleri önüne götürmeye sebep olduğuna delâlet eder. Ve bu itibarla Cennetin lezzeti artar ve kıymeti tezahür eder.

Cennet’in cem’i, Cennetlerin taaddüdüne ve amellere göre Cennetin mertebelerine işarettir.

Ve keza, Cennetin her bir cüz’ü, Cennet gibi bir Cennet olduğuna ve herbir mü’mine düşen kısım, büyüklüğüne nazaran tam bir Cennet gibi göründüğüne işarettir.

Cennetin tenkîri ise, güzelliğinin kabil-i târif ve tavsif olmadığına veya sâmilerin iştiha ve istihsanlarının fevkalâdeliğine işarettir.

[2] تَجْرِى Bahçelerin en güzeli, içinde suyu bulunanlardır. Bunların da en güzeli, içlerinden suları akanlardır. Bunların da en iyisi, akıntısı devamlı olanlardır. İşte cereyanın siga-i muzâri kıyafetinde zikredilmesi, o cereyanları tasvir etmekle, devamlı olduğuna işarettir.

[3] مِنْ تَحْتِهَا Hadravat (yeşillik) ve nebatat içinde cereyan eden suların en iyisi, nebaan suretiyle bahçenin içinden çıkmakla yüksek köşklerin altından kendine mahsus terennümatıyla geçen, eşcar ve nebatata dağılan sulardır. مِنْ تَحْتِهَا kelimesi, bu kısım sulara işarettir.

[4] الْأَنْهَارُ Suların çokluğu, bahçelere daha ziyade menfaat, revnak ve güzellik verir.

Kezalik, küçük küçük arklardan tecemmu eden nehirler, daha güzel manzaraları teşkil eder. Bilhassa suları berrak, zülâl, tatlı, soğuk olursa, fevkalâde bir kıymet, bir lezzet veriyor. İşte الْأَنْهَارُ kelimesi, cem'iyle, târifiyle, maddesiyle bu çeşit sulara işaret eder.

1.)Altında nehirler akan Cennetler onlar için vardır. (Bakara Sûresi, 2:25)
2.)Akar.
3.)Altlarından.
4.)Nehirler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cumle-3

Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

Bu büyük cümle, çok küçük küçük cümleleri tazammun etmiştir. Evet, bu cümle, mâkabliyle bağlı değildir; müste'nifedir, vazifesi mukadder bir suali cevaplandırmaktır. Mukadder sual ise, sekiz sualin memzuç ve mâcunudur. Şöyle ki:

Vakta ki iman edenler ve amel-i salih işleyenler, Cennet gibi yüksek bir meskenle tebşir edildiler, birdenbire sâmiin zihnine geldi:

"Acaba o meskende rızık olacak birşey var mıdır?

Varsa, o rızık nereden hasıl olur ve nereden gelir?

O rızıklar o Cennetten hasıl olduğu takdirde, nesinden neş'et ediyor?

Semeratından meydana gelirlerse, dünya semeratına benzerler mi?

Benzediği takdirde, birbirine de benzerler mi?

Birbirine müşabih olurlarsa, tatları bir midir, yoksa ayrı ayrı mıdır?

Tatları muhtelif olduğu takdirde, koparıldıkları zaman yerleri boş mu kalır, yoksa derhal dolar mı?

Tebeddül ettikleri takdirde, devamlı mıdırlar? Devamlı iseler, onları yiyenler sevinirler mi? Sevindikleri zaman ne derler?

Arkadaş! Bu sualleri avucuna koy. Ben de bu cümleleri açar, içlerine bakarım. Sen de dikkat et, bakalım mutabık olacak mıdır?

كُلَّمَا kelimesi, devam ve tahkike delâlet eder.

رُزِقُوا sîga-i mâzisiyle, vukuunun tahakkukuna delâlet ettiği gibi, maddesiyle de dünyadaki rızıklarını ihtar eder. Ve bina-i meçhul sigasıyla zikri, o rızkda meşakkatin bulunmamasına ve onların (ağalar ve beyler gibi) rızıkları ayaklarına geldiğine delâlet eder.

[2] مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ denilmektense [3] مِنْ ثَمَرَاتِهَا denilmiş olsaydı, daha muhtasar ve daha güzel olurdu. Fakat mezkûr suallerden iki suale cevap olduğundan, مِنْهَا ayrı, مِنْ ثَمَرَةٍ ayrı söylemek icap etmiştir.

مِنْ ثَمَرَةٍ ’deki tenkir, tâmimi ifade ettiği cihetle, Cennetin bütün semereleri rızık olmaya şâyân olduğuna işarettir.

رِزْقًا kelimesinin tenkiri ise, açlığı gidermek için yediğiniz, gördüğünüz rızık olmadığına işarettir.

قَالُوا tefâul bâbının mânâsı olan şirketi andırıyor. Yani, “O rızkın acip keyfiyetinden ettikleri taaccüp ve istiğrabı birbirine söylemeye başladılar.”

[4] هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ Bu cümlede mübhem bırakılıp beyan edilmeyen rızık kelimesinin dört mânâya ihtimali vardır.

Birincisi: Rızıktan maksat, amel-i sâlihtir. Yani, “Bu dâr-ı dünyada rızık olarak bize nasip kılınan, amel-i salih, yani, şimdi yediğimiz rızıklar dünyada yaptığımız amel-i salihin neticesidir.” Yani

amel ile ceza arasında o kadar ittisal (bağlılık) vardır ki, sanki dünyadaki amel, âhirette tecessüm edip sevap kesilmiştir. Onların sevinçleri, bu noktadan hasıl olmuştur.

İkincisi: Rızıktan maksat, dünyanın taam ve yemekleridir. Yani, “Dünyada rızık olarak bize verilen taamlar, bunlardır. Amma zevkleri, tatları arasında dağlar kadar fark vardır.” İşte onların istiğrapları bu noktadandır.

Üçüncüsü: Bu semereler, biraz evvel yediğimiz semereler gibidir, ama suretleri bir, mânâları, tatları ayrıdır. Demek sureten, şeklen bir olduklarından ülfet lezzetini veriyor, tatlarının ayrı olmasıyla de teceddüd lezzeti hâsıl oluyor. İşte sevinçleri bu noktadandır.

Dördüncüsü: Hemen şimdi yediğimiz meyveler, bu dallardaki meyvelerdir. Demek bir meyve koparıldığı zaman, yeri boş kalmıyor, derhal yerine bir meyve peyda oluyor. İşte bundandır ki, Cennetin meyvelerinde noksaniyet olmuyor.

1.)O Cennetlerdeki herhangi bir meyveden kendilerine rızık olarak yedirildikleri vakit, “Bu, bundan evvel bize (dünyada) verilenlerdendir” derler.
2.)Orada bulunan meyvelerden.
3.)Oradaki meyvelerden.
4.)Bu, bundan önce (dünyada) bize verilenlerdendir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cumle-4

Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.

وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا [1] Bu cümle, itiraziyedir. Yani, yeni bir hükmü ifade etmek için zikrine lüzum olmadığı halde, هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ [2] cümlesindeki hükmü tasdik ve illetini beyan etmek üzere, evvelki cümleye bir zeyil ve bir fezleke olarak zikredilmiştir.

Bina-i meçhul sigasıyla أُتُوا nün zikredilmesi, ehl-i Cennetin işleri, hademeleri tarafından görülmekte olduğuna işarettir.

مُتَشَابِهًا Yani zahiren ve şeklen bir olduğundan, ülfet lezzetini veriyor; bâtınen ve taâmen de ayrı olduğu cihetle, teceddüd lezzetini veriyor. Bu itibarla مُتَشَابِهًا kelimesi, her iki lezzeti ima ediyor.

1.)Benzer (dünyadakine) olarak verilmiştir.
2.)Bu, bundan önce (dünyada) bize verilenlerdendir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-25 : Cumle-5

Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ [1]

Bu cümle [2] اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى ...الخ cümlesine atıftır. Atfın tarafeyni arasında lâzım olan münasebetin iktizasınca, takdir-i kelâm şöyle olsa gerektir: *“Onlar, kendi cisimleri için bir meskene muhtaç oldukları gibi, kadınları için de bir meskene muhtaçtırlar.”*

لَهُمْ kelimesi ihtisası ifade ettiği cihetle, o ezvacın, onların mülkü ve onlara mahsus olduklarına delâlet ettiği gibi, dünya kadınlarından başka [3] حُورٌ عِينٌ ile tâbir edilen bir kısım kadınlar da onlar için yaratılmış olduğunu îmaen gösteriyor.

فِيهَا Cennet, o kadınlara zarf ve mesken olduğundan anlaşılır ki, o kadınlar, o yüksek Cennete lâyıktırlar ve aynı zamanda Cennet derecelerinin yüksekliği nisbetinde onların hüsünleri de yükseliyor.

Ve keza, Cennetin de onlarla müzeyyen olduğuna gizli bir ima vardır.

مُطَهَّرَةٌ tef’îl bâbından ism-i mef’ul olduğundan, her halde tathîr edici bir fâil vardır. O fail de, ancak yed-i kudrettir. Binaenaleyh, yed-i kudretin tathir ve tenzih ettiği kadınların tavsifleri kabil değildir.

Ve keza, مُطَهَّرَةٌ kelimesi müteaddî olduğuna nazaran, o kadınların taharetleri kendilerinden olmayıp, başkasından onlara sirayet etmiş olduğu anlaşılır. Binaenaleyh, dünya kadınları da Cennete girdikten sonra, bir tetahhur ve tasfiye ve tasaykul ameliyatıyla, güzellikte hurilerin derecelerine çıkacaklarına delâlet eder.

وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ Yani, *“Onlar da, ezvacları da, Cennet de, Cennetin lezaizi de hep ebedîdirler.”*

1.)Onlar için orada tertemiz eşler vardır.
2.)Onlar için altında nehirler akan cennetler vardır.
3.)Güzel gözlü (ceylan gözlü) kadınlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 26-27 : Temsil Bahsi

اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِۦ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَاۤ اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلاً يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِۦۤ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَاۤ اَمَرَ اللهُ بِهِۦۤ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ اُولٰۤئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Gayet kısacık bir meâli: *Yani, “Cenâb-ı Hak, kullarını irşad ve ikaz etmek üzere, sivrisinek gibi hakîr, kıymetsiz bir hayvanla veya bir mahlûkla misal getirmeyi, kâfirlerin keyfi için terk etmez. İmanı olanlar, onun, Rablerinden hak olduğunu bilirler. Amma kâfirler, ‘Allah bu gibi hakîr misallerden neyi irade etmiştir?’ diyorlar. Allah, onunla çoklarını dalâlete atar ve çoklarını da hidayete götürür. Fakat fâsıklardan maada dalâlete attığı yoktur. Fâsıklar da ol adamlardır ki, Allah’ın tâatinden huruçla, mîsak-ı ezelîden sonra ahidlerini bozarlar*

ve Allah'ın akrabalar arasında veya mü'minler beyninde emrettiği hatt-ı muvasalayı keserler; yeryüzünde işleri ifsattır. Dünya ve âhirette zarar ve hüsrana maruz kalan ancak onlardır."

•Önceki ayetlerle münasebet
•Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri
•1.Mugalata
•2.Mugalata
•3.Mugalata
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...
•Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...
•Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...
•Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür
•Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...
•Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin de sair arkadaşları gibi mevzu-u bahis olacak vücuh-u irtibatı ve cihât-ı nazmiyesi üçtür.

Maahaza, bu âyetin meâli, hem mâkabline, hem mâbadine, hem Kur'ân'ın tamamına bakıyor.

Mâbadine olan vech-i irtibatı:

Evet, vakta ki Kur'ân-ı Azîmüşşan sinekten, ankebuttan misâl getirdi, karınca ile bal arısından bahsetti. Müşrikler, münafıklar, Yahudiler itiraz için fırsat bularak ahmakane dediler ki:

"Allah, azametiyle beraber, böyle hasis, hakir şeylerden bahsetmeye tenezzül eder mi? Halbuki ashab-ı kemal, bu gibi kıymetsiz şeylerden bahsetmeye tenezzül etmezler, hayâ ederler."

Kur'ân-ı Kerîm, bu âyetle ağızlarına vurarak kapattı.

Mâkabline cihet-i nazm ve irtibatı:

Evet, Kur'ân'ın ihtiva ettiği sıfât ve mezâyânın hiçbir kelâmda, hiçbir kitapta, hiçbir şahısta bulunmadığı, sûre başında ispat edildiği gibi, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvveti de Kur'ân'ın i'câzıyla ispat edildi. Kur'ân'ın i'câzı dahi tahaddî ile, yani muhalifleri muaraza, mübareze meydanına dâvet etmekle ispat edildi. Çünkü muarazaya yapılan dâvet, sükût ile cevaplandırıldı. Böyle cihanşümûl bir inkılâbı söndürmek için yapılan dâvet üzerine mübareze meydanına gitmeyip sükût etmek, elbette eser-i aczdir. Kur'ân-ı Kerimin bu ispatlarına karşı kâfirler habt olup ağızlarını açamadıkları gibi, nabızları bile felce uğradı. Yalnız, Kur'ân, her hususta hadd-i kemâle bâliğ olduğundan, uzaktan uzağa bazı ufak itiraz taşlarını atmışlardır.

Ezcümle:

كَمَثَلِ الّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا [1]

ve

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ [2]

gibi âdi, kıymetsiz misallerden Kur'ân'ın getirdiği temsiller, yüksek kelâmların kemâline yakışmaz. Bu gibi temsiller, beynennâs yapılan mükâlemelere, konuşmalara benziyorlar" diye muğalâta ile halt etmişlerdir. Kur'ân-ı Kerim, onların o haltlarını bu âyetle başlarına vurmuştur.

1.)(Onların durumu), ateş yakan adamın meseli gibidir. (Bakara Sûresi, 2:19)
2.)Sağanak yağan yağmur gibi… (Bakara Sûresi, 2:19)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Kafirlerin supheleri

Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri

Arkadaş! Acele etme, burada bir parça durmak icap eder. Onların pek vâhi ve zayıf şüpheleri vardır. Bu şüpheler, müteselsil bazı vehimlerden neş'et etmiştir. O vehimler de, bazı muğalâtalardan husule gelmişlerdir.

- 1.Mugalata
- 2.Mugalata
- 3.Mugalata

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : 1.Mugalata

1.Mugalata

Onların, Kur’ân’ın kemâlini tenzil etmek için, Kur’ân’ın temsillerini insanların temsillerine kıyas etmeleri, kıyas-ı maalfarıktır; aralarında dünyalar kadar fark vardır. Onları muğalâta ile bu kıyasa sevk eden noktalar:

1. Onlar, herşeye, me’lûflarına baktıkları nazarla bakıyorlar.

2. Onlar, insanın zihninin, fikrinin, lisanının, sem’inin cüz’î olduklarını ve cüz’î olduklarından, kasten ve bizzat iki şeye beraber taallûk edemediklerini nazara almışlardır.

3. Himmetin yüksek ve alçak kısımlarını tefrik eden mikyasın, iştigal ve ihtimamdan ibaret olduğunu düşünmüşlerdir. Yani, yüksek şeylere ihtimam edenin himmeti yüksektir, alçak işlerde iştiğal edenin himmeti alçaktır.

4. Kıymet ve azametin, himmet nisbetinde olduğunu zannetmişlerdir. Hatta küçük veya alçak birşeyi, yüksek ve büyük şahıslara isnad etmezler. Güya azîm insanlar, kıymeti olmayan şeylere tenezzül etmezler ve zayıf, küçük birşey, o büyük himmet ve azameti tahammül edemez.

İşte o boş kafalılar, bu noktalara istinaden, Cenâb-ı Hakkı da insanlara kıyas ederek diyorlar ki: “Allah, celâl ve azametiyle, insanların konuştukları gibi nasıl insanlar ile tekellüm etmeye tenezzül eder? Ve bu cüz’î ve hakîr şeylerden nasıl bahseder? Azametine yakışır mı?”

Acaba o süfeha takımı, Allah’ın iradesi, ilmi, kudreti gibi sair sıfatlarının da küllî, umumî, şâmil, muhît olduklarını bilmezler mi? Ve yine bilmezler mi ki, Cenâb-ı Hakkın azametine mikyas, ancak mecmu’ âsârıdır; yalnız bir eser mikyas olamaz? Ve yine bilmezler

mi ki, Cenâb-ı Hakkın tecellîsine mîzan olacak, kâffe-i kelimatıdır ki, eşcar kalem, denizler mürekkep olsa, o kelimatı yazıp bitiremezler? **(Haşiye)**

Meselâ, şems âkıl, ihtiyar ve irade sahibi farz edilse, ziyasını bütün âleme neşrettiği bir sırada, pis, mülevves bir zerre de onun ziyasından istifade ettiği vakit, şemse karşı "Niçin bu pis, bu mülevves zerreyle meşgul oldu ve niçin ona ziyasını verdi?" diye itiraz edilebilir mi? Hâşâ! Şemsin azametine bir nakîse gelir mi? Yok.

Binaenaleyh, Allahü Teâlâ, gayet büyük olan bu âlemi, büyük bir san'atla ve büyük bir ihtimamla halk ettiği gibi, cevher-i fert ile tâbir edilen zerre de Onun destgâh-ı kudretinden çıkan bir eser-i san'atıdır. Çünkü o büyük kudretin nazarında, cevahir-i fert, yani zerrelerle nücum-u seyyare, yani gezici yıldızlar müsavidirler. Zira o büyük Allah'ın kudreti, ilmi, iradesi, kelâmı, zâtî sıfatlarıdır, Zât-ı Akdese lâzımdırlar. Onlarda teceddüd yok, ziyade ve noksan olmaya kabiliyet yok, tagayyürleri yok ki mertebeleri olsun. Maahaza, acz bu sıfatların zıddı olduğundan, onların içine girip oturamaz. Binaenaleyh, kudret-i İlâhiyede zerre ile şems arasında fark yoktur.

Meselâ, terazinin her iki gözünde iki güneş veya iki zerre bulunduğu farz edilse, aralarında müsavat ve muvazene bulunduğundan, hariçten bir kuvvet bir gözüne basarsa, öteki göz havaya kalkar. İster o gözde zerre olsun, ister güneş olsun, o kuvvete göre farkları yoktur, ikisi de birdir.

Kezalik, mümkün olan bir şeyin tarafeyni, yani vücut ve ademi arasında, terazinin gözleri gibi müsavat olduğundan, kudret-i ezeliye hangi tarafa basarsa, öteki taraf heba gibi havaya kalkar. Güneş, sinek, zerre, bu hususta hepsi de birdir.

Hülâsa: Zerre gibi küçük şeyler veya âdi fiiller, Hâlıkın halkıyla vücuda geldikleri için, onun daire-i ilminde dahil oldukları bedihîdir. Bu itibarla, onlardan bahsetmekte, bilbedahe, müşâhhat (münakaşa etmek) yoktur. Kur'ân-ı Kerim,

اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ [1]

âyetiyle bu sırra işaret etmiştir. Yani, "halkeden Hâlık, mahlûkunu bilmez mi? Ve bilmemesinin imkânı var mı? Öyleyse mahlûkundan niçin bahsetmesin, niçin mahlûkuyla konuşmasın?

Haşiye: Bu mealdeki âyette bir mübalâğa, bir müzayede görünür. Fakat hakikate, vakıa bakılırsa, ziyadelik yoktur. Çünkü, kelime, bir mânâyı ifade eden şeye denir. Amma nahvîlerin lâfz ile takyid ve tahsis ettikleri, onlara mahsus bir ıstılahtır. Evet, biri kal, diğeri hal olmak üzere iki lisan vardır. Lisân-ı kalin kelimatı elfaz ise, lisân-ı halin kelimatı da ahvaldir. Binaenaleyh, kudsî şâirin

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ

dediği gibi, *“Kitab-ı kebiri kâinatta yaratılan herhangi birşey, Hâlıkın azametine delâlet eden bir kelime-i hâliyedir.”* Eşcar ile denizler, kâinat kitabında mevcut kelimat-ı hâliyelerin yazılmasına kâfi geldiği takdirde, o denizlerin katreleri, o ağaçların zerreleri birer hâlî kelime olduğundan, onların da yazılması için mürekkep, kalem lâzımdır. Öyleyse, onlar için de, onlar kadar başka eşcar ve denizler lâzımdır. Ve hâkezâ, herbir birincinin katreleri ve kelimatı yazıldıktan sonra, ona da onun kadar ikinci bir takım eşcar ve denizler lâzımdır. Hal böylece ilâgayrınnihaye teselsül eder, gider. Cenâb-ı Hakkın kelimatı, yani Cenâb-ı Hakkın azametine delâlet eden kelimat-ı hâliyesi bitmez. Demek hakikatte

قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِماَتُ رَبِّى وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً [2]

âyetinin ifade ettiği mânâda hiçbir cihetle mübalâğa, müzayede yoktur, belki tenakus vardır.

(Mütercim Abdülmecid)

1.) Yaratan bilmez mi? O Latif ve Habir dir. (Mülk Sûresi, 67:14)
2.) De ki: Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, hattâ bir o kadarını daha getirip ilâve etsek, Rabbimin sözleri tükenmeden o denizler tükenirdi. (Kehf Sûresi, 18:109)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : 2.Mugalata

2.Mugalata

İkinci Mugâlata

Onlar, “Kur’ân’ın üslûpları ve şivesi altında bir insanın timsali görünür” diyorlar. Çünkü Kur’ân’da bahsedilen âdi işler ve hakir şeyler, insanların arasında yapılan muhavere ve konuşmalar gibidir. Bu cahil herifler bilmezler mi ki, söylenilen bir kelâm, bir cihetten mütekellimine bakarsa birkaç cihetten de muhatabına bakar? Çünkü muhatabın ahvâlini nazara almak lâzımdır ki, söylenilen söz o ahvâlin iktizası üzerine söylensin. Binaenaleyh, Kur’ân’ın muhatabı beşerdir. Kur’ân’ın maksadı da tefhimdir. Yani, beşerin bilmediği şeyleri bildirmektir. Buna binaendir ki, belâgatın iktizası üzerine, Kur’ân, beşerin hissiyatıyla memzuc olan üslûplarını giyer ve şivesiyle söyler ki, beşerin fehmi söylenilen sözden tevahhuş edip ürkmesin.

Evet, yüksek bir insan, bir çocukla konuştuğu zaman çocukların şivesiyle konuşursa, çocuğun zihnini okşamış olur. Çocuğun fehmi, onun çat pat söylediği sözlerle ünsiyet peyda eder; söylediklerini dinler ve anlar. Aksi halde, o insanla o çocuk arasında bir malûmat alışverişi olamaz. Allah ile beşer arasındaki ahz ve i’tâlar da böyledir. Eğer Cenâb-ı Hak beşere i’tâ edeceği malûmatı beşerin terazisiyle tartıp vermezse, beşer, kat’iyen ne bakar ve ne de alır. Çünkü beşer, ancak alışmış olduğu terazisinin dilinden anlar, bu fennî terazilerin dilinden anlamaz.

S: Hakikaten, eşyanın hakareti, hisseti, kudretin azametine, kelâmın nezahet ve nezaketine münafidir.

C: Bazı şeylerde veya işlerde görünen hakaret, çirkinlik, eşyanın mülk cihetine aittir. Yani dış yüzüne nazırdır ve bizim nazarımızda öyle görünür. Ve bunun için, eşya ile yed-i kudret arasına perde olarak esbab-ı zahiriye vaz edilmiştir ki, sathî nazarımızda yed-i kudretin o gibi eşya ile mübaşereti görünmesin. Fakat melekût ciheti, yani içyüzü ise şeffaf ve yüksektir. Kudretin taallûk ettiği bu cihette, hiçbirşey kudretin taallûkundan hariç değildir.

Evet, azamet-i İlâhiye esbab-ı zahiriyenin vaz'ını iktiza ettiği gibi, vahdet ve izzet-i İlâhiye de kudretin bütün eşyaya şumulünü ve kelâmın herşeye ihatasını iktiza ederler. Maahaza, bir zerre üstünde zerrelerle yazılan bir Kur'ân, sahife-i semada yıldızlarla yazılacak Kur'ân'dan hüsünde (güzellik) aşağı değildir.

Ve keza **(Haşiye-1)** bir sivrisineğin yaratılışı, san'atça filin hilkatinden dûn değildir.

Kelâm sıfatı da aynen kudret sıfatı gibidir. Bir çocukla konuşup söz anlatmak, bir feylesofla konuşmaktan aşağı değildir.

S: Şu temsillerde görünen hakaret-i zahiriye neye âittir?

C: O gibi haller temsil getirene ait değildir, ancak mümessel-i lehe âittir. Yani, kime ve ne şeye temsil getirilmişse ona aittir. Zaten kelâmın güzelliği, belâgati, mümessel-i lehe mutabakatı nisbetindedir. Evet, bir padişah bir çobana, çobanlara mahsus bir aba, bir palto ve kelbine de bir kemik verirse, "Padişah iyi yapmadı" diye kimse itiraz edemez. Çünkü herşeyi lâyıkına vermiştir. Binaenaleyh, mümessel-i leh ne kadar hakir olursa, temsili de o kadar hakir olur; ve ne kadar büyük olursa, temsili de o kadar büyük olur.

Evet, sanemler pek âdi, hakîr olduklarından Cenâb-ı Hak, sineği **(Haşiye-2)** onlara musallat kılmıştır. Ve ibadetleri de o kadar çirkindir ki, نَسْجُ الْعَنْكَبُوتِ ile, yani *"örümceğin ağıyla"* tâbir edilmiştir.

Haşiye-1: Sivrisineğin başında mızrak gibi bir hortum vardır. Filin başına konar, hortumunu filin hortumuna batırır, fil kaçmaya başlar, hiçbir suretle elinden kurtulamaz. Demek Cenâb-ı Hak, sivrisineği file galip ve hâkim kılmıştır. Binaenaleyh, hilkatça dûn ise de, cesaret hususunda fâiktir. (Mütercim Abdülmecid).

Haşiye-2: Bir Arabînin taptığı bir sanemi varmış. Bir gün ibadete gitmiş. Bakmış ki, bir tilki sanemin başına bevletmiş. Bu hali görünce, اَرَبٌّ يَبُولُ الثُّعْلَبَانُ بِرَأْسِهِ [1] demekle, sanemi kırmış, atmış. Demek sanemlerin hakaretinden, yalnız sinekler değil, tilkiler de başlarına çıkar, telvis eder. (Mütercim Abdülmecid)

1.)Başına tilkilerin bevl ettiği bir şey nasıl rab olur.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : 3.Mugalata

3.Mugalata

Üçüncü Mugâlata

Onlar diyorlar ki: “Hakikati izhar etmekte, aczi îma eden bu gibi temsilâta ne ihtiyaç vardır?”

Elcevap: Kur’ân’ı inzal etmekten maksat, cumhur-u nâsı irşad etmektir. Cumhur ise avamdır. Avâm-ı nâs, çıplak olan hakaikı göremez; ülfet peyda etmedikleri akliyat-ı mahzayı ve mücerredâtı fehimleri alamaz. Bunun için Cenâb-ı Hak, lütuf ve ihsanıyla, hakikatleri onların ülfet ettikleri bir libasla, bir şiveyle göstermiştir ki, tevahhuş edip ürkmesinler. Bu bahis, müteşabihat bahsinde geçmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Bu âyetin cümleleri arasındaki irtibata gelelim:

Evet, ① اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا cümlesi onların irad ettikleri aşağıdaki müteselsil itirazları reddediyor.

1. Allah'ın beşer ile konuşmasında ve onlara kahır ve itab etmekte ve onlardan şikâyet etmekte ne hikmet vardır? Halbuki bu gibi şeylerden anlaşılır ki, âlemde insanın da başka bir tasarrufu, bir tesiri vardır.

2. İnsanlar arasında cereyan eden konuşmalar gibi temsillerinin getirilmesi... Zira bu, Kur'ân'ın beşer kelâmı olduğuna alâmettir.

3. Kelâmın arkasında, üslûbların arasında insanın timsali görünür.

4. Hakaik, temsilâtla tasvir ediliyor. Bu ise, hakikatı izhar etmekten âciz olduğuna delâlet eder.

5. Getirilen temsiller, âdi temsillerdir. Bu ise, mütekellimin zihni, inhisar altında olduğuna emaredir.

6. Hakir ve kıymetsiz şeylerden temsiller getiriliyor. Bu da mütekellimin zayıf olduğuna delildir.

7. Getirilen temsillere mecburiyet olmadığından, terki zikrinden evlâdır.

8. Bilhassa, ehl-i izzetin hayâ ederek tenezzül etmedikleri şeylerden temsil getirilmiştir.

Kur'ân-ı Kerim, bu itiraz silsilesini,

اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِۦ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا الخ...

cümlesiyle bir darbede kırmış ve yıkmıştır:

1. Eşyanın içyüzleri yüksek ve şeffaf olduğundan, bu yüzlerden bahsetmek azamet ve celâle münafi olmadığı gibi; ulûhiyetin iktizası üzerine dış yüzleri çirkin görünenlerin bahsedilmekten, zikredilmekten hâriç tutulmaları, ulûhiyet kanununa muhaliftir. Çünkü bir hâkim, teb'asından çingeneleri hukuk-u medeniyeden ihraç etmez.

2. Belâgat ve hikmetin iktizası üzerine, hakir mânâları ifade için hakir temsillerin zikrinde bir muhalefet yoktur.

3. Âdi temsillerde bir beis yoktur; terbiye ve irşad öyle ister.

4. İnâyet-i İlâhiyenin iktizası üzerine, hakaik, temsilâtla tasvir edilir.

5. Rububiyet ve terbiyenin iktizasına binaen, insanları, kendi aralarında cereyan eden muhavereleri, üslûpları, şiveleriyle irşad etmek lâzımdır.

6. Hikmet ve nizamın iktizası üzerine, Cenâb-ı Hakkın insanlarla konuşması zarurîdir.

Hülâsa: Cenâb-ı Hak, insanlara cüz-ü ihtiyarî vermekle, onları âlem-i ef'âle masdar yaptı. O âlem-i ef'âli bir nizam altında almak üzere kelâmını, yani Kur'ân'ını da resul olarak o âlem-i ef'âle gönderdi. Binaenaleyh, tanzif ve tanzim için yapılan İlâhî bir program, itirazlara mahal olamaz.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ

Bu cümleyi evvelki cümle ile bağlayan alâkaya gelince:

Evvelki cümledeki hükmü ispat için, bu cümle, bir delilin yolunu gösteriyor ve zihne gelen vehimleri de def ediyor. Şöyle ki:

Her kim inâyet-i ezeliye ile rububiyet-i İlâhiyeyi göz önüne getirip Allah cânibinden kudretin azameti altında bakarsa, ﴿3﴾ بَعُوضَةً ve emsaliyle getirilen temsillerin belâgat kanunlarına muvafık ve Cenâb-ı Haktan hak olduğunu tasdik eder. Fakat her kim nefsinin emri altında mümkinatı nazara alarak bakarsa, şüphesiz vehimler onu havalandırır, dalâletin bataklığına atar.

Bu iki taife insanların misli, şöyle iki şahsın misline benzer ki: Onlardan birisi yukarıya, diğeri aşağıya gider. Her ikisi de pek çok su arklarını görürler. Yukarıya giden şahıs, doğru çeşmenin başına gider, suyun menbaını bulur; tatlı, temiz bir su olduğunu anlar. Sonra o çeşmeden teşaub edip dağılan bütün arkların temiz ve tatlı olduklarına hükmeder ve hangi arka tesadüf ederse, tatlı ve temiz olduğunda tereddüt etmez. İşte bu itibarla, kendisine vehimler tasallut etmezler. Aşağıya giden öteki şahıs ise, arklara bakar, suyun menbaını göremediğinden, her rastgeldiği ark suyunun tatlı olup olmadığını anlamak için delilleri, emareleri aramaya mecbur olur. Bundan dolayı vehimlere maruz kalır. Ednâ bir vehim, o kafasızı yoldan çıkarır.

Yahut o iki taifenin misali, ellerinde bir âyine bulunan iki şahsın misaline benzer ki, birisi âyinenin şeffaf yüzüne bakar, içinde kendisini gördüğü gibi çok şeyleri de görebilir. Öteki adam ise, âyinenin renkli yüzüne bakar, birşey anlayamaz.

Hülâsa: Allah'ın sun'una, ef'âline, kelâmına, temsilâtına, üslûplarına, inâyet ve rububiyetini mülâhaza etmekle beraber, Allah'ın cânibinden bakmak lâzımdır. Bu bakış da, ancak nûr-u imanla olur. Bu itibarla, vehimler olsa bile, ancak örümcek ağının kıymet ve kuvvetinde olur. Eğer mümkinat cihetinden cüz'î fikriyle müşteri nazarıyla bakarsa, zayıf bir vehim bile onun nazarında bir dağ gibi olur. Cûdi Dağını gözün rüyetinden men eden sineğin kanadı gibi, zayıf, küçük bir vehim de hakikati onun gözünün görmesinden setreder.

﴿4﴾ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ilâ âhir.

Bu cümlenin evvelki cümle ile cihet-i irtibatı:

Evet, temsilât-ı Kur’ân’iyedeki hikmeti fehmetmek için Allah cânibinden nûr-u imanla bakmak lâzım olduğuna evvelki cümle ile işaret edilmiştir. Bu cümlede ise, mezkûr temsilâttaki hikmetin adem-i fehmini intac eden ve aynı zamanda evham ve bahaneler yuvasına giden yol gösterilmiştir. Şöyle ki:

Alçak nefis tarafından herşeyi karanlıklı gösteren küfür zulmetiyle temsilât-ı Kur’âniyeye bakan olursa, tabiî o temsilâtın hikmetini anlayamaz, evhama kapılır. Kalbindeki marazın yardımıyla, her vehim onun nazarında bir dev kesilir; tarik-i hakkı kaybeder, tereddütlere maruz kalır. Sonra istifhama, yani sorup sual etmeye başlar, içinden çıkamaz; en nihayet iş inkâra dayanır, inkârın içinde kalır. Kur’ân-ı Kerim, ihtisar ve kinaye tarikiyle onların inkârı tazammun eden istifhamlarına, [5] مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلاً cümlesiyle işaret etmiştir. Ve bu işaret içindir ki, evvelki cümlede mezkûr olan [6] يَعْلَمُونَ ye mutabakat için, burada

[7] لاَ يَعْلَمُونَ ’nin zikri lâzım iken مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلاً ilâ âhir, denilmiştir.

[8] يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِى بِهِ كَثِيرًا Bu cümle, onların temsilâtının sebebini, ille-i gaiyesini anlamak üzere [9] مَاذَا ile yaptıkları istifhama cevaptır. Fakat

Kur’ân-ı Kerim, usul ittihaz ettiği îcaz ve ihtisara binaen, temsilâtın âkıbetini, yani temsilâta terettüp eden dalâlet ve hidayeti, ille-i gaiye menzilesinde göstermiştir. Evet dalâlet ve hidayet, temsilata illet olamaz. Eğer illet olsa, cebir olur. Ancak, temsilâtın sebep ve ille-i gaiyesi, cumhur-u avamı ikâz ve irşaddır. Sanki onlar, “Ne için böyle oldu? Ne için i’caz bedîhi olmadı? Ne için Allah’ın

kelâmı olduğu zaruri olmadı? Ne için bu temsilât yüzünden vehimlere meydan verildi?” diye bir çok sualleri ortaya çıkardılar. Kur’ân’ı Kerim يُضِلُّ بِهِ كَثِيراً وَيَهْدِى بِهِ كَثِيراً [8] cümlesiyle, o sual kümesini dağıttı. Şöyle ki:

O temsilâtı nûr-u iman ile tefekkür edenin nûr-u imanı inkişaf eder, kuvvet bulur. Küfür zulmetiyle ve tenkit hırsıyla bakanın da, zulmeti ziyadeleşir ve gözü kör olur. Çünkü nazarîdir, bedîhi değildir.

Evet, bu temsilât, temiz ve yüksek ruhları, mülevves ve alçak ruhlardan tefrik içindir. Bu da, yüksek istidatları neşvünemalandırmakla pis istidatlardan temyiz içindir. Bu dahi, sağlam fıtratları, mücahede ile, bozuk ve hasta fıtratlardan ayırmak içindir. Bunu da, imtihan-ı beşer istilzam ediyor. Bunu dahi, sırr-ı teklif iktiza etmiştir. Teklif ise saadet-i beşer içindir. Saadet ise tekemmülden sonradır.

S: Diyorsun ki: “Teklif saadet içindir. Halbuki ekser-i nâsın şekavetine sebep, tekliftir. Teklif olmasaydı, bu kadar tefavüt-ü şekavet de olmazdı?”

C: Cenâb-ı Hak, verdiği cüz-ü ihtiyarî ile ef’âl-i ihtiyariye âlemini kesbiyle teşkil etmeye insanı mükellef kıldığı gibi, ruh-u beşerde vedia olarak ekilen gayr-ı mütenahi tohumları sulamak ve neşvünemalandırmak için de beşeri teklif ile mükellef kılmıştır. Eğer teklif olmasaydı, ruhlardaki o tohumlar neşvünema bulamazdı.

Evet, nev-i beşerin ahvâline dikkatle bakılırsa görülür ki, ruhun mânen terakkisini, vicdanın tekâmülünü, akıl ve fikrin inkişaf ve terakkisini telkih eden, yani aşılayan, şeriatlardır; vücut veren, tekliftir; hayat veren, Peygamberlerin gönderilmesidir; ilham eden, dinlerdir. Eğer bu noktalar olmasaydı, insan hayvan olarak kalacaktı ve insandaki bu kadar kemâlât-ı vicdaniye ve ahlâk-ı hasene tamamen yok olurlardı. Fakat insanların bir kısmı, arzu ve ihtiyarıyla teklifi kabul etmiştir. Bu kısım, saadet-i şahsiyeyi elde ettiği gibi, nev’in saadetine de sebep olmuştur.

Amma insanların büyük bir kısmı, ihtiyarıyla küfrü kabul ve tekâlif-i İlâhiyeyi reddetmişlerse de, teklifin bazı nevilerinden süzülen terbiyevî, ahlâkî vesaire güzel şeyleri aldıklarından, teklifin o

nevilerini zımnen ve ıztıraren kabul etmiş bulunurlar. İşte bu itibarla, kâfirin her sıfatı ve her hali kâfir değildir.

S: İnsanlardan büyük bir kısmın şekaveti meydanda iken, yalnız küçük bir kısmın saadeti nasıl nev'in saadetine sebep olur ki, "Şeriat rahmettir" diyorsunuz. Halbuki nev'in saadeti, ya bütün efradın veya kısm-ı ekserisinin saadetiyle olabilir?

C: Altına yüz yumurta bırakılan tavuk, o yumurtadan yirmisini civciv çıkarıp seksenini ifsad etse, bu tavuk, yumurta nev'ine hizmet etmiş olur. Çünkü bir civciv, bin yumurtanın annesi olabilir.

Veya yüz tane çekirdek toprağa ekilse ve su ile sulanıp bilâhare yirmisi neşvünema bulup hurma ağacı olsa ve sekseni çürüyüp mahvolsa, yirmi çekirdeğin sümbüllenip ağaç olmasına sebep olan su, elbette çekirdek nev'ine hizmet etmiş olur.

Veyahut bir maden ateşte eritilse, beşte biri altın, mütebakisi toprak çıksa; elbette ateş, o madenin kemâline, saadetine sebep olur.

Binaenaleyh, teklif de insanların beşte birini kurtarsa, o beşte birin saadet-i nev'iyeye sebep ve âmil olduğuna kat'iyetle hükmedilebilir. Maahaza, yüksek hissiyat ile güzel ahlâkın neşvüneması, ancak mücahede ve içtihadla olur. Evet, sağ el, daima çalıştığı için, sol elden daha kuvvetlidir. Ve bir hükûmet, mücahede ettikçe cesareti artar, terk ettiği zaman cesareti azalır ve binnetice cesaret de, hükümet de söner, mahvolur.

Ve keza, herşeyin ve her işin tekâmülü, zıtlarının mukabele ve rekabet etmeleriyle olur. Meselâ hidayetin tekâmülüne dalâlet yardım ettiği gibi, imanın tekâmülüne de küfür yardım eder. Çünkü küfür ve dalâletin ne derece pis ve zararlı olduklarını gören bir mü'minin imanı ve hidayeti, birden bine çıkar. Bu iki cihet, teklifin eser ve semeresidir. Ve bu iki cihet itibarıyla teklif, saadet-i nev'iyenin yegâne âmilidir.

وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ [10] Bu cümlenin mâkabliyle münasebeti:

Evet, Kur’ân-ı Kerim [11] يُضِلّ بِهِ كَثِيرًا cümlesinde dalâlete atılanlar kimler olduğunu beyan etmeyip müphem bıraktığından, sâmi korktu. “Acaba o dalâlete atılanlar kimlerdir? Sebep nedir? Kur’ân’ın nurundan zulmet nasıl geliyor?” diye sorduğu bu üç sual, şu cümleyle cevaplandırılmıştır ki: “Onlar, fâsıklardır. Dalâlete atılmaları, fısklarının cezasıdır. Fısk sebebiyle, fâsıklar hakkında nûr nâra, ziya zulmete inkılâp eder.” Evet, şemsin ziyasıyla, pis maddeler taaffün eder, kokar, berbat olur.

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ مِنْ بَعْدِ [12] مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ

Bu cümlenin evvelki cümle ile veçh-i nazmı:

Evet, bu cümle ile fısk, şerh ve beyan edilmiştir. Şöyle ki:

Fısk, hakdan udul, ayrılmak, hadden tecavüz, hayat-ı ebediyeden çıkıp terk etmektir. Fıskın menşei, kuvve-i akliye, kuvve-i gazabiye, kuvve-i şeheviye denilen üç kuvvetin ifrat ve tefritinden neş’et eder.

Evet, ifrat veya tefrit, delillere karşı bir isyandır. Yani, sahife-i âlemde yaratılan delâil, uhûd-u İlâhiye hükmündedir. O delâile muhalefet eden, Cenâb-ı Hakla fıtraten yapmış olduğu ahdini bozmuş olur.

Ve keza ifrat ve tefrit, hayat-ı nefsiye ve ruhiyenin maraz ve hastalığını intaç eden esbabdandır. Buna, fıskın birinci sıfatı olan [13] يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ cümlesiyle işaret edilmiştir.

Ve keza, ifrat ve tefrit, hayat-ı içtimaiyeye karşı isyan ateşini yakan iki âmildir. Evet, bu âmiller hayat-ı içtimaiyeyi nizam ve intizam altına alan rabıtaları, kanunları keser, atar. Evet, şehvet veya gazap, haddini aşarsa, ırz ve namuslar payimâl olur, mâsumlar mahvolur. Buna da, fıskın ikinci sıfatı olan

وَيَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ [14] cümlesiyle işaret edilmiştir.

Ve keza, dünya nizamının bozulmasını intaç edip fesat ve ihtilâle sebebiyet veren iki ihtilâlcidirler. Buna dahi, fıskın üçüncü sıfatı olan

وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ [15] cümlesiyle işaret edilmiştir.

Evet, fâsık olan kimsenin kuvve-i akliye ve fikriyesi itidali kaybedip safsatalara düşerse, itikadâta ait rabıtaları kesmekle, hayat-ı ebediyesini yırtar, atar.

Ve keza, kuvve-i gazabiyesi hadd-i vasatı tecavüz ederse, hayat-ı içtimaiyenin hem yüzünü, hem astarını yırtar, altüst eder.

Ve keza, kuvve-i şeheviyesi haddi aşarsa, heva-i nefse tâbi olur, kalbinden şefkat-i cinsiye zâil olur. Kendisi berbat olacağı gibi başkalarını da berbat edecektir. Bu itibarla, fâsıklar hem nev'inin zararına, hem arzın fesadına çalışmış olur.

اُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ [16] Bu cümle, evvelki cümlenin neticesi ve aynı zamanda tekididir. Şöyle ki:

Evvelki cümlede ahdi bozmak, sıla-i rahmi kesmek, arzda fesat yapmak gibi fasıkın cinayetlerini korkunç bir şekilde söyledikten sonra, bu cümlede evvelki tehdit ve korkuyu tekit için, fâsıkın cinayetlerinin netice ve cezasını şöyle beyan etmiştir: "O fâsıklar, âhiretlerini verip dünyayı aldıkları gibi, hidayeti dalâletle tebdil eden kafasız adamlardır."

1.)Cenab-ı Hak, kullarını irşad ve ikaz etmek üzere, sivrisinek gibi bir mahlûkla misal getirmeyi, kâfirlerin keyfi için terk etmez.
2.)İman edenler, onun, Rablerinden gelen hak olduğunu bilirler.
3.)Sivrisinek.
4.)İnkâr edenler ise.
5.)Allah bu gibi hakîr misallerden neyi irade etmiştir?
6.)Onlar bilirler.
7.)Onlar bilmezler.
8.)Allah, onunla çoklarını dalâlete atar ve çoklarını da hidayete götürür.
9.)Ne?

10.)Verdiği misallerle Allah ancak fâsıkları saptırır.
11.)Allah, onunla çoklarını dalâlete atar.
12.)Fâsıklar öyle kimselerdir ki, Allah'a itaatten çıkıp, mîsak-ı ezelîde yaptıkları ahidlerini bozarlar ve Allah'ın akrabalar ve mü'minler arasında emrettiği bağlantıyı keserler; yeryüzünde fesat ve bozgunculuk çıkarırlar. (Bakara Sûresi, 2:27)
13.)Fâsıklar, Allah'a verdikleri ahidlerini bozarlar.
14.)Allah'ın akrabalar veya mü'minler arasında emrettiği bağları koparırlar.
15.)Onlar yeryüzünde bozgunculuk çıkarırlar.
16.)İşte onlar hüsrana uğrayanlardır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-1

Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...

Şimdi üçüncü vazifeye geldik. Yani bu âyetin ihtiva ettiği cümlelerin heyetlerinden bahsedeceğiz.

Evvelâ bunu bilmek lâzımdır ki, Kur'ân-ı Kerimin âyetleri ve âyetlerin cümleleri ve cümlelerin heyetleri, saniye, dakika, saatleri sayan saatin milleri gibidirler. Millerin her ikincisi birincisine yardım ettiği gibi, bir âyet bir maksadı takip ettiği zaman, cümleleri de o maksadın etrafında dolaşırlar; cümlelerin heyetleri dahi, cümlelerin izini takip ediyorlar. Vaziyetleri öyle bir noktaya gelir ki; halleri, lisan-ı hal ile şu beyti okuyor:

عِبَارَاتُنَا شَتّٰى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلٰى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

Yani, *"Söylediğimiz sözler ayrı ayrı ise de, senin hüsnün birdir. Bütün sözlerimiz, o hüsn-ü cemale işaret ediyorlar."* Bunun içindir ki, Kur'ân-ı Kerimin selâseti ve yüksek belâgati ve nakşındaki inceliği tabaka-i i'câza vâsıl olmuştur.

اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِى اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا

Bu cümledeki kelimelerin nüktelerinden bahsedeceğiz:

اِنَّ kelimesi, hem hükmün hakikate bağlı olduğuna, hem hükümde vâki olan tereddüd ve inkârların def'ine delâlet eder.

Öyleyse bu اِنَّ âyetin başında zikredilen müteselsil tereddüdlere işarettir.

اَللهَ kelimesi, bundan önce zikredilen Cenâb-ı Hak ile mümkinat arasında yaptıkları kıyastaki hatayı, zihnin gözüne sokuyor. Yani, “Nasıl Allah diyorsunuz ve nasıl Allah’ı mümkinata kıyas ediyorsunuz? Allah ünvanını taşıyan Zât, mümkinata kıyas edilebilir mi?”

S - [2] لاَ يَسْتَحْيِى Hayâ, nefsin sıkılmasıyla yüzde peyda olan kızartıdan ibaret olduğundan, Cenâb-ı Hak hakkında bu kelimenin kullanılması muhaldir; muhali nefyetmekte faide yoktur. Binaenaleyh لاَ يَسْتَحْيِى yerinde [3] لاَ يَتْرُكُ denilmiş olsaydı, muhaliyete mahal kalmazdı?

C – بَعُوضَةً ile yapılan temsili iktiza eden ve hüsnünü takdir eden hikmet, belâgat vesaire gibi esbaba karşı temsili terk etmek isteyen, hayâdan maada tek bir esbab yoktur. Hayâ da Cenâb-ı Hak hakkında muhaldir. Öyleyse, o temsili terk etmeye asla sebep bulunmadığına işareten, لاَ يَسْتَحْيِى kelimesi, لاَ يَتْرُكُ kelimesine tercih edilmiştir. Çünkü لاَ يَتْرُكُ kelimesi, bu mânâyı ifade edemez. Yahut [4] يَسْتَحْيِى ’nin zikri, onların ahmakçasına söyledikleri

اَمَّا يَسْتَحْيِى رَبُّ مُحَمَّدٍ اَنْ يُمَثِّلَ بِهٰذِهِ الْمُحَقَّرَاتِ

Yani, *“Muhammed’in Rabbi bu hakir şeylerden temsil getirmeye hayâ etmez mi?”* diye söyledikleri sözlerindeki يَسْتَحْيِى kelimesine müşakelet ve müşabehet içindir. Kur’ân-ı Kerim, belâgatçe kıymetli olan [5] مُشَاكَلَةً فِى الصُّحْبَةِ üslûbuna binaen, onların kullandıkları يَسْتَحْيِى kelimesini aynen kullanmıştır. Onların bu sözlerine müşâkelet ve müşabehet nokta-i nazarından [6] اَنْ يَضْرِبَ yerinde [7] مِنَ الْمَثَلِ الْحَقِيرِ denilmesi, müşabeheti saklamak için daha münasip olurdu. Fakat bu münasebetin nazara alınmaması, latîf bir üslûba işarettir ki, temsiller, mühür veya imzalar gibi tasdik ve ispat içindir. Nasıl ki yazılan birşey mühürlenmekle tasdik edilmiş olur; aynen bunun gibi, söylenilen bir söz de, bir misal ile tasdik ve ispat edilmiş olur.

Yahut اَنْ يَضْرِبَ ile paranın darbına ima edilmiştir. Yani, temsillerin darbı ve darb-ı meseller, sikkenin darbı kadar kelâma kıymet veriyor. Yani, nasıl ki sikke, gümüş ve altına kıymet veriyor; darb-ı meseller de kelâmlara o nisbette kıymet ve itibar veriyor. Ve bu işaretle, vehimleri def etmek için temsillerin güzel bir vasıta olduklarına ve temsillerin bid’a olmayıp belâgat sahasında işlek ve güzel bir cadde olduğuna îma edilmiştir. Evet, durub-u emsâl, malûm kaidelerdendir.

Daha kısa ve muhtasar olan masdar-ı ضَرْبَ üzerine اَنْ يَضْرِبَ ’nin fiil sigasıyla tercihan zikredilmesi, itirazlarının menşei bizzat temsil olmayıp, بَعُوضَةً ’nin hakareti olduğuna işarettir. Çünkü temsiller haddizatında kıymetli olup, itirazlara mahal değildirler. Zira اَنْ يَضْرِبَ fiildir. Fiil, müstakil ve sabit

olmadığından, sanki latîftir. Mütekellimin kastı onda durmuyor, mef'ule geçiyor. Masdar olan ضَرْبَ ise, isimdir. İsim, müstakil ve sabit olduğu için, sanki kesiftir. Mütekellimin kastını cezb edip, mef'ule vermemesi ihtimali vardır. Binaenaleyh,

اِنَّ اللهَ لاَ يَسْتَحْيِىْ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً

denilmemiş olsaydı, اِسْتِحْيَا mahalli ضَرْبَ olurdu. Halbuki istihyânın mahalli, بَعُوضَةً 'dir.

مَثَلاً Bundan murad, temsilin hâsiyeti olan aklî birşeyi hissî birşeyle ve aslı olmayan mevhum birşeyi muhakkak ve mevcut olan birşeyle ve gaip olan bir şeyi, hâzır birşeyle tasvir etmektir.

مَثَلاً 'deki tenkirden anlaşılır ki, burada medâr-ı nazar, bizzat meselin zâtıdır, sıfatları değildir. Sıfatları ise makamın iktizasına veya mümessel-i lehin haline havale edilmiştir.

مَا tâmimi ifade ettiğinden, kaidenin umumî olduğuna işarettir ki, cevap yalnız onların itiraz ettikleri şeye münhasır kalmasın.

بَعُوضَةً Pek çok küçük ve hakir şeyler ve hayvanlar bulunduğu halde بَعُوضَةً 'nin tahsisi, inde'l-büleğa temsil için istimali çok olduğuna binaendir.

فَمَا فَوْقَهَا Yani, kıymet ve belagatçe bauzenin (sivrisinek) mâfevki veya küçüklükte bauzenin mâdunu veyahut hem kıymette, hem küçüklükte bauzenin mâdunu olan şeyler. Fakat مَا فَوْقَهَا tâbiri, küçük şeyin belâgatçe daha garip, hilkatçe daha acip olduğuna işarettir.

1.) Cenâb-ı Hak, kullarını irşad ve ikaz etmek üzere, sivrisinek gibi küçük, kıymetsiz bir hayvanla veya bir mahlûkla misal getirmekten, kâfirlerin keyfi için haya etmez. (Bakara Sûresi, 2:26)
2.) Haya etmez.
3.) Terk etmez.
4.) Haya eder.
5.) Karşılıklı konuşmada muhatabın bildiği kelime ve mânâları kullanarak açıklama.
6.) Bir mesele hakkında örnek verme.
7.) Değersiz ve sıradan bir örnekden.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-2

Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ ۚ مِنْ رَبِّهِمْ وَ اَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا ۗ اَرَادَ اللهُ بِهٰذَا مَثَلاً

Bu cümlenin evvelki cümleden teferru' ve teşa'ub ettiğini ifade eden ف bu cümleyi her iki şıkkıyla intaç eden zımnî ve gizli bir delile işarettir. Tasviri şöyle olsa gerektir:

Cenâb-ı Hak, temsili terk etmez. Zira belâgatin iktiza ettiği bir temsildir; belâgatin iktiza ettiği şey terk edilmez. Öyleyse Cenâb-ı Hak bu temsili terk etmez. Binaenaleyh, insafı olan, o temsilin beliğ, hak ve Allah'tan olduğunu bilir. İnatla bakan adam ise hikmetini bilmez, tereddüde düşer, sorar, sual eder, en nihayet istihkar ile inkâra girer.

Hülâsa: Mü'min, insaflı olduğu için Allah'tan olduğunu tasdik eder. Kâfir olan adam inatçı olduğundan, "Bunda ne faide var?" der.

أَمَّا ; Bu أَمَّا şart edatıdır. Dahil olduğu her iki cümleyi birincisi melzum, ikincisi lâzım veya evvelkisi şart, ötekisi meşrut olmak üzere, ikincisini birinci ile bağlar.

Evet bu أَمَّا iki cümle arasında lüzumu tesis etmek için vaz edilmiştir. Binaenaleyh, burada فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ ۚ

cümlesinin [3] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا cümlesine lâzım ve zarurî olduğuna delâlet eder. Yani imanı olanın şe'ni, onun hak olduğunu bilmektir.

Kendisinden daha kısa olan [4] اَلْمُؤْمِنُونَ kelimesine bedel اَلَّذِينَ اٰمَنُوا denilmesi, onun hak olduğunu bilmek iman sebebiyle olduğuna ve keza onun hak olduğunu bilmek iman olduğuna işarettir.

Belâgat nokta-i nazarından makama daha münasip olan [5] اَنَّهُ الْبَلِيغُ cümlesine tercihan [6] اَنَّهُ الْحَقُّ denilmesi onların itirazlarından kastettikleri son neticeye işarettir. Çünkü onlarla maksatları, Allah'tan olduğunu nefyetmektir.

اَنَّهُ الْحَقُّ Hakkaniyetin o temsile hasredilmesinden anlaşılır ki, takbih edilmeyip istihsan edilen yalnız [7] بَعُوضَةً temsilidir. بَعُوضَةً 'nin gayrısı ve بَعُوضَةً 'den daha iyisi, ayıplardan hâli olsa bile, belâgatçe بَعُوضَةً 'nin yerini tutamaz. Çünkü yalnız ayıplardan selâmet, kemâle delil olamaz.

[8] مِنْ رَبِّهِمْ O temsilin, Rablerinden nâzil olduğunu ifade eden bu kayıt, onlar itirazlarına hedef ittihaz ettikleri, o temsilin nüzulü olduğuna işarettir.

[9] وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا Bu اَمَّا evvelki اَمَّا gibi mâkabllerindeki icmâli tafsil etmekle, tahkik ve tekidi ifade ediyor.

[10] اَلَّذِينَ كَفَرُوا 'nun [11] اَلْكَافِرُونَ kelimesine tercihan zikredilmesi, onların bu inkârı, kalblerinde rüsuh peydâ eden

küfürden neş’et ettiğine ve onun için onları yine küfre götürdüğüne işarettir.

Evvelki cümledeki [12] يَعْلَمُونَ ’nin mutabakatı için burada [13] فَلاَ يَعْلَمُونَ denmesi münasip iken, onun yerine zikredilen [14] فَيَقُولُونَ îcaz ve ihtisar için mukadder olan hallerden kinayedir.

Takdir-i kelâm: *“Küfrü olan adam, hakikati bilmez, tereddüde düşer, inkâra girer, istifham şeklinde istihkar eder, hakir görür.”*

Ve keza, kendileri dalâlette oldukları gibi, ağızlarıyla halkı da dalâlete sürüklediklerine işarettir.

1.)İmanı olanlar, onun, Rablerinden hak olduğunu bilirler. Amma kâfirler, ‘Allah bu gibi hakîr (küçük ve değersiz) misallerden neyi irade etmiştir?’ derler. (Bakara Sûresi, 2:26)
2.)Onlar bunun hak olduğunu bilirler.
3.)İman edenler.
4.)Mü’minler.
5.)Şüphesiz ki o çok belagatlidir.
6.)Şüphesiz ki o haktır.
7.)Sivrisinek.
8.)Rablerinden.
9.)Kafirler ise.
10.)Küfredenler; Allah'ı inkar edenler.
11.)Kâfirler; inkarcılar.
12.)Bilirler.
13.)Bilmezler.
14.)Derler ki.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-3

Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...

يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِى بِهِ كَثِيرًا [1]

Bu cümleden evvelki cümlede [2] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا mukaddem olduğuna nazaran, burada ona münasip olan [3] يَهْدِى بِهِ nin takdimi lâzımken, [4] يُضِلُّ بِهِ takdim edilmiştir. Çünkü bu kelâmdan maksat, inkâr edenlerin itirazlarını reddetmektir. Buna binaen, يُضِلُّ بِهِ kesb-i ehemmiyet ettiğinden, takdim hakkını kazanmıştır.

S: Dalâlet yerine يُضِلُّ hidayet yerine يَهْدِى yani masdardan fiile olan udulden maksat nedir?

C: Fiil-i muzâri, teceddüd ve istimrara delâlet ettiğinden, yirmi üç sene devam eden nüzul-ü Kur'ân'ın parça parça teceddüdü nisbetinde, onların zulmet-i küfriyelerine kat kat zulmetlerin ilâvesine sebebiyet verdiğine, mü'minlerin de nüzulün teceddüdü nisbetinde nur-u imanlarının derece derece yükselmesine bâis olduğuna işarettir.

Ve keza, bu cümle [5] مَاذاَ اَرَادَ اللهُ ilâ âhir, cümlesiyle işaret edilen istifhama cevap olduğu için, her iki fırkanın vaziyetlerini

beyan etmek icap etmiştir. Ve bu icaba binaen, masdara tercihan fiil zikredilmiştir. Yani bir fırkanın vaziyeti dalâlet, ötekisinin de hidayettir.

كَثِيرًا Evvelki كَثِيرًا ’dan kemiyet ve adetçe çokluk irade edilmiştir.

İkinci كَثِيرًا ’dan keyfiyet ve kıymetçe çokluk kastedilmiştir. Ve aynı zamanda, Kur’ân’ın nev-i beşere rahmet olduğunun sırrına işarettir.

Evet, insanların az bir kısmının fazilet ve hidayetlerini çok görmek ve göstermek, Kur’ân’ın beşere karşı merhametli ve lütufkâr olduğunu gösterir.

Ve keza, bir fazilet sahibi, bin faziletsize mukabildir. Bu itibarla, fazileti taşıyan, az olsa da çok görünür.

1.)Allah, onunla çoklarını dalâlete atar ve çoklarını da hidayete götürür.
2.)İman edenler.
3.)Onunla hidayete götürür.
4.)Onunla dalalete götürür.
5.)Allah bununla ne irade etti.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-4

Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür

وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ [1]

Evvelki cümlede mutlak ve müphem olarak zikredilen كَثِيرًا ’den hasıl olan vesveseleri, korkuları, tereddütleri bu cümle ile şöyle def etmiştir ki: “Dalâlete gidenler, fâsıklardır. Dalâletlerinin menşei de fısktır. Fıskın sebebi ise kisbleridir. Suç onlarda olup, Kur’ân’da değildir. Dalâleti halk etmek, yaptıklarının cezası içindir.”

Yine bilinmesi lâzımdır ki, bu cümlelerin herbirisi mâkablini şerh ve beyan eder, mâbadi de onu tefsir eder. Demek her cümle, mâkabline delil, mâbadine neticedir. İki silsile ile bunu izah edeceğiz.

1. Allah, o temsilden hayâ etmez. Çünkü O, temsili terk etmez. Hem o temsil beliğdir. Hem o temsil haktır. Hem o temsil, Allah’ın kelâmıdır. Bunu da mü’min olan kimseler bilir.

2. Allah, münkirlerin dedikleri gibi, o temsilden hayâ etmez. O münkirler, “O temsilin terki lâzımdır” diyorlar. Zira o temsilin hikmetini bilmezler. Hem “Bunda ne faide var?” derler. Hem inkâr ediyorlar; zira hakîr görüyorlar. Hem, işitmeleriyle dalâlete girdiler; zira Kur’ân onları dalâlete attı. Hem onlar fıskla kabuklarından çıktılar, hem Allah’a olan ahidlerini bozdular, hem sıla-i rahmi kestiler, hem arzda Allah’ın nizam ve intizamını ifsad ettiler. Binaenaleyh, hâsir ve zararlı onlardır. Dünyada vicdan, kalb ve ruhun azabı ile, âhirette de Allah’ın gazabıyla ebedî bir azap içinde kalan onlardır.

1.)Verdiği misallerle Allah, ancak fasıkları saptırır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-5

Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللهِ مِنْ بَعْدِ
مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ

Evvelâ bilinmesi lâzımdır ki, Kur'ân-ı Kerimin i'câz ve nazmında şek ve şüpheleri ika eden fâsıkların, bilhassa bu makamda, bu cümlede mezkûr sıfatlarla tavsifleri, pek yüksek ve latîf bir münasebeti taşıyor. Evet, sanki Kur'ân-ı Kerim diyor ki:

"Kur'ân-ı ekber denilen kâinatın nizamında kudret-i ezeliyenin i'câzını göremeyen veya görmek istemeyen o fâsıkların, Kur'ân-ı Kerîmin de nazm ve i'câzında tereddütleri ve kör gözleriyle i'câzını göremeyip inkâr etmeleri, baîd ve garip değildir. Zira onlar, kâinattaki nizam ve intizamı, tesadüfe; ve tahavvülat-ı garibeyi ve inkılâbât-ı acibeyi, abesiyete ve tesadüfe isnad ettiklerinden, bozulmuş olan ruhlarının gözünden o nizam tesettür edip görünmediği gibi, pis fıtratlarıyla da, Kur'ân'ın mu'ciz olan nazmını karışık, mukaddemelerini akîm, semerelerini acı gördüler."

يَنْقُضُونَ *"Örülmüş kalın bir şeridi açıp dağıtmak"* mânâsını ifade eden نَقَضَ tâbiri, yüksek bir üslûba işarettir. Sanki Cenâb-ı Hakkın ahdi meşiet, hikmet, inayet'in ipleriyle örülmüş nûranî bir şerittir ki; ezelden ebede kadar uzanmıştır. Bu nuranî şerit, kâinatta nizam-ı umumî şeklinde tecellî ederek, silsilelerini kâinatın envaına

dağıtırken, en acip silsilesini nev-i beşere uzatmıştır ve ruh-u beşerde pek çok istidat ve kabiliyetlerin tohumlarını ekmiştir. Fakat o istidatların terbiyesini ve neticesini, cüz-ü ihtiyarînin eline vermiştir. O cüz-ü ihtiyarînin yuları da, şeriatın, yani delâil-i nakliyenin eline verilmiştir. Binaenaleyh, Cenâb-ı Hakkın ahdini bozmamak ve ifa etmek, ancak o istidatları lâyık ve münasip yerlerine sarf etmekle olur.

Ahdin nakzı ise, bozmak ve parçalamaktan ibarettir. Meselâ, bazı enbiyayı iman ve tasdik, bazılarını inkâr ve tekzip; bazı hükümleri kabul, bazılarını red; bazı âyetleri tahsin, bazılarını kabih ve çirkin görmek gibi. Zira böylece yapılan nakz-ı ahd nazmı, nizamı, intizamı ihlâl eder, bozar.

[2] وَيَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ Bu cümledeki emir, iki kısımdır.

Birisi, teşrîîdir ki, sıla-i rahim ile tâbir edilen akraba ve mü’minler arasında şer’an emredilen muvasala hattıdır.

Diğeri, emr-i tekvînîdir ki, fıtrî kanunlarla âdetullahın tazammun ettiği emirlerdir. Meselâ, ilmin i’tâsı, mânen ameli emrediyor; zekânın i’tâsı, ilmi emrediyor; istidadın bulunması, zekâyı; aklın verilmesi, marifetullahı; kudretin verilmesi, çalışmayı; cesaretin verilmesi, cihadı mânen ve tekvînen emrediyor.

İşte o fâsıklar, bu gibi şeylerin arasında şer’an ve tekvînen tesis edilen muvasala hattını kesiyorlar. Meselâ akılları mârifetullaha, zekâları ilme küs olduğu gibi, akrabalara ve mü’minlere dahi dargın olup, gidip gelmiyorlar.

[3] وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ Evet, fıskla bozulan bir adam, bataklığa düşüp çıkamayan bir şahıs gibi, çokların da o bataklığa düşmelerini istiyor ki, maruz kaldığı o dehşetli hâlet, bir parça hafif olsun. Çünkü musibet umumî olursa hafif olur.

Ve keza, bir şahsın kalbinde bir ihtilâl, bir fenalık hissi uyanırsa, yüksek hissiyatı, kemâlâtı sukut etmeye başlar; kalbinde tahribata, fenalığa bir meyil, bir zevk peyda olur. Yavaş yavaş o meyil kalbinde büyür; sonra o şahıs, bütün lezzetini, zevkini tahribatta, fenalıkta

bulur. İşte o vakit, o şahıs, tam mânâsıyla arzda yırtıcı bir hayvan, ihtilâli çıkarıp büyüten bir belâ, fesadı durmayıp karıştıran bir âfet kesilir.

S: Bir fâsıkın fıskıyla arzın müteessir olması akıldan uzaktır.

C: Madem ki arzda nizam var; muvazene de olmalıdır. Hattâ nizam, muvazeneye tâbidir. Binaenaleyh, bir makinenin dişleri arasına küçük birşey düşerse, makine müteessir olur, belki faaliyeti de durur. Veya faraza iki dağ bir teraziyle tartılırken, terazi muvazi olduğu vakit bir gözüne bir ceviz ilâve edilirse, müvazenesi bozulur. Dünyanın da manevî nizam makinesi böyledir. Mütemerrid bir fâsıkın fıskı, arzın muvazene-i mâneviyesinin bozulmasına vesile olabilir.

1.) Fâsıklar öyle kimselerdir ki, Allah'a itaatten çıkıp, mîsak-ı ezelîde yaptıkları ahidlerini bozarlar ve Allah'ın akrabalar ve mü'minler arasında emrettiği bağlantıyı keserler; yeryüzünde fesat ve bozgunculuk çıkarırlar. (Bakara Sûresi, 2:27)
2.) O fasıklar, Allah'ın akrabalar ve mü'minler arasında emrettiği bağları keserler.
3.) Yeryüzünde fesat ve bozgunculuk çıkarırlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-26-27 : Cumle-6

Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ [1]

[2] أُولَٰئِكَ üç şeyi ifade ediyor:

Birisi ihzar, ikincisi mahsusiyet, üçüncüsü uzaklıktır.

Demek bu أُولَٰئِكَ gaip olan o fâsıkları ihzar eder, mahsus bir şekilde gösterir.

S: Onların ihzarını icap eden sebep nedir?

C: Sâmiin talep ve isteğidir. Evet, onların pis ahvâlini işiten sâmi, onlara karşı hissettiği hiddet ve nefretini izale için, hüsran ile tecziye ve tavsiflerinde, sanki onları karşısında hazır olarak görmek istiyor, tâ “Oh, oh!” demekle kalbi rahat olsun.

Müşahedeleri mümkün olmadığı halde أُولَٰئِكَ ile mahsus gösterilmeleri, güya pis ahvalleri, habis sıfatları ve şöhret ve kesretleri öyle bir hadde bâliğdir ki, herkesin nazar-ı nefreti önünde onların o hallerini tecessüm ettirerek mahsus bir şekilde gösterir. Ve bu işaretten, hasârete mahkûm olduklarının sebebi de anlaşılmış olur.

O fâsıklara râci olan أُولَٰئِكَ ’nin ifade ettiği uzaklık ise, onların tarik-ı haktan uzaklıkları öyle bir dereceye baliğdir ki, bir daha

tarik-ı hakka rücuları mümkün olmayıp, bu yüzden zemme, tahkire müstahak olduklarına işarettir.

Hasrı ifade eden [3] هُمْ hasâretin onlara münhasır olduğuna delâlet eder. Hattâ mü'minlerin bazı dünya lezzetlerinde hasâretleri, hasâret sayılmaz. Ve yine mü'minlerden ehl-i ticaretin ticaretlerinde vâki olan zararları hasaret değildir.

[4] اَلْخَاسِرُونَ 'deki harf-i târif, cinsi ve hakikati ifade eder. Yani, "Hüsran görenlerin hakikatini, cinslerini görmek isteyen varsa, onlara baksın."

Ve keza, onların meslekleri mahz-ı hasârettir, başka hasâretlere benzemiyor.

اَلْخَاسِرُونَ Hasâretin mutlak bırakılması, yani birşeyle takyid edilmemesi, hasâretin bütün envâına şâmil olduğuna işarettir. Meselâ, vefâ-i ahidde nakz ile hasâret ettiler sıla-i rahimde kat' ile, ıslahda ifsad ile, imanda küfür ile, saadet-i ebediyede şekavetle yaptıkları hasâretler gibi.

1.)İşte onlar, gerçekten zarara uğrayanlardır. (Bakara Sûresi, 2:27)
2.)İşte onlar
3.)Onlar
4.)Hüsrana uğrayanlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 28 : Yeniden yaratılış

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Yani, *“Ne suretle Allah’ı inkâr ediyorsunuz? Halbuki sizin hayatınız yoktu, O size hayatı verdi. Sonra sizi öldürecektir, sonra yine hayat verecektir, sonra ona rücu edip gideceksiniz.”*

•Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)
•Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•4.Mesele
•5.Mesele
•Tetimme
•Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz
•Cümle 2: Ölüler idiniz
•Cümle 3: Sizi canlandırdık
•Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz
•Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)

Âyetlerin nazmına ait üç vecih, bu âyette de câridir.

Bu âyetin mâkabliyle irtibatı:

Evet, Kur'ân-ı Kerim, vakta ki insanları ibadete ve Allah'a îman etmeye dâvet etti. Ve îmanın itikad edilecek esaslarıyla yapılacak hükümlerini icmâlen, delillerine işareten zikretti. Evvelce mücmelen işaret edilen delilleri tazammun eden nimetlerin tâdâdiyle, bu âyette de zikretmeye avdet etti.

Evet, bu âyetle, en büyük nimet olan hayata işaret edilmiştir. İkinci âyetle, beka nimetine işaret edilmiştir. Evet, semavat ve arzın tanzimatı, hayatın kemal ve saadetini temin eder.

Üçüncü âyetle, beşerin kâinat üzerine tafdil ve tekrimine işarettir.

Dördüncü âyetle, beşere tâlim-i ilim nimetine işaret yapılmıştır. Bu nimetlerin suretine, yani nimet oldukları cihete bakılırsa, inayet-i İlâhiyeye delil oldukları gibi, ibadete de delildirler. Çünkü nimetleri verene şükür vâciptir; küfran-ı nimet, aklen de haramdır. Eğer o nimetlerin hakikatlerine bakılırsa, mebde ve meâdı ispat eden delillerdir.

Ve keza, bu âyet, geçen kâfir ve münafıkların bahsine de nâzırdır. Onun için, taaccübü ifade etmekle inkârı tazammun eden كَيْفَ ile yapılan istifham, onların tehditlerine işarettir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)

Şimdi, bu cümlelerin aralarındaki irtibat ve münasebetlerden bahsedeceğiz.

Evet, Kur'ân-ı Kerim, evvelce gaibane yaptığı hikâyeden sonra, burada hitaba başladı. Bu da, belâgatçe malûm bir nükte içindir. Şöyle ki:

İnsan, bir adamın fenalığından, ayıplarından bahsederken, hiddeti, gazabı o kadar galebe eder ki, hayalen, hayalî bir ihzar ile hitap suretiyle kendisine tevcih-i kelâm etmeye başlar. Veya iyiliklerinden bahsederken şevki ve aşkı galeyana gelir; hemen hayalinin karşısına getirir, kendisine hitap ile konuşmaya başlar. Bu "iltifat" ile tesmiye edilen bir kaidedir. Bu kaidenin, lisan-ı Arapta büyük bir mevkii vardır. İşte Kur'ân-ı Kerim, bu kaideyi takiben [1] كَيْفَ تَكْفُرُونَ diyerek, siga-i hitap ile onlara tevcih-i kelâm etmiştir.

Sonra, vakta ki bu makamda takip edilen maksat, iman, ibadet etmek ve küfran-ı nimet etmemek, küfrü reddetmek gibi geçen usul ve esasları ispat için lâzım olan delilleri zikretmektir ve delillerin en vâzıhı, ahvâl-i beşer silsilesinden istifade edilen delillerdir ve nimetlerin en büyüğü, o silsilenin ukde ve düğümlerindendir. Kur'ân-ı Kerim,

وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ [2] يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

olan âyet-i kerime ile, beş düğümlü, mürettep o silsile-i acibeye işaret etmiştir. Biz de o beş düğümü, beş mes'elede hal ve beyan edeceğiz.

1.)Nasıl inkar edersiniz.?
2.)Ki; sizin hayatınız yoktu, O size hayatı verdi. Sonra sizi öldürecektir, sonra yine hayat verecektir, sonra ona rücu edip döneceksiniz. (Bakara Sûresi, 2:28)

- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : 1.Mesele

1.Mesele

Birinci Mesele

1 كُنْتُمْ اَمْوَاتًا cümlesi ukdeyi, yani birinci düğümü açıyor. Şöyle ki:

İnsanın cesedini teşkil eden zerreler, âlemin zerratı içinde camid, dağınık bir şekilde iken, bakarsın ki, mahsus bir kanunla, muayyen bir nizamla intizam altına alınarak âlem-i anâsıra gönderilir. Âlem-i anâsırda sâkit, sâkin, gizli bir vaziyette iken, birden bire kafile kafile, muayyen bir düsturla, yevmî bir intizamla, bir kast ve hikmet altında âlem-i mevalide intikal eder. Âlem-i mevalidde de, sükût içinde iken, birdenbire acip, garip bir tarz ile nutfeye inkılâp eder. Sonra müteselsil inkılâplar ile “alaka” olur, sonra "mudga" olur, sonra et, kemik olur. Bu inkılâpların herbirisi, evvelkisine nisbeten daha mükemmel ise de, lâyıkına göre mevattır, yani hayatsızdır.

S: Mevt, hayatın zevalidir. Halbuki o zerrelerde hayat yoktur ki, zevali, mevt olsun.

C: Mevtin o zerrelere ıtlak edilmesi, mecazdır. Sebebi ise, üçüncü, dördüncü düğümleri zihne kabul ettirmek üzere, zihin için bir hazırlamadır.

1.)Siz ölü idiniz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

1 فَاَحْيَاكُمْ düğümünü açıyor.

Evet, hayat, kudret-i ezeliyenin en büyük ve en ince ve en acip bir mu'cizesidir ve bütün nimetlerden üstündür ve mebde ve meâdın burhanlarından en zahir burhandır.

Evet, hayat nevilerinin en ednâsı nebat hayatıdır. Hayat-ı nebatiyenin başlangıcı, çekirdekte veya habbede hayat düğümünün uyanıp açılmasıdır. Bunun keyfiyeti o kadar zahir, o kadar umumî, o kadar melûf iken, zaman-ı Âdemden şimdiye kadar hikmet-i beşerden ve felsefesinden gizli kalmıştır. İşte hayatın ne derece ince olduğu anlaşıldı.

Ve keza, hayatı olmayan bir cisim, en büyük bir dağ da olsa tektir, yetimdir, mekânından başka birşeyle münasebeti yoktur. Lâkin balarısı gibi küçük bir cisim, hayata mazhar olduğu zaman, bütün kâinatla münasebettar olur ve herşeyle alışveriş yapar. Hattâ diyebilir ki, kâinat benim mülkümdür, benim yerimdir. Kâinatın her tarafına gider, havassıyla tasarruf eder, bütün eşya ile kesb-i muarefe eder. Bilhassa hayat-ı insaniye tabakasına çıkan hayat, aklın nuruyla âlemleri gezmiş olur. Âlem-i cismanîde tasarruf ettiği gibi, âlem-i ruhanîde gezer, âlem-i misâle seyahat eder. Kendisi o âlemleri ziyarete gittiği gibi, o âlemler de, onun ruhunun âyinesinde temessül etmekle iade-i ziyaret etmiş gibi olurlar. Hattâ insan, "Âlem, Allah'ın fazlıyla benim için halk olunmuştur" diyebilir.

Hayat-ı insaniye, herbirisi çok tabakalara şâmil olarak, hayat-ı maddiye, hayat-ı ruhaniye, hayat-ı mâneviye, hayat-ı cismâniye gibi

nevilere ayrılır, inbisat eder. Demek ziya, renk ve cisimlerin görünmesine sebep olduğu gibi, hayat da, mevcudatın kâşifi ve sebeb-i zuhurudur.

Evet hayat, bir zerreyi bir küre gibi yapar; ashab-ı hayatın herbirisi, “Âlem benimdir” diyebilir. Aralarında müzahame ve münakaşa da olmaz. Müzahame ve münakaşa, yalnız nev-i beşerde olur. İşte, hayatın ne büyük bir nimet olduğu anlaşıldı.

Ve keza camid, dağınık bazı zerrelerin birden bire bir vaziyetten çıkıp, mâkul bir sebep olmadığı halde diğer bir vaziyete girmesi, Sâniin vücuduna zahir bir delildir. Hattâ hayat, hakikatlerin en eşrefi, en temizidir; hiçbir cihetle hısseti yoktur, çirkin bir lekesi yok. Hayatın dışı da, içi de, her iki yüzü de latîftir. Hattâ en küçük ve hasis bir hayvanın hayatı bile yüksektir. Bunun içindir ki, hayat ile kudret arasında zahirî bir sebep tavassut etmiyor. Hayata bizzat kudretin mübaşereti, izzete münâfi değildir. Halbuki umur-u hasiseye kudretin zahiren mübaşereti görünmemek için esbab-ı zâhire vaz edilmiştir. Demek, hayatta hısset yoktur. İşte bundan anlaşıldı ki, hayat, Sâniin vücuduna en zahir bir delildir.

Ve keza, en basit bir cismin geçirmiş olduğu inkılâbat ve tahavvülâta dikkatle bakılırsa görülür ki, âlem-i zerrattaki zerreler, âlem-i anâsıra intikal edince başka suretlere girerler, âlem-i mevâlidde, başka suretlere dönerler, nutfede başka vaziyet alırlar, sonra “alaka” olur, sonra mudga olur, sonra bir insan suretini giyer, ortaya çıkarlar. Bu kadar inkılâbât-ı acibe esnasında, zerreler öyle muntazam harekât ve muayyen düsturlar üzerine cereyan ederler ki, sanki bir zerre, meselâ âlem-i zerratta iken vazifelendirilmiş ve Abdülmecid’in gözünde yer alıp vazife görmek üzere yola çıkarılmıştır. Bu hali, bu vaziyeti, bu intizamı gören bir zihin, bilâ-tereddüt hükmeder ki, o zerreler, bir kasıtla ve bir hikmet altında gönderilir. İşte zerrâtın hayata mazhariyeti için geçirdiği bu kadar acip ve garip tavırlar, insana, ikinci bir hayatın bu hayattan daha kolay ve daha sehil olduğuna da bir kanaat getirir.

İşte, hayatın mebde ve meâde delil olduğu bu hakikatlerden anlaşıldı. فَاَحْيَاكُمْ cümlesi, [2] ثُمَّ يُحْيِيكُمْ cümlesine bir

delil gibidir; hepsi de birlikte, [3] كَيْفَ ’den istifâde edilen inkâra delildir.

1.)O, sizi diriltti
2.)Sonra sizi tekrar (O) diriltecek.
3.)Nasıl?

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ukdesini açar. Evet, mevtin de hayat gibi mahlûk olduğuna, mevtin idam ve adem-i mahz olmadığına delâlet eder. Mevt, ancak, ruhun ceset kafesinden çıkmasıyla tebdil-i mekân etmesinden ibarettir.

Ve keza, nev-i beşerde mevcut emârât ve işârât-ı kesireden kat'iyetle anlaşılır ki, insan öldükten sonra birşeyi bâki kalır; o şeyi de, ancak ruhtur. Demek, ruhun bekası, hâsse-i zâtiyedir. Bu hâsse-i zâtiyenin bir fertte mevcut olması nev'in tamamında mevcut olmasını istilzam etmekle, mûcibe-i cüz'iyenin mûcibe-i külliye hükmünde olduğuna bir misal teşkil ediyor. Binaenaleyh, mevt, hayat gibi bir mu'cize-i kudrettir. Yoksa, hayat şartları bulunmadığından ademin dairesine girmiş değildir.

S: Ölüm nasıl nimet olur ve ne suretle nimetlerin sırasına dahil edilmiştir?

C: Evvelâ: Ölüm, saadet-i ebediyeye mukaddemedir; bu itibarla nimet sayılabilir. Çünkü nimetin mukaddemesi de nimettir. Nitekim vâcibin mukaddemesi vâcip, haramın mukaddemesi haramdır.

Saniyen: Ölüm, muzır hayvanlarla dolu bir hapisten geniş bir sahrâya çıkmak gibidir. Binaenaleyh, ruh, ceset kafesinden çıkarsa necat bulur.

Salisen: Ölüm olmasaydı, küre-i arz nev-i beşeri istiab edemezdi ve nev-i beşer müthiş perişaniyetlere maruz kalırdı.

Rabian: İhtiyarlık yüzünden öyle bir dereceye gelenler var ki, tekâlif-i hayatiyeye kàdir olamaz, daima ölümünü isterler.

İşte bunun için, ölüm nimettir.

1.)Sonra öldürüleceksiniz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : 4.Mesele

4.Mesele

Dördüncü Mesele

[1] ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ukdesinin beyanındadır.

Evet bu hayat, ikinci hayattır ki, ölümden sonra, haşirden evvel vukua gelir. Demek, hayat-ı uhreviye bu ikinci hayatla başlar. Binaenaleyh, bu يُحْيِيكُمْ 'deki hitap, yalnız insanlara ait değildir, bilcümle kâinata râcidir. Çünkü bu hayat-ı uhreviye, bütün kâinatın neticesidir. Eğer bu hayat olmasa, kâinatta hakikat denilen herşey, zıddına inkılâp eder. Meselâ nimet nıkmet olur, akıl belâ olur, şefkat yılan olur.

1.)Sonra sizi tekrar (âhirette) O diriltecek.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : 5.Mesele

5.Mesele

Beşinci Mesele

ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [1] ’un ukdesi hakkındadır.

Evet, Cenâb-ı Hak, âlem-i kevn ve fesad denilen şu âlemde hüsün, kubuh, nef’, zarar gibi zıtları, çok hikmetlere binaen karışık bir tarzda yaratmıştır. Hem de izhar-ı izzet için vesait ve esbâbı vaz etmiştir. Haşir ve kıyamette kâinat tasfiye ameliyatını gördüğü zaman, zıtlar biribirinden ayrılır ve esbab ile vesait de ortadan kalkar. Ortadaki perde ve hicap kalktıktan sonra, herkes Sâniini görür ve hakikî Mâlikini bilir.

1.)Sonra tekrar ona döndürülürsünüz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Tetimme

Tetimme

Mezkûr âyetteki cümlelerin arasındaki irtibatın hülâsasına bir zeyildir.

Cenâb-ı Hak, vakta ki onların küfrünü, istifham ifade eden [1] كَيْفَ ile reddetti ve halkı da taaccübe dâvet etti ve ondan sonra gelen dört büyük ınkılâbı gösteren dört cümle ile burhan getirerek ispat etti. O inkılâpların herbirisi, çok tavırlara, vaziyetlere ve mertebelere şâmil olduğu gibi, kendinden sonra gelen inkılâpları hazırlayıcı birer mukaddeme oldu.

Birinci inkılâba, [2] وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا cümlesiyle işaret edilmiştir. Yani, bir insanın cesedini teşkil eden zerrelerin âlem-i zerratta geçirmiş olduğu vaziyetlerden son vaziyetine işarettir ki, [3] فَاَحْيَاكُمْ cümlesiyle işaret edilen ikinci inkılâba mukaddeme olur. Hakaik-i kevniyenin en acibi olan şu ikinci inkılâp da çok mertebelere, çok tavırlara şâmildir ki, son tavrı, vaziyeti [4] ثُمَّ يُمِيتُكُمْ cümlesiyle işaret edilen üçüncü inkılâba mukaddeme olur. Bu inkılâp dahi pek çok berzahî tavırlara şâmil olup, son vaziyeti [5] ثُمَّ يُحْيِيكُمْ cümlesiyle işaret edilen dördüncü inkılâpta tamamlanır. Bu dördüncü inkılâp dahi, birçok kabrî ve haşrî

vaziyetlere şâmil olup, en son vaziyeti ﴿6﴾ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ cümlesiyle hitam bulur.

Demek bir zîhayatın cesedi, birinci inkılâbın birinci vaziyetinden başlamak üzere daima teceddüd eder, tazelenir. Yani, bir libastan, bir kıyafetten çıkar, daha güzel bir libasa, bir kıyafete girer. Ve hâkezâ, böylece saadet-i ebediyeye mazhar oluncaya kadar devam eder. Binaenalâhâzâ, bir zîhayatın şu müteselsil vaziyetlerine bakan bir adam, nasıl inkâra cesaret edebilir?

1.)Nasıl?
2.)Ölüler idiniz.
3.)Sizi diriltti.
4.)Sonra sizi öldürecek.
5.)Sonra sizi diriltecek.
6.)Sonra O'na döndürülürsünüz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Cumle-1

Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz

Şimdi mezkûr âyetteki cümlelerin heyetlerinden bahsedeceğiz.

Birinci cümle: (1) كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللهِ Bu cümle ile yapılan istifham, o kâfirlerin zihinlerini, gözlerini, yaptıkları kötülüğe, fenalığa çevirtir. Tâ ki, bizzat şekavetlerini görsünler; belki insafa gelip ikrar ederler.

(2) تَكْفُرُونَ 'deki hitap, Cenâb-ı Hakkın şiddet-i gazabına işarettir. Çünkü gaipten hitaba yapılan iltifat, ya şiddet-i hiddete veya kesret-i muhabbete işarettir.

تَكْفُرُونَ 'ye bedel (3) لاَ تُؤْمِنُونَ 'nin zikredilmemesi, onların şiddet-i inatlarına işarettir. Çünkü onlar, hakkaniyeti delâil ile sabit olan imanı terk ve butlanı, burhanlar ile sabit olan küfrü kabul ettiler.

1.)Allah'ı nasıl inkar ediyorsunuz!
2.)İnkar ediyorsunuz.
3.)İman etmiyorsunuz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Cumle-2

Cümle 2: Ölüler idiniz

[1] وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا Bu cümledeki و vâv-ı hâliyedir; yani mâbadinin mâkabline hal olduğuna delâlet eder. Demek وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا , تَكْفُرُونَ ’nin fâiline haldir. Halin, zevilhâlin âmili ile beraber olması şarttır. Halbuki burada dört cümle vardır. Bunlardan ikisi mâzi, ikisi müstakbel olduklarından, zevilhâlin âmili olan [2] تَكْفُرُونَ ile zamanca mukarin değildirler. Binaenaleyh و ’ın hâliyeti, bir mukaddere işarettir.

Takdir-i kelâm: [3] وَتَعْلَمُونَ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ اَمْوَاتًا Bu itibarla, تَكْفُرُونَ ’nin fâiline تَعْلَمُونَ cümlesi hâl olur. Öteki cümleler اَنَّ ’ye haber olurlar.

S: Onlar, birinci ölüm ile bir hayatı bilirlerse de, Allah’tan olduğunu bilmezler, inkâr ederler. İkinci hayat ile Allah’a rücuu zaten inkâr ederler.

C: Cehli izale edecek deliller zahir iken o veçhile cehil denilmemesi, belâgatin kaidelerinden biridir. Buna binaen, birinci mevt ile birinci hayatın etvar ve ahvâline yapılan dikkat, Sânii ikrar ve tasdik etmeye icbar eder. Ve aynı zamanda evvelki hayat ve mematın Allah’tan olduğunu bilmek, ikinci bir hayatın olacağına da

zihni ikna ve icbar eder. Hal böyle iken, cahil telâkki ettiğin o kâfirler, âlimler sırasına dahildirler.

[4] كُنْتُمْ ’deki hitaptan, onların âlem-i zerratta dahi bir nevi vücut ve taayyünleri olduğu anlaşılıyor. Yoksa o zerrat, tesadüfle rastgele muayyen cisimleri teşkil edemez.

[5] اَمْوَاتًا tâbiri, [6] لَمْ يَكُنْ شَيْئاً مَذْكُورًا ’in meâline imâdır.

1.)Ölüler İdiniz.
2.)İnkar ediyorsunuz.
3.)Biliyorsunuz ki Ölüler İdiniz.
4.).. İdiniz
5.)Ölüler.
6.)Adı anılmaya değmez birşeydi. (İnsan Sûresi, 76:1)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Cumle-3

Cümle 3: Sizi canlandırdık

(1) فَاَحْيَاكُمْ Bu ف tâkip ve ittisali ifade eder. Yani, mâkabliyle mâbadinin arasında mesafe olmayacaktır. Halbuki burada, mevt ile hayat arasında uzun bir mesafe vardır. Evet, fakat bu ف Sânii ispat eden delillerin menşeine işarettir ki, o zerratın hiç bir vasıta ve esbab olmaksızın cemadiyetten hayvaniyete def'aten intikal etmesi, zihni, Sânii ikrar etmeye mecbur eder.

Ve keza, o zerrat, mevat halinde iken vaziyetleri sabit olmadığından, şe'nleri ve iktizaları, fasılasız tâkiptir.

S: اَحْيَاكُمْ 'ün yerine niçin (2) صِرْتُمْ اَحْيَاءً denilmemiştir?

C: اَحْيَاكُمْ hayatın Cenâb-ı Hak tarafından i'tâ edildiğine sarahaten delâlet eder. صِرْتُمْ اَحْيَاءً 'de o delâlet yoktur. Yalnız *"Hayat sahibi oldunuz"* mânâsına delâlet eder.

1.)Sizi diriltti.
2.)Hayat sahibi oldunuz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Cumle-4

Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ [1]

Bunun yerine تَمُوتُونَ zikredilmemesi, mevtin, kaderin takdiriyle, kudretin büyük bir tasarrufu olduğuna işarettir. Evet, ömr-ü tabiîsini bitirip sonra ölenler pek azdır. Kısm-ı âzamı, ömr-ü tabiîsi esnasında ölürler. Demek mevt, tabiî bir netice değildir, ancak cesedin inhilâliyle dağılmasından ibarettir. Yoksa ruhun fenâsıyla değildir. Mevt ile ceset dağılır, ruh bâki kalır.

1.)Sonra sizi öldürecek.
2.)Ölürsünüz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-28 : Cumle-5

Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ [1]

[2] ثُمَّ mâkabliyle mâbadi arasında bu'd-u mesâfeyi ifade eden imâte ile ikinci ihya arasında kocaman âlem-i berzahın fasıla olduğuna işarettir.

ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ [3]

Bu ثُمَّ ise, ikinci ihya ile rücu arasında mevcut büyük bir perde ve hicabın bulunduğuna işarettir.

[4] تُرْجَعُونَ Yani, *"Esbab perdesinin keşfiyle, vesaitin tardıyla Allah'a rücu edeceksiniz."*

S: Allah'a rücu etmek, Allah'tan gelmeyi iktiza eder. Bunun için bir kısım insanlar, Allah ile insan arasında ittisali tevehhüm etmişlerdir ve bazı sofiler de şüpheye düşmüşlerdir.

C: Dünyada insanın vücut ve bekası olduğu gibi, âhirette de vücut ve bekası vardır. Dünyadaki vücut, vasıtasız dest-i kudretten çıkar. Dünyada terkip, tahlil, tasarruf, tahavvül ile karışık bekà meselesi, sabıkan zikredilen hikmet üzerine esbab, vesait, ilel, meseleye müdahale edip araya girerler. Âhirette ise, vücut ve beka, her ikisi de levazımatıyla, terkibatıyla bizzat dest-i kudretten çıkarlar

ve herkes hakikî Mâlikini bilir. İşte bunu anlayan, rücuun ne demek olduğunu anlar.

1.)Sonra sizi diriltecek.
2.)Sonra.
3.)Sonra O’na döndürülürsünüz.
4.)Döndürülürsünüz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 29 : Yedi Kat Sema Bahsi

هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى ٱلْأَرْضِ [1] جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

•Önceki ayetlerle münasebet
•1.Mesele
•2.Mesele
•3.Mesele
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Odur ki yarattı size....
•Cümle 2: Sonra semaya yöneldi
•Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti
•Cümle 4: O herşeyi bilendir

1.)O, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra semaya yöneldi ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti. O herşeyi hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi, 2:29)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin sabık âyetle cihet-i irtibatı:

Evvelki âyette küfür ile küfran, delâil-i enfüsiye ile inkâr edilmiştir. Bu âyette, delâil-i âfâkiyeye işaret edilmiştir. Ve keza, evvelki âyette vücut ve hayat nimetlerine işaret edilmiş, bu âyette beka nimetine işaret edilmiştir. Ve keza, evvelki âyette, Sâniin vücuduna delil olmakla haşre bir mukaddeme olduğuna işaret edilmiş; bu âyette ise, âhiretin tahkikiyle şüphelerin izalesine işaret edilmiştir.

Evet, sanki onlar diyorlar ki: "İnsana bu kadar kıymet ve ehemmiyet verilmesi nereden ve neye binaendir? Ve Allah'ın yanında mevkii nedir ki onun için kıyameti koparıyor?"

Onlara cevaben Kur'ân-ı Kerim, bu âyetin işaretiyle diyor ki:

"İnsanın pek yüksek bir kıymeti olmasaydı, semavat ve arz onun istifadesine muti ve musahhar olmazdı. Ve keza, insan ehemmiyetsiz olsaydı, mahlûkat onun için halk edilmezdi. Eğer insan ehemmiyetsiz ve kıymetsiz olsaydı, o vakit insan, mahlûkat için halk olunacaktı.

Ve keza, insanın Hâlıkı yanında mevkii pek büyük olduğu içindir ki, âlem-i dünyayı kendisi için değil, beşer için, beşeri de ibadeti için halk etmiştir."

Hülâsa: İnsan mümtaz ve müstesnadır; hayvanlar gibi değildir. Onun için insan ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ cevherine bir sadef olmuştur.

1.)Sonra O'na döndürülürsünüz.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : 1.Mesele

1.Mesele

Bu âyetteki cümlelerin nüktelerine geçiyoruz.

Ey arkadaş! Birinci cümlede (1) جَمِيعًا ikinci cümlede (2) ثُمَّ üçüncü cümlede (3) سَبْعَ kelimeleri için bir tahkikat lâzımdır.

C: O tahkikatı, altı nokta da izah edeceğiz.

Birinci nokta: Aşağıda beyan edildiği gibi, hayatın öyle bir hâsiyeti vardır ki, hayat, cüz'ü küll, cüz'îyi küllî, ferdi nev', mukayyedi mutlak, bir şahsı bir âlem gibi kılar. Binaenaleyh, tek bir insan, "Dünya benim evimdir. Dünyadaki envâ benim kavmimdir ve benim aşiretimdir ve bütün eşya ile muarefem ve münasebetim vardır" diyebilir.

İkinci nokta: Bilirsin ki, âlemde sabit bir nizam vardır, muhkem bir irtibat vardır ve daimî düsturlar, esaslı kanunlar vardır. Bu itibarla, âlem, bir saat veya muntazam bir makine gibidir. Herbir çarkın, herbir vidanın, herbir çivinin, makinenin nizam ve intizamında bir hissesi ve makinenin netice ve faidelerinde bir tesiri olduğu gibi, ehl-i hayat için ve bilhassa beşer için de bir faidesi var.

Üçüncü nokta: Aşağıda işiteceğin gibi, istifadede müzahemet ve münakaşa yoktur. Nasıl ki Zeyd diyebilir ki, "Şems benim lâmbamdır, dünya benim evimdir." Ömer de öyle diyebilir ve aralarında münakaşa da olmaz. Evet, Zeyd, meselâ dünyada tek farz edilirse, istifadesi nasılsa, bütün insanlar içinde iken istifadesi yine öyledir-ne fazla olur ne noksan. Yalnız "gâreyn"e ait olan kısım müstesnadır. Zira yiyecek, içecek ve saire şeylerde münakaşa olur.

Dördüncü nokta: Âlem için tek bir yüz, bir cihet değil, pek çok umumî ve muhtelif vecihler vardır. Ve faideleri temin eden kesretle umumî ve mütedahil, yani birbiri içinde cihetler vardır. Ve istifade yollarının da envâen türlü türlü tarikleri vardır. Meselâ senin güzel bir bahçen vardır. O bahçe, bir cihetten senin istifadene tahsis edildiği gibi, diğer bir cihetten de halkı faidelendirir. Meselâ o bahçenin hüsnüne, güzelliğine her bakan bir zevk alır, bir inşirah peyda eder; bunda bir mâni yoktur.

Kezalik, insanın beş zahirî, beş bâtınî olmak üzere on tane hassası ve duygusu vardır. İnsan, bu duygularıyla ve keza cismiyle, ruhuyla, kalbiyle dünyanın her bir cüz'ünden istifade edebilir; mâni yoktur.

Beşinci nokta: Bu âyetle diğer bazı âyetlerden anlaşılıyor ki, bu büyük dünya insan için yaratılmıştır. Ve yaratılışında, insanın istifadesi ille-i gaiye olarak nazara alınmıştır. Halbuki arzdan pek büyük olan Zühal'in, meselâ beşeri faidelendiren, yalnız ziyneti ve zayıf bir ziyasıdır. Bu cüz'î faide için ne suretle beşer ona ille-i gaiye olur?

Elcevap: Bir faideyi takip eden adam, bütün fikrini, hayalini o faideye hasreder ve ondan mâada birşeye bakmaz. Ve herşeye kendi hesabına bakar, kimseyi nazara almaz. Hattâ kendisini ille-i gaiye zanneder. Binaenaleyh, bu gibi adama karşı makam-ı imtinanda söylenilen o gibi kelâmlarda mübalâğa yoktur. Evet, binlerce hikmetler için yaratılan Zühal'in herbir hikmetinde binlerce cihetler ve herbir cihetinde binlerce istifade edenler bulunduğu halde, "Hilkatinde o adamın istifadesi, ille-i gaiyeden bir cüz olarak düşünülmüştür" denilirse ne mânii var? Çünkü ille-i gaiye, daima basit birşeyden ibaret değildir.

Altıncı nokta: İmam-ı Ali'nin

وَتَزْعُمُ اَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ وَفِيكَ اِنْطَوَى الْعَالَمُ الاَكْبَرُ [4]

emrettiği gibi, insan küçük bir cisim ise de, büyük âlemi içine alacak kadar büyüktür. Öyleyse cüz'î istifadesi küllî olur; öyleyse abesiyet yoktur.

1.) Tamamı, hepsi.
2.) Sonra
3.) Yedi.
4.) Sen kendinin küçük bir varlık olduğunu zannedersin. Halbuki senin içinde büyük âlem dürülmüştür.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : 2.Mesele

2.Mesele

İkinci Mesele

(1) ثُمَّ hakkındadır.

Ey arkadaş! Bu âyet, arzın semadan evvel yaratılmış olduğuna delâlet eder ve

(2) وَالْاَرْضُ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا

âyeti de semâvâtın arzdan evvel halk edildiğine dâldir. Ve

(3) كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

âyeti ise ikisinin bir maddeden beraber halk edilmiş ve sonra birbirinden ayırd edilmiş olduklarını gösteriyor.

Şeriatın nakliyatına nazaran, Cenâb-ı Hak bir cevhereyi, bir maddeyi yaratmıştır, sonra o maddeye tecellî etmekle bir kısmını buhar, bir kısmını da mâyi kılmıştır. Sonra mâyi kısmı da, tecellîsiyle tekâsüf edip zebed (köpük) kesilmiştir. Sonra arz veya yedi küre-i arziyeyi o köpükten halk etmiştir. Bu itibarla, herbir arz için hava-i nesîmîden bir sema hasıl olmuştur. Sonra o madde-i buhariyeyi bast etmekle yedi kat semavatı tesviye edip yıldızları içine zer'etmiştir ve o yıldızlar tohumuna müştemil olan semavat, in'ikad etmiş, vücuda gelmiştir.

Hikmet-i cedidenin nazariyatı ise şu merkezdedir ki: Görmekte olduğumuz manzume-i şemsiye ile tâbir edilen güneşle ona bağlı yıldızlar cemaati, basit bir cevhere imiş. Sonra bir nevi buhara inkılâp

etmiştir. Sonra o buhardan, mâyi-i nârî hasıl olmuştur. Sonra o mâyi-i nârî, burudetle tasallûb etmiş, yani katılaşmış; sonra şiddet-i hareketiyle bazı büyük parçaları fırlatmıştır. O parçalar tekâsüf ederek seyyarat olmuşlardır; şu arz da onlardan biridir. Bu izahata tevfikan, şu iki meslek arasında mutabakat hasıl olabilir. Şöyle ki: *“İkisi de birbirine bitişikti, sonra ayrı ettik”* mânâsında olan كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ’nın ifadesine nazaran, manzume-i şemsiye ile arz, dest-i kudretin madde-i esîriyeden yoğurmuş olduğu bir hamur şeklinde imiş. Madde-i esîriye, mevcudata nazaran akıcı bir su gibi mevcudatın aralarına nüfuz etmiş bir maddedir.

وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ (4)

âyeti, şu madde-i esîriyeye işarettir ki, Cenâb-ı Hakkın arşı, su hükmünde olan şu esîr maddesi üzerinde imiş. Esîr maddesi yaratıldıktan sonra, Sâniin ilk icadlarının tecellîsine merkez olmuştur. Yani esîri halk ettikten sonra, cevâhir-i ferde kalb etmiştir. Sonra bir kısmını kesif kılmıştır ve bu kesif kısımdan, meskûn olmak üzere yedi küre yaratmıştır. Arz, bunlardandır.

İşte arzın, hepsinden evvel tekâsüf ve tasallûb etmekle acele kabuk bağlayarak uzun zamanlardan beri menşe-i hayat olması itibarıyla, hilkat-i teşekkülü, semavattan evveldir. Fakat arzın bast edilmesiyle nev-i beşerin taayyüşüne elverişli bir vaziyete geldiği, semavatın tesviye ve tanziminden sonra olduğu cihetle, hilkati, semavattan sonra başlarsa da, bidayette, mebde’de ikisi beraber imişler. Binâenalâhâzâ, o üç âyetin aralarında bulunan zahirî muhalefet, bu üç cihetle mutabakata inkılâp eder.

İkinci bir cevap: Ey arkadaş! Kur’ân-ı Kerim tarih, coğrafya muallimi değildir. Ancak, âlemin nizam ve intizamından bahisle Sâniin marifet ve azametini cumhur-u nâsa ders veren mürşid bir kitaptır. Binaenaleyh, bunda iki makam vardır:

Birinci makam nimetleri, ihsanları, merhametleri göstermekle delâil-i zâhiriyeyi beyan etmekten ibarettir. Bu itibarla arz, semavattan evveldir.

İkinci makam azamet, izzet, kudret delillerini gösterir bir makamdır. Bu cihetle semavat, arzdan evveldir. ثُمَّ mâbadinin, mâkablinden bir zaman sonra vücuda geldiğine delâlet eder ki, buna ***"terâhi"*** denilir. Demek burada arz ile semavat arasında bir uzaklık vardır. Bu uzaklık, arzın semavattan evvel halk edildiğine göre zâtîdir, aksi halde rütebî ve tefekkürîdir. Yani semavatın hilkati birinci ise de, tefekkürce rütbesi ikincidir; arzın hilkati ikinci ise de, tefekkürü birincidir. Yani, evvelâ arzın tefekkürü, sonra semavatın tefekkürü lâzımdır. Buna göre ثُمَّ ile [5] اِسْتَوٰى arasında [6] اِعْلَمُوا وَتَفَكَّرُوا mukadderdir. Takdir-i kelâm [7] ثُمَّ اعْلَمُوا وَتَفَكَّرُوا اَنَّهُ اِسْتَوٰى ilâ âhir, dir.

1.)Sonra
2.)Sonra da yeri yayıp (düzenleyip) döşedi. (Nâziât Sûresi, 79:30)
3.)(Gök ile yer) bitişik iken, Biz onları birbirinden koparıp ayırdık. (Enbiyâ Sûresi, 21:30)
4.)Arşı su üzerindeyken... (Hûd Sûresi, 11:7)
5.)Belli bir nizam ve intizamla düzenledi.
6.)Bilin ve tefekkür edin.
7.)Sonra, bilin ve tefekkür edin ki, hiç şüphesiz O yönelmiştir (iradesini yöneltmiştir.)...

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : 3.Mesele

3.Mesele

Üçüncü Mesele

(1) سَبْعَ kelimesi hakkındadır.

Ey arkadaş! Semavatın dokuz tabakadan ibaret olduğu, eski hikmetin hurafelerinden biridir. Onların o hurâfe-vâri fikirleri, efkâr-ı âmmeyi istilâ etmişti. Hattâ bazı müfessirler, bazı âyetlerin zahirini onların mezheplerine meylettirmişlerdir.

Hikmet-i cedide ise, feza denilen şu boşlukta yalnız yıldızların muallâk bir vaziyette durmakta olduklarına kaildir. Bunların mezhebinden semavatın inkârı çıkıyor. Ve bu iki hikmetin birisi ifrata varmışsa da ötekisi tefritte kalmıştır.

Şeriat ise, Cenâb-ı Hakkın yedi tabakadan ibaret semavatı halk etmiş olduğuna hâkimdir ve yıldızların da balık gibi o semalar denizlerinde yüzmekte olduklarına kaildir.

Hadîs ise, semanın (2) مَوْجٌ مَكْفُوفٌ 'den ibaret bulunduğunu emrediyor. Şu hak olan mezhebin, altı mukaddeme ile tahkikatını yapacağız.

Birinci mukaddeme: Şu geniş boşluğun esîr ile dolu olduğu, fennen ve hikmeten sâbittir.

İkinci mukaddeme: Ecrâm-ı ulviyenin kanunlarını rapt eden ve ziya ve hararetin emsalini neşir ve nakleden fezayı doldurmuş bir madde mevcuttur.

Üçüncü mukaddeme: Madde-i esîriyenin, yine esîr olarak kalmak şartıyla, sair maddeler gibi muhtelif teşekkülâtı ve ayrı ayrı

nevileri vardır. Buhar ile su ve buzun teşekkülâtları gibi.

Dördüncü mukaddeme: Ecram-ı ulviyeye dikkat edilirse, tabakaları arasında muhalefet görünür. Evet, yeni teşekküle ve in'ikada başlamış milyarlarca yıldızlardan ibaret Kehkeşan ile anılan tabaka-i esîriye, sabit yıldızların tabakasına muhalifdir. Bu da manzume-i şemsiyenin tabakasına ve hâkezâ; yedi tabakaya kadar birbirine muhalif tabakalar vardır.

Beşinci mukaddeme: Araştırmalar neticesinde sabit olmuştur ki, bir maddede teşkil, tanzim, tesviyeler vâki olursa, biribirine muhalif tabakalar husule gelir. Bir madenden kül, kömür, elmas meydana gelir; ateşten alev, duman husule gelir. Müvellidülmâ ile müvellidülhumuzanın imtizacından su, buz, buhar tevellüd eder.

Altıncı mukaddeme: Şu müteaddit emarelerden anlaşıldı ki, semavat, müteaddittir. Şeriat Sahibi de yedidir demiştir; öyle ise yedidir. Maahaza yedi, yetmiş, yedi yüz sayıları Arap üslûplarında kesret için kullanılır.

Arkadaş! Pek geniş bulunan Kur'ân-ı Kerimin hitaplarına, mânâlarına, işaretlerine dikkat edilmekle, bir âmiden tut, bir veliye kadar bütün tabakat-ı nâsa ve umum efkâr-ı âmmeye olan müraatları, okşamaları fevkalâde hayrete, taaccübe muciptir.

Meselâ [3] سَبْعَ سَمٰوَاتٍ kelimesinden bazı insanlar havâ-i nesîmiyenin tabakalarını fehmetmiştir. Öbür bazı da, arzımız ile arkadaşları olan hayattar küreleri ihata eden nesîmî küreleri fehmetmiştir. Bir kısım da, seyyarât-ı seb'ayı fehmetmiştir. Bir kısmı da, manzume-i şemsiye içinde esîrin yedi tabakasını fehmetmiştir. Bir kısım da, şu bildiğimiz manzume-i şemsiye ile beraber altı tane daha manzume-i şemsiyeyi fehmetmiştir. Bir kısım da esîrin teşekkülâtı yedi tabakaya inkısam ettiğini fehmetmiştir.

Hülâsa: Herbir kısım insanlar, istidatlarına göre feyz-i Kur'ân'dan hisselerini almışlardır. Evet, Kur'ân-ı Kerim, bütün şu mefhumlara şâmildir diyebiliriz.

1.) Yedi.
2.) Sema, dalgaları karar kılmış bir denizdir. (Tirmizî, Tefsîru Sûre 57:1; Müsned, 2:370)
3.) Yedi gök.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Birinci cümle

هُوَ الَّذِى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ﴿١﴾

Bu cümlenin beş vecihle mâkabliyle irtibatı vardır:

Birinci vecih: Evvelki âyet, vücut ve hayat nimetlerine işarettir. Bu âyet, beka ve bekanın esbab ve levazımatına işarettir.

İkinci vecih: Kur'ân-ı Kerim, vakta ki evvelki âyetle beşer için mertebelerin en yükseği olan rücûu ispat etti, sâmiin zihnine şöyle bir sual geldi: "Şu zelil insanların bu yüksek mertebeye liyakatleri nereden gelmiştir?" Kur'ân-ı Kerim, bu cümle ile o suali şöylece cevaplandırmıştır: "Bütün dünya dest-i itaat ve teshirine verilen insanın, elbette Hâlıkının yanında büyük bir mevkii vardır."

Üçüncü vecih: Evvelki âyet beşer için haşir ve kıyametin vücuduna işaret etmesi, sâmice güya "Beşerin ne kıymeti vardır ki onun saadeti için kıyamet kopacak?" diye vârit olan sual, bu âyetle, "Arz bütün müştemilâtiyle istifadesi için yaratılan ve bütün envâ, itaat ve emrine verilen insan, netice-i hilkattir. Elbette ve elbette onun saadeti için kıyamet kopacaktır" diye cevaplandırılmıştır.

Dördüncü vecih: Evvelki âyet, kıyamette esbab ve vesaitin ortadan kalkmasıyla, insanın mercii yalnız Cenâb-ı Hakka münhasır kalacağına işaret etmiştir. Bu âyet ise, dünyada da insanın merci-i hakikîsi Cenâb-ı Hakka münhasır olduğunu söylüyor. Zira esbab ve vesaitin arkasında, kudretin şuaı görünür; tesir Onundur, esbab ise perdedir.

Beşinci vecih: Evvelki âyet, saadet-i ebediyeye işarettir. Bu âyet de, saadet-i ebediyenin insana verilmesini iktiza eden ve sebep olan Cenâb-ı Haktan sebkat etmiş fazl ve in'âma işarettir ki, kendisine arzın müştemilâtı ihsan edilmiş insanın, elbette saadet-i ebediyeye liyakatı vardır.

ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاۗءِ [2]

Bunun mâkabliyle cihet-i irtibatı dörttür:

Birinci cihet: Arz ve sema, tev'em, yani ikizdirler; birbirinden ayrılmazlar. Zikirde, fikirde daima beraber dolaşıyorlar. Bu cümleden evvelki cümlede arz zikredildiği gibi, bu cümlede de sema zikredilmiştir.

İkinci cihet: Beşerin arzdan istifadesini ikmal ve itmam eden, ancak semavatın tanzimidir.

Üçüncü cihet: Evvelki âyet, ihsan ve fazl delillerine işaret etmiştir. Bu âyet de, kudret ve azamete işaret ediyor.

Dördüncü cihet: Bu cümle, beşerin istifadesi yalnız arza münhasır olmadığına, sema dahi onun istifadesine teshir edildiğine işarettir.

فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ [3]

Bu cümlenin mâkabliyle irtibatı, üç çeşittir:

1. [4] كُنْ ile [5] فَيَكُونُ arasındaki irtibat gibidir. Nasıl ki memurun husulü كُنْ emrine bağlıdır; semavatın tesviyesi de, [6] اِسْتَوَى ya bağlıdır.

2. Kudretin taallûkuyla iradenin taallûku arasındaki irtibat gibidir. Yani; اِسْتَوَى iradenin taallûkuna, tesviye de kudretin taallûkuna benzer bir irtibattır.

3. Netice ile mukaddeme arasında bulunan irtibat gibidir. Çünkü semavatın tesviyesi, mukaddemesi olan اِسْتَوٰى ya terettüp eder.

وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ [4]

Bu cümle mâkabliyle iki vecihle merbuttur:

Birinci vecih: Bu cümledeki ilm-i küllî, semavatın tanzim ve tesviyesine delil olduğu gibi, tanzim ve tesviyenin vücudu da ilm-i küllînin vücuduna delildir.

İkinci vecih ise: Evvelki cümle kudret-i kâmileye, bu cümle ise, küllî ve şumullü ilme delâlet eder.

1.)O ki, yeryüzünde bulunan her şeyi sizin için yarattı.
2.)Sonra semaya istiva etti.
3.)Gökyüzünü yedi gök olarak tanzim etti.
4.)Ol.
5.)Hemen oluverir.
6.)Belli bir nizam ve intizamla düzenledi.
7.)O ki, her şeyi hakkıyla bilendir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Cumle-1

Cümle 1: Odur ki yarattı size....

Cümlelerin nüktelerini beyan edeceğiz.

1 هُوَ الَّذِى ilâ âhir. Bu cümle, mâkabliyle bağlı değildir. Ancak, müste'nife olup, beş sual ile cevaplarına işarettir ki, bundan önce beyan edildiğinden tekrarına lüzum yoktur.

هُوَ الَّذِى deki 2 هُوَ müptedadır. اَلَّذِى sılasıyla beraber haberdir. Bu cümlede mübteda ile haberin tarifleri tevhide işaret olduğu gibi, hasra da delâlet eder. Yani müştemilât-ı arziyenin halkı Cenâb-ı Hakka münhasır olduğu gibi, Hâlıkı da yalnız Cenâb-ı Haktır. Bu hasr, 3 ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ cümlesinde 4 اِلَيْهِ nin takdimiyle hasıl olan hasra delildir. Yani müştemilât-ı arziyenin halkı Cenâb-ı Hakka münhasır olduğu için, kıyamette merciiyet de Cenâb-ı Hakka münhasırdır.

اَلَّذِى sılasıyla beraber haberdir. Haberin aslı ve müstehakkı, nekre olmaktır. Burada mârife olarak gelmesi, hükmün zahir ve malûm olduğuna işarettir. Yani, "Cenâb-ı Hakkın müştemilât-ı arziyenin Hâlıkı olduğu malûm ve zahirdir."

Menfaat için kullanılan 5 لَكُمْ 'deki ل eşyanın hilkaten mübah, helâl, menfaatli olarak yaratılıp, bazı ârızalardan dolayı haram olmuş olduklarına işarettir. Meselâ ağyârın malı, ismet-i şeriye için haram olmuştur. İnsanın eti hürmet ve keramet için, zehir zarar için, lâşe eti necaset için haram olmuşlardır.

Ve keza, herbir şeyde bir faide, bir menfaat olduğuna remizdir.

Ve keza beşer için herşeyde bir menfaati bulunduğuna remizdir. Evet, hangi şey olursa olsun, beşere bir cihetten bir istifadeyi temin eder, velev ibret almak için olsun.

Ve keza, arzın karnında istikbal insanlarını intizar eden pek çok rahmetin hazine ve definelerinin bulunduğuna remizdir.

لَكُمْ car ve mecrurunun [6] مَافِى الْاَرْضِ üzerine takdimi, beşere ait istifadelerin her gayeden evvel ve evlâ olduğuna işarettir.

Umumu ifade eden مَا herşeyde menfaatleri aramaya insanları tergib ve teşvik içindir. [7] فِى الْاَرْضِ 'deki فِى 'nin عَلٰى 'ya tercihi, en çok menfaatlerin arzın karnında olduğuna ve arzın karnındaki eşyanın taharrîsine insanları teşcî ettiğine işarettir.

Ve keza, arzın içindeki maden ve maddelerin istifade-i beşer için yaratılışı, arzın içinde henüz keşfedilemeyen anâsır ve maddelerden, tekâlif-i hayatın zahmetlerinden müstakbelin insanlarını kurtaracak bazı gıdaî vesaire maddelerin vücudu mümkün olduğuna delâlet eder.

[8] جَمِيعًا arzdaki bazı eşyanın abes ve faidesiz olduklarına ait evhamı def etmek içindir.

1.)O ki.
2.)O.
3.)Sonra O'na tekrar döndürülürsünüz.
4.)Ona.
5.)Sizin için.
6.)Yeryüzünde bulunan her şey.
7.)Yerde (içinde).
8.)Tamamı.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra semaya yöneldi

(1) ثُمَّ اسْتَوٰى ’daki (2) ثُمَّ arzın hilkatiyle semavatın tesviyesi arasındaki Cenâb-ı Hakkın ef’al ve şuunatının silsilesine işarettir. Ve keza, beşere menfaat hususunda, semavatın tesviyesi arzın hilkatinden rütbece uzak olduğuna delâlet eder.

İcâz ve ihtisar için, (3) اَرَادَ اَنْ يُسَوِّىَ yerinde (4) اِسْتَوٰى denilmiştir. اِسْتَوٰى kelimesinin istimali, burada mecazdır. Yani, hedefe kastını hasredip sağa sola bakmayanlar gibi, semavatın tesviyesini irade etmiştir.

(5) اِلَى السَّمَاۤءِ Bu semadan maksat, semavatın maddesi olan buhardır.

1.)Sonra belli bir nizam ve intizamla düzenledi.
2.)Sonra.
3.)Tesviyeyi (dengeli bir şekilde düzenlemeyi) irade etti.
4.)Belli bir nizam ve intizamla düzenledi.
5.)Gökyüzüne.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Cumle-3

Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti

[1] فَسَوّيهُنَّ ’deki ف tefrîi ifade ettiğine nazaran, tesviyenin istivâya bağlanması, [2] فَيَكُونُ ’nün [3] كُنْ emrine veya kudretin taallûku iradenin taallûkuna veya kazânın kadere olan terettüplerine benziyor. Ve tâkibi ifade ettiğine göre, mukadder bazı fiilere imadır.

Takdir-i kelâm,

نَوَّعَهَا وَنَظَّمَهَا وَدَبَّرَ ٱلاَمْرَ بَيْنَهَا فَسَوّيهُنَّ

ilâ âhir, ’den ibarettir.

Yani, *“Nevilere ayırdı, tanzim etti, aralarında lâzım gelen emirleri, tedbirleri yaptı, sonra yedi tabakaya tesviye etti.”*

سَوّى Yani, *“Muntazam, müstevi; envâı, eczaları mütesavi olarak yarattı.”*

هُنَّ Bu zamirin cem’i, semavat olacak maddenin nevilere münkasım olduğuna işarettir.

[4] سَبْعَ tâbiri, semavat tabakalarının kesretine işarettir ve bu tabakaların teşekkülât-ı arziyenin edvar-ı seb’asıyla sıfât-ı seb’aya münasebettar olduğuna îmadır.

5 سَمٰوَاتٍ Bu semaların bir kısmı, seyyarat balıklarına denizdir; bir kısmı da sabit yıldızlara mezraadır; bir kısmı da sema çiçekleri hükmünde olan derâri yıldızlara bahçe ve bostandır.

1.)Onları belli bir nizam ve intizamla düzenledi.
2.)Hemen oluverir.
3.)Ol.
4.)Yedi
5.)Semalar , Gökler

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-29 : Cumle-4

Cümle 4: O herşeyi bilendir

وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ [1]

Bu و atıf içindir. Halbuki burada atfın tarafeyni arasında münasebet yoktur. Öyleyse, bu münasebeti bulmak için takdire ihtiyaç vardır. Şöyle ki: [2] وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ *"Öyleyse, bu büyük ecramın Hâlıkı Odur."* وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ *"Öyle ise o ecramdaki san'atı tanzim, tahkim eden Odur."*

İlsakı ifade eden [3] بِكُلِّ kelimesindeki ب ilmin, malûmdan infikâk ve infisalinin mümkün olmadığına işarettir.

كُلِّ tâmimi ifade eden bir edattır. Burada ifade ettiği tâmimden hiçbir şeyin, hiçbir ferdin tahsisi ve daire-i şümulünden ihracı yoktur. Bu itibarla

مَا مِنْ عَامٍّ اِلاَّ وَقَدْ خُصَّ مِنْهُ الْبَعْضُ [4]

olan kaide-i külliyeyi tahsis ediyor. Çünkü kendisi bu kaidenin şümulünden hariç kalmıştır.

شَىْءٍ Bu kelime vacip, mümkin, mümtenie şâmildir.

عَلِيمٌ Yani, zâtı ile ilim arasında zarurî, lüzumî sübut vardır.

1.)O, her şeyi hakkıyla bilendir.
2.)Onun her şeye gücü yeter.
3.)Her şeye.
4.)Her umumî kâidenin bir istisnâsı vardır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 30 : Hilafet-i İnsaniye

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى جَاعِلٌ فِى ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Yani, *“Düşün o zamanı ki, Rabbin melâikeye hitaben ‘Ben yerde bir halifeyi yaratacağım’ dedi. Melâike de ‘Yerde fesat yapacak, kan dökecek kimseleri mi yaratacaksın? Halbuki biz, hamdinle Seni tesbih ve takdis ediyoruz’ dediler. Rabbin de ‘Sizin bilmediğinizi Ben biliyorum’ diye onlara cevap verdi.”*

- Mukaddime
- Önceki ayetlerle münasebet
- Cümleler arasındaki münasebet
- Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti
- Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"
- Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz
- Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Mukaddeme

Mukaddime

Arkadaş! Melâikenin vücudunu tasdik ve kabul etmek, imanın rükünlerinden biridir. Birkaç makamda bu rüknü ispat ve izah edeceğiz.

Birinci makam: Arzın, ecram-ı ulviyeye nisbeten pek küçük ve süflî olduğu halde canlı mahlûkatla dolu olduğunu görüp âlemin de nizam ve intizamına dikkat eden insan, ecram-ı ulviyenin de o yüksek burçlarında, hayatlı sâkinleri olduğuna kat'î bir şekilde hükmeder.

Evet, o burçlarda melâikenin vücudunu kabul etmeyen adamın meseli şöyle bir adamın meseline benzer: O adam, büyük bir şehre giderken, şehrin bir kenarında pek küçük bir binaya tesadüf eder. Bakar ki insanlarla doludur. Ve arsalarına bakar ki, canlı mahlûkatla dolu. Ve gıdalarına bakar ki, nebatat, balık vesaire gibi hayat şartları yerindedir. Sonra bakar ki, pek uzakta milyonlarca apartmanlar, köşkler var. Aralarında, uzun uzun meydanlar, tenezzühgâhlar bulunur. Fakat, o küçük binadaki insanların hayat şartları, o büyük binalarda bulunmadığından, o yüksek, müzeyyen sarayları, sakinlerden boş, hâli olduğunu itikad eder.

Melâikenin vücudunu tasdik eden adamın meseli ise şöyle bir şahsın meseli gibidir: O adam, o küçük hanenin insanlar ile dolu olduğunu görür görmez, bilâ-tereddüt, o yüksek kasırların da hayat yeri ve onlarda da onlara münasip sâkinler bulunduğuna hükmeder. Ve o yüksek kasırlara mahsus ve münasip hayat şartları vardır. Fakat oraların sâkinleri pek uzak olduklarından, görünmemeleri, yok olduklarına delâlet etmez.

Binaenaleyh, arzın zevilhayatla dolu olmasından kat'iyetle anlaşılıyor ki, bu geniş boşlukta durmakta olan semalarda, yıldızlarda, burçlarda ve çok kısımlara münkasım ve müştemil semavatta, şeriatın "melâike" ile tesmiye ettiği zîhayatlar mevcuttur.

İkinci makam: Bundan evvel ispat ve izah edildiği gibi, hayat, mevcudatın keşşafıdır, belki mevcudatın neticesidir. Binaenaleyh, bu geniş fezanın sâkinlerden ve şu yüksek semavatın şenliklerden hâli olduklarının imkânı var mıdır? Evet, bütün ukalâ, akıl ve nakil ve manevî bir icmâ' ve ittifakla melâikenin mânâ ve hakikatlerine hükmetmişlerdir; fakat tâbirleri çeşit çeşittir. Meselâ, Meşşaiyyun, envâ-ı mevcudatı idare eden ruhanî mahiyet-i mücerrede ile, İşrakiyyun ise ukûl ve erbabü'l-envâ ile, dinler dahi melekü'l-cibal, melekü'l-bihar, melekü'l-emtar gibi tâbirlerle tâbir etmişlerdir. Hattâ, akılları kör gözlerinde bulunan maddiyyun taifesi de, melâikenin mânâsını inkâr etmeye mecal bulamadıklarından, fıtratın namuslarına nüfuz eden kuva-yı sariye ile tâbir etmişlerdir.

S: Kâinatın irtibatını, hayatını temin için, hilkatte cereyan eden namuslar, kanunlar kâfi gelmez mi?

C: Senin dediğin o sâri kanunlar, namuslar, itibarî ve vehmî emirlerdir. Muayyen vücutları, müşahhas hüviyetleri ancak onları temsil eden ve onların mâkesi bulunan ve onların yularlarını ele alan melâike ile sabit olur.

Ve keza, teşekkül-ü ervaha münasebeti olmayan şu camid âlem-i şehadete vücudun münhasır olmadığına, akıl ve nakil müttefikan hükmetmişlerdir. Binaenaleyh ervaha münasip ve muvafık çok âlemlere müştemil olan âlem-i gayb, melâike ile dolu ve âlem-i şehadetin hayatına mazhardır.

Hülâsa: Melâikenin mânâ-yı hakikati, bu izah edilen emirlerden tebarüz etti. Binaenaleyh, melâikenin suretleri, eşkâlleri arasında, ukûl-u selimenin kabul ettiği vecihle, şeriatın izah ve beyan ettiği şekildir ki, melekler mükerrem abddirler; emirlere muhalefetleri yoktur ve muhtelif kısımlara münkasım ve latîf ve nuranî cisimlerdir.

Üçüncü makam: Arkadaş! Melâike meselesi öyle mes’elelerdendir ki, bir cüz’ün sübutuyla küll sabit olur; bir ferdin vücuduyla, nevi tahakkuk eder. Zira inkâr eden küllünü inkâr eder. Binaenaleyh, zaman-ı Âdemden şimdiye kadar bütün din adamları her asırda icmâ ve ittifakla melâikenin vücuduna ve aralarında muhaverenin sübutuna ve müşahedelerinin tahakkukuna ve onlardan edilen rivayetlerin nakline hükmettikleri halde, melâikenin hiçbirisinin insanlara görünmediği veya vücutları hissedilmediği elbette muhaldir.

Kezalik, beşerin akaidine karışıp hiçbir zamanda, hiçbir inkılâpta itirazlara maruz kalmayarak devam eden melâike itikadının bir hakikate, bir asla dayanmaması ve mebâdi-i zaruriyeden tevellüd etmemesi muhaldir. Herhalde beşerin bu umumî itikadı, mebâdi-i zaruriyeden neş’et eden ve müşahedat-ı vâkıadan hasıl olan ve muhtelif emarelerden tevellüd eden hadsî bir hükmün neticesidir. Evet, bu itikad-ı umumînin sebebi, kat’î bir surette manevî bir tevatür kuvvetini veren, pek çok defalar vukua gelen melâikenin müşahedelerinden hasıl olan zarurî ve kat’î delil ve emarelerdir. Çünkü melâike meselesi, beşerin malûmat-ı yakîniyesindendir. Eğer bunda şüphe olursa, beşerin yakîniyatında emniyet kalmaz.

Hülâsa: Ruhanîlerden bir ferdin bir zamanda vücudu tahakkuk etse, bu nev’in vücudu tahakkuk eder. Nev’in vücudu tahakkuk etse, herhalde Şeriatın beyan ettiği gibi olacaktır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin, sâbık âyetle dört vecihle irtibatı vardır.

Birinci vecih: Bu âyetler, beşere verilen büyük nîmetleri tâdad ediyor. Birinci âyetle en büyük nimete işaret edilmiştir ki; beşer, hilkatın neticesidir ve arzın müştemilâtı ona teshir edilmiştir, istediği gibi tasarruf eder. Bu âyet ile de, beşerin arza hâkim ve halife kılınmış olduğuna işaret edilmiştir.

İkinci vecih:.....

Üçüncü vecih: Evvelki âyetle, canlı mahlûkatın meskenleri olan arz ve semavata işaret edilmiştir. Bu âyetle de, o meskenlerin sâkinleri olan beşer ve melâikeye işaret edilmiştir. Ve keza o âyet hilkatin silsilesine, bu âyet ise zevi'l-ervahın silsilesine işaret etmişlerdir.

Dördüncü vecih: Evvelki âyette hilkatten maksat beşer olduğu ve Hâlıkın yanında beşerin bir mevki sahibi bulunduğu tasrih edildiğinde sâmiin zihnine geldi ki: "Bu kadar fesat, şürur ve kötülüğü yapan beşere bu kadar kıymet neden verildi? Cenâb-ı Hakka ibadet ve takdis için şu fesatçı beşerin vücuduna hikmetin iktizası ve rızası var mıdır?" Sâmiin bu vesvesesini def için şöyle bir işarette bulundu ki; Beşerin o şürur ve fesatları, onda vedia bırakılan sırra mukabele edemez, affolur. Ve Cenâb-ı Hak onun ibadetine muhtaç değildir. Ancak, Allâmü'l-Guyûbun ilmindeki bir hikmet içindir.

1.)Şu

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

Cümlelerin arasındaki irtibata geldik.

وَاِذْ Bu kelime, [1] وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ cümlesine atıftır. Halbuki aralarında münasebet olmadığı gibi اِذْ diğer bir اِذْ 'i iktiza eder. Binaenaleyh, böyle bir takdire lüzum vardır:

[2] اِذْ خَلَقَ مَا خَلَقَ مُنْتَظَمًا وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ

ilâ âhir. Bu takdirde, ikinci اِذْ birincisine atıf olur ve her iki cümle arasında da münasebet bulunur.

[3] اِنِّى جَاعِلٌ فِى الْأَرْضِ خَلِيفَةً

Cenâb-ı Hak, müşavere yolunu öğretmekle beşerin hilâfetindeki hikmetin sırrını melâikeye istifsar ettirmek üzere bu cümleyi söyledi. Sâmiin zihni, üç noktayı nazara alarak harekete geçti:

1. Melâike ne dediler?

2. Taaccüple hikmeti sordular.

3. Cinlere halife olmakla beraber, beşerde kuvve-i gadabiye ve şeheviye dahi ilâveten halk edilmiştir. Bunlar, cinlerden daha ziyade fesat yapacaklardır.

İşte Kur'ân-ı Kerim

قَالَوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا [4] وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ

cümlesiyle o üç noktaya işaret etmiştir. Melâikenin sual-i taaccüp ve istifsarları bittikten sonra, sâmi, Cenâb-ı Haktan verilecek cevabı beklerken, Kur'ân-ı Kerim,

قَالَ اِنِّى اَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

cümlesiyle cevap vermiştir. Yani, *"Eşya ve ahkâm, sizin malûmatınıza münhasır değildir. Adem-i ilminiz, onların vücuda gelmeyeceklerine sebep olamaz. Benim, beşerin hilkati hakkında bir hikmetim vardır; o hikmetin hâtırası için, fesatlarını nazara almam."* ferman etmiştir.

1.)O her şeyi hakkıyla bilendir.
2.)Allah yarattığı her şeyi muntazam olarak yarattığı ve Rabbin onlara şöyle dediği zaman…
3.)Ben yerde bir halifeyi yaratacağım.
4.)Melekler "Yerde fesat yapacak, kan dökecek kimseleri mi yaratacaksın?" dediler.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Cumle-1

Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti

Cümlelerin heyet ve nüktelerine geldik:

(1) وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ ilâ âhir. Atfı ifade eden bu وَ münasebet-i atfiyenin iktizasına binaen وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ cümlesine mâtufun-aleyh olmak üzere (2) اِذْ خَلَقَ مَا خَلَقَ مُنْتَظَمًا cümlesinin takdirine işarettir.

Ve keza اِذْ zaman-ı mâziyi ifade ettiği cihetle, sanki zihinleri, geçmiş zamanların silsilesine götürür veya o silsileyi bu zamana getirir, ihzar eder ki, zihinler, o zamanlarda vukua gelmiş olan hadiseleri görsünler.

(3) رَبُّكَ Bu tâbir, melâikenin aleyhine bir hüccet ve bir delildir. Yani, “Allah seni terbiye etmiştir, hadd-i kemale eriştirmiştir ve seni beşere mürşid kılmıştır ki, fesatlarını izale edesin. Demek, nev-i beşerin en büyük hasenesi sensin ki, onların mefsedetlerini setrediyorsun.”

(4) لِلْمَلٰٓئِكَةِ Cenâb-ı Hakkın müşavere şeklinde melâike ile yaptığı muhavere, melâikenin beşer ile fazla bir irtibat ve alâka ve münasebetleri olduğuna işarettir.

Çünkü melâikenin bir kısmı insanları hıfzediyor, bir kısmı kitabet işlerini görüyor. Demek insanlarla alâkaları ziyade olduğundan, insanların ahvâline ehemmiyet veriyorlar.

[5] اِنِّى melâikenin, [6] اَتَجْعَلُ ile yaptıkları istifhamdan anlaşılan tereddütlerini reddetmekle, meselenin azamet ve ehemmiyetine işarettir.

اِنِّى Burada ى mütekellim-i vahde ile, [7] وَاِذْ قُلْنَا da mütekellim-i maalgayr zamirinin zikirlerinden şöyle bir işaret çıkıyor ki: Cenâb-ı Hakkın halk ve icad fiilinde vasıtanın bulunmadığına, kelâm ve hitabında vasıtaların bulunduğuna işarettir. Bu nükteye delâlet eden başka âyetler de vardır. Ezcümle,

[8] اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا اَرٰيكَ اللهُ

âyet-i kerimesinde azamete delâlet eden نَا zamîr-i cem'î, vahiyde vasıtanın bulunduğuna işaret olduğu gibi, [9] بِمَا اَرٰيكَ اللهُ de müfred hükmünde olan Lâfza-i Celâl, mânâları ilham etmekte vasıtanın bulunmadığına işarettir.

[10] جَاعِلٌ kelimesinin [11] خَالِقٌ kelimesine tercihen zikri: Melâikenin medâr-ı şüphe ve mûcib-i istifsarları, halk ve icad fiili değildir. Zira vücut, hayr-ı mahzdır. Halk, Allah'ın fiilidir; Allah'ın fiili, lâyüs'eldir. Ancak melâikeyi şüpheye dâvet eden ve istifsarlarına mûcip olan, جَعْل 'dir. Yani, Cenâb-ı Hakkın, beşeri, arzın tamirine tahsis etmesidir.

[12] فِى ٱلاَرْضِ deki فِى nin عَلٰى ya tercihi; beşerin yer üstünde olduğu, عَلٰى kelimesinin mânâsına muvafık ve münasip iken, tercihan فِى 'nin zikredilmesi, beşerin bir ruh gibi arzın cesedine nefh ve nüfuz ettiğine ve beşerin ölüp inkıraz etmesiyle arzın yıkılmasına işarettir.

[13] خَلِيفَةً Bu tâbir, arzın, insanların hayatına elverişli şeraiti hâiz olmazdan evvel arzda idrakli bir mahlûkun bulunmuş olduğuna ve o mahlûkun hayatına, o zamandaki arzın evvelki vaziyetleri muvafık ve müsait bulunduğuna işarettir. خَلِيفَةً tâbirinin bu mânâya delâleti, mukteza-yı hikmettir. Amma meşhur olan mânâya nazaran, o idrakli mahlûk, cinlerden bir nevi imiş; yaptıkları fesattan dolayı insanlarla mübadele edilmişlerdir.

1.)Rabbin onlara şöyle dediği zaman…
2.)Allah, yarattığı her şeyi çok muntazam olarak yarattığında.
3.)Rabbin.
4.)Meleklere.
5.)Şüphesiz ki ben.
6.)Yapacak mısın?
7.)Şöyle dedik.
8.)Muhakkak ki Biz, Allah'ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye Kur'ân'ı sana hak ile indirdik. (Nisâ Sûresi, 4:105)
9.)Allah'ın sana gösterdiği şeyler. (Nisâ Sûresi, 4:105)
10.)Kılan, bir işi yapan.
11.)Yaratıcı.
12.)Yeryüzünde.
13.)Halife.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"

قَالُوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ [1]

Bu cümle, müste'nifedir. Bu isti'naftan anlaşılıyor ki, Cenâb-ı Hakkın melâike ile olan hitabı, sâmii şöyle bir suale mecbur etmiştir ki: "Acaba, melâikeler komşuluklarına gelecek insanları nasıl karşılayacaklardır? Hem onlarla beraber olmaya ve komşu olmaya rızaları var mıdır? Hem fikirleri nedir?"

Kur'ân-ı Kerim, [2] اَتَجْعَلُ cümlesiyle o suali cevaplandırmıştır.

S: [3] قَالُوا اَتَجْعَلُ ilâ âhir... cümlesi, [4] اِذْ قَالَ cümlesine ceza olduğuna nazaran, aralarında lüzum lâzımdır. Halbuki lüzum görünmüyor?

C: Melâike arzın müekkelleri bulundukları cihetle, arz, onların idaresinde olur. Bu itibarla, insanların arza halife kılınması hakkında melâikenin fikirlerini izhar etmek lüzumu vardır. [5] قَالَ – قَالُوا tâbirleri, mukavele ve muhavere şeklinde müşavere üslûbunu insanlara öğretmek içindir. Yoksa Cenâb-ı Hak, müşavereden münezzehtir.

Melâikenin اَتَجْعَلُ ile yaptıkları istifhamdan maksat, جَعْل e itiraz, جَعْل i inkâr etmek değildir. Çünkü Cenâb-ı Hakkın fiillerine itiraz etmeye ismetleri mânidir. Ancak جَعْل in sebebi mahfî olduğundan, taaccüple sebep ve hikmetini sormuşlardır. جَعْل tâbirinden anlaşılıyor ki, insanın ahvâli, vaziyetleri ne tabiatın iktizasıdır ve ne de fıtratın icabıdır; ancak bir câilin ca'li iledir.

S: [6] فِيهَا Mesafe pek kısa olduğu halde, ikinci فِيهَا nin zikrine ne ihtiyaç vardır?

C: Birinci فِيهَا ile beşerin bir ruh gibi arza nüfuz etmesiyle arzı ihya etmesine; ikinci فِيهَا ise, beşerin fesadı dahi Azrail gibi arzın kalbine kadar pençesini sokup arzı imatesine işarettir. Demek beşer, bir taraftan arzın şifası için bir ilâç iken, diğer taraftan ölümünü intaç eden bir zehirdir.

[7] مَنْ Beşerden kinayedir. Kinayenin tasrihe sebeb-i tercihi: Melâikenin maksadı, beşerin şahsiyeti olmayıp, ancak kendilerine sakîl, ağır gelen bir mahlûkun Allah'a isyan etmesine işarettir.

[8] يُفْسِدُ Fesadın ***"isyan"*** a bedel zikri, isyanlarının nizam-ı âlemin fesadına sebep olacağına işarettir. Devam ile teceddüdü ifade eden muzâri sigasıyla fesadın zikredilmesi, melâikenin asıl istemedikleri ve inkâr ettikleri, ancak isyanlarının devam ve istimrar ile vukua geleceğine ait olduğuna işarettir. Melâike, beşerin isyanlarının devam ve istimrarını, ya Cenâb-ı Hakkın i'lâmıyla bilmişlerdir veya Levh-i Mahfuza bakıp ondan almışlardır veyahut insanlardaki kuvve-i gazabiye ve şeheviyeden anlamışlardır.

فِيهَا Kuvve-i şeheviye ile arzda fesat hasıl olur; kuvve-i gazabiyenin tecavüzüyle katl ve kıtale mahal olur. Halbuki arz, takvâ üzerine tesis edilmiş bir mescid hükmündedir.

وَ ise, fesat ile sefk gibi iki rezileyi birbirlerine atf ve cem eder. Çünkü fesat, sefk-i dimâya sebeptir.

[9] يَسْفِكُونَ ’nin [10] يَقْتُلُونَ ye tercihen zikrinden anlaşılıyor ki, sefk, zulmen yapılan katldir. Bu ise, fesada daha münasiptir. Çünkü katlin ifade ettiği mânâ, katlin mübah kısmına da şâmildir: Cihadda veya bir cemaati kurtarmak için yapılan katller gibi ki, bu katl, fesada münasip olmaz.

[11] اَلدِّمَاءَ Sefk kelimesinin delâlet ettiği ırâka-i demdeki dem’i tekittir.

1.)Melekler ‘Yerde fesat yapacak, kan dökecek kimseleri mi yapacaksın?’ dediler.
2.)Yapacak mısın? Yaratacak mısın?
3.)"Yapacak mısın?" dediler.
4.)Şöyle dedi.
5.)Dedi-Dediler.
6.)İçinde.
7.)O kimse ki
8.)Bozgunculuk yapar; fesat çıkarır.
9.)Kan akıtırlar.
10.)İnsan öldürürler.
11.)Kanlar.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Cumle-3

Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz

[1] وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ

Beşerin ca'lindeki hikmeti soran melâikeye, sanki şöyle bir itiraz vârit olmuştur: "Beşerin Allah'a yapacağı ibadet ve takdis, onun ca'line sebeb-i kâfi gelmez mi ki, ca'linin hikmetini soruyorsunuz?"

İşte vav-ı hâliye ile zikredilen [2] وَنَحْنُ نُسَبِّحُ cümlesi, güya o itirazı ref etmeye işarettir.

[3] نَحْنُ Maâsîden mâsum melâikenin cemaatlerinden kinâyedir.

Cümlenin cümle-i ismiye şeklinde zikredilmesi, tesbihin melâikeye bir seciye olduğuna ve melâikenin tesbihata mülâzım ve müdavim olduklarına işarettir.

[4] نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ "Bizler, bütün ibadetlerin Sana mahsus olduğunu kâinata ilân ve Cenâb-ı Ulûhiyetine lâyık olmayan şeylerden münezzeh olduğuna iman ve bütün evsaf-ı azamet ve celâl ile muttasıf olduğuna itikad ediyoruz."

[5] وَنُقَدِّسُ لَكَ Bu ل , ya sıladır, bir mânâyı ifade etmez veya ta'lil ve sebebiyet içindir.

Birinci ihtimale göre نُقَدِّسُكَ takdirinde olur. Yani, *“Seni takdis ve tathir ediyoruz”* demektir.

İkinci ihtimale nazaran, نُقَدِّسُ لاَجْلِكَ takdirinde olur. Yani, *“Biz, nefislerimizi, fiillerimizi günahlardan temizlemekle beraber, kalblerimizi mâsivândan çeviriyoruz”* demektir.

Bu وَ ise, iki rezileyi cem’ ve birbirine atfeden [6] يُفْسِدُ ’deki و ’ın aksine ve inadına olarak, biri takdis, diğeri tesbih, iki fazileti cem’ ve birbirine atfediyor.

1.)Bizler hamdinle beraber sana tesbih ve seni takdis etmekteyiz.
2.)Biz tesbih ediyoruz.
3.)Biz.
4.)Hamdinle tesbih ediyoruz.
5.)Her türlü eksiklik ve çirkinlikten uzak tutarak takdis ediyoruz.
6.)Bozgunculuk yapar; fesat çıkarır.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-30 : Cumle-4

Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"

قَالَ اِنِّى اَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ ﴿1﴾

Bu cümle, melâikenin istifsarından sonra, “Acaba Cenâb-ı Hak, istifsarlarına nasıl cevap verdi ve taaccüplerini ne ile izale etti? Ve beşerin onlara tercihindeki hikmet nedir?” diye sâmiin kalbine gelen suale icmalî bir cevaptır; tafsili sonra gelecektir.

﴿2﴾ اِنِّى اَعْلَمُ ’deki اِنَّ tahkiki ifade etmekle tereddüt ve şüpheyi def etmek içindir. Bu ise, müsellem olmayan nazarî hükümlerde olur. Halbuki burada Allah’ın, halkın bilmediklerini bilmesi müsellem ve bedihî bir hükümdür; hâşâ, melâikenin bu hükümde tereddütleri yoktur. Binaenaleyh, burada bu اِنَّ Kur’ân-ı Kerimin îcaz için ihtisaren icmâl ettiği birkaç cümleye işarettir.

1. Beşerdeki maslahatlar ve beşerin hayr-ı kesîre nisbeten mefsedetleri, şerr-i kalildir; şerr-i kalîl için hayr-ı kesîri terk etmek, hikmete muhalifdir.

2. Beşerin hilâfete olan sırr-ı liyâkati, melâikece meçhul, Hâlıkça malûmdur.

3. Beşerin onlara tercih hakkını veren hikmet, melâikece meçhuldür.

4. اِنَّ ’nin ifade ettiği tahkik, bazen sarih hükme değil, cümlenin bir kaydından istifade edilen zımnî bir hükme râci olur. Burada اِنَّ

’nin tahkiki, لاَ تَعْلَمُونَ kaydından istifade edilen hükm-ü zımnîye râcidir. Yani, *“Sizler, muhakkak bilmiyorsunuz.”* Ve keza Allah’ın ilmi lâzım, beşerin vücudu melzumdur.

Bu cümlede ilm-i İlâhinin vücuduna delâlet eden [3] اَعْلَمُ den, beşerin vücuda geleceği tebarüz eder. Çünkü اَعْلَمُ nün delâletine göre, ilm-i İlâhî taallûk ve tahakkuk etmiştir. Öyleyse beşerin vücudu herhalde olacaktır.

Melâikeye verilen o icmalî cevabın tahkiki hakkında [4] اِنَّ اللهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ âyetinden şöyle bir izahat alınabilir ki: Cenâb-ı Hakkın ef’âli, hikmetlerden, maslahatlardan hâli değildir. Öyleyse mevcudat, halkın malûmatında münhasır değildir. Öyleyse melâikenin adem-i ilimleri, beşerin adem-i vücuduna delil olamaz.

Ve keza, Cenâb-ı Hak, hayr-ı mahz olarak melâikeyi yaratmıştır, şerr-i mahz olarak da şeytanı yaratmıştır, hayır ve şerden mahrum olarak behaim ve hayvanatı halk etmiştir. Hikmetin iktizasına göre, hayır ve şerre kadir ve câmi olarak dördüncü kısmı teşkil eden beşerin yaratılması da lâzımdır ki, beşerin şeheviye ve gadabiye kuvvetleri kuvve-i akliyesine münkad ve mağlûp olursa, beşer, mücahedesinden dolayı melâikeye tefevvuk eder. Aksi halde, hayvanattan daha aşağı olur; çünkü özrü yoktur.

1.)Allah buyurdu ki: Şüphesiz ki ber sizin bilmediklerinizi bilirim.
2.)Şüphesiz ki ben bilirim.
3.)Ben bilirim.
4.)Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla bilir ve her şeyi hikmetle yaratır. (Tevbe Sûresi, 9:28)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33

İşarat-ul İ'caz (Trc: Abdülmecid)

Bakara 31-33 : Talim-i Esma

وَعَلَّمَ اٰدَمَ اْلاَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ
عَلَى الْمَلٰئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِؤُنِى بِأَسْمَاءِ
هَؤُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
قَالُوا سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا
اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ قَالَ يَا اٰدَمُ
اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ
بِاَسْمَائِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّى
اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَاْلاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

Cenâb-ı Hak, bütün eşyanın isimlerini Âdem'e (a.s.) öğretti. Sonra o eşyayı melâikeye göstererek dedi ki: "Eğer iddianızda sadık iseniz, bunların isimlerini bana söyleyiniz." Melâike, dediler ki: "Seni her nekaisden tenzih ve bütün sıfât-ı kemaliye ile muttasıf olduğunu ikrar ederiz. Senin bize öğrettiğin ilimden başka bir ilmimiz yoktur; herşeyi bilici ve her kimseye liyakatine göre ilim ve irfan ihsan edici Sensin." Cenâb-ı Hak dedi ki: "Ya Âdem! Bunların isimlerini onlara söyle." Vakta ki Âdem, isimlerini onlara söyledi, Cenâb-ı Hak dedi ki: "Size demedim mi semavat ve arzın gaybını bilirim ve sizin Âdem hakkında lisan ile izhar ettiğinizi ve kalben gizlediğinizi bilirim."

•Mukaddime
•Önceki ayetlerle münasebet
•Cümleler arasındaki münasebet
•Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...
•Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33 : Mukaddeme

Mukaddeme

Bu tâlim-i esmâ meselesi, ya Hazret-i Âdem Aleyhisselâmın melâikenin inkârlarına karşı mu’cizesi olup, melâikeyi inkârdan ikrara icbar etmiştir; yahut melâikenin, hilâfetine itiraz ettikleri nev-i beşerin hilâfete liyakatini melâikeye kabul ettirmek için izhar ettiği bir mu’cizedir.

Ey arkadaş! Herşeyin Kitab-ı Mübînde mevcut olduğunu tasrih eden

وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ [1]

âyet-i kerimesinin hükmüne göre; Kur’ân-ı Kerim, zahiren ve bâtınen, nassen ve delâleten, remzen ve işareten, her zamanda vücuda gelmiş veya gelecek herşeyi ifade ediyor. Buna binaen, gerek enbiyanın kıssa ve hikâyeleri, gerek mu’cizeleri hakkında Kur’ân-ı Kerimin işârâtından fehmettiğime göre, **(Haşiye)** mu’cizat-ı enbiyadan iki gaye ve hikmet takip edilmiştir.

Birincisi: Nübüvvetlerini halka tasdik ve kabul ettirmektir.

İkincisi: Terakkiyat-ı maddiye için lâzım olan örnekleri nev-i beşere göstererek, o mu’cizelerin benzerlerini meydana getirmek için nev-i beşeri teşvik ve teşci etmektir. Sanki Kur’ân-ı Kerim, enbiyanın kıssa ve hikâyeleriyle terakkiyatın esaslarına, temellerine parmakla işaret ederek, “Ey beşer! Şu gördüğün mu’cizeler, birtakım örnek ve nümunelerdir. Telâhuk-u efkârınızla, çalışmalarınızla şu örneklerin emsalini yapacaksınız” diye ihtar etmiştir.

Evet, mâzi, istikbalin âyinesidir; istikbalde vücuda gelecek icatlar, mâzide kurulan esas ve temeller üzerine bina edilir. Evet, şu terakkiyat-ı hâzıra, tamamıyla dinlerden alınan işaretlerden, vecizelerden hasıl olan ilhamlar üzerine vücuda gelmişlerdir. Evet:

1. İlk saat ve sefine, mu’cize eliyle beşere verilmiştir.

2. Kâinatın ihtiva ettiği bütün nevilerin isimlerini, sıfatlarını, hassalarını beyan zımnında beşerin telâhuk-u efkârıyla meydana gelen binlerce fünun sayesinde, [2] وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا âyetiyle işaret edilen Hazret-i Âdem’in mu’cizesine mazhar olmuştur.

3. Bütün san’atların medarı olan demirin yumuşatılıp kullanılması sayesinde icad edilen bu kadar terakkiyatla nev-i insan, [3] وَ أَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ âyetiyle işaret edilen Hazret-i Davud’un mu’cizesine mazhardır.

4. Yine telâhuk-u efkâr ile, tayyare gibi, icad edilen terakkiyat-ı havaiye sayesinde nev-i beşer [4] غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ âyetiyle sür’ati beyan edilen Hazret-i Süleyman’ın mu’cizesine yaklaşıyor.

5. Kuraç ve kumlu yerlerden suları çıkartan santrifüj âleti, [5] اِضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ âyetiyle işaret edilen Hazret-i Mûsa’nın (a.s.) asâsından ders almıştır.

6. Tecrübeler sayesinde ve telâhuk-u efkâr ile husule gelen terakkiyat-ı tıbbiye, Hazret-i İsa’nın (a.s.) mu’cizesinin ilhamatındandır.

Hakikaten şu mu’cizelerle bu terakkiyat arasında pek büyük münasebet ve muvafakat vardır. Evet, dikkat eden adam, bilâ-tereddüt, o mu’cizeler bu terakkiyata birer mikyas ve nümunelerdir diye hükmeder.

Ve keza, [6] يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلاَمًا âyet-i kerimesinin delâletine göre, Hazret-i İbrahim ateşe atıldığı zaman, ateşin harareti burudete inkılâp etmesi, beşerin keşfettiği yakıcı olmayan mertebe-i nâriyeye örnek ve me'hazdır.

7. [7] لَوْلاَ اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ âyet-i kerimesinin—bir kavle göre—işaret ettiği gibi, Hazret-i Yusuf'un (a.s.), Kenan'da bulunan babasının timsâlini görür görmez Züleyha'dan geri çekilmesi ve kervanları Mısır'dan avdet ettiğinde Hazret-i Yakub'un اِنِّى لَاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ yani, *"Ben Yusuf'un kokusunu alıyorum"* demesi.. Ve keza Celb ilmine âgah bir vezirinin Hazret-i Süleyman'a *"Gözünü açıp yummazdan evvel Belkıs'ın tahtını getiririm"* demesine işaret eden

[8] أَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ

âyet-i kerimesi, pek uzak mesafelerden celb-i savt, suret vesaire gibi beşerin keşfettiği veya edeceği icâdâta nümûne ve me'hazdırlar.

8. *"Hazret-i Süleyman'a kuş dilini öğrettik"* mânâsında [9] عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ olan âyet-i kerime, beşerin keşfiyatından radyo, papağan, güvercin gibi âlât ve hayvanların konuşmalarına ve mühim işlerde kullanılmasına me'hazdır.

Ve hâkezâ, beşerin henüz keşfedemediği çok mu'cizeler vardır; istikbalde yavaş yavaş keşfine muvaffak olur.

Haşiye: Eğer Müellifin, tenzilin nazmından çıkardığı letâifte şüphen varsa, ben derim ki, İbnü'l-Fârıd'ın kitabından tefe'ül ederken şu beyit çıktı:

كَأَنَّ الْكِرَامَ الْكَاتِبِينَ تَنَـزَّلَوا عَلٰى قَلْبِهِ [10]
وَحْيًا بِمَا فِى صَحِيفَةٍ

Habib

1.)Yaş ve kuru ne varsa ap açık bir kitapta yazılmıştır. (En’âm Sûresi, 6:59)
2.)Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti. (Bakara Sûresi, 2:31)
3.)Demiri de onun için yumuşattık. (Sebe’ Sûresi, 34:10)
4.)Süleyman’a da, sabah gidişi bir aylık, akşam gidişi de bir aylık mesafe olan rüzgârı verdik, ve onun için erimiş bakırı da kaynağından sel gibi akıttık. (Sebe’ Sûresi, 34:12)
5.)Mûsâ’ya ‘Âsânı taşa vur’ dedik. Derhal (taştan) on iki pınar su aktı. (Bakara Sûresi, 2:60)
6.)Ey ateş, serin ve selâmetli ol. (Enbiyâ Sûresi, 21:69)
7.)Eğer Rabbinin delilini görmeseydi. (Yûsuf Sûresi, 12:24)
8.)Sen daha gözünü açıp kapamadan ben onu sana getiririm. (Neml Sûresi, 27:40)
9.)Bize kuşların dili öğretildi. (Neml Sûresi, 27:16)
10.)Sanki Kirâmen Kâtibîn yazılı bir sayfayı onun kalbine ilhâm ediyordu.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

Bu âyetin nazmında dahi emsâli gibi üç vecih vardır.

Birinci vecih: Evvelki âyetle irtibatıdır.

Şöyle ki:

1. İnsanın hilkati hakkında melâikenin itirazlarına, evvelki âyette umumî, fehmi kolay, ikna edici bir cevap verilmiştir. Bu âyetle, avam ve havassı ikna eden tafsilâtlı bir cevap verilmiştir.

2. Evvelki âyette, beşerin hilâfet meselesi tasrih edilmiştir. Bu âyette ise, nev-i beşerin melâikeye karşı gösterdiği mu'cize ile, dâvâ-yı hilâfeti ispat edilmiştir.

3. Evvelki âyette, beşerin melâikeye tereccuh etmesine işaret edilmiştir. Bu âyette, tereccuhunun illetine işaret edilmiştir.

4. Beşerin arzda hilâfet-i kübrâya mazhar olmasına evvelki âyetle delâlet edilmiştir. Burada ise, bütün tecelliyata mazhar bir nüsha-i camia olarak gösterilmiştir. Bu da, ayrı ayrı istidatlara mâlik ve ilim ve istifadelerinin yolları çok olduğundandır. Evet, beşer, zahir ve bâtın havas ve duygularıyla, bilhassa derinliğine nihayet olmayan vicdanıyla kâinatı ihata etmiş bir kabiliyettedir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

İkinci vecih: Cümlelerin birbiriyle irtibatlarıdır. Şöyle ki:

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاۤءَ كُلَّهَا ﴿1﴾

cümlesi,

اِنِّىۡۤ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوۡنَ ﴿2﴾

cümlesinin mazmununu tahkik ve icmâlini tafsil ve ibhamını tefsirdir.

Ve keza, Cenâb-ı Hakkın arzında beşerin halife olması, Allah'ın hükümlerini icra ve kanunlarını tatbik etmesi içindir. Bu ise, tam bir ilme mütevakkıftır.

Ve keza, birinci âyette, kelâmın sevkiyatı iktizasınca şöyle bir takdir olacaktır: Âdem'i halk etti, tesviye etti, cesedine nefh-i ruh etti, terbiye etti, sonra esmâyı tâlim etti ve hilâfete namzet kıldı. Sonra vaktâ ki Âdem'i melâikeye tercih etmekle rüçhan meselesinde ve hilâfet istihkakında ilm-i esmâ ile mümtaz kıldı; makamın iktizası üzerine, eşyayı melâikeye arz ve onlardan muarazayı talep etti; sonra melâike aczlerini hissetmekle Cenâb-ı Hakkın hikmetini ikrar ettiler. Kur'ân-ı Kerim, buna işareten,

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْۢبِـُٔوْنِىْ بِاَسْمَاۤءِ هٰٓؤُلَاۤءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿3﴾

dedikten sonra, قَالُوا evvelce İblisin enaniyet ve kibrine kanarak yaptıkları istifsardan pişman olarak

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا (4) اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

dediler.

Sonra vaktâ ki istidatlarının adem-i camiiyetinden dolayı, melâikenin aczi zahir oldu; makamın iktizası üzerine, Âdem'in iktidarının beyanı icap etti ki, muaraza tamam olsun. Bunun için,

قَالَ يَا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ (5)

hitabıyla Âdem'e ferman etti.

Sonra, vakta ki mesele tebeyyün etti ve hikmetin sırrı zahir oldu, geçen cevab-ı icmâlînin bu tafsilâta netice kılınması makamın iktizasından olduğuna binaen,

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّى اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (6)

Yani, *"Sizin ketmettiğiniz şeyi bilirim."*

Şu mukavele ve mükâlemeden anlaşılıyor ki, İblisin enaniyeti, kibri, melâikeye sirayet etmiştir ve yaptıkları istifsara, bir taifenin itirazı da karışmıştır.

1.)Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti. (Bakara Sûresi, 2:31)
2.)Şüphesiz ki ben sizin bilmediklerinizi bilirim. (Bakara Sûresi, 2:29)
3.)Sonra Allah bütün varlıkları melâikeye göstererek dedi ki: 'Eğer iddianızda sadık iseniz, bunların isimlerini bana söyleyiniz.' (Bakara Sûresi, 2:31)
4.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
5.)Cenab-ı Hak dedi ki: 'Ya Âdem! Bunların isimlerini onlara söyle.' (Bakara Sûresi, 2:33)

6.)Cenab-ı Hak dedi ki: ‘Size demedim mi semavat ve arzın gaybını bilirim ve sizin izhar ettiğinizi ve gizlediğinizi bilirim.’ (Bakara Sûresi, 2:33)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33 : Cumle-1

Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...

Üçüncü vecih: Cümlelerin heyet ve nükteleri:

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَاۗءَ كُلَّهَا ۝1

Yani, Cenâb-ı Hak, Âdem'i (a.s.) bütün kemâlâtın mebâdisini tazammun eden âli bir fıtratla tasvir etmiştir ve bütün maâlînin tohumlarına mezraa olarak yüksek bir istidatla halk etmiştir ve mevcudatı ihata eden ulvî bir vicdan ve ihatalı on duyguyla teçhiz etmiştir ve bu üç meziyet sayesinde, bütün hakaik-i eşyayı öğretmeye hazırlamıştır, sonra bütün esmâyı kendisine öğretmiştir.

Demek bu cümlenin evvelindeki وَ şu mukadder olan üç cümleye işarettir.

۝2 عَلَّمَ Bu kelimenin ihtiyar edilmesi, ilmin ulüvv-ü kadrine ve kadrinin yüksek derecesine ve hilâfete mihver olduğuna işarettir.

Ve keza, esmânın tevkîfine, yani Şâri' tarafından bildirilmiş olduğuna remzdir. Zaten esmâ ile müsemmeyat arasında takip edilen münasebât-ı vaz'iye, bunu teyid ediyor.

Ve keza, mu'cizenin vasıtasız Allah'ın fiili olduğuna imadır. Fakat felâsifeye göre harikalar, ervah-ı harikanın fiilidir.

اٰدَمُ hilâfeti irade edilen ve Âdem ismiyle tesmiye edilen küre-i arzın sahibi şahs-ı mâhuttur. İsminin tasrihi, teşrif ve teşhiri içindir.

[3] اَلْاَسْمَاءَ isim ve sıfat ve hâsiyet gibi eşyayı birbirinden ayırıp temyiz ve tayin eden alâmet ve nişanlardır; yahut insanlar arasında münkasım olan lügatlardır.

[4] عَرَضَهُمْ Arz edilen eşya olduğu halde, zamirin esmaya rücûundan, ismin ayn-ı müsemmâ olduğuna kail olan Ehl-i Sünnetin mezhebine işarettir.

[5] كُلَّهَا Âdem'in melâikeden cihet-i imtiyazı ve melâikenin muarazadan sebep ve medar-ı aczi, esmânın heyet-i mecmuası olduğuna işarettir. Yoksa esmânın bir kısmını, belki kısm-ı âzamını melekler de bilirler.

1.)Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti. (Bakara Sûresi, 2:31)
2.)Öğretti.
3.)İsimler.
4.)Onlara arzetti, sundu.
5.)Hepsini, tamamını.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Bakara-31-33 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ [1] اَنْبِؤُنِى بِأَسْمَاءِ هٰٓؤُلاَءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

[2] ثُمَّ terâhî ve bu'd-u mesafeyi ifade ettiği cihetle, şöyle bir takdire işarettir.

هُوَ اَكْرَمُ مِنْكُمْ وَاَحَقُّ بِالْخِلاَفَةِ

Yani, *"Âdem sizden daha kerim ve hilâfete daha müstahak ve lâyıktır."*

[3] عَرَضَهُمْ Müşterilere gösterilmek üzere kumaş toplarının açılıp arz edildiği gibi, eşyanın envâı da bast edilerek enzar-ı melâikeye gösterilmiştir. Bu tâbirden şöyle bir işaret çıkıyor ki: Mevcudat, müdrik ve âlimin malıdır. İlimle alır, isimle ahzeder, suretlerinin temessülüyle temellük eder.

[4] هُمْ müzekker ve âkıllar cemaatinden kinayedir. Burada müzekkerin müennese ve âkılın gayr-ı âkıla tağlib ve teşmiliyle, mecazen envâ-ı eşyaya ircâ edilmiştir. Bu itibarla, هُمْ kelimesinde bir mecaz, iki tağlib vardır. Bu mecaz ile o tağlibleri icbar eden

esbab, عَرَضَ kelimesinin işaret ettiği üslûptur. Çünkü melâikeye envâ-ı eşyanın arzı, mânevî bir resm-i geçit manzarasını andırıyor.

Malûm ya, resm-i geçitleri yapan, müzekker ve âkıl insanlardır. Bunun için, burada iki tağlibe ve dolayısıyla bir mecaza mecburiyet hasıl olmuştur.

عَلٰى arz edilenin levh-i a'lâda nakşedilen sûretler olduğuna işarettir.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (Haşiye)

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Haşiye: İntihabım olmayarak, ihtiyarsız bir tarzda, âdeta umum Sözlerin ve Mektupların âhirlerinde şu âyet

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

bana söylettirilmiş. Şimdi anladım ki, tefsirim de, şu âyetle hitam buluyor. Demek inşaallah bütün Sözler, hakikî bir tefsir ve şu âyetin bahrinden birer cetveldir. En nihayet, yine o denize dökülüyorlar. Şu tefsirin hitamında, güya her Söz, mânen şu âyetten başlıyor. Demek, o zamandan beri, yirmi senedir daha şu âyeti tefsir ediyorum; bitiremedim ki tefsirin ikinci cildini yazayım.. Said Nursî

***

Allah’ın avn ü inayetiyle; ümidimin, iktidarımın fevkinde şu tercümeyi iyi-kötü yaptım. Noksanları çoktur, Müellifçe ıslahları lâzımdır. Zaten onun himmetiyle bu kadarını ancak yapabildim. Yoksa, nazm-ı Kur’ân’daki îcazlı olan i’câzı, kısa ve veciz olarak beyan eden bu tefsiri sönük, kör bir fikirle tercüme etmek, Abdülmecid’in işi değildir. Yine onun fart-ı şefkatinden himmeti yetişti, ikmâline muvaffak oldum.

Müellifin küçük kardeşi ve Nur talebesi Abdülmecid

1.) Sonra Allah bütün varlıkları melâikeye göstererek dedi ki: ‘Eğer iddianızda sadık iseniz, bunların isimlerini bana söyleyiniz.’ (Bakara Sûresi, 2:31)
2.) Sonra
3.) Onlara arzetti, sundu.
4.) Onlar
5.) Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Sûresi, 2:32)
6.) Onların duaları ise şu sözlerle sona erer: ‘Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.’ (Yûnus Sûresi, 10:10)

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Yabancı Filozofların Sehadetleri

Ecnebî Filozofların Kur'ân'ı Tasdiklerine Dair Şehadetleri

Bu filozofların Kur'ân hakkındaki senalarının bir hülâsası küçük Tarihçe-i Hayat'ta ve Nur Çeşmesi Mecmuasında yazılmıştır.

•Prens Bismarck
•Doktor Maurice
•John Davenport
•Carlyle
•Edward Gibbon
•Marmadüke Picktahall
•Levazaune
•Müsteşrik Sedio
•Dr.Johson
•Doktor City Youngest
•Corselle
•Rodwell
•Gaston Care
•Jochahim Du Rulph
•Sembires Encyclopedia
•Edward Monte

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Prens Bismarck

Prens Bismarck

Prens Bismarck'ın Beyanatı

Sana muasır bir vücut olamadığımdan müteessirim, ey Muhammed (a.s.m.)

Muhtelif devirlerde, beşeriyeti idare etmek için taraf-ı Lâhutîden geldiği iddia olunan bütün münzel semavî kitapları tam ve etrafıyla tetkik ettimse de, tahrif olundukları için, hiçbirisinde aradığım hikmet ve tam isabeti göremedim. Bu kanunlar değil bir cemiyet, bir hane halkının saadetini bile temin edecek mahiyetten pek uzaktır. Lâkin Muhammedîlerin (a.s.m.) Kur'ân'ı, bu kayıttan âzâdedir. Ben, Kur'ân'ı her cihetten tetkik ettim, her kelimesinde büyük hikmetler gördüm. Muhammedîlerin (a.s.m.) düşmanları, bu kitap Muhammed'in (a.s.m.) zâde-i tab'ı olduğunu iddia ediyorlarsa da, en mükemmel, hattâ en mütekâmil bir dimağdan böyle harikanın zuhurunu iddia etmek, hakikatlere göz kapayarak kin ve garaza âlet olmak mânâsını ifade eder ki, bu da ilim ve hikmetle kabil-i telif değildir. Ben şunu iddia ediyorum ki, Muhammed (a.s.m.) mümtaz bir kuvvettir. Destgâh-ı kudretin böyle ikinci bir vücudu imkân sahasına getirmesi ihtimalden uzaktır.

Sana muasır bir vücut olamadığımdan dolayı müteessirim, ey Muhammed (a.s.m.)! Muallimi ve nâşiri olduğun bu kitap, senin değildir; o Lâhutîdir. Bu kitabın Lahutî olduğunu inkâr etmek, mevzu ilimlerin butlanını ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için, beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremeyecektir. Ben, huzur-u mehabetinde kemal-i hürmetle eğilirim.

Prens Bismarck

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Doktor Maurice

Doktor Maurice

En temiz ve en doğru din, Müslümanlıktır

Meşhur muharrir, müsteşrik, edebiyat-ı Arabiye mütehassısı ve Kur'ân-ı Kerimin mütercimi Doktor Maurice şöyle diyor:

Bizans Hıristiyanlarını, içine düştükleri bâtıl itikatlar girîvesinden, ancak Arabistan'ın Hıra Dağında yükselen ses kurtarabilmiştir. İlâhî kelimeyi en ulvî makama yükselten ses, bu ses idi. Fakat Rumlar bu sesi dinleyememişlerdi. Bu ses, insanlara en temiz ve en doğru dini tâlim ediyordu. O yüksek din ki, onun hakkında, Gundö Firey Hesin gibi muhakkik bir fâzıl, şu sözleri pek haklı olarak söylüyor: "Bu dinde mukaddes sular, şâyân-ı teberrük eşya, esnâm ve azizler, yahut a'mâl-i sâlihadan mücerred imanı müfit tanıyan akideler, yahut sekerat-ı mevt esnasında nedametin bir fayda vereceğini ifade eden sözler, yahut başkaları tarafından vuku bulacak dua ve niyazların günahkârları kurtaracağına dair ifadeleri yoktur. Çünkü bu gibi akideler, onları kabul edenleri alçaltmıştır."

Zamanlar geçtikçe, Kur'ân'ın ulvî sırları inkişaf ediyor

Doktor Maurice, Le Parler Française Roman ünvanlı gazetede, Kur'ân'ın Fransızca mütercimlerinden Selman Runah'ın tenkidatına verdiği cevapta diyor ki:

Kur'ân nedir? Her tenkidin fevkinde bir fesahat ve belâgat mucizesidir. Kur'ân'ın, 350 milyon Müslümanın göğsünü haklı bir gururla kabartan meziyeti, onun, her mânâyı hüsn-ü ifade etmesi itibarıyla, münzel kitapların en mükemmeli ve ezelî olmasıdır. Hayır, daha ileri gidebiliriz:

Kur’ân, kudret-i ezeliyenin, inayetle insana bahşettiği kütüb-ü semaviyenin en güzelidir. Beşeriyetin refahı nokta-i nazarından Kur’ân’ın beyanatı, Yunan felsefesinin ifâdâtından pek ziyade ulvîdir. Kur’ân, arz ve semanın Hâlıkına hamd ve şükranla doludur. Kur’ân’ın her kelimesi, herşeyi yaratan ve herşeyi hâiz olduğu kabiliyete göre sevk ve irşad eden Zât-ı Kibriyanın azametinde mündemiçtir.

Edebiyatla alâkadar olanlar için, Kur’ân, bir kitab-ı edebdir. Lisan mütehassısları için Kur’ân, bir elfaz hazinesidir. Şâirler için Kur’ân, bir âhenk menbaıdır. Bundan başka bu kitap, ahkâm ve fıkıh namına bir muhit-i maariftir.

Davud’un (a.s.) zamanından, Jan Talmus’un devrine kadar gönderilen kitapların hiçbiri, Kur’ân-ı Kerimin âyetleriyle muvaffakiyetli bir şekilde rekabet edememiştir.

Bundan dolayıdır ki, Müslümanların yüksek sınıfları, hayatın hakikatini kavramak nokta-i nazarından ne kadar tenevvür ederlerse, o derece Kur’ân ile alâkadar oluyorlar ve ona o kadar tazim ve hürmet gösteriyorlar.

Müslümanların Kur’ân’a hürmetleri daima tezayüd etmektedir. İslâm muharrirleri, Kur’ân âyetlerini iktibasla yazılarını süslerler ve o yazılar o âyetlerden mülhem olurlar. Müslümanlar, tahsil ve terbiye itibarıyla yükseldikçe, fikirlerini o nisbette Kur’ân’a istinad ettiriyorlar. Müslümanlar, kitaplarına âşıktırlar ve onu, kalblerinin bütün samimiyetiyle mukaddes tanırlar. Halbuki, kütüb-ü İlâhiyeye nâil olan diğer milletler, ne kitaplarına ehemmiyet verirler ve ne de onlara hürmet gösterirler.

Müslümanların Kur’ân’a hürmetlerinin sebebi, bu kitap pâyidar oldukça, başka bir dinî rehbere arz-ı ihtiyaç etmeyeceklerini anlamalarıdır. Filhakika, Kur’ân’ın fesahat, belâgat ve nezahet itibarıyla mümtaziyeti, Müslümanları başka belâgat aramaktan vareste kılmaktadır. Edebî dehâların ve yüksek şâirlerin Kur’ân huzurunda eğildikleri bir vâkıadır. Kur’ân’ın hergün daha fazla tecellî etmekte olan güzellikleri, hergün daha fazla anlaşılan, fakat bitmeyen esrarı, şiir ve nesirde üstad olan Müslümanları, üslûbunun nezahet ve ulviyeti huzurunda diz çökmeye mecbur etmektedir. Müslümanlar, Kur’ân’ı tâ rûz-u haşre kadar pâyidar kalacak kıymet biçilmez bir hazine addeylerler ve onunla pek haklı olarak iftihar

ederler. Müslümanlar, Kur’ân’ı, en fasih sözlerle, en rakik mânâlarla coşan bir nehre benzetirler.

Şayet Monsieur Renaud İslâm âlemiyle temas etmek fırsatını elde edecek olursa, münevver ve terbiyeli Müslümanların, Kur’ân’a karşı en yüksek hürmeti perverde ettiklerini ve onun evamir-i ahlâkiyesine fevkalâde riayetkâr olduklarını ve bunun haricine çıkmamaya gayret ettiklerini görürdü.

Yeni nesiller ve asrî mekteplerin mezunları da, Kur’ân’a ve Müslümanlığa karşı müstehziyane bir cümlenin sarfına tahammül etmemektedirler. Çünkü Kur’ân, iki sıfatla bu ehliyeti hâizdir.

Bunların birincisi: Bugün ellerde tedavül eden Kur’ân’ın Hazret-i Muhammed’e (a.s.m.) vahyolunan kitabın aynı olmasıdır. Halbuki, İncil ile Tevrat hakkında birçok şüpheler ileri sürülmektedir.

İkincisi: Müslümanlar, Kur’ân’ı, Arapçanın en kuvvetli muhafızı ve esasat-ı diniyenin amelî bir mahiyet almasının en kuvvetli menbaı telâkki ederler.

Binaenaleyh, Monsieur Renaud eserini tashih edecek olursa, bu tercümesiyle, insanları tenvir hususunda insanlığa büyük bir muavenette bulunur ve bâtıl itikadların hudutlarını tarümar etmeye hâdim olur.

Doktor Maurice

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : John Davenport

John Davenport

[Nur Çeşmesi’nde ve Risale-i Nur’da yazılan bu nevi filozoflardan kırk altıncısıdır.]

Zat-ı Kibriya hakkındaki âyetlerin ulviyeti ve Kur’ân’ın kudsî nezaheti

Mister John Davenport, “Hazret-i Muhammed (a.s.m.) ve Kur’ân-ı Kerim” ünvanlı eserinde Kur’ân-ı Kerimden bahsederken şu sözleri söylüyor:

Kur’ân’ın sayısız hususiyetleri içinde bilhassa ikisi fevkalâde mühimdir.

1. Zât-ı Kibriyayı ifade eden âyâtın âhengindeki ulviyettir. Kur’ân-ı Kerim, beşerî zaaflardan herhangi birisini Zat-ı Kibriya’ya isnaddan münezzehtir.

2. Kur’ân, başından sonuna kadar, gayr-ı beliğ, gayr-ı ahlâkî, yahut terbiyeye muhalif fikirlerden, cümlelerden ve hikâyelerden tamamen münezzehtir.

Halbuki bütün bu nakîsalar, Hıristiyanların ellerindeki muharref Kitab-ı Mukaddeste mebzuliyetle vardır.

John Davenport

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Carlyle

Carlyle

Kur'ân, serapa samimiyet ve hakkaniyetle doludur

Carlyle şöyle diyor:

Kur'ân'ı bir kere dikkatle okursanız, onun hususiyetlerini izhara başladığını görürsünüz. Kur'ân'ın güzelliği, diğer bütün edebî eserlerin güzelliklerinden kabil-i temyizdir. Kur'ân'ın başlıca hususiyetlerinden biri, onun asliyetidir.

Benim fikir ve kanaatime göre, Kur'ân, serapa samimiyet ve hakkaniyetle doludur. Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) cihana tebliğ ettiği davet, hak ve hakikattır.

Carlyle

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Edward Gibbon

Edward Gibbon

Müslümanlık, tecessüd ve teslis akîdesini reddeder

İngiltere'nin en meşhur ve en büyük müverrihlerinden Edward Gibbon Roma İmparatorluğunun İnhitat ve Sukutu adlı eserinde şöyle diyor:

Ganj Nehri ile, Bahr-i Muhit-i Atlasî (Atlas Okyanusu) arasındaki memleketler, Kur'ân'ı, bir kanun-u esasî ve teşriî hayatın ruhu olarak tanımışlardır. Kur'ân'ın nazarında, satvetli bir hükümdarla, zavallı bir fakir arasında fark yoktur. Kur'ân, bu gibi esaslar üzerinde öyle bir teşrî vücuda getirmiştir ki, dünyada bir nazîri yoktur.

Müslümanlığın esasatı, teslisiyet ve Allah'ın tecessüdiyetini ve vahdet-i vücut akidesini reddetmektedir. Bu mutasavvifâne akideler üç kuvvetli ulûhiyetin mevcudiyetini ve Mesih'in, Allah'ın oğlu—hâşâ!—olduğunu öğretmektedir. Fakat bu akideler, ancak mutaassıp Hıristiyanları tatmin edebilir. Halbuki Kur'ân, bu gibi karışıklıklardan, iphamlardan âzâdedir.

Kur'ân, Allah'ın birliğine en kuvvetli delildir. Feylesofane bir dimağa mâlik olan bir muvahhid, İslâmiyetin nokta-i nazarını kabul etmekte hiç tereddüt etmez. Müslümanlık, belki bugünkü inkişaf-ı fikrimizin seviyesinden daha yüksek bir dindir.

Edward Gibbon

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Marmaduke Picktahall

Marmadüke Picktahall

Hâlıkın hukukuyla mahlûkatın hukukunu en mükemmel surette ancak Müslümanlık tarif etmiştir

Kur'ân'ın telkin ve Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) tebliğ ettiği esâsâttan mükemmel bir ahlâk mecellesi vücut bulur. Esasat-ı Kur'âniyenin muhtelif memleketlerde insanlığa ettiği iyiliği ve ettikten sonra da Allah'a takarrub etmek isteyen insanları Cenab-ı Hakka raptettiğini inkâr etmek mümkün değildir.

Hâlıkın hukuku ile mahlûkun hukuku, ancak Müslümanlık tarafından mükemmel bir surette tarif olunmuştur. Bunu yalnız Müslümanlar değil, Hıristiyanlar da, Mûseviler de itiraf ediyorlar.

Marmaduke Pickthall

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Levazaune

Levazaune

Kur'ân ile kavanin-i tabiiye arasında tam bir âhenk vardır

Yeni keşfiyatın veyahut ilim ve irfanın yardımıyla hallolunan, yahut halline uğraşılan mesail arasında bir mesele yoktur ki İslâmiyetin esasâtıyla taarruz etsin. Bizim, Hıristiyanlığı, kavanin-i tabiiye ile telif için sarf ettiğimiz mesaiye mukabil, Kur'ân-ı Kerim ve Kur'ân'ın tâlimiyle kavanin-i tabiiye arasında tam bir âhenk görülmektedir. Kur'ân, her hürmete şâyân olan eserdir.

Levazaune

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Mustesrik Sedio

Müsteşrik Sedio

Kur'ân, bütün iyilik ve fazilet esaslarını muhtevîdir; insanı, her türlü dalâletlerden korur

Kur'ân, insanlara hukukullahı tanıtmış, mahlûkatın Hâlıktan ne bekleyeceğini, mahlûkatın Hâlıkla münâsebâtını en sarih şekilde öğretmiştir. Kur'ân, ahlâk ve felsefenin bütün esasatını câmidir. Fazilet ve rezilet, hayır ve şer, eşyanın mahiyet-i hakikiyesi, hülâsa her mevzu Kur'ân'da ifade olunmuştur. Hikmet ve felsefenin esası olan adalet ve müsavatı öğreten ve başkalarına iyilik etmeyi, faziletkâr olmayı talim eden esaslar, bunların hepsi Kur'ân'da vardır. Kur'ân, insanı iktisat ve itidale sevk eder, dalâletten korur, ahlâkî zaafların karanlığından çıkarır, teâli-i ahlâk nuruna ulaştırır, insanın kusurlarını, hatalarını i'tilâ ve kemâle kalb eyler.

Müsteşrik Sedio

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Dr.Johson

Dr.Johson

Kur'ân, öyle bir Peygamber sesidir ki, onu bütün dünya dinleyebilir. Bu sesin aksi, saraylarda, çöllerde, şehirlerde, devletlerde çınlar.

Kur'ân şiir midir? Değildir. Fakat onun şiir olup olmadığını tefrik etmek müşkildir. Kur'ân, şiirden daha yüksek birşeydir. Maamafih, Kur'ân ne tarihtir, ne tercüme-i haldir, ne de İsa'nın (a.s.) dağda irad ettiği mev'ize gibi bir mecmua-i eş'ardır. Hattâ Kur'ân, ne Buda'nın telkinatı gibi bir mâba'd e't-tabiiye, yahut mantık kitabı, ne de Eflâtun'un herkese irad ettiği nasihatler gibidir.

Bu, bir Peygamberin sesidir. Öyle bir ses ki, Onu, bütün dünya dinleyebilir. Bu sesin aksi, saraylarda, çöllerde, şehirlerde, devletlerde çınlar. Bu sesin tebliğ ettiği din, evvelâ nâşirlerini bulmuş, sonra teceddütperver ve îmar edici bir kuvvet şeklinde tecellî etmiştir. Bu sâyededir ki, Yunanistan ile Asya'nın birleşen ışığı, Avrupa'nın zulümat-âbad olan karanlıklarını yarmış ve bu hâdise, Hıristiyanlığın en karanlık devirlerini yaşadığı zaman vuku bulmuştur.

Dr. Johnson

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Doktor City Youngest

Doktor City Youngest

Kur'ân'ın cihanşümul hakikati: Kur'ân, Allah'ın birliğine inanmak hakikat-i kübrâsını ilân eder

İngilizce-Arapça, Arapça-İngilizce lügatlerin muharriri Doktor City Youngest Kur'ân hakkında şu sözleri söylüyor:

Kur'ân, insanların yed-i istifadesine geçen eserlerin en büyüklerinden biridir. Kur'ân'da, büyük bir insanın hayal ve seciyesi, en vâzıh şekilde görülmektedir.

Carlyle "Kur'ân'ın ulviyeti, onun cihan-şümul hakikatindedir" dediği zaman, şüphesiz, doğru söylemişti.

Muhammed'in (a.s.m.) doğruluğu, faaliyeti, hakikatı taharride samimiyeti, sarsılmayan azmi, imanı, kendisini dinlemek istemeyenlere ezelî hakikati dinletmek yolundaki sebatı, bana kalırsa, onun, o cesur ve azimkâr Peygamberin hâtem-i risalet olduğunun en kat'î ve en emîn delilleridir.

Kur'ân, akaid ve ahlâkın, insanlara hidayet ve hayatta muvaffakiyet temin eden esasatın mükemmel mecellesidir. Bütün bu esasatın üssü'l-esası, âlemin bütün mukadderatını yed-i kudretinde tutan Zât-ı Kibriyaya imandır.

Allah'ın birliğine iman etmek hakikat-i kübrâsını ilân ediyorken, Kur'ân, lisan-ı belâgatin en yükseğine ve nezahetin şâhikasına varır. Kur'ân, Allah'ın iradesine itaati, Allah'a isyanın neticelerini izah ederken, insanların muhayyilesini elektrikleyen en seyyal lisanı kullanır. Resul-i Kibriyaya tesellî vermek ve onu teşvik etmek, yahut halkı sair Peygamberlerin ahvâliyle, milletlerinin âkıbetiyle korkutmak icap ettiği zaman, Kur'ân'ın lisanı, en kat'î ciddiyeti almaktadır.

Mâdem ki Kur’ân’ın birbirine düşman kabileleri, yekdiğeriyle mücadele eden unsurları derli toplu bir millet haline getirdiğini, onları eski fikirlerinden daha ileri bir seviyeye yükselttiğini görüyoruz; o halde, belâgat-i Kur’âniyenin mükemmeliyetine hükmetmeliyiz. Çünkü, Kur’ân’ın bu belâgati, vahşî kabileleri medenî bir millet haline getirmiş, dünyanın eski tarihine yeni bir kuvvet ilâve etmiştir. Zaman ve mekân itibarıyla birbirinden çok uzak oldukları gibi, fikrî inkişaf itibarıyla da birbirinden çok farklı insanlara harikulâde bir hassasiyet ilham eden ve muhalefeti hayrete ve istihsana kalb eden Kur’ân, en şâyan-ı hayret eser tanınmaya lâyıktır. Kur’ân, beşerin mukadderatıyla meşgul âlimler için tetebbua şayan en faydalı mevzu sayılır.

Doktor City Youngest

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Corsele

Corsele

Kur'ân'ın lisanı, nezahet ve belâgat itibarıyla nazirsizdir. Kur'ân, bizatihî muhteşem bir mucizedir.

Kur'ân'ın mutaassıp münekkidi ve mütercimi Corselle diyor ki:

Kur'ân Arapçanın en mükemmel ve pek mevsuk bir eseridir. Müslümanların itikadı veçhile bir insan kalemi, bu i'câzkâr eseri vücuda getiremez. Kur'ân, bizatihî daimî bir mucizedir; hem öyle bir mucize ki, ölüleri diriltmekten daha yüksektir. Bu mukaddes kitabın ta kendisi, menşeinin semavî olduğunu ispata kâfidir. Muhammed (a.s.m.), bu mucizeye istinaden, bir peygamber olarak tanınmasını istemiştir. Arabistan'ın çıplak ve kısır çöllerini aydınlatan, şair ve hatiplere meydan okuyan Kur'ân, bir âyetine bir nazire istemiş; hiçbir kimse bu tahaddîye karşı gelememişti. Burada yalnız bir misal irad ederek, bütün büyük adamların Kur'ân'ın belâgatine baş eğdiklerini göstermek isterim.

Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) zamanında, Arabistan şâirlerinin şehriyarı, şair Lebid idi. Lebid, muallâkattan birinin nâzımıdır. O zaman putperest olan Lebid, Kur'ân'ın belâgati karşısında lâl kalmış, bu belâgati en güzel sözlerle ifade etmişti. Kur'ân'ın belâgati karşısında hayran kalan Lebid, Müslümanlığı kabul etmiş, Kur'ân'ın ancak bir Peygamber lisanından duyulacağını söylemiştir.

Kur'ân'ın lisanı, beliğ ve harikulâde seyyaldir. Cenab-ı Hakkın şan ve celâletini, azamet sıfatlarını ifade eden âyetlerin ekserîsi, müstesna bir güzelliği hâizdir. Kur'ân'ı bîtarafane tercümeye gayret ettimse de, kàrilerim, Kur'ân'ın metnini sadakatkârâne bir ifadeye muvaffak olamadığımı göreceklerdir. Bu kusuruma rağmen, kàriler tercümemde bahis mevzuu ettiğim muhteşem âyetlerin birçoklarını okuyacaklardır.

Corselle

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Rodwell

Rodwell

Kur’ân, beşeriyete ilâhî bir lütuftur. Kur’ân, muzaffer cumhuriyetler meydana getirmiştir.

Kur’ân âyetlerini nüzul tarihine göre tercüme ve tertip eden İngiltere’nin en mutaassıp papazlarından Rodwell, şu hakikatleri itiraf ediyor:

Kur’ân, Arabistan’ın basit bedevîlerini öyle bir istihaleye uğratmıştır ki, bunların âdetâ meşhur olduklarını zannedersiniz. Hıristiyanların telâkkisine göre Kur’ân’ın nâzil olmuş bir kitap olduğunu söyleyecek olsak bile, Kur’ân putperestliği imha; Allah’ın vahdaniyet akîdesini tesis; cinlere, perilere, taşlara ibadeti ilga; çocukları diri diri gömmek gibi vahşî âdetleri izale; bütün hurafeleri istîsal; taaddüd-ü zevcatı tahdit ile, bütün Araplar için İlâhî lütuf ve nimet olmuştur.

Kur’ân bütün kâinatı yaratan, gizli ve âşikâr herşeyi bilen Kadîr-i Mutlak sıfatıyla Zât-ı Kibriyayı takdis ve tebcil ettiğinden, her sitayişe şayandır. Kur’ân’ın ifadesi veciz ve mücmel olmakla beraber, en derin hakikati, en kuvvetli ve mülhem hikmeti takrir eden elfaz ile söylemiştir. Kur’ân, devamlı memleketler değilse de, muzaffer cumhuriyetler vücuda getirmeye hâdim olacak esasları muhtevî olduğunu ispat etmiştir. Kur’ân’ın esaslarıyladır ki, fakr ve sefaletleri ancak cehaletleriyle kabil-i kıyas olan, susuz ve çıplak bir yarımadanın sekenesi, yeni bir dinin hararetli ve samimî sâlikleri olmuşlar, devletler kurmuşlar, şehirler inşa etmişlerdir. Filhakika Müslümanların heybetidir ki, Füsdat, Bağdat, Kurtuba, Delhi, bütün Hıristiyan Avrupa’yı titreten bir azamet ve haşmet ihraz etmişlerdir.

Rodwell

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Gaston Care

Gaston Care

Müslümanlık, dünyanın kıvamı olan bir dindir; cihan medeniyetinin istinad ettiği temelleri muhtevîdir

Fransa'nın en maruf müsteşriklerinden Gaston Care, 1913 senesinde Le Figaro Gazetesinde, yeryüzünden Müslümanlık kalkacak olursa, müsalemetin muhafazasına imkân olup olmadığı hakkında makaleler silsilesi yazmış ve o zaman bu makaleler Şark gazeteleri tarafından tercüme olunmuştu. Fransız müsteşriki diyor ki:

Yüz milyonlarca insanın dini olan Müslümanlık, bütün sâliklerine nazaran, dünyanın kıvamı olan bir dindir. Bu aklî dinin menbaı ve düsturu olan Kur'ân, cihan medeniyetinin istinad ettiği temelleri muhtevîdir. O kadar ki, bu medeniyetin, İslâmiyet tarafından neşrolunan esasların imtizacından vücut bulduğunu söyleyebiliriz.

Filhakika, bu âlî din, Avrupa'ya, dünyanın imarkârâne inkişafı için lâzım olan en esaslı kaynakları temin etmiştir. İslâmiyetin bu fâikiyetini teslim ederek, ona medyun olduğumuz şükranı tanımıyorsak da, hakikatın bu merkezde olduğunda şek ve şüphe yoktur.

Fransız muharriri, daha sonra, Kur'ân'ın umumî müsalemeti muhafaza hususundaki hizmetini bahis mevzuu ederek diyor ki:

İslâmiyet, yeryüzünden kalkacak ve bu suretle hiçbir Müslüman kalmayacak olursa, barışı devam ettirmeye imkân kalır mı? Hayır buna imkân yoktur!

Gaston Care

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Jochahim Du Rulph

Jochahim Du Rulph

Kur'ân bütün dinî kitaplara fâiktir

Alman âlimlerinden ve müsteşriklerinden Jochahim du Rulph Kur'ân'ın sıhhate verdiği ehemmiyetten bahsederken şu sözleri söylüyor:

İslâmiyetin, şimdiye kadar Avrupa muharrirlerinden hiçbirinin nazar-ı dikkatini celb etmeyen bir safhasını bahis mevzuu etmek istiyorum. İslâmiyetin bu safhası, onun sıhhati muhafaza için vuku bulan emirleridir. Evvelâ şunu itiraf etmek lâzımdır: Kur'ân, bu nokta-i nazardan bütün dinî kitaplara fâiktir. Kur'ân'ın tarif ettiği basit, fakat mükemmel sıhhî kaideleri nazar-ı dikkate alırsak, bu mukaddes kitap sayesinde, bütün dünyanın bazı kısımlarıyla, haşarat mahşeri olan Asya'nın müthiş bir tehlike olmaktan kurtulduğunu görürüz. Müslümanlık nezafeti, temizliği, nezaheti bütün sâliklerine farz etmekle, birçok tahripkâr mikropları imha etmiştir.

Jochahim

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Sembires Encyclopedia

Sembires Encyclopedia

Kur'ân âyetleri İslâmiyetin muhteşem bünyesinde altın bir kordon gibi işlenmiştir

Sembires Encyclopedia namıyla intişar eden İngilizce muhitü'l-maarifte, Müslümanlıktan şu suretle bahsolunmaktadır:

İslâm Peygamberinin seciyesini aydınlatan Kur'ân âyetleri, son derece mükemmel ve son derece müessirdir. Bu kısım âyetler, Müslümanlığın ahlâkî kaidelerini ifade eder. Fakat bu kaideler, bir iki sûreye münhasır değildir. Bu âyetler, İslâmiyetin muhteşem bünyanında, altından bir kordon gibi işlenmiştir. İnsafsızlık, yalancılık, hırs, israf, fuhuş, hıyanet, gıybet, bunların hepsi Kur'ân tarafından en şiddetli surette takbih olunmuş ve bunlar reziletin ta kendisi tanınmıştır.

Diğer taraftan, hüsn-ü niyet sahibi olmak, başkalarına iyilik etmek, iffet, haya, müsamaha, sabır ve tahammül, iktisat, doğruluk, istikamet, sulhperverlik, hakperestlik, herşeyden fazla Cenab-ı Hakka itimad ve tevekkül, Allah'a itaat, Müslümanlık nazarında hakikî iman esasları ve hakikî bir mü'minin başlıca sıfatları olarak gösterilmiştir.

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Edward Monte

Edward Monte Edward Monte

Resul-i Ekrem idrak ve şuur timsâlidir

Profesör Edward Monte, “Hıristiyanlığın İntişarı ve Hasmı Olan Müslümanlar” ünvanlı eserinin 17 ve 18’inci sayfalarında diyor ki:

Rasyonalizm, yani “akliye” kelimesinin müfadını ve tarihî ehemmiyetini tevsi edebilirsek, Müslümanlığın aklî bir din olduğunu söyleyebiliriz. Akıl ve mantık mısdâkıyla akaid-i diniyeyi muhakeme eden mektep, rasyonalizm kelimesinin, İslâmiyete tamamıyla mutabık olduğunu teslim etmekte tereddüt etmez.

Resul-i Ekrem şuur ve idrak timsâli olduğu, dimağının iman ışıkları ve kâmil bir yakîn ile pür-nur olduğu muhakkaktır. Resul-i Ekrem, muasırlarını aynı heyecanla alevlemiş, bu sıfatlarla teçhiz etmiştir. Hazret-i Muhammed (a.s.m.), başarmak istediği ıslahatı, İlâhî bir vahiy olarak takdim etmiştir. Bu, İlâhî bir vahiydir. Hazret-i Muhammed’in (a.s.m.) dini ise, akıl kaidelerinin ilhamlarına tamamıyla muvafıktır.

Ehl-i İslâma göre İslâmiyetin esas akaidi, şu suretle hülâsa olunabilir:

Allah birdir; Muhammed (a.s.m.) Onun Peygamberidir. Filhakika, İslâmiyetin esaslarını sükûnetle ve derin bir teemmülle tetkik ettiğimiz zaman, bunların, Allah’ın birliğine ve Muhammed’in (a.s.m.) risaletine, sonra haşir ve neşre ve itikada müntehi olduklarını görürüz. Bizzat dinin esasları tanınan bu iki akide, bütün dindar insanlarca akıl ve mantığa müstenid telâkki olunmakta ve bunlar Kur’ân’ın akidelerinin hülâsası bulunmaktadır.

Kur’ân’ın ifadesindeki sadelik ve berraklık, Müslümanlığın intişar ve i’tilâsını bilâ-tevakkuf temâdi ettiren sâik kuvvet olmuştur. Resul-ü

İslâm tarafından tebliğ olunan mukaddes talimatın cihanşümul terakkisine rağmen, Müslümanların ilham kaynağı ve en kuvvetli ilticagâhı Kur'ân olmuştur. En takdiskâr ve kanaat-bahş bir lisanla, başka bir kitab-ı münzelin tefevvuk edemeyeceği bir ifade ile takrir eden kitap, Kur'ân'dır. Bu kadar mükemmel ve esrarengiz, her insanın tetkikine bu kadar açık olan bir din, muhakkak, insanları kendisine meclûb eden i'câzkâr kudreti hâizdir. Müslümanlığın bu kudreti hâiz olduğunda şüphe yoktur.

Edward Monte

Isarat-ul Icaz [Abdulmecid] : Mehmet Kayaların Mudafaası

Mehmet Kayalar'ın Müdafaası

Birkaç defa beraat kazanan Risale-i Nur'un bir kaç vilayette haksız müsaderesine dair, Nur'un yüksek bir talebesinin mahkemesindeki müdafaasından bir parçadır.

-Bu müdafaa, bir takriz olarak buraya ilhakı münasip görülerek derc edilmiştir.-

Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi [Mehmed Kayalar]

Mudafaalar

M ü d a f a a l a r

Üstad Bediüzzaman
ve
Talebelerinin

Mahkeme Müdafaaları
Resmi makamlara Dilekçeleri

Mudafaalar : Beyanname

Birinci Millet Meclisinde Neşredilen Beyanname

-1339 tarihinde, Meclis-i Meb'usana hitaben yazdığım bir hutbenin suretidir.-

(Yirmi yedi sene evvel mebuslara hitaben yazılan bu parça, hakiki ve İslamiyet fedakarları olan mebuslara medar-ı ibret ve bera-yı malumat takdim edildi.)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً [2] مَوْقُوتاً
يَا اَيُّهَا الْمَبْعُوثُونَ اِنَّكُمْ لَمَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ [3] عَظِيمٍ

Ey mücâhidîn-i İslâm! Ey ehl-i hâll ve'l-akd! **(Haşiye-1)** Bu fakirin bir meselede on sözünü, birkaç nasihatini dinlemenizi rica ediyorum.

Evvelâ: Şu muzafferiyetteki hârikulâde nimet-i İlâhiye bir şükran ister ki devam etsin, ziyade olsun. Yoksa, nimet şükrü görmezse gider. Madem ki Kur'ân'ı, Allah'ın tevfikiyle düşmanın hücumundan kurtardınız. Kur'ân'ın en sarih ve en kat'î emri olan "salât" gibi ferâizi imtisal etmeniz lâzımdır—ta onun feyzi, böyle harika suretinde üstünüzde tevâli ve devam etsin.

Saniyen: Âlem-i İslâmı mesrur ettiniz, muhabbet ve teveccühünü kazandınız. Lâkin o teveccüh ve muhabbetin idamesi, şeâir-i İslâmiyeyi iltizamla olur. Zira, Müslümanlar İslâmiyet hesabına sizi severler.

Salisen: Bu âlemde evliyaullah hükmünde olan gazi ve şühedalara kumandanlık ettiniz. Kur'ân'ın evâmir-i kat'iyesine imtisal etmekle, öteki âlemde de o nurânî güruha refik olmaya çalışmak, sizin gibi himmetlilerin şe'nidir. Yoksa, burada kumandan iken orada bir neferden istimdad-ı nur etmeye muztar kalacaksınız. Bu dünya-yı deniyye, şan ve şerefiyle öyle bir metâ değil ki, sizin gibi insanları işbâ etsin, tatmin etsin ve maksud-u bizzat olsun.

Rabian: Bu millet-i İslâmın cemaatleri, çendan bir cemaat namazsız kalsa, fâsık da olsa, yine başlarındakini mütedeyyin görmek ister. Hattâ, umum şarkta, umum memurlara dair en evvel sordukları sual bu imiş: "Acaba namaz kılıyor mu?" derler. Namaz kılarsa mutlak emniyet ederler; kılmazsa, ne kadar muktedir olsa nazarlarında müttehemdir. Bir zaman, Beytüşşebab aşâirinde isyan vardı. Ben gittim, sordum: "Sebep nedir?" Dediler ki:

"Kaymakamımız namaz kılmıyordu, rakı içiyordu. Öyle dinsizlere nasıl itaat edeceğiz?" Bu sözü söyleyenler de namazsız, hem de eşkıyâ idiler.

Hamisen: Enbiyanın ekseri Şarkta ve hükemanın ağlebi Garpta gelmesi kader-i ezelînin bir remzidir ki, Şarkı ayağa kaldıracak din ve kalbdir, akıl ve felsefe değil. Şarkı intibaha getirdiniz; fıtratına muvafık bir cereyan veriniz. Yoksa, sa'yiniz ya hebâen gider, veya muvakkat, sathî kalır.**(Haşiye-2)**

Sadisen: Hasmınız ve İslâmiyet düşmanı olan frenkler, dindeki lâkaytlığınızdan pek fazla istifade ettiler ve ediyorlar. Hattâ diyebilirim ki, hasmınız kadar İslâma zarar veren, dinde ihmalinizden istifade eden insanlardır. Maslahat-ı İslâmiye ve selâmet-i millet namına, bu

ihmali a’mâle tebdil etmeniz gerektir. Görülmüyor mu ki, İttihatçılar o kadar harika azm ü sebat ve fedakârlıklarıyla, hattâ İslâmın şu intibâhına da bir sebep oldukları halde, bir derece dinde lâübâlilik tavrını gösterdikleri için, dahildeki milletten nefret ve tezyif gördüler. Hariçteki İslâmlar dindeki ihmallerini görmedikleri için hürmeti verdiler.

Sabian: Âlem-i küfür, bütün vesaitiyle, medeniyetiyle, felsefesiyle, fünunuyla, misyonerleriyle âlem-i İslâma hücum ve maddeten uzun zamandan beri galebe ettiği halde, âlem-i İslâma dinen galebe edemedi. Ve dahilî bütün fırak-ı dâlle-i İslâmiye de, birer kemmiye-i kalile-i muzırra suretinde mahkûm kaldığı; ve İslâmiyet metanetini ve salâbetini sünnet ve cemaatle muhafaza eylediği bir zamanda, lâübâliyâne, Avrupa medeniyet-i habise kısmından süzülen bir cereyan-ı bid’atkârâne, sinesinde yer tutamaz. Demek, âlem-i İslâm içinde mühim ve inkılâpvâri bir iş görmek, İslâmiyetin desâtirini inkıyadla olabilir, başka olamaz. Hem olmamış, olmuşsa da çabuk ölüp sönmüş.

Saminen: Zaaf-ı dine sebep olan Avrupa medeniyet-i sefihanesi yırtılmaya yüz tuttuğu bir zamanda ve medeniyet-i Kur’ân’ın zuhura yakın geldiği bir anda, lâkaydâne ve ihmalkârâne, müsbet bir iş görülmez. Menfîce, tahripkârâne iş ise, bu kadar rahnelere mâruz kalan İslâm zaten muhtaç değildir.

Tasian: Sizin bu İstiklâl Harbindeki muzafferiyetinizi ve âli hizmetinizi takdir eden ve sizi can ü dilden seven cumhur-u mü’minîndir. Ve bilhassa tabaka-i avâmdır ki, sağlam Müslümanlardır. Sizi ciddî sever ve sizi tutar ve size minnettardır ve fedakârlığınızı takdir ederler. Ve intibaha gelmiş en cesim ve müthiş bir kuvveti size takdim ederler. Siz dahi, evâmir-i Kur’âniyeyi imtisalle onlara ittisal ve istinad etmeniz, maslahat-ı İslâm namına zarurîdir. Yoksa, İslâmiyetten tecerrüt eden, bedbaht, milliyetsiz, Avrupa meftunu frenk mukallitleri avâm-ı Müslimîne tercih etmek maslahat-ı İslâma münâfi olduğundan, âlem-i İslâm nazarını başka tarafa çevirecek ve başkasından istimdat edecek.

Âşiren: Bir yolda dokuz ihtimal-i helâket, tek bir ihtimal-i necat varsa, hayatından vazgeçmiş, mecnun bir cesur lâzım ki o yola sülûk etsin. Şimdi, yirmi dört saatten bir saati işgal eden farz namaz gibi

zaruriyat-ı diniyede, yüzde doksan dokuz ihtimal-i necat var. Yalnız, gaflet ve tembellik hasiyetiyle, bir ihtimal, zarar-ı dünyevî olabilir. Halbuki ferâizin terkinde, doksan dokuz ihtimal-i zarar var. Yalnız gaflet ve dalâlete istinad, tek bir ihtimal-i necat olabilir. Acaba dine ve dünyaya zarar olan ihmal ve ferâizin terkine ne bahane bulunabilir? Hamiyet nasıl müsaade eder?

Bâhusus bu güruh-u mücâhidin ve bu yüksek meclisin ef'âli taklid edilir. Kusurlarını millet ya taklit veya tenkit edecek; ikisi de zarardır. Demek onlarda hukukullah, hukuk-u ibâdı da tazammun ediyor. Sırr-ı tevatür ve icmâı tazammun eden hadsiz ihbaratı ve delâili dinlemeyen ve safsata-i nefis ve vesvese-i şeytandan gelen bir vehmi kabul eden adamlarla hakikî ve ciddî iş görülmez.

Şu inkılâb-ı azîmin temel taşları sağlam gerek. Şu meclis-i âlinin şahsiyet-i mâneviyesi, sahip olduğu kuvvet cihetiyle, mânâ-yı saltanatı deruhte etmiştir. Eğer şeâir-i İslâmiyeyi bizzat imtisal etmek ve ettirmekle mânâ-yı hilâfeti dahi vekâleten deruhte etmezse, hayat için dört şeye muhtaç, fakat an'ane-i müstemirre ile günde lâakal beş defa dine muhtaç olan şu fıtratı bozulmayan ve lehviyat-ı medeniyeyle ihtiyâcât-ı ruhiyesini unutmayan bu milletin hâcât-ı diniyesini Meclis tatmin etmezse, bilmecburiyye mânâ-yı hilâfeti, tamamen kabul ettiğiniz isme ve lâfza verecek. O mânâyı idame etmek için kuvveti dahi verecek. Halbuki, Meclis elinde bulunmayan ve Meclis tarikiyle olmayan böyle bir kuvvet, inşikak-ı âsâya sebebiyet verecektir. İnşikak-ı âsâ ise

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا ﴿4﴾

âyetine zıttır. Zaman cemaat zamanıdır. Cemaatın ruhu olan şahs-ı mânevî daha metindir. Ve, tenfiz-i ahkâm-ı şer'iyeye daha ziyade muktedirdir. Halife-i şahsî, ancak ona istinad ile vezâifi deruhte edebilir. Cemaatin ruhu olan şahs-ı mânevî eğer müstakim olsa, ziyade parlak ve kâmil olur. Eğer fena olsa, pek çok fena olur. Ferdin iyiliği de, fenalığı da mahduttur. Cemaatin ise gayr-ı mahduttur. Harice karşı kazandığınız iyiliği, dahildeki fenâlıkla bozmayınız. Bilirsiniz ki, ebedî düşmanlarınız ve zıtlarınız ve hasımlarınız İslâmın şeâirini tahrip ediyorlar. Öyleyse, zarurî vazifeniz, şeâiri ihyâ ve muhafaza etmektir. Yoksa, şuursuz olarak

şuurlu düşmana yardımdır. Şeâirde tehâvün, zaaf-ı milliyeti gösterir. Zaaf ise, düşmanı tevkif etmez, teşci eder.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [5]
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ [6]

(Bu mebusana hitap parçası, namaz kılanlara altmış mebusu ilave ettiği gibi, namazgah olan küçücük odayı büyük bir odaya tebdil etti.)

Said Nursî

Haşiye-1: Bu parça mebuslara, umum kumandanlarına ve ulemalarına okutturmakla reis-i cumhur ile şiddetli bir münakaşaya sebebiyet verdi. Fakat biz o münakaşada galip olduk, o sustu. *(Ceylan Çalışkan'ın elyazması musahhah nüshasından..)*

Haşiye-2: Bu beşinci madde için reis-i cumhur itiraz etti. Fakat öyle cevap aldı ki daha hiç ilişemedi, tam sustu.*(Ceylan Çalışkan'ın elyazması musahhah nüshasından..)*

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla
2.)Şüphesiz ki namaz, mü'minler üzerine belli vakitler için farz olarak yazılmıştır. (Nisâ Sûresi, 4:103)
3.)Ey Mebuslar(Vekiller)! Şüphesiz siz azim bir gün için mebuslarsınız(diriltileceklersiniz).
4.)Allah'ın dinine ve Kur'ân'a hep birlikte sımsıkı sarılın. (Âl-i İmran Sûresi, 3:103)
5.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
6.)O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfâl Sûresi, 8:40)

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı

Barla ve Isparta Hayatı [1926-1934]

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı : Parca 1

Barlada Üstada yapılan zulümler

Buradaki Parçalar, Barla'da Üstada yapılan zulümleri gösteren Nur külliyatındaki bahislerdir

13.Mektub

- 1.Sual: İstirahatın nasıl? Halin nedir?
- 2.Sual: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?
- 3.Sual: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın?

16.Mektub: Beş Noktadır

- 1.Nokta: Ne için siyasetten çekildin?
- 2.Nokta: Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten çekiniyor?
- 3.Nokta: Sana gelen sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun?
- 4.Nokta: Evhamlı birkaç sualin cevabı
- 5.Nokta: Beş küçük mesele
- 16.Mektubun Zeyli: Bediüzzamanı serbest bırakmamalarının sebebi

28. Mektubun 4.Meselesi: Bediüzzamana yapılmış bir saldırının sebebleri

- 1.Nokta: Tecavüz hadisesinin mahiyeti
- 2.Nokta: Zulme rıza, zulümdür
- 3.Nokta: Bilerek zarara razı olana şefkat edip lehinde bakılmaz
- 4.Nokta: Yapılan muameleler sırf keyfî ve kanun dışıdır

29.Mektubun 4.Desisesi: Irkçılık
29.Mektup 6.Kısmı: Es'ile-i Sitte

22.Lema: İşaret-i Selase Risalesi

- 1.İşaret: Ehl-i dünyanın Hz.Üstada müdahale etmesinin sebebi
- 2.İşaret: Müsavat-ı Hukuk fikrinin müdafaası
- 3.İşaret: Neden inziva yapıyorsun?
- Hatime: Ehl-i dünyanın enaniyeti

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı : Parca 2

Eğirdir Müftüsüne ilk ihtar

Hem acınacak, hem çok teessüf edilecek bir mesele
Garaibdendir ki; bir zat, ehl-i ilim iken, bize karşı muaveneti ....
Bkz. 28.Mektup - 4.Meselenin 3.Noktası

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı : Parca 3

Eğirdir Müftüsüne son ihtar

(Bir kardeşimiz olan Hakkı Efendinin hatırı için lâyık olduğu şiddeti bırakıp gayet mülayim bir surette ihtar edildi.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [1]

Eski bir dost ve ilim noktasında bir arkadaş olmak üzere sizinle bir hasbıhal edeceğim. İkimize taallûk eden mühim bir musibet-i diniyeyi size haber veriyorum. Bunun telâfisine mümkün olduğu kadar beraber çalışmalıyız. Şöyle ki:

Zâtınız, herkesten ziyade hizmetimize taraftar ve hararetle himayetkâr olmak lâzım gelirken, maatteessüf, meçhul sebeplerle, aksimize tarafgirâne ve bize karşı soğukça rakîbane baktığınızdan, oğlunuzu bu köyde yerleştirip ona dost-ahbap buldurmak için çalıştınız. Neticesinde, burada öyle bir vaziyet hasıl olmuş ki, mahiyetini düşündükçe senin bedeline ruhum titriyor. Çünkü, [2] اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ kaidesince, bu vaziyetten gelen günahlardan, seyyiattan siz mes'ulsünüz.

Zehire tiryak namı vermekle tiryak olmadığı gibi, zındıka hissiyatını veren ve dinsizliğe zemin ihzar eden bir heyetin vaziyetine, ne nam verilirse verilsin, Genç Yurdu denilsin, hattâ Mübarekler Yurdu denilsin, ne denilirse denilsin, o mânâ değişmez. Başka yerlerde, Genç Yurdu ve Türklük Meclisi, Teceddüt Mahfeli gibi isim ve ünvanlarla bulunan heyetler, başka şekillerde zararsız bir surette bulunabilirler. Fakat bu köyde, madem sekiz senedir ki, sırf esâsât-ı imaniye, usul-ü hakaik-i diniyeyle meşgulüz. Elbette, bu köyde bize karşı muannidâne bir heyetin takip edeceği esas,

imansızlığa ve usul-ü diniyeye muhalif, hatta zındıka hesabına bir hareket yerine girer. Bilinsin bilinmesin, netice öyle çıkar. Çünkü, bu havalide umumca tebeyyün etmiş ki, siyaset cereyanlarıyla alâkadar değilim; belki yalnız hakaik-i diniyeyle meşgulüz. Şimdi burada birisi bize muhalif hareket etse, hükûmet hesabına olamaz; çünkü mesleğimiz siyasî değil. Hem yeni bid'alar hesabına da olamaz; çünkü hakikî meşgalemiz esâsât-ı imaniye ve Kur'âniyedir.

Hem resmî Diyanet dairesinin emirleri hesabına dahi değil; çünkü emirlerini tenkit ve muhalefet meşgalesi bizi kudsî hizmetimizden men ettiği için, o meşgaleyi başkasına bırakıp onunla meşgul olmuyoruz. Mümkün olduğu kadar o emirlere karşı temas ettirmemeye çalışıyoruz.

Öyleyse, sekiz sene bu cereyan-ı imanî merkezi olan bu köyde, bize karşı muhalefetkârâne ve mütecâvizâne vaziyet alan, ne nam verilirse verilsin, muhalefeti zındıka hesabına ve imansızlık namına kaydedilecek.

İşte, sizin ilminize ve makam-ı içtimaînize ve mensıb-ı fetvanıza ve bu havalideki nüfuzunuza ve evlât hakkındaki müfrit şefkatinizden gelen teşvikkârâne muavenetinize istinad ederek, burada hem beni, hem seni pek ciddî alâkadar edecek bir vaziyet vücuda geliyor.

Ben kendim burada muvakkatım; ıslahına da mükellef değilim; belki bir derece mesuliyetten kurtulabilirim. Fakat zâtınız hem sebep, hem nokta-i istinad olduğunuzdan, o vaziyetten gelen müthiş meyveler defter-i a'mâlinize geçmemek için, herşeyden evvel bu vaziyeti ıslah etmelisiniz. Veyahut oğlunu buradan çek. O daimî senin mânevî zararına günah işleyecek tezgâhı tebdil etmeye çalış. Zâtınıza bu tezgâhın mahsulâtından nümune olarak, sizin hesabınıza, bana muhalefet suretinde gelen yalnız iki küçük nümuneyi göstereceğim:

Birincisi: Beni haddimden çok fazla hüsn-ü zanda bulunan ve harekâtımı herkesten ziyade hak telâkki eden bir ehl-i ilim, sana itimaden, oğlunuza meslekçe dostluk etmiş. O adam birgün yanıma geldi. Hususî odamda namazımı kılmak vakti geldi. Benimle beraber cemaatle kılmak onun yanında çok ehemmiyetli olduğu halde, gizli ezân-ı Muhammedîyi işitmekten kulağı müteneffirâne, havftan gelen bir istikrah ile, kalktı, kaçtı. Bu işe sen fetva ver! Fahr-i Âlemin

(a.s.m.) en nuranî, leziz, kudsî kelimâtını işitmekten kaçan bir kulağın altında olan kalbde bulunan iman, ne hale girdiğini sen söyle!

Bu böyle olsa, başka cahil yahut gençler, o meslekte nasıl boya alırlar, kıyas ediniz, benimle beraber bu işe ağlayınız.

İkincisi: Bir dostum vardı, takvâsı ifrat derecesindeydi. Benim yanıma geldiği vakit, âhirete ait en güzel parçaları bana gösteriyordu ve ihtar ediyordu. Zâtınız onu bir derece benden soğutmak ve senin oğluna dost yapmak suretinde onunla konuşmuşsunuz.

İşte o zât, o telkinattan sonra geçen Ramazanda birgün, bana Hülâgû ve Cengiz vâkıalarını okutmak için gösterdi. “Aman, bunları oku” dedi. Ben kemâl-i taaccüp ve hayretten dedim: “Kardeşim, sen divane mi oldun? Benim Delâil-i Hayrâtı okumaya vaktim yok. Böyle zalemelerin sergüzeşt-i zâlimânelerini bu Ramazan-ı Şerifte bana okutmak hissini nereden kaptın?” dedim. Haftada iki defa yanıma gelen o has dostumu, iki ayda bir defa daha göremedim. Fakat hakkında inâyet vardı, o halden kurtuldu.

Her neyse... Bu neviden olan elîm hâdiseler çoktur. Hakikatli bir kardeşimin neseben kardeşi olduğunuzdan, haşînâne değil, mülâyimane bir surette olan bu dertleşmekten gücenmeyiniz. **(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Hiç kimseye söylemediğim, hattâ düşünmesini de istemediğim, Kur’ânî hizmetimize zarar veren bir hâleti söyleyeceğim: Zâtınız, bir zaman bize dost göründüğünüzden, senin oğlun talebe gibi yanıma geliyordu. Ciddî istifadeye çalışıyordu. Değil bana sıkıntı vermek, belki ihtaratımı, ciddî telâkki ediyordu. Vaktâ ki zâtınız bana karşı rakibâne bir vaziyet aldınız; oğlunuz da o vaziyetin tesiriyle öyle bir şekle girdi ki, en muti talebeden, en merhametsiz bir düşman vaziyetine geldi. O zamandan beri çektiğim sıkıntıların ve hizmet-i Kur’âniyemize gelen zararların kısm-ı azâmı, oğlunuzun yüzünden ve senin o rakibâne vaziyetinden geldiğine şüphe kalmadı. Senin nüfuzun ve şerefin olmasaydı, oğlun böyle şeylere müdahale edemezdi. Her neyse... Sizi bütün bütün gücendirmemek için kısa kesiyorum. Kardeşim Hakkı Efendinin hatırı için ben hakkımı helâl

ederim. Fakat bizi istihdam eden ve hizmetine kabul eden Kur’ân-ı Hakîmin darbesinden korkmalı; belki o helâl etmez.

1.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.
2.)Bir şeye sebep olan, onu işleyen gibidir. ["Hayrın yolunu gösteren, onu işleyen gibidir" (Feyzü’l- Kadîr, c.3, s. 537, hadîs no: 4250; Keşfü’l-Hafâ, c. 1, s. 399.) hadîsinden alınan bir ölçü.]

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı : Parca 4

Düşmanlara karşı bir tedbir

Kalben rahatsızlığım dolayısıyla, Kurban Bayramına kadar Süleyman Efendi, Şamlı Hafız Tevfik, Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş'tan başka kimseyi kabul etmiyorum. Affedersiniz, gücenmeyiniz.

Said Nursî

Mudafaalar : Barla ve Isparta Hayatı : Parca 5

Isparta Cumhuriyet Müddei Umumiliğine

Isparta Cumhuriyet Müddei Umumiliğine

Dokuz senedir beni bu memlekette sebebsiz olarak ikamete memur ettiler. Hariçle ihtilattan men'olduğum için çalışamadım, perişan bu gurbette kimsesiz kaldım. Onüç seneden beri, beni bu vilâyette tanıyanların tasdikleri tahtında, siyasetle hiçbir cihetle alâkam kalmadığına delilim şudur ki:

Onüç seneden beri, bir gazeteyi okumadığımı ve dinlemediğimi sekiz sene oturduğum Barla halkı ile işhâd ediyorum. Onüç sene, bu zamanda siyasetin lisanı olan gazeteyi dinlemeyen, işitmeyen, istemeyen bir adamın siyasetle alâkası olmadığı ve sekiz aydan beri merkez-i vilâyette bütün buradaki benimle temas edenlerin şehadetleriyle, siyasete taalluk eden hiçbir mes'eleye temas etmediğimi gösterebilirim. Bu halimle beraber, bu senenin Kurban Bayramında fıtraten sohbetten hoşlanmadığım için hiç kimseyi kabul etmediğimi gösterir bir-iki satırlık yazı ile kapımda yazdığım ve hiçbir kimse de gelmediği halde, bu mübarek bayramın dört gününde bir polis bulundurulmak suretiyle benim gibi garib, ihtiyar, hastalıklı bir adama şüphe isnad ederek tarassud ettirmek ve hareket-i şahsiyemi bilâsebeb taht-ı nezârette bulundurmakla verilen tazyik ve sıkıntı kâfi gelmiyormuş gibi, bu senenin Nisanının dördüncü günü, kış münasebetiyle ve mütemâdiyen harekâtımın tâkib ve tarassud edilmesinden dolayı hârice çıkmadığımdan sıkılmıştım. İşte o günü altı aylık ızdırabımı tahfif etmek ve biraz teneffüs ve rahatsızlığımı izale etmek için havanın güzelliğinden istifade ederek gezmeye gitmiştim. Avdetimde bir komiser ile iki polis ikamet ettiğim evimin kapısında ve bir komiserle iki polis de bahçenin dışarısında

bulunuyorlardı. İçeriye girdim, komiser ve iki polis beni takib ettiler. Odama çıktım, onlar da arkamda idiler. Benimle beraber girdiler, taharriye başladılar.Dokuz seneden beri ihtilattan bilâsebeb men'edildiğimden, mesleğim itibariyle Kur'an ve îman ile hasr-ı iştigal etmiştim. Ve onun neticesi olarak yazdırdığım eserlerden;

Birisi, Kur'an-ı Hakim'deki ikibinsekizyüz küsur lafza-i celâlin bir sırr-ı kerametini ve bir nakş-ı i'cazını gösterecek en müstesna bir hat ile yazılmış gayetle kıymettar yirmiden fazla Kur'an-ı Kerim cüzlerini,

2- Beka-yı ruh ve melâike ve haşrin hakkaniyetine dair Yirmidokuzuncu Söz nâmı altındaki risalenin içinde tezahur eden kendimce en ekall bin liraya değer bir sırr-ı azimi gösteren risaleyi,

3- Hazret-i Peygamber'in risaletini güneş gibi isbat eden ve harika bir surette oniki saatte te'lif edilen yüzelli sahifelik Ondokuzuncu Mektup nâmı altında Mu'cizat-ı Ahmediye risalesini ki, o mu'cizatın kerâmeti olarak o risalede tevafuk nâmıyla öyle bir sırr-ı azim tezahür etmiş ki o risale tek başiyle maddeten bin lira kadar kendimizce kıymettardır.

4- Vahdâniyet-i İlâhiyeyi güneş gibi isbat eden ve Kur'an'ın otuzüç âyet-i azimesini tefsir eden Otuzüç Pencere nâmındaki Otuzüçüncü Mektub ki, sırr-ı tevafukla beraber kıymet-i ilmiyesi ve edebiyesi itibariyle ehl-i tevhidce yalnız maddeten bin lira kadar ehemmiyetli olan risaleyi,

5- Şirkin esasını ref' edip vahdâniyeti nihayetsiz derecede kuvvetle isbat eden Otuzikinci Söz nâmı altındaki eseri ki, o eser bir âlim tarafından zâyi' edilse onu elde etmek için bin lira tereddütsüz vereceğini zannettiğim misilsiz risalemden mevcud her iki tanesini,

6- İsraftan kurtarmak ve bu fakir milleti iktisada alıştırmak için yazdığım küçük fakat müstesna bir ehemmiyette olan İktisad Risalesi ismindeki risalemin mevcud olan her üç nüshasını,

7- Kendi ihtiyarlığımdan dolayı iman noktasında Kur'an'dan bulduğum rica ve teselli nurlarından kaleme aldığım ve mevcudu tam üç nüsha ve iki nüsha da noksan olarak umum beş parçasını ki , bence bu risale benim gibi kabre yakınlaşmış bir ihtiyar adama kıymet takdir edilmeyecek derecede yüksek bir hakikat ile yazılmıştır.

8- Onbeş sene evvel Arabça olarak tab' edilen Harb-i Umumide ateş içinde yazıldığı için o zamandaki Başkumandanın, bu yadigâr-ı

harbin hayrına iştirak etmek niyetiyle kağıdını kendisi verdiği İşarâtü'l-İ'câz tefsirini; hem üçyüzotuzbeş senesinde İstanbul'da tab' edilen Katre, Şemme, Habbe, Habbenin Zeyli ve Ankara'da Yeni Gün Matbaasında Zeylinin Zeyli ve Ankara Matbaasında tab' edilen Hubab ve İstanbul'da tab' edilen Zühre ve Şu'le gibi risaleleri hâvi Arapça matbu' bir mecmuamı ve İstanbul'da onbeş sene evvel tab' edilen Sünuhat isminde kıymettar iki matbu risalemi ve hem biraderzâdem Abdurrahman tarafından onbeş sene evvel İstanbul'da tab' ettirilen Tarihçe-i Hayatımın bir kısmına ait matbu risalemden üç nüshası tamam ve beş altı nüshası noksan kitaplarımı ve hem de İstanbul'da yeni huruf çıkmadan evvel tab' ettirdiğim Onuncu Söz nâmında gayet kıymettar haşri ve kıyameti gündüz gibi isbat eden risalemi ve daha bilmediğim hususî ve şahsî ve imânî evraklarımı ve risalelerimi tekrar iade etmek üzere o taharri neticesinde alıp götürdüler.

Bu taharriyatta o kadar ileri gidildi ki, altı ay evvel oturduğum köşkten şimdiki oturduğum köşke nakledince, sandalye, şişe, demir ve sâir eşyaya aid listeye varıncaya kadar aldılar ve el'ân da iade edilmedi.

Dokuz seneden beri bu memlekette ve bu kadar dostlarımla temas ettiğim halde şimdiye kadar hiç bir cürüm bana isnad edilmedi ve hiç bir vukuatım da olmadı ve hayatımda dâi-i şüphe hiçbir emâre vücud bulmadı ve menfiliğim de sebebsiz ve ancak ihtiyat ve tevehhüm yüzünden olmakla inziva ettiğim bir mağaradan çıkartılarak menfilerle birlikte nefyedildim. Bu müddet zarfında siyasetle ve dünya ile alâkam olmadığına bu memleketteki dokuz senelik tarz-ı hayatımın şehâdetiyle beraber, risalelerimde gerek emniyet dairesi ve gerekse hükümet dairesi dâi-i şüphe bir şey bulamadıklarıdır.**(Haşiye)** Eğer bir cürmüm varsa, dokuz seneden beri mütemâdiyen dikkat ettikleri halde cürmümü görmeyen veya gösteremeyenler, şimdi göstermeye mecburdurlar.

Şu kitap zayiatımdan lâakall şahsî ikibin lira zararım var. Çünki, bunların hiç birisinin başka bir nüshasını bende bırakmadılar. Vaktiyle tab' etmek için yalnız İşârâtü'l-İ'câz tefsirine ikiyüzelli lira verdim. Arabî mecmuası üçyüz lira. Ve Yirmidokuzuncu Söz ve Ondokuzuncu Söz'lerde o sırr-ı azime ile hiç bir âlim ve hiç bir edib yoktur ki, "Bin lira kıymetindedir" demesin. Ve bir de, onüç sene

evvel hükümet Dâr'ül-Hikmet'te yüz lira maaş alacak kadar iş görebilecek bir adam nazarıyla bana bakmış, ayda yüz lira maaş vermiş. Bu sekiz senede beni, yarım saat bir köy olan İlâma'ya iki defadan fazla gitmeye müsaade edilmeyecek derecede ihtilât ve gezmekten men' edildiğim gibi, bir vâridatım, bir malım olmamakla beraber o köyde benim gibi bir adam çalışacak iş bulamadığımdan ve kimsenin bir şeyini de kabul etmemek bir meslek-i hayatım olduğundan, çektiğim perişaniyet ve zarar ve ziyanın takdirini müdde-i umumiliğe havale ederek ya kitaplarımın hepsini iadesini veyahut bu husustaki zarar ve ziyanımın müsebbiblerinden tazminini dava ediyorum.

Tetimme: Hükümetin kanunu, tarikat dersi vermeğe ve nüsha yazmağa ve nüfuz temin etmeğe müsaade etmediği ve ben de bunlarla alâkadar olmadığım ve hükümet de yanıma gelen ziyaretçileri hoş görmediği için; bazı adam müteaddid defa tarikat ve nüsha niyetiyle yanıma gelmek istedi. Ben de hükümetin kanununa riayet etmek ve hükümet memurlarını sebebsiz kuşkulandırmamak için kabul etmeyip, reddettim. Mesmuatıma göre, bu halden muğber olanlar yalan ve asılsız bir suretle isnâdatta bulunmuş. Böyle hükümetin, kanununa riayeten reddettiğim kimseler yüzünden beni böyle sıkıştırmaktan, hilâf-ı kanun hareket etmediğim için böyle azab vermek, kanunu dinlememeye mecburiyet vaziyetini veriyorlar mânâsı çıkıyor.

Dokuz senedir dünyevî hayatıma gelen her türlü işkencelere tahammül edip sabrettim. Sükût ettim. Fakat dünyalarına karışmadığım halde böyle hayat-ı uhreviyeme sû-i kasd suretindeki taarruz karşısında sabrım tükendi. Hakkımı aramak için ikame-i dâvâya mecbur oldum.

Said Nursî

Haşiye: Câ-yı dikkattir ki, sekiz-dokuz seneden beri zulüm ve tazyikat altında gizlemeye mecbur oldum en eski ve en mahrem evrakları âni olarak taharri edip hiçbir şey bırakmıyarak alındığı halde, mucib-i telaş ve daî-i endişe ve medar-ı hicab ve hacâlet bir şey bulunmaması, garazkâr su-i zanlı ehl-i dünyanın ona karşı ettikleri haksız tazyikat ve tarassud ne kadar çirkin ve hata olduğunu

gösteriyor. Acaba onu ittiham eden ve kendini vatana ve millete sadık tevehhüm eden ehl-i dünyanın en büyük memurundan en küçüğüne kadar, değil sekiz-dokuz sene belki sekiz-dokuz ay zarfında en mahrem ve en gizli evrakı meydana atılıp tetkik edilse ona telaş verecek ve utandıracak sekiz-dokuz madde çıkmaz mı?

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi

Eskişehir Mahkemesi [1935]

Eskişehir
Ağır Ceza Mahkemesi
Müdafaaları
(1935)

(Bu müdafayı Eskişehir Mahkemesi yeni hurufla müteaddit nüshaları çıkarmıştı. İddiânâmeler ve itiraznâmeler bunun iki misli kadardır. Bir nüsha bunlardan bize verdiler. Mâdem Isparta, benim ve Risale-i Nur için mübarektir. Bu müdafaatımda hücûm ettiğim yerde "Isparta" kelimesini kaldırınız. Yalnız "muhbir ve mülhid" kalsın.)

Yirmi Yedinci Lem'a

Risale-i Nur'u mahv ve Ris ale-i Nur'un yüzer şakirdlerini imha etmek için sû-i kasd ile ihzar edilen gaddar ve müdhiş bir planı akîm bırakan, fakat gâyet mülâyimâne bir müdafaadır ki; Otuzbirinci Mektub'un Yirmiyedinci lem'a'sı olmuştur.

Tenbih : Bu lem'a, müdafaatımın üç kısmından bir kısmıdır. İhtilattan men' edildiğim için mahkemenin zabtına geçen yüzer sahifeden ziyade müdafaatımdan yalnız bir kısmını, çok noksan kalemimle kayd edebildim. Bu kısmında kıymeti ve kuvveti ve ehemmiyeti, nısf-ı âhirde tezâhür ediyor.

Eskişehir, sene 1354

Said Nursî

•Müdafaat hakkında bir mektup
•Müdafaat Safahatının Fihristesi
•Müdafaatıma Gelen Küçük Bir Tenkide Cevaptır
•Mahkemede Cevabım
•Müdafaatın 1.Tetimmesi
•Müdafaatın 2.Tetimmesi
•Ehemmiyetli bir suç olarak sorulan bir mesele
•Kararnameye Karşı İtirazname
•Ehemmiyetli bir hakkımı talep ediyorum
•Ceza Hâkimine Son Müdafaa
•İtizar
•Sonradan ilhak edilmiş bir mukaddeme
•İddia Makamının Son İddiasına Karşı Müdafaa
•Mahkeme-i Temyiz Layihası
•Mahrem bir fıkra
•Tashih Layihası

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 1

Müdafaat hakkında bir mektup

Azîz Kardeşlerim!

Müdâfaat Risalesinin başında bu gelen parça yazılmalı. Hem sizlerdeki Müdâfaat Risalenizde lüzumsuz, nezâketli ve musalâhakârâne kelimeleri tayedebilirsiniz. Bu def'aki sizden gelen o risalede zalimleri fazla okşayan cümle var. Lüzumsuz, haksızları okşayan kelimeleri tay edebilirsiniz. Bu gelen fıkra sizlerdeki (Müdafaatın evveline yazılacak) yani 27. Lem'a ünvanının altında kayd edilecek.

"Bu Müdafaa Risalesinde bulunan mülayimâne tâbirat ve müsalahakârâne ifâdeler ve zâlimleri okşayan kelimelerin bulunması, yüzden fazla taht-ı tevkife alınan Risale-i Nur'un kıymetdar talebelerini ve müsadere edilen Risale-i Nur'un eczalarını dehşetli zulmetlerden kurtarmak içindir. Yoksa mazlûmiyetimiz beni şiddetli konuşturacaktı. Bu risalede; asıl hücum Risale-i Nur'a karşı olduğu için, müdafaatda birinci derecede ilmî ve mantıkî bir tarzda Risale-i Nur'u müdafaa ediyor. İkinci derecede arkadaşlarını kurtarmağa çalışıyor. Kendi şahsını müdafaa değil, bilakis çürütüyor. Bu risaleyi okuyan evvelce âhirdeki layiha-i temyizi ve layiha-i tashîhi okumalı, sonra baştan okumalı."

Said Nursî

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 2

Müdafaat Safahatının Fihristesi

Birinci Safha: Sorgu hâkimlerinin suallerine karşı cevablardır. Bu kısım onların zabtına geçmiş. Fakat biz kaleme alamadık.

İkinci Safha: Yine sorgu hâkimlerinin mânasız, lüzumsuz suallerinden kurtarıp "Son Müdafaat" nâmıyla müskit, gelecek umum suallere cevap olarak Son Müdafaat namındaki kısımdır.

Üçüncü Safha: Son Müdafaatın iki gayet mühim tetimmeleridir.

Dördüncü Safha: Müdde-i umumun, sorgu hâkimlerinin tahkikatına istinaden, yirmidokuz sahifelik iddiânamesine karşı ondokuz sahife birinci itiraznâmemdir.

Beşinci Safha: Mahkemede, sorgu hâkimlerinin altmışüç sahifelik lüzum-u mahkeme kararını bize karşı mahkemede okuduktan sonra, o kararnâmeyi çürütecek "Beş Umde" ile ağır bir hastalık içinde, Son Müdafaatın mukaddemesi olan "Dört Madde" ile müskit bir cevabtır. Hem tahrîrî olarak yirmidokuz sahifelik son müdafaadır. Sorgu hâkimlerine karşı istintakda söylendiği gibi aynen mahkemeye de tahrîrî olarak verildi.

Altıncı Safha: Müdde-i umumun tecziye talebine dair iddiânamesine karşı, iki mühim noktadan ibaret üçüncü bir itiraznâmedir.

Yedinci Safha: Pek haksız ve sebepsiz mahkumiyetimizin tebliğinden sonra dâvâmızı temyize dair, Mahkeme-i Temyize verilen lâyiha-ı temyiziyedir.

Sekizinci Safha: Temyiz Mahkemesi dâvâmızı nakz etmeyip tasdik ettiği için, tenkid ve şikayeti mutazammın hey'et-i vekileye yazılıp gönderilen bir arzuhaldir.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 3

Müdafaatıma Gelen Küçük Bir Tenkide Cevaptır

Müdafaatıma Gelen Küçük Bir Tenkide Cevaptır.

Sual: Sen müdâfâatında -âdete muhalif olarak- hakikatı ve doğruluğu tamamen takib ettiğin halde, neden sorgu hâkimlerinin altmışüç sahifelik ittihamnâmesine karşı arkadaşlarını hem kısaca müdafaâ ettin, hem Risale-i Nur ile münasebetleri pek kuvvetli bulunan bir kısım kardaşlarının alâkalarını pek zayıf göstermişsin?

Elcevap: *"Her söylediğin doğru olmak gerektir, fakat her doğruyu söylemek doğru değildir."* kâidesiyle, o musibette arkadaşlarımın kısmen inkarlarının ve mahkemenin elindeki vesikaların tazyikatı altında ancak o kadar doğruluğu muhafaza edebildim. Kardaşlarımı tekzib etmemek ve vesikaların tekzibine uğratmamak için sükût ettim. Sükût ise hilaf sayılmaz.

Hem, bütün müdâfaâtımda ara-sıra görünen mülâyimâne ve musâlahakârane **(Haşiye)** tabirler ise; ***"tevriye"*** nev'inden olarak mahzan masum kardaşlarımı kurtarmak içindir. Yoksa, masumiyetim ve mazlumiyetim beni çok şiddetli konuşturacaktı. Amma, kısaca müdafaatıma karşı mahkeme ve sorgu hâkimlerinin iddiânâme nâmındaki uzun ittihamnâmeleri ise; onlar üç-dört ayda ancak yazdıkları ittihamnâmelerine karşı, bütün müdafaatım dört-beş günün mahsûlü olduğu ve altmışüç sahifelik sorgu hâkimlerinin ittihamnâme ve iddiânâmelerine karşı kırküç sahifelik itiraznâmem dört-beş saatin mahsulüdür. Elbette bu nispetsiz mukabelede, bu müdafâat hârika sayılabilir, kusurlarına bakılmaz.

Haşiye: Hatta, layiha-i temyiziyenin âhirinde üç sahife evvel "Eğer pek haklı bu feryadımı adliyenin yüksek makamı işitip, dinlemezse şiddet-i me'yusiyetimden diyeceğim: Bu zamanda adliyede adâlet kalkıyor. Ey, beni bu belâya sevketip, bu hâdiseyi icad eden Isparta muhbirleri" diye olan fıkraya, kardaşlarımın hatırı için *"adliyede adalet kalkıyor"* cümlesini kaldırdığımdan, o makam müşevveş olmuş. Hem de, buradaki mahkemeyi gücendirmemek için kardaşlarımın hatırına binaen *"Isparta muhbirleri"* nâmını, *"bize zulmeden umum zalimlere"* derdim. Halbuki "Şükrü Kaya" her ne ise...

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 4

Mahkemede Cevabım

Onüç sene müddetle münzevi yaşayan bir adam, elbette resmî işleri ve kanunları bilmez ki onlara riayet etsin. Öyle ise, o resmi sual ve cevab yerine bu ifademi dinlemenizi rica ederim. Çünkü :

Isparta'da üç yerde resmi bir tarzda ifadem alınmış ve bu uzun, yeni ifadem sizi şaşırtmayacak. Belki, pek doğru olarak hakkımdaki tahkikatınızı tenvir edecek ve şimdi elinizde olan otuz kitabın, tahkikat ve teftişinden sizi kurtaracak. Mahkeme heyet-i hâkimesinin ve Dahiliye Vekilinin ve Meclis-i Mebûsan Riyasetenin hayat-ı ebediyelerine taalluk eden bir arzuhaldir.

Ey heyet-i hâkime! Beni dört-beş madde ile ittiham edip tevkif ettiler.

Birinci Madde

İrtica fikriyle dini âlet edip, emniyet-i umumiyeyi ihlâl edebilecek bir teşebbüs niyeti olduğu ihbar edilmiş.

Elcevap:

Evvelâ: imkânat başkadır, vukuat başkadır. Herbir fert, çok adamları öldürebilmesi mümkündür. Bu imkân-ı katil cihetiyle mahkemeye verilir mi? Herbir kibrit bir haneyi yakması mümkündür. Bu yangın imkânıyla kibritler imha edilir mi?

Sâniyen: Yüz bin defa hâşâ! İştigal ettiğimiz ulûm-u imaniye, rızâ-yı İlâhîden başka hiçbir şeye âlet olamaz. Evet, güneş kamere peyk ve tâbi olmadığı gibi, saadet-i ebediyenin nuranî ve kudsî anahtarı ve hayat-ı uhreviyenin bir güneşi olan iman dahi, hayat-i içtimaiyenin âleti olamaz. Evet, bu kâinatın en muazzam meselesi ve şu hilkat-ı âlemin en büyük muammâsı olan sırr-ı imandan daha

ehemmiyetli bir mesele-i kâinat yoktur ki, bu mesele-i sırr-ı iman ona âlet olsun.

Ey heyet-i hâkime! Eğer bu işkenceli tevkifim yalnız hayat-ı dünyeviyeme ve şahsıma ait olsaydı; emin olunuz ki, on seneden beri sükût ettiğim gibi yine sükût edecektim. Fakat tevkifim, çokların hayat-ı ebediyelerine ve muazzam tılsım-ı kâinatın keşfini tefsir eden Risale-i Nur'a ait olduğundan, yüz başım olsa ve hergün biri kesilse, bu sırr-ı azîmden vaz geçmeyeceğim. Ve sizin elinizden kurtulsam, elbette ecel pençesinden kurtulamayacağım. Ben ihtiyarım, kabir kapısındayım. İşte o müthiş tılsım-ı kâinat keşşafı olan Kur'ân-ı Hakîmin o muazzam keşfini göze gösterir bir surette tefsir eden Risale-i Nur'un, o tılsıma ait yüzer meselelerinden, bu herkesin başına gelecek olan ecele ve kabre ait yalnız bu sırr-ı imana bakınız ki:

Acaba, bu dünyanın bütün muazzam mesâil-i siyasiyesi, ölüme, ecele inanan bir adama daha büyük olabilir mi ki, bunu ona âlet etsin. Çünkü, vakit muayyen olmadığından, her vakit baş kesebilen ecel, ya idam-ı ebedîdir veyahut daha güzel bir âleme gitmeye terhis tezkeresidir. Hiçbir vakit kapanmayan kabir, ya hiçlik ve zulümat-ı ebediye kuyusunun kapısıdır veyahut daha daimî ve daha nuranî, bâki bir dünyanın kapısıdır.

İşte, Risale-i Nur, keşfiyat-ı kudsiye-i Kur'âniyenin feyziyle, iki kere iki dört eder derecesinde kat'iyetle gösterir ki, eceli idam-ı ebedîden terhis vesikasına ve kabri dipsiz, hiçlik kuyusundan müzeyyen bir bahçe kapısına çevirmeleri, şüphesiz, kat'î bir çaresi var. İşte bu çareyi bulmak için, bütün dünya saltanatı benim olsa bilâ-tereddüt feda ederim. Evet, hakikî aklı başında olan, feda eder.

İşte, efendiler, bu mesele gibi yüzer mesail-i imaniyeyi keşif ve izah eden Risale-i Nur'a, evrak-ı muzırra gibi—hâşâ, yüz bin defa hâşâ!—siyaset cereyanlarına âlet edilmiş garazkâr kitaplar nazarıyla bakmak, hangi insaf müsaade eder, hangi akıl kabul eder, hangi kanun iktiza eder? Acaba istikbal nesl-i âtisi ve hakikî istikbal olan âhiretin ehli ve Hâkim-i Zülcelâli, bu suali, müsebbiplerinden sormayacaklar mı? Hem, bu mübarek vatanda bu fıtraten dindar millete hükmedenler, elbette dindarlığa taraftar olması ve teşvik etmesi, vazife-i hâkimiyet cihetiyle lâzımdır. Hem madem, lâik

cumhuriyet prensibiyle bîtarafane kalır ve o prensibiyle dinsizlere ilişmez; elbette dindarlara dahi bahanelerle ilişmemek gerektir.

Salisen: Bundan on iki sene evvel Ankara reisleri, İngilizlere karşı Hutuvat-ı Sitte namındaki mücahedatımı takdir edip, beni oraya istediler. Gittim. Gidişatları, benim ihtiyarlık hissiyatıma uygun gelmedi.

“Bizimle çalış” dediler.

Dedim: “Yeni Said öteki dünyaya çalışmak istiyor. Sizinle çalışamaz, fakat size de ilişmez.”

Evet, ilişmedim ve ilişenlere iştirak etmedim. Çünkü, an’anât-ı milliye-i İslâmiye lehinde istimal edilebilir bir dehâ-yı askerîyi, an’ane aleyhine çevirmeye maatteessüf bir vesile oldu. Evet, ben, Ankara reislerinde, hususan Reisicumhurda bir dehâ hissettim ve dedim:

“Bu dehayı, kuşkulandırmakla an’anât aleyhine çevirmek caiz değildir. Onun için, ne kadar elimden gelmişse, dünyalarından çekindim, karışmadım. On üç seneden beri siyasetten çekildim. Hattâ bu yirmi bayramdır, bir-ikisinden başka umumlarında, bu gurbette, kendi odamda yalnız mahpus gibi geçirdim—tâ ki siyasete bulaşmam tevehhüm edilmesin. Hükûmetin işlerine ilişmediğime ve karışmak istemediğime delâlet eden,

Birinci Delil: On üç senedir siyaset lisanı olan gazeteleri bu müddet zarfında hiç okumadığım dokuz sene oturduğum Barla köyünde ve dokuz ay ikamet ettiğim Isparta’da dostlarım biliyorlar. Yalnız, Isparta tevkifhanesinde, gayet insafsız bir gazetecinin dinsizcesine, Risale-i Nur’un talebelerine hücumunun bir fıkrası, istemediğim halde kulağıma girdi.

İkinci Delil: On senedir Isparta vilâyetinde bulunuyordum. Dünyanın çok tahavvülâtı içinde siyasete karışmak teşebbüsüne dair hiçbir emare, hiçbir tereşşuhat görülmediğidir.

Üçüncü Delil: Hiçbir hatıra gelmeyen, âni olarak benim ikametgâhım bastırıldı, tam taharrî edildi. On seneden beri en mahrem evrakımı ve kitaplarımı aldılar. Hem vali dairesi, hem polis dairesi, bu kitaplarımda siyaset-i hükûmete ilişecek hiçbir maddeyi bulamadıklarını itiraf etmeleridir. Acaba, on sene değil, belki on ay benim gibi sebepsiz nefyedilen ve merhametsizce zulüm gören ve işkenceli tazyik ve tarassut edilen bir adamın en mahrem evrakı

meydana çıksa, zalimlerin yüzlerine savrulacak on madde çıkmaz mı?

Eğer Denilse: “Yirmiden ziyade mektupların yakalandı.”

Ben de derim: O mektuplar, birkaç sene zarfında yazılmışlar. Acaba, on sene zarfında on dosta, on ve yirmi ve yüz mektup çok mu? Madem muhabere serbesttir ve dünyanıza ilişmezler; bin olsa da bir suç teşkil etmezler.

Dördüncü Delil: Müsadere edilen bütün kitaplarımı görüyorsunuz ki, siyasete arkalarını çevirip, bütün kuvvetleriyle imana ve Kur’ân’a, âhirete müteveccih olmalarıdır. Yalnız iki-üç risalelerde Eski Said sükûtu terk ederek, bazı gaddar memurların işkencelerine karşı hiddet etmiş; hükûmete değil, belki vazifesini su-i istimal eden o memurlara itiraz eylemiş, mazlumane şekvasını yazmış. Fakat, yine o iki-üç risaleyi mahrem deyip neşrine izin vermedim. Has bir kısım dostlarıma münhasır kalmışlardır. Hükûmet ele bakar ve zahire dikkat eder. Kalbe bakmak, gizli ve hususî işlere bakmak hakkı yoktur ki, herkes kalbinde ve hanesinde istediğini yapabilir ve padişahları zemmeder, beğenmez.

Ezcümle: Yedi sene evvel, “daha yeni ezan çıkmadan”, bir kısım memurlar sarığıma, hem hususî Şafiîce ibadetime müdahale etmek istemelerine mukabil, bir kısa risale yazıldı. Bir zaman sonra yeni ezan çıktı; ben o risaleyi mahrem dedim, intişarını men ettim. Hem, ezcümle, Darü’l-Hikmeti’l- İslâmiyede bulunduğum zaman, tesettür âyeti aleyhinde Avrupa’dan gelen itiraza karşı bir cevap yazmıştım. Bundan bir sene evvel, eski matbu risalelerimden alınan ve On Yedinci Lem’a namındaki risalenin bir meselesi olarak kaydedilmiş ve sonra Yirmi Dördüncü Lem’a ismini alan kısacık Tesettür Risalesi, ilerideki kanunlara temas etmemek için, o Tesettür Risalesi’ni setrettim. Her nasılsa, yanlışlıkla bir yere gönderilmiş. Hem o risale, medeniyetin, Kur’ân’ın âyetine ettiği itiraza karşı, müskit ve ilmî bir cevaptır. Bu hürriyet-i ilmiye, Cumhuriyet zamanında elbette kayıt altına alınamaz.

Beşinci Delil: Dokuz senedir, bir köyde inzivayı ihtiyar ettiğim; ve hayat-ı içtimaiyeden ve siyasetten sıyrılmak istediğim; ve bu defa gibi, müteaddit başıma gelen bütün işkencelere tahammül edip, dünya siyasetine karışmamak için bu on senede hiç müracaat

etmediğimdir. Eğer müracaat etseydim, Barla yerine İstanbul'da oturabilirdim. Ve belki, bu defadaki gaddarane tevkifimin sebebi, müracaatsızlıktan küsen ve gururlarına dokunan Isparta Valisinin ve hükûmetin bazı memurlarının, garazlarından veya iktidarsızlıklarından habbeyi kubbe yapıp, Dahiliye Vekâletini evhamlandırmasıdır.

Elhasıl: Benimle temas eden bütün dostlarım bilirler ki, siyasete değil karışmak, değil teşebbüs, belki düşünmesi dahi esas maksadıma ve ahvâl-i ruhiyeme ve hizmet-i kudsiye-i imaniyeme muhaliftir ve olamıyor. Bana nur verilmiş, siyaset topuzu verilmemiş. Bu halin bir hikmeti şudur ki: Hakaik-i imaniyeye müştak ve memuriyet mesleğine giren birçok zatları, bu hakaike endişeli ve tenkitkârane baktırmamak, onlardan mahrum etmemek için, Cenâb-ı Hak kalbime siyasete karşı şiddetli bir kaçınmak ve bir nefret vermiştir kanaatindeyim…

Benim medar-ı ittihamım olan İkinci Madde

Mu'cizat-ı Ahmediyye (A.S.M.) risalesinin ve Bekâ-yı Ruh ve Haşr-i A'zam Risalesinin âhirlerinde görülen imzalardır. Güya onlar bir cemiyetin efradı veya bir tarikatın dervişleridir.

Elcevap: Bütün kuvvetimle sizi te'min ederim ki, o imza sahiplerinin bu işte hataları yoktur. Hata varsa benimdir. Acaba Mu'cizât-ı Ahmediye bahsinin göz ile görülen bir kerâmetini güzel görüp ve Yirmidokuzuncu Söz eliflerinin harika tevâfukatını, hakkaniyetine bir imza-yı gaybi bilip, bir hâtıra olarak imza eden veya yanıma nâdir gelebilen bir misafirin hatası var mı? Misafirhâne sahiblerinin hatıra defterlerinde bu çeşit imzaları ve bakkalların defterlerindeki isimlere cemiyet nâmı verilebilir mi? Ve böyle herkesin eline geçebilen ve levha gibi Barla'daki odamda üç-dört sene ta'lik edilen o imzalar bir cemiyet-i hâfiyenin efradı olmasını hiç akıl kabul eder mi? O imza sahiblerinin çoğu misafir idiler. Ve bir kısmı da siyasetle alâkası olmayan bazı âhiret kardeşlerimdir. Bizi, yani bu imza sahiblerini çok sıkmayınız. Çünki:

Isparta'da istintak dairesinde gayet nâmuslu, müstakim bir kardeşimiz olan mütekâid Binbaşı Merhum Asım Bey isticvab edildi. Eğer doğru dese, Üstadına zarar gelir ve eğer yalan dese, kırk

senelik namuskârane ve müstakimane askerliğinin haysiyetine çok ağır gelir diye düşünüp, “Ya Rab, canımı al” diyerek on dakikada teslim-i ruh eyledi, istikamet şehidi oldu. Ve dünyada hiçbir kanunun hatâ diyemeyeceği bir muavenet-i hayriyeye ve bir tasdike hatâ tevehhüm edenlerin çirkin hatâlarına kurban oldu.

Evet, Risale-i Nur’dan tam ders alan, bir su içer gibi, kolayca terhis tezkeresi telâkki ettiği ecel şerbetini içer. Eğer benden sonra dünyada kalan kardeşlerimin teellümlerini düşünmeseydim, ben de, âlicenap kardeşim Asım Bey gibi “Yâ Rab! Canımı da al” diyecektim. Her neyse...

Benim sebeb-i ittihamımdan olan Üçüncü Madde

Risale-i Nur’un müsaade-i hükûmet alınmadan intişarı ve hissiyat-ı imaniyeyi kuvvetleştirmesiyle, ileride belki hükûmetin serbestane prensiplerine sed çeker ve emniyet-i umumiyeyi ihlâl eder.

Elcevap: Risale-i Nur, nurdur. Nurdan zarar gelmez. Siyaset topuzunu on üç seneden beri elinden atmıştır ve bu vatanın ve bu milletin hayatlarının temel taşları olan hakikat-i kudsiyeyi tespit eder ve bu mübarek milletin yüzde doksan dokuzuna zararsız menfaati olduğuna, eczalarını okuyan bütün zatları işhad edebilirim. Haydi, biri çıksın, desin: “Bunda bir zarar gördüm.”

Saniyen: Benim matbaam yok ve müteaddit kâtiplerim yok. Birisini zorla bulabilirim. Ve hüsn-ü hattım yok. Yarım ümmîyim, bir saatte ancak bir sahifeyi çok noksan yazımla yazabilirim. Merhum Asım Bey gibi bazı zatlar, benim için bir yadigâr olarak, güzel yazılarıyla yardım ettiler. Benim çok hazin gurbetimdeki hatıratımı yazdılar. Sonra, o envar-ı imaniyeyi derdine tam derman bulan bir kısım zatlar, onları okumak istediler ve okudular; hayat-ı ebediyelerine tam bir tiryak olduğunu hakkalyakîn gördüler, kendileri ne istinsah ettiler. Elinize geçen ve nazar-ı teftişinizde bulunan “Fihriste Risalesi” gösteriyor ki, Risale-i Nur’un herbir cüz’ü, bir âyet-i Kur’âniyenin hakikatini tefsir eder ve hususan erkân-ı imaniyeye dair âyetleri öyle bir vuzuhla tefsir eder ki, Avrupa feylesoflarının bin

seneden beri Kur'ân aleyhinde hazırladıkları hücum plânlarını ve esaslarını bozuyor.

Şimdilik elinizde "İhtiyar Risalesi"nin On Birinci Ricasında binler imanî ve tevhidî burhanlardan bir tek burhan var. Nümune için ona bakınız, dikkat ediniz; dâvâm doğru mudur, yanlış mıdır, anlarsınız. Hem bu vatana ve bu millete ne kadar menfaatli olduğuna nümune için, Risale-i Nur'un eczalarından olan İktisat Risalesi ve hastalara, imandan gelen yirmi beş devalı risale ve ihtiyarlara, imandan gelen on üç rica ve tesellî risaleleri, bu mübarek milletin yarısından ziyade bir yekûn teşkil eden fakirler, hastalar, ihtiyarlar taifelerine gayet kıymettar bir hazine-i servet ve tiryak ve ziya olduğunu insafla bakan herkes kabul eder kanaatindeyim.

Hem vazife-i tahkikatınıza yardım için derim: Fihriste Risalesi, yirmi senelik risalelerin bir kısmının fihristesidir. İçindeki risalelerin bir kısmının asılları Darü'l-Hikmetten başlar. Fihriste'deki numaralar, telif tertibiyle değildirler. Mesela, Yirmi İkinci Söz, Birinci Sözden daha evvel te'lif edilmiş ve Yirmi İkinci Mektup, Birinci Mektuptan daha evvel yazılmış. Bunlar gibi çok var...

Salisen: İman ilminden ibaret olan Risale-i Nur eczaları, emniyet ve âsâyişi temin ve tesis ederler. Evet, güzel seciyelerin ve iyi hasletlerin menşe ve menbaı olan iman, elbette emniyeti bozmaz, temin eder. İmansızlıktır ki, seciyesizliğiyle emniyeti ihlâl eder.

Hem bunu biliniz ki, yirmi-otuz sene evvel bir gazete gördüm ki, İngilizlerin bir Müstemlekât Nâzırı demiş: "Bu Kur'ân Müslümanların elinde varken biz onlara hakikî hâkim olamayız… Bunun kaldırılmasına ve çürütülmesine çalışmalıyız." İşte, bu kâfir muannidin bu sözü, otuz senedir nazarımı Avrupa feylesoflarına çevirmiş olduğundan, nefsimden sonra onlarla uğraşıyorum. Dahiliyeye pek bakamıyorum ve dahildeki kusuru, Avrupa'nın hatâsı, ifsadıdır derim. Avrupa feylesoflarına hiddet ediyorum, onları vuruyorum. Felillâhilhamd, Risale-i Nur o muannid kâfirin hülyasını kırdığı gibi, maddiyun, tabiiyun feylesoflarını tam susturur bir vaziyete girmiştir. Dünyada, hangi şekilde olursa olsun, hiçbir hükûmet yoktur ki, kendi memleketinin böyle mübarek mahsulünü ve sarsılmaz bir mâden-i kuvve-i mâneviyesini yasak etsin ve nâşirini mahkûm eylesin! Avrupa'da rahiplerin serbestiyeti gösteriyor ki,

hiçbir kanun, târik-i dünya olanlara ve âhirete ve imana kendi kendine çalışanlara ilişmez.

Elhasıl: On sene kadar sebepsiz bir nefye mahkûm; ihtilâttan, muhabereden memnu, gurbetzede bir ihtiyar adamın, saadet-i ebediyenin anahtarı olan imanına dair hâtırat-ı ilmiyesini yazmasını, dünyada hiçbir kanun ona yasak diyemez ve demez kanaatindeyim. Ve şimdiye kadar hiçbir âlim tarafından tenkit edilmemesi, elbette o hatırat, ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat olduğunu ispat eder.

Benim ittihamım ve tevkifime sebep gösterilen Dördüncü Madde

Devletçe yasak edilen tarikat dersini vermekle ihbar edilmiş olmaklığımdır.

Elcevap: Evvelâ, elinizdeki bütün kitaplarım şahittirler ki, ben hakaik-i imaniyeyle meşgulüm. Hem müteaddit risalelerde yazmışım ki: “Tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsız Cennete giden pek çok; fakat imansız Cennete girecek yok. Onun için imana çalışmak zamanıdır” diye beyan etmişim.

Sâniyen : On senedir Isparta vilâyetinde bulunuyorum. Biri çıksın, “Bana, tarikat dersi vermiş” desin! Evet, bazı has âhiret kardeşlerime ulûm-u imaniye ve hakaik-i âliye dersini hocalık itibarıyla vermişim. Bu, tarikat talimi değil, belki hakikat tedrisidir. Yalnız bu kadar var: Ben Şafiîyim; namazdan sonraki tesbihatım Hanefî tesbihatından biraz farklıdır. Hem, akşam namazından yatsı namazına kadar ve fecirden evvel, hiç kimseyi kabul etmemek şartıyla, kendi kendime günahlarımdan istiğfar ve âyetler okumak gibi şeylerle meşguliyetim var. Zannederim, dünyada hiçbir kanun bu hale yasak diyemez.

Bu mesele-i tarikat münasebetiyle hükûmet ve mahkeme memurları tarafından benden soruluyor: “Ne ile yaşıyorsun?”

Elcevap: Dokuz sene ikamet ettiğim Barla halkının müşahedesiyle, şiddet-i iktisat berekâtıyla ve tam kanaat hazinesiyle ve ekser günlerde herbir gün yüz para ile, bazı daha az bir masrafla yaşadığımı benimle temas eden dostlarım bilirler. Hattâ yedi sene zarfında elbise, pabuç gibi şeylere yedi banknot ile idare ettim.

Hem, elinizde bulunan tarihçe-i hayatımın şehadetiyle, bütün hayatımda halkların hediye ve sadakalarından istinkâf edip, en sadık dostlarımın hatırlarını rencide ederek hediyesini reddetmişim. Eğer mecburiyetle hediye almışsam, mukabilini vermek şartıyla aldığımı, bana hizmet eden dostlarım bilirler. Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede aldığım maaştan çoğunu, o zaman yazdığım kitapların tab'ına sarf ettim; az bir kısmını, hacca gitmek için sakladım. İşte o cüz'î para, iktisat ve kanaat berekâtıyla on sene bana kâfi geldi ve yüz suyumu döktürmedi. Daha o mübarek paradan biraz var.

Ey heyet-i hakime,

Bu uzun ifâdâtımı dinlemekten usanmamak gerektir. Çünkü, yirmi-otuz kitap, benim tevkifnamemin evrakı içine girmişler. Bu kadar itham evrakıma karşı, elbette bu uzun ifade kısa kalır. Ben, on üç senedir dünya siyasetine karışmadığımdan, kanunları bilmiyorum. Hem, kendimi müdafaa için aldatmaya tenezzül etmediğime tarihçe-i hayatım şahittir. Ben, hakikat-i hali olduğu gibi beyan ettim. Sizin vicdanınız var ve kanunların gadirsiz veçh-i tatbiklerini bilirsiniz, hakkımda hükmünüzü verirsiniz. Bunu da biliniz ki:

Bazı iktidarsız memurların iktidarsızlıklarından veya evhamlarından veya keçi, kurt bahanesi nev'inden veya kendilerine pâye vermek veya hükûmete yaranmak fikriyle, yeni serbestî kanunlarının tatbiklerine zemin hazırlamak entrikalarından, hakkımda dürbün ile bakarak habbeyi kubbe gösterdiler. Sizlerden ümidimiz şudur ki: İktidarınızdan, onların evhamlarının kubbesinin habbe olduğunu göstermektir. Yani onların dürbünlerini aksine çevirip bakarsınız...

Hem bir ricam var: Müsadere edilen kitaplarımın, bin liradan ziyade bence kıymetleri var; bana iade ediniz. Onların mühim bir kısmı on iki sene evvel Ankara Kütüphanesine iftihar ve teşekkürle kabul edildiğini, kütüphane nazırı gazeteyle ilân etmiştir. Şimdilik hayatıma hükümleri geçen heyetinizin reyi ile bu ifademin bir suretini müdde-i umumîye verip beni bu zarara sokanlar aleyhinde ikame-i dâvâ etmek ve bir suretini Dahiliye Vekâletine ve bir suretini de Meclis-i Meb'usana vermek istiyorum.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 5

Müdafaatın 1.Tetimmesi

Yukarıdaki müdafaatımın birinci tetimmesi

Beni istintak eden zatın ve heyet-i hakimenin nazar-ı dikkatlerine,

Evvelki ifademe üç maddeyi ilâve ediyorum.

Birinci madde

Bizi hayrette bırakan ve gayet şaşırtan ve bir garazı ihsas eden ve bil'iltizam hiçten bir sebeb-i itham icat etmek nev'inden, musırrane, bir cemiyet ve teşkilât varmış gibi soruyorlar "Bu teşkilâtı yapmak için nereden para alıyorsunuz?" diyorlar.

Elcevap: Evvelâ, ben dahi soranlardan soruyorum: Böyle bir cemiyet-i siyasiyenin, bizim tarafımızdan vücuduna dair hangi vesika, hangi emareler var ve parayla teşkilât yaptığımıza hangi delil ve hangi hüccet bulmuşlar ki, bu kadar musırrane soruyorlar? Ben, on senedir Isparta vilâyetinde şiddetli tarassut altında bulunmuşum. Bir-iki hizmetkâr ve on günde bir-iki yolcudan başka adamları görmeyen garip, kimsesiz, dünyadan usanmış, siyasetten gayet şiddetle nefret etmiş ve kuvvetli siyasî muhalif cemiyetlerin ne kadar aksülâmeller ile zararlı ve akîm kaldığını mükerrer müşahedatla görmüş ve kendi kavim ve binler dostları içinde, en mühim fırsatta, siyasî cemiyet ve cereyanları reddetmiş ve karışmamış ve iman-ı tahkikînin gayet kudsî ve hiçbir şeyle zedelenmesi caiz olmayan hizmeti bozmak ve ağraz-ı siyasî ile çürütmeyi en büyük bir cinayet telâkki ederek şeytandan kaçar gibi siyasetten kaçan ve on seneden beri

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

kendine düstur eden; ve hileyi hilesizlikte bulan, asabî ve bilâ-perva esrarını fâşeden; on sene koca Isparta vilâyetinin hassas ve cessas memurlarına böyle teşkilât sezdirmeyen bu adamdan, “Böyle bir teşkilât var ve siyasî bir dolabı çeviriyorsunuz” diyenlere karşı, yalnız ben değil, belki Isparta vilâyeti ve bütün beni tanıyanlar, belki bütün ehl-i akıl ve vicdan, onların iftiralarını nefretle karşılar ve “Garazkâr plânlanlar ile onu itham ediyorsunuz” diyecekler.

Saniyen: Meselemiz imandır. İman uhuvvetiyle bu memlekette ve Isparta’nın yüzde doksan dokuz adamlarıyla uhuvvetimiz var. Halbuki cemiyet ise, ekser içinde ekalliyetin ittifakıdır. Bir adama karşı, doksan dokuz adam cemiyet olmaz. Meğer, gayet insafsız bir dinsiz, herkesi–hâşâ–kendi gibi tevehhüm edip, bu mübarek ve dindar milleti tahkir etmek niyetiyle böyle işaa eder...

Salisen: Benim gibi pek ciddî bir muhabbetle Türk milletini seven; ve Kur’ân’ın senâsına mazhariyetleri cihetiyle Türk milletini pek çok takdir eden; ve altı yüz seneden beri bütün dünyaya karşı koyan ve Kur’ân’ın bayraktarı olan bu millete karşı gayet şiddetli taraftar bulunan; ve bin Türkün şehadetiyle, bin milliyetçi Türkçüler kadar Türk milletine bilfiil hizmet eden; ve kıymettar otuz-kırk Türk gençleri, namazsız otuz bin hemşehrilerine tercih etmekle bu gurbeti ihtiyar eden; ve hocalık haysiyetiyle izzet-i ilmiyeyi muhafaza eden ve hakaik-i imaniyeyi pek vâzıh bir surette ders veren bir insanın, on sene ve belki yirmi-otuz sene zarfında, yirmi-otuz değil, belki yüz ve binler talebesi, sırf iman ve hakikat ve âhiret noktasında onunla fedakârane bağlansa ve âhiret kardeşi olsalar çok mudur ve zararı mı var? Hiç ehl-i vicdan ve insaf bunları tenkide cevaz verir mi? Ve bunlara cemiyet-i siyasiye nazarıyla bakabilir mi?

Rabian: On sene zarfında yüz banknot ile idare eden ve günde, bazan kırk para ile geçinen ve yetmiş yamalı bir abayı yedi sene giyen bir adam hakkında; “Nereden para alıp yaşıyorsun ve teşkilât yapıyorsun?” diyenler, ne kadar insaftan uzak düştüklerini ehl-i insaf anlar.

İkinci madde

Menemen hadisesinin bir yalancı taklidini yapıp, millete dehşet verip, serbestî kanunları kolayca tatbik etmek desisesiyle hükûmeti

iğfal ederek, güya “Hükûmetin serbestî kanunlarını kabul ettirmesine yardım ediyoruz” entrikasıyla, beni Barla’dan Isparta’ya cebren celb ettiler. Baktılar, ben öyle fitnelere âlet olamıyorum ve öyle her cihetçe vatana, millete, dine zararlı olan akîm teşebbüslere hiçbir meylim yoktur, anladılar ki o vakit plânlarını değiştirdiler. Benim beğenmediğim bir şöhret-i kâzibemden istifade edip, hiç hatır ve hayalimize gelmeyen entrikalarla başımıza Menemen hadise-i vak’asının bir mevhum taklidini geçirdiler. Hem millete, hem hükûmete, hem mâsum, mevkuf birçok efrad-ı millete büyük zarar verdiler. Şimdi yalanları meydana çıktıkça, kurdun keçiye bahane bulması nev’inden bahaneler bulup, memurîn-i adliyeyi şaşırtmak istiyorlar. Adliye memurlarının bu meselede çok dikkate ve ihtiyata muhtaç olduklarını müdafaa-i milliye hukukum noktasında hatırlatıyorum. Asıl itham edilecek onlardır ki, hükûmetin bazı erkânına dalkavukluk edip ve sahtekârlıkla, bir yalancı cemiyet maskesi altında, bazı safdil mâsumları, biçareleri tehyiç ederek küçük bir hâdise çıkarır; sonra şeytan gibi habbeyi kubbe gösterip hükûmeti şaşırtır, çok mâsumları ezdirir, memlekete büyük zarar verir, kabahati başkalara yükler. İşte bu meselemiz aynen böyledir.

Üçüncü madde

Hükûmetin daireleri içinde en ziyade hürriyetini muhafaza etmeye ve tesirat-ı hariciyeden en ziyade bîtarafane, hissiyatsız bakmakla mükellef olan, elbette mahkemedir. Ben mahkemenin hürriyet-i tâmmesine istinaden, hürriyetle, hukuk-u hürriyetimi bu suretle müdafaa etmeye hakkım vardır.

Evet, her yerde adliyede mal ve can meseleleri var. Eğer hâkim şahsî hiddet edip bir katili katletse, o hâkim katil olur. Demek adliye memurları, hissiyattan ve tesirat-ı hariciyeden bütün bütün âzade ve serbest olmazsa, sureten adalet içinde müthiş günahlara girmek ihtimali var.

Hem cânilerin ve kimsesizlerin ve muhaliflerin dahi bir hakkı var. Ve hakkını aramak için, gayet bîtarafane bir merci isterler.

Adalet noktasından tarafgirlik fikrini verip, adaletin mahiyetini zulme çeviren, hakkımda sarf edilen bir tâbirdir ki, Isparta’da ve burada bazı isticvablarda ismim Said Nursî iken, her tekrarında Said

Kürdî ve bu Kürt diye beni öyle yâd ediyorlar. Bununla, hem âhiret kardeşlerimin hamiyet-i milliyelerine ilişip bir his uyandırmak, hem mahkeme ve adaletinin mahiyetine bütün bütün zıt ve muhalif bir cereyan vermektir. Evet, hâkim ve mahkeme tarafgirlik şâibesinden müberrâ ve gayet bîtarafane bakması birinci şart-ı adalet olduğuna dair binler vukuat-ı tarihiyeden, Hazret-i Ali Radıyallahu Anhın hilâfeti zamanında bir Yahudi ile mahkemede beraber oturmaları ve çok padişahların, âdi adamlar ile mahkeme-i adalette görülmesi gibi çok hadisat-ı tarihiye varken, benim hakkımda bir yabanilik hissini veren ve nazar-ı adaleti şaşırtmak isteyen adamlara derim:

Ey efendiler,

Ben herşeyden evvel Müslümanım ve Kürdistan'da dünyaya geldim. Fakat Türklere hizmet ettim ve yüzde doksan dokuz menfaatli hizmetim Türklere olmuş ve en çok hayatım Türkler içinde geçmiş ve en sadık ve en halis kardeşlerim Türklerden çıkmış ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, meslek-i Kur'âniyem cihetiyle, her milletten ziyade Türkleri sevmek ve taraftar olmak kudsî hizmetimin muktezası olduğundan, bana Kürt diyen ve kendini milliyetperver gösteren adamların bini kadar Türk milletine hizmet ettiğimi, hakikî ve civanmert bin Türk gençlerini işhad edebilirim.

Hem heyet-i hakimenin ellerinde bulunan otuz-kırk kitabımı, hususan İktisat, İhtiyarlar ve Hastalar risalelerini işhad ediyorum ki, Türk milletinin beşten dört kısmını teşkil eden musibetzede, fakirler ve hastalar ve dindar müttakîler taifelerine bin Türkçü kadar hizmet eden o kitaplar, Kürtlerin ellerinde değil, belki Türk gençlerinin ellerindedirler. Heyet-i hakimenin müsaadesiyle, bizi bu belâya sokan ve hükûmetin mühim bazı erkânını iğfal eden ve milliyetperverlik perdesi altında entrikaları çeviren mülhid zalimlere derim:

Ey efendiler! Benim hakkımda tespit edilmeyen ve tespit edilse dahi bir suç teşkil etmeyen ve suç olsa bile yalnız beni mes'ul eden bir madde yüzünden, kırktan fazla Türkün en kıymettar gençlerini ve en muhterem ihtiyarlarını, büyük bir cinayet işlemişler gibi bu belâya atmak, milliyetperverlik midir? Evet, sebepsiz böyle işkenceli tevkife düşenler içinde Türk gençlerinin medar-ı iftiharı olacak bir kısım zatlar var ki, **(Haşiye)** uzaktan kıymetini hissedip, ona yalnız bir

selâm veya imanî bir risale göndermemle, onu bir câni gibi çoluk ve çocukları içinden alıp bu belâya atmak milliyetçilik midir? Ben ki, sizin nazarınızda yabanî millettenim diyorum. Bu mevkuf olan civanmert ve muhterem Türk gençleri ve ihtiyarları içinde öyleleri var ki, onların bir tanesini, kendi milletimden yüz adama değiştirmem. İçinde öyleleri var ki, on sene bana zulmeden memurlara, beş seneden beri onların hatırları için, o zâlimlere bedduayı bıraktım. Ve onların içinde öyleleri var ki, âli seciyelerin en halis nümunelerini o âlicenap Türk arkadaşlarda kemal-i hayret ve takdirle gördüm. Ve Türk milletinin sırr-ı tefevvukunu onlarla anladım. Ben vicdanımla mevcud ve çok emarelerle temin ederim ki, eğer bu mâsum mevkuflar adedince vücutlarım bulunsaydı veyahut onların umumuna gelen her nevi meşakkatlerini alabilseydim, kasem ederim ki, müftehirane, o kıymettar zatlara bedel çekmek isterdim. Benim bunlara karşı bu hissim, onların kıymet-i zatiyeleri içindir, yoksa şahsıma karşı faidesi dokunması değildir. Çünkü bir kısmını yeni görüyorum. Bir kısmı, belki o benden faide görmüş; ben ondan zarar görmüşüm. Fakat binler zarar görsem, yine onların kıymeti nazarımda tenzil etmez.

İşte, ey Türkçülük dâvâ eden mülhid zâlimler! Türk milletinin medar-ı iftiharları olabilecek bu kadar zatları gayet âdi ve ehemmiyetsiz bahanelerle—sizin tâbirinizle—benim gibi bir Kürt yüzünden perişan etmek, tezlil etmek milliyetçilik midir? Türkçülük müdür? Vatanperverlik midir? Haydi, o insafsız vicdanınıza havale ediyorum!

İşte mahkeme-i âdile, onların mâsumiyetini anlamakla çoklarını tahliye etti. Eğer ortada bir suç varsa, o suç benimdir. Onlar, ulüvv-ü cenaplarından, benim gibi garip bir ihtiyar hocaya soba yakmak, su getirmek, yemek pişirmek ve kendime mahsus bir risalemi tebyiz etmek gibi cüz'î işlerimi sırf lillâh için yapmışlar ve benim hatırım için hatıra defterim hükmünde olan o iki risalemin âhirlerinde, bir hatıra olmak üzere imzalarını atmışlar. Acaba dünyada, böyleleri, böyle bahanelerle muahaze edecek bir kanun, bir usul ve bir maslahat var mı?

Haşiye: O zatlar, men-i mahkeme ile iki aylık sıkıntılı tevkiften sonra tahliye edilmişlerdir.

1.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 6

Müdafaatımın ikinci tetimmesi

Ey heyet-i hâkime,

Gelecek beyanatımda, belki vazifenizce lüzumsuz şeyler bulunacak. Fakat bu meselelerle umum memleket, belki dünya alâkadardır. Yalnız siz değil, onlar dahi mânen dinliyorlar. Hem beyanatımda intizamsızlık göreceksiniz. Sebebi ise, mühim bir hakkım bana verilmedi. Benim hüsn-ü hattım yok. Çok rica ettim ki, bu hayat-memat meselesidir, bir yazıcı bana veriniz; tâ hakkımı müdafaa için bir istida yazdırayım. Vermediler. Belki beni iki ay, gayet insafsızcasına bütün bütün konuşmaktan menettiler. Onun için, gayet noksan ve müşevveş yazımla intizamlı yazamadım. İşte âhir beyanatım budur:

Eğer farz-ı muhal olarak, müfsitlerin, muhbirlerin ihbar ettikleri gibi, “Risale-i Nur, hükûmetin birtakım siyasetiyle ve bazı kanunlarıyla tevfik edilmiyor, muaraza ediyor; belki başka siyasî kanaatlardır ve ayrı ayrı fikirlerdir. Ve umum risaleler, imandan değil, belki siyasetten bahseder” diye, gayet zâhir bir iftira farz ve kabul edilse, cevaben derim:

Madem hürriyetin en geniş şekli cumhuriyettir. Ve madem hükûmet ise, cumhuriyetin en serbest suretini kabul etmiştir. Elbette, hakikî ve kat’î ve reddedilmez kanaat-i ilmiyeyi ve efkâr-ı saibeyi âsâyişe dokunmamak şartıyla, cumhuriyetin hürriyeti, o hürriyet-i ilmiyeyi istibdat altına alamaz ve onu bir suç tanımaz. Evet, dünyada hiçbir hükûmet var mıdır ki, bütün milleti bir tek kanaat-i siyasiyede bulunsun? Haydi—farz-ı muhal olarak—ben, perde altında kendi kendime kanaat-i siyasiyemi yazmışım ve bir kısım has dostlarıma göstermişim; bunda suç var diyen kanunları işitmemişim. Halbuki

Risale-i Nur, iman nurundan bahseder; siyaset zulmetine sukut etmemiş ve tenezzül etmez.

Eğer faraza, lâik cumhuriyetin mahiyetini bilmeyen bir dinsiz dese: “Senin risalelerin, kuvvetli bir dinî cereyan veriyor, lâdinî cumhuriyetin prensiplerine muaraza ediyor.”

Elcevap: Hükûmetin lâik cumhuriyeti, dini dünyadan ayırmak demek olduğunu biliyoruz. Yoksa, hiçbir hatıra gelmeyen dini reddetmek ve bütün bütün dinsiz olmak demek olduğunu, gayet ahmak bir dinsiz kabul eder. Evet, dünyada hiçbir millet dinsiz olarak yaşamadığı gibi, Türk milleti misillü bütün asırlarda mümtaz olarak, bütün aktar-ı cihanda ve nerede Türk varsa Müslümandır.

Sair anâsır-ı İslâmiyenin, küçük de olsa yine bir kısmı, İslâmiyet haricindedir. Böyle pek ciddî ve hakikî dindar ve bin sene kadar hak dininin kahraman ordusu olarak zemin yüzünde, mefâhir-i milliyesini milyonlar menâbi-i diniye ile çakan ve kılınçlarının uçlarıyla yazan bu mübarek milleti, “dini reddeder veya dinsiz olur” diye itham eden yalancı dinsizler ve milliyetsizler, öyle bir cinayet işliyorlar ki, Cehennemin esfel-i sâfilîn tabakasında ceza görmeye müstehak olurlar. Halbuki Risale-i Nur, hayat-ı içtimaiyenin kanunlarını da ihata eden dinin geniş dairesinden bahsetmez. Belki asıl mevzuu ve hedefi, dinin en has ve en yüksek kısmı olan imanın erkân-ı azîmesinden bahseder.

Hem ekseriyetle muhatabım, evvel kendi nefsim, sonra Avrupa feylesoflarıdır. Böyle mesail-i kudsiyeden, doğru olmak şartıyla, zarar tevehhüm eden, yalnız şeytanlar olabilir tasavvurundayım. Yalnız üç-dört risale, tenkitkârane şekvâ suretinde bir kısım memurlara bakmış. Fakat o risaleler, hükûmetle mübareze ve tenkit için değil, belki bana zulmeden ve memuriyetini su-i istimal eden bir kısım memurlara karşıdır. Hem sonra da, su-i tefehhüme medar olmamak için, o üç-dört risalelere “mahremdir” deyip neşrini men etmişiz. Sair risalelerin ekseriyet-i mutlakası, dört beş sene evvel ve bir kısmı sekiz on sene evvel, bir kısmı on üç sene evvel telif edilmişlerdir. Yalnız İktisat ve İhtiyarlar ve Hastalar risaleleri geçen sene telif edilmişler. Ve bununla beraber, risaleler, hükûmetin kanunlarına mugayir olmadığı ve âsâyişi ihlâl ve halkı idlâl mahiyetinde bulunmadığını ve bilakis hükûmetçe takdirlerle karşılanması lâzım

geleceğini, zerre miktar aklı bulunan risaleleri bîtarafane tetkik eden, tasdik eder. Ve eğer, farz-ı muhal olarak, hükûmetin nokta-i nazarına çok noktaları muhalif olsa bile, 28 Temmuz 1933 tarihinden, evvelki cürümlerin bu kısımlarını affetmekte olan ve âhiren neşredilen Af Kanunu mucibince o risaleleri takibe mahal kalmadığını iddia edip, bize edilen haksızlığın bir an evvel def edilmesi ve risalelerin iade olunmasını talep ederim.

Eğer insaniyetin mahiyetini, hayvaniyetin en bedbaht ve en aşağı derecesinde telâkki ve dünyayı daimî ve lâyezal tevehhüm ve insanı bâkî ve lâyemût tahayyül eden bir sarhoş vicdansız tarafından denilse: “Senin bütün risalelerin, imanı pek kuvvetli ders veriyor. Dünyadan soğutuyor; nazarı âhirete çeviriyor. Biz ise, bütün kuvvet ve dikkat ve zihnimizle dünya hayatına müteveccih olmamızla bu zamanda yaşayabiliriz. Çünkü şimdi yaşamak ve düşmanlardan sakınmak çok müşkülleşmiştir.”

Elcevap: İman-ı tahkikînin dersleri, gerçi nazarı âhirete baktırıyor; fakat dünyayı, o âhiretin mezraa ve çarşısı ve bir fabrikası göstermekle, daha ziyade dünya hayatına çalıştırır. Hem, imansızlıktaki müthiş bir surette kırılan kuvve-i mâneviyeyi, gayet kuvvetli bir tarzda kazandırır. Ve meyusiyet içinde atâlet ve lâkaytlığa düşenleri şevk ve gayrete, sa’ye sevk eder, çalıştırır. Acaba, bu dünyada yaşamak isteyenler, böyle, hayat-ı dünyeviyenin lezzetini, hem çalışmaya şevki, hem hadsiz musibetlerine karşı dayanmaya medar kuvve-i mâneviyesini temin eden ve itiraz kabul etmeyen delillerle ispat edilen iman-ı tahkikînin derslerine yasak denecek bir kanunun vücudunu kabul ederler mi ve öyle bir kanun olabilir mi?

Eğer idare-i millet ve âsâyiş-i memleketin hakikî esaslarını bilmeyen bir cahil hamiyet-füruş dese: “Senin risalelerin, asayişi bozanlara ve idareyi karıştıranlara bir medar olabilir cihetiyle ve sen dahi ihtiyatsızlık edip idare-i hâzıraya itiraz etsen, risalelerin kuvvetiyle bir gaile açmak ihtimaliyle sana ilişiyoruz.”

Elcevap: Risale-i Nur’dan ders alan, elbette, çok mâsumların kanını ve hukukunu zâyi eden fitnelere girmez ve bilhassa tecrübeleriyle, mükerreren akîm ve zararlı kalan fitnelere hiçbir cihetle yanaşmaz. Ve bu on senedeki on fitnelere, Risale-i Nur’un şakirtlerinin ondan birisi, belki asla hiçbirisi karışmadığı gösterir ki,

risaleler bu fitnelere zıt ve âsâyişi temine medardırlar. Acaba idarece ve âsâyişi muhafazaca, bin imanlı adam mı, yoksa on dinsiz serseri mi daha kolaydır? Evet, iman, güzel seciyeler vermekle hem merhamet hissini, hem zarar vermekten sakınmak meylini verir. Amma benim ihtiyatsızlığım ise, bu on üç senedir imkân dairesinde ne kadar elimden gelmişse, hükûmetin nazar-ı dikkatini celb etmemek ve onunla uğraşmamak ve işlerine karışmamak için Isparta vilâyetine malûm olan harika bir surette münzeviyane ve merdum-girîzâne ve müşfikkârâne ve siyasetten müçtenibane yaşadığımı bu memleket bilir.

Ey beni bu belâya sevk eden insafsızlar! Anlaşılıyor ki, âsâyiş aleyhinde hareket etmediğimden benden kızdınız, hiddet ettiniz. Âsâyişe düşmanlık damarıyla beni tevkif ettirdiniz. Evet, âsâyişi bozmak ve idareyi karıştırmak isteyenler, benim hakkımda hükûmeti iğfal ederek adliyeyi lüzumsuz işgal edip beni tevkif ettirenlerdir. Onların hakkında değil yalnız biz, belki memleket namına, başta müdde-i umumî olarak heyet-i hâkimeye dâvâ etmelidir.

Eğer denilse: “Sen vazifesizsin, milletin hürmetini kabul edip vazifedarlar gibi dinî ders veremezsin. Hem, dinî ders verecek resmî bir daire var; onun müsaadesi lâzımdır.”

Elcevap: ***Evvelâ***, benim matbaam ve kâtiplerim yoktur ki vazife-i neşri yapsın. Bizimki hususîdir. Hususî işlere, hususan imanî ve vicdanî olsa, hürriyet-i vicdan düsturu, onun serbestiyetini temin eder.

Saniyen: Hükûmet-i ittihadiye ittifaklarıyla, Darü’l-Hikmeti’l-İslâmiyede Avrupa’ya karşı hakaik-i İslâmiyeyi ispat edecek ve millete ders verecek bir vazifeyle tavzif etmeleri ve Diyanet Riyasetinin Van’da beni vaiz tâyin etmesi ve şimdiye kadar yüz risaleden ziyade eserlerim ulema ellerinde gezmesi ve tenkit edilmemesi ispat eder ki, millete ders vermeye hakkım var.

Salisen: Eğer, kabir kapısı kapansaydı ve insan dünyada lâyemût kalsaydı, o vakit vazifeler yalnız askerî ve idarî ve resmî olurdu. Madem hergün lâakal otuz bin şahit, cenazeleriyle el-mevtü hakkun dâvâsını imza ediyorlar; elbette dünyaya ait vazifelerden daha ehemmiyetli imanî vazifeler var. İşte Risale-i Nur o vazifeleri

Kur’ân’ın emriyle ifa ediyor. Madem Risale-i Nur âmirinin, hâkiminin kumandanı olan Kur’ân, üç yüz elli milyona hükmedip talimat yaptırıyor ve hergün lâakal beş defa, beşten dördünün ellerini dergâh-ı İlâhiyeye açtırıyor ve bütün camilerde, cemaatlerde, namazlarda, kudsî ve semavî fermanlarını hürmetle okutturuyor; elbette onun hakikî tefsiri ve o güneşin bir nuru ve onun bir memuru olan Risale-i Nur, o vazife-i imaniyesini, biiznillâh, sadmelere uğratmayarak görecektir. Öyleyse, ehl-i dünya ve ehl-i siyaset, onunla mübareze değil, belki ondan istifade etmeye pek çok muhtaçtırlar.

Evet, şu tılsım-ı kâinatın muğlâkını keşfeden ve mevcudatın nereden nereye ve ne olacaklarının tılsımını açan Risale-i Nur’un eczalarından Yirmi Dokuzuncu Söz ve tahavvülât-ı zerratın muammâsını keşfeden Otuzuncu Söz ve kâinatta mütemadiyen fena ve zeval içindeki faaliyet ve hallâkıyet-i umumîye tılsım-ı acîbini hal ve keşfeden Yirmi Dördüncü Mektup ve tevhidin en derin ve en mühim muammasını keşf ve hal ve izah eden ve haşr-i beşerî bir sinek ihyası kadar kolay olduğunu ispat eden Yirminci Mektup ve tabiatperestlerin fikr-i küfrîlerini esasıyla bozan ve tahrip eden Tabiat Risalesi namındaki Yirmi Üçüncü Lem’a gibi Risale-i Nur’un çok cüzleri var. Bunların yalnız birisindeki muammâyı keşfeden bir âlim, bir edip, bir profesör, hangi hükûmette olsa, takdirle mükâfat ve ikramiye verileceğini, bu risaleleri dikkatle mütalâa eden tasdik eyler.

Bu beyanatıma, sadetten hariç tafsilât nazarıyla bakmamak gerektir. Çünkü, Risale-i Nur’un yüzden ziyade risaleleri benim evrak-ı tevkifiyem hükmüne geçmiş olduğundan, hem heyet-i hakime tetkikle mükelleftir; hem ben, izah ve cevap vermeye, Kur’ân’a ve âlem-i İslâma ve istikbale alâkadarlığı cihetiyle mecburum. Madem bir meselenin tam tenevvürü, herhalde uzak ve yakın bütün ihtimalleri beyan etmekle olur; meselemize ait uzak bir ihtimali beyan etmeye ihtiyaç var. Şöyle ki:

Eğer dinsizliği ve küfrü kendine meslek ittihaz eden bedbaht bir kısım adamlar, bir maksad-ı siyasînin perdesi altında hükûmetin bazı erkânına hulûl edip iğfal etseler veya memuriyet mesleğine girseler ve Risale-i Nur’u desiselerle imha ve beni tehditleriyle susturmak için deseler: “Taassup zamanı geçti. Mâziyi unutmak ve istikbale bütün

kuvvetimizle müteveccih olmak lâzım gelirken, senin irticakârane bir surette dinî ve imanî kuvvetli ders vermen işimize gelmez.”

Elcevap: ***Evvela*** o mâzi zannedilen zaman ise istikbale inkılâp etmiş. Ve hakikî istikbal odur. Ve oraya gideceğiz.

Saniyen: Risale-i Nur, tefsir olduğu haysiyetiyle, Kur’ân-ı Hakîm ile bağlanmış. Kur’ân ise, küre-i arzı Arşa bağlayan cazibe-i umumiye gibi bir hakikat-i cazibedardır. Asya’da hükmedenler, Kur’ân’ın Risale-i Nur gibi tefsirleriyle mübareze edemezler. Belki musalâha ederler, ondan istifade ederler ve himaye ederler.

Amma benim susmam ise, madem âdi bir keşif yolunda ve ehemmiyetsiz bir fikr-i siyasî peşinde ve dünyevî bir haysiyet yüzünden çok ehl-i izzetin başları feda edilse; elbette koca Cennetin fiyatı olacak bir servet ve hayat-ı ebediyeyi kazandıracak bir âb-ı hayat ve bütün feylesofları hayrette bırakacak bir keşfiyat yolunda, vücudum zerreleri adedince başlarım bulunsa ve feda edilmesi lâzım gelse, bilâtereddüt feda edilir. Hem, beni tehdit veya imha suretiyle susturmak, bir dil yerine bin dil konuşturacak. Yirmi seneden beri ruhlara yerleşen Risale-i Nur, susmuş bir dilime bedel, binler dilleri söylettirmesini Rahîm-i Zülcelâlden ümitvarım.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 7

Ehemmiyetli bir suç olarak sorulan bir mesele

Ehemmiyetsiz, fakat ehemmiyetli bir suç olarak bana sorulan bir mesele

Diyorlar ki: “Sen şapkayı başına koymuyorsun; mahkeme gibi çok resmî yerlerde başını açmıyorsun. Demek o kanunları reddediyorsun. O kanunları reddetmenin cezası şiddetlidir.”

Elcevap: Bir kanunu reddetmek başkadır ve o kanunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Evvelkinin cezası idam ise, bunun cezası ya bir gün hapis ve bir lira ceza-yı nakdî, veya bir tekdir veya bir ihtardır: Ben o kanunlarla amel etmiyorum; hem amel etmekle dahi mükellef olamıyorum. Çünkü münzevî yaşıyorum. Bu kanunlar hususî menzillere girmez.**(Haşiye)**

Amma red ise; bende red kuvveti olmadığı gibi, veli derecesinde, belki hakiki veli telakki ettiğim has kardaşlarımın başlarındaki şapkalar bana kanaat vermiş ki: Şapka, ihtida edip, müslüman olmuş. O geldi; başa, secdeye gitme dedi. Secde, onu secdeye getirdi. İnşâallah başdaki iman, onu imana getirdi. Yalnız istemeyerek giyse, belki kurtulur, İnşâallah.

Bir ihtar: Bu iki aydır gayet dikkatle ve ince elekle elemek suretiyle, hem Isparta, hem Eskişehir mahkemeleri, hem Dahiliye Vekâleti on seneden beri teraküm eden mahrem kitaplarımı ve hususî mektuplarımı müsadere edip teftiş ettikleri halde gizli bir komite ve cemiyet gibi medar-ı itham hiçbir maddeyi tespit etmediklerini itirafla beraber, daha tetkike devam ediyorlar. Ben de derim:

Ey efendiler! Beyhude yorulmayınız. Eğer aradığınız varsa, hiçbir ucunu bu kadar zaman bulamadığınızdan, biliniz ki, onu idare

eden öyle acîp bir dehâ vardır ki, mağlûp edilmez ve mukabele edilmez. Çare-i yegâne, onunla musalâhadır. Yoksa, bu kadar mâsumlara zarar vermek ve ezmek yeter! Belki gayretullaha dokunur, galâ (kıtlık) ve veba gibi belâlara vesile olur. Halbuki benim gibi asabî ve en gizli olan sırrını yabanî adamlara çekinmeyerek söyleyen ve Divan-ı Harb-i Örfîde meşhur ve pek merdane ve fedakârane müdafaatı yapan ve ihtiyarlık zamanında en ziyade âkıbeti tehlikeli ve meçhul sergüzeştlerden sakınmaya mecbur olan bir adama, böyle hiç keşfedilmeyecek komiteciliği isnat etmek, belahat derecesinde bir safdilliktir, veyahut bir entrikadır.

Heyet-i hakimeden bir hakkımı isterim. Benden müsadere edilen kitaplarımın bence bin liradan ziyade kıymetleri var. Ve onların mühim bir kısmı, on iki sene evvel Ankara Kütüphanesinde iftihar ve teşekkürlerle kabul edilmiş. Hususan, sırf uhrevî ve imanî olan On Dokuzuncu Mektup ile Yirmi Dokuzuncu Sözün benim için çok ehemmiyetleri var; benim mânevî servetim ve netice-i hayatımdırlar ve i'caz-ı Kur'ânînin on kısmından bir kısmının cilvesini göze gösterdikleri için fevkalâde bence kıymetleri var. Hem onları, kendime mahsus olarak yazdırıp yaldızlatmışım. Hem, ihtiyarlığımın gayet hazin hatıratına dair olan İhtiyarlar Risalesinin üç-dört nüshalarından bir tanesini kendime mahsus yazdırmıştım. Madem muaheze edilecek hiçbir dünyevî madde içlerinde yoktur; onları ve Arabî risalelerimi bana iade etmenizi bütün ruhumla istiyorum. Hapiste ve kabirde dahi olsam, o kitaplarım, bu garip dünyanın bana yüklediği beş elîm ve hazin gurbetlerde enislerim ve arkadaşlarımdırlar. Onları benden ayırmakla, tahammülsüz bir altıncı gurbete düşeceğim ve bu çok ağır gurbetin tazyikinden çıkan âhlardan sakınmalısınız.

Haşiye: 13 Haziran 1935 tarihine kadar imamlık ve vaizliğe ait 2 vesikam vardı. 13 Haziran 1935 tarihinden sonra, resmen yasak edilmeyen bereden aldım. Fakat giymem. Hastalık mazeretimden başımı açık tutamadığım için resmi makamlarda baş açık olarak duramıyorum.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 9

Kararnameye Karşı İtirazname

Sorgu Hakimliğinin Kararnamesine karşı itiraznâmem

Ey hey'et-i hâkime ve ey müdde-i umumi!

Bu iddiânâmede sebeb-i ittihamım herbir maddeye karşı, istintak dairesinde zabtınıza geçen müdâfaatımda cevabları vardır. Hususan, "Son Müdâfaatım" nâmındaki otuz beş sahifelik bir müdâfaanameyi, itiraz yerine, size takdim ediyorum. Bu noktaya nazar-ı adâlet ve insafı çevirmek için derim ki:

Yirmi sene zarfında yazdığım yüzyirmi risale içinde medar-ı tenkid ve itiraz yalnız onbeş nokta bulunması gösteriyor ki; Risale-i Nur'un yüzbin nuru içinde karanlıklı on-onbeş noktası, nazar-ı adâlet ve insafa görünmemek gerektir. Hem de o noktalar sekiz-dokuz sene evvel yazılmış olan risalelerde bulunmuştur ki, ondan sonra af kanunları çıkmış. Hem nazar-ı adâlet ve insafa arz ediyorum ki:

On seneden beri Isparta Vilâyetinde, mazlum bir surette, tazyik altında âsâyiş-i dahiliye ve emniyet-i umumiyeye zarar verecek hiçbir emare, hiçbir tereşşuhat olmadığı halde, emniyet-i dâhiliyeyi ihlâl etmek teşebbüsü ile ittiham edilmekliğime hangi insaf, hangi vicdan müsaade eder? Eğer 163. madde-i kanuniye mânâsına bizim hakkımızda vech-i tatbiki gibi mânâ verilse o vakit başta Diyanet riyaseti, bütün imamlar, hatibler ve vâizlere teşmil etmek lâzım gelir. Çünki, hissiyat-ı diniyeyi telkin etmekte onlarla beraberiz. Eğer telkinât-ı diniyye, emniyet-i dahiliyeyi, mutlaka ihlâl etmek gibi mânâsız bir fikir ileri sürülse, umuma şâmil olur. Evet benim, onların fevkinde bir cihetim var ki; o da kat'iyyetle, şeksiz ve şüphesiz hakaik-i imaniyeyi izah etmekliğimdir. Bu ise: farz-ı muhal olarak, umum ehl-i dine bir itiraz gelse, bu hal bizi itirazdan kurtarmağa vesile olur. Benim hakkımda bu kadar tahkikatla beraber daha tesbit

edilmeyen ve tesbit edilse de, adâlet-i hakikiye noktasında bir suç teşkil etmeyen ve bir suç teşkil edilse de, yalnız beni mes'ul eden bir madde yüzünden, yüzyirmi kadar masum ve bîgünah kimseleri; çoluk çocuğundan, ve işinden alıkoyup hapiste perişan etmek, elbette adliyenin nazar-ı adaletine uygun gelmez.

Hem bu üç aydır habbeyi kubbe yapar tarzında hakkımızda ve evhamlı bir surette taharriyat neticesinde onbeş-yirmi hususi ve Risale-i Nur'un medhine ait mektupların, onbeş-yirmi hususi dostlarımın bana karşı samimâne bir dostluk ve Risale-i Nur'un yüz parçasından ancak zâhiri bir nazarda şimdiki bir kısım ehl-i siyasete hoş görünmeyen ve izâha lüzum görülen on-onbeş madde bulunduğu halde benim ile ednâ bir teması bulunan çok biçare masumlar, tevkif ile mühim zararlara dûçar oldular. Bu arkadaşlarıma ait halin hakikatı bu itiraznâmenin ahirinde beyan edilecek.

İddianâmemin evvelinde ve âhirinde "şapka iktisâsı" hakkındaki itiraz, size takdim edilen son müdâfaatımın nihayetinden altı sahife evvel cevabı yazılmıştır. Hem de haziran onüçüne kadar, hem vâizlik hem imamlık vesikam vardı. 13 Haziran 1935 tarihinden sonra resmen yasak edilmeyen "bere"den bir tane aldım. Fakat giymiyorum. Münzevî, husûsî odamda, bu kanunla amel etmiyorsun denilmez.

Şark hadisesi münasebetiyle nefyedilmem, iddiânâmede iştirakimi ihsas ettiği cihetle cevab veriyorum ki : Hükûmetin dosyalarında, benim künyem altında hiçbir meşruhat yoktur; sırf ihtiyat yüzünden nefyedildiğim, hükûmetçe sabit olmuştur. Ben, o zaman da şimdiki gibi münzevi yaşıyordum. Bir dağın mağarasında, bir hizmetçi ile yalnız otururken; beni tutup, on sene bilâsebep, müracaat etmediğim için, dokuz sene bir köyde, bir sene de Isparta'da ikamete mahkûm edip, âhirinde bu musibete giriftar ettiler.

Üçüncüsü: İddiânâmede "Din perdesi altında, taşıdığı menfi duygularını bazı kimselere telkin suretiyle Barla'da iken te'sis-i münasebet edildiği, uzağında ve yakınında bulunan eşhasın maddi ve manevi yardımlarını te'min ederek faaliyete giriştiği ve hey'et-i umumiyesine Risale-i Nur adını verdiği ve kısım kısım yazdırdığı bu eserlerini muhtelif vasıtalarla gizli gizli çoğalttırarak Antalya, Aydın,

Milâs, Eğridir, Dinar ve Van gibi mıntıkalarda, adamlarının delâletiyle neşr ve tamim ettirdiği; bu eserlerden devletin emniyet-i dahiliyesini ihlâl edebilecek olanlarına mahrem ve yarım mahrem diyerek işaretler koyduğu ve bu suretle istihdaf ettiği gayeyi kendisinin de kabul ve izhar etmiş bulunduğu" hakkındaki fıkraya karşı, şu kat'i ve izahlı cevabım, sizin evvelce zabtınıza geçen "Son Müdâfâa" namındaki otuzbeş sahifelik müdâfâatımı itiraznâme olarak takdim ile beraber derim ki :

Yüzbin defa hâşâ !.. İman ilmini rıza-yı İlahi'den başka hiç bir şeye âlet etmemişim ve edemiyorum ve kimsenin de hakkı yoktur ki edebilsin. Ve Risale-i Nur nâmı altındaki yüzyirmibeş risale, yirmi sene zarfında te'lif edilmiş. Ve şimdi nazar-ı tenkidinize ilişen on-onbeş nokta, sekiz-dokuz sene evvel yazılmıştı. Daha o noktaları tenkid edecek kanunları çıkmamıştı. Ve hem, o noktaları afvedecek af kanunları, onlar yazıldıktan sonra çıkmış.

Mahrem dediğimiz risaleler ise, üç tanesi bize gurur ve riyaya medar olmamak için mahrem demişim. Şimdi ise o sırr-ı mahremin bir köşesini fâşetmeye mecbur olarak derim ki: O mahremlerden birisi, Keramet-i Gavsiye; ikinci, Keramet-i Aleviyye; üçüncü, sırr-ı ihlâsa ait risalelerdir ki; o iki keramet, benim haddimden yüz derece fazla ve hizmet-i Kur'aniyemi takdir suretinde, Hazret-i Ali ile Hazret-i Gavs'ın işaretleridir. Ve riyadan ve gururdan ve enaniyetten kurtaracak sırr-ı ihlâsa dair risaleye, en has kardeşlerime mahsus olarak, mahrem demiştir. Âsâyiş-i dahiliye ile bunların ne münasebeti var ki onlar medar-ı itham oluyorlar! İkinci kısım mahremler ise; "Dârü'l-Hikmet"de ve dokuz sene evvel Avrupa itirazatına ve Doktor Abdullah Cevdet'in dinsizce hücumlarına karşı yazdığım bir-iki risale ve bazı memurların bana insafsızca ve gaddarâne tecavüzlerine karşı şekva suretinde yazdığım iki küçük risaledir ki; son müdâfâatımda bahsetmişim. Bu dört risalenin te'lifinden bir zaman sonra, bazı serbestî kanunlarına ve hükûmetin işine hiçbir cihette temas etmemek için onların neşrini men edip, "Kısmen mahrem" demişim, en has bir-iki kardeşime mahsus kalmıştır. Delilim de şudur ki : Bu kadar taharriyatınızda, o mahrem denilen risalelerin hiçbir yerde bulunmamasıdır. Yalnız umumun fihristesi elinize geçmiş, o fihristeye göre bu noktalardan istizâha lüzum görülmüş; ben de cevab vermişdim. O cevab da zaptınıza geçmiştir.

İddiânâmede, müteaddid mıntıkalarda Risale-i Nur'un neşir ve tâmimine adamlar vasıtasiyle çalıştığım beyan ediliyor. Cevaben derim ki:

Ben de köyde, gurbette, kimsesiz, hüsn-ü hattım yok iken; tarassut altında, herkes benim muavenetimden çekinirken; yalnız gayet mahdut dört-beş ahbabıma bir yâdigar olarak hâtırat-ı imaniyemi gönderdiğime "Neşriyat ve tamime çalışıyor" demek, ne kadar hilâf-ı hakikat olduğunu elbette takdir edersiniz. Benim gibi haddinden çok fazla teveccüh-ü âmmeye mazhar bir insanın, onbeş sene Van'da tedris ile meşgul olduğum halde, bir tek dostuma bir-iki imani risalelerimi göndermekle buna nasıl neşriyat denilir? Bütün Anadolu'da bir Antalyalı aşçı, bir Milâslı hancı ve ihtiyarlıktan ateh getirmiş Aydınlı bir ihtiyarın ısrarlarına binaen imani bir iki risaleyi göndermekle nasıl "neşriyat" denilir? Benim matbaam yok, kâtiblerim yok, hüsn-ü hattım yok, elbette neşriyat yapamam. Demek Risale-i Nur; cazibedardır, kendi kendine intişar ediyor. Yalnız bu kadar var ki; "Onuncu Söz" nâmında haşre dair olan risaleyi, daha yeni huruf çıkmadan sekiz sene evvel tab' ettirdik.Hükûmetin büyük memurlarının ve mebuslarının ve vâlilerinin ellerine geçti, kimse itiraz etmedi. Ondan, sekizyüz nüsha intişar etti. Hükûmetin müsaadesinden istifade ederek her tarafa gitti. Onun intişarı münasebetiyle, onun gibi sırf uhrevî ve imanî bir kısım risaleler, kendi kendine mahdut bir kısım insanların eline geçti. Elbette ihtiyarsız, kendi kendine bu intişar, benim hoşuma gitmiş. Ben de bazı hususi mektuplarımda, bu takdirimi teşvik tarzında yazmışım. Bu üç aydır bu kadar taharriyat-ı amika neticesinde, koca bir memlekette, onbeş-yirmi adamın ellerinde kitablarımı bulmuşlar. Benim gibi otuz sene te'lifat ve tedrisatla ömrü geçen bir adamın, yirmi hususi dostunda bazı hususi risaleleri bulunması, ne suretle neşriyat olur? Ve o neşriyat ile nasıl "bir hedefi takib edebilir" denilir.

Efendiler! Eğer ben dünyevî veyahut siyasî bir maksadı takib etseydim, bu on sene zarfında, onbeş-yirmi değil, yüzbin adamlar ile alâkadarlığım tezahür edecekti. Her ne ise, bu noktaya dair son müdâfaâtımda daha fazla izahat ve tafsilat vardır.

İddiânâmede "Fihriste Risalesi"nde, "İşârât-ı Seb'a" nâmındaki risalenin birkaç noktasına tenkidkârâne ilişilmiş. Güya, "Hükûmete ta'riz vardır." diye zikredilmiş.

Elcevap: Bu risaleyi daha hükümet kanun-u medeniyi kabul etmeden evvel ve yeni ezan çıkmadan ve Kur'an'ın tercümesine başlanmadan evvel yazdığmı ve isbat ettiğimi evvelce cevab vermiştim. Bu risâle hükûmete bakmıyor; belki, bazı mülhidlerin Avrupa feylesoflarından Fransız İnkılâb-ı Kebir'ini esas tutup, İslâmiyete ettikleri hücuma karşı bir müdafaadır. Hayli zaman sonra, hükûmet kanun-u medeniyi kabul edip, yeni ezan çıktıktan sonra, o risalenin kat'iyyen intişarını men'ettim. Delilim de budur ki : Ne bende, ne hiçbir dostumda bunun nüshası bulunmamasıdır. Yalnız, yirmi senelik kitaplarımın fihristesi olan Onbeşinci Lem'a nâmındaki risalede, o "İşarat-ı Seb'a"nın mevzularına işaret ediyor. Hiç fihristte ile muaheze olunur mu?

İhtiyarlar Risalesi'nin, Yedinci Rica'sında zikredilen gayet ehemmiyetli bir hakikat, anlaşılmadığından, tenkidkârâne iddiânâmede zikredilmiş. Bir kelimesine yanlış mana verilmiş. İstintakda buna cevab vermiştim. Burada bu kadar derim ki :

Ben o zaman Ankara'ya dostâne, dostlar içine girmiştim. Elbette hükûmete, Ankara'ya ta'riz suretinde değildi. O vaziyette, Ankara'da o vakit beş ihtiyarlığın beni ihatasıyla kendi nefsimde en kara bir hâlet-i ruhiye hissettim demektir. O kelimeden sonra, altı cihetimde vahşet ve zulmetlerin hissedilmesi ve sonra, altı cihette tenvir etmesi, sırr-ı iman ile insanın altı ciheti nasıl tenvir ettiğini ve gaflet ve dalâlet ise, nasıl o altı ciheti zulmetli ve vahşetli gösterdiğini gösteren öyle bir hakikat-ı âliyedir ki; değil tenkidkârâne ona bakmak belki umum insanlar ona takdirkârâne bakmak gerektir.Yine, iddiânâmede Onbeşinci Lem'a nâmındaki Fihriste Risalesi'nde âyet-i kerimenin

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ [1]
فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ [2]

âyetlerinin, eskiden beri medeniyetin itirazına karşı bütün tefsirlerde bulunan bir hakikatı değil sekiz sene, belki onbeş sene evvel, bu hükûmetin kanun-u medeniyi kabul etmeden hayli zaman evvel verdiğim gayet kat'i ve şüphesiz bir cevab-ı ilmî, iddiânamede benim aleyhimde nasıl istimâl edilebilir?

İddiânâmede, yine Fihriste'den naklen, "Huruf-u Kur'aniye ve zikriyenin tercümeleri yerlerini tutmadıkları" medar-ı tenkid beyan ediliyor. Bu mes'ele, sekiz seneden mukaddem olmuş bir mes'eledir ve hiç bir itiraz kabul etmez bir hakikat-ı ilmiyedir. Ondan hayli zaman sonra, bu zamanın bazı mukteziyatına göre tercüme edilmesinin hükûmetçe kabûlü ne suretle o hakikat-ı ilmiyeyi aleyhime çevirir.

Mescidimizin kapanması münasebetiyle, dört noktadan ibaret, bana vahşiyane zulmeden mahalli nahiye müdüriyle bir kaç arkadaşı ve kaza kaymakamının, şahsiyetlerine ve me'muriyetlerinin sû-i istimallerine karşı bir şekvânâmedir ki; o risaleyi kimseye vermedim. Çünki, hiç kimsede bulunmamıştır. Yalnız Fihriste'de bahsi var.

İddiânamede, "Telvihat-ı Tis'a" nâmında tarikatın bazı hakâikine ait bir risalede medar-ı tenkid bulunan şu fıkra:

"Ehl-i sünnet ve Cemaat'e mensub bir kısmı ehl-i siyaset ve bir kısım gafil insanlar, ehl-i tarikatın içinde gördükleri bazı suistimâlâtı ve bir kısım hatîatı bahane ederek bu hazine-i uzmayı kapatmaya, belki tahrip etmek ve bir nev'i âb-ı hayatı dağıtan o kevser menbaını kurutmağa çalışıyorlar. Ve merkez-i hükûmet olan İstanbul'u beşyüzelli sene, bütün âlem-i Hıristiyaninin karşısında muhafaza ettiren, İstanbul'da beşyüz yerde fışkıran envar-ı tevhid ve merkez-i İslâmiyetteki ehl-i imanın mühim nokta-i istinadı o büyük camilerin arkalarındaki tekyelerde o "Allah Allah" diyenlerin kuvve-i imaniyeleri ve marifet-i İlahiyeden gelen bir muhabbet-i ruhaniye ile cûş-u huruşlarıdır. İşte ey insafsız hamiyetfuruşlar ve sahtekâr milliyetperverler!.. Tarikatın, hayat-ı içtimaiyemizde bu hasenesini çürütecek hangi seyyiatlardır, söyleyiniz" diye yazılı olan fıkra aleyhime tenkidkârâne bir fıkra olarak dercedilmiş.

Elcevap: Bu fıkra hakikat noktasında çok hatîatımı afvettirir, mübarek bir fıkradır. Hem bu fıkra, hükûmetçe tarikatın yasak olduğuna dair kanunların neşrinden hayli zaman evvel olmakla beraber, bu tarikat talimi değil, tarikatın bir hakikat-ı ilmiyesini ilmen beyan etmektir. Buna yasak temas edemez. Hem bu milletin bin seneden beri ruhlarını feyizlendiren ve mezaristanda yarı ecdadları onunla merbut olan, bid'asız, hâlis ve hakikat-ı takva olan bir nev'i tarikatın kat'i bir içtimâi faidesini beyan etmekliğim, nasıl aleyhimde

isti'mal edilebilir. Hem bu risale taharriyatta hiçbir dostumda bulunmadı. Demekki onun neşrine çalışmıyorum. Yalnız Fihriste'de bahsini görmüşsünüz.

İddiânâmede [3] بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile başlayan ve şapoğrafla teksir edilmiş olan dört sahifelik yazının birinci sahifesinde, "1342'de mebde-i te'lifine ve haşrin inkarına bir emare olan lâ-dini siyasetinin i'lânı ve latin hurufunun resmen kabul tarihine" diye yazılı olan şu fıkra benim aleyhimde isti'mal edilmekle beraber, ma'sum mevkuflardan Husrev nâmındaki bir kimsenin ehl-i hibre tarafından yazısına benzetildiği cihetle onunla muaheze edilmiştir.

Elcevap: Bundan dokuz sene evvel, eski tarihiyle kırkikide Onuncu Söz'ü te'lif ettim. İstanbul'a matbaaya gönderdim. O vakit tab'edildi. Sekizyüz nüsha bana gönderildi. Ben de hicri kırkiki tarihiyle tab'edilen Onuncu Söz'ün tevafukatına dair elyazısıyla iki-üç sahifelik bazı şeyler yazdım. O zaman bir kaç nüshaya o tetinmme elyazısıyla yazıldı. Onuncu Söz'ün kesretli nüshaları her yerde vardı. Demek, bir arkadaşımız, o matbu' Onuncu Söz'ün tetimmesini on veya yirmi nüshalarına ilave etmek için, tâ o zamanda yasak olmayan şapoğrafla yazmış. Ben de sonra gördüm. Ve iznim olmadan ve kim yazdığını bilmediğim halde zararsız gördüm, kabul ettim. İçindeki medar-ı tenkid olan fıkra ise acaba benim midir, yoksa bir dostumun tevafukatı tevsi' için ilavesi midir? Meçhulu olan şu mealdeki fıkra:

"Onuncu Söz'ün tevafukatındandır ki; Onuncu Söz'ün satırları hem te'lif tarihine, hem dini dünyadan tefrik eden lâdini cumhuriyetin ilânına tevafuk ediyor ki, haşrin inkârına bir emaredir." Yani o fıkranın meali budur : "Madem cumhuriyet dine, dinsizliğe ilişmiyor, prensibiyle bîtarafane kalıyor; ehl-i dalâlet ve ilhad, cumhuriyetin bu bîtaraflığından istifade etmekle, haşrin inkârını izhar etmeleri muhtemeldir." demektir. Yoksa hükûmete bir ta'riz değildir; belki hükûmetin bitarafane vaziyetine işarettir. Elhak, bundan dokuz sene evvel Onuncu Söz, sekizyüz nüshasıyla o zaman hükûmetin müsâdesinden istifade edip yayılmasiyle, ehl-i dalâletin kalblerindeki inkâr-ı haşri kalblerinde sıkıştırdı; lisanlarına getirmelerine meydan

vermedi; ağızlarını tıkadı. Onuncu Söz'ün harika bürhanlarını gözlerine soktu.

Evet Onuncu Söz, haşir gibi bir rükn-ü azîm-i imanın etrafında çelikten bir sur oldu ve ehl-i dalâleti susturdu. Elbette Hükûmet-i cumhuriye bundan memnun oldu ki; meclisteki meb'usanın ve valilerin ve büyük memurların ellerinde kemal-i serbestî ile hükûmet-i cumhuriyenin müsâdesinden istifade ederek gezdi. İşte şapoğrafla sekiz sene evvel matbu' Onuncu Söz'ün iki sahifelik ilavesi elbette ne bana ve ne de Husrev'e medar-ı mes'uliyet olamaz. çünki, hem o zaman yasak değildi. Hem de ondan sonra af kanunları çıktı ki, değil bunun gibi sinek kanadı kadar mevhum küçük cürümleri, belki hakiki büyük cürümleri afvetti.

İddianamede Tesettür Risalesi hakkında evvelce istintak dairesinde izahlı bir cevap vermekliğim ile beraber yine şiddetli ve tenkidkârane bahsedilmiş.

Elcevap: Onüç veya onbeş sene evvel te'lif edilen, Arapça ve Türkçe eski matbu' ve gayr-ı matbu' risalelerimden alınan ve notalar nâmında Onyedinci Lem'a risalesi'nin bir mes'elesi olan tesettüre dair risaleye sonradan Yirmidördüncü Lem'a nâmı verilmiş. Bu risalenin aslı, başta Doktor Abdullah Cevdet olarak Avrupa medeniyet ve felsefesi nâmına ve belki İngilizlerin ifsad-ı siyaseti hesabına "Tesettür Ayeti"ne ettikleri itiraza karşı, gayet kuvvetli ve müskit bir cevab-ı ilmidir. Böyle bir cevab-ı ilmî, değil bundan onbeş sene evvel, her zaman takdir ile karşılanır. Bu hürriyet-i ilmiyeyi, elbette hürriyetperver bir hükûmet-i Cumhuriye tahdid etmez.

Hem bir zaman sonra, hükûmetin ileride serbesti kanunlarına temas etmemek için ona, "nim-mahremdir" dedim. Kimseye vermek istemedim. Yalnız, yanlışlıkla Milas'a gönderilmişti. Delilim şudur ki : Bu kadar taharriyatta, ne bende ve ne de dostlarımda bulunmadı. Hem bin seneden beri çarşaf altında bulunan muhadderat-ı islâmiye şimdi de çarşaflarını muhafaza ediyorlar. Avrupa gibi ekseriyeti açık-saçık olmadıklarını gösteriyorlar. Bu risale, hükûmetin kanunuyla muaraza etmiyor.

Hem, "tesettür aleyhinde olanların yüzüne şamar vurmak" fıkrası ise, o zaman payitaht olan İstanbul'da bana haber verilen bir vukuat münâsebetiyle Abdullah Cevdet gibilerin yüzüne havaledir. Sonra bu

hadiseye benzer yeni payitaht olan Ankara'da bir vakıa münâsebetiyle bu eski cevabı yeniden ve ileride çıkacak ref'-i tesettür kanununa temas edilmesi suretiyle bu hakikat ve gizli ve hususi kalmış cevab-ı ilmiyeye, "ahaliyi fesad" nâmı vermek, ne kadar insaf ve adâletten uzak olduğunu takdir için vicdanınıza havale ediyorum.

Benim hakkımda İddianamenin ahirlerinde "Halil İbrahim'e gönderdiğim risalenin dördüne mahrem namını verdiğim ilh." fıkrasına cevaben derim ki;

Benim gibi bu milleti aldatmamış ve otuz kırk senedenberi imanına hizmet etmiş bir adamın beş-on dostu talebesi bulunması çok mudur? Hususi bir talebem olan Halil İbrahim'e kendime mahsus yazdırdığım "Keramet-i Gavsiye" ve "Keramet-i Aleviye" ve "İhlas" ve "Tesettür" e dair üç dört risaleyi "mahrem" demekle yani başkasına göstermemek niyetiyle gönderdiğim, nasıl bir suç teşkil edebilir. Bunlara mahrem dediğim, asayişe zarar olduğundan değildir. Belki benim hakkımda riya ve gurura medar olmamak için "Keramet-i Gavsiye" ve "Keramet-i Aleviye" ve "İhlas" risalelerine mahrem demişim. Bunların dünya ile hiç alakaları yok. Ve "Tesettür Risalesi" nîm-mahrem üstünde yazıldığının işaretiyle sû-i tefehhüme medar olmamak için intişarına taraftar olmadığımı gösterir.

Elhasıl

Evvela: Otuz-kırk sahifelik "Son Müdafaatım"da Risale-i Nur'un mahiyetini ve kıymetini ve ehemmiyetini ve medar-ı tenkid olacak hiçbir ciheti olmadığını ve ne şekilde olursa olsun hiçbir hükûmet onu yasak etmeyeceğini isbat etmekle beraber bütün kuvvetimle derim ki;

Ey heyet-i hâkime! Risale-i Nur’un hedefi dünyevî olsaydı veya bir maksad-ı dünyevî, içinde niyet edilseydi yüz yirmi risale içinde yalnız on-onbeş noktası mı medar-ı tenkid bulunacaktı? Belki yarısından ziyade takip ettiği maksadı ihsas ederek nazarınızda on binler medar-ı tenkit noktalar bulunacak idi. Böyle yüz yirmi bin tatlı meyveler içinde, sizce sulfato gibi acı gelen yalnız on beş meyvesi bulunmasıyla o mübarek bahçeyi yasak etmek caiz olabilir mi? Ve bahçe sahibini mes’ul etmek caiz olabilir mi? Adaletperver olan vicdanınıza havale ediyorum.

Saniyen: Ben "Son Müdafaatım"da beyan etmişim ki, otuz senedir, Avrupa feylesoflarına ve Avrupa feylesofları hesabına dahilde, ecnebî dolapları hesabına çalışan mülhidlere karşı muaraza ederek cevap vermişim ve veriyorum. Muhatabım, ekseriya nefsimden sonra onlar olduğunu, risalelerimi takip eden anlar. Şimdi ben sizlerden soruyorum: Böyle Avrupa feylesoflarının başına ve ecnebî entrikaları hesabına çalışan dinsiz herbir mülhidin yüzüne indirdiğim kuvvetli ilmî her bir tokat, hangi suretle hükûmet hesabına geçiyor? Böylelere ait olan tokadı hükûmet hesabına almak bizim havsalamız alamıyor ve ihtimal de vermiyoruz. Hükûmet namına ve kanun hesabına bu haklı ilmî tokatları medar-ı mes'ul tutmak değil; belki hükûmet-i Cumhuriyenin hürriyetperverliği, bu tokatları alkışlar.

Salisen: Cevapsız kalan umum noktaların kat'î cevapları zaptınıza geçen "Son Müdafaatım".. ve bu "İtiraznamem"le size takdim ettiğim "Son Müdafaat" Risalesidir.

Ey Müddeiumumi ve ey Hey'et-i Hâkime!.

Gücenmeyiniz. Ben beşerin adaletinden bir muaraza münasebetiyle şimdilik şiddet-i me'yusiyetimden bir hadiseyi beyan edeceğim. Bu hadise de bura mahkemesine karşı şekva ve itiraz değil, bilakis ben buraya geldiğimdenberi bura adliye memurlarında adalet-perver vicdan hissettiğimden onların o vicdanlarına ve adalet-perverliklerine binaen on senedenberi adem-i müracaat ve sükutumu terkedip hukukumu müdafaya başladım. Eğer bu hali ve vicdanı bu mahkemede hissetmeseydim emin olunuz kendimi müdafaa değil, belki daha çabuk aleyhime hüküm verdirmek için inat edecektim. Ve müftehirane tâ darağacına kadar çıkmayı göze almıştım. Bura mahkemesi memurlarının vicdanlarına ve adalet-perverliklerine dayanıp müdafaâtta hakikat-i hâli olduğu gibi beyan ederek biçare masum ve perişan çok mahpus arkadaşlarımın tahliyelerini beklerken maateessüf ümidimizi bütün bütün kıran acip bir iddianame ile karşılaştık. Hayretle me'yusiyete düştük. Ben katiyyen anladım ki, başta Müddeiumumi temiz vicdanlarıyla ve hak-perest mahkemenin memurları adaletin tecellisine bütün kuvvetiyle taraftar iken daha büyük bir makamdan acip bir vehim onların tezahür-ü adaletteki arzularına sed çekti. İşte ben de hakkımda ki adaletin

tezahürüne sed çeken o vehim sahibine ve o büyük makamdaki zâta onun kendi şahsını evhamlandıran mülhid zalimleri şekva etmek suretinde halimizin misali olarak bu hikayeyi beyan ediyorum.

Bir zaman, bir padişahın müptelâ olduğu bir hastalığın ilâcı, bir çocuğun kanı imiş. O çocuğun pederi, çocuğu, hâkimin fetvasıyla bir para mukabilinde padişaha vermiş. O çocuk, mecliste ağlamak ve şekvâ yerine gülmüş. Sormuşlar:

“Neden istimdad etmiyorsun, şikâyet etmiyorsun, gülüyorsun?”

Demiş ki:

“İnsan, musibete giriftar olduğu vakit, evvela pederine, sonra hâkime, sonra padişaha şekva eder. Benim pederim, beni kesilmek üzere satıyor. İşte, hâkim de ölmekliğime karar veriyor. İşte, padişah benim kanımı istiyor. Bu antika ve pek garip ve şekli çok çirkin ve hiç görülmemiş bu hale karşı, ancak gülmekle mukabele edilir.”

İşte, ey Şükrü Kaya Bey! Biz de o çocuk hükmüne geçtik. Derdimizi, evvel mahall-i hükûmetteki vâliye, sonra mahkeme-i adalete, sonra Dahiliye Vekâletine iltica edip mazlumiyetimizi beyan ederek zalimlerden bizi kurtarmak için arzuhal etmek mukteza-yı hal iken, gördük ki: En son şekvâmızı dinleyecek Dahiliye Vekilinin hakkımızda kapıldığı asılsız evhamına bir hakikat rengi vermek ve muhbirleri ve Isparta Zabıtası'nın hatâsını örtmek fikriyle o hatâda ısrar etmek daha büyük bir hatâ olduğunu düşünmediğinden, bize gadr edenlerin dûçar olduğu gurur hastalığına karşı, kanımızı isteyerek, bizi asılsız bahanelerle perişan etmek istenildiği anlaşılıyor. Biz de Şükrü Kaya’nın şahsiyetini hakkımızda yanlış yola sevkeden, Dahiliye Vekili olan Şükrü Kaya Beye şekvâ ediyoruz. Çünkü, bir seneden beri, hergün veya haftada hakkımda rapor vere vere ve isteye isteye aleyhime zabıtaların ve muhbirlerin nazar-ı dikkatini celb ettirip, kurban koyunu gibi kesmek için bizi beslettiriyorlardı. Mahkeme-i adalet ise, adaletten başka hiçbir şey düşünmemek lâzım gelirken ve hakikaten içindeki zatlar adalete tam bağlı oldukları halde, yüksek makamdaki şahısların evhamına karşı ihtiyatkarane harekete mecbur oldukları için, bizi tahliyeden tereddüd gösteriyorlar. Mahall-i hükûmet olan Isparta Vilayeti ve zabıtası ise, herkesten ziyade beni ve Ispartalı biçare, mâsum mevkufları himaye etmek ve bir an evvel kurtulmasına sa’y etmeleri vazife-i vicdanları

iken, bilâkis çok mânâsız ve asılsız bahanelerle o biçare Ispartalı mevkufları, hususan muhtaç ve fakirlerin tayinlerini verdirmemek ve açlıkla sefalete düşmeleri için onları ezdirmeye çalışıyorlar. İşte bi de bu hâle karşı şekva değil, belki ağlamanın nihayet derecesini gösteren acı bir gülmekle mukabele edip o çocuk gibi gülüyoruz.

Isparta Vilayeti ve muhbirlerin hakkımızda garazkarane harekette bulunduklarına delil şudur ki: Isparta'da mevcut fırka ve jandarma ve polis kuvvetleri kâfi gelmiyormuş gibi, Dahiliye Vekaletini evhama sevk ederek bir jandarma ve polis ile yapılacak bir vazifeyi, tâ Ankara'dan kuvvetler celbine sebebiyet vererek Hükûmete ve benim gibi birçok zavallılara binler zarar verdirilmesine ve hayat-ı ictimaiye arasındaki mevkilerinin sarsıntılara uğratılmasına ve istirahatlerinin selbine vesile olmuştur. Demek bil’iltizam, hiçten büyük bir hadiseyi icad etmek garazıyla o vaziyeti göstermişler. Habbeyi yüz kubbe yaparak, dahiliyenin en ziyade sükûnete mecbur olduğu bir zamanda böyle her tarafı sarsacak bir vaziyeti icad etmek ve kanunsuz kanun namına amel etmek, kanunca mühim bir cürüm yapıldığı düşünmediği için üzerimize tahmil edilen evhamın kaldırılarak bir an evvel tahliyemize delaletle telâfi-i mâfât etmesini talep ederim.

Biçare masum ve mevkuf arkadaşlarım hakkında başta mücmelen bir-iki fıkra yazılmıştı. Her birinin ayrı ayrı itiraznamesi yerine benim itiraznamem kafi gelir zannındayım. Mademki evvelki müdafaalarımda ve son müdafaatımda ve bu itiraznamemde delilleriyle isbat edilmiş ki; Risale-i Nur imanî ve uhrevî olmakla beraber dahilî asayişe hiçbir cihet-i zararı olmamış ve olamayacağı ve kendi kendine mahdud bazı dostlarımda intişar etmiş ve ben de bu on sene zarfında imkan dairesinde ne kadar elimden gelmişse, hükümet-i hâzıranın işlerine karışmamak tahammül haricinde meşakkatkarane vaziyeti kabul edip ve hiçbir cihetle siyaset-i dünyeviyeye karışmak ve ilişmekte bulunmadığımı delilleriyle isbat ve bu on sene zarfında şiddetli tarassudat altında ve en sonunda ânî taharriyat neticesinde ne bende ve ne de has dostlarımda emniyet-i dahiliyyeyi ihlal veya halkı idlâl veya muhalif cemiyetlere intisaba dair hiçbir emare ve vesâik bulunmamasıdır. Madem bende ve Risale-i Nur hakkında bir cürüm teşkil edecek bir madde tesbit edilmedi. Benim sabit olmayan mevhum küçük bir cürmümle bu kadar masum

adamları "suçlu" tabir edip tevkifhanede süründürmek elbette nazar-ı adalet hoş görmüyor.

Ezcümle: Bu masum mevkuflar içinde vâridat kâtibi **Rüşdü**, gençler içinde istikamet ve namusla mümtaz ve vazifesinde işgüzar, hiçbir sû-i ahlakı görünmeyen bir zattır. Ben Isparta'ya getirildiğim vakit onun komşuluğunda bulundum. Bu zat mümtaz mertliğiyle bana komşuluk cihetiyle misafirperverane akşam vazifesinden döndüğü vakit gelip benim gibi garip bir adamın sobasını yakmak, suyunu getirmek, yemeğini pişirmek gibi hususi işlerimi lillah için yapmış.

Bu zatın vazifesi vakit bırakmıyordu ki bana başka bir hizmette bulunsun. Belki akşamdan akşama bu hizmetimi yapıyordu. Bu zatı mertlik ve misafirperverlik noktasında âlî bir seciyeli gördüm. Bazı vehham kimseler ona diyorlardı ki; "Sen memursun, ona çok yanaşma." O diyormuş; "Bu zatta dünyaya karışacak bir emare ve arzusu yok ve benim vazifeme mani değil." Hatta bu tevkif zamanında bile o merdane hissiyle benim gibi zaif ve hizmete muhtaç bir biçareye herkes gözünü benden kaparken, o bana yardıma koşuyordu. Ve der idi ki; "Bu hocada ben medar-ı itham birşey göremiyorum ki ve yoktur ki, ben onun ithamından temasla hissedar olayım."

İşte bu zat yalnız okumak için bir-iki küçük imanî risalelerimi almış ve kaza ve kadere ait risalenin yarısını yazmış. Tamamlamaya vazifesi müsaade etmediği için nüshamı bana iade etmiş. Acaba dünyada böyle âlî seciyeyi taşıyan müstakim bir genci böyle bir münasebetle itham edecek bir kanun var mı? Eğer ecnebi bir düşman devletin bir adamı bir şehre gelse, misafirperverlik veya ücret mukabilinde komşusundaki bir adam hizmet etse, o hizmetle itham altına alınır mı? Halbuki bu zat bu vatanın benim gibi bir evladı ve yirmi seneden beri bu millet, hassaten Harb-i Umumî'de ve İstiklal Harbinde mühim hizmetlerde bulunmuş ihtiyar ve garip bir komşuya böyle hizmet eden bir zâta hiç itiraz gelebilir mi? Farz-ı muhal olarak benim gizli yanlış fikirlerim bulunsa da, akşamdan akşama sobamı yakmaya gelmesiyle iştirâk tevehhüm edilebilir mi?

Hem ezcümle; bu masum mevkuflardan **Hüsrev**, eskiden memur iken ailevî bir hadise yüzünden gençlik hissiyatına bir darbe gelmiş. Yüzünü dünyadan ahirete çevirmişti. Kendine hem hal ve dünya

hevesatından usanmış bir adamı arıyordu. Birkaç sene evvel uzaktan uzağa beni kendine bir dost bir kardeş buldu. Ben Isparta'ya geldim. Yalnız hâlî bir köşkte oturuyordum. Bu zat hasta ve ihtiyar validesine tercihen beni yalnız bırakmamak için geceleri yanımda kaldı. Rüşdü bulunmadığı zaman hususi hizmetlerimi görüyordu.

Bu kış elinizdeki Yirmidokuzuncu Söz'ün tevafuk kerametini gösterir bir surette kendime mahsus üç nüsha ona yazdırdım. Ve en son telif ettiğim İktisad ve Hastalar ve İhtiyarlar Risalelerinin tesvid ve tebyizinde bana yardım etti. Zaten Isparta'ya geldim geleli yazmak hevesim yoktu. Birdenbire bu millete çok menfaatli olan üç risaleyi telif ettim. O da yazdı. Eğer böyle mübarek ve zararsız çok menfaatli üç risaleyi telif etmek ve yazmak bir suç ise, ikimiz maaliftihar kabul ediyoruz.

Tesettür Risalesi ise, eskiden yazdığım için bir sene evvel hususi şahsıma yazdırmamda ne benim ona onun hatırına bir mesuliyet tevehhümü gelmemiş. Onuncu Söz'ün şapoğrafla yazılmış dört sahifelik tetimmesi onun hattına benzetebilmediğimiz ve başka birisinin hattı olduğunu iddia ediyoruz. Hem sekiz sene evvel şapoğraf yasak olmadığı gibi içindeki medar-ı tenkid kelimenin manasınıda sabıkan izah etmişim.

İşte bu kadar münasebetle benim hakkımda tespit edilmeyen bir cürümden ona bir hisse ifraz etmek ve ihtiyar ve hasta validesini ağlattırmak ve onu tayinsiz tevkifhanede süründürmek elbette nazar-ı adalet hoş görmüyor.

Hem ezcümle; **Re'fet** isminde masum bir mevkuf, onüç sene evvel İstanbul'da beni görmesi münasebetiyle Isparta'ya geldikten sonra beni Barla'da işitip eski dostluk münasebetiyle bir-iki defa selamlaştık. Ispartaya getirildiğim vakit bu zat Kur'ana ve tecvidine çok meraklı olup daima camilerde hafızları dinlemekten zevk alır. Ve beni de Kur'anın manevi tecvidine münasebettar bulduğu cihetle bana da samimi dostluk etti. Haftada bazen onbeş günde bazen on günde hâtır sormak için yanıma uğrardı. Hatta İktisad ve İhtiyarlar Risalesinde gözlerinin adem-i müsaadesine rağmen bir parça yardım etti.

İşte bu zatın benimle münasebetine binaen mevhum cürmümden bir hisse ayırmak elbette nazar-ı adalete uygun gelmez.

Hem ezcümle; **Barlalı Hâfız Tevfik** ben Barla'da iken bu şahıs garipliğime ve kimsesizliğime şefkaten arasıra yanıma uğrardı. Ben de eskiden yazdığım bir kaç tane imanî risalelerimi ücrete mukabil kendime mahsus yazdırdım. Bu zat hem fakîr-ul hâl, hem muhacir, hem ihtiyar a'ma bir validesiyle hem ihtiyar bir kayınvalidesi hem hastalıklı bir hareminin idaresine bakmaya mecbur ve kendisi de vehham derecesinde ihtiyatlı, zerre miktar dünya siyasetine ilişecek bir kelime bulunsa titrer. "Aman bu kelime olmaz" derdi. Bazı sırf selamdan ibaret olan birkaç mektubumu da yazmış. Ben bu zat kadar ihtiyatçı ve dünya siyasetinden kaçar ve korkar bir adama rast gelmemişim.

Acaba böyle bir biçare adamı benim mevhum küçük cürmümden hakiki büyük bir cürüm ona tefrik etmek nazar-ı adalet nasıl müsaade eder. Hatta hiç gizlenmeye lüzumu olmayan sırf imanî bazı risalelerimi onun hâtırı için gizli tutuyordum. Yoksa içimizde gizlenecek hiçbir şeyimiz yoktur. Yalnız sabıkan bahsi geçen üç-dört risale var ki -onun yazısıyla olmakla beraber- hususi esrar-ı kalbiye ve hususi şekvâma ve iki büyük zatın kerametlerine aittir.

Hem ezcümle; Ispartada muhacir bulunan, aslen Türk vatanen Van'lı **Kürd Bekir** namındaki şahıs, ben Barla'da iken benim param ile Isparta'dan hususi hacetimi görmek için arasıra yanıma geliyordu. Hemşerilik münasebetiyle Isparta'ya geldikten sonra hususi işlerimi arasıra görüyordu. Bu şahıs ümmidir, okumak yazmak bilmiyor. Benim hemşerim olmak münasebetiyle bazı zatlar ona mektup göndermiş. Ve bazı dostlarımla sırf bir selam nevinden muhabere etmiş. Ben de bir iki hususi mektubumda onu taltif etmek için başka dostuma sena etmişim. Bu adam Isparta Zabıtasının ekserisiyle ve Halk Fırkasıyla hilesizliğine ve istikametine ve saf dilliğine binaen münasebettar idi. Hem benim hakkımda ihtiyatımdan daha fazla, belki vehim derecesinde ihtiyat edip her vakit bana "Aman dünya işine, hükümetin siyasetine hiçbir hareketin ilişmesin" der idi.

İşte bu biçare muhacirin ihtiyarca bir ailesi ve dilsiz hastalıklı bir kerimesi var. Onların rızkını şahsi ticaretiyle günü gününe temin ederdi. Acaba bunu benim mevhum cürmümden ehemmiyetli bir hisse ile müttehem tutmak ve fakir haliyle beraber bu üç aydır tayinatını verdirmemek nazar-ı adalete muvafık olur mu?

Hem ezcümle; fakîr-ul hâl ve masum ve saatçilik sanatıyla geçinen **Saatçi Lütfü**, ben Isparta'ya geldikten sonra o zat memurların ihtarıyla bana karşı çekinmek vaziyeti aldı.. Hatta bütün kışta iki defa yanıma gelebildi. Yalnız bu zatın dükkanı muvakkithâne gibi malum bir yerde olduğundan pek nadir hususi mektuplarım oraya geliyormuş. O zat mektupta ne var elbette bilmez. İşte bu zâta az münasebetiyle mevhum suçumdan perişaniyetine sebebiyyet veren böyle büyük hakiki bir hisse vermek elbette nazar-ı adalete uygun gelmez.

Hem ezcümle **Milâslı Halil İbrahim**. Bu adam altı-yedi sene evvel benim eski memleketli bir talebem vasıtasıyla bana karşı bir dostluk hissetmiş. Sonra da üç-dört sene evvel kendi işi için Eğirdir ve Barla'ya gelip beni gördü. Hafız Bey ve Hacı Hüsnü gibi meb'uslara verdiğim ve gösterdiğim risalelerimden bir-iki tanesini vermiştim.

Sonra bu adam Kur'ân'a ve imana fazla iştiyakı olduğundan, musırrane benden imanî eserler isteye istete ve her fırsatta bana selâm ve tebrik mektupları samimane gönderdiğinden dayanamadım. Kendime mahsus yazdığım bazı risaleleri ona göndermeye mecbur oldum. Fakat başkalarına göstermemek için üzerlerine 'Mahremdir' diye yazmıştım. Hattâ bir mektubumda onun ısrarına karşı kandırmak için 'Çok yerlerden risaleleri istiyorlar, yazacak adamım yok. Bekir sizi tercih edip gönderdi.' demiştim. Bu mektubumda onun ısrarına karşı bir kandırmaktan ibarettir. Şimdi ben kendi vicdanımla bu zatta imana ve Kur'ân'a karşı iştiyaktan başka bir his bulamadığımı ve benim gibi siyasetle hiç alâkası olmadığını ve benim mesleğimden hariç entrikalara kapılmadığına kanaatim geldiğinden, onu da hususî kardeş telâkkî ettim. Kendime has yazılarımı ona gönderdim.

İşte on sene zarfında Halil İbrahim gibi iki-üç dostuma hususî ve imanî risalelerimi göndermek elbette, hiçbir cihetle medar-ı itiraz olamaz. Tesettür risalesi ise yanlışlıkla ona gitmiştir. Mesmuatıma göre, 'Onuncu Söz'ün şapoğrafla yazılmış tetimmesini 'Onuncu Söz' ile beraber yedi sene evvel hânına gelen bir yolcudan almıştır. İşte bu adamın benim hakkımda tesbit edilmeyen suçumdan ona hakikî bir suç ifraz edip ve onun suçundan İnce Mehmed gibi bazı adamlara

hisse çıkarmak, elbette Eskişehir mahkemesi gibi kuvvetli hiss-i adaleti takip eden yüksek bir mahkeme bunu hoş görmez.

Hem ezcümle **Küçük Hâfız Zühdü**.. Beş-altı sene evvel bir defa işi için bir defa Barla'ya uğramış, hâfızlığı münasebetiyle ona taltifkarane ve bir ailevî musibetine karşı tesellikarane bir iki mektup yazmıştım. Ve onu da tatyîb için "çalışkan bir talebemsin" demiştim. Ve Aydın'da ise görmediğim ve gıyaben selamlarını aldığım iki üç dostlarıma benim bedelime selam göndermekle, görüşmek manasıyla "Aydın Vilayeti sana havaledir" ibaresi evvel vakit bana o mektubu yazan ve şimdi tahattur etmediğim kâtibin bir gevezeliğidir. Yani "Aydın Vilayetinde gıyâbi iki-üç dostuma benim bedelime sen onlarla muhabere et, selam gönder" demektir.

Acaba çok seneler içinde bir defa benim ile görüşen, kendi işinde hâfızlığında çalışan bu adamı bu mektuptaki taltifkarane teşvikten, en mühim bir nâşir-i efkârım zan ve tevehhüm edilip benim mevhum suçumdan o biçareye ehemmiyetli bir hisse çıkarıp, Isparta'daki Câmi-i Kebîr imamlık vazifesinden kaldırıp üç ay tayinsiz fakir haliyle beraber ihtiyar ve amel-mande validesini ve validesiz iki küçük çocuğun perişan kalması elbette mahkemenin nazar-ı adaleti ona şefkatkarane bakması icab eder.

Hem ezcümle gayet ihtiyarlığından ve gözü az görmesinden gayet perişan olan **Aydınlı Hacı Emin** namındaki adam beş-altı sene evvel bir iş için Barla'ya uğrayıp beni görmüş. İhtiyarlığı münasebetiyle ahiret kardeşliğine kabul ve sonra sırf imani olan eskiden yazdığım bir risalemi vermiştim. Sonra da İhtiyar ve İktisad Risalesi'ni ona göndermek niyet ettim. Ve mektup ta yazılmıştı fakat sonra göndermedim. Bu adam ihtiyarlıktan ve tevkif telaşından şuurunu kaybedecek derecede bir vaziyette iddianamede görüldüğü üzere "Veli Hoca" nam-ı müsteârıyla bir polis yanına sokulup zaif diyanet damarını tahrik edip atehe uğramış şuursuzluğundan istifade edip manasız birkaç söz söylettirmiş. Sonra onun aleyhinde jurnal etmiş.

Bu biçare, kabir kapısında, gözü pek az görür, aklı pek az anlar, bizimle tek bir defa görüşmüş ve kendi tam okumadığı bir-iki risaleme mukabil güya küçük bir hediye olarak incir göndermiş. Bu biçare adamın ihtiyarlık ve perişaniyet zamanında benimle mezkur

az münasebeti yüzünden ağır bir itham altına almak ve hizmete çok muhtaç bir halde iken hapishanede perişan etmek elbette mahkemenin yüksek adaleti tecviz etmez. Bir an evvel kurtulmasını ister.

Hem ezcümle **Muallim Galip**, üç dört sene evvel Barla'da iken muallimliği münasebeti ile haftada, bazan yirmi günde bir defa ayak üstünde görüşüyorduk. Bu zat hattattır. Hüsn-ü hattından kendime istifade etmek için kendime mahsus eskiden yazdığım İ'caz-ı Kur'ân ve Mu'cizat-ı Ahmediye risalesini yazdırdım. Odamda talik ettiğim bir-iki levhayı da bana yazdı.

İşte münasebetimiz bu kadardır. Bu zatın şiire hevesi bulunduğundan, ben de şâir olmadığımdan, hiç bir risalemi Onuncu Söz'den başka vermedim. Onuncu Söz'ü de başkasına vermiş. Yanında hiç bir eserim bulunmadığı halde benim mevhum cürmümden elbette hakikî bir hisse ona ifraz edilmez. Bunun gibi çoklar var. Men-i muhakeme ile haklarında adaletin tecellisini bekliyorlar.

Hem ezcümle **Keçeci Mustafa** ile oğlu **Hâfız Mehmed** bu zatların benimle münasebetleri yalnız yirmidokuzuncu sözü kendisine yazması ve oğlunun bu kış bir tek defa yanıma gelmesidir. Bu muhterem ihtiyarı ve bizimle alakası pek az oğlunu medar-ı taayyüşlerinin alıp fakir halleriyle beraber tayinsiz tevkifhanede süründürmek on nüfus çoluk çocuğunu perişan edecek derecede tespit edilmeyen benim mevhum suçumdan nasıl mesul olabilir. Bir an evvel bu biçarelerin bu beladan kurtarmak, çoluk ve çocuklarının içine göndermek mahkemenin adaletinden beklenir.

Hem ezcümle **Antalyalı Aşçı Hüseyin Usta**, birtek defa bir saat benimle görüşmüş, bir-iki tebrik mektupları bana yazmıştır. Ben de ona İktisad ve İhtiyarlar ve bir-iki imani lemalar ve risalelerimi okuyup iade etmek üzere göndermiştim. Bir-ikisini almış ötekilerini almamış. Bu kadar az münasebetle benim en büyük cürmüm de olsa onu bu kadar tevkif altında tutamayacağını nazar-ı adalet takdir edip dokuz nüfus ailesinin başına gönderilmesini bir an evvel men'-i muhakeme ile bekliyor.

Hem **Eğirdirli Hafız Mustafa**, dokuz sene Barla'da komşu iken dört-beş defa yanıma gelmiş. Benim meşreb-i ilmiyemden daha

başka bir meslekte bulunduğundan hiçbir risalemi yanında bulundurmamış. Yalnız bir-iki talebemi eski risalelerimi yazmak hususunda tergibkarane yazdığım hususi kalem mektubu her nasılsa onun eline geçmiş. Ve evrakı içinde bulunmuş. İşte bu zat bu kadar az bir münasebetle bu kadar çok zaman tevkifhanede bana arkadaş olup bir kader-i İlahîdir diyerek kazâya teslim olup mahkemenin adaletini bekler.

Hem ezcümle **Eğirdirli Hakkı Efendi..**

Dokuz sene Barla'da oturduğum halde, belki karşıdan iki-üç defa beni görmüş ancak şahıs ve hüviyetini hapishanede anlamış olduğum bu zat, eskiden beri hükûmet hizmetinde ve sonra da dâvâ vekili olduğundan, benim gibi dünyadan tecerrüd etmiş bir adamla, elbette meşreben ve mesleken az münasebettar bulunmakla beraber, dokuz sene Barla'da bulunduğum müddet, en ziyade bana karşı rakibane ve tarafgirane vaziyet alan ve onun kardeşi olan müftü ve oğlu Barla'da başmuallim Tevfik olduğundan, bu zat benim hususî bir fikir ve mesleğime taraftar ve naşir olmak değil, bilakis kardeşine ve biraderzadesine irtibatı münasebetiyle ve hükûmetin işlerinde bulunmak cihetiyle aleyhimde tarafgirâne vaziyet alması iktiza ettiğinden, iddianamede bunu en mühim gizli efkârıma bir vasıta göstermek suretiyle, onu da buraya kadar sürükleyip getirmek, elbette tetkikatın noksaniyetinden ileri gelse gerektir. Mesmuatıma göre, bu zatın harekât-ı milliye zamanında hükûmet lehinde çalıştığı ve müstakimane bir surette ehl-i garaza karşı sebat ettiğinden ve şahsî çok düşmanlar kazandığından, bu defaki hem onun perişaniyetine, hem bizim zararımıza bunun şahsî düşmanlarının çok medhali olmuştur. Benimle münasebeti olmamasına rağmen, hakkımda daha tahakkuk etmeyen bir suç ile tevkifhanede sürüncemeye bırakılması adalete muvafık olamayacağından, bir an evvel men-i muhakemesiyle çoluk ve çocuklarının başına gönderilmesi mahkemenin adaleti iktizasındandır.

Hem ezcümle **Milaslı Şefik..**

Isparta hapishanesinde iken, bir münasebetle bir selâmını almıştım. Ben de selâm gönderdim. Sonra o zat memleketinin hapishanesine nakledilmiş, benim has kardeşlerimden Halil İbrahim'e hemşerilik münasebetiyle gıyabî benimle sırf bir uhrevi

dostluk tesis etmiştir. Bu zat hapishanede bulunduğu cihetle, mahpusların manasız, lüzumsuz faidesiz romanlar veya gazeteler veya oyunlarla meşgul olmalarına mukabil, Şefik, faideli ve menfaatli ve zararsız okunacak ve mahpusları da namaz ve hüsn-ü ahlâka sevk edecek risaleleri diyaneti ve hüsn-ü ahlâkı noktasında alır, okurmuş. Belki o zararsız ve faideli risaleler içinde benim de bir risalem eline geçmiş olabilir.

Acaba böyle ciddî bir hüsn-ü ahlâk sahibi dindar bir genç, benim ile bu kadar cüz'i bir münasebetini i'zam edip, en büyük vasıta-i nâşir-i efkarım olduğunu ve bende hiçbir cihetle bulunmayan ve bir emaresi görülmeyen gizli entrikalarıma bir vasıta göstermek ve benim mevhum cürmümden ona bir hisse vermeyi, elbette mahkemenin nazar-ı adaleti kabul etmez. Farz-ı muhal olarak benim gizli bir entrikalarım bulunsa da, bu zat mahpus iken tek bir selâmımla nasıl o gizli fikrimi bilecek, iştirak edecek ve vasıta olacak? Böyle kıymettar gençleri ehemmiyetsiz bahanelerle çürütmeyi vicdan kabul etmez.

Hem ezcümle **İnce Mehmed** isminde Milaslı bir zatın benimle münasebeti Halil İbrahim'in güzel yazı ile yazılan bir mektubunun kâtibi kim ise, hattı hoşuma giderek gıyabî ona bir selâm göndermiştim. Hattâ bu tevkifhanede bir ay müddet gördüğüm halde kim olduğunu bilmedim. Münasebetimiz bu kadar. Dostane de bir selâmlaştık.

Belki bu zat Halil İbrahim'e mahsus risalelerimi görmüş olabilir. Bu kadar az münasebetiyle çoluk ve çocuklarını perişan etmek ve üç aydanberi tevkifhanede sürünmek beni vicdanen çok muazzeb ediyor. Ve benim yüzümden böyle biçârelerin azap çekmesi bana çok ağır geliyor. Mahkemenin adaletinden isteriz ki: Böyleleri bir an evvel men-i mahkeme ile perişaniyetlerine hâtime verilsin.

Hem ezcümle **Zekâi** isminde Atabey'li genç bir zat benim ile bir defa Barla'da görüştü. Hakikaten gençler içinde mümtaz bir zeka ve bir ulüvv-ü himmet istidadında gördüm. Ben vicdanen onu biraderzademe benzeterek sevdim. O da yanımdan gittikten sonra o şefkatime mukabil samimi bir dostluk kalbinde beslemiş. Sonra askere gitmiş. Askerden geldikten sonra kendi ticaret ve işiyle

meşgul olup Ramazaniye Risalemi bir yerden elde etmiş, okumuş. Taharriyatta hükümetin eline geçmiş.

Acaba böyle kıymettar bir genci samimi ve garazsız uzaktan bir dostluğu ve Ramazaniye Risalesi gibi mübarek bir risalemin yanında bulunmasıyla üç ay tevkifhanede benim yüzümden onu hırpalama, küçücük dükkanında pek cüzi bir sermayedar kimse yanında ettiği esnaflık ticaretini hasarete uğratmak elbette mahkemenin nazar-ı adaleti hoş görmeyecektir. Bir an evvel bu kıymettar genç me'yusiyetten kurtulmasını bekler. Ben de vicdan azabından kurtulmaklığım için böylelerin benim yüzümden çektikleri zararlardan kurtulmasını ve telafisini rahmet-i İlahiyeden bütün kuvvetimle niyaz edip beklerim.

1.)Erkeğe iki kız hissesi vardır. (Nisâ Sûresi, 4:176)
2.)Annenin hakkı yine altıda birdir. (Nisâ Sûresi, 4:11)
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 8

Ehemmiyetli bir hakkımı talep ediyorum

Mahkemenin Reis ve Âzâlarından ehemmiyetli bir hakkımı talep ederim.

Şöyle ki: Bu meselede yalnız şahsım medar-ı bahis değil ki, siz beni tebrie etmekle ve hakikat-i hale muttali olmanızla mesele hallolsun. Çünkü, ehl-i ilim ve ehl-i takvânın şahs-ı mânevîsi, bu meselede, nazar-ı millette itham altına girdiği ve hükûmete dahi ehl-i takvâ ve ilme karşı bir emniyetsizlik geldiği ve ehl-i takvâ ve ilim, tehlikeli ve zararlı teşebbüslerden nasıl sakınacağını bilmesi lâzım olduğu için, benim müdafaatımı kendim kaleme aldığım bu son kısmını, herhalde yeni hurufla, matbaa vasıtasıyla intişarını isterim. Tâ ki ehl-i takvâ ve ehl-i ilim, entrikalara kapılmayıp zararlı, tehlikeli teşebbüslere yanaşmasınlar ve hükûmetin şahs-ı mânevisi nazar-ı millette ithamdan kurtulsun. Ve hükûmet dahi, ehl-i ilim hakkında emniyet etsin ve bu anlaşmamazlık ortadan kalksın. Ve hükûmete ve millete ve vatana çok zararlı düşen bu gibi hâdiseler ve anlaşmamazlık daha tekerrür etmesin…

Elhak, bundan dokuz sene evvel Onuncu Söz, sekiz yüz nüsha yayılmasıyla, ehl-i dalâletin kalblerindeki inkâr-ı haşri kalblerinde sıkıştırıp lisanına getirmeye meydan vermedi, ağızlarını tıkadı ve harika burhanlarını gözlerine soktu. Evet, Onuncu Söz, haşir gibi bir rükn-ü azîm, imanın etrafında çelikten zırh oldu, ehl-i dalâleti susturdu. Elbette hükûmet-i Cumhuriye bundan memnun oldu ki, meb’usanın ve valilerin ve büyük memurların ellerinde kemal-i serbestiyetle Onuncu Sözün nüshaları gezdi.

Dört aydan beri, bu hayat-memat meselesinde, hiçbir yerden benim acınacak halim bir mektupla dahi sordurulmadığı ve benim hakkımda halkı tenfir edecek bir surette teşhir etmekle nefret-i âmmeyi aleyhime celb edip bütün bütün teshilât ve muavenetten

mahrum kalmış, garip ve kimsesiz halimi tasvir eden, itiraznamemde izah ettiğim bir hikâye:

Bir zaman, bir padişahın müptelâ olduğu bir hastalığın ilâcı, bir çocuğun kanı imiş. O çocuğun pederi, çocuğu, hâkimin fetvasıyla bir para mukabilinde padişaha vermiş. Çocuk, mecliste ağlamak ve şekvâ yerine gülmüş. Sormuşlar:

“Neden istimdad etmiyorsun, şikâyet etmiyorsun, gülüyorsun?”

Demiş ki:

“İnsan, musibete giriftar olduğu vakit, evvel pederine, sonra hâkime, sonra padişaha şekva eder. Benim pederim, beni kesilmek için satıyor. İşte, hâkim de ölmekliğime karar veriyor. İşte, padişah benim kanımı istiyor. Bu antika ve pek garip ve şekli çok çirkin ve hiç görülmemiş bu hale karşı, ancak gülmekle mukabele edilir.”

İşte, ey Şükrü Kaya Bey! Biz de o çocuk hükmüne geçtik. Derdimizi, evvel mahallî hükûmetteki valiye, sonra mahkeme adaletine, sonra Dahiliye Vekâletine müracaat edip mazlumiyetimizi beyan ederek zalimlerden bizi kurtarmak için arzıhal etmek mukteza-yı hal iken, gördük ki: En son şekvâmızı dinleyecek Dahiliye Vekilinin hakkımızda kapıldığı asılsız evhamına bir hakikat rengi vermek ve hatâsını örtmek fikriyle hatâsında ısrar etmesi daha büyük bir hatâ olduğunu düşünmediğinden, dûçar olduğu gurur hastalığına, kanımızı isteyerek, bizi asılsız bahanelerle perişan etmek istiyor. Biz de Şükrü Kaya’nın şahsını, Dahiliye Vekili olan Şükrü Kaya Beye şekvâ ediyoruz.**(Haşiye)** Eğer serbestiyeti tam muhafaza etmek isteyen ve hiçbir tesir karşısında mağlûp olmayan ve vicdanlarındaki hiss-i adaletle hükmeden bu mahkeme, bizi Şükrü Kaya Beyin şahsı hakkında dinleyeceklerini bilseydim, en evvel biz, Şükrü Kaya’nın şahsı aleyhine ikame-i dâvâ edecektik. Çünkü, bir seneden beri, hergün veya her hafta hakkımızda rapor isteye isteye aleyhimize casusların, zabıtaların nazar-ı dikkatini celb ettirip, kurban koyunu gibi kesmek için bizi beslettiriyordu. Mahkeme ise, adaletten başka hiçbir şey düşünmemek lâzım gelirken ve hakikaten mahkeme içindeki zatlar da adalete tam bağlı oldukları halde, yüksek makamdaki Şükrü Kaya gibi şahsın tesiratına karşı dayanamadıkları için, bizi tahliye edemeyip süründürüyorlar. Mahallî hükûmet olan Isparta Valisi ve zabıtası ise, herkesten ziyade bizi ve Ispartalı

biçare, mâsum mevkufları himaye etmek ve bir an evvel kurtulmasına sa'y etmeleri vazife-i vicdaniyeleri iken, bilâkis çok mânâsız ve asılsız bahanelerle Isparta mevkuflarının, hususan muhtaç ve fakirlerin tayınlarını verdirmeyip, açlıkla sefalete düşmeleri için onları ezdirmeye çalışıyorlar. İşte bu hale şekva değil, belki ağlamanın nihayet derecesini gösteren bu acı hale, o çocuk gibi gülmekle mukabele ediyoruz ve tevekkül edip, işimizi Azîz-i Cebbâra havale ediyoruz.

Haşiye: Şükrü Kaya'nın ne derece asılsız evhama kapılıp garaz ettiğine delil şudur ki: Benim gibi kimsesiz ve üç-dört biçare arkadaşlarımı mahkemeye vermek için, kendisi, Ankara'dan yüz jandarma ve on beş-yirmi polis beraber alıp, güya Isparta'daki jandarma kuvveti ve bir fırka asker kâfi gelmiyormuş gibi, ortalığa bir dehşet vermesidir. Acaba birtek polisin ve birtek jandarmanın eliyle yapılacak bir vazifeyi, millete iki-üç bin lira zarar verdirip, sonra tahliye edilen biçare masumları Isparta'dan tâ Eskişehir'e beş yüz lira nakliyata sarf ettirmek ve o biçareleri binlerce zararlara uğratmaktan başka, hayat-ı içtimaiye arasındaki mevkilerini sarsıntılara duçar etmek gibi mühim hadiseleri icad etmekle, ne derece Dahiliye Vekâletinin tedvirine ve âsâyişi temine ve bu biçare milletin istirahatle çalışmalarına zarar verdiğini gösteriyor. Demek bil'iltizam, hiçten büyük bir hadiseyi icad etmek garazıyla o vaziyeti göstermiş. Habbeyi yüz kubbe yaparak, dahiliyenin en ziyade sükûnete muhtaç olduğu bir zamanda böyle her tarafı sarsacak bir vaziyeti icad etmek ve kanunsuz kanun namına amel etmek, kanunca mühim bir cürüm yaptığını iddia edip, Şükrü Kaya'nın şahsını, Dahiliye Vekili olan Şükrü Kaya Beye şekvâ ediyoruz.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceza Hâkimine Son Müdafaa

(Altmış küsûr sahifeden ibaret olan ithamkârane kararnâmedeki -oniki sahifelik- şahsıma ait kısmına karşı müdâfaamdır.)

Kararnâmede aleyhimize zikredilen maddelere karşı, mahkemenin zabtına geçen müdâfaatımda kat'i cevapları vardır. Bu kararnâme nâmındaki asılsız ve vehimli ithamnâmeye karşı, ondokuz sahifeden ibaret itiraznâmemi ve yirmidokuz sahifeden ibaret son müdafaatımı ibraz ediyorum. Bu iki müdâfâa, sorgu hâkimlerinin kararnâmelerinin bütün muahaze noktalarını ve esas ithamlarını kat'i bir surette red ile çürütüyor, asılsız olduğunu gösteriyor. Yalnız burada, bu kararnâmenin istinad ettiği ve itham edenlerin nereden aldandıklarını, bu asılsız muahezeyi nereden iktibas ettiklerini gösterir "Beş Umde" olarak söyleyeceğim.

Birinci Umde: Risale-i Nur'un, yüzyirmi parçasından iki-üç dört parçasında on-onbeş fıkrayı bahane tutup, beni ve Risale-i Nur'u hükûmetin prensiplerine muhalif ve rejimine karşı muarız ve emniyet-i dahiliyesini ihlâle teşebbüs ithamı ile gayet asılsız bir davadır.

Elcevap: Ben de derim: Acaba umum Avrupa'nın mal-ı müştereki olan medeniyet ve yalnız bu zamanın ilcaatına binaen Hükûmet-i Cumhuriyenin o medeniyetin bir kısım kanunlarını kabul etmesiyle, o medeniyetin menfaatli kısmına değil, belki kusurlu kısmına, hakaik-ı Kur'aniye hesabına olarak müdâfaât-ı ilmiyeme hangi suretle "Hükûmetin prensibine ve hükümetin rejimine muhalif"

ve "Hükümetin inkılabı aleyhine hareket" nâmı veriliyor? Acaba bu hükûmet-i cumhuriye, Avrupa medeniyetinin kusurlu kısmının dâva vekilliğine tenezzül eder mi? Ve O kusurlu medeniyetin İslâmiyet'e muhalif kanunları, eski zamandan beri hükûmetin hedefi midir? Hükûmete muarız vaziyet almak nerede; bu kısım kusurlu medeniyet kanunlarına karşı hakaik-ı Kur'aniyeyi ilmi bir surette müdafaa etmek nerede? Kur'an-ı Hakimin âyat-ı kat'iyyesiyle, binüçyüz seneden beri, milyonlar tefsirlerinde ve halen kütübhanelerde dolu olan tefsirlerde

فَلاِمِّهِ السُّدُسُ [2]
لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ [3]
يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لاَزْوَاجِكَ [4]
فَانْكِحُوا مَاطَابَ لَكُمْ .. الخ [5]

gibi âyetlerin hakaik-i kudsiyelerini Avrupa feylesoflarının itiraz ve tecavüzatına karşı otuz seneden beri ettiğim müdâfaât-ı ilmiyemi, "hükûmetin inkılâbına, prensibine ve rejimine muhalif kasdı var" diye beni itham etmek, öyle bir zâhir garaz ve öyle bir esassız vehimdir ki; buradaki mahkeme-i âdileye taallûk etmeseydi, müdafaa ve cevab vermeyi lâyık görmezdim.

Hem acaba, eskiden beri bu vatan ve millete zarar niyetiyle, Avrupa'nın dinsiz komiteleri hesabına ve Rum, Ermeniler cemiyeti vasıtasiyle dinsizlik ve ihtilâl ve fesad tohumlarını saçan mülhidlere karşı müdâfaât-ı ilmiyem, hangi suretle hükûmet aleyhine alınıyor. Ve hangi sebeble hükûmete bir taarruz manası veriliyor? Ve hangi insafla böyle dinsizliği hükümete maledip "menfi duygularla hükümetle mübareze ediyor" diye itham ediliyor? Hükümet-i Cumhuriyenin kuvvetli esasları böyle müfsid dinsizlerin aleyhinde olduğu halde; dinsizliği hâşâ hükümetin prensibine maledip, benim, vatan ve millet ve hükümet hesabına öyle müfsidlere karşı yirmi seneden beri gâlibâne müdâfaât-ı ilmiyemi "Hükümetin rejimine ve güya prensibine karşı bir muhalefet ve halkı ihlal-i asayişe sevk ve yüzbin defa hâşâ dini siyasete alet ve halkı hükümet aleyhine teşvik" manasını vermek, hangi insaf kabul eder ve hangi vicdan razı olur.?

Evet, değil bu mahkemeye, belki bütün dünyaya ilan ediyorum: Ben, hakaik-ı kudsiye-i imaniyeyi, Avrupa feylesoflarına ve bilhassa dinsiz feylesoflara ve bilhassa siyaseti dinsizliğe âlet edenlere ve âsayişi manen ihlâl edenlere karşı müdafaâ etmişim ve ediyorum.

Ben, Hükûmet-i Cumhuriyeyi, ilcaat-ı zamana göre bir kısım kanun-u medeniyi kabul etmiş ve vatan ve millete zarar veren dinsizlik cereyanlarına meydan vermeyen bir hükümet-i İslâmiye biliyorum. Kararnâme namındaki ithamnâmede, vazifesini yapan müstantiklere değil, belki müstantiklerin istinad ettiği mülhid zalimlerin evham ve entrikalarına karşı derim:

Siz beni "Dini siyasete âlet etmek" ile itham ediyorsunuz. Ve o ithamın, zâhir bir iftira olduğunu ve esassız, çürük bulunduğunu yüz delil-i kat'î ile isbat etmekle beraber; bu ağır iftiranıza mukabil, ben de sizi, siyaseti dinsizliğe âlet etmek istiyorsunuz, diye itham ediyorum!

İkinci Umde: Nazar-ı tenkid ile, bir cerbeze ile binler mehasin içinde, nazarlarında hatiat tevehhüm edilen onbeş-yirmi nokta ile bütün o mehasini setrettirecek ve hükümden iskat edecek ve yalnız o, onbeş-yirmi nokta ona hedef-i maksûd olduğunu ittihamkârâne ileri süren garazkâr mücbirlerin ve vehhamların mahiyetini bu hikaye ile izah ediyorum:

Bir zaman, cerbezeli bir padişah, adâlet niyetiyle çok zulüm ediyormuş. Bir muhakkik âlim ona demiş: "Ey hâkim! Sen, raiyetine adâlet nâmiyle zulüm ediyorsun. Çünki tenkidkârane cerbezeli nazarın, zamanen müteferrik kusuratı birden toplar; bir zamanda tasavvur edip, sahibini şiddetli bir cezaya çarpıyorsun. Hem, bir kavmin müteferrik efradında vücuda gelen kusuratı, tenkidkâr cerbezeli nazarınla topluyorsun. Sonra o perde ile, o tâifenin her bir ferdine karşı bir nefret, bir hiddet size gelir; haksız olarak onları vurursun. Evet, senin bir sene zarfında attığın tükürük, bir günde senden çıkmış bulunsa, içinde boğulacaksın; müteferrik zamanda istimal ettiğin sulfato gibi acı ilaçları, birden bir günde birkaç kişi istimal etse, hepsini de öldürebilir. İşte aynı bunun gibi; mehasinin ortalarında bulunmasiyle, ara sıra vuku bulan kusuratı setretmek lâzım gelirken; sen raiyetine karşı kusuratı izale eden mehasini

düşünmeden, cerbezeli nazarınla müteferrik kusuratı toplayıp, ağır ceza veriyorsun" İşte o padişah, o muhakkik âlimin ikazatiyle, adâlet namına yaptığı zulümden kurtuldu.

İşte hariçten mülhem ve mülhid zalimlerin entrikalarına istinaden, Risale-i Nur hakkında misafir müstantiklerın verdikleri acib ve garib, ittihamkârâne ve vehhamâne kararları, aynı bu hikayedeki tenkidkâr cerbeze ile olduğu bununla anlaşılıyor ki; Risale-i Nur 'un yüzyirmi küsür risalesi, âdeta yüzyirmibin zararsız, haklı kelimeler içinde on-onbeş-yirmi kelime sathi nazarlarına kusurlu görünmekle, hikayedeki gibi o kusuru toplayıp, o adese ile koca Risale-i Nur 'a bakıp, ittiham ediyor.**(Haşiye-1)** Sonra, benim de o risaleler vasıtasıyla hükûmetin prensibine ve rejimine karşı kasdî bir taarruzda bulunduğumu tevehhüm ediyor. Acaba böyle muazzam bir eserde, kararnâmede tevehhüm ettikleri gibi, menfi duygularla hükümetin prensibine karşı taarruz olsa idi, elbette yüzyirmi küsur risalede binler medar-ı tenkid noktaları bulunacaktı. O vakit üç ayda, üç alâkadar dairede tedkikden sonra onbeş noktayı değil; belki üç günde, üçbin medar-ı tenkid noktalar bulunacaklar idi.

Hem, hükümetin inkılâbına karşı bir tecavüz hedefim olsaydı, on sene zarfında yalnız yirmi-otuz uzaktan uzağa âhiret kardaşı bulmak değil; belki, benim gibi yüz derece haddinden fazla teveccüh-ü âmmeye istemeyerek mazhar olan bir adamın, yirmibin-yüzbin şerikleri, dostları bulunacaktı. Şimdi de o kararları verenlere soruyorum:

O kadar i'zâm ederek ve büyüterek, "Her yerde o risalelerin neşrine çalışıyorlar" diye, on sahife değil, altmış sahife bir kararnâme yazıyorsunuz.. Acaba otuz-kırk seneden beri ilim ve fen âleminde bir cilve-i kaderiye ile haddimden yüz derece fazla te'lifat itibariyle nam alan ve yirmi sene mütemadiyen te'lif ile vakti geçen bir adamın, bir amik tedkikat ve taharriyat içinde kaç bin nüsha kitabını buldunuz? En hâs kardaşlarımda, hangi tenkidli kitabı buldunuz? Tenkid ettiğiniz risalelerden, bir nüshadan başka, kaç risaleyi buldunuz? Bütün bu mevkufiyette benimle beraber otuz-kırk nüsha kitap buldunuz. Bu nasıl neşriyat olur ki; her birinde bir nüsha bile bulunmamıştır. Bütün itiraz ettiğiniz maddeler, pek safdil ve ısrarcı bir kardeşimiz olan Halil İbrahim'de, bazılarında birer nüsha bulunmuş. Onları da ben mecbur oldum; onun ısrar ve iştiyak ve safvetine karşı kendime ait olan bazı

ve "nîm mahrem" dediklerimi göndermiştim. Kaza-yı ilâhi ile bütünü elinize geçti. Bunlardan başka hiçbir kimsede bulunmadı. Demek, kararnâmede "neşriyat yapıyor" demeleri, bir evhamdan ibarettir. Eğer bu on sene zarfında neşriyat yapsaydım; bulduğunuz bir nüshaya bedel, lâakal yüz nüsha hususan has kardaşlarımda bulunacaktı. Yüzyirmi adamın istintakında ancak otuz-kırk kitap bulunmuştur. Halbuki, bîçare çok masum insanları, "Said-i Kürdî" âsârının neşriyatına vasıta olmuşlar" bahanesiyle bu musibete sevk ile süründürdüler.

Üçüncü Umde: İttihamkârâne, mülhid zalimlerin isnâdâtına istinad eden kararnâmede o kadar mânâsız ve dikkatsiz hükmetmiş ki, görenlerin istiğrabını mûcib oluyor.Meselâ : Kararnâmede, sekiz-on sene fasılalı te'lif ile istinsah tarihleri iltibas ettiriliyor. Geçen sene istinsah edilen ve on sene evvel te'lif edilen risaleyi, geçen sene te'lif edilmiş gibi gösteriyor. Hem, bir hocanın, bir muallimin etrafındaki şakirdleri ve bir bakkalın samimi müşteri dostları hükmünde olan ve nadiren görüşebildiğim ve bazılarını bir defa gördüğüm bazı dostlarım, bir cemiyyetin faal azaları gibi neşriyata vasıta oluyorlar diye ittiham edilmişler. Acaba benim gibi bir adamın on sene zarfında on dostu bulunması ve o neşriyat dedikleri birer veyahut ikişer nüshadan başka bulunmamakla beraber bunlara, Said'in vasıta-i neşriyatı demek ne kadar manasız olduğu bununla analaşılır ki; ben on gün, muhbirlerin dediği gibi niyet edip neşriyat yapsaydım, yüz adamı da bulup neşriyat yapabilirdim. O vakit, bu on senelik neşriyatta herbir kitaptan elinize yüz nüsha geçebilirdi. Halbuki, bu kadar tahkikat-ı amîkada Tesettür Risalesi'nden birtek nüsha ile nâşir tevehhüm edilen on masum bîçareler bulunmuştur.

Hem, İhtiyar Risalesi'nde Yedinci Rica'da Ankara'nın kal'asının başında beş nev'i ihtiyarlığın birden bana görünmesi, nazarımı bir defa gafletkârâne, mazi, hal ve müstakbele çevirmiş. Nazar-ı gafletle çok elîm ve karanlıklı görünen altı cihetimi tenvir eden, ışıklandıran envar-ı îmaniyeyi izah ettiği ve o vak'ayı oniki sene evvel Ankara'da "Hubab" isminde bir risalemde derc ve tab' ettiğim ve üç defadır cevab verdiğim halde, el'an aleyhimde medar-ı tenkid olarak tekrar ediliyor. En garibi şudur ki : İki kelimesine bütün bütün yanlış mana verilmiş. Demişim : "Ankara'da kendi nefsimde ihtiyarlıkların

tahattürü ile en kara bir halet-i ruhiye hissettim." dediğim halde; o halet-i ruhiyemi Ankara'ya çevirmiş, aleyhimde isti'mal etmiş.

Hem, o "Rica"da demişim: Hilâfet saltanatının vefatı yani, millî saltanatının yerine ikamesi murad ettiğim halde; bir "vav" ilâve ve bir "nun"u noksan edip, hilâfet ve saltanatın vefatı diye tahrifle beraber manasını da tağyir edip, eski saltanatı tahassürle yâd ettiğimi hatıra gelmeyen mânâyı aleyhimde isti'mal etmiş. **(Haşiye-2)** Bu acib kararnameyi verenlerin hikâyesi buna benzer ki:

Bir vakit, zarif bir Bektaşîye demişler: "Ne için namaz kılmıyorsun?" Demiş: Kur'anda [6] لاَ تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ var. [7] وَ اَنْتُمْ سُكَارَى yı da oku demişler. O demiş: "Ben hâfız değilim." İşte Yedinci Rica'da gayet parlak ve te'sirli ve her aklı düşündürecek bir hakikat-i îmaniyeyi, karar verenler parçalamışlar. O Bektaşî gibi, nazar-ı gafletle karanlık görünen o noktayı, güya nesl-i âtiyi karanlıkta gördüğümü, diye aleyhime çevirmişler. Arkasındaki envar-ı îmaniyenin altı cihette gördüğü nurânî hizmete göz kapıyorlar. Numûne olarak bu "Rica"nın mahkemede okunmasını taleb ederim. Tâ anlaşılsın; dikkatsizlik ve cerbeze ile lehimde olanı, aleyhime çevirdikleri görülsün.

Dördüncü Umde: Buranın yüksek mahkemesinin âdilâne ve hakperest vicdanlarından, ihkak-ı hak edileceğine ümidimiz kavi olmakla beraber, hariçten ilham alan ve Isparta ve daha başka bir yerdeki evhamın te'siratı, hükmü altından kurtulmayan misafir sorgu hâkimlerinin kararında, yirmi vecihle müdafâa ettiğim medar-ı ittiham bazı noktaları yine ileri sürmeleri, bana bir me'yusiyet vermekle beraber şöyle bir fikir veriyor:

Gizli bir kuvvet, bil’iltizam beni mahkûm etmek istiyor. Ve her bahaneyi bulup, bin dereden su getirmek gibi her bir çareye müracaat edip, kurdun keçiye bahanesinden daha garib bahanelerle beni itham altına almak ve mahkûm ettirilmek istenildiğimi hissediyorum. Meselâ, üç aydır bu kelimeyi tekrar ediyorlar: "Said-i Kürdi, dini siyasete âlet ediyor!" Ben de bütün mukaddesata yemin ediyorum ki: Bin siyasetim olsa, hakâik-ı imaniyeye feda ediyorum.

Ben, nasıl hakâik-ı imaniyeyi dünya siyasetine âlet edebilirim? Ben, yüz yerde bu ithamı çürüttüğüm halde, yine mânâsız nakarat gibi böyle tekrar edip ileri sürüyorlar. Demek, bil-iltizam ve herhalde beni mes'ul etmek arzusunda bulunuyorlar. Ben de, aleyhimizdeki mülhid zâlimleri, siyaseti dinsizliğe alet etmeleri ile itham ediyorum. Ve onların medar-ı ittihamı olan bu müdhiş mânayı bildirmemek için bana isnad ettikleri: "Said, dini siyasete âlet ediyor" cümlesiyle setre çalışıyorlar. Madem öyledir, her halde beni mahkûm etmek istiyorlar. Ben de ehl-i dünyaya derim: Bu ihtiyarlıktaki bir-iki senelik ömür için faidesiz lüzumsuz tezellüle tenezzül etmem.

Beşinci Umde: "Dört Noktadır."

Birinci Nokta: Kararnâmede, kelimeler üzerinde oynanılıyor. Bir kelimenin, kasdî olmadığı halde, bir mânasından ta'riz çıkarıyorlar. Halbuki, Risale-i Nur 'da hedef bütün bütün ayrı olduğundan; kelimatındaki kasde makrûn olmayan ta'rizler değil, belki tasrihler de bulunsa şayan-ı afv ve müsamahadır. Bu noktayı izah eden bu misal, mikyasdır. Meselâ :

Ben bir maksadımı hedef ederek yoluma koşup gidiyorum. İhtiyarsız, yolumda koşarken büyük bir adama çarpıp, o adam yere düşse, Desem: "Efendi, afvet! Ben, maksadıma gidiyordum. Bilmeyerek çarpıldım." Elbette afveder ve gücenmez. Eğer kasdi olarak bir parmağımı o adama ta'ciz suretinde kulağına iliştirsem, hakaret telâkki edecek ve benden gücenecek.

İşte madem, hükümetin tahkikat-ı amikasıyla ve yüzyirmi küsur risalenin bir-iki memurun zulmüne karşı şekva suretinde olan ve intişar edilmeyen bir iki tanesi müstesna, mütebakisinin hedefi iman ve âhiret olduğundan harekat-ı ilmiye ve fikriyesinde ehl-i dünyanın siyasetine de çarpsa ve şiddetli kelimatta bulunsa; şayan-ı afv ve müsamahadır. Risaleler, lisan-ı hal ile "Afvediniz, maksadımız size ilişmek değildir. Hedefimizde yürüyoruz." diyorlar. Eğer risalelerin ekseriyet-i mutlakasının hedefi, siyaset ve hayat-ı dünyeviye olsa idi, o vakit kararnâmede olduğu gibi her kelime üzerinde oynayıp, "bu kelimede ta'riz var" veyahut "menfi duygular var" veyahut "rejime muhalifdir" denilebilirdi.

İkinci Nokta: Düşman bir ecnebinin müthiş bir adamı bir memlekete gelse, onunla temas eden ve dost olan adamlar muaheze edilmediği halde, benim gibi bu vatanın evladı ve bu milletin masum bir ferdi olan bir adamın, onunla temas eden veyahut bir dostluk gösteren her bir mâsum dosta bir kulp takmak ve müttehem vaziyetini vermek, hangi maslahata istinad ettiğini, hangi fikir ile olduğunu hakikaten bilmiyoruz, mütehayyiriz. Eğer farz-ı muhal olarak, bu derece vücudum vatana ve millete zarardır ve benimle temas eden ve dost olan müttehemdir; size ilan ediyorum: Meb'usandan, vükelâdan belki binlerce ma'ruf adamlarınız benimle dostturlar. Acaba bu zatları dostluk yüzünden hapse sevk edecek bir kanun var mı? Bana temas edip dostluğumla ittiham altına alınanlardan daha ziyade dost ve münasebettar Hükümet-i Cumhuriyenin en sâdık me'murları, meb'usları ve vükelâsındandır.

Üçüncü Nokta: Mektuplar, ahbab mâbeyninde muhabbetnâme nev'inden taltifkârâne, mübalâğâlı olduğundan; bazen bir adam, çoban bir dostuna bir paşaya sarf edilecek lakırdıları sarf eder. Bazen bir âdi adam, çok sevdiği bir dostuna kıymetinden yüz derece fazla pâye verir. Cesurca bir kardaşına, Rüstamâne bir kahramanlık verir. Madem ahbab ortasında mektublar böyle böyle mübâlâğalı ve taltif için hakikattan fazla hayal karışır. Benim de bu on sene zarfında kendim yazmadığım, fakat mealini söylediğim mektupların bazı tabiratları, kâtibin mübâlağakârane hissiyatının te'siriyle hilâf-ı vâki' manaları ifade eder. Biz, en ince, nazik muamelata dair şifreli, mizanlı mektup yazmamışız ki; mektubun her bir kelimesi ince elekle ve mizan ile tartılsın.

Meselâ: Halil İbrahim'in iştiyak ve ısrarına karşı bir taltif ve doğrutmak için demiştim: Halil İbrahim'e yazınız ki : "Sen istediğin gibi, risaleleri çoklar istiyorlar. Birinci tebyizi tercihan size gönderildi." Bu mektuptan murad : "Sen bizden risaleleri isteme, senin gibi çoklar ister; fakat ben yazdıramıyorum ve veremiyorum. Çünki, kimsem yoktur. Birinci tebyizi yani, kendime ait olan bir tek nüshayı size gönderdim." Hem, mahkemece çok medar-ı bahs olmuş; bir kutu derununda birkaç risale ve bir miktar da zerdali kurusu ona gönderilmişti. O da kimseye vermemiş. Eğer verseydi, gerek taharriyatta ve gerekse ifadelerine müracaat edilen Milaslı adamların ifadelerinde tezahür edecekti. Demek kendime mahsus risalelerimi

ona gönderdim. O da kimseye vermemiş, muhafaza etmiş ve elinize geçmiştir.

İşte ne bende ve ne başka dostlarımda o kitapların bulunmadığı delildir ki: Ne ben neşre çalışıyorum ve ne de Halil İbrahim çalışmıştır. İşte sair mektuplar da buna kıyas edilsin ki; bazı mektuplarda neşre ait ibareler Risale-i Nur 'un kendi kendine intişarını alkışlamaktan başka bir şey değldir. Sorgu hakimlerinin ellerinde kırk-elli kitabım bulunduğu halde, yalnız üç-dört risalenin bazı kelimelerine ilişmek suretiyle ve bahs ettikleri ve büyük ve mühim sair risalelerden bahs etmemeleri gösteriyor ki : Nazarlarında zararlı görülen üç-dört risalelerden başka, Risale-i Nur 'un eczaları zararsızdırlar. Madem ki öyledirler. Bazı mektuplar da "Yazınız" ve "yazdırdık" tabiratı mahkemece zararsız görülen risalelere aittir.

Hem kararnâmede nasıl kelimeler ve mektupların mübalâğâları üstünde oynamışlar ve mânâlar çıkarmışlar öyle de, sathi bir tedkikat ile pek yanlış hükümleri var. Meselâ : Hüsrev'in evinde üç Mu'cizât-ı Ahmediye (A.S.M.) bulunmuş. Bunu dokuz risale yani, müteaddit risaleler bulunduğunu göstermekle teksirine çalışmak ile ittiham ediliyor. Halbuki onlar dokuz risale değil, üç risaledir. Her birinin üç parçası birbirine dikilmemiş. Zabıta tarafından Mu'cizât-ı Ahmediye'den (A.S.M.) hususi nüsham müsadere edildikten sonra, Mu'cizât-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) bir aynını kendim için rica ile Husrev'e bir nüshasını yazdırmak üzere, başka bir kardaşımdan Mu'cizât-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) kerametli bir nüshasını emaneten aldım, Husrev'e verdim. Biçare Husrev'in de o kitabtan bir nüshası vardı. Mukabele etmek üzere onu birleştirmiş; taharri esnasında üçü birden alınmıştır.

Hem, karar verenlerin sathî tedkikatına bir delilde şudur ki: Yirmi senelik risalelerimin bir kısmının fihristesi olan Onbeşinci Lem'a'nın her bir parçasını birer risale zannedip, o Fihriste'de bahs edilen bazı mes'elelerle muahezeye kalkmışlar. Hiç fihriste ile muaheze edilir mi? Ve onların her bir parçasına birer risale nazarıyla bakılır mı?

Hem , Barla'dan müfarakatımdan bir sene sonra odamın bir köşesinde imzasız, pek eski bir mektup bulunmuş. O mektubu benden sordular. İmzasız, belki yedi sekiz sene evvel birisi tarafından gelmiş veyahut birisi tarafından oraya sokulmuş. Arabî

kelimatın Türkçe'den kaldırılmasına dair birisi fikrini yazmış. Bunu medar-ı muaheze ediyorlar. Mektub benim değil. İmzası yok. Bir seneden beri terk ettiğim bir odada gayet eski bir tarzda ve o mektuba ehemmiyet verildiği ve cevab yazıldığına dair bir emare görülmediği halde, medar-ı ittiham tutulmuş. Daha kararnâmedeki sâir noktaları bunlara kıyas edilsin.

Misafir sorgu hâkimleri gücenmesinler. Bütün kuvvetimle onların bana isnad ettikleri "ifsad" ve "halkı idlal" ve "menfi duyguları", "siyasetçiliği" red ediyorum. Ve onların vazifesine ve şahıslarına ilişmiyorum. Fakat, tahkikatlarında istinad ettikleri esâsat, garazkâr muhbirlerin evhamlarıdır. O misafir sorgu hakimlerinin benim bu şiddetli ifademden gücenmeye hakları yoktur. Çünki : Onlar, bizim hayat ve memat meselemizde dikkatsizlikleri ile bize ilişiyorlar. Ve kelimeler üzerinde hayatımızla oynuyorlar. Biz gücenmedik. Yalnız hakkımızı müdâfâa ediyoruz. Ben şiddetimle onların efkârlarını tezyif etmiyorum; belki, evhamlarını izale ediyorum. Ve "aldandınız" diye bir parça enaniyetlerine ilişiyorum. Bundan gücenmeye hakları yoktur. Yüksek mahkeme ise, elbette bana ve sorgu hakimlerine yüksek makamda âdilâne bakar.

Dördüncü Nokta: Kararnâme, haksız ve dikkatsiz olduğundandır ki: Harb-i Umumi gibi bir musibet- azimeyi ve memleketimizde vilâyât-ı şarkîyenin Ermeni Komitesi yüzünden katliamlara ve vilayât-ı garbiye ehlinin çokları Yunanlar tarafından Rumlar eliyle katillere sebebiyet veren ve fitne-i ahirzamanı andıran çok fitnelere mazhar olan bu asra, "yüzbin defa yaşasın Cehennem " dediği; ve Rum ve Ermeni Komitelerinin münafık gaddarlarının bize musallat eden Avrupa'nın insaniyetperverliğini iddia eden zalimlerin kulaklarını çınlatan üç-dört sahifelik bir eserime işaret eden Fihriste'nin aleyhime medar-ı mesuliyet edilmesidir.

Acaba bu sorgu hâkimleri bu asrın bütün siyasetini unutmuşlarmı ki: Benim gibi çok cihetler ile bu asrın darbesini yiyen bir adamın şekvasını, böyle mûcib-i mes'uliyet telakki ediyorlar.

Hem kararnâmede, itiraznâmeme itiraz yolunda denilmiş: "Diyanet Riyaseti"ne eserlerini göndermesine bedel, Halil İbrahim'e göndermiştir."

Acaba on sene zulmen ihtilattan, muhabereden men'edilmiş .. ve tarassut altında daima iz'aç edilen ve kardaşına dört senede ancak bir mektup yazan bir adam kim ile ve hangi vasıtayla kıymettar eserlerini ziyaa' uğratmamak şartıyla Ankara'ya gönderip sözünü dinlettirsin, neşredebilsin. Has ve mahrem bir dostuna kendine mahsus birkaç risaleyi göndermek ile "itiraznameye itiraz ediyor"; hem onbeş sene tedris ile vaktimi geçirdiğim Van'da yalnız bir adama dünyaya hiçbir alâkası olmayan bir iki risale-i imaniyeyi bir yâdigâr olarak göndermemle, kararnamede "Neşriyat yapıyor; menfi duygularla, ser-adamları vasıtasıyla hissiyat-ı diniyeyi tahrik ediyor" diye, pek haklı olan men'i mahkeme taleplerimizi bu bahaneler ile red edip, lüzum-u muhâkememize karar veriyor.

Hem, en garibi budur ki: İki-üç risaleme mahrem dediğimin sebebini izah ederken demişim ki: "Bu mahremlerden bir-ikisi ahval-i ruhiyeme ve ihlasa ait olduğundan başkalara göstermek riya ve gurura medar olacağından mahremdir" demişim. Bir-iki risalede bana zulmeden birkaç me'murlara karşı bir şekva olmak ve eskiden Avrupa'ya karşı yazdığım cevapları bu zamanda su'-i tefhime uğratmamak ve yanlış mana verilmemek ve hakkımda bahane arayanların ellerine geçmemek için, mahrem deyip neşretmemişim. Benim bu izahımı kararnâmede, "Kendisi de bir-iki eserine mahrem demekle muzır olduğunu itiraf ediyor" diye gayet tuhaf bir te'vil ile beni ittiham altına almışlar. İşte bu hale karşı;

لِكُلِّ مَصِيبَةٍ اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيهِ رَاجِعُونَ ﴿8﴾

demekten başka çare kalmamıştır.

Haşiye-1: Malumdur ki, sansüre tabi' neşriyatın bir sahifesinde bulunan muhalif kelimeler, sansürce çizildikten sonra mütebakisi serbest olarak neşredilir. Yüzyirmi risale içinde, zahirce tenkid edilip, manen sansüre tabi' tutulmak istenilen o, on-onbeş nokta yüzünden yüzyirmi menfaatli risalenin serbestiyetini ref'etmeği hangi kanun kabul eder. İşte, ben de o noktaları tayyedip, Risale-i Nur 'un serbestiyetini yüksek mahkemenin adâletinden talep ediyorum.

Haşiye-2: Ankara'ya dostâne gittiğimde, Büyük Millet Meclisinin sâmiîn locasında görünmekle beraber, İngilizlere karşı Hutuvat-ı Sitte nâmındaki eserimle müdafaâtımı takdir ile yâd eden meb'usların, beni şiddetli alkışlar ile karşılamaları, bunların bu yanlış mânâlarını kökünden keser. Ve hem, Van'da temelini attığım ve harb-i umumi gâilesiyle geri kalan Dârü'l-Fünûn'uma yüzellibin liranın tahsisi hakkındaki layiha-i kanuniyeyi ikiyüz meb'ustan yüzaltmışüç meb'usun imza etmesi, hükümetin bana karşı nazar-ı teveccühünü gösterip, kararnâmedeki o evhamı esasıyla keser.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Erkeğe iki kız hissesi vardır. (Nisâ Sûresi, 4:176)
3.)Annenin hakkı yine altıda birdir. (Nisâ Sûresi, 4:11)
4.)Ey Peygamber, hanımlarına de ki: ... (Ahzâb Sûresi, 33:28)
5.)O zaman hoşunuza gideni... nikâh edebilirsiniz. (Nisâ Sûresi, 4:3)
6.)Namaza yaklaşmayın.. (Nisâ Sûresi, 4:43)
7.)İçkili olduğunuz zaman.. (Nisâ Sûresi, 4:43)
8.)Herbir musibet için (sözümüz:) "Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 11

İ'tizar

Üç gün müddetle tebliğ edilen iddiânâmeye karşı itiraznâme yazmak...

Birinci gün, geç geldiği için akşama kadar ancak okundu. İkinci gün, kısm-ı âzamı tercüme edildi. Ancak beş saat fırsat bulup, gayet acele bu uzun itiraznâmeyi yazdım. Evvelki müdafâatımda dediğim gibi: Kanunları, hususan şimdiki resmi işleri bilmediğimden ve çoktan beri ihtilâttan memnu' olduğumdan ve dört-beş saatta yazılan uzun itiraznâme, elbette çok müşevveş ve noksan olacaktır. Nazar-ı müsamaha ile bakmanızı temenni eder ve kusurlarımı acelelikle ve kanunları bilmediğime hamledip, tenkid etmemenizi insafınızdan beklerim.

Garip ve bana pek ağır gelen ve üç günde bir bardak ayrandan ve bir bardak sütten başka birşey yedirmeyen grip hastalığının üçüncü gününde, füc'eten hatırıma ihtar edildi. Ben de o hatırayı teberrük için, mahkemedeki müdâfâatımın bir mukaddemesi olarak yazdım. Şiddet ve kusur varsa, hastalığıma aittir.

Evet, ancak yüz adamın müdafaa edeceği bir hakikatı, yalnız başıma müdâfaaya mecbur olduğumdan; taab-ı dimağî ve perişâniyete ve grip ve daha çok müz'iç-i ahval içinde hakiki doğru olarak, olduğu gibi bu kadar beyan edebildim.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 12

Son müdafaata sonradan bir hikmete binaen ilhak edilmiş

Garip ve bana pek çok ağır gelen ve üç günde bir bardak ayran ve bir bardak sütten başka birşey yedirmeyen grip hastalığının üçüncü gününde, füc'eten hatırıma ihtar edildi. Ben de o hatırayı teberrük için, mahkemedeki müdafaatımın bir mukaddemesi olarak yazdım. Şiddet ve kusur varsa, hastalığıma aittir. Evet, yüz adamın müdafaa edeceği bir hakikatı yalnız başıma müdafaaya mecbur olduğumdan, taab-ı dimağî ve perişaniyete ve daha çok müz'iç ahval içinde, hakikati doğru olarak, olduğu gibi, bu kadar beyan edebildim.

Son müdafaata sonradan bir hikmete binaen ilhak edilmiş bir mukaddemedir

Müdafaatımın bütün safahatında gizli ve müthiş bir komiteye karşı mübareze vaziyetini gösteren tarz-ı ifademdeki maksadım şudur:

Nasıl ki hükûmet-i Cumhuriye “dini dünyadan tefrik edip bîtarafane kalmak” prensibini kabul etmiş; dinsizlere, dinsizlikleri için ilişmediği gibi, dindarlara da, dindarlıkları için ilişmemesi o prensibin icabatındandır. Öyle de, ben dahi bîtaraf ve hürriyetperver olması lâzım gelen hükûmet-i Cumhuriyeyi, dinsizliğe taraftar ve entrikaları çeviren ve hükûmetin memurlarını iğfal eden gizli menfi komitelerden tefrik edilip hükûmetin onlardan uzak olmasını istiyorum. O entrikacılarla mübareze ediyorum. O komitelerden, tesadüfle hükûmetin memuriyetine girenler, ciddî dindarlara takmak için iki kulp elinde tutmuş, garaz ettikleri dindarlara takıyorlar ve hükûmeti iğfale çalışıyorlar. O iki kulpun birisi, o mülhidlerin dinsizliğine temayül göstermemek mânâsıyla ***“irtica”*** kulpunu takıyor. Diğeri—hâşâ ve hâşâ—dinsizliği, bu hükûmet-i İslâmiyenin ayn-ı siyaseti telâkki etmediğimiz mânâsında, “dini siyasete alet etmek” kulpu ile lekelemek istiyorlar.**(Haşiye)**

Evet, hükûmet-i Cumhuriye, o gizli müfsidlerin vatana ve millete muzır efkârlarını elbette terviç etmez ve taraftar olamaz. Men’ etmek, Cumhuriyet kanunlarının muktezasıdır. Ve öyle müfsidlere taraftarlık ile, Cumhuriyetin esaslı prensiplerine zıddı zıddına gidemez. Hükûmet-i Cumhuriye, bizimle o müfsitlerin mabeyninde hakem hükmünü alsın. Hangimiz zâlim ise ve tecavüz ediyorsa, o vakit hakem, hükmünü versin ve hâkimlik noktasında hükmünü icra etsin.

Evet, inkâr edilmez ki, kâinatta, dinsizlikle dindarlık, Âdem zamanından beri cereyan edip geliyor ve kıyamete kadar gidecektir. Bu meselemizin künhüne vakıf olan herkes, bize olan bu hücumun, doğrudan doğruya dinsizlik hesabına dindarlığa bir taarruz olduğunu anlar. Ekser-i hükemanın Garpta ve Avrupa’da zuhuru ve ağleb-i enbiyanın Şarkta ve Asya’da tulûları kader-i ezelînin bir işaret ve remzidir ki, Asya’da hâkim, galip, din cereyanıdır. Elbette, Asya’nın ileri kumandanı olan bu hükûmet-i Cumhuriye, Asya’nın bu fıtrî hâsiyetinden ve mâdeninden istifade edecek. Ve bîtarafane prensibini, değil dinsizlik tarafına, belki dindarlık tarafına temayül ettirecektir.

İkinci madde: Risale-i Nur’un eczalarında mevadd-ı kanuniyeye muarız meseleler bulunması ortaya konulabilir. Bu cihet mahkemeye

aittir. Fakat Risale-i Nur, kendi başıyla yüz mânevî keşfiyatı hâvi bir eserdir. Bu keşfiyatın birtekini bile, keşşafın hakk-ı keşfini sıyanet etmekle, ziyaa uğratmamak lâzım gelir. Keşfiyatın ehemmiyeti, ehl-i hakikat ve ehl-i ilim ve edipler ortasında gayet büyüktür ve ehemmiyeti var. Bir kimse diğerinin keşfiyatını temellük edemez. Eğer etse, onun aleyhine ikame-i dâvâ etmek, bütün memleketlerde câri olan bir kanundur. İleride hükûmetin müsaadesini istihsal suretiyle neşretmek istediğim ve yirmi-otuz seneden beri keşif ve telifine çalıştığım ve elli seneden beri devam eden tetkikat ve mücahedat-ı fikriye ve muhtelif menbalardaki taharriyat ve mesaimin neticesi ve semeresi olarak yazdığım ve mânevî yüz keşfiyatı gösteren ve binlerce hakikati hâvi yüzden ziyade risaleden ibaret olan Risale-i Nur'un telifinden sonra neşredilen—bazı kanunlara uygun gelmeyen—on beş noktasını ortaya atarak müttehem bir vaziyete koymak, bu hakikatlerin ve benim onlara taallûk eden hukuklarımın zıyaını mucip olmakla beraber, diğerin intihal ve sirkatine ve temellük ve kendine mâl etmesine zemin ihzar ettiğinden; bu babda, evvelemirde ve herşeyden ziyade hakikat namına ve hukuk hesabına hakkımın muhafazası, âdil mahkemenizin nazara alacağı ilk cihettir. Ve bir cürüm âleti olmak tevehhümüyle müsadere edilen risalelerimin tazammun ettiği hakaik, ehl-i fen ve felsefeye ve akademi muhakkiklerine karşı ispatıma medar olmak üzere elimde bulunması lâzım geleceğinden; bu keşfiyat ve münazarat-ı ilmiye üzerinde hazırlığımı tespit etmek için tarafıma iadesini isterim. Beni mahkûm etseniz de onlar mahkûm olamaz ve hapiste dahi benim arkadaşım olmalıdırlar.

Mahkemelerin ihkak-ı hak cihetindeki haysiyetine, şerefine mühim bir nakîse, belki zıt olan garazkârların telkinatına tebaiyete, elbette mahkeme-i adalet tenezzül etmeyecek ve garazkârların entrikalarını akîm bırakacaktır. Ve adaletten ve ihkak-ı haktan daha büyük bir makam vazife cihetinde tanımayan mahkemenin, her türlü tesirattan âzâde olarak vazifesini yapacağı esas adaletin muktezası olduğuna istinaden, şahsım namına değil, belki çok hakikatlerin ve birçok mâsum hukukların kendine bağlı olduğu bir hakikat-i âliye namına, hakkındaki asılsız evhamlarını bir an evvel Risale-i Nur'un hürriyetini ilân etmekle ref etmektir.

Üçüncü madde: Bize isnad edilen mevhum suç ise, umumî bir tabirle ve kuyûd-u ihtiraziye nazara alınmayarak, ceza kanununun yüz altmış üçüncü maddesi, yalnız zahirine ve umumiyetine temas ettirip, mahkûmiyetim istilzam edilmek istenildiği anlaşılıyor. Bize isnad edilen birkaç maddenin kat'î ve hakikî cevapları zaptınıza geçen müdafaatımda bulunmakla beraber, on veya on beş nokta yüzünden, mânevî yüz keşfiyatı hâvi, yüzler hakikat-i mühimmeyi câmi yüzden ziyade cüzden ibaret olan Risale-i Nur, mükâfat ve takdir yerine mücazat ve tenkitle karşılanmıştır. Mahkemenizden bu hakkımı ve Risale-i Nur'un hürriyet hakkını istemek, büyük bir hakkımdır. Bu cihetin halli ve faslı lâbüd ve zarurîdir.

Dördüncü madde: Şimdiye kadar bana hücum eden ve hükûmeti aleyhimize çeviren kimselerin garazkâr oldukları ve sırf garaz ile iliştikleri bununla anlaşılıyor ki, bizi vurmak için her kapıya başvurdular. Evvelâ ***"tarikatçılık"*** (birşey bulamadılar), sonra ***"cemiyetçilik"*** sonra ***"siyasetçilik ve inkılâba muhalif hareket ve muhalif komitecilik ve izinsiz neşriyatçılık"*** gibi çok cihetlerle itham etmek ve bizi vurmak için çalıştıkları halde, bunların hiçbirinde tutunacak bir emare bulamadıklarından, en nihayet bir madde-i kanuniyenin, kuyud-u ihtiraziyeyi nazara almayarak, zahirî umumiyetinden istifade edip, hiçbir zîakıl kabul etmeyecek ve onlara hak vermeyecek bir nokta ile bizi itham ve mahkûm etmek istiyorlar. Evet, bahsedeceğimiz noktayı, dünyada hiçbir zîakıl, hakikat olarak kabul etmez ve zerre miktarı insafı olan, "iftiradır" diyecek. O nokta şudur:

"Said-i Kürdî dini siyasete alet ediyor" tabiridir. Bu tabirdeki ithamı çürütecek on beş-yirmi delilden ziyade ve beş-on kadarı müdafaatımda zaptınıza geçirilenlerden birisi şudur ki:

Yüzler şahidin şehadetiyle ispat etmeye hazır olduğum, şu beyan edeceğim halim, o ithamı esasıyla çürütüyor. Şöyle ki:

Dokuz sene oturduğum Barla köyü halkının müşahedesiyle ve dokuz ay ikamet ettiğim Isparta'daki dostlarımın şehadetleriyle ve beni yakından tanıyan dostlarımın işhadıyla, on üç senedir ki, siyaset lisanı olan hiçbir gazeteyi ne okudum ve ne de istedim. Hattâ birkaç hâdisede, şahsımla alâkadar zannedilen ve herkesi meraka sevk

eden vâkıalardan bahseden gazeteleri okumak arzusu bulunmadı ve okumadım. Ve okutmam.

On beş maddeden başka bütün mesaili, âhiretime ve imanıma ve hakikate müteveccih olduğu hükûmetin tetkikat-ı amîkasıyla tezahür eden Risale-i Nur ile Said, dini siyasete âlet ediyor; yani kâinatta yüksek ve mukaddes tanıdığı bir hakikat-i kudsiye olan din-i hakkı ve iman-ı tahkikîyi, siyasete, yani ihtilâlkârâne, en tehlikeli ve en günahlı ve çok hukukun ziyaına sebebiyet veren akîm, süflî bir maksada âlet etmiş" denilir mi? Böyle diyenler, ne kadar daire-i akıl ve insaf ve vicdandan uzak düştükleri ve uzak hükmettikleri anlaşılmaz mı? Elbette, mahkeme-i adalet, böyle asılsız bu evham ve isnadatları def edip, hakkımızda ihkak-ı hak edecektir. Gerçi, kanunları bilmemek eksere göre bir mâzeret teşkil etmez. Fakat haksız olarak, ücra bir köyde, tarassut altında, yabancı bir yerde şiddetle dünyadan küstürüp, nefiyle ikamet ettirip, mütemadiyen tarassut ile tâciz edilen bir adamın kanunları bilmemesi, elbette ehl-i insafın nazarında bir özür teşkil eder.

İşte, ben o adamım. Ve beni yanlış bir vehim ile muahaze ettikleri mevadd-ı kanuniyenin hiçbirini bilmezdim. Hattâ yeni hurufla imzamı atamazdım. Bazan hizmetçimden başka, on günde bir adamla görüşmedim. Herkes bana muavenetten kaçar. Avukat tutmaya iktidarım yok. Bütün hayatımda *"en menfaatli ve en iyi hile, hilesizlik olduğu"* düstur olduğundan, bütün müdafaatımda hak ve hakikat ve sıdk ve doğruluk esasını takip ettim. Bu hakikate binaen, müdafaatımda veyahut bazan nadiren bir-iki risalelerimde, zaman-ı hâzırın kanunlarına ve resmî merasimlerine tevafuk etmeyen ifâdâtıma nazar-ı müsamaha ile bakmak adaletin mukteziyat ve icabatındandır. Benim müdafaatımda mücmel kalan noktalar, iddianameye karşı yazdığım itiraznamemde vardır ve itiraznamemde mücmel kalan noktaların, müdafaatımda izahatı vardır; birbirini tekmil eder. Yüz altmış üçüncü madde-i kanuniyenin tazammun ettiği mânen kuyud-u ihtiraziye ile beraber, vâzı-ı kanunun irade ettiği maksat, âsâyişin ihlâline medar olmamak olduğuna binaen, ihlâl-i âsâyişe işaret ve delâlet edecek hiçbir emare ve tereşşuhat, benim ve risalelerim yüzünde görülmediği ve zaptınıza geçen müdafaatımda yirmi defa kat'î bir surette bu kanunun meselemizle alâkası olmadığını ve kat'iyen cezayı müstelzim bir cihet

bulunmadığını ispat ettiğim halde, her nasılsa, bidayetteki evhamın tesiratıyla, o madde-i kanuniye ile bizi muahaze etmek için mezkûr maddeyi ileri sürmek, hiçbir vecihle şân-ı adalete yakışmayacağından, beraatimi talep eyleyerek, en son sözüm:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [2]

Haşiye: Yani, “Hükûmet bir siyaset takip etmiyor—hâşâ sümme hâşâ!—hükûmetin siyaseti dinsizliktir” diye tevehhüm eden o mülhidlerin nazarında benim, Kur’ân-ı Hakîmin nusûs-u kat’iyesinden tereşşuh eden Risale-i Nur ile takip ettiğim hakaik-i imaniyeye hizmetimi muhalif bir siyaset demekle, dünyada en şenî bir iftirayı eder.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: ‘Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 13

İddia Makamının Son İddiasına Karşı Müdafaa

Eskişehir Ağır Ceza Yüksek Mahkemesinin Riyasetine

İddia makamının son iddiasına karşı kısa ve mütemmim cevabı, son müdafaatımın lâhikasıdır. Makam-ı iddiada muhterem müdde-i umuminin tecziyeme medar olmak için beyan ettiği esbabın cevabları son müdafaatımda vardır. Bu son iddiada iki nokta o derece i'zâm edilmiş ki; nazar-ı adâleti şaşırtacak bir surette büyütülmüştür.

Birinci Nokta: Makam-ı iddia diyor ki: "Isparta, Eğridir, Barla, Aydın, Antalya, Milas ve Van gibi yerler daire-i teşvikatına dahil olmuş."Halbuki, sair doksanyedi masumun tahliyesiyle tebeyyün ediyor ki; "Antalya" nâmını verdiği, kısacak ve îmâni bir tek risaleyi okuyan ihtiyar bir tek eşhas; ve "Eğridir" nâmını verdiği, iki hadis-i şerif'in bir nüktesini beyan eden küçük bir mektup onda bulunduğu ve muhatabı da kendisi olmadığı anlaşılan ve beraeti makam-ı iddiada taleb edilen bir hâfız ve biri de, birisine meslek dolayısıyla âdi bir kısa mektubla îmânî bir risaleyi yazan bir zattır. Ve koca "Aydın" nâmını verdiği, postadan almadığı bir kutuya dair âdi bir mektub evinde bulunan yetmiş yaşında ateh getirmiş bir ihtiyar; "Milas" nâmını verdiği mütâlaa merakına mübtela ve ısrarıyla okumak için benden istediği birkaç risale evinde bulunan bir tek biçare adamla, ona bir tek mektub tesvid eden ve hiçbir şeyde alâkası olmayan kahveci bir adam; ve "Van" nâmını verdiği, onbeş sene evvel tab'edilen bir risalem evinde bulunan bir adamdır. Ve dokuz sene oturduğum "Barla" nâmını verdiği, birkaç paraya mukabil dokuz sene evvel İstanbul'da tab'edilen "Onuncu Söz" gibi sırf imânî küçücük birkaç risaleyi yazan, fakir ve muhacir ve ihtiyatkâr bir

zavallı adam... ve "Isparta" nâmını verdiği, yalnız imânî ve mahkemece tenkid edilmeyen bir-iki risalemi okuyup, kendilerine yazmaları sebebiyle benim ile cüz'i alâkaları bulunan yedi kadar masum biçarelerdir ve hakezâ.. İşte hakkımda nasıl habbenin kubbe yapıldığı buna kıyas edilsin.

Mahkemenizde görülen ve benim ile alâkaları pek az olduğu anlaşılan bu birkaç adamın nâmını beş-altı şehr-i azime verip, o şehirleri dahi daire-i teşvikata dahil olduklarını göstermek; makam-ı iddianın istinad ettiği sorgu hâkimlerinin tahkikatı, onların da sathi tahkikatı, mülhid zalimlerin evhamlarına istinad ettikleri için biçare Aşçı Hüseyin koca Antalya şehri hükmünde tutup; yetmiş yaşında ateh getirmiş bir ihtiyarı, koca Aydın vilayeti gösterilerek "bir daire-i teşvikâ" manası verilmiş ve hakezâ diğerleri buna kıyasen büyütülmüştür.

İkinci Nokta: Makam-ı iddiada tecziyeme medar gösterdiği yedi-sekiz Lem'a olup, herbir Lem'a lâakal bir kelimeden ibaret iken bir-iki kelimenin zahiri nazarlarında tenkide layık görülmekle güya bütün o Lem'alar medar-ı tenkiddir diye, tecziyeme sebeb gösteriliyor. Tenkid edilen on onbeş kelimelerine, on-onbeş kitabı gösteriyor. Bu ise, bir habbeyi on kubbe yapmaktır. Tecziye ise, hassas bir mizanda hata ile ceza tartılır; böyle ifratkârâne ittihamlara mâneviyatın mizanı olan adâletin ilaçları nev'inde olan cezaları, o mübalağalı ittihamlara göre verilmez.

Hem o kitabların fihristesi olan "Onbeşinci Lem'a" da hiç mevcut olmayan bazı risalelerin mevzuundan bahsettiğinden, o mücmel mevzuatı koca bir risale ve tafsilli cevab yerinde olarak gösterilmiştir. Halbuki: Fihriste ile hiçbir cihetle muaheze olamaz. Hem, Fihriste ne dediğimi beyan etmiyor, yalnız cevab verdiğime işaret ediyor. Cevabım nedir ve nerededir; mahiyeti anlaşıldıktan sonra tecziyeme bir medar gösterilebilir.

Yüksek mahkeme-i âdilenin adaletinden ve hey'etin de hakperestâne vicdanlarından kuvvetle ümid ederim ki, tecziyemle bu zamanda beni inkar-ı adâlete sevk etmiyecektir. Beraetime ve Risale-i Nur 'un hürriyetine karar verilmesine, inâyet-i İlâhiye, bu yüksek mahkeme-i âdileyi muvaffak eylesin.

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 15

Mahkeme-i Temyiz Layihası

(Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi Vasıtasıyla)

Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Riyasetine

Temyiz eden: Eskişehir Hapishanesinde mevkuf Bitlisli Mirza oğlu Said Nursî, diğer taraf hukuk-u amme.

Temyiz olunan hüküm ve karar: Dinî hissiyatı âlet ederek devletin dahili emniyetini ihlale teşebbüs suçundan dolayı Türk Ceza Kanununun 163. maddesi mûcibince bir sene müddetle ağır hapis cezası ile mahkumiyetime dair Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinden 19/8/1935 tarihli hüküm ve karardır.

Temyizin sebebi: sâdır olan işbu hüküm ve karar, usul ve kanununa mugayir ve sübût-u delil ve sebeblerinden âri ve isnad olunan suçun anâsır-ı cürmüyye erkanını gayr-ı câmi' bulunmakla beraber, indel-mahkeme mesbut müdafaatım tamamen delilsiz olarak red ve hukukum tamamen ihlal edilmiş olması hasebiyle, ruh-u kanun ve adâlete uygun olmayan mezkur hükme adem-i kanaatle, müddeti içinde şerâitine tab'en temyiz-i dava ile işbu hükmün nakzını ister ve şerâit-i temyizden olan fakr-ı hal mazbutası rabten takdim edilmiş... ve bozma sebebleri birer birer aşağıda arz edilmiştir. Şöyle ki...

Mahkeme-i Temyiz Layihası

Dünyada hiçbir misli görülmemiş bir haksızlığa maruz kaldım. 163. madde-i kanuniye ile beni ve yüzyirmi risalemi mahkum ettiler. Halbuki, o madde-i kanuniyenin bana temas ettiğine dair evrak-ı tahkikiye arasında mevcud ve size takdim edilen son müdafaatım ve üç itiraznamem, yirmi cihetli kat'i delillerle bana temas etmediğini ve yirmi senede yazılan yüryirmi risalemin içinde, kendilerince medar-ı

tenkid yirmi kelimeden aşağı mahdut birkaç nokta bulunmasiyle, ayrı ayrı kitap, ayrı ayrı zamanda yazılmış kıymetdar ve menfaatdar ve uhrevî ve Avrupa feylesoflarının ve feylesofların dinsiz ve mülhid şakirdlerine karşı -Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyenin azalığı münasebetiyle- hakiki ve ilmî müdafaatım; çok zaman sonra kısmen ilcaat-ı zamana göre kabul edilen Kanun-u Medeninin bazı maddelerine, yüzbin kelimat içinde on-onbeş kelimenin muvafık gelmemesi sebebiyle hem benim mahkumiyetim taleb edilmiş; hem mühim keşfiyat-ı mâneviyeyi havi yüzyirmi kitab olan Risale-i Nur 'un elde bulunan nüshaları müsadere edilmiş ve inde'l-muhakeme bütün ilmi ve mantıkî ve kanuni iddia ve müdafaatım esbab-ı mucibe gösterilmeksizin sebebsiz ve kanunsuz reddedilmiştir.

Yüzaltmışüçüncü madde-i kanuniye, "asayişi ihlal edebilecek hissiyat-ı diniyeyi tahrik edenler" mealinde bulunan şu kanunun, elbette bu hadsiz genişlik içinde bir tefsiri var. Elbette, kuyud-u ihtiraziyesi bulunacak. Yoksa; bu madde, bu geniş mânâ ile beni mahkûm ettiği gibi, bütün ehl-i diyanete ve başta Diyanet Riyaseti olarak, bütün vaizlere ve bütün imamlara, bana teşmil edildiği gibi teşmil edilebilir. Çünkü, yüz sahifeden fazla müdafaat-ı kat'iyye ve hakikiyem ile beraber; yine bana temas ettirilebilecek bir mana veriliyor ki, o mânâ her nasihat eden kimseye ve hatta bir dostunu iyiliğe sevketmek için irşad eden herkesi daire-i hükmü altına alabilir. Bu madde-i kanuniyenin mânası şu olmak gerektir ki; taassub perdesi altında muhalif bir siyaseti takib eden ve terakkiyat-ı medeniyeye sed çekenlere sed çekmek içindir. Bu maddenin bu mânâda çok kat'î delillerle isbat etmişiz ki, bize bir cihet-i temâsı yoktur.

Evet, bu madde, tefsirsiz ve kuyud-u ihtiraziyesiz ve garazkârlar, istediği adamları onunla çarpmasına müsait hududsuz bir mânâda olamaz. Evet ben, on sene nezaret ve dikkat altında ve yirmi senede tel'lif ettiğim yüzyirmi risale ile bu kadar hakkımdaki tedkikat-ı amika neticesinde cüz'i bir derecede âsâyişi ihlâl etmiş bir emare, ne bende ve ne de o risaleleri okuyanlarda bulunmadığı halde ve yirmi vechile isbat ettiğim ve beni yakından tanıyan zatların şehadetiyle, onüç seneden beri şeytandan kaçar gibi siyasetten kaçtığımı ve hükümetin işine karışmadığım ve iman hizmetini bu dünyada en büyük maksad telakki ettiğim halde; "Said, dini siyasete alet edip,

âsâyişi ihlâle teşebbüse niyet ediyor" diye, beni yüzaltmışüçüncü maddeye temas ettirmek ve mahkûm etmek bütün rûy-i zemindeki adliye ve mahkemelerin haysiyetine ilişecek ve nazar-ı dikkati celbedecek hiç görülmemiş bir hadise-i adliyedir kanaatindeyim.

İşte, cihangir hükümdarların ve kahraman kumandanların küçük mahkemelerde diz çöküp kemal-i inkıyad ile mutavaat göstermeleri, mahkemenin, hiçbir şey ile zedelenmeyecek bir haysiyet ve şerefinin mevcudiyetini isbat eder. İşte mahkemelerin bu yüksek ve mânevi haysiyetine dayanıp, hukukumu, hürriyetle müdafaa ediyorum. Bir makale içindeki zararlı görülen dört-beş kelime sansür edildikten sonra mütebakisinin neşrine izin verilirken; yüzyirmi kitabın, birbirinden ayrı ve ayrı ayrı zamanlarda te'lif edildiği halde, yalnız bir iki risalede şimdiki nazarlara zararlı tevehhüm edilen onbeş kelime yüzünden yüzonbeş mâsum ve menfaatdar ve mühim bir kısmı Ankara kütüphanesinde mevcud olup iftiharla kabul edilen kitabların ele geçenlerinin müsadere ile mahkum edilmesi rûy-i zemindeki adliyelerin şerefine ilişebilecek mahiyettedir. Elbette Mahkeme-i Temyizin yüksek makamı bu haysiyet ve şerefi siyanet eder.

En ziyade tenkid edilen beni ve umum kitablarımı muahezeye sebebiyet veren beş-on mes'ele içinde en mühimmi, gelecek bu iki mes'eledir.

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنْثَيَيْنِ ﴿1﴾
فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ ﴿2﴾

âyetleridir. İşte benim ve kitaplarımın sebebiyet-i mahkumiyeti beş-altı mes'eleden, en birinci bu iki mes'eledir. Ben hakiki, menfaatli medeniyete karşı değil, belki kusurlu ve zararlı "mimsiz" tabir ettiğim medeniyete karşı otuzkırk seneden beri i'caz-ı Kur'an'ı esas tutup, o medeniyetin muhalif noktalarını aşağı düşürüp, medeniyetin aczi ile i'caz-ı Kur'an'ı isbat etmek esası üzerine, matbu ve gayr-ı matbu, Arabça ve Türkçe çok kitaplar yazdım. İrsiyet hakkındaki kanun-u medeninin, Kur'an'ın bu iki ayetine muhalif maddelerini vaktiyle müvazene etmişim. Onların en muannid feylesoflarını da ilzam edecek deliller göstermişim. Hükûmet-i Cumhuriyenin ilcaat-ı zamana göre kabul ettiği bir kısım kanun-u medeniyenin bir kısım

maddelerini kabulden evvel, bu mes'eleleri, medeniyete ve feylesoflara karşı yazmışım ve müdafaa etmişim. Ve kurun-u ûlâ ve vustadaki zayi' olan kadınlık hukukunu, Kur'an-ı Hakim gayet ehemmiyetle muhafaza ettiğini ispat etmişim. Şimdi, bu iki mes'eledeki beyanatım, hükûmet-i Cumhuriyenin kanununa muhalifdir diye, 163'üncü madde ile muaheze edildim. Ben de adliyenin en yüksek mahkemesine derim ki:

Binüçyüzelli senede ve her asırda, üçyüzelli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsi ve hakiki ve hakikatlı bir düstur-u İlâhinin üçyüzellibin tefsirlerin tasdiklerine ve aynen hükümlerine istinaden ve bütün ecdadımızın ruhlarına hürmeten, Kur'an'ın i'câzını Avrupa mülhidlerine karşı göstermek için, iki nass-ı âyeti, onbeş sene evvel ve on sene evvel ve dokuz sene evvel üç kitabımda zikretmekliğim, beni şimdiki şerait dahilinde ve ahvâl-ı sıhhiyem noktasında yaşayamıyacağım bir me'yusiyetle bir mahbusiyete mahkûm edip ve dolayısiyle, bir cihette âdeta idamıma hükmeden ve yüzonbeş risalemi bunun gibi beş mes'ele yüzünden mahkûm eden haksız bir kararı; elbette rûy-i zeminde adalet varsa, bu kararı red ve bu hükmü nakzedecektir.

En ziyade bizi gayet hayretle, nihayet bir me'yusiyete düşüren şudur ki: Isparta'da habbeyi yüz kubbe yapıp, hiçbir hakikata istinad etmiyen evham ve ihbarata binaen hakkımda verdikleri karara karşı, mezhebimizde yalana hiç bir cihetle cevaz verilmediğinden, aleyhimde de olsa, hak ve doğru söylemek mecburiyetiyle, yüzyirmi sahife kuvvetli ve mantıkî delillerle kendimi müdafaa ettiğim ve bu kanunla hiçbir cihetle temasım olmadığını isbat ettiğim halde; bu müdafaatımı ve isbatımı hiç nazara almayarak, te'lif tarihiyle istinsah tarihlerini, hatta bir şahsa da irsal eylediğim tarihleri dahi birbirine mağlata ile karıştırıp ve yirmi senelik işi, bir sene zarfında olmuş gibi görerek nakarat gibi, Isparta'daki evhamlı kararı; hem sorgu hakimlerinin kararnamesinde, hem makam-ı iddianın iddianâmesinde, hem bizi mahkum eden mahkemenin son kararında aynen, haklı müdafaatımız nazara alınmadan tekrar edilmiş ve bizi mahkum etmişlerdir. Ehl-i hak ve hakikatı titreten bu haksızlığın bir an evvel ref'i ve Risale-i Nur'un mâsumiyetinin ilânını, şiddetle adliyenin en yüksek makamı olan âli mahkemeden beklerim. Eğer pek haklı ve kuvvetli bu feryadımı -farz-ı muhal olarak- adliyenin

yüksek makamı işitip dinlemezse, şiddet-i me'yusiyetten diyeceğim: "Bu memlekette ve dünyada adâlet kalkıyor."

Ey beni bu belâya sevkedip bu hadiseyi icad eden mülhid zalimler! Madem ve her halde, mânen ve maddeten beni idam etmeye niyet etmiştiniz, neden mazlumların ve biçarelerin hukuklarını muhafaza eden adliyenin çok ehemmiyetli haysiyetini rahnedar edecek entrikalarla, dolaplarla, adliyenin eliyle yürüdünüz? Doğrudan doğruya karşıma merdane çıkıp. "Senin vücudunu bu dünyada istemiyoruz" demeli idiniz.

Sorgu hakimlerinin dört aya yakın bir zamanda -yüzonyedi adamın isticvabı ve tahkikatıyla- meşgul olduğu bir mes'eleyi bir buçuk günde Ağır Ceza Mahkemesi gayet sathi bir nazarla bakıp, onların içindeki noksan ve hataları görmiyerek ve bilhassa akademi hey'et-i müvacehesinde izah ve isbat edeceğimi iddia ettiğim Risale-i Nur 'daki mühim keşfiyat-ı mâneviyeye ait ilmi müdafaatım, esbab-ı mucibe ile red ve cerhedilmeksizin, sathi bir nazarla hükümde isti'cal ettiklerinden, hakperest ve adâletperver olmalarına rağmen, bu sathi nazar sebebiyle, verilen pek yanlış bu kararın isabet-i kanuniyesi olmadığından, mucib-i tedkik ve nakzdır.

Netice: Bu babdaki duruşma evrakının ve bilhassa müsadere edilen matbu' ve gayr-ı matbu' risalelerimin tedkik ve mütâlaâsından anlaşılacağı üzere, ilmî ve mantıkî ve kanunî bütün itirâzât ve müdâfaâtım nazar-ı teemmüle alınmamış, gerek sorgu hakimliğince ve gerek mahkemece esbab-ı mucibe gösterilmeksizin, delilsiz ve kanunsuz, indi mütalaâlarla açıktan reddedilmiş ve bu sebeple, otuz seneden beri Avrupa feylesoflarına ve medeniyetin sefih kısmına karşı Türk ve İslâm hukukunu müdâfaâ eden ve tılsım-ı kâinatın muammasını açan ve mânevi keşfiyatı hâvi risalelerim **(Haşiye)** müsadere olunduktan başka; ahvâl-i sıhhiyem noktasında tahammül edemiyeceğim cismânî ceza ile mahkum edilmiş olduğumdan; gerek yukarıda serdedilen sebebler ve gerekse iddiânâmeye karşı verdiğim itiraznâmem ve son celse-i muhakemede esasa dair beş umdeyi hâvi tahriri takdim ettiğim ikinci itiraznâmem ve son müdâfaâtımda tafsilen izahata ve ilmî ve kanunî sebeplere ve inde't-tedkik tesadüf buyurulacak nevakıs-ı kanuniyeye binaen, pek açık ve sarih bir surette mazuriyetimi istilzam eden bu hükmünüzün nakziyle, adâletin izharını yüksek hey'etinizden isterim.

وَاَفَوِّضُ اَمْرِى اِلَى اللهِ اِنَّ اللهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ [3]

der ve tevekkül ile Cenab-ı Hakka iltica eylerim.

Ma'sumiyetimizin kat'i bir delili de şudur ki : Bu işte en ziyade lâkadarlık gösteren Dahiliye Vekili, hükûmetin resmî lisaniyle i'lân etmiştir ki: "Bu işte rejim ve hükûmet aleyhdarlığı mevcud olmadığını ve devletin dahili emniyetini ihlal edecek bir halde bulunmadığını ve sadece âdi bir zabıta vak'asından ibaret ve halk arasında hiç bir te'siri olmadığını, resmen bildirmiştir."

İşte, Dahiliye Vekilinin bu canlı beyanatı, bizi tebrie ediyor. Bu hadiseye sebebiyet verdiği anlaşılan zabıta vak'ası ise, bize alâkası olmadığı ve ancak bu mes'elede suçlu gösterilecek inde'l-mahkeme bura mahkemesince beraet kazanan Eğridirli bir kimseye taalluku bulunduğundan, bu def'a da bize temas etmemekte bulunmuştur.

Haşiye: Bu kadar kitab, değil bir sene zarfında; birkaç sene zarfında da meydana gelmesi mümkün olmadığından ancak yirmi senede yazılmış o ayrı ayrı kitabların müellifinin farz-ı muhal olarak, bir-iki senelik hayatı hatalı olsa bile, yirmi senelik hayatının masum seneleri hangi kanun ile hata olur ki; o eski senelerin mahsulleri olan masum kitablar, müsadere ile mahkum edilmişler.

1.)Erkeğe iki kız hissesi vardır. (Nisâ Sûresi, 4:176)
2.)Annenin hakkı yine altıda birdir. (Nisâ Sûresi, 4:11)
3.)Ben işimi Allah’a havale ediyorum. Şüphesiz ki Allah kullarını hakkıyla görür. (Mü’min Sûresi, 40:44)

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 16

Mahrem bir fıkra

Mâsum kardeşlerimin mazlumiyetinden gelen feryatlarının işitilmediği ve benim de onlarla konuşturulmadığım bir zamanda, onların meyusiyetlerine bir tesellî vermek için yazdığım en mahrem bir fıkradır

(Bu makam münasebetiyle ilâve edilmiştir)

Kardeşlerim,

Hafîz-i Zülcelâlin hıfz ve himayetine bakınız ki, meselemiz münasebetiyle Risale-i Nur'un risaleleri adedine muvafık olarak, yüz yirmi kusür adamın mahrem evraklarıyla istintakta oldukları halde ve ecnebîlerin entrikalarıyla ve muhalif komitecilerin dolaplarıyla mevcut ve münteşir müteaddit cemiyetlerin hiçbirisiyle, Risale-i Nur'un hiçbir şakirdinin münasebettarlığını gösterecek hiçbir madde bulunmaması, gayet zahir ve parlak bir himaye-i Rabbaniyedir. Muhafaza-i İlâhiyeye ve İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (k.s.), Risale-i Nur'a ait keramet-i gaybiyelerini cidden teyid eden bir inayet-i Rahmâniyedir. Kırk ikilik bir top güllesini, kırk iki mâsum ve mazlum kardeşlerimizin dergâh-ı İlâhiyeye açılan elleriyle doldurup, geri çevirip, atanların başlarında mânen patlattırdı. Bizlere, yalnız ehemmiyetsiz, sevaplı, hafif birkaç yara bereden başka olmadı. Böyle bir seneden beri doldurulan bir toptan, böyle pek az zararla kurtulmak harikadır. Böyle pek büyük bir nimete karşı, şükür ve sürur ve sevinçle mukabele etmek gerektir. Bundan sonraki hayatımız bize ait olamaz; çünkü müfsidlerin plânlarına göre, yüzde yüz mahv idi. Demek bundan sonraki hayatı

kendimize değil, belki hak ve hakikate vakf etmeliyiz. Şekvâ değil, şükrettirecek rahmetin izini, yüzünü, özünü görmeye çalışmalıyız.

Said Nursî

Mudafaalar : Eskisehir Mahkemesi : Parca 17

Tashih Layihası

(Mahkeme-i Temyizin dâvâmızı nakzetmeyip tasdiki takdirinde, tashih-i dâvâ için hey'et-i vekileye yazılmış bir arzuhaldir.)

Sâbık yüzyirmi küsur sahifeden ibaret yedi sahife müdâfaâtım, müteaddit def'a mahkemede okunmakla beraber müteaddit mahkemenin defterlerinde zabta geçmiş. Bu gelecek tashih layihası ise, daha temyiz evrakımız gelmediğinden okunmamış ve zabta geçmemiştir. Elbette yakında o da zabta geçer.

Orada zahiren görülecek şekva ise, hükûmetten şekva değil; belki hükümete şekva etmektir. Ve tenkidler dahi, hükûmete değil; belki, hükûmeti iğfale çalışan entrikacıları tenkid etmektir.

Tashih Layihası

Ey ehl-i hall ve akd! Dünyada emsali nâdir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek hakka karşı bir hürmetsizlik olduğundan, bilmecburiye gayet ehemmiyetli bir hakikatı fâşetmeye mecburum. Diyorum ki :

Ya benim idamımı ve yüzbir sene cezayı istilzam edecek kusurumu kanun dairesinde gösteriniz; veyahut bütün bütün divane olduğumu isbat ediniz; veyahud benim, risalelerimin ve dostlarımın tam serbestiyetimizi verip, zarar ve ziyanımızı müsebbiblerinden alınız.**(Haşiye-1)**

Evet, her bir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var, o kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i Cumhuriyenin kanunlariyle beni ve dostlarımı en ağır bir cezaya müstehak edecek esbab bulunmazsa; elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber, tam hürriyetimizi vermek lâzım gelir. Çünki meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i

Kur'aniyem eğer hükûmetin aleyhinde olsa, böyle bir senelik ceza bana, birkaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüzbir sene ve idam gibi ceza bana ve en ağır cezaları da benim ciddi hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir. Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa; o vakit değil ceza, hapis ittiham, belki takdir ve mükafatla karşılanmak lâzım gelir. Çünki, bir hizmet ki; yüzyirmi risale, o hizmetin tercümanları olmuş. Ve o hizmetle, koca Avrupa feylesoflarına meydan okuyup, esasları zir ü zeber edilmiş. Elbette o tesirli hizmet ya dahilde gayet müdhiş bir netice verir, veyahut gayet nâfi ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için, göz boyamak nevinde ve efkâr-ı ammeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zalimlerin entrikalarını, yalanlarını setretmek suretinde, çocuk oyuncağı gibi bana bir sene ceza verilmez. Benim emsalim, ya idam olur, darağacına müftehirane çıkarlar, veyahud lâyık olduğu makamda serbest kalırlar.

Evet, binler lira kıymetinde elmasları çalabilen mâhir bir hırsız, on kuruşluk bir cam parçasına hırsızlık etmekle elmas çalmış gibi aynı cezaya kendini mahkum etmek; dünyada hiçbir hırsızın, belki hiçbir zîşuurun kârı değildir. Hırsız kurnaz olur. Böyle nihayet derecede eblehane hareket etmez.

Ey efendiler! Haydi, vehminiz gibi ben o hırsız gibi oldum. Ben Isparta nahiyelerinde perişan, bir köyde dokuz sene inzivada bulunan ve şimdi benimle beraber gayet hafif bir cezaya mahkûm olan safdil beş-on biçarelerin fikirlerini hükûmet aleyhine çevirmekle, kendimi ve gaye-i hayatım olan risalelerimi tehlikeye atmaktan ise; eski zamanda olduğu gibi, Ankara'da veya İstanbul'da büyük bir memuriyette oturup, binler adamı takip ettiğim maksada çevirebilirdim. O vakit, böyle zelilkâme mahkûmiyet değil, belki mesleğime ve hizmetime münasib bir izzetle dünyaya karışabilirdim. Evet, fahr ve temeddüh niyetiyle değil, belki mecburiyet ve mahcubiyetle, hodfüruşane eski bir kısım riyakârlığı hatırlatmakla; beni ehemmiyetsiz, vücudundan istifade edilmez, adi bir mertebeye sukut ettirmek istiyenlerin yanlışlarını göstermek için derim:

"İki Mekteb-i Musibet Şehâdetnâmesi" namındaki matbu' eski müdâfaâtımı görenlerin tasdikiyle, bir nutuk ile isyan etmiş sekiz taburu itaate getiren ve bir zaman gazetelerin yazdıkları gibi, İstiklâl Harbinde "Hutuvat-ı Sitte" nâmında bir makale ile İstanbul'daki efkâr-

ı ulemâyı İngiliz aleyhine çevirip, harekât-ı milliye lehinde ehemmiyetli hizmet eden ve Ayasofya'da kırkbin adama nutkunu dinlettiren ve Ankara'daki Meclis-i Meb'usan'ın şiddetli alkışlamasiyle karşılanan ve yüzellibin banknot, yüzaltmışüç meb'usun imzası ile Medrese ve Dârü'l-Fünun'a tahsisatı kabul ettiren ve reis-i cumhurun hiddetine karşı divan-ı riyasette **(Haşiye-2)** kemal-i metanetle fütur getirmeyerek mukabele edip, hiddetine karşı *"Namaz kılmayan haindir. Hainin hükmü merduttur."* diyen ve Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de, hükûmet-i İttihadiyenin ittifakiyle, hikmet-i İslâmiyeyi Avrupa hükemasına tesirli bir surette kabul ettirmek vazifesine lâyık görünen ve cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsadere edilen "İşârâtü'l-İ'câz" o zamanın başkumandanı olan Enver Paşa'ya o derece kıymetdar görünmüş ki kimseye yapmadığı bir hürmetle, istikbaline koştuğu o yadigâr-ı harbin hayrına, şerefine hissedar olmak fikriyle, İşârâtü'l-İ'caz'ın tab'ı için kâğıdını vererek, müellifin harbdeki mücahedatı takdirkârane yâdedilen bir adam; böyle adi bir beygir hırsızı veyahut kız kaçırıcı ve bir yankesici gibi en aşağı bir cinayetle kendini bulaştırıp, izzet-i ilmiyesini ve kudsiyet-i hizmetini ve kıymetdar binler dostlarını rezil edip sükût edemez ki; siz onu bir senelik ceza ile mahkum edip, âdi bir keçi, koyun hırsızı gibi muamele edesiniz... Ve sebepsiz, on sene sıkıntılı bir tarassudla ta'zib edildikten sonra; şimdi de bir sene hapis ile beraber bir sene de nazeret altında tutmak suretiyle (padişahın tahakkümünü kaldıramadığı halde) garazkâr bir hafiyenin veya âdi bir polisin tahakkümü altında azab vermekten ise, idam edilmesini daha evlâ görür. Eğer böyle bir adam dünyaya karışsaydı ve karışmaya arzusu olsaydı ve hizmet-i kudsiyesi müsaade etseydi, Menemen Hâdisesinin ve Şeyh Said Vâkıâsının onar misli olacak bir tarzda karışırdı. Dünyaya işittirecek bir top sadası, bir sinek sadasına inmiyecekti.

Evet, hükûmet-i Cumhuriyenin nazar-ı dikkatine arzediyorum ki; beni bu belâya sevkeden gizli komitenin yaptığı tedabir ve ettiği propaganda ve entrikalar bu hali gösteriyor. Çünki, hiç bir hâdisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet aleyhimize döndüğüne delil şudur ki: Altı aydır, yüzbin dostum varken, hiç biri bana bir mektub yazamadı, bir selâm gönderemedi; hükûmeti iğfale çalışan entrikacıların ihbârâtiyle

Vilâyât-ı Şarkiyeden, ta Vilâyat-ı Garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyatlar devam ettiğidir. İşte, bu entrikacıların çevirdikleri plan, benim gibi binler adamı en ağır cezalar çarpacak bir hâdiseye göre tertip edilmiş; halbuki en âdi bir adamın, en âdi bir hırsızlığı gibi bir hâdiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi. Yüzonbeş belki beşyüz adamdan, onbeş mâsumlara beş-altı ay ceza verildi.

Acaba dünyada hiçbir zîakıl, elinde gayet keskin elmas kılınç bulunsa, müdhiş bir arslanın veya ejderhanın kuyruğuna hafifçe iliştirip, kendine musallat eder mi? Eğer maksadı tahaffuz veyahut döğüşmek ise, kılıncı başka yere havale eder. İşte sizin nazarınızda ve vehminizde beni o adam gibi telakki etmişsiniz ki; beni bu tarzda cezaya, mahkumiyete çarptınız. Eğer bu derece hilaf-ı şuur ve muhalif-i akıl hareket ediyorsam, koca memlekete dehşet verip propaganda ile efkâr-ı âmmeyi aleyhime çevirmek değil, belki âdi bir divane gibi tımarhaneye gönderilmem lâzım gelir. Eğer verdiğiniz ehemmiyete mukabil bir adam isem, elbette arslanı kendine saldırmamak ve ejderhayı kendine hücum ettirmemek için, o keskin kılıncı onların kuyruklarına uzatmaz; belki mümkün olduğu kadar kendini muhafaza edecek... Nasıl ki on sene ihtiyari bir inzivayı ihtiyar edip, tâkat-ı beşerin fevkinde sıkıntılara tahammül ederek, hükûmetin işine hiçbir cihetle karışmadım ve karışmak arzu etmedim. Çünki hizmet-i kudsiyem beni menediyor.

Ey ehl-i hall ve akd! Acaba hiç mümkün müdür ki, yirmibeş sene evvel gazetelerin yazdığı gibi, bir makale ile otuzbin adamı kendi fikrine çeviren; ve koca Hareket Ordusu'nun nazar-ı dikkatini kendine çeviren ve İngiliz Baş Papazı'nın, altıyüz kelime ile istediği suallerine altı kelime ile cevap veren ve bidayet-i hürriyette en meşhur bir diplomat gibi nutuk söyliyen bir adamın yüzyirmi risalesinde dünyaya, siyasete bakacak yalnız onbeş kelime mi bulunur? Hiç akıl kabul eder mi ki bu adam siyaseti takib ediyor ve maksadı dünyadır ve hükûmete ilişmektir? Eğer fikri, siyaset ve hükûmete ilişmek olsaydı, böyle bir adam, bir tek risalesinde sarihan, işareten yüz yerde maksadını ihsas edecekti. Acaba o adamın maksadı siyasetçe tenkid olsa idi, yalnız tesettür ve irsiyete dair eski zamandan beri câri bir-iki düsturdan başka medar-ı tenkid bulunamaz mı idi?

Evet, koca bir inkılabı yapan bir hükümetin rejimine muhalif bir fikr-i siyaseti takib eden bir adam, bir-iki mâlum maddeler değil, yüzbinler madde-i tenkid bulabilirdi. Güya Hükûmet-i Cumhuriyenin -yalnız- inkılâbı, bir-iki küçük mes'elededir. Ben de, onu hiçbir tenkid maksadım olmadığı halde, eskiden yazdığım bir-iki kitabımda zikrettiğim bir-iki kelime varmış diye, hükûmetin rejimine ve inkılabına hücum ediyor denilmiş. İşte, ben de soruyorum: Böyle en edna bir cezaya medar olamayan ilmî bir maddeye, koca bir memleketi meşgul edip endişe verecek bir şekil verilir mi?

İşte beni ve beş-on dostlarımı bu âdi, ehemmiyetsiz cezaya çarpmak; umum memlekette aleyhimize şiddetli bir propaganda ve milleti korkutup bizden nefret ettirmek ve tevkifim için Dahiliye Nâzırını, mühim bir kuvvetle -Isparta'da bir tek neferin göreceği işi görmek için- Isparta'ya celbedilmesi ve Hey'et-i Vekile Reisi İsmet, Vilâyât-ı Şarkiyeye o münasebetle gitmesi ve iki ay benim hapisde bütün bütün konuşmaktan men'edilmem ve bu gurbette, kimsesizlikte, hiçbir kimsenin hâlimi sormak ve selâm göndermesine meydan verilmemesi gösteriyor ki; dağ gibi bir ağaçta, nohut gibi bir tek meyve bulundurup; mânâsız, hikmetsiz, kanunsuz bir vaziyettir ki; değil Hükûmet-i Cumuhuriye gibi en ziyade kanunperest ve kanuni bir hükümet, belki hikmetle iş görmek mânâsiyle hükûmet namı verilen dünyada hiçbir hükûmetin işi olamaz. Ben hükûmet-i cumhuriyenin kanunlarına istinaden hukukumu, kanun dairesinde istiyorum. Kanun namına kanunsuzluk edenleri, cinayetle itham ediyorum. Böyle cânilerin keyiflerini, elbette Hükûmet-i Cumhuriyenin kanunları reddeder ve hukukumu iade eder ümidindeyim.

Eskişşehir hapsinde
tecrid-i mutlakta mevkuf
Said Nursi

Haşiye-1: Mahkeme-i Temyizden dâvâmızı nakz yerine tasdik geldiği takdirde, hey'et-i vekileye ve hem Meclis-i Meb'usana, hem Dahiliye Vekâletine ve hem Adliye Nezaretine verilmek üzere, dâvâmızı tashih münasebetiyle yazılmış bir layihadır. Eğer bu haklı derdimi ve ehemmiyetli hakkımı bu mercilere dinlettiremezsem, bu

hayata veda etmek bana vâcib olur. Çünki, sükûtumla şahsi bir hakkımla beraber, binlerle muhterem hukuk zâyi' olur.

Haşiye-2: Eski Said söz istiyor, diyor ki: "Onüç senedir beni konuşturmadınız. Şimdi, madem beni nazara alıp, sizi ittiham altına alıyorlar ve sizden korkuyorlar; elbette benim onlarla konuşmam lâzım geliyor. Gerçi benlik, enaniyet çirkindir; fakat mağrur ve muannid enaniyetlilere karşı, haklı bir surette ve sırf kendisini müdafaâ ve muhafaza etmek için benlik göstermek lâzım geliyor. Onun için, Yeni Said gibi; mahviyetle, mülâyimâne konuşamıyacağım." Ben de ona söz verdim. Fakat enaniyetlerine, temeddühlerine iştirak etmiyorum.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi

Isparta ve Denizli Mahkemesi [1944]

Denizli
Ağır Ceza Mahkemesi
Müdafaaları
(1944)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 1

Isparta Mahkemesine Müddei Umumi eliyle bir istidadır

Isparta Mahkemesine Müddei Umumi eliyle bir istidadır

(Bundan yeni harflerle makamata vermek için, üç dört nüsha bana lâzımdır)

"Kastamonu'da üç defa menzilimi taharri etmek için iki müdde-i umumi ve iki taharri komiserlerine ve üçüncü de gelen polis müdürüne ve altı yedi komiser ve polislere ve İsparta müddei umumisinin suallerine karşı söylediğim ve ehemmiyetli bir kısmının sureti Kastamonu zabıtası ve adliyesinin elinde kalan ayn-ı hakikat küçük bir müdafaanın hülâsasıdır. Şöyle ki:

Onlara dedim: "Ben onsekiz - yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir karakol karşısında daima tarassut nezaret altındayım. Kaç defalar menzilimi taharri ettikleri halde, dünya ile ve siyaset ile hiç bir tereşşuh, hiç bir emare görülmedi. Eğer bir karışık halim olsa idi, ya bu Kastamonu Adliyesi ve zabıtası ve hükümeti bilmedi ve yahut bildi, aldırmadı. Elbette benden ziyade onlar mesuldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi ahiretiyle meşgul olan münzevilere ilişilmediği halde, neden bana lüzumsuz ve vatan ve millet zararına bu derece ilişiyorsunuz?

Biz Risale-i Nur şakirdleri Risale-i Nur'u, değil dünya cereyanlarına belki kâinata da alet edemeyiz. *Hem Kur'an bizi siyasetten şiddetle men etmiş...*

Evet Risale-i Nurun vazifesi ise hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı imani olan hakikatleri gayet katî olarak, en mütemerrid zındık feylosofları dahi imana getiren Kur'anî ve kuvvetli burhanlarla

Kur'ana hizmet etmektir. Onun için biz, Risale-i Nur'u hiç bir şeye alet edemeyiz.

Evvela: Kur'anın elmas gibi hakikatlerini, ehl-i gaflet nazarında propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymettar hakikatlere hıyanet etmemektir.

Saniyen: Risale-i Nurun esas mesleği olan şefkat ve hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men'etmiş. Çünki, tokada ve belâya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir iki dinsize mukabil, yedi-sekiz çoluk çocuk, hasta, ihtiyar ve masumlar bulunur. Musibet ve belâ gelirse, o biçareler de yanarlar. Onun için, neticenin husulü de meşkûk olduğu halde, siyaset yoluyla idare ve asayişin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men'edilmişiz.

Salisen: Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acib zamanda anarşilikten kurtulmak için "Beş esas" lâzım ve zaruridir:

Birincisi: Hürmet...

İkincisi: Merhamet...

Üçüncüsü: Haramdan çekinmek...

Dördüncüsü: Emniyet...

Beşincisi: Serseriliği bırakıp itaat etmektir...

Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsi bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin tamel taşını muhafaza eder. Delili ise: bu yirmi sene zarfında yüz bin adamı vatana ve millete zararsız bir uzv-u nafi' hükmüne getirmesidir. İsparta ve Kastamonu vilâyetleri bu hale şahittir.

Demek Risale-i Nurun -Ekseriyet-i mutlaka- eczalarına ilişenler, herhalde bilerek veya bilmiyerek anarşilik hesabına vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ederler. Risale-i Nurun yüzotuz risalelerinin - iki üç hususileri müstesna olarak - Bu vatana yüzyirmiyedi büyük faydasını ve hasenesini, vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarında kusurlu tevehhüm edilen iki üç risalenin mevhum zararları çürütemez. Onları bunlar ile çürüten, gayet derecede insafsız ve zalimdir.

Amma benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurları ise, bilmecburiye istemeyerek derim ki: On sekiz sene müddetinde gurbette, haps-i

münferid hükmünde yalnız, münzevi olarak hayat geçiren.. Ve bu müddet zarfında ihtiyarıyla bir defa çarşıya ve mecma-ı nâs büyük camilere gitmeyen... Ve çok tazyik ve sıkıntı verildiği halde bütün emsâli menfilere muhalif olarak istirahatı için bir tek defa hükümete müracaat etmiyen... Ve yirmi sene zarfında hiç bir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve merak etmeyen.. Ve tâm sekiz sene Kastamonu'da bütün dostların şehadetiyle Küre-i Arz yüzündeki boğuşmaları ve harpleri ve sulh olmuş olmamış ve daha kimler harp ettiklerini iki sene yedi aydır bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan... Ve üç senede yakınında konuşan radyoyu üç defadan başka dinlemeyen... Ve hayat-ı ebediyeyi imha eden ve hayat-ı dünyeviyeyi dahi elem içinde eleme ve azap içinde azaba çeviren küfr-ü mutlaka karşı gâlibane Risale-i Nur'la mukabele ettiğine, onun ile imanlarını kurtaran yüz bin şahidin şehadetiyle ispat eden... Ve Kur'an'dan tereşşuh eden Risale-i Nur ile ölümü yüz bin adam hakkında idam-ı ebediden terhis tezkeresine çeviren bir adama bu derece ilişmek ve me'yus etmek ve ağlatmakla, O ma'sum yüzbinler kardeşlerini ağlatmaya; hangi kanun var? Hangi maslahat var? Adalet namına emsalsiz bir gadr olmaz mı?. Ve kanun hesabına emsalsiz bir kanunsuzluk değil mi?.

Eğer bu taharrilerde bazı vazifedar memurların itiraz ettikleri gibi, derseniz ki: "Sen ve bir iki risalen rejime ve usulümüze muhalif gidiyorsun?"

Elcevab: **Evvelâ**: Usulünüzün münzevilerin çilehanelerine girmeye hiç bir hakkı yok!..

Saniyen: Bir şeyi reddetmek ayrıdır, kalben kabul etmemek ayrıdır... Ve amel etmemek bütün bütün ayrıdır. Ehl-i hükümet ele bakar, kalbe bakmaz. İdare ve asayişe ilişmeyen şiddetli muhalifler her hükümette bulunur. Hatta Hazret-i Ömer'in (R.A.) taht-ı hakimiyetindeki Hıristiyanlar, kanun-u şeriatı ve Kur'anı inkâr ve Peygamber Aleyhissalatü vesselam'a adavet ettikleri halde onlara ilişmiyordu. Hürriyet-i fikir ve serbestiyet-i vicdan düsturu ile Risale-i Nurun bir kısım şakirtleri idareye dokunmamak şartıyla, rejim ve usulünüzü ilmen kabul etmezse ve muhalif âmel etse, hatta rejimin sahibine adavet de etse, onlara kanunen ilişilmez.

Risaleler ise; O gibi risalelere mahrem demişiz. Neşrini men'etmişiz. O da bir iki risaledir. Hatta bu defa bu hadiseye sebebiyet veren risale, Beşinci Şua'dır. Kastamonu'da sekiz sene zarfında bir veya iki defa bir tek nüsha birisi bana getirdi. Aynı günde kaybettirdik.

Malumdur ki, bir mektubta kusur olsa, yalnız o kusurlu kelimeler sansür edilir. Mütebakisinin neşrine izin verilir. Eskişehir mahkemesinde dört ay tetkikat neticesinde, yüz risalede medar-ı tenkid yalnız onbeş kelime bulmaları, kat'î ispat eder ki; Risale-i Nur'a ilişilmez. Onun hedefi dünya değil. Herkes ona muhtaçtır.

Eğer dinsizliği bir nevi siyaset zannedip bu hadisede bazıların dedikleri gibi deseniz: "Sen bu risalelerle medeniyetimizi ve keyfimizi bozuyorsun?"

Ben de derim ki: *"Dinsiz bir millet yaşamaz ve yoktur"* Dünyaca bir umumi düsturdur... ve bilhassa küfr-ü mutlak olsa, cehennemden daha elim bir azabı dünyada dahi verdiğini Risale-i Nur'un "Gençlik Rehberi" gayet kat'î bir surette ispat etmiş. O Risale ise, bu defa taharride elinize geçen risaleler içinde ve "Miftah-ül İman" Risalesinin ahirinde bir kısım nüshalarda vardır. Bir müslüman -Eliyazü billah- eğer irtidat etse, küfr-ü mutlaka düşer... Ve bir derece yaşatan küfr-ü meşkûkte kalmaz. Ecnebi dinsizleri gibi olamaz... Ve lezzet-i hayat noktasında mâzî ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü geçmiş ve gelecek mevcudatın ölümleri ve ebedî müfarakatları onun dalâleti cihetiyle onun kalbine mütemadiyen hadsiz karanlıkları ve elemleri yağdırıyor. Eğer îman gelse, kalbine girse; o hadsiz ölüler diriliyorlar. "Biz ölmemişiz, mahvolmamışız" lisan-ı halleriyle ile dediklerinden, o cehennemî haleti cennet lezzetine çevirilir.

Madem hakikat budur, sizlere ihtar ediyorum: Kur'an'a dayanan Risale-i Nurla mübareze etmeyiniz. O mağlub olmaz. Fakat bu memlekete yazık olur. O başka yere hicret eder, gider, yine tenvir eder.

Hem "Eğer başımdaki saçlarım adedince başlarınm bulunsa, her gün biri kesilse; hakikat-ı Kur'ana feda olan bu başı, zındıkaya ve küfr-ü mutlaka eğmem. Ve bu hizmet-i İmaniye ve nuriyeden vazgeçmem ve geçemem..." diye o üç kısım taharricilere söylediğim

gibi, sizlere de söylüyorum. Yirmi seneden beri bir münzevinin elbette ifadedeki kusuruna bakılmaz.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 2

Isparta Mahkemesine birinci istida

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Ramazan-ı Şeriften bir gün evvel gizli zındık düşmanlarım beni zehirledikleri zaman, hastalığımın şiddetinden doktorların ihbarıyla hararetim kırk dereceden geçtiği sırada, bu hâdise başıma geldi. Bu da kaza-yı ilâhîdir diye teslimiyetle sabrettim. Aynı bu senenin tarihini gösteren

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ [2]

ayeti, bütün bu müşkilâta karşı aynı bu senenin tarihini gösterdiği tesellisi, beni kurtardı.

Bu kaza-yı ilâhînin bir sebebi: Yeni talebelerden bir kısım zatlar, hem benden uzak, hem sırr-ı ihlâsa muvaffak olamadıkları için dünya cihetini Risale-i Nur ile arzu ettiklerinden, bazı menfaat rakipleri yirmi beş sene evvel aslı yazılan ve sekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen ve aynı vakitte kaybettirilen Beşinci Şua bir yerde elime geçmesiyle o kıskançlar onun ile adliyeyi evhamlandırdılar. Hem aynı vakitte benim muvafakatım olmadan tab'edilen ve nüshaları gelmiş olan Yedinci Şua o Beşinci Şua zannedilerek hükûmete aksetmiş. İki mesele birbiriyle karıştırılmış. Güya kanun-u medeniye karşı bizde bulunmayan o mahrem risale tab'edilmiş diye, ehl-i garaz bir habbeyi yüz kubbe yaparak, gadren bizleri şu hapishaneye sokturmağa sebebiyet verdiler. Ehl-i dünyanın evhamına karşı deriz:

Matbu Yedinci Şua baştan âhire kadar imandır, ahirete bakar. Aldanmışsınız. Ve gayet mahrem tutulan ve şiddetli taharrilerde bizde elde edilmeyen ve aslı yirmi beş sene evvel yazılan ve ehadis-i

müteşabiheyi inkârdan kurtarmak niyetiyle ve zayıfların imanlarını takviye etmek fikriyle Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de bulunduğum zamanlarda aslı yazılan Beşinci Şua bütün bütün ayrıdır. Biz bu risalenin değil tab'ına, belki bu zamanda hiç kimseye gösterilmesine razı olmamakla beraber, bu risalede hadisin işaratıyla verdiği haberler doğru çıkmış. Ve bazı ferdleri bu zamanda çıkmış gibi mana verilebilir ve yanlış tevehhüm edilir, diye şiddetle saklandı.

O risalede de, hadisin ihbarat-ı gaybiyesi var. küllî bir surettedir. Şahısları tayin etmiyor; biz de tayin etmemişiz. Yalnız o hadisin külliyetine dahil olabilir bazı şahıslara tatbik etmemek için neşredilmedi. Hem o risale mübareze etmiyor; ihbar ediyor. Ve mühim noktalarda imanı kurtarıyor.

Elhasıl: Asya'da hüküm süren bir hükûmet, küfr-ü mutlakı mağlub eden Risale-i Nur'la mübareze edemez, onunla musalâhaya mecburdur. Bu milletin ekmek gibi onun hakikatlerine ihtiyacı bulunduğunu pek kuvvetli delillerle isbat etmeye hazırım.

Madem Eskişehir Mahkemesi, mahrem ve gayr-ı mahrem yüz risaleyi dört ay tedkikten sonra, yalnız bir-iki risalede, hafif bir cezaya temas edecek bir-iki noktadan başka mucib-i mesuliyet bir şey bulmamış ve biz dahi o cezayı muzaaf bir surette çektik.

Ve madem bir sene evvel Risale-i Nur'un bütün eczaları Isparta hükûmetinin eline geçti. Birkaç ay tahkikten sonra, sahiplerine iade edilmiş.

Ve madem cezadan sonra Kastamonu'da sekiz sene zarfında şiddetli taharriyatta, zabıtayı ve adliyeyi alâkadar edecek bir tereşşuh bulunmamış.

Ve madem bu son taharride hiç bulunmayacak ve neşredilmeyecek bir tarzda birkaç sene evvel odun yığınları altında saklanmış olduğu göründü ve heyet-i zabıtaca tahakkuk etti.

Ve madem Kastamonu'da polis müdürü ve adliyesi, o saklanmış zararsız kitaplarımı bana iade etmek üzere kat'î söz verdikleri halde ikinci gün, birden Isparta'dan tevkif emri geldiğinden, daha o emanetlerimi almadan sevk edildim.

Elbette ve elbette bu beş hakikate binaen Denizli Adliyesi ve müdde-i umumisi benim çok ehemmiyetli bu hukukumu nazar-ı dikkate almaları vazifelerinin muktezadır. Ve hukuk-u umumiyeyi

müdafaa eden müdde-i umumiden, Risale-i Nur münasebetiyle ehemmiyetli bir hukuk-u amme hükmüne geçen bu şahsî hukukumu da müdafaa edeceğine ümitvarım ve bekliyorum.

Yirmi iki seneden beri hayat-ı içtimaiyeden çekilen ve şimdiki kanunları ve tarz-ı ifadeyi bilmeyen.. ve Denizli Adliyesine itimad ederek bütün işlerini o mahkemenin insafına havale eden.. ve Eskişehir Mahkemesinde cerh edilmez yüz sahife müdafaatımı bu mahkemeye karşı da aynen takdim eden.. ve o zamana kadarki kusurlarının cezasını çeken ve ondan sonra Kastamonu'da mütemadiyen tarassud ve haps-i münferid tarzında yaşayan, hasta, garib, ihtiyar, tecrid-i mutlak içinde bulunan..

Said Nursî

1.) Her türlü noksan sıfatlardan beri olan Allah'ın adıyla.
2.) Rabbinin hükmüne sabret. Muhakkak ki, sen bizim inayet gözümüz altındasın. Rabbini hamd ile tesbih et. (Tûr Suresi: 48)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 3

Isparta Mahkemesine 3.Dilekçe

Hatime

Yeni Said, dünyadan yüzünü çevirdiği için ehl-i dünya ile, siyasiler ile konuşmayı ve müdafaayı mecburiyet-i kat'iye olmadan yapmıyor ve lüzum görmüyor. Fakat bu meselede çok masum rençber adamlar bizimle az münasebetiyle tevkif edilerek, iş zamanında çoluk çocuklarına nafaka tedarik edemediklerinden şiddetle rikkatime dokundu, derinden derine beni ağlattırdı. Eğer mümkün olsa idi, onların bütün zahmetlerini kendim alırdım. Zaten bir kusur varsa benimdir.

İşte bu hâlet-i ruhiye içinde, Yeni Said'in sükûtuna rağmen Eski Said diyor ki: Mâdem Isparta müdde-i umumisinin yüzer lüzumsuz süallerine, bîçare Yeni Said cevab veriyor. Ben de Isparta Mahkemesinden değil, belki dokuz sene evvel başta Şükrü Kaya olarak Dahiliye Vekaletinden ve şimdiki Adliye Vekaletinden, hukukumuzu müdafaa etmek niyetiyle üç sual sormak hakkımızdır.

Birincisi: Risale-i Nur Talebesi olmayan ve yanında yalnız âdi bir mektub bulunan Eğridirli bir adamın, jandarma çavuşu ile vukuatsız bir münakaşa-i lisaniyesi bahanesiyle, beni ve yürzyirmi adamı tevkif ile dört ay mahkeme tedkikinden sonra onbeş biçareden başka bütün beraet kazanmakla, masumiyetleri tahakkuk eden yüzden ziyade adamlara binler lira zarar vermek, hangi kanun iledir? İmkanatı, vukuat yerinde isti'mal etmek adâletin hangi düsturuyladır?

İkincisi: [1] وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ferman-ı esası ile, bir kardaşın hatasıyla diğer öz kardaşı mes'ul olmadığı halde; yanlış mana verilmemek için, neşrini kat'iyyen men'ettiğim (1) ve sekiz sene zarfında bir veya iki def'a elime geçen (2) ve aynı vakitte kaybettirilen (3) ve yirmibeş sene evvel aslı yazılan (4) ve

ehemmiyetli noktalarda imânî şüphelerden (5) ve manaları anlaşılmayan bir kısım müteşabih hadisleri inkardan kurtaran (6) bir küçük risalenin bizden uzak bir yerde (7)... bilmediğimiz bir adamda (8) bulunmasıyla ve yanlış mâna verilmesiyle, bizleri bu Ramazan-ı Şerif'te ve otuzkırk masum, rençber ve esnafları hatta âdi ve eski bir mektub ile ve on sene evvel bize bir dostluğu münasebetiyle tevkif edip, perişan etmek (9) ... ve maddeten ve mânen, onlara ve vatana ve millete lüzumsuz bir evham yüzünden binler zarar vermek (10) hangi adâlet kanunu iledir?... Adliyenin hangi madde-i kanuniyesi iledir? Ayağımızı yanlış atmamak için o kanunları bilmek isteriz.

Evet bu tevkifimizin bir sırrının bir hakikâtı şudur ki: Bir kısım hadislerin manası ve te'vili bilinmemesinden, akıl kabul etmiyor diye inkar edenlere karşı, avamın imânlarını kurtarmak fikriyle çok zaman evvel Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de iken aslı yazılan Beşinci Şua -farz-ı muhal olarak- dünyaya ve siyasete baksa da ve bu zamanda yazılsa da mâdem gizlidir (1) ve neşredilmiyor (2) ve taharriyatta bizde bulunmadı (3) ve gaybi haberleri doğrudur (4) ve imânî şüpheleri izale eder (5) ve âsâyişe dokunmuyor (6) ve mübereze etmiyor (7) ve yalnız ihbar eder (8) ve şahısları tayin etmiyor (9)... ve ilmî bir hakikatı, küllî surette beyan eder (10)... elbette o küllî hakikat-ı hadisiyye bu zamanda dahi bir kısım şahıslara mutabık çıksa ve münakaşaya sebeb olmamak için tam mahrem tutulsa (11).. adâlet cihetinde hiçbir vecihle suç teşkil etmez (12)..

Hem, birşeyi reddetmek ayrıdır ve ilmen kabul etmemek veya amel etmemek bütün bütün ayrıdır. O risale, yakın bir istikbalde gelecek rejimi ilmen kabul etmiyor diye, bir suç olduğuna dair dünyada adliyelerin bir kanunu bulunduğuna hiçbir ihtimal vermiyoruz.

Üçüncü Sual: Bir mektubun yirmi kelimesinde, beş kelime kusurlu görülse, o beş kelime sansür edilir; mütebâkisine izin vermek bir düstur-u umumî iken, Eskişehir Mahkemesinin dört ay tedkikten sonra yüzbin kelime içinde, zahiri nazarda zararlı tevehhüm edilen yalnız onbeş-yirmi kelimeden başka bulmamasıyla ve şimdiye kadar yüzbinler adamın ıslahına vesile olmasıyla vatana ve millete bin büyük menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur'a küçük bir hizmet yapan ve kendi imânını kurtardığı için bir risalesini yazan; hatta Abdullah Çavuş gibi onbeş sene evvel yalnız şahsıma yemek pişirmek gibi sırf

rıza-yı İlahi için hizmet eden biçareleri, bu iş mevsiminde taht-ı tevkife almak, hükûmet-i Cumhuriye'nin hangi prensibiyle kâbil-i tevfik olabilir? Ve hangi kanunu müsaade etmeğe imkan var?

Mâdem cumhuriyet prensibleri, hürriyet-i vicdan kanunuyla dinsizlere ilişmiyor. Elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmeyen ve âhiretine ve imânına ve vatanına dahi, nâfi' bir tarzda çalışan dindarlara ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilaç gibi bir hâcât-ı zaruriyesi olan takvayı ve salâhatı bu mazhar-ı enbiya olan Asya'da hüküm eden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevî yaşayan ve yirme sene evvelki Said'in kafasıyla sorduğu suallerde, bu zamanın tarz-ı telakkisine uygun gelmeyen kusurlarına bakmamak insaniyetin muktezasıdır.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

derim.

Mevkuf

Said Nursî

1.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)

2.)Allah bize yeter. O ne güzel Vekîl'dir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 4

Kur'an bizi şiddetle siyasetten men'etmiş..

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Başta, üçüncü sahifenin ahirinde *"Kur'an bizi şiddetle siyasetten men'etmiş"* cümlesinin bir izahıdır ve haşiyesidir.)

Bu defaki küçük müdafaatımda demişim

Risale-i Nur'daki şefkat, vicdan, hakikat, hak, bizi siyasetten men'etmiş. Çünkü, masumlar belâya düşerler, onlara zulmetmiş oluruz. Bazı zatlar bunun izahını istediler. Ben de dedim:

Şimdiki fırtınalı asırda gaddar medeniyetten neşet eden hodgâmlık ve asabiyet-i unsuriye ve umumî harpten gelen istibdadat-ı askeriye ve dalâletten çıkan merhametsizlik cihetinde öyle bir eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdadat meydan almış ki, ehl-i hak, hakkını kuvvet-i maddiye ile müdafaa etse, ya eşedd-i zulüm ile, tarafgirlik bahanesiyle çok biçareleri yakacak, o hâlette o da ezlem olacak ve mağlub kalacak. Çünkü, mezkûr hissiyatla hareket ve taarruz eden insanlar, bir-iki adamın hatasıyla yirmi-otuz adamı, âdi bahanelerle vurur, perişan eder. Eğer ehl-i hak, hak ve adalet yolunda yalnız vuranı vursa, otuz zayiata mukabil yalnız biri kazanır, mağlub vaziyetinde kalır. Eğer mukabele-i bilmisil kaide-i zalimanesiyle, o ehl-i hak dahi bir-ikinin hatasıyla yirmi-otuz biçareleri ezseler, o vakit, hak namına dehşetli bir haksızlık ederler.

İşte, Kur'an'ın emriyle, gayet şiddetle ve nefretle siyasetten ve idareye karışmaktan kaçındığımızın hakiki hikmeti ve sebebi budur. Yoksa bizde öyle bir hak kuvveti var ki, hakkımızı tam ve mükemmel müdafaa edebilirdik. Hem madem herşey geçici ve fanidir ve ölüm

ölmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor ve zahmet ise rahmete kalboluyor; elbette biz, sabır ve şükürle tevekkül edip sükût ederiz. Zarar ile icbar ile sükutumuzu bozdurmak ise; insafa, adalete, gayret-i vataniyeye ve hamiyet-i milliyeye bütün bütün zıttır, muhaliftir.

Hulasa-i kelâm: Ehl-i hükûmetin ve ehl-i siyasetin ve ehl-i idarenin ve inzibatın ve adliye ve zabıtanın bizimle uğraşacak hiçbir işleri yoktur. Olsa olsa, dünyada hiçbir hükûmetin müdafaa edemediği ve aklı başında hiçbir insanın hoşlanmadığı küfr-ü mutlak ve dehşetli bir taun-u beşerî ve maddiyyunluktan gelen zındıkanın taassubuyla, bir kısım gizli zındıklar şeytanetiyle bazı resmi memurları aldatarak evhamlandırıp aleyhimize sevketmek var. Biz de deriz: Değil böyle birkaç vehhamı, belki dünyayı aleyhimize sevketseler, Kur'an'ın kuvvetiyle, Allah'ın inayetiyle kaçmayız. O irtidadkâr küfr-ü mutlaka ve o zındıkaya teslim-i silâh etmeyiz!..

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 5

Dilekçelerdeki beş esas

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

-Bir cum‘a gününün birkaç saatinin mahsûlüdür-

Müddeî-i Umûmî Bey Hazretleri,

Yirmi senedir hayat-ı ictimâiyeyi ve bilhassa böyle resmî ve ince ve siyâsî hayatı terk etmişim. O hâllere karşı alması lâzım gelen vaz‘iyeti bilemiyorum ve düşünemiyorum. Ve düşünmesi beni cidden incitiyor; fakat mecbûriyetle Isparta’da insafsız bir müddeî-i umûmînin intizâmsız ve lüzûmsuz ve mükerrer pek çok suâllerine verdiğim cevabların hâtimesinde ve hulâsasında ve sorgu hâkiminin zabtına geçmiş ve ayrıca size verilmiş olan intizâmsız müdâfaâtımda ve istid‘âmda belki saded hâricinde ve lüzûmsuz ve tekrar ve intizâmsızlık ve aleyhime dönecek şiddetli ta‘bîrler ve bilmediğim yeni kanunlara muhâlif ifadeler bulunabilir; fakat madem hakîkat üzere gidiyor, hakîkatin hatırı için o kusurlara bakmamak gerektir. O istid‘âdaki beyânâtım, beş esas üzere gidiyor:

Birincisi: Madem hükûmet-i cumhûriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdân düstûruyla dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor. Elbette, dindârlara ve takvâcılara da ilişmemesi gerektir. Dinsiz bir millet yaşamaz. Asya, din noktasında Avrupa’ya benzemez. Ve İslâmiyet, hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hıristiyanlığa uymaz. Ve dinsiz bir müslüman, başka dinsizler gibi olmaz. Ve bu bin seneden beri dünyayı diyânetiyle ışıklandıran ve bütün dünyanın tehâcümâtına karşı salâbet-i dîniyesini kahramanâne muhâfaza eden bu vatandaki milletin bir ihtiyâc-ı fıtrîsi hükmüne geçen diyânet ve salâhat ve bilhassa îmân hakîkatlerinin öğrenmesi yerini hiçbir terakkıyât, hiçbir medeniyet tutamaz ve o ihtiyacı onlara unutturamaz. Elbette bu

vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risâle-i Nûr'a adâlet ve kanun ve âsâyiş cihetinde ilişmez ve iliştirmemeli.

İkinci Esas: Madem bir şeyi reddetmek başkadır ve o şeyi kalben kabûl etmemek daha başkadır ve onun ile amel etmemek bütün bütün başkadır. Ve her hükûmette şiddetli muhâlifler bulunur. Ve Mecûsî hâkimiyeti altında Müslümanlar ve hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriye'de Yahûdîler ve Hıristiyanlar bulunmuş. Ve âsâyişe ve idareye ilişmeyenlerin hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır ve ilişilmez ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve madem âsâyişe ve idareye ve siyâsete ilişmek isteyen her halde ve hiç şübhesiz gazetelerle ve dünya hâdisâtıyla alâkadâr olacak. Tâ kendine yardım eden cereyânları, vaz'iyetleri, hâdisâtı bilsin. Tâ yanlış ayağını atmasın. Risâle-i Nûr ise, şâkirdlerini o derece bunlar gibi şeylerden men' etmiş ki; bütün yakın dostlarım biliyorlar ki, yirmi senedir değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini ve düşünmesini bana terk ettirmiş. Ve iki sene iki aydır kat'iyen dünya harblerinden ve vaz'iyetlerinden hiçbir haber almayacak derecede beni hayat-ı ictimâiyeden çekmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kānûn-u siyâset ve düstûr-u adâlet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişmez. Ve ilişen, her halde ya evhâmından veya garazından veya inâdından ilişir.

Üçüncü Esas: Isparta müddeî-i umûmîsinin yanlış bir ma'nâ ile Beşinci Şuâ'a dâir suâllerinde kanun hesabına değil, belki ölmüş şahsın dostluğu taassubu hesabına ma'nâsız ve lüzûmsuz i'tirâzları sebebiyle, bu gelecek uzunca tafsîlâtı vermeye mecbûr oldum. Evvelen: Bu Beşinci Şuâ'ı biz gāyet mahrem tutuyoruz, neşir etmiyoruz. Hem bütün taharrîlerde bende bulunmadı. Hem sekiz senede bir iki def'a, bir iki saat elime geçti. Hem maksadı yalnız avâmın îmânlarını şübhelerden ve müteşâbih hadîsleri inkârdan kurtarmaktır. Dünya cihetine üçüncü dördüncü derecede, dolayısıyla bakar. Hem verdiği gaybî haberler doğrudur. Hem ehl-i siyâsetle ve ehl-i dünyâ ile mübâreze etmiyor. Yalnız ihbâr eder. Hem şahısları ta'yîn etmiyor. Küllî bir sûrette bir hakîkat-i hadîsiyeyi beyân eder. Fakat gizli ellerde gezdiği için, bir iki hâşiye bilmediğimiz bazı zâtlar tarafından ilâve edilerek, o küllî hakîkati bu asırdaki dehşetli bir şahsa tam tatbîk etmişler. Onun için, bu senelerde te'lîf edilmiş zannı ile i'tirâz ettiler. Hem o risâlenin aslı, Darü'l-Hikmet'de bulunduğum

zamandan daha eskidir. Yalnız bir zaman sonra tanzîm edildi. Risâle-i Nûr'a girdi. Şöyle ki:

Hürriyetten evvel İstanbul'a geldim. O zaman Japonya'nın baş kumandanı, İslâm ulemâsından dînî bazı suâller sormuştu. Onları, İstanbul hocaları benden sordular. Hem çok şeyleri o münâsebetle suâl ettiler.

Ezcümle, bir hadîste *"Âhirzamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında* هٰذَا كَافِرٌ *yazılmış"* hadîs var, diye benden suâl ettiler.

Dedim: Bir acîb şahıs, bu milletin başına geçer. Ve sabah kalkar başına şapka giyer ve giydirir. Bu cevabdan bunu sordular: Acaba o zaman onu giyen kâfir olmaz mı? Dedim: Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek; fakat baştaki îmân, o şapkayı da secdeye getirecek, müslüman edecek inşâallâh.

Sonra dediler: Aynı şahıs bir su içecek, onun eli delinecek ve bu hâdise ile Süfyân olduğu bilinecek.

Ben de cevâben dedim: Bir darb-ı mesel vardır ki; çok israflı adama, eli deliktir, yani elinde mal durmaz, akar, zâyi' olur deniliyor. İşte o dehşetli adam, bir su olan rakıya mübtelâ olacak ve onunla hasta olacak ve kendisi hadsiz israfâta girecek, başkalarını da alıştıracak.

Sonra birisi sordu ki: O Süfyân öldüğü zaman İstanbul'da Dikili Taş'da şeytan dünyaya bağıracak ki; Süfyân öldü.

Ben o vakit dedim: Telgrafla haber verilecek; fakat bir zaman sonra radyo çıkmış işittim. Eski cevabım tam değilmiş bildim. Dâru'l-Hikmet'de iken dedim: Şeytan gibi radyo ile dünyaya işittirilecek. Sonra Sedd-i Zülkarneyn ve Ye'cûc ve Me'cûc ve Dâbbetü'l-arz ve Deccâl ve nüzûl-ü Îsâ (as) hakkında suâller sorulmuştu. Ben de cevab vermiştim. Hatta eski risâlelerimde onlar kısmen yazılmışlardır.

Bir zaman sonra Mustafa Kemâl, iki def'a şifre ile Van'ın vâlisi ve benim dostum Tahsîn Beyin vâsıtasıyla beni Ankara'ya taltîf için neşredilen Hutuvât-ı Sitte'ye mükâfâten celb etti, gittim. Şeyh Sünûsî Kürdce lisânı bilmediğinden, beni onun yerinde, üç yüz lira maaşla vilâyât-ı şarkiyeye vâiz-i umûmî, hem meb'ûs yapmak, hem diyânet

riyâseti dâiresinde Dâru'l-Hikmet a'zâlarıyla beraber eski vazîfemle memnun etmek ve benim Van'da temelini attığım Medresetü'z-Zehrâ ve şark Dâru'l-Fünûnuma, Sultan Reşâd'ın verdiği on dokuz bin altın lirayı, yüz elli bin banknota iblâğ ederek, iki yüz meb'ûs içinde yüz altmış üç meb'ûsun imzası ile kabûl edildiği halde; ben Beşinci Şuâ'ın aslının verdiği haberin bir kısmını, orada bir adamda gördüm. Mecbûriyetle o çok ehemmiyetli vazîfeleri bıraktım. Ve bu adamla başa çıkılmaz ve mukābele edilmez diye, dünyayı ve siyâseti ve hayat-ı ictimâiyeyi terk edip, yalnız îmânı kurtarmak yolunda vaktimi sarf ettim. Yalnız bazı zâlim ve insafsız me'murlar, bana dünyaya bakacak iki üç risâleyi yazdırdılar. Sonra bazı zâtlar, âhirzaman hâdisâtını haber veren müteşâbih hadîsleri suâl etmek münâsebetiyle, o eski risâlenin aslını tanzîm ettim. Risâle-i Nûr'un Beşinci Şuâ'ı nâmını aldı. Risâle-i Nûr'un numaraları te'lîf tertîbiyle değildir. Meselâ, Otuzüçüncü mektub, Birinci Mektub'dan daha evvel te'lîf edilmiştir. Bu Beşinci Şuâ'ın aslı gibi Risâle-i Nûr'un bir kısım eczâları, Risâle-i Nûr'dan evvel te'lîf edilmiştir.

Her ne ise bu makamda, Isparta müddeî-i umûmîsinin Mustafa Kemâl'e dostluğu taassubu ile kanunsuz ve lüzûmsuz ve yanlış i'tirâzı ve suâlleri, beni saded hârici îzâhâtı vermeye mecbûr etti. Ben onun, adliye kanunu nâmına tamamen şahsî ve kanunsuz bir sözünü misâl olarak beyân ediyorum. Dedi: Beşinci Şuâ'da sen hiç kalben nedâmet etmedin mi ki, onu rakıdan ve şarabdan su tulumbası gibi ta'bîrlerle tezyîf etmişsin. Ben bu bütün ma'nâsız ve yanlış dostluk taassubuna mukābil derim.

Kahraman ordunun zaferi ve şerefi ona verilmez, yalnız bir hissesi olabilir. Nasıl ki ordunun bütün ganîmeti, malları, erzâkları bir kumandana verilse zulümdür, dehşetli bir haksızlıktır. Evet nasıl o insafsız müddeî-i umûmî, o çok kusurlu adamı sevmemekle beni ithâm etti. Âdetâ vatan hâini yaptı. Ben de onu, orduyu sevmemekle ithâm ediyorum. Çünki bütün şerefi ve ma'nevî ganîmeti o dostuna verip, orduyu şerefsiz bırakıyor. Hakîkat ise; müsbet şeyler, haseneler ve iyilikler cemâate, orduya tevzî' edilir ve menfî olan şeyler, tahrîbât ve kusurlar başa verilir. Çünki bir şeyin vücûdu, bütün şerâitin ve erkânının vücûduyla olur ki; kumandan yalnız bir şarttır. Ve o şeyin ademi ve bozulması ise, bir şeyin ademiyle ve bir rüknün bozulması ile mahvolur, bozulur. O fenâlık başa ve reise verilebilir.

İyilikler ve haseneler, ekseriyet ile müsbet ve vücûdîdir, başlar sâhib çıkamazlar. Fenâlıklar ve kusurlar, ademîdir ve tahrîbîdir. Reisler mes'ûl olurlar. Hak ve hakîkat böyle iken, nasıl ki bir aşîret fütûhât yapsa, âferîn Hasan Ağa, denilir. Eğer mağlûb olsa; tüh, diye aşîret tezyîf edilir. Bütün bütün hakîkatin aksine hükmedilir.

Aynen öyle de, beni ithâm eden o müddeî-i umûmî, bütün bütün hakkın ve hakîkatin aksine bir hatasıyla, güya adliye nâmına hükmetti. Aynen bunun hatası gibi; eski harb-i umûmîden evvel, ben Van'da iken bazı müttakî zâtlar yanıma geldiler. Dediler ki: Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor, gel bize iştirâk et. Biz bu münâfık reislere itâat etmeyeceğiz. Ben de dedim: O fenâlıklar, o dinsizlikler, o gibi kumandanlara mahsûstur; ordu onlarla mes'ûl olmaz. Bu Osmanlı ordusunda, belki yüz bin evliyâ var. Ben bu orduya karşı kılıç çekmem, size iştirâk etmem. O zâtlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler, neticesiz Bitlis hâdisesi vücûda geldi.

Az bir zaman sonra harb-i umûmî patladı. O ordu, dîn-i İslâm nâmına harbe iştirâk etti, cihada girdi. O ordudan yüz bin şehîd, evliyâ mertebesine çıktılar. Beni o da'vâmda tasdîk ettiler, kanlarıyla velâyet fermanlarını imzaladılar. Her ne ise.. Biraz uzun söylemeye mecbûr oldum. Çünki hiçbir hissiyâtla ve hâricî te'sîrâtla müteessir olmamak mâhiyetinin kat'î bir hâssası bulunan adâlet hakîkati nâmına, böyle cüz'î ve hata hissiyât ve tarafgîrlik ile bize ve Risâle-i Nûr'a karşı müzeyyifâne hareket eden Isparta müddeî-i umûmîsinin acîb vaz'iyeti, beni bu uzun ifadeye sevk etti.

Dördüncü Esas: Eskişehir Mahkemesi, yüzer risâleleri ve mektubları dört ay tedkîkten sonra yalnız yüz yirmi adamdan, on beş adama altışar ay cezâ ve bana da, yüz risâleden yalnız bir iki risâledeki on beş kelime ile bir sene cezâ verebildi.

Tarîkatçilik ve cem'iyetçilik ve şapka mes'elelerinden berâet ettirdiler. Ve biz dahi o cezâyı çektik. Ondan sonra Kastamonu'da çok def'a taharrîlerde hiçbir ilişiğimizi bulmadılar. Ve geçen sene Isparta'da mahrem ve gayr-i mahrem Risâle-i Nûr'un bütün eczâları bilâ-istisnâ hükûmetin eline geçti. Üç ay tedkîkten sonra umumu sâhiblerine iâde edildi. Madem hakîkat budur; beni ve Risâle-i Nûr'un şâkirdlerini ittihâm eden o gibi adamlar ve kanun nâmına kanunsuz ve garaz ve hissiyâtla bizi muâheze edenler, elbette bizden evvel

hem Eskişehir Mahkemesi'ni, hem Kastamonu hükûmetini ve zâbıtasını, hem Isparta Adliyesi'ni ittihâm edip onları -varsa- suçumuza tam teşrîk ediyorlar. Çünki bir suçumuz olsa idi, bu üç hükûmet yakınında bizi çok zaman tecessüsüyle görmedi veya aldırmadı, bizden ziyâde onlar suçlu olurlar. halbuki, dünyaya karışmak arzusu bizde bulunsa idi, böyle sinek vızıltısı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti. Dîvân-ı Harb-i Örfî'de ve Mustafa Kemâl'e hiddetine karşı dîvân-ı riyâsette, şiddetli ve dokunaklı müdâfaa eden bir adamı, on sekiz sene zarfında kimseye his ettirmeden ve sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye ittihâm eden, elbette bir garaz ile eder. Biz Denizli mahkemesinden ve müddeî-i umûmîsinden ümid ederiz ki; bizi böylelerin iğrâzından kurtarsın, hakîkat-i adâleti göstersin.

Beşinci Esas: Risâle-i Nûr şâkirdlerinin, mümkün olduğu kadar, siyâsete ve idare işine ve hükûmetin icrââtına karışmamak, bir düstûr-u esâsîleridir. Çünki hâlisâne hizmet-i Kur'âniye, onlara her şeye bedel kâfî geliyor. Hem şimdi hükmeden çok kuvvetli cereyânlar içinde hiçbir kimse, istiklâliyetini ve ihlâsını muhâfaza edemez. Her halde bir cereyân onun hareketini kendi hesabına alacak ve kendi dünyevî maksadına âlet edecek. O hizmetin kudsiyetini bozacak. Hem maddî mübârezede şu asrın bir düstûru olan eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdâd ile, birinin hatasıyla onun ma'sûm çok tarafdârlarını ezmek lâzım gelecek. Yoksa mağlûb düşecek. Hem dünya için dinini bırakan veya âlet edenlerin nazarlarında, Kur'ân'ın hiçbir şeye âlet olamayan kudsî hakîkatleri propaganda-i siyâsette âlet olmuş tevehhüm edilecek. Hem milletin her tabakasının, muvâfıkının ve muhâlifinin, me'murunun ve âmîsinin hisseleri var ve onlara muhtaçdırlar. Risâle-i Nûr şâkirdleri, mezkûr sebebler yüzünden tam bî-taraf kalmak için siyâseti bırakmak ve hiç karışmamak lâzım gelmiştir.

Altıncı Esas: Bu mes'elede, benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusurlarıyla Risâle-i Nûr'a hücum edilmez. O, doğrudan doğruya Kur'ân ile bağlanmış. Kur'ân da arş-ı a'zamla bağlıdır. Kimin haddi var ki, elini oraya uzatsın. O kuvvetli ipleri çözsün.

Hem bu memlekete maddî ve ma'nevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtıyla ve İmâm-ı Alî

Radıyallâhü Anh’ın üç kerâmât-ı gaybiyesiyle ve Gavs-ı A‘zam’ın (ra) kat‘î ihbârıyla tahakkuk etmiş olan Risâle-i Nûr, bizim âdî ve şahsî kusurlarımızla mes’ûl olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem ma‘nevî telâfî edilmeyecek derecede zarar olacak.**(Haşiye)** Bazı zındıkların şeytanetiyle, Risâle-i Nûr’a karşı çevrilen planlar ve hücumlar inşâallâh bozulacaklar. Ve onun şâkirdleri başkalara kıyâs edilmezler. Eğer maddî müdâfaadan Kur’ân men‘ etmese idi, bu milletin can damarı hükmünde olan ve umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şâkirdler, Şeyh Said ve Menemen hâdiseleri gibi cüz’î ve neticesiz hâdiselerle bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer mecbûriyet-i kat‘iye derecesinde onlara zulmedilse ve Risâle-i Nûr’a hücum olsa, elbette hükûmeti iğfâl eden zındıklar ve münâfıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhâsıl; madem biz ehl-i dünyânın dünyalarına ilişmiyoruz. Onlar da bizim âhiretimize ve îmânî hizmetimize ilişmesinler.

Mevkuf
Said Nursi

Haşiye: Bu istida, Kastamonu zelzelesinden yirmi gün evvel yazılmıştı. Risale-i Nur'un bereketiyle her vilayetten ziyade orası âfâttan mahfuz kalmıştı. Şimdi âfât başladı. bu davamızı tasdik etti.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 6

İddianameye karşı itirazname

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Denizli'nin insaflı Müddeî-i umûmîsinin iddiânâmesine karşı; evvelen, beş-altı esas olarak müddeî-i umûmî beye evvelce yazılan bir küçük müdâfaayı bir i'tirâznâme olarak ve sâniyen, mahkemenin elinde bulunan Eskişehir müddeî-i umûmîsinin iddiânâmesine mukābil verilen eski i'tirâznâmeyi ve müdâfaayı ve sâlisen, küçük müdâfaadaki beş-altı esasa, üç-dört esası bir i'tirâznâme olarak iddiâ makamına ve ağır cezâ mahkemesine takdîm ediyorum.

Birinci Esas: İddiânâme, başka yerlerdeki sathî tahkîkāta binâen, bize bir cem'iyet-i siyâsiye noktasında bakmış.

Buna cevâben deriz:

Evvelen: Bütün benimle arkadaşlık eden zâtların şehâdetiyle on dokuz seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve sormayan ve iki sene beş aydır harb-i umûmîden hiçbir haber almayan ve merak etmeyen ve bilmeyen bir adamın, elbette siyâsetle hiçbir alâkası yoktur. Ve siyâsî cem'iyetlerle hiçbir münâsebeti olmaz.

Ve ***Sâniyen***: Risâle-i Nûr'un yüz otuz parçası meydandadır. İçinde îmânî hakîkatlerden başka bir hedef ve bir maksad-ı dünyevî olmadığına Eskişehir mahkemesi -yalnız bir iki risâleden başka ilişmemesi ve koca Kastamonu zâbıtasının sekiz sene zarfında dâimî tarassud ile beraber iki hizmetçiden ve yalnız üç adamdan başka bir bahane ile müttehem bulmaması kat'î bir huccettir ki; Risâle-i Nûr şâkirdleri hiçbir vecihle siyâsî cem'iyet değiller. Eğer iddiânâmedeki cem'iyetten maksadları îmânî ve uhrevî bir cemâat ise, ona cevâben deriz ki: Eğer Dâru'l-fünûn talebelerine ve her nevi' esnâfa bir cem'iyet nâmı verilse, bize de o nev'den bir cem'iyet nâmı verilebilir.

Eğer dini hissiyâtla emniyet-i dâhiliyeyi ihlâl edecek bir cemâat nâmı veriliyorsa, buna mukābil deriz: Yirmi sene zarfında, bu fırtınalı zamanda, Risâle-i Nûr'un yüzer risâlelerinden binler nüshalarını binler adam kemâl-i merakla okudukları halde, hiçbir yerde hiçbir vukūâtla emniyet-i dâhiliyeye iliştikleri, ne hükûmetçe ve ne de mahkemece kaydedilmemesi bu ithâmı çürütüyor.

Eğer hissiyât-ı dîniyeyi kuvvetlendirmesinden istikbâlde emniyet-i dâhiliyeye zarar verebilir diye bir cem'iyet nâmı verilmiş ise, buna mukābil deriz:

Evvelen: başta Diyânet Riyâseti ve bütün vâizler aynı hizmeti görüyorlar.

Sâniyen: Risâle-i Nûr şâkirdleri değil emniyete, âsâyişe zarar vermek, belki bütün kuvvet ve kanâatleriyle milleti anarşilikten muhâfaza ve emniyet ve âsâyişi te'min için çalışıyorlar. Delili ise, birinci esasta beyân edilmiştir.

Evet, biz bir cemâatiz. Hedefimiz ve programımız, evvelâ kendimizi, sonra milletimizi i'dâm-ı ebedîden ve haps-i münferidden kurtarmak ve vatandaşlarımızı anarşilikten ve serserilikten muhâfaza etmek ve iki hayatımızı imhâya vesîle olan zındıkaya karşı, ma'nevî bir müdâfaanâmesi hükmünde olan Denizli hapsinin meyvesi nâmındaki Risâle-i Nûr'un kısa bir hulâsasını ve esas mesleğini beyân eden risâleciktir ki; bir kısmı müddeî-i umûmîye verilmiştir.

İkinci Esas: Risâlelerde bazı dokunaklı cümleler var diye bizi başka yerlerin nâkıs ve sathî tahkîkātlarıyla ittihâm ediyorsunuz. Buna mukābil deriz ki; madem maksadımız îmân ve âhirettir, ehl-i dünyâ ile mübâreze değildir. Ve madem o pek cüz'î ve yalnız bir iki risâleye mahsûs ilişmek kasdî değildir, belki maksadımıza yürürken onlara çarpılmışız. Elbette bir garaz-ı siyâsî ma'nâsında olmaz. Ve madem imkânât başkadır, vukūât başkadır. Hakkımızda âsâyişe zarar yapmış diye değil, yapabilir diye ittihâm ediliyoruz. Herkes bir adamı öldürebilir diye olan ittihâm gibi ma'nâsız bir ittihâmdır. Ve madem yirmi sene müddetinde yirmi binler adamda ve binler nüshalarda ve mektublarda hem Eskişehir, hem Kastamonu, hem Isparta'da şiddetli tedkîk ve taharrîlerde hakîkî bir suç teşkîl edecek maddeleri bulamadılar. Ve Eskişehir mahkemesi bir şey bulmadığından, bir lastikli kanun maddesinden bizi mes'ûl ettiği gibi,

bütün dînî dersini verenleri dahi mes’ûl eder bir tarzda, yüz adamdan on beş adama altışar ay cezâ verebildi. Acaba benim gibi bir adamın sizden, bir senede yirmi mahrem mektubları bu tarzda tedkîk edilse, onu mes’ûl ve mahcub edecek yirmi cümle bulunmaz mı? halbuki bizde yirmi bin adamda, yirmi bin Risâlelerde ve mektublarda hakîkî mes’ûl edecek yirmi cümle bulamamalarından gösteriyor ki; Risâle-i Nûr’un hedefi doğrudan doğruya âhirettir. Dünya ile alışverişi yoktur.

Üçüncü Esas: Denizli mahkemesinin insaflı müddeî-i umûmîsinin, başka yerlerin insafsız ve sathî zabıtnâmelerine binâen iddiânâmede kaydettiği maddeler ve târihsiz mektublar hem yirmi ve on beş sene ve on sene zarfındaki muhâberelerden ve kat‘î cevabı üçüncü esasta ve istid‘âmın ikinci suâlinde bulunan Beşinci Şuâ‘dan ve yüz otuz risâlelerin yalnız dört beş risâlelerinden ve Eskişehir mahkemesinin tedkîkinden geçen ve cezâsını çektiren ve af kanunları gören mektublar ve risâlelerden, ittihâmımıza medâr bazı bahaneler var. Acaba mart hâdisesinde, Bâb-ı Seraskerîde şeyhülislâmı ve ulemâyı dinlemeyen sekiz taburu bir nutukla itâate getiren bir adam, sekiz sene zarfında zabıtnâmelere göre çalışmış, Kastamonu’da yalnız beş adamı iğfâl edebilmiş, denilebilir mi? İşte mahrem ve gayr-i mahrem bütün evrâk ve kitaplarımı odun yığını altından çıkarıp, üç ay tedkîkten sonra yalnız Feyzî, Emîn, Hilmi, Tevfîk ve Sâdık’dan başka kimseyi o koca Kastamonu’da bulmadılar. Bu beş zât ise, lillâh için bana şahsî hizmet münâsebetiyle gönderilmişler. Eğer o sathî zabıtnâmeler gibi yapsa idim beş değil, belki beş yüz, belki beş bin adamı kandırabilirdim. O zabıtnâmelerde ne kadar yanlışlıklar bulunduğuna, bir iki numûneyi beyân ediyorum.

Zaman-ı saadetten şimdiye kadar cârî olan bir âdet-i İslâmiyeye ittibâen Risâle-i Nûr’un hususî menba‘ları olan yüzer âyât-ı meşhûreyi bir hizb-i Kur’ânî yaptığımızı, dinde tahrîfât yapıyor, diye muâheze etmişler.

Hem Eskişehir mahkemesi’nde medâr-ı nazar olup ehemmiyet verilmeyen ve bilmediğimiz bir zâtın ilâvesi bulunan “Lâdînî zamanında latin harflerinin kabûlü târihine tevâfukla inkâr-ı haşre bir emâredir” diye olan yazıdan, bugün yazılmış gibi bizi mes’ûl etmek istiyor. Hem bir sene cezâsını çektiğim ve mahrem tutulan ve zabıtnâmede kayıd edildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan

Tesettür Risâlesiyle, bu sene yazılmış ve neşir edilmiş gibi bizi ittihâm etmek ister.

Hem Ankara'da hükûmetin başında bulunan birisine söylediğim i'tirâzlara ve ağır sözlere mukābele etmeyip, sükût eden ve o adam öldükten sonra yanlışını gösteren bir hakîkat-i hadîsiyeyi beyândaki fıtrî ve lüzûmlu ve mahrem tenkîdlerim, medâr-ı mes'ûliyet yapılmış. Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Hükûmetin ve milletin bir hatırı ve Cenâb-ı Hakk'ın bir tecellî-i hâkimiyeti olan adâlet kanunları nerede?

Hem biz, hükûmet-i cumhûriye esaslarından en ziyâde kendimize medâr-ı istinâd yaptığımız ve onunla kendimizi müdâfaa ettiğimiz hürriyet-i vicdân esası, bizim aleyhimizde medâr-ı mes'ûliyet tutulmuş. Güya biz, hürriyet-i vicdân esasına muârız gidiyoruz.

Hem medeniyetin seyyiâtını ve kusurlarını tenkîdimden, hatır ve hayâlime gelmeyen bir şey zabıtnâmelerde isnâd ediliyor. Güya ben radyoyu,**(Haşiye)** tayyâreyi ve şimendiferi kullanmasını kabûl etmiyorum diye, terakkıyât-ı hâzıra aleyhinde bulunduğum ile mes'ûl ediyor.

İşte bu numûnelere kıyâsen ne kadar hilâf-ı hakîkat ve adâlet bir muâmele yapıldığını, inşâallâh insaflı ve adâletli olan Denizli müddeî-i umûmîsi ve mahkemesi göstererek, o zabıtnâmelerin evhâmlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en acîbi budur ki: Isparta müddeî-i umûmîsi benden sordu: Mahrem Beşinci Şuâ'da demişsin? "Ordu, dizginini o dehşetli şahsın elinden kurtaracak." Muradın orduyu hükûmete karşı sevk etmek midir? Ben de dedim: Maksadım; o kumandan ya ölecek veya tebdîl edilecek, ordu onun tahakkümünden kurtulacak, demektir. Acaba hem gāyet mahrem, hem sekiz senede yalnız iki def'a elime geçen ve aynı zamanda kaybedilen, hem âhirzamana âit bir hadîsin ma'nâsını küllî bir sûrette beyân eden, hem aslı eskiden te'lîf edilen bir risâleyi, hem bir tek nefer görmediği halde, nasıl sebeb-i ittihâm olur? Maa't-teessüf, o insafsızın o acîb ittihâmı iddiânâmeye girmiş.

Hem en garibi şudur ki; bir yerde demiştim: Cenâb-ı Hakk'ın büyük ni'metleri olan tayyâreyi, şimendiferi, radyoyu büyük bir şükürle mukābele lâzım iken; beşer şükretmedi, tayyârelerle

bombalar yağdı. Ve radyo öyle büyük bir ni‘met-i İlâhiyedir ki; ona mukabil şükür ise, o radyo, milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur’ân olup, bütün zemin yüzündeki insanlara Kur’ân’ı dinlettirsin.

Ve Yirminci Sözde Kur’ân’ın medeniyet hârikalarından haber verdiğini beyân ederken, bir âyetin işârâtı olarak; “Kâfirler, şimendiferle âlem-i İslâmı mağlûb ederler” demişim. İslâm’ı bu hârikalara teşvîk ettiğim halde, bir sebeb-i ittihâmım olarak şimendifer, tayyâre ve radyo gibi terakkıyât-ı hâzıranın aleyhindedir diye, iddiânâmenin âhirinde beni Isparta müddeî-i umûmîsinin garazlarına binâen ittihâm eder.

Hem hiçbir münâsebeti olmadığı halde, bir adam Risâle-i Nûr’un ikinci bir ismi olan Risâletü’n-Nûr ta‘bîrinden, “Kur’ân’ın nûrundan bir risâlettir, bir ilhâmdır” demiş. İddiânâmede başka yerlerin verdikleri yanlış ma‘nâ ile, güya Risâle-i Nûr bir resûldür, diye benim için bir sebeb-i ittihâm tutulmuş.

Hem müdâfaâtımda yirmi yerde huccetlerle isbat etmişiz ki: Bütün dünyaya karşı da olsa dini ve Kur’ân’ı ve Risâle-i Nûr’u âlet edemeyiz ve edilmez ve biz onların bir hakîkatini dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz. Bu da‘vânın emâreleri yirmi senede binlerdir. halbuki iddiânâme başka zabıtnâmelere binâen, güya bizim bütün maksadımız ve sa‘yimiz dünya entrikalarını çevirmek ve dünya garazlarıyla dini hasîs şeylere âlet etmek, kudsiyetini düşürmektir diye bizi ittihâm ediyorlar. Madem böyledir, ben ve biz bütün kuvvetimizle

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

deriz.

Mevkuf
Said Nursî

Haşiye: "Radyo gibi azîm bir nimet-i ilahiyeye karşı azim bir şükür olmak için, radyo Kur'anı okuyup bütün ruy-i zemindeki insanlara dinlettirip küre-i havanın hafız-ı Kur'an olmasıdır" demiştim.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan beri olan Allah'ın adıyla.

2.)Allah bize yeter. O ne güzel Vekîl’dir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 7

İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesidir

Bu itirazda muhatabım, Denizli Mahkemesi ve müdde-i umumisi değil, belki başta Isparta ve İnebolu müdde-i umumileri olarak, yanlış ve nakıs zabıtnameleriyle burada acib iddianameyi aleyhimize verdiren garazkâr ve vehham memurlardır.

Evvelâ, aslı ve faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını, masum ve siyasetle hiç alâkaları olmayan Risale-i Nur talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve ahiretinden başka hiçbir maksadları bulunmayan biçareleri, o cemiyetin ya naşiri, ya faal bir rüknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş veya okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek, ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğuna kat'i bir hücceti şudur ki: Doktor Duzi'nin ve sair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlara hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla bir suç sayılmadığı halde, hakikat-ı Kur'aniyeyi ve imaniyeyi öğrenmeye gayet muhtaç ve müştak olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve yüzer risale içinde, yanlış mana verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki-üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip ittiham etmiş. Halbuki o risaleleri biri müstesna Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış. Ve müstesnası ise, hem istidamda hem itiraznamemde gayet kat'i cevab verildiği... ve "Elimizde nur var, siyaset topuzu yok." Eskişehir Mahkemesinde yirmi vecihle kat'i isbat edildiği halde, o insafsız müddeiler, üç mahrem ve neşrolmayan

risalelerin üç-dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmet ile mübareze eder diye ittiham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benim ile görüşen bütün dostlarımı işhad ve kasemle temin ederim ki: Bu on seneden ziyadedir ki, iki reisden ve bir mebusdan ve Kastamonu valisinden başka hükûmetin erkânını, vükelâsını ve kumandanları, memurları, mebusları kimler olduğunu kat'iyen bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeye merak etmesin? Dost mu, düşman mı; karşısındakini tanımasına ehemmiyet vermesin?

Bu hallerden anlaşılıyor ki; bil'iltizam, her halde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icad ederler. Madem hakikat böyledir; ben de buranın mahkemesine değil, belki o insafsızlara derim: Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza beş para kıymet vermiyorum. Ve hiç ehemmiyeti yok! Çünkü ben, kabir kapısında, yetmiş yaşındayım. Böyle mazlum ve masum bir-iki sene hayatı, şehadet mertebesiyle değiştirmek benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'i imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat siz, ey zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'i biliniz ve titreyiniz ki: Siz, idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferid ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok ve muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz; hattâ size acıyoruz.

Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatının elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zarurisi ve kat'isidir. Acaba bu çareyi kendilerine bulan Risale-i Nur şakirdlerini ve o çareyi binler hüccetleri ile bulduran Risale-i Nur'u âdi bahaneler ile ittiham edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyorlar divaneler de anlar. Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmayan bir siyasî cemiyet vehmini veren "üç madde"dir.

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim, benim ile kardeş gibi şiddetli alâkadar olmalarından, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nur'un bazı şakirdleri, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmiyen ve cemaat-i İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cemiyet zannedilmiş. Halbuki, o mahdud üç-dört şakirdin niyetleri cemiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede halis bir kardeşlik ve uhrevî bir tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünyaperestlikle bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsait bulduklarından, fikren diyorlar ki: Herhalde Said ve arkadaşları, bizlere ve hükûmetin bizim medenice nameşru hevesatımıza müsait kanunlarına muhalifdirler. Öyle ise, muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler. Ben de derim: Hey bedbahtlar! Eğer dünya ebedî olsaydı ve insan içinde daimî kalsaydı ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsaydı; belki bu iftiranızda bir mana bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalede on cümle değil; belki yirmi bin cümleyi, siyasetvarî ve mübarezekârane bulacaktınız. Hem farz-ı muhal olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksadlarına ve keyflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz, ahiretten haberimiz yok, hile perdesi altında dünya garazları peşinde koşuyoruz diye ki, şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez. Haydi, böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor ve hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz ve her bir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur; elbette yine adliye kanunu ile bizleri mesul etmezsiniz!

Son sözüm:

حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ[2]
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 8

Mahkeme, Risale-i Nuru müdafaa etmelidir..

Efendiler, Hâkimler!

Çok geniş, Risale-i Nur'a ait, Isparta müdde-i umumisinin hem mükerrer, hem intizamsız, hem muhtelif, hem çok suallerine karşı benim de Risale-i Nur 'u müdafaa mecburiyetiyle böyle intizamsız ve parça parça ve bazen mükerrer ifadelerime, nazar-ı müsamaha ile bakmanızı rica ederim.

Risale-i Nur 'un kıymetini gösteren bazı hususi mahrem risaleler -ki, Kerâmet-i Aleviye ve Kerâmet-i Gavsiye ve İşârât-ı Kur'aniye risaleleridir- elinize geçmek ihtimaliyle derim:

Bu mahkemenin, Risale-i Nur 'a itiraz ve tenkid değil, onu müdafaa etmek bir vazifesi olduğunu iddia ediyorum. Evet, vahdet-i mesele cihetiyle, o mezkur üç mahrem risaleler, yüzer İşârâtıyla Risale-i Nur'u tasdik ve hakkaniyetine imza basıyorlar. Bir davada bu kadar emareler şehâdet ettikleri halde, o dava çürütülmez.

Risale-i Nur 'un arkasında otuzüç âyât-ı Kur'aniye işârâtı ve Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh'ın üç kerâmat-ı gaybiye ile ihbârâtı ve Gavs-ı A'zâm'ın sarahate yakın şehâdeti var. Ona hücûm, bunlara hücûmdur.

Evet, mâdem ölüm öldürülmemiş ve kabir kapısı kapanmıyor ve hayat-ı dünyeviye süratle hiçliğe gidiyor; elbette Risale-i Nur gibi kudsî ve kat'î bir esere eşedd-i ihtiyaç vardır...

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 9

Denizli Bilirkişi Raporu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu rapor ibret için hem lahikaya hem müdafaatın nihayetine yazılsın.

Birinci ehl-i vukufun raporudur ki, bütün kuvvetleriyle bizi mahkûm etmek için çalışmışlar. Fakat inayet-i ilâhiye onların hücumlarını Nurların parlak fütuhatına vesile eyledi. İşte inayet-i ilâhiyenin parlak bir numunesi: Bütün kuvvetleriyle mahkûmiyetimize çalışan birinci ehl-i vukufun bu raporları Risale-i Nur'a takdirkârane bir medhiye hükmüne geçti. Biz dahi o ehl-i vukufu helâl ettik, dost olduk. Bu rapor, aleyhimde çok çalışan ehl-i vukufun raporundandır. Ankara ehl-i vukufu bunlardan ayrıdır. Bir derece insaflı raporlar da vardır.

Said Nursi

Denizli Ehl-i Vukufunun Raporudur

Suçlulardan Said Nursî nam-ı diğer Bediüzzaman, kendi ifadesi vechiyle mukaddemen Şark Hareketi'nde ilgili görülen ve o tarihte Van vilâyetinde ikamet etmekte iken Isparta'da ikamete memur edildiği sırada başta tavsif edilen aynı suçu işlediğinden ötürü Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde 27/4/935 tarihinde tevkif edilerek kendisine uydurduğu birkaç şahısla birlikte yapılan duruşmalardan sonra Bediüzzaman bir sene müddetle hapse konulmasına ve şeriklerinin de muhtelif cezalara çarptırıldığı Eskişehir Cumhuriyet Müdde-i Umumiliğinden celp olunan dosya meyanında mevcud 8/11/943 tarihli kayd-ı resmiden anlaşılmaktadır. Bu suretle müddet-i mahkûmiyetlerini ikmalden sonra Kastamonu'da ikamete memur

edilen Said Nursî, şurada burada yine kendisine yakın hissettiği bazı kimselerin de iştirak ve yardımlarıyla ve bunlarla saf ve biçare denilecek derecede bulunanları kendine uydurmak suretiyle yazı ile ve bizzat görüşmelerle bazı fikrî neşriyatına devama başladıkları ve bu faaliyetleri 943 Temmuz ve Ağustos ayları tarihinde Çivril'in Homa nahiyesinde bazı ufak tefek fiilî hareketleri göze çarpması üzerine, köyün ileri gelenleri ve halk tarafından takip edilerek işin hakikatına vukuf peyda etmek emeliyle çıban gibi meydana çıkanların mahiyetini araştırırken alâkalı idare memurları tarafından şüpheli görülen kimselerin ev ve dükkânlarında aramalar yapılarak neticede Risale-i Nur isimli müteaddid cüz'den ibaret kitaplarla birkaç mektup ele geçmesi üzerine bu babdaki tahkikat derinleştirilerek bu meyanda Kastamonu'da ikamete memur edilen Said'in evinde yapılan 14/8/943 ve 18/9/943 tarihlerinde aramalarda onun odun-kömür dolabının içerisinde ve odunların altında çivili bulunan bir dolabın içinde ve soba üzerinde su ısıtmak için kullanılan teneke içinde **(Haşiye-1)** bazı kitap ve el yazması mektup, vesairenin meydana çıkarıldığı ve bunların bîtaraf ehl-i vukuf tarafından tetkikinde risalelerden Risale-i Nur'un Yirmi Dördüncü Lem'ası tesettür hakkında olduğunu ve üzerinde mahrem işareti bulunduğu ve bu risalenin baş sahifesinde dört hikmetten bahsolunmakta ve muhtelif suretlerle tesettürün kalkmasına hücum etmekte; ve bu risalenin sonlarına doğru kadın bacaklarının teşhiri dolayısıyla, bunların Cehennemde yakılacağı; ve Yirmi Dokuzuncu Mektubun Altıncı Kısmında ise, mahremdir işaretleriyle, Risale-i Nur'un şakirdlerine "Altı Öğüt" vermekte... Birincisinde: hubb-u caha aldanmamak ve o kudsî hizmetlerinde ve o manevî ulvî cihadlarından vazgeçmemelerine, bunun için servet hırsına ve şan ve şeref ve avam nazarında mevki sahibi olmağa hiç ehemmiyet verilmemesi istenmektedir. Ve bunların ehl-i ahiret için çok zararı var denilmekte ve ehl-i ilhad hafiyelerine ve ehl-i dalâlet propagandacılarına âlet olmamaları tavsiye edilmektedir.

İkinci Öğüt: Risale-i Nur'un neşrinde ve bana ait fikirlerin tamiminde asla korkulmaması ve bu cihad-ı maneviden vazgeçilmemesi tavsiye olunmakta ve kendilerine bu işlerden vazgeçilmesini söyleyenlere, "Hizbü'l Kur'an etrafımızda çevrilmiş muhkem bir surdur. Hayat-ı ebediyemize yüzde yüz zarar veren bir

yola bizi ihtiyarımızla sevkedemezsiniz, ustabaşımız olan Said Nursî'nin yüzünden bizim gibi ona dost olanlardan kim zarar görmüş, kim belâ görmüş ki biz göreceğiz." denilmekte. Üçüncü Öğüt olarak, tama' yüzünden aldanmamak için telkinler yapılmakta ve yine şakirdlerine hitaben: "Said'e neden bu kadar hürmet edip arkasına düşüyorsunuz?" diyenlere karşı Dördüncü Öğüt ile cevab vermek istenilmektedir ki: Bu da, kendisinin İslâm dininin neşrine çalışan ve hizmet-i Kur'aniyede bulunan bir şahıs olup kendisi yok olsa dahi birçok merkezlerde çalışanlar bulunacağı söylenilmektedir. Beşinci ve Altıncı Öğütlerle daha bir takım şakirdleri itimad ve itikada davet etmektedir. Bu kitabın zeylinde, kırmızı mürekkeble ve üç ay işaretiyle mahremdir, diye yazılı olan kısımda "İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için" şu mahrem zeylin yazıldığını ve kendilerine musallât olan insafsız, zalim ve gaddarlara karşı bir arzuhal olduğunu ve kendi tamir ettiği hususî mabedinde hususî ibadetine ezan ve kametten dolayı müdahele edildiği için sabrının tükendiğini, milletin mukadderatıyla keyfi oynayan firavun-meşreb komitenin başlarına hitab ettiğini ve bu ehl-i bid'adan altı sualine cevab istediğini, tecavüzün kanunsuz olduğunu, hususî ibadete kanun yapılamayacağını, hürriyet-i vicdan düsturunu kırmak cüretiyle lâdini siyaset takib edildiği halde, din ehline yapılan bu tecavüzün sorgusuz kalmayacağını, kendisi gibi Şafiî olanlara hangi usul ile müdahele edildiğini ve kendisi gibi başka milletten olanlara Türkçe kamet mecburiyetinin hangi usul ile teklif edildiğini ve en nihayet "Ey din ve ahiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz bana ilişmeyiniz, ilişirseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz. Cesaretiniz varsa ilişiniz. Yapacağınız varsa, göreceğiniz de vardır." diye hücum edilmektedir.

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Yedinci Kısmında, şimdilik has ve emin talebelere mahsustur ve mahremdir işaretleriyle, ehl-i bid'anın ecnebi inkılâpçılardan mevhum bir fikir alarak Hristiyanlıktaki protestanlık gibi İslâmiyette dinî bir inkılâp yapmak istediklerini, Hıristiyanlıkta ahkâm-ı içtimaiye İsa (a.s.) tarafından değil; havariler tarafından vaz' edildiğine göre inkılâbın caiz olabileceğini; Müslümanlıkta böyle şeylerin caiz olamayacağını; milliyetin İslâmiyet fikri yerine geçmeyeceğini, sosyalizm ve bolşevizm gibi fikirlerin unsuriyeti ve milliyetperverliği kırdığını, binaenaleyh Türklük fikrinin

İslâmlık fikri içinde erimesi icab ettiğini; ahirzamanda gelecek en büyük müçtehidin, fesad zamanında hem hâkim, hem Mehdi, hem mürşid hem hatib-i âzam olan ve ehl-i beyte mensub olan bir zat-ı nuranî olacağını; Avrupaî düsturlarla mücadele usulünü Eski Said iken yaptığını ve bu tarzda galebenin İslâmiyetin kıymetini azaltmak gibi bir mahzur bulunması yüzünden bu mesleği terkettiğini; İslâmiyet esaslarını Otuzuncu ve Yirmi Dördüncü ve Yirmi Dokuzuncu Sözler ve Mektublarla, bürhanlarıyla isbat ettiğini beyan etmektedir.

Eskişehir hapishanesinin saklanacak bir meyvesidir diye elyazması diğer bir risalede, "Bir âlem-i manada İmam-ı Ali'ye sorduğu suale cevaben عُجْم den maksat, şekilsiz harflerdir ki, lâik hükûmet zamanında taammüm eden latin harfleridir" yolunda bir cevab aldığını, cifir ve Ebced hesaplarıyla bu kelimeyi ihtiva eden fıkranın, latin harflerinin resmen kabulü tarihi olan 1348 tarihine tevafuk ettiğini; Risale-i Nur’un bir musibet neticesinde gizlenerek gizli perde altında parlaması İmam-ı Ali'nin bir kerameti olduğunu; Risale-i Nur’un sebeb-i tesmiyesi esma-i hüsna içindeki ism-i Bedi’in mazharı olduğunu; ve İmam-ı Ali’nin, "Ya Rab, benim yıldızımı nur ile ahirzamana kadar bedi’ ışıklandır." yolundaki duasının bu zamanda Risale-i Nur ile kabul edildiğini beyan etmektedir.

Yeni harflerle ve daktilo ile yazılan bir risalede, eski hurufu okumasını bilmeyen gençleri Risale-i Nur dairesine almağa gayret olarak yazılmış olduğu beyan edilmektedir.

Yine Said Nursî tarafından yazılan Eskişehir hapishanesinin bir meyvesi olup Ahmed Nazif tarafından elyazısı ile hediye edilmiş Otuz Birinci Lem’anın Birinci Şua’ı isimli risale olup başında, "İşbu İşarat-ı Kur’aniye kitabına mahrem taife-i nisa el süremez. Bu taifeye memnu’dur. Gayet ihtiraz olunması tavsiye olunur." **(Haşiye-2)** diye başlayıp bu risale sahifeleri içinde Risale-i Nur müellifinin isim ve doğumu üzerinde cifir ve Ebced hesaplarıyla yapılan istihraclar görülmektedir.

Eski harflerle yazılı Risale-i Nur’un Otuz Birinci Mektubunun On Beşinci Lem’ası, Fihrist isimli risaledeki âhir kısmı, Husrev, Sabri, Hafız Ali, Rüşdü, Hafız Hüseyin tarafından telif edildiği ve bunlar içinde Husrev’in telifinin daha çok olduğu ve bunlara dua edildiği;

diğer bir ciltte Risale-i Nur’un küçük şakirdleri ve yazanları içinde ve Sav köyünde Marangoz Ahmed, Eğirdir’in Gökdere köyünde Ömer Hoca oğullarından Abdullah oğlu Ömer ve hocası, çocuğu Mustafa ve hocası Ahmed Zeki, Hacı Hafız oğlu Hafız Mehmed, Hafız Mehmed oğlu Bekir gibi dokuz ila on iki yaşlarındaki çocukların bu Hafız Mehmed’in evinde toplanarak eski yazı öğrenip, Risale-i Nur’u yazdıklarını; Nur fabrikasının İslâmköy’ünde olduğunu anlatmaktadır.

Risale-i Nur’un Otuzuncu Mektubunun Yirmi Sekizinci Lem’asının nihayetine, Risale-i Nur talebelerinin, Keçeci Mustafa, Mustafa Ali, Süleyman Rüşdü, Abdullah, Husrev, Refet, diğer Süleyman, Sabri, Hulusi, Bekir Bey, Âsım, Hafız Ali, Galib, Küçük Lütfi, Zekâi, Abdülbaki, Şamlı Hafız Tevfik isimleri yazılmıştır.

Yine bu risalenin ikinci kısmının dördüncü sahifesinde; hapishanenin kendileri için bir inayet-i rabbaniye olduğunu, ahirzamanda en feyizli bir çilehane olup, düşmanlarına karşı ihtiyatlı davranmak lâzım geldiğini; bu yerin, yani hapsin en hassas bir imtihan meydanı olduğunu telkin etmektedir.

Bu risalenin sonlarına doğru, "Bir Düstur" başlığı altında, Risale-i Nur talebelerinin nuru hariçte aramamaları ve eğer ararlarsa nurun penceresinde ışık verecek manevî güneşe bedel bir lambayı bulacaklarını, belki de güneşi kaybedeceklerini; daireye girmeden evvel her ferd şeyhini muhafaza edebileceğini ve fakat daireye girdikten sonra ancak orada mürşid aranacağını; daire haricindeki tarikatlara ihtiyaç bırakmayacağını ve Risale-i Nur dairesinin çok geniş olup şakirdlerinin pek çok olduğunu; aklı başında bir adamın bu elmas gibi mesleği terkedip başka mesleklere girmeyeceği, yazılmaktadır. Ve nihayete doğru tenkide başlanarak, kendisi Risale-i Nur’u ve şakirdlerini müdafaa ettiği halde, onların inkârda bulunarak kendisini şahitsiz bıraktıklarını ve bunca mensupların başka tarikat aramak üzere ayrılmak temayüllerini gösterdiklerini; ancak talebeleri arasında Kuleönlü Küçük Ali ve Lütfi gibi halis Nur talebelerini hariçteki büyük bir veliye tercih ettiğini; ve yine Ebced ve cifir hesaplarıyla birtakım istihraçlarda bulunarak; ezcümle: Hakkında tatbiki istenilen 163. maddenin, kendisi hakkında takibat yapılmasını isteyen 163 mebusun adedine tevafuk ettiğini **(Haşiye-3)** beyan etmektedir.

Said Nursî'nin buraya kadar hülâsaten zikredilen Risale-i Nur parçalarından maada bu işle alâkadar olan mevkuf diğer suçlu Husrev ve ilâahire isimlerden sonra, bu suçluların evlerinde, dükkânlarında ve üzerlerinde yapılan aramalarda evrak meyanında mevcut her birine ait arama zabt varakalarında yazılı olduğu üzre, cemiyetin bânisi Bediüzzaman ile yine evrak meyanında mevcut maznunların evlerinde, dükkânlarında ve üzerlerinde çıkan ve cemiyet ile alâkalarını gösteren vesaik ve mektuplar ehl-i vukuf marifetiyle yaptırdığımız tetkikata nazaran her biri hakkında raporda yazılı olduğu üzre bu maznunlar doğrudan doğruya ve beraberce bir kısmının Said Kürdî ile iştirak ederek kurulan Nakşibendî cemiyetinin inkişafına yardım ettikleri ve bir kısmının da bu şekle girmeleri ve Risale-i Nur şakirdlerinin muhabere etmek suretiyle Said'in faaliyetine manen ve maddeten iştirak ile onun maksatlarına hizmet ettikleri ve binnetice, cümlesinin dinî hissiyatı âlet ederek; devletin emniyetini ihlâl edebilecek harekete halkı teşvik ve bu babda kurulan Risale-i Nur cemiyetinin teşekkülüne yardımda bulundukları, yapılan hazırlık ve ilk tahkikat sırasında yeminli ifadeleri alınan şahidlerin şehadeti, arama zabt varakaları ve ehl-i vukuf tarafından verilen rapor, bu suçluların tevilen vaki itirazlarıyla anlaşılmaktadır. Suçluların bu hareketleri T.C. Kanununun 163/1-2, 173, 313, 64, 60. maddeleri mucibince...

Haşiye-1: Hem manidar, hem pek acibdir ki, o mahrem risaleler binden bir adama gösterilmemişken, hem maznunların itirafıyla hiç görülmeyecek bir derecede saklı oldukları halde bu herifler o elmas kılınçları kendi başlarına vurmak için ve onlardaki hakikatları en baştakilere hatalarını bildirmek için okutmak ve pek çoklara teşhir etmek ve ders vermek için meydana çıkardıkları, bize ve Nurlara değil zarar, belki intişarlarına sebep oldular.

Haşiye-2: Bu ehl-i vukufun divanece verdikleri manaya bak ki, "Bu işaret-i Kur'aniye mahremdir. Ve Sure-i Nisa'da bu işaretli ayet var." cümlesine nasıl mana vermişler.

Haşiye-3: Burada da tam aksine mana vermişler.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 10

Denizli Bilirkişi Raporuna itiraz

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Riyaseti Makamı'na

Ehl-i vukuf raporuna itiraznâmedir.

Sair merkezlerdeki ehl-i vukufların yanlış raporları, buradaki ehl-i vukufu şaşırtmasıyla; buradakilere değil, oradakilere karşı hukuk-u hayatımızı ve Risale-i Nur'un namusunu müdafaa etmek için gayet hasta bir halde, yirmi dakika zarfında yazdım. Kusura bakmayınız

1- Risale-i Nur'un mehdilik ve İslâm deccalına ait beyanatına, indî fikirlerle *"mehdi ve deccal efsanesi"* tabir ederek, hem Risale-i Nur'un mahiyetinden, hem İslâmiyetin ruhundan ne kadar uzak düştüklerine delil:

اَعُوذُ بِاللهِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ [1]

diye olan Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın duasına... ve umum ümmetin vird-i zebanı iken, ona "efsane" diyen, İslâmiyetin mühim büyük bir hakikatını inkâr etmiştir.

2- "Said'in arkadaşları, kendi sathi zihniyetleriyle hizbü'l-Kur'an surelerini toplayıp... dinde tahrifat yapmışlardır." demeleri o kadar vukufsuzluktur ki, hayret etmemek kâbil değildir.

Bütün ümmette en'amlar ve hizbler namında, bütün meşâhir-i İslâmiye, Kur'an'dan meşrebine ve mesleğine daha nurlu gördüğü ayetleri ve sureleri, mecmualarına yazmışlar. Bu hal, bir âdet-i İslâmiye hükmüne geçtiği halde; "Dinde tahrifat yapıyor" ve "yaptı" demeleri, ehl-i vukufun vukufsuzluğuna delildir.

3- "Said'in ve arkadaşlarının, din mahiyetinde vücuda gelen neşriyat işlerini idare eden gizli bir teşekkül ve hafî bir cem'iyyet olduğunu... ve bu cem'iyet, hayatımızı mimsiz medeniyet (yani,

alçaklık ve tuğyanlık ve imânsızlık) gibi isnadlarla laik inkılâb umdelerine muhaliftir." demeleri, o kadar zahir bir garaz ve hilâf bir hakikattır ki; delili:

Dünkü gün, mahkemede yemin ettirerek, bütün arkadaşların hiçbirisine, hiçbir vakit cem'iyet teşkili veya teklifinde bulunmadığımı resmen yemin ile alınmış beş şâhid ile isbat ettiğimiz halde ve "mimsiz medeniyet" tabirinde, Avrupa medeniyetini iki kısma taksim edip, fena kısmına "mimsiz medeniyet" o fena kısımda gidenler, beşerin başına tuğyanlık ve imânsızlık açıyor diye beyan ettiğimiz halde; tuğyanı ve imânsızlığı, laik inkılabına bu ehl-i vukuf mal ediyor. Risale-i Nur'un beyanı nerede? Onların gayet sathi hükümleri nerede?

4- "Kur'an'ın bazı kısımlarını, indî ve gayr şekilde ebced ve cifir hesablarına müstenid tefsiri, müsbet ilim ve felsefe ve tasavvuf bakımında ve akl-ı selimde, bir kıymeti yoktur." demeleriyle, o kadar garazkârane ve sathi bir vukufsuzluk göstermişler ki, mecburiyet olmasaydı -cevaba değer bir mes'ele değil diye- sükut edecektim.

Acaba bine yakın emareler ve işaretler ve istihraclar, tek bir hakikata, tek bir davaya -vahdet-i mes'ele cihetiyle- baksa ve birbirine kuvvet verse (adeta riyazî hesaba yakın bir kat'iyetle) ve umum ümmetin ekser edibleri ve ulemâları içinde, bir kaide-i istihraç olan ebced ve cifir hesabıyla bine yakın emarelerin, bir tek davada "kıymeti akl-ı selimde yoktur" denilebilir mi? O vukufsuz ehl-i vukuflar, akl-ı selimi tanımıyorlar ki ve tasavvuf ve müsbet ilmi bilmiyorlar ki, böyle yanlış hüküm veriyorlar.

5- "Başlıca gittikleri yol : Hakikat ve âhiret ve ihtiyarlık mevzularını ihtiva eden risaleler ile yalnız basit ruhlu insanları aldatıyor. Ve âhiretten başka bir şey düşündürmeyecek dersi veriyor" diyen, daha acı bir vukufsuzluk ediyor.

Acaba hakikat-ı imaniye ve Kur'aniye ve âhiret ve ihtiyarlık mevzularını güneş gibi gösteren ve kırk seneden beri Risale-i Nur'un bir şakirdi olan Said, o hakikatlarla dahili ve harici feylesoflara karşı mukabele edip, galebe çaldığı halde ve saadet-i dünyeviyenin dahi, saadet-i uhreviye gibi o hakikat dersleriyle olduğunu kat'i güneş gibi isbat edip, elli bin ehl-i dikkate kendini kabul ettiren Risale-i Nur'un bu ilmî derslerine, "basit ruhları aldatan bir hile adamı.." yani,

avlamak ağı nazarıyla bakmak, ne kadar hakikat-ı ilmiyeye ihanet olduğunu mahkeme-i âliyenize havale ediyorum.

6- "Cifir ilmine nazaran aslı olmayan şeyleri, zavallıların gözlerini boyamak mahiyetinde (ki, Kur'an tarafından müjdelenen) deccal ve mehdi efsanesi ve âhirzaman fitnesi, bu risalenin telkinleri..." diye, neşr olunmayan ve mahrem tutulan ve hadis-i sahih ile ve icma'-ı ümmetle sâbit bir hakikat-ı İslâmiye olan hurûc-u deccal ve âhirzaman fitnesine, "efsane" diyerek, "zavallıların gözlerini boyuyor" demek, o kadar ruh-u adaletten ve tedkikten hariç bir hükümdür ki , cevab vermeye değmiyor. Demek perde altında , hadis-i sahihayı -Neûzubillah-efsane tabiriyle yâd ediyorlar.

7- "Said eğer mehdiliğini ortaya atarsa, talebelerine kabul ettirebilecek. Kararıp, körleşmiş olan bu zavallıların, Said'e derece-i irtibatları, körlük ve cehalet eseri..." demeleri, öyle bir iftira ve öyle bir haksızlık ve öyle bir garazkârlıktır ki, tarif edemem.

Ben, bütün talebelerimi ve arkadaşlarımı işhâd ediyorum ki: Esas-ı mesleğimiz; enaniyeti, hubb-u câhı, şân ve şerefi bırakmaktır. Mabeynimizde yalnız bir kardaşlık var. Ben kendimi, onların nazarında bu mesleği muhafaza etmek için, hiçbir vakit böyle hodfuruşâne benlikler ve enaniyetler hayalime gelmedi ve gelmiyor. Ben, seyyid değilim. Mehdi ise, Âl-i beyt-i Nebevî'den olacak.

Hem Risale-i Nur'un gayet müdakkik ve âlim şakirdlerinin, aynı hakikatı gayet kat'i delillerle, hakaik-ı imaniyeyi Risale-i Nur'dan ders almalarına ve ruh-u canlarıyla kabul etmelerine "bir körlük" demek, bu mübarek zatları mânasız, lüzumsuz bir tahkirdir. Biz dahi onların tahkirlerini, onlara iade ederiz.

8- "Hurûc-u deccal efsanesine; kendine göre Hıristiyan deccalı Rusya'da tatbik edilen idare sistemi ve Müslüman deccalı da, süfyan tavsif ve tayininde, Türk inkılabının yaratıcısında görülen vasıf ve vaziyette göstermektedir. Ve su-i kasd-ı telkinat izhâr etmiş bulunmaktadır. " demeleri, bütün bütün hem İslâmiyetin ruhuna, hem Risale-i Nur'un mesleğine muhalif kendi yanlış manalarıyla (Hem müdafaanâmemde, hem iddiânâmeye karşı itirazımda on vecihle cevap verdiğim ve gayet mahrem ve sekiz senede bir-iki def'a elime geçen) bir risalenin ayn-ı hakikat bir-iki cümlesine ilişmek istemişler.

Akîde-i İslâm'a girmiş, bütün ümmet kabul etmiş hurûc-u deccala "efsane" demeleri ve Rusya'daki bolşevizmin, âhirzamanda gelecek deccalın bir komitesi ve numunesini göstermektedir diye, yazdığımız halde yanlış mana verip, hem pek çok ulemâ-yı İslâm'ın müteaddit hadislere istinaden, süfyan hakkında müdafaatımda yazdığım gibi, bundan otuz sene evvel bazı te'villerini pek doğru olarak yazdığımızı, "Türk inkılâbının yaratıcısına bir hücum " gösteriyorlar. Yaratıcı Cenâb-ı Hak'tır. Bu tabir, küfre temas ediyor. Böyle tabiri isti'mal eden, Risale-i Nur'un parlak hakaik-ı imâniyesini muhakeme edemez.

Birinci celsede mahkemeye arz ettiğim gibi; "Yüzaltmışüçüncü madde ile Eskişehir Mahkemesine bakarak, beni bu madde ile mahkum edemezsiniz." dedim. Çünki: Cumhuriyet hükûmetinin ikiyüz meb'usu içinde, yüzaltmışüç meb'us, yüzelli bin banknotu Van'da temelini attığım medresemin tahsisatına kabul edip, imza ettiklerini ve cumhuriyetin bana karşı bu teveccühü, bu maddeyi hakkımda hükümden iskat eder." dediğim halde, o vukufsuz ehl-i vukuflar demişler: "Yüzaltmışüç meb'us, Said hakkında takibat yaptıklarını..." medar-ı itiraz göstermişler. İşte hakikat nerede? Bunların yaptıkları telakkileri ve tedkikleri nerede?

Hem birinci celsede size arz ettiğim gibi, sûre-i Nisâ'dan bir âyetin Risale-i Nur'a işareti bir mahrem risalede yazılmış iken, bu fıkraya bu ehl-i vukuf demişler ki: "Taife-i nisâ, bu esere el süremez. Onlara memnu'dur. Sakın onlara göstermesinler." demişler. Safdil kadınları, maden-i şefkat ve kadınlık seciyesine pek uygun olan Risale-i Nur'dan tenfir etmek nerede? Hakikat nerede?

Hem "Hücûmat-ı Sitte "de, şeytanın altı desiselerine cevab verdiğim halde.. bu ehl-i vukuf raporunda, o muhkem hikmetleri "desiselerle iknaa çalışıyor" diye, tahrif etmişler. Buna kıyasen, bu ehl-i vukuf, Risale-i Nur'un âlî hakikatlarına dair beyanata hakları olmadığını gösteriyor.

Risale-i Nur, umum âlem-i İslâm'a taalluk edecek hakaiki cami' olduğundan, hükûmet-i cumhuriye makamatına, izin veriniz ve makine veriniz; biz onlara müracaat edip, muhakkik alimlerden ve feylesoflardan bir hey'et-i ilmiye teşkil edip, Risale-i Nur'u tedkik etsinler. (Gayet mahremler ve mahdud bir iki risale hariç olarak,

bütün risaleleri tedkik etsinler.) Eğer deseler; Bu eserler, bu milletin ve bu vatanın ve bu memleketin hem dünyevî, hem uhrevî bir medarı saadeti ve emn ve emniyeti olduğunu tasdik etmezlerse, her bir cezaya razıyım.

Mâdem her hükümette şiddetli muhalifler bulunur. Ve hükûmet-i Ömeriye'de Hıristiyanlar ve Mecûsi hakimiyetinde Müslümanlar bulunuyorlar. Elbette farz-ı muhal olarak, ehl-i vukufun iftiraları doğru da olsa, emniyete dair bir vukuat olmadığından, hürriyet-i ilmiye ve hürriyet-i vicdaniye düsturuyla yine bizi mes'ul edemezler. Hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz.

Mevkuf ve hasta
Said Nursî

1.)Mesih Deccalın fitnesinden Allah'a sığınırım.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 11

Ankara Bilirkişi Raporu hakkında talebelerin bilgilendirilmesi

(Müdafaatımla münasebettar olması cihetiyle bu bir-iki mektub buraya girmiş.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bize, ihbar edene ve yazana zarar gelmemek için, şimdilik ehl-i vukufun ittifak ile verdikleri kararlarını size göndermeyeceğim. Bu ehl-i vukuf, bütün kuvvetiyle bizi kurtarmak ve ehl-i dalâlet ve bid'iyyatın şerrinden muhafaza etmek için çalışmışlar; bizi, bize isnad edilen bütün suçlardan tebrie ediyorlar. Ve Risale-i Nur'dan tam ders aldıklarını ihsas edip, Risale-i Nur'un ilmî ve imanî kısmının ekseriyet-i mutlaka ile vâkıfane yazıldığını ve Said ise hem samimi, hem ciddi kanatlerini beyan ederek ondaki kuvvet ve iktidar, isnad edildiği gibi tarikat icadı veya cemiyet kurmak veya hükûmet ile mübareze etmek de değildir, belki yalnız Kur'an hakikatlerini muhtaçlara bildirmek kuvvet ve iktidarıdır, diye müttefikan karar vermişler. Ve gayr-ı ilmî tabir ettikleri mahremlere karşı demişler ki: "Bazen cezbeye ve şuurun heyecanına ve ihtilâl-i ruhiyeye kapılmasından bu eserler ile mesul olmamak lâzım geliyor." manasını ifham ediyorlar. Ve Eski Said, Yeni Said tabirinde, iki şahsiyet; ikincisinde, fevkalâde bir kuvvet-i imaniye ve ilim ve hakikat-ı Kur'aniye manasını vermişler ve "Bir nevi cezbe ve ihtilâl-i

dimağiye ihtimali var." demişler. Hem bizi şiddetli tabiratın mesuliyetinden kurtarmak, hem muarızlarımızı okşamak için "sem, basar cihetinde halüsinasyon hastalığı ihtimali nazara alınabilir", demişler. onların bu ihtimalini esasıyla çürüten, ellerine geçen ve bütün akılları geri bırakan Nur Risaleleri ve bütün avukatlara hayret veren Müdafaa ve Meyve Risaleleri kâfi ve vafi bir cevaptır. Ben çok teşekkür ediyorum ki, bir hadis-i şerifin mazhariyeti bu ihtimal ile bana verilmiş.

Hem o ehl-i vukuf, bütün kardeşlerimizi ve beni tam tebrie ediyorlar ve diyorlar: "Said'in âlimane ve vâkıfane eserlerine iman ve ahiretleri için bağlanmışlar; hiçbir cihette hükûmete karşı bir suikastlarına dair bir sarahat ve bir emare, ne muhaberelerinde ve ne kitap ve risalelerinde bulmadık." diye o heyet ittifakıyla karar verip biri Necati feylesof, biri Yusuf Ziya (âlim), biri de Yusuf (feylesof) namlarında imza etmişler. latîf bir tevafuktur ki; biz bu hapse kendimiz hakkında bir medrese-i Yusufiye ve Meyve Risalesi onun meyvesi dediğimizden bu iki Yusuf dahi perde altında "Biz dahi o medrese-i Yusufiyedeki derslere hissedarız" lisan-ı halleriyle ifade etmişler.

Hem cezbeye latîf bir delilleridir ki; Otuz Üçüncü Sözün Otuz Üç Penceresi ve Otuz Üçüncü Mektub gibi tabirleri, hem kendi kedisinin "Ya Rahîm! Ya Rahîm!" tesbihini işitmesi, hem kendini bir mezar taşı görmesi, cezbeye ve halüsinasyon ihtimaline delil göstermişler.

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 12

Ankara Bilirkişi Raporu

Ankara Ehl-i Vukufunun İttifakla Verdikleri Raporun Suretinden

Dolu bulunan cem'an beş sandık kitap tarafımızdan açılarak okundu.**(Haşiye)** Said Nursî tarafından telif edilen basılmış-basılmamış Risale-i Nur eczaları ve Risale-i Nur'a ekli Said Nursî ile bazı şakirdleri tarafından yazılmış, kısmen ilmî ve dinî mektublarla, şakirdlerin birbiriyle ve Said Nursî ile âdi muhabere mektubları ve klişeler inceleme mevzuu, salâhiyetimiz dahilinde görülerek incelendi. Bunların mahiyetini belirtmek için bu risale ve mektubları iki nev'e ayırmak gerektir.

Risaleler: Bir ayetin tefsiri ve hadis-i şerifin şerhi maksadıyla yazılmış olanlarıyla; din, iman, Allah, Peygamber, Kur'an, ahiret akideleri ve ibarelerini açıkça anlatmak için temsillerle yazılmış ilmî görüşleri ve ihtiyarlarla gençlere hitab eden ahlâkî öğütleri ve kısmen hayat tecrübesinden alınmış ibretli vakaları ve esnafa ait faideli menkıbeleri ihtiva eden, mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir ki, bunlarda, bütün bu risalelerde müellif; hem samimî, hem hasbî ve hem de ilim yolundan ve dinî esaslardan hiç ayrılmamıştır. Bunlarda dini âlet etmek veya cemiyet teşkil etmekle emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Şakirdlerin birbiriyle ve Said Nursî ile âdî muhabere mektubları da bu nevidendirler.

1- Said Nursî, İstanbul'da iken kazandığı ehemmiyetli şan ü şerefin, kalın bir uykudan ibaret sakil bir rüya ve muvakkat bir sersemlik olduğunu söyler. Ve İstanbul'da iken bir iki sene gafletle siyasete karıştığından, bunu "dünyanın ölümü" diye tasvir eder. Bu münasebetle Eski Said*, Yeni Said* diye iki şahsiyet bulunduğunu ve bu şahsiyetlerin birbirinden ayrı olduklarını söyler. (Sıra dokuz, adet birincide) yirmi kadar risale bulunan mecmuasının sonunda,

Isparta’da Risale-i Nur şakirdlerine yazılan mektubun içinde, siyasete tenezzülün hata olduğunu söyler.

2- Said Nursî’nin, en mühim kitabı olan Hüccetullahi’l-Bâliğa adlı kitabın (sıra dört, adet bir) münacat kısmında: "Bu dünya fanidir. En büyük dava, baki olan âlemi kazanmaktır. İnsanın itikadı sağlam olmazsa, davayı kaybeder. Hakiki dava budur. Bunun haricindeki davalara karışmak zararlıdır. Siyasetle meşgul olan, ehemmiyetli hizmetlerinden geri kalır. Hem de siyaset boğuşmalarına kapılanlar, selâmet-i kalbini kaybeder." der.

3- Yirmi Altıncı Lem’a’da: "İhtiyar dünyada, benim hakiki vazifem, neşr-i esrar-ı Kur’aniyedir." (sh. 45). "Bu memleketle, hamiyet-i İslâmiye noktasından alâkadarım. Yoksa benim ne hanem var, ne evlâdım." (sh. 59).

4- Yirmi Birinci Lem’a’da kardeşlerine verdiği öğütlerden birinci düstur: "Amelinizde rıza-i ilâhî olacak, maddî menfaat fikri olmayacak". Bu yazılarda: "Ben, sofi değilim", "Mesleğimiz tarikat değildir" (sh. 8), "Hubb-u cah ve nazarı kendine celbetmek, ruhî bir marazdır. Buna gizli bir şirk denir." "Eğer mesleğimiz şeyhlik olsaydı, makam bir olurdu; o makama çok namzedler olurdu. Mesleğimiz uhuvvettir. Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşid vaziyetini takınamaz..."

Haşiye: Ehl-i vukuf raporundaki tenkid kısmı, mahkemede kat’î cevapları verildiğinden ve müdafaatımın ahirinde yazıldığından burada yazılmadı. Zaten o tenkidler, üç-dört risalede on cüz’î meseledir. Hem siyasî değil, ilmîdirler. Hem o itirazların sehiv ve hata olduğu, senetlerle mahkemede isbat edilmiştir.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 13

Ankara Bilirkişi Raporuna bazı izahlar

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Ben, muhterem ehl-i vukufun raporuna, hakkımızda adalet ve hakkaniyet noktasında, onlara bütün ruhumla teşekkür ediyorum. Onların yüz risaleden fazla kitapları, kısa bir zamanda tedkik etmeleri cihetiyle elbette bazı noksanları bulunur. Ben de, o zatların raporlarına bir yardım niyetiyle birkaç noktasını izah edeceğim. Onları tenkid etmiyorum, belki tedkiklerine yardım ediyorum.

Hatta bana verdikleri "cezbe ve arasıra ihtilâl-i ruhî" yi kemal-i memnuniyetle kabul ediyorum. Fakat bu kadar var ki, onların tasdikiyle de, gayet vâkıfane ve ilmî eserlerdir ki, yüz yirmi yedi risaledir. Bunları en meşhur ulemalar ve âkıllar hayretlerle ve takdirlerle karşılıyorlar. Değil bir meczub, belki en meşhur, muhakkik ulemalar fikren o dereceye yetişemiyorlar. Demek ne benim ve ne de başkasının değildir. Belki Kur'an-ı Azimüşşanın hakikatleridirler, biz de kaleme almışız.

Fakat, şahsım hakkındaki "cezbe ve ihtilâl-i ruhî" yi bu noktadan kabul ediyorum: Çünkü ben şimdiki insanların çoklarını divane görüyorum. Benim aklım, onların akıllarının cinsinden değildir. Ya ben divaneyim, ya onlar divanedirler. Elbette onlar çokluk olmalarından, "cinnet-i muvakkata ve arasıra meczubiyet" benim hakkım oluyor.

Bununla beraber yüksek ehl-i vukufun insaflı raporları gelinceye kadar, bizim medar-ı ittihamımız olan, "hissiyat-ı diniyeyi âlet edip emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek teşviki" ve "cemiyet kurmak" ve "tarikat gütmek" ve "tedrisat yapmak" esaslarını reddettikleri ve risalelerde ve mektuplarda buna dair hiçbir emare bulunmadığına müttefikan karar vermeleri, cumhuriyet hükûmetinin adliyesinin bu

ilmî heyetinin dünyaca yüksek kıymetlerini ve hakikatı hiçbir şeye feda etmediğini gösterdiğinden, ruh-u canımızla onlara hem teşekkür, hem dua ediyoruz.

Raporun sathî birkaç cümlelerine bir küçük izahdır:

Meşihat ve adliyenin yanması münasebetiyle, bir sözüme yanlış mana verilmiş. Şöyle ki: Bundan on dokuz sene evvel, haksız bir surette İstanbul'a menfî olarak perişan bir surette gönderildiğim vakit, bir zaman meşihat'taki Dârü'l-Hikmette bulunduğumdan, meşihat'ı sordum: "Ne haldedir?" Dediler: "Büyük kızların lisesi olmuş." Ben de hiddet ettim. Bir beddua ettim. Hem dedim: "Ya Rab! meşihat'ı kurtar." O gece meşihat kısmen yandı. Ben de o münasebetle dedim: "Bazen ateş temizlik yapar. Bu fakir millete beş milyon zarar veren adliyenin yanması da belki inşaallah bir temizliktir; o zarar telâfi edilir." dediğim halde zararımıza bir rıza manası verilmiş.

Hem, bundan otuz sene evvel matbu Lemeat namındaki eserimde, manevî bir meclis-i ruhanîde rüya gibi bir vakıada ruhaniler benden sormuşlardı, ben de cevap vermiştim. ezcümle: "Eski harb-i umumîde mağlubiyetinizin hikmeti nedir?" Ben de cevap vermiştim. Bu hadiseden yirmi sene sonra, aynen öyle bir halde ben soruyorum: "Neden bizim hükûmet galib tarafı tutmadı; tâ ki Arabistan'ı Hindistan'ı, Afrika'yı kurtarsın?" Bana o rüya gibi vakıada cevap verdiler ki: "Senin eskiden verdiğin cevabın sana cevaptır." Yani, "Eğer galib taraf tutulsa idi, şimdi Avrupa'ya pek yakın olan, bu civarda kolayca tatbik edilen yeni icatlar Haremeyn-i Şerifeyn gibi yerlerde dahi müşkilâtlar içinde tatbike çalışılmak ihtimaline binaen, kader-i ilâhî mağlubiyetimize fetva verdiği gibi, galib tarafı tutturmadı." diye gayet müteessirane yazıldığı halde; zararımıza ve mağlubiyetimize bir rıza gösterir gibi, bir ibare zannedilmiş.

Bir de cifir ve Ebced hesapları, değil yalnız Muhyiddin-i Arabî gibi dâhi muhakkiklerin, belki ekser edibler ve ulemaların hususan ehl-i keşfin mabeyninde cari bir medar-ı istihrac ve esrardır. Kur'an-ı Azimüşşan'ın sureleri başındaki mukattaat-ı hurufun bu hesabla münasebeti bulunduğunu, bu hadis-i şerif isbat ediyor:

Bir zaman Yahudi ulemasından bir kısmı Peygamber aleyhissalâtü vesselâma demişler: "Senin ümmetinin müddeti azdır

ki الم işaret ediyor" Peygamber aleyhissalâtü vesselâm ferman etmiş ki:

كهيعص .. حم .. عسق gibi daha çok var." Onlar bu cevaptan sonra susmuşlar. Demek işarat-ı Kur’aniyenin cifir ile münasebeti var.

Madem Kur’an’ın işaratı çok tarzlarda, çok cihetlerle oluyor ve var ve muhakkaktır. Ve belâğat noktasında, işaratıyla çok hakaiki ve ahkâmı ifade ediyor. Hadsiz tefsirler ve muhtelif on iki mezheb, onun işaratını nazara almışlar.

Elbette muntazam kaideleri bulunan ve riyazî hesab nev’inden işarat ile gaybî haberleri, Onun i’cazının yüksek makamına yakışıyor ve Risale-i Nur’un mahrem cüzleri, o işaratı kaydetmesiyle, hem Kur’an’a hizmet, hem Risale-i Nur Kur’an’ın bir hakikî ve manevî bir mucizesi olduğunu isbat etmek cihetiyle ehl-i vukufun takdirine layıktır.

Hem, bir davaya bin emare hükmünde bin işarat bulunsa, o dava sarahat-ı kat’iye derecesinde sübut bulur. Ve o istihraçlara Risale-i Nur’un verdiği ehemmiyet ise, "ihtilâl-i ruhiye"den değil, belki bir "inkişaf-ı ruhiye"nin eseri olabilir.

Bir de cezbeye bir emare, kendimi bir mezar taşı gördüğüm beyan edilmiş. Ben bu muhterem zatların acelelik ile verdikleri hükümlerine, otuz sene evvel söylediğim bu fıkrayı tekrar ediyorum:

Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said’den altmış dokuz emvat bâ-âsâm âlâma
Yetmişinci olmuştur o mezara, bir mezartaş;
Beraber ağlıyor hüsran-ı İslâma
Ümidim var ki, istikbal semavatı, zemin-i asya
Bâhem olur teslim yed-i beyza-i İslâma
Zira, yemini yümn-ü imandır;
Verir emn-i eman ü emniyeti enâma

Hem cezbeye bir emare olarak, kedisinin "Ya Rahîm" dediğini işitmesini beyan etmişler. Buna cevaben latîf bir vakıayı beyan ediyorum: Bir vakit, "Kedilere niçin mübarek denilmiş? Halbuki

insana karşı sadakatı yok, bir canavar görünüyorlar" dediğimin gecesinde, kedi yavrusundan birisi yastığıma gelip ağzını kulağıma yapıştırıp: "Ya Rahîm ya Rahîm" deyip taifesine karşı tahkirimi yüzüme vurdu. Manen: "Biz her iyiliği Rahîm'den biliyoruz. İt gibi esbaba perestiş etmiyoruz. Onun için bize mübarek, onlara pis denilmiş." diye hatırıma geldi. Sabahleyin bana hizmet eden Hafız Tevfik, Süleyman, Abdullah Çavuş, merhum Hafız Ahmed ve merhum Mustafa Çavuş gibi daha başkaları yanıma geldiler. vakıayı söyledim. Abdurrahim namını alan ve bir yaşındaki o kediyi okşadım. Onlar aynen benim gibi, "Ya Rahîm, ya Rahîm" dediğini Abdurrahim'den işittiler. Sonra başka kedilere baktık. Onların da "mırmırları" dikkat ile dinlenilse "Ya Rahîm"dir; fakat Abdurrahim gibi sarih değildirler. Yalnız bir noktada Risale-i Nur'a bir haksızlık olduğu cihetle hatırlatmak lazımdır. Şöyle ki: Muhterem ehl-i vukufun yüz yirmi yedi ilmî risaleleri tam takdir ile vâkıfane olduğunu beyan ettikleri yerde, yalnız üç küçük mahrem risalelerin gayr-ı ilmî ve şaşırtıcı ve normal olmadığı bir halde, olmasına mukabil tutmaları doğru değildir. Risale-i Nur'un yüz yirmi yedi ilmî risalesinin onlarca musaddak yüksek kıymetlerine ve binler hakikatlerine karşı, üç-dört risalenin onlarca şaşırtıcı üç-dört meseleleri mukabil tutulmaz diye o zatlara hatırlatıyorum.

Hem bir kardeşimiz, bir hadisin hükmüyle ve Mevlâna Halid'in (k. s.) hayatının dört cihetle bu biçare Said'in hayatıyla tevafuk etmesiyle "Risale-i Nur dahi Mevlâna Halid (k. s.) gibi bir müceddittir" diye beyanı, benim benliğime ve şahsıma ve şahsiyetime verilmiş. Halbuki ben, bütün arkadaşlarımı işhad ediyorum ki; ben, benlik peşinde koşmuyorum ve reddediyorum. Ve bana, şahsıma karşı ziyade hüsn-ü zan edenleri men'edip hatırlarını çok defa kırıyorum.

Teşekkürün bir tetimmesidir:

Muhterem ehl-i vukufun raporunda, medar-ı nazar olmuş ve itiraz edilmiş: "Risale-i Nur şakirdleri ehl-i cennet olacakları ve iman ile kabre girecekleri" cihetidir. aşere-i mübeşşereden başka şahsıyla ve ismiyle bu fazilete kimse yetişemez." diye bir nevi itirazına karşı deriz: Bu meselede şahıs, ismiyle tayin edilmemiş, yalnız kuvvetli

işaretlerle [2] إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِى نَعِيمٍ gibi ayetlerin *"iman ve amel-i salih sahibleri ehl-i cennettir"* dedikleri misillü Risale-i Nur'un, şeytanları dahi susturan iman-ı tahkikîsini ders alan şakirdleri, iman ile kabre gireceklerine kuvvetli emarelerle hükmedilse, elbette medar-ı itiraz olamaz.

Hem o zatlar acelelik cihetiyle Risale-i Nur'a ait kerametleri bana isnad oluyor diye, medar-ı tenkid ederek demişler: "Bir veli keramet dava edemez."

Elcevap: O pek çok hadiseler kerametler değil, belki ikramlardır. İkram ise, izharı şükürdür. Hem onlar benim değil. Ve benim hiçbir cihetle o kerametlere liyakatım olmadığını bütün kardeşlerime mükerreren söylemişim ve yazmışım. Belki, binden ziyade olan o vak'alar, Kur'an'ın bir mucize-i maneviyesi olan Risale-i Nur'un makbuliyetine dair Kur'an'ın i'caz-ı manevisinden tereşşuh etmiş, Risale-i Nur'un ikram nev'inden kerametleridir. Benim ne haddim var ki, onlara sahib çıkayım.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)İhlâs içinde kulluk edenler nimetler içindedirler.(İnfitar Suresi: 13)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 14

Ankara Bilirkişi Raporuna itiraz

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Ankara ehl-i vukufunun ittifakla bizi, şimdiye kadar suçlu vehmini veren "emniyeti ihlâl, cemiyet kurmak, tarikat gütmek, hükûmete ve siyasete ilişmek" maddelerinden tebrie etmeleri ve masumiyetimize karar vermeleriyle, insaflarını ve hakperestliklerini gösterdiklerinden, onların az zamanda beş sandık, iki çuval kitap ve mektup ve evrakın tedkikinde aleyhimizde toplanan çok evham ve ağır şerait içinde benim şahsımın aleyhindeki bazı tenkidleri beni müteesir etmiyor. Bilâkis kalben memnun oluyorum. Çünkü, bilmediğim ve düşünmediğim bazı kusurlarımla, Risale-i Nur'a ve iman hizmetine zarar olan bir kısım şeyleri öğrendim. Fakat evvelce takdim edilen teşekkürnamede kısmen izah ettiğimiz gibi, şimdi raporu gördüğümden sonra, sekiz-dokuz yerinde acelelik sebebiyle sehivler ve iltibaslar ve anlamamazlıklar ve yanlışlıklar olmuş. Ben bu zatları tenkid değil, belki onların bu meselede kazanacakları hayrat ve hasenatlarına yardım fikriyle o sehivlerin sahihini beyan edeceğim.

Birinci sehiv: Onlar ittifakla, yüzde doksan risaleleri gayet takdir ile beraberdirler. "Bunlarda müellif hem samimi, hem hasbî, hem ilim ve hakikat ve din esaslarından ayrılmamıştır. Bu doksan kitapta, dini âlet etmek veya cemiyet teşkil etmek ile emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Ve şakirdlerinin birbiriyle ve Said ile muhabere mektupları da bu nev'dendir." deyip muhakkikane karar verdikleri yerde, şahsımın bir kusurunu böyle beyan için diyorlar: "Said, bazen bu ayetin yüz hikmetinden beşi beyan olunacak, der; ve bu ise ilim vakarına yakışmaz. Hem bazen, bu risale dört buçuk satte yazıldı, der; ve bu söz ise, kendini medhe ve muhatabını hayrete düşürmek mahiyetinde bir küçüklüktür."

Elcevap: Ben, kusuru ve küçüklüğü nefsime memnuniyetle kabul etmekle beraber derim: Bu çeşit sözlerimin sebebi, kendimi beğendirmek değil (hâşâ); belki Risale-i Nur, Kur'an'ın bütün nükte ve hikmetlerini ihata edemez, ancak yüzde dördünü-beşini beyan edebilir diye, Kur'an'ın vüs'at-ı manadaki i'caz-ı manevisine ihtar ve işarettir. Ve "Dört veya altı veya on iki saatte telif edildi" demekle, Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'an'ın şakirdidir ve onun hazır malını, hazinesinden çabuk çıkarır, satar demekle; kendimi medh değil, belki Risale-i Nur'un makbuliyetine bir emare ve bu kıymetli malda müflis bir hizmetkârı olduğnu göstermek niyetiyle başka kitaplardan veya diğer fikirlerden ve kendi tefekkürlerinden olmadığını bildirmektir.

Evet yirmi seneden beri, Kur'an'dan ve Risale-i Nur'dan başka hiçbir kitabı yanında bulundurmayan ve okumayan ve hiçbir gazete ve mecmuaları bilmeyen ve istemeyen bir adam, o niyetle öyle söyleyebilir.

İkinci sehiv: 'Hazret-i Ali'nin (r. a.) kasidesinde [2] يَا مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ ebced hesabıyla, "Bin üç yüz ellide Said-i Kürdî gelecektir" çıkıyor. Bir mahrem risaleden almışlar.

Elcevap: Hülâgü'dun ve lâtin hurufundan ve İslâm Deccal'indan ve bir kısım ulemaların yanlışlarından kat'î haber veren İmam-ı Ali (r. a.) o cümle ile biçare Said'e diyor: "Sen o zamana yetişeceksin. Cenab-ı Haktan muhafazanı niyaz eyle" demiş. Yoksa –hâşâ– kendime bir paye vermek hiç hatırıma gelmemiş.

Ve hem o sahife raporlarında: "Deccalın mühim kuvveti Yahudidir. Mançur, Moğol ve Kırgız, anarşist ve sosyalisttir." denilmiş. Halbuki o sehivdir. Sahihi: "Deccalın mühim bir kuvveti yahudidir. Yani komiteleridir. Ve Ye'cüc-Me'cüc ise, Çin-i Maçin'de bulunan Mançur ve Moğol ve Kırgız ve her tarafta bulunan anarşistler ve sosyalistlerin müfritleri olan komünistlerdir."

Üçüncü sehiv: Yanlış mana vermekle raporda: "Said bazen kerametler yazar. 'Yazmak istemezdim; bana yazdırıldı.' Hem bazen:

‘Bu cevap manevî canibden geldi ve hakikat âleminden bildirildi.’ Hem bazen: ‘Kudsî bir müjde veriyor.’, ‘Her yüz senede bir müceddid gelir’ fikriyle kendisinin zamanın müceddidi olduğu fikrini uyandırıyor." demişler.

Elcevap: Hâşa bin defa hâşâ. Benim haddim değil ki, o kerametleri benliğime mal edeyim. Belki benim pek çok kusurlarımla beraber Risale-i Nur ile iman hizmetinde çalışmamıza bir ikram-ı ilâhî ve o hizmetin makbuliyetine dair bereketten gelen bir emareyi göstermek ve "Ne ile yaşıyor, nasıl geçiniyor?" diyenlere karşı da, bereket-i ilâhiye bu hizmetimizi dünya maişetine âlet etmeye mecbur etmiyor, demektir.

Hem bu yazdığım hakikatler benim fikrim, malım değil; belki herkesin kalbinin bir köşesinde bulunan bir lümme-i şeytanî ve vesveseci bulunduğu gibi, bir lümme-i ilham ve melekî bulunduğuna ehl-i hakikat ve diyanetin hükümlerine binaen, benim kalbimde dahi herkes gibi, bazen ihtiyarım haricinde ve fikrimin fevkinde hatırıma bir hakikat hutur eder. Yani, Kur’an’dan manevî bir canibden bir nevi ilham hükmünde, bir güzel nükte ifham edilir, demektir.

Ve hiç hatırıma gelmiyor ki, Yeni Said zamanında ve nefsin şerrinden ve benliğinden çok korkan ve belâsını çeken şahsıma böyle bir mevki verdiğimi veya vermek istediğimi tahattur etmiyorum. Belki, Risale-i Nur’da isbat edilmiş ki: Bu zaman cemaat zamanıdır. Şahs-ı manevî hükmeder. Eski zamanda dalâlet bir şahıstan geldiği cihetle, karşısına bir dâhi-i hidayet çıkardı. Şimdi ise cemaat şeklinde bir şahs-ı manevî olmasından, onun karşısında ancak bir şahs-ı manevî mukabele edebilir.

Yalnız eskiden beri ehl-i hakikat mabeyninde cari ve üstadına karşı fart-ı muhabbetten gelen fevkalhad hüsn-ü zanları tadil etmek ve nimet-i ilâhiyeye karşı küfran ve inkâr etmemek niyetiyle, müceddidlik vazifesi olabilir. Fakat benim değil, Risale-i Nur’undur. Belki bu zamana bakan Kur’an’ın bir cilve-i hakikatidir. Risale-i Nur onu temsil eder. Ben neci oluyorum ki, kendim dava edeyim.

Dördüncü sehiv: "Isparta’ya yağmur yağdırması, yazı bahara çevirmesi kerametidir; şakirdleri tarafından denilmiş."

Elcevap: Yağdırmak, çevirmek değil, belki Risale-i Nur bereketiyle yağdı ve döndü denilmiş.

Beşinci sehiv: "Tarikatın hakikatini ilmen izah eden Telvihat-ı Tis'a namındaki risalede, bir kısım makbul meczubların, bazen cezbe halinde hilâf-ı şeriat hareketlerinin hikmetini beyan sırasında demiş ki: 'İnsanda bazı latîfeler ihtiyar altına girmez. Hükmettikleri zaman, o meczub adam şeriata muhalefetiyle mesul olamaz.' cümlesini, 'Velâyet-i kübra yollarının en parlağı ve en yükseği sünnet-i seniyyeye ittibadır.' fıkrasına bir tezaddır." diye raporda yazılmış. Bu zâhir bir sehivdir. Hem o sahifede derler: "Said, tasavvuf yapmadığını ve Kur'an'ı şerh ettiğini söyler. Hem hapishanede iken, Gavs-ı Âzam Abdülkadir-i Geylânî'yi imdadına çağırıyor. Ve hurufçuluk yapıyor." diye medar-ı tenkid bir tezad yapmışlar.

Elcevap: Bu zâhir bir sehivdir. Çünkü, Abdülkadir-i Geylânî'yi yalnız sofiler değil, belki ekser halk onu sever. keramet-i zâhirlerine hayret ederler. Hatta meşhur bir Hristiyan demiş: "Ben İslâmiyeti kabul etmiyorum; fakat Şeyh Geylânî'yi de inkâr edemiyorum." Böyle yüksek derecede kabul-ü âmmeye mazhar bir zatı medhetmek ve himmetini ve şefaatini istemek, sofiliğimden değil, onun yüksekliğindendir.

Ve ilm-i hurûf namıyla eski zamanda cereyan eden ve nâ-ehil bir kısım şarlatanler dahi onu sû-i istimal edip, hâfi ilimler sırasında gizlenen ve Bâtıniyyun taifesinde ehemmiyet verilen "hurufçuluk" ise, hesab-ı Ebced ve tevafukla Risale-i Nur'un beyanatına gayet zâhir ve gözle görünür gibi tarzının sabık "hurufçuluk" ile hiç münasebeti olmadığı halde; bunu da, "Ehl-i Sünnetçe makbul olmayan hurufçuluk" deyip, "sehven bir tezaddır" demişler.

Altıncı sehiv: Raporda: "İşine gelirse, 'Ben Kürd'üm, Şafiiyim. Biz Hanefi ulemasının Türkçe ezan gibi kararını tanımayız.' diyor." demişler. "Hem işine gelince 'Kürdlük, Türklük yoktur. Biz yekvücuduz, müslümanız, kardeşiz.' diyerek, ayrılığı reddeder; milletlerin birliğini çıkarıyor, bu ise bir tezaddır." diyorlar.

Elcevap: Bundan on dört sene evvel, bir köyde yalnız, tazyik altında, insafsız bazı memurlar, hususî ibadethanemde "Türkçe ezan

ve kamet yapacaksın!" dediler. Bunların bütün bütün kanunsuz, keyfî zulümlerine karşı o zaman yazdığım Hücumat-ı Sitte'nin zeylinde demiştim: "Hem, ben Şafiîyim, hem dilim Türkçe değil. Hem hususî ibadethanemde yalnız bulunduğumdan, Hanefî mezhebinde olan bazı hocaların Türkçe ezan fetvaları, bana şümûlü olmaz." demiştim, "Onların kararlarını tanımıyoruz" dememişim.

Hem, bütün arkadaşlarım ve Risale-i Nur eczaları şahiddirler ki: Ben eskiden beri milliyetimi İslâmiyet biliyorum. Kürdçülüğe hiçbir vakit taraftar olmadım ve terviç etmedim. Ve daima derim ki: Avrupa milliyetçilik fikriyle anâsır-ı İslâmiyeyi birbirinden ayırmaya çalışıyor. Ben de, İslâmiyet hesabına, milliyeti yalnız İslâmiyet biliyorum. İslâmiyet noktasında bakmışım. Ve Avrupa'nın bu frengî illetine karşı tedaviye çalışmışım. Hem, o zalim memurların kanunsuz, keyfî tazyiklerine karşı yazılan Hücumat-ı Sitte'nin zeyli, bir hiddet zamanında yazıldı. O hususî memurlara karşı, şiddetli lisan kullanılmış. Yoksa, Risale-i Nur daima Kur'an edebiyle ziynetlenmiştir. Lisanı nezihtir.

Yedinci sehiv: Raporda: "Said, metafiziğin nazariyeleriyle haşri isbat ve Muhyiddin-i Arabî'nin vahdetü'l-vücud nazariyesini, bazen tevile, bazen teyide kalkar.."

Bu da zâhir bir sehivdir. Muhyiddin-i Arabî'nin vahdetü'l-vücud mesleği ise, ehl-i sahv ve sahabelerin mesleği olmadığından, belki ehl-i istiğrakın meşrebi olmasından, eskiden beri Risale-i Nur onu tevil ve teyide değil, bilâkis, Muhyiddin'i büyük ve makbul bildiği halde meşrebini kabul etmiyor. velâyet-i kübra ehli olan sahabelerin ve âl-i beytin meşrebi "Lâ mevcude illâ Hû" değildir. Belki istiğrak halinde dahi "Lâ meşhude illâ Hû"dur. Onun için Risale-i Nur demiş: Muhyiddin-i Arabî o derece Vacibü'l-Vücud'a hasr-ı nazar eder ki, kâinatı Cenab-ı Hak hesabına inkâr eder dereceye gelir. Halbuki bu zamanda o meşrebin bahanesiyle vahdetü'l-vücud* nazariyesiyle maddiyatta boğulmuş, tabiat batağına düşmüş adamlar, kâinat hesabına ulûhiyeti inkâr derecesine gitmek için bir vesile ittihaz etmeleri cihetinde, Risale-i Nur, Muhyiddin'i ve mesleğini böyle heriflerin gayet çirkin mesleklerinden kurtarmak fikriyle vahdetü'l-vücud kapısını kapıyor. teyid değil, belki aklen ve mantıkan kuvvetli

bürhanlarla sahabe ve ehl-i sahvın meşrebinin, o meşrebden daha yüksek, daha selâmetli olduğunu isbat etmiş.

Sekizinci sehiv: Raporda demişler: "Bir adam hakikaten evliya olsa dahi, ‘Bu benim kerametim’ demesi dinen memnudur. Hele kitapta asla yazamaz."

Elcevap: Ben bütün dostlarımı işhad ediyorum ki, ben hiçbir vakit: "Veliyim, bu benim kerametimdir." dememişim ve diyemem ve demeye hiçbir hakkım yok. Belki daima dediğim budur: "Risale-i Nur madem Kur’an’ın hakikatlerine hizmet ediyor, biz de o hizmet-i kudsiyede çalışıyoruz. Cenab-ı Hak, Kur’an’ın mucize-i maneviyesinin bir şulesi olarak Kur’an’a keramet ve Risale-i Nur’a bir ikram ve bizlere ihsan-ı ilâhî ile ve bir lütf-u rabbanî ile merhamet ediyor. Hem ikram, keramet gibi değil, ikramın izharı niyet-i halis ile bir nevi şükürdür. Ve onun inkârı, o nimeti inkâr hükmüne geçtiğinden bazen izhar edip, yazıyordum. Tâ ki şakirdlerin hizmetteki şevkleri kırılmasın ve maişet derdi cihetinde gelen endişelere karşı bereket nev’inden gelen ikramat-ı ilâhiyeyi beyan ediyordum. Ve ekser şakirdler kendi maişetlerindeki tecrübeleriyle o ikram-ı ilâhîyi tasdik ediyorlar. Biz de hissediyoruz, derler. Daha derd-i maişet onları tazyik etmez ve hizmet-i imaniyeye mani olmaz.

Raporun o sahifesinde: "Risale-i Nur şakirdlerinin cennetlik olduklarında şüphe yoktur, bu bana bildirildi’ diyor. Cennet ile müjdelemek ve iman vesikasından bahsetmek, Katolikler ve Bâtınîlerde görülmüştür. Ve Şeyh Geylânî gibi zatların ‘Müridlerim cennetliktir’ demelerinin aslı yoktur. aşere-i mübeşşereden başka cennetle tebşir edilmemişler. Bir adamın ‘Ben cennetliğim, sen cehennemliksin’ demesi, akaid kitaplarında beyan edildiğine göre yanlıştır, caiz değildir. Hem aynı sahifede, ‘Bana bildirildi, hakikatten haber aldım. Bana böyle denildi...’ gibi sözleri, Aynü’l-İlim şarihi ilhaddan saymıştır."

Elcevap: Kur’an-ı Azimüşşanda yüzer âyat ile iman ve amel-i salih ehli, cennet ile tebşir edilmesine binaen, ismi ve şahsıyla değil, belki Kur’an’ın beyanı tarzında fakat müjdeli bir surette Risale-i Nur şakirdlerinin iman ve amel-i salih noktasında ve bilhassa iman-ı tahkikî kazanmalarında ve hüsn-ü hatimelerine binler lisan ile her

vakit dua edilmesine istinaden Kur’an-ı Kerim’in belâgatının derece-i i’cazından tereşşuh eden işaratından remzî bir beşaret ve bir müjde telâkki edip, hesab-ı ebced ile tam tevafukunu bir emare göstermek, hiçbir cihetle medar-ı itiraz olamaz.

Teşekkürnamede beyan olunduğu gibi, Risale-i Nur, bir adamı şahsıyla ve ismiyle tayin edip, cennetlik müjdesini vermiyor. Belki Kur’an’ın yüzer âyatının beşaretine binaen, bu zamanda yüksek derece-i iman ve amel-i salihte bulunan şakirdleri –kim olursa olsun– birkaç ayetin işaret ve müjdeleriyle müjde veriyor. Bunda bir hüküm yok. Ve akide-i Ehl-i Sünnet’e muhalif hiçbir ciheti yok.

Hem raporda: "Bana bildirildi, hakikatten haber aldım, bana böyle denildi..." gibi sözler; herkes kalbine hatıra nev’inden, hususî ilham kabilinde diyebilir nev’inden tabirattır. Bunların neresinde haram vechi bulunur. Hususan Kur’an nüktelerinin fehminde, Kur’an hakikatinden ihtiyarsız, ilhamî bir surette gelen manalara "Hakikatten haber aldım, kalbime denildi" tabirleri tam yerindedir.

Raporun aynı sahifesinde: "İlm-i huruf ile ebced hesabıyla hüküm çıkarmak, okunması haram olan ilimlerdendir, diye Reddü’l-Muhtar şarihi demiş", demişler.

Elcevap: Sabıkan beyan ettiğimiz gibi, sû-i istimal edilmiş hafî ilimlerden olan ilm-i huruf başkadır, Risale-i Nur’un ebced hesabıyla ve zâhir tevafuk ile hüküm çıkarmak değil, Kur’an’ın meziyetli nüktelerinin ve işaretlerini beyan etmesi bütün bütün başkadır. Bunda da sehiv var.

Hem aynı sahifede: "Said, Hazret-i Peygamber’e (a.s.m.) ittiba ettiğini söyler. Halbuki, Hazret-i Peygamber’in (a.s.m.) cifir, huruf ve tevafuk gibi şeylerden hüküm çıkardığı kat’iyen varid değildir."

Elcevap: Kur’an’ın had ve hesaba gelmez manaları, işaretleri, tefsirleri Hazret-i Peygamber aleyhissalâtü vesselâmdan sarihan görünmüyor, fakat bütün o kudsî menbaın tereşşuhatıdır. İlm-i huruf* değil, belki pek zâhir ve hesabî olan hesab-ı ebced ve gözle görülen tevafuklarla Kur’an’daki işaret ve nüktelerin fehmi için bir vesile yaptığım Hazret-i Peygamber aleyhissalâtü vesselâmın sünnetini ittibaımıza elbette hiçbir vecihle münafatı olamaz.

Dokuzuncu sehiv: Raporda denilmiş: "Said Nursî kendisini emr-i bilmaruf ile mükellef tutuyor. Halbuki emr-i bilmarufun şartı, fitneye müeddî olmamaktır. Kendisi bu işe memur değil iken ve şüpheli bir vaziyette bulunurken, emr-i bilmarufa kalkması, bir akide kitabında ‘haramdır’ denilmiş. Hem ehl-i kıble tekfir olunmaz. Said Nursî ise zaruriyat-ı diniyeden olmayan meseleleri ortaya atıyor. Sonra, ‘Ey mülhidler, dinsizler’ gibi kelimeler kitaplarında bulunuyor. Bunlar dinen caiz değildir. Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaat mezhebine göre ‘Ben Müslümanım’ diyen adama kâfir demek günahtır."

Elcevap: Hükûmet-i İttihadiyece ittifakla umum Avrupa’ya karşı hakaik-i İslâmiyeyi beyan ve muhafaza etmek için Dârü’l-Hikmeti’l-İslâmiye*de bir âza kabul edilen ve on dokuz sene evvel Van’da iken Diyanet riyaseti tarafından bir vaiz kabul edilen ve şimdiye kadar pek çok muarızları bulunduğu halde sözleri cerhedilmeyen, hem şimdiye kadar hiçbir yerde dinen onun derslerinden bir zarar gören bulunmayan bir adamın, Kur’an’ın gayet sarih emr-i bilmarufunu has ve halis ve sırf ahireti için çalışanlara söylemesi, değil haram, belki en ehemmiyetli bir farz hükmündedir.

Amma ehl-i kıblenin tekfiri hakkında sehivleri ise; hem Risale-i Nur’u, hem benimle temas edenleri işhad ediyorum ki, benim eskiden beri mesleğim hüsn-ü zandır. Değil tekfir, belki mümkün olduğu kadar müslümanları tekfir vartalarından kaçırmışım. Mezheb-i Hanefîde sebeb-i küfür gösterilen çok maddeler, mezheb-i Şafiî’de yalnız kebair sayıldığı cihetle, ben hüsn-ü zan etmeye mezhebimce mükellefim. Hanefî ulemasından –mezhebce– daha ziyade tekfirden çekiniyorum. Hususî ve muayyen insanlara, tam sarih küfür görünmezse ‘kâfir’ diyemeyiz. Ve Risale-i Nur’da: "Ey mülhidler! Ey zındıklar!.." dediğim vakit, muhataplarım ise gizli ve İslâmiyetin ifsadını ve mü’minlerin imanını bozmayı hedef ittihaz eden ve bazen hükûmetin bazı erkânını iğfal edip, bizi böyle belalara sokan ve otuz seneden beri benimle mücadele eden, şahsen bilmediğimiz bir kısım münafıklardır.

Yine aynı sahifede: "İstanbul ulemasından bazıları Said’in hareketini beğenmediklerinden ‘kezzab’ dediklerinden, onlara ve Seyyid Abdülhakim*e şakirdleriyle beraber ölüm duası yaptıklarından... Halbuki müslümanlıkta ölüm duası yapılmaz."

Elcevap: Hâşâ! İstanbul uleması, başta merhum Fetva Emini Ali Rıza olarak bütün âlimleri Risale-i Nur'a karşı takdirkârane bakmışlar. Hiçbirine karşı bedduamız yoktur, hürmetimiz var. Yalnız bizim gizli ve dinsiz düşmanlarımız ve nasılsa bir münasebetle çok ihtiyar, merhum Abdülhakim'e hulûl edip, ihtiyarlığından ve taassubundan istifade ederek Risale-i Nur şakirdlerinin aleyhine çirkin bir söz söylettirmişler. Biz işittik. Onun tesiriyle bize epey zarar oldu. Şakirdler ölümüne beddua etmek istediler. Ben dedim: "Siyadetine ve ihtiyarlığına hürmeten yapmayınız." Yaptırmadık. Tâ o vakit helâl ettik. Hattâ şimdi ben, en yakın dostum gibi, hayırlı dualarıma teşrik etmişim.

Onuncu sehiv: Hem aynı sahifede: "İki türlü Deccal ve Süfyan diye, zaruriyat-ı diniyeden olmayan bunlarda 'icma var' diyor. İnanmayanlara 'zındık, dinsiz, mülhid' hükmünü veriyor. Halbuki Mehdi, deccal, süfyan gibi şeyler Kur'an'da yoktur, icma da yoktur. Yalnız Taftazanî, 'Bunlar gayr-ı mümkün şeyler olmadığından bu babda rivayet edilen hadisleri kabul ederiz' demiş. Hem imam-ı mahfî ve Mehdi-i Muntazar, bâtıl olduğuna Ehl-i Sünnet'in ittifakı var."

Elcevap: Acelelik sebebiyle gayet sathî bir surette yüzer risaleden ziyade kitaplar tedkik edilmeden, bir mahrem risalenin bir ibaresinden böyle bir hüküm isnad etmelerini o müdakkik zatlara yakıştıramıyoruz.

Evvelâ: Taftazanî ahirzaman hâdisatı hakkında değil, belki hadisat-ı uhreviyeden bir acib kısım hakkında o sözleri Şerhu'l-Makasıd'da yazmış.

Saniyen: Risale-i Nur'dan mahrem bir cüz'ü: "İki deccala inanmayan dinsizdir" demiyor. Hem deccalın hurucu bütün akide-i İslâmiye kitaplarında mezkûrdur, icmaa mazhardır. Mehdi ve süfyan mefkûresi ise, ümmet içinde gayet esaslı bir tarzda ve ehemmiyetli bir hikmete binaen cereyan edip, gelmiş. Âdeta ümmetçe telâkki-i bilkabul nev'inden bir medar-ı teselli olarak her asırda âl-i beyt-i nebevî'den bir hidayetkâr imdada yetişmesi tesellisi ile devlet-i süfyaniyede ve Emeviyede eski zamanda Yezid ve Velid gibi süfyan manasını veren hâkimlere karşı dayanmak için her asrın ihtiyacı bu mefkûreyi idame etmiş. Ve bu hakikatı cüz'î-küllî her asır gösterdiği

gibi bu asır da bir derece göstermiş diye, Risale-i Nur’un beyanatı hiçbir cihetle hakaik-i İslâmiyeye münafatı yoktur. Fakat Hanefî ulemasından bir kısmı

لاَ مَهْدِى اِلاَّ عِيسٰى [3]

demelerine binaen, ulema-yı Hanefiye sair mezhebler gibi, mehdî ve süfyan hadislerine akide noktasında bakmıyorlar. Risale-i Nur’un üstadlarından bir üstadı İmam-ı Gazalî ve birisi de Abdulkadir-i Geylânî'dir (Fakat tarikat cihetinde değil, hakikat cihetinde). Ve birisi de en başta İmam-ı Ali (r.a.) olmasından, onların ittifak ettikleri meseleler elbette maden-i risaletten alınmıştır, diye Risale-i Nur kabul etmiş. Ve İmam-ı Ali (r.a) kasidesinde süfyana "İslâm Deccalı" namını vermesi, bize bir hüccet hükmüne geçmiş. Yalnız Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği hadisten başka pek çok imamlar ve büyüklerden gaybî ihbarlar vardır. Ve vaki-i hâl, vukuatıyla tam tasdik ediyor.

Hem Ehl-i Sünnetçe batıl olan Mehdi-i Muntazar budur ki: "Şiîlerin bir kısmı; on iki imamdan birisi ölmemiş, bin senedir gizlidir, sonra meydana çıkacak, dünyayı ıslâh edecek. Mehdi-i Muntazar budur." Ehl-i Sünnet bu fikre ‘bâtıldır’ der. Yoksa Ehl-i Sünnetin, ekseriyetçe kabulü olan ve intizar edilen Muhammed Mehdi hakkında hadisler var. Ve

لاَ مَهْدِى اِلاَّ عِيسٰى [3]

diyen ulemaların fikirlerini kabul etmediklerinin hikmeti şudur: Âhirzamanda dinsizlik cereyanına karşı mukabele etmek, ancak İsevî’nin hakiki dini hakikat-ı Kur’an’la ittihad ederek; Kur’an ise esas ve imam olup, İsevî dini ona tabi olacağına işareten bir rivayette var ki: "İsa gelir, namazda mehdi’ye iktida eder." Eğer o kısım ulemaların fikri gibi olsa, o halde İsevîlik esas ve imam olması lâzım geliyor.

Muhterem ehl-i vukufun bir kısım sehivleri, teşekkürnamede dahi beyan edilmiştir. Ben kasemle temin ediyorum ki, eğer bazı ehl-i imana zarar gelmese idi, hakkımızda ağır şerait altında insaflı hareket eden bu muhterem ehl-i vukufun isnad ettikleri bütün kusur ve hataları nefsime kabul edecektim, fakat iman hizmeti beni mecbur eyledi.

Muhterem ehl-i vukuf, Said’de iki hâlet-i ruhiye bulmuşlar: Birisi, normal hayatı deyip, yüzde doksan kemal-i takdirde, beğendikleri risaleleri o normal hayatına isnad ediyorlar. Diğer hâleti, cezbe ve ihtilâl-i ruhî hâletidir. Ve ona da, beş-on küçük, mahrem ve yarım mahrem ve zulme karşı hiddet mektuplarını veriyorlar. Hakikat ise; fikrimin hüneri ve ilmimin eseri olmadığına işareten bir ihsan-ı ilâhîdir ki, o normal dedikleri halinde değil, belki gayr-ı normal halinde en mükemmel eserler yazılmış. Hatta ben ve telif zamanında beraberimdekiler biliyoruz ve en hastalıklı ve sıkıntılı ve heyecanlı ve ihtilâl-i ruhiyede yazılan risaleler çok mükemmel ve süratli oluyordu.

Elhasıl: Normal hayatım, Risale-i Nur hakkında gayr-ı normaldir ve gayr-ı normal ise, normaldir.

31 Mayıs 1944
Denizli cezaevinde mevkuf
Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Ey o zamanı idrak edip yaşayan kişi...
3.)İsa'dan başka Mehdi yoktur.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 15

Sorgu Hakimliği Kararnamesine itiraz

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Reis beyefendi,

Kararnamede üç madde esas tutulmuş:

Birisi: Cemiyettir. Ben buradaki bütün Risale-i Nur şakirdlerini ve benimle görüşenleri veya okuyan ve yazanları aynıyla işhad ediyorum, onlardan sorunuz ki, ben hiç birisine dememişim: "Bir cemiyet-i siyasiye veya cemiyet-i nakşiye teşkil edeceğiz." Daima dediğim budur: "Biz, imanımızı kurtarmaya çalışacağız. umum ehl-i iman dahil oldukları ve üç yüz milyondan ziyade efradı bulunan bir mukaddes cemaat-i İslâmiyeden başka mabeynimizde medar-ı bahs olmadığını ve Kur'an'da hizbullah namı verilen ve umum ehl-i imanın uhuvveti cihetiyle kendimizi, Kur'an'a hizmetimiz için hizbü'l-Kur'an, hizbullah dairesinde bulmuşuz. Eğer kararnamede bu mana murad se, bütün ruhumuzla, kemal-i iftiharla itiraf ederiz. Eğer başka manalar murad ise, onlardan haberimiz yoktur!

İkinci Madde: Kararnamenin itirafıyla, Kastamonu zabıtasının rapor ve tasdikiyle, hiç neşrolunmayacak tarzda odun ve kömür yığınları altında ve mıhlı sandıklarda bulunan ve Eskişehir Mahkemesinin tedkikinden ve tenkidinden geçen ve bir hafif cezayı çektiren ve kat'iyen mahrem tutulan "Tesettür Risalesi" ve "Hücumat-ı Sitte ve Zeyli" Risalesi gibi kitaplardan bazı cümlelerine yanlış mana vererek, dokuz sene evvelki zamana bizi götürüp, cezasını çektiğimiz suç ile mesul etmek istiyor.

Üçüncü Madde: Kararnamede kaç yerinde: "Devletin emniyetini ihlâl edebilir ve yapabilir." gibi tabirlerle imkânat, vukuat yerinde istimal edilmiş. Herkes, mümkündür ki bir katl yapsın; bu imkân ile mesul olabilir mi?

Mevkuf
Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 16

Sorgu hâkimi beni isticvab için çağırdığı gün..

(Bu fıkra dahi müsveddeye girdi, daha çıkarmadık. Hapisteki kardeşlarıma yazdığım bir mektubdur.)

İki gün evvel sorgu hâkimi beni çağırdığı vakit, ben kardeşlerimi nasıl müdafaa edeyim diye düşünürken, İmam-ı Gazâli'nin Hizbü'l-Masûn'unu açtım. Birden bu âyetler nazarımda göründü:

اِنَّ اللهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا [1]
يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ [2]
اَللهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ [3]
طُوبٰى لَهُمْ [4]

Baktım ki: Birinci âyet, şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa اٰمَنُوا [5] 'daki "Vav" dahi meddedir, makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi bin üç yüz altmış iki (1362) eder ki, tam tamına bu senenin aynı tarihine ve bizim mü'min kardeşlerimizi müdafaaya azmettiğimiz zamana, hem mânâsı, hem makamı tevafuk ediyor. Elhamdülillâh dedim, benim müdafaama ihtiyaç bırakmıyor.

Sonra hatırıma geldi ki: "Acaba netice ne olacak?" diye merak ettim. Gördüm:

اَللهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ .. طُوبٰى لَهُمْ 'deki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrîsi aynen bin üç yüz

altmış iki. Eğer bir med sayılmazsa, iki, eğer sayılsa üç eder. Tam tamına hıfz-ı İlâhiyeye pek çok muhtaç olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevâfuk ederek, bir seneden beri büyük bir dairede ve geniş bir sahada aleyhimize ihzar edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat ile teselli veriyor. Risale-i Nur bu hâdisede daha parlak fütuhatı hâkim dairelerde bulunmasından, şimdiki muvakkat tevakkuf bizi meyus etmez ve etmemeli. Ve Âyetü'l-Kübrâ'nın tab'ı sebebiyle müsaderesi onun parlak makamına nazar-ı dikkati her taraftan ona celb etmesine bir ilânname telâkki ediyorum.

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [6]

en güzel bir düstur-u tesellidir.

Bu teslimiyetle beraber, gayet kuvvetli bir tesanüde ve birbirinin kusuruna bakmamaya ve Risale-i Nur 'a karşı alâkayı gevşetmek değil, belki daha ziyade kuvvetleştirmeye şiddetle ihtiyacımız var.

Ben görüyorum, bize hücûm edenler en ziyade tesanüdümüzü bozmak istiyorlar ve en ziyade bana karşı ihanet derecesinde hürmeti kırmaya çalışıyorlar. Güya Risale-i Nur 'a karşı hürmet, benden ileri geliyor. Beni kırmakla, o kırılır diye, divaneliklerinden zannediyorlar. Hem şiddetli bir surette konuşmaktan beni men' ediyorlar.Tâ ki, hakikat-ı mes'ele anlaşılmasın ve Risale-i Nur sussun.

O bedbahtlar bilmiyorlar ki: Benim zaif dilimin susmasıyla, etrafta binler kardaşlarımın kuvvetli dilleri ve Risale-i Nur 'un memlekette intişar eden binler nüshalarının parlak lisanları konuşuyorlar. Ve susmazlar ve susturulmazlar.

Biz, onların bütün tazyik ve sıkıntı vermelerine karşı, imân-ı tahkiki kuvvetiyle ve sırrıyla kabre imân ile girmek ve şirket-i mâneviye ile her birimiz, yüzer lisanla dua ve tesbihat ve a'mâl-i saliha yapmak olan iki kudsî ve cihandeğer kıymetli ve medar-ı sürûr kazancımızla mukabele edip, geçmiş zahmetlerin sevaplarını ve mânevi lezzetlerini ve gelecek meşakkatların hazırda yokluğunu düşünerek, yalnız hazır saatteki musibete karşı, sabır içinde şükretmeliyiz.

Mâdem ben, sizin elemlerinizle de müteellimim ve sizden pek çok ziyade tazyike maruz olduğum halde, sabır ve tahammül ediyorum. Elbette sizler benim tesellilerime ihtiyacınız çok olmaz diye, çok teselli yazmıyorum.

Said Nursî

1.)Muhakkak ki Allah, inananları savunacaktır. (Hac Sûresi, 22:38)
2.)Onların nurları, önlerinde ve sağlarında koşuyor (Hadîd Sûresi, 57:12)
3.)Allah onları görüp gözetmektedir. (Şûrâ Sûresi, 42:6)
4.)Onlara müjdeler olsun! (Ra'd Sûresi, 13:29
5.)İmân edenler.
6.)Kadere iman eden keder ve üzüntülerden kurtulur.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 17

Son Tecziye İddianamesine karşı Mahkemeye hitabe

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Mahkemeye hitabedir

Efendiler!

Size kat'î haber veriyorum ki; Buradaki zatların, bizimle ve Risale-i Nur 'la münasebeti olmıyan veya az bulunan veya inkâr edenlerden başka, istediğiniz kadar kardeşlerim ve hakikat yolunda arkadaşlarım var. Bizler, Risale-i Nur 'un keşfiyat-ı kat'iyesiyle iki kere iki dört eder derecesinde sarsılmaz bir kanââtle bilmişiz ki: Ölüm bizim için, sırr-ı Kur'ân ile, îdam-ı ebediden terhis tezkeresine çevrilmiş; ve bize muhalif olanlar ve dalâlete gidenler için o kat'i ölüm, ya îdam-ı ebedîdir (eğer âhirete imanı yoksa) veya ebedi ve karanlıklı haps-i münferiddir (eğer âhirete inanıyorsa ve sefahatte ve dalâlette gitmiş ise)..

Acaba dünyada bu mes'eleden daha büyük, daha ehemmiyetli bir mes'ele-i insaniye varmı ki, bu ona âlet olsun? Sizden soruyorum? Madem yoktur ve olamaz, neden bizimle uğraşıyorsunuz? Biz, en ağır cezanıza karşı kendimiz, âlem-i nura gitmek için bir terhis tezkeresini alıyoruz diye kemâl-i metanetle bekliyoruz. Fakat bizi reddedip, dalâlet hesabına mahkûm edenleri, sizi bu meclisde gördüğümüz gibi, îdam-ı ebedî ile ve haps-i münferidle mahkûm ve pek yakın bir zamanda o dehşetli cezayı çekeceklerini müşahede derecesinde biliyoruz, belki görüyoruz, onlara insaniyet damariyle cidden acıyoruz. Bu kat'i ve ehemmiyetli hakikatı isbat etmeye ve en mütemerridleri dahi ilzam etmeye hazırım! Değil öyle vukufsuz, garazkâr, mâneviyatta behresiz ehl-i

vukufa karşı, belki en büyük âlim ve feylesoflarınıza karşı gündüz gibi isbat etmezsem her cezaya razıyım. İşte yalnız bir nümune olarak, iki Cum'a gününde mahpuslar için telif edilen ve Risale-i Nur 'un umdelerini ve hülasalarını ve esaslarını beyan ederek Risale-i Nur 'un bir müdafaanamesi hükmüne geçen Meyve Risalesi'ni ibraz ediyorum ve Ankara makamatına vermek için, yeni harflerle yazdırmaya müşkilatlar içinde gizli çalışıyoruz. İşte onu okuyunuz, tam dikkat ediniz, eğer kalbiniz (nefsinize karışmam) beni tasdik etmezse, bana şimdiki tecrid-i mutlak içinde her hakareti ve işkenceyi de yapsanız, sükût edeceğim!

Elhâsıl: Ya Risale-i Nur 'u tam serbest bırakınız veyahut o kuvvetli ve zedelenmez hakikatı elinizden gelirse kırınız! Ben şimdiye kadar sizi ve dünyanızı düşünmüyordum ve düşünmiyecektim, fakat mecbur ettiniz, belki de sizi ikaz etmek lâzım idi ki, kader-i İlâhi bizi bu yola sevketti. Biz de,

مَنْ اٰمَنَ بِالْقَدَرِ اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ [2]

düstur-u kudsiyi kendimize rehber edip, her bir sıkıntılarınızı sabır ile karşılayacağız, diye azmettik.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Kadere iman eden keder ve üzüntülerden kurtulur.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 18

Mahkemede Son Sözüm

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Efendiler,

Çok emarelerle kat'î kanaatım gelmiş ki; hükûmet hesabına, bize, hissiyat-ı diniyeyi âlet ederek emniyet-i dahiliyeyi ihlâl edeceğimiz için hücum edilmiyor. Belki bu yalancı perde altında, zındıka hesabına, bizim imanımız için ve imana ve emniyete hizmetimiz için hücum ediliyor. Bunun çok hüccetlerinden bir hücceti şudur ki: Yirmi sene zarfında, Risale-i Nur'un yirmi bin nüshalarını ve parçalarını yirmi bin adamlar okuyup kabul ettikleri halde, Risale-i Nur'un şakirdleri tarafından emniyetin ihlâline dair hiçbir vukuat olmamış ve hükûmet kaydetmemiş ve eski ve yeni iki mahkeme bulmamış. Halbuki, böyle kuvvetli propaganda, yirmi günde vukuatlar ile kendini gösterecekti. Demek hürriyet-i vicdan prensibine zıd olarak, bütün dindar nasihatçılara şamil, lastikli bir kanunun 163. maddesi sahte bir maskedir. Zındıklar, hükûmeti iğfal ederek ve adliyeyi şaşırtıp, bizi herhalde ezmek istiyorlar.

Madem hakikat budur, biz de bütün kuvvetimizle deriz: Ey dinini dünyaya satan ve küfr-ü mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız. Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek! Yüzer milyon kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate, başımız dahi feda olsun! Her cezanıza ve idamınıza hazırız. Hapsin harici bu vaziyette, yüz derece dahilinden daha fenadır. Bize karşı gelen böyle bir istibdad-ı mutlak altında hiçbir hürriyet —yani ne hürriyet-i ilmiye, ne hürriyet-i vicdan, ne hürriyet-i diniye— olmadığından, ehl-i namus ve diyanete ve tarafdar-ı hürriyet olanlara ya ölmek veya hapse girmekten başka bir çare kalmaz. Biz de,

اِنَّا ِ للهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [2]

diyerek Rabbimize dayanıyoruz.

Mevkuf
Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Biz, Allah'ın kullarıyız ve yine Ona döneceğiz. (Bakara Suresi: 156)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 19

Mahkeme Reisi Ali Rıza Bey'e

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Mahkeme reisi Ali Rıza beyefendi,

Hukukumu müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var. Ben yeni harfleri bilmiyorum ve eski yazım da pek nakısdır. Hem beni başkalarla görüştürmüyorlar, âdeta tecrid-i mutlak içindeyim. Hatta iddianame, on beş dakikadan sonra benden alındı. Hem avukat tutmağa iktidarım yok. Hattâ size takdim ettiğim müdafaatımı çok zahmetle, bir kısmını gizli olarak ancak yeni harf ile bir suretini alabildim. Hem Risale-i Nur'un bir nevi müdafaanamesi ve mesleğinin hülâsası olan Meyve Risalesi'nin bir suretini müdde-i umuma vermek için ve bir-iki suretini Ankara makamatına göndermek için yazdırmıştım. Birden onları elimden aldılar, daha vermediler. Halbuki Eskişehir'in adliyesi, bize bir makineyi hapse gönderdi. Biz müdafaatımızı onda, yeni harfle, bir-iki nüsha yazdık; hem o mahkeme dahi yazdı. İşte ehemmiyetli talebim: Ya bize bir makineyi siz veriniz veya bize müsaade ediniz, biz celbedeceğiz. Tâ ki hem müdafaatımı, hem Risale-i Nur'un müdafaanamesi hükmünde olan risalenin yeni harfle iki-üç suretini alıp, hem adliye vekâletine, hem heyet-i vekileye, hem meclis-i mebusana, hem Şura-yı Devlete göndereceğiz. Çünkü iddianamede bütün esas, Risalet-i Nur'dur ve Risale-i Nur'a ait dava ve itiraz, cüz'î bir hadise ve şahsî bir mesele değil ki çok ehemmiyet verilmesin. Belki bu milleti ve bu memleketi ve bu hükûmeti ciddi alâkadar edecek ve dolayısıyla âlem-i İslâmın nazar-ı dikkatini ehemmiyetli bir surette celbedecek bir küllî hadise hükmünde umumî bir meseledir.

Evet, Risale-i Nur'a perde altında hücum eden, ecnebi parmağıyla bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i

İslâmın teveccühünü ve muhabbetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için siyaseti dinsizliğe âlet ederek perde altında küfr-ü mutlakı yerleştirenlerdir ki, hükûmeti iğfal ve adliyeyi iki defadır şaşırtıp, der: "Risale-i Nur ve şakirdleri, dini siyasete âlet eder, emniyete zarar ihtimali var."

Hey bedbahtlar! Risale-i Nur'un, gerçi siyasetle alâkası yoktur; fakat küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşiliği ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasıyla bozar, reddeder ve emniyeti, asayişi, hürriyeti, adaleti temin ettiğine yüzer hüccetlerden birisi bu müdafaanamesi hükmündeki Meyve Risalesi'dir. Bunu, âlî bir heyet-i ilmiye ve içtimaiye tedkik etsinler, eğer beni tasdik etmezlerse, ben her cezaya ve işkenceli idama razıyım!

Mevkuf
Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 20

Her hükûmetin adliyesinin, kanundan başka bir istinadgâhı yoktur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Efendiler,

Her hükûmetin adliyesinin kanundan başka bir istinadgâhı yoktur. Ve onun adliyesi herbir merkezde aynı kanun ile amel eder. Ve yüz cinayeti bulunan bir adamın dahi müdafaa hakkı vardır ve o hakkından men'edilmez. Ve bu memlekette madem Kur'an serbesttir; Kur'an hakikatlerini küfre karşı müdafaa etmek vazifesi yasak edilmedi biliyordum. Halbuki, bu altı aydır beni konuşmaktan ve görüşmekten kanunsuz olarak men'ettiler. Ve Eskişehir hapsinde adliye malumatı altında, Müdafaat'tan başka on risale daha telif ettim. Ve müteaddit nüshalar yazıldığı halde, bize kanun cihetinde ilişmediler. Burada ise, yeni harf bilmediğimden mecburiyetle eski yazı ile müdafaatımı yazdım. Benim yazım pek nakıs; herkes okuyamaz diye, başkalarına yazdırdım.

Risale-i Nur meselesi ise; hem hükûmeti, hem âlem-i İslâmı tam alâkadar edecek bir umumî hadise hükmünde bulunmasıyla, hem benim ve arkadaşlarımın meselenin vahdeti haysiyetiyle bir müdafaaname ve Risale-i Nur'un mahiyetini gösteren o hakikatleri "cerhedilmez" diye isbat eden ve onun bir nevi müdafaanamesi hükmünde bulunan Meyve Risalesi'nin her birinden üç-dört nüsha yazdırmıştım. Tâ ki, hem burada adliyeye ve Ankara makamatına vereyim. Birden onları kanunsuz olarak evrak-ı muzırra gibi elimden aldılar; daha vermediler. Sonra çok yalvardım: "Bize bir makineyi müsaade ediniz, tâ hakkımızı müdafaa edeceğiz" Kanunsuz olarak müsaade etmediler.

Ben mecburiyetle, temas edemediğim arkadaşlar vasıtasıyla yeni harf ile üç nüsha yazdırdım. Biri Ankara Ağır Ceza Mahkemesine ki, evraklarımız ve kitaplarımız oraya gönderilmiş. Birisi de reis-i cumhura; diğer biri de, Diyanet İşleri riyasetine göndermek için hazırladık. Fakat makine ve serbestiyet verilmediği için elyazısı müşevveş ve noksan ve okunmaz diye, onların okunmasına yardım etmek fikriyle iki alâkadar memura söyledik; müsaade yüzü gösterdiler.

Madem kitaplarımız eski harf ile Ankara'ya mahkemeye gönderildi, biz dahi yeni harf ile, eski harf ile iki müdafaa göndereceğiz, diye hapishane müdürüne verdik. O da sabahleyin dedi: "Eski harf ile yasaktır. Ben daha bunları size vermem." diye kanunsuz müsadere etti. Ben dedim: "Bütün buradaki arkadaşlarımın müdafaası hükmündedir. Çünkü mesele birdir. Herbirinin elinde hakkını müdafaa etmek için bulundurmak, kanunen haklarıdır.

Hem madem altı aydan sonra şimdiki makineyi müsaade ettiniz. tashihli nüshalardan bir nüshayı makamata verilmek için makine ile yazacağız. Ve bir nüshayı da bana veriniz ki, onun ile tashih edeyim, diye çok ısrar ettim. Yalnız bir nüsha bana verdi. Ötekileri müsadere etti, vermedi. Halbuki kendisinin itirafıyla, ayn-ı hakikat olduğunu söyledi.

Reis-i cumhura ve ağır ceza mahkemesine ve meclis-i mebusan riyasetine yazılan ayn-ı hakikat bir müdafaa Risalesini müsadere etmek için dünyada hiçbir kanun olamaz ve ihtimal vermiyorum. Hem aynı meselede müşterek adamların ellerinde, o müşterek müdafaaname bulunmasının yasak olması hiçbir hükûmet kanununda yoktur ve olamaz, biliyorum. Biz böyle hilâf-ı kanun meselelere hedef olmuşuz. Şimdiye kadar sabrettik, sabrımız kalmadı!

Said Nursi

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 21

Risale-i Nur'un hukukunu müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur'un hukukunu müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var. Risale-i Nur umum âlem-i İslâma taalluk edecek hakaiki câmi olduğundan, muhakkik âlimlerden ve feylesoflardan ehl-i vukuf bir heyet-i ilmiyeyi teşkil edip (gayet mahremler, mahdud bir-iki risale hariç olarak) bütün risalelerimi tedkik için Denizli Ağır Ceza Mahkemesi, Ankara Ağır Ceza Mahkemesine sevk etmiştir. Bu memlekete maddî ve manevî bereketi ve fevkalâde hizmeti otuz üç âyat-ı Kur'aniyenin işaratıyla ve İmam-ı Ali'nin (r. a.) üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzam'ın kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur'a aid dava ve itiraz, cüz'î bir hâdise ve şahsî bir mesele değil ki, ehemiyet verilmesin. Belki, bu milleti ve bu memleketi ve hükûmeti ciddi alâkadar edecek ve dolayısıyla âlem-i İslâmın nazar-ı dikkatini ehemmiyetli bir surette celb edecek bir küllî hadise hükmünde umumî bir meseledir.

Evet, Risale-i Nur'a perde altında hücum edenler, ecnebi parmağıyla bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i İslâmın teveccühünü, muhabbetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için siyaseti dinsizliğe âlet ederek, perde altında küfr-ü mutlakı yerleştirenlerdir ki; hükûmeti iğfal ve adliyeyi iki defa şaşırtıp der:

"Risale-i Nur ve şakirdleri dini, siyasete âlet eder. Emniyete zarar ihtimali var."

Risale-i Nur’un gerçi siyasetle alâkası yoktur. Fakat küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşiliği ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti, asayişi, hürriyeti, adaleti temin ettiğine yüzer hüccetlerden bu müdafaanamesi hükmündeki Meyve Risalesi’ni takdim ediyorum.

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 22

Son Tecziye İddianamesine karşı

Efendiler!

Yirmi sene bir mazlumiyet hayatında yüz kitaplarımda ve en mahrem mektup ve risalelerimde, asabiyetle bi'l-iltizam onu mahkum etmek fikriyle, yalnız sekiz dokuz sehivli bahaneler bulmaları gösteriyor ki; Risale-i Nur mahkûm olamaz.

Kim var ki, yirmi sene mazlumiyet hayatında bin yanlışı olmasın!...

Bu mahkeme yalnız bir hazır zamanı değil, belki iki istikbalin dehşetli tenkidlerini nazara alıp öylece mahkeme etsin...

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 23

Son Tecziye İddianamesine karşı Son Müdafaam

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Son Müdafaamdır

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Huzuru'na

İddia makamı, ne safahat-ı muhakemeyi ve ne de bize karşı ibraz ettiği indî edillenin hiçliğini, kifayetsizliğini, çürüklüğünü ve delilsizliğini ve gerek hak ve hakikatı zerre kadar nazara almayarak, mutlaka bizleri cezalandırabilmek emeliyle hâlâ cemiyetçilik teranesini tekrar etmekte ve bu ana kadar yüzlerce defa cevabı verilmiş meseleleri yeni baştan mahkeme celbiyle huzuruna sevk etmekte ve hiçbir ehliyet-i ilmiyeyi hâiz olmayan eski ehl-i vukufun, sırf ilhad ve inkârın müdafaasını istihdaf eden raporlarına istinad ederek; en yüksek adlî makamın nezaret ve murakabesi altında, merkez-i hükûmette, devletin en salâhiyetli profesörlerinden mürekkeb bir ilim heyetinin tedkiklerini hiçe saymakta ve tanımamaktadır.

Biçare bir kısım temiz nasiyeli ve bu memleket için cidden nâfi ve vefakâr vatan evlâdlarını tecziye ettirebilmek suretiyle, koyu bir inkârın ve ölmüş bir şahsın intikamını bizden almak için yanıp tutuşan müdde-i umumî beyefendi heyet-i hâkimeyi aleyhimize tahrik için kısmen yirmi-otuz sene evvel yazılmış ve her şeyden önce ilmî olması icab eden ve hakaik-i İslâmiyenin tâ bidayetten beri cereyan etmekte bulunan bir kısım tecelliyatını aksettirmekten başka bir maksat taşımayan ve sû-i tefsir edilir korkusuyla ve millet arasında herhangi bir sarsıntıya sebeb olur düşüncesiyle mevcutları ortadan kaldırılan ve hatta bir kısım nüshaları imha edilen bir eseri öne

sürmekte ve bazı şahsiyetlerle evvelce aramada tekevvün etmiş, bazı vekayi'den mütevellid ve sırf benim şahsıma ait aksül'amelleri yâd ederek, bunlardan tamamen bîhaber ve sırf dinî hakikatlerin taharrisi kaygısıyla kitaplarımı yazmış ve okumuş olan bir kısım bîgünahları, sırf saika-i diyanet ile âciz şahsıma ve eserlerime karşı hüsn-ü zanlarından dolayı mahkûm ettirmek istemektedir.

Eğer ortada, o meşhur şahsiyetlere karşı işlenmiş bir suç varsa bundan ben mesulüm. Sırf dinî noktadan, âciz şahsıma ve hakikatte benim olmayan ve hakaik-i Kur'aniyenin bir aksinden ibaret olan müellefatıma hüsn-ü zan etmeleri yüzünden, bir kısım biçare ve hüsn-ü niyet sahibi vatandaşlar, benim bu şahsî cürmüme ne için teşrik ediliyor? Bu kadar açık bir gadir tarih-i adliyenin neresinde meşhuddur?

Eğer benim rical-i devletle bir maceram gelmiş-geçmiş ise ve tarihe karışmış olan bu macerayı iddia makamı bir türlü hazmedemiyorsa düşünsün ki, ben o günün adamıyım ve onlarla aynı seviyede o macerayı birlikte yaşamışım. Bugün sırf benim Kur'an'dan gelen ilmimden dolayı aciz şahsıma hüsn-ü zanda bulunan habersiz biçarelerin, benim sâbık mücadelâtımdan mesul olmaları hak ve adaletin neresine sığar?

İddia makamı bizi mutlaka cezalandırabilmek için tekrar tekrar öne sürdüğü ve bugünün hadisesi gibi gösterdiği mektuplar ve sair delillerin kısm-ı âzamı da yirmi senelik terakkümattır. Bunların çoğunun hesabı Eskişehir Mahkemesinde görülmüştür ve üzerlerinden aflar geçmiştir. Bilhassa her zaman öne sürdüğü mahrem Tesettür Risalesi bu meyandadır.

İddia makamı, mahrem risalelerin evimde, odun yığınlarının altında, çivili sandık içinde bulunması gibi mahremiyet iddiamızın mesnedini teşkil eden bir delili de çürütebilmek için, "Bunu benim müfarakatımdan sonra mensublarım tarafından yapılmış olması muhtemeldir." gibi imkânat vukuat yerinde kullanılarak, indî bir mütalâa serdetmiştir. Halbuki bu arama, tevkifimden evvel huzurumla yapılmıştır. Hakikatlerin mahall-i izharı olması icab eden bir makamın, böyle çocukça ve hiç delilsiz bir mütalâa yürütmesini o makamın şeref ve vakarıyla kabil-i telif görmüyorum.

Aleyhimizde serdedilen diğer bir iddia da: Güya milliyetçiliğe karşı cephe alışımızdır. Bin seneden beri alemdar-ı İslâmiyet olarak livâ-i hidayeti ve hakiki şule-i medeniyeti omuzlarında dalgalandırmış ve beşer kitlelerine adalet ve insaniyet ve saadet şuleleri ve ümid ve inşirah ziyaları taşımış olan bu kahraman necib ve muzaffer Türk milletinin dahilî bünyesinde kuvvetlenmesi demek olan müsbet bir milliyet sevgisine biz muarız olanlardan değiliz. Bilâkis, onu samimi ruhumuzla isteyenlerdeniz.

Bizim vatan ve millet hesabına fikren muhalifi olduğumuz cihet, sadece menfi milliyetçiliktir ki, Müslümanlık uhuvvetini kıracak ve bir cemiyet hodgâmlığı verecek, tecavüz ve nefret ruhu doğuracak şekilde sû-i telâkki edilmesi ve sû-i istimalidir.

Evet, hakiki insanlık ve fazilet mefkûreleri etrafında toplanmış olan bu Müslüman camialarını sebepsiz birbirine düşman yapacak kadar böyle dar bir düşünüşün ve koyu Etrakçılığın fikren muhalifi olmak, bu millete hıyanet midir? Yoksa hizmet midir? Bunun takdirini ehl-i insafa bırakıyorum. mamafih, biz bu kabil telâkkilerimizin propagandacısı da olmadık.

En son sözüm şudur:

Efendiler, yirmi senelik bir mazlumiyet hayatında, yüzü mütecaviz kitapları içinde ve en mahrem mektup ve risalelerinde, asabiyetle hiddet zamanında yazılmış yalnız beş-on cümledeki kusurlarla; hüsn-ü niyet ve samimiyeti salâhiyettar ehl-i vukufça teslim edilmiş hayırhah bir insanın bil'iltizam mahkûm edilmek istenilmesi gösteriyor ki; hakikatı haykıran Risale-i Nur hiçbir vecihle mahkûm edilmez ki böyle bahaneleri arıyorlar. Kim var ki yirmi senelik hayatının bütün mahrumiyet ve mazlumiyet anlarında, değil böyle beş-on kelime, belki yüzlerce yanlış olmasın.

Bu mahkeme yalnız bu hazır zamanı değil, belki iki istikbalin dehşetli tenkidlerini nazara alıp, öylece muhakeme etsin.

Son sözüm [2] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dir.

Mevkuf

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah bize kâfidir. Ve O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 38

Başvekalet'ten dilekçe cevabı

7.4.1944

Denizli Cezaevinde mevkuf Said Nursî

T.C. Başvekalet Yazı İşleri Sicil Müdürlüğü

Yüksek Cumhurreisliğine sunup Başvekalete tevdi buyurulan, haksız bir sebebden dolayı uzun müddetten beri mevkuf bulundurulmanızdan şikayeti hâvi bulunan 16 Mart 1944 tarihli dilekçeniz incelenerek, neticesi size bildirilmek üzere 7 Nisan 1944 3/912 numaralı yazı ile Adliye Vekili'ne gönderilmiştir.

Başvekalet Müsteşarı

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 24

Ankara makamatına ve reis-i cumhura istida suretinde gönderdiğim müdafaanâmem

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ankara makamatına ve reis-i cumhura istida suretinde gönderdiğim müdafaanamemi ve başvekâletin de bunu ehemmiyetle kabul ettiklerini gösteren cevabî mektubunu rabten sunuyorum, takdim ederim. Makam-i iddianın aleyhimizde beyan ettiği asılsız, ittihamkârane evhamın kat'i cevabları bu müdafaatımda vardır. Sair yerlerin garazkârane ve sathî zabıtnamelerine bina edilen buranın ehl-i vukuf raporunda o kadar hilâf-ı vaki ve mantıksız çok sözler vardır ki, onlara karşı bu itiraznamem takdim edilmişti. ezcümle:

Size evvelce arzettiğim gibi, Eskişehir Mahkemesine, (163'üncü madde ile beni mahkûm etmek istedikleri zaman) demiştim: "Hükûmet-i Cumhuriyenin iki yüz mebusu içinde aynı rakam yüz altmış üç mebusun imzalarıyla Van'daki dârülfununuma, medreseme yüz elli bin banknot tahsisat kabul etmeleri ve onun ile hükûmet-i Cumhuriye'nin bana karşı olan teveccühü, bu 163'üncü maddeyi hakkımda hükümden iskat ediyor." dediğim halde, o ehl-i vukuf ise, "Yüz altmış üç mebus Said aleyhinde takibat yapmışlar." diye tahrif etmiş. Ve bazı âyât-ı Kur'aniyeyi bir büyük en'am şeklinde eskiden beri bir âdet-i İslâmiyeye binaen yazdığımız halde, "Dinde tahrifat yapmış." diye ittihama kalkmışlar. İşte makam-ı iddia da, bu ehl-i vukufun böyle bütün bütün asılsız evhamlarına binaen bizi mesul tutuyor. Halbuki, meclisiniz kararıyla, en yüksek heyet-i ilmiye ve fenniyenin tetkik ve tahkikine havale edilen, Risale-i Nur'un bütün eczaları tetkikten sonra, bil'ittifak, hakkımızda, "Said ve Risale-i Nur

şakirdlerinin yazılarında; dini, mukaddesatı âlet edip, devletin emniyetini ihlâle teşvik etmek veya bir cemiyet kurmak ve hükûmete karşı bir sû-i maksadı bulunmak kasdında olduğunu gösterir bir sarahat ve emare olmadığını ve Said'in şakirdleri, muhaberelerinde hükûmete karşı kötü bir kasd beslemek ve bir cemiyet kurmak veya tarikat gütmek fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmaktadır." diye müttefikan karar vermişler.

Hem ehl-i vukuf, müttefikan, "Said Nursî'nin yüzde doksan risalesi, hem samimi, hem hasbî, hem ilim ve hakikat ve din esaslarından hiçbir cihetle ayrılmamış; bunlarda, dini âlet etmek veya cemiyet teşkil etmek ile emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Şakirdlerin birbiriyle ve Said Nursî'yle muhabere mektubları da bu nevidendir. Beş-on mahrem ve şekvalı ve gayr-i ilmî olan risalelerden başka bütün risaleleri her biri bir ayetin tefsiri ve bir hadis-i şerifin hakikatı namına yazılmışlardır. Din, iman, Allah, peygamber, Kur'an, ahiret akidelerini ve ibarelerini açıkça anlatmak için temsiller ile yazılmış ve ilmî görüşleri ve ihtiyarlara ve gençlere ahlâkî öğütleri ve hayat tecrübesinden alınmış ibretli vak'aları ve faideli menkıbeleri ihtiva eden mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir. Hükûmete, idareye ve asayişe ilişecek hiçbir ciheti yoktur." demişler...

İşte, makam-ı iddia, bu yüksek ehl-i vukufun raporuna bakmayarak eski ve müşevveş, nakıs rapora binaen acib tarzlarda bizi ittiham etmesinden hakikaten fevkalhad müteessir bulunmaktayız. Bu yüksek mahkemenin müsellem insaflarına elbette yakıştırmayız. Hatta (temsilde hata olmasın) bir Bektaşi'ye: "Ne için namaz kılmıyorsun?" demişler. O da, "Kur'an'da [2] لاَ تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ var." demiş. Ona demişler: "Bunun arkasını da oku. Yani [3] وَ اَنْتُمْ سُكَارَى 'yı da oku."' denildiğinde, "Ben hafız değilim." demiş olması kabilinden, Risale-i Nur'un bir cümlesini tutup o cümleyi tadil ve neticeyi beyan eden ahirini nazara almayarak aleyhimizde hüküm verilmektedir. Takdim edeceğim müdafaanamemde, o iddianameye karşı mukayese edildiğinde

bunun otuz-kırk misali görülecektir. Bu numunelerden latîf bir vakıayı beyan ediyorum:

Eskişehir Mahkemesinde makam-ı iddia nasılsa bir sehiv neticesi, Risale-i Nur'un iman derslerine "Halkları ifsad ediyor." gibi bir tabir kullanmış ve sonra da o tabirden vazgeçtiği halde, Risale-i Nur'un şakirdlerinden Abdürrezzak namında bir zat, mahkemeden bir sene sonra demiş:

"Hey bedbaht! Otuz üç âyât-ı Kur'aniyenin işaratının takdirine mazhar ve İmam-ı Ali'nin (r.a.) üç kerametinin ihbar-ı gaybîsiyle ve Gavs-ı Âzam'ın (k.s.) kuvvetli bir tarzda ihbarıyla kıymet-i diniyesi tahakkuk eden ve bu yirmi sene zarfında idareye hiçbir zararı dokunmayan ve hiçbir kimseye hiçbir zarar vermemesi ile beraber binler vatan evlâdlarını tenvir ve irşad eden ve imanlarını kuvvetlendiren ve ahlâklarını düzelten Risale-i Nur'un irşadlarına, ifsad diyorsun. Allah'tan korkmuyorsun, dilin kurusun!" demiş.

Şimdi, bu şakirdin haklı olan bu sözünü makam-ı iddia gördüğü halde, "Said, etrafına fesad saçmış." tabirini insafınıza ve vicdanınıza havale ediyorum.

Makam-ı iddia, Risale-i Nur'un içtimaî derslerine ilişmek fikriyle, "Dinin tahtı ve makamı, vicdandır; hükme, kanuna bağlanmaz. Eskide bağlanmasıyla içtimaî keşmekeşlikler olmuştur." dedi. Ben de derim ki: "Din yalnız iman değil, belki amel-i salih dahi dinin ikinci cüz'üdür. Acaba katl, zina, sirkat, kumar, şarab gibi, hayat-ı içtimaiyeyi zehirleyen pek çok büyük günahları işleyenleri onlardan menetmek için, yalnız hapis korkusu ve hükûmetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kâfi gelir mi? O halde; her hanede, belki herkesin yanında daima bir polis, bir hafiye bulunması lâzım gelir ki, serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinler. İşte Risale-i Nur, amel-i salih noktasında, iman canibinden, herkesin başında bir manevî yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gazab-ı ilâhîyi hatırına getirmekle fenalıktan kolayca kurtarır."

Hem, makam-ı iddia bir risalenin güzel ve fevkalâde kerametkârane bir tevafukunun imza edilmesiyle, "Bir cemiyet efradı" diye, manasız bir emare beyan etmiş. Acaba esnafların, hancıların defterlerinde bulunan bu nevi imzalara cemiyet namı verilebilir mi? Eskişehir'de aynı böyle bir vehim oldu. Cevab verdiğim ve Mucizat-ı

Ahmediye Risalesi’ni gösterdiğim zaman taaccüble karşıladılar. Eğer mabeynimizde dünyevî bir cemiyet olsaydı, bu derece benim yüzümden zarar görenler, elbette kemal-i nefretle benden kaçacak idiler. Demek benim ve bizim İmam-ı Gazalî ile irtibatımız var, kopmuyor; çünkü uhrevîdir, dünyaya bakmıyor; aynen öyle de, bu masum ve safi ve halis dindarlar, benim gibi bir biçareye iman derslerinin hatırı için kuvvetli bir alâka göstermişler. Ondan bu asılsız, mevhum bir cemiyet-i siyasiye vehmini vermiş. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [4]

Mevkuf
haps-i münferidde
Said Nursi

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Namaza yaklaşmayın (Nisa Suresi: 43)
3.)İçkili olduğunuz zaman (Nisa Suresi: 43)
4.)Allah bize kâfidir. Ve O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 25

Son Söz

Son Söze bir haşiyedir

Efendiler! Mahkûmiyetimize hükmeden mahkemeyi ve aleyhimizdeki hâkimlerini ebedî mahkûm eden bu tazyik ve tazibimizde en acınacak ve düşmanları da rikkate getirecek en garibi şudur:

Bu dokuz ay zarfında ihtiyarlığım için muhtaç olduğum hizmetçilerimden sebebsiz men'etmek ve müdafaatlarımı yazdırmamak için hapisteki arkadaşlarımla konuşturmamak ve temas ettirmemek ve gürültüden çok müteessir olduğum, hususan ibadet vaktinde ve kaç defa şekva ettiğim halde yanıbaşımda gayet haylaz gençleri bulundurup benim damarlarıma dokundurmak, hattâ bilâ-istisna şahsî arzularıma aksiyle muamele etmek ve arkadaşlarıma ehemmiyetsizliğimi söyleyip beni çürütmek ve haylazları hürmetsizliğe teşvik fikriyle "Said işi düşse gelip elimizi öper" demesiyle o mevhum cem'iyet-i siyasiyeyi bozmak için mezkûr ihanetlerine karşı hadsiz şükür olsun ki sabır ve tahammül ihsan edildi.

İkinci gün pek şiddetli sözler söylenecekti. Bu gelecek parça onun mukaddemesiydi. Fakat ikinci gün beraet verdiler, o tokatlardan kurtuldular.

Efendiler,

Bizi sebepsiz kısmen mahkûm etmek ve dokuz ay en sıkı ve sıkıntılı yerde tevkif etmek; gerçi bu haksız hâle karşı çok şiddetli şekva ve itiraz hakkımızdır. Fakat "iki sebep" bizi teskin etmiştir.

Birincisi: –Ne kadar tenkid nazarı olsa da– Risale-i Nur'a dikkat ile bakan, iman noktasında herhalde istifade eder. Kalben ona

taraftar olur (meğer bütün bütün kalbi çürümüş ola.) Sizler gibi ehl-i insafın kalbleri lehimizdedir ve mecburiyetle aleyhimizde hükmeder.

İkincisi: Bu kadar zaman hakimiyetinizin altında ve size âmirimiz nazarıyla baktığımızdan, sizi yabanî değil, belki hukuk-u hürmeti veren bir uhuvvet ve karabet manasını hissettiğimizden ve geldik-geleli başka yerlere nisbeten insaflı dediğimizden, hiddet ve şiddeti size, mahkemenize karşı bıraktık. Fakat otuz-kırk seneden beri ecnebî hesabına ve küfür ve ilhad namına bu milleti ifsad ve bu vatanı parçalamak fikriyle, Kur'an hakikatine ve iman hakikatlerine her vesile ile hücum edip ve çok şekillere giren bir gizli ifsad komitesine karşı bu meselemizde kendilerine perde yaptıkları insafsız ve dikkatsiz memurlara ve bu mahkemeyi şaşırtan onların müslüman kisvesindeki propagandacılarına hitaben, fakat sizin huzurunuzda, zâhiren sizinle birkaç söz konuşmaklığıma müsaade ediniz...

Son sözüm:

Efendiler! Reis Bey, dikkat ediniz! Risale-i Nur'u ve şakirdlerini mahkûm etmek, doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına, hakikat-ı Kur'aniye ve hakaik-ı imaniyeyi mahkûm etmek hükmüne geçmekle bin üç yüz seneden beri her senede üç yüz milyon onda yürümüş ve üç yüz milyar müslümanların hakikate ve saadet-i dâreyne giden cadde-i kübralarını kapatmaya çalışmaktır ve onların nefretlerini ve itirazlarını kendinize celbetmektir. Çünkü o caddede gelip gidenler, gelmiş geçmişlere duaları ve hasenatlarıyla yardım ediyorlar. Hem, bu mübarek vatanın başına bir kıyamet kopmaya vesile olmaktır. Acaba, mahkeme-i kübrada, bu üç yüz milyar davacıların karşısında sizden sorulsa ki, "Doktor Duzi'nin, baştan nihayete kadar serâpa İslâmiyetiniz ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve frenkçe Tarih-i İslâm namındaki eseri ki, zındıkların kütübhanelerinizdeki eserlerine, kitaplarına ve serbest okumalarına ve o kitapların şakirdleri, kanununuzca cemiyet şeklini almalarıyla beraber, dinsizlik veya komünistlik veya anarşistlik veya pek eski ifsad komitecilik veya turancılık gibi siyasetinize muhalif cemiyetlerine ilişmiyordunuz? Neden hiçbir siyasetle alâkaları olmayan ve yalnız iman ve Kur'an cadde-i kübrasında giden ve kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve haps-i münferidden kurtarmak için Kur'an'ın hakiki tefsiri olan Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri okuyanlara

ve hiçbir siyasî cemiyetle münasebeti olmayan o halis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetlerine cemiyet namı verip ilişmişsiniz. Onları pek acib bir kanunla mahkûm ettiniz ve etmek istediniz?" dedikleri zaman ne cevab vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz. Ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdad-ı mutlaka ***"cumhuriyet"*** namı vermekle, irtidad-ı mutlakı ***"rejim"*** altına almakla, sefahet-i mutlaka ***"medeniyet"*** ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye ***"kanun"*** ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükûmeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey efendiler! Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler, tam tamına dört defa Risale-i Nur şakirdlerine şiddetli bir surette taarruz ve zulüm zamanlarına tevafuku ve her bir zelzele dahi tam taarruz zamanında gelmesi; ve hücumun durmasıyla zelzelenin durması işaretiyle, şimdiki mahkûmiyetimiz ile gelen semavî ve arzî belâlardan siz mesulsünüz!..

Denizli Hapishanesinde
tecrid-i mutlak ve haps-i münferidde
mevkuf
Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 26

Mahkemede son sözün bir parçasıdır.

Bir inayettir ki, ehl-i vukuf, beş sandık yüz otuz risalelerde, beş ay tedkikte, on beş itiraz ve zâhiri yanlış bulmuşlar. Ve onların beş yaprak raporlarında, on beş yanlışları ve sehivleri mahkemede isbat edilmiş.

31 Mayıs 944 çarşamba günü, mahkemede bir saat devam eden müdde-i umumînin okuduğu iddianamesine karşı, iki dakikada hazırlanan ve okunan bir mukabeledir.

Efendiler,

Yirmi sene bir mazlumiyet hayatında, yüz kitaplarında, en mahrem mektub ve risalelerinde asabiyetle bil'iltizam onu mahkûm etmek fikriyle yalnız sekiz-dokuz sehivli bahanelerden başka bulmamaları gösteriyor ki: Risale-i Nur mahkûm olamaz. Kim var ki, yirmi sene mazlumiyet hayatında, bin yanlışı olmasın. Bu mahkeme, yalnız bu hazır zamanı değil, belki istikbalin dehşetli tenkid ve itirazlarını nazara almalı; öylece muhakeme etsin.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 27

Hüsrevin zelzele hakkında bir fıkrasıdır

Elmas kalemli, altın başlı, mucizeli Kur'anın katibi Hüsrev'in mutabık bir fıkrasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risalei'n-Nur'un kerametlerindendir ki: Üstadımız (Radıyallahü Anh), çok defa risalelerde, "Ey mülhidler ve ey zındıklar! Risalei'n-Nur'a ilişmeyiniz. Eğer ilişirseniz, yakında sizi bekleyen belâlar, sel gibi başınıza yağacaktır" diye on seneden beri kerratla söylüyorlardı. Bu hususta şahit olduğumuz felâketlerden,

Birincisi: Dört sene evvel Erzincan'da ve İzmir civarında vukua gelen hareket-i arz olmuştur. O vakitler münafıklar, desiselerle Isparta mıntıkasında Sava ve Kuleönü ve civarı köylerdeki Risale-i Nur talebelerine iliştiler. Otuz-kırk kadar Risale-i Nur talebelerini "Camie gitmiyorsunuz, takke giyiyorsunuz, tarikat dersi veriyorsunuz" diye mahkemeye sevk etmişlerdi. Cenâb-ı Hak, İzmir civarını ve Âzerîleri ve civarındaki halkı dehşetler içinde bırakan zelzelelerle Risale-i Nur'un bir vesile-i def-i belâ olduğunu gösterdi. Bu zelzelelerden bir hafta sonra, mahkemeye sevk edilmiş olan o kardeşlerimizin hepsi beraat ettirilerek kurtulmuşlardı.

İkincisi: Yine vakit vakit Risale-i Nur talebelerinin arkalarında koşmakta devam eden mülhidler, hatt-ı Kur'ân ile çocuk okuttuklarını bahane ederek Isparta'da müteveffa Mehmed Zühtü (rahmetullahi aleyh) ile Sava Karyesinden Hafız Mehmed (rahmetullahi aleyh) ismindeki iki Risalei'n-Nur talebesine hücum etmişler. Nur dersini okuyan çocukları, bu iki kardeşimizin evlerinden alınan Risale-i Nur eczalarıyla birlikte mahkemeye sevk edilmiş. Merhum Mehmed Zühtü, para cezasıyla mahkûm edilmek istenilmiş. Neticede, merkezi Erbaa ve Tokat'ta vukua gelen ikinci bir korkunç zelzele ile Cenâb-ı

Hak, Risalei'n-Nur bir vesile-i def-i belâ olmakla şakirtlerine yardım ederek Üstadlarının verdiği haberin sıhhatini tasdik etmek için o kardeşimizi beraat ettirmiş ve alınan bütün Risale-i Nur eczalarını kendilerine iade ettirmiştir.

Üçüncüsü ise: İçinde bulunduğumuz Denizli Hapishanesindeki musibetin başımıza gelmesine sebep olan o münafıklar, Rumî bin üç yüz elli dokuz senesinde, tekrar başta sevgili Üstadımız olduğu halde, bize ve Risalei'n-Nur'a hücum ettiler. Bir kısmımızı Isparta'dan topladılar, bir kısmını Çivril'den Isparta'ya getirdiler, sevgili Üstadımızı da yalnız olarak Kastamonu'dan Isparta'ya sevk ettiler. Daha başka vilâyetlerden de arkadaşlarımız Isparta'ya getirilmişti. Ehl-i garazın iğfaline kapılan Isparta adliyesi, Risalei'n-Nur'un gayesi haricinde bulunan cephelerde, bizce mânâsı olmayan ittihamlar altında bizi sıkıyordu. Bilhassa kıymettar Üstadımızı daha çok tazyik ettikleri vakit, Üstadımıza lüzumlu lüzumsuz bir çok sualler açan Isparta Müddei umumîsinin "Bu belâlar dediğin nedir?" diye olan sualine cevaben: Evet, demiş, zındıklar eğer Risalei'n-Nur'a ve şakirtlerine ilişseler, yakında bekleyen belâların hareket-i arz suretiyle geleceğini söylemişti.

Daha sonra bizi Denizli'ye sevk ettiler. Kastamonu, İstanbul, Ankara dahil olmak üzere on vilâyetten adliyelere sevk edilen yüzü mütecaviz Risale-i Nur talebelerinin bir kısmı bırakılmış, yetmiş kişiden ibaret olan bir diğer kısmı da Denizli'de "medrese-i Yusufiye" namını alan hapiste bulunuyordu. Bizim bütün müracaatlarımıza sudan cevap veriliyor, sevgili Üstadımız daha çok tazyik ve sıkıntı içerisinde yaşattırılıyor, ufûnetli, rutubetli, zulmetli, havasız bir yerde bütün bütün konuşmaktan ve temastan men edilmek suretiyle haps-i münferidde azap çektiriliyordu.

İşte bu sıralarda Denizli zindanının bu dehşetli ıztıraplarını geçirmekte idik. Allah'tan başka hiçbir istinadgâhları bulunmayan bu biçarelerin bir kısmı Kastamonu'dan, diğer bir kısmı İnebolu'dan, diğer bir kısmı da İstanbul'dan henüz gelmemişlerdi. Şu vatanın her köşesinde hak ve hakikat için çırpınan ve saf kalbleriyle necatları için Rabb-i Rahimlerine iltica eden pek çok mâsumların semâvâtı delip geçen Arşu'r-Râhmân'a dayanan âhları boşa gitmedi. Allahü Zülcelâl Hazretleri, o mübarek Üstadımızın Isparta'da söylediği gibi, mâsumları Cennete götüren, zâlimleri Cehenneme yuvarlayan

dehşetli bir diğer zelzeleyi gönderdi. Karşısında Risalei'n-Nur müdafaa vaziyetinde bulunmamasından çok haneler harap oldu, çok insanlar enkaz altında ezildi, çokları sokak ortalarında kaldı. Henüz memleketlerinin hapishanelerinde bulunan kardeşlerimizden Kastamonu'dan Mehmed Feyzi ve Sadık ve Emin ve Hilmi ve İnebolu'dan Ahmed Nazif, Denizli Hapishanesine sevk edildiklerinde şu mâlûmatı verdiler:

"Zelzele tam gece saat sekizde başladı. Bütün arkadaşlar, Lâ ilâhe illâllah zikrine devam ediyorduk. Zelzele bütün şiddetiyle devam etmekte idi.

O sırada hatırımıza geldi: Risalei'n-Nur'u aşkla ve bir sâikle üç-beş defa şefaatçı ederek Cenâb-ı Haktan halâs istedik. Elhamdü lillâh, derhal sâkin oldu.

Kastamonu'da ise, o gece kal'adan kopan çok büyük bir taş, aşağıya yuvarlanarak bir haneyi ezmiş; birçok hanelerde yarıklar, çıkıklıklar olmuş, birkaç ev çökmüş, hükûmet binası yarılmış, daha bunun gibi hasârat ve zâyiat olmuş. Fakat zelzele hergün olmak suretiyle bir müddet devam etmiş. Tosya'da bin beş yüz ev harap olmuş, ölü ve yaralı miktarı çok fazla imiş. Kargı ve Osmancık tamamen, Lâdik ve sair mahallerde zayiat fazla miktarda imiş. İnebolu'da bir minarenin alemi eğrilmiş, ufak tefek çatlaklıklar olmuş, hasârat ve zayiat olmamış."

Ahmed Nazif, Emin, Sadık, Mehmed Feyzi

Üçüncü olan bu hareket-i arzdan sonra, yine Risalei'n-Nur'a ve talebelerine ve müellifine hücum eden ehl-i garazın sözünü dinleyen adliye, aynı tarzda bizi sıkmakta devam ediyordu. Zındıka taraftarları, mübarek Üstadımızın ihbarları olan ve Risale-i Nur'un büyük kerametlerinden olup zelzeleler eliyle gelen beliyyelere ehemmiyet vermek istemiyorlardı. Risalei'n-Nur'un İlâhî ve Kur'ânî hakikatlerine karşı cephe alan bu zümrenin başına bir dördüncü tokat daha geldi.

Garibi şu ki, biz Şubat'ın üçüncü günü mahkemeye çağrılmıştık. Iztırap ve elemleri içinde yüreklerimizi ağlatan hastalıklı haliyle kendisinden sorulan suallere cevap vermek için altmış beş kadar talebesinin önünde ayağa kalkan mübarek Üstadımızın cevapları

arasında “O zındıkların dünyaları başlarını yesin ve yiyecek!” kelimeleri, tekrar tekrar heyet-i hâkimenin yüzlerine karşı ağzından dökülüyordu. Birkaç defa mahkemeye gidip geldikten sonra, 7 Şubat 1944 tarihli İstanbul’da münteşir “Hemşehri” ismindeki bir gazete elime geçti. Gazete okumaya ve radyo dinlemeye hevesli olmamaklığımla beraber, “Yirminci asrın medenîleriyiz” diyerek bugünkü terakkiyat-ı beşeriyeyi kendilerinden bilen, Allah’ı unutan, âhirete inanmayan insanların başlarına Cenâb-ı Hakkın, motorlu vasıtalar eliyle nasıl ateşler yağdırdığını, o münkirlerin dünkü cennet hayatlarının bugünkü cehennemî hâlât içinde nasıl geçmekte olduğunu bilmek ve Risalei’n-Nur’un bereketiyle Anadolu’yu bu dehşetli ateş yağmurundan nasıl muhafaza etmekte olduğunu görmek ve şükretmek hâletinden gelen bir merakla bazı bu gibi havadisleri sorardım ve dinlerdim.

İşte bu gazetenin de harp boğuşmalarına ait resimlerine bakıyordum. Nazarıma çarpan, büyük yazı ile yazılmış bir sütunda, Anadolu’nun yirmi bir vilâyetini sarsan ve Şubat’ın birinci gününün gecesinde sabaha karşı herkes uykuda iken vukua gelen ve pek çok zayiata mal olan dehşetli bir zelzeleyi haber veriyordu. Derhal, Şubat’ın üçünde mahkemede sevgili Üstadımızın heyet-i hâkimeye “Zındıkların dünyaları başlarını yesin ve yiyecek!” diye tekrar tekrar söylediği sözleri hatırladım, “Eyvah!” dedim, “Risale-i Nur ıslah eder, ifsad etmez; imar eder, harap etmez; mes’ud eder, perişan etmez” diye söylerken, “Aksiyle bizi ve Risalei’n-Nur’u ittiham etmek, Hàlıkın hoşuna gitmiyor” dedim.

İşte, merkezi Gerede, Bolu ve Düzce olan bu kanlı zelzele, Risalei’n-Nur’un dördüncü bir kerameti idi. Bu gazete şu malûmatı veriyor: Ankara, Bolu, Zonguldak, Çankırı ve İzmit vilâyetlerinde fazla kayıplar varmış. Gerede’de iki bin ev yıkılmış, yıkılmayan evler de oturulmayacak derecede harap olmuş, binden fazla ölü varmış, enkaz altından mütemadiyen ölü çıkartılıyormuş. Düzce’de zarar çokmuş, ölü ve yaralıların miktarı malûm değilmiş. Ankara’da yüz üç ölü ve bir o kadar da yaralı varmış. Bine yakın ev yıkılmış. Debbağhane’de iki ev çökmüş, bazı köylerde sarsıntıyı müteakip yangınlar olmuş. İlk sarsıntı çok kuvvetli olmuş, sarsıntıyı yeraltından gelen bir takım gürültüler takip etmiş. Bolu’dan ve diğer yerlerin köylerinden bir hafta geçtiği halde henüz malûmat alınamıyormuş.

Diğer bir yerde iki yüz ev yıkılmış, on bir ölü varmış. Bolu ile telgraf ve telefon hatları kesilmiş, zelzele mıntıkasında şiddetli bir kar fırtınası hüküm sürüyormuş. İzmit'te zelzele olurken şimşekler çakmış, şehir birkaç saniye aydınlık içinde kalmış. Birçok yerlerde halk çırıl çıplak sokaklara fırlamış. Dünyanın bütün rasathaneleri bu büyük Anadolu zelzelesini kaydetmiş. Bir İngiliz rasathanesi sarsıntının çok harap edici olduğunu bildirmiştir. Sinop'ta aynı günde çok korkunç bir fırtına olmuş, gök gürültüleri ve şimşeklerle gittikçe şiddetini arttırmıştır.

Daha sonra başka bir gazetede tamamlayıcı ve hayret verici şu malûmatları gördüm: Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer-beşer olarak toplanmışlar, düşünceli, hüzünlü gibi alık alık birbirine bakarak bir müddet beraber oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel ve olduktan sonra da bu hayvanlardan hiçbiri görünmemiş, kasabalardan uzaklaşarak kırlara gitmişler. Bir garibi de şu ki: Bu hayvanlar isyanımızdan mütevellid olarak başımıza gelecek felâketleri lisan-ı halleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyoruz diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Üstadımız Bediüzzaman, uzun senelerden beri, "Zındıklar Risalei'n-Nur'a dokunmasınlar ve şakirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlar ve ilişirlerse, yakından bekleyen felâketler onları yüz defa pişman edecek!" diye Risalei'n-Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde, işte zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatlı felâket daha...

Cenâb-ı Hak bize ve Risalei'n-Nur'a taarruz edenlerin kalblerine iman ve başlarına hakikatı görecek akıl ihsan etsin, bizi bu zindanlardan, onları da bu felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Mevkuf

Hüsrev

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 28

Hüsrevin zelzele hakkında ki fıkrasını tasdik eden bir mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz kardeşlerim..! Bu fecirde, birden bir fıkra ihtar edildi.

Evet, ben de Hüsrev'in zelzele hakkında tafsilen yazdığı keramet-i Nuriyeyi tasdik ederim ve kanaatim de o merkezdedir. Çünkü Risale-i Nur ve şakirtlerine dört defa şiddetli taarruzların aynı zamanında dört defa dehşetli zelzelenin hücumu tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu'nun sair yerlere nisbeten âfâttan mahfuz kalmaları ve Sûre-i Ve'l-Asr işaretiyle, âhirzamanın en büyük bir hasâret-i insaniyesi olan bu İkinci Harb-i Umumîden, çare-i necat ise iman ve amel-i salih olmasından, Risale-i Nur'un Anadolu'nun her tarafında iman-ı tahkikîyi neşri zamanına Anadolu'nun fevkalâde olarak bu hasâret-i azîme-i harbiyeden kurtulması tam tamına tevafuku dahi tesadüfî olamaz. Hem Risale-i Nur'un hizmetine zarar veren veya hizmette kusur edenlere aynı zamanında gelen şefkat veya hiddet tokatlarının yüzer vukuatları tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'a hüsn-ü hizmet edenlerin hemen hemen bilâistisna maişetinde vüs'at ve bereket kalbinde meserret ve rahat görmelerinin binler hâdiseleri dahi tesadüfî olamaz.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 29

Madem biz, çok emarelerle inayet altındayız

(Müdafaatımla alâkası bulunan bir mektubtur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Madem biz, çok emârelerle inayet altındayız. Ve madem gayet çok ve insafsız düşmanlara karşı Risale-i Nur mağlûp olmadı, Maarif Vekilini ve Halk Fırkasını bir derece susturdu. Ve madem bu kadar geniş bir sahada ve meselemizi pek ziyade i'zam ile hükûmeti telâşa düşürenler, herhalde iftiralarını ve yalanlarını bir derece setretmeye bahanelerle çalışacaklar. Elbette bize lâzım: Kemâl-i teslimiyetle sabır ve temkinde bulunmak ve bilhassa inkisar-ı hayale düşmemek ve bazen ümidin hilâf-ı zuhuruyla meyus olmamak ve muvakkat fırtınalarla sarsılmamak.

Evet, gerçi inkisar-ı hayal, ehl-i dünyada kuvve-i mâneviyelerini ve şevklerini kırar; fakat meşakkat ve mücahede ve sıkıntıların altında inayet ve rahmetin iltifatlarını gören Risale-i Nur şakirtlerine inkisar-ı hayal, gayretlerini ve ileri atılmasını ve ciddiyetlerini takviye etmek lâzım geliyor.

Kırk sene evvel ehl-i siyaset, bana bir cinnet-i muvakkate isnadıyla tımarhaneye sevkettiler. Ben onlara dedim: Sizin akıllılık dediğinizin çoğunu ben akılsızlık biliyorum, o çeşit akıldan istifa ediyorum,

وَكُلُّ النَّاسِ مَجْنُونٌ وَلٰكِنْ عَلٰى قَدَرِ الْهَوٰى اِخْتَلَفَ الْجُنُونُ [2]

kaidesini sizlerde görüyorum demiştim. Şimdi dahi beni ve kardeşlerimi şiddetli bir mes'uliyetten kurtarmak fikriyle bana mahrem risale cihetiyle ara sıra bir cezbe, bir cinnet-i muvakkate isnad edenlere aynı sözleri tekrarla beraber, iki cihetle memnunum:

Birisi: Hadîs-i sahihte vardır ki, *"Bir adam kemâl-i imanı kazandığına, avâm-ı nâsın akıllarının tavrı haricindeki yüksek hallerini mecnunluk, divanelik saymaları, onun kemâl-i imanına ve tam itikadına delâlet eder"* diye ferman ediyor.

İkinci cihet: Ben, bu hapisteki kardeşlerimin selâmetleri ve necatları ve zulmetten kurtulmaları için, değil yalnız bir divanelik isnadını, belki kemâl-i fahir ve ferahla tamam aklımı ve hayatımı feda etmesini kabul ediyorum. Hattâ siz münasip görürseniz, o üç zâtlara benim tarafımdan bir teşekkürname yazılsın ve onları mânevî kazançlarımıza teşrik ettiğimiz bildirilsin.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Herkes delidir. Fakat boş şeylerle meşgul olma nisbetinde delilik derecesi farklılık arz eder.

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 30

Savcı muavininin zulümlerine karşı..

Denizli C.Savcılığı vesatat-i âliyesiyle;

Denizli ağır ceza mahkemesi Yüksek Reisliğine!

Ben ve benimle beraber yetmiş vatandaşın kanunsuz istinadatla, altı aydan beri taht-ı tevkif ve muhakememizi mucib olan mevhum bir cürümden dolayı mahkeme-i âliyenizde iddia makamını işgal eden C.M.U muavini Cemil Söylemez, vazife-i kanuniyesini alenen ihlâl etmiş ve bîtaraflığını muhafaza edememiş olduğundan, muma-ileyhin meselemizde müddei sıfatıyla iddia makamını işgal etmesini şu sebeplerden dolayı reddediyorum:

1. Müdde-i umumi olan her şahıs, iki tarafın hukukunu müdafaa etmekle mükellef iken, muavin Cemil, tek cepheden aleyhimize şiddetle hareket etmekte bulunması...

2. Ben yetmiş yaşını mütecaviz bir halde ve ölüm derecesinde hasta olduğum için, yürüyemediğimden hapishane müdürünün tensibiyle araba ile mahkemeye geldim. Bunu gören muavin Cemil, gazab ederek hapishane Müdürü ve Başgardiyanını tekdir ve isticvab etmesi ve hastalığımın şiddetinden ve Basur illetinin tazyikinden, huzur-u mahkemede terbiyeli oturmadığımdan şikayetle mahkeme-i âliyenizde müteaddit defalar hakaretlerine maruz kaldığımdan.. Merhamet ve şefkatlerini tahrik ettiğimden olacaktır ki, mahkemenin muhterem reisi tarafından istirahatım için beklettirilmeyerek hapishaneye gönderilmeme müsaade etmeleri üzerine, yürüyecek halde olmadığım için, beni bekleyen arabama beni binmekten men etmesi ve ölüm halinde pek güçlükle ve ellerim kelepçeli olarak hapishanedeki münferid menzilime gönderildiğimdir.

3. Yetmiş yaşındaki zaif, ihtiyar ve hasta bir şahsın kaçmak tehlikesi ve ihtimali bulunmadığı kat'iyetine rağmen sırf garaz olarak, halka teşhir maksadıyla ellerim kelepçeli olarak mahkemeye götürülüp getirmekliğim kanunsuzluğunu hakkımda kasten tatbik ettirmektir.

4. Altı aydan beri müdafaalarımı yazdıracak bir yazıcı bulamadığımdan, müteaddit defalar yaptığım ricalarımın istihza ile karşılanması.. Ve şiddetle beni ihtilattan menederek hiç bir talebe ile görüştürmemesi ve hiç bir kimseye müdafaalarımı yazmaklığıma mani olması... Ve bir kaç gün evvel hem yeni ve hem eski harflerle Ankara makamatına yazdığım müdafaanamelerimin gönderilmesine mani' olması ve eski yazılarla olan müdafaalarımın iyi okunabilmesi için göndermek istediğimi ricalarla yalvardığım halde, reddedip bunlarda iade edilmeyerek müsadere etmesi...

5. Çarşıda yazıcılara varıncaya kadar: "Hocanın yazılarının yazılmaması..." hakkında tebliğat-ı şifah iyede bulunmak suretiyle yazıcı ve avukatlara nüfuz etmesi...

6. Kastamonu'da bana hizmet eden ve ayrı koğuşta mevkuf bulunan hizmetçimin hizmetine çok şiddetle muhtaç olduğum hastalığım sırasındaki taleb ve ricalarımın reddedilmesi.. aşikâr bir garaz-ı şahsî hissiyle muavin Cemil'in aleyhimde olarak hareket etmekte bulunduğundan, muma-ileyhin reddiyle yerine başkaca bîtaraf ve hakikatperver bir müdde-i umuminin ikame ve tayin buyurulmasını ehemmiyetle rica ederim.

15.3.1944

Denizli Cezaevinde Mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 31

Cemiyetçilik ittihamına karşı kalbe gelen bir mana

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Efendiler!

Şimdiki hayat-ı içtimaiyeyi bilmediğimden, sizin musammem mahkûmiyetimize bir bahane olmak için, pek musırrane ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ittihamına karşı pek çok kat'i cevablarımızla, Ankara ehl-i vukufunun dahi müttefikan tasdikleriyle beraber, bu derece bu noktada ısrarınıza çok hayret ve taaccübde bulunurken kalbime bu mana geldi: Madem, hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı ve fıtrat-ı beşeriyenin bir hâcat-ı zaruriyesi ve aile hayatından tâ kabile ve millet ve İslâmiyet ve insaniyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli rabıtası ve her insanın kâinatta gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medar-ı zarar ve hayret ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifasına mâni, maddî ve manevî esbabın tehacümatına karşı bir nokta-i istinadı ve medar-ı tesellisi olan dostluğun ve kardeşane cemaatin ve topluluğun ve samimane uhrevî cemiyet ve uhuvvetin siyasî cephesi olmadığı halde ve bilhassa hem dünya, hem din, hem ahiret saadetlerine kat'i vesile olarak iman ve Kur'an dersiyle halis bir dostluğa ve hakikat yolunda bir arkadaşlığa ve ahiretine ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesanüd taşıyan Risale-i Nur şakirdlerinin pek çok takdir ve tahsine şayan ders-i imanda toplanmalarına, cemiyet-i siyasiye namını verenler, elbette ve herhalde, gayet fena aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki, hem insaniyete vahşiyane düşmanlık eder, hem İslâmiyete nemrudane adavet eder, hem hayat-ı içtimaiyeye anarşiliğin en bozuğu ve mütemerridi tavrıyla husumet eder ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye ve dinin mukaddesatına

karşı en mürtedane ve mütemerridane ve anudane mücadele eder. Veya ecnebi dinsizleri hesabına bu milletin can damarını kesmeye veya bozmaya çalışan el-hannas bir zındıkdır ki, hükûmeti iğfal ve adliyeyi şaşırtır, tâ o şeytanlara ve firavunlara ve anarşistlere karşı şimdiye kadar istimal ettiğimiz manevî silâhlarımızı, kardeşlerimize ve vatanımıza çevirtsin veya kırdırsın.**(Haşiye)**

Haşiye: Mahkumiyetimize hükmeden mahkemeyi ve aleyhimizdeki hakimleri ebedî mahkum eden ve ta'zibimize en acınacak ve düşmanları da rikkate getirecek bu dokuz ay zarfında her vesile ile şahsıma kanunsuz ihanet etmek ve zaafiyetim ve ihtiyarlığım için şiddetli muhtaç olduğum hizmetçilerimden sebepsiz men'etmek ve müdafaamı yazdırmamak için hapisteki arkadaşlarımla konuşturmamak ve temas ettirmemek ve gürültüden müteessir olduğum için hususan ibadet vaktinde kaç defa şekva ettiğim halde yanıbaşımda gayet haylaz gençler bulundurup benim damarlarıma dokundurmak hatta bilaistisna bütün şahsi arzularıma aksiyle muamele etmek, arkadaşlarıma ehemmiyetsizliğimi söyleyip beni çürütmek ve haylazları hürmetsizliğe teşvik fikriyle (Said'in işi düşse gelip elimizi ayağımızı öper) demekle o mevhum cemiyet-i siyasiyeyi bozmak için yapılan ihanetlerine karşı hadsiz şükürler olsun ki, sabır ve tahammül ihsan edildi.

Hem Isparta müdde-i umumisinin ve hapishane müdürünün tensibiyle bir adamı hizmet için verdiler. Müdde-i umuminin malumatıyla ve hapishane idaresinin marifetiyle satılan yatak ve eşyalarımın bedeli yüzelli banknotu o adama verdim. Ta bir dostuma muhafaza etmek için versin. Halbuki beni tese'üle mecbur etmek için.. ihanet edip vermediğini beş ay sonra öğrendik.

Hem buranın müdde-i umumisinin ve müdürünün tensibiyle başka yerden bir acip haylazı bana hizmetçi vermek bahanesiye hapisteki kardeşlerimle görüşmekten men ettiler. Ben anladım bunda da bir ihanet var, kabul etmedim. Beni daima gürültüleriyle ta'zib eden yanıbaşımdaki haylaz gençlere haylazlıkta bir kumandan olup o zamandan beri azap çektiğimden çok çalıştım onu benim inadıma başka yere vermediler.

Yalnız şekva içinde bir teşekkür borcumdur ki: Türk seciyesinde ulüvv-ü cenaplığı taşıyan Denizli sergardiyanı bu ihanetlere iştirak etmemiştir. Çamaşırlarımı hanesinde yıkamakla ve arasıra teskin edip teselli vermekle insaniyetini ve vazifeperverliğini göstermeseydi, elbette eski Said damariyla artık yeter deyip makam-ı iddianın aradığı ve bulamadığı mes'uliyetime bir sebeb olurdu. Zaten tahminimce bu cüz'i ve şahsî ihanetlerde böyle bir maksat var. Sizi te'min ederim ki, eğer iddia makamının bu ehemmiyetsiz ve adi ve cüz'i şeylerden daha adi daha ehemmiyetsiz ve asılsız bahaneleri bu pek ciddi meselede istimal etmeseydi, ben bu cüz'i şeyleri kâle ve kaleme almazdım.

Mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 32

Ciddi bir hasb-ı hâlimi ve ehemmiyetli şekvalarımı takdim ediyorum..

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

(Resmî bir ciddi hasbihâlimi ve ehemmiyetli şekvalarımı, Denizli Mahkemesinin reislerine ve müdde-i umumisine ve sorgu hâkimlerine takdim ediyorum.)

Efendiler,

Yirmi seneden beri hayat-ı içtimaiyeyi –ahiret hesabına olmadan alâkası, düşüncesi beni incittiğinden– bilemiyorum. İfadedeki kusurlarıma bakmayızın affediniz.

Ben, dokuz sene evvel dünyaca bir büyük adamın evhamına uğradım. Yüz risalelerimi tedkikten sonra, yalnız bir risalemi, bir-iki meselesiyle bir sene ceza verdiler. Ben de hem o cezayı, hem sekiz sene haps-i münferid hükmünde, bir odada karakol karşısında, yalnız vakit geçirdim. Tâ ki, ehl-i siyasetin evhamına dokunacak bir halim bulunmasın. Kastamonu hükûmeti ve adliyesi ve zabıtası beni tasdik eder. Ve o cezadan sonra çok defa menzilimi taharrilerde, karışık bir halim görünmedi ve bulunmadı. Eğer bulunsa idi, ya Kastamonu hükûmeti bilmedi veya aldırmadı. Benden ziyade onlar mesul olur.

Madem hükûmet prensibi, cumhuriyetin serbestiyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor, elbette mümkün olduğu kadar dünyaya ve siyasete karışmayan dindarlara da, o prensip hükmüyle ilişmez ve ilişmemeli. Kastamonu’da sekiz sene nezaret ve tarassud altındaki hayatım, zabıta ve adliyenin tasdikiyle

sabittir ki: Şimdi bana ilişenler, hükûmet-i cumhuriyenin prensibi ile ve kanunu ile değil, belki evham ve garaz yüzünden habbeyi kubbe yaptılar. Evet, vehim ve inat ile bir habbeyi, bir dağ gibi gösterdiklerinin çok emarelerinden iki-üçünü müsaadenizle beyan ediyorum:

Birisi: On beş sene evvel bana hizmet eden ve Eskişehir Mahkemesinde beraatinden sonra, daha hayatından dahi haberim olmayan bazı zatları ve hiç görmediğim ve bir mektupta, çabuk Kur'an okumuş ve imanî risaleleri yazıyor diye hoşuma gitmiş; ben de maşaallah, barekâllah, dediğim on iki-on üç yaşlarında tahmin ettiğim bazı çocukları ve Eskişehir Mahkemesinde bahsi geçen, fakat ehemmiyet verilmeyen bir kısım eski mektuplarım yüzünden bazı rençber ve esnafları ellerine kelepçe vurup, benim şimdiki mevhum suçumun şerikleri olarak taht-ı tevkife alınmalarıdır.

İkincisi: Kastamonu Adliyesi ve zabıtası gayet dikkatli bir aramada, bütün kitaplarımı ve mektuplarımı ve gizli eşyamı aldıkları halde, beni değil tevkif, belki kitaplarımı ve eşyamı taahhüdlerine binaen bana iade edeceklerini beklerden, birden Isparta müdde-i umumîsinin tevkif iş'arı üzerine, adliyedeki emanetlerimi almadan sevk edildim. Isparta'da gayr-ı mevkuf olarak bir sual-cevap beklerken, en müthiş bir câni gibi tecrid-i mutlak içinde, gayet âdi bir bahane ile, yani bir jandarmanın akşam namazını yol üstünde, camiin dışında kazaya kalmamak için müsaade etmesi bahanesiyle, öyle bir sıkıntı o müdde-i umumînin emriyle verildi ki, ifadeye gittiğim vakit hem benim, hem masum biçare arkadaşlarıma yolda ve şimendifer içinde kelepçe vurmalarıdır.

Üçüncüsü: Yirmibeş sene evvel bir hadîse bir mana verdim ve dedim ki: Şapka başa gelecek ve başa diyecek: Secdeye gitme. Fakat baştaki iman, o şapkayı secdeye getirecek, müslüman edecek. Yalnız onu giymekle iman gitmeyecek, belki iman ona galebe eder. Bir zaman sonra şapka çıktı. Yine ben dedim: Şekk, yakînin hükmünü bozmaz kaide-i şer'iyesi ile, şapka bir şekk verir, yalnız bir emaredir. Kalbdeki iman ise yakîne ve kuvvetli hüccetlere dayandığı için o şekkin hükmünü bozar, dalaletten kurtarır. Hem bundan dokuz sene evvel Isparta'da bir müddeiumumî benim aleyhimde bir inad ile şapka mes'elesini Eskişehir Mahkemesi'ne yazmış. Ben de o zaman dedim: Bir şeyi reddetmek ayrıdır. Cezası on sene olsa, onunla amel

etmemek veya kalben beğenmemek bütün bütün ayrıdır. Cezası olsa olsa bir ihtar, bir tekdir veya bir-iki gün hapis olduğu halde, ben münzevi yaşıyorum. Hem başım çok nezlelidir, başı açık olamam, mazeretim var. Fakat bu kanuna ilişmemek için böyle resmî makama ve çarşıya gitsem elimde tutuyorum, beyan ettim. O mahkeme ise Isparta müddeiumumîsinin şiddetine rağmen beraetime müttefikan karar verildiği halde, güya ben Şapka Kanununa karşı red ile mübareze ediyorum diye habbeyi yüz kubbe yapıp, ben şiddetli hasta ve gecelik libasımla beni çok kalabalık insanların ortasında teşhir etmeleridir.

Dördüncüsü: Size ifadelerimin hatimesi olarak takdim edeceğim istidamda gayet kat'î cevabı verilen Beşinci Şua'ın **(Haşiye-1)** aslı, Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'de yazdım. Sonra bazı mes'eleleri bu zamanda dahi mutabık çıktığı için, tam mahrem dedim. Sekiz senede bir veya iki defa elime geçti. Aynı vakitte kaybettiğimiz halde, benim iznim olmadan, o risale ile isim müşabeheti bulunan ve sırf imanî olan Yedinci Şua eski harfler ile tab'edilmesi sebebiyle, o Yedinci'yi bu Beşinci Şua tevehhüm edip, yirmi senelik Risale-i Nur eczalarını ve on beş seneden beri yazılan ve ele geçen mektupları, ne mürur-u zamanı ve ne de af kanunlarını ve ne de Eskişehir Mahkemesinin tebrie ve tahliye ve tasfiyesini nazara almayarak, öyle lüzumsuz ve manasız sualler ve verdikleri yanlış manalarla Isparta müdde-i umumîsi muahezeye çalıştı.

Ezcümle: Yirmi sene evvel, bir rivayete binaen demiştim: "Dehşetli Süfyan İstanbul'da ölecek. Dikilitaş'ta şeytan bağıracak ve dünyaya işittirecek, yani radyo ile, öldü diye ilân edilecek." İşte bu cümledeki "diye" kelimesini müdde-i umumî okumadı ve itiraz etti. "Sen öldü diyorsun" dedi. Ben de dedim, "diye" kelimesi var. Sonra sustu.

Daha çok emareler var ki, bana karşı bir habbeyi evham ve garaz yürüzünden yüz kubbe yapılmış. Hatta en acibi şudur ki, hiçbir şey bulamadıklarından, Eskişehir Mahkemesinden beraat kazandığımız, "Tarikatçılık ve cemiyetçilik ve dinî hissiyatı âlet etmek, emniyet-i dahiliyeye zarar vermek" ihtimali ve imkânı gibi, eski nakaratı tazelemek ve yüz elli sahifelik müdafaatım ile gayet kat'î reddedilen o asılsız bahaneler ile bizi muaheze etmeleridir. Ben, bütün o asılsız bahanelere karşı derim: Eğer bu sekiz sene bana

dikkatle bakan ve ilişmeyen Kastamonu hükûmetini ve dokuz sene evvel, bir-iki risalenin, bir-iki meselesiyle yalnız bir sene ceza verebilen, başkasına ilişmeyen Eskişehir Mahkemesini ve bir sene evvel Risale-i Nur'un bütün eczalarını üç ay tetkikten sonra aynen iade eden Isparta Adliyesini itham edebilirlerse ve şimdi benim münasebetimle tevkif olunanların münasebetleri derecesinde, benimle ve Risale-i Nur'la münasebetleri bulunan ve bu milletin ruhen en mübarek ve bir cihette ve keyfiyetçe ekseriyet teşkil eden o hadsiz ve zararsız mütedeyyin zatları mahkemeye sokabilirlerse, o evhamlı vehham muterizler, Risale-i Nur'un bu yeni meselesini, muannid ve hakkımda evhamlı Isparta müdde-i umumîsi gibi, inceden inceye tedkike çalışıp, "O yirmi sene mahsulünü birden bu senenin mahsulüdür, hiç af kanununa rast gelmemiş" diye, bizleri onunla ittiham ederek, mahkemeye verebilirler.

Yoksa, koca bir millletin hatırı olan adalet ve hak ve kanunu, bazı şahısların hatırı için kırmakla en ziyade bîtaraf ve hiç tesirat-ı hariciye altına girmeyen ve padişahları âdi adamlar sırasında önünde diz çöktüren mahiyet-i adalet, onları dairesinin haricine atacak. Ben, Denizli Mahkemesine teslim olmuşum. Onu, hakkımda bir adalet dairesi bilmek ve görmek, Halıkımın rahmetinden beklerim.

Madem şimdi hayatım Denizli Mahkemesiyle alâkadardır. Elbette sıhhatim dahi ona bakar. Ben hastalığım için şefkatli bir hekim istedim, bekledim. Gelmeden, burada doktorların heyetine yazdığım istirhamnameyi, şimdi benim bir resmi merciim mahkemenin hakimlerine suretini takdim ediyorum.

Doktorlara hitaben yazmıştım ki:

Siz, hekim olmak haysiyetiyle şefkat etmek sizin meslekçe ehemmiyetli bir seciyeniz olması; ve hakikat-ı mevti ve ölüm mahiyetini her taifeden ziyade sizin bilmenizin lüzumu; ve küçük bir kâniat hükmünde olan insanın teşrihatındaki hikmet-i rabbaniye her meslekten ziyade mesleğinizde medar-ı nazar bulunması; nokta-i nazarda, müddei umumîden evvel bizimle alâkanız var. Çünkü bu meselemizde bütün vatanı alâkadar edecek olan Risale-i Nur'a bir nev'i taarruz var.

Risale-i Nur ise ism-i hakîm ve ism-i Rahîm'e mazhar olduğu için, en ehemmiyetli bir esası da şefkat olduğundan büyük bir manevî doktordur. Ve her gün nev-i beşerde otuz bin cenaze ile "ölüm haktır" diye imza edilen hakikat-ı mevtin tılsımını ve dehşetli ölümün sevimli muammasını açarak, sırr-ı Kur'an ile ölümü yüzbinler adam hakkında idam-ı ebedî mahiyetinden çıkartıp terhis tezkeresine çeviren ve ehl-i iman hakkında ölüm, terhis tezkeresi olduğunu o derece kat'î isbat etmiş ve hakiki teselli vermiş ki, yirmi seneye yakındır zındıklara, maddiyyunlara, tabiiyyunlara meydan okuduğu halde, hiçbir feylesof, hiçbir meslesini cerh edememiş olan Risale-i Nur'u müdafaaya mecbur olduğumdan ve sıhhatim birkaç vecihle muhtel olmasından, nazar-ı şefkatinizi ciddi bir surette rica ediyorum. Çünkü:

Ben, on sekiz senedir, bir içtimaî hastalık sebebi ile haps-i münferid hükmünde münzevî yalnız yaşamışım ve yirmi senedir yine içtimaî bir manevî rahatsızlık cihetiyle, hiçbir gazeteyi ne okudum ve ne dinledim ve ne de merak ettim. Ve yine ehemmiyetli bir maraz-ı içtimaî cihetiyle, şimdi iki sene ve iki aydır zemin yüzündeki harblerden ve hadiselerden hiçbir haber almadım ve merak etmedim ve sormadım. Halbuki ben, Risale-i Nur itibariyle binler adam kadar alâkadarım.

Saniyen: Gerçi ben on sekiz sene haps-i münferid hükmünde yalnız bir odada yaşamışım, fakat menzilim, bu haps-i münferid gibi dar, rutubetli, ufunetli, manzarasız, güneşsiz değildi; teneffüs ederdim, bir-iki dostum ile görüşürdüm. Hem şimdi ihtiyarım, yetmiş yaşındayım. Hem zaifim, iyi bir hizmetçiye ihtiyacım var. Hem kırk-elli senelik bir kulunç illetine müptelâyım. Soğuğa dayanamıyorum. Bu geçen Ramazan'da yalnız iki ekmek yiyebildim. Onun için benim sıhhatimin muhafazası, bu ağır şerait altında, vazifenize ve hizmetinize bakar. Benim ehemmiyetsiz şahsım, şahsım itibariyle sıhhatim dahi ehemmiyetsizdir. Fakat madem zararsız bir surette, hem vatana hem millete, hem idareye, hem asayişe, hem inzibata büyük faideleri tahakkuk eden ve yüz bin adamlar, onunla imanlarını tehlikelerden kurtaran ve yüz otuz risale binler nüshalarıyla naşir-i efkârı bulunan ve dünya cereyanlarından hiçbir cereyanla alâkası bulunmayan ve siyasetten bilkülliye tecerrüd eden ve asılsız bir evham yüzünden bir seneden beri aleyhine hücum planı çevrilen

imanî ve Kur'anî ve sırf uhrevî bir taife-i azimenin müdafaası ve evhamın zararından kurtulması, benim sıhhatim ile ve itidal-i demimle bağlanmış.

Elbette siz, binler masum şakirdlerin hayır dualarını kazanmak niyetiyle, sıhhatimin şeraitine ciddiyetle bakarsınız. "Tevkif altına alınmış bir müttehem adamın sıhhati ne ehemmiyeti var" diye yalnız resmi baksanız, hekimlikteki hikmet ve şefkat ve insaniyet incinecekler. Benim de şimdiki insanlardan ümidim kesilecek.

Ben şimdi eskiden beri istimal ettiğim kinin ve aspirine çok ihtiyacım var, bulamıyorum. Hem iştihasızlık ve kulunç beni sıkıyor.

Hayli ihtiyar, çoktan hasta ve çok zaif ve
cidden tam müteessir mevkuf
Said Nursî

Haşiye-1: Gizli ellerde gezdiği için bir-iki haşiye kimin tarafından ilâve edildiğini bilemediğim zâtlar yapmışlar. Bazı şahıslara tatbik etmişler. Ondan yeni yazılmış tevehhüm edilmiş.)

Hâşiye: Efendim! Bu ricamda zâtınızı bu şehirdeki umum hekimler ve hâkimlerin şahs-ı manevîsinin mümessili olarak düşünüp öylece konuşuyorum.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 33

Heyet-i zabıtaya bir maruzat

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Emniyet Müdürü, müdde-i umumi ile beraber, hapiste yanıma geldikleri vakit, bu mektubu verdim. O da vâliye vermiş.)

Emniyet dairesindeki hey'et-i zâbıtaya bir maruzatımdır.

Efendiler,

Benim başıma evham yüzünden gelen hâdise ile, hey'et-i zabıta emniyet-i dahiliye cihetiyle çok alâkadardır diye, size de bir hakikatı beyan edeceğim. Çünki hem Kastamonu'da , hem Ankara'da, hem Isparta'da taharri me'murları ve komiserler bizim esrarımızı anlamak için çok temas ettiler. Kastamonu Zabıtası bildi ki, biz zâbıta vazifesine endişe vermek değil, belki yardım ediyoruz. Ve Isparta Zâbıtası dahi, müteaddit temasında bizi ve Risale-i Nur 'u ve Şakirdlerini, âsâyiş ve inzibat cihetinde yardımcı ve dost görmeğe başladılar. Hatta en mahrem esrarımızı ki, Isparta müdde-i umumisi dinlemesinden telaş ettiği halde, bilâ-tereddüt Isparta Zâbıtasına verecektim. Ve benimle gelecek sivil komiserler ile gönderecektim. Fakat beni kelepçelediler. Onlar da gelmediler. Ben de, gönderemedim.

Evet, gerçi şahsım itibariyle ehemmiyetsiz ve kıymetim yok. Fakat kırk senedir memleketin çok yerleriyle alâkadar olmuşum. O yerlerde ciddi dostlarım ve hakiki kardaşlarım ve Risale-i Nur dersinde arkadaşlarım kesretle varlar. Eğer onların vaziyeti, inzibat ve âsâyiş lehinde olmasa idi, elbette şimdiye kadar bir vukuatları görünecekti. Halbuki hem Eskişehir Mahkemesinde, hem bu def'ada,

vukuata binaen değil, belki imkana bina edilmiş. Yani, "yapmış" diye ilişmiyorlar, belki "yapabilir" diye, evham yüzünden ilişiyorlar.

İşte buranın zabıtasına, en mahrem esrarımı bilâ- perva içine alan müdafaatımı, isterlerse takdim edeceğim. Çünki ekser vilayetlere Risale-i Nur ve Şakirdleri girmişler. Herhalde Denizli'ye (eğer girmemişse) girecek. Böyle hasbî, fahrî bir tarzda fenalığı, ahlâksızlığı, anarşiliği, serseriliği izaleye ciddi çalışan ve te'siratını Kastamonu'da ve Isparta havalisinde gösteren yılmaz, geri çekilmez bir inzibat kuvvetini, buranın emniyet dairesi nazara alıp, âsâyiş lehinde istimal etmek varken, bu kuvvete endişeli ve müttehem nazarıyla baksa, birkaç cihette zarardır diye arz ediyorum:

Ben, buranın adliyesine karşı ehemmiyetsiz şahsım değil, belki memlekete zararsız bir surette menfaatli ve kıymetli Risale-i Nur ve Şâkirdlerini nazara alıp, müdafaa ettiğim halde, "Sen kendini müdafaa et!" diye, beni acib bir câni tarzında herşeyden ve konuşmaktan tecrid ve haps-i münferide ve sıhhatime ve ihtiyarlığıma tam dokunacak bir şekilde soktular.

Sonra, doktorları hastalığım haysiyetiyle istedim. Onlara hitaben derdimi yazdım. Birkaç gün te'hirden sonra, bir doktor geldi. Öyle bir acele ile baktı ki; "güya müttehem ve vatana muzır bir şahsiyetin sıhhati ne ehemmiyeti var" diye, manasını fehm ettim. Daha onlara hitaben yazdığım istirhamnâmeyi vermedim. Şimdi en son size de müracaat ediyorum. Bu gurbette hiç dost bulamayan ve herkes ona müttehem nazarıyla bakan bir adamın derdini de dinlemek gerektir. Bir vazife ile sivil polis gönderebilirsiniz. Tâ ki, hakikat-ı hâli anlasın, size haber versin. Ve Isparta ve Denizli adliyelerine karşı müdafaatımın suretini size getirsin. Ve zâbıta ile Risale-i Nur Şakirdlerinin ortasına anlaşmamazlık girmesin.

Haps-i münferidde mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 34

Hapis sebebi Beşinci şua değildir

Aziz Sıddık kardeşlerim,

Bize karşı bu geniş ve ehemmiyetli hücum ve tecavüzün hakiki sebebi Beşinci Şua olmadığını, belki Hizb-ün Nuri ve Miftah-ül İman ve Hüccetüllah il-baliğa olduğunu bu fecirde bir ihtar-ı manevî ile hissettim. Dikkatle Hizb-ün Nuriyi kısmen okudum. Miftah'ı da düşündüm. Zındıklar küfr-ü mutlak mesleğini bu iki keskin elmas kılınçların darbelerine karşı muhafaza edemediklerinden, bir parça az siyasetle münasebeti bulunan Beşinci Şua'ı zahir bir sebep gösterdiler. Hükümeti iğfal edip aleyhimize sevkettiler.

Aynen bu ihtar ile beraber hatıra geldi ki; Bir kısım zaif kardeşlerimiz muvakkaten vazgeçseler, belki kendilerini bu belâdan kurtarabilirler diye izin vermek istedim. Birden ihtar edildi ki: Bu derece alâkası devam eden ve iki defa bu imtihana giren ve mukabilinde bu kadar zahmet çektikten sonra, faydasız zararlı kalben vazgeçmek değil, belki yalnız onları aldatmak için sırf zahiri bir içtinab gösterebilir. Yoksa hem kendine, hem bizlere, hem kudsi mesleğimize zararı dokunur, cezası olarak aks-i maksadı ile tokad yer.

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 35

Mahkemeye hitaben

Efendiler,

Otuz kırk seneden beri ecnebî hesabına ve küfür ve ilhad namına bu milleti ifsad ve bu vatanı parçalamak fikriyle, Kur'ân hakikatine ve iman hakikatlerine her vesileyle hücum eden ve çok şekillere giren bir gizli ifsad komitesine karşı, bu meselemizde kendilerine perde yaptıkları insafsız ve dikkatsiz me'murlara ve bu mahkemeyi şaşırtan onların Müslüman kisvesindeki propagandacılarına hitaben, fakat sizin huzurunuzda zâhiren sizinle bir kaç söz konuşacağıma müsaade ediniz…

(Fakat ikinci gün beraat kararı o dehşetli konuşmayı geriye bıraktı.)

Tecrid-i mutlakta ve haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 36

Denizli Mahkemesinin ittifakla verdiği kararın sureti

Denizli Mahkemesinin ittifakla verdiği kararın suretidir

Şâhidlerin ifadeleri de, maznunlara atfen ve isnâd olunan suçu işledikleri hakkında adem-i malumat beyan etmişlerdir. Bilhassa Ankara Ağır Ceza Mahkemesi âzâsından Emin Büke'nin riyaseti altında ehl-i Mevkuflardan Said Nursî'nin mensublarına gelince: "Onlar, Said Nursi'nin zihnen normal olduğu bir zamanda ilmî ve ekseri vâkıfane eserlerine kapılarak; cezbe ve rûhî heyecan halinde yazdığı gayr-ı ilmî eserlerine aldanmışlar. Ve onlardan dahi 'din mes'elelerini ve Kur'an hakikatlarını öğreneceğiz' diye, sâfiliklerinden peşine düşmüşler. Ve bunlar hüsn-ü niyet sahibleri olup, sırf dinî itikad yüzünden Said'e ve okudukları risalelere bağlılık göstermekte ve bu maksadla yaptıkları muhabere mektublarının münderecatında, hükûmete karşı kötü maksad beslemedikleri ve bir cem'iyet ve tarikat kurmak fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmış olduğu görülmüş ve her ne kadar evrak arasında mevcud, sorgu hâkimliğince Denizli Ehl-i Vukuf Raporunda, (Said Nursî'nin bazı âsarından istidlâl tarikiyle ve mesnedsiz olarak) "Kendisinin ve mensublarının, hükümete karşı kötü bir maksad besledikleri" beyan olunmakta ise de...

Evrak-ı tahkikiye münderecatına ve şühûdun, maznunlara atfen isnad olunan ef'âl hakkında gayr-ı ma'lumât beyan etmeleri.. ve Ankara Ağır Ceza Mahkemesince yaptırılan ehl-i vukuf raporu mahiyet ve münderecatına göre; şâyân-ı ihticac ve iltifat görülmemiş ve esasen maznunların ekseriyet-i azimesi, okumak-yazmaktan âciz bulunmuş, diğer kısmı da kendilerini ibadet ve taate vermiş oldukları.. binânenaleyh devletin emniyetin ihlal edecek mahiyet arz

edecek şerâit ve evsafa haiz kimselerden olmadıkları tezahür ve tahakkuk etmiş ve mahkemenin kanaat-ı vicdaniyesi de ve bu merkezde tecelli ve tezahür etmiş olmakla, müdde-i umuminin tecziyeleri hakkındaki mütalaası, zikr ve ta'dâd olunan delâile karşı gayr-ı vârid görüldüğünden reddiyle, zan altına alındıkları ef'âlden beraetlerine... başka sebeble mevkuf değillerse tahliyelerine müttefikan karar verildi.

15 Haziran 1944

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi ittifakla beraetlerine, kararlarını hükümleriyle imza ediyorlar.

Aza Aza Reis (Ali Rıza)

Karar

Dinî hissiyatı âlet ittihaz ederek devletin emniyetini ihlâl edecek şekilde cemiyet teşkil ettikleri iddiasiyle sanık Saidi Nursî ve arkadaşlarının usulen sabit görülmeyen fiillerinden dolayı beraetlerine dair verilip Yargıtayca tasdik edilerek kesinleşmiş olan 15/6/944 tarih ve 199/136 No.lu hükme dahil sanıklardan Isparta'nın Atabey K. den Hüsnü Oğlu Tahir Mutlu tarafından verilen 20/7/945 günü kendisine ait eşya ve kitapların geri verilmesine dair dilekçe ve bu yöndeki evrak tetkik edilerek icabı görüşülüp düşünüldü:

Evrak meyanında mevcut Isparta polis baş komiseri tarafından tanzim edilen 11/10/943 günü zabıt varakasında yazılı 80 adet çinkoğraf klişe ile 25/9/943 tarihli Isparta Polisi tarafında tanzim edilen zabıt varakasında yazılı 500 adet matbu kitapların sahibi bulunan müsted'i Tahir Mutlu'ya iadesine 20/7/945 gününde oy birliği ile karar verildi.

Başkan Üye Üye

A.Rıza Balaban O.Vehbi Kayral Hakkı Tözüner

1354 2923 203

İmza İmza İmza

Aslının Aynıdır.

Temyiz Mahkemesi

Birinci ceza dairesi

Esas No : 2193

Karar No : 3005

Tebliğname : 2019

Temyiz İlâmı

Dini hissiyatı ve dinen mukaddes tanınan şeyleri alet ittihaz ederek devletin emniyetini ihlâlden suçlu eşhastan Mirza oğlu Saidin Nursi ve arkadaşlarının bilmuhakeme beraetlerine dair Denizli ağır ceza mahkemesinden verilen 15/6/944 tarihli hüküm temyizen tetkiki C.M.U Liği tarafından istida edilerek dava evrakı C. Baş müdde-i umumiliği y. makamından tebliğname ile Temyiz mahkemesi birinci ceza dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Duruşmada toplanan bütün deliller mahkemece münakaşa edilerek beraet kararı verilmiş ve mucip sebepleri de gösterilmiş olmasına ve mahkemenin takdir hakkına karşı C.M.U.sinin aleyhindeki temyiz itirazları yerinde bulunmamış olduğundan reddedilen usûl ve kanuna uygun bulunan beraet hükmünün tebliğnamede yazılı mütalaa gibi tasdikına 30/12/944 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

15/2/945

Aslı gibidir.

Baş katip Reis

Suret

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi

Esas: 199

Karar: 196

Adliye emanet memurluğuna

Bağlı üç sahifeden ibaret dizi kağıdında müfredatı yazılı kitap Risale vesair eşyaların sahibi bulunan Saidin Nursi'ye iadesine mahkemece 25/6/945 tarihinde karar verilmiş olduğundan mezkûr kitap ve risalelerin Emirdağı noterliği 22/3/945 tarih ve 219 No.lu vekaletname ile Saidin Nursî'nin vekili bulunan Denizli Avukatlarından Ziya Sönmez'e verilmesi zımnında müzekkeredir.

29/6/946

Başkan

A.Rıza Balaban

1354

Mudafaalar : Isparta ve Denizli Mahkemesi : Parca 37

Müdafaatın Zeyli

Müdafaatın Zeyli

Mühim Bir Suale Cevaptır

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Büyük memurlardan işimizle alâkadar olanlar sordular ki: "Mustafa Kemal sana üçyüz lira maaş verip, Kürdistan'a, vilayat-ı şarkıyeye, Şeyh Sünusî yerine vaiz-i umumî yapmak teklifini ne için kabul etmedin? Eğer kabul etseydin, ihtilâl yüzünden kesilen yüzbin adamın hayatlarını kurtaracaktın!

Ben de onlara cevabımda dedim ki:

Yirmi otuz senelik hayat-ı dünyeviyeyi o adam hakkında kurtarmadığıma bedel, yüzbinler vatandaşa, herbirisine milyonlar sene hayatı kazandırmaya vesile olan Risale-i Nur, o zayiatın yerine binler derece fevkinde iş görmüş. Eğer ben kabul etseydim, hiçbir şeye âlet olamayan ve tâbi' olmayan ve sırr-ı ihlası taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi. En mahrem kardeşlerime yazmışım ki, Ankara'ya giden Risale-i Nur'un şiddetli tokatları için beni idam eden zâtlar, eğer Risale-i Nur ile imanlarını kurtarıp idam-ı ebedîden necat bulsalar, ben de ruhu canımla onları helâl ediyorum.

Beraetımızdan sonra beni tarassud ile taciz eden polis müdürüne ve iki mülkiye müfettişine ve başka büyük arkadaşlarına karşı o cevabı verdim.

Hem dedim: Risale-i Nur'un kabil-i inkâr olmayan bir kerametidir ki; yirmi sene mazlumiyet hayatımda, yüzer risale ve mektublarımda ve binler şakirdlerinde hiçbir cereyan ile ve hiçbir cem'iyet ile ve dâhilî ve haricî hiçbir komite ile hiçbir vesile, hiçbir alâka, dokuz ay tedkikatta bulunmamasıdır. Hiçbir fikrin ve tedbirin haddi midir ki, bu hârika vaziyeti versin. Birtek adamın, birkaç senedeki mahrem esrarı

meydana çıksa, elbette onu mes'ul ve mahcub edecek yirmi madde bulunmaz mı? Madem hakikat budur; ya diyeceksiniz ki: "Pek hârika ve mağlub olmaz bir dehâ bu işi çeviriyor" veya diyeceksiniz ki, inayetkârane bir hıfz-ı İlahîdir." Elbette böyle bir dehâ ile mübareze bir hatadır, millete ve vatana büyük bir zarardır. Ve böyle bir hıfz-ı İlahî ve inayet-i Rabbaniyeye karşı gelmek, firavunane bir temerrüddür.

Eğer deseniz: "Sizi serbest bıraksak ve tarassud ve nezaret etmesek, derslerinle ve gizli esrarınla hayat-ı içtimaiyemizi bulandırabilirsin."

Ben de derim: Benim derslerim bilâ-istisna bütünü, hükûmetin ve adliyenin eline geçmiş; bir gün cezayı mûcib bir madde bulunmamış. Kırk-elli bin nüsha risale ve dersler dahi milletin ellerinde dikkat ve merakla gezdiği halde, menfaatten başka hiçbir zararı hiçbir kimseye olmadığı, hem eski mahkemenin, hem yeni mahkemenin mûcib-i mes'uliyet bir madde bulamamaları; bir cihetle, yenisi ittifakla beraetimize; ve eskisi, makamca bir büyük adam hatırı için yüzer risaleden beş-on kelime bahane edip, yalnız kanaat-ı vicdaniye ile yüzyirmi mevkuf kardeşlerimden yalnız onbeş adama altışar ay ceza verilmesi kat'î bir hüccettir. Hem daha yeni bir dersim kalmadı ve bir sırrım gizli kalmadı ki, nezaretle tazyike çalışsanız. Ben şimdi hürriyetime çok muhtacım. Yirmi seneden beri lüzumsuz ve haksız ve faidesiz tarassudlar artık yeter! Benim sabrım tükendi. İhtiyarlık sıkıntısından, şimdiye kadar yapmadığım bedduayı yapmak ihtimali var. "Mazlumun âhı Arş'a kadar gider" diye bir kuvvetli hakikattır.

Sonra, o zalim ve dünyaca büyük makamlarda bulunan bedbahtlar dediler: "Sen yirmi senedir birtek defa takkemizi başına koymadın, giymedin ve eski, yeni mahkemelerin huzurunda başını açmadın, eski kıyafetin ile bulundun. Halbuki onyedi milyon bu kıyafete girdi." Ben de dedim: Onyedi milyon değil, belki rızasiyle; ve kalb kabulüyle ancak yedi bin Avrupaperest sarhoşların kıyafetlerine cebr-i kanunî cihetiyle girmektense; azimet ve takva-yı şer'iyye haysiyetiyle, yedi yüz milyar zâtların kıyafetlerine girmek, benim gibi otuz seneden beri hayat-ı içtimaiyeyi terkeden adama "inad ediyor, bize muhaliftir" denilmez. Haydi inad dahi olsa, Mustafa Kemal o inadı kırmadı ve iki mahkeme kıramadı ve üç vilayetin hükûmetleri onu bozmadı; siz neci oluyorsunuz ki, beyhude hem milletin, hem

hükûmetin zararına, o inadın kırılmasına çalışıyorsunuz? Haydi siyasete muhalif de olsa, madem tasdikiniz ile yirmi seneden beri ölmüş bir adam, yeniden dirilip, faidesiz ve kendine çok zararlı olarak hayat-ı siyasiyeye girerek sizin ile uğraşmaz. Onun muhalefetinden tevehhüm etmek, divaneliktir. Divanelerle konuşmak dahi bir divanelik olmasından, sizin gibilerle konuşmayı terkediyorum, "Ne yaparsanız yapınız, minnet çekmem!" dediğim, onları hem kızdırdı, hem susturdu. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ [2]

1.)Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır (Enfal Sûresi, 8:40)

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi Talebe Mudafaaları

Denizli Mahkemesi Talebe Müdafaaları

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Husrev

Hüsrev'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

3 Şubat 1944

Husrev'in Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde Söylediği İfadesidir.

Efendim.. Dinî eserlerini okuyup, yazmakla cidden istifade ettiğim Bediüzzaman Hazretleriyle uzun senelerden beri yakından alâkadarlığımı kesmiş değilim. Risale-i Nur nâmındaki eserlerinin hemen hemen hepsini de okumuş bulunuyorum. Barla'da, Isparta'da, Eskişehir Hapishanesinde kendisiyle beraber bulundum. Daha sonra da muhaberemi kesmedim. Kendim bu vatanın bir öz evladı ve bu Türk Milletinin bir ferdiyim. Dindarlık ve Müslümanlığın telkin ettiği faziletkârlığın hakikaten meftunuyum. İyi olmak ve iyilik edenleri sevmek ve iyi olanlarla arkadaşlık etmekle iftihar ederim. Daha bu gibi yüksek seciyeler arkasında koşan bir ferdim.

Oniki seneden daha evvel Hâlık'ımın lütfuyla Bediüzzaman Hazretlerine vâsıl olmuş ve eserlerini okumuşum. Müslümanlık dininin pek büyük kudsiyetine ve pek yüksek fazilet telkin ettiğine, o eserleri okumakla muttali' oldum.

Âsâr-ı Nur'un ve müellifinin bu milletin iki hayatlarının saadetlerine çalıştıklarına o kadar bâriz deliller gördüm ki, bu delâil karşısında hayran olmamak elden gelmiyor.

İşte gerek Eskişehir Mahkemesi ve gerekse Isparta Mahkemesi Kur'an'ın hakiki ve çok yüksek bir tefsiri olan bu Risalelerin okunup, yazılmasını men' etmedikleri halde bugün biz ittiham altından kurtulamıyoruz. Altı ay Eskişehir Mahkemesinde, aylardan beri de Isparta ve Denizli Mahkemelerinde sırf imânî olan bu eserlerle alâkamızı bırakmadığımızdan tutuluyoruz. Bu yüksek mahkemenin

huzurunda, zannedildiğim gibi suçlu olarak değil, belki bir şâhid sıfatıyla hem burada, hem Isparta'da kerratla vâki suallere pek açık lisan ile cevab vermişim.

Sebeb-i ittihamım olarak ileri sürülen; evimde aramada bulunan Risale-i Nur'un bazılarında bugünün görüşüne uygun gelmeyen bir-iki cümle ile bazılarında imzalarımın bulunması ve Üstadım Bediüzzaman'a yazdığım eski-yeni mektuplarımın ele geçmiş olmasıdır. Te'lifleri eski olan yüzkırk küsur risalenin hepsi de Eskişehir Mahkemesi safahatından geçmiş risalelerdir. O mahkeme, şimdi, huzurunuzda bulunan beş-altı arkadaşımla bana 163. maddeye istinaden kanaat-ı vicdaniye üzerine ihtimal ile ceza verirken yüz küsur arkadaşımızı beraet ettirmişti. Halbuki bugün ittiham edilmek istenildiğimiz isnadlar o günde de vardı. "Tarikatçısınız, cem'iyetçisiniz, halkı hükümet aleyhine teşvik ediyorsunuz." denilmişti. Yüzyirmi suçlu ve yüzyirmi risale meydanda iken neticede Eskişehir Mahkemesinin bizi mahkum etmek için kanaat-ı vicdaniyeye müracaat etmesine hayret etmemek mümkün mü?

Üzücü ve yorucu pek çok mahrumiyetleri üzerinde yaşatan Birinci Harb-i Umumi, Milli Mücadele ve Eskişehir Vak'ası gibi elemli hâdiseler içinde tedavisine imkan bulamadığım bir hastalık son senelerde yedi sene beni evimde ikamete mecbur etti.

İki sene evvel üçüncü defa olarak orduya alındım. Bu kudsî vazifeyi, ilâhî bir fariza bildiğimden hastalıklı halimle vatanın muhafazası ve bu milletin bekası için bir buçuk sene daha askerlik ederek üsteğmenliğe terfi ettirilip terhis edildim. Eskişehir Mahkemesinin bugüne kadar aradan dokuz sene geçtiği halde hakkımda şimdiki yapılan isnâdattan hiçbirisi kaydedilmemiş ve edilmiyor. Memleketimde komşularımdan, askerlikte iki tugay, üç alay, dört tabur dahilinde bölük kumandanlığı, takım subaylığı, irtibat subaylığı ve mutemedlik gibi muhtelif vazifelerin ifasında arkadaşlık ettiğim birçok subaylardan hiç birisi, hakkımda menfi düşünceli olduğuma dair hiçbir ihbaratta bulunmamış. İttiham edildiğim maksadlara uygun ve beklenen hedeflere vasıl olacak ortada hiçbir şey yok. İşte, bir buçuk senelik askerlik hayatım, yedi senelik Isparta'daki yaşayışım ve el'an murakabeniz altında geçen hapishane hayatım... tertemiz.

Evet, ben, yüksek mahkemenize arz ediyorum ki: Bizler hakikaten ehl-i garazın kurbanı, bîgünah kimseleriz. Hem, içimizde esaretin acısını tatmış olanlar var. Millet ve hukümet mefhumunun ne demek olduğunu bilmiyor değiliz. Eski cezamıza yeni bir ceza daha ilave etmekle bizi daha çok ezmeyiniz. İşte Eskişehir Mahkemesinde söylediğim şu sözlerimi şimdi yüksek mahkemenizde de tekrar ediyorum: Bize, Üstadımız tarikat dersi vermiş değildir. Hem Üstadımız yalanı irtikab etmezler. Siyaseti çoktan terk ettiğini daha Isparta'da iken kerratla ağızlarından işittim. Hem de biz hiçbir cemaatin mensublarından değiliz. Ancak şu müslüman milletin dindar bir ferdiyiz.

Husrev

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Hafız Ali

Hafız Ali'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Denizli Hapishanesinde Mevkuf İken Vefat Eden Şehid, Merhum Hafız Ali'nin Denizli Mahkemesinde Söylediği İfadesidir.

Efendim.. Ben Isparta'da, hâkim ve müdde-i umumilikte hak ve hakikatın bütün bütün aksine olarak Risale-i Nur'a karşı asılsız bir ittiham gördüğümden Risale-i Nur'dan kaçmak değil, belki o ittihamdan çekinmek için sordukları suallere, "ben değilim" dedim. Hatta o müdde-i umumi, kanunsuz bana yemin vererek "Risale-i Nur'da yazılı Hafız Ali sen değil misin? dedi. Sükût edip yemin etmediğim halde; bura sorgu hakimliğinde hamiyet-i İslamiyeyi taşıyan âlî bir vicdan hissettiğimden adâlet ve hakikatın tecelli edeceğini ümid edip, "Risale-i Nur'da yazılı Hafız Ali benim" dedim. Ben, Risale-i Nur'u, hakâik-i imâniye ve Kur'âniye ve kevniyeyi kat'î bürhanlarla izah edip, insanların yüzünü âhirete çevirip, dünyadan ziyade âhireti sevdiren mukaddes bir eser olup binler menfaat görmüşüm.

Garâibdendir ki: Bu sır, iddianâmede keşf edilip "Dünyayı unutturacak derecede telkinat-ı dinîye verilmiş." diye yazılı olduğu halde; "Hem siyasi cem'iyetçi, hem tarikatçı, hem de halkı hükûmet aleyhine teşvik ediyorlar." diye olan ittihamlarla nasıl kâbil-i te'lifdir?.

Evet ben, Risale-i Nur'dan hemen ekser parçalarını anlayarak okuduğum gibi, Üstadım Said Nursî'nin dahi on iki seneye yakındır en gizli ve en ince esrarına kendimi vâkıf biliyorum... Ben, ne Risale-i Nur'da ve ne de Üstadımda emniyet ve âsâyişe zarar verecek bir emare ve bir meyl görmediğim gibi âsâyiş ve emniyetin temel taşlarını onlardan öğrendim. Müddet-i ömrümde mahkeme safahatını ancak bu def'a gördüğüm gibi, şu benim gibi suçlu olarak

huzurunuzda bulunan Cemaat-ı Nuriye'nin de ifadelerinden, benim gibi olduklarını anladım.

İşte böyle sırf âhireti için, Kur'an'ın i'câz-ı ma'nevisinden gelen Risale-i Nur'u okuyup, kendi istifadesine çalışan bir ehl-i Kur'an'ı ve ehl-i ahireti cezalandıracak bir kanun tasavvur etmediğim gibi, ittiham edildiğim "siyasi cem'iyetçilik" ve "tarikatçılık" ve "halkı hükûmet aleyhine teşvik etmek" gibi suçlarla hiçbir alâkam olmadığımdan yüksek mahkemenizden beraetimi taleb ederim.

Şehid, merhum

Hafız Ali

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Salahaddin Celebi

Salahaddin Çelebi'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

"Aslı Denizli Ağır Ceza Mahkemesine verilmiş." 3 Haziran 944

Salahaddin Çelebi'nin Müdafaasıdır.

İsnad edilen mevhum suçların olmadığı mütehassıs hey'etin raporundan sarahaten anlaşılmıştır. Binâenaleyh huzurunuzda, vicdanıma göre suçlu değilim. Bir şahid sıfatıyla bulunuyorum ve söylüyorum.

Tarihten altı-yedi sene evvel İstanbul'da, ulemâdan eski fetva emini Ali Rıza ve Elmalılı Hamdi Efendi gibi meşhur âlimlerin bir musahabelerinde Bediüzzaman Üstadımın ilminin vehbî olduğunu, vaktiyle Anglikan kiliseleri başpiskoposunun ve Japonya'nın başkumandanının İslâm ulemâsından sorduğu suallere cevap veren ve bütün âlimleri ilmiyle teshir ve hayrette bırakan ve yirmi seneye yakın bir vakitten beri dünyayı terk eden bu şahsiyetten bahsetmeleri.. bende, muhitimizde olan bu zatı ziyaret etmek arzusunu uyandırdı.

Evet, zamanın sefahet ve eğlencelerine kapılmış, yirmibeş yaşında bir gençdim. İlk tahsilimden ve ebeveynimin terbiyesinden aldığım dini ferâizimi öğrenmek ve dînî akâidimi kuvvetlendirmek ve nefsimi ıslah etmek maksadıyla ve din serbestisini de bildiğimden muhitimizde bulunan bu yüksek âlimi fırsat bilerek ziyaret ettim. Hatta ikâmetgâhının önündeki karakolun nöbetçisinden sordum; bana kapısını gösterdi. Serbest girdim. Elini öptüm; hayır duasını taleb ile imânımı nasıl kurtarabilirim, tenvir ve irşad buyurmasını

Allah rızası için yalvardım. Konuştuğunu zorla anladığımı hissedince bir defter çıkardı, imân ve âhirete aid veciz cümleler dolmuştu. Mütâlaa için müsaade istedim; harice vermiyordu. Nihayet ısrarlı ricalarımla iade etmek şartıyla almağa muvaffak oldum. Suretini çıkardım, iade ettim. İşte bu şekilde bir miktar Risale-i Nur, dünya ve âhiretimin selâmeti için kopya ettim. Bu ziyaretlerimde bana, ne cem'iyyetten, ne siyasetten ve ne de tarikattan bahsetmemiştir. Hatta dünyevî bir havadisi dahi söyletmedi. Daima "İmân ve âhiretinizi kurtarmağa çalışınız" buyurmuştur. Ve yanında beş dakikadan fazla durulmaması, kapıdaki i'lanında yazılı idi. Müddeti geçirilirse, "Sen, safâ geldin" diye savardı.

Kanaatime göre Risale-i Nur; Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinden tereşşuh etmiş; esrar-ı Kur'aniye temsillerle, mantıkî, edebî, felsefi cümlelerle yazılmış; her sınıf ve her tabaka halka, hak ve hakikatı bir güneş gibi gösterdiğinden dikkatlice okuyan herhangi bir şahsın, bilhassa benim gibi bir mübtedinin câzibesine kapılmamasına imkan bırakmıyor. Çünkü; Risale-i Nur ifsad değil, ıslah ediyor. Denizli Hapishanesi buna bir numûne, müdür ve gardiyanları birer şahiddirler ki; Lisan-ı hâllerimizi gören en azılı mahkumlar, en mûnis insanlara dönmüşlerdi. Bir-iki adamı ödürenler şimdi tahta kurusunu öldürmekten korkuyorlar, gördüm.

Bendeniz, hayat-ı içtimaiyemde dinime, milletime, devletime nafi' değişiklikler gördüğümden, bana hocalık eden bu eserlerin müellifine altı-yedi sene zarfında, duasını taleb eder ve teşekkürü hâvi birkaç mektub ve bayram tebriği ve bu eseri okuyan bir-iki arkadaşımdan da mecazî ve remzî kelimeleri hâvi, şahsî bir-iki mektup alınmış ve yazılmıştır ki, bunlara cevaben yazılan mektublar karşılaştırıldığı vakit, hüsn-ü niyet lie safiyâne yazılmış, sırf kuvvetli bir imânın mahsulleri olduğu görülür. İddia makamının bahsettiği "motor" da mecazî bir kelimedir. Nefsime aid büyük hatalarım olduğundan, zahiren tatlı, ma'nen acı hallerden muhafaza için hem çocukluk, hem askerlik, hem mekteb arkadaşım İbrahim'den, "Dualarınız bereketiyle motoru sektesiz işletelim" demiştim. Vücudum nerede? Aranılan motor nerede?

Ma'mâfih : Muteber raporda da, mektupların tahlil ve tedkiki neticesi hüsn-ü niyetimi isbat etmiştir. Mütâlaa için bu eserden bir-iki arkadaşıma arzularıyla vermiş olsam bile, İslâmiyetin şeârinden olan,

âyet ve hadisle sabit her müslümanın borcu olan bu gibi dîni eserleri isteyene vermekte mahzur değil; vermemeği günah, vermeği sevab bir hediyye-i İslâmiye biliyorum.

Arama zabtında gösterildği gibi, Ankara'da elim ile teslim ettiğim risale ve mektuplarda ne hükûmete ve ne devlete ve ne rejime ve ne de millete, aleyhde bir kelime dahi yoktur ve görmedim. Ve böyle bir eseri olduğunu da bilmiyorum. İsmini bile işitmediğim "Homa"da, tanımadığım birinde, bir müellifin bir eseri çıktı diye Ankara'da aynı müellifin diğer faydalı müellifâtını okuyan bir şahsı mes'ul etmek, elbette kanunî ve vicdanî olamaz. Teşkilat-ı Esasiye kanununun madde-i mahsusasında ve kanun-u medeninin esbab-ı mucibe lâhiyasında sarihdir ki: "Hükûmetin altı esasından biri de lâikliktir." "Hürriyet-i vicdan düstûruyla dinsizlere ve sefahetçilere ilişmediği gibi dindarlara ve takvacılara da ilişilmemektir." Türk Ceza Kanunun 175/176. maddelerinde, "şahsın dinine, ibadetine hakaret ve tecavüz eden tecziye edileceği" kaydına istinaden, dininde serbest olan her şahsın ibadetini de icrada serbest olması gibi, dinini de öğrenmesi bir hakk-ı sarihidir. Kitab, mecmua ve yevmî gazetelerde dinî ve ahlâki yazılar, fikir serbestiyyetine ve vicdan hürriyetine istinaden yazılıyor. Kütüphanelerde muhtelif dinlere ve rejimlere zıd eserler dahi serbest olarak okuyucuya veriliyor.

Risale-i Nur müellifinin maddi bir menfaat gözetmeksizin Allah Celle rızası için beşeriyete, bilhassa İslâm câmiasına armağan olacak dînî ve ahlâki eserlerini okumağa başlarken küfr-ü meşkuk içinde boğuluyordum. Can kurtaran gibi Risale-i Nur imdadıma yetişip; elhamdülillah hem dünyamı, hem âhiretimi idâm-ı ebediden kurtardım. Bu sebeble yüksek mahkemeniz huzurunda Üstadıma teşekkür etmeği bir borç bilirim.

Netice : Ben, ne dînî hissiyatı tahrik ve ne de milletin ve devletin emniyetini ihlal edecek bir harekette bulunmadığım gibi, kimseyi de teşvik etmedim. Ve kimse de beni teşvik etmedi. Tarikat ve cem'iyyet yoktur. Bu hususun beyne'l-milel tanınmış ve ayrı ayrı meziyet ve kıymetleri hâiz olan... milletin ve maarifin iftihar ettiği güzîde şahıslardan müteşekkil bir âlî hey'etin verdiği ilmî raporda, Risale-i Nur'un ilmî ve vâkıfâne ve faideli eserlerini tasdik ettiğimden... iddia makamı, hükûmeti ve adliyeyi meşgul eden, Risale-i Nur'un millete ve hükûmete zararı olmayıp, bilakis faideli olduğunu tebarüz ve

kaza-yı tefsirlerle izah ile beraetimizi taleb etmesini ümid ederken, maalesef hiç nazara almayarak mevkufiyetimizin devamına sebeb olan mahallî, nâkıs, gayr-i ilmî ehl-i vukuf raporlarına istinaden verdiği ilk iddiânâmenin aynını, son iddiânâmesinde de ısrar ve tatbikle suç isnad etmesiyle inkisar-ı hayale uğradım. Nefsini ıslaha ve beşeriyete faideli olmağa çalışan, necib milletimizin temiz nasiyeli bir genci olduğumu izah ve isbat ettim.

Mütehassıs ve selahiyetli ilim hey'etinin sarih kanaatı neticesinde elde edilen gayr-ı kabil redd-i delâil, nakıs raporları hükümsüz bırakmakta ve iddia makamının ileri sürdüğü indî ve hayalî tezi cerh ve nakz etmiştir.

Bütün isnadları red ediyorum. Hususiyeti olan ilmî tefsir ve kanaatleri hâvi raporun kabul-u tatbikini hürmetle taleb ve hürriyet-i şahsiyemin ve me'muriyet hukukumun ve müsadere edilen hususi kitab ve mektub ve not defterimin iadesiyle beraber beraetimi âlî mahkemedeki adâletin tecellisinden beklerim.

Ankara Gümrük Muhafaza Kursunda iken
tevkif edilen
Muhammed Salâhaddin Çelebî

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Halil Ibrahim

Halil İbrahim'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Milaslı Halil İbrahim'in Mahkemede Söylediği İfadesidir.

Efendim.. Şu kısa ifademin zabta geçmesini rica ederim. Eskişehir hadisesinden evvel elime geçen ve o vak'ada çoğu alınmış ve geri kalan birkaç tanesini çok ısrarlı Ahmed Feyzi'nin aldığı ve bende kalıp bu def'a elinize geçen "Ondokuzuncu Mektub" namındaki mu'cizât-ı Peygamberiyye'den bâhis; Risale-i Nur'da cem'iyyet ve tarikata aid bir tek harf bile iddianâmelerde kayda geçmemiştir. Çünkü, böyle bir şey yoktur.

Dinimi öğrenmek ve imânımı takviye etmek ve ahlâkımı düzeltmek hususunda çok istifade ettiğim ve evvelce hesabı verilmiş bu eserler yüzünden mahkemeye sevk olunuyor ve hayat-ı içtimaiyedeki mevkiim sarsılıp, maddi çok zararlara uğruyorum.

Ben, ahlâkı ve iyiliği sever, ilmî ve ahlâkî ve dinî eserler okur, kendi halinde geçinir dindar bir insanım. Elhamdülillah hiçbir ahlâksızlığım ve kimseye tecavüzüm ve bir kimseyi incitmek yüzünden bir münazaamı hükûmet kaydetmemiştir. Bu gibi dürüstlüğe vesile olan ehl-i vukufun -hâşâ- "cem'iyyetçi, tarikatçı" namını taktığı Risale-i Nur mizanlarına medyûn ve şükrân olduğumu bilatereddüt, açıkça söylemekle müftehirim.

Muhterem Hey'et-i Hâkime!

Şurada şâhid bir dindar-ı İslâm sıfatıyla ve Türk kanununun iktizası sebebiyle derim ki : Risale-i Nur tarikat değil ki, tasavvuf olsun; dünyevi bir gayesi kayd edilmiyor ki, cem'iyyet olsun. Belki, siyasi ihtilaslardan men'eden bir hakikat-ı ilmiyedir. Ve bir hey'et-i ilmiye tedkik ederse anlaşılır ki: Şimdiye kadar yazılan eserlerin fevkindedir.

Ezcümle: Haklarında ehl-i vukufun bir tek harf bile kayd etmediği "Yirmibeşinci Söz" Kur'an'ın kelâmullah olduğunu öyle güzel isbat eder ve "Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözler" melâike ve âhiretin vücudlarını kör gözlere de gösterecek derecede isbat ve tavzih eder ve bunlara mümail "Otuzikinci Söz" ve diğerleri hakaik-ı İlâhiyye ve kevniyeyi öyle vazıh bir surette serd ve beyan ederler ki, en büyük bir âlim ile ve bir feylesof ile ve benim gibi bir ibtidâi tahsilli kimseler dahi onlardan çok müstefid olur. Ve hatta bin senedir çok itirazlara maruz olan "sevr ve hût" mes'elesinin akıllara hayret verecek derecede isbat ve izâh eyler ki; eğer bu gibi ilmî ve dinî eserleri okuyup dinini ve imânını takviye etmek, bir cezayı müstelzim ise maaliftihar kabul ediyorum.

Ölüm, Denizli Hapishanesinde de var, memleketimde aile ocağında da var olduğuna çok vakıalarla herkes gibi ben de şâhid ve kâniim. Ve eğer kanun-u adâlet hakkımızda tam tecelli ederse, vesile olanlara "Allah sizlerden razı olsun" derim.

Halil İbrahim

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu Dahi Milaslı İbrahim'in İfadesidir.

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Reisliğine

Muhterem efendim!

Umumumuz tarafından red edilen ve netice itibarıyla hükümsüz kalan Denizli ehl-i vukufunun raporunu nazar-ı itibara alan makam-ı iddia, cezamızı istemektedir. Mezkur raporun, hakkımda i'zam ettiği ve müderecatından ve kimler tarafından olduğunu bahsetmediği otuz kadar mektub, bu işle hiç alâkası olmayan ve herkesde bulunan akraba ve asker vesaire mektublarıdır. Ve yine "risaleler" diye i'zam ettiği ve münderecatında her iki raporda dahi bir tek kelime bile siyasetle alâkası görülmeyen ve ilk ifademde arzettiğim ve müteaddit defalar Isparta Mahkemesinin nazar-ı tedkikinden geçirilip iade edilen "Mu'cizât-ı Ahmediye" nam eserdir. Dünyanın hiçbir yerinde,

hiçbir kanun bir tek hadise yüzünden hiçbir kimseyi iki def'a tecziye etmemiştir.

Muhterem Hey'et-i Hakime!

Gerek ilk zabıta tahkikatında ve gerek ilk sorguda ve bütün mahkeme safahatında, makam-ı iddianın memleketimden yaptırdığı ve mahkeme dosyasında mevcud son tahkikatında, ne bir cem'iyet ve ne bir kimseyi teşvik ve ne de devletin emniyetini ihlal edebilecek hiçbir ahvalim tesbit edilmiş değildir. Yalnız ortada şu var ki:

Dünya ile hiç alâkası olmayan ve maalesef kıymeti bilinemeyen ve yetmiş yaşında ve mübarek bir zat-ı âlî kadîrin kâmilen, hayrat ve fezâile ve saadet-i dâreyne sevkeden ve Risale-i Nur nâm-ı mübeccelini taşıyan ve Kur'an-ı Hakim'in mu'cizât-ı ma'neviyesinden süzülen bu asârını, bir hey'et-i ilmiye ve fenniye olan ve hakikat-ı hâle vakıf ve o ilimde ihtisas sahibleri bulunan Ankara ehl-i vukufunun, vukufâne, tedkiklerine müstenid tasdikleri ve sarahaten bildikleri ilmî ve dinî ve ahlâki eserler olduğunu ve bizlerin hüsn-ü niyet sahibleri olduğumuz, o fen adamlarının raporlarında zikr ve beyan edilmekte olduğundan şu masum vaziyetimizin bir an evvel takdirini mahkeme-i âliyenizin adâletine terkederek, hakikatın izharıyla beraetimizi taleb ederim.

Halil İbrahim

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Ihsan Sırrı

İhsan Sırrı'nın Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kastamonulu İhsan Sırrı'nın Müdafaasıdır.

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Reisliğine..

Dinî hissiyatı alet ederek, devletin emniyetini ihlâle ma'tuf cem'iyyete dahil olmak suçuyla mevkufen yüksek huzurunuza çıkarıldım. Makam-ı iddia tarafından geçenki celsede okunmuş olan ittihamnâme müfâdine nazaran bendenizin, cem'iyete dahil bulunmuş olduğum kabul olunarak Türk Ceza Kanununun 163. maddesi delâletiyle 313 ve 173. maddeleri hükümleriyle tecziye edilmekliğim taleb edilmiştir. İddiânâmede suç delilleri olarak ileri sürülen ve anâsır-ı cürmüyyeden ma'dûd bulunduğu beyan edilen ef'âli ve kanunî müstenidat ve müeyyidatı ber-vech-i âti arz ve izah eden işbu müdafaanâmemi hey'et-i ilmiyenize takdim ederken pek âşikâre olan ma'sumiyetimin enzar-ı adâletinizden devr edilmeyeceğine mutmain bulunuyorum.

Cumhuriyet müdde-i umumisi tarafından yapılan aramada eşyalarım arasında bulunmuş olan ve bundan üçbuçuk sene evvel Kastamonu'da kızkardeşim tarafından gönderilen mektubun bir tarafında yazılı Risale-i Nur eczalarının birisinden iktibas edilmiş olan vahdetü'l vücud akidesinin reddine müteallik ilmî ve hükmî hakâikı muhtevi bir yazı, suç delili gösterilmektedir.

Kur'an-ı Hakim'in i'cazını beyan ve ehâdis-i şerifenin ma'na ve medlûlünü isbat etmekte olan Risale-i Nur müellifatının, dinî hissiyatı aletle halkı hükûmet aleyhine teşvik değil, din ve ahlâk üzerinde irşadkâr hizmeti bulunduğu mütehassıs ilim hey'etinin raporuyla tesbit ve tebarüz ettirilmiştir.

Makam-ı iddianın, hakkımda tatbikini taleb ettiği ceza kanununun 163. maddesi : "Dini hissiyatı veya dinen mukaddes tanınan şeyleri alet ederek, devletin emniyetini ihlâl edebilecek harekete halkı teşvik ve bu babda cem'iyyet teşkil edenlerin mahkum edileceği ve böyle bir cem'iyete girenler 313. maddeye göre cezalandırılacağı" tasrih edilerek, devlet aleyhine kurulmuş bir cem'iyetin bütün şerâit ve delâili ile tahakkuk ve tesbit edilmiş olmasına işaret etmiştir. 313. madde ise: "Beş kişi veya daha ziyade kimsenin, adliye kuvveti veya âmmenin emniyet ve selâmeti aleyhine cürm işlemek kasdıyla bir cem'iyet teşkil eylediği takdirde, ceza tayin olunacağını" göstermektedir.

Hakkımda tatbiki istenilen bu maddeler hükmünün istimali için anasır-ı cürmüyyenin tekevvün etmiş ve maddi deliller ile tesbit edilmiş olması icab eder. Halbuki : Cürm vasfı verilmek istenilen ef'âlin; dinî, ahlâkî ve içtimaî birçok hakâiki gösteren Risale-i Nur nâm âsârdır ki, bunların kâffesinin Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğinin tayin etmiş olduğu salahiyetli bir naibin nezaret ve murakabesinde teşekkül eden yüksek ilim sahibi, mütehassis şahsiyetlerin tedkiki neticesini bildiren raporda, davamızı teşkil eden hâdisede cem'iyet, tarikat kasdı olmadığı gibi hükûmetin siyasetini ilgilendirecek hiçbir fikir ve maksat bulunmadığı tebarüz ettirilmiştir.

Kanunun sarih olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği.. ceza kanununun birinci maddesi ve cürümde kasdın bulunmaması keyfiyetinin cezayı kaldıracağı ceza kanunun beşinci maddesi, müeyyide-i kanuniyeden bulunmuş olması itibariyle hakkımda taayyün-ü ceza değil, beraetime hüküm ve tahliyemi te'min etmek şiar-ı adâlettir sanırım.

Dünya işleriyle alâkası bulunmadığı tahakkuk etmiş olan bazı kitabları sırf bir saika-i diyanetle okumaklığım, kanunen suç sayılamayacağı keyfiyeti, mevzuat-ı kanuniyeden bulunmuş olması itibariyle beraetime ve arama neticesinde alınmış olan şahsıma aid kitab, mektub vesairemin de ceza usulü kanununun 103. maddesi hükmüne tatbit edilmek suretiyle iadesine karar verilmesini, yüce hey'etinizin insaf ve adâletinden dilerim.

İhsan Sırrı

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Ahmed Nazif

Ahmed Nazif'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İnebolulu Ahmed Nazif Çelebi'nin Müdafaasıdır.

Muhterem Hey'et-i Hâkime!

İddia makamının hakkımda isnâdatı, evvel-ahir aleyhimde şiddet ve ehemmiyetini gerçi muhafaza etmekte ve müdde-i umûmilik, yüksek vazifesini hak ve adalet terazisiyle ölçmek şöyle dursun; sırf tek bir cepheden ve açık ve zahir olan adalet terazisinin bir kefesine bizi koymak suretiyle ölçmek, vazife-i asliyesi olan haklarımızı gözetmeyerek haksız ve delilsiz ve kanunlarda yeri olmayan en ufak sebepler ile büyük bir cürüm delili mahiyetini gösterip tecziyemi istemesi üzerine bu talebin yerinde olmadığını şöylece isbat ederim:

1: Otuzbeş-kırk sene evvel ilk mektep tahsili sıralarında herkes gibi bendeniz de, Bediüzzaman'ı gazetelerin uzun uzadıya sütunlarla, yazılarıyla sitayişkâr neşriyatlarından ismen ve gıyaben tanıdığımı ilk ve son ifadelerimde arz ettiğim halde bu ifademi makam-ı iddia, "kırk seneden beri tanıdığını itiraf etmiş." şeklinde hilaf-ı hakikat iddiada bulunması...

2:Risale-i Nur'dan dinî bir-iki eseri okumak, bir -iki ahbaba ve akrabasından birine kendi istekleriyle verilmesi İslâmiyetin şiarından iken ve hususiyle hiçbir suretle mahremiyeti dahi bulunmayan ve sırf dinî ve uhrevî olan ve kısm-ı külliyesi arabî ibareli ayet-i kerime ve salavat dularından ibaret bulunan ve bir kısmı Peygamber Aleyhissalatu Vesselam'ın mu'cizatlarından bahseden ve ne zamanımızla ve ne de dünyamızla hiç de alâkası bulunmayan birkaç dinî ve uhrevî eserin, arkasını dünyaya ve cephesini kabristana çevirmiş bir adamın elinde bulunmasıyla ne bir cem'iyyet ve ne de bir tarikat ve hatta bir teşvik mahiyetinde olamayacağı gibi bunlar

yüksek bir ilim ve mütehassıs hey'et tarafından tedkik ve tahlil ettirilip böyle bir maksadın bulunmadığı ve masumiyetimiz tamamen ve resmen belirtildiği halde, makam-ı iddianın bunları hiç nazara almayıp ve artık kıymet-i kanuniyesi kalmamış olan eski ehl-i vukuf raporlarına göre ısrarla talepte bulunması...

3: "Risale-i Nur ve ondan ders alan biz şâkirdlerin değil dünya siyasetlerine belki, bütün dünyaya karşı da Risale-i Nur'u âlet edemeyiz." ilh. yazılı ve bize sorulmak istenilen menfur cürüm lekelerini ortadan kaldıran bir hakiki müdafaasına dair kaleme alınmış, Salahaddin Çelebi'nin şahsına ve dosyasına mahsus bir yazısını benim şahsıma aitmiş gibi hilaf olarak aleyhimde cürüm delili göstermesi...

4: İnebolu'nun yazlık umumi bir mesîresi olan ve İslam Tepesi eteklerinde ve belediye hududu dahilinde, âvâre mahallesi civarında, Ma'ruf Cami suyu menbaında, umum arasında bir tatil günü birkaç arkadaşımla tenezzühe gittiğimi, bir cürüm delili göstermek ve kanuna uydurmak kasdıyla "İslâm Dağı" şeklinde göstermesi acaba cem'iyyetçilik olur mu? Veyahud bir cürm sayılır mı? Tertemiz nasiyemize böyle çirkin isnâdâtla bir leke sürülmesi muvafık-ı adâlet midir?

Saniyen: Kendi dosyasına ait olmayan hakiki bir müdafaa şeklindeki bir yazı, cürm delili olabilir mi? Keza hür bir vatandaşın herhangi umumî bir mesîre mahallinde tatil günü tenezzühde bulunması ve o mahalde şarkı söylemek, eğlence yapmak, gazete okumak memnu' olmadığı gibi kitap ve mecmua okunması da elbette memnu' değildir ve olamaz. Farz-ı muhal okunmuş olsa dahi, madem bizden gizli bir teşekkül aranıyor. Böyle umumi bir mesîre mahallinde, yüzlerle halkın içinde iki-üç kişinin kitap okuması ve cem'iyet kurması gibi, hiçbir gizli topluluğun yeri olamaz ve imkânı da yoktur. Ve serâpa yalandan ibaret olan ve aleyhimde cürm delili aramakta ve suç göstermekte müsabakaları görülen İnebolu müdde-i umumisi ve zabıtasının ne derece şiddetle aleyhime hücum ettiklerini isbata kâfi gelecek olan ve ilişik bulunan İnebolu Hapishanesinde tekrar başımıza belalı işler çıkarmak istenirken tutulan zabıt varakasının da nazara alınmasını dilerim. Bu zabıt varakasının tutulmasını icab ettiren nokta:

Bizim buralara kadar uzun müddet süründürülmemize ve telafisi gayr-ı kâbil zararlar görmemize sebep olanların uydurdukları ve bazı alâkadarların tazyik edilerek "tevkif etmeyeceğiz vaadleriyle" aleyhimizde kasdî şahit gösterilmesi gibi; kanun adamlarının, kanunsuz hissiyatlarına kapılarak keyfi hareketlerini göstermekte ve nihayet bu yalanları yüksek mahkemenizin İnebolu'dan istinâbe suretiyle dinlenen şahitlerin ifadeleriyle sabit olmuştur ki; iddia makamı, bu açık hakkımızı da nazara almayarak eski teranesinde ısrar etmesi ve ilk tevkifimizle mahkemeye sevk edilmemize sebep gösterilen ve hakikattan çok uzak bulunan eski gayr-ı ilmî ehl-i vukuf raporlarını, yüksek mahkemenizin isabetli ve adâletli kararlarıyla Ankara'da müteşekkil yüksekk bir ilim ve mütehassıs ehl-i vukuf tarafından verilen ve hakikatı aydınlatan raporuyla bir kıymet-i kanuniyesi kalmayan eski raporlara ısrarlı istinadıyla, aleyhimde cürm delili göstermesi gibi hakikattan çok uzak ve sırf keyfi ve indî denecek kadar sarih ve gelişigüzel talep ve iddialarının varid ve yerinde olmadığından, iddia makamının aleyhimdeki evvel ve ahir kanunî olmayan ve delilsiz bulunan mevhum bütün iddialarının reddiyle Ankara hey'et-i ilmiyesi tarafından verilen ve yüksek mahkeme huzurunun okuyup, makam-ı iddianın da kabul edip itiraz edemediği son hak ve hakikatı bâriz bir şekilde aydınlatan ve masumiyetimi bütün vuzuhuyla isbat eden adâletli raporlarına göre incelenerek, masumiyet ve beraetine hükmedilmesine ve İnebolu Zabıtasınca üç kat'i zabıt varakasıyla tesbit edilen ve ekserisi matbu ve hiçbir suretle mahrem olmayan dinî kitaplarımla hususî defter ve evraklarımız ve maa-muhafaza bir adet yazı makinemin ve askerî selahiyetle üzerinde bulundurduğum bir adet maa-teferruatı ve muhafaza tabancamın iadesine ve kanunî bütün haklarımın iade ve muhafazasına hüküm ve karar verilmesini selahiyetli bu yüksek mahkemenizin temiz vicdanlı, âdil hakimlerinden diliyoruz.

Ahmed Nazif Çelebi

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Emin Efendi

Emin Efendi'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İstanbullu Emin Efendi'nin Müdafaasıdır.

Makam-ı iddia tarafından dosyamda birtakım muhabere evrakı bulunduğundan bahisle "Mevhum cem'iyetin nâşiri ve mühim unsurlarından" diye ittiham ediliyorum. Bu ittihama delâil-i kanuniye olmadığı gibi suçsuz bulunduğumu ber-vech-i zir, arz ve izah eylerim.

1-Buradaki zevatı, hemşerilerimden maadasını tanımam. Gerek Bediüzzaman'a gerek başkasına bu mevzu dahilinde hiçbir mektubum yoktur. Dosyalar tedkik edilirse hakikat tezahür eder.

2-"Dosyadaki muhabere mektupları" dediği, bu işle alâkası olmayan şuradan-buradan gelmiş şahsıma ve eski mahkememe ait birtakım muhabere evrakını polisin evimi aramada evden aldığını anladım. Bunlar ise hâl-i hazır mahkemeyi alâkadar etmez. Bir kere tetkikini rica ediyorum. Yalnız, dosyamda Seyyid Şefik, Mustafa Hemdem, Şemseddin Yeşil ile bendeniz'e hitaben yazılmış Bediüzzaman'ın iki mektubu vardır. Bunlar da dua ve senâdan ibarettir. Ve bir de hemşerim Ahmed Nazif ve oğlu Salahaddin Çelebi ve Muallim İhsan Ertem tarafından yazılmış bir mektup vardır ki, bunlar da hemşerilik gayretiyle yazılmıştır.

3-"Nâşirlik" cihetine gelince: Yalnız Seyyid Şefik ve Şemseddin Yeşil ve Muhammed Öğüdçü ve Mustafa Hemdem gibi dört ilim adamına kitap vermekliğim iddiâ ediliyorsa, bu zevatın istemeleriyle ve müellif ve memur ve vaiz olmalarıyla verilmiştir. Koca İstanbul'da yalnız bu dört adama dini kitap vermek, bu iddiânın butlanına kifayet eder. Eğer makam-ı iddianın, iddiâları gibi nâşirlik vesaire gibi bir maksad-ı mahsus takip etseydim, İstanbul gibi bir milyonu mütecaviz

bir şehr-i azimde belki bu eserlerden binler kişide çıkması lâzımdı. Gerek polis tarafından evvelce yapılan tahkikat ve gerekse yüksek mahkeme tarafından İstanbul'a gönderilen talimatnâme ile yapılan tahkikat bunu isbat eder.

4-Makam-ı iddiânın, bendenizi "Bu mevhum cem'iyetin mühim unsurlarından" diye tavsifine gelince: 941 senesinden beri İstanbul'da oturduğuma nazaran, vâz-ı kanunun cem'iyetçilik tavsifine göre, benim de İstanbul'da cem'iyet arkadaşlarımın bulunması icab ederdi. Eğer Bediüzzaman'ın eserini okuyan ve yazan her şahıs cem'iyetçi olması icab ediyorsa ve bu suretle telâkki ediliyorsa, bu eserlerin yirmi seneden beri mevkî-i intişarda bulunduğuna nazaran benim de mühim unsurlardan olmaklığım için, o eserleri okuyan binler adamlarla münasebetdar ve yirmi seneden beri bu eserlerle meşgul olmaklığım icab ederdi. Halbuki: İlk defa bu eserleri 940 senesinde İnebolu'da gördüğüm ve yazdığım, dosyamda mevcut kitapların altındaki tarih ve imza ile sabittir.

Muhterem Hâkim Bey!

Ben de Harb-i Umumi ve Milli Mücadele'de yıllarla çalışmış ve istiklal-i milliye, kanımla iltihak şerefini kazanmışım. Bu eserleri okuyup yazmaklığım bir hüsn-ü niyetten ve dini bir gayeden başka birşey değildir. Ankara'da teşekkül eden mütehassıs muhterem ehl-i vukuf heyeti de bunun "hüsn-ü niyetten başka birşey olmadığını" tebarüz ettirmiştir. Ve Teşkilat-ı Esasiye kanunuyla da din ve vicdan mukaddes tanınmaktadır.

Muhterem Hey'et-i Hâkime! Sırası gelmiş iken şurada şunu da arz edeyim ki:

1335 senesi bidayetinde henüz Milli Mücadele başlamadan düşman işgal orduları İstanbul'da iken herkes istikbalden ümidini kesip, yeis halinde ve bir kısım İstanbul ulemâsı da kürsülerde işgal ordularına dua ve senâ ettikleri bir zamanda, Bediüzzaman hiçbir zaman buna tenezzül etmemiş, bilakis "Hutuvat" nam eserleriyle düşman ordularına hücum etmiş ve tehlikelere ehemmiyet vermeyerek tab' edip neşretmiş. Ulemâyı, İngiliz desiselerden kurtarmış. Ankara kumandanları onları okuyup, Mustafa Kemal o eser sahibini taltif etmek için Ankara'ya celbetmiş. Bediüzzaman o eserinde "Yakında Anadolu'da İstiklal ordusu çıkacak, galebe

edecek." diye müjdelemiştir. O zaman matbu', saha-yı intişara çıkardığı "Sünuhat" ve "Hutuvat-ı Sitte" namındaki risaleleri tedkik buyurulursa, kendilerin ne dereceye kadar yüksek bir vatanperver ve İslâmcı olduğu tezahür eder.

Dokuz aydan beri bu yanlış telâkkiden dolayı ailemi perişan bırakarak hapishanede inlemekteyim. Mağduriyetimin ve efrad-ı ailemin perişaniyetini, devama mahal kalmamak üzere beraaten tahliyemi ve dosyam içinde mevcut şahsıma ait evrakımın tarafıma iadesine karar verilmesini yüksek vicdanınızdan beklerim. 3/6/944

İstanbullu Emin Uzun

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Caycı Emin

Çaycı Emin'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çaycı Emin'in İfadesidir.

Onsekiz seneden beri Kastamonu'dayım. Dokuz nüfus aile efradımın nafakasını kahvecilikle te'min ve uğraşıyorum. Bundan altı sene evvel bir gün polis kısm-ı siyasî komiseri beni çağırdı; "İşlek olmadığı zamanlar, polis dairesi karşısında misafir Bediüzzaman Hoca Efendi'nin arasına hizmetine bakıver" dedi. Karakola da emir verdi. Aynı zamanda belediye tarafından Bediüzzaman'a tahsis edilen ayda üç lirayı almak için merkez marifetiyle mutemed tayin edildim. Hizmetinde bulunduğumdan tevkifime kadar kendisinden ne tarikat ve ne cem'iyyet diye birşey duymadım. Yanında üç-beş kişi gibi hiçbir toplantı görmedim ve duymadım. Hatta sabahtan öğleye kadar kapısı kilitli bulunurdu. Kimse ile görüşüp konuşmazdı. Öğleden ikindiye kadar lazım gelen hizmetini yapardım. Tekrar kapısını kapatırdı. Ertesi gün öğleye kadar aynı şekilde kimseyi kabul etmezdi.

Bu arzettiğim hakikatı Kastamonu halkından sorabilirsiniz. Ben, bugün bunları söylemezsem yarın Cenab-ı Hak büyük mahkemede heybet ve azametiyle benden soracaktır. Ondokuz gün mütemadiyen tehdit ve tazyik ile ifademizi aldılar. Evim arandığında iki Kur'an-ı Kerim'den başka birşey çıkmamıştır. Ne yeni ve ne de eski yazıları okuyup yazmam yoktur. Türk milletinin namuslu bir ferdiyim. Türküm, İranlı değilim. Babamla kardaşımın, Türk ordusunda şehid olduklarını isbad edebilirim. Binâen, mağduriyetimi mûcib olan mevkufiyetimin kaldırılmasını dilerim. Ondokuz gün polisin hakkımızda yaptığı çok ince tahkikat neticesinde bir-iki ziyaretçiden ve bir hizmetçiden başka

alâkadar şahısların bulunmadığı, böyle bir cem'iyetin olmadığına hiç şüphesiz büyük bir delildir.

Çaycı Emin

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Hilmi Bey

Hilmi Bey'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kastamonulu Hilmî Bey'in Bir İfadesidir.

Said Nursî'nin Risale-i Nur'un da ne siyasî cem'iyet ve ne de ders-i tarikat bilmiyorum. Böyle birşey ondan işitmedim. Sekiz senedenberi görüşürüm; ne rejim, ne hükûmet ve ne de siyasete dair birşey kendisinden işitmedim. Ve bizi de, böyle birşey söylediğimiz zaman şiddetle te'dib ve tekdir ederdi. "Dünya işini isteyen, benim yanıma gelmesin." der idi. Hoca Efendi'nin eserlerini ıslâh-ı nefs için okudum. Bu eserler, sırf imân ve Kur'an ve namazdan bahseder. Evimin aranmasında, ne mektub ve ne de Risale çıkmamıştır.. beraetimi isterim.

Hilmî

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Mehmet Feyzi

Mehmet Feyzi'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kastamonulu Mehmed Feyzi'nin İfadesidir.

"Birinci, ikinci celselerde mahkemede söylenmiştir."

Efendim.. Yed'inde beşyüzseksen cild kitab-ı ilmiye ve diniye bulunduğu resmen sabit olan bir insanın, ilme ne kadar müştak ve hakikata ne kadar âşık olduğuna başka bir delile lûzum yoktur. Böyle bir insanın, yakınında bulunan bir din âliminin ilminden alâkasız kalması elbette düşünülemez.

Milletin saadet ve selâmetini yegane hedef tanır, dünyevî hiçbir emel taşımaz muhterem bir zatın hizmetini edişim ve füyûzat-ı ilmiyesinden istifade etmek kasdını güdüşüm, büyük bir cürm telâkki edilmiş. Ben, Risale-i Nur müellifini beş senedir tanırım. Üç senedir mütemadiyen hakâik-ı imâniye ve Kur'aniyeyi ders almak için yanına gittim. Ve eserlerinin ekserisini okudum. Ve ne eserlerinde ve ne kendi fikirlerinde, bize isnad edilen tarikat ve cem'iyetle alâkadar bir emare bile görmedim. Ben yüksek seciyeli Türk milletinin bir ferdi ve bu vatanın bir evladıyım. Hey'et-i hâkimenin huzurunda asla yalana tenezzül etmem. Hem kendimi huzurunuzda bir suçlu olarak değil, belki sadık bir şahid olarak biliyorum. Yemin ederim ki, isnad edilen cem'iyet ve tarikatla alâkadarlık yoktur.

2-İddiânâmede bir taraftan târik-i dünyalığım zikredilirken, diğer taraftan bir cem'iyetin baş unsurlarından olduğum zikredilmektedir. Dindar bir adamın hedefi siyaset olamaz. Ben "Ulü'l-emr" âyetinin hakikatını biliyorum. Dindar bir adamdan hıyanet beklenemez.

3-Risale-i Nur Müellifine hizmet meselesine gelince : İlminden çok istifade ettiğim bu zata hizmeti maaliftihar yaptığımı burada da tekrar ederim. Bundan pişman değilim.

4-Dilimi Kürdçeye çevirmekliğim ise: Çok gariptir. İnsan, lehçesini değiştirebilir mi? Benim küçükten beri lisanımın bu tarzda olduğuna bütün Kastamonulular şahittir.

5-Hele sakal meselesi: Büsbütün acib bir ittihamdır. Resul-ü Ekrem Aleyhissalatu Vesselam'ın bir sünnetini genç yaşımda tatbik edişimi cürm sebebi addetmek, akidem ve hürriyetime karışmaktan başka ne ile izah edilebilir. Hem, ahirete meylimin dünya siyasetine sebep gösterilmesi.. artık heyet-i hâkimenin takdirine bırakıyorum. Tarikatçılık, cem'iyetçilik yapmışız da Kastamonu gibi dindar bir memlekette iki hizmetçi ile iki ilim heveslisini mi kandırabilmişiz? Ben, Üstadımın evine zabıtanın gözü önünde gidiyordum. Polis dairesi tam karşımızda bize bakıyordu. Polis dairesinden dinlense konuşulan işitilirdi. Bir cem'iyetin serkâtibi olarak işlerini senelerle çevirmiş olan bir insanın uzun müddet zabıtanın gözü önünde irtikab-ı cürümden çekinmemesine imkân var mıdır?

6-İddiânâmede : Risale-i Nur dairesinin dostlarına, şakirdlerine ve haslarına gibi teşkilatta mevki sahibi olan ... ve bu teşkilatta mevki almış olan mensubiyetine yapılan mahrem ve yarı mahrem ve açık tebligata müteallik tahriri işlerini idare ettiğimden bahsolunmaktadır.

Elcevap: İddianâmede iddiâ edildiği gibi ortada bir teşkilat yok ki, ben bunları idare edeyim. Bu tabirler, müellifin sırf Allah rızasını hedef yaparak dindaşlarına Risale-i Nur ile vazife ittihaz eden zevatın derece-i sa'ylerine kullandığı tabirlerdir.

7-"Risale-i Nur dairesi" gibi tabirlerden adeta bir siyasi teşekkül tevehhüm olunmuş. Halbuki bundan maksad, ne tarikattır ve ne cemi'yettir. Bu tabirlerden murad: Hakâik-ı imaniyelerini Risale-i Nur ile itmam etmek hevesine düşmüş bir kısım ehl-i imandır.

"Risale-i Nur'a şakird olmak" da : Sadece o kitapları okumaktan ibarettir ki, bu bir vazife-i diyanettir. İşte cem'iyet, cem'iyet diye en edna alakalılar da dahil olduğu halde bir cem'iyet-i siyasiye müntesibi olarak toplanılan vatandaşların kâffesi şimdi buradadır. Bu eserlerle dinin etrafında toplanmaktan ve bu yolda Risale-i Nur ile hakikata hizmet etmekten başka bir çehre, bir tavır görüyorsanız ona göre hükmünüzü veriniz. İlm-i din siyasete âlet olamaz.Hulâsa olarak: Cem'iyet ve tarîkat ile alâkamız yoktur. Şayet bu halis ve her türlü riyadan âzâde vaziyetim bir ceza görmekliğime sebep teşkil

edecekse: حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ den başka elimden ne gelir.

Mehmed Feyzi

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Sadık Bey

Sadık Bey'in Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Taşköprülü Sadık Bey'in Müdafaasıdır.

-Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Riyasetine-

1-Üstadım Bediüzzaman Said Nursî'yi mukaddes ve hak dinimizi nurlandıran ve ebede kadar nurlandıracak olan Kur'an-ı Azimüşşan'ı tefsir ve teşrih eden bir din âlimi olarak biliyorum ve tanıyorum. Kanunda musarrih din hürriyetinden ferden istifade ederek, dînî ve imânî ve ahlâkî ve içtimâî bilgilerimi kuvvetlendimek ve bilmediklerimi öğrenmek gayesiyle ilk ve hazırlık tahkikatlarında isimlerini söylediğim, Üstadımın Risale-i Nur adlı eserlerini okudum ve bir-ikisini de yazdım. Yazıp, okuduğumdan dolayı suçlandırılmak istenildiğim bu dinî kitaplarda cumhuriyet rejimi aleyhinde bir bahse tesadüf etmediğim gibi; "memleket âsâyişini ihlal yolunda teşekkülüne uğraşıldığı" makam-ı iddiâca serd ve iddiâ edilen "tarikatçılık" ve "cem'iyetçilik" hakkında veya "dinî mukaddesatı âlet ederek, devletin emniyetini ihlal edecek" tarzda hiçbir îmâya dahi muttali' olmadım. Ve böyle bir mevzua dair hocamı ziyaretimde bir söz ve bir fikir dahi duymadım ve hissetmedim.

2-İddiânâmede "mektup" diye vasıflandırılmak istenilen yazılı kâğıt, posta veya elden gönderilmiş mektup olmayıp, yazdığım risale için yazılmış ve o risaleye melfuf takrizdir ve şahsîdir. Bazı şahısların diğerlerine yazdığı şahsî mektupları ve safdilâne indî mütalaaları veya rüya tabirlerinin, Risale-i Nurla ve benimle ne dereceye kadar alâkalı olacağını ve bahusus "Kızıl İ'caz" namında mantıka dair eseri ile şark ve garpta ilm-i mantıkın me'hazi olan İbn-i Sinaları geride bırakan ve Risale-i Nur ile İslâm âleminde eserleri menba-ı ilim olan Fahri Râzî, Sekkâkî, Seyyid Şerif Cürcâni ve Taftazânî gibi ilm-i

beyan ve akâid ulemâlarına tefevvuk eden bir âlimin eserlerini okumanın ne dereceye kadar bir suç teşkil edeceğini düşünemiyorum. Gençlik sarhoşluğunda sermaye-i hayatımı, dünya ve âhiretime faydasız derecede israf ile geçirmiş ve bazı uygunsuz ahval, bende maraz bir ibtila halini almıştı. Ancak bu dînî ve imânî ve ahlâkî ve içtimâî eserleri okumuş olmaklığımdır ki, tehzib-i ahlak yoluna dönebilmişimdir.

3-Köyüm, kaza merkezine beş kilometredir. Köy işleriyle meşgul olmadığım zamanlarımı kasabada geçiririm. İsnad edilen mevhum "cem'iyetcilik" ve "tarikatçılık" ve "tahrikçiliğin" mevcut olmadığının isbatına başlıca delil: Kastamonu vâlisinin bizzat Taşköprü'ye gelerek hakkımda icra ettiği tahkikatta, bu cem'iyetin mevcudiyetine veya herhangi bir propagandacılığına delalat edecek en küçük bir emare bulunmaması ve benim de Risale-i Nur'u okumaklığımdan başka isnad edilen mevhum suça taallük edecek bir hareketim kaydedilmemesidir.

4-Mevzu-u dava olan hakikatın; makam-ı iddiânın iddiânâmesinin senedini teşkil eden o hakikatın vukufsuz, behresiz münekkidleri tarafından noksan zabıtnâmelere ve cesaret-i ilmiye ve medeniye sahibi olmadıklarından tarafgirâne mütalaalarına binâen tanzim ettikleri gayr-ı ilmî ehl-i vukufun raporlarına değil, ancak ve ancak o hakikat üzerinde salahiyet-i ilmiyesi müsellem ve muhakkak ulemâdan müteşekkil ehl-i vukufun vereceği bitarafane raporla tecelli edeceğinin takdiri şüphesizdir. Ve bu hakikat da merkez-i hükümette salahiyetdar makamatın tensib ve tayini ile teşekkül eden ve beynelmilel tanınmış yüksek ilim adamlarından ve profesörlerinden müteşekkil ehl-i vukufun tedkikatıyla Risale-i Nur'un hazine-i Kur'an'dan aldığı kudsî ve ulvi felsefesinin ve beyanatının cerh edilmez bir hakikat olduğu tebarüz etmiştir.

Hulâsa: Artık makam-ı iddianın saded harici iddiâları mesnedsizdir, çürüktür. Yüksek ehl-i vukufun raporlarında bazı anlamamazlıklar ve sehivler varsa da, o da ilmîdir. Üstad bu sehivleri izah etmiştir. Ne iddiâ edilen cem'iyet mevcuttur ve ne de böyle bir cem'iyetin teşekkülüne uğraşan bir zümreye intisab ederek kavlen ve fiilen hizmetim sabit olmuştur. Ben şeceresi malum bir Türküm. Ecdadımın ve benim vatanıma hizmetimiz tarihen sabittir. Bu suçlardan beriyim, masumum.

Sadık Demirelli

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ahmed Feyzi'nin Müdafaasıdır.

-Denizli Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Riyasetine-

1-İddiâ makamı, bizi zorla cem'iyetçi yapıp bir kısım temiz ve fazilet âşığı vatandaşları her ne bahane olursa olsun tecziye ettirebilmek kasdıyla bir türlü cem'iyetçilik teranesini el'an bırakmıyor. Halbuki, ne safahat-ı mahkeme ve ne de vesâikin tedkiki, iddiâ makamının bu iddiasını haklı çıkaracak sarih ve müsbet hiçbir delil tesbit etmiş değildir. İddiâ makamının, vatandaşları mutlaka cezalandırabilmek arzusunun bir ifadesi olan bu son talebi, hiç olmazsa evrak-ı dâvânın layıkıyla tedkikinden mütehassıl ve bîtaraflıkla hazırlanmış bir kanaat olsa idi, bir derece isabetli olurdu. Halbuki, maalesef bu taleb: Evrak okunmadan, vatandaşların mukadderatı üzerinde durulmadan ve çok adlî hataları ve iltizamkarlıkları da muhtevi olarak serd edilmiştir.

Meselâ: İlk iddiânâmede şahsım için serde edilen birçok indî ittihamlar meyanında "195 parça kitabın yed'imde bulunması keyfiyetiyle" vardı ki, buna sorguya verdiğim ve bilahare iki def'a mahkeme-i âliyenize sunduğum itiraznâmede cevab verilmiş. Bunlar, kütübhanenin mevcudu olan mütenevvi dînî, ilmî, felsefî, fennî âsâr olduğu izah edilmiş. Ve hatta, bu âsârın bir listesi evrak arasında yoksa, bunların esâmisinin hakikatın tavazzuhu namına Aydın'dan sorulması taleb edilmişti. Fakat, hem de daktilo ile üç nüshası dâvâ evrakı arasında mevcud olan bu dilekçem okunmadığı için son talebde de yine aynı ittihamla karşılaşmış bulunuyorum. Vatandaşın mukadderatı üzerinde bu kadar lâubâliyâne kayıtsızlık, cidden şâyân-ı esef bir manzaradır.

2-Makam-ı iddiânın bizim vaziyetimizi anlamadığı ve anlamak istemediği mes'elelerden birisine, lâikliğin telakkîsi tarzında rastlanır. Memleketimizde en çok su-i tefsire ve su-i istimale uğrayan bu tabir, devlet rejiminin hakiki mahiyetini kavramayan bir takım sathî beyinler nazarında sadece dindarlık düşmanlığı ma'nâsına alınıyor. Fransızca'da "cismânî" demek olan bu tabir ruhânî, teokratik kelimesinin zıddıdır. Din ve mezheb, akide mes'elelerini, daha çok bîtaraf olması istenilen idare işlerine karıştırmamak demektir. Evet, yalnız idarecilikte dînî icabların dışında kalmak demek olan bu tabir, hiçbir zaman dini imha etmek, dinî hayatı baltalamak, dindarlığı ta'yib ve takbih ve tezyif ve tazyik etmek mânâsına gelmez. Bilakis, amelî mahiyette vicdan hürriyetlerine azâmî derecede yer vermek ve bu meyanda dînî serbestiyi de en yüksek derecede tanımak demektir.

Din vazifelerinin ifâsı, din hakikatlarının öğrenilmesi ve bu hakikatlara uygun kanaat ve imân taşınması ve bu kanaatların dindarlar arasında izharı gibi dînî hayatın tecelliyatı olan safhalar ise: Bu hürriyetin tezahür tarzlarıdır. Maalesef akidesizliği ve mâneviyatta mahrumiyet yegâne meziyet ve mazhar-ı mübahat bir irfan ve ilerilik nişanesi addeden ve sırf bir eser-i taklid olarak garbın eskimiş, çürümüş, iflasa uğramış ve ilmî sahada insanlık ve fazilet fikirlerini ifna suretiyle ruh-u insaniyeti yıkmış olan bayat bazı inkârî mesâlik-i felsefesini, hakikatin yegane tarz-ı ifadesi zanneden bir kısım sathi beyinler, dinî hayatın vatandaşta tecellisi, fıtrî ve zarurî olan bu muhtelif tezahürhlerini laiklik prensibine bir tecavüz ve taarruz telakki etmektedirler. Vatandaşın -mesela- malumat-ı diniyesini öğrenmek için cehdi ve bu uğurda hüsn-ü zan ettiği herhangi bir ilim menbaına müracat etmesi ile, dini esasları vesile ittihaz ederek siyaset propagandacılığı yapması ve iddia makamının her vesile ile belirttiğine göre "dini, hüküm halinde idareye sokmak için icra-yı faaliyet etmesi" başka başka şeylerdir. Birisi dînî hayatın ve memleketimizde temel hak olan vicdan hürriyetinin bin zarureti.. ve diğeri de, bir siyaset dalavereciliğidir. İşte iddiâ makamının bir türlü anlamak istemediği budur.

Makam-ı iddiâ, dini hakikatları öğrenmek için her nasılsa bir ilim menbaı etrafında toplanmış görünen saf vatandaşları, bazı şahsî ve samimi kanaat-ı diniye taşımalarından dolayı bir siyasi cem'iyet manasında görmek istiyor. Bu hayatı yaşayan biçareleri, "devletin

laikliği ile muaraza ediyorlar, devletin bu prensibini yıkmak istiyorlar." şeklinde gösteriyor. Ve vatandaşın, yakın bir mâzide hakâik-i İslâmiyeyi Avrupa âlem-i Hıristiyanetine karşı müdafaa için seçilmiş yegane bir irfan menbanın ilminden hissemend olmasını bir türlü hazmedemiyor.

İşte bu haksız ve sakat görüşünün kurbanıyız. Ve bu görüşte ısrar eden bir sürü bîgünah vatandaşları haksız yere bu damga ile damgalayarak ceza görmelerini can-ı gönülden isteyen muhterem müdde-i umûmi, bu emelinin tahakkuku için en yüksek ilmî nüfûz ve üniversiteyi hâiz bir ilim ve ihtisas hey'etinin raporuna, devlet merkezinde en yüksek adlî makamının manevi mürakabesi altında red edilmez edilleye müsteniden yapılan esaslı inceleme neticesine de saygı göstermiyor. Bilakis şahsiyetleri meşhul ehemmiyetsizlikleri ve garazkârlıkları malûm eski ehl-i vukufun gayr-ı ilmî ve sırf hissî temayülatını tercih ediyor. Ve bu ilmî ve resmî ve en yüksek ehliyete malik hey'etin kanaatlarını yüksek mahkemenin takdir hakkına bir nevi müdahele telâkki ediyor. Kendi hissiyatının mürevvici olan diğerlerinin, bizim gizli bir teşekkül vücuda getirdiğimiz şeklindeki karar ve kanâatlarını, her nedense mahkemenin takdir hakkına müdahele saymıyor.

Adalet terazisinin bir tarafındaki hukuk, devlete addedilince artık diğer tarafta kalan fert için hiçbir hak tanımamak, bütün müzaheretleri devlet hesabına ve devlet lehine kullanmak ve bu durum sebebiyle hakkının müdafası güçleşmiş ferdi ve ona bağlı ailesinin mukadderatını kurban etmek, adaletten anlaşılan mânâ ve hikmet-i idare îcâbâtından mı oluyor?

Ahmed Feyzi Kul

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Tahiri

Tahiri'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Atabeyli Tâhirî'nin Müdafaasıdır

Efendim.. Ben, Isparta'nın Atabey nahiyesinden olduğum halde Bediüzzaman Hazretlerini, Kastamonu vilayetine gittikten sonra müteveffa kardeşim Hafız Ali delâletiyle beş sene evvel tanıdım. Ve nurlu eserlerinden bir kısmını okudum ve yazdım. O zamana kadar gafletle geçen gençliğimin sarhoşluğundan beni kurtarmağa pek büyük bir âmil olan Risale-i Nur'un müellifine karşı duyduğum bir iştiyakla kendisini ziyarete Kastamonu'ya kadar gittim. Kendilerini bizzat ziyaret ettim. Gerek Üstadım Bediüzzaman Hazretlerini ziyaretimde ve gerek eserleri olan Risale-i Nur'da ve gerekse Risale-i Nur'a talebe olanlardan, şimdi bize isnad edilen "halkı, hükûmet aleyhine teşvik etmek" veya "siyasi bir cem'iyet teşkil etmek" veyahut "tarikatçılık etmek" gibi suçlardan hiçbirisini ne işittim ve ne de görmüş değilim.

Ben; sâfi, temiz ruhlu arkadaşların âhiretlerine, imânlarına hizmet etmek maksadıyla "Hizbü'l-Kur'an" ile "Hizbü'n-Nuriye"yi parası ile şahsıma aid olmak üzere sevgili Üstadımın müsaadeleriyle tab' ettirdim. Daha sonra sevgili Üstadımın müsaadelerine bakmıyarak beşyüz adedini, bin lira mukabilinde "Ayetü'l-Kübra" risalesini mü'min kardaşlarımın istifadelerini daha kolayca te'min etmeleri için eski harfle tab'ında mahsur görmediğimden ve esasen o eser, sırf imânî ve uhrevî bulunduğundan tab' ettirmiştim. Her nasılsa tab' edilen nüshalarının tamamı sandığıyla beraber, biz hapse konulduktan sonra müdde-i umumilikçe Isparta İstasyonundan alınmış. Ve akrabamdan Kuleönü köyünden Hafız Mustafa'nın evine

bıraktığım "Hizbü'n-Nuriye" klişeleri bulunmakla; ittiham evraklarımda yegâne suç âmilleri olarak aleyhimde gösterilmiştir.

Evet ben, yukarıda arz ettiğim gibi hayırhahlıktan başka, cemaatlarında ve risalelerinde ve Üstadlarında birşey görmedim. Bu zümre-i Nuriye'nin içine kendimi en sonra girmiş bir şakird biliyorum. Arkadaşlarıma iyilik etmekten başka bir gâye takib etmediğim şüphesiz şimdiye kadar anlaşılmış olduğu kanaatiyle şu ifademin, diğer kardaşlarım gibi hüsn-ü niyetle söylenmiş bir ifade olarak kabulünü yüksek mahkemenizden diler, beraetimi taleb ederim.

Atabeyli Tâhirî

Mudafaalar : Denizli Mahkemesi : Abdullah Efendi

Abdullah Efendi'nin Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Atabeyli Abdullah Efendi'nin İfadesidir.

Efendim.. Matbuat lisanıyla çok zaman evvel tanıdığım en yüksek ilme ve dine âşina Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin, muhitimiz olan Isparta civarında sekiz-dokuz senelik geçirmiş olduğu müddet zarfındaki te'lifat-ı diniye ve imâniyeleri, güya bir medar-ı mes'uliyet zannıyla o zaman tevkif edilerek Eskişehir Mahkemesine sevk edilen Risale-i Nur Şakirdleri netice-i tahkikat ve tedikatta hem umumiyetle serbest bırakılmış ve hukuk-u hayat ve masumiyetleri temeyyüz ettirilmiş olmakla; işbu âsâr-ı Nuriye ve mesâil-i imâniye ve itikadiye, en kuvvetli ve bâriz delilleriyle memleketimizce rağbet-i umumiyeye mazhar olarak revaçda idi. Binâenaleyh Isparta Adliyesi tekrar iki-üç mahkeme aynı âsârı külliyetle tedkik ve tahkike koyulup, bir maksad-ı şahsiye ve siyasî bir emel bulunmamakla bütün eserler iade ve sahiblerinin serbestiyetleri te'min ettirilmişti.

İşbu Kur'an tefsirlerini okumaklığım ve müellifine beş-altı senelik yakînen alâkadarlığım güya medar-ı mes'uliyet gibi evimin aranmasında bulunan ve geçmiş zamana aid olup, altmış sene evvel vefat etmiş muhitimiz din âlimlerinden Osman Hâlidi'nin bazı vekâyi-i itikadiyye-i mugayyebesini ve vesâyâsını, Üstadım Said Nursî Hazretlerine arz ve istizahta bulunduğumu gösteren bir mektub müsveddesi yüzünden "emniyet-i umumiyeyi ve asâyişi ihlâl ve tarikatçılık gütmek" emeline tam zıt olduğu halde, müma-ileyhe sırf intisabım yüzünden Isparta Sorgusuna verdiğim açıkça hakikat-bin ifadâtımla müdde-i umumiliğe sevk edildim. Tehdid-âmiz hitabelerine cevaben:

Asr-ı hazırımızda terakkiyat-ı fünûniyenin ve tahavvülat-ı beşeriyenin dehşetli feyzanları karşısında ve hususiyle Balkan Umumi Seferlik ve Milli Mücadele Harblerinden mütevellid ve müterakim yaralarımı ve kısmen mühmel kalmış olan mesâil-i imâniye ve diniye noksanlarımı ancak ve ancak bu mübarek eserlerle tedavi ve ikmal edebildiğimi ve keza ruh ve kalbimin muhtaç olduğu gıda-yı mânevisini bu kıymettar eserlerle te'min edebildiğimi ve milliyet ayrılığı ile beraber Türk lisanıyla meydana getirilen bu fevkalâde olan işbu te'lifatına, milliyetim namına medyûn-u şükran olduğumu o makama belirttim.

Şayed, bu hâlim bir cürm ise, tevkifime rıza gösterdim. Tam sekiz aydan beri tevkifim devam etmekte olup, hak ve hakikatı gören gözler ve konuşan diller, elbette ve elbette bugün değilse yarın konuşup hem de göreceği pek zahir ve çok yakın bir adâlet-i ilâhiyeyi kemal-i itmi'nan ile arz ederim.

Atabeyli Abdullah

Mustafa Cavus

Mustafa Çavuş'un Müdafaasıdır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sav Karyesinden Mustafa Çavuş'un İfadesidir.

Muhterem Hey'et-i Hâkime!

İddiâm: Ben, üçyüzkırkbir senesinden tâ ellibir-elliiki senelerine kadar zamanın vaziyetine göre... hayat-ı içtimaiye ile alâkadar olarak hâlim devam etmekte iken, mezkur senelerin sonlarında Cenâb-ı Hak'kın bizlere şefkat tokadı olarak gösterdiği bir-iki sene devam eden hastalığa dûçar oldum. O hastalığın izharıyla, içine dalmış olduğum dünyanın sefahetli hallerinden rücu' ettim. O hastalık içinde iken Cenab-ı Hak'ka verdiğim sözü yerine getirmek için dört seneden beri Cenab-ı Hak'kın rahmetiyle Risale-i Nur'u okuyup, yazdım.

Yine Cenab-ı Hak'kın fazl ü kereminde, Risale-i Nur'un kerametiyle bizlere ihsan edilen bereket ile mülkümüzden gelen hasılat bize kâfi geliyordu. Şimdi ise, evimin taharrisinde bulunan bir "Hizbü'l-Kur'an" ve bir "Hizbü'n-Nuriye" yüzünden el'an mevkuf bulunuyorum. Ben, bu kitablarımın içinde bizlere isnad edilen suçlardan hiçbir şey görmedim ve yoktur. Hem, bizlere isnad edilen suçlar dünya ile alâkadardır. Bizler ise, dünyadan daha ziyade âhiretle alâkadarız.

Netice itibarıyla, suçsuz olarak dokuz aydan beri devam eden mevkufiyetime nihayet verilerek, beraetime karar verilmesini dilerim efendim.

Mustafa Yıldız

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı

Emirdağ Hayatı [Denizli Hapsinden Sonra]

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 1

Kardeşlerimle bir meşverete muhtacım..

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَ شَاوِرْهُمْ فِى ٱلاَمْرِ [2] emriyle, kardeşlerimle bir meşverete muhtacım.

Aziz sıddık kardeşlerim!

Şimdi bir emr-i vâki' karşısında bulunuyorum. Benim iaşem için her gün iki buçuk banknot, hem yeniden benim için bir hane (mobilyasıyla beraber ve istediğim tarzda) yaptırmak için emir gelmiş. Halbuki elli-altmış senelik bir düstur-u hayatım, bunu kabul etmemek iktiza eder. Gerçi Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'de bir-iki sene maaşı kabul ettim, fakat o parayı kitablarımın tab'ına sarfederek ve ekserini meccanen millete verip, milletin malını yine millete iade ettim. Şimdi eğer mecbur olsam ve size ve Risale-i Nur'a zarar gelmemek için kabul etsem, yine ileride millete iade etmek üzere saklayacağım. Zaruret-i kat'iye derecesinde kendime yalnız az bir parça sarfedeceğim.İşittim ki; eğer reddetsem onlar, hususan lehimde iaşem için çalışanlar gücenecekler. Ve aleyhimde olanlar diyecekler: "Bu adam başka yerden iaşe ediliyor." O bedbahtlar, iktisadın hârikulâde bereketini bilmiyorlar ve iki günde beş kuruşluk ekmek bana kâfi geldiğini görmemişler ki, bütün bütün asılsız bir evhama kapılıyorlar. Eğer kabul etsem, yetmiş senelik hayatım gücenecek; ve bu zamandan haber verip tama' ve maaş yüzünden bid'alara giren ve ihlası kaybeden âlimleri tokatlayan İmam-ı Ali Radıyallahü Anh dahi benden küsecek ihtimali var; ve Risale-i Nur'un hakikî ve safi olan ihlası beni de ihlassızlıkla ittiham etmek ciheti var. Ben, hakikaten tahayyürde kaldım. Ben işittim ki; eğer

kabul etmesem, beni daha ziyade sıkacaklar ve belki Risale-i Nur'un tam serbestiyetine ilişecekler. Hattâ şimdiki tazyikleri, beni o iaşe tekliflerine mecbur etmek için imiş. Madem hal böyledir

اِنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتُ [3]

kaidesiyle, zaruret derecesinde olsa, inşâallah zarar vermez. Fakat ben reddettim; re'yinize havale ediyorum.

Aziz kardeşlerim! Beni merak etmeyiniz. Ben her zahmette bir eser-i rahmet ve bir lem'a-i inayet gördüğümden, sıkılmıyorum. Sizin gayret ve ciddiyetiniz ve yardımınız, her sıkıntıyı izale eder, daimî sürur verir.

Burada, Abdülmecid (kardeşim) hükmünde ve hanedanı da benim hanedanım olması cihetiyle en çalışkan ve fedakâr Mustafa Acet, hem küçücük bir Hüsrev, hem küçücük bir Abdurrahman hükmünde Ceylân namında çok çalışkan bir çocuk, Risale-i Nur'a tam hizmet ediyor.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)İşlerinde onlarla istişâre et. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:159)
3.)Zaruretler haramı helâl derecesine getirir.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 2

İskân Memuru Bey Efendi'ye

İskân Memuru Bey Efendi'ye!

Benim tarafımdan Kaymakam Beyefendi'ye ve Doktor Bey'e selam ile beraber, benden gücenmesinler ki; bu tahsisatı kabul etmedim. Çünkü eskiden beri bu gibi yardımları ne hükümetten ve ne de hiç bir kimseden zaruret-i kat'iyye olmadan kabul etmemek bir düstur-u hayatımdır. Bu kaidemi bozamam. Fakat bu defa harcırah namıyla bir tahsisat ise, hükümetin bu sırada bir iltifatı binlerce banknot kadar bana ehemmiyetli görüldüğü için, sükut ile adem-i kabul izhar etmedim. Her nasılsa Afyon'da veya Denizli'de, hükümmetin bu ehemmiyetli iltifatını değiştirerek; Bir menfi iaşesine çevrilmişti.

Evet, Denizli'de benim için tek ayda yalnız otel parası olarak seksen banknotu sarfeden bir hükümet, bir ayda iaşe masrafı için cüz'î bir parayı verdirip, sebebsiz iltifatını geriye almaz kanaatindeyim.

Hem beni Kastamonu'da on senedenberi iskan edip, hatta istemediğim halde, hükümet benim için bir ev satın almış duruyor.

Şimdi beraetimden sonra, bu sebebsiz tecrid ve iskânın manasını anlamadım.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 4

Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar. Tecrid-i mutlak içinde ve haps-i münferid hükmünde bir vaziyette olduğum halde, hadsiz şükür olsun ki; sizden gelen sevinç ve sürür bütün sıkıntılarımı ve elemlerimi ve endişelerimi izale eder.

Bu günlerde zaruri hizmetimi gören adamlar dahi çekinmeye başladıkları münasebetiyle mektubun arkasındaki bu fıkrayı, onları tatmin ve temin için ellerine verdim. Belki size de faydası var diye gönderdim.

Beni merak etmeyiniz. Ben daha tam Risale-i Nurun eczalarına bakamadım. Fakat bu kışta benim ve ihvanımın en güzel ve tatlı manevi erzaklarımız olacaklarını tebşir ederim...

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 5

Üstadın düşmanlara karşı bir tedbiri

Bayramızını tebrik ederim...

Ehemmiyetli bir mazerete binaen görüşmeyeceğim. Fakat Ramazan Bayramı günü on dakika sureten görüşmeye mukabil, bir ay kadar manevi kazançlarıma, dualarıma, gelip benimle bayramlaşmak isteyenleri şerik edeceğim, vaad ediyorum.

Gücenmeyiniz, kapımı bu bayramda dahi açamıyorum. Bura ahalisini ruh u canımla hem takdir ediyorum, hem severim. Eğer o mazeretim olmasaydı, sizleri başım üstünde kabul ederdim. 26.11.1944

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 6

Emirdağlılara hitap eden bir fıkra

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)
أَبَدًا دَائِمًا

Emirdağı'ndaki Kardeşlerime!

Benim hakkımda evham edenlere deyiniz ki: Bizim, hizmet ettiğimiz bu adamın yirmi senelik hayatının bütün mahrem ve gayr-ı mahrem mektublarını, kitablarını ve esrarını hükûmet şiddetli taharriyatla elde etti. Dokuz ay hem Isparta, hem Denizli, hem Ankara adliyeleri tedkikten sonra, bir tek gün cezayı, bir tek talebesine vermeye mûcib bir madde -beş sandık kitablarında ve evraklarında- bulunmadı ki; hem Ankara Ehl-i Vukufu, hem Denizli Mahkemesi ittifakla beraetine karar verdiler.

Hem bu zarurî işlerini ihtiyarlığına hürmeten gördüğümüz adam, mahkemece dava etmiş ve bütün hazır arkadaşlarını şahid gösterip, tasdik ettirmiş ki: Yirmi senedir hiçbir gazeteyi ve siyasî eserleri ne okumuş ve ne sormuş, ne bahsetmiş; ve on senedir, hükûmetin iki reisinden ve bir vali ve bir meb'usundan başka hiç bir erkânı ve büyük memurlarını bilmiyor ve tanımıyor ve tanımağa merak etmemiş. Ve üç senedir harb-i umumîyi ne sormuş, ne bilmiş, ne merak etmiş, ne radyo dinlemiş. Ve intişar eden yüzotuz te'lifatından, yirmi sene zarfında yüzbin adamın dikkatle okudukları halde ne idareye, ne asayişe, ne vatana, ne millete hiçbir zararı hükûmet görmemiş. Beş vilayetlerin dikkatli zabıtaları ve taharri memurları

kaydedememiş ve mahkemesiyle iştigal eden üç vilayetin ve merkez-i hükûmetin dört adliyelerinin ağır ceza mahkemeleri bulmamış ki, tahliyelerine mecbur oldular. Eğer bu adamın dünya iştihası ve siyasete meyli olsaydı; hiç imkânı var mı ki, bin tereşşuhatı ve emareleri bulunmasın? Halbuki mahkeme safahatında hiçbir emare bulamadılar ki, muannid bir müddeiumumî mecbur olup vukuat yerinde imkânatı istimal ederek mükerreren iddianamesinde "yapabilir" demiş ve "yapmış" dememiş. Yapabilir nerede? Yapmış nerede? Hattâ mahkemede Said ona demiş: "Herkes bir katli yapabilir; bu iddianız ile herkesi ve sizi mahkemeye vermek lâzım geliyor!"

Elhasıl: Ya bu adam tam divanedir ki, bu derece dehşetli umûr-u dünyaya karşı lâkayd kalıyor veyahut bu vatanın ve bu milletin en büyük bir saadetine ihlasla çalışmak için, hiçbir şeye tenezzül etmez ve ehemmiyet vermez. Öyle ise bunu taciz ve tazyik etmek, vatan ve millete ve asayişe bir nevi ihanettir. Ve onun hakkında bu çeşit evham etmek, bir divaneliktir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 7

Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var -1

Aziz, sıddık, sarsılmaz kardeşlerim ve vârislerim,

Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var:

Birincisi: Heyet-i Vekilenin kararıyla, iaşem için hergün iki buçuk banknot ve sair masraflar için de bir tahsisat ve istediğim tarzda bir haneyi inşa edip bana vermek hakkında buraya emir gelmişti. Ben de kabul etmedim. Yalnız yol masrafı için Denizli'de sevkiyatım için verilen bir kısmı kabul ettim. Onlar da kızdılar, tarassuta başladılar.

İkinci sebep: Denizli havalisindeki ahali Risale-i Nur hesabına bana karşı haddimden pek çok ziyade hüsn-ü teveccüh göstermesiyle ve buralarda dahi aynı hal başlaması, garazkârların evhamına dokunmasıdır.

Üçüncüsü: Malûm ölmüş adamın hesabına benden intikamını almak için Afyon Valisinin garazkârâne bahaneleridir. Fakat kader-i İlâhî, onların bu zulümlerini hakkımızda merhametlere ve maslahatlara çeviriyor. Siz merak etmeyiniz. Bir maslahat şudur ki:

Onlar, yalnız Risale-i Nur yerinde beni susturuyorlar. Halbuki benim bedelime Risale-i Nur yüzer dillerle ve şakirtleri binler lisanlarıyla mükemmel konuşuyorlar; bu Nurları, zulmetli kafalara ders veriyorlar. En büyük memurların onlara gönderilen Risale-i Nur'un müdafaası olan Meyve'nin tesiriyle başka risaleleri de—bilhassa Hüccetullahi'l-Bâliğa mecmuasını—kemal-i merakla tetkik etmeye başlamaları, onların inatlarını kırdığına çok emâreler var.

Evet, nasıl ki, onlar şahsımla meşgul olmaları Risale-i Nur'un bir derece serbestiyetine ve intişarına fâidedir; öyle de, kardeşlerimle görüştürmemek dahi ehemmiyetli bir maslahattır. Hattâ bir defa görüşmek için yüz lirasını sarf edip buraya kadar gelen bir

kardeşimizin görüşmeden geri gitmesi, tam bir maslahat oldu. Eğer kapı açılsa, her taraftan ziyaretçi tehacümüyle hem garazkâr ve vehhamların evhamına dokunmak ihtimali, hem sırr-ı ihlâsa ve mesleğimiz olan prensibimize zararı bulunması cihetiyle bu tecridim, hakkımızda bir inayettir.

Bu şuhûr-u mübarekede kazanç bire yüzdür. Mübarek kardeşlerim ricâlen ve nisâen ve mâsumlar ve muhterem ihtiyarlar dualarıyla bize yardım etmelerine pek ziyade ihtiyacımız var. İnşaallah daha hiçbir fırtına sizleri sarsmayacak, çelik gibi metanetiniz kırılmayacak.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 50

Bana karşı şimdiki tazyikatın üç sebebi var -2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bana şimdiki tazyikatlarının üç sebebi var:

Birincisi: Heyet-i Vekile'nin kararıyla her günde iki buçuk banknot iaşe ve sair levazımatım için bir tahsisat ve istediğim tarzda bir hane inşa etmektir. Ben de bunu reddettim. Onlar dahi kızdılar.

İkincisi: Denizli'de teveccüh-ü âmme pek ziyade olması ve her tarafta haddimden ziyade hüsn-ü teveccüh gösterilmesidir. Bunlar da kuşkulandılar.

Üçüncüsü: Afyon Valisinin malûm ölmüşün hesabına bana garazıdır. Ve lehimde olarak Ankara tarafından gelen itaba karşı bir bahane araması yüzünden tarassud etmesidir. Ben de hiddet ettim, daha kapımı kapadım. Yoksa istersem perdeyi kaldırabilirim.

Kardeşiniz

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 8

Üstadın, camiden menedilmesi hakkında

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Birkaç aydan beri aleyhime çevrilen desiseleri meydana çıktı. Hıfz-ı İlahî ile o musibet, yirmiden bire indi.

Hâlî zamanda câmiye gidiyordum. Haberim olmadan, talebeler beni üşütmemek için, mahfelde bir kulübecik yapmıştılar. Ben de dört-beş gündür kendi kendime karar verdim, daha gitmeyeceğim. O malûm zabit adam vasıta olup kulübeciği kaldırdılar. Bana da resmen tebliğ ettiler ki: "Daha câmiye gitmeyeceksin." Fakat manasız habbeyi kubbe yapıp bir heyecan verdiler.

Hiç ehemmiyeti yok, hiç de merak etmeyiniz. Tahminimce, her tarafta haddimden pek fazla teveccüh-ü ammeyi kırmak için, bana böyle bazı bahanelerle ihanet ediyorlar. Eski zamanımı düşünüp güya tahammül etmeyeceğim. Halbuki -Risale-i Nur'un selâmet ve intişarına halel gelmemek şartıyla- her gün bin ihanet ve tazibler de gelse, Allah'a şükrederim. Ben ehemmiyet vermediğim gibi, buradaki talebeler de hiç sarsılmıyorlar. Çoktan beri beklediğimiz bu hâdise de, inayet-i İlahiye ile hafif geçti.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 9

Denizli Mahkemesinde bulunan eserler hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela: Sizin Receb-i şerifinizi ve leyle-i Regaibinizi tebrik ederek, bu mübarek şuhur-u selâsede dualarınızı ruh-u canımla isterim. Bu üç ayda ahiret ticareti için kâr, bire yüzdür ve bazen bin ve binlerdir.

Saniyen: Denizli'de zahiren hapisteki Risaleler, pek çok faaliyet gösterdiğini ve gizli intişarla kendini okutturmasını kat'iyyen bildim. Birden Denizli'yi, hapishanesi misillü nurlandırmış, benim merakımı izale etti. Siz de merak etmeyiniz. Perde altında ehemmiyetli vazifesi bir derece bitse, teslim alınacak.

Salisen: İhtiyar risalesi ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınması için geçen hadiseye sebeb oldu. Her tarafta merakla kendini okutturuyor. Hakikaten o lem'a çok kıymetlidir. İhtiyarları birden Risale-i Nura bağlar.

Rabian: Şimdi bir derece açlık cihetiyle herkes dünyaya, maişet derdine dalacak. Fakat Risale-i Nur şakirtleri kanaat ve iktisad bereketinden istifadeleri cihetinden inşaallah gaflete mağlub olmıyacaklar.

Bu dakikada acele yazmaya mecbur oldum, kısa kestim. Umum kardeşlerimize binler selâm.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 10

Denizli Temyiz Mahkemesi 1.Ceza Dairesi i'lâm kararı

Temyiz Mahkemesi
Birinci Ceza Dairesi
Esas No: 2193
Karar No: 3005
Tebliğname: 2019

Temyiz İ'lâmı

Dinî hissiyatı ve dinen mukaddes tanınan şeyleri alet ittihaz ederek, devletin emniyetini ihlâl eden suçlu eşhastan;

Mirza oğlu Said-i Nursi, ve Ahmed oğlu Emin Uzun, Mehmet oğlu Hüsrev Altınbaşak, Mehmet oğlu Nuri Benli, İbrahim oğlu Osman Yıldırımkaya, Veli oğlu Mehmet Tevfik Göksu, Hüsnü oğlu Tahin Mutlu, Mehmet oğlu Atıf Egemen, Mehmet oğlu Halil İbrahim Çulluoğlu, Süleymanoğlu Sabri Arseven, Mehmet oğlu Ahmet Feyzi Kul, Mustafa oğlu Ahmet Akçay, Hasan oğlu Sami Tüzün, Hüseyin Hüsnü oğlu Re'fet Barutçu, Hasan oğlu Mustafa Ertürk, Mehmet oğlu Ahmet Nazif Çelebi, Ahmet Nazif oğlu Selahaddin Çelebi, İzzet oğlu Mehmet Feyzi Pamuk, Ahmet oğlu Hilmi Söme, Maksud oğlu Emin Çayır, Halil oğlu Halil Boz, Osmanoğlu Muhyiddin Yener, İsmail oğlu Rüştü Çakın, Ahmet oğlu Ali Büyükgöl, Ahmet oğlu Mehmet Soylu, Mehmet oğlu Ahmet Soylu, Mustafa oğlu Emin Uzundemir, İbrahim oğlu Mehmet İnce, Hasan oğlu Mehmet Güler, Ahmet oğlu Mehmet Ertunç, Hüseyin oğlu Mehmet Ali Çakıcı, Mahmut oğlu Ahmet Savaş, Mehmet oğlu Mehmet Boyracı, Hasan oğlu Kadir Suyun, Ramazan oğlu Hasan Çiçek, Abdurrahman oğlu Hasan Türk, Ömer oğlu Sadık Gündoğdu, Osman oğlu Mehmet Öğütçü, Yusuf oğlu Mustafa

Hemdem, İsmail Hakkı oğlu Mehmet Hakkı Yavuz, Zeynel oğlu Mehmet Nuri Acar, Ali oğlu Osman Türkyılmaz, İsmail oğlu Halil Enercan, Sadık oğlu Hüseyin Kuru, Mehmet oğlu İbrahim Fakazlı, Hakkı oğlu Ömer Lütfi Gedik, Hasan oğlu Ahmet Köroğlu, Ahmet oğlu İzzet Turgut, Mustafa Oğlu Ziya Dilek, Mehmet Emin oğlu Mehmet Tevfik Kaya Mercan, Mehmet Ali oğlu Sadık Demirelli, Mehmet oğlu Ahmet Esen, Hüsnü oğlu Salih Suphi Selçuk, Şevki oğlu Cevdet Yazıcı, Osman oğlu Mustafa Yılmaz, Osman oğlu Salih Yıldız, Hüseyin oğlu Ahmet Şirin, Süleyman oğlu Mustafa Karapınar: Bilmuhakame beraatlerine dair Denizli Ağır ceza mahkemesinden verilen 15.6.1944 tarihli hüküm, temyizen tetkiki C.Müdde-i umumiliği tarafından istid'a edilerek, dava evrakı Cumhuriyet baş müdde-i umumiliği yüksek makamından tebliğname ile Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesine gönderilmekle; Okunup iş anlaşıldıktan sonra, icabı konuşuldu... Ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Duruşmada toplanan bütün deliller mahkemece münakaşa edilerek beraet kararı verilmiş ve mucib sebebleri de gösterilmiş olmasına... Ve mahkemenin takdir hakkına karşı C.Müdde-i umumisinin aleyhteki temyiz i'tirazları yerine bulunmamış olduğundan reddiyle; Usul ve kanuna uygun bulunan beraet hükmünün tebliğnamede yazılı mütalâa gibi tasdikine 30.12.1944 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Aslı gibidir: 15.2.1945

Baş katip Reis

Karar

Dinî hissiyatı âlet ittihaz ederek devletin emniyetini ihlâl edecek şekilde cemiyet teşkil ettikleri iddiasıyla sanık Said-i Nursî ve arkadaşlarının usulen sabit görülmeyen fiillerinden dolayı beraatlerine dair verilip Yargıtay’ca tasdik edilerek kesinleşmiş olan 15/6/944 tarih ve 199/136 nolu hükme dahil sanıklardan Isparta’nın Atabey K. den Hüsnü oğlu Tahir Mutlu tarafından verilen 20/7/945

günü kendisine ait eşya ve kitapların geri verilmesine dair dilekçe ve bu yöndeki evrak tetkik edilerek icabı görüşülüp düşünüldü:

Evrak meyanında mevcut Isparta polis başkomiseri tarafından tanzim edilen 11/10/943 günü zabıt varakasında yazılı 80 adet çinkoğraf klişe ile 25/9/943 tarihli Isparta polisi tarafından tanzim edilen zabıt varakasında yazılı 500 adet matbu kitapların sahibi bulunan müsted'î Tahir Mutlu'ya iadesine 20/7/945 gününde oy birliği ile karar verildi.

Başkan: A. Rıza Balaban 1354 İmza
Üye: O Vehbi Kayral 2923 İmza
Üye: Hakkı Tözüner 203 İmza
Aslının aynıdır.

Suret

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi
Esas No: 199
Karar: 196

Adliye Emanet Memurluğuna

Bağlı üç sahifeden ibaret dizi kağıdında müfredatı yazılı kitap, risale vesair eşyaların sahibi bulunan Said Nursî'ye iadesine mahkemece 25/6/945 tarihinde karar verilmiş olduğundan mezkûr kitap ve risalelerin Emirdağı Noterliği 22/3/945 tarih ve 219 nolu vekâletname ile Said-i Nursî'nin vekili bulunan Denizli avukatlarından Ziya Sönmez'e verilmesi zımnında müzekkeredir.

29/6/946
Başkan
A. Rıza Balaban
1354

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 49

Kitapların teslimi hakkında müzekkere

(Adliye Emanet Memurluğuna)

Ağır Ceza Mahkemesi

119 Esas 116 Karar

Bağlı üç sahifeden ibaret dizi kâğıdında müfredatı yazılı kitab, risaleler ve sair eşyaların sahibi bulunan Said-i Nursî'ye iadesine mahkemece 25/6/945 tarihinde karar verilmiş. Mezkûr kitabların ve Risalelerin Emirdağı Noterliği 22/3/945 tarih ve 219 numaralı vekaletname ile Said-i Nursî'nin vekili bulunan Denizli avukatlarından Ziya Sönmez'e verilmesi zımnında müzekkeredir.

29/6/945

Başkan

Bana teslim edilen kitabların listesinin başında Denizli Ağırceza Mahkemesinin kararnamesinin bir suretidir. Bugün buraya Ankara'nın umumî emniyet müdürü ile bir meb'us geliyorlar. Bir ihtimal benimle münasebetdar bir surette olacak. Musalahakârane ihtimali kavîdir. Fakat ben dünyaya bakmamak için, mümkün olduğu kadar görüşmemeyi niyet ettim.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 11

Kitapları mahkemeden alıp Teslim Eden Hafız Mustafa'ya hitaptır

Risale-i Nur *Eczâlarını Mahkemeden Alıp Bana Getirip Teslim Eden Hafız Mustafa'ya* hitaptır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ النُّورِ

Sen binler safâlarla geldin, beni ebedî minnettar ettin. Ve sadık arkadaşlarınla Risale-i Nur'un serbestiyetine hizmetiniz o derece büyük ve kıymettardır. Değil yalnız bizi ve Risale-i Nur'un şakirtlerini, belki bu memleketi, belki âlem-i İslâmı mânen minnettar ettiniz ki, ehl-i imanın imdadına yetişmeye Risale-i Nur'un yolunu serbestçe açtınız. Ben, bir seneden beri seni ve seninle beraber Risale-i Nur'un bu serbestiyetine çalışanları, Hafız Ali ve Hüsrev gibi Risale-i Nur'un kahramanlarıyla beraber mânevî kazançlarıma ve dualarıma şerik etmişim; hem devam edecek... Buraya kadar yoldaki herbir dakika bir gün, hizmette bulunmak gibi beni minnettar eyledin. Hâkim-i âdil namını alan malûm zâtı ve lehimizde onunla beraber çalışanları, bu hakikî adalete hizmetleri için âhir ömrüme kadar unutmayacağım. Altı yedi aydır onları da aynen mânevî kazançlarıma şerik ediyorum.

Bana teslim ettikleri Risalelerin bir kısmını, kardeşlerime cevap vereceğim, bütününü yazsınlar, onlara hediye edeceğim. Çünkü onlar, Risale-i Nur'un bundan sonraki hizmetine tam hissedardırlar.

Bu meselede ben Denizli şehrini kendi karyeme arkadaş edip bütün emvâtını ve ehl-i imanın hayatta olanlarını hem kendim, hem Risale-i Nur'un talebeleri, mânevî kazançlarımıza hissedar etmeye karar verdik. Denizli Hapishanesini de, bir imtihan medresemiz telâkki ediyoruz. Ve bizimle alâkadar hem Denizli'de, hem hapsinde umumuna ve hususan tam adaletini gördüğümüz mahkeme heyetine çok selâm ve dualar ederiz.

Said Nursî

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Risale-i Nur harflerinin sayısınca Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 12

Üstadın, Avukat Ziya Sönmez'e teşekkürü

Aziz kardeşim,

Risale-i Nur’un avukatı Ziya’yı bizim tarafımızdan hem çok teşekkür, hem tebrik ediniz. Çoktan beri ruhuma ihtar edilmiş ki, Ziya namında birisi, Risale-i Nur namına büyük bir hizmet edecek. Bu mesele gösterdi ki, o Ziya, bu Ziya’dır. Bizleri ebede kadar minnettar eyledi. Mahkemede zabıt kâtibi ve âzâdan Hesnâ Hanım ve sorgu hakimi gibi vicdanlı zatlara teşekkür ederiz. Ve onları unutmayacağımı, bilhassa başta Müftü Osman, Hasan Feyzi olarak çok ehemmiyetli kardeşlerime selâmımızı ve minnettarlığımızı bildiriniz. Ve hâkim-i âdil olan zâta, Risale-i Nur’un ekser eczalarını ona hediye etmek için yazdırmayı karar verdiğimi söyleyiniz. Ve Risale-i Nur’un fahrî avukatı Ziya’ya, kısm-ı mühimmini yazdırıp ona hediye etmek niyetindeyim.

Tab’ olunan Âyetü’l-Kübrâ risalesinin beş yüz matbu nüshaları da tab’ edenlere verilecek mi, merak ediyorum.

Biri de, İstanbul’da müsadere edilen ne kadar Risale-i Nur varsa bana aittir. İçinde yirmi risale bulunan mecmua bana çok ehemmiyeti var.

Hem Denizli’den mufarakat ederken, emanet Mu’cizât-ı Ahmediye risalesini orada bazılarına bırakmıştım, o da bana çok lâzımdır. Belki Hoca Mûsâ Efendi biliyor.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 15

Üstadın kıyafetine ilişilmesi hadisesi

[Gayet ehemmiyetli iki mes'eleyi; sizlere -zekâvetinize itimaden- Risale-i Nur'da müteferrikan parçaları bulunmalarına binaen, gayet muhtasar konuşacağım.]

Birincisi: Risale-i Nur'un hakikî ve hakikatlı bir şakirdi bulunan ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın kâtibi, bu defa yazdığı mektubunda, haddimden bin derece ziyade hüsn-ü zannına istinaden, bir hakikat soruyor. Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin gayet ehemmiyetli ve kudsî vazifesini ve hilafet-i nübüvvetin de gayet ulvî vazifelerinden bir vazifesini benim âdi şahsımda, üstadı noktasından bir cilvesini gördüğünden, bana o hilafet-i maneviyenin bir mazharı nazarıyla bakmak istiyor.

Evvelâ: Bâki bir hakikat, fâni şahsiyetler üstüne bina edilmez. Edilse, hakikata zulümdür. Her cihetle kemalde ve devamda bulunan bir vazife, çürümeye ve çürütülmeye maruz ve mübtela şahsiyetlerle bağlanmaz; bağlansa, vazifeye ehemmiyetli zarardır.

Sâniyen: Risale-i Nur'un tezahürü, yalnız tercümanının fikriyle veyahut onun ihtiyac-ı manevî lisanıyla Kur'andan gelmiş, yalnız o tercümanın istidadına bakan feyizler değil; belki o tercümanın muhatabları ve ders-i Kur'anda arkadaşları olan hâlis ve metin ve sadık zâtların o feyizleri ruhen istemeleri ve kabul ve tasdik ve tatbik etmeleri gibi çok cihetlerle o tercümanın istidadından çok ziyade o Nurların zuhuruna medar oldukları gibi, Risale-i Nur'un ve şakirdlerinin şahs-ı manevîsinin hakikatını onlar teşkil ediyorlar. Tercümanının da içinde bir hissesi var. Eğer ihlassızlıkla bozmazsa, bir tekaddüm şerefi bulunabilir.

Sâlisen: Bu zaman, cemaat zamanıdır. Ferdî şahısların dehası, ne kadar hârika olsalar, cemaatın şahs-ı manevîsinden gelen dehasına karşı mağlub düşebilir. Onun için, o mübarek kardeşimin

yazdığı gibi, âlem-i İslâmı bir cihette tenvir edecek ve kudsî bir dehanın nurları olan bir vazife-i imaniye; bîçare, zaîf, mağlub, hadsiz düşmanları ve onu ihanetle, hakaretle çürütmeye çalışan muannid hasımları bulunan bir şahsa yüklenmez. Yüklense, o kusurlu şahıs ihanet darbeleriyle düşmanları tarafından sarsılsa; o yük düşer, dağılır.

Râbian: Eski zamandan beri çok zâtlar, üstadını veya mürşidini veya muallimini veya reisini kıymet-i şahsiyelerinden çok ziyade hüsn-ü zan etmeleri, dersinden ve irşadından istifadeye vesile olması noktasında o pek fazla hüsn-ü zanlar bir derece kabul edilmiş, hilaf-ı vakıadır diye tenkid edilmezdi. Fakat şimdi, Risale-i Nur şakirdlerine lâyık bir üstada muvafık bir ulvî mertebe ve fazileti; bîçare, kusurlu bu şahsımda kabul ettikleri sebebiyle gayret ve şevkleriyle çalışmaları, bu noktada haddimden ziyade hüsn-ü zanları kabul edilebilir. Fakat Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin malı olarak elimde bulunuyor diye bilmek gerektir. Fakat başta zındıklar ve ehl-i dalalet ve ehl-i siyaset ve ehl-i gaflet, hattâ safi-kalb ehl-i diyanet şahsa fazla ehemmiyet verdikleri cihetinde, haksızlar o şahsı çürütmekle hakikatlara darbe vurmak ve o Nurlara, benim gibi bir bîçareyi maden zannederek bütün kuvvetleriyle beni çürütüp, o nurları söndürmeye ve safi-kalblileri de inandırmaya çalışıyorlar. Ezcümle, İkinci Mes'elede bir hâdise bu hakikatı gösteriyor.

İkinci Mes'ele: Bayramın ikinci gününde, teneffüs için kırlara çıktığım zaman, ehemmiyetli bir memur tarafından beş vecihle kanunsuz bir taarruza maruz oldum. Cenab-ı Hak rahmet ve keremiyle, belime, başıma yüklenen Risale-i Nur eczalarını ve ruhuma ve kalbime yüklenen şakirdlerinin haysiyet ve izzet ve rahatlarını muhafaza için, fevkalâde bir tahammül ve sabır ihsan eyledi. Yoksa bir plân neticesinde beni hiddete getirip Risale-i Nur'un, bahusus "Âyet-ül Kübra"nın fütuhatına karşı bir perde çekmek olduğu tahakkuk etti. Sakın, sakın hiç kederlenmeyiniz, merak etmeyiniz, hem telaş etmeyiniz, hem bana acımayınız. Şeksiz şübhesiz inayet-i İlahiye perde altında bizi muhafaza etmekle

عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

âyetine mazhar etsin.Onların o plânları da yine akîm kaldı. Fakat bu vilayette, doğrudan doğruya büyük bir makamdan kuvvet alıp şahsımla uğraşanlar var. Eğer mümkün olsa, buranın havasıyla hiç imtizaç edemediğim cihetini vesile edip, münasib bir yere naklime, Denizli mahkemesini ve Ankara Temyiz Mahkemelerini vasıta yapıp çalışmak lâzım geliyor. Ben kendim yapamadığım için, benden bana daha ziyade alâkadar Denizli dostları teşebbüs etseler iyi olur. Hiç olmazsa oranın hapsine, bir daha bahane ile beni alsınlar.

Said Nursî

1.)Birşey sizin için hayırlı olduğu halde, olur ki siz ondan tiksinebilirsiniz. (Bakara Sûresi, 2:216)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 16

Kıyafet hadisesinin tafsilatı

-Mahrem-

O hadisenin hakikati, Niğdeli bir yüzbaşı buraya yeni inzibat memuru olarak bir kaç gün evvel gönderilmişti. Ben kıra çıktığım vakit, yüz metre uzaklıkta bağırarak "Dur!" dedi. Sonra yanıma geldi. Hiç resmi elbisesi yok, libası âdi bir surette iken, dedi: "Başındaki mendil, sarıktır, aç!"

Dedim: "Buranın mahkemesine buna dair bir istid'ayı bu sarıkla beraber göndermişim. Müdde-i umumi görmüş, zabıtaya gönderip tekrar iade etmişler. Beş veçhile bana kanunsuz hareket ediyorsun:

Birincisi: Resmi elbisen olmadan sivil olarak hiddetle bana ilişmek kanunsuzdur.

İkincisi: Şehrin hâricidir.... Çarşı pazar değil ki; kıyafet kanunları müdahale etsin.

Üçüncüsü: İki mahkeme bu kıyafetime ve başımdaki mendile, sarık demeyip ilişmediğinden, âdi mendile sarık namı verip ilişmek kanunsuzdur.

Dördüncüsü: Bu başımdaki mendil ile cübbeme ait, altı yedi ay evvel bir istid'a ile hem buranın zabıtasına, hem müdde-i umumisine gönderdiğim halde, buna sarık demeyip ilişmediğinden, sizin bu ilişmeniz kanunsuz bir taarruzdur.

Beşincisi: Biz sana rast gelmedik, uzaktan bizi çağırdın. Ortalığa bir velvele verdin. Yakındaki bütün çoluk çoukları başımıza toplattırdın. Mükerrer defa dedim: "Bu çoluk-çocukların hâricinde seninle konuşayım." Bilâkis daha ziyade bağırıp bir heyecan ortalığa verdin. Hiç bir şey yokken bu vaziyet asayiş, inzibat memurlarında tam bir kanunsuzluk, belki kanun aleyhindedir. Demek anlaşılıyor ki; Bir garaza ve plana binaen bu beş vecih kanunsuzluğa karşı kanun dairesinde seninle bozuşmağa bir vesiledir.

Fakat ben değil bir ihanet, bir sıkıntı, bir zahmeti, belki hayatımı da terk edip dostlarım bir keder, kitaplarıma bir zarar gelmemek için her sıkıntılara, hakaretlere karşı tahammüle karar verdim. Yoksa hakkımı değil senin gibi kanunsuz memurlara, belki hükümetin en büyük kanunî dairelerine karşı hukukumu tam müdafaa ettiğimi, bu defa bana hükümet tarafından teslim edilen mahrem ve gayr-ı mahrem Risale-i Nurun yüzer parçaları cerh edilmez seneddir.

Bunun hiç ehemmiyeti yok, siz de hiç ehemmiyet vermeyiniz. Hakkımda teveccüh-ü âmmeyi kırmak istedi. Halbuki yüzde doksan dokuzunu kendi aleyhine çevirdi. Ben beş para ehemmiyet vermiyorum. Risale-i Nur'un güneşi, böylelerin üflemesiyle sönmez. Çok acele yazıyoruz, ben de yeni huruf bilmiyorum. Bütün yeni hurufla gönderdiğim mektubların tashih ve ıslahını size havale ediyorum ve izin veriyorum.

Said Nursî

Mahrem bir haşiye

Bana karşı su-i kasd resmen tahakkuk ediyor. Buranın kaymakamı, -(....) namında- aleyhimde gizli dolabı Niğdeli o malûm zabitle ve İzmirli bir çavuşla çeviriyor. En hassas damarlarıma dokunduracak tarzlarda beni sıkıyorlar. Hatta resmen demiş: "Belediyece bir adam tayin edeceğiz... Yalnız o gidecek, zaruri hizmetini görecek. Başkası gitse, onu hapse atacağız." On vecihle kanunsuz, divanece telefonla konuşmuş.

Bunun hükmü ve tahakkümü altında benim için yaşamak pek çok ağırdır. Fakat işittim; Onbeş güne kadar başka bir vazifeye gidecek... Kaç ay kalacak bilemiyorum. Eğer tekrar o buraya gelse, benim için dayanmak müşkildir. Siz yine Denizli mahkemesini ve Ankara temyiz mahkemesini ve ehl-i vukufu vasıta yapıp, beni hastalık vesilesiyle başka bir yere naklime çalışınız.

O bedbaht demiş: "Öyle bir adamı ecnebiler arıyor ki karıştırsın."

Ben de derim: Hey divane! Eğer Risale-i Nur olmasaydı, İran'dan evvel Bu memleket bolşevikliğe, belki anarşiliğe mecbur edilecekti. Hem bu vatan ve milleti bundan sonra Risale-i Nur tehlikelerden muhafazasına çalışacak....

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 19

Bir suale mecburi cevap

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾

Aziz, sıddık kardeşlerim,

[Hem mânevî, hem maddî bir kaç cihette sorulan bir suale mecburiyet tahtında bir cevaptır.]

Sual: Neden, ne dahilde, ne hariçte bulunan cereyanlara ve bilhassa siyasetli cemaatlere hiçbir alâka peydâ etmiyorsun? Ve Risale-i Nur ve şakirtlerini mümkün olduğu kadar o cereyanlara temastan men ediyorsun? Halbuki, eğer temas etsen ve alâkadar olsan, birden binler adam Risale-i Nur dairesine girip, parlak hakikatlerini neşredeceklerdi; hem bu kadar sebepsiz sıkıntılara hedef olmayacaktın.

Elcevap: Bu alâkasızlık ve içtinabın en ehemmiyetli sebebi: Mesleğimizin esası olan ihlâs bizi men ediyor. Çünkü, bu gaflet zamanında, hususan tarafgirâne mefkûreler sahibi, herşeyi kendi mesleğine âlet ederek, hattâ dinini ve uhrevî harekâtını da o dünyevî mesleğe bir nevi âlet hükmüne getiriyor. Halbuki, hakaik-i imaniye ve hizmet-i nuriye-i kudsiye, kâinatta hiçbirşeye âlet olamaz. Rıza-i İlâhîden başka bir gayesi olamaz. Halbuki şimdiki cereyanların tarafgirâne çarpışmaları hengâmında bu sırr-ı ihlâsı muhafaza etmek, dinini dünyaya âlet etmemek müşkülleşmiş. En iyi çare, cereyanların kuvveti yerine, inayet ve tevfik-i İlâhiyeye dayanmaktır.

İçtinabımızın çok sebeplerinden bir sebebi de, Risale-i Nur'un dört esasından birisi olan *"şefkat etmek, zulüm ve zarar etmemektir."*

Çünkü وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى yani, *“Birisinin hatâsıyla, başkası veya akrabası hatakâr olmaz, cezaya müstehak olmaz”* olan düstur-u irade-i İlâhiyeye karşı, bu zamanda [3] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ sırrıyla şedit bir zulümle mukabele eder. Tarafgirlik hissiyle, bir câninin hatâsıyla, değil yalnız akrabasına, belki taraftarlarına dahi adâvet eder. Elinden gelse zulmeder. Elinde hüküm varsa, bir adamın hatasıyla bir köye bomba atar. Halbuki bir mâsumun hakkı, yüz câni için feda edilmez; onların yüzünden ona zulmedilmez. Şimdiki vaziyet, yüz mâsumu birkaç câni için zararlara sokar.

Mesela, hatâlı bir adama müteallik, biçare ihtiyar valide ve pederi ve mâsum çoluk çocukları ezmek, perişan etmek, tarafgirâne adâvet etmek, şefkatin esasına zıttır.

Müslümanlar içinde tarafgirâne cereyanlar yüzünden, böyle mâsumlar zulümden kurtulamıyorlar. Hususan ihtilâle sebebiyet veren vaziyetler, bütün bütün zulmü dağıtır, genişletir. Cihad, dinî de olsa, kâfirlerin çoluk çocuklarının vaziyetleri aynıdır. Ganimet olabilir; Müslümanlar, onları kendi malikiyetine dahil edebilir. Fakat İslâm dairesinde birisi dinsiz olsa, çoluk çocuğuna hiçbir cihetle temellük edilmez, hukukuna müdahale edilmez. Çünkü o mâsumlar, İslâmiyet rabıtasıyla dinsiz pederine değil, belki İslâmiyetle ve cemaat-i İslâmiye ile bağlıdır. Fakat, kâfirin çocukları, gerçi ehl-i necattırlar; fakat hukukta, hayatta pederlerine tâbi ve alâkadar olmasından, cihad harbinde o mâsumlar memlûk ve esir olabilirler.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve kârı binler olan Leyle-i Miracınızı tebrik ederim. Merhum Hacı İbrahim’in, Re’fet Bey gibi müteallikatlarına benim tarafımdan tâziye edip deyiniz ki: “O merhum, Risale-i Nur talebeleri dairesi içindedir; daima onlara olan dualara mazhardır. Biz de hususî ona dua ederiz.”

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

3.)İnsan ise, şüphesiz ki, çok zâlim ve çok nankördür. (İbrahim Sûresi, 14:34)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 20

Bir suale mecburi cevabın tetimmesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

[Bir Suale Mecburî Cevabın Tetimmesi.]

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Bu yaz mevsimi, gaflet zamanı ve derd-i maişet meşgalesi hengâmı ve şuhur-u selâsenin çok sevablı ibadet vakti ve zemin yüzündeki fırtınaların silâhla değil, diplomatlıkla çarpışmaları zamanı olduğu cihetle; gayet kuvvetli bir metanet ve vazife-i nuriye-i kudsiyede bir sebat olmazsa, Risale-i Nur'un hizmeti zararına bir atalet, bir fütur ve tevakkuf başlar.

Aziz kardeşlerim, siz kat'î biliniz ki: Risale-i Nur ve şakirdlerinin meşgul oldukları vazife, rûy-i zemindeki bütün muazzam mesailden daha büyüktür. Onun için dünyevî merak-aver mes'elelere bakıp, vazife-i bâkiyenizde fütur getirmeyiniz. Meyve'nin Dördüncü Mes'elesini çok defa okuyunuz, kuvve-i maneviyeniz kırılmasın.

Evet ehl-i dünyanın bütün muazzam mes'eleleri, fâni hayatta zalimane olan düstur-u cidal dairesinde gaddarane, merhametsiz ve mukaddesat-ı diniyeyi dünyaya feda etmek cihetiyle; kader-i İlahî onların o cinayetleri içinde, onlara bir manevî cehennem veriyor. Risale-i Nur ve şakirdlerinin çalıştıkları ve vazifedar oldukları fâni hayata bedel, bâki hayata perde olan ölümü hayat-ı dünyeviyenin perestişkârlarına gayet dehşetli ecel celladının, hayat-ı ebediyelerine birer perde ve ehl-i imanın saadet-i ebediyelerine birer vesile olduğunu, iki kerre iki dört eder derecesinde kat'î isbat etmektedir. Şimdiye kadar o hakikatı göstermişiz.

Elhasıl: Ehl-i dalalet, muvakkat hayata karşı mücadele ediyorlar. Bizler, ölüme karşı nur-u Kur'an ile cidaldeyiz. Onların en büyük mes'elesi -muvakkat olduğu için-, bizim mes'elemizin en küçüğüne -bekaya baktığı için- mukabil gelmiyor. Madem onlar divanelikleriyle bizim muazzam mes'elelerimize tenezzül edip karışmıyorlar; biz, neden kudsî vazifemizin zararına onların küçük mes'elelerini merakla takib ediyoruz. Bu âyet

لاَيَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ

ve usûl-ü İslâmiyetin ehemmiyetli bir düsturu olan

اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَيُنْظَرُ لَهُ

Yani: *"Başkasının dalaleti sizin hidayetinize zarar etmez. Eğer sizler lüzumsuz onların dalaletleriyle meşgul olmazsanız."*

Düsturun manası ise: *"Zarara kendi razı olanın lehinde bakılmaz. Ona şefkat edip acınmaz."*

Madem bu âyet ve bu düstur bizi, zarara bilerek razı olanlara acımaktan men'ediyor; biz de bütün kuvvetimiz ve merakımızla vaktimizi kudsî vazifeye hasretmeliyiz. Onun haricinde malayani bilip, vaktimizi zayi' etmemeliyiz. Çünki elimizde nur var; topuz yoktur. Biz tecavüz edemeyiz. Bize tecavüz edilse, nur gösteririz. Vaziyetimiz bir nevi nuranî müdafaadır.

Bu tetimmenin yazılmasının sebeblerinden birisi:

Risale-i Nur'un bir talebesini tecrübe ettim. Acaba bu heyecan, şimdiki siyasete karşı ne fikirdedir diye boğazlar hakkında bir boşboğazlığı münasebetiyle bir-iki şey sordum. Baktım, alâkadarane ve bilerek cevab verdi. Kalben "yazık" dedim. Bu vazife-i Nuriyede zararı olacak. Sonra şiddetle ikaz ettim. [3] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ bir düsturumuz vardır. Eğer insanlara acıyorsan, geçmiş düstur onlara merhamete liyakatini selbediyor. Cennet adamlar istediği gibi, Cehennem de adam ister.

(Beşinci Şua'ın yine kısmen verdiği haberler tezahür ediyor.)

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Şeytandan ve siyasetten Allah’a sığınırım.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 21

Üstadın, kendisine yardım edecek kuvvetleri ve makamları kabul etmemesi

Aziz, Sıddık, Sebatkâr, Muhlis Kardeşlerim!

Hem maddî hem manevî, hem nefsim hem benimle temas edenler gayet ehemmiyetli benden sual ediyorlar ki: "Neden herkese muhalif olarak -hiç kimsenin yapmadığı gibi- sana yardım edecek çok ehemmiyetli kuvvetlere bakmıyorsun? İstiğna gösteriyorsun? Ve herkes müştak ve talib olduğu ve Risale-i Nur'un intişarına, fütuhatına çok hizmet edeceği ve Risale-i Nur şakirdlerinin hasları müttefik oldukları ve senden kabul ettikleri büyük makamları kabul etmiyorsun? Şiddetle çekiniyorsun?

Elcevab: Bu zamanda ehl-i iman öyle bir hakikata muhtaçtırlar ki; kâinatta hiçbir şeye âlet ve tâbi' ve basamak olamaz ve hiç bir garaz ve maksad onu kirletemez ve hiçbir şübhe ve felsefe onu mağlub edemez bir tarzda iman hakikatlarını ders versin. Umum ehl-i imanın bin seneden beri teraküm etmiş dalaletlerin hücumuna karşı imanları muhafaza edilsin.

İşte bu nokta içindir ki, dâhilî ve haricî yardımcılara ve ehemmiyetli kuvvetlerine, Risale-i Nur ehemmiyet vermiyor, onları arayıp tâbi' olmuyor.. tâ avam-ı ehl-i imanın nazarında, hayat-ı dünyeviyenin bazı gayelerine basamak olmasın ve doğrudan doğruya hayat-ı bâkiyeden başka hiçbir şeye âlet olmadığından, fevkalâde kuvveti ve hakikatı, hücum eden şübheleri ve tereddüdleri izale eylesin.

"Amma manevî ve makul ve zararsız ve bütün ehl-i iman ve hakikatın istedikleri nuranî makamlar ve uhrevî rütbelerden, hâlis

kardeşlerimizden hüsn-ü zanla ve ihlasınıza zarar gelmediği halde, eğer kabul etsen reddedilmeyecek derecede senedler, hüccetler bulunduğu halde; sen değil tevazu ve mahviyetle, belki şiddet ve hiddetle ve o makamı sana veren kardeşlerinin hatırını kırmakla o rütbelerden o makamlardan kaçıyorsun?"

Elcevab: Nasılki ehl-i hamiyet bir insan, dostların hayatını kurtarmak için kendini feda eder; öyle de ehl-i imanın hayat-ı ebediyelerini tehlikeli düşmanlardan muhafaza etmesi için, lüzum olsa -hem lüzum var- kendim değil yalnız lâyık olmadığım o makamları, belki hakikî hayat-ı ebediyenin makamlarını dahi feda etmeye, Risale-i Nur'dan aldığım ders-i şefkat cihetiyle terkederim. Evet her vakit, hususan bu zamanda ve bilhassa dalaletten gelen gaflet-i umumiyede, siyaset ve felsefenin galebesinde ve enaniyet ve hodfüruşluğun heyecanlı asrında, büyük makamlar herşeyi kendine tâbi' ve basamak yapar. Hattâ dünyevî makamlar için dahi mukaddesatını âlet eder. Manevî makamlar olsa, daha ziyade âlet eder. Umumun nazarında kendini muhafaza etmek ve o makamlara kendini yakıştırmak için bazı kudsî hizmetlerini ve hakikatları basamak ve vesile yapıyor diye ittiham altında kalıp, neşrettiği hakikatlar dahi tereddüdler ile revacı zedelenir. Şahsa, makama faidesi bir ise, revaçsızlıkla umuma zararı bindir.

Elhasıl: Hakikat-ı ihlas, benim için şan ü şerefe ve maddî ve manevî rütbelere vesile olabilen şeylerden beni men'ediyor. Hizmet-i Nuriyeye gerçi büyük zarar olur; fakat kemmiyet keyfiyete nisbeten ehemmiyetsiz olduğundan, hâlis bir hâdim olarak, hakikat-ı ihlas ile, herşeyin fevkinde hakaik-i imaniyeyi on adama ders vermek, büyük bir kutbiyetle binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetli görüyorum. Çünki o on adam, tam o hakikatı herşeyin fevkinde gördüklerinden sebat edip, o çekirdekler hükmünde olan kalbleri, birer ağaç olabilirler. Fakat o binler adam, dünyadan ve felsefeden gelen şübheler ve vesveseler ile, o kutbun derslerini hususî makamından ve hususî hissiyatından geliyor nazarıyla bakıp, mağlub olarak dağılabilirler. Bu mana için hizmetkârlığı, makamatlara tercih ediyorum.

Hattâ bu defa bana beş vecihle kanunsuz, bayramda, düşmanlarımın plânıyla bana ihanet eden o malûm adama şimdilik bir bela gelmesin diye telaş ettim. Çünki mes'ele şaşaalandığı için,

doğrudan doğruya avam-ı nâs bana makam verip hârika bir keramet sayabilirler diye, dedim: "Ya Rabbi, bunu ya ıslah et veya cezasını ver. Fakat böyle kerametvari bir surette olmasın." Bu münasebetle bir şeyi beyan edeceğim.

Şöyle ki: Bu defa mahkemeden bana teslim olunan talebelerin mektubları içinde, çok imzalar üstünde bulunan bir mektub gördüm; belki Lâhika'ya girmiş. Risale-i Nur şakirdlerinin maişet cihetindeki bereketine ve bazıların tokatlarına dairdi. Burada, aynen Kastamonu'daki tokat yiyenler gibi şübhe kalmamış; beş adam, aynen burada da tokat yediler.**(1)**

Risale-i Nur'un bir kâtibi dedi ki: "Neden dostların kusuratına tokat gelir. Hücum eden düşmanlara bu tarzda gelmiyor?"

Elcevab: Memur olmayan veya hususî, şahsı itibariyle hıyanet eden, hususî tokat yer. Bu nevi vukuat pek çoktur; ve tam sadakat edenlerde, maişetindeki bereket ve kalbindeki rahat cihetinde ikramlara mazhar olanlar dahi pek çoktur. Eğer memur ise, kanun namına kanunsuz hıyanet eden, ilişen; o memlekete, o bîçare ahaliye bir umumî tokada vesile olur. Ya zelzele, ya yağmursuzluk, ya hastalık, ya fırtına gibi umumî belalara bir vesile olur. Kendisi, zâhiren hususî tokat yememiş gibi görünüyor.

Hem eğer dinsizlik hesabına, imanî hizmetimize ilişenler olsa

اَلظُّلْمُ لاَيَدُومُ وَالْكُفْرُ يَدُومُ [1]

kaidesince, küfür derecesine giren öylelerin zulümleri -büyük olduğu için- âhirete te'hir edilir; ekseriyetçe küçük zulümler gibi cezaları dünyaca tacil edilmez.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [2]

Said Nursî

---

(1): Evet biz gözümüzle gördük, hiç şübhemiz kalmadı.

Buranın talebeleri namına
Ceylân, İbrahim

1.)Zulüm devam etmez, fakat küfür devam eder.
2.)Bâkî olan sadece Odur.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 22

Kendi kendime bir hasbihaldir

[Bu hasbihali Ankara makamatına işittirmeyi, ıslahtan sonra sizin tensibinize havale ederim.]

Hâkim, kendisi müddeî olsa, elbette “Kimden kime şekvâ edeyim, ben dahi şaştım,” benim gibi biçarelere dedirtir. Evet, şimdiki vaziyetim hapisten çok ziyade sıkıntılıdır. Bir günü, bir ay haps-i münferit kadar beni sıkıyor. Bu gurbet ve ihtiyarlık ve hastalık ve yoksulluk ve zafiyetle, kışın şiddeti içinde herşeyden men edildim. Bir çocukla bir hastalıklı adamdan başka kimse ile görüşmem. Zaten ben, tam bir haps-i münferitte yirmi seneden beri azap çekiyorum. Bu halden fazla bana tecrit ve tarassutlarıyla sıkıntı vermek ise, gayretullaha dokunup, bir belâya vesile olmasından korkulur. Mahkemede dediğim gibi, nasıl ki dört defa dehşetli zelzeleler, bize zulmen taarruzun aynı zamanında gelmesi gibi pek çok vukuat var... Hattâ tahmin ederim ki; benim hukukumu muhafaza ve beni himaye etmek için çok güvendiğim Afyon Adliyesi, Denizli Mahkemesindeki Risale-i Nur hakkında müracaatıma bilâkis ehemmiyet vermedi, beni me’yus etti, adliyenin yangınına bir vesile oldu ihtimali var.

Ben derim ki: Benim hakkımda vicdanlı ve insaniyetli olan bu kazanın hükûmeti, zabıta ve adliyesiyle beraber beni tam himaye etmek, en ehemmiyetli bir vazifesidir. Çünkü, yirmi senelik bütün eserlerimi ve mektuplarımı üç adliye ve merkez-i hükûmet dokuz ay tetkikten sonra beraatimize ve tahliyemize karar verdi. Fakat, ecnebî menfaati hesabına ve bu millet ve bu vatanın pek büyük zararına çalışan bir gizli komite, bizim beraatimizi bozmak için, her tarafta, habbeyi kubbe yaparak bir kısım memurları aleyhime evhamlandırdılar. Bir maksatları, benim sabrım tükensin, artık yeter dedirtsinler. Zaten onların şimdi benden kızdıklarının bir sebebi,

sükûtumdur, dünyaya karışmamaktır. Âdetâ “Niçin karışmıyorsun? Tâ karışsın, maksadımız yerine gelsin” diyorlar…

Aleyhime hükûmetin bir kısım memurlarını evhamlandırmakta istimal ettikleri bir iki desiselerini beyan ediyorum.

Derler: “Said’in nüfuzu var. Eserleri hem tesirli, hem kesretlidir. Ona temas eden, ona dost olur. Öyleyse, onu herşeyden tecrid etmek ve ihanet etmekle ve ehemmiyet vermemekle ve herkesi ondan kaçırmakla ve dostlarını ürkütmekle nüfuzunu kırmak lâzımdır” diye hükûmeti şaşırtır, beni de dehşetli sıkıntılara sokarlar.

Ben de derim: Ey bu millet ve vatanı seven kardeşler! Evet, o münafıkların dedikleri gibi, nüfuz var. Fakat benim değil, belki Risale-i Nur’undur. Ve o kırılmaz; ona iliştikçe kuvvetleşir. Ve millet ve vatan aleyhinde hiçbir vakit istimal edilmemiş ve edilmez ve edilemez. İki adliye, on sene fasılayla şiddetli ve hiddetli yirmi senelik evrakımı tetkikat neticesinde, bir hakikî sebep cezamıza bulmaması, bu dâvâya cerh edilmez bir şahittir.

Evet, eserler tesirlidir. Fakat, millet ve vatanın tam menfaatine ve hiçbir zarar dokundurmadan yüz bin adama kuvvetli iman-ı tahkikî dersi vermekle, saadet ve hayat-ı ebediyelerine tam hizmette tesirlidir. Denizli hapishanesinde, kısmen ağır ceza ile mahkûm yüzler adam, yalnız Meyve Risalesiyle gayet uslu ve mütedeyyin suretine girmeleri, hattâ iki-üç adamı öldürenler, onun dersiyle daha tahta bitini de öldürmekten çekinmeleri ve o hapishane müdürünün ikrarıyla, hapishanenin bir terbiye medresesi hükmünü alması, bu müddeaya reddedilmez bir senettir, bir hüccettir.

Evet, beni herşeyden tecrid etmek, işkenceli bir azap ve katmerli bir zulümdür ve bu millete gadirli bir hıyanettir. Çünkü otuz-kırk sene, hayatımı bu millet içinde geçirdiğim halde, temasımdan hiç zarar görmediğine ve bu dindar millet çok muhtaç olduğu kuvve-i mâneviye ve tesellî ve kuvvet-i imaniye menfaatini gördüğüne kat’î bir delili, bu kadar aleyhimde olan şiddetli propagandalara bakmayarak her tarafta Risale-i Nur’a fevkalâde teveccüh ve rağbet göstermeleri, hattâ itiraf ederim, yüz derece haddimden ziyade lâyık olmadığım büyük iltifat etmesidir.

Ben işittim ki, benim iaşeme ve istirahatime buradaki hükûmet müracaat etmiş, kabul cevabı gelmiş. Ben bunların insaniyetine teşekkürle beraber, derim:

En ziyade muhtaç olduğum ve hayatımda en esaslı düstur olan, hürriyetimdir. Asılsız evham yüzünden, emsalsiz bir tarzda hürriyetimin kayıtlar ve istibdatlar altına alınması, beni hayattan cidden usandırıyor. Değil hapis ve zindanı, belki kabri bu hale tercih ederim. Fakat, hizmet-i imaniyede ziyade meşakkat ise ziyade sevaba sebep olması bana sabır ve tahammül verir. Madem bu insaniyetli zatlar benim hakkımda zulmü istemiyorlar, en evvel benim meşru dairedeki hürriyetime dokundurmasınlar. Ben ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam.

Evet, on dokuz sene bu gurbette yalnız iki yüz banknot ile, şiddetli bir iktisat ve kuvvetli bir riyazet içinde kendini idare ederek, hürriyetini ve izzet-i ilmiyesini muhafaza için kimseye izhar-ı hâcet etmeyen ve minnet altına girmeyen ve sadaka ve zekât ve maaş ve hediyeleri kabul etmeyen bir adam, elbette iaşeden ziyade, adalet içinde hürriyete muhtaçtır. Evet, emsalsiz bir tazyik altındayım.

Bir-iki cüz'î nümunesini beyan ediyorum.

Birisi: Mahkemece, Risale-i Nur'un ilmî bir müdafaanamesi ve Ankara'nın yedi makamatına ve Reisicumhura müdafaatımla beraber gönderilen ve neticede Ankara ehl-i vukufunun takdiriyle beraatimize bir sebep olan ve hapis arkadaşlarımın bana bir yâdigâr ve hatıra olmak üzere güzel yazılarıyla birkaç nüshası yazılan ve elimde bulunan ve Denizli zabıtası görüp ilişmeyen ve Afyon polishanesinde bir gece ve buranın zabıtasında da açık olarak bir gece kalan Meyve Risalesi ile Müdafaanameyi, hergün endişeler içinde, bunları da elimden almasınlar diye saklıyordum. Belki beni taharri edecekler telâşıyla, bu gurbette tanımadığım adamlara, bunları sakla diyemediğimden çok üzülüyordum.

İkincisi: Denizli Mahkemesi hiç ilişmediği ve Eskişehir Mahkemesi yalnız birtek kelimesine ilişip, birtek harfle cevabını alan İhtiyarlar Risalesini, İstanbullu bir adam, burada, bir adamdan alıp İstanbul'a götürmüş. Her nasılsa aleyhimdeki bir dinsizin eline geçmiş. Habbeyi on kubbe yaparak vilâyet zabıtasını şaşırtıp, "Kiminle görüşüyor, yanına kimler gidiyor?" diye beni sıkmaya

başladılar. Her ne ise... Bunlar gibi çok acı nümuneler var. Fakat en mânâsızı budur ki: Beni konuşturmamak için, hizmetimde bir çocukla bir hastalıklı adamdan başka herkesi ürkütüp, benden kaçırtmalarıdır.

Ben de derim: On adamın benden çekinmeleri yerine, on binler, belki yüz binler Müslüman, Risale-i Nur'un dersine hiçbir mânie ehemmiyet vermeyerek devam ediyorlar. Hem bu memlekette, hem hariç âlem-i İslâmda çok kuvvetli hakikatleri ve çok kıymetli fâideleri için tam bir revaçla intişar eden Risale-i Nur'un binler nüshalarından herbiri, benim yerimde, benden mükemmel konuşuyor. Benim susmamla, onlar susmaz ve susturulmazlar.

Hem, madem mahkemece ispat edilmiş ki, yirmi seneden beri siyasetle alâkamı kestiğim ve hiçbir emâre aksine zuhur etmediği halde, elbette benimle görüşenden tevehhüm etmek pek mânâsızdır. **(Haşiye)**

Haşiye: Garip ve acaip bir hâdise: Bu ayda bir gün avluya indim, baktım. Gelen kar üstünde, Risale-i Nur'un eczalarında tevafukatına işaret eden boyalar, kırmızı, sarı mürekkepler misilli, o karın üstünde serpilmiş katreler ve noktalar var. Çok hayret ettim. Sair yerlere baktım, avlumdan başka yerlerde yoktu. Endişe ettim, kalben dedim: Risale-i Nur umum memleketle, belki Kur'ân hesabına küre-i arzla o derece alâkadardır ki, onun başına gelen belâdan, musibetten bulutlar dahi kan ağlıyorlar. Bir-iki adam çağırdım, onlar da hayret ettiler. Benim endişe ve telâşımı gören hane sahibinin biraderzadesi Mehmed Efendi zannetti ki, ben karın çokluğundan yolu kapamasından telâş ediyorum. Ben yukarı çıktıktan sonra, yolu açmak için o karı iki tarafa atıp o işaretli mânidar kırmızı-sarı hâdise-i cevviyeyi kapatmıştı. Ona dedim: Kapatmasaydın daha iyiydi. Aynı günde, Risale-i Nur aleyhinde üç hâdise zuhur eyledi:

Birincisi: Afyon adliyesiyle buradaki zabıta çavuşluğudur. Kitaplarımın iadesine dair müracaatıma mukabil, "Daha Temyizden tasdik gelmediğinden karışmayız" diye o cihetten benim ümidimi kırdı.

İkincisi: Aynı günde, benim ahvalimi tecessüs etmek için mahsus bir polisi, Afyon'a gönderdiğini öğrendik.

Üçüncüsü: Aynı günde, İstanbul'da bir münafık İhtiyar Risalesini bahane ederek aleyhimizde propaganda etmiş, adliyeye aksettirmiş. Bu gibi hâdiselerden müştaklar çekinmeye başladılar. Ben de [1] لِكُلِّ مَصِيبَةٍ اِنَّا لِلهِ وَاِنَّا اِلَيهِ رَاجِعُونَ dedim, [2] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ siperine girdim.

1.) Herbir musibet için (sözümüz:) "Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)
2.) Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 23

Kendi Kendime Bir Hasbihal, namındaki parçaya lahika

“Kendi Kendime Hasbihal” namındaki parçaya lâhika olarak

Adliye Vekiliyle ve Risale-i Nur’la alâkadar mahkemelerin hakimleriyle bir hasbihaldir

Efendiler! Siz, niçin sebepsiz bizimle ve Risale-i Nur’la uğraşıyorsunuz? Kat’iyen size haber veriyorum ki: Ben ve Risale-i Nur, sizinle değil mübareze, belki sizi düşünmek dahi vazifemizin haricindedir. Çünkü, Risale-i Nur ve hakiki şakirtleri, elli sene sonra gelen nesl-i âtiye gayet büyük bir hizmet ve onları büyük bir vartadan ve millet ve vatanı büyük bir tehlikeden kurtarmaya çalışıyorlar. Şimdi bizimle uğraşanlar, o zaman kabirde elbette toprak oluyorlar. Farz-ı muhal olarak, o saadet ve selâmet hizmeti bir mübareze olsa da, kabirde toprak olmaya yüz tutanları alâkadar etmemek gerektir.

Evet, Hürriyetçilerin ahlâk-ı içtimaiyede ve dinde ve seciye-i milliyede bir derece lâubalilik göstermeleriyle, yirmi-otuz sene sonra dince, ahlâkça, namusça şimdiki vaziyeti gösterdiği cihetinden, şimdiki vaziyette de, elli sene sonra bu dindar, namuskâr, kahraman seciyeli milletin nesl-i âtisi, seciye-i diniye ve ahlâk-ı içtimaiye cihetinde ne şekle girecek, elbette anlıyorsunuz. Bin seneden beri bu fedakâr millet, bütün ruh u canıyla Kur’ân’ın hizmetinde emsalsiz kahramanlık gösterdikleri halde, elli sene sonra o parlak mâzisini dehşetli lekedar, belki mahvedecek bir kısım nesl-i âtinin eline elbette Risale-i Nur gibi bir hakikati verip, o dehşetli sukuttan kurtarmak en büyük bir vazife-i milliye ve vataniye bildiğimizden, bu zamanın insanlarını değil, o zamanın insanlarını düşünüyoruz.

Evet, efendiler! Gerçi Risale-i Nur sırf âhirete bakar; gayesi Rıza-yı İlâhî ve imanı kurtarmak ve şakirtlerinin ise, kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve ebedî haps-i münferitten kurtarmaya çalışmaktır. Fakat dünyaya ait ikinci derecede gayet ehemmiyetli bir hizmettir; ve bu millet ve vatanı anarşilik tehlikesinden ve nesl-i âtinin biçareler kısmını dalâlet-i mutlakadan kurtarmaktır. Çünkü bir Müslüman başkasına benzemez. Dini terk edip İslâmiyet seciyesinden çıkan bir Müslim dalâlet-i mutlakaya düşer, anarşist olur, daha idare edilmez.

Evet, eski terbiye-i İslâmiyeyi alanların yüzde ellisi meydanda varken ve an'anât-ı milliye ve İslâmiyeye karşı yüzde elli lâkaytlık gösterildiği halde, elli sene sonra yüzde doksanı nefs-i emmâreye tâbi olup millet ve vatanı anarşiliğe sevk etmek ihtimalinin düşünülmesi ve o belâya karşı bir çare taharrisi, yirmi sene evvel beni siyasetten ve bu asırdaki insanlarla uğraşmaktan kat'iyen menettiği gibi; Risale-i Nur'u, hem şakirtlerini, bu zamana karşı alâkalarını kesmiş; hiç onlarla ne mübareze, ne meşguliyet yok.

Madem hakikat budur; adliyelerin, değil beni ve onları ittiham etmek, belki Risale-i Nur'u ve şakirtlerini himaye etmek en birinci vazifeleridir. Çünkü, onlar bu millet ve vatanın en büyük bir hukukunu muhafaza ettiklerinden, onların karşısında, bu millet ve vatanın hakikî düşmanları Risale-i Nur'a hücum edip, adliyeyi şaşırtıp, dehşetli bir haksızlığa ve adaletsizliğe sevk ediyorlar. Küçücük iki nümunesini beyan ediyorum.

Ezcümle: Hapisteki arkadaşlarımdan, selâm-kelâmdan ibaret ve Arabî bir risalemin fiyatı olan on banknotu, buradaki bir adama gönderip, tâ Isparta'da tab' masrafını veren o nüshalar sahibine verilsin diyen mektubu yüzünden hem adliye, hem hükûmet bana sıkıntılar verip, hem vasıta olan adamı taharri etti. Bu sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan bir âdi mektubu, hem altı ay zarfında bir tek âdi muhabereyi bu kadar büyük bir mesele suretine getirmek, elbette adliyenin şerefine, haysiyetine yakışmaz.

İkinci nümune: Benim gibi garip, ihtiyar ve zaif ve beraat etmiş bir misafire, herkesi, hattâ hizmetçilerini resmen propaganda ile ondan ürkütmek, kendini perişan bir vaziyete sokmak, bu vilâyetteki hükûmetin hamiyet-i milliyesine yakışmadığından, sinek kanadı

kadar mevhum bir zarara dağ gibi ehemmiyet verip aleyhimde resmen propaganda yapmak, “Kiminle görüşüyor ve yanına kim gidiyor?” diye herkese bir telâş vermek…hükûmetin hikmeti ve hâkimiyeti, bu acip hâlete elbette tenezzül etmemek gerektir. Her neyse.. Bu iki madde gibi, muttali olanlara hayret veren çok maddeler var…

Efendiler! Dalâlet ve fenalıklar cehaletten gelse, def etmesi kolaydır. Fakat fenden, ilimden gelen dalâletin izalesi çok müşküldür. Bu zamanda dalâlet fenden, ilimden geldiği için, ancak onları izale etmeye ve nesl-i âtiden o belâya düşen kısmını kurtarmaya, karşılarında dayanmaya Risale-i Nur gibi her cihetle mükemmel bir eser lâzımdır. Risale-i Nur’un bu kıymette olduğuna delil şudur ki:

Yirmi seneden beri, benim şiddetli ve kesretli bulunan muarızlarım ve şiddetli tokatlarını yiyen feylesofların hiçbirisi, Risale-i Nur’a karşı çıkmamış ve cerh edememiş ve çıkamaz. Ve dokuz ay, üç adliye ve merkez-i hükûmet ehl-i vukufu, yüz kitaptan ibaret eczalarında, bizi mes’ul edecek bir tek madde bulamamalarıdır. Ve binler ehl-i dikkat olan Risale-i Nur şakirtlerine kanaat-i kat’iye veren, “İşarât-ı Kur’âniye” ve “İhbarat-ı Gaybiye-i Aleviye ve Gavsiye”nin, bu asırda Risale-i Nur’un ehemmiyetine ve makbuliyetine imza basmalarıdır.

Evet, adliyeler, hukukları muhafaza etmek ve haksızları tecavüzden durdurmak, vazifeleri olmak cihetiyle, Risale-i Nur’un yüz risalesi, yirmi senede yüz bin adamın saadetlerine hizmet ettiği sabit olmakla beraber; on seneden beri, iki mahkeme ve merkez-i hükûmet ve birkaç vilâyetin zabıtaları ve Denizli Mahkemesi münasebetiyle dokuz ay bütün mahrem ve gayr-ı mahrem evraklarımızda ve risalelerde millete ve vatana bir zararlı maddeyi ve mûcib-i ceza bir yanlış görmediğinden, elbette Risale-i Nur’un bu vatanda gayet küllî ve büyük hukuku var. Bu küllî ve çok ehemmiyetli hukuku nazara almayıp, âdi evraklar gibi müsadere ederek, millete ve takviye-i imana muhtaç biçarelere pek büyük bir haksızlığı nazara almamak ve âdi bir adamın cüz’î ve küçük bir hakkını ehemmiyetle nazara almak, adliyenin mâhiyetine ve adaletin hakikatine hiçbir cihetle yakışmaz diye size hatırlatıyoruz.

Doktor Duzi’nin ve sair zındıkların eserlerine ilişmemek, Risale-i Nur’a ilişmek, gazab-ı İlâhînin celbine bir vesile olabilir diye korkuyoruz. Cenâb-ı Hak size insaf ve merhamet ve bize de sabır ve tahammül ihsan eylesin. Âmin…

Gayr-ı resmî, fakat tecrid-i mutlakta

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 24

Cumhurbaşkanına ve bazı makamlara gönderilen bir dilekçe

Bu istida, üç makamata gönderilmiştir.

Oradaki kardeşlerime bir me'haz olmak için gönderildi

Yirmi seneden beri sabredip sükût eden bir mazlumun şekvâsını dinlemenizi istiyorum.

Hürriyetin en geniş suretini veren cumhuriyet hükûmetinde herbir hürriyetten men edilmekle beraber, düşmanlarım, benim aleyhime her cihetle serbest olarak beni eziyorlar. Hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikr-i ilmiyeyi temin eden cumhuriyet hükûmeti, ya beni tam himaye edip, garazkâr, evhamlı düşmanlarımı sustursun veyahut bana, düşmanlarım gibi hürriyet-i kalem verip, müdafaatıma yasak demesin. Çünkü, resmen, perde altında her muhabereden men'im için postahanelere gizli emir verilmiş. Su ve ekmeğimi getiren birtek çocuktan başka kimseyle beni görüştürmemek için tenbihat verildiği bir zamanda, eskiden beri benim muarızlarım fırsat bulup, tam Mahkeme-i Temyizin beraatimizi tasdik ederek, mahkemedeki ehl-i vukufun tahsin ettikleri kitaplarımı almayı beklerken, o düşmanlarım, hiç münasebetim olmayan bir-iki mahrem risalelerimi verdirip, sonra meslekçe benim aleyhimde bir-iki ehl-i vukufun eline geçirip, aleyhimde fena bir rapor hazırladıklarını işittim. Daha sabır ve tahammülüm kalmadı. Ben hükûmet-i cumhuriyenin bütün erkânlarına, belki dünyaya ilân ediyorum ki:

Kur'ân-ı Hakîmin sırr-ı hakikatiyle ve i'câzının tılsımıyla, benim ve Risale-i Nur'un programımız ve mesleğimiz ve bilfiil semeresini gördüğümüz ve çalıştığımız ve gaye-i hareketimiz ve hedefimiz,

ölümün idam-ı ebedîsinden iman-ı tahkikî ile biçareleri kurtarmak ve bu mübarek milleti de her nevi anarşilikten muhafaza etmektir.

İşte Risale-i Nur, üç ehl-i vukuf heyetinin ve üç mahkemenin incelemesinden geçtiği halde, bu iki vazife-i kudsiyeden başka, kasdî olarak dünyaya, idareye, âsâyişe dokunacak ciheti olmadığına, yirmi senelik hayatım ve yüz otuz Risale-i Nur, meydanda, cerh edilmez bir hüccettir.

Evet, mahkemece dâvâ ettiğim ve benimle münasebettar bütün dostlarımın tasdiki altında, yirmi seneden beri hiç bir gazeteyi okumayan, dinlenmeyen ve bu kadar muhtaç olduğu halde istirahati için hiç müracaat etmeyen ve on seneden beri hükümetin erkânlarını—birkaçı müstesna olarak—bilmeyen ve dört seneden beri Dünya Harbinden ve hâdisâtından hiç haber almayan ve merak etmeyen bu biçare mazlum Said, hiç imkânı var mı ki, ehl-i siyasetle uğraşsın ve idareye ilişsin ve âsâyişin ihlâline meyli bulunsun? Eğer zerre miktar bulunsaydı, “Karşımda kimler var, dünyada neler oluyor, bana kim yardım edecek?” diye soruşturacaktı, merak edecekti, karışacaktı, hilelerle büyüklere hulûl edecekti.

En elîm cüz’î bir hâdise şudur ki: “Bir tecrid-i mutlak içinde, her muhabereden kesilmiş vaziyetimden kurtulmak için hapse girmeye bir bahane bulunuz ki beni hapse alsınlar, bu azaptan kurtulayım” diye bazı dostlarıma bir gizli mektup elden göndermiştim. Tâ, benim hayatımın sermayesi ve neticesi ve gayet ziynetli bir surette tezyin edilmiş Risale-i Nur’dan, Denizli’de mahkemede bulunan kitaplarıma yakın olayım ve teslim almaya çalışayım. Maatteessüf, aleyhime olan oradaki ehl-i vukuftan birtek adam beni müdafaa ederken, o dahi mektubumu görüp, hapse girmem için aleyhime hüküm vermeye mecbur olmuş.

Beni hapislere sokan muarızlarımın bir bahaneleri de—o mahkemede ondan beraat kazandığım—“tarikatçılık”tır. Halbuki, Risale-i Nur’da daima dâvâ edip demişim: “Zaman tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsiz Cennete gidenler çoktur, imansız Cennete giden yoktur” diye bütün kuvvetimizle imana çalışmışız. Ben hocayım, şeyh değilim. Dünyada bir hanem yok ki, nerede tekkem olacak? Bu yirmi sene zarfında, bir tek adam yok ki, çıksın desin: “Bana tarikat dersi vermiş.” Ve mahkemeler ve zabıtalar

bulmamışlar. Yalnız eskiden yazdığım tarikatlerin hakikatlerini ilmen beyan eden Telvihat Risalesi var ki, bir ders-i hakikattir ve yüksek bir ders-i ilmîdir, tarikat dersi değildir.

Hürriyet-i vicdanı esas tutan hükûmet-i cumhuriyenin, elbette bu milletin milyarlar ecdadının ruhları bağlandığı bir hakikate ve onun yolunda dünyaya meydan okudukları ve iman-ı tahkikîyi galibâne felsefeye karşı ispat eden bir eseri ve hâdimlerini himaye etmek, ehemmiyetli bir vazifesidir. Yoksa, o zaif hâdimin ellerini bağlayıp, binler düşmanlarını ona saldırtmaya, hiçbir vecihle o cumhuriyetin düsturları müsaade etmez. Cumhuriyet beni dinleyecek diye şekvâmı yazdım.

Evet, [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ derim.

1.)Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 25

Cumhurbaşkanına gönderilen dilekçenin zeyli

Reisicumhura gönderilen istidanın zeylidir ki, mecbur oldum yazmaya.

Bana hücum eden garazkârların en esaslı sebebi, Mustafa Kemal'in dostluğu ve tarafgirliği vesilesiyle beni eziyorlar. Ben de o garazkârlara derim ki:

Ölmüş gitmiş ve dünyadan ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir adam hakkında otuz sene evvel bir hadis-i şerifin ihbarıyla Kur'ân'a zararlı öyle bir adam çıkacak dediğimi ve sonra Mustafa Kemal o adam olduğunu zaman gösterdi.

Ben de beş yüz seneden beri kahramanlığıyla ve hakperestliğiyle dünyaya meydan okuyan kahraman bir ordunun şerefini ve zaferini hilâf-ı hakikat olarak M. Kemal'e vermediğim için, garazkâr dostları, beni yirmi senedir bahanelerle tâzip ediyorlar.

Evet, mahkemede ispat ettiğim gibi, *"Şerefler, müsbet hayırlar, maddî-mânevî ganimetler orduya, cemaate verilir, tevzi edilir; kusurlar, menfî icraatlar başa, reise verilir"* diye bir kaide-i hakikatle, "Kahraman ordunun ve bilfiil asker ve asker başında çalışan cesur zabitlerin zaferleri ve şerefleri Mustafa Kemal'e verilmez; belki kusurlar, hatâlar yalnız ona verilir" diye, beni onu sevmemekle ittiham edenleri, kahraman orduyu sevmemekle ve şereflerini kırmakla ittiham edip, onlara hain-i millet nazarıyla bakıyorum. Bu hakikati mahkemede ispat ettiğim gibi, onun muannid dostlarına da ispat etmeye hazırım. Ben, bu mübarek milletin bahadır ordusunun milyonlar efradı ve zabitlerini severim; hürmetlerini, haysiyetlerini elimden geldiği kadar muhafaza ediyorum. Benim karşımdaki

garazkâr muarızlarım, birtek adamı sevmek yolunda milyonlar efrada mânen ihanet, belki adavet ediyorlar.

Evet, çok emarelerle bildik ki, bana hücum edenleri tahrik eden, Mustafa Kemal'e itirazımdır ve ona dost olmadığımdır. Başka sebepler bahanedir. Bunun için mecbur oldum ki, o muarızlarıma derim:

O, beni taltif etmek ve bütün vilâyât-ı şarkıyeye vâiz-i umumî yapmak için, Ankara'ya istedi. Ben oraya gittim. Bu gelen üç madde, beni, onun dostluğundan vazgeçirdi. Yirmi sene inzivada azap çektim, dünyalarına karışmadım.

Birinci madde: Bir hadis-i şerifin, âhir zamanda an'anât-ı İslâmiyenin zararına çalışacak diye haber verdiği adam bu olduğunu ef'âliyle göstermesidir. Ben, otuz altı sene evvel o hadisi tefsir etmiştim. Aynen bu adama mânâsı çıkmış. Mahkemedeki müdafaatımın üçüncü esasında izahı var.

İkinci madde: Birşeyin vücudu ve tâmiri ve hayatı, ona ait bütün erkân ve şeraitin vücuduyla olabilmesi ve o şeyin ademi ve tahribi ve ölmesi, birtek şartın bozulmasıyla olduğu bir kaide-i hakikattir. Umumun dillerinde *"Tahrip, tâmirden çok kolaydır"* diye darb-ı mesel olmuştur. Bu kat'î kaideye binaen, meydanda görünen ehemmiyetli kusurlar ve tahribatlar, o kumandanın hatâsından ve ehemmiyetli şerefler ve zaferler ise, ordunun kahramanlığından geldiğinden, o fenalıkları ona, o iyilikleri orduya vermek lâzım gelirken, bütün bütün aksine olarak, cemaatin hayrını baştaki bir ferde; ve o ferdin şerrini cemaate vermek, dehşetli bir haksızlık olmasıdır.

Üçüncü madde: Cemaatin hayrını ve ordunun zaferini başa vermek ve o başın kusurunu cemaate isnad etmek ise, binler hayırları birtek hayra indirmek ve bir tek kusuru binler kusur yapmaktır. Çünkü, nasıl bir tabur bir dehşetli düşmanı öldürse, herbir neferi bir gazilik rütbesini alır; ve yalnız binbaşısına verilse, binden bire iner, birtek gazi olur; o binbaşının hatâsıyla zâlimane bir katil yapılsa ve ona verilmeyip tabura verilse, o birtek katil bin cinayet hükmüne geçerek bin neferi mes'ul eder ve cezaya çarpar. Aynen öyle de, meydandaki görünen ehemmiyetli kusurlar onları işleyen ölmüş adama verilmezse, beş yüz, belki bin seneden beri gaziliğini ve hakperestliğini dünyaya gösteren ve ferman-ı şerefini ve Kur'ân

bayraktarlığını kılıçlarıyla ve kanlarıyla imzalayan bir orduya havalesiyle o kusurlar binler derece ve erkânları adedince ziyadeleşir, o ordunun pek parlak mazisini dehşetli karartır ve bu asrın ordusunu, geçen asırların aynı orduları önünde mahcup ve mes'ul eder. Ve mevcut şerefler, zaferler tek adama verilse, binler derece küçülür, erkân ve efrad adedince gazilik ve hayırlar birtek hükmüne geçer, söner; daha kusurlara karşı kefâretü'z-zünub olmaz.

İşte bu sebepler içindir ki, ben, onun dostluğunu bırakıp, onun yerinde, ehemmiyetli bir zamanda içinde bulunduğum ve tesirli hizmet ettiğim o ordunun dostluğunu aldım ve binler derece daha ehemmiyetli şerefini muhafazaya Risale-i Nur ile çalıştım.

Emirdağında
Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 26

Emniyet Genel Müdürlüğü'ne

Ankara'da bulunan Emniyet-i Umumiye Müdürü Beye,

Yirmi senedir gayr-ı resmî, hem haps-i münferit, hem tecrid-i mutlak içinde bulunduğu ve sebepsiz evham yüzünden emsalsiz tazyik gördüğü halde sükût eden bir bîçare ile resmî değil, hakikî ve ciddî görüşmek istersen, az sizinle konuşacağım.

Evvelâ: İki sene, iki mahkeme, yirmi sene hayatımın eserlerini, mektuplarını tetkikten sonra, idare ve âsâyiş aleyhinde hiçbir madde bulunmadığına ve bulmadıklarına delil, mahrem ve gayr-ı mahrem bütün kitaplarımı beraatimle beraber iade etmeleri cerh edilmez bir hüccettir, bir senettir.

Yirmi seneden evvelki hayatım ise, bu vatan ve millet lehinde fedakârane sarf olunduğuna delil, eski Harb-i Umumîde gönüllü alay kumandanı olarak Başkumandanın takdiratı altında hizmetlerimle ve harekât-ı milliyede fevkalâde hizmetimi Ankara'daki hükûmet reisleri takdirle ve Meclis-i Mebusan beni orada görmekle alkışlamasıdır. Demek bu yirmi senede bana verilen azap, bütün bütün kanunsuz ve keyfî bir muameledir. Bu yirmi sene kırk bayramımı münzevî, yalnız geçirdim. Artık yeter! Kabir kapısındayım, beni dünyaya baktırmayınız.

Hem Emniyet-i Umumiye Reisi olduğunuz cihetle, benim hizmetime taraftar olmanız lâzım. Çünkü mahkemelerce sabit olduğu gibi, Risale-i Nur'un dersleri, dünyaya baktığı vakit bütün kuvvetleriyle âsâyişin temellerini muhafaza etmek, korumak ve fesat ve ihtilâllerin önünü kesmek olmasından, kudsî ve mânevî inzibat komiserleri hükmünde olduğuna delil, üç vilâyet zabıtaları anlamışlar.

Bu âhirde pek ziyade, ahaliyi, memurlar, benimle görüşmekten ürkütmek cihetiyle anladım ki, hakkımda haddimden fazla ve lâyık olmadığım teveccüh-ü âmmeyi kırmak içinmiş. Ben de size bunu

kat’iyen beyan edip ve has kardeşlerime mahremce yazdığım mektuplarda teveccüh-ü âmmeyi kat’iyen—mesleğimize ve ihlâsımıza muhalif olduğu için—şahsıma kabul etmiyorum ve reddediyorum. Ve o hususta, çok has kardeşlerimin de hatırlarını kırmışım. Yalnız Kur’ân-ı Hakîmin hakikatını emsalsiz bir surette tefsir eden Risale-i Nur’un kıymetini gösteren eski zatların gaybî haberlerini kabul edip yazmışım. Ve kendim, âdi bir hizmetkâr olduğumu ispat etmişim. Farz-ı muhal olarak, bu teveccüh-ü âmmeye taraftar olsam da, âsâyiş lehinde hizmet edecek ve sizin gibi âsâyiş memurlarına fâidesi dokunacak.

Mâdem ölüm öldürülmüyor; hayattan çok ziyade ehemmiyetli bir meseledir. Yüzde doksanı bu hayatın selâmetine çalışıyorlar. Biz Risale-i Nur şakirtleri de, herkesin başına muhakkak gelecek olan ölümün dehşetli hücumuna karşı mücadele ediyoruz. Hadsiz şükür olsun ki, şimdiye kadar o ölüm idam-ı ebedîsini, yüz binler adam hakkında terhis tezkeresine Risale-i Nur ile çevirdiğine yüzbinler şahit gösterebiliriz. Bu hakikat noktasını sizin gibi vatanperver, milliyetperverler bizi teşviklerle alkışlaması lâzım gelirken, evhamlarla ittiham altına alıp tarassutlarla tâciz etmek, ne kadar insaftan ve hamiyetten uzak olduğunu insafınıza havale ediyorum.

Gayr-ı resmî tecrid ve haps-i münferidde

Said Nursi

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 27

Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 1.Dilekçe

Afyon Emniyet Müdürlüğüne,

Ben, sizin, insaniyet ve vicdanınıza itimaden, mahrem işlerimi size beyan ediyorum. Hem vazife itibarıyla, siz, bizimle pek çok alâkadarsınız. Çünkü Risale-i Nur'un âsâyiş noktasında yirmi seneden beri yüz bin şakirdinden hiçbir vukuat olmadığı gibi; pek çok zabıta memurlarının itiraflarıyla ve birşey aleyhimizde kaydetmemeleriyle bunu ispat eder. Buraya, Ankara Emniyet-i Umumiye Müdürü geldiğini bir çocuktan işittim. Herhalde benim halimi soracak diye birşey kaleme aldım ki, rahatsızlığım münasebetiyle ona konuşmak yerinde takdim edeyim. Birden, gittiğini işittim. Size leffen onu gönderiyorum; münasip görseniz, berâ-yı malûmat ona gönderirsiniz. Ben, dünya işlerini bilmiyorum, halklarla görüşemiyorum. Senden başka burada kimsem yok ki reyini alayım. Benim şahsıma ait mesele gerçi çok ehemmiyetsizdir, cüz'îdir; fakat Risale-i Nur'a ait mesele, bu vatan ve millete pek çok ehemmiyeti var.

Size kat'iyen ve çok emarelerle ve kat'î kanaatimle beyan ediyorum ki, gelecek yakın bir zamanda, bu vatan, bu millet ve bu memleketteki hükûmet, âlem-i İslâma ve dünyaya karşı gayet şiddetle Risale-i Nur gibi eserlere muhtaç olacak; mevcudiyetini, haysiyetini, şerefini, mefahir-i tarihiyesini onun ibrazıyla gösterecektir.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 28

Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 2.Dilekçe

Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne!

Zâtınızı tanımadan bir defa gördüğüm vakit insaflı ve adaletli gördüğümden herkesten evvel, alâkadar olduğum bir hakikatı size beyan ediyorum. O hakikatı alâkadar makamata vazifeniz itibariyle bildirmeyi, size bırakıyorum. O hakikat da şudur:

Benim şimdiki vaziyetim, tarihte emsali yoktur. Herşeyden tecrid-i mutlak içinde, herkesten hattâ câmideki cemaat adamlarından ve temastan memnu' olduğum halde; ihtiyarlık, hastalık, yoksulluk içinde birden kalbime geldi ki: Madem ben de bu vatanın bir evlâdıyım, bu vatanın saadetine hizmet etmek benim için farzdır. Maddî cihette elimden hiçbir şey gelmiyor. Yalnız Kur'andan anladığım ve kaleme aldığım Meyve Risalesi ile Hüccet-ül Baliga'yı yeni hurufla tab'etmek için bazı kardeşlerime izin verdim. O iki risaleyi iki seneye yakın alâkadar Ankara makamatı ve ehl-i vukufu, hem Denizli Mahkemesi tedkikten sonra mûcib-i mes'uliyet hiçbir şey bulamayarak bize resmen teslim ettiler. Hem cevab gönderdim ki; sansüre ve büyük muharrirlere göstersinler, sonra tab'etsinler. Hem tab'dan sonra resmen hükûmetin oniki makamatına vermek bir usûldür. Sonra da İhlas Risalesi ile İktisad Risalesi'ni de o iki risalenin âhirine ilhak edip yeni hurufla tab'edilsin. Kat'iyen size beyan ediyorum ki benim maksadım, bunun tab'ında, bu mübarek milleti ve vatanı manevî ve maddî anarşilikten muhafaza etmek ve asayiş ve inzibata manevî yardım etmek ve anarşiliği uyandıran haricî bir cereyanın istilâsına manevî sed çekmek ve âlem-i İslâm'ın bize karşı itiraz ve ittihamını izaleye ve eski muhabbet ve uhuvvetini celbetmeye çalışmaktır. Fakat maatteessüf ben dünya ile alâkadar olmadığımdan ve ehl-i idare ile de görüşmediğimden ve dünya halini bilmediğimden ve kanunsuz ilişmek belasına maruz kaldığımdan,

eskiden beri perde altında bana husumet eden bazı insanlar, fırsat bulup zabıtayı, ya adliyeyi evhamlandırıyorlar.

Ezcümle: Acib bir tesadüfle işittim ki; dört risalem ile bu iki sene zarfında yazdığım mektubların suretini taharri memurları şimendiferde tutmuşlar. O risalelerin ikisi, "İhlas"tır. Gerçi bir derece mahremdir, fakat mahkeme, hem Ankara ehl-i vukufu tedkikten sonra zararsız görmüşler ki, bize iade ettiler.

Hem sansüre ve büyük muharrirlere göstermek için İstanbul'a gönderilmiş "İktisad" ise, bu zamanda herkese lâzımdır. Onsekizinci Lem'a olan Keramet-i Aleviye ise, yanlışlıkla onlara, beraber gönderilmiş. Değil o risaleyi tab'etmek, belki en mahrem kardeşlerime de ancak okumasına izin veriyorum. Hem o, dünyaya bakmıyor. Hem ehl-i vukuf ve mahkeme, tedkik etmiş, bize iade etmişler.

Hem, on sene evvel Eskişehir Hapishanesi'nde çok sıkıntılı bir zamanımda ve teselliye çok muhtaç olduğum bir zamanda bir müjde-i manevî kalbime geldi, ben de kaleme aldım. Amma benim bu iki sene, belki dört-beş senede yazdığım mektubların suretleri, değil o risaleler ile beraber tab' ve neşretmek; belki mahrem bir-iki dostumun arzusu ile okunmasını merak edip beraber gönderilmiş. Bu mektubları kendim yazdığımın sebebi, benim yüzümden hapiste sıkıntı çekenlere bir teselli, bir musahabe ve bu vatan ve millete dünya ve âhiretlerine yirmi seneden beri büyük menfaatı görülen Risale-i Nur hakkında bir müdavele-i efkâr etmek içindir. Hem zâtınıza, hem Ankara makamatına yazdığım bazı hasbihaller, belki içinde bulunmuş. İşte bu mahiyetteki risaleler ve mektublar, taharri memurları tarafından alınmış; belki size de gelmiş veya gelecek ihtimaliyle size bu hakikatı beyan ediyorum. Benim şimdi pek ağır beş-altı cihetteki sıkıntılarıma evham yüzünden kanunsuz bana iliştirmeğe meydan vermemenizi, sizin vazifeperverliğinizden ve ciddiyetinizden ümid ediyorum.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 29

Üstada ihanet edenlere hitap

Birden İhtar Edildi Kaleme Almaya Mecbur Oldum

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Şimdi tam tahakkuk etti ki; resmen bana ihanet ve hakaret etmek, onunla teveccüh-ü ammeyi hakkımda kırmak için gizli bir tedbir kurulmuş. Benim bütün dostlarımı -perde altında- soğutmak ve ürkütmeye çalışıyorlar. Halbuki Sikke-i Tasdik-i Gaybî onların bütün propagandalarını zîr ü zeber ediyor. Gerçi böyle dinsizlik hesabına bana olan hakaret, bir derece beni sıkıyor; Eski Said'den kalma bazı damarlarıma dokunuyor. Fakat Risale-i Nur'un hârika fütuhatı ve şakirdlerinin ehl-i hakikat nazarında ve ruhanî ve melaikeler yanında hürmet ve merhametle karşılanmaları, benim şahsıma gelen ihanet ve hakaretlerin sivrisinek kanadı kadar ehemmiyeti kalmaz.

O bedbaht ehl-i ihanet, dindarlık cihetiyle, ehl-i din ve ehl-i ulûm-u diniyenin hürmetini kırmak dine bir ihanet olduğu cihetinde, ruhanî ve melaikelerin ve ehl-i iman ve ehl-i hakikatın nazarında mel'un olduğu gibi; binden ancak bir-iki serserinin veya zındığın âferinini kazanırlar. O bedbahtlar bana hakaret etmekle, güya Risale-i Nur'un nüfuzunu kırıyor; şahsımı menba' zannedip beni çürütmekle, Risale-i Nur sukut edecek diye ahmakane bir zan ile şahsıma tecavüz oluyor.

Ben de derim: Ey bana dinsizlik hesabına ihanet ve hakaret eden bedbahtlar! Kat'iyyen size haber veriyorum; yakında -tövbe etmemek şartıyla- hiç çare-i halas yok ki, ecel celladıyla sen, idam-ı ebedî ile ölüm darağacı ile asılacaksın! Şeraretli ruhun dahi ebedî bir haps-i münferidde mahkûm olmakla beraber, ehl-i iman ve ruhanîlerin nefret ve lanetini kazanacaksın! -Tövbe etmemek

şartıyla- benim intikamım, senden, pek muzaaf bir surette alınıyor bildiğimden, hiddet değil hattâ sana acıyorum!

Amma Risale-i Nur'un, senin gibi sinekler kadar ehemmiyeti olmayanın perde çekmesi, zerre kadar nüfuzunu kıramaz. Yüzbinler adam onunla imanlarını kurtardıkları için, ruh u canla hürmet ve perestiş ederler. Amma şahsımın teessürü ise kat'iyen size haber veriyorum ki; bir-iki dakika asabiyetle bir teessüratıma mukabil, birden öyle bir teselli buluyorum ki, bin derece sizlerin hakaret ve ihaneti ziyadeleşse o teselliyi kıramaz. Çünki Risale-i Nur'un keşf-i kat'îsiyle, dinsizlik hesabına bize hücum eden, ebedî azablar ve haps-i münferidde idam-ı ebedî ile ihanet ördükleri gibi; Risale-i Nur'la imanını kurtaran şakirdleri, ölümle terhis tezkeresi ve saadet-i ebediye vesikasını alıp, ebedî bir hürmet ve merhamet ve ikrama mazhar olacaklarını, feylesofları susturan binler hüccetleri beyan etmişiz.

Hem bu Yeni Said, Eski Said gibi kendine hürmet ve teveccüh kazanmak ve şân ü şeref bulmak; kat'iyen aleyhindedir, kat'iyen kabul etmez. Onun için, yirmi senedir inzivayı tercih etmiş.

Eğer asayiş ve idare hesabına nüfuzunu kırmak ve umumun nazarında çürütmek için yapıyorsanız, pek büyük bir hata ediyorsunuz. İki sene üç mahkeme, yirmi senelik hayatımın yüzyirmi eserinde, yüzyirmi bin Risale-i Nur şakirdlerinden mûcib-i ihtilâl ve medar-ı mes'uliyet ve vatan ve millet aleyhinde hiçbir şey bulmadıklarına beraatımıza ve Risale-i Nur eczalarının bütününü iade etmeleriyle gösterdiği cihetle, kat'iyen size beyan ediyorum ki; dinsizlik hesabına bizi ezen sizler; vatan ve millet, asayiş ve idare aleyhinde ve anarşilik lehinde ve müdhiş bir ecnebi hesabına beni sıkıştırıp, bir sarsıntı çıkarıp, o cereyanın müdahalesini istiyorsunuz. Onun için, bütün ihanet ve hakaretlerinize beş para vermem; asayiş, idare lehinde, sabır ve tahammüle karar verdim.

Elbette dünya daimî olmadığı gibi, hâdisatı da fırtınalı, daima değişir. Birkaç saat cinayetlerle, dünyevî ve uhrevî binler zakkum ve azab neticeleri var. O zaman, faidesiz "yüzbinler teessüf" diyeceksiniz! Ben, resmî makamata ve bizimle tam alâkadar vazifedarlara yazdığım gibi, sizin gibi bedbahtlara dahi derim: Biz, Risale-i Nur'la, bu memleketin ve istikbalinin en büyük iki tehlikesini

def'etmeye çalışıyoruz ve bilfiil çok emarelerle, hattâ mahkemede de kısmen isbat etmişiz.

Birinci tehlike: Bu memlekette, hariçten kuvvetli bir surette girmeğe çalışan anarşiliğe karşı sed çekmek.

İkincisi: Üçyüz elli milyon müslümanların nefretlerini kardeşliğe çevirmekle, bu memleketin en büyük nokta-i istinadını temin etmektir.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 30

İhanet hadisesi hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Geçen hâdise-i ihanetten merak etmeyiniz. O hâdise söndü, plânları akîm kaldı. O yapan adam da, şimdi kendini nefret-i umumîden kurtarmak için yeminler ile inkâr ediyor. Ben onu, o olduğunu bilmedim. Yoksa ilişmezdim. Zâten iliştiği yoktur. Elini uzattı, başımdaki mendili açtı; hem de buraya Ankara emniyet-i umumîsi mühim memurlar ile buraya gelmesini haber aldığı için o ihanete cesaret etti. O büyük memurlar buraya geldiler. Benim aleyhimde olan vali Rumelili olmasından benimle görüştürmedi. Ben de size gönderdiğim konuşmak parçasını Afyon Emniyet Müdürü vasıtasıyla Ankara'da ona göndermek için, bunun ile melfuf pusla ile Afyon emniyeti dairesine gönderdim. Ben de kat'iyen müteessir değilim. Zâten ehemmiyeti de kalmadı. Siz de hiç merak etmeyiniz. Hem her şeyde olduğu gibi, bunda da kader-i İlahî benim hakkımda onların o zulmünü ehemmiyetli bir merhamete çevirdiğini kat'iyen gördüm, Allah'a şükrettim.

Dünkü gün, bayramdan sonra bana göndereceğiniz emanetleri beklerken, mektubunuzu aldım; "Bir iş'ar olmazsa, on gün sonra takdim edeceğiz." cümlesini gördüm. Demek telaş etmişsiniz, onun için göndermediniz. Endişe edilecek bir şey yok. Fakat buraya ehemmiyetli memurlar geldikleri zamanda göndermemek, emanet buraya gelmemek, ihtiyarsız bir güzel ihtiyat olmuş.

Kahraman Rüşdü, oraya gelen Mehmed Efendi'ye demiş ki: Isparta hapsinde emanet parayı inkâr eden adam parayı getirmiş,

teslim etmiş. Eğer hakikat ise, o paradan Âyet-ül Kübra'nın otuz nüshasının fiatlarını alınız, o nüshaları bana gönderiniz. Tâ o otuz nüshayı ben satacağım, kendi nafakam için o mübarek fiatını sarfedeceğim. Emanet kitabları da bekliyoruz. Siz daha iyi bilirsiniz, nasıl gönderirseniz gönderiniz. Bugün bir nüsha Meyve'yi tashih ederken bana çok azametli ve ehemmiyetli ve hakikatlı göründü. Bu ehl-i dünyaya bağırarak dedim? "Ne haltetseniz ediniz. Madem Cenab-ı Hak bu Firdevs meyvesini gayet geniş bir dairede okutturup herkesin nazar-ı dikkatini ve merakını celbedecek bir surette ve en muannid dinsizleri, düşmanları susturacak bir kuvvette Risale-i Nur şakirdlerine ihsan eyledi. Bize verdiğiniz bütün işkencelere ve sıkıntılara beş para ehemmiyet vermeyiz." dedim. O göndereceğiniz emanetler içinde Onuncu ve Onbirinci Mes'eleleri tahattur ettim. Onun için emanet kitabları bekliyoruz dedim.

Umum kardeşlerim dediğim vakit masumlar taifesi, ümmi ihtiyarlar ve muhterem hemşireler kısmı içinde daima niyet ediyorum. Bu manada umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyor ve dualarını rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 31

İhanet hadisesi hakkında

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Merak etmeyiniz, telaş edilecek bir şey yok. Yalnız bayramdan sonra Ankara emniyet-i umumî müdürü, mühim memurlarla buraya gelmeleri ve bir cihette benimle de gizli alâkadar bir surette gelmesinden evvel bir kumandan, onların gelmesinden cesaret alıp hafifçe bana ilişti. Fakat sonra pişman oldular. O büyük memurlar geldikten sonra, mûcib-i endişe birşey olmadı. Tahminimce, bana ait mes'ele bir derece kardeşlerime sirayet etmesi cihetiyle, Feyzi'ye zâhiren hafifçe ilişilmiş. Fakat ben merak ediyorum, onu taharri etmekte neyi bahane etmişler? Neyi aramışlar? Tafsilâtı nedir? Madem iki sene tedkikattan sonra üç mahkeme kitab ve mektublarımızı bilâistisna bize iade etmiş, biz de dünya siyasetiyle alâkadar olmadığımız onlarca tahakkuk etmiş, daha ne arayabilirler? Olsa olsa hususî, belki kıskançlık eseri veyahut garaz veyahut gizli zındıkların tahrikiyle böyle bazı kanunsuzluklar kanun namına yapılıyor. Bu hallere mukabil, tam metanet ve tesanüd ve sarsılmamak ve telaş etmemek lâzımdır.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 32

Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne 3.Dilekçe

Afyon Emniyet Müdürü'ne derim ki:

Müdür Bey!.. Dünyada, eski zamandan beri görülmemiş bu derece kanunsuz ve manasız ve maslahatsız tecavüzler bana geldiği halde neden aldırmıyorsunuz?

Bir misali: Câmiye, hâlî zamanda, cemaat hayrına sahib olmak için bir, bazı bir-iki adamdan başka kimseyi yanıma kabul etmediğim halde, resmen "Kat'iyen câmiye gitmeyeceksiniz!" deyip; bu gurbette, hastalık ve ihtiyarlık ve yoksulluk içinde bu ihanet hangi kanunladır? Hangi maslahat var? Haberim olmadan, câminin hâlî bir yerinde iki-üç tahta, bir kilimle beni üşütmemek fikriyle bir zâtın yaptığı iki kişilik bir settare yüzünden, ehemmiyetli bir mes'ele şeklinde, hem bana, hem umum halka manasız telaş vermek hangi kanunladır? Hangi maslahat var? Soruyorum.

Bana bu ihanetleri yapanların hiçbir bahaneleri yoktur. Yalnız teveccüh-ü ammeyi bahane edip: "Bu menfî adama neden hürmet ediyorsunuz?"

Ben de derim: Bütün dostlarım biliyorlar ki; ben, şahsıma karşı hürmeti ve teveccüh-ü ammeyi istemiyorum, reddediyorum. Benim hakkımda başkalarının hüsn-ü zannını kabul etmediğim halde, hangi kanun beni mes'ul eder ki; ihtiyarım ve rızam haricinde, başkasının hüsn-ü zannıyla bana ihanet ediliyor. Farz-ı muhal olarak, bu teveccüh-ü amme hakikat da olsa; vatana, millete faidesi var, zararı olmaz. Hem eğer, bir parçasını ben de kabul etsem; bu ihtiyarlık, hastalık ve soğuk bir oda içerisinde, dehşetli bir haps-i münferidde, zarurî hizmetlerimi görmek için bir-iki insanın dostluğunu kabul etmekliğimde hangi fenalık var? Hangi kanun bunu men'eder? Bir-iki işçi çocuktan başka benimle temas ettirmemek hangi kanunladır? O işçi çocuklar her vakit bulunmadığı için, kendim işimi göremiyorum.

Bu dehşetli vaziyeti, elbette bu memlekette inzibat ve hükûmet ve idare adamları nazar-ı ehemmiyete almak borçlarıdır. Cidden alâkadar eder diye size beyan ediyorum. İnsaf ve vicdanınıza havale ediyorum

Emirdağı'nda bir tecrid-i mutlakta

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 33

Salih Yeşil'in, İçişleri Bakanı'na mektubu

Dâhiliye Vekili Hilmi Uran Bey'e Merhum Sâlih Yeşil tarafından yazılan mektubun sureti:

[Yazıları yanlış telakki ve tefsirlere uğratılmakla senelerden beri çenber içinde yaşatılan ve safi, samimî bir insan ve müslümanlıktan başka hiçbir maksadı bulunmayan Bediüzzaman Molla Said nam masumun, ya bulunduğu yerde veya Ankara'ya nakil ile orada hayat ve huzurunun muhafazası için sırf insaniyet namına yazılmış olan bu mahrem ricanameyi bizzât okumak nezaketinde bulunur ve genç zamanında yaptığı, unutulan hizmetlerine mükâfaten ihtiyar halinde bu adamı serbest bir ölüm hayatına kavuşturmak lütfunu diriğ buyurmazsanız, zât-ı keremkârlarına en büyük hürmetlerimi sunar, minnetdarınız olurum.]

Molla Said kimdir?

El'an Afyon'un Emirdağı kazasında ikamete memur olan Molla Said, doğumundan itibaren Türk kardeşleri arasında yaşamış, Türk seciyesiyle perverde olmuş, umumî harbde Kafkas'ın karlı dağlarında kahraman askerlerimiz arasında gönüllü alay kumandanı olarak mücahede ve irşad için dolaşıp büyük bir harb madalyası almış, Sarıkamış taarruzunda, Bitlis'in sukutunda yaralı olduğu halde esir olup senelerce Rus garnizonlarında çile çekmiş, firar edip İstanbul'a gelerek ilmî kudretine binaen Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye a'zalığında bulunmuş, Kuva-yı Milliye ihdasında halkı mücahedeye teşvik etmiş; Büyük Millet Meclisi'nin ilk senesinde Ankara'ya gelerek Hacı Bayram misafirhanesinde birçok müteredddid kimselere vatanın müdafaası lüzumunu anlatmak hizmetinde bulunmuş olan, bu hakikî vatanperver insanın, evvelce ibadete, imana, itikada müteallik yazdığı ve yazagelmekte olduğu eserleri, din ve dindarları sevmeyen bazı kimselerin, hususuyla dâhiliye vekaletinde bulunmuş olan menfaatperest Şükrü Kaya'nın mezheb ve rejimine uygun gelmemekle, asılsız isnad ve uydurma raporlarla bu zavallı adam, yirmi küsur seneden beri hapis ve nefiy cezalarıyla perişan edilmiş ve iki sene evvelisi yine o yazıları bahanesiyle Kastamonu'daki çilehanesinden kollarına kelepçe vurularak kendisine selâm vermiş olan altmışaltı adamla Denizli Cezaevine sevk ve onbir ay kadar hapsedildikten sonra, muzır telakki edilen o eserleri, evvelâ İstanbul müftülüğünde bir heyet tarafından, bilâhare Ankara'da Diyanet Riyaseti ve Dil Tarih Enstitüsü a'zalarından mürekkep bir komisyon marifetiyle aylarca tedkik olunduktan sonra, bu eserlerin hiçbirisinde devletin siyasetini ve asayişi rencide edebilecek en ufacık bir şey görülmemekle, Molla Said ve Nur şakirdleri ve eserlerini okuyanlar, mahkeme kararıyla serbest bırakılmış ve Denizli'de oturmasına müsaade olunmuş iken, maatteessüf bu ihtiyar adam, az zaman sonra Denizli'den Afyon'a ve oradan da Emirdağı kazasına teb'id ve herhangi bir Türk kardeşiyle dahi temastan men'edilmiş.

Sayın beyim! Cumhuriyet serbestiyetinden, Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun hürriyetinden mahrum kalan bu zavallı ihtiyar adam, her suretle himayeye lâyık, bakılmağa muhtaç, akraba ve taallukatı olmayıp sırf bir İslâm hükûmeti himayesine muhtaç bir İslâm mütefekkiridir. Şâir-i meşhur Âkif Bey merhumun rivayetine nazaran, Mısır'ın en maruf ülemasından olan ve garbın müteaddid lisan ve

felsefesine aşina bulunan üstad-ı azam Abdülaziz Çaviş'in yirmi küsur sene evvelisi "El-Ehram Ceridesi"ndeki Said hakkında yazdığı "Fatîn-ül Asr" başlıklı makalesini okuyan ve kendisiyle bizzât görüşen ilim adamları, bu zâtın fıtraten ilmî kudretini ve İlahî mesleğini takdir edebilirler.

Sayın beyim! Kürdlük sözüyle türlü hakarete hedef olan Molla Said, seciyeten takdire şayan bir Türk âşıkı ve İslâmiyet hâdimidir. **(Haşiye)** Bundan memleketimiz içtimaen zarar değil, manen faide görecektir. Ben namus ve şerefim namına şehadet ederim ki; Molla Said, kat'iyen temiz bir adamdır. Onun için, sizin gibi milletin dâhilen idare ve mukadderatına el koyan dirayetli zâtlardan insaniyet namına temenniyatım şudur: Yanlış anlayışlı jurnalcilerin sözleriyle hürriyet nimetinden, saf hava teneffüsünden, herhangi bir Türk kardeşiyle görüşmeden mahrum kalan bu adamı, hükûmetin adaleti, makamınızın ehemmiyeti namına ve adl ü ihsan kaziyesine tevfikan olsun, bu adam hakkında dahi adalet ve kendisiyle de hiç olmazsa bir defa olsun hüsn-ü niyetle görüştükten sonra onun hakkında ibka veya ifna kararını vermek lütfunda bulunursanız, elbette ehemmiyetli vazifenizi kanun dairesinde îfa etmiş olacağınızdan dolayı tarihçe-i hayatınıza takdire değer bir fasıl derc buyurmuş, adaletperverliğinizi halka ve âcizleri gibi bacağı kesilmiş, köşede kalmış hür fikirli vak'a-nüvislere duyurmuş olursunuz efendim.

Milliyetini, memleketini candan seven; teninde, kanında, Kürdlük, Arnavutluk, Boşnaklık kanı kokusu olmayan,

Erzurum'un eski milletvekillerinden
Bacağı Kesik
Yeşil oğlu Mehmed Sâlih

Haşiye: Evet herbiri yüze mukabil binler Türk gençleri, masumları, ihtiyarları, Risale-i Nur'a şakird olmalarından, bu acib asırda, Türk Milletinin Devlet-i Abbasiye inkırazından İslâm

yardımına koşmaları gibi, bu şakirdler dahi aynen koştular. Değil yalnız Said, belki bütün ehl-i hakikat tahsin eder, Türk'e dost olur.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 34

Kaymakamın cebri emrine karşı ifade

Kaymakamın emr-i cebrisiyle
beni karakola istemeleri üzerine
ifademdir

Ben hastayım, oraya gelemem. Sualiniz nedir? dedim.

Dediler: Ankara makamatına karakol zabitinin vasıtasıyla verdiğin şekva mektuplarını kim yazdı?

Elcevab: Ben halkla görüşmüyorum. Bir çocuğa yazdığımı verdim, o da gitti, üç dört suretini bana getirdi. "Yazı güzel" dedim. Daha sormadım. Bir suretini de Afyon Emniyet Müdürü'ne elden gönderdim. Şimdi Emniyet merak etmiş: "Bu güzel yazı kimindir?" diye sormuş. Güya bir cinayet yapmışım gibi bana sıkıntı vererek: "Kim yazmış" diye beni sorguya çekiyorlar.

Acaba zabıtanın tensibiyle ve eliyle Dahiliye ve Başvekil'e gönderilen ayn-ı hakikat bir hasbihâli tebyize çeken bir adamın ne kabahati var? Benim de bir sene sakladığım o istid'âyı zabıtaya verdim, onlar da gönderdiler. O yüzden ne hatam var ki; bu iki günde iki ay hapis azabını verdiler. Şimdi hem bana hizmet eden yalnız bir tek çocuk korktu, anahtarı verdi.. Hem de yazan adamı ürküttü, yanından gitti. Daha kendini bildirmez.

İnsaniyyet namına bayrama kadar beni lüzumsuz, kanunsuz karakola çağırmayınız. Tahammül edemiyorum.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 35

Emirdağ Zabıtasıyla Bir Hasbihal

Aziz kardeşlerim.. Belki siz merak edersiniz. Bu pek hafif geçen dehşetli taarruza dair ne cereyan etmiş diye sorarsanız; bunu bera-yı malumat gönderdim..

Emirdağ Zabıtasıyla Bir Hasbihalim

"Hem insaniyet namına istediğim bir hukukuma karşı yapılan, hayretimi mûcib acib bir muamelenin sebebi nedir?" diye bir sualim var.

Birincisi: Bir seneden beri sakladığım şekvamı vermedim. Şimdi zabıtanın vasıtasıyla Ankara makamatına vermek üzere, bir zâta gönderdik. Dedim: Afyon Emniyet Müdürü insaflıdır. Ona da bir suret elden gönderdim. Ondan istirahatıma dair bir eser beklerken, bilakis beni sıkıştıran zâtlara yazmış: "Bu güzel yazı onun değil, kim yazmışsa tahkik ediniz." Acaba çok kuvvetli ve ayn-ı hakikat o şekvayı nazara almayıp lüzumsuz, ehemmiyetsiz, zararsız bir yazıyı merak etmek, benim istirahatımı bozmak; bin liraya ehemmiyet vermemek, beş paraya çok ehemmiyet vermek gibi olmaz mı? Yüzotuz risalelerden binler nüshaları ayrı ayrı yazılarla üç mahkeme inceden inceye tedkikten sonra ve onları yazanların mühim bir kısmı benimle beraber mahkemede bulunmaları ve zerre kadar medar-ı mes'uliyet olmadığı halde, "Kim ona yazıyor diye tahkik ediniz" demek yüzünden bir kanun, bir maslahat var mı? Bir bîçareyi bu bahane ile karakola çağırmak, endişe vermek ve bilhassa benim ihbarımla istemek ne lüzumu var? İşte ben size haber veriyorum: Eğer arzu etsem, binler adam yazılarımı yazacaklar; hem her tarafta millet ve vatan menfaatine yazıyorlar.

İkincisi: İnsaniyet namına sizden isterim ki, tâ bayrama kadar benim yüzümü dünyaya çevirmeyiniz. Ben sizi düşünmediğim gibi; siz dahi beni unutunuz. Bu mübarek aylarda benim gibi dünyadan küsmüş bir bîçareyi, âhiret zararına gayet ehemmiyetsiz dünya işleriyle meşgul etmeye mecbur etmeyiniz.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 36

Manidar bir zelzele

Bu manidar yeni zelzeleyi merak ettim. Kalben dedim: Eğer sair yerlerde bu şiddetle olmuşsa, herhalde Nur şakirdlerine dahi yine bir tecavüz var. "Yoksa benim yalnız mektubumla alâkadardır?" diye sordum.

Dediler: Yalnız Ankara hafif, Afyon ve Eskişehir ve bu Emirdağı'nda ve en şiddetlisi bu kasabada olmuş. Fakat medar-ı hayrettir ki, dört defa şiddetli olduğu halde, hiçbir zarar olmadı. Bunun bir hikmeti budur: Kat'î emir verilmiş ki: "Said'i cebren hükûmete getiriniz." Bekçiler ve bir onbaşı gelmişler. Kapımı kapamıştım, kilitlemiştim. Onlar demişler: "Biz istifa ederiz, onun kapısını kırmayacağız." Dönmüşler, gitmişler. Demek bu hususî zelzele, müdafaatımdaki zelzeleler gibi Risale-i Nur'la alâkadardır ki; bu defa hususî kaldı, hem şiddetiyle beraber zararsız geçti. Eğer Nur'un buradaki küçücük medresesinin kapısını kırsaydılar, elbette tokat ciddî olacaktı; yalnız ihtar için olmayacaktı. Gerçi bu taarruz cüz'î ve hafif idi, fakat ben gizlemem ki, hiç bu defa gibi damarıma dokunmamıştı. Fakat Nur ve Nurcuların hatırı için, hârika tahammül ettim. Çünki o bedbaht, hükûmette, vazife sandalyasında bana şetmedip hizmetçime der: "Git, ona söyle." Hükûmetin nüfuzunu serseri şahsına mâlederek meydan okumuş ve Eski Said'in bende irsiyet kalan damarıma çok ilişti. Fakat fevkalâde ehemmiyetli olan sükûn ve temkin ve itidal-i dem ve sabır ve tahammülün kat'î lüzumu beni teskin etti.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 37

İçişleri Bakanı ile hasbihalden bir parça

Bu istida, yirmi seneden beri hiç müracaat etmediğim halde, bir hiddet zamanında, bir defa olarak, beni tâzib eden Dahiliye Vekili Hilmi'ye hitaben yazılmış; beray-ı mâlumat Afyon Emniyet Müdürü'ne gönderilmiş. Mânasız, lüzumsuz dört-beş defa bana sıkıntı verdiler; "Senin yazın böyle değil kim sana böyle yazmış!" diye, resmen beni karakola çağırdılar. Ben de dedim: "Böylelere müracaat edilmez; yirmi sene sükûtum haklı imiş."

Ey Emirdağ Hükûmeti ve Zabıtası! Bu hasbihali bir sene evvel yazmıştım; fakat vermedim, sakladım. Şimdi beş cihetle kanunsuz, beni hususî ikametgâhımda bir hizmetçiden men' ve müdahale etmeleri gibi, dünyada emsalsiz bir tarzda beni, istibdad-ı mutlak altına alıyorlar. Kanun nâmına kanunsuzluk edenleri, insafa gelmek fikriyle izhar ediyorum.

Dahiliye Vekili ile Hasbihalden bir parçadır.

Hiç bir tarihte ve zemin yüzünde emsali vuku bulmayan bir zulme ve on vecihle kanunsuz bir gadre ve tazyike hedef olmuşum. Şöyle ki:

Hem şiddetli sû'-i kasd eseri olarak zehirlenmeden hasta; hem gayet zaîf, yetmiş bir yaşında ihtiyar; hem kimsesiz, acınacak bir gurbette; hem palto ve fanila ve pabucunu satmakla maişetini temin eden fakir-ül hal; hem yirmi beş sene münzevi olmasından, binden ancak tam sadık bir adam ile görüşebilen bir merdum-giriz, mütevahhiş; hem yirmi sene hayatını ve eserlerini üç mahkeme ve Ankara ehl-i vukufu inceden inceye tedkikten sonra bil'ittifak beraetine ve eserleri vatana ve millete zararsız olarak menfaatli olmasına karar verilmiş bir masum; hem eski harb-i umumîde ehemmiyetli hizmet etmiş bir evlâd-ı vatan; hem şimdi bu milleti, bu vatanı, anarşilikten ve ecnebi ifsadlarından kurtarmak için meydandaki tesirli âsârıyla bütün kuvvetiyle çalışan bir hamiyetperver; ve mahkemede yetmiş şahidle isbat edildiği gibi, yirmibeş senede bir gazeteyi okumayan, merak etmeyen ve yedi sene harb-i umumîye bakmayan, sormayan, bilmeyen ve eserlerinde kuvvetli delillerle bütün bütün alakasını kestiğini isbat eden ve dünyanıza karışmadığını adliyeleriniz resmen itiraf ettiği bir zararsız adam; hem âhiretine ve ihlasına zarar gelmemek için şiddetle teveccüh-ü ammeden kaçan ve kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarından ve medihlerinden çekinen, beğenmeyen bu bîçare Said; başta Dâhiliye Vekili olan sen, Afyon Valisini ve Emirdağ zabıtasını musallat edip, her gün bir ay haps-i münferid azabını çektirmek ve tecrid-i mutlak içinde tek başıyla bir haps-i münferidde durmağa mecbur etmek, hangi maslahatınız iktiza eder? Hangi kanun bu dehşetli gadre müsaade eder diye, hukuk-u umumiyeyi muhafaza eden adliyenin yüksek dairesi vasıtasıyla dâhiliye vekiline beyan ediyorum.

Zulmen bütün hukuk-u medeniyeden ve insaniyeden ve yaşamak hakkından mahrum edilen

Said Nursi

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 38

İçişleri Bakanı Himi Uran ile hasbihal

Eski dahiliye vekili, şimdi parti kâtib-i umumisi Hilmi Bey,

Evvelâ: Yirmi sene zarfında bir tek istida Dahiliye Vekili iken sana yazdım. Fakat yirmi senelik kaidemi bozmadım, vermedim. İstersen sana okuyacağım. Hem eski dahiliye vekili, hem şimdi kâtib-i umumî sıfatlarıyla seninle konuşacağım. Yirmi sene hükûmetle konuşmayan, tek bir defa yine hükûmet hesabına hükûmetin büyük bir rüknü ile konuşan adam, on saat kadar söylese azdır. Onun için siz benimle konuşmayı bir iki saat müsaade ediniz.

Saniyen: Şimdi partinin kâtib-i umumîsi itibarıyla size bir hakikati beyan etmeye kendimi mecbur biliyorum. Hakikat de şudur:

Sen, kâtib-i umumî olduğun Halk Fırkasının millet karşısında gayet ehemmiyetli bir vazifesi var. O da şudur:

Bin seneden beri âlem-i İslâmiyeti kahramanlığı ile memnun eden ve vahdet-i İslâmiyeyi muhafaza eden ve âlem-i beşeriyeti, küfr-ü mutlaktan ve dalâletten şanlı bir surette kurtulmasına büyük bir vesile olan Türk milleti ve Türkleşmiş olanların din kardeşleri!

Eğer şimdi, eski zaman gibi kahramancasına Kur'ân'a ve hakaik-i imana sahip çıkmazsanız ve sizler gibi ehl-i hamiyet eskide yanlış bir surette ve din zararına medeniyetin propagandası yerinde doğrudan doğruya hakaik-i Kur'âniye ve imaniyeyi tervice çalışmazsanız, size kat'iyen haber veriyorum ve kat'î hüccetlerle ispat ederim ki, âlem-i İslâmın muhabbet ve uhuvveti yerine, dehşetli bir nefret; ve kahraman kardeşi ve kumandanı olan Türk milletine bir adavet; ve şimdi âlem-i İslâmı mahva çalışan küfr-ü mutlak altındaki anarşiliğe mağlûp olup, âlem-i İslâmın kalesi ve şanlı ordusu olan bu Türk milletinin parça parça olmasına ve şark-ı şimalîden çıkan dehşetli ejderhanın istilâ etmesine sebebiyet verecek.

Evet, hariçte iki dehşetli cereyana karşı bu kahraman millet, Kur'ân kuvvetiyle dayanabilir. Yoksa, küfr-ü mutlakı, istibdad-ı mutlakı, sefahet-i mutlakayı ve ehl-i namusun servetini serserilere ibâha etmesini âlet ederek dehşetli bir kuvvetle gelen bir cereyanı durduracak, ancak İslâmiyet hakikatiyle mezcolmuş, ittihad etmiş ve bütün mazideki şerefini İslâmiyette bulmuş, bu millet dayanabilir. Bu milletin hamiyetperverleri ve milliyetperverleri, herşeyden evvel bu mümteziç, müttehid milliyetin can damarı hükmünde olan hakaik-ı Kur'âniyeyi terbiye-i medeniye yerine esas tutmak ve düstur-u hareket yapmakla o cereyanı durdurur inşaallah.

İkinci cereyan: Âlem-i İslâmdaki müstemlekâtlarını kendilerine ısındırmak ve tam bağlamak için bu vatandaki kuvvetli merkeziyet-i İslâmiyeyi dinsizlikle ittiham etmekle bozmak ve âlem-i İslâmın irtibatını mânen kesmek ve uhuvvetlerini bu millete adavete çevirmek gibi bir plânla şimdiye kadar bir derece muvaffak da olmuş.

Eğer bu cereyanın aklı başında olsa, bu dehşetli plânı değiştirip, hariçteki âlem-i İslâmı okşadığı gibi, bu merkezdeki İslâmiyet dinini okşasa, hem o da çok istifade eder, hem azîm fütuhatını bir derece muhafaza eder, hem bu vatan ve millet dehşetli belâdan kurtulur.

Eğer şimdi siz kâtib-i umumî olduğunuz hamiyetperver, milliyetperver adamlar, şimdiye kadar cereyan eden ve medeniyet hesabına mukaddesatı çiğneyen usulleri muhafazaya çalışıp, üç dört şahsın inkılâp namında yaptıkları icraatı esas tutarak mevcut haseneleri ve inkılâp iyiliklerini onlara verip ve mevcut dehşetli kusurları millete verilse, o vakit üç dört adamın seyyiesi üç dört milyon seyyie olup bu kahraman ve dindar milleti ve İslâm ordusu olan Türk milletinin geçmiş asırlardaki milyarlar şerefli merhum ordularına ve milyonlarla şehidlerine ve milletine büyük bir muhalefet ve ervahına bir mânevî azap ve şerefsizlik olmakla beraber; o üç dört inkılâpçı adamın pek az hisseleri bulunan ve millet ve ordunun kuvvet ve himmetiyle vücut bulan haseneleri o üç dört adama verilse, o üç dört milyon iyilikler, üç dört haseneye inhisar edip küçülür, hiçe iner; daha dehşetli kusurlara kefaret olamaz.

Salisen: Size karşı elbette çok cihetlerde dahilî ve haricî muarızlar var. Ben dünya ve siyasetin haline bakmadığım için bilemiyorum. Fakat beni bu senede çok sıkıştırdıkları için

mecburiyetle sebebine baktım ki, size karşı bir muarız çıkmış. Eğer o muarız mükemmel bir reis bulup hakaik-i imaniye namına çıksaydı, birden sizi mağlûp ederdi. Çünkü bu milletin yüzde doksanı, bin seneden beri an'ane-i İslâmiye ile, ruh ve kalble bağlanmış. Zahiren muhalif, fıtratındaki emre itaat cihetiyle serfürû etse de, kalben bağlanmaz.

Hem, bir Müslüman, başka milletler gibi değil. Eğer dinini bıraksa anarşist olur, hiçbir kayıt altında kalamaz; istibdad-ı mutlaktan, rüşvet-i mutlakadan başka hiçbir terbiye ve tedbirle idare edilmez. Bu hakikatin çok hüccetleri, çok misalleri var. Kısa kesip sizin zekâvetinize havale ediyorum.

Bu asrın Kur'ân'a şiddet-i ihtiyacını hissetmekte İsveç, Norveç, Finlandiya'dan geri kalmamak size elzemdir. Belki onlara ve onlar gibilere rehber olmak vazifenizdir. Siz, şimdiye kadar gelen inkılâp kusurlarını üç dört adamlara verip şimdiye kadar umumî harp ve sair inkılâpların icbarıyla yapılan tahribatları—hususan an'ane-i dîniye hakkında—tamire çalışsanız, hem size istikbalde çok büyük bir şeref ve âhirette büyük kusuratlarınıza kefaret olup, hem vatan ve millet hakkında menfaatli hizmet ederek milliyetperver, hamiyetperver namına müstehak olursunuz.

Rabian: Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor. Ve madem siz de herkes gibi kabre koşuyorsunuz. Ve madem o kat'î ölüm ehl-i dalâlet için idam-ı ebedîdir, yüz bin hamiyetçilik ve dünyaperestlik ve siyasetçilik onu tebdil edemez. Ve madem Kur'ân, o idam-ı ebedîyi, ehl-i iman için terhis tezkeresine çevirdiğini güneş gibi ispat eden Risale-i Nur elinize geçmiş ve yirmi seneden beri hiçbir feylesof, hiçbir dinsiz ona karşı çıkamıyor, bilâkis dikkat eden feylesofları imana getiriyor ve bu on iki sene zarfında dört büyük mahkemeniz ve feylesof ve ulemadan mürekkep ehl-i vukufunuz Risale-i Nur'u tahsin ve tasdik ve takdir edip, iman hakkındaki hüccetlerine itiraz edememişler. Ve bu millet ve vatana hiçbir zararı olmamakla beraber, hücum eden dehşetli cereyanlara karşı sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'ânî olduğuna Türk milletinden, hususan mektep görmüş gençlerden yüz bin şahit gösterebilirim. Elbette benim size karşı bu fikrimi tam nazara almak, ehemmiyetli bir vazifenizdir. Siz dünyevî çok diplomatları her zaman dinliyorsunuz;

bir parça da âhiret hesabına konuşan, benim gibi kabir kapısında, vatandaşların haline ağlayan bir biçareyi dinlemek lâzımdır.

Küçük bir Hâşiye:

Hilmi Bey! Tali'in var. Ben hapiste ve burada iken hakkımda seni merhametsiz gördüm. Ne vakit hiddet ettim, bedduayı niyet ettim; Hilmi Bey namında benim bir kardeşim ve Nurun has bir şakirdini her vakit hayırlı duamda ismiyle zikrettiğimden, sana beddua niyet ederken, bu hayırlı duaya mazhar Hilmi Bey ismi âdetâ şefaatçi oldu, beni men etti. Ben de o niyetten vazgeçtim, senin beni tazip eden memurlarından gelen eziyete tahammül edip o bedduadan vazgeçtim. Çok defa hayret ediyordum. Bana bu kadar sebepsiz azap vermekle beraber sana hiddet etmiyordum. Demek en sonunda seninle dost olacağız diye o hiss-i kablelvuku ile kalbe gelmiş.

Ey Emirdağ hükûmeti ve zabıtası! Bu hasbihali bir sene evvel yazmıştım; fakat vermedim, sakladım. Şimdi beş cihetle kanunsuz, beni hususî ikametgâhımda bir hizmetçiden men' ve müdahale etmeleri gibi, dünyada emsalsiz bir tarzda beni istibdad-ı mutlak altına alıyorlar. Kanun namına kanunsuzluk edenleri, insafa gelmek fikriyle izhar ediyorum.

Said Nursî

Hâşiye: Mu'cizatlı hârika Kur'anımızı dört senedir bize vermedikleri gibi, kırk sene evvel avcı hattında te'lif edilmiş ve o zamanın başkumandanı Enver Paşa'nın da bu hayra şerik olmak için ısrarla tab' kâğıdını verdiği Arabî ve harb yadigârı ve dört mahkemenin ona hiç el uzatmadığı tefsirimi bu defa İslâmiyetin bir kahramanı olan Adnan Menderes zamanında, onun parlak dindarane icraatına leke sürmek için evrak-ı muzırra gibi benden alarak Afyon'a gönderdiklerini kemal-i teessüfle arzediyoruz. Bizler ruh u canımızla dinin serbestiyetine ve hürriyet-i vicdana çalışan Adnan Menderes'in muvaffakiyetine dua ile beraber, üç ehl-i vukuf ve dört mahkemenin medar-ı mes'uliyet bulmadıkları ve iki defa tamamını müsadereden sonra bize iade ettikleri Nur risalelerinin serbestiyetine resmen emir vermesini rica ediyoruz. Bununla yüzbinlerle hakiki mü'minlerin duasını kazanacaksınız.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 39

Üstadın evine taaruz hadisesi

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Nurun ehemmiyetli kahramanlarından Nur'un ehemmiyetli mecmualarını Mekke-i Mükerremeye götürüp gayet büyük bir Hindli âlim Ahmed Ali Şimşirî'ye teslim edip, hem Hintçe tercüme etmeye ve Hind'e de göndermeye teminat alan kardeşimiz Hâfız Mustafa'ya binler bârekâllah ve mâşaallah ve es'adekâllah deriz. Medresetü'z-Zehra, Mekke-i Mükerremedeki o büyük zâtla muhabere etsin. Adresi şudur: "Mekke-i Mükerremede Babü's-Selâmda Ahmed Ali Şimşirî" diye mektup yazabilirsiniz.

Saniyen: Bu defaki hâdise, bir habbeyi, evham yüzünden çok kubbeler yaptıklarını öğrendik. Bir emaresi de şudur:

Dahiliye Vekilinin emriyle gece içinde Afyon Vâlisi, Emniyet Müdürüyle buraya gelip gecede menzilimi basmak istemişler. Müddeiumumî muvafakat etmediğinden, sabaha kadar bekleyip, en ziyade aleyhimizde bulunan iki adamı tayin edip, kilidimi kırıp füc'eten baskın vermeleri; hem aynı gün **(Haşiye)** faytonla çıktığım vakit—burada emsali vuku bulmayan—beş tayyare pek aşağıda uçup benim faytonumu bildikleri için etrafımda iki defa dönmeleri, ikinci gün başka bir tarafa, çok görünmeyen gizli bir dere tarafına faytonla giderken, aşağıda uçan beş tayyareyi birşey arıyor gibi gördük, anladık ki, bizi arıyorlar. Yine aynen evvelki gün gibi, o beş tayyare etrafımızda ve kasaba üstünde gezip, odamıza girdiğimiz zaman onların da gitmeleri kuvvetli bir emaredir ki, bir habbe yüz kubbe yapılmış. Burada böyle mânâsız, evham yüzünden bana eziyet verilmesi ve Medresetü'z-Zehranın kahramanlarına buraya nisbeten bu üç senede on dereceden yalnız bir derece eziyet verilmek cihetiyle, Isparta hükûmetine ve adliyesine teşekkürümü ve

minnettarlığımı ve onların verdiği eziyetleri de helâl ettiğimi bildirirsiniz.

Salisen: Bu defaki musibette, her vakit olduğu gibi, yine kaderin adaletine ve inayet-i İlâhiyenin feyzine baktım, gördüm ki: Sair vilâyete nisbeten bir derece Nurdan geri kalan ve Nur dairesine de yakın bulunan Kütahya ve adliyesini ve hükûmetini, Denizli, Kastamonu gibi Risale-i Nurla alâkadar etmek; evet, ne kadar fikri ve vazifesi aleyhimizde olsa da, her halde kalbi, ruhu Risale-i Nur'dan imanı cihetinde büyük istifade etmek ve Nurculara da sevap kazandırmak hikmetiyle, o vilâyete gönderildi. Kader-i İlâhî dahi bana bir şefkat tokadı olarak, Dahiliye Vekili Erzurumlu ve hemşehrim ve Afyon Valisi (Antalyalı) ve şimdiye kadar bana ilişmemesi cihetiyle demiştim: Gerçi serbest oldum, şimdi böyle insaflı bir vali buldum, Emirdağından gitmeyeceğim diye bir nevi sevinç ve ihtiyatsızlığımın cezası olarak, o iki adamın elleriyle kader-i İlâhî bana tokat vurdu, adalet etti.

Râbian: Afyon Valisi, Emniyet Müdürü ve buradaki heyetiyle meselemize dair Ankara'ya yazmışlar ki: "Cemiyetçilik, tarikatçılık gibi meseleler yok. Fakat Said Nursî'nin onun sözüyle kendini feda edecek iki yüz bin Nurcu kardeşleri var" diye, başka bir cihette yine hükûmete büyük bir evham vermişler. Fakat onların bu yazmasında, Nura ve Nurculara bir fâide ve benim şahsıma da belki bir zarar ihtimali var.

Fâidenin bir ciheti şudur ki: Bu kadar ağır şerait içinde öyle demir gibi sarsılmaz bir hakikat var ki, iki yüz bin Türk ruhunu ona feda edecek o hakikatin müşterisi bulunur. Bu noktada, zaif imanlı olanlar imanını kuvvetlendirir. Ehl-i siyaset de ve imanını kaybedenler onlara ilişmekten korkarlar, daha çabuk taarruz edemezler.

Bana zararı ise, Cenâb-ı Hak, Hâfızdır. Beni çürütmek ve kardeşlerimi benden kaçırmak ve kardeşliğimizi kırmak için, şeytanın bile hatırına gelmeyen iftiralar ve isnadlarla benim ehemmiyetimi kırmak için çalışmaları muhtemeldir.

Hâmisen: Ehl-i vukuftan ve Diyanet Riyasetinin müşavirlerinden Yusuf Ziya ve oradaki hocalar, Risale-i Nur'un tamam bir takımını bizden istiyorlar. Hem zerrelere ait Otuzuncu Söz ve Otuz İkincinin Birinci Mevkıfının başındaki Zerre bahsi ve Hüve Nüktesi ve Tabiat

Risalesinin Zerre bahsi gibi parçaları, rica suretinde ve hürmetkârâne, oraya gönderdiğimiz Hasan Çalışkan ile cevap göndermişler. Güya

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [1]

mânâsını anlamak istiyorlar ve bu parçalarla anlaşılır ve şimdi serbest ifsada başlayan maddiyunları susturur.

Said Nursî

Haşiye: Evet, buradaki Nur şakirtleri namına tasdik ediyoruz, hâdise aynen vuku buldu.

Evet Evet Evet Evet Evet Evet

Terzi Mustafa İsmail Mustafa Hizmetkârı Nuri Hayri ve Halil

1.)Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin (Onu şükran ve minnetle anıp şânına lâyık ifadelerle anmasın ve noksan sıfatlardan tenzih etmesin). (İsrâ Sûresi, 17:44)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 40

Taarruz hadisesi hakkındaki ifade [İçişleri Bakanı ve Adliye'ye]

Kanunca ifademi almak lâzımken ifademi almadılar. Ben de ifademi şimdi adliyenin şahs-ı mânevîsine ve Dahiliye Vekiline berâ-yı malûmat beyan ediyorum.

Bu kırk sene zarfında bu vatana ve millete hiç zarar etmeyip pek çok menfaati dokunan; ezcümle Mart İhtilâlinde isyan eden sekiz taburu bir nutukla itaate getiren ve çok zabitleri kurtaran; ve Harekât-ı Milliyede Hutuvat-ı Sitte Risalesi ile ulemayı ve Şeyhülislâmı ve İstanbul'u, işgal eden ecnebî taraftarlığından kurtaran ve eski Harb-i Umumîde merhum Enver Paşanın çok takdir ve tahsiniyle fedakârane hizmet eden ve üç dehşetli kumandanlar ona hiddet ettikleri halde ilişmeye cesaret edemeyen ve gizli zındıkların iftiralarına binaen, kanunlar onu mes'ul ettiği halde, üç mahkeme onun takip ettiği hakikate karşı mağlûp olup mahkûmiyetine cesaret etmeyen ve risaleleri ehl-i fen ve ehl-i ilim yanında çok takdir ve tahsinlerle karşılanan ve o risaleler hesabına konuşan bir adamı bir saat dinlemeniz, vazifeniz itibarıyla elzemdir ve vacipdir.

İşte başlıyorum. Elimizde hak var. Hakkımızı kuvvetle ve başka suretle aramaya Cenâb-ı Hak mecbur etmesin. Âmin.

Bu yirmi senede yüzer tecrübeyle inayet-i İlâhiye bizi himaye ettiği ve dehşetli zulümlerden kurtardığı gibi, bu yeni mânâsız, bütün bütün kanunsuz, gaddarâne zulümden de kurtaracağına kat'î kanaat etmeliyiz. Şayet bir parça sıkıntı, zahmet, zarar da görsek, binler derece o zahmetten ziyade rahmet ve ihsan-ı İlâhiyeye ve sevaba mazhar olmakla beraber, pek çok biçare ehl-i imanın imanlarına başka bir tarzda bir kudsî hizmet hükmüne geçeceğini rahmet-i İlâhiyeden pek kuvvetli ümit ediyoruz.

Bu hâdisenin on vecihle kanunsuz olduğunu beyan ediyorum:

Birincisi: Üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun ve Ankara'nın yedi makamatından ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkikle nazardan geçtiği halde, ittifakla, hiçbir muhalif kalmadan hem umum risalelerin beraatine, hem Said ile beraber yetmiş beş arkadaşı birlikte beraat ettirildiği ve bir gün bile ceza verilmediği halde, yeniden evrak-ı muzırra gibi onlara el uzatmak ne derece kanunsuzdur, zerre kadar insafı olan bilir.

İkincisi: Beraatinden sonra üç buçuk sene Emirdağında münzevî, garip, kapısını hem dışarıdan kilit, hem içeriden sürgüyle kapayan ve yüzde bir adamı zarurî bir iş olmasa yanına kabul etmeyen ve yirmi seneden beri devam eden telifini de bırakıp daha telif etmeyen bir adama, dünya siyaseti için kapısının kilidini kırıp, yanına gelip Arabî evradından, yanındaki iki levha-i imaniyeden başka taharrîciler birşey bulamadıkları halde bu eziyetin ne derece hilâf-ı kanun olduğunu, zerre kadar aklı bulunan anlar.

Üçüncüsü: Mahkemece yetmiş şahidin tasdikiyle, yedi sene Harb-i Umumîyi bilmeyen ve merak etmeyen, sormayan—ki, şimdi on senedir aynı o halde bulunan—ve yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve otuz seneden beri [1] أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ deyip siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkencede sıkıntılar çektiği halde ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine celb etmemek ve siyasete karışmamak için bir defa istirahati için hükûmete müracaat

etmeyen bir adama, dehşetli bir siyasî gibi ve siyasî entrikacısı gibi, onun menzilini ve inzivagâhını basıp, hasta halinde emsalsiz bir sıkıntı ruhuna vermek, hiçbir kanuna muvafık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hale acıyacak.

Dördüncüsü: Eskişehir Mahkemesinde altı ay tetkikten sonra ve sebebi de cemiyetçilik, tarikatçılık olduğu, o evham bahanesiyle büyük bir reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği halde cemiyetçilik, tarikatçılık ve Risale-i Nur cihetinde beraat ettirip, yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan Tesettür Risalesini bahane ederek kanunen değil de, kanaat-i vicdaniye ile, yüz şakirt içinde beş on şakirde altı ay ceza verdiler ki, tetkik zamanına kadar dört ay mevkuf, yani bir buçuk ay hapis kaldıkları ve on sene sonra Denizli Mahkemesi, yine dokuz ay cemiyetçilik ve tarikatçılık gibi birkaç bahaneyle, yirmi senelik bütün mektubat ve telifatlarını inceden inceye tetkikle beraber, Ankara ve Denizli mahkemesinde tetkikte kaldıkları halde, o mahkemeler ittifakla cemiyetçilik ve tarikatçılık **(Haşiye-1)** ve sair bahaneleri cihetinde beraat kararı verip, o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraat ettirdikleri halde, bir siyasî cemiyetçi nazarıyla ve entrikacı bir siyasî adam tarzında onu ittiham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde cemiyetçilik ve tarikatçılık noktasında sevk etmek ne kadar kanunsuz olduğunu, insaniyeti sukut etmeyenler bilir.

Beşincisi: Şöyle ki, ben Risale-i Nur mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan şefkat itibarıyla, bir mâsuma zarar gelmemek için, bana zulmeden cânilere değil ilişmek, hattâ beddua edemiyorum. Hattâ, en şiddetli garazla bana zulmeden fâsık, belki dinsiz zâlimlere hiddet ettiğim halde, değil maddî, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men ediyor. Çünkü o zâlim gaddarın, ya peder ve validesi gibi ihtiyar biçarelere veya evlâdı gibi mâsumlara maddî ve mânevî darbe gelmemek için, o dört mâsumların hatırına binaen, o zâlim gaddara ilişmiyorum, bazan helâl ediyorum.

İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve âsâyişe kat'iyen ilişmediğimiz gibi, bütün arkadaşlarımıza da o derece tavsiye etmişim ki, üç vilâyetin insaflı zabıtalarının bir kısmı itiraf etmişler ki, "Bu Nur şakirtleri mânevî bir zabıtadır, idare ve âsâyişi muhafaza

ediyorlar” dedikleri ve bu hakikate binler şahit ve yirmi sene hayatıyla tasdik ve binler şakirtlerin de zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemesiyle tasdik ve teyid ettikleri halde, o biçare adamın ihtilâlci ve insafsız bir komiteci gibi menzilini basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde birşey bulamamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hattâ Kur’ân’ı ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırra gibi toplamak, acaba dünyada hangi kanun buna müsaade eder.

Altıncısı: Bundan otuz sene evvel, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle, dünyada muvakkat şan u şeref ve enaniyetli hodfuruşluk ve şöhretperestlik ne kadar zararlı ve ne kadar fâidesiz ve mânâsız olduğunu, hadsiz şükür olsun ki, Kur’ân’ın feyziyle anlamış bir adam, o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefs-i emmaresiyle mücadele edip, mahviyet etmek ve benliği bırakmak ve tasannu ve riyakârlık yapmamak için, elinden geldiği kadar çalıştığına ona hizmet veya arkadaşlık edenler kat’î bildikleri halde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zan ve teveccüh-ü nâs ve şahsını medh ü senâdan ve kendini mânevî makam sahibi olduğunu bilmekten, herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığını, hem has kardeşlerinin, onun hakkındaki hüsn-ü zanlarını reddedip, o has kardeşlerinin hatırlarını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onların kendi hakkında medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kırması ve kendini faziletten mahrum gösterip, bütün fazileti Kur’ân’ın tefsiri olan Risale-i Nur’a ve dolayısıyla Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine verip, kendini âdi bir hizmetkâr bilmesi kat’î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği halde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden, onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip medhetmek gibi bir makam vermesi ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vâizin bazı sözleriyle ve Kütahya’ya kendim hiçbir mektup göndermediğim halde ve benim imzamı taklitle ve medâr-ı mesuliyet tevehhüm edilen bir mektupla ve kimin yazısı bilinmeyen dokunaklı bir kitap Balıkesir’de bulunmasıyla, acaba hangi kanunla medâr-ı mes’uliyet olur ki, o biçare ve hasta, çok ihtiyar, garip ve münzevî adamın odasına, bir cinayet işlemiş gibi kilidini kırıp taharrî memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bahane bulamamak, acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi: Bu sırada, dahilde, o kadar dahilî-haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut birkaç arkadaşına bedel ve çok diplomatları kendisine tarafdar kazanmak için zemin hazırken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celb etmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki, "Sakın cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, âsâyişe dokunmayınız" dediği ve bu iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri, eskisi evhamından, yenisi "Bize yardım etmiyor" diye ona çok sıkıntı verdikleri halde, ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp kendi âhiretiyle meşgul olan ve memleketinde ve Nurs karyesinde öz kardeşine yirmi iki sene zarfında birtek mektup yazmayan ve o vilâyetlerdeki dostlarına yirmi senede on mektup yazmayan bir biçareye, onun âhiret meşguliyetine bu kadar ilişmek hangi kanun müsaade eder?

Bu vatana ve millete, ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatlarına serbestiyet kanunu ile ilişilmediği halde, üç mahkeme medâr-ı mes'uliyet olacak, içinde hiçbir maddeyi bulmayan, millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve âsâyişini temine yirmi seneden beri çalışan ve milletin hakikî nokta-i istinadı olan âlem-i İslâmın uhuvvetini ve bu millete de dostluğunu iade ve takviyesine tesirli bir surette çabalayan ve Diyanet Riyasetinin uleması tenkit niyetiyle, Dahiliye Vekilinin emriyle üç ay tetkikten sonra tenkit etmeyerek tam kıymetini takdir edip, "kıymettar eser" diye Diyanet kütüphanesine konulan Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ gibi Nur eczalarını evrak-ı muzırra gibi toplayıp mahkeme eline vermeye acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf, buna müsaade eder mi?

Sekizincisi: Yirmi sene sıkıntılı ve sebepsiz bir nefiyden sonra tam serbestiyet verildiği halde, binler akraba ve ahbabı bulunan doğduğu memleketine gitmeyerek gurbeti, kimsesizliği tercih ederek, tâ ki dünyaya ve hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete temas etmesin ve çok sevaplı olan camideki cemaatin hayrını bırakıp, odasında yalnız namazını kılıp oturmasını tercih eden, yani halkın hürmetinden çekinmek olan bir hâlet-i ruhiyeyi taşıyan ve yirmi sene hayatının şehadetiyle, yüz binler Türk, kıymettar zatların tasdikiyle, bir dindar müttakî Türkü, lâkayt çok Kürtlere tercih eden, hattâ mahkemede

Hâfız Ali gibi kuvvetli imanı bulunan Türk kardeşlerini yüz Kürde değiştirmediğini ispat eden ve hürmet ve ihtiram görmemek için zaruret olmadan halklarla görüşmeyen ve camie gitmeyen ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle ve âsârıyla İslâmiyetin uhuvvetine ve Müslümanların birbirine muhabbetine çalışan ve şedid düşmanına karşı menfî hareket etmeyen ve hattâ onunla meşgul olmayan, bedduayı dahi etmeyen ve Türk milleti Kur'ân'ın bayraktarı ve senâ-yı Kur'ânîye mazhar olduğu için o milleti çok seven ve hayatını onların içinde geçiren bir adam hakkında, resmî lisanıyla ihanet için bir propaganda yapmak, dostlarını ürkütmek için "O Kürttür, siz Türksünüz; o Şâfiîdir, siz Hanefîsiniz" deyip halkları ürkütüp, ondan çekinmeyi ve yirmi iki senede ve iki mahkemede tarz-ı kıyafet değiştirmeye mecbur edilmeyen ve şapkanın yarı askerin başından kalkmasıyla beraber münzevî bir adama zorla şapka giydirmeye cebretmesi, hangi kanun buna müsaade eder?

Dokuzuncusu: Çok mühimdir, **(Haşiye-2)** çok kuvvetlidir. Fakat siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu: Bu da hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiçbir maslahat bulunmadığı, yalnız mânâsız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ibaret hiçbir kanuna girmeyen bir taarruzdur. Bu da mesleğimizce bakamadığımız siyasete temas etmemek için sükût ederek böylece on vecihle kanunsuz muamelelere karşı yalnız [2] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deriz.

Said Nursî

Haşiye-1: Nurların esası ve hedefi, iman-ı tahkikî ve hakikat-i Kur'âniyedir. Onun için, üç mahkeme, tarikat noktasında beraat vermişler. Hem yirmi senede hiçbir adam dememiş ki, "Bana tarikat vermiş." Hem bin seneden beri bu milletin ekser ecdadı bağlandığı bir meslek, sebeb-i mes'uliyet olamaz. Hem gizli münafıklar, hakikat-i İslâmiyete tarikat namını takıp bu milletin dinine taarruz ettiklerine karşı, mukabele edenler, tarikatla ittiham edilmez. Cemiyet ise, uhuvvet-i İslâmiye cihetinde bir uhrevî kardeşliktir. Yoksa siyasî cemiyet olmadığına üç mahkeme hüküm vermişler.

Haşiye-2: İslâm hükûmetlerde Hıristiyan ve Yahudi bulunması ve Hıristiyan ve Mecusî hükûmetlerde Müslümanlar bulunduğu gösteriyor ki, idare, âsâyişe bilfiil ilişmeyen muhaliflere kanunca ilişilmez. Hem imkânat, medâr-ı mes'uliyet olamaz. Yoksa herkes bir adamı öldürebilir; herkesi bu imkânatla mahkemeye vermek lâzım gelir.

1.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.
2.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 41

Bakanlar Kurulu ve Meclis Başkanlığı'na bir maruzat

Heyet-i Vekileye ve *milletvekilleri riyasetine cüz'î, fakat ehemmiyetli bir maruzatımdır*

Otuz seneden beri hayat-ı siyasiyeden çekildiğim halde, bu sırada bir defaya mahsus olarak, vatanî ve millî ve âsâyişî bir meseleyi beyan ediyorum. Şöyle ki:

Çok emârelerle kat'î kanaatimiz geldi ki, anarşilik hesabına bana ve bu Emirdağ kasabasına ve dolayısıyla bu vatana bir suikast var ki, bir habbeyi kubbeler ve bir sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan bir hâdiseyi dağ gibi gösterip, sükûnete muhtaç olan bu vatanda beni bahane edip, anarşilik hesabına ve bir ecnebî plânıyla bize, yani biçare vatandaşlarımızı idam-ı ebedîden ve şübehat-ı uhreviyeden kurtarmaya çalışan Nur şakirtlerine, bütün bütün kanunsuz ve keyfî hücum edildi. Pek zahir bir garazla, evham yüzünden, baruta ateş atmak gibi, bu vatana ve âsâyişe beni bahane edip suikast edildi. Şöyle ki:

Üç mahkeme, yirmi senelik mektuplarımı ve kitaplarımı ve hallerimi inceden inceye tetkikten sonra bize ve kitaplarıma beraat verdiği halde; ve üç seneden beri telifatı terk ettiğim ve haftada ancak bir mektup yazabildiğim ve mecbur olmadan herbiri bir gün nöbetle zarurî hizmetimi yapan üç-dört terzi çırağından başka kimseyi kabul etmediğim halde; ve serbestiyet verildiği ve memleketime gitmediğim halde, hiç ömrümde görmediğim bir tarzda ve resmî bir surette beni hiddete getirip bir hâdise çıkarmak için, tahkir ve ihanet kastıyla, kanunsuz ve garazla, beni taharri ile kapımın kilidini kırıp, Kur'ân'ımı ve Arabî levhalarımı evrak-ı muzırra gibi alıp götürmekle beraber, adliyenin mühim bir memuru, resmen

buradaki memurlara âmirâne demiş ki: “Said’i iki jandarma ile teşhir suretinde çıkarıp, zorla başına şapka giydirip öylece ifadeye getirmeliydiniz. Hem ona yanaşanları tutunuz” diye, ehemmiyetli bir mecliste ve ayn-ı hakikat olan ifademi okudukları vakit söylemiş. Bunda şek ve şüphe kalmadı ki, beni tahkir ve ihanet edip, hiddete getirip, âsâyişi bozmak garazı tâkip ediliyor.

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, binler haysiyet ve şerefimi bu vatandaki biçarelerin istirahatine ve onlardan belâların def’ine feda etmek için bana bir hâlet-i ruhiyeyi ihsan eylemiş ki, ben de, onların yaptığı ve niyetinde bulundukları tahkirat ve ihanetlere karşı tahammüle karar vermişim. Bu milletin âsâyişine, hususan mâsum çocukların ve muhterem ihtiyarların ve biçare hastaların ve fakirlerin dünyevî istirahatlerine ve uhrevî saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım…

İşte, sinek kanadını dağ gibi yaptıklarının bir emâresi şu ki: Benim gibi gurbette, hasta, ihtiyar, zaif, tek başına bulunan bir adam için, on gün zarfında beş defa Afyon Valisi ve Emniyet Müdürü ve iki defa Afyon Müddeiumumîsi benim için buraya gelmesi ve iki günde, herbir günde beş tayyare benim gezdiğim yerlerde beni nezaret altına alması ve beş polis hafiyesinin burada bana tarassut edenlere ilâve edilip, ahvâlimi tecessüs etmek için gönderilmesi ve postahanelere, bana ait mektupların müsaderesi için resmen emir verilmesi gösteriyor ki, Şeyh Said ve Menemen hâdisesinin on misli bir hâdiseyi evhamla düşünmüşler, habbeyi kubbe söylemişler ki, böyle bir vaziyet alıyorlar. Benim eski hayatımı zannedip, ihanetle hiddete gelecek tahmin etmişler. Bilâkis aldandılar. Biz, bütün kuvvetimizle anarşiliğe bir sedd-i Zülkarneyn gibi, bir sedd-i Kur’ânî tesisine çalışıyoruz. Bize ilişenler, anarşilik ve belki komünistliğe zemin ihzar ediyorlar.

Evet, eğer eski hayatım gibi, izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için hiçbir hakareti kabul etmemek olsaydı ve vazife-i hakikiyesi, sırf âhiret ve ölümün idam-ı ebedîsinden Müslümanları kurtarmak vazifesi olmasaydı ve bana ilişenler gibi sırf dünyaya ve menfî siyasete çalışmak olsaydı, on Menemen, on Şeyh Said hâdisesi gibi bir hâdiseye, o anarşilik hesabına çalışanlar sebebiyet vereceklerdi.

Hem, üç mahkeme ve yirmi senede kaç vilâyetin zabıtaları, kıyafetime kanunca ilişmedikleri ve mâzuriyetim ve inzivama binaen, tebdil-i kıyafetime hiçbir ihtar olmadığı halde, böyle keyfî, kanunsuz, cebren ahâli içinde başıma şapkayı giydirmeye çalışmak, kırk seneden beri bu vatanda, hususan iman-ı tahkikî dersinde kardeşâne alâkadar olan yüz binler adam, pek büyük bir heyecan içinde zemini hiddete getirip, emsalsiz ağlamaya vesile olacaktı.

Zaten ecnebî parmağıyla, güya hakkımda teveccüh-ü âmmeyi kırmak fikriyle damarlarıma dokunacak kanunsuz muamelelerin mezkûr maksat için yapıldığına, çok emârelerle kat'î kanaatimiz geldi. Fakat Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, benim gibi kabir kapısında, alâkasız, dünyadan usanmış, hürmetten, teveccüh-ü âmmeden kaçmış ve şân u şeref ve hodfuruşluk gibi riyakârlıklara hiçbir meyli kalmamış bir vaziyette iken, bunların bana karşı kanunsuz ihanetlerinin hiçbir ehemmiyeti kalmadı; Cenâb-ı Hakka havale ediyorum. Bana lüzumsuz evham yüzünden eziyet edenlerin yakında ölümle idam-ı ebediyeye giriftar olacaklarını düşünüp, hakikaten acıyorum. Yâ Rabbî, onların imanını Risale-i Nur'la kurtar! İdam-ı ebedîden, sırr-ı Kur'ân'la terhis tezkeresine çevir! Ben de onlara hakkımı helâl ediyorum.

Said Nursî

Haşiye: Yirmi senede kaç vilâyetin zabıtaları kıyafetime ilişmedi. Yalnız, yirmi beş sene evvel Ankara Valisi Nevzat Bey, cebren kıyafetime ilişmek istedi; hem muvaffak olamadı, hem kendi kendini intihar etmekle tokadını yedi.

Hem Afyon Valisinin büyük memuru, cebren kıyafetime emir vermesine mukabil, Emirdağının küçük bir adliye memuru ona mukabele edip "Kanun haricinde hiçbirşey yapamayız" demiş, kanunperestliğini göstermiş.

Hem buranın kaymakamı evham etmeyip bana zulmetmediği için, o vicdanlı zatın tebdiline çalıştılar.

Hem camie, Cumaya gitmeye beni men eden merdumgirizlik hastalığıyla beraber, maddî birkaç hastalığa binaen, bir hafta rapor verip beni ifademi almaya sevk etmemek için doktorluk kanunuyla amel ettiğime binaen, tâ Afyon'dan iki doktor gönderip onun

raporunu bozmak, onu da mahkemeye vermek derecesinde keyfî kanunlara mâruz olmuşuz.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 42

Bakanlar Kurulu ve Diyanet işleri Başkanlığına

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bunun bir sureti Adliye Vekaletine ve şûra-yı devlete ve diyanet riyasetine ve heyet-i vekilenin yüksek meclisine:

Yirmiiki seneden beri bir münzeviyi ve ondokuz sene müracaat etmeyip sükût eden bir mazlum hem bir teşekküre, hem bir şekvaya mecbur olup heyetinize arz eder ki; ben istemeyip sizler iskâna tâbi' olanların fevkinde benim iaşeme dair kararınıza çok teşekkür ile, altmış senelik bir düstur-u hayatımı bu defaya mahsus olmak üzere kırdım. Adem-i kabul ile sizin iltifatınızı kırmadım.

Amma şekva ciheti ise: Ben bir miktardır habbeyi kubbe yapan evhamcıların yüzünden o derece sıkıntı çekiyorum ki; bütün ruhumla ya kabre veya hapse girmek için bir sebeb aradım. İntihara hiçbir cihet-i cevaz olmadığından kabri bırakıp hapse girmek için bir vesile düşünürken, bir ay evvel "Kendi Kendime Bir Hasbihal" serlevhasıyla elîm bir nevi hâtırat-ı kalbimi kaleme aldım ki; şimdi mecbur oldum o hâtıratı aynen beraetimize dair mahkeme kararını ve ehl-i vukuf raporunun hülâsalarıyla lüzumsuz bir-iki cümleyi tayyedip, tebdil etmeyerek aynen sizin yüksek cem'iyetinize takdim ediyorum. Eğer bu kazadaki hükûmetin insaniyetli insafı olmasaydı, benim için dayanmak kabil olmazdı.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 43

Taarruz hadisesi hakkındaki ifadeye Lahika

Adliyenin şahs-ı mânevîsine ve dahiliye vekiline bera-yı malûmat takdim edilen ve Emirdağ'ındaki istintakta verdiğim ifadenin hâşiye ve lâhikasıdır.

Bu yirmi beş seneden beri hiçbir gazeteyi okumayıp, dinlemeyip, dünkü gün, bana hizmet eden bir adam, gazetenin bir parçasını bana okudu. İçinde, Ankara Maarif dairesi iki milyon zararla, hem yine Ankara'da otomobil garajı binası, aynı vakitte İzmir'de ehemmiyetli fabrika, hem aynı vakitte Ada'da büyük bir binanın tamamen yandığını işittiğim vakit, pek çok teessür ve yazıklarla bu fakir millete acımakla, aynı zamanda bütün ömrümde çekmediğim bir sıkıntı içinde, hiçbir mahkemede benim gibi ihtiyar ve hasta halimde dört buçuk saat mütemadiyen ifademi sual-cevaba mecbur olduğum bir zamanda, eğer bura adliyesinin insaniyeti ve bir derece şefkati olmasaydı kat'iyen dayanamadığım gibi, kat'î karar vermiştim ki, sert bir sözle, bu soğukta, bu hastalığımda hapse girmeyi gözüme almıştım. Hattâ bana hizmet edenin birini odamda yatırmak, birine bir tokat vurup benim hizmetim için hapse, yanıma gelmek için karar vermiştik. Fakat bura adliyesinin insaniyeti ve inayet-i İlâhiye bana sabır verdi, tahammül ettim.

Bu acip vaziyetim ve asılsız evhamın sebebini merak ettim. Gençlik Rehberi'nin resmen tab edilmesi ve intişarı pek çok mektepleri tenvir etmiş, hattâ Ankara Darülfünununundaki ve İstanbul Darülfünununundaki kıymettar gençlerin Risale-i Nur'un esasatını, bu vatan milletinin saadetine bir vesile olduğunu bilmeleri ve pek çok muallimler, hamiyet-i milliye ve vataniye ve haysiyet-i ilmiye cihetiyle Risale-i Nur'a kemâl-i iştiyakla alâkadar olmaları, Maarif dairesinin

nazar-ı dikkatini celb etmiş; Nurlara karşı bir derece beğenmemek tarzında bir ilişmek istemişler.

Hattâ burada, “Gençleri elde ediyor, matbu Gençlik Rahberi ile mektep talebelerinin nazarlarını dine çeviriyor” diye ihbar edilmiş. Bunun üzerine hem bana, hem ekser Risale-i Nur şakirtlerine bazı vilâyetlerde ilişilmiş. Halbuki ben, medreseden çıktığım için hocalardan istimdad etmek lâzımken, bütün kuvvetimle Maarif dairesine ve mekteplilere itimad edip onlara dayanmak istiyordum. Çünkü Nur dairesine girenlerin çoğu mekteplilerdir, hocalar azdır; çoğu çekindiği halde, mektepliler kemâl-i takdirle Nurlara sahip çıktığından, kalbimden derdim: İnşaallah Maarif dairesi Nur şakirtlerini himaye edecek. Ve yardımları beklerken birden bize bu yeni taarruzun sebebi matbu Gençlik Rehberi’nin âhirinde “Nur şakirtleri, hükûmetin müsaadesine binaen, mümkün olduğu kadar Nur dershaneleri açılmak münasiptir” diye bizim gizli düşmanlarımız Maarif dairesini aleyhimize çevirmeye çalışması bir vesile oldu.

Şimdiye kadar o düşmanlarımız, desiselerle kaç defa adliye cihetiyle bizi perişan etmek istediler, muvaffak olamadılar, birşey de çıkaramadılar. Sonra mutaassıp ve enaniyetli ve resmî makamlardaki hocaları aleyhimize sevk etmeye çalıştılar, onda da birşeye muvaffak olamadılar. Şimdi en ziyade bana yardıma güvendiğimiz Maarif idaresini aleyhimize istimal etmekle, bu hükûmetin bazı memurlarını üç mahkemede kat’î beraat kazandığımız cemiyetçilik ve tarikatçılık bahanesiyle geniş bir dairede biçare mâsum Nur şakirtlerine ve beni Risale-i Nur’un mütalâasından mahrum etmeye çalıştıkları bir zamanda ve benim acınacak dört buçuk saat istintakımın aynı vaktinde Maarif dairesinin sebepsiz yanması ve söndürülmesine hiçbir imkân bulunmaması ve tamamen yanması tesadüfe benzemiyor, bir eser-i hiddet görünüyor.

O ifademin âhirinde ve aynı zamanda demiştim ki: “Beni bu gurbette, yalnızlıkta kitaplarımın mütalâasından mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur. **(Haşiye)** Belki zemin, yine zelzeleyle hiddet eder” dediğimden üç dakika sonra üç saniye devam eden zelzele ve o fıkrayı mahkemede tekrar ettiğim aynı zamanda—ya gece veya gündüzde—zemin ateşle Maarif dairesine saldırması ve mahkemece dört defa ispat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nur’a ve şakirtlerine taarruzun aynı zamanında gelmesi-

elbette bunda tesadüf olamaz. Demek bu vatanın ve milletin ve âsâyişin büyük bir temel taşı olan Risale-i Nur'un hakikatleridir ki, böyle vukuatlı tokatlarla, bu milletin nazar-ı dikkatini Kur'ân'ın hakikî ve hakikatli ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur'a çeviriyor; milleti ona teşvik edip muârızlarına şefkat tokadı vuruyor.

Şimdi nasıl sadaka belâyı def ediyor; öyle de, Risale-i Nur, bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hâdiselerle tahakkuk etmiş. Bu defa da Risale-i Nur'a hücum edildiğinin aynı zamanda bu yangın belâsının gelmesi, Risale-i Nur belânın def'ine vesile olduğunu ispat ediyor.

Haşiye: İşte yazık oldu.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 44

Üstadın 1.defa ifadeye çağırılması

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela: Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, bu yeni taarruzda ve çok geniş ve çok evhamlı taarruz, yüzde bire indi. Dünkü gün dört saat mahkemede ifademi aldılar. Evvelce size gönderdiğim ifadenin aynını ve izahatıyla cevap verdim. Allah Isparta adliyesinden çok razı olsun ki, onların buraya lehimizdeki iş'arı bize çok yardım etti. Yoksa Afyon'daki evham ve burada bazı resmîler gizli düşmanlarımıza da yardımlarıyla pek çok zahmet çekecektik.

Sâniyen: Müsadere ettikleri Kur'ân'ımızı Diyanet Reisine göndermişler. Biz de İstanbul'a gönderdiğimiz iki cüzler ve baştaki cüz ile beraber, bir mektup Diyanet Reisine yazdık. "Bunu fotoğrafla tab etmeye çalışmak istiyoruz. Diyanet Reisinin tensibi ve muavenetini ümit ediyoruz" diye mektup yazdık.

Sâlisen: Otomobil ile gelen onbeş Sikke-i Gaybiye ve elli Rehber'i aldım. Rehber'in bir kısım fiatından elli lira gönderiyorum. Daha Sikke-i Gaybiye'nin onbeşini kendim için istedim. Mübareklerin kahramanı Küçük Ali tashihli Yirmidokuzuncu Lem'a-i Arabiyeyi benden istiyor. Benimki başka yerdedir, oradan gönderilsin, tashih edeyim. Gayet telaşlı bir zamanda, casus polislerin dikkati altında çare bulamadım ki hem Hâfız Ali, hem İslâmköy şakirdlerini temsil eden kardeşimiz Halil İbrahim'i ve mübarekleri temsil eden Mustafa kardeşimizi imkân bulamadım ki yanıma alayım, görüşeyim. Fakat onların yolda geçirdiği her bir saat, bir hafta yanımda hizmette bulunduğu gibi kabul ettim. Onlar buradan hareket ettikten sonra bir parça tatlı teberrük bırakmışlar. Ben o mübarek köyün namına mübarek ilâç gibi kabul ettim. Fakat kaideme muhalif olmamak için, ne arzuları varsa benim bedelime onlara verilsin. Onların mübarek kablarını da onlara bir teberrük olarak yine onlara gönderiyorum.

Râbian: Bu defa gizli düşmanlarımızın plânı ile Nurların fütuhatına sed çekilmemek için, çok dikkat ve ihtiyat ve metanet ve tesanüd lâzımdır. Hiç de şevkiniz kırılmasın, merak etmeyiniz. İnayet-i İlahiye bu defa da bizi muhafaza ettiği kat'î tahakkuk etti. Gerçi bu on gün sıkıntım, on ay hapis kadar beni ezdi. Fakat binler kardeşlerimin selâmetine ve bedellerine ve hem binler adamın bu heyecanla Risale-i Nur'a dikkat etmeleri ile hasıl olan manevî faideler, benim sıkıntılarımı hiçe indirdi. Hem yalnız benimle meşgul olmaları ve Risale-i Nur'a ve şakirdlerine üçüncü derecede bakmaları ve az eziyet vermeleri, onların bana eziyetleri ve ihanetleri beni sevindiriyor.

Hâmisen: Ahmed Feyzi'nin fıkrasının başında عَرِيضَةٌ اِلَى مَحْبُوبِ رَسُولِ الرّحْمنِ cümlesinde "Mahbub" yerine "Makbul" yazılsın. Daha siz hem tashih hem ta'dil edersiniz. Ben vakit bulamıyorum. **(Haşiye)**

Said-ün Nursî

Haşiye: Bu defa bana mahkemede sordukları pek çok mânâsız sualler içinde, "Neyle yaşıyorsun?"

Dedim ki: "İktisat bereketiyle. Hattâ bir vakit Isparta'da bir Ramazan'da bir ekmek, bir kilo torba yoğurdu, bir kilo pirinçle yaşayan bir adam, maişeti için dünyaya tenezzül etmez ve hediyeyi de kabul etmeye mecbur olmaz."

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 45

Üstadın 2.defa ifadeye çağırılması [Talebelerine]

Bir maruzat:

Beni tekrar ifadeye çağırmamak için mümkin olduğu kadar çalışınız. Çünki daha bir ifadem kalmadı. Tam dört saat ifademi vermişim. Mahkemeye gelen kitaplar Denizli Mahkemesi'nde mevkuf ve beraet kazanan arkadaşlara iade edilmiş, onlarda buradaki bazı dostlara vermişler. Hatta ben de onlardan bazılarını paramla aldım. Daha o kitaplara ait kanunca ifade vermeye hakkım yok. Benden aldıkları arabi evrak ve levhaların ise, dünyaya bakacak ciheti yok ki ifade vereyim. Eğer ifadesiz vermezlerse, onlarda kalsın.

Bir bu parça telaş ediyorum.. Şiddetli rahatsızlığımla beraber böyle kat'î lüzumu olmayan resmi yerlere gitmeye alışmadığım için, beni çok üzüyor. Hem benim gizli düşmanlarım, kendini bana dost gösterip ahalinin heyecanı içinde bir velvele çıkarmak ihtimalinden çekiniyorum. Çünki sebebsiz o sıkıntıyı resmi adamları iğfal ile bu sıkıntıya vesile oldukları gibi, o düşman fakat dost suretine giren adam kalabalık içinde diyebilir ki: "Üstad'ıma kanunsuz bu sıkıntı ne için veriliyor?" bu suretle heyecanlı bir mesele çıkarması ihtimali var.

Eğer münasib görürseniz, sorgu hâkimine selâmımla beraber ona denilsin ki: Daha bir ifadem yok.. ve gizli bir sırrım kalmamış. Bütünü mahkemelerin elinden geçmiş. Onun için Macid Bey gibi pek ciddi, kanunperest ve kanunu hiç bir şeye feda etmiyen bir hâkim benim için ne yapsa razıyım.

Said Nursî

Haşiye: Bu defa Osman'ın, taharride elinize geçen Denizli, hem Eskişehir müdafaanamelerim benim ifademdir. Onun hâricinde daha

bu mes'ele-i Nuriyede ifadem olamaz. Çünki beraetten sonra bu üç senede hiçbir cihetle kanunca bir suçumuz olmamış ki, yeni bir ifadeye lüzum kalsın.

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 46

Üstadın 2.defa ifadeye çağırılması [Mahkemeye]

Emirdağ'ı Sorgu Hâkimliği yüksek katına!

8.1.1948 Perşembe günü ifademi almak için bir davetiye aldım. Evvelce dört saat müdde-i umuminin dairesinde ifadem alınmış, daha bir ifadem kalmadı. Eğer lüzumlu kısaca sual ve cevab varsa ve kanun müsaade ederse, lütfen birisi buraya gelsin ve kısacık sualinin cevabını alsın.

Ben otuz seneden beri merdum-giriz hastalığı ile kalabalık yerlerde dayanamıyorum. Hatta Bayram gününde namaz kılıncaya kadar pek çok sıkıntı ve zahmet çektim. Zaruret-i kat'î olmazsa, resmi yerlere gitmeye dayanamıyorum. Hatta memleketime gitmediğimin bir sebebi, ahbab ve akrabalarım ile görüşmemek ve insanlarla görüşmeye mecbur olmamak içindir. Bu manevi hastalığım ile beraber kulunç, sinir, sancı ve pek çok iştahsızlık gibi maddi hastalıklarımı benimle temas edenler bütün biliyorlar. Ben istesem başka yerlerde birkaç rapor alabilirim. Fakat madem lüzum-u kat'î yok, kanunun müsamahası var. Vicdanlı ve hakperest sorgu hâkiminin re'yine havale ediyorum. O nasıl münasib görse razıyım. Ne kadar da sıkılsam, hasta da olsam, onun re'yini kırmamak için lüzum olursa gelmeye çalışacağım.

Hasta
Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 47

Sorgu hakimi Fethi Bey'e

Mahremdir

Ehemmiyetli bir şekva

İnsaniyetli, kanunlu kardeşim Fethi Bey Hazretleri!

Gayet mahrem bir hakikati size beyan etmek lâzım geldi. Çünki Emniyet Müdürü'nün kanunsuz bir tavsiyesi için beni mahkemeye celbetmek, ifademi almak hususunda sizden bir defa haber geldi. Eğer ehemmiyetli hastalığım ve büyük mazuriyetim olmasaydı, senin hatırın için gelecektim. Fakat insaniyetli ve hakikatli, kanunlu bir dostuma gayet mahrem bir meseleyi beyan ediyorum ki, Kanunca üç mahkemede bana beraet kazandırmış "şapka meselesi"dir.

Evet, ben bu yirmi iki senede üç mahkeme, çok defa huzurunda ve üç aya yakın Kastamonu'da komiser ve polis dairesinde misafir kaldığım halde, hiçbir defa şapkayı başıma koymadım. ve dehşetli mahkemede başımı açmadım.. ve yetmiş kardeşimle beraber büyük bir tehlikeye ma'ruz olduğumuz halde, mahkemede dedim: "Ma'zeretim var, başımı açamam. Şapkayı giyemem. Bu kanunla amel etmem. Fakat o kanunu da reddetmek vazifem değil, karışmam." Dünyada hangi kanun var ki, herkes onunla amel etsin? Bu kanunu reddetmenin cezası ne kadar büyük olursa, onunla amel etmemek, bir mazuriyete binaen en cüz'i bir suç kanunca medar-ı mes'uliyet olamaz. Halbuki bu şapka kanunu münzevilere, çölde kendi kendine gezenlere ve hayat-ı içtimaiyeye girmeyenlere hiç şümulü yoktur ki, üç mahkeme ittifakla şapka meselesini bana beraet ettiler. Hem Eskişehir ve hem Denizli müdafaalarımı okuyabilirsiniz.

Şimdi bütün bütün kanunsuz cebren bana şapkayı teklif etmek niyetiyle, beni mahkemeye lüzum olmadan çağırmanın pek ehemmiyetli bir meselenin açılmasına sebep olmak için, gizli

düşmanlarım her nasılsa Emniyet Müdürünü kandırmışlar. O mesele de budur:

Manen beni aldatmayan hissiyat-ı kalbiye ile ve maddeten ve çok emarelerle ve kat'î bir ihbar ile bildim ki; kırk seneden beri benim imhama çalışan gizli düşmanlarım komünistlerle teşrik-i mesaî edip, bu vatanda bir ihtilâl çıkarmak, bolşevizme girmek ve anarşiliğe zemin hazır etmek için: Beni, ya imha veya hiddete getirip bir karışıklık çıkarmak.. ve konuşmalarında bir Nurcu işitmiş ki: "Said'e şapka icbar edilse, o tahammül edemiyecek. Ya ölecek, ya karıştıracak." demişler.

Biri de aynı cemiyette demiş ki: "Onun hemşehrileri bu meselede yüz bin telefıyat verdiler. Yüzbinlerde muhaceretle perişan oldular. Bu hoca dedikleri adam, yirmi iki sene nefy, hapis, ta'zip, ihanet çekmiş..." Nurcu işitmiş, bize mektupla bildirdi.

Madem şimdi şapka askerin yarısının başından kalkmış ve ekseri çok köylerde yasak yoktur. Demek cezası da ve cebir de kalmamış.

Sabıkan yazılan ihtilâlcilerin planıyla bu meseleyi tazelememek ve medar-ı niza' ve münakaşaya medar etmemek için; asayiş, idare-i maslahat ve kanun ve adliyenin şerefi namına senin gibi insaniyetli, kanunperest hâkim-i âdil bir Müslüman kardeşime bu mahrem meseleyi beyan ediyorum.

Said Nursî

Mudafaalar : 1.Emirdag Hayatı : Parca 48

Kıyafet hakkında ifade [Afyon Zabıtası'na]

Bu kış fırtınası gibi başıma bir manevi fırtına getiren Afyon Zabıtasına gıyabî ve mecburî ifademdir.

Efendiler,

Müteaddit casuslar ve tarassudlarla, mahkemelerin bulmadıkları gibi siz dahi mucib-i mesuliyet bir şeyi bulmadığınızın bir delili şudur ki: Yirmi seneden beri üç vilâyette ve iki mahkemede ve nezaretler altında değişmeyen ve ilişilmeyen yalnız kıyafetimi buldunuz. "Nedir bu kıyafet?" derseniz.

Elcevab: Denizli'de beraetimizden sonra kıyafetime dair büyük me'murlara iki mahkemede dediğim gibi derim:

Evvelâ: Ben münzevi yaşıyorum. Hayat-ı içtimaiyeden çekilmişim. Münzevi çilehanelerine bu kıyafetle girilir.

Saniyen: Bir şeyi reddetmek başkadır ve o kanunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Ben, ehemmiyetli maruzatlarım için amel etmiyorum. Hem başa koymak için bir kanun, bir mecburiyet, bir maslâhat yok ki, memurlar dairelerde giymiyorlar ve camilerde herkes serbesttir; kadınlar, çocuklar giymiyorlar. Hem ben, her iki mahkemede bu kıyafetimle gittiğim halde ve nadiren bir şapka elimde tutuyordum. Eskişehir Mahkemesi şapka kanunu cihetinde, Isparta müdde-i umumisi aleyhimde bir madde-i mesuliyet yapmak istediği halde bu şapka meselesinde ittifakla beraetime karar vermesi ve Denizli Mahkemesi ise, hiç nazara almaması bir hüccettir ki, benim kıyafetime ilişmek kanunsuzdur, keyfîdir, zulümdür.

Salisen: Ben, pazar ve kalabalık yerlere ve mecbur olmadan resmi dairelere gitmem. Yalnız komşum ve yakınımdaki camiin halî mahfeline akşama yakın gidip, tek başımla namazımı eda edip,

yalnız oturuyorum. Hatta kimseyi yanıma alamadığım için cemaat hayrından mahrum kalıyorum. Hava iyi olduğu zaman bazen kırlara ve halî yerlere nefes almak için tek başımla çıkarım. İşte bu vaziyetteki bir adama, bu asrî kıyafet teklif edilmez.

Yetmiş yaşında ve kabir kapısında, kabre girmek için nöbet bekleyen ve dünyadan alâkasını yirmi beş seneden beri kesen ve mal ve evlâd gibi şeylerden alâkasız bulunan ve bütün kuvvetiyle eski günahlarına bir keffaret arayan ve takva ve Azimet-i şer'iyeye harekâtını tevfik etmeğe ve tatbik etmeğe çabalayan ve yedi-sekiz milyar ehl-i imanın kıyafetlerini kendi şahsına ihtiyar eden bir adama elbette bu asrî kıyafet, Ruhsat-ı şer'iye ile belki cebr-i keyfî ile teklif edilmez.

Haydi tahmininiz gibi bu gidişatım bir inad dahi olsa, madem Mustafa Kemal o inadı kırmadı. Ve üç vilâyetin hükûmetleri ve zabıtaları bozmadı. Siz ne için keyfî ve maslâhatsız, o inadı kırmağa çalışıyorsunuz? Ve beni mecbur edip, "Haydi dünyanız başınızı yesin. Ben kabre giriyorum." dedirtiyorsunuz?

Hem emsalsiz bir tarzda, beni tarassudlarla sıkmanıza bir mana veremiyorum. Çünkü, yirmiş beş senelik hayatımın bütün esrarı ve mahrem ve gayr-ı mahrem bütün mektublarım ve kitaplarım, dokuz ay tedkikten sonra beraetime mahkemeyi mecbur ettiği gibi, altı aydan beri mahkeme-i temyizde en ehemmiyetli kısmı incelendikten sonra mahkemenin beraetimize dair kararını mahkeme-i temyiz tasdik edip, Risale-i Nur'da menfaatten başka bir zarar olmadığına imza basmış demektir.

Acaba benim gibi zulmen çok zahmet ve meşakkat çeken bir adamın, bir-iki senedeki yazılarında, ona zulmedenlere karşı mucib-i mahkumiyet ve husumet yirmi madde bulunmaz mı?

Halbuki, yirmi senelik hayatımın bütün âsârında, kanunca mucib-i mesuliyet bir tek madde bulunmadığına kat'î bir delil: Denizli Mahkemesi ittifakla beraetine ve Temyiz Mahkemesi tasdike mecbur olmasıdır.

Tarassudlarla esrarımı anlamak bahanesi ise; benim gizli bir esrarım kalmadı ki, araştırılsın. Mahkeme sebebiyle en mahrem eserlerim ve sırlarım, en nâmahremlerin ellerinde geziyor. Bunlarda en gizli esrarını polis hafiyesine söyleyen bir adamı tarassud etmek

manasızdır. Bana lüzumsuz bir kadar sıkıntı vermeyiniz. Artık yeter! İstirahata çok ihtiyacım var.

Elhasıl: Bütün sırlarım ve sa'yim ve gayem ve maksadım ve Risale-i Nur'un en ehemmiyetli hizmeti, küfr-ü mutlaktan kurtarmak ve muhafaza etmek ve bu mübarek milletin hayatını anarşilikten ve mevtini idam-ı ebedîden halâs etmek ve ölümü terhis tezkeresine çevirmektir. Bu vazifede lüzum olsa, değil yalnız bu hayatımı, belki hayat-ı uhreviyemi dahi feda etmeğe azmetmişim.

Evet madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor. Elbette bu ihlâs hakikatine dayanan bu vazife, her hizmetin fevkindedir. Ve bu ihlâsı bu muhafaza için hiçbir cereyanla ve dünyevî maksadlarla kendimizi bulaştırmayız, bulaştıramayız.

Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi

Afyon Mahkemesi [1948 - 1949]

Afyon
Ağır Ceza Mahkemesi
Müdafaaları
(1948)

Diyanet'in aleyhteki ilk raporu

Diyanet'in aleyhteki ilk raporu

Rapor

Ankara Birinci Sulh Yargıçlığı huzurunda bilirkişi sıfatıyla hazırlanan aşağıda imzaları ve hüviyetleri yazılı Yusuf Ziya Yorugan, Hüsnü Erdem ve Hamdi Kasaboğlu, mahkemece usulen yapılması gerekli muamelenin îfasından sonra Afyon Cumhuriyet Savcılığından gelen 57 sayılı ve 7/2/948 günlü altı sahifelik talimat ile iki zarf içinde gelen Siracünnur, Hücumat-ı Sitte, Gençlik Rehberi adlı kitabları, siyah ve kırmızı kaplı iki defter ve ayrıca tek bir kağıt halinde bir mektub sureti ve bu talimata ek olarak Afyon Savcılığından gelen 88 sayılı ve 23/2/948 tarihli üç sahifelik talimatla Maide-i Kur'an ve Hazinet-ül Bürhan adlı risaleyi alarak önce ayrı ayrı, sonra müçtemian gerekli incelemelerde bulunduk.

Bu eserlerden **Siracünnur**, Arab harfleriyle ve elyazısıyla yazılarak teksir edilmiş olan 32x25 Ebadında 334 sahifelik cildlenmiş bir mecmua olup bunun içinde 14 risale ve mektublar vardır. Sırasıyla şunlardır:

1. *Üçüncü Şua*: Göklerin ve yıldızların Hâlıkına dair âyetlerden ve tefsirlerden iktibaslarla toplanmış ve münacat halinde yazılmıştır. (2/21)

2. *Otuzbirinci Mektub'un Yirmibeşinci Lem'ası*: Bu risale, hastaların maneviyatının takviyesi için yazılmış bir takım tavsiyelerden ibarettir. (2/47)

3. *Yirmibeşinci Lem'anın Zeyli Onyedinci Mektub*: Çocuk taziyesi hakkındadır. Sabr u tahammül tavsiye etmektedir. (2/51)

4. *Otuzbirinci Mektub'un Yirmialtıncı Lem'ası*: Zekeriya Peygamber hakkındaki âyetlerin tefsiri mahiyetinde ihtiyarlara hitab edilmiş ve muharririnin hal tercümesinden parçalarla ekserîsi manevî ve keramet-i evliyaya benzer bir takım şahsî hikâyelerden ibarettir. (2/101)

5. *Yirmialtıncı Lem'anın Zeyli*: Anaya babaya hürmet hakkındaki bir âyetin tefsiri münasebetiyle bazı vesâyâdan ibarettir. (2/104)

6. *Dördüncü Şua*: Hasbünallah âyetinin manasını mertebe mertebe gösteren bir risaledir. Bu mertebeler bürhanlara, bürhanlar noktalara.... (2/136)

7. *Otuzbirinci Mektub'un Onüçüncü Lem'ası*: Şeytanlardan istiazenin hikmetine onüç işaretten ibarettir. (2/154)

8. *Otuzüçüncü Mektub*: Vahdaniyet-i İlahiye bürhanlarından Otuzüç Pencere adlı eserdir. Burada enfüsî ve âfâktaki delilleri gösteren iki âyetin tefsirini ileri sürerek otuzüç suretle Allah'ın birliğini isbat etmektedir. (2/201)

9. *"Eski Said'in Yeni Said'e inkılab ettiği dakikada, eskisinin güldüğüne yeninin ağlamasıdır"* adlı Arabça yazılmış parçalarda ömründen kırk seneyi şöhret-i kâzibe içinde, riya ve gaflette geçirmiş olduğundan Allah'a muhtelif şekilde şikayetler ve bu münasebetle dualar etmektedir. (2/205)

10. *Onyedinci Lem'anın Onikinci Notası'ndan* müellifin hazîn münacatı adlı risalede, Arabça yazdığı yukarıdaki münacatın mealen Türkçeleridir. (2/208)

11. *Onikinci Şua Denizli Müdafaanamesi*: Risale-i Nur şakirdinin dünya cereyanlarından ve siyasetten memnu' olduklarını kendisine ve Risale-i Nur'a ilişenlerin bu hakikati bilmediklerini anlatarak, mahkemelerde ve şurada burada geçirdiği hayatı anlatıyor. Ve buna birkaç haşiye ve Denizli Mahkemesinin hâkimlerine şikayetlerini ve müdafaaları ve yine bu mevzu ile ilgili mektublar ve müddeiumumîye hitab ettiği uzun bir müdafaaname vardır ki, bu müdafaanamenin (2/235) Üçüncü Esas'ında Atatürk'e yaptığı ta'rizleri meşrutiyetten evvel söylediğini, Dördüncü Esas'ta (2/238) bu yüzden bir sene mahkum olduğunu yazıyor. Bundan sonra yine Denizli Müddeiumumisinin dört esasta itiraznamesinde (8/244) aynı fikirleri tekrar ediyor. Mahkeme reisine de iki mektub yazıyor. (2/257)

12. *"Hüsrev'in mutabık bir fıkrası"* adlı mektubunda, Erzincan'da, İzmir'de, Erbaa'da, Osmancık ve Ladik'te vukua gelen hareket-i arzın Risale-i Nur'un kerametlerinden olduğu izah edilmektedir. Bunu Said Nursî tasdik ediyor. Ve böyle de bazı istihraçlarda bulunduktan sonra, Ankara ehl-i vukufunun kendisine muvakkat cinnet isnad

etmelerinin Peygamberin bir hadîsine tevfîk ile bundan memnun oluyor. Ve diğer töhmetli noktalara birer birer cevablar veriyor. Ve bu münasebetle Denizli Mahkemesi'ndeki müdafaalarının ehl-i vukuf raporunu kendi hakkında reklam vasıtasıyla olarak mektublar yazıyor.

13. *Otuzbirinci Mektub'un Otuzbirinci Lem'asının Beşinci Şua'ı* adlı risalede bir mukaddime ve yirmiüç mes'eleden bahsedilmektedir. Mukaddimede (2/293)de: Rivayette vardır ki: Bir zaman gelecek, Allah Allah diyen kalmayacaktır. Bu sözü müellif, zikirhaneler kalkacak, ezan ve kamet Türkçe olacak diye indî surette tevil ediyor. Halbuki kıyamet hâdiselerinde Allah diyenler var oldukça kıyamet kopmayacaktır diye de bir hadîs vardır ki, bu hadîs Said'in tevilinin yanlışlığını göstermektedir. (2/296)

Birinci Mes'elede şöyle birr söz naklediliyor: Süfyan bir su içecek, eli delinecek. Bu hadîs mevzudur.

İkinci Mes'elede şu hadîs naklediliyor: Âhirzamanda dehşetli bir şahıs sabah kalkar, alnında "Hazâ kâfir" yazılmış bulunur. Ve bunu şapka giymek ile tevil ediyor. Hadîs zaif, tevil yanlıştır.

Üçüncü Mes'elede "Âhirzamanın müstebid hâkimleri, hususan Deccal'ın yalancı cennet ve cehennemi bulunur." denilmektedir. Bu da zaîftir.

Beşinci Mes'elede şâyân ihticac olmayan şöyle bir söz vardır: Ahirzamanda Deccal gibi bir kısım şahıslar uluhiyet dava edecekler ve kendilerine secde ettireceklerdir. Bunun tevili de indîdir.

Yedinci Mes'elede "Süfyan büyük bir âlim olacak, ilmiyle dalalete düşecek ve çok âlimler ona tâbi' olacaklar", mevzudur.

Sekizinci Mes'elede "Rivayetlerde Deccal'ın dehşetli fitnesi İslamlarda olacağını gösterir." Bu mes'eleden sonra "Deccal'ın mühim kuvveti Yahudi'dir." denilmiştir. Her iki sözün ihticaca sâlih senedi yoktur. Bu söz zaîf olmakla beraber rivayeti "Isfahan Yahudilerinden 70 bin Taylasanlı Yahudi tâbi' olacaktır" şeklindedir ki, Said-i Kürdî'nin tevilinin ne derece yanlış ve indî olduğunu göstermektedir. Deccal'ın fevkalâde büyük ve minarelerden daha büyük bir azamet-i heykelde olacağına ve Hazret-i İsa ona nisbetle çok küçük bulunduğuna, Deccal çıktığı gün bütün dünya işitir ve kırk

günde dünyayı gezer ve ilh... Bunlar da sıhhati sabit olmayan hadîslerdir. Ekserîsi zaîftir.

Ondokuzuncu Mes'elede "Âhirzaman alametlerinden ve Al-i Beyt-i Nebevî'den Mehdi'ye dairdir.

Yirminci Mes'ele, güneşin mağribden çıkması ve zeminden dabbet-ül arzın zuhurudur. (2/307) Müellif yalnız dabbet-ül arzın tafsilini, "Ben şimdilik başka mes'eleler gibi kat'î bir kanaatle bilmiyorum" diyor. (2/308)

Sonra bu meseleleree zeyl olarak, Deccal'a Mesih denilmesinin sebebi, Büyük Deccal şeriat-ı İslâmiyenin bazı hükümlerini, İslâm Deccalı olan Süfyan dahi şeriat-ı Muhammediye'nin (A.S-M.) bir kısım ahkâmını kaldırır. Ve kanunlar perdesinde herkesin vicdanına ve mukaddesatına, hatta elbisesine müdahale eder. Bir adamın yüzünden yüz köyü harab ve yüzer masumu tehcir ile perişan eder diyor. (2/310)

İslâm Deccalı'nın dahi bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Ben bir manevî âlem İslâm Deccal'ını gördüm diyor. (2/311)

Bu sözler indî ve şahsî bir takım mugalatalardan ibaret olup (2/312) Kur'anda لَيَطْغٰى âyetinin İslâm Deccalı'na lafız ve mana ile tevafuk ettiğini ve bu Deccal'in camilerde namaz kılanlara tecavüz edeceğini ve aynı sahifede İslâm Deccalı Horasan taraflarından zuhur edeceği ve bunun Anadolu'ya Horasan'dan gelmiş olabileceğini kaydediyor.

14. Merhum Hasan Feyzinin mensur ve manzum risalelerinden manzumede Risale-i Nur'u bu asırda âleme rahmet diye vasıflandırmakta, "Sen aylardan güneşlerden üstünsün, nihayetsiz sonu gelmez bütünsün" denilmektedir. (2/321) Mektub ise Said Nursî'nin zehirlenmesi ve ölümü ihtimali üzerine ona hayatında yazılmış bir mersiyedir. (2/333)

İkinci Kitab: Hücumat-ı Sitte, Yirmidokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı Kur'an-ı Hakim'in tilmizlerinin ve hâdimlerinin aldanmamaları için yazılmıştır. Bu eser 51 sahifelik elyazısıyla ve Arab harfleriyle yazılmıştır. Bunda memuriyet ve makam sahibi olmak hırsı ile aldanmamak, korkmamak, tama' etmemek bahisleri yazıldıktan

sonra (2/25) Kürdlük Türklük cereyanlarına karşı Müslümanlık davası güttüğünü ve güdülmesi lüzumu ileri sürüyor. (2/39)

Bundan sonra da enaniyet damarını kırmak ve tenbellik ve tenperverlik etmemek bahiseri yazılmış.

Üçüncü Kitab: Gençlik Rehberi adıyla yeni harflerle 947'de basılmış 34 sahifelik Risale-i Nur mizanlarından, iman ve âhiret burhanlarından bahseden bu kitabta Besmelenin fazileti temsilî bir hikâye ile anlattıktan sonra âhiret fikrinin gençliği kurtaracağını ve yine Eskişehir Hapishane penceresinden meşhudatını ve kadınların açık-saçık gezmelerinin mahzurlarını ve gençliğe hitab eden bir takım vesaya, İkinci Cihan Harbi'nden kendine göre çıkardığı mana, radyo hakkında bir mütalaa ve bir mektubtan dünya hayatının âhiret hayatına galebe ettiğinden şikayetler var.

Siyah kaplı defter: Arab harfleriyle ve elyazısıyla yazılmış 148 sahifelik siyah kaplı defterde 50 kadar mektub vardır. Bu mektuplarda bayramda Arabça tekbirler alınması müjdesi gibi tabirler (2/32), O mübarek Üstadımız 33 âyetle ve İmam-ı Ali'nin kasidesinde 17 yerinde ihbarı ile ve Gavs-ı Azam'ın ianatıyla gibi risaleler nuru anlatan tabirler (2/36) ve (2/28) de ise bu mealde ilm-i cifr ve tevafuklarıyla Celcelutiye ve (2) den bahis vardır. Marangoz Ahmed'in mektubunda Mehdi lafızları siyaseti ima ettiği için münasib değil. Asâ-yı Musa'yı benim için tevafukatını yaldızla yazılmasını bin bârekâllah denilmektedîr. (2/44)

Mahkemelerin kendi hakkında beraet kararı vermesi Risale-i Nur'un kerameti olduğu gibi, Mart Hâdisesi'nde Hareket Ordusu'nun kumandanını, İstanbul'un işgalinde ecnebi kumandanını, Ankara divan reisinin hiddetini tarziyeye çevirdiğini yazmaktadır. (2/48)

Mustafa imzalı mektubda: "Kahraman ordu alâmet-i küfür olan şapkayı başından çıkarıp atmağa başlaması.. silsile halinde fütuhat başladı. Bugün tedavüle çıkarılan yüz kuruşluk parada da âdet-i menhûs resim koymağa muvaffak olmamışlar. Bunu bir alâmet-i kat'iyye olarak kabul ettim ki; Süfyan'ın kendi gibi, alâmetleri de ölüyor." (2/5)

Said Nursi mektubunda: Risale-i Nur dahilinde kuvvetli manevî fütuhatı ile anarşiliğe meydan vermediği gibi, hariçten gelen ve içimizde anarşiliği yetiştirmeğe çalışan, şimalden gelen dehşetli

dinsizlik cereyanına da sedd-i Zülkarneyn'dir. (4/37) Muhtelif yerlerde İmam-ı Ali, Risale-i Nur'a Siracünnur namını vermiş. (2/64)

Mektubların 102'nci sahifesinde bazı kimselerin kendisine Mehdi dediklerini kabul etmediğini ve bu cihetle husule gelen tezadı açıklaması istenilmekte ve cevaben: Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi haklı olarak bir nevi Mehdi telakki edilmesini ve kendi şahsının manen evlâd-ı Ali'den sayılsa dahi ihlası bozmamak için uhrevî makamat bana verilse dahi bırakmağa kendimi mecbur biliyorum. demektedir. (2/105) Bundan sonra bir mektubda, otuz seneden beri siyaseti terkettiğine dair satırlar vardır. (2/110)

Mehdilik mevzuu üzerinde bir mektub (2/140) da mevcud olup, bu mektub Maidet-ül Kur'an ve Hazinet-ül Bürhan adlı Ahmed Feyzi'nin risalenin mukaddimesinde aynen zikredilmiştir. Aşağıda incelenektir. Burada "mektubun arkadaşlara gönderilmesi, tensibinize bırakılmıştır" denilmektedir. (2/144)

Bu mektublardan sonra "Risale-i Nur hakkında Birkaç Söz" adı altında bir manzume ile Bediüzzaman'ın bir veli olduğuna dair bir sahifelik bir tercüme-i hal yazısı vardır. Arab harfleriyle ve el yazısı ile yazılmış 97 sahifelik ve 32 kadar mektubdan ibaret, kırmızı kaplı defterde Ahmed Fuad imzalı mektubda Eflani Nahiyesinde yağmur duasına çıkıldığı, risale şefaatçi tutularak yağmur yağdığı kaydedilmekte (2/11).

Otomobil kabul etmediğine dair bahis (2/3 ve 14), bu memleketten harice gitmek istemediği ve Mekke'de olsa buraya geleceğini ifade ediyor. (2/22) Buraya kadar geçen satırlar arasında vali muavinleri, kaymakamlar, parti genel sekreteri ve Diyanet Başkanlık müntesibleri, Ankara ehl-i vukufunun raporunda ve adliye müdafaanamelerinden parçalar nakledilmiştir. (2/26)

Eskişehir Mahkemesi yüz risaleyi ve mektubları tedkik ettikten sonra yalnız yüzyirmide onbeş adama altışar ay, kendisine de on beş kelime ile bir sene ceza verildi. Tarikatçılık, cem'iyetçilik, şapka meselelerinden beraat ettirdiler. Biz de o cezayı çektik diyor. (2/22)

Yeni Diyanet Reisi İsparta hâdise-i Nuriyesine mani oldu, bir şefkat tokadı yedi. Otomobili parçalandı, bizim kadar zarar gördü. Fakat Zülfikar'ın kerameti olarak tehlikeden kurtuldu. (2/35, 41, 12)

Risalenin her cümlesinin taklid edilmez bir kudrette ve İbn-i Sina'ların diz çökecekleri bir ehemmiyette olduğunu ve Risale-i Nur'un bütün ilimleri cami' ve binler vecizeler olduğuna dair Mustafa Ramazanoğlu'nun mektubu. (2/66)

Bunlardan sonra 80 ve 85'inci sahifelere kadar kendi eserlerinin Şam'a, Hindistan'a, Câmi-ül Ezher'e, Ravza-i Mutahhara'ya gönderildiğinden bahisler vardır. Bunlara yazılan mektub parçaları (2/90)

85. sahifede bir kadının bülbülden Said Said sesi duyduğu ve diğer bir yerde kendisi ile alakalı hüdhüdün yolcuya rehberlik ettiğinden ve bazı kafes kuşlarından bahsedilmektedir.

Maidet-ül Kur'an ve Hazinet-ül Bürhan

Ahmed Feyzi tarafından 1366 Hicri yılında Arab harfleriyle ve elyazısıyla yazılmış 35 sahifelik bir eserdir. Baş tarafında Said Nursî'nin bir mektubu ile, bir medhalden ve iki kısımdan ibarettir.

Risalenin baş tarafına yazılmış olan mektub, mektuplar mecmuasında varıdır. Bu mektubda Said Nursî, Risale'yi gaibden yapılan istihraçların kuvvetli hücceti ve şahidi diye vasıflandırdıktan sonra, bazı Ayet-i Kur'anın ehâdis-i şerîfenin âhirzamanda gelecek bir müceddid-i ekberi mana-yı işarî ile haber veriyor. Fakat o gelecek zâtın üç vazifesi vardır: Birincisi: İmanı kurtarmak ve hakaik-ı imaniyeyi göstermek. ikincisi: Şeriatı ihya. Üçüncüsü: Hilafeti tatbiktir. Risale-i Nur'un maneviyeti bunlardan birincisini yapmışsa da, diğer iki mühim vazife nazar-ı dikkate alınmayarak bize bu müceddidlik isnad edilmiştir. Risale-i Nur dünyevî ve manevî makamlar aramaz ve bu iş siyasete dokunur. Bu sebeble ben risaleyi ta'dil ettim ve şahsıma aid kısımları kaldırdım. Ve bana kalben Nurların Fütuhatını temaşa ederken bu müceddid-i ekber Mehdi makamının Allah'ın işine karışmış gibi bir şekva geldi. Bu sebeble bu makamat-ı maneviye mesleğimizde mevzu-u bahs olmamalıdır, diyor.

Ondan sonra risalede Ebced hesabıyla "Bediüzzaman" ünvanındaki harflerin yekünü "Muhammed" ismindeki harflerinin iki misline müsavi olduğu (2/4), "El-Kürdî" tabirinin de dört defa "Muhammed" ismine müsavi olduğu (2/25), Risale-i Nur ismindeki harflerin yekününde kelimetullah âyetine müsavi olduğunu,

mücahidin kelimesindeki harflerin Said kelimesi harflerine tevafuk ettiği ve وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا âyetinin ise bu mücahidin doğum ve mücahede tarihlerini gösterdiğini ve bundan يكون فى امّتى رجلان hadisinin mevzu olduğunu İbn-i Cevzî tasrih ettiği halde, bundan Ebced hesabıyla Kürdî ile 1928'de galeyan çıktığı, اَحْيَاهُ اللهُ بِالْعِلْمِ hadîsinden de El-Kürdî (2/12) çıkarıldığı görülmektedir.

Sonra Maidet-ül Kur'an metnine geçerek يا ايها المدثر ayetinin 1316'da vazifenin başlayacağı ve يا ايّها المزمل âyetinin de Kürdî kelimesini bildirdiği yazılmakta ve devamla Denizli adaleti vazife-i hilafetin başlayacağı tarihi mücahedenin başlangıcı ve Risalet-ün Nur hakkında bir takım tevafukları kayd ile Said Nursî recül-ü Kürdi'yi çıkarmakta ve يا اهل البيت diye başlayan bir hadîsin de kısa zamanda ulûmun verileceği hârika-i fıtrata Nur'un tercümanına yani Said-i Kürdî'ye (2/25) mutabık olduğunu, اِنَّمَا اَنَا مُنْذِر âyetinden de 1318'den 1368'e kadar zaman göstermektedir. (2/27)

Bundan sonra Süfyan olan İslâm Deccalı hakkında hadîs nakliyle bundan başa şapka koyulacak manasını ve اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الاِسْلام âyetinden de Ebced hesabıyla Risale-i Nuru çıkarmakta, nihayet رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هذَا بَاطِلاً âyetiyle müceddid-i ekber olan tercümanın 1340 tarihlerine rastlayacağı ve onun insanlığa şamil olacağı kaydedilmektedir.

Bu eserlerde yapılan incelemelerde;

Said Nursi'nin Mehdi mes'elesi üzerinde durduğunu, kendinin müceddid olduğunu ve bu dava Ebced hesabıyla olan tevafuklardan çıkarılan bir takım manalarla teyid edildiğini,

2. Zelzelelerin vukuu ile yağmur yağmasının, otomobil kazasının ve mahkemelerin âdilane kararlarının Risale-i Nur'un kerametinden neş'et ettiği,

3. Bir takım mükâşefatla tevafukat ileri sürdükten sonra Süfvan İslâm Deccalı ve indî mütalaat çıkarmakta olduğu görülmektedir. Halbuki Ehl-i Sünnet'e göre İmam-ı Mahfî ve İmam-ı Muhtazar akidesi bâtıldır. Bir halaskarın ve Mehdi'nin geleceği akidesi Mecusi kadîm dininde mevcud idi. Babil esaretinden sonra Yahudi peygamberleri bu akideyi alarak bir halaskâr-ı fikir akidesine bağladılar. Müslümanlıktan sonra ise İsrailî âlimlerden bazıları bu fikri müslümanlığa sokmak istediler. İran halkından bazıları ber-kadîm tamamıyla kapıldıkları gibi tarikatçılık vasıtasıyla müslüman ülkelerinde bu akide cahil halk arasına girdi. Din-i İslâm'da ise Kuran-ı Kerim'in sarahatıyla hâdî ve mühdî olarak gelen Hazret-i Muhammed (A.S.M.) âhirzamanın peygamberi ve hâtem-ül mürselîn olduğu için, din-i İslâm ikmal ve itmam edilmiş, Mehdi ve halaskar fikrine müslümanlıkta mahal kalmamıştır. Ehl-i Hadîs'e gelince, Esne-l Metalib'de Mehdi'ye dair hadîslerin kâffesi zaîftir denmektedir. Bazı kitablarda her ne kadar Mehdi'ye dair rivayet edilen birbirinden çok farklı hadîsler varsa da, bunların zaif ve muzdarib olduğunda ittifak vardır. İmam-ı Şafii yalnız zaîf ve muzdarib hadîsleri değil, aynı zamanda mürsel olan hadîsleri de kabul ettiğine göre, Şafiî olan Said Nursî'nin bu hâdiseleri kabul ile bunlardan bir takım hükümler çıkarmasının manası anlaşılmamaktadır.

Zaîf hadîslerden ahlâk ve tarih gibi mevzularda istifade edilebilirse de, akaid mevzularında zaîf hadîslere istinad caiz değildir. Esne-l Metalibden naklen siyer-i celile-i Nebeviyede (2/141) Hazreti Ali'ye ve Ehl-i Beyt'e isnad olunan cifir hâdiseleri فالمهدى قام sözü iftiradır denilmekte ve bu hadîslerdeki Mehdi'nin şartlarında *"ıtret-i Resul'den evlâd-ı Fatıma"* denilmesi, Hazret-i Ali'nin manevi evlâdlarına bu işin şamil olamıyacağına ve

Mehdi'nin İsa'ya veya İsa'nın Mehdi'ye imam olacağı sözü de Said-i Kürdî'nin böyle davalara kalkmasıyla müslümanlık esaslarından ne kadar uzaklaştığını ve etrafındaki müslümanları ne derece şaşırttığını göstermektedir. Gerçi Said Nursî yazılarında Mehdiliği sarahaten kabul etmiyor. Amma Marangoz Ahmed, Mustafa'nın, Ahmed Feyzi'nin ve Mustafa Ramazanoğlu'nun mektublarını şiddetle ve kat'iyyetle reddetmesi lâzım iken, onların mektublarını Risale-i Nur'a ekliyor ve yayınlıyor ve müceddid-i ekber Nur'un tercümanı ve Kur'anın tercümanı tabirleri sık sık kullanılıyor.

2. Müceddid, Kur'an ve hadîs menba'larından aldığı feyzi yeni istinbatları bulunduğu zamanın ihtiyacına ve mesalihine, örflerine ve îcablarına göre işleyen, ilme ve ulemaya hitab edip onlarla fikri münakaşalarda bulunan, bu suretle sünnet-i Nebeviyi yapmağa çalışan, kimsedir. Avam arasından kendine bir tâbi'ler peyda edip onlarla bazan gizli, (Bunu meydana çıkarmağa izin yok) diyerek, bazan ebced hesabları ve tevafuklarla kendine bağlayarak mevzu veya zaîf hadîsleri arayıp bularak imanın esasları İslâm'ın erkânından olmayan meselelerle meşgul etmek müceddidlik ve tercümanlık olamaz.

Siracünnur'un 375'inci sahifesinde "Ben benlik peşinde koşmuyorum." dediği ve Maidet-ül Kur'an'ın başında yazdığı mektubda "Mahviyet ve terk-i enaniyet ve ihlas-ı tam ile gördüm ki, makâmât-ı maneviye dahi mesleğimizde mevzu-u bahs olmamalıdır." dediği halde, bu eserin içinde "Ey Kur'an'ın yüzlerce çift âyetleriyle müeyyed, ezeliyet ve ebediyet hakaikinin üstadı Zât-ı Muhammediye (A.S.M) tercümanı ve ey ekmel-i mevcuddan mev'ûd zât" diye vasıflanmakta, kitabın sonunda da müceddid-i ekber diye vasıflanmayı kabul etmesi bir tezad teşkil etmektedir. Binaenaleyh bu tabirleri kullanmak ta yersizdir.

3. Maidet-ül Kur'an adlı medhiyeye ve bu medhiye fıkralarında gizli işaretlerdeki tevafuklardan çıkarılan istihraçlara gelince.. Bu eser üzerinde önemle durmak lâzımdır. Önce bu eser kimin te'lifidir? Defterin dış kapağında eseri beyaza çekenin Ahmed Feyzi olduğu yazılıdır. Said Nursî imzasını taşıyan ikinci sahifedeki mektubda ise Ahmed Feyzi'nin üç seneden beri bu risaleyi yazdığı ve kendisinin ancak bir kısmını ta'dil ettiği yazılmaktadır. Müsveddelerin görülmesi lüzumludur.

El-Münâdî'den bahseden ve Muhyiddin-i Arabi'nin eserlerinden parçalar nakleden bir kimse Arabça imlalarda bu kadar hatalara düşmemesi îcab eder.

4. Süfyan, İslam Deccalı ve Büyük Deccal gibi tabirlere gelince: Süfyan, Emevîlerde büyük bir şahsiyet olduğu için Alevî ve Şiîlerden birçok kimseler mahza Emevîler'e olan düşmanlık yüzünden Süfyan ismi altında birçok hadîsler uydurmuşlardır. Nitekim Buhari'de ve Müslim'de Süfyan üzerine hiçbir hadîs yoktur. Süfyan hakkında söylenilen sözlerde Halid bin Yezîd evladlarından geleceği ve Şam'dan çıkacağı, Kelb kabilesinden olacağı sözleri mütalaayı teyid etmektedir. Bunlar Şiiliğe mütemayil olanların eserlerinde bulunur. Ehl-i Sünnet'in akaide dair olan kitaplarında bunlara yer verilmemiştir. Keza "İslâm Deccalı'ndan maksad Süfyan'dır" gibi bir söz de yoktur. Bu da asılsızdır. Bazı hadîslerin mazmunlarından ve ekserisi zaîf veya mevzu olan hadîslerden çıkarılan Süfyan veya İslâm Deccalı hakkında Siracünnur adlı kitabın 236'nci sahifesinde açıklandığına göre, bu sözlerden maksadın Atatürk olduğunu ve bundan dolayı muhakeme edilerek bir sene hapse mahkûm olduğu anlaşılmaktadır.

5. Said-i Kürdî'ye sormalıdır.. Peygamberlik mi dava ediyor? Eğer etmiyorsa يا ايّها المزمل ayetinin "Kürdî" demek olduğunu ve bu libasın lâbisi olduğunu niye kabulleniyor? Bunlardan başka kendisine veya Hasan Feyzi'ye şunlar da sorulabilir. هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ ayetinden Said Bediüzzaman'ı çıkarmaktan maksat nedir? هَلْ كُنْتُ اِلا بَشَرًا رَسُولا âyeti sevgilimizin besmele-i hayatı ne demektir? (2/23)

(2/24) te dört tane "Muhammed" den "Bediüzzaman Kürdi" çıkıyor, bu ne demekktir? اِلا اَنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ 1268 -1318. Bu ne demektir? وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ âyetinden Said'in Rus esaretinden kaçışını çıkarmak, Kur'an ile istihza ve Kur'anı indî bir surette tevil değil midir?

6. Şu noktalar calib-i dikkattir. Mehdi olduğunu isbata çalışırken peygamberliğe dair âyetlere başvurulmuştur. ÇünLkü Kur'anda Mehdiliğe'dair bir söz bulamamıştır. Keza öteden beri Ebced hesabıyla cifirle ve tevafuklarla iştigal etmesi, bu suretle halkın zihni tevafuklara Kur'andan Kürd Bediüzzaman gibi manalar çıkarmaktan gaye nedir? Ve bu mahremdir, bunu herkes okumasın gibi sözlerden gaye nedir? Halkın, kaymakam, vali, hâkim kendisine hüsn-ü zan edenlerin iltifatlarını da kendine reklam diye kullanmaktan maksad nedir?

7. Ehl-i Sünnet'e göre Kur'anı kendi re'yi ile tevil veya rakamlarla veya cifırle tefsir, tevafuk ve istihrac suretiyle tevcih bâtıldır. Yine Ehl-i Sünnet'e göre, tasarrufat Allah'ındır. Yağmur yağması, güneşin küsufu, zelzelenin vukuu, şunun ve bunun için değildir. Ve gaybe ilim, Allah'a mahsustur. Hiçbir velî sarrufat yapamaz ve gaybı bilemez ve hattâ Hazret-i Peygamber (A.S.M.) dahi bilemez. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de قُلْ لاَيَعْلَمُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالاَرْضِ الْغَيْبَ اِلاَّ اللّٰه buyurulmuştur. Binaen aleyh mebadi-i kıyanet 1555 (S/31), 188 tagut-u dalaletin doğumu (S/33), 1362 zuhur-u müceddid (S/20), 1371 vazife-i dalaletin mebdei, 1284 sonu (S/17) gibi şeyler, Kur'anın sarahatına muhaliftir.

Usûlüddin kitablarının ümmehatında, İmam-ı Azam, İmam-ı Şafiî, Eş'arî ve Matüridî gibi İmamların eserinde ve halen ellerde dolaşan Akaid-i Adudiye ve Şerh-i Mevakıf gibi akaid kitaplarımızda bunlara yer verilmediği gibi, müslümanlıktan olmayan şeyleri müslümanlıktan göstermek ve avamın hurafeciliğe

mütemayil cehaletlerini izale edecek yerde onları kamçılamak, müslümanlığı kötülemek ve mukaddesatı şahsi fikirlere ve arzulara âlet etmektir. Görülüyor ki Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini kısmen Mehdi olarak göstermek, yine Risale-i Nur'dan alâkalı sayılan Hüdhüd ve bülbül ve diğer kuşların zikirlerinin işitilmesinden bahsetmek olan hâdiseleri Risale-i Nur'un kerameti veya tokadı saymak, din namına Türk İnkılabının bazı mümessillerine ta'rizlerde ve ibhamlarda bulunmak, kendisini âyetlerle ve Hazret-i Ali'nin ve Abdülkadir-i Geylanî'nin sözlerine müeyyed saymak, Cifir ve Ebced hesabının tevafukları üzerinde ısrarla durmak, birbirine inzimam ile heyet-i mecmuası hüsn-ü niyetle kabil-i tevfik olmayan şeylerdir.

Bu cihete dikkati çekmek yerinde olurki Said-i Kürdi ilimlerine vâkıf olduğu halde tevafuklarla, cifirlerle uğraşması, kerametlerden muhtelif şekillerde dem vurması, Mehdilik tekliflerine yarı muvafakatile müceddidlikten bahsetmesi, ve Maidet-ül Kur'an adlı risalenin yayımını kabul etmesi, kendisinin sistemli bir hurafeye musab ve sabit fikirlerde mübtela olduğu şübhesini kuvvetlendirmektedir. Onu bu vehimlere ikna edecek şekilde yazı yazan birkaç kâtib ile bilhassa bu hususta ulüvv derecesine varan Maidet-ül Kur'an müellifinin de bu gibi müslümanlığa aykırı ve akla uymayan şeylere inanmaları, akıllarında hıffet olduğu şübhesini uyandırmaktadır.

Netice

Tarikatçılık, şeyhlik ve dervişlik münasebetinin seyr-i sülük ile evrad u ezkâr ile taç, hırka ve âyin (gizli toplanmalarda höykürmeler) gibi hareketlerden ve vasıflardan ibaret olduğuna göre Said Nursî ile Nurcuların hareketlerinde bu vasıflar tebellür etmemiştir.

Gizli cem'iyet kurmak ise, ikiden ziyade şahsın tarikatçılık gütmek, ulusal birliği bozmak, topluluk gayesini saklamak gibi millete ve memlekete zararı dokunacak hareketler için faaliyetlerini devamlı surette birleştirmeleridir ki, hâdisede müteşeddit yalnız bir şahıs olduğuna ve Nurcu adı verilen taliblere din dersleri vermek gayesi izhar edildiğine göre bu işi gizli cem'iyet kurmakla da vasıflandırılamaz. Ancak bu hareket, bir ilim ve din gayretiyle muhtaç olan müslümanlara dinlerini öğretecek ve imanlarını

kuvvetlendirecek sırf tali mî bir mahiyette de değildir. Hâdisenin görünür tarafı, eserlerinde dinî mes'eleleri izah ederken Said Nursî bazan İslâm akidelerine aykırı taşkınlıklar ve teviller yaparak, bazan da mevzu ile ilgili olmadığı halde millî inkılabın bazı taraflarını dinsizlik gibi göstererek kendisinin ıslah edici bir salahiyette olduğunu meczubcasına veya .....cesine telkin etmek ve safdil halkı gayesi meçhul ve mananasız yazılarla meşgul etmek ve kendine bağlamak cihetinde olduğudur. Said Nursî'ye ve Risale-i Nur'a kerametler isnad edenler ve onu Mehdilik için kışkırtanlar diyaneten bu fikrî hezeyanlarından sorumludurlar ve hareketlerinde onunla müşterektirler. Diğer saf ve dinî hislerle hareket eden halk ise, derunî bir boşluğun tatmini ihtiyacıyla inanmalarında samimidirler. Bunlara iğfal nazarıyla bakılabilir.

İşbu raporun ve bağlı kitabların mahalline gönderilmesi için evrakın ve bağlı kitabların Yüksek Mahkeme'ye verilmesine oy birliğiyle karar verildi. 16/3/948

Müşavere Tedkik Memuru ... Ahmed Hamdi Kasaboglu

Diyanet Müşavere Üyesi... Hasan H. Erdem

Diyanet işleri Müşavere Üyesi.. Yusuf Ziya Yorugan

İddianameden şayan-ı hayret ve mühim notlar

İddianameden şayan-ı hayret ve mühim notlar

(Afyon Sorgu Yargıçlığı’nın Afyon C.Müddeiumumîliği tarafından hazırlanan 948/27 Esas, 55 Karar, 53 Savcılık numaralı iddianameden şâyan-ı hayret ve mühim notlardır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

……

(943 yılında Denizli Ağırceza Mahkemesi’nce Said-i Kürdî’nin Diyanet İşleri Müşavere Kurulu’ndan seçilen bilirkişilere tedkik ettirilen eserleri)

(Mezkûr mahkemede Said-i Kürdî’nin ve gerekse arkadaşlarının beraetlerine karar verilmiştir.)

Isparta Gazi Kemal Mahallesinde mukim Hüsrev Altunbaş’ın Türk Harfleri Kanunu’na aykırı olarak Said-i Kürdî’nin Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu’cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Kur’aniye adlı kitablarını Arab harfleriyle ve teksir makinesiyle basıp satışa çıkardığından Isparta C.Savcılığı’nca haber alınması üzerine yapılan soruşturma ve araştırmada, teksir makinesiyle mezkûr iki kitabdan henüz satılmamış 180 aded kadarının elde edilmesiyle yine Diyanet İşleri Müşavere Kurulu a’zalarından seçilen bilirkişiler tarafından bu iki kitab üzerinde yapılan tedkikat neticesinde 16/12/947 tarihli bilirkişi raporunda Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Kur’aniye adlı iki kitabın suç konusunu ihtiva etmediği kanaatı belirtilmiştir. Said-i Kürdî’nin suça konu olan Siracünnur adlı kitabın 291’inci sahifesinde, âhirzamanda vukua gelecek hâdisata işaret eden hâdiselerin tevilini yapan yirmi mes’eleyi ve bu mes’elelere aid tetimmeyi ihtiva eden, 31’inci Mektub’dan 31’inci Lem’anın Beşinci

Şua'ı başlıklı yazısı ile başlar. Kitabın 297'inci sahifesinde Beşinci Şua'ın İkinci Makamı ve Mes'eleleri diye başlayan yirmi mes'eleden İkinci, Dördüncü, Yedinci Mes'elelerle Yirminci Mes'eleye ilâve olarak yazılan Üçüncü Mes'elenin Birinci, İkincisi olan mes'elenin cihet ve sebebleri olarak takdir ve tasnif edilen 4 cihet ve sebebden ikinci ve dördüncü cihet ve sebebler suç; Maidet-ül Kur'an ve Hazinet-ül Bürhan adlı risale de suça konu olan yazıları ihtiva etmektedir. Yirmi mes'eleden suça konu teşkil eden İkinci Mes'elede:

Âhirzamanda dehşetli bir şahıs kalkar, alnında "Hâzâ kâfir" yazılmış bulur.

Bunu Said-i Kürdî şöyle tevil etmektedir:

O Süfyan kendi başına firenklerin serpuşunu giyip cebr-i kanunî ile herkese giydirir.

Dördüncü Mes'ele: Âhirzamanda Allah Allah diyecek kimse kalmaz.

Bunu da şu suretle tevil etmektedir: Allah Allah deyip zikreden tekyeler, zikirhaneler, medreseler kapanacak. Ezan ve kamet gibi şeairde İsmullah yerinde başka isim konacaktır.

Yedinci Mes'ele: Süfyan büyük bir âlim olacak. İlim ile dalalete düşecek ve bir çok âlimler ona tâbi' olacaklar.

Bu da şu surette tevil edilmektedir: Padişahlar gibi kuvvet ve kudret veya kabile, aşiret veyahut cesaret gibi vasıta-i saltanat olmadığı halde; zekâvetiyle, fenniyle ve siyasî ilmiyle o mevkii kazanır ve aklıyla çok âlimlerin akıllarını teshir eder, etrafında fetvacı yapar. Ve çok muallimleri kendine tarafdar ederek, din derslerinden tecerrüd eden maarifi rehber edip dinsizliğin terviç ve tamimine şiddetle çalışır.

Yirminci Mes'eleye tetimme olarak yazdığı Üçüncü Mes'eleden Birincisinde: "Âhirzamanda hristiyanların deccalı olan Büyük Deccal'ın şeriat-ı İseviyenin ahkâmını kaldırıp, hristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden rabıtalarını bozarak anarşistliğe, Ye'cüc ve Me'cüc'e zemin hazırlar." dedikten sonra İslâm Deccalı'na geçerek, İslâm Deccalı olan Süfyan dahi şeriat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) ebedî bir kısım ahkâmını nefis ve şeytanın vesveseleriyle kaldırmağa çalışarak hayat-ı beşeriyenin maddî ve manevî rabıtalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak, hürmet ve

merhamet gibi nurani zincirlerini çözer, hevesat-ı müteaffine bataklığında, birbirine saldırmak için cebrî bir serbestiyet ve ayn-ı istibdad bir hürriyet vermekle anarşistliğe yol açar ki, o vakit o insanlar gayet şiddetli bir istibdaddan başka bir şey ile zabt altına alınmaz.

İkinci Mes'elenin ikinci cihet ve sebebinde: Her iki Deccal, a'zamî bir istibdad, a'zamî bir zulüm, a'zamî bir şiddet, a'zamî bir dehşet ile hareket ettiklerinden kendilerinde a'zamî bir iktidar görünür. Evet, öyle acib bir istibdad ki, kanunlar perdesinde herkesin vicdanına ve mukaddesatına ve hattâ elbisesine müdahale ederler. Hem öyle bir zulüm ve cebirdir ki, bir adamın yüzünden yüz köyü harab ve yüzer masumları tecziye ve tehcir ile perişan eder.

İkinci Mes'elenin dördüncü cihet ve sebebinde: Büyük Deccal'ın ispirtizma nevinden teshir edici hassaları bulunur. İslâm Deccalı'nın dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Ben bir manevî âlemde İslâm Deccalı'nı gördüm. Yalnız birtek gözünde teshirci manyetizmayı gözümle müşahede ettim ve onu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkâr-ı mutlaktan çıkan bir cür'et ve cesaretle mukaddesata hücum eder. Avam-ı nâs hakikatı bilmediklerinden, hârikulâde iktidar ve cesaret zannederler. Hem şanlı ve kahraman bir milletin mağlubiyeti hengâmında böyle istidraclı, şanlı, tali'li ve muvaffakiyetli ve kurnaz bir kumandan olduğundan gizli ve dehşetli olan mahiyetine bakmayarak kahramanlık damarıyla onu alkışlar, başına koyar ve seyyielerini örtmek ister." demektedir.

Mustafa Osman'ın mektubunda:

"…… Süfyan'ın prensipleri de kendisi gibi ölüyor. Senelerdir yanan cehennemi sönüyor. Artık devir dönüyor." denilmektedir. İşte mektubun aynen yazılan bu parçasıyla Süfyan'ın Atatürk olduğu ve kendisi gibi prensiplerinin de müşarün ileyhin yaptığı inkılab eserleri olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Binaen aleyh sabah kalktığında alnında "Hazâ kâfir" yazılı olan başına firenklerin alâmet-i küfür olan şapkasını giyip herkese de cebrî kanunla giydiren ve kanun perdesinde herkesin vicdanına ve hattâ elbisesine müdahale eden Süfyan'ın ve İslâm Deccalı'nın Atatürk olduğu izah edilmiş bulunuyor.

……

Said-i Kürdî'nin Nur talebelerine "Aziz, sıddık kardeşlerim" hitabıyla yazdığı mektubda: "Hâfız Osman'ın ve Mehmed Nuri'nin bayramda Arabî tekbirler alınması müjdesi ve Isparta havalisinde eskiden beri perde altında manevî mevcud olan Nur'un medreseleri daha ziyade intişara çalışmaları bizi çok sevindiriyor. İnşâallah bir zaman Isparta câmi'-i kebiri gibi Anadolu câmia-i a'zamında şeair-i İslâmiye ve kelimat-ı mukaddese "Allahü Ekber'lerle kendini gösterecek." demektedir. Bu mektuba göre Said-i Kürdî'ye Isparta câmi'-i kebirde bir bayram namazında Arabî tekbirler alındığı müjdelenmekte ve Said-i Kürdî de Isparta câmi'-i kebiri gibi Anadolu'nun her tarafında **(Haşiye-1)** şeair-i İslâmiyenin "Allahü Ekber"lerle kendisini göstermesini temenni etmektedir.

Mustafa Gül'ün evinde çıkan Said-i Kürdî'nin fotoğrafı arkasında Hüsrev imzalı yazı:

"Bugünde Mele-i A'lâ'nın arzda medar-ı süruru

Bugünde sekene-i arzın Mele-i A'lâ'da medar-ı iftiharı

Bugünde Habibullah'ın medar-ı nazarı

Bugünde müslümanların sertacı

Bugünde tarîkatların imamı

Bugünde mahbub-u Huda

Hem bugünde allâme-i asr

Hem bugünde zulmetin nuru

Hem bugünde Mehdi-i A'zam

Hem Molla Said-ün Nursî

Hem Bediüzzaman-ı Kürdî

Sevgili Üstadımızı sizlere en kudsî, en mübarek, en güzel bir hediye olarak takdim etmekle müftehiriz." diye yazılmış.

……

Tutuksuz bulunan otuz sanık hakkındaki C. Savcılığının men'-i muhakeme isteği yerinde görülmediğinden reddi ile sanıklardan Said-i Kürdî, Halil Çalışkan, Mehmed Çalışkan, Osman Çalışkan, Hasan Çalışkan, Mustafa Acet, Ceylan Çalışkan, Hıfzı Bayram, Mehmed Feyzi, İbrahim Edhem, Hüsrev Altunbaş, Burhan Çakır, Tahirî Mutlu, Sabri Halıcı, Mustafa Osman, Refet Barutçu, Ahmed Feyzi, Rıfat Filizer, Ali Akdağ 19. Bunların hareketlerine uygun

görülen Türk C. Kanununun 163 ve 172 ve diğer İbrahim Kantar, Hasan Hüseyin, Ahmed …, Ahmed …, Edhem …, Ali …, Hayri …, Mehmed …, Mehmed …, Rasih …, Yusuf …, Nebi …, Hamid …, Mehmed …, Emin …, Ali Osman …, Hasan …, Hüsnü …, Hakkı …, Mustafa …, Salahaddin …, Nazif …, Bekir …, Ziver …, Ali Rıza …, Osman …, Ali Osman …, Mustafa Amucaoğlu …, Ali Savran …, Mehmed Acet'in dahi hareketlerine uygun görülen 163'üncü madde delaletiyle 173/212'nci maddelerine göre cezaları verilmek **(Haşiye-2)** üzere Afyon Ceza Mahkemesinde yargılanmalarına C.M.U. Kanununun 196'ncı maddesi gereğince tutuklu bulunan 19 haklarında tutuklu olarak ve haklarında tutuk müzekkereleri geri alınarak halen serbest bulunan yukarıda isimleri ve yerleri yazılı otuz sanığın da tutuksuz olarak son soruşturmalarının yapılmasına 26/5/948 gününde karar verildi.

Sorgu Yargıcı
Abdullah Tevfik Öz

Haşiye-1: Sene 1948 Miladi, 1367 Zilhicce 13 Teşrin-i Evvel Afyon hapishanesi bu Kurban Bayramında Anadolu'nun her tarafında bayram tekbirlerinin Allahü Ekber Allahü Ekber diye alınması, Risale-i Nur'un ve Üstadımızın bu temenni ve duasını alkışlıyor. Nur'un düşmanlarını hâk-i hasâre seriyor. İbrahim)

Haşiye-2: Tutuklardan iki defada otuzyedi kişi tahliye edilmiş. Oniki kişi hapiste iken defa yeniden üçüncü olmak üzere İbrahim Fakazlı ve defa Mustafa Oruç, Metin Halıcı, Hâfız Osman, Fahri Elazizli…

Metin Halıcı	Teşrin-i Evvel'de tahliye edildi.
Mustafa Oruç	Teşrin-i Evvel'de tahliye edildi. Cuma
Fahri Elazizli	1 Teşrin-i Sâni 948 Pazartesi tahliye edildi.
Hâfız Osman	1 Teşrin-i Sâni 948 Pazartesi tahliye edildi.

Tekrar tevkif ve mahkûm olanlar:

Ziver, Mustafa Sungur, Emin (Emin beraet etti.)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 1

Afyon Mahkemesine 1.Dilekçe

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Afyon Mahkemesine ve Ağırceza Reisine beyan ediyorum ki:

Eskiden beri fıtratımda tahakkümü kaldıramadığım için dünyaya karşı tamamıyla alâkamı kesmiştim. Şimdi o kadar lüzumsuz tahakkümler içinde hayat bana gayet ağır gelmiş, yaşayamayacağım. Hapsin hâricinde yüzler resmi adamların tahakkümlerini, hatta bekçilerin, jandarmaların ve polislerin tahakkümlerini çekmeye iktidarım yok. Şahsıma karşı eşedd-i istibdat içinde bu tarz hayattan bıktım.

Ben sizden bütün kuvvetimle tecziyemi taleb ediyorum. Şimdi kabir elime geçmiyor, hapiste kalmak bana lâzımdır. Makam-ı iddianın isnad ettiği suçlar, siz de bilirsiniz ki yok ve beni cezalandırmaz. Fakat beni cezalandıracak kanununuzca büyük kusurlarım var... Sorunuz, söyleyeceğim.

Afyon Ceza evinde mevkuf

Said-i Nursî

Sual: Nedir kusurun ki, seni onunla cezalandıracağız?

Cevap: En büyük kusurumdan bir tek suçum budur: Yirmi seneden beri bana edilen eşedd-i zulüme karşı tahammül edip sükût ettiğimden.. ve şer'an ve vicdanen vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazifeyi yapmadığımdan af olunmaz bir suç olduğu.. ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi. Şöyle ki:

Yirmi seneden beri hayat-ı siyasiyeye dikkat etmediğim için, büyük bir tehlikeyi göremedim, lâkayd kaldım. O tehlike de

budur:.....

Şimdi bu dakikada o tehlikeyi yazmamağa ihtar-ı kalbi ile sükût edip,

Yalnız yüzer numûnesinden cüzî bir numûnesi budur ki;

İmam-ı Ali Radiyallahü anhü Hilafetinde âdi bir yahûdî ile mahkemenin huzurunda oturup muhakeme olmasının delaletiyle, mahkeme-i adalet hiçbir garaza, hiçbir tarafgirliğe.. ve hâkimlerinin hiçbir hissiyat-ı hususiyelerine müsaid olmadığı, hatta bir hâkimin kendi kardeşiyle, en şedid bir düşmanına mahkemede müsavat nazarıyla bakması kanun-u adaletin muktezası olduğu halde, bir yerde gördüm ki, altmış yetmiş yaşında bir ihtiyar, başı nezleli olduğu için, yasak olmayan bir örme takkeyi kendi oturduğu menzilinin avlusunda giyerken, adliyenin mühim bir memurunun emriyle men edildiğini gördüm.

Acaba hiçbir kanunla böyle kabir kapısında bir adamın veya mahpusun başına, 1350 senede bütün ulema-i İslâmın yasak ettiği bir serpuşu giydirmeye sırf tarafgirane ve bid'iyata mutaassıbane ve bazı söylenmeyecek dalâletkâr hissiyatla mahkeme kanunları namına ve hiçbir şeye alet olmayan adliye adaletinin hesabına olan bu acib muamele, şimdiye kadar benim bunları bilmeyerek ve bu acib marazın tedavisine çalışamadığımdan en ağır cezaya müstehak olduğumu itiraf ediyorum. Ve dünyada hiçbir kanun Risale-i Nur'u mes'ul edemediğini ve Nurlar Kur'an'ın hakikatini tefsir ettiği için, hiç bir kusuru ve suçu olmadığını iddia ediyorum ve ispatına da hazırım.

Mevkuf

Said-i Nursî

Benim şahsıma karşı eşedd-i zulümün ikinci bir numunesi şudur ki;

Büyük mahkememizden ve Ramazan-ı Şeriften iki gün evvel, hem Emirdağı'nda bir iki defa benden sorulup bildiğim miktarı söylediğim ve Hüsrev'e gönderdiğim bir mektupta bir ihsan-ı ilâhi olarak o cüz'î hadiseye Nur talebelerini bulaştırmamış diye yazdığım mektup bahanesiyle müdde-i umumi geldi. Üç ay evvel müdürlük odasında şâhidlik sıfatıyla benim ifademi aldığı halde, beni bu gün Temmuzun beşinde sorguya çağırdılar. Aynı mesele, aynı şâhidliği bahane edip, beni ömrümde görmediğim bir sıkıntılı vaziyete

soktular. Nezaret menzilinde lüzumsuz durdurdular. Yirmi dakika kadar beklettiler. Ben bir dakika böyle yerlerde sabır ve tahammül edemediğim halde, sıkmak için kapıyı kapadılar.

Sonra, yirmi seneden beri üç mahkemenin huzurunda ve üç vilâyetin zabıtalarının nezareti altında, başım nezleli olduğundan, başımdaki bereyi kaldırmağa mecbur edilmediğim, hatta Ankara'ya, beni Denizli hadisesinde sevkettikleri vakit, emniyet-i umumiye dairesinde Ankara Valisi Nevzat, kendisi emniyet dairesine geldi. O mesele için beni çağırdı, yine başımı açtıramadığı halde; mükerrer bir şâhidlik için "Başını aç!" diye damarlarıma dokundurmaya.. ve Nurlar'a ve talebelerine zarar gelmemek için tahammüle karar verdiğimi bilmediklerinden, kanunsuz keyfî bir tarzda beni hiddete getirmeye.. Hem mükerreren mahkemelerde bahsedip, mahkemece beraetimizle ve hiçbir vukuat Nur şakirtleri hakkında kaydedilmemesiyle tasdik edilen, "emniyeti te'min, asayişi muhafazaya.." olan Nur şâkirtlerinin hizmetini lekedar etmek bahanesiyle, bir âdi yaralamak hadisesi ki, yaralanan ne bana, ne mahkemeye ne hükümete söylemediği ve hiçbir emare, bir şâhid bulunmadığı, hatta işa'a olan iftiralar içinde bir Nur talebesi de tahminî bir ittiham sırasında, o yaralanan adam, o işa'a ile ittiham edilen talebe ile yanıma geldiler, kardeş gibi oturup, bir tatlı yeyip elimi öpüp, kardeş gibi gittikleri halde; güya adliyenin büyük bir mes'elesi imiş gibi, beni ağır bir vaziyetimde ve ağır bir mahkemeye hazırlığım sırasında, sırf bana ihanet ve ikiyüz bin talebesi içinde hiçbir vukuatlarını ne mahkemeler, ne zabıtalar kaydetmedikleri ve Nurlar daima asayişe hizmet ettiklerini ispat ettiğimiz bir davamızı cerhetmek için, bu iki dost Nur şakirtleri içinde bazı işa'alarla, belki başka bir maksad için ve onların bazı akrabalarına telaş vermek fikriyle; işa'a edilen bu küçücük hadise ile o hükmümüzü cerhetmek, şahsıma karşı eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat değil de nedir? Çünki madem yaralanan müdde-i umumi ve doktora haber vermedi. Israrlarına karşı söylemedi. Hiçbir şâhid, hiçbir emare bulunmadı. O yaralı da iyi olduktan sonra yanıma geldi. Israr ettim, bana söylemedi. Elbette memleketimde bir kardeşim farz-ı muhal olarak gelseydi, onu yaralasaydı, mahkemece bizi hiçbir suretle alâkadar edemez. Mahkeme bizi bununla münasebettar sayamaz. Demek her bir bahane ile şahsıma karşı eşedd-i istibdat içinde, eşedd-i zulüm ile

bir muameleye hedef oluyorum. Sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan şeylere ehemmiyet verip, dağ gibi hizmet-i milliye ve vataniyemizi çürütmeye çalışan ve bazı resmî memurları iğfal edenler, kat'î kanaatimiz gelmiş ki, bunlar vatan ve millet aleyhinde komünistlik perdesiyle anarşiliğe çalışıyorlar.

Biz de onları mahkeme-i kübra-yı uhrevîde ittiham edeceğimiz gibi, mahkemenizde de onları bütün kuvvetimizle komünist ve anarşistlikle ittiham ediyoruz.

Madem hakikat budur, şefkat-i Kur'aniye bizi maddi mübarezeden men' ettiği ve intihar hiç bir cihetle câiz olmadığı ve ecel de vakti bilinmediği için şimdilik kabri bırakıp işkenceli tecrid ve haps-i münferidi kabul ediyorum.

Mevkuf

Said-i Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 2

Afyon Mahkemesine 2.Dilekçe

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Nur şâkirtlerinin halis ve sırf uhrevî, Nurlar'a ve tercümanına karşı alâkalarına ***"dünyevî ve siyasî cemiyet"*** namını verip, onları mes'ul etmeye çalışanlar, ne kadar hakikattan ve adaletten uzak düştüklerini üç mahkemenin o cihette beraet vermesiyle beraber deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üss-ül esası, Akrabalar içinde ve kabile ve taifeler içinde alâkadarane irtibat.. ve İslâmiyet milliyetiyle mü'min kardeşlerine karşı muavenetkârane bir uhuvvet.. ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârane bir alâka... ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'an hakikatlarına ve naşirlerine sarsılmaz bir rabıta ve iltizam ve bağlılık gibi, hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu rabıtaları inkâr etmekle; ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumunu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karabet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriyeyi ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle, ancak Nur şakirtlerine medar-ı mes'uliyet "Cem'iyet" namını verebilir.

Onun için Nur şâkirtleri çekinmiyerek Kur'an hakikatlarına karşı alakalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen her cezayı memnuniyetle kabul ettiklerini mahkeme-i âdilinizde hakikat-ı hali olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hile ile, dalkavuklukla, yalanlar ile kendilerini müdafaa etmeye tenezzül etmiyorlar.

6.7.1948

Mevkuf

Said-i Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 3

Abdurrahim Zapsu'nun Ustad adına mahkemeye verdiği dilekçe

Eski zamanımdaki talebe ve dostlarımdan şimdi Avukatlık eden bir zat **(1)** *benim lisanımla Başbakanlığa yazdığı bir istid'adır. Lüzum olmadığı halde, onun hatırı için, itiraznamemin ahirinde yazılmıştır..*

Said Nursi

Bu istida aynı zamanda Afyon Ağır Ceza Mahkemesine de verilmiştir.

Muhterem efendiler!

Hürriyet İlanını, Birinci Harb-i Umumiyi, Mütareke zamanlarını, Millî Hükûmetin ilk teşekkülünü ve Cumhuriyet zamanını birden derk eden bütün hükûmet ricali beni pek iyi tanırlar. Bununla beraber müsaadenizle hayatıma sinema şeridi gibi göz gezdirelim:

Bitlis vilâyetine tabi, Nurs köyünde doğan ben, talebelik hayatımda rastgelen âlimlerle mücadele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inayet-i ilâhiye ile mağlub ede ede, İstanbul'a kadar geldim. İstanbul’da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederken, nihayet rakiblerimin ifsadatıyla, Sultan Abdülhamid'in emriyle tımarhaneye sevkedildim. Hürriyet ilânıyla ve Otuzbir Mart vak'asındaki hizmetlerimle, İttihad-Terakki hükûmetinin nazar-ı dikkatini celbettim. Câmi-ül Ezher gibi, Medreset-üz Zehra namında bir İslam Üniversitesinin Van'da açılması teklifiyle karşılaştım. Hatta

temelini attım. Birinci harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim , Kafkas cephesinde... nihayet Bitlis'te esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Darül-Hikmet-il İslâmiye'ye a'za oldum. Mütareke zamanında istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım.

Milli Hükûmetin gâlibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara Hükümetince takdir edilerek Van'da Üniversite açmak teklifi tekrarlandı...

Bu andan itibaren Van tarafına giderek mağaralara kapandım. Ruhî ve vicdanî hazzımla başbaşa kaldım... Fakat kaderin cilveleri beni menfi olarak muhtelif yerlerde bulundurdu.

Bu esnada Kur'an-ı Kerim'in feyzinden kalbime doğan füyûzatı yanımdaki kimselere yazdırarak, bir takım Risaleler vücuda geldi. Bu Risaleler'in heyet-i mecmuasına Risale-i Nur ismini verdim...

Bu güne kadar yüzotuzu bulan Risaleler tamamen ahiret ve iman bahislerine aittir. Siyasetten ve dünyadan kasdî olarak bahsetmez. Buna rağmen bir takım fırsat düşkünlerinin iştiğal mevzuu oldu. Üzerinde tedkikat yapılarak, Eskişehir ve Denizli'de tevkif edildim. Muhakemeler oldu, neticede hakikat tecelli etti, adalet yerini buldu. Fakat bu düşkünler bir türlü usanmadılar. Bu defa da beni tevkif ederek Afyon'a getirmişlerdir. Mevkufum, isticvab altındayım. Bana şunları isnad ediyorlar:

1- Sen siyasî bir cem'iyet kurmuşsun.

2- Sen rejime aykırı fikirler neşrediyorsun.

3- Siyasî bir gaye peşindesin.

Bunların esbab-ı mucibe ve delilleri de, Risalelerimin iki üçünde bulunan onbeş cümledir...

Benim gibi yetmiş beş yaşına varmış ve bütün dünya hayatından elini çekmiş, sırf ahiret hayatına hasr-ı hayat etmiş bir adamın yazıları elbette serbest olacaktır. Hüsn-ü niyete makrun olduğu için pervasız olacaktır. Bunları tetkik ile altında cürüm aramak, insafsızlıktan başka bir şey değildir...

---

(1): Afyon Mahkemesi müdafaatı birinci Zeyli kitabının 230. sahifesinde yer alan bu istid'anın başında bu zatın Abdurrahim Zapsu olduğu yazılmıştır. A.B.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 4

İfademin kısacık bir tetimmesi

Afyon Mahkemesine beyan ediyorum ki:

Nazarınıza ve kanun adaletine takdim edilen ifademde bulunan, üç vech ile kanunsuz menzilimi basmak, beni sorguya çekmek ve tevkif etmek, üç büyük mahkemelerin hürmetlerini kırmak ve haysiyet ve adaletlerine ilişmektir, belki istihfaf etmektir.

Çünkü, üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun, iki sene, yirmi senelik kitaplarımı ve mektuplarımı inceden inceye tetkikinden sonra, ittifakla hem bize beraat verildi, hem kitaplarımız ve mektuplarımız iade edildi. Ve beraatten sonra üç sene, fevkalâde bir inziva ve şiddetli bir tarassut altında, haftada yalnız zararsız bir mektup bazı dostlarıma yazardım. Dünya ile alâkam kesilmiş gibiydi ki, serbestiyet verildiği halde memleketime gitmedim. Şimdi aynı meselede o üç mahkemenin âdilâne hükümlerini hiçe saymak gibi meseleyi tazelendirmek, onların şerefini kırıyor.

Benim hakkımda adalet eden o mahkemelerin haysiyetini muhafaza için mahkemenizden rica ederim. O aynı mesele olan “Risale-i Nur” ve “cemiyetçilik” ve “tarîkatçilik” ve “ihlâl-i emniyet ve âsâyişi bozmak” ihtimalinden başka bir sebep, bir mesele bulunuz, beni onunla muaheze ediniz. Benim kusurlarım çoktur. Ben de size mes’uliyetime dair yardım edeceğime dair karar verdim. Çünkü hapsin haricinde hapisten çok ziyade azap çektim. Şimdi benim için medar-ı rahat ya kabir, ya hapistir. Hakikaten hayattan usandım. Bu yirmi sene haps-i münferitteki tâzip ve işkenceli tarassutlar, ihanetler artık yeter. Sonra gayretullaha dokunur. Bu vatana yazık olur. Sizlere hatırlatıyorum. Bizim en metin melce ve siperimiz:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكّلْتُ [2]
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 5

İddianameye karşı itirazname

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ [1]
وَبِهِ نَسْتَعِينُ

(On sekiz sene sükûttan sonra mecburiyet tahtında bu istida mahkemeye ve sureti Ankara'ya makamata verilmişken; tekrar vermeğe mecbur olduğum iddianameye karşı itiraznamemdir.)

Malûm olsun ki, Kastamonu'da üç defa menzilimi taharri etmek için gelen iki müddeiumumî ve iki taharri komiserine ve üçüncüde polis müdürüne ve altı yedi komiser ve polislere ve Isparta'da müddeiumumînin suallerine ve Denizli ve Afyon mahkemelerine karşı dediğim ayn-ı hakikat küçük bir müdafaanın hülâsasıdır. Şöyle ki:

Onlara dedim: Ben, on sekiz, yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir karakol karşısında ve sair yerlerde dahi yirmi senedir daima tarassut ve nezaret altında kaç defa menzilimi taharri ettikleri halde, dünya ile, siyasetle hiçbir tereşşuh, hiçbir emâre görülmedi. Eğer bir karışık halim olsaydı, oranın adliye ve zabıtası bilmedi veya bildi aldırmadı ise, elbette benden ziyade onlar mes'uldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi âhireti ile meşgul olan münzevîlere ilişilmediği halde, neden bana lüzumsuz, vatan ve millet zararına bu derece ilişiyorsunuz?

Biz Risale-i Nur şakirtleri, Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına, belki kâinata da âlet edemeyiz. Hem Kur'ân bizi siyasetten şiddetle men etmiş.

Evet, Risale-i Nur’un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı imanî olan hakikatlerle gayet kat’î ve en mütemerrid zındık feylesofları dahi imana getiren kuvvetli burhanlarla Kur’ân’a hizmet etmektir. Onun için Risale-i Nur’u hiçbir şeye âlet edemeyiz.

Evvelâ: Kur’an’ın elmas gibi hakikatlerini, ehl-i gaflet nazarında bir propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymetdar hakikatlere ihanet etmemektir.

Sâniyen: Risale-i Nur’un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men’etmiş. Çünkü tokada ve belaya müstahak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir-iki dinsize müteallik yedi-sekiz çoluk-çocuk, hasta, ihtiyar, masumlar bulunur. Musibet ve bela gelse, o bîçareler dahi yanarlar. Bunun için, neticenin de husulü meşkuk olduğu halde, siyaset yoluyla idare ve asayişin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men’edilmişiz.

Salisen: Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acib zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zarurîdir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsî bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise; bu yirmi sene zarfında Risale-i Nur’un, yüzbin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-u nâfi haline getirmesidir. Isparta ve Kastamonu vilayetleri buna şahiddir. Demek Risale-i Nur’un ekseriyet-i mutlaka eczalarına ilişenler, herhalde bilerek veya bilmeyerek anarşilik hesabına vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ederler. Risale-i Nur’un, yüz otuz risalelerinin bu vatana yüz otuz büyük faidesini ve hasenesini, vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarında kusurlu tevehhüm edilen iki-üç risalenin mevhum zararları çürütemez. Onları bunlar ile çürüten, gayet derecede insafsız bir zalimdir.

Amma benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurları ise, bilmecburiye istemeyerek derim ki: Yirmi iki sene müddetinde gurbette haps-i münferid hükmünde, yalnız ve münzevi olarak hayat geçiren ve bu müddet zarfında ihtiyarıyla bir defa çarşıya ve mecma-ı nâs büyük camilere gitmeyen ve çok tazyik ve sıkıntı verildiği halde, bütün

emsali menfîlere muhalif olarak istirahatı için birtek defa hükûmete müracaat etmeyen ve yirmi sene zarfında hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve merak etmeyen ve tam iki sene Kastamonu'da ve yedi sene başka menfalarında bütün yakın ve görüşen dostlarının şehadetiyle, küre-i arz yüzündeki boğuşmaları ve harbleri ve sulh olmuş ve olmamış ve daha kimler harb ettiklerini bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan ve üç sene yakınında konuşan radyoyu üç defadan başka dinlemeyen ve hayat-ı ebediyeyi imha eden ve hayat-ı dünyeviyeyi dahi elem içinde eleme, azab içinde azaba çeviren küfr-ü mutlaka karşı galibane Risale-i Nur ile mukabele ettiğine onun ile imanlarını kurtaran yüzbin şahidin şehadetiyle isbat eden ve Kur'an'dan tereşşuh eden Risale-i Nur ile ölümü yüz bin adam hakkında idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çeviren bir adama bu derece ilişmek ve meyus etmek ve onu ağlatmakla, o masum yüz binler kardeşlerini ağlatmaya hangi kanun var? Hangi maslâhat var? Adalet namına emsalsiz bir gadr olmaz mı? Ve kanun hesabına, emsalsiz bir kanunsuzluk değil mi?

Eğer bu taharrilerde bazı vazifedar memurların itiraz ettikleri gibi derseniz ki: Sen ve bir-iki risalen rejime ve usûlümüze muhalif gidiyorsunuz?

Elcevap: ***Evvelen***: Bu yeni usûlünüzün münzevilerin çilehanelerine girmeğe hiçbir hakkı yoktur.

Saniyen: Bir şeyi reddetmek ayrıdır, kalben kabul etmemek ayrıdır ve amel etmemek bütün bütün ayrıdır. Ehl-i hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. İdare ve asayişe ilişmeyen şiddetli muhalifler, her hükûmette bulunur. Hattâ Hazret-i Ömer'in (r.a.) taht-ı hâkimiyetindeki Hristiyanlara, kanun-u şeriatı ve Kur'anı inkâr ettikleri halde ilişilmiyordu. Hürriyet-i fikir ve serbestiyet-i vicdan düsturu ile Risale-i Nur'un bir kısım şakirdleri; idareye dokunmamak şartıyla rejim ve usûlünüzü ilmen kabul etmezse ve muhalif amel etse hattâ rejimin sahibine adavet etse, onlara kanunen ilişilmez. Risaleler ise, o gibi risalelere mahrem demişiz, neşrini men'etmişiz. Hattâ bu defa bu hadiseye sebebiyet veren risale Kastamonu'da sekiz sene zarfında bir veya iki defa bir tek nüsha birisi bana getirdi.

Aynı günde kaybettirdik. Şimdi siz onu zor ile teşhir ediyorsunuz ve iştihar da etti.

Malûmdur ki; bir mektubda kusur olsa, yalnız o kusurlu kelimeler sansür edilir, mütebâkisine izin verilir. Eskişehir Mahkemesinde dört ay tedkikat neticesinde, yüz Nur Risalelerinde medar-ı tenkid yalnız on beş kelime bulmaları ve şimdi dört yüz sahifeli Zülfikar'ın yalnız iki sahifesinde irsiyet ve tesettür ayetlerinin otuz sene evvel yazılmış tefsiri bulunması ve şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmemesi kat'î isbat eder ki; onun hedefi dünya değil, herkes ona muhtaçtır. O dörtyüz sahifelik herkese menfaatli Zülfikar, iki sahife için müsadere edilmez. O iki sahife çıkarılsın, o mecmuamız bize iade edilsin ve onun iadesi hakkımızdır.

Eğer dinsizliği bir nevi siyaset zannedip, bu hadisede bazıların dedikleri gibi derseniz: "Bu risalelerin ile medeniyetimizi, keyfimizi bozuyorsun."

Ben de derim: *"Dinsiz bir millet yaşayamaz"* dünyaca bir umumî düsturdur ve bilhassa küfr-ü mutlak olsa Cehennem'den daha ziyade elîm bir azabı dünyada dahi verdiğini, Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberi gayet kat'î bir surette isbat etmiş. O risale ise, şimdi resmen tab'edildi. Bir müslüman el'iyazü billah, eğer irtidad etse, küfr-ü mutlaka düşer; bir derece yaşatan küfr-ü meşkûkta kalmaz. Ecnebi dinsizleri gibi de olmaz. Ve lezzet-i hayat noktasında, mazi ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü geçmiş ve gelecek mevcudatın ölümleri ve ebedî müfarakatları, onun dalâleti cihetiyle, onun kalbine mütemadiyen hadsiz firakları ve elemleri yağdırıyor. Eğer iman gelse kalbe girse, birden o hadsiz dostlar diriliyorlar. "Biz ölmemişiz, mahvolmamışız" lisan-ı halleriyle diyerek, o cehennemî hâlet, cennet lezzetine çevrilir.

Madem hakikat budur, size ihtar ediyorum:

Kur'an'a dayanan Risale-i Nur ile mübareze etmeyiniz. O mağlub olmaz, bu memlekete yazık olur. **(Haşiye)** O başka yere gider, yine tenvir eder. Hem eğer başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa her gün biri kesilse, hakikat-ı Kur'aniyeye feda olan bu başı zındıkaya ve küfr-ü mutlaka eğmem ve bu hizmet-i imaniye ve nuriyeden vazgeçmem ve geçemem.

Yirmi seneden beri bir münzevinin elbette ifadedeki kusuruna bakılmaz. Risale-i Nur'u müdafaa ettiği için, saded haricine çıktı denilmez. Madem Eskişehir Mahkemesi, mahrem ve gayr-ı mahrem yüz risaleleri dört ay tedkikten sonra yalnız bir-iki risalede hafif bir cezaya temas edecek bir-iki maddeden başka bulmamış ve yüz yirmi adamdan on beşine altışar ay ceza verdi. Biz dahi bu cezayı çektik. Ve madem birkaç sene evvel Risale-i Nur'un bütün eczaları Isparta hükûmetinin eline geçti. Birkaç ay tedkikten sonra, sahiblerine iade edilmiş. Ve madem o cezadan sonra Kastamonu'da sekiz sene zarfında şiddetli taharriyatta zabıtayı ve adliyeyi alâkadar edecek bir tereşşuh bulunmamış. Ve madem Kastamonu'daki son taharride bir kısım risalelerimin, hiç bulunmayacak ve neşredilmeyecek bir tarzda kaç sene evvel odun yığınları altına saklanmış olduğu göründü ve heyet-i zabıtaca tahakkuk etti. Ve madem Kastamonu'da polis müdürü ve adliyesi o saklanmış zararsız kitablarımı bana iade etmek üzere kat'î söz verdikleri halde, ikinci gün birden Isparta'dan tevkif emri geldiğinden, daha o emanetlerimi almadan sevkedildim. Ve madem Denizli ve Ankara Mahkemeleri bizi beraet ve umum risalelerimizi bize iade ettiler. Elbette ve elbette bu mezkûr altı hakikate binaen, Denizli Adliyesi ve müdde-i umumîsi gibi, Afyon Adliyesi ve müdde-i umumîsi benim çok ehemmiyetli bu hukukumu nazar-ı dikkate almaları, vazifeleri muktezasıdır. Ve hukuk-u umumiyeyi müdafaa eden müdde-i umumîden, Risale-i Nur münasebetiyle ehemmiyetli bir hukuk-u âmme hükmüne geçen bu şahsî hukukumu da müdafaa edeceğine ümidvarım ve bekliyorum.

Yirmi iki seneden beri hayat-ı içtimaiyeden çekilen ve şimdiki kanunları ve tarz-ı müdafaayı bilmeyen ve Eskişehir ve Denizli Mahkemelerinde cerh edilmez yüz sahifelik müdafaatını, bu yeni mahkemeye karşı da aynen takdim eden ve o zamana kadar, kusurlarının cezasını çeken ve ondan sonra Kastamonu'da ve Emirdağı'nda mütemadiyen tarassud altında ve haps-i münferid tarzında yaşayan Yeni Said, sükût ile sözü Eski Said'e bırakıyor.

Eski Said de diyor ki: Yeni Said dünyadan yüzünü çevirdiği için, ehl-i dünya ile konuşmayı, müdafaat-ı kat'iye mecburiyeti olmadan yapmıyor, lüzum görmüyor. Fakat bu meselede çok masum rençber ve esnaf adamlar bize az bir münasebetiyle tevkif edilerek, iş zamanında, çoluk-çocuklarına nafaka tedarik edemediklerinden,

şiddetli rikkatime dokundu. Derinden derine beni ağlattı. kasem ederim, eğer mümkün olsaydı, onların bütün zahmetlerini kendime alırdım. Zâten bir kusur varsa benimdir. Onlar masumdurlar. İşte bu elîm halet için, Yeni Said'in sükûtuna rağmen, ben diyorum:

Madem Isparta ve Denizli ve Afyon müdde-i umumîlerinin yüzer lüzumsuz suallerine bîçare Yeni Said cevab veriyor. Benim de, onüç sene evvel, başta Kaya Şükrü olarak, dâhiliye vekaletinden ve şimdiki adliye vekaletinden hukukumuzu müdafaa niyetiyle üç sual sormak bir hakkımdır.

Birincisi: Risale-i Nur'un talebesi olmayan ve yanında yalnız âdi bir mektubumuz bulunan Eğirdir'li bir adamın bir jandarma çavuşuyla vukuatsız bir münakaşa-i lisaniyesi yüzünden, beni ve yüz yirmi adamı tevkif ile, dört ay mahkeme tahkikinden sonra, on beş bîçareden başka bütün beraet kazanmakla, masumiyetleri tahakkuk eden, yüzden ziyade adamlara binler lira zarar vermek, hangi kanun iledir. Böyle imkânatı vukuat yerinde istimal etmek hangi usûl iledir? Ve Denizli'de dokuz ay tedkikten sonra, beraet kazanan yetmiş bîçarelere binler lira zarar vermek, adaletin hangi düsturu iledir?

İkinci sual: [2] وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ferman-ı esasîsi ile, bir kardeşin hatâsıyla diğer öz kardeşi mes'ul olmadığı halde, yanlış mânâ verilmemek için neşrini men ettiğimiz ve sekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen ve yirmi beş seneden daha evvel aslı yazılan ve ehemmiyetli noktalarda imanı şüphelerden ve mânâsı anlaşılmayan bir kısım müteşabih hadîsleri inkârdan kurtaran bir küçük risalenin bizden uzak bir yerde, bilmediğimiz bir adamda bulunmasıyla ve yanlış mânâ verilmesiyle ve Kütahya ve Balıkesir tarafında bir dokunaklı mektup bulunmasıyla bizleri o vakit Ramazan-ı Şerifte ve şimdi bu dehşetli soğukta pek çok mâsum rençber ve esnafları, hattâ âdi ve eski bir mektubumuz yanında bulunmasıyla ve arabası beni gezdirmesiyle ve bize bir dostluk münasebetiyle veya bir kitabımı okumasıyla tevkif edip perişan etmek ve maddeten ve mânen onlara ve vatana ve millete, lüzumsuz bir evham yüzünden binler lira zarar vermek hangi adalet kanunuyladır? Adliyenin, hangi madde-i kanuniyesiyledir? Ayağımızı yanlış atmamak için, o kanunları bilmek talep ederiz.

Evet, hem Denizli'de, hem Afyon'da tevkifimizin bir sebebinin bir hakikati şudur ki: Bir kısım hadîslerin mânâsı ve te'vili bilinmemesinden, "Akıl kabul etmiyor" diye inkâr edenlere karşı avâmın imanını kurtarmak fikriyle, çok zaman evvel Dârü'l-Hikmet-i İslâmiyede iken ve daha evvel aslı yazılan Beşinci Şuâ, farz-ı muhal olarak, dünyaya ve siyasete baksa ve bu zamanda da yazılsa, madem gizlidir ve taharriyatta bizde bulunmadı ve gaybî haberleri doğrudur ve imanî şüpheleri izale eder ve âsâyişe dokunmuyor ve mübareze etmiyor ve yalnız ihbar eder ve şahısları tâyin etmiyor ve ilmî bir hakikati küllî bir surette beyan ediyor. Elbette o hakikat-i hadîsiye bu zamanda dahi bir kısım şahıslara mutabık çıksa ve münakaşaya sebep olmamak için mahkemelerin teşhir ve neşirlerinden evvel bizce tam mahrem tutulsa, adalet cihetinde hiçbir vech ile bir suç teşkil etmez. Hem bir şeyi reddetmek ayrıdır ve ilmen kabul etmemek veya amel etmemek bütün bütün ayrıdır. "O risale yakın bir istikbalde gelecek bir rejimi ilmen kabul etmiyor" diye bir suç olduğuna, dünyada adliyelerin bir kanunu bulunmasına ihtimal vermiyoruz.

Elhasıl: Hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi dehşetli bir zehire çeviren ve lezzetini imha eden küfr-ü mutlakı otuz seneden beri köküyle kesen ve tabiiyyûnun dehşetli bir fikr-i küfrîlerini öldürmeye muvaffak olan ve bu milletin iki hayatının saadet düsturlarını harika hüccetleriyle parlak bir surette ispat eden ve Kur'ân'ın hakikat-i arşiyesine dayanan Risale-i Nur, böyle küçük bir risalenin bir iki maddesiyle değil, belki bin kusuru dahi olsa, onun binler büyük haseneleri onları affettirir diye dâvâ ediyoruz ve ispatına da hazırız.

Üçüncü sual: Bir mektubun yirmi kelimesinde beş kelime kusurlu görülse, o beş kelime sansür edilir. Mütebâkisine izin vermek bir düstur iken, Eskişehir Mahkemesinin dört ay tetkikten sonra, yüz bin kelime içinde zâhirî nazarda zararlı tevehhüm edilen yalnız on beş kelimeden başka bulmamasıyla ve Heyet-i Vekile de dört yüz sahifeli Zülfikar'ın yalnız iki sahifesinde (şimdiki kanuna uygun olmamasından) otuz sene evvel yazılan iki âyetin tefsirinden başka ilişmemesi ve Denizli ve Ankara ehl-i vukufu on beş sehivden başka ilişmemesiyle ve şimdiye kadar yüz binler adamın ıslahına vesile olmasıyla, vatana ve millete bin büyük menfaati tahakkuk eden

Risale-i Nur’a küçük bir hizmet eden veya kendi imanını kurtardığı için bir risalesini yazan ve Emirdağında garip ve ihtiyarlığıma şefkaten bana kardeşlik eden Çalışkanlar gibi rıza-yı İlâhî için bana hizmet eden bîçareleri iş mevsiminde ve dehşetli kışta taht-ı tevkife almak, hükûmet-i cumhuriyenin hangi prensibiyle kàbil-i tevkif olabilir? Ve hangi kanunu, müsaade etmeye imkânı var?

Madem cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanunu ile dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmeyen ve âhiretine ve imanına ve vatanına dahi nâfi bir tarzda çalışan dindarlara da ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilâç gibi bir hâcet-i zaruriyesi olan takvâyı ve salâhati bu mazhar-ı enbiya olan Asya’da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevî yaşayan ve yirmi sene evvelki Said’in kafasıyla sorduğu bu suallerde bu zamanın tarz-ı telâkkisine uygun gelmeyen kusurlarına bakmamak, insaniyetin muktezasıdır.

Vatan ve millet ve âsâyişin menfaati hesabına bunu da hatırlatmak bir vazife-i vataniyem olması cihetiyle derim:

Böyle bize ve Risale-i Nur’a az bir münasebetle taht-ı tevkife alınmak, gücendirmek yüzünden vatana ve âsâyişe dindarâne menfaati bulunan pekçok zâtları idare aleyhine çevirebilir, anarşiliğe meydan verir. Evet, Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran ve millete zararsız ve tam menfaattar vaziyete girenler yüz binden çok ziyadedir. Hükûmet-i cumhuriyenin belki her büyük dairesinde ve milletin her tabakasında faideli ve müstakimâne bir surette bulunuyorlar. Bunları gücendirmek değil, belki himaye etmek elzemdir.

Şekvâmızı dinlemeyen ve bizi söyletmeyen ve bahanelerle sıkıştıran bir kısım resmî adamlar, vatan aleyhinde anarşiliğe meydan açıyorlar diye kuvvetli bir vehim hatırımıza geliyor.

Hem maslahat-ı hükûmet namına derim: Madem Beşinci Şuâyı, hem Denizli, hem Ankara mahkemeleri tetkik edip ilişmemişler, bize verdiler. Elbette onu yeniden resmiyete koyup dedikodulara meydan açmamak, idarece zarurîdir. Biz o risaleyi, mahkemelerin ellerine

geçmeden ve onu teşhirlerinden evvel gizlediğimiz gibi, Afyon hükûmet ve mahkemesi dahi onu medar-ı sual ve cevap etmemeli. Çünkü kuvvetlidir, reddedilmez. Kablelvuku haber vermiş, doğru çıkmış. Hem hedefi dünya değil; olsa olsa, ölmüş gitmiş bir şahsa, müteaddit mânâlarından bir mânâsı muvafık geliyor. Onun dostluğu taassubuyla o gaybî ihbarı ve mânâyı resmiyete koymamayı ve bizi onunla muaheze etmekle daha ziyade teşhirine yol açmamayı, vatan ve millet ve âsâyiş ve idare hesabına ihtar etmeye vicdanım beni mecbur eyledi.

Haşiye: Dört defa mübareze zamanında gelen dehşetli zelzeleler, “Yazık olur” hükmünü isbat ettiler.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.. Onunla yardım isteriz..
2.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (Fâtır Sûresi, 35:18)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 6

Denizli Mahkemesine arz ettiğim Dokuz Esas

Afyon Müddeiumumîsi ve Mahkeme Reisi ve âzâlarına

Denizli'nin adliyesine hukukumu müdafaa için arz ettiğim Dokuz Esası aynen size de takdim ediyorum.

Yirmi senedir hayat-ı içtimaiyeyi ve bilhassa böyle resmî ve ince ve siyasî hayatı terk etmişim. O hallere karşı alınması lâzım gelen vaziyeti bilmiyorum ve düşünmüyorum ve düşünmesi beni cidden incitiyor. Fakat mecburiyetle başka mahkemede insafsız bir zâtın intizamsız ve mükerrer ve lüzumsuz pek çok suallerine verdiğim cevapların hâtimesi ve hülâsası olan bu intizamsız müdafaatım ve istidamda belki sadet harici ve lüzumsuz tekrarat ve intizamsızlık ve aleyhime dönecek şiddetli tabirler ve bilmediğim yeni kanunlara muhalif ifadeler bulunabilir. Fakat madem hakikat üzere gidiyor; hakikatın hatırı için o kusurlara bakmamak gerektir. O istida ve müdafaatım Dokuz Esas üzerine gidiyor.

Birincisi: Madem, hükûmet-i cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor. Elbette, dindarlara ve takvâcılara da ilişmemek gerektir. Ve madem dinsiz bir millet yaşamaz ve Asya din noktasında Avrupa'ya benzemez ve İslâmiyet, hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hıristiyanlığa uymaz ve dinsiz bir Müslüman başka dinsizler gibi olmaz. Ve bu bin seneden beri dünyayı diyanetiyle ışıklandıran ve bütün dünyanın tehacümatına karşı salâbet-i diniyesini kahramanâne müdafaa eden bu vatandaki milletin bir ihtiyac-ı fıtrîsi hükmüne geçen diyanet, salâhat ve bilhassa iman hakikatlerinin öğrenmesi yerlerine hiçbir terakkiyat, hiçbir medeniyet tutamaz. Ve o ihtiyacı onlara

unutturamaz. Elbette bu vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risale-i Nur’a adalet ve kanun ve âsâyiş cihetinde ilişemez ve iliştirmemeli.

İkinci esas: Madem bir şeyi reddetmek başkadır ve onunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Ve her hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Ve Mecusi hâkimiyeti altında Müslümanlar ve hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriyede Yahudiler ve Hıristiyanlar bulunması ve âsâyişe ve idareye ilişmeyenin hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır ve ilişilmez. Ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve madem âsâyişe ve idareye ve siyasete ilişmek isteyen herhalde hiç şüphesiz gazetelerle ve dünya hâdisâtı ile alâkadar olacak, tâ kendine yardım eden cereyanları ve vaziyetleri ve hâdisâtı bilsin, tâ yanlış ayağını atmasın. Ve Risale-i Nur ise, şakirtlerini o derece men etmiş ki, benim yakın dostlarım biliyorlar ki, yirmi beş senedir, değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini ve düşünmesini bana terk ettirmiş. Şimdi on senedir kat’iyen dünya cereyanlarından ve vaziyetlerinden, Alman’ın mağlûbiyeti ve bolşeviğin istilâsından başka hiçbir haber almayacak derecede beni hayat-ı içtimaiyeden çekmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kanun-u siyaset ve düstur-u adâlet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişemez. Ve ilişen, herhalde ya evhamından, ya garazından veya inadından ilişir.

Üçüncü esas: Sabık mahkememizde bir müddeiumumînin yanlış bir mânâ ile Beşinci Şuâya dair suallerinde kanun hesabına değil, belki bir ölmüş şahsın dostluğu taassubu hesabına mânâsız ve lüzumsuz itirazları sebebiyle bu gelecek uzunca tafsilâtı vermeye mecbur oldum.

Evvelâ: Bu Beşinci Şuâyı hükümetin eline geçmeden evvel biz mahrem tutuyorduk. Hem bütün taharrilerde bende bulunmadı. Hem maksadı yalnız avâmın imanlarını şüphelerden ve müteşabih hadîsleri inkârdan kurtarmaktır. Dünya cihetine üçüncü, dördüncü derecede, dolayısıyla bakar. Hem verdiği haberler doğrudur. Hem ehl-i siyaset ve dünya ile mübareze etmiyor, yalnız ihbar eder. Hem şahısları tayin etmiyor. Küllî bir surette, bir hakikat-i hadîsiyeyi beyan eder. Fakat, o küllî hakikati bu asırdaki dehşetli bir şahsa tam tatbik

etmişler. Onun için bu senelerde yeni telif edilmiş zannıyla itiraz ettiler. Hem o risalenin aslı, Dârü'l-Hikmetten daha eskidir. Yalnız bir zaman sonra tanzim edildi, Risale-i Nur'a girdi. Şöyle ki:

Bundan kırk sene evvel ve Hürriyetten bir sene evvel İstanbul'a geldim. O zaman Japonya'nın Başkumandanı, İslâm ulemasından dinî bazı sualler sormuştu. Onları İstanbul hocaları benden sordular. Hem çok şeyleri o münasebetle sual ettiler.

Ezcümle, bir hadîste, *"Âhirzamanda dehşetli bir şahıs sabah kalkar, alnında 'Hâzâ kâfirün' yazılmış bulunur"* diye hadîs var deyip benden sordular. Dedim: "Bir acîp şahıs bu milletin başına geçer ve sabah kalkar, başına şapka giyer ve giydirir."

Bu cevaptan sonra bunu sordular: "Acaba o zaman onu giyen kâfir olmaz mı?" Dedim: "Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek. Fakat, baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah Müslüman edecek."

Sonra dediler: *"Aynı şahıs bir su içecek, onun eli delinecek ve bu hâdise ile 'Süfyan' olduğu bilinecek."* Ben de cevaben dedim: "Bir darb-ı mesel var. Çok israflı adama eli deliktir denilir. Yani elinde mal durmuyor, akıyor, zâyi oluyor deniliyor. İşte o dehşetli adam bir su olan rakıya müptelâ olup, onunla hasta olacak ve kendisi hadsiz israfata girecek, başkalarını da alıştıracak."

Sonra birisi sordu ki: *"O öldüğü zaman İstanbul'da dikili taşta şeytan dünyaya bağıracak ki, filân öldü."* O vakit ben dedim: "Telgrafla haber verilecek." Fakat bir zaman sonra, radyo çıkmış işittim. Eski cevabım tam değilmiş bildim. Sekiz sene sonra Dârü'l-Hikmette iken dedim: "Şeytan gibi radyoyla dünyaya işittirecek."

Sonra sedd-i Zülkarneyn ve Ye'cüc ve Me'cüc ve dâbbetü'l-arz ve Deccal ve nüzûl-ü İsa (a.s.) hakkında sualler sormuşlardı. Ben de cevap vermiştim. Hattâ eski risalelerimde onlar kısmen yazılmışlar. Bir zaman sonra Mustafa Kemal iki defa şifre ile Van vilâyetinin eski valisi ve benim dostum Tahsin Beyin vasıtasıyla beni, neşredilen Hutuvât-ı Sitte'ye mükâfaten taltif için Ankara'ya celb etti, gittim. Şeyh Sinusî Kürtçe lisanı bilmediğinden, beni onun yerinde üç yüz lira maaşla vilâyât-ı şarkıye vâiz-i umumîsi, hem meb'us, hem Diyanet Riyaseti dairesinde, Dârü'l-Hikmet âzâlarıyla beraber, eski vazifemle memnun etmek ve benim Van'da temelini attığım

Medresetü'z-Zehrâ ve şark dârülfünunuma Sultan Reşad'ın verdiği on dokuz bin altın lira, iki yüz mebus içinde yüz altmış üç mebusun imzasıyla yüz elli bin banknota iblâğ edilerek kabul edildiği halde, ben Beşinci Şuâ aslının verdiği haberin bir kısmını, orada bir adamda gördüm. Mecburiyetle o çok ehemmiyetli vazifeleri bıraktım. Ve "Bu adamla başa çıkılmaz, mukabele edilmez" diye, dünyayı ve siyaseti ve hayat-ı içtimaiyeyi terk edip yalnız imanı kurtarmak yolunda vaktimi sarf ettim. Fakat bazı zâlim ve insafsız memurlar, bana dünyaya bakacak iki üç risaleyi yazdırdılar.

Sonra bazı zâtlar, âhirzaman hâdisatını haber veren müteşabih hadîsleri suâl etmek münasebetiyle, o eski risalenin aslını tanzim ettim. Risale-i Nur'un Beşinci Şuâı namını aldı. Risale-i Nur'un numaraları, telif tertibiyle değil. Meselâ, Otuz Üçüncü Mektup, Birinci Mektuptan daha evvel telif edilmiş ve bu Beşinci Şuânın aslı ve Risale-i Nur'un bir kısım eczaları, Risale-i Nur'dan evvel telif edilmiş. Her ne ise... Bu makamda bir müddeiumumînin, Mustafa Kemal'e dostluğu taassubuyla, kanunsuz ve lüzumsuz ve yanlış itiraz ve sualleri beni bu sadet harici gibi izahatı vermeye mecbur eyledi. Ben onun, adliye kanunu namına tamamen şahsî ve kanunsuz bir sözünü misal olarak beyan ediyorum.

Dedi: "Beşinci Şuâda sen hiç kalben nedamet etmedin mi ki, onu rakıdan ve şaraptan su tulumbası gibi tâbirlerle tezyif etmişsin?"

Ben onun bütün bütün mânâsız ve yanlış ve dostluk taassubuna mukàbil derim: Kahraman ordunun zaferi ve şerefi ona verilmez, yalnız onun bir hissesi olabilir. Nasıl ki ordunun ganimeti, malları, erzakları bir kumandana verilse zulümdür, dehşetli bir haksızlıktır.

Evet nasıl o insafsız, o çok kusurlu adamı sevmemekle beni ittiham etti, âdeta vatan hâini yaptı. Ben de onu, orduyu sevmemekle ittiham ediyorum. Çünkü bütün şerefi ve mânevî ganimeti o dostuna verip, orduyu şerefsiz bırakıyor. Hakikat ise, müsbet şeyler, haseneler, iyilikler cemaate, orduya tevzi edilir ve menfîler ve tahribat ve kusurlar başa verilir. Çünkü birşeyin vücudu, bütün şeraitin ve erkânının vücudu ile olur ki, kumandan yalnız bir şarttır. Ve o şeyin ademi ve bozulması ise, bir şartın ademiyle ve bir rüknün bozulmasıyle olur, mahvolur, bozulur. O fenalık başa ve reise verilebilir. İyilikler ve haseneler, ekseriyetle müsbet ve vücudîdir.

Başlar sahip çıkamazlar. Fenalıklar ve kusurlar, ademîdir ve tahribîdir. Reisler mes'ul olurlar. Hak ve hakikat böyle iken, nasıl ki bir aşiret fütuhat yapsa, "Aferin Hasan Ağa"; mağlûp olsa "Aşirete Tuh" diye aşiret tezyif edilse, bütün bütün hakikatin aksine hükmedilir. Aynen öyle de, beni ittiham eden o müddeî bütün bütün hak ve hakikatin aksine bir hatâsıyla, güya adliye namına hükmetti.

Aynen bunun hatası gibi: Eski Harb-i Umumîden biraz evvel, ben Van'da iken, bazı dindar ve müttakî zâtlar yanıma geldiler. Dediler ki: "Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor. Gel, bize iştirak et. Biz bu reislere isyan edeceğiz."

Ben de dedim: "O fenalıklar ve o dinsizlikler, o gibi kumandanlara mahsustur. Ordu onunla mes'ul olmaz. Bu Osmanlı ordusunda belki yüz bin evliya var. Ben bu orduya karşı kılıç çekmem ve size iştirak etmem."

O zâtlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler; neticesiz Bitlis hâdisesi vücuda geldi. Az zaman sonra, Harb-i Umumî patladı. O ordu, din namına iştirak etti, cihada girdi, o ordudan yüz bin şehidler evliya mertebesine çıkıp beni o dâvamda tasdik edip kanlarıyla velâyet fermanlarını imzaladılar.

Her ne ise... Biraz uzun söylemeye mecbur oldum. Çünkü hiçbir hissiyatla ve hâricî tesiratla müteessir olmamak, mâhiyetinin kat'î bir hassası bulunan adalet hakikatı namına, cüz'î ve hattâ hissiyat ve tarafgirlikle bize ve Risale-i Nur'a karşı müzeyyifâne hareket eden bir müddeiumumînin acîp vaziyeti beni bu uzun ifadeye sevk etti.

Dördüncü esas: Eskişehir Mahkemesi, yüzer risaleleri ve mektupları dört ay tetkikten sonra, yalnız yüz yirmi adamdan on beş adama altışar ay ceza ve bana da, yüz risaleden yalnız bir iki risalede on beş kelime ile, bir sene ceza verebildi. Tarîkatçilik ve cemiyetçilik ve şapka meselelerinde beraat ettirdiler. Biz dahi o cezayı çektik. Ondan sonra Kastamonu'da çok defa taharrilerde hiçbir ilişiğimi bulmadılar. Ve kaç sene evvel Isparta'da mahrem ve gayr-ı mahrem Risale-i Nur'un bütün eczaları bilâistisna hükûmetin eline geçti. Üç ay tetkikten sonra umumu sahiplerine iade edildi. Birkaç sene sonra, Denizli ve Ankara mahkemelerinde bütün risaleler iki sene kaldı. Tamamen bize iade edildi.

Madem hakikat budur. Beni ve Risale-i Nur'un şakirtlerini ittiham eden ve o gibi kanun namına kanunsuz ve garazla ve hissiyatla bizi muaheze edenler, elbette bizden evvel, hem Eskişehir Mahkemesini, hem Kastamonu hükûmetini ve zabıtasını, hem Isparta adliyesini, hem Denizli Mahkemesini, hem Ankara'nın Ağırceza Mahkemesini ittiham edip, onları—varsa—suçumuza tam teşrik ediyorlar. Çünkü bir suçumuz olsaydı, bu üç dört hükûmet yakınında çok zaman tecessüsüyle görmedi veya aldırmadı ve iki mahkeme iki sene inceden inceye bakıp bilmedi veya aldırmadı; bizden ziyade onlar suçlu olurlar. Halbuki bizde dünyaya karışmak arzusu bulunsaydı, böyle sinek vızıltısı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti.

Evet, otuz bir (31) Mart'ta Divan-ı Harb-i Örfîde ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı, divan-ı riyasette şiddetli ve dokunaklı ve serbest müdafaa eden bir adam on sekiz sene zarfında kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye onu ittiham eden, elbette bir garazla eder. Biz Denizli Müddeiumumîsinden ümit ettiğimiz gibi, Afyon Müddeiumumîsinden de ümit ederiz ki, bizi böylelerin itirazından ve garazlarından kurtarsın ve hakikat-ı adaleti göstersinler.

Beşinci esas: Risale-i Nur şakirtlerinin, mümkün olduğu kadar siyasete ve idare işine ve hükümetin icraatına karışmamak bir düstur-u esasîleridir. Çünkü hâlisâne hizmet-i Kur'âniye, onlara herşeye bedel, kâfi geliyor.

Hem şimdi hükmeden öyle kuvvetli cereyanlar içinde siyasete girenlerden hiçbir kimse, istiklâliyetini ve ihlâsını muhafaza edemez. Herhalde bir cereyan onun hareketini kendi hesabına alacak, dünyevî maksadına âlet edecek, o hizmetin kudsiyetini bozacak. Hem maddî mübarezede şu asrın bir düsturu olan eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat ile, birinin hatâsıyla onun mâsum çok taraftarlarını ezmek lâzım gelecek. Yoksa, mağlûp düşecek. Hem dünya için dinini bırakan veya âlet edenlerin nazarlarında Kur'ân'ın hiçbir şeye âlet olmayan kudsî hakikatleri, bir poraganda-i siyasette âlet olmuş tevehhüm edilecek. Hem milletin her tabakası, muvafıkı ve muhalifi, memuru ve âmisinin o hakikatlerde hisseleri var ve onlara muhtaçtırlar. Risale-i Nur şakirtleri, tam bîtarafane kalmak için

siyaseti ve maddî mübarezeyi tam bırakmak ve hiç karışmamak lâzım gelmiş.

Altıncı esas: Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış ve Kur'ân dahi Arş-ı Âzamla bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzatsın ve o kuvvetli ipleri çözsün? Hem bu memlekete maddî ve mânevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtıyla ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur; bizim âdi ve şahsî kusurlarımızla mes'ul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem mânevî, telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak.

Risale-i Nur'a karşı gizli düşmanlarımızdan bazı zındıkların şeytanetiyle çevrilen plânlar ve hücumlar inşaallah bozulacaklar. Onun şakirtleri başkalara kıyas edilmez, dağıttırılmaz, vazgeçirilmez, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle mağlûp edilmezler. Eğer maddî müdafaadan Kur'ân men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şakirtler Şeyh Said ve Menemen hâdiseleri gibi, cüz'î ve neticesiz hâdiselerle bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer mecburiyet-i kat'iye derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette hükûmeti iğfal eden zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhasıl, madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz; onlar da bizim âhiretimize ve imanî hizmetimize ilişmesinler.

Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış ve resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve latîf bir kıssa-i müdafaayı beyan ediyorum.

Orada benden sordular ki: "Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?"

Ben de dedim: "Yaşlı mahkeme reisinden başka daha siz dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman, şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu.

Ben de tanelerini karıncalara veriyordum. Ekmeğimi onun suyu ile yerdim. Benden sordular, ben dedim: Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. Cumhuriyetperverliklerine hürmeten, taneleri karıncalara veriyorum.”

Sonra dediler: “Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun.”

Cevaben diyordum: “Hulefâ-i Râşidîn; hem halife, hem reisicumhur idiler. Sıddîk-ı Ekber (r.a.) Aşere-i Mübeşşereye ve Sahabe-i Kirama elbette reisicumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iyeyi taşıyan mânâ-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

İşte, ey müddeiumumî ve mahkeme âzâları, elli seneden beri bende olan bir fikrin aksiyle beni ittiham ediyorsunuz. Eğer lâik cumhuriyet soruyorsanız, ben biliyorum ki, lâik mânâsı, bîtaraf kalmak, yani hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmediği gibi dindarlara ve takvâcılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ederim. Yirmi beş senedir hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükûmet-i cumhuriye ne hal kesb ettiğini bilmiyorum. El’iyâzü billâh, eğer dinsizlik hesabına imanına ve âhiretine çalışanları mes’ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmişse, bunu size bilâperva ilân ve ihtar ederim ki, bin canım olsa, imana ve âhiretime feda etmeye hazırım. Ne yaparsanız yapınız, benim son sözüm [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ olarak sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukàbil derim:

Ben, Risale-i Nurun keşf-i kat’îsiyle, idam olmuyorum, belki terhis edilip Nur ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi, ey gizli düşmanlarımız ve dalâlet hesabına bizi ezen bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve daimî haps-i münferitle mahkûm bildiğimden ve gördüğümden, tamamıyla intikamımı sizden alarak kemâl-i rahat-ı kalble teslim-i ruh etmeye hazırım, onlara demiştim.

Yedinci esas: Afyon Mahkemesi başka yerlerdeki sathî tahkikata binaen bize bir cemiyet-i siyasiye noktasında bakmış. Buna cevabımız:

Evvelâ: Bütün benimle arkadaşlık eden zâtların şehadetiyle, on dokuz seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve sormayan ve bu on sene beş aydır Harb-i Umumîden, Alman'ın mağlûbiyetinden ve komünistin dehşetinden başka hiçbir haber almayan ve merak etmeyen ve bilmeyen bir adamın elbette siyasetle hiçbir alâkası yoktur ve siyasî cemiyetlerle hiçbir münasebeti olmaz.

Saniyen: Risale-i Nur'un yüz otuz parçaları meydandadır. İçinde imanî hakikatlerden başka bir hedef, bir maksad-ı dünyevî olmadığını anlayan Eskişehir Mahkemesi, yalnız bir iki risaleden başka ilişmemesi ve Denizli Mahkemesi hiçbirine ilişmemesi ve koca Kastamonu zabıtasının sekiz sene zarfında daimî tarassutla beraber iki hizmetçimden ve yalnız üç adamdan başka bahane ile müttehem hiçbir kimseyi bulmaması kat'î bir hüccettir ki, Risale-i Nur şakirtleri hiçbir vech ile siyasî cemiyet değiller.

Eğer iddianamedeki cemiyetten maksadı, imanî ve uhrevî bir cemaat ise, ona cevaben deriz ki: Eğer dârülfünun talebelerine ve her nevi esnafa birer cemiyet namı verilse, bize de o neviden bir cemiyet namı verilebilir.

Eğer dinî hissiyatla emniyet-i dahiliyeyi ihlâl edecek bir cemaat namı veriyorsanız, buna mukàbil deriz: Yirmi sene zarfında bu fırtınalı halde Nur şakirtleri hiçbir yerde hiçbir vukuatla emniyet-i dahiliyeye ilişmemeleri ve iliştikleri ne hükûmetçe ve ne de mahkemelerce kaydedilmemesi bu ittihamı çürütüyor.

Eğer hissiyat-ı diniyeyi kuvvetlendirmesinden istikbalde emniyet-i dahiliyeye zarar verebilir diye bir cemiyet namı verilmişse, buna mukàbil deriz:

Evvelen: Başta Diyanet Riyaseti, bütün vâizler aynı hizmeti görüyorlar.

Saniyen: Risale-i Nur şakirtlerinin değil emniyete ve âsâyişe zarar vermek, belki bütün kuvvet ve kanaatleriyle milleti anarşilikten muhafaza ve emniyet ve âsâyişi temin etmek için çalıştıklarına delil ise, birinci esasta beyan edilmiş.

Evet, biz bir cemaatiz. Hedefimiz ve programımız, evvelâ kendimizi, sonra milletimizi idam-ı ebedîden ve daimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmak ve vatandaşlarımızı anarşilikten ve serserilikten muhafaza etmek ve iki hayatımızı imhâya vesile olan

zındıkaya karşı Risale-i Nur’un çelik gibi hakikatleriyle kendimizi muhafazadır.

Sekizinci esas: Risalelerde bazı dokunaklı cümleler var diye, başka yerlerin nâkıs ve sathî tahkikatlarına binaen bizi ittiham ediyorlar. Buna mukàbil deriz:

Madem maksadımız iman ve âhirettir, ehl-i dünya ile mübareze değil. Ve madem o pek cüz’î ve yalnız bir iki risaleye mahsus ilişmek kastî değil; belki maksadımıza yürürken onlara çarpmışız. Elbette bir garaz-ı siyasî mânâsında olamaz. Ve madem imkânat başkadır, vukuat başkadır. Hakkımızda âsâyişe zarar yapmış değil, “yapabilir” diye ittiham ise, herkes bir adamı öldürebilir diye ittiham gibi mânâsız bir ittihamdır. Ve madem yirmi sene müddetinde yirmi binler adamda ve binler nüshalar ve mektuplarda hem Eskişehir, hem Kastamonu, hem Isparta, hem Denizli şiddetli tetkik ve taharrilerde hakiki bir suç teşkil edecek maddeleri bulamadılar. Eskişehir Mahkemesi birşey bulamadığından mecburiyetle bir lâstikli kanun maddesinden tek bir küçük risale ile bizi mes’ul ettiği gibi, bütün dinî dersini vereni dahi mes’ul eder bir tarzda, yüz adamdan on beş adama altışar ay ceza verebildi. Acaba bizim gibi bir adamın sizden olsa, bir senede yirmi mahrem mektupları bu tarzda tetkik edilse, onu mes’ul ve mahcup edecek yirmi cümle bulunmaz mı? Halbuki, bizde yirmi bin adamdan yirmi bin nüsha risale ve mektuplarda hakikî mes’ul edecek yirmi cümle bulamamalarından gösteriyor ki, Risale-i Nur’un hedefi doğrudan doğruya âhirettir. Dünya ile alışverişi yoktur.

Dokuzuncu esas: Denizli Mahkemesinin insaflı müddeiumumîsinin başka yerlerin insafsız ve sathî zabıtnamelerine binaen iddianamede kaydettiği maddeler gibi, Afyon Mahkemesi dahi sorguda gördüğümüz vaziyet delâletiyle, aleyhimizde aynı maddeler ve tarihsiz mektuplar, hem yirmi ve on beş ve on sene zarfındaki muhaberelerden ve kat’î cevabı üçüncü esasta ve iddiamın ikinci sualinde bulunan Beşinci Şuâda ve yüz otuz risalelerin yalnız dört beş risalelerinde ve Eskişehir Mahkemesinin tetkikinden geçen ve cezasını çektiren ve af kanunları gören ve Denizli beraatini gören mektuplar ve risalelerde ittihamımıza medar bazı bahaneler var.

Acaba, otuz bir (31) Mart hâdisesinde Bab-ı Seraskerîde Şeyhülislâm ve ulemayı dinlemeyen sekiz taburu bir nutukla itaate getiren bir adam sekiz sene zarfında—zabıtnâmelere göre—çalışmış, böyle yirmi otuz adamı kandırabilmiş, meselâ koca Kastamonu'da beş adamı iğfal edebilmiş denilebilir mi? İşte Kastamonu'da, Denizli hâdisesinde mahrem ve gayr-ı mahrem bütün evrak ve kitaplarımı odunlar yığını altından çıkarıp, üç ay tetkikten sonra yalnız Feyzi, Emin, Hilmi, Tevfik ve Sadık'tan başka kimseyi o koca Kastamonu'da bulmadılar. Bu beş zât ise, lillâh için bana şahsî hizmet münasebetiyle ve üç buçuk senede Emirdağı'nda üç kardeş ve üç dört adamı bulup göndermişler. Eğer o sathî zabıtnâmeler gibi yapsaydım, beş on değil, belki beş yüz, belki beş bin ve belki beş yüz bin adamları kandırabilirdim. O zabıtnâmelerde ne kadar yanlışlar bulunduğuna, Denizli Mahkemesinde söylediğim gibi, bir iki nümuneyi beyan ediyorum:

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar câri bir âdet-i İslâmiyeye ittibaen, Risale-i Nur'un hususi menbaları olan yüzer âyât-ı meşhureyi büyük bir en'am gibi Hizb-i Kur'ânî yaptığımızı, "Dinde tahrifat yapıyor" diye muahaze etmişler.

Hem bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan ve zabıtnâmede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan Tesettür Risalesi bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi bizi ittiham etmek istiyor. Hem Ankara'da hükûmetin riyasetinde bulunan malûm birisine ettiğim itirazlara ve ağır sözlere karşı o reis mukabele etmeyip sükût etmesi ve o öldükten sonra, onun yanlışını gösteren bir hakikat-i hadîsiyeyi kırk sene evvel beyandaki fıtrî ve lüzumlu ve küllî ve mahrem tenkitlerim, makam-ı iddia, cerbezesiyle ona tam tatbikle bize medar-ı mes'uliyet yapılmış. Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Hükûmetin ve milletin bir hâtırası ve Cenâb-ı Hakkın bir tecellî-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?

Hem biz hükûmet-i cumhuriye esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinad ve onun ile kendimizi müdafaa ettiğimiz hürriyet-i vicdan esası, bizim aleyhimizde medar-ı mes'uliyet tutulmuş. Güya biz hürriyet-i vicdan esasına muarız gidiyoruz!

Hem bir risalede medeniyetin seyyiatını ve kusurlarını tenkit ettiğimden, hatır ve hayâlime gelmeyen bir şeyi zabıtnâmelerde isnad ediyor: Güya ben radyo **(Haşiye)** ve tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mes'ul ediyor.

İşte bu nümunelere kıyasen ne kadar hilâf-ı adalet bir muamele olduğunu, inşaallah, insaflı ve adaletli olan Denizli Müddeiumumîsi ve Mahkemesi gibi, Afyon Mahkemesi göstererek, o zabıtnâmelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en garibi şudur ki, bir yerde demişim: Cenâb-ı Hakkın büyük nimetleri olan tayyare ve şimendifer ve radyoyu, büyük şükürle mukabele lâzımken, beşer şükretmedi; tayyarelerle başlarına bombalar yağdı. Ve radyo öyle büyük bir nimet-i İlâhiyedir ki, ona mukàbil şükür ise, o radyo milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur'ân olup zemin yüzündeki bütün insanlara Kur'ân'ı dinlettirsin. Yirminci Sözde Kur'ân'ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir âyetin işareti olarak, kâfirler şimendiferle âlem-i İslâmı mağlûp ederler demişim. İslâmı bu hârikalara teşvik ettiğim halde, bir sebeb-i ittiham olarak, şimendifer, tayyare ve radyo gibi terakkiyat-ı hâzıra aleyhindedir diye sâbık mahkemelerin bazı müddeiumumîleri bizi ittiham etmiş.

Hem hiçbir münasebeti olmadığı halde, bir adam Risale-i Nur'un ikinci bir ismi olan Risaletü'n-Nur tâbirinden, "Kur'ân'ın nurundan bir risalettir, yani bir ilhamdır ve risaletin şeriat vazifesini yapan bir vâristir" demiş. Bir iddianamede, başka yerin verdiği yanlış mânâ ile, güya "Risale-i Nur bir resuldür" diye benim için bir sebeb-i ittiham tutulmuş.

Hem müdafaatımda yirmi yerde kat'î bir surette hüccetlerle ispat etmişiz ki, bütün dünyaya karşı da olsa, dini ve Kur'ân'ı ve Risale-i Nur'u âlet edemeyiz ve edilmez. Ve biz onların bir hakikatını dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz. Ve bu dâvânın emâreleri yirmi senede binlerdir. Halbuki şimdi Afyon sorgusunun gidişatında ve iddianamede, başka zabıtnâmelere binaen, güya bizim maksadımız ve sa'yimiz dünya entrikalarını çevirmek ve dünya garazlarına koşmak ve dini hasis şeylere âlet etmek ve kudsiyetini

düşürtmektir diye bizi ittiham ediyor. Madem öyledir; ben ve biz bütün kuvvetimizle deriz:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Said Nursî

Haşiye: Radyo gibi azîm bir nimet-i İlâhiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, radyo Kur'ân'ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dinlettirip, küre-i havanın bir hafız-ı Kur'an olmasıdır" demiştim.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 7

İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesidir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Afyon Mahkemesinin bizi ittiham etmesine karşı itiraznamenin tetimmesidir

Bu itirazımda muhatabım Afyon Müddeîsi ve Mahkemesi değil, belki başka yerlerdeki müddeiumumîlerin ve muhbir ve taharricilerin yanlış ve nâkıs zabıtnameleriyle burada ve sorgu dairesindeki acip vaziyeti aleyhimize çeviren garazkâr ve vehham memurlardır.

Evvelen: Asl u faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını mâsum ve siyasetle hiç alâkaları olmayan Risale-i Nur talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve âhiretinden başka bir maksatları bulunmayan bîçareleri, o cemiyetin nâşiri veya faal bir rüknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş ve okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğunun kat'î bir hücceti şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan, Doktor Duzi'nin ve sair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlar, hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla suçlu sayılmadığı halde, hakikat-i Kur'âniyeyi ve imaniyeyi öğrenmeye gayet muhtaç ve müştak olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem, yüz risale içinde yanlış mânâ verilmemek için mahkemelerin teşhirlerinden evvel mahrem tuttuğumuz iki üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip ittiham etmiş. Halbuki o risalelerden biri müstesna Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış, yalnız birtek Tesettür Risalesinin bir iki meselesine ilişmiş. Ve müstesnasının hem istidamda ve hem itiraznamemde gayet kat'î

cevabı verildiği ve “Elimizde nur var, siyaset topuzu yok” diye Eskişehir Mahkemesinde yirmi vech ile kat’î ispat edildiği ve Denizli Mahkemesi bilâistisna bütün risaleleri tetkik etmiş, hiçbirisine ilişmediği halde, o insafsız müddeîler, o iki üç risalenin üç dört cümlelerini bütün Risale-i Nur’a teşmil edip, hattâ dört yüz sahifeli Zülfikâr’ı iki sahife için müsadere eder gibi, Risale-i Nur’u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübareze eder diye ittiham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benimle görüşen dostlarımı işhad ve kasemle temin ederim ki bu on seneden ziyadedir ki, iki reis ve bir mebustan ve Kastamonu Valisinden başka, hükûmetin erkânını, vükelâsını, kumandanlarını, memurlarını, mebuslarını kimler olduğunu kat’î bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Yalnız bir sene evvel bir iki zât benimle alâkadarlık göstermelerinden, beş altı erkânını bildim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeyi merak etmesin ve dost mu, düşman mı diye karşısındakini tanımasına ehemmiyet vermesin? Bu hallerden anlaşılıyor ki, bil’iltizam herhalde beni perişan etmek için gayet asılsız bahaneleri icad ederler.

Madem keyfiyet böyledir. Ben de buradaki mahkemeye değil, belki o insafsızlara derim: Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş beş yaşındayım. Böyle mazlum ve mâsum bir iki sene hayatı şehadet mertebesiyle değiştirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur’un binler hüccetleriyle kat’î imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer zâhirî idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat, siz ey gizli düşmanlar ve zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükümeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat’î biliniz ve titreyiniz ki, siz idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferitle mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz. Hattâ size acıyoruz. Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatinin elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zarurîsi ve kat’îsidir. Acaba, bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur şakirtlerini ve o çareyi binler hüccetlerle bulduran Risale-i Nur’u

âdi bahanelerle ittiham edenler ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar.

Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmayan bir siyasî cemiyet vehmini veren üç maddedir.

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benimle kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nurun bazı şakirtleri, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen cemaat-ı İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cemiyet zannedilmiş. Halbuki o mahdut üç dört şakirdin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî bir tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünyaperestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsait bulduklarından fikren diyorlar ki: “Herhalde Said ve arkadaşları bizlere ve hükûmetin, bizim medenîce nâmeşru hevesatımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise, muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler.”

Ben de derim: Hey bedbahtlar! Eğer dünya ebedî olsaydı ve insan içinde daimî kalsaydı ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsaydı, belki bu iftiranızda bir mânâ bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalelerde on cümle değil, belki bin cümleyi siyasetvâri, mübarezekârâne bulacaktınız. Hem, farz-ı muhal olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye-ki şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez-haydi böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz ve herbir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Elbette adliye kanunu ile bizleri mes’ul etmezsiniz. Son sözüm

حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [2]

dir.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 8

On cihet ile kanunsuzluğun beyanı

Denizli beraatimizden sonra üç sene münzevî ve siyasetten alâkasız olduğum halde Afyon hapsini netice veren bu yeni hâdisenin on vech ile kanunsuz olduğunu beyan ediyorum.

Birincisi: Üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun ve Ankara'nın yedi makamatında ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkikten geçtiği halde, ittifakla hiçbiri muhalif kalmadan hem umum risalelerin beraatine, hem Said ile beraber yetmiş beş arkadaşı birlikte beraat ettirildiği ve bir gün bile ceza verilmediği halde, yeniden evrak-ı muzırra gibi o risalelere el uzatmak ne derece kanunsuzdur, zerre kadar insafı olan bilir.

İkincisi: Beraatten sonra üç buçuk sene Emirdağı'nda münzevî, garip, kapısını hem dışarıdan kilit, hem içeriden sürgüyle kapayan ve yüzde bir adamı zarurî bir iş olmadan yanına kabul etmeyen ve yirmi seneden beri devam eden telifini de bırakıp, daha telif etmeyen bir adama dünya siyaseti için kapısının kilidini kırarak gelip, Arabî evradından ve başındaki levha-i imaniyeden başka taharriciler birşey bulamadıkları halde, bu eziyetin verilmesi ne derece hilâf-ı kanun olduğunu, zerre kadar insafı bulunan anlar.

Üçüncüsü: Mahkemede dediği gibi, yetmiş şahidin tasdikiyle, yedi sene Harb-i Umumîyi bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan-ki şimdi on senedir aynı halde bulunan-ve yirmi beş seneden beri hiç bir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve otuz seneden beri

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

deyip, siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkenceli sıkıntılar çektiği halde ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine celb etmemek ve siyasete karışmamak için bir defa istirahati için hükümete müracaat etmeyen bir adama, dehşetli bir siyasî gibi ve siyasî entrikacısı gibi onun menzilini ve inzivagâhını basıp hasta halinde emsalsiz bir sıkıntı vermek, hiçbir kanuna muvafık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hâle acıyacak.

Dördüncüsü: Eskişehir Mahkemesinde altı ay tetkikten sonra, sebebi de cemiyetçilik, tarîkatçilik olduğu ve o evham bahanesiyle büyük reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği halde, cemiyetçilik ve tarîkatçilik ve Risale-i Nur cihetinde beraat ettirip, yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan Tesettür Risalesini bahane ederek, kanun ile değil de, yalnız kanaat-ı vicdaniye ile yüz şakird içinde beş on şakirde altışar ay ceza verdiler ki, tetkik zamanına kadar dört buçuk ay mevkuf, yani bir buçuk ay hapis kaldıkları ve on sene sonra Denizli Mahkemesi yine dokuz ay cemiyetçilik ve tarîkatçilik gibi birkaç bahane ile yirmi senelik bütün mektubat ve telifatlarını inceden inceye tetkikle beraber, Ankara'nın Ağırceza Mahkemesine beş sandık kitapları gönderdikleri ve iki sene o kitaplar ve mektuplar Ankara ve Denizli Mahkemelerinde tetkikten geçtikleri halde, o mahkemeler ittifakla cemiyetcilik, tarîkatçilik **(Haşiye-1)** vesair bahaneler cihetinde beraat kararı verip o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraat ettirdikleri halde, bir siyasî cemiyetçi nazarıyla ve entrikacı bir adam tarzında onu ittiham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde tarîkat noktasında sevk etmek ne kadar kanunsuz olduğunu, insaniyeti sukut etmeyen bilir.

Beşincisi: Benim ve Risale-i Nur'un mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan şefkat itibarıyla, bir mâsuma zarar gelmemek için, bana zulmeden cânilere, değil ilişmek, belki beddua ile de mukabele edemiyorum. Hattâ en şiddetli bir garazla bana zulmeden bazı fâsık, belki dinsiz zâlimlere hiddet ettiğim halde, değil maddî, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men ediyor. Çünkü o zâlim gaddarın, ya peder ve validesi gibi ihtiyar bîçarelere veya evlâdı gibi mâsumlara maddî zarar gelmemek için, o dört beş mâsumların hatırına binaen o zâlim gaddara ilişmiyorum. Bazan da hakkımı helâl ediyorum.

İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve âsâyişe kat'iyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma o derece tavsiye etmişim ki, üç vilâyetin insaflı zabıtalarının bir kısmı itiraf etmişler ki, "Bu Nur şakirtleri mânevî bir zabıtadır; idare ve âsâyişi muhafaza ediyorlar" dedikleri ve bu hakikate binler şahit ve yirmi sene hayatıyla tasdikleri ve binler şakirtlerin de zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemeleriyle teyid ettikleri halde, o bîçare adamın ihtilâlci ve insafsız bir komiteci gibi menzilini basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulamamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hattâ gayet kıymettar ve antika ve mu'cizeli Kur'ân'ını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırra gibi toplamak, acaba hangi kanun müsaade eder? Böyle âsâyişe hüsn-ü ahlâk ile hizmet eden dindar binler zâtları, evham yüzünden idare ve âsâyiş aleyhine zorla sevk etmek, hangi maslahat icabıdır?

Altıncısı: Bundan otuz sene evvel, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle dünyanın muvakkat şan ve şerefinin ve enâniyetli hodfuruşluğunun, şöhretperestliğinin ne kadar faidesiz ve mânâsız olduğunu, hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adamın o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefs-i emmâresiyle mücadele edip mahviyet etmek, benliğini bırakmak, tasannu ve riyakârlık yapmamak için elden geldiği kadar çalıştığına, ona hizmet eden veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri ve şehadet ettikleri halde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zan ve teveccüh-ü nas ve şahsını medh ü senâdan ve kendini mânevî makam sahibi olduğunu bilmekten herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığı ve hem has kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarını reddedip, o hâlis kardeşlerinin hatırını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onun hakkındaki medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kabul etmemesi ve kendini faziletten mahrum gösterip bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine verip kendini âdi bir hizmetkâr bilmesi kat'î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği halde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip medhetmeleri, bir makam vermeleri ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vâizin bazı sözleriyle ve Kütahya'ya hiç mektup göndermediğim ve benim imzamı taklitle yazılan ve medar-ı mes'uliyet tevehhüm edilen bir

mektupla ve kimin yazısı bilinmeyen dokunaklı bir kitap Balıkesir'de bulunmasıyla, acaba hangi kanun ile medar-ı mes'uliyet olur ki, o bîçare hasta ve çok ihtiyar ve garibin münzevî odasına, büyük bir cinayet işlemiş gibi, kilidini kırıp taharri memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bir bahane bulamamak, acaba dünyada hiç bir kanun, hiç bir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi: Bu sırada dahilde o kadar dahilî, haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut birkaç arkadaşına bedel çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celb etmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki, "Sakın cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, âsâyişe dokunmayınız" dediği ve iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri, eskisi evhamından, yenisi de "Bize yardım etmiyor" diye ona çok sıkıntı verdikleri halde, ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp kendi âhiretiyle meşgul olan ve memleketinde, Nurs karyesinde öz kardeşine yirmi iki sene zarfında birtek mektup yazmayan ve o vilâyetlerdeki dostlarına yirmi senede on mektup yazmayan bir bîçareye, onun âhiret meşguliyetine bu kadar ilişmeye hangi kanun müsaade ediyor?

Vatana ve millete ve ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatına serbestiyet kanunuyla ilişilmediği halde, üç mahkeme medar-ı mes'uliyet olacak içinde hiçbir maddeyi bulmayan ve millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve âsâyişini temine yirmi seneden beri çalışan ve bu milletin hakikî bir nokta-i istinadı olan âlem-i İslâmın uhuvvetini ve bu millete dostluğunu iadeye ve o dostluğu takviyesine tesirli bir surette çabalayan ve Diyanet Riyasetinin uleması tenkit niyetiyle, Dahiliye Vekilinin emriyle, üç ay tetkikten sonra, tenkit etmeyerek, tam kıymetini takdir edip "kıymettar eser" diye diyanet kütüphanesine konulan Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ gibi ve-Kabr-i Peygamberî (Aleyhissalâtü Vesselâm) üzerinde alâmet-i makbuliyet olarak Asâ-yı Mûsâ mecmuasını hacılar gördükleri halde-Nur eczalarını evrak-ı muzırra gibi toplayıp mahkeme eline vermek, acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf buna müsaade eder mi?

Sekizincisi: Yirmi iki sene sıkıntılı sebepsiz bir nefiyden sonra tam serbestiyet verildiği halde, binler akraba ve ahbabı bulunan doğduğu memleketine gitmeyerek, gurbeti, kimsesizliği tercih ederek, tâ ki dünyaya ve hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete temas etmesin, ve çok sevaplı olan camideki cemaatin hayrını bırakıp, odasında yalnız namazını kılıp oturmasını tercih eden, yani halkın hürmetinden çekinmek olan bir hâlet-i ruhiyeyi taşıyan ve yirmi sene hayatının şehadetiyle ve binler Türk kıymettar zâtların tasdikiyle, dindar, müttakî bir Türkü, lâkayt çok Kürtlere tercih eden, hattâ mahkemede Hâfız Ali gibi kuvvetli imanı bulunan bir Türk kardeşini yüz Kürde değiştirmediğini ispat eden ve hürmet ve ihtiram görmemek için zaruret olmadan halklarla görüşmeyen ve camiye gitmeyen ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle, bütün âsârıyla İslâmiyetin uhuvvetine ve Müslümanların birbirine muhabbetine çalışan ve Türk milleti Kur'ân'ın bayraktarı ve senâ-i Kur'âniyeye mazhar olduğu için o milleti çok seven ve hayatını onlar içinde geçiren bir adam hakkında, sâbık vali resmî lisanla ihanet için propaganda yapmak ve dostlarını ürkütmek için "O Kürttür, siz Türksünüz, o Şâfiîdir, siz Hanefîsiniz" deyip, herkesi ürkütüp ondan çekindirmeye çalışması ve yirmi senede ve iki mahkemede tarz-ı kıyafeti değiştirilmeye mecbur edilmeyen ve şapka yarı askerin başından kalkmasıyla beraber, münzevi bir adamın zorla başına şapka giydirmeye cebretmeyi hangi maslahat, hangi kanun buna müsaade eder?

Dokuzuncusu: Çok mühimdir,**(Haşiye-2)** kuvvetlidir, fakat siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu: Bu da, hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiç bir maslahat bulunmadığı ve yalnız mânasız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ve hiçbir kanuna girmeyen bir taarruzdur. Bu da mesleğimizce bakamadığımız siyasete temas etmemek için sükût ediyoruz. Böylece on vech ile kanunsuz muamelelere karşı yalnız

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

deriz.

Said Nursî

Haşiye-1: Nurların esası ve hedefi, iman-ı tahkikî ve hakikat-i Kur'âniyedir. Onun için üç mahkeme tarîkat noktasında beraat vermişler. Hem bu yirmi senede hiçbir adam dememiş: "Said bana tarîkat vermiş." Hem bin seneden beri, bu milletin ekser ecdadı bağlandığı bir meslek, sebeb-i mes'uliyet olamaz. Hem gizli münafıklar hakikat-i İslâmiyete tarîkat namını takıp, bu milletin dinine taarruz ettiklerine karşı galibâne mukabele edenler, tarîkatle ittiham edilmezler. Cemiyet ise, uhuvvet-i İslâmiye cihetinde bir uhrevî kardeşliktir. Yoksa siyasî cemiyet olmadığına, üç mahkeme hüküm vermişler, o cihette beraat ettirmişler.

Haşiye-2: İslâm hükûmetlerinde Hıristiyan ve Yahudi bulunması ve Hıristiyan ve Mecusî hükümetlerinde Müslümanlar bulunduğu gösteriyor ki, idare ve âsâyişe bilfiil ilişmeyen muhaliflere kanunca ilişilmez. Hem imkânat, medar-ı mes'uliyet olamaz. Yoksa herkes bir adamı öldürebilir diye, herkesi bu imkânat ile mahkemeye vermek lâzım gelir.

1.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.
2.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 9

Birkaç nokta da maruzat

Afyon hükûmet ve mahkemesine ve zabıtasına daha birkaç nokta mâruzatım var

Birincisi: Ekser enbiyanın şarkta ve Asya'da zuhurları ve ağleb-i hükemanın garpta ve Avrupa'da gelmeleri, kader-i ezeliyenin bir işaretidir ki, Asya'da din hâkimdir, felsefe ikinci derecededir. Bu remz-i kadere binaen, Asya'da hüküm süren, dindar olmazsa da din lehine çalışanlara ilişmemeli, belki teşvik etmelidir.

İkincisi: Kur'ân-ı Hakîm bu zemin kafasının aklı ve kuvve-i müfekkiresidir. Eğer—el'iyâzübillâh—Kur'ân küre-i arzın başından çıksa, arz divâne olacak, akıldan boş kalan kafasını bir seyyareye çarpması, bir kıyamet kopmasına sebep olması akıldan uzak değildir.

Evet, Kur'ân Arşı ferş ile bağlamış bir zincir, bir hablullahtır; câzibe-i umumiyeden ziyade zemini muhafaza ediyor. İşte bu Kur'ân-ı Azîmüşşanın hakikî ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu asırda, bu vatanda, bu millete yirmi seneden beri tesirini göstermiş büyük bir nimet-i İlâhiye ve sönmez bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Hükûmet ona ilişmek ve talebelerini ondan ürkütüp vazgeçirmek değil, belki himaye etmek ve okunmasına teşvik etmek gerektir.

Üçüncüsü: Ehl-i imandan bütün gelenler, mâziye gidenlere mağfiret dualarıyla ve hasenatlarını onların ruhlarına bağışlamalarıyla yardımlarına binaen Denizli Mahkemesinde demiştim:

"Mahkeme-i kübrâda, milyarlar ehl-i iman olan dâvâcılar tarafından, Kur'ân hakikatlerine hizmet eden Nur talebelerini mahkûm ve perişan etmek isteyenlerden ve sizlerden sorulsa ki, 'Serbestiyet kanunuyla dinsizlerin, komünistlerin neşriyatlarına ve anarşiliği yetiştiren cemiyetlerine müsamahakârâne bakıp

ilişmediğiniz halde, vatanı ve milleti anarşistlikten ve dinsizlik ve ahlâksızlıktan ve vatandaşlarını ölümün idam-ı ebedîsinden kurtarmaya çalışan Risale-i Nur ve talebelerini hapisler ve tazyiklerle perişan etmek istediniz' diye sizlerden sorulsa ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz." Onlara demiştim. O zaman o insaflı, adaletli zâtlar bizi beraat ettirdiler, adliyenin adaletini gösterdiler.

Dördüncüsü: Ben bekliyordum ki, ya Ankara veya Afyon beni sorguda, pek büyük mes'eleler için, Nurların o meselelere hizmeti cihetinde bir meşveret dairesine alıp bir sual ve cevap beklerdim. Evet, üç yüz elli milyon Müslümanların eski kardeşliğini ve muhabbetini ve hüsn-ü zannını ve mânevî yardımlarını bu memleketteki millete kazandıracak çareleri bulmak ki, en kuvvetli çare ve vesile Risale-i Nur olduğuna bir emâresi şudur:

Bu sene Mekke-i Mükerremede gayet büyük bir âlim hem Hind lisanına, hem Arab lisanına Nurun büyük mecmualarını tercüme edip Hindistan'a ve Arabistan'a göndererek "En kuvvetli nokta-i istinadımız olan vahdet ve uhuvvet-i İslâmiyeyi temine çalıştığı gibi, Türk milletinin daima dinde ve imanda ileri olduğunu Nur Risaleleri ile gösteriyor" demişler.

Hem beklerdim ki, "Vatanımızda anarşiliğe inkılâp eden komünist tehlikesine karşı Nurların hizmeti ne derecededir ve bu mübarek vatan bu dehşetli seyelândan nasıl muhafaza edilecek?" gibi dağ misillü meselelerin sorulmasının lüzumu varken, sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan ve hiçbir medar-ı mes'uliyet olmayan cüz'î ve şahsî ve garazkârların iftiralarıyla habbe, kubbeler yapılmış meseleler için, bu ağır şerait altında hiç ömrümde çekmediğim bir perişaniyetime sebebiyet verildi. Bize üç mahkemenin sorduğu ve beraat verdiği aynı meselelerden ve âdi ve şahsî bir iki mesele için mânâsız sualler edildi.

Beşincisi: Risale-i Nur'la mübareze edilmez, o mağlûp olmaz. Yirmi senedir en muannid feylesofları susturuyor, iman hakikatlerini güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir.

Altıncısı: Benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurlarıyla beni çürütmek ve ihanetlerle nazar-ı âmmeden düşürmek, Risale-i Nur'a

zarar vermez, belki bir cihette kuvvet verir. Çünkü, benim bir fâni dilime bedel Risale-i Nur'un yüz bin nüshalarının bâki dilleri susmaz, konuşur. Ve hâlis talebeleri, binler kuvvetli lisanlarla o kudsî ve küllî vazife-i Nuriyeyi, şimdiye kadar olduğu gibi, inşaâllah kıyamete kadar devam ettirecekler.

Yedincisi: Sâbık mahkemelerde dâvâ ettiğim ve hüccetlerini gösterdiğimiz gibi, bizim gizli düşmanlarımız ve hükûmeti iğfal ve bir kısım erkânını evhamlandıran ve adliyeleri aleyhimize sevk eden resmî ve gayr-ı resmî muarızlarımız, ya gayet fena bir surette aldanmış veya aldatılmış veya anarşilik hesabına gayet gaddar bir ihtilâlcidir veya İslâmiyete ve hakikat-i Kur'ân'a karşı mürtedâne mücadele eden bir dessas zındıktır ki, bize hücum etmek için istibdad-ı mutlaka cumhuriyet namını vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka medeniyet namını takmakla, cebr-i keyfî-i küfrîye kanun namını vermekle hem bizi perişan, hem hükûmeti iğfal, hem adliyeyi bizimle mânâsız meşgul eylediler. Onları Kahhâr-ı Zülcelâlin kahrına havâle edip, kendimizi onların şerrinden muhafaza için

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

kal'asına iltica ederiz.

Sekizincisi: Geçen sene Ruslar, çoklukla hacıları hacca gönderip, onlarla propaganda yapıp ki, Ruslar başka milletlerden ziyade Kur'ân'a hürmetkâr diye, âlem-i İslâmı din noktasında bu vatandaki dindar millet aleyhine çevirmeye çalıştığı aynı zamanda, Risale-i Nur'un büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerremede, hem Medine-i Münevverede, hem Şam-ı Şerifte, hem Mısır'da, hem Halep'te âlimlerin takdirleri altında kısmen intişarlarıyla o komünist propagandasını kırdığı gibi, âlem-i İslâma gösterdi ki, Türk milleti ve kardeşleri eskisi gibi dinine ve Kur'ân'ına sahiptir ve sair ehl-i İslâmın dindar büyük bir kardeşi ve Kur'ân hizmetinde kahraman kumandanıdır diye o ehemmiyetli, kudsî merkezlerde o Nur mecmuaları bu hakikati gösterdiler. Acaba Nurun bu kıymettar hizmet-i milliyesi bu tarz işkencelerle mukabele görse, zemini hiddete getirmez mi?

Dokuzuncusu: Denizli müdafaatında izahı ve ispatı bulunan bir meselenin kısacık bir hülâsasıdır.

Bir dehşetli kumandan dehâ ve zekâvetiyle ordunun müsbet hasenelerini kendine alıp ve kendinin menfî seyyielerini o orduya vererek, o efrad adedince haseneleri, gazilikleri bire indirdiği ve seyyiesini o ordu efradına isnad ederek onların adedince seyyieler hükmüne getirdiğinden, dehşetli bir zulüm ve hilâf-ı hakikat olmasından, ben kırk sene evvel beyan ettiğim bir hadîsin o şahsa vurduğu tokada binaen, sâbık mahkemelerimizde bana hücum eden bir müddeiumumîye dedim: "Gerçi onu hadîslerin ihbarıyla kırıyorum, fakat ordunun şerefini muhafaza ve büyük hatalardan vikaye ederim. Sen ise, birtek dostun için, Kur'ân'ın bayraktarı ve âlem-i İslâmın kahraman bir kumandanı olan ordunun şerefini kırıyorsun ve hasenelerini hiçe indiriyorsun" dedim. İnşâallah, o müddeî insafa geldi, hatâdan kurtuldu.

Onuncusu: Adliyede, adalet hakikati ve müracaat eden herkesin hukukunu bilâ-tefrik muhafazaya, sırf hak namına çalışmak vazifesi hükmettiğine binaendir ki, İmam-ı Ali (r.a.) hilâfeti zamanında bir Yahudi ile beraber mahkemede oturup muhakeme olmuşlar. Hem bir adliye reisi, bir memuru kanunca bir hırsızın elini kestiği vakit, o memurun o zâlim hırsıza hiddet ettiğini gördü, o dakikada o memuru azleyledi. Hem çok teessüf ederek dedi: "Şimdiye kadar adalet namına böyle hissiyatını karıştıranlar pek çok zulmetmişler."

Evet, *"Hükm-ü kanunu icra etmekte o mahkûma acımasa da hiddet edemez; etse zâlim olur. Hattâ, kısas cezası da olsa, hiddetle katletse, bir nevi kàtil olur"* diye, o hâkim-i âdil demiş.

İşte, madem mahkemede böyle hâlis ve garazsız bir hakikat hükmediyor. Üç mahkeme bizlere beraat verdiği ve bu milletin yüzde—bilseler, belki—doksanı, Nur talebelerinin zararsız olarak millete ve vatana menfaatli olduklarına pekçok emârelerle şehadet ettikleri halde, burada o mâsum ve teselliye ve adaletin iltifatına çok muhtaç Nur talebelerine karşı ihanetler ve gayet soğuk hiddetli muameleler yapılıyor. Biz her musibete ve ihanetlere karşı sabra ve tahammüle karar verdiğimizden, sükût edip Allah'a havale ederek, "Belki bunda da bir hayır var" dedik. Fakat evham yüzünden ve garazkârların jurnalleriyle bu bîçare mâsumlara böyle muameleler, belâların

gelmesine bir vesile olacağından korktum, bunu yazmaya mecbur oldum. Zaten bu meselede bir kusur varsa benimdir. Bu bîçareler, sırf imanları ve âhiretleri için bana rıza-yı İlâhî dairesinde yardım etmişler. Pek çok takdire müstehak iken, böyle muameleler, hattâ kışı dahi hiddete getirdi.

Hem medar-ı hayrettir ki, bu defa da yine bir cemiyet vehmini tekrar ileri sürüyorlar. Halbuki üç mahkeme bu ciheti tetkik edip beraat vermekle beraber, mâbeynimizde böyle medar-ı ittiham olacak hiçbir cemiyet, hiçbir emâre mahkemeler, zabıtalar, ehl-i vukuflar bulmamışlar. Yalnız bir muallimin talebeleri ve dârülfünun şakirtleri ve Kur'ân dersini veren hâfızın hıfza çalışanları gibi, Risale-i Nur talebelerinde bir uhrevî kardeşlik var. Bunlara cemiyet namını veren ve onunla ittiham eden, bütün esnaf ve mekteplilere ve vâizlere siyasî cemiyet nazarıyla bakmak gerektir. Bunun için ben böyle asılsız ve mânâsız ittihamlarla buraya hapse gelenleri müdafaa etmeye lüzum görmüyorum.

Yalnız, hem bu memleketi, hem âlem-i İslâmı çok alâkadar eden ve maddî ve mânevî bu vatana ve bu millete pek çok bereket ve menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur'u üç defa müdafaa ettiğimiz gibi, tekrar aynı hakikatle müdafaamı men edecek hiçbir sebep yok ve hiçbir kanun ve hiçbir siyaset yasak etmez ve edemez.

Evet, biz bir cemiyetiz. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz elli milyon dahil mensupları var. Ve hergün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensiplerine kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ [2]

kudsî programıyla birbirinin yardımına, dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar. İşte biz bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip, onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî ve berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ittihamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve mânâsız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz. Ve

dört mahkeme, inceden inceye tetkikten sonra, o cihette bize beraat vermişler.

Said Nursî

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 10

İtiraznamenin tetimmesi ve lahikası

Ankara'nın altı makamatına ve Afyon Ağırceza Mahkemesine verilen müdafaanın itirazname tetimmesi ve lahikasıdır.

Afyon Mahkemesine beyan ediyorum ki: Artık yeter, sabır ve tahammülüm kalmadı. Yirmi iki sene sebepsiz bir nefiy içinde daimî tarassutlarla, hem tecrid-i mutlak ve haps-i münferit tarzında beni sıkmakla beraber, altı mahkeme iki üç meseleden başka Risale-i Nur'un yüz kitabında medar-ı mes'uliyet bulmadığı halde, evham yüzünden ve imkânatı vukuat yerinde istimal etmek cihetiyle, kanunsuz, bizi üç defa hapse sokup yüz binler lira Nur şakirtlerine zarar vermek, dünyada emsali hiç vuku bulmamış bir gadirdir ki, istikbâl ve nesl-i âti, pek şiddetli olarak, bunun o zâlim müsebbiplerini lânetle yad edecekleri gibi, mahkeme-i kübrâda dahi Cehennemin esfel-i sâfilînine atmakla o zâlimleri mahkûm edeceklerine kat'î kanaatimizle şimdiye kadar bir derece teselli bulup sükût ederek tahammül ediyorduk. Yoksa hakkımızı tam müdafaa edebilirdik.

İşte, on beş sene zarfında, altı mahkeme, yirmi sene Nur risalelerini ve mektuplarımızı tetkik edip, beşi bize her cihetle beraat vermek mânâsıyla ilişmediler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi tek bir mesele olan tesettür-ü nisâ hakkındaki bir küçük risalenin beş on kelimesini bahane ederek, lâstikli bir kanunla hafif bir ceza verdiği zaman, Mahkeme-i Temyizden sonra lâyiha-yı tashihimde kanunsuzluğun yalnız tek bir nümunesi olarak resmen Ankara'ya yazdım ki: "Bin üç yüz elli senede, üç yüz elli milyonun kudsî bir düsturuyla daimî ve kuvvetli bir âdet-i İslâmiyeyi ders veren ve emreden tesettür âyetini, eskide bir zındığın Kur'ân'ın bu âyetine itirazına ve medeniyetin tenkidine karşı müdafaa için üç yüz elli bin

tefsirin icmâına ve hükümlerine ittibâ ederek o âyeti tefsir edip bin üç yüz elli senede geçen ecdadımızın mesleğine iktidâ eden bir adama o tefsiri için verilen ceza ve mahkûmiyeti, dünyada adalet varsa, elbette o hükmü nakz edecek ve bu acip lekeyi bu hükûmet-i İslâmiyedeki adliyeden silecek" diye lâyiha-yı tashihimde yazdım, oranın müddeiumumîsine gösterdim. Ondan dehşet aldı, dedi: "Aman, buna lüzum kalmadı. Cezanız az, hem pek az kaldı. Bunu vermeye lüzum kalmadı."

İşte bu nümune gibi size ve Ankara makamatına takdim edilen itirazname ve müdafaanamemde böyle acip çok nümuneleri elbette anlamışsınız. Ben Afyon Mahkemesinden talep ve ümit ederim ki, bu milletin ve bu vatanın menfaatine bir ordu kadar hizmeti ve bereketi bulunan Risale-i Nur'un tam serbestiyetine karar vermenizi, hakikat-i adalet namına sizden bekliyoruz. Yoksa, münasebetimle hapse giren beş on adam arkadaşımın gitmesiyle beraber size haber veriyorum ki, beni en büyük cezaya çarpacak bir suç işleyip bu çeşit hayattan veda edeceğime mecbur eden bir fikir kalbime gelmiş. Şöyle ki:

Hükûmet beni tam himaye ve bana yardım etmek, milletin maslahatına ve vatanın menfaatine çok lüzumu varken beni sıkması îma eder ki, kırk seneden beri benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli birer resmî makam elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise, ya bilmiyor veya müsaade ediyor diye çok emâreler bana endişe veriyor.

Reis Bey, müsaadenizle çok hayret ettiğim bir şeyi soracağım. Neden hiç siyasete karışmadığım halde ehl-i siyaset beni bütün hukuk-u medeniyeden ve hukuk-u hürriyetten, belki hukuk-u hayattan iskat ediyorlar? Hattâ, yüz cinayeti bulunan gibi, beni üç buçuk ay tecrid-i mutlak içinde hayatıma suikast edenler, on bir defa zehirleyen gizli düşmanlarımın şerrinden beni muhafazaya çalışan çok dikkatli kardeşlerimin ve sadık hizmetçilerimin de benimle temaslarını yasak etmişler ve ihtiyarlık ve gurbet ve hastalık içinde, yalnızlığımdan daimî ünsiyet ettiğim mübarek ve zararsız kitaplarımın mütalâasından dahi beni mahrum etmişler?

Müddeiumuma çok rica ettim ki, "Bana bir kitabımı ver." Vaad ettiği halde vermedi. Yalnız olarak büyük, kilitli, soğuk bir koğuşta

meşgalesiz durmaya mecbur edip, alâkadar memurları ve hademeleri bana karşı dostluk ve teselli vermek yerinde, âdetâ adavetkârâne bakmaya teşvik ediyorlar. Bir küçük nümunesi şudur:

Müdüre, Müddeiumuma, Mahkeme Reisine bir istida yazdım. Bir kardeşime gönderdim, tâ bilmediğim yeni hurufla yazsın. Ve yazıldı, onlara verildi. Güya büyük bir suç işlemişim diye benim pencerelerimi mıhladılar. Ve duman beni sıkıyordu, bir pencereyi bırakmadım ki mıhlanmasın. Şimdi onu da mıhladılar. Hem hapis usulü tecrit on beş gün kadar olduğu halde, beni üç buçuk ay tecrid-i mutlakta hiçbir arkadaşımla temas ettirmediler. Hem üç aydan beri benim aleyhimde kırk sahifelik bir iddianame yazılıp bana gösterildi. Yeni hurufu bilmediğimden, hem rahatsız ve hattım çok noksan olmasından, çok rica ettim ki, “Bana biri iddianameyi okuyacak ve dilimi bilen talebelerimden benim itiraznamemi yazacak iki adama izin veriniz” dedim; izin vermediler. Dediler, “Avukat gelsin, okusun.” Sonra onu da bırakmadılar. Yalnız bir kardeşe dediler ki: “Eski hurufa çevir, ona ver.” Halbuki, o kırk sahifeyi yazmak altı yedi günde ancak olur. Bir saatte bana okumak işini, altı yedi güne kadar uzatmak, tâ benimle kimse temas etmesin fikri ise, pek dehşetli bir istibdat ile benim bütün hukuk-u müdafaamı iskat etmektir. Dünyada, yüz cinayeti bulunan ve asılacak bir adam dahi böyle muamele göremez. Ben hakikaten bu emsalsiz işkencenin hiçbir sebebini bilmediğimden çok azap çekiyorum. Ben haber aldım ki, Mahkeme Reisi vicdanlı ve merhametlidir. Bu kanaate binaen, ilk ve son bir tecrübe olarak makamınıza bu istirhamname ve şekvâyı yazdım.

Tecrid-i mutlakta hasta ve perişan

Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 11

İddianamede benim hakkımda dört esas var

İddianamede benim hakkımda dört esas var

Birinci esas: Güya bende tefahur ve hodfuruşluk var ve kendimi müceddit biliyorum.

Ben bütün kuvvetimle bunu reddederim. Hem mehdîlik isnadını hiç kabul etmediğime bütün kardeşlerim şehadet ederler. Hattâ Denizli'deki ehl-i vukuf "Eğer Said mehdîliğini ortaya atsa bütün şakirtleri kabul edecek" dediklerine mukàbil, Said, itiraznamesinde demiş ki: "Ben Seyyid değilim. Mehdi Seyyid olacak" diye onları reddetmiş.

İkinci esas: Neşriyatı gizlemesi-gizli düşmanlar yanlış mânâ verdirmesin. Yoksa siyasete ve dünya âsâyişine temas cihetiyle değildir. Hem eski harfle teksir makinesini bir bahane bulmasınlar. Mustafa Kemal'e karşı Nurun tokadı ise **(Haşiye-1)** altı mahkeme ve Ankara makamatı bilmiş, ilişmemişler ve bize beraat verdiler ve Beşinci Şuâ ile beraber bütün kitaplarımızı iade ettiler. Hem onun fenalığını göstermek, ordunun kıymetini muhafaza etmek içindir. Bir şahsı sevmemesi, orduyu muhabbetkârane senâ içindir.

Üçüncüsü: "Emniyeti ihlâle teşvik ediyor" demesine mukàbil, yirmi sene zarfında, yüz bin adam Nurcuların, yüz bin nüsha Nur risalelerinin altı mahkemede ve on vilâyette emniyeti ihlâle ve âsâyişi bozmaya dair, on vilâyetin zabıtaları ve altı mahkeme hiçbir maddeyi kaydetmemesi ve bulmaması, bu acîp ittihamı çürütüyor. Bu yeni iddianamede üç mahkemenin bize beraat verdikleri aynı noktalara ait ve cevapları mükerreren verilmiş, ehemmiyetsiz birkaç meseleye cevap vermek mânâsızdır. O meselelerle bizi ittiham etmek, ondan bize beraat veren Ankara Ağırceza ve Denizli ve Eskişehir

mahkemelerini ittiham etmek hükmünde olmasından, cevabını onlara bırakıyorum. Ve ondan başka da iki üç mesele var.

Birisi: İki sene Denizli ve Ankara Ağırceza Mahkemelerinde inceden inceye tetkikden sonra bize beraat verip o kitabı bize iade ettikleri halde, o Beşinci Şuânın bir iki meselesini, ölmüş gitmiş bir kumandana tatbik edip bize suç gösteriyor. Biz dahi deriz:

Ölmüş gitmiş, hükümetten alâkası kesilmiş bir şahıs aleyhinde tatbik edilebilen küllî bir haklı tenkidi hiçbir kanun suç saymaz.

Hem küllî bir te'vil mânâsından makam-ı iddia cerbezesiyle o kumandana bir hisse çıkarıp ona tatbik etmiş. Böyle yüzde bir adam ancak fehmeden bir mânâ mahrem ve gizli bir risalede bulunmasını hiçbir kanun suç sayamaz. Hem o risale harika bir tarzda müteşabih hadîslerin te'villerini beyan etmiş. O beyan otuz kırk sene evvel olduğu ve üç mahkemeye ve mahkemenize ve Ankara'nın altı makamatına üç sene zarfında iki defa takdim edilip tenkit görmeyen müdafaa ve itiraznamemde kat'î cevap verildiği halde, o hadîsin hakikatini beyan sadedinde bir kusurlu şahsa mutabık çıkmasını hiçbir kanun suç sayamaz.

Hem o şahsı tenkit, o içinde bulunduğu ve kusurlara sebep olduğu bir inkılâbın hasenatı yalnız onun değil, belki ordunun ve hükûmetindir. Onun da yalnız bir hissesi var. Onun kusurları için onu tenkit etmek elbette bir suç olmadığı gibi, inkılâba hücum ediyor denilemez. Hem bu kahraman milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur'ân ve cihad hizmetinde dünyada pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan Ayasofya Camiini puthaneye ve Meşîhat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olması imkânı var mı?

İddianamede sebeb-i ittiham ikinci mesele:

Üç mahkemede ondan beraat kazandığımız ve kırk sene evvel bir hadîsin harika te'vilini beyan ederken, cin ve insin Şeyhülislâmı Zembilli Ali Efendinin *"Şapkayı şaka ile dahi başa koymaya hiç bir cevaz yok"* demesiyle beraber, bütün şeyhülislâmlar ve bütün ulema-i İslâm cevazına müsaade etmedikleri halde, avâm-ı ehl-i iman onu giymeye mecbur olduğu zaman, o büyük allâmelerin adem-i

müsaadeleri ile, onlar tehlikede, yani ya dinini bırakmak, ya isyan etmek vaziyetinde iken, kırk sene evvel Beşinci Şuânın bir fıkrası, “Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek. Fakat baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah Müslüman edecek” demesiyle, avâm-ı ehl-i imanı hem isyan ve ihtilâlden, hem ihtiyarıyla imanını ve dinini bırakmaktan kurtardığı; ve hiçbir kanun münzevîlere böyle şeyleri teklif etmediği; ve yirmi senede altı hükûmet beni onu giymeye mecbur etmediği; ve bütün memurlar dairelerinde ve kadınlar ve çocuklar ve camidekiler ve ekser köylüler onu giymeye mecbur olmadıkları; ve şimdi resmen askerin başından kalktığı; ve örme ve bere çok vilâyetlerde yasak olmadığı halde, hem benim, hem kardeşlerimin bir sebeb-i ittihamımız gösterilmiş. Acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir maslahat, hiçbir usul bu pek mânâsız ittihamı bir suç sayabilir mi?

Üçüncü medar-ı ittiham:

Emirdağı’nda emniyeti ihlâle teşviktir. Buna karşı itiraz ise:

Evvelâ: Buradaki mahkemeye, hem Ankara’nın altı makamatına bu mahkemenin malûmat ve müsaadesiyle verilen ve cerh edilmeyen itiraznamedir. Onu aynen şimdi iddianameye karşı itiraz olarak izhar ediyorum.

Saniyen: Emirdağı’nda, orada bütün benimle konuşan zâtların şehadetleriyle ve ahalinin ve zabıtanın tasdikiyle, beraatimden sonra bütün kuvvetimle inzivamda dünya siyasetine karışmaktan çekinmişim. Hattâ telifi ve muhabereyi de bırakmıştım. Yalnız tekrarat-ı Kur’âniye ve meleklere dair iki nükteden başka telif etmedim. Ve haftada bir mektup bir yere Nurlara teşvik için yazardım. Hattâ müftü olan öz kardeşime ve yirmi sene yanımda talebelik eden ve beni çok merak eden ve bayram tebrikleri yazan o biraderime üç senede üç dört mektup yazdım. Memleketimdeki biraderime yirmi senede hiç yazmadığım halde, iddianamede beni emniyeti ihlâl suçu ile ittiham edip ve cerbeze ile eski nakaratı tazeleyerek “İnkılâba karşı geliyor” demiş. Buna karşı deriz:

Yirmi sene zarfında yirmi bin Nur nüshalarını merak ve kabul ile okuyan yirmi bin, belki yüz bin adamdan altı mahkeme ve alâkadar on vilâyetin zabıtaları emniyeti ihlâle dair hiçbir maddeyi

kaydetmemesi gösteriyor ki, hakkımızda binler ihtimalden ancak bir tek ihtimalle bir imkâna, kat'î vukuat nazarıyla bakıyor. Halbuki iki üç ihtimalden bir ihtimal olsa, eseri görülmezse, hiçbir suç olmaz. Hem binler ihtimalden bir ihtimal değil, belki her adam, hem aleyhime hücum eden müddeî çok adamları öldürebilir, anarşist ve komünist hesabına emniyeti, âsâyişi bozabilir, emniyeti ihlâl edebilir. Demek böyle pek acip ve ifratkârâne imkânatı vukuat yerinde istimal etmek, adliyeye ve kanuna karşı ihanettir.

Hem her hükûmette muhalifler bulunur. Yalnız fikren muhalefet bir suç olmaz. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve bilhassa vatan ve millete zararsız çok hizmeti ve faidesi bulunan ve sonra hayat-ı içtimaiyeye karışmayan ve tecrid-i mutlakta yaşattırılan ve eserleri âlem-i İslâmın en mühim merkezlerinde kemâl-i takdir ve tahsinle karşılanan **(Haşiye-2)** bir adam hakkında bu pek acip ve asılsız ittihamları yapanlar, anarşilik, belki komünistlik hesabına bilmeyerek istimal ediliyor diye endişe ediyoruz.

Afyon Mahkemesine beyan ediyorum ki:

Bazı emârelerle bildim ki, gizli düşmanlarımız Nurun kıymetini düşürmek fikriyle, siyaset mânâsını hatırlatan mehdîlik dâvâsını tevehhüm ile, güya Nurlar buna bir âlettir diye çok asılsız bahaneleri araştırıyorlar. Belki benim şahsıma karşı bu işkenceler, bu evhamlarından ileri geliyor. Ben o gizli zâlim düşmanlara ve onları aleyhimizde dinleyenlere deriz: Hâşâ! Sümme hâşâ! Hiç bir vakit böyle haddimden tecavüz edip iman hakikatlerini şahsiyetime bir makam-ı şan u şeref kazandırmaya âlet etmediğime bu yetmiş beş, hususan otuz senelik hayatım ve yüz otuz Nur Risaleleri ve benimle tam arkadaşlık eden binler zâtlar şehadet ederler.

Evet, Nur şakirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermişim ki, şahsıma değil bir makam, şan u şeref ve şöhret vermek ve uhrevî ve mânevî bir mertebe kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imana bir hizmet-i imaniye yapmak için, değil yalnız dünya hayatımı ve fâni makamatımı, belki-lüzum olsa—âhiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî bâki mertebeleri feda etmeyi, hattâ cehennemden bazı bîçareleri kurtarmaya vesile olmak için—lüzum olsa—Cenneti bırakıp Cehenneme girmeyi kabul ettiğimi hakikî kardeşlerim bildikleri gibi, mahkemelerde dahi bir cihette ispat

ettiğim halde, beni bu ittihamla Nur ve iman hizmetime bir ihlâssızlık isnad etmekle ve Nurların kıymetlerini tenzil etmekle, milleti onun büyük hakikatlerinden mahrum etmektir.

Acaba bu bedbahtlar dünyayı ebedî ve herkesi kendileri gibi dini ve imanı dünyaya âlet ediyor tevehhümüyle dünyadaki ehl-i dalâlete meydan okuyan ve hizmet-i imaniye yolunda hem dünyevî hem-lüzum olsa-uhrevî hayatlarını feda eden ve mahkemelerde dâvâ ettiği gibi, bir tek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyen ve siyasetten ve siyasî mânâsını işmam eden maddî ve mânevî mertebelerden ihlâs sırrıyla bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi sene emsalsiz işkencelere tahammül edip siyasete meslek itibarıyla tenezzül etmeyen ve kendini nefsi itibarıyla talebelerinden çok aşağı bilen ve onlardan daima himmet ve dua bekleyen ve kendi nefsini çok bîçare ve ehemmiyetsiz itikad eden bir adam hakkında, bazı hâlis kardeşleri, Risale-i Nur'dan aldıkları fevkalâde kuvve-i imaniyeye mukàbil, onun tercümanı olan o bîçareye, tercümanlık münasebetiyle Nurların bazı faziletlerini hususî mektuplarında ona isnad etmeleri ve hiçbir siyaset hatırlarına gelmeyerek, âdete binaen, insanlar sevdiği âdi bir adama da "Sultanımsın, velînimetimsin" demeleri nev'inden yüksek makam vermeleri ve haddinden bin derece ziyade hüsn-ü zan etmeleri ve eskiden beri üstad ve talebeler mâbeyninde câri ve itiraz edilmeyen makbul bir âdetle teşekkür mânâsında pek fazla medh ü senâ etmeleri ve eskiden beri makbul kitapların âhirlerinde mübalâğa ile medhiyeler ve takrizler yazılmasına binaen, hiç bir cihetle suç sayılabilir mi?

Gerçi mübalâğa itibariyle hakikate bir cihette muhaliftir; fakat kimsesiz, garip ve düşmanları pek çok ve onun yardımcılarını kaçıracak çok esbab varken, insafsız çok muterizlere karşı sırf yardımcılarının kuvve-i mâneviyelerini takviye etmek ve kaçmaktan kurtarmak ve mübalâğalı medhedenlerin şevklerini kırmamak için, onların bir kısım medihlerini Nurlara çevirip bütün bütün reddetmediği halde, onun bu yaşta ve kabir kapısındaki hizmet-i imaniyesini dünya cihetine çevirmeye çalışan bazı resmî memurların ne derece haktan, kanundan, insaftan uzak düştükleri anlaşılır. Son sözüm,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: إِنَّا لِلهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1] dur.

Said Nursî

Haşiye-1: İddianamede yanlış bir mânâ verip, Nurun kerametlerinden tokat tarzındaki bir kısmını, medar-ı ittiham saymış. Güya Nurlara hücum zamanında gelen zelzele gibi belalar Nurun tokatlarıdır. Hâşa sümme hâşâ! Biz öyle dememişiz ve yazmamışız. Belki mükerrer yerlerde hüccetleriyle demişiz ki: Nurlar makbul sadaka gibi belâların def'ine vesiledir. Ne vakit Nurlara hücum edilse, Nurlar gizlenir; musibetler fırsat bulup başımıza geliyorlar. Evet, Nurun binler şakirtlerinin tasdik ve müşahedeleriyle, yüzler vukuat ve hâdisat ile, tesadüf ihtimali olmayan o hâdisatın tevafukları ve Kur'ân'ın müteaddit işârat ve tevafukatıyla, hattâ mahkemelerde kısmen gösterildiği cihetle kat'î kanaatimiz var ki, o tevafukat Risale-i Nur'un makbuliyetine bir ikram-ı İlâhîdir ve Kur'ân hesabına Nurlara bir nevi kerametlerdir.

Haşiye-2: Bu eserleri hakkında makam-ı iddia, iddianamesinde yüz yanlışından, sekseninci yanlışında demiş ki: "Beşinci Şuadaki te'viller yanlıştır."

Elcevap: Beşinci Şuada; "Allahu a'lem, bir te'vili budur" cümlesi denildiğinden mânâsı budur ki: "Bu hadîsin bir ihtimal ile mânâsı bu olmak mümkündür" demektir. Bu ise mantıkça tekzibi kabil değil. Yalnız muhaliyetini ispat ile tekzip edilebilir.

Saniyen: Yirmi seneden beri, belki kırk seneden beri benim muarızlarım ve Risale-i Nur'a itiraza çalışanlar hiçbir te'vilimizi ilmen, mantıken reddetmedikleri ve o muarız ulemalarla beraber Nur şakirtlerinin binler âlimleri tasdik edip, "fîhi nazarun" demedikleri halde, Kur'ân'ın kaç sûre olduğunu bilmeyen, bunu inkâr ile karşılasa ne kadar insaf haricinde olduğunu insafınıza havale ediyorum. Elhasıl, te'vilin mânâsı hadîsin veyahut âyetin birçok mânâlarından bir mümkün ve muhtemel mânâsı demektir.

1.)Her türlü musîbet karşısında söylediğimiz söz şudur: Biz Allah’ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 12

Lâhika

Sorgu hâkimliğinin son tahkikat kararnamesinin arkasında denilmiş ki: “Hey’et-i vekile Mu’cizât-ı Kur’âniyeyi, yani, yalnız Yirmi Beşinci Söz risalesini, üç âyetin medeniyete karşı beyanatı şimdiki kanun-u medeniyete uygun gelmediği bahanesiyle resmen dağılmasının yasak edilmesine ve toplanmasına dört ay evvel bir karar vermiş” diye yazılı gördüm.

Buna cevaben: Mu’cizât-ı Kur’âniye şimdi Zülfikar’dadır ve Zülfikar’ın dört yüze yakın sahifesinden yalnız iki sahifesinde otuz sene evvel medeniyetin Kur’ân’a karşı tenkitlerine itiraz edilmez bir tarzda cevap verilen ve üç eski risalelerimde bulunan üç âyetin tefsiridir. Biri tesettür-ü nisvan hakkındaki âyet, ikincisi irsiyet hakkında

فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ [1]

üçüncüsü yine irsiyet hakkında

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ [2]

âyetlerindeki hakikatlerin hikmetini, feylesofları ilzam edecek bir surette, iki sahifeyi yirmi sene evvel ve başka risalelerimde otuz sene evvel yazdığım halde, bugün yazılmış gibi tevehhümüyle dört yüz sahife Zülfikar yasak edilmesinin yerine o iki sahifeyi Zülfikar’dan çıkarıp kitabımızı bize iade etmek kanunen hakkımızdır. Nasıl bir mektupta zararlı bir iki kelime bulunsa, o kelimeler kaldırılır, mütebâkisinin neşrine izin verilir. Bu kàbilden, mahkeme-i âdilinizden bu hakkımızı isteriz.

Bir ay evvel bize verilen kırk sahifelik iddianameyi birisi yanıma gelip bana okumaya imkân bulamadığından, bugün 11 Haziran'da yeni olarak iddianameyi bana okudular. Ben dinledim. Gördüm ki, size yazdığım iki ay evvel itiraznamem, bir aya yakın evvel de itiraznamemin tetimmesi ve lâhikası, hem Ankara'nın altı makamatına, hem makamınıza da verilmiş. İşte bu itirazname, o iddianameyi esasıyla kesiyor ve reddediyor. Yeniden iddianameye karşı itirazname yazmaya hiç lüzum görmüyorum. Yalnız iki üç noktayı makam-ı iddiaya hatırlatmak nev'inden derim ki:

Ben iddianameyi nazar-ı itibara alıp cevap vermediğimin sebebi, bizi beraat ettiren üç âdil mahkemenin haysiyetini kırmamak ve ihanet etmemek içindir. Çünkü o mahkemeler, şimdi iddianamedeki esasları tamamıyla inceden inceye tetkikten sonra bize beraat vermişler. Onların beraatini hiçe saymak, adliyenin şerefine ilişmektir.

İkinci nokta: Makam-ı iddia, cerbezesiyle, binler mesail içinde bir-iki meseleye, hatırımıza gelmeyen bazı mânâlar vererek bizi ittiham ediyor. Halbuki o mesâiller Nurun büyük mecmualarında var. Mısır Câmiü'l-Ezher uleması ve Şam-ı Şerif büyük âlimleri ve Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevverenin müdakkik hocaları ve Halep ve saire, hususan Diyanet Riyasetinin muhakkik âlimleri onları görüp kemâl-i takdirle tahsin ve tasdik ettikleri halde, hocavâri ve âlimâne bazı ilmî itirazları bu iddianamede hayretle ve taaccüple gördüm. Haydi, bazı yanlışlarım bulunsa bile, binler âlimlerin görmedikleri veya ilişmedikleri itiraznamedeki o yanlışlar hakikî olsa da, bir suç olamaz, yalnız ilmî bir hatâ olabilir.

Hem üç mahkeme bütün Risale-i Nuru ve bizleri beraat ettirdi. Yalnız Eskişehir Mahkemesi bir tesettür-ü nisvan meselesine dair Yirmi Dördüncü Lem'anın on beş kelimesini sebep gösterip bana ve yüzde on beş arkadaşıma hafifçe bir ceza verdi. Size takdim ettiğim tetimme-i itirazımda, üç yüz elli bin tefsirin hükmüne ittibâ ile o tefsirim için mahkûmiyetimi, rû-yi zeminde adâlet varsa o hükmü kabul etmez diye yazmışım. Makam-ı iddia, bin dereden su getirir gibi, yirmi seneden beri yazılan kitap ve mektupların bazı cümlelerini zekâvetiyle aleyhimize çevirmeye çalışmış. Halbuki bu noktada bizi beraat ettiren üç değil, belki beş altı mahkeme bu mevhum suçta bize şerik oluyorlar. Ben o âdil mahkemelerin haysiyetine ilişmemek lâzım geliyor diye makam-ı iddiaya hatırlatıyorum.

Üçüncüsü: Ölmüş gitmiş, hükûmetten alâkası kesilmiş ve inkılâptaki bazı kusurata sebep olmuş bir reise, sarîhan tenkit ve itiraz da olsa, kanunen bir suç olamaz. Halbuki sarahat değil, o kendi cerbezesiyle küllî beyanatımızı ona tatbik etmiş. O mahrem ve herkese bildirmediğimiz mânâları izhar ve teşhir edip umumun nazar-ı dikkatini celb ediyor. Eğer onda bir suç varsa, o makam-ı iddia suçlu olur. Çünkü halkı teşvik edip o mânâlara nazar-ı dikkati celb ediyor.

Dördüncüsü: Üç mahkeme cemiyet noktasında bize kat'î beraat verdiği halde, yine eski nakarat gibi gizli cemiyet vehmine bin dereden su toplamak gibi emâreler araştırmış. Halbuki siyasî ve vatan ve millete zararlı olan müteaddit cemiyetler varken, onlara müsaade ve müsamahakârâne bakmakla beraber, bizim gibi binlerle şahitlerin ve emârelerin şehadetleriyle ve altı vilâyetin ilişmemeleriyle sabit olan Nur talebelerinin ders arkadaşlıklarına ve sırf vatan ve millet ve din menfaatine ve saadet-i dünyeviye ve uhreviye hesabına ve hariçten ve dahilden gelen ifsad cereyanlarına karşı mücahidâne tesanüdlerine gizli cemiyet namını vermek ve yirmi senede yüz binler Risale-i Nur şakirtlerinin emniyeti ihlâle dair hiçbir vukuatları kaydedilmediği halde, "Dini âlet ederek emniyeti ihlâle halkı teşvik ediyor" diye makam-ı iddia onları ittiham etmesi, değil nev-i beşeri, belki zemini de hiddete getirip o ittihamı reddeder. Her neyse, daha fazla söylemeye lüzum görmüyorum. İddianameden çok evvel yazılan itirazname ve tetimmesi ona bir cevabımızdır.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Said Nursî

1.)O zaman annesinin hakkı üçte birdir. (Nisâ Sûresi, 4:11)
2.)Eğer vârisler hem erkek, hem de kız kardeşler ise, erkeğe iki kız hissesi vardır. (Nisâ Sûresi, 4:176)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 13

Afyon Mahkemesine ve Ağırceza Reisine

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Afyon Mahkemesine ve Ağırceza Reisine beyan ediyorum ki:

Eskiden beri fıtratımda tahakkümü kaldıramadığım için dünyaya karşı alâkamı kesmiştim. Şimdi o kadar mânâsız, lüzumsuz tahakkümler içinde hayat bana gayet ağır gelmiş, yaşayamayacağım. Hapsin haricinde yüzler resmî adamların tahakkümlerini çekmeye iktidarım yok. Bu tarz hayattan bıktım. Ben sizden bütün kuvvetimle tecziyemi talep ediyorum. Şimdi kabir elime geçmiyor. Hapiste kalmak bana lâzımdır. Makam-ı iddianın asılsız isnad ettiği suçlar, siz de bilirsiniz ki, yok; beni cezalandırmaz. Fakat beni mânen cezalandıracak, vazife-i hakikiyeye karşı büyük kusurlarım var. Eğer sormak münasipse, sorunuz, cevap vereyim.

Evet, büyük kusurlarımdan birtek suçum: Vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazifeyi, dünyaya bakmadığım için yapmadığımdan, hakikat noktasında affolunmaz bir suç olduğuna ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine, şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi.

Nur şakirtlerinin hâlis ve sırf uhrevî Nurlara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet namını verip onları mes'ul etmeye çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle beraber deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü'l-esası, akrabalar içinde samimâne muhabbet ve kabile ve taifeler içinde alâkadarâne irtibat ve İslâmiyet milliyetiyle mü'min

kardeşlerine karşı, mânevî, muavenetkârâne bir uhuvvet ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârâne bir alâka ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve nâşirlerine sarsılmaz bir rabıta ve iltizam ve bağlılık gibi, hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu rabıtaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumunu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karâbet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriyeyi ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur şakirtlerine medar-ı mes'uliyet cemiyet namını verebilir. Onun için, hakikî Nur şakirtleri, çekinmeyerek Kur'ân hakikatlerine karşı kudsî alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen herbir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerinden, mahkeme-i âdilenizde hakikat-i hali olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hile ile, dalkavuklukla ve yalanlarla kendilerini müdafaaya tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 14

İtiraznamenin tetimmesinin bir zeylidir

Afyon Mahkemesine, iddianameye karşı verilen itirazname tetimmesinin bir zeylidir

Evvelâ: Mahkemeye beyan ediyorum ki, bu yeni iddianame de Denizli ve Eskişehir mahkemelerimizdeki o eski iddianamelere ve aleyhimizde sathî ehl-i vukufların sathî tahkikatlarına bina edildiğinden, mahkemenizde dâvâ ettim ki: Bu iddianamenin yüz yanlışını ispat etmezsem, yüz sene cezaya razıyım. İşte o dâvâmı ispat ettim. Yüzden ziyade yanlışların cetvelini isterseniz takdim edeceğim.

Saniyen: Ben Denizli Mahkemesinde, kitap ve evraklarımız Ankara'ya gittiği sırada, aleyhimize hüküm verilecek diye telâş ve meyusiyetle beraber, arkadaşlarıma yazdım. Ve bazı müdafaatımın âhirinde bulunan o yazdığım parça şudur:

"Eğer Risale-i Nuru tenkid fikriyle tetkik eden adliye memurları, imanlarını onunla kuvvetlendirip veya kurtarsalar, sonra beni idamla mahkûm etseler, şahit olunuz, ben hakkımı onlara helâl ediyorum. Çünkü biz hizmetkârız. Risale-i Nur'un vazifesi imanı kuvvetlendirip kurtarmaktır. Dost ve düşmanı tefrik etmeyerek hizmet-i imaniyeyi hiçbir tarafgirlik girmeyerek yapmaya mükellefiz."

İşte, ey heyet-i hâkime, bu hakikate binaen, Risale-i Nur'un cerh edilmez kuvvetli hüccetleri elbette mahkemede kalbleri kendine çevirmiş. Aleyhimde ne yapsanız ben hakkımı helâl ederim, gücenmem. Bunun içindir ki, eşedd-i zulüm ile bir eşedd-i istibdat tarzında, şahsımı hiç ömrümde görmediğim ihanetlerle çürütmekle damarıma dokundurulduğu halde tahammül ettim. Hattâ beddua da etmedim. Bize karşı bütün ittihamlara ve bütün isnad edilen suçlara karşı elinizdeki Risale-i Nur'un mecmuaları, benim mukabele edilmez müdafaanamem ve cerh edilmez itiraznamemdirler.

Medar-ı hayrettir ki, Mısır, Şam, Halep, Medine-i Münevvere, Mekke-i Mükerreme allâmeleri ve Diyanet Riyasetinin müdakkik hocaları o Nur mecmualarını tetkik edip hiç tenkit etmeyerek takdir ve tahsin ettikleri halde, iddianameyi aleyhimize toplayan zekâvetli (!) zât, Kur'ân'ı, yüz kırk sûredir diye, acip ve pek zâhir bir yanlışıyla ne derece sathî baktığı ve Risale-i Nur bu ağır şerait içinde ve benim gurbet ve kimsesizliğim ve perişaniyetimde ve aleyhimde dehşetli hücumlarla beraber yüz binler ehl-i hakikate kendini tasdik ettirdiği halde, daha Kur'ân'ın kaç sûresi var olduğunu bilmeyen o iddiacı zât, "Risale-i Nur Kur'ân'ın tefsirine ve hadîslerin te'viline çalışmasıyla beraber, bir kısmında okuyanlara birşey öğretme bakımından ilmî bir mâhiyet ve kıymet taşımadığı görülmektedir" diye tenkidi ne derece kanundan, hakikatten, adaletten ve haktan uzak olduğu anlaşılıyor.

Hem size şekvâ ediyorum ki, kırk sahifeli ve yüzer yanlışı bulunan ve kalblerimizi yaralayan iddianameyi tamamıyla bize iki saat dinlettirdiğiniz halde, ayn-ı hakikat bir buçuk sahifeyi ona karşı ısrarımla beraber iki dakika okumaya müsaade etmediğiniz için, ona mukàbil itiraznamemi tamamıyla okumaya, adalet namına sizden istiyorum.

Salisen: Herbir hükûmette muhalifler var. Âsâyişe ilişmemek şartıyla, kanunen onlara ilişilmez. Ben ve benim gibi dünyadan küsmüş ve yalnız kabrine çalışanlar, elbette bin üç yüz elli senede, ecdadımızın mesleğinde ve Kur'ân'ımızın daire-i terbiyesinde ve her zamanda üç yüz elli milyon mü'minlerin takdis ettiği düsturlarının müsaade ettiği tarzda hayat-ı bâkiyesine çalışmayı terk edip, gizli düşmanlarımızın icbarıyla ve desiseleriyle, fâni ve kısacık hayat-ı dünyeviyesi için, sefihâne bir medeniyetin ahlâksızcasına, belki bir nevi bolşevizmde olduğu gibi vahşiyâne kanunlara, düsturlara tarafdar olup onları meslek kabul etmekliğimiz hiç mümkün müdür? Ve dünyada hiçbir kanun ve zerre miktar insafı bulunan hiçbir insan bunları onlara kabul ettirmeye cebretmez. Yalnız o muhaliflere deriz: Bize ilişmeyiniz, biz de ilişmemişiz.

İşte bu hakikate binaendir ki; Ayasofya'yı puthane ve Meşîhatı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz. Ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz. Ve bu yirmi sene işkenceli esaretimde eşedd-i zulüm şahsıma edildiği halde siyasete karışmadık, idareye ilişmedik,

âsâyişi bozmadık. Yüz binler Nur arkadaşım varken, âsâyişe dokunacak hiç bir vukuatımız kaydedilmedi. Ben şahsım itibarıyla hiç hayatımda görmediğim bu âhir ömrümde ve gurbetimde şiddetli ihanetler ve damarıma dokunduracak haksız muameleler sebebiyle yaşamaktan usandım. Tahakküm altındaki serbestiyetten dahi nefret ettim. Size bir istida yazdım ki, herkese muhalif olarak ben beraatimi değil, belki tecziyemi talep ediyorum ve hafif cezayı değil, sizden en ağır cezayı istiyorum. Çünkü, bu emsalsiz, acip zulmî muameleden kurtulmak için, ya kabre veya hapse girmekten başka çarem yok. Kabir ise, intihar caiz olmadığından ve ecel gizli olmasından şimdilik elime geçmediğinden, beş altı ay **(Haşiye)** tecrid-i mutlakta bulunduğum hapse razı oldum. Fakat, bu istidayı mâsum arkadaşlarımın hatırları için şimdilik vermedim.

Rabian: Benim bu otuz sene hayatımda ve yeni Said tabir ettiğim zamanımda bütün Risale-i Nur'da yazdıklarım ve şahsıma temas eden hakikatlerinin tasdikiyle ve benimle ciddî görüşen ehl-i insaf zâtların ve arkadaşların şehadetleriyle iddia ediyorum ki: Ben nefs-i emmâremi elimden geldiği kadar hodfuruşluktan, şöhretperestlikten, tefahurdan men'e çalışmışım ve şahsıma ziyade hüsn-ü zan eden Nur talebelerinin belki yüz defa hatırlarını kırıp cerh etmişim. "Ben mal sahibi değilim. Kur'ân'ın mücevherat dükkânının bir bîçare dellâlıyım" dediğimi hem yakın dostlarım, hem kardeşlerimin tasdikleriyle ve emârelerini görmeleriyle, ben, değil dünyevî makamatı ve şan ü şerefi şahsıma kazandırmak, belki mânevî büyük makamat faraza bana verilse de, fakat hizmetteki ihlâsıma nefsimin hissesi karışmak ihtimaline binaen korkarak o makamatı da hizmetime feda etmeye karar verdiğim ve fiilen de öylece hareket ettiğim halde, mahkeme-i âlinizde güya en büyük bir siyasî mesele gibi, bana karşı bazı kardeşlerimin Nurdan istifadelerine mânevî bir şükran olarak ben kabul etmediğim halde, pederinden çok fazla hürmet etmesini medar-ı sual ve cevap yaptınız. Bir kısmını inkâra sevk ettiniz ve bize hayretle dinlettirdiniz. Acaba kendi razı olmadığı ve kendini lâyık bulmadığı halde başkalarının onu medhetmeleriyle o bîçareye bir suç tevehhüm edilebilir mi?

Hamisen: Kat'îyen size beyan ediyorum ki, hiçbir cemiyetçilik ve cemiyetlerle ve siyasî cereyanlarla hiçbir alâkası olmayan Nur

talebelerini, cemiyetçilik ve siyasetçilikle ittiham etmek, doğrudan doğruya kırk seneden beri İslâmiyet ve iman aleyhinde çalışan gizli bir zındıka komitesi ve bu vatanda anarşiliği yetiştiren bir nevi bolşevizm namına bilerek veya bilmeyerek bizimle bir mücadeledir ki, üç mahkeme cemiyetçilik cihetinde bütün Nurcuların ve Nur risalelerinin beraatlerine karar vermişler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi, tesettür-ü nisâ hakkında bir küçük risalenin birtek meselesini, belki bu gelen cümleyi, “Mesmuatıma göre, merkez-i hükûmette bir kundura boyacısı, çarşı içinde bir büyük adamın yarım çıplak karısına sarkıntılık edip o acip edepsizliği yapması tesettür aleyhinde olanın hayâsız yüzüne şamar vuruyor” diye eskiden yazılmış cümle sebebiyle, bir sene bana ve yüz yirmi adamdan on beş arkadaşıma altışar ay ceza verdiler. Demek, şimdi Risale-i Nur’u ve şakirtlerini ittiham etmek, o üç mahkemeyi mahkûm etmek ve ittiham ve ihanet etmek demektir.

Sadisen: Risale-i Nur ile mübareze edilmez. Onu gören bütün ulemâ-i İslâm Kur’ân’ın gayet hakikatli bir tefsiri, yani hakikatlerinin kuvvetli hüccetleri ve bu asırda bir mu’cize-i mâneviyesi ve şimalden gelen tehlikelere karşı bu millet ve bu vatanın bir kuvvetli seddi olduğunu tasdik ettiklerinden, mahkemeniz bunun talebelerini bundan ürkütmek değil, belki hukuk-u âmme noktasında tergib etmek bir vazifeniz biliyoruz ve onu sizden bekliyoruz. Millete, vatana, âsâyişe muzır dinsizlerin ve bazı siyasî zındıkların kitaplarına ve mecmualarına hürriyet-i ilmiye serbestiyetiyle ilişilmediği halde, mâsum ve muhtaç bir gencin imanını kurtarmak ve su-i ahlâktan kurtulmak için Nura talebe olması, elbette değil bir suç, belki hükûmet ve maarif dairesi teşvik ve takdir edecek bir hâlettir.

Son sözüm: Cenâb-ı Hak, hâkimleri adalet-i hakikiyeye muvaffak etsin. Âmin deyip,

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿1﴾
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿2﴾
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿3﴾

dir.

Haşiye: Şimdi on yedi ay oldu, aynı hal devam eder.

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
2.)O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır. (Enfâl Sûresi, 8:40; Hac Sûresi, 22:78)
3.)Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Fâtiha Sûresi, 1:2)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 15

Son sözüm

Heyet-i hâkimeye beyan ediyorum ki:

Hem iddianameden, hem uzun tecridlerimden anladım ki, bu meselede en ziyade şahsım nazara alınıyor ve şahsımı çürütmek maslahat görülmüş. Güya şahsiyetimin idareye, âsâyişe, vatana zararı var. Ve ben de din perdesi altında dünyevî maksatlar güdüyormuşum, bir nevi siyaset peşinde koşuyormuşum. Buna karşı, size bunu kat'iyetle beyan ediyorum:

Bu evham yüzünden, benim şahsiyetimi çürütmek suretinde Risale-i Nur'a ve bu vatana ve bu millete fedakâr ve kıymettar olan şakirtlerini incitmeyiniz. Yoksa bu vatana ve bu millete mânevî büyük bir zarar, belki bir tehlikeye vesile olur.

Bunu da size kat'iyen beyan ediyorum: Şahsıma tahkir ve ihanet ve çürütmek ve işkence, ceza gibi ne gelse; Risale-i Nur'a ve şakirtlerine benim yüzümden zarar gelmemek şartıyla, şimdiki mesleğim itibarıyla kabule karar vermişim. Bunda da âhiretim için bir sevap var. Ve nefs-i emmârenin şerrinden kurtulmama bir vesiledir diye, bir cihette ağlarken memnun oluyorum. Eğer bu bîçare mâsumlar benimle beraber bu meselede hapse girmeseydiler, mahkemenizde pek şiddetli konuşacaktım. Siz de gördünüz ki, iddianameyi yazan, bin dereden su toplamak gibi, yirmi otuz senelik hayatımda, mahrem ve gayr-i mahrem bütün kitap ve mektuplarımdan, cerbezesiyle ve kısmen yanlış mânâ vermesiyle, güya umum onlar bu sene yazılmış, hiç mahkemeleri görmemiş, af kanunlarına ve mürur-u zamana uğramamış gibi, onunla benim şahsiyetimi çürütmek istiyor. Ben kendim, şahsımın çürük olduğunu yüz defa söylediğim ve aleyhimde olanlar her vesile ile yine şahsımı çürüttükleri halde, ehl-i siyaseti evhamlandıracak derecede

teveccüh-ü âmmeye karşı faide vermediğinin sebebi: İmanın kuvvetlenmesi için bu zamanda ve bu zeminde gayet şiddetli bir ihtiyac-ı kat'î ile ders-i dinde bazı şahıslar lâzımdır ki, hakikati hiçbir şeye feda etmesin, hiçbir şeye âlet etmesin, nefsine hiçbir hisse vermesin. Tâ ki, imana dair dersinden istifade edilsin, kanaat-i kat'îye gelsin.

Evet, hiçbir zaman, bu zeminde bu zaman kadar böyle bir ihtiyac-ı şedid olmamış gibidir. Çünkü tehlike hariçten şiddetle gelmiş. Şahsımın bu ihtiyaca karşı gelmediğini itiraf edip ilân ettiğim halde, yine şahsımın meziyetinden değil, belki şiddet-i ihtiyaçtan ve zâhiren başkalar çok görünmemesinden şahsımı o ihtiyaca bir çare zannediyorlar. Halbuki ben de çoktan beri buna taaccüp ve hayretle bakıyordum ve hiçbir cihetle lâyık olmadığım halde, dehşetli kusurlarımla beraber bu teveccüh-ü âmmenin hikmetini şimdi bildim. Hikmeti de şudur:

Risale-i Nur'un hakikati ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsi, bu zaman ve bu zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendine çevirmiş. Benim şahsımı—hizmet itibarıyla binden bir hissesi ancak bulunduğu halde—o harika hakikatin ve o hâlis, muhlis şahsiyetin bir mümessili zannedip o teveccühü gösteriyorlar. Gerçi bu teveccüh hem bana zarar, hem ağır geliyor. Hem de hakkım olmadığı halde hakikat-i Nuriyenin ve şahsiyet-i mâneviyesinin hesabına sükût edip o mânevî zararlara razı oluyorum. Hattâ İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (k.s.) gibi bazı evliyanın ilham-ı İlâhî ile bu zamanımızda Kur'ân-ı Hakîmin mu'cize-i mâneviyesinin bir âyinesi olan Risale-i Nur'un hakikatine ve hâlis talebelerinin şahs-ı mânevîsine işaret-i gaybiye ile haber verdikleri içinde benim ehemmiyetsiz şahsımı o hakikate hizmetim cihetiyle nazara almışlar. Ben hata etmişim ki, onların şahsıma ait bir parçacık iltifatlarını bazı yerde te'vil edip Risale-i Nur'a çevirmemişim. Bu hatamın sebebi de, zaafiyetim ve yardımcılarımı ürkütecek esbabın çoğaltılmaması ve sözlerime itimadı kazanmak için zâhiren şahsıma bir kısmını kabul etmiştim.

Size ihtar ediyorum! Fâni ve kabir kapısındaki çürük şahsımı çürütmeye ihtiyaç yok ve bu kadar ehemmiyet vermeye de lüzum yok. Fakat Risale-i Nurla mübareze edemezsiniz ve etmeyiniz. Onu mağlûp edemezsiniz. Mübarezede millet ve vatana büyük zarar edersiniz. Fakat şakirtlerini dağıtamazsınız. Çünkü, hakikat-i

Kur’âniyenin muhafazası yolunda kırk elli milyon şehid veren bu vatandaki geçmiş ecdatlarımızın ahfadlarına bu zamanda hakikat-i Kur’âniyenin muhafazası ve âlem-i İslâmın nazarında eskisi gibi dindarâne kahramanlıkları terk ettirilmeyecek. Zâhiren çekilseler de, o hâlis şakirtler, ruh u canıyla o hakikate bağlıdırlar. Ve o hakikatin bir âyinesi olan Risale-i Nur’u terkedip, o terk ile vatan ve millet ve âsâyişe zarar vermeyeceklerdir.

Son sözüm,

فَاِنْ تَوَلَّوْ فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [1]

1.)Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: ‘Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 23

Mahkemede aleyhimdeki bir iftiraya cevaptır

Mahkemede aleyhimdeki bir iftiraya cevaptır

Eğer imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaası bana ait değil. Onu, Azîz-i Cebbâra havale ediyorum.

Eğer asılsız ve riyaya sebep ve ihlâsı kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise, onlara Allah razı olsun diyerek hakkımı helal ediyorum. Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve insanların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır. Benimle temas edenler zannederim beni bilirler ki, ben şahsıma karşı hürmet istemiyorum. Hattâ kıymettar mühim bir dostumu, fazla hürmet ettiği için belki elli defa tekdir etmişim.

Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürtmek ve iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye ait ise, beyhudedir. Zira Kur'ân yıldızlarına perde çekilmez. Gözünü kapayan, yalnız kendi görmez; başkasına gece yapamaz.

Bundan otuzbeş sene evvel, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle dünyanın muvakkat şan ve şerefinin ve enâniyetli hodfuruşluğunun, şöhretperestliğinin ne kadar faydasız ve mânâsız olduğunu, hadsiz şükürler olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adamın o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefs-i emmâresiyle mücadele edip mahviyet etmek, benliğini bırakmak, tasannu ve riyakârlık yapmamak için elden geldiği kadar çalıştığına, ona hizmet eden veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri ve şehadet ettikleri halde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zan ve teveccüh-ü

nas ve şahsını medh ü senâdan ve kendini mânevî makam sahibi olduğunu bilmekten herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığı ve hem has kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarını reddedip, o hâlis kardeşlerinin hatırlarını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarda onun hakkındaki medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kabul etmemesi ve kendisini faziletten mahrum gösterip bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine verip kendini âdi bir hizmetkâr bilmesi kat'î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği halde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip onu medhetmeleri, bir makam vermeleri, medar-ı mesuliyet olur mu?

Benim bu otuz sene hayatımda ve yeni Said tabir ettiğim zamanımda bütün Risale-i Nur'da yazdıklarım ve şahsıma temas eden hakikatlerinin tasdikiyle ve benimle ciddî görüşen ehl-i insaf zatların ve arkadaşların şehadetleriyle iddia ediyorum ki, ben nefs-i emmâremi elimden geldiği kadar hodfuruşluktan, şöhretperestlikten, tefahurdan men'e çalışmışım ve şahsıma ziyade hüsn-ü zan eden Nur talebelerinin belki yüz defa hatırlarını kırıp cerh etmişim. "Ben mal sahibi değilim. Kur'ân'ın mücevherat dükkânının bir bîçare dellâlıyım" dediğimi hem yakın dostlarım, hem kardeşlerimin tasdikleriyle ve emârelerini görmeleriyle, ben, değil dünyevî makamatı ve şan ve şerefi şahsıma kazandırmak, belki mânevî büyük makamat faraza bana verilse de, fakat hizmetteki ihlâsıma nefsimin hissesi karışmak ihtimaline binaen korkarak o makamatı da hizmetime feda etmeye karar verdiğim ve fiilen de öylece hareket ettiğim halde, mahkeme-i âlinizde güya en büyük bir siyasî mesele gibi, başkaların şahsıma karşı olan teveccüh ve hüsn-ü zanlarıyla beni mesul etmekte hiç bir mânâ var mı?

Ben kendim, şahsımın çürük olduğunu yüz defa söylediğim ve aleyhimde olanlar her vesile ile yine şahsımı çürüttükleri halde, ehl-i siyaseti evhamlandıracak derecede teveccüh-ü âmmeye karşı fayda vermediğinin sebebi, imanın kuvvetlenmesi için bu zamanda ve bu zeminde gayet şiddetli bir ihtiyac-ı kat'î ile ders-i dinde bazı şahıslar lâzımdır ki, hakikati hiçbir şeye feda etmesin, hiçbir şeye âlet etmesin, nefsine hiçbir hisse vermesin. Tâ ki, imana dair dersinden istifade edilsin ve muhtaç müteredditlere kanaat-i kat'iye gelsin.

Evet, hiçbir zaman ve zeminde bu zaman kadar böyle imanî bir ihtiyac-ı şedid olmamış gibidir. Çünkü tehlike hariçten şiddetli gelmiş. Şahsımın bu ihtiyaca karşı gelmediğini itiraf edip ilân ettiğim halde, yine şahsımın meziyetinden değil, belki şiddet-i ihtiyaçtan ve zâhiren başkalar çok görünmemesinden şahsımı o ihtiyaca bir çare zannediyorlar. Halbuki ben de çoktan beri buna taaccüp ve hayretle bakıyordum ve hiçbir cihetle lâyık olmadığım halde, dehşetli kusurlarımla beraber ve bu teveccüh-ü âmmenin hikmetini şimdi bildim. Hikmeti de şudur:

Risale-i Nur'un hakikati ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsi, bu zaman ve bu zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendilerine çevirmiş. Benim şahsımı-hizmet itibarıyla binden bir hissesi ancak bulunduğu halde-o harika hakikatin ve o hâlis, muhlis şahsiyetin bir cihetle mümessili zannedip o teveccühü gösteriyorlar.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 16

Heyet-i Vekileye gönderilmiş bir istidadır

Heyet-i Vekileye gönderilmiş bir istidadır.

Hey’et-i vekileye gayet ehemmiyetli bir ricam var.

Risale-i Nur’dan Siracü’n-Nur namındaki üç yüz sahifeden ziyade mecmuanın âhirinde ve aslı çok zaman evvel yazılan ve on beş sahife kadar olan ve Heyet-i Vekilece o mecmuanın toplanmasına vesile bulunan Beşinci Şuâ herkese, hususan musibetzedelere ve ihtiyarlara ve imanda şüphelere düşenlere pekçok faideleri tahakkuk eden Siracü’n-Nur’dan, o zararlı tevehhüm edilen parçayı çıkarıp yasak ederek, mütebâki üç yüz sahifenin neşrine izin verilmesini ve tesellisinden tam istifade eden bütün musibetzedeler ve ihtiyarlar ve iman hakikatlerine muhtaçlarla beraber Heyet-i Vekileden rica ederiz.

Hem dört yüz sahifelik Zülfikar’da, otuz sene evvel Avrupa feylesoflarına karşı yazılan irsiyet ve tesettür hakkındaki iki âyetin tefsiri iki sahife, hem otuz sene evvel tab edilen İşârâtü’l-İ’câz’da

اَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبوَا [1]

âyetine dair yazılan, bankaya dair bir satır ve hem otuz sene evvel ben Dârü’l-Hikmette iken İngiltere’nin Anglikan Kilisesinin Başpapazının Meşîhat-ı İslâmiyeden sorduğu altı sual içinde bir satır kadar yazılan yazıların kaldırılarak şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmediği iki sahife bir satır bahanesiyle müsadere edilen ve âlem-i İslâmca çok tahsin ile çok menfaati bilfiil görülen ve üç rükn-ü imanîyi harika bir tarzda ispat eden o Zülfikar mecmuamızı iade etmesini rica edip istiyoruz ve hakkımızdır. Bir mektupta beş kelime sansür edilse

bâki kısmına izin verilmesi gibi, biz de kanunen ehemmiyetli bu hakkımızı isteriz. Ve hakkımızda habbeleri kubbeler yapanların zulmünden kurtarılmamızı, millet ve vatan ve âsâyişe Nurlarla hizmet eden Kur'ân ve iman-perverlerle beraber talep ederiz. Hem on sekiz sene evvel şiddetli bir zulme mâruz olduğum hiddetli bir zamanımda yazdığım Hücumat-ı Sitteyi on sekiz seneden beri görmediğim gibi, mahrem deyip neşrine izin vermemişim. Ve hem üç dört mahkemenin eline geçmiş, o risaleyi sahiplerine iade etmişlerdir.

Said Nursî

1.)Allah alışverişi helâl, fâizi ise haram kıldı. (Bakara Sûresi, 2:275)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 22

Zübeyir Gündüzalp'in İsmet İnönü'ye çektiği telgraf

(Ziver'in İsmet Paşa'ya çektiği telgrafın suretidir.)

İsmet İnönü
Reisicumhur
Ankara

Sureti: Büyük Millet Meclisi Yüksek Katına
Sureti: Adalet Bakanlığı Yüksek Katına

Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî ve Risale-i Nur şakirdleri gizli cem'iyet kurmak ve halkı hükûmet aleyhine çevirmek gibi büsbütün iftira ve ithamdan ibaret olan mevhum bir suçla sekiz aydan beri hapiste yatırılmaktadır.

Gayet ince ve geniş tahkikat ve taharriyat yapıldığı halde bugüne kadar hiçbir delilin bulunmaması ve dört sene evvel aynı mevhum suçtan beraet veren Denizli Mahkemesi'nin Yüksek Yargıtay'ın da tasdik ettiği âdil kararı ve yirmi seneden beri Risale-i Nur şakirdlerinde öyle en küçük bir hareketin vuku' bulmaması gayet aşikâr olarak isbat ediyor ki, Said Nursî ve Risale-i Nur şakirdleri külliyyen suçsuzdurlar.

Türk gençliği bu mübarek vatan ve kahraman Türk Milleti'ni komünistlikten kurtarmak mücahedesini aksatmak isteyen iman düşmanları iftira ve itham ediyorlar. Hep beraetle neticelenen hapse koymalar, güneş gibi zahir ve bahir olan masumiyetler karşısında bu kat'î kanaatı veriyoruz. Üstadımız Said Nursî'nin ve Risale-i Nur

şakirdlerinin masumiyetine milyonlarca vatandaşı toplayıp şahid göstermeğe hazırız. Bütün bir millet tarafından müşahede olunan masumiyetimiz karşısında devam eden gizli din düşmanlarının zulümleri, sabrımızı tüketmektedir. Risale-i Nur'un yirmi seneden beri devam eden azimli neşriyatı memleketimizde komünistlik ve türlü fenalıkları önlemiştir. Buna gene bütün bir millet şahiddir. Risale-i Nur gibi hârikulâde ve fevkalâde bir meharetle te'lif edilen eserler gençliğimizin, milletimizin ve bütün insanlık âleminin ebedî refah ve saadetini sağlamış ve sağlıyacaktır. Bu kanaatı yüksek ilmî şahsiyetler vermiştir. Mahkemelerin lüzumsuz olarak uzatıldığına kani' oluyoruz. Bediüzzaman'ın beraet kararını ve Risale-i Nur eserlerinin serbestiyetini bütün bir millet bekliyor. Bilhassa kahraman Türk gençliği komünistlik ve masonluk âfâtından kendini korumak için, iştiyakla okuyacağı eserlerin basılmasını istiyor.

Mahkemenin uzamasıyla Bediüzzaman gibi bir dâhînin hapiste kalmasına, mukaddes hissiyatla çırpınan milletin tahammül edemediğine şahid oluyoruz. Vaziyeti ehemmiyetle yüksek makam ve vicdanlarınıza arzeder, bir an evvel muhakkak olan beraetimize karar verilmesi hususunda adaletin tecelli ettirilmesini ve yardımınızı istirham ediyoruz.

Risale-i Nur şakirdleri namına
Ziver Gündüzalp

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 17

Ehl-i Vukufa teşekkürname ve üç noktayı beyan

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Diyanet Riyasetindeki ehl-i vukufa bir teşekkürname ve tetkiklerindeki cüz'î ve cevabı zâhir ve verilmiş tenkitlerine tashihle yardım etmek için üç noktayı beyan edeceğim.

Birincisi: Üç cihetle o âlimlere teşekkür ederim. Şahsım itibarıyla minnettarım.

Birincisi: Siracü'n-Nur mecmuasının Beşinci Şuâdan başka on üç parçasını takdirkârâne hülâsa etmeleridir.

İkincisi: Medar-ı ittihamımız olan tarîkatçılık ve cemiyetçilik ve emniyeti ihlâl bahanelerini reddetmeleridir.

Üçüncüsü: Benim mahkemedeki dâvâmı tasdikleridir. Yani, mahkemeye dedim: Kusur varsa bütün o kusur benimdir. Nur talebeleri hâlis ve mâsum olup imanları için Nurlara çalışmışlar. İşte o ehl-i vukuf dahi Nurcuları kurtarıyorlar. Bütün kusuru bana veriyorlar. Ben de onlara, "Allah sizden razı olsun" derim. Yalnız, merhum Hasan Feyzi ve merhum Hâfız Ali'yi ve o iki mübarek şehidin sisteminde ve vârislerinden iki üç zâtı benim suçuma şerik etmişler. Fakat bir cihette sehvetmişler. Çünkü o zâtlar, kusurda değil, belki hizmet-i imaniyede benden ileri ve benim hatalarımdan müberrâ olarak, zaafiyetime merhameten inayet-i İlâhiye tarafından bana yardımcı verilmişler.

İkinci nokta: O ehl-i vukuf, Beşinci Şuâdaki rivayetlerin bir kısmına zayıf ve bir kısmına mevzu demişler ve te'villerinin bir kısmına yanlış demişler ki, bu Afyon'da aleyhimizde iddianame o

tarzda yazılmış ve on beş sahifede seksen bir yanlış yaptığını bir cetvelde ispat etmişiz. Muhterem ehl-i vukuf o cetveli görsünler. Birtek nümunesi şudur:

İddiacı demiş: “Bütün te’villeri yanlıştır ve o rivayetler, ya mevzu veya zayıftır.”

Biz dahi deriz: Te’vil demek, yani *“Bu mânâ bu hadîsten murad olmak mümkündür, muhtemeldir”* demektir. Mantıkça o mânânın imkânını reddetmek ise, muhaliyetini ispat etmekle olur. Halbuki o mânâ gözle göründüğü ve tahakkuk ettiği gibi, hadîsin mânâ-yı işârî tabakasının külliyetinde bir fert olması bilmüşahede mu’cizâne bir lem’a-yı ihbar-ı gaybîyi bu asrın gözüne gösterdiğinden, hiçbir cihetle kàbil-i inkâr ve itiraz olamaz.

Hem o “Bütün rivayetler mevzudur veya zayıftır” iddiacının demesi üç vech ile yanlış olduğu, cetvelde ispat edilmiş.

Birisi: Bir milyon hadîsi hıfzına alan İmam-ı Ahmed ibn-i Hanbel ve beş yüz bin hadîsi hıfzeden İmam-ı Buhârî’nin cesaret edemedikleri ve o nefyin ispatı kàbil olmadığı ve bütün hadîs kitaplarını görmediği ve ümmetin ekseriyeti her asırda o rivayetlerin mânâlarının zuhurlarını veya o küllînin bir ferdini görmesini bekledikleri ve ümmetçe telâkki-i bilkabul derecesine yakınlaşmış ve ayn-ı hakikat bazı nümune ve fertleri meydana çıkıp görüldüğü halde, o rivayetleri külliyetle inkâr etmek on cihetle hatadır.

İkinci vecih: “Mevzudur” mânâsı, *“Bu rivayet an’aneli, senedli hadîs değil”* demektir. Yoksa mânâsı yanlıştır demek değildir. Madem ümmette, hususan ehl-i hakikat ve keşif ve bir kısım ehl-i hadîs ve ehl-i içtihad kabul edip mânâlarının vukularını beklemişler. Elbette o rivayetlerin durûb-u emsal gibi umuma bakan hakikatleri vardır.

Üçüncü vecih: Hangi mesele veya rivayet var ki, meşrepleri, mezhepleri muhtelif âlimlerin bir kitabında ona itiraz edilmesin? Meselâ, İslâm içinde birkaç deccal geleceğine dair rivayetlerden birisi bu hadîs-i şerif, sarih bir surette Cengiz ve Hülâgû fitnesinden haber verir:

لَنْ تَزَالَ الْخِلاَفَةُ فِى وَلَدِ عَمِّى صِنْوِ اَبِى الْعَبَّاسِ حَتَّى يُسَلِّمُهَا اِلَى الدَّجَّالِ

Yani, *“Uzun zaman hilâfet-i Abbâsiye devam edecek, sonra o saltanat Deccal eline geçecek”* diye, beş yüz seneden sonra İslâm içine bir deccal gelecek, o hilâfeti bozacak gibi ki, eşhâs-ı âhirzamandan çok rivayetler haber verdikleri halde, mezhebi ayrı veya fikri müfrit bir kısım ehl-i içtihad kabul etmemişler, “mevzu” veya “zayıftır” demişler. Her ne ise, şimdi bu uzun kıssayı kısa kesmeme sebep, Risale-i Nur ile alâkadar ve Nurlara hücumun aynı zamanında zeminin hiddetini gösteren dört büyük zelzelenin tevafuku gibi bu cevabı yazdığım aynı saatte, burada iki şiddetli zelzele vuku buldu. Şöyle ki:

Akşamda elime verilen ehl-i vukufun raporundaki ameliyat-ı cerrahiyenin yaralarından elîm bir tesir ve temassızlıktan hazîn bir zahmetle kendim perişan kalemimle yazmaktan teellüm hissederken, iki zelzelenin tevafukudur. Evet, sekiz ay tecrit ve sıkıntılar içinde en ziyade güvendiğim ve raporlarıyla imdadıma yetişmelerini beklediğim Diyanet Riyaseti dairesinden gelen raporu akşamdan aldım. Bu sabah bildim ki, pek ehemmiyetsiz şeylerle imdadıma değil, belki iddiacıya yardım ederek, “Geçen dört zelzeleler Nurun kerametlerindendir, Said demiş” dediklerini gördüm. Cetvelde yazdığım gibi, “Nurlar, sadaka-i makbule misillü, belâların def’ine bir vesiledir. Ne vakit Nurlara hücum edilse, musibetler fırsat bulup gelirler ve bazan da zemin hiddet eder” diye yazmaya niyet ederken, burada iki şiddetli zelzele **(Haşiye)** beni o bahsi yazmaktan vazgeçirdi. Onu bırakıp üçüncü noktaya geçiyorum.

Üçüncü nokta: Ey müdakkik ve hakikatli ve insaflı ehl-i vukuf âlimlerimiz, eskiden beri ehl-i ilim mâbeyninde bir makbul âdet-i müstemirreye binaen, yeni telif edilen güzel kitapların âhirlerinde başkaların o kitaba methiyeleri ve takrizleri ve mübalâğane ve bazan müfritâne senâları yazılıp neşredildiği ve müellif kemâl-i memnuniyetle o takrizcilere minnettar olduğu ve rakipleri dahi onu hodfuruşlukla ittiham etmedikleri halde, Nurun bir kısım has ve hâlis şakirtlerinin ve merhum Hasan Feyzi ve şehid Hâfız Ali tarzında yazdıkları takrizleriyle aleyhime şiddetli hücum eden pek çok insafsız muarızlara karşı aczime, zaafıma, garipliğime, kimsesizliğime yardım ve Nurlara muhtaçları teşvik fikriyle olan methiyelerini bütün bütün reddetmediğimi ve şahsıma ait kısmını Nurlara çevirdiğimi bir

hodfuruşluk telâkki etmenizi kemâl-i dikkatinize ve tahkikî ilminize ve şefkatkârâne muavenetinize ve insafınıza yakıştıramadığımdan müteessir oldum. Ve o methiyeleri yazan sâfi arkadaşlarımın hiç siyaseti düşünmeyerek riyazî bir hesapla, "Mânâ-yı işârî külliyetinin bir mâsadakı ve cüz'î bir ferdi bu zamanda Risale-i Nur'dur" demelerine hatâ denilmez. Çünkü zaman tasdik ediyor. Haydi, çok mübalâğa veya hatâ dahi olsa, ilmî bir hatâdır. Herkes kendi kanaatini yazabilir. Acaba, şeriatta on iki mezhep, hususan Hanefî, Mâlikî, Şâfiî, Hanbelî mezheplerinde ve yetmişe yakın ilm-i kelâm ve usulüddin dairesindeki allâmelerin fırkalarında ne kadar ayrı ayrı kanaatler ve fikirler kitaplara yazılmış, bilirsiniz. Halbuki bu zaman kadar, hiç bir zaman, din âlimlerinin ittifakına ve münakaşa etmemesine muhtaç olmamış. Şimdilik teferruattaki ihtilâfı bırakmaya ve medar-ı münakaşa etmemeye mecburuz.

Ehl-i vukufun insaflı hocalarından üç sualim var

Birisi: Bir adam, diğer bir adamı sâfi bir niyetle onu methetmekle mes'ul olur mu? Hususan o istemediği, elinden geldiği kadar o medihleri ya red veya başkasına çevirdiği ve o hâlis dostunu kaçırmamak için onu tekdir etmeyip, methini yüz derece haddimden fazladır diye sükût ile mukabele etmesi hiç hodfuruşluk sayılır mı?

İkinci sual: Acaba ortalıkta din aleyhinde bu dehşetli hücumlar ve dağ gibi dinî meseleler içinde Nur şakirtlerinden bir hakikat âşıkı, zararsız ve cüz'î bir hatâ-i ilmî ve yanlış bir kanaati cihetinde böyle tekdir ve tezyife müstehak olur mu? Siz gibi üstadlardan, medhiye yazan talebe şefkatle hatâsını ihtar beklerken, böyle adliye eliyle tokatlamak caiz olur mu?

Üçüncü sual: Bu yirmi senedir hadsiz muarızlara karşı sarsılmayan ve yüz binler muhtaçların imanlarını kuvvetlendiren Risale-i Nur'a bir iki mesele için bu tarz tenkidiniz yakışır mı? Hem o müdakkik âlimlere bunu hatırlatıyorum ki, raporlarında, Ahmet Feyzi'nin methiyesinin başında bir mektubumu görmelerinden, güya o medihleri ben kendime yapmışım gibi tenkit ediyorlar. Halbuki o mektubum benim şahsımın hakkındaki medihlerini kabul etmemek ve kaldırmak içindi ki, bir kısmını kaldırdım, bir kısmını da tâdil

edecektim. Fakat acele edip tam yapmadan o mektubu bir kardeşime göndermiştim. Onlar dahi o mahrem methiyenin başına koyup hususî bir zâta gönderdikleri zaman hükûmetin eline geçmiş. Acaba böyle hususî takriz ve sırf ilmî ve bir kanaat-i vicdaniye ve mahrem arkadaşların mâbeyninde ve sonra tam tâdil etmek fikriyle bir meşveret tarzında gezmesi, bu şiddetli itiraza müstehak olur mu? Hem kırmızı ve siyah ciltli iki mecmuacık, arkadaşlara hususî ve tebrik ve teşvik ve taltif için yazılmış bazı hususî mektuplardır. Her nasılsa bir iki zât merak edip zâyi olmasın diye bir deftere toplamış. Taharride zabıta eline geçmiş. Acaba böyle mektuplardan ahkâm çıkarmak ve sual ve cevaba medar etmek ve siyasete temas ettirmeye çalışmaya hiç ihtiyaç var mı? Kur'ân'a hücum eden dehşetli ejderhaları görmüyor, bakmıyor, sineklerin ısırmasıyla uğraşıyor gibi olmaz mı?

Dini ve terbiye-i Muhammediyeyi zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-i Kur'âniyeyi güneş gibi gösteren ve nev-i beşerin yaralarına tam tiryak olduğunu ispat eden Siracü'n-Nur ile münakaşa ederek, Nurun o mecmuasının âhirine ilhak edilen bir risalede zayıf hadîslerin te'villeri var diye, o mecmuanın müsaaderesine yardım etmek çıkmaz mı? Bizler siz gibi zâtlardan yaralarımıza merhem sürmek ve ferasetinizle yardım bekler ve cüz'î tenkitlerinizden gücenmeyiz.

Mevkuf
Said Nursî

Haşiye: Bu iki zelzele 18.9.1948 tarihine müsadif, Cuma günü kuşluk vakti olmuştur. Afyon hapsinde Risale-i Nur talebeleri namına Halil, Mustafa, Mehmet Feyzi, Hüsrev

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 18

Hata-Savab Cetveli

İddianamede yirmi sahifeden ziyade arkadaşlara ait olduğundan, yanlışlarını beyan etmedim. Bu yanlışların hepsi yüzden geçer. Mahkemede kırk sahife iddianame iki saate yakın dinlettirildi. Hem hukukumuza, hem hayat-ı şahsiyemize, hem hayat-ı içtimaiyemize ve şerefimize ve Risale-i Nur'un kıymetine çok dokunduğu halde gücenmediğimize mukàbil, iddianameyi yazan zâtın meselemizdeki sathîliğine ve dikkatsizliğine ve cerbezeliğine dokunacak bir cihet varsa onun da gücenmemesini ve mahkemenin de tamamen itiraznamemi okumaklığıma müsaadesini talep ederiz.

Mahkemede aleyhimizdeki iddianamede "Yüz yanlışını ispat etmezsem yüz sene cezaya razıyım" diye iddia ettiğime bir hüccet olarak, iddianamenin kırk sahifesinde, şahsıma ait on beş sahifede seksen bir yanlışını gösteren bu cetveli takdim ediyorum.

Said Nursî

Hatalar ve Cevapları

Hata 1: Dini âlet ederek.

Cevap: Reddedilmemiş müdafaatımdaki hüccetler bu yanlışı herkese gösterir.

Hata 2: Emniyeti bozabilecek.

Cevap: Yirmi senede bir vukuatı altı mahkeme göstermemesiyle bu yanlışını ispat eder.

Hata 3: Gizli bir cemiyet kurmak.

Cevap: Üç mahkemenin bu noktada beraat vermesi bu yanlışını ispat eder.

Hata 4: Gizli cemiyete girmek.

Cevap: Bu defa yirmi üç adamı makam-ı iddia tahliyesiyle kendi yanlışını kendi gösteriyor.

Hata 5: Hiç bir iş ile meşgul olmayan.

Cevap: Risale-i Nur'un telifi ve tashihiyle olan büyük meşgaleyi görmemesi, bu yanlışını herkese gösteriyor.

Hata 6-7: Devletin emniyetini ihlâle teşvik edecek hareketlerde bulunduğundan ve gizli cemiyet kurduğundan.

Cevap: Eskişehir Mahkemesinin yalnız tesettür ve şapka meselesini esas tutması ve cemiyet ve emniyeti ihlâle ehemmiyet vermemesi bu yanlışını gösteriyor.

Hata 8: Kanunun 163'üncü maddesi.

Cevap: Zâhiren o madde-i kanunî ile, fakat hakikaten Eskişehir Mahkemesi kanaat-i vicdaniye ile hüküm vermesi, Tesettür Risalesinin eskiden yazıldığını anlamasıyla, mecburiyetle kanaat-i vicdaniyeye müracaat etmesi, bu yanlışını gösteriyor.

Hata 9: Dinen mukaddes tanınan şeyleri âlet etmesi.

Cevap: Bu otuz seneki hayatım ve bütün benimle görüşenler ve mahiyetimi bilenler, bu hükmü tekzip ediyorlar.

Hata 10: Devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik ve tergîb ederek.

Cevap: Yirmi senede hiç bir Nur şakirdi böyle bir vukuata sebep olmadığı ve on vilâyetin zabıtaları kaydetmemeleri, bunun hatâ olduğunu gösteriyor.

Hata 11: Gizli cemiyet kurmak.

Cevap: Üç mahkemenin o noktada beraat vermesi ve yirmi senedir siyaseti terk etmekliğim, bu hatânın ne kadar açık bir iftira olduğunu gösteriyor.

Hata 12: Gizli neşriyatta bulunmak.

Cevap: Âlem-i İslâmın mühim merkezlerinde ve burada merkez-i hükûmette ve dârülfünunda yazdıkları Nur mecmuaları ellerde gezmesiyle bu yanlışını gösteriyor.

Hata 13: Gençlik Rehberi, Nurcular cemiyeti arasında gizli satılmasına.

Cevap: Cerh edilmeyen müdafaatta, yedi makamata gönderilen itiraznamede kat'î hüccetlerle ki, Nur talebeleri hiçbir vech ile siyasî cemiyet olmazlar. Hem Eskişehir Emniyet Müdürlüğü müsaadesiyle resmen tab edilen Gençlik Rehberi, değil yalnız Nurcular arasında, herkese alenen satıldığı bu hatâsını ispat eder.

Hata 14: Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'nın gizli satılmasına.

Cevap: Doğrudan doğruya Diyanet Riyasetine berâ-yı malûmat bu mecmuaların gönderilmesi, hem alenen İstanbul'da ciltlenmesi ve İstanbul'daki mühim zâtlara, hattâ bazı kitapçılara—ki, Hindistan'a kadar gönderilmek için—gönderilmesi, gizli satılmadığını, belki ilânatla, teşhir edilmekle satıldığı bu hatasını gösteriyor.

Hata 15: "Yüz kırk sûre Kur'ân" demesine.

Cevap: Kur'ân yüz on dört sûre olduğunu, Kur'ân'ı okuyan herkes bildiği halde, sathîliği ve aceleliği bu acip yanlışa sevketmiş.

Hata 16: Kur'ân-ı Kerîme âdetâ bir nazîre.

Cevap: Bin defa hâşâ! Risale-i Nur Kur'ân'ın bu asırda bir mu'cize-i mâneviyesinin bir âyinesi ve ondan tereşşuh etmiş bir tefsiri olduğuna bütün Nurcuların ve Risale-i Nur'daki yazıları görenlerin kanaatleri, bu yanlışı tekzip ediyor.

Hata 17: Risale-i Nur yüz kırk parçadan ibaret olan.

Cevap: Müdafaatımda belki pek çok defalar lüzumu için yüz otuz parça diye tekrarımız bu yanlışını gösteriyor.

Hata 18: Risale-i Nur'un telifi yirmi üç senede tamamlandığı bildirilen.

Cevap: İmam-ı Ali'nin (r.a.) ve Gavs-ı Âzam'ın (k.s.) işârât-ı gaybiyeleriyle ve mânâ-yı işarîsiyle, bir vakit yirmi dört senede Risale-i Nur tamam olacak denilmesi, o yanlışı tashih eder.

Hata 19: Üç kitapta toplanan Nur Risalelerinin.

Cevap: Belki, yalnız Yirmi Yedinci Mektup, lâhikasıyla beraber o üç mecmua kadar büyük olduğu gibi, onlardaki Nurun risaleleri o üç mecmuada ancak beşten birisi olması, dikkatsizlikten gelen bu yanlışını gösteriyor.

Hata 20: Perakende halinde bulunan Nur Risaleleri.

Cevap: Şimdi, Nurları yazan kalemlerin yüz binler ve güzel, itina ile, tevafukla yazan yüzler kâtibin aşk-ı imanî ve ilmî ile yazdıkları Nur Risalelerine perakende, ehemmiyetsiz parçalar namı verilmesi zâhir bir yanlıştır.

Hata 21: Bazı kısmında mevzu ve gaye ile hiç ilgisi olmadığı.

Cevap: Eski zamanda mantıkta en derin âlimleri ilzam eden ve şimdiye kadar müdakkik âlimlerin Risale-i Nur'u o cihette tenkit edememeleri, bu hatâyı söyleyene iade eder.

Hata 22-23: Risale-i Nur'un bir kısmında okuyanlara birşey öğretme bakımından ilmî mahiyet taşımadığı.

Cevap: Yirmi seneden beri hükûmetin iğfal olunmuş bazı rükünleri ve aldanmış bazı müteassıp hocalar Risale-i Nur'un aleyhinde hücum ettikleri ve herkesi ürküttükleri halde, hiçbir esere müyesser olmayan yüz binler her sınıftan muhtac-ı ilm-i hakikat ona talip olup istifadeleri bu iftirayı pek çirkin gösteriyor.

Hata 24: Şimalden gelecek büyük kızıl tehlikeye karşı bir sed olduğunu iddia ve zannetmektedir.

Cevap: Nurları okuyan bütün zâtlar; değil zan ve tahmin, belki kat'î ve yakînî bir surette, Risale-i Nur'un şimalden gelen tehlikeye bir sed olduğunu söylemeleri bu hatâyı gösteriyor.

Hata 25: Devletin emniyetini ihlâl etmiş.

Cevap: Üç mahkemede, üç müdafaatımda bu iftiranın asılsız olduğunu ispat ettiğim gibi, yirmi senede bulunduğum beş altı vilâyet zabıtaları, emniyeti ihlâle dair hiçbir emâreyi ne Said'in ve ne de arkadaşlarının hakkında kaydetmemesi, bu iftirayı tamamıyla reddeder.

Hata 26: Nurcuların zanları hilâfına olarak, Nur Risaleleri yegâne okunacak tefsir değildir.

Cevap: Nur Risalelerinde ve talebelerinin lisanında her vakit söylenen "Bu zamanda en kuvvetli bir tefsir-i Kur'ânîdir" cümlesidir. Yoksa hiçbir vakit başka tefsirlere ilişmek hatırlarına gelmediği, bu acîp hatânın ne kadar çirkin olduğunu gösterir.

Hata 27: Nurcular adı verilen talebelerin de yekdiğerleriyle görüşmeleri gizli olduğu.

Cevap: Isparta vilâyetinde ve bütün köylerinde, zabıtanın ve hükümetin taht-ı nezaretinde âşikâre surette görüşmeleri ve bazı köylerde yüz kalemle yazıları neşretmeleri, gizlilik isnadını kırıyor.

Hata 28: Teksir makinesiyle çoğaltılması ve alanların bulunduğu yerlere götürülmesi gizli yapılmaktadır.

Cevap: Bu ifadede bir dirhem doğruluk varsa, üç dirhem yanlış var. Evet, insafsız gizli düşmanlarımız bahane bulmamak için, dörtte bir gizli yapılmıştı. Yoksa şimdi buldukları bahaneyle bizi daha evvelden adliyeye sürüklemeleri ihtimaline binaen, bir parça gizliydi. Yoksa herbirisi üç yüz dört yüz sahifeli mecmualardan bin beş yüze yakın miktarı memleketin her tarafına mümânaatsız gitmesi, bu hatâyı tam gösterir.

Hata 29: Ve nitekim mektupların, mürsellerin bulunduğu yerden değil, başka yer postahanesinden verilerek gönderilmekte olduğu.

Cevap: Yirmi sekizinci yanlışta zikri geçtiği gibi, onda biri doğru ise dokuzu yanlıştır. Mektuplar, pek nadir olarak postahaneye mürsellerin bulundukları yerlerden verilmemiştir.

Hata 30: Cemiyet mensubîninden Ali Savran tarafından gönderildiği.

Cevap: Makam-ı iddianın o Ali Savran'ı tahliye etmesi ve sonra da bu mahkemede yine tevkif etmeyip memleketine gitmesine izin vermesi, cemiyetçilik olmadığını makam-ı iddia kendi kalemiyle ispat etmiştir.

Hata 31: Yine gizlice bazı vatandaşların mensup oldukları gizli cemiyete.

Cevap: Böyle asılsız bir hatâyı tekrar etmek de büyük bir hatâ olduğu malûmdur.

Hata 32: Herkese okunmasının dahi sevap olduğunu söyleyerek iğfale çalıştıkları.

Cevap: Otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtına mazhar ve şimdiye kadar yüz binler adama iman cihetinde tesirli hizmet eden ve pekçok gençleri ıslah eden Risale-i Nur'la iğfal edilmiş diyen, elbette nefs-i emmârenin iğfaline kapılmış ki, böyle hatâ ediyor.

Hata 33: Bundan başka gizli maksat görünmüyorsa bu gizliliğe mahal görünmezdi.

Cevap: Kırk seneden beri bana suikasta çalışan gizli düşmanlarımın desiseleriyle şahsıma karşı eşedd-i zulmü yapanlardan çekinmek için gizlenmiştir.

Hata 34-35: Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozmaya halkı teşvik eden hareketlerinin.

Cevap: Hiç aslı olmayan uzak bir imkânı vukuat yerinde sarf ederek bu kadar tekrar etmek, yalnız garazkârâne bir iftiradır.

Hata 36: Kanunî ve zarurî olarak takip edilmesine, münafıklık, zındıklık, dinsizlik ve zulüm olarak tavsif eden.

Cevap: Bizi kanunsuz hapislere sokmak ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bizi perişan etmek sırasında o gizli düşmanlarımıza münafıklık, zındıklık, dinsizlik söylediğimizi, iğfallerine kapılmış memurlara atfetmesi hatadır.

Hata 37-38: Kimseyle görüşmediğini ileri sürdüğü halde, gizli olarak vilâyet ve kaza ve köylerden gelenleri kabul edip görüşmüş.

Cevap: Bu yazıda bir doğru varsa, yirmisi yanlış. Çünkü, yirmi ve otuz ziyaretçiden ancak bir tanesini kabul ettiğimi mahallî zabıtası ve ahali bildiği halde böyle küllî ve daimî bir surette isnat etmek iftiradır.

Hata 39: Sûreten bu inziva hali, yakınları olan talebeleri tarafından birçok kerametlerin mevcudiyetinin kabulüne ve bütün Nurculara inandırılmasına yol açmış.

Cevap: Bu inziva, böyle kanunsuz belâlara düşmemek ve tasannu ve hodfuruşluktan kurtulmak için olduğu ve Nur şakirtlerinin bu inzivayı beğenmedikleri halde, bundan kendimi keramet sahibi göstermek ve dostları da onunla onu kerametli bilmek mânâsız bir iftiradır.

Hata 40: Kerametleri ve velîliği hakkındaki söylenenleri ve yazıları red ve cerh etmiyor.

Cevap: Bu pek zâhir bir hatâdır. Yüz yerde kardeşlerime yazmışım ki, “Şahsımda hiç bir ehemmiyet yok. Bana karşı hüsn-ü zannınız yanlıştır. Sizin ihlâsınız var. Ben belki ihlâsa muvaffak olamıyorum. Hizmette de size yetişemiyorum” dediğim ve hiç bir defa nefsimi methetmediğim halde bu isnat büyük bir iftiradır.

Hata 41: Ve bu yolda öğünmesine bir sebep olmuştur.

Cevap: İddianameyi yazan, sathîlik ve garazla baktığı için, Risale-i Nur'un senâsını benim şahsımın senâsı zannetmiş, bu hatâya düşmüş. Ve çok yerlerde böyle hatâya düşüyor.

Hata 42: Said tefahura düşkündür.

Cevap: Bu otuz senelik yeni hayatım ve bütün beni tanıyanlar onun bu iftirasını tekzip eder.

Hata 43: Bunu eserlerinin muhtelif yerlerinde görmek mümkündür.

Cevap: İddiacının bu dediği tefahur benim şahsıma değil; bütün o tefahuru hatırına getiren senâlar, Risale-i Nur'a aittir. Risale-i Nur da Kur'ân'ın tefsiridir.

Hata 44: Siracü'n-Nur kitabında, eserin dört buçuk saat zarfında yazıldığı kaydedilmiştir.

Cevap: Bu yazısında iki hatâsı var. Birisi: Siracü'n-Nur dört buçuk saatte telif edilmiş değil; onun içinde on beş yirmi sahifeden ibaret Hastalık Risalesine aittir. Orada imzaları bulunan iki kâtibin arzularıyla bir tahdis-i nimet olarak yazılmıştır. Bunda hiçbir kimsenin hatırına tefahur gelmez; ancak bir şükürdür.

Hata 45: İlminin vüs'atini ve karihasının genişliğini ve zekâsının feyzini ve yüksekliğini anlatmak istemiştir.

Cevap: Elli altmış senelik hayat-ı ilmiyesi böyle temeddühlere ihtiyaç bırakmadığı gibi, âhir ömründe şahsını temeddühten bütün bütün çekindiği, yalnız hakaik-ı imaniyenin beyanında yanlış etmediği ve sırf Kur'ân'ın feyzinden iktibas ettiğine dair beyanatı böyle hodfuruşâne bir surete çevirmek büyük bir iftiradır. Hattâ o yanlış doğru da olsa meşhur Abdülvehhab-ı Şârânî ve Muhyiddin-i Arabî gibi pek çok ehl-i hakikat ulema, tahdis-i nimet nev'inde bu tarz-ı ihsanat-ı İlâhiyeyi çok defa kitaplarında zikretmişler.

Hata 46-47: Kendi kerametine o kadar inanmıştır ki, İlâhî ve tabiî olan birçok hâdiseleri kendisinin ve Risale-i Nur'un kerametidir der.

Cevap: Bu hatâsında birkaç vech ile yanlışı var. İlâhî ve tabiî olarak iki kısma ayırmak ve tabiata da bir hisse-i icad vermek dinde bir yanlış olduğu gibi, Risale-i Nur'a ve şakirtlerine gelen zulmün aynı zamanında zelzele gibi müteaddit hâdiselerin tevafukları Risale-i Nur'un makbuliyetine ve bir sadaka-i makbule hükmüne geçtiğine

bir işaret-i gaybiyedir demesini tefahur zannetmek iftira olduğunu herkes bilir.

Hata 48: Risale-i Nur'un tokadı olarak vasıflandırmaktadır.

Cevap: Bunu müdafaatımda pek zâhir bir hatâ olduğunu ispat ettiğimiz gibi; Risale-i Nur'un tokadıdır denilmemiş; belki "Risale-i Nur sadaka-i makbule gibi belâların def'ine vesile olmasından, o gizlendiği ve müsadere edildiği zamanda bazı belâlar fırsat bulup başımıza gelir" denilmiş. Bu ise adalet-i İlâhiyenin bir tokadıdır.

Hata 49: Muhtelif yerlerde olan zelzeleler ve seylâplar, Risale-i Nur'un şiddetli birer tokadı olarak vuku bulmuştur.

Cevap: Cevabı mükerrer verilmiş bir hatâyı tekrar etmek garazkârâne bir yanlıştır.

Hata 50-51: Bu seylâp ve zelzelelerden Risale-i Nur'un ve binnetice kendisinin kerametiyle kurtulmuşlardır. Ve mâsumlar ve çocuklar o belâlardan zarar görmüşler. Said bunu izah etmemiş ve edememiştir.

Cevap: Risale-i Nur'un mükerrer yerlerinde yazılmış ki, zâlimlere gelen musibetlerde mâsumların telef olan malları sadaka ve vefat edenler de şehid hükmünde olduğunu beyan, bu yanlışını ve sathîliğini gösterir.

Hata 52: Hayır ve şerrin Allah'tan olduğunu inkâr yoluna sapmak gibi bir tezada düşmüştür.

Cevap: Risale-i Nur'dan Kader Risalesi olan Yirmi Altıncı Sözün sırr-ı kaderi emsalsiz bir surette beyanı ve imanın erkânlarını Risale-i Nur'un harika bir tarzda ispatı meydanda iken, böyle bir iftira garazkârlıktan başka birşey değildir.

Hata 53: Nur şakirtlerinin bazıları ona bir mehdîlik de tevcih etmişlerdir.

Cevap: İtiraznamemde kat'î hüccetlerle onun bu hatâsı reddedilmiş. Hem hiçbir vakit, değil böyle büyük makamları, belki küçük medih ve hüsn-ü zan ile nefs-i emmâresine bir benlik vermemek için reddettiği mahkemelerde de görülmüştür.

Hata 54: Müceddidlik ve büyük makamlar veren şakirtlerinin hitabelerine, enâniyet ve tefahura olan meyli icabı itiraz etmeyerek bu teveccühleri kabul ettiği göz önündedir.

Cevap: Bu hatâsında kaç vech ile iftira var olduğu itiraznamemde ve bu cetvelde kaç yerde ispat edilmiştir.

Hata 55: “Hazret-i Ali’nin (r.a.) ilm-i hakikat itibariyle şakirdi olduğumdan, mânevî evlâdı olabilirim” demesiyle kendine atfedilen makamlara liyakatini kabul etmiş görülmektedir.

Cevap: Bedî’ mânâsında olan Celcelûtiye kasidesinde İmam-ı Ali’nin (r.a.) çok cihetlerle Risale-i Nur’a sarahat derecesine yakın işarâtı içinde, Bediüzzaman ismini Risale-i Nur’a vermesinden, bana emaneten verilen o ismi Risale-i Nur’a iade ettiğimi yazmışım. Bununla beraber, *“Ben de mânevî Âl-i Beytten sayılabilirim”* demekten maksadım, bir kısım müçtehidlerin [1] وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ duasında, *“Seyyid olmayan, fakat ehl-i takvâ bulunanlar o duada dahildirler”* dediklerinden, o umumî duada benim de bir hissem bulunması için ricakârâne bir te’vildir. Yoksa, o hatâkârane mânâ hiç hatırıma gelmemiş.

Hata 56: Ahmed Feyzi’nin risaleciğinin başında Said’in iki buçuk sahifelik yazısıyla [2] يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ âyet-i kerîmesinden ebced hesabıyla “Kürdî” kelimesi çıkarılmış.

Cevap: Burada benim iki sahifecik yazıma, Ahmed Feyzi’nin hakkımda mübalâğakârane medihlerini kabul ettiğim mânâsı verilmiş, hatâ etmiş. Çünkü benim o mektubum Ahmed Feyzi’nin dikkatini ve ilmini takdirle beraber, hakkımdaki haddimden ziyade hüsn-ü zanlarını cerh ve tâdil için yazılmıştır. Hem âyetin mânâ-yı işârî tabakasından riyazî ve ebcedî bir tevafukla üstadına karşı bir mânâ çıkarıp, hürmetine bir makbuliyet alâmeti olarak yazmış. Böyle şeylere yanlış denilmez ki, medâr-ı mes’uliyet olsun. Olsa olsa ilmî bir hatâdır; siyasete teması yoktur.

Yine Ahmed Feyzi’nin, Risale-i Nur’un müsellem faziletinin bir parçasını kendi üstadına isnad etmesi ve bu zamanın bir hidayet vasıtası olduğunu demesini, medâr-ı mes’uliyet görüyor. Halbuki, herkes sevdiği bir adam hakkında mübalâğakârane ve ifratkârâne medih ve senâ etmekte, örfen, âdeten, ilmen dahi hatâ olmadığı halde, hiç münasebeti olmayan bir sözdür.

Hata 57: Böyle acip dâvâlarla belki bir zaman peygamberliğini dâvâ ile hezeyan hali başlamış oluyor.

Cevap: Bunun bu iftira ve isnat ve hatâsından el'iyazü billâh derim. Böyle hiç kimsenin hatırına gelmeyen ve bizi bilen hiç kimseyi kandırmayan isnatları, elbette kanun, siyaset ve idarenin haricinde bunda dehşetli bir mânâ hükmediyor ki, şeytanın da kimseyi inandıramadığı iftirayı ediyor.

Hata 58: İhtiyar Risalesinde "Yedinci Rica" gibi bazı risaleleri halkı devletin aleyhine teşvik edecek harekette ve mâhiyette görülüp, Eskişehir Mahkemesinde mahkûmiyetine karar verilmiş.

Cevap: Bu da zâhir bir hatâdır. Yedinci Rica ve İhtiyarlar Risalesi, değil sebeb-i mahkûmiyet ve emniyeti ihlâl etmek, belki çok cihetlerle beni zulümden kurtardığı gibi, Eskişehir'deki kanaat-i vicdaniye ile verilen hafif ceza da Tesettür Risalesinin bir meselesi içindir. Makam-ı iddianın dikkatsizliği ve sathîliği ile böyle yanlışlar oluyor.

Hata 59: Hüsrev Altınbaşak, Türk Harfleri Kanununa aykırı olarak Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar gibi mecmuaları Arap harfleriyle yazmış.

Cevap: Şimdiye kadar Kur'ân harfleri ve hattı, Türk milletinin hatt-ı kadîmi olduğu halde, Lâtin harflerini Türk harfleri deyip Kur'ân harfleriyle Asâ-yı Mûsâ'yı yazan Hüsrev'i mes'ul etmek birkaç vech ile yanlış olduğunu ehl-i insaf anlar.

Hata 60, 61, 62, 63: İstinad ettiği hadîsler zayıf ve hattâ mevzu olmakla beraber, te'villeri yanlış ve aslı yoktur.

Cevap: Bütün ümmet bin seneden beri telâkki-i bilkabul ettiği ve âlem-i İslâm içinde az bir kısım ulemanın başka te'villerle bir derece zaafiyetine hükmettiklerine mukàbil, cumhur-u muhaddisîn ve ümmet-i Muhammediye (a.s.m.) kabul ettiği, âhir zamanda gelen bazı hâdiseler hakkındaki muhtelif rivayetleri te'vil, yani mümkün bir ihtimal mânâsıyla bu zamanda vukua gelen ve gözle görülen hâdiselere tam mutabık çıkmasını beyana, dünyada hiçbir ehl-i ilim yanlış diyemez. Faraza o hadîslerden birisi mevzu da olsa, mevzuun mânâsı, "hadîs değil" demektir. Yoksa mânâsı yanlıştır demek değildir ki, darb-ı mesel nev'inde ümmet o rivayeti kabul etmiş. Bu nevi te'vilâta yanlış diyenler, kaç cihette yanlış olduğu gibi, ümmetin

telâkkisine ihanet ve hadîsleri inkârdır. Ve “Süfyana dair hiçbir hadîs yoktur, varsa mevzudur” diyen müddeî hiç hadîs kitaplarını okumadığı, belki Kur’ân’ın sûrelerinin ne kadar olduğunu bilmediği halde, biri bir milyon, diğeri beş yüz bin hadîsi hıfzına alan İmam-ı Ahmed ibn-i Hanbel ve İmam-ı Buhârî gibi müçtehidlerin, böyle küllî ve umumî bir tarzda cesaret edemedikleri halde, o müddeî, küllî bir surette ve umumî bir tarzda “Süfyan hakkında hiçbir hadîs yoktur, varsa mevzudur” demesiyle haddinden binler defa tecavüz edip büyük bir hatâyı irtikâp etmiş. Farz-ı muhal olarak hadîs de olmasa, ümmet-i İslâmiyede bir hakikat-i içtimaiye ve müteaddit defalar eseri görülmüş vâki ve hak bir hâdise-i istikbaliyedir.

Hata 64: İrsiyette kadın ve erkeğin müsâvâtı aleyhinde olduğu gibi, medenî kanunları kabul etmediğinden, inkılâp aleyhinedir.

Cevap: Otuz sene evvel medenî kanunlara istinad edip Kur’ân’ın bir iki âyetini tenkit eden ve Doktor Duzi’nin kitabını ifsad için neşreden bir iki münafığa karşı bazı âyetlerin cerh edilmez bir tarzda tefsirini şimdi yazılmış gibi telâkki edip medar-ı mes’uliyet etmek, Kur’ân’ın o âyetlerini inkâr etmek hükmünde bir hatadır.

Hata 65: Süfyan ve bir İslâm deccalı, Mustafa Kemal olduğu Beşinci Şuâda anlaşılıyor.

Cevap: Beşinci Şuâ, küllî bir surette, çok zaman evvel müteşabih bir hadîsin bir te’vilini beyan etmesi ve itiraznamemde kat’î cevabı verilmesi, bu zâhir yanlışı ve medâr-ı mes’uliyet olması büyük hatâ olduğunu gösteriyor. Eğer mes’uliyet varsa, bu ince, küllî mânâyı böyle cüz’î bir şahsa tatbik edip mahkemede teşhir eden kimse mes’ul ve suçlu olur.

Hata 66: Şapka fes gibidir. İman ile hiç alâkası yoktur. İman ise tamamen vicdanî ve kalbî olduğunu Said bilmekten âcizdir.

Cevap: İslâm uleması ve müçtehidleri ve Şeyhülislâmlar, hususan İmam-ı Âzam, imanı zedeleyen çok alâmetleri ve harekâtları kaydettikleri halde (hususan şapka ve zünnarın) kütüb-ü kelâmiyede dahi ulemanın, imanın muktezasına münâfi olduğunun ittifaklarına karşı böyle sözleri yazan ne kadar hatâ ve yanlış olduğunu divaneler de anlar. Şapka hakkında itiraznamemdeki beyanat ve Risale-i Nur’daki iman-ı tahkikînin harika hüccetleri, Said’in idrâkinde âcizdir demesini yüzüne çarpar.

Hata 67-68: Şapkanın küfür alâmeti ve devam-ı ısrarı da dinsizlik olması üzerinde çok durmaktadır. Şapkanın giyilmemesi için propagandaya ve kendi tabirlerince mücadele ve mücahedeye giriştikleri görülmektedir.

Cevap: İtiraznamemde dört beş yerinde gayet kat'î bir surette bu yanlışın ne kadar mânâsız olduğunu gösterir.

Hata 69: Nur talebelerinin şapka giymeyerek bere giydikleri müşahede edilmiştir.

Cevap: Nur talebelerinin umumu değil, ehl-i takvâ olanlar, hususan hayat-ı içtimaiye ile alâkası az olanlar lüzumsuz, mânâsız, secdeye mâni olan şapkayı giymediklerini medâr-ı mes'uliyet zanneden, kendisi hakikat ve adalet ve maslahat-ı millet nazarında mes'uldür.

Hata 70: Şapkanın küfür alâmeti olması ve sayılması bir iman haline geldiği gibi.

Cevap: Kırk sene evvel İstanbul ulemasına verdiğim cevabı, mahkemede beyan ettiğim gibi, bütün ulema-i İslâmın istimal ettiği bir tabiri yalnız bana isnat etmek ve bunu da "bir iman haline geldiği" ile tabir etmek, hem İslâmiyete, hem ehl-i ilme, hem bana karşı bir ittiham değil, divanecesine bir ihanettir. Ona iade ediyorum.

Hata 71: Medreselerin ve tekyelerin kapanmasından, ezan ve kàmette Allahu ekber denilmemesinden, bunlar âhirzaman alâmetlerinden sayıldığından, inkılâp hareketlerine karşı bir kışkırtmak istediği anlaşılmıştır.

Cevap: Kırk sene evvel bir iki hadîsin te'vilini beyan ettiğimi ve Diyanet Riyasetinin ulemasının yeni icadlarının fetvasına karşı on beş sene evvel yazdığım bir risaleyi reddetmeyip bana ilişmedikleri halde, bu meseleyi şimdi medâr-ı bahsetmek adliye kanunuyla hiç bir münasebeti yok. Makam-ı iddia eski nakaratı tekrar edip, bin dereden su toplamak nev'inde isnad etmesi hem yanlış, hem hatâ, hem de idareye bir zararı muhtemeldir.

Hata 72: "Beşinci Şuânın meselelerini herkese göstermek caiz değildir, mahremdir" ihtarını yapmayı unutmamıştır.

Cevap: Her bahaneyle bizi perişan etmek isteyen gizli düşmanlarımızın şerlerinden tahaffuz ve müddeî gibi sathîce mânâlar verilmemek için, "Bu mahremdir, herkese gösterilmesin"

denilmesini bir suç sayıp ve suçunu ikrar ediyor mânâsına çevirmek zâhir bir yanlıştır.

Hata 73: Ahmed Feyzi *“Bediüzzamanü’l-Kürdî”* kelimesini bulmak için iki kere Muhammed (a.s.m.) kelimesinin tevafukunu göstermiş. Acaba Said el-Kürdî, Peygamberimiz Muhammed Mustafa’ya (a.s.m.) benzetilmek mi istenilmiştir?

Cevap: Ahmed Feyzi’nin, Risale-i Nur, Kur’ân’ın bir tefsiri olmasından ve her vakit Nübüvvetin şeriatını tatbik eden ve veraset-i Nübüvvet ve

اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ [3]

hadîsine istinaden, bîçare Said’i o irsiyette, o Kur’ân hizmetinde, değil bir benzemek, belki sünnete ittibâ etmek mânâsındaki ilmî ve ebcedî istihracını medâr-ı mes’uliyet gören, hem

تَخَلَّقُوا بِاَخْلاَقِ رَسُولِ اللهِ [4]

mânâsını anlamayan elbette üç cihette yanlış etmiş. Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) güneşinden tereşşuh eden bir zerrecik nuruna mazhariyetini büyük bir saadet telâkki eden Said’in elbette yüz bin derece kendi haddinden tecavüz edip ona kendini benzetmeye çalıştığını söyleyen divanedir. Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâma ittibâı ve sünnetine iktida mânâsını anlamamış.

Hata 74: İslâm tarihinde hiç bir din âliminin Kur’ân-ı Kerîmi ve hadîsleri böyle şahsî fikirlere ve maksatlara âlet ettiği görülmemiş ve işitilmemiştir.

Cevap: Bunun, bu yanlışında beş vech ile hatâ var. Hem kitapları, ulemayı, tefsirleri görmediğine ve mânâ-yı sarîhî ile, mânâ-yı işârî ve mânâ-yı küllî ile hususî ferdlerin farkını anlamayan bir cehalettir. Necmeddin-i Kübrâ ile Muhyiddin-i Arabî gibi binler ulemaların, küllî hâdiselerine, hattâ nefsin cüz’î ahvâline dair âyâtın mânâ-yı sarîhi değil, işârî mânâlarını beyan sadedinde çok yazıları var olduğu mâlumdur. Hem âyâtın mânâ-yı işârî-i küllîsinde her asırda efradı bulunduğu gibi, bir ferdi bu zamanda ve bu asırda Risale-i Nur ve bazı şakirtleri de bulunduğuna eskiden beri ulema mâbeyninde makbul bir riyazî düsturu olan ebced ve cifir hesabıyla bir tevafuk göstermek, elbette hiçbir cihetle âyâtı şahsî fikirlere âlet

ediyor denilmez. Ve böyle diyen büyük bir hatâ eder. Ve dekaik-i ilmiyeye ihanet eder.

Hata 75: Ehl-i Sünnete göre, İmam-ı Mahfî ve İmam-ı Muntazır akîdesi bâtıldır.

Cevap: Mehdî hakkında Şiîlerin *“On iki imamdan birisi hayatta iken gizlenmiş, âhirzamanda çıkacak”* demelerine mukàbil, Ehl-i Sünnetin bir kısmı *“İmam-ı Muntazır akîdesi bâtıldır”* demişler. Az bir kısım Hanefî uleması da [5] لاَمَهْدِىَّ اِلاَّ عِيسٰى demişler. Bunda hem Denizli’deki ehl-i vukufun bir kısmı, hem makam-ı iddia yanlış mânâ vermişler. Her asırda mehdî mânâsına ümmetin fıtrî bir ihtiyacına binaen beklemişler. Ve birkaç vecihte, rivayetlerin delâletiyle birkaç mehdi, belki her asırda bir nevi mehdî sâdât-ı Ehl-i Beytten geleceği ümmetçe kabul edilmiş. Buna hatâ diyen bir kaç cihette yanlış eder.

Hata 76: Bir kitapta Mehdîye dair hadîslerin kâffesi zayıftır denilmiş.

Cevap: Hangi mesele var ki, bazı kitaplarda ona ilişilmesin? Hattâ İbn-i Cevzî gibi büyük bir muhaddis bazı sahih ehâdîsi mevzu dediğini, ulemalar taaccüple nakletmişler. Hem her zayıf veya mevzu hadîsin mânâsı yanlıştır demek değildir. Belki an’aneli sened ile hadîsiyeti kat’î değildir demektir. Yoksa mânâsı hak ve hakikat olabilir.

Hata 77: Bunların zayıf ve muztarip olduğunda ittifak vardır. İmam-ı Şâfiî değil mevzuu, mürseli de kabul etmediği halde, Said Şâfiî iken bunları kavl etmesinin hikmeti anlaşılamamıştır.

Cevap: İttifak olmadığına bin seneden beri ehl-i hadîs ve ümmetçe bu hakikatın devamı kat’î bir delildir. Bu da hatâ içinde bir hatâdır. Hem İmam-ı Şâfiî mürsel ve zayıf hadîsleri ahkâm-ı şer’iyede hüküm çıkarmak için hüccet tutmuyor. Yoksa—hâşâ—ümmetçe kabul edilen hakikatli hadîsleri ahkâmda değil, fezâil-i a’mâlde ve hâdisât-ı İslâmiyede hüccetlerini ve delâletlerini kabul etmiştir.

Hata 78: İlm-i gayb Allah’a mahsustur. Hiçbir velî tasarrufat yapamaz ve gaybı bilemez. Hattâ Peygamber de bilmez. Halbuki, bir

risalede işârât-ı hadîsiye ile hilâfetin mebde' ve müntehâsını göstermiş.

Cevap: Evet, herkes bizzat gaybı bilmez. Fakat i'lâm ve ilham-ı İlâhî ile bilinebilir ki, bütün mu'cizat ve kerâmât ona dayanır. Hazret-i İmam-ı Ali'nin işârât-ı gaybiyesinin Risale-i Nur'a işârâtına dair bir risalenin âhirinde

اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِى ثَلاَثُونَ سَنَةً [6]

hadîs-i şerifinin işârâtında birkaç lem'a-yı i'câziyeyi tam vâkıa mutabık güzel bir tarzda ve görenlerin takdirine mazhar olmuş bir beyanı çürük görmek ve itiraz etmek bir cehalet, bir hatâ eseridir.

Hata 79-80: Gizli cemiyet kurduğu ve din perdesi altında emniyeti bozmak maksadıyla kitap ve mektupların vasıtalarla gönderilmiş olması.

Cevap: Üç mahkeme gizli cemiyet noktasında beraat vermesi ve beş on vilâyetin zabıtaları hiç ilişmemesi ve itiraznamemde reddine dair yüz hüccet gösterilmesiyle beraber, böyle on beş sahifede on beş defa tekrarı on vecihte hatâdır.

Hata 81: Beşinci Şuânın te'villeri yanlıştır.

Cevap: Bunun ve sair bütün tenkit ve itirazlarının cevapları, itiraznamemin âhirinde kat'î bir surette zikredilmesinden, kısa kesiyoruz.

1.)Onun âilesine ve ashabına selâm olsun.
2.)Ey elbisesine bürünen! (Müzzemmil Sûresi, 1)
3.)Alimler peygamberlerin mirasçılarıdırlar. (Buhari, İlim: 10; Ebû Dâvud, İlim: 1; İbn-i Mâce, Mukaddime: 17; Dârimî, Mukaddime: 32; Müsned: 5:196)
4.)Resûlüllah'ın ahlâkıyla ahlâklanınız.
5.)İsa'dan (a.s.) başka mehdi yoktur. (el-Berzenci, el-İşâa' fi Eşrâti's-Sâa': s.112)
6.)Benden sonra hilâfet otuz sene devam edecektir. (Müsned, 5:220, 221, 273; Ebû Davud, Sünnet: 8; Tirmizi, Fiten: 48)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 19

Hata-Savab cetvelinin zeyli

Hata-Savab cetvelinin zeylidir

Hata 82: Gizli cemiyeti var. Ve Emirdağı'nda onunla meşgul olmuş.

Cevap: Bu ittihamı hiç bir cihetle ispat edilemeyeceğine ve iftira olduğuna kat'î delili, şiddetli tarassut ve tam bir inziva ve dünya hâdisâtına hiç kulak vermeyecek derecede bir tecerrüt ve ihtiyarlık ve zaafiyet ve hastalık içinde bulunmasıdır. Haftada yalnız birtek mektup birtek yere göndermekten başka hiç muhabere etmeyen ve telifi dahi bırakan ve serbestiyet verildiği halde, hadsiz dostları ve onu dinleyecek hemşehrileri bulunan memleketine gitmeyen ve hizmeti için bir iki terzi çırağından başka kimseyi istemeyen ve ziyaret için gelenlerden kırktan birisini birkaç dakikadan ziyade yanında durdurmayan bir garip ve kabir kapısında ve beraat etmiş ve otuz seneden beri siyaseti terk etmiş bir bîçare hakkında, bu gizli cemiyet isnadının ittihamı öyle büyük ve insafsızca ve zâlimâne bir hatadır ki, ona temas edenlerden zerre kadar aklı bulunan, "Bu yalandır ve asılsızdır" der.

Hata 83-84-85: İddiacı demiş: Said'in gizli düşmanı yok. Ve onu zehirleyen yok. Ve zındık namını verdiği ve kırk seneden beri Said onların ehl-i iman hakkındaki ifsâdâtına karşı Kur'ân'ın hakikatleriyle mukabele ettiği bir komite yoktur. Belki onu tazyik eden bir kısım memurlara zındık ve münafık diyor.

Cevap: İddiacının bu ittihamı, hem kaç vech ile hatâ ve yalan, hem bîçare ve aldanmış ve vazife itibarıyla Said'i hapis veya tâzip etmiş, bir kısım Müslüman ve ehl-i iman memurlara o münafık ve zındık tabirini vermek büyük bir cinayettir. Ve bu dindar milleti bir tahkir ve ittihamdır ki, Said mükerrer demiş: "O vazifeperver

Müslümanlar Nurlara zarar vermeyen ve istifade eden adliye memurları beni idamla mahkûm etseler, hakkımı onlara helâl ederim” deyip, mümkün olduğu kadar musalâhakârâne onların vazifelerine dokunacak harekâttan çekinen bir münzevî ve garip adam hakkında bu ittiham büyük bir günah ve bir iftiradır. Halbuki Said’i bilenler bilirler ki, mümkün olduğu kadar tekfirden çekinir. Hattâ sarih küfrü bir adamdan görse de, yine te’vile çalışır, onu tekfir etmez. Her vakit hüsn-ü zanla hareket ettiği halde ona bu ittihamı yapan, elbette kendisi o ittiham ile tam müttehemdir.

Hem “Gizli düşmanı ve ifsat komitesi yok” demesi öyle bir yalandır ki, komünist ve mason ve taşnak gibi çok komiteler lisan-ı hal ile “Bu iftiradır, biz meydandayız” derler. Ve otuz seneden beri emsalsiz bir tarzda Said’in başına gelen elîm hâdiseler, hususan bu on ay tecrid-i mutlak ve Said’in herşeyi bırakıp bütün kuvvetiyle Kur’ân için o mütecaviz din düşmanlarına karşı yüz Nur Risaleleriyle galibâne çalışması, o yalan dâvâyı yüz hüccetle tekzip eder.

Hem iddiacının “Onu zehirleyen olmamış” demesi öyle bir hatâdır ki, o daima Said ile bulunmak ve sergüzeşte-i hayatına tamamen muttali olmakla ancak o menfî hükmünü ispat ve yirmi sene koltuğum altında işleyen ve görenler hayret eden ve aşılamakla olan zehir çıbanı ve yanımda bulunan dostların görerek şehadetleriyle hem Kastamonu’da, hem Denizli hapsinde, hem Emirdağı’ndaki tesemmümlerimi inkâr etmekle o hatâsını tamir edebilir.

Hata 86: İddiacı der: Zelzele gibi bazı hâdiseler, Nurlara hücum zamanında gelmeleri Nurun kerametidir ki, zemin hiddet eder. İşte Said’in bu fiili zemine vermesi dine muhaliftir.

Cevap: Kur’ân’da تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ âyetinde, *“Cehennem ehl-i küfre öyle hiddet eder ki, parçalanmak derecesine gelir”* mânâsında olduğu tarzında, teşbih sûretinde, Nurlara hücum hatasıyla zemin hiddet eder ve hava ağlar ve kış kızar. Yani, emr-i İlâhî ile o mahlûklar vazifeleri içinde kuvvet ve kudret-i Rabbâniyenin tecellîsine mazhar olup gazab-ı İlâhîyi gösterirler. Beşeri ikaz için titrer, ağlar demektir.

Hata 87: Hem tefahura meylini gösterir kendini müceddid bilir.

Cevap: İddiacının “Tefahura meyli var, kendini makam sahibi bilir” demesine cevap:

Evvelen: “Ben Âl-i Beytten sayılabilirim” demekten maksadım, وَعَلٰى اٰلِهٖ duasında dahil olmak için bir ricadır.

Saniyen: Nefs-i emmâremi tebrie etmem. Her fenalığa meyli olabilir. Fakat o nefsin kırk sene belâsını çeken ve otuz beş seneden beri onun şerlerinden ve heveslerinden çekilmeye çalışan ve a’mâlde bütün kuvvetini ihlâsta gören ve o halini yakın dostları müşahede eden ve Nurun eczaları ve onun müstenkifâne ve müstağniyâne halkın hürmetinden ve medihlerinden çekilmesi, onun mahviyetkârâne meşrebine şehadet eden bir adamı bu ittihamla mes’ul etmek, pek insafsızca bir hatâdır.

Hem Said “Nurlar bir sadaka-i makbule gibi belâların def’ine bir vesiledir” deyip muhtaçları Nurlara teşvik için bazı fevkalâde ihsanat-ı İlâhiyeyi bir nevi keramet-i Nuriye ve bir lem’a-i mu’cize-i Kur’âniyeyi, hakikatlerinin bir tefsiri olan Nurlara in’ikâs etmiş demesinin ve izhar etmesinin sebebi ise:

Bu millet ve vatana tam bir hizmet-i imaniye yapmak için, o ikrâmât-ı İlâhiyeyi bazan yazar, tâ Nurlara itimad ve hüccetlerine kanaat gelsin. Yoksa bu kadar insafsız muarızlara ve evhamlı memurlara karşı, zayıf, fakir ve garip bîçare bu kudsî hizmet-i milliye ve vataniyeyi yapamazdı. Bin dereden su toplayan ve habbeyi kubbeler yapan iddiacı gibiler mâni olurdu. Nurların makbuliyetine imza basan ve şehadet eden bine yakın işaret-i gaybiye ve emârât ve vâkıatı, Sikke-i Gaybiye mecmuası delilleriyle ispat etmiş. Bin ince ipler toplansa koca bir halat olur.

Hata 88: İddiacı der: Nur, tefsir değil. Hem bazen akideye muhalif gider.

Cevap: Tefsir iki kısımdır. Biri ibaresini izah eder, biri de hakikatlerini ispat eder. Nurlar bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymettarı olduğuna, ehl-i dirayet ve dikkat yüz binler şahitler var. Ve Mısır, Şam ve Haremeyn-i Şerifeynin muhakkik âlimlerinin ve İstanbul ve sair yerlerin müdakkik hocalarının Nurları tasdik edip ilişmemeleri ve Said’in müddet-i hayatında mantıkî ve galibâne

mücadele-i ilmiyesi, iddiacının bu isnat ve ittihamını tekzip ve reddeder.

Hata-Cevap 89: İddiacı, eski zamanda Ehl-i Sünnete karşı Hasan Sabbah, Bâtıniyyun mezhebiyle ve Şeyhü'l-Cebel bir galat-ı Şia tarîkıyla meydana çıkıp siyasî sarsıntı vermeleri gibi, Said'i onlara benzetmesi ve ittiham etmesi pek acip bir yanlıştır. Evet, sünnete muhalif hareket etmemek ve siyasete karışmamak için yirmi üç sene işkenceli esareti, hapsi, ihanetleri kabul eden ve siyasete girmemek için bütün dünyevî rütbelerinden yüzünü çeviren bîçare Said'i onlara benzetmek öyle soğuk bir hatâdır ki, bu günlerde hararetli ümitlerimizi kıran o iddianın aynı zamanında gelen kar ve soğuktan daha bâriddir.

Hem iddiacı, güya dünyada ebedî kalınacak ve herkes her cihetle dünya maksatlarına çalışıyor itikadında bulunur gibi, diyor: "Said inkılâp aleyhinde ve emniyeti ihlâl fikriyle mukaddesatı âlet yapıp halkı fesada teşvik ediyor" diye ittihamı öyle bir yanlıştır ki, Nurun bütün kudsî hakikatlerinin ve talebelerinin uhrevî alâkaları onu reddederler. O iddiacı bilsin ki, birtek hakikat-ı imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyiz. Ve birtek nükte-i Kur'âniyenin bir paşalık rütbesinden daha ziyade yanımızda ehemmiyeti var.

Hata-Cevap 90: İddiacı, bin dereden su toplamak gibi, Nur şakirtlerinin birbirlerine karşı muhabbetkârâne ve hususî hissiyatlarını ve Nurlardan istifadelerini, samimâne ve bazen müfritâne gösteren mektuplarını bir esas yaparak cerbezesiyle onlardan medar-ı ittiham çıkarıp bizi irtica ile ittiham etmeye çalışması öyle bir hatâdır ki, kabrinde onun çok azabını çekecek. Meselâ, uzak bir köyde Muallim Mustafa Sungur'un bir mektubunu hem ona, hem bize medar-ı irtica yapıyor. Acaba o genç muallim, Nurlarla hakikî ve imanlı bir muallim ve mâsum çocuklara hüsn-ü ahlâk sahibi bir terbiye edici vaziyetine girmesine şükür ve hamd mânâsında, "Ben eski sefahet ve dalâletimden kurtuldum" demesiyle bir irtica olur mu? İrtidattan çekinmek ve dalâletten sakınmakla bir fesat, bir irtica değil, belki dersini dinleyecek mâsumlar adedince bir ıslah, bir mânevî terakkidir.

1.)Onun ehl-i beytine de salât ve selâm olsun.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Parca 20

Balıkesir Bilirkişi Raporu

Balıkesir ehl-i vukuf raporu

Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğine

Tasdik edilen üç risalenin münderecatı üç evrakta ayrı ayrı ikmal edilmiştir. Bunlardan birisi; Zülfikar Mucizat-ı Ahmediye (a.s.m.) ve Kur'aniye mecmuasıdır.

Bu mecmuada: Müellif, Kur'an mucizelerinden tenkid ve itiraza maruz ayetlerle bazı kimselerin vesvese ve şüphelerini dâi ayetlerin hakikatlerini ve hikmetlerini beyan etmiş; belâgat ve fesahat-ı Kur'aniyeyi, ilmî kaidelerle isbat etmiş. Kur'an-ı Kerim'in had ve sonu olmayan i'cazları ve Kur'an-ı Kerim'in hikmet-i kudsiyesiyle felsefe hikmetinin mücmel surette muvazenesi ve Fahr-ı Âlem (a.s.m.) Efendimizin mucizeleri ve ahirete imandan bahsedilmektedir.

Asâ-yı Musa mecmuasında: zındıklara ve küfr-ü mutlaka karşı İslâmiyetin kuvvetli müdafaası, On Bir Hüccet-i İmaniyeyi hâvi Hüccetullahi'l-Baliğa Risalesi, İhlâs hakkında, iktisad ve kanaat, israf ve tebzire dair beyanatı...

Siracü'n-Nur mecmuasında: Bir münacat ile başlamış; hastalara bir merhamet, bir teselli manevî bir reçete, hastaları ziyaret; çocuk taziyesi; ihtiyarlar hakkında yirmi altı türlü rica ile, hikmet-i istiaze ve vahdaniyet-i ilâhiye bürhanlarından otuz üç delil; Denizli Mahkemesi müdafaanamesi; Kur'an'ın bizi siyasetten şiddetle men'etmesi; Ankara ehl-i vukufunun müellifin masumiyetine karar vermesi ve eşrat-ı kıyametten yirmi meselenin tevillerini havidir.

Binaenaleyh; bu mecmuaların hiçbirisinde, hükûmetin siyasetiyle alâkalı bir yazı olmadığı kanaatimi yüksek mahkemelerine arz eylerim.

28/1/948

Haşiye: Barla’da tedkikatı icra edilmiş olan âsarlardan istihraç edilen ve her birisi dinî mev’ize ve mektup mahiyetinde bulunan Lem’alar: muhteviyat itibariyle yukarıda tafsilen arz ettiğim Asâ-yı Musa, Zülfikar, Siracü’n-Nur mecmualarından müstahrec olduğu ve heyet-i mecmuasının; âmme-i İslâmiyeyi imanın takviye sadedinden dinî ve ahlâkî ve içtimaî birer izah ve nasihat mahiyetinde bulunduğu ve binaenaleyh bunların, "dini âlet ittihaz etmek suretiyle emniyet-i dahiliyeyi ihlâl edecek mahiyetteki ef’al ve harekâtı hâiz olmadığı" kanatına vardığımı mübeyyen netice-i tahkikatımı, meş’ur işbu mahalle zeylen tahşiye kılındı.

Ehl-i vukuf

Müftü

İmza

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Talebe Müdafaaları

Nur Talebelerinin
Afyon Ağır Ceza Mahkemesi Müdafaaları

(1948 senesinde açılan Afyon Mahkemesinde, birinci defa hüküm verilip nihayet umum Nur Risalelerinin iadesiyle neticelenen ve başlangıçta idam planlarıyla propagandalar yapılan bir mahkemede Risale-i Nur talebelerinin müdafaatıdır.)

Nur şakirdlerinin, halis ve sırf uhrevî, Nurlara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet namını verip onları mesul etmeğe çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı, üç mahkemenin o cihette beraet vermesiyle beraber, deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü'l-esası; akrabalar içinde samimane muhabbet ve kabile ve taifeler içinde alâkadarane irtibat ve İslâmiyet milliyeti ile mü'min kardeşlerine karşı manevî muavenetkârane bir uhuvvet ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârane bir alâka ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'an hakikatlerine ve naşirlerine sarsılmaz bir rabıta ve iltizam ve bağlılık gibi hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu rabıtaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karabet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriyeyi ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmağa yol açan kızıl tehlikeyi kabul

etmekle ancak Nur şakirdlerine medar-ı mesuliyet cemiyet namını verebilir.

Onun için Nur şakirdleri çekinmeyerek Kur'an hakikatlerine karşı alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebi ile gelen her bir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerini ve hakikat-ı hali olduğu gibi mahkeme-i âdilenize itiraf ediyorlar. Hile ile, dalkavukluk ile, yalanlarla kendilerini müdafaa etmeğe tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf
Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Said Nursi

Said Nursi'nin müdafaasıdır

Bu parça benim kardaşlarımın müdafaatları içinde benim şâkirdlik hakkım olarak yazılsın.

Said Nursî

Son Posta gazetesine yazdıranların ve ihbar edenlerin ve mahkemeyi mecbur edip bize ceza verdirenlerin iltibasları, sehiv ve yanlışları.

1. Yedinci Ricada, “Ankara Kal’asında dört beş ihtiyarlığın ve hilâfet saltanatının vefatı beni mahzun eyledi” demiştim. On dört sene evvel Eskişehir Mahkemesi bu kelimeye ilişti. Ben dedim: “Saltanatın vefatı değil, belki hilâfet saltanatının vefatı demişim. Siz bir İ’u okumadınız.” Sonra sustular.

2. Lâtin harflerinin kabulü değil, belki Kur’ân hurufunun dersinin men’ine yirmi sene evvel bir mahrem risalede itiraz etmişim.

3. Otuz kırk sene evvel hakaik-ı Kur’âniyeye müdafaa için, bütün İslâm müçtehidlerine ve müfessirlerine ittibâen, Kur’ân’ın irsiyet ve tesettür hakkındaki sarîh âyetlerini tefsirim ve dört beş defa hükümetin tetkikinden geçtikten sonra bize iade edilen yalnız Tesettür Risalesi bahanesiyle kanunen değil, belki kanaat-i vicdaniye ile bana hafif ceza çektiren ve mürûr-u zamana uğrayan ve af kanunları gören ve Denizli ve Temyiz mahkemelerince beraat kazanan birkaç cümleye yanlış mânâ verip bize ceza vermesini haklı gören Son Posta gazetesi düşünsün ki, ne kadar o neşriyatta hatâ var. Efkâr-ı âmmeyi aldatmamak lâzımdır.

4. Nurun bir şakirdinin hususî kanaatini umum Nurculara vermesi ve birisinin hususî bir dostuna yazdığı âdi bir mektubu mevhum bir gizli cemiyetin nâşir-i efkârı telâkki etmesi ve otuz kırk senede telif edilen yüz otuz risaleyi bu sene yazılmış ve hiç mahkemeleri görmemiş gibi, üç dört mahrem risalede olan otuz kırk kelimeyi, yüz otuz Risale-i Nur'daki bütün yüz bin kelimelere teşmil edip umumunu mes'ul etmesi ve yirmi üç seneden beri beni tarassut ve nezaret altında tutan ve dört beş mahkemelere sevk eden ve beş altı defa Risale-i Nur'un ekseriyet-i mutlaka eczalarını müsadereden sonra iade eden beş altı vilâyetin hükûmetlerini ve adliyelerini ve zabıtalarını bizim o mevhum, asılsız suçlarımıza tam teşrik etmesidir.

5. Nurun mahrem parçalarında tesadüf ihtimali, kanaatimizce bulunmayan bazı tevafukat-ı gaybiye ve tetabukat-ı riyaziye ve ebcediye ve çok işârât-ı Kur'âniye bil'ittifak hem mânâ, hem riyazî ve cifrî hesabıyla Risale-i Nur'un makbuliyetine imza basmaları ve İmam-ı Ali (r.a.) Celcelûtiye'sinde sarahate yakın Risale-i Nur'dan haber vermesini ve Gavs-ı Âzam'ın (k.s.) yine imza basmasını bizler kat'î bir kanaatle hakkımızda bir inayet-i Rabbâniye ve bir ikram-ı Sübhânî ve Nurların makbuliyetine bir işaret-i gaybiye ve Kur'ân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'daki hakaik-ı imaniyenin bir nevi kerâmâtı biliyoruz. Biz, hususan ben, gayet derece kuvve-i mâneviyeye ve kudsî tesellîye çok muhtaç olduğumuz bir zamanda, ihtiyarımızın haricinde bu işârât-ı gaybiyeyi gördük ve tasdik ettik. Fakat bir zaman gizledik. Sonra, şahsımın aleyhinde pek şiddetli propaganda ve eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat başlamasıyla Nurlara muhtaç ve müştaklar çekinmeye başlamamak için, has kardeşlerime gösterdim; onlara çok faide verdiği için bir derece izhar ettik.

Yirmi iki sene eşedd-i zulme hedef olduğumun ve hukuk-u medeniyeden iskat edildiğimin tek bir nümunesi şudur ki: On bir ay tecrid-i mutlakta hizmetçilerim ve has kardeşlerim bana temas etmemek için şiddetle yasak edilip aleyhimizde müddeiumumî altmış sahife ve mahkeme elli bir sahife iddianame ve kararname yazdıkları halde, çok rica ettiğimizle beraber yalnız iki günde üç dört saatten başka izin vermediler. Ben yeni hurufu bilmediğimden çok yalvardım ki, "Benim dilimi bilecek ve bana kararnameyi ve iddianameyi okuyacak ve benim itiraznamemi yazacak bir talebemin yanıma

gelmesine izin veriniz.” İzin vermediler. Hattâ dört saat yüz yanlışını ispat ettiğimiz iddianameyi ve birkaç ay sonra, daha garazkârâne, bin dereden su toplamak ve yanlış mânâ vermekle aleyhimizde pek şiddetli ikinci bir iddianameyi bize dinlettirdikleri halde, çok yalvardım ki, “Üç sahifecik mukabelemi okumaya müsaade ediniz.” İzin vermediler.

Medar-ı hayrettir ki, beni konuştursaydılar, Nurun dünyaya baktığı nadir bazı cümlelerini lehimde söyleyecektim. Kararnamede aynı cümleleri, yanlış mânâ vererek aleyhimde yazmışlar. Ben de mahkemeye, verdikleri cezaya mukàbil teşekkürnâme yazdım: “Benim bedelime siz, Risale-i Nur’un bir kısım mühim fıkralarını neşredip bir cihette Nurcu olduğunuzu ispat ettiniz.” Ben de şimdiye kadar bana hilâf-ı kanun verdikleri azap ve sıkıntıdan onlara hakkımı helâl ettim.

Acaba garip, hastalıklı, çok ihtiyar, ziyade zayıf, tam fakir ve yarım ümmî ve kendini çok bîçare bilir ve hodfuruşluktan ve tasannudan kaçmak isteyen bir adam, vatan ve millete, belki âlem-i İslâma ehemmiyetli alâkası bulunan bir vazife-i imaniye ve Kur’âniyeyi hakkıyla yapmak için, siyasetle alâkaları bulunmayan bazı zâtların yardımlarını ve ondan kaçmamalarını temin etmek fikriyle kat’î kanaat getirdiği ve büyük edipler ve meşhur âlimlerin kabul ettikleri bir kaide ile, binden ziyade işârât-ı gaybiyeden ve yüz hâdisâtın tam tamına tevafuklarından bir kısmını izhar etmesi, hiçbir cihetle medar-ı itiraz ve mes’uliyet olabilir mi ve dine muhalif ve kanuna aykırı olur mu diye, Son Posta gazetesinden ve bizi suçlu yapandan soruyorum.

6. Bir adam otuz sene evvel [1] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ deyip efkârında ve hayatında bir düstur yapan ve yirmi beş sene gazeteleri okumayan ve dinlemeyen ve on sene Harb-i Umumîyi bilmeyen, merak etmeyen, sormayan ve on iki sene zarfında hükûmetin erkân ve vükelâ ve mebuslarının kimler olduğunu bilmeyen ve dünyanın en hoş mertebelerine hiç ehemmiyet vermeyen ve bu halini mahkemelerdeki bütün dostlarını şahit göstererek dâvâ edip bir cihette ispat eden ve imanın cüz’î bir

hakikatine ve Kur'ân'ın bir kudsî nüktesine dünya saltanatından ziyade ehemmiyet verip bütün hayatını öyle hakikatlere sarf eden ve dünya ahvalini âhiret işlerine tercih edenleri divaneler telâkki eden o münzevî adamı, siyaset-i dünyeviye ile ve gizli entrikalarla ittiham etmek ne kadar çirkin ve zâlimâne bir yanlış olduğunu, ceza verdirenlerin ve Posta gazetesine ihbar edenlerin vicdanlarına havale ediyorum.

Temyiz Mahkemesine, temyiz lâyihası olarak iddianameye karşı büyük itiraznamemi takdim ediyorum.

Afyon Cezaevinde on bir ay
tecrid-i mutlakta azap çeken
Said Nursî

1.)Şeytan'ın ve siyâsetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Husrev

Hüsrev'in müdafaasıdır

Hüsrev'in müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesine

Makam-ı iddia, iddianamesinde biri küllî, diğeri hususî olarak iki cihetle beni itham ediyorlar. Küllî ithamı, Risale-i Nur'a hizmetim ve Üstadımın mevhum suçuna iştirakimdir.

Hususî itham ise: Gayet cüz'î ve ehemmiyetsiz ve hakikatte hiçbir suç teşkil etmeyen inziva ile geçen hayatıma ve hususat-ı şahsiyeme ait hallerdir. İddia makamının Risale-i Nur'a hizmetimden dolayı Üstadımın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine mukabil derim ki:

Ben Üstadımın gittiği meslekte ve Risale-i Nur'la âlem-i İslâma, hususan bu vatana ve bu millete ettiği kudsî hizmetinde kendisine isnad edilen mevhum suçuna ruh u canımla iştirak ediyorum. Ve beni bu hizmet-i imaniyede muvaffak eden Cenab-ı Hakka âhir ömrüme kadar şükredeceğim.

Muhterem heyet-i hâkime!

Nurlara hizmetimde gördüğümüz muvaffakiyetin kat'i bir delili şudur:

Benim Kur'an hattım pek noksan iken, harika bir tarzda ihtiyar ve iktidarımın pek fevkinde, gayet emsalsiz ve gayet mükemmel bir surette üç Kur'an'ı yazmaklığımdır. Birisi, elinizdedir.

İkinci delili: Bu vatana ve bu millete ve dine ve hüsn-ü ahlâka yirmi seneden beri pek büyük menfaatleri tahakkuk eden bu Nur eserlerinden altı yüze yakın nüshalarını yazmaklığımda muvaffakiyetimdir.

Hattâ, bir ay gibi kısa bir zamanda on dört risaleyi yazmağa muvaffak olduğumu arkadaşlarım biliyorlar. makam-ı iddianın,

Üstadımın kudsî hizmetinde benim için suç tevehhüm ettiği noktaları ayrıca müdafaa etmeği zaid buluyorum. Üstadımın yazdığı itirazname ve tetimmesini bütün kuvvetimle tasdik edip; onları kendi itiraznamem olarak yüksek mahkemenize takdim ediyorum.

Muhterem heyet-i hâkime!

Halen mahkemenizde bulunan ve iman ve Kur'an hakikatleri olan mübarek ve kudsî ve Nurlu eserleriyle, hiçbir maksad-ı dünyevî ve hiçbir maksad-ı siyasî takip etmeyen Üstadımın bu vatana ve millete ettiği kudsî hizmetlerini ben ve arkadaşlarımız tasdik ettiğimiz gibi, İttihad-Terakki* hükümetindeki vatanperverler dahi tasdik etmişler. O zaman Üstadımın, Van'daki Medresetü'z-Zehra* namındaki dârülfünununa on dokuz bin altun lira vermişler. Ve milliyetperverler dahi, Üstadımızın vatanperverane ve milliyetperverane hizmet-i ilmiyesini hayranlıkla tasdik etmişler. Üstadımın o şark dârülfünununa, o zamanda, —banknotun kıymetli vaktinde— yüz elli bin lira tahsisatı, iki yüz mebusdan yüz altmış üç mebusun imzasıyla kabul etmişler.

İddia makamının suç diye vasıflandırdığı bu kudsî, mübarek Üstadımın, bütün hayatı müddetince en muannid ve kıskanç muarızlarını ve mahkemelerde en ziyade mahkûmiyeti için çalışanları şiddetli ve dokunaklı sözlerine karşı iliştirmeyip teslime mecbur eden ve bu millet ve bu vatanın saadetinin temel taşlarını temine matuf olan kudsî hizmetinde ve bütün makasıd-ı ilmiyesinde, yirmi seneden beri ettiğim kâtiplikle ve Risale-i Nur'a ettiğim hizmetimle iftihar ettiğimi yüksek mahkemenize arz ediyorum.

Mevkuf

Husrev Altınbaşak

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Tahiri

Tahirî'nin müdafaasıdır

Tahirî'nin müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Afyon C. Savcılığınca tarafıma tebliğ edilen, "dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik" maddesinden Üstadım Bediüzzaman Said Nursî ve diğer arkadaşlarıyla birlikte suçlu gösterilmekle mahkemeye veriliyorum.

Ben, gerek Isparta Sulh Mahkemesinde ve gerek Afyon Sorgu Dairesinde sorulan suallere doğru olarak cevap vermişim. Bizi beraet ettiren Denizli Mahkemesi, bütün kitaplarımızı bize iade etmiş, Üstadım Bediüzzaman'ın Risalelerini okuyup yazmakla ve kendisine talebe olan kardeşlerimle mektuplaşmakla bize ceza vermemişti. Halbuki, altı sene evvel Üstadımın müsaadeleri olmadığı halde, marifetimle eski yazı ile İstanbul'da —matbaada— tab'edilen beş yüz adet Bediüzzaman'ın Yedinci Şua kitabını, Denizli Mahkemesi tamamen sandığıyla, 20.7.1945 tarihli kararıyla yed'ime teslim etmiş. O zaman müştak olan Nur talebelerine tab' bedeli mukabilinde tevzi edilmişti.

İşte, bu âlî mahkemenin, temyizin yüksek tasdikiyle kat'iyet kesbeden hükmüne istinaden, iki sene evvel İstanbul'dan teksir makinesi ve kâğıt alarak Isparta'ya getirdim.

Elinizde olan üç mecmuadan ikisini kardeşim Husrev Altınbaşak yazdı. Birisini de ben yazdım. Evvelâ Zülfikar Mucizat-ı Kur'aniye ve Ahmediye mecmuasını bastık. Bunu kısmen sattık. hasıl olan parasından Asa-yı Musa mecmuasının kağıdını da satın aldım, getirdim. Sonra Asa-yı Musa mecmuasını bastık, bunu da sattık. Sonra Siracü'n-Nur mecmuasının kağıdını alıp bastık. Bu müddet bir sene devam etti. Sonra, otuz kadar mecmua Eğirdir'e götürülürken yolda tutularak Eğirdir Adliyesine teslim edilmiş. Çok geçmeden Isparta Adliyesi marifetiyle Husrev Altınbaşak'ın evi taharri olunup,

hem teksir makinesi, hem mecmualar müsadere edilerek bir sene evvel mahkemeye verilmiştik. Neticede yasak olmayan dinî eserler olmasından Husrev Altınbaşak'la bana ve diğer bir arkadaşımıza ruhsatsız kitap tab'ettiğimizden bir ay ceza verildi. Biz de temyiz ettik. Henüz temyizden gelmeden Afyon hapishanesine getirildim.

İşte yüksek mahkemenizde dinime ve dindaşlarıma olan şu hasbî hizmetim, hususan mahkemenin iade ettiği ve meali hadis-i şerif muhteviyatı olan Beşinci Şua meseleleriyle, Afyon C. Savcısı, "Hükümetin emniyetini ihlâl ediyorlar." diye hem beni, hem Risalelerin müellifini, hem Husrev Altınbaşak'la kırk altı talebe kardeşlerimi, "Bu eserleri yazmışlar, okumuşlar." diyerek cezalandırmak istiyor.

Bu vatanda öz bir vatandaş olmakla, huzurunuzda hakikatten ayrılmayarak derim ki: Bu eserlerle ahlâkımızı dinen terbiye edip yükselten ve kendisine müceddid dediğimiz halde bizi reddedip kıran ve büyük bir hürmetle Üstad kabul ettiğimiz Said Nursî'nin senelerden beri talebesiyim. Kendisinde ve eserlerinde ve talebelerinde hükümetin emniyetini ihlâle teşebbüs edecek hiçbir fiil olmadığına yakînen ve kat'iyen şahidim. hususan ittiham sebebinin birisi de: Isparta mahkemesi yakînen hakikate muttali olmasıyla, o cihetten bize ceza vermedikleri kitab bedelleridir ki; bizim kitab bedelleriyle idare-i maişetimizi temine hiçbir cihetle ihtiyacımız olmamakla beraber, bu satılan mecmuaların bedellerinin teksir makinesine ve kâğıdının ve mürekkebinin karşılığına verilmiş olduğunu yüksek mahkemenize arzeder ve sırf Allah rızası için, hüsn-ü niyetle yaptığımız bu hizmetin bir suç olmasına imkân olmamakla, yüksek mahkemenizden ve âlî vicdanlarınızdan Risale-i Nur eserlerinin iadesini talep ederim.

Mevkuf

Tahirî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Zubeyir

Zübeyir'in müdafaasıdır

Zübeyir'in müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Hâkimliğine

Gizli cemiyet kurmak ve devletin emniyetini bozmak suçuyla müttehem bulunmaktayım. Aşağıda arzedeceğim vecihle böyle bir suçu işlemediğime kat'î kanaatiniz geleceği için bu ittihamı daha şimdiden reddediyorum. Evet Risale-i Nur talebesi olduğumu memnuniyetle ve ilân edercesine söyleyebilirim. İnkâr etmek, Risale-i Nur'un bana verdiği fazilet dersleriyle zıd olduğu için, bu cürmü işlemem. Risale-i Nur'un okuyucusu olan bir kimse, okuduğunu gizleyemez. Bilakis iftiharla bilâperva söylemekten çekinmez. Zira çekingenliği icab ettirecek hiçbir cümlesi veya kelimesi yoktur.

Risale-i Nur'un kıymetini kırk-elli sahifelik bir formada belirtmeğe çalışmıştım. Medhettim diyemem; çünkü, kâinatın güneşi ve aklı olan ve bin üç yüz küsur seneden beri beşeriyeti tenvir ve irşad eden Kur'an-ı Hakîm'in hakiki bir tefsiri olan Risale-i Nur'un, değil bütün külliyatını, belki bir cüz'ünü bile sena etmeğe muktedir değilim. Yukarıda arzettiğim gibi, kıymetini belirtmeğe çalıştığım eserlerde gizli cemiyete dair mevzular tesbit edilmiş ise, zararlı eserleri tanıtmağa çalışmış suçuyla cezalandırınız. Fakat harikulâde ve fevkalâde bir şekilde telif edilmiş olduğu ilmî şahsiyetler tarafından tasdik edilen ve bozulan bir cemiyeti ıslâh etmek kudretini haiz olan ve yirminci asırdaki insanlara rehber olup dalâletten ve materyalizmin, maddiyyunluğun ve tabiatperestliğin sürüklediği sefahet ve koyu fikir karanlığından kurtaran ve beşeriyete ebedî saadet ve selâmet çığırlarını Kur'an-ı Hakîm'in feyziyle açan ve nuruyla aşikâr bir şekilde gösteren Risale-i Nur külliyatında isnad edilen suça dair bahisler mevcut değil ise, cezalandırılmaklığımın

adalet esaslarına zıd olacağını, mahkemenizin de kabul edeceği kanaatindeyim.

Sorgu hâkimliğinde: "Sen Risale-i Nur'un talebesi imişsin?" denildi.

Bediüzzaman Said Nursî gibi bir dâhinin şakirdi olmak liyakatini kendimde göremiyorum. Eğer kabul buyururlarsa iftiharla "Evet Risale-i Nur şakirdiyim" derim.

Risale-i Nur'un emsalsiz müellifi Üstadım Bediüzzaman Said Nursî, müteaddid defalar gizli düşmanları tarafından iftira edilerek mahkemeye verilmiş ve hepsinde de beraet etmiştir. Risale-i Nur Külliyatı profesör ve İslâm âlimlerinden müteşekkil bir heyet tarafından satırı satırına tedkik edilerek, bu eserlerin fevkalâde bir vukufiyetle telif edildiği ve Kur'an-ı Hakîm'in hakiki bir tefsiri olduğunu bildiren raporlar verilmiştir. Hakikat böyle iken, yine neden mahkemeye veriliyor? Bu husustaki kat'i kanaatimi şu şekilde arzediyorum:

Risale-i Nur'u okuyan kimseler, bilhassa idrakli gençler, kuvvetli bir imana sahip oluyorlar. Sarsılmaz ve fedakâr bir dindar, bir vatanperver oluyorlar. Yıpranmaz bir imanın bulunduğu bir yere, menfi bir ideolojinin aşıladığı ahlâksızlık ve sefahet giremez. Bu sarsılmaz imana sahip olanlar çoğaldıkça masonluğun ve komünizmin dairesi asla genişleyemiyor. Komünistlerin dayandığı materyalist (maddiyyun) felsefenin hak ve hakikat ile hiçbir ilgisi olmadığını, nazariyelerinin tamamen asılsız olduğunu Risale-i Nur, Kur'an-ı Kerim'in ayetleri ile ve gayet kuvvetli bürhan ve hüccetlerle aklen, fikren ve mantıken isbat ediyor. O çürük fikir karanlıklarına düşenleri tenvir edip kurtarıyor. Yalnız gözünün görebildiği yere inanan maddecilere dahi Allah'ın varlığını inkâr ve itiraz kabil olmayan kuvvetli delillerle isbat ediyor.

Bilhassa lise ve üniversite tahsil gençliğine bu harika eserler orijinal ve çekici üslubu ve yüksek edebî sanatıyla kendini okutturuyor.

İşte bunun içindir ki; komünist ve masonlar, kendi zehirli fikirlerinin yayılmasına Risale-i Nur'un kuvvetli bir mâni teşkil ettiğini biliyorlar. Kur'an'ın hakiki bir tefsiri olmakla kuvvetli bir iman kaynağı olan Risale-i Nur'u ortadan kaldırmak veya okutmamak için çeşitli

desiseler ve iftiralara başvuruyorlar. Şimdiye kadar isnad ettikleri yalanlardan hiçbir emare bulunmadığı halde, taarruzlarına devam ediyorlar. Bunlardan anlaşılıyor ki, bizi korkutmak ve Risale-i Nur'dan uzaklaştırmak ve diğer taraftan kendi zehirli neşriyatlarını önümüze sürmek; bu suretle millet ve gençliğimizde imanın yok olmasını ve ahlâk sukutunu temin ederek, hükümetin kendi kendine çökmesine muvaffak olmak istiyorlar. Ve vatan ve milletimizi yabancı bir devlete devretmek emelini taşıyorlar. Mahkeme heyetinin huzurunda bilâperva onlara söylüyorum: Onlar iyi bilsinler ve titresinler ki, gürültüye pabuç bırakmıyoruz. Zira, Risale-i Nur eserlerinde hak ve hakikati görmüş, öğrenmiş ve inanmışız. Türk gençliği uyumuyor. Bu kahraman İslâm Türk Milleti başka bir devletin boyunduruğu altına giremez. Fedakâr Müslüman gençliği, sahip olduğu tahkikî iman kuvvetiyle vatanını sattırmaz. Dindar cengâver Türk milleti ve imanlı, cesur Türk gençliği korkmaz. Onun içindir ki; bizi insanlık seviye ve seciyesinde en yüksek mertebelere çıkaran ve her sahadaki terakkiyatımızı sağlayan ve biz gençlere din, vatan ve millet aşkını aşılayarak uğrunda bütün mevcudiyetimizi feda ettirecek hakiki bir dinperver olarak bizleri yetiştiren Risale-i Nur eserlerini okuyoruz ve okuyacağız. Evvelce de arz ettiğim vecihle, Risale-i Nur'dan pek az okuduğum halde, pek fazla istifade ettim. Vatan ve millet ve bütün insanlıkça gayet azim faideleri temin edecek olan bu çok nâfi eser külliyatını eğer servetim olsa idi neşrettirmek için hepsini sarfederdim. Zira dinimin, vatan ve milletimin ebedî saadet ve selâmeti uğrunda bütün mevcudiyetimi feda etmeğe hazırım.

Hem Risale-i Nur'a safdilane inanmamışım. Otuz üç âyât-ı Kur'aniye ve Hazret-i Ali (r.a.) ve Abdülkadir-i Geylanî (r.a.) Hazretleri, Risale-i Nur'un telif edilip bu asırdaki insanları irşad edeceğini gaybî bir surette bildiriyorlar. Bununla beraber, Risale-i Nur'dan okuduğum kitaplar, bu eser külliyatının hak ve hakikati öğreten ve beşeriyeti ıslâh eden eserler olduğu kanaatini vermiştir.

Ruhumda büyük bir boşluk hissederek, okuyacak kitap ararken, Risale-i Nur'u okuduğum zaman elimde olmayarak ondan ayrılamadım. Kalbimdeki o büyük ihtiyacı, Risale-i Nur eserlerinin karşıladığını hissettim. İlmî ve imanî şüphelerden kurtaran aklî ve imanî isbatları onda buldum. Böylelikle vesveselerin verdiği

sıkıntılardan kurtuldum. Bu hakikatlerden anladım ki; Risale-i Nur, bu asrın insanları olan bizler için yazdırılmıştır.

Ahlâk, edep ve terbiye gibi en yüksek meziyetlere sahip olabilmek için, kuvvetli bir imana sahip olmak lâzımdır. İman hakikatleri, Risale-i Nur'da gayet kuvvetli deliller ve açık misaller ile anlatıldığı için, okudukça imanım kuvvetlenmiştir. Bu sayede dalâlete düşmekten, —en yüksek medeniyet esaslarını câmi— hak ve hakikat olan dinimden dönüp kızıl ejderin hapı olmak felâketinden kurtuldum. Bunun içindir ki: Okuyucularını bir çok maddî ve manevî felâketlerden kurtaran ve bir üniversite mezunundan ziyade bir ilme sahip eden; İslâmiyet, vatan ve millet sevgisini aşılayan; Allah'a itaatı, çalışkanlık ve merhameti öğreten Risale-i Nur'dan —kıymetini anlayan hiçbir ferd— ne bahasına olursa olsun, ayrılmaz. Bu riyasız, has hürmet ve tazim hiçbir kimsenin kalbinden çıkartılamaz.

Risale-i Nur, iddia makamınca "muzır eserler" diye tavsif ediliyor. Bu vicdansızlığı ve yalanı, şiddetle protesto ediyorum. Ve benim de teşvikatta bulunduğum iddia ediliyor. Evet, bu doğrudur. Fakat, diğer iftirayı işiten bütün münevverlerin kalbleri sızlamış ve hattâ ağlamış, dişleri gıcırdamıştır. Yirminci asır pozitif fikirlerin hükümran olduğu bir zamandır. Delilsiz, isbatsız şeylere inanılmıyor ve inanmıyoruz. muzır eserler olduğunun isbatını isteriz.

İftiraları yapan gizli düşmanların maksadlarından birisi de, Risale-i Nur okuyucularının Kur'an'a hizmet uğrunda Müslümanlık bağları ile birbirlerine görülmemiş bir şekilde sarılmış olarak tezahür eden ve bunlardan başka bir maksada matuf olmayan, sadece hürmet, şefkat ve sevgisinin ifadesi olan tesanüdünü kırmak ise, aldanıyorlar. Beyhude hiç uğraşmasınlar. Risale-i Nur'u okuyanların en gerisi, en âmisi olan ben, onlara şöyle cevap veriyorum:

"Birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz cenupta, birimiz şimalde, birimiz ahirette, birimiz dünyada olsak; biz yine birbirimizle beraberiz. Kâinatın kuvveti toplansa bizi yüksek Üstad Said Nursî'den ve Risale-i Nur'dan ve bizi bizden ayıramazlar.

Zira, biz Kur'an'a hizmet ediyoruz ve edeceğiz, ahiret hakikatine inandığımız için, manevî olan bu sevgi ve tesanüdümüzü elbette hiçbir kuvvet sökemeyecektir. Çünkü; bütün müslümanlar saadet-i ebediye makarrında toplanacaklardır.

Vatan ve milletimizin selâmeti namına mühim bir hakikati müsaadenizle arzediyorum: Komünistlerin gizli planlarından birisi de, halkı hükümet aleyhine teşviktir.

Bediüzzaman Said Nursî'yi hapse sokturmak ve eserlerini zararlı gibi göstermek için hükümet erkânına uydurma ihbarlar yapılmakla beraber, hiçbir ferdin inanmadığı menfi propagandalar yapılıyor.

Bediüzzaman Said Nursî'nin bu asırda nadir bir İslâm dâhisi ve her bir cihette eşsiz bir şahsiyet olduğuna, bu millet senelerden beri o kadar inanmış ki; hakiki olan bu kanaati hiçbir propaganda çürütemiyor ve çürütemez.

Büyük bir Üstadın eserlerinden müstefid olmağı lütuf buyuran Cenab-ı Hakka hamd ve senalar ederim. İman, İslâmiyet dersi alarak büyük faidelere nailiyetime sebeb olan bir Üstada, bütün ruh u canımla medyunum. Senelerden beri sıkıntılar içerisinde eser yazarak gençliğimizi komünizm yemi olmakla ebedî haps-i münferidliğe mahkûm edilmekten kurtaran bir müstakim Üstad için senelerce dünya hapsinde kalmağa hazırım.

Yirmi seneden beri milyonlarla insana; din, iman, İslâmiyet, fazilet dersi veren ve onları dinsizlikten muhafaza eden Kur'an tefsiri Risale-i Nur uğrunda idam edileceksem, sehpaya; "Allah... Allah... Yâ Resulallah" sadâları ile koşarak gideceğim. Komünizme kapılıp dininden çıkan, ebedî felâketlere yuvarlanan ve vatan haini olarak kurşuna dizdirecek cürümlerden gençlerimizi koruyan Risale-i Nur uğrunda kurşunla öldürüleceksem, o kurşunlara çekinmeden göğsümü gereceğim. Üstadım Bediüzzaman için hançerlerle parçalanırsam etrafa sıçrayacak kanlarımın "Risale- Nur!... Risale-i Nur!.." yazmasını Rabbimden niyaz ediyorum.

Muhterem heyet-i hâkime!

Risale-i Nur tahsili, hakikaten harika ve orijinaldir, emsalsizdir. Herhangi bir tahsilde maddî menfaat ve bir mevki gaye edinilerek o tahsile devam edilir. Dersler ekseriyetle maddiyat ve şöhrete erişebilmek için, belki de zoraki okunur. Risale-i Nur'un organize edilmemiş serbest bir üniversiteye benzeyen tahsiline, eserleri okumak suretiyle devam edenler ise, Kur'an ve imana hizmet etmekten başka herhangi dünyevî bir maksat taşımıyorlar.

Böyle olduğu halde; ilmî, imanî ve ciddi eserler olan Risale-i Nur, o kadar büyük bir şevk ve aşkla ve o kadar sonsuz bir hazla okunuyor ki: Sadık okuyucularını defalarca okumak gibi kuvvetli bir arzuya sahip ediyor. Risale-i Nur'u yazıp okuyanlar, mahkeme kapılarında hayatları tehlikeye düştüğü halde, bu harika eserleri okuduklarını itiraf ve okuyacaklarını ilân ediyorlar. İdam kararı verileceğini bilseler dahi, bu sebatlarını izhar etmekten çekinmiyorlar. İşte Risale-i Nur'un birçok harikalarından şu hususiyeti, sizlere şu kanaati veriyor: "İtiraf edenler acaba canlarını yolda mı buldular!"

Demek Risale-i Nur'da ve Bediüzzaman'da, öyle yüksek bir hakikat var ki ve bunlarda zararlı bir şey yokmuş ki, inkâr etmediler.

Tahsildeki talebeler otorite ve disiplinle idare edilerek okutturulur. Bediüzzaman ise; hiçbir kimseyi Risale-i Nur'a mecbur etmemiş. Fakat yüzbinlerle okuyucunun çoğu onu görmeden, ona sarsılmaz ve kopmaz bir bağla talebe olarak Risale-i Nur'dan derslerini alıyorlar.

İşte, böyle harikulâde bir tedris, yakın ve uzak tarihin hiçbir medresesinde görülmemiştir, hiçbir üniversitede rastlanmamıştır.

Sayın savcı, "Bediüzzaman'a olan hürmetin şekli diğer müfessirlerde görülemiyor." dedi.

Doğrudur. Hürmet ve tazim büyüklük ve kemalâtın derecesine, minnet ve şükran da elde edilen istifadenin mikdarına göre olduğuna nazaran, Bediüzzaman'ın eserlerinden azim faideler elde ediliyor ki, ona olan tazim ve minnetdarlıklar da görülmemiş bir şekilde oluyor.

Yirminci asrın en büyük bir İslâm mütefekkiri ve müellifi olan Bediüzzaman'ı, komünist ve masonlar bizlere, bilhassa gençliğimize tanıtmamağa çalışmışlardır. Fakat uyanık Türk-İslâm milleti ve gençliği, o din kahramanı Üstadı tanımış, istifade etmiş ve ettirmiştir.

İşte bunun içindir ki; Bediüzzaman'a karşı olan fevkalâde bağlılık ve itimad sarsılmayacaktır.

Risale-i Nur'daki ayetler, Kur'an-ı Hakîm'in en büyük mucizesi olan hususiyetleri kaybettirilmeden, büyük bir sanat ve maharetle Türkçemize tefsir edildiği için; Risale-i Nur'u kadın, erkek, memur ve esnaf, âlim ve feylesof gibi her türlü halk tabakası okuyup anlayabiliyor. Kendi istidatları nisbetinde gördükleri istifadeler karşısında ona bir kat daha sarılıyorlar. Liseliler, üniversiteliler, profesörler, doçentler, feylesoflar okuyorlar. Bu münevver sınıflar;

fevkalâde istifade ettikleri gibi; Risale-i Nur’un harikulâdeliğini ve telif sanatındaki üstünlüğünü tasdik edip hayretler içerisinde bütün külliyatı okumak iştiyakına sahip oluyorlar.

Bediüzzaman’ı ve Risale-i Nur’u her yeni tanıyan müdrik ve takdirkâr kimseler, daha evvel tanımadıklarına binler teessüf edip kaybettikleri zamanları telâfi edebilmek için müsait vakitlerini boşa sarfetmeyerek, beş dakikalık bir zamana dahi ehemmiyet verip, geceli gündüzlü Risale-i Nur’a çalışmağa başlıyorlar. Bu rağbet ve şiddetli alâka hiçbir psikolog, sosyolog ve feylesofun eserinde görülmemiştir. Onlardan ancak tahsilli kimseler istifade edebilmişlerdir. Bir ortaokul çocuğu veya okumasını bilen bir kadın, büyük bir feylesofun eserini okuduğu zaman istifade edememiştir. Fakat Risale-i Nur’dan herkes derecesine göre istifade etmektedir. Bunun için, sizlerin Bediüzzaman ve Risale-i Nur şakirdlerine vereceğiniz beraet kararını bütün bir millet bekleşiyor. Eğer Said Nursî, talebelerine musibet zamanında sabır ve tahammül ve itidal telkin etmemiş olsa idi; gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettiği zaman topladığı talebeleri gibi hürmetkâr olan binler Risale-i Nur şakirdleri, Afyon tepelerine kuracakları çadırlar içersinde, Afyon Ağır Ceza Mahkemesinin beraet kararını bekleyeceklerdi.

Said Nursî ve Risale-i Nur şakirdlerinin çalışmalarını, kanun çerçevesine alınıp gizli cemiyet olduğu isbat edilemiyor. Neden isbat edilemiyor? Acaba vukuflu bir adliyeci olmakla baş müdde-i umumiliğe kadar yükselen bir şahıs, bu isbatı kanunla yapmaktan âciz midir? Hayır, kat’iyen âciz değildir. Ortada gizli bir cemiyet diyecek bir teşkilât yoktur. Ve onun için cemiyetçilik isbat edilemiyor.

Savcının evvelen; "Nur Talebeleri bir cemiyet değildir." diye kanun dairesindeki tam görüş ve isabetle verdiği hükmü, biraz sonra her nedense "Cemiyettir." diye iddia etmesi bir tenakuzdur. Elbette hükümsüzdür. Heyet-i hâkimenin gayet açık olan bu hakikati idrak ederek "Gizli cemiyet yoktur." diye karar vereceğinden emin bulunmaktayız.

Sayın hâkimler! Teessür ve ızdırap karşısında kalbden bir parça kopsa idi, bir genç dinsiz olmuş haberi karşısında o kalbin atom zerratı adedince paramparça olması lâzım gelir.

İşte sizin vereceğiniz beraet kararı; İslâm gençliğinin, İslâm dünyasının bu dehşetli afetten tesirli bir şekilde kurtulmasına sebep olacaktır. Ve beni Bediüzzaman ve onun eserlerine kopmaz bir bağla bağlayan saikden biri de budur.

Risale-i Nur'un serbestiyetine vereceğiniz beraet kararı, bütün Türk gençliğini ve bütün Müslümanları dinsizlik fecaatinden kurtaracaktır. Zira yüksek hakikatler hazinesi olan Risale-i Nur, hiç şeksiz ve şüphesiz elbette bir gün olup bütün dünya âleminde tanınacaktır.

Bu itibarla sizler insanlığın takdirine mazhar olacaksınız. Sizin vereceğiniz beraet kararı; hâl ve istikbalde nesilleri minnetdar ve müteşekkir edecek ve Risale-i Nur okunup azim faidelere nail bulundukça takdirle yâdedileceksiniz.

Sakın zannetmeyiniz ki; samimi olarak söylediğim bu sözlerimle riyakârlık yapılıyor. Asla ve kat'iyen! Çünkü Bediüzzaman'ın mahkemesinde hiçbir kimseden korkmuyorum, çekinmiyorum.

Yalnız pek kısa olarak müsaadenizle şu kadarcık arz ediyorum ki: Savcı, bu mübarek vatanda masonluk, komünistliği fevkalâde faikiyetle önlemek çaresi olan ve önlemekte olan Risale-i Nur'a ve müellifine ve okuyucularına öyle şeni' ithamlarda bulunmakta devam eder ve o tamamen hatalı ithamlarından vazgeçmezse, hissiyata kapılarak aleyhdarlık ederse; komünistlik ve farmasonluğu desteklemiş olur ve ithamlara hakiki hedef olan muzır dinsizlerin türemesine yardım etmiş olur.

Konyalı

Zübeyir Gündüzalp

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Sungur

Mustafa Sungur'un müdafaasıdır

Mustafa Sungur'un müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

İddia makamı, benim de Nurcular cemiyetine dahil olup halkı hükümet aleyhine teşvik ettiğim iddiasıyla cezalandırılmamı istiyor.

Evvelâ: Nurcular cemiyeti diye bir cemiyet yoktur. Ve ben böyle bir cemiyete mensup değilim. Ben bin üç yüz elli seneden beri her asırda üç yüz elli milyon mensupları bulunan ve kâinatın medar-ı iftiharı olan Hazret-i Muhammed aleyhissalâtü vesselâmın kurduğu muazzam ve nuranî ve bütün insanlık için ebedî saadet ve selâmeti müjdeleyen kudsî ve ilahî İslâmiyet cemiyetine mensubum. Elhamdülillah onun evamir-i kudsiyesine de bütün kuvvetimle itaat etmeğe azmetmişim. Talebeliği, hakkımda bir suç sayılan Risale-i Nur ise, bana dinî ve imanî vazifelerimi öğreten ve İslâmiyetin en yüce ve en mukaddes bir din ve beşerin yegâne medar-ı saadeti olduğunu ve Kur’an ise bütün varlıkların sahibi, her yerde hazır, nazır; zerrelerden yıldızlara, güneşlere kadar bütün mevcudat idare-i ezeliyesinde bulunan Zat-ı Zülcelâl’in bir emr-i ilâhîsi, ezel ve ebed ve bütün hadisat ihata-i nazarında bir eser-i mucizanesi ve Kur’an bütün kitapların fevkinde kırk vecihle mucize ve saadet-i ebediyeyi nev’-i beşere müjdelemesiyle müştakları ebediyen kendine minnetdar kılan bir Şems-i Sermedînin bir mükâleme-i ezeliyesi ve Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın Hâlik-ı kâinat tarafından gönderilmiş, bütün hâl ve ahvaliyle bütün insanların en ekmeli, en sadık ve en yücesi ve kemalâtça en yükseği ve getirdiği İslâmiyet nuruyla insanlara en büyük müjdeyi ve en kudsî teselliyi bahşeden ve on dört asrı ve beşerin beşten birisini saltanat-ı maneviyesinde idare eden ve bin üç yüz yıldan beri gelen bütün ümmetin kazandığı sevabın bir misli onun defter-i hasenatına geçen ve kâinatın sebeb-i

vücudu, habibullah olduğunu; hem ahiret, Cennet ve Cehennemin kat'iyen hak ve muhakkak olduğunu harika bürhanlarla ve parlak hüccetlerle isbat eden bir mucize-i Kur'an'dır.

Risale-i Nur ise, kelime ve cümleleriyle Nur-u Kur'an'dan ve Nur-u Muhammedîden (a.s.m.) gelen ezelî ve ebedî bir Nur olduğuna şehadet ediyor.

O da Kur'an'a mensubiyeti ve has bir tefsiri cihetiyle ve bu itibarla semavîdir, arşîdir. İşte halkı hükümet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, bütün Sözler'i bütün Lem'a ve Şua'ları ve bütün Mektubat'ıyla hakaik-ı ilâhiye ve desatir-i İslâmiyeyi ve esrar-ı Kur'aniyeyi ders veriyor. Acaba böyle muhterem ve çok yüksek ve ahlâk ve fazileti ve hakaik-ı imaniyeyi kat'i ders veren Risale-i Nur'u okumak ve onun ebedî saadetler bahşeden yazılarını istinsah etmek veya bir mü'minin istifadesi için iman cihetinde ona hizmet etmek bir suç mudur? Halkı hükümet aleyhine teşvik midir? Ve böyle mübarek ve muazzam bir eserin müellifi ve kemalât-ı insaniyenin zirve-i bâlâsında, en yüksek bir mertebe-i iman ve ahlâk ve faziletle mücehhez bir Nur abidesini ziyaret ve bu asırda iyilik ve doğrulukla ve sarsılmaz iman ve itikadlarıyla İslâmiyet şerefini ve Kur'an'ın hakaikını koruyan ve yükselten ve Allah'ın rızasını kazanmaktan başka gayeleri olmayan Risale-i Nur talebeleriyle iman ve Kur'an yolunda kardeşlik peyda etmek bir cemiyet kurmak mıdır. Acaba hangi temiz ve âdil vicdanlar buna ceza verebilir?

Sayın hâkimler!..

Hakkaniyeti, en yüksek âlimler tarafından tasdik edilen ve en yüksek bir mertebe-i imanî ve aşk-ı İslâmî kazandıran Risale-i Nur, hiç şüphe yoktur ki:

Onun bütün Sözler'i ve Lem'a ve Şualar'ı Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın birer nuranî tefsiridirler. Manevî hastalıkları ve manevî karanlıkları izale eden gayet parlak birer güneştirler. Risale-i Nur'un müellifliğiyle tavzif edilen Üstadımızın iman ve Kur'an yolunda geçen ve her türlü zorluk ve sıkıntılara göğüs gererek Kur'an hakikatlerini neşriyle bu asırdaki, hususan bu mübarek milletin evlâdlarını komünistlik ve her türlü dinsizliğin dehşetli hücumundan kurtarmağa çalışan, temiz ve pürüzsüz hayatının şehadetiyle, o, bu zamanda bu kudsî vazife ile tavzif edilmiş. O bize, (Hâşâ!..) bozgunculuk ve

ahlâksızlık dersini vermiyor. Belki o bize, nev-i beşer dünyasının en büyük davası ve en mühim meselesi olan imanı kurtarmak dersini veriyor. Yirmi beş-otuz seneden beri yüzbinlerle ehl-i imanın Risale-i Nur'la imanlarının kurtulmasına çalışması; bilhassa benim gibi İslâmiyetten haberi olmayan biçarelere en büyük saadet ve hayatın gayesi olan imanı ders vermesiyle elbette ve elbette o bize bir lutf-u ilâhîdir. Onun kudsî hizmet-i imaniye ve vazife-i diniyesini inkârla bütün hak ve hakikatin aksine onu hayat-ı içtimaiyeye zararlı görenlere deriz:

Eğer iman ile Allah'a bağlanmak ve dinin evamirine itaat ederek ahlâksızlık ve imansızlık gibi korkunç afetlerden insanları kurtarmak ve İslâmiyetin daimî saadetiyle onu mesud etmek bir cürüm ise; o vakit hayat-ı içtimaiye için zararlıdır denilebilir. Yoksa en büyük bir iftiradır ve kat'iyen afvedilmez bir cürümdür. Risale-i Nur'un hedefi dünya değil, daimî ahiret saadeti ve bütün hayat-ı dünyeviyedeki hüsn-ü cemal onun cilve-i cemalinin bir nevi gölgesi ve bütün Cennet bütün letaifiyle bir lem'a-i muhabbeti olan bir Daim-i Bâki'nin bir Rahîm-i Zülcemalin rızasıdır. Böyle ilâhî ve kudsî ve çok yüce bir gaye varken, süflî ve günahlı ve neticesiz, halkı hükümet aleyhine teşvik gibi faniliklerden Risale-i Nur'u binler defa tenzih eyleriz. Ve bizim imanî çalışmalarımızı ve dinî bilgiler öğrenmemizi istemeyen bu şekil iftiralarla bizi ezmeğe çalışanların şerlerinden Allah'a sığınıyoruz.

Sayın hâkimler!

Otuz üç âyât-ı kerimenin işaratı ve İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam'ın (r.a.) ve yüzlerle ehl-i tahkikin takdirkârane beyanatıyla bir nur-u Kur'an olduğu ve ona yapışanların inşaallah imanlarını kurtaracakları kat'i tahakkuk eden Risale-i Nur, kat'iyen söndürülemez, kaybedilemez. Buna misal: Yirmi beş seneden beri onu imha etmek gayesiyle yapılan hücumlar, bilâkis onun fevkalâde yayılmasına ve parlamasına vesile oldu. Çünkü; onun sahibi ezelden ebede kadar her şey kudret-i ezelisinde ve emrinde olan bir Sultan-ı Zülcelâldir. Çünkü onun hakaikleri Kur'an'ın hakikatleridir ve Cenab-ı Hakkın hıfz ve inayetiyle daima parlayacaktır, inşaallah...

Sayın hâkimler!

İman ve İslâmiyeti en yüksek bir sevgi ve iştiyakla öğreten ve rıza-yı ilâhîden başka bir hedef ve maksad tanımayan ve bu asırda Kur’an’ın bir mucize-i kübrası ve tefsir-i nuranîsi olduğu kat’i tahakkuk eden Risale-i Nur’u okumak ve yazmak ve onun hakaik-ı imaniyeyi ders veren risalelerini mü’min kardeşlerine vermek bir suç ise; ve dinin evamir-i kudsiyesinden olan rabıta-i diniye ve uhuvvet-i İslâmiye ve Allah sevgisi uğrunda iman ve Kur’an yolunda birleşmek gibi mukaddes ve ilâhî ve uhrevî kardeşlik bir cemiyet ise; böyle mübarek bir cemiyete mensub olmak benim için büyük bir saadettir. Ve her türlü taltif ve nişanların üstünde bir bahtiyarlıktır. Böyle bir saadet ve bahtiyarlığı kazandıran Risale-i Nur’un talebesi olmak gibi büyük bir lütfu benim gibi bir biçareye nasib eden Allah’a hadsiz şükürler olsun. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

حَسْبِىَ اللهُ لاَ إِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ [2]

وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

dir.

Muallim

Mustafa Sungur

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

2.)Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Sûresi, 9:129)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mehmed Feyzi

Mehmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Mehmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

İddianame beni, Üstadım Said Nursî'nin hem sır kâtibi, hem kendisiyle, hem Risale-i Nur'la şiddetli alâkalı, hem çok hizmet ettiğimi bahisle bu hareketimi medar-ı mesuliyet saymış. Ben de buna karşı, bütün kuvvetimle bu ithamı kabul edip iftihar ediyorum. Çünkü fıtratımda ilme karşı gayet kuvvetli bir iştiyak var. Bir delili şudur ki: Denizli hadisesinde menzilim taharri edildiği vakit beş yüz seksen aded mütenevvi kütüb-ü ilmiye ve Arabiye evimde bulunduğu resmen sabit olmuştur. Benim fakr-ı halimle ve gençliğimle ve lisan-ı Arabîde noksaniyetimle beraber bu zamanda binde bir şahısta bulunmayan bu mütenevvi beş yüz seksen cild kitabı bana toplattıran fevkalâde bir talebelik şevki ve harika bir aşk-ı ilmîdir.

İşte bu fıtrî istidat ile daima hakiki bir üstad arıyordum. Cenab-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, uzakta aradığımı pek yakında elime verdi. Evet Üstadım olan Said Nursî'nin bütün hayatının gayesi, şevk-i ilimde ve ulûm-u İslâmiyeyi bilmek aşkında geçtiğini bütün hayatı şehadet ediyor. Hem ben müşahedatımla, hem Üstadımın matbu Tarihçe-i Hayat'ıyla, hem eski talebelerinden aldığım malûmatla kat'i bildim ki; bendeki fıtrî aşk-ı ilmî, Üstadımda harika bir surette bulunuyor ki, bu zamanda bütün medrese âlimlerinin hilâfına olarak pek harika, tek başıyla medrese talebeliğini muhafaza edip her belâya tahammül etmiş. Hattâ ehl-i siyaset, Üstadımın bu acib hallerini anlamadıkları için hiç alâkası olmayan bir nevi siyasete temas ettirmeğe çalışmışlar. Hattâ hapislere sokmuşlar. Fakat sonra Cenab-ı Hak, o aşk-ı ilmîyi Kur'an'ın hakaikına bir anahtar yapmış. Bütün ehl-i ilmî ve feylesofları hayrette bırakan Risale-i Nur meydana çıkmış. Ben de o sırada bütün hayatımda aradığım ve kendi

fıtratımda ve fakat pek yüksek bulunan bu Üstadı bir ihsan-ı ilahî olarak Kastamonu’da yanımda buldum. Âhir ömrüme kadar da, buna teşekkür ediyorum.

Hem Üstadım, eskiden beri izzet-i ilmiyeyi muhafaza için, sadaka ve hediye gibi şeyleri kabul etmediği gibi, talebelerini de men’eder. Kimseye başını eğmez. Hattâ harika vaziyetlerinden; harp içinde avcı hattında oturmağa ve sipere girmeye tenezzül etmeyerek izzet-i ilmiyeyi muhafaza ettiği gibi, üç dehşetli kumandana karşı kahramancasına hocalık ve haysiyet-i ilmiyeyi muhafaza için onların hiddetine karşı ehemmiyet vermeyip onları susturdu. Onun için bu Üstadımı, bu millet ve vatanın ve Türk ulemasının pek büyük şerefini muhafaza etmek için her şeyini feda etmiş bir şahıs bildiğimden, ben de kendime hakiki üstad kabul ettim. Böyle vatan ve millete hakiki fedakâr bir Üstadın, —farz-ı muhal olarak— yüz kusuru da olsa nazar-ı müsamaha ile bakıp itiraz etmemek gerektir.

Bu memleketin vatanperverleri Meşrutiyet devrinde, milliyetçiler ve hamiyetperverleri Cumhuriyette; bu Üstadın ilme ettiği fevkalâde hizmeti vatan ve millet namına takdir ettiklerine bir numunesi şudur ki: Camiü’l-Ezher sisteminde, Medresetü’z-Zehra namında Van vilâyetinde temeli atılıp eski Harb-i Umumî münasebetiyle geri kalan Şark dârülfünununa İttihad ve Terakki hükümeti on dokuz bin altın lira verdiği gibi, yirmi dört sene evvel Cumhuriyet hükümeti de Üstadımın dârülfünununa yüz altmış üç mebusun tasdikiyle yüz elli bin lira tahsisat verilmesini kabul etmeleridir. Bu yüksek Üstadın tek başıyla Camiü’l-Ezher gibi binler hocaların teşebbüsüyle vücuda gelecek bir medrese-i kübrayı vücuda getirmeğe yakın muvaffak olması gösteriyor ki; vatanperverler ve milliyetperverler dahi, medrese ulemalarıyla beraber bu Üstadımı takdir ve tahsin etmeleri lâzım ve elzemdir. Biz de böyle bir Üstad elimize geçtiği için her zahmet ve meşakkate tahammüle karar vermişiz. Füyuzat-ı ilmiyesiyle ve yüz otuza varan âsar-ı kudsiyesinin hakaikıyla beni ilim ve iman yolunda terakki ettiren bu mümtaz allâme-i zamana sonsuz bir varlıkla hürmetim vardır. Bu hürmetim ebede kadar inşaallah gidecektir.

İddia makamının beni suçlandırmak istediği ve aylardan beri tedkikat ve taharriyat neticesinde hakikatine vasıl olamadığı, "Dini ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl edecek bir gizli

cemiyet"in ne vücudu var ve ne de böyle bir cemiyetle alâkamız vardır. Yegâne alâkamız, hükümet-i cumhuriyenin kanunları muvacehesinde en çetin imtihanlarda, en yüksek ehl-i vukuf heyetler tarafından icab eden hürmeti görmüş ve salahiyetdar mahkemelerde beraet kazanmış Risale-i Nur'lardır. Bu ise, vatana ve millete ihanet değil; doğrudan doğruya vatana ve millete nâfi ilim uğrunda bir çalışmaktır. Bunun haricinde ne bir siyasî maksat ve ne de başka bir garaz yoktur. Binaenaleyh bu hususta da masumiyet ve samimiyetimiz meydanda olmakla, Denizli mahkemesinde olduğu gibi yüksek mahkeme-i âdilenizden adaletin tecellisiyle beraetimi taleb ediyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf,
Kastamonulu
Mehmed Feyzi Pamukçu

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Ramazanoglu

Mustafa Ramazanoğlu'nun müdafaasıdır

(Mustafa Ramazanoğlu’nun müdafaasıdır.)

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Gizli cem’iyete dâhil olmak, faaliyette bulunmak, emniyeti bozacak hareketlerin ithamıyla suçlu tutuluyorum. Hak ve hakikata müştak her insan gibi, fıtratımda hakka ulaşmak için şedid bir ihtiyaç ve iştiyakım var. Hak ve hakikat yolunu bulmak için ilmi kendine binek edinerek bu mesleği intihab etmişim. Hayatta gayeme ulaşmak için en büyük mürşidim ilimdir. Dünya ve âhiret selâmet ve saadetini temin için ilim dünyasının insan konusunu inceleyen Tıb Fennini tahsil ediyorum. Hakikî bir insan ve tabib olabilmek için insan denilen mahlukun yalnız maddî yapısı ve ihtiyaçlarıyla değil, manevî mahiyeti ile de meşgul olup beşerin bu ihtiyaçlarını temin ve tatmin edecek reçeteleri araştırarak bulmak, mesleğimin îcablarındandır.

Ruhumda hissettiğim bu ihtiyacın sâiki ile, bir arı şevkiyle ilim baharının gülşeninde bu reçeteleri dermeğe çalışıyorum. Bu gülşene hususî bir zarafet bahşeden Kur’an-ı Kerim denilen şecere-i tûbânın bir dalı olan ve Risale-i Nur tesmiye edilen çiçekleri ruhumdaki ihtiyaçları temin ettiği gibi, emsal-i cinsiyemi de tatmin edecek bir mahiyette buldum. Ve bir arı şevkiyle samimiyetime binaen hemcinslerimi de bu kaynaktan haberdar etmek istedim.

İşte ey muhterem heyet-i hâkime! Bu arı misalinde olduğu gibi, ben Türk câmiasına mensub bir ferdim. Türk cem’iyetinden başka yani müslümanlık câmiasının haricinde gizli bir cem’iyet tanımıyorum. Ve bir arı sadakatı ile vazifemde nizam ve intizama

riayet ediyorum ve etmişim. Ve vatanımın ve milletimin emniyetini bozacak hiçbir suç yapmadığımı biliyorum. Buna bütün yakınlarımın ve benim arkadaşlarımın şehadet edeceklerinden eminim. Bu hususta daha fazla söz söylemeyi lüzumsuz hissediyorum. Yalnız şunu tebarüz ettirmek isterim ki, ben samimi müslümanlardanım ve dinî kültürümü tahsil için birçok felsefî ve dinî eserler okumuşumdur. Bütün ilim ve din adamlarına karşı, hususî bir muhabbetim ve samimi bir hürmetim vardır. Bu meyanda eserlerinden büyük istifadeler ettiğim Bediüzzaman Hazretlerine de sırf ilmî ve dinî bir alâkam ve Kur'an ve iman hakikatlarının neşrinde olan hizmetinden ve Kur'ana olan sadakatına ve Peygamberimiz'in sünnetlerine olan samimi imtisalinden dolayı hususî muhabbetim ve hürmetim vardır. Bu münasebetle her talebe ile ulûmundan istifade ettiği hocası arasında cari olan karşılıklı samimî muhabere bir suç teşkil etmese gerektir. Eğer eserlerinden müstefid olduğum için minnetdarlık hislerimin ifadesi olan mektublarım bu suçu teşkil ediyorsa; benim gibi, bir feylesofun veya bir âlimin eserlerini okuyup muhabere eden bütün kari'lerin hocalarına samimi hürmet ve selâmlarını tebliğ eden talebelerin benim gibi aynı muameleye tâbi' tutulması gerektir. Buna hiçbir kanun müsaade etmiyor ve böyle bir kanun tasavvur edilemez.

Madem ki vicdan ve fikir hürriyeti vardır. Cem'iyetin emniyetine ilişmeyen bir ferde menhus bir ihtimal ve evham yüzünden lüzumsuz sıkıntı ve tazyiklerle taciz etmek ve mağduriyetine sebeb olmak hiçbir kanunla kabil-i te'lif değildir.

Hülâsa olarak derim ki: Benim hiçbir gizli cem'iyetle alâkam yoktur ve faaliyette dahi bulunmuş değilim ve devletin emniyetini bozacak hiçbir hareketim yoktur. Yüksek mahkeme heyetinin yukarıdaki beyanatımı gözönüne alarak hakkımda adliyenin yüksek adaletinin hayırlısıyla tecellisini bekliyorum.

Safranbolu'lu
Mustafa Ramazanoğlu

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ceylan

Ceylân’ın müdafaasıdır

Ceylân’ın müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Makam-ı iddianın habbeyi kubbe yaparak, iftiharla kabul ettiğim Üstadıma ve Risale-i Nur’a hizmetimle beni büyük bir diplomat ve entrikacı bir adam tarzında gösterip, Nurlara gelen mevhum suçta bana büyük bir hisse vermesine mukabil derim ki: Dinî ve imanî ve ahlâkî eserlerini okumakla, o uğurda hayatımı tereddütsüz feda eder derecesinde istifade ettiğim Üstadım Bediüzzaman’la yakından alâkadarım. Fakat bu alâka, makam-ı iddianın dediği gibi vatana ve millete mazarratlı ve halkı devlet aleyhine teşvik etmek değil, belki hiçbir beşerin kendisini kurtaramayacağı kabrin idam-ı ebedîsinden kendimi ve benim gibi bu tehlikeli zamanda imanını kurtarmağa, ahlâkını düzeltmeğe ve vatana ve millete birer uzv-u nâfi olmağa muhtaç olan din kardeşlerimin imanlarını kurtarmak yolundaki kopmaz ve kopmayacak bir alâkadır.

Kendisinin yakınlarındanım. Dört sene kadar arasıra hizmetini müftehirane yapmışım. Bu müddet zarfında kendisinin serâpa faziletinden başka hiçbir şeyine şahid değilim. Onun ağzından bir defa olsun, mehdiliğine ve müceddidliğine dair bir kelime duymadım. Tevazuun kemalinde olduğuna yüzbinleri aşan Nur nüshaları ve onları okumakla imanlarını kurtaran yüzbinler halis Nur şakirdleri şahittir.

O mübarek Üstadım, kendisini bizim gibi Nur talebesi olarak görür ve öyle iddia eder. Bunu elinizde bulunan birçok mektuplarında, hususan Asâ-yı Musa mecmuasının içindeki İhlâs Risalesinde kolaylıkla görmek mümkündür. Kendisi,"Baki ve güneş gibi ve elmas misillü hakikatler, fani şahıslar üzerine bina edilmez ve fani şahıslar o kıymetdar hakikatlere sahip çıkamazlar." diye Risale

ve mektuplarında tekrarla zikrettiği halde, o zatın tefahürüne hükmetmek ve mehdilik ve müceddidlik dava ettiğini iddia etmek, hiçbir akl-ı selimin kârı değildir. Zira bütün risale ve mektupları, insaf ve dikkatle okursanız; bu muhterem âllame-i zamanın, asırlardan beri emsaline tesadüf edilmez bir din âlimi ve benzerine rastlanmayacak bir iman kurtarıcısı, bolşevizmin kızıl kıvılcımlarının saçaklarımızı sarmak istediği bir zamanda vatana ve millete bir ordudan daha çok menfaat ve bereketi bulunan bir vatanperver olduğuna siz de kanaat-ı kat'iye peyda edersiniz. İşte böyle bir esere ve o eseri telif eden muhterem Üstada daha evvelden şakird olamadağıma müteessifim.

Muhterem heyet-i hâkime! İşte hadsiz menfatlerini kendimde tecrübe ettiğim Risale-i Nur'dan, benim gibi vatan evladlarının istifadeleri için, resmî bir izinle; Eskişehir'de Gençlik Rehberi'ni kudsî bir hizmet-i milliye fikriyle tab' ettirdim. "Benim gibi bir biçarenin, Kur'an'ın hakiki ve cerhedilmez bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla imana hizmeti tebrik ve takdir ile mukabele görmesi lâzım ve teşvike pek muhtaç iken; böyle ağır muamele görmekliğimiz hakikat-ı adalete ne kadar muhaliftir." sizlerden soruyoruz.

Ve mahkeme-i âdilenizden, ruhumuzun gıdası ve sebeb-i necatımız ve ebedî saadetimizin anahtarı olan Nur Risalelerinin serbestiyetine karar vermenizi taleb eder, eğer yukarıda bir kısmını zikr ve tâdad ettiğim vaziyetler nazarınızda bir cürüm teşkil ediyorsa, vereceğiniz en ağır cezanızı kemal-i rıza-yı kalb ile kabul edeceğimi arz ederim.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Ceylân Çalışkan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Osman

Mustafa Osman'ın müdafaasıdır

Mustafa Osman'ın müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Gizli cemiyet kurmak ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlerde bulunmaktan zanlı Bediüzzaman Said Nursî'nin, rejim aleyhindeki mevhum faaliyetine iştirak ettiğim iddia edilerek suç konusu olarak gösterilen meselelere karşı derim ki:

1– Evet, ben de birçok Nur talebeleri gibi hakiki Türklüğe ve İslâmiyete yaraşan ve tarihî bir şeref ve faziletimiz olan terbiye-i medeniye-i diniyeyi ve millî bir şiar olan ahlâk-ı Kur'aniyeyi öğrenerek vatan ve millete faideli bir uzuv olmak ve yabancı ideolojilerin tesiratından korunarak din ve imanımı muhafaza ve öğrenmek kasdıyla Nur Risalelerini tedarik ederek okumağa başladım. Ecdadımızın, tarihlere şan salıp nam veren ahlâk ve şerefini paymal eden sefahet ve rezaletin ve ahlâk-ı seyyienin cemiyet hayatını zehirlediği ve kötü ahlâk sahiplerini dahi iğrendirecek derecede sokaklara kadar sardığı ve efkâr-ı ammeyi telâşa düşürdüğü ve her sınıf ailenin ocağı başında dedikodu mevzuu olduğu ve efkâr-ı ammenin bir dili mahiyetindeki gazete ve mecmuaların ahlâk zabıtası haberleri şeklinde ve muhtelif mevzulardaki tenkidlerine sebep olan bu elîm ahvalin pek süratle genişlediği ve âdeta umumileşmek istidadını gösterdiği bir devirde; düştüğüm ahlâksızlık uçurumundan dinî, ahlâkî, içtimaî, edebî dersleriyle, her müslim okuyucusunu kurtardığı gibi beni de kurtaran Risale-i Nur külliyatını okumak ve benim bu eserleri okuduğumu bilen ve işiten vatandaşlarımın tehzib-i ahlâk etmek için benden musırrane istemeleri üzerine onlara Risale vermek ve dolayısıyla serserileşmiş ve serserileşmek ve vatan ve millete muzır bir hale

gelmek istidadını gösteren ferdleri bu Risalelerle, bu Nurların müessir telkinatlarıyla kurtarıp beşeriyete faideli birer insan olmalarına hâdim ve vesile olan ve memleketimizde de sirayeti ve salgını görülen ve bütün dünyayı titreten kızıl veba komünizm tehlikesine karşı dinî ve müessir telkinatı bakımından manevî bir mücahid olan Bediüzzaman, takdir ve tebcile lâyık, kudsî ve manevî mücahedesinin nurlu ve müessir silâhı olan ve yirmi senede yirmi bin ve belki çok fazla adamı vatan ve millete faideli bir hale sokmağa vesile olan Nur Risalelerini okutmak ne derece şahsım için bir suç mevzuu ve müellif-i muhteremi için sebeb-i itham olabilir? Vicdanınıza soruyorum,

2– Savcılık Makamının, "mevzudur" diye gayr-i ilmî iddia ettiği hadisin hadis kitablarında sahih olduğu; hadis âlimlerinin kabulüyle ve Hürriyetten evvel Meşrutiyet devri ulemasına, Japonya'nın ve İngiltere Anglikan Kilisesinin sorduğu sualler münasebetiyle, o devrin âllameleri olan İstanbul âlimleri, Bediüzzaman olan müellif-i muhtereme sorarak, şimdi ismi Beşinci Şua olan eserde görülmekte olan o zamanki bu hadisin tevilen cevaplarını o ehemmiyetli âlimlerin kabul edip itiraz edememeleriyle sahih olduğu kat'i sabittir.

Hem yalnız Risale-i Nur'un bu kısmı değil; bütün hakikatleri ve dersleri hiçbir hakiki İslâm âliminin itiraz edemeyeceği kadar kuvvetli hakikatlerdir ki; Diyanet riyaseti başta olarak bütün memleketteki hakiki âlimler kabul ve tazime, tâ devr-i meşrutiyetten beri mecbur kalmışlar. O hakikatleri ve o kuvvetli bürhanları ismi âlim olan ve hakikat ilminden bîbehre bir-iki ferdin itiraz ve iddiası çürütemez. Hem gayet gülünç olur. Maddî ve manevî menafii zâhir olan ve vatanın her tarafında ve her sınıf halk tabakasında hayat-ı bakiyelerini idamdan kurtarmak için takdir ile okunan ve onunla imanlarını kurtardıklarından müellif-i muhteremine ebedî minnetdar kalan binlerle vatandaşın faidelendiği Kur'an ve iman hakikatlerine meftun olarak müellifine bir şükran borcu olarak bir mektup yazmak ve sebeb-i itham olan hadisin inkâr edilmeyen hakikatlerine istinad ederek bazı ef'al ve âsara nazar edip hadisin mazharı olan bu memlekette zuhur etmiş gibi bakmak ve böyle bir zanna düşerek ve birçok İslâm âlimlerinin ihbaratına dayanarak bazı hataların tamiri cihetine gidilmesini bir fütuhat-ı Kur'aniye kabul edip izhar-ı şadümanî eylemek ve bu görüş ve nokta-i nazarını eserleriyle

tefeyyüz ettiği bir Üstada mahremane arzetmek; vatan ve milletin anarşiliğe ve dolayısıyla bütün dünyayı titreten kızıl tehlikenin kucağına düşmemesini temenni etmek, rejime bir hıyanet midir? İnkılâba dil uzatmak mıdır? Ve o takdire ve tebcile çok elyak ilim adamını aynı iftiralardan birkaç mahkeme teberri ettirdiği halde, aynı mevzularla zan altına alıp kimsesiz ve çok ihtiyar ve münzevî olduğu halde tevkif ve tecrid ederek taht-ı muhakemeye alıp bizim de bu ilmî nokta-ı nazarımızı ve imanımızı kurtarmak için çalışmalarımızı bir suç telâkki edip onu güya devletin emniyetini ihlâl suçuna delil ve bürhan göstermek hangi vicdanın âdilane kararıdır? Mahkemenizden soruyorum, vicdanınıza bırakıyorum.

3 – "Bediüzzamanın resimlerini mukaddes bir şey imiş gibi taşımak ve mektubatını toplamak ve mektuplaşmak." diye olan sebeb-i ittihama gelince: Hayat-ı maneviye ve bakıyemi idamdan kurtarmağa ve maddî hayatın lezzet ve saadetini tattırmağa ve benim gibi binlerle ferdlerin imanlarının kurtulmasına eserleriyle vesile olan bir âlim-i küll ve bir müellif-i muhteremin, değil basit bir resmini taşımak; altın ve mücevheratla süsleyerek taşımak ve ona tebrik ve mektub göndermek ve onu sevenlerle tanışmak, beşeriyetin her ferdi gibi benim de bir hakkımdır. Bu hukukumun bir suç konusu olacağını zannetmiyor ve son söz olarak diyorum ki; vatan ve millete ve insanlık camiasına hizmet edebilmek için, (Hâkim kimdir? Başına gelen.) fehvasınca iki vilâyetin ve birçok kazaların zabıtasının dahi şehadet edebileceği şekilde; serserilikten, şahıslarını bu Nur Risaleleriyle kurtarıp başkalarını da kurtarmağa vesile olan Nur şakirdlerinin uzun senelerden beri bu vatan ve millete, bu vatandaki idareye yaptıkları vatanî hizmet, binlerle kişilik zabıta kuvvetinin hizmetinden hakikatte daha mühim iken ve takdire ve iltifata daha lâyık iken, sû-i tefsire uğratılarak âdeta bir ecnebi rejimi hesabına kasden hareket eder gibi bizleri tevkif ve muhakemelere verip işimizi, gücümüzü ayaklar altında bırakmak ve biçare evlad ve ıyalimizi perişan edip ağlatmak hangi demokrasi kanunlarıyla, hangi yeminli ve yüminli âdil hâkimlerin vicdanî ve âdilane kararlarıyla kabil-i telifdir? Mahkemenizden ve vicdanınızdan soruyorum. Ve büyük ve âdil Türk milleti ve onun âlî meclisi namına icra-yı adalet eden muhterem mahkemenizden, pek çok fevaidi ve menafii

meydanda olup inkâr edemediğimiz bu eserlerin serbestiyetini ve bizim de beraetimizi taleb ediyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Safranbolulu
Mustafa Osman

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Hıfzı Bayram

Hıfzı Bayram’ın müdafaasıdır

Hıfzı Bayram’ın müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâle teşebbüsden sanık İslâm âlimi Bediüzzaman’ın, millet ve memlekete çok faideli hakaik-ı Kur’aniye ve imaniyeyi ders veren eserlerinden okumaklığımı; din ve iman cihetinde çok istifade ederek ahlâk-ı Kur’aniyeyi tahsilime âmil olan bu derslerden bazı tanıdıklara da —talebi üzerine— milli bir şiarımız olan ders-i imaniye ve terbiye-i diniye ve ahlâkiyeyi tahsillerine sebep olmak hayrına nailiyet arzusuyla vermekliğimi ve temin etmekliğimi ve bazı tanıdıkların dostane veya ilmî mahiyetindeki mektupları adresime göndermelerini bahane ederek mümaileyhe suç ortağı göstermektedir. sebeb-i ittihamı olan bu meselelere itiraz ederim ki:

1– Üzerinden muhakeme geçen, beraet ettirilip müellifine iade edilen ve bütün İslâm ve memleket ulemasının takdir ve tasvibine mazhar olan Risale-i Nur’u; iddia makamının üzerinde durduğu şekilde bir fikr-i mefsedetle okumadığım gibi, her Risalesini de baştan başa Kur’an’ın bir mühim tefsiri olup insanları ahlâken yükseltmeğe, fazilet sahibi kılmaya, milletleri uçuruma yuvarlanmaktan kurtarmaya vesile olan İslâmî dersi ve dinî terbiyeyi müessir bir surette ders verip millet ve memlekete, hattâ beşeriyete manen en büyük yardım ve iyilikleri yapan bir eser olarak gördüğümden din ve imanımı muhafaza ve taallüm maksadıyla okumayı ve bazı kimselere vermeyi veya temin edivermeyi bir suç zannetmiyorum. Çünkü, hiçbir yerde Nur talebelerinin vatan ve millete ve idareye zararlı bir hadiseye katıldıkları görülmemiş ve zabıtaca kaydedilmemiştir. Ve aynı zamanda, "Okunup ve okutulmasında gizlilik var." diye ileri sürülecek bir gizli cemiyet

şüphesi uyanması ise, çok yersizdir. Çünkü, Nur talebelerinin gerek ilmî ve gerekse siyasî, gizli veya meydanda hiçbir cemiyet ile alâkaları yoktur. Hattâ, aynı isnadlarla birkaç sene evvel Bediüzzamanla beraber çok kimseler Denizli Ağır Ceza Mahkemesine verilip muhakeme edildikleri ve çok inceden inceye tahkik ve ta'mik edildiği vakit, bütün risaleler dahil olduğu halde hep beraber beraet etmişlerdir. Müellifi ve eserleri beraet eden bir telifatı okumağı ve okutmağı, devlet emniyetini ihlâl ve rejime hıyanet gibi çok ağır bir cürme delil ve sebeb-i itham olarak göstermek, ne derece icab-ı adalettir bilmiyorum; vicdanlarınıza havale ediyorum!..

2– Hem Bayezid'den bilmediğim bir kimse tarafından ben mevkuf iken gönderilen bir risale de, sebeb-i ithamım arasındadır. Bu risaleyi görmedim. İçindekilerden bîhaberim. Eğer Risale-i Nur ise kabul ediyorum. Sizler sorun cevap vereyim. Yalnız iddianamede savcının mehdilikten bahsettiğini öğrendim. Halbuki Üstadım, bu gibi isnadlardan müberradır. Böyle bir şeyi lisanından duymadığımız gibi eserlerinde de görmedik. Ve talebelerini, her fırsatta şahsına hürmet ve tazimden ve makam vermekten menetmiş ve tazimkârane mektup yazanları dahi takbih etmiştir. Bizler kendisini hubb-u câhdan müberra, zamanın en yüksek bir âlimi ve bir ilm-i tahkik hocası olarak biliyoruz.

Mevkuf
Hıfzı Bayram

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Acet

Mustafa Acet'in müdafaasıdır

Emirdağlı Mustafa Acet'in müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Makam-ı iddianın, Üstadım Bediüzzaman'ın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine karşı kısaca derim ki:

İntisabımdan zerre kadar pişman olmayarak Üstadıma ve Risale-i Nur'a yaptığım hizmetim, ancak bir derya kadar lütuf ve ihsana karşı bir damla ile mukabele gibidir. Nasıl ki gayet kıymetdar elmas hazinelerine sahib olmak yolunda küçük cam parçaları tereddütsüz feda edilirse, ebedî hayatımı kurtarmağa vesile olan Risale-i Nur uğrunda hayatımı feda etmeğe her an hazırım. Uhrevî ve dünyevî hadsiz menfaatları tahakkuk eden Risale-i Nurdan, fani ve ehemmiyetsiz hapislerin ve sıkıntıların hatırı için, kısa ve dağdağalı hayat-ı dünyeviyeye zarar gelmemek için o menfaat-ı azimeyi terketmek, Risale-i Nur'a ve Üstadıma karşı durgunluk göstermek; o mübarek Üstada, o kudsî allâme-i zamana ve onun bir tek gayesi olan iman ve Kur'an'a büyük bir ihanet olduğunu biliyorum. Ve onun izin ve emrinden zerre kadar hilâf-ı hareket etmek istemiyorum.

Muhterem heyet-i hâkime! Zehirli mikroplarını güzel vatanımıza dağıtmak isteyen bolşevizme karşı kuvvetli bir cephe alan büyük bir din âlimine fakirliğimle talebe olmaklığım neden çok görülüyor? Şüphesiz bu vaziyet isbat ediyor ki; Nurlardaki zenginlik, dünyevî zenginliğin pek fevkindedir. Benim gibi milyonları aşan Türk gençliğinin imanlarını kurtarıp vatana nâfi birer uzuv olmaları için, Üstadımı ve Risale-i Nur'u daima serbest bırakınız. Biz Türk gençliğinin Risale-i Nur'a ihtiyacımız, kapalı zindanda kalmış bir kimsenin havaya ve zifiri karanlıkta bulunan bir adamın ziyaya ve çöldeki aç ve susuz kalmış bir insanın suya ve gıdaya ve denizde

boğulmak üzere bulunan herhangi bir kimsenin cankurtaran gemisine olan ihtiyacından binler derece daha ziyadedir. İşte yukarıda bir kısmını tâdad ettiğim mezkûr hakikatlerden dolayı fevkalâde hüsn-ü zan ve teveccühümüzü kazanan ve kopmaz bir bağla kendimizi ona bağladığımız Bediüzzaman'ı ve ona hüsn-ü niyet ile talebe olan çok biçareleri böyle hapislerde çürütmek, adaletin şerefiyle kabil-i telif olamaz.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Mustafa Acet

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Halil Calıskan

Halil Çalışkan'ın müdafaasıdır

Halil Çalışkan'ın müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Muhterem heyet-i hâkime! Makam-ı iddia tarafından bana tebliğ edilen iddianamede: Üstadım efendime hizmetimi büyük bir suç olarak gösteriyor. Bin dokuz yüz kırk dört yılında teşrif ederek dört seneden beri kazamızda misafireten ikamet buyuran ve kendileri kırk seneden beri bütün dünya lezzetini ve istirahatını terk edip sırf iman ve İslâmiyete ve hususan vatanımızda iman ve ahiret yolunda müslümanların saadet-i ebediyelerini kurtarmağa çalışan ve bilhassa müslüman ve Türk olan milletimiz arasında dinimize çok zarar veren, maddî ve manevî zararı pek çok olan bolşevikliğin muzır fikirlerinin millet arasına girmesi ve buna benzer vatan ve millete zararlı olan şeylere Risale-i Nur'un imanî ve ahlâkî olan dersleriyle sed çeken ve bütün dünya âlimleri tarafından tahsin ve takdire lâyık olan Risale-i Nur'a ve Üstadıma müftehirane üç sene arasıra hizmetim adalet huzurunda bir suç mu teşkil ediyor! Ve bu hususta yine suç olarak gösterilen, hizmet için terziliğimi de terk ettiğimi yazıyor ki: Böyle hak ve hakikat ve Kur'an-ı Kerim'in hakiki bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve Üstadıma canımı dahi feda etsem, büyük bir suç sayılıp vatan haini olarak mı tanınırım, sizden soruyorum?

Sayın Reis Bey!..

Risale-i Nur'un bir kısım parçalarını okudum ve yazdım. Cenab-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki; ötedenberi kalbimde yaşayan ilme karşı fevkalâde bir iştiyakla bu Risalelerden istifadeye başladım. Bunlarla pek yakından alâkadar olduğum halde; içinde, ne halkı hükümet aleyhine teşvik ve ne de emniyeti bozacak ve gizli bir cemiyet kurmağa dair hiçbir şey görmediğim gibi, Üstadımdan da gerek mehdiliğe ve müceddidliğe ve gerekse bu hareketlere dair hiçbir şey

işitmedim. Risale-i Nur'un ve Üstadımın ve biz talebelerin yegâne gaye ve hizmetimiz; İslâmiyete, hususan Türk milletine iman ve ahlâk cihetinde kudsî bir hizmettir. Elbette Risale-i Nur'a ve hâdimlerine bu hizmetleri için ilişmemek lâzımdır. Bizim gaye ve maksadımız budur. Başka hiçbir şey değildir. Ve bu vazifemiz de rıza-yı ilahî içindir. Zaten böyle bir kudsî vazifeyi dünyaya ve dünya menfaatine âlet ederek yapmayız ve tenezzül etmeyiz. Böyle kalbinde iman ve ahiret meşgalesinden başka hiçbir dünyevî maksad ve gaye bulunmayan halis Nur şakirdlerine, iddia makamının hiçbir zaman hatırıma gelmeyen gizli cemiyet kurmak ithamlarına tahammül edemiyoruz.

İşte muhterem heyet-i hâkime! Sizin, biz Risale-i Nur talebelerinin gaye ve maksadlarını ve mahiyetlerini anladığınıza ve iddia makamının bize isnad ettiği suçlarla alâkamızın olmadığına kanaat getirdiğinize inanıyoruz. Bu vesile ile yüksek mahkemenizden ve vicdanlarınızdan kitaplarımızın serbest olarak iadesini ve kendimizin beraetini taleb ederiz.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Halil Çalışkan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Gul

Mustafa Gül'ün müdafaasıdır

Mustafa Gül'ün müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Ben gizli bir cemiyete dahil değilim. Zaten Üstadım Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de öyle bir cemiyet kurmamıştır. Bizlere her zaman Kur'an hakikatlerinden ders vermiş, siyasetle alâkadar olmamızı şiddetle men'etmiştir. Yalnız büyük üstad Said Nursî Hazretlerinin talebesiyim. Ona ve Risale-i Nur'a bütün ruh u canımla bağlıyım. Risale-i Nur ve Üstadım için bana verilecek her türlü cezaya razıyım. Üstadım, eserleriyle benim imanımı ve ahiret hayatımı kurtarmıştır. Onun gayesi, bütün müslümanları ve vatandaşlarımızı imansızlıktan kurtarıp saadet-i ebediyeye nail etmektir.

Bizlerin siyasî bir maksatla alâkamız olmadığı bütün mahkemelerde tebeyyün etmiştir. Hakikat böyle olduğu halde, yine haksız ve yersiz olarak mahkemeye sürüklendik. Bundan anlıyoruz ki, bizim tesanüdümüzü kırmak istiyorlar. Bizim tesanüdümüz herhangi bir dünyevî ve siyasî gaye ve işe matuf değildir. Yalnız ve yalnız Üstadımız Hazretlerine çok, hem pek çok hürmetkârız. Risale-i Nur'u okuyanlar fevkalâde bir imana ve İslâmiyete ve ahlâk ve kemalâta sahip oluyorlar.

Üstadımıza çok fazla muhabbet etmemek elimizden gelmiyor. Öyle bir Üstada ve öyle Risale-i Nur şakirdlerine bütün mevcudiyetimle bağlıyım. Bu bağ, idam edilsem dahi çözülmez ve kırılmaz. Ben ve bütün kardeşlerim masumuz. Risale-i Nur'un serbest bırakılmasını bütün kuvvetimizle taleb ediyoruz. Yüce Üstadımıza ve masum Nurcu kardeşlerime kendimle beraber beraet verilmesini taleb ediyorum.

Ispartalı

Mustafa Gül

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ibrahim Fakazlı

İbrahim Fakazlı'nın müdafaasıdır

Küçük İbrahim’in müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Sayın hâkimler!.. Bize isnad edilen suç hem yersizdir, hem de dünyaya aittir, siyasîdir. Halbuki; siyaset yapacak insanlar olup olmadığımızı zaten ilk bakışta siz muhterem hâkimler çoktan anlamışsınız. Esasen bu soğuk ve yabancı isnad, eğer faraza yüzde yüz tahakkuk edeceğini yüzlerce salâhiyetli kimseler temin etseler; benim de aklım şimdikinden yüz defa fazla olsa, Risale-i Nur’un ve onun çok muhterem müellifinin bende bıraktığı manevî intiba ile bütün mevcudiyetimle bu geçici ve tükenici siyasî lezzet ve maceradan kaçıp ahirete iman ve Cehennemden kurtulmak yolunda sarfederim.

Gerek Risale-i Nur’un kıymetli müellifine hürmetimiz ve bağlılığımız ve gerekse Risale-i Nur’un okunması, yazılması ve Nur talebeleriyle muhabere ve münasebetimiz, –Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin ve yüksek Yargıtay’ın da tasdiki ile– doğrudan doğruya uhrevîdir. Öyle ki, Risale-i Nur’dan aldığımız fikirle, bu nurlu varlıkları hiçbir suretle dünyevî ve maddî kıymetlere değişmeyiz. Bu bizde bir iman halinde ölünceye kadar yaşayacaktır.

Muhterem heyet-i hâkime!..

Madem ki böyle dehşetli bir isnad ile burada toplanmış bulunuyoruz. Öyle ise şu ehemmiyetli hakikati beyan etmek, benim için memleket ve vicdan borcu olmuştur. Yalnız kendi muhitimde Risale-i Nur’un gösterdiği fevkalâde ıslâhat ile bütün halkın gözü önünde şu on seneyi mütecaviz bir zamanda başta kendim olmak üzere birçok kimseler var ki, evlerinin yollarını öğrenmişler. Süflî

gidişatları aile saadetine dönmüş. Şimdi anaları babaları, sebep olanlara dua ediyorlar. Vilâyetimiz dahil ve civarlarında bu kabilden daha birçoklarının hallerini dinleyiniz. bahusus Denizli hapishanesinde, Risale-i Nur oraya girmesiyle mahbuslar üzerinde öyle bir hüsn-ü tesir yapmıştı ki; halen bu tesir dillerde gezmektedir. Keza bu Afyon hapishanesine dahil olduğum zaman kimin ile konuşsam, eski halleriyle şimdiki hallerini zikredip minnet ve şükranla Nur talebelerine dua ediyorlar. Bu hakikatler meydandadır...

Ben insan olayım da, bana ve hemcinsime bu derece ahlâkî ve içtimaî ve uhrevî ıslâh edici ve bahusus kitabımız Kur'an'ın mühim bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve onun muhterem müellifine ve vatandaşlarına müslümanca muhabbet ve teselli mektubu yazmak, bir siyaset mevzuu olacağına hayret ediyorum.

İşte bu hayretle diyorum ki; böyle suç olmaz. Olsa olsa Kur'an ve dolayısıyla Risale-i Nur'un gizli düşmanları adliye ve zabıtaya evham verip bizleri böyle hapislere doldurmağa sebep oluyorlar. Elbette yüksek hâkimler bu hakikatleri görecekler ve ellerini vicdanlarına koyup ebedî ve ilahî çok müjdeleri bulunan adaletli kararlarını verecekler ve vatanın dört köşesinde alâka ile bekleyen Müslüman Türk milletini kendilerine minnetdar bırakacaklardır.

Afyon Cezaevinde mevkuf

İnebolulu

İbrahim Fakazlı

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ali Akdag

Ali Akdağ’ın müdafaasıdır

Ali Akdağ’ın müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına

Afyon

1- Bundan bir buçuk sene evvel Ortaklar köyünde oturan Ahmed Feyzi*den almış olduğum Nur Risalelerinin, Denizli ve Ankara Ağır Ceza Mahkemelerinde beraat ederek ve büyük Yargıtay’ın tasdikiyle neticelendiği anlaşılan bu risalelerin sahiplerine iade edilmesi ve okunmasında, yazmasında bir mahzur olmayacağı tabiî iken, bu risaleden acaba ne sebeple ittiham ediliyorum diye hayret ettim.

2- Bu Risale-i Nur’u okumaya başladığımda; siyasetle hiçbir ilişiği olmadığı, Risale-i Nur’un muhteviyatı daima iyi yol ve doğruluk ve adalete uygun görülmesi; Kur’an-ı Azimüşşanın mahiyetini ihtiva ettiğini görünce, okumak hevesinin tezayüd ettiğini hissettim ve bunun risalelerini okuyup yazmaya devam ettim.

3- Bu Risale-i Nur’un hatırı için, bu risaleyi telif eden Hoca Efendi’ye Ramazan ve Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı üç adet tebrik gönderdim. Ve eserlerini; hüsn-ü ahlâka ve dünya ve ahirete yaramayacak fuzulî, malâyanilerden vazgeçirdiğinden ve muzır olan çok şeylerden beni men’ettiğini ve Risale-i Nur’u okuyup yazmaktan beni kabir kapısından başka kimse ayıramayacağını yazdım. Bunun üzerine benim bu hâlimden memnun kaldığından "Aydın havalisi kahramanı" diye, Hoca Efendi’nin bir mektubuyla ittiham edilmekte isem de, bu da benim gibi bir biçarenin hüsn-ü ahlâk sahibi bir şahıs yetişmemden neşet etmiş bir söz olsa gerektir. Yoksa benim gibi becereksiz bir şahsın, böyle sözlerle ittiham edilmemden hiçbir mana olmayacağı malumdur.

4- Bu Risale-i Nur mecmualarından, gelen mektuplardan ismi geçtiği için ve Isparta’da teksir edildiği anlaşılmakla, tedkik niyetiyle dahiliye vekili tarafından Diyanet riyasetine giden Zülfikar ve Asâ-yı Musa mecmuaları tenkid görmeyerek ve Diyanet Reisi "kıymetli eser" diye camekânına koyduğu mezkûr mecmuaların okunup yazılmasında bir mahzur olmadığı anlaşılmakla, Husrev Altınbaş*tan bir Zülfikar ve Asâ-yı Musa mecmuası istedim."Bununla beraber, fazla varsa birkaç tane gönder; bazı isteyen olursa veririz." dedim. Bunun üzerine Husrev Altınbaş da bir Zülfikar ve altı Asâ-yı Musa gönderdi. Zülfikar’ı bilmediğim bir arkadaş aldı. Asâ-yı Musa’lar da elinizdedir.

5- On tane Eskişehir’de tab’edilmiş ve resmî makamdan geçmiş Gençlik Rehberi geldi. Bunları da isteyenlere verdim. Bu meyanda ismi geçen ve gizlenmeyen mecmua ve risaleleri, biri satmış ve okumuş diye suç sayılmasını hiçbir adalet bunu suç sayıp, bizim gibi çoluk-çocuk sahiplerini perişan etmez.

6- Husrev Altınbaş’ın bana yazdığı bir mektupta, "Faal, gayyur, kahraman kardeşim" demesine gelince: Husrev Altınbaş’a yazmış olduğum mektupta Mucizat-ı Ahmediye Risalesi’yle, Mirac Risalesi’ni istedim. Ve "Bunları derhal yazar, iade ederim" dememden memnun kalmasından neşet etmiş ve benden hoşlandığını bildirmek gayesiyle söylenmiş bir söz olsa gerektir. Bu da benim için bir suç teşkil edilmesi, mucib-i hayrettir.

7- Üstadımız Hoca Efendi’nin, Husrev Altınbaş eliyle bana gelen bütün mektuplarının hepsini okudum. Bu gelen mektuplarda, Hoca Efendi’nin hiçbir siyasetle ve cemiyet teşkili ve halkı teşvik edici hiçbir gaye gütmediği kanaatini edinerek, yalnız uhrevî ve ahlâkî bakımdan ve iman telkini gibi gayet hoş ve güzel, bilhassa bütün millet içinde ihtiyaç duyulacak telkinattan başka bir şey anlamadım ve bilmiyorum. Aynı zamanda, bende yakalanan mektuplar elinizdedir, okumuşsunuzdur. Benim için, "Said Nursî’nin talebeliğiyle kalmayıp, fikrine iştirak etmiştir." diye suçlandırılmaklığım hiçbir cürüm teşkil etmeyeceğine, velev ki fikrine iştirak etsem, onun fikrinde hiçbir fenalık ümit etmediğimi bütün imanımla tasdik ederim. Küre-i arz yüzünden adalet kalkmamış ise, bu acib lekeyi hiçbir adliye kabul etmez ve kendini kirletmez.

Sayın hâkimler,

Bize isnad edilen cemiyetçilik ve siyasetçilik ve halkı teşvik edici ve devletin asayişini bozmak olan bu suçlar; şan ve şeref ve menfaat kazanılması için takip edilen bir gayedir. Halbuki Risale-i Nur, bizi, böyle fani ve geçici dünyanın bu gibi şan ve şerefine ve menfaatine aldanmamasını bize son derece izah etmiş ve şiddetle men'etmiştir. Biz de, bu gibi suçlardan ittiham edilmekte isek de, biz bu ittihamı şiddetle reddederiz.

Sayın hâkimler,

Risale-i Nur, kendisi nur-u Kur'an'dan gelmiş hakiki bir Kur'an tefsiri olduğunu kat'î delileriyle ve kerametleriyle isbat etmiştir. Ve kendisini kopmaz bir zincirle bize bağlamıştır. Risale-i Nur'un hakiki kerametlerini gören bu gözler, bizi kendisinden kabir kapısına kadar hiçbir şeyle ayıramayacağını ve Risale-i Nur'un yolunda verilecek fani cezaların en ağırı olan idam cezası da olsa, kalbimizde zerre kadar acı hissetmeyerek aşk ile yürüyeceğimizi bilâperva ilân ediyorum.

Nur Risalelerinin yolunda verilecek fani cezalara zaten kıymet vermeyiz. Yalnız Cenab-ı Vâcibü'l-Vücud Hazretleri Kur'an'da bize bildirdiği ebedî cezaya düçar etmesin. Biz, böyle bigayr-ı hak, din öğrenme yolunda haksız cezaya maruz kalırsak, ikinci bir kurulacak olan Mahkeme-i Kübra'da hâkimlerin hâkimi olan Ahkemü'l-Hâkimîn'in huzurunda, bizi böyle suçlu yapanlardan intikamımızı alırız.. ve [1] حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ diyerek, dergâh-ı ilahiyeye el açarız. Bu hakikati yüksek heyetinize havale ederek, vicdanınıza bırakıyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Aydınlı
Ali Akdağ

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Refet Bey

Refet Bey'in müdafaasıdır

Acaba yirmi sene devam eden tesirli alâkalarını bütün Anadolu anladığı halde, üç defa hapse beraber girmekle ve makam-ı iddia bizlere karşı emsalsiz en cüz'i şeyleri bildiği ve tedkik ettiği halde, o yirmi senelik Nur Kumandanı, Kur'an aşkıyla fevkalâde tesirli bir surette çalışan bir şakirdi; Zülfikar, Asâ-yı Musa gibi herkese menfaatli bu iki kitabı bazılara vermesi ile onu suçlandırmak ne kadar acib bir ittihamdır.

Said Nursî

Refet Bey'in müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Makam-ı iddianın şahsıma ait iddianamesinde medar-ı ittiham bir suç göremedim. İki adet Zülfikar Mecmuası nın iki şahsa gönderilmesine vasıta olduğum ileri sürülerek, bunun bir suç olduğu iddia olunuyor.

Ankara ehl-i vukufunun takdirkârane raporuna istinaden, Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği beraat kararı ve bu kararın mahkeme-i temyizin tasdikine iktiran etmesi, Risale-i Nur Külliyatının

herkes tarafından okunabilir, parlak ve emsalsiz bir tefsir olduğu kanaatini tebarüz ettirdiğinden, yirmi seneden beri mütalâasıyla azim istifadeler temin ettiğim bu hakaik-i imaniye mecmualarından her isteyen vatandaşa vermeyi bir vazife-i diniye ve imaniye bildiğimden, talip olan o iki şahsa da gönderildi.

Eğer bu hareketim kanunen bir suç teşkil ediyorsa, verilecek cezayı maaliftihar kabul edeceğimi, aksi takdirde beraat kararının verilerek adaletin izharını yüksek mahkemenizden isteyerek maruzatıma son veriyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Ispartalı
Refet Barutçu

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ibrahim Edhem

İbrahim Edhem'in müdafaasıdır

İbrahim Edhem'in müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına

(İbrahim Edhem'in müdafaasıdır.)

Afyon Ağırceza Mahkemesine

Afyon Cumhuriyet Savcılığının iddiasıyla, Bediüzzaman'ın eserlerini okuduğumdan ve bulunduğum yerlerde arzu edenlere okutmak suretiyle verdiğimden bahisle, "emniyet-i hükûmeti ihlâl etmek" suçuyla mahkemenize verilmişim.

Bediüzzaman'ın hem kendisini, hem eserlerini Denizli Mahkemesinden beraat etmiş olduğunu iki sene evvel Sandıklı köylerinde imamette bulunurken öğrendim. Mesleğim hocalık ve vazifem imametlik olması dolayısıyla, o vakitler elime geçirdiğim Risale-i Nur namı altındaki Bediüzzaman'ın eserlerinden okudum. Her okuduğum kitabı, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat mezhebine tam mutabık gördüm. Ve fikrime tam mutabık bulduğumdan çoklarına okudum ve kendime tedarik ettim ve arzu eden ehl-i imana verdim; onlar da okuyordu.

Gerek Kütahya'da ve gerekse bura sorgu dairesinde daha çok sorulan suallere lâzım olan cevapları doğru olarak söylediğim için, "Siz Üstadınız Said Nursî'ye müceddit diyorsunuz, gizli cemiyet kuruyorsunuz, hükûmetin emniyetini ihlâl ediyorsunuz" demekle karşılaştım.

Ben yüksek mahkemenizde her iki sorgu dairesinde söylediğim gibi tekrar ile derim:

Üstadımıza bazı talebeleri müceddit gibi isimler vermişlerse de, Üstadımız, müceddidtliği şahsına kabul etmediğini elime gelen bazı

mektuplarından okumuştum.

Gizli cemiyet ise; mevcud olmadığını idddia makamı da anlamış ki, "gizli cemiyetleri yok" diye bir kısım kardeşlerimizi tahliye etmişti.

Ben hükûmetin emniyetini bozmuş değilim, bilâkis asayişine hizmet etmişim. Ve hiçbir kimse böyle bir suçu bize süremez. Böyle hiç yoktan bizi perişan eden gizli düşmanların şerrinden bizi kurtarmanızı ve bu vatan ve milletin saadet-i dâreynine bu asırda hakiki bir sebep olan Risale-i Nur'un serbestiyetine karar verilmesiyle, beraetimi büyük bir ümid ve kanaatle âdil mahkemenizden talep ederim.

Afyon Cezaevinde mevkuf

Balıkesir'in Balya kazasından

İbrahim Edhem Talas

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Sabri

Sabri'nin müdafaasıdır

Sabri'nin müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Özü: Yazılı savunmadır.

Muhterem yargıçlar,

İddia makamı ve sorgu yargıcı, "memleketin dahilî düzen ve asayişini bozmak, dini âlet ederek rejim aleyhine tahrikatta bulunmak" iddiasıyla bizleri huzurunuza sevketmiş bulunuyor.

Bin yılı mütecaviz zamandan beri Türklerin kudsî ahkâmını muhafaza için şehid verdikleri Kur'an'a bugün hizmet edebilmek veya onun ahkâmına sadakat göstermek suç mudur? Cumhuriyet idaresinin büyük bir suhûletle ve vatandaşlara dinî bir metod olarak kabul ettiği Kur'an'ımıza hizmet ve onun irşad ettiği yolda ibadet ve tetebbu etmek Teşkilât-ı Esasiye kanunumuzla teminat altına alınmıştır.

Eğer bu rejime muhalefet keyfiyetinden maksat Kur'an hakikatleri değilse, yüzlerce risale ve mektuplardan hangi birinde yirmi milyonluk bir dindar milleti ve onun bir milyonluk çelik ordusuna zımnen olsun tecavüz veya bahsedilmiş; evraklarımızda bir top tüfek, silah bahsi geçmiş midir? Ne gibi vesaik bulunmuştur. Yakalanan on dokuz kişiden bir kısmının ilk tahsili olmadığı gibi, benim gibi iki sözü bir araya getirmekten bir kısmı acizdirler.

Tamamen yersiz bir şekilde açılan bu dava hem bizi perişan ve hem de devletin yüksek adaletini fuzûlen işgal ediyor. Bu büyük Türk ve Türkleşmiş millet, din ve iman ve namus mefhumlarına en ciddi bir câmiadır. Hem hiçbir vakit Kur'an'dan ayrılmak istemez. İndî mütalâalar, muvakkat dünya zevkleri için bizi hiçbir türlü Kur'an'dan ayıramaz.

Keza; iddia makamının bana isnad ettiği cürüm eğer mevcud ise, –tabirden anlaşılacağı üzere– diğer bir "Santral Sabri"ye aittir. Ben, "Santral Sabri" değilim. Bu ise iddia makamının, sorgu yargıçlığının yapmış oldukları ilk tahkikatın ne derece sathî olduğunun bariz bir misalidir. Santral Sabri ise; Bediüzzaman'ın hüsn-ü teveccühünü kazanmış, bir "Santral Sabri" şeklinde isimlenmiş ve birçok kitaplarda "Hulûsi-i sani" namı verilmiş bir âlimdir. tahkikat netaici ise böyle bir şeref ve şöhreti, zuhûlen bile olsa bana atfetmiş ve bana şeref ve şöhret bahşetmiştir.

Ayrıca, "Hoca Efendi ile görüşmek üzere Isparta, Denizli ve Emirdağ'ına gittiğim" iddia ediliyor. Herkes istediği adamla görüşebilir. Beraat etmiş zatla görüşmek bir suç mudur? Emirdağ'ına geçen sene gidişim, ticaret kastıyladır. Hoca Efendi ile de o vesile ile görüşmüşüm. Beraat etmiş bir hemşehri ile görüşmek medar-ı mesuliyet olur mu? On altı sene zarfında ilmine hürmet ettiğim bir âlim ile ancak üç defa görüşüp, elini öpebilmek fırsatının zuhuru bir suç mudur?

Isparta'dan Konya'ya götürmüş olduğum, Asâ-yı Musa mecmuası ve bir kısım mektuplar ve Sözler'dir. Bunların her biri Denizli Mahkemesince beraat kazanmışlardır. Eğer bu risalelerde devletin emniyetini ihlâl edecek bir unsur bulunsaydı, yazıhanemde alenî teşhir etmezdim. Bir vilâyette dinî bilgileri bilmek için dinî bir eser yazmaları suç mudur?

Keza, bu eserin okunmasını vatandaşlara men' eden bir emir de mevcud değildir. bahusus bu eserlerin ilmî bir eser olduğuna dair ilmî heyetin raporları, Denizli Mahkemesinin beraat kararı ve yüksek Yargıtayın da bu babta içtihad kararları mevcuttur. Bende bulunan eserler ise; arz edilen bu muhtelif ilim süzgeçlerinden geçmiş bahsolunan muayyen risalelerdir. Bu risaleler ise, -iddianın aksine olarak-, satmış değilim; ancak evlerinde mütalâa edilmek üzere bazı kimselere emaneten verilmiştir.

İddia makamının Risale-i Nur'a olan hizmetimi bu derece izam etmesine taaccüb etmekteyim. Meselâ: Birçok mektuplarda geçen Sabri ismi bana atfediliyor. Risale-i Nur talebelerinin içinde kimbilir ne kadar Sabriler var! Matbu veya gayr-ı matbu mektupların hangisine imzam mevcud ise, o mektupların muhtevası hakkında daima izahat

verebilirim. Bunun haricindeki mektuplara cevap vermeye mecbur değilim. Şu altmış bir yaşıma kadar bir gün bile bir suç için hükûmet kapısına gitmemiş ve otuz beş senedir Konya'daki ticaret hayatımda bir defa olsun belediye cezasına mahkûm olmamışım. bilumum devletin hayır müesseselerine şu zamana kadar yaptığım yardımların makbuzları mahfuzdur. Bundan uzun uzadıya bahsetmeyi huzurunuzda fuzuli addederim.

Tahkikatın ilk safhasında verdiğim samimi ve mutlak bir hüsn-ü niyet mahsulü olan ifadelerimle, men'-i muhakeme kararıyla üzerimden haksız bu töhmetin kaldırılacağını ümid ediyorum. Fakat maatteessüf, bu beyhude mağduriyet elyevm devam etmektedir.

Bediüzzaman'a alâkadarlığımız, sırf bu yüksek din âliminin ilim ve irfanından istifade maksadıyladır. Bunun haricinde dünyevî hiçbir gaye mevcud değildir. Binaealeyh, iddia makamının ileri sürdüğü yersiz cürüm isnadlarının yüksek adalet ve vukufunuzla red edileceğine emin bulunuyor ve netice hakkımda sâdır olacak beraat kararına huzur-u kalble intizar ediyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf

Konyalı

Sabri Halıcı

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mehmed Calıskan

Mehmed Çalışkan'ın müdafaasıdır

Mehmed Çalışkan'ın müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Makam-ı iddia bize isnad ettiği cürümlerde Üstadımız Bediüzzaman'a karşı şiddetli alâkamızı bir suç olarak göstermiş. Biz bu alâkayı bir suç olarak değil, mukteza-yı İslâmiyet olarak biliyoruz. Çünkü, yetmiş arkadaşı ile birlikte mahkemeye verilen ve neticede beraat eden ve beraat kararını mahkeme-i temyiz tasdik eden ve hiçbir dünyevî siyaset ve işle alâkası olmayan ve bu alâkasızlığı cumhuriyet hükûmetinin adliyesince tahakkuk eden bir İslâm âlimine karşı alâkamızın hiçbir zaman suç olduğuna asla ihtimal vermiyoruz.

Zaten bütün Emirdağ halkı bilirler ki, eskiden beri hâfız, hoca, fukara, gureba kimselere fevkalâde hürmetimiz vardır. Bu hürmetimizin neticesi olarak onlarla hürmetkârane konuşur ve hizmetlerini elimizden geldiği kadar yaparız. Aynen bunun gibi, dört sene evvel kazamıza misafireten ikamete memur olarak gelen Bediüzzaman ile yakından alâkadarım. Eserlerini okumakla cidden manevî çok istifade ettim. Alâkam, kuru kuruya kalmadı. Vatana, millete nâfi olan fikirlerine iştirak ederek, eserlerinin teksiri için çalıştım. Ve oğlum Ceylan'ı –kendisi münzevî olduğu ve ihtiyar ve zaif bulunduğu için– arasıra zarurî işlerini görmek için gönderiyordum. Gayemiz rıza-yı ilâhî ve hedefimiz iman kurtarmak olduğu için, mezkûr hakikatlerden dolayı mesul olacağımızı zannetmiyoruz.

Yüksek mahkemenize samimiyet ve masumiyetimizi arz eder, beraatimizi talep ederiz.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Mehmed Çalışkan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Osman Calıskan

Osman Çalışkan'ın müdafaasıdır

Osman Çalışkan'ın müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Makam-ı iddia suç olduğunu asla tahmin etmediğim bazı mesaili iddianamesinde suç olarak göstermesine karşı, vicdan ve insafınıza sığınarak bir-iki meseleyi kısaca beyan ederim. Şöyle ki:

Merhum pederimin sağlığında memleketimize gelen hoca, hâfız, gurebaya mehma-imkân yardım eder, onların dualarını almak için çalışırdık. İşte buna benzer bir şekilde kazamıza dört sene evvel ikamete memur olarak gelen Üstadım Bediüzzaman'la alâka peyda ettim. Kendisini, görülen lüzum üzerine muhakeme edildiğini, fakat mahkeme neticesinde müttefikan beraat ettiklerini ve beraat kararını –hükümleri kanun mahiyetinde olan– temyiz mahkemesinin tasdik ettiğini ve teşekkül eden ehl-i vukufların raporlarıyla, bu eserin vatana ve millete faydalı olduklarını öğrendim.

Beraat etmiş bir şahısla konuşmak ve hiçbir zararı olmayan bir eseri okumak suç olmadığı kanaati bende belirerek, Risale-i Nur'u okudum ve yazdım ve müellifini ziyaret ettim. Ve oğlum Halil'i kendisinin hizmetini arasıra görmek için bu sene ve geçen sene gönderdim. Ve elden geldiği kadar istirahati için çalıştım.

Bütün yaptığım bu olduğunu yüksek mahkemenize arz eder, beraatimi talep ederim.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Osman Çalışkan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Hasan Calıskan

Hasan Çalışkan'ın müdafaasıdır

Hasan Çalışkan'ın müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Muhterem heyet-i hâkime,

Makam-ı iddia maddî hiçbir delil bulamadığı halde, kardeşlerimle hemfikir olduğumu suç olarak göstermiş. makam-ı iddianın bunu nereden öğrendiğini sorar, fikir ve vicdan hürriyetinin hükümran olduğu vatanımızda, öz kardeşlerimle samimi olarak konuşmaklığımın bir suç teşkil ettiğini tahmin etmezdim.

Sayın heyet-i hâkime,

Bütün Emirdağ halkınca malum olduğu üzere; ecdadımızdan gelen anânevi terbiye-yi makbule ile ulemaya itaat, fukaraya yardım, gurebaya hizmet etmek bizde bir âdet hâlini almıştır. İşte böyle bir hâlin neticesi olarak vatana, millete zararsız çok menfaati bulunan Bediüzzaman'la kardeşlerim gibi ben de alâkadar oldum. Arasıra ziyaret eder, verdiği dinî, ahlâkî nasihatlerinden çok istifade ederdim. Hüsn-ü niyete dayanan alâkamın nazar-ı insafınızda bir suç olmadığına inanır; mahkeme-i âdilenizden beraatimi talep ederim.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Emirdağlı
Hasan Çalışkan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Rıfat Filizer

Rıfat Filizer'in müdafaasıdır

Rıfat Filizer'in müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Vatanî hizmetimi ifa etmekte iken, güya "dini ve dinî hissiyatı âlet ederek Nurcular namı altında gizli cemiyete dahil olduğum ve halkın emniyetini bozmak için propaganda yapmak"la asılsız bir isnadla Afyon Cumhuriyet Savcılığının tevkif kararıyla 25 Şubat 1948 günü tevkif edildim.

Evet ben, ecdadımıza düstur olarak kabul edilen İslâmiyet ile hem kendimi, hem vatandaşlarımı kurtarmak, milliyetçiliğimi muhafaza ederek kendime düşen dinî ve vatanî vazifelerimi yapabilmem için bu husulardaki bilgilerimi tamamlamak maksadıyla, bununla alâkadar dinî eserlere başvurmak mecburiyetinde kaldım. Ve bunun için Sabri Halıcı* ile tanıştım. Sabri Halıcı, bu dinî bilgilerimi tamamlamak için, bana İslâm dininin büyük bilgiçlerinden Bediüzzaman Said Nursî'nin eserleri olan ve müteaddit mahkemelerce beraat kazanan Risale-i Nur'dan bazı risaleleri verdi.

Bu risaleleri iki buçuk yıldan beri okumaktayım. Dikkatle okudukça, dinî gayelerden ve beşeriyetin muhtaç oldukları bilgileri öğretmekten başka gayesi olmayan Risale-i Nur'u okumakla, kendimin bütün ihtiyaçlarının tamamlanacağını gördüm. Ve kendisini kurtaran bahtiyarlar arasına katılmakla iftihar duydum.

Benim gibi böyle ihtiyaç karşısında bulunan yakın tanıdıklarıma da cumhuriyet kanunlarının ve demokrasimizin vermiş olduğu hürriyet-i insaniye haklarına dayanarak istifade ettirmek istedim.Ve

bunun için lüzumlu olan bazı risaleleri istemek için de, Sabri Halıcı*ya, "Muhterem biricik amcacığım" başlıklı mektubu yazdım. Bu mektupta Ankara Üniversitesi'nin bütün fakülteleri ve teknik öğretmen ustaokulu ve yedek subay okullarına dini alet ederek rejim aleyhinde propağanda niyetinde olduğum hakkındaki isnatları tamamıyla asılsızdır. Evet Teknik Öğretmen Okulu'nda kardeşim Ziya Filizer'in bulunması dolayısıyla okula birkaç defa gittim. Babamın da vefat etmesi ile ben, Ziya Filizer'in ebeveyni vaziyetinde olduğumdan onun terbiye-i diniye ve medeniyet-i insaniyeyi kendisine nasihat ederek, onun imanını kurtarmak, beşeriyete karşı vazifesini öğretmek ve ahlaksızlık, milliyetsizlik, demokrasi hareketlerine aykırı olan komünizm rejimi tehlikelerinden kurtarmak, kendisini gelecekteki istikbale kuvvetli bir surette hazırlamak maksadıyla kendisiyle görüştüm. Aynı şekilde yakın akrabalarımdan olan ve ebeveynlerinin ricaları üzerine tıp fakültesinde Rıfat, hukuk fakültesinde Muammer Özdemir'e aynı telkinatta bulundum. Sizin yüksek vicdanınızdan soruyorum: Kendimin akraba ve tanıdıklarımın imanlarını kurtarmak, güzel ahlakla ahlaklandırmak ve ecdadımızı ebedi düşmanı olan komünizm tehlikelerinden kurtarmak ve bunun için İslam dinine, beşeriyete ve milliyetçiliğimize eserleriyle büyük hizmet eden ve bunca hizmetlerine karşı ihtiyar, kimsesiz, garip, münzevi bir şekilde yaşayan Bediüzzaman Said Nursî'yi ve eserlerini ittiham etmek doğru mudur? Bütün beşeriyet bilir ve bilmiş ki, medeniyetin ve insanlığın ilerlemesi ancak birlik ve ahlâk sayesindedir. Bundan uzak olanlar daima geri ve cahil insanlardır. Birlik ve ahlâkın ilerlemesi din iledir. O halde memleketimizin ve Türk isminin ebediyen yükselmekte devam etmesi için dine muhtaç değil miyiz? Madem ki Türküz ve asırlardan beri parmakla gösterilen yükselmemizi devam ettirmek gayemiz değil midir? Bu asırda bütün beşeriyeti titreten ve dünyanın bazı kısımlarını işgal eden komünizm tehlikesine karşı vatanımızı, milliyetimizi muhafaza etmek din sayesinde değil midir? Vicdanınızdan soruyorum.

Risale-i Nur'un bütün ilerleme hizmetini yaptığı, birçok kimselerin imanlarını iman hakikatleriyle içtimaî ve vatanî vazifeleri, kuvvetli ve yüksek yazıları ile birçok sönmekte olan bedbaht aile ocaklarını uçurumdan kurtaran ve bu yazıları okuyanlar medeniyet-i insaniyeye karşı insanlık vazifesini yapan; birçok eşkıya, komünist, kötü

kimseleri düzelten bu yazıları okuyarak kendilerini kurtaran kimseler şahittir.

Böyle asılsız birtakım isnadat ile, kanunun ağır bir cezası ile tecziye edilmek istenilmesi muvafık-ı adalet değildir. binaenaleyh, kanunen hiçbir suç teşkil etmeyen bu gibi isnadların üzerimizden kaldırılması hususunda yüksek mahkemenizin kararına intizar ederek sözlerimi bitiririm.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Konyalı
Rıfat Filizer

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Berber Burhan

Berber Burhan’ın müdafaasıdır

Berber Burhan’ın müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

İddia makamının tarafıma tebliğ ettiği iddianamesinde; "Said Nursî"nin risalelerinin yazılıp okumasında ve Husrev Altınbaş*a Emirdağ’ından gelen mektuplarının bazen bana geldiğinde Husrev Altınbaş’a götürüp vermekliğimde ve bazen Bediüzzaman’ın diğer talebelerinden namına gönderilen kitap paralarını Husrev Altınbaş’a götürüp vermek" hiçbir cihetle suç teşkil etmez. Ve on beş seneye yakın tanıştığım Isparta’daki Risale-i Nur talebelerinden –kendim eski Arabî harfleri bilmediğimden– Said Nursî’nin okutup dinlediğim kitap ve mektuplarından, halkı hükûmet aleyhine teşvik edecek hiçbir şey duymadığım gibi, emniyeti ihlâl edecek hiçbir cümleyi de işitmediğimden, bu hususta vâki ittihamları reddeder, yüksek mahkemenizden beraatimi talep ederim.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Ispartalı
Burhan Çakın

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Mustafa Oruc

Mustafa Oruç'un müdafaasıdır

Mustafa Oruç Ramazanoğlu'nun müdafaasıdır

Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Katına
Afyon

Gizli cemiyete dahil olmak, faaliyette bulunmak, emniyeti bozacak hareketlerin ittihamıyla suçlu tutuluyorum.

Hak ve hakikate müştak her insan gibi, fıtratımda hakka ulaşmak için şedit bir ihtiyaç ve iştiyakım var. Hak ve hakikat yolunu bulmak için ilmi kendime binek edinerek bu mesleği intihab etmişim. Hayatta gayeme ulaşmak için en büyük mürşidim ilimdir. Dünya ve ahiret selamet ve saadetini temin için ilim dünyasının insan konusunu inceleyen tıp fennini tahsil ediyorum. Hakiki bir insan ve tabib olabilmek için, insan denilen mahlukun yalnız maddi yapısı ve ihtiyaçlarıyla değil, manevi mahiyeti ile de meşgul olup beşerin bu ihtiyaçlarını temin ve tatmin edecek reçeteleri araştırarak bulmak, mesleğimin icaplarındandır. Ruhumda hissettiğim bu ihtiyacın saiki ile bir arı şevkiyle, ilim baharının gülşeninde bu reçeteleri dermeğe çalışıyorum. Bu gülşene hususî bir zerafet bahşeden Kur'an-ı Kerim denilen şecere-i tûbanın bir dalı olan ve Risale-i Nur tesmiye edilen çiçekleri, ruhumdaki ihtiyaçları temin ettiği gibi, emsal-i cinsiyemi de tatmin edecek bir mahiyette buldum. Ve bir arı şevkiyle, samimiyete binaen hemcinslerimi de bu kaynaktan haberdar etmek istedim.

İşte ey muhterem heyet-i hâkime,

Bu arı misalinde olduğu gibi, ben Türk camiasına mensub bir ferdim. Türk camiasından başka, yani Müslümanlık camiasının haricinde gizli bir cemiyet tanımıyorum. Ve bir arı sadakatiyle

vazifemde, nizam ve intizama riayet ediyorum ve etmişim. Ve vatanımın ve milletimin emniyetini bozacak hiçbir suç yapmadığımı biliyorum. Buna bütün yakınlarımın ve benim arkadaşlarımın şehadet edeceklerinden eminim. Bu hususta daha fazla söz söylemeyi lüzumsuz hissediyorum. Yalnız şunu tebarüz ettirmek isterim ki:

Ben, samimi Müslümanlardanım ve dinî kültürümü tahsil için, birçok felsefî ve dinî eserler okumuşumdur. Bütün ilim ve din adamlarına karşı hususî bir muhabbetim ve samimi bir hürmetim vardır. Bu meyanda eserlerinden büyük istifadeler ettiğim Bediüzzaman Hazretlerine de, sırf ilmî ve dinî bir alâkam ve Kur'an ve iman hakikatlerinin neşrinde olan hizmetinden ve Kur'an'a olan sadakati ve Peygamberimizin sünnetlerine olan samimi imtisalinden dolayı hususî muhabbetim ve hürmetim vardır. Bu münasebetle, her talebe ile ilminden istifade ettiği hocası arasında cari olan karşılıklı samimi muhabere bir suç teşkil etmese gerektir.

Eğer eserlerinden müstefid olduğum için minnettarlık hislerimin ifadesi olan mektuplarım bu suçu teşkil ediyorsa; benim gibi bir feylesofun veya bir âlimin eserlerini okuyup muhabere eden bütün kari'lerin hocalarına samimi hürmet ve selâmlarını tebliğ eden talebelerin, benim gibi aynı muameleye tabi tutulması gerektir. Buna hiçbir kanun müsaade etmiyor. Ve böyle bir kanun tasavvur edilemez.

Madem ki vicdan ve fikir hürriyeti vardır, cemiyetin emniyetine ilişmeyen bir ferde menhus bir ihtimal ve evham yüzünden lüzumsuz sıkıntı ve tazyiklerle taciz etmek ve mağduriyetine sebep olmak hiçbir kanunla kabil-i telif değildir.

Hülâsa olarak derim ki: Benim hiçbir gizli cemiyetle alâkam yoktur. Ve faaliyette dahi bulunmuş değilim. Ve devletin emniyetini bozacak hiçbir hareketim yoktur.

Yüksek mahkeme heyetinin yukarıdaki beyanatımı gözönüne alarak, hakkımda adliyenin yüksek adaletinin hayırlısıyla tecellisini bekliyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Safranbolulu
Mustafa Ramazan

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Ahmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Sayın hâkimler! Bir din âlimi ile görüşmek, onun din hakikatlerine ait kitaplarını okumak ve yazmak ve din arkadaşlarının imdadına koşmak üzere dinine ve Kur'an'ına ve Peygamberine (a.s.m.) hizmet etmek, bir mü'minin vazifesi ve hakkı değil midir? Bizi bu hizmet-i diniyeden men'eden bir kanun maddesi var mıdır? Bazı cihetlerin zamanımızdaki küfrî ve gayr-i ahlâkî cereyanları tenkid etmesi bir suç mu teşkil ediyor? Biz ne siyasetle, ne idare ile asla alâkası olmayan, yalnız dindar, saf halk kitlesiyiz. Bir insana hüsn-ü zan etmek ve kıymet vermek herkesin şahsî bir kanaatidir. Biz Bediüzzaman'ı, zamanımızın en yüksek din âlimi biliyoruz. Din hakikatlerini asla dalkavukluk yapmadan beyan ve ifade eden bir hakikat adamı biliyoruz. Mücahid adını vermekliğimiz, memleketimizi tehdid eden ahlâksızlık ve imansızlık cereyanlarına karşı Kur'an'ın sarsılmaz hakikatlerine dayanarak giriştiği müdafaa ve hizmet-i diniyesinden dolayıdır. Din ve vicdan hürriyetinin hükümran olduğu bir memlekette vicdanî kanaatlerimizden mesul olamayız. Bundan dolayı da kimseye hesap vermeğe mecbur değiliz.

Ahirzamanda, hadisin haber verdiği şahısların meselesine gelince: Bu mevzuları biz kendimiz uydurmadık. Bunların aslı dinde mevcuttur. Peygamber aleyhissalâtü vesselâm, bazı hadislerle ümmet-i Muhammediyenin (a.s.m.) ömrünün bin beş yüz seneyi pek geçmeyeceğini söylüyor. O zamana kadar da ümmet-i Muhammediyenin (a.s.m.) dünyanın hayatında mühim tesir yapacak büyük tarih hadiselerini, kıyamet alâmetleri diye haber veriyor. Bunların şerri üzerine ümmet-i İslâmiyenin nazar-ı dikkatini celbediyor. Gaflet ve cehaletle bu şerlere düçar olanların ebedî

şekavet ve helâket ile karşılaşacaklarını söylüyorlar. Bunlara dair sayısız dinî bürhanlar mevcuttur. Bizler Allah'a ve Resulüne ve Kur'an'a inanmışız. Şimdi bu imanın ve Peygamberin sıdkına olan bu itikadın neticesi olarak kendimizi helâk-i ebedîden kurtarmak için çalışmayalım mı?.. Etrafımızda olup bitenleri görmeyelim mi? "Acaba bu tehlikeli zaman gelmiş midir. Sakın bu tehlikelere düşen nesil biz olmayalım!" diye bunları mevcut dini hakikatlere tatbik cihetlerini göstermeyelim mi?.. Biz de, önümüzdeki müsbet delilleri ve vücud-u ilâhiye bizi sevkeden hakaik-i müberhene ve ilmiyeyi görmeyerek, sırf Avrupa dinsizliğini en büyük lâzıme-i medeniyet ve şiar-ı irfan addi ile dinimizi terketsek, acaba helâk-i ebedîden bizi kim kurtaracak?.. Bunu düşünmeyelim mi?.. Bu zihniyette olan, Kur'an'dan ve onun hakaikından üstün bir şey tanımayan bir insan, sırf fani cezalar korkusuyla kendini ebedî helâke atar mı? Yahut fani bazı kıymetlere değer verir mi? Allah ve Resulüne ve dinine hizmet vazifesinden vazgeçer mi?.. İşte bizi Bediüzzamana bağlayan hakiki âmiller bunlardır. Başka bir menba-i dinî var mı ki, biz ruhumuzun bu ezelî ihtiyaçlarını onunla teskin edelim.

Sayın savcı, bize kütüphaneleri dolduran binlerce Arapça ve bugünün ruhuna tercüman olamayan kitapları tavsiye ediyor. Sayın savcı ve onun gibi düşünenler, Risale-i Nur namı altındaki külliyat-ı ilmiyeyi ve hazine-i hürriyeti ve hakikat-ı âliyeyi beğenmeyebilirler, tenkid de edebilirler. Bu kendilerinin bileceği bir iştir. Bizim şu veya bu esere rağbet etmemize ve ona kıymet vermemize karışamazlar. Biz Risale-i Nur'u seviyoruz, ve onu hakiki ve riyasız bir din kitabı ve Kur'an tefsiri biliyoruz. Kıymet ölçüleri ve hükümleri vicdanî bir takdir meselesidir. Buna kimse müdahale edemez. Evet biz Risale-i Nur müellifinin daima ayn-ı hakikat dersi verdiğine kailiz.

Kendisinin kabul etmemesi bizim bu kanaatimizi sarsmıyor. Ancak bizim kabul ettiğimiz, keramet-i kevniyesinden dolayı değil, Nurların dersinde harikulâde ve ekmel tezahürlerine şahit olduğumuz ve bütün cihan- irfana meydan okuyan keramet-i ilmiyesinden dolayıdır. Tahsil hayatı üç aydan başka mevcut olmadığı halde, bu kadar feyz-i ilim neşreden ve ilminin harikalarıyla en münteha mesail-i ilmiye ve âliyede en yüksek mütefekkirleri dahi hayrette bırakacak bir mantık ulviyeti ibraz eden ve hayatının yarısından sonra öğrendiği bir lisanda bu kadar cazibedar bir tarz-ı beyan ve

sürükleyici bir hararet izhar eden ve gayet feyyaz bir aşk ve heyecan terennüm eden ve bir derya-yı iman ve bir hazine-i tevhid ve bir umman-ı hikmet halinde coşan bir ikinci Bediüzzaman gösterebilir misiniz?.. Fani zevahirin alâyişine edna bir meyl ve iltifat göstermeyen ve en küçük bir menfaat ve lezzete tenezzül etmeyen; levs-i faninin ayağına dolaşan bütün yaltaklanmalarına asla kıymet vermeyen; kimseden bir şey beklemeyen ve dilenmeyen ve kendisine arzedilenleri kabul etmeyen; iffet ve ismetin en âlî örneklerini yaşatarak saburane, mütehammilane her nevi mahrumiyetlere göğüs germek suretiyle kendini hakikate ve envar-ı Kur'aniyeye ve maarif-i Muhammediyenin (a.s.m.) izharına vakfeden ve memleket ve milletin ızdırabatı karşısında pür-rahm ü şefkat ağlayan; kendine yapılan bunca ihanetlere rağmen etrafındakilerin saadetleri için hizmetinden asla vazgeçmeyen, ihtiyarlığına ve bikesliğine bakmayarak insanları gayya-yı cehl ve gird-bâd-ı inkârdan kurtarmağa, hasbî ve ilahî bir cehd ile çalışan ve savaşan fazilet ve nur âbidesini Üstad addetmekliğimizi çok mu görüyorsunuz?.. Kendisinin bu arzedilen keramet-i ilmiyesiyle beraber, sırf ahlâk ölçülerinin kaybolduğu böyle bir devirde gösterdiği bu misilsiz feragat ve istiğna ve şaheser-i ismet ve istikamet dolayısıyla yine bir enmuzec-i kemal ve mihrab-ı fazilet olarak tanınmağa ve iktida edilmeğe şayandır.

İşte biz Bediüzzaman'a ve eserlerine bu gözle bakıyoruz. Acaba mumaileyhe sırf imanımızdan neşet eden bu bağlılığımız ve Kur'an'ın ve beyanat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) küfr ve ahlâk hakkındaki şiddetli tevbih ve tezyiflerine bu imanımız dolayısıyla iştirakimiz, bizi levs-i fani addedilen siyasetçi mi yaptı? Yoksa yirmi beş seneden beri din hakikatlerini öğrenemeyen ve helâk-i mutlaka giden soyumuzun bir kısım evladlarına; onları helâk-i ebedîden kurtarmak için, Allah ve Resulünden, hakikat ve Kur'an'dan haber vermek, onların temiz ruhlarını masum vicdanlarını ıslâh etmeğe hiç ifsad denilir mi?

Sayın hâkimler! Biz asla siyasetçi değiliz. Biz siyaseti, bizim gibi siyaset ehli olmayana bin bir çeşit veballer, tehlikeler ve mesuliyetler taşıyan bir meslek biliriz. Fani zevahire de zaten kıymet vermeyiz. Dünyaya ancak rıza-yı ilâhîye bizi götüren hayırlı vechesiyle bakıyoruz. Bu itibarla siyaset peşinde koşmağı ve devlet mefhumu

ile mübareze ithamını şiddetle reddediyoruz. Eğer böyle bir kasd olaydı, yirmi beş seneden beri edna bir tezahürü olurdu. Evet bizim menfi bir cephemiz, ahlâksızlığa ve imansızlığa müteveccih bir takbih tarafımız var. Bu sırf imandan ve Kur'an'ın bu mevzular üzerindeki şiddet-i beyan ve azamet-i tevbihine —bizzarure— iştirakimizden ileri geliyor. Eğer bu esbab-ı mucibe, samimiyetin ve ihlâsın, hakikat ve safvetin bu tarz-ı beyanı size kanaat vermediyse; bize ne şekil isterseniz ceza veriniz. Lâkin unutmayınız ki; bugün altı yüz milyon insanın mensubiyetini taşıdığı hazret-i İsa (a.s.), zamanının idarecileri tarafından sırf insanlığın saadeti için kalbi çarptığı ve emanet-i tebliği hamil bulunduğu sebeplerle âdi bir hırsız gibi idama mahkûm edilmişti.

Biz hür söylediğimizden dolayı maruz kalacağımız bu mahkûmiyeti iftiharla karşılayacağız. Ve sadece

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

nidasıyla dergâh-ı Kadiü'l-hâcata el açacağız.

Afyon Cezaevinde mevkuf
Ortaklar Bucağından
Ahmed Feyzi Kul

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi'nin Üstada Mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sevgili ve muazzez Üstadım!

El ve ayaklarınızı hasretle ve hürmetle öperim. Mahkemeden evvel arzına imkân bulunmayan ve mahkemede müsveddelerden okuduğum müdafaaların bakiyyesini de şimdiye kadar tebyiz ederek huzur-u muallâlarına takdim ediyorum. Lâkin sevgili ve muazzez Üstadım, mahkemeden beri içimi parçalayan bir ızdırabın ağırlığı altındayım. Sizin kudsî emirlerinize değil itaatsizlik, hattâ zerre kadar muhalefet benim için bütün şekavetlerin başıdır. Ben sizin sordurmak (susturmak) arzunuzu mevkiin heyecanı dolayısıyla bir türlü anlayamadım. Gerçi arkamdan Mehmed Feyzi kardeşim birkaç defa bana dokundu. Ben onu “Sıradan çok açıldın, geriye gel” der gibi bir manada anladım. Vaziyeti bilâhere mahkeme reisinin müdahalesiyle anlamış oldum. Varlığım sizin yolunuza bin defa feda olsun. Hizmetiniz uğrunda ne bir maksad-ı fâni, ne bir paye, ne de hiçbir takdir beklemeden sırf hâlisen livechillah varlığımı size ve kudsî hakikata vakfetmişim. Zerre kadar kasdî olmayarak ve sırf vazife görmek gayretiyle vaki’ olmuş olan bir sehivden ve bir hatadan dolayı benim gönlümü ızdırablar içinde bırakırsanız, buradan ağlaya ağlaya avdet ederim. Sizin hakikî hüviyetinizi pek hakikî ve kat’î olarak bilen bir insanın, size muhalefet etmesi ve cüz’î bir enaniyet hissine kapılması aslâ mümkün olamaz. Ekser evkatta

اللهم اجعلنى تراب تحت اقدام نور عين حبيبك يا ارحم الراحمين

diye dua yapan bir insanım. Sizin ve Hazret-i Kur’anın ebediyen memluk-u hassı olmasını niyaz eden bir insan, sizden ebediyen ayrılmayacaktır. Ben istiyorum ki, içinde bulunduğum meşagil-i fâniye çirkâbının tahfifine dua buyurarak beni hakikat hizmetçiliğine hasr u tavzif buyursanız.

Yavrularım ve vâlidem ve efrad-ı ailem hakkında da dilencilik yapmamı, hissî şefkatimin îcabı olarak kabul buyurunuz. Ebediyen emirlerinize münkad olan, günahkâr bîçare talebeniz

Ahmed Feyzi

5.12.948

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi [İkinci küçük müdafaa]

(İkinci küçük müdafaa)

Bundan evvelki küçük müdafaa ile beraber duruşmanın ilk günü mahkemeye verilmiştir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Takdim ettiğimiz Denizli iddianamesinden anlaşılacağı vecihle bu dava, muhasebesi görülmüş bir davadır. Beşinci Şua ve emsali âsâr, orada tedkik edilmiş ve neticede kazanılan beraet, kaziye-i muhkeme halini almıştır. Bu âciz tarafından te'lif edilen Maidet-ül Kur'an ise kimsenin şahsî veya zümrevî şerefi veya resmî ve idarî hüviyeti aslâ kasdedilmeyerek hâdiseler üzerinde sırf ilmî teşhisleri ihtiva eden ve Kur'anın mu'cize lisanının bazı tatbikatına ma'kes olan bir eserdir. Bu eser sadece bir talebenin ilmen üstad edindiği ve ilmine itimad ettiği bir zâta netice-i tedkikatını arzetmesidir. Hakkaniyeti tasdik edilen bu eseri, aynı ilmî görüşlere ve aynı dinî telakkilere sahib bir zât sâika-i merak ile ve hususî olarak istinsah etmiş. Ve yine aynı hiss-i diyanetle mütehassis bir arkadaşına göndermiş. Ortada şahsî ve hususî mahiyetin fevkine yükselmiş ve propagandaya zemin olmuş bir vaziyet yok ki, propaganda vasıtalığı iddia edilsin? Eser Kur'anî ve hadîsî hakaikın gayet metin bir vechesine aid olmak üzere bizim ilmî kanaatımızdan ibarettir. Ve biz bu ilmî kanaatı bîtaraf, objektif sayısız delillerle, hem de delail-i kat'iyye ile isbata hazırız. Eserin davaya mevzu' teşkil etmesi, muhtevi olduğu hakaik-ı Kur'aniyenin azamet ve belâgatından ileri geliyorsa, bundan ürkenlerin eserin fâni ve kıymetsiz tercümanını değil, o âyât-ı celileyi ve ehadîs-i Muhammediyeyi ve onların hiç de indî olmasına ve hiçbir tenkidle tebdiline imkân bulunmayan belâgat-ı adediye ve kat'iyyet-i riyaziyelerini ve o kat'iyyetin azamet ve kudret-i şümulünü mes'ul ve

mahkûm etmeleri îcab eder. Halbuki o eserde, vaktiyle davası görülmüş ve beraet etmiş Beşinci Şua'ın bazı hakaikına işaretten başka bir şey yok ve memleketimizi kasıp kavuran şenaat-ı ahlâkiye ve ifsadat-ı ilhadiyenin ve müslümanlığa vaki' gerek haricî bilcümle tecavüzlerin takbihinden başka ne bir şekl-i hükûmetin ve ne bir rejimin kasdedilmesi aslâ vârid değildir. Dinsizlerin ve sefihlerin takbih-i Kur'anîsine iştirak bir cürme dahi onu maal'iftihar icra îcabat-ı imaniyedendir ve bizden bunu hiçbir şey men' edemez. Zira bu takbihimiz imanî ve Kur'anî bir vecibedir, bir vazife-yi diniyedir. Ve hem de mütecavizane değil, sırf yapılan tecavüzlere karşı bir mukabeledir. Eğer fâni endişeler yüzünden dinî ve ilmî hakaikı setretmeğe mecbur ve ketmetmekle mükellef isek, buna bizim kudretimiz yetmiyor. Çünki İlahî tehdid, her tehdidin fevkindedir. Amma bizim bu yüzden bazı fâni ızdırablara maruz kalmamız mukaddermiş. Ve hattâ bu vaziyet bizim hayatımıza bile mal olacakmış, ne yapalım? Allah'ı ve rızasını kazanmak o kadar kolay değil! Bizim aslâ tecavüzü olmayan ve dünyevî ve siyasî bir vechesi bulunmayan ve sırf hakaik-ı diniye ve ilmiyenin hasbî tercümanlığını yapan ve emr-i İlahîye tevfikan ketm ü setretmeyen vaziyetimiz muahaze edilecek ise ve sırf İlahî kelimeyi yükseltmek ve emr-i İlahîye temessük ve imtisal etmek cehdimizden dolayı biz mes'ul edilecek isek ve eğer dinî ve imanî ve felsefî kanaatlardan dolayı mes'ul edilmek mukteza-yı adalet ise, bunun mes'uliyeti bize aid ve raci' değildir. Kur'anda ve hadîste böyle bir vech-i adedînin ve bir lisan-ı riyazînin varlığı yokluğu ve bunun hâdisat-ı azîmeyi gösterip göstermemesi ve o hâdisat-ı azîmeye önderlik yapacak ve mümessil olacak bazı eşhas-ı hususiyeye işaret edip etmemesi mes'elesi ise bir ilim mes'elesidir, kanun mes'elesi değildir. Maamafih bütün itiraz ve tenkidlere rağmen, bütün alâkadar hakikatları olanca azamet ve çıplaklığı ile meydana koymak ve âlem-i ilim müvacehesinde isbat etmek, elimizde şekke karin olamıyacağı her nev' delail-i ilmiye ve Kur'aniye ve hadîsiye mevcuddur. Reddine imkân olmayan bu hakaikı, arzu buyurulursa birer birer şerh u izaha hazırız.

2) Hakkımızda tatbiki istenen kanun maddesinin de bizimle ilgisi yoktur. Zira bu madde, dini âlet yapıp siyasî maksad takib edenlere mahsustur. Maddenin sarahatına göre, hedef siyaset olacak, din de âlet olarak kullanılacaktır. En garazkâr olanlar dahi Risale-i Nur gibi

bir hakikat pırlantasının bir siyaset maksadı için te'lif edilmiş bir eser olduğunu kabul etmez. Kezalik ihlas ve samimiyetin, hakikat ve istikametin, sadakat ve mürüvvetin müşahhas bir timsali olan onun muhterem müellifini de kimse sahtekârlıkla ve siyaset canbazlığı ile itham edemez. Tertemiz saf ve pürüzsüz hayatının da şehadetiyle 75 yaşındaki ihtiyar bir hakikat kahramanının rıza-yı Sübhanîden başka bir maksad takib ettiğine kimse inanmaz. Aldıkları hârikulâde gıda-yı imandan ve irfandan dolayı onun ve eserinin etrafında pervane gibi dönen bir avuç mütevazi' ehl-i imana da siyasetçilik damgasını hiçbir insafsız yakıştıramaz. Şimdiye kadar hakkımızda tahrik edilmiş mahkemeler neticede hep bu isnadı reddetmişlerdir. Ve kaziye-i muhkeme ve delil-i kat'î halindedir. 25 seneden beri nezihane ve müstakimane ve afîfane geçen hayatımızın devamı esnasında en küçük bir siyaset vak'asının çıkmaması da iddialarımızın başta gelen bürhanıdır. Binaen aleyh aleyhine delil olmadıkça dinî inkişaflar peşinde koşan bir dindara siyasetçi damgası vurulamaz. Dinî kanaat ve inkişafın vechesi ister müsbet, ister menfî olsun, hedefi siyaset olmadıkça bu madde dindara tatbik edilemez. Yok eğer bu madde sebebiyle bütün dinî gayretleri boğmak, bütün dinî inkişafları önlemek ve söndürmek, vatandaşın vicdanı üzerinde tahakküm etmek gayesi takib ediliyorsa, o zaman mes'ele değişir ve fakat o zaman adaletle ve kanunî îcablarla aslâ alâkası olmayan, vatandaşın aslî haklarını çiğneyen bir zulüm sistemi meydana gelmiş olur.

Huzurunuza sevkedilen bu dava, tarih-i adlde eşine rastlanmayan bir hâdise olarak şâyandır. Zira safahattan geçmiş ve kaziye-i muhkeme halini almış bir mes'eleyi yeni baştan mevki'-i muameleye koymak ve vukuatı bilememezliğe ve görmemezliğe gelerek vatandaşı tekrar tazyik etmek, sadece kanunu ayak altına almak değil, aynı zamanda adli ve adliyeyi ve hattâ devlet şerefini inkâr etmek ve en yüksek bir adalet cihazını müttehem mevkiine koymak demektir. Takdim ettiğimiz Denizli iddianamesinin tedkikiyle, vaziyetin bu merkezde olduğu tamamen anlaşılır. Ve şübhesiz Türk adliyesinin böyle bir ithama tahammül etmesi aslâ vârid olamaz.

3) Son söz olarak şunu da yüksek huzurunuzda arzetmek isterim. Bu dava, alelâde bir cürmün davası değildir. Milletin dinî mukadderatı davasıdır. Bu memlekette dinî hürriyetin mevcud olup olmadığı ve vatandaşın vicdanî kanaatlarından ve müsbet ve menfî

dinî gayretlerinden mes’ul olup olmayacağı ve memlekette dinî bir baskının hüküm sürmesine yer verilip verilmeyeceği davasıdır. Bu mes’eleler, yüksek kararınız neticesinde taayyün edecektir. Bütün memleket dört gözle sizden çıkacak kararı bekliyor. Millet, tarih ve hakikat ve istikbal huzurunda ve İlahî hükümranlık müvacehesinde imtihan vereceksiniz. Bizim gibi 5-10 basit vatandaşın cezadide olmasından ve biraz ızdıraba mahkûm kılınmasından bir şey çıkmaz. Fakat bizim kisvesi olduğumuz ve zahirini teşkil ettiğimiz ve temsil etmek vazifesine sevkedildiğimiz hakikatın ve hakaik-ı İlahiye ve ezeliyenin mahkûmiyeti çok ağırdır ve bu ağırlığı şübhesiz kâinat dahi kaldıramaz. Binaen aleyh en asil ve fazilet sembolü bir milletin adl cihazını temsil eden bir heyetin ise o milletin şerefine yakışır bir asaletle bu ağır ve tarihî imtihanda da muvaffak olmak suretiyle, en yüksek bir şeref halesiyle tetevvüc edeceği muhakkak ve şübhesizdir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi [İkinci küçük müdafaa] Genişletilmiş

(İlk küçük müdafaanın tevsi' edilmiş ve Üstad'ın fevkalâde takdir ve tasvibine mazhar olmuş bir Risale-i Nur medhiyesi ve bir müdafaadır.)

Bize tevcih edilen ithamların en başta geleni "Risale-i Nur'a ne için bu kadar kıymet veriyorsunuz?" veya "Onun müellifine ne için bu derece ta'zim ediyor ve müşarün ileyhi tekrim ve tevkir ile karşılıyorsunuz?" ithamıdır. İddianame ve kararnamenin ruhuna hâkim olan mes'ele budur.

Savcılık makamı bir cürüm gibi bu ithamı bize tevcih ederken, vatandaşın vicdan hürriyetini hiç hesaba katmamakta ve bunun bir cürüm değil, buna müdahalenin bir cürüm ve haksızlık olduğunu aslâ nazara almamaktadır. Biz bu vatanda istediğimizi istediğimiz kadar sevmeğe veya istediğimiz şeye dilediğimiz kadar değer vermeğe haklı ve salahiyetli değil isek, eğer vicdanlar bazı insanların arzu ettiği fikir ve kanaatlarla çerçevelenmek ve onlara ittiba' ve intibak etmek zaruretinde ise veya bazı insanların keyf ü arzularını kabul etmek bir mecburiyet ise, iddia edilen düşünce ve vicdan hürriyetinin manası nedir? Siyasî garazların ve memuriyet îcablarının zebunu olan ve hakikatları muayyen kalıplara sokmağa ve örtmeğe çalışan savcılık makamı Risale-i Nur'un kemalât-ı ilmiyesini ve hakaik-ı bahiresini bil'iltizam görmeyebilir, aklı sıra tenkid de edebilir, bizim hürriyet-i vicdanımıza müdahale edemez. Herhangi kıymeti dilediğimize vermemize ve rağbetimize karışamaz. Ve müellifine istediğimiz makam ve şerefi takmamıza ve dilediğimiz manevî tevcihi yapmamıza mani' olamaz.

Evet biz Risale-i Nur'un hakikî kıymetlerini takdir ediyoruz ve onun bu milletin ihtiyacına tam mutabık ve ruhuna tam tercüman bir Kur'an tefsiri olduğunu kabul ediyoruz. Kıymet hükümleri vicdanî bir takdir mes'elesidir. Risale-i Nur'un mezayası ancak fikirleri ifsad edilmemiş, vicdanları bozulmamış, enaniyetleri şişirilmemiş, garaz ve menfaat endişeleri gözlerini bürümemiş insanlar ve bilhassa safvet-i ruh ve incizab-ı tamla ve şevk-i imanla hakaik-ı âliye ve ezeliye peşinde koşan, garazsız ivazsız hakikat âşıkları bilir ve anlar ve takdir ederler. Onu anlamak için ulûm-u mevruse-i diniyenin bütün şuubatından, vechelerinden hakikî surette haberdar olmak, ruh-u diyaneti kavramak ve mesail-i hazıra-i İslâmiyenin bütün şuubat ve îcablarına hakkıyla vâkıf olmak, muhtelefün fih mesail hakkında mesaî sarfetmiş olmak ve netaic-i âliye-i ilmiye ve fenniyeden dahi sahihan behredar bulunmak ve felsefenin dünkü ve bugünkü cereyanlarına ve son inkişaflarına âgâh olmak lâzımdır. Yarım yamalak malûmatlar ve menfî ve tek taraflı düşüncelerle ve düşmanane telkinlerin tesiri altında ve bilhassa siyasî garazlarla ve menfaat mülahazalarıyla ma'lul zihniyetler, onun hâmil bulunduğu maâlîyi göremezler ve mâlik olduğu ulviyet ve kemalâtı ve mezaya-yı satıasını, ruh-u asaleti takdir edemezler. Risale-i Nur'un ulviyet ve mezayasını ve parlak hakikatlarını ve eşsiz mükemmeliyetini ve pâyansız bir feyze mazhar olduğunu, ancak hakikatlara gözlerini kapamış olanlar görmeyebilir. Bu da koyu bir taassub ve mülhidane bir tarafgirlik neticesidir. Arzu edenler ve anlamak isteyenler Risale-i Nur'da en münteha mesail-i ilmiyenin en âlî şekillerini, en tatminkâr ve şifabahş izahlarını bulurlar. Ve keza onda en yüksek efkâr-ı felsefeye tefevvuk eden hâkim fikirler ve efkâr-ı mütezaddeyi tar u mar eden emsalsiz ve kudretli mantık ve üstünlüğü bulurlar. Onda tasavvufun ve İlahiyatın en yüksek mesailinin en veciz ve hem de şimdiye kadar emsaline rastlanmamış bir makuliyet ve kat'iyyetle izahı ve isbatı vardır. Ve bu itibarla o ruh-u Kur'anın en parlak bir tersimidir ve hikmet-i ezeliyenin bütün dünya efkârına tefevvuk eden ve hikmet-i Kur'aniyeyi bütün ihtişamı ile belirten bir ifadesi ve envâr-ı Kur'anın inkişaf etmiş bir manzarasıdır. Risale-i Nur nur-u risalet-i Muhammediyenin (A.S.M.) âhirzaman karanlıklarını dağıtmak için zamanımıza aksetmiş bir inşiaından başka bir şey değildir. Risale-i Nur'dan aldığımız pâyansız feyz ve nihayetsiz ilhamdır ki, bize bu

samimi ve hasbî kanaatlara sevkediyor. Bizim bu kanaatımız belki yanlış görülebilir, hattâ mübalağaya da hamledilebilir. Fakat samimidir. Onun için buna kimsenin karışmağa hakkı yoktur. Müellifinin Türk şivesine ve tarz-ı tekellümüne yabancı olması ve risalelerin muhtelif istinsah merhalelerinden geçmesi sebebiyle bazı mahallerinde rastlanan ufak tefek bazı kaide hataları ve ehemmiyetsiz bazı siyak u rabt noksanları, ancak satıhbîn olanları aldatabilir. Fakat hakikat arayıcılarına onun ruh-u ulviyet ve asaleti emsalsiz ve şeffaf bir pırlanta gibi kendini göstermekte ve elmas gibi lemaan etmektedir. Sayın savcının bize kütübhanelerdeki kitabları tavsiye zahmetinde bulunması gerçi şükrana sezadır. Biz ancak bu neslin yalnız mazinin hamule-i irfanını nakleden eserlerde değil, bugünün ihtiyacına cevab verecek olan ve bugünün netaic-i irfanını hâmil bulunan ve o netaice göre efkâr inşa ve tesis etmiş bulunan eserlere ihtiyacı vardır. İşte biz bu esbabdan dolayı Risale-i Nur'a kıymet veriyoruz. Ve bilhassa taşıdığı emsalsiz hararet ve feyz-i manevî-i iman dolayısıyla ona inanıyoruz ve tebcil ediyoruz. Yoksa ona inanışımız safdilane ve körükörüne bir hayranlığın veya umumî bir cereyanın sürüklemesiyle hasıl olan bir şuursuzluğun sebebiyle değil.

Risale-i Nur müellif-i muhteremine verdiğimiz kıymet ise, bu samimi görüşten ve bu şeffaf, garazsız anlayış ve duyuştan neş'et etmektedir. Evet biz müşarün ileyhe çok üstün bir kıymet-i ilmiye ve yüksek bir makam-ı manevî tanıyoruz ve onu hakikî ve üstün kemalâta mâlik bir fazilet ve hakikat kahramanı biliyoruz. Hattâ müşarün ileyhin a'zamî bir şekilde feyz-i Muhammediyeye nail olduğunu ve bu feyzin tam mazharı ve vârisi bulunduğunu ve İlahî bir memuriyetin hâmili olarak vazife gördüğüne inanıyoruz. Kendisinin bu tevcihatı hüsn-ü zan diye karşılaması ve şahsına mal etmemesi ve kendine kıymet verilmesini kat'iyyen istememesi, bizim bu garazsız ilme ve bürhana dayanan kanaatımızı sarsmıyor. Zira vazife-i tebliğ ve hizmet-i davette bu derece şiddetle ısrar ve neşr-i hakikat ve emr-i hidayette bu derece kat'î ve sarsılmaz bir ikdam ve emr-i İlahîye ittiba' ve feraiz-i Rabbaniyeye temessük ve ikbalde bu derece yüksek bir azim ve sünen-i Muhammediyeye (A.S.M.) harfiyen riayette ve hakka teslimiyet ve tefviz-i umûrda bu derece âlî bir himmet ve i'tisam ve i'zaz-ı din ve i'lâ-i kelimetullah'ta bu derece

yüksek bir şecaat ve azm-i hâlis ve davasında bu kadar kat'î bir sebat ve metanet ve mesail-i ilmiyeyi izahta bu kadar keskin bir vuzuh ve kat'iyyet ve bu derece pervasız bir tamamiyet ve vecazet ve câmiiyet ve mevzulara tasarrufta bu kadar kat'î bir hâkimiyet ve nüfuz başka türlü izah edilemez. Lâkin bizim müşarün ileyhte kabul ettiğimiz bu üstün mazhariyet kevnî kerametlere ve âlî kemalât ve Rabbanî ihsanat ve onun tasarruf ve havarik-i velayete mâlik olmasından değil, bilhassa Risale-i Nur ile izhar ettiği emsalsiz mertebe-i irfaniyetten ve müşa'şa' tezahüratına şahid olduğumuz hârika kemalât-ı ilmiyesinden dolayıdır. Zira kemalât-ı kevniyenin hakaik-ı ilmiyeye ve inkişafat-ı imaniyeye nazaran nazar-ı hakikatta kıymetleri daha yüksek değildir. Bilakis ehl-i hakikat nazarında bir mes'ele-i imaniyenin inkişafı, bin kerametten evlâdır. Nitekim Peygamber-i Zîşan (A.S.M) Efendimizin de en âlî mazhariyeti, onun en büyük ve daimî mu'cizesi olan ve ukûl ve ezhana en hâkimane bir kudret, erişilmez bir belâgat ve üstünlükle hitab eden ve beşerin karihası ve ilmi ilerledikçe azamet ve şaşaası artan ve hakaik-ı ulviyesi tezayüd eden bir inkişaf ile tezahür eden ve hakaik-ı mekşufe ve müsbete ile ahenk ve tetabuku ziyadeleşen ve beşerin henüz vâsıl olduğu hakaik-ı külliye ve netaic-i ilmiyeyi vaktinden asırlarca evvel haber vermiş olduğu meydana çıkan Hazret-i Kur'an sebebiyledir. Peygamberimizin diğer kevnî mu'cizatı, azamet-i Kur'ana nisbet ile çok küçük kalır. Ve onlar şems-i Kur'andan ve onun envâr ve hakaikinden intişar etmiş lem'alar hükmündedir. O en ziyade hakaik-ı ulviye ve desatir-i ma'kuleyi insanın vicdan-ı tefekkürîsine arz u tebliğ-i Peygamberî olmuştur. O getirdiği yüksek hakikat itibariyle insanların hürriyet-i tefekkürünü aslâ lekelemeyen, iradesini ibtal etmeyen ve hiçbir meslek-i ilmînin ve cereyan-ı felsefînin kudret ve nüfuz ve şaşaasından aslâ ürkmeyen ve perva etmeyen ve bütün menfî tehacümat-ı fikriyeye karşı kemal-i sekinet ve vakar ve kemal-i emniyet ve hâkimiyetle meydan okuyan ve en küçük bir saklılık tanımayan bir hürriyet-i vicdan-ı Peygamberîdir. Bu tavsifat hâşâ diğer Peygamberan-ı İzam bu evsaf-ı âliyeyi haiz olmadıkları manasına gelmez. Zira enbiya-i salife hazeratının zamanları mesail-i âliye ve tefekkürat-ı nihaiyenin hazm u idrakini mümkün kılacak derecede henüz kâfi bir olgunluğa ve kariha zenginliğine erişmemişlerdi. Bu sebeble akvam-ı salifeyi nimet-i

hidayetten mahrum etmemek için, daha fazla mu’cizelere yer verilmişti. Peygamberimiz ba’s buyurulduğu zaman ise ezhan-ı beşeriyenin kusva-yı tefekküre irtika edecekleri ilâ yevm-il kıyam bütün zamanları içine alan medeniyet-i kâmile zamanıdır. Bu itibarla zaman insaniyet rehber-i beşeriyet olan Zât-ı Ahmediyenin (A.S.M.) insanlığı tam bir tefekkür ve iz’an serbestliği ile içinde daire-i hidayete irşad etmesi yegâne tarîk-i savabdır. Ve acz-i insanî bakımından Rahmeten lil’âlemîn sıfatının îcabatındandır. İşte bu sebebden dolayı müslümanlığın en esaslı düsturlarından biri de ve tarîk-ı hidayetin en sahih ve salim şekli hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikir düsturudur. Peygamberimizin kevnî mu’cizeleri ancak mesalih-i cüz’iye ve muvakkata için vârid olmuşlardır. Rehber-i insaniyet ve maden-i kemalât hazretlerinin asıl hakikî ve ebedî mu’cizesi, beşerî iz’anı muhatab yapan ve ezhan-ı hakkaniyeyi, ukûl-ü munsıfeyi teshir eden Hazret-i Kur’andır. İnsanlığı rahmet-i İlahiyeye kavuşturmak ve zulmet ve şekavetten kurtarmak için ba’s buyurulan Zât-ı Pâk-i Risalet, insanlığı istila eden küfr ü dalalet zulümatını, şenaat ve şekavet karanlıklarını ancak Hazret-i Kur’an ile ve o neyyir-i saadet, nur-u hidayetle o irade-i galiye-i ezeliyenin feyz ü nuraniyetidir ki, her türlü denaet ve şenaatin kökünü kesmeğe imkân verdi. Şimdi dahi aynı tecelli-i rahmetin, yümn ü tezahür-ü rububiyetin tekerrürünü görüyoruz. Bugün dahi aynı sünnet-i Muhammediye (A.S.M.) cereyan ediyor. Zât-ı Ahmediye (A.S.M.) nasıl beşerin en muzdarib ve felâketli zamanında, en zulmetli ve şekavetli anında işrak-i envâr eyledi. Zavallı beşerin imdadına yetişti ise, her türlü şenaat ve hıyanetin mahşeri olan ve her türlü ifsad ve dalaletin mecmaı bu devr-i zulmette rezailin ve her türlü zulüm ve her türlü levsiyat ve hunharlığın ayyuka çıktığı bu şeamet ve mefsedet asrında ve her türlü esbab-ı helâkin, şenaat-ı beşeriyenin azgınlaştığı devirde ilhad ve irtidadın a’zamî haddini bulduğu, ukubet ve felâket beşer üzerine çöktüğü ve insanlık mukadderat-ı beşeriyeyi kararttığı felâketzede ve bîçarelerin âhlarının semaları deldiği, melce’siz ve himayesizlerin feryad ü figanlarının arş-ı a’zama yükseldiği bir zamanda o Nebiyy-i Âlîşan’ın (A.S.M.) veraset-i ulyâ ve emanet-i kübrasını kemal-i şecaat ve ehliyetle telebbüs ederek merdane ve hudapesendane bir asaletle deruhde ederek ve liva-i Kur’anı omuzlarına alarak arslanlar gibi küfr ü dalalet putlarına, zulm ü ceberut tagutlarına saldıran ve bir

melek-i rahmet gibi imdada yetişerek insanlığa rahmet-i İlahiyeyi müjdeleyen ve iman ışıklarını ve teselli nurlarını muzdarib ve me'yus ve bedbaht beşeriyete getiren, ulaştıran, fazilet ve necabet elmaslarını harab ve perişan gönüllere ulaştıran büyük kahraman Bediüzzaman'dır (Radıyallahü Anh). Üstad'ın tevcihini Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinde görüyoruz ve aynı inayet-i İlahiyenin ve aynı füyuzat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) temadîsini müşahede ediyoruz. Yüce kahraman o Peygamberini canını feda ederek ve o yüksek şems-i hidayetin şan-ı bülendini izhar ve i'lâ ederek o Zât-ı Muhammedî'nin (A.S.M.) uhde-i emanetine tevdi' ettiği liva-i İslâm olan meş'ale-i Kur'an ile cihan-ı zulm ü inkâr ve âlem-i dalalet ve şekavete meydan okuyor. Bu kadar ihtiyaçlı ve felâketli bir devirde hudapesendane bir gayret ve hamasetle ve İlahî bir azm ü himmetle âbide-i İlahî ve ferman-ı İlahî olan Hazret-i Kur'anın azamet ve şaşaasını izhar etmek ve vaz'-ı İlahî olan din-i celilin şanını i'lâ etmek ve dâr-üs selâm diyarının letafet ve ulviyetini ve ihtişam ve ciyadetini belirtmek için çalışan ve savaşan ve bu uğurda en küçük bir karşılık beklemeyen bu yüce kahramanını, bu hakikat ve fazilet gazanferini ve iman fedaisini siyasî zecirlerle te'dibe çalışmak veya onun değerini ve îfa ettiği vazifenin kıymet ve ulviyetini kirletmek istemek, çok nâmerdane ve şerefsiz bir harekettir. Bütün füyuzat ve envârımız İlahî memuriyetin bütün delailini üzerinde taşıyan böyle bir zâta ihanet etmek, doğrudan doğruya onu o vazifeye tayin eden Allah ve Resulüne ihanet olmaz mı? Ve onların fermanlarına mücadele manasına olan tâgiyane ve iblispesendane bir muamele hükmünde değil mi? Eğer onunla uğraşmak isteniyorsa, darbe-i silâh-ı irfan ile çıkmak îcab eder. Merdane ve medenî bir mukabele ve mücadele ancak böyle olur. Zamanın ilim şefliği makamını işgal ettiklerini zanneden ve böbürlenen bir takım ilim bezirgânları, onun isbat-ı tevcih sahasında gösterdiği şâyan-ı hayret ve kudretli mantık ve izah parlaklığını sadece inkâr ve hakaik-ı me'sureyi redd yolu ile körletmek istiyorlar. Halbuki inkâr çok kolay bir iştir ve tarîk-i ilim değildir. Cehle dayandığı ve acz ve inadın mahsulü olduğu için aslâ bir ilmî değeri yoktur. Bu zevat-ı muhtereme hiç düşünmüyorlar ki, bu kadar âsâr-ı eslaf meydanda iken hakaik-ı hadîsiyeyi ceff-el kalem inkâr etmek ve garaz-ı siyasî uğrunda ve tevatür-ü manevî halindeki ihbarat-ı Nebeviyeyi bir cür'et-i cahilane ile reddetmek ne derece

büyük bir hamakat ve ne derece vebal ve hatarlı ve mes’uliyet-i maneviyeyi mûcib bir harekettir. Onlar bu halleriyle erbab-ı dalaletin yardımcıları ve yardakçıları oldukları ve o menzile düştüklerini ve küfr ü dalale giden yolları destekledikleri acaba bilmiyorlar mı? Şübhe edilemez ki, âsâr-ı eslafta bir alay ihbarat-ı hadîsiyenin muhakkak bir hakikat tarafları vardır. Bunların bazılarının müteşabih olması ve lihikmetin remzî ve âsârî perdelere bürünmesi, bunların kâffesinin hâşâ uydurma olmasına imkân olmaz. Bunlardan bir kısmının senedlerinin zaîf olmaları, onların tamamen uydurma ve yalan olmalarını îcab ettirmez. Hele inkârlarına aslâ vesile teşkil etmez. Eğer bu inkârcıların zanları hilafına bu rivayetin bir hakikat tarafları varsa ki muhakkak vardır, mahiyet ve şekilleri ve manalarındaki garabet itibariyle bunların siyasî maksadlardan dolayı erbab-ı fesad tarafından uydurulmuş olmalarına da imkân yoktur. Meselâ: يكون فى امتى رجلان hadîsinin uydurulmasına hiçbir siyasî sebeb yoktur. Manasındaki garabet, beşer hayalinin bunu tasni’ etmesine de imkân vermemektedir. Binaen aleyh bunların inkârı dolayısıyla hakaik-ı hadîsiyeye vaki’ tecavüzün ve bu inkârı yegâne ilim addetmek suretiyle gösterilen cür’etin derecesi ne derece büyüktür ve bu inkârı nişane-i kudret göstermek suretiyle mevki-i siyasîlerimiz ve memuriyet ve mensablarını kurtarmağa çalışan bu ülema-i muhteremenin ne derece mes’uliyet-i maneviyeye ve vebal-i elîme düştükleri vâreste-i iştibahtır.

Hârika-i ilmiyesi ve kemalât-ı ahlâkiyesi ve ekmel mertebe-i fazileti aşikâr ve zahir olan ve mücahede-i kübrasının delaletiyle ve şekliyle Rabbanî bir memuriyete ve veraset-i Muhammediyeye (A.S.M.) mâlik ve mazhar olduğu meydanda bulunan bir zât-ı mükerremin beyanlarında ve tevcihlerinde ise bir hakikat aramak ve onlara değer vermemek, hayli cür’etkârane ve gafilane bir enaniyet ve inad tezahüründen başka bir şey değildir. İşte bizim Bediüzzaman’a (Radıyallahü Anh) verdiğimiz kıymet bu hakikatlar dolayısıyladır.

Sayın hâkimler! Acaba müşarün ileyhe sırf kıymet-i ilmiye ve kemalât-ı ahlâkiyesi sebebiyle vaki’ olan bu tekrimimizin bir siyaset mes’elesi addedilmesine imkân var mıdır? Hakaik-ı diniyeden ve

îcabat-ı imaniyeden dinin ilme verdiği yüksek paye ve şerafet ve kemalât-ı ahlâkiye tanıdığı üstün itibar meydanda değil midir? Ve ruh-u faziletten ilham alan ve nebean eden bu tavr-ı mü'minanemizi bu asil ve necib temayülatımızı, bu hakkanî ve İlahî tavrımızı bir siyaset çirkâbına nisbet etmek ne derece garazkârane bir haksızlıktır? Bizi bu yüzden mes'ul etmek, dinî temayüllerimiz ve imanî ve ilmî cehdlerimiz sebebiyle tecziye etmek ancak imanı ve ilmi cezalandırmaktır. Bu da ancak komünizm diyarında rastlanan bir tedhiş ve cebbarlık sistemidir. Ehl-i imanı senelerden beri tazyik eden ve nazarî formüller ve vakıa gayr-ı mutabık bahanelerle bîgünah ve masum müslümanları hapishane dolduran, koca bir milletin dinini öğrenmeyi 25 seneden beri çok zalimane ve cebbarane bir insafsızlıkla men' eden hakikî mücrim ve cebbarlara huzur-u adalette soruyoruz: Bu imanını her şereften üstün tutan ve dini ile iftihar eden ve onun için her fedakârlığı göze alan bu asil ve necib müslüman millet, bu İslâmiyetin şerefine asırlarca alemdarlık yapmış ve onun kemalâtını temsil etmiş ve onunla hal olmuş ve haşr ü neşrolmuş ve onun fezaili ile şereflenmiş ve onu canından aziz bilmiş bu dindar ve vefakâr millet, bu göğsü iman dolu temiz Türk çocuğu kendi manevî varlığını teşkil eden iman ve mukaddesatına vaki' tecavüzler ve ruh-u iffet ü namusuna ve mekârim-i ahlâkiyesine karşı irtikâb edilen şeni' sû'-i kasdlar ve denaetkârane ihanetlere mukabele etmek hakkına mâlik değil midir? Müslüman dinine karşı vaki' olan bu mühinane savletleri karşılamak ve onlara müdafaa etmek için ehl-i imanın hakkı yok mudur? Bu hakk-ı hürriyetten, bu kudsî ve aslî hakk-ı müdafaadan mahrum mudur? Bu müslüman ülkesinde, bu şerefli milletin dinini ve fezail-i ahlâkiyesini tezyif eden ve onu dinsizliğe ve ilhada davet eden ve rezail-i sefihaneye teşvik eden ve esasat-ı diniyeyi yıkmağa uğraşan mel'unane ihanetlere göz yumuluyor. Ses çıkarılmazken ve hattâ onu yapanlar teşvik ve himayeye mazhar olur ve alkışlanırken ve milletin mukaddesatına vaki' tecavüzlere karşı âmmenin hukukunu sıyanete memur adlî makamlar zerre kadar bir eser-i merhamet göstermezken, bilakis dini yıkmak, dine vaki' ihanetleri desteklemek ve körüklemek için her nev' cür'eti pervasızca irtikâb edenleri himaye etmek bir vatanperverlik şiarı ve fikr-i milliyete hizmet addedilirken ve bu vicdangüzar ve vicdan-ı milliyetle alay eden denaetkârane şımarıklıklar, kanun şöyle

dursun bilakis her nev’ himaye ve taltife mazhar edilirken; vatanın unsur-u hâkimi olan bu faziletli milletin kendi vicdan ve imanına ve canından fazla sevdiği mukaddesatına karşı vaki’ bu alçakça ihanetlere mukabelesi ve hukukunu müdafaası ne için bir suç sayılıyor? Ruh-u İslâmla 1000 seneden beri imtizaç etmiş ve onu yegâne rehber-i hayat ve saadet tanımış ve âbide-i hakikat kabul etmiş ve onunla yekpare bir vücud olmuş ve kendi dinini kendinden nez’etmek ve yıkmak için kimseye hak ve salahiyet vermemiş olan bu necib milletin ve bu vatanın unsur-u hâkiminden bu müdafaa hakkını kim ve hangi kuvvet men’ ediyor. Vatanın hakikî sahibi olan bu asil milletin vicdanını hiçe sayarak, aslî ve cibillî hukukuna karşı vaki’ olan haksız tecavüzleri ve kanunsuz müdahaleleri mazur görmeye imkân var mıdır? Bunları âdeta meşru’ ve haklı göstermek ve setretmek için onun pâk ve afîf nasiyesine her fırsat düştükçe bir siyaset damgası yapıştırarak onu tenkil etmeğe ve onu mürteci’ ve inkılab düşmanı diye vatandaşı imanından dolayı tezyif etmek hangi kanun ve adaletin îcabıdır? Mahkemelerde ve hapishanelerde çürütmek, hangi insaf ve adaletle kabil-i te’liftir? Eğer irtica’ dinsizlikten dönmek, televvüsat-ı ahlâkiyeden mekârim-i ahlâka suud etmek ise, bu vatandaşın hakkıdır. Eğer irtica’ müslüman dininin ulvî hakikatlarını izhar ve isbat etmek ise, onun metin ve kudsî ahkâmının isabet ve ulviyetini, hakkaniyet ve makuliyetini belirtmek ise, keza bu onun en kudsî ve şerefli bir vazifesidir ve buna imanen mecburdur. Bundan dolayı tahkir ve tazyik ve bîhuzur edenlerin gaye-i maksadları, göğüslerdeki imanı kökleyip çıkarmak için kazmalarla 25 seneden beri bilâ-ârâm çalışanlar bizzât kendileri mücrim değil midirler? Ruhen ve cismen İslâm olan ve samimi ruhunda İslâm heyecanı yaşayan ve kalbi nur-u imanla dolu olan bu asil ve necib millet hakikî bir fazilete müteveccih bir inkılaba, nura ve i’tilâya yönelmiş terakkiye, saadete …… kemale münteha bir teceddüde aslâ düşman değildir. Eğer inkılab dinsizlerin, habaset-i ahlâkiye naşirlerinin arzuları vechile milleti dinsizleştirmek ve onu iman ve itikadından soymak ise, eğer terakki bütün müsbet ve küllî faziletleri redd ü inkâr etmek ve bütün iffet ü namus kaygılarından sıyrılmak ve her türlü şenaat ve sefahet-i ahlâkiyeye kapıları açmak ve bütün rezail-i içtimaiyeyi medeniyet ve meziyet diye millete mal etmek ise ve asrî îcab ve ilmî meziyet ve medenî zaruret diye

dinsizliği en mergub bir hareket ve şâyan-ı imtisal bir lâzıme-i şeref ve bir medeniyet ve dûrendişlik zihniyeti ve ileri görüşlülük alâmeti ve hurafattan tecerrüd üstünlüğü kabul etmek ise ve hakaik-ı diniyeyi hurafat adıyla redd ü tezyif etmek ise, böyle bir inkılab ve terakkiye bu milletten vefa beklemek ve böyle bir teceddüde karşı bu müslüman halktan hayırhahlık istemek, hattâ hürmet ve muhabbet taleb etmek cidden abes bir teklif ve beyhude bir gayrettir.

Eğer inkılab şerleri, şerefsizlikleri, denaetleri, habasetleri, atalet ve cehaleti bırakmak, ilme ve hakikata kapıları açmak, fazilete ve …… koşmak, eğer terakki milletin hayra ve hakikî ve faziletkâr refaha müteveccih bir hamlesi demek ise, eğer teceddüd mülevvesat-ı ahlâkiye ve efkâr-ı bâtıla ve muzırradan temizlenip hayata ve saadete doğru i'tilâ ise, kemal-i şerefe doğru bir ilerleyiş azmi ise, bu bizim baş tacımız ve en büyük emelimizdir. İnkılab beş-on kişinin şahsî arzusu değildir. İndî kanaatlar ve efkâr-ı felsefiyesi ve zümrenin indî telakkisi veya keyfî arzusu olamaz. Buna hamle-i millî denemez. Dinsizleştirmeğe matuf şahsî ve keyfî arzuları olamaz. İrtidadın adına inkılab demek, bu milleti tanımamak ve hakikatlara karşı küfranda bulunmak demektir. Bu asil millet dinsizliği ve dinsizleşmeyi bir inkılab olarak hiçbir zaman kabul etmiş ve bu bâbda kimseye salahiyet de vermiş değildir. Böyle düşünenler, bu milleti tanımayan ve bu milletin ruhuna yabancı olan kozmopolit seciyeli bedbahtlardır. Bunlar kendi keyiflerini ve meramlarını milletin iradesi gibi göstermek ile, milleti hiçe sayan ve onun re'yine ve iradesine ve şuur ve iz'anına aslâ kıymet ve ehemmiyet vermeyen mütecavizlerdir. Bunlar millette hayr u şerri tefrik kabiliyeti tanımayan ve milletin başında fuzulî rehberlik iddiasında bulunan ve onun ruhuna ve hissiyatına kıymet vermeyen, aslî haklarına tecavüzde be's görmeyen küstahlardır. İstibdadı ve maziyi yıkmak iddiasıyla, bin misli istibdad tesisini halas ve refah yolu diye ve milletin istediği diye vasıflandıran hodgâmlardır.

İnkılab muayyen eşhasın keyfî arzusu olmadığı gibi ve alelâde başıboş kaideler de değildir. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu inkılabın hududunu çerçevelemiş ve mahiyetini tesbit etmiştir. Teşkilat-ı Esasiye'de dindarı en çok alâkadar eden inkılab kaidesi lâikliktir. Bu kaide gerçi dinî esasatı tanımamak ve onunla vatandaşın ruhunda meknuz ve ruh-u İslâmiyette mündemiç bulunan hakikî bir tesamuh

ruhuyla kendi hakikatının üstünlüğüne olan itimadı sebebiyle bu millet bu kaide ile muaraza haline düşmeğe lüzum ve hacet görmemiştir ve mücadele etmemektedir. Elverir ki o resmî formalitelerdeki tarifi vechile hürriyet-i vicdan ve bîtaraflık ve medeniyet düsturu olarak ve Teşkilat-ı Esasiye'nin tanıdığı haklar dâhilinde tatbik edilsin. Dinsizlerin ve farmasonların bu vatanda soysuzluk, kozmopolitlik ve iffet düşmanlığı mikroplarını yayan sefihlerin elinde dindara çekilmiş bir dinsizlik kılıncı olarak kullanılmasın. Vatandaşın imanına saldıran, vicdanına tahakküm eden, ruhunu rencide eden, aslî haklarını çiğneyen ve gasbeden bir taarruz silâhı olmasın. Acaba bu vatandaki azlıklar her nev' hürriyet-i diniyeye mazhar ve dinlerini istedikleri gibi tahsil ve tedris ve icra ve dinî cemaat teşkilatları kurmak salahiyet ve imkânlarına mâlik iken, bu vatanın unsur-u hâkiminden bu haklar ne için esirgeniyor? Acaba ne için bu unsur-u aslî senelerden beri dinini ve faziletinin menba'larını öğrenmek hakkından mahrum olmuştur? Ve ne için kendi imanını ve dinî tecessüslerini olgunlaştırmak ve vicdanının sesine ve emirlerini uygun bir şekilde ruhî ihtiyaçlarına cevab bulmak için bir dinî cemaat vücuda getirmek hakkına mâlik değildir? Lâik bir sistemin en bariz vasfı, vatandaşın dinine karışmamak, vicdan hürriyetine müdahale etmemek değil midir? Bu esas ana kanunla bağlanmış iken, bir milletin topyekûn imanını yıkmağa savaşmak, vicdanlarını tazyik etmek ve dinin medar-ı bekası ve zıman-ı mevcudiyeti olan tedrisat-ı diniyeyi men' etmek, ne ile kabil-i te'liftir? Bunların lâiklikle uyuşabilen tarafı neresidir? Dinî hürriyetin yegâne teminatı ve hissiyat-ı diniyenin zıman-ı bekası olan din tedrisinin men' edilmesi, lâiklik perdesi altında dinin inkırazını ve imhasını hedef tutan bir kasd-ı iblisanenin eseri değilse nedir? Anayasa Kanunu vatandaşın aslî haklarını ayak altına alan ve adına inkılab ve temeddün hareketi diye ad konan ve o namla maskelenen bu mütecavizane hareket, dini kökünden kazımak maksadıyla girişilen bir faaliyet-i mülhidanenin tam kendisi değil midir?

Bunun başka ne suretle tevili mümkündür? Dinimizden dolayı bizi mücrim sandalyesine oturtanlar, din tedrisatını men' etmek ve bu milleti dinsizleştirmek ve milletin vicdanına ve imanına saldırmak ve faziletini çürütmek ve yok etmek salahiyetini nereden aldılar? Bu müslüman millet kendi vicdan ve imanına saldırmak ve onu

kendisinden nez’ etmek için kimseye hak ve salahiyet vermiş değildir. Asıl inkılab düşmanlığı ve kanuna ihanet, vatandaşın hukuk-u asliyesine tecavüz ve dindara bu vatanda hakk-ı hayat tanımayan ve ana kanunu bir korkuluk mahiyetine tenzil eden, kanun ve adalet ve insaf düşmanlarına teveccüh eden bir cürümdür. Yoksa müslümanlık hürriyet-i vicdan düsturunu ve akl-ı selimin nazarını esasatında en kuvvetli düsturlarından addettiği için, hürriyet-i vicdan manasına olan lâiklikle muaraza vaziyetine girmiş değildir. Müslümanlık kendi esasatını zorla kabul ettirmek için kimseye minnet etmez ve kimseyi zorlamaz. Müslümanlıktan kendini müstağni kılanlar ve ahkâmını tatbike kıymet vermeyenler, ancak İslâmiyetin füyuzat ve nimetlerinden kendilerini mahrum kılmaktan başka bir netice elde etmezler. Bunun avakibi de kendilerine raci’ ve müteveccihtir. Yoksa müslümanlığın kimseye minneti ve ihtiyacı yoktur. Cebirden müstağni ve münezzehtir. Ruh-u İslâmiyet bir kısım insanların adem-i icabetinden bir şey kaybetmez. Zira onun mevki-i muallâsı emin ve mahfuzdur. Binaen aleyh madem ki dindar, lâikliği kendisi için bir mücadele mevzuu yapmamaktadır. İmanı îcabı İslâmî kavaide aykırı olan şeylere muhalif olsa bile, İslâmiyetin verdiği istiğna sebebiyle bu mevzuda ikraha ve mücadeleye düşmemektedir. Bu itibarla onun fiilen inkılab düşmanlığı mevzu-u bahis olamaz. Ancak fikren muhalefet mevzu-u bahistir ki bu da iman îcabıdır ve aslâ cürüm addedilemez. Buna rağmen acaba ne için lâik olan ve hürriyet-i vicdan düsturunu kabul eden bir idare, dindarlarla uğraşıyor? Hürriyet ve vicdanlarına ikide bir müdahale ediyor, ibadetlerine karışıyor. Onlara yeniden nizam ve şekil vermeğe yelteniyor. Çeşitli vesilelerle onları tazib ve rencide ediyor. Acaba ne için insanları soysuzlaştıran, anarşiliğe sevkeden ve çeşitli ceraimin îkaına sebeb olan, devlet ve milletin emniyetini ve câmianın refah ve huzurunu temin eden ve cem’iyeti sayısız fedakârlıklara sevk u icbar eden ve insanı manevî murakabeden mahrum ve hayvanî ihtiraslarıyla ve onun îcabları ile başbaşa bırakan, dinsiz ve imansız telkinatı ve şenaat-ı ahlâkiye ifsadatı devletin emniyetini ihlâl âmili sayılmıyor da; insanların vicdanına manevî bir yasakçı, fedakârlıkların ve faziletlerin îfasına manevî bir müşevvik ve hattâ âmir-i mücbir ve ef’al ü harekât-ı beşeriyeyi kontrol eden ve hayra ve insaniyete, nizam ve huzura tevcih eden bir manevî müfettiş ve

murakıb bırakan ve şuur-u insanîyi ezeliyet ve ebediyet iz'anı ile terbiye edip küllîleştiren ve zenginleştiren ve onu cüz'î ve fâni ve muvakkat mahiyetten kurtaran ve ruh-u insanîyi ahlâk ve fezailin kudsiyet ve asliyetine inandıran ve mes'uliyet-i hakikiye iksiriyle techiz eden ve onu fâni beşeriyet ve behimî hayvanat derekesinden alarak necaib-i âliye ve kemal-i ahlâkî ve feragat-ı hakikiye şahikasına çıkaran, fâni muvakkat akîm ve meyyit gayeler ve mefkûreler vartasından kurtarıp daimî ve ezelî hakikat ve saadet ve hakikî nuraniyet ve inşirah fezasına yükselten ve verdiği misilsiz medeniyet ve hakikî insaniyet telkinleriyle câmianın ve hattâ bütün zîhayatın emniyetlerini ve hakikî huzur ve inşirahlarını ve içtimaî nizamını koruyan ve sağlayan ruh-u diyanet ve iman, devletin emniyetini ihlâl sayılıyor? İnsan bu hal karşısında ve haklı olarak acaba lâik idarenin vasf-ı fârıkı dinsizlerin ve dinsizliğin hâkimiyeti midir, diyeceği gelir. Çeşitli tarihî ve gayr-ı dinî inhitat, muhtelif inkıraz âmillerini görmeyerek ve cehaletin dinimize sokmak istediği bir takım ebâtılı, hâşâ din zannederek dinimizi kötülemek isteyenler, ancak cehaletlerini izhar etmektedirler. Kendisini fıtrat ve hakikat dini diye ilân eden ve ilm ü hakikatın penahı, müşevviki ve baş hâmisi olduğunu dava eden ve beşerin muhtelif mümkün saadet ve refahı için ilme ve hakikata müstenid, hayra ve fazilete ve i'tilâya saik her nev' terakkiyatı emreden bir dini itham etmek ve onu medenî ve insanî inkişaflara engel tanımak ancak koyu garaz ve cehaletin neticesidir.

Müslümanlığı itham edenlerin dinimiz hakkındaki bilgileri Avrupa hristiyanlığının dinimize karşı beslediği garaz, düşmanlık ve kin duygularından mülhemdir ve Avrupa dinsizlerinin hristiyanlık hakkındaki menfî telakkilerinden muktebestir ve onların aynen taklididir. İslâmiyet aleyhinde hristiyanlığın beslediği gayz u nefret hisleriyle meşbu'dur. Farmason ruh-u meş'umunun hakikat-ı diyanete karşı beslediği yıkıcı ve bozguncu telkinatının ve denaetkârane ihanetinin mahsulüdür. Onlar İslâmiyeti aslâ bilmiyorlar ve bilmeğe de nahvetleri ve cahilane gururları mani'dir. Onlar Avrupa ve garb inkişaf-ı ilmîsinin şaşaasından gözleri kamaşmış, hayr u şerri tefrik kabiliyetleri azalmış ve iz'an ve insafları tek taraflı olmuş ve dumura uğramış kimselerdir. Onlar nur-u ezelîyi görmeyecek derecede kör, İlahî hakikatları ve hakikî insaniyet düsturlarını ve

kudsî telkinatları işitmeyecek derecede sağır ve hayvanî ihtirasların ve dünyevî ve muvakkat duygu hatırı için necaib-i kudsiyeyi ve hakaik-ı âliyeyi söyleyemeyecek derecede dilsizdirler. Onlar nur-u hidayete kapılarını kapamış bedbahtlardır. Hristiyanlık kininin ve farmasonluk iblisiyetinin ruhlarına ektiği zehirli tesirler ve İslâmiyet aleyhindeki şiddetli adavet ve taassubları, onların insafa gelmelerine aslâ müsaade etmemektedir. Garb inkişaf-ı ilmîsinin ve teknik terakkiyatının ilk üstadı İslâm medeniyeti olduğunu bizzât Avrupalı fikir ve ilim dâhîleri dava ettikleri halde, medeniyet-i İslâmiye üzerine çeşitli felâketlerin ve ihanetlerin çökmesi yüzünden vukua gelmiş olan şark inhitatını müslümanlığa atfederler. Baş müsebbib ve hakikî âmil telakki ederler. Ve müslümanlığın gerilik ve inkıraz âmillerini ihtiva ettiğini dava ederler. En metin ahkâm ve esasata ve en yüksek desatire mâlik olduğu, düşmanları tarafından teslim edilen İslâmiyete topyekûn hurafat ve ebâtıl tesmiye ederler. Onlara göre müslümanlık kurûn-u vustâ ve barbarlık kaideleridir. Akvam-ı ibtidaiye ve vahşiyenin düsturlarıdır. Bugünkü medenî tekâmül kaidelerinin yanında kıymet ifade etmezler ve başlıca terakki engelleri ve teâlî ve inkişaf maniaları halindedirler. “Din terakkiye mani’dir” sözü, onların en kat’î düsturudur.

Halbuki İslâmiyet bugünkü ulûm-u müsbete inkişafları müvacehesinde hakkaniyet ve isabeti tamamıyla tezahür etmiş bir nizam-ı ekmeliyettir. Ve beşerin yegâne zıman-ı halas ve kâfil-i saadeti olan bir şehrah-ı selâmettir. Ve insanlığın arayıp özlediği hakikat ve bir hazine-i hidayettir. Ruh-u İslâmiyetin fışkırttığı misilsiz enerji ve vücuda getirdiği hârika ve muazzam inkılab ve tatbik ve tahakkuk ettirdiği eşsiz nizam-ı medeniyet ve bünyan-ı adalet ve ebedî fazilet tarih sahifelerinde eşsiz ve nazirsiz yatmaktadır. İslâmiyeti bilmeyenler ve her nev’ dinî telakkilere ve manevî inançlara sahib olmayı mahz-ı cehalet ve belâhet sayanların iman sahiblerine ve maneviyata inananlara hücumu ve onların hakkını tanımamak hususundaki gaddarlıkları, onların nazarında cehalet ve hurafe ile mücadele ve mücahededen ma’duddur. Bunların ilmî iz’anlarına ve eğer varsa insaflarına hitab ediyoruz:

Acaba kâinatın bize arzettiği hakikata yüzleri sadece münkirlere hak verecek bir mahiyette midir? İman tarafdarlarını te’kid ve tasdik edecek vücuh-u hakaik yok mudur? Fikir ve ilim dünyasının

pehlivanları yalnız münkirler midir? İlimde ve felsefede metbu' ve üstad tanınan yüksek mütefekkirler arasında dindarlar ve iman vechesini isbat edenler ve kâinatın hârikalar cihanı olduğunu ve bunların ancak en yüksek akıl ve iz'anın teşkil ü tertibi ile mümkün olabileceğini söyleyenler az mıdır? İnsanlar hududsuz masnuat-ı fikriyeye ve sayısız ma'kulat-ı hilkate bir fâil bulmak cehdiyle ârâmgüzar değiller midir? Acaba ilim ve fikir sahasındaki yegâne ve müberhen ve vakıa mutabık bu hakikat 17 ve 18'inci asırların mecruh ve pürşeamet ve akîm ve kasvetli dar yüzleri yetmiyor mu? Felsefede isbatiyecilik ve tabiat kanunlarından başka bir şey tanımayan ve inkâra dayanan bir meslek ve kör sağır tabiatçılık, katı ve uğursuz maddîcilik midir? Acaba yegâne tarîk-i hayat ve saadet maddî ve sonsuz sistemlere bağlanmak ve kasvetengiz ve yeis verici ve birbirini hırpalayan mütezad nazariye içinde boğulup kalmak ve yolunu şaşırmak ve bilmiyeceğimize inanarak hakaik-ı âliyeyi inkâr etmek ve İlahî ebediyet tesellilerinden mahrum yaşamak ve necaib-i ulviyeye müstenid olacak desatir-i ezeliyeyi taharriden sarf-ı nazar etmek midir? Acaba beşerin gaye-i tesellisi ve inşirah-ı saadeti, kendisini bu karanlıklar ve ümidsizlikler cehennemi içinde hapsetmek midir? Acaba vatanı teâlîye ve milleti refah u saadete kavuşturmak, terakki ve medeniyete ulaştırmak, ümid ve teselli-i insanînin yegâne menbaı, ezeliyet ve ebediyete dayanan hakikî insaniyet ve beşerî saadet mefkûresinin yegâne kaynağı ve bu mefkûreye göre ayarlanan hakikî ve müstekar ve müemmen fazilet ruhunun yegâne zımanı ve vazife aşkının ve cehd-i gayret heyecanının yegâne mevlidi ve bina-yı ahlâkînin rakibsiz mesnedi ve huzur-u insanînin yegâne müessiri ve baş âmili olan ruh-u diyanetten sıyrılmakla ve insanı hayvaniyeti ile ve behimî ihtiraslarıyla başbaşa bırakmakla mı mümkün olacak? Acaba hayattan istenilen matlab, sadece hayvanî ihtirasların tatmininden mi ibarettir? Acaba insanın hayvaniyet fevkinde hiçbir vechesi ve matlabı ve gayesi yok mudur? Acaba ruh-u insanîye aslâ şifa vermeyen, onların ebediyete ve daimî hayata teşne gönüllerini aslâ teskin ve teselli etmeyen fâni ve akîm gayeler ve o cansız mefkûreler mi insanı ruh-u fazileti aşılayarak onları hayatı istihkar bahasına en yüksek fedakârlıklara kahramanlık ve necaib-i ahlâkiyeye ve her hal ü kârda istikamet ve sadakata sevkedecek? Acaba hayat-ı dünyeviyeden fedakârlıkta bulunabilmek

ve feragata razı olabilmek için muahhar bir hayat-ı bâkiyeye, bu âlemden daha gerçek, daha vefalı bir saadet zeminine inanmaktan başka yol ve çare var mıdır? Tesis-i ahlâkın ancak böyle bir inanışa vabeste bulunmasından başka bir tarîk mevcud mudur? Hodgâm insan fedakârlıklarının karşılığını göreceği bir hayat-ı diğere inanmayınca, fena sıfatlarından ve nefsanî arzularından ve şahsî isteklerinden kolay kolay feragat edebilir mi? İleride bir ümid ve ışık görmeyince fedakârlıkta bulunabilir mi? Ahlâk şahsın kendi aleyhine ve diğeri lehine ve cem'iyet hesabına ferdî matlablarından ve ihtiyaçlarından feragatta bulunmasından başka nedir? Amelî hayat bakımından ahlâk başka ne suretle tarif edilebilir? Acaba müessese-i diyanetin hiç tecrübe ve istikraî ve müşahedeye dayanan bir sahası yok mudur? Yahut bina-i iman isbatî ve tahkikî mahiyetten mahrum ve hakikat-ı hariciyesi gayr-ı mevcud bir hayal ve efsane midir? Acaba zümre-i enbiya ve evliyanın mesnedleri hâşâ sümme hâşâ evham ve hayalât mıdır? Acaba hakikat-ı imana aid böyle bir tahkikî sahaya herkesin yükselmemesi, onun inkârı için kâfi bir sebeb midir? İlmî netaic-i âliyeyi herkesin bizzât tecrübe etmeğe liyakat-ı ilmiyesi kifayet etmediği gibi, ruh-u fazilet olan ihlasın ve bâtınî safvetine, derece-i iktisabına muallak olan bu şuhudî ve îkanî sahaya herkesin yükselmemesi, tarîk-i ilimde herkes için açık olmayan bir istisnaiyet kapısı manasına mı gelir? Yahud bu İlahî ve hakkanî merhaleye herkesin ulaşmaması, onun tahakkuku imkânsız bir faraziye olmasına mı delalet eder? İnsana ümidsizlik ve nevmidî mikropları zerkeden ve adem ve kasvet zehirleri aşılayan ve onu behimî ihtiraslara yönelten, koyu ve katı maddecilik ve bunaltıcı ve sert çehreli isbatiyecilik yerine; güya hakikat-ı hariciyeden mahrum kabul edilen iman esasatı yani bu mefruzu hayal-i insanın ferdî ve ma'şerî ihtiyaçlarına ve pratik hayatına daha uygun değil midir? Seviye-i fikriyeleri vasatın fevkine yükselmeyen halk kitleleri hesabına daha faideli değil midir?

Şimdi soruyorum: Bu efkâr ve hakaik ve hakaikâlûd bulunan ve ebediyet gayeleri peşinde koşan insanların siyaset gibi fâni ve muvakkat, hatarlı ve mes'uliyetli ve hukuk-u ibadîyi dâî bir dünya canbazlığına rağbet etmeleri ve onun peşine düşmeleri nasıl vârid olabilir? Bu mülahazat bizim endişe-i imaniyeden ve cehd-i ilmîden

başka veche ve çehremiz olmadığı ve aslâ fâni maksadlar zebunu olmadığımızı isbat eder ve gösterir.

Ve keza senelerden beri bir nizam ve fazilet unsuru olmak vasfımıza devam ve sadakatta her nev' zulümden sakınmak şiddet-i ihtiyacımızın mana ve hikmetini izah eder. Bizi dinî bağlılığımızdan dolayı mes'ul etmek, beyhude bir gayrettir. Tazyikler, tehdidler, hapisler ve işkenceler ancak maddeye kadar uzanabilir. Bunların tesirleri ancak kişver-i imanın harîm-i muallâsına yükselemez ve aslâ müntehası ebediyet ve uluhiyet olan yollarından ve azimetlerinden ve imanlarının îcabatını icradan döndüremez.

İktibas 12 Mayıs 1949 tarihli Hürriyet Gazetesi'nden:

İhtiras…… nam roman yazan……

Konuşma: Eğer iffeti düşünüyor isen bil ki o aslında hiçbir şeydir. Ve çirkin kadınlar tarafından her şeymiş gibi gösterilmekle birçok büyük kusurlar kapatılır.

Bazı arkadaşların hapis sıkıntısından müteessir olarak bir nev' iştikâ tavrı takınmalarına ve bazı kardeşlerin ef'al ü harekâtını hapse sebebiyet gibi telakki etmelerine binaen yazılmış bir hasbihal ve Afyon mücahedesinin bir tasviridir.

Muhterem kardeşlerim! Afyon müdafaa-i diliranesi فقاتل ولا تخش kudsî fermanının bir tezahürüdür ve nazar-ı hakikatta kıymeti çok yüksektir. Sizler hidemat-ı sâbıkanıza mükâfat olmak üzere bu âlî mücahedenin feyizlerine doğrudan doğruya mazhar olmak için ve onun mücahidleri meyanına girmeniz için ikramen buraya getirildiniz. Bu itibarla tenkid ve şekva değil, şükretmeniz lâzımdır. Yoksa şekva edecek ve evvelce etmekliğimiz lihikmetin vazifeye sevkedilmiş ve bazı ef'alin icrası kendilerinden zuhur etmiş bir kısım kardeşlerinizi müsebbib diye tenkid edecek ve onları rencide edecek ve gönüllerini kıracak ve şevklerini ye'se çevirecek şekilde idare-i kelâm ederseniz, buradan kazanacaklarınız kısmen heder olur. Müsterih olunuz, vaki' olanların hepsi mukadderdir, behemehal vaki' olacaktır. İnşâallah bu yüksek mücahedenin neticesi manasız değil, belki pek çok parlaktır. İnşâallah çok yakında pek hayırlı ve pek feyizli neticelerle

karşılaşacağız. Yoksa tenkid ettiğimiz bazı aşırı vazifeperver kardeşleriniz vazifelerini gayr-ı müdrik olarak yapmamışlar, bilakis müdrik olarak ve anlayarak ve tam şuurla îfa etmişlerdir. Bizden beklenen, vazifeyi hüsn-ü îfaya gayret etmektir. Gerisi Allah'ın vazifesidir. Netice ve muvaffakiyet, Cenab-ı Hakk'ın ikramatındandır ve ona aiddir. Ona karışmağa hakkımız yoktur. Evet vazife-i hakka mani' olacak şekilde ifratkârane ve maksadsız, neticesiz alayişperverane hareketler zararlıdır. İhtiyat edip, alayişe kapılmamak lâzımdır. Lâkin ihtiyat vazife görmemek, hizmet terettüb edince vazifeden kaçmak ve hizmet deruhde etmemek ve hattâ nefsini kahramanca ve seve seve Allah (Celle Celalühü) ve Resulü (A.S.M.) ve onun sevgili memuru uğruna kurban etmemek değildir. İhtiyat daha faideli hizmetlere ve daha esaslı ve semeredar neticelerin teminine vakit ve imkân bulabilmek ve hazırlatmak için, kuvvetini neticesiz ve mazarratlı maksadlar uğrunda lüzumsuz yere sarf etmemektir. Evet şurası muhakkaktır ki, biz bu mahkûmiyeti zarurî ve faideli bulmaktayız. Eğer böyle olmasa idi, Nur'un İlahî ve kudsî sesi daha yüksek mertebelere ve daha ileri ufuklara aksetmezdi. Elbette hak ve hakikat mücadelesinde bu kabil cilveler ve çetin imtihanlar olacaktır. Eğer hak uğruna mücadele ve mücahede o kadar kolay bir şey olsa idi, fazilet ve kudsiyeti o kadar yüksek olmazdı. Ne mutlu böyle çetin imtihanlar kazanan, sarsılmayan, yılmayan kahramanlara! Sizin tenkid ettiğiniz ve manasız zannettiğiniz ef'al ve kahramanlıklar inşâallah pek yakında o kadar büyük fütuhat ve inkişafatın anahtarı ve saiki olacaklardır ki, siz de imrenecek ve iftihar edeceksiniz. Ve bugün burada bulunmanızdan dolayı şükredeceksiniz.

Elbette müdhiş savletler ve hakikat-ı kudsiyeyi ve onun dellâlı olan mübarek Üstadımızı tezlil ü tezyif suretiyle yapılan ihanetlere tahammül edemezdik. Elbette dalalet namına meydan okuyan mağrur başların müftehirane ve mutaazzımane tafrafüruşlukları ve hezeyanları müvacehesinde, kadınlar gibi zelilane boyun eğemezdik. Elbette izzet-i İslâmın ve hakikat-ı kudsiyenin ve şeref-i diyanetin ayaklar altında çiğnenmesine sabredemezdik. Elbette Hücumat-ı Sitte'nin şakirdleri, ihanetkâr ve hainane savletlere karşı kahramanca göğüs gerecekler. Boynumuza ayağını basmış insafsızların suratlarına tükürecekler ve şeref-i İslâma yakışır bir asaletle ve ilm ü

faziletin gür sesiyle haykıracaklar ve ölümü zillete tercih edeceklerdi. Nitekim Allahımıza hesabsız hamd ü sena olsun, Nur'un kahraman fedaileri vazifelerini arslanca Allah'ın ve Resulünün rıza ve tahsinine ve bütün melaikenin ve ruhaniyyunun sürur ve iftiharına lâyık bir şekilde ve sevgili Üstadlarının şerefiyle mütenasib ve onların şerefini tam ilân edecek bir tarzda îfa etmişlerdir. Tarih ve hakikat onları ebede kadar anacaktır. Onların ettirdiği tarraka-i hakikat, münkirlerin bile hayret ve takdirini ve ceza verenlerin bile tahsinini mûcib olacak derecede ulvî ve parlaktır.

Denizli melhamesi yanında, Afyon melhame-i kübradır. Şeref-i İslâm tam ilân edilmiş ve onun alemdar-ı muazzezi tam müdafaa ve tevkir edilmiştir. Kardeşlerim! Üstadımızın beyanıyla ve kudsî delillerin işaretiyle, burası son medrese-i Yusufiyedir ve son meydan-ı imtihandır. Bu itibarla cümlemiz iftihar edelim. Cenab-ı Hak bizim gibi acezeyi ve hattâ günahkârları, Habib-i Zîşan'ının en son ve sevgili halifesine yâr ve hemdem yapmış ve onun hizmet-i kudsiyesine bizleri hizmetçi olarak intihab u ihtiyar buyurmuştur. Bu ne büyük devlettir. Biz bu emsalsiz mazhariyeti, rü'yada görsek bile inanmazdık. Bu yüksek şerefe aslâ lâyık ve müstehak değildik. Cenab-ı Hak bizim kemal-i aczimize şefkaten bu âlî mazhariyetle bizi taltif buyurmuş. Bundan dolayı ne kadar şükretsek yine azdır.

Elhamdülillah koca bir umman-ı zulmet ve derya-yı dalalet içinde parlayan bir avuç muhlisîn içindeyiz. Bugün Allah ve Resulünün nazarları Risale-i Nur şakirdleri denilen bu zümre-i ehl-i ihlasa müteveccihtir. Bütün acz ve kusurlarımıza rağmen Rabbimizin bu emsalsiz âtıfetine, bu misilsiz şefkatine, in'amına ve ihtiyarına karşı haşre kadar başımızı secdeden kaldırmasak yeridir. Mübalağa değil, Sultan-ül Enbiya Hazretlerinin birçok ehadîs-i celileleri bugün şem'-i hidayeti taşıyan bu muhlisîn ordusu hakkındadır. Kur'an hizmetkârları denilen bu zümre-i naciye hakkındadır. Hizbullah na't-ı celili ile tavsif edilen ve ashab-ı Resulullah ile mizan-ı teşbihe konulan ve ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) âhirindeki hayra ma'kes olan bir hizb-i hidayettir. Binaen aleyh şekva değil, şükür edeceğiz ve ebediyen Rabbimizin bu âtıfetine ehil olmağa çalışacağız.**(Haşiye)**

Haşiye: 1) ليدركن الدجال قوما مثلكم بل خيرًا منكم

2) خير امتى اولها او آخرها و فى وسطها نهج اعوج

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi [Son müdafaa]

Son müdafaa

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

ارجع الى اللّه وتب عن الامر الذى فصلت

Sayın hâkimler!

Sayın savcının baştan başa garaz ve mugalatadan ibaret olan son mütalaasını dinledik. Kendisinden yüksek huzurunuzda şu suali sormak istiyoruz. Bize yaptığı isnadat Denizli beraetinden evvelki zamanımıza mı aiddir? Yoksa o beraetten sonraki zamana mı aiddir? Eğer o beraetten evvelki zamana aid ise, o beraet ve kaziye-i muhkeme onları tamamen silmiş, tasfiye etmiş ve hesabını görmüştür. Yok, ondan sonraki zamana aid ise bu cihetin üzerinde biraz duralım.

Sayın savcının en belirli ithamı olan bu gizli cem'iyet Denizli beraetinden sonra kurulmuş ise, nerede ne zaman kaç kişi tarafından kurulmuştur? Ve müessisleri kimlerdir? Bunlara dair edna bir emare ve delail elde etmişler midir? Bizi mevkuf tutabilmek için bir nakarat halinde bütün mahkemenin devamı müddetince tekrarladığı bu uydurma cem'iyet isnadı, ilk iddianamesinde sarihan mevcud değildi. Zira ondaki itham aynen "İdlâl ve iğfalinin derece-i şümulü de gözönüne alınmak suretiyle hareketi Ceza Kanunu'nun 163. maddesinin birinci fıkrası ile 173. maddenin son fıkrasına uygundur" şeklindedir.

Halbuki cem'iyetçilik hakkındaki itham 163. maddenin ikinci fıkrasına göredir. Mahkemenin devamı müddetince cem'iyetçilik hakkında edna bir delil zahir olmadığı halde, muma ileyhin bu isnadını daha kuvvetli tekrarlaması iddiasının kanuna ve delaile değil sırf hissiyata dayandığını göstermektedir. Sayın savcı bu son talebinde cem'iyet isnadına dair hiçbir delil ve emare elde edilmediğini itirafla beraber, heyet-i celileden delilsiz olsa da cem'iyetin vücudunu kabul etmelerini ister bir tarzda, gizli cem'iyette delil aramağa lüzum olmadığını âdeta bir vâzı'-ı kanun gibi tasrih etmiş ve o yolda talebini yapmıştır.

Sayın hâkimler! Heyet-i celileniz bu takdirde hükmünü neye istinad ettirecektir? Delilsiz nasıl hüküm verecektir? Delile dayanmayan bir hükmün kanunla ve adaletle alâkası kalır mı? Halbuki kanunda "Devletin emniyetini ihlâl edebilecek harekete halkı teşvik veya bu bâbda cem'iyet teşkil edenler ve teşkilatın bir gûna fiilî eseri çıkmamış olsa bile" şeklindedir. Buna nazaran cem'iyetin vücudu için sayın savcının formalite dediği kanunî teşkilatın vücudu şarttır. "Teşkilatın bir gûna fiilî eseri çıkmamış olsa" fıkrası, bu teşkilata dair bir gûna delil elde edilmemiş olsa manasına mıdır? Yoksa bu teşkilatın hariçte bir hâdise-i fiiliyesi zuhur etmemiş olsa manasına mıdır? Fıkranın evvelindeki teşvikat kelimesi maksud manayı tamamen izhar etmektedir. Fıkrayı yalnız teşvikat kelimesi ile okusak, "Teşvikatın bir gûna fiilî eseri çıkmamış olsa" şekline girer. Buna nazaran teşvikat olacak, fakat bunun neticesinde hariçte bir hâdise-i fiiliye zuhur etmeyecek. Aynen teşkilat olacak fakat bu teşkilat sebebiyle hariçte bir hâdise, bir eser-i fiilî tekevvün etmeyecek demektir. Fiilî eser kelimesi de bu manayı ifade eder.

Sayın savcı bizim tesanüdümüze ve bağlılığımıza ve imanî resanetimize ve yekdiğerimize muhabbetimize ve birbirimiz için feragat ve fedakârlığımıza bakarak cem'iyet hükmünü veriyor. Halbuki bunlar evsaf-ı mü'minîndir. İmanı kavî, bid'at ve dalaletlere boyun eğmemiş hakikî ve hâlis ehl-i iman, elbette müslümanlığın bu kabil cevahir-i maneviyesiyle yani hakikî mezaya-yı insaniye ile müzeyyen olacaktır. Şübhesiz dinde alâkası daha menba-yı diyanet olan Kitabullah'ın kaç sure olduğunu fark etmeyecek kadar zaîf olan bir insandan, gayret-i diniye ve hamiyet-i imaniye ve şevk-i iman ve

Allah sevgisi gibi hasail-i aliyenin manasını bilmesini ve onların şümul ve tesirlerini anlamasını beklemek abes olur.

Sayın hâkimler! Müslümanın ve müslümanlığın haiz olduğu necaib-i ahlâkiyeyi ve fezail-i kudsiyeyi ve rabıta-i İslâmiye ve uhuvvet-i diniyenin mertebesini sizin yüksek huzurunuzda tekrar zaid olur. Yalnız burada teberrüken birkaç misal vereceğim ki; diyanet bağından ve uhuvvet-i imaniyeden haberi olmayanlar anlasınlar. Hazret-i Kur'an mü'minlerin birbirine karşı sevgi ve merhamet muamelelerini ve yekdiğerine karşı a'zamî bir feragat ve tevazu ile bağlanmalarını ve bilhassa esna-i mücadelede şiddet-i tesanüdlerini ve aralarındaki rabıta-i müştereke olan Allah sevgisinin azamet ve derecesini şu vasıflarla bildiriyor ve emrediyor:

1) أذلة على المؤمنين أعزة على الكافرين

2) أشداء على الكفار رحماء بينهم

3) كأنهم بنيان مرصوص

4) يا أيها الذين آمنوا اصبروا وصابروا ورابطوا

5) والذين آمنوا أشد حبا لله

6) واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا واذكروا نعمة الله عليكم إذ كنتم أعداء فألف بين قلوبكم فأصبحتم بنعمته إخوانا

7) إنما المؤمنون إخوة

Ehadîs-i şerifenin sayısız örneklerinden birkaç misal:

1) مثل المؤمنين فى توادهم وتراحهم وتعاطفهم مثل الجسد اذ اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى

2) مثل المؤمن اذ القى المؤمن فسلم عليه كمثل البنيان يشد بعضه بعضًا

3) مثل المؤمن كمثل العطار ان جالسته نفعك و ان ماشيته نفعك و ان شاركته نفعك

4) مثل المؤمن كمثل اليدين يغسل احدهما الاخرى

5) ليس المؤمن بالذى يشبع و جاره جائع الى جنبه

ان المتحابين فى الله لعلى عمود (6
من ياقوته حمراء فى رأس العمود سبعون الف غرفة اذا اشرفوا على اهل الجنة

اضاء حسنهم الجنة كما تضيئ الشمس لاهل الدنيا فيقول اهل الجنة انطلقوا فلننطر الى المتحابين فى الله عليهم

ثياب من سندس خضر مكتوب على جباههم هؤلاء المتحابون فى الله تعالى

افضل الاعمال الحب فى الله و (7
البغض فى الله

افضل الاعمال بعد الايمان بالله (8
التودد الى الناس

افضل الاعمال ان تدخل سرورًا (9
على اخيك المؤمن او تقضى عنه دينه او تطعمه خبزًا

Ehl-i imanın bir de ilme ve ülemaya muhabbet ve bağlılık ve yekdiğerini ilmen ve hidayeten ıslah ve ikmal etmek ve emr-i bilmaruf ve nehy-i anilmünker vazife-i diniyesini yapmak bakımından ve ilme

ve âlime verilen ve âlimin vazife ve memuriyeti noktasından yekdiğeriyle münasebet ve alâkasını ve rabıtasını tedkik edelim:

Emr-i bilmaruf ve nehy-i anilmünker hakkında:

1) ان التارك للامر بالمعروف و النهى عن المنكر ليس مؤمنًا بالقرآن ولانبيا

2) امن امر بالمعروف و نهى عن المنكر فهو خليفة الله فى الارض و خليفة كتابه و خليفة رسوله

Vazifesini yapmayan ülema hakkında:

1) اشد الناس عذابا عالم لم ينفعه علمه

2) من كتم علمًا يعلمه الجم يوم القيمة بلجام من نار

3) اذا ظهرت البدع فى امتى و شتم اصحابى فليظهر العالم علمه فان لم يفعل فعليه لعنة الله

Vazifesini yapan ülema hakkında:

1) فضل العالم على العابد سبعون درجة

2) فضل العالم على غيره كفضل النبى على امته

3) عالم ينتفع بعلمه خير من الف عابد

4) حملة العلم فى الدنيا خلفاء الانبياء و فى الآخرة من الشهداء

İlmin ve talibinin fazileti ve emr-i hidayetin yüksekliği hakkında:

1) العلم ميراثى و ميراث الانبياء قبلى فمن كان يرثنى فهو معى فى الجنة

2) طالب العلم طالب الرحمن طالب العلم ركن الاسلام و يعطى اجره مع النبيين

3) العلم حياة الاسلام و عماد الايمان و من علم علما انمى الله له اجره الى يوم القيمة

4) الان يهدى الله على يديك رجلا خير لك مما طلعت عليه الشمس و غربت

5) من طلب بابا من العلم ليحيى به الاسلام كان بينه و بين الانبياء درجة

6) مَا اَهْدَى مُسْلِمٌ ِلاَخِيهِ هَدِيَّةً اَفْضَلَ مِنْ كَلِمَةِ حِكْمَةٍ يَزِيدُهُ هُدًى وَ يَرُدُّهُ بِهَا عَنْهُ رِدًا

Ülemaya hürmet ve tevkirin ve onları ziyaretin lüzumu ve vücubu hakkında:

1) اَكْرِمُوا الْعُلَمَاءَ و وقروهم

2) اَكْرِمُوا الْعُلَمَاءَ فَاِنَّهُمْ وَرَثَةُ اْلاَنْبِيَاءِ فمن اكرمهم فقد اكرم الله و رسوله

3) من استقبل العلماء فقد استقبلنى و من زار العلماء فقد زارنى و من جالس العلماء فقد جالسنى و من جالسنى فكانما جالس ربى

İlimden murad hakaik-i İlahiye ve ulûm-u Kur’aniye maksud olduğu ve hulefa-i Resulullah kimler olduğu hakkında:

1) حملة القرآن هم المعلمون كلام الله المتلبسون بنور الله والاهم فقد وال الله و من عاداهم فقد عاد الله

2) اَكْرِمُوا حملة القرآن فمن اكرمهم فقد اكرم الله الا فلا تنقصوا حملة القرآن حقوقهم فانهم من الله بما كان كاد حملة القرآن ان يكونوا انبياء الا انه لا يوحى اليهم

3) العلماء مصابيح الارض و خلفاء الانبياء و ورثتى و ورثة الانبياء

4) الا ادلكم على الخلفاء منى و من اصحابى و من الانبياء قبلى هم حملة القرآن و الاحاديث عنى و عنهم فى الله و لله

5) رحم الله على خلفاى قيل وما خلفائك يا رسول الله قال الذين يحيون سنتى و يعلمونها

Sayın hâkimler! Hazine-i Kur’aniye ve cevahir-i hadîsiyenin sırf birkaç nümune olarak sıraladığım bu misalleri teemmül buyurduktan sonra, Nur talebeleri arasındaki tesanüdün ve üstadlarına karşı gösterdikleri hakikî alâkanın manasını tamamen anlamış olursunuz ki, bu serapa bir irtibat-ı imaniye ve bir tesanüd-ü diniyedir. Ve böyle bir tesanüd ve rabıta, dinimizin evamir-i kudsiyesindendir. Acaba bu uhuvvet-i diniye ve alâka-i imaniyenin adına bir gizli cem’iyet yaftası

yapıştırınca, din rabıtasına nerede yer vermelidir? وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰه âyet-i celilesindeki i’tisam nerede tecelli edecektir? Yoksa gizli cem’iyet ithamına maruz kalmamak için, muhabbet-i diniyeyi ve uhuvvet-i imaniyeyi ve teavün-ü İslâmiyeyi terk mi edelim? Allah ve Resulünü sevip, emirlerine itaat etmeyelim mi? Hablullah etrafında toplanmayalım mı? Dinde müçtehidlik yapacak kadar ileri ve aşırı ilmî davalara kalkışan ve dine dair kendi kendine hükümler veren sayın savcı bize yol göstersin. Bizim İslâmlık rabıtamızı gizli cem’iyet diye vasıflandırıp mahkûm edecek ise, ondört asırlık bir tarihe mâlik olan bu kudsî ve İlahî cem’iyeti hâşâ biz kurmadık. Onun banisi, bütün cihan-ı beşeriyetin huzur-u kemal ve iclalinde boyun eğdiği Zât-ı Pâk-ı Risalettir. Acaba fezail-i İslâmiyenin kudsî hakikatlarıyla seciyelenen bir mü’min, zararlı siyaset ve saire gibi çirkâba tenezzül eder mi? Ve hâşâ o hakaik-ı âliyeyi süflî, fâni ve dünyevî maksadlara âlet yapar mı? Evet bir mü’min imanından dolayı hakkaniyet ve kudsiyetine inandığı hakaik-ı İslâmiyenin her yönden muta’ olmasını arzu eder. Bundan daha tabiî ne olabilir? Fakat onu muta’ yapmayanlara karşı da icbar ve ikraha aslâ tenezzül etmez. Çünki İslâmiyet âlî ve müstağnidir ve bütün ikrahlardan müteâlîdir. Kimsenin kendi evamir-i kudsiyesine icabet ve ittiba’ etmesine o muhtaç değildir. Bilakis insan ona muhtaçtır. Hakikî bir mü’min ise o hazine-i kudsiyeden aldığı cevher-i fazilet ve terbiye-i asilane dolayısıyla, bu istiğna-yı tammı bir vakar-ı nezahetle labistir. Hele vicdan ve fikir hürriyetine karşı a’zamî bir hürmetle mütehassistir.

Sayın savcıya göre itham edilmekte olduğumuz cem’iyetin siyasî olmasına da ihtiyaç yokmuş. Yalnız dinî topluluk, dinî akide ve fikir birliği cem’iyet ifade edermiş. Acaba a’zamî bir muhabbet ve sevgi ile yekdiğerine alâka, dinin evamir-i kudsiyesinden değil midir? Eğer imanî ve İslâmî ilimleri öğrenmek ve zaruriyat-ı diniyesini ve hakaik-ı imaniyesini tahsile çalışmak ve bundan diğer din kardeşlerini faidelendirmek ve bir inkişaf-ı dinî etrafında toplanmak ve onu genişlendirmek yani dinin evamir-i kudsiyesine tebean izzet-i İslâma çalışmak ve şeref-i İslâmı tebarüz ettirmek ve dinin hakkaniyetini belirtmek ve ilmî inkişaflarını takib etmek, sayın savcının kasdettiği

gizli cem’iyet ise; sayın savcı bize açıkça söylesin ki, bu din artık mülgadır, evamirine ittiba’ edilmez. Biz de vaziyeti ona göre anlayalım. Kanun maddesi “dini ve dinen mukaddes tanınan şeyleri âlet etmek ve bu bâbda cem’iyet teşkil etmek” kaydını koyuyor. Yoksa din sevgisi ve ilmî alâka ve imanî inkişaf yüzünden hasıl olan tesanüdü cem’iyet saymıyor. Ve bu maksada göre dine âlet olacak gaye de, devlet emniyetini ihlâl etmek ve devletle uğraşmak gibi siyasî maksadlar olacak. Buna göre kanunun aradığı cem’iyet, din sevgisinden ve uhuvvet-i diniyeden hasıl olan tesanüd değildir. Cem’iyet teşkili hakkında 313. maddenin sarahatı da bunu âmirdir. Bu bâbdaki kayıdda “Adliye veya âmmenin selâmeti aleyhine cürüm işlemek için cem’iyet teşkili” şeklindedir. Acaba otuz seneden beri muhtelif kimseler üzerinde yapılan âni araştırmalar ve resmî tedkiklerde Risale-i Nur faaliyeti içinde adliyenin veya âmmenin selâmeti aleyhinde cürüm işlemek kasdına dair edna bir emareye rastlanmış mıdır? Tenkid ve takbih etmek, menfî görüşe ve düşünceye sahib olmak, dinin kötü dediğine kötü demek, kötülükleri belirtmek ve izah etmek, cürüm işlemek kasdı manasına gelmez. Acaba Risale-i Nur’un sayısız risaleleri, hakaik-ı İslâmı ve envâr-ı tevhidi güneş gibi gösteren birer abide-i hakkaniyet ve samimiyet olmaktan başka bir mana mı taşıyorlar? Yoksa siyaset mevzuları ve fâni îcabların hatırı, hakaik-ı İlahiye ve ezeliyenin fevkinde birer mevzu’ mudurlar ki; İlahî ve ilmî hakikatları serdederken siyaset mevzu’larını ve fâni varlıkları rencide etmemek için fikirlerimize zincir ve lisanlarımıza bukağı vuralım. Fâni insanların fâni karihalarının müsbet veya menfî isabetli veya isabetsiz görüşlerinden ibaret olan siyaset telakkileri, insanlık için son merhale-i tekâmül müdür ki veya son penah-ı saadet midir ki; onları rencide etmemek için ezelî ve ebedî hakikatları, küllî ve nihaî kıymetleri ayak altına alalım ve siyasetin hatırı için ilmin şaşmaz, eğilmez, bükülmez, îcab tanımaz lisanını susturalım. Bunları devlet aleyhine cürüm işlemek kasdı mı diyeceğiz?

Sayın savcı Nurcu, metbu’ ve hizb-i makbul gibi tabirleri de bu bâbdaki iddiasına mesned yapmakta ve çok yaman bir mugalata ile نورك احسن من كل النور tabirini Hazret-i Kur’an ile muaraza eden ve hâşâ onun karşısına çıkan bir cümle şeklinde

göstermektedir. Hâşâ Risale-i Nur hiçbir zaman kendini şems-i hidayet olan Hazret-i Kur'anın feyzinden başka müstakil bir varlık iddia etmemiştir ki, böyle bir itham doğru olsun. Bilakis Risale-i Nur daima kendini Hazret-i Kur'anın nuru olarak göstermekte ve hemen her yerinde Kur'anın malı, Kur'anın tefsiri, Kur'anın hikmeti diye dava etmektedir. Onun ahsen olması, nur-u Kur'anın ahsen ve eltaf olduğu manasına gelmez mi? Asr-ı Saadetten bugüne kadar devam eden inkişafat-ı ilmiye hep Hazret-i Kur'anın füyuzatıdır, envârıdır. Kanaatımıza göre ise Risale-i Nur, o envârın şahikasıdır ve eriştiği en yüksek merhale-i kemaldir. Bu itibarla ahsen ve eltaftır.

Risale-i Nur'u siyaset gözlüğü altında seyreden ve onu küçük ve ehemmiyetsiz görmek isteyen sayın savcı, onun dünyaya meydan okuyan çehresini göremiyecek kadar garaz bulutları ile muhat ise bilsin ki, Risale-i Nur her bakımdan eşsiz bir mükemmeliyete mâliktir. Onun bir kemal-i tam teşkil eden mezayası karşısında hiç tereddüd etmeden dava edebiliriz ki, o her sahada gayr-ı kabil-i taklid ve tanzirdir. Onun mehasini kendisinden başka kimsenin medh ü senasına ihtiyaç bırakmıyacak kadar zahir ve barizdir. Onun hüsn ü cemali, aslı olan şems-i Kur'andan nüzul ediyor. Onun kemal ve hakaikı, aslının kemal ve hakaikından nebean etmektedir. Hâyır diyenlere bilâfütur "İşte meydan" diyebiliriz. Kendine güvenenler, onun emsalsiz pırlantalarından birinin nazirini meydana getirsinler. Onun Kur'anın bir mu'cize-i kübrası olan tevafuk mu'cizesinin inkişaf ve tenevvü' etmiş ve çiçeklenmiş tevafuk gülistanına bir nazire yapsınlar. İlmî ihata ve rüsuhun şahikasını teşkil eden ve hikmet-i İlahiye ve ezeliyenin beyyine ve âbidesi olan âsârını ve meselâ bir Âyet-ül Kübra'sını, bir Otuzuncu Söz'ünü, bir Otuzuncu Lem'asını, bir Yirmiüçüncü Söz'ünü, bir Yirmidokuzuncu Söz'ünü, bir İhlas Lem'asını, bir Münacat Risalesi'ni, bir Onyedinci Lem'asını ve evrada dair Birinci, İkinci, Üçüncü Lem'alar Risalesini meydana getirsinler. Arabçada üstadlık payesine yükselmiş olan zevat-ı kiram, bir Hizb-ün Nuriye vücuda getirsinler. Onun hakaik-i İslâmiyeyi ve desatir-i ezeliyeyi ve nevamis-i İlahiyeyi güneş gibi gösteren ve katıksız ilim ve cevher-i imandan yapılmış ve muzdarib gönüllere iman ve necat revhi serpen, felah ve saadet ışığı getiren ve heyecan-ı hayat aşılayan ve insanlığı ebedî kasvet ve karanlıktan kurtaran ve içinde bulunduğumuz âlemi tabiatçıların kör ve sağır

mabudu gibi korkunç ve katı ve hissiz bir mevta-yı camid ve ıssız ve tehlikeli bir beyaban-ı vahşetgâh olmaktan kurtarıp bir Sultan-ı Kerimüşşan'ın, bir Hâmi-i Lütufkâr'ın emr ü fermanındaki behişt-i dilrübaya ve tenezzühgâh-ı ebedîye, bir saray-ı daimeye çeviren ve ölümü ve ebedî yokluğu ifna eden ve dinsizliği ve ilhadı kökünden kazıyan ve anasır-ı küfr ü dalaleti ve vesail-i ye's ve yevm-i raybı zîr ü zeber eden ve böylece insanlığa en hakikî teselliyi ve en parlak ümid-i saadeti müberhen bir hakikat-ı ilmiye halinde sunan ve bina-yı fazilet ve mes'udiyetin tesisine medar en yüksek bir huzur-u kalb ve emniyet-i vicdan ve en âlî bir istikrar-ı ruh ve itminan-ı tefekkür bahşeden ve en feyyaz bir şevk-i hayat ve aşk-ı vazife hissi ve heyecanını takdim eden ve erkân-ı imanı ilmî berahin derecesinde müsbet hakikatlar meyanına çıkaran ve onları en kuvvetli ve aslâ tezelzül etmez bir zemin-i emniyet ve saadet halinde hayata destek yapan, velhasıl insanlığın kurtuluşu ve dünya ve âhirette huzuru ve vâdi-i helâktan ve vahîm …… ve ebedî şekavetten halası için her nevi' malzeme-i saadeti bahşeden ve ilmin tebellur ve tecessüm etmiş elmasları halinde bulunan Risale-i Nur'un çehre-i maneviyesine bir örnek göstersinler.

Sayın hâkimler! Meydan açıktır. Safdil halkı manasız yazılarla meşgul ediyor diyenler buyursunlar. Güneşi balçık ile sıvamak isteyenler bilmelidirler ki, Risale-i Nur namıyla ortada duran âlî hakikat, ferman-ı İlahî ve şems-i hidayet eli olan Hazret-i Kur'anın envâr-ı hayatbahşasıdır. O meş'ale-i Samedanî'nin eşi'a-i dilrübasıdır. O âbide-i Rabbanînin pertevleri, nazar karib lem'aları ve sünbüllenmiş çiçekleridir. O doğrudan doğruya Hazret-i Kur'anın hazine-i feyzinden nebean ediyor ve harîm-i hidayetinden fışkırıyor. Onun bizzât kendisi lisan-ı haliyle ve vaz'-ı zîkemaliyle "Ben Kur'andan geldim. Bana insanî tefekkür ve beşerî irade karışmadı." demektedir. Acaba bunlar günlük ve gelip geçici kıymetler uğrunda feda edilecek hakikatlar mıdır? Sayın savcı bu evsafta bir yüksek eseri, bu Kur'anın en saf ve berrak nurunu, bu en satı' hakikatını ahsen addedişimizde istiğrab mı buluyorlar? Gulüvv müdür?

Metbu' kelimesini kullanmak için mutlaka kendilerinin arzu ettikleri gibi bir siyasî cem'iyetin vücudu mu şarttır? Bir ilmî inkişafın, bir felsefî olgunluğun başkanlığını yapmış ve etrafına sayısız fikir kitleleri toplamış bir sürü ilm-i hakikat üstadları, kendilerini sevenlerin

ve fikirlerini benimseyenlerin ve ilmî kanaatları arkasına düşenlerin metbu'ları değil midirler? Hârikulâde latif ve metin bir üslûb ve gayet cazibedar ve revnakdar bir selaset-i beyan ve gayet âhenkdar bir seyyaliyetle gönülleri teshir eden ve gayet berrak ve şeffaf bir akışa mâlik bulunan bu hârikulâde şaheserin mazharı olan zât-ı muhteremi metbu' addetmek ve kendisine ilmen iktida etmek, çok mu büyük bir gaflet ve hata-yı ilmî ve safdillik nişanesidir? Değil böyle bir şaheserin, alelâde bir yazının bile selaset-i beyanını bozmadan ve ifade-i meramını ve maksad-ı beyanını zîr ü zeber etmeden, insan zekâ ve kudretinin tertibine ve tasniine imkân bulamıyacağı tevafuk hârikasının sarih delaletiyle de Kur'anın öz malı olduğu tahakkuk ve tebeyyün eden bir eser-i âlîyi tahsin ve tebcil etmemiz mi gulüvv sayılıyor?

Risale-i Nur'un ketmetmeyen ve hakikatları olduğu gibi açıklayan hakkanî vechesinden müteessir olanlar, bilirkişi profesörlerinin tavsifi gibi "Bazan İslâm akidelerine aykırı taşkınlıklar" diye eşrat-ı saat mesail-i imaniyesine dair risalesini ve bu hususları bildiren mebahisini bahane ederek ona hücum ediyorlar. Ve onun mülhidlerin din-i celil hakkındaki besledikleri âmâl-i müfsidanelerine ve kasd-ı ihanetkâranelerine karşı sırf imandan gelen cevabları muhtevi müdafaat-ı beliganesini ve küfr ü dalal aleyhine giriştiği bîaman mücahedeyi vesile yaparak ona itiraz ediyorlar. Ve yine sırf onun ilmî ve imanî rıza-yı İlahî hedefiyle müteharrik mahiyetini kasden inkâr etmek ve onu siyasî bir faaliyet gibi göstermek suretiyle onu kötülemek ve çürütmek istiyorlar. Halbuki eşrat-ı saat mes'eleleri füruat-ı imandandır ve dinin hakikatları meyanındadır. Onların bîtaraf ve ilmî bir nazarla belirtilmesi, şerh ve izahı ve veche-i makuliyetlerinin iraesi bu ümmet-i İslâmiye için lâzımdır. Bilhassa ilim namına bir zarurettir. Birçok hakaik-ı hadîsiyenin halli ve esrar-ı Kur'aniyenin inkişafı, onların hall ü izahına vabestedir. Zât-ı Pâk-i Risalet'in (A.S.M.) hakkaniyet ve sıdkını ve asırları kucaklayan nazarını ve ihata-i nuraniyesini ve feraset-i mu'cizanesini onların halli ile anlayacağız. Onun tâkat getirilmez bir kudret-i kudsiye olduğunu, o şevahid-i risaletle mertebe-i bedahete çıkaracağız ve içinde yaşadığımız hâdiselerin ve kâinatın seyr ü cereyanının tesadüflerin mahsulü olmadığını ve kâinat yed-i kudretinde bulunan bir Hâkim-i Âlîşan'ın bir kudret-i külliye-i ezeliyenin eser-i tertib ve takdiri

olduğunu ve etrafımızı bir irade-i âliyenin muhit bulunduğunu, bu suretle mertebe-i kat'iyyete îsal edeceğiz. Şübhesiz bu neticeler, ehemmiyetsiz şeyler ve umum insanlık için küçük görülecek kazançlar değildirler. Ancak bu tarîk ile bugünkü muzdarib ve sergerdan beşeriyete muhtaç olduğu mesnedli ve müberhen iman ve necat sahası açılabilecektir. Fâni düşüncelerin ve günlük siyaset îcablarının hatırı için ve fâni eşhasın vaziyetlerini rencide etmemek için bu ezelî hakikatları ayak altına almak, her an tasarrufuyla hayatımıza ve istikbalimize ve mukadderatımıza hâkim olan kudret-i Samedaniyeyi hiçe saymak değil midir?

Esasat-ı İslâmiye ve şeair-i diniyeye vaki' olan tecavüz ve ihanetlere karşı müdafaa mes'elesine gelince: Bu bir vazife-i diniyedir. Bir cihad, hem de çok âlî bir cihad hizmetidir. Ve bilhassa ülema-i din üzerine terettüb eden bir fariza-i İslâmiyedir. Elbette dinsizlerin savletlerine ve din yıkıcı ihanetlerine karşı ehl-i iman boş duracak ve müdafaasız kalacak değildir. Elbette onlar meşru' haklarını müdafaa edecekler. Gittikleri yolun hakkaniyetini ve taşıdıkları dinin yüksek kıymetini ve ulvî makamını belirtecekler. Ve en aziz hislerinin kaynağı olan ve kayd-ı namus ve haysiyetlerinin menbaı ve mesnedi bulunan cevher-i imanlarının şerafet ve kudsiyetini izhar ve isbat edecekler ve vicdan-ı manevîlerine ve haysiyet-i imaniyelerine uzanan…… tecavüzleri önleyeceklerdir. Şübhesiz bu onların meşru' ve kudsî bir hakkıdır. Ve elbette onlar bu kudsî vazifeyi yapacaklardır. Ancak bu şerefli vazifeyi îfa ederken a'zamî bir vakar ve sekinet ile ve a'zamî bir nezahet ve asaletle ve en hakikî bir insan tavrıyla hareket edeceklerdir. Ve en yüksek bir centilmenliğin ve en medenî bir insan tavrının nümunesi olacaklardır. İşte Risale-i Nur ve Nurcular faaliyetinin hakikî ve dinî durumu bundan ibarettir. Sayın savcının devlet emniyetini ihlâl edecek hareketlere halkı teşvik damgasıyla yaftalamak istediği vaziyet budur. Ve bu faaliyet-i imaniyeye sırf imanlarından ve merak-ı ilmîlerinden dolayı katılmış olan saf ehl-i imanı cem'iyetçi süsüyle müfsid ve idlâlkâr tavrıyla tecziye ve te'diblerini taleb eylediği vaziyet bundan ibarettir. Acaba bu asil mukabeleye, bu menbaını harîm-i imandan almış hamle-i kudsiyeye haklı olarak hangi kanun müdahale edebilir? Hangi icbar vardır ki, bu ulvî vazifeyi bu necib ve şerefli hizmeti, bu meşru' ve aslî hakkı, zalim olmadan men'edebilir?

Sayın hâkimler! Huzurunuzda bulunanlar müfsid ve idlâlkâr değildirler. Memleketin emniyetine sû'-i kasd eden bozguncular değillerdir. Dini âlet yaparak makasıd-ı süfliye peşinde koşan sahtekârlar değildirler. Devletle ve idare ile mübarezeye kalkışmış ve milletin huzurunu selbedecek fanalıkları millete telkin etmiş anarşilik unsurları değillerdir. Ve hele bu uğurda cem'iyet mem'iyet kurmuş insanlar aslâ değildirler. Onların böyle süflî şeylerle alâkaları yoktur. Onlar böyle mülevves ve çirkin yollara aslâ tenezzül etmezler. Onların 25-30 sene afîfane ve müstakimane hayatları meydandadır. Onların uzun bir devre esnasında hiçbir cereyan-ı siyasîye karışmamış olmaları ve en küçük bir vak'a ihdas etmemiş bulunmaları meydanda bir hakikattır. Onlar memlekette hakikat ve faziletin barınmasını, insaniyet ve ahlâkiyetin revaç ve tekâmülünü ve hakikî kıymetlerin üstünlüğünü, elhasıl memleketi refah ve saadete…… ve hakikata, hakikî medeniyet ve kemale ulaştıracak değerli kudretlerin elde edilmesini, ruh-u iman ve kemal-i ahlâkînin ve nur-u irfanın yükselmesini isteyen hakikî ve samimî vatan çocuklarıdır. Bu milletin ruhunu benimseyen vatan evlâdlarıdır. Fazileti, birr ü ihsanı ve hayrı meslek edinmiş hakikî insanlık nümuneleridir. Onların bir şeye veya bir mesleğe düşmanlıkları, sadece memleket ve millete ve ruh-u hakikata vaki' olan zarar ve ihanetler sebebiyledir. Onlar bu yüzden dinsizliğe ve ahlâksızlığa ve keyfî cebirlere düşmandırlar. Onların tek kabahatları, kendilerini din hakikatlarına, İlahî ve ezelî hakaika fazla vücud vermiş olmalarıdır. Onların zamanın sakatlıklarına ve içtimaî redaetlerine ve ihbar-ı vakıanın tahakkuk vechelerine ancak ilim yolunda yürümeleri yüzünden rastlıyorlar. Yoksa onlar kendileri bir kasd-ı mahsusla tesis ve tasni' etmiş ve o hakikatların o şekilde zahir olmasını istemiş değildirler. İlahî ve ezelî bir ilmin telkin ettiği zaruretlere boyun eğmeleri yüzünden elde ettikleri kanaatlara kabahat bulmak, ilmin şaşmaz ve hatır gönül tanımaz vechesine kabahat bulmak demektir. Onlar bu noktada mazurdurlar. Şübhesiz her ferd saadet ve selâmette olmasını ve istikbalinin emniyetini arzu eder. Bu sebeble mebde' ve mead mes'elelerini düşünür ve bunlara dair bilgi edinmeğe ve bu bâbdaki ilimleri öğrenmeğe gayret eder. İşte vatanın her köşesinde kendini hissettiren bu öğrenme ihtiyacıdır ki, Risale-i Nur faaliyeti diye kendini göstermektedir. Ve bu sırf bir dinî talim ve

taallüm cihetinden başka bir şey değildir. Şübhesiz 25 seneden beri sırf keyfî bir istibdad sebebiyle tatbik edilen din tedrisi memnuiyeti karşısında, dindar halkın kendi cehdi ve kendi gayretiyle hüsn-ü zan ettiği ve ilmine itimad ettiği bir din adamından dinini öğrenmeğe gayret etmesi ve kazandığı servet-i ilmiyeyi memur olduğu emr-i teavün îcabı olarak muhtaç bildiği din kardeşlerine ulaştırması ve o din adamının da imanından aldığı bir mecburiyet ve memuriyetle ilmî hazinesini o muhtaç ehl-i imana bezletmesi, bir cem'iyet faaliyeti sayılamaz. Bu ancak bir dinî tedris ve tederrüs gayretidir. Ve şübhesiz bu gayret-i diniye ve hamle-i imaniye din hürriyeti îcabı olarak ehl-i imanın hem hakkı hem de vazifesidir.

Sayın savcının aslâ vârid olmayan cem'iyetçilik ithamını böylece reddettikten sonra diğer ithamlarına cevab vermeden evvel, kendisinden şu suali sormak istiyoruz. Bizim bugün tekrar sorumlu olduğumuz faaliyet yani kitab yazmak ve neşretmekten ve mektublaşmaktan ibaret olan tek cürmümüz Denizli beraetinin neticesi değil midir? Yani onun îcabatından ve ona müstenid değil midir? Ve âdeta bize orada bahşedilen bir nevi' müsaade ve salahiyet değil midir? Kitab neşrinden ve dinî talim ve taallüme vasıta olmaktan ibaret olan bu tek cürmümüz orada mahkûm edilse idi, biz tekrar bu faaliyeti yapabilir mi idik? Yahud halen neşrinden dolayı mes'ul edilmek istendiğimiz eser, orada mahkûm edilse idi biz tekrar neşredebilir mi idik? Devlet merkezinin şiddetli alâkası ve bizzât aylarca tedkikatı ve Dâhiliye Bakanlığı'nın ve Heyet-i Vekile'nin Beşinci Şua üzerinde bizzât durması da dâhil olmak üzere dokuz ay en keskin bir dikkatle üzerimizde duran Denizli Mahkemesi bize bu beraeti ne için verdi?

Diyelim ki, Denizli Mahkemesi bizi himaye etti ve devlete ihanet etti ve kanunları ayak altına altı. Ya adaletin kalbi ve re'skârı olan Temyiz Mahkemesi de mi devlete ihanet etti ve kanunları hiçe saydı ve gaflet-i tam içinde bulundu? Ve bizim gibi, bu vatan için hâlâ Afyon savcılığının muzır saydığı insanları himaye etti? Denizli Mahkemesi'ndeki bütün müdafaalarımız ve iddia edilen esrarımız ve bizim müracaatlarımız doğrudan doğruya ayrıca devlet reisi ve bakanlara ve Büyük Millet Meclisi'ne de gönderilmişti. Bütün bir devlet teşkilatı baştan başa mı gaflette bulundu da, bugün Afyon savcısının büyük bir feraset ve dikkatle teşhis buyurduğu gizli

cem’iyeti göremedi. Ve 25 senelik a’zamî gayretle sarfeylediğini iddia ettiği devam-ı faaliyetin mana ve mahiyetini anlayamadı. Halbuki Denizli iddianamesi, Afyon’a nazaran daha şiddetli ve ondaki ithamlar daha ağırdı. İddianamede aynen “Bu gizli cem’iyet, medeniyetimize mimsiz medeniyet yani alçaklık medeniyeti diyecek kadar tuğyanını artırmış ve inkılabımıza taarruz etmiştir.” denmekte idi. O halde sayın savcıdan soruyoruz: Bu Denizli beraeti olmasa idi, biz bugün bu yüksek mahkemenin huzurunda bulunacak mı idik? Acaba devletin en yüksek adl cihazı da mı devlet emniyetine hıyanet etti? Sorumlu olduğumuz fiillerden ve eserlerden beraet kazanmamız, bizim onları işlemekte muhtar ve hür olduğumuz manasına gelmez mi? Bizde ne gibi bir kusur var ki, beraet etmiş bir eseri okuyup yazmış olmamızdan ve başkalarının okuyup yazmasına hasbî olarak vasıta olduğumuzdan dolayı mes’ul ediliyoruz? Bize o beraeti veren devlet, başka bir devlet mi idi? Derecattan geçmiş ve kaziye-i muhkeme olmuş bir hükmü tanımamak, devleti ve adliyeyi ve kanunları tanımamak ve hiçe saymak değil midir? Hesabı görülmüş ve suç olmadığına karar verilmiş ef’ali veya onların mümasilini işlemek, bir cürüm müdür? Sayın savcı Denizli Mahkemesi’nde hesabı görülen hâdiselerden maada ve onlardan farklı neyi bulmuşlardır ki, bizi aylardan beri mevkuf tutuyorlar? Hesabı görülmüş ve kanun süzgeçinden geçmiş ef’al ve vekayii işlemenin tekrar suç konusu sayılması kadar, tarih-i adlde eşine rastlanmış bir tezad var mıdır? Madem birtek insanın aleyhinde bulunduğumuz iddia edilerek tecziyemiz taleb ediliyor. O aleyhdarlığın en esaslı kaynağı addedilen Beşinci Şua Denizli’de niçin beraet etti? Ve ortadan kaldırılmadı? Ve niçin en yüksek adl cihazı, o beraeti tasdik etti? Halbuki kavga ve fırtına onun başında kopmuştu, dava o yüzden tahaddüs etmişti. Dokuz ay mahkeme onunla uğraşmıştı. Ankara makamatı onunla meşgul olmuştu. A’zamî bir hiddet ve şiddetle her tarafın tahriki ve her taraftan vatandaşların celbi o sebebden olmuştu. Madem bu suçtu da, devlet devairi bunu cezadide etmekten ne için gaflet etti? Ve mütecasirlerini ne için mahkûm etmedi? Mahkûm edilmeyen eserin ve mahkûm edilmeyen faaliyet-i neşriyenin bugün tekrar bir suç konusu olarak ele alınması, muazzam bir tezaddan başka nedir? Mahkûm edilmeyen bir eserin

mümasili, aynı vasfı haiz olduğu iddiasıyla takibe mevzu' teşkil ediyor.

Beşinci Şua ilmî bir vesika olduğu ve ehadîse dayandığı için beraet etti ise, aynı Beşinci Şua gibi sırf ilmî bir teşhisten ibaret olan ve ifadenin ve objektif bir mahiyette bulunan ve Beşinci Şua gibi aynı ithamın mevzuuna dâhil addedilen ve bürhanı içinde bulunan ve âyât ve ehadîsin riyazî kat'iyyetlerine dayanan ve kimse hakkında sarih bir tevcih yapmayan bir eser yani Maidet-ül Kur'an ne için vesile-i muahaze oluyor? Denizli Beraetindeki kanunlar, bugünkü aynı kanunlar değil midir? Ve aynı vasfı taşıyan bir eseri beraet ettirmiş olan kanunun, mümasilini yeni bir hâdise olarak vesile-i cürüm yapması nasıl mümkün oluyor? Maidet-ül Kur'anın mevzu-u muahaze olan mesaili daha evvel muahazeye ve ithama konu almayı mevzu' teşkil etmiş olan mesailin aynı değil midir? Halbuki onun kasdettiği mana, küfr ü dalalin ve denaet-i ahlâkiyenin ve cereyanat-ı ilhadiyenin şahs-ı manevîsidir. Ejder-i küfr birtek insanın değil, muazzam bir cereyan-ı küfrînin ve bir savlet-i mülhidanenin remzidir, küfr-ü dalaletin timsalidir. Sonra bu tabir, sırf bu vatandaki hâdisatı da kasdetmiş değildir. Bu tavsif, âyet-i celilenin şümul ü ihatası îcabı olarak, memleket ve milliyet hududu içine sığmayan ve tahsis kabul etmeyen ve ruh-u diyanete saldıran savletlerin kâffesini ifade eden âmm bir tabirdir. Hatırlamak lâzımdır ki, Bolşevizm denilen kızıl küfür salgını aşağı yukarı yüz milyon müslümanın hayat ve mukadderatlarını şiddetle sarmıştır. Garbın ceberut-u kâfiranesi asırlardan beri vücud-u İslâmiyetin üzerinde bir ejder-i hunin halinde çöreklenmektedir. Ve onun mütemadiyen kanını emmekte ve üzerinden gitmek için hiçbir niyeti görülmemektedir. Hakikî bir müslüman ruhu elbette vücud-u İslâmiyetin üzerinde barınan bu müdhiş karhaya karşı lâkayd kalmaz. Ve ferman-ı İlahînin bütün asırları kucaklayan ifadatını elbette nazar-ı itibare alır. İşte Maidet-ül Kur'an sırf İslâmiyet ve din noktasından hâdiselerin teşhisini ele alan ve aslâ siyasetle ve kimsenin şahsî şeref ve resmî tavrıyla alâkası olmayan bir hakikat-ı Kur'aniye adesesidir. Orada Kur'anın ve ehadîsin sesi vardır. Onun bürhanları içinde mevcuddur. Arayanlar orada bulurlar. Orada şahsın rol almağa hisseli Kur'anın envârını ve ehadîs-i Resulullah'ın tevcihini üzerine çeken hâdiselerin "Ve işte Kur'anın ve hadîsin hakikatları bizleriz" diye kendilerini takdim eden

vak’aların dillerine sadece ma’kes olmaktan ibarettir. Sayın savcı onun içinde umumî hakikatın birer ferdi ve örneği bulunan birkaç misalini ele almış ve külliyetindeki yüksek ve çok kudretli hakikat-ı İlahiyeyi ihata ceberutu aslâ görmek istememiştir. Kur’anın ve ehadîsin kaide-i mazbuta ve ilmiye ile arzettiği bu manzara-i hakikatta, beşer iradesinin dahli nedir? Riyaziyenin kat’iyyetini hamil olan, mübhemiyetten ârî ve herkes için açık bir kapı bulunan bu manzara-i hakikatı hikmetsiz ve manasız mı addedelim? İrade-i beşeriyenin mahsulü mü telakki edelim? Kur’anın nesc-i ezelîsini manasız ve tesadüfî addetmeğe imkân var mıdır?

Sayın savcı وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا âyet-i kerimesinden çıkan 1372 rakamı hakkında tenkidlerini esirgemezken فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ âyet-i celilesinin 1880 rakamını medar-ı mes’uliyet addederken, bu ikinci âyet-i celilenin üst tarafı olan وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا cümle-i kudsiyesinin yine aynen Üstad’ın hayatında çok ehemmiyetli bir rakam olan 1316 ile mevzubahis 1372 rakamını gösterdiğini ve bu suretle her iki âyet-i celilenin menazır-ı kudsiyesini isbat ettiğini ve aslâ bu menazır-ı hakikatta beşer iradesinin dahli olmadığını meydana koyduğunu nazar-ı itibare almıyorlar. Keza يكون فى امتى رجلان hadîs-i şerifini şiddetle itham ederken onunla beraber olan ve yekdiğerinin hakkaniyetini isbat eden onun yanıbaşındaki diğer hadîsleri ve hele Maide’nin başındaki 13 âyetin manidar manzaralarını aslâ mevzubahis etmiyorlar. Acaba bürhanı ve şahidi ortada bulunan ve hiçbir tenkidle tebdil ü tahviline imkân bulunmayan bu İlahî tevcihatı, bu ezelî menazır-ı hakikatı hâşâ biz mi icad ettik ki, bu yüzden sorumlu oluyoruz? Maidet-ül Kur’an’daki birbirini teyid eden Kur’anın adedî ve riyazî vechelerini ve manalarındaki tetabuku

ve hâdiselere kat’iyyetle tevafukunu hâşâ biz mi uydurduk? Ve hadîsteki فتنته على هذه الامة اشد من فتنة الشيطان fıkrasını ve keza diğer hadîsteki يبعث يوم القيمة امة وحده cümlesini hadîslere biz mi ilâve ettik ki, Peygamber’in bu kudsî ve İlahî itham ve tevcihleri mevzu-u muahaze yapılarak bu eser siyaset vesikası bir propaganda vasıtası diye ele alınıyor? Davaya mevzu teşkil ediyor? O hesablar bizim eser-i icadımız mı? Rakamları biz mi ihdas ettik? Manalarla rakamların tevafukunu biz mi vücuda getirdik? Bu işde bizim irademizin dahli nedir? Maide’deki âyetler ve hadîsler nazar-ı im’anla görenler için yekdiğerinin bürhanıdırlar. Nazarları ekmeklerine ve maaşlarına bağlı olan kiralık âlimler ise, hakikattan ürktükleri ve izharından çekindikleri için beylik tenkid usûlleriyle kendini gösteren ve karihaları icbar eden bu veche-i hakkaniyeti usûl bakımından inkâr ile işin içinden çıkmayı eslem-üt tarîk addetmişler. Güneşe gözlerini kapamakla güneş zâil olmaz. Onların inkârlarıyla Kur’anın ve hadîsin bu hakkanî manzarasını izale etmek mümkün değildir. Duruşmada bütün dünya ilim âlemi müvacehesinde objektif delillerle isbatına hazır olduğumu dava ettiğim bu veche-i hakkaniyet Kur’anın ve onun fer’i olan ehadîsin en ehemmiyetli bir cebhe-i hakikatıdır. Bunu oyuncak zannedenlere ve yapmacık hesabların ve beşerî irade ve tevcihin mahsulü bilenlere meydan açıktır. Kim isterse âyât-ı celilenin bu manzara-i kudsiyesini tahvil etmeğe çalışsın ve bizim eşhas-ı mahsusaya yönelttiğimiz tevcihleri veche-i makuliyetlerini ve münasebet-i kaviyelerini bildirmek üzere onlar da mümkün ise başkalarına yöneltsinler. Madem biz şahsî fikirlerimizi Kur’anı ve hadîsi âlet yapmışız. Ve Kur’anı hâşâ istediğimiz kalıba sokmuşuz. Ebced hesabı da bizim cebimizde değildir. O halde onlar da bu bâbda bir marifet göstersinler ve Kur’an ve hadîsi kendi arzularına uygun bir şekilde diledikleri eşhasın leh ve aleyhine tevcih edebilsinler. Ve meselâ: Biz nasıl Bediüzzaman’ı sevdiğimiz için onun hakkında tevcihat yapabilmiş isek, onlar da sevmemeleri sebebiyle aleyhinde tevcihat yapabilsinler. Ve başka her hangi bir şahsın ve hattâ tek bir ferdin lehinde tevcihat yapsınlar. Bize bu tarîk

ile Kur’an ve hadîsle müeyyed tek bir şahıs göstersinler. Ve mümkünse davaları vechile, Kur’anı âlet yapan ve hâşâ tahrif eden Bediüzzaman’ın aleyhine çevirsinler. Bizim kullandığımız usûlleri aynen kendilerine haber verelim, bu hususta irae-i tarîk yapalım. Buyursunlar, meydan açıktır.

Hâyır! Hazret-i Kur’an -hâşâ, bin kerre hâşâ- şahsî fikir ve maksadlara âlet edilmekten münezzeh ve müteâlîdir. Onun her sahası gibi riyazî vechesi de müstekar bir mahiyete mâliktir. Beşerî iradeye, şahsî maksadlara râm olamaz. Kur’anın bu cebhe-i hakikatı, istenildiği gibi tevcihata tâbi’ olamaz. Sebebsiz ve alel’ıtlak yapılan tevcih ve tevafukun ise aslâ kıymeti yoktur. Tevcihe imkân verebilmek için münasebet-i kaviye ve mana tetabuku ve hâdiselerin onu isbat ve teyidi ve şehadetleri şarttır. Maide’de yapılan tevcihat hep bu kabildendir, bürhanlı ve teyidlidirler. Selef-i sâlihînde bazı cüz’î emarat ve inkişafattan başka bu ilim mevcud değildi. Ve meselâ yalnız İstanbul’un fethine yani liva-i Kur’an altına geçmesine dair olan ve aynen 857 tarihini gösteren بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ cümle-i kudsiyesinin vaziyeti gibi bazı tereşşuhattan maada bir vaziyet malûm değildi. Çünki bu ilim, Kur’anın bu veche-i kudsiyesini haber verecek ve bununla Kur’anın ve hadîsin kat’î mu’cizelerini izhar edecek ve onunla zamanın cihanşümul küfr ü dalaletini istîsal edecek memur-u İlahînin vüruduna ta’lik edilmişti.

Bu mu’cizattan çok şâyan-ı dikkat ve bizi titretmeğe yeter bir misal haber vereyim. O da Hazret-i Kur’anın bizim tarafımızdan terkedileceğini ve terkedecek zümreyi kıt’atı, hüviyeti ile yine Hazret-i Kur’anın haber vermesidir. Sure-i Furkan’ın otuzuncu âyet-i celilesi olan وَ قَالَ الرّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتّخَذُوا هذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا âyet-i kudsiyesinin هذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا fıkra-i celilesi 1344 rakamı ile bizim tarîk-i Kur’andan udûl ile ahkâm-ı efrenciyeye ittiba’ tarihimiz olan 1926 rakamının tam karşılığını aynen gösterdiği gibi, اِنَّ

قَوْمِى اتّخَذُوا cümle-i kudsiyesi ile 1913-1914 rakamı ile o tarihte umûr-u devleti ele alan zümreyi göstermesidir. Ne kadar şâyan-ı dikkattir ki, tek âyetin yan yana olan iki fıkra-i celilesi hem manalarıyla, hem adedî karşılıkları ile yekdiğeriyle şiddetle alâkadar hâdiseleri şekke yer vermeyecek şekilde ve edna bir ferasete mahal bırakmıyacak derecede ayan-beyan izhar ediyorlar ve birbirinin isbatı ve müeyyidesi oluyorlar. Hazret-i Kur'anın bu i'cazkâr vechesi, öyle yalnız bazı esrarşinas mütebahhirîne de münhasır değildir. O herkes için açık ve her sınıftan halkın tecrübesine küşade bir tarîk-i ilimdir. Ve zâten kıymeti de buradadır. Her yaptığımız tevcihin, daha doğrusu Kur'anın ve hadîsin bizzât izhar ettiği işaratın veche-i münasebetini ve esbab-ı ilmîsini mufassalan izah ve isbata her zaman hazırız. Araştıranlar bunu Maide'de kendileri de görebilirler.

Bu bahsin ana mes'elelerine bilâhere tekrar avdet etmek üzere şimdi sayın savcının tenkid ve ithamlarına geçelim.

(Mâba'di gelecek.)

Sayın savcı son mütalaasını iki bölüme ayırmıştır. Bunlardan birincisi: Bizi behemehal cem'iyetçi yapmak ve o suretle cezalandırabilmek gayret ve hırsı ile bir araya topladığı özenişlerinin yekûnü. Diğeri de: Bizim bu memleket ve millete muzır fikirlere sahib olduğumuzu isbat edebilmek kaygısıyla serdettiği delail.

Birinci kısımda sayın savcı çeşitli mugalataları bir araya getirerek ve emarat-ı lafziyeden istiane ederek ve kelimelerin gölgesine sığınarak bizi behemehal uydurma cem'iyet heyülasına yerleştirmek istemiş ve gizli olan Nurcular cem'iyetinde cem'iyetin belirli olan teşekkül formalitesini aramıyacağız diye verdiği bir hükümle bizi mutlaka cem'iyetçi yapmak ve o tarîk ile cezalandırmak istemiştir. Sayın savcı bizde formalite dediği kanunî teşekkül şartını aramıyabilir ve kendine göre hükmünü verebilir. Çünki öyle arzu etmektedir. Ancak kanun sayın savcının bu istekleri hilafına kanunî bir neticeye varabilmek için behemehal kanunî şeraiti arayacak ve hükmünü ona bina edecektir. Sayın savcının son müdafaasını bir dokuma gibi ördüğü garaz ve mugalatalarından birkaç misal göstereceğiz:

1) Cürmün vücuduna yer verebilmek için cürmün evveliyatı hikâye edilirken onbeş sene evvelki Eskişehir iltizamî mahkûmiyeti yani 120 kişiden birkaç kişiyi suçlandırmak yoluyla zevahiri kurtarmak mahkûmiyete kaydedildiği halde ona mukabil daha dört sene evvel cereyan eden ve adlin ve hakkın sesini ve hükmünü ifade eden Denizli beraeti bil'iltizam meskût geçilmiştir.

2) Bilirkişi raporu "Bu hareket sırf bir ilim ve din gayreti ile değil ve sırf talimi mahiyetinde de değil" kayıdlarıyla ekseriyetin yanında cüz'iyete müteveccih tenkidleri muhtevi olduğu ve tenkidsiz bırakmamak suretiyle zevahiri kurtarmak yoluna gidildiği halde; sayın savcı insafsızca bir mugalata ile bunları mutlak bir itham haline kalbetmiş ve bizi suçlandırmak için bunları kat'î mesned yapmıştır.

3) Sayın savcı bu defaki bilirkişi raporunun yazıcılarının kanaatlarını kıymetlendirebilmek ve istinadını bürhan haline sokabilmek için onlar hakkında Türkiye'nin tanınmış ve seçilmiş din ve ilim adamları dediği halde, Denizli raporunu hazırlayan ve üç aydan fazla bir zaman bütün Risale-i Nur Külliyatı üzerinde tedkikler yapan ve hepsi de "Ordinaryüs Profesör" lakabını taşıyan âlimlere edna bir paye vermemiş ve onların ne kendilerinden, ne de raporlarından aslâ bahsetmemiştir. Halbuki sayın savcının tanınmış ve seçilmiş din ve ilim adamları dediği zevatın ilim âleminde kendilerini tanıttıracak en küçük bir eserleri yoktur. Ve kıymetleri, bir etiket âlim olmaktan ileri geçemiyor.

Bilirkişi raporu güya bizim ilmen ve dinen birçok yanlışımızı çıkararak ve birçok hakikatları, siyaset ve mevki' hatırı için inkâr ederek sathî ve kıymet-i ilmiye taşımayan tenkidlerinin nihayetinde bizi dinen sorumlu yaptığı halde, sayın savcı bu sorumluluğu kanunî bir sorumluluk haline çevirmiştir.

Denizli beraeti daha evvelki hâdiseleri tasfiye etmiş olduğu halde ona kıymet ve değer vermeyen sayın savcı "Yirmi senedir çok gizli bir faaliyet sarfetmiş" gibi ithamlarla şimdiye kadar âdeta gizli kalmış bir faaliyet-i muzırranın kâşifliği şerefini kendine tahsis etmiş ve kendine gelinceye kadar hakikatı kimsenin anlamadığını ifade eder bir tarzda eski tedkiklerin kâffesini itham altına sokmuştur. Halbuki yirmi seneden beri kanunî tedkiklere tâbi' kılınmış bir malûmiyet hali ortada duruyor. Kanunî daha birçok mugalatalardan başka sayın

savcı, Risale-i Nur'un müemmen ve masun şerefini körletmek ve müellifinin muhterem ve muvakkar değerini küçültmek ve kırmak için, mevkiinin nüfuzuna dayanarak kendini mütebahhir, salahiyetli bir profesör mevkiine çıkardıktan sonra birçok hâkimane ilmî tenkidlere girişiyor. Meselâ: Risale-i Nur bir tefsir değilmiş, onda metn-i Kur'anı görmüyormuş. Okuyucularına bir şey öğretme bakımından ilmî bir kıymet ve mahiyet taşımıyormuş. Said'in (Radıyallahü Anh) risaleleri, mahkemelere aid müdafaalar ve saire gibi bir takım muhaverat-ı lisaniye kabilinden bir şeylermiş. Hattâ 81 yanlış cetveli de ileride bu kabil bir risale olacakmış. Said (Radıyallahü Anh) hâdiseleri kerametlere bağladığı için İlahî ve tabiî tasarrufatı inkâr etmiş ve bu suretle mü'minün bihîden ikisini yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğunu inkârla bir tezada düşmüş imiş.

Bunlar çocukça ve gülünç iddialar ve kanunî makamın vakar ve mehabetine yakışmayan davalardır. Bunlarla çocuklar kandırılabilir. Sonra seylâblarda ve zelzelelerde **(Haşiye)** ölen imanı bütün hâlis müslümanlar ve masumlar da varmış. Acaba bu çocukların günahları ne imiş. Madem ki maddî manevî suç işleyenlere verilirmiş. Masum çocuklar ve hattâ beşikteki yavrular da mı Nur'a tecavüz etmişlermiş. Said (Radıyallahü Anh) bunları izah etmemiş ve edememiş… Bunlar mi'yar-ı cehalet olan kuru sözlerdir.

Sayın savcının bütün bu müşkillerini hall için ve şâyan-ı hayret bir eser-i feraset gibi bâlâpervazane meydan okuyan mantığını cevablandırmak için, Hazret-i Kur'anın bir tek âyetini haber verelim. Manasını öğrenerek sorularının toptan cevabını alsınlar. O da Esteîzü billah وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصّة âyet-i kerimesidir. Sonra hayır ve şer, mü'minün bîhin ikisi değil, biridir. Kadere inanmanın tafsili ve izahıdır. İyice öğrensinler de ondan sonra ortaya çıksınlar. Kaza ve kader hakkında sayısız te'lifatı bulunan ve bu hususta en yüksek izah tarzlarını vermiş olan bir zâta karşı böyle âmiyane ta'rizler bir kıymet-i ilmiye ifade etmez. İlk iddianamesinde "İlahî ve tabiî" diyen sayın savcı son mütalaasında "tabiî tasarrufat" tabirini kaldırmıştır ki, bu da 81 yanlış cetveli ile mülzem olduğunu gösterir. Böylece basit bilgilerden mahrum olduğu tebeyyün eden bir zâtın, Risale-i Nur gibi

eşsiz bir şaheserin okuyanlara bir şey öğretme bakımından ilmî mahiyet ve kıymet taşıyıp taşımadığı mes'elesini takdir etmesine imkân yoktur. Dinî malûmatları vaktiyle ibtidaî mekteblerinde öğrendikleri beş-on fıkıh kaidesine münhasır olanların ve dini yalnız bazı eşkâl ü merasimden ibaret zannedenlerin ve ilmi sadece ahkâm-ı fıkhiye öğrenmekten ibaret sananların, dinimizin ruh-u hakikatından ve esasat-ı İslâmiye ve maâlî-i Kur'aniyenin bîhudud menazır-ı bediinden ve maarif-i Muhammediyenin (A.S.M.) gûna-gûn pür-ihtişamından haberdar olmamaları gayet tabiîdir. Müslümanlık, din hakkında yalnız hristiyanlık telkinatından başka bir şey bilmeyenlerin zannettikleri gibi eşkâl ü merasim, âdât u zevahir dini değil; bütün insanlığın bilumum ihtiyacatına ekmel bir tarzda cevab veren, manayı madde ile te'lif eden, fâniyi bâki ile birleştiren ve tahkim eden hayatın ve saadet-i beşeriyenin hududunu genişleten bir hakikat ve medeniyet dinidir. Dünyayı uhrâ ile bölünmez bir bütün haline getiren, hayat-ı fâniyeyi hayat-ı bâkiye ile düzenleyen ve küllîleştiren en yüksek bir tarîk-i insaniyet ve en âlî bir idare nizamıdır. Cevahir-i İslâmiyenin en feyizli ve mücella bir âyinesi olan Risale-i Nur gerçi bize ahkâm-ı fıkhiye öğretmiyor. Zira kavaid-i ameliye bazı muhtac-ı hall mesail müstesna olmak üzere onüç asırlık bir tekâmülün son merhalesindedir. Bugünkü müşkilat ise, dinin esasatına taarruzların, ruh-u diyanete saldıran müdhiş savletlerin karşılanması ve şecere-i imanın mel'un ihanetlerden ruh ve vicdanlarını istila eden şeni' dinsizlik salgınının ve ahlâksızlık vebasının önlenmesidir. İşte Risale-i Nur imandan sonra muahhar olan a'mali değil, a'malin istinad edeceği zemin-i imanı ve menba-yı diyaneti ele alıyor. Yıkmak için sayısız insafsızların üzerine çullandıkları bina-i imana vaki' mel'un tecavüzleri önlemek, kırmak ve onları tesirsiz bırakmak ve iflas ettirmek için savaşıyor. Hakaik-ı ezeliyeyi ilân ediyor. Desatir-i İslâmiyeyi, felsefe-i hakikiyeyi talim ediyor. Desatir-i fıtratı ve hakaik-ı ezeliyeyi tedris ve neşrediyor. Ve hududsuz bir hararet ve bîintiha bir feyz-i mütezayidle coşuyor ve akıtıyor. Ve âleme meydan okuyor. İslâmiyeti kökünden kaldırmak için iblisane ve sinsi metodlarla saldıran ruh-u habasetle boğuşuyor. Silâh olarak da sadece ilim ve hidayet kılınçlarını, maâlî-i Kur'aniye ve hakaik-ı İlahiye nurlarını kullanıyor.

Yüksek bir din profesörü ve bir ilim şahsiyeti gibi tenkidler savuran ve bize dindeki noksanlarımızı ihtar eden sayın savcı, Risale-i Nur'u kötüleyebilmek için ilk iddianamesinde şu yüksek hikmetleri serdeylemişti:

"140 sureden ibaret olan ve yirmiüç senede inzali tamamlanan Kur'an-ı Kerim'e âdeta bir nazire olarak 140 parçadan ibaret olan Nur Risaleleri…" Ve satırlar birbirinden kopya edilmiş bir halde ilk iddianame ve kararnamede aynen münderiçtir. Hususî ahvalde bile bir ilmî tenkid yapabilmek için az-çok bir salahiyet-i ilmiye lâzımdır. 40-50 seneden beri vatanın ve hattâ İslâm dünyasının âfâk-ı ilminde sayılı bir şahsiyet olarak bir necm-i ziyadar gibi parlamış ve nâmağlub bir hüviyet-i ilmiye olarak kabul ve tasdik edilmiş ve muhiti ve erbab-ı ilim tarafından zamanın örneksiz şahsiyeti diye Bediüzzaman adıyla adı konmuş bir şahsiyet-i ilmiyeyi tenkid etmek ve ilmî değerlerini ölçmek için ise, tebahhur derecesinde bir vüs'at-i ilmiye ve kariha-i kâmile lâzımdır. Daha Hazret-i Kur'anın kaç sure olduğundan bîhaber olarak derin bir cehl ü nâdanî içinde pûyan olan bir kariha ile ve yekdiğerinin cehlini anlamıyacak ve eser-i cehli farkında olmayarak yekdiğerinden aynen kopya edecek derecede koyu bir gaflet ve acz-i mutlakla ilmî işlere karışmak insanı nihayet gülünç yapar. Kaldı ki vatandaşın mukadderatını tayinle muvazzaf resmî makamların mümessili olarak böyle bir hale düşmek sadece fecaattir. Ve bu hal şübhesiz idare mevkiinde bulunanların idare eyledikleri câmianın temayülat-ı ruhiyeleri hakkındaki derece-i alâkalarına ve behre-i ilmiyelerine ve o câmiadan kendilerini ne kadar müstağni ve yabancı telakki eylediklerine bir mi'yar teşkil eder. Kur'an-ı Kerim malûm olduğu üzere 140 sure değil, 114 suredir. Risale-i Nur ise aslî adedi 33 Söz, 33 Mektub, 33 Lem'a, 33 Şua olmak üzere 132 adeddir. Bunların ilâveleri ve zeyilleri ayrıca numara almazlar. Bu rakam Muhammed (A.S.M.) ism-i pâkinin beyan-ı adedîsidir ve Fatiha-i Şerife'nin de Allah ve Rahman ism-i şeriflerinin gayr-ı mektub meddeleriyle aded-i hurufudur. İsm-i pâk-i Muhammed'in (A.S.M.) adedî beyanına iki rakam tekabül etmektedir: Birisi 132 rakamı, diğeri de ortadaki müşedded mim tek hesab edilmek şartıyla 92 rakamıdır. Resul-i Mücteba'nın sinn-i şerifleri rakamı 63, şemsî 62'dir. Buna hadîslerde hilafet-i nübüvvet denilen hakikî ve meşru' hilafetin müddeti olan 30 adedi de ilâve edilince 92

çıkar ki, böylece ism-i pâk-i Muhammed (A.S.M.) hem sinn-i Resulullah'ı, hem de onun namına hakikî şekilde icra edilen hilafet-i meşruanın müddetini gösterir. Ve böylece Peygamber'in hakikî ve hükmî yaşını yani hayat-ı dünyeviyesinin müddetini ifade etmiş olur. Şu münasebet-i adediye bize şâyan-ı hayret bir mu'cize-i İlahiyeyi göstermekte ve adedî beyanların aslâ tesadüfî ve manasız olmadığına bilakis İlahî irade ve kasdın eseri olduğuna delil teşkil etmektedir. Zira …… 92 olması Zât-ı Pâk-i Risalet'in hayat-ı kudsiyesi ile onun fer'i olan Hulefa-i Raşidîn zaman-ı hayatının o adede göre zuhur etmelerini iktiza ettirmez. Bu hayatların bu adede göre zuhur etmeleri, onların o adede göre ayarlandıklarını ve bu ayarlanmanın o hayat-ı kudsiyelere tasarruf eden ve onları tanzim eden kudret-i âliyenin eseri olduğunu açıkça gösterir. Bu hal Kur'andaki adedî vecihlerin hakkaniyetine açık bir bürhan ve bu veche-i ilmiyeye miftah olacak beyyinelerden biridir ve gayr-ı kabil-i red bir delil-i kat'îdir. Bu itibarla 92 rakamı hayat-ı maddiye-i Muhammediye'nin (A.S.M.) remzî beyanıdır.

132 adedine gelince: Bu aded bütün teşkilat-ı Kur'aniye içinde mündemiç bulunan ve bu itibarla Ümm-ül Kur'an Fatiha-i Şerife'nin de aded-i hurufu olduğundan hakikat-ı Fatiha'yı ve bu tarîkle hakikat-ı Hazret-i Kur'anı ifade eylediği için bu hakaikın hâmili olan ve envâr-ı Kur'aniyenin ma'kesi ve tecelliyat-ı İlahiyenin mir'atı olan maneviyet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) gösterir. Yani erbab-ı hakikat meyanında hakikat-ı Muhammediye tesmiye edilen nur-u risalet ve nübüvveti ve Peygamberimizin tecelliyat-ı İlahiyeye mir'at olan hakikat-ı maneviye ve hüviyet-i nuraniyesini yahud veche-i maneviyesini irae eder. İşte Nur Risalelerinin 132 aded olması, bunların hakikat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) tam feyzine mazhar olarak envâr-ı Kur'aniyeye hakikî ve katıksız tercümanlık yapmakta olduklarını gösterir. Ve hakikat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) tam ma'kesi ve mir'atı bulunduklarını ve nur-u risalet ve nübüvvetin füyuzat ve inşiaatı olduklarını irae eder. Ve bu hal Risale-i Nur'un hakikî mazhariyet ve hüviyetini izhar etmektedir. Bu itibarla Risale-i Nur, nur-u risalet-i Muhammediyenin (A.S.M.) âhirzamandaki bir in'ikas ve tezahüründen başka bir şey değildir. Şübhesiz her ciheti hârika olan böyle bir hakikat eserinin hakikat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) remzi olan 132 adedine tevafuk etmesi, beşerî bir kasd u

iradenin tasniine nisbet edilmekten çok uzaktır. Çünki Risale-i Nur'un bizzât kendisi ve şekl-i ifadesi ve tarz-ı tensîkı ve mahiyet-i te'lifi onu ez-her cihet tasni'-i beşerînin çok fevkinde bir hârika olarak göstermektedir. Münasebet gelmiş iken sayın savcının şu sorularını da cevablandıralım:

Ahmed Feyzi şeddesiz iki kerre Muhammed'den (A.S.M.) Bediüzzaman, şeddeli iki kerre Muhammed'den (A.S.M.) El-Kürdî çıkarmıştır. İki kerre Muhammed ne demektir? Muhammed'in şeddelisi, şeddesizi olur mu? Âhirzaman Peygamberi'nin adı Mehmed değil, Muhammeddir.

Sayın savcının bu yüksek ilmî ihtarına doğrusu teşekkür etmek gerek. İlk iddianamesinde de bu mes'eleye şu cümlelerle temas etmişti: "Maidet-ül Kur'anda şeddesiz iki kerre Muhammed'in Bediüzzaman, şeddeli iki kerre Muhammed'in El-Kürdî'ye tevafuk ettiği bulunmuştur. Said-i Kürdî'ye tanınan Bediüzzaman ve El-Kürdî kelimelerini bulmak için, şeddeli ve şeddesiz olarak iki kerre Muhammed kelimesiyle tevafukun bulunmasıyla acaba Said-i Kürdî, Peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya mı benzetilmek istenmiştir?"

Elcevab: Lafzatullahın adedî karşılığı 66 rakamıdır. Bunu ikiye katlayınca 132 çıkar ki, yukarıdan beri izah edildiği gibi vechile ism-i pâk-i Muhammed'dir (A.S.M.). Sayın savcı iyi dikkat buyursunlar. Şimdi bu şâyan-ı hayret tevafukun bulunmasıyla Peygamber-i Âlîşan Efendimiz hâşâ Zât-ı Ecell-i A'lâ Hazretlerine mi benzetilmiş oluyor. Lafzatullah yazılı bir levhayı âyinenin karşısına koyar isek, âyinenin içinde aynen bir lafzatullah görürüz. Bu iki Lafzatullahın mecmuu 132 yapar ki, ism-i pâk-i Muhammed'dir (A.S.M.). Bu hakikat bize Zât-ı Pâk-i Risalet'in mir'at-ı İlahî olduğu hakkındaki ehl-i hakikatın beyanlarını izah etmiş olmaz mı?

Sayın savcı dikkat buyursunlar. Aynı mantığı Bediüzzaman hakkında kullanırlarsa, pek hırpalamak istedikleri zâtın âhirzaman Peygamberi'nin (A.S.M.) naziri değil, onun mir'atı olduğu neticesine varmazlar mı? Acaba iki kerre Muhammed'in Bediüzzaman ve El-Kürdî çıkması bizim eser-i icadımız mı? Hele ism-i pâk-i Muhammed'in (A.S.M.) iki nevi hesabının da bir zâtın üzerinde temerküz etmesi bir mu'cize değil midir? Yalnız bu hal, başka hiçbir delil olmasa, bu zâtın mazhariyet-i hakikiyesini isbat etmez mi? O

zâtın hem cismaniyet-i Muhammedî'nin (A.S.M.), hem de maneviyet-i Muhammediyenin (A.S.M.) mir'atı olduğunu göstermez mi? Sayın savcı kahr ü tenkil etmek için uğraştığı zâtın kim olduğuna iyi dikkat buyursunlar. Ve bizim kasdettiğimiz manaları biraz daha iyice teferrüs buyurarak üzerimize öyle hücum etsinler. Şeddeli şeddesiz Muhammed olur mu imiş diye bize ders-i fetanet veren sayın savcıya, biz de bilmukabele bir ilim dersi verelim:

Malûm olduğu üzere Arab lisanı mutlaka okunduğu gibi yazılmaz. Yazıldığı halde okunmayan harfler çok olduğu gibi, okunduğu halde yazılmayanlar da vardır. Hemze-i vasıllar ve lâm-ı tariflerin hemzeleri halet-i vasılda okunmayanlara misal olduğu gibi; Allah ve Rahman ism-i celillerinde lâm ve mim'i çeken elifler yazılmadıkları halde okunanlara misaldir. Şeddeli harfler aynı cinsten iki harf oldukları halde tek harf yazılır ve iki harf okunurlar. Bazı harfler ise aslında mevcud olduğu halde hem yazılmaz, hem okunmaz. Meselâ Elhamdülillah cümle-i kudiyesindeki "lillah", لالله olduğu yani lâm-ı ta'lil ile lafzatullahtan mürekkeb olduğu halde elif hem yazılmaz, hem de okunmaz. Keza lâm-ı ta'lil, lâm-ı tarifin başına gelirse lâm-ı tarifin hemzesi okunmaz. İşte hesabat bu eşkâl nazar-ı itibare alınmak suretiyle bir usûl-ü mazbuta ve muntazama dâhilinde icra edilir. Okunuşa göre hesabat, yazılışa göre hesabat, her ikisinin mecmuuna göre hesabat, aslında mevcud olduğuna göre hesabat (tenvinleri nun saymak, okunuşa göre hesabat meyanındadır). Bu eşkâl-i hesabatın hepsinin de ayrı ayrı ve müstakil manaları vardır. İşte lafz-ı pâk-i Muhammed'in (A.S.M.) bir yazılışa göre, bir de okunuşa göre iki türlü hesabatı buna binaendir. Ve her iki türlü hesabın ayrı ayrı manalara delalet ettiğini ve ayrı ayrı iki veche-i hakikatı gösterdiğini yukarıda gördük.

Bir hakikatı daha ilâve edelim ki, cevablarımız muzaaf bir bürhan halini alsın: Fatiha-i Şerife mektub ve melfuz 132 harfini yukarıda gördük ki, ism-i pâk-i Muhammed'in karşılığıdır. Lâkin "Lillah" kelime-i kudsiyesinde mündemiç hem yazılmayan, hem okunmayan İsm-i Celal hemzesi de vardır ki, bununla Fatiha-i Şerife'nin aded-i hurufu 133 olur. Bu 133 adedinin 132 kısmını ism-i celil-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın remzi olarak ayırsak geriye 1 adedi kalır ki, vahdaniyet-i İlahiyenin remzidir. Ve zâten Lafzatullah'ın hemzesi

olmak itibariyle Zât-ı Akdes-i Uluhiyet'i gösterir. Bu Lâ ilahe illallah kelime-i kudsiyesinin manasını ifade eder. 132 de risalet-i Muhammediye'nin remzi olunca, bu da Muhammedür Resulullah değil midir? Ve bu itibarla 133 rakamında hem Lâ ilahe illallah, hem Muhammeddür Resulullah cümle-i kudsiyeleri mündemiç olmuyor mu? Yani kelime-i şehadet, Fatiha-i Şerife'nin aded-i hurufuyla da ifade edilmiş olmuyor mu?

Sâniyen: 132 rakamını mir'at-ı Muhammedî (A.S.M.) kabul ettiğimizde 1 rakamı o mir'atta tecelli etmekte olan Zât-ı Vâhid-i Ehad Hazretlerini göstermiyor mu? Ve böylece Peygamberimizin mir'at-ı İlahî olduğu, ikinci bir manzara ile tezahür etmiyor mu?

Sâlisen: Bu 133 rakamı Besmele-i Şerife'nin 19 rakamının yedi mislidir. Yani 133 rakamında yedi defa Besmele-i Şerife mevcuddur. 7 ise Fatiha-i Şerife âyetlerinin adedidir. Demek Fatiha-i Şerife'nin harfleri miktarınca harf alınmış ve Fatiha-i Şerife o suretle inşa edilmiştir. Besmele-i Şerife'nin miftah-ul Kur'an olduğu da hadîs ile sabittir. Demek Fatiha tam tamına 7 Besmele mikdarı harften yapılmıştır. Veyahut Besmele Fatiha'nın 7 müsavi parçasından birine muadildir. Bu da Besmele-i Şerife'nin Fatiha'dan olduğuna dair hadîslerin manasını açıklıyor ve tasdik ediyor. Sonra bütün surelerin adedi 114'tür. Buna Besmele-i Şerife'nin aded-i hurufu olan 19 ilâve edilince mecmuu 133 yapmaktadır ki, böylece surelerin adedi, Besmele-i Şerife'nin aded-i hurufunun tam tamına, eksiksiz ve noksansız altı mislidir. Demek ki bir Besmele mikdarı kadar daha sure olsa idi, sure adedi hem 133 olur, hem de Besmele-i Şerife'nin aded-i hurufunun yedi misli yani Besmele mikdarınca sure olması îcab ederdi. Bu kıyasa göre sure-i celile adedi, Besmele'nin altı misli olmuş; yedinci makamına da âdeta 19 sure yerine geçmek üzere Besmele-i Şerife bizzât oturmuştur. Bu suretle sure-i celile adedi 114, miftah-ul Kur'an olan Besmele-i Şerife 19 sure hesab edilmek veya o makamda kabul edilmek üzere 133 olur ki; kelime-i şehadetin remzi olan bu rakamda hem suver-i Kur'aniyenin mecmuu, hem miftah-ul Kur'an olan Besmele o miftah kaç defa kullanılmak suretiyle bu teşkilatın vücuda getirildiğini bildiren Fatiha-i Şerife'nin yedi âyeti mevcud olmuş olur. Bu manzara-i âli-l âl bize ne müdhiş esrar ve hakaikın ve tertibat-ı İlahiyenin karşısında bulunduğumuzu ve yukarıdan beri izah edilen adedî münasebetlerin nerelere kadar

dayandığını ve Kur'anın gelişigüzel bir eser olmayıp, her sahasının birbirine tamtamına mutabık bir tertib-i ezelî olduğunu bedahetle gösterir.

Sure-i celile-i Kur'aniye adedi: 114 Besmele-i Şerife hurufu: 19

114+19= 133

Fatiha-i Şerife'nin aded-i âyâtı: 7 Besmele-i Şerife hurufu: 19

19x 7= 133

Lâ ilahe illallah:1 Muhammedür Resulullah: 132

1+132=133

Sayın savcının yüksek feraset eserlerinden birisi de, "Sellemehullah" tabirini anlayışında ve Üstad'ı, Hasan Sabbah Kefersutî'ye benzetişinde buluyoruz. Güya "Sellemehullah" tabiri Peygamber'e ıtlak edilen salât ü selâmdanmış. Onu Peygamber'in gayrıya ıtlak, onun peygamberliğini iddia demek imiş. Nurcular Said-i Kürdî'yi peygamber yapmışlarmış.

Cevab: Ülema beyninde mütearef ve müstamel bir edeb-i müstahsen olmak üzere Peygamber-i Âlîşan Efendimizin ism-i pâk-i mübarekleri akabince "Aleyhissalâtü Vesselâm" yahud yalnızca "Aleyhisselâm", Sahabe-i Kiram zikredilince "Allah ondan razı olsun" manasında "Radıyallahü Anh", Tâbiîn ve ondan sonra gelen rical-i ümmet hakkında da "Allah selâmette kılsın" manasına "Sellemehullah" kullanılır. Salât ü selâm Peygamberimizden maada onun âl-i pâkine de şamil olduğu için Ehl-i Şîa sâdât-ı kiram hazeratına da "Aleyhisselâm" kullanırlar. Hazret-i Gavs-ı A'zam gibi evliyaullahın ve kümmelînine de "Radıyallahü Anh" dendiği çok kerre vaki'dir. Bunlar dinde bir vücub ifade eden nasslar değil, müstahsen teamüllerdir. Bilhassa "Sellemehullah" tabiri tam yerinde kullanıldığı halde, kıllet-i malûmatlarından dolayı bunu da farkedememişlerdir. Ve ganîmet bulmuş gibi, bu vesileyi de bize yüklenmek için bir fırsat telakki etmişlerdir.

Hasan Sabbah mes'elesine gelince: Bu adam İslâm tarihinde sayılı din yıkıcı deccallardan birisidir. Malûm olduğu üzere âhirzamanda bir gözü kör, din yıkıcı hakikî deccal gelmezden evvel lâakal 27 veya 30 deccalın geleceği hadîslerde musarrahtır. Bu hadîslerden ikisini okuyalım:

1) فى امتى كذابون دجالون سبعة و عشرون منهم اربعة نسوة و انى خاتم النبيين لا نبى بعدى

2) ان بين يدى الساعة الدجال كذابين ثلاثين او اكثر فاما آتيهم قال ان يأتوكم بسنة لم تكونوا عليهما يغيرون سنتكم و دينكم فاذا رأيتموهم فاحذروهم و عادوهم غلاة

Şîa'nın en azgınlarından olan ve İslâm tarihinde çok fazla ifsadat yapmış olan İblistıynet bir adamı, sünnet-i Muhammediyenin ve ahlâk-ı Ahmediyenin hâmili ve lâbisi bir zât-ı kerim-üs sıfât ile ve حامل القرآن حامل راية الاسلام من اكرمه فقد اكرم الله و من اهانه فعليه لعنة الله hadîs-i şerifine hâssaten mazhar bir alemdar-ı hidayete nisbet ve teşbih etmek, garaz ve insafsızlığın en üstün şeklidir. Mahkeme günü halk toplanıyorlarsa, bunları bir kimsenin teşvik ile toplamasına acaba imkân var mıdır? Bu toplanma devleti ve adliyeyi bir tehdiddir de, niçin sayın savcı vazifesini yaparak bunları hapishanelere ve mahkemelere sevketmiyor?

Kefersutî teşbihine gelince: O güya ahlâk ve mişvar itibariyle Üstad'a benziyormuş. Devlete isyan etmiş yüz bin kişi baltalı ordusu varmış. Sonra tutulup asılmış. Bunlar tarihte olağan hâdiselerdir. Fakat sayın savcı unutuyor ki, Üstad'ın baltalı ordusu yoktur. Buna mukabil, "Aman sakın siyasî bir cereyana kapılmayın, bir partiye girmeyin, farkında olmayarak siz de garazkârlığa kapılır ve

zulümkârlığa taraftar olursunuz. Particilik, tarafgirlik yapmakla siz de zulümkârlık zihniyetine sürüklenirsiniz. Bize hizmet-i Kur'an yeter. Elimizde şimdikinin yüz misli de kuvvet olsa, yine Nur'a sarfedeceğiz. Elimizde Nur var, topuz yok." diye telkinatta bulunan ve bana zulüm yapanlar eğer Risale-i Nur'la imanlarını kurtarsalar da bid'at ve dalaletten vazgeçseler ve ba'dehu bu yüzden beni i'dam etseler yine onlara hakkımı helâl ederim diyen bir İlahî rahmet müjdecisinin munis ve lütufkâr sesi var. Sonra Kefersutî ve saire gibi insanlardan hangisinin elinde Risale-i Nur gibi feyyaz bir hakikat-ı şamile ve nur-u ilim mevcuddu. Sonra milyonlarca insanın okuduğu tefsirler olabilir. Ve o kütüb-ü diniye etrafında bir müntesib kitlesi toplanmayabilir. Fakat o zaman din tahsil evleri harıl harıl çalışıyor ve halkın vicdanî ve imanî ihtiyaçlarına şifabahş oluyordu. Lâiklik bahanesiyle dinin tedrisi men' edilen ve Kitab-ı Mukaddese'nin öğrenilmesi Arabça dinî tedrisat yapıyor diye baskınlara uğrayan, mahkeme kapılarına dökülen bir milletin her mihneti göze alarak fedakâr bir fazilet ve hakikat naşirinin etrafında bir hale-i muhabbet ve vefa ve muavenet teşkil etmişlerse, bunu bir gizli cem'iyet formülü ile boğmak ve ifna etmek için yapılmadık tertibler bırakılmazsa, bu millet hukukunu kime arz edecektir? Bunlar Nurcuyum demişler, Medrese-i Nuriye demişler, mahkemenin yargılamasıyla alâkası olmayan bir insana Medrese-i Nuriyemize kaydedilen dediği için sanıkların gizli cem'iyet kurdukları anlaşılmış. Metbu' demek, gizli cem'iyetin başı demek imiş. Said Nurculara Nur talebesi dediği için, müntesibler kendinin değil, Nurcular cem'iyetinin talebeleri imiş. Said'e Mehdi demişler, Peygamber demişler. Cennet'in kapısını başkalarına kapamışlar. Bunlar milletimiz içinde ayrı varlıklar imiş. ilh… Vatandaşın cibillî ve aslî hukukunu ayak altına almak için ne plânlı ve ustalıklı hücumlar ve ithamlar… Dünyada kelimelerin kalıbı o kadar mı katıdır ki, behemehal sayın savcının istediği manaları ifade etsin. Cinas, istiare, kinaye, teşbih artık insanların karihalarından tamamen silindi mi? Denizli Mahkemesi sandıklar dolusu kitab ve evrakı tedkik etti. İçlerinde belki yüz milyon kelime vardı. Bunların içinde suç olarak bir tek cem'iyet kelimesi bulunmuş mu? Cinaslardan ve teşbihlerden faidelenerek bir cem'iyet heyulası ihdas etmek, kanunşinaslığın ve vatandaş hukukunun şerefine çıkar mı? Bu devletin emniyeti dinsizlik ile mi kaimdir ki, dindarlığımız ve

dinî hakikatları öğrenmek ve öğretmek cehdimiz devlet emniyetini ihlâl sayılıyor? Acaba bu devlet, dinsizlerin devleti midir? Veya dinsizliği ve dinsizleşmeyi kendine gaye edinmiş midir? Madem ki devlet lâiktir, bizim dinimize ne karışıyor? Bizim eşrat-ı saat mes'elelerini öğrenmemiz, dilediğimize Mehdi ve saire dememiz, onu ne alâkadar ediyor? Zât-ı Uluhiyet'in alenen inkâr edildiği ve erkân-ı dinin müftehirane tezyif edildiği ve onun yerine fâniler …… edilerek kendilerine hâşâ yaratıcılık isnad edildiği bir devirde, bizim bir insana Mehdi dememiz çok mu büyük bir cürümdür? Mehdi, peygamber değildir. Fevk-al beşer de değildir. Din-i celil-i İslâm'ı i'zaz ve i'lâya ve neşr-i hidayete memur bir insandır. Fakat teyid-i Muhammedî'ye (A.S.M.) mazhar bir insandır. Mehdi kelimesi, mervi mebni gibi ism-i mef'uldür. Hidayete nail olmuş manasınadır. Bunda ne gibi fevkalâdelik var da tehaşî buyuruluyor? Mehdiyim diye dava eden yok. Ortada Menemen'in esrarkeşleri de yok. Ortada bir hakikat-ı ulyâ, bir nur-u kudsî meydandadır. Eğer Mehdi insanların hidayetine sebeb olan bir insan demek ise, bu kadar evsaf-ı bergüzide ile neşr-i hidayet yapan bir insana ve esere Mehdi demek, ne gibi bir tezad ve eblehliği îcab ettiriyor? Sayın savcının bütün suallerine cevab vermek için cildler doldurmak lâzımdır. Fakat zamanın müsaadesizliği bizden bu imkânı almaktadır. Yalnız kemal-i tehevvürle serdettiği sualleri de cevablandırmak bir zarurettir.

"Mevzu ile ilgisi olmadığı halde millî inkılabın bazı tarîklerini dinsizlik göstermek isteyen Said-i Kürdî, hükûmetin kanunlarına tecavüz etmeyi ve millî inkılabı dinsizlik gibi göstermeyi hedef tutmak suretiyle hareket eden Said-i Kürdî inkılab hareketlerini münafıklık, zındıklık, dinsizlik ve zalim olarak tavsif eden ve yurdumuzda böyle bir zümre olduğunu ileri süren Said-ül Kürdî… "Bu ithamlara göre biz millî inkılabı, hâssaten şapka giymeyi dinsizlik addediyormuşuz. Kılık kıyafet mes'elesi olan, kalbdeki iman ile alâkası olmayan böyle sathî mes'eleler yüzünden devleti kötülüyor ve muzır telkinler yapıyormuşuz. Halbuki memlekette ne dinsizlik varmış, ne de dinsiz bir zümre mevcud imiş. Herkes câmilerde istediği gibi namaz kılabiliyormuş. Din ve dindar aleyhine hiçbir şey yokmuş.

Cevab: Eğer dinsizliğin cismanî bir mevcudiyeti olsa idi, işe geldiği zaman böyle şimdiki gibi inkâr o kadar kolay olmazdı. Yahut din yıkıcılığı maskeli ve kurnazca formüllerle aldatıcı ve şaşırtıcı

plânlarla yapılmasa idi, o zaman dindarı tenkil ve onun hakk-ı itirazını boğmak o kadar kolay olmazdı. Sayın savcıya soruyoruz: Umûr-u maneviyeden olan ve vicdanlarda barınan dini yıkmak ve onu unutturmak ve vicdanlardan silmek için onun tedrisini men' etmekten daha müessir bir tarîk var mıdır? Din tedrisatı, dinin yegâne medar-ı beka ve zıman-ı mevcudiyeti değil midir? Ve onun üsare-i hayatı değil midir? Din tedrisatının men'i, dinin belkemiğine indirilen en kahhar bir ölüm darbesi değil midir? Biz bu vartalara dinimizi öğrenmek, imanımızı kaybetmemek endişesiyle düşmüş değil miyiz? Memleketimizde lâikliği barındırmak bahanesiyle İslâm dinine ve müslüman halkın vicdanına indirilen müdhiş ve kahhar darbe ve elîm sû'-i kasd ve tahakküm olmamış olsaydı, bugün biz burada mevcud bulunacak mı idik?

Bugün 40 yaşına kadar yetişen nesil hangi imanın sahibi ve hangi dinin sâlikidir? Koca bir nesli dinden, imandan soymak, bir milleti tam mürted bir hale getirmek için bundan daha kurnazca plân ve tarîk mevcud mudur? Bolşevik diyarında "Din afyondur" diye alenen men' edildi. Fakat bu açık darbe, dini kaldıramadı, vicdanlardan din hissini sökemedi. Fakat bizim memlekette dinin bazı eşkâline müsaade edilir gibi hareket edilerek esas plân gizlendiği için tesir daha kahhar oldu. Bugün münevver gençlik dinsizliği medar-ı şeref, dindarlığı zillet ve meskenet sayıyor. Devlet reisliği makamından "Dinin tabiat kanunları dışındaki hayaller" olduğu ilân edilmemiş midir? Devlet idaresi makamından dinin zehir olduğu söylenmedi mi? Beş-on safdil müslümanın câmilerde merasim kabilinden ibadet yapmasına müsaade edilmesi, zevahiri kurtarmak ve aks-ül amele meydan vermeyerek plânı daha kuvvetle tatbik etmek ve müessir kılmak için değil midir? Madem lâiklik Kanun-u Medenî'nin esbab-ı mûcibe-i layihasına göre dinin hüküm halinde kanunlara girmemesi demekti ve madem ki din, devlet nazarında ve vicdanlarda kaldıkça muhteremdi ve masundu. Ve madem ki lâiklik dine hakikî müebbed bir taht olarak vicdanları tahsis ediyordu. O halde dini vicdanlardan söküp çıkarmağa, din tedrisatının men'ine ve onu unutturmağa ne lüzum vardı? Ve madem ki eski ve yeni Anayasa Kanunu Türk'e aslî ve cibillî hak olarak din ve vicdan hürriyetini tanıyordu. Dinin tenkil ve tezyifi için 25 sene bilâ-ârâm çalışmanın ve gayretin ve dinsizleşmek için a'zamî bir

taassubla faaliyet sarfetmenin manası ne idi? Demek ki yukarıdaki parlak va'dler, bir iğfal ve aldatma formülünden başka bir şey değildir. Din yıkıcılığı nasıl olmalı? Allah akidesi yeminlerden ve mahkemelerden dahi kaldırılmakla, bu milletin terakki teceddüdü ne kazanmıştır? Çocuklarımızın masum gönüllerine, âmentü yerine "Türküm, doğruyum, yasam büyüklerimi saymak, küçüklerimi korumak, yurdumu, ulusumu özümden çok sevmek" gibi ölü ve …… formüller doldurmakla bu milletin fazileti ne kazanmıştır? Sayın savcı hangi dinden ve dinî mevcudiyetten bahsediyor? Ölü ve şekilden ibaret olan isimden mi bahsediyor? Dinin üsare-i hayatı kurutulduktan sonra kalan posadan mı bahsediyor? Azlıklara Lozan Sulhu îcabınca bahşedilen her nev' din ve vicdan hürriyetinin Türk ve Müslüman câmiasından esirgendiğinden mi bahsediyor? Bu hal imansızlığın ve imansızlık metodunun takib edildiğinin bir delili ve bariz bir alâmeti değil midir?

Sayın savcıya soruyorum: Bu millete 25 seneden beri dinini öğrenmesinin men' edilmesi, hangi kanuna dayanılarak yapılmıştır? Vatandaşın aslî ve cibillî haklarından olan ve Anayasa ile teyid edilen bu hakk-ı hürriyeti milletin elinden alanlar hangi salahiyete dayanmışlardır? Bu haklı şekvayı yükselten bir insana inkılab düşmanı, vatan ve rejim aleyhdarı demeğe kimin hakkı var? Haklarımızı aramamak ve söylememek mi fazilettir?

Sayın savcı bizi duruşmada mevzu-u bahs edilen bir mes'ele hakkında şiddetle sıkıştırmaktadır. Memleketin nizam ve ahengini bozmamak için, bu hususta tamamen açıklama yapmamayı bir vatan borcu bildiğimizden savcının açık ithamlarını kısmen kapalı olarak cevablandıracağız. Fakat bu hususta kendimiz sahadan çekilerek, sayın savcının tabiriyle İlahî ve kudsî makamın sahibi olan Zât-ı Pâk-i Risalet'e vekalet vereceğiz.

Savcının ithamı: Millete ve memlekete hizmet, dine hizmettir. Atatürk hayatı boyunca bu yurda ve Türk Milletine hizmet etmiştir. Onun bir cihan-ı husumete karşı gelerek Türk vatanını düşman çizmesinden, Türk Milletini zincir-i esaretten kurtarması, istisgar edilecek bir hizmet midir?

Cevab-ı Risaletpenahî:

1) انه ستفتح لكم مشارق الارض و مغاربها و ان عمالها فى النار الا من اتقى الله و اوفى الامانة

2) ستفتح مشارق الارض و مغاربها على امتى الا و عمالها فى النار الا من اتقى الله وادّى الامانة

İtham: Süfyan adında bir İslâm Deccalı zuhur edeceğine dair bir hadîs yoktur.

Cevab:

احذركم سبع فتن تكون بعدى فتنة تقبل من المدينة و فتنة تقبل بمكة و تقبل من اليمين
و تقبل من الشام و فتنة تقبل من المشرق و فتنة تقبل من المغرب و فتنة تقبل من بطن الشام
و هى فتنة السفيانى

Sayın hâkimler! Süfyan hadîslerindeki kayıdlar, Süfyan değil, yâ-yı nisbî ile Süfyanî'dir. Sonra Şam mes'elesinden murad, bildiğimiz vecihle Suriye'deki Dımışk şehri değildir. Kamus'un kaydına göre Şam, Kâ'be'nin sol ve şimal tarafına düşen ülkelerin adıdır. Dımışk şehri, Şam ülkesinin şehirlerinden biridir. Kâ'be'nin canib-i yeminine Yemen denildiği gibi, Şam lügatta sol ve şimal taraf manasına gelir.

“Batn” kelimesi ise, Batn-ı Mekke tabirinde görüldüğü gibi, karib-i Mekke yani bir şehrin civarı ve ahalisi ve şehre yakın yerler manasınadır. Bu kelimeyi, bugün kullandığımız “banliyö” kelimesi ifade eder. Tabiî bir şehrin havalisiyle, bir ülkenin veya ülkelerin havalisi vüs’at ve imtidad bakımından aynı şeyler değildir.

Sayın savcının en kuvvetli ve bütün davanın merkez-i sıkleti ve baş mahreki olan ithamına gelince: Bu hususta yüzde yüz bürhan teşkil edecek her nev’ ilmî vesaike mâlikiz ve bunları arz u izaha da hazırız. Lâkin duruşmada bu cihet mevzu-u bahs edilmediği için sayın savcının kuvvetli tahrik ve ithamlarına rağmen, memleket nizam-ı içtimaîsinin selâmeti bakımından bu hususta ihtiyar-ı sükût ediyoruz.

Sayın hâkimler! Eğer bir insanın menfî düşünüşü, ilmî ve samimî kanaatları, idarî cihazın hatalarını belirtmesi, tenkid etmesi, umumî kanaatlara aykırı fikirler taşıması, hâmili olduğu ilmin îcablarını kayıdsız şartsız açıklaması, bir insanın cezalandırılması için kâfi bir sebeb ise; huzurunuzda bulunanların en çok mûcib-i ceza olanı benim. Benim kanaatlarım hakikata menfîdir. İçinde bulunduğumuz durumu aslâ iyi görmeyen ve beğenmeyen bir adamım. Bu itibarla bana ne kadar ceza verirseniz haklısınız. Lâkin kanaatlarımda samimiyim. Zira kanaatlarımda ilmîyim. İlmin berrak sesinin arkasına düşmüşüm. Yanlış olabilirim, fakat bütün varlığım hüsn-ü niyetten yapılmış bir insanım. Elinizde iki ilmî kitab da benim nihayet ilim endişesi peşine düşmüş mahiyetimin bürhanıdırlar. Bir ilim yolcusu menfî görüşe sahib olabilir. Bunun siyasî manası olamaz. Eğer ilmî araştırmalar muayyen çenberler içinde sıkıştırılırsa, onun ilim olmasına ve hakikî feyzini vermesine imkân yoktur. Beni yazdığım kitabdan ve taşıdığım menfî kanaatlar yüzünden mahkûm edebilirsiniz. Fakat bu hükmünüz, Sure-i Maide’nin 45, 46, 47’inci âyetleri olan:

ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الكافرون

ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الظالمون
ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الفاسقون

âyet-i celilelerini okuyan ve onlara inanan ve bu âyet-i celilelerin manalarını söyleyen bir adama ceza vermeğe benzer. Son sözümü Hazret-i Kur’ana terkediyorum:

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ

Ahmed Feyzi

Haşiye: Bediüzzaman Hazretlerinin İzmir, Erzincan zelzelesi münasebetiyle yazdığı zelzele risalesi, savcının bütün müşkillerini hallediyor. ص.ج

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi : Ahmed Feyzi

Ahmed Feyzi [Mahkemeye son verilen tahliye dilekçesi]

Mahkemeye son verilen tahliye dilekçesi

Afyon Ağır Ceza Başkanlığına

Aleyhimizdeki bütün itham sebebleri ve mahkûmiyet âmilleri yüksek Yargıtay'ın müdellel bozma kararına göre cürüm mevzuu haricinde kalmıştır. Mevkufiyet ve mahkûmiyetimizin imkânı, Eskişehir ve Denizli'de gereği icra kılınmış mevaddan maadasının bulunup çıkarılmasına vabestedir. Ortada mevkufiyet ve mahkûmiyeti mûcib sarih ve kat'î ve müsbet bir delil olmadan sırf ihtimal ve imkâna dayanan bir mesned yüzünden vatandaş mevkufiyetinin temadisine rıza göstermek, hiçbir adalet ölçüsüyle kabil-i te'lif değildir. Maamafih mukadder cezaları da hemen hemen yatmış bulunuyoruz. Hiçbir fâni emel ve maksada tenezzül etmeyen, saf bir iman ve fazilet sevgisi yüzünden ve dinimizin kudsî hakikatlarını rehber yapmamız ve onun müsbet ve menfî ahkâm ve evamirine kulak vermemiz ve Allah (Celle celalühü) ve Resulünün (A.S.M.) reddettiklerini reddetmemiz ve ancak şerlere ve dinsizlere ve onun âmillerine karşı imanen bir muhalefet ve takbih ruhu taşımamız dolayısıyla dokuz ay Denizli'de, onsekiz ay Afyon'da tam bir gurbet ve mahrumiyet haliyle maruz kaldığımız ızdırab gözönüne alınarak vicdanlarınızca da müsellem olan ve meydanda bulunan elîm mağduriyetimize bir nihayet verilmesini ve son bir cemile olarak tahliyemize karar vermenizi saygılarımla rica ederim.

İlâvesi

İlim ve din ve fazilet ve hakikat yolcularının kahr u tenkile maruz bırakılması; imana değil küfre, fazilete değil şerre, nura ve hakikata değil zulme ve dalalete muavenet manasını ifade eder. Yüzde

doksanbeşi müslüman olan bu asil ve mazlum milletin taşıdığı ruh-u imanın ve nisbet-i kudsiyenin hatırını sayınız. Müslüman âbâ ü ecdadın evlâdları olduğunuzu nazara alınız. Müslümanın dalkavuk olamıyacağı ve hakikatları aslâ faramuş edemiyeceğini de düşününüz. Bu asil milletin bir hâle-i şeref halinde 1000 seneden beri taşıdığı fazilet ve hakikat kaynağı yüksek müslümanlığın o millet için mûcib-i töhmet olamıyacağını ve bu milletin müslümanlığı sebebiyle kahr u tenkile müstehak bulunmadığını kabul ediniz. 25 seneden beri milletin göğsünden imanını söküp çıkarmak için millete reva görülen enva'-ı tezvirat ve ifsadatı, çeşitli ihanet ve hıyanetleri, gaddarlık ve insafsızlıkları müslüman vicdanlarınız görsün. Milleti topyekûn irtidada ve dinsizliğe ve ebedî helâk-i mutlaka sevketmek isteyenlerin ve dini tabiat kanunları dışındaki hayaller diye alenen tezyif ve inkâr edenlerin ve "Din zehirdir" na'rasıyla milletin imanını i'dam etmeğe ve bu vatanda müslümanlığı yok etmeğe pervasız çalışanların maksadlarına ve milleti müslümanlıktan dolayı mahkûm etmeğe uğraşanların kötü emellerine yardımcı olmayın. Vicdanınızın sesini fâni îcablara zebun kılınca, yarın Huzurullah'ta itizara yol kalmayacağını hatırlayınız. Beşeriyet için yegâne felah u saadet kaynağı, nur hazinesi olduğu bütün cihan-ı mütefekkir ve âlem-i insaf ve irfanca kabul ü teslim edilen müslümanlığın irtica' olamıyacağını, irticaın ancak dinsizlik ve dalalet-i ruhiye yoluyla insanları fetret ve cehalet asrının karanlıklarına götürmek isteyenlerin, ilhad ve irtidada ve şamanperestliğine, Yahudi masonluğuna sürüklemek isteyenlerin, küfrü ve imansızlığı din yapmak, her türlü fazilet ve insaniyet his ve idrakine yer vermeyen kör ve sağır tabiat ve esbabperestliğe rücu' etmek, her türlü necaib-i âliyenin kökünü kesen koyu bir dalalet ve kasvet ruhunun kaba ve haşin hissizliğine, insafsızlık ve gaddarlığına ulaştıran katı ve meş'um maddeperestliğe, menfaat ihtirasına ve azgın hodgâmlığa döndürmek isteyenlerin yolu olduğunu düşününüz. Evet şübhe yoktur ki, irtica' beşeriyeti huzur ve istirahattan mahrum eden, hodgâmlıkları azgınlaştıran, vicdanları nasırlaştıran, hissiyat-ı necibaneyi, merhamet hürmet vefa ve sadakat hislerini söndüren dinsizlik ve maddeperestlik yoludur. Her türlü iffet ü namus kaygılarını silip süpüren, insanları iğrenç ve mübtezel bir fuhuş bataklığının müteaffin gayyasına ve en korkunç bir hayvanî soysuzluğa sürükleyen fezahat-ı ahlâkiye ve şenaat-ı sefihane

mürevviclerinin yoludur. Milletin kazandığı zaferi istismar ederek ve onu basamak yaparak, onun bütün ahlâkî ve imanî servetini ve manevî kıymetlerini ve onların mesnedi olan mukaddesatını hurafe adıyla i'dam ve ifna edenlerin yoludur. Lâikliği bahane ederek, milletin dinini mahkûm edenlerin, bütün hakaik-ı imaniyeyi ayak altına alanların, ferman-ı İlahîyi merdud ve menfur yapanların, evamir-i İlahiyeyi kurûn-u vustâ ahkâmı veya barbarlık an'anatı diye tezyif edenlerin, necaib-i imaniye ve fezail-i İslâmiyeyi iktisaba ve hakaik-ı ezeliyeyi telebbüse ve iz'ana irtica' diyenlerin, dinsizliği ve rezail-i sefihaneyi, içki kumarı fuhuş israfı ve hayvanî ezvakı medeniyet diye alkışlayanların, bu vatanda İslâma hakk-ı hayat vermemek ve müslümanın ağzına kilit vurmak ve müslümanlığın bu vatanda kökünü kesmek için milletin en aslî haklarını hiçe sayanların, her türlü şerait-i medeniye ve îcabat-ı hayatiyeyi müstecmi' irfan ve medeniyet dini, iz'an ve şuur mesleği, hürriyet-i vicdaniye ve en hakikî fezail-i insaniye kâ'besi olan yüce müslümanlığı, her türlü iz'an ve idrak heyecanından mahrum kupkuru eşkâl ü merasim menziline indirenlerin, elhasıl vicdan ve iman hürriyeti düşmanlarının yoludur. Bir asırdır milletimizin bu zulüm şebekesinden, bu küfür ve irtidad ifritlerinden, bu kendilerini masonluğa satmış Yahudi uşaklarından çekmediği kalmamıştır. Bu yüzde doksanbeşi müslüman olan bir halk namına icra-i adalet eden hâkimlerimizin milletin can evine kasdeden, onu ahlâk ve an'anatından, iman ve mukaddesatından dolayı sefil ve mübtezel yapanların meş'um fenalıklarını ve şeni' ihtiraslarını ve Yahudilik elinde baziçe olan menfur gaye ve hedeflerini, şuursuz ve iz'ansız çılgınlıklarını görmeleri lâzımdır. Millet hürriyetinin yegâne teminatı adl mekanizmasının milletin isteklerine hem-ayar olarak a'zamî bir hakperestlikle çalışması millet hukukunu vikaye etmiştir. Bu millet masonluk ifsadatıyla korkutulmaz. Bununla mason bozgunculuğu ile kemalât-ı ahlâkiyeye ulaşmaz. Mason dinsizliği namına feragat, fedakârlığa ve kahramanlığa sevkedilmez. Masonluk saltanatı için bu vatanı müdafaa etmez. Yahudi iblislerinin sevk u idaresi altında gözü kapalı çalışan şuursuz çılgınların hatırı ve meş'um hedefleri için bu vatanı müdafaa etmez. Bu vatan Yahudi uşaklarının vatanı değildir. Islah ve selâmet mürtedlerin, iman ve mukaddesat düşmanlarının yolu değildir. Hürriyet-i fikir insanların her türlü manevî mesnedlerden

mahrum, her türlü kanaat-ı imaniyeden muarra, ruhî bir anarşiye mâlik olmaları değildir. Hürriyet-i fikriye, saadet-i insaniye içindir. Ruhî tezebzüb, içtimaî sefalet için değildir. Cem'iyet-i beşeriyeyi felâket ve sefalete sürükleyecek istikrarsızlık ve insafsızlığın adına hürriyet-i fikriye denemez, ruhî anarşi denir. Böyle bir hürriyet-i fikriye, felâket-i içtimaiye yolunun ana tarîkidir. Vicdan ve fikir hürriyetini mutlak imansızlıkla ve mukaddesat düşmanlığı ile tev'em görenler, masonluk zehirlerinin telkini altında hareket eden ve ruhlarda ıslah edici, yapıcı ve birleştirici büyük hakikatlara tam bir iz'an ve tefekkür serbestîsi ile bağlanmak ve onları kabul etmeyi cinayet sayan çılgınlardır. Elbette bir vahdet ve intizam deryası olan mükevvenat, büyük ve küllî ve müstekar hakikatların bir mecmua-i nizam ve mükemmeliyetidir. Bu büyük ve küllî hakikatlara inanış, tam bir fikir olgunluğu ile yüksek merhalelere ulaşmanın ve kemal-i iz'an ve tefekkürün bir ifadesidir. Bu millet çılgınların ve gözü kapalı giden yolunu şaşırmışların kılavuzluğu ile saha-i necata gidemez. Fikir cihanının yüce kâ'bına ulaşamaz. Yüksek kahramanları, büyük rehberleri, âlî şahikaları vardır ki; ilhamlarını iman semasından almışlar, fikir sahasında en yüksek mertebelerde rakibsiz cevelan etmişlerdir.

Uluborlu'lu
Ahmed Feyzi

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi

Afyon Mahkemesi Kararnamesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Elli bir sahifeden Nur'a ve müellifine ait kırk sahifedir. Risale-i Nur'un mahrem parçalarından çıkarılmış. Güya aleyhimizdedir. Halbuki, onları mesul eder. Aleyhimizdeki karanamedendir. Ve hakikaten lehimizde olduğundan, Nur'un eczaları içine girmeğe hak kazanmış.

Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Tesekkurname

Teşekkürname

Teşekkürname

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Ben bütün samiyetimle sizlere teşekkür ediyorum ve Afyon'u da ve adliyeyi de tebrik ediyorum ki, sizin gibi muhakkik ve vicdanlı zatları bulmuş ki; makam-ı iddianın ve ehl-i vukufun bendeki şiddetli ameliyat-ı cerrahiyelerine merhem sürdünüz.

Bu on bir ay emsalsiz tecridle ve konuşturmamakla olan ağır elemlerimi bu son kararnamenizle sildiniz, hiç eser bırakmadınız. Şekva yerine şükür ettirdiniz. Eğer bazı arkadaşların ricaları ve temyiz Dairesine de sizin bu müdakkikane kararınızı okutmak fikrimiz olmasaydı, kararınızı hiç temyiz etmeyecektik.

Hakikaten hakiki adaletinizin bir nevi kerameti hükmündedir ki, benim kaç mahkememde izin verilseydi okuyacağım Risale-i Nur'un dünyaya bakan aynı noktalarının kararnamenizde yazmanızdır. Risale-i Nur'un tam kıymetini anladığınızdan ve âlimane hülâsa ettiğinizden, sizlere ruhum "Bin barekâllah" der.

Said Nursî

Afyon Ağır Ceza Mahkemesine

Elli bir sahife karanamenin bana ve Nurlara ait olan kırk küsur sahifesini gayet ehemmiyetli bir mübarek eser olarak gördüm. Ve heyet-i hâkimenin kıymet-i ilmiyelerini ve adaletlerini ve geniş tahkikatlarını gayet parlak gösterdiğinden, benim aleyhimde olsa da ruh-u canımla o kıymettar eserin neşrine taraftarım; sizlere minnettarım. Çok rica ederim ki, o şaheserin teksiri için bize izin veriniz.

Afyon Cezaevinde
Said Nursî

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 1

Afyon Mahkemesi Kararnamesinden

"Birinci Meselenin yazıldığından hayli zaman sonra zuhur eden hadise, tam tevilini göstermiş; şöyle ki:

Hadiste, *‘O Süfyan bir su içecek, elli delinecek.’* denilmiş. Yani, bir çeşit su olan rakıyı, su gibi çok içecek. O sebepten batnı su tulumbası gibi olacak. Ve o su hastalığı yüzünden zulüm ve hile ile topladığı milyonlar malı su gibi elinden akacak, ecnebi doktorların boğazına girecek. Mesmuatıma göre; üç senede, üç milyona yakın liraları tedavisine gayet israf ile sarfeden bir insan, asrımızda göründü. Hayatının lisan-ı hâliyle dedi: ‘Bu hadisin tevilini bende görünüz.’ Hem *‘Bir su içecek, eli delinecek.’* kudsî sözünün, ne kadar manidar ve mucizekâr olduğunu vefatıyla bildirdi, gitti.."

299. sahifede: *"Fitne-i ahirzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefsine hâkim olamaz."* İşte dans ve tiyatro gibi zamanın lehviyatları, kebairleri ve bid’aları birer cazibedarlıkla pervane gibi, nefisperestleri etrafına toplar, sersem eder."

311. sahifede: *"İslâm deccalının bir gözünde teshir edici bir manyetizma bulunur."* Yani: Bir gözü ötekine nazaran kör hükmündedir. Çünkü kâfir-i mutlak bulunduğundan yalnız ve münhasıran bu dünyayı görecek bir tek gözü var. Ben, bir manevî âlemde İslâm Deccalını gördüm. Bir gözündeki teshir edici manyetizmayı gözümle müşahede ettim. Onu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkâr-ı mutlaktan çıkan bir cüretle ve cesaretle, mukaddesata hücum eder. Avam-ı nâs, hakikat-ı hâli bilmediklerinden harikulâde bir iktidar ve cesaret zannederler. Ve hem, gizli ve dehşetli olan mahiyetine bakmayarak, kahramanlık damarıyla onu alkışlarlar. [1] إِنَّ ٱلْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰٓ

cümlesi, onun aynı zamanına cifirle ve bir münasebetle işaret ettiği gibi, ehl-i dalâletin camilere tâgiyane tecavüz edeceğini gösteriyor.

Bir rivayette: *"İslâm Deccalı, Horasan taraflarında zuhur edecek."* denilmiş. Allahu a'lem bunun bir tevili şudur ki: "Şarkın en cesur ve kuvvetli ve kesretli kavmi ve İslâmiyetin en kahraman ordusu olan Türk milleti, o rivayet zamanında Horasan taraflarında bulunup ve daha Anadolu'yu vatan yapmadığından, o zamanki meskenini zikretmekle, Süfyan'ın onların içinde zuhur edeceğine işaret eder. Çok gariptir ki, yedi yüz sene müddetle İslâmiyetin ve Kur'an'ın elinde şeref-şiar bir elmas kılınç olan Türk milletini ve Türkçülüğü, muvakkaten İslâmiyetin bir kısım şeairine karşı istimal etmeye çalışır!" denilmektedir.

Hücumat-ı Sitte'nin altıncı sahifesinde: "Âlem-i İslâm, muazzam bir camidir. Ehl-i iman ve ehl-i hakikat, o camideki muhterem cemaattır. Haylaz çocuklar ise; çocuk akıllı dalkavuklar, serseri ahlâksızlardır, frenk-meşreb milliyetsiz ve dinsiz heriflerdir. Ecnebi seyirciler ise, ecnebilerin naşir-i efkârı olan gazetecilerdir."

13 ile 15. sahifelerde: "İşte ey kardeşlerim! Eğer ehl-i ilhadın dalkavukları, sizi korkutmak ile kudsi cihad-ı manevinizden vazgeçirmek için size hücum etseler; deyiniz: "Biz Hizbü'l-Kur'an'ız. Kur'an'ın kal'asındayız. Binler ihtimalden bir tek ihtimal-i tehlike korkusuyla bir hazine-i ebediyeyi elimizden kaçırmak, sizin gibi şeytanların hatırına gelmemeli!" deyip, ehl-i dalâletin dalkavuklarının ağzına vurup, tard etmelisiniz."

Hem o dalkavuklara deyiniz ki: "Yüzde yüz ihtimal ile bir felâket gelse; zerre kadar aklımız varsa, korkup, onu bırakıp kaçmayacağız. Çünkü, mükerrer tecrübelerle görülmüştür ki: Üstadına tehlike zamanında hıyanet edenlerin, gelen belâ evvel onların başında patlar."

18. sahifede: "Şimdi diyorum: Ey kardeşlerim! İngiliz gibi en cebbar bir hükûmetin istilâ ettiği bir zamanda, matbaa lisanıyla onlara mukabele etmekte tehlike yüzde yüz iken, hıfz-ı Kur'anî kâfi olması, elbette ehemmiyetsiz zalimlerin elinden gelen zararlara karşı, yüz derece kâfidir. Hem askerlikte en ziyade yaralananlar, siperini bırakıp kaçanlardır. En az yaralananlar ise siperlerinde sebat edenlerdir."

22 ile 40. sahifelerde: "Ey kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münafıkları, sizi, insanın şu zaif damarı olan tama’ yüzünden yakalarlarsa; bu fakir kardeşinizi numune-i misal ediniz. Bütün kuvvetimle sizi temin ederim ki: Kanaat ve iktisad; maaştan ziyade sizin hayatınızı idame ve rızkınızı temin eder. Bahusus size verilen o gayr-ı meşru para, sizden ona mukabil bin kat fazla fiyat isteyecek.

İhtar: Ehl-i dalâlet, hakaik-i imaniye ve Kur’aniyeye karşı münafıkane ve desisekârane iğfal ve hile damını istimal ediyorlar. Dostlarımı hubb-u câh, tama, havf ile aldatmak ve beni bazı isnadlarla çürütmek istiyorlar. Biz, kudsî hizmetimizde daima müsbet olarak hareket ediyoruz. Fakat maatteessüf, her bir emr-i hayırda bulunan manileri def’etmek vazifesi, bizi bazen menfi harekete sevk ediyor.

Dördüncü Desise-i Şeytaniye: Ehl-i dalâletin, bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkileri işgâl eden bazı mülhidler, kardeşlerimi aldatmak asabiyet-i milliyelerini tahrik etmek için, Said bir Kürttür. Milliyetinize sadık olmayan birisiyle teşrik-i mesai etmek, hamiyet-i milliyeye münafidir."

Türkçülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan o hamiyetfuruş mülhidlere derim ki: "Ben bu vatan evlâdlarına ve Türk milletine, İslâmiyet hesabına müftehirane ve taraftarane muhabbettarım, uhuvvetim var. Sen ise ey hamiyetfuruş sahtekâr! Türkün mefahir-i hakikiye-i milliyesini unutturacak bir surette mecazî ve unsurî, muvakkat, garazakârane bir uhuvvetin var.

Senden soruyorum: Türk milleti yalnız yirmi ile kırk yaş arasındaki gafil, heveskâr gençlerden mi ibarettir? Hem, hamiyet-i milliyenin iktiza ettiği hizmet, yalnız onların gafletini ziyadeleştirip ve ahlâksızlıklara alıştıran ve menhiyata teşci eden frenk-meşrebane terbiye midir? Türk milleti denen şu vatan evlâdı; ehl-i salâhat ve takva; muzibetzede ve hasta; ihtiyar ve zaifler; çocuklar; fakir ve âcizler ve gençlerden ibaret olmak üzere altı kısımdır.

Altıncı tâifeye sarhoşçasına bir keyf vermek yolunda, o beş taifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak; hamiyet-i milliye mi, yoksa millete düşmanlık mıdır?

Senden soruyorum: Ehl-i imanın, musibetzede ve hastaların menfaati, frenk-meşrebane ve dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Masum çocukları muvakkaten güldürecek, terbiye-i medeniye tabir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdiğiniz bu frenk usulü, onları manen boğazlamaktır, vahşiyane bir gadirdir, zulümdür. Türkün hakiki bütün mefahir-i milliyesini taşıyan İslâmiyet milliyetinden çıkmak isteyen adamları, Türk bilmiyoruz; Türk perdesi altına girmiş frenk telâkki ediyoruz!

Ey efendiler! Dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-ı Kur'an'a feda olan bu baş, size eğilmeyecek.

Ey kardeşlerim! Ehl-i dalâletin dalkavukları, dikkat ediniz, sizi enaniyetle vurmasınlar!" denilmektedir.

1.)Muhakkak ki insan azgınlaşır. (Alâk Sûresi, 96:6)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 2

Kararnameden 2

Ahmed Feyzi'nin Maidetü'l-Kur'an ve Hazinetu'l-Bürhan eserinin 8. sahifesinde: "1938; eza-yı kâfiraneye senelerden beri sabreden ehl-i imana, sabırlarının mükâfatı.." 9 ile 12. sahifelerde: "1915-1926; ejder-i küfrün şahlanması; ehl-i imanın mücahede ve safa yerlerini temyiz ve tebyin için vaki olmuş bir imtihan-ı rabbanî ve hadd-i tuğyaniyenin azamî derecesiyle icra-yı şenaate başlayan dalâlet-i deccalane muvacehesinde ızdırab-ı şedideye düşen Nur şakirdleri için himaye-i ilâhiyeyi müjdelemektedir.

1928-1930; ümmet-i Muhammediyenin hayatı nokta-i nazarından çok şamil bir tefsiri haiz iki insanı haber vermektedir. Bunlardan biri; mahz-ı mevhibe-i ilâhiye olacak ve kendisine hikmet-i ilâhiye ve hikmet-i Kur'aniye ihsan edilecek. Diğeri de; fitnesi, bu ümmet-i Muhammed'de şeytandan daha eşedd ve müessir bir zalim olacaktır. filhakika tesir-i dalâletkâranesi şeytandan daha eşedd ve müessir bir tağut-u dalâletin icra-yı şenaat ettiği bir devrin insanları olduğumuz gibi; ona mukabil, sena-yı Muhammediye (a.s.m.) lâyık bir şekilde, mahz-ı hikmet ve mevhibeye mazhar bir memur-u rabbanînin neşr-i envar eylediği bir devri yaşıyoruz.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ فيِ الدُّنْيَا قوُتًا

hadis-i şerifin ifadesi: 1293'te doğup, 1373'e kadar ifa-yı cihad edecek olan bir zatın, bir cihette âl-i pak-i Muhammediyeden (a.s.m.) olduğuna ve hatta silsile-i sâdatın bir mahsulü bulunduğuna şehadet ve onun rızk-ı mübarekinin kut-u yevmiyeden ibaret bulunacağına delâlet etmektedir.

1371; vazife-i hilâfetin cereyan edeceği tarihlerin mebdei.. 1880; son asırların tağut-u dalâletinin doğumu olup, onun temsil ettiği ruh-u dalâlete, hizbü'l-Kur'an'ın ve ondan nebean eden Risale-i Nur'un meydan okumasını göstermektedir." denilmektedir.

Siyah kaplı defter içindeki mektuplardan 15. sahifedeki "Said" imzalı bir mektupta:

"Ehemmiyetli bir kardeşimiz, Nur'un ciddi bir naşiri Refet Bey*in mektubunu aldım. Refet Bey'in İstanbul'a gitmesi ve faaliyette bulunmasını tebrik ederim. Gizli münafıkların takip ettikleri iki plandan birisi: Benim haysiyetimi kırmakla, güya Nurların kıymeti düşecek..

İkincisi: Nur şakirdlerine telâş ve fütur vermekle Nurların intişarına mani olunacak. Hiç korkmayınız; milyonlarla kahraman başlar feda oldukları bir hakikate, bizim gibi bazı biçarelerin dahi başları da feda olsun!"

Haşiyede; "Nazif'in yeni hurûf ile yazdığı Asâ-yı Musa'nın sonuna, üniversiteliler namına Mustafa Oruç'un imzasıyla yazılan fıkrayı derc etmeleri güzel olmuş, cildlenmek için İstanbul'a 120 nüshayı göndermişler."

Sahife 15'te Mustafa Osman'ın bir mektubunda: "Asâ-yı Musa' ları ciltletmekle meşgul olduklarını... İşte kahraman ordu, alâmet-i küfür olan şapkayı başından çıkarıp attı. Yeni tedavüle konulan yüz kuruşluklarda, âdet-i menhuse ve onlarca ehemmiyetli olan resim koymağa muvaffak olamamışlar.

Bunu bir alâmet-i kat'iye olarak kabul etmekle, Süfyanın prensipleri de kendileri gibi ölüyor, senelerden beri yanan cehennemi sönüyor, devir artık dönüyor." Said Nursî, lâhikaya bu mektubun da girmesini tensib etmiştir.

58. sahifedeki bir mektupta: "Siracü'n-Nur mecmuası başka risaleler gibi herkese verilmemeli, gizli kalmalıdır." deniliyor.

64. sahifedeki bir mektupta: "Hususan Beşinci Şua içinde bulunan Siracü'n-Nur, lâyık olmayan ellere verilmemelidir." denilmektedir.

Kırmızı kaplı defter içindeki mektupların içinde 60. sahifede yazılı bir mektubun haşiyesinde: "Bu senenin emsalsiz rahmetli yağmuru, ordunun başından şapkanın kısmen kalkması, Kur'an

mekteplerinin resmen açılması, Zülfikar ve Asâ-yı Musa’nın iman kurtarmak için tesirli bir surette intişar etmesi, üniversitedeki Nur şakirdlerinin, Nurların hakikatini fen dairesinde fevkalâde kıymetini takdir ettiklerine bir numunedir." deniyor. Bu mektubun devamı olan üniversite Nurcuları namına Mustafa Ramazanoğlu’nun mektubunda da, Risale-i Nur’dan bahisle: "Nur topuzunu ehl-i küfür ve münkirlerin başına vurup; ya aklını başına alarak insan ol veya aklını başından çıkar, at, hayvan ol." denilmektedir.

87. sahifede yazılı bir mektupta: "Bazen siyasî cereyanlar, Alevilerin fıtrî fedakârlıklarından istifade edip kendilerine alet etmemek için, Nur dairesine çekmek büyük bir maslâhattır. Madem Nur şakirdlerinin üstadı, İmam-ı Ali (r.a.)’dir. Elbette hakikî Alevilerin kemal-i iştiyakla o daireye girmeleri lâzımdır.

90. sahifede yazılı bir mektupta: "Dört Zülfikar, dört Asâ-yı Musa’nın hacılarla Medine, Şam, Mısır ve Hind’e gönderildiği.." Yine bu mektubun ahirinde; "Medresetü’z-Zehra'nın tesisinin maddi çok manileri bulunduğundan, şimdilik Nur şakirdlerinin heyet-i mecmuasının bir dairesinden ibaret olduğu.."

90. sahifede yazılı bir mektupta, "Mısır, Şam ve Medine’ye gönderilmek üzere Siracü’n-Nur’dan da İstanbul’da Refet vasıtasıyla, Hacı Bekir’e teslim edilse münasib olur. Yalnız İşarat-ı Seb’a ile Hücumat-ı Sitte’nin zeyli şimdilik içinde bulunmamalı. Çok ihtiyat ediniz. Gerçi Risale-i Nur her tarafta galebe ediyor, fakat gizli düşmanlar evham vermeğe çalışıyorlar." denilmektedir.

1.)Allahım, Âl-i Muhammed'in dünyadaki rızkını bir günlük azık kıl. (Buharî, Rikak:17; Müslim, Zühd:18)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 3

Mudafaa_m10_krrnm2 k03

Sanıklardan bilahire yakalanmış olduğundan, bilirkişilere tedkike gönderilmeyen sair eserler ve mektuplardaki suç mevzuu olan yazıların hulasaları

1365'te basılmış Zülfikar-Mu'cizât-ı Ahmediye ve Kur'aniye adlı iki kitabın 38-39-40. sahifelerinde: Teaddüt-ü zevcâtın (kaldırılması) suretperestliğin, medenî kanunla kadınlara erkekler derecesinde hak verilmesinin, tesettürün ref'inin; Kur'an'ın hükümlerine aykırı olduğu iddia edilmekte.. ve burada Said Nursî, Eskişehir Mahkemesinin bu mes'elelerden dolayı kendisini mahkum ettiğini hatırlamış olacak ki; bir hâşiyede:

"Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Binüçyüzelli senede ve her asırda üçyüzelli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakiki bir düstûr-u İlâhiyi, üçyüzellibin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve binüçyüzelli senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkum eden haksız bir kararı, elbette rûy-ı zeminde adâlet varsa, o kararı red ve hükmü nakz edecektir."

Keza diğer bir hâşiyede: "Tesettür-ü nisvan hakkındaki Otuzbirinci Mektub'un Yirmidördüncü Lem'a'sı, gayet kat'i bir surette isbat etmiştir ki: Tesettür, kadınlar için fıtrîdir. Ref-i tesettür, fıtrata münâfidir."

14.sahifenin sonunda: "Hazret-i Muhammed (A.S.M.) hilafet saltanatından sonra ceberut ve fesad-ı ümmet olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmıştır."

Meyve risalesi'nin Onuncu Mes'ele'si, Emirdağı Çiçeği başlıklı yazının hatimesinde:

[1] مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ cümlesinin, Nur Şakirdlerinin geniş bir imha plânından, elim ve dehşetli bir belâdan, Denizli Hapsinden kurtulmalarına;

[2] اَلنَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ cümlesinin, bizdeki Hürriyet İnkılâbının Kur'an lehindeki neticelerini bozmak fikriyle, tebeddül-ü saltanat tarihine..

[3] وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ cümlesinin de, bu vatanda felsefenin tahakkümü ile bu dindar millete tahavvüllerin vücuda gelmesine..

[4] لاَ اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ cümlesinin, dini, dünyadan tefrik ile dinde ikrah ve icbar olmadığından, hükûmetin lâik cumhuriyete dönmesine tekabül ettiği ve aynı tarihte bulunan cihad-ı mânevi mübarezesinde büyük bir kahraman, Risale-i Nur'dur ki; onun mânevi elmas kılıncı, maddi kılınçlara ihtiyaç bırakmıyor.

Risale-i Nur Şâkirdleri dünya siyasetine karışmıyorlar, tenezzül etmiyorlar, ehemmiyet vermiyorlar. Ve hakiki Şakirdleri, en dehşetli bir hasmına ve hakaretli tecavüzüne karşı, ona der: "Ben, seni idam-ı ebediden kurtarmağa ve fâni hayvaniyetin en süfli ve elim derecesinden, bir bâki insaniyet saadetine çıkarmağa çalışıyorum. Sen, benim ölümüme ve idamıma çalışıyorsun. Haydi def'ol!, senin ile uğraşmam; ne yaparsan yap." diyor.

Bu bahsin sonunda: [5] اَللّٰهُ وَلِىُّ الَّذِينَ آمَنُوا cümlesiyle hem mana, hem cifirle Risale-i Nur'a bir remzi var." diyor ve kesiyor. Hâşiye olarak da : "Bâki kısmının şimdilik yazdırılmadığının sebebi, siyasete temasıdır. Evet [6] اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى o tağuta bakar ve baktırır." denilmektedir.

Bu kitabın sonunda, Said Nursî tarafından kitaba girmesi tensib olunan Hasan Feyzi'nin bir mektubu vardır. Hulâsası:

"Ey Risale-i Nur! Senin, hakkın dili, hakkın ilhâmı olup O'nun izni ile yazıldığına ve yazdırıldığına şüphe yok." "Ben, kimsenin malı değilim.Ben hiçbir kitabdan alınmadım, hiçbir eserden çalınmadım. Ben Rabbânî ve Kur'ânîyim. Bir lâyemut'un eserinden fışkıran kerametli bir Nûr'um."

"Sen, çok feyizli ve rahmetli bir hak kitabsın. Bazı has ve hâlis talebelerini, evliya ve asfiya nişanlarıyla taltif ve tezyin ediyorsun. Hem, mahkemelere senin eczaların, bir mücrim, bir maznun sıfatıyla değil, belki bir muallim , bir mürebbi ve bir mürşid olarak girmiştir. Her divan-ı adâlette en büyük dehşet ve savletini, azamet ve izzetini parlak ve şa'şaalı bir surette gösterdin. Onları da imân ve Kur'an suyuyla yıkadın."

"Ey Risale-i Nur'un bir hâdimi ve tercümanı olan Üstadım! Allah'ın abdi, İmam-ı Ali'nin (R.A.) mânevi veledi ve Gavs-ı A'zam'ın (K.S.) müridi olan Üstadım! Beni huzur-u âlî ve irfanına çıkar."

"Ancak bir kilo kadar olan bir aylık erzakı ve zahiresi, paket halinde kağıtta sarılı ve çivide asılı duruyor. O yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşuyor. Hediye ve behiyeleri almaktan çekiniyor. Zekat ve sadakaları, teberrük ve teberru'ları alsaydı, bugün bir milyon servet sahibi olurdu. Fakat O, tıpkı Cenab-ı Ömer'in dediği gibi: *"Sırtıma fazla yük alırsam, Allah'ın habibi Muhammed'e (A.S.M.) ve yârânı olan kâmil ve vâsıllara yetişemem; yarı yolda kalırım."* diyor. *"Bütün eşya ve eflâkı senin için yarattım Habibim!"* fermanına karşı, *"Ben de, senin için onları terk ve feda ettim."* diye verilen cevab-ı risalet-Penahiye ittibâen ve imtisalen; O da, dünya ve mâfiha muhabbet ve sevdasını terkederek, bütün hizmet ve himmetini ve şu ömr-ü nazenini envar-ı Kur'aniyenin intişarına sarf ve hasretmişir." denilmektedir.

Yeni Türkçe olarak Hicrî 1366'da basılmış olan Asâ-yı Mûsâ kitabının Onbirinci Mes'elesinin hâtimesinde;

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (7) sûresini cifir ve ebced hesabıyla tefsir edip; Nur Şâkirdlerinin Eskişehir Hapishanesinden, dehşetli bir şerden kurtulmalarını, haklarındaki imha plânının akim kalmasını haber veriyor.

Ve [1] مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ cümlesinin, 1361 rakamıyla; yine Risale-i Nur Şâkirdlerinin geniş bir imha plânından, elim ve dehşetli bir belâdan, Denizli Hapishanesinden kurtulmalarını gösteriyor."

[2] 1328 اَلنَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ tarihiyle ecnebi gaddarların hırs ve hasediyle, bizdeki Hürriyet İnkılâbının Kur'an lehindeki neticelerini bozmak fikriyle, tebeddül-ü saltanat ile aynı zamanda Birinci Dünya Harbinin patlamasına tekabül ettiğini..

[3] 1347 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ tarihiyle; bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar, felsefenin tahakkümüyle bu dindar millette ehemmiyetli tahavvüller ve aynı tarihte İkinci Dünya Harbi mukaddemat-ı izhariyesi başlaması..

[8] قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ cümlesi, 1350 tarihiyle; dini, dünyadan tefrik ile, dinde ikrâha ve icbara ve mücâhede-i diniyeye, din için silahlı cihâda muarız olan hürriyet-i vicdan, bir kanun-u esasi ve bir düstûr-u siyasi oluyor. Bu tarihte hükümet, lâik cumhuriyete döner. Fakat ona mukabil manevi bir cihâd-ı dini, imân-ı tahkikî kılıncıyla olacak. Çünki; Dindeki rüşd ve irşad, hak ve hakikatı Nurlarla gösterecek derecede kuvvetli bir Nur, Kur'an'dan çıkacak diye haber veriyor."

"Risale-i Nur'un hakiki bir şakirdi, en dehşetli bir hasmına ve hakaretli tecavüzüne karşı (Said'in bir mektubundan, bunun Mustafa Kemal olduğu anlaşılmaktadır.) ona der: "Ey bedbaht! Ben, seni idam-ı ebediden kurtarmağa ve fâni hayvaniyetin en süflî ve elîm derecesinden bir bâki insaniyet saadetine çıkarmağa çalışıyorum. Sen, benim ölümüme ve idamıma çalışşıyorsun. Senin bu dünyadaki lezzetin pek az ve kısa, âhirette ceza ve belaların pek çok ve uzundur. Benim ölümüm bir terhistir. Haydi Defol! Senin ile uğraşmam; ne yaparsan yap."

110.Sahifede: "Risale-i Nur, bu kadar muannid ve mülhid bir asırda, her tarafta hakâik-ı Kur'aniyeyi mücahidâne neşrettiği halde,

karşısına kimse çıkamadığından isbat eder ki: O'nun üstadı ve menba-ı feyzi ve mercii olan Kur'an semâvidir, beşer kelâmı değildir."

1.)Yarattığı şeylerin şerrinden.. (Felâk Suresi: 2)
2.)Düğümlere üfleyen büyücüler.. (Felâk Suresi: 4)
3.)Ve hased ettiği vakit hasetçinin şerrinden.. (Felâk Suresi:5)
4.)Dinde zorlama yoktur. (Bakara Suresi: 256)
5.)Allah, iman edenlerin dostudur. (Bakara Suresi:257)
6.)Şüphe yok ki, insan azar. (Alâk Suresi: 6)
7.)De ki: Sığınırım sabahın Rabbine. (Felâk Suresi: 1)
8.)Artık doğruluk (sapıklıktan) apaçık ayrılmıştır. (Bakara Suresi: 256)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 4

Mudafaa_m10_krrnm2 k04

130.Sahifede: 23. Lem'a'da : "Bundan ondört sene evvel Ankara'ya gittim. İslâm ordusunun Yunan'a galebesinden neş'e alan ehl-i imânın kuvvetli efkârı içinde, gayet müdhiş bir zındıka fikri onu bozmak ve zehirlemek için dessâsâne çalıştığını gördüm. Eyvah! dedim. Bu ejderha imanın erkanına ilişecek. O vakit şu âyet-i kerimenin bedahet derecesinde Kur'an-ı Hakîm'den alınan kuvvetli bir bürhanını arabî ibaresinde yazdım. Fakat, maatteessüf o bürhan te'sirini gösteremedi; dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu" denilmektedir.

Bu kitabın sonunda, Halil İbrahim'in bir mektubunun altında, Medresetü'z-Zehrâ'nın erkanları ünvanıyla Husrev ve Re'fet'in ve küçük Isparta Talebeleri nâmına da Nazif, Selahaddin Çelebi, Küçük İbrahim Fakazlı isimleri ve ayrıca Mehmed Feyzi'nin bir medhiyesi ve yine bu sanık tarafından yazılmış (kitabtaki arabça kelimelere dair) lügatçe vardır.

Muhtelif sanıklardan müteferrik halde bulunan Risalelerden (Bekir Palas'ın dosyasında bulunan Dördüncü Söz);

"Anadolu'da Nur'un intişarıyla belaların def'i ve susturulduğu; nasılki sadaka, kazâyı ve belayı def'ederse, Risale-i Nur'un da yirmi senedir Anadolu'ya gelecek kazâ ve belâyı def'ettiği.."

"Bu mektub yazılırken iki def'a güvercinin pencereye geldiği, mektubun mübarekiyetini tebrike geldiklerine kanaat getirdiğini.."

"Zabıta âmirlerinden iki mühim zatın kendisiyle konuşmaktan çekindikerini; bu adamlar gibi me'murları bulunan bu hükümeti, hükümet diyerek merci bilip müracaat etmek, kar-ı akıl değildir, beyhudedir, zillettir. Ben derim ki: Bunlar içinde çok münafıklar var. Münafık kâfirden eşeddir. Onun için kâfir Rus'un bana çektirmediğini çektiriyorlar."

"Emeviler devlet-i İslâmiyeyi Arab milliyeti üzerine isnad ettirip rabıta-i İslâmiyeti rabıta-i milliyetten geri bıraktıklarından iki cihetten zarar gördüler. Birincisi: Milel-i sâireyi rencide ederek, tevahhüş ettiler.Diğeri: Unsuriyet ve milliyet esasları, adâlet ve hakkı takib etmediklerinden adâlet edilmez; zulm eder. Rabıta-i dîniye yerine, rabıta-i milliye ikâme edilmez. Edilse adâlet olmaz, hakkaniyet gider."

Aynı eserde Deccalın yalancı cennet ve cehenneminden bahsederken, "Sefih ve gaddar medeniyetin mühim bir vasıtası olan şimendifer, ehl-i sefahet için yalancı bir cennet getirir. Bîçâre ehl-i diyanet ve ehl-i İslâm için medeniyet elinde cehennem zebanisi gibi tehlike getirir; esaret ve sefaleti artar." denilmektedir.

Yirmialtıncı Söz Risalesinde: "33 adet Sözlerin, 33 adet Mektubların, 31 adet Lem'aların ve 13 adet Şuaların mecmuuna Risale-i Nur denilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda Nur kelimesi her yerde bana rast gelmiş. Ezcümle, karyem Nurs'dur, merhum validemin ismi Nuriyedir. Nakşi üstadım Seyyid Nur Muhammed'dir. Kadiri üstadlarımdan, Nureddin, Kur'an üstadlarımdan Nurî, talebelerimden benimle en ziyade alâkadar Nur isimli bulunanlardır.**(Haşiye)** (Ne garibtir ki, mühim Nur şâkirdleri arasında Nuri isimli kimseye rastlanmamaktadır.) Hem kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden nur temsilleridir. Hem hakaik-i İlâhiyede müşkilatımın ekserini halleden esmâ-i Hüsnâdan Nur ism-i Nurânisidir. Hem Kur'ana şiddet-i şevk ve inhisar-ı hizmetin için hususi imamım, Zinnûreyn'dir. (R.A.)"

Yirmialtıncı Mektub'da Said Nursî kendisinden bahisle:

"Bu biçâre kardeşinizde üç şahsiyet var ki, birbirinden çok uzaktırlar.

Birincisi: Kur'an-ı Hakim hazine-i âliyesinin dellallığı cihetindeki muvakkat ve sırf Kur'an'a aid bir şahsiyetim var. O dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek ahlak var ki, o benim değil, ben sahibi değilim. O, makamın ve vazifenin iktiza ettiği bir seciyedir. Bende bu neviden ne görseniz benim değil, onunla bana bakmayınız; o, makamındır.

İkinci şahsiyet: Ubudiyet vaktinde dergâh-ı İlâhiye müteveccih olduğum vakit, Cenab-ı Hak'kın ihsaniyle muvakkat bir şahsiyet görünüyor ki; o şahsiyetin bazı âsârı var. Mâna-yı ubûdiyetin esası olan kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı

İlâhiye iltica etmek noktalarından ileri geliyor ki; o şahsiyet ile kendimi herkesten ziyade bedbaht, biçâre, âciz ve kusurlu görüyorum. O vakit bütün dünya beni medh ü sena etse, beni inandıramaz ki, iyiyim, sahib-i kemâlim.

Üçüncüsü: Hakiki şahsiyetim, Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var. Onda Eski Said'den irsiyet kalma bazı damarlar var ki, bazan riya ve hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asil bir hanedandan olmadığımdan, hisset derecesinde iktisada düşkün ve pest ahlaklar görünüyor. Sizi bütün bütün kaçırmamak için bu şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve sû-i hallerini söylemiyeceğim. Cenab-ı Hak merhametkârane inayetini benim hakkımda böyle göstermiş ki, en edna bir nefer gibi bu şahsımı en âli ve hâs bir mürşid hükmünde olan esrar-ı Kur'aniyede istihdam ediyor. Yüzbin şükür olsun!.. Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ.."

Aynı mektubun Üçüncü Mebhas'ının Birinci Mes'elesinde : "Fikr-i milliyet şu asırda pek çok ileri gitmiş. Hususan dessas Avrupa zâlimleri, İslamlar içinde bunu menfi bir surette uyandırıyorlar. Menfi unsuriyet fikriyle, şark vilayetlerindeki vatandaşlara ve cenub tarafındaki dindaşlara adavet beslettiriyorlar. Onlara karşı cephe almak, çok zararlı ve tehlikeli.." deniyor.

Dördüncü Meselede: "İslâmiyetin verdiği uhuvvet yerine, uhuvvet-i milliyeyi ikame etmek; bir kal'anın taşlarını, kal'anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nev'inden ahmakâne bir cinayettir.

İşte ey Ehl-i Kur'an olan şu vatanın evladları! Abbasi zamanından beri bütün cihana karşı meydan okuyup, Kur'anı ilan etmişsiniz. Milliyetinizi Kur'an'a ve İslâmiyete kal'a yaptınız; bütün dünyayı susturdunuz.

Ey Türk Kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslamiyetle imtizaç etmiş. Ondan kabil-i tefrik değil. Bütün senin mazideki mefahirin, İslamiyet defterine geçmiş. Bu mefahir; zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, şeytanların vesveseleriyle o mefahiri kalbinden ve milliyetinden silme!.."

Beşinci Mes'elede: "Asya'da akvam, fikr-i milliyeye sarılıp aynen Avrupa'yı her cihetten taklid ederek, mukaddesatlarını o yolda feda ederek hareket ediyorlar. Halbuki; Avrupa bir dükkân, bir kışla ise;

Asya, bir mezraa, bir câmi hükmündedir. Bir dükkancı dansa gider, bir çiftçi gidemez. Kışla vaziyetiyle mescid vaziyeti bir olamaz.. Asya akvamını intibaha getirecek, terakki ettirecek, idare edecek; din ve kalbdir. Felsefe ve hikmet ise, dine yardım etmeli, yerine geçmemeli.

Sâniyen: Din-i İslâmı, Hıristiyan dinine kıyas edip, Avrupa gibi dine karşı lakayd olmak, pek büyük hatadır. Evvelâ : Avrupa dinine sahibdir Belki bir cihette müteassıbdır. Avrupa, dinine müteassıb olduğu zamanda medenî değildi. Taassubu terk etti, medenîleşti. Ehl-i İslâm ise; ne vakit dinine ciddi sahib olmuşlarsa, o zamana nisbeten terakki etmişler. Ne vakit dine karşı lakaydlık vaziyetini almışlarsa; perişan olmuşlar, tedenni etmişlerdir. İslâmiyet, fukaraların, ehl-i ilmin melcei, kal'ası olmuştur.

Heyhat! Nerede millete şefkat ve nerede millet yolunda fedakârlık? Rahmet-i İlâhiyeden ümit kesilmez. Çünki: Cenâb-ı Hak, bin seneden beri şu Kur'an'ın hizmetinde istihdam ettiği ve ona bayraktar ta'yin ettiği bu vatandaşların muhteşem ordusunu ve muazzam cemaatini, muvakkat arızalarla perişan etmez. Yine o nûru ışıklandırır..."

Bir çok hadiseler zikrettikten sonra; "Kanaat gelirse; şahsıma karşı değil, belki hizmet-i Kur'aniye noktasından ve sırf o noktada bir ikram-ı İlâhi var. Ve bir inayet-i Rabbâniye altında hizmet ediyoruz."

31.Mektub'un Sekizinci Şua'ında: "İmam-ı Ali'nin, Risale-i Nur'a dair kerametlerinden, Siracü'n-Nur'u haber verdiğini; onun en nâmdar risalelerine parmak bastığından ve âdeta alkışladığından ve sekiz remizle meşhur bir kısım risaleleri gösterdiğinden" bahisle, "Risale-i Nur'un, Kur'an'ın işaret ve iltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.)'ın takdir ve tahsinine, teveccüh ve tebşirine mazhar olduğunu" iddia etmekde ve bunu bazı hadislerden aldığı cifir ve tevafuklar ile isbatına çalışmaktadır."

Haşiye: O zaman öyle idi. Şimdi yirmi sene oldu.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 5

Mudafaa_m10_krrnm2 k05

28. Mektupta: "Mahremdir, herkese gösterilmez" kayıtlı, Dördüncü Mesele başlıklı yazıda:

"Hıyanet niyetiyle her ne vakit bir hain memur yanıma gelse, onu yılan suretinde görüyorum. İhvanlarıma tavsiyem şudur ki: Zaruret-i kat'iye olmazsa onlarla uğraşmayınız. Tenezzül edip, onlarla münakaşa etmeyiniz. Fakat, buna dikkat ediniz ki: Canavar bir hayvana karşı zaaf göstermek, onu hücuma teşci ettiği gibi; canavar bir vicdanı taşıyanlara karşı dalkavukluk etmekle zaaf gösterilmiş olur, onları tecavüze sevkeder. Müteyakkız davranmalı. Dostların lâkaydlıklarından veya gafletlerinden gizli zındıka taraftarları istifade etmesinler."

"Şimdi ve hattâ on iki seneye yakındır ki;

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

deyip, siyaseti her cihette atmışım. Beni sıkan ve sıkıştıran ve yedi senedir müdhiş bir esarette beni durduran; zındıka ile telezzüz edenlerdir. O zındıka ehli bilsinler ve haberleri olsun ki; Kur'an'ın elmas kılıncıyla, onların beyinlerini kırmışım. Onlara karşı gâlibim. Maatteessüf, el altında bana hücum ediyorlar."

"Bana karşı yedi senedeki yapılan muameleler, sırf keyfî ve fevkalkanundur. Yılanları, köpekleri bana musallat ediyorlar. Bir kısım memurlar, nüfuz-u hükumeti ağraz-ı şahsiyede istimal ediyorlar. Onlar, beni bir köyde mahpus zannediyorlar. O gizli zındıkların rağmına olarak, Barla kürsi-i ders olup, Isparta vilâyeti de medrese hükmüne geçti."

"İhtiyarımız ve haberimiz olmadan mühim işlerde kullanılıyoruz. Şuurumuz ve irademizden hariç, bir kısım inayata ve teshilâta

mazhar oluyoruz. O inayetlerden;

Birisi: Tevafukattır.

İkincisi: Kuvvetli, ciddi, samimi, gayyur ve fedakâr, kalemleri birer elmas kılınç olan kardeşleri bana muavin ihsan eyledi. Sabri'nin tabiriyle, Nur fabrikasının elektriklerini yetiştiren makineler gibi, esrar-ı Kur'aniyeyi ve envar-ı imaniyeyi etrafına neşr ve her tarafa işittirmeleri; (hurûfatın değiştiği, matbaanın olmadığı, herkesin envar-ı imaniyeye muhtaç olduğu bir zamanda) hem fütur verecek, şevki kıracak çok esbab varken, bunların fütursuz, kemal-i şevk ve gayretle hizmetleri, bir keramet-i Kur'aniye, zâhir bir inayet-i ilâhiyedir. Böyle bir cemaatın şahs-ı manevîsi bir veliyy-i kâmil hükmüne geçebilir.

3. İşaret: Risale-i Nur eczalarının en mühim hakaik-ı imaniyeyi en muannide karşı parlak surette isbatı...

4. İşaret: Bütün risalelerde derin hakaik, temsilât vasıtasıyla en ümmî olanlara kadar ders veriliyor.

5. İşaret: En büyük âlimden, en büyük veliden tut, en muannid dinsiz bir feylesofa kadar, o risaleleri gördükleri, okudukları ve tokatlarını yedikleri halde tenkid edilmemesi...

6. İşaret: Şu yedi sene gurbetim ve sebebsiz arzumun hilâfına tecridim, yalnız bir köyde imrar-ı hayat etmekliğim; doğrudan doğruya hizmet-i Kur'aniyeyi hâlis ve safi bir surette yaptırmak için verildiğine şüphem kalmamıştır. Yazılan eser ve risaleler, hariçten hiçbir sebep gelmeyerek, ruhumdan tevellüd eden bir hâcete binaen âni olarak ihsan edilmiş. Tam zamanında ihtiyaca muvafık ve derde lâyık bir ilâç hükmüne geçiyor.

7. İşaret: Bu hizmetimiz zamanında beş-altı sene zarfında mübalâğasız yüz eser-i ihsan-ı ilâhî ve kerâmat-ı Kur'aniyeyi gözümüzle gördük. 16, 26, 28. Mektublarda beyan ettik..."

"Yazdığımız risalelerde, Kur'an kelimesi ve Resul-i Ekrem kelimelerinde öyle bir tevafuk görülüyor ki; bu bir kasd ile tanzim edilip vaziyet veriliyor. Kasden bizim olmadığına delil de: Üç-dört sene sonra muttali olduğumuzu...Yirmi Dokuzuncu Mektubun On Sekizinci İşaret'inde bir nüshada, bir sahifede dokuz Kur'an tevafuku bulunduğu halde, birbirine hat çektik; mecmuunda "Muhammed" lafzı

çıktı. Bu ne tesadüfün işi, ne de müellif ve müstensihin düşünüşüdür."

Birinci Şuada, "Kur'an-ı Kerim'de otuz üç ayetin hem manasıyla, hem cifir hesabıyla müttefikan Risale-i Nur'u gösterdiği, bu sebeple Risale-i Nur'un Kur'an'ın bâhir bir bürhanı, kuvvetli bir tefsiri ve parlak bir lem'a-i i'caz-i manevîsi olduğu" iddia olunuyor.

Bir ayette Risale-i Nur müellifinin velâdetini haber verdiği, bir ayette Said Nursî'nin meyyit hükmünde olduğu, Risale-i Nur'la ihya edildiği; Risale-i Nur müellifinin hem hayat-ı maddiye ve hem maneviyesine işaret olduğu ve bir ayette Risale-i Nur'un muarızlarına ve onların cereyanlarının mebdeine ve faaliyet devresine ve müntehasına işaret olunduğu; 1344 tarihinin Risale-i Nur şakirdlerinin mücahede-i maneviye atılmaları tarihine tetabuk ettiği; yine bir ayette, risalet ve nübüvvetin her asırda veraset noktasında nâibleri ve vârisleri ve vekilleri bulunmak kaidesiyle bir mana-yı remzî cihetinden, vazife-i irsiyeti tam yapan Risale-i Nur olduğu; 1351 tarihinin Risale-i Nur'un şimdilik beyanına izinli olmadığı ehemmiyetli bir vazifesinde, bu emr-i Kur'aniye imtisalinin tarihine tam tamına tevafuk ettiği" yazılıyor.

Salâhaddin Çelebi'nin Risale-i Nur'a ait bir istihracından bahsolunuyor. "Ayetin hakiki manası: 'Su bulamadığımız vakitte, temiz toprakla teyemmüm ediniz' mana-yı işarîsi: Medrese ve irşadgâhların seddiyle ve ehl-i ilim sarıklarının açılmasıyla manevî susuzluk başladığı hengâmda, Risale-i Nur'un on beş senede kazanılan iman-ı tahkikîyi on beş haftada, belki bazen on beş saatte sarsılmayacak derecede kazandırmasıdır."

Bir ayetin işaretiyle; "Kadınların çıplak bacak olarak erkeklere karışması, Risale-i Nur'un şiddetli taarruzlar içinde tesettür lehinde kuvvetli mukavemeti zamanına, 1347 tarihine parmak basmıştır. Bu tarihte cazibedar fitne-i nisanın, ehl-i İslâmı içine cezbetmesi, ref'-i tesettürün resmileşmesidir. Risale-i Nur'un tam mücahedesi de aynı tarihe tesadüf eder." denilmektedir.

Yine Risale-i Nur'un faal bir şakirdi olan Ahmed Nazif*in bir istihracı: "1340, Risale-i Nur'un zuhuruna tetabuku; 1380 ise, Risale-i Nur'un, küre-i arzın bir siracü'n-nuru olacağına remz-i Kur'anî

olduğu; [2] دَاعِيًا اِلىَ اللهِ kelimesinin, Bediüzzaman'ın makamına.. ve sadece دَاعِيًا kelimesinin, Said ismine tevafuk ettiği.. Risale-i Nur'un makam-ı cifrîsinin 947 ve Risale-i Nur taifesinin devamının da, 1542'de nihayete ereceğinin gösterildiği.." yazılıyor.

31. Mektubun 3. Meselesinde: "Medeni Kanununu, kızlara merhamet edeceğiz, diye hakkından fazla ona hak vermesi, şedid bir zulümdür. Belki, kızları sağ olarak defnetmek gibi bir zulmü andırır. Şu zamanın hırs-ı vahşiyanesinin, merhametsiz bir şenaate yol açmasının ihtimali vardır. validenin hakkını kesmekle daha şiddetli bir haksızlık ediliyor." denilmektedir.

1.)Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.
2.)Allah'a çağıran bir davetçi olarak... (Ahzab Suresi: 46)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 6

Mudafaa_m10_krrnm2 k06

29. Mektub risalesinin Hücumat-ı Sitte'nin zeyli başlıklı yazı:

"İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, yani, 'Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!' denildiği zaman, yüzümüze tükürük gelmemek veyahut silmek için şu mahrem zeyl yazılmıştır.

Avrupanın insaniyetperver maskesi altındaki vahşi reislerinin sağır kulakları çınlasın! Bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! bu asırda yüz bin cihette 'Yaşasın cehennem!' dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhaldir." yazısıyla başlıyor.

"Bu yakınlarda, ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından; çok biçare ehl-i imana ettikleri zalimane ve dinsizcesine tecavüz nev'inden; bana hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir mabedimde, hususî bir-iki kardeşimle, hususî ibadetimle gizli ezan ve kametimize müdahale edildi."ne için Arabî kamet ediyorsunuz, gizli ezan okuyorsunuz!" denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i hitab olmayan öyle vicdansız alçaklara değil, belki milletin mukadderatıyla, keyfî istibdat ile oynayan firavunmeşreb gizli komitenin başlarına derim ki: "Ey ehl-i bid'a ve ilhad! Altı sualime cevab isterim:

Birincisi: Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hatta insan eti yiyen yamyamların, vahşî ve canavar çete reislerinin dahi bir usulü var, bir düstur ile hükmeder. Siz hangi usul ile bu acib tecavüzü yapıyorsunuz?! Kanunuzu ibraz ediniz? Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Böyle hususî ibadette kanun olmaz.

İkincisi: nev-i beşerde, hususan bu asr-ı hürriyette ve bilhassa medeniyet dairesinde hükümferma hürriyet-i vicdan düsturunu kırmak ve istihfaf etmek, dolayısıyla nev-i beşeri istihkâr etmek ve

itirazını hiçe saymak kadar cüretinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz? Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize ‘lâ-dinî’ isimini vermekle, ne dine ve ne de dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde; dinsizliği mutaassıbane kendine bir din ittihaz etmek tarzında, din ve ehl-i dine böyle tecavüz elbette saklı kalmayacak! Sizden sorulacak! Yirmi hükûmetin birden itirazını hiçe sayar gibi, hürriyet-i vicdaniyeyi cebrî bir surette bozmaya çalışıyorsunuz.

Üçüncüsü: Mezheb-i Hanefî’nin ulviyetine ve sâfiyetine münafi bir surette vicdanını dünyaya satan bir kısım ulema-i sû’un yanlış fetvalarıyla benim gibi Şafiü’l-mezheb adamlara hangi usul ile teklif ediyorsunuz? Bu meslekte milyonlarla etbaı bulunan Şafiî mezhebini kaldırıp bütün Şafiîleri Hanefileştirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usulüdür, keyfî bir alçaklıktır. Öylelerin keyfine tabi değiliz, tanımayız!

Dördüncüsü: İslâmiyetle eskiden beri imtizaç ve ittihad eden ciddi dindar, dine samimi hürmetkâr Türklük milletine bütün bütün zıt bir surette, frenklik manasına, Türkçülük namıyla tahrifdarane ve bid’akârane bir fetva ile ‘Türkçe kamet et!’ diye, benim gibi başka milletten onlanlara teklif etmek hangi usul iledir? Evet hakiki Türklerle dostane ve uhuvvetkârane münasebetdar olduğum halde, böyle sizin gibi frenk-meşreblerin Türkçülüğü ile hiçbir cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanun ile? Milyonlarla efradı bulunan ve binler seneden beri milliyetini, lisanını unutmayan ve Türklerin hakiki vatandaşı ve eskiden beri cihad arkadaşı olan Kürdlerin milliyetini kaldırıp onların dilini onlara unutturduktan sonra; belki bizim gibi başka unsurdan sayılanlara teklifiniz, bir usul-u vahşiyane olur. Yoksa sırf keyfîdir; eşhasın keyfine tebaiyet edilmez ve etmeyiz!

Beşincisi: Bir hükumetin kendi raiyetine ve raiyet kabul ettiği adamlara her kanunu tatbik etse de; raiyet kabul etmediği adamlara kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: ‘Madem bu muamelenizle biz raiyetiniz değiliz. Siz de hükûmetimiz değilsiniz.’

Altıncısı: Mademki sizlerle, itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran küllî bir muhalefetimiz var. Siz dininizi, ahiretinizi dünyanız uğruna feda ediyorsunuz. Biz dahi hilâfınıza olarak; dünyamızı, dinimiz uğrunda ve ahiretimize her vakit feda

etmeye hazırız. Sizin zalimane, vahşiyane hükmünüz altında bir-iki sene zelilâne geçecek hayatımızı kudsî bir şehadeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer. Fakat, Kur'an-ı Hakîm'in feyzine ve işaratına istinaden sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız? kahhar bir el ile bu fani cennetinizden ve mahbubunuz olan dünyadan tardedilip ebedî zulümata çabuk atılacaksınız. Arkamdan, pek çabuk sizin Nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek, yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u ilâhîde yakalarını tutup, adalet-i ilâhî ile onları esfel-i sâfilîne atmakla intikamımı alacağım! Ey din ve ahiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz, bana ilişmeyiniz! İlişseniz, intikamın muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz! Ben rahmet-i ilâhîden ümid ederim ki, mevtim hayatımdan ziyade dine hizmet edecek. Ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp başınızı dağıtacak. Cesaretiniz varsa ilişiniz! Yapacağınız varsa, göreceğiniz de var!" deniyor ve bir ayetle bitiriliyor.

7. Kısım İşarat-ı Seb'ada:

"Şeair-i İslâmiyeyi tağyire teşebbüs edenlerin senetleri ve hüccetleri, yine her fena şeylerde olduğu gibi, ecnebileri körü körüne taklitçilik yüzünden geliyor. Onları taklid etmek zîşuurun kârı değil. Çünkü ecnebi diyarına, lisan-ı şeriatta 'dârü'l-harb' denilir. Dârü'l-harbde çok şeylere cevaz olabilir ki, diyar-ı İslâmda mesağ olamaz.

Ehl-i ilhada kapılan ulema-i sû, milleti aldatmak için diyorlar ki: 'İmam-ı Âzam sair imamlara muhalif olarak demiş ki: İhtiyaç olsa, diyar-ı bâidede, Arabî bilmeyen, ihtiyaç derecesine göre; Fatiha yerine tercümesi cevazı var. Öyle ise biz de muhtacız, Türkçe okuyabiliriz.'

Elcevap: İmanın zaafiyetinden gelen ve menfi fikr-i milliyetten çıkan ve Arabîye karşı nefret meyli saikasıyla tercüme edip, Arabî aslını terk etmek, dini terk etmektir.

Körükörüne taklitçiliğe alışan buradaki hamiyetfuruşlar diyorlar ki: 'Madem Hristiyan dininde bir inkılâb oldu, öyle ise İslâmiyette de böyle bir dinî inkılâb olabilir?'

Elcevap: Füruat-ı İslâmiye değişmeye kabil bir libas hükmünde değildir. Onları tebdil etmek, doğrudan doğruya şeriatı inkâr ve tekzib

etmektir. Onları tebdil eden, başını dinden çıkarıyor.

Ehl-i bid'a diyorlar ki: 'Bu taassub-u dinî bizi geri bıraktı. Bu asırda yaşamak, taassubu bırakmakla olur. Avrupa taassubu bıraktıktan sonra terakki etti.'

Elcevap: Yanlıştır, Avrupa dininde mutaassıptır. Ehl-i İslâm ne vakit dinine temessük etmiş ise, nisbeten o zaman terakki etmiş. Ne vakit salâbetini terk etmişse, tedenni etmiştir.

Acaba bu ehl-i bid'a ve daha doğrusu ehl-i ilhad, bu dinsizlikte hangi menfaati buluyorlar? Dünyada en büyük ahmak odur ki, böyle dinsiz serserilerden terakki ve saadet-i hayatiyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevki işgâl eden birisi demiş ki: Biz, Allah, Allah diye diye geri kaldık. Avrupa, top tüfenk diye diye ileri gitti. Bu ahmakların arkasında bedbaht gâfiller de bulunduğundan deriz ki:

Dünya bir misafirhanedir. Madem ölüm var, kabre girilecek; bu hayat gidiyor, bâki bir hayat geliyor. Bir defa top-tüfenk dense, bin defa Allah Allah demek lâzım gelir.

Tahribatçı ehl-i bid'adan bir kısmı, güya dini milliyetle takviye etmek isterler.

Ey meczub akılsızlar, cahil sofiler! İslâmiyet; esassız, garazkâr ve zulümkâr unsuriyet toprağına dikilmez! Onu oraya dikmeye çalışmak, ahmakane, bid'akârane bir teşebbüstür.

İkinci kısım milliyetçilere deriz ki: Ey sarhoş hamiyetfuruşlar! Bir asır evvel, milliyet asrı olabilirdi. Ebedî ve daimî olan İslâmiyet milliyeti, muvakkat unsuriyet ile bağlanmaz ve aşılanmaz.

Cenab-ı Hak; şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser-i himayet olarak, her bir ifsad zamanında bir müceddit yahut bir nev'i Mehdi hükmünde mübarek zatları göndermiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, ahirzamanın en büyük fesadı zamanında da, elbette en büyük bir müçtehid ya müceddit veya mehdî gibi zat-ı nuranîyi gönderecek. O zat da, Ehl-i Beyt-i Nebevî'den (a.s.m.) olacaktır. Hazret-i Mehdî'nin cemiyet-i nuraniyesi (Nurcular olduğunda şüphe yoktur) Süfyan komitesinin tahribat-ı bid'akâranesini tamir edecek, sünnet-i seniyyeyi ihya edecek. Yani, âlem-i İslâmiyette risalet-i ahmediyeyi (a.s.m.) inkâr niyetiyle şeriat-ı Ahmediyeyi tahribe çalışan Süfyan komitesini, Hazret-i mehdî cemiyeti mucizekâr kılıncıyla öldürecek dağıtacaktır." denilmektedir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 7

Mudafaa_m10_krrnm2 k07

8. Lem’a risalesinde: [1] قَادِرِىَّ الْوَقْتِ cümlesindeki قَادِرِىَّ kelimesi; üç farkla, takdir ve istinsahla Hulûsi-i sani olan Sabrî’ye **(Haşiye)** tevafuk ediyor. Hazret-i Şeyh-i Geylânî; Sabrî, Süleyman, Bekir gibi daha dört arkadaşı Said’in arkasında görmüş, haber vermiş. Daha sair arkadaşlara da işaret var. Şimdi izhara lüzum olmadığından, bana tam görünmüyor. 1364: Said’in elli senelik müddetinde inayete mazhar olacağını; 1314’te ve 10’da tedrise başlayacağını; 1352’ye kadar aynı esas üzerine inayet feyzi altında devam ettiği çıkarıldıktan sonra dahi, 12 senelik inayetle mazhar olmasının rahmet-i ilâhiyeden beklendiği..." yazılıyor.

16. Lem’adan: "Harb belâsı bizim hizmet-i Kur’aniyemize mühim bir zarardır. Kadir-i Külli Şey, bir dakikada bu zulümatlı ve rahmetsiz bulutları izale edip, hakaik-i şeriatı güneş gibi gösterir. Onun rahmetinden bekleriz ki bize pahalı satmasın. Baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine iman versin; o vakit kendi kendine iş düzelir."

"Madem ki sizin elinizdeki nurdur, nurdan zarar gelmez. Neden arkadaşlarınıza ihtiyatı tavsiye ediyorsunuz?"

"Bu suale karşı muhtasar cevabım şudur: Baştaki başların çoğu sarhoştur; okumaz. Okusa da anlamaz. Yanlış mana verip ilişir. İlişmemek için aklı başına gelinceye kadar göstermemek lâzımdır. Onun için kardeşlerime tavsiye ediyorum ki; ihtiyat etsinler, nâehillerin ellerine hakikatleri vermesinler." denilmektedir.

17. Lem’ada: "Ecnebilerin tağutlarıyla ve fünun-u tabiiyeleriyle dalâlete gidenlere ve onu körükörüne taklid edip ittiba edenlere binler nefret ve teessüfler!..

Ey bu vatan gençleri! frenkleri taklide çalışmayınız! Avrupa'nın size ettikleri hadsiz zulüm ve adavetten sonra, hangi akıl ile onların sefahet ve bâtıl efkârlarına ittiba edip emniyet ediyorsunuz? sefihane taklid edenler; ittiba değil, belki şuursuz olarak onların safına iltihak edip, kendi kendinizi ve kardeşlerinizi idam ediyorsunuz. Âgâh olunuz ki, siz ahlâksızcasına ittiba ettikçe, hakikat davasında yalancılık ediyorsunuz. Çünkü şu suretle ittibanız, milliyetinize karşı bir istihfafdır ve millete bir istihzadır.

Ey kâfirlerin çokluklarından ve onların bazı hakaik-i imaniyenin inkârındaki ittifaklarından telâşa düşen ve itikadını bozan biçare insan! Bil ki: Ehemmiyet, kemmiyette, adet çokluğunda değildir. İnsan eğer insan olmazsa, şeytan bir hayvana inkılâb eder. İnsan, bazı frenkler ve frenkmeşrebler gibi ihtirasat-ı hayvaniyede terakki ettikçe, daha şiddetli bir hayvaniyet mertebesi alır. Görüyorsunuz ki, hayvanat, kemmiyet ve adet itibariyle hadsiz bir çokluğu varken ve ona nisbeten insan gayet az iken, umum nev-i hayvanat üstünde sultan, halife ve hâkim olmuştur. İşte muzır kâfirler ve kâfirlerin yolunda giden sefihler, Cenab-ı Hakkın hayvanatından bir nevi habistirler ki, Fâtır-ı Hakîm, onları dünyanın imareti için halk etmiştir. İşte o küffarın ve ehl-i dalâletin, bir hakikat-ı imaniyeyi inkâr ve nefyetmelerinde kuvvet yoktur. Madem ki küfür ve dalâletin mahiyeti nefiydir, inkârdır, cehildir ve ademdir, küffarın kesretle ittifakı ehemmiyetsizdir.

Ey müslümanları şiddetle dünyaya teşvik eden ve sanat ve terakkiyat-ı ecnebiyeye cebr ile sevk eden bedbaht hamiyetfuruş! Dikkat et, bu milletin bazılarının din ile bağlandıkları rabıtaları kopmasın! Eğer böyle ahmakane, körükörüne topuzların altında onların dinden rabıtaları kopsa, o vakit hayat-ı içtimaiyede birer semm-i katil hükmünde o dinsizler zarar verecekler.

Ey bedbaht fasık adam! fasıkların kesretine aldanma, 'Ekseriyetin efkârı benimledir' deme. Çünkü fasık adam, fıskı isteyerek ve bizzat talep edip girmemiş; belki içine düşmüş, çıkamıyor. Hiçbir fasık yoktur ki salih olmasını temenni etmesin ve âmirini ve reisini dindar görmek istemesin. Eğer sende bu biçare millete karşı hamiyet varsa ve ulüvv-ü himmetten dem vurduğun yalan olmazsa, hayat-ı bakiyeye davet eden azlara imdat etmek lâzım gelir.

Zanneder misin ki: Bu milletin fakr ü hâli, dinden gelen bir zühd ve terk-i dünyadan gelen bir tenbellikten neşet ediyor. Hata ediyorsun. Görmüyor musun; Çin ve Hind’de Mecusî ve berahime ve Afrika’daki Zenciler gibi Avrupa’nın tasallutu altına giren milletler bizden daha fakirdirler. Sizin cebren böyle ehl-i imanı mimsiz medeniyete sevketmekteki maksadınız, asayişi ve memlekette emniyeti kolayca idare etmek ise, yine hata ediyorsunuz. Çünkü, itikadı sarsılmış, ahlâkı bozulmuş yüz fasıkın idaresi ve onlar içinde asayişin temini, binler ehl-i salâhın idaresinden daha müşkildir. İşte bu esaslara binaen ehl-i İslâmı dünyaya ve hırsa teşvik etmeye ihtiyaç yoktur. terakkiyat ve asayişler bununla temin edilmez. Belki, teavün düsturunun teshiline muhtaçtırlar. Bu da, dinin emr-i kudsiyesiyle ve takva ve salâbet-i diniye ile olur." denilmektedir.

18. Lem’ada: "1349; Arabî hurûfu terk ile ecnebî hurûfuna İslâm içinde başlanacak. Bu hurûf, çoluk-çocuk ve kadınlara, Ramazan gecelerinde gece dersleriyle öğretilecek. Ecnebi hurûfunun intişarı zamanı olan o ahirzamanın fena adamları, hırs sebebiyle batınlarını haramla doldurmak için bid’alara yardım ve fetva verenlerdir."

Lâtin hurûfunun İslâmlar içinde cebren kabul ettirildiği esefle kaydedildikten sonra, "Bu tarih, Nurların mücadelesinin başlangıcı" gösteriliyor."Risale-i Nur şakirdleri hatt-ı Kur’aniyeyi muhafaza ediyorlar. "Risale-i Nur eczalarıyla ve intişar eden yüz yirmi bin nüshasıyla ve lâakal yüz bin adamı hurûf-u Kur’aniye lehine sünnet-i seniyyeye ittiba ve imanlarının takviyesine ve Hazret-i Ali'nin (r.a.) hiddet ettiği iki cereyana karşı tamamıyla mukavemet ettiklerinden, Hazret-i Ali (r.a.) onlara bakıyor." deniliyor.

21. Lem’ada: "Madem ihlasta çok nurlar, çok kuvvetler var. Ve madem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukabilinde, şiddetli tazyikat karşısında ve savletli Bid’alar, dalâletler içerisinde bizler gayet az ve zaif ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz halde, gayet büyük, umumî ve kudsî hizmet-i Kur’aniye omuzumuza ihsan-ı ilâhî tarafından konulmuştur. Elbette herkesten ziyade bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz. Bu umûr-u hayriyenin çok muzır manileri olur. Şeytanlar, o hizmetin hâdimleriyle çok uğraşırlar. Bu şeytanlara karşı, ihlâs kuvvetine dayanmak gerektir.

Bid’aların ve dalâletlerin istilâsı zamanında sünnet-i seniyyeye ve hakikat-ı Kur’aniyeye temessük edip hizmet eden, yüz şehid sevabı kazanabilir. Böyle zamanda hakaik-i imaniyeye ve esrar-ı şeriata ve sünnet-i seniyyeye hizmet eden mübarek halis kalemlerden akan siyah nur, âb-ı hayat hükmünde olan mürekkeblerin bir dirhemi, şühedanın yüz dirhem kanı hükmünde yevm-i mahşerde size faide verebilir." denilmektedir.

Haşiye: Kararnamede, Halıcı Sabrî denilmişse de, hakikatte Santral Sabri’ye aittir.

1.)Zamanın Abdülkadir'i.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 8

Mudafaa_m10_krrnm2 k08

24. Lem’a (Tesettür hakkında): Tesettürün, Kur’an’ın emri olduğunu izahtan sonra, "Mesmuatıma göre merkez-i hükûmette, çarşı içinde, gündüz ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rütbesi büyük bir adamın açık bacaklı karısına sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayasız yüzlerine bir şamar vuruyor." denilmektedir.

26. Lem’a (İhtiyarlar hakkında): "Ankara’nın eskimiş kal’asının başına çıktım. O kal’a tahaccür etmiş hâdisat-ı tarihiye suretinde bana göründü. Benim ihtiyarlığım, kal’anın ihtiyarlığı, şanlı Osmanlı devletinin ihtiyarlığı, hilâfet saltanatının vefatı bana gayet hazin geldi. firkatli bir hâlet içinde geçmiş zamanın derelerine, gelecek zamanın tepelerine baktım. Mazi, teselli yerine dehşet verdi. İstikbal, benim ve emsalimin ve nesl-i âtiyenin büyük ve karanlık bir kabri suretinde göründü. Hazır günüme baktım: Ölümünde bir hareket-i mezbuhanenin ızdırabını çeken cismimin cenazesini çeken bir tabut suretinde..." denmektedir.

27. Lem’a’da: "Dârü’l-Hikmeti’l-İslâmiye'de aldığım maaştan çoğunu sarfetmiştim. Az bir kısmını hacca gitmek için sakladım. O cüz’î para, iktisad ve kanaat bereketiyle bana kâfi geldi. Yüz suyumu döktürmedi. O mübarek paradan biraz daha var." deniliyor.

22. Lem’a, mahrem işaretli ve "En has ve hâlis ve sâdık kardeşlerime mahsustur." kayıtlıdır.

Birinci İşaret: Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki, onlar senin ahiretine karışıyorlar?

Bu suale cevab verecek Isparta vilâyetinin hükûmeti ve bu vilâyetin milletidir.

İkinci İşaret: Ehl-i dünya tarafından deniyor ki: Sen neden bizden küstün. Hiç müracaat etmeyip sükût ettin. Bizden şiddetli

şekva edip, ‘Bana zulmediyorsunuz!’ diyorsun? Halbuki bizim prensibimiz var; bu asrın muktezası olarak hususî düsturlarımız var. Kanunu tatbik eden zalim olmaz. Kabul etmeyen isyan eder. Sen, kâh hocalık, kâh şeyhlik, kâh zahidlik suretiyle teveccüh-ü âmmeyi kazanarak, hükumetin nüfuzu haricinde bir kuvvet, bir makam-ı içtimaî elde etmeye çalıştığın, zâhir hâlin ve eski zamandaki macera-yı hayatının delâletiyle anlaşılıyor. Sosyalizm ve Bolşevizm düsturları daha ziyade işimize yaradığı için kabul ettiğimiz halde, senin vaziyetin bize ağır geliyor."

Elcevap: nev-i insanın tenevvüünün en mühim mayesi ve zenbereği; fazilettir. Fazileti kaldırmak; mahiyet-i beşeriyenin tebdiliyle, aklın söndürülmesiyle, kalbin ölmesiyle, ruhun mahvıyla olabilir. Evet, şu hürriyet perdesi altında müdhiş bir istibdadı taşıyan şu asrın gaddar yüzüne çarpılmağa lâyık bir tokat olarak derim:

Ne mümkün zulm ile, bidâd ile, imha-yı hakikat
Çalış, kalbi kaldır, muktedirsen âdemiyetten.

Bana eski bir mütegallib ve daima fırsat bekleyen bir fikr-i istibdad ve tahakküm taşıyan bir adam gibi yapılan bunca tarassud ve tazyikiniz, hangi kanun iledir? Hangi maslahat iledir? Dünyada hiçbir hükumet böyle fevkalkanun ve hiçbir ferdin tasvibine mazhar olmayan bir muameleye müsaade etmediği halde, bana karşı yapılan böyle muameleye, değil ben, belki (eğer bilse) nev-i beşer, kâinat küser!

Üçüncü İşaret: Ehl-i hüküm diyorlar: Madem sen bu memlekette duruyorsun. Bu memleketin cumhuriyet kanunlarına inkıyad etmek lâzım gelirken, sen neden inziva perdesi altında kendini o kanunlardan kurtarıyorsun? Sen neden vazifesiz olduğun halde elini öptürüyorsun?

Elcevap: Kanunu tatbik edenler evvelâ kendilerine tatbik ettikten sonra başkasına tatbik edebilirler. Madem insan yalnız cesedden ibaret değildir... Kalb, dil, akıl, dimağ, imha edilmez. Onlar da idare isterler. Ebed tarafına giden yolculara vesika vermek, hem o zulümatlı yola nur vermek en mühim bir vazifedir. İmanın ders ve takviyesi vazifesini gören ehl-i marifet, herhalde küfran-ı nimet suretiyle kendine edilen nimet-i ilâhiye ve fazilet-i Kur’aniyeyi hiçe sayıp sefihlerin ve fasıkların makamına sukut etmeyecektir. Sizin gibi

enaniyette bu kanun müsavatını kırmakla firavunluk derecesinde ileri giden münkirlere karşı demiyorum. Çünkü, münkirlere karşı tevazu ise, tezellül zannedildiğinden, tevazu etmemek gerektir. Belki ehl-i insaf ve mütevazi kısmına derim ki: Ehl-i maarif, kimde marifet ve ilmi görse, ona hürmet besler. Bu biçare ehl-i marifete en ziyade sıkıntı veren ve hakkında adavet besleyen, belki maarif dairesine mensub olanlardır. Bu hâle ne diyeceksin? Medeniyet midir? Maarifperverlik midir? Vatanperverlik midir? Milliyetperverlik midir? Cumhuriyetperverlik midir? Haşa! hiçbir şey değil..." dedikten sonra, cevab olarak bir kısım ayetler konmuştur. hatime kısmında: "Onların zalimane bana karşı muamelelerinin karşısında, kader-i ilâhîyi düşünüp hakkımda adalet etmiş, derim. Yine Cenab-ı Hakka hadsiz şükrediyorum ki, bunların zulmü bana bir vasıta-yı ihlâs oldu." denilmektedir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 9

Mudafaa_m10_krrnm2 k09

Muhtelif sanıklardan yakalanmış ve müteaddit dosyalar içinde bulunan mektuplardır

Sabri Halıcı'nın dosyasında Said Nursî imzalı bir mektupta, ‘Bayramda Arabî tekbirler alınacağı’ müjdelenmekte; "Bir gün şeair-i İslâmiyenin, Anadolu’da ‘Allahu Ekber, Allahu Ekber’ler ile kendini göstereceğinden" bahsolunmakta... Sabri Halıcı, "Nur’un Birinci Santralı" olarak vasıflandırılmaktadır. Sabri imzalı daktilo ile yazılmış iki mektupta, "Liste halinde gösterilen Risale-i Nur’un başkalarına okundurulup, yazdırıldığı" açıklanmakta; "Fevc fevc genç talebeler sabahtan akşama kadar Risale-i Nur’u yazıp, okumak için mağazalarına geldikleri" bildirilmektedir.

Hasan Kıratlı’nın dosyasında, Said imzalı bir mektupta: "Yedi yaşından on yaşına kadar masum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit beni görünce koşup ellerime sarılmaklarının hikmeti nedir, diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki; küçük masumlar taifesi bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur ile saadet bulacaklarını, tehlike-i maneviyelerden kurtulacaklarını hissettiklerini anladım." denmektedir.

Said Nursî imzalı diğer bir mektupta: "Emirdağ üzerinde uçan tayyarelerin kendisinin faytonunu takip ettikleri ve kendisini aradıkları..." bir çok şakirdlerine de tasdik ettirmek suretiyle yazılmaktadır.

İbrahim Fakazlı'nın dosyasında, 125 sayılı Said imzalı mektupta: "Ahmed Feyzi’nin üç seneden beri yazdığı istihracat-ı gaybiye ve Sikke-i Gaybiye’yi mütalâa ettiği ve Risale-i Nur’un kıymetini tam hadis ve ayetlerle isbat etmesine karşı, hayret ve istihsanla "maşaallah, bârekâllah" dediği; bu ayetler ve hadislerin müttefikan bu asırda bir hakikat-ı nuraniyeye işaret ettikleri, ahirzamanda gelecek

bir müceddid-i ekberi gösterdikleri, o gelecek zatın ve cemiyetinin üç vazifesinden en ehemmiyetlisi imanı kurtarmak olduğu, şeriatı ihya ve hilâfeti tatbik gibi çok geniş dairede hükmeden bu iki vazifesini nazara almamalarının zararsız olduğu fakat Nur’un muarızlarının hususan siyasî taifenin tenkidine ve hücumuna vesile olabileceği, onun için kendisinin müdakkik kardeşimizin risaleciğinin bir kısmını ve bazı cümlelerini kaldırıp, tadil ederek göndereceği.." yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta: "On lirayı üzerinde suret bulunduğu için gönderdiği..." yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta: "Dârülfünuna inkılâb eden harbiye nezaretinin kapısındaki,

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿1﴾
وَيَنْصُرَكَ اللهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿2﴾

hatt-ı Kur’aniyenin üzeri mermer taşlar ile kapatılmış iken, şimdi yeniden hatt-ı Kur’aniyeye bir numune-i müsaade ve Risale-i Nur’un takib ettiği maksadına bir vesile ve üniversitenin ileride bir Nur medresesi olmasına işaret" olarak gösterilmektedir. Yine bu mektupta, sanıklardan Berber Burhan ve Berber Hıfzı, Nur’un birer kahramanı olarak gösterilmektedir.

İbrahim Fakazlı imzalı bir mektupta: "Bizi ihya eden Nurları aldık. Derhal teksir edip, Ankara’dan bu tarafa gönderdik. Daha da gönderiyoruz." denilmektedir.

Yine Küçük İbrahim imzalı diğer bir mektupta, Nurcuların mahkemesinden bahisle: "Son aylar içindeki Nur’a tecavüzler, ekmeğimize yağ sürmüş. Atılan zehirli oklar, bize bir kamçı hükmüne geçip; ezeli ve ebedî davamıza, ateşe barut döker gibi teshir ederek, Nur’u coşturmuş!.. Nur’un bütün unsurları pürfaaliyet kesilmiş, devam ediyor ve edecektir. Bu cihad-ı ekberin şükrünü acaba nasıl ifa edelim. Afyon’un meşhur zindanlarında, Allah uğruna, şeriat uğruna cidal içindeki kardeşlerimizi hatırladıkça ciğerlerimiz delik deşik oluyor. Ezeli ve ebedi din düşmanları ya boyun eğip teslim olacaklar, ya kahrolup geberecekler!" denilmektedir.

Said Nursî imzalı "Tekbiratü’l-Hüccac fi Arafat" başlıklı mektupta: "Nur’un ehemmiyetli bir kısım şakirdlerinin pek musırrane olarak,

ahirzamanda gelen Âl-i Beyt’in büyük bir mürşidi seni zannediyorlar. Sen de onların fikirlerini musırrane kabul etmiyorsun ve çekiniyorsun. Bu bir tezaddır, hallini isteriz?" diye sormaları sebebiyle onlara cevab olmak üzere:

"Mehdi-i Âl-i Resul’ün temsil ettiği kudsî cemaatin şahs-ı manevîsinin üç vazifesi olduğu, bunların:

1- İmanı kurtarmak.

2- Hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ünvanıyla şeair-i İslâmiyeyi ihya etmek.

3- Ve inkılâbat-ı zamaniye ile çok ahkâm-ı Kur’aniyenin zedelenmesiyle ve şeriat-ı Muhammediyenin kanunlarının bir derece tatile uğramasıyla, o zat, bu vazife-i uzmayı yapmaya çalışır.

Nur şakirdleri, birinci vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur’da gördüklerinden, ikinci ve üçüncü vazifeleri de buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecededir, diye Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsinin mümessili olan biçare tercümanını zannettiklerinden, bazen o ismi ona da veriyorlar. Hatta evliyanın bir kısmı, keramet-i gaybiyelerinde ‘Risale-i Nur’u aynı o ahirzamanın hidayet edicisi olduğu bu tahkikatla tevil ile anlaşılır.’ diyorlar. İki noktada bir iltibas var, tevil lâzımdır.

Birincisi: Ahirde iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller; fakat hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ve ittihad-ı İslâm, avamda ve ehl-i siyasette, hususan bu asrın efkârında o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor. Gerçi her asırda hidayet edici bir nevi Mehdi ve müceddid geliyor ve gelmiş, fakat her biri üç vazifeden birisini bir cihetle yapması itibariyle ahirzamanın büyük Mehdisi ünvanını almamışlar.

İkincisi: Ahirzamanın o büyük şahsı, Âl-i Beyt’ten olacak. Gerçi manen ben Hazret-i Ali’nin (r.a.) bir veled-i manevîsi hükmündeyim. Ondan hakikat dersi aldım. Âl-i Muhammed (a.s.m.) bir manada hakiki Nur şakirdlerine şamil olmasından, ben de Âl-i Beyt’ten sayılabilirim. Fakat Nur’un mesleğinde hiçbir cihette benlik, şahsiyet, şahsî makamları arzu etmek, şan ve şeref kazanmak olmaz. Nur’da ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse bırakmaya kendimi mecbur bilirim." denmektedir, diye yarı muvafakat şeklinde

bir cevab verilmekte ve bu Mehdilik teklifi açık ve kesin olarak reddedilmemektedir.**(Haşiye)**

Yine Said Nursî imzalı diğer bir mektupta; "Hükûmetin hacılara tam müsaade etmesinin, şark-ı şimaldeki dehşetli hükûmetin ekseriyetle içindeki müslümanları hacca göndererek ‘Buradakilerden daha ziyade Kur’an’ı ehemmiyetli biliyorum’ demesine bilmukabele ve siyasî bir propaganda olduğu" bildirildikten sonra, "Bin nüsha Nur risalesinin teksirinin bir suç sayılmasının da adalet şerefini kırdığı" yazılıyor.

Haşiye: Ey insafsız heyet! Bundan daha keskin red cevabı nasıldır?!

1.)Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık. (Fetih Sûresi, 48:1)
2.)Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım etsin. (Fetih Sûresi, 48:3)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 10

Mudafaa_m10_krrnm2 k10

Nur santrali Sabri’nin lâhikaya girecek güzel bir mektubundan; İbrahim Edhem’in Balıkesir tarafındaki tesirli faaliyeti ve onun irşadıyla çoklarının Nur dairesine girdiklerinden; Ali Akdağ’ın Aydın havalisinde "İkinci bir Ahmed Feyzi" olduğundan bahsediliyor. Ve Sabri Halıcı’nın **(Haşiye-1)** "Kevser Suresinin Risale-i Nur müellifine küllî münasebeti" hakkındaki mektubu da yazılıyor. Bundan sonra İbrahim Edhem’in Nur neşrinde bir numune olarak lâhikaya girmesi tensib olunan mektubu vardır ki, bu mektupta; "Risalelerin intişarı hakkındaki mukaddes vazifesine devam ettiği; Tavşanlı’daki faaliyetleri; Manyas ve Balıkesir’deki Nur risalelerini kesretli dağıttığı ve faaliyet merkezi olarak da Gediz’in Gölcük köyünü intihab ettiği..." yazılıyor. Bundan sonra da Husrev'in, lâhikaya girmesi tavsiye olunan Temyiz lâyihası vardır.

Said Nursî, 130 numaralı mektubunda şakirdlerine; "Bulunan kitapları, evvelce mahkeme görmüş, başka kalem karışmış; onun için onları bana yüklemesinler" demeleri için tavsiyeler yapılmakta; sebat, tesanüd, ihlâs ve ihtiyat telkin edilmektedir.

131. mektupta da: "Son defa da takibata maruz kalmasını, on vecihle kanuna aykırı olduğunu" talebelerine isbata kalkışmakta...

132 numaralı mektupta: "Bu meş’um zamanda Kur’an’ın bir temel taşı olan hurûfuna hücum ediliyor; onun tebdiline çalışılıyor" denilmektedir.

140 numaralı mektupta: "Dört saat ifadesi alınıp sıkıntı çekmesinden on saat sonra âdeta aynı zamanda iki milyon lira zarar veren maarif yangını gösterdi ki, Risale-i Nur belâların def’ine bir vesiledir ki; Nurlara hücum edildi, belâ yol buldu geldi." denilmektedir.

141 numaralı mektupta: Dört buçuk saatte ifadesi alındıktan sonra, Ankara’da maarif Dairesinin, otomobil garajının, İzmir’de bir fabrikanın, Adana’da büyük bir binanın yanmasından bahisle, ‘bunun bir tesadüf olmadığı’ isbata kalkışıldıktan sonra; "Beni mahrum etmeyiniz, yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur; zemin zelzele ile hiddet eder." dediğinden "üç dakika sonra, üç saniye devam eden zelzele, zeminin ateş ile maarif Dairesini sarması; mahkemece dört defa isbat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nur’a ve şakirdlerine taarruzları zamanına gelmesi, tesadüf olamaz. Risale-i Nur’un bu memlekette belânın def’ine vesile olduğu çok hadiselerle tahakkuk etmiştir." denilmektedir.

147 numaralı mektupta: "Bu defa bize hücumların aynı zamanda kış çok hiddet etti. Şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığı gösterdi ki: Hücumların durmasıyla, Nurcuların ferahlanmasıyla, zemherir günlerinin nevruz günleri gibi gülmeye başlaması ve maarif dairesinin yanması küllî bir tokattır. On beş günde bir Emirdağ’ına giden Afyon valisinin tekaüde yazıldığı **(Haşiye-2)** tokadını yediği, hasta yattığı, Emirdağı’nda Nurlara hücum eden iki-üç adamın başka yerlere gönderildiği hem de hafif hastalanarak tokat yedikleri" yazılmaktadır.

İbrahim Edhem Talas’ın dosyasında bulunan Sabri Halıcı’nın bir mektubunda: "Biz burada hem el, hem de makine ile Nur risalelerinin suretlerini çıkararak cahil olanlara, Siracü’l-gâfilin ve âlim olanlarına İhlâs Risalesi’ini Yedinci Şua’ı, birden dörde kadar Lem’alar’ı verdikleri ve az bir zamanda Konya vilâyetinin fevkalâde yüksek bir medrese-i nuriye olacağı" yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta: "Selâniklilerin istibdad-ı mutlakalarının Serbest Fırka ile kırılmasına yardımı olmaması için kendisini herkesten tecrid ettiklerini, halbuki Risale-i Nur’un kendisinin bedeline konuşarak küfrü ve irtidadı kırdığını..." yazıyor.

Ali Rıza Eren’in dosyasında, Hüseyin Tabancalı imzalı bir mektupta; "Bir Asâ-yı Musa, bir Hücumat-ı Sitte ve bazı risalelerle Üstattan aldıkları bir mektubu da suret olarak takdim ettiği" yazılıyor.

Hüseyin Tabancalı ve arkadaşlarına ait dosyada, Husrev tarafından Hüseyin Tabancalı’ya hitaben yazılmış bir mektupta; "Yedi adet Asâ-yı Musa’nın ehl-i imana tevzi edilmek üzere gönderdiği..."

Hüseyin Tabancalı’nın Husrev’e yazdığı bir mektupta: "Yedi adet Asâ-yı Musa’yı aldığı; mektupların özetlerinin çıkarılarak gönderildiği ve icab eden yerlere Risale-i Nur’ların da yazılarak gönderilmekte olduğu; Ramazandan sonra Bursa’ya bir sefer yapacağını ve o beldede de Risale-i Nur dairesi ihyasına kalkışacağını; Ramazanın on birinci günü polis dairesinin önünden geçerken başındaki bereyi çıkarmak istediklerini, şimdi ise Risale-i Nurların yazmakta olduğundan, yine başında bere ile gezdiği halde görünce başlarını eğdikleri, bunun da Nur’un açık bir kerametinden başka bir şey olmadığı..." yazılıyor.

Said Nursî ve Emirdağ’lı arkadaşlarına ait bir dosyada, Sabri Halıcı imzalı 21/12/947 tarihli bir mektupta: "Risale-i Nur neşriyatının berdevam olduğu, talebelerin peyderpey kaydolmaya geldikleri; gençlerin hem eski, hem yeni harflerle yazmaya çalıştıkları..."

Halil Çalışkan tarafından Ceylân'a yazılan bir mektupta: "Vazifeleri olan mektupları bitirdikleri, Üstadın tashih ettiği, sonra bir nüsha daha yazacakları..." Halil Çalışkan’ın ustasına yazdığı bir mektupta: "Kendisinin, Üstadın şahsî ve yazı işleri ile vazifelendirildiğinden, hizmet-i Nuriye her şeyden kudsî olduğu için işinden bilrıza ayrıldığı.." yazılıyor.

Mustafa Osman imzalı bir mektupta: "Hayatını Üstadın yoluna kurban ettiğine" dair uzun yazılar vardır.

Husrev imzalı diğer mektupta: "Gelen mektupların suretlerini çıkararak başka yerlere gönderdiği, tashih edilen risaleleri basmakta ve teksir etmekte olduğu" yazılıyor.

Ceylan’ın bir mektubunda da: "Küçük Ali’nin, Tılsımlar mecmuasının tashihini bitirdikten sonra On Altıncı Lem’adan itibaren mütebakisini yazmaya başlayacağı; 270 adet Rehber’in İstanbul’a ciltletmeye gönderildiği; Sikke-i Tasdik mecmualarının henüz yetişmediği; Tılsımlar mecmuasından makine ile çıkan altmış sahifenin de takdim edildiği" yazılıyor.

Mehmed Yayla’ya ait dosyada, Tahirî tarafından yazılan bir mektupta: "Risalelerden lüzum ederse buradan gönderelim. Yeter ki, siz orada Risale-i Nur’u yaymaya çalışınız" deniyor.

Haşiye-1: Bu Sabri, Halıcı Sabri değildir. Bedreli Santral Sabri'dir; sehivdir.

Haşiye-2: Bu havadisin yanlışlığı, onu ihbar eden gazeteye aittir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 11

Mudafaa_m10_krrnm2 k11

Emirdağ'lıların dosyasında, Ceylan Çalışkan'ın Isparta'dan yazdığı bir mektubta: "Risale-i Nur'un önüne ince beyaz kağıd koyup kopya ederek teksir etmeleri, Risale-i Nur'ları şuradan buradan alıp başkalarına vererek hizmet-i Nuriyelerine devam etmeleri: Hayri ve Mustafa ve Camcı Mehmed'in de ellerindeki vazifelerine dikkat etmeleri ve çabuk bitirmeleri" yazılıyor.

Tahirî Mutlu ve Mustafa Gül'ün dosyasında, Said Nursî imzalı bir mektubda: "Ahmed Feyzi'nin gayretiyle Aydın'da yine Nurların lehine bir intibah olduğu ve hususan Ali Akdağ'ın Nurlara müştak çalışkan bir kardaş olduğu" yazılıyor.

Rasih Çetin'in dosyasında, Said'in bir mektubunda: "Sanıklarından Hıfzı, Safranbolu'nun küçük medresesinin bir kahramanı olarak" vasıflandırılıyor.

Rıfat Filizer'in dosyasında, Rıfat'ın Sabri Halıcı'ya yazdığı bir mektubta: "Gençlik Rehberi'ni aldığı, Ankara Risale-i Nur Talebeleri nâmına teşekkür ettiği; nur faaliyetinin ümid verici olduğu"; Safranbolulu Mustafa Osman'dan aldığı bir mektubta: "Profesör Münif Çelebi ve yarbay mütekaidiyle görüşmesinin tavsiye edildiği; Ahmed Kemâleddin Pala ve oğluna Risale-i Nur'u verdiği; Mustafa Hulûsi Efendi'nin müridlerinin birinin de Nur'la meşgul olduğu müjdelenerek faaliyetin mükemmel olduğu, üniversite ve diğer mektebler öğretmen ve talebelerine tevzi edilmek üzere Nur risalelerinin gönderilmesi, bunların seksen ile yüz forma halinde tevzi edecekleri; kendisinin yazmakta olduğu risalenin de bitmek üzere olduğu" yazılıyor.

Nebi Uluçay'ın dosyasında, Said Nursî imzalı bir mektubta: "Otomobil ile gelen onbeş Sikke-i Gaybiye ve elli Rehber'i aldım. Casus polislerin dikkati altında çare bulamadım ki, Hafız Ali, İbrahim

ve Mustafa kardaşlarımı yanıma alayım. Onlar buradan hareket ettikten sonra bir parça tatlı teberrük bırakmışlar. İki köyün nâmına mübarek ilaç gibi kabûl ettim. Fakat kaideme muhalif olmamak için ne arzuları varsa benim bedelime onlara verilsin. Onların mübarek kaplarını da yine onlara bir teberrük olarak gönderiyorum. Bu def'a gizli düşmanlarımızın planlarıyla Nurların fütuhatlarına sed çekmemek için ihtiyat, tesanüd, metanet lazımdır. Hiç şevkiniz kırılmasın. Merak etmeyiniz. İnayet-i İlâhiyenin bu def'a bizi muhafaza ettiği kat'i tahakkuk etti." deniyor. Ve mektubun altında yazılan bir haşiyede "Bu def'a bana mahkemede sordukları pekçok manasız sualler içinde: Ne ile yaşıyorsun? Dediler. dedim ki : İktisad bereketiyle... Bir vakit Isparta'da bir Ramazanda; bir ekmek, bir kilo torba yoğurdu, bir kilo pirinç ile yaşayan bir adam, maişet için dünyaya tenezzül etmez ve hediyeyi de kabûl etmeye mecbur olmaz, dedim." diyor.

Hamid Gürsoy'un dosyasında, Said Nursî imzalı bir mektubta: "Husrev ve Tahiri gibi vazifelerini tam yapan ve onların sisteminde diğer bir Nurcuyu Sulh Mahkemesine vermenin neticede büyük bir inayet ve fütuhat olacağı; Ankara'da Mustafa Kemal'in şiddet ve hiddetle divan riyasetine girip; "Seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikir beyan edesin. Sen geldin namaza dair şeyleri yazdın, içimize ihtilaf verdin." dediğini, kendisinin de ona: "Namaz kılmayan hâindir. Hainin hükmü merduttur." dediğini, bir nev'i tarziye verip hiddetini geri aldığını ve hissiyatını ve prensiplerini rencide ettiği halde, kendisine ilişmemesini, bu cebbar kumandanların adeta Eski Said'den korkmasının Risale-i Nur'un ileride kahraman şakirdlerin şahs-ı manevisinin harika bir kuvveti ve Risale-i Nur'un parlak bir kerameti olduğu; İngiliz devlet hatiblerinin "İslamiyeti kabûl etmek lâzımdır" diye bağırdıkları, o devletin hem dünyası, hem saltanatı ve hem saadetinin onunla kurtulabileceği" yazılıdır.

Diğer bir mektubta: Bu memleket, millet ve hükümet Risale-i Nur'a şiddetle muhtaç olduğu halde, Risale-i Nur'un ehemmiyetli rükünlerinden üçünün Sulh mahkemesine çağırılmasıyla ikiyüzbinden ziyade Nur Şâkirdlerini mahzun ederek dünya cereyanlarına girmeye mecbur ettiğini, idare ve âsâyişe büyük bir hıyanet olduğu; bu mübarek gecelerde o hâlis yüzbinler ehl-i imânın

beddualarından çekinmek lazımdır, yoksa o mazlumların âhı arşa çıkar ve büyük semâvî belalar iner" diye yazılmaktadır.

Altıncı sualin tetimme ve hâşiyesi başlıklı bir yazıda, Erzincan ve İzmir taraflarındaki zelzelelere sebeb olarak; "İntibaha gelmeyen gâfilleri uyandırmak ve o gibi yerlerde kuvvetli ve hakikatlı iman muhafızları ve İslamiyet sahibleri az veya tam mağlub olduğundan, ehl-i zındıkanın orada tesirli bir faaliyet merkezi tesis etmiş olduklarından, en evvel oraların tokatlanması ihtimali vardır" denilmektedir.

Said'in bir mektubunda: "Hocaların Risale-i Nur'a karşı alâkasız kaldıkları; minare kadar yüksek bir adamın, alnında zâhir okunacak bir yazı bulunacağını ve hem birden elinin bir suyla delineceğini zannediyorlar" diye yazılmaktadır.

Ali Akdağ'ın Husrev'e yazdığı bir mektubta: "Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Mi'rac Risaleleri gibi ilaçlı risalelerden ve Asâ-yı Mûsâ'dan gönderilmesini, çok arayanlar bulunduğunu, satılacağını; Üstaddan gelen mektubların gönderilmemesinin kendilerini mahzun bıraktığı" yazılıyor.

Sabri Halıcı'nın Üstadına yazdığı bir mektubta: "Size son günlerde yapılan mel'unâne tecavüzlarden dolayı mahzunuz. Bu zamanda bütün âlem-i İslâm, fevc fevc isyan deryasında gark olduğu malumdur. Bunları kurtarmak için bu asrın bir şefaatçısı olmak lâzımdır. O şefaatçı da Risale-i Nur'dur. Bugünkü asrımızda, otuzbir sene bu işkenceler içinde Hazret-i Eyyûbvâri (A.S.) zulme tahammül edecek yoktur. Cenab-ı Hak kalbimizi ıslah etsin. Bu zalimlerin zulmünden âlem-i İslâm'ı kurtarsın" denilmektedir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 12

Mudafaa_m10_krrnm2 k12

Said Nursî'nin bir mektubunda : "Üniversiteyi tenvire çalışan Salahaddin, Abdurrahman ve Mustafa Oruc'a yeni Türçe Âsa-yı Mûsâ'dan beş mecmua gönderildiği.."

Risale-i Nur'u yazmanın uhrevî ve dünyevî pekçok faideleri olduğu; bunların da:

1-Ehl-i dalâlete karşı manen mücahede etmek..

2-Üstadına neşr-i hakikatta yardım etmek..

3-Müslümanlara iman cihetinde yardım etmek..

4-Kalem ile ilmi tahsil etmek...

5-Bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî ibadeti yapmak...

Dünyevi faideleri:

1-Rızıkta bereket...

2-Kalbde rahat ve sürûr..

3-Maişette suhûlet..

4-İşlerinde muvaffakiyet...

5-Bütün Nur Talebelerinin dualarına hissedar olmak... olduğu ve bunların yakında gençlik tarafından idrak olunup, üniversitenin bir Nur Mektebi haline döneceği" yazılıyor.

Said Nursî imzalı diğer bir mektubta: "Şeair-i İslâmiyeye zarar verenler oniki-onaltı sene zarfında büyük darbeler yiyecekler, diye bana ihtar edildi. O iki sene sonra en müdhişi dünyayı terk ettiği gibi; ikinci harb-i umuminin çıktığı ve o dehşetli şahsın (Açıkça anlaşılmaktadır ki, bu şahıs Atatürk'tür) dünyadan gitmesiyle şimdi de onun mesleğinin geri çekildiği ve bir kısmının o mesleğin aleyhinde, din lehinde resmen çalıştığı ve ehl-i İslâm'ın istibdad-ı

mutlakadan bir derece kurtulmasının aynı tarihlerde vuku bulması, o sûrenin bir lem'a-i i'cazıdır." deniyor.

Yine Said'in bir mektubunda, Husrev'in cezasından bahisle : "Öyle şahısların zahiri cezalarının ehemmiyeti yoktur. Çünki, üç adliye ve merkez-i hükûmet ve Diyanet Riyasetinin bazı keyfî kanunları bizi mes'ul ve mahkum ettikleri halde, Nurlardaki hakikata karşı mağlub olup ilişmediler. Yoksa yüz cihette bizi mes'ul edebilirlerdi. Fakat, hakikat galebe etti. O cüz'i şahıslar, teferruattan olduklarından hakikatı anlamamışlar" deniyor. Said'in bir mektubunda: "Nazif sadâkatında Mustafa Osman'ın Kastamonu Nurcuları namına gönderdiği iki mecmuayı da aldık" deniyor.

Ziver Gündüzalp'ın daktiloyla yazdığı "Gençliğimiz, hak ve hakikatı öğreten malûmat ve en yüksek ahlak istiyor. " adlı bir formasında, 10'uncu sahifede: "Risale-i Nur, yirminci asrın müslümanlarını ve bütün insanları koyu fikir karanlığından kurtarmak için müellifinin kendi ihtiyarıyla değil; büyük yaratıcımızın ihtarıyla yazılmış bir şaheserdir.

12'inci sahifede: "Risale-i Nur'a hizmet eden birisine dense: Risale-i Nur yerine şu kitabları kopya et de, Ford'un servetini sana vereyim. O, Risale-i Nur satırlarından kaleminin ucunu bile kaldırmadan şöyle cevab verir: Dünya servet ve saltanatını verseniz kabûl etmem."

15'inci sahifede: "Dürüst fikirli yazarlara bağlılığımızın derecesi on ise, Bediüzzaman gibi dünya ve âhiretimize rehberlik eden büyük bir şahsiyette bin kentriyondur, sonsuzdur."

20'inci sahifede: "Risale-i Nur şahs-ı mânevisi, asrın içtimaî, ruhî ve dinî hastalıklarını teşhis etmiş ve müzminleşmiş içtimaî illetleri tedavi edecek şekilde Kur'an-ı Hakim'in hakikatlarını İlahî bir emirle bu zamanda yaşayan bütün insanlara arz etmiştir."

44'üncü sahifede: "Bediüzzaman, bu risaleleri bir sene okuyan bu zamanın mühim bir âlimi olabilir, demiştir. Evet, öyledir."

54'üncü sahifede : "Risale-i Nur okuyan hakimlerin isabetsiz karar verdikleri görülmüyor." denilmektedir.

Esas dosyada bulunan Said Nursî imzalı bir mektubda: "Denizli ehl-i vukuf raporu derc edildikten sonra; ehl-i vukuflar bizi kurtarmak, ehl-i dalâlet ve bid'anın şerrinden muhafaza için çalışmışlar. Adları

Yusuf olan iki ehl-i vukuf da, medrese-i Yusufiyede bulunan bizlere şefkat göstermişler. Bazan cezbeye ve ihtilal-i dimağiyeye kapılması ihtimali vardır" demişler. Onların bu ihtimallerini esasıyla çürüten ellerine geçen ve bütün akılları hayrette bırakan Nur Risaleleri, müdafaa ve Meyve risaleleri kâfi cevabtır." deniyor.

Yine Said Nursî tarafından yazılmış bir mektubta: "Bütün dairelerde ve mekteblerde, halka, o ölmüş Süfyanın (Atatürk olduğu açıktır.) muhabbeti telkin ediyor. Bu halin alem-i İslâma ve istikbale pek elim ve acı te'siri olacaktır. Sabrediniz, daha kısmetimiz ve vazifemiz daha bitmemiştir. Risale-i Nur'a karşı anûdane hareket edilmeyecek, belki musalaha veya mutareke çaresi aranacak!" denilmektedir.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi 13

Mudafaa_m10_krrnm2 k13

Sanıkların ve vekillerin savunmalarının esasları, noktaları

Sanık Said Nursî, hazırlık sorgu ve duruşmadaki ifadelerinde;

"Kendisinin Mehdiliği red ettiğini; hükümetin me'murları yanlış ma'nâ vermemek için mektub ve eserlerini gizlediğini; zındık kelimesinin İslamiyet düşmanlarına ma'tuf olduğunu; Ahmed Feyzi'nin yazdığı eserle alâkası olmadığını; kadınların, kısa etek ve memelerinin görünecek şekilde açık gezmelerinin dinen câiz olmadığını; kendisinin, talebelerine Kur'an'ın hakikatlarını öğretmek ve imanlarını kuvvetlendirmekten maada fena bir maksadı olmadığını" söylemiştir.

22/9/948 tarihli dilekçesinde: "Ayasofya'yı puthane ve Meşihat'ı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî, kanun nâmındaki emirlerine fikren ve ilmen tarafdar değiliz ve şahsımız itibariyle amel etmiyoruz" denilmektedir.

29/8/948 tarihli dilekçesinde: "Bir fikir kalbime gelmiş, şöyleki: Hükûmet beni tam himaye ve bana yardım etmesi, milletin maslahatına ve vatanın mefaatına çok lüzumlu iken, beni sıkması îmâ eder ki: Benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle, şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli resmî makamları elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise, ya bilmiyor ya müsaade ediyor. Kahraman bir milletin ebedî bir medar-ı şerefi, Kur'an ve cihad hizmetinde dünyada bir pırlanta gibi pek büyük bir nişâne ve antika yadigârı olan Ayasofya Camii'ni puthaneye ve Meşihat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemenin bir suç olmasına imkân var mıdır?" denilmektedir.

2/12/948 tarihli teşekkürnâmesinde : "Ehl-i vukuflara üç noktadan teşekkür ettiğini; arkadaşlarının kendisine karşı medhiyelerini ele alarak kendisine hücum eden insafsız muarızlara

karşı, bir hodfuruşluk telakki etmelerini insaf ve şefkatlerine yakıştırmadığından müteessir olduğunu; Ahmed Feyzi'nin eserinin bir kısmını ta'dil ettiğini, fakat bir kısmının da aceleye geldiğinden ta'dil edemeden gönderdiğini; dine ve terbiye-i Muhammediye (A.S.M.) zehir diyen Saracoğlu'nu bırakıp hakikat-ı Kur'aniyeyi güneş gibi gösteren "Siracü'n-Nur" ile münakaşa etmenin, onun müsaderesine yardım etmek demek olduğunu beyan ediyoruz." denmektedir.

Mahkemeye tarihsiz ibraz ettiği bir müdafaasında: "Neticeten: Kendisinin ve şakirdlerinin siyasetle iştigal etmediklerini; cem'iyet teşkil etmediklerini; tecavüz olarak gösterilen yazıların mahrem olduklarını, vicdan ve tefekkür hürriyeti mevcud olduğunu, bunların bazı kanunları tenkid mahiyetinde de görülse, suç teşkil etmeyeceğini; ele alınan bir çok risalelerin eskiden yazılmış olunduğunu, evvelce de Eskişehir Mahkemesinde bunlardan dolayı mahkumiyet kararı verildiği gibi, Denizli Mahkemesinde de beraet ettiklerini artık bir daha aynı suçdan muhakeme edilmelerinin doğru olmadığını; kenndisinin ve gerekse Nur Şakirdlerinin şimdiye kadar âsâyişi bozacak bir harekette bulunmadıklarını; "Beşinci Şua"da isim tasrih etmemesine ve maksadının sadece ihbarden ibaret olmasına göre, bunun da bir suç teşkil etmeyeceğini" ileri sürerek savunmuştur.

Sanıklardan Ahmed Feyzi Kul; ifadelerinde:

"Maidetü'l-Kur'an" eserinin kendisine aid olduğunu, bu eserde yazılı istihracların hepsinin de hakikat olduğunu; ortada cem'iyet mevcud olmadığını; hükûmetin emniyeti aleyhinde çalışmadıklarını; yazdığı eseri Husrev'e, O'nun da Said'e göndermiş olduğunu, orada teksir edilmiş olacağını; bir şahsı kasdetmediğini, komünizm ve ona müntehi dinsizliği kasdettiğini" söylemiştir.

Mahkemeye verdiği 3/12/948 tarihli müdafaasında da: "Kendisine isnad olunan cem'iyetçilik ve 163. maddede yazılı suç unsurlarının mevcud bulunmadığını; Risale-i Nur'un hakaik-ı İslamiye ve envar-ı Tevhidi güneş gibi gösteren birer âbide-i hakkaniyet ve samimiyet olmakdan başka bir ma'na taşımadıklarını; ilmî hakikatları serdederken siyasete dokunmasının suç olmayacağını; Risale-i Nur'un her sahada gayr-ı kâbil taklid ve tanzir olduğunu, tevafuk

harikasının sarih delaletiyle Kur'an'ın öz malı olduğunu; fani düşüncelerin ve günlük siyasi icabların hatırı için ve fâni eşhasın vaziyetlerini rencide etmemek için, ezelî hakikatları ayak altına almanın Allah kudretini hiçe saymak olacağını; esâsat-ı İslâmiye ve şeair-i diniyeye karşı tecavüz ve ihanetlere müdafaanın da bir vazife-i diniye olduğu, âli bir cihad olduğu, ulemâ-i dine teveccüh eden ferâiz-i İslâmiye olduğu; dinsizlerin savletlerine, din yıkıcılarının ihanetlerine karşı ehl-i imânın da boş ve müdafaasız duramayacağını, elbette haysiyet-i imâniyelerine uzanan nâmerd tecavüzleri önleyeceklerini.... İşte Risale-i Nur ve Nurcuların hakiki vaziyetleri bu olduğu; bunların devlet ve idareye mübarezeye kalkışmış anarşist adamlar olmadığını; Denizli Mahkemesinin Beşinci Şua da dahil olduğu halde bütün mes'elelerden beraet kararı verdiğini; Mâidetü'l-Kur'an eserindeki tevafukların kendisinin icadı olduğunu; ehl-i vukufun ancak bu hakikatı inkar ile işin içinden çıkmış olduklarını" bildirmektedir.

Diğer sanıklar: Halil Çalışkan, Mehmed Çalışkan, Osman Çalışkan, Hasan Çalışkan, Mustafa Acet, Ceylan Çalışkan, Hıfzı Bayram, İbrahim Edhem Talas, Husrev Altınbaş, Burhan Çakın, Tahiri Mutlu, Mustafa Osman, Sabri Halıcı, Mehmed Feyzi Pamukçu, Ali Akdağ, Re'fet Barutçu, Rıf'at Filizer, Ziver Gündüzalp, Ahmed Nazif Çelebi, Selahaddin Çelebi, Hüseyin Tabancalı, İbrahim Fakazlı ise gerek sorgularında ve gerekse dilekçelerinde (aşağı-yukarı müttefikan):

"Kendilerinin Nurcu olduklarını; Said'e büyük bir hürmet ve samimiyetle bağlı olduklarını; mektubların kendilerine aid olduğunu; kendilerine isnad olunan "Risale-i Nur'u yazma, teksir etme ve dağıtma" hareketlerinin de doğru olup, ancak gizli cem'iyet kurmadıklarını ve bu risalelerde devletin emniyetini tehdit eden bir yazı mevcut olmadığını ve kendilerinin böyle bir maksad ile hareket etmediklerini" söyleyerek savunmuşlardır.

Ehl-i vukufun raporundaki açıklamalara göre, bu iki sanık Said Nursî ile Ahmed Feyzi Kul'un; saltanat ve hilafetin ilgâsı, tekye ve zaviyelerin ve medreselerin kapatılması, lâikliğin kabûlü, İslamiyet yerine milliyet esaslarının konulması, şapka giyilmesi, tesettürün kaldırılması, latin harflerinin kabûlü, Türkçe ezan ve kamet okunması, mekteblerde din derslerinin kaldırılması, medenî kanun ile

kadınlara erkekler derecesinde hak tanınması, taaddüt-ü zevcatın kaldırılması gibi birçok millî inkılâb hareketlerini, "bid'a, dalâlet, ilhad.." ve bu inkılâbları mevki-i mer'iyette koyan devletin kanunlarını, "cebr-i keyf-i küfrî"; cumhuriyete, "istibdad-ı mutlaka"; rejime, "irtidat-ı mutlak ve bolşeviklik"; medeniyete, "sefahet-i mutlaka.." devletin kanunlarını tatbik ile mükellef olan bilhassa Nurcuları adâletin pençesine teslim eden birçok âmir ve me'murları, "yılan, zındık, gizli komünist, düşman, mülhid, münafık.." ve nihayet bütün ömrünü Türk vatanını dahilî ve haricî türlü tecavüzlerden kurtulmasına hasr ve vakf eden Türkiye Cumhuriyetinin bânisi ve Türk istikbâlinin sâdık ve fedakâr hadimi kahraman Atatürk'ü; "Süfyan, İslâm Deccalı, tağut-u dalâlet, zındıka komitesinin firavun-meşreb reisi ve ehl-i dalâletin dehşetli şahsiyeti" diye vasıflandırmak ve bu suretle her Türk'ün kalbinde kökleşen Atatürk sevgisini kökünden sarsarak, onun inkılâblarını birer-birer tahrib etmek gayesini istihdaf etmek ve bunu "mukaddes bir cihad-ı dinîye" ilan etmek.. Ordunun şapka yerine kep kabûl etmesini, bir kısım paraların resimsiz basılmasını, üniversitenin kapısındaki eski yazıların meydana çıkarılmasını, bayram namazlarında Arabça tekbir getirilmesini, Risale-i Nur'un üniversite tahsil gençliği arasında yayılmasını ve din lehine bazı fikir ve cereyanların başlamasını, "Risale-i Nur'un bir fütuhâtı" olarak müjdelemek suretiyle ve şapka giymemek hususundaki hareketlerinin fiili neticelerinin dahi görülmekte olduğunun...

Ve diğer sanıklar Husrev Altınbaş, Tahiri Mutlu, Ceylan Çalışkan, Mustafa Osman, Sabri Halıcı, İbrahim Edhem Talas, Ali Akdağ, Re'fet Barutçu, Halil Çalışkan, Mehmed Çalışkan, Osman Çalışkan, Hasan Çalışkan, Mustafa Acet, Hıfzı Bayram, Burhan Çakın, Ziver Gündüzalp, Mehmed Feyzi Pamukçu, Rıf'at Filizer, Selahaddin Çelebi, Ahmed Nazif, İbrahim Fakazlı ve Hüseyin Tabancalı'nın da; -kendilerinin elde edilen ve hulâsaları zikrolunan- gerek birbirleriyle ve gerekse Said Nursî'yle olan derece-i irtibat ve münasebetlerini, hareket ve faaliyetlerini gösteren mektubları ve duruşma sırasındaki müdafaalarında, kemal-i tefahürle, vâki-i açık ikrar ve itiraflarıyla: Kendilerine isnad olunun Risale-i Nur'u okumakla ve hatta bazılarına tavsiye etmekle ve Nurculuğu kabûl etmekle kalmayarak onları yazmak, teksir etmek, yaymak ve satmak ve Said ve risaleleri hakkında geniş propagandalarda bulunmak ve Said'in etrafı ile bu

mevzudaki münasebet ve irtibatlarına vasıta olmak gibi mertebe-i sübûta vâsıl olan fiil ve hareketleriyle bu suçun icrasını kolaylaştırmak maksadıyla, Said Nursî'ye yardım ve müzaherette bulunmak suretiyle onun suçuna katılmış olduklarına, mahkememizce vicdan kanâatı tahassül etmiştir.

Netice: Sanıklardan Said Nursi ve Ahmed Feyzi Kul'un, dinî hissiyâtı âlet ederek halkı devlet aleyhine teşvik edici hareketlerde bulunmak suretiyle vâki hareketlerine mutabık Türk Ceza Kanununun 163. maddesinin birinci fıkrası mûcibince:

Bunlardan Said Nursî'nin damarlarında Kürdlük kanı kaynayan ve kafasında hâlâ Kürdlük fikir ve akideleri yaşayan bu sanığın, yirmi seneden beri (Eskişehir Mahkemesince mahkum olduktan sonra dahi) gittikçe artan bir cehd ile çalışarak, bilhassa Atatürk'ün kalblerde yerleşen sevgisini sarsmak için en ağır tecavüzünü yapmış ve O'nun cumhuriyeti emanet ettiği Türk gençliğini dahi zehirlemeğe kalkışmış olması... takdir-i şiddet sebebi sayılmak suretiyle, iki sene ağır hapse konulmasına; altmışbeş yaşını bitirmiş bulunması sebebiyle cezasının altıda biri indirilerek, bir sene sekiz aya mahkum olmasına....

Diğer sanık Ahmed Feyzi Kul'un da; Said'e bağlılığı bir gülûvv derecesine varan ve Risale-i Nur'a olan şiddetli yardımından dolayı "Nur'un mânevi avukatı" ünvanına lan, Maidetü'l-Kur'an eseriyle ve mahkemede okuduğu şa'şaalı müdafaânâmesiyle, Said'in yerini tutmağa ve O'nun memleket ve millet için zararlı irticâi din mücâhedesini yürütmeğe Nurcular içinde en kuvvetli bir istidat ve namzed olduğu bedihi olan bu sanığın; Atatürk'ün doğum tarihi olan 1880 tarihini, "Son asrın tağut dalâletinin doğumu.." ve ölüm tarihi olan 1938 tarihini, "Eza-yı kâfirâneye senelerden beri sabreden ehl-i imâna, sabırlarınıın mükâfatı" diye işaret etmek suretiyle, bütün kâinatça bir dâhi olarak tanınan ve şanlı Türk tarihinde eşsiz bir kahraman olan, ebediyen yaşayacak olan Atatürk'ü tezlil ederek, onun temsil ettiği inkılâb hareketlerine en müdhiş darbeyi indirmek istemesi.. takdir-i şiddet sebebi sayılmak suretiyle, yakalandığı tarihten itibaren bir sene altı ay ağır hapse...

Sanık Said'in suçunu kolaylaştırmak için ona yardım ve müzaheret suretiyle suça katıldıkları -yukarıda izah olunduğu

şekilde- sabit görülen diğer sanıklardan Husrev Altınbaş, Tahirî Mutlu, Ceylan çalışkan, Mustafa Osman, Sabri Halıcı, İbrahim Edhem Talas, Ali Akdağ, Re'fet Barutçu, Halil Çalışkan, Mehmed Çalışkan, Osman Çalışkan, Hasan Çalışkan, Mustafa Acet, Hıfzı Bayram, Burhan Çakın, Ziver Gündüzalp, Mehmed Feyzi Pamukçu, Rıf'at Filizer, Selahaddin Çelebi, Ahmed Nazif Çelebi, İbrahim Fakazlı ve Hüseyin Baykan'ın hareketlerine uygun düşen Türk Ceza Kanunun 65/3 fıkrası delaletiyle, 163/1 fıkrasıyla altışar ay ağır hapislerine...

Bunlardan Ceylan Çalışkan'ın ve Halil Çalışkan'ın, 18 yaşını doldurmadıklarından üçer ay ağır hapislerine; tutuk bulunanlardan cezalarını ikmal edenlerin tahliyelerine ve Said Nursî, İbrahim Fakazlı ve Ahmed Feyzi Kul'un mevkufiyetlerinin idâmesine; ceza alıpta serbest bulunan Ziver Gündüzalp, Hüseyin Tabancalı'nın bâkiye-i cezalarını çekmek üzere tevkiflerine ve Selahaddin ve Nazif Çelebi'nin tevkiflerine...

Ve Türk Ceza Kanununun 173. maddesinin son fıkrası mucibince: Ceylan ve Halil Çalışkanlar hariç olmak üzere, ceza alan sanıkların mahkûmiyetlerine muadil olmak üzere emniyet-i umumiye nezareti altında bulundurulmalarına ve suç mahiyeti görülen fikirlerini yaymak istidadını gösteren sanıklardan Said Nursî'nin Çanakkale'de; Ahmed Feyzi Kul'un Erzincan'da; Husrev Altınbaş ile Tahiri Mutlu'nun Denizli'de; Mustafa Osman ve Mehmed Feyzi'nin Sinop'ta; Sabri Halıcı'nın Kayseri'de; İbrahim Edhem Talas, Ali Akdağ'ın Bursa'da; Re'fet Barutçu'nun Ankara'da; diğerlerinin de kendi memleketlerinde emniyet-i umumiye nezareti cezalarının çektirilmesine....ve suç mevzuu olmayan risalelerin geri verilmesine ve teksir makinesinin müsaderesine ve diğer sanıkların beraetlerine temyizi kâbil bulunmak üzere müttefikan karar verildi.

6/12/948

Reis: Tevfik Önen 1290

Aza: Lütfü Kaynak 4910

Aza: Kâzım Kırızoğlu 7409

Katip: Fevzi Yaman

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Mukaddeme

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aşağıda yazılan fıkraların mukaddemesidir

Mahkeme-i Temyizin lehimizde olarak aleyhimizdeki Afyon kararnamesini haklı ve hakikatli delillerle bozmasına bir cüz'î yardım etmek fikriyle, kararnamede olan sehivlerden bir kısmına kısa işaretler için, aşağıda onların mahrem risalelerden suç mevzuu diye zikrettikleri fıkraları aynen kaydedip yanlışlarını göstererek, bizi mahkûm edenleri mes'ul ederiz.

Ezcümle: Beni şiddetli ceza ile mahkûm etmek için bütün suçlarımın fihristesi olarak kararın âhirinde yazmışlar ki: "Said Nursî'nin reddettiği maddeler: Biri, saltanat ve hilâfetin ilgası." Hem hatâ, hem sehivdir. Çünkü, İhtiyar Lem'asında "Hilâfet saltanatının vefatı beni mahzun eyledi" diye yazdığımı on beş sene evvel Eskişehir Mahkemesine cevap verdim, sustular. Mürûr-u zamana uğramış, af kanunu ve beraat görmüş ehemmiyetsiz bir hatırayı suç sayan, kendisi suçlu olur.

Hem bu mevhum suça bir senet diye, benim bir Lem'ada ve Mu'cizat-ı Ahmediye'de (a.s.m.), bir hadîs-i şerifte,

اِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِي ثَلاَثُونَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا وَفَسَادًا وَجَبَرُوتًا

yani, Hulefâ-i Râşidînden sonra bir fesat olacak. İşte bu hadîs üç mu'cize-i gaybiyeyi gösterdiğini bir eski risalemde yazmıştım.

Kararname benim bir suçum olarak, “Said bir risalede demiş: Hilâfetten sonra ceberut ve fesat olacak.”

Ey sathî heyet! Bir işaret-i gaybiyede, bu zamanımızda maddî ve mânevî en büyük bir fesad-ı beşerîyi ve zemini zîr ü zeber eden bir hâdiseyi haber veren bir hadîsin i’câzını beyan etmeyi suç sayan, maddeten ve mânen suçludur!

Hem suçlarından diye: “Tekye ve zaviyelerin ve medreselerin kapatılması ve lâikliğin kabulü, İslâmiyet yerine milliyet esaslarının konulması, şapka giyilmesi, tesettürün kaldırılması, Lâtin harflerinin huruf-u Kur’âniye yerinde cebren kabulü, Türkçe ezan ve kàmet okunması, mekteplerde din derslerinin kaldırılması, kadınlara erkekler derecesinde irsiyet ve hak tanınması ve taaddüd-ü zevcatın kaldırılması gibi inkılâp hareketlerini bid’at, dalâlet, ilhaddır diyen, irtica ile suçludur” diye yazmışlar.

Ey insafsız hey’et! Eğer her asırda üç yüz elli milyonun kudsî ve semâvî rehberi ve bütün saadetlerinin programı ve dünyevî ve uhrevî hayatın mukaddes hazinesi olan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyânın tesettür ve irsiyet ve taaddüd-ü zevcat ve zikrullah ve ilm-i dinin dersi ve neşri ve şeâir-i diniyenin muhafazası haklarında gelen ve te’vil kaldırmaz sarih çok âyât-ı Kur’âniyeyi inkâr etmek ve bütün İslâm müçtehidlerini ve umum şeyhülislâmları suçlu yapmak mümkünse ve mürûr-u zamanı ve müteaddit mahkemelerin beraatlerini ve af kanunları ve mahremiyet ve mahrem vechini ve hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikri ve fikren ve ilmen muhalefeti memleketten ve hükûmetlerden kaldırabilirseniz, beni bu şeylerle suçlu yapınız. Yoksa siz hakikat ve hak ve adâlet mahkemesinde dehşetli suçlu olursunuz.

Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.
2.)Benden sonra hilâfet otuz sene sürecek, ondan sonra da ısırıcı saltanat şeklini alacak; sonra ceberût ve fesâd-ı ümmet meydan alacak. (Müsned, 5:220, 221, 4:273; Kadı Iyâz, eş-Şifâ, 1:340)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Fıkra 1-5

Mahkemenin—hayretle—aleyhlerinde iken, aleyhimizde yazdığı bir fıkradır.

Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatli bir düstur-u İlâhîyi üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz elli senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakz edecektir.

Mahkemenin taaccüp ve takdirle kararnamede yazdığı bir fıkra olup, güya aleyhimizdedir! Halbuki, onları mahkûm eder.

Yirmi Altıncı Mektupta Said Nursî kendisinden bahisle:

Bu bîçare kardeşinizde üç şahsiyet var ki, birbirinden çok uzaktırlar.

Birincisi: Kur'ân-ı Hakîmin hazine-i âliyesinin dellâllığı cihetindeki muvakkat ve sırf Kur'ân'a ait bir şahsiyetim var. Onda dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek ahlâk var ki, o benim değil; ben sahibi değilim. O makamın ve vazifenin iktiza ettiği bir seciyedir. Bende bu neviden ne görseniz, benim değil; onunla bana bakmayınız, o makamındır.

İkincisi: Ubûdiyet vaktinde, dergâh-ı İlâhîye müteveccih olduğum vakit, Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla muvakkat bir şahsiyet görünüyor ki, o şahsiyetin bazı âsârı var. O âsâr, mânâ-yı ubûdiyetin esası olan kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhîye iltica etmek noktalarından ileri geliyor ki, o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade bedbaht, bîçare, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. O vakit bütün dünya beni medh ü senâ etse, beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemâlim.

Üçüncüsü: Hakiki şahsiyetim, yani, Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var. Onda Eski Said'den irsiyet kalma bazı damarlar var ki, bazen riya ve hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asîl bir hanedandan olmadığımdan, hisset derecesinde iktisada düşkün ve pest ahlâklar görünüyor. Sizi bütün bütün kaçırmamak için bu şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve su-i hallerini söylemeyeceğim.

Cenâb-ı Hak merhametkârane inayetini benim hakkımda böyle göstermiş ki, en ednâ bir nefer gibi bu şahsımı en âlî ve has bir mürşid hükmünde olan esrar-ı Kur'âniyede istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ!

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Mahkeme dehşetli korkarak kararnamede aleyhimizde kaydettiği bir cümledir. Halbuki, on beş sene evvel yazılan o şiddetli cümle, sonradan bu gelen cümle ile tâdil edilmiş.

"Kardeşlerim, mâsumların ve ihtiyarların hatırları için beni zulmen öldürenlerden intikamımı almayınız. Azab-ı kabir ve sakar onlara yeter" fıkrası, onları insafa getirmek lâzımdı.

"Madem sizlerle—itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran—küllî bir muhalefetimiz var. Siz, dininizi ve âhiretinizi

dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette mâbeynimizde, tahmininizce bulunan muhalefet sırrıyla, biz dahi, hilâfınıza olarak, dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zâlimâne ve vahşiyâne hükmünüz altında bir iki sene zelilâne geçecek hayatımızı kudsî bir şehadeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer. Fakat Kur'ân-ı Hakîmin feyzine ve işaretine istinaden, sizi titretmek için size kat'î haber veriyorum ki, beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız. Kahhâr bir el ile bu fâni cennetinizden ve mahbubunuz olan dünyadan tard edilip ebedî zulümata çabuk atılacaksınız. Arkamdan pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek ve yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u İlâhîde yakalarını tutup adalet-i İlâhiye onları esfel-i sâfilîne atmakla intikamımı alacağım.

"Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz. Ben rahmet-i İlâhiyeden ümit ederim ki, mevtim hayatımdan ziyade dine hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp, başınızı dağıtacak. Cesaretiniz varsa ilişiniz! Yapacağınız varsa göreceğiniz de var" deniliyor ve bir âyetle bitiriliyor.

Mahkeme aleyhimde yazmış. Halbuki onları ifratla ittiham eden bir fıkradır.

Ankara'da Mustafa Kemal'in şiddet ve hiddetle divan-ı riyasete girip "Seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikir beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyleri yazdın, içimize ihtilaf verdin" dediğini, Said'in de ona "Namaz kılmayan hâindir; hâinin hükmü merduttur" dediğini, sonra Mustafa Kemal bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldığını ve Mustafa Kemal'in hissiyatını ve prensiplerini rencide ettiği halde kendisine ilişmemesini ve bu cebbar kumandanların âdetâ Eski Said'den korkmalarının Risale-i Nur'un ilerideki kahraman

şakirtlerinin şahs-ı mânevîsinin harika bir kuvveti ve Risale-i Nur'un parlak bir kerameti olduğu yazılıyor.

Aleyhimizde yazılan, fakat mahkemeyi mes'ul eden bir fıkradır.

"Ayasofya'yı puthane ve Meşîhatı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz ve şahsımız itibariyle amel etmiyoruz" denilmektedir.

29.8.1948 tarihli dilekçesinde, "Bir fikir kalbime gelmiş, şöyle ki: Hükûmet beni tam himaye ve bana yardım etmesi milletin maslahatına ve vatanın menfaatına çok lüzumlu iken beni sıkması îma eder ki, benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli resmî makamları elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise ya bilmiyor, ya müsaade ediyor. Kahraman bir milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur'ân ve cihad hizmetinde dünyada bir pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan Ayasofya Camiini puthaneye ve Meşîhat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olmasına imkân var mıdır?"

1.)Allah'a hamd olsun ki, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Fıkra 6-10

Mahkemenin Said'i cezalandırmak için en kuvvetli tahmin ettikleri fıkradır. Said'in gizli düşmanlarına karşı Denizli Mahkemesinde istimal ettiği bu sözünü, mahkeme bütün bütün yanlış mânâ vererek devlete ve hükûmete çevirip tecziyeye sebep göstermiş.

"Bu inkılâpları mevki-i mer'iyete koyan devletin bir kısım yeni kanunlarına cebr-i keyfî-i küfrî, cumhuriyete istibdad-ı mutlak, rejime irtidad-ı mutlak ve bolşeviklik ve medeniyete sefahet-i mutlaka demiş."

Mahkemenin kararnamesinde hayret ve takdirle yazılan bir fıkradır.

Risale-i Nur'u yazmanın uhrevî ve dünyevî pekçok faideleri olduğu, bunların da:

1. Ehl-i dalâlete karşı mânen mücahede etmek.
2. Üstadına neşr-i hakikatte yardım etmek.
3. Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmek.
4. Kalemle ilmi tahsil etmek.
5. Bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî ibadeti yapmak.
6. İman ile kabre girmektir.

Beş türlü de dünyevî faideleri var:

1. Rızıkta bereket.
2. Kalbde rahat ve sürur.
3. Maişette sühulet.
4. İşlerinde muvaffakiyet.
5. Talebelik faziletini almakla, bütün Risale-i Nur talebelerinin dualarına hissedar olmak olduğu ve bunların yakında gençlik tarafından idrak olunup üniversitenin bir Nur mektebi haline döneceği yazılıyor.

Medar-ı hayrettir ki, bu samimî fedakârlığı suç saymışlar.

Gizli münafıkların takip ettikleri iki plândan;

Birisi: Benim haysiyetimi kırmakla güya Nurların kıymeti düşecek!

İkincisi: Nur şakirtlerine telâş ve fütur vermekle Nurların intişarına mâni olunacak!

Hiç korkmayınız. Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate bizim gibi bazı bîçarelerin başları da feda olsun!

Pek acîptir ki, merhum Hasan Feyzi'nin gayet hâlisane ve ayn-ı hakikat ve vâkıa mutabık ve hiç zararı olmayan ve çoklara menfaatli olan takrizini ve methiyesini bir suç mevzuu diye Nurun bir mecmuasının âhirinde bulunmasıyla o mecmuanın müsaderesine vesile yapmak istenilmiş.

Hasan Feyzi'nin bir mektubu vardır. Hülâsası:

"Ey Risale-i Nur! Senin, hakkın dili ve hakkın ilhamı olup onun izniyle yazıldığına şüphe yok... Ben kimsenin malı değilim. Ben hiçbir kitaptan alınmadım, hiçbir eserden çalınmadım. Ben Rabbânî ve Kur'ânîyim. Bir lâyemutun eserinden fışkıran kerametli bir Nurum... Sen çok feyizli ve rahmetli bir hak kitapsın. Bazı has ve hâlis talebelerini evliya ve asfiya nişanlarıyla taltif ve tezyin ediyorsun.

Hem mahkemelere senin eczaların bir mücrim, bir maznun sıfatıyla değil, belki bir muallim, bir mürebbî ve bir mürşid olarak girmiştir. Her divan-ı adalette en büyük dehşet ve savletini azamet ve izzetine parlak ve şaşaalı bir sûrette gösterdin. Onları da iman ve Kur'ân suyuyla yıkadın."

"Ey Risale-i Nur'un bir hâdimi ve tercümanı olan Üstadım! Allah'ın abdi ve İmam-ı Ali'nin (r.a.) mânevî veledi ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) müridi olan Üstadım! Beni huzur-u âlî-yi irfanına çıkar. İşte ancak bir kilo kadar olan bir aylık erzakı ve zahîresi paket halinde kâğıtta sarılı ve çivide asılı duruyor. O yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşuyor. Hediye ve behiyeleri almaktan çekiniyor. Zekât ve sadakaları, teberrük ve teberruları alsaydı, bugün bir milyon servet sahibi olurdu."

Risale-i Nur tesmiyesinin dokuz sebepleri içinde yalnız birisine ilişmişler. “Nur isimli, has şakirtlerinden göremiyoruz” demişler. Haşiyede cevap verildiği gibi, şimdi de Nuri Benli ve Küreli Saatçi Nuri, Nur hizmetinde mümtazdırlar. Demek tenkit edemiyorlar, cüz’î bahanelere mecbur oluyorlar.

Yirmi Altıncı Söz Risalesinde otuz üç adet Sözlerin, otuz üç adet Mektupların, otuz bir adet Lem’aların ve on üç adet Şuâların mecmuuna Risale-i Nur denilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda Nur kelimesi her yerde bana rast gelmiş. Ezcümle, karyem Nurs’tur, merhum validemin ismi Nuriye’dir. Nakşî üstadım Seyyid Nur Muhammed’dir. Kàdirî üstadlarımdan Nureddin, Kur’ân üstadlarımdan Nurî, talebelerimden benimle en ziyade alâkadar Nur isimli bulunanlarıdır. (Ne gariptir ki, mühim Nur şâkirtleri arasında Nurî isimli kimseye rastlanmamaktadır.) **(Haşiye)** Hem kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden Nur temsilleridir. Hem hakaik-i İlâhiyede müşkülâtımın ekserisini halleden Esmâ-i Hüsnâdan Nur ism-i nuranîsidir. Hem Kur’ân’a şiddet-i şevk ve inhisar-ı hizmetim için hususî imamım Osman-ı Zinnûreyndir. (r.a.)

Haşiye: O zaman öyleydi. Şimdi yirmi sene oldu.

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Fıkra 11-17

Hücumat-ı Sitte ve Zeyli, hem yirmi sene evvel, hem şiddetli ve zâlimâne bir tecavüze karşı, hem gayet mahrem, hem mahkemeleri görmüş, hem hiddet zamanında yazılmış, hem İkinci Harb-i Umumî zamanı, o hiddeti haklı göstermişken; şimdi yazılmış gibi suç sayıp müsadere etmek, adâletten çok uzaktır.

“Hücumat-ı Sittenin Zeyli” başlıklı yazı, “İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için şu mahrem zeyl yazılmıştır. Yani, ‘Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!’ denildiği zaman, yüzümüze tükrükleri gelmemek veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa’nın insaniyetperver maskesi altındaki vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o zâlimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Bu asırda yüz bin cihette ‘Yaşasın Cehennem’ dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhaldir” yazısıyla başlıyor.

“Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok bîçare ehl-i imana ettikleri zâlimâne ve dinsizcesine tecavüz nev’inden, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir mâbedimde bana ve hususî bir iki kardeşimle hususî ibadetime ve gizli ezan ve kàmetimize müdahale edildi. ‘Niçin Arabî

kàmet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?’ denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kàbil-i hitap olmayan öyle vicdansız alçaklara değil, belki milletin mukadderatıyla keyfî istibdatla oynayan bir kısım firavunmeşrep gizli komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid’a ve ilhad! Altı sualime cevap isterim.

“Birincisi: Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların ve vahşî canavar çete reislerinin dahi bir usulü var, bir düstürla hükmeder. Siz hangi usulle bu acîp tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz. Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Böyle hususî ibadette kanun olmaz.”

Medar-ı teessüftür ki, hem eski, hem mahrem, hem hakikatli olan İşarât-ı Seb’ada bir iki cümleye ilişip müsaderesine ve bize suç yapmaya çalışmışlar. Halbuki o hakikat o kadar kuvvetlidir ki, bütün beşeriyete ve dünyaya ilân edilecek bir maslahat-ı hayat-ı içtimaiyedir.

Dünyada en büyük ahmak odur ki, dinsiz serserilerden terakkiyi ve saadet-i hayatiyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevkiyi işgal eden birisi demiş ki: “Biz Allah Allah diye diye geri kaldık. Avrupa top tüfek diye diye ileri gitti.”

“Cevabü’l-ahmak es-sükût” kaidesince, böylelere karşı cevap sükûttur. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht gafiller de bulunduğundan deriz ki: Ey bîçareler! Bu dünya bir misafirhanedir. Madem ölüm var, kabre girilecek. Bu hayat gidiyor, bâki bir hayat geliyor. Bir defa top tüfek denilse, bin defa Allah Allah demek lâzım gelir.

Mûcib-i hayrettir ki, On Altıncı Lem'ada bizim lehimizde olan bir cümleyi aleyhimize çevirip o kıymettar menfaatli risalenin müsaderesine meyil göstermişler.

On Altıncı Lem'adan:

"Harp belâsı bizim hizmet-i Kur'âniyemize mühim bir zarardır. Kàdir-i Külli Şey bir dakikada bulutlarla dolmuş cevv-i havayı süpürüp temizleyerek semânın berrak yüzünde ziyadar güneşi gösterdiği gibi, bu zulümatlı ve rahmetsiz bulutları izale edip hakaik-i şeriatı güneş gibi gösterir. Onun rahmetinden bekleriz ki, bize pahalı satmasın. Baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine iman versin; o vakit kendi kendine iş düzelir.

"Madem ki sizin elinizdeki nurdur. Nurdan zarar gelmez. Neden arkadaşlarınıza ihtiyat tavsiye ediyorsunuz?" Bu suale karşı muhtasar cevabım şudur:

"Baştaki başların bir kısmı sarhoştur, okumaz. Okusa da anlamaz, yanlış mânâ verip ilişir. İlişmemek için, aklı başına gelinceye kadar göstermemek lâzımdır. Onun için kardeşlerime tavsiye ediyorum ki, ihtiyat etsinler, nâehillerin ellerine hakikatleri vermesinler" denilmektedir.

Tesettür, Kur'ân'ın emri ve çok kuvvetli cevabı verilmiş ve eski yazılmış ve cezayı çektirmişken yine suç yapmaları ve İhtiyar Lem'asından gayet kıymetli ve herkese menfaatli ve Rehberde

yazılmış bir hakikatin yalnız başını yazıp bir suç mevzuu diye müsaderesine yürümek gösteriyor ki, medar-ı tenkit birşey bulamıyorlar.

Yirmi Dördüncü Lem'ada, tesettür hakkında, tesettür Kur'ân'ın emri olduğunu izahtan sonra, "Mesmuatıma göre, merkez-i hükûmette, çarşı içinde, gündüzde, ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rütbeten büyük bir adamın açık bacaklı karısına sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayâsız yüzlerine bir şamar vuruyor" denilmektedir.

Yirmi Altıncı Lem'a, ihtiyarlar hakkında, "Ankara'nın eskimiş kal'asının başına çıktım. O kal'a tahaccür etmiş hâdisât-ı tarihiye suretinde bana göründü. Benim ihtiyarlığım, kal'anın ihtiyarlığı, şanlı Osmanlı Devletinin ihtiyarlığı, hilâfet saltanatının vefatı bana gayet hazîn geldi. Firkatli bir hâlet içinde, geçmiş zamanın derelerine ve gelecek zamanın tepelerine baktım. Mazi, teselli yerine dehşet verdi; istikbal, benim ve emsâlimin ve nesl-i âtinin büyük ve karanlık bir kabri suretinde göründü. Hazır günüme baktım. Ölümle bir hareket-i mezbuhânenin ıztırabını çeken cismimin cenazesini taşıyan bir tabut suretinde göründü" denilmektedir.

Onlar bunu çok takdir etmeleri lâzımken tenkit etmişler, suç mevzuu yapmışlar.

"Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede aldığım maaştan çoğunu sarf etmiştim. Az bir kısmını hacca gitmek için sakladım. O cüz'î para iktisat ve kanaat bereketiyle bana kâfi geldi. Yüz suyumu döktürmedi. O mübarek paradan biraz daha var" deniliyor.

Yirmi İkinci Lem'a mahrem işaretli ve "En has ve hâlis ve sadık kardeşlerime mahsustur" kayıtlıdır. "Birinci İşaret: Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki onlar her fırsatta senin

âhiretine karışıyorlar? Bu suale cevap verecek Isparta vilayetinin hükûmeti ve bu vilâyetin milletidir.”

Şefkat-i imaniyeden gelen bu mâsumâne ve hâlisâne ve hayretkârane ümit ve arzu ve temenniyi bir suç tevehhüm edenler, elbette kendileri suçludurlar.

Said imzalı bir mektupta, “Yedi yaşından on yaşına kadar mâsum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit, beni görünce koşuşup ellerime sarılmalarının hikmeti nedir?’ diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki, küçük mâsumlar tâifesi bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur’la saadet bulacaklarını ve tehlike-i mâneviyelerden kurtulacaklarını hissettiklerini anladım” denmektedir.

Şefkat-i imaniyeden gelen bu mâsumâne ve hâlisâne ve hayretkârane ümit ve arzu ve temenniyi bir suç tevehhüm edenler, elbette kendileri suçludurlar.

Said imzalı bir mektupta, “Yedi yaşından on yaşına kadar mâsum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit, beni görünce koşuşup ellerime sarılmalarının hikmeti nedir?’ diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki, küçük mâsumlar tâifesi bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur’la saadet bulacaklarını ve tehlike-i mâneviyelerden kurtulacaklarını hissettiklerini anladım” denmektedir.

Bu fıkra, başta lehimde ve âhirde bir arzu ve bir temenni iken, suç

saymak insaftan hâriçtir.

Bir kısım âyetler ve hadîslerin müttefikan bu asırda bir hakikat-i nuraniyeye işaret ettikleri ve âhirzamanda gelecek bir müceddid-i ekberi gösterdikleri ve o gelecek zâtın ve cemiyetinin üç vazifesinden en ehemmiyetlisi imanı kurtarmak olduğu ve şeriatı ihyâ ve hilâfeti tatbik gibi çok geniş dairede hükmeden bu iki vazifesini nazara almamalarının zararsız olduğu, fakat Nurun muarızlarının, hususan siyasî taifenin tenkidine ve hücumuna vesile olabileceği, onun için kendisinin müdakkik kardeşimizin risaleciğinin bir kısmını ve bazı cümlelerini kaldırıp tâdil ederek göndereceği yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta, dârülfünuna inkılâp eden Harbiye Nezaretinin kapısındaki

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا [1]

وَيَنْصُرَكَ اللهُ نَصْرًا عَزِيزًا [2]

hatt-ı Kur'ânînin üzeri mermer taşlarla kapatılmışken, meydana çıkarılması, şimdi yeniden hatt-ı Kur'ânîye bir nümune-i müsaade ve Risale-i Nur'un takip ettiği maksadına bir vesile ve üniversitenin bir Nur medresesi olmasına işaret olarak gösterilmektedir.

1.)Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık. (Fetih Sûresi, 48:1)
2.)Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım etsin. (Fetih Sûresi, 48:3)

Mudafaalar : Afyon Mahkemesi Kararnamesi : Fıkra 18-22

Tekbirâtü'l-Huccac mektubumda hakikat ve izahıma karşı tenkitlerine, Hüsrev'in âhirdeki haşiyesi tam cevaptır.

Saidu'n-Nursî imzalı "Tekbirâtü'l-Huccac fî Arafat" başlıklı mektupta, "Nurun ehemmiyetli bir kısım şakirtleri pek musırrâne olarak âhirzamanda gelen Âl-i Beytin büyük bir mürşidi seni zannediyorlar. Sen de onların fikirlerini musırrâne kabul etmiyorsun, çekiniyorsun. Bu bir tezattır. Hallini isteriz" diye sormaları sebebiyle, onlara cevap olmak üzere, bundan sonra gelecek Mehdî-i Resulün temsil ettiği kudsî cemaatin şahs-ı mânevîsinin üç vazifesi olduğu, bunların imanı kurtarmak, hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ünvanıyla şeâir-i İslâmiyeyi ihyâ etmek ve inkılâbât-ı zamaniye ile çok ahkâm-ı Kur'âniyenin ve şeriat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) kanunlarının bir derece tâtile uğramasıyla o zât bu vazife-i uzmâyı yapmaya çalışır. Nur şakirtleri birinci vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ikinci, üçüncü vazifeleri de, buna nisbeten ikinci, üçüncü derecededir diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi mehdi telâkkî ediyorlar. Bir kısmı, o şahs-ı mânevînin bir mümessili olan bîçare tercümanını zannettiklerinden, bazan o ismi ona da veriyorlar. Hattâ, evliyanın bir kısmı, keramet-i gaybiyelerinde Risale-i Nur'u aynı o âhirzamanın hidâyet edicisi olduğu, bu tahkikatla te'ville anlaşılır diyorlar. İki noktada bir iltibas var; te'vil lâzımdır.

Birincisi: Âhirde iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller. Fakat hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ve ittihad-ı İslâm avamda ve ehl-i siyasette, hususan bu asrın efkârında o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor. Gerçi her asırda hidayet edici bir nevi mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş. Fakat herbiri üç vazifeden birisini bir cihette yapması itibarıyla, âhirzamanın büyük mehdîsi ünvanını almamışlar.

İkincisi: Âhirzamanın o büyük şahsı, Âl-i Beytten olacak. Gerçi mânen ben Hazret-i Ali'nin (r.a.) bir veled-i mânevîsi hükmündeyim. Ondan hakikat dersini aldım. Ve Âl-i Muhammed (a.s.m.) bir mânâda hakikî Nur şakirtlerine şâmil olmasından, ben de Âl-i Beytten sayılabilirim. Fakat Nurun mesleğinde hiçbir cihette benlik, şahsiyet, şahsî makamları arzu etmek, şan ve şeref kazanmak olmaz. Nurda ihlâsı bozmamak için uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim diye, yarı muvafakat şeklinde bir cevap verilmekte **(Haşiye)** ve bu mehdîlik teklifi açık ve kesin olarak reddedilmemektedir.

Haşiye: Ey insafsız heyet! Bundan daha keskin red cevabı nasıldır? Nur Talebeleri Namına Hüsrev

"Bu fıkradaki hâdiseler vâkıa mutabık ve acîp bir tarzda "Beni mahzun etmeyiniz, zemin hiddet eder" dediğimden üç dakika sonra zelzele olmasını hayret ve taaccüple tahsin etmek şefkatin iktizası olduğu halde, medar-ı tenkit olamaz.

Dört saat ifadesi alınıp sıkıntı çekmesinden on saat sonra, âdetâ aynı zamanda iki milyon lira zarar veren Maarif yangını gösterdi ki,

Risale-i Nur belâların def'ine bir vesiledir ki, Nurlara hücum edildi, belâ yol buldu, geldi" denilmektedir.

Yüz kırk bir (141) numaralı mektupta: Dört buçuk saat ifadesi alındıktan sonra, Ankara'da Maarif dairesinin ve otomobil garajının, İzmir'de bir fabrikanın, Adana'da büyük bir binanın yanmasından bahisle, bunun bir tesadüf olmadığı ispata kalkışıldıktan sonra, "Beni risalelerimden mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur; zemin zelzele ile hiddet eder" dediğinden üç dakika sonra üç saniye devam eden zelzele, zeminin hiddeti ve ateşle Maarif dairesini sarması, mahkemece dört defa ispat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nura ve şakirtlerine taarruzları zamanına gelmesi tesadüf olamaz. Risale-i Nur'un bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hâdiselerle tahakkuk etmiştir" denilmektedir.

Yüz kırk yedi (147) numaralı mektupta, "Bu defa bize hücumların aynı zamanında kış çok hiddet etti, şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığı gösterdi ki, hücumların durmasıyla ve Nurcuların ferahlanmasıyla Zemherir günlerinin Nevruz günleri gibi gülmeye başlaması ve Maarif dairesinin yanması küllî bir tokattır."

Tebrik ve aferinle mukabele edilecek bir hale itiraz nazarıyla bakılmaz.

Bu defa bana mahkemede sordukları çok mânâsız sualler içinde, "Neyle yaşıyorsun?" dediler. Dedim ki: "İktisat bereketiyle. Bir vakit Isparta'da bir Ramazan'da bir ekmek, bir kilo torba yoğurdu, bir kilo pirinçle yaşayan bir adam, maişet için dünyaya tenezzül etmez ve hediyeyi de kabul etmeye mecbur olmaz" dedim.

Zübeyir'in mahkemede okuduğu müdafaası gibi, parlak methiyesi inşaallah onları takdir ve tahsine sevk etmiş ki, taaccüple kararnamede yazmışlar.

Zübeyir Gündüzalp'in daktiloyla yazdığı "Gençliğimiz, hak ve hakikatı öğreten malûmat ve en yüksek ahlâk istiyor" adlı bir formasında, onuncu sahifede:

"Risale-i Nur yirminci asrın Müslümanlarını ve bütün insanları koyu fikir karanlığından kurtarmak için, müellifinin kendi ihtiyarıyla değil, büyük Yaratıcımızın ihtarıyla yazılmış bir şâheserdir."

On ikinci sahifede: "Risale-i Nur'a hizmet eden birisine denilse: 'Risale-i Nur yerine şu kitapları kopya et de, Ford'un servetini sana vereyim.' O, Risale-i Nur satırlarından kaleminin ucunu bile kaldırmadan şöyle cevap verir: 'Dünya servet ve saltanatının hepsini verseniz kabul etmem."

On beşinci sahifede: "Dürüst fikirli yazarlara bağlılığımızın derecesi yüz ise, Bediüzzaman gibi dünya ve âhiretimize rehberlik eden büyük bir şahsiyete bir kentrilyondur, sonsuzdur."

On ikinci sahifede: "Risale-i Nurun şahs-ı mânevîsi, asrın içtimaî ve ruhî ve dinî hastalıklarını teşhis etmiş ve müzminleşmiş içtimaî illetleri tedavi edecek şekilde Kur'ân-ı Hakîmin hakikatlerini, İlâhî bir emirle, bu zamanda yaşayan bütün insanlara arz etmiştir."

Kırk dördüncü sahifede: "Bediüzzaman, bu risaleleri bir sene okuyan bu zamanın mühim bir âlimi olabilir demiştir. Evet, öyledir."

Elli dördüncü sahifede: "Risale-i Nur okuyan hâkimlerin isabetsiz karar verdikleri görülmüyor" denilmektedir.

Bu gelen parça tam lehimde ve ayn-ı hakikat iken, kararnamede

suç mevzuları içine konulmamalıydı.

Ahmet Feyzi'nin eserinin bir kısmını tâdil ettiğini, fakat bir kısmının da aceleye geldiğinden tâdil edemeden gönderdiğini, "Dine ve terbiye-i Muhammediye'ye (a.s.m.) zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-ı Kur'âniyeyi güneş gibi gösteren Siracü'n-Nur ile münakaşa etmek, onun müsaderesine yardım etmek demek olduğunu beyan ediyoruz" denmektedir.

Mahkemeye tarihsiz ibraz ettiği bir müdafaasında, neticeten; kendisinin ve şakirtlerinin siyasetle iştigal etmediklerini, tecavüz olarak gösterilen yazıların mahrem olduklarını, vicdan ve tefekkür hürriyeti mevcut olduğunu, bunların bazı kanunları tenkit mahiyetinde de görünse suç teşkil etmeyeceğini, ele alınan birçok risalelerin eskiden yazılmış olduğunu, bilirkişi tetkikatından geçerek zararsız bulunduklarının tesbit olunduğunu, evvelce de Eskişehir Mahkemesinde bunlardan dolayı mahkûmiyet kararı verildiği gibi, Denizli Mahkemesinde de beraat ettiklerini, artık bir daha aynı suçtan dolayı muhakeme edilmelerinin doğru olmadığını, kendisinin ve gerekse Nur şakirtlerinin şimdiye kadar âsâyişi bozacak hareketlerde bulunmadıklarını, Beşinci Şuâda isim tasrih etmemesine ve maksadının sadece ihbardan ibaret olmasına göre bunların da bir suç teşkil etmeyeceğini ileri sürerek savunmuştur.

Bu nümuneleri daha kıyas edilsin.

Said Nursî

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi

Müdafaalar

Temyiz Mahkemesi

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 1

Temyiz Mahkemesi Riyasetine

Afyon mahkemesinden hakkımızda sâdır olan haksız hükmün temyizen bozulması üzerine yapılan duruşmamızda beni yine konuşturmadılar. Hakkımızda üçüncü bir şiddetli iddianameyi bize dinlettirdiler. Hem yanıma kimseyi bırakmadılar ki, gelsin, yazıyla bana yardım etsin. Yazım noksan olmakla beraber, hasta halimle beraber yazdığım bu şekvâmı, bu zamanda hakkımda iki defa tam adalet eden makamınıza bir lâyiha-i temyizim olarak takdim ediyorum.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

Haşirdeki mahkeme-i kübrâya bir arzıhaldir. Ve dergâh-ı İlâhiyeye bir şekvâdır. Ve bu zamanda Mahkeme-i Temyiz ve istikbaldeki nesl-i âti ve dârülfünunların münevver muallim ve talebeleri dahi dinlesinler. İşte bu yirmi üç senede yüzer işkenceli musibetlerden on tanesini, Âdil-i Hâkim-i Zülcelâlin dergâh-ı adaletine müştekiyâne takdim ediyorum.

Birincisi: Ben kusurlarımla beraber bu milletin saadetine ve imanının kurtulmasına hayatımı vakfettim. Ve milyonlarla kahraman başların feda oldukları bir hakikate, yani Kur'ân hakikatine benim

başım dahi feda olsun diye bütün kuvvetimle Risale-i Nur'la çalıştım. Bütün zâlimâne tâziplere karşı tevfik-i İlâhî ile dayandım. Geri çekilmedim.

Ezcümle, bu Afyon hapsimde ve mahkememde başıma gelen çok gaddarâne muamelelerden birisi: Üç defa ve her defasında iki saate yakın, aleyhimizde garazkârâne ve müfteriyâne ittihamnamelerini bana ve adaletten teselli bekleyen mâsum Nur talebelerine cebren dinlettirdikleri halde, çok rica ettim, "Beş on dakika bana müsaade ediniz ki, hukukumuzu müdafaa edeyim." Bir iki dakikadan fazla izin vermediler.

Ben yirmi ay tecrid-i mutlakta durdurulduğum halde, yalnız üç dört saat bir iki arkadaşıma izin verildi. Müdafaatımın yazısında az bir parça yardımları oldu. Sonra onlar da men edildi. Pek gaddarâne muameleler içinde cezalandırdılar. Müddeînin bin dereden su toplamak nev'inden ve yanlış mânâ vermekle ve iftiralar ve yalan isnatlarla garazkârâne ve on beş sahifesinde seksen bir hatâsını ispat ettiğim aleyhimizdeki ittihamnamelerini dinlemeye bizi mecbur ettiler. Beni konuşturmadılar. Eğer konuştursalardı, diyecektim:

Hem dininizi inkâr, hem ecdadınızı dalâletle tahkir eden ve Peygamberinizi (a.s.m.) ve Kur'ân'ınızın kanunlarını reddedip kabul etmeyen Yahudi ve Nasranî ve Mecusilere, hususan şimdi bolşevizm perdesi altındaki anarşist ve mürted ve münafıklara hürriyet-i vicdan, hürriyet-i fikir bahanesiyle ilişmediğiniz halde; ve İngiliz gibi Hıristiyanlıkta mutaassıp, cebbar bir hükûmetin daire-i mülkünde ve hâkimiyetinde, milyonlarla Müslümanlar her vakit Kur'ân dersiyle İngilizin bütün bâtıl akîdelerini ve küfrî düsturlarını reddettikleri halde, onlara mahkemeleriyle ilişmediği; ve her hükûmette bulunan muhalifler alenen fikirlerinin neşrinde, o hükûmetlerin mahkemeleri ilişmediği halde; benim kırk senelik hayatımı ve yüz otuz kitabımı ve en mahrem risale ve mektuplarımı, hem Isparta hükûmeti, hem Denizli Mahkemesi, hem Ankara Ceza Mahkemesi, hem Diyanet Riyaseti, hem iki defa, belki üç defa Mahkeme-i Temyiz tam tetkik ettikleri ve onların ellerinde iki üç sene Risale-i Nur'un mahrem ve gayr-ı mahrem bütün nüshaları kaldığı ve bir küçük cezayı icap edecek birtek maddeyi göstermedikleri, hem bu derece zafiyetim ve mazlumiyetim ve mağlûbiyetim ve ağır şeraitle beraber iki yüz bin hakikî ve fedakâr şakirtlere vatan ve millet ve âsâyiş menfaatinde en

kuvvetli ve sağlam ve hakikatli bir rehber olarak kendini gösteren Risale-i Nur'un elinizdeki mecmuaları ve dört yüz sahife müdafaatımız mâsumiyetimizi ispat ettikleri halde, hangi kanunla, hangi vicdanla, hangi maslahatla, hangi suçla bizi ağır ceza ve pek ağır ihanetler ve tecritlerle mahkûm ediyorsunuz? Elbette mahkeme-i kübrâ-i haşirde sizden sorulacak.

İkincisi: Beni cezalandırmaya gösterdikleri bir sebep, benim tesettür, irsiyet, zikrullah, taaddüd-ü zevcat hakkında Kur'ân'ın gayet sarih âyetlerine, medeniyetin itirazlarına karşı onları susturacak tefsirimdir.

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesine ve Ankara'ya Mahkeme-i Temyize ve tashihe yazdığım ve aleyhimdeki kararnamede yazdıkları bu gelen fıkrayı, hem haşirde mahkeme-i kübrâya bir şekvâ, hem istikbalde münevver ehl-i maarif heyetine bir ikaz, hem iki defa beraatimizde insaf ve adaletle feryadımızı dinleyen Mahkeme-i Temyize, el-Hüccetü'z-Zehrâ ile beraber bir nevi lâyiha-i temyiz, hem beni konuşturmayan ve seksen hatâsını ispat ettiğimiz garazkârâne ittihamname ile beni iki sene ağırceza ve tecrid-i mutlak ve iki sene başka yere nefiy ve göz nezareti hapsiyle mahkûm eden heyete, aynen o fıkrayı tekrar ediyorum:

İşte, ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde kudsî ve hakiki bir düstur-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir diye bağırıyorum. Bu asrın sağır kulakları dahi işitsin! Acaba bu zamanın bazı ilcaâtının iktizasıyla muvakkaten kabul edilen bir kısım ecnebî kanunlarını fikren ve ilmen kabul etmeyen ve siyaseti bırakan ve hayat-ı içtimaiyeden çekilen bir adamı, o âyâtın tefsirleriyle suçlu yapmakla, İslâmiyeti inkâr ve dindar ve kahraman bir milyar ecdadımıza ihanet ve milyonlarla tefsirleri ittiham çıkmaz mı?

Üçüncüsü: Mahkûmiyetime gösterdikleri bir sebep, emniyeti ihlâl ve âsâyişi bozmaktır. Pek uzak bir ihtimal ve yüzde, belki binde bir imkânla, hattâ uzak imkânatı vukuat yerinde koyup bazı mahrem

risale ve hususi mektuplardan Risale-i Nur'un yüz bin kelime ve cümlelerinden kırk elli kelimesine yanlış mânâ vererek bir senet gösterip bizi ittiham ve cezalandırmak istiyorlar.

Ben de bu otuz kırk senelik hayatımı bilenleri ve Nurun binler has şakirtlerini işhad ederek derim: İstanbul'u işgal eden İngilizlerin başkumandanı, İslâm içinde ihtilâf atıp, hattâ Şeyhülislâm ve bir kısım hocaları kandırıp birbiri aleyhine sevk ederek itilâfçı, ittihatçı fırkalarını birbiriyle uğraştırmasıyla Yunanın galebesine ve harekât-ı milliyenin mağlûbiyetine zemin hazırladığı bir sırada, İngiliz ve Yunan aleyhinde Hutuvât-ı Sitte eserimi Eşref Edib'in gayretiyle tab' ve neşretmekle o kumandanın dehşetli plânını kıran ve onun idam tehdidine karşı geri çekilmeyen ve Ankara reisleri o hizmeti için onu çağırdıkları halde Ankara'ya kaçmayan ve esarette Rusun başkumandanının idam kararına ehemmiyet vermeyen ve Otuz Bir (31) Mart hâdisesinde sekiz taburu bir nutukla itaate getiren ve Divan-ı Harb-i Örfîde, mahkemedeki paşaların "Sen de mürtecisin, şeriat istemişsin" diye suallerine karşı, idama beş para kıymet vermeyip, cevaben "Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaretse, bütün cin ve ins şahit olsun ki ben mürteciyim ve şeriatın birtek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım" diyen ve o büyük zabitleri hayretle takdire sevk edip, idamını beklerken beraatine karar verdikleri ve tahliye olup dönerken, onlara teşekkür etmeyerek "Zâlimler için yaşasın Cehennem!" diye yolda bağıran ve Ankara'da divan-ı riyasette, Afyon kararnamesinin yazdığı gibi, Mustafa Kemal hiddetle ona dedi: "Biz seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikirler beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyler yazdın, içimize ihtilaf verdin." Ona karşı, "İmandan sonra en yüksek namazdır. Namaz kılmayan hâindir, hâinin hükmü merduttur" diye kırk elli mebusun huzurunda söyleyen ve o dehşetli kumandan ona bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldıran ve altı vilâyet zabıtasınca ve hükûmetçe âsâyişin ihlâline dair birtek maddesi kaydedilmeyen ve yüz binlerle Nur şakirtlerinin hiçbir vukuatı görünmeyen, yalnız bir küçük talebenin, haklı bir müdafaada küçük bir vukuatından başka hiçbir şakirdinden bir cinayet işitilmeyen ve hangi hapse girmişse o mahpusları ıslah eden ve Risale-i Nur'dan yüz binler nüsha memlekette intişar etmekle beraber, menfaatten başka hiç bir zararı olmadıklarını yirmi üç senelik hayatının ve üç hükûmet ve

mahkemelerin beraatler vermelerinin ve Nurun kıymetini bilen yüz bin şakirtlerinin kavlen ve fiilen tasdiklerinin şehadetiyle ispat eden ve münzevî, mücerred, garip, ihtiyar, fakir ve kendini kabir kapısında gören ve bütün kuvvet ve kanaatiyle fâni şeyleri bırakıp, eski kusuratına bir kefâret ve hayat-ı bâkiyesine bir medar arayan ve dünyanın rütbelerine hiç ehemmiyet vermeyen ve şiddet-i şefkatinden mâsumlara, ihtiyarlara zarar gelmemek için, kendisine zulüm ve tâzip edenlere beddua etmeyen bir adam hakkında, “Bu ihtiyar münzevi âsâyişi bozar, emniyeti ihlâl eder. Ve maksadı dünya entrikalarıdır ve muhabereleri dünya içindir. Öyle ise suçludur” diyenler ve onu pek ağır şerait altında mahkûm edenler, elbette yerden göğe kadar suçludurlar, mahkeme-i kübrâda hesabını verecekler!

Acaba bir nutukla, isyan eden sekiz taburu itaate getiren ve kırk sene evvel bir makalesiyle binler adamı kendine taraftar yapan ve mezkûr üç dehşetli kumandanlara karşı korkmayan ve dalkavukluk yapmayan ve mahkemelerde, “Başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa ve her gün biri kesilse, zındıkaya ve dalâlete teslim-i silâh edip vatan ve millet ve İslâmiyete hıyanet etmem, hakikat-i Kur’ân’a feda olan bu başımı zâlimlere eğmem” diyen ve Emirdağı’nda beş on âhiret kardeşi ve üç dört hizmetçilerden başka kimse ile alâkadar olmayan bir adam hakkında, ittihamnamede, “Bu Said Emirdağı’nda gizli çalışmış, âsâyişe zarar vermek fikriyle orada bir kısım halkları zehirlemiş. Yirmi adam da etrafta onu medhedip hususî mektuplar yazdıkları gösteriyor ki, o adam inkılâp ve hükûmet aleyhinde gizli bir siyaset çeviriyor” diyerek emsalsiz bir adavet ve ihanetlerle iki sene hapse sokmak ve hapiste tecrid-i mutlakla ve mahkemede konuşturmamakla tâzip edenler ne derece haktan ve adaletten ve insaftan uzak düştüklerini vicdanlarına havale ediyorum.

Hiç mümkün müdür ki, böyle haddinden yüz derece ziyade teveccüh-ü âmmeye mazhar ve bir nutukla binler adamı itaate getiren ve bir makaleyle binlerle insanları İttihad-ı Muhammediye Cemiyetine iltihak ettiren ve Ayasofya Camiinde elli bin adama takdirle nutkunu dinlettiren bir adam, üç sene Emirdağı’nda çalışsın, yalnız beş on adamı kandırsın ve âhiret işini bırakıp siyaset entrikalarıyla uğraşsın, yakın olduğu kabrine nurlar yerine lüzumsuz

zulmetler doldursun. Hiç kàbil midir? Elbette şeytan dahi bunu kimseye kabul ettiremez.

Dördüncüsü: Şapka giymediğimi mahkûmiyetime ehemmiyetli bir sebep göstermeleridir. Beni konuşturmadılar. Yoksa beni cezalandırmaya çalışanlara diyecektim ki:

Üç ay Kastamonu'da polisler ve komiser karakolunda misafir kaldım. Hiçbir vakit bana demediler, "Şapkayı başına koy." Ve üç mahkemede şapkayı başıma koymadığım ve başımı mahkemede açmadığım halde bana ilişmedikleri ve yirmi üç sene bazı dinsiz zâlimlerin o bahaneyle bana gayr-ı resmî çok sıkıntılı ve ağır bir nevi ceza çektirdikleri ve çocuklar ve kadınlar ve ekseri köylüler ve dairelerde memurlar ve bere giyenler şapka giymeye mecbur olmadıkları ve hiçbir maddî maslahat, giymesinde bulunmadığı halde, benim gibi bir münzevî, bütün müçtehidlerin ve umum şeyhülislâmların yasak ettikleri bir serpuşu giymediğim bahanesiyle ve uydurmalar ilâvesiyle yirmi sene cezasını çektiğim ve libasa ait mânâsız bir âdetle tekrar beni cezalandırmaya çalışan ve çarşıda, Ramazan'da, gündüzde rakı içip namaz kılmayanları hürriyet-i şahsiye var diye kendine kıyas edip ilişmediği halde, bu derece şiddet ve tekrarla ve ısrarla beni kıyafetim için suçlandırmaya çalışan, elbette ölümün idam-ı ebedîsini ve kabrin daimî haps-i münferidini gördükten sonra, mahkeme-i kübrâda ondan bu hatâsı sorulacak.

Beşincisi: Otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin tahsinkârâne işaretine mazhariyeti; ve İmam-ı Ali (kerremallahu vechehu) ve Gavs-ı Âzam (kuddise sırruhu) gibi evliyanın takdirlerini ve yüz bin ehl-i imanın tasdiklerini ve yirmi senede millete, vatana zararsız pek çok menfaatli bir mertebeyi kazandıran Risale-i Nur'u, sinek kanadı gibi bahanelerle, bazı riselelerinin müsaderesine, hattâ dört yüz sahife ve yüz bin adamın imanlarını kurtaran ve kuvvetlendiren Zülfikar: Mu'cizât-ı Ahmediye mecmuasını, eskiden yazılmış ve mürûr-u zaman ve af kanunları görmüş iki âyetin tam haklı tefsirine dair iki sahifeyi bahane ederek, o pek çok menfaatli ve kıymettar mecmuanın müsaderesine sebep oldukları gibi, şimdi de Nurun kıymettar risalelerini, herbirisinde bin kelime içinde bir iki kelimeye yanlış mânâ vermekle, o bin menfaatli risalenin müsaderesine

çalışıldığını, bu üçüncü iddianameyi işiten ve neşrettiğimiz kararnameyi gören tasdik eder. Biz dahi,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: إِنَّا لِلهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿2﴾
حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿3﴾

deriz.

Altıncısı: Nurun şakirtlerinden bazılarının Nurlardan fevkalâde iman hüccetlerini ve sarsılmaz, aynelyakîn ulûm-u imaniyeyi görüp istifade ettiklerinden, bu bîçare tercümanına bir nevi teşvik ve tebrik ve takdir ve teşekkür nev'inde ziyade hüsn-ü zanla müfritâne methetmeleriyle beni suçlu gösterene derim:

Ben âciz, zayıf, gurbette, menfî, yarım ümmî, aleyhimde propaganda ile halkı benden ürkütmek hâleti içinde Kur'ân'ın ilâçlarından ve imanî ve kudsî hakikatlerinden dertlerime tam derman olarak kendime bulduğum zaman, bu millete ve bu vatan evlâtlarına dahi tam bir ilâç olacağına kanaat getirdiğim için, o kıymettar hakikatleri kaleme aldım. Hattım pek noksan olmasından yardımcılara pek çok muhtaç iken, inayet-i İlâhiye bana sadık, has, metin yardımcıları verdi.

Elbette ben onların hüsn-ü zanlarını ve samimâne medihlerini bütün bütün reddetmek ve hatırlarını tekdirle kırmak, o hazine-i Kur'âniyeden alınan Nurlara bir ihanet ve adavet hükmüne geçer. Ve o elmas kalemli ve kahraman kalbli muavinleri kaçıracak diye, onların âdi, müflis şahsıma karşı medh ü senâlarını, asıl mal sahibi ve bir mânevî mu'cize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'a ve has şakirtlerinin şahsiyet-i mâneviyesine çeviriyordum. "Benim haddimden yüz derece ziyade hisse veriyorsunuz" diye bir cihette hatırlarını kırıyordum. Acaba hiç bir kanun, müstenkif ve razı olmayan bir adamı başkaların onu methetmesiyle suçlu yapar mı ki, kanun namına hareket eden resmî memur beni suçlu yapıyor?

Hem neşrettiğimiz aleyhimizde yazılan kararnamenin elli dördüncü sahifesinde, "Âhirzamanın o büyük şahsı neslen Âl-i Beytten olacak. Biz Nur şakirtleri, ancak mânevî Âl-i Beytten sayılabiliriz. Hem Nurun mesleğinde hiç bir cihette benlik, şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek, şan ü şeref kazanmak olmaz.

Nurdaki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim” denmektedir diye kararnamede yazdıkları; ve yine kararnamede, yirmi ikinci ve üçüncü sahifesini “Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhîye iltica etmek ki, o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade bîçare, âciz, kusurlu görüyorum. O halde, bütün halk beni medh ü senâ etse, beni inandıramazlar ki iyiyim, sahib-i kemâlim. Sizi bütün bütün kaçırmamak için, üçüncü hakikî şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve su-i hallerini söylemeyeceğim. Cenâb-ı Hak inayetiyle, en ednâ bir nefer gibi, bu şahsımı esrar-ı Kur’âniyede istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. “Nefis cümleden edna, vazife cümleden âlâ” fıkrasını, kararname yazdığı halde, beni başka zâtların methiyle ve Risale-i Nur mânâsıyla büyük bir hidâyet edici vasfını vermekle beni suçlu yapanlar, elbette bu hatânın cezasını dehşetli çekmeye müstehak olurlar.

Yedincisi: Biz ve umum Nur Risaleleri, Denizli ve Ankara ağırcezalarının ve Temyiz mahkemelerinin ittifakıyla beraat ettiğimiz ve umum risale ve mektuplarımızı bize iade ettikleri ve “Temyizin bozma kararında, Denizli beraatinde faraza bir hatâ dahi olsa, o beraat ve hüküm kat’iyet kesb etmiş; daha tekrar muhakeme edilmez” dedikleri halde, ben Emirdağı’nda üç sene münzevî ve iki üç terzi çırağı nöbetle bana hizmet ve pek nadir olarak beş on dakika bazı dindar zâtlardan başka zaruret olmadan konuşmayan ve tek bir yerde Nurlara teşvik için haftada birtek mektuptan başka göndermeyen ve kendi müftü kardeşine üç senede üç mektuptan başka yazmayan ve yirmi otuz seneden beri devam eden telifini bırakan yalnız bütün ehl-i Kur’ân ve imana menfaatli yirmi sahifelik iki nükte—biri Kur’ân’daki tekrarların hikmetini, diğeri melekler hakkında—bazı mes’elelerden başka hiçbir risale daha telif etmeyen, yalnız mahkemelerin iade ettikleri risalelerin büyük mecmualar yapılmasına ve eski harfle tab edilen Âyetü’l-Kübrâ’nın beş yüz nüshası mahkeme tarafından bize teslim edildiğinden ve teksir makinesi resmen yasak olmadığından, âlem-i İslâmın istifadesi fikriyle kardeşlerime neşir için teksirine izin vererek onların tashihleriyle meşgul olan ve kat’iyen hiçbir siyasetle alâkadar olmayan ve memleketine gitmek için resmen izin verildiği halde, bütün menfîlere muhalif olarak, dünyaya ve siyasete karışmamak

için sıkıntılı bir gurbeti kabul edip memleketine gitmeyen bir adam hakkında, bu üçüncü ittihamnamedeki asılsız isnatlar ve yalan bahisler ve yanlış mânâlarla o adamı suçlu yapmaya çalışanda—şimdilik söylemeyeceğim—dehşetli iki mânâ hükmettiğini, bu yirmi ayda bana karşı muamelesi ispat ediyor. Ben de derim: Kabir ve sakar yeter; mahkeme-i kübrâya havale ediyorum.

Sekizincisi: Beşinci Şuâ, iki sene Denizli ve Ankara mahkemelerinin ellerinde kalıp sonra bize iade ettiklerinden, Denizli Mahkemesinde beraatimizi netice veren müdafaatımla beraber Siracü'n-Nur ismindeki büyük mecmuanın âhirinde yazılmış. Gerçi evvelce mahrem tutuyorduk; fakat madem mahkemeler onu teşhir edip beraatle bize iade ettiler. Demek bir zararı yoktur diye teksirine izin verdim. Ve o Beşinci Şuânın aslı, otuz kırk sene evvel yazılmış müteşabih hadîslerdir; fakat ümmette eskiden beri intişar eden bir kısmına gerçi bazı ehl-i hadîs bir zaafiyet isnad etmişler, fakat zâhirî mânâları medâr-ı itiraz olmasından, sırf ehl-i imanı şüphelerden kurtarmak için yazıldığı halde, bir zaman sonra onun harika te'villerinin bir kısmı gözlere göründüğü için biz onu mahrem tuttuk, tâ yanlış mânâ verilmesin. Sonra, müteaddit mahkemeler onu tetkik edip teşhirine sebep olmakla beraber, bize iade ettikleri halde, şimdi beni tekrar onunla suçlu yapmak ne kadar adaletten, haktan, insaftan uzak olduğunu, bizi kanaat-ı vicdaniye ile mahkûm edenlerin vicdanlarına ve onları dahi mahkeme-i kübrâya havale ederek,

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [3]

deriz.

Dokuzuncusu: Çok mühimdir. Fakat bizi mahkûm edenlerin, Risale-i Nur'u mütalâalarının hatırı için, onları kızdırmamak fikriyle yazmadım.

Onuncusu: Kuvvetli ve ehemmiyetlidir. Fakat yine onları küstürmemek niyetiyle şimdilik yazmadım.

Tecrid-i mutlakta mevkuf
Said Nursî

1.)Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2.)Biz her türlü musîbet karşısında şöyle deriz: Biz Allah'ın kullarıyız;

sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)

3.) Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 2

Heyet-i Vekileye yazılan arzuhalin bir parçası

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesinde,
Heyet-i Vekileye yazılan arzuhalin bir parçasıdır.**(Haşiye)**

Ey ehl-i hall ve akd!

Dünyada emsali nadir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek hakka karşı bir hürmetsizlik olduğundan, bilmecburiye, gayet ehemmiyetli bir hakikati fâş etmeye mecburum. Diyorum ki:

Ya benim idamımı ve yüz bir sene cezayı istilzam edecek kusurumu kanun dairesinde gösteriniz. Veyahut bütün bütün divane olduğumu ispat ediniz. Veyahut benim ve risalelerimin ve dostlarımın tam serbestiyetimizi verip zarar ve ziyanımızı müsebbiplerinden alınız.

Evet, herbir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var; o kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i cumhuriyenin kanunlarında, beni ve dostlarımı en ağır bir cezaya müstehak edecek esbâb bulunmazsa elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber tam hürriyetimizi vermek lazım gelir. Çünkü, meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i Kur'âniyem eğer hükûmetin aleyhinde olsa, böyle bir senelik bana ceza ve birkaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüz bir sene ve idam gibi bana ceza ve en ağır cezaları da benimle ciddî hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir. Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa, o vakit değil ceza, hapis, ittiham, belki takdir ve mükâfatla karşılanmak lâzım gelir. Çünkü, bir hizmet ki, yüz yirmi risale o hizmetin tercümanları olmuş ve o hizmetle koca Avrupa feylesoflarına meydan okuyup esasları zîr ü zeber edilmiş. Elbette o

tesirli hizmet, ya dahilde gayet müthiş bir netice verir, veyahut gayet nâfi ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için göz boyamak nev'inde ve efkâr-ı âmmeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zâlimlerin entrikalarını, yalanlarını setretmek suretinde, çocuk oyuncağı gibi, bana bir sene ceza verilmez. Benim emsalim, ya idam olur, darağacına müftehirâne çıkarlar, veyahut lâyık olduğu makamda serbest kalırlar.

Evet, binler lira kıymetinde elmasları çalabilen mahir bir hırsız, on kuruşluk bir cam parçasına hırsızlık etmekle, elmas çalmış gibi aynı cezaya kendini mahkûm etmek, dünyada hiçbir hırsızın, belki hiçbir zîşuurun kârı değildir. Böyle bir hırsız kurnaz olur, böyle nihayet derecede eblehâne hareket etmez.

Ey efendiler! Haydi, vehminiz gibi, ben o hırsız gibi oldum. Ben Isparta nahiyelerinden perişan, bir köyde dokuz sene inzivada bulunan ve şimdi benimle beraber gayet hafif bir cezaya mahkûm olan safdil beş on bîçarelerin fikirlerini hükûmet aleyhine çevirmekle kendini ve gaye-i hayatı olan risalelerini tehlikeye atmaktan ise, eski zamanda olduğu gibi Ankara'da veya İstanbul'da büyük bir memuriyette oturup binler adamı takip ettiğim maksada çevirebilirdim. O vakit böyle zelilâne mahkûmiyet değil, belki mesleğime ve hizmetime münasip bir izzet ile dünyaya karışabilirdim.

Evet, fahr ve temeddüh niyetiyle değil, belki mecburiyet ve mahcubiyetle, hodfuruşâne eski bir kısım riyakârlığımı hatırlamakla beni ehemmiyetsiz, vücudundan istifade edilmez, âdi mertebeye sukut ettirmek isteyenlerin yanlışlarını göstermek için derim:

İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesi namındaki matbu, eski müdafaatımı görenlerin tasdikiyle, Otuz Bir (31) Mart hâdisesinde, bir nutukla isyan etmiş sekiz taburu itaate getiren ve bir zaman gazetelerin yazdıkları gibi, İstiklâl Harbinde Hutuvât-ı Sitte namında bir makale ile İstanbul'daki efkâr-ı ulemayı İngiliz aleyhine çevirip Harekât-ı Milliye lehinde ehemmiyetli hizmet eden ve Ayasofya'da binler adama nutkunu dinlettiren ve Ankara'daki Meclis-i Mebusânın şiddetli alkışlamasıyla karşılanan ve yüz elli (150) bin banknot yüz altmış üç (163) mebusun imzasıyla medrese ve darülfünununa tahsisatı kabul ettiren ve Reisicumhurun hiddetine karşı divan-ı

riyasette kemâl-i metanetle, fütur getirmeyerek mukabele edip namaza davet eden ve Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede hükûmet-i İttihadiyenin ittifakıyla hikmet-i İslâmiyeyi Avrupa hükemasına tesirli bir surette kabul ettirmek vazifesine lâyık görünen ve cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsadere edilen İşârâtü'l-İ'câz, o zamanın başkumandanı olan Enver Paşaya o derece kıymettar görünmüş ki, kimseye yapmadığı bir hürmetle istikbaline koştuğu o yâdigâr-ı harbin hayrına, şerefine hissedar olmak fikriyle, İşârâtü'l-İ'câz'ın tab'ı için kâğıdını vererek, müellifinin harpteki mücahedatı takdirkârâne yad edilen bir adam, böyle âdi bir beygir hırsızı veyahut kız kaçırıcı ve bir yankesici gibi en aşağı bir cinayetle kendini bulaştırıp izzet-i ilmiyesini ve kudsiyet-i hizmetini ve kıymettar binler dostlarını rezil edip sukut edemez ki, siz onu bir senelik cezayla mahkûm edip âdi bir keçi, koyun hırsızı gibi muamele edesiniz... Ve sebepsiz on sene sıkıntılı bir tarassutla tazip ettikten sonra, şimdi de bir sene hapisle beraber bir senede nezaret altında tutmak suretiyle, Padişahın tahakkümünü kaldıramadığı halde garazkâr bir hafiyenin veya âdi bir polisin tahakkümü altında azap vermektense, idam edilmesini daha evlâ görür. Eğer böyle bir adam dünyaya karışsaydı ve karışmaya arzusu olsaydı ve hizmet-i kudsiyesi müsaade etseydi, Menemen hâdisesinin ve Şeyh Said vakıasının onar misli olacak bir tarzda karışırdı. Dünyaya işittirecek bir top sadası, bir sinek sadasına inmeyecekti.

Evet hükûmet-i cumhuriyenin nazar-ı dikkatine arz ediyorum ki, beni bu belâya sevk eden gizli komitenin yaptığı tedabir ve ettiği propaganda ve entrikalar bu hali gösteriyor. Çünkü hiçbir hâdisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet aleyhimize döndüğüne delil şudur ki: Altı aydır yüz bin dostum varken hiçbiri bana bir mektup yazamadı, bir selâm gönderemedi. Hükûmeti iğfale çalışan entrikacıların ihbaratıyla, vilâyât-ı Şarkıyeden tâ vilâyât-ı Garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyatlar devam ettiğidir.

İşte bu entrikacıların çevirdikleri plân, benim gibi binler adamı en ağır cezaya çarpacak bir hâdiseye göre tertip edilmiş. Halbuki, en âdi bir adamın en âdi bir hırsızlığı gibi bir hâdiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi. Yüz on beş adamdan on beş mâsumlara beş altı ay ceza verildi. Acaba dünyada hiç bir zîakıl, elinde gayet keskin

elmas bir kılıç bulunsa, müthiş bir arslanın veya bir ejderhanın kuyruğuna hafifçe iliştirip kendine musallat eder mi? Eğer maksadı tahaffuz veyahut döğüşmekse, kılıcı başka yere havale eder.

İşte sizin nazarınızda ve vehminizde beni o adam gibi telâkki etmişsiniz ki, beni bu tarzda cezaya ve mahkûmiyete çarptınız. Eğer bu derece hilâf-ı şuur ve muhalif-i akıl hareket ediyorsam, koca memlekete dehşet verip propaganda ile efkâr-ı âmmeyi aleyhime çevirmek değil, belki âdi bir divane gibi tımarhaneye gönderilmem lâzım gelir. Eğer verdiğiniz ehemmiyete mukàbil bir adam isem, elbette arslanı kendine saldırtmak ve ejderhayı kendine hücum ettirmek için o keskin kılıcı onların kuyruklarına uzatmaz; belki mümkün olduğu kadar kendini muhafaza edecek. Nasıl ki on sene ihtiyarî bir inzivayı ihtiyar edip tâkat-ı beşerin fevkinde sıkıntılara tahammül ederek hükûmetin işine hiçbir cihetle karışmadım ve karışmak arzu etmedim. Çünkü, hizmet-i kudsiyem beni men ediyor.

Ey ehl-i hall ve akd! Acaba hiç mümkün müdür ki, yirmi beş sene evvel gazetelerin yazdığı gibi, bir makaleyle otuz bin adamı kendi fikrine çeviren ve koca Hareket Ordusunun nazar-ı dikkatini kendine döndüren ve İngiliz Başpapazının altı yüz kelime ile istediği suallerine altı kelimeyle cevap veren ve bidayet-i hürriyette en meşhur bir diplomat gibi nutuk söyleyen bir adamın yüz yirmi risalesinde dünyaya, siyasete bakacak yalnız on beş kelime mi bulunur? Hiç bir akıl kabul eder mi ki, bu adam siyaseti takip ediyor ve maksadı dünyadır ve hükümete ilişmektir? Eğer fikri, siyaset ve hükûmete ilişmek olsa idi, böyle bir adam birtek risalesinde sarîhan, işareten, yüz yerde maksadını ihsas edecekti. Acaba o adamın maksadı siyasetçe tenkid olsaydı, yalnız tesettür ve irsiyete dair eski zamandan beri câri bir iki düsturdan başka medar-ı tenkit bulamaz mıydı?

Evet, koca bir inkılâbı yapan bir hükûmetin rejimine muhalif bir fikr-i siyaseti takip eden bir adam, bir iki malûm maddeler değil, yüz binler madde-i tenkit bulabilirdi. Güya hükûmet-i cumhuriyenin yalnız inkılâbı bir iki küçük meseledir! Bende onu hiçbir tenkit maksadım olmadığı halde, eskiden yazdığım bir iki kitabımda zikrettiğim bir iki kelime varmış diye “Hükûmetin rejimine ve inkılâbına hücum ediyor” denilmiş. İşte ben de soruyorum: Böyle en ednâ bir cezaya medar

olamayan ilmî bir maddeye koca bir memleketi meşgul edip endişe verecek bir şekil verilir mi?

İşte beni ve beş on dostlarımı bu âdi ve ehemmiyetsiz cezaya çarpmak, umum memlekette aleyhimize bir şiddetli propaganda ve milleti korkutup bizden nefret ettirmek ve Dahiliye Nazırı Şükrü Kaya, mühim bir kuvvetle, Isparta'da birtek neferin göreceği işi görmek için, yani beni tevkif etmek için Isparta'ya celb edilmesi ve Hey'et-i Vekile Reisi İsmet, vilâyet-i Şarkiyeye o münasebetle gitmesi ve iki ay benim hapiste bütün bütün konuşmaktan men edilmem ve bu gurbette kimsesizlikte hiçbir kimsenin halimi sormak ve selâm göndermesine meydan verilmemesi gösteriyor ki, dağ gibi bir ağaçta nohut gibi birtek meyve bulundurup mânâsız, hikmetsiz, kanunsuz bir vaziyettir ki, değil hükûmet-i cumhuriye gibi en ziyade kanunperest ve kanunî bir hükûmet, belki hikmetle iş görmek mânâsıyla hükûmet namı verilen dünyada hiçbir hükûmetin işi olamaz.

Ben hukukumu kanun dairesinde istiyorum. Kanun namına kanunsuzluk edenleri cinayetle ittiham ediyorum. Böyle cânilerin keyiflerini elbette hükûmet-i cumhuriyenin kanunları reddeder ve hukukumu iade eder ümidindeyim.

Said Nursî

Haşiye: Madem on beş sene evvel aynı mesele için bu istida Heyet-i Vekileye yazılmış. Şimdi tekrar aynı mesele için aynını tekraren alâkadar makamata vermeye mecbur oldum.

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 3

Risale-i Nur'un hakkaniyetine bir nümune

Risale-i Nur'un hakkaniyetine bir nümune

Tenbih

On dokuz sene evvel telif edilen bu risaleyi **(Haşiye)** okuyan ehl-i insaf ve münevverlerin de vakıf olup kat'î kanaat getireceği vech ile, yüz otuz kitaptan müteşekkil olan Risale-i Nur Külliyatının umum eczaları, siyasî ve dünyevî maksatlardan ârî ve müberrâ olarak tamamen imanî ve uhrevî bir ruh ve mâhiyette telif edilmiştir. Bu zâhir ve kat'î hakikati de Eskişehir, Isparta, Denizli ve Afyon mahkemelerinin yaptığı uzun tahkikat ve gayet ince tetkikat teyid etmiştir. Bu itibarla, yirmi aydan fazladır Afyon Mahkemesinde mevkuf tutulan ve Mahkeme-i Temyizce hiçbir eserde suç mevzuu teşkil edecek en küçük bir nokta bile gösterilmeyen ve yüz binlerle kimselerin imanını kurtaran ve okuyanların ve ehl-i ilmin ve âlem-i İslâmın takdir ve tahsinine mazhar olan kitaplarımızın umumunu iade etmeleri hususunda alâka ve yardımınızı istiyoruz.

Afyon Mahkemesindeki kitapların kısm-ı âzamı evvelce tahliye olunan arkadaşlarımızdan alınmış olup, onlar da "Kitaplarımızı, sahibi olan Üstadımıza verdik. Ona teslim olunsun" diyerek bana havale etmişlerdir. Bilhassa yaldızlı ve tevafuk mu'cizesiyle yazılan Kur'ân'ımızı mânâsız iki senedir müsadere olunan kitaplar içinde, mahkemede bırakmışlar. Herşeyden evvel Denizli ve Ankara mahkemelerinin bize iade ettikleri o kitaplarımızı ve Kur'ân'ımızı çabuk bize iade etmelerini bekliyoruz.

Said Nursî

Haşiye: Eskişehir ve Denizli mahkemelerinden kaç sene evvel telif edilen bu "On Altıncı Mektup", güya üç mahkemeyi görmüş gibi bütün medar-ı itiraz şeyleri reddetmesi, inâyet-i İlâhiyenin bir nevi ikram kerametine mazhar olduğunu zâhir gösteriyor.

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 4

Mahkeme-i Temyiz'in Bozma Kararı

Türkiye Cumhuriyeti
Yargıtay Birinci Ceza Dairesi
Esas No: 1409
Karar No: 1120
Tebliğname : 8/71

Gereği düşünüldü, konuşuldu. Aşağıdaki karar tesbit edildi.

Karar

Suç işlemek kasdıyla teşkil eden cem'iyetlerin Medenî Kanunda ve Cem'iyetler Kanununda yazılı formaliteleri yerine getirmek suretiyle teşkil etmeyeceği ve ceza hukuku bakımından bu kâbil cem'iyetler bir takım kimselerin suç işlemek kasdıyla birleşmeleri halinde vücud bulacağı cihetle karar yerinde (Yani Afyon Mahkemesinin verdiği kararda) yazılı olan mûcib sebebler varid değildir.

Din ilminde rusûh ve vukufları olmayan bir kısım Nurcu veyahut Nur muhiblerinin kendi aralarındaki fikir birliği, nesilden nesile intikal eden ve dinen esas ve sahih akîdelerinden olmayan Mehdi gibi akîdeleri, dinin esasatından ve sahih akîdelerinden olduğuna kanaat getirmelerinden ve kendisine isnad olunan "keramet sahibliği"ni, bir taraftan mahviyet sıfat-ı memduhasına bürünerek kabûl etmemek ve diğer taraftan da Nur Risalelerinin manevi kudretinin, "mülhid ve zındık" addettiği kimselerin dalâlet-i ruhiyelerinde te'sirini gösterdiğini iddia eden sanık Said Nursî'yi keramet sahibi mukaddes bir şahıs olarak tanımalarından ibaret olmasına nazaran, Savcının (Yani Afyon müdde-i umumisinin) cem'iyetin mevcudiyetine aid itirazları, yerinde

görülmediğinden reddiyle.. kararın beraet eden sanıklara aid kısmının onanmasına (yani tasdikine); diğer itirazlara (yani müdde-i umuminin aleyhimizdeki sâir itirazlarına) gelince:

Sanık Said Nursî tarafından yazılıp müstensih ile Arap harfleri ve yeni harflerle teksir edilmiş olan kitablarını.. ve Ahmed Feyzi Kul tarafından yazılıp teksir edildiği mâlum olmayan Mâidetü'l-Kur'an ve Hazînetü'l-Bürhan isimli eserin.. ve Nur Üstad ve şakirdleri tarafından birbirlerine yazılı, bazıları kah hâşiye ünvânıyla kitablara geçmiş ve bir kısmı da, kırmızı ve siyah kaplı iki defterde aynı el yazısıyla cem' edilmiş mektubların münderecatı:

Tesettür gibi kanuni müeyyidesi olmayan (yani hakkında kanuni bir mecburiyet olmayan) ve şapka giyilmesi gibi kanuni müeyyidesi bulunan içtimâi inkılâblar ve taaddüt-ü zevcat ve miras gibi ahkâm-ı şahsiyeye taalluk eden hukuki mevzular aleyhine, din esaslarına istinaden yazılmış olan bir takım fikir ve mütalaalardan ibaret olduğu.. ve bu mevzuların müteaddit kitablarda ve mektublarda "Mes'ele, Lem'a, Hâşiye, Nokta, Nükte" isimleri altında tekrarlandığı.. ve elde edilen kitablar ile mektubların bütün muhtevalarının Ankara'da bilirkişiler, ehl-i vukuf tarafından gözden geçirildiği ve üzerlerinde tevakkuf olunduğu.. ve karar yerinde (yani Afyon Kararında) ehl-i vukuf tarafından tedkik kılınmadığı yazılı bulunan "Zülfikar Mu'cizât-ı Ahmediye (A.S.M.) " ve "Asâ-yı Musâ" nın da Isparta Savcılığı tarafından kezalik Ankara'da müteşekkil bilirkişilere tedkik ettirildiği.. ve bilirkişilerin de; Said Nursî tarafından ebced yoluyla tevafuklardan yapılan istihraçların ve Beşinci Şua'da bir kısım zayıf veya mevzu hadislere dayanılarak serdolunun fikir ve mütalaaların şimdiki İslâm akâidine uygun düşmemekle beraber, bu yazıların halkı, hükûmetin emniyetini ihlâl edici hareketlere teşvik edici mahiyette olmadığı.." mütalaasında bulundukları görülmüş.

Ve 19/8/935'te Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde bu mevzular üzerindeki yazılardan dolayı Re'fet Barutçu, Husrev Altınbaşak mahkum edilmiş olduğu...

Ve Said Nursî'nin suç mevzuu olan aynı veyahut o mahiyetteki mevzular üzerindeki yazı ve kitaplarından dolayı da Denizli Ağır Ceza Mahkemesince 15/6/944 tarihinde, bu davada sanık bulunan Husrev Altınbaşak, Tahirî Mutlu, Ahmed Feyzi Kul, Re'fet Barutçu,

Selahaddin Çelebi, Ahmed Nazif Çelebi, İbrahim Fakazlı ve Mehmed Feyzi Pamukçu ve sair arkadaşlarının beraetlerine karar verildiği...

Ve Afyon Ağır Ceza Mahkemesinde de yapılan duruşmada, evvelce verilen mahkumiyet ve beraet kararlarına mevzu teşkil eden yazılardan da karar yerinde (Afyon kararında) mevzu-u bahis yapıldığı.. dosya münderecatından anlaşılmıştır.

Eskişehir ve Denizli ve Afyon Ağır Ceza Mahkemelerinde yapılan duruşmalarda suç mevzuu olan fikirler ve mütalaalar arasında esas itibariyle mutabakat mevcud olup, evvelce mahkumiyete mevzu teşkil eden yazılar ile Denizli Mahkemesinde beraet ile neticelenen yazılardan dolayı mahkumiyet kararı verilebilmesi,

1-Eskişehir'de mahkumiyeti intaç eden yazıların aynı kast altında yeniden neşredilmesine...

2-Aynı zamanda bu neşriyatın Denizli Mahkemesinde suç mevzuu olan mes'elelerden gayrı mes'eleler olmasına mütevakkıf olup..

Çünki, beraet kararına mevzu olan neşriyat hakkında Denizli Mahkemesince müttehaz karar ve mucib sebebler faraza hatalı olsa bile, hüküm sanıklar lehine kesinleşmiş ve o neşriyatın suç olmadığı hükmen kabul edilmiş bulunmasına nazaran.. bu hususların etraflı olarak incelenmesi ve beraetle neticelenen mevzuların ve neşriyatın ayırt edilmesi.. ve bu konuların karar yerinde mevzu-u bahis edilmemesi iktiza eder.

Halbuki dosya içinde bulunup, Mesela: Yirmidokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı başlığını da ihtiva eden Hücûmat-ı Sitte adlı eserle, Yirmidokuzuncu Mektub'un Beşinci-Altıncı-Yedinci Kısımları başlığını taşıyan diğer bir eserin Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde... ve Sirâcü'n Nur'un 284-297-299-331. sahifelerinde yazılı fikir ve mütalaaları, siyah ve kırmızı kaplı defterlerdeki mektubların Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde tedkik kılındığı anlaşılmakta olup.. Hücûmat-ı Sitte ve Yirmidokuzuncu Mektub başlıklı ve yine Onaltıncı Lem'a'dan Yirmisekizinci Lem'a'ya kadar ünvanlı eserler el yazısı ile yazılmış olup mahkumiyetten sonra yeniden basmakla teksir edildiği hakkında hiçbir delil bulunmamasına.. ve Ahmed Feyzi Kul tarafından el ile yazılı,

aramada elde edilen Mâidetü'l-Kur'an ve Hazînetü'l-Bürhan nâmındaki eser de tab' ve teksir edilmiş olmamasına.. ve kırmızı ve siyah kaplı iki deftere cem'edilmiş olan mektublar dahi muayyen şahıslar tarafından, muayyen şahıslara yazılmış olup bunlardan doğabilecek mes'uliyet de yalnız yazanın şahsına aid olabileceğine nazaran;

1-Eskişehir ve Denizli Mahkemelerindeki dosyalar celbedilerek, irâd olunan sual ve alınan cevablara göre (o mahkemelerde) suç mevzuu olan yazılar ile (Afyon Mahkemesinde suç mevzuu olan yazılar) arasında ayniyet ve mutabakat olup olmadığı tedkik edilmekle beraber..

2-Sirâcü'n-Nur kitabının evvelden yazılmış ve sonradan biraraya cem've telfik edilmiş ve Denizli Mahkemesince tedkik kılınmış olan Risale-i Nur cüzlerinden ibaret bir kitab olup olmadığı lâyıkıyla anlaşılmak üzere..

Bütün eserlerin Ankara'da son defa teşkil edilen bilirkişiler ile Denizli Mahkemesinde dava görülürken tedkikat yapmış olan bilirkişilere müctemian bu bakımdan tedkik ettirilmek... ve Denizli Mahkemesinin Kararından sonra yeniden yazılmış olan kısımlar mevcud olmadığı ayırt edilmek... ve buna nazaran her sanığın hâdisedeki iştirakine ve suret ve derece-i iştirakine aid olan bütün delilleriyle mâhiyetleri de ayrı ayrı tebarüz ettirilmek.. ve bir sanığın Said Nursî'ye veyahutta diğer bir sanığa yazdığı mektubtan diğerlerinin ne sebeble mes'ul olabileceği de izah kılınmak.. ve Sanık Said Nursî'nin içtimâi ve hukuki inkılâbların İslâm akâidine ve hukukuna münâfi olduğu iddiasını taşıyan efkâr ve mütalaatın kâffesinin İslâmiyetin sahih akîdelerinden olup olmadığı kanaat yerine işaret edilmek.. ve kendilerine "Nur Muhibbi" ve "Nur Talebesi" ünvanlarını izâfe eyleyen herbir sanığın kendilerinden başka kimleri.. ve hatta birbirlerini hükûmetin emniyetini ihlâl edici harekette Said Nursî'ye müzâhir olarak ne surette teşvikte bulundukları ve Said Nursî'nin eserlerindeki mütalaaların da telkînî mahiyette olmayıpta hareket ile müterafik teşvikî mâhiyette bulunup bulunmadığı.. etraflı olarak tebârüz ettirilmek icâb ederken...

Bu hususlarda zuhûl olunmasında isâbet olmadığından ve itirazlar bu itibarla vârid görülmediğinden, hükmün ceza usûl

muhâkemeleri kanunun 307-308-321. maddeleri mucibince bozulmasına.. ve depo edilen temyiz paralarının geri verilmesine.. ve beşyüz kuruş bozma harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına.. ve evrakın yerine gönderilmesine 2/6/949 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

2/6/949 tarihinde ittihaz olunan işbu karar C. Savcı Yardımcısı Kâzım Kara ve sanık vekillerinden Avukat Hulûsî Bitlîsi Aktürk huzurlarıyla 4/6/949 tarihinde usûlen tefhim edildi.

Yargıtay Birinci Ceza Dairesi
Başkanlığı
Fuad

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 5

Kitab ve Mektubların İadesine Aid Kararnameden..

Afyon'un altıyüze yakın kitab ve mektubların iadesine aid kararnâmenin bir parçasıdır.

Karar

T.C.
Afyon
Ağır Ceza Mahkemesi
Esas: 952-107
Karar: 952-363
Savcı: 952-2083

Başkan Üye Üye Savcı Katip
Berki Baran Ali Niyazi Bayram Hayri Özbek İ. Keçecioğlu A. Gevrek

Mahkememiz Kurulu yukarıda yazılı şekilde teşekkül ederek, dini ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlere halkı teşvik etmekten ve Nurcular adı altında gizli bir cem'iyet kurmaktan sanık Mirzâ oğlu Said Nursî ve suç ortakları hakkında yapılan yargılamada, Said Nursî ile arkadaşlarına isnad edilen suçun T.C.K.nun 163-173 üncü maddelerine temas etmekte olması ve bu maddelerin 5677 sayılı af kanununun daire-i şumûlüne girmiş olmasından bilcümle sanıkların hakkındaki amme davasının ortadan kaldırılmasına 20/7/950 tarihinde mahkememizin 155/157 sayısı tahtında karar verilmesini..

Sanıklardan Said Nursî ile suç ortakları Hıfzı Bayram, Husrev Altınbaşak, Ziver Gündüzalp, Hüseyin Baykan nam-ı diğer Tabancalı, İbrahim Edhem Talas, Ahmed Nazif Çelebi ve Salâhaddin Çelebi'nin adem-i kanaat ile aleyhine Yargıtay'a başvurmaları üzerine, taleblerine mebni C.M.U. K. nun 392. maddesi gereğince esas-ı dâvâyı görmeye salâhiyetli olan mahkemeden müsadere kararı istenildiği ve usûlün 392. maddesi gereğince bu babda yapılacak duruşmada ve verilen kararda duruşmaya müteallik hükümlerin tatbiki iktiza ettiği göz önünde tutularak, usûlü dairesince duruşma icraası ile bir karar verilmesi lazım gelirken; duruşma yapılmaksızın yazılı olduğu üzere müsadereye karar verilmesi yolsuz görülerek diğer cihetler incelenmeksizin müsadere kararının isimleri yazılı Said Nursî, Hıfzı Bayram, Husrev Altınbaşak, Ziver Gündüzalp, Tabancalı ve İbrahim Edhem Talas'a aid kısmının bu sebebten Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 28/2/952 tarih ve 456/50 esas ve karar sayılı ilamı ile hükmün bozularak dâvâ dosyasının mahkememize iade kılınması üzerine, bozmaya uyularak usûlün 392. maddesi mûcibince açık duruşma yapılarak, duruşmanın sanık Mirzâ oğlu Said Nursî, Hıfzı Bayram, Husrev Altınbaşak, Ziver Gündüzalp, Tabancalı, İbrahim Edhem Talas'a hasren yapıldığının karar yerinde tasrihi ile keyfiyet konuşulup düşünüldü ve aşağıdaki karar yazıldı:

Sanıklardan Said Nursî'nin dinî eser, mektub ve risalelerinde menfi mahiyette yazılar yazdığı ve okuyanları devlete karşı soğutacak, düşünce ve kanaatlerini sarsacak mahiyette mahiyet taşımadıkları ve bu mektub ve risale ve kitabların ulûm-u diniye konusunda kaleme alındıkları ve kendisinin şakirdleri tarafından adetleri teksir olunarak bazı meraklı kimselere verildiği ve gizlice mezkur eserlerin elden ele dolaştırıldığı ve bu yazıların suç konusu olduğunu bilerek neşir ve tamim edildiği ve Nurcular adı altında bir cemiyet kurdukları iddia edilmiş olması, dava konusunda yapılan yargılama dosyasında mevcut deliller, sanıkların Nurcular adı altında gizli bir cemiyet kurdukları hakkında kesin deliller mevcut değil ve hiçbir delilde yok, bir emare tahassul etmemiş. Bahse konu mektub, eser ve risalelerinin taşıdığı gayenin inkılap hareketlerine karşı mukavemet etmek, onları kırıp, yıkmağa çalışmak düşünce ve tahrikatının mevcut olup olmadığı; kötü ve hainane emeller tasarlanıp tasarlanmadığı incelenmiş, 16/12/947 tarihli Diyanet İşleri

Müşavere Kurulu üyelerinin bilirkişi sıfatı ile tanzim ettikleri raporda: Kitabların, hususan "Asâ-yı Musâ Mecmuası adlı kitab ve Zülfikar Mucizat-ı Ahmediye ve Kur'aniye mecmuası adlı kitabın her ikisinin bahis mevzuu olan muhtevaları itibariyle, bir cemiyet kurma ve tarikatçılık gütmesi gibi maksat ve rejim ve inkılap aleyhinde siyasetle ilgili fikirler ve devlet emniyetini ihlal edici hareketler ve böyle hareketlere halkı teşvik edecek veya halka hurafeler telkin edecek mahiyetler görülmemiştir ve yoktur. Ancak bu eserlerin teksir edilerek yayınlanması hasta dine hizmet gayesinden ileri geldiği tesbit kılınmıştır."

Keza, Diyanet İşler Müşavere Kurulu üyelerinden mürekkeb bilirkişilerin 16/3/948 tarihli raporlarında: "Siracü'n-Nur Mecmuasının içinde ondört risale ve mektublar tesbit kılınmış ve her risalede 'Şua' isimleri verilerek rakamlarla sayıları ifade kılınmış ve herbir risalenin muhtevaları ayrı ayrı izah kılındığı gibi ve Gençlik Rehberi'nin imân ve âhiret bahislerini muhtevi, besmelenin mânâsını, kadınların tesettüre riayet etmelerinin lüzumlu olduğunu ve ayrıca dünya hayatının âhiret hayatına galebe çaldığını.. ve siyah kaplı defterin içinde elli kadar mektubun yazılı bulunduğu ve bu yazılarda arabça tekbirler, mahkemelerin Said Nursî hakkında beraet kararı vermeleri, Otuzbir Mart Vakıasından bir miktar sonra ve otuzbeş seneden beri siyaseti terk ettiği; kendisine izâfe edilmek istenilen mehdilik vasfını hiçbir cihette kabul etmediği ve etmiyeceğini .. ve içtimâi inkılablar ve teaddüt-ü zevcat ve miras gibi, ahkam-ı şahsiyeye taalluk eden hukukî mevzular aleyhine, din esaslarına istinaden yazılmış olan birtakım fikir ve mütâlaadan ibaret olduğu netice ve kanaatına varılarak; yazıların ilmî ve dinî telkini mahiyette bulundukları ve bu eserlerin muhtevi oldukları fikirlerin suç teşkil etmediği" Diyanet Riyasetindeki ehl-i vukuf bilirkişilerin tesbit kılınmış olmasına...

Esasen Denizli Ağır Ceza Mahkemesince bahse konu eserlerden Risale-i Nur ile "Beşinci Şua" kitabı ve sair elde edilen bütün kitablar, siyah kaplı ve kırmızı kaplı defterler dâvâ konusu alınmış ve bu eserlerin suç sayılmaması sebebiyle, bulunduranlar hakkında 16/6/944 tarihinde 199/136 sayılı ilamıyla beraet kararı verilmiş ve mezkur karar, Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 30/12/944 günü ilamıyla onandığından ve bu beraet kararından sonra Risale-i Nur ve Beşinci Şua ve siyah ve kırmızı kaplı defterlerin ilave

gördüklerine dair bir kevni iddia ve delilleri tesbit kılınmadığına ve mezkur neşriyatın suç olmadığının hükmen kabul edilmiş olmasına ve 5677 sayılı af kanununun isnad maddeleri suç sayma kategorisinden çıkarılmış olmasına ve mezkur dava mevzuu olan yazılı eserlerin aynı kasıt altında yeniden neşredilmiş oldukları hakkında bir kevni iddia ve deliller bulunmamasına, bulundukları iddiasının mücerred mahiyette kaldığına...

Bundan sonra propagandaya vasıta olarak dağıtılacakları ihtimalinin bertaraf edilmesi için, savcıca, zor alınmasına tâbi tutulması isteği; savcının zannî tahmininden ileri geçmediği ve vehme kaynak olduğu cihetiyle reddine...

Sanıklardan Said Nursî, Hıfzı Bayram, Husrev Altınbaşak, vekilleri Avukat Ahmed Hikmet Gönen'in yüzüne karşı, C. Savcısı İbrahim Keçecioğlu hazır bulunduğu halde açıktan okunarak kanun yolları anlatıldı ve bütün kitab ve mektubların iadesine karar verildi.

18/12/952

Başkan	Üye	Üye	Katip
Berki Baran	Ali Niyazi Bayram	Hayri Özbek	A. Gevrek

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 6

Mahrem bir musalahanamedir

Afyon Müdde-i umumisi Abdullah Bey!

Manevi ve şiddetli bir hatıra-i kalbiye, beni sizin ile mahremane bu gelen hasb-ı hali beyan etmeye mecbur etti:

Sen bayramın ikinci günü bana dedin: "Bundan sonra Van'dan gelen müdde-i umumi ile konuşacaksın. Ben ise müdafaatının intişarına karşı bir eser yazıyorum. Hata-sevab cetvelinde bana isnad edilen hataların tashihine çalışıyorum. Bu eserimi neşredeceğim." Daha durmadınız, gittiniz!..

Müdde-i umumi bey! Sakın, sakın, sakın! Eski tarzda hem sana kaç cihetle, hem millete, hem vatana, hem asayişe pek çok zararı olacağını beni aldatmayan bir hatıra ile haber vermeye beni sevkeden üç dört madde var:

1- Benim çok kusurlu ve kabir kapısındaki şahsımı çürütmek ve mahkûm etmeye çalışmak ve hükümeti aleyhine çevirmek bu sırada acı bir zulümdür. Ben itiraf ediyorum ki; Şahsım çürüktür, kusurludur ve Cenab-ı Hak beni kendime beğendirmediğine çok şükür ederim. Fakat Kuranın imanî hakikatlarine Risale-i Nurun hizmeti çürütülmez. Âlem-i İslâm onu takdir ve tahsin etmiştir. O hizmette benim hissem ihtiyaç ve iltica ile, manevi sualler ve dertlerimizi hissetmekle Kur'an hazinelerindeki ilaçları elde etmek için yalvarmalardır. İşte bu sebebe binaen, o eserinle garazkârane neşriyat, kusurlu şahsıma değil, belki nurlarla hizmet-i imaniyeye bir hücum telâkki edilecek.

İşte bütün muhtaç ehl-i iman nefretle, beddualarla teessüf edip, o neşriyat aleyhinde pek çok ehl-i hakikat ve dindar vatanperverler ve milliyetperver hamiyetçiler itiraz ederek, pek lüzumsuz ve zararlı ve hariçten gelen ve ihtilaftan istifade eden dehşetli tehlikeye yardım

eden bir ihtilâf-ı efkâr meydana çıkacak, herkes acıyacak... Yalnız yüzde bir iki dinsiz anarşistler memnun olacaklar. Bu suretle sen o eserle insafsız ve kıskanç bazı ehl-i vukufun yanlış mana vermelerine ittibaen, şiddetli iddianamende yazdığın hataları tashih ve ispat edemezsen, belki daha büyük bir hataya vesile telâkki edilir. Çünki adliye ve makam-ı iddia mahiyeti, hiç bir tarafgirlik ve şahsî hissiyatı göstermek ve kendi nefsini beğendirmek kaldırmaz.. Ve müdde-i umumi ise, bir avukat gibi cezaya maruz masumlar tarafından gelen tekzibler, şiddetli itirazlardan enaniyeti cihetinde müteessir olsa, hükümleri kanunî ve adalet olmaz. Nefsani ve zâlimane olduğuna: Meşhur bir hâkim, bir adliye memuru, müstehak bir câniye cezayı tatbik ederken hiddetle yapmış. O hâkim onu azletmiş, "zulmettin" demesi, kuvvetli bir hüccettir.

Madem hakikat budur, sen başkalara tâbi' olup, aleyhimizdeki hatalarını tashih ve eserini neşretmek istersen: en selametli yol aynen Nur talebeleri nasıl ki aleyhimizdeki mahkeme kararını muhterem bir eser gibi teksir edip, karar veren heyete, -Sen de içinde- çok hayırlı dua ve takdirleri celbe vesile oldu. Senin aleyhimizdeki yazılarının şahsıma ait kısmı istediğin gibi şiddetli olsun.. Fakat mal-ı umumi ve hazine-i Kur'anın yadigârları ve ne kadar tenkid nazarıyla bakmışsan, herhalde senin ruhunda hiç çaresi bulunmayan; kabrin haps-i münferidine ve ölümün idam-ı ebedisine karşı kurtarıcı kat'î hüccetleri bırakan Nurların mahrem parçalarına ait ve cezayı muzaaf bir surette bize çektiren kısmına karşı müsalâhakârane ve ıslâh tarzında ve sair Risalelerin haseneleri o mahremlerin seyyielerini affettirir diye insafkârane müsamaha suretinde te'vil ediniz. Ta bütün Nur talebelerinin hayırlı dualarını ve Nurdaki imanî mes'elelerine ilânatla nazar-ı dikkati celbe vesile olan bu Afyon imtihanımıza terettüp eden çok ehemmiyetli sevabından hisseni alıp, senin eserin dahi kararname gibi Nur talebeleri teksir ve neşretsinler. Hem sana, hem vatana tam faide olsun.

Bu mahrem hasb-ı halin sebeblerinden ikinci madde:

Ben fıtraten iki şeyden çok inciniyorum. Biri firaktan, biri adavetten ruhum çok müteellim oluyor. Mümkin olduğu kadar kaçıyorum. Onun için fanî dünyanın firaklı işlerini, sevimli muvakkat dostlarını bırakıp; firaksız, bâki şeyleri bulmak niyetiyle inzivaya girip hayat-ı içtimaiyeyi ve siyaseti bıraktım.. Ve dahilde adavet ve

münakaşalara bir vesile olan fürûatı değil, belki bütün nev-i beşerin en ehemmiyetli meselesi olan erkân-ı imaniyeyi ve beşerin medar-ı saâdeti ve umum İslâmın esas ve rabıta-i uhuvveti bulunan Kur'anın hakaik-i imaniyesini bulmak ve muhtaçlara buldurmaya hayatımı vakfettim. Hatta değil yalnız Müslümanlarla, belki dindar Hıristiyanlarla dahi dost olup, adaveti bırakmaya çalışıyorum. Harb-i umumi ve komünizmin altındaki anarşistlik tehlike ve tahriplerinin lisan-ı hal ile: "Dünya fânidir, firaklarla doludur!.. Ey insanlar adaveti bırakınız! Geliniz, Kuran dersini dinleyip, birleşiniz!.. Yoksa sizi mahvedeceğiz!" diye benim mezkûr iki vaziyetimin haklı olduğunu gösteriyor.

Bu sırlı halimi hükümet bilmediğinden beni çok sıktı. Ben sabrettim. Afyon müddeisi dahi bazı kıskanç adamlara aldandı. Beni ziyade incitti. Bu hapsimde bazen bir gün, bir ay Denizli hapsindeki sıkıntıdan ziyade sıkıntı çektiğim bir zamanda: Mazlumların silâhı olan beddua etmek hatırıma geldi. Birden dört beş yaşında bir kız çocuğu pencerelerime alâkadarane bakıyor gördüm. Sordum, dediler: Abdullah Bey'in kızıdır. Ben de o masumun hatırı için bedduayı bıraktım.

Sonra ihtiyarlıktan gelen bir titizlikle tahammül fevkindeki sıkıntılarımın müsebbiblerine dua ile manevi intikam almak hatırasına karşı kalbime geldi ki: O zat herhalde ne kadar inatçı da olsa tenkid nazarıyla baktığı Nur risalelerinden manevî istifade etmiş. Bu istifadesi ve bir iki sebeb-i aher için "bedduadan vazgeç!" ihtar edildi. Gerçi benim gibi çok kusurlu adamın duası nadiren te'sir eder. Fakat *"Mazlumun âhı arşa kadar gider"* sırrıyla ve meselemiz bir olan bütün mübarek, ma'sum ve müttaki Nur talebeleri dualarıma manen amin, amin, amin demeleri inşaallah makbul dua hükmüne geçer. Ben de bu manevi silâhımı mecburiyet-i kat'iye olmadan, ma'sum çocuklara zarar gelmemek için bana zulmedenlere karşı isti'mal etmiyorum.

Rica ederim, gücenme bu gelen faraziyemden!.. Eğer faraza resmî bir makamdan teşvik veya hodfuruşluk damarından bir tahrik veya hukukumu müdafaa için mülayimane itiraznamemdeki garazsız sana tenkidlerimden bir intikam almak için bu lüzumsuz ve zararlı eseri yazıyorsan, kat'iyyen bil ki; Sana yüzde bir fayda olsa, doksan dokuz zarar olur. Aynen meşhur doktor Abdullah Cevdet'in, Kuranın

bazı hakikatları aleyhine yazılan Doktor Duzi'nin eserini neşretmesiyle, rahmetler yerinde onun ruhuna nesl-i âtiden la'netler ve nefretler gelmesi gibi; pek çok ehl-i iman tarafından tenkidler, itirazlar gelmek ihtimali var...

Şöhretperestlik emeli ise, bütün bütün aksine dönecek ve intikam hissi daha ziyade kabaracak.. Nur talebeleri kanun dairesinde hücum edecekler. Senin adavetkârane bir eserin çıksa, Nur talebeleri ile beraber bütün muhalifler ve nurlara muhtaç binler muarızlar çıkacaklar, eserler yazacaklar. Hem sen iki şiddetli iddianamende muza'af bir surette bizden, hususan benden hata sevab cetvelinin intikamını almışsın. Daha ileri gitmek, gazab-ı ilâhiye bir vesile olmak ihtimali var.

Hasb-ı halin sebebinin üçüncü maddesi:

Bizim ve nurların esas mesleği ve temel taşı ihlâs olmasından, dünya cereyanlarına ve siyasi işlere bakmamak, meşgul olmamak bize lâzımdır. Ta ihlâsa dokunmasın. Sen tekrar bizi dünya ile meşgul etme, çok rica ederiz.

Said Nursî

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Parca 7

Müdafaanın, Büyük Doğu Gazetesinde neşredilen şekli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

30 Mayıs 1952 tarihinde Afyon'daki mahkemesinden sonra tekrar Emirdağı'na teşrif buyuran Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin, Büyük Doğu Gazetesi'nin 31 Mayıs 1952 tarihli nüshasında neşredilen mahkemedeki beyanatlarıdır.

Hüsrev

Bediüzzaman mahkemede: Abdurrahman Şeref Laç'ın gizliliğe itirazı üzerine duruşma alenî yapıldı.

Said Nursî Hazretleri, bu devirden evvel gizli düşmanlarım mutlak bir istibdadla cumhuriyeti siper alarak beni tazib ettiler, dedi.

Bugün Afyon Ağırceza Mahkemesinde Bediüzzaman Said Nursî hazretleriyle 34 Nur talebesinin muhakemelerine bakılmıştır. Eskişehir'den, Isparta'dan, Emirdağı'ndan ve diğer şehir ve kasabalardan yüzlerce meraklı bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu bu davada, seksenlik ihtiyar Said Nursî Hazretleri bizzât hazır bulunuyordu. Ayrıca kendisini İstanbul'dan gelen avukatı Abdurrahman Şeref Laç da temsil ediyordu. Davanın mahiyeti şu idi:

Üstad'ın Risale-i Nur Külliyatının neşrinden dolayı Afyon Savcılığı, Ceza Kanununun 163. maddesine göre dava açmıştı.

Ankara profesörlerinden müretteb bir bilirkişi heyeti, "Bu risalelerin 163. maddeye göre laikliğe aykırı bir hareketi tazammun etmediğini tesbit ederek rapor vermiş ve Af Kanunu ile cezaî takibata devam edilemeyeceği anlaşılmış ve dava durdurulmuştu. Buna

rağmen Afyon Ağırceza Mahkemesi yüzlerce Risale-i Nur Külliyatının müsaderesine karar vermişti.

Yapılan itiraz üzerine Temyiz Mahkemesi, bilirkişi heyeti müvacehesinde Nur Risalelerinin müsaderesine nasıl karar verebildiği noktasından hükmü bozmuş. Yeniden duruşmaya başlanmıştır. Celse açıldığı zaman mahkeme heyeti, savcının talebi ile duruşmanın gizli olarak cereyan edeceğini bildirmiş ve salonu dolduran yüzlerce dinleyici dışarıya çıkarılmıştır. Bunun üzerine Avukat Abdurrahman Şeref Laç buna itiraz etmiş, duruşmanın gizli yapılması için kanunî sebeb olmadığını izah etmiştir.

Mahkeme heyeti bu ciheti tekrar müzakere ettikten sonra, duruşmanın alenen icrasına yeniden karar vermiş ve kapılar açılarak dinleyiciler tekrar salona alınmışlardır.

Duruşma bu suretle başladıktan sonra, Abdurrahman Şeref Laç davadaki kanunî vaziyeti izah etti. Bundan sonra mahkeme reisinin, mahkûmiyeti olup olmadığı sualine Said Nursî cevab verdi ve şöyle dedi: “Mahkeme kararıyla hiçbir mahkûmiyetim yoktur. Fakat yirmisekiz sene fiilen zulmün mahkûmuyum.” Ve sözlerine şöyle devam etti:

“Demokrasiden evvel gizli düşmanlarım, cumhuriyeti siper alarak bir istibdad-ı mutlakla, rejimi siper alarak bir irtidad-ı mutlakla, medeniyeti siper alarak bir sefahet-i mutlakla ve kanunu siper alarak cebr-i keyfî-i küfrîyi tatbik etmekle beni tazib ettiler. Şimdi huzurunuzda maznun olarak bulunan ve muhtelif vilayetlerden celbedilen Nur Talebeleri aynı eserlerden dolayı muhakeme edilmekte ve binlerce lira masrafa maruz kalmaktadırlar. Bu iş dört sene uzamıştır. Kanun her yerde ve her mahkeme için birdir. Kaziye-i muhkeme mevcuddur. Bu iş burada artık uzamamalıdır. Risale-i Nur; İslâmiyet, millet ve vatan için hârika faideleri ve hüsn-ü tesirleri hâiz olup Ramazan-ı Şerif hürmetine Cenab-ı Hak’tan niyaz ederiz ki, bu iş artık bitsin. Daha fazla uzamasın.”

Bunun üzerine mahkeme, bazı muamelelerin ikmali için duruşmayı başka bir güne bırakmıştır.

Büyük Doğu

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi Talebe Müdafaaları

Risale-i Nur şakirdlerinin İdiianameye karşı ayn-ı hakikat itiraznameleridir.

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Avukat Abdurrahim

Avukat Abdurrahim [Üstadın lisanıyla..]

Nur'un eski talebelerinden Avukat Abdurrahim'in Üstadımızın lisanıyla başvekile yazdığı bir istidadır. Makam münasebetiyle buraya yazıldı.

Başbakanlığa Dâhiliye Bakanlığına Adliye Bakanlığına

Muhterem Efendiler!

Hürriyet ilanını, Birinci Harb-i Umumiyi, mütareke zamanlarını, milli hükümetin teşekkülünü ve cumhuriyet zamanını birden derkeden bütün hükümet ricali beni pek iyi tanırlar. Bununla beraber müsaadenizle hayatıma bir sinema şeridi gibi göz gezdirelim.

Bitlis vilayetinin Nurs köyünde doğan ben; talebe hayatımda rast gelen bütün alimlerle mücadele eder, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inayet-i İlahiyye ile mağlub ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu afetli şöhret içinde mücadele ederken nihayet rakiplerimin ifsadatıyla, Sultan Abdulhamit'in emriyle tımarhaneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilanıyla ve Otuzbir Mart vakıasındaki hizmetlerime İttihad-Terakki hükümetinin nazar-ı dikkatini celbettim. Cami-ül-Ezher gibi Medresetü'z- Zehra namında bir İslâm Üniversitesinin Van'da açılması teklifi ile karşılaştım. Hatta temelini attım. Birinci harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde Bitlis'te esir düştüm, esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'ye aza oldum. Mütareke zamanında istila kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Milli hükümetin galibiyeti üzerine yaptığım hizmetler Ankara hükümetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı.

Buraya kadar geçen hayatım bir vatanperver hali idi. Siyaset yoluyla dine hizmet hissini taşıyordum. Fakat bu andan itibaren dünyadan tamamen yüz çevirdim ve kendi ıstılahıma göre "Eski Said'i gömdüm." büsbütün âhiret ehli Yeni Said olarak dünyadan elimi çektim. Tam bir inziva ile bir zaman İstanbul'un Yuşa tepesine çekildim daha sonra doğduğum yer olan Bitlis ve Van tarafına giderek mağaralara kapandım. Ruhî ve vicdanî hazzımla başbaşa kaldım.

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ

Yani *"şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım"* düsturuyla kendi ruhî alemime daldım. Kur'an-ı Azimüşşan'ın tetkik ve mütalaasıyla vakit geçirerek ve Yeni Said olarak yaşamağa başladım. Fakat kaderin cilveleri beni menfi olarak muhtelif yerlerde bulundurdu. Bu esnada Kur'an-ı Kerim'in feyzinden kalbime doğan füyuzatı yanımdaki kimselere yazdırarak birtakım risaleler vücuda getirdim. Bu risalelerin hey'et-i mecmuasına Risale-i Nur ismini verdim. Hakikaten Kur'an'ın nuruna istinad eylediği için bu isim vicdanımdan doğmuş gibi ilham-ı İlahi olduğuna bütün imanımla kaniim. Ve bunları istinsah edenlere "Barekallah" dedim. Çünki : İman nurunu başkalarından esirgemeye imkân yoktu. Bu risalelerim iman sahipleri tarafından birbirinden alınarak istinsah edildi. Bu istinsah bana böyle bir kanaat verdi ki; Müslümanların zedelenen imanlarını takviye için bir sevk-i İlahidir. Bu sevk-i İlahiye hiçbir sahib-i iman mani olmayacağı gibi teşvike de manen mecbur bulunduğumu hissettim. Zaten bugüne kadar yüzotuzu bulan bu risaleler tamamen ahiret ve iman bahislerine ait olup siyasetten ve dünyadan kasdi olarak bahsetmez. Buna rağmen birtakım fırsat düşkünlerinin de iştigal mevzuu oldu.

Üzerinde tedkikat yapılarak Eskişehir, Kastamonu, Denizli'de tevkif edildim. Mahkemeler oldu, neticede hakikat tecelli etti. Adalet yerini buldu. Bu düşkünler bir türlü usanmadılar. Bu defa da beni tevkif ederek Afyon'a getirmişlerdir. Mevkufum, isticvab altındayım, bana şunları isnad ediyorlar.

1-Sen, siyasi bir cemiyet kurmuşsun.

2-Sen, rejime aykırı fikirler neşrediyorsun.

3-Siyasi bir gaye peşindesin.

Bunların esbâb-ı mucibe ve delilleri de risalelerimin iki-üçünde onbeş cümleleridir.

Sayın bakan! Napolyon'un dediği gibi: *"Bana te'vili kabil olmayan bir cümle getiriniz, sizi onunla idam edeyim."* Beşerin ağzından çıkan hangi cümle var ki: Te'villerle cürüm ve suç teşkil etmesin. Bilhassa benim gibi yetmişbeş yaşına varmış ve bütün dünya hayatından elini çekmiş sırf ahiret hayatına hasr-ı hayat etmiş bir adamın yazıları elbette serbest olacaktır. Hüsn-ü niyeti makrûn olduğu için pervâsız olacaktır. Bunları tetkik ile cürüm aramak insafsızlıktan başka birşey değildir. Binâenaleyh bu yüzer risalemden hiçbirisinde dünya işini alakalandıran bir maksat yoktur. Hepsi Kur'an Nurundan iktibas edilen ahirete ve imana taalluk eder. Ne siyasi ve ne de dünyevi hiçbir gaye ve maksad yoktur. Nitekim, hangi mahkeme işe başlamış ise aynı kanaat ile beraet kararını vermiştir. Binâenaleyh, lüzumsuz mahkemeleri işgal etmek ve masum imân sahiplerini işlerinden, güçlerinden alıkoymak vatan ve millet namına yazıktır. Eski Said bütün hayatını vatan ve milletin saadeti uğrunda sarfetmiş iken, bütün bütün dünyadan el çekmiş yetmişbeş yaşına gelmişş Yeni Said nasıl olur da siyasetle iştigal eder. Buna siz de tamamen kanisiniz.

Benim tek bir gayem vardır: O da; mezara yaklaştığım bu zamanda İslâm memleketi olan bu vatanda bolşevik baykuşlarının seslerini işitiyorum. Bu ses İslâmın iman esaslarını zedeliyor. Halkı; bilhassa gençleri imansız yaparak kendine bağlıyor. Ben bütün mevcudiyetimle bunlarla mücadele ederek gençleri ve müslümanları imana davet ediyorum. Bu imânsız kitleye karşı mücadele ediyorum. Bu mücahedem ile Allah huzuruna girmek istiyorum. Bütün faaliyetim budur. Beni bu gayemden alıkoyanlar da korkarım ki bolşevikler olsun! Bu iman düşmanlarına karşı mücahede açan sizin gibi dindar kuvvetlerle elele vermek, benim için mukaddes bir gayedir. Beni serbest bırakınız; elbirliğiyle, komünistlikle zehirlenen gençlerin ıslahına ve memleketin imanına ve Allah'ın birliğine hizmet edeyim.

Said Nursî

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Avukat Hikmet

Avukat Hikmet [Ustadın lisanıyla..]

Bu parça Avukat Hikmet tarafından kaleme alınmış ve Ankara'ya Mahkeme-i Temyiz'in reisine gönderilen müdafaatın başına ilhak edilmiştir.

1/10/948

Ankara Yüksek Yargıtay'ın Âdil Başkanlığına!

Bilhassa son zamanlarda hürriyet-sever milletlerin ülkelerinde görülen komünist cereyanlarının tahribat ve teşevvüsatı ve bu husustaki teşebbüsler memleketimizde de görülmektedir. İşte millet bünyesini sarsan bu kötü cereyanlara karşı son derecede müessir bir kalkan vazifesini gören İslamiyet dinini ve hislerini kuvvetlendirmek suretiyle hem içtimai bünyemizi takviye ve hem de vatan ve millet saadetine ve âsâyişin te'minine yegâne medar olan ve fakat son zamanlarda maalesef zayıflamaya yüz tutan bu içtimai, dinî ve ahlâkî duyguların kaynağı olan İslamiyet dininin kuvvetlendirilmesi maksadıyla ve gayesiyledir ki; siyasetten tamamen âzâde bir halde yazdığım ve bir çokları da kırk sene evvelden beri yazıla gelmiş ve Kur'an tefsirlerinden ibaret olan ve bu suretle Nur Mecmuaları altında toplanan kitaplarla Risale ve mektupların memleket içerisinde muhtelif yerlerde elden ele geçerek okunması, sebebsiz yere idareyi kuşkulandırmış bulunmaktadır.

Bu sebebledir ki: Lüzumsuz yere bu kitapları risale ve mektupları yazan ve teksir eden ve okuyanları ve hatta habersiz olarak bir paket içinde nakline vasıta olan bir çok kimselerle birlikte cümlemizi zaman zaman taht-ı muhâkemeye ve taht-ı tevkife alınarak daima ta'ciz ve tazyik edilmiş ve edilmekteyiz.

Bu defa da evvelce Denizli Mahkemesinde aynı suçtan beraet ettiğimiz halde, üçüncü defa olarak aynı mahiyette olan "gizli dinî cem'iyet kurmak ve halkı hükûmet aleyhine teşvik etmek" gibi suç vasıfları verilmek suretiyle kırkdokuz kişi taht-ı muhâkemeye alınarak sekiz aydan beri kısmen mevkuf bulunuyoruz.

Arz olunan mahiyet ve maksadımıza hiçbir noktada uymayan ve fakat iddia ve tavsif itibarıyla şahsımız, gayemiz ve hareketlerimiz için ağır bir ittiham teşkil eden şu iddiaya karşı şahsıma ait müdafaat ile son sözümü ve Diyanet Riyaseti raporuna cevab ve hey'et-i vekileye yazılan istid'a ve diğer suçlu talebelerin şahsi müdafaanameleri ve ayrıca hata ve sevab cedveli gibi yazıların birer suretleri adâletin baş reisliği olması itibarıyla bera-yı malumat ilişik olarak takdim olunmuştur.

Kabul buyurularak ehemmiyetle mütâlaanızı; yetmişbeş yaşlarında olup İslam dinini kuvvetlendirmek ve yaymak gibi sırf dini gayretlerinden dolayı hayatının son günlerini üçüncü defa olarak hapishane köşelerinde inleyerek geçirmekte iken, aynı gayret ve maksatlarıyla bu dine gerek şahsım gerekse başkası için hizmet etmesinden dolayı aylardan beri aynı zindanda çocuk ve çoluğuna hasretlik çeken arkadaşlarım ve şahsım namına saygılarımla arz ve istirham eylerim.

Afyon Cezaevinde Mevkuf

Said Nursî

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Husrevin Mektubu

Husrev'in Mektubu

(Avukat Ahmed Hikmet'in bize yazdığı parça ile bu mektup, talebe itiraznamelerinde bu mektup başında ve parça ahirinde veya içinde yazılsa münasibtir. Çünkü avukatlarımız olan Halil Hilmî ve Ahmed Hikmet ister istemez Nur Şakirdlerinden olmuşlar, onların da hisseleri var.)

Husrev yazıyor.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

1/10/948

Mahkeme günü : Cuma

Çok Sevgili Üstadımız Efendimiz!

Dünkü mahkememiz çok ehemmiyetli, çok heyecanlı olmuştu. Avukat Halil Hilmî, baştan nihayete kadar cereyan eden mahkeme safahatında elde ettiği kanaatını hülasaten serdettikten sonra:

"Denizli Mahkemesinde Said Nursi, Atatürk'e rakı içe içe karnı su tulumbası gibi şişmiş" dediği.. hem orada kendisine "Başını niye açmıyorsun? Sarığını niye çıkarmıyorsun?" dedikleri zaman "Başım gövdemden ayrılmadıkça veya boynuma ip takılıp asılmakdıkça bu teklifinizi bana tatbik edemezsiniz!" diye pek şiddetli konuştuğu halde.. Said Nursi, Denizli'de dokuz ay imtidad eden tedkikat neticesinde -bugünde kendisine ve talebelerine isnad edilen suç mevzularından daha çok ittihamlardan hiç birisi mevcut olmamakla-eserleriyle, talebeleriyle beraat etmiş. Şimdi ise yüksek mahkemenizde çok mülâyim konuşan ve asla dini bir temayülden başka hiçbir şeye iltifat etmedikleri anlaşılan Bediüzzaman'ın ve talebeleri olan bu biçare vatan evladlarının daha çok mekufiyetlerinin temâdisinin zulüm olduğu kanaatına yüksek mahkemenizde vasıl olmuştur."

"Huzurunuzda bulunan bu vatandaşlar hakikaten bîgünahtırlar. Bunlar, siyasetle ve fena maksatlarla alâkası bulunmayan Said Nursî'nin eserlerini okuyup yazmaktan ve yaymak suretiyle ehl-i imâna hizmet etmekten başka hiçbir gaye takip etmemişlerdir. Bu hareketleri ise hiçbir şekilde suç teşkil edecek mahiyette değildir. Hatta bu vatandaşlar : "Türk milletinin kanun-u esasi ile dini, din-i İslâm olduğu halde bu güne kadar ihmal edilen din tedrisatının tekrar mekteplere konulmasına ve imam-hatip mekteblerinin açılmasına yegane sâik, bizim mesaimizin mahsulüdür." deseler dahi, yine bir suç teşkil etmez. Mâsumiyetleri mahkemenizce de tahakkuk ettiği kanaatında olduğum bu vatandaşların hiçbir suçları olmamakla beraber, bu mes'elede eğer bir suç varsa; "O suç benimdir" diyen bu eserlerin müellifi Said Nursi'ye aittir. Bu vatandaşların tahliyelerini istiyorum" diyerek sözünü bitirmiş...

Fakat hey'et-i hakimenin siz sevgili Üstadımızı konuşturmak istememelerine rağmen siz sevgili Üstadımız ısrar ile söz almış ve "Avukat doğru söyledi" diye söze başlamıştınız. Yirmiiki seneden beri bilafâsıla gizli düşmanlarınız tarafından şahs-ı mübarekenize yapılan pek şiddetli işkenceleri, ihanetleri yadettikten sonra:

"Benim müdafaatım elinizdeki risalelerimdir. Talebelerim bilirler ki; benim gizli düşmanlarım beni idam etseler sonra Risale-i Nur'la imanlarını kurtarsalar, ben onlara hakkımı helal ediyorum. Eğer sizde benim o gizli düşmanlarımın şahsıma yaptıkları nâkabil-i tahammül

işkenceleri bilseydiniz, siz de benim halime ağlayacaktınız. Hatta burada sekiz aydan beri bana çektirdiğiniz azaplardan dolayı size de hakkımı helal ediyorum.

Bu masum vatan evlatlarına tesmiye edilen Nurcu ismi, kitaplarımı okuyup yazmalarından başka bir şey değildir. Halbuki; siz de şimdi bunlar gibi Nurcu oldunuz. Mekke-i Mükerreme, Medine-i Münevvere, Hindistan ve Mısır gibi Alem-i İslâm'ın mühim merkezlerinde âlimlerin takdirlerine mazhar olan Risale-i Nur, sizin de kalplerinizi kendine çevirmiş. Bu mâsum vatan evlatlarını bırakınız, kabahat varsa benimdir. Evet kabahatım var; o da: Dünyaya bakmadığımdır." diye hem çok yerinde, hem çok acıklı sözleriniz bizleri pek çok müteessir ettiği gibi hey'et-i hâkimeyi de müteessir etmişti. (O son sözler gizli kaldı.)

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Çok kusurlu talebeniz

Husrev

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.) Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.) Bâkî olan sadece Odur.

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Zubeyir

Zübeyir'in Temyiz Lâyihasından Bir Kısmı

Zübeyir'in Temyiz Lâyihasından Bir Kısmı

Risale-i Nur, cihan-şumûl değeriyle Avrupa'da takdire mazhar olup intişar ettiği zaman, Onun düşmanları olan dinsiz, mason ve komünistler orada da neşrine mâni' ve nâşirlerini imhaya yelteneceklerdir.

Yukarıda arz ettiğim vecihle; Risale-i Nur yalnız Türkiye için değil, bütün beşeriyeti tenvir gayesiyle te'lif edilmiştir. Bu itibarla "zındıklar, mürtedler" tabirinin hükümet ve adliyenin bir kısım me'murlarına söylenmediği her hüsn-ü niyet sahibi anlar ve anlıyor.

Fakat, gizli cem'iyet ittihamı yirmi seneden beri bulunmadığı gibi şimdi de tek bir emaresi bulunmayarak, bir suçun tahakkukuyla değil tevehhümüyle cezalandırılamadığı için cezaya çarptırılacak tutanak noktaları merakla, dikkatle aranıyor. Te'vil edilebilecek veciz bir cümle bulunduğu zaman derhal yapışılıyor. Tabiîdir ki bu acîb tecessüs, su-i zannı ihsas ettiriyor.

Şu halde Bediüzzaman ve Risale-i Nur Şâkirdleri, muhakkak surette herhangi bir te'sirle ve tazyikle mahkum ettirilmek isteniliyor. Yoksa, Risale-i Nur eserlerinde "Ey ehl-i imân!" denildiğinden Türkiye'nin Diyanet Reisine ve müftülere hitab edilmeyip üçyüzelli milyon müslümana tevcih edildiğini nasılki câhiller dahi anlıyorlarsa.. "Ey mürtedler, ey zındıklar!" tabirlerinin de, hükümet ve adliyenin yalnız bir kısım me'murlarına söylenmediğini yine âmiler dahi daha ilk nazarda bilirler.

En câhilin fehmettiği bu açık sözleri hâkim gibi şahsiyetlerin derkedememesi, kat'iyen ihtimal dahilinde değildir. Bunun için Afyon Savcısının ve onu tasvib eden Ağır Ceza elemanlarının böyle tabirler

üzerinde su-i te'viller ile musırrane durmaları muhakkak ceza verebilmek kasdını kendiliğinden ayan-beyan etmektedir zannındayız. Eski Maarif Vekili Hasan Ali gibi salâhiyettar komünistlerin neşriyatlarının müsbet ilimlerle sağlanan vesvese ve şüphelerin neticesiyle yıkılan imanları Risale-i Nur eserleri isbatçılıkla inşaa ve imâr ediyor.

İşte gençliğimizin Risale-i Nur'a elektriklenmiş gibi sarılmalarının en ince sır ve hikmetlerinden bir tanesi de budur: Senelerden beri ferağat-ı nefisle ve eşsiz bir fedakârlıkla yarım asırlık bir elbise, yirmibeş senelik pamukları görünen bir hırka, belki yirmi senelik ayakkabısı olan bir çift terlik, eski bir yatak, birkaç yemek kabı gibi gayet zaruri olan eşyalara malikiyet, fakr-u haliyle eşine rastlanmamış bir kanaatla, ihtiyar, hasta ve fevkalâde ihtimame muhtaç bir çağda gizli düşmanları olan komünist ve masonların müteaddit ihanet, çeşitli işkencelerine karşı, tahammülün fevkinde sabrı ile Bediüzzaman Said Nursî; din aleyhindeki birçok sinsi planlarla, yukarıdaki mahvedici ve için için kemirici planı da realist görüşüyle fark etmiş, dehşetli dessasane ve perdeli olan bu planları akim bırakacak eserleri telif etmiştir.

Fakat ne hazin ve acıklı ve binler teessüflere şayeste bir vaziyettir ki; bu İslâmiyet kahramanı ve harikulâde büyük zat, yirmibeş senedir hapislerde, zindanlarda, inzivagahlarda, tecrid-i mutlaklarda imha edilmeğe çalışılmıştır ve çalışılmaktadır.

Komünistlerin ihanetiyle meydana gelen evhamın icab ve neticesi olan garazkârlıklarla Risale-i Nur müellifi cezalandırılsa dahi, Risale-i Nur eserleri yine büyük bir iştiyak ve gittikçe artan bir alâka ile okunmakta devam edecektir.

Birinci ve en kuvvetli delili şudur ki; yeni harf ile teksir edilebilen "Asâ-yı Musa" eserini okuyan gençler, Kur'an harfleri ile yazılmış mütebakî eserleri de okuyabilmek için kısa bir zamanda o yazıyı da öğreniyorlar. Bu şekilde bir çok ilimlerin öğrenilmesine engel olan ve dinden îmandan çıkarmak için su-i kasdlarla te'lif edilen eserleri okumağa mecbur eden Kur'an hattını bilmemek gibi büyük bir seddi de yıkmış oluyorlar. Bir milletin gençliği ne zaman Kur'an ve ondan lemaan eden ilimlerle techiz ve tahkim edilmiş ise, o vakit o millet terakkî ve teâlî etmeğe başlamıştır. Gençlik, îman ve İslâmiyet

ihtiyacıyla yanan ruhlarını Kur'an tefsiri Risale-i Nur'un füyûzat ve envarıyla doldurmağa başlamıştır. Böylelikle tahkikî bir îmana sahip olacak gençliğimizi ilim ve Nur'la; dinsizliğe, komünistliğe karşı mücadele edip vatanlarını İslâm düşmanlarına aslâ sattırmayacaklardır. Bunun için; eğer komünistler mürekkep ve kâğıdı yok etmek imkânını da bulsalar, benim gibi birçok gençler ve büyükler fedaî olup hakikat hazinesi olan Risale-i Nur'un neşri için, mümkün olsa derimizi kağıd, kanımızı mürekkep yaptıracağız.

Evet.. Evet.. Evet. Binler defa evet!..

Savcı iddianamesinde diyor ki: "Said Nursî eserleriyle üniversite gençlerini zehirlemiştir." Biz de buna mukabil deriz ki: "Eğer Risale-i Nur bir zehir ise; bizim bu zehirlere tonlarla, binlerce kilo ihtiyacımız vardır. Eğer çoklukla olduğu yeri biliyorsa, bize tayyarelerle sevketsin."

Biz Risale-i Nur Talebeleri; İman ve İslâmiyet hizmeti uğrunda zâlimlerin zulmüne mâruz kaldığımız vakit, hapishane köşelerinde veya darağaçlarında ölmeyi, istirahat döşeğindeki ölüme tercih ederiz. Görünüşü hürriyet, hakikatı istibdad-ı mutlak olan bir esaret içinde yaşamaktansa, hizmet-i Kur'aniyemizden dolayı zulmen atıldığımız hapishanede şehid olmayı büyük bir lûtf-u İlâhî biliriz.

Afyon Hapsinde Mevkuf

Konyalı

Zübeyir Gündüzalp

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Mustafa Sungur

Mustafa Sungur'un Temyiz Lâyihasıdır

Mustafa Sungur'un Temyiz Lâyihasıdır

1-Ağır Ceza Mahkemesi : Nur Risalelerini okuduğumu ve yazdığımı ve muhtaç bir mü'min kardeşime vererek istifadesine çalıştığımı; "Halkı hükümet aleyhine teşvik ediyor" diye hakkımda bir suç saymış. Halbuki; ben itiraznâmemde bu ithama karşı dedim: Halkı hükümet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, Kur'an'ın hakikî bir tefsiridir. O, bütün eczalarıyla hakaik-ı imâniyeyi ders verip, okuyan ve yazanlara en büyük saadeti bahşediyor. O'nun hedefi, halkı hükümet aleyhine teşvik gibi serserilerin, bozguncu ahlâksızların gittikleri fâniliklere değil, belki bütün saadet ve bahtiyarlığın en yüce mertebesi olan Allah'ın rızasıdır. Ben, bana en büyük fazilet, en tatlı ni'met olan, îmanı kazandıran Risale-i Nur'u okuduğum ve yazdığım ve onun en güzide bir talebesi ve âciz bir hizmetkârı olduğumdan dolayı iftihar ediyorum. Ve Risale-i Nur'un Talebeliğini, hakkımda pek büyük bir ihsan-ı İlahi bilip layık olmadığım bu ni'met-i âzimeyi benim gibi bir bîçâreye nasib eden Rabbime daima şükrediyorum dediğim halde, kanuna ve delile dayanmıyarak benim îman ve İslâmiyete karşı bağlanmamı bir cürüm bilerek bütün bütün hak ve hakikatın aksine olarak cezalandırıldım.

2-Ben şahidim ki: Ben Kastamonu Gölköy Enstitüsünde okurken bazı muallimler tarafından bize dinsizlik dersi verilmişti. Hâşâ!.. Hazret-i Kur'an'ı Hazret-i Peygamberin yazdığını ve İslâmiyetin artık mülga olunacağını, medeniyetin ilerlediğini, bu asırda Kur'an'a ittiba etmek büyük bir hatâ ve gerilik olduğunu, hatta bir gün bir muallimin yaptığı gibi: İslâmlar namaz kıldıkları ve âhireti düşündükleri için daima muztarib bir halde, ömürleri elem içinde geçtiğini ve İslâm camilerinde daima bir ölgünlük havası estiğini, Hıristiyanların

kiliselerinde ise daima neş'e ve canlı hayat bulunduğunu ve Hıristiyanlar çalgı ve saire gibi eğlencelerle hayatın tadını alıp ömürlerini neş'e içinde geçirdiklerini söylüyorlar.. kalblerimizdeki iman ve İslâmiyet bağlarını koparmağa ve onun yerinde inkâr ve küfür yerleştirmeğe çalışıyorlardı. İşte böyle zehirli fikirlerle aşılanmış ve böyle tehlikeli, muzır dinsizlerin dersleriyle maneviyatı öldürülmek istenmiş ve hattâ o muzır fikirlere kapılarak ve (Hâşâ!..) inanarak etrafına neşretmeğe başlamış bir biçâre insanın, birden bire Risale-i Nur gibi Kur'an'ın feyzinden fışkıran, îman ve İslâmiyet hakikatlarını gayet parlak bürhanlar ve harika deliller ile isbat eden ve din-i İslâmın daima insanların saadet ve selâmetine vesile, sönmez ve söndürülmez bir mânevi güneş olduğunu izah eden eşsiz bir Nur-u Kur'an'ın birkaç risalesini okumakla bütün o zehirli fikirlerini atıp îmanı elde ederek duyduğu sonsuz sevinç ve bahtiyarlığı te'lif ettiği mübarek Nur risaleleriyle ona kazandıran müşfik ve vefakâr ve hakiki kahraman Üstad Bediüzzaman Hazretlerine arz etmesi, eski gaflet ve dalâlet hayatından kurtulup, îman ve nura kavuştuğunu ve hakikî îmanı kazandıran Risale-i Nur'un bu asrın bütün insanları için bir şems-i hidâyet ve vesile-i saadet ve onun müellifliğiyle tavsif edilen Üstad-ı muhteremin bu pek büyük ve yüce îmanî hizmetiyle o'nun bu beşeriyete, hususan ehl-i îmana bir lûtf-u İlâhi olduğunu hayranlıkla arzetmesi ve yukarıda da arz edildiği veçhile Kur'an ve İslâmiyet aleyhindeki dehşetli ve kahhar tecavüzleriyle bu kahraman İslâm milletinin evlâdlarını dinsizliğe teşvik edip milyonlarla insanların ebedî saadetlerini mahvetmeğe çalışanları "Gizli Süfyan komitesinin yıkıcılığı ve eziciliği" diye vasıflandırarak onlara ve onların bu alçak ve kahhar ve zalimâne tahriblerini ve yıkıcılıklarını alkışlayan divanelere binler teessüf ve nefretlerle yazıklar olsun demesi ve îmanında şüpheye düşmüş eski ders arkadaşlarına, "Gelin, hepimiz bu hevâî ve nefsî arzulardan vazgeçelim; Hakaik-ı Kur'aniyenin önünde diz çökelim ve bu asrın rehber-i saadeti olan Nur medresesine koşalım; aylarca yıllarca alkışlayıp durduğumuz o yalancı sefillerden ve onların hakikat diye gösterdikleri yalanlardan vazgeçip Bediüzzaman Said Nursi'nin derslerine gönül bağlayıp o'nu üstad edinelim; zulmetten Nura dönelim" diye hitap etmesi, acaba îmanından aldığı sevinç ve Kur'an ve İslâmiyet sevgisinden ve bağlılığından ve milletini pek çok sevip herkesin tahkikî îmanı

kazanarak sonsuz bir saadete nail olmalarını arzu etmesinden değil midir?

Acaba Allah'a intisab edip İslâmiyetin en âli bir din ve fazilet ve saadet müjdecisi olduğunu ilân etmek bir cürüm müdür?.. Kur'an ve İslamiyet aleyhinde her taraftan yıkıcı ve kahhar taarruzların başladığı ve Hazret-i Kur'an'a ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'a iftiralarla o Zâtın çok âli ve çok kudsî kıymet ve varlıkları çürütülmek istenildiği; buna mukabil dinsizliği ve ilhadı ve ahlâksızlığı telkin eden kitapların ve Allah'a âsî ve İslâmiyete hücum eden fâni ve kıymetsiz bedbahtların saygılar ile anıldığı ve bid'akâr ve gayr-i meşrû hallerinin alkışlandığı bir zamanda.. Hazret-i Kur'an ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yüceliklerini, hakkaniyet ve kudsiyetlerini, hem Allah'ın varlığını ve bu kâinat bütün mevcudatıyla ve bütün âzâ ve cihazatıyla Hâlikının vücub-u vücuduna ve vahdaniyetine şehadet ettiğini ve insan akıl ve fikir cihetiyle ve esma-i İlâhiyeye en ziyade âyinedar bulunmasıyla sair mahlûkata bir nevi sultan hükmünde olduğu; insan eğer îman ve ubudiyetle Allah'a intisab etse, dalâlet ve sefahetten ve büyük günahlardan korunsa, mevcudatın üstünde âlâ-yı illiyyine lâyık ve ebedî cennet ve saadete mazhar bir muhterem misafir ve eğer şirk ve isyanla veya gaflet ve dalâletle Halıkına küfretse, o zaman hayvandan daha aşağı ve esfel-i sâfiline düşerek ebedî cehenneme müstehak ve sonsuz azap ve işkencelere lâyık bir bedbaht olduğunu ve Kur'an'ın daima değişmez ve O'nun hüküm ve emirleri tebeddül etmez ve edilemez bir hak kelâmı ve İslâmiyetin daima en yüksek bir medeniyette bulunduğunu ve beşeriyetin hakiki ve daimi saadeti ancak ve ancak evamir-i Kur'aniyeye ittiba ve intisabla mümkün olacağını açık ve kat'î olarak izah ve isbat eden Risale-i Nur'un kudsiyetini ve yüceliğini ve o mu'cize-i Kur'an'ın bir Nur-u İlâhi ve bir ihsan-ı Rabbanî olduğunu îman ve ilân etmek bir cürüm müdür!..

Fâni beş-on dakikalık gayr-i meşrû zevkler için yazılmış roman ve efsaneler ve İslâmiyetin aleyhinde ve okunması memleket ve milletin selâmeti bakımından gayet tehlikeli, muzır kitapların neşredilmesi ve onların medh ve tavsiye edilmesi bir suç sayılmıyor da, yüz milyonlarla insan onda gitmiş ve hakikî olan saadete ulaşmış İslâmiyet güneşinin tarifçisi ve tavsiyecisi ve hakaik-ı İmaniyenin müjdecisi olan Risale-i Nur'u okumak ve yazmak medh ü senâsına

kadir olamadığımız yüksek mezayasını tavsiye etmemiz bir suç sayılıyor. Acaba kalbinde zerre kadar îmanı olan ve memleket ve milletin selâmetini arzu eden bir insan bunu suç sayabilir mi!..

Sayın Yargıtay Hâkimleri!.

Sizin yüksek huzurunuza arzedilen bu dâva doğrudan doğruya îman ve Kur'an dâvasıdır. Milyonlarla insanların ebedî saadet ve kurtuluşu dâvasıdır. Bu azîm dava ile başta Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bütün enbiya Aleyhimüsselâm ve bütün evliya ve hadsiz ehl-i hakikat ve îmanla dâr-ı bekaya gitmiş bütün ecdadlarımız mânen alâkadardırlar. O milyonlar ehl-i hakikatın selâm ve sevgilerini dua ve şefaatlerini kazanmak fırsatı şimdi elinizdedir. Risale-i Nur denilen âli hakikat önünüzdedir. Onun gayesi dünyevî ve fani süfli makamlar mıdır! Yoksa en büyük saadet ve âlî sevinç ve en yüce bahtiyarlık olan Allah'ın rızasını kazanmak mıdır! Ve onun bütün Sözleri, insanları ahlâksızlığa mı teşvik ediyor! Yoksa îmanla onları mücehhez kılıp yüksek ahlâk ve fazilete mi kavuşturuyor!

Kur'an-ı Mu'ciz'ül-Beyan'ın i'caz-ı mânevîsinden fışkıran ve bir Nur-u İlâhî olan Risale-i Nur önünüzdedir. Mâdem îmanı kazanmak ve îman ile bu dünyadan dâr-ı saadet-i bâkiye gidebilmek insanların her meselesinden üstün en büyük dâvasıdır. Ve mâdem Risale-i Nur Kur'an'ın feyziyle hakaik-ı imaniyeyi ders verip yüz binlerle o'nu okuyup yazanların kat'i şehadetiyle ve bir çok âyat-ı Kur'aniye ve ehâdis-i Muhammediye (A.S.M.) kudsî beyanatı ve İmam-ı Ali (R.A.) ve Gavs-ı Geylânî (R.A.) misillû birçok ehl-i velâyetin takdirkârane tavsiyeleriyle Risale-i Nur o dâvayı kat'i kazandırıyor. Elbette ve elbette sizler yüksek adalet ve hakikatperverliğinizle, her türlü fânî endişelerin fevkinde yüksek hakperestliğinizle Risale-i Nur'un o hakkanî ve Kur'anî çehresi ve hakiki kıymetini takdir ile görüp anlayacaksınız. Ve Risale-i Nur'un talebelerinin de Cenâb-ı Hak'ın rızasından başka bir maksad peşinde koşmadıklarını göreceksiniz.

Sayın Yargıtay Hâkimleri!

En yüksek ahlak ve faziletiyle ve en yüce şefkat ve merhametiyle insanları koyu fikir karanlığından ve daimi haps-i ebediden kurtarmağa çalışan ve en şiddetli sıkıntı ve işkencelere göğüs gererek Cenab-ı Hak tarafından tavzif edildiği hakaik-ı Kur'aniyeyi neşretmek kudsî vazifesiyle zamanın en yüce mertebe-i kemaline

erişen aziz ve âlî üstadımız Bediüzzaman Hazretleri bütün bütün hak ve adalete aykırı olarak zindanlara atılıyor. Pek ihtiyar ve hasta ve kimsesiz, en yüksek îman ve ubudiyetle ve harika zekâ ve ilim ile mücehhez ve insanların îmanını kurtarmaktan başka bir gayesi bulunmayan yetmişbeş yaşındaki bu mübârek ve hakikî insaniyetperver Üstadın Afyon zindanlarında şiddetli soğuk ve dehşetli sıkıntılar içindeki vaziyet-i elimânesi ciğerleri deliyor ve kalbleri sızlatıyor. Hakikatlara âşık ve meftun olan yüksek adaletinize ve hakikî insaniyetperverliğinize güvenerek adaletin şefkat ve merhametinin tecellisini bekliyoruz.

Mustafa Sungur

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Ahmed Nazif

Ahmed Nazif'in Temyiz Lahiyasından..

Ahmed Nazif Çelebi'nin Temyiz Lahiyasından Bir Parçadır.

Bana verilen hüküm tamamen müstenidsizdir ve kanunsuzdur ve delilsizdir. Ben bu ittihamların cevabını Denizli'de verdim ve beraet ettim. Ondan sonra benim bu babda faaliyetime dair ne evlerimizde ve ne de ticarethanelerimizde yapılan aramalarda.. ve ne de yapılan soruşturma ve duruşmalarda, delil ıtlakına sezâ hiçbir şey bulunmadığı halde; verilen hükmün mûcib sebeblerini anlamakta izhâr-ı acz ediyorum.

Evet, ben elhamdülillah Müslümanım; ehl-i hak ve hakikatı severim. Dinimize hizmet edenlerin meclûbuyum. Feyz-i ilminden istifade ettiğim büyük âlim ve din üstadı Bediüzzaman Hazretlerine de çok fazla hürmet ve muhabbetim vardı. Bunu iftiharla söylemekten daha tabii ne olabilir? Fakat bir insanın mahkûm edilmesi için bir hakikatı sevgisine malik olması bir sebeb teşkil edebilir mi! Hükmü veren hâkimler bana mahkûmiyet kararı verirken, vicdanlarının hangi sesine uyarak bizi mahkûm edebilmişlerdir?

Yüksek Yargıtay'dan bu sırf zanna dayanan mahkûmiyet kararının bozulmasını ve adaletin tecellisini dileyerek, bekliyorum.

Afyon Cezaevinde Mevkuf
İnebolulu
Nazif Çelebi

Salahaddin Celebi

Salahaddin Çelebi'nin Temyiz Layihasından..

Salahaddin Çelebi'nin Temyiz Layihasından Bir Kısım

Hükmün hülâsasını ve esbâb-ı mûcibeli kararını ve âlim ve muhterem Üstad-ı Fâzılânem Bediüzzaman Said Nursî ve Risale-i Nur Talebelerinin müdafaa ve temyiz layihalarını okudum. Bu sebeble gıyabımda cereyan eden mahkemenin müdafaa ve karar günlerinde bulunamadığımdan çok müteessirim.

İlk duruşmada, Reis: "Sen Risale-i Nur Talebesi misin?" sualinde ısrar etmiş. Ve nihayet sükût ile mukabele etmiştim. Mahkeme bu sükutu bilahare ikrar kabul etmiş. O günkü bulunduğum şerâit.. Mahkemenin henüz hakikata vâkıf olmaması ve hakkımda hiç bir delil bulunmaması... ve bankalara altı-yedi bin lira borcun olması.. ve baba oğul tevkifimiz.. uzak bir garib memlekette mütehammil olduğundan iktisâden perişan olacaktık.. bu sebeble sükutu icab ettiriyordu. Bu mucbir sebebden doğan hareketimle de, mahkeme beni gayr-ı mevkuf bırakmıştı. Mahkeme altı ay mahkumiyetime kanaat-ı vicdaniye ile kanunsuz kararını vermiştir. Fakat bir hak ve hakikatı da görmüştür.

Şimdi Kemâl-i tefâhürle diyebilirim : "Evet, ben de Risale-i Nur Talebesiyim. Risale-i Nur Talebesi; tasavvur olunan bir mevhum cem'iyet mensubu demek değil, üçyüzelli milyon İslâm cemaatına mensubuz demektir. Risale-i Nur Talebesi; Nûr-u Kur'an talebesi ve hizmetkârı demektir. Çünki, Risale-i Nur eserleri, Kur'an'ın feyzinden tereşşuh etmiş nurlu sözlerdir. Bindörtyüz senedir milyonlarca Müslümanlar Kur'an'ı en mukaddes emanet olarak baş ve kalblerinde muhafaza etmişlerdir ve kıyamete kadar da edeceklerdir.

Evvelâ, bir delil olmadığından men-i muhâkememizi, sonrada (Pederimle yaptığı hususi bir münâkaşanın te'siriyle)

mahkumiyetimizi isteyen savcının indî talebi aynen kabul edilerek; tedkikat yapmadan, bir delil, bir suç unsuru olmadan ve hem derhal tevkif ile altı ay mahkumiyetimize gıyaben karar veren.. ve baba-oğul ikimizi bu mevsim-i şitâ'da İnebolu Cezaevinden Afyon Hapishanesinde mevkûfen getirtip, mâsumâne ve bigünah olarak garib bir hapishanede azab içinde gadaplı çile çektirip, âhiretimize sevab kazandırdığından, hey'et-i hâkimeye teşekkürler ederim.

Dünyevi hiç bir maksad ve gaye gütmeyen, yalnız imân ve âhiret için çalışan Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin ve Risale-i Nur talebelerinin muhakkikâne ilim çerçevesi içinde hak ve hakikata istinad eden Kur'an tefsirine ve mukaddesatına, ilmî fikrine, imânına her akl-ı selim sahibi hürmet eder. Biz Nur-u Kur'an talebelerinin dünyevi bir maksad güttüğü veya bir menfaat te'min ettiği isbat edilirse, değil altı ay altı sene mahkumiyete hatta derhal idama dahi razıyız.

Ben şahsen böyle biliyorum. Ve böyle kâbul ediyorum. Elhamdülillah hiç bir talebede böyle bir fikir, bir delil olmadığı gibi, bir su-i maksad dahi hissedilmemiştir. Rıza-yı İlâhi nâmına îmanımız, âhiretimizi kurtarmak, dîni bilgilerimizi arttırmak için okunan ve yazılan risaleleri ve mektubları Denizli ve Afyon Mahkemesinin Ankara'da salâhiyetli bilirkişilere yaptırdığı incelemede verdikleri rapor, bu iddiamızı tamamıyla tasdik etmiştir.

Denizli Mahkemesi neticede, 132 Risale-i Nur'un 127'si Kur'âni olup, müellifinin sakin olmadığı zamanlarında yazdığı.. diğer beş risale ise, müsbet ilimlerle kâbil-i telif olmadığını.. bu eserleri cezbeye geldiği veya hiddetli zamanlarında yazdığı kanâatında olduklarını.. Ehl-i vukuf raporundan anlaşılmış. Mahkemeye de yeter kanaat gelmişdir. Esasen o beş eserinde neşrine izin verilmediği müellifin müdafaatında mevcuddur. Netice-i mahkemede eserlerin iadesine ve sanıkların beraetine müttefikan karar vermişlerdir.

Afyon Mahkemesinin ikinci bir defa bu dâvayı rü'yete kanunen hakkı yoktur. Hem yüksek Yargıtay'ın tedkikinden geçmiş, hem müttefikan karar-ı beraat ve tasdikle kesb-i kat'iyyet etmiştir. Risale-i Nur müellifi o tarihten beri yeni bir eser yazmamıştır. Yalnız mevcud eserlerin bir kısmı biraraya toplatılarak "Asâ-yı Mûsâ" ve "Zülfikar" nâmlarını aldıkları, eski ve yeni bilirkişiler raporunun tedkikinden

anlaşılıyor. Yeni bir delil ve bir hâdise olmadığına nazaran bu dâvânın da beraetle neticelenmesi, kanun dairesinde adâlet yerini bulmuş olurdu. Veyahut davanın sukut ettirilmesi icab ederdi.

Dini ve dînî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl etmek, cem'iyet kurmak, hâşâ.. yirmibeş senedir müteaddid mahkemeler geçirmiş ve tarassudlar altında bir cürüm delili elde edilemediği bütün Türkiye emniyet-i umumîye raporlarında anlaşıldığı halde; yalnız bu vatanda yüzbinlerce Risale-i Nur Talebesinin hepsinin ahlâk-ı hamide sahibi olduğu tesbit edilmiş. Ve lisan-ı halleriyle de ve fiiliyat-ı haseneleriyle de belli ve âşikârdır. Binaenaleyh Afyon Mahkemesinin bu kararının, savcının garâzî ve indî ittihamından mülhem olduğu kanaatı hâsıl oluyor.

Demokrasi sisteminin kabulüyle Birleşmiş Milletler câmiasına dâhil edildikten sonra fikir hürriyetine, yazı hürriyetine, söz hürriyetine, ferd hürriyetine Ankara’da, İstanbul’da ve birçok şehirlerimizde riayet ediliyor. Dinsizlik cereyanlarını destekleyen muhtelif kitab, risale, mecmua ve gazeteler serbest neşriyat yapmaktalar. Ve halk da kütübhanelerde bile serbest okumaktadırlar. Bizim; Denizli Mahkemesinin kararıyla iade edilen bu kıymetli eserleri okumak, yazmak ve neşretmemiz nasıl bir suç olabilir ve ceza verilebilir?

İmân ile kabre girmek çaresini aramak için; Allah'ımızı, Peygamberimizi, Kur'anımızı, dinimizi, imanımızı, âhiretimizi öğrenmek devletin emniyetini ihlâl etmek mi demektir? Vicdan hürriyeti nerede kaldı? Hüviyetimizdeki İslâm kaydını silelim mi? Kanun-u esasi sarihdir; neden su-i istimal ediliyor? Yalnız bu hücum dindarlara mıdır? Halbuki; dindarlığı söndürmek isteyen ve vatanı anarşiliğe sevkeden komünistler, masonlar, siyonistlerdir.

İnebolu Ceza Mahkemesinde, 948 yılı Mayısında bir dinsizlik dâvâsı maalesef beraetle neticelenmiştir.

(İnebolu Tayflılar okulu dördüncü sınıf öğretmeni Kemâl Okçu, talebelerini kıra götürmüş. "Allah varmı, yokmu" mevzuu üzerinde, canlı bir tablo göstermek istemiş. "Allah'a inananlar ve inanmayanlar birer tarafa ayrılsın" demiş. Öğretmen kızı ile ve bir-iki kişi daha inanmayanlar tarafına; ekseriyet inananlar tarafına ayrılmış. Ve öğretmekn (İnanan çocuklara) demiş ki: "Ben şimdi yok olacağım.

Siz, Allah Allah bağırınız. Bakalım gelecek mi? Şayet gelmezse, (İnanmayanlara hitâben) Kemâl Okçu deyiniz." diyor. Öğretmen, civarında bir ağacın arkasına saklanıyor. İnananlar "Allah, Allah!" diye bağırıyorlar; gelen yok. İnanmayanlar "Kemâl Okçu" diye bağırıyorlar; öğretmen meydana çıkıyor. İşte çocuklar (hâşâ ve kellâ yüzbinler hâşâ) Allah yoktur. Olsaydı gelirdi. Ben, var olduğumdan geldim." İnananlar kısmında Erkut ismindeki talebe, "Anne! Anne!" feryadını basıyor. Öğretmen "ne bağırıyorsun" diyor? "Annemi çağırıyorum. Annem evde olduğundan gelmedi." diyerek, öğretmenin çok sakat fikrini bir çocuk cerh ve terzil ediyor.) Bu dâvâ safhası, İnebolu'da pazar yerinde Boyacı Aziz nâmında bir esnafın vesilesiyle mahkemeye aksetmiş. Ve dâvâ cezasız neticelendiğini işittik.

Bu kabil komünist propagandası devletin ve milletin ilim ve irfanını temsil eden maarif teşkilatına girmiş. Numûnelerini hergün gazetelerde okuyoruz. Bu kızıl tehlike bütün yurdumuza yayılırken başta Risale-i Nur Talebeleri ve iman sahibi dindar kardeşlerimiz harekete geçip devleti, milleti ikaz etmişler ve bu azim tehlikeyi önlemişlerdir.

İşte Risale-i Nur Talebeleri, komünistlerin ve dinsizlerin düşmanıdır. Risale-i Nur' da; masonluğu, komünizmi, materyalizmi, dinsizliği zir ü zeber eden nurlu bir elmas kılınçtır.. Bu sebeble, devlet, Risale-i Nur'a lazım gelen mevkii vermelidir. Tedrisata kabul edilmelidir. Ve iman ışığı kalblerde yanmalıdır ki, bu vatanda muzır cereyanlar, komünizm, masonluk yaşamayasın.

Risale-i Nur'daki bütün hakikatlar, ayetlerden tereşşuh ettiğinden ilmîdir. Hiç bir mes'uliyet yükletilemez, Bir misâl:

Üstâdım Bediüzzaman, Rusya'ya esir düştüğü zaman kampta önünden geçen Nikola Nikolaviç'e ehemmiyet vermiyor, yerinden kımıldanmıyor. Başkumandanın nazar-ı dikkatini çekiyor. Tekrar bir bahane ile önünden geçiyor.Yine kımıldanmıyor. Üçüncü def'asında önünde duruyor. Tercüman vasıtasıyla aralarında şöyle bir muhavere geçiyor.

Nikola Nikolaviç:

- "Beni tanımadılar mı?"

Bediüzzaman:

-"Evet tanıyorum. Nikola Nikolaviç'tir. Çarın dayısıdır. Kafkas cephesi başkumandanıdır."

Nikolaviç:

-"O halde ne için hakaret ettiler?"

Bediüzzaman:

-"Hayır, ben kendisine hakaret etmiş değilim. Ben mukaddesatımın emrettiğini yaptım.."

Nikolaviç:" Mukaddesat ne emrediyormuş?"

Bediüzzaman:-

"Ben Müslüman âlimiyim. Benim kalbimde îmân vardır. Kendisinde iman olan bir şahıs, imanı olmayan bir şahısdan efdaldir. Ben O'na kıyam etse idim, mukaddesatıma hürmetsizlik yapmış olurdum. Onun için ben kıyam etmedim."

Nikolaviç:

-"Şu halde bana imansız demekle benim şahsımı, hem ordumu hem milletimi ve Çar'ı tahkir etmiş oluyor. Derhal divan-ı harb kurulunda isticvab edilsin."

Bu emir üzerine divan-ı harbe veriliyor. Esir ordugahındaki Türk, Alman, Avusturya zabitleri hepsi ayrı ayrı Bediüzzaman'a rica ederek, başkumandan'a tarziye vermesi için ısrar ediyorlar. Verdiği cevab bu oluyor:

-"Ben âhiret diyarına göçmek ve huzur-u Resulullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lâzımdır. İmana muhalif hareket edemem."

Buna karşı kimse sesini çıkarmıyor. Neticeyi bekliyor, isticvab bitiyor. Rus çarını ve Rus ordusunu tahkir maddesinden idam kararını veriyorlar..

Bediüzzaman, kararı infaz için gelen bir manga askerin başındaki subaya, kemâl-i şetâretle: "Onbeş dakika müsaade ediniz, vazifemi ifa edeyim" diye abdest alıp, iki rek'at namaz kılarken; Nikola Nikolaviç geliyor. Kendisine hitaben:

-"Beni afvediniz. Siz beni tahkir için yaptığınızı zannediyordum. Hakkınızda kanunî muamele yaptım. Fakat şimdi anlıyorum ki; siz bu hareketi imânınızdan alıyorsunuz. Ve mukaddesatınızın emirlerini ifâ ediyorsunuz. Hükmünüz ibtal edilmiş; dini salâhiyetinizden dolayı

şâyân-ı takdirsiniz. Sizi rahatsız ettim. Tekrar tekrar rica ediyorum, beni afvediniz."

NETİCE : 6 maddedir.

1-Bu vak'a, mahkememize ve verilen hükme güzel bir misaldir. Maksadın; devletin emniyetini ihlâl edecek su-i niyet ve menfi bir hissiyat düşüncesi olmadığı, bil'akis islâm Dininin istinadgâhı olan Kur'an-ı Azim'in hak ve hakikatı gösteren düsturlarını izah etmekle, beşeriyeti dünyevi ve uhrevî saadet ve selâmete eriştirmek olduğu hem eserlerden, hem Risale-i Nur talebelerinden, hem ehl-i vukuf raporundan, hem mahkemedeki müdafaattan anlaşılmaktadır. Bu dâvâ, bütün teferruat ve müştemilatıyla beraber ilimden, imândan mukaddesattan tezahür ettiğini, Nikola Nikolaviç'den üstün adâlet terazisinin maddi ve manevi mesûlü, hak bulucusu, muhterem Yargıtay hey'etinin adâletinde, vicdanında, kanununda elbette anlaşılacaktır.

2-Denizli Mahkemesinde aynı dâvâ görülmüş, ve beraetle neticelenmiş. Ve yüksek Yargıtay'lıkça da tasdik edilerek kesb-i kat'iyet etmiştir. Binaenaleyh aynı dâvânın ikinci bir def'a görülmesine kanunen cevaz yoktur. Kanuna, adâlete, temyize karşı bir hürmetsizliktir. Esasen mezkur dâvânın sükütu icab ederdi.

3-Yirmibeş senedir Risale-i Nur müellifini ve mâlum talebeleri, daimi tarassud altındadır. Türkiye'de yüzbinlerce talebesi olduğu halde, Dahiliye Vekâleti emniyet-i umumiye raporlarında bir vukuat kaydedilmemesi ve partilere dahil olmamaları, dünyevî bir maksadı gütmediklerini isbata kâfidir.

4-Eskişehir, Denizli, Afyon Hapishanelerinde Nur-u Kur'an talebelerinin kaldıkları müddetçe lisan-ı halleriyle verdikleri ders, mezkur cezaevlerini hakiki bir ıslahhane ve medrese-i Yusufiye haline getirmiştir. Allah korkusu kalblere yerleşmiş. Canavarlaşmış ruhlar terbiye edilmiş. Bugün, evvelce adam öldürmekten çekinmeyenler, şimdi tahtakurusunu öldürmekten çekiniyorlar. Bu hâle mezkur hapishane müdür ve gardiyanları birer canlı şahiddirler.

5-Denizli'de aynı maddeden dokuz ay mevkuf kalmış ve beraet etmiştim. Bu sebeble dokuz ay mevkufiyetim nazara alınmayarak bu mahkumiyete sayılmaması vicdan mıdır? Ve bu altı ay mahkumiyeti,

kanaat-ı vicdaniye ile verdiklerinden de kanun mudur? Yüksek adâletinize bu hakkımı teslim ediyorum.

6-Bende yapılan aramada, cereyan-ı muhakemede bana umum meyanında isnad edilen suça dair hiçbir delil ve sübut olmadığından ve savcı da men-i muhakememi istediği halde; son mahkeme celsesinde gıyabımda cezamı taleb etmesini, tamamen kanunsuz ve asılsız bulmakla beraber.. evvelce savcının pederimle yaptığı hususi bir münakaşanın intikamıdır, tahmin ediyorum. Bu talebimi mahkeme tedkikat yapmadan aynen kabul etmiştir. Bu hüküm hakkımda zehülen verilmiştir. Yukarıdaki mütalaalarım ve bu layiham, imânımdan ve mukaddesatımdan tereşşuh etmiştir. Ve hükmün bozulmasına en kuvvetli delildir.

Biz, bize isnad edilen 163. maddenin hiç bir unsuru ile cezalandırılamayız. Beraatimizi ve telgrafla bu sıkıntılı hapisten tahliyemizi yüksek adâletinizden, kanunuzdan, vicdanızdan, iz'anınızdan, îmân ve mukaddesatınızdan talep ederim. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

dir.

Afyon Cezaevinde Tutuk
İnebolulu
Salâhaddin Çelebi

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Avukat Ahmed Hikmet

Avukat Ahmed Hikmet'in Müdafaasıdır

Avukat Ahmed Hikmet'in Mahkeme-i Temyiz'de Dahi Okuduğu Müdafaasıdır

Birincisi: Müekkillerinden Said Nursî hakkındaki müdafaa kısmı.

1-Said Nursî nâm-ı diğer Bediüzzaman'ın tercüme-i hâli:

Gerek iddianâmede ve gerekse kararnâmede, bu ihtiyar sanığın aslen Bitlis'in Hizan Kazasına bağlı Nurs Köyünden olup, Şeyh Said isyânı sırasında Van'da bulunmasıyla, yurdun emniyeti bakımından Doğu bölgesinden alınarak, iç bölgelerde ikâmete me'mur tutulduğundan bahsedilmekte ve bundan sonra evvelki lüzûm-u muhâkeme kararlarıyla mahkumiyeti ve beraeti hususları izah ile iktifa edilmek suretiyle bugünkü suçlarına geçilmektedir. Halbuki, bu ihtiyar sanığın hâl-i tercümesi bu kadar basit değildir.

1: Usûlü dairesinde tahsil görmeyen ve fakat bilgisi yerinde olan bu sanığın ilmî varlığı, mahkemenizde bulunan ve birinci ehl-i vukufça da tamamen takdir edilen "Siracü'n-Nur, Gençlik rehberi, Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar" gibi eserleriyle olduğu kadar, gençliğinde yazılmış ve neşredilmiş diğer bir kısım kitablar ile mâlum bulunmaktadır.

2: Kendisi hürriyet mücâhidi olup, bu yüzden Abdülhamid'in emriyle "Emrâz-ı Akliye Hastahanesi"ne dahi sevk edilmiş bulunmaktadır. Bu itibarladır ki Türk Hürriyet İnkılabında hizmeti mevcuddur. Aynı zamanda şahsî müdafaanamelerinde yazıldığı gibi Hulefa-i Raşidîn devr-i idarelerini tam bir cumhuriyet idaresi olarak kabul ve takdir eden ve karıncavari gibi hayvanları da cumhuriyetçi olmaları sebebiyle şahsî gıdasıyla onları besleyen ve seven bu

ihtiyarın bu duygu ve fikirleri ile de dindar bir cumhuriyet idaresinin Türkiye’ye girmesinde yardımcı olduğunu isbat etmese dahi, tarafdarlarından bulunduğu şöylece aşikâr bulunmaktadır.

3: İşbu fikir ve hizmetleri sebebiyle İttihad-Terakki hükümetince takdir olunarak, Van'da kurulmasına karar verilen İslâm üniversitesinin açılması vazifesinin kendisine verilmiş olduğu ve bu ilmin vazifesine başladığı ve o ilim yurdunun temelleri atıldığı sırada, Birinci Harb-i Umuminin patlamasıyla o günkü genç kudreti anında etrafındaki talebeleriyle gönüllü mücâhede alayı teşkil ederek ve kendisi de bu alayın kumandanı olduğu halde vatan müdafaasına iştirak etmiş bulunduğu sırada Kafkas cephesinde esir düştüğünü, keza hatıratında görmüş bulunuyoruz.

Bu ihtiyar müekkilimin bahsedilen vatan müdafaasına iştirak ettiği devletin askerlik kayıtlarıyla sâbit olacağı gibi, Ehl-i Sünnet mecmuasının 15 Teşrin-i evvel 948 tarihli ve ikinci cildinin 46/20 sayılı nüshasının onuncu sayfasında: *"Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi"* başlıklı olup, Kafkas cephesinde beraber esir düştükleri arkadaşı Abdurrahim Zapsu tarafından yazılan ve Rusya'nın o zamanki başkumandanı ve Rus Çarı'nın dayısı olan Nikola Nikolaviç'e karşı, sırf dinî mukaddesata hürmeten ayağa kalkmaması sebebiyle idama mahkum edilmesine rağmen akidesini büyük bir sukûnet ile muhafaza ettiğinin görülmesiyle, aynı kumandan tarafından bu cezanın afvedilerek Bediüzzaman'ın bu hareketini takdir ile tarziye vermiş olduğuna işaret eden bu yazı dahi, bu ihtiyar sanığın sadece asker ve sadece kumandan olduğuna değil; mukaddesatına, dinine, millî şerefine, hayatı pahasına ne derece bağlı olduğunu göstermektedir.

4: Bu şerefli asker, nihayet Rus esaretinden kaçmağa muvaffak olup İstanbul'a geldiğinde, "Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiye" azalığına kaydedilmek suretiyle yine ilmî hizmetlerine başlamıştır.

5: Millî Mücadele sırasında İstanbul'da bulunmakta iken de, ayrıca memlekete olan hizmetleri Ankara Millî Hükûmeti tarafından takdir edildiği gibi; bizzat Atatürk tarafından dahi takdir edilmekle, o zamanın Van valisi Tahsin Bey vasıtasıyla bu ihtiyar âlim Ankara'ya çağrılarak, Türkçe bilmeyen Şeyh Sinûsi yerine vilâyet-i Şarkiye vâiz-i umumisi ve aynı zamanda Diyanet Riyasetinde Dârü'l-Hikmet

âzâlarıyla beraber bulunması.. ve ayrıca Van'da temelini attığı Şark Dârü'l-funûnunu te'sis için ayrılan yüzelli bin lira tahsisatla bu mühim vazife kendisine teklif olunmuş ise de, -siyaset hayatını terk etmek ihtiyacını duyduğundan- teklif olunan bu vazifeleri kabul etmeyip o zamandan beri dîn-i İslâm ve imânı yolunda çalışmağa başladığını, yine kendi hatırâtından görüyoruz.

İşte böylece, bu ihtiyar sanığın ilmî, dinî ve askerî sahalarda hizmetler görmüş bir şahsiyet olduğu görülmektedir.

İkincisi: Said Nursî hakkındaki isnad ve iddialara gelince; bunları "dört" kısma ayırarak mütalâa ve müdafaa etmek gerektir.

1-Takdirler : Denizli Mahkemesince yaptırılan tedkik neticesi verilen 7/4/944 günlü ehl-i vukuf raporunun birinci sahifesinde aynen:

"Birinci nev risaleler: Bir âyetin tefsiri, bir hadis-i şerifin maksadıyla yazılmış olanlar; din, imân, Allah, Peygamber, Kur'an ve âhiret akidelerini ve ibarelerini açıkça anlatmak için temsillerle yazılmış ilmî görüşleri ve ihtiyarlara ve gençlere hitab eden ahlâkî öğütler ve kısmen hayat tecrübelerinden alınmış ibretli vak'alar ve esnafa aid faideli menkıbeleri ihtivâ eden ve mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir ki.."

İşte bu suretle salâhiyetli şahıslardan müteşekkil birinci ehl-i vukuf; bu ihtiyara aid olup, o mahkemece iadelerine karar verilen kitabların listesini mahkemenize ibraz ettiğimiz ve bu defa suç konusu teşkil edilen bahisleri de ihtiva eden bu eserlerin yüzde doksanının böylece takdir edildiğini görmekteyiz.

Gerek iddianâme ve gerekse son tahkikâtın açılmasına dair kararnâmede açıkça yazıldığı üzere aynen: "Risale-i Nur'da; içkinin, fuhşun, israf ve sefahetin kötülüklerini belirtmekle.. gençleri bu kabil hallerden men' etmekle şüphesizdir ki, İslâmlığa hizmet etmiştir." denilmekle; keza bu eserlerin bir kısmının takdir edildiği görülmektedir ki, bu suretle risalelerin kıymeti de inkar edilmemiştir.

2-Tenkidler : İddianâme ve kararnâmeyle birlikte esas hakkındaki son mütalaanâmenin pek büyük bir kısmını bu tenkidler teşkil etmektedir. Şöyle ki:

"Risale-i Nur'un az ve mahrem bir kısmında, okuyanlara birşey öğretme bakımından ilmî bir mahiyet taşımadığı.. ve "Risale-i Nur'un şimalden gelecek büyük kızıl tehlikeye karşı bir sed olduğu" iddia

edilmekte bulunduğu.. Nurcuların zanlarının hilâfına olarak, bu risalelerin "yegane okunacak bir tefsir" bulunmadığı... Said Nursî'nin, kerameti ve veliliği hakkındaki yazıları red ve cerh etmediği.. Said Nursî'nin tefahüre meyli.. bazı tabiî hâdisatın Risale-i Nur'un tokadı olarak vasıflandırıldığı ciheti.. Risale-i Nur'un bir mecmuası Sirâcü'n-Nur'un âhir parçasında, istinad edilen hadislerin bir kısmı zayıf ve hatta mevzu olmakla beraber te'villerinin yanlış olduğu ve aslı olmadığı" noktaları...

"Risale-i Nur'un hakiki tefsir olmadığını.. Said Nursi'nin kendisini medhettiği gibi, diğer suçlular tarafından da kendisi için mersiyeler yazıldığı.. Said Nursi'nin her yazısının ve her müdafaasının Risale-i Nur'a geçtiği.. Said Nursi'ye bağlananlara "Talebe" denildiği.. her âlimin sevilmekte olup, saygı gösterilmekte bulunulup, ancak ona intisab derecesinde bağlanılmayacağı.. bazı hâdislerin, kerametine atf olunarak ta'mim olunduğu.. talebelerin bazısının Said Nursi'ye kerametler atf etmekte bulundukları.. Said Nursi'nin mahkemeye verdiği müdafaanâmesinde, mahkemeye karşı saygılı olunmayarak, "sizlere ihtar ediyorum" diye mevcud yazıları ve "bu memlekete yazık olur" demesi.. bazı me'murlara karşı "Nur'un tokadını yedi" denildiği... bazı talebelerin Said Nursi'ye "medhilik " veya "müceddıtlik" vasfı verdikleri.. ve hatta Ahmed Feyzi Kul'un eserinde, "Peygamberin vârisi" denildiği.." gibi, birçok cihetlerden gerek Nur Risalelerinin bazı noktaları gerekse bir kısım Talebelerin mektublarındaki şahsî, dinî ve felsefî olan kanâat ve akîdeleri ayrı ayrı tenkide tabi tutulmuş bulunmaktadır.

Gerek bu tenkid cihetlerine müekkilim Said Nursî tarafından cevab verilmiş bulunmasına ve gerekse ve bilhassa bu noktaların suç mevzuu ve suç vasfı bulunmayıp, sadece şahsî tenkidler mâhiyetinde kalmış olduğu cihetle.. ayrı ayrı cevab vermek ve müdafaa etmek lüzûmu duyulmamıştır. Ancak, bu tenkidlerin sebebi olan Risale-i Nur'daki umumi yazıların, felsefî görüşlerinin açıklanması lüzûmuyla bir kısım tenkidleri açıklamak lüzum etmektedir. Şöyle ki:

Dünya, mevcûdat, hayat gibi varlıklar hakkında ve aynı zamanda dinî sahada felsefî görüş ve duyuş sahibi olan Said Nursi'nin dinî felsefesi; Allah indinde makbul her hâdisenin bir ecri bulunduğuna ve bu arada Nur Risalesi ve bu uğurdaki çalışmaları ve bu risalenin

Türkiye dâhilinde okunması ve dinî itikadların artması hâlinin bir sadaka mâhiyetinde olduğuna ve her sadakanın, itikad sâhiblerine gelecek belâ ve kazalara karşı olup, tehlikenin veya vehâmetin az olmasını veya hiç olmamasını te'min eder mâhiyette bulunduğu yolundaki kanâat ve âkide misillü ve aynı surette bu Nur Risalelerinin okunması dahi, aynı suretle Cenab-ı Allah indinde sadaka kabul edilmekte ve o suretledir ki, gelecek olan ve Allah'tan bilinen hayır ve şerre, kaza ve belâya karşı sadaka kabûl edildiği yolunda kanâat beslenmektedir.

İşte bu dinî kanâat ve akîde ve umumi tabirle felsefî duygu mucîbince; "bu Nur Risalelerinin takibata tabi tutulup zapt edildiği veya okuyanların tahkikat ve takibat veya tevkif altına alınmak suretiyle tazyik olunduğu sıralarda ise, bu sadaka verilmediğinden gelecek İlâhî hâdisâtın ağır ve şiddetli vâki olduğuna" işaret edilmektedir.

Şu arz olunan mâhiyetteki felsefi kanâatlar; iddia makamınca, "doğrudan doğruya İlâhî tasarrufatın Said Nursî veya Nur Risalelerinin kerametlerine atf edildiği" yolunda kabûl ve iddia ile o suretle tenkid edilmektedir ki, bu suretle bu tenkidlerin yerinde olamadığına böylece işaret etmek isterim.

Diğer bir tenkide cevab noktası ise: "Risale-i Nur'un, şimalden gelecek büyük kızıl tehlikeye karşı bir sed olduğu iddia ve zannedilmekte bulunduğu" yolundaki iddia makamının tenkid kısmıdır.

Yüksek huzurunuzun mâlumlarıdır ki ve aynı zamanda yukarıda arz edilen Denizli Mahkemesince teşkil ettirilen ehl-i vukuf raporunda açıklandığı vecihle: Eserlerin yüzde doksanı, samimi olan dinî duygu ve akîde ile yazılmış olup, tamamen içtimâi bünyenin birçok taraflarını kuvvetlendirmek maksadıyla yazılmış olduğuna ve dinen kuvvetli akîde sahibi olan milletlerde âile, vatan ve millet duygularının daha kuvvetli olduuğu ve bu milletlerin komünist te'sirine karşı daha çok mukavemet gösterdiği de malum bir hakikat olduğuna göre, ihtiyar sanığın bu yoldaki telakkî ve zanlarının hakikatı böylece sâbit bulunmaktadır. Velev ki, zan ve tahminden ibaret kalsa dahi, bütün millet ve devletlerce kötülüğü ve tehlikesi kabul edilen komünist rejimine karşı mukavemet ve mücâdeleyi göstermesi bakımından

takdire lâyık görülmesi lâzım gelirken, tenkitte isâbet olmadığı kanâatındayım.

Said Nursi hakkında suç olduğu iddia olunan hususlara gelince... Bu iddialara birkaç gurupta toplanmaktadır.

Sirâcü'n-Nur adlı eserinin 291. sahifesinde : Âhirzamanda vukua gelecek hâdisâta işaret eden hadislerin tefsirlerini ihtiva eden "Yirmi mes'ele'den, Birinci Mes'ele: 'Âhirzamanda eşhâs-ı mühimmeden olan Süfyanın eli delinecek.' Allahu a'lem bunun bir te'vili, israftır." denilmektedir.

İkinci mes'elesinde ise: "Âhirzamanın dehşetli bir şahsı, sabah kalkar; alnında هذَا كَافِرٌ yazılmış bulunur. Allahu a'lem bissavab bunun bir te'vili şudur ki: O Süfyan, kendi başına frenklerin serpuşunu koyup, herkese de giydirir. Fakat, cebr-i kanun ile ta'mim ettiğinden, o serpuş dahi secdeye gittiği için inşâallah ihtidâ eder. Herkes yalnız istemeyerek bunu giymekle kafir olmaz." denilmektedir.

Dördüncü Mes'elesinde : "Rivayette vardır ki: Âhirzamanda Allah Allah diyecek kalmaz. لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللَّهُ bunun bir te'vili şu olmak gerektir ki: Allah! Allah! deyip zikreden tekyeler, zikirhâneler, medreseler kapanacak ve ezan ve kamet gibi şeairde İsmullah yerine başka isim konacak." denilmektedir.

Yedinci Mes'ele: Rivayette vardır ki: 'Süfyan büyük bir âlim olacak, İlmi ile dalâlete düşer. Ve çok alimler ona tabi olacaklar.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ bunun bir te'vili şudur ki: Başka padişahlar gibi: -ya kudret veya kabile ve aşiret veya cesaret ve servet gibi- vasıtayı saltanat olmadığı halde, zekavetiyle ve fenniyle ve siyasî ilmiyle o mevkii kazanır. Ve aklı ile çok âlimlerin akıllarını teshir eder; etrafında fetvacı yapar. Ve çok muallimleri kendine taraftar eder. Ve din derslerinden tecerrüd eden maarifi rehber edip ta'mimine şiddetle çalışır." denilmektedir.

Yirmi Mes'elenin tetimmesi olarak yazılan Üç Mes'elenin birincisi: "Rivayetlerde, Hazret-i İsâ'ya (A.S.) Mesih nâmı verildiği gibi; her iki

Deccala dahi mesih nâmı verilmiş. Ve bütün rivayetlerde مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ denilmiş, bunun hikmet ve te'vili nedir?

Elcevap: Allahu a'lem bunun hikmeti şudur ki: Nasıl ki emr-i İlâhî ile İsa Aleyhisselam, Şeriatı Museviye'de (A.S.) bir kısım ağır tekâlifi kaldırıp, şarab gibi bazı müştehiyatı helal etmiş. Aynen öyle de; büyük Deccal, şeytanın iğvâsı ve hükmüyle Şeriat-ı İseviye'nin (A.S.) ahkâmını kaldırıp Hıristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden rabıtalarını bozarak anarşistliğe ve Ye'cüc ve Me'cüc'e zemin hazır eder. Ve İslam Deccalı olan Süfyan dahi, Şeriat-ı Muhammediye'nin (A.S.M.) ebedi bir kısım ahkâmını nefis ve şeytanın desiseleri ile kaldırmağa çalışarak hayrat-ı beşeriyenin maddi ve manevî rabıtalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak, hürmet ve merhamet gibi nuranî zincirleri çözer, hevesât-ı müteaffine bataklığında birbirine saldırmak için cebrî bir serbestiyet ve aynı istibdad bir hürriyet vermekle dehşetli bir anarşistliğe meydan açar ki, o vakit insanlar gayet şiddetli bir istibdattan başka zabt altına alınmaz." denilmektedir.

İkinci cihet ve Sebeb: "Her iki Deccal; âzâmi bir istibdad, âzami bir zulüm ve azami bir şiddet ve dehşet ile hareket ettiklerinden, bir iktidar görülür.

Evet, öyle acib bir istibdad ki: kanunlar perdesinde herkesin vicdanına ve mukaddesatına hatta elbisesine müdahele ederler."

İkinci Mes'elenin Dördüncü Cihet ve Sebebinde : "Büyük Deccalın ispirtizma nev'inden teshir edici hassaları bulunur. İslâm deccalının dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Ben, bir manevi âlemde İslâm Deccalını gördüm. Yalnız bir tek gözünde teshir edici manyetizmayı gözümle müşahede ettim. Ve O'nu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkar-ı mutlaktan çıkan bir cür'et ve cesaretle mukaddesata hücum eder." denilmektedir.

İşte gerek iddia makamınca ididanâmesinde veya esas hakkındaki son mütalaanâmesinde ve gerekse Sorgu Hakimliğince

yazılan son tahkikat kararında, Said Nursî hakkında suç olduğu iddia ve emare olunan bahisler bunlardır.

Bu bahislerin suç olduğu izah edildiği sırada.. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti tarafından kanunlarla kabul olunan şapka giyilmesinin; tekyelerin, zaviyelerin, medreselerin kapanmasını; medenî kanun ile kadınlara verilen müsâvi hak ve salâhiyetlerin; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti dairesinde yaşayan insanların içtimâi bünyelerini düzenleyen kanunların ve bu kanunla müsâvi olarak yapılan inkılâbların aleyhinde olduğu iddia olunmakta ve suç sayılmaktadır.

Keza bu yazılardaki "Süfyan" tabirinin ve "İslam Deccalının" kim olduğu iddia makamınca düşünüldükten sonra, suçlulardan Mustafa Osman'ın yazdığı bir mektubta aynen: "İşte ordu, alâmet-i küfür olan şapkayı başından çıkarıp atmağa gayret etmeğe başlayalı, silsile halinde fütuhatlar başladı. Ve bu gün yüzer kuruşluk yeni paralarda, âdet-i menhus ve onlarca ehemmiyetli olan resim koymağa muvaffak olamamışlar. Süfyanın prensibleri de kendisi gibi ölüyor." diye yazılan mektubuyla... Çalışkanlar Köyü öğretmeni Mustafa Sungur tarafından yazılan başka bir mektub muhteviyatında istihraç ile Süfyan ve Deccal tabirlerinin Atatürk'e karşı kullanıldığının ve Said-i Kürdî'nin şapka giymediği gibi propagandaya giriştiği ve mücahede etmekte olduğu cihetleri.. bu suretle iddia ve suç sayılmaktadır.

Bir defa, yukarıda arz edilen "mes'eleler" halindeki yazıların bir kısmı otuz-kırk sene evvel yazılmış bulunmaktadır. Bu cihet, gerek "Beşinci Şua" nâmını taşıyan bu bahsin başlangıcında: "Âhirzamanda vukua gelecek hâdisata işâret" diye yazılmış olmasıyla sabit olacağı gibi, Said Nursî'nin huzurunuzdaki şifahi müdafaasında da açıklanmış bulunmaktadır.

Sonra, bu bahislerin, Türk inkılâblarının kasdolunduğu ve kötülemek maksadıyla yazıldığı hakkında da bir ifade mevcut olmadığı, iddia makamının esas hakkındaki son mütâlaasında kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu itibarla, bu yazılar; ancak dinî duygu ve düşünce ile ve "mevzu" olduğu iddia olunan bazı hadislerin kırk sene evvel, gelecek zaman hakkında "Allahu a'lem" tabirleriyle tefsiri yapılmasından ibarettir.

Zira, gerek ehl-i vukuf raporlarında ve gerekse iddia ve kararnamelerde, "bu hadislerin bir kısmı sahih hadis olmayıp mevzu hadis bulundukları" beyan ve işaret olunmak suretiyle, bu mes'elelerin hadis tefsirlerinden ibaret olduğu kabûl edilmiş bulunmaktadır.

Şu halde doğrudan doğruya iddia olunduğu gibi, bu mes'eleler Türkiye Cumhuriyeti inkılabları zamanında yazılmamış ve bu inkılâbları kötülemek maksadı güdülmemiştir. Ancak bahsedilen inkılablardan evvel -ve mevzu da olsa- hadîs namı altında yazılan ve İslâm Tarihine malolmuş hadisleri tefsir ile Hıristiyanlığa ve İslam Alemine ait iki türlü Deccal ve Süfyandan bahsedilmek suretiyle gelecek zamanın durumları hakkındaki fikir mahsullerini, az çok uygun geldiği zamanın inkılâblarının kötüleme kasdıyla yazıldığı iddiası, bu yazıların suç mevzuuna girmesini mûcib olmaz. Ve aynı zamanda Beşinci Şua'ın mes'elelerinin herkese gösterilmesi câiz olmadığı ve mahrem bulunduğuna da bu bahisten evvel işaret edilmiş olması da; iddia makamının "millî inkılâbların bazı taraflarını kötülemek maksad ve gayesiyle yazıldığı ve bunun propagandasına girişildiği" yolundaki iddialarının yerinde olmadığını göstermektedir.

Gerek iddianâmede, gerek kararnâmede ve gerekse esas-ı mütalaanâmede; "Bu yazılarda gösterilen Deccal ve Süfyan tabirlerinin , Atatürk'ün kastedildiği ve bu zatın Türkiye'nin bânisi olmasına rağmen kendisine "küfr-ü mutlak" izafe olunması ve bunun yaptıkları inkılâbların bazı taraflarının da aynı suretle kötülemek ile halkı hükümet aleyhine teşvik olunmakta bulunduğu" iddia olunmaktadır.

Bir def'a, kararnâmenin Said Nursî'ye ait kısmının sonlarında; "suç sayılan bu yazılardan dolayı evvelce yapılan mahkemesi sonunda, suç olmadığından beraet etmiş olduğu yolundaki savunmaların yerinde olmadığına" işaret olunmakla beraber, "Eskişehir ve Denizli Ağır Ceza Mahkemelerinde suç konusu ve tahkikat mevzuu olan eserlerinin de yine bu eserler olduğu" kabul edilmiş bulunduktan sonra, hemen ilâve olunuyor ki: "Bu kere tedkik edilen ve suç konusu olan yazıları ihtivâ eden Siracü'n-Nur ve Hazinetü'l-Bürhân adlı kitab ve risaleler ise binüçyüzaltmışaltı tarihinde yani, geçen sene yazılmış ve basılmış ve intişar etmiş olduğu ve ikamete tabi tutularak üç seneden beri oturmakta olduğu

Emirdağı'nda kaldığı sırada mümâ-ileyh ile talebeleri ve talebelerinin yekdiğerleriyle vaki muhabere mektubları da suç konusu teşkil ettiği" iddia edilmektedir.

Denizli Mahkemesince beraetten sonra, bu risalelerin aynı zamanda mahkeme kendilerine iadesi sebebiyledir ki; bu bahisleri ihtiva eden risaleler bir arada toplanarak "Zülfikar", "Asâ-yı Mûsâ" ve "Siracü'n-Nur" isimleriyle ayrı ayrı mecmua haline getirilmiştir. Bu itibarla, sonradan yazılmış hiçbir eser ve bahis mevcud değildir. Yalnız iki nükte; biri tekrârât-ı Kur'aniye, diğeri melekler hakkında yazmış. Başka yazmamıştır.

Bu cihetledir ki: Bu defa iddia mevzuu olan bu bahisler; birinci def'ada mahkûmiyet, ikinci def'ada beraetle neticelenen ve üçüncü def'a olmak üzere mahkemenize getirilen aynı yazı ve risaleler bulunmakta olup.. böylece evvelce bir mahkemenin suç mevzuu olmadığına kani olup, beraetle beraber eserlerinin iadesine karar verilmiş olması; aynı yazıların tekrar huzurunuza suç konusu sayılarak getirilmesi, yerinde olmadığı gibi, muhâkeme edilmesi dahi usül hükümlerine ve ceza kanununa uygun bulunmamaktadır.

Hem bu risalelerde bahs edilen İslam Deccalı veya Süfyan kelimelerinin Atatürk'e ait olduğu tahmîni kabul edilmesi halinde dahi; Atatürk'ün sağlığında 1935 senesinde bu cihetle bir sene hapse mahkumiyetine karar verilmesine ve aradan onüç sene gibi bir zaman geçmiş olmasına göre de, on sene evvel vefat eden bir şahsa karşı yazılan bu yazıların suç ile ilgisi varsa, şahsî şikayeti mucib hakâret dahi teşkil etse, mürur-u zamana uğradığı âşikâr bulunmaktadır.

Siyah kaplı defterin 22-23-24. sahifelerinde yazılı, Said Nursî'nin talebelerine yazdığı iddia olunan mektubda: "Bayramda Arabça tekbir alınması müjdesine karşı, memnuniyetini bildirerek, Anadolu'nun her tarafında böyle tekbirler alınması temennisi"de, bu sene Diyanet İşlerinin müftülüklere vaki emirleri üzerine bayram tekbirlerinin Arabça alınmasına müsaade edilmiş olmasıyla bu temenni tahakkuk etmiş bulunduğundan, esasında suç mevzuu teşkil etmeyen ve şahsî ve dinî bir arzu ve mahiyette olan bu yazının hakikata inkılabıyle suç tavsifine dahi mahal kalmamış bulunmaktadır.

Diğer bir müdafaa noktası da ; suç iddia olunan bu bahislerin mühim bir kısmı, dinî olmakla beraber, içtimâi ve ahlâki duygulardan ibarettir. Şöyle ki:

Suç olduğu iddia olunan riselelerden yine Beşinci Şua mevzularından olan yirmi mes'eleye tetimme olarak yazılan üç mes'eleden, birincisinde: "Ahirzamanda Hıristiyanların Deccalı olan büyük Deccalın, Şeriat-ı İseviye'nin ahkâmını kaldırıp Hıristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden rabıtalarını, bozarak, anarşistliğe, Ye'cüc ve Me'cüce zemin hazırlar."dedikten sonra İslâm Deccalına geçerek: "İslam Deccalı olan Süfyan dahi, Şeriat-ı Muhammediye'nin (A.S.M.) ebedi bir kısım ahkamını, nefis ve şeytanın vesveseleriyle kaldırmaya çalışarak, hayat-ı içtimaiyenin maddi ve manevi rabıtalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakıp hürmet ve merhametin nuranî zincirlerini çözer, hevesât-ı müteaffine bataklığında birbirine saldırmak için cebri bir serbestiyet ve aynı istibdat bir hürriyet vermekle anarşistliğe yol açar ki; o vakit insanlar, gayet şiddetli bir istibdattan başka bir şeyle zabt olunmazlar." diye yazılması, iddia makamınca bir suç mevzuu olarak kabûl edilmektedir.

Halbuki: Şu birkaç satır yazıda, hükümet ve rejim aleyhinde olmaktan ziyade, o hükümet ve rejimin tatbik olunduğu hey'et-i içtimaiyenin asırlardan beri perestişkârı halinde tatbik edegeldiği içtimai ahlâkın ruhlardaki duygusundan ibaret olan İslâm dini akidelerinin bir gün olupta Süfyan ta'bir olunan bir kuvvetle kaldırılacak olursa: o cem'iyetin maddi-manevi rabıtaları, hürmet, merhamet, ve itaat gibi cem'iyetin nurlu bağları kopar. ve herkes hududsuz hürriyet ve serbestiyet altında kalırsa; birçok insanların şeref Ve namusları, serkeş, sersem ve sarhoş kimselerin ayakları altında kalacağı ve şehvânî heveslerin kokmuş bataklıklarına onların da batacaklarına.. ve işte o zaman anarşistlik başlayacağı cihetle, bu halin önüne ancak sıkı bir istibdatla geçilebileceğine işaret olunmakta.. hulâsaten; hudutsuz hürriyetin, anarşi ve binnetice ve mecburen istibdadı mucib olacağına, içtimai duyguyla işaret olunmaktadır.

Şu suretle: cem'iyetlerin bu hale düşmemelerini, düşmek üzere ise geri dönülmek lüzumuna işaretle umumi olarak, yani, İslâm ve Hıristiyanlık aleminin nizam ve intizamının muhafazası lüzumundan

bahsetmek suretiyle, dini akide yoluyla içtimai bozuklukların sebebine işaret olunmaktadır. Bu itibarla da, sırf içtimaî ve ahlâkî bulunan bu bahsi fikir ve kanaatlerinin suç mevzuu sayılacak tek bir noktası bulunmamaktadır.

Esasen ihtiyar sanığın yaşayışı münzevî olup, asla siyasetle alakası bulunmadığı birçok yazılarında tekerrür etmiş olmasına göre de; bu duygu ve düşüncelerinde, yazı ve eserlerinde ve bütün Nur Risalelerinde tamamen imânî ve içtimâi bir his görülmektedir. Misal olarak:

Gençlik Rehberi adlı eserindeki "Cazibedar bir fitne içinde bulunan ve daha aklını kaybetmeyen bazı gençlerle bir muhavere; Eskişehir hapishanesinin penceresinden gördüklerim; kadınların açık bacak gezmelerinin mahzurları; birkaç biçare gence verilen bir tenbih, bir ders, bir ihtar; leyle-i Kadir'de ihtar edilen bir mes'ele-i mühimme; Yedinci Rica başlıklı İhtiyarlar Lem'asından bahisleriyle.."

Siracü'n-Nur adlı eserindeki: "Hastaların maneviyatının takviyesi için yazılmış bir takım tavsiyeler; çocuk taziyesi hakkında ana ve babalara sabır ve tahammül tavsiyeleri; anaya ve babaya karşı hürmet hakkındaki bir ayetin tefsiri münasebetiyle bazı vesâyâ ve Nur Şakirdlerinin dünya cereyanlarından ve siyasetten memnu' olduklarını; kendisine ve Risale-i Nur'a ilişenlerin bu hakikatları bilmedikleri hakkındaki bahisleri ihtiva etmektedir.

Görülüyor ki: Bu eserlerin ekserî bahisleri, cem'iyetin muhtelif noktalarda bazen hatalarının görülmüş olması ve bazen de ihtiyaçlarını duyması bakımlarından vaaz ve nasihatlardan ibarettir.

Eserlerin bu mahiyette olduğu; Denizli Mahkemesi tarafından görülen lüzum üzerine bu kitabların, risale ve mektubların, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi azasından Nâib Emin Büke'nin riyasetiyle tayin olunan ehl-i vukuf profesör ve mütehassıslardan müteşekkil ehl-i vukuf hey'etinin, bu eserleri tedkik neticesi tanzim olunan 7/4/944 tarihli raporlarına göre bu eserin mahiyeti şöyle tarif ve tavsif olunmaktadır:

Birinci Nev Risaleler: Bir âyetin ve bir hadis-i şerifin tefsiri maksadıyla yazılmış olan; din, iman, Allah, Peygamber, Kur'an ve âhiret akidelerinin ve ibarelerinin açıkça anlatılması için temsillerle ve misallerle yazılmış, ilmî görüşleri ve ihtiyarlara, gençlere hitâb eden

ahlâkî öğütler ve kısmen hayat tecrübelerinden alınmış ibretli vakıalar ve esnafa ait faideli menkıbeleri ihtiva eden ve mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir ki;bazen ilmî vakardan ayrılışlar ve bazen de kendisini Risale-i Nur hesabına medheden haller bulunmakla beraber, bütün bu nev'i risalelerde müellif, hem samimi ve hasbî ve hem de ilmî ve dinî esaslardan ayrılmamış." denilmektedir.

Görülüyor ki: Suç mevzuu olduğu iddia edilen yazıların muhtevi bulunduğu risale muhteviyatının yüzde doksanı ilmî olan, dinî, içtimaî, ve ahlâkî mevzuları havi olduğu, böylece salâhiyettar hey'et raporuyla sâbit bulunmaktadır.

Aynı ehl-i vukuf raporu, bundan sonra diğer risale ve yazıları da ayrı ayrı tahlil ettikten sonra netice kısmında aynen: "Hey'etimiz şu neticeye varmıştır ki:

"Said Nursî, normal hayatında kanâatlerinde samimi ve kalbi, dinî hissiyatla meşbu' olmakla beraber, bazen kendisinin cezbeye ve şuur hezeyanına tutulduğu anlaşılıyor. Yazdığı kitab ve mektubların incelenmesinden anlaşıldığına göre: Bu adamın yazılarında, halkı, dinî mukaddesatı alet ederek devletin emniyetini ihlâle teşvik etmek veya bir cem'iyet kurmak kastında olduğunu gösterir bir sarahat ve emâre olmayıp, kendisini yegâne âlim mâhiyetinde göstermeğe meraklı bir tavır takındığı görülmektedir." diye yazılı bulunmaktadır.

Ehl-i vukufun şu izahatı dahi gösteriyor ki: Said Nursî, bu yazılarını dini bir vecd içerisinde şahsî fikir ve his ile yazmış. Ve samimi bir görüşün mahsülleri bulunduğu sâbit olmakta ve iddia edilen "dini hissiyatı âlet ederek, halkı hükûmet aleyhine teşvik ve bu hususta cem'iyet kurmak" gibi fikirleri ve hareketleri mevcud değildir.

İddia makamı; "Her âlim ve müellif sevilir ve sayılır, hürmet edilir fakat ona intisab derecesinde bağlanılmaz." demektedir. Fakat bu birkaç kişinin Said Nursî'ye karşı bu derece inanmaları ve bağlanmaları, O'nun için suç teşkil edemez. Zamanımızda bundan çok fazla inanışlar Atatürk'e dahi gösterenler olmuştur. O zamanlar, o şahıslar herhalde tenkide değil, belki takdire mazhar olmuşlardır. Şimdi ise, Said Nursî'ye karşı vaki bu birkaç makam tevcihinin, gerek tevcih eden ve gerekse tevcih edilen için suç olduğu yolundaki iddiada dahi isâbet görülemez.

Zamanımızda gayet yüksek bir din âlimi olduğunu kabûl ve tasdik ettiğim Bediüzzaman'ı, iddia makamı, yüzbin baltalı ordusu bulunan meşhur Kefersuti'ye ve Râfizilerden Hasan Sabbah'a benzetmek suretiyle çok mübalağa etmiştir. Halbuki iddia makamınca bahsedilen bu gibi işler ve hatta iddia edilen suç mevzuları tamamıyla ve ancak ihtiras sahiblerine yakışır işlerdir. Said Nursî'nin ise, siyasetle asla alâkası bulunmadığı ve böyle bir ihtiras olduğunu gösterir bir emare de mevcud bulunmayıp bilakis ne siyaset ve ne de idare ve hükûmet işleriyle alâkası ve münasebeti bulunmadığı yolunda birçok deliller mevcud bulunmaktadır. Şöyle ki:

1: Said Nursî, şahsî müdafaanâmesinde: "Biz Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına, belki kâinata da âlet edemeyiz. Risale-i Nur'un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan bizleri şiddetli siyasetten ve idareye ilişmekten men' etmiştir." diye yazıları ve aynı zamanda, "şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım" manasına gelen

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

ta'birini düstûr kabul eden bir şahsın, siyasetle ve idarenin aleyhinde uğraşması nasıl zan ile kabul olunablir?

2: Denizli Mahkemesine aid ehl-i vukuf raporunun müsbet yazıları kısmının ikinci sırasında aynen şöyle yazılmaktadır.

"Said Nursî'nin en mühim kitabı olan Hüccetullahü'l-Baliğa adlı kitabının (sıra dört aded bir) münacat kısmında: Bu dünya fânidir. Asıl dâva ise, bâki olan âlemi kazanmaktadır. İnsanın itikadı sağlam olmazsa dâvayı kaybeder. Hakiki dava budur. Bunun haricindeki davalara karışmak zararlıdır. Siyasetle meşgul olan, ehemmiyetli hizmetlerinden geri kalır. Hem de siyaset boğuşmalarına kapılanlar selâmet-i kalbini kaybeder." diye Said Nursî'nin yazıları bulunduğuna işaret edilmiştir. Ve binnetice; ne siyasetle ne cem'iyet kurmakla ve ne de halkı hükûmet aleyhine teşvik ile alakası bulunmadığı neticesine varılmıştır."

Ehl-i Vukuf

Reis	Aza	Diğer Aza
Emin Büke	Yusuf Ziya	Yusuf

Şimdi Said Nursî'nin bu ehl-i vukuf tarafından mâhiyeti tesbit edilen bu kitabındaki bu yazısı, bilakis kendisinin siyaset ve hükûmet işlerine karışmamağı düstur ittihaz ettiğine delil olmakla beraber, aynı zamanda suç vasfı verilen iddialar, bilakis halka, siyasi oyunlara ve teşebbüslere girilmemesini ve bu gibi işlerin zararlı bulunduğunu izah etmesi bakımından, milletin binnetice kendi işlerinden başkalarına karışmaması yolunda vaaz ve nasihatlarını görmüş oluyoruz. Yalnız bu yazısı dahi Said Nursî'nin suçsuzluğuna yetebilir mahiyettedir.

.....

Bütün bu sebeplerle gerek Said Nursî'nin ve gerekse diğer sanıkların beraatlerine karar verilmesinin bilvekâle arz ve istirham eylerim.

On Suçlu Vekili

Avukat

Ahmed Hikmet Gönen

1.)Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım

Mudafaalar : Temyiz Mahkemesi : Avukat Hulusi Bitlisi

Avukat Hulûsi Bitlisî Aktürk'ün Müdafaanamesidir

Ankara'da Avukat Hulûsi Bitlisî Aktürk'ün Temyiz'deki Duruşmada Yaptığı Müdafaanamesidir.

11/5/949

Büyük Allah'ın Adıyla!

Yargıtay Birinci Ceza Dairesine son müdafaa duruşma notları:

Müekkellerim altıdır. Bunlardan Nazif Çelebi ve oğlu Selâhaddin Çelebi temyiz talebinde bulunmuşlar, duruşma istememişlerdir. Geri kalan, Said Nursî, Ceylan Çalışkan, Ahmed Feyzi Kul, Ziver Gündüzalp duruşma istemişlerdir. Bu sebeple duruşmaları kabul buyurulan dört müekkilimi de içine alan Afyon avukatlarından arkadaşım Bay Ahmed Hikmet'in bütün inceliklerle bozma sebeblerini açıklayan dosya arasındaki 14/12/948 tarihli vâzıh temyiz lâyihalarını tekrar ile teşrihlerine iştirakten sonra arz etmek isterim ki:

Atatürk daha hayatta iken; müekkillerimden Said Nursî, milli inkılâbı kötülemek bahsinde, Risale-i Nur eserlerindeki yazılarından dolayı Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesince birkaç ilim şakirdleriyle beraber 935 senesinde bir sene ağır hapse mahkum edilmiş. Âhiren, aynı eserler, aynı mektublardan dolayı 943 senesinde Denizli Ağır Cezasında Yüksek Temyiz'in tasdikiyle müeyyed beraet kararı almış oldukları halde; bu sefer de aynı eserler bir küll halinde, Denizli Mahkemesince salâhiyetli ilim mütehassıslarına, bilirkişilere Ankara'da tedkik ettirilmiş. Verdikleri rapora göre: Mevzu ve gaye itibariyla dîne, akâide taalluk eden bu eserlerin bazı menfi faraziyelerinin bile suç teşkil edemediği tesbit edilerek beraetlerini intac ettiği yüksek tasdiklerinize iktiran ettiği halde... Afyon Mahkemesi; Denizli Mahkemesinin dayandığı vesâike, rapora

müstenid ve Temyizen musaddak hükmünü beğenmemezlikten gelerek, tekrar-ı sevk ve muhakeme mahiyetinde kalan bir hadiseye, bir hükme, bilirkişiler raporundaki suç teşkiline gayr-ı kâfi faraziyeleri, noktaları yeni baştan indî ve acîb mecralara intikal ettirerek, teşdîden ağır cezaya hükmetmiş olması.. kanun, usûl, adalet ve vicdan bakımından da çok acıdır.

Malumdur ki: Hür fikirler ve kanâatlarla mütehallik halkımız; din, ilim, ahlâk namına yazılan hangi bir eseri, bir mecmuayı, bir gazeteyi okumadan, yazmadan, münakaşadan, tenkidden, istifazadan memnu' ve mes'ul tutulamaz.

Çünki, Peygamberimiz buyuruyorlar ki: "İlim, hikmet mü'minlerin kaybettiği bir metâdır. Nerede bulursanız alınız." Aynı zamanda: "Beşikten mezara kadar ilim peşinde koşunuz. İlim Çin'de olsa bile gidip alınız."

Herhalde başsavcılık makamının tebliğnâmelerinde, suçlulardan Mehmed Feyzi Pamukçu, Rıf'at Filizer, müekkillerimden Ziver haklarında kesin bütün delillerinin gösterilmediğine kanaat ve temas buyrulmuş olmasına.. ve aynı kanâatın diğer müekkillerim haklarında da tecziyesi kabil görülmemesine nazaran, ortada tatbik edilen kanun maddeleriyle mütenasib hatta evâmir-i nizamata muhalif bir suç unsuru vasfı eseri de mevcud bulunmadığı halde, şiddetli ağır cezalarla hüküm yoluna gidilmesi hakikaten çok acıdır.

Bu sebeple pek masum olan diğer müekkillerim üzerinde fazla durmayacağım. Çünki, başta gelen müekkilim Said Nursî hakkındaki teşrihatım onları da içine alacaktır.

Hakikat-ı halde, müekkillerimden Said Nursî, mahkumiyete lâyık bir şâki değil; İslâm âleminde büyük Allah'ın Kur'an'ına, Peygamberin (A.S.M.) sünnetine, ümmetinin icmaına, fukahânın kıyasına kemâliyle intibak etmiş; takvâlı, karakterli, şâibesiz bir din âlimi, yetmişbeş yaşlarında bir Bediüzzaman'dır. Ve insanlar için şifâlı, faideli bir balarısıdır denilebilir.

Vaktiyle İslâm Dârü'l-Hikmeti'nde âzalığı da sebkat eden bu din ve dünyâ âliminin, İlâhî, mantıkî temsillerle müdafaa haklarına müntehi teşrihatımda bir kusur görülürse, en evvel bîtaraf adâletiniz muvacehesinde af dilerim.

Zira hilafet, meşrutiyet, cumhuriyet gibi üç-dört devrin müdriklerindenim. Aynı zamanda din ve dünya bahislerinde, hâdisâtın esrarengiz pek çok garibelerine ibretle şâhid olmuş otuz senelik bir hâkim, altmışaltı yaşında bir feragat sahibi, bir şark evlâdı bulunduğum için; yakından tanıdığım, son derece takvâlı, şâibesiz bir Said'in teklif olunan vekâletini kabulde asla tereddüt etmedim. Çünki, her maddeyi mânâ ile te'life, bütün beşeriyetin ahlâkını, din ile dünyasını tasfiyeye esasa teşkil eden, lütuf ve kahri mutlak bulunan Büyük Allah'ın şeksiz Kur'an'ına, en son Peygamberine imânım tamdır. Bu imân ve kanaatla; kısmen hakka, kısmen de batıla mümayil.. müsbet ve menfi görüşlü insanlardan, bilhassa habbeden kubbe yapılmış, dedikodularla ağırlaşmış dosyadan dar bir zamanda aldığım ilhâmâta göre:

Müekkilim, yirmiüç senelik menfâ ve inzivâ hayatında hem kendi nefsini, hem de din kardaşlarının ahlâkını kısmen ıslah için, kırk seneden beri hüsn-ü niyetle seri halinde Risale-i Nur adlı bir eser yazmıştır ki; her ilmin, her eserin fevkinde bir ilim, bir eserdir.

Aynı zamanda dînî eserleri yazanlar, okuyanlar da serbesttir. Bu sebeble müekkilimin bazı ilim şakirdleri de o eserlerden dînen faidelenmek serbestisini göstermişlerdir.

Meselâ : İktidar partisine hücûm eden muhalif partilerin yazılarını, eserlerini okumadan, münakaşadan memnu' ve mes'ul olmayan herkes gibi, müekkilimin eserinden dindar münevverler sırasında diğer müekkillerim de örnek almışlardır. Bunlar suç mu?

Malumdur ki: Bir işret masasında,medeniyetin pak bakımı yerine, kirli bakımından yek-diğerine karşı hileli samimiyet gösteren, haddini tecavüzden sonra da birbirine saldıran, ortalığı velveleye veren, maddeten-mânen halkın rahatını selbeden sarhoşları, idare me'murlarımız her zemin ve zamanda lâyıkıyle idare ettikleri, okşadıkları halde; tehzib-i ahlâka saik olan dini eserlerini istinsah ve mütâlaasıyla yek-diğerine sevgi gösteren, abdullah için değil, Allah için vatan uğrunda şehâdete hazırlanan mü'minlerin hilesiz, medeniyete, fazilete müntehi hareketlerini enva-ı bahanelerle suç telakki eden... takibe, tazyike lâyık gören aynı idare me'murlarının arzusuna uygun hükümler, efkâr-ı umumiye ile yüksek âdiller muvacehesinde çok çirkindir.

Çünki; hükûmet (....) dini dünyadan ayırmış; tarikatçılık, dervişliğe (....) nihayet vermiş ise de... dine, ilme, mukaddesata hizmet edenlere taarruz için yol vermemiş. Bilhassa karar yerinde, mahkemenin yersiz temaslarına göre, yurdumuzda, milletimizden kavmiyet farkı gözetilmeyeceğini kanunla sağlamış olmakla beraber milletimizin herhangi bir din âlimini de eser te'lifinden, vaazdan, nasihattan, tenkid hakkından, söz hürriyetinden men' etmemiştir. Nitekim aramızda bulunan akliyatların da dinî duygu, şa'şaalı saygılarına da müdahele göstermemiştir.

Bu sebeple; hakiki bir İslâm, bir din âlimi yahut vâizi, nâsihi hangi bir zaman ve mekanda : "Ey Müslümanlar! Kötü ahlaktan, menâhiden, fısk u fücurdan, tereddîden sakınınız.. Allah; müfsidleri, münafıkları, dinsizleri, zalimleri sevmez..!" diye hitap ederse.. etraftaki ferdlerden, cemaattan herhangi bir zümre, "Sen, din perdesi altında gizli emeller takib ediyorsun! Cem'iyet kuruyorsun; devletin emniyetini bozuyorsun. Telmih, kinâye, rumûz, istiare, teşbih kasdıyla bizi tenkid ediyorsun, taarruza geçiyorsun." dese; seyyiat sahalarındaki öz-iğrenç hareketlerini de kendisi için sorgusuz sualsiz mübah telakki eylese, bir taraftan da o âlim ve vâize tecavüz etse, hürriyetini çiğnese, Allah'ın emrine uygun dini telkinlerini baltalasa.. akıl ile mantık, fen ile medeniyet, ilim ile hikmet; o mütecavizi bir canavar yahut mecnun addeyler. Çünki, Allah katında bir çobandan farkı olmayan nice eâzım bile... dini sahalara tenkid etmek, hakikatta enbiya varisi sayılan hakiki din âlimlerinin hakkıdır.

Ne hâcet, Allah ve Peygamberini de tenkid ve inkâr eden bazı dinsizler bile mücerred maddi hürriyete dayanıyor, gayr-ı ahlâkî neşriyat yapıyorlar. Onlara karşı, hakiki alimlerin, vaizlerin ve nâsihlerin gayesi ise; insanları tereddîden korumak, ıslâha davet etmekten ibarettir.

Filhakika Buhâri-i Şerif'de büyük Peygamberimiz (A.S.M.) buyuruyorlar ki: "Bir zaman gelir.. me'murluk ile başınıza geçecek vülât ile ümerâ, belki namazınızı da muayyen vaktinde çıkarırlar. Öyle bir zamana şahid olursanız.. sakın fesada, nifaka, saik olmayınız. Siz yine namazınızı gizlice-vaktinde evinizde kılınız. Sonra gidiniz, çıkardıkları vakitte karaltının çoğuna tabi olunuz." Böyle olmakla beraber ulemânın vazifesi büyüktür.

Yine Peygamberimiz (A.S.M.) buyuruyorlar ki: "Hangi bir zaman ve mekanda âlimler, Allah'ın emrini, nehyini söylemekten çekinirlerse, kıyamet gününde onların ağızlarına ateşten gemler vurulur, ehl-i mahşer arasında terzil ve ta'zib olunur." Bunları söylemekte din âlimleri mecbur; inanıp inanmamakta beşeriyet muhtardır.

Bu hakikatlere istinaden müekkillerimden Said Nursî, tazyik-i hâdisâtla matbuata da intikal eden câmialı müdafaatında bazı inceliklere temas etmiş ve demiştir ki: "Ben iktidara ve partilere diyorum ki: Beni serbest bırakınız. El ele verelim... masonluk, bolşeviklik; dinimize, ırzımıza, malımıza, canımıza, gençlerimizin imanına saldırmak istiyor. Mücâhedeye koyulalım. Tehlikeyi çiğneyelim, yok edelim."

Onlar bana diyorlar:

1-"Sen bir cemiyet kuruyorsun!"

2-"Sen rejime aykırı fikirler neşrediyorsun!"

3-"Sen siyasi bir gâye peşindesin!"

Bunların esbab-ı mucibe ve delilleri de, Risale-i Nur'un dine taalluk eden bazı cümleleridir.

(A): Yirmiüç seneden beri menfâda ihtilâttan men' ve mahrum tek bir adam, ne suretle cem'iyet kurabilir?

(B): O yetmişbeşlik adamın siyasi gaye peşinde gezmesine, hayvanlardan eserlerde şefkatle alakası kaydedilen "hubara kuşu" bile güler.

(C): İlâhi fikirlerin rejime aykırı gelebilmesi bahsine gelince; bunda her memlekette bilhassa yurdumuzdaki muhalif partiler -mütevâliyen-, rejimin ve halkın bünyesine uygun olmayan bazı kanunların da ta'dili için matbuatta bağırıyorlar. Hayat ve memattaki birçok dünya fatihlerinin leh ve aleyhinde kanaat yürütürler; eserler, yazılar yazıyorlar. Cem'iyetleri, prensibleri sâde maddi menfaatler için tenkid ediyorlar.

Müekkilimin İlâhî kanaatleri, tenkidleri acaba ne şekilde rejime uygun olmalıdır? Hangi Müslüman ve din âlimi (bilfarz) : "Yirmi seneden beri dîni dünyadan ayıran idareciler, resmi ve hususi din tedrisine mâni oldular. Teşriî salâhiyet sâhibleri; şerâyi'i zehirle,

irticâla tavsif ettiler." dese, acaba bunlar rejime aykırı bir hareket midir? Bu gibi hakikatlara temas eden hakiki yüksek bir din âlimini hakîr görmek, senelerle baskı altında suçlandırmak yerinde olmasa gerektir. Çünki:

Hâkir bir abd ile bir sadrâzam
Çoban ile bir şâhenşâh-ı muazzam
Müsâvidir nazargâh-ı Hüdâ'da
Adâlet-gâh Rabb-ı kibriyâ'da

Çok Yüksek Hakimlerimiz!

Napolyon'un dediği gibi: "Bana te'vili kabil olmayan bir cümle getiriniz. Sizi onun ile idam edeyim." Beşerin; hususuyla seciyeli, takvâlı ilim adamlarının ağzından çıkan hangi bir cümle var ki, tevillerle suç teşkil etmesin.

Fâni hayatta mühasıran maddi menfaatlarla mağlub ve İlahiyat düşmanı; hükümdarlardan ziyade hüküm taraftarı bazı siyasi ve idari me'murlar görülmüştür. Aynı zamanda nazariyatını ilmiyâtına, yahut maddeyi manâya tatbik edemeyen bazı hâkimler, bilirkişiler bile hasbe'l-beşeriye kasden veyahut kazâen te'vile, gadre kapılabilirler.

Mesela: İslâmiyete mütecaviz Viktor Hügo'nun aksine, bir de meşhur yüksek Lamartin vardır. O da diyor: "Büyük Allah'ın Kur'an'ındaki te'yîd emriyle, Peygamberimiz hevâdan konuşmaz. Ne söylerse Allah'ın ilhâmıyla söyler. Aynı zamanda o Peygamber-i Zîşân (A.S.M.) bir kavme değil, bütün beşeriyete beşer ve nezirdir. Âleme rahmet için ba's olunmuştur." akîdesiyle vecde geliyor. Hatta lisanımıza tercüme edilen eserlerden birinde diyor ki:

Nice Dârâlar, İskenderler bu cidal-gâha gelmiştir
Hemen hepsi birer nâm ve şân alıp gitmiştir
Fakat sen, O Hazret-i Muhammed'e (A.S.M.) bak!
O Tabîb-i mutlak, O hâkim-i Arş'a da bak!
Öyle bir dinin bânisi,
Akla hayret verir maânisi
İşte bu da hürmete lâyık yüksek bir kanâattır.

Bununla beraber, müekkilim Said'in otuzbeş sene evvel matbuata intikal ve cumhûrî devrimizde de intişar eden terkiblerden

bir bend bugün kaleme alınmış farz ve arz olunsa, acaba dünya menfaatı için tevehhüme, tedehhüşe, tahakküme tenezzül etmeyen herhangi bir idare ve kanun adamının te'viline, takibine lüzûm var mıdır? Bütün ahvalde medenî ve İlâhî kanâatler mahrem olduğuna göre:

Lâzım gelir ef'âliyle tebcil olmayı...
Ta'yin-i kemâlat ile takdis-i kemâlât bahsinde
Ayırmak gerektir elbet kudemâyı
Viktor Hügo'nun şöhreti dünyaları tutmuş
Ama yine takdir edemem öyle dehâyı
Hâmid gibi makber bırakan var mı cihanda
Tahrib eder insan, göze aldıkça hayayı
Ol kimse ki: Eyyâmı geçer fısk u fücûr ile
İrfanıyla memnun edemez halk, Hüdâyı
Çok meyvesi yok ser vü semen sâye-i eşcar
Müsmir şecere semm yapıyor âb-ı havayı
Eşraf tanırız kavl-i metin, fiil-i emîni
Takdis ederiz mü'min-i kâmil şürefâyı
Ashâb-ı Kiram hangi tarîkten yürümüşse
Tâkibe sezâ işte odur râh-ı Hüdâî
Peygamber-i Zîşân'ımızın (A.S.M.) emrine dâim münkad
Olarak görmeliyiz nûr-u Hüdâyı
Tağyir-i hakikat bizi berbâd edecektir
Mahşerde nedâmet dahi nâ-şâd edecektir.
İşte bu da serbest ve intibahi bir kanâat, bir hakikattır.

Kaldı ki; müekkilim gibi yetmişbeş yaşını bitirmiş, şahsî, dünyevî bütün ihtiraslardan, nâ-meşru' menfaatlardan uzak kalmış, sırf âhiret işine koyulmuş bir adamın yazıları elbette serbest olacaktır. Hüsn-ü niyete makrûn olduğu için pervâsız, riyâsız olacaktır. Bunları tedkik ile, altından te'vil ile cürüm çıkarmak, itibarsız tevehhümden, tedehhüşten, tahakkümden başka birşey değildir.

Müekkilimin yüzotuz risaleye bâliğ olan Risale-i Nur'da hiç birinde esas maksad cihetiyle dünya işlerini alâkalandıran yoktur. Hepsi, dünyanın nuru olan Kur'an'ın nurundan iktibas edilmiş; âhirete, îmana taalluk eden sözlerdir. Bunlar, ne siyasî ne de dünyevî hiçbir gaye ve maksad taşımaz. Bunlardan cümleler alınarak manasız te'villerle mahkemeleri işgal etmek.. mâsum, ilim ve iman sahiblerini iş ve güçlerinden alıkoymak, mahpuslarda süründürmek.. vatan, millet nâmına çok yazıktır.

Bir yüzlü Müslümanlar, hakiki âlimler, -hâşâ- dini siyasete âlet edemezler. Bilakis ikiyüzlü siyaset adamları, cem'iyetlerin bazı harîsleri, -dünya menfaatı için- dini istihfâfen siyasete âlet etmek isteyebilirler. Bu vadilerde müdafaata arz-ı tazallumatım bir dereceye kadar elîm farzolunabilir. Ne yapayım, ızdırab döşeğinde inleyen hasta bir din âliminin müdafaatını zayıf omuzlarıma alarak inliyorum. Her suretle inlemek, hastaların; her suretle de dinlemek, hâzık hekim, âdil hâkimlerin hakkıdır.

Bu takdirlerle, müekkilimin üç devredeki riyasız serbest kanâatlarına kısa kısa temastan evvel, tereddüdsüz vekâletlerini kabul eden hürmetkârınız; Birinci Umumi Harbin ibtidalarında, Bitlis Bidayet Mahkemesi âza mülâzımı idim. O günün Bitlis valisi, bugünün Çankırı milletvekili Abdülhâlık Randa, ordunun iaşesine tahsisi edilen onbir fırının çıkardığı peksimet anbarlarına beni fahri memur ta'yin etmişti. O sırada müekkilim, ilim tahsili peşindeki talebeleriyle birlikte gönüllü alay kumandanı olarak mücadeleye koyulmuş, bir dakika ordunun müzaharetinden ayrılmamış. Son zamanlarda şehir içine kadar saldıran düşmana karşı da Allah rızası için göğüs-göğüse çarpışarak bir ayağından mecrûhen düşmana esir edilmişti.

Şahid olduğum dinî, vatanî mücâhedâtını müdafaattan daha ziyade izahım, kıymetli vaktinizi ziyaa müessir olacağından tevakkuf taraftarıyım. Ancak kısa kısa temasım maddi menfaatlarına değil, manevi riyasız serbest kanaatlarına gelince:

1-Hilafet devrinde, Van vâlisi merhum Tahir Paşa bir ilim meclisinde, Mezheb-i Mâliki'ye ilişmek fikriyle: "Kelb de hınzır gibi necis mi, değil mi?" soruyor. Müekkilim: "Mâliki Mezhebinde kelb tâhirdir, fakat, Tâhir kelb değildir" söyleyince, istibdadın nâmdar

salahiyetli vâlisi, dine taalluk eden bu ilmî fetvadan, dini kanâatdan asla müteessir olmuyor, takdirde bulunuyor, sonra ondan ilim dersini alıyor.

Bugün ise, Afyon'dan aldığım mektublarda diyorlar ki: "Müekkiliniz son derece baskı altındadır. Reise müracaat ediyoruz; savcıya gidiniz. Savcıya gidiyoruz; 'hapishane nizamı var, karışmam' diyor." Müekkilim zâlim değil, mazlum bir mahkumdur. Herhangi bir mahkum, sehpaya sevk edilinceye kadar kanunen hoş tutulmalıdır. Hatta bir aralık şiddetini gösteren kış içinde, yalnız büyük bir koğuşa tıkılıyor. Haber alan bazı şefkatli dindar Müslamanlar; soba kurmak, hasta bir âlime imdat etmek istiyorlar. Adâlete me'mur savcı: "Siz, devletten zengin değilsiniz." diyor, kurdurmuyor. Medenî, insânî kanâatlara göre: Adâlet, kanun denildimi; mazlûmun yüzü gülmeli, zâlimin beyni kaynamalı kanaatındayım.

2-Meşrutiyete tesadüf eden Birinci Cihan Harbinde, esir hayatında.. düşmanın bir başkumandanı Nikolaviç kampta mükerrer kasdî hareketlerle yanından geçerken müekkilim kendisine kıyam etmiyor. Kumandan hakaret telâkki ediyorsa da, müekkilim:"Ben bir din âlimiyim. Dinim beni, dinsizlere kıyamdan men' etmiştir." cevabını verince; kumandan öfkeleniyor, divan-ı harbe sevk ediyor. İdam ile tehdit ediyor. Müekkilim, dinî kanâatını dünyaya feda etmeyeceğini, tarziye de vermeyeceğini ilhâm edince; o din, vatan, nâmus düşmanlarımız bile beşeri vicdan nâmına hayretle kendini afva mecbur ediyor.

3-Cumhuriyet devrimizin ibtidalarında Ankara'da bulunurken, Atatürk, müekkilimin heykel hakkındaki kanâatlarını soruyor? Müekkilim Said, O'na karşı şiddetli bir surette: 'Büyük Kur'an'ımızın bütün hücûmu, heykellerle putlaradır. Müslümanların heykelleri ise; hastahaneler, mektebler, yetimleri koruyacak yurtlar, mâbetler, doğru yollar gibi âbideler olmalıdır." cevabını vermiş. Hatta o sırada bütün meb'uslara hitaben neşrettiği bir yazısında:

"Ey Meb'uslar! Sizler pek büyük bir günün kurucularısınız. Hakikaten birer yüksek kumandan sıfatıyla mücâhedeye koyuldunuz. Düşmanları denizlere döktünüz. Hilal'i, sâlib'in tasallutundan kurtardınız. Ey Kumandanlar! Bundan sonra da öyle hareket ediniz ki, kıyamet gününde mahkeme-i kübrâda mes'ul olup bir neferden

istimdad-ı nur etmeğe muztar kalmayınız." sözlerini esirgememiş. Bu serbest kanâatlarla, dinî vazifesini ifâdan dolayı muahezeye lâyık görülmemiştir.

O günden bugüne kadar aradan uzun zamanlar geçti. Yirmiüç seneden beri menfâ hayatı geçiren, vakit vakit hapse tıkılan, mukaddesata hürmet ile, hizmet ile mütehallik bir âlimin dinî eserlerinden vecihsiz bahanelerle suç mânası çıkarmak.. diğer mâsum ilim ve irfan tâlibi dindar müekkillerimi de lüzûmsuz tevehhümlerle incitmek, son sistem medenî, cumhurî bir devrede maddeten-manen mantıksızlıktır.

Başta "Kaval Hanedanı" olmak üzere bütün İngilizlerin bilhassa, "Çörçil", "Ruzvelt", "Hitler"in bile anâneye, mukaddesata hürmetlerini gazetelerde okuyor ve anlıyor ve ağlıyoruz. "Prens Bismark"ın ve daha birçok Garp âlimlerinin de mukaddesata ne suretle baş eğdiklerini biliyoruz. Bu sefer de "Truman"ın medenî ve mukaddes tezahüratından ibret almamak mümkün değildir.

Siyaseten olsun, mukaddesata hürmeten olsun, hangi maksada dayanırsa dayansın Amerika Cumhurbaşkanı "Truman"ın hususi, mukaddes binek uçaklarıyla denizler aşan, geniş ufuklarda yüksele yüksele Yeşilköy'e konan Ortadoks ruhânî reisi, büyük küçük binlerle mensublarının candan tâzimleriyle karşılandı. Bütün İstanbul kiliselerinin çanları fezaları çınlattı. Adeta beşeriyeti inletti. Bu rûhânî Patrik, İstanbul'da tac giyme, tahta oturma merasimiyle başlar üzerinde tutuldu...

Maddiyat-mâneviyat âleminde derin ve tarihi intibahlara sahne olan bu vak'ayı elbette baştan nihayete kadar bir mu'cize kaynağı olan Büyük Kur'an'a en son İlâhî kanadına bağlı biz Müslümanlar pek tabîi bir tezâhürât-ı diniye telâkki ederiz. Ne çare ki: 1789 Fransız İhtilal-i Kebirinden sonra tereddî, almış yürümüş. Yüzelli sene sonra İkinci Cihan Harbinde çıkan "Petenler" tereddîye ağlamış, mukaddesata dönülmesi tedbirlerini ele almışlardı.

Maalesef vatanımızda hâlâ ihtilâl-ı kebirin çürük zihniyetleriyle yaşayan mukaddesat düşmanı gâfil insanlar eksik değildir. Büyük Allah ile yarış yapmak isteyen o gâfillere denilebilir ki: "Garbın en yüksek âlimleri: 'Dünyada itimada lâyık en medenî, en mukaddes din, her maddeyi mâna ile te'lif eden İslâm Dinidir.' itirafında

bulundukları halde; pek çok Müslümanlar bu nimetin, bu devletin kadrini bilmiyorlar."

Bütün İslâm Âlemine Yahudilerin soktuğu masonluk akîdelerine, tekyelerine bağlanan bazı saf ferdler, bazı cem'iyetler hükûmetin ne suretle dini dünyadan ayırmış oldukları hakkındaki prensiblerine karşı da, kasdî tegâfulerle hakiki mukaddes dinimizi, din âlimlerimizi içten ve dıştan vurmağa, öldürmeğe çalışıyorlar. Maddeyi mâna ile te'liften kaçan insanların, en ziyade Yahudilerin hâli acâibtir, bilemedikleri şeylere inadına düşmanlık gösterirler.

İslam dini, İslam âlimleri her cephede maddi-mânevi terakkiler, teâliler emrederken.. hangi te'sirlerle yalnız maddi menfaat peşinde koşanların, cehil ve siyaset sebebleriyle dinimizi, yüksek âlimlerimizi terakkiye mâni telakki etmeleri gülünç değil mi? Neden Ortodokslar kadar olsun, bizler de hilesiz dinimize, hakiki din büyüklerimize hürmet etmeyelim de, hürmet edenleri soğutmaya, tazyike, tezyife çalışalım?

Şek yoktur ki: Dünya ve âhiretin en mukaddes nizam ve felah düsturu olan büyük Kur'an, beşerin ahlâkını, din ve îmanını tevhid ve tekemmül kaideleri üzerinden kemâle kavuşturmak için en son büyük Peygamberimize (A.S.M.) nâzil olmuştur. Yukarıda temas ettiğim hidayete mazhar birçok Garp âlimleri de bu hakikata inanmışlardır.

Biz Müslümanlar: Dinimize, mukaddesatımıza, hakiki din âlimlerimize elbette hürmet ve kal'ayı en ziyade içinden yıkmak isteyen şahsî menfaat ve siyaset düşkünlerine dinen nefret ederiz. Evet bütün Müslümanlar, hariçten memlekete gelecek herhangi bir tecavüz karşısında çelikten kal'adır. O kal'ayı münhasıran maddi ve şahsî menfaat için yıkmağa çalışan fertlere, cemiyetlere karşı da, müekkilim gibi ihtiyar ve genç din âlimleri.. balta, kazma, top, tüfenk ile değil, medenî- insanî hür fikirlerle müdafaaya Allah rızası için mecburdurlar. Çünki İlâhi ve içtimâi sahalarda, hepimiz çobanız... hepimiz sürümüzden mes'ulüz. Dünya ise âhiretin ekin tarlasıdır. Bu hakikatlara göre dini dünyadan ayırmak bile güçtür. Madem ki ayırmışsınız, bâri içimizdeki ekalliyetler derecesinde olsun hakiki din âlimlerimiz serbest fikirlerinden dolayı ezilip üzülmemelidir.

Beşerî kanâatlara müntehî tazyiklere karşı -size bile- müekkillerim gibi Büyük Allah'ın siyânetine dayanarak

memleketimizde de inleyen feraset, diyanet sahibi müttakiler acaba ne istiyorlar? Şüphe edilmez ki: Şaibesiz mukaddesatlarını korumak, bi-hakkın hâkim ve efendi bir hak sahibi olduklarını anlamak istiyorlar.

Maalesef gayr-ı ahlâkî sefahet sahalarında, meyhane, umumhanelerde hora tepen.. bu halleri bir medeniyet zannıyla hürriyet-i nefislerine hasreden bazı yaşlı başlı adamlar: "Efendim din başka dünya başka. Şu yobaz, softa, kara kuvvetler bize ne karışıyorlar?" sözlerini seyyiatlarına siper ediyorlar. Açıkdan açığa yahudilik ve masonluk prensiblerinin yayılmasına hizmet eden daha bir çokları da; yalan ile imanın, ateş ile barutun bir noktada içtimaına imkan görmeyen müekkilim gibi nezih bir din âlimi aleyhinde vakit vakit: "Şarklıdır.. Bitlislidir, Kürd'dür, mürtecidir, kara kuvvettir." gibi lafz-ı murad beylik sözleri etmeği bir vatanperverlik zannediyorlar.

Halbuki:

Şark, garp bir cesedin gözleri, azalarıdır.
Bir başın sağ gözü hür, sol gözü olmaz ki esir!

İşte bu kanaatlarla "Fikr-i kavmiyeti tel'in ediyor Peygamberimiz" Hadis-i Şerifini, Safahat'ında kemâliyle açıklayan Mehmet Akif'in Arnavut olduğunu unutuyorlar.

Teşkilat-ı Esasiye kanunumuz kavmiyet dâiyesini izâle, Türklük camiasında bilatefrik vatandaşlık haklarını tebarüz ettirdiği halde; maalesef Afyon Mahkemesi kararında "Said Nursi'nin damarlarında, akîdelerinde Kürtlük kanı olduğunu.. diğer müekkilim Ahmed Feyzi Kul'un, Said'e, Risale-i Nur'a, mahkemede okuduğu şa'şaalı müdafaanamesinde Said'in müdafiliğini de yaparcasına zararlı ve irticaî bir din mücâhedesi yürüttüğünü.. Atatürk'e hakaret edildiğini.." asılsız, te'villerle öne sürerek ve adeta zulmet ma'kusu olan nûr tabirinden öfkelenerek daha emsâli tarafgirâne faraziyeler, lafz-ı murad sözlere temayül ile, her ikisi için cezanın teşdidini istihdaf yoluyla adâlete pek müessir surette bir idare me'muru zihniyetiyle hissiyata kapılmıştır.

Bu zihniyetle mahalli C. Savcılığının Temyiz lâyihasında da "sanıkların cem'iyet kurdukları" üzerinde durulması, tek taraflı hissiyata mağlubiyetinin bir müeyyidesi olduğuna herhalde

başsavcılık makamınca kanaat edilmiş olmalıdır ki; tebliğnâmede bu cihetin de reddi tâleb edilmiştir.

Dosyadaki Temyiz lâyihasında izah olunan müekkillerimin bütün müdafaatı incelenmemiş, red ve cerh sebebleri gösterilmemiştir. Bu cepheden bozma sebebleri meydandadır.

Yüksek adâletiniz muvacehesinde her karanlığın aydınlanacağı şüphesizdir. Esasen dinî eserlerle beraber suçsuz, günahsız müekkilerimin dayandığı Kur'an-ı Kerim; "Bütün kavimler, nurlu mü'minler birbirinin kardaşıdır" aralarını ıslah emrini veriyor. Islaha me'mur da; âdil, bîtaraf ulemâ ile umerâdır. Bunlar şahsiyattan sâlim olarak salâha meylederse, bütün halk salâha... fesada meylederse, aynı halk fesada meyleder.

Peygamberimiz: "Müslümanlar nifak ve fesad üzerinde toplanmazlar." "Fitne uykudadır. Her kim uyandırırsa, Allah ona lânet etsin." buyuruyor. Hatta çok ziyade İslâmiyete, mukaddesata bağlı asil kahraman Türkler; İslamiyetin tevhid akîdesinin alemdarlık vazifesini benimsemek ile bila tefrik hakiki ilim sâhiblerine, mukaddesata hürmet etmekle yükselmişler, bu şeref ve fazileti kıyamete kadar da yaşatabilecek tecellilere mazhar olmuşlardır. Müekkillerimden başka her Müslümanın gayesi de, bu dinî tecellilerin pâyidâr olmasıdır. Maalesef hüküm sahalarında bile Kürdlüğü, kavmiyeti ortaya atanların ilmî, tarihî tedkikleri, tecrübeleri noksan olsa gerektir ve garazkârlıktır.

Hicri dokuzyüz tarihlerinde bütün Şark vilayetlerini din şerefine tav'an Osmanlı Türk hükümetine bağlamak şerefiyle mübâhi olan, ehemmiyeti dünyaca müsellem bulunan "Hakimüddîn İdrisî Bitlisî", o gün hem Kürd, hem Türk idi.

Bugünde her manasıyla said olan evlâdları hakkında "Kürd'müş, Şâfiî imiş." damgasıyla şiddetli cezalara lâyık görülebiliyor. Dünyevî mevki, şahsi menfaat yollarında bu tezadlara, bu tenakuzlara sâik olanların; İslâmiyet, adâlet ve vatana muhabbet sahasındaki kusurlarını daha ziyade izahtan haya ederim. Şarkta da, Garpta da fena adamlar bulunabilir. Herhangi bir fenanın fenalığı, hey'et-i umumiyeyi lekedar edemez.

Müekkilim son derece takvâlı, şâibesiz bir din âlimidir. İlâhî, ahlâkî, içtimâî faideler ilham eden eserlerinde; ferdleri, cem'iyetleri

sefahete, kumara, fuhşa, hırsızlığa, tereddiye teşvik etmemiştir. Hayatının gençliği, ihtiyarlığı; dinin, vatanın saadet ve selâmeti uğrunda Allah rızası için mücahede ile geçmiştir. Kendisine hürmet eden, eserlerinden faidelenen diğer müekkillerim de fıtraten dindar masumlardır.

Binnetice: Yüksek huzurunuza intikal eden dosya üzerindeki şahsiyata mağlub, hasedkâr bazı idarecilerin gayesi : (müekkilimin kat'iyen arzu etmediği halde) min-tarafillah halkın yer yer kendisine gösterdiği sevgileri kırmak, riyasız din âliminin eserlerinde parlayan İlâhi nuru, adeta masonlar şerefine söndürmektir. Halbuki, Allah'ın yandırdığı bir nûru insanlar söndüremez. Beşer güneşe perde çekebilir, fakat güneşi iskât edemez.

Müekkillerimin kanuna, medeniyete, hakka, hakikata aykırı hiçbir suçu yoktur. Din, dünyadan ayrılmış, ortada Din İşleri Reisi'de mevcud bulunmuş iken.. tevehhümî idarî baskılara, tedehhüşe, tahakküme dayanan hüküm; esasından çürüktür, delilsizdir, adâlete uygun değildir, her bakımdan usûl ve kanuna muhaliftir.

Müekkillerimin asl-ı temyiz lâyihalarındaki mûcib sebebler de malumdur. Bu teşrihatlarla beraber nazar-ı adâlete alınacak hükmün bozulmasına, bilhassa mâsum müekkillerimin tahliyesini yüksek vicdanınızdan dilerim.

Ankara Avukatlarından

Hulûsi Bitlisî Aktürk

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı

Emirdağ Hayatı [Afyon Hapsinden Sonra]

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 1

Diyanet Riyasetinin verdiği son Rapor

Rapor

Bediüzzaman Said Nursî ve diğer şahıslara ait teslim olunan kitap ve defterlerin içlerinde kanunen müsaderesi icap eden muzır kitaplar bulunup bulunmadığı hakkında incelenip neticesinin bir raporla bildirilmesi için Ankara Birinci Ağır Ceza Yüksek Reisliğince ehl-i vukuf seçilmemiz üzerine, işbu beş çuval ve bir tahta sandık içindeki, ilişik listede isimleri yazılı kitap ve mektup ve defterler teker teker okunup incelendikte:

Bunların çoğu Said Nursî'ye ait eserler olup münderecatlarının; hiçbir şahıs zikredilmeyerek, yalnız Kur'an-ı Kerim ve ehadis-i şerifeden ilham alınarak, başka başka ünvanlar altında karihasına göre hazırladığı birtakım esrar-ı ilmiye ve hikemiyenin madde âleminden temsil getirilerek izahları yazılmış ve hâl-i hazırdaki nev-i beşeri ve bilhassa memleketimizdeki küçük ve büyük insan kitlelerini gafletten ikaz ile fikrî ve şehevanî dalâletten ve sû-i itikad ve sû-i ahlâk girivelerinden kurtarmaya matuf ifadelerden ve onları devletimizce dahi matlup olan güzel ahlâka sevk edebilecek yazılardan ibaret bulunmuş olduğu ve diğer şahıslara ait mektup vesaire dahi, Said Nursî'nin eserlerinde okudukları noktalara ait hatıralarına gelen bazı mühim dinî ve ahlâkî mesailin kendisinden istifsarlarından ve bazıları dahi, bu zatın nâsih-i ümmet olduğundan bahisle arkadaşlarına kendisini tanıttırmalarından ibaret defterler olduğu anlaşılmış ve netice itibari ile münderecatlarında kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî bir mahzur görülmemiş olduğundan bu eserlerde müsaderelerini icab eden bir hâl bulunmadığı kanaatine varılmış bulunduğuna dair işbu raporumuz Ankara Birinci Ağır Ceza Yüksek Reisliği sunulmuştur. 23-5-1956

Diyanet İşleri Reisliği
Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Heyeti Azaları

Bilirkişi: Hasan Fehmi Başoğlu
Bilirkişi: Hasan Hüsnü Erdem
Bilirkişi: Şehit Oral

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 2

Afyon mahkemesinin beraet kararı

T.C.
AFYON
Ağır Ceza Mahkemesi

Esas: 954-278

Karar: 955-218

Savcı: 953-2083

Emirdağ Noterliğinden çıkarılan suret

Suret

Reis: Ali Kemalettin Kamal 8169

Âza: Ali Niyazi Bayram 4864

Âza: Hayri Özbek 7670 C.M.U.M.: Mehmet Çağatay 9974

Kâtip: Alâattin Gevrek 8

Davacı: K. H.

Maznun: Bitlis vilâyetinin Nurs K.den Mirza oğlu Said Nursî nam Bedüzzaman ve arkadaşları. Maznunların umumî vekili: Afyon avukatlarından Ahmet Hikmet Gönen

Suç: Elde edilen kitapların kısmen iade, kısmen müsaderesi.

Suç T.: 948

G. Düşünüldü: Dinî hissiyatı âlet ederek devletin iç emniyetini bozmak ve Nurcular adı altında cemiyet kurmaktan maznun Said Nursî ve arkadaşları haklarında icra edilmekte olan duruşma sırasında maznunlardan elde edilen suç âlâtı kitap, risale vesair eşyanın müsaderesi hakkında Afyon Ağır Ceza Mahkemesinde icra edilen duruşma sonunda:

Maznunlardan elde edilen bilumum kitap, risale, mektup vesair evrak-ı matbuanın Diyanet İşleri Müşavere Kurulunun 23-5-956 tarih ve sayısız raporunda kitap vesair eşyanın kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî bir mahzur görülmemiş olduğu ve bu eserlerin müsaderesini icab eden bir hâlin bulunmadığı kanaatine varılmış olduğu bildirildiğinden bilumum kitap, risale ve mektup vesair eşyanın maznunlara iadesine ve maznunlar vekili Hikmet Gönen'e teslimine isteğe uygun ve temyiz yolu açık olmak üzere 23-6-956 tarihinde oy birliğiyle verilen karar C.M.U.M. Mehmet Çağatay hazır olduğu halde maznunlardan İbrahim Ethem Talas, Ziver Gündüzalp, Tahirî Mutlu ile maznunların vekil avukat Hikmet Gönen'in yüzlerinde diğer maznunların gıyaplarında usulen ve açık olarak tefhim kılındı.

23-6-956

Reis Aza Aza
Katip

Ali Kemalettin Kamal Ali Niyazi Bayram Hayri Özbek A.Gevrek

İşbu hüküm aslının aynı olup temyiz edilmeksizin 30-6-956 tarihinde kesinleşmiştir. 12-7-956 *(300) kr. Harç 60 kr. Damga pulu*

Baş kâtip
İmza

Emirdağı'nda sakin Said Nursî nam Bediüzzaman tarafından ibraz edilip diğer sahifeye alınan ve Afyon Ağır Ceza Mahkemesinden verilip yed'inde mahfuz 23-6-956 tarih ve 954-278 sayılı ilamın aynı olduğu tasdik kılındı. Bin dokuz yüz elli altı senesi Temmuz ayının on üçüncü günü. 13-7-956

Harç Pulları dosyadaki Emirdağı Y.Noter Mu
31-Temmuz-956

nushaya ilsak edildi Fehmi Turan
60 kr. Damga Pulu
İmza

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 3

"Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın Haşiyesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

[Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ ve Müdafaatın bir hâşiyesidir.]

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu mealde adaletperver Demokratlara istida yazabilirsiniz. Hastayım, siz nasıl münasipse öyle yapınız. Avukatımızdan, bir gün evvel aldığımız mektupta "Kitaplarımızın suç mevzuu olan ve olmayanlarını tefrik etmeye çalışıyorlar" diye haber verdi. Şimdiye kadar yaptıkları gibi, yine hiçbir kanuna uymayan bir tarzda, binler kelime içinde bir risalede birtek kelimeyi bahane edip suç mevzuu yapmak, o risaleyi vermemek suretiyle Nurların intişarına garazkârâne mâni olmak fikriyle, hem kararnamelerini Mahkeme-i Temyizce bütün bütün bozan o kararnamede suç mevzuu gösterdikleri, bizim aleyhimizde olmadığı halde müddeiumumînin iddianamesine karşı hatâ-savap cetvelinde seksen bir hatâsını ve garazkârlığını kat'î ispat ettiğimiz halde, şimdi aynı garazkârlıkla dört yüz sahife Zülfikar risalesini, birkaç satır tesettür ve irsiyet hakkındaki, yüz bin tefsirin aynı mânâyı söylediklerine binaen otuz kırk sene evvel yazılan cümlelerini suç mevzuu yapıp o mecmua-yı azîmeyi müsadere edip bize vermemek, dünyada hangi kanun buna müsaade eder?

Hem Afyon Mahkemesindeki eserler-tekrarat-ı Kur'âniye ve melekler hakkındaki iki parçacık müstesna olarak-bütün eserler iki sene ellerinde kalarak hem Denizli, hem Ankara Ağır Ceza Mahkemesi beraatine karar vererek içinde suç mevzuu bulamadıkları ve bize iade etmeye karar verdikleri ve aynı eserler Isparta hükûmetinin bir vakit müsadere ile tamamen eline geçtiği halde, tamamıyla sahiplerine iade ettikleri ve sonra da Zülfikar'la Asâ-yı Mûsâ'yı ruhsatsız eski yazıyla neşir bahanesiyle dört seneden beri müsadere edip aynen hiçbiri zayi olmadan yüz yetmiş adet mecmuada bir suç mevzuu bulamadıkları için bizlere tamamen iade ettikleri ve bizim en mühim suçumuz olarak gösterdikleri eski partinin bir kısım şeflerine hakikat namına itirazımızın yüz misli ziyade şimdiki dinî mecmualar, resmî cerideler aynı itirazı şiddetle vurdukları halde, Risale-i Nur'un bir mahrem parçası, şimdiki zaman tamamıyla tayin ettiği bir hadisin hakikatini tefsir bahsinde şeflerin başı Lozan Muahedesinde hiçbir zaman hiçbir Müslüman hakikî Türkü, hiçbir Nasraniyete ve Yahudiliğe ve başka dine girmeyen ve İslâm kahramanları olan Türkleri Protestan yapmaya malûm Hahambaşı ile ittifak ederek rey veren o adam, bütün ulemâ-yı İslâmın "Cevazı yok" diye ittifakan hükmettikleri halde, on cihetle kanunlarla onu bütün bu vatandaki mâsum Müslümanlara cebren giydirdiği ve tarih-i beşerde bu çeşit mânâsız acip bir cebr-i umumî yapmak ve hiçbir kanuna uymayan keyfî kanun namına kanunla onu bu millet-i İslâmiyeye cebren giydirmek; elbette o adama, o Lozan Muahedesinde verdiği dehşetli fikrini ispat etmiş ki, din-i İslâma gayet muzır olarak hadisin haber verdiği adam bu zamanda o şeftir.

İşte hakikat böyleyken Afyon Mahkemesi, adalet namına değil, belki o ölmüş adamın muhabbeti taassubu namına, eski harfle de neşredilen kararnamenin âhirinde bizi mahkûm etmek için en mühim sebep, savcının garazkârlığı sebebiyle, mahkeme heyeti demişler ki: "Said ve arkadaşları, Mustafa Kemal'e 'din yıkıcı, süfyan' demişler ve kalblerdeki sevgisini bozmaya çalışmışlar. Onun için mahkûm ediyoruz."

Acaba, ölmüş gitmiş bir adamın şahsına karşı bin defa böyle itiraz da olsa şahsî bir dâvâ oluyor. Mahkeme-i adalet buna dair böyle bir hükmü vermek, elbette pek acip bir mânâ, iş içinde vardır. Şimdi böyle adamların elinde Nur eserleri dört defa beraat

kazandıkları ve şimdi Adliye Bakanı, üç defa Nur eserlerinin beraatine ve eserde suç mevzuu olmadığına, bizi mahkûm eden Afyon kararını bozmasıyla hüküm verdiği halde, şimdi bütün millet, adalet ve şefkat ve diyanete hizmet bekledikleri Demokrat hükûmeti zamanında, eski müstebitlerin dehşetli plânlarıyla Risale-i Nur'a karşı garazkârların keyfine bırakmamak; bırakılsa, Demokrat Hükûmeti aleyhinde büyük bir hıyanettir. Ve milletin teselli ümidini kırmaktır.

Benim Ankara'da bir vekilim Mustafa Sungur 17.11.950 tarihli çektiği telgrafta "Umum risalenin bize iadesine karar verilmiş" diye müjde verdi ve âdil Adliye Vekili üç defa beraat verdiği ve şimdi de Sungur'un mektubuna göre, hem iadesine emir verildiğini ve şimdi telefonla yine haber vereceğim söyledikleri halde, bu on altı seneden beri aleyhimizde olan iftiralar ve jurnaller, hem Eskişehir, hem Denizli Mahkemesinden bütün dosyaları Afyon Mahkemesi mânâsız toplamak ve af kanununun çıkmasıyla ve mahkemelerin beraat vermesiyle o mübarek eserleri o dosyalar içerisine karıştırarak çürütmek için mahzene atmak ve üç seneden beri bizi aldatan bazı eşhasa Nurların işlerini bırakmamak lâzım geliyor.

Başbakan ve Adliye Bakanına, bu gayet mühim meseleyi nazar-ı dikkatlerine arz ediyoruz.**(Haşiye)**

Said Nursî

Haşiye: Acip bir hâdise, adalet ve dinden hariç zâlimâne nümunelerden birisi de, üç seneden beri müsadere ettikleri Kur'ân'ımızı çok defa istediğimiz halde vermedikleri ve 2800 Lâfza-i Celâl altınla yazılı, gözle görünen mu'cize-i Kur'âniyeyi gösteren o mübarek Kur'ân'ımızı bize vermediler. Şimdi avukat diyor ki: "Bir istida Diyanet Reisine yazınız ki, iade edilsin." Bunun gibi yüzler nümuneler var ki, sırf bir garazla ve ecnebî parmağıyla aleyhimize işler dönüyor. Bizi ve âlem-i İslâmı pek sevindiren Demokratlar dikkat etsinler. Nurları ve Nurcuları bu işkencelerden kurtarsınlar.

Nur Talebeleri namına

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 4

"Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın Haşiyesinin Hulasası

Mahkeme-i Kübrâya şekva ve müdafaatın bir hâşiyesi olan parçanın hulâsasıdır

Size bu defa Mahkeme-i Temyize gönderdiğimiz—avukatın Temyiz Mahkemesine gönderdiği—istidanın suretidir. Ve dehşetli kararnameye karşı, hulâsası sizin tarafınızdan bu meâlde, müsadere kararnamesine mukabil, dindar meb'uslara dersiniz:

Bu tarzda müsadere ne derece kanuna muhalif ve Demokrat hükümetini tanımamak ve Adliye Bakanının verdiği emri ne derece dinlemediklerini ve ehemmiyet vermediklerini gösteriyor. Ve adliye adaleti haricinde dehşetli bir garaz hükmediyor. Kitaplarımızın ellerindeki tamamını, binler kelimeden bir iki kelimeyi suç mevzuu bahanesiyle vermek istemediklerini ve bu suretle Nurların neşrine mâni olmak istediklerini ve suç diye gösterdikleri noktalarda bizim tarafımızdan müdafaatımızda onların seksen bir hatâlarını Hatâ-Savap Cetvelinde ispat edilmekle açık garazkârlıklarının gösterildiğini; hem elyevm yasak olmayan yüz binler tefsirlerde yazılı bulunan tesettür ve irsiyet hakkındaki iki âyetin birkaç satırlık tefsiri yüzünden dünyada hiçbir kanunun müsaade etmediği acip bir zulümle, dört yüz sahifelik Zülfikar mecmuasını müsadere edip bize vermemek suretiyle bir zulüm irtikâp ettiklerini; hem Afyon'da iki sene ellerinde kalan bütün Risale-i Nur'un parçaları, daha evvelden hem Denizli, hem Ankara, hem Isparta mahkemelerinde beraat ettirilip sahiplerine iade edildiğini ve bilâhare Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'yı ruhsatsız neşir bahanesiyle Isparta hükûmeti müsadere edip dört sene zaptettikten sonra hiçbiri noksan olmadan yüz yetmiş mecmuayı bize iade ettiklerini; ve bizim en mühim suçumuz, Risale-i Nur'un mahrem bir parçasında elli sene evvel bir hadîsin tefsirinde,

cebrî kanunlarla şapkayı giydiren ve din-i İslâmı bu mübarek Türk milletinden kaldırmak için Lozan Muahedesinde söz veren ve pek şiddetli ve dehşetli hücumlarına rağmen hiçbir hakikî Müslüman Türkü Protestan yapamayan ve millet-i İslâm için pek çok zararlı olduğunu ef'âliyle ispat eden ve hadis-i şerifin haber verdiği o müthiş şahıs kendisi olduğunu, hayat ve mematıyla gösteren Mustafa Kemal'e bir mahrem eserde "din yıkıcı, süfyan" dediğimizi ve "kalblerdeki sevgisini bozmaya çalıştığımızı" isnad edip kararnamede mahkûmiyetimize sebep olduğunu ve Mahkeme-i Temyizin Afyon Mahkemesinin bu haksız kararını bozmasıyla yeniden görülmeye başlanan dâvâ af kanunu çıkmasıyla, dosyalarıyla ve bütün Nur eserleriyle çürütülmek için mahzene atıldığını ve bilâhare Adliye Bakanlığınca, Sungur'un keşide ettiği telgrafı üzerine, bütün eserlerin verilmesine emir verildiği halde hiçbiri iade edilmeyerek yeniden suç mevzuu olanlarını tefrik etmek, belki tamamını suç mevzuu yapmak istemeleriyle Risale-i Nur'un tam serbestîsine mâni olmak istediklerini bildiren ve üç seneden beri bizi aldatan böyle eşhasa Nurun işlerini bırakmamak için Başbakan ve Adliye Bakanının nazar-ı dikkatlerine arz edilmek üzere bu meâldeki adaletperver Demokratlara istida yazılması, vatan ve millet menfaatine lüzumu var.

Lâfza-i Celâl üzerinde i'câzı gözle görülen Kur'ân'ımızı almak için istida ile Diyanet Riyasetine müracaat edilmesi gibi sırf garazla ve ecnebî parmağıyla aleyhimize dönen işlerden ve işkencelerden bizi ve âlem-i İslâmı pekçok sevindiren Demokratların dikkat edip Nurcuları kurtarmalarını, hürriyetperver hükûmetten rica ederiz.

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 5

"Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" dan bir parça

(Yedi sene evvel Afyon Mahkemesinde iken reis-i cumhur, Başvekil ve Vekiller Heyetine sureti gönderilen "Mahkeme-i Kübraya Şekva" başlıklı müdâfaadan bir parçadır.)

Şapka giymediğimi, mes'uliyetime bir sebeb gösterdikleridir. Onlara derim ki: Üç ay Kastamonu'da polis karakolunda misafir kaldım. Hiçbir vakit bana demediler: "Şapkayı başına koy" Ve üç mahkemede şapkayı başıma koymadığım ve başımı mahkemede açmadığım halde bana ilişmedikleri ve şimdi asker neferatının başlarından kalktığı ve kadınlar ve çocuklar, ekseri köylüler ve dairede memurlar, bere giyenler ve münzeviler şapkayı giymeye mecbur olmadığı ve hiçbir maddî maslahat giymesinde bulunmadığı ve benim gibi bir münzevi ve bütün müctehidlerin, umum şeyhu'l-İslâmların yasak ettikleri bir serpuşu giymediğim bahanesi ile ve uydurmalar ilavesiyle gizli dinsiz düşmanlarım yirmi sene bana sıkıntı vermeleriyle bir cezayı çektirdikleri libasa ait mânâsız bir âdetle bütün bütün kanunsuz, tekrar beni mesul etmeye çalışan ve çarşıda, Ramazanda, gündüzde rakı içip namaz kılmayanları kendine kıyas edip ilişmediği halde; bu derece şiddet ve tekrarla beni kıyafetim için suçlandırmaya çalışan, elbette ölümün idam-ı ebedisini ve kabrin dâimî haps-i münferidini gördükten sonra mahkeme-i kübrâda da ondan bu hatası sorulacak.

(Üstâdımız gizli dinsiz düşmanlarının planıyla Kastamonu'dan alınıp beraetle neticelenen Denizli Mahkemesine gönderilirken Ankara'da, Ankara valisi ve emniyet müdürü Üstadımızla yarım saat kadar konuştukları halde "kıyafetini tebdil et" dememişler. Üstadımız aynı kıyafetle Denizli'ye hareket etmiş.)

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 6

Mahremdir, haslara mahsustur

[İstanbul'a gönderdiğimiz bir pusuladır. Bera-yı malûmat size gönderiyoruz.]

Mahremdir, haslara mahsustur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]

أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Sıddık kardeşlerim!

1- Kat'iyyen tahakkuk etti ki: Bize karşı zındık düşmanlarımızın tahrikatıyla ve Ankara'da bazı dinsiz masonların planıyla mahkeme bütün kuvvetiyle Risale-i Nurun intişarına mâni' olmaya çalıştıklarını; ve Nurcuların da tesanüdlerini kırmak, birbirinden soğutmak hakkımızdaki en baş programlarıdır. Medar-ı mes'uliyet hakikat noktasında bir şeyi bulamıyorlar. Resmen savcı demiş, makamata yazmış: "Denizli beraeti bütün bütün Risale-i Nuru parlattı ve tevsi' ettirdi. Ona karşı susturmak ve söndürmeye çalışmak lâzımdır." İşte bu dehşetli plânları içindir ki, iki üç günlük işi, üç sene bahanelerle uzatıyorlar.

İşte ey hakiki Nur şâkirdleri! Birinci vazifeniz, bu dinsizcesine hücuma karşı bütün kuvvetinizle Nurların perde altında neşrine ve muhafazalarına, onların maksadı aksine olarak kardeşlerinizin mabeyninizde tesanüdün takviyesine çalışmaktır. En ziyade lâzım ve ehl-i imanın imanına kuvvetli bir hizmet ve bu vatanın saadetine en ehemmiyetli bir medar-ı saadet budur.

2- İstanbul'daki Zülfikâr'ı bütün tedbirinizle ve kuvvetinizle müsadereye meydan vermemek ve zâyi' olmamak için muhafaza edip emin ellere yetiştirmektir. Çabuk cildleyiniz, hem çok ihtiyat ve tedbirle otuz-kırk tane şahsıma emin bir zatla acele gönderin.

3- Bu muhakememizin te'hiri, gerçi onların plânıyla aleyhimizdedir. Fakat hakikatta Nurun hiç bir şeye alet olmadığını, hakaik-i imaniyeden başka bir maksad bulunmadığını göstermek ve ehl-i imanın tam itimad ve kanaatlarına vesile olmak, bu tarafgirane garazkârane seçimler zamanında kader-i ilâhi hakkımızda bu te'hire müsaade verdi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 7

Mahkemelerin tehirinde hayır var..

Üstadımız diyor ki:

Mahkemelerin tehirinde hayır var. Şimdiye kadar Nura ve Nurculara verilen zahmetler, rahmetlere dönmesi gösteriyor ki, bu tehirde de hayırlar var ki, birisi bu olmak ihtimali var:

Hariç âlem-i İslâmda Nurun ehemmiyetli tesire başlaması ve inkişaf ve intişarı ve buranın siyasîleri Avrupa'ya bir rüşvet olarak bir derece Avrupalaşmak meylini göstermesi, hariçte zannedilmekle mahkemelerce Nurun serbestiyet-i tâmmesi için karar vermek, hariç âlem-i İslâmda Nurların hakikî ihlâsına böyle bir şüphe gelecekti ki, ya Nurcular riyakârlığa mecbur olmuşlar veyahut böyle medenîleşmek fikrinde olanlara ilişmiyorlar, zaaf gösteriyorlar diye, Nurun kıymetine büyük zarar olduğu için, bu tehir o evhamları izale eder. Ve ispat ediyor ki, otuz seneden beri İslâmiyetin şiarına muhalif şeylere baş eğmiyorlar.

Said Nursi

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 8

Meclise ve Bakanlar Kuruluna verilen Dilekçe

Meclis-i Mebusan ve Heyet-i Vükelaya ehemmiyetli bir şekvayı tazammun eden bir hasbihaldir.

Yirmisekiz senedir yüzotuz kitabımda medar-ı mes'uliyet iki meseleden başka bulunmadığı ve o ikisine de kat'î cevab verildiği halde ve intişar eden altıyüz bin nüshalarından hiç kimsenin zarar gördüğüne dair hiçbir emâre bulunmayan ve çok mahkemelerde o eserler ve şakirdlerini tedkik ettikleri yirmiüç mahkeme de "suç bulamıyoruz" dedikleri ve dört mahkeme de bütün kitabların iâdesine kat'î karar verdikleri ve Mahkeme-i Temyiz de dört defa beraeti tasdik ettiği ve dört emniyet dairesi aynı kitabları iâde ettikleri ve ecnebi memleketlerinde ve hususan Âlem-i İslâmda takdir ve tahsin ve teşekküre mazhar oldukları ve dört seneden beri şiddetli bir tedkik ile Afyon Mahkemesi te'hir edip iki defa kat'î beraet verdiği halde, şimdi kat'î haber aldık ki; en ziyade Risale-i Nur'u toplayan bir iki mahkeme demişler: "Kitablarda suç yok, iâde edeceğiz. Fakat neşretmesin." Ben de bu Hükümet-i İslâmiyyenin büyüklerine beyan ediyorum ki:

Risale-i Nur'un İman-ı Billah ve Âhiret ve Nübüvvet gibi erkân-ı imaniyyeyi en muannid dinsizlere karşı da isbat ettiği alâkadarlarca mâlum olmuş. Dünyada bu esaslara ilişecek hiçbir siyaset, hiçbir hükûmet olamaz. İşte o sırf imanî, Kur'anî hakâikten hayat-ı içtimâiye-i İslâmiye ve beşeriyeyi mevzu' yapan nümune için size takdim ettiğimiz bu risale gibi birkaç parça var.

Eğer ehl-i siyaset; vatan, hükûmet, milletin selametine bu risalenin hakikatlarının herkese kat'î lüzumu bulunduğunu ve bu zamanda, bu zamanın en dehşetli hastalığına sağlam bir ilaç olduğunu tasdik edilmezse, onların hapislerine ve neşredilmemesine

rıza bulunabilir. İşte yirmiiki sene evvel te'lif edilen bu parçanın binler nüshası intişar etmiş ve te'sirini göstermiş. Muhabbet, uhuvvet, müsâlemet-i umumiyeyi dehşetli ihtilalcilere karşı te'min etmiş.

Hükûmetin hey'etine beyan ediyorum ki: Bu parça ve emsalinin intişarını zararlı görmek, anarşistlerin en fena dinsizleri ve sofestaileri olabilir. Çünki: Dünyada bu kadar zaman, muannidlerin tenkid ve bahanelerle itiraz ettikleri halde bu kadar kesret-i ecza içinde hayat-ı içtimaiyeye muzır bir şey bulamadıkları gösteriyor ki: tamamiyle başka bir hesaba binâen bu mu'cize-i Kur'aniyeyi, vatanı kurtarmakta isti'mal etmemek için bir vesile arayanlar var ki bazı safdil mahkemeleri de iğfal ediyorlar.

Gayet hasta
Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 9

Meclise ve Bakanlar Kuruluna verilen Dilekçenin Zeyli

Çok yerlerde neşredilen ve Başvekil'e verilen bir hakikattir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımızın otuzbeş seneden beri siyasetten çekildiği ve yirmisekiz sene mahkemeler siyasete karışmasına dair hiç bir emare bulamadıkları halde şimdi yatağında hasta yatarken İstanbul'un bazı cerideleri onu Kütahya tarafında gezip siyaset propagandasını irticakârane Demokrat lehinde yapıyor diye iftiralarına karşı eskide Heyet-i Vekileye verdiği bu istidayı bu defa Meclis-i Mebusana ve Vekiller Hey'etine verilen istidaya zeyil yapmaya tekrar mecbur olduk.

Hizmetinde bulunan

Nur Talebeleri

Kardeşlerim! Münasib ise;

Başvekil'e ve dindar meb'uslara verilmek üzere, ihtara binaen yazdırılmış gayet ehemmiyetli, mahremce bir hakikattır.

Mukaddeme: Kırk seneye yakın siyaseti terk ettiğimden ve ekser hayatım bir nevi inzivada geçtiğinden, hayat-ı içtimaiye ve siyasiye ile meşgul olmadığımdan, büyük bir tehlikeyi göremiyordum. Bugünlerde o tehlikenin hem millet-i İslâmiyeye ve hem de bu memleket ve hükûmet-i İslâmiyeye büyük bir zarar vermeye zemin hazırlamakta olduğunu hissettim. Mecburiyetle, İslâmiyet milliyeti ve hâkimiyeti ve memleketin selâmeti için çalışan ehl-i siyaset ve

cemiyet-i beşeriyeye hamiyetle çalışanlar için bana mânevî bir ihtar edildiğinden Üç Noktayı beyan edeceğim.

Birinci nokta: Gazeteleri dinlemediğim halde bir iki senedir ***"irtica ile ittiham"*** kelimesi mütemadiyen tekrar edildiğini işitiyordum. Eski Said kafasıyla dikkat ettim, kat'iyen gördüm ki:

Siyaseti dinsizliğe âlet yapan ve beşerdeki en dehşetli vahşet ve bedevîliğin bir kanun-u esasîsine irticaa çalışan ve hamiyet maskesini başına geçiren gizli İslâmiyet düşmanları, gaddarâne bir ittihamla ehl-i İslâmiyet ve hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle değil dini siyasete âlet yapmak, belki de siyaseti dine âlet ve tâbi yapmakla, tâ İslâmiyetin kuvvet-i mâneviyesinden bu hükümet-i İslâmiyeyi tam kuvvetlendirmek ve dört yüz milyon hakikî kardeşi arkasında ihtiyat kuvveti bulundurmak ve bir kısım zâlim Avrupa'nın dilenciliğinden kurtulmak için çalışanlara pek haksız olarak "irtica" damgasını vurup onları memlekete zararlı tevehhüm etmeleri, yerden göğe kadar hadsiz bir haksızlıktır. Nümunelerinden birinci nümunesi: Bu asrın dehşetli zulmüne karşı bir sed olarak İkinci Noktada beyan etmek zamanı geldi. Menşe'leri iki kanun-u esasiye istinad eden iki irtica var:

Biri: Siyasî ve içtimaî ki, hakikî irticadır. Onun kanun-u esasîsi çok su-i istimale ve zulme medar olmuştur.

İkincisi: İrtica namı verilen hakikî bir terakki ve adaletin esasıdır.

İkinci nokta: Beşerin vahşet ve bedevîlik zamanlarındaki bir kanun-u esasîsine, medeniyet namına dine hücum edenler, irtica ile o vahşete ve bedevîliğe dönüyorlar. Beşerin selâmet, adalet ve sulh-ü umumîsini mahveden o dehşetli vahşiyane kanun-u esasî, şimdi bizim bu biçare memleketimize girmek istiyor. Garazkârâne ve anûdâne particilik gibi bazı cereyanları aşılamaya başlaması gibi bir ihtilâf görülüyor. O kanun-u esasî de budur:

Bir taifeden, bir cereyandan, bir aşiretten bir ferdin hatâsıyla o taifenin, o cereyanın, o aşiretin bütün fertleri mahkûm ve düşman ve mes'ul tevehhüm ediliyor. Bir hatâ, binler hatâ hükmüne geçiriliyor. İttifak ve ittihadın temel taşı olan kardeşlik ve vatandaşlık, muhabbet ve uhuvveti zîr ü zeber ediyor.

Evet, birbirine karşı gelen muannid ve muarız kuvvetler, kuvvetsiz oluyorlar. Bu kuvvetsizlikle zaiflendiği için, millete ve memlekete ve vatana âdilâne hizmete muvaffak olunamadığından, maddî ve mânevî bir nevi rüşvet vermeye mecbur oluyorlar ki, dinsizleri kendilerine taraftar yapmak için o gaddar, engizisyonâne ve bedeviyâne ve vahşiyâne bu mezkûr kanun-u esasîye karşı ayn-ı adalet olan bu semavî ve kudsî [1] وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى nass-ı kat'îsiyle, Kur'ân'ın bir kanun-u esasîsi muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslâmiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran bu kanun-u esasî ki, "Birisinin hatasıyla başkası mesul olamaz." Kardeşi de olsa, aşireti ve taifesi de olsa, partisi de olsa, o cinayete şerik sayılmaz. Olsa olsa, o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız mânevî günahkâr olup âhirette mesul olur; dünyada değil. Eğer bu kanun-u esasî çabuk düstur-u esasî yapılmazsa, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye iki Harb-i Umumînin gösterdiği tahribatın emsaliyle, esfel-i sâfilîn olan o vahşî irticaa düşecek.

İşte, Kur'ân'ın bu gibi kudsî kanun-u esasîsine irtica namını veren bedbahtlar, vahşet ve bedevîliğin dehşetli bir kanun-u esasîsi olarak kabul ettikleri şimdiki öylelerinin siyasetinin bir nokta-i istinadı şudur ki: *"Cemaatin selâmeti için fert feda edilir. Vatanın selâmeti için eşhasın hukuku nazara alınmaz. Devletin siyasetinin selâmeti için cüz'î zulümler nazara alınmaz"* diye, birtek câni yüzünden bir köyü mahvetmekle bin mâsumun hakkını nazara almaz. Birtek câninin yüzünden bin adamın kılıçtan geçmesini caiz görür. Bir adamın yaralanmasıyla binler mâsumu sıkıntıya verdirir. Ve iki yüz adamı kurşuna dizilmesini o bahaneyle nazara almaz. Birinci Harb-i Umumîde üç bin adamın câniyâne siyaset hatâlarıyla otuz milyon biçare nev-i beşer aynı harpte mahvedildiği gibi, binler misaller var.

İşte bu vahşiyâne irticaın, bu dehşetli zulümlerine karşı gelen Kur'ân şakirtlerinin, Kur'ân'ın yüzer kanun-u esasîsinden وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى âyetinin ders verdiği kanun-u

esasîsi ile adâlet-i hakikiyeyi ve ittihadı ve uhuvveti temin etmeye çalışan ehl-i iman fedakârlarına ***“mürteci”*** namını verip onları müttehem etmek, mel’un Yezid’in zulmünü adalet-i Ömeriyeye tercih etmek misillu en vahşî ve zâlimâne bir engizisyon kanununu, beşerin en yüksek terakkiyatına ve adaletine medar olan Kur’ân’ın mezkûr kanun-u esasîsine tercih etmek hükmündedir. Hükûmet-i İslâmiye ile bu memleketin selâmetine çalışan ehl-i siyasetin mezkûr hakikati nazara alması lâzımdır. Yoksa, üç veya dört cereyanın muannidâne muaraza etmeleriyle, o kuvvetler, muaraza sebebiyle zayıflar. Memleketin menfaatine ve âsâyişine sarf edilecek o zaif kuvvetle hâkimiyetini—hattâ istibdad ile de olsa—âsâyiş ve emniyet-i umumiyeyi muhafazaya kâfi gelmediğinden Fransız ihtilâl-i kebîrinin tohumlarının bu mübarek memleket-i İslâmiyeye ekilmesine yol vermektir diye telâş edilebilir.

Madem bu ittifaksızlıktan gelen zaafiyet ve kuvvetsizlik sebebiyle ecnebînin politikasına ve ehemmiyetsiz, muvakkat yardımlarına karşı bu acip mânevî rüşvetler veriliyor, dört yüz milyon kardeşin uhuvvetine, milyarlar ecdadın mesleğine ehemmiyet verilmiyor gibi bir mânâ hükmediyor. Ve âsâyiş ve siyasete zarar gelmemek için bu kadar israfat ile bol maaşlar suretinde kuvvet teminine kendilerini mecbur zannederek rüşvetler veriliyor; milletin fakr-ı hali nazara alınmıyor. Elbette ve elbette ve kat’î olarak, şimdi bu memleketteki ehl-i siyaset, Garba ve ecnebîye verdiği siyasî ve mânevî rüşvetin on mislini âlem-i İslâmın ileride cemahir-i müttefikası hükmünde olacak olan dört yüz milyon Müslüman kardeşlere memleket ve milletin ve bu devlet-i İslâmiyenin selâmeti için gayet azîm bir bahşiş ve zararsız rüşvet vermesi lâzım ve elzemdir.

İşte o makbul, lâzım ve çok menfaatli, caiz ve vacip rüşvet ise, teavün-ü İslâmın esası ve hediye-i Kur’ân’ın semavî bir düsturu ve rabıtası ve kudsî kanun-u esasîsi olan

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ [2]
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا [3]
وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى [4]

وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلَوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ [5]

kudsî, esasî kanunlarını düstur-u hareket etmektir.

Üçüncü Nokta: şimdilik tehir edildi.

Said Nursî

Haşiye: Kardeşlerim, evvelce gördüğünüz şiddetli ihtarın bir derece tağyirine üç şey vesile oldu.

Birincisi: Nur kahramanı Hüsrev'in beyanıyla, yirmi beş adliye mahkemelerinin "Risale-i Nur'da suç yok" diye itiraflarıdır.

İkincisi: Nurun bir kahraman avukatı "Ankara hükûmeti Said aleyhinde olmadığından, şiddetli kelimeler tâdil edilse münasiptir" demesidir.

Üçüncüsü: Kat'î haberlere göre Afyon Mahkemesi "Nurun altı yüz bin fedakâr talebesi var" demesine binaen, Malatya hâdisesi bahanesiyle, hiç olmazsa Nur talebelerinden altı yüz faal ve muktedir olanlarını mahkemeye vermek plânı varken, yalnız on altı adamı ve bundan yalnız altı adama ve bundan birtek adamın bir sene mahkûm edilmesi, Nurcular aleyhindeki zâlimâne tazyikat hafifleşmesi ve def olmasının alâmetidir. Onun için bir derece şiddetli kelimeler tâdil edildi.

1.) Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)
2.) Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)
3.) Allah'ın dinine ve Kur'ân'a hep birlikte sımsıkı sarılın. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:103)
4.) Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)
5.) Birbirinizle çekişmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz de elden gider. (Enfâl Sûresi, 8:46)

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 10

Afyon Mahkemesinin yeni reisine hususi bir hasbihal

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

[Afyon Mahkemesi'nin yeni ve dindar ve âdil reisine husûsi bir hasbıhâlimdir. Husûsî bir mektub yerine kabul etmesini ricâ ediyorum.]

Şimdi Afyon'da müsâdere olan kitablarımı iki sene Denizli Mahkemesiyle Ankara Ağır Ceza Mahkemesi ve Mahkeme-i Temyîz, ehl-i vukuflarla tedkik ettikleri halde, müttefikan hem benim, hem o kitablarımın berâetlerine, hem de umûmen bana iâde etmesine ve bir sebeb-i hapsimiz olan eski harfle gizli tab' edilen "Âyetü'l-Kübrâ" Risâlesinden beşyüz nüshası müsâdere edildiği halde bize aynen iâde ettiler.

Hem Afyon'da müsâdere edilen kitabların umumu, Isparta'da sekiz sene evvel Isparta Mahkemesi dört ay tedkikten sonra sahiblerine iade etti. Hem Afyon Mahkemesindeki kitabların bir kısm-ı mühimmi Mersin'de müsadere edilip Ankara'ya gönderilmiş, tedkik edilip iadesine emir verilmiş.Tarsus Emniyet Müdürü vasıtasıyla Nur Talebelerine iade edilmiş. Hem Afyon'daki kitapların bir kısm-ı mühimmi Ankara'da Nur Talebelerinden Emniyet Dairesi müsadere ettikten sonra tedkik edip tamamen o Nur Talebesine Emniyet Dairesi iade etmiş. Hem Afyon'daki müsadere edilen kitabların bir kısm-ı mühimmi İstanbul'da "Rehber"i tab'eden Nur Talebesinden Rehber ile beraber alınmış. Sonra bana beraet verdikleri gibi o mühim mecmuaları da bize iade ettiler. Hem Eskişehir Mahkemesi yalnız Tesettür Risalesi'nin bir iki sahifesine ilişmişti. Başkalarına

ilişmedi. Ve bizi de Tesettür'den başka olan risalelerden mes'ul etmediler.

Hem bununla beraber, bir hükûmetin elbette mahkemeleri ve kanunları bir olur. Bu dört-beş mahkemelerin ve üç-dört emniyet dairelerinin bize iade ettikleri kitabları Afyon Mahkemesi hangi kanun ile zabt ediyor, vermiyor? Haydi farz-ı muhal olarak, bir iki sahife Siracü'n-Nur'un âhirinde,birbuçuk sahife Mu'cizât-ı Kur'aniye'de ve iki-üç yaprak Tesettür Risalesindeki mes'eleler yüzer kanuna muhalif de olsa; o parçalar, o sahifeler çıkarılıp yüzbinler sahife zararsız ve kanunların ilişmediği kitaplarımızın iade edilmesini bütün Nur Talabelerinin diliyle istiyoruz.

Hem otuz üç âyat-ı Kur'aniyenin tahsinkârâne işâretine mazhâriyetini ve İmam-ı Ali (Keremallahü Vechehu) ve Gavs-ı A'zâm (Radıyallahü Anhü) gibi evliyânın takdirlerini ve yüzbin ehl-i imânın tasdiklerini ve bu yirmi senede millete ve vatana zararsız ve pekçok menfaatli bir mertebeyi kazanan Risale-i Nur'u sinek kanadı gibi bahanelerle bazı risalelerin müsaderesine; hatta dörtyüz sahife olan ve yüzbin adamın imanlarını kurtarıp kuvvetlendiren Zülfikar-ı Mu'cizât Mecmuasında eskiden yazılmış ve mürûr-u zaman ve af kanunları görmüş iki âyetin tam haklı tefsirine dair iki sahife bahanesi ile , o pek menfaatli ve kıymettar mecmuanın müsadere edilmesi elbette Mahkeme-i Kübrâ-yı Haşirde sorulacak.

Kitablarımı müsadere eden hey'ete onaltı sene evvel Eskişehir Mahkemesinde "Tesettür Âyeti"ne dair tefsirimin bahanesiyle beni mes'ûl tuttukları için.. o vakit mahkeme-i temyîz ve tashîhe verdiğim fıkrayı, Afyon'un sâbık mahkemesinin hey'etine tekrar ediyorum.

"Adliyenin mahkemesine derim ki. Binüçyüzelli senede ve her asırda üçyüzelli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde kudsî ve hakiki bir düstûr-u İlâhiye, üçyüzelli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinâden ve binüçyüzelli senede geçmiş ecdâdımızın itikadlarına iktidâen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rûy-i zeminde adâlet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir diye bağırıyorum, bu asrın sağır kulakları dahi işitsin!"

Âlem-i İslâm'a hiçbir zararı olmadığı gibi, pek çok faidesi bulunan Risale-i Nur'un tam serbestiyetini vermek, bu hükûmet-i İslâmiye'nin büyük bir vazifesidir.

Beş mahkemenin ve dört emniyet dâiresinin bize iâde ettikleri aynı kitabları ve Mahkeme-i Temyiz de o kitablar lehinde berâet ile hüküm verip onbeş-yirmi gün zarfında zararsız olduğuna karar verdiği halde; Afyon Mahkemesinin sâbık âzâları dörtbuçuk sene gâyet âdi bahanelerle kitablarımı vermediler.

Kitablar hakkında müsaderenin mâhiyeti: Risale-i Nur'un yüzotuzüç kitabından bir tek kitabın bir-iki sahifesi, bir kumandana elli sene evvel bir hadîs ile vurduğum tokadı bahsetmiş. Bunun dolayısıyla yüzotuz kitabı müsâdere etmek, bir adamın hatasıyla yüzotuz adamı cezalandırmak gibi bir acib gaddarane zulüm olması ve şimdi kütübhanelerde ve kitabçılarda ve ellerde gezen ve husûsan, vatan ve dîn aleyhinde dinsizlerin, mülhidlerin, zındıkların, komünistlerin kitabları, hatta baştan aşağıya kadar İslâmiyet aleyhindeki Doktor Duzi'nin kitabı, bazı ellerde gezmesi gösteriyor ki: Risale-i Nur'a karşı müsâdere, yerden göğe kadar haksız bir zulümdür, bir gadirdir. Çünki: Risale-i Nur ekser âlem-i İslâm'ın mühim merkezlerinde ve bu yirmisekiz senede bu vatanda ulemâların elinde gezdiği halde hiçbir âlim, hiçbir feylesof itiraz etmemiş. Mahkemeler ve siyâsiyyunlar yalnız bir "tesettür"e, diğeri de "âhirzamanda bir kumandan başına şapka koyacak ve cebren giydirecek" gibi iki mes'eleye ilişmişler. Sonra da bu mes'eleler için, dört-beş maheme o mes'elelerde dahil olduğu ve beraet verildiği halde; o bir-iki sahife için yirmibin sahifeyi mes'ul ve mahkûm etmek hükmünde Risale-i Nur'u müsâdere etmek, aynı bu misale benziyor:

Bir adamın bir adama haksız değil, belki haklı taarruzu yüzünden-ki başkaları da onu medar-ı mes'ûliyet görmediği ve beş mahkemede cinâyet saymadığı halde- o mevhum suç ile yirmibin adamı suçlu yapmak gibi; yirmibin Nur sahifelerini bir-iki sahife yüzünden müsadere ve dörtbuçuk sene Afyon'da hapsetmek, o taarruzun yüz mislinden daha ziyade bir hatadır, bir cinayettir. Ve bu vatana bir sûikasddır.

Bana sıkıntı verilen mes'elenin birisi de şudur: Başa şapka koymaktır. Bunda hiçbir kanun olmadığı gibi, hiçbir menfaat ve maslahat dahi yoktur. Çünki; askerler ve dairelerde vazifedâr me'murlar ve kadınlar ve başı açık gezenler giymemekte mes'ûl olmadığından ve bere giymek yasak olmamasından gösteriyor ki; şapkayı başa koymakta hiç bir kânun yoktur ve hiçbir maslahat da

yoktur. Başı açık kalmak, benim gibi çok ihtiyar ve başı çok nezleli ve doktorların da çare bulamadıkları bu nezle hastalığı için, başıma gecelik takyesinin üzerine sıcaklık için mendil bağlamağa mecburum. Bu hal ile beraber, vazifedar me'mur olmadığımdan bana resmî elbise teklif edilmez. Demek gayet acîb, ma'nasız ve mânevî bir sûikasd fikriyle benim tarz-ı libasım, mevhûm asılsız bir kânuna aykırı nâmı verilmiş ki, bana birbuçuk sene sıkıntı çektirdiler. Bu kısacık dâvâmın izâhı benim sâbık mahkemelerdeki müdafaatıma, husûsan mahkeme-i kübrâya şekva kısmına havale ediyorum.

Said Nursî

Haşiye: Bu vatan ve millete pekçok menfaati bulunan Risaleleri serbestiyeti ile iâde edilmezse Üstadımız bu memleketi ebedî terk etmeğe karar verdiğini söyledi.

Hizmetkârı Mustafa

Bu hûsusi mektub, Avukatımız Ahmed Günan'ın "Yeni gelen Afyon Ağır Ceza reisi, mütedeyyindir; husûsî bir mektub yazılsa münâsib olur" demesi üzerine yazılmış. Ve berâ-yı ma'lûmat bir sûret bize gönderilmiş. Bizde berâ-yı malûmat sizlere gönderiyoruz.

Husrev

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 11

Afyon Mahkemesinin âdil reisiyle bir hasbihaldir

Afyon Mahkemesinin âdil reisiyle bir hasbihaldir

-Artık yeter!.. Tahammülüm kalmadı.-

Yirmisekiz senede yüz senelik azâbı bana çektirdiler. Bu işkencelere son verilmek için hem bu memlekete, hem, Âlem-i İslâm'a hiçbir zararı olmayan ve pek çok menfaatı bulunan Risale-i Nur'un tam serbestiyetini vermek bu hükûmet-i İslâmiyenin büyük bir vazîfesidir.

Kat'iyyen tahakkuk etmiş ki; Afyon Mahkemesi müdhiş bir komitenin parmağıyla, beş mahkeme ve dört emniyet dairesinin bize iâde ettikleri aynı kitabları ve Mahkeme-i Temyiz de o kitablar lehinde berâetle hükmederek onbeş-yirmi gün zarfında zararsız olduklarına karar verdiği halde Afyon Mahkmesinin sâbık â'zâları, dörtbuçuk sene gâyet âdi bahanelerle (meselâ: Uzak yerlerdeki alâkaları az olan ve medar-ı mes'ûliyet ve bahane olacak hiçbir kitab onlarda bulunmayan ve yanlız hapiste bizimle beraber yatan bir-iki Nur Talebesine yanlış adreslerle haber verilmemiş diye) bundan evvel iki ay ve sonra da bir ay geriye mahkememizin te'hir edilmesi.. ve bu bîçâre Nur Talebelerine gidip-gelme yol masrafları çok zarar vermeleri ve hatta Afyon Mahkemesinin Nur Risalelerini müsadere kararı sebebiyle ve ihtarıyla İstanbul'da müsâdere edilen "Rehber Risâlesi" ve muhâkemesi için kışta benim gibi gâyet iktisadçı bir fakirin yüz banknotu bir husûsî otomobile ücret vermeğe mecbûr olması ve yirmi senede bazen yüz, bazen yetmiş, bazen elli arkadaşıyla çok def'a lüzûmsuz mahkemelere ve hapislere sevk etmeleriyle.. elbette yüzbin lira zarar ve ziyanımız olması gösteriyor ki; müdhiş garazkarların parmağı bu işe karışıyor.

Evet; sâbık mahkemelerin haksız olarak Nur Talebelerine onbeş sene zarfında ellibin; belki yüzbin banknot zarar vermeleri, haksız ve kanunsuzdur. Bu yüzbin lirayı tazminat olarak dâvâ ediyoruz. Yüzbinlerle dâvâcılarımız bu dâvânın arkasında var.

Şimdi bu Afyon Mahkemesinin sâbık reisinin ve savcısının ve âzâlarının pek kat'î bir garazla bu zâlimâne muamelelerinin gâyet kat'î bir hüccet ve delili; mahkûmiyetime dâir olup neşrettiğimiz kararnamelerdir. O kararnâmeyi Mahkeme-i Temyîz esâsıyla bozmuş olduğu halde, kararnâmede benim mahkûmiyetimin şiddetli cezâsına gösterdikleri sebeb budur:

"Said'de Kürtlük var. Hem ölmüş bir adama tecâvüz etmiş."

Acabâ hiçbir mahkeme dünyada böyle şeyi medar-ı mes'uliyet yapar mı? Yetmiş cinsten ve milletten bu memleketimizde bulunan müslüman kardaşlarımızda böyle unsuriyyet ve cinsiyyet farkları nazara alınmadığı halde.. hem Said Kürdlüğünü değil, belki memleketini ve akrabasını bırakıp rûhunu ve hayatını bu millet-i İslâmiyeye ve dindar Türklere fedâ ettiği halde.. ve yirmisekiz sene işkencelerle azab gördüğüne mukâbil, o Türklerle olan samîmî kardeşliğinde zerre kadar sarsılmayan bir adam hakkında ve dünyada hiçbir mahkemenin medar-ı mes'ûliyet yapmadığı; ırkçılık hem hakiki olmadığı ve İslâmiyet kardeşliğine zarar olduğu için bütün kuvvetiyle ırkçılığı elli seneden beri bırakarak bütün hayatı ve eserleriyle "İslâmiyet milliyeti her şeye mukâbildir" demiş ve o kudsi milliyeti tutmuş. Hem "ırkçılığı bırakınız; dörtyüz milyon kardaşı kazandıran İslâmiyet milliyetine giriniz" demiş. Daimâ bu dersi vermiş.

Şimdi böyle adama Afyon'un sâbık mahkemesi cezâ verirken, "Onda Kürdlük damarı var" diye şiddet-i cezâya sebeb göstermiş. Böyle bir muhâkeme elbette mahkûmdur. Bizler böyle kanun nâmına kanunsuzluk edenlerden zarar ve ziyanlarımızın tazminatını Mahkeme-i Kübrâda ediyoruz ve edeceğiz.

Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 12

Afyon Mahkeme heyetine gönderdiği yazının suretidir

Üstadımızın Afyon Mahkeme heyetine gönderdiği yazının suretidir.

Bugün sizi tebrik ve size teşekkür için Afyon'a geldim. Çoktan beri kitaplarımızın zayi olmaması için ziyade muhafaza ettiğinize teşekkür ederim. Ve şimdi Ankara'ya göndereceğinizden sizi tebrik ederim. On sene evvel hususî olarak birisinin birisine yazdığı ve bazan da benim namımla yazılıp imzam bulunmayan ve neşrolmayan hususî mektuplar evvelce mahkemenizce tetkik edilip medâr-ı mes'uliyet birşey bulunmadığından nazar-ı itibara alınmadı. Hem mürur-u zamana uğramış ve neşredilmemiş ve af kanunları görmüş, malûmatım olmamış ve Risale-i Nur kitaplarıyla alâkası olmayan mektupları yeniden nazar-ı dikkate almak, hem ehl-i adaleti, hem ehl-i vukufu lüzumsuz meşgul edeceğinden böyle işgal etmemesi ve işimizin tehire uğramaması için mezkûr hususî mektuplarım o mübarek kitaplara takılmaması adaletinizden temenni ediyoruz.

Bu mübarek adliye iki defa o kitapların beraatle iadesine karar verdiği halde, bazı esbaba binaen mahpus kalmış. Aynı kitapları bazan tamamını, bazan ele geçirilen kısmını beş mahkemenin iade ettiklerini ve beş emniyet dairesi de sahiplerine teslim ettiklerini size haber veriyoruz. İnşaallah adaletiniz ve hüsn-ü niyetiniz bu defa da iadesine vesile olacak.

Hasta
Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 13

Mahkemeler ve müsadere olayının mahiyeti

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız notalar hükmünde söyledi, biz de kaleme aldık.

Bu sene bu iki mahkemenin mâhiyetini beyan etmek lâzım geldi. Buradaki mahkeme ise:

Elli sene evvel Süfyan ve şapka hakkında bir hadîse mânâ vermişim. Sonra mahkemeler bunu bir kumandana tecavüzdür diye medâr-ı bahs ettiler. Afyon Mahkemesi benim cezamın şiddetine bir sebep, o tecavüzü, o mânâyı göstermiş.

Halbuki, faraza yeni yazmışım ve o kumandan da sağdır farz edilsin. Dininde ve rejiminde mutaassıp İngilizin hükmü altında yüz milyon Müslüman, yüz senede İngiliz'in hem rejimini, hem dinini inkâr etmişlerken, kanunen adliyeleri onlara o ciheti medâr-ı mes'uliyet yapmadığı halde, hem şimdi eski parti liderleri faraza o kumandanın üçte biri de olsalar—belki onun gibi birer kumandan idiler—benim o kumandana hadis ile vurduğum tokatın yirmi mislini, şimdiki cerideler daha şiddetli olarak o liderlere, o eski kumandanlara vurmaktadırlar; medâr-ı mes'uliyet tutulmuyorlar, serbest oluyorlar. Halbuki, elli sene evvel bir hadisin taşını atmışım; yirmi sene sonra bir kumandan başını karşı tutmuş, başı kırılmış. Ölmüş gitmiş, alâkası hükûmetten ve dünyadan kesilmiş. Halbuki eski partinin liderleri meb'us iken veya memur iken, hükümetle alâkaları olduğu halde onlara gelen tecavüz, Risale-i Nur'un vurduğu tokatın on, belki yüz derece ziyade iken, serbest cerideler intişar ediyor.

Amma kitaplar hakkında müsaderenin mâhiyeti: Risale-i Nur'un yüz otuz üç kitabından birtek kitabın bir iki sahifesi o tokatı

bahsetmiş. Bunun, dolayısıyla yüz otuz kitabı müsadere etmek; bir adamın hatasıyla yüzotuz adamı cezalandırmak gibi bir acip gaddarâne zulüm olması ve şimdi kütüphanelerde, kitapçılarda ve ellerde gezen ve hususan vatan ve din aleyhinde dinsizlerin, mülhidlerin, zındıkların, komünistlerin kitapları, hattâ baştan aşağıya kadar İslâmiyet aleyhindeki Doktor Duzi'nin kitabı bazı ellerde gezmesi gösteriyor ki, Risale-i Nur'a karşı müsadere, yerden göğe kadar haksız bir zulümdür, bir gadirdir.

Çünkü Risale-i Nur, ekser âlem-i İslâmın mühim merkezlerinde, bu yirmi sekiz senede bu vatanda ulemaların elinde gezdiği halde, hiçbir âlim, hiçbir feylesof itiraz etmemiş. Mahkemeler ve siyasiyunlar yalnız bir tesettüre, diğeri de "Âhir zamanda bir kumandan başına şapka koyacak ve cebren giydirecek" gibi iki meseleye ilişmişler. Sonra da bu meseleler için, dört beş mahkeme, o meseleler dahi dâhil olduğu ve beraat verildiği halde, o bir iki sahife için yirmi bin sahifeyi mes'ul ve mahkûm etmek hükmünde Risale-i Nur'u müsadere etmek, aynı bu misale benziyor:

Bir adamın bir adama haksız değil, belki haklı taarruzu yüzünden ki, başkaları da onu medâr-ı mes'uliyet görmediği ve beş mahkeme de cinayet saymadığı halde, o mevhum suçla yirmi bin adamı suçlu yapmak gibi, yirmi bin Nur sahifelerini bir iki sahife yüzünden müsadere ve dört buçuk sene Afyon'da hapsetmek, o taarruzun yüz mislinden daha ziyade bir hatâdır, bir cinayettir ve bu vatana da bir suikasttır.

Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 14

Yirmisekiz sene zarfında çektiğim işkencelerden birisi şudur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Eylül'ün sekizinde tekrar edilen Afyon Mahkemesi münasebetiyle Üstadımız çok hasta olduğu ve mahkemeye gidemeyeceği için bu mes'eleye dair fikrini sorduk. O'da "Nur'un mühim talebeleri ve avukatımız benim bedelime kâfidir." dedi. Ve bu mes'eleyi yazdırdı.)

Yirmisekiz sene zarfında çektiğim işkencelerden birisi şudur: Bir def'a Isparta Mahkemesinin Risâle-i Nur'un bütün eczalarını alıp, bir-iki ay ellerinde tedkikten sonra tamamen sahiblerine iade ettiği ve Eskişehir'de ise, onaltı sene evvel bütün Nur eczalarını inceden inceye tedkik edip yalnız küçük bir risalesi olan "tesettür"e ilişdiler. Fakat tesettürün ref'ine kanun olmadığı için kanaat-ı vicdaniye ile az bir ceza verdiler. Fakat Denizli, o risale de dahil hepsini beraet ettirdi. Daha sonra Denizli Mahkemesi bütün risaleleri tedkikten sonra Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin istemesi üzerine bütün risaleler Ankara'ya sevk edildi. İki ay onlar da tedkik edip, hem ehl-i vukufun incelemesi ile Denizli Mahkemesi ittifaken beraetine, hem Ankara Ağır Ceza Mahkemesi ehl-i vukufun raporuna binaen ittifaken beraetine karar verdikleri ve sonra da Mahkeme-i Temyiz tasdik edip kaziye-i muhkeme haline getirdikleri halde, hem Mersin'de Nur'un en mühim mecmuaları vâli tarafından müsadere ettirilerek Ankara'ya gönderilmiş. Ankara zararsız görüp Tarsus Emniyeti vasıtasıyla sahiblerine iade edilmiştir. Hem Ankara bir evhama binaen Sungur'daki Nur'un en mühim mecmualarını emniyet vasıtıyla müsadere ederek tedkikten sonra tamamen Sungur'a iade etmiştir.

Hem İstanbul'da Rehber'in müsaderesi münasebetiyle Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ gibi çok mühim Nur Risaleleri müsadere edildiği halde.. sonra o İstanbul Mahkemesi aynı kitabları -yalnız Rehber müstesnâ olarak- külliyen iade etmesi ve şimdi Rehber'in verilmesi için vaadedilmesi ve bu memlekette hiçbir kimsenin Nurlardan zarar görmemesi ve zarar gördük diye hiçbir zaman duyulmaması ve mahkemelerin ve savcıların ikrarıyla altıyüzbin Nur Talebesi tam istifade etmesi ve Âlem-i İslâm her tarafta onu iştiyakla araması gösteriyor ki:

On gün zarfında Mahkeme-i Temyiz beraet kararı verdiği halde, dört buçuk sene Afyon Mahkemesi evrak-ı muzırra gibi çürütmek için Risalelerimizi mahzene atması ve dört günlük işi keyfi bahanelerle dört buçuk sene uzatması.. hem Afyon'un pek haksız olarak kaziye-i muhkeme halini alan Denizli beraetini nazara almadığından, Mahkeme-i Temyiz Afyon'un verdiği ceza kararını bozduğu... hem savcının Said hakkındaki onbeş sahife iddianâmesinde seksenbir yanlışını Said isbat ettiği halde... Afyon Mahkemesinin bu acib keyfi ve zâlimane ve garazi muamelesi, hükümetin adliyesine büyük bir su-i kasd olduğu insafı olan tasdik eder.

Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 15

Halk Fırkasının zulümlerinden bir numune

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Halk Fırkası iktidar partisi iken Üstadımıza yapılan eşedd-i zulüm ile yüzer kanunsuz işkencelerinden birinci nümunesi:

Zemin yüzünde bu asırdaki kadar misli görülmeyen bir zındıka cereyanının plânlarıyla Üstadımıza yirmi beş senedir istibdad-ı mutlak ile yapılan zulmün bir nümunesi şudur ki:

Nefes almak üzere kapalı arabayla kırlara gitmek için dışarıya çıktığı zaman, buranın büyük bir memuru kıyafetine ilişmek istemiş. Bu beş cihette kanunsuz ve beş vecihle vicdansızlık olan hadsiz cür'etkârlığa karşı deriz ki:

Padişahın küçük bir tahakkümüne tahammül edemeyen ve Meşrutiyet ilânında ve Divan-ı Harb-i Örfîde mahkeme reisi Hurşid Paşaya ve mahkeme âzâlarına cevaben, "Eğer Meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise, bütün ins ve cin şâhid olsun ki ben mürtecîim. Şeriatın birtek meselesi uğrunda bin ruhum olsa fedaya hazırım" diyen ve Meclis-i Meb'usanda Mustafa Kemal'e karşı, "Namaz kılmayan hâindir, hâinin hükmü merduttur" söyleyen ve İslâmî kıyafeti kat'iyen ve asla tebeddül etmeyen ve kıyafetine ilişmek isteyen ve sonra kendi kendini öldürmekle tokadını yiyen Nevzat isminde Ankara Valisine, "Bu sarık bu başla beraber çıkar" tarzında konuşarak boynunu göstermesiyle dokunulmayan bir zata, hem Isparta, hem Eskişehir, hem Denizli mahkemeleri dahi başını açtırmadıkları ve—son Afyon Mahkemesi müstesna—binlerce halk ve yirmi polislerin bulunduğu sıralarda bile başını açması ihtar edilmediği ve münzevî olduğu halde, o düşüncesiz memurların

mânâsız ihanet için müdahale niyeti, doğrudan doğruya anarşilik hesabına vatan ve millete tehlike getirmeye çalışmaktır. Ve bütün bütün kanunsuz olmakla beraber, senelerden beri emsaline rastlanmamış, bir feragat-ı nefs ve fedakârlıkla en ağır şerait altında yüz otuz parçadan müteşekkil muazzam ve harika eser külliyatıyla vatan ve milletin mânevî kurtuluşunu temin eden böyle bir zâta bu tarzda ilişmek, elbette millet ve gençliğin mahv u perişan olmasına gayret eden gizli vatan düşmanlarına yardım etmek ve âlet olmaktır. Afyon'da bir-iki mütemerrid, bir zındık masonun iştirak ve teşvikiyle, o insanın bu tarz ihanet etmek fikrine, hiçbir ihaneti kabul etmeyen Üstadımızın tahammül etmesinden ve ehemmiyet vermediğinden şu hakikati kat'iyen anladık ki, bu vatan ve millete kendi yüzünden bir zarar gelmemesi için haysiyetini, şerefini, nefsini, ruhunu, rahatını dahi feda etmiştir.

Konyalı Zübeyir

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 16

Muhtelif makamata birkaç noktanın beyanı

Reisicumhura, Heyet-i Vekileye, Başbakanlığa, Adliye Bakanlığı yüksek katına, Diyanet Riyasetine,

-Ankara-

Hakikî adalet ve hürriyet için çalışan zatlara birkaç nokta beyan ediyorum:

Birinci nokta: Hem Denizli Mahkemesi, hem Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, bütün Risale-i Nur eczalarını tetkik edip ve ehl-i vukufun da iştirakiyle beraatlerine ve sahiplerine iade etmesine bir mahzur olmadığına karar verip Said'i arkadaşlarıyla beraat ve tahliye ederek, iki sene ellerde ve mahkemelerde kalan Nur Risalelerinin tamamıyla Said'e ve arkadaşlarına iade edildiği ve aynı kararı Mahkeme-i Temyiz kaziye-i muhkeme haline getirip tasdik ettiği halde; şimdi Afyon'un, Said'in şahsına karşı iki garazkârın aynı kitapları, hem gayet antika mu'cizatlı yazılı Kur'ân'ını, bütün bütün hilâf-ı kanun olarak müsadere edip Said ve arkadaşlarına verdiği asılsız hükmünü yine aynı Mahkeme-i Temyiz bozduğu ve şimdi vatan ve milleti eski partinin garazkârâne istibdadından kurtaran hamiyetkâr, vatanperver bazı Demokrat liderleri kemâl-i istihsan ile o risaleleri kabul edip sahip oldukları halde, üç senedir hiç sebepsiz binler lira bizim gibi fukaraya zarar vermek, üç defa beraat etmiş bir mahkemeyi üç sene uzatıp—acip bir zulüm içinde şahsî bir garazkârlık vardır ki—yirmi ay tecrid-i mutlakta hizmetçisiyle temas ettirmediler. Tahliyeden sonra iki polis kapısında bıraktılar. Hem o gayet müttakî Nur şakirtlerini, kasten, sebepsiz, sırf takvâlarına ihanet için, mağrip namazının vaktinde muhakeme edip namazlarını kazaya bırakarak acip bir

zulmetmişler. Hem bütün bu Risale-i Nur eserlerini bir defa da Isparta tamamen müsadere edip tetkikten sonra tekrar aynen iade etmiş.

Demokratların zamanında madem ezan-ı Muhammedî ve din dersleri gibi şeâir-i İslâmiye ile Kur'ân'a hizmet ve eskilerin Kur'ân zararına tahribatları tâmire başlanılmış. Ve madem dinsizlerin ve masonların ve komünistlerin eserleri intişar ediyor. Elbette âlem-i İslâmın Mekke, Medine, Şam gibi yerlerinde büyük âlimlerin takdir ve tahsinlerine mazhar olmuş ve Diyanet Riyasetinde hocalara okutturulan Zülfikar, Asâ-yı Mûsâ ve Siracü'n-Nur gibi feylesofları susturan mübarek mecmuaları müsadere etmek, üç sene onlarla beraber binler lira kıymetinde değerli, mu'cizatlı, altınla İsm-i Celâl yazılmış, Diyanet Reisi bütün takdir ile tab'ına çalıştığı Kur'ân'ı müsadere eden adamlar, elbette adalet ve adliye ve hakikat hesabına değil, belki komünist, masonluk hesabına bir garazkârlık ediyorlar. Ben kendim zehir hastalığıyla şiddetli hasta olduğumdan ve kendi hukukumu müdafaa edemediğimden, Sungur'u kendime vekil ediyorum. Eski hükûmetin bana karşı yirmi senelik işkenceyle bu tahribatın kaldırılmasını adaletperver yeni hükûmetin bakanlarından bekliyorum. Kardeşlerimden Mustafa Sungur'u tevkil ediyorum.

Nur şakirtleri namına

Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 18

Celal Bayar'a ve Bakanlar Kurulu'na

Reisicumhur Celâl Bayar, ve Heyet-i Vükelâsına,

Ankara,

Biz Nur talebeleri, yirmi senedir emsalsiz bir tâzip ve işkencelere hedef olmuşuz. Sabrettik. Tâ Cenâb-ı Hak sizi imdadımıza gönderdi. O işkencelerin sebebini on beş senedir üç mahkeme hakikî ve kanunî olarak yüz otuz kitap ve bin mektubatta bulamadıklarına, Mahkeme-i Temyizle Denizli Mahkemesini şahit gösteriyoruz. Otuz seneden beri ben siyaseti terk etmiştim. Bu defa, birkaç gün zarfında Ahrarların başına geçip milletin mukadderatına sahip çıkması sebebiyle, Reis-i Cumhuru ve Heyet-i Vekileyi tebrikle beraber, bir hakikati ifşa ediyorum. Şöyle ki:

Bize hücum eden ve mahkemelerde tâzip edenler demişler: “Bu Nur talebelerinin dini siyasete âlet etmek ihtimalleri var, belki de ediyorlar.”

Biz de o zâlimlere karşı müdafaatlarımızdaki binler hüccetle demişiz ve diyoruz ki:

Biz, dini siyasete âlet değil, belki rıza-yı İlâhîden başka hiçbir şeye, hattâ dünyaya ve saltanata âlet etmemek bizim esas mesleğimiz olduğundan, düşmanlarımızca da tahakkuk etmiş ki, üç senedir üç çuvaldan ziyade dosyalarımızı garazkârâne tetkik ettikleri halde bizi mahkûm edemiyorlar. Verdikleri keyfî ve vicdanî hükümlerine de bir bahane bulamıyorlar ki, Temyiz o hükmü bozdu.

Evet, biz dini siyasete âlet değil, belki vatan ve milletin dehşetli zararına siyaseti mutaassıbâne dinsizliğe âlet edenlere karşı, bizim siyasete bakmamıza mecburiyet-i kat’iye olduğu zaman, vazifemiz siyaseti dine âlet ve dost yapmaktır ki, üç yüz elli milyon kardeşlerin uhuvvetini bu vatandaki kardeşlere kazandırmaya sebep olsun.

Elhasıl: Bize işkence edenlere, siyaseti asabiyetle dinsizliğe âlet etmelerine mukabil, biz de siyaseti dine âlet ve dost yapmakla bu vatan ve milletin saâdetine çalışmışız.

Kardeşlerim, ben bunu böyle münasip gördüm, sizlerin meşveretine havale ediyorum.

Said Nursî

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 19

Halk Partisinin bir zulmü

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Hak ve hakikatin nâşiri olan Sebilürreşad'a, halen Halk Partisi namına yapılan yüz cihetle kanunsuz bir muameleyi arz ediyoruz:

Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî, şiddetli zehirlerin neticesi olarak hastalığı şiddetlenip hayattan ümidini kestiği için, kendi nafaka parasıyla aldığı sekiz adet kitabını muhafaza etmek üzere müftü kardeşine göndermişti. Emirdağ Postahanesi güya zabıta memuru vazifesini yapıyor gibi, gizli bir maksada binaen bu kitapları zaptederek hemen bizzat kendisi gidip jandarma dairesine, kaymakama, adliyeye ve telefonla Afyon'a şâyi edip işi şâşaalandırarak kitapların hepsini adliyeye verdirmiştir. Halbuki kitapların mahiyeti şudur:

Beş parçası, mahkemede bulunan müdafaat ve zeyillerinden ibarettir. Diğer üç kitap da, şimdiki Adliye Vekili Halil Özyörük'ün üç defa beraatlerine karar verdiği eserlerdir ki, Denizli Mahkemesi aynı eserlerin eczalarını iade etmiştir. Ve Afyon Mahkemesinin de hükümlerini bozmuş ve o eserlerin beraatlerine rey vermiştir.

Gerçi, komünist olan eski adliye vekili Fuat Sirmen, eski heyet-i vekileye ihbar etmiş ve Kur'ân'ın gayet hak ve menfaatli bir tefsiri olan Zülfikar mecmuasının dört yüz sahifesi içinde, otuz sene evvel yazılan iki âyetin tefsirine dair iki sahifeyi bahane ederek bu çok mühim eseri yasak etmeye çalışmıştır. Halbuki şimdi millet ve vatana gayet zararlı olan komünist ve masonların eserlerine müsaade edildiği halde, yüz binler kimselerin imanını kurtaran Kur'ân'ın gayet hak ve pek çok menfaatli bir tefsiri olduğunu beş yüz bin adamın şehadetiyle ispat edeceğimiz eserlere evrak-ı muzırra gibi böyle muamele yapmak ve Üstadımıza bu hastalıklı, nâzik zamanında öz

kardeşine karşı bu hazin teessüratı vermek, yüz cihetle kanunsuzdur diye arz ediyoruz.

Saniyen: Bu meselenin gayet sinsi ve gayet gizli hakikati şudur: Üstadımız mânen ve maddeten Demokrat Partiye yardım için talebelerini hafifçe teşvik etmişti. Bunu, Halk Partisinin muannid müstebidleri anladıkları için, mânâsız bahaneyle habbeyi kubbe yaparak bu muameleyi yaptılar. Yoksa her tarafta bu kitaplar posta ile alınıp veriliyor ve buraya da İstanbul'dan, başka yerlerden geliyor ve ilişilmiyordu. Bu vaziyet çok dessasâne ve ümit edilmeyen bir plândır.

Salisen: Zülfikar'daki mevzuubahis iki âyetin tefsirinden bin misli bir muhalefetle, halen matbuatta eski hükûmete hücumlar yapılıyor ki, şimdi o âyetlerin tefsiri zerre miktar bir suç olamıyor. Bundan da anlaşılıyor ki, bu muameleler Halk Partisi hesabına yapılmakta devam edilen keyfî işlerdir. Ve Halk Partililerin "Saltanat Demokratlarda ise, hüküm ve icraat ve iktidar bizdedir" diye olan iddia ve vehimlerinin bir nümunesidir.

Emirdağ Nur talebeleri namına

Mehmed, İbrahim, Ziya, ve saire

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 20

İrtica yaygarası üzerine.. [Başvekile ve Dindar Meb'uslara]

Kardeşlerim! Sizce münasib ise;

Başvekile ve dindar meb'uslara verilmek üzere ihtara binaen yazdırılmış gayet ehemmiyetli bir hakikattir.

Mukaddeme: Kırk seneye yakın siyaseti terkettiğimden ve ekser hayatım bir nevi inzivada geçtiğinden; hayat-ı içtimaiye ve siyasiye ile meşgul olmadığımdan büyük bir tehlikeyi göremiyordum. Bu günlerde o tehlikenin hem millet-i İslâmiyeye ve hem de bu memleket ve Hükûmet-i İslâmiyeye büyük bir zarar vermeye zemin hazırlanmakta olduğunu hissettim. Mecburiyetle İslâmiyet milliyeti ve hâkimiyeti ve memleketin selâmeti için çalışan ehl-i siyaset ve cemiyet-i beşeriyeye hamiyet ile çalışanlar için bana manevi bir ihtar edildiğinden üç noktayı beyan edeceğim:

Birinci Nokta: Gazeteleri dinlemediğim halde, bir iki senedir "İrtica ile ittiham" kelimesi mütemadiyen tekrar edildiğini işitiyordum. Eski Said kafasıyla dikkat ettim, katiyen gördüm ki:

Siyaseti dinsizliğe alet yapan ve beşerdeki en dehşetli vahşet ve Bedeviliğin bir kanun-u esasisine irtica'a çalışan ve hamiyet maskesini başına geçiren gizli İslâmiyet düşmanları, gaddarane bir ittiham ile ehl-i İslâmiyet ve hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle, değil siyasete alet yapmak, belki de siyaseti dine alet ve tabi yapmakla; ta İslâmiyetin kuvvet-i maneviyesinden bu hükûmet-i İslâmiyeyi tam kuvvetlendirmek ve dörtyüz milyon hakiki kardeşi arkasında ihtiyat kuvveti bulundurmak ve bir kısım zalim Avrupa'nın

dilenciliğinden kurtulmak için çalışanlara, pek haksız olarak İRTİCA damgasını vurup, onları memlekete zararlı tevehhüm etmeleri, yerden göğe kadar hadsiz bir haksızlıktır.

Numunelerinden birinci numunesi: Bu asrın dehşetli zulmüne karşı bir sed olarak, ikinci noktada beyan etmek zamanı geldi. Menşeleri iki kânun-u esasiye istinad eden iki irtica' var:

Biri: Siyasî ve içtimaî ki hakiki irticadır, onun kanun-u esasisi çok su-i isti'male ve zulme medar olmuştur.

İkincisi: İrtica' namı verilen hakiki bir terakki ve adaletin esasıdır.

İkinci Nokta: Beşerin vahşet ve bedevilik zamanlarındaki bir kanun-u esasisine, medeniyet namına dine hücum edenler irtica ile o vahşete ve bedeviliğe dönüyorlar. Beşerin selâmet, adalet ve sulh-ü umumisini mahveden o dehşetli vahşiyane kanun-u esasi, şimdi bizim bu biçare memleketimize girmek istiyor. Garazkârane ve anudane particilik gibi bazı cereyanları aşılamaya başlaması gibi bir ihtilâf görünüyor. O kanun-u esasi de budur:

Bir taifeden, bir cereyandan, bir aşiretten bir ferdin hatasıyla; o taifenin, o cereyanın, o aşiretin bütün ferdleri mahkûm ve düşman ve mes'ul tevehhüm ediliyor. Bir hata, binler hata hükmüne geçiriliyor. İttifak ve ittihadın temel taşı olan kardeşlik ve vatandaşlık, muhabbet ve uhuvveti zir ü zeber oluyor.

Evet, birbirine karşı gelen muannid ve muarız kuvvetler, kuvvetsiz oluyorlar. Bu kuvvetsizlikle zaiflendiği için, millete ve memlekete ve vatana adilâne hizmete muvaffak olunamadığından, maddi ve manevi bir nevi rüşvet vermeye mecbur oluyorlar ki, dinsizleri kendilerine taraftar yapmak için o gaddar, engizisyonane ve bedeviyane ve vahşiyane bu mezkûr kanun-u esasiye karşı ayn-ı adalet olan: bu semavî ve kudsî [1] وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى nass-ı kat'isiyle Kur'anın bir kanun-u esasisi muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslamiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran bu kanun-u esasi ki, *"Birisinin hatasıyla başkası mes'ul olamaz kardeşi de olsa, aşireti ve taifesi de olsa partisi de olsa o cinayete şerik sayılmaz."* Olsa olsa, o cinayete

bir nevi tarafgirlikle yalnız manevi günahkâr olup, ahirette mesul olur dünya da değil. Eğer bu kanun-u esasi çabuk düstur-u esasi yapılmazsa hayat-ı içtimaiye-i beşeriye, iki harb-i umuminin gösterdiği tahribatın emsaliyle esfel-i safilin olan irtica'a düşecek.

İşte Kur'anın bu gibi kudsî kanun-u esasisine irtica namını veren bedbahtlar, vahşet ve bedeviliğin dehşetli bir kanun-u esasisi olarak kabul ettikleri, şimdiki öylelerinin siyasetinin bir nokta-i istinadı şudur ki: *"Cemaatın selameti için ferd feda edilir. Vatanın selameti için eşhasın hukuku nazara alınmaz. Devletin siyasetinin selameti için cüz'i zulümler nazara alınmaz"* diye bir tek cani yüzünden bir köyü mahvetmekle, bin masumun hakkını nazara almaz. Bir tek caninin yüzünden bin adamın kılınçtan geçmesini caiz görür. Bir adamın yaralanmasıyla binler masumu sıkıntıya verdirir ve ikiyüz adamı kurşuna dizilmesini o bahane ile nazara almaz.

Birinci Harb-i Umumide üç bin adamın caniyane siyaset hatasıyla; otuz milyon biçare nev-i beşer aynı harpte mahvedildiği gibi, binler misaller var. İşte bu vahsiyane irtica'ın bu dehşetli zulümlerine karşı gelen Kur'an şakirtlerinin Kur'anın yüzer kanun-u esasisinden وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ayetinin ders verdiği kanun-u esasî ile adalet-i hakîkiyi ve ittihadı ve uhuvveti temin etmeye çalışan ehl-i iman fedakârlarına "Mürteci" namını verip, onları müttehem etmek; mel'un Yezid'in zulmünü adalet-i umumiyeye tercih etmek misillü en vahşi ve zalimane bir engizisyon kanunu beşerin en yüksek terakkiyatına ve adaletine medar olan Kur'anın mezkûr kanun-u esasisine tercih etmek hükmündedir. Hükûmet-i İslâmiye ile bu memleketin selâmetine çalışan ehl-i siyasetin mezkûr hakikati nazara alması lâzımdır. Yoksa üç veva dört cereyanın muannidane muaraza etmesiyle; O kuvvetlen muaraza sebebiyle zaifler. Memleketin menfaatine ve asayişine sarf edilecek o zaif kuvvetle, hâkimiyetini -hatta istibdat ile de olsa- asayiş ve emniyet-i umumiyeyi muhafazaya kâfi gelmediğinden, Fransız ihtilâl-i kebirinin tohumlarının bu mübarek memleket-i İslâmiyeye ekilmesine yol vermektir diye telâş edilebilir.

Madem bu ittifaksızlıktan gelen za'afiyet ve kuvvetsizlik sebebiyle, ecanibin politikasına, o ehemmiyetsiz muvakkat

yardımlarına karşı bu acib manevî rüşvetler veriliyor, dörtyüz milyon kardeşin uhuvvetine, milyarlar ecdadın mesleğine ehemmiyet verilmiyor gibi bir mana hükmediyor... Ve asayiş ve siyasete zarar gelmemek için bu kadar israfat ile bol maaşlar suretinde kuvvet teminine kendilerini mecbur zannederek rüşvetler veriliyor, milletin fakr-ı hali nazara alınmıyor. Elbette ve elbette ve kat'î olarak şimdi bu memleketteki ehl-i siyaset, garba ve ecnebiye verdiği siyasî ve manevî rüşvetin on mislini Âlem-i İslâmın ilerde cemahir-i müttefikası hükmünde olacak olan dörtyüz milvon Müslüman kardeşlere memleket ve milletin ve bu devlet-i İslâmiyenin selâmeti için gayet azim bir bahşiş ve zararsız rüşvet vermesi lâzım ve elzemdir.

İşte, o makbul, lâzım ve çok menfaatli, caiz ve vacib rüşvet ise: Teavün-ü İslâmın esası ve hediye-i Kuranın semavi bir düsturu ve rabıtası ve kudsi kanun-u esasisi olan

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ [2]
وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ [3]
وَاصْبِرُوا
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا [4]

kudsî, esasî kanunlarını düstur-u hareket etmektir.

Üçüncü Nokta: Şimdilik te'hir edildi...

Said-i Nursi

1.)Mü’minler ancak kardeştirler. (Hucurat Sûresi, 49:10)
2.)İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz de elden gider. Sabredin... (Enfâl Sûresi, 8:46)
3.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En’âm Sûresi, 6:164)
4.)Allah’ın ipine hep birlikte sımsıkı sarılın. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:103)

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 21

Yaygaracı gazetelere karşı

1. Şimdi bazı dönme gazetelerin yalanlarıyla yaygaraları, hususiyle hasta olan Üstadımız Bediüzzaman hakkında irtica lideri demeleri.. ve "'Ege vilâyetlerinde propaganda yaparak geziyor ve Kütahya'da taharri etmişler ve kendine tevkif emri verilmiş" diye hak ve hakikattan pek uzak olan yalan ve iftiralarını okuduk.

Otuzbeş senedenberi -bir iki ay müstesna- hiç gazeteleri okumayan ve dinlemesini merak etmeyen ve yeni yazının bir harfini dahi bilmeyen Üstadımızın yalnız gazetelerdeki kendine ait kısmını okuduk.

Üstadımız buyurdular ki: "Onların irtica' dedikleri İslâmiyet ve hakikat-ı Kur'aniyedir. Çünki ben ve bütün Nur talebeleri, arkadaşlarımız bu hakikatin hizmetine fedakarane çalışıyoruz. Bu hakikat-ı Kur'aniyenin haricinde ve o hakikate mukabele ve muaraza ise bir nevi irtidattır. Mürted olmaktır."

Dönme ve yaygaracı gazetelerden birisi, makalesinde Üstadımız hakkında "Otuz bir Mart mes'ulü ve irtica lideri" demiş. Buna karşı

Üstadımız dedi ki:

"Kırk sene evvel, Divan-ı Harb-i Örfi'de paşalar bana: "Sen mürtecisin!.." demelerine karşı ben de dedim ki: "Eğer Meşrutiyet, hilâf-ı şeriat ise, bütün dünya şahid olsun ki, ben mürteciim. Çünki İslâmiyeti terketmek mürted olmaktır."

O zaman on günde iki defa tab edilen Divan-ı Harp'teki müdafaatında, yalnız ahirindeki "Mürted" kelimesi tayy edilip şimdiye kadar daima ellerde gezmiş, kimse itiraz etmemiş ve o şiddetli Divan-ı Harb-i Örfi'de beraet vermişlerdir.

Demek şimdiki yaygaracılar, irticaı hakikat-ı Kur'aniyeye perde ve inkılâbı da dinsizliğe maske ve irtidada teşvik suretinde ortalığı

karıştırıyorlar.

2. Bütün Emirdağ halkı biliyorlar ki; altı aydır Emirdağ'da hem hasta, hem iki aydır şiddetli bir zehirlenmekle yatağında yatan ve otuz beş seneden beri siyaseti terkedip dostlarına ve talebelerine: "Siyasete karışmayınız ve asayişe ilişmeyiniz!." diye ders veren Üstadımıza; ve hiç ömründe Kütahya'ya gitmemiş ve başka yerlerde de hiç bir evi bulunmayan Üstadımıza, şimdiki o yaygaracı gazeteler neşrediyorlar ki; "Vilâyetlerde gezerek şebekeler kuruyor ve Kütahya'daki evini taharri etmişler, tevkif emri verilmiş..."

İşte onların bu sözleri bir yalan, bir iftira değil; yirmi vecihle yalan ve iftira olmakla beraber, efkâr-ı umumiyeyi ve asayişi bozmaya bir vesiledir.

3. Bir adamın yaralanmasıyla yirmi bin adamın, taharri edilerek hücumlarını celbetmeye teşvik etmek ve yaygaralarla adliyenin ve zabıtanın resmi hafif bir alâkadarlıklarını pek büyük bir hadise-i vataniye ve taharriyat-ı umumiye şeklinde neşretmek ve i'zam etmek, elbette asayiş ve vatan ve millet aleyhinde bir su-i kasd olduğuna şüphe kalmıyor.

İslâmiyete ve dine çalışanların aleyhinde haksız olarak taarruz eden bir adamın, bir iki hiddetli adam tarafından yaralanmasıyla; yüzbin Müslüman vatandaşları taharriyatla incitmek ve mahzun etmek için neşriyatla zabıtayı şaşırtmak; Kur'anın [1] وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ayetindeki kanun-u esasisine zıd ve muhaliftir. Hem zabıta ve adliye aleyhinde böyle yaygara etmekle, doğrudan doğruya bu vatan ve millete eşedd-i zulümle bir su-i kasd yapılmış olur.

Emirdağı Nur talebeleri namına
Tahiri, Nuri, Halil, Sadık, Mehmet,
Hamza, Mustafa Halil

1.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En’âm Sûresi, 6:164)

Mudafaalar : 2.Emirdag Hayatı : Parca 22

Kaderin adaleti

29.11.1951
Eskişehir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelen: Bütün ruh u canımla hizmet-i Kur'âniye ve imaniyenizi tebrik ediyorum. Bu mektupta bir ince meseleyi meşveret suretiyle reyinizi almak için gönderdik. Münasip midir? Değilse ıslah edersiniz.

Saniyen: Risale-i Nur'da ispat edilmiş ki, insanların ayn-ı zulümleri içinde kader-i İlâhî adalet eder. Yani, insanlar bazı sebeple haksız zulmeder, birisini hapse atar. Fakat kader-i İlâhî aynı hapiste başka sebebe binaen adalet ediyor ki, hakikî bir suça binaen o hapisle onu mahkûm ediyor.

İşte, şimdi bu hakikati gösteren, başıma gelen acip bir misali şudur: Yirmi sekiz senedir müteaddit vilâyetlerde ve mahkemelerde benim mes'uliyetime ve mahkûmiyetime ve mahpusiyetim gibi zâlimâne işkence ve cezalarına gösterdikleri sebep, hiçbir emaresini bulmadıkları mevhum bir suçum şudur:

Diyorlar: "Said, dini siyasete âlet yapmak ister ve yapıyor." Halbuki bu dâvâlarına otuz senelik musibetli yeni hayatımda ve otuz büyük mecmualarımda bu suça müsbet bir delil bulamadılar. Halbuki böyle meselelerde bir mahkeme madem bulmadı ve mes'ul edemedi. Başka mahkemelerin musırrâne aynı meseleyi esas tutmaları, bütün

bütün kanuna ve akla ve âdete muhalif bir hâlettir. Belki siyaseti dinsizliğe âlet edenler kısmı, kendilerine bir perde olarak bu ittihamı bizlere ediyorlar.

Bununla beraber, dine hizmet itibarıyla taallûk eden eski altmış senelik hayat-ı ilmiyem kat'î bir hüccet ve yakîn bir delildir ki, bütün hayatımda temas ettiğim siyaseti ve dünyayı ve bütün içtimaî cereyanları dine hizmetkâr ve âlet ve tâbi yapmak düsturuyla hareket etmişim. Mahkemelerde de hem dâvâ, hem ispat etmişim ki, değil dini siyasete âlet yapmak, belki birtek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatına değiştirmediğimi kat'î delillerle ispat ettiğim halde, böyle yirmi vecihle hakikate muhalif ve divanecesine büyük makamınızı işgal eden bir kısım adliye memurları ve siyasî adamlar bu acip hurafe gibi meseleyi hakikat zannedip yirmi sekiz sene bana zulmettiklerinin hakikî sebebini bugünlerde bildim. Sebebi bu ki:

Bu enaniyetli zamandaki hizmet-i imaniyede en büyük tehlikem ve mânevî en büyük suçum ve cinayetim, bu zamanda hizmet-i Kur'âniyemi şahsıma ait maddî ve mânevî terakkiyatıma ve kemâlâtıma âlet yapmak imiş. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyorum ki, bu uzun zamanlarda ihtiyarım haricinde hizmet-i imaniyemi, değil maddî ve manevî terakkiyatıma ve kemâlâtıma ve azaptan ve Cehennemden kurtulmama ve hattâ saadet-i ebediyeme vesile yapmama, belki hiçbir maksada kat'iyen âlet etmekliğime gayet kuvvetli, mânevî bir mâni görüyordum. Hayret, hayret içinde kalıyordum: Acaba herkesin hoşlandığı mânevî makamatı ve uhrevî saadetleri a'mâl-i sâliha ile onları kazanmak ve müteveccih olmak, hem meşrû, hem hiçbir cihet-i zararı olmadığı halde, niçin böyle ruhen men ediliyorum?

Rıza-yı İlâhîden başka vazife-i fıtriye-i ilmiyenin sevkiyle yalnız ve yalnız imana hizmetin kendisi ayn-ı ücret bana gösterilmiş. Çünkü, şimdi bu zamanda hiçbir şeye âlet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olan hakaik-i imaniyeyi fıtrî ubudiyetle muhtaçlara tesirli bir surette bildirmenin bu dehşetli zamanda çâre-i yegânesi ve imanı kurtaracak ve kat'î kanaat verecek, bu tarzda, yani hiçbir şeye âlet olmayan bir ders-i Kur'ânî lâzımdır ki, küfr-ü mutlakı ve mütemerrid ve inatçı dalâleti kırsın ve herkese kanaat-i kat'iye verebilsin. Böyle bir derse, bu zamanda bu şerait dahilinde hiçbir şahsî ve uhrevî ve dünyevî, maddî ve mânevî birşeye âlet

edilmediğini bilmekle kat'î kanaat gelebilir. Yoksa, komitecilikten ve cemiyetçilikten tevellüd eden dehşetli dinsizlik şahsiyet-i mâneviyesine karşı mukabil çıkan bir şahsın en büyük bir mertebe-i mâneviyesi de bulunsa, yine vesveseleri bütün bütün izale edemez. Çünkü, imana girmek isteyen muannidin nefsi ve enesi diyebilir ki, "Bu kudsî şahıs, dehâsıyla ve harika makamıyla bizi kandırdı" diye bir şüphesi kalır.

Cenâb-ı Hakka şükür ki, yirmi sekiz sene dini siyasete âlet ittihamı altında kader-i İlâhî bu zulm-ü beşerîde benim ruhumu, ihtiyarım haricinde, dini hiçbir şahsî şeyde âlet etmemek için, beni, beşerin zâlimane eliyle ayn-ı adalet olarak tokatlıyor. Yani, "Sakın, sakın," diye îkaz ediyor. "İman hakikatini kendi şahsına âlet yapma—tâ imana muhtaç olanlar anlasınlar ki, yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamları, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun."

Hakikaten Risale-i Nur'un bahsettiği hakikatlerin aynı meâlinde milyonlar kitap o hakikatleri belîğane neşrettikleri halde ve binler hakikî âlimler ders vermeleriyle bu memlekette dehşetli küfr-ü mutlakı tam durduramadıkları halde, Nurlar, mezkûr sırra binaen bir cihette galebe ettiğini düşmanları dahi tasdik ederler.

Evet, küfr-ü mutlaka karşı, bu ağır şerait içinde Nurlar bu işi görmüş, meydandadır. Demek Nurların kuvveti bu sırr-ı azîmden ileri geliyor.

Ben de bütün ruh u canımla yirmi sekiz sene bu işkenceli musîbetlerime razı oldum. Hakkımı helâl ettim. Âdil kadere de derim ki: Müstehak idim senin bu şefkatli tokatlarına... Yoksa gayet meşrû, zararsız, herkesin lillâh için takip ettikleri mübarek mesleğe girseydim, yani maddî ve mânevî hislerimi bütün feda etmeseydim, hizmet-i imaniyede bu acip mânevî kuvveti kaybedecektim. İşte bu kuvvetin bir acip nümunesi bazı zatların ki, ben onların ancak ednâ bir talebesi olabildiğim halde, onların hakaik-i imaniyeye dair bir kitabını birisi okumuş.

Risale-i Nur'un da bir sahifesini okumuş. Risale-i Nur'un bir sahifesiyle daha ziyade imanını kurtardığını ikrar etmiş.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Urfa Ehl-i Vukufuna Cevap [1951]

Urfa Ehl-i Vukufuna Cevap [1951]

Vukufsuz ehl-i vukufa cevab

Medar-ı hayret bir taarruzdur ki; kırk küsur sene evvel yazılmış ve mükerreren tab' edilmiş bir mes'eleyi, Urfa ehl-i vukufu, bütün bütün yanlış mâna vererek, hem güya bu sene yazılmış diye bir propaganda namını vermişler. O mes'ele de budur:

Eski harb-i umûmînin bidayetinde ve içinde o harbte müttefikimiz olan Alman ile alâkamızı kırmak ve garblılaşmak perdesi altında bir Purutluğa, yani siyaseti dinsizliğe alet yapmağa çalışan bazı münafıklar, "Alman sosyalistlikle gidiyor, bizim dinimize zarar verecek" dediler. Ben de o zaman demiştim: "Sosyalistlik, İslâmiyet'e ilişemez ve dinimize zarar veremez. Hem bizi sosyalistliğe sokamaz. Fakat garblılaşmak, İngiliz ve Fransızın medeniyetinin fena kısmı, bizim dinimizi kısmen terketmeğe mukabil, zararlı bir medeniyete bizi mecbur edecekler. Onun fenalıkları iyiliklerine galebe eden böyle medeniyete, bizim müttefikimiz olan Almanın sosyalistliği, dinimize ilişmediği ve bizi sosyalistliğe sevk etmediği için tercih ediyoruz" diye o zaman demiştim. İşte mes'elenin hakikati bu iken, kırk küsur sene evvel bu mesele yazılmış ve neşredilmiş, kimse ilişmemiş ve mahkemelerde beraet görmüşlerdir.

Şimdi hasta olduğum için müddeî-yi umûmî ifademi almağa yanıma geldi ve dedi ki: "Urfa'daki ehl-i vukuf El-hutbetu'ş-Şâmiye'nin zeylindeki vecizelerden *'Sosyalistlik, ğarbî medeniyetlere müreccahtır'* diye olan kelimesine Bolşevikliğin lehinde bir propaganda yapıyor" demişler.

Ben de dedim: Bolşeviklik ayrı, sosyalistlik ayrıdır. Sosyalist Alman nerede, komünist Rus nerede? Hem bu kadar ma'nâsız, kırk küsur sene evvel yazılan bir mes'eleden dolayı Nur'un Urfa'daki üç kahraman talebelerini hapis ettiler.

Yine müddeî-yi umûmî dedi ki: Ehl-i vukuf, bir cümleyi daha medâr-ı mesûliyet yapıyor. O da sizin M. Kemal'e: *"Kemal! Namaz kılmayan haindir!"* dediğindir. Hem namaz kılanlarla, kılmayanlar arasında bir tefrika sokuyor. O halde suçludur.

Ben de dedim: "Yüzer âyât-ı Kur'âniyede müslümanlar için en büyük hakikat, imandan sonra namaz olduğunu mükerreren emir ediyor." Hem o zaman Meclis-i Meb'ûsânda benim M. Kemal'e bu sözü söylediğim halde o bana ilişmediği ve itiraz etmediği halde, otuzbeş sene sonra böyle vukufsuz ehl-i vukuf yanlış raporlarıyla Nur'un kahraman fedailerine ilişmek bence Rus hesabına bir propagandadır veya Rus hesabına propagandaya alet olmuşlardır ki; Kur'an'ın hakaikiyle komünist Rus'a cephe alan ve tam mücadele eden dînin fedaîlerine ilişiyorlar.

Said Nursi

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi

Gençlik Rehberi Mahkemesi [1952]

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 13

Kararname

Kararname

T.C. İstanbul Birinci Sorgu Yargıçlığı

Yargıç: Saim Günüman

Kâtib: Fahri Arıkan

Esas No: 51/120

Karar No: 51/205

C. Savcılığı No: 51/6974

İşbu hazırlık ve ilk tahkikat kâğıtları ve C. Savcılığının iddianamesi okunup incelenerek gereği düşünüldü:

C. Savcılığının 24/3/1951 tarih ve Esas 51/6974 sayılı talepnamesinde yazılı olduğu üzere, evvelce Bakanlar Kurulu kararıyla toplattırıldığı halde bu kerre Tecelli Matbaasında yeniden bastırıp yayınlandığı Gençlik Rehberi adlı kitabla, lâikliğe aykırı olarak devletin içtimaî, siyasî ve hukukî temel nizamlarını dinî esas ve inanışlara uydurmak amacıyla dini ve dinî hissiyatı ve dince mukaddes tanınan şeyleri âlet ederek propaganda ve telkin yapmaktan sanık, halen Afyon Emirdağı İlçesinde Çilli Mahallesinde oturan, Bitlis'in Hizan İlçesinin Nurs Köyünden, Hizan nüfusunda kayıtlı, Mirza oğlu Nuriye'den doğma 1288 doğumlu Bediüzzaman Said Nursî Okur hakkında tutuklu olmayarak yapılan ilk soruşturma sonunda sanık Bediüzzaman Said Nursî'nin iddia vecihle evvelce Bakanlar Kurulu kararıyla toplattırılmış olan, müellifi bulunduğu, Gençlik Rehberi isimli kitabını İstanbul Tecelli Matbaası'nda bu defa yeniden bastırarak gerek kitabın muhteviyatı itibariyle küll halinde yazılarıyla ve gerek Savcılığın iddianamesinde ayrı ayrı bend halinde gösterilen fıkralarıyla, lâikliğe aykırı olarak devletin içtimaî, iktisadî, siyasî ve hukukî temel nizamlarını dinî esas ve inançlara uydurmak

maksadıyla dini ve dince mukaddes tanılan şeyleri âlet ederek siyasî menfaat ve şahsî nüfuz temin ve tesis etmek düşüncesiyle propaganda ve telkin yaptığı, sanığın tevilli sözleri Gençlik Rehberi isimli kitab muhteviyatı ve şehadet ve tekmil dosya muhteviyatı ve kitabların basılmasına ve elde edilmesine dair zabıtaca yapılan tahkikata ait zabıt varakaları münderecatı delaletleriyle anlaşılmış ve harekâtı vak'ası 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 16. maddesi delaletiyle T.C. Ceza Kanunu'nun 163/4 ve 173/3, 56 maddelere uygun suçlardan bulunmuş olmakla, duruşması C.M.U. Kanunu'nun 196-200 maddeleri gereğince İstanbul Birinci Ağırceza Mahkemesinde yapılmak üzere, hakkında son soruşturmanın açılmasına ve muayyen ikametgâh sahibi olmasına göre mahkemeye tutuklu olmayarak sevkine istek gibi 4/6/1951 tarihinde karar verildi.

Yargıç

Mühür

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 1

İstanbul Birinci Sorgu Yargıçlığına.. [Talebeler]

İstanbul Birinci Sorgu Yargıçlığına..

17.5.951 tarih ve 151-60 sayılı iddianameyle -Gençlik Rehberi'nin yeniden basılması münasebetiyle- müellifi bulunan Said-i Nursi'nin Gençlik Rehberi adlı kitabıyla; "laikliğe aykırı olarak, devletin içtimai, iktisadi, siyasi ve hukuki temel nizamlarında dinî esas ve inançlara uydurmak ve şahsî nüfuz temin ve tesis eylemek maksadıyla, dini ve dinî hissiyatı alet ederek propaganda ve telkin yapmakla iddianamenizde suçlu gösterip Ağır Ceza mahkemesine verilmek istendiğini okuduk.

Hak ve hakikata tamamıyla aykırı ve Türk milletinin dinine, imanına Gençlik Rehberi'yle beraber daha yüzler eserleriyle hizmet eden Bediüzzaman Said-i Nursi'nin aleyhindeki isnadların yanlış olduğunu, gerek kanuni ve gerek hukuki cihetlerle ispat ederek cevab veriyoruz:

1- İddianame altı madde ile, Rehberin tab ve neşrini güya lâikliğe ve matbuat kanununa aykırı olduğu iddiasındadır. Halbuki dünyada hiç bir kanunda onu medar-ı mesuliyet edecek bir vaziyet yoktur. Bilakis suç mevzuu diye gösterilen o altı madde, rehberin kıymettar bir hakikat olduğunu gösteriyor. Hem Rehber, Eskişehirde Emniyet Müdürlüğünce tetkik ettirilip tab edildikten sonra, hiç toplattırılmamış.. Hem eskiden Denizli Mahkemesi'ne ve Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne ve ehl-i vukufa gönderilmiş, sonra diğer bütün kitaplarla beraber zararsız eser diye iade ve beraet ettirilmiştir. Ondan sonra teksir makinesiyle de eski harfle intişar etmiş, hiç toplattırılmamış. Yalnız Rehberin başındaki mukaddemede yazıldığı gibi, yalnız bir nüsha başka kitapların içinde Ankara

Emniyet müdürünün eline geçmiş, o da toplatmasına emir vermiş.. Ve nihayet son Afyon mahkemesinde de hiç mevzuu bahis edilmemiştir.

İddianamede lâikliğe aykırıdır diye medar-ı mes'uliyet gösterilen madde ise, ahirzamanda hadisin verdiği haberdir ki: *"O zaman bazı yerlerde kırk kadına bir erkek nezaret eder"*. İşte bu hadisin verdiği haber, kısmen bugün Rusya'da çıkmış bulunuyor. Din ve iman, ahlâk ve fazilet tanımayan Rusyanın bugünkü vaziyet-i vahşiyanesinden beşer titrerken; adeta bu vaziyete taraftar bir şekilde bu hadîse ilişmek, hakikata kanuna ilişmekten başka bir şey değildir.

Hem makamınıza arzediyoruz ki, devletin iktisadî, içtimai, hukuki bünyesini sarsmakla ve şahsi nüfuz te'mini gayesiyle yazılıp neşredildiği iddia ettikleri risale; bilakis kanaâtının tamamen aksine olarak, ferdleri su-i ahlâktan, israftan, haksızlıktan ve bütün ahlâk-ı mezmumeden iman yoluyla men' etmekle, tam tamına bu müesseselerin te'sisine sırf rıza-ı ilâhî için çalışmış ve şahsi nüfuz te'min etmek şöyle dursun, her cihetle hakkı olan gezmek, dolaşmak, istediği yere gitmek ve istediği kimse ile konuşmak gibi tabiî ve insanî haklarından bile feragat etmiş bir fazilet âbidesi olarak karşımızda duruyor.

Hiç kimse inkâr edemez ki; bin tane Müslüman, mütedeyyin şahsın idaresi, on tane serkeş kimsenin idaresinden daha kolay olduğu ve Gençlik Rehberi de insanları serkeşlikten sarhoşluktan, su-i ahlâktan, su-i isti'malâttan men' eden bir eser olduğuna göre; onun hakkında asayişi bozuyor iddiasında bulunmak en cahil kimseleri dahi güldürecektir.

Binaenaleyh, yukarda zikir ve tadat ettiğimiz esbab-ı mucibeden dolayı Üstadımız hakkında adem-i takibat kararı verilmesini saygılarımızla rica ediyoruz.

Nur Talebelerinden

Ceylan, Sungur, Abdullah, Ziya

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 2

Heyet-i Sıhhiyeye

Heyet-i Sıhhiyeye,

On beş sene evvel Rehberin başında yazıldığı gibi, bazı gençler kendilerinin hayat-ı dünyeviye ve uhreviyesini muhafaza için yanıma geldiler. Ben de onlara lillâh için o Rehber dersini verdim.

O risale, bir iki haşiye müstesna, hem Isparta hükûmeti, hem Denizli Mahkemesinde, hem Ankara'nın ağır ceza ve Temyiz Mahkemesinin iki sene ellerinde kalması neticesinde beraat kazanması ve tamamen Risale-i Nur Külliyatı, Rehber de içinde olduğu halde iade edilmesi ve bir nüshası Ankara Emniyet Müdürünün eline geçmesi ile, Rehberin başında yazıldığı gibi, birtek kelimesine ilişmesiyle âhirinde gelen cümleyi okuyunca hakikati anlaması ve intişarına mâni olmaması, hem binlerce nüsha intişar ettiği halde hiçbir yerde bir zarar, bir itiraz görülmemesi, hattâ Mersin'in Tarsus kazasında birkaç Nur kitaplarını müsadere ederek Gençlik Rehberi de içinde olduğu halde Ankara'ya gönderilip tetkik ettirildikten sonra, vilâyetin emriyle tamamen serbesttir diye resmî vesika vermeleri ve İstanbul'da tab edildiği zamanda kanunen beş altı makama gönderildiği ve ellerinde beş altı ay kaldığı halde ilişmemeleri, Rehberin ehemmiyetini ve kanunen dahi serbest olduğunu ispat ediyor.

Sonra binden fazla gençler Ankara ve sair vilâyetlerin mekteplerinde ondan vatan, millet, ahlâk cihetinde istifade ettikleri ve hiç kimse zarar görmediği halde, birden, hiçbir medâr-ı mes'uliyet olmayan bir iki kelimeye yanlış mânâ vermek, meselâ "Gençlik Rehberi" namını vermekle bir suç mevzuu yapmışlar.

Biri de müellifi tab etmemiş, kendi biçare hasta yatağında iken, gençler tab ettikleri halde, şahsî nüfuz temini için yazılmış diye suç mevzuu yapıp, tab edene değil de, müellifini ağır cezaya vermek,

hem zorla oraya celb etmek, halbuki on beş sene evvel yazılmış ve af kanunu ve mürur-u zamanı, hem beraati görmüş, öyleyse bütün bütün kanunsuz olarak bir garaza binaen müellifine bu kadar musırrane ilişiyorlar.

Ben de diyorum ki: On vecihle kanunsuz, bu kadar musırrane hastalığım zamanda iktidarım harici beni mahkemeye vermenin sebebi, Rehberin vatana, millete, âsâyişe pek büyük fâidesi olduğu için, anarşilik ve dinsizlik hesabına ilişiyorlar diye ihtimal veriyorum.

Şimdi bu kanun namına garazkârane kanunsuzluk hesabına beni cebren, zorla İstanbul'a Mahkemeye sevk etmekte, benim çok ihtiyarlık, zafiyetim ve zehirli şiddetli hastalığım kat'iyen tıbben, fennen mazeret-i kat'î olduğu gibi, dört defa o noktadan rapor alıp onlara gönderdiğimiz halde, yine ısrarla beni zorlamakta olduklarından, pek şiddetli ruhuma dokunmuş. Daha benim mahkeme ve idare huzurunda konuşmak iktidarım haricindedir. Konuşsam da vatan, millet ve âsâyişe zarar vermek fikriyle çalışan ve beni hilâf-ı kanun muhakeme edenlerin yüzüne vurmaya mecbur olacağım. Daha bu kadar zulme tahammül edemeyeceğim. Bu ise ehemmiyetli başka bir nevi hastalıktır. Hem vatana bu mânevî hastalık zarar vermek ihtimali var.

Şimdi heyet-i sıhhiyeden ricam, beni tanıyanlar ve benimle yakından alâkadar olanlar ve hizmet edenler biliyorlar ki, gizli düşmanlarım müteaddit defadır beni zehirliyorlar. Tegaddî edemiyorum. Hattâ hizmetçimle beş dakikadan fazla konuşamıyorum.

Hem başımda şiddetli ve devamlı nezle ve bir gözüm o nezleden ağrıyor ve akıyor. Müzmin kulunç ve şiddetli sancı ile hastayım.

Hem yirmi sekiz sene gurbette kaldığımdan ve başkalarının muavenetini kabul etmediğimden, pek zarurette yaşadığım için zafiyet fazladır. Hattâ zorla merdivenden çıkıyorum. Zaruret-i kat'î olmazsa beş dakika konuşamıyorum, yoruluyorum.

Ben sabık mahkemelerde hem Risale-i Nur, hem Risale-i Nur talebeleri için tahammül ediyordum. Ve tam hakikati izhar etmiyordum. Bir derece zulümlerine tahammül edip haksızlıklarını yüzlerine vurmuyordum. Tâ mâsumlara, âsâyişe zarar gelmesin diye sabır ve her nevi zulüm ve işkencelere tahammül ediyordum.

Şimdi ise Risale-i Nur'a âlem-i İslâm sahip çıktı. Nur talebeleri de benim müsamahama ve düşmanlarıma ilişmemekliğime ve zulümlerine sükût etmeme ihtiyaçları kalmadı. Onun için benim damarıma pek şiddetli dokunulduğunda, irade ve ihtiyarım haricinde karşıma çıkan gizli düşmanlarımın bana zararlarına vesile olan, beni cezalandırmaya çalışanlara hakikati çıplak olarak böyle söyleyeceğim. (Sükût... Şimdi izhar edilmeyecek.)

Madem hakikat böyledir. Heyet-i sıhhiye benim hem maddî, hem mânevî, hem sinir, hem kalb, hem nezleli baş hastalıklarım, hem kulunç ve sancı ve mahkemelerde konuşma iktidarsızlığı ve hem madem resmen vekillerim oradadırlar, hem tab edenler de oradadırlar; istinabe suretiyle ifademin alınması için fennî ve tehlikeli hastalığı var şeklinde rapor verilmesini rica ederim.

Emirdağında
Said Nursî

Haşiye: Birkaç senedir dini ve gayr-ı dini neşriyat yapan mecmualar ve bazı gazeteler hükümet aleyhine ve bazen din lehine çok sert ve çok ağır yazılarla hücum ettikleri halde, onların daha belki yarısı kadar acı ve sert yazmayan ve aynı zamanda siyasete hiç girmeyen ve yalnız küfür ve dalâletin fenalığını ilmen, mantıken ispat eden ve hiç zararı görülmeyen Risale-i Nurun bu vatandaki en büyük imanî ve nurlu hizmetini görüp; ihtiyar, çok hasta müellifini mes'ul tutmaya çalışanların hareketini "anarşistlik, komünistlik hesabınadır" biliyoruz. Evvelâ o sert yazıları nazar-ı itibara almak lâzım iken ve demokrasiye büyük hizmeti olan Risale-i Nuru el ve baş üstünde tutmak lazım gelirken bu derece Risale-i Nura ilişmeyi biz Nur talebeleri, bunu Demokrat Hükümetinden bilmeyip, gizli düşmanlarımız olan zındıkların hükümeti iğfal etmelerinden biliyoruz.

Hasta Üstadımızın yanında bulunan
Nur talebeleri namına
Mehmet, Sadık, İbrahim, Hamza

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 3

Emirdağ Cumhuriyet Savcılığına

Emirdağ Sayın Cumhuriyet Savcılığına!

Dilek:

Evvelce tab' ve neşredilen ve neşrinde hiç bir mahzur bulunmayıp, resmi makamlar, savcılık tarafından neşrine müsaade edilen Gençlik Rehberi namındaki eserimin şahs-ı aher tarafından neşredildiği ve esasen bu eserlerin hakkında muhakeme cereyan edip, hakkımda beraet kararı verildiği ve bir hey'et-i ilmiye tarafından dahi bu eserler tetkik edilerek, neşirlerinde hiç bir mahzur bulunmadığına dair rapor verildiği halde, zühul eseri olarak ve bir bilirkişi heyetinin maddi ve fikrî hatası dolayısıyla, hakkımda açılmış olan kamu davasının binnetice İstanbul Ağır Ceza mahkemesinde 951 tarih ve 137 numarayla görüşmekte olup, hastalığım dolayısıyla mahkemede ispat-ı vücud etmediğimden ihzaren celbime karar verildiği ve hastalıkla beraber İstanbul'a gitmem imkân hârici olmakla beraber, bu teklif adaletle kabil-i te'lif bulunmadığından, hadisenin İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin huzurunda tezahür edebilmesi için salahiyetdar doktor tarafından muayenemin icrasıyla verilecek rapora göre muamele yapılmasını ve şayet İstanbul'a sevkimin durdurulması imkan harici ise, mahkemenin kararına hürmeten Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde ifademin alınması ve isticvabın yapılması için lâzım gelen kanunî yollara tevessül buyurulmasını dilerim.

17.10.1951

Emirdağ'ında Çilli Mahallesinde Mukim

Said Nursî

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 14

Ehl-i vukuf raporu

Eminönü Üçüncü Sulh Ceza Yargıçlığına

Bediüzzaman Said Nursî tarafından bastırılan Gençlik Rehberi adlı kitabın Türk Ceza Kanunu'nun 163.maddesinde yazılı olarak devletin içtimaî veya iktisadî veya siyasî veya hukukî temel nizamlarını kısmen de olsa dinî esas ve inançlara uydurmak amacıyla veya siyasî menfaat veya şahsî nüfuz temin ve tesis eylemek maksadıyla dini ve dinî hissiyatı veya dince mukaddes tanılan şeyleri âlet ederek her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak veya telkinde bulunmak mahiyetinde olup olmadığını tesbit için bilirkişi seçilen heyetimiz sözü geçen kitabı tedkik etmiş ve aşağıdaki neticelere varmıştır:

Evvel emirde 163. maddenin tahakkuku için üç unsur mevcud olması gerekliğini gözönünde tutan heyetimiz, bu unsurları şu şekilde sıralamıştır:

1- Propaganda yapmak veya telkinde bulunmak (madde-i unsur)

2- Bu propagandada dini, dinî hissiyatı veya dince mukaddes tanınan şeyleri âlet etmek (madde-i unsurun vasfı)

3- Şu üç maksaddan birinin takib edilmesi (manevî unsur):

a) Lâikliğe aykırı olarak devletin içtimaî veya iktisadî veya siyasî veya hukukî temel nizamlarını kısmen de olsa dinî esas ve inançlara uydurmak maksadıyla.

b) Siyasî menfaat temin ve tesis etmek maksadı.

c) Şahsî nüfuz temin ve tesis etmek maksadı.

Şimdi bu esasların ışığı altında tedkik mevzuu olan kitabda bu üç unsurun bulunup bulunmadığını tesbit edelim:

1- Tedkik mevzuu olan kitabda propaganda yapılmıştır. Müellif daima Risale-i Nur adını verdiği dinî düşüncesini yaymağa ve tarafdar toplamağa çalışmıştır. Kaldı ki kitabın adı, Gençlik Rehberi'dir. Böylece müellif, gençlere rehber olacak fikirler serdetmek yani bu fikirlerin propagandasını yapmak maksadını güttüğünü bu suretle belli etmektedir. Bu itibarla suçun bir unsuru tahakkuk etmiştir.

2- Bu propagandada din, dinî hissiyat ve dince mukades tanılan şeyler âlet edilmiştir. Tedkik mevzuu olan kitabın doğrudan doğruya Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın i'caz-ı manevîsinden süzülen ve çıkan ve tevellüd eden Risale-i Nur esaslarına dayandığı (sahife:33) müellif tarafından mükerreren beyan ve iddia edilmekte ve böylece propaganda dinî delillere, telkinlere ve hissiyata istinad etmektedir. Bu itibarla suçun bu ikinci unsuru da tahakkuk etmiştir.

3- Lâikliğe aykırı olarak devletin içtimaî ve siyasî veya hukukî temel nizamlarını kısmen de olsa dinî esas ve inançlara uydurmak:

a) Müellif tesettür tarafdarıdır. Kadınların yarı çıplak ve açık bacakla dolaşmalarını, İslâmiyete karşı muharebede şeytan kumandasına verilen fırkalar olarak tasvir etmekte; kadınların bugünkü içtimaî hayattaki giyinişlerini bir günah saymakta ve açık bacakların Cehennem'de odun olup yanacaklarını söylemektedir. Yine müellife göre, kadınların hal-i hazır giyinişlerini evlenmelere mani' olup fuhşa teşvik edici mahiyetinde saymaktadır. (Sahife:15)

Yine müellife göre, kadını güzelleştiren şey, içtimaî hayatta yer alan süslenmek olmayıp terbiye-i İslâmiye dairesinde âdâb-ı Kur'aniye zînetidir. (Sahife: 16) Bu suretle kadınların içtimaî giyinişlerini dinî esaslara uydurulmak maksadı görülmektedir.

b) Müellif dinî tedrisat tarafdarıdır. Risale-i Nur adını verdiği dinî tedrisat sayesinde mahkûmların onbeş haftada uslanacaklarını (Sahife: 37), gençlerin cazibedar bir fitne adını verdiği ilimden kurtulabileceklerini (Sahife: 5), bu itibarla mümkün olan her yerde Nurcuların dinî tedrisat yapmaları ve bilhassa Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi namına hareket ettiğini ileri süren müellifin fikirlerini yayacak birer dershane-i Nuriye açmalarını, Nur dershanelerinin eski medreselerle beş-on senede yaptığını beş-on haftada yapacağını söyleyerek bu dershanelerin eski medreseler arasında gaye itibariyle

değil sadece gaye-i vusul için geçecek zaman itibariyle bir fark görüldüğünü, İstanbul Üniversitesi kapısı üzerinde yeniden meydana çıkarılan yazıların bu müesseselerin ileride bir Nur medresesi olacağını delil teşkil ettiklerini beyan etmekle, lâik tedrisatın da aslında dinî tedrisata istinad ettiğini söylemektedir. Bu itibarla içtimaî temel nizamları kısmen de olsa dinî esas ve inançlara uydurmak maksadı güdülmektedir.

b) Siyasî menfaat temin ve tesis etmek maksadı:

Bu maksadın güdüldüğüne dair bir emareye tesadüf edilmemiştir.

c) Şahsî nüfuz temin tesis etmek maksadı:

Bu maksadın mevcudiyetini gösteren bazı hususlara tesadüf edilmiştir. Şöyle ki:

a) Müellif şahs-ı manevîsini temsil ettiğini ileri sürdüğü Risale-i Nur doktrininin mümessili olduğunu belirtir şekilde konuşmaktadır.

b) Müellif vahiy nâzil olmuş gibi yazmakta ve kalbe ihtar edildi, Leyle-i Kadir'de ihtar edilmiş, kalbe gelmiş bir hakikat gibi terimler kullanmaktadır. Siyasiyyun ve içtimaiyyuna fikirler dermeyan etmektedir (sahife:55)

c) Risale-i Nur bir mekteb, bir doktrin olarak gösterilmektedir. Ve bu doktrinin şakirdlerinden, talebelerinden bahsedilmektedir. Müellif cazibedar bir fitnenin esiri olan bir nesil, Risale-i Nur'dan meded umanlara cevablarla kurtaracağına kanidir. Ve yine fitneyi ateşlendiren ve talim eden irtidadkâr bir şahs-ı manevînin mevcud olduğunu ve bu şahsın kendisine göründüğünü söylemekte fakat bunun kim olduğunu bildirmemektedir.

İttifakla varılan bu neticeyi saygılarımızla arzederiz.

Bilirkişi: Ceza Hukuk ve Ceza Usûl Hukuku Doçenti - *Nurullah Kunter*

Bilirkişi: Umumî Amme Hukuku Doçenti - *Tarık Zafer Tunaya*

Bilirkişi: Ceza Hukuku ve Ceza Usûl Hukuku Doçenti - *Sahir Arman*

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 4

Ehl-i vukuf raporuna dair bir hakikat-ı hali beyan

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ehl-i vukuf raporuna hafif bir itiraz tarzında hakikat-ı hali beyan etmektir

“Dinî hissiyatı siyasete âlet ediyorum” diye ittihamlarına karşı deriz:

Bütün hayatımı ve beni tanıyanları işhad ediyorum ki, değil dini siyasete âlet, belki siyasî olduğum zamanda dahi, bütün kuvvetimle siyasetleri dine âlet ve tâbi yapmaya çalıştığımı, bütün tarih-i hayatım ve dostlarım şehadet ettikleri gibi, Hürriyetin başında, şeriat isteyenleri astıkları bir zamanda, Hareket Ordusunun dehşetli divan-ı harb-i örfîsinde, aynı günde on beş adam asıldığı bir zamanda, Divan-ı Harb-i Örfî reisi ve âzâları dediler ki: “Sen mürtecisin, şeriat istemişsin” sözlerine mukabil demiş:

“Şeriatın birtek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım. Eğer Meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ve hilâf-ı şeriat hareket ise, bütün dünya şahid olsun ki ben mürteciyim” diyen bir adam, idama beş para ehemmiyet vermeyen ve dünyasını, herşeyini şeriata feda eden, hiç mümkün müdür ki, dini, şeriatı birşeye ve bir siyasete âlet yapsın. Buna ihtimal veren sofestaî olamaz.

Hem bir mâsumun hatırı, bu vatanda on zâlim gaddarlara siyaset yoluyla ilişmek büyük bir hatâ bilen, on zâlim cinayetkâr ve kendine işkence edenlere karşı mukabele etmeyen, hattâ beddua da etmeyen bir adam ve âsâyişe ilişmemek hayatına bir düstur yapan bir adamı, dini siyasete ve dolayısıyla âsâyişe dokunur mânâsında ittiham etmek, elbette dehşetli bir garazla ittiham eder. Yirmi sekiz

senede emsalsiz ihanetler, işkenceler, azaplar verildiği halde, mahkemelerin tahkikatıyla, yüz binler fedakâr dostları varken, altı vilâyetin ve altı mahkemenin tahkikatıyla bir vukuat talebesinde bulunmayan bir adam âsâyişe, ya vatana, siyasete zararı var diyen, elbette yerden göğe kadar haksızdır.

Zannetmesinler ki, ben bu zâlimâne ittihamlara karşı kendimi mes'uliyetten veya mahkûmiyetten kurtarmak içindir. Sizi temin ediyorum ki, beni tam bilen dostlarım da tasdik ediyorlar ki, bu yirmi sekiz senede, ölüm hayattan ziyade bana fâideli ve kabir on defa bana hapisten ziyade medâr-ı rahat ve hapis on defa bu çeşit serbestiyetten daha istirahatime fâideli olduğunu kat'iyen kanaatim var. Eğer bazı dostlarım mahzun olmasaydı, ben daimî hapiste kalacaktım.

Eğer şer'an intihar caiz olsaydı, elbette Rusun Başkumandanının ve İstanbul'u işgal eden İtilâfçıların Başkumandanlarının kendi idam etmek vaziyetlerine ve divan-ı riyasette elli meb'usun huzurunda ilk Reisicumhurun şiddetli hiddetine karşı tezellüle tenezzül etmeyen bir adam, elbette pek çok defa bir âdi jandarma ve gardiyanın ve âdi bir memurun tahkirkârâne ihanetleri ve iftiraları ve tazipleri ve ağır tâcizlerini gören adama, elbette ölüm yüz defa hayattan daha ziyade ona hoş gelir.

Madem Rehberi bahane edip, böyle hiç hatıra ve hayale gelmeyen bir evhamla ittiham ediliyorum. Ben ve kardeşlerim Rehberin hakikatiyle, hem imanımızı, hem ahlâkımızı tehlikeden kurtardığımız için deriz ki:

Rehber on beş sene evvel telif edilmiş, üç defa tab ile binler nüshası ve el yazısıyla on binler nüshası bu vatanda iştiyakla okunmak suretinde intişar ettiği halde, yüz bin adam okuyucu hiç kimseden muvafık, muhalif, dindar, dinsizden hiçbirisi dememiş, "Ondan zarar gördük" veya "Vatan ve millete zararı var" işitmedik. Öyle bir zarar olsaydı, bu ehemmiyetli bir mesele olduğu için intişar edecekti. Halbuki bundan yüz bine yakın şahit gösteririz ki, "Biz ondan imanımızı kurtardık, seciye-i milliyemizi onunla düzelttik, istifade ettik" diye yüz bin şahit bu dâvâmıza lüzum olsa göstereceğiz.

Acaba bir adamın on hasenesi olsa, bir küçük yanlış nazara alınmadığı halde, böyle yüz bin hasene ve fâide sahibi bir eserin vehmî, asılsız bir kusur tevehhümüyle medâr-ı mes'uliyet olabilir mi? Hiç, dünyada hayat-ı içtimaiyeye temas eden hiçbir kanun böyle bir hâle suç diyebilir mi?

O eseri tetkik eden ulûm-u İslâmiye ve diniyeye mâlik olmayan ehl-i vukufun suç unsuru diye gösterdikleri:

Birincisi: "Lâikliğe aykırıdır, dini siyasete âlet ediyor."

Halbuki, müellifi otuz beş seneden beri siyaseti terk edip bir gazeteyi okumamış ve şakirtlerine de "Siyasetle meşgul olmayınız" daima demesi, bu suç unsurunu tamamıyla keser.

İkincisi: "Dinî tedrisata taraftar olmak" bir suç gösterilmiş.

Buna karşı deriz: Dünyada buna suç diyen hiçbir ehl-i iman bulunmaz. Hususan hapisteki olanlar içindeki biçarelere teselli suretinde ders vermiş. Tedrisata taraftarlığını o zaman söylemiş. Bu ise, o cümleyi de, bütün bütün mânâsız olduğunu gösterir. Hattâ hapisteki üç yüz adamın az bir zamanda Risale-i Nur'la ıslah olması, cinayetlerden tevbe ederek ve bütün onlar namaz kılmaları, alâkadar memurların nazar-ı dikkatlerini celb etmiş. O memurlar bir kısmı demişler:

"On beş sene hapiste kalmasının fâidesi kadar, on beş hafta Risale-i Nur fâide vermiş." Bunu hapisteki Rehberi yazana söylemişler.

Müellifi de demiş:

Yüz otuz kitaptan ibaret olan Risale-i Nur ve onun küçük bir parçası olan Rehberi, tamamıyla olmasa da okuyan adam, elbette on beş sene hapisteki cezadan, medresede ders okumak kadar istifade eder, ıslah-ı hal eder, fenalıklardan tevbe eder. Acaba böyle bir temenni, bir teşvik ve beni hapse sokanlar da tasdik ettikleri halde suç olabilir mi?

Üçüncüsü: "Tesettür ve terbiye-i İslâmiye taraftarıdır" diye suç göstermiş.

Bu ise hem Eskişehir, hem Denizli, hem Afyon'da, hem Afyon'un mahkemesinin kararnamesinde de neşredildiği gibi, on beş sene evvel Eskişehir'de tesettür taraftarlığım için mahkeme bana ilişmiş.

Ben de hem mahkemeye, hem Mahkeme-i Temyize bu cevabı vermişim:

“Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların kudsî bir düstur-u hayat-ı içtimaîsi ve üç yüz elli bin tefsirin mânâlarının ittifaklarına iktidaen ve bin üç yüz elli senede geçmiş ecdatlarımızın itikadlarına ittibaen tesettür hakkındaki bir âyet-i kerimeyi tefsir eden bir adamı ittiham eden, elbette zemin yüzünde adalet varsa, bu ittihamı şiddetle reddeder ve o ittihama göre hüküm verilse nakz ve reddedecek.”

Bu âyet-i kerimenin tesettür emri kadınlara büyük bir merhamet olduğunu ve kadınları sefaletten kurtardığını, Risale-i Nur kat’î ispat ettiği gibi, Sebilürreşad’ın 115. sayısındaki “Ehl-i iman âhiret hemşirelerime” ünvanı olan bir makalem ispat eder.

Dördüncüsü: “Şahsî nüfuz temin etmek” bir suç unsuru gösterilmiş. Sebebi de “Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi namına konuşuyorum” demesi ve “Kalbe ihtar edildi,” “Hatırıma geldi,” “Kalbime geldi,” “Risale-i Nur hem mektep, hem medrese, hem tekke fâidesini veriyormuş.” Ehl-i vukuf bu cümleyi medâr-ı ittiham etmiş.

Cevaben deriz: Bir adam kabir kapısında, seksenden geçmiş, kırk seneden beri kendisini inzivaya alıştırmış, yirmi sekiz seneden beri tecrid-i mutlak ve haps ve nefiy içinde bütün bütün dünyadan küsmüş. Otuz beş sene gazeteleri okumamış, dinlememiş. Mukabelesiz ömründe hediye kabul etmemiş, en yakın akrabasından, hattâ kardeşinden hiç mukabelesiz birşey kabul etmemiş. Hürmetten, teveccüh-ü nastan kaçmak için, halklarla görüşmemek için zaruret olmadan kendine düstur yapmış. Ve bütün dostların medihlerini kendi şahsına almayarak, ya Nurcuların heyetine, ya Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsine havale etmiş. Ve dermiş:

“Ben lâyık değilim. Haddim de değil. Ben bir hizmetkârım; çekirdek gibi çürüdüm, gittim. Risale-i Nur ise, Kur’ân-ı Hakîmin tefsiridir, mânâsıdır.”

Hemen herkesin dediği gibi “Hatırıma geldi,” yahut “Fikrime geldi,” yahut “Fikrime ihtar edildi” gibi tabirleri herkes istimal ediyor. Benim de bunu söylemekten maksadım bu ki: “Benim hünerim, benim zekâm değil. Sünuhat kabilinden” demektir. Bu da herkesin

dediği gibi bir sözdür. Eğer vukufsuz ehl-i vukufun verdiği mânâ ilham da olsa, hayvanattan tut, tâ melâikelere, tâ insanlara, tâ herkese bir nevi ilhama ve sünuhata mazhar oldukları, ehl-i fen ve ehl-i ilim ittifak etmişler. Buna suç diyen, ilim ve fenni inkâr etmek lâzım gelir.

Beşincisi: "Müellif, câzibedar bir fitnenin esiri olmak ihtimali olan bir nesli, Risale-i Nur'dan medet umanlara verdiği cevaplarla kurtaracağına kanidir." Ehl-i vukuf bu cümleyi de medâr-ı ittiham etmişler. "Yüz bin şahitle ispat edilen ve meydana gelen zahir bir hakikatı kanaat ettim" demesini medâr-ı suç yapmak ne derece mânâsız olduğunu, dikkat eden anlar.

Altıncısı: "Siyasiyun, içtimaiyun, ahlâkiyunların kulakları çınlasın!" demesini bir suç mevzuu göstermişler. Halbuki gençleri tehlikelerden kurtarmak için kısa ve rahat bir çareyi keşfettiğini, "Siyasiyun, ahlâkiyun da bunu terviç etsinler" mânâsında demiş: "Kulakları çınlasın!" Buna suç diyen, insaniyet itibarıyla çok suçlu olmak gerektir.

Yedincisi: "Fitneyi ateşlendiren ve talim eden irtidatkâr bir şahs-ı mânevînin mevcut olduğunu ve bu mânevî şahsın hayaline göründüğünü söylemekte, fakat kim olduğunu bildirmemektedir." Ehl-i vukuf medâr-ı ittiham etmişler. Acaba dünyada insî ve cinnî şeytanlar hiç boş dururlar mı? Onların daima fenalıkları yapmak ve yaptırmakla meşgul olduklarından, bu vukufsuz ehl-i vukuf hiç bilmemişler mi ki, mânâsız ilişiyorlar? Madem "mânevî" demiş, madem kim olduğunu bildirmemiş, dünyada hiçbir mahkeme böyle mânevî bir adama, yani "Bir şeytana hakaret ettin" diye seni mahkemeye vereceğiz diyen, elbette sözüne zerre miktar ehemmiyet verilmez bir hezeyan hükmündedir.

Sekizincisi: "Doğrudan doğruya Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinden süzülen ve çıkan ve tevellüd eden Risale-i Nur esaslarına dayandığı müellif tarafından mükerreren ve musırrane beyan ve iddia edilmekte ve böylece propaganda dinî delillere, telkinlere istinad ettiğini söylemekle" suç unsuru gösterilmektedir.

Bunu, bütün Risale-i Nur'u okuyanların tasdikiyle, hususan meşhur Mısır, Şam, Bağdat, Pakistan ve Diyanet Riyasetinin dairesinin uleması tasdikle, "Risale-i Nur doğrudan doğruya hakikî bir

tefsir-i Kur’ânîdir ve Kur’ân’ın malı ve lemaatıdır” dedikleri halde, bu cümleyi medâr-ı suç yapanlardan mahkeme-i kübrâ-yı haşirde bu hatâsının sebebi sorulacak.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Hasta
Said Nursî

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 15

Ehl-i vukufa itiraz

Eminönü Ağırceza Yargıçlığına İstanbul

Ehl-i vukuf tarafından Gençlik Rehberi adlı eser hakkında verilen rapora itirazımızdır.

Raporda Gençlik Rehberi bir propaganda eseri olarak gösterilmiştir. Gençlik Rehberi, Risale-i Nur parçalarındandır. Risale-i Nur 133 parçadır. Bunların hepsi Kur'an-ı Hakîm'in bir tefsiridir. Bu Gençlik Rehberini biraz manaya çevirmek bu hayattan sonra diğer bir hakiki hayatın mevcudiyetini onlara anlatmak ve onları sırf maddîlikten ibaret olmaktan kurtarmaktır. Her eserin tabiî olarak bir gayesi bulunacaktır. Bu eserin de gayesi, dinin yüksek hakikatlarını ana lisanımızla ve herkesin anlayacağı şekilde anlatmaktır. Raporda "Risale-i Nur adını verdiği dinî düşüncesini yaymak için propaganda yapmaktadır" deniliyor. Risale-i Nur Kur'anın Türkçe bir tefsiri mahiyetinde bulunduğunu ve Bediüzzaman Said Nursî de bir din âlimi olduğuna göre tabiî dinî eserler vücuda getirecektir. Yalnız bu dinî eserlerinde Allah'ın rızasını kazanmak gayesi vardır, hasbîdir ve bu fikirlerin esası Kur'an-ı Kerim'in ahkâmıdır. Şahsını ve şahsî fikirlerini propaganda yapmak değildir. Kur'an-ı Kerim'in esaslarını taallüm eder. Otuz seneden beri dünyaya bakmamaktadır. Siyasetle tamamen alâkasını kesmiş bulunmaktadır. Hattâ Hutbe-i Şamiye nam eserinin tercümesinin bir hâşiyesinde müellif Üstadımız şöyle demekte: "Eski Said Eûzü billahi mineşşeytani vessiyase dedi ve otuzbeş seneden beri siyaseti terketti" cümlesinden sonraki hâşiyede:

"Üstadımızın yirmiyedi senelik hayatını, 130 parça kitabını ve mektublarını üç mahkeme ve hükûmet memurları tam tedkik ettikleri ve aleyhinde çalışan zalim mürted münafıklara karşı mecbur olduğu halde, dini siyasete âlet ettiğine dair en ufak bir emare bulamamaları;

dini siyasete âlet etmediğini kat'î isbat ediyor. Ve hayatını yakından tanıyanlar biz Nur şakirdleri ise bu fevkalâde hale karşı hayranlık duymaktayız ve Risale-i Nur'un dairesinde hakiki ihlasa bir delil sayıyoruz." denmektedir.

Bu haşiyeden anlaşıldığına göre, müelifin gayesi sırf uhrevîdir.

Şahsî nüfuz temin etmek maksadları vardır deniliyor. Şahsî nüfuz temin etmek maksadı olsa idi; Ankara'dan ve İstanbul'dan şahsına ev tahsis edip davet ettikleri ve birçok vilayetlerden de çağırdıkları halde, Emirdağı gibi hücra bir köşeye çekilip kimseden hediye almayarak, sadaka kabul etmeyerek gayet basit bir hayat geçirmezdi.

Hülâsa: Buradaki kanaat intibak etmektedir. Yukarıda söylediğimiz gibi 133 parçadan ibaret olan Risale-i Nur parçaları şimdiye kadar üç büyük mahkeme görmüş, eserlerin mahiyetini hakkıyla tedkik eden ehl-i vukuflar tarafından tedkik edilmiş ve beraet kazanmıştır. Gençlik Rehberi de bunların içerisine dâhildir. Binaenaleyh yeni bir eser gibi ve mahkeme safahatı geçirmemiş gibi nazar-ı itibare almak doğru değildir. Eserlerin dinî olduğu, şahsî nüfuz temin etmek için yazılmadığı ve memlekete zararlı bulunmadıkları, mahkemeler tarafından kabul edilmiş ve toplattırılan eserler sahiblerine iade edilmiş. Yakında Mersin Vilayetinin Tarsus kazasında zabıta birçok Risale-i Nur parçalarını ele geçirmiş, Ankara'ya göndermiş, Ankara'dan iade emri gelmiş ve sahiblerine iade etmekle beraber ellerine "Bu eserler serbesttir, heryerde okunabilir" diye vesika vermişler. Yani hükûmetin bir vilayeti "Bu eserler serbesttir" diyor, diğer bir vilayeti "Yasaktır, lâikliğe aykırıdır" diye mahkemeye veriyor. Bu işde bir tezad vardır. Binaenaleyh mahkemenin evvelce beraet etmiş bir eseri şimdi ele alması ve bu işten anlamayan ehl-i vukuflara tedkik ettirmesi yolsuzdur.

Ehl-i vukuf, Risale-i Nur'u bir doktrin olarak kabul ediyor. Risale-i Nur, müellifin eseridir ve Kur'an-ı Kerim'in hakikatlarını izah etmektedir, şahsî bir doktrin değildir. Daha böyle mes'elenin esasını kavramayan bir ehl-i vukufa rapor tanzim ettirmek, bizim hukukumuzun ziyaına uğramasına sebebiyet vermektir. Evvelki mahkemelerin bir Temyiz lâyihasında ve Tesettür Risalesi'nin bir hâşiyesinde Üstadımız diyor ki:

“1350 senede ve her asırda 350 milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikî ve hakikatlı bir düstur-u İlahîyi, 350 bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve o 1350 sene zarfında geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette ruy-i zeminde adalet varsa o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir” denmektedir.

Hülâsa: Üç mahkemedeki ehl-i vukuf raporlarının tedkik ettirilmesi ve bu eserler defalarca mahkemeden geçtiğine ve beraet kazandığına göre, yeniden hakkında bir hüküm vermenin kanunsuz olduğunu ve esasen bu mahkemenin reddine karar verilmesi lâzım geldiğini arzederiz.

Emirdağı Nur Talebelerinden

Tahir, Sadık, Mehmed, Abdullah, Ahmed, Hamza, Süleyman

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 5

Ehl-i vukufa cevaben verilen itiraznameye

1952'de İstanbul'da görülen Gençlik Rehberi mahkemesine, ehl-i vukufa cevaben verilen itiraznamedir.

Birinci Ağır Ceza Mahkemesine,

Risale-i Nur eczalarından Gençlik Rehberi'nin tab'ı ve intişarı münasebetiyle müellifi Bediüzzaman Said Nursî'nin mahkemeye verildiğini ve Gençlik Rehberi'nin mahiyetini tetkik için, bilirkişi namıyla hakikatleri tamamen tahrif ederek dinsiz ve İslâmiyet düşmanları mahiyetinde mütalâa edip suç mevzuu çıkaran ehl-i vukufun raporunu okuduk.

130 parçadan müteşekkil iman, ilim ve fazilet hazinesi hükmündeki Risale-i Nur Külliyatından bu Gençlik Rehberi bir cüz'ü olması ve Risale-i Nur'daki yüksek hakikatlere ruh ve canlarıyla bağlanarak o eserler hazinesini bu milletin maddî-mânevî hayatında bir saadet rehberi olduğunu ispat edip bildiğimizden, Rehberin aleyhindeki o bilirkişi isnadlarını red ve ehl-i vukufun vukufsuzluklarını bütün kuvvetimizle yüzlerine çarparak ilân ve ispat ediyoruz. Ve mahkeme heyetine arz ediyoruz ki:

Verilen ehl-i vukuf raporu, vatan ve milletin hayatına, tarihine, an'anesine, mukaddesatına, kanununa tamamen yabancı, hâlihazır kanunlara iftira eden, hükûmeti tahkir eden, bin yıllık bu milletin tarihini tezyif ile bütün bir millet ecdadını tahkir eden ve bugün bu vatanda yaşayan yirmi milyon kardeşlerimizin mâneviyatına taarruz eden bir suikastın örneğidir. Mahkeme-i adalet bunu nazar-ı itibara alması gayr-ı mümkündür.

İşte biz de, bilirkişi ismini alıp bu suikast vesikasını imza edenlere soruyoruz:

Bu millet, hâşâ, dinsiz midir? Bu millet yüzyıllar boyunca dinden ve imandan—hâşâ—mahrum bir vaziyette en sefih millet midir? Bu millet ve bu milletin parlak tarihini altınla yaldızlayan bir ecdad, bütün hayatlarını dünyaya sefahet ve dalâlet dağıtan küfür yolu üzerinde mi yürümüşler? İstanbul'u fetihle dünya hayatında yeni bir devir açan, şarka garba Kur'ân'ın bayraktarlığı vazifesiyle nur-u hidayet, ilim ve fazilet saçan, Avrupa'ya hakikî medeniyeti ders veren ve İslâmî medeniyetin ziyasıyla beşeriyeti aydınlatan ve kos koca bir tarih, onların kahramanlığıyla dolu olan Yıldırım'lar, Fatih'ler, Selim'ler ve Süleyman'lar ve onların mensup olduğu bir millet, yazdığının tamamen aksine olarak, mâneviyatı sönmüş, dinden haberi yok, İslâmiyeti neşreden başka millet, o kumandanlar başka bir milletin tarihinde, tarih yalan söylüyor, Türkler İslâmiyetin kahramanı olarak Kur'ân'ın bayraktarlığını bütün milletler üstünde bir şeref tacı olarak taşıdıkları yalandır, öyle mi?

Veyahut bu millet, hakikat-i İslâmiyeden aldığı bir dersle kadınlarını ve kızlarını âdâb-ı Kur'âniye ziynetiyle ziynetlendirip kadınlığın haysiyet ve şerefini muhafaza ederek onların âdi ve kıymetsiz olmalarına mâni olduğu, yalan! Uzun asırlarda İslâm-Türk kahramanları namıyla mâruf olmuş ve ahlâk ve namusun, haysiyet ve şerefin kemâline yetişmiş bildiğimiz ve iftihar ettiğimiz ecdadımız, annelerimiz, bizim iftiharımızın aksine olarak emr-i Kur'ân'a ittibâ etmemişler, güzelliğin hakikatini terbiye-i İslâmiye dairesinde âdab-ı Kur'âniye ziynetiyle ziynetlenmek değil, vücutlarını çıplak olarak teşhir etmekte bilmişler, öyle mi?

Ey ehl-i insaf ve ey tarihiyle, mukaddesatıyla kahraman ve mübarek ecdadıyla iftihar eden nesl-i hâzır! Geliniz, görünüz. Tarihinizi ve İslâmiyetinizi tahkir eden bir suikast vesikasını yazan ve imza edenlere, hayatınızın hayatı, ruhunuzun ruhu bildiğiniz İslâmiyetiniz namına ve kâinatı on dört asır ışıklandıran ve kudsî ve İlâhî düsturlarıyla bin seneden beri milyonlar ecdadınızı nurlandıran ve ebedî saadete sevk eden Kur'ân'ınız namına ve o düstur-u Kur'ân'a ittibâ eden yüzer milyon ecdadınız namına, ahlâk-ı hasene ve namus muhafazası yolunda İslâmî terbiyenin ziyasıyla nurlanan ve terbiye alan ve kadınlığın hakikî mânâsını ve hakikî güzelliğini yaşayışlarıyla ve giyinişleriyle ve hayatlarıyla gösteren annelerinizin

ve ninelerinizin ve hemşirelerinizin namına o müfterilere, o tezyif ve tahkir savuranlara teessüfünüzü, tekdirinizi ve reddinizi bildiriniz.

İşte o müfteriler, yaşı sekseni bulmuş, zehirlerden şiddetli hasta, dinî hizmetinden dolayı ömrü hapishanelerde çürütülmüş bir İslâm kahramanınız, şimdi bütün münevverlerin ve çok ediplerin ve terbiyecilerin vatan ve milletperverlerin şikâyet ettikleri ahlâksızlığın ve fuhuş tehlikesinden muhafaza için gençlere iyi ahlâk, yüksek namus, iman ve fazilet dersi veren, vatana millete bir uzv-u nâfi hâline gelmelerini temin eden, adalet ve âsâyiş lehinde en birinci kuvvet olarak memleket ve milletin saadetine hizmet eden Gençlik Rehberi adlı eserinin müsaderesine ve müellif-i muhtereminin mahkûmiyetine sebep olmak için diyorlar:

“Bediüzzaman tesettür taraftarıdır. Kadınların yarı çıplak, açık dolaşmalarına, İslâmiyete karşı muharebede şeytan kumandasına verilen fırkalar olarak tasvir etmekte, kadınların bugünkü içtimaî hayatta açık bacak ve yarım çıplak giyinmelerini günah saymakta, Bediüzzaman halihazır bu açık, yarım çıplak giyinişleri evlenmelere mâni olup fuhşa teşvik edici mahiyetinde görmektedir. Ve yine Bediüzzaman’a göre, kadını güzelleştiren şey ve kadının hakikî ve daimî güzelliği içtimaî hayatta yer alan süslenmek, vücutlarını teşhir etmek olmayıp, terbiye-i İslâmiye dairesinde âdâb-ı Kur’âniye ziynetidir. Bediüzzaman dinî tedrisat taraftarıdır. Risale-i Nur adı verdiği dinî tedrisat sayesinde mahkûmların on beş haftada ıslah olacaklarını—ki, Denizli ve Afyon hapishaneleri, adliyenin, gardiyan ve müdürlerin şehadetiyle sabittir—söylemektedir. Bediüzzaman, câzibedar bir fitneye esir olan gençlerin din hakikatleriyle ve Nurun imanî dersleriyle kurtulacaklarına kanidir.”

İşte “Bu fikirleriyle suçludur, kanunen mahkûm edilmesi lâzımdır” diyorlar. İşte bunlar güya ehl-i vukuf namında memleket gençliğine adalet ve hak ve hürriyet derslerini verecek profesörler veya hukuk doçentleridir!

İşte, ey adalet-i hakikiyenin mümessilleri sıfatıyla hukuk-u umumiyeyi ve haysiyet-i milliyeyi muhafaza eden hâkimler! Gençlik Rehberi’nin imanî dersleri ve ahlâkî telkinleri, ehl-i vukuf raporundaki gibi bir suç mevzuu olarak kabul ediliyorsa, bu müellifi bu büyük hizmetinden dolayı mes’ul tutuluyorsa, eğer öyleyse, o zaman

yukarıda arz ettiğimiz bu millete, bin yıllık tarihine, an'anesine idarî ve örfî kanunlarına, bu milletin ebedî medâr-ı iftiharı olmuş mukaddes dinine, mukaddes İslâmiyet hakikatlerine, kudsî Kur'ân derslerine ve o kudsî hakikatlere sarılarak İslâmî medeniyeti kemâl-i şâşaa ile dünyaya ilân eden bir aziz ecdada ve onların haysiyetine, hukukuna, mâneviyatına savrulan tahkir ve tezyifleri, indirilen darbeleri ve söylenen iğrenç iftiraları kabul etmeniz lâzımdır. Bu büyük, mânevî cinayetleri hoş görüp kabul etmekle, ismî ehl-i vukufların, suç isnad ettikleri Gençlik Rehberi suç sayılabilir. Ve ancak o cihetle müellifi mahkûm ve Rehberi neşreden talebeleri muahaze olunabilir. Yoksa, adalet-i kanun ve hürriyet-i fikir ve vicdan düsturuyla mahkûmiyeti ve muhakemesi mümkün değildir. Hürriyet-i fikir ve hürriyet-i vicdan düsturunu en geniş mânâsıyla tatbik eden cumhuriyet idaresinin demokrasi kanunlarıyla asla kabil-i telif değildir.

Eğer "Gençlik Rehberi'nin intişarıyla dinî terbiyeyi ders veriyor; bu ise lâikliğe aykırıdır" diye ittiham olunuyorsa, o halde lâikliğin mânâsı nedir? Biz de soruyoruz. Lâiklik İslâmiyet düşmanlığı mıdır? Lâiklik dinsizlik midir? Lâiklik, dinsizliği kendilerine bir din ittihaz edenlerin dine taarruz hürriyeti midir? Lâiklik, din hakikatlerini beyan edenlerin, imanî dersleri neşredenlerin ağızlarına kilit, ellerine kelepçe vuran bir istibdad-ı mutlak düsturu mudur?

Lâiklik, bir vicdan ve fikir hürriyeti olduğuna göre, dinsizler ve din düşmanları, İslâmiyet aleyhinde her çeşit hücumları, taarruzları yapar, anarşik fikirlerini o hürriyet-i vicdan ve fikir bahanesiyle neşreder de, fakat bir İslâm âlimi o hürriyet-i fikir düsturuna istinaden bin yıldan beri İslâmiyetin serdarı olmuş bir millet içinde ve o milletin bin yıllık an'anesine, kanunlarına ittibâ ederek ve yine o milletin saâdeti uğrunda, ahlâk ve namusun muhafazası yolunda dinî bir ders beyan etmesi lâikliğe aykırıdır diye suçlu gösterilir, devletin nizamlarını dinî inançlara uydurmak istiyor diye mahkûr gösterilir. Biz böyle bir gayr-ı mümkünün, mümkün olmasına ihtimal vermiyoruz. Adaletin buna müsaade etmeyeceğini şüphesiz biliyoruz.

Hakikat-i halde, geçen mahkemelerin beraatler vererek tamamen iade ettikleri Risale-i Nur'un 130 parçasından bir parçası olan Gençlik Rehberi, vatan ve milletin saadetinde en birinci vesilelerden birisidir. O eserleri okuyup, onların dersleriyle sefahet ve

dalâletin girdaplarından kurtulduklarını mahkemelerde söyleyen yüzler Nur talebeleri ve şimdi bizzat o eserlerle vatan ve millete nâfi bir uzuv haline geldiklerini hayatlariyle ve hizmetleriyle ispat eden binler Türk gençleri bizler, o asılsız isnadları, o müfterilerin yüzlerine çarpıyoruz.

Hakikaten ne kadar acıdır ki, âsâyişin teminine, ahlâkın muhafazasına vesile olmuş, adliyeye ve zabıtaya binler fâidesi bulunmuş bir eser, bugün hakikatin tamamen aksine olarak suçlu gösterilip zararlı tevehhüm edilmek isteniyor. Artık bu kadar bedihî bir zıddiyet karşısında insaf ve vicdan sahiplerinin vicdanlarına ve insaflarına havale edip Üstadımız hakkında o ehl-i vukufun "Dini siyasete âlet ediyor" demelerine mukabil biz de diyoruz: O ehl-i vukuf, adliyeyi dinsizliğe âlet ediyor.

Bilirkişi raporunda bir isnad da, "Müellif, Risale-i Nur şahs-ı mânevîsi namına konuşmaktadır." "Kalbe ihtar edildi," "Leyle-i Kadirde kalbe gelen bir mesele-i mühimme" gibi bazı cümleleri ele alarak, bununla şahsî nüfuz temin etmek maksadının müellifte bulunduğudur.

Bu kadar asılsız ve mânâsız bir isnad karşısında insan, o bilirkişi namını alanların bilirkişi mahiyetinden tamamen uzak olduklarına hükmedip, o cehaletleri ve o vukufsuzlukları karşısında hayrette kalıyor. Hiç olmazsa, ehl-i vukuf, hürmeten bu ciheti dikkatle mütalâa etseydiler, kendileri bu derece cehalet deresine atılmaktan belki bir derece kurtulurlardı. Bu asılsız isnada karşı evvelâ bütün Risale-i Nur eserleri ve mektupları ve Üstadımızın bütün hayatı en kat'î delildir ki, o aziz zât bütün gayretini, bütün hizmetini hak uğrunda ve yalnız hak için yapmış ve yalnız Hakkın hatırı için konuşmuş. O suretâ ehl-i vukuf, Nur Külliyatından yalnız küçük bir cüz'ünü okumakla ve dinsizlikte taassup göstererek illâ ki bir suç isnad edebilmek için bu iftirayı savurmuşlar. Halbuki, o aziz zât, Risale-i Nur dersini izah ederken diyor: "En büyük dersimiz, acz, fakr, şefkat ve tefekkürdür."

Hakikat-i halde o aziz zât, büyük ve küllî hizmetleriyle, en câniyane işkencelere sabır ve tahammül ederek, mücahede-i mâneviyesinde devam edip küfür ve dalâletin bîaman hücumlarını, maddiyun ve tabiiyunun küfrî mesleklerini Kur'ân-ı Hakîmin hakaik-i

imaniyesinden aldığı Nur hakikatleriyle parçalayarak ve o Nurun 130 risalesinin yüz binler nüshalarını, imanî dersleriyle ona minnettar kalan yüz binler müştak talebeleriyle her tarafa neşreden; dinsizliğin, bilhassa komünistliğin bu vatandaki hücumuna mâni olan iman hakikatlerini en kat'î delil ve burhanlarla ispat ederek küfür ve dalâletin bâtıl mesleklerini Kur'ân'ın elmas kılıcı hükmündeki iman-ı billâh ve vahdaniyet-i İlâhiye hüccetleriyle parça parça eden; ve o Nur eserleri şimdi âlem-i İslâmın büyük merkezlerinde kemâl-i takdir ve istihsanla neşredilen; ve geçen sene Türkiye'yi ziyarete gelen Pakistanlı bir vekil, kırk-elli üniversite talebesine,

"Kardeşlerim, ben âlem-i İslâmda aradığımı Türkiye'de buldum. Bediüzzaman yalnız sizin değil; o bütün âlem-i İslâmındır. Ve yakın bir zamanda bütün İslâm âlemi onu anlayacaktır. Siz bu Nur eserlerine dikkatle bakın. Ben bunu doksan milyon İslâmlar içinde neşredeceğim. Benim âlem-i İslâm hakkında pek çok endişelerim ve Üstada pek çok soracaklarım vardı. Bir saat kadar yanında yalnız onu dinlemekle bütün endişelerim zâil olup bütün suallerime cevap aldıktan sonra, şimdi Pakistan'a âlem-i İslâmın mukadderatı hakkında büyük müjdelerle gidiyorum.

"Ben Türk ve İslâm tarihini tetkik ettim. Evet, çok kahramanlar, çok İslâm fedaileri ve çok vatanperverler gelmişler. Hepsi büyük fedakârlık ve kahramanlıkla millete, vatana hizmet etmişler. Fakat o hizmetlerinin neticesinde lâyık oldukları mükâfat onlara verilmiş. Herbirisi birer mükâfata mazhar olmuşlar. Fakat bugün Üstad, yirmi küsur seneden beri bu milletin saadet-i dünyeviyesi ve uhreviyesi için, târife imkân olmayan zulüm ve işkenceler içerisinde işte bu eserleri telif ve neşrederek, bu millet içerisinde, din aleyhindeki cereyanların intişarına mâni olan Bediüzzaman'ın evinde bugün bir lâmbası bile yok. İşte o herşeyi terk ederek yalnız ve yalnız dine hizmet için çalışmıştır. Elbette âlem-i İslâm yakında böyle bir zâtı eserleriyle tanıyacaktır" diye Ali Ekber Şah gibi bir İslâm âlimi ve mütefekkirinin takdir ve tahsinine mazhar olan; ve şimdi Demokrat milletvekillerinden bazıları, "Bediüzzaman'ın Nur risalelerini okuyan, ders alan ve o eserleri neşreden Nur talebeleri bu hizmetleriyle bu memlekette komünistliğin yayılmasına sed oldular. Madem hükûmetimiz komünizmin aleyhindedir. Öyleyse, Nurculara o hizmetlerinden dolayı minnettardır" diye milletvekillerince dahi

hizmeti takdir edilen; ve serâpâ bütün Risale-i Nur eczaları her bir nüshası, binler kelime ve cümleleriyle o zâtın mahiyetine, hizmetine, yirmi beş yıllık faaliyetine ve neşriyatının küllî fâidelerine şehadet ve işaret ettikleri bir zât; evet, işte o acz ve fakr dersini kendisine meslek edinen ve talebelerine ders veren bir zât, hakikat-i halde yukarıda bir derece arz ettiğimiz o küllî hizmetlerinin neticesinde talebelerinin ve bütün ehl-i imanın en büyük medh ü senâlarına, hürmet ve muhabbetlerine en lâyık, en elyak ve kabul etmesi hakkı iken, bilâkis o aziz zât, kendisini ziyarete gelenlere ve Risale-i Nur eserlerini okuyup o eserleri ilim ve iman hakikatleri dersinde, asrın bütün ilim ve ispatları üstünde görerek hayran kalanların en samimî hürmet ve senâlarından mütemadiyen kaçınmış ve müteaddit mektuplarında, “Ben de sizin bu ders-i Kur’âniyede bir ders arkadaşınızım. Ben en ziyade muhtaç ve fakir olduğumdan bu kudsî hakikatler en evvel bana ihsan edilmiştir. Ben makam sahibi değilim. Ben kendimi beğenmiyorum. Beni beğenenleri de beğenmiyorum. Kardeşlerim, sizi bütün bütün kaçırmamak için nefsimin gizli çok kusurlarını söylemiyorum” diye kendisine yapılan medihleri ve hürmetleri reddetmiş. Ve gaye-i hayatını yalnız hakaik-i imaniyenin neşrine hizmet bilmiş. Dünyevî bütün menfaatleri o hizmeti uğrunda feda etmiş.

Ve işte bütün hayatı bilâ istisna bu feragate ve bu hakikate şehadet eden bir zâta, en haksızların dahi yapamayacakları bir isnadı bu ehl-i vukuf isimli kimseler yapmışlar. Hattâ “Leyle-i Kadirde İhtar Edilen Bir Mesele-i Mühimme” diye Rehberdeki çok mühim bir hakikate nazar etmeyerek, bu “ihtar” kelimesinden de şahsî nüfuz temin ettiğine bir delil göstermişler. Halbuki, bu ihtar kelimesi, o yüksek hakikatlerin ehemmiyetine öyle bir şümulü var ki, ancak o hakikati okumak lâzımdır. İşte, o parça, ikinci Harb-i Umumînin sonunda nev-i beşerin dehşetli zulümleri ve tahribatları neticesindeki dehşetli meyusiyetleriyle dehşetli vicdan azaplarını ve dünya hayatının bütün bütün fâni ve muvakkat olması ve medeniyet fantaziyelerinin uyutucu ve aldatıcı olduğunun umuma görünmesiyle, fıtrat-ı beşeriyedeki yüksek istidadatın dehşetli yaralanmasını ve Kur’ân’ın elmas kılıcı altında gaflet ve dalâletin parçalandığını ve bu sebeple dünya hayatının geçici ve muvakkat olmasından, beşeriyet,

hayat-ı bâkiyeyi arayacağını ve ebedî hayatı ve dâimî saadeti ancak Kur'ân'ın müjde verdiğini ispat ile pek parlak izahtan sonra diyor:

"Elbette, nev-i beşer bütün bütün aklını kaybetmezse, maddî veya mânevî bir kıyamet başlarına kopmazsa, İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere'nin Kur'ân'ı kabul etmeye çalışan meşhur hatipleri ve Amerika'nın din-i hakkı arayan ehemmiyetli cemiyeti gibi, rû-yi zeminin geniş kıt'aları ve büyük hükûmetleri, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânı arayacaklar ve hakikatlerini anladıktan sonra bütün ruh-u canlarıyla sarılacaklar. Çünkü bu hakikat noktasında kat'iyen Kur'ân'ın misli yoktur ve olamaz. Ve hiçbir şey bu mu'cize-i ekberin yerini tutamaz."

Ey muhterem hâkimler,

Yalnız son cümlesini nümune olarak size arz ettiğimiz bu ehemmiyetli fıkranın başında yazılan ihtar kelimesi bir suça mesned olabilir mi? Bu yazı şahsî bir nüfuz temini için mi yazılmış? Yoksa nev-i beşerin Kur'ân hakikatlerini aramaya başladığını beyan ile istikbalde Kur'ân'ın beşeriyete hâkim olacağını mı haber veriyor ve ispat ediyor? Bu hususu yüksek takdirinize havale ediyoruz.

Evet, Risale-i Nur müellifi, Kur'ân'ın dersinden aldığı ve ayn-ı hakikat olan bu ihtarları beyan etmesi, beyan ve ispat ettiği derslerin ve mevzuların hakkaniyetine bir hüccet içindir. Evet, ayn-ı hak ve hakikat olduğunu dikkatle bakanlar görebilirler. Ve bir derya-yı iman ve bir hazine-i tevhid ve bir umman-ı hikmet halinde coşan bir harikanın, istikbalin nesillerinde ve milyonlar kalb ve gönüllerde nasıl kemâl-i şâşaa ile yaşayacağını ve alkışlanacağını hissedebilirler. Ve Türk milletinin bin yıllık kudsî mefahir-i milliyesine mümasil, yine Türk milletinin dünyaya örnek olmuş kahraman ecdadının yerinde İslâmiyet hakikatlerine sarılarak yine Kur'ân'ın bayraktarlığı vazifesiyle istikbalin kıt'alarında hâkim-i mânevî olacağını hissedebilirler.

Bu çok yüksek ve çok ehemmiyeli hakikatleri tam anlayabilmek için, Bediüzzaman'ın bundan kırk sene evvel 1327'de Şam'da, Câmiü'l-Emevîde, içinde yüz ehl-i ilim bulunan on bin kişilik bir cemaate hitaben irad buyurdukları Hutbe-i Şamiye eserini okumak lâzımdır. Şimdi o eserin tercümesini yapmak lütfunda bulunan o aziz zât, o zamanda perişan ve esaret altında bulunan İslâm âlemine pek

azîm müjdelerle, medeniyetin seyyiatı hasenesine galip gelmesine mukabil, istikbalde İslâmiyetin kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe ederek şems-i İslâmiyetin büyük milletler ve kıt'alar üzerinde hâkim olacağını beyan ve ispat ederek haber veriyor.

Mâdem o ehl-i vukuf ismini alanlar, "kalbe ihtar edilen bir mesele" cümlesinde hakikate nüfuz edemeyerek yanlış mânâ çıkarmışlar. 1327'den, tâ 1371 senesinden sonraki âlem-i İslâmın mukadderatına nazar eden Hutbe-i Şamiye'deki hakikatler dahi, bilirkişilerin yanlış anladıkları veya yanlış mânâ verdikleri bu "ihtar" kelimesinin hakikatini ve geniş mânâsını çok yüksek bir hakikat halinde gösterdiğinden, Hutbe-i Şamiye eserinin tercümesini mahkemeye arz ediyoruz. Ve yalnız burada, eserde ispat edilen meselelerin âhirinde zikredilen birkaç cümleyi yazarak takdim ediyoruz:

"Evet, ben kendi hesabıma aldığım dersime binaen, ey İslâm cemaati, müjde veriyorum ki: Şimdiki âlem-i İslâmın saadet-i dünyeviyesi, bâhusus Osmanlıların saadeti ve bilhassa İslâmın terakkisi ve onların uyanması ve intibahı ile olan Arabın saadetinin fecr-i sâdıkının emareleri inkişafa başlıyor. Ve saadet güneşinin de çıkması yakınlaşmış. Ben dünyaya işittirecek bir derecede kanaat-i kat'iyemle derim: İstikbal yalnız ve yalnız İslâmiyetin olacak ve hâkim, hakaik-i Kur'âniye ve imaniye olacak. Öyleyse, şimdiki kader-i İlâhî ve kısmetimize razı olmalıyız ki, bize parlak istikbal, ecnebîlere müşevveş bir mâzi düşmüş."

"Eğer biz ahlâk-ı İslâmiyenin ve hakaik-i imaniyenin kemalâtını ef'âlimizle izhar etsek, sair dinlerin tâbileri elbette cemaatlerle İslâmiyete girecekler. Belki, küre-i arzın bazı kıt'aları ve devletleri de İslâmiyete dehalet edecekler."

"Ey bu Câmiü'l-Emevîdeki kardeşlerim gibi âlem-i İslâmın câmi-i kebirinde olan kardeşlerim! Siz de ibret alınız. Bu kırk beş senedeki hâdisattan ibret alınız. Tam aklınızı başınıza alınız. Ey mütefekkir ve akıl sahibi ve kendini münevver telâkki edenler! Hâsıl-ı kelâm, biz Kur'ân şakirtleri olan Müslümanlar, burhana tâbi oluyoruz, akıl ve fikir ve kalbimizle hakaik-ı imaniyeye giriyoruz. Başka dinlerin tâbileri gibi ruhbanı taklit için burhanı bırakmıyoruz. Onun için akıl ve ilim ve fen

hükmettiği istikbalde, elbette burhan-ı aklîye istinad eden ve bütün hükümlerini akla tesbit ettiren Kur'ân hükmedecek."

"Evet, şimdi olmasa da otuz kırk sene sonra fen ve hakikî mârifet ve medeniyetin mehasini o üç kuvveti tam techiz edip, cihazatını verip o dokuz mânileri mağlûp edip dağıtmak için taharrî-i hakikat meyelânını ve insaf ve muhabbet-i insaniyeyi o dokuz düşman taifesinin cephesine göndermiş. İnşaallah yarım asır sonra onları darma dağın edecek."

"İşte Amerika ve Avrupa tarlaları böyle dâhi muhakkikleri (Mister Carlyle ve Bismarck gibi) mahsûlât vermesine istinaden, ben de bütün kanaatimle derim: Avrupa ve Amerika İslâmiyetle hâmiledir. Günün birinde bir İslâmî devlet doğuracak."

"Hem de İslâmiyet güneşinin tutulmasına (inkisafına) ve beşeri tenvir etmesine mümânaat eden perdeler açılmaya başlamışlar. O mümânaat edenler çekilmeye başlıyorlar. Kırk beş sene evvel o fecrin emaresi göründü. '71'de fecr-i sadıkı başladı veya başlayacak."

"Ey Câmi-i Emevîde kardeşlerim! Ve yarım asır sonraki âlem-i İslâm camiindeki ihvanlarım! Baştan buraya kadar olan mukaddemeler netice vermiyor mu ki: İstikbalin kıt'alarında hakikî ve mânevî hâkim ve beşeri, dünyevî ve uhrevî saadete sevk edecek yalnız İslâmiyettir ve İslâmiyete inkılâp etmiş ve tahrifattan ve hurafattan sıyrılacak İsevîlerin hakikî dinidir ki, Kur'ân'a tâbi olur, ittifak eder."

Muhterem heyet-i hâkime,

Risale-i Nur müellifi aleyhindeki bütün iftiralara ve isnadlara karşı hukukî en kat'î cevap olarak üç mahkemenin ve üç ehl-i vukufların tetkikten sonra eserleri iade etmeleridir.

Hem Üstadımızın yirmi yedi senelik hayatı ve 130 parça kitabı ve mektupları, üç mahkeme ve hükûmet memurları tarafından tam tetkik edildiği ve aleyhinde çalışan zâlim, mürted ve münafıklara karşı mecbur olduğu, hattâ idamı için gizli emir verildiği halde, dini siyasete âlet ettiğine dair en ufak bir emare bulamamaları, dini siyasete âlet etmediğini kat'î ispat ediyor. Hayatını yakından tanıyan biz Nur şakirtleri ise, bu fevkalâde hâle karşı hayranlık duymakta ve Risale-i Nur dairesindeki hakikî ihlâsa bir delil saymaktayız.

Bu itibarla onu bazı iftiralarla çürütmek isteyen, vatan ve milletin saadeti lehindeki hizmetlerinin aleyhindeki gizli, zâlim düşmanlarının plânlarını âdilâne kararınızla mahvedeceğinizi ve müfterilerin yanlış isnadlarını yüzlerine çarpacağınızı adalet ve vicdanınızdan bekler, hürmetlerimizi takdim ederiz.

Eskişehir Nur talebelerinden

Yaşar, Osman Toprak, Ahmed, Osman, Ceylân, Şükrü, Bayram, Sungur, Hüsnü

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 6

Üstadın Müdafaası

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Mahkeme Reisine,

Pek çok uzun ve mazlumâne macera-yı hayatıma dair şu gayet kısa ifademi dinlemenizi rica ediyorum. Yirmi sekiz sene emsalsiz ihanetlerin, tarassutların, hapislerin ileri sürdükleri sebeplerinden,

Birincisi: Beni “Rejimin aleyhindedir” diye ittiham etmişler. Buna cevaben deriz ki:

Her hükûmette muhalifler bulunur. Âsâyişe, emniyete ilişmemek şartıyla herkes vicdanıyla, kalbiyle kabul ettiği bir metodu, bir fikri ile mes’ul olamaz. Çünkü dininde en mutaassıp ve cebbar bir hükûmet olan İngilizlerin yüz sene hâkimiyeti altında bulunan yüz milyondan ziyade Müslümanlar, İngilizlerin küfrî rejimlerini Kur’ân ile reddettikleri ve kabul etmedikleri halde, İngiliz mahkemeleri şimdiye kadar onlara o cihette ilişmemiştir. Hem bu millette ve bu hükûmet-i İslâmiye içinde eskiden beri bulunan Yahudiler ve Nasranîler, bu milletin dinine ve kudsî rejimlerine muhalif ve zıt ve muteriz oldukları halde, hiçbir zaman mahkeme, kanunlarıyla onlara o cihette ilişmemiştir.

Hem Hazret-i Ömer (r.a.) hilâfeti zamanında bir âdi Hıristiyanla mahkemede beraber muhakeme olmuşlar. Halbuki o âdi Hıristiyan, Müslümanların hem mukaddes rejimlerine, hem dinlerine, hem kanunlarına muhalif iken, o mahkemede onun hali nazara alınmaması gösteriyor ki, mahkeme hiçbir cereyana âlet olamaz, hiçbir tarafgirlik içine giremez ki, Halife-i Rû-yi Zemin, âdi bir kâfirle muhakeme olmuşlar.

İşte, ben de yüzer âyât-ı Kur'âniyeye istinaden Kur'ân'ın kudsî kanunlarının yerine, medeniyetin bozuk kısmından anarşilik hesabına ve bir nevi bolşeviklik namına istibdad-ı mutlak mânâsında Cumhuriyetteki hürriyet perdesi altında dindarlar hakkında eşedd-i zulme âlet olabilen muvakkat bir rejime, değil yalnız ben, belki bütün ehl-i vicdan muhaliftir. Hem muhalefet, hiçbir hükûmette bir suç sayılmıyor.

İkincisi: Âsâyişi bozmak, emniyeti ihlâl etmek ihtimali bahanesiyle otuz sene cezayı bana çektirdiler.

Buna cevaben deriz ki: Mahkemenin tahkikatıyla hem beş yüz bin fedakâr Nur talebeleri bulunduğu halde, hem yirmi sekiz sene zarfında bu kadar zâlimâne ihanetlere mâruz olduğumuz halde, Nurcularla alâkadar olan altı vilâyet, altı mahkeme hiçbir vukuatını kaydedememeleri, gösterememeleri ispat ediyor ki, Nurcular âsâyişin muhafızlarıdırlar. İman dersiyle herkesin kafasında bir yasakçıyı bırakıyorlar. Âsâyişi muhafaza ediyorlar. Ve üç vilâyetin insaflı zabıtaları bunu tasdik etmişler.

Üçüncüsü: "Dini siyasete âlet yapmak istiyor" diye beni suçlu yapıyorlar. Sebilürreşad'ın 116. sayısındaki "Hakikat Konuşuyor" namındaki makalem buna kat'î bir cevaptır. O makalenin kısaca hülâsası şudur:

Elcevap: Bütün dünyasını, hattâ lüzum olsa kendi şahsî âhiretini dine feda etmeye bütün hayatı şehadet eden ve otuz beş seneden beri siyaseti terk eden ve beş mahkeme bu meseleye dair kat'î delil bulamadığı halde seksen yaşını geçmiş, kabir kapısında, hem dünyada hiçbir şeye mâlik olmayan bir adam hakkında "dini siyasete âlet yapıyor" diyenler, yerden göğe kadar haksızdırlar, insafsızdırlar. Hem bu iftiralarıyla beraber, o adam hakkında güya âsâyişi ve emniyeti ihlâl etmek istiyor, diyorlar. Halbuki o adamın Kur'ân-ı Hakîmden aldığı hakikat dersi ve talebelerine verdiği ders şudur:

Bir hanede veya bir gemide birtek mâsum, on câni bulunsa, adalet-i Kur'âniye o mâsumun hakkına zarar vermemek için, o haneyi yakmasını ve o gemiyi batırmasını men ettiği halde, dokuz mâsumu birtek câni yüzünden mahvetmek suretinde o haneyi

yakmak ve o gemiyi batırmak, en azîm bir zulüm, bir hıyanet, bir gadir olduğundan, dahilî âsâyişi ihlâl suretinde, yüzde on cani yüzünden doksan masumu tehlike ve zararlara sokmak, adalet-i İlâhiye ve hakikat-i Kur'âniye ile şiddetle men edildiği için, biz bütün kuvvetimizle, o ders-i Kur'ânî itibarıyla, âsâyişi muhafazaya kendimizi dinen mecbur biliyoruz.

Bu üç dört madde ile bizi ittiham edenler ve lüzumsuz, mahkemeleri bizimle meşgul eden gizli düşmanlarımız, şüphe yoktur ki, onlar ya siyaseti dinsizliğe âlet etmek istiyorlar veya komünist perdesi altında bu mübarek vatanda, bilerek veya bilmeyerek anarşiliği yerleştirmek istiyorlar. Çünkü, bir Müslüman İslâmiyet dairesinden çıksa, mürted ve anarşist olur, hayat-ı içtimaiyeye zehir hükmüne geçer. Çünkü anarşi hiçbir hakkı tanımaz, insaniyet seciyelerini canavar hayvanların seciyesine çevirir. Âhir zamanda gelecek Ye'cüc ve Me'cücün komitesi, anarşistler olduğuna Kur'ân işaret ediyor.

Said Nursî

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 7

Üstadın Müdafaası [Gazetede yayınlanan kısmı]

(Yüzyirmi polisin kalabalığı dağıtmaya çalıştığı "Gençlik Rehberi" münasebetiyle cereyan eden İstanbul Mahkemesindeki üstadımızn müdafaasından ceridede neşredilen kısmıdır.)

Üstadın müdafaası

Çok uzun süren mazlumane, maceralı hayatıma dair gayet kısa maruzatta bulunacağım. Lütfen dinlemenizi rica ederim.

(Mahkeme, Üstadın müdafaasını serbest ve rahatça yapmasına meydan verdi. Üstad da geniş ve ferahlı bir müdafaa yaptı.)

Muhterem hâkimler,

Yirmi sekiz sene emsalsiz ihanetlere, işkencelere, tarassud ve hapislere maruz kaldım. Bütün bu iftira ve isnatların esası birkaç noktaya dayanır:

1. En birinci ithamları, beni rejim aleyhtarı olarak telâkki etmeleridir. Malûmdur ki, her hükûmette muhalifler bulunur. Asayişe, emniyete dokunmamak şartıyla, hiç kimse vicdanıyla, kalbiyle kabul ettiği bir fikirden, bir metoddan dolayı mes'ul olmaz. Bu hukukî bir mütearifedir.

Dininde çok mutaassıp ve cebbar bir hükûmet olan İngilizlerin yüz sene hâkimiyetleri altında bulunan yüz milyondan ziyade Müslümanlar, İngilizlerin küfür rejimlerini kabul etmeyip Kur'ân ile

reddettikleri halde, İngiliz mahkemeleri, şimdiye kadar onlara o cihetten ilişmedi.

Burada ve bütün İslâm hükûmetlerinde eskiden beri Yahudiler, Nasranîler tâbi oldukları memleketin dinine, kudsî rejimine muhalif, zıt ve muteriz bulundukları halde, o hükûmetler hiçbir zaman kanunlarla onlara o cihetten ilişmediler.

Hazret-i Ömer, hilâfeti zamanında, âdi bir Hıristiyan ile mahkemede birlikte muhakeme olundular. Halbuki o Hıristiyan, İslâm hükûmetinin mukaddes rejimlerine, dinlerine, kanunlara muhalif iken, mahkemede, onun o hali nazara alınmaması açıkça gösterir ki, adalet müessesesi hiçbir cereyana kapılmaz, hiçbir tarafgirliğe kaymaz. Bu, din ve vicdan hürriyetinin bir ana umdesidir ki, komünist olmayan şarkta, garpta, bütün dünya adalet müesseselerinde câri ve hâkimdir.

Ben de, din ve vicdan hürriyetinin bu ana umdesine güvenerek, yüzlerce âyat-ı Kur'âniyeye istinaden, medeniyetin bozuk kısmına, hürriyet perdesi altında yürüyen mutlak bir istibdada, lâiklik maskesi altında dine ve dindarlara karşı tatbik edilen en ağır bir baskıya muhalefet etmiş isem, kanunlar haricine mi çıkmış oldum? Yoksa, Anayasanın hakikî ve samimî müdafaasını mı yapmış bulundum? Haksızlığa karşı, zulme karşı, kanunsuzluğa karşı muhalefet hiçbir hükûmette suç sayılmaz; bilâkis muhalefet meşru ve samimî bir muvazene-i adalet unsurudur.

2. Bana zulüm ve cefayı reva gören devr-i sabıkın yaptığı isnatların ikincisi, emniyet ve asayişi ihlâldir. Bu vehim ve hayal ile, bu düzme isnat ile, yirmi sekiz sene bana ceza çektirdiler. Memleket memleket, mahkeme mahkeme süründürdüler. Zindandan zindana attılar. Kimse ile görüştürmediler. Tecrit ettiler, zehirlediler, türlü türlü hakaretlerde bulundular.

Biz ki, beş yüz bin fedakâr Nur talebeleri, memleketin her tarafında emniyet ve âsayişin fahrî mânevî muhafızlarıyız; bize böyle bir isnatta bulunmaları, günahların en büyüğüdür. Onlar bize o kadar zâlimane ihanetlerde bulundukları halde, biz asla hislerimize kapılmayarak, gönüllerde emniyet ve âsayişi temin yolunda, iman ve Kur'ân'a hizmet yolunda, gafletle anarşiye sapanları düştükleri fevzâ gayyâsından kurtarmak yolunda çalışmaktan bir an hâli kalmadık.

Muhterem hâkimler, şunu kat'î olarak arz ederim ki, bu delilsiz bir iddia değildir. Bizim zulüm ve menfâ sahamız olan altı vilâyetin altı mahkemesi, uzun ve ince tetkikler neticesinde, emniyet ve âsâyişi ihlâl yolunda hiçbir vukuat kaydetmemiştir. Bu hareketimiz ispat eder ki, Nur mekteb-i irfanının talebeleri, kalbler üzerinde işler, emniyet ve âsâyişin bekçisini kafalara, kalblere yerleştirir. Bizim iman derslerimiz anarşiye karşıdır, bozgunculuğa karşıdır, farmasonlara ve komünistlere karşıdır. Memleketin bütün zabıta dairelerinden sorulsun, beş yüz bin Nur irfan mektebi talebesinden birinin olsun nizam ve intizama aykırı bir vukuatı var mıdır? Yoktur. Elbette yoktur. Çünkü hepsinin kalbinde nizam ve intizamın en sağlam muhafızı olan iman bekçisi vardır.

Sebilürreşad'ın 116'ncı nüshasında **"Hakikat Konuşuyor"** başlıklı makalemde bu hakikatleri uzun uzadıya izah ettim. Bütün dünyasını, hattâ icap ederse hayatını, hattâ âhiretini dinine feda ettiği, bütün hayatı şehadet eden, otuz beş seneden beri siyaseti terk eden, müteaddit mahkemelerin o kadar incelemelerine rağmen bu yolda bir delil bulunamayan, sekseni aşmış, kabir kapısına gelmiş, dünya metâından hiçbir nesneye mâlik olmamış ve ehemmiyet vermemiş bir adam hakkında "Dini siyasete âlet ediyor" diyen, yerden göğe kadar, gökten yere kadar haksız ve insafsızdır.

Biz Nur mekteb-i irfanı şakirtlerinin Kur'ân-ı Hakîmden aldığımız hakikat dersi şudur ki: Evde, yahut bir gemide, bir mâsum, on câni bulunsa, adalet-i Kur'âniye, o mâsumun hakkına zarar vermemek için, o haneyi, o gemiyi yakmayı men ettiği halde, on mâsumu bir tek câni yüzünden mahv için, o hâne, o gemi yakılır mı? Yakılırsa en büyük zulüm, en büyük hıyanet ve gadir olmaz mı? Bu sebeple, âsâyişi ihlâl yolunda yüzde on câni yüzünden doksan mâsumun hayatını tehlikeye ve zarara sokmayı adalet-i İlâhiye ve hakikat-i Kur'âniye şiddetle men ettiği için, biz bütün kuvvetimizle bu ders-i Kur'ânîye ittibâen âsâyişi muhafazaya kendimizi dinen mecbur biliriz.

İşte bizi böyle haksız isnatlarla ittiham eden devr-i sabıktaki gizli düşmanlarımız, şüphe yok ki, ya siyaseti dinsizliğe âlet etmek istediler, yahut bilerek, bilmeyerek bozuk ideolojileri memleketimize yerleştirmek gayretine düştüler. Görülüyor ki, nizam ve intizamı bozan, maddî, mânevî memleketin emniyet ve âsâyişini ihlâl eden bizler değil, asıl onlardı. Hakikî bir Müslüman, samimî bir mü'min

hiçbir zaman anarşiye ve bozgunculuğa taraftar olmaz. Dinin şiddetle men ettiği şey, fitne ve anarşidir. Çünkü, anarşi hiçbir hak tanımaz. İnsanlık seciyelerini ve medeniyet eserlerini canavar hayvanlar seciyesine çevirir ki, bunun âhirzamanda Ye'cüc ve Me'cüc komitesi olduğuna Kur'ân-ı Hakîm işaret buyurmaktadır.

İşte, muhterem hâkimler, yirmi sekiz sene bana ve talebelerime böyle eza ve cefada bulundular. Ve mahkemelerde savcılar bize hakaretlerde bulunmaktan çekinmediler. Biz, bunların hepsine tahammül ettik. İman ve Kur'ân'a hizmet yolunda devam ettik. Ve devr-i sabık ricalinin bütün o zulüm ve cefalarını affettik. Çünkü onlar müstehak oldukları âkıbete uğradılar. Biz de, hak ve hürriyetimize kavuştuk. Sizler gibi âdil ve imanlı hâkimler huzurunda söz söylemek fırsatını Allah bize bahşettiğinden dolayı şükrederiz.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [1]

Said Nursî

1.)Bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 8

Avukat Mihri Helâv'ın müdafaası

(Rehberin mahkemesi mes'elesinde Nur'un dört avukatından bir avukatı olan Mehmed Mihri'nin ehl-i vukufa bir cevabıdır ve beraeti netice vermiştir.)

Avukat Mihri'nin Müdafaası

1- Gençlik Rehberi'nin bizzât veya bilvasıta Said Nur tarafından tab' ve neşredildiğine dair hiçbir delil yoktur. Bilakis başkaları tarafından bastırıldığı tavazzuh etmiştir.

2- Bu eser daha önce idarî makamların müsaadesiyle basılmıştır. Buna dair bir vesika da takdim ettik, dosyadadır. Bilfarz bizzât veya bilvasıta kendisi tarafından tab' ve neşredilmiş olsa da, mes'uliyeti müstelzim değildir.

3- Neşri hakkında resmî makamdan müsaadesi alınmış olmasa da, Risale-i Nur Külliyatı olan 130 parça eserin hepsi, muhtelif Ceza Mahkemeleri tarafından tedkik edilmiş, bu da dâhil olmak üzere, hiçbirinde suç mahiyetini haiz bir şey görülmemiş, böylece karar verilmiş, Mahkeme-i Temyiz de tasdik etmiş, kaziye-i muhkeme hasıl olmuştur. Bu kararlar da dosyadadır.

4- Bu eser de dâhil olmak üzere bütün Risale-i Nur Külliyatı, mahkemeler vasıtasıyla, Ankara'da teşkil edilen ilmî bir heyete de tedkik ettirilmiş; bu eserlerin her hususta millet ve memleket için faydalı olduğu tesbit edilmiş ve bu yolda rapor verilmiştir. Bu husus da, mahkeme ve Temyiz i'lamlarında tafsilatıyla yazılıdır.

5- Böyle iken bu defa bilirkişi diye rapor veren bazı doçentlerin, bu eseri 163'üncü madde ile alâkalı göstermeğe çalışmaları şâyan-ı hayrettir. Ne gibi sâikle böyle mütalaada bulundukları anlaşılamamaktadır.

6- Müellif bu eserde tesettürden ve dinî tedrisattan bahsetmiş, bu lâikliğe aykırı imiş. Eseri sitayişte bulunmuş, bu menfaat temini içinmiş. Maneviyata bağlılığımızı söylemiş, bu dini siyasete âlet ederek propaganda imiş. Bu bilirkişi denilen doçentler kimlerdir? Bu gibi mesaildeki vukuf ve bilgileri ne derecededir? Verdikleri raporun hakiki mahiyeti ve içyüzü nedir?

Muhterem hemşirelerimizin, can ciğer evlâdlarımızın yabancıların taarruzlarından, bir takım hevesatına düşkün kimselere baziçe olmalarından, ırz düşmanı bir takım azgınların şehevanî nazarlarından, taarruzlarından korunması için, iffetlerinin mahfuz kalması için bacaklarını, vücudlarının nâmahrem yerlerini örtmesinden, âdâb-ı Kur'aniye ve şer'iye dairesinde şerefli, haysiyet ve vakarlı bir tarzda giyinmesinden bahsetmek mi suçtur? Yoksa bunu suç telakki etmek mi suçtur? Bu bilirkişi denilen doçentlerin mantalitesi, şahsî ideolojileri nedir? Anlıyamıyoruz. Bunlar Hukuk Fakültesi'nde doçent olduklarına göre, kadınların, muhterem hemşirelerimizin bacaklarını ve vücudlarının nâmahrem yerlerini açarak gezmelerini emreden bir kanun bulunmadığını da mı bilmiyorlar? Millî iffet ve ahlâkı sıyanet ve muhafaza yolundaki irşadları cürüm ve cinayet addeden bu doçentlerin zihniyeti, millî ve hukukî bir faciadır. Bu, ayrıca tedkik olunması zaruri olan bir mevzudur. Bu, ne korkunç zihniyettir! Millî iffet ve ahlâkı muhafaza yolunda irşadda bulunan bir adamı senelerce zindanlara atmaktan çekinmeyen bir kafa; afîf, asil ve necib Türk Milletinin hukuk müessesesinde değil, engizisyon devrinde bile yoktu.

Yine bu bilirkişi denilen doçent baylar, dinî tedrisattan bahsetmeyi de bir suç, 163'üncü maddenin cürüm sahasına giren bir cinayet telakki ediyorlar. Bu, hayret ve teessüfe şâyan bir hâdisedir, kanunlara aykırı bir facia-i hukukiyedir. Hukuk Fakültesi'nde hoca olacak bu adamlar, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun elyevm mer'iyette olduğunu, bu kanun mûcibince dinî müesseselerin ve dinî tedrisatın Millî Eğitim Bakanlığı'na devredildiğini ve elyevm dinî müesseselerde ve okullarda dinî tedrisat yapıldığını bilmiyorlar mı? Haydi farz edelim

bilmiyorlar, bilmediklerinden dolayı da kendilerini muahaze edecek bir üniversite divanı yoktur; fakat ne hak ve cesaretle dinî tedrisattan bahsetmeyi bir cinayet addedecek derecede cür'et gösteriyorlar? Bu, yalnız masumların hukuk ve hürriyetlerine tecavüz değil; aynı zamanda hükûmete, hükûmetin kanunlarına da aykırı harekettir ve mes'uliyeti müstelzimdir.

Bir ilim müessesinde hoca olacak bilirkişilerin kelime üzerinde oynamaları yakışır mı? Müellif medrese demiş, mekteb demiş, okul demiş. Bunların ilim ve lügat itibariyle ne ehemmiyeti vardır? Bu da bir suç mu? Bir cinayet mi? Müellifi zindanlara atacak bir cürüm unsuru mu?

Bilirkişi diye kendilerine müracaat edilen bu doçent baylar, maneviyata inanmayı da suç sayacak derecede cesaret gösteriyorlar. Demek bunlar, din ve vicdan hürriyetini de kabul etmiyorlar. Yahut din ve vicdan hürriyetini yalnız dinsizlerin dinsizliklerine hasrediyorlar. Fakültedeki tedrisleri de böyle midir?

Lâiklikten bahsediyorlar. Acaba lâikliği nasıl telakki ediyorlar? Lâiklik din düşmanlığı, Allah'a karşı ilân-ı harb etmek demek midir? Millî iffet ve ahlâk aleyhinde, din müesseseleri ve dinî tedrisat aleyhinde bulunmak mı lâikliktir? Bu ahlâkî ve içtimaî irşadların, lâiklikle ne münasebeti vardır? Burada lâikliğe aykırı bir hareket varsa, hukukta hoca olacak bu doçent bayların iffet ve ahlâktan, dinî tedrisattan bahsetmeyi cinayet saymalarıdır. Bundan dolayı kendilerinden hesab sorulmak îcab eder.

Bu doçent baylara göre, Gençlik Rehberi müellifi eserini sitayişte bulunması da bir cürüm unsuru imiş! Bu rapor karşısında, insanın deli olacağı gelir. Bu sözlerin, bu mütalaaların cürüm ve cinayetle, bilhassa 163'üncü madde ile ne alâkası vardır? Böyle sözlerin, bir masumun hayat ve mematına taalluk eden bir mevzuda ne münasebeti vardır? Farz edelim, müellif eserini sitayişte bulunsa bundan ne çıkar? Suç mu işlemiş olur? Lâikliğe aykırı bir iş mi yapmış olur? Dini siyasete âlet etmiş mi olur? Bundan dolayı zindanlara atılması mı îcab eder? Bu, ne biçim mütalaadır? Ne biçim zihniyettir? Ne biçim ideolojidir? Her müellif eserini faydalı telakki eder, ehemmiyet ve faydasını okuyucularına münasib gördüğü lisanla bildirmeğe çalışır. Hazret-i Mevlâna, Mesnevî'sinin Kur'an gibi

bir hidayet kitabı olduğunu söylemiştir. Gençlik Rehberi müellifi ise bunun bir Kur'an tefsiri olduğunu söylemesi bir suç mu olur?

Risale-i Nur Müellifi, bütün müellif ve muharrirlerin en mütevaziidir. Şöhret ve tekebbürün en büyük düşmanıdır. Bütün dünya metâına arka çevirmiştir. Ne mal, ne şöhret, ne nüfuz... bunların hiçbirisi onun pâyine ulaşamamıştır ve ulaşamaz. Gandi bile onun kadar dünyadan elini çekememiştir. Günde elli gram ekmekle ve bir çanak çorba ile tagaddi eden bu büyük adam, yaşıyorsa, ancak Kur'ân ve imana hizmet için yaşıyor. Başka hiç, hiçbir şeyin, onun nazarında kıymet ve ehemmiyeti yoktur. Böyle iken, eserinin medh ü sitayişinde bulundu diye onu suçlandırmaya çalışmak, 163'üncü maddenin cürüm ağına sokmaya uğraşmak, hak ve adaletle, insafla, ilimle, insanî düşünce ile hukuk fikriyle, mantıkla, akıl ve fikirle kabil-i telif midir? Burası yüksek mahkemenin takdirine aittir…

Gençlik Rehberi müellifi, ilhamdan da bahsetmiş. Doçent baylar bunu da cürüm ve cinayet unsurları meyanında gösteriyorlar. İnsan, mükerrem bir mahluktur. İlahî tekrime mazhar olmuş bir varlıktır. Bütün insanlar derece derece ilhama mazhardır. Felsefede hiss-i kablelvuku mühim bir bahistir. Bu bahislerin tedrisine orta mekteblerde başlanır. Derece derece yükselir. Bilirkişi diye seçilen bu doçent baylar, bu bahisleri hiçbir yerde görmediler, okumadılar mı? İlham, bir bahşayiş-i İlahîdir. Bütün insanlar, bu İlahî nimetten mütena'imdirler. İnsanı bu İlahî nimetten mahrum farzetsek, o zaman o, odundan ibaret kalır. Görülüyor ki, bilirkişi doçent baylar, ilhamı bir cürüm ve cinayet unsuru saymaları da hukukla, ilimle, felsefe ile, akıl ve mantıkla kabil-i te'lif değildir.

Hükûmete muhalefet bahsi hakkında da birkaç söz söyleyerek mâruzatımı neticelendirmek isterim. Karşınızda kemal-i saffet ve samimiyetle âdilâne kararlarınıza intizar eden bu asırdîde zat, ömründe hiçbir defa hilâf-ı hakikat beyanda bulunmaya tenezzül etmiş bir adam değildir. İlk celse-i muhakemede, bugünkü hükûmetten memnun olduğunu ve muvaffakiyetine dua ettiğini, onun beğenmediği ve tenkit ettiği hükûmet, eski hükûmetler olduğunu alenen söylemiştir. Filhakika, müvekkilim, bütün milletle beraber istibdada karşı mücadele etmiş, hürriyet ve demokrasinin tesisine çalışmış ve bu hususta husule gelen muvaffakiyetten dolayı da

memnun olmuştur. Risale-i Nur'un gayesi de içtimaî nizam ve intizamı kalblere yerleştirmektir. Siyasî rical, siyasî sahada nizam-ı içtimaîyi, milletin hak ve hürriyetlerini temine çalıştıkları gibi, Risale-i Nur Müellifi de, mânevî sahada, kalblerde bunları yerleştirmeye çalışıyor. Gayeler müşterektir. Bir mekteb-i irfan olan Risale-i Nur'un müellifi ve şakirtleri âsâyişin, nizam ve intizamın fahrî ve mânevî bekçileridir. Mânevî sahada, kalblerde ve dimağlarda anarşinin, bozgunculuğun kalkmasına çalışmaktadırlar. Kemal-i samimiyetle, hiçbir ivaz ve garazı olmaksızın, hiçbir karşılık beklemeksizin, yalnız Allah rızası için, millet ve memleketin menfaati için çalışmaktadırlar. Bunu yapmak bir cürüm ve cinayet değil, millet ve memlekete bir hizmettir. Muahazeye değil, takdire lâyıktır. Beraatini istemek hakkımızdır. Karar yüksek mahkemenindir.

Avukat Mihri

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 9

Avukat Seniyüddin Başak'ın müdafaasından

Avukat Seniyüddin Başak'ın müdafaası

Müteakiben, müellifin diğer vekili olan avukat Seniyüddin Başak kalkmış, kısa birkaç söz söylemiştir:

"Artık mesele aydınlanmış, hakikat güneş gibi tezahür etmiştir. Yüksek mahkeme herşeye vâkıf olmuştur. Benim buna ilâve edecek bir sözüm yoktur. Böyle kıymetli, faziletli, millet ve memleket için cansiperane ve hiçbir ivaz ve bedel mukabili olmayarak fîsebilillâh çalışan zevatı buralara getiren, cinayet sandalyelerine oturtan zihniyet hakkında bazı mütalâada bulunmak isterdim; fakat onun yeri burası değildir. Bunun için ayrıca bir eser yazmak icap eder. Çünkü bu zihniyetle mücadele herkes için bir vazifedir. Yüksek mahkemenin yüksek vicdanı beni müdafaadan müstağni kılacak derecede itmi'nanbahştır. Müvekkilimin beraatini istemekle şeref duyarım."

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 10

Avukat Abdurrahman Şeref Lâç'ın müdafaası

Avukat Abdurrahman Şeref Lâç'ın müdafaası

Müteakiben, diğer mümtaz avukat arkadaşları gibi Üstadın müdafaasını fahrî olarak deruhte eden imanlı ve kudretli meşhur ve mümtaz avukat Abdurrahman Şeref Lâç müdafaaya başladı. Evvelâ bir mukaddime yaptı. Dedi ki:

"Sanık olarak huzurunuza gelen seksen yaşını mütecaviz bu mübarek zâtın suçla hiçbir münasebet ve taallûku olmadığı, tamamıyla tezahür etmiştir. Yüksek mahkemece de buna tam kanaat hâsıl olduğunu, beraatine karar verileceğini de kuvvetle ümit ederim. Ancak, aleyhimizde bir karar verilmesine binde bir ihtimal olsa da, üzerime aldığım bir mâsumun müdafaasını ihmal etmeyi bir vazifesizlik sayarım. Yüksek Temyiz Mahkemesinin kanaat ve nokta-i nazarını da hesaba katmak icap eder. Burada bahsedilmedi diye usul noktasından bir eksiklikte bulunmuş olmamalıyım. Onun için müdafaamı yapmama yüksek mahkemenin müsaadelerini rica ederim."

"Peki Abdurrahman Bey, son müdafaanızı dinleyeceğiz. Buyurun."

"Gençlik Rehberi isimli eser, Kur'ân-ı Azîmüşşânın emir ve tefsirlerinden ibaret bulunmasına, İslâm dininin ve bu dinin emir ve nasihatlerini ihtiva eylemesine ve Anayasanın 70'inci maddesine göre; şahsî masuniyet, vicdan, tefekkür, söz ve neşir hak ve hürriyeti Türklerin tabiî haklarından olduğu, Anayasanın 75'inci maddesine göre de hiçbir kimse, mensup olduğu din ve mezhepten dolayı muahaze edilemeyceğinden, müvekkilimin Anayasa ile kendisine

bahşedilmiş bulunan bu din ve neşir hürriyetinden mahrum edilerek cezaî tâkibe mâruz bırakılması Anayasa hükümlerine mugayirdir…

“Yukarıda izah ettiğimiz kanunî taraflarımız farz-ı muhal nazar-ı dikkate alınmaz, Türk Ceza Kanununun antidemokratik 163’üncü maddesine göre müvekkilimin tâkibi mümkün farz edilirse, isnat edilen suçun tahliline geçer ve şöyle deriz:

“Bir Müslüman. Ak saçlı, yaşlı bir Müslüman. Saçını başını ve yaşını bütün ömrü boyunca nurla ağartmış bir Müslüman. Saçı, başı, yaşı ve bütün vücudu Allah’ın nuruyla yıkanmış, ter temiz ve bem beyaz bir Müslüman. Bütün ömrü boyunca in’âm-ı Hak olan hayatını, Türk milletinin salâh ve hakikî saadeti için vakfetmiş, emr-i İlâhî olan ruhunu, feleğin hakikî mâliki Allah’a teslim edinceye kadar aynı yolda yürümeye azmetmiş, bina-yı Sübhanî olan bedenini, yalnız Allah yolunda yıpratmış olan büyük bir Müslüman, bugün, ‘Demokrasi vardır’ denilen birgün, kalkıyor, yalnız ‘Allah’ diyor, ‘Kitap’ diyor, ‘Resul’ diyor ve gençliğe, ‘Dikkat’ diyor. Der demez arkasından savcı (dâvâyı açan savcı) yapışıyor.

“Gel buraya... Suç işledin!’ diyor.

“Ve âfâkı kap kara bir zulmet kaplamıştır.

“Fakat, bakın şu asîl ve necip ihtiyar Müslümana! Ne kadar sakin ve ne kadar rahattır. Zira kesrette değil, vahdettedir. Gecenin zulmetinden ve gündüzün rengârenginden bîfütûrdur. Belâ zindanında safayı seyretmektedir. Cefa sofrasında vefa bulan, mazhar-ı tecellî olandır. Zira eşya hakikatlerinden haberdardır. Kesafeti letafete kalb etmiştir. Kanı çekilmiş, damarlarında kan yerine, feyz-i Hak ve nur cereyan etmektedir ve savcı (dâvâyı açan savcı) bu Müslümanı kolundan yakalamış, hapse sürüklemektedir.

“Niçin? Neden? Ne yaptı bu pîr-i fânî? Nedir kabahati bu ihtiyar Müslümanın? Ne mi yaptı? Bakın, savcıya (dâvâyı açana) göre neler ve neler yaptı?

“Gençlik Rehberi adıyla bir kitap çıkardı.

“A. Lâikliğe aykırı hareket etti. Allah, din, iman lâikliğe aykırı olur mu? Olur. Peki, başka?

“B. Devletin içtimaî, iktisadî, siyasî ve hukukî temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak istedi. Nasıl, niçin ve ne maksatla yaptı bunları?

“C. Şahsî nüfuz temin ve tesis etmek maksadıyla.

“Peki, ya siyasî menfaat kasdı var mı acaba? Hayır, bu yok. Ehl-i vukuf da bu maksadı görmemiş. Savcı da bunu diyemiyor. Peki, amma madem ki siyasî menfaat kastı yokmuş, bu pîr-i fânînin şahsı, cüssesi, bedeni ne ki, dünyadan ne bekliyor ki nüfuz temin etmek istesin?

“Savcı, ‘Ben orasını bilmem’ diyor. ‘İstiyor işte.’ Hem bunu böylece bilirkişiler de söylüyorlar.

“Peki, nasıl yaptı bu işleri bu Müslüman?

“A. Dini, dinî hissiyatı ve dince mukaddes tanılan şeyleri âlet etmek suretiyle.

“Nedir bu mukaddes tanılan şeyler? İslâm dini, Müslümanlık hisleri, Allah kelimesinin kalbdeki haşyeti, Kur’ân, tefsir... Demek savcı bunları biliyor. Bunların mukaddesat olduğuna inanıyor.

“Peki, amma bunları bilmek, inanmak ve sonra söylemek âlet etmek midir? Evet, dâvâyı açan savcıya göre âlet etmektir. Öyleyse savcı da bunları âlet ediyor, hem de siyasî bir kanuna âlet ediyor, hem de bir Müslümanı mahkûm ettirmek için âlet ediyor. Şu halde o da 163’üncü maddeye göre suç işlemiyor mu?

“ ‘Hayır’ der savcı. ‘Ben propaganda yapmıyorum. O propaganda ve telkin yaptı.’ Ne dedi peki? Şunları söyledi:

“ ‘... Bu zamanda, zındıka dalâleti İslâmiyete karşı muharebesinde nefs-i emmarenin plânıyla şeytan kumandasına verilen fırkalardan en dehşetlisi yarım çıplak hanımlardır ki, açık bacağıyla, dehşetli bıçaklarla ehl-i imana taarruz edip saldırıyorlar. Nikâh yolunu kapamaya, fuhuş yolunu genişlettirmeye çalışarak, çokların nefislerini birden esir edip, kalb ve ruhlarını kebair ile yaralıyorlar; belki o kalblerden bir kısmını öldürüyorlar.’

“Peki, yalan mı bunlar? Fuhşu teşvik ve nikâhı imha eden fâhişeler gürûhu inkâr mı ediliyor? Gizli ve âşikâr fuhuşla ve devlet eliyle mücadele yok mu? Ceza Kanunu, Fuhuşla Mücadele Nizamnâmesi ve Ahlâk Zabıtası bunlarla geceli gündüzlü mücadele etmiyor mu?

“Var, var amma ‘Buna biz karışırız, Allah ne karışır?’ diyor savcı. Peki, böyle desin. Desin amma kanun, zabıta ve savcı, suç

işlendikten sonra işleyeni ve işleteni yakalıyor. Yani iş olup bittikten sonra, namus pâyimal olup adam öldükten sonra... Daha evvel tedbir almaya kanunen imkân yok; fakat dinen buna imkân var: Allah korkusu ve din. Bu korku sayesinde her türlü rezaletin önü alınabileceğini bildiriyor. İslâm dini bunu emrediyor. Tedbiri evvelden alın diyor. Nasıl? Nasihat edin, ikaz edin, Allah'ı tanıtın, insanın kalbinde Allah korkusu, Allah sevgisi, ateş, Cehennem, ebedî azâp, ebedî saadet yer etsin, bilsin, anlasın, sevsin ve korksun; korksun ki fenalıklardan kaçsın, hem kendisi kurtulsun, hem de cemiyet. Savcı da, devlet de, hükûmet de, millet de rahat etsin. Bunun için Allah korkusunu ve sevgisini insanlara aşılayın.

"Nasıl yapalım bu işi? Söyleyin, yazın, okutun. Peki, amma o zaman propaganda diyorlar. Ne olur? Bunlar Allah'ın emirleri, Kur'ân-ı Azîmüşşânın hikmetleri değil mi? Din, sizin en tabiî hakkınız değil mi? Kim men eder sizi bundan, Allah yolundan? Suç diyorlar buna. Öyle mi? Allah'ın emrini okuyun:

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى لَنْ يَضُرُّوا اللهَ شيْئاً وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ

"Meâli: *'Haberiniz olsun ki, o küfür edip halkı Allah yolundan men eyleyen ve hak kendilerine tebeyyün ettikten sonra Peygambere karşı gelenler, hiçbir zaman Allah'a zerrece bir zarar edecek değiller. O, onların amellerini heder edecektir.'*

"Peki, amma dinlemezlerse? Dinleyenlere, iman edenlere tekrar edin; çünkü yaptığınız iş iyidir, insanlar için, cemiyet için, millet için, hükûmet için, devlet için hayırlıdır; şerden, belâdan koruyucudur. İman edenlere deyin ki:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَطِيعُوا اللهَ وَ اَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلاَ تُبْطِلُوا اَعْمَالَكُمْ

“Meâli: *‘Ey bütün iman edenler! Allah’a ve Resûlüne itaat edin de amellerinizi iptal eylemeyin.’*

“Buna da inanmazlarsa, deyin ki: Tehlike, vatan ve milletiniz için tehlike, dinde, dinin propagandasında değil, dinsizliktedir. Bunu Başvekilimiz de söyledi: ‘Sağcılığın memleket için tehlikeli olduğu görülmemiştir. Bugün din propagandasına mâni bir hal yoktur; tedbir almaya da lüzum kalmamıştır.’

“Muhterem hâkimler! Siz bilirsiniz, fakat bir kere de dâvâyı açan savcıya sorunuz, bakalım hayır diyebilecek mi? Allah’ın emirleri, Kur’ân-ı Azîmüşşânın hikmeleri gençlere anlatılmaz, bildirilmezse, propaganda suçtur diye men edilirse, ahlâksızlık, iffetsizlik, köksüzlük, fuhuş, zina, katil suçlarının önüne geçmek yalnız ceza kanunlarıyla kabil midir? Komünizm gibi bütün dünyayı tehdit eden erzel âfetin, gizli ve âşikâr, seri ve sinsi tahribatını tamamen neyle önlemek mümkündür?

“Muhterem vatansever, Allah’ına ve mukaddesatına bağlı necip Türk hâkimleri! Şu korkunç küfür propagandasına körpe Müslüman Türk çocuklarının temiz ve saf dimağlarını senelerce tahrip ederek felce uğratan korkunç din düşmanlarının akıttığı zehirlere bakın.

“Ne korkunç hal ve tezatlar içindeyiz! Savcı bunu görmez, İslâm dinine ve bütün mukaddes dinlere yapılan bu korkunç taarruz ve hakareti tâkip etmez de, bu taarruzdan gençliğe muhafaza tedbirleri tavsiye edeni mi yakalar?

“Pek muhterem Türk Müslüman hâkimler! Siz Kur’ân-ı Mübînin Allah’ın nurunun pırıltıları ile dolu olan ve yalnız o nur-u İlâhîyi aksettiren Risale-i Nur Gençlik Rehberi’nden dolayı müvekkilimi mahkûm edemezsiniz.

“Muhterem, asîl ve Müslüman Türk hâkimleri! Pek iyi bilirsiniz ki, hakikî irşad âlimleri enbiyanın vârisleridir. Bu mübarek zatlarda kendilerine miras kalan vaaz u nasihatı, Kur’ân-ı Mübînin emirlerine göre yaymakla mükelleftirler. Vazifesini yaparken hiçbir ücret ve ivazın talibi değildirler. Vazifelerini fîsebilillâh yaparlar. Ancak, Allah ve Resulünün rızasına taliptirler. Son nefeslerine kadar bu mukaddes vazifeye devam ederler. Çünkü, bu vazife onlara Allah ve Resulünün emanetidir. Müvekkilim, bu emaneti ehline tevdi ediyor diye nasıl

tâkip ve tâzip edilir? Nasıl bu ihtiyar yaşında zayıf ve nahif bünyesi, inanamayacağı ağır bir teklif ile mükellef tutulur: ‘Gel, zindana gir!’

“Bu, en korkunç bir zulüm olur. Bu zulme mâni olmak vazifesi de sizlere emanet edilmiştir.

“Bütün fenalıkları, günahları, ahlâksızlığı, rezaleti, fesat ve fitneyi imha edecek nurdur...

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللهُ اِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

“Meâli: *‘Onlar Allah’ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Allah ise, muhakkak nurunu tamamlamak, tamamen parlatmak istiyor, kâfirler hoşlanmasalar da.’ ”*

Avukat
Abdurrahman Şeref Lâç

Bu müdafaayı müteakip Üstad Said Nursî’ye başka bir diyeceği olup olmadığı mahkeme reisi tarafından sorulmuş, mumaileyh ayağa kalkarak,

“Yalnız bir kelime söylemek için müsaadenizi rica ederim.”

“Buyurunuz.”

“Muhterem vekillerim benim şahsım hakkında söylemiş oldukları senakâr sözlere ben lâyık değilim. Ben, Kur’ân ve iman hizmetinde çalışan âciz bir adamım. Başka bir diyeceğim yoktur.”

Beraat kararının tebliği

Bunun üzerine muhakeme hitam bulmuş; heyet-i hâkime müşavereden sonra ittifakla beraat kararını tebliğ etmiş ve bu karar mahkemede hazır bulunan üniversiteliler ve halk tarafından şiddetle alkışlanmıştır. Savcılık tarafından temyiz edilmediği için karar kesinleşmiştir.

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 11

Gayet ehemmiyetli bir hâdise, bir istida ve bir şekvâdır

Gayet ehemmiyetli bir hâdise, bir istida ve bir şekvâdır

Pakistan’da çıkan es-Sıddık namındaki mühim bir mecmua elimize geçti. Baktık ki, elli sahifelik o mecmuanın yarısına yakın kısmı Risale-i Nur’un bazı makaleleridir. Ve bilhassa başında Risale-i Nur’dan Yirmi İkinci Mektubun Birinci Mebhasını gayet ehemmiyetle ve takdirle âlem-i İslâma,

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ [1]

âyetine bir dâvetnâme hükmünde yazdığını gördük. Şimdi o Arabî mecmuanın tercüme ettiği risalenin aslı olan Türkçesini efkâr-ı âmmeye, hususan bu hükûmet-i İslâmiyenin reislerine ve meb’uslarına bir sene evvel verildiği gibi, yine berâ-yı malûmat takdim etmek için iki-üç sebep var:

Birincisi: Risale-i Nur’dan Sikke-i Tasdîk-i Gaybî mecmuasında yazılan kat’î, yüzer işârâtın ve emârâtın delâletiyle ve çok hâdiselerin o delâleti tasdikiyle sabit olmuş ki:

Risale-i Nur, mânevî tahribata ve anarşilik ve bolşevizm, tabiiyun ve maddiyunluğa ve şükûk ve şübehata ve küfr-ü mutlaka karşı bir sedd-i Kur’ânî hizmetini bihakkın ifa etmesiyle, bu vatanı bu tehlikeli dünya fırtınası içinde muhafazaya bir vesile olduğu ve bir sadaka-i makbule hükmüne geçip ikinci Harb-i Umumînin belâsına ve başka memleketlerde vuku bulan belâların bu memlekete girmesine mümânaatla mânevî bir siper teşkil ettiği bedahetle âşikâr olmuştur. Bu müddeayı Risale-i Nur’a nazar eden en muannid feylesoflar da tasdik etmeye mecbur kalmışlardır. İşte o Risale-i Nur beş yüz bin

talebesiyle ve altı yüz bin nüshasıyla herkesin kalbinde iman dersiyle bir yasakçı bırakıp âsâyişi temin etmekle,

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى

yani, *“Birinin günahıyla başkası mesul olamaz”* diye olan Kur’ân’ın bir kanun-u esasîsini tatbike çalışmasıyla ve milyonlarla okuyanlar içinde hiçbirisi onu okumaktan zarar görmemesiyle, bu zamanda bir mu’cize-i Kur’âniye ve bu vatan ve millet için bir vesile-i def-i belâ olduğu isbat edildiği halde; ve yirmibeş seneden beri gizli, ifsatçı, anarşi hesabına çalışan komiteler desiseleriyle mahkemeleri aleyhine sevk edip çalıştıkları ve beş vilâyette beş büyük mahkeme Risale-i Nur’un eczalarını inceden inceye tetkik edip medâr-ı mes’uliyet birtek nokta bulamayıp beraat verdikleri ve sonra da yirmi yerde yirmi adliye ayrıca alâkadar olup, mûcib-i mes’uliyet bir cihet olmadığından suç yok diye karar verdikleri ve Afyon Mahkemesi de iki defa iadesine karar verdiği halde, risalelerin iadesini ve tamam intişarını iktiza eden kanunî, hukukî esbab-ı mûcibe mevcut iken, beş seneden beri gizli komitelerin aldatmaları ve desiseleriyle ve bahanelerle Afyon Mahkemesinde beş senedir o mübarek risalelerin sahiplerine teslimi tehir edilmektedir. Halbuki, büyük emniyet dairelerince, zabıtaca sabit olduğu gibi, yüz binler Nur talebelerinde ve yüz binler Nur nüshalarında hiçbir zarar, bir vukuat görülmemesi, kaydedilmemesi gösteriyor ki, Risale-i Nur âsâyişin temel taşına hizmet eden bir sadaka-i makbule hükmündedir. Maddî ve mânevî tehlikelerden bu memleketi muhafazaya vesile olduğu tahakkuk eden bir hakikat-i Kur’âniyedir.

Risale-i Nur’un ehemmiyetli bir parçası olan ve binler gençleri vatan, millet ve âsayişin menfaatine terbiye eden Gençlik Rehberi’nin mahkemesi dolayısıyla Üstadımız hasta halinde iki defa İstanbul’a mahkemeye gidip, yüz yirmi polisin kalabalığı dağıtmaya çalıştığı o mahkemede Gençlik Rahberi’nin hem müellifine, hem nâşirine ittifakla beraat ve ayrıca Rehberin de içinde bulunduğu umum risalelere beş mahkeme beraat vermişken, on beş günde teslimi lâzım gelen Gençlik Rehberi’nin on beş aydan beri teslim edilmemesiyle Denizli ve Ankara Ağır Ceza Mahkemeleri beş ayda beraat ve iadesine karar verdikleri halde Afyon Mahkemesi beş sene

teslimi tehir etmesiyle ve Diyarbakır havalisine, vilâyât-ı şarkiyeye iman, din ve âsâyiş noktasında yüz vâiz kadar menfaati bulunan bir zâtın kendi parasıyla aldığı hususî Nur nüshalarını—haklarında beş mahkemenin beraat kararı olmasına rağmen—müsadere edip vatana, millete fâideli hizmetine mâni olmasıyla o sadaka-i makbule hükmündeki vesile-i def-i belâ bu suretle gizlendiğinden, bir buçuk milyar lira zarara vesile olan bu belâ fırsat buldu, geldi denilebilir.

Eğer beş mahkemenin ve İstanbul'un verdiği beraat neticesiyle o Gençlik Rehberi intişar etseydi, onun dersiyle intibaha gelen ve gelecek olan Müslüman gençler, elbette başkalarının veyahut ihtilâlcilerin ifsadına meydan vermeyerek bir buçuk milyar lira zarardan bu milleti kurtarmaya sa'y ve gayret edecek idiler. Bir buçuk milyar liralık bu lekenin zuhuruna meydan vermeyecektiler.

Evet, Üstadımız eski Harb-i Umumîde Rusya'daki esaretinde anlamış ki, mânevî tahribatla gençleri ifsad eden tehlike memleketimize de gelecek diye telâş edip bütün kuvvetiyle o vakitten beri tahribat-ı mâneviyeye bir siper olmak için Gençlik Rehberi gibi çok eserler yazdı. Kur'ân-ı Hakîmin derslerini neşretti. Lillâhilhamd, pek çok gençleri kurtarmaya vesile oldu. Şimdi ehl-i siyaset madem müsalemet-i umumiyeyi ve ittihad-ı milleti istiyor; çabuk, Pakistan'ın dahi ehemmiyetle nazara alıp ve es-Sıddık mecmuasında neşrettiği risalenin intişarına müsaade etsin.

1.)Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)

Mudafaalar : Genclik Rehberi Mahkemesi : Parca 12

Nurları himaye etmek, Diyanet'in hakiki bir vazifesidir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kur’ân-ı Hakîmin bir kanun-u esasîsi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى sırrıyla, *“Birisinin hatasıyla başkası, hattâ kardeşi de olsa mes’ul olamaz.”* Şimdi yüz otuz risalede birtek risalenin yüz sahifesinde bir sahife muannid insafsızların nazarında hatâ bile olsa, o yüz bin sahife olan yüz otuz kitabı mes’ul edecek dünyada bir kanun var mı? Halbuki bu otuz sene zarfında beş mahkeme aynı kitaplara beraat vermişler. Hem Malatya meselesi münasebetiyle yirmi mahkeme de alâkadar olmuştular. O yirmi mahkeme “Bir suç bulamıyoruz” dedikleri halde ve altı yüz bin nüshası dahilde ve hariçte intişar ettiği halde hiç kimseye zarar vermemesi ve Avrupa’da en yüksek mektep içinde Nur’un dershânesi diye ayırdıkları yerde Hıristiyanlar dahi onları okuması ve âlem-i İslâmda gayet takdirle intişar etmesi, hattâ Pakistan’da çıkan es-Sıddık mecmuasının Risale-i Nur’un bir risalesini neşredip Diyanet Riyasetine göndermesi ve bu kadar intişarıyla beraber hiçbir âlim ona itiraz etmemesi gibi hakikatler gösteriyor ki, elbette Diyanet dairesi Nurları himaye etmek hakikî bir vazifesidir.

Diyanet dairesi, Meşihat-ı İslâmiye gibi, yalnız Türkiye’nin din muallimi değil, belki umum âlem-i İslâma Meşihat-ı İslâmiye yerine alâkası, nezareti, münasebeti var. Âlem-i İslâm o Diyanet dairesine karşı tam hüsn-ü zan etmek, su-i tevehhüm etmemek, hususan bu zamanda ziyade lüzumu var. Hem de Türkiye ile ittifak etmeyen

İslâmî hükûmetlerde o mübarek daireye karşı su-i tevehhüm gelmemesine büyük bir vesilesi olan ve âlem-i İslâmın her tarafında, belki Avrupa'da takdire mazhar olmuş Risale-i Nur, o Diyanet dairesini hem şerefini muhafaza ediyor. Hem âlem-i İslâma karşı o dairenin bir eseri olarak intişarı gayet lâzım ve zarurî olduğunu bu noktayı ehl-i vukuf tam nazara alsınlar. Onun için biçare Said Nursî ve Nur talebelerinden yüz derece ziyade Diyanet Riyaseti âzaları, hocaları alâkadar olmak lâzım. Tâ ki, Risale-i Nur dinsizlerin taarruzlarına karşı muhafaza ve himaye edilsin. Mükerrer beraatler verildiği halde intişarına mâni olan desisecileri susturmak lâzım...

Said Nursî

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi

Samsun Mahkemesi [1952]

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi : Parca 1

Büyük Cihad gazetesinde yayınlanan mektup

[Bu mektup Samsun'da münteşir Büyük Cihad gazetesinde intişar etmiştir. Müfterilerin tahrikâtıyla Samsun'da muhakeme açılmasına sebep olmuştur. Muhakeme beraatle neticelenmiştir.]

Âlem-i İslâmın halâskârı, ehl-i imanın sertâcı, Risale-i Nur'un tercümanı Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine,

Bu defa dindar Demokratların delâletiyle Afyon Mahkemesince Risale-i Nur'un serbestiyetine, bütün risale, mektup ve mecmualarının suç mevzuu teşkil etmediğinden iadelerine karar verilmesini, senelerce evvel ilân ettiğiniz "Risale-i Nur benim değil, Kur'ân'ın malıdır; Kur'ân'ın feyzinden gelmiştir. Hiçbir kuvvet onu Anadolu'nun sinesinden koparıp atamayacaktır. Risale-i Nur Kur'ân'a bağlıdır; Kur'ân ise Arş-ı Âzamla bağlanmıştır. Kimin haddi var ki, onu oradan söküp atsın?" diye olan hakikatli beyanatınızın açık bir tezahürü ve bu ulvî hizmetinizin İlâhî ve Kur'ânî olduğunun parlak bir delili bilerek, bu beraat kararının âlem-i İslâmın ve bâhusus bu millet-i İslâmiyenin saadetlerinin başlangıcı olması itibarıyla, başta, bütün varlığıyla bu zaferleri bekleyen ve Nur ailesine reis ve hakikatler deryasına kaptan tayin edilen ve zulmet-i küfürle tuğyan etmiş insanlığa hâdi ihsan olunan aziz, sevgili Üstadımız ve buna vesile olmakla ehl-i imanı kendilerine dost ve taraftar eyleyen dindar Demokratları ve âdil heyet-i hâkimeyi sonsuz minnetlerle tebrik eder ve arz ederiz ki:

Uzun senelerden beri terakki ve teâlîsi için çalıştığınız ve uğrunda fedâ-yı nefis ve can eylediğiniz hakikat-i Kur'âniyenin bugün bütün bir memleket, bir millet çapında ehl-i imanın kalblerine sürurlar getirerek fevkalâde inkişafı, hizmetine memur kılındığınız ve bilfiil muvaffak olduğunuz kudsî dâvâ ve hizmetinizin ne kadar yüksek ve parlak olduğunu güneş gibi ispat ediyor.

Yirmi beş, otuz seneden beri bütün mânilere ve sıkıntılara rağmen bu kadar sabır ve metanetiniz ve Kur'ân'dan kalb-i münevverinize gelen Risale-i Nur'un neşri cihetinde bu kadar hizmet ve mücahedeleriniz, istikbalin nesillerine ve İslâmın kahraman mücahidlerine bir nümune-i iktida ve imtisal oluyor. Kur'ân güneşinin sönmeyen nurları ve ebedî lem'aları olan Nur şuâlarıyla cehil ve dalâlet karanlıklarını izale ederek, milyonlar kalbleri o nurla nurlandırıp ehl-i imanı kendinize minnettar ettiniz. Bu vatan ve bu millet, bu tarih ve bu toprak, sizin bu hizmetinizi, bu fedakârlığınızı hiçbir zaman unutmayacaktır. Ebediyet âlemine göç eylediğinizde dahi sizin bu hizmetiniz bir çekirdek olup, ondan fışkıran bir şecere-i âliye her tarafı kaplayacak ve o Nur ağacının etrafına toplanan büyük cemaatler ve Risale-i Nur'un yükselen ebedî şuâları, o hizmetinizi ilelebed ve daha parlak ve daha şâşaalı idame edecekler.

Siz, Risale-i Nur'un tercümanı haysiyetiyle ve bu iman hizmetinizin İslâm ufuklarında parlaması cihetiyle, bu asrın bir hidayet serdarısınız.

Kur'ân-ı Kerîmin on dördüncü asr-ı Muhammedîdeki aziz dellâlı ve o müthiş zamanın müthiş zulümatına karşı nur-u Kur'ân'la mukabele eden büyük fedakârı ve Risale-i Nur'u yüz binler nüshalarını yüz binler talebelerinin kalemleriyle her tarafta neşredip dinsizliğe ve küfr-ü mutlaka karşı bir sedd-i Kur'ânî tesis eden muhteşem kahraman sevgili Üstadımız,

Âlemlere rahmetler ve saadetler getiren ve insanlığa selâmet ve teselliler bahşeden bu mukaddes hizmetinizde ehl-i imana zuhurunu müjde verip ispat ettiğiniz ve emareleri gözükmeye başlayan ve bütün kıt'alara şâmil hâkimiyet-i İslâmiyenin nurlu ve büyük bayramını bütün ruhumuzla tebrik eder, Cenâb-ı Haktan uzun ömürlerinize dualar eder, ellerinizden tâzimle öperiz.

Ankara Üniversitesi Nur talebelerinden

İsmail, Salih, Atıf, Ahmed, Ziya, Mehmed, Abdullah

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi : Parca 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Samsun Mahkemesinden Sorgu ve Savcının Büyük Cihad'da intişar eden bir şekvâma dair beni Samsun Ağır Ceza Mahkemesine vermelerine dair bir davetiye geldi. Bana okudular. İçinde yalnız dört nokta nazar-ı ehemmiyete alınabilir gördüm:

Birincisi: Büyük Cihad'ın müdür-ü mes'ulü mahkemede müddeiumumîye demiş ki: "Said Nursî o makaleyi bana göndermiş. Ben de neşrettim."

Bu meselenin hakikati şudur: Ben hasta iken Emirdağındaki kardeşlerim yanıma geldiler. Emirdağında başıma gelen zâlimâne hâdiseye dair konuştuk. Hem hastalıklı, hem hiddetli, hem Ankara'ya şekvâ suretinde birşeyler söylemiştim. Yanımdaki hizmetçim kaleme aldı. Nur talebelerinin tensibiyle Ankara'daki bir iki Nur talebesine gönderip, tâ bazı dindar meb'uslara göstersinler, bu hastalığımda bana sıkıntı verilmesin. Hem gönderilmiş. Bazı meb'uslar da görmüş. Ve bilmediğimiz bir zatın hoşuna giderek Büyük Cihad müdürüne göndermiş. Ben kasem ederim ki, o zamandan şimdiye kadar bilmiyorum ki kim göndermiş. Fakat neşrolduktan sonra bir nüsha buraya gelmiş. Yeni harfleri bilmediğim için bana birisi okudu. Ben memnun oldum. "Allah razı olsun neşredenlere" dedim. Gerçi otuz beş seneden beri siyaseti terk etmiştim. Fakat Büyük Cihad gibi hâlisâne dine hizmet eden o ceridye ve onun sahip ve muharrirlerine din namına minnettâr oldum ve "Allah razı olsun" dedim. Haberim olmadan ve para da vermeden daima bana o mübarek gazete gönderiliyordu.

İkinci nokta: Benim Samsun'daki Ağır Ceza Mahkemesine sevk edilmekliğime dairdir. Bu noktada bunu kat'iyen beyan ediyorum ki,

Samsun havalisinde, hususan Büyük Cihad dairesine mensup mübarek âhiret kardeşlerim ve Nur talebelerini ziyaretle görmek için oraya gitmek isterdim. Fakat doktorların raporlarıyla, kat'î iktidarsızlığım o dereceye gelmiş ki, beş dakikalık karşımdaki, bu meselenin başlangıcı ve esası olan mahkemeye, bir buçuk senedir bana haber verdikleri halde gidemiyorum. Mecburiyetle müddeiumumî ve hâkim vazifesini gören sorgu hâkimi yanıma geldiler. Medâr-ı sual ve cevap Büyük Cihad gazetesini de getirdiler. Gazetenin bazı sözleri benim sözlerim içine karıştırılmış. Ben de onlara cevaplarını vermiştim. Eğer faraza Ağır Ceza bu ehemmiyetsiz meseleye ehemmiyet verse, benim mahkememi Eskişehir'e nakline müsaade etsin ki, orada sıhhiye heyetinden iki aylık raporlu zehir hastalığı ile şiddetli hasta bulunduğumdan bizzat bulunabilirim. Yoksa imkânı yoktur.

Üçüncü nokta: Savcı ve sorgu hâkimi 163. maddeye dayanıp Said Nursî'yi dini siyasete âlet ve âsâyişe zararlı propaganda diye ittiham ediyorlar. Bu noktanın hakikatini yirmi dokuz senedir beş altı mahkeme ve beş altı vilâyetin zabıtaları ve yüz otuz üç parça kitaplarımı ve binlerce umum mektuplarımı elde ettikleri halde ve dinsiz komitelerin tahriki ile safdil bazı memurları aldatmalarıyla kat'iyen iki meseleden başka medar-ı mes'uliyet bulmadıklarına delil: İki sene bütün mektuplarım ve kitaplarım Denizli Ağır Ceza mahkemesiyle Ankara Ağır Ceza Mahkemesi ve Mahkeme-i Temyiz de müttefikan hem benim beraatime, hem bütün kitapların iadesine karar vermeleri ve beş altı vilâyette yalnız tesettüre dair bir âyetin tefsiri bahanesiyle birtek mahkeme hafifçe ceza vermek istedi. Kat'î ve kuvvetli cevabıma karşı mecburiyetle meseleyi kanaat-ı vicdaniyeye çevirdiler. Demek onlar da medâr-ı mesuliyet bulamadılar. Bu noktayı izah için Afyon mahkeme reisine gönderdiğim istidayı size de berâ-yı malûmat gönderiyorum.

Elhasıl: Aynı nakarat beş-altı mahkemede tekrar edilmiş ve medâr-ı mes'uliyet bulamamışlar. Şimdi Samsun savcısı ve sorgusu ve yirmi sekiz seneki nakaratı aynen tekrar ediyorlar: "Şahsî nüfuz temin için propaganda yapıp dini siyasete âlet ediyor." Beş mahkemede dört yüz sahife kadar olan cerh edilmemiş müdafaatıma, benim bedelime havale ediyorum. Beni konuşturmaktan ise ona baksınlar.

Said Nursî

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi : Parca 3

Samsun’dan gelen tebliğnâmeye karşı kısa cevap

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Samsun’dan gelen tebliğnâmeye karşı kısaca cevabımı Samsun Heyet-i Hâkimesine takdim ediyorum:

Birincisi: Ben makalemi kendim göndermemişim. Bütün buradaki dostlarım biliyorlar.

İkincisi: Benim gizli düşmanlarımın suikastıyla zehir tesemmümü ile şiddetli hastalığımdan yanımdaki camie on defada ancak bir defa gidebiliyorum. Bu Samsun Mahkemesini yakınımızdaki Eskişehir’e naklini kanunen talep ediyorum.

Üçüncüsü: Dini siyasete alet etmek ittihamı ise seksen senelik hayatımın ve bütün dostlarımın ve divan-ı harb-i örfideki mudafaatımın tasdikiyle *"bütün dünya siyasetini dinin bir hakikatına feda ettiğim"* olan bu davayı cerh edemediler. Hem beş mahkeme medar-ı mes'uliyet bir şey bulamadı beraat verdi.

Dördüncüsü: Asayişi ihlaldir. Yirmisekiz sene işkenceler verildiği ve yüzbinler fedakar kardeşleri olduğu halde, hiç bir zabit medar-ı mesuliyet bir suç bulamadılar.

Haşiye: İzahı "Büyük Cihad" hey'etine yazdığım bera-yı malumat mektupdadır.

Said Nursi

Emirdağında Üstadımız efendimizden bera-yı malumat bize gönderilen bu mektubu ve bu mektubun zahirinde yazılı *"iki mühim*

vekilin Risale-i Nur'un serbestiyetine tarafdar" olduklarının müjdesini bera-yı malumat sizlere arz ediyoruz.

Husrev

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi : Parca 4

Üstadın müdafaası

[Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî, Samsun'da münteşir Büyük Cihad gazetesinde neşrolup orada muhakemesi görülen bu müdafaayı İstanbul mahkemesinde okumuş ve mahkeme beraatle nihayet bulmuştur.]

(1) Gizli düşmanlarımız bu Ramazan-ı Şerifte, tekrar adliyeyi benim aleyhime sevk ettiler. Mesele de bir gizli komünist komitesiyle alâkadardır.

Birisi, bütün bütün kanun hilâfına olarak, beni tek başımla ve yalnız olarak kırda ve dağda otururken, üç silâhlı jandarma ile bir başçavuş yanıma gönderdiler. "Sen başına şapka giymiyorsun" diye zorla beni karakola getirdiler. Ben de, adaleti hedef tutan bütün adliyelere söylüyorum ki:

Böyle beş vecihle kanunsuzluk edip, kanun namına beş vecihle İslâm kanunlarını kıran adam, hakikî kanunsuzlukla ittiham edilmek lâzım gelirken, onların o acip kanunsuzluğu ve bahanesiyle iki seneden beri vicdanî azap verdiklerinden, elbette mahkeme-i kübrâ-yı haşirde bunun cezasını çekeceklerdir.

Evet, otuz beş senedir münzevî olduğu halde hiç çarşı ve kasabalarda gezmeyen bir adamı, "Sen frenk serpuşunu giymiyorsun" diye ittiham etmeye dünyada hangi kanun müsaade eder? Yirmi sekiz senedenberi beş vilâyet ve beş mahkeme ve beş vilâyetin zabıtaları onun başına ilişmedikleri halde hususan bu defa

İstanbul mahkeme-i âdilesinde yüzden ziyade polislerin gözleri önünde, hem iki ayda yaya olarak her yeri gezdiği halde, hiçbir polis ilişmediği ve Mahkeme-i Temyiz “Bere yasak değil” diye karar verdiği, hem bütün kadınlar ve başı açık gezenler ve bütün askerî neferler ve vazifedar memurlar giymeye mecbur olmadıklarından ve giymesinde hiçbir maslahat bulunmadığından ve benim resmî bir vazifem olmadığından—ki resmî bir libastır—bereyi giyenler de mes’ul olmazlar denildiği halde, hususan münzevî ve insanlar arasına girmeyen ve Ramazan-ı Şerifin içinde böyle hilâf-ı kanun en çirkin birşeyle ruhunu meşgul etmemek ve dünyayı hatırına getirmemek için has dostlarıyla dahi görüşmeyen, hattâ şiddetli hasta olduğu halde, ruhu ve kalbi vücuduyla meşgul olmamak için ilâçları almayan ve hekimleri çağırmayan bir adama şapka giydirmek, ecnebî papazlara benzetmek için ona teklif etmek ve adliye eliyle tehdit etmek, elbette zerre kadar vicdanı olan bundan nefret eder.

Meselâ, ona teklif eden demiş: “Ben emir kuluyum.” Cebr-i keyfî kanun ile emir olur mu ki, emir kuluyum desin? Evet, Kur’ân-ı Hakîmde, Yahudi ve Nasranîlere başta benzememek için ona dair âyet olduğu gibi,

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِى الْاَمْرِ مِنْكُمْ [1]

âyeti ulü’l-emre itaati emreder. Allah ve Resulünün itaatine zıt olmamak şartıyla, o itaatın emir kuluyum diye hareket edebilir. Halbuki bu meselede, an’ane-i İslâmiye kanunları, hastalara şefkatle incitmemek, gariplere şefkat edip incitmemek, Allah için Kur’ân ve ilm-i imanîye hizmet edenlere zahmet vermemek ve incitmemek emrettiği halde, hususan münzevî, dünyayı terk etmiş bir adama ecnebî papazlarının serpuşunu teklif etmek on vecihle değil, yüz vecihle kanuna muhalif ve İslâmın an’anevî kanunlarına karşı bir kanunsuzluktur ve keyfî bir emir hesabına o kudsî kanunları kırmaktır.

Benim gibi kabir kapısında, gayet hasta, gayet ihtiyar, garip, fakir, münzevî, Sünnet-i Seniyeye muhalefet etmemek için otuz beş

seneden beri dünyayı terk eden bir adama bu tarz muameleler, kat'iyen şek ve şüphe bırakmadı ki, komünist perdesi altında anarşilik hesabına vatan ve millet ve İslâmiyet ve din aleyhinde müthiş bir suikast eseri olduğu gibi, İslâmiyete ve vatana hizmete niyet eden ve müthiş haricî tahribata karşı cephe alan dindar mebuslar ve Demokratlara dahi büyük bir suikasttır. Dindar mebuslar dikkat etsinler, bu dehşetli suikaste karşı müdafaada beni yalnız bırakmasınlar.

Hâşiye: Rusun Başkumandanı kasten önünden üç defa geçtiği halde ayağa kalkmayan ve tenezzül etmeyen ve onun idam tehdidine karşı izzet-i İslâmiyeyi muhafaza için ona başını eğmeyen; İstanbul'u istilâ eden İngiliz Başkumandanına ve onun vasıtasıyla fetva verenlere karşı, İslâmiyet şerefi için, idam tehdidine beş para ehemmiyet vermeyen ve "Tükürün zâlimlerin o hayâsız yüzüne!" cümlesiyle ve matbuat lisanıyla karşılayan; ve Mustafa Kemal'in elli mebus içinde hiddetine ehemmiyet vermeyip, "Namaz kılmayan haindir" diyen; ve Divan-ı Harb-i Örfî'nin dehşetli suallerine karşı, "Şeriatın tek bir meselesine ruhumu feda etmeye hazırım" deyip dalkavukluk etmeyen; ve yirmi sekiz sene, gâvurlara benzememek için inzivayı ihtiyar eden bir İslâm fedaisi ve hakikat-ı Kur'âniyenin fedakâr hizmetkârına maslahatsız, kanunsuz denilse ki, "Sen Yahudi ve Hıristiyan papazlarına benzeyeceksin, onlar gibi başına şapka giyeceksin, bütün İslâm ulemasının icmaına muhalefet edeceksin; yoksa ceza vereceğiz" denilse, elbette öyle herşeyini hakikat-i Kur'âniyeye feda eden bir adam, değil dünyevî hapis veya ceza ve işkence, belki parça parça bıçakla kesilse, Cehenneme de atılsa, kat'iyen; yüz ruhu da olsa, bütün tarihçe-i hayatının şehadetiyle, feda edecek...

Acaba, bu vatan ve dinin gizli düşmanlarının bu eşedd-i zulm-ü nemrudanelerine karşı, manevî pek çok kuvveti bulunan bu fedakârın tahammülü ve maddî kuvvetle ve menfî cihette mukabele etmemesinin hikmeti nedir?

İşte bunu size ve umum ehl-i vicdana ilân ediyorum ki, yüzde on zındık dinsizin yüzünden doksan mâsuma zarar gelmemek için, bütün kuvvetiyle dahildeki emniyet ve âsâyişi muhafaza etmek için, Nur dersleriyle herkesin kalbine bir yasakçı bırakmak için Kur'ân-ı Hakîm ona o dersi vermiş. Yoksa bir günde, yirmi sekiz senelik zâlim

düşmanlarımdan intikamımı alabilirim. Onun içindir ki, âsâyişi mâsumların hatırı için muhafaza yolunda haysiyetini, şerefini tahkir edenlere karşı müdafaa etmiyor ve diyor ki: “Ben, değil dünyevî hayatı, lüzum olsa âhiret hayatımı da millet-i İslâmiye hesabına feda edeceğim.”

Said Nursî

(Bu müdafaadan sonra Samsun mahkemesi beraetle neticelenmiştir.)

1: 372 senesi Şevval'in 13. Perşembe günü Üstadımız Samsun Mahkemesi münasebetiyle İstanbul Mahkemesi'nde mahkemenin suallerine aynen bu şekvayı izahatla okudular.

Üstadımız iki sene evvel Ramazanda beş vecihle kanunsuz bir taarruza maruz kaldığı zaman dindar meb'uslara ve heyet-i vükelaya bir şekva suretinde hizmetkârına ve bir-iki talebesine bu gelen şekvayı söylemiş. Hizmetçisi de Ankara'daki bir-iki Nur talebesine göndermiş ki, o şekvayı dindar meb'uslara verip heyet-i vükelaya göstersin. Onlara göstermişler. Bazılar neşrini münasib görmüşler, Büyük Cihad'a gönderilmiş. İşte iki seneden ziyade, beş vecihle kanunsuz, kanun namına Üstadımıza azab verdiler. Şiddetli fakr u ihtiyacıyla beraber yüz yirmi lira yalnız bir şahidlik "Makaleyi kim göndermiş?" diye, verdirmeye mecbur ettiler. Halbuki veren de mahkemede kendi ikrarıyla söylemiş.

Nur Talebeleri namına

Zübeyr

Büyük Cihad Gazetesinin 20.6.1952 tarih 67 no.lu nüshasında neşredilmiştir.

1.)Ey îmân edenler! Allah’a itaat edin; Peygambere ve sizden olan idarecilere de itaat edin. (Nisâ Sûresi, 4:59)

Mudafaalar : Samsun Mahkemesi : Parca 5

Medar-ı ibret ve hayret ve şükrandır ki..

Medar-ı ibret ve hayret ve şükrandır ki;

Yirmi dokuz senedir - elli seneden beri benimle muaraza eden gizli düşman komiteler- bütün desiseleriyle aleyhimde adliyeyi hükümeti sevk etmeye çalışırken ve her desiseye baş vururken, yüz otuz kitabımı, binler mektuplarımı tetkik ve taharri için adliyenin nazarını celbetmiş. O adliyeler beşi kat'î beraet ve umum kitapları "Suç yok" diye iadeye karar vermeleri: Ve geçen Malatya hadisesi münasebetiyle yine gizli düşmanlarımız hükümetin ve adliyenin, nazar-ı dikkatini bizlere çevirmeye çalıştıkları halde, yirmi üç mahkeme demişler ki: "Suç bulamıyoruz".**(Haşiye)**

Acaba benim gibi dünya ehli ile münasebeti pek az ve Risale-i Nur gibi hakikati hiç bir şeye feda etmeyen, yüzotuz kitabımda bu kadar aleyhimizde bahane arayanlar varken, hiç bir suç bulunmaması.. Ve yalnız Eskişehir'in bir tek mesele olan tesettürden başka, o da cevab verildikten sonra, kanaat-ı vicdaniyeye çevrilmesi.. Halbuki, Nur talebeleri gibi takvaya taraftar olanlardan bir tek adamın on mektubunda, on günde onu mes'ul edecek bazı maddeler bulunur, bu kadar hadsiz bir derecede kesretli bir şeyde medar-ı mes'uliyet adliyeler göstermemesi, iki şeyden hali değil:

Ya kat'iyen bir inayet ve hıfz-ı ilâhidir ki, bu cihette merhametini, rahimiyyetini Nur talebeleri, Kur'an hizmetkârları hakkında gösteriyor.. Ki bize temas eden bütün adliyeleri böyle harika bir adalete ve hiç bir cihette haksızlık yapmamaya ve böyle aleyhimizde binler esbab varken, o hakikat-ı kudsiye-i Kur'aniyenin bir hizmetine yardım etmişler. Biz de bütün ruh-u canımızla onlara teşekkür ederiz.

Eski zaman adliyelerinin önünde padişahlar, fukaralarla diz çöküp muhakeme olması.. Ve Hazret-i Ömer Radiyallahü anhü adaleti zamanında, âdi bir Hıristiyanla ve Hazret-i Ali Radiyallahü

anhü âdi bir Yahudi ile muhakeme olması ile; gösterilen adliyedeki haktan başka hiçbir şeye alet olmadığını gösteren adliyelik; bu sırr-ı azimine, bizimle alâkadar olan bu adliyeler -Bize temas eden cihette- mazhar olmuşlar. Onun içindir ki, bu yirmi sekiz senedir bu kadar işkenceler, tazyikatlar gördüğüm halde, hiçbir adliye adamlarına bu sırr-ı azime binaen değil küsmek ve beddua etmek, bilâkis kalben bir minnettarlık, bir nevi teşekkür, bir tebrik var...

Said-i Nursi

Haşiye: Denizli'de bütün Risale-i Nur eczaları, iade edilmesi ve İstanbul'da ve Ankara'da ele geçen bütün Risaleleri iade etmeleri ve Tarsus ve Mersin'de ellerine geçen umum risaleleri iade etmeleri.. Ve dört ay Ankara bütün Risaleleri tetkik ile iadesine ve beraetine karar vermeleri ve beraet ve iadeyi mahkeme-i temyiz dört defa tasdik etmesi.. Ve en ziyade uğraşan Afyon, dört sene sonra iki defa beraet ve iadesine karar vermesi gösteriyor ki, adliyeler tamamıyla hakiki adaletle iş görmüşler ki, yeni şeylerin ehemmiyeti kalmıyor.

Said-i Nursi

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi

Müdafaalar

Isparta Mahkemesi [1956]

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi : Parca 1

İddianemeye karşı İtirazname [bir kısmı]

Emirdağ C.M.U.si eliyle, Isparta Sorgu Hâkimliğine!

Isparta C.Müdde-i Umumisinin 25.3.956 tarih ve 311 sayılı;

İddianamesine İtirazım

Üç sene evvelki bir tevehhüme binaen yazılan bir iddiname, üç sene sonra Ramazan içinde gayet hasta bulunan Üstad'ımız Said-i Nursi'ye o iddiname geldi.

Dedi ki: "Ben, bu otuz senede halimi tetkik eden ve beş defa beraet veren âdil mahkemelerini ittiham etmek hükmünde, tekrar aynı mesele ve otuz senede mes'uliyeti mûcib delili bulunmayan "gizli cem'iyetçiliğe dair" otuz senelik adliyeleri ittiham etmek hükmünde olan bu yeni iddianameyi reddediyorum, kabul etmem. Ta hakkımda beraetle adalet eden o âdil mahkemelere hürmetsizlik olmasın.. ve intişar etmiş ikiyüz sahifeden ziyade müdafaatlarım, benim bedelime bu tekrar edilen ittihamnameye bir itiraznamemdir.. Başka bir diyeceğim yok..."

"Sen bu itiraznameye bir haşiye yaz, çünki hastalığım şiddetlidir" dedi. Sözü kesti.

Hizmetinde bulunan ben ve Mustafa Acet onun bedeline bir iki hakikatı ifşa ediyoruz. Şöyle ki:

Bu beş altı senedir hizmetinde bulunduğumuz Üstad'ımız Said-i Nursî'nin acib bir hasiyeti budur ki: İnsanlardan hatta en yakın dostlarla, hatta en yakın dost ve akrabalarıyla görüşmek istemiyor. Hatta yirmi sene talebesi ve hayatta kalan tek bir kardeşini,

yakınında olduğu ve otuz senedir görüşmediği halde, görüşmek için çağırmıyor. Fıtratında öyle bir inziva var ki; Zaruret-i kat'î olmazsa ve Nur dersinden bir hakikat-i imaniye olmazsa, halklarla konuşmak kat'iyen istemiyor: Hatta daimi hizmetinde bulunduğum halde, dört-beş günde bir defa benimle ciddi konuşmuyor. Konuşsa da bir şaka suretinde konuşuyor. Benden çok ziyade sâdıkane hizmet eden kardeşlerim için de beni hizmetinde tercihi; Ben bu sırr-ı inzivayı ve tevahhuşu bozmamak, fıtratımda bir seciye bulunduğundandır. Hatta bazı bana: "Taşsın, hayvansın... o cihetten seni tercih ediyorum." der

Biz bütün yakın talebeleri biliyoruz ki; nasıl maddî hediyeyi kabul etmiyor, manevî bir hediye olan hürmetkârane bir hizmeti de istemiyor, istiskal ediyor. Hem dünyada hiç bir mal ve mülkü, hanesi olmadığı gibi; Öyle de kendine hiç bir kemalât vermiyor "Ben müflis, miskin bir adamım. Hazine-i Kur'aniyenin bir hizmetkârıyım." der.

Ben birkaç senedir en gizli sırrına vakıf olduğum halde, benlik ve enaniyeti ima edecek bir seciyesini bulamadım. Risale-i Nurda yazdığı gibi; acz-ı mutlak, fakr-ı mutlak seciyesiyle daima şükür ve sabır seciyesini görüyorum. Bütün vazifesi, hissiyatı: Kur'an-ı Hakimin hakaik-i imaniye derslerinden kendine bulduğu ilâçları, tiryakları ehl-i imana da bildirmek bir vazife-i fıtriyesi olduğunu ben ve kardeşlerimiz biliyoruz, görüyoruz. Musibet ve belâlar geldiği vakitte bizlere der: "Vazifemiz hizmettir. Muvaffakiyet, muzafferiyet vazifemiz değil.. O vazife-i ilâhiyyedir. Vazife-i ilâhiyyeye karışmak haddimiz değil." diye zalim düşmanlarına da beddua etmiyor.

Hem yine bütün kardeşlerimiz biliyorlar ki; Otuz beş senedir Euzü billahi mineşşeytani vessiyaseti deyip terkettiği siyaseti, otuzbeş senedir (bir buçuk sene müstesna) hiç bir gazeteyi okumak, dinlemek istemedi. Yalnız düvel-i İslâmiyenin teşekkülünde ve Hıristiyan âleminde şiddetli bir dinsizlik, bolşevizm, İslâmiyetin hakikatına karşı mübarezesi noktasında bir buçuk senedir yeni harf bilmediği halde, ben bazı merak ettiği nokta için dinlettiriyordum.

Acaba bu kadar infiradî inziva bir hayata sahip olan ve böyle bir acib seciyesi bulunan ve dünyanın en yüksek şeylerine beş para ehemmiyet vermediği ve bu kadar musibetlere giriftar olduğu halde, menfice hareket etmediği, müdafaatında dediği gibi: "Yirmi sekiz senedeki bana edilen emsalsiz işkencelere, sekiz günde intikamımı

alabilirdim." Fakat Kur'anın bir kanun-u esasisi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى sırrıyla, asayişi bütün kuvvetiyle muhafaza için o işkenceli zulümlere karşı menfice hareket etmediği mahkemelerce tahakkuk etti... Acaba böyle bir adamın siyasî cemiyetlerle münasebeti olabilir mi?

Eğer onun Nur talebelerine Üstadlığı itibarıyla cemiyet namı verilse, bütün vâizlere, muallimlere ve imamlara cemiyet namı vermek gibi olur. Belki onun hizmet-i imaniyesi; haricî, dahilî düşmanlara karşı bir manevî mücahede olduğu itibarıyla, ona cemiyetçi denilse; bütün zabitlere, taburlara cemiyet namı vermek lâzım gelir.

Üstad'ım Said-i Nursi Uhuvvet-i İslâmiye itibarıyla, bütün hayatında bütün Müslümanlara bir irtibatı ve tesanüd ve muhabbeti taşıdığı halde, ona cemiyetçi demek uydurma bir ittihamdır. Âlem-i İslâmın mecmuuna gizli cemiyet denilemez. Yüzde doksan sekiz adam, bir kaç adama karşı cemiyettir demek, bir hezeyandır. Çünki ekseriyete karşı ekalliyetin içtimaına cemiyet namı verilir.

Meclis-i meb'usanda, divan-ı riyasette M.Kemal'in hiddetli, şiddetli itirazına karşı en gizli sırlarını çekinmeyerek söyleyen.. ve Divan-ı Harb-i Örfi'de irtica' ittihamına karşı: "Eğer Meşrutiyet, İttihad ve Terakkî partisinin istibdadından ibaret ise, bütün dünya şahid olsun ki ben mürteciim" diyen, darağaçlarına beş para ehemmiyet vermeyen ve bir makalesiyle yirmi bin adamın İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti'ne girmelerine vesile olan ve bütün hayatında esrarını ifşa eden bir adama: "Siyasi gizli cemiyet kuruyor" denilse, elbette gayet kat'î bir hatadır.

Hem şimdi cemiyet namını vermek, bu otuz senede bu kadar tarassudlar ve mahkemelerdeki yüzlerle mektuplar ve Risale-i Nur kitaplarının tedkiki neticesinde, beş mahkemenin cemiyete dair en küçük bir emare bulmıyarak verdikleri beraet hükümlerini ittihamdır.

Said-i Nursi'nin şiddetli hastalığı
zamanında hizmetinde bulunan
Ziver Gündüzalp

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi : Parca 2

İtiraznamenin Tetimmesidir.

Isparta Sorgu Hâkimliğine gönderilmek üzere, Emirdağ Sorgu Hâkimliğine!

Isparta C.M.U'nin 25.3.956 tarih ve 311/18 numaralı esas hakkındaki iddianamesine kanunî müddet zarfında itirazımdır.

Muhterem hâkim! Bana isnad olunan suç: "Lâikliğe aykırı olarak devletin içtimaî, iktisadî, siyasî veya hukukî temel nizamlarını dinî esas ve inançlara uydurmak amacıyla gizli cem'iyet te'sis etmek, tanzim, sevk ve idare etmek.. ve Türk Ceza Kanununun 163. maddesine göre cezalandırılmam" taleb olunmaktadır.

Şimdi hak ve insaf kaideleri içerisinde bir an düşünelim! Bana isnad olunan bu suç dolayısıyla beş defa Ağır Ceza mahkemelerinde beraet kararı almış bulunmaktayım.. Ve hem de üç sene evvel Malatya hadisesi münasebetiyle alâkadar yirmi mahkeme: "Suç yoktur" diye hükmetmiştir. Hem otuz sene içinde hiç bir mahkeme cem'iyetçiliğe dair en küçük bir delil bulamamış ve temyiz mahkemesi verilen beraeti ve Risale-i Nur kitaplarının iadesini tasdik etmiş ve bu mes'ele kaziye-i muhkeme haline gelmiştir.

Hakikat-ı hal böyle olduğu halde, şimdi yine aynı suç için ceza talep olunması, Ceza kanununun umumî prensiblerine ve Türk Ceza kanununa aykırı değil mi? Eğer bu suçtan hakkımda dava ikamesini taleb eden zat, aynı suçtan beraet ettiğimi bilmiyorsa, kusur benim midir?

Şeytanların dahi elini çektiği, ahiret kapısında bekliyen bir kimsenin işlemiş olduğu fiil ve hareket, ariz-amik tedkik olunmadan mahkemelere sürüklenmesi, vicdan ve adaleti rencide etmez mi?

Muhterem hâkim! Merkezi Isparta'da olmak üzere tarafımdan bir cem'iyetin kurulduğu ve Nur Risaleleri diye yazdığım eserlerin de bu cemiyetin nizamnamesi ve bunu okuyan Müslümanların ise Nur talebeleri ve binnetice farazî cemiyetin a'zası kaydedilmiş olduğu.. Ve nihayet bu cemiyetin Irak'ta kurulmuş Müslüman Kardeşler cem'iyetiyle de irtibat te'min etmiş olduğu gibi şeyler maalesef iddia edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti kanununun 163. maddesinin ikinci fıkrasında "Dağılmaları emredilmiş olan yukarda yazılı, cem'iyetleri sahte nam altında veya muvazaa şeklinde olanı dahi yeniden te'sis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare edenler..." diye yazılı bulunduğu veçhile; bu fıkranın mefhum-u muhalifinden bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre suç olabilmesi için, suç unsuru olan bir cemiyetin, Cemiyetler Kanunu'na göre teessüs ederek faaliyete geçmesi kanunun sarih ve âmir bir hükmü değil midir?

Saniyen: Nur Risaleleri, iddia olunduğu gibi müddeinin farzettiği cemiyetin nizamnamesi hâşâ olamaz. Nur risaleleri Kur'an-ı Azimüşşanın bir tefsiri olduğunu bilmeyen bir Müslüman kalmamış iken, müddeinin burada kasden Kur'an-ı Azimüşşana yakışmayacak bir lisan kullanmasından üzüldüm.

Muhterem hâkim!

Bir kimse bir eser yazsa ve bu eseri okuyacak olsa ve okuyanlar da eseri sevse, hatta hayatta kendine rehber ittihaz etse; bu fiil ve hareketi bir cemiyetin kurulması mı demek olur?..

Yine benim çok eski senelerdenberi içimde sakladığım gayeyi tahakkuk ve te'mine çalıştığımı beyan ile, müteaddit def'alar mahkemeye verildiğimi iddia etmektedir. Şimdi müddei benim mahkemelere verildiğimi bildiği halde, bu mahkemelerin neticesinin de nasıl tecelli ettiğini merak edip öğrenmiş midir? Öğrenmiş ise, beraet ile neticelenen bu mahkemelerden (Yani aynı suçlardan dolayı) hakkımda iddianame tanziminde hüsn-ü niyet eserini maalesef görmüyorum. Peşinen arzedeyim ki: Güya suç diye gösterilen onların cümlesi kavl-i mücerredden ibarettir.

Yine yazdığım bir mektupta "Kur'an-ı Azimüşşanın istikbalde İslâmiyete tam bir bayram getireceğini, Nur risaleleri ve bu risaleleri okuyanların mahkemelere verildiğini ve fakat âdil mahkemeler

huzurunda beraet ettiğimi "yazdığım iddia edilmektedir. Bu temennî ve iftihar vesilesi olan cümlede müddeinin nasıl bir suç bulmuş olduğu anlaşılmamaktadır.

Neticeten: İddianamede isnad olunan suç hakkında delillere gelince:

1- İkrar ... İşte muhterem hakim! Delil olarak gösterilen ikrarın iddianamede bir temenni ve iftihar vesilesi bulduğu, yüksek nazarınızdan kaçmayacaktır.

2- Şehadet... Suç mahiyetine göre, hadise şehadetle tebeyyün etmez. Çünki 163. maddeye göre suç olabilmesi için kanun mucibince kurulmuş bir cemiyetin bu maddeye aykırı olarak faaliyette bulunması iktiza eder. Keyfi, indî, farazî bir cemiyet iddiası ise, hukukî olmaktan çok uzaktır.

3 - Elde edilen kitapları da iki kısımda mütalâa edebiliriz:

A- Nur risaleleri..

B- Kanun-u mahsus mucibince matbaalarda tab' edilen eserler..

Bunlardan Nur risalelerini en salâhiyetli yüksek ilim heyetinin bilirkişiliği neticesinde kanuna aykırı hiç bir cihet görülmediğinden beraetle neticelenmiş olup, aleyhimizde hiç bir vecihle bir delil teşkil edemiyeceği gibi, tab'olunan eserlerin dahi isnad olunan suç ile bir alâkası mevcud bulunmadığı aşikârdır.

4- Mektup... İddianamede yazdığım beyan olunan mektupta, yukarıda beyan olunduğu vecihle bir temenni ve mahkemelerle iftihardan ibaret bulunan mektubun hiç bir suretle aleyhimizde bir delil olmayacağı meydandadır.

5- Ehl-i vukuf raporları... Müddei bu kadar senedir Türkiye'de yaşadığına göre, Risale-i Nur hakkında müsbet ve lehde olan verilen ehl-i vukuf raporlarını görmemesi ve okumaması hayretimi mucib olmuştur.

Yukarıdan beri izah ettiğim vecihle Nur risalelerinin hiç bir suretle kanuna aykırı olmadığı ve beraetle neticelendirildiği halde, bunun aleyhimizde delil gösterilmesi, müddeinin hüsn-ü niyetle hareket etmediğine bir karine olup, ancak müsned suç hakkında muhtelif vilâyet Ağır Ceza Mahkemelerinin, yani Türk İslâm mahkemelerinin vermiş olduğu âdil hükümler hatırı için, bu müddei kardeşimizi de bu

cihetle affederek vicdanınızdan bir suretle suç teşkil etmeyecek olan iddianameye bu suretle itiraz ederim. 1.5.956

Emirdağında mukim

Said-i Nursi

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi : Parca 3

Isparta Sorgu Hâkimliğince verilen Men'-i Muhakeme Kararının son kısmı

T.C.
Isparta Sorgu Hâkimliği
Esas: 954/28
Karar: 956/65
C.M.: 954/311

..... Dosyada adları yazılı maznunların Ceza Kanununun 163/1, 173/3, 65-26-40'ıncı maddelerine tevfikan cezaları tayin ve tesbit olunmak üzere haklarında Isparta Ağır Ceza Mahkemesinde son tahkikatın açılması C.M. Umumiliğinin 25/3/956 tarih 311/18 sayılı iddianamesiyle istenmekte ve bu iddiname son olarak evrakı tetkik eden bilirkişinin tarihsiz raporuna istinad ettirilmekte ise de;

İddia ve ihbar olunduğu vecihle adları yazılı 89 kişiden ibaret maznunların herhangi bir cemiyet teşkil ederek faaliyete geçtikleri ve bu suretle propaganda yaparak başkalarının da mezkûr cemiyete girmelerine gayret sarf eyledikleri ve isimleri yukarıda tasrih olunan vilâyet ve kazalarda gizli bir cemiyet ve cemiyet şubeleri vücuda getirdikleri ve maznunların dinî husustan başka bir maksad ve gaye ile hareket ederek devletin iç emniyetine müteveccih ve temel nizamlarını yıkmaya matuf cemiyet kurup fiil ve hareketlerde bulundukları hakkında tatmin edici bir delil elde edilememiş;

Ve dinlenmiş bulunan 100 küsur şahidin de adları yazılı maznunların mevzu bahis müsned suçu işlediklerini ve bu suçla gizli cemiyet kurarak faaliyette bulunduklarını görmediklerini ve bilmediklerini açık ve kesin olarak bildirmiş olmalarına;

Ve toplanmış bulunan vesaikin ve eserlerin de böyle bir cemiyetin müteşekkil bulunduğuna delâlet eder mahiyet ve vasıfta olmamalarına;

Ve iddiaya mesned teşkil eden ve yegâne suçun delili olarak gösterilen bilirkişi Bülent Esen ve arkadaşları tarafından verilen otuz altı sahifeden ibaret tarihsiz raporun şahsî mütalâaya müstenid olup zan ve tahminden ibaret bulunmasına ve başka delille de takviye ve teyid olunmamasına;

Ve bilirkişi grubunun tedkikatından evvel mezkûr evrak ve eserleri tekkik etmiş bulunan Diyanet işleri Müşavere ve Dini Eserleri İnceleme Kurulunun yapmış olduğu tedkikat neticesinde vermiş bulunduğu 15/5/953 tarih ve 242 sayılı raporunda maznunlardan yakalanarak tedkikata tabi tutulmuş bulunan ve ekserisi maznun Said Nursî tarafından kaleme alınmış olan kitap, risale vesair yazıların Kur'an-ı Kerim'den alınmış dinin izahlarını ve ibadâtın hükümlerini ve müellifin hayat-ı tarihçesini muhtevî olup siyasî veya başka bir cepheleri bulunmadığı; ve sırf dinî bakımdan yazılmış eserler olduğu bildirilmiş olmasına;

Ve son grup bilirkişilerin maznunlar aleyhindeki raporunu zedeleyen ve tekzib eder mahiyette bulunan ve raporun vasfı ve mahiyeti itibariyle diğer raporlar müreccah ve daha ugun görülmesine;

Ve yine mezkûr evrakın kısm-ı âzamını tedkik etmiş bulunan bilirkişi İsmail Akdere'nin 25/8/953 tarihli raporu ile Diyanet İşleri Müşavere Heyetinin fikir ve mütalâasının iştirakle tedkik etmiş bulunduğu eserlerin münhasıran dinî bakımdan yazılmış olup devletin emniyet ve nizamlarını istihdaf eder ve lâikliğe aykırı cihetlerinin bulunmadığını sarahatle beyan eder Müşavere Heyetinin Raporunu desteklemiş bulunmasına;

Ve maznunların mevzu bahis suçları işledikleri ve devletin nizamlarını yıkmaya çalıştıkları ve lâikliğe aykırı fiil ve harekette bulundukları yukarıda bahsi geçen bilirkişi raporunda başka delilin bulunmamasına; ve zan ve tahminden ileri geçmeyen bu raporun da başlı başına bir delil olarak kabul ve son tahkikatın açılmasına kâfi görülmemesine;

Ve nakdî kefalet karşılığı olarak tahliye edilip men'-i muhakemesine karar verilmiş olan maznunlardan Abdurrahim Zapsu'nun yatırmış bulunduğu evrakın tedkikinden anlaşılan 2500 lira ve Hacı Hasan Naim'in aynı şekilde vermiş olduğu 1000 lira ve Necip Fazıl Kısakürek'in yine nakdî kefalet olarak yatırdığı 1000 liranın şimdiye kadar kendilerine verilmemişse sahiplerine red ve iadesi için gereken evrakın iliştirilmek suretiyle C. Müddei Umumîliğine müzekkere yazılmasına;

Ve maznunlardan yakalanmış olup karışık bir halde daire-i emanette bulunulan kitap, risale vesair yazıların sahipleri tarafından istenildiği takdirde kendilerine verilmesine;

Ve hukuk-u amme namına tahkikat ve tedkikat icra edilmiş olduğundan masraf ve harcın alınmasına mahal olmadığına;

Ve varid görülmeyen C. Müddei Umumîliğinin iddiasının reddine; ve iddiaya muhalif karar görülmek üzere dosyanın C. Müddei Umumîliğine gönderilmesine karar verildi.

Isparta, 11/1/956

Sorgu Hâkimi	Kâtip
Doğan Dündar	Tevfik Köker

Aslının aynıdır.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi : Parca 4

Savcılar hakkında Üstadın garip bir hâlet-i ruhiyesi

Müddeiumumîler hakkında Üstadımızın garip bir hâlet-i ruhiyesini beyan etmek zamanı geldi. Bana dedi ki:

Otuz kırk sene bu tazyikatımda, hukukullah mânâsında olan hukuk-u âmme namındaki vazifelerle muvazzaf olan savcılar ekser hapislerimde, nefyimde şiddetlerini gördüğüm halde onlara karşı bir hiddet, bir küsmek bana gelmiyordu.

Sonra görüyordum: Onların zahirî şiddetine sebep olan kusurları kendilerinde görmüyordum. Fakat, çok defa bir zaman sonra, kader-i İlâhînin başka kusuratıma binaen şefkat tokadının öyle savcıların eliyle geldiğini gördüm. Kader adalet yaptığı için, o şefkat tokadını ruh ve kalbimle kabul ettim. Zahirî sebebe binaen savcıların şiddetini helâl ediyorum. Şimdi, Cenâb-ı Hakka şükür, o müddeiumumîlerin bir kısmı, vazifeleri olan hukuk-u umumiyenin müdafaası, hukukullah nev'inden olduğu cihetle, bana karşı şiddet değil, bilakis hakikî adalet noktasında, umum İslâmiyete ve belki insaniyete de menfaati olan Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesi cihetiyle şiddeti bırakıp kader-i İlâhînin şefkat tokadına bakar gibi zahirî tâzip, hakikaten yardım hükmüne geçtiği için, ben de bu sırr-ı azîm münasebetiyle, bütün böyle müddeiumumîlere karşı bir dostluk ve dua etmek vaziyetini aldım. Zahiren bana karşı şiddet-i hüküm görünen hâlât, o hizmet-i imaniyeye bir ilânname hükmüne geçti.

Ben de şimdi onlara, hukuk-u âmmenin hukukullah hükmüne geçtiğini bilenlere, umumen selâm ve dua ediyorum. Bana olan şiddetlerini umûmen helâl ediyorum.

Said Nursî

Üstadımızın sizlere yazdığı aynı hakikat olan bu mektubunu arz ediyorum.

Talebesi Sungur

Mudafaalar : Isparta Mahkemesi : Parca 5

Mahkemenin tehiri hakkında

Mahkememizin tehiriyle işlerin Ankara Mahkemesine havale edilmesinde çok hayır var. Şimdi hem Isparta Mahkemesi, hem Van'da Molla Hamid'in ve Diyarbekir'de Mehmet Kaya'nın kitaplarının iadesi ve Afyon, hepsi Ankara'ya bakıyor. Ankara'da olacak hayırlı bir netice ile inşaallah her tarafta birden işlerimiz halledilmiş olacak, hem böyle bir vakitte Nurlardaki hakaik-i imaniye, hususan Ankara'da nazarların çevrilmesi lâzımmış. İnşaallah bu meselemizin oraya gönderilmesi mühim bir intibaha vesile olacak.

Kardeşiniz
Zübeyir

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra

Emirdağ Hayatı [Isparta Mahkemesinden Sonra]

Enter topic text here.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 1

Başvekâlet-i Celileye

Başvekâlet-i Celileye - Ankara

Seksen yaşını tecavüz etmiş, bütün hayatını ilmî ve uhrevî sahada harcamış ve büyük ve yüksek eserleriyle Türkiye'mizden başka, İslâm âleminde tanınmış bir din âlimi olan Bediüzzaman Said-i Nursi, bir müddetten beri halktan uzlet etmiş, bütün saatlerini ibadet, bilhassa dahilde ve hariçte afakı dolduran eserlerinin intişarına vesile olan Demokrat hükümetimizin her sahada muvaffakiyetine çalışan Nur talebeleri ile ve İslâmiyetin tealisine hasr-ı vücud ederek, dünyadan elini çekmiş, âhirete müteveccih, yalnız gıdasını maneviyattan alarak İsparta'da ikamet etmektedir.

Bu muhterem zat, hasta ve hava tebdiline muhtaç bir vaziyette olduğundan, kazamız bulunan Eğridir'in suyundan ve havasından ve göl manzarasından istifade edebilmek için; Eğridir'de mütevazi bir hane kira ederek, haftada bir gün gelip gitmekte ve hiç bir kimseyle ihtilât etmiyerek, hatta kendisine fahrî hizmette bulunan bir iki hizmetçileriyle dahi görüşmeyecek halde bulunduğu Isparta ve Eğridir halkınca malûm ve müsellem bulunmuştur.

Bu muhterem zat, ber-mutad Eğridir'de kira eylediği hanesinde bir gün veyahut bir kaç saat kalmak ve hava almak için 15.8.957 günü Eğridir'e geldiğini haber alan ve siyasî maksad takib-eden ve hükümetimize karşı her fırsattan bil-istifade cebhe alarak, hasis menfaatler teminine çalışan muhalif muarızlardan başka, partimiz mensuplarından ve ileri gelenlerinden bazı mahdut şahıslar da yine şahsî emellerinin tahakkuku için, bu zatın Isparta'da bulunmasını ve Eğridir'e gelip gitmesini ve eserlerinin intişarı ile Alem-i İslama ve

muhitimize yayılmasını -gizli dinsizlere aldanmalarına binaen- emellerinin tahakkukuna mani' telâkki edegelmişlerdir.

Bu sebepten, yeni gelen, kazamız kaymakamlığına tayin olunarak, on gün evvel işe başlayan kaymakamın ruh ve akidesi ve hükümetimize karşı beslediği menfî düşünce ve hareketlerinin tahakkukunu müsaid bulmuş olmalıdır ki; bervech-i maruz burada menafi-i şahsiyelerini; milletimizin, vatanımızın zararlarından arayan muarız parti mensuplarından başka, zahiren Demokrat mensubu ve fakat iç yüzü muhaliflerden daha ziyade müfrit ve her nasılsa DP'mizin manevi nüfuzunu birer suretle ellerine geçiren ve partimizi içinden yıkmaya çalışan mahdut bazı şahıslar ile kısa bir zamanda kaymakam anlaşarak, aralarında mutabakat hasıl olmalıdır ki; bu muhterem, Âlem-i İslâmca tanınmış, hasta ve ihtiyar Said-i Nursi'nin -yukarda yazılı- bir gün Eğridir'e gelerek, arabasından inmesini; Demokrat hükümetimizi temsil eden sözde idare memuru kaymakam bizzat hiddet ve şiddet göstererek mani olmuş, hizmetçi ve şoförü tehdit etmiştir.

Bu müessif hal ve hareket ise; ancak bu muhterem zatın kıymetli eserlerinin neşrine müsaade eden Demokrat Parti ve hükümetimizin hudapesendane hal ve hareketine karşı bir su-i kasıd ve ihanet tertibatı olduğu kanaâtına varılmış ve bu hadise çok fena te'sir bırakmış ve halk lisan-ı hal ile bu gibi fena ruhlu, idaresiz idare memurlarının ve kara kalbli, yahudî meşrebli şahısların partimize ve hükümetimize ve milletimize karşı besledikleri kötü emellerinde muvaffak olmamalarını ve hüsranla mukabele görmelerini Cenab-ı Hak'tan tazarru' ve niyaz ederek; bu müessif ve hiç bir milletin manen bağlı bulundukları din adamlarına karşı reva görmedikleri hadisenin kasabamızda vuku' ve hudûsundan doğan teellümat, yalnız kasabamız halkına ve muhterem zata karşı olmaktan ziyade, muvafık ve muhalif, -muhteris particilerden maada- bütün halkça ve dünyaca müsellem olan hükümetimizin icraatına sed çekebilmek ve halk ve efkâr-ı umumiyeden düşürmek emel ve maksadları her sahada olduğu gibi, her vesile ile de mezbuhane tertib edilmiş su-i kasıd telâkki eylemekte bulunmuş olduğumuzdan; bu hadise dolayısıyla muhterem zatın muhtemel olan kalbi inkisarlarını tamir ve bütün halkın teessürlerinin izalesi nokta-i nazarından hadisenin

maddî ve manevi derkâr olan ehemmiyetine binaen, hadisenin yüce makamınıza arz ve iblağı vecibeden görülmüştür.

Eğridir D.P. Mensupları

Yeşilada mahallesinden Kubbeli mahallesinden
Halil Hopan Salih Gündüz

Seydi mahallesinden Poyraz mahallesinden
Mehmet Özdemir Mustafa Sakarya

Poyraz mahallesinden Ağa mahallesinden
Ali Savran Ahmet Kuzgun

DP Hükümetinin daimi dava vekili
Hakkı Tığlı

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 2

Acib bir hadise

Acib bir hadise

Üstad'ımız Said-i Nursi de, bilhassa son zamanlarda bir hal vaki' olmuş ki; Kat'iyen kimseyle konuşmuyor. Hatta biz hizmetçileri ile iki dakikadan fazla konuşsa bir hararet başlıyor. Bu acib haletin sükûnet bulması için ara sıra bazı günler tebdil-i hava niyetiyle kırlara çıkıyor. Hiç bir kalabalık yere gidemiyor. Hatta camiye de gidemiyor. Odasından çıktığı vakit, hemen hususi otomobiline bir veya iki hizmetçisiyle biner, bazen de haftada bir veya iki defa kira ile tuttuğu Eğridir'deki evine gidiyor. Bir kaç saat kaldıktan sonra yine Isparta'daki ikametgâhına dönüyor.

Bir gün de yine Eğridir'e gitmişti. Tam evinin önünde birisi rast geldi ve bize hitaben: "Derhal Isparta'ya dönmenizi emrediyorum" dedi.

Biz önce kim olduğunu bilemedik. Sonra anladık ki; Eğridir'e bir kaç gün evvel Van vilâyetinin bir kazasından gelen yeni kaymakam imiş. Biz, hangi kanun veya hangi ta'limat ve nizamnameye istinaden arabamızın önüne geçip şehre girmeyi men ediyorsunuz? diye bu keyfi ve kanunsuz harekete mukavemet edeceğimiz anda: Üstad'ımız Said-i Nursi bizi men'etti. Hem de Said-i Nursi'ye sarsılmaz bir bağlılık ve büyük bir hürmetleri olan şehirli ve köylü ahalinin hususan pazar münasebetiyle bugün kalabalık olmasıyla: kanun hilâfına hareket eden bir kimsenin yüzünden çıkacak herhangi bir hadiseyi önlemek için geriye dönülmüştür.

Şöyle kanaatimiz geldi ki; Üstadımız Said-i Nursi siyasete katiyen karışmadığı ve insanlarla görüşmediği halde Risale-i Nurun Anadolu ve Şark vilâyetlerinde ve hatta Alem-i İslâmda fevkalâde bir

hüsn-ü kabul görmesi ve Ankara'da hükümetin müsaade ve te'yidiyle büyük mecmualarının resmen tab' edilmesi, Ve bütün mahkemelerinden beraet kazanması sebebiyle Risale-i Nurla alâkadar olan çok büyük bir kitle de Demokrat lehinde olarak hareket ettiklerinden ve bilhassa bu vaziyet Şark vilâyetlerinde pek zahir müşahede edildiğinden; Nur talebeleriyle hükümetin mabeynini bozmak için bazı gizli zındıklar ve eski parti taraftarlarının plânıyla bu yeni kaymakamı, asayiş ve din aleyhinde olan böyle muameleye vesile yapmışlar.

Üstad'ımız en cebbar firavunlara karşı bile izzet-i İslâmiyeyi muhafaza edip baş eğmediği ve hatta esareti vaktinde Rus'un baş kumandanına kıvam etmeyerek ve idamı kabul edecek derecede bir izzet-i diniyeyi taşıdığı halde, bu mübarek vatanda asayişe zarar gelmemek için en küçük bir jandarmanın dahi hürmetsiz ve ismetsiz muamelesine ses çıkarmıyor, sabır ile karşılıyor. Sebebi de: Kur anın bir kanun-i esasisi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى sırrıyla bir adamın cinayetiyle başkası mes'ul olamaz, kardeşi de olsa...

Said-i Nursi Hazretleri Nuru okuyanlara, hususan bütün Vilâyât-ı Şarkiye'dekilere Nur dersleriyle demiş ki: "Dâhili asayişe ilişmek, yüzde on cânî yüzünden doksan masuma zulüm ve zarar etmektir. Onun için Risale-i Nuru okuyanlara ilişmek istiyenlere karşı bu kaideyi muhafaza etsinler."

İşte bu sır için siyasete ilişmiyor, asayişi bütün kuvvetiyle muhafazaya çalışıyor. Yine bu günde bu müessif hadiseden dolayı kaymakama hiddet etmemiş, bilâkis selâm göndererek hakkını helâl ettiğini bildirmiştir.

Asayiş lehine izzetini ve milletin ahireti için dünyasını ve hatta lüzum olsa ahiretini feda eden böyle bir İslâm kahramanı muhterem bir ihtiyar misafirin hukukunu müdafaa kadirşinaslığı, herkesten evvel misafiri bulunduğu Isparta vilâyetinin hükümetine ve Demokratına düşmektedir. 15.8.957

Demokrat Nur talebeleri namına

Rüştü Çakın Mehmet Süzer Mehmet Babacan

Tahiri Mutlu Zübeyr Gündüzalp

Düşüncelerinin halisane olduğunu ben de bilmekteyim

Demokrat Milletvekili Kemal Demiralay

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 3

Mühim bir hakikatı beyan

Berâ-yı malûmat hem resmî zatlara, hem dostlara mühim bir hakikati beyan ediyoruz:

Üstadımız gençliğinde ve hattâ çocukluğundan itibaren izzet-i ilmiyeyi muhafaza için şiddetle halktan istiğna ediyordu. Zekât ve sadakayı kat'iyen almadığı gibi, İkinci Mektupta da beyan edildiği üzere, hediyeyi kabul etmiyordu. Bu halin, şimdiki ihtiyarlık ve zaiflik zamanında devam edebilmesi için, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle, o istiğna düsturu hastalığa inkılâp etti. Yani mukabilsiz bir lokma alsa, derhal hasta olur. O lokmayı yiyemiyor.

Üstadımız gençliğinde bu kadar muhtaç değildi. Tek başına yaşadığı zamanlar pek az bir masraf kendisine kâfi idi. Şimdi pek çok talebelerine tayın verdiği ve birkaç hastalıkla hasta bulunduğu bir zamanda, o istiğna düsturunun muhafazası için, rahmet-i İlâhiye onu mukabilsiz hediyelerden hasta ediyor.

Aynen öyle de, Üstadımıza hürmet dahi mânevî bir hediye gibi olduğundan, şiddetle nâsın hürmetinden ve elini öpmesinden kaçıyordu. Tarihçe-i Hayatının ve İhtiyarlar Lem'asının şehadetiyle, gençliğinde emsallerinin fevkinde olarak, Siirt'in Tillo kasabasında inzivaya girmişti. Ağrı vilâyetinde Şeyh Ahmed Hânî Hazretlerinin türbesine kapandı. Rusya'ya esir düştüğünde, doksan kadar esir zabit kendisinin dinî derslerini şevkle dinledikleri halde, üsera kampında Tatarların küçük hâli bir camiinde bir yer bularak orada yalnızlığa çekildi. İstanbul'da Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye âzâlığı gibi câzip ve şâşaalı bir hayat içinde iken, Yûşâ Tepesinde kimsesizliği tercih etti. Van'a döndüğünde pek çok eski ve yeni talebeleri arasında sürurlu bir ömrü istemeyerek Erek Dağındaki bir mağaraya

kapandı. En son defa otuz senede gördüğü emsalsiz zulümlerin neticesi olarak hapishanelere gönderildiği zaman, kanunen tecrid müddeti on beş gün olmasına rağmen, yirmi ay ve hattâ bütün hapis müddetince tecrid-i mutlakta tutulduğu halde kimseye şekvâ etmedi.

Bütün bu haller gösteriyor ki, Üstadımızın fıtratında inziva daima hüküm sürmüştür. Fakat ihtiyarlığında pek çok yardıma, hizmete, sohbete muhtaç olduğu bir vakitte bunun devam etmesi için, bir nevi hastalık hâleti verilmiş. Beş dakika konuşsa, şiddetli bir hararet başlıyor, sesi çıkmıyor. Hattâ Şâfiî mezhebinde olduğu için, namazda Fatiha'yı kendisi işitecek derecede okuması lâzım gelirken, hastalık sebebiyle sesi çıkmadığından, mezheb-i Hanefîyi takliden namazlarını edâ ediyor. Bu hastalığına dair iki mühim doktorun iki raporu var. İstenilirse gösterilecektir.

Şimdi Risale-i Nur'un fevkalâde fütuhatı ve âlem-i İslâmda dahi fevkalâde bir hüsn-ü kabule mazhar olması hengâmında, düşmanlar dahi dostlara inkılâp ettiği bir zamanda Risale-i Nur'un âzamî ihlâsını-ki rıza-yı İlâhîden başka dünyevî, uhrevî hiçbir rütbeye, makama âlet etmemek-muhafaza için, dehşetli bir merdumgiriz, yani, insanlardan tevahhuş ve sesi çıkmamak ve konuşmamak hastalığı ve elini öpmek, ona âdetâ bir tokat vurmak gibi dokunmak vaziyeti, kat'iyen bize kanaat verdi ki, bu bir istihdam-ı Rabbânîdir. Hattâ bu hakikatlerin izharına vesile olan bir şahsı da Üstadımız helâl etti. **(Haşiye)**

Haşiye: Üstadımızdan sorduk: Neden Risale-i Nur'un şâşaalı intişarı ve düşmanların dahi mağlûp olup dostâne vaziyet aldıkları bir zamanda insanlarla görüşmüyorsunuz?

Cevaben dedi ki: "Benimle görüşmek isteyenler, ya muarızdır veya dosttur. Dost olsa, Risale-i Nur'un yüz binler nüshası benim bedelime tam konuşuyor; bana kat'iyen ihtiyaç bırakmamış. Görüşmek isteyen muarız olsa, bu otuz sene zarfında pek çok mahkemeler ve ehl-i vukuflar tetkik ettikleri halde, ne Nur Risalelerinde ve ne de Nur talebelerinde hiçbir suç bulamamışlar. Yirmi dört mahkeme "Risale-i Nur'da suç bulamıyoruz" dedikleri, dört mahkeme de kat'iyen umum Nur Risalelelerine beraat vererek

kaziye-i muhkeme haline gelen kararlarıyla bütün kitapları, mektupları sahiplerine iade etmesi, benim bedelime muarızlara tam cevap veriyor. Bana ihtiyaç kalmamış. Eğer şahsî görüşmek istenilse, bütün Nur talebeleri bir cihette bu biçare Said'in dâvâ vekilleri olduğu gibi, İstanbul'da ve Ankara'da avukatları bulunduğundan, isteyenler onlarla görüşebilir."

Şiddetli hastalığı ve çok ihtiyarlığı için zarurî işlerini gören hizmetkârları

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 4

Konuşan yalnız hakikattir

Üstadımızın çok evvel yazmış olduğu zîrdeki mektubu, şahsî nüfuz temin ve dini siyasete âlet etmek ittihamlarına tam bir cevap olduğundan, kararnameye ilhak edilmiştir

Konuşan yalnız hakikattir

Risale-i Nur'da ispat edilmiştir ki, bazen zulüm içinde adalet tecellî eder. Yani, insan bir sebeple bir haksızlığa, bir zulme mâruz kalır, başına bir felâket gelir, hapse de mahkûm olur, zindana da atılır. Bu sebep haksız olur. Bu hüküm bir zulüm olur. Fakat bu vâkıa adaletin tecellîsine bir vesile olur. Kader-i İlâhî başka bir sebepten dolayı cezaya, mahkûmiyete istihkak kesb etmiş olan o kimseyi bu defa bir zâlim eliyle cezaya çarptırır, felâkete düşürür. Bu, adalet-i İlâhînin bir nevi tecellîsidir.

Ben şimdi düşünüyorum. Yirmi sekiz senedir vilâyet vilâyet, kasaba kasaba dolaştırılıyorum. Mahkemeden mahkemeye sürükleniyorum. Bana bu zâlimane işkenceleri yapanların bana atfettikleri suç nedir? Dini siyasete âlet yapmak mı? Fakat bunu niçin tahakkuk ettiremiyorlar? Çünkü hakikat-i halde böyle birşey yoktur.

Bir mahkeme aylarca, senelerce suç bulup da beni mahkûm etmeye uğraşıyor. O bırakıyor; diğer bir mahkeme aynı meseleden dolayı beni tekrar muhakeme altına alıyor. Bir müddet de o uğraşıyor, beni tazyik ediyor, türlü türlü işkencelere mâruz kılıyor. O da netice elde edemiyor, bırakıyor. Bu defa bir üçüncüsü yakama yapışıyor. Böylece musibetten musibete, felâketten felâkete sürüklenip gidiyorum. Yirmi sekiz sene ömrüm böyle geçti. Bana

isnad ettikleri suçun aslı ve esası olmadığını nihayet kendileri de anladılar.

Onlar bu ittihamı kasten mi yaptılar, yoksa bir vehme mi kapıldılar? İster kasıt olsun, ister vehim olsun, ben böyle bir suçla münasebet ve alâkam olmadığını kemâl-i kat'iyetle yakinen ve vicdanen biliyorum. Dini siyasete âlet edecek bir adam olmadığımı bütün insaf dünyası da biliyor. Hattâ beni bu suçla ittiham edenler de biliyorlar. O halde neden bana bu zulmü yapmakta ısrar edip durdular? Neden ben suçsuz ve mâsum olduğum halde böyle devamlı bir zulme, muannid bir işkenceye mâruz kaldım? Neden bu musibetlerden kurtulamadım? Bu ahval adalet-i İlâhiyeye muhalif düşmez mi?

Bir çeyrek asırdır bu suallerin cevaplarını bulamıyordum. Bana zulüm ve işkence yaptıklarının hakikî sebebini şimdi anladım. Ben kemâl-i teessürle söylüyorum ki, benim suçum, hizmet-i Kur'âniyemi maddî ve mânevî terakkiyatıma, kemâlâtıma âlet yapmakmış.

Şimdi bunu anlıyorum, hissediyorum, Allah'a binlerle şükrediyorum ki, uzun seneler ihtiyarım haricinde olarak hizmet-i imaniyemi maddî ve mânevî kemalât ve terakkiyatıma ve azaptan ve Cehennemden kurtulmama ve hattâ saadet-i ebediyeme vesile yapmaklığıma, yahut herhangi bir maksada âlet yapmaklığıma mânevî gayet kuvvetli mânialar beni men ediyordu. Bu derunî hisler ve ilhamlar beni hayretler içinde bırakıyordu. Herkesin hoşlandığı mânevî makamatı ve uhrevî saadetleri a'mâl-i saliha ile kazanmak ve bu yola müteveccih olmak hem meşru hakkı olduğu, hem de hiç kimseye hiçbir zararı bulunmadığı halde ben ruhen ve kalben men ediliyordum. Rıza-yı İlâhîden başka fıtrî vazife-i ilmiyenin sevkiyle, yalnız ve yalnız imana hizmet hususu bana gösterildi. Çünkü şimdi bu zamanda hiçbir şeye âlet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olan hakaik-i imaniyeyi fıtrî ubudiyetle, bilmeyenlere ve bilmek ihtiyacında olanlara tesirli bir surette bildirmek; bu keşmekeş dünyasında imanı kurtaracak ve muannidlere kat'î kanaat verecek bir tarzda, yani hiçbir şeye âlet olmayacak bir tarzda, bir Kur'ân dersi vermek lâzımdır ki, küfr-ü mutlakı ve mütemerrid ve inatçı dalâleti kırsın, herkese kat'î kanaat verebilsin. Bu kanaat de bu zamanda, bu şerait dahilinde, dinin hiçbir şahsî, uhrevî ve dünyevî, maddî ve mânevî bir şeye âlet edilmediğini bilmekle husule gelebilir.

Yoksa komitecilik ve cemiyetçilikten tevellüd eden dehşetli dinsizlik şahsiyet-i mâneviyesine karşı çıkan bir şahıs, en büyük mânevî bir mertebede bulunsa, yine vesveseleri bütün bütün izale edemez. Çünkü imana girmek isteyen muannidin nefsi ve enesi diyebilir ki: “O şahıs, dehâsıyla, harika makamıyla bizi kandırdı.” Böyle der ve içinde şüphesi kalır.

Allah’a binlerce şükürler olsun ki, yirmi sekiz senedir dini siyasete âlet ittihamı altında, kader-i İlâhî, ihtiyarım haricinde, dini hiçbir şahsî şeye âlet etmemek için beşerin zâlimâne eliyle mahz-ı adalet olarak beni tokatlıyor, ikaz ediyor; “Sakın” diyor, “iman hakikatini kendi şahsına âlet yapma-tâ ki, imana muhtaç olanlar anlasınlar ki, yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamı, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun.”

İşte, Nur Risalelerinin büyük denizlerin büyük dalgaları gibi gönüller üzerinde husule getirdiği heyecanın, kalblerde ve ruhlarda yaptığı tesirin sırrı budur, başka bir şey değildir. Risale-i Nur’un bahsettiği hakikatlerin aynını binlerce âlimler, yüz binlerce kitaplar daha belîğane neşrettikleri halde yine küfr-ü mutlakı durduramıyorlar. Küfr-ü mutlakla mücadelede bu kadar ağır şerait altında Risale-i Nur bir derece muvaffak oluyorsa, bunun sırrı işte budur. Said yoktur. Said’in kudret ve ehliyeti de yoktur. Konuşan yalnız hakikattir, hakikat-i imaniyedir.

Madem ki nur-u hakikat, imana muhtaç gönüllerde tesirini yapıyor; bir Said değil, bin Said fedâ olsun. Yirmi sekiz sene çektiğim ezâ ve cefalar ve mâruz kaldığım işkenceler ve katlandığım musibetler hep helâl olsun. Bana zulmedenlere, beni kasaba kasaba dolaştıranlara, hakaret edenlere, türlü türlü ittihamlarla mahkûm etmek isteyenlere, zindanlarda bana yer hazırlayanlara, hepsine hakkımı helâl ettim.

Âdil kadere de derim ki:

Ben senin bu şefkatli tokatlarına müstahak idim. Yoksa herkes gibi gayet meşru ve zararsız olan bir yol tutarak şahsımı düşünseydim, maddî-mânevî füyûzât hislerimi feda etmeseydim, iman hizmetinde bu büyük mânevî kuvveti kaybedecektim. Ben maddî ve mânevî herşeyimi feda ettim, her musibete katlandım, her işkenceye sabrettim. Bu sayede hakikat-i imaniye her tarafa yayıldı.

Bu sayede Nur mekteb-i irfanının yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. Artık bu yolda, hizmet-i imaniyede onlar devam edeceklerdir. Ve benim maddî ve mânevî herşeyden ferağat mesleğimden ayrılmayacaklardır. Yalnız ve yalnız Allah rızası için çalışacaklardır.

Benimle beraber çok talebelerim de türlü türlü musibetlere, ezâ ve cefâlara mâruz kaldılar, ağır imtihanlar geçirdiler. Benim gibi onlar da bütün haksızlıklara ve haksız hareket edenlere karşı bütün haklarını helâl etmelerini isterim. Çünkü onlar bilmeyerek kader-i İlâhînin sırlarına, derin tecellîlerine akıl erdiremeyerek bizim dâvâmıza, hakikat-i imaniyenin inkişafına hizmet ettiler. Bizim vazifemiz onlar için yalnız hidayet temennisinden ibarettir. Bize ezâ ve cefâ edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini ve onlara mukabil Risale-i Nur'a sadakat ve sebatla çalışmalarını tavsiye ederim.

Ben çok hastayım. Ne yazmaya, ne söylemeye tâkatim kalmadı. Belki de bunlar son sözlerim olur. Medresetü'z-Zehranın Risale-i Nur talebeleri bu vasiyetimi unutmasınlar.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 5

Üstadın köylerde dolaştığına dair uydurma habere cevap

[Üstadımızın köylerde dolaştığına dair çıkarılan uydurma habere karşı bir cevaptır; mûcib-i merak hiçbirşey yoktur.]

Üstadımız Said Nursî'nin iki seneden beri misafir bulunduğu Isparta emniyetine bir maruzatımızdır.

1. Üstadımız Said Nursî otuz seneden beri bu Anadolu memleketinde gezdiği bütün vilâyet ve kazalarda kendisini zabıtanın bir misafiri olarak telâkki etmiş ve zabıta efradı daima dostane ve himayetkârâne muamele göstermiştir. Kur'ân'ın hakikî ve parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'u Isparta'da otuz sene evvel telife başlayan Üstadımız, hakaik-i imaniyeye gayet tesirli bir surette hizmet etmekle, tamamen âhirete müteveccih olan bu hizmetinin dünyevî bir fâidesi olarak, iman sebebiyle kalblerde fenalığa karşı daimî bir yasakçı bırakmıştır. Onun neticesidir ki, âsâyişin teminine vesile olmuştur.

Evet, Üstadımız adalet-i hakikiyeyi ifade eden وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى yani, *"Birisinin hatâsıyla başkası mesul olamaz"* âyet-i Kur'âniyesi ve *"Bir mâsumun hakkı yüz şerir için dahi feda edilemez"* gibi düstur-u Kur'âniye gereğince, yüzde on zâlimler yüzünden doksan mâsumlara zarar vermek, hakikî adalete, evâmir-i Kur'âniyeye tamamen zıttır diye her tarafta neşretmiş ve kendisine zulüm yapılmasına karşı millet-i İslâmiyenin selâmeti için "Ben, değil dünya hayatımı, belki âhiret hayatımı da feda ediyorum" demiş ve demektedir.

Risale-i Nur'un hakaik-i imaniye dersleriyle ve bütün mahkemelerde beraati netice veren müdafaalarındaki Kur'ânî hakikatlarla hayat-ı içtimaiyenin uhrevî ve dünyevî saadetine rehber olan hakaiki ders veren ve dolayısıyla âsâyişin muhafazasına ve emniyet-i umumiyenin teminine en büyük bir vesile Üstadımız olduğu, hayat-ı içtimaiyenin saadetiyle alâkadar hamiyetperver zatların tasdikiyle sabittir. Otuz seneden beri müteaddit tetkikler ve mahkemelerin beraat kararları vermesiyle ve şimdi de tamamen serbest bulunmasıyla ve eserleri büyük bir vüs'atle her tarafta, Anadolu'da ve âlem-i İslâmın merkezlerinde ve garb memleketlerinin bazılarında yayılarak takdir ve tebriklere mazhar olmasıyla en ince esrarına kadar büyük bir dikkat ve ehemmiyetle her hali tetkik edilen Üstadımızın mûcib-i mes'uliyet hiçbir hali gösterilememiştir.

Bir tarafta komünizm gibi din, ahlâk ve an'ane aleyhinde olup pek müthiş bir tahribatla yarı Avrupa'yı, Çin'i istilâ eden, umum dünyaya karşı müfsid, yırtıcı rejim-i küfrîsine mukabil, milletler, devletler mâbeyninde tedbir aldıran ve bununla beraber haricî, gizli ifsad komiteleri de bu vatan aleyhinde müthiş bir hercümerce çalıştıkları bir zamanda, biz otuz senelik pek hâlis ve tesirli geniş bir hizmeti ibraz ederek ve Üstadımız Said Nursî'nin eserleri olan Risale-i Nur nüshalarından yüz binlerinin intişarıyla ve yüz binleri geçen okuyucularının hüsn-ü halini göstererek ve zabıtaca Nur talebelerinden âsâyiş aleyhinde birtekinin gösterilmemesini şahid tutarak deriz ve kat'iyen sabittir ki, Risale-i Nur o tahribatçı cereyanı durduran Kur'ânî ve imânî bir seddir. İnsaflı zabıta ehli de bu tahakkuk etmiş hakikate şehadet ediyorlar.

İman hizmetinin mânevî, uhrevî fâidelerinden kat-ı nazar, dünyevî, millete ait mühim bir fâidesini vaktiyle Üstadımız şu suretle ifade etmiştir ki, zaman bunun ne kadar doğru olduğunu göstermiştir. O zaman demiş:

"Şimdi bu memleketin, bu vatan ve milletin saadet-i hayatiye ve ebediyesi noktasında iki müthiş cereyan var:

"Birisi: Şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanının bu vatanı mânevî istilâsına karşı Kur'ân'ın hakikatleri ve imanın nurlarıyla mukabele etmektir. Çünkü o dinsizlik cereyanı mânevî tahribat nev'inden olduğundan karşısında bir mânevî mukabele olmalıdır.

Hakaik-i Kur'âniyenin lemeâtı olan Risale-i Nur mânevî tâmirci bir atom bombası olarak bu dalâlet cereyanına mukabele edebilir ve etmiştir.

"İkincisi: Bin seneden beri İslâmiyetin kahraman bir ordusu ve bayraktarı olan Türk milletine âlem-i İslâmın adâvetini izâle etmek, Türkler yine eskisi gibi İslâmiyetin kahramanıdırlar kanaatini verdirmektir. Bu suretle dört yüz milyon hakikî kardeşleri bu millete kazandırmakla saadet-i hayatiyesine en ehemmiyetli bir hizmeti ifa eylemektir ki, Risale-i Nur iman hakikatlerini bu vatanda neşrederek bu azîm fâideyi fiilen göstermiştir.

"Risale-i Nur'un bir talebesi, evvelce elinde Nur Risaleleriyle ve oradan çıkardığı mev'izelerle şark hudut bölgesinde Rusların o zamanda o havalideki propagandalarını durdurmuştu. Bu suretle, birtek talebe bir ordu kadar vatana, millete ve âsâyişe hizmet etmiştir. Risale-i Nur'un gaye ve maksadı tamamen uhrevî ve rıza-yı İlâhî dairesinde imana hizmet etmek olduğundan, netice verdiği sair dünyevî iyilikler dolayısıyla, hayat-ı içtimaiyeye ait bir fâidesidir."

2. Otuz kırk seneden beri inzivada tecrid, hastalık ve hapis gibi sebeplerle, zaruret olmadıkça insanlarla görüşmeye tahammülü olmadığı için, hariçten gelen dostlarını daima hatırlarını kırarak onları geri çevirmesi ve akşamdan ertesi gününün sabahına kadar hizmetçileri dahi yanına kabul etmemesi öyle bir hakikattir ki, bu kadar zahir ve gözle görünen bu hakikat karşısında başka bir söz söylemeye lüzum yoktur. Üstadımız Said Nursî'nin eskiden beri bir fıtrî seciyesidir ki, inziva ve insanlarla zaruret olmadıkça görüşmemek bir düstur-u hayatı olmuştur. Hattâ, hayatta kalan tek bir kardeşini dahi, yakın bir şehirde iken otuz seneden beri görmediği halde, görüşmek için yanına çağırmamıştır. Hem hizmetçileri de akşamdan ertesi gün sabaha kadar şiddetli bir zaruret olmadıkça odasına girememektedirler. Şiddetli hastalığı ve görüşmeye tahammülü olmaması sebebiyle, hariçten gelen çok dostlarının hatırlarını incitip, görüşmeden geri çeviriyor. Üstadımızla otuz seneden beri alâkadar olup dostane vaziyet gösteren zabıtaya âsâyiş noktasında Risale-i Nur'la pek ehemmiyetli harika hizmeti sabit olan Üstadımızın bütün hali mahkemelerce medâr-ı tedkik

olmakla hiçbir hali zabıtaca gizli kalmadığından, bazı gizli din düşmanlarının onun hakkındaki uydurmalarıyla otuz senelik bir müşahedeye dayanan müsbet kanaati bozmamak, hukuk-u umumiyeyi temine çalışanların vazifeleri iktizasıdır.

3. Üstadımız hastadır, hattâ Cumaya dahi çıkamamaktadır. Ara sıra hava almaya pek ziyade muhtaç oluyor. Bu sebepten, pek nadir olarak kendine mahsus bir odası bulunan ve otuz sene evvel on sene ikamet ettiği Barla Köyüne gider, bir müddet kalır, gelir. Bazan da burada, yaz mevsiminde insanların bulunmadığı, şehrin haricindeki mahallere giderek iki üç saat teneffüs eder, gelir. İhtiyarlığı, hastalığı dolayısıyla yayan yürüyememekte olduğundan ve halkın hürmetkâr vaziyetiyle rahatsız etmemesi için bu basit gidip-gelmeyi otomobille yapar. Bunun haricinde hiçbir köye, meskûn hiçbir mahalle, hattâ otuz senelik dostları bulunan yerlere dahi mezkûr sebeplerle gitmiyor. İşte hal ve vaziyet bundan ibarettir. Hakikat-i hal de budur.

Hizmetinde bulunan

Tâhirî, Zübeyir

Hâşiye: Çok yerlerde neşredilen ve müddeînin huzursuzluk ittihamının ademini gösteren ve Ankara Emniyet Umum Müdürlüğüne verilen bir hakikattir.

Nur talebeleri âsâyişçidirler.

Âsâyişi muhafaza ettiklerinin delil-i kat'îsi şudur:

Altı vilâyetin altı zabıta dairesi, altı yüz bin talebelerin yirmi sekiz sene zarfında haksız muamelelere mâruz kaldıkları halde hiçbir vukuatlarını kaydedememeleri, hattâ Afyon Savcısının asayiş ittihamına mukabil Üstadımız demiş: "Bu yirmi sekiz senede bir tek vukuatı gösterebilir misiniz? Mâdem gösteremediniz, nasıl bu ittihamı ileri sürüyorsunuz? Yalnız küçük bir talebenin başka bir meseleden küçük bir vukuatından başka ve altı yüz bin talebeden hiçbir vukuatları olmadığı kat'î ispat eder ki, âsâyişi Nur talebeleri muhafaza ediyorlar" diye Afyon'da savcıya demiş ve susturmuştur.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 6

Cumhuriyet gazetesinin müdafaatı çarpıtması hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız ifade buyurdular ki:

Aleyhimizde olan Cumhuriyet gazetesi müdafaamı çok yanlış ve gayet fena bir tarzda tağyir etmiş, hattâ “Bir cânî yüzünden on mâsuma zarar gelmemesi için” cümlesinin yerine “Bir câni yüzünden on mâsumu zulmetten kurtarmak için” gibi hezeyanlar karıştırmış. Hem de o yazdığım cevap, beş altı sene evvel İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesinde aynen söylenmiş, en mühim meselemde beraat verilmiş bir müdafaa iken, bir iki ay evvel, bir bardak suda bir fırtına koparmak nev’inden, İstanbul seyahatimde gayet mânâsız garazkârâne, bir savcı Isparta Müddeiumumîsine havale edip mânâsız benim ifademi almaya iki resmî polis memuru gönderdi. Onlara dedim: O meseleye beş sene evvel cevap verilmiştir. İşte o zamanki cevabım da budur, dedim. Onlar da kabul ettiler. Hem de makine ile çıkardılar, hem o herife de göndermişler.

Şimdi uzak bir yerde tekrar mânâsız olarak bizden uzak bir kaymakama başkası onu vermiş. İftiracı gazete de “Onu kaymakam, savcıya vermiş” demesiyle Risale-i Nur’un bir kısım zaif şakirtlerine vesvese ve bir evham vermek istemiştir. Bu yazıya Nur’un çok avukatları tekzip yazsınlar. O meselenin mevzuuna dair İstanbul sıhhî heyetinden dört rapor var. Fakat lüzumsuz olduğu için, kimseye göstermeye tenezzül etmedim. Hem de lüzum olmamış.

Said Nursî

Ankara’daki iki emniyet müdürüne çok selâm ediyorum. Böyle şeylere ehemmiyet vermesinler.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 7

Doğu Üniversitesi hakkında tahrifçi bir gazeteye cevaptır

Doğu Üniversitesi hakkında tahrifçi bir gazeteye cevaptır.

Muhalif bir partinin şiddetli ve tenkitçi tarafından bir mensubu, yani Ulus'un 1.4.1954 tarihli nüshasında yazılan Atatürk Üniversitesi hakkındaki makaleye cevap hükmünde o üniversitenin hakikatini beyan ediyoruz. Şöyle ki:

Şimdi Atatürk Üniversitesi namı verilen bu darülfununun küşadına üstadımız Said Nursî elli seneden beri büyük bir gayretle çalışmıştır. Üstadımız İttihatçılara muhalif olduğu halde onlar ve Sultan Reşad, bu Darülfununun inşası için on dokuz bin altın tahsis etmiş, Van'da Üstadımız temellerini atmıştı. Fakat Harb-i Umumînin vukuuyla geri kalmıştı. Sonra devr-i Cumhuriyetin iptidasında üstadımız Said Nursî'nin Ankara'da Meclis-i Meb'usana istenilmesiyle, Üstadımız tekrar teşebbüse geçmişti. Orada Üstadımız o zamanın idaresine tam muhalif ve siyaseti bütün bütün terk ettiği ve bazı cihetle de muhalif olduğunu ve "Dünyanıza karışmayacağım" dediği ve hattâ Mustafa Kemal'e "Namaz kılmayan haindir" dediği ve onun teklif ettiği büyük servet, maaş, şark vaiz-i umumîliği gibi büyük tekliflerini kabul etmediği halde, Şark Darülfünununun tesisi için yüz elli bin banknotun iki yüz mebustan yüz altmış üç mebusun imzası ve Mustafa Kemal'in tasdikiyle verilmesine karar verilmişti. Demek ki, şarkın en mühim meselesi o zaman o üniversiteydi. Şimdi yirmi derece daha ziyade ihtiyaç var. Nihayet yine Üstadımızın maddî ve mânevî gayret ve teşvikleri neticesiyle yapılmasına bu hükûmet-i İslâmiye zamanında karar verildi.

Bu Şark Üniversitesinin o cihanşümul kıymet ve ehemmiyetini, bir bahr-i ummandan bir katre takdim eder misillü iki üç nokta olarak arz ederiz:

Birincisi: Bu darülfünun hem İran, hem Arabistan, hem Mısır ve Afganistan, hem Pakistan ve Türkistan ve Anadolu'nun merkezinde bir kalb hükmündedir. Ve hem bir Camiü'l-Ezher, bir Medresetü'z-Zehradır.

İkincisi: Şimdi umum beşerde sulh-u umumî için, yani beşerin ifsad edilmemesi için çareler aranıyor, paktlar kuruluyor. Ve madem bu hükümet-i İslâmiye musalâhat-ı umumiye ve hükûmetin selâmeti için, Yugoslavya'ya, tâ İspanya'ya kadar onları okşayarak dostluk kurmaya çalışıyor.

İşte bunların çare-i yegânesinin bir delili olarak gösteriyoruz ki, tesis edilecek Şark Darülfünununun ilk müteşebbisinin bir ders kitabı olan ve ulûm-u müsbete ve fenniye ile ulûm-u imaniyeyi barıştıran ve bu otuz seneden beri bütün feylesoflara meydan okuyan ve resmî ulemaya dokunduğu ve eski hükûmetle resmen mübareze ettiği halde bütün bunlar tarafından takdir ve tahsine mazhar olan ve mahkemelerde beraat kazanan Risale-i Nur'un bu vatan ve millete temin ettiği âsâyiş ve emniyettir ki, İslâm memleketlerinde, hususan Fas'ta, Mısır ve Suriye ve İran gibi yerlerde vuku bulan dahilî karışıklıkların bu vatanda görülmemesidir.

İşte, nasıl ki bu vatan ve millette Risale-i Nur, emniyet ve âsâyişin ihlâline sair memleketlerden daha ziyade esbap bulunmasına rağmen-âsâyişi temin etmesi gösteriyor ki, o Doğu Üniversitesinin tesisi, beşeri müsalemet-i umumiyeye mazhar kılacaktır. Çünkü şimdi tahribat mânevî olduğu için ona mukabil tamirci mânevî bir atom bombası lâzımdır.

İşte, bu zamanda tahribatın mânevî olduğuna ve ona karşı mukabelenin de ancak tamirci mânevî atom bombasıyla mümkün olabileceğine kat'î bir delil olarak, üniversitenin mebde' ve çekirdeği olan Risale-i Nur'un bu otuz sene içerisinde Avrupa'dan gelen dehşetli dalâlet ve felsefe ve dinsizlik hücumlarına bir sed teşkil etmesidir. O mânevî tahribata karşı Risale-i Nur tamirci ve mânevî bir atom bombası olmuş.

Üçüncüsü: Evet, Şark Üniversitesi bir merkez olarak âlem-i İslâmı ve tâ bütün Asya'yı alâkadar edecek bir mahiyet ve ehemmiyette olduğundan, altmış milyon değil, altmış milyar da masraf yapılsa elyaktır.

Yeni Ulus gazetesi muhalif olduğu için, bu meseleyi perde ederek yeni iktidarın bazı büyük memurlarından bu meseleye çalışanlara bir nevi irtica süsünü vermek istiyor. Halbuki, bu mesele en yüksek terakkî ve sulh-u umumînin medarıdır. Bu müessese bu hükûmet-i İslâmiyeye bazı şeâir-i İslâmiyeden Arabî ezan-ı Muhammedî ve din dersleri gibi pek çok kuvvet verecek. Belki bu hükûmetin istikbalinde, tarihlerde kemâl-i takdir ve tahsinle yâd edilmesine en parlak bir vesile olacaktır.

Bu meselenin ihyasıyla hasıl olan nur ve feyiz, Demokrat hükûmetin en büyük ve cihandeğer bir hizmeti olarak ebede kadar misli görülmemiş bir parlaklıkla lemean edecektir. Ve beynelmilel bir itibarı temin edecektir.

Üstadımızın hastalığı münasebetiyle hizmetinde bulunan

Nur talebeleri

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 8

Heyet-i Vekileye ve Tevfik İleri'ye arz ediyoruz ki

Heyet-i Vekileye ve Tevfik İleri'ye arz ediyoruz ki:

Şark Üniversitesi hakkında çok kıymettar hizmetinizi Üstadımıza söyledik. O dedi:

Ben hasta olmasaydım, ben de o mesele için vilâyat-ı şarkiyeye gidecektim. Ben bütün ruh u canımla Maarif Vekilini tebrik ediyorum. Hem elli beş seneden beri, Medresetü'z-Zehra namında Şark Üniversitesinin tesisine çalışmak ve o üniversiteyi biri Van'da, biri Diyarbakır'da, biri de Bitlis'te olmak üzere üç tane veya hiç olmazsa bir tane Van'da tesis etmek için, Hürriyetten evvel İstanbul'a geldim. Hürriyet çıktı, o mesele de geri kaldı.

Sonra İttihatçılar zamanında Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle Kosova'ya gittim. O vakit Kosova'da büyük bir İslâmî darülfünun tesisine teşebbüs edilmişti. Ben orada hem İttihatçılara, hem Sultan Reşad'a dedim ki: "Şark böyle bir darülfününa daha ziyade muhtaç ve âlem-i İslâmın merkezi hükmündedir."

O vakit bana vaad ettiler. Sonra Balkan harbi çıktı. O medrese yeri istilâ edildi. Ben de dedim ki: "Öyleyse o yirmi bin altın lirayı Şark Darülfünununa veriniz." Kabul ettiler.

Ben de Van'a gittim. Ve bin lira ile Van gölü kenarında Artemit'te temelini attıktan sonra Harb-i Umumî çıktı. Tekrar geri kaldı.

Esaretten kurtulduktan sonra İstanbul'a geldim. Hareket-i Milliyeye hizmetimden dolayı Ankara'ya çağırdılar. Ben de gittim. Sonra dedim: "Bütün hayatımda bu darülfününu takip ediyorum. Sultan Reşad ve İttihatçılar yirmi bin altın lirayı verdiler. Siz de o kadar ilâve ediniz." Onlar yüz elli bin banknot vermeye karar verdiler. Ben dedim: "Bunu mebuslar imza etmelidirler."

Bazı mebuslar dediler: “Yalnız sen medrese usulüyle sırf İslâmiyet noktasında gidiyorsun. Halbuki şimdi Garplılara benzemek lâzım.”

Dedim: “O vilâyat-ı şarkiye âlem-i İslâmın bir nevi merkezi hükmünde, fünun-u cedide yanında ulûm-u diniye de lâzım ve elzemdir. Çünkü, ekser enbiya şarkta ve ekser hükema garpta gelmesi gösteriyor ki, Şarkın terakkiyatı din ile kaimdir.**(Haşiye)** Başka vilâyetlerde sırf fünun-u cedide okutturursanız da, Şarkta herhalde millet, vatan maslahatı namına, ulûm-u diniye esas olmalıdır. Yoksa Türk olmayan Müslümanlar, Türke hakikî kardeşliği hissedemeyecek. Şimdi bu kadar düşmanlara karşı teavün ve tesanüde mecburuz.”

Şimdi ben zehir hastalığıyla ziyade rahatsız vaziyette ve çok ihtiyarlık sebebiyle elli beş senelik bir gaye-i hayatımı görüp takip etmekten mahrum kaldığım gibi, Ankara’ya gidip şark terakkiyatının anahtarı olan bu müesseseye çalışanları ruh u canımla tebrik etmekten dahi mahrum kalıyorum.

Yalnız, otuz beş sene evvel Ebuzziya Matbaasında tab edilen Münazarat ve Saykalü’l-İslâmiye namındaki eserim, elbette Maarif Vekilinin nazarından kaçmamış. Benim bedelime o eser konuşsun. Ben hayatımdan ümidim kesilmiş gibiyim. Fakat o azîm üniversitenin temelleri ve esasatı ve mânevî bir programı ve muazzam bir tedrisatı nevinden, Risale-i Nur’un yüz elli risalesini kendime tevkil ediyorum. Bu vatan ve milletin istikbalinin fedakâr genç üniversite talebelerine ve maarif dairesine arz edip bu meselede muvaffakiyete mazhar olan Tevfik İleri’nin bu biçare Said’e bedel Risale-i Nur’a himayetkârâne sahip çıkmasını rahmet-i İlâhîden niyaz ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok hasta, çok ihtiyar, garip, tecrid içinde

Said Nursî

Haşiye: Hattâ o zamandan evvel Türk olmayan bir talebem vardı. Eski medresemde hamiyetli ve gayet zeki o talebem ulûm-u diniyeden aldığı hamiyet dersiyle her vakit derdi: “Salih bir Türk elbette fâsık kardeşimden, babamdan bana daha ziyade kardeş ve

akrabadır.” Sonra aynı talebe talihsizliğinden sırf maddî fünun-u cedide okumuş. Sonra ben dört sene sonra onunla görüştüm. Hamiyet-i milliye bahsi oldu. O dedi ki: “Ben şimdi Râfizî bir Kürdü, salih bir Türk hocasına tercih ederim.” Ben de “Eyvah!” dedim. “Sen ne kadar bozulmuşsun.” Bir hafta çalıştım. Onu kurtardım. Eski hakikatli hamiyetine çevirdim. Sonra Meclis-i Meb’usandaki bana muhalefet eden meb’uslara dedim: O talebenin evvelki hali Türk milletine ne kadar lüzumu var. Ve ikinci halinin ne kadar vatan menfaatine uygun olmadığını fikrinize havale ediyorum. Demek farz-ı muhal olarak siz başka yerde dünyayı dine tercih edip siyasetçe dine ehemmiyet vermeseniz de herhalde şark vilâyetlerinde din tedrisatına âzamî ehemmiyet vermek lâzım. O vakit bana muhalif meb’uslar da çıkıp o lâyihamı yüz altmış üç meb’us imza ettiler. Bu kadar imzayı taşıyan bir istidayı elbette yirmi yedi sene istibdad-ı mutlak onu bozamamış.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 9

Bazı gazetelerde çıkan yalanlar hakkındaki bir tekzib

[Bazı gazetelerde çıkan yalanlar hakkındaki bir tekzibi berâ-yı malûmat gönderiyoruz.]

Bazı muhalif gazeteler, Risale-i Nur talebelerine tekrar “tarikat kurmuşlar” ittihamını yaptıklarını gördük. Bunun hakikatle hiçbir alâkası yoktur. Bu husus Risale-i Nur dâvâsını gören 10’a yakın Ağır Ceza Mahkemesinin kat’iyet kesb etmiş kararlarıyla sabittir.

Hem tarikata dair en küçük bir emareye vaktiyle müsadere edilip sonra bilâ-kayd ü şart sahiplerine iade edilen Risale-i Nur kitapları ve mektupları arasında tesadüf edilmemiştir. Bilâkis, Üstadımız Said Nursî’nin mektuplarında ve müdafaalarında kat’î bir lisanla beyan ettiği, “Zaman tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsız Cennete giden pek çok, fakat imansız Cennete giden yoktur” ifadesi mevcuttur.

Bu sarahate ve bütün mahkeme ve müddeiumumîlerin otuz seneden beri tarikat hususunda en küçük bir delile tesadüf edememelerine mukabil, dini ortadan kaldırmak isteyen ve bugünkü İslâmî inkişafı bir türlü hazmedemeyen, dine lâkayt, hattâ aleyhindeki bir güruh hakikat-i İslâmiyete tarikat namını verip kendi efkârları lehine bu vatanda bir zemin ihzar etmek peşindedirler. Elbette her defasında olduğu gibi, gizli dinsizlerin entrikalarıyla, plânlarıyla ihdas edilen bu vâkıa, bu vatan ve milletin lehine olarak tecellî edecektir. Ve Aydın ve Nazilli mahkemeleri de adaletli seleflerine ittibaen Nur şakirtlerini tebrie edeceklerdir.

Risale-i Nur’un bütün vatan sathında ve hattâ âlem-i İslâm ve Avrupa’nın pek çok yerlerinde hüsn-ü kabule mazhar olması ve Türkleri, âlem-i İslâmla eski ittihada muvaffak edecek bir dünyevî

semeresi Nur şakirtlerinin niyetlerinde olmadan netice vermesi ve hükûmetin bizzat İslâmiyete, dine, vicdan hürriyetine tam kıymet verip eski hükûmetin tahribatlarını tamire çalışması ve mukaddesata tecavüz edenlerin tenkîli hakkında bir kanun çıkarmaya teşebbüsü gibi müsbet ve ferahlatıcı pek çok hâdisâtın aynı anında o asılsız meselenin ihdası, hükûmetin ve İslâmiyetin aleyhinde olanların mahsulü olduğunda asla şüphe etmiyoruz.

Yalanlarının birkaç delili de şunlardır:

Üstadımız Said Nursî için “Bir şah ve bir padişah gibi yaşamakta ve gelen yardımlarla geçinmektedir” diye o vicdansızlar ap açık bir iftirada bulunmuşlardır. Said Nursî, amcasının çorbasını dahi içmemiş olup, hayatında kimsenin minneti altında kalmayıp, beş bin lira hediyeye beş para değer vermeden red ve iade eden, hayatındaki istiğna düsturunu en zâlimâne muameleler ve mahrumiyetler içinde kaldığı zamanlarda dahi bozmayan ve böylece izzet-i İslâmiye ve şeref-i diniyeyi muhafaza etmiş olan bir zâttır.

Evet, Üstadımızın, halkların hediyesini kabul etmemek düsturu, seksen senelik hayatıyla sabit olduğu ve otuz senelik müteaddit mahkemelerde dahi vesikalarla tahakkuk etmiş, dost ve düşmanın gözleri önünde zahir olmuştur. Bu bedihî hakikatin herkesçe bilindiği bir zamanda böyle ittihamda bulunanların ne kadar dehşetli garazkâr olduklarını ehl-i vicdanın takdirlerine bırakıyoruz.

Ankara hükûmetinin adaletiyle Üstadımız Said Nursî’nin Risale-i Nur eserleri basılmaktadır. Hissesine düşen bir miktar kitap fiyatlarını Üstadımız, hayatını Nurlara vakfedip nafakasını çıkaramayan Nur talebelerine tayın olarak vermektedir. Kendisi de bugün artık herkesin malûmu olmuş olan âzamî bir iktisat ve kanaatle yaşamaktadır. Ve bütün ömrü boyunca fevkalâde bir iktisat dairesinde kendini idare ettiğine, seksen senelik hayatını bir şahid-i sadık olarak gösteriyoruz.

Halkı Demokrat hükûmet aleyhine geçirmek plânlarını takip eden muhtelif gazetelerin diğer bir zahir yalanları ise, Nazilli’de iki mübarek adamın Ramazan-ı Şerif hakkındaki hasbihalini “İslâmî bir devlet kurmak” gibi siyasetvâri bir tarzda tebdil edivermeleri, o sahte siyaset bezirgânlarının, çocukları dahi kandıramayacakları acemice

bir iftira ve bir uydurmalarından ibarettir. Böyle yalanları yapmakla hangi maksatlarının istihsaline çabaladıkları kimsenin meçhulü değildir.

Nazilli'ye hiç gitmemiş olan, orada bir kimseyi tanımayan, kırk seneden beri

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

deyip, siyasetle alâkasını kesen, yalnız ve yalnız Kur'ân ve iman hakikatleriyle imanı kurtarmak dâvâsına ömrünü hasreden, bunun haricinde dünyevî şeylerle alâkadar olmayan, seksen yedi yaşında, daima yatakta olan, zehirli hastalıkların tesiratıyla ölüm nöbetleri geçirip "Kabir kapısındayım" diyen ve sükûnet ve istirahate pek muhtaç olan Said Nursî gibi bir İslâm müellifini böyle siyasî iftiralarla mevzubahs etmek, çok vecihlerle vicdansızlıktır. Müthiş bir gaddarlıktır. Âdi bir yalancılık derekesine sukuttur.

Herhangi bir din âlimine, bir bahane ile peygamberlik isnadını yapmak, doğrudan doğruya İslâmiyete bir taarruz ve Kur'ân'a bir ihanettir.

Üstadımız Said Nursî bütün ömrü müddetince Sünnet-i Seniyeye ittibâ etmiş ve bir Sünnet-i Seniyeye muhalif hareket etmemek için idam cezalarını hiçe saymış ve Sünnet-i Seniyeyi ihya ve imanı muhafaza uğrunda yüz otuz parça eser telif etmiştir. Hunhar din düşmanlarına karşı hayatını istihkar ederek mücahede etmiş ve nihayet muvaffak ve muzaffer olmuştur.

Evet, ittibâ-ı sünnet-i Ahmediyeye dâir yazdığı bir eseri otuz seneden beri binlerce nüsha neşrolmuştur. Fahr-i Kâinat, Resul-i Ekrem (a.s.m.) Efendimizin son ve hak peygamber olduğuna dair muazzam bir eseri olan Mu'cizât-ı Ahmediye kitabı da meydandadır. Hakikat-ı hal böyle olduğu halde, Said Nursî'ye böyle bir ittihamı yapanların, hak ve hakikatten, insaf ve vicdandan ne kadar uzak oldukları kıyas edilsin. Bu ittihamı yapmak, şeytanların bile hatırından geçmez.

Bu hâdisenin bir sebebi şu olmak kavîdir ki, Risale-i Nur, aile hayatına büyük bir fâide verip hanımların iffet ve namus ve ismetle ve saadetle hayat geçirmelerini temin ettiğinden, kadınlar Risale-i Nur'a çoklukla rağbet göstermektedirler. Buna bir hüsn-ü misal

olarak hanımların neşrolunan birkaç makalesini din düşmanları görmüşler ve bolşeviklik hesabına birtakım uydurma bahanelerle hücuma geçmişlerdir. Fakat asla muvaffak olamayacaklardır. Onların maksatlarının tam aksine olarak Risale-i Nur'un neşriyatı erkek ve kadınlar arasında harika bir tarzda inkişaf etmektedir ve edecektir.

Hastalığı münasebetiyle hizmetinde bulunan

Tâhirî, Zübeyir, Ceylân, Bayram, Sungur, Rüştü

1.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 10

Üstadın gazetelere bir mektubu

Bediüzzaman Said Nursî'nin gazetelere bir mektubu

Bize ait meseleleri yazan gazetelere hitaben yazdığım bu yazıyı neşretseler, bugünlerde olan aleyhimdeki isnadlarını helâl edeceğim. Şiddetli hastalığıma binaen bu kısacık mektubumu o gazeteler neşretsinler ki; bizi düşünen kardeşlerim kederlenmesin.

Evvelâ: Bugünlerde olan meseleler için merak etmeyiniz. Hakkımızda tecellî eden inayet ve rahmet-i İlâhiye ile bu büyük bir hayırdır. Hem hasta olduğumdan konuşmaya ve görüşmeye de tahammül edemiyorum. Şimdi Risale-i Nur'un dahil ve hariçteki fevkalâde intişarı ve geniş fütuhatıyla düşmanlar da dost olmuşlar. Herkesin konuşmak istemesine mukabil, inayet-i İlâhiye ile sesim de kısılmış ki, daha Risale-i Nur bana ihtiyaç bırakmadığından görüşüp konuşamıyorum.

Beni altı vilâyetten davet etmeleri üzerine giderken önümüze gelen ve Risale-i Nur'un ve mesleğimin hakikatini anlayan dost memurlar, Emirdağı'nda istirahat etmemi ve şimdilik Emirdağında kalmamı hükûmetin rica ettiğini bildirdiler. Zaten görüşmeye ve konuşmaya tahammül edemediğimden, hakkımdaki bu dostane teklif ve vaziyet bir inayet oldu ki, beni davet eden çok vilâyetlerdeki hakikî kardeşlerimin hatırları kırılmasın. Hem bazı vilâyetlere gidip diğer vilâyetlere gidemediğimden ileri gelen vaziyetimle, yüz binlerle hakikî fedakâr talebelerim gücenmesinler.

Saniyen: Benim bu seyahatlerimde kat'iyen siyasetle alâkamın olmadığına bir delil, kırk seneden beri siyaseti terk ettiğimden, yalnız ve yalnız Kur'ân'ın bu zamana tam muvafık bir tefsiri olan Risale-i

Nur küfr-ü mutlakı kırdığı için anarşistliğe ve tahribatçı cereyanlara karşı sed çektiği gibi, Kur'ân'ın Risale-i Nur'a verdiği dersinde bir kanun-u esasî olan

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى

sırrıyla, *"Âsâyişe ilişmek, beş câni yüzünden doksan mâsuma zulüm etmektir"* diye olan uhrevî hizmetimiz vatan, millet ve âsâyişe de büyük bir fâidesi olması cihetiyle, beni tecessüs eden veyahut da zahmet veren polis ve inzibatlara da helâl ediyorum. Onları âsâyişin mücahid muhafızları diye, kardeş gibi mesrurâne kabul ettim. Hattâ, beni Ankara'dan çevirmelerini de kabul ettiğim gibi, hakkımda bir inâyet-i İlâhiyeye vesile olmaları cihetiyle Allah'a şükrettim. Ve kemâl-i ferahla Ankara'dan döndüm.

Salisen: Her yerde Risale-i Nur'un intişarı ve okunması ve pek fazla müştakları bulunması dolayısıyla, benimle görüşmek ve konuşmak ve dâvet etmek arzu ediyorlardı. Bu vaziyette, yirmi vilâyete gitmemin zarureti vardı. Ancak Risale-i Nur'un tab edildiği yerler olan Ankara, İstanbul ve Konya'ya gittim.

Beni Emirdağına çeviren dostlara şunu derim ki: Hakkımdaki bu muamele bir inayet ve rahmet-i İlâhiyeye vesile oldu. Sıkılmıyorum. Yalnız benim yirmi sene kaldığım Isparta vilâyetinde iki senelik kira ettiğim bir evim ve orada bazı eşyalarım var. Oranın havası da bir parça hastalığıma yarıyor. Hükûmetin müsaadeleriyle bir ay Emirdağında, bir ay da kiraladığım Isparta'daki evimde bulunmak arzu ediyorum.

Bediüzzaman Said Nursî

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 11

Bir gazetenin iftiraları

Yazıları beş vecihle iftira ve yalan olduğunu gördüğüm bir gazeteyi bana okudular. Böyle iftiraların hem Isparta'ya, hem neşredenlere büyük zararı var.

Birinci yalan: Nur Risalelerini okuyanlara mürid ve tarikat diye beni tarikat dersi vermekle ittiham ediyor. Halbuki beni tanıyanlar biliyorlar ki, mahkemelerde de sabit olduğu gibi, ben tarikat dersi değil, imanın, Kur'ân'ın hakikatlerini ders veriyorum. Dersimi dinleyenlere Nur talebesi denir. Mesleğimiz tarikat değil, imanın hakikatleridir.

İkinci yalanı: İftira eden gazete, başka bir gazeteyi kendine teşrik etmekle, bazı yanlış tabirler karıştırmasıyla diyor ki: "Eğirdir gençleri Said ve müridleriyle mücadeleye başladılar."

Kat'iyen bunun aslı olmadığını bütün Isparta ve Eğirdir gençleri biliyorlar. Hattâ Isparta ve Eğirdir gençleri bunu işittikleri vakit hiddetle protesto ediyorlar. Yalnız Ankara'da bulunan Eğirdirli genç olmayan bir adam, otuz sene evvel benimle görüşmesini az tenkitkârâne yazmış. Buna "Gençler mücadeleye başladılar" namını vermek ne kadar zahir bir yalandır! Halbuki, kim olursa olsun, bütün gençlere karşı daima kardeş nazarıyla bakıyorum. Bana yahut talebelerime karşı Isparta ve Eğirdir'de hiçbir gencin mücadelesini işitmemişim.

Üçüncü iftirası: O iftira eden gazete başka birisinin diliyle diyor ki: "Said ve müridleri gizli siyaset çeviriyorlar. Emniyeti bozmak tarzında nizamatı değiştirmeye çalışıyorlar."

Bunun yalan olduğuna yirmi sekiz senede beş mahkeme beraat vermesiyle gösteriyor ki, siyasetle hiçbir alâkam yok. Ve hiçbir emare bulunmaması, bunun ne kadar iftira olduğunu gösteriyor. Hattâ otuz beş seneden beri siyasetten çekildiğimi bütün dostlarım biliyorlar. Bu hakikat mahkemeler tarafından da sabit olmuştur.

Dördüncü iftirası: Said Nursî bazı kadınlara şeytandır demiş. Bu iftiranın aslı: “Eskiden büyük şehirlerde açık saçık, çıplaklık derecesinde, hususan yarım çıplak Hıristiyan kızları, şeytan kumandasında ahlâk-ı İslâmiyeye zarar veriyorlar.”

İşte böyle birkaç tane açık gezenler hakkındaki bir sözü başka surete çevirip mutlak kadınlara teşmil ederek tâbiri çirkinleştirip istimal etmesi, pek çirkin ve zahir bir iftiradır. “Kadınlarla Muhavere” namındaki risalemde, kadınlara büyük bir hürmet ve ehemmiyet ve kıymet verdiğimi, hattâ şefkat cihetinde erkeklerden pek ileri olduklarından, Risale-i Nur’un mühim bir esası şefkat olduğundan, bu mübarek hemşirelerimi “Muhterem Hemşirelerim” namıyla yâd ediyorum. Onların samimiyet ve ihlâslarını ziyade görüyorum.

Beşinci hakaretkârâne iftirası: Gerilemek ve irtica, yani İslâmiyet ahkâmına, ahlâkına dönmek mânâsıyla “mel’un fikir” tâbiri kullanması, küre-i arzı titretecek kâfirâne bir iftira olduğu gibi, yalnız Ispartalılara ve Nur talebelerine değil, belki âlem-i İslâma karşı bir ihanettir.

Çok hasta ve çok ihtiyar
Said Nursî

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 12

Üstadımız diyor ki

Üstadımız diyor ki:

“Ben elli altmış senedir küfr-ü mutlaka karşı imana hizmet etmek ve küfr-ü mutlakın neticesi olan anarşilikten milleti kurtarmak için bütün kuvvetimle iman hizmetindeki ihlâsın neticesi olan âsâyişi muhafaza ile, bir câni yüzünden on mâsumu zulümden kurtarmak için rahatımı, şerefimi, haysiyetimi, hattâ lüzum olsa hayatımı feda etmekle, herbir tazyikata, mânâsız, lüzumsuz şeylere karşı sabır ve tahammül ettim. İşte, benim otuz kırk senedir bu hizmet-i imaniye için, benim hakkımda habbeyi kubbe yapıp, bir bardak suda fırtına çıkarıp beni tâciz ettikleri halde, sırf hizmet-i imaniyenin bir neticesi olan âsâyiş için sabır ve tahammül ettim. Bir misali, beş mahkeme huzurunda hiç benim kıyafetime ilişilmediği halde ve mütemadiyen gezdiğim halde ve hattâ İstanbul’da mahkememde yüz yirmi polis bulunduğu halde, aynı kıyafetime ilişmediler ve iki ay İstanbul’da yaya gezdiğim halde, mümânaat etmediler ve ilişmeye hiç kimsenin hakkı yok.

“Çünkü, hem münzevî, hem de camie gitmiyor ve çarşıda kalabalık yerlerde gezmiyor, yalnız otomobiliyle çıkıyor. İnsanlarla zaruret olmadan konuşmuyor, yalnız teneffüs için dağlar başında ve hâli yerlerde geziyor. Şimdi ehl-i dünyanın hiçbir hakkı yoktur ki vaziyetime, hâlime ilişsinler.”

Bir seyahat münasebetiyle ve otomobili içinde İstanbul’a en mühim bir mesele-i imaniye için gitmesinden, şimdi İstanbul’un bazı resmî adamları yirmi cihette kanunsuz bir tarzda kanun namına Üstadımızı bir bardak suda fırtına koparmak nev’inden, milyonlar fedakâr talebeleri bulunan bir zata sinek kanadı kadar bir ehemmiyeti

olmayan bir mesele için resmî adamları yanına göndermek olan yüz cihette ehemmiyetsiz, mânâsız ve bir habbeyi yüz kubbe yapmak gibi bu şeye karşı Üstadımız diyor:

“Madem iman hizmetinde ihlâs-ı etemle, anarşiliği durdurmakla, âsâyişi muhafaza etmekle sabır ve tahammül gerektir. Ben de bunun için rahatımı, haysiyetimi feda ediyorum. Onları da helâl ediyorum.”

Üstadımızın bu defa İstanbul’a gitmesi münasebetiyle İstanbul Müddeiumumîliğince ifadesinin alınması için yanına gelen iki memura Üstadımız dedi:

“Ben daha evvel bu mesele için mahkemede ifade vermiştim ve mahkeme tahkikat yapmış, neticede beraat vermiş. Başka diyeceğim yok” diyerek, Samsun Mahkemesine giden ve İstanbul Mahkemesinde okuduğu ifâdâtını tekrar söyledi. Hem eskiden aldığı birkaç rapor var ki, hastalığı dolayısıyla başını sarmaya mecburdur ve şiddetli nezleden ve hastalıklardan dolayı istirahate ve tebdil-i havaya ihtiyacı vardır. Daimî bir yerde kalması sıhhatine münafidir. Daha evvel lüzum da olmadığı için bu raporları göstermeye tenezzül etmiyordu, lüzum görmüyordu.

Hizmetinde bulunan Nur talebeleri

Tâhirî, Zübeyir, Sungur, Hüsnü, Bayram

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 13

Üstadın Ankara'ya gelişi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ankara’ya bu defa geldiğimin mühim bir sebebi, İslâmiyete ciddî taraftar Dahiliye Vekili Namık Gedik’i görmek ve İslâmiyetin kahramanı olan Adnan Beye ve Tevfik İleri gibi mühim zatlara bir hakikatı söylemektir ki:

Hem Demokrata ezan-ı Muhammedî gibi çok kuvvet vermek ve Risale-i Nur’un neşrine müsaadesi gibi çok taraftar olmak ve âlem-i İslâmı, hattâ bir kısım Hıristiyan devletlerini de memnun etmek için, Ayasofya’yı muzahrafattan temizleyip ibadet mahalli yapmaktır. Bu ise, bu mesele için otuz sene siyaseti terk ettiğim halde, bu nokta hatırı için Namık Gedik’i görmek istedim ve geldim. Adnan Bey, Namık Gedik ve Tevfik İleri gibi zatların hatırı için başka yere gitmedim.

Hem Risale-i Nur, Kur’ân’ın kanun-u esasiyesiyle bütün Anadolu ve vilâyât-ı şarkiyede âsâyişi temin eden Risale-i Nur’un beş yüz bin nüshası komünistliği susturduğu gibi, âsâyişi temin ettiğine bir delili budur ki:

On küsur sene evvel Afyon Müddeiumumîsi “altı yüz bin fedakâr talebesi var; beş yüz bin nüsha Risale-i Nur’dan neşretmiş. Belki âsâyişe zarar gelir” dedi.

Ona karşı Said demiş ki: “Mâdem altı yüz bin fedakâr talebesi var. Bu on beş senedir bana bu kadar zulmediliyor. Birtek vukuatı hiçbir zabıta ve mahkeme gösteremedi.”

Hem dedim: “Ey müddeiumumî! Eğer bin müddeiumumî, bin emniyet müdürü kadar âsâyişin teminine Risale-i Nur hizmet

etmemişse, Allah beni kahretsin. Siz de bana ne ceza verirseniz verin” dedim. O bu sözüme karşı hiçbir çare bulamadı.

Yalnız bir iki sene sonra Nurun bir küçük talebesi Risale-i Nur’a zarar gelecek zannıyla kendini intihar edecekti ki, tab’ ettiği bir küçük risaleye zarar gelmesin. Sonra Üstadı onu men etti ve küçücük bir hâdise oldu ve ikisi de barıştırıldı.

Halbuki bir Üstadın on tane fedakâr talebesi bulunsa—hattâ biri selâm etmiş tokat vurulmuş, biri elini öpmüş tahkir edilmiş—hiçbir fedakârı, âsâyişe ilişmemek için sükût etmişler. Said’den işitmişler ki, “Benim yüz ruhum olsa âsâyişe feda ediyorum.” Onun için

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى [2]

kanun-u esasiyesiyle, beş câni yüzünden doksan mâsuma zarar gelmemek, bir câni yüzünden on mâsum çoluk çocuk, peder ve validelerine zulüm etmemek için, Risale-i Nur iman hizmetiyle beraber âsâyişi tamamıyla temin edip herkesin kalbinde fenalığa karşı bir yasakçı bırakıyor. Ben de bin ruhum olsa, Kur’ân’ın bu kanun-u esasiyesine feda ettiğimi Tarihçe-i Hayat ispat ediyor ve meydandadır. Ve mahkemeler de kabul etmişler.

Hattâ tezahüre bir riyakârlık, bir hodfuruşluk, bir enaniyet mânâsını verip halklarla görüşmeyi de terk ettiği ve rahmet-i İlâhînin ihsanıyla sesi de kesilmiş ki, dostlarla görüşmeye mecbur olmasın ve hatırları da kırılmasın. Hattâ Konya’da bir tek akrabası ve bir tek kardeşiyle kırk senede bir defa görüştü ve evine de çıkmadı.

Bir ikinci mes’ele şudur ki: Madem Risale-i Nur hakiki asayişi temin ediyor, madem Demokrat büyük bir kuvvete muhtaçtır ve komünistlik gibi dinsizliklere karşı dayanan bir iktidar partisidir ve madem Ezan-ı Muhammedî’nin ilânıyla galebe çaldı, efkâr-ı ammeyi kendi lehine çevirdi ve Risale-i Nur’un tab’ına müsaade etti, onunla Ezan-ı Muhammedî kadar tarafdar buldu. Şimdi dinsizliğe karşı avam-ı nasın pek çok muhtaç olduğu ve hiçbir feylesof karşısına çıkamadığı ve bu zamanın Kur’an-ı Hakîm’in bir mu’cize-i maneviyesi ve ondördüncü asrın mühim bir tefsiri olduğuna beş mahkemenin karar verdiği bir eserdir. Madem her câmide

dershaneler açılmış, (bazı müfrit evhamcıların bahanelerine bakılmasın) dersini teşvik etmek lâzım ve elzemdir.

Ben de Ankara'ya geldim, 30-40 senedir siyaseti terkettiğim halde, Adnan Bey'in ve Namık Gedik'in ve Tevfik İleri'nin hatırları için bu hakikatı yazdım.

Said Nursî

Haşiye:

(Konya'da bir ehemmiyetsiz hâdise münasebeti ile yazıldı.)

Şimdi tahakkuk etti ki; millet ve vatan ve İslâmiyet'e en dehşetli zarar veren komünistlik, masonluk ve dinsizliktir. Kur'an-ı Hakîm'in bu zamanda bir mu'cizesi olan Risale-i Nur'un onları mağlub ettiğini, dindar Demokratlar elbette hissediyorlar. Bu nokta için Risale-i Nur'un neşrine, intişarına teşvik edip; bazı Nur talebelerinin hususi hataları bahaneleri ile Nurculardan, Risale-i Nur'dan evham gelmesin. Çünki insan hatasız olamaz. Bazı Nur talebelerinin hususi yanlışlarını, umum millete milyonlar iyiliği yapan Risale-i Nur'a mal etmemeli, isnad etmemeli, onunla evhama düşmemeli… Çünki hususi yanlış, Risale-i Nur'un kanun-u esasîsi olan istikametle, a'zamî ihlas ile, a'zamî fedakârlık ile selâmet-i umumiyeye hizmet eden milyonlar Nur talebelerini lekedar edemez ve tesir yapamaz.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 14

"Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" nın bir Zeyli

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

En mühim bir mahkemede son sözüm olarak "Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ" namıyla yazılan ve Tarihçe-i Hayat'ta birkaç defa neşrolunan ve mahkemede iken Ankara makamatına, Temyiz Mahkemesine ve mahkeme reislerine gönderilen şekvânın sebebi, o hâdisenin acip, garip, küçük bir nümunesi bu defa aynen başıma geldiği için, o "Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ"ya bir haşiyecik olarak beyan ediyorum:

İki gün evvel, çok müştak olduğum ve eski zamanda Anadolu medrese-i ilmiyesi hükmünde olan Konya'ya üç sebep bahanesiyle,

Biri: İki hakikatli Nur kardeşim fakir halleriyle beraber büyük bir masrafa girip İzmir mahkemesine gitmişler. Dönüşlerinde yanıma uğradılar. Ben de onları kısmen masraftan kurtarmak için, hususî otomobilimle Konya'ya kadar beraber almak;

İkincisi: On beş sene benim yanımda okumuş ve yirmi seneye yakın müftülük etmiş ve kırk seneden beri birtek defadan başka görmediğim ve bütün kardeşlerim, akrabalarım içinde hayatta bir o kalmış olan kardeşimi ve çocuklarını ziyaret etmek ve onlarla görüşmek.

Üçüncüsü: Eski Said'in ve Yeni Said'in mühim üstadlarından olan ve onun müridleri olan Mevlevîlerin her yerde Risale-i Nur'la alâkadarlıkları cihetiyle çok alâkadar olduğum ve İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî gibi mühim bir üstadım olan Mevlânâ Celâleddin'i ziyaret için gitmiştim.

Hem, Tarihçe-i Hayat'ta insanlarla görüşemediğime dair neşredilen yazı ki, "Ziyaretçilerle görüşemiyorum." Nasıl ki, hediyelerden men etmek için Cenâb-ı Hak hastalık verdiği gibi, bu hürmetkârâne ziyaret de bir nevi hediye-i mâneviye olduğundan, sesim kesilip bir eser-i inâyet olarak konuşmaktan men olunduğumdan kardeşimin evine dahi gidemedim ki, konuşmayayım. Hiç olmazsa Konya'da iki üç gün kalmak zarurî iken mecburî olarak bir saat içinde namazımı kılıp dönmüşüm. Fakat orada bana birden bire öyle bir vaziyet verildi ki, bütün gazetelerde neşrettiler. Kırk senedir bir defadan başka görüşmediğim kardeşimin evine dahi gidip görüşemediğim ve konuşamadığım halde, sanki binler adamlarla görüşmüşüm gibi muamele gördüm.

Gerçi, polislerin, aldıkları emre binaen o vaziyetleri cidden büyük bir sehiv idi. Fakat bu şiddetli hastalıklı halime muvafık geldiği için onlardan sıkılmadım. Bilakis helâl ettim. Allah razı olsun dedim, teşekkür ettim. Ben tebdil-i havaya çok muhtaç olduğum için, yazın dağlarda, kışın da kira ettiğim ayrı ayrı menzillerde gezmeye mecbur oluyorum. Bir yerde duramıyorum. Hastalığım şiddetleniyor. Niyet ettim, tekrar ara sıra Konya gibi yerlere gideceğim. Hattâ kirasını verdiğim Emirdağında iki menzilim, Eskişehir'de bir menzilim varken, o mânâsız vaziyet beni o tebdil-i havadan, o menzilleri ziyaret etmekten men edilmeme sebep olduğunu Konya'daki vaziyetten hissetmiştim. Ben kat'iyen kimseyle görüşemiyorum.

Bunun gibi, âdetim hilâfına bana yapılan çok gayr-ı kanunî muameleler var. İşte bu defaki mezkûr vaziyeti beyan eden şu ifâdâtım evvelce yazılan "Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ"ya bir zeyil olarak neşredilebilir.

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 17

"Mahkeme-i Kübrâ'ya Şekvâ" ya bir küçük Zeyil

Mahkeme-i Kübra-yı Haşirdeki Şekva'ya bir küçük zeyildir.

Kanun namına kanunsuzluk edenler kanunca mes'ul olduğuna binaen, bana karşı kanun namına on cihetle kanunsuzluk eden buradaki mahkeme ve hükûmetin erkanlarına ikame-i dava ediyorum. Şöyle ki:

Otuz seneden beri münzevi bulunan ve üç hapsimde de yine tecrid-i mutlakta inzivada mecbur ettirilen bir adama; çarşı gibi mecma-i nâsta bulunanlara teklif edilen bir kanun, hiçbir vecihle teklif edilemediğinden, buradaki kanunsuz olarak kanun namına onların hareketlerini kanunsuzlukla itham edip ikame-i dava ediyorum.

İkinci kanunsuz cihet: Yirmiyedi senede mühim merkezlerde hattâ Emniyet Umum Müdürü dairesinde Ankara Valisi şapka mes'elesi için geldiği halde, o münzevi adama başının külahını değiştir diye teklif edemedikleri ve üç dehşetli mahkeme ile hattâ i'dam ve imhasına çalışıldığı halde; tekrar o mes'eleyi yani başını aç veya bizim gibi firengî tarzı giy diye teklif edemedikleri, üç ay Kastamonu Polishanesinde iki komiser ve polisler içinde yine ona bu yeni serpuşu teklif edemedikleri kat'î gösteriyor ki: O adama karşı böyle serpuşu teklif etmek kanunla olamaz ki, üç mahkeme ve zabıta da değil icbar, teklif de edemediler. Madem hakikat budur, buradaki bu teklifin sebebiyle onu mes'ul tutmağa çalışanları ve onları o yola sevkedenleri kanunsuzlukla itham edip ikame-i dava ediyorum.

Üçüncü: O adam yirmiyedi sene firengî tarzda giymemek için İslâmiyetin ve milliyetin şerefini kırmamak için, zalim

düşmanlarımızın kıyafetine girmemek ve hayat-ı içtimaiyeden çekilmek ve yirmiyedi sene işkenceli taziblerle ceza çeken bir adama millet hükûmet namına böyle bir şey teklif etmek; yerden göğe kadar kanunsuzdur, üç cihetle kanunsuz bir hakarettir. Bunlar aleyhinde bu noktayı ikame-i dava ediyorum.

Dördüncü: O adam hocalık itibariyle bütün hayatını medrese terbiyesiyle ve Sünnet-i Seniyye ile çalışırken, Cumhuriyetin Birinci Reisi çok büyük teklifler ve büyük vazifeler ve medresesi için 150 bin lira tahsisatı kabul ettikleri halde, şeair-i İslâmiyeye muhalif hareket etmemek için o teklifleri kabul etmemiş. İhtiyarlığında yirmiyedi seneden beri işkenceli azabları çekmeyi kabul etmiş. Başta umum şeyhülislâmlar hususan Zenbilli Ali Efendi ve umum müçtehidler ve ülema-i İslâm hususan İlm-i Akide üleması yasak ettikleri bir serpuşu, öyle ihtiyar münzevi bir hocaya teklif etmek dört vecihle belki yüz vecihle kanunsuz olduğundan böylelerin aleyhinde Mahkeme-i Kübra-yı Haşir'de ikame-i dava ettiğim gibi, istikbaldeki ehl-i adalete şekva edip bu zamandaki ehl-i insafın nazar-ı dikkatini celbediyorum.

Beşinci: O adam i'dam edileceği tehdidine karşı Rus'un Başkumandanına ve üç müdhiş kumandana karşı izzet-i ilmiyesini muhafaza edip başını eğmeyen; eskide Divan-ı Harb-i Örfî'de gençliğinde i'damını beklerken ve şeriatı isteyenleri i'dam darağacında temaşa ederken Divan-ı Harb reisine "Sen de şeriat istemişsin" sualine karşı "Şeriatın bir tek mes'elesine ruhumu fedaya hazırım" diyen bir adam, ihtiyarlığında kabir kapısında hususan düşmanları tarafından zehirlenmesiyle şiddetli hasta olduğu bir zamanda, "Sen yalnız kırda oturduğun vakit başına şapka koymadığın için seni mahkemeye veriyoruz" diyenleri beş vecihle kanunsuzlukla itham edip ikame-i dava ederek ve bu vatan ve millete böyle bir adamı kuvvetle mukabeleye mecbur edip anarşi hesabına bir ihtilâl çıkarmakla itham ediyorum. Madem bir Sünnet-i Seniyeyi terketmemek için hayatını feda ettiğine tarihçe-i hayatı şehadet eder. Elbette böyle kâfirane, mürtedane teklife karşı yüz ruhu da olsa feda edecek bir adama böyle dinine, haysiyetine, izzet-i ilmiyesine mütemerridane ilişenler, anarşilik hesabına ihtilâl çıkarmak fikrindedirler diye onları itham edip Mahkeme-i Kübra'da ikame-i

dava ediyorum. Bu memleketin milliyetperverleri ile vatanperverlerinin nazar-ı dikkatlerini celbediyorum.

Altıncısı: An'ane-i İslâmiyede eskiden beri bu milletin daimî bir âdetleri ve örfî kanunları, İslâmiyet noktasından sevabları hayırlara medar bir âdeti şudur ki: Garib adama merhametle misafirperverlik ve fakir adama şefkatle yardım etmek ve hasta adamı incitmemek ve lüzum olursa hizmet etmek, ihtiyarlara hem hürmet hem merhamet hem Ramazan-ı Şerif gibi mübarek vakitlerde mümkün olduğu kadar sünnet-i seniyeye tabi' olup birbirini incitmemek bu millet-i İslâmiyenin an'anevî bir âdeti ve örfî bir kanun-u müstemirresi hükmüne geçmiş terbiye kanunları iken; bir adam hem garib hem fakir-ül hal hem çok ihtiyar hem zehirle çok hasta hem münzevi iken Ramazan-ı Şerifte ona çarşılarda kalabalık yerlerde bulunanların serpuşunu yani firenklerin tarzını yapmadığından şapka kanunu namına deyip mahkemeye vermek, celbnameyi hastalık yatağında göndermek on vecihle kanunsuz ve millî ve İslâmî âdet kanunlarına bir tahkir olmak cihetiyle Mahkeme-i Kübra-yı Haşir'de onları ve onları o yola sevkedenleri ikame-i dava ediyorum. Elbette istikbal lanetlerle böyleleri mahkûm edecektir.

Yedincisi: Bütün neferatı başına koymağa mecbur olmadıkları ve kadınlar ve çocuklar ve ibadette olanlar hattâ dairedeki memurlar başına koymağa mecbur olmadıkları ve çok köylerde hususan dere ve dağlarda bulunanlara veya bere giyenlere kanunen teklif edilmeyen ve giymesinde bir maslahat ve içtimaî hiçbir faidesi bulunmayan bir serpuşu kanun namına hayat-ı içtimaiyeden çıkan ve insanlarla pek nadir temas eden ve kapısında bekleyen otomobile veya arabaya binen tek başıyla teneffüs için bir-iki saat kırlarda oturan bir adama, kanun namına o serpuşu teklif etmek beş vecihle kanunsuz bir ihanet ve onun damarına dokundurup vatan zararına heyecana getirmek, vatan ve millete hükûmete hıyanetle onları itham ediyorum. Mahkeme-i Kübra'ya ikame-i dava ettiğim gibi, pek yakında İslâmiyet fedaileri dahi bu dünyada onun bedeline ikame-i dava edecekler.

Emirdağı'nda mukim, ihtiyar ve hasta

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 15

Üstadın Basın'a karşı son beyanı

12 Ocak 1960

Bize ait meseleleri neşreden ceridelere karşı yazdığım bu yazıyı neşretseler, bu günlerde olan aleyhimdeki isnadları helâl edeceğim. Şiddetli hastalığıma binaen o cerideler neşretsinler ki, biçare kardeşlerim kederlenmesinler.

Evvela: Bu günlerde olan meseleler için merak etmeyiniz! Hakkımızda tecelli eden inayet ve Rahmet-i ilâhiye ile büyük bir hayırdır. Hem beş cihetle hasta olduğumdan konuşmaya ve görüşmeye de tahammül edemiyorum.

Şimdi Risale-i Nurun dahil ve hariçteki fevkalâde intişarı ve azim fütuhatı ile düşmanlar da dost olmuşlar. Herkesin konuşmak istemesine mukabil, inayet-i ilâhiye ile sesim de kesilmiş ki; daha Risale-i Nur bana ihtiyaç bırakmadığından görüşüp konuşamıyorum. Beni altı vilâyetten davet etmeleri üzerine, onların hatırı için Ankara'ya gittim. Ankara'ya yakın önümüze gelen ve Risale-i Nurun ve mesleğimin hakikatini anlayan dost memurlar: "Emirdağ'ında istirahat etmemi ve şimdilik Emirdağ'ında kalmamı" Hükümetin rica ettiğini bildirdiler.

Zaten görüşmeye ve konuşmaya tahammül edemediğimden, hakkımdaki bu dostane teklif ve vaziyet bir inayet oldu ki, beni davet eden çok vilâyetlerdeki hakiki kardeşlerimin hatırları kırılmasın. Hem bazı vilâyetlere gidip, diğer vilâyetlere gidemediğimden gelen vaziyetimle, yüz binlerle hakiki fedakâr talebelerim gücenmesinler.

Saniyen: Benim bu seyahatlerimde kat'iyen siyasetle alâkamın olmadığına bir delili: Kırk seneden beri siyaseti terkettiğimden, yalnız ve yalnız Kur'anın bu zamana tam muvafık bir tefsiri olan Risale-i

Nur küfr-ü mutlakı kırdığı için, anarşistliğe ve tahribatçı cereyanlara karşı Sed çektiği gibi; Kur'anın Risale-i Nura verdiği dersinde bir kanun-u esasi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى sırrı ile asayişe ilişmek, beş cani yüzünden doksan masuma zulüm etmektir diye olan uhrevi hizmetimiz vatan, millet ve asayişe de büyük bir faydası olması cihetiyle, beni tecessüs eden yahut da zahmet veren polis ve inzibatları da helâl ediyorum. Onları asayişin mücahid muhafızları diye kardeş gibi mesrurane kabul ettim. Hatta beni Ankara'dan çevirmelerini de kabul ettiğim gibi, hakkımda bir inayet-i ilâhiyyeye vesile olmaları cihetiyle Allah'a şükrettim ve kemal-i ferahla Ankara'dan döndüm.

Salisen: Her yerde Risale-i Nurun intişarı ve okunması ve pek fazla müştakları bulunması dolayısıyla, benimle görüşmek ve konuşmak ve davet etmek arzu ediyorlardı. Bu vaziyette yirmi vilâyete gitmemin zarureti vardı. Ancak Risale-i Nurun tab'edildiği yerler olan Ankara, İstanbul ve Konya'ya gittim.

Ben yalnız Hükümete derim ki: Hakkımdaki bu muamele, bir inayet ve rahmet-i ilâhiyyeye bir vesile oldu, sıkılmıyorum. Yalnız benim yirmi sene kaldığım Isparta vilâyetinde iki senelik kira ettiğim bir evim ve orada bazı eşyalarım var. Oranın havası da bir parça hastalığıma yarıyor. Hükümetin müsaadeleri ile bir ay Emirdağ'ında, bir ay da kiraladığım Isparta'daki evimde bulunmak arzu ediyoruz.

Said Nursî

Mudafaalar : Isparta Mahkemesinden Sonra : Parca 16

Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir

Umum Nur talebelerine Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir

Aziz kardeşlerim,

Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfî hareket değildir. Rıza-yı İlâhîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır. Bizler âsâyişi muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde herbir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.

Meselâ, kendimi misal alarak derim: Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, birçok hâdiselerle sabit olmuş. Meselâ, Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfîde idam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, dört kumandanlara karşı bu tavrım, tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor. Fakat bu otuz senedir müsbet hareket etmek, menfî hareket etmemek ve vazife-i İlâhiyeye karışmamak hakikati için, bana karşı yapılan muamelelere sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis Aleyhisselâm gibi ve Bedir, Uhud muharebelerinde çok cefa çekenler gibi, sabır ve rıza ile karşıladım.

Evet, meselâ seksen bir hatâsını mahkemede ispat ettiğim bir müddeiumumînin yanlış iddiaları ile aleyhimizdeki kararına karşı, beddua dahi etmedim. Çünkü asıl mesele bu zamanın cihad-ı mânevîsidir. Mânevî tahribatına karşı sed çekmektir. Bununla dahilî âsâyişe bütün kuvvetimizle yardım etmektir.

Evet, mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, âsâyişi muhafaza etmek içindir.

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اَخْرٰى [1]

düsturu ile—ki *“Bir câni yüzünden onun kardeşi, hanedanı, çoluk çocuğu mesul olamaz”*—işte bunun içindir ki, bütün hayatımda bütün kuvvetimle âsâyişi muhafazaya çalışmışım. Bu kuvvet dahile karşı değil, ancak hâricî tecavüze karşı istimal edilebilir. Mezkûr âyetin düsturuyla vazifemiz, dahildeki âsâyişe bütün kuvvetimizle yardım etmektir. Onun içindir ki, âlem-i İslâmda âsâyişi ihlâl edici dahilî muharebat ancak binde bir olmuştur. O da aradaki bir içtihad farkından ileri gelmiştir. Ve cihad-ı mâneviyenin en büyük şartı da vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır ki, “Bizim vazifemiz hizmettir; netice Cenâb-ı Hakka aittir. Biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz.”

Ben de Celâleddin Harzemşah gibi, “Benim vazifem hizmet-i imaniyedir; muvaffak etmek veya etmemek Cenâb-ı Hakkın vazifesidir” deyip ihlâs ile hareket etmeyi Kur’ân’dan ders almışım.

Haricî tecavüze karşı kuvvetle mukabele edilir. Çünkü düşmanın malı, çoluk çocuğu ganimet hükmüne geçer. Dahilde ise öyle değildir. Dâhildeki hareket, müsbet bir şekilde mânevî tahribata karşı mânevî, ihlâs sırrıyla hareket etmektir. Hariçteki cihad başka, dahildeki cihad başkadır. Şimdi milyonlar hakikî talebeleri Cenâb-ı Hak bana vermiş. Biz bütün kuvvetimizle dahilde ancak âsâyişi muhafaza için müsbet hareket edeceğiz. Bu zamanda dahil ve hariçteki cihad-ı mâneviyedeki fark pek azîmdir.

Bir mesele daha var; o da çok ehemmiyetlidir. Hükm-ü Kur’âna göre, bu zamanda mimsiz medeniyetin icabatından olarak hâcât-ı zaruriye dörtten yirmiye çıkmış. Tiryakilikle, görenekle ve itiyadla, hâcat-ı gayr-ı zaruriye, hâcât-ı zaruriye hükmüne geçmiş. Âhirete iman ettiği halde, “Zaruret var” diye ve zaruret zannıyla dünya menfaati ve maişet derdi için dünyayı âhirete tercih ediyor.

Kırk sene evvel, bir başkumandan beni bir parça dünyaya alıştırmak için bazı kumandanları, hattâ hocaları benim yanıma gönderdi. Onlar dediler:

“Biz şimdi mecburuz. [2] اِنَّ اَلضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ kaidesiyle, Avrupa’nın bazı usullerini

medeniyetin icaplarını taklide mecburuz” dediler.

Ben de dedim: “Çok aldanmışsınız. Zaruret su-i ihtiyardan gelse, kat’iyen doğru değildir; haramı helâl etmez. Su-i ihtiyardan gelmezse, yani zaruret haram yoluyla olmamışsa zararı yok. Meselâ; Bir adam su-i ihtiyarıyla haram bir tarzda kendini sarhoş etse ve sarhoşlukla bir cinayet yapsa, hüküm aleyhine câri olur, mâzur sayılmaz, ceza görür. Çünkü, su-i ihtiyarıyla bu zaruret meydana gelmiştir. Fakat bir meczup çocuk cezbe halinde birisini vursa, mâzurdur. Ceza görmez. Çünkü ihtiyarı dahilinde değildir.”

İşte, ben o kumandana ve hocalara dedim: “Ekmek yemek, yaşamak gibi zarurî ihtiyaçlar haricinde başka hangi zaruret var? Su-i ihtiyardan, gayr-ı meşru meyillerden ve haram muamelelerden tevellüd eden hareketler haramı helâl etmeye medar olamazlar. Sinema, tiyatro, dans gibi şeylerde tiryaki olmuşsa, mutlak zaruret olmadığı ve su-i ihtiyardan geldiği için, haramı helâl etmeye sebep olamaz.

Kanun-u beşerî de bu noktaları nazara almış ki, ihtiyar haricinde zaruret-i kat’iye ile, su-i ihtiyardan neş’et eden hükümleri ayırmıştır. Kanun-u İlâhîde ise, daha esaslı ve muhkem bir şekilde bu esaslar tefrik edilmiş.”

Bununla beraber zamanın ilcaatıyla zaruretler ortalıkta zannederek bazı hocaların bid’alara taraftarlığından dolayı onlara hücum etmeyiniz. Bilmeyerek “Zaruret var” zannıyla hareket eden o biçarelere vurmayınız. Onun için kuvvetimizi dahilde sarf etmiyoruz. Biçare, zaruret derecesine girmiş, bize muhalif olanlardan hoca da olsa onlara ilişmeyiniz. Ben tek başımla daha evvel aleyhimdeki o kadar muarızlara karşı dayandığım, zerre kadar fütur getirmediğim, o hizmet-i imaniyede muvaffak olduğum halde, şimdi milyonlar Nur talebesi olduğu halde, yine müsbet hareket etmekle onların bütün tahkiratlarına, zulümlerine tahammül ediyorum.

Biz dünyaya bakmıyoruz. Baktığımız vakit de onlara yardımcı olarak çalışıyoruz. Âsâyişi muhafazaya müsbet bir şekilde yardım ediyoruz. İşte bu gibi hakikatler itibarıyla, bize zulüm de etseler hoş görmeliyiz.

Risale-i Nur’un neşri her tarafta kanaat-i tamme verdi ki, Demokratlar dine taraftardırlar. Şimdi bir risaleye ilişmek, vatan,

millet maslahatına tamamen zıttır.

Bir mahrem risale vardı ki, o mahrem risalenin neşrini men etmiştim. “Öldükten sonra neşrolunsun” demiştim. Sonra mahkemeler alıp okudular, tetkik ettiler, sonra beraat verdiler. Mahkeme-i Temyiz o beraati tasdik etti. Ben de bunu dahilde âsâyişi temin için ve yüzde doksan beş mâsuma zarar gelmemesi için neşredenlere izin verdim. “Said, meşveretle neşredebilir” dedim.

Üçüncü mesele: Şimdi küfr-ü mutlak, öyle cehennem-i mânevî neşrine çalışıyor ki, kâinatta hiçbir kâfir ona yanaşmamak lâzım geliyor. Kur’ân’ın “rahmeten lil’âlemîn” olduğunun bir sırrı budur ki: Nasıl Müslümanlara rahmettir; âhirete iman, Allah’a iman ihtimalini vermesiyle de, bütün dinsizlere ve bütün âleme ve nev-i beşere rahmet olmasına bir nükte, bir işarettir ki, o mânevî cehennemden dünyada da onları bir derece kurtarmış. Halbuki şimdi fen ve felsefenin dalâlet kısmı, yani Kur’ân’la barışmayan, yoldan çıkmış, Kur’ân’a muhalefet eden kısmı, küfr-ü mutlakı komünistler tarzında neşre başladılar. Komünistlik perdesinde anarşistliği netice verecek bir surette münafıklar, zındıklar vasıtasıyla ve bazı müfrit dinsiz siyasetçiler vasıtasıyla neşir ile aşılanmaya başlandığı için, şimdiki hayat, dinsiz olarak kabil değildir, yaşamaz. “Dinsiz bir millet yaşamaz” hükmü bu noktaya işarettir. Küfr-ü mutlak olduğu zaman, hakikat-i halde yaşanmaz. Onun için, Kur’ân-ı Hakîm, bu asırda bir mu’cize-i mâneviyesi olarak Risale-i Nur şakirtlerine bu dersi vermiş ki, küfr-ü mutlaka, anarşistliğe karşı sed çeksin. Hem çekmiş. Evet Çin’i, hem yarı Avrupayı ve Balkanları istilâ eden bu cereyana karşı bizi muhafaza eden Kur’ân-ı Hakîmin bu dersidir ki, o hücuma karşı sed çekmiş, bu suretle o tehlikeye karşı çare bulmuştur.

Demek bir Müslüman mümkün değil, başka bir dine girip, ya Hıristiyan ve Yahudi, hususan bolşevik gibi olmak... Çünkü, bir İsevi, Müslüman olsa, İsâ Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Bir Mûsevî, Müslüman olsa, Mûsâ Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Fakat bir Müslüman, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın zincirinden çıksa, dinini bıraksa, daha hiçbir dine girmez, anarşist olur; ruhunda kemâlâta medar hiçbir hâlet kalmaz. Vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir olur.

Onun için, Cenâb-ı Hakka şükür, Kur'ân-ı Hakîmin işârât-ı gaybiyesi ile, kahraman Türk ve Arap milletleri içinde lisan-ı Türkî ve Arabî ile bu asrı kurtaracak bir mu'cize-i Kur'âniyenin Risale-i Nur namıyla bir dersi intişara başlamış. Ve on altı sene evvel altı yüz bin adamın imanını kurtardığı gibi, şimdi milyonlardan geçtiği sabit olmuş.

Demek Risale-i Nur, beşeri anarşistlikten kurtarmaya bir derece vesile olduğu gibi, İslâmın iki kahraman kardeşi olan Türk ve Arabı birleştirmeye, bu Kur'ân'ın kanun-u esasîlerini neşretmeye vesile olduğunu düşmanlar da tasdik ediyorlar.

Madem bu zamanda küfr-ü mutlak Kur'ân'a karşı çıkıyor. Küfr-ü mutlakta Cehennemden ziyade dünyada da daha büyük bir cehennem var. Çünkü, ölüm madem öldürülmüyor. Hergün beşerde otuz bin cenaze ölümün devamına şehadet ediyor. Bu ölüm küfr-ü mutlaka düşenlere, yahut taraftar olanlara, hem şahsın idam-ı ebedîsi ve bütün geçmiş, gelecek akrabalarının da idam-ı ebedîsi olarak düşündüğü için, Cehennemden on defa daha fazla dehşetli cehennem azâbı çeker. Demek o cehennem azâbını küfr-ü mutlakla kalbinde duyuyor. Çünkü, herbir insan akrabasının saadetiyle mesut, azabıyla muazzep olduğu gibi Allah'ı inkâr edenlerin itikadlarınca bütün o saadetleri mahvoluyor, yerine azaplar geliyor. İşte bu zamanda, bu dünyada bu mânevî cehennemi insanların kalbinden izale eden tek bir çaresi var. O da Kur'ân-ı Hakîmdir. Ve bu zamanın fehmine göre onun bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur eczalarıdır.

Şimdi Allah'a şükrediyoruz ki, siyasî partiler içinde bir parti, bir parça bunu hissetti ki, o eserlerin neşrine mâni olmadı; hakaik-i imaniyenin dünyada bir cennet-i mâneviyeyi ehl-i imana kazandırdığını ispat eden Risale-i Nur'a mümanâat etmedi, neşrine müsaadekâr davrandı, nâşirlerine de tazyikattan vazgeçti.

Kardeşlerim, hastalığım pek şiddetli; belki pek yakında öleceğim veyahut bütün bütün konuşmaktan—bazan men olduğum gibi—men edileceğim. Onun için benim Nur âhiret kardeşlerim, "ehvenüşşer" deyip bazı biçare yanlışçıların hatâlarına hücum etmesinler. Daima müsbet hareket etsinler. Menfî hareket vazifemiz değil... Çünkü dahilde hareket menfîce olmaz. Madem siyasetçilerin bir kısmı

Risale-i Nur’a zarar vermiyor, az müsaadekârdır; “ehvenüşşer” olarak bakınız. Daha “âzamüşşer”den kurtulmak için, onlara zararınız dokunmasın, onlara fâideniz dokunsun.

Hem dahildeki cihad-ı mânevî, mânevî tahribata karşı çalışmaktır ki, maddî değil, mânevî hizmetler lâzımdır. Onun için, ehl-i siyasete karışmadığımız gibi, ehl-i siyaset de bizimle meşgul olmaya hiçbir hakları yok...

Meselâ, bir parti bana binler vecihle sıkıntı verdiği halde, hattâ otuz senede hapisler de, tazyikler de olduğu halde, hakkımı helâl ettim. Ve azaplarına mukabil, o biçarelerin yüzde doksan beşini tezyif ve itirazlara, zulümlere mâruz kalmaktan kurtulmaya vesile oldum ki,

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى [1]

âyeti hükmünce kabahat ancak yüzde beşe verildi. O aleyhimizdeki partinin şimdi hiçbir cihetle aleyhimizde şekvâya hakları yoktur.

Hattâ bir mahkemede yanlış muhbirlerin ve casusların evhamlarıyla bizi, yetmiş kişiyi mahkûm etmek için su-i fehmiyle, dikkatsizliğiyle Risale-i Nur’un bazı kısımlarına yanlış mânâ vererek seksen yanlışla beni mahkûm etmeye çalıştığı halde, mahkemelerde ispat edildiği gibi, en ziyade hücuma mâruz bir kardeşiniz, mahpus iken pencereden o müddeiumumînin üç yaşındaki çocuğunu gördü, sordu. Dediler: “Bu müddeiumumînin kızıdır.” O mâsumun hâtırı için o müddeîye beddua etmedi. Belki onun verdiği zahmetler, o Risale-i Nur’un, o mu’cize-i mâneviyenin intişarına, ilânına bir vesile olduğu için rahmetlere inkılâp etti.

Kardeşlerim, belki ben öleceğim. Bu zamanın bir hastalığı daha var; o da benlik, enaniyet, hodfuruşluk, hayatını güzelce medeniyet fantaziyesiyle geçirmek iştihası, tiryakilik gibi hastalıklardır. Risale-i Nur’un Kur’ân’dan aldığı dersin en birinci esası benlik, enaniyet, hodfuruşluğu terk etmek lüzumudur. Tâ ihlâs-ı hakikî ile imanın kurtarılmasına hizmet edilsin. Cenâb-ı Hakka şükür, o âzamî ihlâsı kazananların pek çok efradı meydana çıkmış. Benliğini, şan ve şerefini en küçük bir mesele-i imaniyeye feda eden çoktur. Hattâ Nurun biçare bir şakirdinin düşmanları dost olduğu vakit onunla sohbet etmek çoğaldığı için, rahmet-i İlâhiye cihetinde sesi kesilmiş.

Hem de ona takdirle bakanlar isabet-i nazar hükmüne geçip onu incitiyor. Hattâ musafaha etmek de tokat vurmak gibi sıkıntı veriyor.

“Senin bu vaziyetin nedir?” diye soruldu. “Madem milyonlar kadar arkadaşların var; neden bunların hatırlarını muhafaza etmiyorsun?”

Cevaben dedi: “Madem mesleğimiz âzamî ihlâstır; değil benlik, enaniyet, dünya saltanatı da verilse, bâki bir mesele-i imaniyeyi o saltanata tercih etmek âzamî ihlâsın iktizasıdır. Meselâ, harp içinde, avcı hattında, düşmanın top gülleleri arasında Kur’ân-ı Hakîmin tek bir âyetinin, tek bir harfinin, tek bir nüktesini tercih ederek, o gülleler içinde Habib kâtibine ‘Defteri çıkar’ diyerek at üstünde o nükteyi yazdırmış. Demek Kur’ân’ın bir harfinin, bir nüktesini düşmanın güllelerine karşı terk etmemiş ruhunun kurtulmasına tercih etmiş.”

O kardeşimize sorduk: “Bu acip ihlâsı nereden ders almışsın?”

Demiş: İki noktadan...

Birisi: Âlem-i İslâmiyetin en acip harbi olan Bedir Harbinde, namaz vaktinde cemaatten hissesiz kalmamak için, düşmanın hücumuyla beraber mücahidlerin yarısı silâhını bırakıp cemaat hayrına şerik olmak, iki rek’at sonra onlar da hissedar olsun diye Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm bir hadis-i şerifiyle emretmiş olmasıdır. Madem harpte bu ruhsat var. Ve madem cemaat hayrı da sünnet olduğu halde, o sünnete riayet etmek en büyük bir hâdise-i dünyeviyeye tercih edilmiş. Üstad-ı mutlakın böyle bir işaretinden bir nüktecik alarak, biz de ruh ve canımızla ittibâ ediyoruz.

İkincisi: Kahraman-ı İslâm İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, Celcelûtiyenin çok yerlerinde ve âhirinde bir himayetçi istemiş ki, namaz içinde huzuruna gaflet gelmesin. Düşmanları tarafından ona bir hücum mânâsı hâtırına gelmemek, sırf namazdaki huzuruna pek çok olan düşmanları tarafından bir hücum tasavvuru ile namazdaki huzuruna mâni olunmamak için, bir muhafız ifriti dergâh-ı İlâhîden niyaz etmiş.

İşte bu bîçâre, ömrü bu zamanda hodfüruşluk içinde yuvarlanan bîçare kardeşiniz de; hem Sebeb-i Hilkat-ı Âlem'den, hem Kahraman-ı İslâm'dan bu iki küçük nükteyi ders aldım. Ve bu zamanda çok lâzım olan Kur'anın esrarına ehemmiyet vermekle,

harb içinde ruhunun muhafazasını dinlemeyerek, Kur'anın bir harfinin bir nüktesini beyan etmiş.

Said Nursi

Biz Nur talebeleri, bu dersi not tarzında yazdık. -- Nur Talebeleri

Bir haşiyecik:

Nur’un bir has talebesi ehemmiyetli bir dershane-i Nuriye açmış, yüzer adama gece dersiyle tahribat-ı manevîye karşı asayişi muhafaza etmek, imanı kurtarmak, düşmanlara bir manevî sed çekmek için çalıştığı bir zamanda, ehven-üş şer dediğimiz bir partinin fikriyle, bilmeyerek büyük bir hayra hizmet için, o ehemmiyetli medresenin yakınında 80 tank, Rusların hücumlarına karşı maddî bir sed, âdeta o talebelerin manevî tedbirlerine kuvvet vermek gibi bir şey işittik.

Bir haşiyecik: A’zamî ihlasa müstenid sırr-ı lüzumu: Bâki büyük elması, fâni küçük bir şişeciğe âlet yapan bir kısım bedbahtlar ve siyaseti dinsizliğe âlet eden dinsizler, dinin mes’eleleri olan bâki elmasları, dünyanın fâni şişeciklerine âlet etmek gibi eblehane bir vehim hatıra gelmemek için ve bir sinek kanadı kadar bir nükte-i imaniyeyi (bâki olduğu cihetle), fâni bir dünyaya tercih eden bir hadîsin işaretine iktidaen, öyle heriflerin evhamlarını, a’zamî ihlas ile ve hayatını bir nükte-i Kur’aniyeye feda etmekle a’zamî ihlasın sırrı Nur şakirdlerine o dersi vermiş ki; bir kardeşimiz top gülleleri içerisinde Kur’anın bir harfinin nüktelerini yazmağa başlamış, harb içinde at üstünde yazılan ve mühim ülemanın da takdirle karşıladıkları İşarat-ül İ’caz’da beyan etmiş.

1.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En’âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)
2.)Zaruretler haramı helâl derecesine getirir.

Mudafaalar : Diger talebe müdafaaları

Diğer talebe müdafaaları

(Bazı Nur talebelerinin 1950’den sonra yapmış olduğu müdafaalardır.)

Mudafaalar : Araclı Abdullah [Urfa Mahkemesi]

Urfa Asliye Ceza Mahkemesine [Araçlı Abdullah]

Asliye Ceza Mahkemesi Yüksek Makamı'na
Urfa

Muhterem hâkimler,

Müsaadenizle bir-iki maruzatımı mecburen söyleyeceğim:

Şimdi bu vatanın her tarafında ve âlem-i İslâmın hattâ diğer ecnebî memleketlerinin mühim merkezlerinde Kur’an namına intişar etmiş ve milyonlarla kimselerin imanlarını taklitten tahkike çevirmiş ve bu millete büyük ve hayırlı tesirlerini, feyizli dersleriyle isbat etmiş Kur’an’ın nuru Risale-i Nur’un neşretmemesi ve bizim gibi hayatı tehlikede, imansızlık ve dalâlet vadilerinde koşan biçarelerin okumaması için dinimizin gizli düşmanları olan komünist veya tabiiyyun olan farmasonlar, türlü desiselerle adliyeleri ve hükûmetleri şaşırtmak için çalıştılar. Kaç defa Nurları okuyan mübarek talebeleri ve başta dahi bir mütefekkir ve kahraman-ı İslâm olan Bediüzzaman Said Nursî’yi mahkemelere verdiler.

Eskişehir, Isparta, Denizli, Afyon, İstanbul Ağır Ceza Mahkemeleri, neticede; "Gizli ders, tarikatçılık, cemiyet kurma" gibi ithamların tamamen hilâf-ı hakikat olduğu isbat edilerek beraetler verildi. Mahkemelerce tebeyyün etti ki:

Risale-i Nur; serâpa İslâmiyet, Kur’an ve iman hakikatlerinden ibarettir. Ve Nur talebeleri, Kur’an’a kopmaz rabıtalarla bağlanmışlardır. Dini; hiçbir şahsî, dünyevî, süflî menfaatlere âlet etmedikleri ve sadece rıza-yı ilâhi için çalıştıkları güneş gibi tezahür etti. Çünkü, Risala-i Nur bin seneden beri İslâmiyet aleyhine ve insaniyet zararına tahribatçı küllî cereyanlara karşı sarsılmaz

hüccetlerle tam mukabele edip, din düşmanlarının temellerini dağıtıyor.

İşte biz de, bizim ebedî hayatımızı ve ebedî saadetimizin anahtarı imanımızı, bu dalâlet asrında bize kazandıran Risale-i Nur'u okurken ve yazdıklarımızı tashih ederken, sanki "dinsiz komünistlerin saçma ve düzmece ve zehir saçan evraklarını okuyormuşuz" gibi, yakalanıp mahkemeye veriliyoruz.

Masum dindarların aleyhinde olan dinsiz komünistler, her tarafa evham vererek bizim gibi gurbette yalnız dersleriyle alâkadar, siyasetten hattâ dünyadan habersiz iki-üç talebenin, birkaç kişi yanına gelip gitmesiyle ve onların kendi derslerini bir-iki kişinin dinlemesiyle hem bizi, hem adliyeyi, hem zabıtayı manasız meşgalelerle uğraştırıyorlar. Her asırda en az üç yüz elli milyon mensubu bulunan ve şimdi dünyanın yarısından fazlasını istilâ etmiş olan ve milyonlarla hâfızların lisanında tekrarlanan Kur'an'ımızın emsalsiz bir tefsiri Risale-i Nur'un talebeleri olan bizleri hayatımızdan daha çok sevdiğimiz imanî derslerimizden mahrum etmek istiyorlar. Habbeyi kubbe yaparak, formalitelere uydurarak, bir isim takarak, lastikli bir kanun maddesine rast getirip, bizi kanunen mesul göstermek istiyorlar. Fakat âdil, vicdanlı hâkimler neticede hakikati meydana çıkarıyorlar.

Ezcümle: Bu son defa Afyon Mahkemesi dört sene devam ettiği halde sonunda zaten serbest olan Risale-i Nur yine serbest bırakıldı. Bütün yüksek makamlara Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî'nin şekvasından bir küçük parçası şudur ki:

"Haşirdeki mahkeme-i kübraya bir arzuhaldir ve dergâh-ı ilâhiye bir şekvadır. Ve bu zamanda mahkeme-i temyiz ve istikbaldeki nesl-i âti ve dârülfünunların münevver muallim ve talebeleri dahi dinlesinler:

Ben de otuz- kırk sene hayatımı bilenleri ve Nur'un binler has şakirdlerini işhad ederek derim: İstanbul'u işgal eden İngiliz'in başkumandanı İslâm içinde ihtilâf atıp hattâ şeyhülislâmı ve bir kısım hocaları kandırıp birbiri aleyhine sevk ederek, İtilafçı-İttihatçı fırkaları birbirine uğraştırmasıyla Yunan'ın galebesine ve harekât-ı milliyenin mağlubiyetine zemin hazırladığı bir sırada, İngiliz ve Yunan aleyhine Hutuvat-ı Sitte eserini Eşref Edib'in gayretiyle tab' ve neşretmekle o

kumandanın dehşetli planını kıran ve onun idam tehdidine karşı geri çekilmeyen ve Ankara reisleri o hizmeti için çağırdıkları halde Ankara'ya kaçmayan ve esarette Rus'un başkumandanının idam kararına ehemmiyet vermeyen ve Otuz Bir Mart Hadisesi*nde isyan etmiş sekiz taburu bir nutukla itaate getiren ve Divan-ı Harb-i Örfî'de mahkemede paşaların 'Sen mürtecisin, şeriat istemişsin!' diye suallerine karşı idama beş para ehemmiyet vermeyip, 'Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaret ise bütün ins ve cin şahid olsun ki, ben mürteciyim ve şeriatın bir tek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım!' diyen ve o büyük zabitleri hayretle takdire sevk edip idamını beklerken beraatine karar verdikleri ve tahliye olup dönerken onlara teşekkür etmeyerek, 'Zalimler için yaşasın cehennem!' diye yolda bağıran ve Ankara'da divan-ı riyasette, M. Kemal ona hiddetle dedi: 'Biz seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikirleri beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyleri yazdın, içimize ihtilâf verdin.' Ona karşı dedi: 'İmandan sonra en yüksek namazdır. Namaz kılmayan hâindir. Hâinin hükmü merduttur.' diye kırk-elli mebusun huzurunda söyleyen ve o dehşetli kumandan ona bir nev'i tarziye verip hiddetini geri alan ve altı vilâyetin zabıtası ve hükûmeti asayişin ihlâline dair bir tek madde kaydetmeyen ve yüzbinler Nur şakirdlerinin hiçbir vukuatı görülmeyen, hiçbir şakirdinde cinayet işitilmeyen ve hangi hapse girmiş ise mahpusları ıslâh eden ve yüzbinler nüsha Risale-i Nur'dan intişar etmekle beraber menfaatten başka hiçbir zararı olmadıklarını yirmi üç sene hayatının, üç hükûmet ve mahkemelerin beraatler vermelerinin ve Nur'un kıymetini bilen yüz bin şakirdlerinin kavlen ve fiilen tasdiklerinin şehadetiyle isbat eden ve münzevî, mücerred, garip, ihtiyar, fakir, kendini kabir kapısında gören ve bütün kuvvet ve kanaatiyle fâni şeyleri bırakıp, eski kusuratına bir keffaret ve hayat-ı bâkiyesine bir medar arayan ve dünyanın rütbelerine hiç ehemmiyet vermeyen ve şiddet-i şefkatinden masumlara, ihtiyarlara zarar gelmemek için kendine zulüm ve tazib edenlere beddua etmeyen bir adam hakkında, 'Bu ihtiyar münzevî, asayişi bozar, emniyeti ihlâl eder ve maksadı dünya entrikalarıdır, öyle ise suçludur.' diyenler ve onu pek ağır şerait altında mahkûm edenler yerden göğe kadar suçludurlar. Mahkeme-i kübra-i haşirde hesabını verecekler."

Muhterem hâkimler!

Böyle bir İslâm kahramanı ve bu asrın ve istikbalimizin hidayet serdarı ve eşine rastlanmayan İslâmiyet fedaisi Bediüzzaman'ın eserlerini okumak dinsizlerin, komünistlerin, imandan bîhaberlerin elbette işine gelmez.

Üstadımız Bediüzzaman'ın beyanı ki: "Risale-i Nur, koca bir cennetin fiyatı olacak bir servet ve hayat-ı ebediyeyi kazandıracak bir âb-ı hayat ve hakikate muarız bütün feylesofları ilzam edip hayrette bırakacak bir keşfiyattır."

"Risale-i Nur, sahabe-i kiramın âli seciyelerini ve Hazret-i Peygamber aleyhissalâtü vesselâmın nuranî meşrebini beyan eden bir nur ve feyiz hazinesidir. Risale-i Nur bu asırda Kur'an-ı Hakîmin bir mucize-i maneviyesi, hakiki yüksek ve parlak bir tefsiridir. Risale-i Nur şu zamanın yaralarına en münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümatın tehacümüne maruz heyet-i İslâmiyeye en nafi bir nur ve dalâlet vadilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olduğunu yüzbinlerle kimseler tarafından idrak ve tasdik edilen bir eser külliyatıdır.

Risale-i Nur, veraset-i nübüvvet yoluyla doğrudan doğruya hakikatü'l-hakaike yol açmış cadde-i kübra-i Kur'aniyedir. Bunun içindir ki; Avrupa'nın felsefî dalâletlerine galebe ediyor. Ve cerh edilmez aklî, mantıkî, ilmî hüccetlerle dünyayı saran komünizmi ve masonluğu kökünden yıkıyor. Risale-i Nur, avamdan en âlim ve en münevvere kadar her sınıfın kendi istidadı nisbetinde istifade edebileceği bir eser külliyatıdır."

İşte bu hakikatler içindir ki, Nurları okuyan, yazan ve daima Nurlara çalışan Nurcular, dünyanın her tarafında gittikçe çoğalmaktadır.

Muhterem hâkimler,

Tashihat yaparken odamızdan müsadere edilen Denizli'de beraat eden ve temyizin de tasdik ettiği büyük mütefekkir Bediüzzaman Said Nursî'nin Ayetü'l-Kübra eserinin bir yerinde, kâinat Hâlikını ve sahibini arayan dünya seyyahı şöyle söylüyor:

"Bu dünyada hayatın gayesi ve hayatın hayatı iman olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi kalbine dedi ki:

Aradığımız zatın sözü ve kelâmı denilen, bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim ve ona teslim olmayan herkese, her asırda

meydan okuyan Kur’an-ı Mucizü’l-Beyan namındaki kitaba müracaat edip, o ne diyor bilelim. Fakat, en evvel, bu kitap bizim Hâlikımızın kitabı olduğunu isbat etmek lâzımdır, diye taharriye başladı.

Bu seyyah, bu zamanda bulunduğu münasebetiyle, en evvel manevi i’caz-ı Kur’aniyenin lem’aları olan Risale-i Nur’a baktı ve onun yüz otuz risaleleri, âyat-ı Furkaniyenin nükteleri ve ışıkları ve esaslı tefsirleri olduğunu gördü. Ve Risale-i Nur, bu kadar muannid ve mülhid bir asırda her tarafa hakaik-ı Kur’aniyeyi mücahidane neşrettiği halde, karşısına kimse çıkamadığından isbat eder ki; onun üstadı ve menbaı ve mercii ve güneşi olan Kur’an; elbette semavîdir, beşer kelâmı değildir. Hattâ, Risale-i Nur’un yüzer hüccetlerinden bir tek hüccet-i Kur’aniyesi olan Yirmi Beşinci Söz ile On Dokuzuncu Mektubun ahiri, Kur’an’ın, kırk vecihle mucize olduğunu öyle isbat etmiş ki, kim görmüş ise, değil tenkid ve itiraz etmek, belki isbatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok senâ etmiş."

İşte muhterem heyet-i hâkime,

Madem kabir kapısı kapanmıyor, madem gözünü kapayan yalnız kendine gündüzü gece yapar ve madem cennet ucuz değil, cehenem dahi lüzumsuz değildir.

Biz talebeler Risale-i Nur’un hakikat güneşine gözümüzü kapayamıyoruz. Hakikat-ı Kur’aniye güneşi ise üflemekle sönmez. Nurlananlar, nur yolundan hiçbir beşeri kuvvetle dönmez. Gizli düşmanlarımız zabıtayı ve hükûmeti, adliyeyi iğfal etmeye çalışanlar dünyamızı başımıza ateş yapsalar, Nurları okuyacağız ve yazacağız, inşaallah. Adalet namına hareket edenleri, o muannidler aldatamayacaklardır. Diğer mahkemelerde, hak namına adalet için çalışanların, Kur’an’ın lemeatı ve tereşşuhatı olan, beşeri gaflet sersemliğinden ikaz eden Risale-i Nur’u serbest bırakmaları gösteriyor ki:

Zikrettiğim gibi, Kur’an dellâlı olan Risale-i Nur’a herkesin çok büyük ihtiyacı vardır. Ve Risale-i Nur şahsî, süflî, dünyevî menfaatlere âlet olamıyor. Bizim gibi masum dindarlara musallat olanlar imanî derslerden ayırmayı tevehhüm edenler, lâiklik prensiplerini dinsizliğe ve komünizme âlet etmek isteyenlerdir. Dâhi, büyük mütefekkir Bediüzzaman Said Nursî’nin beyanı vechile:

"Ekser enbiyanın şarkta ve Asya’da zuhurları ve ağleb-i hükemanın garbta ve Avrupa’da gelmeleri kader-i ezelînin bir işaretidir ki; Asya’da din hâkimdir, felsefe ikinci derecededir. Bu remz-i kadere binaen, Asya’da hüküm süren dindar olmasa da din lehine çalışanlara ilişmemeli ve teşvik etmelidir.

Kur’an-ı Hakîm, bu zemin kafasının aklı ve kuvve-i müfekkiresidir. El’iyazü billâh Kur’an, küre-i arz başından çıksa, arz divane olacak; akıldan boş kalan kafasını bir seyyareye çarpmak, bir kıyamet kopmasına sebep olmak, akıldan uzak değildir. Evet, Kur’an ferşi arşla ve arşı ferşle bağlamış bir zincir, bir hablullahdır. cazibe-i umumiyeden ziyade zemini muhafaza ediyor."

İşte bu Kur’an-ı Azimüşşanın hakiki ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu asırda, bu vatanda, bu millete yirmi seneden beri (şimdi yirmi sekiz) tesirini göstermiş büyük bir nimet-i ilâhiye ve sönmez bir mucize-i Kur’aniyedir. Hükûmet ona ilişmek ve talebelerini ürkütüp ondan vazgeçirmek değil, himaye etmek ve okunmasını teşvik etmek gerektir.

İşte bütün bu cerh edilmez hakikatlerden sonra yine, evet Risale-i Nur’la meşguliyete dünyada hiçbir âdil mahkeme suç diyemez. Fakat size bir ad takıp, bir bahane ile işkence yapmak istiyorlar denirse, ben de derim:

اِنَّا ِ للهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ [1]
حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [2]

17.2.1953
Yusufpaşa Mahallesi
Kadıoğlu Camii mevkiinde mukim
Araçlı Abdullah

1.)Allah bize kâfidir. Ve, O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173)
2.)Biz Allah'a ait (kullar)ız ve yine Ona döneceğiz. (BakaraSuresi: 156)

Mudafaalar : Husnu Bayram [Urfa Mahkemesi]

Urfa Asliye Ceza Mahkemesine [Hüsnü Bayram]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Asliye Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına

Urfa

Muhterem heyet-i hâkime,

Bizlere yapılan "gizli mekteb" zan ve ittihamı bütün bütün hakikat hilâfınadır. Çünkü, bulunduğumuz cami önünde çeşmeler vardır. Buraya ve camiye günde iki yüz kişinin gelmesi, böyle bir yerin gizli olmayacağı çocukların dahi bileceği bir hakikattir. Hem bizim şehrin en işlek bir yerinde kalmamız gösteriyor ki, gizlilikle ve gizli şeylerle alâkamız yoktur.

"Mekteb açmışsınız" sözü de büsbütün yanlış bir şayiadır. Bunu işitenler gülüyorlar. Biz, Kur'an'ın gayet parlak ve yüksek bir tefsiri Risale-i Nur'a çalışan talebeleriz. Evet asla inkâr etmeyiz. Biz okurken gelip dinleyenler oluyor. Bu bir mekteb midir? Şahidlerin görüşleri doğrudur; fakat kelimeleri yanlıştır, hakikat hilâfınadır. Biz o gün arkadaşımla, elimizle yazdığımız iki adet Ayetü'l-Kübra risalesini tashih etmek için beraber okuyor ve o iki arkadaş da dinliyordu. Bu vaziyette sanki komünistlerin ve dinsizlerin eserlerini okuyormuşuz gibi hem adliyeyi, hem zabıtayı, hem mahkemeyi bizimle meşgul ederek bir bahane ile mahkemelere sevkettiriyorlar. Hem muhterem hâkimlerin bildikleri gibi Urfa'nın ekseri evlerinde dinî bir kitabı biri okuyup diğerleri dikkatle dinliyorlar. Hem bir yerde yasak olmayan bir

eseri okuyup, başkalarının dinlemesiyle bir mekteb mi açılmış olur. Sadece okumak ve dinlemekten ibarettir.

Bu vaziyette anlaşılıyor ki: Biz yalnız, bu asırda Kur'an'ın yüksek ve parlak ve kâinatta en yüksek olan iman hakikatlerini beyan eden Risale-i Nur'u okuyoruz. İmanî ve İslâmî kitapları okuyup dinlemeye, bir tedrisat süsü vermek, kuvvetli bir icbarla üzerimize "mekteb açmışsınız" etiketini yapıştırmaya gayret etmek olduğunu; bizim masum, dindar, iman ve ahiretle meşgul olan gençler olduğumuzu herkesin bildiği gibi, elbette siz de takdir edersiniz.

Hem büyük dâhi mütefekkir Üstadımız Bediüzzaman, otuz seneden beri siyaseti terk etmiş

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [2]

demiş ve talebelerine de, "Biz iman cereyanındayız. Gayemiz rıza-yı ilâhîdir. Siyasî cereyanlara girmeyiniz" diye ders verdiğinden hiçbir siyasî ve dünyevî şeylerle alâkamız yoktur. Hem altı vilâyetin zabıtası, Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî hakkında, "Bediüzzaman ve Risale-i Nur talebeleri imanla kafalara bir yasakçı bırakıp, emniyet ve asayişi muhafaza ediyorlar." diye rapor vermişler.

Muhterem hâkimler,

Bizim bütün okuyup yazdığımız ve daima meşgul olacağımız Risale-i Nur, bütün mahkemelerde beraet etmiş ve sırf İslâmiyet ve iman ve Kur'an hakikatlerinden ibaret olduğu güneş gibi tezahür ederek, kaziye-i muhkeme haline gelmiştir. Son Afyon Mahkemesi de bütün kitap, risale ve mektupları iade etmeye ittifaken karar vermişlerdir.

Risale-i Nur, yüz otuz parça harikulâde risalelerden müteşekkil bir şaheser külliyatı ve yirminci asrın fünun-u müsbetesiyle, ulûm-u imaniye ve hakaik-i Kur'aniyeyi mezc ve telif etmek gibi, bu asra kadar hiçbir eserde görülmediği ehl-i ilim ve hakikatçe, feylesof ve profesörlerce musaddak olan emsalsiz bir hususiyete malik eserlerinin neşriyatı Anadolu, Arabistan, Mısır, Pakistan, Avrupa ve Amerika'ya kadar inkişaf etmiştir. Ve müellifi, büyük İslâm dâhisi Bediüzzaman Said Nursî, Risale-i Nur hakkında şöyle diyor:

"Risale-i Nur, manevî hakikatleri ve iman ilmini, Avrupa'nın fen ilimleriyle mezc ederek gayet kuvvetli bürhan ve hüccetlerle aklen ve

mantıken isbat eder. Risale-i Nur, hâl ve istikbalin ilmî, imanî, aklî ve fikrî ihtiyaçlarına cevap verir bir kuvvet ve mahiyet ve hususiyettedir. Risale-i Nur'da başka eserlerden nakil yoktur. Kur'an'ın mucize-i maneviyesidir. Risale-i Nur, yüz manevî keşfiyatı hâvi bir tılsım, kâinatın muammasını keşf ve hâl eden bir keşşaftır. Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve bu millet için değil, âlem-i İslâm ve beşeriyet için yazılmıştır. Risale-i Nur, şu zamanın yaralarına münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümatın tehacümüne maruz heyet-i İslâmiyeye en nafi bir nur ve dalâlet vadilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olduğunu, yüzbinlerle kimseler tarafından idrak ve tasdik edilen bir eser külliyatıdır.

Muhterem heyet-i hâkime,

Risale-i Nur'un beyanı vechile:

"Madem bin seneden beri iman ve Kur'an aleyhinde teraküm eden Avrupa feylesoflarının itirazları ve şüpheleri yol bulup, ehl-i imana hücum ediyor. Bir saadet-i ebediyenin, bir hayat-ı bakiyenin ve bir cennet-i daimenin anahtarı, medar-ı esası olan imanı sarsmak istiyorlar. Elbette her şeyden evvel imanımızı taklitten tahkike çevirip kuvvetlendirmeliyiz. Hem bir fakir insana, değil fani ve muvakkat bir tarlayı, bir haneyi, belki koca bir kâinatı, dünya kadar bir mülk-ü bakiye kazandıran ve bir fâni adama, bâki bir hayatın levazımatını bulduran ve ecelin darağacını bekleyen bir biçareyi, idam-ı ebediden kurtaran ve saadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymettar bir sermaye-i insaniye, imandır."

Bu mübarek vatan ve kahraman milleti dinsizlikten kurtaran ve komünistliği kökünden kesen bu eserlere, gizli din düşmanları doğrudan doğruya değil, belki birtakım bahanelerle taarruz ediyorlar. Bu taktikle bu vatan ve millete tesirli ve tahkiki iman ve İslâmiyet hakikatlerini yerleştiren Risale-i Nur'u ve talebelerini ve büyük dâhi müellifi Bediüzzaman'a da cemiyetçilik itham ve yaygarasıyla, maske altında adliyeyi ve hükûmeti evhama düşürüp, aleyhe geçirmeye çalışıyorlar. O komünist ve zındıklar iyi bilsinler ve titresinler ki, Üstadımız Bediüzzaman'ın dediği gibi:

"Risale-i Nur benim malım değil, Kur'an'ın malıdır. Kur'an'ın feyzinden gelmiştir. Hiçbir kuvvet onu Anadolu'nun sinesinden söküp atamayacaktır. Risale-i Nur, Kur'an'a bağlıdır. Kur'an ise arş-ı

âzamla bağlanmıştır. Kimin haddi var ki, onu oradan söküp atsın. Risale-i Nur'la mübareze edilmez, o mağlup olmaz. Yirmi senedir en muannid feylesofları da susturuyor (şimdi yirmi sekiz sene oldu), iman hakikatlerini güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir. Risale-i Nur, söndürülmek için üflendikçe parlayan bir nurdur. Onun talebeleri başkalarına benzemezler. Risale-i Nur'u mağlub edebilmek için, kâinatı elinde tutan bir kuvvet lâzımdır. Çünkü, Risale-i Nur dünyevî işlere, şahsî ve süflî menfaatlere âlet olamaz. Güneş gibi hakikat-i imaniye ve Kur'aniye, yerdeki muvakkat ışıkların cazibesine tabi ve âlet olmadığı gibi, o hakikati tanıyan, Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına belki kâinata da âlet edemez. Evet, Risale-i Nur'un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı imanî olan hakikatleriyle gayet kat'î ve en mütemerrid zındık feylesofları imana getiren kuvvetli bürhanlarla Kur'an'a hizmet etmektir. Onun için Risale-i Nur'u hiçbir şeye âlet edemeyiz ve bilfiil öyleyiz."

Muhterem heyet-i hâkime,

Bin seneden beri Kur'an'ın bayraktarı ve âlem-i İslâmın kahraman bir mücahidi olan ve Kur'an'ı cihat-ı sittesinde ilân eden necib ve mübarek kahraman ecdadımızın evlâtlarını nur-u imandan ayırmak ve İslâmiyet defterine geçen mefahir-i âliyesine zıt olarak, maddî ve manevî helâketlere maruz bırakmak olan dehşetli suikasdlara ve o kahraman ecdadın torunları olan bugünkü gençliği ve gelecek nesilleri, o şeref-i âliden mahrum etmek olan dehşetli dinsizlik telkinlerine karşı Kur'an-ı Kerim'in on dördüncü asr-ı Muhammedî'deki (a.s.m.) aziz evlâdı ve bu asrın bir hidayet medarı ve o müdhiş zamanın, müdhiş zulümatına karşı Nur-u Kur'an'la mukabele eden büyük fedakârı ve Risale-i Nur'un yüz binler müshalarını, milyonlar talebelerin kalemleriyle her tarafta neşredip, dinsizliğe ve küfr-ü mutlaka ve komünizme karşı bir sedd-i Kur'anî tesis eden muhteşem kahramanı Bediüzzaman Said Nursî ve "Yüz bin başlar feda oldukları bu hakikate başımız dahi feda olsun." diyerek nur-u İslâmı söndürmek ve nur-u imanı yok etmek için yapılan dehşetli zındıka hücumlarına karşı mukabele eden; istibdatlara, icbarlara karşı izzet-i İslâmiyeyi muhafaza ve şeref-i imanı âleme ilân eden; Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'dan kalb-i

münevverlerine gelen ve iman hakikatlerini güneş gibi parlak delil ve hüccetlerle isbat eden ve Risale-i Nur'la dinsizlik, dalâlet ejderhalarına meydan okuyan ve dalkavukluk yapmayan ve mahkemelerde, "Başımdaki saçlarım adedince başlarım olsa, her gün biri kesilse, zındıkaya teslim-i silâh edip vatan ve millet ve İslâmiyete hıyanet etmem. Ve hakikat-ı Kur'an'a feda olan bu başı, o zalimlere eğmem." diyen ve ehl-i dalâlete meydan okuyan ve hizmet-i imaniye yolunda hem dünyevî, hem lüzumsuz olsa uhrevî hayatlarını da feda eden ve mahkemelerde dava ettiği gibi, "Bir tek hakikat-i imaniyeyi, dünya saltanatıyla değiştirmeyen" kahraman-ı İslâm olan Üstadımız Bediüzzaman ve Risale-i Nur'dan bizi uzaklaştıracak hiçbir beşerî kuvvet yoktur.Hem Risale-i Nur iki hayatımızın halâskârı ve sermaye-i ömrümüz ve gaye-i hayatımızdır. Komünistler ve dinsizler kağıt ve mürekkebi kaldırsalar, eğer mümkün olsa derimizi kağıt ve kanımızı mürekkeb yapıp yine Risale-i Nur'u yazacağız.

Müdrik heyet-i hâkime bilirler ki:

Halife-i rû-yi zemin Hz. Ömer (r.a.) Efendimiz hilâfeti zamanında âdi bir Hristiyan ile mahkemede birlikte muhakeme olundular. Halbuki o Hristiyan, İslâm hükûmetinin mukaddes rejimlerine, dinlerine, kanunlarına muhalif iken, mahkemede onun hâli nazara alınmaması açıkça gösterir ki; adalet, hiçbir cereyana kapılmaz. Hiçbir tarafgirlik güdemez.

İşte bunun içindir ki, mahkemede; kahraman-ı İslâm olan Bediüzzaman Said Nursî'nin beyanı vechile: "Ehl-i imandan bütün gelenler maziye gidenlere mağfiret dualarıyla ve hasenatlarını onların ruhlarına bağışlamalarıyla yardımlarına binaen, Denizli Mahkemesinde demiştim: Mahkeme-i kübra-i haşirde milyarlar ehl-i imandan davacılar tarafından, Kur'an hakikatlerine hizmet eden Nur talebelerini mahkûm ve perişan etmek isteyenlerden ve sizlerden sorulsa ki: Serbestiyet kanunlarıyla dinsizlerin, komünistlerin neşriyatlarına ve anarşiliği yetiştiren cemiyetlerine müsamahakârane bakıp ilişmediğiniz halde, vatan ve milleti anarşilikten, dinsizlikten ve ahlâksızlıktan ve vatandaşları ölümün idam-ı ebedîsinden kurtarmaya çalışan Risale-i Nur talebelerini hapisler ve tazyiklerle perişan etmek istediniz, diye sizlerden sorulsa, ne cevap

vereceksiniz, biz de sizlerden soruyoruz? diye o zaman onlara demiştim. O zaman, o insaflı ve adaletli zatlar bizi beraat ettirdiler."

Muhterem hâkimler,

Bu âli hakikatlere rağmen bize derlerse ki: "Sizi mahkemeye sevk ettirmek ve biçilmiş bir kaftan giydirmek istiyorlar." Bu takdirde de şu ayet-i kerimenin kal'a-i kudsiyesine iltica ediyorum:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [3]
نِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ [4]

17.2.1953
Urfa, Yusufpaşa Mahallesi
Kadıoğlu Camii mevkiinde mukim
Hüsnü Bayram

1.)Her türlü noksan sıfatlardan beri olan Allah'ın adıyla.
2.)Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.
3.)O ne güzel sahib ve ne güzel yardımcıdır. (Enfal Suresi: 40)
4.)Allah bize yeter. O ne güzel vekildir. (Âl-i İmran Suresi: 173)

Urfa kahramancıklarının Başvekil’e çektikleri telgraf

Urfa kahramancıklarının Başvekil’e çektikleri telgraf

(Urfa kahramancıkları gayr-ı kanunî uğradıkları haksızlığa, işkence ve zulme karşı Başvekil’e çektikleri bir telgraftır.)

Sayın Adnan Menderes

Başvekil

Dünyada emsali görülmemiş ve şiddetli bir tazyike maruz kaldık. Kanunî hiçbir suçumuz, hattâ hiçbir kabahatımız olmadığı halde ve talebe halimizle sırf keyfî ve cebrî bir emirle ve 25 mahkemede Risale-i Nur’un ve talebelerinin asayişe ve emniyet-i umumiyeye hiçbir zararı olmadığı hakkında karar verildiği halde, Urfa’dan çıkarılmamız Emniyet Müdürü tarafından büyük tehdid ve hakaretlerle emrediliyor. Bütün dindar Urfalıların kalbini sızlatacak, vatan ve millete ve parti hesabına büyük zararlara sebeb olacak olan bu kanunsuz keyfî emrin acele önüne geçilmesi zarurî olduğunu saygılarımızla arzederiz.

Urfa Nur Talebelerinden

Abdullah Yeğin, Hüsnü Bayram

Urfa kahramancıklarının Dâhiliye Vekili’ne yazdıkları istidaları

Urfa kahramancıklarının Dâhiliye Vekili’ne yazdıkları istidaları

Urfa kahramancıklarının Dâhiliye Vekili’ne yazdıkları istidaları

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Dâhiliye Vekaleti Yüksek Makamına

Ankara

Hiçbir suçumuz olmadığı halde bize tazyikat yapıldığından hakikat-ı hali mecburen arzediyoruz:

Kendi kendimizle, derslerimizle meşgul iken bütün kitablarımız alınarak mahkemeye sevkedildik. Aleyhimizdeki din düşmanlarının propagandası tesiriyle masum halimizle hapse dahi atıldık. Beş mahkeme cem’iyetçilikten beraet vermiş olduğu halde cem’iyetle ittiham edilerek sevkedildiğimiz Isparta Müddeiumumîliği evrakımızı tedkik edip, “Bunların cem’iyetle alâkası yoktur” diyerek dosyamızı küll halinde geri iade etti ve Urfa Adliyesi de bizi tahliye etti.

Bu asırda Kur’an-ı Kerim’in bir mu’cize-i maneviyesi bulunan ve Avrupa’nın fen ilimleriyle iman ve Kur’an hakikatlarını mezcederek hârika bir şekilde kâinatın en büyük kitabını tefsir ve iman hakikatlarını izah eden ve bütün beşeriyetin saadetini temine çalışan ve hayatımızdan çok ziyade sevdiğimiz risalelerimizi almak ve mahkememiz de neticeleninceye kadar ruhumuza çok yakın vatanımızın mübarek bir beldesi olan Urfa’ya geldik. Kanunî ve gayr-ı kanunî hiçbir suçumuz olmadığı halde akl u hayale gelmeyen ve ömrümüzde görmediğimiz ve tamamen kanun hilafına olarak Urfa’yı terketmemiz emredilip cebrî ve keyfî emirlerle tazyikat yapılıyor.

Meselâ tehdid ve hakaretlerle karşılaşıyoruz. Müddeiumumîden izinsiz odamız taharri edilerek bir caniye yapılan muamele ile karakola zorla götürülüp tokat vuruluyor. Ve hattâ şahsımıza aid yazılarımız ve kalemlerimiz dahi alınıyor. Hiçbir suçumuz olmadığı için mahkemeye de verilemiyoruz. Bundan müteessir olan Urfa halkı sanki iktidardan nefret ediyorlar. Zâten daha evvel hapse atılmamız tamamen suçsuz olduğumuz için, birçok Demokratlar iktidardan soğudular. Ve diyorlar ki: Biz din için Demokrat olduk. Siz de din talebesisiniz. Sizden ne arıyorlar? deyip nefret ediyorlar. Bizim hiç haberimiz olmadığı halde, yapılan zulüm ve işkenceden haberdar olan bir kısım ileri gelen partililer valinin burada olmadığı bir zamanda Emniyet Müdürlüğü'ne çıkıp bütün Urfalılar namına diyorlar ki: "Bu talebelerden ne arıyorsunuz? Bunların kimseye zararı yok. Kendi dersleri ile meşguldürler." Cevaben deniyor ki: "Yukarıdan emir alıyoruz. Nurcuların her vilayette kuvvetli şubeleri var. Bunlar belki darbe-i hükûmet yapmak için ki; asılsız bir vehme binaen, hiçbir sebeb yokken bunlarla Ankara'da bir kısım resmî adamlar uğraşıyor." denilmiş. Risalelerimizin hepsine ve en gizli halimize kadar vâkıf olan Urfa Adliyesinin bizi serbest bıraktığı halde, hattâ bütün diğer yerlerdeki müteaddid ehl-i vukuf ve muhakemelerin kararları neticesinde Nur Risaleleri ve Nur talebelerinin bu vatan ve millete çok büyük faidesi bulunduğu tebeyyün ettiği halde, bizim hususî derslerimize dahi çalışmağa fırsat vermemek için gayret göstermek hangi kanun ve vicdan iledir? Dünyada hangi kanun müsaade eder?

Sayın Vekil! Dünyada kim vardır ki, ebediyeti arzu etmesin? Ve ebedî saadeti için çalışmasın? Hayvanın dahi aklı bulunsa idi, saadetini isteyip bu geçici, fâni, muvakkat misafirhane-i dünyayı ebedî saadeti yolunda feda edecek. Biz de sadece bu hakikatları, cerhedilmez delil ve hüccetlerle gösterip, isbat edip, ister istemez insanların akıllarını, kalblerini ve nefislerini kendine müsahhar eden ve ebedî saadetimizin anahtarı olan imanımızı kazandıran Risale-i Nur'un talebeleriyiz. Risale-i Nur ise, Üstadımızın beyanıyla ki: Risale-i Nur Kur'ana bağlıdır. Kur'anın feyzinden gelmiştir. Kur'an ise Arş-ı A'zam'la bağlanmıştır. Kimin haddi var ki, onu oradan söküp atsın. Risale-i Nur'un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı, imanî olan hakikatlarıyla gayet kat'î ve en mütemerrid zındık

feylesofları dahi imana getiren kuvvetli bürhanlar ile Kur'ana hizmet etmektir. Risale-i Nur'la mübareze edilmez. O mağlub olmaz. Yirmi senedir de (şimdi 28 sene) en muannid feylesofları susturuyor, iman hakikatlarını güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir.

Üstadımız Bediüzzaman Said-ün Nursî'nin bir mahkeme müdafaasında beyan ettiği hakikatları bizim bu halimizle çok alâkalı olduğundan arzediyoruz:

Benim ve Risale-i Nur'un mesleğinin esası ve otuz senedir bir düstur-u hayatım olan şefkat itibariyle, bir masuma zarar gelmemek için bana zulmeden canilere değil ilişmek, beddua ile de mukabele edemiyorum. Hattâ en şiddetli bir garaz ile bana zulmeden bazı fâsık, belki dinsiz zalimlere hiddet ettiğim halde, değil maddî belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men' ediyor. Çünki o zalim gaddarın ya peder ve vâlidesi ihtiyar bîçarelere veya evlâdı gibi masumlara maddî zarar gelmemek için o dört-beş masumların hatırına binaen o zalim gaddara ilişmiyorum. Bazan da hakkımı helâl ediyorum. İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve asayişe kat'iyyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma o derece tavsiye etmişim ki; altı vilayetin insaflı zabıtalarının bir kısmı itiraf etmişler ve demişler: Bu Nur şakirdleri, manevî bir zabıtadır. İdare ve asayişi muhafaza ediyorlar, dedikleri ve bu hakikata binler şahid ve yirmi sene hayatıyla tasdik ve yüzbinler şakirdlerinden zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemeleri ile teyid ettikleri halde o bîçare adamın ihtilalci ve insafsız bir komiteci gibi menzilini basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulmamakla beraber yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hattâ gayet kıymetdar ve antika ve mu'cizeli Kur'anını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırra gibi toplatmak acaba hangi kanun müsaade eder?

Yine Üstadımızın mahkeme müdafaasından:

Ben de buradaki mahkemeye değil, o insafsızlara derim: Ben sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünki ben kabir kapısında, 83 yaşındayım. Böyle mazlum ve masum bir-iki sene hayatı, şehadet mertebesiyle değiştirmek benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis

tezkeresidir. Eğer zahiri i'dam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat siz ey gizli düşmanlar ve zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebebsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki, siz i'dam-ı ebedî ile mahkûm oluyorsunuz. İntikamımı sizden pek çok muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz. Hattâ size acıyoruz. Evet bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatının elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun i'damından kurtulmak çaresi, insanların her mes'elesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zarurîsi ve kat'îsidir. Acaba bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur şakirdlerinin ve o çareyi binler hüccetleriyle bulduran Risale-i Nur'u âdi bahanelerle ittiham edenler ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar. Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmayan siyasî cem'iyet vehmini veren üç maddedir:

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benim ile kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cem'iyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nur'un bazı şakirdleri her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen cemaat-ı İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cem'iyet zannedilmiş. Halbuki o mahdud üç-dört şakirdin niyetleri cem'iyet mem'iyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî bir tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalalet ve dünyaperestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsaid bulduklarından fikren diyorlar ki: Herhalde Said ve arkadaşları bizlere, hükûmetin bizim medeniyetçe nâmeşru' hevesatımıza müsaid kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise muhalif bir cem'iyet-i siyasîdirler. Ben de derim: Hey bedbahtlar! Eğer dünya ebedî olsa idi ve insan içinde daimî kalsa idi ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsa idi, belki bu iftiranızda bir mana bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girse idim, yüzer risalelerde on cümle değil, belki bin cümleyi siyasetvari mübarezekârane bulacaktınız. Hem farz-ı muhal olarak eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksadlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz. Âhiretten haberimiz yok. Hile perdesi altında dünya garazları peşinde koşuyoruz, diye ki şeytan da bunu inandırmağa çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez. Haydi böyle de olsa, madem otuz senede

hiçbir vukuatımız gösterilmiyor. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Her hükûmette muhalifler bulunuyor. Elbette adliye kanunu ile bizleri mes’ul edemezsiniz. Son sözüm:

حَسْبِىَ اللّٰهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيم

Sayın Vekil! Samimiyetle arzediyoruz ki: Burada bize yapılan bütün tazyikler, siyaseti dinsizliğe âlet yapmaktan ve iktidar partisini dine düşman göstermek için çalışan muhalif resmî garazkâr particilerdir. Yoksa bizim ne siyasetle ve ne de hiçbir parti ile alâkamız yoktur. Yalnız tek alâkamız olan, ebedî saadetimizi temin edecek olan iman, Kur’an hakikatlarını kat’î delil ve hüccetlerle isbat eden Risale-i Nur iledir. Bu yolda başımıza ne gelse; Allah’a tevekkül edip, yolunda fedai olduğumuzu arzederiz. Son sözümüz: Hasbünallahü ve ni’mel vekil’dir.

Urfa’da Halil-ür Rahman mevkiinde

Nur Talebelerinden

Abdullah Yeğin ve Hüsnü Bayram

Samsun Hapsinde Mustafa Sungur Hakkında İddianame

Samsun Hapsinde Mustafa Sungur Hakkında İddianame

(Samsun hapsinde mevkuf Nur'un bir kahramanı Mustafa Sungur'un oranın müddeiumumîsini mahkûm eden ayn-ı hakikat müdafaanamesidir.)

Esas: 953

İddia: 53/9239

İddianame

İlk soruşturmaya mevkufludur.

Dinî hissiyata âlet ederek bir şahsın nüfuzunu artırmak maksadıyla lehinde basın yoluyla propaganda yapmaktan sanık ve Sulh Ceza Hâkimliğinin gıyabî tevkif kararı üzerine Ankara'da tevkif altına alınan, aslen Safranbolu'nun Eflani bucağından olup, Ankara Hacıbayram Caddesi Etizafer Sokak 17 numarada mukim, Mehmed oğlu 1929 doğumlu Mustafa Sungur, Büyük Cihad Gazetesi mes'ul müdürü Bafra'nın Engiz Köyü'nden Hasan oğlu 1328 doğumlu Hüseyin Yücel haklarında düzenlenen hazırlık ve ilk soruşturma evrakı tedkik olundukta; Samsun'da münteşir Büyük Cihad Gazetesi'nin,

(1) 2 Ocak 1953 gün 94 sayılı nüshasında, Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri imzasıyla neşredilen, "Âlem-i İslâmın halaskârı, ehl-i imanın sertacı, Risale-i Nur'un aziz tercümanı, Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri" başlıklı yazıda Said Nursî tarafından Risale-i Nur namı altında yayınlanan bilumum yazı, risale ve mektubların Afyon Mahkemesi'nce serbestîsine ve suç mevzuu teşkil etmediğinden iadelerine karar verildiği bildirilerek, Said

Nursî'nin âlem-i İslâmın halaskârı olduğu, Kur'an güneşinin sönmeyen nurları ve ebedî lem'aları olan Nur şuaları ile cehl ü dalalet karanlıklarını izale ederek milyonlar kalbleri o nurla nurlandırıp ehl-i imanı kendisine minnetdar kıldığını, bu asrın bir hidayet serdarı olduğu, Kur'an-ı Kerim'in ondördüncü asr-ı Muhammedî'deki (A.S.M.) aziz dellâlı ve bu müdhiş zamanın müdhiş zulümatına karşı mukabele eden büyük fedakârı ve dinsizliğe karşı bir sedd-i Kur'anî tesis eden muhteşem kahramanı bulunduğu bildirilerek şahsî nüfuzunun temin ve tesis maksadıyla dinî hissiyat ileri sürülerek lehinde propaganda yapıldığı…

(2) Aynı gazetenin 9 Ocak 953 gün ve 95 sayılı nüshasında, "İttihamlara karşı Bediüzzaman'ın Cevabları" başlığı altında imzasız olarak yayınlanan yazıda; gizli cem'iyet kurmaktan sanık olarak Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevkedilen, 5677 sayılı Af Kanunu'nun 1. Maddesi mûcibince hakkındaki amme davasının ortadan kaldırılmasına karar verilen Said Nursî'nin bu suçu münasebetiyle yetkili mercie verdiği bir dilekçeden iktibasen dört mahkemeden beraet kararı alan bu adama mürteci' diyenlerin mürted oldukları, pek çok fedakâr kardeşleri bulunduğu, a'zamî istibdadlar ve ihanetler, tahkirlere karşı masumlara zarar gelmemek için sükûtu ihtiyar ettiği, yüz derece yalanlarla bu şahsı mürteci' diye vasıflandırmanın dinsizliğin en acib derecesi olacağı belirtilerek kendi ifadesiyle kendisini güya savunması yapılmak suretiyle keza dinî hissiyat âlet edilerek şahsî nüfuz temin ve tesis maksadıyla lehinde keza propaganda yapıldığı…

(3) Aynı gazetenin 23 Ocak 953 gün ve 97 sayılı nüshasında Mustafa Sungur imzasıyla yayınlanan "Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına" başlıklı yazıda, 20/6/952 tarih ve 67 sayılı Büyük Cihad Gazetesi'nde "En Büyük İsbat" başlığı altında neşredilen bir makaleden dolayı dava açılan ve yargılanması 29/1/953 tarihine bırakılan Bediüzzaman Said'in mahkemesini kolaylaştıracak bir ihbar ve maruzatım var kisvesi altında yine bu şahsın (yirmi senedir a'zamî istibdadlar ve tahkirlere hedef olmuş, hakikat-ı Kur'aniyenin bir kahramanı ve İslâmın bir fedaisi, nur-u İslâmı söndürmek ve nur-u imanı yok etmek için yapılan dehşetli zındıka hücumlarına karşı mukabele edicisi, kalb-i nuranîsine gelen iman hakikatlarını güneş gibi parlak delil ve hüccetlerle isbat eden Risale-i Nur ile dinsizlik ve

dalalet ordularına meydan okuyan bir İslâm kahramanı, din aşkının İlahî meş'alesini yakan, müslümanlığın en karanlık bir gününde âfâk-ı İslâmda bir güneş kadar ihtişamla parlayıp ışıklarında gafletle kendilerinden geçenlere yol gösteren ve bu suretle bu milleti ve bu gençliği ve nesl-i âtîyi bu kudsî hizmetiyle minnetdar eyleyen… fedakârı gibi) gösterilmek suretiyle dinî hissiyat âlet edilerek nüfuzunun temin ve tesisi maksadıyla yine bu şahıs lehinde propaganda yapıldığı…

(4) Yine aynı gazetenin 12 Şubat 953 tarih ve 100 sayılı nüshasında, İstanbul Üniversitesi'ndeki Nur Talebeleri imzası altında yayınlanan "Nur'un Beraet Kararını Tebrik" başlıklı yazısında Nurcuların Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde rü'yet edilmekte olan davada beraet ettikleri bildirilerek bu teşekkülün başında bulunan Said Nursî'nin اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ hadîsinin sırrıyla bir vâris-ül enbiya olarak vasıflandırıldığı, asrımızın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde Kur'andan ders veren, onun tefsirini yapan, insaniyete hizmet eden en mühim şahsiyeti olarak gösterildiği ve yine aynı hissiyat âlet edilerek şahsî nüfuzunun temin ve tesisi maksadıyla yine bu şahıs lehinde propaganda yapıldığı ve telkinatta bulunduğu…

(5) Büyük Cihad Gazetesi idarehanesinde yapılan aramada elde edilen ve neşredilmek maksadıyla sanık Mustafa Sungur tarafından gönderildiği anlaşılan yirmi kadar mektub ve yazıda yine Said Nursî'nin bir büyük evliya, Kur'anın ve nurunun yeryüzündeki bir mümessil-i maneviyesi ve büyük bir İlahî mürşid ve irşada ve Nurculuğu herkese yapmağa vazifeli bir kimse olarak gösterilmek suretiyle keza dinî hissiyata âlet edilerek propaganda yapıldığı… Yukarıda tarih ve numaraları gösterilen gazetelerde yazılardan, Büyük Cihad idarehanesinde yapılan aramada elde edilen yirmi kadar mektub ve yazı örneğinden bu yazıların sanıklardan Mustafa Sungur tarafından tertiblendiği ve neşir maksadıyla Büyük Cihad Gazetesi'ne gönderildiği, bir kısmının neşredildiği ve diğerlerinin de neşir için münasib zamanının beklendiği, sanık Mustafa Sungur'un ve Hüseyin Yücel'in ifadelerinden, 3 Mart 953 tarihli ehl-i vukuf raporundan anlaşılmaktadır.

Dini ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlere milleti teşvik etmekten ve Nurcular adı altında gizli bir cem'iyet kurmaktan Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde aleyhine kamu

davası açılan ve suçu ahîren yürürlüğe giren 5677 sayılı Af Kanunu'nun 1. maddesi şümulüne girmesi sebebiyle bu husustaki davanın ortadan kaldırılmasına karar verilen, irticaî karakter arzeden yazılarla memleket çapında huzursuzluk yaratan, kendisini bir vâris-ül enbiya, en büyük evliya ve hattâ daha ileri giderek zamanın büyük bir hidayet edicisi olarak göstermeğe kalkışan Said Nursî'nin memleket çapında nüfuz ve iktidarını artırmak maksadıyla, dinî hissiyat âlet edilerek sanık Mustafa Sungur tarafından tertib edilen işbu propaganda mahiyetini arzeden bu yazılarda bu sebeblerle Türk Ceza Kanunu'nun 163/4'üncü madde cürüm unsurları bulunmakla beraber, Basın Kanunu'nun 16. maddesi mûcibince basın yoluyla işlenmiş suçlarda gazete mes'ul müdürü de aynı derecede sorumlu bulunduğundan, bu sebeble Hüseyin Yücel hakkında son soruşturmanın açılması îcab etmektedir.

Yukarıda izah edildiği üzere propaganda suçları gazetenin müteaddid nüshalarında ve muhtelif yazılarla işlenmiş ise de gerek görülen maksad ve gerekse bir yazı aynı zamanda diğerini mana ve maksad bakımından itmam ve ikmal edildiğinden bu sebeble bir suç mahiyetinde telakki edilmesi ve yalnız 80. madde mûcibince sanıkların cezalarına zamm yapılması lâzım gelmektedir. Gösterilen bu mûcib sebeblerle, sanıklardan Mustafa Sungur'un eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 163/4, 5. maddelerle aynı kanunun 80'inci ve Hüseyin Yücel'in eylemine uyan Basın Kanunu'nun 16. maddesi delaletiyle Türk Ceza Kanunu'nun 163/4, 5. maddeleriyle 80. madde mûcibince duruşmaları Samsun Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılmak üzere haklarında son soruşturmanın açılmasına, suçlarının mahiyetleri itibariyle duruşmayı mevkufen sevklerine karar verilmesini isterim.

2/4/953

Samsun C. Müddeiumumîsi

Razı Okyay

Mustafa Sungur’un iddianameye karşı cevabı

Mustafa Sungur’un iddianameye karşı cevabı

Mustafa Sungur’un iddianameye karşı cevabı

Samsun Ağır Ceza Reisliğine

İddia makamı son savunmasında ileri sürdüğü iddialarını aleyhimize ikame edebilmek için evvelen kendi arzu ve isteğine göre, delilsiz ve hem garaza müstenid indî ittihamlarla Bediüzzaman’ın güya karakterini ve zihniyetini anlatmak istedi. Bu şahsın uzun senelerden beri irticaî hâdiselere ismi karışan bir kimse olduğunu; Eskişehir, Denizli ve Afyon Mahkemelerine bu irticaî hareketleri dolayısıyla verildiğini ve kendisine mahsus kehanetlerle Kur’anın tefsircisi olduğunu ilân ettiğini ve yazılarıyla bir takım şahısları kendisine bend ettiğini, fikirleri bulandırdığını, halkı hükûmet aleyhine teşvik ettiğini, dosya meyanında mevcud yazılardan da anlaşılacağı vecihle kendini yalnız memleket çapında değil, bütün dünya üzerinde (ilim ve imanı cihetinde) bir liderliği olarak ilân eden bir kimse olduğunu ileri sürerek ve işte bu şahsın fikirlerini yaymak için benim Ankara ve İstanbul Üniversitesi Nur Talebeleri imzaları altında Büyük Cihad Gazetesi’ne iddianamesinde işaret ettiği yazıları gönderdiğimi, bu imzalarla güya üniversitede Nur talebeleri olduğu zehabını uyandırmak için bu imzaları uydurduğumu ve böylece dinî hissiyat âlet edilerek bir şahsın nüfuzunu artırmak maksadıyla basın yoluyla propaganda yaptığım iddia edilerek cezalandırılmam istenmektedir.

Sayın hâkimler! Büyük Cihad Gazetesi’nde intişar eden bu yazılarda hilaf-ı hakikat ve hilaf-ı kanun bir vaziyet görmediğim için ve bu yazılardaki kanaatlar Risale-i Nur ve Bediüzzaman hakkında takdir ve hürmeti ifade eden tabirler ve tavsifler hakikatta bir din âlimine eserleriyle bu millet ve memlekette pek çok insanlarla dinî ve

imanî derslerle hizmet etmiş, imansızlık ve ahlâksızlık cereyanlarına karşı nur-u Kur'anın sarsılmaz hakikatlarına dayanarak müdafaa ve dinî hizmette bulunmuş ve eserleri uzun senelerden beri devam eden tedkikler neticesinde mahkeme kararları ve ehl-i vukuf raporlarıyla takdir edilmiş, beraet verilmiş ve Temyiz'in tasdikinden geçmiş ve bununla beraber bilmüşahede sabit olan bu eserler gün geçtikçe elden ele dolaşarak ve her tarafta serbest yayılmakla okuyanların din ve imanına faidesi dokunduğu tebeyyün etmesiyle ve müteaddid mahkemelerin ve emniyet dairelerinin tasdik ve kanaat-ı kat'iyyeleri ki; bu eserleri okuyanlar aldıkları dinî ve imanî dersleri daima asayişin lehinde hareket edip bu 25 senelik zamanda ve pek çok hâdisatta bir Nur talebesinin dahi asayişi ihlâl edici bir hareketi bulunmaması ve bütün mahkemelerin bulamaması ile bu eserler aynı zamanda asayişin lehinde vatan ve milletin saadeti uğrunda en kuvvetli ders verici, ihtar edici bir manevî kuvvet olduğu bilmüşahede, bittahkik sabit olan muhterem bir din âlimine karşı bu hizmetleri dolayısıyla bu yazılar bir tebrik ve takdir mahiyetinde olduğundan binaen aleyh bunları tertib etmekte kat'iyyen bir suç görmediğimden bunları eğer ben tertib etsem evet iftiharla ben gönderdim derdim. Fakat savcının üniversitede Nurları okuyanlar ve Said'i sevenler olduğu zehabını uyandırmak için bunları uydurmuştur demesine karşı: "Hayır! Bu yazıları yazanlar ve Büyük Cihad'a gönderenler onlardır." diye tekrar ve bütün kuvvetimle ve kat'î kanaatımla mahkeme-i âlînize müdafaa ediyor ve savcının iddialarını reddediyorum. Risale-i Nur'la ehl-i imanın imanına hizmet etmeyi bir şeref kabul eden ve iddianameye itirazının sonunda, "Ben, Üstadım Bediüzzaman'ın Risale-i Nur'la bu vatan ve millete ve âlem-i İslâma yaptığı çok büyük, çok kıymetdar, çok menfaatli hizmet-i imaniye ve Kur'aniyesine liyakatımın fevkinde bir mahz-ı inayet ve lütuf olarak iştirak etmekten, o kudsî iman hizmetinin âciz bir hizmetkârı bulunmaktan dolayı iftihar ediyorum. Ve beni bu hizmette istihdam eden ve muvaffak eyleyen Cenab-ı Hakk'a şükür ediyorum." diyen, Afyon Mahkemesi'nde savcının ittihamlarına karşı, "Madem iman hakikatı şu âlemde ezelden ebede doğru seyran eden mevcudat ve mahlukat içinde en büyük hakikattır. Âlemin ve şu insan dünyasının hilkatinin hikmeti ise yine bu imandır. Ve madem iman, dâr-ı bekaya gidebilmek ve o iman anahtarı ile bir hayat-ı bâkideki saadet-i

ebediyeyi kazanabilmek insan için en büyük, en ehemmiyetli, en muazzam mes'elesidir. Ve madem bu iman hakikatını bu 25 senede (şimdi otuz sene oldu) yüzbinler adamlara Risale-i Nur ders veriyor. Elbette Risale-i Nur'un bu tahkikî imanı neşretmesinden tezahür eden bu âlî, küllî hizmet dolayısıyla bir eseri sena etmek ve isteyenlere vermekten dolayı iftihar ediyorum. Ve bunu büyük bir şeref ve her türlü taltif ve rütbelerin fevkinde bir bahtiyarlık telakki ediyorum." diye Afyon Savcısının ittihamlarına cevab veren ve onun tevehhüm ettiği her türlü zandan uzak, yalnız imanlarımızdan gelen bir takdirle mukabelede bulunuyoruz diye arzeden ve bu üç sene içerisinde mahkememizin ve evraklarımızın Temyiz'te tasdiki sıralarında ve bu münasebetle Ankara'da bulunduğumuz zaman bazı müfteri ve yaygaracı gazete neşriyatının hakikatsız yazıları üzerine ifademize müracaat eden Ankara Savcılığına ve Emniyetine verdiğim ifadelerde aynı surette Nur Risaleleriyle bu millette küçük bir dairede de olsa hizmet etmekle iftihar ettiğini söyleyen ve daima da iftiharla Allah'a şükreden bu bîçare için bunları tertib edip etmemekte bir inkâr ve kaçınmak yoluna gitmeyi kendim için bir âr telakki ederim. Bu itibarla mahkeme-i âlînize tekrar arzediyorum ki; bu yazıları yazan ve Büyük Cihad'a gönderenler, üniversitedeki genç talebelerdir.

Ankara Emniyet Dairesi ve C. Savcılığının Nurları iadeleri ve beraet etmiş bir eserin okunması ve intişarı bir suç olmaz demesi üzerine binler mekteblilere ve memurlara bu Nurları verdiklerini tahmin ettiğim gençlerdir. Bugün Risale-i Nur'u herkesten ziyade alkışlayan, onu tam tedkik ve taharri ile bağrına basan ve bu eserleri bu asırdaki içtimaî ve ahlâkî yaralara bir merhem olarak tavsif ve kabul eden de işte bu üniversitede okuyan talebeler ve mekteblilerdir. Bu yazılar, onların Nur Risalelerini tedkikten sonra vardıkları ilmî ve fikrî kanaatlarıdır. Bu hususta fazla izaha lüzum kalmadığından, şimdi makam-ı iddianın kendi keyfine göre Bediüzzaman aleyhinde güya onun zihniyet ve karakterini tarif ettiği indî isnadlarına cevab veriyorum:

Sayın Savcı evvelâ uzun mukaddeme ile Bediüzzaman'ı çürütmek istiyor. Tâ ki bizim Risale-i Nur'a ve müellifine dair tebrik ifade eden yazı, mahkemeye gönderdiğim istidamdaki ifadeler ve yazıları suç unsuru olarak iddia edebilsin. Bu durum karşısında bu

asılsız isnadları esasıyla çürütebilmek için, biz de hakkımız olarak Risale-i Nur'la alâkamızı ve Bediüzzaman'a ne cihette baktığımızı, Risale-i Nur, Bediüzzaman mahiyetleri ne olduğunu arzetmek mecburiyetindeyiz. Buna dair daha esaslı izah, yazılı olarak arzettiğim müdafaamda vardır. İddia makamı Bediüzzaman'ın Eskişehir, Denizli ve Afyon Mahkemelerine irticaî hareketleri dolayısıyla verildiğini söylerken, mahkemenin verdiği beraet kararını ve Mahkeme-i Temyiz'in daima lehinde karar verdiğini hiç zikretmiyor. Âdeta kaçınıyor. Ve Risale-i Nur hakkında takdirkâr raporlar veren ehl-i vukuf raporlarını nazar-ı itibare almıyor. Evet bir insan hakkında gayr-ı sahih veya doğru çok ağır ittihamlar yapılabilir. Îcabında o ittiham ve isnadlarla mahkemeye verilebilir. Hususan din ve milliyet aleyhinde gizli ve aşikâr çok cereyanların hücumu ve bu cereyanları idare ve sevkedenlerin bazı mühim ve salahiyetli mevkilere kadar çıkıp, o mevki ve salahiyetlerini kendi menfî gayelerine âlet etmeğe çalıştıkları bir zamanda onların bu tahribkâr tecavüz ve mel'un gayelerini vatan, millet ve İslâmiyet aleyhindeki gayretlerini keskin zekâ ve ferasetiyle görüp, o cereyanlara karşı Kur'ana dayanarak onun hazine-i maneviyesinden elmas kılınçlar hükmünde delil ve hüccete istinad eden iman ve Kur'an hakikatlarıyla mukabele eden, onların çürük ve esassız meslek ve ideolojilerini Kur'anın sağlam ve esaslı düstur ve hikmetlerini beyan ve isbatla dağıtan bir din âlimine, bir eser külliyatına karşı da elbette âdi bahanelerle, tevehhümlerle hücum edilecek. Onun hakkında da elbette ağır isnadlar yapanlar bulunabilir ve bulunacaktı. Fakat kanun adamı için, kanun ve delile istinad etmesi îcab eden bir müddeiumumî için kesin bir karar ifade etmeyen sözler, yalan ve iftiralar, bir hakikat olarak kabul edilmez. Ve hele bir heyet-i hâkimeye karşı hiçbir zaman iddia edilmez. Görmüyorlar mı ki, daha dün Moskof emperyalizmin, faşizmin ve bir ecnebî teşkilatının kolları ve elemanları olarak aleyhlerinde iftira kampanyasına girişilen Milliyetçiler Derneği, bu kadar ağır ittihamlara rağmen mahkemeden beraet kazanmıştır. Bu suretle bu iftira kampanyasını harekete getiren ve zaman zaman irtica', şu veya bu teraneler ile memlekette bir fırtına koparmak isteyen, bu suretle kendi menfî ve gizli gayelerini tahakkuk ettirmek isteyenlerin maksad ve gayeleri bütün millet müvacehesinde aşikâr ve zahir olmuştur. Bu durum karşısında

beraet kazanan bu milliyetçi gençlere şimdi aynı ağır isnad ve iftiraları fırlatmak mümkün olabilir mi? İnsafa ve hakikata lâyık mıdır? Şayet edilse, bu ittihamlar, o gayr-ı vicdanî hareket eden ve menfî gizli maksadları millet müvacehesinde sabit olan o müfterîlerin gaye ve maksadlarına yardım etmek hükmüne geçmez mi?

Aynen öyle de: Risale-i Nur ve müellifi hakkında çok ağır ittihamlar ve yaygaralara rağmen bütün o ittihamları esasıyla ortadan kaldıran Denizli Ağır Ceza Mahkemesi beraetine ve Mahkeme-i Temyiz tasdikine rağmen ve ehl-i vukuf raporlarında: “Bu risalelerin her biri Kur’anın bir veya müteaddid âyetlerini tefsir eden, imanın inkişafına, ahlâkın tekâmülüne vesile olan ve gençlere, ihtiyarlara, hastalara faideli mevzuları havi eserlerdir.” diye profesörler heyetinin kararına rağmen bu savcı nasıl oluyor da bunları nazara almadan konuşuyor ve hikmetle savuruyor. Bilsin veya bilmesin, Risale-i Nur’la mübareze eden, kökü ecnebide vatan, millet, İslâmiyet aleyhindeki cereyan ve komiteler hesabına geçen bu ittihamları tekrar ediyor. Halbuki müddeînin aynı bu mesnedsiz hilaf-ı hakikat ittiham ve iftiralarını dört-beş ay evvel gazete sütununda bağıran, “Gelin, beraber Said Nursî aleyhine neşriyat yapalım” diye gazeteleri kendi iftirasını teşvike davet eden, aynı zamanda Nurlara beraet kararı verdiği için Mahkeme-i Temyiz’i tenkid eden ve şimdi bu hilaf-ı hakikat neşriyat ve iftiraları dolayısıyla aleyhine dava açılan bir gazete, bu müddeînin aynı ittihamlarını yapıyordu. Afv buyurunuz, bu müddeî, aleyhine dava açılan o yaygaracı müfterîlerin burada, bu yüksek makamda mümessili midirler?

Sayın hâkimler! Mes’ele cidden elîm ve feci’dir. Ben bir Türk vatandaşı olarak bu vatanın bir evlâdı, bu milletin bir ferdi olarak ve nihayet bir müslüman olarak, savcının o baştan sonuna kadar hakikatsız isnadlarını reddediyorum. Artık bu kadar mesnedsiz ve ağır ittihamları, bir savcı nasıl yapabiliyor? Vazifesinin ve mevkiinin ona tahmil eylediği nezaketi ve ciddiyeti bu derece ihlâl edebiliyor? Hayret ediyorum. Aleyhine iftiralara girişilen zât, bütün bu isnad ve iftiralardan müberra, imanın ilminin kendisine tevlid ettiği vazifeler îcabı rıza-i İlahî denilen en büyük, en kudsî bir maksadı gaye edinerek, bu milletin evlâdlarının imanına hizmetler için koskoca bir ömür ve hayatını sarfetmiş, bu yolda ve bu hizmetinde her türlü sıkıntılara tahammül göstermiş, hizmetinden aslâ vazgeçmemiş.

Değil şahsî menfaat temini, belki şahsî bütün his ve heves ve zevklerini bu hizmeti yolunda feda etmiş, ihtiyarlığına ve bîkesliğine bakmayarak insanları gayya-yı cehl ve girdbad-ı inkârdan kurtarmağa hissî ve İlahî bir cehd ile çalışmış masum bir din âlimidir.

Madem Bediüzzaman savcının iddianamesinde sıraladığı gibi halkı hükûmet aleyhine teşvik eden yazılarıyla bütün memleket çapında huzursuzluk getiren bir kimse idi de aynen bu isnadlarla mahkemeye verildi idi. Denizli Ağır Ceza Mahkemesi'nde ne için beraet etti? Bütün yazıları ve eserleri iade edildi ve Mahkeme-i Temyiz bu beraeti tasdik etti. Ve ehl-i vukuf bu eserler hakkında "Kur'an âyetlerinin izah ve isbatından ibaret, millete imanî ve ahlâkî faideler temini niyetiyle yazılmış eserlerdir" diye tâ o zamanlar ne için böyle rapor verdi? Ve Risale-i Nur serbest bırakıldı. İşte savcı bunlara göz kapamak suretiyle, daha doğrusu inkâr etmekle bu hilaf-ı hakikat ittihamlarını yapmış ve heyet-i hâkimeyi de aldatmak yolunu ihtiyar etmiştir.

Belki savcı bu mesnedsiz ittihamlarını nutk ederken iddianamesinde işaret ettiği gibi, eski iktidar zamanında neşri men' edilen Hücumat-ı Sitte, Tesettür ve Beşinci Şua gibi beş-on sahifeden ibaret küçük risaleleri kasdettiğini ileri sürecek. Evvelâ: Hakikaten savcının tabiri gibi bu risaledeki beş-on kelime ve cümleler suçtur diye kabul edilse dahi, fakat Risale-i Nur'un diğer 130 risaleleri, bunlardaki 5-10 kelime yüzünden mahkûm ve mes'ul edilebilir mi? Tevhidin isbatına ve akaid-i imaniyeye dair, risalet-i Muhammediyenin hüccet ve isbatına, haşir ve kıyamet, beka-i ruh ve vücud-u melaikeye dair gayet mukni' dersleri havi 130 risalesi, bu risalelerdeki suç tevehhüm olunan kelime ve cümleler yüzünden çürütülebilir mi? Şayet çürütülmek istense, o zaman diğer ülemanın imanın esasına ve İslâmın hakaikına dair hüccet ve delilleri havi mukni' dersler veren risalelerini, belki Kur'anı çürütmek, onlara hücum etmek manası hükmüne geçmez mi? Gelsin, iddianamesinde "huzursuzluk yaratan yazılar" diye tavsif ettiği umum Risale-i Nur hakkındaki ittiham ve isnadlarının nereye gittiğini ve hakikatta nereye hücum ettiğini görsün, ibret ve dehşet alsın.

Evet sayın hâkimler! Bu mezkûr üç risaledeki beş-on kelime bahane edilip, bu bahane arkasında Risale-i Nur'un tevhide, imanın rükünlerine dair ve esasat-ı imaniyeye aid güneş gibi parlak delil ve

hüccetler gösteren bu asrın tarz-ı telakkisine uygun ma'kulatla hakikat-ı İslâmiyeyi ders veren, bu suretle menfî ideolojilere, imansızlık ve ahlâksızlık telkin eden gizli veya aşikâr cereyanlara karşı bu hüccet ve delil kılınçları ile mukabele eden diğer yüzer risalelerine hücum edilmiş, neşrine mani' olunmak istenmiştir. Tâ ki İslâmî hakikatler yayılmasın, dinsizlik bu memleketten koğulmasın. Tekrar İslâmiyet bir güneş gibi parlak delillerle efkârı ve kulûbü istilâ etmesin.

İşte hâkimler! Bütün hakikat ve mes'ele bundan ibarettir. Bilinsin veya bilinmesin, Risale-i Nur aleyhindeki en küçük bir hareket, Risale-i Nur'la mübareze eden vatan, millet ve İslâmiyet aleyhinde kökü ecnebideki bu dinsizlik neşredenler hesabına geçecek ve bu memleketin aleyhindeki sû'-i kasd plânlarına bir yardım olacaktır. Bu manayı biraz daha açıklayacak ve Risale-i Nur'la mübareze eden veya Risale-i Nur'un kimler aleyhinde bulunduğunu daha vâzıh ortaya dökecek şu maruzatımı da dinlemenizi rica ederim:

Bediüzzaman'ın vaktiyle yazdığı mektubatında bir yerinde şu fıkrayı gördüm: Bundan kırk sene evvel, kökü ecnebide bir zındıka komitesinin gizli toplantısında birisi demiş ki: Ben Bediüzzaman'ın bir eserini okudum. Onun eseri bu memlekette kaldıkça biz mesleğimizi yani dinsizliği bu millete kabul ettiremeyiz. Ne yapıp yapmalı, bu eseri imha etmeli ve bu adamı ortadan kaldırmalı. Bediüzzaman diyor: İşte kırk seneden beri benimle uğraşan, bu gizli komitedir. Haberimiz olmayan ve bizde bulunmayan şeyleri bahane edip adliye vasıtasıyla Risale-i Nur'un imhasına çalışıyorlar. Fakat buna da muvaffak olamıyorlar. Tedkikler ve taharrilerde isnad ve tevehhüm olunan o bahaneler bulunmuyor ve Risale-i Nur beraetle iade ediliyor.

Muhterem heyet! Son senelerde birer birer meydana çıkarılan, senelerce bu memleketin idare mekanizmalarında çalışmış olan bu gizli komitelerin ne ve kimler olduğunu elbette idrak buyurdunuz. Ve bunların nasıl ve hangi maskeler altında faaliyette bulunduğunu, gaye ve maksadlarının da ne derece müdhiş olduğu, şimdiki iktidarın bunlara karşı ezan ve dinî derslere izin vermesi ve o gizli düşmanlara karşı zecrî tedbirler almasıyla malûmunuzdur. İşte Bediüzzaman senelerce evvel, 1933 Eskişehir Mahkemelerinde, 1943 Denizli Mahkemesinde heyet-i hâkimeye ifadelerinde ve

müdafaalarında bu gizli zındıka komitesinden bahsediyor. Bunların azîm tehlikesinden, müdhiş faaliyetlerinden bahsediyor. Biz Risale-i Nur'la bu gizli komitelerin ve müfsid cereyanların bu millet ve memleket aleyhindeki tahribatlarına ve sû'-i kasd plânlarına mukabele ediyoruz. Onların azîm tehlikesine ve manevî müfsid hücumlarına karşı, biz de manevî ve Kur'anın hakikatlarına dayanarak hakikat kılınçlarıyla bir sed teşkil ediyoruz. Bu müfsid cereyanların dinsizlik ve imansızlık neşreden bu tahribkâr tecavüzlerin tehlikesinden kendimizi ve ehl-i imanı hakikatlarla kurtarmağa çalışıyoruz.

Diyor: Başımdaki saçların adedince başlarım bulunsa, her gün biri kesilse; Kur'anın hakikatlarına feda olan bu başı zındıkaya ve küfr-ü mutlaka eğmem. Bu hizmet-i imaniye ve Kur'aniyeden vazgeçmem ve geçemem diyor. Buna mümasil pek çok yazılarında da bu küfr-ü mutlaktan bahsediyor. Şimdi bu eski müdafaalardan çıkardığım ve Bediüzzaman'ın bu hizmetini takdir eden yazılarımı bu vatan evlâdlarına bu mezkûr dinsizlik hücumunun tehlikesinden kurtarmak için imanî ve İslâmî dersler neşrederek ve mukabilinde hiçbir menfaat taleb etmeyerek yaptığı fî sebilillah hizmet dolayısıyla yazdığım "Hakikat-ı Kur'aniyenin bir fedakârı ve İslâmın bir kahramanı" tabirlerimi bir suç unsuru addeden savcı, bugün benim cezalandırılmamı istemektedir. İşte Bediüzzaman'ın senelerce evvel tehlikesini haber verdiği gizli cereyanlar 1944'ten sonra bazı hâdisatın zuhuruyla meydana çıkmış, vatan ve millet aleyhindeki müdhiş tahribat ve sû'-i kasdlara zahîr olmuş ve bilhassa Demokrat iktidar zamanında bu gizli komitenin yani komünizmin çeşit çeşit neşriyatlarla, yollarla bu vatan evlâdına, bu milletin tarihine, dinine ve an'anat-ı milliyesi hükmüne geçen İslâmî şeairlere nasıl hücum ettikleri ve bilhassa İslâmiyet aleyhinde eserler ve yazılar neşrederek çalıştıkları tamamen aşikâr olmuştur. Maarif Vekaleti'nce vazifelerine son verilmiş birçok kimseler ve intişarı yasak edilen pek çok kitablar bu cümledendir.

Evet muhterem heyet! Bu zamanda yahut bu zamana kadar İslâmiyet ve Kur'an aleyhindeki en büyük hücum ve taarruz; zihinleri idlâl etmek suretiyle imansızlık telkin etmek, Allah'a ve maneviyata inanmamak cihetinde olmuştur. Şimdi bunun karşısında tevhidin ve esasat-ı imaniyenin isbatı, hüccet ve delillerle izahı ve bu asrın

telakkisine uygun iknaı lâzımdır ki; bu hücumu def’ etsin, âkılları ve feylesofları dahi imana mecbur etsin. Kılınçla, kuvvetle değil; hakikatla, kat’î bürhanlarla, isbatla icbar etsin. İşte hakikatın şe’ni budur. İslâmın şe’ni, imanın iktizası budur. Kur’anın şerefi bunu emreder.

لاَ اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ Dinde ikrah yoktur. Hakikatın tecellisi de budur. Bediüzzaman diyor: Eğer biz müslümanlar hakikat-ı İslâmiyenin kemalâtını ef’alimizle izhar etsek ve bu esasat-ı İslâmiyeyi isbat eden hüccet ve deliller gösterilse, neşredilse; sair dinlerin tâbi’leri elbette fevc fevc İslâmiyete dehalet edecekler. Belki küre-i arzın bazı kıt’aları ve devletleri müslüman olacaktır.

Biz Risale-i Nur’u mütalaamız neticesinde akıl ve kalbimizin bizzât müşahedesiyle ve bizimle beraber bu eserleri gören ve okuyanların tasdiki, bilhassa ehl-i ilmin bu mevzuya dair söz ve kanaat sahibi müdakkik allamelerin beyanlarıyla ve şimdiye kadar okuduğu kitablarla tatmin olmayıp, Nurları gördükten sonra bittecrübe tasdik eden ve bu eser bu zamanda Kur’anın hikemiyatını, hakikatlarını tam izah ediyor, ders veriyor diyen ehl-i fen ve mekteblilerin hayret ve iştiyakla tebriklerine ve işte gözlerimiz önünde mütalaa buyurduğunuz üniversiteli gençlerin bu ilmî ve fikrî kanaatlarına ve bu uzun zamanlarda bu vatanın her tarafında yüzbinler insanlara tahkikî imanı neşretmesiyle biz bu mezkûr hakikatlar dolayısıyla Risale-i Nur’un böyle mükemmel bir eser olduğunu kanaat getiriyoruz. Türk dilinde, hem Türk ilinde çıkan bu eserin bu memleketten başka insanlık âleminde de İslâmî hakikatları neşredecek, aranacak olduğunu bu mezkûr hakikatla ve resmen serbest bırakılmasına binaen kat’î hükmediyor, beraet kararlarına binaen de bunu izhar ediyoruz.

İşte aziz hâkimler! Bu samimi ve imandan coşan maruzatımdan elbette anlıyorsunuz ki; âlem-i İslâmın bir halaskârı, bu asrın bir hidayet serdarı gibi tabirler; Kur’anın hakikatlarını, imanın esaslarını aklen bu asrın telakkisine uygun hüccet ve delillerle isbat ve izah etmesi cihetiyle söylendiği bedihîdir. Hem bu manada pek çok takdir ve tavsif ifade eden yazılar Afyon ve Denizli Mahkemelerince iade edilen mektubatta vardır. O mahkeme iade etmiş, Denizli Mahkemesi

iade etmiş ve Temyiz de o beraeti tasdik etmiş olan bir eser külliyatını aynı manada takdir ve tavsiflerde ve Bediüzzaman'ı bu eserin müellifi olmak dolayısıyla Kur'anın hazinesinden bu asrın ihtiyacına göre ilmî ve imanî dersler vermesinden dolayı bu cihetlerde tebriklerde bir suç, başka bir mana aramak hangi kanun ve mantıkla olabilir? Amma müddeiumumî diyecek: Kur'anın hazinesi ne demek ve bu hazineden Bediüzzaman'ın elmas gibi hakikatlar alması ne demek? Bu nasıl olur? diyebilir. Esasen dinine ve imanına karışamadığımız fakat din hakikatlarına karşı lâkayd ve dine dair kendi kendine hükümler verdiğini iddianamesinde yazıp birbirine karıştırdığı maneviyata karşı hücum ifade eden kelimelerinden anladığımız ve bazan ürperdiğimiz bu müddeî kat'î bilsin ki, 1300 sene zarfında meydana gelen milyonlarca kütüb-ü İslâmiye işte bu hazine-i İlahiyenin yâdigârıdır. Onüç asırdan beri her asırda 350 milyon insanlara hakikat yolunda rehberlik etmiş, akıl ve kalblere hidayet ışıkları serpmiş, onlara ebedî saadet ve selâmet kapılarını açmış. Bu âlemin ve bu kâinatın ne olduğunu, bu mahlukat ve mevcudatın nereden nereye gittiğine dair muammaları halleden ve insan ve âlemin hilkatinin hikmetlerini beyan eden en büyük rehber üstad ise, işte bu hazine-i maneviye olan Kur'andır. Mesnevî, Fütuh-ul Gayb ve emsali âsâr hep bu hazine-i maneviyenin eseridir. O güneşin lem'aları, o denizin katreleridir. İşte Risale-i Nur'un da bu şems-i Kur'anın bir tereşşuhatı ve lem'ası olması o kadar muhal bir mes'ele midir ki, müddeî imkân görmüyor ve itiraz ediyor? İtiraz edebilir, fakat bizim şu veya bu esere kıymet vermemize karışamazlar. Evet biz Risale-i Nur'u seviyoruz. Onu hakikî ve riyasız bir din kitabı ve Kur'an tefsiri biliyoruz. Kıymet ölçüleri ve hükümleri, vicdanî bir takdir mes'elesidir. Buna kimse müdahale edemez. Bediüzzaman'ı Risale-i Nur müellifi olmak hasebiyle zamanımızın en yüksek din âlimi biliyoruz. Din hakikatları aslâ dalkavukluk yapmadan ifade ve beyan eden bir hakikat adamı biliyoruz. Mücahid adını vermekliğimiz ise, memleket ve milletimizi tehdid eden imansızlık ve ahlâksızlık cereyanlarına karşı Kur'anın sarsılmaz hakikatlarına dayanarak giriştiği müdafaa ve hizmet-i diniyesinden dolayıdır. Hürriyet-i diniye ve vicdaniyenin hükümran olduğu bir memlekette vicdanî kanaatlarından mes'ul olamayız. Bundan dolayı da kimseye hesab vermeğe mecbur değiliz.

Muhterem heyet-i hâkime! Buraya kadar arzettiğim maruzatımda ve savcının zan veya tahmin ettiği ittihamlardan tamamen uzak, bizim Risale-i Nur'a, müellifi Bediüzzaman'a nasıl ve ne vecihle baktığımıza dair olan bu samimi ifadelerimizden ve bizzât suç unsuru gösterilen yazı ve tebriklerden de açıkça anlamış oluyorsunuz ki, bu ancak bir rabıta-i imaniye ve uhuvvet-i diniyedir. Eserleriyle bize imanî ders veren, İslâm dininin yegâne hak ve hakikî kurtuluş yolu olduğuna akıl ve kalbimizi ikna' edip bu imanla ebedî bir hayat ve ebedî bir saadet müjdesini gösterip, bizim nihayetsiz mes'ud ve bahtiyar olmamıza vesile olan bir din âlimine karşı bu ancak bir teşekkür ve minnet ifadesidir. Bir eser müellifine karşı, o eserden istifadesine binaen haklı olarak talebesinin gönderdiği bir tek mektubudur. Amma bu asrın hidayet serdarı, hakikat-ı Kur'anın kahramanı ve fedakârı, âlem-i İslâmın halaskârı gibi tabir ve cümleler ise; mezkûr maruzatımda arzettiğim, bu memleket ve millet ve İslâmiyet aleyhindeki kökü ecnebîde ve yüzyıllarca nur-u İslâmı söndürmek için çalışan, müfsid komite ve cereyanların manevî istilâ ve tahribatına karşı Kur'anın hazine-i hakaikından elmas kılınçlar hükmünde delil ve hüccete istinad eden iman ve Kur'an hakikatlarıyla mukabele etmesi ve şimdiki iktidarın ve hükûmet erkânının ve bütün ilim adamlarının kanaat ve fikirleriyle sabit olup söyledikleri ve gazetelerde neşrolunan: "Kabul etmek lâzımdır ki, bizde lâiklik çeyrek asırdır din düşmanlığı, dine hücum suretinde anlaşılıp tatbik edilmiştir." diye beyanatlar iktizasınca hakikaten eski iktidarın din üzerinde ihmalkâr ve gevşek davranmasıyla büyük bir boşluk yetişen gençliğin manevî kalkınmasında bulunduğu bedihî olmasıyla, işte bu ihmalkâr devirlerde bu Nur Risaleleriyle bu memleketin bir kısım ahalisi içerisinde dinî dersler neşretmesinden ve iman-ı tahkikî ile mücehhez kılmasından ve şimdi eserleriyle hem bu memlekette, hem âlem-i İslâmda mezkûr cereyanlara ilim ve manevî mukabele etmesi dolayısıyla ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat, samimi bir görüş ve müslümanlığın hayrına ma'tuf bir ifadeden ibarettir.

Bediüzzaman'ın tarihçe-i hayatı ve bütün fikir ve kanaatları meydandadır. Bütün esrarı, mektubları ve eserleri beş-altı mahkemenin eline geçmiş, tedkik neticesinde bütün kitabları ve mektubları iade edilmiş. Din hakikatlarıyla insanlara manevî hizmet

etmekten ve imanın takviyesine çalışmaktan başka gayesi olmadığı tahakkuk etmiş. Ve zâten şu son otuz senelik hayatında daima inzivada ve yazdığı eserleri tashih ve tertib etmekten ve yanına bazan gelen dost ve kardeş mü'minlere bu risaleleriyle onların dinî istifadelerine çalışmaktan başka bir meşgalesi olmadığı bilmüşahede sabit olmuş. O zâtın şu fikri ki: Bu zamanda İslâmî hakaikın parlaması ferdler ve cem'iyetler içinde İslâmî şeairin yükselmesi ancak hakikatın beyanı ve isbatıyla, akıl ve kalblerin bu hakikata iknaıyla mümkün olabileceğini bütün yazdığı eserlerinde ileri sürmüş. Dinin şerefi, Kur'anın hakikatı bunu emreder demiş. Vaktiyle buna dair sorulan bir suale: "Bu zamanda medenîlere galebe çalmak ikna' iledir, isbat iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir." cevabını yazmış. Ve "Bu asırda hakikat-ı İslâmiyenin bütün dünya âfâkında parlaması kılınçla, kuvvetle olmayacaktır. Belki zihinleri ikna' ile, delil ve hüccetin hiçbir mani' tanımayan keskin kılınçlarıyla mümkün olacaktır." "Bu zaman efkâr ve kulûbu istilâ eden birçok cereyanlar karşısında i'caz-ı Kur'anın beyanıyla, yani Kur'anın bir mu'cizesi olan, beşeri âciz bırakan vechesinin hakikatın izharı tezahürüyle olacaktır." manasını ders vermiş, göstermiş olan bir din âlimine karşı ona Risale-i Nur'un müellifi hasebiyle bu manada söylenen halaskâr, fedakâr gibi tabirlerden başka bir mana aramak, vehimden başka bir şey değildir.

Muhterem heyet-i hâkime! Doksanına doğru yol alan ve artık hayatının son senelerini yaşayan bir din âliminden, onun bütün hayatında çekindiği ve şu son otuz senelik zamanda tamamen içtinab ettiği, âdeta şeytandan kaçar gibi kaçtığını söylediği siyaset canibinden bir hizmet beklemek veya tahmin etmek insafsızlıktan, evhamdan, daha doğrusu garazdan başka bir şey değildir.

Muhterem heyet! Kur'an-ı Kerim'in hazine-i hakikatından çıkan, onun âyet ve hakikatlarının ma'kulatla bu asrın efkârına ders veren bir eser müellifi, eseri bu dünyada kaldıkça, insanların istifadelerine vesile oldukça manen hayatta değil midir? Muallimlik ve üstadlık vazifesinde berdevam değil midir? İşte benim yüksek makamınıza istida olarak Ankara'dan gönderdiğim dilekçemde ve Bediüzzaman'ın eski eser ve mektubatından çıkarıp Büyük Cihad'a gönderdiğim bu yazılarım, cümle ve tabirlerim bu mezkûr arzettiğim mananın ifadesidir. Resmen beraet ve iade kararı verilmiş bir eserin ilmî, fikrî,

okuyanların istifadelerine vesile olmasından dolayıdır. Şübhesiz üniversitedeki gençlerin yazıları da aynen bu mananın ifadesidir, tahmin ederim. İşte savcının iddianamesinde bir şahsın nüfuzunu artırmak maksadıyla propaganda manasını verip suç unsuru addettiği yazıları mana ve mahiyeti budur. Eğer bu yazılar, bu kanaatlar farz-ı muhal bir suç unsuru addedilirse, buna mümasil pek çok eserlerin müelliflerine karşı, onları takdir ve tebrik mahiyetinde yazılan yazıların dahi bir suç unsuru olarak kabul edilmesi îcab eder. Heyhat! İmansızlık ve ahlâksızlık telkin eden, vatan ve milletin saadeti aleyhinde pek çok neşriyat, kitab ve mecmualar ve bunların muharrir ve müelliflerine aid hiç de onlara lâyık olmadığı halde takdir ve senalar lâiklik düsturu ile, hürriyet-i fikir ve vicdan prensipleriyle bir suç, bir kabahat sayılmıyor da, fakat bir din âlimine karşı, kanun önünde müteaddid beraet kararı almış, ilm ü irfan dersi veren, dinî, imanî dersler telkin eden ve bilmüşahede sabit olan bir Kur'an tefsir ve müellifine karşı (haklı olarak) takdir ve tebrikleri, bu faideli hizmetinde hürmet ve teşekkürler, bir suç unsuru iddia edilip mahkûmiyetimiz isteniyor. O neşriyat, propaganda kabul edilmiyor fakat bu imandan tevellüd eden yazılar, bir propaganda, aklımıza ve hayalimize gelmeyen surette bir propaganda telakki olunuyor ve savcı öyle iddia ediyor. Hem de altı ay evvel gazetelerde koparılan yaygaralar ve o zamanlar esen bir siyasî hava iktizasınca kanun, hak ve adalet ayaklar altına alınmak suretiyle, hiçbir şeye âlet olunmayan ve hiçbir tarafgirlik içine girmeyen ve şu kâinat nizamının bir zenbereği mahiyetinde bulunan hakikî adaletin hakikat-ı kudsiyesi bu ahval ve şerait içinde ne derece yerinde ve mümkün olup olmadığını heyet-i hâkimenin vicdanlarına havale ediyorum.

Muhterem hâkimler! Müddeiumumînin hâdiseyi ne derece kendi keyfine göre değiştirmek ve ayarlamak istediğine ve iddialarında şiddetli bir garaz ve şahsî husumetin hüküm sürdüğüne delil olacak iki büyük yanlışını ve hatasını arzediyorum. Tâ kat'î kanaatınız gelsin ki; bu savcı garaz bulutlarıyla muhat olmuş, insaf ve iz'anı ayaklar altına alınmış bir durumla iddialarını yapıyor.

Birinci hatası: Said Nursî müdafaatındaki "Biz dost-düşman ayırdetmeyerek onun imanına hizmetle mükellefiz." cümlesinde mükellefiyet tabirini bir mücadeleci zihniyetini ifade etmesi bakımından o zâtın zihniyet ve karakterini gösteren bir delil olarak

ileri sürüyor. Savcı eğer din âlimlerine Kur'anın emrettiği emirleri ve buna dair âyetleri düşünse idi, bunu söyleyemezdi. Halbuki bu cümle ve mükellefiyet tabiri, çok yüksek ve hâlis bir niyetin ifadesidir. Ve bizzât bu cümle, sahibinin asılsız bütün isnad ve ittihamlarına en kat'î bir cevab teşkil ediyor. Ve Bediüzzaman'ın her türlü şahsî ve dünyevî hislerden, menfaat kaygusundan uzak bulunduğunu bütün mana ve varlığıyla Allah'a müteveccih bir mes'ud halde olduğunu gösteriyor. Bu iman hizmetini Risale-i Nur'la insanların imanına hizmeti hiçbir şeye âlet etmediğini, şahsî hiçbir kâr ve maksadlara tâbi' kalmadığını ifade ediyor. Ne olursa olsun biz yalnız imana hizmetle mükellefiz. Dost, düşman, muhalif ve muvafık kim olursa olsun imanına hizmet edeceğiz. Gaye ve maksadımız ve yegâne meşgale ve vazifemiz imana hizmettir. O imanla o kardeşimizin, o vatandaşımızın ebedî saadet ve hayatı kazanmasına hizmet etmek, ölümün i'dam-ı ebedîsinden ve kabrin daimî zulümatından kendimizi ve onu kurtarmağa bu iman hizmetiyle vesile olmaktır. İşte savcının şahsî nüfuz temini iddiasını çürütecek hakikatlı bir müdafaamız binler cevabımızdan kendisinin bize göstermeğe vesile olduğu masumiyetimize delil cevabımızı arzederiz.

İşte aziz hâkimler! Biz Bediüzzaman'ı bunun için tebrik ediyoruz. İman hizmetini hiçbir şeye âlet etmediği için, rıza-i İlahîden başka hiçbir gaye ve maksad gütmediği için ve bunu bizzât hayatıyla, ahval ve yazılarıyla isbat ettiği için takdir ediyoruz. Bu iman hizmetinin mukabilinde ne dünyevî, ne şahsî hiçbir menfaat taleb etmediği; değil bir menfaat taleb etmek, belki manevî bir makam ve uhrevî derecelerden dahi istiğna etmek gibi bir âlî ahlâkı gösterdiği için onun hâlis bir din muallimi olarak görüyoruz ve kabul ediyoruz. Ve bilhassa talebelerinin ve eserlerinden istifade edenlerin medh ü senalarından hakikaten kaçınmak istemesi ve çok defa o tavsifleri reddetmesi, onun hâlis bir din adamı ve iman muallimi olduğunun en kat'î hüccetidir.

Amma savcı iddianamesinde yazdığı gibi Sikke-i Gaybiye mecmuasındaki Kur'andan, İmam-ı Ali (Radıyallahü Anh) ve Gavs-ı A'zam Abdülkadir-i Geylanî (Kaddesallahü Sırrahu) Hazretlerinin kasidelerinden istihraçlarla Risale-i Nur'u medh ü sena ediliyor. Risale-i Nur o istihraçlarla bu asırda bir hidayet güneşi olduğu belirtiliyor. Kur'anın nurunu her tarafta neşredecek ve bütün beşer

âleminde İslâmî hakaikın neşrine bu Nurlar vesile olacak diye yazılan yazılar, o manevî zâtların bu sözlerini, istihraçlarını beyan etmek, kendisini yalnız memleket çapında değil, bütün dünya üzerinde de bir din liderliği gibi göstermek manasına gelmez mi? diyen savcı sorabilir ve zâten iddianamesinde söylüyor. Buna cevab vermeden evvel, mükellefiyet kelimesinin ne olduğunu arzedelim.

Nasılki müddeiumumî bağlı oldukları adalet cihazının kendisine arzettiği vazifelerle mükelleftir. Kendisini kanunun bahşettiği salahiyet ve nüfuzla asayişin muhafazasına, asayişi ihlâl edenlerin cezalandırılmasını istemeğe ve mahkemeye vermeye mükelleftir. Bazan o salahiyet ve nüfuzu yanlış kullanmak suretiyle, bizim gibi din hakikatlarıyla asayişe hizmet eden, fî sebilillah mahrumiyetten ve sıkıntılar içerisinde ve hiçbir kâr gözetmeyerek bu vatana, bu millet evlâdlarına hizmet eden, dine ve Kur'ana âcizane hizmet niyetiyle sa'y ü gayret eden masumların da yanlış mana vermek ve hilaf-ı hakikat ittihamlarla bu yüksek mahkemenin huzuruna getirmeğe ve aylarca hapishane köşelerinde bekletmeğe ve eziyet vermeğe, bütün dinî kitab ve mecmualardan mahrum etmeğe mükelleftir. Mükellef değil iken mükelleftir. Hem her memur bağlı olduğu kanunların kendisine verdiği vazifeyi îfa ile mükelleftir. Ve her insan, bağlı olduğu devletin kanunlarına itaatla mükelleftir. Aynen öyle de: Bir müslüman, iman ettiği Allahına, kulak verdiği peygamberine karşı da bir takım vazifelerle mükelleftir. Yapıp yapmamak o ayrı mes'ele. Ve hele bir din âlimi, Kur'anın mana ve hakikatına vâkıf bir din büyüğü ise Kur'anın kendisine tahmil ettiği, emr ü ferman ettiği hitablar gereğince onun manalarını beyan ve ifade etmekle, bilmeyenlere bildirmekle mükellef ve muvazzaftır. Bu onun hem akide, hem vazifesidir.

Şimdi bir din âlimi bu vazifesi gereğince Kur'anın derslerini, imanın esaslarını bildiren bir eser yazsa ve hakikaten o eser halk kitlelerinde çok rağbet ve takdire mazhar olsa, biz onların menfaatlerine vesile olsak; sonra hükûmet bu rağbet ve tezahürün mahiyetini tedkik etmek istese, fakat o zaman da bir kısım din düşmanları perde altında çalışarak bu imanî faaliyete mani' olmak maksadıyla bir takım desiseler, yalanlar ve iftiralarla aleyhinde çalışıp adliyeyi tahrik etseler; bu din âlimi ve eseri ve eserini okuyanlar ve neşredenler mahkemeye verilse, neticede tedkik ve

tahkikat sonunda yapılan isnad ve iftiraların asılsız olduğu tebeyyün edip mahkeme beraet ile neticelense ve memleketin en yüksek adalet cihazı olan Temyiz Mahkemesi o beraeti tasdik etse, eserler iade edilse; sonra bu eserler pek çok yayılsa, pek çok insanların istifadelerine vesile olsa, hem o eserlerden hem o eseri okuyanların halinden ve ıslah-ı hal olmalarından hepsinin vatana, millete nâfi' hale geldiği görülse ve çok uzun senelerde ve yüzer hâdisatta ve bütün tedkik ve taharrilerde o eseri okuyanlardan da tek bir kişinin dahi asayişi ihlâl edecek bir hareketi görülmemesi resmen sabit olmasıyla kat'î anlaşılsa, bu eser ve bu eserin müellifi her tarafta intişar eden bu risaleler asayişin teminine hizmet ediyor. Vatan ve milletin saadeti aleyhindeki menfî cereyanların tahribat ve manevî tehlikesinden vatan ve milleti kurtarmağa vesile olduğu tam tezahür ve tebeyyün etse, buna da hiç şekk ve şübhe kalmasa, fakat aradan uzun seneler geçtikten ve bu hakikat sabit olduktan sonra bir müddeî çıksa, Samsun savcısı gibi bütün bunlara göz kapayarak ve bu mahkemelerin beraet kararlarını nazara almayarak büyük bir mahkeme huzurunda "Bu yazılar halkı hükûmet aleyhine teşvik ediyor. Bunun müellifi bu yazılarla halkı hükûmet aleyhine teşvik eden ve asayişi ihlâl eden bir adamdır." dese; mezkûr hakikatlar ve inkâr edilemiyen müşahede ve tahkikatlar gereğince bu müddeîye nasıl cevab vermek lâzımdır? Yüksek heyetin takdirine havale ediyorum. Müddeîye satırlarla, sahifelerle ve lisanlarla değil; mücessem nümuneler, müteaddid tahkikler ve kararlarla, bilmüşahede sabit olmuş hakikatlarla cevab veriyoruz. Risale-i Nur dünyada kaldıkça, okunup yazıldıkça, her tarafta rağbet ve tezahüre mazhar oldukça ve resmen intişarını gördükçe ve inşâallah yakında bütün hükûmet dairelerinde resmen yayıldıkça, bu iftirasının cevabını alsın.

Savcının Sikke-i Gaybiye mecmuasında dercedilen, eskideki nuranî zâtların Risale-i Nur hakkında söyledikleri medihlerinden Bediüzzaman'ın kendisini yegâne Kur'an tefsircisi olarak ilân etmesi ve yalnız bu memleket değil, bütün dünya üzerinde bir din liderliği olarak iddia etmesi manasını çıkarmasına karşı yine müdafaattaki Bediüzzaman'ın buna dair beyanları en kat'î cevabdır. O zâtların takdirlerini şahsına değil, hizmet-i imaniyeye ve Risale-i Nur'la en ehemmiyetli bir zamandaki iman ve Kur'an hizmetine atfediyor. "800

ve 1300 senelik azîm bir mesafeden görünen, o nuranî zâtların nazarlarına ilişen, hizmet-i imaniyenin şâhikasıdır. Yoksa Said gibi karıncalar değil.” diyor.

Muhterem hâkimler! Henüz Risale-i Nur’un te’lifi zamanlarında ve Nurların Isparta ve civarında intişarı ânında ve Bediüzzaman’la 120 talebesi çok ağır ittihamlarla Eskişehir hapsine getirildiği zamanda hapiste yazdığı ve kardeşlerine teselli mektubu olarak gönderdiği fıkralarından ibaret olan bu yazılar ve senalar hakkında Bediüzzaman diyor ki: “O zaman dinsizlerin müdhiş desiseleriyle aleyhimizde bir imha plânı hazırlandığı zamanda, kardeşlerinin kuvve-i maneviyelerini muhafaza ve onları meyusiyetten kurtarmak için ve hizmet-i imaniyenin hakkaniyetine dair Hazret-i İmam-ı Ali (Radıyallahü Anh) ve Gavs-ı A’zam’ın (K.S.) kasidelerinden kanaat-ı kat’iyyemle ümid ettiğim tebşirat ve tebrikleri ve o sıkıntılı yerde kardeşlerime bir teselli mektubu olarak gönderdim. Hem ben, hem onlar o tebşirat-ı maneviyeden büyük bir teselli bulduk. Fakat bunları neşretmedik. Saklıyorduk. Sonra Denizli hâdisesinde bunları da sakladığımız yerden bulup aldılar. Fakat mahkeme Risale-i Nur eczalarıyla beraber bunları da iade etti. Ve biz iade edilen bu risaleleri bir tahdis-i nimet olarak ve bu işaretler bizim şahsımıza değil belki Kur’an hesabına onun bir tefsiri ve hakikatlarının bir tercümanı olan Risale-i Nur’a aid olduğundan neşrinde mahzur görmedik.” diyor.

Sayın savcı fehm ve iz’an buyursalar ki; o yazılar tâ 1930 senelerinde Risale-i Nur’un ilk intişarı zamanında yazılmış, bir derece istikbale aid ve tam tezahür etmemiş o zamanların mahsulü idi. O gün belki savcı onları bir hayal ve vehim addedebilirdi. Fakat şimdi o risalelerin işaretleri tahakkuk etmiş, o gaybî ihbarat tam tecelli etmiş. Risale-i Nur Kur’anın hakikatlı bir tefsiri olduğu herkesçe tasdik edilmiş ve bu Nurlar her tarafta intişar edip pek çok insanlara ilm ü irfan sahasında en hakikatlı bir muallim olduğu bilmüşahede sabit olduktan sonra şimdi makam-ı iddianın eski zamana aid teselli mektublarındaki işaret-i gaybiyeleri Bediüzzaman için dünya üzerinde din liderliği iddia ediyor demesi, yanlış anlamanın ve yanlış mana vermenin mahsulüdür. Sonra din liderliği ne demek? Bu dinin tek bir lideri vardır. O da Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm’dır. Her asırdaki müceddid ise, o Fahr-i Âlem

Aleyhissalâtü Vesselâm'ın getirdiği Kur'an hakikatlarını, din esaslarını bulundukları asrın efkârına o asrın ilmî ve edebî seviyesine göre ders verir, izah ve isbat ederler. Vazifeleri o 1300 yıl evvel tulû' eden Kur'an güneşinin etrafında insanları saadet ve selâmete teşvikten ibarettir. Onun dinine hizmetten ibarettir. İşte Risale-i Nur bu asırda Kur'an hakikatlarını en güzel ders verip izah eden, akıl ve kalbleri ikna' eden, bilmüşahede mahiyetiyle o şems-i Kur'anın bir lem'ası, onun bir mu'cizesi olduğunu gösteriyor.

Şimdi Pakistan'dan bir âlim gelse, bütün Risale-i Nur'dan bir takım Pakistan'a götürse veya Almanya'da İslâmiyet'i tedkik eden bir talebe Nurlardan bir nüsha istese, takdir ve tebrik etse ve yine bir meraklı İngilizce'ye tercümeye başlasa ve hakeza buna mümasil garb âleminde ve İslâm dünyasında Risale-i Nur intişara başlasa, bir takım müştakları bu eserin sair memleketlerde de neşrine çalışsalar, bundan Bediüzzaman'ın ne kabahatı var? Zâten o artık ben vazifemi yaptım diyor.

İşte muhterem heyet! Savcının i'zam ile şöyle böyle gösterdiği vaziyet, Risale-i Nur'un intişarıdır. Bediüzzaman'ın kendisini hizmetkâr olarak gösteren, gösterişten, şöhret ve hodfüruşluktan kaçan bir kimsedir. Ve en ehemmiyetli dersi de ihlastır. Muvaffakiyetin esası ve hizmetin makbuliyeti de ancak bu ihlasla mümkün olabilir demekte ve bunu Yirmi ve Yirmibirinci Lem'alarda ders vermektedir. Hattâ benim Mustafa Bağışlıyacı'ya gönderdiğim ve burada okunurken sizlerin dikkatinizi çeken bu yazılarda benim imzamı neşretmeyin, ismimin çıkmasına lüzum yok, muvaffakiyetin sırrı budur gibi cümleler dahi arzettiğim gibi o ders-i ihlasa âcizane bir zerrecik iktida etmek niyetinin mahsulüdür. Fakat garib bir tecelli ki, değil imzamız, ismimiz, bizzât şahsımızla, vücudumuzla Samsun'a isbat-ı vücud eyledik. Ve bu Samsun şehrini en evvel üç buçuk aylık hapishane şerbeti ve konservesi ile tanıdık. Hem öyle bir şerbet ki, esas gıda-yı manevîmiz olan bütün dinî kitab ve Hizb-ül Kur'andan dahi savcının marifetiyle mahrum edilmek şartıyla…

Sonra savcının ikinci büyük yanlışı ki: Masum bir din âlimi hakkında Peygamberin sünnetine tam ittibaını, onun mukallidliği yaptığı isnadıdır. Savcı bu derece müdhiş, çok ağır bir ittihamı yapmakla güya Bediüzzaman'ın ne kadar feci' ve mütezad bir yolda gittiğini ve bu zâtı üstad edenlerin de ne derece cahil, kendini bilmez

sapıklar olduğunu bu müdhiş iftirasıyla mahkeme-i âlînize îma etmek istemiştir. Bir hukuk adamı için daima elinde kanun terazisi ile hayat-ı içtimaiyede müvazene ve intizamı muhafazaya memur bir müddeiumumî için bu derece bir müvazenesizlik göstermek, kendisi için olduğu gibi mensub oldukları hukuk mesleği hesabına da çok acıdır. İfrat ve tefrit sahasında çok yaman bir ihtisasa mâlik olduklarını gösteriyorlar ve uydurmalarla bir insan hakkında delilsiz ittihamlar yapabilmenin şaheser nümunesini izhar ediyorlar. A'lâ-yı illiyyîn tabir edilen makamat-ı âliyeye, rıza-i İlahî canibine doğru tayeran eden, uçan bir masum hakkında onun birden esfel-i safilîne sukut ettirecek en korkunç bir vasıfla tavsif etmenin zulümatı içinde bulunuyorlar. Delilsiz ve mesnedsiz ittihamlar yapan savcı delil getirsin. Yoksa hak hukuk müvacehesinde mes'uldür. Peygamber'e tam mütabaata, onun mukallidliği namını vermek ne demektir? İşte o zât bütün 130 parça eseriyle Peygamber'in (A.S.M.) getirdiği din-i İslâmın bir hizmetkârı olduğunu gösteriyor. Risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın isbatına ve vukuuna dair pek çok risaleleriyle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın şu kâinat hâlıkının en sevgili abdi, resulü olduğunu, onun nev'-i beşere gönderilmiş en büyük üstad, en doğru rehber, en sadık muallim, en hakikî irşad edici, ders verici bir vazifede bulunduğunu ve o zâtın getirdiği İslâmiyet hakikatıyla şu âlemdeki maksadlar, mahlukat ve mevcudatın yaratılışındaki gaye ve neticeler tezahür edip anlaşıldığını, insaniyetin hakikî mana ve mahiyetinin ne olduğunu, yani insan bu dâr-ı fâni ve insanın emel ve arzularına kâfi gelmeyen bu muvakkat âlem için yaratılmadığını, belki kuvveler, maddî manevî cihazları başka âleme müteveccih ve ebediyeti istediğini, insan câmi' mahiyeti ile küllî istidadıyla, emel ve arzularıyla ebediyeti isteyen, ebede namzed, ebedî ve bâki bir Zât-ı Akdes'in âyinesi, dost ve sevgilisi olduğunu ders verip gösterdiğini, böylece Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın bu İslâmiyet hakikatıyla insaniyete ebedî bir hayat ve saadet müjdesini getirmekle beşeri ebediyen kendisine minnetdar eden bu mana ve mahiyetiyle yani risalet-i Muhammediyedeki (A.S.M.) hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın âlemin sebeb-i hilkati ve neticesi ve en güzel meyvesi olduğunu ve beşerin iki cihanda saadetini netice verdiğini gösteriyor. İşte Bediüzzaman Risale-i Nur'la Peygamberin (Aleyhissalâtü

Vesselâm) nübüvvetini, onun getirdiği İslâmiyet dininin hak ve yegâne kurtuluş yolu olduğunu ders verip isbat ve izah ediyor.

Buna dair hadsiz delillerden bir delil-i mücessem olarak huzurunuza bir suçlu olarak sevkedilen, yıllarca körpe dimağına dinsizlik neşriyatı telkin edilmiş ve onun tesiriyle uçuruma yuvarlanan, sonra Risale-i Nur'la hakka yönelen, karşınızdaki bu maznun-u masumdur. Evet ben imanı, imanın esaslarını Risale-i Nur'dan ders aldım. Allah'a imanı, Peygamber'in (A.S.M.) nübüvvetine, sıdkına imanı ve o Peygamber'in (A.S.M.) getirdiği İslâmiyet hakikatlarının hak ve doğru olduğunu, beşerin iki cihanda saadetini tazammun ettiği, netice verdiğini ve insan iman etmekle ve güzel ameller işlemekle ebedî bir hayata, ebedî bir saadete nail ve namzed olduğunu bu Nurlardan ders aldım. Taklidî değil, tahkikî olarak akıl, fikrim ve kalbimle tasdik ettim. İman ve idrak ettim. Hadsiz inşirah ve saadeti kalbimde buldum. Ve Allah'ın bu ihsanına karşı âcizane bir teşekkür ve mukabele niyetiyle rıza-i İlahî ve rü'yet-i cemalullah denilen tasavvur ve hayalin kuvvetinde bir kudsî gayeyi ideal edindik. Risale-i Nur'la Üstadımın arkasında ve kardeşlerim arasında vatan ve millete, İslâmiyet ve insaniyete hizmet etmeğe azmettiğimi yazılarım ifade ve harekâtım da bu niyetin neticesi ve ifadesi olduğunu, dini ve dinî hissiyatı şahsî nüfuz teminine âlet etmek gibi dinen de mezmum ve memnu', süflî hallerden bütün kuvvetimle kaçtığımı; dini değil âlet etmek, bilakis her şeyini, maddî manevî bütün varlığını dine âlet ve hizmetkâr kılan Üstadım Bediüzzaman ve talebeleri gibi, küçük istidadım nisbetinde ben de her şeyimi dine hizmetkâr ve tâbi' kılmağa çalıştığımı, böylece mahkeme-i âlînize arzederim.

Türk Ceza Kanunu'na göre bir suçun teşekkül edebilmesi için suç unsurlarının bulunması lâzımdır. Ceza doktrinine ve Ceza Kanunu'na göre iki türlü unsurun bulunması lâzımdır:

1- Manevî unsur ki, geniş manasıyla kasdı içine alır.

2- Maddî unsur ki, vakıalardır. Yazdıklarımızda ve yazılarda asayişe ve adalete aykırı olarak hareket etmek ne kasd olarak, ne de maddî vakıa olarak bulunmaz.

Hülâsa: Yukarıdan aşağı zikretmiş olduğum müdafaatımın tamamen hakikatlara uygun bulunduğunu teemmül buyurulsa, ortada

memleket, millet ve devlet aleyhine işlenmiş hiçbir suç olmadığı gibi, Risale-i Nur'un hakikî şakirdleri bizler memleketin her köşesinde din, iman, ahlâk ve fazilet fikirlerinin intişarı suretiyle hem insanlığa hizmet, hem de asayiş ve emniyetin muhafazasına hâdim bulunduğumuz ve başka gaye gütmediğimiz, ortada mevcud hâdisattan anlaşılacağı gibi, çok zabıtaların kanaatlarıyla da müsbettir. Şu halde Ceza Kanunu'nun 163'üncü maddesini alâkalı bulunduracak hiçbir suç yoktur. Sırf Anayasa Kanunu'nun 70'inci, 85'inci maddelerinin bahşetmiş olduğu tabiî hakkımız bulunan şahsî masuniyet-i vicdan, tefekkür, neşir ve mensub olduğumuz din ve mezheb ve telakki-i içtihadın serbestîsinden ibarettir. Bu sebeble beraetimize karar buyurulmak suretiyle izhar-ı adaletinizi saygılarımızla dileriz.

2/6/953

Samsun Cezaevi'nde mevkuf

Mustafa Sungur

Mustafa Sungur için mahkemenin Kararnamesi

Mustafa Sungur için mahkemenin Kararnamesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İki defa neşredilen tarihçe-i hayatta iki mektub, hem bir mektubda Ankara Emniyet Umum Müdürü'nün eline verilen ve biri de Başvekil'e irticaa dair bir mektub; onların o uzun kararnamelerine manevî tam bir cevabdır. Çünki o kararnamenin bütün esası ve hülâsası: "Said'in nüfuzunu artırmak, kendine makam vermek, bir nevi siyaset peşinde gitmek, hem irticaa çalışmak ve asayişi bozmak imkânı cihetiyle kardeşimiz Mustafa Sungur'u mahkûm ve Üstadımız ve Risale-i Nur'u tenkid etmişler. Güya suç bulmuşlar. Onun için o mevhum suçlarını bu dört mektub esasıyla keser. Ve bu kararnameyi neşretmemizin sebebi: Üstadımız diyor: "28 sene 25 mahkeme ve adliye ve zabıta, mahiyetimi, hilelerimi ve suçlarımı ve sırrımı bilmek istemeğe çalışıyorlar ve bulamıyorlar. Ve hiçbir şeyimiz gizli kalmamış. Ve aynen bu kararname gibi, Afyon'un aleyhimizdeki topladığı çok suçları ihtiva eden ve Mahkeme-i Temyiz bozduğu halde yine o kararnameyi teksir edip neşrettik. Tâ herkes görsün ve bilsin, hiçbir sırrımız gizli kalmasın." dediği gibi bu kararnameyi de Üstadımızın aynı fikrine binaen neşrediyoruz. Çünki içinde medar-ı ittiham dört esas var: Biri şahsî nüfuzu artırmak, biri asayişe zarar vermek imkânı, biri irtica' manasını taşımak, biri de benlik ve hodfüruşluk manasını talebelerin ona karşı hüsn-ü zanlarından çıkarmışlar. Bu dört ittihama karşı, bu kararnamenin arkasında Üstadımızın daha evvel yazmış olduğu dört mektubu, onların ittihamlarının ne kadar adaletten, haktan, insaftan uzak olduğunu göstermek münasebetiyle bu kararnamenin âhirine ilhak edildi.

Kararname

Esas No: 1953/230
Karar No: 1953/130
Müddeiumumî No: 1953/369

Hâkimler:
Reis: Hakkı Çağırankaya (4862)
A’za: Sabahat Kurtuluş (6950)
S.A’za: Nuri Mutlucan (11357)
C.M.Umumî: Hadi Onbay (6281)
Zabıt kâtibi: Dilber Ataç

Lâikliğe aykırı olarak dinî hissiyatı âlet ederek Said Nursî nam-ı diğer Bediüzzaman adındaki şahsın nüfuzunu artırmak maksad ve gayesiyle propaganda yapmaktan maznun ve mevkuf, Safranbolu kazasının Eflani nahiyesi halkından olup Ankara’da Hacıbayram Caddesi Etizafer Sokak No: 17 evde oturan Mehmed oğlu 1929 Cemile’den doğmuş Mustafa Sungur ve Samsun’da münteşir Büyük Cihad Gazetesi mes’ul müdürü Bafra’nın Engiz Köyü’nden Hasan oğlu 1326’da Hatice’den doğmuş Hüseyin Yücel haklarında açılan amme davası üzerine yapılan ilk tahkikat sonunda, maznunlardan Mustafa Sungur’un hakkında T.C.K.nun 163/4.5. ve 80’inci ve diğer masnun Hüseyin Yücel hakkında Basın Kanunu’nun 36’ncı maddesi delaleti ile mezkûr 80 ve 163/4.5’inci maddeler mûcibince duruşmaları Samsun Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılmak üzere haklarında son tahkikatın açılmasına dair Samsun Sorgu Hâkimliği’nce verilen 6/4/953 tarihli ve 56/78 sayılı kararname ve evrak-ı müteferrikasının tevdi’ olunduğu Samsun Ağır Ceza Mahkemesi’nde duruşmaya mahsus salonda C.M.Umumî Razı Okbay huzuruyla maznunların yüzlerine karşı yapılan açık duruşma sonunda:

İddia-1: Samsun’da münteşir Büyük Cihad Gazetesi’nin 2 Ocak 953 günlü ve 94 sayılı nüshasında, Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri imzasıyla neşredilen ve “Âlem-i İslâmın halaskârı, ehl-i iman sertacı, Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri” başlıklı

yazıda Said Nursî tarafından Risale-i Nur namı altında neşredilen bilumum yazı, risale, mektubların Afyon Mahkemesince serbestiyetine ve suç mevzuu teşkil etmediğinden iadelerine karar verildiği bildirilerek Said Nursî'nin âlem-i İslâm'ın halaskârı olduğu, Kur'an güneşinin sönmeyen nurları ve ebedî lem'aları olan Nur şualarıyla cehl ü dalalet karanlıklarını izale ederek milyonlar kalbleri o nurla nurlandırıp ehl-i imanı kendisine minnetdar kıldığı, bu asrın bir hidayet serdarı olduğu, Kur'an-ı Kerim'in ondördüncü asr-ı Muhammedîdeki (A.S.M.) aziz dellâlı ve müdhiş zamanın müdhiş zulümatına karşı nur-u Kur'anla mukabele eden büyük fedakârı ve dinsizliğe karşı bir sedd-i Kur'anî tesis eden muhteşem kahramanı bulunduğu bildirilerek şahsî nüfuzunu temin ve tesis maksadıyla dinî hissiyatı sürülerek..

2- Aynı gazetenin 9 Ocak 953 gün ve 95 sayılı nüshasında "İttihamlara karşı Bediüzzaman'ın cevabları" başlığı altında imzasız olarak neşredilen yazıda: Gizli cem'iyet kurmaktan maznun, Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevkedilen ve 5677 sayılı Af Kanunu'nun 1. maddesi mûcibince haklarında amme davasının ortadan kaldırılmasına karar verilince Said Nursî'nin bu suçu münasebetiyle salahiyetli bir mercie verdiği bir istidadan iktibasen, dört mahkemeden beraet kararı alan bu adama mürteci' diyen mürted oldukları, pek çok fedakâr kardeşleri bulunduğu, a'zamî istibdadlar ve ihanetler ve tahkirlere karşı masumlara zarar gelmemek için sükûtu ihtiyar ettiği, yüz derece yalanlarla bu şahsı mürteci' diye vasıflandırmanın dinsizliğin en acib derecesi olacağı belirtilerek kendi ifadesiyle kendisinin güya müdafaası yapılmak suretiyle keza dinî hissiyata âlet edilerek şahsî nüfuz temin ve tesis maksadıyla,

3- Aynı gazetenin 23 Ocak 953 gün ve 97 sayılı nüshasında Mustafa Sungur imzasıyla yayınlanan "Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına" başlıklı yazıda 20/6/952 tarihli 67 sayılı Büyük Cihad Gazetesi'nde "En Büyük İsbat" başlığı altında neşredilen bir makaleden dolayı hakkında dava açılan ve mahkemesi 29/1/953 tarihine bırakılan Bediüzzaman Said Nursî'nin mahkemesini kolaylaştıracak bir ihbar ve maruzat kisvesi altında yine adı geçen şahsın (Yirmi senedir a'zamî istibdadlar ve tahkirlere hedef olmuş, hakikat-ı Kur'aniyenin bir kahramanı ve İslâm'ın fedaisi ve nur-u İslâm'ı söndürmek ve ruh-u imanı yok etmek için yapılan dehşetli

zındıka hücumlarına karşı mukabele edicisi ve kalb-i münevverine gelen ve iman hakikatlarını güneş gibi parlatan delil ve hüccetlerle isbat eden Risale-i Nur ile ve dinsizlik ve dalalet ejderlerine meydan okuyan İslâm kahramanı ve din aşkının İlahî meş'alesini yakan, müslümanlığın en karanlık gününde âfâk-ı İslâm'da bir güneş kadar ihtişamla parlayan ışıklarında gafletle kendilerinden geçenlere yol gösteren ve bu suretle bu millete ve bu gençliğe ve nesl-i âtîye bu kudsî hizmetiyle minnetdar eyleyen fedakâr) gibi gösterilmek suretiyle keza dinî hissiyat âlet edilerek nüfuzunun temin ve tesis maksadıyla..

4- Yine aynı gazetenin 12 Şubat 953 tarih ve 100 sayılı nüshasında "İstanbul Üniversitesi'ndeki Nur Talebeleri" imzası altında neşredilen "Nur'un beraet kararını tebrik" başlıklı yazıda, Nurcuların Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde rü'yet edilen davasında beraet ettikleri bildirilerek, bu teşekkülün başında bulunan Said Nursî'nin vâris-ül enbiya olarak gösterildiği, asrımızın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde Kur'andan ders veren, onun tefsirini yapan, insaniyete hizmet eden en mühim şahıs olarak gösterildiği ve yine dinî hissiyat âlet edilerek şahsî nüfuzunu temin ve tesis maksadıyla..

5- Büyük Cihad Gazetesi idarehanesinde yapılan aramada elde edilen ve neşredilmek maksadıyla maznunlardan Mustafa Sungur tarafından gönderildiği ileri sürülen 20 kadar mektub ve yazı da yine Said Nursî'nin büyük evliya, Kur'anın ve Nur'un yeryüzündeki mümessil-i manevîsi ve büyük bir İlahî mürşid ve irşada ve nur-u imanı herkese yapmağa vazifeli bir kimse olarak gösterilmek suretiyle keza dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlere milleti teşvik etmekte ve Nurcular adı altında **(Haşiye-1)** gizli bir cem'iyet kurmaktan Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde aleyhinde amme davası açılan ve suçu ahîren mer'iyete giren 5677 sayılı Af Kanunu'nun 1. maddesi şümulü dâhiline girmesi sebebiyle bu husustaki davanın ortadan kaldırılmasına karar verilen ve irticaî karakter arzeden yazılarıyla memleket çapında huzursuzluk yaratan **(Haşiye-2)** ve kendisi vâris-ül enbiya, en büyük evliya ve hattâ daha ileri giderek zamanın hidayet edicisi olarak göstermeye kalkışan Said Nursî'nin memleket çapında nüfuz ve iktidarını artırmak maksadıyla maznunlardan Mustafa Sungur tarafından tertib edilen ve propaganda mahiyetini

arzeden bu yazıların Samsun'da münteşir Büyük Cihad Gazetesi'nin yukarıda tarih ve numaraları zikredilen nüshalarında neşredilmek suretiyle her iki maznunun din ve dinî hissiyatı âlet ederek Bediüzzaman Said Nursî'nin şahsî nüfuzunu temin ve tesis maksadıyla propaganda yapmış olmaları iddiasından ibarettir.

Deliller:

1- Ceza Muhakemeleri Usûlü Kanunu'nun 125'inci maddesi tarifatı dairesinde sorguya çekilen maznunlardan Mustafa Sungur, "1946 yılından beri Said Nursî'nin talebesiyim. Fiilen kendisinden ders almadım. Eserlerini okudum. Eserlerine hayran kaldım. Sözler mecmuasını, Mektubat, Hüccetüzzehra, Gençlik Rehberi, Asâ-yı Musa, Zülfikar, Siracünnur, Beşinci Şua, Tesettür eserlerini hepsini okudum. Said Nursî ile evvelce görüşüp tanışmadım. Enstitüden çıktım, köyüme öğretmen oldum. Köyün çocuklarını okuttum. Fakat mektebde bize din dersi okutmadılar. Din hakkında bir şey bildirmediler ve bize dinsizlik telkin ettiler. Köye geldiğim zaman ihtiyar annem namaz kılınca darıldım. Niçin namaz kılıyorsun, namaz kılınmaz diye bağırıp çağırdım. Çünki okuduğum mektebde öyle bir his almıştım. Fakat öğretmenlik yaparken Said Nursî'nin eserleri elime geçti. Bunları okuyunca iman-ı billah öğrendim. İslâmiyete bende bir muhabbet hasıl oldu. İslâmiyete muhabbet başlayınca Arabî ve ibadet kısmını köyden hocadan öğrendim. Namaz kılmağa başladım. Ve esasen amel kısımlarını biliyordum. Çünki anne ve babamdan öğrenmiştim. Eserlerini okuyup İslâmiyete bir bağlılık, bir sevgi hasıl olunca bunu yazan Said Nursî'yi bende görmek arzusu uyandı. O zaman kendisi Emirdağı'nda idi. Gittim, ziyaret ettim. Eserlerini Isparta'da çoklar tarafından yazıldığını öğrendim. Oradan mütebâki eserlerini alıp okudum. Bana tarîk-ı hidayeti eserlerinde gösterdiği için bu zâta karşı sevgi ve saygı hissi besledim. Onun risalelerini okuyanlar Said Nursî'nin talebeleri sayılır. Samsun'da çıkan Büyük Cihad Gazetesi'nde neşredilmek üzere daha evvel Said Nursî'nin mahkemesinde neşrettiğim ileri sürülen yazıdan onun haberi yoktur. Ben gönderdim." şeklinde Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilen bir arzuhali neşrettirdim. Bir de Said Nursî'nin kitablarından bazı parçaları Büyük Cihad'da neşredilmek üzere gönderdim. Fakat henüz onlar neşredilmemiştir. Kararnamenin birinci

bendinde zikredilen 2 Ocak 953 gün ve 94 sayılı nüshasında intişar eden yazıyı ben göndermedim. İkinci bendindeki 95 sayılı nüshada yazılı “İttihamlara karşı Bediüzzaman’ın cevabı” yazısını da ben göndermedim.” 3 numaralı bendde 97 sayılı nüshada çıkan arzuhali ben çıkardım ve onun bir nüshasını da mahkemeye ben gönderdim. “En Büyük İsbat” başlıklı Büyük Cihad’da çıkan makaleyi Ankara’dan ben göndermiştim. Onu iddia ettim ve onun bir nüshasını da mahkemeye ben gönderdim. Ve bu arzuhalin suretini de Büyük Cihad’da neşredilmek için değil, fakat malûmat edinilmek için göndermiştim. Neşretmişler. Ben suç kasdıyla bu yazıyı yazmadım. Dinî hissiyatı âlet ederek Said Nursî lehinde yazılı ve şifahî propagandalarda bulunmadım. Sonra vaki’ suale karşı da bu ifadesinde ısrar olduğunu ve bazı dinsizlerin mektub ve yazılarıyla neşir vasıtasıyla yaptıkları hezeyanları kırmak istediğimizden (Komünistleri kasdediyorum) komünizme karşı yirmi seneden beri cephe almışız. Çünki onlar memleketimizi dinsizlikle uçuruma sürüklemek istiyorlar.” demiş, Ankara Cumhuriyet Müddeiumumîliğindeki 30/3/953 tarihli ifade dahi okunup tekrar sorulmuş ve aynen tekrar ve münderecatını kabul ve tasdik eylemekle beraber mezkûr ifademde bahsi geçen ve Ankara’da oturduğum evde yapılan aramada elde edilip iade kılınan kitablar oradaki bir tahkikatla ilgilidir. Bu tahkikatın mevzuu değildir. Ve o ifademde kupkuru ve karanlık istibdaddan maksadım C.H.P. mensublarının bir kısmı olduğu ve hattâ bugünkü hükûmetin de bunu kabul ettiği ifademde neşredilmiş bir yazıdır. Dinsizlerle mücadeleden maksadım, küfr-ü mutlak içinde olan komünistleri kasdediyorum demiş ve Ankara’da bulunduğu sıralarda Nur Risalelerini satmakla veya başka bir maksadla bulunup bulunmadığı sualine karşı da “Ankara’da muvakkaten bulunuyordum. Nur Risalelerini isteyenlere bedeli mukabilinde veriyorum. Urfa’da Nurcular vardır. Aranan kitablarımın içinde Nurcu bir arkadaşımın kitabını buldular. Ve o da benden Nur Risalesi istiyordu. Gönderecektim. Henüz göndermeğe fırsat bulamadan aramada elde ettiler. Bununla beraber Safranbolu, Karabük, İnebolu’ya Nur Risalelerini posta vasıtasıyla gönderdim, paralarını posta vasıtasıyla aldım.” demiş ve yine vaki’ soru üzerine de Ankara Nurcuları namına imza ederek Büyük Cihad’a yazı göndermedim. Ankara’da bu ifadem

yanlış olmuştur demiş ve diğer Hüseyin Yücel de sorgusunda: Mustafa Sungur'un Ankara'dan gönderdiği "Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına" başlıklı istida suretini 23 Ocak 953 gün ve 97 sayılı nüshasında neşrettim. Bu yazıdan maksadım: Evvelce komünist teşkilatının maarifte, ötede beride Said Nursî'ye yapmış oldukları hücumdan dolayı efkâr-ı umumîye bunu neşrettim. Yazının mahiyetinde ben başka bir şey görmedim. Büyük Cihad Gazetesi'nin 2 Ocak 953 tarihli ve 94 sayılı nüshasında "Âlem-i İslâm'ın halaskârı, ehl-i imanın sertacı, Risale-i Nur'un aziz tercümanı Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri" başlıklı yazıyı Ankara'dan aldım. Altında Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri diye yazılı idi. Ben de ilim sahibi insanlar yazmıştır diye neşrettim. Evvelce bu yazının kim tarafından gönderildiğini bilmiyordum. Neşrettikten sonra Ankara Üniversitesi'nde Nur talebesi 5302 numaralı talebeden 2 Ocak 953 tarihli aldığım mektubu Âtıf Doğan Ural'ın göndermiş olduğunu anladım." demiş. Ve ibraz eylediği bu mektub alınarak dosya içine bırakılmıştır. 9 Ocak 953 tarihli ve 95 sayılı Büyük Cihad Gazetesi'nde ittihamlara karşı Bediüzzaman'ın cevabı nedir diye vaki' suale "Kusurlu kardeşleriniz" imzasıyla bir yerden gelmiştir. Ben o ittihamdır diye cevab verdim. Nereden geldiğini, kimin gönderdiğini bilmedim. Ve yine 13 Ocak 1953 tarih ve 100 numaralı Büyük Cihad Gazetesi nüshasında "Nur'un Beraet Kararı" nedir diye sorulmasına karşı "Bu makale bana İstanbul'dan geldi. İstanbul Üniversitesi Nur Talebeleri imzalarını havi olarak geldi. Ben de neşreyledim. Afyon Mahkemesi'nde beraet etmiş, onu tebrik maksadıyla yazdım. Bir suç kasdım yoktur. Ve Mustafa Sungur'un neşretmek maksadıyla gönderdiği mektublar elime geçmiştir." Hazırlıkta Cumhuriyet Müddeiumumîliğine vermiş olduğu ifadeleri okunup sorulmuş. Münderecatını kabul ve tasdik eylemiştir.

Vesikalar, bilirkişi raporu:

Nurcular namı altında bir cem'iyetin kurucusu, aynı zamanda Tekke ve Zaviyenin seddi hakkındaki kanunun ceza müeyyidesi dolayısıyla sarih olarak anlaşılmayan bir tarîkatın kutbu olduğu ileri sürülen ve ayrıca hakkında irticaî neşriyattan dolayı muhakemesi, hırs-ı pirî sebebiyle de kendisini mahz-ı hidayet edici sanılan ve o sıfat verilmek istenen Said Nursî adındaki şahsın bir müridi ve talebesi olduğunu kabul eden maznunlardan Mustafa Sungur,

Samsun’da münteşir Büyük Cihad Gazetesi sahibi olup Malatya’daki sû’-i kasd hâdisesiyle ilgili ve Ankara Cezaevi’nde mahpus olan Mustafa Bağışlayıcı’ya neşredilmek üzere kendisinin bizzât yapılan aramada elde edilen mektubların ilk tahkikatta bilirkişi olarak seçilen Samsun Müftüsü Ömer Erdem’e yaptırılan tedkikatta tanzim olunan 31 Mart 953 günlü raporda:

Gerek Said Nursî ve gerek talebelerine aid olan ve Büyük Cihad Gazetesi’nde neşredildiği anlaşılan mektublar münderecatını ve yazıların bütün ilham kaynağı Said Nursî’nin yazdığı risaleler, bilhassa Nur Risaleleri ve bunlarda münderiç olduğu anlaşılan âyât-ı Kur’aniyenin tevili ve Hazret-i Ali’nin (R.A.) ve tarîkat mürşidlerinden Abdülkadir-i Geylanî’nin (K.S.) dinî ve tasavvufî hal ve sözlerinden ve kendi görüşü ile edindiği tahakkuk eden fikir ve iddialarından ve kanaatlarından doğma Nurculuktur. Ve nitekim “Afyon Mahkemesi’nin yeni dindar âdil reisine bir hasbihalimdir” serlevhalı mektubun onsekizinci satırından itibaren: “Haydi farz-ı muhal olarak bir-iki sahife Siracünnur’un âhirinde, bir buçuk sahife Mu’cizat-ı Kur’aniye ve iki-üç yaprak Tesettür Risalesi’ndeki mes’eleler yüzünden yüzer kanuna muhalif de olsa o parçalar ve o sahifeler çıkarılıp yüzbinler sahife zararsız ve kanunların ilişmediği kitablarımızın iade edilmesini, bütün Nur talebelerinin diliyle istiyoruz. Hem 33 âyât-ı Kur’aniyenin tahsinkârane işaretine mazhariyeti ve İmam-ı Ali’nin (R.A.) ve Gavs-ı A’zam (K.S.) gibi evliyanın takdirlerini ve yüz bin ehl-i imanın tasdiklerini ve bu 25 senede iman nurunu neşretmiş.” denilmektedir. Bu mütalaasıyla Said Nursî Kur’anın 33 âyetinin onun risalelerini ve ondaki fikir ve kanaatlarının tahsinkârane işaretine mazhariyetini kabul edip inandığı gibi; 1300 sene önce ölen Hazret-i Ali ile (Kerremallahü Vechehu) Hicri 560 yılında ölen ve büyük evliya olarak şöhret bulan Abdülkadir-i Geylanî’nin (Kuddise Sırruhu) dahi takdirlerini kazandığını iddia etmektedir. Bu takdirde cismanî olmayacağına göre ruhanî demek ve bu suretle Said Nursî de büyük evliya mertebesine kendini çıkarmış oluyor. Ve buna benzer bütün fikirlerini ve kanaatlarını, risale ve mektublarının, telkinatlarının dinî bir vasıfla tavsifinden sonra her vasıta ile bütün İslâm âlemine ve bilhassa Anadolu’ya yayılması ve umum tarafından kabulüne çalışılması ve hükûmetin bilhassa kanunların ve kanun adamlarının, hâkimlerin buna mani’ olmaması ve hattâ

mahkemelerin bunları mutlak beraet ettirmeğe çalışması emel ve gaye kabul edilmekte ve her vasıta ile ve bu meyanda kendi davalarına katıldığı anlaşılan Büyük Cihad Gazetesi'ne ve bu gazeteye benzer gazetelerde birbirinden istinsah suretiyle neşre devam ettikleri ve birçok gençleri bu yolda yani kendilerinin adlandırdığı Nur talebeliğine soktukları ve hareketin gün be-gün feragatla inkişafa çalıştıkları tedkik edilen salif-üz zikr mektubların birçok yerlerinden anlaşılmaktadır.

Binnetice:

Bu faaliyetin emel ve gayesinin Nur talebeliği ile imana hizmet fikrinin kâffe-i mesnedinin tasavvufî ve dolayısıyla dinî bir mahiyete sokulup bürünüldüğü ve bu şekilde bir propaganda metaı haline sokulduğu ve Said Nursî'nin Nur Risaleleri Nur talebelerince "Büyük memur-u İlahî" ve "Kur'anın bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi" diye temsile çalışıldığı, bir nur-u İlahînin bu zamandaki ehl-i imana ihsan edilmiş ve bütün mani'lere rağmen sönmek değil, bilakis parlıyor. Günden güne yayılıyor, şeklinde iddia ve yazıları ve bizzât Said Nursî'nin "Ey dinini dünyaya satan ve küfr-ü mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız. Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek." şeklinde feveranla meydan okuyuşu ve bu şekilde telkin-i dinî ve propaganda mahiyetini taşıdığı ve yukarıda işaret edildiği gibi, bilhassa Said Nursî'nin Risale-i Nur cihetiyle bir nevi büyük evliya ve Kur'an nurunun yeryüzündeki mümessil-i maneviyesi ve büyük bir İlahî mürşid ve bu suretle dünyayı kendi Nurcu adesesinden gördüğü gibi irşada ve Nur dersini herkese yaymaya memur bir kimse olarak tanıtmağa ve kendilerini de onun fedakâr ve feragatkâr birer çömezi ve yayıcısı yani propagandacısı ve bu gaye ile onun etrafında toplanmağa ve buna engel olacak her maniayı önlemeye çalışmayı vazife sayar bir hareket ve dinî propaganda vasfı taşıdıkları kanaat-ı vicdaniyesinin tahayyül ettiği yazılı bulunmuştur.

Cumhuriyet Müddeiumumîliğin esas hakkındaki iddianamesinde:

Esas mevzu'muza girmeden evvel bir hususun tebarüz ettirilmesine lüzum ve zaruret görmekteyiz. Gerek iddianamemizde ve gerekse son tahkikatın açılması kararında açıklandığı üzere, maznunlardan Mustafa Sungur'a isnad olunan suç Said Nursî'nin

şahsî nüfuzunun temin ve tesis maksadıyla dinî hissiyat ve dince mukaddes tanılan şeyler âlet edilerek bu şahıs hakkında neşir yoluyla bir propaganda yapmak ve diğer maznun Hüseyin Yücel'e isnad olunan suç da, Basın Kanunu'nun 36'ncı maddesinde Mustafa Sungur'un suçuna iştirakten ibarettir. Amme davasının mevzu teşkil eden yazılar hakkındaki nokta-i nazarımızı izahtan evvel yazılarda bahsedilen Said Nursî hakkında bilgi vermek ve bu şahsın nelerle meşgul olduğunu, ne gibi iddialar peşinde koştuğunu açıklamada davamızın daha kolayca anlaşılması bakımından faide mülahaza edilmektedir. Said Nursî **(Haşiye-3)** diğer ismiyle Bediüzzaman bir takım irticaî hâdiselerle ismi karışan bir kimsedir. Kur'an-ı Kerim'in yegâne tefsircisi olduğunu, kendisine mahsus bir takım kehanetlerle ortaya atan, daha ileri giderek bu vazife ile tavzif edildiğini, dostun düşmanın da imanını takviye ile mükellef olduğunu iddia eden bu şahıs Risale-i Nur ve Şua, Mektubat gibi isimler altında memleket çapında gizli ve eski harflerle neşriyat yapmaktadır. Tamamıyla dinî mahiyet arzeden yazılarıyla bir kısım cahil halkı avlayan ve kendisine bend eden bu şahıs irticaî karakter arzeden yazılarıyla da fikirleri bulandırmakta, halkı kanunlar ve inkılablar aleyhine teşvik ve tahrik etmektedir. Eskişehir, Denizli, Afyon Mahkemelerinde aleyhine açılan davalarda suç mevzuu olarak kabul edilen Hücumat-ı Sitte, Siracünnur isimli kitabındaki Beşinci Şua, Tesettür Risalesi gibi Arabça harfler lehinde, latince harfler aleyhinde yazdığı yazılar ve son defa Büyük Cihad Gazetesi'nde Şapka İksası hakkındaki kanuna muhalefet sadedinde de "En Büyük İsbat" başlıklı makale bu şahsın karakterini, zihniyetini, takib etmek istediği yolu gösteren en mühim vesikalardır. Dosya meyanında mevcud, Mustafa Sungur imzalı mektubda denildiği üzere Said Nursî Afyon Mahkemesi'ndeki müdafaası esnasında "Biz hizmetkârız. Dosta da, düşmana da kim olursa olsun imanına hizmet etmekle mükellefiz." iddiasında bulunmuştur. Buradaki alelâde bir hizmet şeklinde değil, mükellefiyet kelimesinin ifade ettiği manaya uygun müdahaleci bir zihniyetin hizmeti şeklinde kabulü îcab ettiğinden, bu cümle bile başlı başına bu şahsın Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun vaz' etmiş olduğu lâiklik prensibini, vicdan hürriyetini hiçe sayan bir kimse olduğunu açıkça göstermektedir. Said Nursî birçok yazılarında Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.), Hazret-i Ali'nin (R.A.), Gavs-ı A'zam'ın (K.S.) manevî

takdirlerini kazandığını iddia etmekle beraber, teşkilatına neşr-i tamim ettiği Sikke-i Gaybiye'de dercedilen ve beraetle iade edilen mektubat-ı Nur'dan bir parçası isimli mektubunda da: "Bugünlerde manevî muhaverede bir sual ve cevab dinledim" cümlesiyle âlem-i manadan haber aldığı iddiasıyla ortaya attığı fevkalâdeliği görülmektedir. Bazı yazılarında evliyalık rütbesine ulaştığını **(Haşiye-4)** söylemekten çekinmediğini ifade eden bu şahıs bir kısım yazılarında da Risale-i Nur cihetiyle hidayet edici ve Hazret-i Ali'nin (R.A.) veled-i manevîsi olduğunu saymıştır. Denizli Müdafaatı 298'inci sahifesinde sonraki kısımları bu hususları gayet vâzıh bir şekilde tesbit ve tevsik etmektedir.

Mustafa Sungur imzasıyla yazılı, dosyada bulunan bir mektubda, (bu mektub Mustafa Bağışlayıcı ve naşirlerine serlevhasını taşımaktadır) tam 60 sene evvel manen Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Said Nursî'ye: "Oğlum sen kalk, sen i'caz-ı Kur'anı beyan et!" diye söylediğini ve bu şahsı vazifelendirdiğini bildirilmektedir.

İşte dava mevzuunu teşkil eden yazılar, bu karakterde ve bu zinhiyette bulunan ve kendisini yalnız memleket çapında değil, dünya çapında bir din lideri şeklinde, bir İslâm dini lideri şeklinde tanıtmak hevesi ve sevdasına kapılan ve bu maksadla memlekete giren dinsizliği ve her yeniliği elinden geldiği kadar baltalamağa çalışan ve vatandaşlar arasında dinsizliğe mani' olmak cihetiyle husursuzluk ve husumete vesile olan bir kimsenin şahsî nüfuzunu artırmak maksadıyla yazılmıştır. Şahsî nüfuzunu temin ve tesise kalkışan Said Nursî hakkında izahatımızdan sonra suç mevzuu teşkil eden yazıların tahliline geçiyoruz.

Büyük Cihad Gazetesi'nin 2 Ocak 953 gün ve 94 sayılı nüshasında Ankara Üniversitesi Nur Talebeleri imzasıyla neşredilen bir yazıda, Said Nursî âlem-i İslâmın halaskârı, ehl-i imanın sertacı, Risale-i Nur'un aziz tercümanı şeklinde tavsif ve tasvir edilmiştir. Bediüzzaman hakkında irticaî hareketlerinden ve neşriyatından dolayı Afyon Mahkemesi'nde açılan amme davası 5677 sayılı Af Kanunu'nun 1. maddesiyle ortadan kaldırıldığı halde, bu yazıda bu şahsın beraetine ve Nur Risalelerinin serbest bırakıldığından bahsedilmektedir. Said Nursî'nin eserleri Kur'an güneşinin sönmeyen nurları ve ebedî lem'aları şeklinde tasvir edilmekte, nur şuaları olan

eserleriyle bu şahsın cehl ü dalalet karanlıklarını izale ederek milyonlarca kalbi o nurla nurlandırıp ehl-i imanı kendisine minnetdar kıldığı, bu asrın bir hidayet serdarı olduğu, Kur'an-ı Kerim'in aziz dellâlı bulunduğu, müdhiş zulümata karşı nur-u Kur'anla mukabele eden büyük fedakârı ve dinsizliğe karşı bir sedd-i Kur'anî teşkil eden muhteşem bir kahramanı bulunduğu iddia edilmektedir. Bu yazıda dinî hissiyatı ve dince mukaddes tanınan Kur'an-ı Kerim'in bir tefsirini âlet olarak kullandığı açıktır. Bu yazı aynı zamanda tamamıyla propaganda mahiyetinde olan bir yazı karakterini taşımaktadır. Mustafa Sungur bu yazının kendisi tarafından yazılmadığını iddia etmekte ise de hazırlık tahkikatındaki ikrarı ile anlaşılmaktadır.

Büyük Cihad Gazetesi'nin 9 Ocak 953 gün ve 95 sayılı nüshasında neşredilen, "İttihamlara karşı Bediüzzaman'ın cevabları" başlıklı yazıda, Afyon Mahkemesi'nde muhakemesi yapılan Said Nursî'nin o zaman bu suç münasebetiyle salahiyetli mercie verdiği dilekçeden iktibasen dört mahkemeden beraet kararı alan bu adama mürteci' diyenlerin mürted olduklarını, pek çok fedakâr kardeşleri olduğunu, a'zamî istibdadlar, ihanetler, tahkirlere karşı sırf masumlara zarar gelmemesi için sükûtu ihtiyar ettiğini ve düşmanlarının yüz derece yalanlarla bu şahsı mürteci' diye vasıflandırmasının dinsizliğin en acib derecesi olacağı belirtilerek, kendi kalemi ile güya kendisinin müdafaası yapılmakta, dinî hissiyat âlet edilerek maznun lehinde propaganda yapılmaktadır. İmzasız olarak neşredilen yazının Mustafa Sungur tarafından hazırlanıp gönderildiği kendi ifadesiyle anlaşılmaktadır.

Büyük Cihad Gazetesi'nin 23 Ocak 953 gün ve 97 sayılı nüshasında Mustafa Sungur imzasıyla yayınlanan "Ağır Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına" başlıklı yazıda, 25/6/953 tarih ve 67 sayılı Büyük Cihad Gazetesi'nde "En Büyük İsbat" başlığı altında neşredilmiş olan yazıdan dolayı hakkında dava açılan ve yargılaması yapılmakta bulunan Bediüzzaman Said Nursî'nin mahkemesini kolaylaştıracak bir ihbar ve maruzat kisvesi altında yine bu şahıs (Yirmi senedir a'zamî istibdadlar ve tahkirler hedef olmuş, hakikat-ı Kur'aniyenin bir kahramanı ve İslâmın fedaisi), (Nur-u İslâmı söndürmek ve nur-u imanı yok etmek için yapılan dehşetli zındıka hücumlarına karşı mukabele edicisi), kalb-i münevverine gelen ve

iman menbalarını güneş gibi parlatan delillerle isbat eden Risale-i Nur ile dinsizlik ve dalalet ejderine meydan okuyan İslâm kahramanı, din aşkının İlahî meş'alesini yakan müslümanlığın en karanlık bir gününde âfâk-ı İslâmda bir güneş kadar ihtişamla parlayıp ışıklarında gafletle kendilerinden geçenlere yol gösteren ve bu suretle bu millet ve gençliği, nesl-i âtîyi bu hizmetiyle minnetdar eyleyen dinî bir lider, İslâmiyetin bir halaskârı, bir kahramanı gibi şekillerle gösterilmek suretiyle şahsî nüfuzunu artırmak maksadıyla propaganda yapılmıştır. Maznun Mustafa Sungur bu makaleyi kendisi yazıp gönderdiğini itiraf etmiştir.

Büyük Cihad Gazetesi'nin 13 Şubat 953 tarih ve 100 sayılı nüshasında, İstanbul Üniversitesi Nur Talebeleri imzasıyla neşredilen "Nur'un Beraet Kararını Tebrik" başlıklı yazıda bu şahıs vâris-i enbiya **(Haşiye-5)** şeklinde vasıflandırılmakta, asrımızda ihtiyaçlarımıza göre Kur'andan en uygun ders veren bir şahıs olduğu ileri sürülmektedir. Bu yazıyı da Mustafa Sungur yazdığı halde sırf okuyucuları aldatmak, üniversitede bile çok talebeleri zehabını yaratmak için bu imzanın uydurma olarak konulduğu bu maznunun hazırlıktaki ifadesi ve İsmail Doyuk'un izhar eylediği kanaat ve bu kerre mahkemede okunan mektubla sübut bulmaktadır. Müteakib vesilelerle ve salahiyetli merci'lerden alınan kararlarla Büyük Cihad Gazetesi'nin idarehanesinin aramasında elde edilen yirmi kadar mektub ve yazıdan da Mustafa Sungur tarafından bu şahıs lehinde kaleme alınan bu mektub ve yazıların neşredilmek üzere gazete idarehanesine gönderildiği anlaşılmaktadır. Gerek neşredilen ve gerekse neşredilmek üzere hazırlanarak elde edilen yazılar bize kendisine evliyalık izafe eden Said Nursî'nin şahsî nüfuzunu temin ve tesis maksadıyla ve bu şahıs lehinde Büyük Cihad Gazetesi'nde Mustafa Sungur delaletiyle bir kampanya açıldığını ve neşredilen yazılarda dinin ve dince mukaddes sayılan şeylerin ve dinî hissiyatın âlet edildiği açıkça göstermektedir.

Ceza Kanunu'nun 5435 sayılı kanunla değişen 163'üncü maddesinin dördüncü fıkrası: Şahsî nüfuz temin ve tesis maksadıyla yapılan her türlü istismarları müeyyide altına almıştır. Vicdanlarda ma'kesini bulan dinin hiçbir suretle istismar edilmesine müsaade etmeyen bu maddenin uygulanabilmesi için lâiklik prensibinin ayrıcı ihlâline lüzum bulunmamaktadır. Din bezirganlarının faaliyetine mani'

olmak için vaz' edilmiştir. Ve din gibi ulvî bir mefhumun hiçbir suretle istismar edilmesine **(Haşiye-6)** müsaade edilmemesi için konulmuştur. Her ne kadar fıkranın baş tarafında lâkliğe aykırı bir kayıd mevcud değil ise de, bu kayıd temel nizamlar üzerinde değişiklik amacıyla yapılan propagandalarda aranması îcab eden bir unsur-u cürmîdir. Maznunlara isnad olunan suç basın yolu ile işlenmiştir. Bu maddenin beşinci fıkrasında teşdid unsuru olarak nazara alınmaktadır. Maznun Hüseyin Yücel mezkûr gazetenin mes'ul müdürü sıfatıyla Basın Kanunu'nun 16. maddesi mûcibince asıl fâil Mustafa Sungur derecesinde mes'ul bulunmaktadır. Yukarıda izah edildiği üzere maznunlar işbu suçlarını Büyük Cihad Gazetesi'nin muhtelif nüshalarında neşriyat yapmak suretiyle işlemiş iseler de gerek gidilen maksad itibariyle ve gerekse bu yazı diğerini mana ve maksad bakımlarından ikmal ve itmam ettiklerinden bu sebeblerle bu yazıların hepsinin bir suç mahiyetinde kabul ve cezalarının 80. madde mûcibince artırılması yerinde olacağı mütalaasındayız. Gösterilen mûcib sebeblerle maznun Mustafa Sungur'un Türk Ceza Kanunu'nun 163/4 ve 5 ve 80. maddeleri ve diğer maznun Hüseyin Yücel'in Basın K. 16. maddesi delaletiyle Türk Ceza Kanunu'nun yukarıda zikri geçen maddeleri gereğince cezalandırılmaları taleb ve iddia edilmiştir. Ankara Hukuk Fakültesi'nden sorulduğu zaman 5202 numaralı talebe mevcud olmadığı bildirilmiş ve hazırlık ve ilk tahkikatta ifadesi alınmamış ise de, 3/6/953 günlü oturumda kendiliğinden gelen Âtıf Doğan Ural da dinlenmiş ve geçen sene Risale-i Nur Külliyatı'ndan sahibi Said Nursî'nin Afyon'da beraet etmesi üzerine bir tebrik yazısı olarak ehl-i imanın sertacı, Risale-i Nur'un aziz tercümanı başlığı taşıyan yazıyı Büyük Cihad'a gönderilmek üzere Mustafa Sungur'a söyledim. O da daktilo etti ve ben postaya koydum. Büyük Cihad Gazetesi yazı işlerine gönderdim. Kendi ismim dâhil diğer arkadaşların ismi de vardır, demiş ve vaki' soru üzerine de, gönderdiğimiz yukarıda zikrettiğim yazıya benimle beraber Mustafa Sungur da imza koydu yolunda ifadede bulunmuştur.

Maznunların ifadesi:

Maznunlardan Mustafa Sungur'un beş sahifeden ibaret 3/6/953 günlü müdafaanamesinde hülâsaten……

(Bize gelen kararname yazılarının sönük olmasından iyi okuyamadığımız için, bu kısmı Urfa kahramancıklarının müdafaalarıyla birlikte neşredilen Mustafa Sungur'un iddianameye karşı müdafaanamesine havale ediyoruz.)

Hüküm:

Samsun'da haftalık siyasî olarak çıkarılan Büyük Cihad Gazetesi'nin yazı işlerini fiilen idare eden maznunlardan Hüseyin Yücel ile, bunun yazılarını teyid ve el altından muhbirlik vazifesini yapan diğer maznun Mustafa Sungur'un hükûmet-i Cumhuriyemizin kabul eylediği lâikliğe aykırı olarak dini ve dinî hissiyatı ve dince mukaddes tanınan şeyleri öne sürerek, dinî hizmet tarzında nüfuz ve karşılıksız kâr ve faidelerini artırmak azmiyle propaganda yaptıkları ve bu propagandayı Mustafa Sungur'un maksadına uygun topladığı yazı ve makaleleri Ankara ve diğer yerlerden göndererek, Hüseyin Yücel'in de Büyük Cihad Gazetesi'nde neşretmek suretiyle propaganda yaptıkları mevcud gazetelerdeki yazılar münderecatı, şehadet ve evrak-ı tahkikiye ve maznunların ikrarları ile mertebe-i sübutta görülmüş ve mahkeme heyetince de bu yolda kanaat-ı kâmile tahassül eylemiştir.

Binaen aleyh: Maznunlardan Mustafa Sungur ve Hüseyin Yücel'in sabit görülen fiiline temas eden Türk Ceza Kanunu'nun 163/4 madde ve fıkrası gereğince ve 80. maddesine göre her ikisinin de bir sene altışar ay müddetle ağır hapsine ve altışar ay Manisa'da Emniyet nezareti altında bulundurulmasına 24/6/953 tarihinde ittifakla karar verildi.

Reis A'za S.A'za Zabıt Kâtibi

Hakkı Çağırankaya Sabahat Kurtuluş Nuri Mutlucan Dilber Ataç

4862 6950 11357

Haşiye-1: Bu hususta dört mahkeme ve dört ehl-i vukuf cem'iyetçilik olmadığına vermiş oldukları kararları, bu mahkemenin ittihamını esasıyla reddederek keser.

Haşiye-2: Afyon Savcısının hesabıyla 500 bin talebenin asayişe ilişmemeleri, 28 senede bir tek vukuatı bulunmaması ve asayişi muhafaza etmeleri, bu ittihamı esasıyla reddeder.

Haşiye-3: Bu iddianın reddini, Başvekil'e yazılan irtica' hakkındaki mektuba havale ediyoruz.

Haşiye-4: Hiçbir yazısında velilik dava etmediği, belki mahviyet yoluyla gittiğini onu tanıyanlar ve hizmetini görenler biliyorlar.

Haşiye-5: اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَاءِ hadîs-i şerifine ittibaen söylenen bir söze itiraz edilir mi?

Haşiye-6: O vakit bütün vaizleri, imamları ve din hizmetkârlarının aldıkları ücret ve hürmeti men' etmek hükmünde bir ittiham olur.

Mustafa Sungur’un Cezaevleri Umum Müdürlüğüne dilekçesi

Mustafa Sungur’un Cezaevleri Umum Müdürlüğüne dilekçesi

Cezaevleri Umum Müdürlüğüne ve hapislerle alâkadar yüksek makamlara Samsun Müddeiumumîliği eliyle

Ankara

Samsun’un yeni ve şefkatli muhterem başsavcısı, hapislerin ıslah-ı hali için bu yakınlarda umum müdürlükten gönderilen dinî ve terbiyevî kitabları faal müdür bey vasıtasıyla mahpuslara verdiler.

Bu mes’ele etrafında bir parça konuşmak, alâkadar yüksek zâtlara kararlarını tasvib suretinde bu istidamı arzetmeyi vicdanî, millî ve vatanî bir borç bildim. Bu samimî ve tamamıyla vicdanî istidanın tedkik ve kabulünü ümid etmekteyim. Hem alâkadar vazifedar zâtların vazifeleri iktizasıdır tahmin ediyorum.

Evet hapiste musibet tokadını yiyen her ferd, imanın tesellisine herşeyden ziyade muhtaçtır. Bir kısmı nefis ve şeytanın desiselerine kapılarak kör hissiyatın gayr-ı meşru keyif ve lezzetlerinin arzusunun cezasını dünyevî bir tarzda çeken ve bir kısmı intikam ve hased gibi mezmum sebeblerle buraya toplanan ve bir kısım dahi kaza ve kader kurbanları olarak ellerinde olmayarak bu muvakkat misafirhaneye ve terbiyehaneye gelen bîçareler, herşeyden ziyade dinin derslerine ve ihtarlarına ve imanın manevî tesellisine muhtaçtırlar. Dünyevî lezzet ve hayatın zevklerinden elleri kesilmiş ve mahrum kalmış bu insanlar, elbette Allah’a iman ve âhirete iman hakikatlarının bahşettiği saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesiyle tam bir itminan ve teselli bulabilirler. Ve bundan tevellüd eden “Madem dünyam ağlıyor, âhiretim dahi ağlamasın” dersiyle sabır ve istikamet yolunu tutar. Hattâ Allah’a ve âhirete imanı ziyadeleşse ve inkişafa başlasa, hapisten bir nevi zevk almağa başlar ve hoşlanabilir.

Madem dünya fânidir, muvakkattır. Elemleri ve lezzetleri dahi fânidir, kısadır. Ve madem insan bu fâni dünyaya Hâlıkını tanımak, bilmek, güzel ameller ve marifetlerle onun rızasını kazanmak için gelmiştir. Ve bâki olan yalnız hayırdır. Ve madem ölüm, herkes için muhakkaktır ve genç-ihtiyar fark yoktur. Ve madem ölüm, ehl-i iman ve hayır ameller işleyenler için bu dünya zindanından Nur âlemine ve saadete geçmeğe ve eski dost ve ahbablarına kavuşmaya vesiledir. Hem hakikî vatanlarına ve ebedî makamlarına ve saadetlerine girmeğe vasıtadır. Hem zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana bir davettir. Hem Rahman-ı Rahîm'in fazlından kendi hizmetine mukabil ücret almaya bir nöbettir. Hem vazife-i hayat külfetinden bir terhistir. Hem ubudiyet ve imtihanın talim ve talimatlarından bir paydostur.

İşte ölümün hakikatı iman edenler ve istikamette gidenler için bu mezkûr yüksek ve haşmetli ve ulvi mahiyette olmasına mukabil, ehl-i dalalet için yani iman etmeyenler veya iman edip fıskta, sefahette, zulümde ve buna benzer zararlı yollarda, büyük günahlarda gidenler için ise ölüm, bütün mahbubatından, sevdiklerinden elîm bir firak, ebedî ayrılmak, hem kendini cennet-i kâzibe-i dünyeviyesinden ihraç ve tard ve vahşet ve yalnızlık içinde zindan-ı mezara idhal ve hapistir. Ve kabir, ehl-i dalalet ve günahlarda gidenler için vahşet-i nisyan içinde zindan gibi sıkıntılı ve bir ejderha içi gibi dar bir mezara açılan kapı olduğu halde, ehl-i Kur'an ve iman için bu muvakkat ve kararsız dünyadan bostan-ı bekaya ve meydan-ı imtihandan ravza-i cinana ve zahmet-i hayattan rahmet-i Rahman'a açılan kapıdır; diye iman hakikatının dersi ve müjdesiyle, başa gelen musibetini tebessümle karşılar. Yaptığı cinayet ve günahından tövbeye yanaşır. Ve hapishane kanunlarına, nizamına severek itaat eder ve hapsin bu muvakkat olan fâni sıkıntı ve musibetinden tefekkür eder ve ilham alır ki; havası, suyu ve elektriği tamam. Yemeği ve gıdası verilen ve haftada bir-iki gün ana ve babası, çoluk ve çocuğuyla görüşmesi ve memleketten haberler alıp vermek gibi muhaberesi bulunan bu hapishane, bu dar yer sana sıkıntılı, azablı geliyorsa ve bundan şekva ediyorsan, ey nefis kat'iyyen bil ki; kabrin tecrid-i mutlak ve azablı sıkıntıları bundan bin defa daha ziyade elîm ve büyüktür. Ve Cehennem'in, Kur'anın binler âyâtıyla kat'î haber verdiği kavurucu azabı milyonlar defa daha şiddetli, hem çok uzun hem pek korkunçtur; diye bu haps-i dünyevîden kıyas eder, fikreder. Ve kör

hissiyatın ve evhamların, nefis ve şeytanın pis ve gayr-ı meşru arzularından vazgeçer, tövbeye gelir, Cehennem azabını tahattur eder.

Hattâ bu mevzuda Büyük Millet Meclisinde Diyanet İşleri bütçe müzakeresinde Antalya Milletvekili Burhaneddin Onat'ın ahlâk ve millî vicdan bahsinde demiş ki: "Herkesin yanına, herkesin içine bir jandarma koyamazsınız. Fakat herkesin içine bir Allah korkusu koyduğumuz zaman, bir vicdanî müeyyide koyduğumuz zaman mes'ele yarıya kadar halledilmiş olur arkadaşlar…" diye uzun bir konuşması ve buna benzer içtimaî, ahlâkî ve millî sahalardaki vazifedar zevatın Allah korkusu ve din derslerinin lüzumu hakkındaki vakit vakit yükselen sesleri ve feryadları, bu mes'elenin millî selâmet ve vatanî emniyet bahsinde en âcil ele alınacak bir mes'ele, bir ihtiyac-ı zarurî olduğunu göstermektedir. Buna binaen Hapishaneler Umum Müdürlüğünün bu mevzuda dinî ders ve telkinleri hâvi kitabları göndermesi cidden bir fâl-i hayırdır. Fakat bu kat'î zaruret, bu en elzem mes'ele, beş-on kitabla ve cüz'î bir gayretle olmaz.

Muhterem Müdür Beyefendiler! Sayın büyüklerimiz!

Bu sahada ciddî bir gayret, bir faaliyet göstermek başta gelen vazife olmak îcab eder. Acaba en yaramaz ve en câni ve isyankâr bir adamın bütün bu sû'-i ahlâkıyla beraber, ezan okunurken sükûta varması, Allah ismini duymakla insafa gelmesi, başka hangi terbiye ve ıslah usûlüyle kıyas edilebilir? Onun ıslahında bu derece mühim rol oynayabilir? Mümkün mü? Evet semavî ve İlahî bir nizam, bir tebliğ, bir hitab ki; insanın bütün mahiyetine tesir eder. Akıl, kalb, ruh, nefis ve bütün letaifini müteessir eder ve milyonlar, milyarlar mücessem nümuneler, misal ve delillerle sabit olmuştur. İşte hapishaneleri ıslah ve mahpusları terbiye ve teselli bahsinde Umum Müdürlüğün ve hapishane müdürlerinin ve savcıların bu hususta gayretlerini takdir ile, sevinç ve şükranla karşılarken bu mes'elede o yüksek zâtlara âcizane bir yardım, bir tavsiye arzetmeyi yine vicdanî ve samimî bir vazife biliyorum. Şöyle ki:

Madem mezkûr maruzatımdan ve hâdisat-ı zamanın ilcaatından ve hapishane alâkadarlarının ve adliye memurlarının da gayretlerinden anlaşıldığı vecihle, zaruretin iktizasıyla hapishanelerde dinî derslere ihtiyaç var. Öyle ise bu hususta gayet

tesirli, ikna' ve ikaz edici, ders verici eserlere ihtiyaç vardır. Ben bu eserlerin başında ve bu asrın yarasına tam merhem olacak ve akılları tam ikna' edecek ve eden ve hakikat-ı imaniyeyi güneş gibi parlak delillerle isbat ve izah eden, Kur'anın hakikî bir tefsirini görüyorum ve gösteriyorum ki, o da Risale-i Nur'dur. Ve Risale-i Nur'un bir hülâsası mahiyetinde, Said Nursî'nin 120 talebesiyle mevkufen girdiği ve sonra beraetle tahliye edildiği Denizli hapsinde iken yazdığı "Denizli Meyvesi" adlı risaledir ki, hapislere okutturulacak ve ders verilecek eserlerin başında gelir, kanaatım var. Hattâ o risale, Mahkeme-i Temyiz'e bir müdafaa olarak gönderilmiş ve "İşte biz bunun için çalışıyoruz, başka bir meşgalemiz yoktur" denilmiş. Ve Temyiz dahi Denizli Ağırcezasının beraetini tasdik edip, bütün Nur Risaleleri ta o zaman iade edilmiş ve Denizli hapishanesi o zaman o Meyve Risalesi'yle âdeta bir dershane-i Nuriye olmuş. Hapishane müdürü ve adliye memur ve müfettişlerinin takdir ve tebrikini celbetmiş.

Belki şimdi siz yüksek zâtlar, bu eserler hakkında tam bir serbestiyet ve beraet kararı olup olmadığını soracaksınız. Bu hususta, Denizli beraetine rağmen Afyon mahkemesinde beş sene evvel açılan dava daha henüz neticeye bağlanmış değildir.**(Haşiye)** Bir defa müsadere kararı verilmiş, sonra Temyiz bozuyor. Sonra yeniden tedkik vesaire yüzünden uzamış gitmiş bulunmaktadır. Buradan İzmir'e tayin edilen eski başsavcı, umum risalelerin tedkikine şimdi Isparta'da başlandığını ve kat'î neticeye orada karar verileceğini söylemişti. Sonra benim bazı risalelerim münasebetiyle verdiğim istidama cevaben, daha henüz karar verilmediği bildiriliyordu. Afyon'da neticeye bağlanmamasına mukabil, beş mahkeme lehte karar ve beraet verip ve yirmidört mahkeme dahi bir suç unsurunun bulunmadığını izhar etmişler.

Ezcümle: Eskide Isparta, Ankara ve Denizli Ağırcezalarının beraeti gibi, son senelerde dahi Mersin, Pazar, Rize, Safranbolu, Balıkesir, İstanbul ve sair mahkemeler beraetle karar verip, Risale-i Nur'da suç bulamıyoruz diye karar vermişler. Esasen umum Risale-i Nur'un 130 risalesinde değil, belki ancak bir-iki risalede bazı suç tevehhüm edilen parçalardır ki, bundan yirmi sene evvel Barla'da Arabî ezan ve kamet dolayısıyla müellifi Said'e bazıların sıkıntı vermelerine karşı, hastalıklı vaziyette yazdığı bir küçük parçada bazı

şiddetli cümleler bulunması ve yeni ezanın eskisinin yerinde ikame edilmesinin doğru olmayacağına dair bir risale ile tesettür âyetini tefsir eden Tesettür Risalesi'ndeki bazı cümleler medar-ı itiraz olmuş. Halbuki bunlardan maada ehl-i vukufun ve büyük âlimlerin tasdikiyle Nur'un bütün yüzyirmiden ziyade risaleler tamamıyla dinî, ilmî mahiyette olup imanın hakikatlarını isbat, gayet makul izah ediyorlar. Dinde medar-ı şübhe ve müşkil zannedilen mes'eleleri izah, şübheleri izale bilhassa akide-i tevhidi binler delil ve hüccetlerle ders veriyorlar. Ve akla yol açan temsil dûrbînleriyle en ince ve en derin mes'eleleri dahi kolaylıkla izah ve ikna' ediyor. Bilhassa Tabiat Risalesi'yle, maneviyatı inkâr eden maddî felsefe karanlıklarını parça parça ediyor. Ve Nur Âleminin Anahtarı adlı nurlu bir risale ile, hava zerrelerinin hadsiz vazifelerde istihdamında ve binler ayrı ayrı hizmetleri aynı zamanda muntazaman görmelerinde vahdaniyet-i İlahiyeye öyle büyük bir pencere açıyor ki, kim görse takdir etmemesi elden gelmez. Buna kıyasen bütün erkân-ı imaniyenin izahı dahi böyle. Binaenaleyh Isparta adliyesi dahi, bir-iki risale yüzünden umum Risale-i Nur'u müsaderesini şiddetle red ve tekzib edeceğini ümid ediyoruz. İnşâallah yeni ve son bir beraet kararı ile neticelendiğinde, Meyve Risalesi'ni yüksek makamınız, hapishanelere inşâallah tevzi edersiniz. Bu suretle ileri bir adım atılmış olacak.

Meyve Risalesi'nden bazı parçaları arzetmek isterdim. Fakat o risale, Asâ-yı Musa mecmuasının başında dercedildiğinden o risaleyi şimdi mevkuf bulunduğum mes'ele için mahkemeye ibraz etmiştim. O mecmua dahi evraklarımla beraber Temyiz'e gitmiş. Henüz gelmedi. Eğer o risale yanımda olsa idi, yüksek makamınıza arzedecektim. Hatırımda kalanları arzediyorum:

"Her gün yirmidört saat sermaye-i hayatı Hâlıkımız bize ihsan ediyor. Tâ iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmiüç saatı sarfedip, beş farz namaza kafi gelen bir saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarfetmezsek; ne kadar hilaf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve me'yusane hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasaret ederiz, kıyas edilsin. Eğer bir saatini beş farz namaza sarfetsek; o

halde hapis musibet müddetinin herbir saati, bazan bir gün ibadet ve fâni bir saati bâki saatler hükmüne geçebilmesi ve kalbî ve ruhî sıkıntıların kısmen zeval bulması ve bu hapse sebebiyet veren hatalardan keffareten afvettirmesi, bu hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir ders ve musibet arkadaşlarıyla tesellidarane bir hoş-sohbet olduğu düşünülsün... ilh.”

“Gençlik Rehberi’nin güzelce izah ettiği gibi, ölüm o kadar kat’î ve zahirdir ki; bugünün gecesi ve bu güzün kışı gelmesi gibi, ölüm başımıza gelecek. Bu hapishane nasılki mütemadiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhanedir. Öyle de zemin yüzü dahi, acele hareket eden kafilelerin yollarında bir gecelik konmak göçmek için bir handır. Herbir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette hayattan ziyade bir istediği var. İşte bu dehşetli hakikatın muammasını Risale-i Nur hall ve keşfetmiş. Bir kısacık hülâsası şudur: Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor; elbette bu ecel celladının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa, insanın en büyük ve herşeyin fevkinde bir endişesi, bir mes’elesidir. Evet çaresi var ve Risale-i Nur Kur’anın sırrıyla o çareyi iki kerre iki dört eder derecesinde kat’î isbat etmiş. Kısacık hülâsası şudur… ilâ âhir.”

“İşte ey bu Medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım! Madem hakikat budur. Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem âhiretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatli ve kolay ve selâmetli olan iman ve istikamet yolunu takib edip, boş vaktimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur’andan bildiğimiz sureleri okumak ve manalarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek ve kazaya kalmış farz namazlarımızı kaza etmek ve birbirinin güzel huylarından istifade edip bu hapishaneyi güzel seciyeli fidanları yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi a’mal-i sâliha ile hapishane müdür ve alâkadarları, Medrese-i Yusufiye’de Cennet’e adam yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakim üstad ve birer şefkatli rehber olmalarına çalışmalıyız.”

“Ve o gençliğin sû’-i istimali ile gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere, kalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş’et eden sıkıntılarıyla meyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahanelerden, hapishanelerden ve meyhanelerden ve

kabristandan sor. Elbette ekseriyet ile, gençlerin gençliğinin sû'-i istimalinden ve taşkınlıklarından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlardan eyvahlar, ağlamalar, esefler işiteceksin. Eğer istikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir nimet-i İlahiye, tatlı ve kuvvetli bir vasıta-i hayrat olarak âhirette gayet parlak ve bâki bir gençliği netice vereceğini, başta Kur'an olarak çok kat'î âyâtıyla bütün semavî fermanlar haber verip müjde ediyorlar. Madem hakikat budur. Ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haram dairesindeki bir saat lezzetten, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffetle, istikametle sarfetmek lâzım ve elzemdir."

"Ey hapis musibetinde benim yeni arkadaşlarım! Sizler, benimle beraber gelen eski arkadaşlarım gibi Risale-i Nur'u görmemişsiniz. Ben onları ve onlar gibi binler şakirdleri şahid göstererek derim ve isbat ederim ve isbat etmişim ki: O büyük davayı yüzde doksana kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama (şimdi yüzbinler) o davanın kazancının vesikası ve senedi ve beratı olan iman-ı tahkikîyi eline veren ve Kur'an-ı Hakîm'in mu'cize-i maneviyesinden neş'et edip çıkan ve bu zamanın birinci dava vekili bulunan Risale-i Nur'dur… ilâ âhir."

"İnşâallah, bir zaman hapishaneleri tam bir ıslahhane yapmak için bahtiyar müdürler, memurlar, o Nurları mahpuslara ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler."

Bu parantez içindeki kısımlar, o Meyve Risalesi'nin uzun izahlarının ya başında veya sonunda başlangıç veya hâtime olarak vardır. Ben bir nümune olarak buraya bir kısmını yazdım. Meselâ şu aşağıda arzedeceğim cümleler, bu Meyve Risalesi'nin âhirete dair bize ders ver diyen Denizli mahpuslarına cevaben verilen uzun bir bahsin ve Cehennem'e dair beyanatın son cümlesidir. Hakikaten Denizli hapsinin meyvesi olan bu ikinci kısım, âhireti ve haşri öyle kat'î delilleriyle ve taze ve usandırmayan bir üslûb ve ifade ile beyan ediyor ki, işte şu son cümlesi:

"Evet bu kâinatta hayır-şer, lezzet-elem, ziya-zulmet, hararet-bürudet, güzellik-çirkinlik, hidayet-dalalet birbirine karşı gelmesi ve içine girmesi, pek büyük bir hikmet içindir. Çünki şer olmazsa, hayır

bilinmez. Elem olmazsa, lezzet anlaşılmaz. Zulmetsiz ziya, ehemmiyeti olmaz. Soğukla, hararetin dereceleri tahakkuk eder. Çirkinlik ile, hüsnün (güzelliğin) tek bir hakikatı, bin hakikat ve binler çeşit hüsün mertebeleri vücud bulur. Cehennemsiz Cennet'in pek çok lezzetleri cüz'î kalır. Bunlara kıyasen, herşey bir cihette zıddıyla bilinebilir. Ve birtek hakikatı, sünbül verip çok hakikatlar olur. Madem bu karışık mevcudat dâr-ı fâniden dâr-ı bekaya akıp gidiyor; elbette nasılki hayır, lezzet, ışık, güzellik, iman gibi şeyler Cennet'e akar. Öyle de şer, elem, karanlık, çirkinlik gibi zararlı maddeler Cehennem'e yağar. Ve bu mütemadiyen çalkanan kâinatın selleri o iki havuza girer, durur. Kerametli Yirmidokuzuncu Söz'ün âhirindeki remizli nüktelerine havale ederek kısa kesiyoruz.

Ey bu Medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım! Bu dehşetli haps-i ebedîden kurtulmanın kolayı, çaresi, bu dünyevî hapsimizden istifade ederek elimiz mecburiyetle yetişmeyen çok günahlardan kurtulduğumuzla beraber, günahlardan tövbe edip farzlarımızı eda ederek herbir saat bu hapisteki ömrümüzü bir gün ibadet hükmüne getirmekle o ebedî hapisten necatımızı ve o nuranî Cennet'e girmemiz için en iyi bir fırsattır. Bu fırsatı kaçırırsak, dünyamız ağladığı gibi âhiretimiz dahi ağlayacak. خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَة tokadını yiyeceğiz… ilâ âhir."

İşte bu nümunelere kıyasen Meyve Risalesi ve Gençlik Rehberi ve Risale-i Nur'un bütün imanî risaleleri mahpuslar için ekmek ve gıda gibi bu teselliye en çok muhtaç ve ıslahı elzem insanlara ders verilmeğe tam lâyık olduğu görülür. Ahlakî ve dinî eserler yanında Nur Risalelerinin bilhassa Meyve Risalesi'nin ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınması lâzımgeldiğini arzediyorum.

Esasen imanın ve Kur'anın gösterdiği saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesine ve tesellisine yalnız mahpuslar, musibetzedeler değil, bütün beşer bütün insanlık muhtaçtır. Çünki insanlarda ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî beka ve saadet-i ebediyeyi ve Cennet'i gayet ciddi isteyen himmetleri ve fıtrî istidadları bulunması ve hadsiz maksadlara müteveccih ihtiyaçları, za'f u acziyle beraber hücumuna maruz

kaldıkları hadsiz musibet ve a'dalarıyla beraber gayet kısa bir ömür ve her gün her saat ölüm endişesi altında gayet dağdağalı bir hayat yaşamak, gayet perişan bir maişet içinde kalbe, vicdana en elîm ve en müdhiş hâlât olarak mütemadi zeval ve firak belasını çekmek içinde ehl-i gaflet için ölüm, zindan-ı ebediye kapısı veya yok olmak, hiçliğe gitmek gibi dehşetli bir mahiyette görünürken, bu mahiyette olan bir insana birden Kur'anın ve iman-ı hakikînin gösterdiği ve bahşettiği ebedî ve daimî bir hayat ve nihayetsiz haşmetli bir saadet müjdesi; beşeriyet için ne muazzam bir nur-u saadet kaynağı ve teselli hazinesi olduğu anlaşılır.

İşte bu hakikat içindir ki; Kur'anın ve İslâmiyetin insanın bu küllî ve câmi' mezkûr mahiyetine tam cevab verip tatmin eden müjdesi, hakikatı içindir ki bugün garb âleminde hristiyanlık dünyasında İslâmiyet lehinde mühim bir kaynaşma göze çarpıyor. Bilhassa yüksek muhitlerde, ilim muhitinde, içtimaiyyunlar arasında İslâmiyeti tedkik ile Müslümanlığı kabul ettikleri görülüyor. Son aylar, seneler zarfında gazete sütunlarında gördüğümüz Avrupa ve Amerika'da Kur'an-ı Kerim tefsir ve tercümelerinin yüzbinlercesi kapışılması ve rağbet bulması, garb âleminde Kur'an lehinde ehemmiyetli cereyanların meydana gelmeye başladığını tebşir etmektedir.

Bir yerde okudum. Evet Hz. İsa Aleyhisselâm demiş: *"Ben gidiyorum tâ size tesellici gelsin."* Yani Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm Kur'an ile gelsin. Demek Kur'anın nev'-i beşere en büyük hediyesi tesellidir. Ve Kur'anın bu tesellisini Nur Risaleleri yüzler derslerinde binler delil ve bürhanlara istinad ederek güneş gibi parlak gösteriyor. Evet Risale-i Nur'u tedkik ile ondan ders alan münevver, takdirkâr, bahtiyar gençlik dahi böyle söylüyor. Maneviyat denizinin coşkun ve kükremiş mevceleri ortasında çok bîçarelerin sarsılmış ve kuvvetini kaybetmiş imanının yegâne kurtuluş gemisi ve o geminin hedef ittihaz edeceği Risale-i Nur'un inkâr edilmeyecek kadar bir kudretle nurlandırdığı saadet-i ebediye perestişgâhının yine parlak nurudur. Onun içinde maddiyattan ziyade ruhiyatın tecellisi, her bir sahifesinde karilerin vâzıhan gördüğü burada dünyada gafletle kendilerinden geçenler ve âdeta ölümü hiç olmak gibi en aşağı bir mertebeye kadar indiren gafil yolcular ve böylelikle zulmet âleminde misafir olduklarını hâlâ sezemeyen zavallılar, Risale-i Nur'un aydınlattığı yollara nazarlarını çevirdikleri zaman, kabrin bir saadet-i

ebediye kapısı, ölümün de yok olmak değil saadet-i bâkiyeye vâsıl olacağını bihakkın gösteren bir hidayet kaynağı olduğunu anlayacaklar. Belki de kalblerinin hücra bir köşesinde bîhaber olarak saklı kalan zaîf imanlarının sönük ziyasını Risale-i Nur'un nuruyla parlattığı anda, fâni âlemlerin fâniliklerinden kurtulup bâki âlemlerin bâkiliklerine ulaşan sırrın aydınlık yolunu hissedecekler. Böylece gafillerin gafletten uyanmaları, Kur'an şakirdlerinin yegâne gayesidir. Risale-i Nur'un hedefini bu suretle bir nebze açıklarken insaniyetin nazarını ruhun, maneviyatın nihayetsiz ufuklarına dikmelerini temenni ediyoruz. Zira ağaran fecirde bir nur parlıyor. Bu nur ki, imanın nuru ve o nuru gösteren Risale-i Nur'un nurudur.

İnşâallah Kur'an'ın bu en büyük hakikatı ve İslâmiyetin bu en kudsî esası ve davası olan saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesini en parlak surette isbat edip mukni' ders veren Risale-i Nur eczalarının bilhassa Meyve Risalesi'nin her tarafta olduğu gibi bilhassa teselliye ve irşada çok muhtaç mahpuslar arasında ders verilmesini rahmet-i İlahiyeden ümid ediyoruz. Âdil ve vatanperver zâtlardan bekliyoruz. Ve vazifenin muktezasıdır diyerek hürmetle arzediyoruz.

3/1/1954
Samsun Cezaevinde mevkuf
Mustafa Sungur

Haşiye: Şimdi Afyon'daki kitabların beraetine mecbur olup, teslimine karar verilmiş diye telgraf aldık.

Mudafaalar : Mehmed Kayalar [Diyarbakır Mahkemesi]

Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi [Mehmed Kayalar]

Birkaç defa beraet kazanan Risale-i Nur'un birkaç vilayette haksız müsaderesine dair, Nur'un yüksek bir talebesinin muhakemesindeki müdafaasından bir parçadır.

03 Şubat 1956

İkinci Sulh Ceza Mahkemesi yüksek makamına

Diyarbakır

Mahkeme-i âdilenizin huzuruna çıkmaktan fevkalâde memnunum.

Âdil mahkemeler; kâinat Hâlikının Hak isminin, Âdil isminin ve daha çok esma-i ilâhiyenin tecelligâhıdır. Hak namına hükmeden, Âdil-i Mutlak hesabına adalet eden ve hakikî, İslâmî bir adalet olan kürsî-i muallâ ne yüksektir, ne mübecceldir. Hak tanımaz mağrur zalimleri huzurunda serfüru ettiren, haksızları hakkı teslime icbar eden âdil mahkemeler, en yüksek tebcile ve en âli ihtirama sezâdırlar.

Zulüm ve gadr ile hukuku ihlal edilmiş, haysiyet ve şerefi pâyimal edilmiş mazlumların, huzurunda ahz-ı mevki ile tazallüm-ü hâl eden biçarelerin şu dünya-i fânide ihkak-ı hak için mesned-i re’sleri mahkemelerdir. Şu hâlde, ne şerefbahş bir taht-ı âlidir ki; mazlumlara melce ve penah, zalimlere de hüsran ve tebah oluyor.

İnsanların ebrarını da, eşrarını da cem’ eden huzur-u mehâkim, öyle korkulacak bir yer değildir; belki muhabbete, hürmete lâyıktır.

Sultanlarla köleleri, asilzadelerle ahad-ı nâsı müsavi tutan şu makam, saltanattan da mübecceldir. Hususiyle, bütün âlem-i insaniyete devirlerin, asırların akışı boyunca adalet dersini veren İslâm mahkemeleri; akvam-ı sairenin engizisyonlarına mukabil, adalet nurunu biçare beşerin kara sahifesine haşmetle aksettirmiştir. Adliye ve adalet tarihimiz, bunun binlerle misaline şahittir.

Ezcümle; Bu mübarek, adaletli mahkemenin huzurunda iftiharla arz etmek isterim ki; meşhur İslâm seyyahı ve tarihçisi Evliya Çelebi, Seyahatname’sinde diyor ki:

"İlk İstanbul kadısı (hakimi) olan Hızır Bey Çelebi'nin huzurunda, haşmetli padişah Fatih ile bir Rum mimarı arasında şöyle bir muhakeme cereyan eder:

Büyük bir abidenin inşasında kullanılacak iki mermer sütunu Fatih, bir Rum mimarına teslim eder. Mimar da, Fatih’in arzusunun hilâfına olarak, bu sütunları üçer arşın kesip kısaltır. Fatih, cezaen, Rum mimarının elini kestirir. Rum mimarı da, Fatih aleyhine dava açar. Bunun üzerine mahkemeye celb edilen büyük padişah, baş köşeye geçmek istemiş. Birdenbire, hakimin şu ihtarıyla karşılaşmış: ‘Oturma Beyim! Hasmınla mürafaa-i şer’i olacaksın; ayakta beraber dur!’

Hızır Bey Çelebi; bu koca şanlı padişah-ı maznuna, haksız el kestirdiği için, kendisinin de kısasa tabi olduğunu ve elinin kesileceğini bildirir.

Fakat, mimar, kısası istemediği için, büyük Fatih, günde on altın tazminata mahkum olur; ve hatta kısastan kurtulduğu için, bu tazminatı kendiliğinden yirmi altına çıkarır."

İslâm mahkemesinin adaletinin şanlı misallerinden biri olan şu misal, bize en haşmetli hükümdarlarla en âciz fertlerin huzur-u mehâkimde müsavi olduğunu gösteriyor.

İşte, ben de bugün, Fatih kadar şanlı, kahraman İslâm hakimi Hızır Bey Çelebi’nin makamının mümessili olan ve hakiki adalet-i Kur’aniyeyi esas tutan bir makamın yerinde bulunan bir mahkemenin huzurunda bulunuyorum. Bütün kalbimi huzur ve sürura kalbeden memnuniyetim budur.

Kahraman ecdadımızın bu kadar ulviyetinin sırrı; kalblerinde Allah korkusunun mevcudiyetiyle, Kur’an nurunun ve nihayetsiz feyzinin ruhlarında yerleşmiş olması ve kudsî hakaika karşı sonsuz ve nihayetsiz derecede merbutiyetleridir. O mübarek ecdaddan bize tevarüs eden, Allah ve Kur’an için akıttıkları kudsî kanlarının hâlen eserleri bulunan bu yurtta ve aziz canlarını feda ettikleri şu memlekette, "Kur’an’ın kudsî hakikatlerine hizmet ediyor. Kur’an’ın tefsirini okuyor, evinde bulunduruyor" kaydıyla mahkemenin huzuruna sevk edildim.

Evet, muhakememiz şahsımla alâkadar olmaktan ziyade, Risale-i Nur’un muhakemesidir. Risale-i Nur ise, Kur’an-ı Mu’cizü’l-Beyanın semavî ve kudsî hakaikının tereşşuhatı olmak hasebiyle, o yüksek eserlerdeki kıymet, doğrudan doğruya Kur’an’a aittir. Şu hâlde, muhakeme de Kur’an’ın muhakemesidir. ehl-i tevhidin kitabı olan Kelâmullah bütün âyat ve beyyinatıyla Hâlik-ı kâinatın vahdaniyetini ve ehadiyetini ilân ediyor.

Kur’an’ın ehl-i ukulü hayrette bırakılan i’cazı, belâgat ve fesahatı, nihayet derecedeki yüksek üslubu, selaset-i beyanı, elhasıl sonsuz bedayi ve câmiiyeti ile ins ve cinnin kıyamete kadar gelecek ihtiyacatına ekmeliyetle kâfi gelmesi, dünya ve ahiret saadetinin rehberi bulunması ve bütün asırlardaki tabakat-ı beşere hitap etmesi ve kâinat Hâlikının marziyatını kullarına bildirecek âyat ve beyyinatı tefsir ve izah edecek mütehassıs ehl-i ilmin bulunması zaruretine binaen her asırda gelen binler müdekkik ehl-i ilim, yüz binlerle Kur’an tefsirlerini meydana getirmişler; bütün asırları Kur’an’ın nuruyla ışıklandırmışlardır.

İşte, Risale-i Nur da bu asırda Kur’an’ın feyziyle vücud bulan, beşerin tekemmülâtına uygun olarak Kur’an’ın gösterdiği mucizeli hakikatlerin, bu tekâmül ile, saha-i fiile konulduğunu bildiren ve asrın idrakine hitap eden gayet kudsî bir tefsirdir. Kur’an, baştan başa tevhid-i ilâhiyi ilân ediyor; Risale-i Nur da, iman-ı billahı gösteren ve hakaik-i imaniyeyi ders veren ayetleri tefsir ediyor.

İşte muhakemenin asıl mevzuu budur.

Otuz seneden beri gizli din düşmanlarının, komünistlerin ve masonların tahrikatıyla Risale-i Nur şakirdleri, birçok mahkemelere sevk edilmişler; âdil mahkemeler de, o hain, gizli din ve Kur’an

düşmanlarının ettikleri iftiraları inceden inceye tetkik etmişler, "Bunlarda bir suç yok; kitaplar ise faydalı kitaplardır" diyerek, çok mahkemeler beraetle neticelenmişlerdir.

Temyiz mahkemesi de, üç defa mahkemelerin beraet kararını tasdik etmiş. Hüküm kaziye-i muhkeme hâline geldiği hâlde, memleketi umumî bir dinsizliğe sürüklemek için perde arkasındaki din düşmanları; faaliyetlerini mütemadiyen tazelemişler, sükûn ve asayişe pek çok muhtaç olan memleketimizi bu cihetten zaafa uğratmak için adliyeleri, mahkemeleri daima hainane tertiplerle meşgul etmişlerdir.

Evvelce şifahen dahi arz ettiğim vecihle, selef-i salihinin bıraktığı kudsî tefsirler iki kısımdır: Bir kısmı ahkâma dair tefsirlerdir, diğer bir kısmı da âyat-ı Kur'aniyenin hikmetlerini ve iman hakikatlerini tefsir ve izah ederler. Selef-i salihinin bu türlü tefsirleri çoktur. Hususan Gavs-ı Azam Şah-ı Geylânî, İmam-ı Gazalî*, Muhyiddin-i Arabî*, İmam-ı Rabbanî gibi zevat-ı kiramın eserleri, bu kısım tefsirlerdir. Bilhassa Mevlana Celâleddin-i Rumî Hazretlerinin Mesnevi-i Şerif 'i de bu tarz, bir nev'i manevî tefsirdir. İşte, Risale-i Nur, bu tarz tefsirlerin en yükseği, en mümtazı ve en müstesnasıdır. İşte, madem bu tarz tefsirler mütedavildir, kimse ilişmiyor; Risale-i Nur'a da ilişmemek lâzımdır. İlişenler Kur'an'a ve ecdada düşmanlıklarından ilişirler.

Risale-i Nur, erkân-ı imaniyeyi ve âyat-ı Kur'aniyeyi tefsir ederek, öyle bir tarzda beyan eder ki; hiçbir münkir, hiçbir dinsiz, o hakikatleri inkâr edemez. Hem riyazî bir katiyetle isbat eder, göze gösterir, aklı dondurur, letaifi kandırır; artık hiçbir imanî ve Kur'anî hakikati inkâra mecal kalmaz. Bundan dolayıdır ki, dinsizler, komünistler, bu memlekette Risale-i Nur varken mel'unane fikirlerini saha-i tatbike koyamadıklarından ve bir manevî bekçi gibi, Risale-i Nur daima karşılarına çıktığından, Risale-i Nur'un her vecihle neşrine sed çekmeyi gaye edinmişlerdir.

Risale-i Nur, tahkikî iman dersleri verir, şakirdlerini her türlü fenalıktan alıkoyar, kalblere doğruluk aşılar. Onu hakkıyla anlayan, artık fenalık yapamaz. Onun içindir ki, bugün memleketin her tarafındaki Risale-i Nur talebeleri, asayişin manevî muhafızı hükmündedirler. Şimdiye kadar hiçbir hakiki Nur talebesinde asayişe

münafi bir hareket görülmemiş, âdeta Nur talebeleri zabıtanın manevî yardımcısı olmuşlardır. Risale-i Nur talebelerinin rıza-i ilâhîden başka, a'mâl-i uhreviyeye müteveccih olmaktan gayrı düşünceleri yoktur. Şu hâlde, Risale-i Nur'a garazkâr tertipler hazırlayanlar, perde arkasındaki malum din düşmanlarından başka kimse değildir.

Yukarıdaki maruzatımızda birçok mahkemelerin beraat kararlarının mevcudiyetini arz etmiştim. Elde edebildiğim tarih ve numaralarını beyan ederek, o âdil ve yüksek mahkemelere milyonlar Nur şakirdleri namına minnettarlığımızı bildirmek isterim. Umum Risalelerin beraet ve iadesi hakkında Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin 15 Haziran 1944 tarihli beraet kararıyla, İstanbul Eminönü Ağır Ceza Mahkemesinin 1953 tarih ve 1951/137 esas ve 1952/27 kararıyla ki; geçen celsede Sebilürreşad gazetesinin takdim ettiğim nüshasında bildirilen beraet kararıdır. Ayrıca mahkeme-i âlinize suret-i mahsusada arz ve takdim ettiğim Asâ-yı Musa dahil umum Risale-i Nur külliyatının Mersin Ağır Ceza Mahkemesinin 1954/17 esas, 1954/421 karar ve 9/4/954 tarihli beraet kararının mevcudiyetleri, mahkemelerin temininde olarak hiçbir elin Risale-i Nur'a ilişmemesini tazammun ettiği hâlde, mestur düşmanların hainane faaliyetleriyle bu sefer de tahsisen Asâ-yı Musa kasd edilerek âdil ve yüksek mahkemeye gelmiş bulunuyoruz.

Risale-i Nur, iman-ı billah ile tevhidi en yüksek derecede, aynelyakîn ve hakkalyakîn bir surette göze gösterip bütün letaifi azami derecede doyurmasıyla imanı taklitten kurtarıp, derece-i tahkike yükseltir. Asâ-yı Musa'da ise, bu ulvî ve kudsî iman dersi, en parlak bir surette, hem görülmemiş ihtişam ile isbat edildiğinden, yüz otuz cilde yaklaşan Risale-i Nur tefsirinin âdeta hülâsası hükmündedir.

Bütün semavî kitabların ve bütün peygamberlerin en büyük davası, Hâlik-ı kâinatın uluhiyet ve vahdaniyetini ilândır. Kur'an, baştan başa tevhidi gösterir; işte Asâ-yı Musa da Müslümanlara ve umum beşeriyete Cenab-ı Hakkın birliğini ve delâil-i vahdaniyetini güneş gibi göstermesinden, en büyük bir mütefekkir ile bir dinsizi ve bir feylesofu hakaik-i imaniyeyi tasdike mecbur ettiği gibi, en âmi bir adamın da en yüksek hakikatleri, en büyük bir suhuletle anlamasını temin eden, tevhidi gösteren, âyat-ı Kur'aniyenin en kudsi bir

tefsiridir. Aynen ismi gibidir. Nasıl ki Musa aleyhisselâm, elindeki asâsıyla kara taşlardan, çorak vadilerden, ateş fışkıran çöllerden âb-ı hayatı fışkırttığı gibi, Asâ-yı Musa da vahdaniyet-i ilâhiyeyi isbat etmesiyle dünya ve ahiret âlemlerini ziyadar edecek tevhid nurlarını fışkırtıyor; taş gibi kalbleri, mum gibi eritiyor; şevki ile gönülleri teshir ediyor.

Hem madem mahkemelerin beraeti mevcut ve vicdan hürriyeti var ve hiçbir memlekette ilim ile iştigal edenlere ilişilmiyor; şu hâlde, ulûm-u evvelin ve âhirîni câmi olan Risale-i Nur'a da ilişilmemek lâzımdır.

Risale-i Nur yurdun asayişine, sükûn ve selametine hizmet ettiğine delil; milyonlar talebelerinin hiçbirisinde bir vak'anın görülmemiş olmasıyla beraber, hepsinin de namuskârane faaliyetleriyle müstakim görülmeleridir. Risale-i Nur külliyatı, Asâ-yı Musa ile birlikte kütüphane-i mesâimin harîminden alınması ile, her türlü suç unsurunun mevcudiyetini bizzat ref' eder. Zira, her münevver adam, kütüphanesinde her nev'i kitabı bulundurur, okur, tetkik eder. Mel'unane fikirleri neşreden ve anarşistliği telkin eden kitablar bile kütüphanelerde açıkça tetkike tabidir.

Hülâsa: Risale-i Nur, Kur'an'ın bu asırda en yüksek ve en kudsî bir tefsiridir. Hakikatleri semavîdir, Kur'anîdir. O hâlde Kur'an okundukça, o da okunacaktır. Risale-i Nur, mücevherat-ı Kur'aniye hakikatlerinin sergisidir, pazarıdır. Bu ulvî pazarda herkes istediği gibi ticaret yapar. Uhrevî, manevî zenginliklere mazhariyeti temin eder.

Bu kadar maruzatımızla ifade etmek istedim ki: Maksadımız, imanımızı kurtarmaktır, imana hizmettir, Kur'an'a hizmettir. Ahirete müteveccih olan bir hâl ise, hiçbir günah suç mevzuu olamaz. Mütemadiyen şikâyette bulunduğumuz o gizli din düşmanları, türlü türlü entrikalarla, tertiplerle, iz'açlarla bizleri bu kudsî vazifeden men'etmeye uğraşmaktadırlar. Bizler ise bu kudsî yolda Kur'an ve iman için her şeyimizi fedaya seve seve hazırız. Değil dünyevi ızdıraplar, Cehennemî azaplar da verilse, bıçaklarla da doğransak, en müthiş ölümlere de maruz bırakılsak, asırlar boyunca milyonlar mübarek ecdadımızın feda-i can ettikleri bu kudsî hakikate, bizim canımız da feda olsun. Bir değil, bin ruhum da olsa, Kur'an için, iman için hepsini feda etmeye her zaman hazırım.

Şu aziz vatanın taşları, toprakları, abideleri, kubbeleri, câmileri, minareleri, mezar taşları, türbeleri Kur'an'ın tebliğ ettiği zemzeme-i tevhidi haykırıyorlar. İman ve Kur'an'ın ezelî nurunu, atom zerratına kadar nüfuz edip ilân ettiği tevhid hakikatini, hiçbir kuvvet bu vatanın ve bu milletin sine-i pâkinden silemez.

Muhterem mahkemenizden, yüksek adaletinizden hakaik-i Kur'aniyeyi ve vahdaniyet-i ilâhiyeyi haşmetle ilân eden ve tevhidi, azami derecede gösteren Risale-i Nur külliyatının iadesine ve beraetine karar vermenizi rica ederim.

Risale-i Nur, Kur'an'ın malıdır. arşı ferşe bağlayan kelâmullah ile mazi canibindeki milyarlar ehl-i iman, evliya ve enbiya alâkadar oldukları gibi, Risale-i Nur mahkemesiyle de manen alâkadardırlar. Çok ihtiyarlamış arzın, dört yüz milyon Müslüman sekenesi, Risale-i Nurun beraetine ve serbestiyetine ve intişarına muntazırdırlar.

Mazi tarafından perde-i gayb arkasına çekilen mübarek ecdadımızın nuranî kafileleri, ulvî makamlarından Risale-i Nur mahkemesine manen nâzırdırlar.

Müstakbel cephesinin feyizkâr nesilleri, beraet **(Haşiye)** kararını bekliyorlar.

Emekli Yüzbaşı
Mehmed Kayalar

Haşiye: Bu müdafaanın serdedildiği muhakeme, beraetle neticelenmiştir.

Mudafaalar : Ziver Gündüzalp [Isparta Mahkemesi]

Isparta Sorgu Hakimliğine [Ziver Gündüzalp]

Emirdağ Cumhuriyet Müdde-i Umumiliği Eliyle

Isparta Sorgu Hakimliği'ne

Isparta C.M.U.'nin 25/3/956 tarih ve 311 sayılı iddianamesine itirazım.

Üç sene evvelki bir tevehhüme binaen yazılan bir iddiname, üç sene sonra Ramazan içinde gayet hasta bulunan Üstadımız Said Nursî'ye o iddiname geldi, dedi ki:

"Ben otuz senede hâlimi tedkik eden ve beş defa beraat veren âdil mahkemeleri ittiham etmek hükmünde tekrar aynı mesele ve otuz senede mesuliyeti mucib delili bulunmayan gizli cemiyetçiliğe dair, otuz senelik adliyeleri ittiham etmek hükmünde olan bu yeni iddianameyi reddediyorum, kabul etmem. Tâ hakkımda beraetle adalet eden o âdil mahkemelere hürmetsizlik olmasın. Ve intişar etmiş iki yüz sahifeden ziyade müdafaatlarım, benim bedelime bu tekrar ittihamnameye bir itiraznamemdir. Başka bir diyeceğim yok. Sen bu itiraznameye bir haşiye yaz. Çünkü hastalığım şiddetlidir." dedi, sözü kesti.

Hizmetinde bulunan ben ve Mustafa Acet, onun bedeline bir-iki hakikati ifşa ediyoruz. Şöyle ki:

Bu beş-altı senedir hizmetinde bulunduğumuz Üstadımız Said Nursî'nin acib bir hasiyeti budur ki; insanlarla hattâ en yakın dostları ve akrabaları ile görüşmek istemiyor. Hattâ yirmi sene talebesi ve hayatta kalan tek bir kardeşini, yakınında olduğu ve otuz senedir görüşmediği halde görüşmek için çağırmıyor. fıtratında öyle bir inziva

var ki zaruret-i kat’î olmazsa ve Nur dersinden bir hakikat-ı imaniye olmazsa, halklarla konuşmak kat’iyen istemiyor. Hattâ daima hizmetinde bulunduğum halde dört-beş günde bir defa benimle ciddi konuşmuyor. Konuşsa da bir şaka suretinde konuşuyor. Benden çok sadıkane hizmet eden kardeşlerim içinde beni hizmetine tercihi, ben bu sırr-ı inzivayı ve tevahhuşu bozmamak fıtratımda bir seciye olduğundandır. Hattâ bazı bana: "Taşsın, hayvansın; o cihette seni tercih ediyorum." der. Biz bütün yakın talebeleri biliyoruz ki nasıl maddî hediyeyi kabul etmiyor; manevî bir hediye olan hürmetkârane bir hizmeti de istemiyor, istiskal ediyor.

Hem dünyada hiçbir mal, mülkü hanesi olmadığı gibi, öyle de kendine hiçbir kemalât vermiyor. "Ben müflis bir adamım. Hazine-i Kur’aniyenin bir hizmetkârıyım." der. Ben bu kaç senedir en gizli sırrına vâkıf olduğum halde, benlik ve enaniyeti ima edecek bir seciyesini bulamadım. Risale-i Nur’da yazdığı gibi, acz-i mutlak, fakr-ı mutlak seciyesi ile daima şükür ve sabır seciyesini görüyorum.

Bütün vazifesi, hissiyatı, Kur’an-ı Hakîmin hakaik-i imaniye derslerinden kendine bulduğu ilâçları, tiryakları ehl-i imana da bildirmek bir vazife-i fıtriyesi olduğunu ben ve bütün kardeşlerimiz biliyoruz, görüyoruz. Musibet ve belâlar geldiği vakitte bizlere der: "Vazifemiz hizmettir. muvaffakiyet, muzafferiyet vazifemiz değil. O vazife-i ilâhiyedir. Vazife-i ilâhiyeye karışmak haddimiz değil." diye zalim düşmanlarına da beddua etmiyor.

Hem yine bütün kardeşlerimiz biliyorlar: Otuz beş senedir

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ [1]

deyip siyaseti terk ettiği gibi, otuz beş senedir (bir buçuk sene müstesna) hiçbir gazeteyi okumak, dinlemek istemedi. Yalnız düvel-i İslâmiyenin teşekkülünde ve Hristiyan âleminde şiddetli bir dinsizlik, bolşevizm, İslâmiyetin hakikatine karşı mübarezesi noktasında, bir buçuk senedir yeni harf bilmediği halde, ben bazı merak ettiği nokta için dinlettiriyordum.

Acaba bu kadar infiradî inziva bir hayata sahip olan ve böyle bir acib seciye bulunan ve dünyanın en yüksek şeylerine beş para ehemmiyet vermediği ve bu kadar musibetlere giriftar olduğu halde menfice hareket etmediği, müdafaatında dediği gibi, yirmi sekiz

senedeki bana edilen emsalsiz işkencelere sekiz günde intikamımı alabilirdim. Fakat Kur’an’ın bir kanun-u esasîsi olan

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرَى [2]

sırrıyla asayişi bütün kuvveti ile muhafaza için, o işkenceli zulümlere karşı menfice hareket etmediği mahkemelerce tahakkuk etti. Acaba böyle bir adamın siyasî cemiyetlerle münasebeti olabilir mi? Eğer onun, Nur talebelerine üstadlığı itibariyle cemiyet namı verilse; bütün vaizlere, muallimlere ve imamlara cemiyet namı vermek gibidir. Belki onun hizmet-i imaniyesi haricî, dahilî düşmanlara karşı bir manevî mücahede olduğu itibariyle, ona cemiyetçi denilse; bütün zabitlere, taburlara cemiyet namı vermek lâzım gelir."

Üstadım Said Nursî, uhuvvet-i İslâmiye itibariyle bütün hayatında, bütün Müslümanlara bir irtibatı ve tesanüd ve muhabbeti taşıdığı halde ona cemiyetçi demek, uydurma bir ittihamdır. Âlem-i İslâmın mecmuuna, gizli cemiyet denilmez. Yüzde doksan sekiz adam, bir kaç adama karşı cemiyettir demek bir hezeyandır. Çünkü ekseriyete karşı ekalliyetin içtimaına, cemiyet namı verilir.

Meclis-i Mebusan’da divan-ı riyasette Mustafa Kemal’in hiddetli-şiddetli itirazına karşı en gizli sırlarını çekinmeyerek söyleyen ve Divan-ı Harb-ı Örfî’de irtica ittihamına karşı, "Eğer meşrutiyet, İttihad ve Terakki Partisi'nin istibdadından ibaretse, bütün dünya şahid olsun ki ben mürteciyim." diyen, darağaçlarına beş para ehemmiyet vermeyen ve bir makalesi ile yirmi bin adamın İttihad-ı Muhammedî (a.s.m.) Cemiyeti'ne girmelerine vesile olan ve bütün hayatında esrarını ifşa eden bir adama, "Siyasî, gizli cemiyet kuruyor." denilse, elbette gayet kat’î bir hatadır.

Hem şimdi cemiyet namını vermek, bu otuz senede bu kadar tarassudlar ve mahkemelerdeki yüzlerle mektuplar ve Risale-i Nur kitaplarının tedkiki neticesinde beş mahkemenin cemiyete dair en küçük bir emare bulamayarak verdikleri beraat hükümlerini ittiham etmektir.

Said Nursî’nin şiddetli hastalığı zamanında hizmetinde bulunan

Ziver Gündüzalp, Mustafa Acet

1.)Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.
2.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (Fatır Suresi: 18)

Mudafaalar : Mustafa Acet [Isparta Mahkemesi]

Isparta Sorgu Hakimliğine [Mustafa Acet]

Sorgu Hakimliği yüksek katına

Isparta

25/3/956 gün ve 311 sayılı iddianameyi aldım. İddianamede hakkımda yapılan iddialar, hiçbir delil ve isbat mevcud olmadan yapılan isnadlardan ibarettir. Hepsini reddettiğimi saygılarımla arz ederim.

Hem 163'üncü madde ile beni suçlandıracak en ufak bir hâl ve hareketim ve delil de mevcud değildir. taharride bende bulunan bir adet Sebilürreşad mecmuası ve bir de Kenzü'l-İrfan isimli yüz senelik matbu eski bir kitaptır ki, bunların serbestiyeti herkesçe malum ve izahtan müstağnidir.

Evet, ben Bediüzzaman Said Nursî'nin hizmetçisi idim. İhtiyar ve daimi rahatsız olduğundan, rıza-ı ilâhî için hizmet ettim. Üstadım Bediüzzaman'ın ziyaretçi kabul etmemek bir düstur-u hayatı olduğu için, ben de bazen gelen olursa bu düsturunu söyleyerek geriye çevirirdim. Buna Emirdağ halkından yüzlerce kimseleri şahid göstermeye hazırım.

Üstadım bütün hayatı boyunca insanların hürmetinden ve teveccüh-ü nâsdan kaçmıştır. Zaruret olmadan hiç kimse ile görüşmemek onda bir seciye haline gelmiştir. Hizmetçisi ile dahi konuşamaz. Rahatsızlık ve dermansızlık hâli de buna manidir. Bu itibarla da Üstadımın hizmetçileri, ziyaretçiyi kabullenmek değil, belki ziyaretçilerin gelmemeleri için tenbihatta bulunurlar. Bediüzzaman'ın bu haline bütün millet şahid ve vâkıftır. Bu hakikati da saygılarımla arz ederim.

Hizmetçisi olduğum Ütadım Bediüzzaman'ın herhangi bir cemiyet kurmakla veya siyasî bir faaliyetle zerre kadar alâkası yoktur. Yüz otuz parçadan müteşekkil Risale-i Nur eserleri ile yalnız ve yalnız imanî ve İslâmî ve dinî hakikatleri ders vermiştir. İman, İslâmiyet ve dini takviye eden bu Kur'an tefsirinin sırf neşrine mani olabilmek maksadıyla gizli hain din düşmanları çeşitli iftiralar ederek müteaddit mahkemelere sevk ettirmişlerdir. Ve adliyeleri aldatmaya çalışmışlarsa da muvaffak olamamışlardır. Âdil hâkimler, âdilane kararlarıyla Bediüzzaman ve eserlerine beraat vermişler ve kitapları sahiplerine iade etmişler. Nitekim 944'te Denizli Ağır Ceza Mahkemesi de bütün risale ve mektupları ehl-i vukufa tedkik ettirerek, bu eserlerde herhangi siyasî bir faaliyet olmadığına vâkıf olmuş ve ittifakla beraat kararı vermişlerdir. Bu kararı da temyiz mahkemesi, ittifakla tasdik etmiş ve kaziye-i muhkeme halini almıştır.

Kat'iyetle arz ederim ki: Senelerce tahkikat ve tedkikat yapılsa, Bediüzzaman ve eserleri ve Nur talebelerinde siyasî bir faaliyet bulunamaz. Ve mahkemlerde delile istinad etmek mecburiyet oldukça, dünyada hiçbir mahkeme 163. maddelerle hiçbir alâkadarlık göremez. Bu itibarla üç sene gibi uzun bir müddet sükuttan sonra mevki-i muameleye konulan hakkımdaki takibata men'-i muhakeme kararı verilmesini saygılarımla arz ederim.

Şunu tebarüz ettirmek isterim ki: Üstadım Bediüzzaman Said Nursî'nin kurduğu bir cemiyet yoktur. O da öyle tevehhüm edilen bir cemiyetin reisi değildir. Ben de öyle hayalen vücut verilen bir cemiyetin âzası değilim. Hakikatte Müslüman camiası içinde öyle mahdut dini bir cemiyetin kurulması, İslâmiyetle kabil-i telif değildir. Zira Türkiye'nin yüzde doksanı Müslümandır. Müslümanlar azınlık değildir ki cemiyet teşkil etsinler.

Bediüzzaman, bir İslâm müellifidir; müfessirdir. telifatı olan Risale-i Nur eserleri de Kur'an'ın tefsiridir. İman ve İslâmiyet yolunu gösterir. Ben de bütün İslâm camiası olan ümmet-i Muhammed'den (a.s.m.) bir ümmet olan bir Müslümanım. Savcılar ve mahkemeler de bu hakikate vâkıf olarak: "Said Nursî'nin faaliyeti siyasî değildir. Onun eserlerini okuyanlar, onu büyük bir mürşid, müfessir bilip içlerindeki derunî boşluğu doldurmaya çalışan kimselerdir." demişlerdir. Ve ehl-i hakikat da, bir müellifin eserlerini okuyan ve

rağbet gösteren bir çoğunluğa bir cemiyet namı verilmeyeceği hakikatini izhar etmişlerdir.

Emirdağ İncili Mahallesinden
Abdülkadir oğlu Mustafa Acet

Mudafaalar : Tahiri Mutlu [Ankara Mahkemesi]

Ankara Ağır Ceza Mahkemesine [Tahiri Mutlu]

Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı'na

Ankara

İddia makamının aleyhimizde tanzim ettiği iddianamesinde, şahsî nüfuz temini ittihamını ileri sürerek mahkûmiyetimi istemektedir. Suça mesned gösterilen yazı, hakikat-ı halde böyle bir ittihamdan nihayet derecede uzaktır. Çünki bu yazı; Said Nursî, eserleri ve talebeleri aleyhinde, hakikatle zerre kadar alâkası bulunmayan, yalanlar neşreden bazı gazetelerin uydurmalarına cevabdan ibarettir. Mahkeme kararları ve ehl-i vukuf raporları zikredilerek, yanlış isnadları makulane bir şekilde çürütülmektedir. Lâiklik anlayışını sû'-i istimal ederek; Bediüzzaman, talebeleri ve Risale-i Nur aleyhinde en garazkâr bir tavırla hareket edenlerin mukabilinde; lâiklik prensibinden istifade ederek bu cevabî yazının yazılması, kanun ve adalet noktasında bir suç sayılmaması icabeder.

İddia edildiği gibi, dinî hislerin âlet edilmesi suretiyle menfaat veya şahsî nüfuz temini aslâ varid değildir. Bütün hayatını Din-i İslâm'ın teâlîsi, vatan evlâdlarının imanlarının takviyesi için; ve içinde bulunduğumuz asrın efkârı arasında Kur'an hakikatlarının neşrine hasr ve vakfeden ve bununla beraber kendisini en âciz bir abd bilen ve öyle bildiren; te'lifatı olan Risale-i Nur'u, kendi zekâ ve dirayetine hamletmeyip, İlahî tevfik ve inayete atfederek nazarları Kur'an'a çeviren mütevazi bir fedakâr hakkında ve aynı şiarı meslek ittihaz eden talebeleri olan bizler hakkında, dinî hisleri âlet ederek başka maksad ve gayeler peşinde koşuyor ittihamını yapmak, insafsızlıktan başka bir şey değildir.

Yirmi seneden ziyade bir müddetten beri Risale-i Nur'un hizmetinde çalışan ve Üstad Bediüzzaman'ın şahsî ve hizmet-i Nuriyeye müteallik hayatı ile çok yakından alâkadar bulunan ben, Üstad Said Nursî'de, dini veya dinî hisleri âlet etmek veya şahsî nüfuz toplamak gibi dinen mezmum vartalar bulunmadığını bütün kuvvetimle arzetmek isterim. Şu birkaç nokta nazar-ı mütalaaya alınsa, makam-ı iddianın isnadları tamamıyla yersiz olduğu anlaşılır. Şöyle ki:

1- Bediüzzaman, Kur'an'dan aldığı mesleğinin esasının acz ve fakr olduğunu beyan eder. Bütün hayatında ve eserlerinde ve hizmet-i imaniyesinde bu esas bütün mana ve şümulüyle görünür. Müddeiumumînin mevcud zannettiği veya iddia ettiği şahsî nüfuz temini, dini ve dinî hissiyatı âlet etmek, bu iki esasa taban tabana zıddır. Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî'nin en çok kaçındığı, reddettiği ve zerre kadar kalben dahi taleb etmediği ve bütün hataların başı olarak bildiği bir şey varsa, o da: Dinin âlet edilmesi suretiyle dünyevî maksadlar ve fanî umûrlar peşinde koşmaktır.

2- Hem şahsî nüfuz temininden, hem maddî ve mânevî menfaat talebinden de nihayet derecede kaçan ve çekinen bir zata aynı isnadı yapmak, bir adalet adamına uygun olup olmadığını vicdanlara havale ediyorum. Çünki Üstad o derece Risale-i Nur'un hakikatı itibariyle şahsından feragat etmiş ve doğrudan doğruya hakikat-ı Kur'aniyeye müteveccih olmuştur ki; otuz beş senelik hayatı ve te'lifatı olan Risale-i Nur ve aynı dersi meslek ittihaz eden talebeleri, buna bir şahid-i sadıktır. Bütün iyilik, muvaffakıyet ve güzelliğin taraf-ı İlahîden ihsan edildiğini; insan ise, ancak acz ve fakr ile rahmete iltica ederek halî ve fiilî duasıyla bir iştiraki bulunduğunu ders verir.

Hem hâlis bir iman, mukaddesat-ı diniye gibi cevahir-i âliyeyi, odun parçaları hükmünde fâni ve dünyevî menfaatlara âlet etmemeyi iktiza eder. Bu manayı eserlerinde kerratla izah eden ve bilfiil hayatı, lisan-ı haliyle mücessem bir hüsn-ü misal olan bir zata, ef'al ve harekâtıyla tekzib ettiği şeyi isnad etmek, hukuk şerefi namına doğru değildir.

3- Talebeleri olan bizler de iktidarımız nisbetinde aynı hakikata bütün ruhumuzla bağlanmışız. Bizim bu samimiyet ve hâlisane hizmetimize kanaat getiren Denizli Ağır Ceza Mahkemesi, 1944

tarihinde aleyhimizdeki bütün bu nevi isnadları reddederek, beraetimize ve kitablarımızın iadesine karar vermiştir. Mahkeme-i âlînize makam-ı iddianın isnadını tamamen çürütebilmek için, Üstadın mektub ve risalelerinden aynı bahse temas eden noktaları arzetmek isterdim. Fakat vakit uzun gitmemek için vazgeçtim.

Hayatımıza gaye ve yegâne maksad kabul ettiğimiz Risale-i Nur'a hizmete şedid bir alâka ve sarsılmaz bir bağla bağlılığımızı gören, fakat bu alâkadarlığın imandan neş'et ettiğini kabul etmek istemeyenler, türlü türlü bahanelerle bizi perişan etmek ve hizmet-i imaniyeye sed çekmek için senelerce uğraştılar, bahaneler icad ettiler. Fakat âdil zatlar, defalarca bize beraetler vererek müfterileri susturdular. O garazkârlardan vicdan ve insafı olanlar mahcub oldular.

Mahkeme-i âlînize bütün samimiyetimle arzederim ki: Tarihte Üstad Bediüzzaman Said Nursî ve talebeleri kadar garazsız ve ivazsız hakka hizmet eden, mensub oldukları millet ve memleketin dünyevî ve uhrevî hayatının saadeti ve selâmetine çalışan, mukabilinde ise bir teşekkür istemeyi dahi niyet ve hatırına getirmeyen, fakat bunun karşılığında da misli görülmemiş şekilde en ziyade iftiralara ve ihanetlere maruz kalanlar olmamıştır zannederim.

Hakikatların zıddına inkılâbı muhal olduğu halde; Said Nursî'nin Kur'an-ı Hakîm'den aldığı imanî derslerini neşretmesinden millete, memlekete zarar tevehhüm edenler veya bir suç isnad edenler, aynen bu muhali irtikâb ettiler. İcabında milleti için, İslâm için Cehennem'i göze alanlara ve hâdiselerle bunu isbat edenlere zararlı unsurlar demekle, akıl ve mantığın hilafında büyük bir hataya düştüler.

Muhterem hey'et-i hâkime!

Ben Üstad Said Nursî'yi yirmi sene evvel Kastamonu'da bulunduğu zamanlar ziyaret etmiştim. O tarihten evvel ve sonra, vilayetimiz olan Isparta ve köylerinde pekçok müslümanlar, Nur Risalelerini elyazısı ile yazarak, büyük bir şevkle istinsah ediyorlardı. Âdeta Anadolu'ya Kur'an-ı Hakîm'in hikemiyatının tereşşuhatı bulunan Nur Külliyatı'nın yayılmasında, Isparta Nur ve Gül Fabrikaları manasında bir şerefi taşıyordu. Ben kendi evimde, ailem ve kızlarımla senelerce mütemadiyen Nur Risalelerini yazdık. Hattâ

Isparta'nın bir köyünde bine yakın kalem yıllarca Nurların istinsahında çalıştı. Bunları arzetmekten maksadım şudur: Bu ağır şartlar altında bizim çoluk ve çocuğumuzla Risale-i Nur'un hizmetinde çalışmamız ve üç büyük hapislere girmemiz ve mahkemelere sevkedilmemiz ve neticede devam eden sebat ve metanetimiz, acaba hangi dünyevî menfaat veya şahsî nüfuz temini gibi bir sâikin neticesi olabilir? Bahanelerle müfteriler bize ilişmesinler. Biz serapa iman hakikatleri mecmuası olan Risale-i Nur'un hizmetiyle bu vatan ve millete ve nesl-i âtiye pek büyük faide verecek, dünya ve ukbada menfaatlar getirecek kudsî bir hizmette çalıştığımıza kat'iyyen şübhe etmiyoruz. Biz ancak binüçyüz küsur sene evvel tulû' eden İslâmiyet güneşinin etrafında, o saadet güneşinin, o hidayet nurunun hademeliğinde âciz bir ümmet olarak bulunuyoruz.

Muhterem hey'et-i hâkime!

Mahkemelerin müteaddit beraet kararları ve ehl-i vukufların lehteki raporlarıyla kanunî suç mahiyeti aslâ bulunmayan ve bütün âlim ve mütefekkirlerin takdir ve senalarına ve umum mü'minlerin de kabulüne mazhar olan Risale-i Nur'a bilmeden, okumadan leke sürmek isteyen, hattâ bir ecnebinin dahi insaniyet damarı ve haysiyetiyle hürmet etmesi iktiza eden müellifine ve eserlerine, vatan ve millet düşmanlığı tarzında zehir akıtanlara karşı cevabî tekzibi suç addetmek, ancak Risale-i Nur'un aleyhinde kalem oynatanların hükümlerini kabul etmekle mümkündür.

Bu da ancak otuz seneden beri Risale-i Nur'u türlü cebhelerden inceleyip, zararlı bir mahiyet görmediklerinden beraet veren mahkemeleri ve onların hükümlerini kanunsuzlukla ittiham etmekle mümkündür. Ve ayrıca amme vicdanında yerleşmiş Kur'an'ın neyyir-i hakaikinden fışkıran Risale-i Nur hakikatlarını çürütebilmekle olabilir. Aksi takdirde Risale-i Nur'a ilişen, kendisi manen mes'ul ve mahkûm olur.

Biz bu samimî kanaatlarımızla Bediüzzaman Said Nursî ve Nur Risaleleriyle alâkadarlığımızın iman ve Kur'an'dan neş'et ettiğini arzetmek isteriz. İfrat ve tefrit vâdisinden uzak, ancak hakikatları ciddî ve değeri kadar hüküm verebilmek suretiyle maruzatta bulunuyoruz. Bu, hiç bir zaman ehl-i aşk ve muhabbetin fart-ı

muhabbetinden tevellüd eden bir hürmetle üstadlarını tarif ettikleri nev'inden değildir. Belki bu ilim ve hakikat ehlinin şuur ve akıl terazisiyle tartıp, meydan-ı münakaşaya arzettikleri görüş ve kanaatlarıdır. Hem aynı zamanda zamanın ve mekânın dar sahifesinde sıkışıp kalan bir hâdise ve bir fikrin müdafaasını yapmıyoruz. Risale-i Nur davası, mensub olduğumuz Türk milletinin en az bin yıllık tarihî şeref ve mefharetiyle alâkadar ve insaniyet itibariyle, nev'-i beşerin iki cihana ait saadetiyle münasebettar ve bugünkü ferd ve cem'iyetin kıymeti, yetişmesi nokta-i nazarından en ziyade millî şerefimiz haysiyetiyle alâkadar olunmak icab eden en muazzam bir mes'eledir.

Evet sayın hâkimler!

Şimdi iman nuruna muhtaç bîçare beşere, Kur'an'ın ulvî hakikatlarının ders verilmesi zamanındayız. Ruhlarını hak ve fazilet yolunda, Allah için feda etmiş bir milletin bugünkü nesli, asırlardır medar-ı iftihar tanıdığı ecdadının İslâmî hizmet ve şevkini yine gösterecek. Yine insanlığa olgun, münevver ve ebede namzed nümuneyi izhar edebilmesi ve bu suretle, yaratılmasının hikmet ve gayesini bütün âlem müvacehesinde gösterebilmesi için, Kur'ana ve Kur'anın ölmez ve sönmez hakikatlarına sarılacak. Risale-i Nur'u da o manevî güneşin bir şuaı ve hakikatlarının müdellel izahı gördüğünden ona sahib çıkacak, okuyup neşredecek. İnsanlığa son defa en büyük iyiliği îfa edecek. Kim bilir belki de müsbet İslâmî medeniyet, Kur'anın nuruna yapışan fedakâr milletin hizmet ve gayretinden doğacak.

Son sözüm حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ olarak adalet-i hakikiyenin zuhuruna ümidimin kuvvetli olduğunu arzederim.

Tahirî Mutlu

Mudafaalar : İbrahim'in müdafaasıdır

Üniversiteli Nur talebesi İbrahim'in müdafaasıdır

[Üniversiteli bir Nur talebesinin beraetle neticelenen mahkemedeki müdafaasıdır.]

Âdil Mahkemenin Muhterem Hâkimleri!

Dinî ve şahsî nüfuz ve maddî menfaat temin etmek amacıyla propaganda yapmakla müttehem olarak huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Şunu hemen beyan edeyim ki, bu ittihamların hiçbirisi ile alâkam yoktur. Esasen sayın savcının beraet talebi de bu hususu teyid etmektedir. Kendilerine teşekkür ederiz. Zâten yapılan iddialar da herhangi bir delile dayanmamakta ve sadece vukufsuz ve salahiyetsiz bir ehl-i vukufun şahsî ve indî ve garazkâr mütalaalarına istinad etmektedir. Bu hususun siz âdil Türk hâkimlerinin gözlerinden kaçmıyacağına kaniim. Sayın ehl-i vukufun bütün iddialarını da red ederken şunu hemen belirtmeliyim ki; hem Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, hem onun te'lifatı olan Risale-i Nur, hem de Risale-i Nur'u okuyan tekmil Nur talebeleri, yapılan isnadların cümlesinden müberradır.

Evet bizler Risale-i Nur'u okuduk, okuyoruz ve okumakta da hayatımızın sonuna kadar devam edeceğiz ve Risale-i Nur'un neşri için, mâlik olduğumuz beşeri gücü de sarf etmekten geri durmayacağız. Başta Bediüzzaman olmak üzere yüzlerce, binlerce Müslüman Türk evlâdı cehdle çalışmış, Üstad Bediüzzaman ruhlarını teslim ettikleri son dakikalara kadar bu cehdi devam ettirmişlerdir.

Fakat hiçbirisi, hiçbir yerde, hiçbir şekilde bir defacık olsun maddî menfaat, şahsî nüfuz gibi dünyaya bakan sakil gayelerle hareket etmemişlerdir. Buna şahidimiz, evveliyatı yarım asrı bulan Risale-i Nur'un tarihçesidir. Başta 31 Mart Divan-ı Harb-i Örfîsi olmak üzere bugüne kadar cereyan eden yüze yakın Risale-i Nur ve müellifi ve talebeleriyle ilgili davaların istisnasız her birinin adem-i takib veya

beraetle neticelenmesidir. Risale-i Nur hakkında rapor veren ehl-i vukuflar daima tek noktada Risale-i Nur'un bu memleket için pek faydalı ilmî, ahlâkî eserler olduğunu, siyasî gayelerden uzak, maddî menfaati nazara almayan bir Kur'an tefsiri bulunduğu noktasında ittifak etmişlerdir. Vukufsuz, garazkâr bir iki ehl-i vukufun mahkemeler tarafından kabul edilmemiş olan raporları konumuzun dışında kalır. Yine Türk Adliyesinin yurdun muhtelif yerlerinde verdikleri müteaddid adem-i takib ve beraetlerle Nur talebelerine yapılan tarîkatçılık, cem'iyetçilik, menfaatçılık, şahsî nüfuz, devletin temel nizamlarını dinî esaslara uydurmak gibi isnadların zerre miktar hakikat payı ihtiva etmedikleri teslim ve nazar-ı ammeye ilân edilmiştir.

Hal böyleyken Risale-i Nur'dan, onu okuyanlardan ne isteniyor ki, mahkemenin birisi bitmeden diğer birisi başlıyor? Senelerdir adliyeyi fuzuli meşgul etmekten, hükûmeti ve bir kısım memurları boş yere telaşa düşürmekten gaye nedir? Niçin binlerce, yüzbinlerce asil Türk gençlerinin vicdanları tazib, huzurları ihlâl edilmek ve yurtta bir mes'ele çıkarılmak isteniyor? Bu bitip tükenmiyen tezvir dolaplarının ipleri kimin elinde?

İşte yüzlere çıkarabileceğimiz istifhamlar!.. Kısaca şunu söyleyelim:

Asırlardır bu milleti kuvvetle, madde ile, topla, tüfekle yıkamayan, Türkün, İslâmın düşmanları taktik değiştirmişler. Bir din yok edilmek, vicdanlardan çıkarılmak isteniyor. Bir millet yere serilmeye azmedilmiş. Gençliğinin dimağları boşaltılmak, bu boşluğu bâtıl fikirler, solak düşüncelerle doldurulmak isteniyor. Anasına itaat etmeyen babasına hürmeti olmayan, hocalarına isyan eden, cem'iyete isyan eden, İlahî kanunlara isyan eden, Allah'a isyan eden, kendine isyan eden, ne yaptığını bilmeyen bir âsi gençlik meydana getirilmek isteniyor. Ve işte sinema köşelerinde kuyruk, sokak başlarında işsiz, kahve köşelerinde kumarbaz, mektebde başarısız! Gazetelerde yazarlara sermaye, haberlerde kaçak, cani, hırsız, ahlâksız ve kimsesiz... Ana ondan dert yanıcı, baba ondan şikayetçi, öğretmen ondan şikayetçi, polis ve hükûmet ondan şikayetçi; pedagoglar onlar için toplanır. Eğitim kongrelerinde birinci sandalyeye onun konusu oturtulur. Mütefekkirlerimiz onlar için kafa yorar, mürekkep harcar, kâğıtlar karalar... Fakat cem'iyeti yeyip

bitirmekte, anarşizmin korkunç girdablarına sürüklemekte olan içtimaî verem gittikçe had safhaya girmekte; ikinci, derken üçüncü devreye vâsıl olmaktadır.

Biz bunun sebeblerini, müsebbiblerini ve ilâcının ne olabileceğini düşünürken, bir İngiliz Müstemlekât Nâzırının Kur'an-ı Kerim'i eline alarak "Bu Kur'an Müslümanların elinde varken, biz onlara hakikî hâkim olamayız. Ya bunun kaldırılmasına veya çürütülmesine çalışmalıyız." sözünü hatırlıyoruz. Ve bu gazete haberi üzerine: "Kur'anın hakikatını neşr edeceğim, onun nuruyla küfrün zulümatını dağıtıp, kâfirlerin tecavüzatına sed çekeceğim." diyerek ileri atılan Bediüzzaman'ı ve bu hamlesinden sonraki tarihçe-i hayatını bir anda düşünce şeridinde fikrin gözü ile seyrediyoruz... Derken; muamma çözülüyor. Bütün istifhamlar cevablanıyor, içimizdeki iftira dolaplarını çeviren, tezvir fabrikalarını işletenlerin ipleri kimin elinde imiş, kimler namına say ü gayret gösteriyorlarmış. Bediüzzaman'ın gayesi ne imiş, Risale-i Nur hangi maksad için yazılmış?.. Türk Adliyesinin her defasında beraet vermesindeki isabet; garazsız, ehliyetli ehl-i vukufların ve Diyanet Riyasetinin her defasında her bir eser ve her bir mektub için takdirkârane müsbet raporlar vermesindeki sır anlaşılıveriyor.

Evet, Muhterem Hâkimler!

Yukarıda da izah edildiği gibi Risale-i Nur, ahlâksızlık girdablarına batmakta olan cem'iyet gemisini selâmetli ahlâk sahiline çıkarmak ve onu kurtarmak için te'lif edilmiştir. Onu okuyan, onda bu hakikatı gören, yüzlerce, binlerce, yüzbinlerce insan kendini o girdabdan kurtarıyor. İmansızlığın ve onun neticesi olan ahlâksızlığın sıkıntısından, azabından kurtulup, tahkikî ve hakikî imanın lezzetleriyle sükûna, emniyete kavuşuyor. Böyle bir insan, kendine bu saadeti bahşeden bir müellife, bir esere elbette minnettar olur, ona karşı sırf Allah rızası için kalbinin derinliklerinden gelen, ölçüsüz bir sevgi ile hürmet duyar, alâka gösterir. İşte, size bir Nur talebesinin objektif bir portresini çizdim.

Ben de taklidî imanın kararsızlığından, istikametsizliğinden ve her çeşit tehlike ve sıkıntısından, tahkikî imanın sahil-i selâmetine, Risale-i Nur'u okumak suretiyle çıkmış, bu sebeble onu kalben sırf

Allah rızası için sevmiş ve onun neşrini diğer muhtaçlara da duyurulmasını gaye-i hayat edinmiş Müslüman bir Türk genciyim.

Risale-i Nur imanî mes'elelerde hem ruha, hem kalbe, hem akla ve hem de yirminci asrın idrakine uygun bir tarzda izahatta bulunduğu için tesiri büyük oluyor. Bu sebebledir ki, şimdiye kadar hiçbir Nur talebesinin adliyeye intikal eden müstekreh bir hareketi vuku bulmamış, asayiş-i umumiyeyi ihlâl eden, kanunlara uymayan hiçbir davranışı, hiçbir zaman hiçbir yerde görülmemiştir.

Risale-i Nur hizmetinden dünyevî hiçbir menfaat beklenmez. Çünki onun bağlı olduğu kudsî hakikat değil çürümeye, yok olmaya mahkûm olan fâni dünyaya, hattâ kâinata bile âlet edilemez. Dünyaya bakan ciheti; ahlâkı düzeltmek, dünya ve âhiret saadetlerinin beratı ve senedi olan iman-i tahkikîyi müslümanların eline vermek ve haricî tecavüzata karşı manevî cihad etmektir.

Bediüzzaman diyor ki :

Birtek gayem vardır: O da, mezara yaklaştığım bu zamanda İslâm memleketi olan bu vatanda bolşevik baykuşlarının seslerini işitiyoruz. Bu ses âlem-i İslâmın iman esaslarını zedeliyor, halkı bilhassa gençleri imansız yaparak kendisine bağlıyor. Ben bütün mevcudiyetimle bunlarla mücadele ederek, gençleri ve Müslümanları imana davet ediyorum. Bu imansız kitleye karşı mücadele ediyorum. Bu mücahedem ile inşâallah Allah huzuruna gitmek istiyorum. Bütün faaliyetim budur. Beni bu gayemden alıkoyanlar da korkarım ki, bolşevikler olsun. Bu iman düşmanlarına karşı mücahedeyi açan dindar kuvvetlerle el ele vermek benim için mukaddes bir gayedir. Beni serbest bırakınız, el birliğiyle komünistlikle zehirlenen gençlerin ıslahına ve memleketin imanına ve Allah'ın birliğine hizmet edeyim.

Komünizmin kızıl alevleri Anadolu'nun çatılarını ciddî tehdid etmeye başladığı bugünlerde, bu çağrının ve bu davetin mana ve ehemmiyeti daha iyi anlaşılıyor.

Risale-i Nur'un ehemmiyeti ecnebiler tarafından da takdire ve (hattâ Almanya'da olduğu gibi kendi lisanlarıyla) neşrine başlanmıştır. Aldığımız bir mektubda onbeş ailenin, Cenevre'de Risale-i Nur'u okuyarak Müslüman olduklarını yazıyordu. Daha da çoğaltabileceğimiz misalleri kısa kesiyorum.

Muhterem Hâkimler!

Şunu beyan etmek istiyorum: Risale-i Nur, yirminci ilim asrının Kur'an-ı Kerim tefsiridir. Bunu dikkatle okuyan, bir müslümansa taklidî imandan kurtuluyor. Ecnebi ise, hidayete kavuşuyor. Dünyevî ve maddî hiçbir gayesi yok. O sadece âhirete, Allah rızasına bir vasıta yapıldığı için, yapılan her çeşit isnadlar, iddialar, asılsız, mesnedsiz birer iftiradır. Risale-i Nur zararlı değil, faydalıdır. Şüheda yurdu olan şu aziz vatana Risale-i Nur'u okuyarak hizmetten, fedakârlıktan başka hiçbir gayem yoktur.

Binaenaleyh, kitablarımızın iadesini ve beraetimi ister, hürmetlerimi sunarım.

Üniversite Nur Talebelerinden
İbrahim

Nur Aleminin Bir Anahtarı

Nur Aleminin
Bir Anahtarı

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

•Parça 1: Tahiyyat kelimeleri ve Dört unsur
•Parça 2: Hüve nüktesine dair üç nokta
•Parça 3: Ehl-i dalâletin mühim bir ahmaklığı
•Parça 4: Ülfet hakkında
•Parça 5: Hüve Nüktesi
•Parça 6: Bir Haşiye
•Parça 7: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 1

Parça 1: Tahiyyat kelimeleri ve Dört unsur

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Evvelâ: Medresetü'z-Zehra erkânlarının arzularıyla verilen bir dersin bir hülâsasını sizlere de söylemeyi münasip gördük. O dersin mevzuu da, umum kâinat mevcudatı hesabına Mirac gecesinde, Fahr-i Kâinat ve Netice-i Hilkat-i Âlem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, huzur-u İlâhîde nev-i beşerin, belki umum zîhayat, belki umum mahlûkat namına, selâm yerinde,

اَلتَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ ﴿4﴾ لِلهِ

demesi; ve içinde bir küllî mânâ bulunduğundan bütün ümmet hergün çok defa namazlarında zikretmesi ile; ve ehl-i iman içinde, herbir mertebe sahibinin bir hissesi içinde bulunduğu; ve bundan evvel Hüve Nüktesinin haşiyesinde, radyo vasıtasıyla hava unsurunun harika mu'cizât-ı kudreti göstermesi cihetinde kalbe ihtar edildi ki:

"Bir ehl-i iman, ebedî bir saadette, dünya kadar bir mülk-ü bâkiyi netice verecek bu kısacık ömr-ü dünyevîde ettiği ibadette bir küllî

ibadet, âdetâ kendi hususî dünyasıyla beraber ibadet etmiş gibi, kendi hususî dünyası kadar bir mükâfat alacağı işârât-ı Kur'âniyeden anlaşılır" diye, Hüccetü'z-Zehra'nın ikinci makamında, ilm-i İlâhî mebhasinde اَلتَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ ilâ âhire'nin küllî mânâları ruhuma gelip, öylece teşehhüdde; اَلتَّحِيَّاتُ derken, birden hayalime hususî dünyamın dört unsuru olan toprak, su, hava, nur unsurları dört küllî dil oldular. Herbir dil, milyarlar, hattâ trilyonlar, katrilyonlar adedince

اَلتَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلّٰهِ

kelimelerini lisan-ı hal ile söylüyorlar; hayalen gördüm.

Bu unsurlardan **"toprak"** unsuru bir dil olarak, bütün zîhayatların herbiri bir kelime-i zîhayat olup اَلتَّحِيَّاتُ derler. Çünkü herbir avuç toprak ekser nebatata saksılık edebilir ve menşe olabilir bir vaziyettedir. O halde, herbir avuç toprakta, ya bütün beşerin meydana getirdikleri bütün fabrikaların adedince mânevî küçücük mikyasta fabrikalar herbir avuç toprakta bulunacak. Bu ise hadsiz derecede imkânsız... Veyahut bir Kadîr-i Mutlakın hadsiz kudreti, nihayetsiz ilmi ve iradesiyle olacak. Demek toprak unsuru, bütün eczasıyla ve zerratıyla bu mazhariyet için hadsiz اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ der. Yani, *"Ezelden ebede kadar bütün zîhayatların hayat hediyeleri Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda hastır."*

Sonra herkesin hususî dünyasındaki gibi, benim de hususî dünyamın ikinci unsuru olan **"su"** unsuru dahi, küllî bir lisan olarak bütün zerratıyla, hususan zîhayatların menşelerine ve yaşamalarına hizmetleri noktalarında, trilyonlar, katrilyonlar adedince اَلْمُبَارَكَاتُ kelime-i mübarekesini lisan-ı hal ile kâinatta neşrediyor. Çünkü, suyun katrelerinin gördüğü vazifeler, hususan

nutfelerin ve çekirdeklerin ve tohumların intibahında ve uyanıp vazife-i fıtriyelerine mazhar olmakta ve gayet acip ve güzel ve harika o küçücük mahlûkların ve yavruların büyük ve gayet intizamlı ve mükemmel vazifelere mazhariyetlerini bütün zîşuura tebrik ile “Bârekâllah” dediren ve hadsiz “Bârekâllah, mâşaallah” dedirmeye vesile olmaya lâyık olan o mübareklerin o vaziyetleri, o su unsurunun herbir zerresinin binler Eflâtun kadar ilmi ve binler Hakîm-i Lokman kadar hikmeti ve iradesi bulunmak lâzımdır. Bu ise, suyun zerratı adedince muhaldir. Öyleyse, bir Kadîr-i Zülcelâlin ve bir Rahmân-ı Rahîmin hadsiz kudret ve rahmet ve hikmet ve iradesiyle o mübareklerin, o hadsiz mu’cizâta mazhariyetleri cihetinde bütün o mübarekler adedince اَلْمُبَارَكَاتُ لِلّٰهِ kelimesini külliyetiyle söylediklerinden, bütün mahlûkat namına, Miraç gecesinde, Netice-i Hilkat-i Âlem olan Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm, اَلْمُبَارَكَاتُ لِلّٰهِ demiş. Yani, *"bütün bu medar-ı tebrik ve mâşaallah ve barekâllah dediren bütün hâletler ve san’atlar Zat-ı Zülcelâlin kudretine mahsus"* olduğundan, bütün o hadsiz اَلْمُبَارَكَاتُ لِلّٰهِ ’ları Cenâb-ı Hakka huzuru ile hediye ediyor.

Sonra, herkesin hususî dünyasındaki **“hava”** unsuru dahi bir hüve kadar, herbir avuç havadaki herbir zerre, mazhar oldukları santrallık, âhize ve nâkılelik vazifeleri içinde bütün duaları ve salavatları ve ricaları ve ibadetleri ifade eden اَلصَّلَوَاتُ لِلّٰهِ cümlesini lisan-ı halleriyle dedikleri için, hava unsuru küllî bir lisan olarak o hadsiz kelimatlarını katrilyonlar, belki kentrilyonlar adedince söyleyerek Sânilerine, Hâlıklarına takdim ettiklerinden, onların namlarına o küllî mânâ ile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Cenâb-ı Hakka اَلصَّلَوَاتُ لِلّٰهِ diye takdim etmiştir. Yani, *“Bütün dualar ve ihtiyaçtan gelen ricalar ve nimetten çıkan şükürler ve ibadetler ve namazlar, Hâlık-ı Külli Şeye mahsustur.”*

Çünkü Hüve Nüktesinin haşiyesinde denildiği gibi, ya, hüve kadar bir avuç havanın herbir zerresi, umum dilleri bilecek ve söyleyenlerin yerlerini görecek ve yakın uzak herşeyi işitecek ve her şiveyi ve her harfin tarzını tam bilecek ve çok işleri beraber, şaşırmadan görecek bir kudret-i mutlaka ve irade-i tâmmeye mâlik olacak. Bu ise hava zerreleri adedince muhal olmasından, elbette ve elbette şüphesiz ve kat'î bir zaruretle, o zerrelerin herbiri, Sâni-i Hakîmi bütün sıfâtıyla gösterip şehadet eder. Âdeta küçük bir mikyasta, âlemin büyük şehadeti kadar şehadetleri vardır.

Demek zerrat-ı havaiye adedince salâvatları ifade eden, Mirac-ı Ahmedîde Aleyhissalâtü Vesselâm اَلصَّلَوَاتُ ِللهِ denilmiştir.

Sonra اَلطَّيِّبَاتُ kelime-i tayyibe söylendiği vakit, birden **"nar"** ile **"nur"** unsuru, yani *"hararetli ve hararetsiz maddî ve mânevî nur unsuru"* bir küllî dil olarak, hadsiz ve nihayetsiz bir surette lisan-ı hal ile, hadsiz dillerle اَلطَّيِّبَاتُ ِللهِ diyor. Yani, bütün güzel sözler, güzel mânâlar, harika güzel cemaller ve bütün kâinatın yüzünde cemalleri görünen ezelî Esma-i Hüsnânın cilveleri ve başta enbiyalar, evliyalar, asfiyalar olarak bütün ehl-i imanın imanları ile kâinatın ve mahlûkatın görünen güzellikleri ve ehl-i imanın imanlarından neş'et eden güzel sözler, hamdler, şükürler, tevhidler, tehliller, tesbihler, tekbirler [5] إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ sırrı ile Arş-ı Âzam tarafına giden o kelimat-ı tayyibeleri ve dünyanın üç adet yüzünden gayet güzel olan esmâ-i İlâhiyeye âyinelik eden birinci yüzündeki hadsiz güzellikler, tayyibeler; ve dünyanın âhiret tarlası olan ikinci yüzündeki hadsiz hasenatlar, hayırlar ve mânevî meyveler ve güzellikler, tamamıyla, Ezel-Ebed Sultanı Kadîr-i Zülcelâle mahsustur diye, nar ve nur unsurunun bu küllî diliyle bu küllî ubudiyeti, Mâbud-u Zülcelâle takdim etmek mânâsında olarak, Fahr-i Kâinat Aleyhissalâtü Vesselâm, umum

mahlûkat hesabına اَلطَّيِّبَاتُ لِلّٰهِ demiş. Çünkü maddî ve mânevî nur unsuru, mazhar oldukları vazifelerinin umumu hem beraber, hem ayrı ayrı Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda işaret ve şehadet ettikleri milyarlar nümuneleri var.

Evet, nur ve nar unsuru toprak, hava ve mâ unsurları gibi gayet kat'î ve bedihî ve zarurî bir surette o nümunelerle gösteriyor ki, bütün esbap yalnız bir perdedir.

Bütün icatlar ve tesirler Zât-ı Kadîr-i Zülcelâlindir. Çünkü, nur, aynen vücut ve hayat gibi, kudret-i İlâhiyenin perdesiz, bizzat mübaşeretine lâyık olmasından, esbab-ı zahirî hiçbir cihette perde olmadığından, vâhidiyet içinde ehadiyeti gösterir. Gayet cüz'î ve küçük bir vazifede, küllî ve geniş bir delil-i ehadiyete işaret eder ki, Hüve Nüktesi haşiyeleriyle bunu gayet kısaca ispat ediyor. İşte milyarlar nümunelerinden iki küçük nümunesinden:

Birisi: Mânevî nurun, ilim sûretinde beşerin kafasında cilvesinin bir cüz'îsi, tırnak kadar kuvve-i hafızaya malik bir adamın kafasında, doksan kitabın kelimatı yazılmış. Ve üç ayda, her günde üç saat meşgul olarak, hafızasının sahifesinin yalnız o kısmını ancak tamam edebilmiş. Aynı adam, seksen sene ömründe gördüğü ve işittiği ve merakını tahrik eden ve ona hoş gelen mânâları ve kelimeleri ve suretleri ve savtları, o tırnak kadar kuvve-i hafızanın sahifesinde, istediği vakitte müracaat edip bir büyük kütüphane kadar bütün mahfuzatının aynı şeylerini orada bütün istediklerini mevcut ve muntazam yazılmış ve dizilmiş görüyor.

İşte bu tırnak kadar kuvve-i hafızanın, bahr-i umman gibi bir vüs'ati ve güneş gibi bir ihatalı nuru ve bir ziya-yı mânevîsi ve zemin yüzü kadar geniş sahifeleri olmazsa bu hal olamaz. Bu ise yüz binler derece muhal muhal içinde ve imkânsız olduğundan, elbette ve elbette bu küçücük tırnak kadar hafıza, Levh-i Mahfuz bir sahife-i kader ve kudreti olan Alîm-i Mutlakın, ilim ve hikmet ve kudretiyle, o Levh-i Mahfuzun bir nümunesini beşerin kafasında halk eylemesine kudsî bir şehadet eder.

İkinci cüz'î ve küçücük bir nümunesi: Elektriktir. Bir adam, elektrik lâmbasının acip vaziyetini tetkik etmiş. Bakıyor ki, yüzer düğmelerdeki ve merkezlerdeki ve demir ve ip tellerdeki zerreler ve

maddeler camid, şuursuz, hareketsiz oldukları halde, yalnız gayet cüz'î bir temas neticesinde, on kilometre yeri dolduran karanlık derhal gider ve yerini, yarım saniyede dolduran bir nur vücuda gelir. Bu gözle görünen karanlığın birden kaybolması ve yine gözle görünen o zulmet kadar nurun vücuda gelmesi elbette bir hayal değil.

Ya o temas eden camid, şuursuz zerreler, hadsiz bir kuvveti ve bir nuru kendilerinde taşımakla beraber, birden yüz kilometre yerlere elini uzatıp, karanlığı süpürüp, temizleyip nurları dolduracak. Bu ise bütün şeytanlar ve dinsizler, maddiyunlar toplansalar, bunu bir sofestaîye de kabul ettiremezler.**(Haşiye)**

Veyahut bütün kâinata hükmü geçen ve bütün nurlar, onun Nur isminden feyz alan ve Nure'n-Nur ve Hâlıka'n-Nur ve Müdebbire'n-Nur olan Kadîr-i Zülcelâlin ve Allâmü'l-Guyûbun ve Alîm-i Mutlakın kudretiyle ve hikmetiyle olacak. İşte bu iki nümuneye kıyasen hadsiz nümuneler var.

İşte اَلطَّيِّبَاتُ لِلّٰهِ bütün kâinattaki nurları, güzellikleri, tayyibeleri ve kelimat-ı tayyibeleri ve hayırları ve kemâlâtları Zât-ı Zülcelâle nur unsuru diliyle kâinat takdim ettiği gibi, netice-i hilkat-i kâinat ve sebeb-i hilkat-i âlem olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm dahi, namlarına mebus olduğu kâinattaki bütün mevcudat hesabına, Miraç gecesinde o küllî mânâ ile اَلطَّيِّبَاتُ لِلّٰهِ demiş.

Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm biadedi zerrâti'l-enâm) bu dört kelimât-ı cemileyi selâm yerinde söyledikten sonra—Risâle-i Nur'da izah edildiği gibi—Cenâb-ı Hak

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ ﴿6﴾

demesiyle, bütün ümmeti öyle diyeceklerine işaret ve mânevî emir ve ferman ve kabul hükmünde mukabele etmiş. Birden Peygamber

اَلسَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ

demekle, o kudsî selâmı hem kendine, hem ümmetine, hem bütün kendinden evvelki emsallerine tamim edip, küllî ve umumî bir selâm suretinde gösterip, bütün mahlûkatın meb'usu olması noktasında onlara da o selâmı teşmil etmiş.

Ümmeti ise her namazda اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ demeleri, o selâm-ı İlâhîdeki emir ve fermana bir imtisaldir. Hem ona karşı biat etmektir. Ve hergün biatını, yani memuriyetini kabul ve getirdiği fermanlara itaatlerini tecdit ve tazelemektir. Hem, risaletini bir tebriktir. Hem, umum âlem-i İslâm hergün bu kelime ile onun getirdiği saadet-i ebediye müjdesine karşı bir teşekkürdür.

Evet, her insan, kendi vücudunun mahvolmasıyla müteellim olduğu gibi, hanesinin harap olmasıyla da elem çekiyor. Ve vatanının bozulmasıyla gayet müteessir oluyor. Ahbabının firak ve vefatıyla derinden derine kalbi acıyor. Dünya kadar büyük, has ve hususî dünyasının zeval ve firak ve âhirde tamamen mahvolmasını düşünmesi, mânevî bir cehennem gibi ruhunu ve vicdanını yandırıyor.

İşte, aklı başında herbir adam ruhsuz, kalbsiz, akılsız olmamak şartıyla bilecek ki, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın Mirac gecesinde gözüyle gördüğü saadet-i ebediyenin müjdesini ve ehl-i imanın Cennetteki hayat-ı bakiyesinin beşaretini ve insanın alâkadar olduğu sevdiklerinin mahvolmadıklarını ve onların zevallerinden sonra yine görüşmelerinin muhakkak olacağının gayet sürurlu, mânevî hediyesine karşı umum âlem-i İslâm hergün çok defa

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ

dediği gibi, onun da getirdiği hediye-i mâneviyesiyle, hem kâinat sahifeleri ve tabakaları mektubat-ı Samedaniye olmasına, hem

mahlûkatın hakikî kıymetleri ve kemalâtları onun risaletiyle tezahür etmesine mukabil, bütün mahlûkat mânen

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ

bu mezkûr hakikatin lisanıyla derler.

Ve ümmet mabeyninde şeâir-i İslâmiyeden olan birbirine [8] اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ demeleri sünnet olması, bu büyük hakikatin şuaı olmasındandır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [9]

Said Nursî

Haşiye: Yalnız aldatmak için bazı derin ve ehemmiyetli hakikatlere bir isim takıp güya o hakikat anlaşılmış gibi âdileştiriyorlar. Meselâ; "Bu elektrik kuvvetiymiş" deyip, o ince ve derin hakikati ehemmiyetsiz yapıp âdi gösteriyorlar. Halbuki, kudretin o mu'cizesinin hikmetleri iki sahife ile ancak ifade edildiği halde, birtek isim takmakla, o hakikati ve o küllî hikmeti gizleyip, gayet küçük ve basit bir perdesini yerine ikame ederek, o mu'cizeli eseri, kör kuvvete ve serseri tesadüfe ve mevhum tabiata isnad edip, Ebu Cehil'den daha echel bir dereceye düşüyorlar. İşte, İrade-i İlâhiyenin nâmuslarının ünvanları olan âdetullah kanunlarının birisine beşer, aczinden mahiyetini bilemediği o kanunun mahiyetine ***"elektrik"*** namını verip, tenvirdeki harika mu'cize-i kudreti âdileştirmekle ve malûm birşeymiş gibi ***"elektrik kuvveti"*** diye bir isim takmakla, bunun gibi çok harikulâde mu'cizât-ı Kudret-i İlâhiyeyi cahilâne âdileştiriyorlar.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bütün tahiyyeler, bütün mübarek şeyler, bütün salâvat ve duâlar ve bütün kelimat-ı tayyibe Allah'a mahsustur. (Buhari, Ezân: 148, 150, el-Amel Fi's-Salât: 4; Müslim, Salât: 56, 60, 62; Ebû Dâvud, Salât: 178; Tirmizî, Salât: 100, Nikâh: 17; Muvatta', Nidâ': 53, 55; Müsned, 1:292, 376, 382-4:409)
5.)Güzel sözler Ona yükselir. (Fâtır Sûresi, 35:10)

6.)Ey Peygamber, Allah’ın selâmı üzerine olsun.
7.)Bize ve Allah’ın salih kullarına selâm olsun.
8.)Ey Peygamber, Allah’ın selâmı üzerine olsun.
9.)Bâkî olan sadece Odur.

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 2

Parça 2: Hüve nüktesine dair üç nokta

Aziz, sıddık, mütefekkir kardeşlerim,

Evvelâ: Çok emarelerle kat'î kanaatim gelmiş ki, gizli dinsizler, resmî bazı memurları aldatıp Nurun mahrem büyük risaleleri içinde yalnız Rehberi musırrane medâr-ı ittiham tutmaları ve bir buçuk seneden beri bana sıkıntı vermelerinin sebebi, Rehberdeki "Hüve Nüktesi" olduğunu kat'iyen bildim. Çünkü bu Hüve'nin keşfettiği sırr-ı tevhid pek kat'î ve bedihî bir surette küfr-ü mutlakı kırıyor. Hattâ bir kısmında hiçbir vesvese ve şüphe bırakmıyor. Gizli dinsizler buna karşı çare bulamadıklarından, intişarına resmî yasakla sed çekmek için çalıştılar. Bu Hüve Nüktesinin bir gün evvel Medresetü'z-Zehranın erkânlarına bir ders nevinden söylediğim çok noktalarından yalnız üç noktasını sizlere beyan ediyorum.

Birinci nokta: Hava unsurunun yüksek ve ehemmiyetli bir vazifesi [1] اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ âyetinin sırrıyla güzel ve mânidar ve imanî ve hakikatli kelimelerin kalem-i kaderin istinsahıyla ve izn-i İlâhî ile intişar etmesiyle, bütün küre-i havadaki melâike ve ruhanîlere işittirmek ve Arş-ı Âzam tarafına sevk etmek için, kudret-i İlâhî kaleminin mütebeddil bir sahifesi olmaktır.

Madem havanın kudsî vazifesinin, hikmet-i hilkatinin en mühimmi budur. Ve rû-i zemini radyolar vasıtasıyla bir tek menzil hükmüne getirip nev-i beşere pek büyük bir nimet-i İlâhiye olmaktır. Elbette ve elbette, beşer, bu pek büyük nimete karşı bir umumî şükür olarak o radyoları herşeyden evvel kelimat-ı tayyibe olan kelâmullahın, başta Kur'ân-ı Hakîm ve hakikatleri ve imanın ve güzel ahlâkların dersleri ve beşerin lüzumlu ve zarurî menfaatlerine dair kelimatları olmalı ki, o nimete şükür olsun. Yoksa nimet böyle şükür görmezse, beşere zararlı düşer.

Evet beşer, hakikate muhtaç olduğu gibi, bazı keyifli hevesata da ihtiyacı var. Fakat bu keyifli hevesat, beşte birisi olmalı. Yoksa havanın sırr-ı hikmetine münafi olur. Hem beşerin tembelliğine ve sefahetine ve lüzumlu vazifelerinin noksan bırakılmasına sebebiyet verip beşere büyük bir nimet iken, büyük bir nikmet olur, beşere lâzım olan sa'ye şevki kırar.

Şimdi gözümün önündeki makinecik ve radyo kabı, Kur'ân'ı dinlemek için odama getirilmişti. Baktım, on hissede bir hisse kelimat-ı tayyibeye veriliyor. Bunu da bir hatâ-yı beşerî olarak anladım. İnşaallah, beşer bu hatâsını tamir edecek. Ve bütün zemin yüzünü bir meclis-i münevver, bir menzil-i âli ve bir mekteb-i imanî hükmüne geçirmeye vesile olan bu radyo nimetine bir şükür olarak, beşerin hayat-ı ebediyesine sarf edilecek kelimat-ı tayyibe, beşte dördü olacak.

İkinci nokta: Nur Risalelerinde denilmiş ki: "Kâinatı halk edemeyen, bir zerreyi halk edemez. Bir zerreyi tam yerinde halk edip muntazam vazifeleriyle çalıştıran, yalnız kâinatı halk eden Zât olabilir." Bu cümlenin küllî hüccetlerinden bir cüz'î hücceti şudur ki:

Kelimelerin envâının kabı ve mahfazası olan yanımdaki bu radyo makineciğindeki bir avuç hava kat'iyen gösteriyor ki, şimdi elimizde baktığımız radyo "istasyon cetveli" namındaki listede yazılı iki yüze yakın merkezden, bir saatten bir seneye kadar uzak ve muhtelif mesafelerden aynı dakikada birtek kelime-i Kur'âniye, meselâ "Elhamdü lillâh" kelâmı tam hurufatıyla ve şivesiyle ve söyleyenin mahsus sadâsının tarzıyla, bu makinedeki bir avuç havanın zerreleriyle, hiç tegayyür etmeden kulağımıza gelmek için ve muhtelif kelimat-ı Kur'âniyeyi ayrı ayrı sadâ ile, çeşit çeşit şive ile, keza hiç tegayyür etmeden ve bozulmadan bizim kulağımıza getirmek için o bir avuç havanın herbir zerresinde öyle hadsiz bir kuvvet ve ihâtalı bir irade ve bütün rû-yi zemindeki merkezlerde o Kur'ân'ı okuyan hafızların ayrı ayrı şivelerini bilecek ihatalı bir ilim ve onları bütün görecek ve işitecek muhit bir göz ve herşeyi bir anda işitebilir bir kulak olmazsa, elbette bu mu'cize-i kudret vücuda gelmeyecek.

Demek, bu bir avuçtaki hava zerreleri yalnız ve yalnız bütün kâinatı ihata eden bir ilim ve iradenin, sem' ve basarın sahibi bir

Zâtın ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen ve en büyük şey, en küçük şey gibi kudretine kolay gelen bir Kadir-i Mutlakın kudreti ve iradesi ve ilmiyle bu mu’cizât-ı kudrete mazhar oluyorlar. Yoksa, temevvücat-ı havaiyede mevcudiyeti tevehhüm edilen serseri tesadüfün ve kör kuvvetin ve sağır tabiatın icadına yer vermek, her bir zerreyi, bütün zemin yüzündeki küre-i havaiyede bulunan her şeyi görür, bilir ve yapar hâkim-i mutlak etmektir. Bu ise yüz bin derece akıldan uzak, muhal muhaller içinde bir hurafedir. Ehl-i dalâlet gelsinler, mezhepleri ne kadar akıldan uzak ve hurafe olduklarını görsünler.

Üçüncü nokta: Bu radyo makineciğinde ve mânevî kelimat çiçeklerine saksılık eden bu kapçıktaki bir avuç havanın gösterdikleri mu’cizât-ı kudretten bu hakikat anlaşılıyor ki, her bir zerre, Cenâb-ı Hakkı zâtıyla ve sıfâtıyla târif eder ve ispat eder. Bütün kâinatı teftiş eden hükemalar ve ulemalar, büyük ve geniş delillerle Zât-ı Vâcibü’l-Vücudun vücudunu ve vahdetini ispat etmek için bütün kâinatı nazara alırlar, sonra mârifetullahı tam elde ediyorlar. Halbuki nasıl güneş çıktığı vakit bir zerrecik cam, aynı deniz yüzü gibi güneşi gösteriyor ve o güneşe işaret ediyor. Öyle de, bu bir avuç havadaki her bir zerre de, mezkûr hakikate binaen, aynen kâinat denizindeki cilve-i tevhidi, sıfât-ı kemâliyle kendilerinde gösteriyorlar.

İşte, Kur’ân-ı Hakîmin mânevî mu’cizesinin bir lem’ası olan Risale-i Nur bu hakikati izahatıyla ispat etmesi içindir ki müdakkik bir Nurcu, huzur-u daimî kazanmak ve mârifetullahı her vakit tahattur etmek için ve huzur-u daimî hâtırı için Lâ mevcude illâ Hû demeye mecbur olmuyor.

Ve yine bir kısım ehl-i hakikatın dâimî huzuru bulmak için Lâ meşhûde illâ Hû dedikleri gibi, o Nurcu böyle demeye muhtaç olmuyor. Belki

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ [2]

parlak hakikatının kudsî penceresi ona kâfi geliyor. Bu kudsî Arabî fıkranın kısacık bir izahı şudur ki:

Evet, herkesin bu âlemde birer âlemi var, birer kâinatı var. Âdetâ zîşuurlar adedince birbiri içinde hadsiz kâinatlar, âlemler var. Herkesin hususî âleminin ve kâinatının ve dünyasının direği kendi hayatıdır. Nasıl herkesin elinde bir âyinesi bulunsa ve bir büyük saraya mukabil tutsa, herkes bir nevi saraya, âyinesi içinde sahip olur. Öyle de, herkesin hususî bir dünyası var. Bir kısım ehl-i hakikat bu hususî dünyasını Lâ mevcude illâ Hû diye inkâr etmekle, terk-i mâsivâ sırrıyla Cenâb-ı Hakka karşı huzur-u dâimî ve mârifet-i İlâhiye bulur. Ve bir kısım ehl-i hakikat da, yine dâimî mârifet ve huzuru bulmak için Lâ meşhûde illâ Hû deyip kendi hususî dünyasını nisyan hapsine sokar, fânilik perdesini üstüne çeker, huzuru bulmakla bütün ömrünü bir nevi ibadet hükmüne getirir.

Şimdi, bu zamanda, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsiyle tezahür eden

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ

sırrıyla, yani, zerrelerden yıldızlara kadar herşeyde bir pencere-i tevhid var ve doğrudan doğruya Zât-ı Vâhid-i Ehadi sıfâtıyla bildiren âyetleri, yani delâletleri ve işaretleri var.

İşte Hüve Nüktesiyle bu mezkûr hakikat-i kudsiyeye ve imaniyeye ve huzuriyeye icmâlen işaretler vardır. Risale-i Nur, bu hakikati izahatıyla ispat etmiş. Eski zamandaki ehl-i hakikat bir derece mücmelen ve muhtasaran beyan etmişler. Demek, bu dehşetli zaman daha ziyade bu hakikate muhtaçtır ki, Kur'ân-ı Hakîmin i'câzıyla bu hakikat tafsilâtıyla ihsan edilmiş, Nur Risaleleri de bu hakikata bir nâşir olmuşlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [3]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Güzel sözler Ona yükselir. (Fâtır Sûresi, 35:10)
2.)Her bir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir âyet vardır. (İbnü'-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'ani'l-Azîm, 1:24)
3.)Bâkî olan sadece Odur.

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 3

Parça 3: Ehl-i dalâletin mühim bir ahmaklığı

Ondördüncü Söz'ün zeylinden kısacık bir ilave ve ektir.

Altıncı sualin tetimmesi ve haşiyesi

Ehl-i dalâlet ve ilhad, mesleklerini muhafaza ve ehl-i imanın intibahlarına mukabele ve mümanaat etmek için, o derece garip bir temerrüd ve acip bir hamâkat gösteriyorlar ki, insanı insaniyetten pişman eder. Meselâ, bu âhirde beşerin bir derece umumiyet şeklini alan zulümlü, zulümatlı isyanından, kâinat ve anâsır-ı külliye kızdıklarından; ve Hâlık-ı Arz ve Semâvât dahi, değil hususî bir Rububiyet, belki bütün kâinatın, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkimi haysiyetiyle, küllî ve geniş bir tecellî ile, kâinatın heyet-i mecmuasında ve Rububiyetin daire-i külliyesinde nev-i insanı uyandırmak ve dehşetli tuğyanından vazgeçirmek ve tanımak istemedikleri Kâinat Sultanını tanıttırmak için, emsalsiz, kesilmeyen bir su, hava ve elektrikten, zelzeleyi, fırtınayı ve harb-i umumî gibi umumî ve dehşetli âfâtı nev-i insanın yüzüne çarparak onunla hikmetini, kudretini, adaletini, kayyumiyetini, iradesini ve hâkimiyetini pek zahir bir surette gösterdiği halde; insan suretinde bir kısım ahmak şeytanlar ise, o küllî işârât-ı Rabbâniyeye ve terbiye-i İlâhiyeye karşı eblehâne bir temerrüdle mukabele edip diyorlar ki, “Tabiattır, bir madenin patlamasıdır, tesadüfîdir. Güneşin harareti elektrikle çarpmasıdır ki, Amerika’da beş saat bütün makineleri durdurmuş ve Kastamonu vilâyeti cevvinde ve havasında semâyı kızartmış, yangın suretini vermiş” diye, mânâsız hezeyanlar ediyorlar.

Dalâletten gelen hadsiz bir cehalet ve zındıkadan neş’et eden çirkin bir temerrüd sebebiyle, bilmiyorlar ki, esbab yalnız birer

bahanedirler, birer perdedirler. Dağ gibi bir çam ağacının cihazatını dokumak ve yetiştirmek için bir köy kadar yüz fabrika ve destgâh yerine küçücük çekirdeği gösterir; “İşte bu ağaç bundan çıkmış” diye, Sâniinin o çamdaki gösterdiği bin mucizâtı inkâr eder misillü, bazı zahirî sebepleri irâe eder. Hâlıkın ihtiyar ve hikmetle işlenen pek büyük bir fiil-i rububiyetini hiçe indirir. Bazan gayet derin ve bilinmez ve çok ehemmiyetli, bin cihette de hikmeti olan bir hakikate fennî bir nam takar. Güya o nam ile mahiyeti anlaşıldı, âdileşti, hikmetsiz, mânâsız kaldı!

İşte, gel, belâhet ve hamâkatin nihayetsiz derecelerine bak ki, yüz sahife ile tarif edilse ve hikmetleri beyan edilse ancak tamamıyla bilinecek derin ve geniş bir hakikat-i meçhuleye bir nam takar; malûm bir şey gibi, “Bu budur” der. Meselâ, “Güneşin bir maddesi, elektrikle çarpmasıdır.”

Hem birer irade-i külliye ve birer ihtiyar-ı âmm ve birer hâkimiyet-i nev’iyenin ünvanları bulunan ve **“âdetullah”** namıyla yad edilen fıtrî kanunların birisine, hususî ve kasdî bir hadise-i Rububiyeti ircâ eder. O ircâ ile, onun nisbetini irade-i ihtiyariyeden keser; sonra tutar, tesadüfe, tabiata havale eder, Ebu Cehil’den ziyade muzaaf bir echeliyet gösterir. Bir neferin veya bir taburun zaferli harbini bir nizam ve kanun-u askeriyeye isnad edip kumandanından, padişahından, hükûmetinden ve kasdî harekâttan alâkasını keser misillü, âsi bir divane olur.

Hem meyvedar bir ağacın bir çekirdekten icadı gibi, bir tırnak kadar bir odun parçasından, çok mucizatlı bir usta, yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kumaşları yapsa, bir adam o odun parçasını gösterip dese, “Bu işler tabiî ve tesadüfî olarak bundan olmuş”; o ustanın harika san’atlarını, hünerlerini hiçe indirse, ne derece bir hamâkattir. Aynen öyle de...

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 4

Parça 4: Ülfet hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
اَبَداً دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelen: Seksen sene bir mânevî ömr-ü bâki kazandıran şuhur-u selâsenizi ve mübarek kudsî gecelerinizi ve leyle-i Regaibinizi ve leyle-i Miracınızı ve leyle-i Berâtınızı ve leyle-i Kadrinizi ruh u canımızla tebrik ve herbir Nurcunun mânevî kazançları ve duaları umum kardeşleri hakkında makbuliyetini rahmet-i İlâhiyeden rica ve hizmet-i Nuriyede muvaffakiyetinizi tebrik ederiz.

Saniyen: Tesemmüm vesilesiyle nisyan-ı mutlak hastalığının musibeti, benim hakkımda bir nimet ve merhamet hükmüne ve bazı hakaikin keşfine bir anahtar olduğunu, bana çok acımamak için haber veriyorum. Fakat yine duanızı ruh u canımla rica ediyorum.

Evet, şimdi Siracü'n-Nur başındaki münâcâtı okudum. Ülfet ve âdet ve yeknesaklık perdeleri altında çok harika hakikatler gizleniyor gördüm. Bilhassa ehl-i gaflet ve ehl-i tabiat ve felsefenin dinsiz kısmı bu âdetullah kanunlarının perdesi altında çok mu'cizât-ı kudret-i İlâhiyeyi görmeyip, dağ gibi bir hakikati, zerre gibi bir âdi esbaba isnad eder, yükletir. Kadîr-i Mutlakın her şeydeki mârifet yolunu seddeder. Ondaki nimetleri kör olup görmeyerek, şükür ve hamd kapısını kapıyorlar.

Meselâ, birtek kelimeyi aynı anda milyon, belki milyar kelime olarak, cilve-i kudret sahife-i havada istinsah ettiği gibi, [3] إِلَيْهِ

يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ âyetinin remziyle her kelime-i tayyibe, bütün küre-i havada birden, âdetâ zamansız, kalem-i kudretle istinsah edildiği gibi mânevî ve makbul hakikatlerin bir yazar-bozar tahtası hükmünde olan küre-i havada kudretin acip bir mu'cizesinin zaman-ı Âdemden beri ülfet perdesi altında ehl-i gaflet nazarında saklandığı gibi; şimdi, radyo namı verdikleri ayn-ı hakikatle sabit olmuş ki: İçinde hadsiz bir ilim ve hikmet ve irade bulunan gayr-ı mütenahi bir kudret-i ezeliyenin cilvesi, her zerre-i havâide hâzır ve nâzırdır ki, hadsiz ayrı ayrı kelimeler herbir zerre-i havaînin küçücük kulağına girip incecik dilinden çıktığı halde karışmıyor, bozulmuyor, şaşırmıyor.

Demek bütün esbab toplansa, tek bir zerrenin bu vazife-i fıtriyesindeki cilve-i kudret-i kudsiyeyi hiçbir cihette yapamadığı ve bu her zerrenin hadsiz ince küçük kulağında ve dilinde gayet harika san'ata hiçbir cihette hiçbir parmak karışmadığı için, ehl-i dalâlet ve ehl-i gaflet ***"ülfet, âdet, kanunluk, yeknesaklık"*** perdesiyle saklayıp, âdi bir isim takıp, muvakkat kendilerini aldatıyorlar.

Meselâ, On Dördüncü Sözün Zeylinin hâşiyesinde denildiği gibi, pek çok mu'cizatlı bir usta, bir tırnak kadar bir odun parçasından yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kumaşları yapsa, bir adam o odun parçasını gösterip dese, "Bu işler tabiî ve tesadüfî olarak bundan olmuş." O ustanın harika san'atlarını, hünerlerini hiçe indirse, ne derece bir hamakat ve dalâlette bir hurafet ve hezeyan olduğu gibi; aynen öyle de, çam ve incir ağacı gibi binler harika san'atları tazammun eden bir mu'cize-i kudreti, nohut gibi iki çekirdeği gösterip "Bunlar bundan olmuş" demek; veya küre-i havayı bir konferans meydanı ve zemin yüzünü bir dershane ve bir mekteb-i irfan hükmüne getiren ve hadsiz nimetleri tazammun eden ve hadsiz şükürlerle mukabele etmek lâzımken; ve beşerin saadet-i ebediyesindeki ihsanat-ı İlâhiyenin bir muaccel **(Haşiye)** nümunesi ve hiçbir şüpheyi bırakmayan ve doğrudan doğruya hazine-i rahmetten ihsan edilen bir hediye-i Rahmâniyeye radyo namını takmakla, bu elektrik ve havanın temevvücatı namını vermekle, o yüz bin nimetlere küfran perdesini çekmek, aynen o misal gibi, maddiyunların ve ehl-i dalâletin hadsiz bir divanelikleridir ki, hadsiz bir cinayet olup, hadsiz bir azaba onları müstehak eder.

İşte, kardeşlerim, hakikaten bugün, Siracü'n-Nur'un başındaki Münâcâtı tashih niyetiyle okudum. Kuvve-i hâfızam tam söndüğü için, birden o münâcâtın hakikatlerine karşı, güya seksen yaşında iken yeni dünyaya gelmişim gibi, birden ülfet ve âdetleri bilmiyor gibi, o malûm âdetler perde olamadı. Kemâl-i şevkle tam istifade edip okudum. Pek harika gördüm. Ve anladım ki, gizli düşmanlarımız bir kısım resmî memurları aldatıp, Siracü'n-Nur'un âhirini bahane ederek müsaderesine, yani başındaki Münâcâtın intişar etmemesine çalıştıklarına kanaatim geldi. Rehberdeki Hüve Nüktesi gibi bu Münâcât da, Siracü'n-Nur'a dinsizler tarafından hücumunun bir sebebidir.

Salisen: Size bütün ruh u canımızla müjde veriyoruz ki, Nurculardaki tam ihlâs ve hakikî sadakat ve sarsılmaz tesanüd vesilesiyle, başımıza gelen bütün musibetler, hizmet-i imaniyemiz noktasında büyük nimetlere çevrilmiş ve perde altında hatır ve hayale gelmeyen Nurun fütuhatları oluyor.

Meselâ, Isparta'dan buraya, yani İstanbul'a mahkemeye gelmekliğim için yüz banknot, otomobile mecburiyetle verildi. Sizi temin ediyorum ki, yalnız bu meselede ve yalnız Rehbere ait ve yalnız benim şahsıma ait meydana gelen ve gelmeye başlayan netice-i hizmete iki bin banknot verseydim yine ucuz sayacaktım. Umuma ait neticeleri de buna kıyas edilsin.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Duanıza muhtaç hasta kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Bu kelimede büyük bir hakikat hazinesinin anahtarına işaret var.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi ebediyen, dâima üzerinize olsun.
3.)Güzel sözler Ona yükselir. (Fâtır Sûresi, 35:10)
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 5

Hüve Nüktesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz ve sıddık kardeşlerim,

Kardeşlerim, [4] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ve [5] قُلْ هُوَ اللهُ deki (هُو) "Hû" lâfzında, yalnız maddî cihette bir seyahat-i hayaliye-i fikriyede, hava sahifesinin mütalâasıyla âni bir surette görünen bir zarif nükte-i tevhidde, meslek-i imaniyenin hadsiz derece kolay ve vücub derecesinde suhuletli bulunmasını ve şirk ve dalâletin mesleğinde hadsiz derecede müşkilâtlı, mümteni binler muhal bulunduğunu müşahede ettim. Gayet kısa bir işaretle o geniş ve uzun nükteyi beyan edeceğim.

Evet, nasıl ki bir avuç toprak, yüzer çiçeklere nöbetle saksılık eden kabında, eğer tabiata, esbaba havale edilse, lâzım gelir ki, ya o kapta küçük mikyasta yüzer, belki çiçekler adedince mânevî makineler, fabrikalar bulunsun; veyahut o parçacık topraktaki herbir zerre, bütün o ayrı ayrı çiçekleri, muhtelif hasiyetleriyle ve hayattar cihazatıyla yapmalarını bilsin, adeta bir ilâh gibi hadsiz ilmi ve nihayetsiz iktidarı bulunsun. Aynen öyle de, emir ve iradenin bir arşı olan havanın, rüzgârın herbir parçası ve bir nefes ve tırnak kadar

olan (هُو) “Hû” lâfzındaki havada, küçücük mikyasta, bütün dünyada mevcut telefonların, telgrafların, radyoların ve hadsiz ve muhtelif konuşmaların merkezleri, santralları, âhize ve nâkileleri bulunsun ve o hadsiz işleri beraber ve bir anda yapabilsin; veyahut o (هُو) “Hû”daki havanın, belki unsur-u havanın herbir parçasının herbir zerresi, bütün telefoncular ve ayrı ayrı umum telgrafçılar ve radyo ile konuşanlar kadar mânevî şahsiyetleri ve kabiliyetleri bulunsun ve onların umum dillerini bilsin ve aynı zamanda başka zerrelere de bildirsin, neşretsin. Çünkü, bilfiil o vaziyet kısmen görünüyor ve havanın bütün eczasında o kabiliyet var. İşte, ehl-i küfrün ve tabiiyyun ve maddiyyunların mesleklerinde, değil bir muhal, belki zerreler adedince muhaller ve imtinâlar ve müşkilâtlar âşikâre görünüyor.

Eğer Sâni-i Zülcelâle verilse, hava bütün zerratıyla O’nun emirber neferi olur. Birtek zerrenin muntazam birtek vazifesi kadar kolayca, hadsiz küllî vazifelerini Hâlıkının izniyle ve kuvvetiyle ve Hâlıka intisap ve istinad ile ve Sâniinin cilve-i kudretiyle ve bir anda, şimşek sür’atinde ve (هُو) “Hû” telâffuzu ve havanın temevvücü suhuletinde yapar. Yani, kalem-i kudretin hadsiz ve harika ve muntazam yazılarına bir sahife olur. Ve zerreleri, o kalemin uçları; ve zerrelerin vazifeleri dahi, kalem-i kaderin noktaları bulunur. Birtek zerrenin hareketi derecesinde kolay çalışır.

İşte, ben لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ve قُلْ هُوَ اللهُ deki hareket-i fikriye ile seyahatimde hava âlemini temâşâ ve o unsurun sahifesini mütalâa ederken, bu mücmel hakikati tam vazıh ve mufassal, aynelyakîn müşahede ettim. Ve (هُو) “Hû”nun lâfzında, havasında böyle parlak bir burhan ve bir lem’a-i Vâhidiyet bulunduğu gibi, mânâsında ve işaretinde gayet nuranî bir cilve-i Ehadiyet ve çok kuvvetli bir hüccet-i tevhid ve “(هُو) ‘Hû’ zamirinin mutlak ve müphem işareti hangi Zâta bakıyor?” işaretine bir karine-i taayyün o

hüccette bulunması içindir ki, hem Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, hem ehl-i zikir, makam-ı tevhidde bu kudsî kelimeyi çok tekrar ederler diye, ilmelyakîn ile bildim.

Evet, meselâ bir nokta beyaz kâğıtta iki üç nokta konulsa karıştığı; ve bir adam, muhtelif çok vazifeleri beraber yapmasıyla şaşıracağı; ve bir küçük zîhayata çok yükler yüklenmesiyle altında ezildiği; ve bir lisan ve bir kulak, aynı anda müteaddit kelimelerin beraber çıkması ve girmesi, intizamını bozup karışacağı halde, aynelyakîn gördüm ki, (هُوَ) “Hüve”nin anahtarıyla ve pusulasıyla fikren seyahat ettiğim hava unsurunda, herbir parçası, hattâ herbir zerresi içine muhtelif binler noktalar, harfler, kelimeler konulduğu veya konulabileceği halde karışmadığını ve intizamını bozmadığını; hem ayrı ayrı pek çok vazifeler yaptığı halde hiç şaşırmadan yapıldığını; ve o parçaya ve zerreye pek çok ağır yükler yüklendiği halde hiç zaaf göstermeyerek, geri kalmayarak intizamla taşıdığını; hem binler ayrı ayrı kelime, ayrı ayrı tarzda, mânâda o küçücük kulak ve lisanlara kemâl-i intizamla gelip, çıkıp, hiç karışmayarak, bozulmayarak o küçücük kulaklara girip o gayet incecik lisanlardan çıktığı; ve o her zerre ve her parçacık, bu acip vazifeleri görmekle beraber, kemâl-i serbestiyetle, cezbedârâne, hal diliyle ve mezkûr hakikatin şehadeti ve lisanıyla لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ve قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ deyip gezer ve fırtınaların ve şimşek ve berk ve gök gürültüsü gibi havayı çarpıştırıcı dalgalar içerisinde intizamını ve vazifelerini hiç bozmuyor ve şaşırmıyor ve bir iş diğer bir işe mâni olmuyor; ben aynelyakîn müşahede ettim.

Demek, ya herbir zerre ve herbir parça havada nihayetsiz bir hikmet ve nihayetsiz bir ilmi, iradesi ve nihayetsiz bir kuvveti, kudreti ve bütün zerrâta hâkim-i mutlak bir hassaları bulunmak lâzımdır ki, bu işlere medar olabilsin. Bu ise zerreler adedince muhal ve bâtıldır. Hiçbir şeytan dahi bunu hatıra getiremez. Öyle ise, bu sahife-i hava, hakkalyakin, aynelyakîn, ilmelyakîn derecesinde bedahetle, Zât-ı Zülcelâlin hadsiz, gayr-ı mütenâhi ilmi ve hikmetle çalıştırdığı kalem-i kudret ve kaderin mütebeddil sahifesi ve bir Levh-i Mahfuzun âlem-i

tagayyürde ve mütebeddil şuûnâtında bir Levh-i Mahv, İsbat namında yazar bozar tahtası hükmündedir.

İşte, hava unsuru yalnız nakl-i asvat vazifesinde mezkûr cilve-i vahdâniyeti ve mezkûr acaibi gösterdiği ve dalâletin hadsiz muhaliyetini izhar ettiği gibi; unsur-u havaînin sair ehemmiyetli vazifelerinden biri de elektrik, câzibe, dâfia, ziya gibi sair letâifin naklinde şaşırmadan, muntazaman, asvat naklindeki vazifeyi gördüğü aynı zamanda bu vazifeleri dahi gördüğü aynı zamanında, bütün nebatat ve hayvanata teneffüs ve telkih gibi hayata lüzumu bulunan levazımatı kemâl-i intizamla yetiştiriyor. Emir ve irade-i İlâhiyenin bir arşı olduğunu kat'î bir surette ispat ediyor. Ve serseri tesadüf ve kör kuvvet ve sağır tabiat ve karışık, hedefsiz esbab ve âciz, câmid, cahil maddeler bu sahife-i havaiyenin kitabetine ve vazifelerine karışması hiçbir cihetle ihtimal ve imkânı bulunmadığını aynelyakin derecesinde ispat ettiğini kat'î kanaat getirdim. Ve herbir zerre ve herbir parça lisan-ı hâl ile لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ ve قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ dediklerini bildim. Ve bu (هُوَ) "Hüve" anahtarıyla havanın maddî cihetindeki bu acaibi gördüğüm gibi, hava unsuru da bir (هُو) "Hû" olarak âlem-i misal ve âlem-i mânâya bir anahtar oldu.

Gördüm ki, âlem-i misal, nihayetsiz fotoğraflar ve herbir fotoğraf, hadsiz hâdisât-ı dünyeviyeyi aynı zamanda hiç karıştırmayarak alıyor. Binler dünya kadar büyük ve geniş bir sinema-i uhreviye ve fâniyâtın fâni ve zâil hallerini ve vaziyetlerini ve geçici hayatlarının meyvelerini sermedî temâşâgâhlarda ve Cennette saadet-i ebediye ashablarına da dünya maceralarını ve eski hâtıratlarını levhalarıyla gözlerine göstermek için pek büyük bir fotoğraf makinası olarak bildim.

Hem Levh-i Mahfuzun, hem âlem-i misâlin iki hücceti ve iki küçücük nümunesi ve iki noktası, insanın başında olan kuvve-i hâfıza ve kuvve-i hayaliye, mercimek küçüklüğünde iken, hiç karıştırmayarak bir büyük kütüphane kadar, hiç karıştırmayarak kemâl-i intizamla içlerinde yazılması kat'î ispat eder ki, o iki kuvvenin

nümune-i ekber ve âzamları olan âlem-i misal ile levh-i mahfuzdur, hava ve su unsurlarının, hususan nutfelerin suyu ve toprak unsurunun pek fevkinde daha ziyade hikmet ve irade ile ve kalem-i kader ve kudretle yazıldıklarını ve hiçbir cihetle tesadüf ve kör kuvvetin ve sağır tabiatın ve câmid, hedefsiz esbabın karışması yüz derece muhal ve hiçbir vecihle mümkün olmadığını, Hakîm-i Zülcelâlin kalem-i kader ve hikmetinin sahifesi olduğu, ilmelyakîn ile kat'î bilindi. (Mütebakisi şimdilik yazdırılmadı.)

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (6)

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. (Bakara Sûresi, 2:163; Âl-i İmrân Sûresi, 3:2; Haşir Sûresi, 59:22)
5.)De ki: O Allah'tır. (İhlâs Sûresi, 112:1)
6.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Nur Aleminin Bir Anahtarı : Parca 6

Parça 6: Bir Haşiye

Nur Âleminin Bir Anahtarının bir hâşiyesi

Bu Nur Anahtarının radyo bahsine dair, iki üniversiteli ile, birgün hareket etmekte olan, hiçbir telle bağlı bulunmayan bir otomobilde bulunan radyo ile, uzakta bir mevlid-i şerif dinliyorduk. O iki Nurcu üniversitelilere dedim:

Nurda dahi, hayat, vücut gibi doğrudan doğruya kudret-i İlâhiyenin perdesiz tecellîsi bedahetle göründüğüne bir delil budur ki: Şimdi bu makinecikteki tırnak kadar bir hava, mânevî az bir nur, yalnız bu mevlidden gelen kelimeleri dinler, söyler değil, belki binler, milyonlar kelimeleri aynı anda dinler, söyler ki, binler istasyondaki ayrı ayrı kelimeleri şimdiki işittiğimiz kelimeler gibi işitir ve işittirebilir, bize söyleyebilir. Demek en cüz'î, en küllî olur.

Hem o küçücük, parçacık hava, küre-i hava kadar vazife görür. En küçük, en büyük küre-i hava kadar büyür.

Eğer cilve-i kudret-i Ezeliyeye verilmezse, öyle acip bir hurafeli tezat olur ki, hiçbir hayale gelmez. Birşey zıddına inkılâbı muhal olduğundan, böyle binler derece en cüz'î, zıddı olan en küllî olmak; en küçük, en büyük olmak; en câmid, câhil, şuursuz, âciz en muktedir, en dirâyetli ve iradetli ve şuurlu olmak lâzım gelir ki, yüzer tezad ve muhaller ve hurafeler içinde, emsali bulunmaz bir hurafedir. Demek, bilbedâhe kudret-i Ezeliyenin bir cilvesidir. Ve o cilveyi küre-i havada umumen temsil eden bu gelen hadis-i şerifin meâli gösteriyor. Şöyle ki:

Bir melâike var. Kırk bin başı var. Her başında, kırk bin dil var. Herbir dilde kırk bin tesbihat yapıyor. 64 trilyon tesbihat aynı anda söylüyor. Demek küre-i hava, bu melâike gibidir. Yani, bu melâikenin tesbihatı adedince her kelime-i tayyibe, hava sahifesinde yazılıyor.

Küre-i hava diyor ki: "Bu hadis, benden veya bana nezarete memur melekten haber veriyor. Çünkü, insandaki bütün konuşmalar

ve sair bütün hadsiz sesler, karışmaları içinde karıştırılmadan tam hurufatıyla ve söyleyenlerin şiveleriyle, mümtaz sesleriyle söylenmek gösterir ki, küllî bir şuurla yapılan bu iş yalnız tek bir zerrenin vazifesi, ne bana, yani küre-i havaya ve ne de bütün esbaba vermesi hiçbir cihet-i imkânı yok. Demek her yerde hâzır, nâzır ehadiyet cilvesiyle ve içinde ihatalı bir irade, muhit bir ilim bulunan bir kudret-i Ezeliyenin cilvesidir. Buna milyonlar şahitlerinden birisi radyodur.”

On Üçüncü Sözde hikmet-i Kur’âniye ile hikmet-i felsefeyi muvazene bahsinde denilmiş olan meselenin meâli budur ki:

Felsefe-i insaniye, gayet harikulâde mu’cizât-ı kudret-i İlâhiyenin mu’cizât-ı rahmeti üstüne âdiyat perdesi çeker. O âdiyat altındaki vahdaniyet delillerini ve o harika nimetlerini görmüyor, göstermiyor. Fakat âdetten huruç etmiş hususî bazı cüz’iyâtı görür, ehemmiyet verir.

Meselâ, hilkat-ı insaniyedeki kudret mu’cizelerini görmüyor, ehemmiyet vermiyor. Fakat, kaideden çıkmış iki başlı, üç ayaklı bir insanı görüp, istiğrab ve velvele-i hayretle nazar-ı dikkati celb eder. Küllî, umumî mu’cizâtı âdet perdesinde saklar; cüz’î ve kanundan çıkmış ve taifesinden ayrılmış maddeleri medâr-ı ibret yapar.

Hem meselâ, hayvandan, insandan yavruların pek harika, pek mu’cizatlı iaşelerini âdi görüp ehemmiyet vermiyor. Fakat bir vakit Amerika’da bir gazetenin neşrettiği gibi, taifesinden çıkmış, milletinden ayrılmış, denizin dibine girmiş bir böceğin, bir yeşil yaprak rızık olarak ağzına verilmesini gören balıkçılar ağlamışlar; şâşaa ile ilân etmişler.

Halbuki; en cüz’î bir yavruda, memedeki âb-ı kevser gibi rızkında, onun gibi binler mu’cizât-ı rahmet ve ihsan var. Felsefe-i beşeriye görmüyor ki şükretsin, o Rahmânür-Rahîmi tanısın, şükürle mukabele etsin.

İşte, hikmet-i Kur’âniye, o âdiyat perdesini yırtar. O küllî, umumî harika mu’cizeleri ve fevkalâde nimetleri beşere ders verir, Allah’ı tanıttırır. Küllî şükür namına ubudiyete sevk eder.

İşte, felsefe-i beşeriyenin en acip, en antika hatâsından birisi de şudur ki: Cüz-ü ihtiyarîsi ve iradesi, en zahir ve küçük fiili olan “söylemeye” kâfi gelmiyor, icad edemiyor. Yalnız havayı harflerin mahrecine sokuyor. Bu cüz’î kesb ile, Cenâb-ı Hak, onun o kesbine

binaen o kelimatı halk eder, havaya da binler nüsha yazar. Bu kadar icattan insanın eli kısa olduğu halde, bütün esbab-ı kâinat âciz kaldıkları bir harika küllî mu'cizât-ı kudrete ***"beşer icadı"*** namını vermek ne kadar büyük bir hatâ olduğunu, zerre kadar şuuru bulunan anlar.

İşte, bunun bir misali, yüz bin harikaları tazammun eden bir kanun-u İlâhîyi, beşerin istifadesine vesile olmak için bir keşfiyat, yani fiilî dualarına bir nevî kabul hükmünde bir ilham-ı İlâhî ile keşf olan radyo ile, beşer istifadesine vesile olan biçare, âciz-i mutlak bir insana, "Hah! Radyoyu filân keşşaf icad etti ve elektrik kuvvetini buldu. Ve bazı keşşaflar da, beşerin kafasını okumak için bir madde icad etmeye çalışıyorlar!"

Evet, Cenâb-ı Hak bu kâinatı, insana lâzım ve lâyık her şeyi içinde halk etmiş bir misafirhanedir; ziyafetler nevinde bazı zaman ve asırlarda gizli kalmış nimetlerini dua-yı fiilî olan telâhuk-u efkârdan ileri gelen taharriyat neticesinde ellerine ihsan eder. Buna karşı şükretmek lâzım gelirken, bir küfran-ı nimet nevinden, âdi, âciz bir insanın icadı, hüneri nazarıyla bakıp, sonra o küllî bir şu-ur ve ilim ve irade ve rahmet ve ihsanın neticesi olan o harikaları unutturup, yalnız ince bir perdesini gösterip, şuursuz tesadüfe, tabiata ve câmid maddelere havale edip, ahsen-i takvimde olan insaniyetin mahiyetine zıt bir cehl-i mutlak kapısını açmaktır. Öyleyse

وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ [1]

düsturuyla, mahlûkata mânâ-yı harfiyle bakmak elzemdir ki, insan, insan olsun.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ [2]

1.)Herbir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir âyet vardır. (İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm, 1:24)
2.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka

bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Parça 7: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında

Parça 7: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Mevlid-i Şerifinizi ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Ve muvaffakiyetinizi ve Nurların fevkalâde tesirli intişarlarını sizlere müjde ediyoruz. Ve Nurcuları tebrik ediyoruz.

Saniyen: Bu mübarek gecede pek şiddetli bir ihtar kalbime geldi ki: İstanbul'daki üniversiteciler Eski Said ile Yeni Said'in Tarihçe-i Hayatındaki harikaları yazmaları münasebetiyle iki fikir meydana gelmiş.

Birisi: Dostlarda, benim haddimden pek ziyade, fevkalâde bir nevi velâyet gibi bir hüsn-ü zan hasıl olmuş. Ve muârızlarda ve ehl-i felsefede de pek harika bir dehâ zannı ve hattâ bazılarında da kuvvetli bir sihir tevehhümüyle, haddimden bin derece ziyade bir tevehhüm hasıl olmuş. Ve bu mânâya dair çok yerlerde "Bunun hakikati nedir?" diye maddî ve mânevî izahı benden istenilmişti. Ben de bu geceki şiddetli ihtar için çok mukaddematlı bir hakikati beyan etmeye mecbur oldum.

Birinci mukaddeme: Nasıl ki bir çam ağacının buğday tanesi kadar bir çekirdeği, koca çam ağacına bir mebde' oluyor; kudret-i İlâhî o acip ağacı o çekirdekten halk ediyor. Milyondan ancak bir hisse o çekirdekte bulunurken, o çekirdek kader kalemiyle yazılan mânevî bir fihriste olmuş. Yoksa, bir köy kadar fabrikalar lâzımdır ki, o acip ağaç, dal ve budaklarıyla teşkil edilsin. İşte, azamet ve kudret-i İlâhînin bir delili de budur ki, bir zerreden dağ gibi şeyleri halk eder.

İşte, aynen bunun gibi, hiçbir mahviyet ve tevazu niyetiyle olmayarak, bütün kanaatimle ilân ediyorum ki, benim hizmetim ve

sergüzeşte-i hayatım, bir nevi çekirdek hükmüne geçmiş. İnayet-i İlâhiye ile bu zamanda ehemmiyetli bir hizmet-i imaniyeye mebde' olmak için, Kur'ân'dan gelen ve meyvedar bir şecere-i âliye olan Nur Risalelerini ihsan etmiş. Ben bunu kasemle temin ediyorum ki, bütün hayatımda geçen o harikalardan dolayı ben kendimde kat'iyen bir kabiliyet ve bir meziyet ve o fevkalâdeliğe bir liyakat görmüyordum. Hayret hayret içinde kalıyordum. Değil fevkalâde bir dehâ veyahut fevkalâde bir velâyet, belki kendi kendimi idâre edecek ve hayat-ı içtimaiye ile münasebettar olacak bir kabiliyet görmüyordum. Gerçi zahiren hodfuruşluk gibi bazı hâlât hayatımda görünmüştü. O da ihtiyarım haricinde halkların hüsn-ü zannını tekzip etmemek için bir nevi hodfuruşluk gibi oluyordu. Fakat halkların hüsn-ü zannı gibi hakikatte olmadığımın hikmetini bilmediğimden ve dünyaya yaramadığımı, böyle bin derece haddimden fazla bir teveccühe mazhar olduğumu bütün bütün hilâf-ı hakikat telâkki ediyordum. Fakat Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür olsun ki, yetmiş seksen senelik hayatımın sonlarında onun hikmetini ihsan-ı İlâhiye ile bir derece bildik ve kısaca bir kısmına işaret edeceğim. Ve çok nümunelerinden bir kısım nümunelerini beyan ediyorum:

Birinci nümune: Medrese usulünce hiç olmazsa on beş sene tahsil-i ilim lâzım geliyor ki, hakaik-i diniye ve ulûm-u İslâmiye tam elde edilsin. O zamanda Said'de, değil harika bir zekâ veya bir mânevî kuvvet, belki bütün istidat ve kabiliyetinin haricinde bir acip tarzla, bir iki sene sarf ve nahiv mebâdisini gördükten sonra, üç ayda acip bir tarzda kırk elli kitabı güya okumuş ve icâzet almış gibi bir hâlet göründü.

Bu hal altmış sene sonra doğrudan doğruya gösterdi ki, o vaziyet ulûm-u imaniyeyi üç dört ayda, kısa bir zamanda ellere verebilecek bir tefsir-i Kur'ânî çıkacak ve o biçare Said de onun hizmetinde bulunacak işaretiyle, hem bir zaman gelecek ki, değil on beş sene belki bir sene de ulûm-u imaniyeyi ders alacak medreseler ele geçmeyecek ve azalacak bir zamana bir nevi işaret-i gaybiye gibi mânâlar hatıra geliyor.

İkinci nümune: O eski zamanda, Said'in o çocukluk zamanında büyük âlimlerle münazarasını ve o âlimlerin suallerine cevap vermesini, hattâ kendisi hiç sual etmeden âlimlerin en müşkül suallerine doğru cevap vermesini, ben kat'iyen itiraf ediyorum ve itikad ediyorum ki, o hal ne harika zekâvetimden ve ne de acip istidadımdan neş'et etmiş değildir. Ben de biçare, müptedi, sersem, gürültücü bir çocuk iken, hiç böyle, değil büyük âlimlere cevap vermek, belki küçük hocalara, hattâ küçük talebelere de mağlûp olur bir halde iken doğru cevap vermekliğim, kat'iyen istidadımdan ve zekâvetimden gelmemiş olduğuna kanaat-i kat'iyem var. Yetmiş senedir de hayret ediyordum.

Şimdi ihsan-ı İlâhî ile bir hikmetini anladım ki: Çekirdek gibi, medrese ilimlerine bir ağaç ihsan edilecek ve o ağacın hizmetinde bulunana karşı pek çok rakipleri ve muarızları bulunacak.

İşte, bu zamanda, İslâmlar içinde muhtelif meşrepler ve meslekler sahipleri birbirisini tenkit etmek ve eserine mukabil eserler neşretmek, Mutezile ve Ehl-i Sünnet gibi birbirini kırmak âdetiyle bu zamanda o Nur ağacının hizmetkârının başına vuracak ve rekabet veya meşrep muhalefetiyle en tesirlisi ve en müthişi medrese hocaları olmak lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakka yüz bin şükür olsun ki, eskiden beri devam etmekte olan o âdete muhalif olarak, Risale-i Nur en ziyade ulemânın damarlarına dokundurduğu halde hocaların Nurlara karşı tenkitkârâne eserler yazamadıklarının sebebi, o zamanda o çocuk Said'in ulemânın suallerine karşı doğru cevap vermesi ulemanın cesaretini kırmış ki, hiçbir yerde kıskanç hocalardan, hem meşrepçe Said'e çok muhalif oldukları halde Nur Risalelerine karşı mukabil çıkmamaları, bu halin bir hikmeti olduğuna kanaatim gelmiş. Yoksa böyle acip bir zamanda ehl-i medresenin itirazı başlasaydı, dinsizlik taraftarları olan gizli düşmanlarımız hem Nurları, hem ulemayı çürütmek için ehemmiyetli bir vesile yapacaklardı. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, en ziyade Nurların dokunduğu resmî ulema, aleyhinde bulunamadılar.

Üçüncü nümune: Eski Said'in çocukluk zamanından beri hem kendisi, hem babası fakir oldukları halde, başkalarının sadaka ve hediyelerini almadığının ve alamadığının ve şiddetli muhtaç olduğu

halde hediyeleri mukabilsiz kabul etmediğinin ve Kürdistan âdeti talebelerin tayinatı ahalinin evlerinden verildiği ve zekâtla masrafları yapıldığı halde, Said hiçbir vakit tayin almaya gitmediğinin ve zekâtı dahi bilerek almadığının bir hikmeti, şimdi kat'î kanaatimle şudur ki:

Âhir ömrümde Risale-i Nur gibi sırf imanî ve uhrevî bir hizmet-i kudsiyeyi dünyaya âlet etmemek ve menâfi-i şahsiyeye vesile yapmamak için, o makbul âdete ve o zararsız seciyeye karşı bana bir nefret ve bir kaçınmak ve şiddet-i fakr ve zarureti kabul edip elini insanlara açmamak hâleti verilmişti ki, Risale-i Nur'un hakikî bir kuvveti olan hakikî ihlâs kırılmasın. Ve bunda bir işaret-i mânevî hissediyordum ki, gelecek zamanda maişet derdiyle ehl-i ilmin mağlûbiyeti bu ihtiyaçtan gelecektir.

Dördüncü nümune: Yeni Said ihtiyarlığında bütün bütün siyasetten ve dünyadan kendini çekmeye çalıştığı halde, ehl-i dünyanın bütün bütün kanuna ve insafa ve vicdana, hattâ insanlığa muhalif bir tarzda eşedd-i zulümle yirmi sekiz sene işkencelerle ezdiklerine ve bir sineğin ısırmasına tahammül etmeyen o biçare Said'in baltalarla başına vurduklarına ve ihanetin en şenîlerini yaptıklarına karşı, emsalsiz bir sabır ve tahammül ona ihsan olunması ve gayet asabî ve sinirli olduğu gibi, fıtraten korkak olmadığı halde *"Ecel birdir, tegayyür etmez"* hakikatine imanından gelen büyük bir cesaretle beraber en korkak, en miskin bir vaziyette sükût edip sabretmesi, hattâ bir miktar sonra o işkenceler sonunda ruhuna bir ferah verilmesinin bir hikmeti, kanaat-i kat'iyemle budur ki:

Kur'ân-ı Hakîmin hakaik-i imaniyesini tefsir eden Risale-i Nur'u hiçbir şeye ve şahsî menfaatlerine ve mânevî kemâlâtlarına âlet yapmamak ve hakikî ihlâsı kırmamak için, ehl-i siyaset Said hakkında "dini siyasete âlet yapmak" vehmini verip, tâ Said işkencelerle, hapislerle dini siyasete âlet etmesin diye ehl-i siyasetin zâlimâne hükümleri altında kader-i İlâhî, Nurdaki hakikî ihlâsı kırmamak için Said'e şefkatli tokatlar vurup "Sakın, sakın, hakaik-i imaniyenin tefsiri olan Risale-i Nur'u kendi şahsî menfaatlerine ve hattâ mânevî kemâlâtlarına ve belâlardan ve muzır şeylerden kurtulmaklığına âlet yapma. Tâ ki Nurun en büyük kuvveti olan ihlâs-ı

hakikî zedelenmesin” diye, kader-i İlâhînin şefkatli tokatları olduğuna kat’î kanaat ediyorum.

Hattâ, her ne vakit sırf âhiretime şahsî ibadetle ziyade meşguliyetim sebebiyle Nurun hizmetini bıraktığım aynı zamanında, ehl-i dünya bana musallat olup bana azap verdiğine kat’î kanaat getirmişim.

Bu dördüncü nümunenin izahını en son yazılan mektuplardan, ehl-i siyaset, Said’i dini siyasete âlet yapar diye hapislere atması ve sonra Said onun hikmetini, yani kaderin şefkat tokatları olduğunu anlamasıyla onları helâl etmesi ve kendi tahammülünün hikmetini anlamasına dair olan o mektuba havale ediyoruz.

Beşinci nümune: Bu biçare Said’in gayet muhtaç olduğu ve yetmiş seneden beri o san’atla meşgul olması ve bazı gün iki yüz sahife kadar tashihe mecbur olmasıyla beraber, on yaşındaki zeki bir çocuğun on günde muvaffak olduğu yazı kadar bir yazıya mâlik olamadığına hayret ediliyordu. Halbuki Said bütün bütün istidatsız değildir. Hem de nesebî kardeşlerinin hepsinin de güzel yazıları olduğu halde, bu kadar yazıya muhtaç iken böyle yarım ümmî vaziyetinin hikmeti, kanaat-i kat’iyemle şudur ki:

Bir zaman gelecek ki, cüz’î ve şahsî iktidarlar, kuvvetler mukabele edemeyecek dehşetli ve mânevî düşmanların hücumu zamanında güzel yazı sahiplerini ruh u canıyla aramak ve hizmetine şerik etmek ve o çekirdeğin etrafında su, hava, nur gibi o mânevî ağaca hizmet etmek için o şahsî ve cüz’î hizmeti, küllî ve umumî ve kuvvetli ve bir kaleme mukabil binler kalemi bulmak hikmetiyle ve buz parçası gibi benliğini o mübarek havuz içinde eritmesiyle hakikî ihlâsı elde etmek ve bu suretle imana hizmet etmek hikmetiyle olmuş.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Nurun İlk Kapısı

Nur’un
İlk Kapısı

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

[Bu risalenin felsefeye vurduğu tokat, beşere zararlı ve dine zıt olan felsefe kısmıdır. Beşere menfaatli ve diyanete dost olan felsefe değildir. Hem “ecnebi kâfirler” tâbiri, İslâmiyet ve din aleyhinde çalışanlara aittir.]

Nurun ilk Kapısı : Mukaddeme

Mukaddeme

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Gayet acip ve garip ve beni gayet hayrette bırakan bir hâdise-i Nuriyeyi beyan edeceğim.

Risale-i Nur'un birinci medresesi ve tarlası olan Barla karyesine, yirmi beş senelik bir mufarakattan sonra, aynen meskat-ı re'sim Nurs karyesine karşı olan sıla-i rahimden daha ziyade bir sâikle geldim. Gördüm ki:

Aynen Nurs Köyü vaziyetindeki o eski medresem gibi ve Nurs'taki babamın aynı hanesi gibi ve hakikî meskat-ı re'sim Nurs'a gelmişim gibi, gayet hazin ve lezzetli bir haleti hissettim. Birden ruhuma baktım ki, Eski Said'in ve Yeni Said'in tarz-ı hayatını ve tarik-i hakikatteki tarz-ı hareketlerini ve Risale-i Nur'un telif olunan merkezlerini bilmek için, Risale-i Nur'un telifine merkez ve dershane olmuş olan yerleri gezdim.

Sonra, gayet zevkli ve neşeli bir halet içinde iken, sekiz sene hiç gücendirmeden mükemmel bana hizmet eden Sıddık Süleyman bana bir kitap getirdi. Açtım, baktım ki, Eski Said ile Yeni Said'in birbiriyle münazara edip nefs-i emmareyi susturan ve şuhud derecesindeki hakikatleri ihtiva eden on üç dersler olup, bu on üç dersin doğrudan doğruya Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın âyetlerinden aynelyakîne yakın bir sûrette Yeni Said'e ders olduğunu ve bütün bu derslerde doğrudan doğruya birinci muhatap Said olduğunu gördüm. Küçük Sözler'in ve bazı mühim Sözlerin çekirdeklerini ve bir kısmının tam izahlarını içinde gördüm.

Hususan, bu risalenin âhirinden bir parça evvel, risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) ait olan On Dokuzuncu Söz, gayet kısa olduğu halde, gayet büyük ve gayet kuvvetli olduğu için, bu çekirdek olan

risaleye aynen girmiş. Demek o Söz, gayet ehemmiyetli olduğu içindir ki, aynen Nurun bu çekirdeğine girdiği gibi, Nur mecmualarında da mükerreren neşredilmiş.

Bu eser bana çok ehemmiyetli geldi. Aslâ ve kat'a hatırıma gelmemişti. Bütün bütün bu eseri unutmuştum. Vücudunu hiç bilmiyordum. Sıddık Süleyman'ın sekiz sene sadakatli hizmetinin tam bir yadigârı nev'inden, onun gayet büyük bir hizmeti hükmünde kabul ettim, bin bârekâllah dedim.

İşte, şimdi, Risale-i Nur'un bir fihristesi ve bir listesi ve bir çekirdeği olan bu risalenin içindeki hakikatler gerçi hem Küçük Sözler'de, hem başka Sözlerde bir derece yazılıdır; fakat Said'e karşı Kur'ân'ın birinci dersi ve tam ilmelyakîn ve aynelyakîn derecesinde bir meşhudatı tarzında olmasından, telifindeki acemîlikten gelen içindeki kusurata ve tekrarata bakmayıp, Nur şakirtleri onu neşretseler, inşaallah çoklar istifade edecekler.

Said Nursî

Nurun ilk Kapısı : 1.Ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَبِهِ نَسْتَعِينُ ﴿2﴾
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ ﴿3﴾
وَالسَّلاَمُ عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ
وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ، اٰمِينَ

Birinci ders

اِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ ﴿4﴾
وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

Ey insan! Nedendir ki şu azîm ticarete girmiyorsun? Rabb-i Kerim, senin yanında emaneten koyduğu mülkünü senden satın almak istiyor—tâ ki zayi olmaktan muhafaza etsin. Hem bin derece kıymeti yükselsin. Hem bedeline büyük bir fiyat veriyor. Hem istifaden için senin elinde bırakıyor. Hem külfet-i idaresini kendisi deruhte ediyor. İşte sana beş mertebe kâr içinde kâr!

Hâlbuki, ey gafil, Ona satmadığından, emanette hıyanet ettin. Hem bütün bütün kıymetten düşürttün. Hem bilâ-faide senin elinde zayi olacak. Hem o yüksek fiyat elinden gidecek. Hem senin zimmetinde, günahıyla tekâlif-i idaresi ve âlâmı ile zahmet-i muhafazası kalacak. İşte, beş müthiş derecede hasaret içinde hasaret!

Şu muameledeki vaziyetinle öyle miskin bir adama benzersin ki, o adam bir dağda bulunur. O dağda öyle bir zelzele var ki, bütün emsalini sırayla derin derelere atıp, ellerinde olan herşeyi parça parça ediyor. Nöbet, o adama gelmek üzeredir. Hâlbuki o adamın elinde bir emanet var. O emanet, öyle bir makine-i murassaa-i acibedir ki, o makine içindeki hesapsız mizanlar ve âletlerle, nihayetsiz faydalar ve semereler verebilir.

O elîm halette iken, gördü ki, makinenin hakikî maliki tarafından gelen bir adam der ki:

Seyyidim senden bu emaneti satın almak ister. Ta ki bu dereye sukutunla faydasız kırılmasın, muhafaza etsin. Ve sen dereden çıktıktan sonra, kırılmayacak bir sûrette yine sana teslim edecek.

Hem o âletleri ve mizanları, geniş bostanlarında ve kıymettar maden ve hazinelerinde istimal edeceği için, o âletler ve o mizanlar gayet kıymettar neticeler ve çok ücret ve semereler verirler ki, bütün o kârı sen alırsın. Şayet satmazsan, kıymetsiz ve âdi birer âlet olarak kalacak. O acip ve nâzik âletleri gayet daracık evinde ve küçücük haşin tarlanda istimal edip kıracaksın, ateşe atacaksın.

Hem sana büyük bir fiyat verecek. Hem dağda bulundukça senin elinde kalacaktır. Yalnız yukarı kulpunu, yukarıdan indirdiği bir zincirle bağlamak ister. Ta ki sıkletini senden alıp sana ağırlık vermesin. Külfeti seni tâciz etmesin. Eğer bey'i kabul edersen, seyyidimin hesabıyla, onun namıyla ve onun izni dairesinde güzelce tasarruf et. Ne hüzün çek ve ne de havf et. Nasıl bir nefer atını devlete satar. Kendi de asker olur. Atının üzerine biner. Masârıfı devlete ait; keyif ve safasını o nefer çeker. Eğer ölse, "Devletimin canı sağ olsun" der.

Şayet bu beş derece kârlı bey'i kabul etmezsen, beş derece hasaret içinde emanete hıyanet edeceksin; zâyi olunca, mes'uliyeti kazanacaksın.

İşte temsili anladın. Şimdi hakikate bak:

Evet, o dağ, arzdır. Miskin adam da, fakir insandır. Zelzele de, zeval ve firaktır. Dere de, kabirle âlem-i berzahtır. O makine havas ve cihazat ve letâif âletleriyle mücehhez, senin vücud-u hayattarındır. Görüyorsun ki, bunlar bozuluyorlar, faydasız gidiyorlar. Satın almak isteyen, senin Hâlıkındır. O Hâlıkın, Resulü vasıtasıyla der ki: "Şu

emanetimi, güya senin malın imiş gibi Bana sat, ta zâyi olmasın. Hem zararlı bir sûrette fena bulmasın. Sen bâki ve meyvedar bir sûrette o malına tekrar kavuşabilesin. Hem o hayat içindeki cihazat ve letâif Benim namım ve hesabımla istimal edildiği vakit, nihayetsiz kıymettar ve hadsiz semerat-ı bâkiye verecek.”

İşte o mizanlar ve âletler ise, letâif ve havass-ı insaniyedir. Meselâ, göz, Allah hesabına istimal edilse, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir mütalâacısı ve şu müzeyyen mevcudatın bir seyircisi ve şu masnuatın çiçeklerinin bir arısı olarak ibret ve mârifet ve muhabbet şehdinden, yani balından, nur-u şehadeti kalbe akıtıyor. Eğer nefis hesabına istimal edilse; zâil, fâni bazı mehasini seyretmekle, heves ve şehvetin âdi bir hizmetkârı olur.

Meselâ, lisândaki kuvve-i zâika satılsa, Rahmanü’r-Rahîm’in hazâin-i rahmetinin nâzırı ve matbaha-i nimetinin bir müfettiş-i âlisi hükmünde bir vazifedardır. Satılmazsa, mide tavlasının bir kapıcısı hükmüne sukut eder.

Meselâ, akıl satılsa, bütün künuz-u esmâ-i İlâhiyenin miftahı ve kâinatın hakaikinin keşşafı hükmünde bir cevher-i âli ve gàli olur. Satılmazsa, mâzinin âlâm-ı hazinânesini ve müstakbelin ehvâl-i muhavvifanesini bîçare beşerin başına yükleten meş’um bir âlet hükmüne düşer.

İşte, bütün âlât ve cihazat-ı beşeriyeyi bunlara kıyas et. Eğer o âlât ve cihazat Allah’a verilse, bâki birer elmas olurlar. Eğer verilmezse, fâni birer şişe olurlar.

Elhasıl: Cenâb-ı Hak sana verdiği kendi mülkünü, senden gàli bir kıymetle satın alıyor. Yine senin için muhafaza ediyor.

Ey beşer, bak: İki sadâ senin kulağına geliyor. Biri Kur’ân-ı Hakîmin sada-yı semâvîsidir. Der ki: Sat, kârlısın.

اِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ [5]

diyor. Diğeri, küffarın, felsefe-i medeniyesinin vesvesesidir ki, *“Sen kendine mâliksin”* der. Seni

اِنْ هِىَ اِلاَّ حَيَاتُنَا الدُّنْيَا [6]

diyenlerden etmek ister. Bu münevver hüdâ ile, şu müzevver dehânın mâbeynlerindeki farkı gör; ta kör olmayasın.

وَمَنْ كَانَ فِى هٰذِهِ اَعْمٰى فَهُوَ فِى [7]
الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاَضَلُّ سَبِيلاً
اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ [8]
صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضّالّينَ اٰمِينَ

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Ve sadece Ondan yardım diliyoruz.
3.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Onun yardımıyla. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ü Selâm, mahlukâtın en hayırlısı olan Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ve onun bütün âl ve ashâbının üzerine olsun. Âmin.
4.)Allah mü'minlerden canlarını ve mallarını, karşılığında Cenneti onlara vermek sûretiyle satın almıştır. (Tevbe Sûresi, 9:111)
5.)Asıl hayata mazhar olan, elbette âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)
6.)Hayat, sadece şu bizim dünya hayatıdır. (En'âm Sûresi, 6:29; Mü'minûn Sûresi, 23:37)
7.)Kim bu dünyada hakka karşı körlük ederse, işte o âhirette de kördür ve yolca daha şaşkındır. (İsrâ Sûresi, 17:72)
8.)Allah'ım! "Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet-gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil." Âmin.

Nurun ilk Kapısı : 2.Ders

İkinci ders

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ [1]

Ey insan-ı gâfil! Ey dünya için dinini ihmâl eden! Şu temsilî bir hikâyeyi dinle. Ta dinsiz dünyanın hakikatini göresin.

Eski zamanda iki kardeş vardı. Bu iki kardeş seyahate çıktılar. Git gide, ta yol ikileşti. O iki yolun başında bir adamı gördüler. O adam onlara dedi ki:

“Sağ yolda kanun ve nizama tebaiyet var. Ve o tebaiyet külfeti içinde, bir emniyet ve saadet var. Sol yolda ise, bir serbestiyet ve bir hürriyet var. Ve o serbestiyet ve hürriyet içinde bir tehlike ve şekâvet var. İstediğiniz yola gidebilirsiniz.”

Güzel huylu kardeş sağ yola تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ [2] deyip gitti. Ve o hafif külfeti ve nizam ve kanunu kabul etti. Sû-i hulk sahibi, âzâde-ser kardeş, serbestlik için sol yolu tercih etti. Zâhiren hafif, mânen gayet ağır bir vaziyette gitti. Biz de hayalen bunu takip ediyoruz.

İşte, dağ ve sahrâdan gide gide, ta hâli bir sahrâya dahil oldu. Birden müthiş bir sada işitti. Baktı ki: Dehşetli bir arslan meşelikten çıkıp, kendisine hücum etti. O da kaçıp altmış arşın derinliğinde susuz bir kuyuya rastgeldi. Havfından kendini içine attı. Yarısına kadar inmekle kuyunun duvarında göğermiş bir ağaca rastgeldi. O ağacı tuttu. Gördü ki: O ağacın iki kökü var. Biri siyah renkte, diğeri beyaz renkte iki fare, o iki köke musallat olup kesiyorlar.

Yukarı baktı, arslan kuyunun başında nöbetçi gibi bekliyor. Aşağıya baktı, dehşetli bir ejderha kuyunun içindedir. Başını

kaldırmış, otuz arşın yukarıda ayağının yakınına kadar gelmiş. Ağzının genişliği ise bi'rin, yani kuyunun ağzına benzer, kuyunun duvarına bakar. Isırıcı, muzır haşerat etrafını sarmışlar.

Ağacın başına baktı, gördü ki, incir ağacıdır. Lâkin hârikadan olarak, cevizden nara kadar çok muhtelif ağaçların meyveleri ve yemişleri var. Sû-i fehminden ve sû-i tali'inden bu dehşetli hâlâtın âdi ve kendi kendine olmuş birşey olmadığını anlamadı. Ve bu ince iş içinde iş olduğuna intikal etmedi. Kalb ve ruhu ve akıl ve letâifi bu elîm ve dehşetli vaziyetten feryat ve figan ederken, nefs-i emmâresi tegafül ile tecahül etti. Kalb ve ruhun âh ve enin ve fizarından kulağını kapayıp, kendi kendini aldatarak bir bostanda bulunuyor gibi o meyveleri yemeye başladı. Fakat o meyvelerin bir kısmı zehirli ve muzır idi. Bir hadis-i kudsîde Cenâb-ı Hak buyurdu ki:

اَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِی بِی

Yani, *"Kulum Beni nasıl tanırsa, ona öyle muamele ederim."*

Şu bedbaht adam da sû-i zannıyla gördüğünü hakikat telâkki etti. Öyle muamele gördü ve görüyor. Ne ölür ki kurtulsun ve ne de elemsiz kalır ki yaşasın. Şu miskin ahmak, fehmetmedi ki, bu tılsımlı ve acip işlerde tesadüf mümkün olmaz.

Biz de şu meş'umu şu azapta bırakıp döneceğiz. Mübarek ve yümünlü diğer kardeşin arkasından gideriz.

İşte, şu zât, hüsn-ü sîretinden nâşi, hüsn-ü zannıyla ünsiyet ederek yolunda gidiyor. Bak, nasıl hüsn-ü nazarıyla, kardeşinin mahrum kaldığı bostandan istifade ediyor. Şu bostanda çiçek ve yemişlerle beraber, murdar ve müstakzer şeyler de bulunur. Bu kardeş ise, bu güzel şeylerden istifade etti. Mülevvesata bakmadı. İstirahat etti.

Evvelki meş'um kardeşi ise, murdar şeylerle meşgul oldu. Midesini bulandırdı.

Sonra, bu güzel huylu arkadaş da, git gide öteki kardeşi gibi bir sahrâ-yı azîme dahil oldu. Birden hücum eden bir arslanın sesini işitti, korktu. Lâkin kardeşinden daha az korkmuştu. Zira, o arslanın, sahrâ sultanının bir memuru olduğu ihtimali kendisine tesellî verdi. Lâkin yine kaçtı. Altmış arşınlık derinliğinde bir bi'r-i muattalaya, yani susuz bir kuyuya rastgeldi, kendini içine attı. Ortasında duran bir

ağacı tuttu. O da kardeşi gibi gördü ki, iki mahlûk, o ağacın iki kökünü de kesiyorlar.

Sonra baktı, yukarıda arslan, aşağıda büyük bir yılan var. Yılan geniş ağzını açmış, ayağına takarrüb etmiş olduğunu gördü. Bîçare o da havfından tedehhüş etti. Lâkin onun dehşeti kardeşinin dehşetinden çok derece daha hafifti. Çünkü, güzel hüsn-ü zannıyla ve fehmiyle bu umur-u acîbeyi birbiriyle alâkadar ve bir emirle hareket eder gibi görmekle anladı ki, bu işlerde bir tılsım var. Bunlar bir hâkimin emriyle dönerler. O hafî hâkim, ona bakıyor, tecrübe ediyor, onu bir maksat için davet ediyor. Şu tatlı havftan bir merak neş'et etti. Merakı da, "Acaba beni tecrübe edip ve kendini bana tanıttırmak isteyen ve bu acip yol ile böyle acip bir maksada beni sevkeden kimdir?"

İşte şu merak-ı mârifetten, sahib-i tılsımın muhabbeti neş'et etti. Ağacın başına baktı, gördü ki, incir ağacıdır. Lâkin meyveleri ayrı ayrı çok ağaçların meyveleridir. O vakit tamamen korkusu zail oldu ve o vakit anladı ki, bunda bir tılsım var. O tılsım bunlara hükmediyor. Zira, mümkün değil, bu incir ağacı böyle çok ağacın meyvesini versin. Belki o ağaç, liste ve fihristedir. Gizli olan hâkimin bostanına, hem o melik-i kerîmin misafirlerine ihzar ettiği çeşit çeşit et'imeye işaret eder. Ve o taamların numuneleridirler.

Onun bu muhabbetinden, tılsımı açmak talebi ve tılsım sahibini razı etmek arzusu neş'et etti. Birden miftah ona ilham edildi. O da nida etti ki: "Sana itimat ediyorum ve herşeyi senin için terk ediyorum ve yalnız seninim ve seni istiyorum" dedi.

Birden kuyu duvarı yarıldı. Şâhâne ve nezih bir bahçeye bir kapı açıldı. Arslan ve yılan da iki mutî hizmetkâra dönüp, onu o bahçeye girmek için davet ettiler. Hatta o arslan kendisine musahhar bir at mesabesine döndü.

İşte, ey hayal arkadaşım, bu iki kardeşin vaziyetlerini muvazene et:

Evvelki bedbaht, her vakit yılanın ağzına girmeye muntazırdır. Şu bahtiyar ise, meyvedar ve revnaktar bir bahçeye davet edilir.

Hem evvelki bedbahtın, elîm bir dehşette ve azîm bir korku içinde kalbi parçalanıyor.

Bu bahtiyar ise, leziz bir ibret, tatlı ve mahbub bir havf ve şevk ve mârifet içinde garaibi seyrediyor.

Hem o bedbaht, vahşet ve yeis içinde azap çekiyor. Şu bahtiyar ise, ünsiyet ve ümit ve iştiyak içinde telezzüz ediyor.

Hem o bedbaht, vahşi canavar düşmanların hücumlarına maruz bir mahpus hükmündedir. Şu bahtiyar bir aziz misafirdir ki, misafir olduğu melik-i kerîmin acip hizmetkârlarıyla ünsiyet ediyor.

Hem o bedbaht, zehirli leziz yemişleri yemekle azabını tâcil ediyor. Zira o meyveler asıllarına müşteri olmak için numunelerdir. Tatmaya izin var; hayvan gibi yemeye izin yoktur. Şu bahtiyar ise, tadar, işi anlar, yemesini tehir eder. Ve intizar ile telezzüz eder.

Eğer bedbaht kardeş olmamak ve bahtiyar kardeş olmak istersen, Kur'ân'ı dinle, mutî ol, ona yapış ve itaat et.

Eğer şu hikâye-i temsiliyedeki dekaiki fehmettinse, hakikati ona tatbik et. Mühimlerini ben söyleyeceğim; incelerini de sen istihrac et.

Bak: O iki kardeş, ruh-u mü'minle ruh-u kâfirdir; kalb-i salihle kalb-i fâsıktır. O iki tarik ise, tarik-i Kur'ân ve iman ile tarik-i isyan ve tuğyandır. O yoldaki bostan ise, cemiyet-i beşeriye içinde muvakkat hayat-ı içtimaiyedir ki, şer ve hayır, çirkin ve güzel karışıktır. O sahrâ ise, arz ve dünyadır. O arslan ise, ölüm ve eceldir. O bi'r (kuyu) ise, beden-i insan ve hayattır. O altmış arşın derinlik ise, vasatî ve ömr-ü galibi olan altmış seneye işarettir. O ağaç ise, müddet-i ömürdür. O beyaz ve siyah iki fare ise, gece ve gündüzdür. O ejderha yılan ise, ağzı kabir olan âlem-i berzaha giden yoldur. O haşerat-ı muzırra ise, beliyeler ve musibetlerdir. O ağaçtaki yemişler ise, niam-ı dünyeviyedir ki, niam-ı uhreviyenin listesi ve ihzar edici müşabihleri, müşterileri meyve-i Cennete davet .

eden nümuneleridir. O ağaç, birliğiyle beraber başka başka yemişler vermesiyle, sikke-i kudrete ve hâtem-i rububiyete ve turra-i ulûhiyete işarettir. Çünkü, birşeyden herşeyi yapmak, bir topraktan, bütün meyveleri yapmak; bir sudan bütün hayvanları halketmek, bir basit gıdadan bütün cihazat-ı hayvaniyeyi icad etmek; hem herşeyi birşey yapmak, bir zihayatın yediği gayet mütebayin taamlardan bir lâhm-ı mahsus ve bir cild-i basit nescetmek gibi san'atlar, ehad ve samed olan Sultan-ı Ezel ve Ebedin sikke-i hassasıdır, hâtem-i

mahsusasıdır, taklit edilmez bir turrasıdır. O zehirli bir kısım meyveler ise, lezaiz-i muharremedir. O tılsım ise, sırr-ı iman ile açılan sırr-ı hikmet-i hilkattir. O miftah ise,

يَا اَللهُ, لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ [3]

ve

اَللهُ لاٰ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ [4]

kelimeleridir.

O su'ban ağzının, yani yılan ve ejderha ağzının bostan kapısına inkılâbı, kabre işarettir ki, kabir, ehl-i dalâlet ve tuğyana, vahşet-i nisyan içinde, zindan gibi bir berzah ve su'ban batnı gibi dar bir mezara açılan bir kapı olduğu halde, ehl-i Kur'ân ve imana, dehliz-i cinandan rahmet-i Rahmân'a ve zindan-ı dünyadan bostan-ı bekaya açılan bir kapıya döner. Ve o müthiş arslanın mûnis bir hizmetkâra ve musahhar bir ata dönmesi ise, mevte işarettir ki, mevt ile ehl-i dalâlet bütün mahbubatından elîm bir firak-ı ebedî içinde, kendi cennet-i kâzibe-i dünyeviyelerinden ihraç; ve vahşet ve infirad içinde zindan-ı mezara ithal olundukları halde; ehl-i hidayet ve Kur'ân için, o mevt müştak oldukları ahbaplarına visal ve hakikî vatanlarına vusûl; ve zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana davet ve Hannân, Mennân, Deyyân ve Rahmân'ın rahmetinin fazlından, hizmetlerine mukabil ahz-ı ücret etmelerine vesiledir.

Elhasıl: Hayat-ı fâniyeyi esas maksat yapan, zahiren cennet içinde olsa da, mânen cehennemdedir. Hayat-ı bakiyeye müteveccih olan zât ise, saadet-i dâreyne mazhardır.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَهْلِ السَّعَادَةِ وَالْقُرْاٰنِ وَالْاِيمَانِ. اٰمِينَ [5]

1.)O gün Cennet, takvâ sahiplerinin gözleri önüne getirilir. Cehennem de azgınlara gösterilir. (Şuarâ Sûresi, 26:90-91)
2.)Allah'a tevekkül ettim (Hûd Sûresi: 56)
3.)Ey Allah! Kendisinden başka İlâh olmayan Allah.
4.)Allah O'dur ki; Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O Hayydır, Kayyûmdur. (Bakara Sûresi, 2:255)

5.)Allah’ım! Bizi saadet, Kur’an, ve iman ehlinden kıl. Âmin.

Nurun ilk Kapısı : 3.Ders

Üçüncü ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ ﴿2﴾
بِاللهِ الْغَرُورُ

Ey gururlu, mağrur gafil! Sana ne olmuş ki, Müslümanları ecanib tarzında hayat-ı dünyeviyeye davet edersin? O hayat, uyku içinde bir lû'b ve hevâ içinde bir lehivden başka birşey değildir.

Hem ne oluyorsun ki, keyiflerine kâfi gelen helâl ve tayyibat dairesinden huruca teşvik ederek, dinin ihmaline veya dinin bazı şeairinin terkine sebebiyet veriyorsun? Ve muharremat ve habisat dairesinde duhule teşcî ediyorsun?

Ey müvesvis! Bilir misin, misâlin neye benzer? O derece belâhet kesbetmiş bir sarhoşa benzer ki, arslanı attan, darağacını salıncaktan, cerahatli yarayı kırmızı gülden fark etmez.

Hem öyle zannettiği halde, mürşid vaziyetini alır, muslih tavrını takınır, müthiş bir vaziyete düşmüş bîçare bir adama ders verir. Bazı müzahrafatı ve aldatıcı hevesatı ve bazı lehviyatı irae etmekle o bîçare adamı baştan çıkarmak ister. Çare-i necat taharrî etmez.

İşte o adam, şöyle bir vaziyettedir: Arkasında, her an ona hücuma müheyyâ bir arslan duruyor. Önünde, bir darağacı dikilmiş onu bekliyor. Sağ tarafında, derin bir yara açılmış. Sol cânibinde, müz'iç bir çıban, cerahat akıttırıyor. Şu vaziyetle beraber, mühim bir sefere sevk ediliyor. Şu adam ise, bu müvesvisin tamamen zıddı olan bir hayırhah zâtın irşadıyla iki ilâcı elde etmiş. Eğer güzelce istimal etse, o iki cerahat, iki adet râyihalı gül olur.

Hem o mübarek zâtın işaretiyle iki tılsım bulmuş, kalb ve lisânına takmış. Eğer güzelce istimal etse, o müthiş arslan, musahhar bir ata döner ve ona biner, bir Kerîm-i Rahîmin ziyafetine gider. O darağacının ipi dahi, seyir ve tenezzühe âlet ve salıncak olur.

Hâlbuki, şeytan, onu sarhoş etmek ister. O müthiş vaziyette iken, şeytan-ı insî o adama der ki: “Bırak bu tılsımları, at bu ilâçları, gel keyf edelim. Beraber oynayalım. Şu lezaiz ve güzel sûretlerden istifade edelim, ömrümüzü hoş geçirelim.”

Diğer mübarek zât kendine diyor ki: “Ey çare-i necatı bulmuş musibetzede adam! Şu boşboğaza de ki: İlâçların hıfzı ve tılsımların muhafazası lâzım. Kerîm-i Rahîmin müsaade ettiği daire-i meşrua keyfime kâfi, lezzet-i hayatıma vâfidir. Hem hakikî lezzet ve saadet şu daire haricinde mümkün değildir.

“Hem de ki: Bu ölüm arslanını öldürmek ve firak ve zevali izale etmek ve acz ve fakr yaralarını beşerden kaldırmak çaresini bulmuşsan, yani dünyayı Cennete ve arz-ı fâniyeyi arz-ı bakiyeye tebdil ve acz-ı mutlak-ı beşeriyi bir iktidar-ı mutlakaya tahvil ve nihayetsiz fakr-ı beşeriyi bir gına-yı mutlakaya kalb etmek çaresi varsa, söyle dinleyelim. Yoksa çare-i necatını bırakıp sana aldanacak, senin gibi bir sarhoş lazım ki, gülmeyi ağlamaktan, bekayı fenadan, derdi dermandan, hevâyı hüdâdan fark ve temyiz etmez olsun. Ben ise, o mübarek zâtın sözünü dinlerim.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [3]

der, tılsım ve ilâçları hıfzederim ve hırz-ı can ederim.”

Eğer şu temsilin sırrını anlayıp hakikatin sûretini görmek istersen, dinle:

Şu dalâlet-âlûd ve sefahetperver medeniyetin şakirtleri ve idlâl edici sakîm felsefenin talebeleri, acip ihtirasat ve pek garip tefer’unlukla sarhoş olmuşlar. Sonra gelip, desiselerle, Müslümanları, ecnebîlerin âdâtına davet ve terk-i şeair-i İslâmiyeye teşvik ediyorlar. Hâlbuki, her şeairde nur-u İslâma bir şuur ve bir iş’ar vardır.

Kur’ân-ı Hakîmin tilmizleri ise, bunlara mukabele edip derler ki: “Ey dalâlete dalmış gafiller! Dünyadan mevti, insandan acz ve fakrı kaldırmak çaresi varsa, dinden ve dinin şeairlerinden istiğna edebilirsiniz. Yoksa susunuz! Zira, ölüm, acz, zeval, fakr, sefer gibi

âyât-ı tekviniye, yüksek sadalarıyla, dinin lüzumuna ve şeairin iltizamına davet ediyorlar.

فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ﴿4﴾
وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ﴿5﴾

âyetlerini kıraat ediyorlar. Ve beşerin başında dört-beş cihette, her biri birer melek-i ra'd gibi naralarıyla beşeri ikaz edip Kur'ân'a davet ederlerken, sizin vesveseleriniz bunlara nisbeten sivrisinek sadâsı gibi kalır."

Evet, hakikat-bîn göz sahibi böyle mukabele eder. Der ki: "Arkama bakıyorum, görüyorum ki, ecel arslanı arkamda duruyor. Daima beni tehdit ediyor. Eğer iman kulağıyla Kur'ân sadasını dinlesem, o arslan güzel bir ata, o firak ise buraka dönerler. Beni rahmet-i Rahmân'a vusule ve Seyyid-i Kerîmimin huzuruna îsâle vasıta olurlar. Yoksa, yırtıcı birer canavar ve beni bütün sevdiklerimden ebedî firakla tefrik edici birer esed hükmünde kalırlar.

Sonra önüme bakıyorum, görüyorum ki: Gece-gündüz dönmesinden, fena ve zevalin âlâtı sallanıyor.

Hem o fusul ve usurun emvacından firaklar ve helâketten zevaller temevvüc ediyor. Şu âletler, beni ve hem bütün sevdiklerimi mahvetmek için dikilmiş bir darağacı görünüyor. Eğer sem-i îkan ile irşad-ı Kur'ânîyi dinlesem, o müthiş âletler, salıncak ve merakibe ve seyir ve tenezzühe dönerler ki, dünya denizinde, zaman seylinde, hayal ve akl-ı beşer onlara biner. Cenâb-ı Kadîr-i Zülcelâlin tecelliyat-ı şuunat-ı san'atını müşahede ederler.

Evet, Kur'ân gösterir ki, şu mevcudat-ı seyyale, Hâlık-ı Zülcelâlin esmâ-i hüsnâsının âyineleri ve kalem-i kudretinin elvah-ı mütehavvilesidir. Bunların tahvilinden, teceddüd-ü san'at-ı Rabbaniye ve cilve-i cemâl-i mücerred-i esmâ-i İlâhî müşahede edilir. Merâyânın tebeddülünde, cemâl-i esmâ tazelenir.

Sonra sağ tarafıma bakıyorum, görüyorum ki: Nihayetsiz bir fakr ve hadsiz bir ihtiyaçtan dehşetli bir çıban duruyor. Zira, en âciz bir hayvandan daha âciz ve bütün hayvanattan daha fakir olduğum halde, dünya kadar ihtiyacatım var. İktidarım ise, bir serçe kuşunun

faaliyetinden çok aşağıdır. Eğer Kur'ân-ı Kerîmin şifa-i kâfisine itimat ederek tedavi etsem, o elîm müz'iç fakr, rahmetin ziyafetinden gelen leziz bir şevke ve semeratından gelen latîf bir iştaha döner. Şu acz ve fakrın lezzeti, istiğna ve kuvvetten gelen lezzetin fevkinde bir lezzet verir. Yoksa o fakr, gayet müz'iç elemli zillet ve tezellüle vasıta bir yara olarak kalır.

Sonra sol tarafıma bakıyorum, görüyorum ki: Nihayetsiz bir acz ve o hadsiz aczden neş'et eden derin bir yaram var ki, o mutlak aczimle, kalb ve ruhumun ve aklımın cihetinden hadsiz darbeler bana vurulabilir. Şu elem ise, lezzet-i hayat-ı dünyeviyeyi cidden izale eder. Eğer teslimiyetle Kur'ân-ı Kerîmin dersini dinlesem, o aczim, bir tezkereye döner. Beni, sırr-ı tevekkül ile, öyle bir Kadîr-i Mutlaka istinada davet eder. Ve öyle bir nokta-i istinadı buldurur ki, o noktada bütün a'dâdan emn ü emânı temin eder. Evet, emr-i kün feyekûn'e mâlik ve bütün eşya ona musahhar ve hâdim olan bir Sultan-ı Cihana acz tezkeresiyle istinad eden adam, ne gibi şeyden perva eder? Yoksa müthiş aczimle, merhametsiz ve hadsiz düşmanlar içinde pek çok ıztırap çekmeye mecbur kalacağım.

Hem halime bakıyorum, görüyorum ki: Ben misafirim; uzun bir sefere sevk ediliyorum. Yolum kabir, berzah ve haşir üstünden geçip ebedü'l-âbâda kadar gider. O karanlık yolda, zâd ile ziya ister. Hâlbuki, Kur'ân haricinde hiçbir akıl ve hikmet ve hiçbir ilim ve felsefe, o yolun zulümatını izale edecek bir nur ve o uzun sefere zâd olacak bir rızk vermiyor. Ancak onu ışıklandıracak yalnız şems-i Kur'ân'dan iktibas edilen ziyadır. Ve o sefere zâd olacak yalnız hazine-i Rahmân'dır. Ve delâlet-i Kur'ân ile ahzedilen gıdadır.

Ey gafil ve sarhoş! Eğer bu mecburî seferden beni halâs edecek bir çare bulmuşsan, söyle. Fakat bulduğun çare kàtiüttariklik olmasın. Çünkü inkâr ve dalâlet, ancak kabrin ağzında zulümat-ı adem-âbâdda sukutu kabul demek olduğundan, şu kàtiüttariklik çok defa uzun seferden daha müthiş ve daha korkunçtur. Madem çaresi yok, öyleyse sus! Ta Kur'ân-ı Hakim dediğini desin...

Acaba, bu beş müthiş azap kapılarını Kur'ân-ı Hakîmin beş saadet kapısına tahvilinden neş'et eden lezzet ve saadet-i mâneviyeye mukabil gelecek, dünyada bir lezzet ve saadet var

mıdır? Meselâ, firak-ı ebediye kapısının visal-i hakikiye kapısına inkılâbı, her lezzetin fevkindedir.

İşte kitab-ı âlemin bu âyât-ı hamsesinin her biri, her bir beşerin başında bu hakikatleri okuyor.

فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ [2]

İşte bu beş hatibin yüksek ikazlarını dinleyen, nasıl sana tâbi olacaktır ve sözüne uyacaktır?

Evet, ey gururlu ve mağrur adam! Senin meşrebini ihtiyar edecek öyle bir sarhoş lâzım ki, ya şarâb-ı siyaset veya hırs-ı şöhret veya rikkat-i cinsiye veya zındıka-i felsefe veya sefahet-i medeniyet veya gurur ve enaniyet veya derd-i maişet gibi müskirat-ı mâneviyeyle zarar ve nef'ini fark etmeyecek derecede sarhoş olsun. Hâlbuki, insanın başına inen müthiş darbeler ve beliyyat ve beşerin yüzünü tokatlayan şu ehvâl ve musibât elbette şu sekri, beşerden kaçırıp, beşerin aklını başına toplattıracaktır.

Ey fasık ve sefih! Demek ki, "Ben de firenk gibi olacağım." Dikkat et, sen firenk gibi olamazsın. Zira, bir firenk, Peygamberimizi (a.s.m.) kabul etmezse de İsa (a.s.) ve Musa (a.s.) ve sair enbiyaları bir derece kabul edebilir. Ruhunda, maâliyâta medar kendince bir esas kalabilir. Fakat, sen, Peygamber-i Âhirzamanın (a.s.m.) derslerini terk ettiğin dakikada, senin ruhunda nihayetsiz bir tahribat, bir boşluk, bir karanlık peyda olacaktır ki, hiçbir kemâlât ve ahvâl-i âliyeye ve mes'udiyete yer kalmayacaktır—meğer insaniyetini söndüresin ve zaman-ı hâl ile mukayyet sırf bir hayvan olasın ve hayvan gibi bir muvakkat muzahraf lezzeti göresin! Hâlbuki, insan, müstakbelin ehvâli ve mâzinin ahzanı ile giriftar olmuştur. Bu ikisi, onu pek ciddî düşündürür. Başını mütemadiyen döverler. İnsanı bu havf ve hüzünden kurtarıcı tek bir medetkâr var; o da Kur'ân-ı Azîmüşşandır.

Eğer bütün hayvanattan daha şakî, daha zelil, daha ahmak kalmamak istersen, sükût et. İmanın kulağıyla, Kur'ân'ın beşaretini ve şu ilânlarını dinle:

اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ [6] اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Üçüncü dersin zeyli

Ey Said-i kàsır, âciz ve fakir! Bilmelisin ki, senin mahiyet-i nefsinde nihayetsiz bir kusur, nihayetsiz bir acz, nihayetsiz bir fakr, nihayetsiz bir ihtiyaç, nihayetsiz âmâl derc edilmiş. Cenâb-ı Fâtır-ı Hakîm, nasıl ki açlık ve susuzluğu midene vermiş, ta ihsanatını ve lezaiz-i nimetini tanıyasın. Onun gibi, seni kusur ve fakr ve ihtiyaçtan terkip etmiş, ta mirsad-ı kusurunla Fâtır-ı Zülcelâlin, seradikat-ı cemâl ve kemâline; ve mikyas-ı fakrınla, derecat-ı gına ve rahmetine; ve mizan-ı aczinle, meratib-i iktidar ve kibriyasına; ve fihriste-i ihtiyacatın tenevvüü ile envâ-ı niam ve ihsanatına bakabilesin ve tanıyasın ve vazife-i hilkatini eda edesin.

Bundan bil ki, gaye-i fıtratın, ubudiyettir. Ve ubudiyet odur ki, sen, Fâtır-ı Zülcelâlin dergâh-ı rahmetinde Estağfirullah ve Subhanallah ile kusurunu ve Hasbünallah ve Elhamdü lillâh ile fakrını, ve Allahu ekber ve

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ [7]

ile ve istimdatla aczini ilân etmek ve âyine-i ubudiyetinle cemâl-i rububiyetini izhar etmektir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O çok aldatıcı şeytan da Allah ile (yani Allah'ın azâbını unutturup sadece affına güvendirerek) sizi aldatmasın (isyana sürüklemesin.) (Lokman Sûresi, 31:33)
3.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

4.) Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. (Lokman Sûresi, 31:33)
5.) Kur’ân okunduğu zaman onu dinleyin. (A’râf Sûresi, 7:204)
6.) Bilin ki, Allah’ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar. Onlar iman eden ve Allah’ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınan takvâ ehlidir. Dünya hayatında da, âhirette de onlar için müjde vardır. Allah’ın sözlerinde değişiklik olmaz. En büyük kurtuluş işte budur. (Yûnus Sûresi, 10:62-64)
7.) Havl ve kuvvet ancak Ondandır.

Nurun ilk Kapısı : 4.Ders

Dördüncü ders

اِنَّ ٱلاَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ [1]

Ey Said-i gâfil! Herkes için şu hayat denilen sür'atli seferde, kabre iki yol vardır. O iki yol, uzun ve kısalıkta müsavidirler. Lâkin birisinde zararsız olmakla beraber, bir menfaat-i azîme olduğu, mütevatir ehl-i şuhud ve ihtisasın şehadet ve icmâlarıyla sabittir. O yolun on yolcusundan dokuzu o menfaat-i azîmeye nail olduğu, yine ehl-i şuhudun tevatürüyle sabittir.

İkinci yol ise, ittifaken menfaatsiz olduğu halde, pek azîm bir zararı olduğu, ehl-i hibre ve şuhudun icmâıyla sabittir. Bu ikinci yolda, onda dokuz ihtimal-ı zarar vardır. Şu tehlikeli yolu ihtiyar edenler bedbaht ve eblehlerdir ki, zâhirî bir hafiflik için, silâh ve zâdı beraber kaldırmıyorlar. Vâkıa bir batman ağırlıktan kurtuluyorlar; lâkin bilmiyorlar ki, kalbleri yüz batman minneti kaldırıyor. Kantarlarla ehval ve mehavifi ruhlarına yüklüyorlar. Temsil mâkul şeyleri mahsus gösterdiği için, şu hakikati bir misâlle izah ve beyan edelim.

Meselâ, sen istiyorsun ki, şu şehirden İstanbul'a gideceksin veyahut ona gönderiliyorsun. Fakat yolunu sen ihtiyar edeceksin.

İşte, İstanbul'a giden yolun biri sağda, diğeri solda. Bu iki yol, uzun ve kısalıkta müsavidir. Bu iki yolun birisinde menfaat ve zâhirî bir külfet var; diğerinde, zarar ve surî bir hiffet var. Sağ taraftaki yoldan gitsen, bilittifak, zararsızdır. Ehl-i ihtisasın icmâıyla, bir menfaat-i azîmeyi kazanacaksın. Yalnız her düşmana mukabele edecek, her gıdanın hülâsasını câmi dört kıyyelik bir çanta ve iki kıyyelik bir silâh ki, mecmuu bir batman ağırlığı kaldıracaksın. Lâkin

ruh ve kalbin, minnet ve haşyet sıkletlerinden kurtulacak. Herkese dilenci ve herşeyden çekinmekten kurtulacaksın.

Sol taraftaki yol ise, milyonlar ehl-i şuhudun şehâdetiyle, azîm zararlı olduğunu ve muvafık ve muhalifin ittifakıyla, menfaatsiz olduğunu; ve bu yola gitsen, yalnız bir hiffet-i zâhiri ve bir surî serbestlik var. Ve o lâzım olan silâhı almayacaksın; ve o elzem olan zâd-ı lezizi terk edeceksin. Lâkin bu zâhiri hiffetin, sana gayet ağıra mal olur ki, ruhunun omuzuna yükleyeceği iki kıyyelik silâh bedeline, korkudan gelen kantarlarla ağırlığı taşıyorsun. Ve zahrına yükleyeceğin dört kıyyelik zâda bedel, yüzer batman minneti o kalbine yükletirsin.

Böyle yollarda, âdi bir muhbirin zayıf bir ihbarı nazar-ı itibara alınır. Hâlbuki, tevatür derecesinde, kâmil şâhit sadıklar ihbar ediyorlar ki, yümn-ü imanla yemin cihetinde gidenler, müddet-i seferlerinde emn ü emandadırlar. Şehre yetiştiklerinde, on yolcudan dokuzuna, herhalde, bir nef-i azîm vardır.

Hem ihbar ediyorlar ki, dalâlet ve batalet ve belâhet şu'muyla (uğursuzluğuyla) sol yolda gidenler, müddet-i seferlerinde, açlık ve korkudan azîm bir ıztırap çekiyorlar. Herşeyden titriyorlar. Çünkü, aczleri içinde zayıftırlar. Herşeye tezellül ederler. Çünkü, fakirlikleri içinde muhtaçtırlar. Şehre yetiştiklerinde, bir-iki tanesi müstesna, ya hapis veya katledilirler.

Şimdi, ednâ bir aklı olan, ihtimal-i zarar bulunan yolu, zararsız yola, bir hiffet-i zâhirî için tercih etmez. Nasıl oluyor ki, kendini mükemmel ve âkıl zannettiği halde, öyle bir yolu tercih eder ki, o yolda, yüzde doksan dokuz âzam-ı zarar ihtimali vardır. Hem öyle bir yolu terk eder ki, yüzde doksan dokuz âzamü'n-nef' ihtimali o yolda vardır. Acaba, niçin bunu terk, onu tercih ederler? Sırf tembellik için, yalnız sûreten cüz'î bir hiffet-i zâhirî için. Hâlbuki, külliyetli bir sıkleti çekerler.

İşte, misâli anladın. Hakikati şudur ki:

Misafir, sensin. İstanbul, âlem-i âhiret ve berzahtır. Sağ yol tarik-i Kur'ân'dır ki, imandan sonra, salâta, yani namaza emreder. Sol yol, tarik-i ehl-i fısk ve tuğyandır. Ehl-i şuhud dediğimiz ehl-i hibre, enbiya ve evliyadır. Çünkü, hakikî velî, zevk-i şuhudî sahibidir. Âmînin itikad ettiği gaybî şeyleri bazan velî, aynı şeyi gözüyle veyahut kalble

görüyor. Silâh ve zâd ise, iman-ı billâhtan neş’et eden tevekkül ve itimattır ki, bütün mehalik ve hâcâta karşı bir nokta-i istinad ve bir nokta-i istimdattır.

Evet, bir Kadîr-i Hafîz-i Alîme ve bir Ganiyy-i Kerîm-i Rahîme tevekkül etmekte öyle bir nokta-i istinad ve bir nokta-i istimdat bulunuyor ki, o noktalar, kelime-i tevhidin zımnında münderiç, o da namazda mündemiç, o da ubudiyetin içinde, o da teklifin zımnındadır.

Demek, ubudiyeti iltizam eden derecesine göre tenezzül ve tezellülden kurtulur. Herşeye tezellül, herşeye dilenci olmaktan necat bulur. Çünkü, Lâ ilâhe illallâh kelime-i kudsiyesi ifade eder ki, nef’ ve zarar verici ancak Allah’tır. Ve hem zarar ve nef’ de Onun izniyledir.

1.)İhlâs ile kulluk edenler, nimetlerle dolu Cennet içindedir. Günaha dalan kâfirler ise Cehennem ateşindedir. (İnfitar Sûresi, 82:13-14)

Nurun ilk Kapısı : 5.Ders

Beşinci ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَهْوٌ وَلَعِبٌ ﴿2﴾
وَاِنَّ الدَّارَ الاَخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ

Ey ihtiyarsız sür’atle kabre, haşre, ebede giden Said-i şakî! Bil ki:

Uzun ve kısalığı nisbetinde iki hayatın levazımatını tahsil etmek için, Mâlik-i Kerîm sana bir sermaye-i ömür verdiği halde, sen o sermayenin kısm-ı âzamını hayat-ı bakiyeye nispeti bir bahrin bir katre seraba nispeti gibi olan şu hayat-ı faniye katresinde zayi ettin. Eğer aklın varsa, elde kalan kısmının yarısını veya üçte birini, veya lâakal onda birisini deniz gibi hayat-ı bakiyeye sarf et. Yoksa, “Eyvahlar olsun” diyeceğin bir zaman gelecek. Acaiptendir ki, senin gibi ahmaklara âkıl ve zîfünun deniliyor. Şu temsili dinle:

Meselâ, şu bir hizmetçi kuldan daha ahmak görünüyorsun ki, onun seyyid-i kerîmi, ona yirmi dört altın veriyor. Onu Burdur’dan Antalya’ya, oradan da Şam’a ve Yemen’e gönderiyor. Ve emrediyor ki:

“O altınları, levazım-ı seferinde sarf et. Lâkin Antalya’ya kadar, cebren iki gün yayan gideceksin. Hem, bir nev’i ihtiyarın var. O altınları birşeyde sarf etsen de, etmesen de yine gideceğin yere yetişebilirsin. Lâkin Antalya’dan sonraki sair menzillere gitmekte, bir cihette ihtiyar senin elindedir. Eğer bir vesika veya bir bilet alabilir ve bir vapura veya bir trene veya bir tayyareye binebilirsen, bir aylık mesafeyi bir günde kat edebilirsin. Yoksa, hem yayan, hem yalnız, hem mütehayyir, hem matrud bir sûrette yoluna devam edeceksin.”

Hâlbuki, o ebleh, ahmak yolcu, yirmi üç altınını iki günlük mesafede sarf etti. Ona denildi ki:

“Şu bâki kalan bir altını, o uzun yolun için, bir zâd ve bir bilete ver. Ümit edilir ki, seyyidin sana merhamet eder, rahatla gidersin.”

O dedi ki:

“Yok, lezzet-i hâzıramı terk etmem. Bir ihtimal var ki, fayda vermez.”

Ona denildi:

“Acaba bu derece belâhet olur mu ki, senin aklın sana nasıl fetvâ veriyor? Yarı malını, bin adam iştirak eden bir piyango kumarına atarsın. Hâlbuki o kumarda, bin ihtimalden bir ihtimalle, belki bin lirayı kazanabilirsin.

“Hem nasıl oluyor ki, şu menfaatperest aklın sana fetvâ vermiyor ki, yirmi dört parça malından tek bir cüz’ünü verirsen, binde dokuz yüz doksan dokuz ihtimalle, tükenmez hazinelere zafer bulacağın, milyonlar ehl-i hibre ve ehl-i ihtisasın şehâdâtıyla kat’iyet kesb etmiştir? Hâlbuki, böyle cesîm menfaatler için, birtek âminin ihbarı dahi nazar-ı itibara alınır. Hâlbuki, muhbirler, nev-i beşerin şumus ve nücumu hükmünde mütevatir ehl-i şuhuddurlar ki; o müsbitlerden ikisi, binler ehl-i nefiy ve münkirlere tercih edilir. Çünkü, hilâl-i Ramazanın rüyetini dâvâ eden iki şahit, binler nâfî fikirlerin hükmünü ıskat eder. Şöyle ehl-i şuhudun ihbârâtı, nasıl oluyor ki, sana tesir etmiyor? Cehalet ve gafletin ne kadar kalınlaşmış?”

Ey târiküssalât! Misâli anladınsa, hakikati dinle:

O abd-i misafir sensin. Burdur, dünyadır; Antalya, kabir. Şam, berzah ve haşirdir. Yemen, mâbâ’de’l-haşirdir. Yirmi dört lira da, yirmi dört saattir. Sen, o yirmi dört saatin yirmi üçünü, şu hayat-ı fâniyeye bilâtereddüt ve bilâperva sarf ediyorsun. Pek uzun seferin için elzem-i zâd olan beş vakit namazın edasına, bir saatin sarfında tehavün gösteriyorsun. Yani, ağır davranıyorsun. Hatta sarf ettiğin vakitte bir hisse de dünyaya çıkarıyorsun ki, namaz içinde dünyanı da düşünüyorsun.

Hallâk-ı Kerîmin bu kadar az birşeyle şu kadar büyük şeyleri sana verdiği halde sen yapmazsan, senin bu insafsızlığınla Cehennem sana lâyık olmaz mı ve sen ona müstehak olmaz mısın, ey gafil ve ey târiküssalât?

عَجِّلَوا بِالصَّلاَةِ قَبْلَ الْفَوْتِ وَبِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ [3]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
2.)Bu dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka birşey değildir. Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)
3.)Vakti çıkmadan namaz kılmakta; ölüm gelmeden tevbe etmekte acele edin!

Nurun ilk Kapısı : 6.Ders

Altıncı ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا ﴿2﴾
اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

Ey zaafıyla beraber mağrur ve işlemediği şeyle müftehir bîçare Said! Senin fahir ve gurura hiç hakkın yok. Çünkü, senin nefsinde, kusur ve şerden başka yoktur. Eğer hayır olsa, o hayır da, cüz-ü ihtiyarın gibi cüz'îdir. Lâkin, deme ki "Şerrim de cüz'îdir." Hayır, sen, o cüz-ü ihtiyarınla bir şerr-i küllîyi işleyebilirsin. Çünkü, sen, işlediğin bir kusurla, senin maksuduna müteveccih olan sair esbabın semerat-ı sa'ylerini hükümden iskat ederek bir hasaret-i külliyeye sebep ve bir hacalet-i dâimîye müstehak olursun. Hakikat böyle iken, şeytanın bir cihette şakirdi olan nefsin, kaziyenin aksine olarak hayrı küllî, şerri cüz'î tasavvur eder; firavunlaşırsın. Bilir misin, misâlin neye benzer?

Mağrur ahmak bir adam, bir gemiyle ticaret eden bir cemaate şerik olur. O cemaatin her biri bir kısım sermaye verip, gemide bir vazifeyi deruhte eder. Herkes kendi vazifesini ifa eder.Yalnız o mağrur, hareket-i sefineye medar olan vazifesini terk ederek, geminin garkına sebebiyet verir. O cemaatin hepsi bin lira zarar ederler. Ona denildi:

"Hak olan odur ki, bütün hasareti sen çekeceksin. Çünkü, bizim sa'yimizi de heba ettin."

O dedi:

"Yok kabul etmem. Belki bu hasaret taksim edilerek hissem miktarınca çekebilirim."

Sonra, ikinci seferde, o dahi onlar gibi vazifesini ifa etti. Bin lira kâr ettiler. Dediler ki:

“Hasaret vazifeye bakar. Kâr, re’sülmâle bakar. Öyleyse, re’sülmâl nispetinde taksim edelim.”

O mağrur dedi ki:

“Yok, belki bütün kâr benimdir. Çünkü, çendan evvelce ‘Hasaret sana racidir’ demiştiniz. Ben kabul etmemiştim. Öyleyse, bütün kâr da bana olmalı.”

O vakit ona denildi:

“Ey cahil nâdan! Birşeyin vücudu, bütün ecza ve şeraitinin vücuduna tevakkuf eder. Öyleyse vücudun semeresi, bütün esbab-ı vücuda verilir. Kâr ise, vücudun semeresidir. Hasaret ise, ademin semeresidir. Hâlbuki, birşeyin ademi, bir cüz-ü vahidin ademiyle veya bir şartın fıkdanıyla oluyor. Öyleyse, ademin semeresi, in’idamın sebebine verilecektir.”

Elhasıl: Yâ Said—aslahakellah—senin, fahre ve gurura hakkın yoktur. Çünkü:

Evvelen: Şer, senden; hayır ise, gayrıdandır.

Saniyen: Şerrin küllî, hayrın cüz’îdir.

Salisen: Sen, amel-i hayrın ücretini, amelden evvel almışsın. Belki bütün hasenatın, seni insan-ı müslim yapan Mün’imin in’âmına karşı, öşr-ı mi’şâr-ı aşrına da, yani onda birin onda birinin onda birine de mukabil gelmez. Öyleyse, daha gururun nedendir? Fahrın ne içindir? İşte bu sırdandır ki, Cennete girmek mahz-ı fazıldır. O dehşetli Cehennem, ceza-yı amel ve ayn-ı adildir. Çünkü, beşer bir şerr-i cüz’îyle, bir cinayet-i külliye-i daimeyi işleyebilir.

Rabian: Hayır, o vakit hayır olur ki Allah için ola... Eğer Allah için olsa, o vakit kat’î Onun izniyledir. Tevfik Onundur. Minnet Onadır. Senin hakkın, şükürdür, fahir değildir. Çünkü fahir, irae, yani gösteriş ve riya iledir. Riya ise, hayrı şer eder. Şerle iftihar edersen et! İşte bu hakikati bilmediğindendir ki, nefsinden mağrur, gayrıya da gururlu oldun.

Hem sen, bir cemaatin hasenatını tutuyorsun. O hasenatı, müteneffiz bir şahsa vermekle, tefer’una vasıta ve vesile oluyorsun.

Belki, Allah’ın malını ve ef’alini, esbaba ve tağutlara taksim ediyorsun.

Hem, şu cehildendir ki, nefsinle sana âidiyeti olan seyyiatı kadere vererek mes’uliyetten kaçıyorsun.

Hem, nass ile sabit olan Fâtırın sırf feyz-i fazlından olan hasenatı kendi nefsine veriyorsun—tâ işlemediğin şeylerle medholunasın. Şu edeb-i Kur’ân ile edeplen. Kur’ân-ı Kerim diyor ki:

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَمَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

Malına sahip ol; başkasının malını gasbetme.

Hem Kur’ân-ı Kerîm diyor ki:

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا [3] وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزٰى اِلاَّ مِثْلَهَا

Madem ki hasene on misline çıkar. Seyyie, nefsinde, birde münhasır kalır. Sen de haseneden neş’et eden muhabbeti, muhsinden, muhsinin müteallikatına teşmil et. Uyûbundan iğmâz-ı ayn et. Seyyieden neş’et eden adavet-i müsi’den, musi’in akaribine veya sair güzel sıfatlarına tecavüz ettirme. Bu edeb-i illiye-i âdile-i Kur’âniyeyle edeplen. Kur’ân’ın edebiyle edeplenmeyen, zamanın sillesiyle tedip olunacağı muhakaktır.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
2.) Sana her ne iyilik erişirse Allah’tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi kusurun sebebiyledir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
3.) Kim Allah’ın huzuruna bir iyilikle gelirse, kendisine on kat sevap vardır. Kim bir kötülükle gelirse, o da ancak o kötülüğün misliyle cezâlandırılır. (En’âm Sûresi, 6:160)

Nurun ilk Kapısı : 7.Ders

Yedinci ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ ﴿2﴾
مَا اُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا اُرِيدُ اَنْ يُطْعِمُونِ
اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Ey Said-i gâfil! Nedendir ki vazifeni terkedip, Hâlıkının vazifesiyle fuzuli iştigal ediyorsun? Zalûm ve cehûl vasfına liyâkat kesb ediyorsun ki, daire-i iktidarında olan hafif ubudiyet vazifesini terk ediyorsun. Hâlbuki, zayıf beline, tahammülsüz başına, takatsiz kalbine, Hâlık ve Rezzakına mahsus vazife-i rububiyeti yükletiyorsun. Saadet ve istirahat istersen, vazifene sahip ol, Hâlıkın vazifesini Ona tefviz et. Yoksa sen, şakî bir âsi, fuzulî bir hâin olursun. Bilir misin, neye benzersin? Misâlin bir nefer asker gibidir ki, o nefer, iki vazife karşısındadır.

Biri: Vazife-i asliyedir ki, o da tâlim ve cihaddır. Sultan ise, şu vazifede ona muavenet eder, levazımatını ihzar eder.

İkinci vazife: Sultana mahsus vazifedir ki, o neferin erzakını ve tayınatını, libasını ve silâhını, atını ve devasını vermektir. Lâkin, bazan neferi, şu vazife-i şâhânede istihdam eder ki, o hizmeti de devlet hesabına yapar. Şu sırdandır ki, taamı pişiren veya karavanayı yıkayan nefere denilse, “Arkadaş, ne yapıyorsun?”

O nefer der: “Hükûmet ve devletin angaryasını çekiyorum.” Demiyor, “Rızkım için çalışıyorum.” Zira bilir ki, o vazife-i asliyesi

değil; belki rızkı devlete aittir. Hatta hasta olsa, ağzına lokmayı koymaya kadar devlete aittir.

İşte şöyle bir nefer, rızkını tedarik niyetiyle ticaretle iştigal etse, cahil bir şakî olur. Tezyif olunur, tedip edilir. Tâlim ve cihadı terk ettiği için hain ve âsi olur. Tânif ve darb edilir.

Ey Said-i şakî! Misâli anladınsa dinle: Sen o nefersin. Salât ve ibadatın, tâlimattır. Terk-i kebairle, nefis ve şeytanla mücaheden harptir. Senin vazife-i fıtratın budur. Fakat, Cenâb-ı Hak, senin vazifende muvaffık ve muindir.

Amma, rızkın ve hayatın idamesi, emval ve evlâdın muhafazası, Hâlıkına aittir. Fakat bazan seni şu vazifede istihdam eder ki, hazain-i rahmetinin kapılarını kavl ve hâl ve fiil ve sualle dakk-ı bab **(1)** etmek ile ubudiyet sûretinde hizmet edersin.

Hem, nimetlerinin matbahlarına vasıl edecek yollarda sülûk etmekle seni istimal eder. Ta ki, ya istidat veya ihtiyaç veya fiil veya kal lisânıyla, sen, kaderle tâyin olunan tayınatını ve levazımatını alasın. Bununla beraber, ne derece bir cehle düştüğünü anla ki, ihtiyarsız ve iktidarsız olduğun tufuliyet zamanında en leziz rızkı sana ve hem rızkını tedarik edemeyen bütün zayıf hayvanlara erzaklarını ihsan eden Rezzak-ı Hakikîyi itham ediyorsun ki, ol Rezzak her bir duayı işitir ve her bir hacatı bilir ve her birşeye kudreti erişir. Öyle bir ganidir ki, yeryüzünü, yaz zamanında, zîhayat olan misafirlerine bir matbaha-i Rabbaniye yapar ki; her bir bostan bir kazandır. Ve her bir müsmir meyveli ağaç, bir kaptır. Bütün onları, -feyz u rahmetinden- et'ime-i lezize ile doldurur. İncecik sicim gibi iplerle indirip bizlere ikram ediyor.

Madem iş böyledir. Vazife-i asliyeni yaptıktan sonra, seni istimal ettiği vakit, onun hesabıyla çalış, onun namıyla başla. İzin verdiği dairede amel et. Eğer vazife-i asliyen olan ubudiyetle vazife-i ârıziye muaraza etseler, sen vazifene bak. Ötekini, sahib-i hakikî olan Cenab-ı Hakk'a tefviz et ve

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [3]
نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ [4]

de.

---

(1): Kapı çalmak demektir.

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Cinleri ve insanları ancak Bana iman ve ibadet etsinler diye yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum; Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah'tır. (Zâriyat Sûresi, 51:56-58)
3.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)
4.)O ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır! (Enfâl Sûresi, 8:40; Hac Sûresi, 22:78)

Nurun ilk Kapısı : 8.Ders

Sekizinci Ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَاِنِّى قَرِيبٌ
اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ
اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ
قُلْ مَا يَعْبَوءُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاوءُكُمْ

Şu âyetler, duanın mühim bir esas-ı ubudiyet olduğunu gösteriyor.

Ey hakikat-ı halden gafil müddeî! Dava ediyorsun ki: "Dua ediliyor, cevab verilmiyor. Âyet ise âmmdır."

Evvelen: Cevab vermek ayrıdır, kabul etmek ayrıdır. Belki cevab vermek daimîdir. Fakat is'af-ı hacet, mücîbin hikmetine tâbidir. Meselâ sen, tabibi çağırıyorsun. Dersin ki: "Ey hekim!" O da cevaben: "Lebbeyk" der. Sonra dersin: "Bana şu taamı veyahut şu dermanı ver."

Hekim bazan münasib gördüğü matlubu aynen verir; bazan istediğinden daha a'lâsını verir; bazan da, senin hastalığına zarar olduğu için, cevab verdiği halde sana bir şey vermez.

Dua, bir nevi ibadet olduğu için, hâlis olmak gerektir. Tâ ki kabul olunsun. İbadetin semeratı ise uhrevîdir. Dünyevî işler, o ibadatın evkat-ı mahsusalarıdır. Meselâ yağmursuzluk, yağmur namazının vaktidir. Namaz, yağmur yağması için vaz' edilmemiştir. Umûr-u dünyeviye niyet edilse, o ibadet olan dua hâlis olmadığı için kabule lâyık olmaz.

Evet nasılki gurub, mağrib namazının vaktidir. Ay ve Güneş'in tutulmaları da, salât-ül küsuf vel-husuf denilen iki ibadat-ı mahsusanın vaktidir. Yoksa gaye değil ki, namaz kılmakla, tâ Güneş ve Kamer açılsınlar. Çünki Güneş ve Kamer'in açılmaları zamanı muayyendir. Fâtır-ı Zülcelal, bu iki âyât-ı azîmin nikabı zamanında yani perdelendikleri zamanda ibadını, ibadete davet eder.

Onun gibi, yağmursuzluk da yağmur namazının vaktidir. Yağmurun gelmesinin gayesi değil. Yağmursuzluk devam ettikçe -ol vechile- Allah'a ibadet devam eder. Yağmur geldiği vakit, vakti kaza olur.

Onun gibi, zalimlerin tasallutu ve beliyyelerin nüzulü zamanları, bazı ed'iye-i mahsusanın evkatıdır. Belki de o beliyyeler, o duaları söylettirmek içindir. Yoksa o dualar, sırf o beliyyelerin def'i için değildir. Belki bir nevi ubudiyet olan o dualar, o beliyyelerin devamı müddetince devam ederler. Eğer duaların berekâtıyla beliyyeler def' ve ref' olunsalar نُورٌ عَلَى نُورٍ Şayet ref' olunmazlarsa, denilemez ki: "Dua kabul olunmadı." Belki "Duanın vakti bitmedi" denilir.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders

Dokuzuncu ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ وَطُورِ سِينِينَ وَهٰذَا [2]
الْبَلَدِ الْاَمِينِ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى
اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ
سَافِلِينَ

Ey insan! Senin önünde iki yol var. Birisinden gitsen, kâinatın esfel-i sâfilînine gidersin. Diğer yoldan gidersen, âlâ-yı illiyyîn-i şerefe çıkabilirsin. Şu hakikati dokuz mukaddeme ile beyan ederiz.

•1.Mukaddeme
•2.Mukaddeme
•3.Mukaddeme
•4.Mukaddeme
•5.Mukaddeme
•6.Mukaddeme
•7.Mukaddeme
•8.Mukaddeme
•9.Mukaddeme

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Sana her ne iyilik erişirse Allah'tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi kusurun sebebiyledir. (Nisâ Sûresi, 4:79)
3.)Kim Allah'ın huzuruna bir iyilikle gelirse, kendisine on kat sevap vardır. Kim bir kötülükle gelirse, o da ancak o kötülüğün misliyle cezâlandırılır. (En'âm Sûresi, 6:160)

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 1.Mukaddeme

Birinci Mukaddeme

İnsanın, en cüz'î bir küçük cüzden, ta en küllî bir küll-ü ekbere kadar alâkat ve hâcâtı intişar ettiğinden, o insana lâyık değil ki, herşeyin melekûtu elinde, herşeyin hazâini yanında, hiçbir mekânda olmadığı ve hiçbirşey Onun yanında bulunmadığı halde her mekânda ve herşeyin yanında olan Zât-ı Zülcelâlden başka şeylere ibadet etsin. Zira, nihayetsiz hâcât-ı insaniyeyi ifaya muktedir, ancak nihayetsiz bir kudret ve nihayetsiz bir ilim sahibi olabilir. Öyle de, ubudiyete şayan dahi yalnız Odur.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 2.Mukaddeme

İkinci Mukaddeme

İnsanda iki cihet var.

Birinci cihet: Vücut ve icad, hayır ve fiil cihetidir.

İkinci cihet: Naks ve kusur cihetidir.

İnsan, birinci cihette karınca ve arıdan daha aşağı, ankebut ve sivrisinekten daha zayıftır. Fakat ikinci cihette adem ve tahrip, şer ve infial cihetinde, semâvât ve arz ve cibalden daha büyüktür. Meselâ, iyilik ettiği vakitte, yalnız vüs'ati nispetinde eli ulaşır; kuvveti yettiği miktarınca iyilik edebilir. Fakat fenalık ettiği vakitte, fenalığı tecavüz ve intişar eder.

İşte, küfür bir seyyiedir. Fakat, mecmu-u kâinatın tahkirini tazammun eder. Çünkü, şu mevcudatı ve şu mektubât-ı Rabbâniyeyi derecelerinden ve kıymetlerinden düşürüp, abesiyet ve tesadüfün oyuncağı ve zeval ve firakla sür'atle mütegayyir mevadd-ı vâhiye derekesine ve hiçliğe sukut ettirir. Ve insan denilen ve esma-i kudsiye-i İlâhiyenin cilvelerini ilân eden ve bir kaside-i mevzune-i manzume-i hikmet ve bir şecere-i bâkiyenin cihazatını câmi olan mu'cize-i kudret bir çekirdeği; ve haml-i emanetle, âzam-ı mevcudata tefevvuk eden bir halife-i arzı, en zelil bir hayvan-ı fani-i zâilden daha zelil ve daha zayıf, daha âciz, daha fakir ve seriü'z-zeval ve't-tahavvül bir levha derekesine indirir.

Demek nefs-i emmare, şer cihetinde nihayetsiz cinayet işleyebilir. Hayır ve vücutta iktidarı pek cüz'îdir. Fakat enaniyeti bırakıp hayrı, vücudu ve tevfiki Allah'tan istese, şerden ve tahripten ve itimad-ı nefisten içtinap edip istiğfar ederek tam bir abd olsa,

يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنَاتٍ [1]

sırrınca, nihayetsiz kabiliyet-i şer, nihayetsiz kabiliyet-i hayra inkılâp eder; âlâ-yı illiyyîne çıkar.

1.)Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. (Furkan Sûresi, 25:70)

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 3.Mukaddeme

Üçüncü Mukaddeme

İnsanda iki vecih var. İnsan, şu hayata nazır birinci veçhiyle öyle bir mahlûktur ki, ona, ihtiyardan bir şa’re (yani, saç gibi cüz’î), iktidardan bir zerre, hayattan bir şule, ömürden bir dakika, mevcudiyetten bir cüz-ü cüz’î verilmiş ki, tabakat-ı kâinatta serilmiş hadsiz envâdan, adetsiz efrattan küçük, nazik, zayıf bir ferttir.

Fakat ubudiyete nâzır ikinci veçhiyle, hususan acz ve fakr cihetinde pek büyük bir vüs’ati var. Çünkü, mahiyet-i mâneviye-i insanîde, nihayetsiz azîm bir acz, hadsiz cesîm bir fakr münderiçtir ki, bu cihetle, kudreti nihayetsiz bir Kadîrin, gınası nihayetsiz gani bir Zâtın hadsiz tecelliyatına câmi geniş bir âyine olmuştur.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 4.Mukaddeme

Dördüncü Mukaddeme

İnsan, hayat-ı hayvaniye-i maddiye-i dünyeviye cihetinde öyle bir çekirdeğe benzer ki, kudretten mühim cihazlar, kaderden dakik programlar insana verilmiş. Ta ki insan, toprak altında dar âlemden çıkıp, geniş olan âlem-i fezada bir ağaç olmasını Hâlıkından o istidat lisânıyla istesin. Hâlbuki o insan, sû-i mizacından, o cihazatı ve o programları bazı mevadd-ı muzırra-i vâhiyenin celbine sarf edip, o dar yerde, cüz'î bir telezzüz içinde, kısa bir zamanda faydasız tefessüh ettirir. Mes'uliyet-i mâneviyeyi yüklenip gider. Fakat insan, hayat-ı mâneviye-i ubudiyet cihetinde âmâlinin dalları ebede uzanmış bir şecere-i bâkiyenin makinesi ve şu şecere-i kâinatın bir münevver meyvesidir

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 5.Mukaddeme

Beşinci Mukaddeme

İnsanın fiil ve sa'y-i maddî cihetiyle daire-i tasarruf ve malikiyeti, bir hayvan-ı zayıf ve âcizin daire-i tasarruf ve malikiyetinden daha dardır. Çünkü insan, elini uzatsa ona yetişir. Fakat insan, infial ve dua ve sual cihetinde şu misafirhane-i dünyada, bir misafir-i azizdir. Hem öyle bir Kerîm'e misafirdir ki, o Kerîm, bütün hazain-i rahmetini insana açmış ve bedayi-i san'atını ona musahhar etmiş. Hem öyle bir daire-i azîmeyi onun tenezzühüne müheyya etmiş ki, nısf-ı kutru, medd-i nazarı kadar kılmış. Yani, gözü gidinceye kadar geniştir. Belki hayalinin gittiği yere kadar kabiliyet vermiş, belki daha geniş kılmış.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 6.Mukaddeme

Altıncı Mukaddeme

İnsan, hayat-ı hayvaniye lezzetinde ve kemâlinde ve selâmetinde ve metanetinde, serçe kuşundan üç derece aşağıdır. Zira, geçmiş zamanın hüzünleri, gelecek zamanın korkuları, insanın her bir lezzetinde bir elem izi bırakıyor. Hayvanda ise o yok. Lezzeti, elemsizdir. Fakat insan, sermaye cihetinde çok derece en âlâ kuştan daha âli, daha zengindir. Zira, cihazat-ı mâneviyesi pek çok. Ve akıl vasıtasıyla, hassalarında bir inkişaf, bir tafsil, bir vüs'at var. Ve kesret-i hâcât vasıtasıyla, hayvanda bulunmayan fevkalâde bir tenevvü-ü hissiyat ve camiiyet-i fıtrat içinde kesret-i makasıd ve vezaif vasıtasıyla inbisat-ı âlât ve enva-i ibâdâta müstaid; ve her bir tohuma câmi istidadatında, ekser-i meratib peyda olmuş.

İnsandaki şu tarz-ı zenginlik gösteriyor ki, insanın vazife-i asliyesi, aczini ve fakrını ve kusurunu derk ederek ubudiyetle ilân etmek; ve hâcâtının celbi için dua etmek; ve mevcudatın tesbihatını görüp müşahede ederek şehadet etmek; ve nimetleri görüp tefekkür içinde şükretmek; ve ibret içinde bakmaktır. En edna aklı olan anlar ki, şu cihazat, şu hayat-ı faniyenin idamesi için verilmemiştir. Belki bir hayat-ı bâkiyenin sermayesidir. Temsil, hakikati fehme takrip eder. Meselâ:

Bir zât, bir hâdimine on altın verdi. Ta mahsus güzel bir kumaştan kendine bir kat libas satın alsın. O hâdim gitti, o kumaşın en âlâsından mükemmel bir libas aldı. Sonra o zât, diğer bir hâdimine bin altın verdi. Bir kâğıt içinde bazı şeyler yazdı, cebine koydu, bir ticarete gönderdi. Her aklı başında olan bilir ki, o sermaye, bir kat libas almak için değil... Zira evvelki hâdim, on altınla en âlâ kumaştan bir kat libas almış. Bu bin altın bir kat libasa sarf edilmez. Şayet bu hâdim, kâğıdı okumayıp, evvelki hâdime bakarak bütün

parayı bir kat libasa verse, hem o kumaşın en çürüğünden, hem evvelkinin daha ednâsından alsa, elbette böyle yapan ahmak hâdim şiddetle tâzip ve hiddetle tedip edilecektir.

Ey Said! Aklını başına topla. Sermaye-i ömrünü ve hayat-ı istidadını, hayvan gibi, belki hayvandan daha aşağı şu hayat-ı fâniye-i maddiyeye sarf ve hasretme. Yoksa, en âlâ hayvandan yüz derece yüksek olduğun halde, en ednâ hayvandan yüz derece aşağı düşersin.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 7.Mukaddeme

Yedinci Mukaddeme

İnsan, bir nazik, nazenin çocuğa benzer. Zaafında büyük bir kuvvet, aczinde büyük bir kudret vardır. Eğer zaafını anlayıp dua etse, aczını bilip istimdat etse, metalibine öyle muvaffak olur ve makasıdı ona öyle musahhar olur ki, iktidar-ı zâtîsiyle, öşr-ı mi'şarına muvaffak olamaz. Nasıl ki, nazdar bir çocuğun ağlamasıyla matlubuna öyle muvaffak olur ve öyle kavîler ona musahhar olurlar ki, bin defa kendi kuvvetçiğiyle onlara yetişemez. Demek ki, saltanat-ı insaniyet, celb ve gasp etmekle ve galip olmakla değildir. Belki insana bu derece musahhariyetin sebebi, şefkat ve rahmet ve hikmet-i Hâlıktır ki, eşyayı insana musahhar etmiş. Bir gözsüz akrep ve bir ayaksız yılan gibi haşarata mağlûp olan insana, bir kurttan ipeği giydiren ve bir böcekten balı yediren, zaafının semeresi olan teshir-i Rabbânîdir. Yoksa netice-i iktidarı değildir.

Ey Said! Madem ki iş böyledir; gurur ve enâniyeti bırak. Dergâh-ı ulûhiyetinde, acz ve zaafını, fakr ve fâkatını istimdat ve lisân-ı tazarru ve ubudiyetle ve duayla ilân et. Ve de:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ [1]

1.)Allah bize yeter; O ne güzel vekildir (koruyucu sahiptir). (Âl-i İmrân Sûresi, 3:173)

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 8.Mukaddeme

Sekizinci Mukaddeme

Evet insan, çendan nefsinde ve sûretinde hiçtir ve hiç hükmündedir. Fakat vazife ve mertebe noktasında, şu kâinat-ı muhteşemenin seyircisi ve şu mevcudatın lisân-ı nâtıkı ve şu kitab-ı âlemin mütâlaacısı ve şu müsebbih ve âbid mahlûkatın nâzırı ve ustabaşısı hükmündedir.

Evet insan, şu dünyaya bir misafir olarak gönderilmiş. Ve insana mühim istidâdât ve o istidâdâta göre mühim vezâif tevdi edilmiş. Hem insan, insan olmak için, kendine göre bir derece bu gayeye çalışmalıdır. Bu gayeler ise:

Evvelen: Şu kâinatta saltanat-ı rububiyetini tasdikle, mehasin-i kemâlâtına nezaret etmektir.

Sâniyen: Esmâ-i kudsiye-i İlâhiyenin nukuş-u bedayikârânelerini birbirine gösterip dellâllık etmektir.

Sâlisen: Künuz-u mahfiye olan esmâ-i Rabbaniyenin cevherlerini mizan-ı idrakle tartmak ve kıymet vermektir.

Râbian: Kalem-i kudretin mektubatını mütâlaa ile tefekkür etmektir.

Hâmisen: Fıtratın letâif ve müzeyyenatını temâşa etmekle, Fâtırın mârifetine ve rüyetinin temaşasına iştiyak göstermektir.

Sadisen: Sâni-i Zülcelâlin san’atının mu’cizeleriyle kendini tanıttırmasına ve bildirmesine mukabil, iman ve mârifetle mukabele etmektir.

Sabian: Rahîm-i Kerîmin semerat-ı rahmetinin müzeyyenatıyla kendini teveddüd sûretinde sevdirmesine mukabil, Ona hasr-ı muhabbet ve taabbüd ile tahabbüb etmektir.

Saminen: Mün’im-i Hakikînin, maddî ve mânevî nimetlerin lezaiziyle insanı perverde etmesine mukabil, fiil ve hâl ve kal ile, hatta elinden gelse bütün havassı ve letâifiyle O Mün’im-i Hakikîye şükür ve hamd etmektir.

Tasian: Celîl-i Mutlakın (celle celâlühü) ve Cemîl-i Mutlakın (azze cemâlühü) kâinatın mezahirinde ve mevcudatın âyinelerinde kibriya ve kemâlini, celâl ve cemâlini izhar etmesine mukabil, tekbir ve tesbihle ve mahviyet içinde ubudiyetle ve hayret ve muhabbet içinde secdeyle mukâbele etmektir.

Aşiren: O Rahmân’ın rahmetinin derece-i vüs’atini ve servetinin derece-i kesretini ve ittikan ve intizam içinde cûd-u mutlakını göstermesine mukâbil, tahmid ve tâzim içinde iftikar ile sual etmektir.

Hem, san’atının letâif ve antikalarını sath-ı zeminde teşhir etmesine mukabil, takdir ve tahsin ve istihsanla mukabele etmektir. Hem, şu kasr-ı kâinatta, taklit edilmez sikkeleriyle ve Ona mahsus hâtemleriyle ve Ona münhasır turralarıyla ve Ona has fermânlarıyla bütün mevcudata damga-i vahdet koymasına ve âyât-ı tevhidi nakşetmesine ve aktâr-ı âfâkta bayrak-ı vahdaniyetini ilân etmesine mukabil; tasdikle, iman ve tevhidle, iz’an ve şehadet ve ubudiyetle mukabele etmektir.

İşte, bunlar gibi vücuh-u ibâdât ve tefekküratla insan hakikî insan olur. Ahsen-i takvimde olduğunu gösterir. Yümn-ü imanla emanete mâlik emin bir halife-i arz olur.

Nurun ilk Kapısı : 9.Ders : 9.Mukaddeme

Dokuzuncu Mukaddeme

İnsan, cismaniye-i nebatiye ve maddiye-i hayvaniye cihetinde sağîr bir cüz'î, hakîr bir cüz, fakir bir mahlûk, zayıf bir hayvandır ki, mevcudat-ı dehhaşe-i seyyale-i mütemevvicenin dalgaları içinde çalkanıp gidiyor. Fakat muhabbetullahı tazammun eden imanın nuruyla münevver olan İslâmiyetin terbiyesiyle tekemmül eden insaniyet cihetinde, ubudiyeti içinde bir sultan; ve cüz'iyeti içinde bir küllî; hakareti içinde makamı pek büyük ve daire-i nezareti pek geniş bir nâzırdır ki, diyebilir: "Dünya, hânemdir; güneş, lâmbamdır; bu nebatat ve hayvanat, hatta insanlar, şu hanemin levazımatı ve müzeyyenatıdır." Eğer ubudiyetinde tam bu kasra malik olsa, sultanlar ve güneşler, onun kasrının ecza ve ahcârı hükmüne girerler.

İşte şu sırdandır ki, bazı böyle fakir bir kimse kendini, kendinden çok mertebe âlâ olandan âlâ görür. Nasıl ki, bir adam, elindeki bir âyineyi güneşle mütele'le' olan, yani parlayan bir denize mukâbil tutsa, hem deniz, hem güneş, hem dağlar âyinesinin içine girer. Eğer, aşk veya istiğrakla bir nev'i sekri de varsa, avucundaki âyinesini, denizden daha büyük tevehhüm eder. Hem her makamın bazı zılleri bulunur. Zıllı, asıl zannetse, şatahata düşer.

Şu tahkikattan anlaşıldı ki, insanın önünde iki yol var. O yoldan birinde nefsi ve şeytanı dinleyip gitse, esfel-i sâfilîne düşer. Diğerinde, hak ve Kur'ân'ı dinleyip gitse, âlâ-yı illiyyîne çıkar, kâinatın bir takvim-i zîşanı olur.

Nurun ilk Kapısı : 10.Ders

Onuncu ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِى شُغُلٍ ﴿2﴾
فَاكِهُونَ هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلاَلٍ عَلَى
الاَرَائِكِ مُتَّكِؤُنَ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ
مَايَدَّعُونَ سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ
وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ اَلَمْ
اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَابَنِى اٰدَمَ اَنْ لاَ تَعْبُدُوا
الشَّيْطَانَ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَ اَنِ
اعْبُدُونِى هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Şu âyetin hazinesinden bir cevherine temsil ile bir işarettir.

Ey nefsini unutmuş, vazife-i hayatını anlamamış ve hilkat-i insanın hikmetinden gaflet etmiş ve şu masnuat-ı müzeyyenede Sâni-i Hakîmin tevdi ettiği ve şu kitab-ı kebirde nakşettiği âyâtına cahil kalmış Said-i bîçare! Şu temsili güzel dinle. Bu âlemin halk ve binası ve insanı içine ithal etmesi, bunun misâli şuna benzer ki:

Bir zaman bir sultan varmış. Onun çok hazineleri varmış. O hazinelerde her çeşit cevahir bulunurmuş. Hem o sultanın gizli mühim kenzleri varmış. Hem sanayi-i garibede mehareti, hem hesapsız fünun-u acîbeye mârifeti ve ihatası, hem nihayetsiz ulûm-u

bediaya ilim ve ıttılaı varmış. Her cemâl ve kemâl sahibi, kendi cemâl ve kemâlini görüp göstermek istemesi sırrınca, o sultan dahi istedi ki, bir meşher açsın. Enzâr-ı nâsta saltanatının haşmetini, servetinin şâşaasını, san'atının harikalarını, mârifetinin garibelerini izhar edip göstersin. Ta kendi cemâl ve kemâl-i mânevîsini iki vecihle müşahede etsin: Biri, bizzat nazar-ı dekaik-âşinâsıyla baksın. Diğeri, başkaların nazarlarıyla baksın.

İşte, bu hikmete binaen, gayet cesîm ve gayet geniş bir kasrı yapmaya başladı. O kasrı öyle şâhâne bir sûrette dairelere ve menzillere taksim etti. Ve o menzilleri hazinelerinin envâ-ı murassaatıyla tezyin etti. Ve san'atının en latîf, en güzel eserleriyle süslendirdi. Ve fünun-u hikmetinin en dakikleriyle tanzim ve ulûmunun âsâr-ı mu'cizekârâneleriyle tersim ve tekmil etti.

Sonra, her taam ve nimetlerin bütün envâından en lezizlerini câmi sofralar kurdu. Herkese lâyık bir sofra tayin etti. Gayet sahavetkârâne ve san'atperverane bir sûrette, her bir lokma, yüz sanayi-i latîfenin eseriyle vücut bulmuş gibi musannâ bir ziyafet-i âmme ihzar ettirip, aktar-ı memleketindeki raiyetini seyre, tenezzühe, ziyafete davet etti.

Sonra, bir üstad-ı alîm tayin etti. Ta kasrın sâniini kasrın müştemilâtıyla nâsa tarif etsin. Ve kasrın nakışlarının remizlerini ve san'atlarının işaretlerini ve murassaatının manzumelerini ve nukuşunun mevzunelerini ve ne olduklarını ve ne cihetlerle kasrın sahibinin kemâlâtına ve hünerlerine delâlet ettiklerini seyircilere tâlim etsin. Hem, âdâb-ı duhulü ve seyri ve sultana karşı marziyatı dairesinde teşrifatı tarif etsin.

İşte o üstad, her bir dairede bulunan aveneleri içinde ve büyük dairede şakirtleri içinde durmuş. Bütün seyircilere şöyle bir tebliğatta bulunuyor. Diyor ki:

"Ey ahali! Şu kasrın meliki, bu şeylerin izharıyla, kendini sizlere tanıttırmak istiyor. Siz de onu tanıyınız. Hem bu tezyinatıyla kendini size sevdirmek istiyor. Siz dahi takdir ve istihsanla kendinizi ona sevdiriniz. Hem şu ihsanatıyla size muhabbetini gösteriyor. Siz dahi ona muhabbet ediniz. Hem bu in'amlar ve ikramlarla, size şefkat ve rahmetini gösteriyor. Siz dahi ona şükürle hürmet ediniz. Hem şu âsâr-ı kemâlâtıyla, cemâl-i mânevîsini size göstermek istiyor. Siz de

rüyetine iştiyakınızı gösteriniz. Hem bütün gördüğünüz masnuat ve müzeyyenat üstünde birer sikke, birer hatem, birer turra koymakla, herşey ona has ve kendisinin tek olduğunu ve istiklâl ve infiradını size göstermek istiyor. Siz de onu, tek ve yekta ve misilsiz tanıyınız ve kabul ediniz.” Daha bunlar gibi o sultana münasip ve o makama lâyık sözleri seyircilere söyledi.

Sonra, o kasra dâhil olanlar iki güruha ayrıldılar.

Bir güruh: Kendini tanımış aklı başında olanlardır. Kasr içindeki acaibe baktılar, dediler ki: “Bunda büyük bir iş var.” Ve o acaibin beyhude olmadığını anladılar. Merak ettiler. “Acaba nedir?” dediler. Birden o üstad-ı muallimin bahsettiğimiz nutkunu işittiler. Anladılar ki, bütün esrarın miftahı ondadır. Ona müteveccih oldular. Dediler: “Esselâmü aleyke yâ üstad! Şöyle bir kasrın, senin gibi bir muarrifi lâzım ki, seyyidimiz, sana ne bildirmişse, bize de bildir.” O da, onun evvelce bahsettiğimiz nutkunu onlara dedi. Onlar da dinlediler. Kabul edip istifade ettiler. Melikin marziyyatı dairesinde amel ettiler.

Onların şu edepli muameleleri melikin hoşuna gitti. Melik de, has ve yüksek ve tavsif edilmez diğer bir kasra onları davet etti. Öyle bir cevad-ı melike lâyık ve öyle mutî ve edepli misafirlere has ve öyle âli bir kasra lâyık bir tarzda onlara ikramlar etti.

İkinci güruh ise: Kasra girdikleri vakit, nefislerine mağlûp oldukları için, et’ime-i lezizeden başka birşeye iltifat etmediler. Mehasinden gözlerini kapadılar. İrşadat ve ikazattan kulaklarını tıkadılar. Uykuya daldılar. Bazı şeyler için ihzar edilmiş olan ve içilmeyen iksirlerden içtiler. Sarhoş olup öyle bağırdılar ki, seyirci misafirleri bütün tâciz ettiler. Sahib-i kasrın askerleri de onları tutup, öyle edepsizlere lâyık olan hapislere attılar.

Ey Said! Biliyorsun ki, o melik, bu kasrı, şu mezkûr maksatlar için bina etmiştir. Şu makasıdın husûlü ise, iki şeye mütevakkıftır.

Biri: Şu gördüğümüz üstadın vücududur. Çünkü o üstad olmazsa, maksat beyhude olur.

İkincisi: İnsanların onun sözlerini kabul edip dinlemesidir.

Demek vücud-u üstad, vücud-u kasrın dâisi, istimâ-ı nas, kasrın bekàsının sebebidir. Öyleyse, denilebilir ki: “Eğer şu üstad olmasaydı, melik, şu kasrı bina etmezdi. Hem o üstad-ı mübelliğin talimatını raiyet dinlemediği vakit, o kasır tahrip ve tebdil edilir.”

Ey Said-i gâfil! Eğer şu temsilin sırrını anladınsa, bak, hakikatin yüzünü de gör. O kasır, şu âlemdir ki, sakfı, mütebessim misbahlarla tenvir edilmiş semâ yüzüdür. Zemini, gûna-gûn çiçeklerle tezyin edilmiş zemin yüzüdür. O melik ise, ezel ve ebed Sultanı olan öyle bir Zât-ı Mukaddestir ki, yedi kat semâvât ve arz ve onlarda olan herşey elsine-i mahsusalarıyla Onu takdis ve tesbih ediyorlar.

Hem o melik, öyle bir Meliktir ki, semâvât ve arzı altı günde halk ederek, arş-ı rububiyetinde kâim gece ve gündüzü birbirinin arkasında döndürür. Şems ve kamer ve nücum emrine musahhar, zîhaşmet ve zîkudret bir Zâttır. O kasrın menazili ise, şu on sekiz bin âlemdir ki, her biri kendine lâyık bir tarz ile tezyin ve tanzim edilmiş. Kasırda gördüğün sanayi-i garibe ise, şu âlemdeki kudretin mu'cizeleridir. Orada gördüğün et'ime ise, rahmetinin semerat harikalarına işarettir. Oradaki tandır ve mutfak ise, burada, arz ve sath-ı arzdır. Orada gördüğün künuz-u mahfiye cevherleri ise, burada, esmâ-i kudsiyeye ve cilvelerine misâldir. Oradaki nukuş ve o nukuşun rumuzları ise, burada, manzume ve mevzune olan masnuatın, Nakkaşlarının esmâsına delâletlerine misâldir.

Amma üstad ve muallim ve aveneleri ve tilmizleri ise, Seyyidimiz Muhammedüni'l-Mustafa ve sair enbiyalar aleyhi ve aleyhim efdalu's-salevâti ve's-salâm ve evliya (radıyallahü anhüm) hazaratına misâldirler. Kasırdaki melikin hizmetkârları ise, melâike aleyhimüsselâma işarettir. Seyir ve ziyafete davet edilen misafirler ise, cin ve insan ve insanlara hizmetkâr olan hayvanlara işarettir. O iki fırka ise: Birisi, ehl-i iman ve kitab-ı kâinatın âyâtlarının müfessir-i âlişanı olan Kur'ân-ı Hakîmin tilmizleridir. Diğer fırka ise, ehl-i küfür ve tuğyan, nefis ve şeytana tâbi ve yalnız hayat-ı dünyeviyeyi tanıyan ve hayvan gibi, belki daha aşağı, صُمٌّ بُكْمٌ *"sağır-dilsiz"* olan mağdub ve dâllîn güruhudur.

Birinci kâfile olan süedâ ve ebrar, zülcenaheyn olan üstadı dinlediler. O üstad, hem abddir; ubudiyet noktasında, Cevşenü'l-Kebîr ve emsaliyle Rabbini tavsif ve tarif eder. Hem resuldür; risalet noktasında, Rabbinin ahkâmını Kur'ân vasıtasıyla tebliğ eder.

Şu fırka, resulü dinleyip Kur'ân'a kulak vermekle kendilerini, çok makamat-ı âliye içinde, çok vezaif-i latîfeyle mütelebbis gördüler.

Evvelen: Saltanat-ı rububiyetin mehasinini temaşager makamında tekbir ve tesbih vazifesini eda ettiler.

Saniyen: Esmâ-i kudsiye cilvelerinin bedâyiine dellâllık makamında, takdis ve tahmid vazifesini ifa ettiler.

Salisen: Rahmetin hazinelerindeki müddeharâtı zâhir ve batın hassalarıyla tartıp fehmetmek makamında, şükür ve sena vazifesini edaya başladılar.

Rabian: Esmâ-i mütecelliye-i İlâhiyenin definelerindeki cevherleri, cihazat-ı mâneviyelerinin mizanlarıyla tartıp bilmek makamında, tenzih ve takdis ve medih vazifesine başladılar.

Hamisen: Mistar-ı kader üstünde kalem-i kudretle yazılan mektubat-ı Rabbaniyeyi mütalâa makamında, tefekkür ve istihsan vazifesine başladılar.

Sadisen: Fıtrat ve san'atındaki latîf incelikleri ve güzellikleri temaşa ile tenzih makamında, Fâtır-ı Zülcelâllerine ve Sâni-i Zülcemâllerine muhabbet ve iştiyak vazifesine girdiler.

Sonra, Sâni-i Hakîmin san'atının mu'cizeleriyle kendini tanıttırmasına karşı, hayret içinde, mârifetle mukabele ettiler. Dediler ki: سُبْحَانَكَ *"Ey Sübhanımız! Seni, hakk-ı mârifetinle nasıl tanıyabiliriz? Senin tarif edicilerin, bütün masnuatındaki mu'cizelerindir."*

Sonra, rahmetinin meyvelerinin müzeyyenleriyle kendini sevdirmesine karşı, aşk ve muhabbetle mukabele ettiler.

Sonra, nimetinin lezizleriyle terehhum ve taattufunu göstermesine karşı, şükür ve hamd ile dediler ki: سُبْحَانَكَ *"Ey Sübhanımız! Senin hakk-ı şükrünü nasıl eda ederiz?"* diyerek, bütün kâinattaki bütün ihsanatın fasih lisân-ı hâlleriyle ettikleri şükür ve senalarını, hem çarşı-yı âlemde dizilmiş ve zeminin yüzüne serpilmiş bütün nimetlerin ilânatıyla yaptıkları hamd ve medihlerini, hem rahmet ve nimetin semerat-ı manzume ve mevzunelerinin cûd ve keremine şehadetleriyle ettikleri şükürlerini kendi namlarına enzar-ı mahlûkat önünde eda ederler.

Sonra, şu kâinatın mezahirinde ve şu mevcudât-ı seyyalenin âyinelerinde cemâl ve celâl ve kemâl-i kibriyâsının izharına karşı, mahviyet içinde muhabbet ve hayretle secde edip mukâbele ettiler.

Sonra servetinin kesretini ve rahmetinin vüs'atini irae etmesine karşı, fakr ve hâcetlerini izhar ve sual etmekle mukabele ettiler.

Hem, san'atının latîfelerini ve hârikalarını ve antikalarını sergilerle meşhergâh-ı enamda teşhir etmesine karşı, takdir ve istihsan ve müşahede ve şehadet ve işhad ile mukabele ettiler.

Hem, kâinatın aktarında rububiyetinin saltanatını ilân etmesine karşı tevhid, tasdik, itaat ve inkiyad ile mukabele ettiler.

Hem, izhar-ı rububiyetine karşı, zaafları içinde aczlerini, hâcetleri içinde fakrlarını ilân olan ubudiyetle mukabele ettiler. Daha bunlar gibi çeşit çeşit çok vezaifle şu dâr-ı dünyada vazife-i hayatlarını eda edip ahsen-i takvim sûretini aldılar. Ve bütün mahlûkat üstünde öyle bir mertebeye çıktılar ki, yümn-ü iman ve emanetle mücehhez emin birer halife-i arz oldular.

Şu meydan-ı tecrübe ve şu destgâh-ı imtihandan sonra Rabb-ı Kerîm, onları saadet-i ebediyeye ve dârüsselâma dâvet ederek onlara öyle bir sûrette ikramlar etti ki, hiç gözler görmemiş ve kulaklar işitmemiş ve kalb-i beşere hiç hutur etmemiş gayet parlak ikramlarla onları rahmetine mazhar etti.

Evet, ebedî ve sermedî bir cemâlin seyirci müştakı ve âyinedar âşıkı, elbette bâki kalıp ebede gidecektir. İşte hizbü'l-Kur'ân'ın âkıbeti öyledir, inşaallahu tealâ.

Amma, füccar ve eşrar olan güruh ise, şu kasr-ı âleme girdikleri vakit, bütün delail-i vahdaniyete karşı küfür ve bütün nimetlere karşı küfran ile mukabele edip, bütün mevcudatı kıymetsizlikle kâfirane bir itham ile tahkir ettiler. Bütün esmâ-i İlâhiyenin tecelliyatına karşı red ile mukabele ettiklerinden, mütenâhi bir vakitte gayr-ı mütenâhi bir cinayet işlediler; gayr-ı mütenâhi bir ikaba müstehak oldular.

Ey miskin Said! Ayâ, zannediyor musun ki, senin vazife-i hayatın yalnız terbiye-i medeniyeyle güzelce muhafaza-i nefsine veya—ayıp olmasın—batnın hizmetlerine mi münhasırdır? Veyahut zannediyor musun ki, makine-i hayatında derc olunan şu letâif ve mâneviyatın ve şu âzâ ve âlâtın ve şu cevarih ve cihâzâtın ve şu havas ve hissiyatın gaye-i yegânesi, şu hayat-ı faniyede nefs-i rezile ve

deniyenin hevesat-ı süfliyesinin tatmini için istimaline mi münhasırdır? Hâşâ ve kellâ! Belki senin vücudunda bunların hikmet-i derci ve fıtratında gaye-i ithali iki esastır.

Biri: Cenâb-ı Mün'im-i Hakikî (amme nevâluhu) bütün nimetlerinin çeşit çeşit envâını sana ihsas etmekten ve ettirmekten ibarettir. Sen de hissedip şükür ve ibadetini etmelisin.

İkincisi: Âleme tecellî eden esmâ-i kudsiyesinin bütün aksâm-ı tecelliyâtını birer birer sana o cihazatla tanıttırmaktır. Sen de zevkle tanıyıp iman getirmelisin ki, bu iki esas üzerinde senin kemâlât-ı insaniyen neşvünemâ bulsun.

Evet, senin hayatın ve hayatındaki cihazatın gayelerinin icmâli dokuz emirdir.

Birincisi: Vücudunda derc olan mizanlarla rahmetin hazinelerindeki müddaharâtı tartmaktır.

İkincisi: Fıtratındaki cihazatın anahtarlarıyla, esmâ-i kudsiyenin gizli definelerini açmaktır.

Üçüncüsü: Kardeşlerin olan diğer mevcudatın enzarında, esmâ-i İlâhiyenin garip cilvelerinin numunelerini hayatınla teşhir ve izhar etmektir.

Dördüncüsü: Hâl ve kàlin ile, dergâh-ı rububiyetinde ubudiyeti ilân etmektir.

Beşincisi: Bir padişahtan çeşit çeşit nişanlar almış ve o nişanlarını takıp, padişahının nazarında görünmek gibi; sen de, esmâsının cilvelerinin verdikleri murassaatla süslenmiş olduğunu bilerek, Şâhid-i Ezelînin nazar-ı şuhud ve işhadına görünmektir.

Altıncısı: Zevilhayatların tezahürat-ı hayatları olan tahiyyatlarıyla ve tesbihatları olan rumuzât-ı hayatlarıyla, Vâhibü'l-Hayata arz-ı ubudiyetlerini fehmedip müşahede ederek görüp göstermektir.

Yedincisi: Hayatına verilen ilim ve kudret ve irade gibi sıfat ve hallerinden cüz'î nümuneleri mikyas ederek, Hâlıkın sıfât-ı mutlakasını ve şuûn-u mukaddesesini fehmetmektir. Meselâ, nasıl ben, cüz'î ilim ve irade ve iktidarımla bu evi böyle muntazam yaptımsa, bu kasr-ı âlemin bânisi de, kasr-ı âlemin büyüklüğü nispetinde kadîr ve alîm ve hakîmdir.

Sekizincisi: Şu mevcudatın her birinin kendine mahsus bir lisânla söylediği tevhid ve rububiyet-i Sanie dair kelimatını fehmetmektir.

Dokuzuncusu: Acz ve fakr derecelerinin emsaliyle, kudret-i Sâniin ve gınâ-yı İlâhiyenin derecat-ı tecelliyatını anlamaktır. Nasıl ki açlığın dereceleri nispetinde ve ihtiyacatın envâı miktarınca lezzet-i taamın envâ-ı derecâtı anlaşılıyor. Öyle de, gayr-ı mütenâhi acz ve fakrınla, Sâniin gayr-ı mütenâhi kudret ve gınâsının derecatını fehmetmektir.

Hem senin gaye-i hayatın bunlar olduğu gibi, mâhiyet-i hayatın da şunlardır:

1. Âsâr-ı esmâ-i İlâhiyenin garaibinin fihristesi.
2. Şuun ve sıfât-ı İlâhiyenin fehmine bir mikyas.
3. Âfâkî âlemlere bir mizan.
4. Âlem-i kebîrin bir enmuzeci.
5. Kâinatın bir haritası.
6. Şu kitab-ı kebîrin bir fezlekesi.
7. Defain ve künuz-u mahfiyeyi açacak anahtarların mahzenidir.

İşte mahiyet-i hayatın budur.

Hayatın sûreti ise şudur:

Hayatın, bir kelime-i mektube ve hem mesmuadır. Esmâü'l-Hüsnâya delâlet eder.

Hakikat-i hayatın da budur:

Tecellî-i ehadiyete âyinelik etmektir. Hayatın saadet ve kemâli ise, hayatın âyinesine temessül edene karşı, şuurla muhabbet ve şevkle ibadet etmektir.

Ey Said-i bîçare! Hayat, böyle gâyâta müteveccih olduğu halde, ne akıl ve ne insafla hayatını hiç ender hiç hükmünde olan huzuzat-ı nefsaniyeye sarf ediyorsun? Sair zevilhayat, hatta nebâtat dahi, bahsettiğimiz gayelerin bazısında sana şeriktirler. Evet, nar, elma ve dut gibi musannâ meyveler birer kelime-i kudrettirler. Esmâ-i İlâhiyeyi

ilân edip okutturuyorlar. Onların hayatlarının gayeleri bu gibi emirlerdir. Yoksa, bu meyvelerin sûretlerinin gayeleri olan yenilmek, gaye-i hayatları değildir. Ancak, gaye-i mevtleri olabilir. Yani ölümlerinin bir gayesidir. Fakat sair zevilhayat, bütün gayelerde sana müsavi olamaz. Çünkü, câmi âyine sendedir. Sen dahi, senden çok aşağı olanlardan daha aşağı olma. Mü'minin kıymetini ilân eden şu hadis-i kudsî sana kâfidir.

لاَيَسَعُنِى اَرْضِى وَلاَ سَمَائِى وَلٰكِنْ يَسَعُنِى قَلْبُ عَبْدِىَ الْمُؤْمِنِ [3]

Ve hem yine bu beyte nazar et.

مَنْ نَكُنْجَمْ دَرْ سَمٰوَاتُ زَمِين اَزْ عَجَبْ كُنْجَمْ بِقَلْبِ مُؤْمِنِينَ [4]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)O gün Cennet ehli büyük bir zevk ve safâ içindedir. Kendileri ve eşleri gölgeliklerdeki koltuklara kurulurlar. Orada onlar için meyveler ve diledikleri herşey bulunur. Rahmet sahibi Rablerinden onlara selâm vardır. Sizler, ayrılın, ey mücrimler! Ben size emretmedim mi, ey Âdemoğulları, 'Şeytana kulluk etmeyin, o sizin ap açık düşmanınızdır. Bana kulluk edin; doğru yol işte budur' diye. (Yâsin Sûresi, 36:55-61)
3.)Ben göklere ve yere sığmam, fakat mü'min kulumun kalbine sığarım. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:165; İmam-ı Gazâlî, İhyâ u Ulûmi'd-Dîn, 3:14)
4.)Bu beyit yukarıdaki hadis-i kudsînin Farsça ifadesidir.

Nurun ilk Kapısı : 11.Ders

On birinci ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿2﴾
وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى اِنَّ سَعْيَكُمْ
لَشَتّٰى فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى وَصَدَّقَ
بِالْحُسْنٰى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰى وَاَمَّا
مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى
فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰى

Ey Avrupa! Sen, sağ elinle, sakîm ve mudill (yani dalâlete sevk eden) bir felsefeyi, sol elinle sefih ve muzır bir medeniyeti tutup, “Beşerin saadeti bu iki şeyledir” deyip dâvâ edersin ve beşeri bunlara dâvet edersin. Senin bu iki elin kırılsın. Senin bu iki hediyen, senin başını yesin!

Ey nâşir-i küfr-ü küfran! Ayâ, hiç câiz olur mu ki, bir adamın akıl ve kalbi ve vicdan ve ruhu müthiş bir derecede musibet içinde olduğu hâlde, cismen zâhirî bir derece refah ve ziynet içinde bulunmasıyla o adama mesut denilsin ve saadetine hükmedilsin? Görüyoruz ki, bir adam, inkisar-ı hayale uğrasa veya bir emel-i vehmîden meyus olsa veya bir emr-i cüz’îden ümidi kesilse, nasıl dünya ona darlaşır. Onun tatlı şeyleri, ona nasıl acı gelir… Acaba, bütün âlâmın menşei ve bütün âmâlin hâdimi (هَادِمٌ) olan senin bu şeametin ve bu

dalâletinle hasta olup yeis ve yetimlikle mânevî bir cehenneme düşen bir kalb ve bir ruh sahibi, nasıl bir cennet-i kâzibe-i zâile içinde mesut olabilir?

Ey beşeri ifsad eden müfsid Avrupa! Beşerin başına getirdiğin binler belâlardan birtekini söylüyorum, dinle! Ve onu izah eden bu temsile bak:

Ey felsefe-i Avrupa tilmizi! Seninle ikimiz, şimdi, tenezzüh için bir seyahate çıkıyoruz. İşte, önümüzde iki yol var. Gel, bak:

Biz, şu gafil medenîlerin gittikleri yola gidiyoruz. İşte, şurada burada her yerde, hattâ gözümüzün yetiştiği yerlerde, belki bütün seyahatimiz müddetince böyle göreceğiz ki, her adım başında bir âciz adam duruyor. Bir kısım kavî ve galip insanlar o bîçareye hücum edip, öyle bir sûrette mal ve hayvanatını gasp ediyorlar ve hanesini tahrip ediyorlar ve bazan onu öyle bıçaklayıp cerh ediyorlar ki, hâline semâ ağlıyor. İşte, her nereye baksan bu hâl taammüm etmiş. Her yerde, zâlimlerin velvelelerinden ve mazlumların vaveylâlarından başka birşey işitilmiyor. Bütün yol boyunca bir matemhane-i umumî şeklini alan bu hâl devam ediyor. Madem ki insanız; insan, insaniyeti cihetiyle başkasının elemiyle müteellim olur. Bu hadsiz âlâm-ı beşere nasıl tahammül ederiz? Vicdan nasıl bu hâle dayanabilir? Yalnız şu azab-ı vicdaniyeden bizi kurtaracak iki çaremiz var.

Birisi: Gayet sarhoş olmalıyız.

Diğeri: İnsaniyetten tecerrüd edip vahşi, hodendiş bir kalbi taşımalıyız ki, selâmetimiz için bu iki çare bize bütün halkın helâketini unuttursun ve bizi müteessir etmesin. Hem, bir parça ahmak da olmalıyız ki, bütün halka şâmil bir belâdan kendimizi hariç zannetmeliyiz!

Ey Avrupa! Senin, bir gözü kör dehanla ruh-u beşere hediye ettiğin şu cehennemî hâleti sen de anladın. Sen, şu müthiş derde bir derman aradın. Bu derde şifa ve ilâç olan hüdâ-i Kur’ân’dan gözünü yumdun. Muvakkaten elemi hissetmemek için câzibedar lehviyatı, parlak ve okşayıcı hevesatı ilâç olarak buldun. Ve bunlarla beşerin hissini iptal ettin. Senin bulduğun bu derman, senin başını yesin ve yiyecek!

Ey hayal arkadaşım! Elbette anladın, şu yol, hayat yoludur ki, ehl-i gaflet ve dalâlet o yolda giderler. Bütün zîhayat onların

nazarında o bîçare adama benzer. Mevt ve musibetler, o zâlimlere benzer. Daha başka noktaları sen tatbik edebilirsin.

Ey yoldaş ve ey tilmiz-i Avrupa! Gel, diğer yoldan, Kur'ân'ın talebelerinin arkalarından gidiyoruz. İşte bak:

Her menzilde, her yerde, her adım başında, bütün yol boyunca birer asker, her kulübecik önünde vazife başında nöbet bekliyor. İşte, bak, kanun zâbitleri geliyorlar. Herkese terhis tezkereleri veriyorlar. İşte, her yerde bir sürurdur kopuyor. O memurlar, terhis olunan neferlerden silâhlarını, varsa atlarını ve mîrî libaslarını alıyorlar. Neferlerden, ameliyata muhtaç olanlar varsa, ameliyat-ı cerrahiye yapıyorlar. Sonra, terhis tezkeresini veriyorlar. Bu neferler, çendan ülfet ettikleri eşyalarından ayrılmak için zahiren bir hüzün gösteriyorlar; fakat bâtınen mesrur oluyorlar. Zira, o vazifenin külfet ve mes'uliyetinden kurtuluyorlar. Hem ettikleri hizmetlerine mukabil mükâfatlarını almak için vatan-ı aslîlerine dönüyorlar. Hem sultanlarına kavuşuyorlar. İşte, bak: O memurlar, bazan acemi ve kaba bir nefere rastgeliyorlar. Nefere, "Silâhını, atını teslim et. Sana izin vereceğiz" diyorlar. Nefer onlara diyor: "Ey efendiler! Sizi tanımıyorum. Ben devletin askeriyim, padişahın hizmetindeyim. Sonra huzuruna çıkacağım, yanına döneceğim. Eğer onun izin ve rızasıyla gelmişseniz, baş ve göz üstüne. Yok, cesaretimi tecrübe için emretmiş de rızası yoksa, yanlış geldiniz. Bendeki emanetini muhafaza ve sultanımın haysiyetini himaye yolunda bütün kuvvetimle sizinle müdafaa edeceğim."

İşte, bu yolda, baştan başa hâl bu minval üzere gidiyor. Her taraftan sürur ve şenlik sadası geliyor. Bir taraftan sürur içinde tahşidat-ı askeriye tekbir ve tehlil ile başlamış. Evet, hayvanat cinsindeki bütün tevellüdat, tahşidata benzer. Diğer taraftan yine sürurla terhisat-ı askeriye bir velvele-i tekbir ve teşekkür içinde başlamış. Evet, zîhayat cinsindeki bütün vefiyat bu terhisata benzer.

İşte Kur'ân-ı Hakîm, beşere böyle bir hediye getirmiştir. Eğer beşer bu hediyeyi kabul edip güzelce istimal etse, hayat-ı dünyevîde cennet-i mâneviyeyi andıran bu ikinci yoldan gidecektir. Ne geçmişten hüzün eder ve ne de gelecekten havf ve perva eder.

Ey Avrupa! Evvelki cehennemî yol, senin açtığın yol olduğu, senin desatirinle sabittir. Çünkü, senin nazarında hayatın düsturu,

“Her zîhayat kendi nefsine maliktir ve kendi zâtı için çalışır, lezzeti için say’eder; bir hakk-ı hayatı vardır. Hayatının gayesi kendisine aittir” dersin. Ve *“Netice-i himmeti, hıfz-ı bekà ve temin-i hayata münhasırdır. Ve kuvvetine güvenmelidir. Zira, medâr-ı hayat olan, düstur-u cidaldir. Belki hayat cidaldir”* diye hükmediyorsun. Daha bunlar gibi çok esasat-ı bâtıla ile beşeri evvelki yola sevk ettin. Acaba, medar-ı hayat olan düstur-u teavün ezharun mine’ş-şems (güneşten daha zahir) olduğu hâlde, nasıl kör oldun, görmüyorsun? Evet, şems ve kamerden tut, ta nebatatın, hayvanatın imdadına; ve hayvanatın, insanların imdadına; ve mevadd-ı gıdaiyenin, semeratın imdadına; hatta taamın zerratı, hüceyrat-ı bedenin tegaddîsi için kemâl-i intizamla koşmaları, bir Rabb-i Kerîmin emriyle bir vazife-i muavenet ve teavün ve uhuvvet olduğunu ve kavînin zaife musahhariyeti olduğunu, kör olmayan görür.

Amma, düstur-u cidal ise, bir kısım hayvanat-ı zâlimenin sû-i istimallerinden neş’et eden bir düstur-u cüz’î gayr-ı fıtrîdir. Mesela, âkilüllâhm canavarların vazifeleri, sıhhiye neferleri gibi hayvanatın cenazelerini toplamak, ber ve bahrin yüzünü temizlemektir. Onların, sağ olan hayvanları yemeleri, sû-i istimaldir, gayr-ı meşrûdur; cezasını çekeceklerdir.

Bu düsturun çürüklüğünü gördün. Şimdi, *“Her zîhayat nefsine maliktir”* diye olan düsturun mahiyetini gör:

Zîhayat içinde en eşref ve ihtiyarca en geniş olan insandır. Hâlbuki, insanın, ef’âl-i ihtiyariyesi içinde en hafifi ve en zâhiri, söz söylemesi ve yemek ve içmesi ve düşünmesidir. Hâlbuki, insanın bunlarda dest-i ihtiyarının müdahalesi ne kadar az olduğu, azıcık düşünmekle anlaşılır. Hâlbuki, mahlûkatın en eşrefi olan insanın eli, tasarruf-u hakikîden bu derece bağlı olsa, başka hayvanat ve cemadat, sırf birer memlûktan ve Hâlıkın hesabıyla dönen ve çalışan birer mahlûk-u musahhardan başka birşey değillerdir.

Sair esasatın, bu iki esasın gibi esassızdırlar. Seni bu hatâya düşüren, senin yek-çeşm dehândır. Çünkü sen Rabbini unuttun. Hikmet-i san’at-ı Rabbaniyeye ***“kör tabiat”*** namını taktın. Âsâr-ı rahmeti, o mevhum tabiata istinad ederek, esbaba isnat ettin, küfrana başladın. Allah’ın malını bazı şeytan tağutlara taksim ettin, küfre girdin. İşte bu dalâletindendir ki, senin nazarında her bir insan,

belki her bir hayvan, nihayetsiz hâcâtının tahsili için, hesapsız düşmanlarına karşı tek başıyla mücadele ve musaraa etmeye muztardır. Fakat neyle, hangi silâhla?

Evet, zerre gibi bir iktidar, saç gibi bir ihtiyar, zevale mâruz lem'a gibi bir şuur, intifaya mâruz şule gibi bir hayat, kısalıkta, dakika gibi bir ömürle musaraa etmek lâzım gelir. Hâlbuki, bütün elinde olanı sarf etsen, hadsiz metalibinden birisini de tahsile kâfi değil. Bir musibete düşsen, kör, sağır esbabdan istimdat edersin. İşte karanlıklı dehân, beşerin edyân-ı semâvî nuruyla gündüz rengini almış ömrünü geceye tebdil etti. Yalnız o muzlim geceyi, yalancı ve müstehzî bazı ışıklarla tenvir etmişsin.

İşte her bir zîhayat, evvelki yolda gördüğümüz bîçare adama benzer ki, sahipsiz ve âciz oldukları halde, hadsiz merhametsiz zâlimlerin hücumuna mâruzdur. Bütün dünya bir matemhane-i umumî, yani zikirhane olan dünyayı, bir matemhane şeklinde gösterdin. Tesbihat olan asvâtı, elîm firak ve zeval vaveylâları tarzında işittiriyorsun.

Şimdi, senin felsefen tilmizleriyle Kur'ân-ı Hakîmin tilmizlerinin muvazenelerine bak:

Senin hâlis tilmizin, bir firavundur. Fakat, menfaati için en hasis birşeye de ibadet eder bir firavun-u zelildir. Her nâfi şeyi kendine rab tanır.

Kur'ân'ın hâlis tilmizi ise abddir. Fakat âzam-ı mahlûkata da ibadete tenezzül etmez. Ve âzam-ı menfaat olan Cenneti, gaye-i ibadet kabul etmez bir abd-i azizdir.

Hem senin tilmizin, mütemerrid ve muanniddir. Fakat, bir lezzet için nihayet zilleti kabul eden ve bir menfaat-i hasise için şeytan gibi şahısların ayağını öpmekle zillet gösteren bir miskin-i zelildir.

Kur'ân'ın tilmizi ise, mütevazi, heyyin, yani âsân ve leyyin, yani yumuşaktır. Fakat, Fâtırının gayrına, daire-i izni haricinde tezellüle tenezzül etmez.

Hem senin tilmizin, cebbar ve mağrurdur. Fakat kalbinde nokta-i istinad bulmadığı için, zâtında gayet aczle âciz bir cebbar-ı hodfuruştur.

Kur'ân'ın tilmizi ise fakir ve zayıftır; fakr ve zaafını bilir. Fakat onun Malik-i Kerîmi ona iddihar ettiği servetle müstağnidir. Seyyidinin

nihayetsiz kudretine istinad ettiği için kavîdir.

Hem senin tilmizin menfaatperest ve hodendişliktir ki, o tilmizin gaye-i himmeti, nefis ve batnın hevesatını tatmindir. Ve menfaat-i şahsiyesini—bazan—kavminin menfaati içinde kavminin menfaati namıyla; ve menfaat-i nefsini, menfaat-i millet namıyla arar. Ya rikkat-i cinsiye eleminden kurtulmak ister; veya hırsını veya gururunu veya hubb-u cahını o milliyetperverlik cihetinde teskin eder. Elhasıl, nefsinden başka hakikî hiç birşeye muhabbet etmez. Herşeyi kendi nefsine feda eder.

Kur'ân'ın tilmizi ise, yalnız liveçhillah ve rıza-yı İlâhî için ve fazilet için o derece nefsinin menfaatinden tecerrüd eder ki, Cennet-i ebediyeyi dahi hakikî maksat ve gaye-i ibadet yapmaz. Nerede kaldı ki, bu dünya-yı zailenin fâni olan menafii onu, hakikî maksat ve gayesinden çevirsin.

İşte, o iki halis tilmizin himmetlerinin birbirinden ne derece mütefavit ve mugayir olduğu bununla anlaşılır.

Evet, Kur'ân'ın tilmizi, en büyük şeyleri, arş ve şems gibi mevcutları birer memur, birer mahlûk, musahhar birer âciz tanır. Ruhunda, bütün ehl-i semâvât ve arz salihlerine karşı öyle bir alâka-i şedide-i uhuvvetkârane hisseder ki, ehl-i beytine dua ettiği gibi, an samimi'l-kalb onlara da dua edip, saadetleriyle mes'ut olduğunu gösterir.

Bu iki tilmizin mürüvvetlerinin derece-i farkına bak ki:

Senin tilmizin, nefsi için kardeşinden kaçar. Kur'ân'ın tilmizi ise, bütün ibadı, belki bütün mahlûkatı kendine kardeş görür.

Kur'ân-ı Kerimin, tilmizlerine verdiği ulviyet ve kıymet bununla anlaşılır ki:

Bu küçük insan, küçük bir mikroba mağlûp ve ednâ bir kerb ile yere düştüğü ve o kadar zayıf olduğu halde; Kur'ân-ı Kerimin feyiz ve irşadıyla o derece yükseklenir ve o derece letâifi inbisat eder ki, dünya mevcudatını ve zerrat-ı kâinatı tesbih tanesi edip, Mâbudunu o adetle zikreder. Hatta bir kısımları bunları da az görüp, Mâbud-u Zülcelâlin liyakatini göstermek için gayr-ı mütenâhi adetle, gayr-ı mütenâhi tesbihle Mâbud-u Zülcemâli zikrediyorlar. Dünya zerratının virdlerine kâfi bir tesbih olmadığını ve nakıs olduğunu gören ve Cenneti zikirlerine gaye tanımayan ulüvv-ü himmet sahibi o tilmizler,

kendi nefislerini en ednâ bir mahlûk-u İlâhîden efdal görmediklerini gösteren bir hâlle, nihayet derecede tevazu ve mahviyet gösteriyorlar. O şecere-i tuba-i Kur'âniyenin had ve hesaba gelmez münevver meyvelerinden Kutb-u Geylânî, Rüfaî, Şâzelî gibi zâkirleri dinle. Nasıl, tesbih tanelerine bedel zerrat-ı kâinatın silsilelerini ellerinde tutmuşlar, öylece Mabudun zikrini çekiyorlar!

Ey Avrupanın ruh-u habisi! Felâket-i mâneviye-i beşeriyenin sebebi olan desatirinden bazılarını sabıkan zikrettik. Şimdi, beşerin saadet-i mâneviyesine menşe olan desatir-i Kur'âniyenin yalnız bir-ikisine işaret edeceğiz:

Evet, hüdâ-yı Kur'ânî böyle insana hitaben der: Ey insan! Senin elinde olan hayatın ve vücudun ve nefsin ve malın emanettir. Onlar, herşeye kadîr ve herşeye alîm bir Mâlik-i Kerîmin mülküdür. O Mâlik-i Kerîm ve Rahîm, kemâl-i kereminden, sende emanet olan kendi mülkünü senden satın almak istiyor. Ta senin için muhafaza etsin. Senin elinde beyhude zâyi olmasın. Sonunda, sana büyük fayda versin. Sen bir memursun, asker gibi muvazzafsın. Öyleyse, onun namıyla çalış, onun hesabıyla sa'y et. Muhtaç olduğun bütün şeyleri sana bahşeden ve rızkını veren, muktedir olmadığın şeylerden seni hıfzeden Odur. Senin gaye-i hayatın, Mâbudun tecelliyatına ve esmâ ve şuûnâtına mazhariyettir. Sana bir musibet geldiği vakit de ki: اِنَّا لِلّٰهِ "Ben, Onun hizmetindeyim. Ey musibet! Eğer Rabbimin izin ve rızasıyla gelmişsen, merhaba, safa geldin."

وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ "Biz Ona gideriz ve onun rüyetine müştakız. Günün birinde elbette bizi hayatın vazife ve tekâlifinden âzâd edecektir. Ne var, o azatlık bugün olsun. Hem, ey musibet, senin elinde olsun. Yok, eğer Rabbimin irade ve emriyle beni tecrübe ve imtihan için gelmişsen, fakat Rabbimin beni azat etmeye izin ve rızası yoksa, kuvvetim yettikçe ben, emaneti emin olmayana teslim etmeyeceğim. Haydi git, ey zâlim musibet!"

Ey hayalî arkadaşım! Hakikat-i hal, iki tarafta bu minval üzeredir. Lâkin, hidayet ve dalâlette derecat-ı insan mütefavittir. Meratib-i gaflette insanlar muhteliftir. Şu zamanın gafleti o derecede kalınlaşmış ve öyle uyutucu bir tarzda iptal-i his etmiş ki, medenîler,

evvelki yolun elîm elemini hissetmiyorlar. Lâkin, hassasiyet-i ilmiyenin tezayüdü ile ve mevt-âlûd inkılâbatın ikazatıyla şu perde-i gaflet parçalanacaktır.

Binlerle veyl o Müslüman evlâtlarına ki, ecnebîlerin tağutlarına ve felsefelerine aldanıp, Kur'ân-ı Kerimin dersini unutur.

Ey gençler ve ey İslâm evlâtları! Avrupa'nın size karşı olan merhametsiz zulüm ve adavetine ve batıl efkârına ne akılla muhabbet edip onları taklit ediyorsunuz ve onlara ittibaen sefahetlerine iştirak ve saflarına iltihakla mukabele ediyorsunuz? Onları taklit ve onlara ittibâ ile beraber dâvâ-yı hamiyet yalandır. Milleti istihfaf ve milliyetle istihzadır!

Cenâb-ı Hak bizi de, sizi de tarik-i müstakimden ayırmayıp hidayette kılsın. Âmin.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.) Yemin olsun kaplayan geceye. Ve parlayan güneşe. Ve erkeği ve dişiyi yaratana. Sizin işiniz türlü türlüdür. Kim bağışta bulunur, günahtan kaçınır ve (dinin) en güzelini tasdik ederse, Biz de ona hayır ve kolaylık yolunu kolaylaştırırız. Kim cimrilik eder, kendisini (âhiret nimetlerine) muhtaç hissetmez ve (dinin en güzelini) yalanlarsa, Biz de ona kötülüğün ve Cehennem gibi zorlu bir âkıbetin yolunu kolaylaştırırız. (Leyl Sûresi, 92:1-10)

Nurun ilk Kapısı : 12.Ders

On ikinci ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً ﴿2﴾
بِإِذْنِ اللهِ

Ey birader! Küffar ve ehl-i dalâletin kesret-i adediyle beraber bazı hakaik-i imaniyenin inkârlarında ittifakları seni sarsmasın. Çünkü kıymet, kesrette değildir. Zira insan, insan olmadığı vakit, şeytan bir hayvan olur. Ecnebîler gibi ihtirasat-ı hayvaniyede terakki ettikçe hayvaniyeti şiddetlenir, daha ziyade hayvan olur. Hayvanatın kemiyetçe kesreti; ve insanın, hayvanata nisbeten kılleti malûm... Hâlbuki hayvanat, insan için halk olunmuştur.

Küffarın tarifi ise: Küffar, hayvanat-ı İlâhîden bir nev’-i habistirler ki; imaret-i dünyaya ve hem mü’minlere derecat-ı niam-ı İlâhiyeyi anlamaya bir vâhid-i kıyasî olmak için halk edilmişler ve imhal edilmişlerdir. Şu küffar denilen bu nev’i hayvanatın, hakkı inkâr edip nefyetmekte ittifakları kuvvetsizdir.

Evet, küfür, çendan ispat sûretinde de olsa, nefiydir, inkârdır, cehildir, ademdir. Binler ehl-i nefiy ve inkârın iki ehl-i ispata karşı sözleri bâtıldır, sukut eder.

Meselâ, bütün bir şehrin ahalisi, Ramazan ayına bakıyorlar. Binler insan, “yok” diye nefiy ve inkâr etseler, iki adam da ispat edip şehadet etse, bütün inkâr edenlerin sözleri hiçe iner. Acaba, kâr-ı akıl mıdır ki, sen desen: “Bu kadar binlerle insanların tevatürlerini kabul ederim, o iki adamın şehadetlerini reddederim”?

Aynen bunun gibi, biri çıksa dese, “Koca Avrupa’nın bu kadar hükeması şu hakikat-i imaniyeyi inkâr ediyorlar. Bizim iki hocamızın

sözü nasıl tercih ediliyor?”

Ey bîçare nâdân! Mesele hiç öyle değil. Bu söze hiç hakkın yok. Belki bu mesele, hiç ehil olmadıkları meselelerde nâ-ehil birkaç fuzulînin hadsiz ehl-i ihtisasa karşı söz söylemesidir.

Bir iki hoca dediğin, milyarlar beşerin güneşleri hükmünde olan Şeyh Geylânî, İmam-ı Gazalî, Muhyiddin-i Arabî, Şâh-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbanî gibi ehl-i ihtisasın icmâlarıdır ki, o hakikati görmüşler, gösteriyorlar. Koca Avrupa hükeması dediğin, maddeperest, akılları gözlerine sukut etmiş, mâneviyattan uzaklaşmış, şems-i hakikatten ve hilâl-i haktan âmileşmiş, hakkı görmedikleri için hakkı nefyeden, haddinden tecavüz etmiş san’atkârlardır.

قَدْ يُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

Yani, *"Bazı gözü hasta olan kimse, güneşin ziyasını; ve vücudu hasta olan kimse de, suyun tadını inkâr ediyorlar."*

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.
2.)Nice az topluluklar, nice kalabalık topluluklara Allah’ın izniyle galip gelmişlerdir. (Bakara Sûresi, 2:249)

Nurun ilk Kapısı : 13.Ders

On üçüncü ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْراً ﴿2﴾
كَثِيرًا

Ey serab-ı gururu, şarab-ı tahur zanneden Said-i hodfuruş! Hikmet, hayr-ı kesir olduğunu işittin. Fakat yanlış yola gitmiştin. Şu kitab-ı kâinatın hikmetini, maanisinde aramadın. Gittin, nukuşunda taharri ettin. Hikmet-i kudsiye-i Kur'âniyeyle hikmet-i felsefe-i insanın farklarını görmek istersen, şu temsile güzel bak:

Bir zaman dindar, san'atkâr bir hâkim, Kur'ân'ı acip bir tarzda yazmış. Bazı hurufatını elmas ve zümrütle, bir kısmını altun ve gümüşle, bir kısmını daha kıymettar cevherlerle yazıp öyle müzeyyen ve münakkaş etmişti ki, o Kur'ân'ı, kıraatini bilen ve bilmeyen herkes temaşa edip istihsan ederdi. Fakat o Kur'ân'ın mânâsındaki ziynet ve güzellik, zâhirî ziynetinden milyon mertebe daha âli, daha gàlî, belki nispet kabul etmez derecededir.

O hâkim, şu musannâ ve murassâ Kur'ân-ı Hakîmi, bir ecnebî feylesofa ve bir Müslüman âlime gösterdi. Ve emretti ki, "Her biriniz buna dair birer eser yazınız."

Her biri, o Kur'ân'a dâir birer kitap telif etti. Fakat feylesofun kitabı, yalnız hurufun nakışlarından ve münasebetlerinden ve vaziyetlerinden ve cevherlerinin hâsiyetlerinden ve târifatından bahseder. Mânâsına hiç ilişmez. Zira o ecnebî adam, Arapça okumasını hiç bilmez. Hatta o müzeyyen Kur'ân'ın kitap olduğunu bilmiyor. Ve ona, münakkaş bir antika nazarıyla bakıyor. Lâkin o ecnebî feylesof, her ne kadar Arapça bilmiyor, fakat iyi bir

mühendistir, güzel bir musavvirdir, mâhir bir kimyagerdir, sarraf bir cevhercidir.

Amma Müslüman âlim ise, ona baktığı vakit, “O Kitab-ı Mübîndir, Kur’ân-ı Hakîmdir” anladı. Tezyinat-ı zahîrisine ehemmiyet vermedi. Hurufunun nakışlarıyla iştigal etmedi. Belki öyle birşeyle meşgul oldu ki, ötekinin meselelerinden milyon mertebe daha âli ve daha gàlî, daha latîf, daha şerif, daha nâfi, daha câmi. Çünkü o Müslüman âlim, o Kur’ân’ın perde-i nukuşu altında olan hakaik-i kudsiyesinden ve envar ve esrarından bahsederek bir güzel tefsir yazdı.

Sonra, ikisi de eserlerini hâkime takdim ettiler. Hâkim, evvel feylesofun eserine baktı. Gördü ki, o hodpesent, tabiatperest adam çok çalışmış; fakat hiç hikmetini ve mânâsını anlamamış. Belki karıştırmış. Ona karşı hürmetsizlik, belki edepsizlik etmiş. Mânâsız nukuş zannederek, kıymetsizlikle tahkir etmiş. Hâkim dahi eserini başına vurdu. O feylesofu huzurundan çıkardı.

Sonra öteki âlimin eserine baktı. Gördü ki, gayet güzel nâfi bir tefsirdir ve hakîmane ve mürşidâne bir teliftir. “Âferin!” dedi. “İşte âlim ve hakîm buna derler. Öteki, haddinden tecavüz etmiş bir san’atkârdır.”

Eğer temsilî fehmettinse, bak, hakikati gör.

Amma o müzeyyen Kur’ân ise, şu musannâ kâinattır. O Hâkim ise, Hakîm-i Ezelîdir. O iki adam ise, birisi, yani ecnebîsi, ilm-i felsefedir ve hükemasıdır. Diğeri, Kur’ân ve tilmizleridir. Kur’ân-ı Hakîm, şu Kur’ân-ı azîm-i kâinatın bir müfessiridir, bir tercümanıdır.

Evet, Furkan-ı Hakîmdir ki, şu sahaif-i kâinatta kalem-i kudretle yazılan âyât-ı tekviniyeyi beşere ders verir. Mevcudata, mânâ-yı harfiyle bakar. “Ne güzel yapılmış, ne güzel delâlet ediyor” der. Kâinatın hakikî güzelliğini gösterir.

İlm-i hikmet dedikleri felsefe ise, sahaif-i kâinatın hurufunun tezyinat ve münasebatına dalmış, sersemleşmiş. Hurufata, mânâ-yı harfiyle bakmak lâzım gelirken, mânâ-yı ismiyle bakmış. “Ne güzel yapılmış” diyecek yerde, “Ne güzeldir” deyip çirkinleştirmiş. Kâinatı tahkir edip, kendisine müştekî etmiştir.

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴿3﴾

Ey Said! Saadet istersen, tevekkül et. Fakat tevekkül, esbabı bütün bütün reddetmek değildir. Belki, müsebbebatı ve netaicini Hâlıktan istemektir.

Esbaba teşebbüs, bir nevi dua-yı fiilîdir. Vesait ise, perde-i dest-i kudrettir.

Evet, tevekkül etsen, dünyada istirahatin, âhirette istifaden kat'îdir. Mütevekkil ile, sözü anlamayan gayr-ı mütevekkilin misâlleri şu hikâyeye benzer ki:

İki adam, bellerine ve başlarına ağır yükler yükletip bir sefineye bilet alıp girdiler. Birisi, girer girmez yükünü gemiye bıraktı, üstünde oturdu, nezaret etti. Diğeri, hem ahmak, hem mağrur, yükünü yere bırakmadı.

Ona denildi: "Şu ağır yükünü gemiye bırak, rahat et."

O dedi: "Yok, ben kuvvetliyim. Yükümü, hem belimde, hem başımda muhafaza ederim."

Ona denildi: "Bizi ve seni kaldıran şu gemi daha kuvvetlidir; daha güzel muhafaza eder. Hem gittikçe kuvvetten düşen belin ve akılsız başın, şu gittikçe ağırlaşan yüklere takat getiremeyecek. Hem dahi, gemi kaptanı seni böyle görse, ya 'Divanedir' der, seni tard eder; ya 'Haindir' der, 'Gemimizi itham ediyor ve bizimle istihza ediyor, hapsediniz' der, seni hapsettirir. Hem herkese de maskara olursun. Çünkü, zaafiyetini gösteren tekebbürünle, aczini gösteren gururunla, riyayı gösteren tasannuunla kendine mudhike yaparsın. Herkes sana gülecek."

O bîçarenin aklı başına geldi. Yükünü yere koydu, üstünde oturdu. "Oh! Allah senden razı olsun. Zahmetten ve hapisten ve maskaralıktan kurtuldum" dedi.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.) Kime hikmet verilmişse, işte ona pek çok hayır verilmiştir. (Bakara Sûresi, 2:269)
3.) Allah'a tevekkül edene Allah kâfidir. (Talâk Sûresi, 65:3)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders

On dördüncü ders

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ ﴿2﴾
شَىْءٍ وَكِيلٌ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَ
الاَرْضِ
فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ ﴿3﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَآئِنُهُ وَمَا ﴿4﴾
نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ
مَامِنْ دَابَّةٍ اِلاَّ هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ ﴿5﴾
رَبِّى عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Tevhid-i hakikinin hâlis güneşinden on dört lem’adır, yani, on dört lâmbadır.

•1.Lema
•2.Lema
•3.Lema
•4.Lema
•5.Lema
•6.Lema
•7.Lema

•8.Lema
•9.Lema
•10.Lema
•11.Lema
•12.Lema
•13.Lema
•14.Lema

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.)Nice az topluluklar, nice kalabalık topluluklara Allah'ın izniyle galip gelmişlerdir. (Bakara Sûresi, 2:249)
3.)Allah herşeyin yaratıcısıdır. O herşey üzerinde hakkıyla görüp gözeticidir. Göklerin ve yerin tedbir ve tasarrufu Ona aittir. (Zümer Sûresi, 39:62-63)
4.)Şânı ne yücedir Onun ki, herşeyin hüküm ve tasarrufu elindedir. (Yâsin Sûresi, 36:83)
5.)Hiçbirşey yoktur ki, hazineleri Bizim yanımızda olmasın. Herşeyi Biz belirli bir miktar ile indiririz. (Hicr Sûresi, 15:21)
6.)Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alnından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın. Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adâlet üzeredir. (Hûd Sûresi, 11:56)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 1.Lema

1.Lema

Birinci Lem'a

Ey gafil esbabperest insan! Esbab bir perdedir. Çünkü izzet ve azamet öyle ister. Fakat iş gören, kudret-i Samedaniyedir. Çünkü tevhid ve celâl öyle ister. Sultan-ı Ezelînin memurları, saltanat-ı rububiyetinin icraatçıları değildirler, belki dellâlları ve nâzırlarıdırlar. Çünkü, memurlar ve vesaitler, izzet-i kudretini ve haşmet-i rububiyetini izhar içindirler. Yoksa, sultan-ı insanî gibi acz ve ihtiyacı için, memurlarını saltanatına şerik etmiş değildir. Esbab, haksız şekvâlar Âdil-i Mutlaka tevcih edilmemek için vaz edilmiştir.

Evet, izzet ve azamet ister ki, esbab, perdedar-ı dest-i kudret olsun aklın nazarında. Tevhid ve celâl ister ki, esbab-ı dâmenkeş, ellerini çeksin tesir-i hakikîden.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 2.Lema

2.Lema

İkinci Lem'a

Evet, Sâni-i Zülcelâlin, her masnu üstünde bir Hâlık-ı Külli Şeye has bir sikkesi; her mahlûku üstünde bir Sâni-i Külli Şeye mahsus bir hatemi; ve kalem-i kudretinin menşuru üstünde taklit kabul etmez mükemmel bir turra-i garrâsı vardır. Meselâ, hesapsız sikkelerinden hayat üstünde koyduğu sikkeye bak ki: Birşeyden herşeyi yapar, hem herşeyden birşey yapar.

Evet, bir içilen sudan, hesapsız âzâ ve cihazat-ı hayvaniyeyi yapar. Hem ekl edilen bütün muhtelif et'imeden, hayvanî olsun, nebatî olsun, bir cism-i has ve belki bir cild-i mahsus, belki bir cihaz-ı basit yapar. Evet, sen de aklın varsa anlarsın ki, birşeyden herşeyi yapmak ve herşeyden birşey yapmak, herşeyin Sâniine has ve Hâlık-ı Külli Şeye mahsus bir sikkedir.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 3.Lema

3.Lema

Üçüncü Lem'a

Hem meselâ, zîhayat üstünde koyduğu hâteme bak. O zîhayat, âdetâ kâinatın bir misâl-i musağğarı ve şecere-i âlemin bir semeresi ve şu âlemin bir çekirdeği gibi, envâ-ı âlemin ekserî nümunelerini câmi. Güya o zîhayat, gayet hassas mizanlarla, mecmuu kâinattan süzülmüş bir katredir. Demek, şu zîhayatı halk etmek için, bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutmak lâzım gelir.

İşte, aklın varsa anlarsın ki, birşeyi, meselâ balarısını ekser eşyaya bir nev'i fihriste yapmak; birşeyde, meselâ insanda, şu kitab-ı kâinatın hemen bütün mesailini yazmak; birşeyde, meselâ küçücük incir çekirdeğinde koca incir ağacının programını ve kalb-i beşerde şu âlem-i kebirin bir nev'i programını ve kuvve-i hâfızada hâdisât-ı kevniyenin mufassal fihristesini derc etmek, elbette Hâlık-ı Küll-i Şeye has ve bu kâinatın Rabbine mahsus bir hatemdir.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 4.Lema

4.Lema

Dördüncü Lem'a

İhyâ üstünde koyduğu turrasına bak: Meselâ, güneş, her bir şeffaf üstünde, seyyarattan tut, ta katarata, ta zerrat-ı zücaciyeye ve tereşşuhatına kadar her biri üstünde cilve-i misâliyesini gösteren turrası olduğu gibi; Şems-i Sermedin ve tecellî-i ehadiyetin ihyâ cihetinde her bir zîhayat üstünde öyle bir turrası vardır ki, faraza bütün esbab toplansa, yine o turranın taklidini yapamaz.

Nasıl ki katrelerde görünen güneşin timsalleri güneşin tecellîsine verilmediği vakit, her bir katrede ve ziyaya mâruz her bir cam parçasında ve her bir zerre-i şeffafede, tabiî ve hakikî bir güneşin vücudunu bil'asâle kabul etmek lâzım gelir. Bu hal ise, belâhetin nihayetsiz derekesidir. Öyle de, Şems-i Ezelînin şuaları olan ve esmâsının nokta-i mihrakiyesi hükmünde olan her bir zîhayat üstündeki tecellî-i ehadiyeti, Ehad ve Samed olan Zât-ı Akdese verilmediği vakit, her bir zîhayatta, hatta sinekte ve çiçekte, nihayetsiz bir kudret-i fâtıra, bir ilm-i muhit, bir irade-i mutlaka, hem Vâcibü'l-Vücuda mahsus sair sıfatları o zîhayatın içinde kabul etmek; ve âdetâ o zîhayatın her bir zerresine bir ulûhiyet vermek gibi dalâletin en eblehcesini kabul etmek lâzımdır. Zira zerrelere, hususan tohum zerreleri olsa, öyle bir vaziyet verilmiş ki, o zerreler, cüz olduğu zîhayata, belki o zîhayatın nev'ine, belki muhtaç olduğu bütün mevcudata karşı öyle bir mevki alıyorlar ki, eğer o zerrelerin nispeti Kadîr-i Mutlaktan kesilse, o vakit, o zerrelerin her birine, herşeyi görür bir göz, herşeyi muhit bir şuur vermek lâzım gelir.

Elhasıl: Nasıl ki katrelerde olan güneşçikler, güneşin cilvesine verilmezse, nihayetsiz güneşleri kabul etmek lâzım geliyor. Öyle de, herşeyi Kadîr-i Mutlaka vermezsek, gayr-ı mütenâhi ilâheleri kabul etmek lâzım gelir.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 5.Lema

5.Lema

Beşinci Lem'a

Evet, nasıl ki, bir kitap olsa, hususan o kitap yazma olsa, o kitabı yazmak için bir kalem kâfidir. Eğer o kitap, basma veya matbu olsa, hurufatı adedince kalemler, yani demir harfler lâzım ki, tab edilebilsin. Şayet o kitabın bazı harflerinde ince hatla kitabın ekseri yazılmışsa, bütün o demir harflerin küçücükleri, o tek harfe lâzım; ta o kitap tab edilebilsin.

Aynen öyle de, şu kitab-ı kâinatı, kalem-i kudretin, Zât-ı Ehadin mektubu desen, vücub derecesinde suhulet ve mâkuliyet yoluna gidersin. Eğer tabiata isnad etsen, imtinâ ve muhal derecesinde bir suubet ve hiçbir vehmin kabul etmeyeceği bir hurafat yoluna gidersin. Çünkü, tabiat için her bir cüz toprakta ve suda ve havada, milyarlarla madenî matbaalar, fabrikalar bulunması lâzım ki, hesapsız ezhar ve esmârın teşekkülâtına mazhar olabilsin. Zira, her bir cüz toprak, ekser nebatata menşe olabilir. Hususan meyveli olsalar, çiçekli olsalar, teşekkülâtları o kadar muntazam, o kadar mevzun, o kadar mümtaz, o kadar ayrıdır ki; her birisi için yalnız ona mahsus birer ayrı fabrika veya ayrı birer matbaa lâzımdır. Demek tabiatın her birşeyde, her birşeyin makinelerini bulundurmaya mecburdur.

İşte şu hurafeden, hurafeciler dahi utanıyorlar.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 6.Lema

6.Lema

Altıncı Lem'a

Elhasıl: Nasıl bir kitabın her bir harfi, kendi nefsini ve kendi vücudunu bir harf kadar gösterir ve bir vecihle kendi nefsine ve vücuduna delâlet eder. Lâkin kâtibini on kelimeyle tarif eder ve birkaç vecihle gösterir. Öyle de, şu kitab-ı kebîr-i âlemin her bir harfi, kendi vücuduna cirmi kadar delâlet eder ve gösterir. Fakat Nakkaş-ı Ezelînin esmâsını bir kaside kadar tarif eder, gösterir. Demek hem kendini, hem bütün kâinatı inkâr eden bir ahmak, yine Sâniin inkârına gitmemelidir.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 7.Lema

7.Lema

Yedinci Lem'a

Nasıl ki, her bir mahlûk-u cüz'î üstünde ehadiyetin sikkesi olduğu gibi; her bir nev'i üstünde, her bir küll üstünde, ta mecmuu âlem üstünde sikke-i ehadiyet ve hâtem-i vahidiyet ve turra-i vahdet gayet parlak bir sûrette vaz edilmiştir. İşte bak, sath-ı arzın sahifesinde, bahar mevsiminde, Nakkaş-ı Ezelî, en ekal üç yüz bin nebatat ve hayvanat envâını haşir ve neşreder. Nihayetsiz ihtilât ve karışıklık içinde, nihayet derecede imtiyaz ve intizamla bunları iade edip haşrediyor. Çendan bir kısmını aynen iade etmiyor. Fakat ayniyet derecesinde bir müşabehet ve bir misliyetle iade ediyor.

Demek haşr-i bahar, tevhide sikke olduğu gibi, haşr-i kıyamete dahi tamamen misâl olabilir. Demek baharda, ihyâ-yı arz içinde üç yüz bin haşrin nümunelerini kemâl-i intizamla icad edip, sahife-i arzda karışık bir halde üç yüz bin muhtelif envâı hiç hatâsız ve hiç sehivsiz ve hiç karıştırmadan, gayet mevzun ve muntazam ve manzum olarak yazmak, nihayetsiz kudret ve ilim ve iradeye mâlik bir Zât-ı Zülcelâlin sikke-i mahsusası olduğunu her zîşuurun derk etmesi lâzım gelir. Kur'ân-ı Kerim fermân ediyor ki:

فَانْظُرْ اِلىٰ اٰثَارِ رَحْمَتِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Evet, ihyâ-yı arz içinde üç yüz bin haşrin nümunelerini birkaç gün zarfında yapan kudret-i fâtıraya, insanın haşri, elbette gayet hafif

gelir. Sübhan Dağını bir işaretle kaldıran bir zâta, “Bu kaleyi nasıl kaldıracak?” demek, belâhettir.

1.) Şimdi bak Allah’ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor! Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O herşeye hakkıyla kàdirdir. (Rum Sûresi, 30:50)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 8.Lema

8.Lema

Sekizinci Lem'a

Evet, yeryüzündeki gayet basîrâne ve hakîmâne şu tasarruf-u azîm içinde gayet âşikâre bir hâtem-i vâhidiyet görünüyor ki, vüs'at-i mutlaka içindeki, sür'at-i mutlaka içindeki, sehavet-i mutlaka içindeki intizam-ı mutlak ve hüsn-ü san'at ve mükemmeliyet-i hilkat, her bir fert için öyle bir hâtemdir ki, bu hâtem, ancak gayr-ı mütenâhi bir ilim ve bir kudret sahibine mahsustur.

Evet görüyoruz ki, bütün yeryüzünde, bir vüs'at-ı mutlaka içinde bir sür'at-ı mutlaka, hem o sür'at ve vüs'at-i mutlaka içinde bir suhulet-i mutlaka, hem o suhulet ve sür'at ve vüs'at-i mutlakayla beraber bir cûd ve sehavet-i mutlaka içinde, nev'ilerde olduğu gibi, her bir fertte görülen gayet mükemmel bir intizam-ı mutlak ve gayet mümtaz bir hüsn-ü san'at ve gayet mükemmeliyet-i hilkat, hem bir anda ve her yerde ve bir tarzda, her fertte müşahede edilen bir san'at-ı harika, elbette ve elbette öyle bir Zâtın hâtemidir ki, o Zât-ı Akdes, hiçbir yerde olmadığı halde her yerde hazırdır. Ve hiçbir şey Ondan gizlenemediği gibi, hiçbir şey Ona ağır gelemez. Zerreler ve yıldızlar, Onun kudretine nisbeten müsavidirler.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 9.Lema

9.Lema

Dokuzuncu Lem'a

Evet, nasıl ki sahife-i arz üstünde Ehad ve Samedin hâtemlerini görebiliyorsun. Bak, kitab-ı kâinat üstünde de, büyüklüğü nispetinde bir vuzuh ile hâtem-i vahdet okunuyor. Çünkü, şu mevcudat, bir fabrikanın ve bir kasrın ve bir muntazam şehrin eczaları gibi birbirine karşı muavenet ellerini uzatmış, birbirinin sual-i hâcetlerine “lebbeyk” derler. El ele verip, bir intizamla çalışırlar. Baş başa verip, zevilhayata hizmet ederler. Omuz omuza verip, bir gayeye müteveccihen, bir Müdebbire itaat ederler.

Evet, şems ve kamerden, gece ve gündüzden, kış ve yazdan tut, ta nebatat hayvanların imdadına, hayvanlar insanların imdadına, zerrat-ı gıdaiye semeratın imdadına, mevadd-ı taamiye, hüceyrat-ı bedenin imdadına koşup gelmelerine kadar câri olan düstur-u teavünle bütün mevcudat, Kerîm bir Mürebbinin emriyle hareket ettiklerini gösteriyorlar.

İşte, şu kâinat içinde câri olan bu tesanüd, bu teavün, bu tecavüb, bu teânuk, bu musahhariyet, bu intizam, bir tek Müdebbirin terbiyesiyle idare ve bir tek Mürebbînin tedbiriyle sevk edildiğine kat’iyen şehadet eden bu meşhudumuz hikmet-i âmme içindeki inayet-i tâmme ve o inayet içindeki rahmet-i vasia ve o rahmet içindeki rızk-ı âmm ve her müterezzika lâyık bir tarzda rızık vermek, öyle parlak bir hâtem-i tevhiddir ki, bütün bütün kör olmayan görür.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 10.Lema

10.Lema

Onuncu Lem'a

Evet, nasıl ki bir tarlada ekilen bir nev'i tohum, o tarlanın, tohum sahibinin taht-ı tasarrufunda olduğunu; ve o tohum da, tarla mutasarrıfının taht-ı tasarrufunda olduğunu gösterir. Öyle de, şu anasır denilen mezraa-i masnuatın, vâhidiyet ve besatet ile beraber külliyet ve ihataları; ve şu mahlûkat denilen semerat-ı rahmet ve mu'cizat-ı kudret ve kelimat-ı hikmetin, mümaselet ve müşabehetleriyle beraber çok yerlerde intişarları, ve her tarafta bulunup tavattun etmeleri, bir Sâni-i Mu'ciznümânın taht-ı tasarrufunda olduklarını gösterir. Güya her bir çiçek her bir semere, her bir hayvan, o Sâniin birer sikkesidir, birer hâtemidir, birer turrasıdır. Her nerede bulunurlarsa bulunsunlar, lisân-ı hâlle derler ki: "Biz kimin sikkesiyiz, bu yerler dahi onundur."

En ednâ bir mahlûka rububiyet, bütün anasırı kabza-i tasarrufunda tutan Zâta mahsustur. En basit bir unsuru tedbir ve tedvir etmek, bütün hayvanat ve nebatatı ve masnuatı kabza-i rububiyetinde terbiye edene has olduğunu, kör olmayan görür.

Her bir fert misliyet lisânıyla der: "Kim bütün nev'ime malik ise, bana malik olabilir. Yoksa olamaz."

Her nev'i, intişarları lisânıyla der: "Kim bütün sath-ı arza malik ise, bize malik olabilir, yoksa olamaz."

Arz, tesanüd lisânıyla der: "Kim bütün kâinata malik ise, bana öyle malik olabilir; yoksa olamaz."

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 11.Lema

11.Lema

On Birinci Lem'a

Cüz’de, cüz’îde, küllde, küllîde, bütün âlemde, hayatta zîhayatta, ihyâda olan sikkelerden, hâtemlerden bazılarına işaret ettik. Şimdi, nev’ilerdeki hesapsız sikkelerden bir sikkeye işaret edeceğiz.

Evet, nasıl meyvedar bir ağacın hesapsız semereleri bir terbiyeyle ve bir kanun-u vahdetle bir merkezden idare edildiklerinden, o ağacın terbiye ve idaresindeki külfet ve meşakkat ve masraf o kadar suhulet peyda eder ki, şirket ve kesretle terbiye edilen tek bir meyveye müsavi olurlar. Demek, şirket-i kesret ve taaddüd-ü merkez, her meyve için kemiyetçe, yani adetçe bütün ağaç kadar külfet, masraf ve cihazat ister. Fark, yalnız keyfiyetçedir. Nasıl ki, birtek nefere lâzım olan teçhizat-ı askeriyeyi yapmak için orduya lâzım bütün fabrikalar kadar fabrikalar lâzımdır. Demek, iş vahdetten kesrete geçse, kemiyet cihetiyle, efrad adedince külfet ziyadeleşir. İşte, her nev’ide bilmüşahede görülen suhulet-i fevkalâde, vahdetten ve tevhidden gelen bir yüsr ve suhuletin eseridir.

Elhasıl: Bir cinsin bütün envâının ve bir nev’in bütün efradının âzâ-yı esasîde muvafakat ve müşabehetleri nasıl ispat eder ki, tek bir Sâniin masnularıdırlar. Çünkü vahdet-i kalem ve ittihad-ı sikke öyle ister. Öyle de, bu meşhud suhulet-i mutlaka ve külfetsizlik, vücub derecesinde icap eder ki, bir Sâni-i Vâhidin eserleri olsun. Yoksa, imtinâ derecesine çıkan bir suubet, o cinsi ve o nev’i in’idama, ademe götürecekti.

Velhasıl, bütün eşya Cenâb-ı Hakka isnad edilse, birtek şey kadar suhulet peyda eder. Eğer esbaba isnad edilse, her birşey, bütün eşya kadar suubet peyda eder. Kâinatta fevkalâde ucuzluk ve mebzuliyet, sikke-i vahdeti güneş gibi gösterir.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 12.Lema

12.Lema

On İkinci Lem'a

Cemâlli olan hayat nasıl bir burhan-ı ehadiyettir, celâlli olan memat dahi bir burhan-ı vâhidiyettir.

Evet, nasıl ki güneşe karşı parlayan büyük bir nehr-i cârinin kataratı ve yeryüzünün müteceddid şeffafatı güneşin misâlî ışığını göstermekle güneşe şehadet ediyorlar. Esbab-ı zahirîleriyle birlikte zevale gitmeleriyle ve gurub ve uful ve fena ve mevtleriyle beraber, arkalarında gelenlerin üstünde yine cilvelerinin devamı, tecellî-i ziyanın istimrarına kat'iyen şehadet ederler ki, o misâlî güneşcikler bir bâkî, âlî, dâimî müstemirrü't-tecellî, tek bir güneşin cilveleridir. Zuhurlarıyla güneşin vücudunu, guruplarıyla güneşin beka ve devamını gösteriyorlar.

Öyle de, şu mevcudat-ı seyyâle, vücutlarıyla, Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna şehadet ettikleri gibi; zevalleriyle ezeliyetine, sermediyetine ve ehadiyetine şehadet ederler. Zira, gece ve gündüzün, kış ve yazın, asırlar ve devirlerin değişmesiyle gurub ve uful ile teceddüd eden masnuat-ı cemile ve mevcudat-ı latîfe âlî, sermedî, daimü't-tecellî bir cemâl-i mücerredin vücudunu ve bekásını ve vahdetini gösteriyorlar. Hem, müsebbabatıyla beraber zeval bulan esbab-ı süfliyenin hiçliğini gösteriyorlar. Belki bütün san'atlar, bütün esmâsı kudsiyye ve cemile olan Cemîl-i Mutlak Zât-ı Zülcelâlin müteceddid san'atları, mütehavvil nakışları, müteharrik aynaları, müteakip sikkeleri, mütebeddil hâtemleri olduklarını gösteriyorlar.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 13.Lema

13.Lema

On Üçüncü Lem'a

Evet, herşey, zerrattan ta seyyarata, ta şumusa kadar, acz-i zâtîsiyle, Hâlıkın vücub-u vücuduna şehadet ettiği gibi; o acz-i mutlakla beraber nizam-ı umumîde hayret verici vezaifi deruhte etmeleri, o Vacibü'l-Vücudun vahdetine şehadet eder.

Hem bununla beraber, kâinatın bütün eczaları, her bir cüz elli beş lisânla Zât-ı Ehad ve Samede şehadet eder. Kur'ân-ı Hakîmden fehmettiğim o elsineleri icmalen Katre namında bir Risale-i Arabîde beyan etmişim. İstersen ona müracaat et.

Hem o Hâlık-ı Zülcelâlin vücub ve vahdeti gibi, bütün evsaf-ı kemâliyesine ve cemâliye ve celâliyesine şu mevcudat şehadet ettikleri gibi; kusursuz, noksaniyetsiz kemâl-i zâtîsini de ispat ederler. Çünkü, eserde kemâl, fiilin kemâline; fiilin kemâli, ismin kemâline; ismin kemâli, sıfatın kemâline; sıfatın kemâli, şe'nin kemâline; şe'nin kemâli, zâtın kemâline, hadsen, zarureten, bedahaten delâlet eder.

Meselâ, nasıl ki kusursuz bir kasrın mükemmel nukuş ve tezyinatı, arkalarındaki ef'âlin mükemmeliyetini gösterir. O ef'âlin mükemmeliyeti, fâilin esmâsının mükemmeliyetini gösterir. Esmânın mükemmeliyeti, sıfâtın mükemmeliyetini gösterir. Sıfâtın mükemmeliyeti, müsemmânın şuûn-u zâtiyesinin mükemmeliyetini gösterir. Şuûnun mükemmeliyeti, o nakkaşın zâtının mükemmeliyetini gösterir.

Aynen öyle de, şu kusursuz, fütursuz âsâr-ı meşhudedeki kemâl, bilmüşahede Müessirin kemâl-i ef'âline delâlet eder. Kemâl-i ef'âl ise, bilbedahe fâilin kemâl-i esmâsına; kemâl-i esmâ ise, bizzarure müsemmânın, kemâl-i sıfâtına; kemâl-i sıfât ise, bilyakîn Mevsufun kemâl-i şuûnuna; kemâl-i şuûn ise, bihakkılyakîn Zîşuûnun kemâl-i zâtına delâlet eder. Âmenna ve saddaknâ.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema

14.Lema

On Dördüncü Lem'a

“On Dört Reşha”yı tazammun eder.

- 1.Reşha
- 2.Reşha
- 3.Reşha
- 4.Reşha
- 5.Reşha
- 6.Reşha
- 7.Reşha
- 8.Reşha
- 9.Reşha
- 10.Reşha
- 11.Reşha
- 12.Reşha
- 13.Reşha
- 14.Reşha

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 1.Resha

Birinci Reşha

Rabbimizi bize tarif eden üç büyük, küllî muarrif var: Birisi kitab-ı kâinattır ki, bir nebze şehadetini işittin. Birisi şu kitab-ı kebîrin âyet-i kübrâsı olan Hâtemü'l-Enbiyâ Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Birisi de Kur'ân-ı Azîmüşşandır. Şimdi, biz şu ikinci burhan-ı nâtıkı Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımalıyız ve dinlemeliyiz.

Evet, bak! Sath-ı arz bir mescid, Mekke bir mihrap, Medine bir minber; Peygamberimiz (a.s.m.), bütün ehl-i imana imam, bütün insana hatip, bütün enbiyaya reis, bütün evliyaya seyyid, bütün enbiya ve evliyadan mürekkep bir halka-i zikrin serzâkiri; bütün enbiya hayattar kökleri, bütün evliya tarâvettar semereleri bir şecere-i nuraniyedir ki, her bir dâvâsını, mu'cizatlarına istinat eden bütün enbiya ve kerametlerine itimat eden bütün evliya tasdik edip imza ediyorlar.

Zira, o burhan-ı nâtık Aleyhissalâtü Vesselâm [1] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ der, dâvâ eder. Bütün sağ ve sol, mazi ve müstakbel taraflarında saf tutan o nuranî zâkirler, aynı kelimeyi tekrar ederek, icmâ ile, mânen [2] صَدَقْتَ صَدَقْتَ وَ بِالْحَقِّ نَطَقْتَ derler.

Hangi vehmin haddi var ki, böyle hesapsız imzalarla teyid edilen bir iddeâya parmak karıştırsın?

1.)Allahtan başka ilah yoktur.
2.)Doğru söyledin ve hakkı konuştun.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 2.Resha

İkinci Reşha

Evet, şu nuranî burhan-ı tevhid, nasıl ki iki cenâhın icmâ ve tevatürüyle teyid ediliyor. Öyle de, Tevrat, İncil gibi kütüb-ü semâvinin işârâtı ve irhâsâtın rumuzâtı ve hâtiflerin beşârâtı ve kâhinlerin şehâdâtı ve şakk-ı kamer gibi binler mu'cizâtının delâlâtı ve şeriatının hakkaniyeti ile teyid ve tasdik edildiği gibi, zâtındaki gayet kemâlde ahlâk-ı hamîdesi ve vazifesindeki secâyâ-yı âliyesi ve kemâl-i emniyeti ve kuvvet-i imanı ve gayet itminanı ve nihayet vüsukunu gösteren fevkalâde takvâsı ve fevkalâde ubudiyeti ve fevkalâde ciddiyeti ve fevkalâde metaneti, şu burhan-ı natıkın, dâvâsında sadık olduğunu âşikâre gösteriyorlar.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 3.Resha

Üçüncü Reşha

Eğer istersen, gel, Asr-ı Saadete, Ceziretü'l-Araba gidelim. Hayalen olsun, o Zâtı vazife başında görüp ziyaret edelim.

İşte, bak: Hüsn-ü sîret ve cemâl-i sûretle mümtaz bir zâtı görüyoruz ki, elinde mu'ciznümâ bir kitap tutmuş, lisânında hakaik-âşinâ bir hitap ile bütün benî Âdeme, belki cin ve ins ve meleğe, belki bütün mevcudata karşı bir hutbe-i ezeliyeyi tebliğ ediyor. Sırr-ı hilkat-i âlemin muammâ-i acibânesini hall ve şerh edip, sırr-ı hikmet-i kâinatın tılsım-ı muğlâkını fetih ve keşfediyor. Bütün mevcudattan sorulan ve bütün ukûlü hayret içinde meşgul eden şu üç müşkül ve müthiş sual-i azime ki, "Necisin? Ne yerden geliyorsun? Ve ne yere gidiyorsun?" suallerine mukni ve makbul cevab-ı savab veriyor.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 4.Resha

Dördüncü Reşha

O burhan-ı nâtık, öyle bir ziya-yı hakikat neşreder ki, âdetâ kâinatın şeklini değiştiriyor. İşte onu dinlemediğin vakit bak: Kâinat, bir matemhane-i umumî hükmünde; mevcudatı birbirine ecnebî, belki düşman; câmidâtı dehşetli cenazeler; bütün zevilhayatı zeval ve firakın sillesiyle ağlayıcı yetimler hükmünde görürsün.

Şimdi o zâtın neşrettiği nur ile bak, o matemhane-i umumî, şevk ve cezbe içinde bir zikirhaneye inkılâp etti. O ecnebî, düşman mevcudat, birer dost, birer kardeş şekline girdi. O câmidât-ı meyyite-i sâmite, birer mûnis memur, birer musahhar hizmetkâr vaziyetini aldı. O ağlayıcı, şekvâ edici, kimsesiz yetimler, birer tesbih içinde zâkir veya vazife paydosundan şâkir sûretini giydi. Ve kâinattaki harekât ve tenevvüât ve tagayyürât, mânâsızlıktan ve abesiyet ve tesadüf oyuncaklığından çıkıp, birer mektubat-ı Rabbaniye, birer sahife-i âyât-ı tekviniye, birer merâyâ-yı esma-i İlâhiye ve âlem dahi, bir kitab-ı hikmet-i samedaniye mertebesine çıktılar.

İnsanı, bütün hayvanatın madununa düşüren, insanın hadsiz zaaf ve aczi, fakr ve ihtiyacı, hem insanı bütün hayvanlardan daha bedbaht hâle getiren, vasıta-i nakl-i hüzün ve elem-i havf ve gam olan insanın aklı o nur ile nurlandığı vakit; insan, bütün hayvanat, bütün mahlûkat üstünde, o nurlanmış acz ve fakr ve akıl ile, niyaz ile, nâzenin bir sultan; ve fizar ile, nazdar bir halife-i zemin olur. Demek, o muarrif burhan-ı natık olmazsa, kâinat da, insan da, hatta herşey de hiçe iner. Elbette böyle bir bedi' kâinatta, böyle bir muarrif zât elzemdir. Yoksa kâinat ve eflâk olmamalıdır.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 5.Resha

Beşinci Reşha

İşte o zât, bir saadet-i ebediyenin muhbiri, müjdecisi; bir rahmet-i bînihayenin kâşifi, ilâncısı; ve saltanat-ı rubûbiyetin mehasininin dellâlı, seyircisi; ve künuz-u hafiyye-i esma-i İlâhiyenin keşşafı, göstericisi olduğundan; böyle baksan, Onu; bir burhan-ı hak, bir sırac-ı hakikat, bir şems-i hidayet, bir vesile-i saadet görürsün. Şöyle baksan, onu; bir misâl-i muhabbet, bir timsal-i rahmet, bir şeref-i insaniyet, en nuranî bir semere-i şecere-i hilkat görürsün. İşte bak, nasıl berk-i hâtıf gibi Onun nuru şark ve garbı tuttu. Nısf-ı arz ve hums-u beşer, Onun getirdiği hediye-i hidayeti kabul edip, hırz-ı can etti. Bizim nefis ve şeytanımıza ne oluyor ki, böyle bir zâtın bütün dâvâlarını, hem dâvâlarının esası olan لَآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ kelime-i kudsiyesini bütün meratibiyle kabul etmesin?

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 6.Resha

Altıncı Reşha

İşte bak, şu cezire-i vasiada, vahşi ve âdetlerine müteassıb, inatçı muhtelif akvamın, ne çabuk âdât ve ahlâk-ı seyyie-i vahşiyanelerini büsbütün def'aten kal' ve refetti. Ve onları, bütün ahlâk-ı hasene ile techiz edip, bütün âleme muallim ve medenî ümmetlere üstad eyledi. Bak, hem zâhirî bir tasallut ile değil; belki akıllarını, ruhlarını, kalblerini, nefislerini feth ve teshir ederek; hem kendisi mahbub-u kulûb, hem muallim-i ukûl, hem mürebbi-i nüfus, hem sultan-ı ervâh oldu.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 7.Resha

Yedinci Reşha

Bilirsin ki, sigara gibi küçük bir âdeti, küçük bir kavimden, büyük bir hâkim, büyük bir himmetle ancak daimî kaldırabilir. Hâlbuki bak bu zât (a.s.m.) çok büyük âdetleri, hem inatçı, müteassıb büyük kavimlerden, küçük bir kuvvetle, küçük bir himmetle az bir zamanda ref' edip; yerlerine, öyle bir secaya-yı âliyeyi dem ve damarlarına karışmış olarak vaz' ve tesbit eyliyor. Bunlar gibi daha pek çok harika icraatı yapıyor. İşte şu asr-ı saadeti görmeyenlere, Ceziretü'l-Arabı gözlerine sokuyoruz. Yüz filozofu alsınlar oraya getirsinler, yüz sene çalışsınlar, O zâtın (a.s.m.) o zamana nisbeten bir senede yaptığı icraat-ı âliyenin yüzde birisini acaba yapabilirler mi?

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 8.Resha

Sekizinci Reşha

Hem bilirsin ki; küçük bir adam, küçük bir haysiyetle, küçük bir cemaatte, küçük bir meselede, münazaralı bir dâvâda, hicapsız, pervâsız, küçük fakat hacâlet-âver bir yalanı, düşmanları yanında hilesini hissettirmeyecek derecede teessür ve telâş göstermeden söyleyemez.

Şimdi bak bu zâta (a.s.m.); pek büyük bir vazifede, pek büyük bir vazifedar olarak, pek büyük bir haysiyetle, pek büyük bir emniyete muhtaç olduğu bir hâlde, pek büyük bir cemaatte, pek büyük husumet karşısında, pek büyük meselelerde, pek büyük bir dâvâda, büyük bir serbestiyetle, bilâpervâ, bilâtereddüt, bilâhicap, telâşsız, samimî bir safvetle, büyük bir ciddiyetle, hasımlarının damarlarına dokunduracak şedit ve ulvî bir sûrette söylediği sözlerinde hiç hilâf bulunabilir mi? Hiç hile karışması mümkün müdür? Kellâ!

اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى [1]

Evet, hak aldatmaz, hakikatbîn aldanmaz. Hak olan mesleği hileden müstağnîdir. Hakikatbînin gözüne hayalin ne haddi var ki hakikat görünsün, aldatsın?

1.)Bu Kur'ân, kendisine vahyolunandan başka birşey değildir. (Necm Sûresi, 53:4)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 9.Resha

Dokuzuncu Reşha

İşte, bak, ne kadar merak-âver, ne kadar cazibedar, ne kadar lüzumlu, ne kadar dehşetli hakaiki gösteren mesâili ispat eder. Bilirsin ki, en ziyade insanı tahrik eden meraktır. Hatta, eğer sana denilse, “Yarı ömrünü, yarı malını versen, Kamer’den, Müşteri’den biri gelecek; Kamer’de, Müşteri’de ne var, ne yok, sana haber verecek. Hem doğru olarak senin istikbalini ve senin başına ne geleceğini gösterecek.” Elbette bilâ-tereddüt vereceksin. Bak şu zâta ki (a.s.m.), her haber verdiği şeyleri, ehl-i şuhud ve ehl-i ihtisas olan bütün enbiya (a.s.) ve evliya imza edip, icma ve tevatür ile tasdik ediyorlar.

Hem o zât (a.s.m.), öyle bir sultanın haberlerini doğru olarak söylüyor ki, o sultanın memleketinde Kamer, bir sinek gibi, bir pervane etrafında döner. Arz olan o pervane ise, bir lâmba etrafında pervaz eder. Güneş olan o lâmba ise, o Sultanın binler menzillerinden bir misafirhanesinde, yüz binler misbahları içinde bir lâmbasıdır.

Hem öyle bir acaip bir âlemden hakikî olarak bahseder, öyle bir inkılâptan haber verir ki, binler küre-i arz bomba olsa, patlasalar, o kadar acip olmaz. Bak, onun lisânından

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿1﴾
اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿2﴾
اَلْقَارِعَةُ ﴿3﴾

gibi sûreleri işit.

Hem öyle bir istikbalden doğru olarak haber verir ki, şu dünyevî istikbal, ona nisbeten bir katre serap hükmündedir.

Hem öyle bir saadetten pek ciddi olarak haber verir ki, bütün saadet-i dünyeviye ona nisbeten bir berk-i zâilin bir şems-i sermede nisbeti gibidir.

1.)Güneş dürülüp doplandığında. (Tekvir Sûresi, 81:1)
2.)Gök çatlayıp yarıldığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1)
3.)O Kaaria, o şiddetli ses çıkararak çarpan! (Kâri'a Sûresi 101:1)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 10.Resha

Onuncu Reşha

Evet, böyle acip ve muammâ-âlûd şu kâinatın perde-i zahiriyesi altında, elbette ve elbette böyle acaip bizi bekliyor. Böyle acaibi haber verecek, böyle harika, fevkalâde mu'ciznümâ bir zât (a.s.m.) lâzımdır.

Bu zâtın (a.s.m.) gidişatından görünüyor ki, o görüyor, sonra gördüğünü söylüyor.

Hem bizi ve bu dünyamızı halkeden ve bizi nimetleriyle perverde eden şu semâvât ve arzın İlâhı bizden ne istiyor, marziyâtı nedir? Pek sağlam olarak bize ders veriyor.

Hem, daha bunlar gibi pek çok merak-âver, lüzumlu hakaiki ders veren bu zâta (a.s.m.) karşı herşeyi bırakıp ona koşmak, onu dinlemek lâzım gelirken, ekser insanlara ne olmuş ki, sağır olup kör olmuşlar, belki divane olmuşlar ki bu hakkı görmüyorlar ve hakikati işitmiyorlar, anlamıyorlar?

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 11.Resha

On Birinci Reşha

İşte, şu zât (a.s.m.) vahdâniyetin, hakkaniyet derecesinde hak bir burhan-ı nâtıkı ve bir delil-i sâdıkı olduğu gibi, haşrin ve saadet-i ebediyenin dahi bir burhan-ı katıı, bir delil-i sâtııdır. Evet, nasıl ki o zât (a.s.m.) hidayetiyle saadet-i ebediyenin sebeb-i husulü ve vesile-i vusulüdür; öyle de, duasıyla, niyazıyla o saadetin sebeb-i vücudu ve vesile-i icadıdır.

İşte, bak: O Zât (a.s.m.), öyle bir salât-ı kübrâda dua ediyor ki, güya bu cezire, belki arz, onun azametli namazıyla namaz kılar, niyaz eder.

Bak, hem öyle bir cemaat-i uzmâda niyaz ediyor ki, güya benî Âdemin, Âdem'den asrımıza ve kıyamete kadar bütün nuranî, kâmil insanlar, ona ittibâ ediyorlar, iktidâ ediyorlar. Duasına "âmin" diyorlar.

Bak, hem öyle bir hâcet-i âmme için dua ediyor ki, değil ehl-i arz, belki ehl-i semâvât, belki bütün mevcudat, niyazına, "Evet, yâ Rabbenâ, ver, biz de istiyoruz" diyorlar.

Hem öyle fakirâne, öyle hazinâne, öyle mahbubâne, öyle müştakâne, öyle tazarrukârâne dua ediyor ki, bütün kâinatı ağlattırıyor, duasına iştirak ettiriyor.

Bak, hem öyle bir maksat, öyle bir gaye için dua ediyor ki, insanı ve âlemi, belki bütün mahlûkatı esfel-i sâfilîne sukuttan, kıymetsizlikten, faydasızlıktan kurtarıp, âlâ-yı illiyyîne, kıymete, bekaya, ulvî vazifeye çıkarıyor.

Bak, hem öyle yüksek bir fizâr-ı istimdatkârâne ve öyle tatlı bir niyaz-ı istirhamkârâne ile istiyor, yalvarıyor ki, güya bütün

mevcudata, semâvât ve Arşa işittirip, onları vecde getirip, duasına “Âmin, Allahümme âmin” dedirtiyor.

Bak, hem öyle Semî, Kerîm bir Kadîr’den, hem öyle Basîr, Rahîm bir Alîm’den hâcetini istiyor ki, bilmüşahede, en hafî bir zîhayatın en hafî bir hâcetini, en hafî bir niyazını işitir, görür, kabul eder, merhamet eder. Çünkü istediğini, velev lisân-ı hâl ile bile olsa verir. Hem öyle bir sûret-i hakîmâne, basîrâne, rahîmânede verir ki, bu terbiye ve tedbir öyle Semî ve Basîr’e ve öyle Kerîm ve Rahîm’e has olduğundan şüphe bırakmaz.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 12.Resha

On İkinci Reşha

Acaba bütün benî Âdemi arkasına alıp, arz üstünde durup, Arş-ı Âzama müteveccihen el kaldırıp dua eden şu şeref-i nev-i insan ve ferîd-i kevn-ü zaman ve fahr-i kâinat (a.s.m.) ne istiyor?

Bak, saadet-i ebediye istiyor. Beka istiyor. Lika istiyor. Cennet istiyor. Bu merâyâ-yı mevcudatta cemâllerini gösteren bütün esmâ-i kudsiye-i İlâhiye ile beraber istiyor. Hatta, eğer rahmet, inâyet, hikmet, adalet gibi hesapsız o matlubun esbab-ı mucibesi olmasaydı, şu zâtın (a.s.m.) tek duası, baharımızın icadı kadar kudretine hafif gelen şu Cennetin binasına sebebiyet verecekti.

Nasıl ki onun risaleti şu dâr-ı imtihanın açılmasına sebebiyet verdi. Acaba ehl-i akıl ve ehl-i tahkike

لَيْسَ فِى ٱلاِمْكَانِ اَبْدَعُ مِمَّا كَانَ [1]

dedirten şu meşhud intizam-ı fâik, şu rahmet içinde kusursuz hüsn-ü san'at ve misilsiz cemâl-i Rububiyet, hiç böyle bir çirkinliği ve böyle bir merhametsizliği ve böyle bir intizamsızlığı kabul eder mi ki, en cüz'î bir mahlûkundan, en ehemmiyetsiz arzuları ve sesleri ehemmiyetle işitip ifa etsin; en ehemmiyetli mahlûkundan, en ehemmiyetli, en lüzumlu arzuları ehemmiyetsiz görüp işitmesin, anlamasın, yapmasın? Hâşâ ve kellâ, yüz bin defa hâşâ! Böyle bir cemâl, böyle bir çirkinliği kabul etmez, çirkin olmaz.

1.)İmkân dairesinde, şu varlık âleminden daha mükemmeli, daha üstünü yoktur. (İmam-ı Gazalî)

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 13.Resha

On Üçüncü Reşha

Gel arkadaş şimdilik kâfi, geri gidelim. Yoksa, yüz sene şu zamanda, şu cezirede kalsak, o zâtın garaib-i icraatının, acaib vezâifinin, yüzde birisini tamamen ihata edemeyiz ve temâşâsından doyamayız. Şimdi, gel, üstünde döneceğimiz her asra birer birer bak. Nasıl o asırlar, o şems-i hidayetten aldıkları feyizle çiçek açmışlar; Ebû Hanife, Şâfiî, Ebû Yezid-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî, Şeyh-i Geylânî, Muhyiddin-i Arabî, İmam-ı Gazâlî, Ebu'l-Hasan-ı Şazelî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbânî gibi milyonlar münevver meyveleri veriyor.

Meşhudâtımızın tafsilâtını başka vakte tâlik edip, o zâta bir salâvat getirmeliyiz.

عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقاَنُ الْحَكِيمُ
مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ، سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ
وَاَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ بِعَدَدِ حَسَناَتِ اُمَّتِهِ
عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرَاةُ وَالْاِنْجِيلُ
وَالزَّبُورُ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ
وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَاَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَكَوَاهِنُ

الْبَشَرِ وَانْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ.. سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَسَلاَمٍ بِعَدَدِ حَسَناَتِ اُمَّتِهِ
عَلٰى مَنْ جَآءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ، وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ، وَاَظَلَّتْهُ الْغَمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ، وَشَبَعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِاٰتٌ مِنَ الْبَشَرِ، وَنَبَعَ الْمَآءُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كَالْكَوْثَرِ، وَاَنْطَقَ اللهُ لَهُ الضَّبَّ وَالظَّبْىَ وَالْجِذْعَ وَالذِّرَاعَ وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالْمَدَرَ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ
سَيِّدِنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَسَلاَمٍ بِعَدَدِ كُلِّ الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِى الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَّحْمَنِ فِى مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُولِ اِلىَ اٰخِرِ الزَّمَانِ وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا يَآ اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلاَةٍ مِنْهَا. اٰمِينَ

1.) Rahmânü’r-Rahîmden, Arş-ı Âzamdan gelen Furkan-ı Hakîmin kendisine indiği Efendimiz Muhammed’e, ümmetinin hasenatı adedince milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun.

Risaleti Tevrat, İncil ve Zebur’da müjdelenen; nübüvveti irhâsâtla, cinlerin hâtifleriyle, insanlık âleminin evliyalarıyla, beşerin kâhinleriyle müjdelenen; bir işaretiyle ay parçalanan Efendimiz Muhammed’e, ümmetinin hasenâtı adedince milyonlar salât ve selâm olsun.

Davetine ağaçların koşup geldiği, duâsıyla yağmurun hemen iniverdiği, sıcaktan korumak için bulutların ona gölge yaptığı, bir ölçek taamıyla yüzlerce insanın doyduğu, parmaklarının arasından üç defa kevser gibi suların çağladığı, onun hürmetine Allah’ın, kertenkeleyi (keleri), ceylânı, ağaç kütüğünü, zehirli keçinin kolunu, deveyi, dağı, taşı ve toprağı konuşturduğu, Miracın sahibi ve gözünün asla şaşmadığı o mucize-i kübrâda ruyetullaha mazhar olan Efendimiz ve Şefîimiz Muhammed’e, Kur’ân’ın bidâyet-i nüzulünden zamanın nihayetine kadar onu okuyan her bir okuyucunun okuduğu her bir kelimenin temevvücât-ı havâiye aynalarında Rahmân’ın izniyle temessül eden bütün kelimelerinin bütün harfleri adedince, milyonlar salât ve selâm olsun. Bütün bu salâvatlardan her biri hürmetine bizi mağfiret et, ey İlâhımız, bize merhamet et. Âmin.

Nurun ilk Kapısı : 14.Ders : 14.Lema : 14.Resha

On Dördüncü Reşha

Şuâât-ı Mârifeti'n-Nebî namındaki Türkçe bir risalede delâil-i nübüvvet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) beyan etmişim. Hem onda Kur'ân-ı Hakîmin vücuh-u i'câzını icmâlen zikretmişim. Yine Lemeât namında Türkçe bir risalede Kur'ân'ın kırk vecihle mu'cize olduğunu beyan edip, kırk vücuh-u i'câzına işaret etmişim. O kırk vecihten yalnız nazmındaki belâgati, İşârâtü'l-İ'câz namında bir tefsir-i Arabîde, yüz yirmi sayfa içinde yazmışım. Eğer ihtiyacın varsa şu üç kitaba müracaat edebilirsin.

Birinci burhan-ı tevhidin müfessiri, ikinci burhan-ı natıkın musaddıkı olan üçüncü burhanımız, Kur'ân-ı Hakîmdir.

Geçmiş derslerden anlarsın ki, Rabbimizden gelen ve Rabbimizi bize tarif eden Kur'ân,

•şu kitab-ı kebir-i kâinatın tercüme-i ezeliyesi,
•şu sahâif-i arz ve semâda müstetir künûz-u esmâ-i İlâhiyenin keşşafı,
•şu sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikın miftâhı,
•şu âlem-i şehadet perdesi arkasındaki âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliyenin hazinesi,
•şu avâlim-i mâneviye-i İslâmiyenin güneşi, temeli, hendesesi,
•âlem-i uhreviyenin haritası,
•Zât ve sıfât ve esma ve şuûn-u İlâhiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, burhan-ı kàtıı, tercüman-ı sâtıı,
•şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi, hikmet-i hakikîsi, mürşidi, hâdîsi,
•İnsana; hem bir kitab-ı hikmet,
•hem bir kitab-ı şeriat,

•hem bir kitab-ı dua ve ubudiyet,
•hem bir kitab-ı emir ve davet,
•hem bir kitab-ı zikir,
•hem bir kitab-ı fikir gibi,
•insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine karşı birer kitap,
•hem bütün muhtelif ehl-i mesâlik ve meşârib olan evliya ve sıddıkînin, asfiya ve muhakkikînin her birinin meşreplerine lâyık birer risale ibraz eden bir kütüphane-i mukaddestir.

Tekraratındaki lem'a-i i'câza bak ki: Kur'ân kitab-ı zikir, kitab-ı dua, kitab-ı dâvet olduğundan, içinde tekrar müstahsendir, belki elzemdir, belki eblâğdır. Zira, zikrin şe'ni, tekrar ile tenvirdir. Duanın şe'ni, terdad ile takrirdir. Emir ve davetin şe'ni, tekrar ile tekittir.

Hem herkes her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya muktedir olamaz veya muvaffak olmaz, fakat bir sûreye galiben muktedir olur. Onun için, mühim makasıd-ı Kur'âniye ekser uzun sûrelerde derc edilerek, her bir sûre birer küçük Kur'ân hükmüne geçmiş. Demek, hiç kimseyi mahrum etmemek için, kıssa-i Mûsâ (a.s.) gibi bazı maksatlar tekrar edilmiş.

Hem cismânî ihtiyacat gibi, mânevî hâcât dahi muhteliftir. Bazısına insan her nefes ona muhtaç olur: cisme hava, ruha Hû gibi. Bazısına her saat, Bismillâh gibi ve hâkezâ... Demek, tekrar-ı âyât, tekerrür-ü ihtiyaçtan ileri gelmiş. O ihtiyaca işaret etmek, hem ihtiyacı uyandırıp teşvik etmek, hem iştiyakı ve iştahı tahrik etmek için, Kur'ân'da bazı kıssalar tekerrür ediyor.

Hem Kur'ân müessistir, bir din-i mübînin esasatıdır ve şu âlem-i İslâmiyetin temelleridir ve içtimaât-ı beşeriyeyi değiştirip muhtelif tabakatın mükerrer suallerine cevaptır. Müessise, tesbit için tekrar lâzımdır. Tekit için terdad lâzımdır. Teyit için takrir, tahkik, tekrir lâzımdır.

Hem öyle mesâil-i azîmeden ve hakaik-i dakikadan bahsediyor ki, umumun kalblerinde yerleştirmek için, çok defa muhtelif sûretlerde tekrar lâzımdır.

Bununla beraber, sûreten tekrardır. Fakat, mânen her bir âyette, her bir kıssada çok maâni, çok fevaid, çok vücuh, çok tabakat vardır. Her bir makamda ayrı ayrı mânâ ve fayda ve maksat için zikrediliyor.

Kur’ân’ın, mesâil-i kevniyenin bazısında ipham ve icmâli ise, irşadî bir lem’a-i i’cazdır.

Eğer desen: “Acaba neden Kur’ân-ı Hakîm, mevcudattan, felsefenin bahsettiği gibi bahsetmiyor? Bazı mesâili mücmel, müphem bırakıyor; bazısını, nazar-ı umumîyi okşayacak, hiss-i âmmeyi rencide etmeyecek, fikr-i avamı tâciz edip yormayacak bir sûret-i basitâne ve zahirânede söylüyor.”

Cevaben deriz ki: Felsefe hakikatin yolunu şaşırmış. Geçmiş derslerden anladın ki, Kur’ân-ı Hakîm şu kâinattan bahseder, ta Zât ve sıfât ve esmâ-i İlâhiyeyi bildirsin. Yani, bu kitab-ı kâinatın maânîsini anlatıp, ta Hâlıkı tanıttırsın. Demek Kur’ân, mevcudata kendileri için değil, Mûcidleri için bakıyor. Hem umuma hitap ediyor. İlm-i hikmet ise mevcudata mevcudat için bakıyor. Hem, havassa ve ehl-i fenne hitap ediyor. Öyleyse, madem ki Kur’ân-ı Hakîm mevcudatı delil yapıyor, burhan yapıyor; delil zahir olmak ve nazar-ı umumîde çabuk anlaşılmak gerektir. Hem madem ki Kur’ân-ı Mürşid bütün tabakat-ı beşere hitap ediyor. Kesretli tabaka ise tabaka-i avamdır. İrşad ister ki, lüzumsuz şeyleri ipham ile icmal etsin; dakik şeyleri temsil ile takrib etsin. Mağlatalara düşürmemek için, nazar-ı zahirîlerinde bedihî olan şeyleri lüzumsuz, belki zararlı bir sûrette tağyir etmesin.

Meselâ güneşe der, *“Döner bir siracdır, bir lâmbadır.”* Zira, güneşten, güneş için ve mahiyeti için bahsetmiyor. Belki bir nev’i intizamın zembereği ve merkezi ve intizam ve nizam ise Sâniin âyine-i marifeti olduğundan bahsediyor.

Evet, وَالشَّمْسُ تَجْرِى der. Yani, *“Güneş döner.”* Bu *“döner”* tabiriyle, kış ve yazın, gece ve gündüzün deverânındaki muntazam tasarrufât-ı kudreti ihtar ile azamet-i Sânii ifham eder. Bu *“dönmek”* hakikati ne olursa olsun, maksud olan, mensuc, meşhud intizama tesir etmez.

Hem [1] وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا der. Şu tabir ile, bu âlemin bir kasır sûretinde olduğunu, içinde olan eşyanın, insana ve zîhayata ihzar edilmiş müzeyyenat ve mat’ûmat ve levazımat ve

güneş dahi musahhar bir mumdar olduğunu ihtar ile rahmet ve ihsan-ı Hâlıkı ifham eder.

Şimdi bak, şu sersem, geveze felsefe ne der? Diyor ki: “Güneş bir kütle-i azîme-i mâyia-i nâriyedir. Ondan fırlamış olan seyyârâtı etrafında döndürür, cesâmeti bu kadardır, mahiyeti böyledir, şöyledir” der. Ruha, muvahhiş bir dehşetten ve bir hayretten başka, bir kemâl-i ilmî vermiyor. Güneşin en mühim olan vazifesinden, en büyük, en güzel, en tatlı bir hakikat-ı ilmiyeyi ruha veren bahs-i Kur’ân gibi bahsetmiyor.

Buna kıyasen, bâtınen kof, zâhiren mutantan felsefî meselelerin ne kıymette olduğunu anla. Onun şaşaa-i surisine aldanıp Kur’ân’ın gayet âli ve fehme gayet karib olan beyan-ı mu’ciznümâsına karşı hürmetsizlik etme.

1.)Güneşi bir kandil yaptı. (Nuh Sûresi, 71:16)

Nurun ilk Kapısı : Hulasa

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ ﴿2﴾
بِاللهِ الْغَرُورُ

(Haşiye) Ey birader! Düşman hariçte olsa, insan, silâhsız o düşmanla geçinebilir. Fakat düşman kal'á içine girse ve gizlense, o vakit o düşmana karşı silâhlanmak, zırh giymek ve gayet dikkat etmek, hem pek ciddi sebat etmek lâzımdır. Ta ki hayat-ı ebedîsini hafî darbelerden kurtarabilsin.

Ey kardeş! Zırh ve silâh, namaz ve takvadır. Kur'ân'ın zincirini muhkem tut. Onun sözüne kulak ver. Başkaları seni aldatmasın. Şu zamanın gafil sarhoşları içinde seni, terk-i şeaire ve medeniyet-i dünyaya davet edenlere de ki: "Hey sersem gafiller! Benim halim sizi dinlemeye müsait değil. Zira benim arkamda, ta kulağımın dibine kadar yakınlaşan ecel arslanı beni tehdit ediyor. Ve önümde bir darağacı dikilmiş ki, gece-gündüzün dönmesinden, zeval ve firak ağacı tesmiye edilen bu firak-ı elîm, benimle bütün sevdiklerimi asıp mahvetmektedir. Ve sağ tarafımda, ciğerlerime kadar işleyen bir acz yarası var. Nihayetsiz zaaf ve aczimle, nihayetsiz düşman ve mehalikin hücumuna maruzum. Sol tarafımda, kalbimin içine kadar girmiş bir fakr yarası var. Nihayetsiz fakr ve iflâsa ve nihayetsiz hâcât ve âmâle müptelâyım. En zelil hayvandan daha âciz, daha zayıf iken, dünya kadar metalibe ve makasıda muhtacım. Bunlarla beraber, öyle bir yolcuyum ki, önümde ebedü'l-âbâda giden uzun bir yol var. Bu uzun yolda birinci menzilim dünya, ikinci menzilim kabirdir. Bu yolda zâd ister, ziya ister. İşte, mukaddes Kur'ân, bana bu dehşetleri izale ediyor. Helakete, âlâma açılan bu beş kapıyı, saadete, rahmete açılacak beş kapıya tebdil edecek iki tılsım-ı

imanîyi ve iki ilâc-ı İslâmîyi ve bir nur-u Kur’ânîyi Kur’ân bize vermiştir.

O tılsım-ı imanînin biri, o müthiş ecel arslanını, musahhar bir ata döndürür ve üzerine bizi bindirir. Ve bizi, zindan-ı dünyadan kurtarır, huzur-u Rahmana götürür, cennet-i bakiyeye koydurur.

İkinci olan tılsım-ı imanî ile o darağacını, yani zeval ve firakın ellerini tutup, tazelenen güzel manzaralar üstünde yapılmış bir salıncak hükmüne getirir. Yani, nehr-i zaman ve bahr-i dünyada tazelenen elvah-ı san’at-ı Rabbaniyeyi seyretmek için, bir merkeb-i seyr ve tenezzüh olur.

Kur’ân-ı Hakîmin bir ilâcıyla o acz yarası, tevekkül gülüne ve teslim çiçeğine döner. Bütün ağırlıklarımı, beni kaldıran tevekkül sefinesine koyup, aczin iz’âcatından beni kurtarıyor. Emr-i kün-feyekûn’e mâlik olan bir sultan-ı cihana, acz tezkeresiyle istinad eden bir insana, ne gibi birşey ağır olabilir?

Kur’ân-ı Kerimin ikinci ilâcı, fakr yarasını, vesile-i rızık ve rahmet-i bînihayeye ve iştiha-i lezzet-i nimet-i bîgayeye tebdil ve tashih eder.

Evet, nihayetsiz semerat-ı rahmete aç olan ruh ve letâif-i beşer, o nihayetsiz semerat-ı rahmete fakr ve ihtiyacını hissettikçe, lezzet-i saadeti tezayüd eder. Böyle fakire, fakir nâmı ağır gelebilir, fakat [3] اَلْفَقْرُ فَخْرِى bu sırra işaret eder.

Hem, Kur’ân-ı Kerimin verdiği zâd ve takva ile ve nûr-u hidayetle, zulümat-ı berzah ve ehval-i haşir âsân olur. Ve o vesika-i Kur’âniye ile insan, bin senelik bir yolu bir günde kat eder.

Ey gafil! Eğer ölümü öldürebilirsen, zevali dahi dünyadan izale edebilirsen ve acz ve fakrı beşerden kaldırabilirsen ve katiüttariklik yapmak için zihayatın, hususan insanın ebede giden yolunu seddedecek bir çare bulmuşsan, dinden istiğna ve dinin şeairini terk etmeye insanları davet edebilirsin. Yoksa ey sersem! Sus! Kur’ân-ı Azimüşşanın dediğini dinle.

Evet, bu beş emir, beş âyât-ı uzmâdır. Ra’d gibi müthiş sadalarıyla

فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ

âyetini okuyorlar. Ve

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ [4]

âyetinin hakikatine hükmediyorlar.

İşte bu sadalara karşı vesvese-i medeniyet olan senin medeniyetçi sözlerin, sivrisineğin vızıltısı kadar da olmuyor. Öyleyse ihtiyarıyla, Kur'ân'ın tılsım ve ilâçlarını terk edip seninle dalâlet yoluna gidecek, ancak senin gibi bir sarhoş lâzım ki, ya heves-i nefsî veya hırs-ı şöhret veya zındıka-i felsefe veya sefahet-i medeniyet veya derd-i maişet veya kin ve intikam veya gurur gibi bir müskiratla o derece sarhoş olmalı ki, herşeye kendini muktedir ve mâlik bilsin ve herşey benimdir desin ve kendini lâyemut tahayyül etsin.

Hem sen "Ben de Frenk gibi olacağım" diyemezsin ve Frenk gibi olamazsın. Çünkü bir Frenk, Muhammed (a.s.m.) Hazretlerini kabul etmezse de İsâ ve Mûsâ Aleyhimesselâmı veya sâir enbiyaların birini bir derece her nasılsa kabul eder. Sen ise, Nebiy-yi Âhirzaman Aleyhissalâtü Vesselâm Hazretlerinin zincirinden çıktığın ve derslerini terk ettiğin dakikada, senin ruhunda nihayetsiz bir tahribat, bir boşluk, bir karanlık peyda olacak. Ve senin ruhunda hiçbir kemâlât ve ahlâk-ı âliyeye yer kalmayacak. Meğer insaniyetini söndürüp, zaman-ı hâl ile mukayyed sırf bir hayvan olabilesin.

Hâlbuki insan, müstakbelin korkusuna, mâzinin hüznüne giriftardır. Bu ikisi insanı pek ciddi düşündürür. İnsanın başını mütemadiyen döver. İnsanı, bu havf ve hüzünden kurtaracak ancak bir tek medetkâr var, o da Kur'ân-ı Azimüşşandır ki, ilân eder.

اَلاٰ اِنَّ اَوْلِيٰآءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ [5]

der, beşaret verir.

Haşiye: Bu kısım, üçüncü dersten ta sekizinci dersin nihayetine kadar, tafsilen yazıldığı hâlde ehemmiyeti için, burada bir hülâsası tekrar yazılması münasiptir.

1.) Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.
2.) Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O çok aldatıcı şeytan da Allah ile (yani Allah'ın azâbını unutturup sadece affına güvendirerek) sizi aldatmasın (isyana sürüklemesin.) (Lokman Sûresi, 31:33)
3.) Fakrım, iftiharımdır.
4.) Kur'ân okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki, rahmete erişesiniz. (A'râf Sûresi, 7:204)
5.) Bilin ki, Allah'ın dostları için ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar. (Yûnus Sûresi, 10:62)

Nurun ilk Kapısı : Takriz

Mehmet Kaya'nın Takrizi

Bir Nur Talebesinin Üstad Hazretlerinin Dâr-ı Bekâya irtihallerinden evvel Risale-i Nur ve Üstad Hakkındaki bir Takrizidir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

أَبَدًا دَائِمًا

Çok şefkatli, pek kerîm, hayatımdan çok aziz Üstadım Efendim Hazretleri!

Mübtedi ve pek acemî bir çocuğun, üstadından aldığı dersi tekrarı misillû, cehl-i mürekkeb içerisinde pûyan olan şu âciz talebenize Risale-i Nur'un feyz-i nâmütenahîsinden süzülen iksir-i hayât, ruh ve kalbimi, akıl ve idrak ve şuurumu, hissiyât-ı sefihenin istilâsından vikaye ederek, en mübarek bir mürşid-i âzam gibi himmet-i nâmütenahîsiyle, en mühim bir kuvve-i dâfia olarak, vücud mülkünden nefs-i emmâre ve hevâ şerlerini def ve tardederek, aşılmaz ve yıkılmaz bir sedd-i Kur'ânî ve bir sedd-i imanı te'sis ediyor.

Risale-i Nur, nebâtatın hatta cemâdatın dahi lisân-ı hâlleriyle olan tesbihatını, kâinatın medâr-ı mefhareti olan lisân-ı Âdemle beyan ederek Hâlık-ı Kâinata takdim etmesinden Risale-i Nur bütün mahlukât ve bütün zîruh ile de yakînen alâkadar ve münâsebettardır.

Bu kadar ihatalı, câmi, mânidar bir hayat-ı nâmütenahînin feyyaz nurlarıyla kâinatlar ışıklanırken, zulümatlar dağılırken, asırlar

yıkanırken, gözleri felsefe bataklığının çamurlarıyla kapalı, kalbleri mühürlü, beşer çehreli mütemerridlerin,

كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ [4]

sırrının mazharı o zavallı dâllîn gürûhunun hakaik-i Kur'âniyeye karşı kör, sağır, gâfil olarak Hâlık-ı Kâinata isyanları, hiç şüphesiz, kâinatı emsalsiz bir gadapla gadaplandırıyor;

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ [5]

sırrıyla Cehennemi çileden çıkarıyor; mevcudata, lisân-ı hâliyle: "Yaşasın azâb-ı Cehennem!" dedirtiyor.

Risale-i Nur bütün mizanlarıyla ve riyâzî kat'iyyetiyle, her türlü hakaiki tam ispat etmesiyle; maddî ilim ve firavunane düşüncelerin neticesi ruhları zifiri karanlıkta olan bu zümrelerin mes'uliyetleri, geçen asırlardaki mütemerrid küfre nisbetle daha katmerli bir sûrette eşed bir azaba inkılâp edeceği sarahatle tezahür ediyor. Zira bu dehşetli asrın zındıkları, itiraz veya inkâr ettikleri hakâikin riyâzî kat'iyyetini, iki kerre iki dört eder derecesinde bir kat'iyyetle, Risale-i Nur'da bizzat müşahede ettiklerinden ve onlar daha dünyada iken teslime mecbur olduklarından, sırf bir küfr-ü inadî ile küfrü iltizam etmelerinden, iblise tâbî bu bedbaht iblis hizmetçilerinin azabını, küfürleri gibi, eşedd-i azaba lâyık kılmaktadır.

Risale-i Nur tebşiratıyla, ihbar-ı gaybîleriyle, geçmiş asırların sâkinlerinin nazarlarını gıpta ve tahsin ile asrımıza baktırmaktadır. Verâset-i Nebevî yoluyla pek ulviyeti haiz ve ümmetin en mübecceli olan ve birinci safını teşkil eden Ashab-ı Kiramın, hususiyle Hazret-i Ali'nin (r.a.) kerâmet-i Aleviyeleri ve daha sonra muhakkikînin ve asfiyanın serfirazı Hazret-i Gavs'ın (k.s.) kerâmet-i Gavsiyeleriyle ve Necmeddîn-i Kübrâ ve Muhyiddîn-i Arabî (k.s.) gibi kümmelînin kendilerinden sonraki asırlara ait işaretlerinin emsalsiz sarahatlarıyla, ziyanın güneşi ve hararetin ateşi göstermesi gibi, Risale-i Nur'dan en kat'î ve en sarih ve en ziyadar bir sûrette tebşiratlarıyla ve ihbârât-ı gaybîyeleriyle beyanları; ihsânât-ı İlâhiye'nin emsalsiz hamd ve senaya lâyık bir ikramıdır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [6]

Risale-i Nur malûm Sözleriyle ve bütün eczalarıyla cadde-i kübrâ-yı Kur'âniyeyi göstermesi itibariyle, kemâlin hadd-i kusvasına îsale vesile olduğu gibi; mâyesi harc-ı Kur'ânî ile müzeyyen, müsenna, muazzam, muhteşem olan Risale-i Nur'a lâkaytlık etmek, temerrüd ve inkârda bulunmak, insanı âlâ-yı illiyyînin mukabili olan esfel-i safilîne düşürür.

Üstadım Efendim Hazretleri! Kásır fehmim, nakıs ifadem, çok mahdut ihatamla; iman ve irfan ağacının en son ve en nefis meyvesi Risale-i Nur'un teşrihi ve izahını ben yapamıyorum. Zaten onu tam hakikatıyla sekene-i arzın hiçbiri ve hiçbir unsuru, mükemmel yapamaz. O semâvî ilham mecmuasının tarifi ve teşrihi ve izahı; kendisinin kendisine has, mümtaz ve serapa sehl-i mümteni olan selasetli, haşmetli, ziyadar, münakkaş, müzeyyen olan ifade ve beyanlarında nümayan ve orada ziyabahş ve nur-efşandır.

Ey Risale-i Nur, ey mu'cize-i Kur'ân!
Müftehir seninle ins ü cin, zemin ü zaman,
Işıklandı kalpler, doldu nurunla cihan,
Binler selâm sana ey mu'cize-i Kur'ân!
Ey Risale-i Nur, ey dertlilere derman!
Yangın gönüllere âb-ı kevser sen oldun,
Âşık bîçarelere vird-i seher sen oldun,
Gönüllere takılı inci cevher sen oldun,
Müftehir seninle ins ü cin, zemin ü zaman,
Binler selâm sana ey mu'cize-i Kur'ân!
Yanık gönüllere sanki zemzem pınarı,
Cennet-misâl ortası, bağ-ı Firdevs kenarı,
Ruşen âlem, nurunla ey hidâyet serdarı!
Müftehir seninle ins ü cin, zemin ü zaman,
Binler selâm sana ey mu'cize-i Kur'ân!

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Hayvan gibi, hattâ daha da aşağıdırlar. (A'râf Sûresi, 7:179)
5.)Neredeyse öfkeden parçalanacak! (Mülk Sûresi, 67:8)
6.)Allah'a hamd olsun ki, bu Rabbimin bir ihsânıdır.

Nurun ilk Kapısı : Mehmet Kayanın Mektubu

Mehmet Kaya'nın Mektubu

Çok müşfik, çok kerîm Üstadım Efendim,

Huzur-u Hazretinizde, mânen rahle-i tedrisinizde, irfanınıza müştak, feyzinizle serab şu fakir, şu âciz talebenizin, Nur'un derslerinden aldığı intibah ile, hakaik-i Kur'âniyenin i'cazkâr ve nâmütenahî ulvî hakikatlarından ve mübarek feyzinizin tereşşuhatı olarak şöyle bir hakikat kalbime geldi:

Kur'ân-ı Azîmüşşân'dan dersimi okurken Sûre-i Lokman'daki

وَمَنْ يُسْلِمَ وَجْهَهُ اِلَى اللهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ السْتَمْسَكَ [1]

âyetini kıraat ederken—gayr-ı ihtiyarî—kalbim, ruhum, aklım bu kudsi kelâmın pek derin, pek ulvî mânasına saplandı. Başta asr-ı pâk-i Muhammedî (a.s.m.) olduğu hâlde bütün asırlarla konuşan bu âyet-i kerime, asrımıza da elbette bakmaktadır. Hususiyle bu âyet-i celilenin asrımızdaki tam mâsadaki olacak bir mânevî zâta şifreli mükâlemesi ve hitabı var diyerek şiddetli bir ihtarın sâikıyla baktım. O kudsi cümle-i Kur'âniye [2] فَقَدِ السْتَمْسَكَ nazm-ı celiline kadar, Risale-i Nur müellifinin doğduğu tarihe veya Risale-i Nur'un mukaddematını tahsiline başladığı tarihe, makam-ı cifrîsiyle parmak basmaktadır.

وَمَنْ يُسْلِمَ وَجْهَهُ اِلَى اللهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ السْتَمْسَكَ

(1292) ediyor. ى harfi iki defa sayılırsa, (1302) ediyor. Dört و 24, dört 160 م, iki 100 ن, bir 10 ى, dört 240 س, dört 120 ل, bir 3 ج, dört 20 ه, üç 3 ا, bir 8 ح, bir 80 ف, bir 100 ق, bir د 4, bir 20 ك, bir 400 ت. Yekûn 1292 ederek müellifin doğum tarihini göstermektedir.

ى iki defa sayıldığı takdirde (1302) tarihi eder ki; bu tarih, Risale-i Nur müellifinin tahsile, yani Nur'un basamaklarına başladığı zamanı gösteriyor. İleride Kur'ân'a yapılacak taarruzlarda Nur şakirtleri Kur'ân'ın emsalsiz elmas kılıcı Risale-i Nur ile yapılacak mücahededе, müellifin küfrü te'dip için lüzumlu Kur'ânî cephane ve teçhizatı taallüm ve iddihar ile meşgul bulundukları tarihe parmak basıyor.

[3] بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى nazm-ı celili pek latîf bir tevafuk eseri olarak makam-ı cifrîsi (1347) ederek, tam tamına Risale-i Nur müellifinin beyn-el avam ve beyn-el İslâm en çok kullanılan ism-i mübareki olan ***"Üstad Bediüzzaman"*** ismine parmak bastığından

[4] وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ nazm-ı celili ile, herşeyi câmi olan Kur'ân-ı Azîmü'l-Beyan, elbette ve elbette gerek işarî mânâsıyla ve gerek hesab-ı cifrîsiyle, Risale-i Nur müellifinin doğum tarihine veya tahsile başladığı tarihe ve isimlerine işaret etmektedir.

Risale-i Nur cüzlerinde, Sûre-i Bakara'daki [5] لاَ اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ ilâ âhir âyet-i kerimesinin hakikatli, hikmetli, muhteşem tefsiri; işarî mânâ ve hesab-ı cifrîsiyle beyan edildiğinden, o hakîkatlı ve haşmetli tefsirin Risale-i Nur'a ve mübarek müellifine

latîf işaretleri arasında بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى nazm-ı celil-i Sübhanîsi, cifirce (1347) rakamını göstererek, ***“Üstad Bediüzzaman”*** ismine cifren tevafuku gösteriyor ki, bu âyetin Sûre-i Lokman’daki âyetle münâsebeti ve iki yerde bu hakikatın tekrarı, Risale-i Nur’a çok kuvvetli bir işaret ve imâ teşkil etmektedir.

Risale-i Nur kendi şakirtleriyle kopmaz bir zincir, bir hablü’l-metin vasfına tam lâyık olarak, bu dehşetli asrın savletli bid’alarına karşı emsalsiz bir kahramanlıkla göğüs gererek pişva-yı âlem-i İslâm olmuş ve Kur’ân-ı Azîmin dellâlı sıfatıyla aktâr-ı İslâmiyenin her yerinde, hatta küre-i zeminde meş’ale-i imanı, Kur’ân’ın ezelî ve ebedî ışığıyla parlatmış olması, elhak bu vasfa tam lâyık olduğunu nice burhanlarla te’yid etmiş bulunuyor.

Bu kudsi âyetlerin tafsilâtlı tefsiri Risale-i Nur Külliyatında beyan edilmiş bulunduğundan, bu yüksek hakaikı ona havale ederek dersime hâtime veriyorum.

Çok mübarek üstadım efendim! Haddimin milyon kere fevkinde olan bir mes’elede küçüklüğüme, nihayetsiz aczime, sonsuz fakrime ve cehlime bakmayarak, cür’etli hareketimden dolayı bendenizi affediniz. Yalnız şurasını tekraren arzedeyim ki: Rahle-i tedrisinizde ahz-ı mevki ettim; huzur-u irfanınıza baş koydum.

Ey tabib-i hazıkım, ey mübarek Üstadım! Beni affediniz. Derece-i kemâldeki şefkatinizden ve ikramınızdan ancak af dilerim. En büyük edep ve hürmetlerimle mübarek ellerinizden öper, mübarek dualarınızı istirham eylerim efendim hazretleri...

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى 6

Pek kusurlu, duanıza muhtaç talebeniz
Mehmed

(Evvelce bir bayram tebriki olarak arz edilen şu nazmın mevzu ile alâkasından dolayı buraya derci münâsip olur kanaatıyla tekrar takdim edilmiştir.)

Burc-u enversin efendim, kâl’a-i İslâma sen.

Nail olmuşsun bugün Kur’ân ile ikrama sen.
Sensin ol dellâl-ı Kur’ân, yoluna canlar feda,
İltifât-ı Şah-ı Merdan ile sensin mukteda.
Vasfını resmetmeye yok takatim, gelmez dile.
Sen müeyyedsin efendim, ol kerâmât-ı Gavs ile.
Sensin ol Nur naşiri, feyzin demâdem aşikâr.
Oldu mülhidler tahassüngâhı, seninle tar ü mar.
Kıl keremler bendene kim, çar u nâçâr söyledim.
Sen müceddid-i kâriban hâtemisin seyyidim.
Lütfunu bekler gedâyım, affedip hüddamını,
Aldı feyzinden bu Mehmed, dâima ilhamını.
Fırka-i nâciyeyiz biz, râh-ı tevhid cephemiz.
Pişva-yı âlem-i İslâm sensin şüphesiz.
Günlerin olsun mübarek, hatırın bulsun safa,
İsm-i pâk-i hakkı içün Ahmed-i Muhammed Mustafa. (a.s.m.)

1.)İyi davranışlar içinde kendini bütünüyle Allah’a veren kimse, (gerçekten en sağlam kulpa) yapışmıştır. (Lokman Sûresi, 31:22)
2.)Yapışmıştır.
3.)En sağlam kulpa..
4.)Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır. (En’am Sûresi, 6:59)
5.)Dinde zorlama yoktur. (Bakara Sûresi, 2:256)
6.)Bâkî olan sadece Odur.

Nurun ilk Kapısı : Konferans

Ankara Üniversitesinde okunan bir konferanstır

Risale-i Nur'un dersiyle ve aziz ve kıymetli Üstadım Bediüzzaman'ın himmetiyle yazılabilen bu konferans, Risale-i Nur hakkında tatlı ve zevkli bir sohbettir. Risale-i Nur'un kıymet ve ehemmiyetini ifade etmek değildir, buna cesaretim yoktur. Zira ben Risale-i Nur'un en mübtedi, en âciz bir talebesiyim. Milletler içinde şöhret kazanmış bir şaheserin değerini anlatmaya kültürüm kifayetsizdir. Bu büyük şeref Risale-i Nur'un münevver, idrâkli ve takdirkâr okuyucularına mahsustur.

Ben, Risale-i Nur'a kavuşuncaya kadar matbuatımızda ve kitaplarımızda Kur'ân-ı Kerimin kıymetini anlatan tek bir yazı okumamıştım. Sonradan anladım ki, Kur'ân-ı Kerimi yarım asırdan fazladır, bizde yetişen ediplerden ziyade, ecnebi büyükleri takdir ediyorlarmış. Amerika'da Beyaz Saray'da bütün dünyanın ve kâinatın güneşi olan Kur'ân-ı Hakîm yeşil ipekliler arasında lâyık olduğu yüksek mevkie konuyormuş. Mucitler, feylesoflar, psikologlar, sosyologlar, pedagoglar Kur'ân-ı Kerimi esas tutarak yazılmış olan eserleri okuyorlar; o şahsiyetler bu mukaddes kitaptan aldıkları malûmat ile eserler yazarak dünya çapında şöhret kazanıyorlar. İnsanlığa, milletlerine hizmet ediyorlarmış. İsveç, Norveç ve Finlandiya'da en büyük ilim adamlarından müteşekkil bir heyet meydana getirmişler, gençlerin kurtuluşunu sağlayacak halâskâr bir kitabı senelerce aramışlar, nihayet gençliği en yüksek ahlâk ile ahlâklandırmak ve dünyada açık fikirli, müstakim ilim adamı yapmak için Kur'ân-ı Kerimi okutmanın yegâne çare olduğu neticesine varmışlar.

İslâmiyeti ve Kur'ân'ı takdir eden yabancılar çoktur, daha birçok misâller vermek mümkündür.

İşte Müslüman olmayan kimseler, İslâm kitabının kıymetini takdir edip istifade ederlerse, uyanık Müslüman Türk gençliği acaba daha fazla durabilir mi? Kat'a ve aslâ duramaz ve uyuyamaz.

Ma'bûd-u Zîşanımız olan Cenâb-ı Hak, gençliğimizin en ulvî ve en kudsî ihtiyaçlarına tam cevap verecek bir ilm-i hakikat hazinesini yirminci asırda da meydana getirmiştir. İşte bu zengin define-i ilmiye, Kur'ân-ı Kerimin hakikî ve parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'dur. Bu eserler, Kur'ân-ı Hakîmden tereşşuh etmiş ve onun esasları dairesinde yazılmıştır. Eseri telif eden Bediüzzaman'dır. Bütün hakikî ilim adamları müttefikan Risale-i Nur'un bu muhteşem müellifinin "Bediüzzaman" denmeye lâyık bir şahsiyet olduğunu tasdik etmişlerdir. Risale-i Nur eserlerinin millet ve gençliği dalâlet ve sapkınlık girdaplarından kurtaracak bir tefsir-i Kur'ân olduğunu takdir ve tahsinlerle tasdik etmişlerdir. Böyle olduğu hâlde bu kadar büyük bir şâheserin müellifini bugün herkes tam tanımıyor denilebilir.

Evet arkadaşlar, içimizde on beş-yirmi senedir komünistler ve din düşmanı cereyanlar çoklukla çalışıyorlarmış. Böyle dâhilerimizi tanıtmak şöyle dursun, türlü türlü isnadlarla kötülemişler, buna muvaffak olmak için de bütün imkânlardan istifade etmeye çalışmışlar, hakiki ve mücahid ilim adamlarımızı millete fena göstermek için bütün gayretlerini sarf etmişler. Bu feci hâlin böyle olduğunu, demokrasinin memleketimizde şu yıllarda gelişmeye başlaması sayesinde anlamış bulunuyoruz. Meğer aldanmışız ve aldatılmışız. Şimdiye kadar din adamlarımız hakkında bize yapılan uydurma telkinatları ve yalan yanlış propagandaları bu hakikatlara vâkıf olduktan sonra kafamızdan çıkarabildik. Menfî intibalarımızı sildik, hakiki münevverlerin istifade ettikleri kudsî kitabımız Kur'ân'a sarıldık ve Kur'ân-ı Hakimin bu asırda yüksek bir tefsiri olan Risale-i Nur'dan Kur'ân ve iman hakikatleriyle münevver olmaya başladık.

Evet, Abdülkadir-i Geylânî, İmam-ı Gazâlî ve Mevlânâ Celâleddin-i Rumî gibi İslâmiyetin birer güneşi olan dâhî büyüklerimizin eserlerini ve hakiki kıymetlerini bugünkü gençlik nasıl bilemiyorsa, Bediüzzaman Said Nursî gibi misilsiz bir müfessir-i Kur'ân'ı da tam tanıyamamıştır. Esasen gizli ve aşikâr din düşmanlarının birtakım kasd-ı mahsuslarıyla tanınmasına meydan verilmemiştir. Fakat böyle büyük bir müfessirin ve bir İslâm dâhîsinin bu asırda da mevcut olduğunu şahsî gayretleriyle öğrenenler

Bediüzzaman'ın tarihî ve cihanşumül değerini derhal idrâk etmekte ve eserlerinden faydalanmak için can atmaktadırlar.

Evet, arkadaşlar! Kat'î ve kâmil bir kanaatla diyebiliriz ki: Bu asırdaki insanları saadete kavuşturacak, onları aklen ve kalben ikna edecek eser ancak Risale-i Nur'dur. Bu hüküm Nur Risalelerini okuyan münevverlerin kat'î bir hükmüdür. Hem bu kanaatın isabetini Risale-i Nur'daki ilmî kudret ve orijinallik açıkça göstermektedir.

Arkadaşlar!

Nasıl Kur'ân-ı Kerime sarılanların dünya ve âhiretleri mâmur olursa, onun parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'u okuyup amel edenler de hakikî saadete erişeceklerdir. Bu imanî eserleri okuyan gençlerin imanı kuvvetlenecek, istikballeri parlayacak, ilim ve irfan sahibi olacaklardır. Hem vatana, hem millete, hem anne ve babalarına faydalı, yüksek ahlâka sahip gençler olarak temayüz edeceklerdir. Allah'ın halis bir kulu, Peygamberin hakiki bir ümmeti hâline gelmek bahtiyarlığına nâil olacaklardır.

Risale-i Nur hakkında bilgi soran arkadaşlarımıza gelince; bu hususta bir fikir edinebilmek için hiçbir yerden izahat almaya lüzum yoktur. Siz bu feyyaz eserleri okuyun, bizzat kendi cehd ve şahsî gayretinizle onu anlamaya ve tanımaya çalışın. O ilim ve irfan hazinesine bizzat giriniz, işte ancak o zaman arzu ettiğiniz malûmatı hakkıyla elde etmiş olacaksınız.

Evet, Risale-i Nur'u okudukça, Kur'ân nuru içinize dolacak, o Kur'ânî hakikatler aklınızı ve kalbinizi tenvir edecek ve imanınızı inkişaf ettirip kuvvetlendirecektir. Nur Risalelerini okudukça İlâhî bir feyiz, ruh ve mâneviyat âleminizi kaplayacaktır. Hayatta, sizlere büyük bir huzur ve saadetin refahı içinde yaşayabilmenin kapıları açılacaktır. Dünyanın bir âhiret mezraası olduğunu ve bu fâni dünyaya, ebedî bir hayatın kazanılması için geldiğinizi bu eserlerden öğrenecek ve bu iman cihetinden dünyanın cennetten daha zevkli olduğunu hissedeceksiniz. İşte böyle sonsuz ve mânevî bir şevk ve aşkla dünyayı, şu geçici hayat için değil, ebedî bir hayatı ve bâkî bir saadeti kazanmak için seveceksiniz.

Hem namaz kılmanın ve ibadetin büyük ve kudsî bir zevk olduğunu bir kat daha anlayacaksınız. Namazda Rabb-i Rahîmimizin, Allah'ımızın huzurunda durmaktan o kadar derin ve

ilâhî bir zevk duymaya başlayacaksınız ki; namazsız geçen günleriniz ıztırap ve sıkıntılarla dolacak; en sevinçli, en mesut anlarınızı Allah'a ibadet ve taatta bulacaksınız.

Arkadaşlar,

Risale-i Nur, yirminci asrın Müslümanlarını ve bütün insanları koyu fikir karanlıklarından ve müthiş dalalet yollarından kurtarmak için müellifin kendi ihtiyariyle değil, bir ihsan-ı İlâhî olarak yazılmış olan ilhamî bir eserdir. İşte insan üzerindeki tesiri pek büyük olan böyle bir eseri devamlı olarak teenni ile ve lûgatların mânâlarını öğrenerek, dikkatle okuyabilseniz, geceli gündüzlü çalışan birçok Nur talebeleri gibi siz de büyük bir huzur ve saadete kavuşursunuz. Hem gayet cevval ve faal bir hâle gelirsiniz. O kudsî eserleri günlerce okuyabilmenin ilâhî hazzı ile çırpınırsınız. Bu gibi kıymeti ölçüye sığmayan eserlerle meşgul olabilmek için beş dakikayı bile boşa geçirmezsiniz. Ve hem daima cebinizde, çantanızda Nurları taşımak, okumak, daima okumak için zamanlarınızı büyük bir kıymetle kıymetlendireceksiniz. Nurları okumak sevgisiyle, Nurları okumak heyecanıyla, Nurları okumak ihtiyacıyla yanacaksınız.

Evet arkadaşlar, Risale-i Nur öyle câzibedar bir eserdir ki; Risale-i Nur'la Kur'ân'a ve imana hizmet etmenin kudsiyet ve büyüklüğünü anladıkça, dünyada iken sizleri Cennete dâvet etseler, böyle mukaddes bir vazifeyi, böyle ulvî bir saadeti şimdi bırakıp gitmek istemeyeceksiniz. İman cihetiyle ve imanı kurtarmak dâvâsına hizmet etmek gayesiyle dünyanın bir mânevî cennet hükmünde olduğunu hissedeceksiniz.

Risale-i Nur'a çalışanlar, iman ve İslâmiyet hizmeti uğrunda öyle bir feragat ve fedakârlığa sahip olmuşlar ki, onlarda menfaat-i şahsiye denilen âdi ve bayağı maksatlar yer bulamamış ve tutunamamıştır. Zira Nur talebelerinde en birinci maksat ve en büyük gaye rıza-i İlâhîdir. Allah'a hadsiz şükürler olsun Risale-i Nur'a çalışmanın, mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Azîmüşşana hizmet olduğunu öğrenen uyanık ve kıymettar ve fedakâr arkadaşlarımız milyonları geçmiştir. Aklı yerinde olanlar için pek âşikâr olarak görünen bu hakikati hiçbir ferd inkâr edememektedir. Allah için bir çalışma olan Risale-i Nur faaliyetlerinde, İlâhî bir aşk ve şevkle, kalbî ve ruhî bir sevgiyle gece uykularını dahi feda edenler olmaktadır.

Bakınız! Risale-i Nur'a hizmet eden Nur'un öyle hakiki talebeleri var ki, onlardan birisine denilse, "Risale-i Nur yerine şu kitapları istinsah et de Amerikalı milyarder Ford'un servetini sana verelim" Risale-i Nur'un satırlarından kaleminin ucunu bile kaldırmadan o bahtiyar talebe şöyle cevap verecektir:

"Dünyayı servetiyle ve saltanatıyla verseniz kabul etmem. Çünkü, Cenâb-ı Hak, bize Risale-i Nur'un mütalâası ve hizmetiyle tükenmez, bâkî bir hazine verecektir. Acaba sizin o dünyevî servetiniz beni mes'ut edecek midir? Bu şüphelidir, fakat Rabbimizin ihsan edeceği bâkî servet ile hakiki bir saadete kavuşacağımızda şek ve şüphe yoktur."

Kıymetli kardeşlerim,

Risale-i Nur'un yüksek değerini anlamakta veya onu işitip tanımakta biraz gecikmiş olan gençler içleri sızlaya sızlaya şöyle demektedirler: "Şu geç uyanan kıymettar gençliğimi fâni, geçici şeylerle zayi etmeyeceğim. Ancak ve ancak Kur'ân'a ve imana hizmet uğrunda, sevgili Allah'ım ve sevgili Peygamberimin emirlerine itaat yolundaki hizmetlere vakfedeceğim. Ancak böylelikle, bu muvakkat gençliğimde bâkî bir gençliği elde etmiş olacağım.

Risale-i Nur'a bu kadar bağlanıldığını görünce dünyadan alâkamızın kesildiği zannına varılmasın. Bilâkis, bu cihet şu hatt-ı hareketimizle tebarüz eder: Mücerred isek işlerimizi, talebe isek derslerimizi, memur isek vazifemizi, tüccar isek ticaretimizi yapıyoruz. Dünyevî meşgalemiz ne kadar fazla bulunursa bulunsun, ders ve imtihanlarımız ne derece sıkı olursa olsun Risale-i Nur'a çalışmaya ve hizmete yine vakit buluyoruz ve bulabiliriz; zaman ayırıyoruz ve ayırabiliriz. Zira nasıl ki, hergün ekmek, su ve havaya ihtiyaç var. Aynen öyle de bunlardan daha fazla olarak hergün Kur'ân ve iman hakikatlarından mânevî gıdalarımızı almaya muhtacız.

Evet, Risale-i Nur'la olan iştigalimiz, iş ve derslerimizdeki muvaffakiyeti kat kat arttırarak bize kuvvet ve heves veriyor. Bizde dünyaya din için çalışmak fikrini uyandırıyor. Bize vaktin kıymetini idrâk ettiriyor, takvim yapraklarının geri dönmeyeceğini kalb ve aklımıza tesirli bir sûrette ihtar ederek, ömür sermayesi olan zamanımızı kıymetlendirmek şevk ve azmini veriyor. Çalışma

saatlerinde şurada burada boşu boşuna veya lüzumlu zannına kapıldığımız ve fakat bizce faydasız şeylerle vakitlerimizi öldürmekten bizi kurtarıyor. Hatta istirahat zamanlarında dahi iman hakikatlarına çalışma sevgisini husule getirerek rahmet-i İlâhînin hareket içine dercettiği faaliyet zevkini tattırıyor, böylece fâni bir ömürde bâkî bir hayatı kazanmanın yolunda yürütüyor.

Kıymetli kardeşlerim,

Risale-i Nur'un yüksek değerini tam beyan etmek mümkün değildir. Onun kıymeti, onu daimî ve sadakatla okuyanların ruhunu o kadar sarıyor, o kadar kendine râm ve meftûn ediyor ki, tahkikî iman mertebelerinde terakki eden o fedakârlardan birinin başına bütün din düşmanları toplanıp Risale-i Nur'dan vazgeçirmeye çalışsalar yine muvaffak olamazlar ve olamadılar.

Ben ki, Risale-i Nur'u telifle vazifelendirilen ve istihdam edilen Üstadın hizmetçisi olmayı en büyük bir nimet bilirim. Hizmetçisinin hizmetçiliğini yapmayı bir şeref addederim. Bu kalbî ve samimî bağlılığı çok görenler olabilir, fakat hiç de fazla bulmamalıdır. Meselâ, kıymetli bir eser okuruz, müellifine karşı içimizde az çok bir takdir hissi belirir. Molière'in, Hugo'nun, Goethe'nin eserlerine bir hayranlık duyarız. Acaba İslâm dininin rehberi olan Kur'ân-ı Hakimi tefsir eden bir İslâm dâhisinin şahsına karşı bağlılığın derecesi nasıl olmalıdır? O meşhurlardan birinin eseri kâğıda yazılırsa, Bediüzzaman Said Nursî'nin Kur'ân tefsiri olan Nur Risalelerini altun sayfalara nakşetmek lâzımdır. Dine muarız olmayan müstakim bir filozofun eserini tetkik için saatlerce çalışılırsa, iki cihanın saadetini ders veren Bediüzzaman'ın eserlerini okumak için uykularımızı terk etmek gerektir. Evet, dünyevî bir kitaba beş lira ödersek, Risale-i Nur gibi dünya ve âhirette insanı mes'ud kılan ve en yüksek bir mevki ve şerefe nâil olan bir tefsir-i Kur'ân'a yüz lira veririz ve veriyoruz. İcap ederse onun neşri uğrunda servetimizi de feda etmek İslâm cengâverlerinin torunları olan biz gençlere lâzım ve elzemdir arkadaşlar!

Öyleyse geliniz kardeşlerim,

Nurların dersinde diz dize, hizmetinde el ele, cihad-ı diniyede omuz omuza verelim, Nurlardan Nur almaya, imanî derslerinden ders almaya şiddetle muhtaç olduğumuz Nur Risalelerine beraberce

çalışalım, görüşelim, konuşalım. Allah yolunda, din yolunda koşalım. Dinsizlere karşı mücadele bayrağını açarak cihad-ı diniye meydanlarında, hizmet-i imaniye muhitlerinde tatlı canlarımızı feda edelim.

Kıymetli kardeşlerim,

Risale-i Nur'da çok üstün meziyet ve hususiyetler vardır. O mümtaz ve müstesna hâsiyetler şimdiye kadar telif edilmiş olan hiçbir eserde görülmüyor. Ömrünü okumakla geçiren hakiki ilim adamlarından Risale-i Nur'u okuyanlar bu hakikatı izhar ediyorlar. Ve o kadirşinas ve üstün şahsiyetler bu zamanda yaşayan insanların, ilmi ne kadar zengin olursa olsun Risale-i Nur'u okumaya muhtaç oldukları kanaatına varıyorlar. Enaniyet ve ilmî kıskançlık gibi hastalıklara müptela olmaktan korkan faziletli âlim ve münevverler Risale-i Nur'a derhal sarılıyorlar. Bazıları altmış-yetmiş yaşlarında olduğu halde yine Nur Risalelerine talebe olmak şeref ve nimetini kazanmaya çalışıyorlar.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri diyor ki: "Risale-i Nur başka kitaplar gibi yalnız ilim vermiyor, onun mânevi dersi de vardır." İşte bu mânevî dersin tesiridir ki, Risale-i Nur'u okuyanların ruh ve kalbleri, vicdan ve latîfeleri o feyyaz dersten hisselerini ve gıdalarını alıyorlar. Bu mânevî dersin nüfuzu değil midir ki, Nur Risalelerini okuyanların mânevî âlemleri İlâhî Nurlarla yıkanıyor. Ve İlâhî bir câzibe ve ilâhî bir tesirle iman hakikatlarına müsahhar ve meftun ve meclûp bir hale gelerek Allah ve Resulullah yolunda yükseliyorlar. İlm-i iman âşıkları Risale-i Nur okuyor. Dinî malûmat meraklıları Risale-i Nur okuyor. Hakikat arayıcıları Risale-i Nur okuyor. Mücadeleci mücahid fıtratlar Risale-i Nur okuyor. Hamâset, bahadırlık ve kahramanlığın şâhikasına erişmek isteyen kabiliyetler, Risale-i Nur okuyor. Milliyetçiler, Risale-i Nur okuyor. Fen ve san'at erbabı, Risale-i Nur okuyor. Müsbet ilim hayranları, Risale-i Nur okuyor. Ehl-i tasavvuf, Risale-i Nur okuyor. Edebiyat meraklıları, Risale-i Nur okuyor. Demek her bir tabaka-i insaniye, Risale-i Nur'a, ruhunda büyük bir ihtiyaç duymakta ve ondan istifade etmektedirler.

Arkadaşlar,

Risale-i Nur'u okuyanların ikna kabiliyeti artar, akıl ve mantığı işler ve kuvvet bulur. Herhangi bir mevzuu, seviyesi nisbetinde muknî

bir sûrette ifade edebilmek meziyetine sahip olur. Zira o Nurcu baştanbaşa aklî, mantıkî ve muknî bir şâheserin şâhâne dersleriyle tenevvür ve tefeyyüz etmektedir.

Hakiki medeniyetin ve yüksek içtimaiyatın, insanlık kanunlarının menbaı ve esası Kur'ân'dır. Kur'ân umum nev-i beşere hitap eden bir hatîb-i umumîdir. Kur'ân-ı Hakimin hakiki ve berrak ve parlak bir tefsiri olan Risale-i Nur'da aradığınız imanî ve İslâmî, aklî ve fikrî, kalbî ve ruhî birçok ihtiyaçlarınızın tatmin edildiğini göreceksiniz. Kafanızdaki bir kısım istifhamların tam ikna edici bir tarzda cevaplandırıldığını büyük bir hayranlık ve şükran hisleri içinde müşahede edecek ve Risale-i Nur'un kendinize hitap eden İlâhî hakikatlar mecmuası olduğuna kani olarak sonsuz bir huzur içinde mes'ûdâne bir hayat yaşamaya başlayacaksınız. O Nurları defalarca ve hatta bir ömür boyunca okumak zevk ve sevgisinden kendinizi kurtaramayacaksınız.

Risale-i Nur mevzuunu büyük bir alâka ile takip eden uyanık arkadaşlarım,

Kur'ân-ı Kerimin mânâsı bilinmese de, okunduğu ve dinlendiği zaman ruhlarda nasıl ki mânevî ve derunî bir tesir husule gelir. Zira kelâm, Allah kelâmıdır. Bu Kelâmullahtaki ve İslâmiyetteki mânânın kudsiyetidir ki, Türkler İslâmiyetle cihangir oldular, kıtalar, beldeler fethettiler. Bin seneden beri İslâmiyetin bayraktarlığını yapmaktadırlar. Aynen öyle de, Kur'ân'ın bu asırda yüksek bir tefsiri olan Risale-i Nur'daki bazı bahisleri başlangıçta tamamen anlayamazsanız da onun mânevî tesiri ve mânevî feyzi, ruh ve kalbinize nüfuz eder; mânâ âleminizi istilâ eder, kat'iyen istifadesiz kalmazsınız ve kalmıyoruz. Hem insan yalnız akıldan ibaret değildir; kalb, ruh, sır ve vicdan gibi mânevî latîfe ve cihazata da mâliktir. Aklınız, her bir mesele-i imaniyeyi birinci okuyuşta hakkıyla kavrayamasa da kalb ve ruh ondan hissesini alır. Risale-i Nur'un bu mânevî tesiridir ki, Risale-i Nur'un ilk telifi zamanında sekiz-on Nur talebesi varken, şimdi milyonlar olmuştur. Dünya fikir cereyanları içinde en kuvvetli bir iman cereyanı olarak Anadolu'yu istilâ etmiş; Avrupa, Amerika, Asya kıtalarına kadar varlığını ve kuvvetini kabul ettirmiş, din düşmanlarını dehşete düşürerek mağlubiyete dûçar etmiş, iman ve İslâmiyete hayat ve hareket vermiş, nesl-i cedidi ihtizaza getirmiş ve kahraman ve cengâver fıtratları inkişaf ettirerek

cihad-ı İslâmiye meydanlarında herşeyini iman uğrunda feda ettirecek derecede koşturmuştur ve koşturmaktadır. Nihayet dünyanın ve âlem-i İslâmın fevkalâde takdir ve hayranlığına mazhar olmuş ve olmaktadır.

Bunun için, devamlı okumaya hergün devam ediniz. Kendini tekrar tekrar, zevkle ve şevkle okutan bu şâheser külliyatını okudukça anlayışınız ziyadeleşecektir; anlamanın tek çaresi; Nurlarla başbaşa kalıp zihnî cehd sarf ederek tekrar tekrar okumak sevgisiyle pâyidar olmaktır.

Muhterem arkadaşlarım,

Risale-i Nur'un üslûbu emsalsiz ve hiçbir üslûpla kabil-i kıyas olmayan câzip bir üslûptur. Bediüzzaman Said Nursî bir müfessir-i Kur'ân olmakla beraber asrımızın en büyük edibi ve kuvvetli bir beliğidir. Fakat lâfzın gösteriş ve tantanasına değer veren ediplerden değildir. Bilâkis en fazla mânâya ehemmiyet ve kıymet verip lâfzın hatırı için mânâdan fedakârlık yapmayan, elbise için vücuddan kesmeyen bir müelliftir. O, zâtına has ve gayet müessir ve gayet cazibedar bir üslûb-u beyana sahiptir. Bunun için Nur Risalelerinde, Kur'ân ve iman hakikatları en berrak ve en mükemmel, en câzip ve en müessir bir tarzda izah ve ispat edilmiştir.

Risale-i Nur câmi hakikatlar ve veciz sözler hazinesidir. Bir cümlede bir sahifelik, bir sahifede on sahifelik, bir risalede bir kitaplık mânâ ifade eden ve câmiülkelim hususiyetine mâlik olan bir şâheserdir. Bunun içindir ki, dersleri çok tesirlidir ve gayet nâfizdir. Mütehassıs zâtlarca malûmdur ki, imanî meselelerde fazla tafsilât, dersin tesir ve tefhimini zorlaştırabilir. O derslerin kanaat verici ve tatminkâr olmasında çok defa faydalı bir netice elde edilemez. Bu hakikate binaen, bilhassa imanî hakikatların mücmel olarak ders verilmesi daha tesirli ve daha verimli ve daha anlayışlı olur ve olmaktadır. Bu düstura istinaden Risale-i Nur tafsilâta ve teferruata dalmamıştır. Zihni teferruatla dağıtmamak metodunu esas tutmuştur.

İman ilmine müştak arkadaşlarım,

Bediüzzaman Said Nursî, İhlâs Risalesinin sonunda bizlere çok büyük bir müjde veriyor. O kadar harika bir kolaylığı beşere takdim edebilmek asrımıza kadar hiçbir müellifte görülmemiştir kanaatındayız.

Diyor ki: “Bu Risaleleri anlayarak ve kabul ederek bir sene okuyan, bu zamanın hakikatlı bir âlimi olabilir.”

Evet, fen bütün hızıyla ilerlemektedir. Mâneviyatta yükselmek de, bununla muvazidir. Maddî alanda bir saatlik yolun bir saniyeye indirildiği bir devri yaşıyoruz. Mâneviyat sahası ise daha sür’atli ve daha vüs’atlidir. Eski zamanda yarım asırda elde edilebilen ilm-i hakikat, şimdi kısa bir zamanda kazanılabiliyor. Belki de daha az bir müddette aynı semere ve netice hâsıl oluyor. Cenâb-ı Hakkın rahmet ve keremiyle bu asır Müslümanlarına ve insanlarına lûtuf buyurduğu bu kadar selâmetli ve kolay elde edilebilecek İslâmî bir maarifin, imani bir neticenin mevcudiyetini işiten ve aklı başında olan her insan, hususan her Müslüman, bu zengin servete mâlik olmak için Nur Risalelerine büyük bir sadakat ve sevgi ile çalışmaktan nasıl geri kalabilir?

Gayretli arkadaşlarım,

O kadar değerli, o kadar kıymettar bir eser külliyatını bir an evvel okumak ve onlardan hergün imanî ve İslâmî gıdalarınızı almak için bütün himmet ve varlığınızla çalışacağınızdan eminim, böyle olmanızı temenni ediyorum. Zira gençlik gidiyor, ömür geçiyor, zamanlar geri gelmiyor.

Evet, biz ne muallimlerimizden bir medet ve ne de peder ve validelerimizden bir teşvik beklemiyoruz ve beklemeyiz. Biz ancak Allah’ın inayetiyle kendi kendimizi yetiştirmek zaruret ve sebatındayız. İnşaallah devam ve sadakatla çalışarak mutlaka yükseleceğiz. Ta iman ve İslâmiyet meratibinin zirvesine ulaşacağız. Kalbimizi Nur-u Kur’ân’la, kafamızı ilm-i imanla aydınlatacağız. Kalb ve aklımızı çalıştıracağız. Allah’ın has ve hâlis, fakat mücahid bir kulu, Resulullahın ihlâslı, fedakâr ve cengâver bir ümmeti olmak yolunda Nur Risaleleriyle yürüyeceğiz ve ilerleyeceğiz.

Risale-i Nur’dan eskimez yazı öğrenmeye gelince; Kur’ân yazısıyla olan Nur Risalelerini yazmaktaki kazancımız çok büyüktür. Eskimez yazıyı kısa bir zamanda öğreniyoruz, hem yazarken malûmat elde ediyoruz. Hem Risale-i Nur eczalarını çoğaltmakla imana ve Kur’ân’a hizmet edildiği için pek büyük mânevi kazançlar elde ediyoruz. Hem yazılarak edinilen bilgi hâfızaya daha esaslı

yerleşiyor. Bunun için şimdiye kadar binlerce genç Risale-i Nur'u yazarak Kur'ân yazısını öğrenmiş ve öğrenmektedir.

Kıymetli kardeşlerim,

Risale-i Nur'un birçok meziyet ve hususiyetlerinden bir kaçını daha sizlere nakledeceğim: Risale-i Nur'daki hârikulâde ilmî kuvvet, taklidî imanı tahkikî imana çeviriyor; insanı salâbetli ve kuvvetli bir Müslüman, ilmiyle amel eden bir mü'min-i kâmil olmaya doğru götürüyor. Menhus, pis zevklerden nefret ettirip vazgeçiriyor. En ulvî ve en temiz, ebedî ve sermedî zevk ve hazlar verecek hareketlere sevk ediyor. İnsana hayatı sevdiriyor. Bedbinlikten kurtarıp imanlı bir nikbinlik veriyor. Uyuşuk ve tembelleri cevval yapıyor; ruhî bir cevelân insanın iç âleminde hüküm-ferma oluyor. Orta halli değil, en ileri ve en yüksek bir insan olmak hevesini uyandırıyor. Gurur ve kibir gibi kötü ahlâkları kaldırıyor. İnsanı, tevazu, mahviyet ve vakar gibi faziletlerle değerlendiriyor. Hasım tarafları barıştırıyor. Fenalığa, fenalıkla değil, iyilikle mukabele etmek dersini veriyor. Siz gibi temiz ve terbiyeli gençleri fena bir muhitin fena görenekleriyle ahlâksız hale düşmek felâketinden muhafaza ediyor.

İşte bunun içindir ki, Risale-i Nur'u sadakat ve devamla okuyan hakikî bir Nur talebesi, ahlâken düşük insanlar arasında kalsa da ahlâkını bozmadan onlardan uzaklaşıp kendini kurtarıyor. Hem ahlâk ve terbiyesini yükseltmek için nefis mücadelesine girişiyor. Risale-i Nur'dan aldığı malûmat ve imanî kuvvetle muvaffak oluyor. Hem kendini o bozuk cemiyete ve kimselere kaptırmıyor; bilakis Risale-i Nur'u neşrederek imanî esasların zayıflaması neticesi olarak bozulan o cemiyeti ikna ve ıslah etmek cehdine sahip oluyor. İçtimaî yüksek esaslarla mücehhez bir ıslahatçı gibi gaye ve prensibinde terakkiler kaydediyor. Dâvâsını yürütmekte ve yerleştirmekte âdetâ zaferden zafere koşmaya başlıyor.

Evet arkadaşlar!

Bugün, içtimaî dert ve yaralarımızı halledip tedavi edecek en esaslı ve en tesirli faktör ve nizamı hâvi olan bir hakikat kaynağı vardır. O da, Risale-i Nur'dur. Bunun içindir ki, hakikatı idrâk edebilen hakikî münevverler ve uyanık mektepliler büyük bir çoğunlukla Risale-i Nur'a sarılmaktadırlar.

Evet, düşüncemiz daima terakki etmekte olacaktır. Bu muvakkat dünyanın, ebedî saadeti kazanmak için bir ticarethane olduğunu Risale-i Nur bize ders veriyor. Biz de, bütün hakikî ilimlerin madeni, esası, nuru ve ruhu olan iman ilmini tahsil ve iktisab etmek için ve mukaddes dâvâmızda muvaffak ve kudsî mücadelemizde muzaffer olmak için aza kanaat etmeyeceğiz. Daima yükselmek, daima ilerlemek, daima terakki etmek için Nur Risalelerine çalışacağız ve çalıştıracağız.

1947 Konya Nur talebeleri namına

Zübeyir Gündüzalp

Nurun ilk Kapısı : Ustadın bir mektubu

Hasta, mübarek üstadımız, bütün kardeşlerimizin hem Leyle-i Kadirlerini, hem bayramlarını tebrik ediyorlar.

Çok hasta üstadımızın hizmetinde bulunan

Bayram, Ceylan, Zübeyir, Tahirî, Sıddık Süleyman

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ (1)

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (2)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ (3)

أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Âlem-i İslâmda Leyle-i Kadir telâkki edilen bu Ramazan-ı Şerifin yirmi yedinci gecesinde bir nev'i tesemmümle şiddetli bir mide hastalığı içinde sinirlerimi ve vicdan ve kalbimi istilâ eder gibi bir diğer dehşetli hastalık hissettim. Bu maddî ve mânevî iki dehşetli hastalık içerisinde şefkat hissiyle bütün zîhayatların elemleri hâtıra geldi. Şahsî hastalığımdan daha ziyade elîm bir hâlet-i ruhiyeyi hissettim. Bununla beraber seksen küsur seneye varan ömrümün sonunda seksen sene mânevî bir ibadeti kazandıran en son Leyle-i Kadre lâyık çalışamayacağım diye, sabık iki dehşetli hastalıktan daha şiddetli, hazîn bir meyusiyet içinde âsâba gelen ve nefs-i emmarenin vazifesini gören bir elîm his beni ezdiği aynı zamanda, Âyet-i Hasbiyenin bir sırrı imdadıma yetişti. Bu üç hastalığı izale edip, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, hilâf-ı me'mul bir tarzda dayandım. Bu üç hastalığıma da böyle üç merhem sürüldü. Maddî hastalığın—Hastalar Risalesinde isbat edildiği gibi—bir saat hastalık,

sâbir ve mütevekkil insanlara, hiç olmazsa on saat ibadet ve Leyle-i Kadirde ise daha ziyade ibadet hükmüne geçtiği gibi, benim de bu Leyle-i Kadirdeki hastalığım, iktidarsızlığımla yapamadığım Leyle-i Kadirdeki hizmetin yerine geçmesiyle, tam şifa verici bir merhem oldu. Ve bütün zîhayatın hastalık ve elemlerinden şefkat sırrıyla bana gelen teellüm marazını birden rahîmiyet-i İlâhiyenin tecellîsi ile, yani, mahlûkları yaratanın şefkat ve rahîmiyeti ve rahmeti tam kâfi olmasından, onların elemlerini onlar için bir nev'i lezzete veya mükâfata çevirdiğinden, o rahmet-i İlâhiyeden daha ileri şefkati sürmek mânâsız ve haksız olduğundan, şefkatten gelen elemi, bir mânevî sürura ve lezzete çevirdi. Yalnız merhem değil, belki şifa da verdi.

Ve en son ömrümde en ziyade kıymettar mânevî bir hazineyi kaybetmekteki mânevî eleme karşı, Nur'un has şakirtlerinin her birisi şirket-i mâneviye sırrıyla umum namına dahi dua ile ve amel-i sâlihle çalıştıklarından, hem el-Hüccetü'z-Zehra'da, hem Nur Anahtarı'nda izah edilen; teşehhüdde ve Fatihada bütün mevcudat ve zîhayat cemaatinin dualarına ve tevhiddeki dâvâlarına iştirak sûretiyle, hususan toprak, hava, su ve nur unsurları birer dil olmasıyla, topraktan çıkan bütün hayat hediyeleri ve sudan mübârekât ve tebrikât ve havadan şükür ve ibadetin temessülleri ve nur unsurundan maddî-mânevî tayyibatlar, güzellikler tarzında, teşehhüdde ve Fatihada, kâinattaki bütün nimetlerden gelen şükürler ve hamdler ve bütün mahlûkatın, hususan zîhayatların küllî ibadetleri ve bütün istiâneleri ve doğru yolda giden bütün ehl-i hakikate ve ehl-i imanın yolundan gidenlere, mânevî refakat etmekle onların dualarına ve dâvâlarına tasdik sûretinde âminlerle iştirak ederek, âmin demekle hissedar olmanın küllî sırrı o gece imdadıma geldi. Gayet hasta, zaif, meyus bir halde, cüz'î bir hizmet edememekteki mânevî elîm hastalığıma öyle bir tiryâk oldu ki, ben hakikaten en sağlam hallerimde ve en genç zamanlarımda, en zevkli ve lezzetli evradımda bulamadığım bir mânevî süruru hissettim. Ve hadsiz şükür edip, o dehşetli hastalığıma razı oldum.

اَلْحَمْدُ لِلهِ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شَهْرِ رَمَضَانَ فِى كُلِّ زَمَانِ

dedim.**(Haşiye)**

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Üstadımız diyorlar ki: “Benim kanaatim var ki, benim âfiyetim için mübarek kardeşlerimin ettikleri dualarının makbuliyetinin bir neticesidir ki, böyle acib bir hâl, garip bir tarzda döndü.”

Bu mübarek ramazan-ı şerifin mübarek bir hediyesi olan bu mübarek risalenin hâtimesine, mübarek üstadımızın Leyle-i Kadirdeki elemli ve ızdıraplı hastalıklarına ait bu mektubun ilhakı münâsip görülerek ilâve edilmiştir.

Hüsrev

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah’ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Her zamanda gelen bütün Ramazan aylarının âşireleri adedince Allah’a hamd olsun.
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Nurun ilk Kapısı : Diger Parcalar

Diğer Parçalar

Bu kısım, ehl-i dalâletin sahife-i zulmâniyesini tasvir eden levhadır.

Bu sahife, ehl-i hidayetin sahife-i nuraniyesini tasvir eden levhadır.

Maraz-ı Vesveseye Müptelâ Olanlara Derstir

On üçüncü lem'anın on ikinci işaretinden...

On üçüncü lem'anın on üçüncü işaretinin üçüncü noktasından: Şeytanın bu desisesine benzer diğer bir desise ile, ...

Ecnebî Filozofların Kur'ân'ı Tasdiklerine Dair Şehadetleri

Gençlik Rehberi

Gençlik Rehberi

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Bu Gençlik Rehberi, yeni harfle basıldığı gibi, eski harfle Isparta'da dahi teksir edilip, hükûmetin ve zabıtanın ilişmemesi ve her tarafta iştiyakla okunması ve intişarı gösteriyor ki; bu "Rehber'in" millete, hususan gençlere çok menfaati var. Yalnız Ankara'nın emniyet müdürü elli ikinci sahifede beşinci satırında "dinî tedrisat için hususî dershaneler açılmağa izin verilmesine binaen" cümlesini okumadan, sekizinci satırdaki "mümkün olduğu kadar her yerde küçük birer dershâne-i Nuriye açmak lâzımdır" cümlesine ilişmişti. Demek sonra hakikatini anlamış ki, daha intişarına mâni olmadı.

"Hüve Nüktesi" gerçi derindir, herkes birden kavramaz. Fakat o nükte, tabiiyyunun ve ehl-i küfrün temel taşını parça parça ettiği gibi, muannid feylesofları hayretler içinde bırakıp çoklarını imana getirmiş. Hem o nükte anahtariyle açılan âlem-i misaldeki seyahat-ı mâneviye miftahı ile, âhiretin bir sineması "aynelyakîn" görülmüş. Fakat çok ince olmasından neşredilmedi.

Bediüzzaman
Said Nursî

•Parça 1: Birinci Söz
•Parça 2: Cazibedar bir fitne içinde bulunan gençlerle bir muhaveredir
•Parça 3: Bir Zaman Eskişehir Hapishanesinin Penceresinde Oturmuştum..
•Parça 4: Ahirzaman fitnesinde kadınların rolü
•Parça 5: Risale-i Nur Talebeleri tarafından sorulan bir suale cevap
•Parça 6: Leyle-i Kadirde ihtar edilen bir mesele-i mühimme
•Parça 7: Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır
•Parça 8: Üstadın Bir Fıkrasıdır
•Parça 9: Risale-i Nur’daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar
•Parça 10: Hapis musibetine düşenlere..
•Parça 11: "Tehlikeli vaziyette bulunan gençlere bir ihtarname" hakkında
•Parça 12: Hüve Nüktesi

Genclik Rehberi : Parca 1

Parça 1: Birinci Söz

1.Söz: Bismillah hakkında

Genclik Rehberi : Parca 2

Parça 2: Cazibedar bir fitne içinde bulunan gençlerle bir muhaveredir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Cazibedar bir fitne içinde bulunan ve daha aklını kaybetmeyen bazı gençlerle bir muhaveredir.

Bir kısım gençler tarafından, şimdiki aldatıcı ve cazibedar lehviyat ve hevesatın hücumları karşısında, “Âhiretimizi ne suretle kurtaracağız?” diye, Risale-i Nur’dan medet istediler. Ben de Risale-i Nur’un şahs-ı mânevîsi namına onlara dedim ki:

Kabir var; hiç kimse inkâr edemez. Herkes, ister istemez oraya girecek. Ve oraya girmek için de üç tarzda, üç yoldan başka yol yok.

Birinci yol: O kabir, ehl-i iman için bu dünyadan daha güzel bir âlemin kapısıdır.

İkinci yol: Âhireti tasdik eden, fakat sefahet ve dalâlette gidenlere, bir haps-i ebedî ve bütün dostlarından bir tecrit içinde bir haps-i münferit, yalnız başına bir hapis kapısıdır. Öyle gördüğü ve itikad ettiği; ve inandığı gibi hareket etmediği için, öyle muamele görecek.

Üçüncü yol: Âhirete inanmayan ehl-i inkâr ve dalâlet için, bir idam-ı ebedî kapısı, yani hem kendisini, hem bütün sevdiklerini idam edecek bir darağacıdır. Öyle bildiği için, cezası olarak aynını görecek.

Bu iki şık bedihîdir; delil istemiyor, gözle görünür. Madem ecel gizlidir; her vakit ölüm, başını kesmek için gelebiliyor ve genç, ihtiyar farkı yoktur. Elbette, daima gözü önünde öyle büyük, dehşetli bir mesele karşısında biçare insan, o idam-ı ebedî, o dipsiz, nihayetsiz haps-i münferitten kurtulmak çaresini aramak ve kabir kapısını bir âlem-i bâkîye, bir saadet-i ebediyeye ve âlem-i nura açılan bir kapıya

kendi hakkında çevirmek hadisesi, o insanın dünya kadar büyük bir meselesidir.

Bu kat'î hakikat, bu üç yol ile bulunduğunda ve bu üç yolun da mezkûr üç hakikat ile olacağını ihbar eden yüz yirmi dört bin muhbir-i sadık, ellerinde nişane-i tasdik olan mu'cizeler bulunan enbiyalar; ve o enbiyaların haber verdikleri aynı haberleri keşif ve zevk ve şuhud ile tasdik eden ve imza basan yüz yirmi dört milyon evliyanın aynı hakikate şehadetleri; ve hadd ü hesaba gelmeyen muhakkiklerin, kat'î delilleriyle, o enbiya ve evliyanın verdikleri aynı haberleri aklen, ilmelyakîn derecesinde **(Haşiye)** ispat ettikleri ve yüzde doksan dokuz ihtimal-i kat'î ile, "İdam ve zindan-ı ebedîden kurtulmak ve o yolu saadet-i ebediyeye çevirmek, yalnız iman ve itaat iledir" diye, ittifakan haber veriyorlar.

Acaba yüzde bir ihtimal-i helâket bulunan bir tehlike yolunda gitmemek için birtek muhbirin sözü nazara alınsa ve onun sözünü dinlemeyip o yolda giden adamın, endişe-i helâketten gelen elem-i mânevî onun yemek iştihasını kaçırdığı halde; böyle yüz binler sadık ve musaddak muhbirlerin, yüzde yüz ihtimalle, dalâlet ve sefahet, göz önündeki kabir darağacına ve ebedî haps-i münferidine kat'î sebep olduğunu ve "İman, ubûdiyet, yüzde yüz ihtimalle o darağacını kaldırıp, o haps-i münferidi kapatıp, şu göz önündeki kabri bir hazine-i ebediyeye, bir saray-ı saadete açılan bir kapıya çeviriyor" diye ihbar eden ve emarelerini ve âsarlarını gösterdikleri halde, bu acip ve garip ve dehşetli ve azametli mesele karşısında bulunan biçare insan ve bahusus Müslüman, eğer iman ve ubûdiyeti olmazsa, bütün dünya saltanatı ve lezzeti birtek insana verilse, acaba o göz önündeki her vakit oraya çağırılmasına nöbetini bekleyen bir insana verdiği o endişeden gelen elîm elemi kaldırabilir mi? Sizden soruyorum.

Madem ihtiyarlık, hastalık, musibet ve her tarafta vefiyatlar o dehşetli elemi deşiyorlar ve ihtar ediyorlar. Elbette o ehl-i dalâlet ve sefahet, yüz bin lezzeti ve zevki alsa da, yine o mânevî bir cehennem kalbinde yaşar ve yakar. Fakat pek kalın gaflet sersemliği muvakkaten hissettirmez.

Madem ehl-i iman ve taat, göz önünde gördüğü kabri bir hazine-i ebediyeye, bir saadet-i lâyezâlîye kendisi hakkında bir kapı olduğunu

ve o ezelî mukadderat piyangosundan milyarlar altın ve elmasları kazandıracak bir bilet dahi iman vesikasıyla ona çıkmış; her vakit “Gel, biletini al” diye beklemesinden, derin, esaslı, hakikî lezzet ve zevk-i mânevî öyle bir lezzettir ki, eğer tecessüm etse ve o çekirdek bir ağaç olsa, o adama hususî bir cennet hükmüne geçtiği halde, o zevk ve lezzet-i azîmeyi terk edip, gençlik saikasıyla, o hadsiz elemlerle âlûde zehirli bir bala benzeyen sefihâne ve heveskârâne, muvakkat bir lezzet-i gayr-ı meşruayı ihtiyar eden, hayvandan yüz derece aşağı düşer. Ecnebî dinsizleri gibi de olamaz. Çünkü onlar Peygamberi inkâr etseler, diğerlerini tanıyabilirler. Peygamberleri bilmeseler de Allah’ı tanıyabilirler. Allah’ı bilmeseler de, kemâlâta medar olacak bazı güzel hasletler bulunabilir.

Fakat bir Müslüman, hem enbiyayı, hem Rabbini, hem bütün kemâlâtı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm vasıtasıyla biliyor. Onun terbiyesini bırakan ve zincirinden çıkan, daha hiçbir peygamberi tanımaz ve Allah’ı da tanımaz ve ruhunda kemâlâtı muhafaza edecek hiçbir esasatı bilemez. Çünkü, peygamberlerin en âhiri ve en büyükleri ve dini ve daveti umum nev-i beşere baktığı için ve mucizatça ve dince umuma faik ve bütün nev-i beşere bütün hakaikte üstadlık edip on dört asırda parlak bir surette ispat eden ve nev-i beşerin medar-ı iftiharı bir zatın terbiye-i esasiyelerini ve usul-ü dinini terk eden, elbette hiçbir cihette bir nur, bir kemâl bulamaz. Sukut-u mutlaka mahkûmdur.

İşte, ey hayat-ı dünyeviyenin zevkine müptelâ ve endişe-i istikbal ile istikbalini ve hayatını temin için çabalayan biçareler! Dünyanın lezzetini, zevkini, saadetini, rahatını isterseniz, meşru dairedeki keyfe iktifa ediniz. O keyfinize kâfidir. Haricinde ve gayr-ı meşru dairedeki bir lezzetin içinde bin elem olduğunu, sabık beyanatta elbette anladınız. Eğer mazi, yani geçmiş zamanın hadisatını sinema ile halihazırda gösterdikleri gibi, istikbaldeki ahval dahi, meselâ elli sene sonraki halleri bir sinema ile gösterilseydi, ehl-i sefahet şimdiki güldüklerine yüz binlerce nefrin ve nefret edip ağlayacaktılar.

Dünya ve âhirette ebedî ve daimî süruru isteyen, iman dairesindeki terbiye-i Muhammediyeyi (a.s.m.) kendine rehber etmek gerektir.

Haşiye: Onlardan birisi Risale-i Nur’dur. Meydandadır.

Genclik Rehberi : Parca 3

Parça 3: Bir Zaman Eskişehir Hapishanesinin Penceresinde Oturmuştum

Bir Zaman Eskişehir Hapishanesinin Penceresinde Oturmuştum. Karşısında bulunan Lise mektebinin büyük kızları onun avlusunda gülerek raks ederken, onları, o dünya cennetinde cehennem hûrileri hükmünde gördüm. Fakat birden elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Onların gülmeleri elîm ağlamaları suretini aldı. Ondan bu gelen hakikat inkişaf etti. Yani, elli sene sonraki hallerini manevî ve hayalî bir sinema ile gördüm ki:

O gülen altmış kızdan ellisi; kabirde azap çekiyorlar, toprak olmuşlar. Ve on tanesi, yetmiş yaşında çirkinleşmiş, herkesin nazar-ı nefretini celbediyorlar. Ben de onlara ağladım.Fitne-i âhirzamanın mahiyeti bana göründü ki; o fitnenin en dehşetlisi ve cazibedarı, kadınların yüzsüz yüzünden çıkıyor. İhtiyarı selbedip, pervane gibi sefahet ateşine atıyor. Ve bir dakika hayat-ı dünyeviyeyi, senelerle hayat-ı bâkiyeye tercih ettiriyor.

Ben bir gün sokağa bakarken, o fitnenin te'sirli bir nümunesini hissettim. Gençlere çok acıdım. Dedim: "Bu bîçareler kendilerini, bu mıknatıs gibi cezbedici fitnenin ateşinden kurtaramazlar." diye düşünürken; birden, o fitneyi ateşlendiren ve talim eden irtidadkâr bir şahs-ı manevî önümde tecessüm etti. Ben de ona ve ondan ders alan mülhidlere dedim:

Ey cehennem hûrileri ile zevklenmek yolunda dinini feda eden ve sefîhane dalâleti severek irtikâb eden ve hevesat-ı nefsiye lezzeti yolunda dinsizliği ve ilhadı kabul eden ve hayatı perestiş edip ölümden şiddetli korkan ve kabri hatırına getirmek istemeyen ve irtidada yüz tutan bedbaht!...

Kat'iyyen bil ki: Dinsizlik cihetiyle senin bu koca dünyan; bu saatten evvel ve bu dakikadan sonra, bil'umum senin bu kâinatın ve mazi ve müstakbelin ve geçmiş nev'in ve cinsin ve gelecek mahluklar ve nesiller ve gitmiş dünyalar ve milletler ve gelen insanlar ve taifeler tamamen madum ve ölüdürler. İşte insaniyet ve akıl cihetiyle alâkadar olduğun bütün o seyyar dünyalar ve seyyal kâinatlar, mütemadiyen senin dalâletin suretiyle, senin başına dünya dolusu dehşetli ve hadsiz ölümlerin şiddetli elemlerini yağdırıyor. Senin şuurun varsa, kalbini yakıyor. Rûhun varsa, yandırıyor. Aklın sönmemiş ise, gamlar içinde boğuyor. Eğer bir saatçık sarhoşça sefahetin ve pis lezzetin bu nihayetsiz gamlara, hüzünlere, elemlere mukabil gelebilirse o sefahette kal... Yoksa, aklını başına al! O manevî cehennemden kurtulmak ve îmanın bu dünyada dahi temin ettiği bir manevî cennete girmek ve saadet-i hayatiyeyi tatmak için, Kur'anın dersini dinle. Cüz'î, fâni bir dakika lezzeti; küllî, bâki, daimî, îmanî **(Haşiye)** lezzetler ile mübadele et...

Hem deme ki: "Ben hayvan gibi hayatımı geçireceğim." Çünki hayvana nisbeten mâzi, müstakbel gayb hükmündedir. Cenab-ı Hakîm-i Rahîm o gaybı onlara bildirmemekle, onları hadsiz elemlerden kurtarmış. Hattâ kesilmek için yatırılan bir tavuk, hiçbir elem ve hüzün hissetmez. Bıçak kestiği vakit hissetmek ister, fakat his gider, o elemden de kurtulur. Demek Cenab-ı Hakk'ın gayet büyük ve mükemmel bir rahmeti, re'feti ve şefkati, gaybı bildirmemektedir. Bilhassa masum hayvanlar hakkında daha tamdır. Demek sefihane lezzette, sen hayvanlara yetişemezsin. Binler derece aşağı düşersin. Çünki hayvana nisbeten gaybî olan şeyleri senin aklın görüyor, elemini alıyor. Setr-i gaybda bulunan istirahat-ı tammeden bilkülliye mahrumsun.

Hem senin medar-ı fahrin olan uhuvvet ve hürmet ve hamiyet gibi güzel hasletlerin; incecik bir zamana, büyük bir sahradan bir parmak kadar yere inhisar ve hadsiz zamanda yalnız hazır saate mahsus olduğundan, sun'î ve muvakkat ve sahtekâr ve asılsız ve gayet cüz'î olup, senin insaniyetin ve kemalâtın o nisbette küçülür, hiçe iner. Fakat îman ehlinin uhuvveti ve hürmeti ve muhabbeti ve hamiyeti, îman cihetiyle mevcud bulunan mâzi ve müstakbeli ihata ettiğinden, insaniyeti ve kemalâtı o nisbette teâli eder. Hem senin dünyaca muvaffakıyetin, elmasçı ve divane olmuş bir Yahudinin cam

parçalarını elmas fiatiyle aldığı gibi; sen de küçücük, kısacık bir zamana, bir hayata, uzun ve daimî ve geniş bir hayatın fiatını verdiğin için, elbette o had dairesinde galebe edersin. Bir dakikaya bir sene kadar şiddetli hırs, muhabbet, intikam gibi hissiyatla müteveccih olduğun için, ehl-i diyanete muvakkaten tefevvuk edersin.

Hem senin aklın, ruhun, kalbin, duyguların ulvî vazifelerini bırakıp, süflî nefsin ve pis hevesin rezil işlerine iştirak ve yardım ettiklerinden, ehl-i îmana dünyada galebe edersin. Ve zâhirde daha sevimli görünürsün. Çünki senin akıl ve kalb ve ruhun gayet derecede tedennî ve tereddî ve sukut edip, pis heves ve rezil nefse inkılâb etmişler, mesholmuşlar. Elbette bu cihette, sana Cehennem'i ve mazlum ehl-i îmana Cennet'i kazandıran bir muvakkat galeben olacak.

Haşiye: Evet îman, bu dünyada dahi Cennet lezaizini mânen verebilir. Yüzer lezzetli ışıklarından bu tek faydasına bak: Nasılki senin gayet sevdiğin bir zâtı bir tehlikede ölüyorken gördüğün dakikasında, Hekîm-i Lokman ve Hızır gibi bir doktor geldi. Birden dirildi. Ne kadar sevinç hissediyorsun... Öyle de: Sen, sevdiğin ve alâkadar olduğun ölmüşlerin adedince sevinçleri, sürurları îman veriyor. Çünki mazi mezaristanında milyonlarla sence mahbub zâtlar; mahvdan ve ölümden, birden îman nuruyla senin karşında diriliyorlar. "Biz ölmemişiz ve ölmeyeceğiz" deyip hayat buluyorlar. O hadsiz firaklardan gelen hadsiz elemler yerine, visal ve hayat bulmalarından nihayetsiz lezzetler ve sevinçler, îman noktasından bu dünyada dahi geldiğini gösteriyor ki: Îman öyle bir çekirdektir ki; ehl-i îmana Cennet'i bütün lezaiz ve mehasiniyle sünbül veriyor ve verecektir.

Genclik Rehberi : Parca 4

Parça 4: Ahirzaman fitnesinde kadınların rolü

Birden İhtar Edilen Bir Mes'ele-i Mühimme

Âhirzamanın fitnesinde en dehşetli rolü oynayan, taife-i nisaiye ve onların fitnesi olduğu hadîsin rivayetlerinden anlaşılıyor. Evet nasılki tarihlerde, eski zamanlarda ***"Amazonlar"*** namında gayet silâhşör kadınlardan mürekkeb bir tâife-i askeriye olarak hârika harbler yaptıkları naklediliyor. Aynen öyle de: Bu zamanda zındıka dalaleti, İslâmiyete karşı muharebesinde, nefs-i emmarenin plânıyla, Şeytan kumandasına verilen fırkalardan en dehşetlisi; yarım çıplak hanımlardır ki, açık bacağıyla dehşetli bıçaklarla ehl-i îmana taarruz edip saldırıyorlar. Nikâh yolunu kapamağa, fuhuşhane yolunu genişlettirmeğe çalışarak; çokların nefislerini birden esir edip, kalb ve ruhlarını kebair ile yaralıyorlar. Belki o kalblerden bir kısmını öldürüyorlar. Birkaç sene namahrem hevesatına göstermenin tam cezası olarak; o bıçaklı bacaklar Cehennem'in odunları olup, en evvel o bacaklar yanacaklarını ve dünyada emniyet ve sadakatı kaybettiği için, hilkaten çok istediği ve fıtraten çok muhtaç olduğu münasib kocayı daha bulamaz. Bulsa da başına bela bulur. Hattâ bu hâlin neticesi olarak o âhirzamanda, bazı yerlerde nikâha rağbetsizlik ve riayetsizlik yüzünden, kırk kadına bir erkek nezaret edecek derecede ehemmiyetsiz, sahibsiz, kıymetsiz bir surete gireceği, hadîsin rivayetinden anlaşılıyor.

Madem hakikat budur. Ve madem her güzel, güzelliğini sever ve elinden geldiği kadar muhafaza etmek ister ve bozulmasını istemez. Ve madem güzellik bir nîmettir. Nimete şükredilse mânen ziyadeleşir. Şükredilmezse değişir, çirkinleşir. Elbette aklı varsa, hüsün ve cemalini günahları kazanmak ve kazandırmak ve çirkin ve zehirli yapmak ve o nimeti küfran ile medar-ı azab bir surete çevirmekten bütün kuvvetiyle kaçacak. Ve o fâni, beş-on senelik cemâli

bâkileştirmek için, meşru' bir tarzda istimal ile, o nimete şükredecek. Yoksa ihtiyarlıkta uzun zaman istiskale maruz kalıp, me'yusane ağlayacak.

Eğer terbiye-i İslâmiye dairesinde, âdâb-ı Kur'aniye zînetiyle o cemâl güzelleştirilse; o fâni hüsün, mânen bâki kalacağı ve Cennet'te hûrilerin cemalinden daha şirin ve daha parlak bir tarzda kendine verileceği hadîste kat'iyetle sabittir. Eğer o güzelin zerre miktar aklı varsa, bu güzel ve parlak ve ebedî neticeyi elinden kaçırmayacak...

Genclik Rehberi : Parca 5

Parça 5: Üstadın, 2.Harb-i Umumi ile alakadar olmamasının hikmeti

Risale-i Nur Talebeleri tarafından sorulan bir suale cevap

Sual: “Âlem-i İslâmın mukadderatıyla ciddî alakadar olan bu Cihan Harbinin dehşetli zamanlarında elli gün kadar (şimdi yedi seneden geçti; aynı hal devam ediyor. Hem ne soruyor ve ne de merak eder) hergün hizmetinizde bulunan bizlerden bir defacık sormadınız. Acaba bu büyük hadiseden daha büyük diğer bir hakikat mi hükmediyor ki, bunu ehemmiyetten iskat ediyor? Yahut onunla meşgul olmanın bir zararı mı var?” diye Üstadımızdan sorduk. O da:

Elcevap: Diyor ki: Evet, bu Cihan Harbinden daha büyük bir hakikat ve daha âzam bir hâdise hükmettiği için, şu Cihan Harbi ona nisbeten çok ehemmiyetsiz düşüyor. Çünkü, bu Cihan Harbinde iki hükûmet küre-i arzın hakimiyeti için mürafaa ve muhakeme dâvâsında bulunmaları içinde iki muazzam dinin musalâha ve sulh mahkemesine barışmak dâvâsı açılarak ve dinsizliğin dehşetli cereyanı da semavî dinlerle mücahede-i azîmesi başladığı hengâmda, nev-i beşerin sosyalist tabakasıyla burjuvalar taifesinin mahkeme-i kübrâlarında açılan dâvâlarından çok mühim öyle bir dâvâ açılmış ve öyle muazzam bir hakikat meydana çıkmış ki, o dâvânın tek bir adama isabet eden miktarı bu Cihan Harbinden daha büyüktür. İşte o dâvâ da budur ki:

Şu zamanda herbir mü’min için, belki herkes için küre-i arz kadar bir bâkî tarla ve o tarla baştan başa bahçeler ve kasırlarla müzeyyen ebedî bir mülk almak veya o mülkü kaybetmek dâvâsı açılmış. Demek herbir tek adamın başına öyle bir dâvâ açılmış ki, eğer İngiliz, Alman kadar serveti ve kuvveti olsa ve aklı da varsa, yalnız o dâvâyı kazanmak için bütününü sarf edecek. Elbette bu dâvâyı kazanmadan evvel başka şeylere ehemmiyet veren, divanedir. Hattâ

o dâvâ o derece tehlikeye düşmüş ki, bir ehl-i keşfin müşahedesiyle, bir yerde ecel elinden terhis tezkeresini alan kırk adamdan bir adam kazanabilmiş, otuz dokuzu kaybetmiş.

İşte bu ehemmiyetli, azîm dâvâyı kazandıracak ve yirmi seneden beri tecrübeler ile ondan sekizine o dâvâyı kazandıran bir dâvâ vekili bulunsa, elbette aklı başında her adam, o dâvâyı kazandıran öyle bir dâvâ vekilini vazifeye sevk edecek olan bir hizmete her hadisenin fevkinde ehemmiyet vermeye mükelleftir. İşte o dâvâ vekilinin bu asırda birisi, belki birincisi Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın i'caz-ı mânevîsinden süzülen ve çıkan ve tevellüd eden Risale-i Nur olduğunu, binler onun ile o dâvâyı kazananlar şahittir.

Evet, bu küre-i arza memuriyetle gönderilen her insan, burada misafir ve fâni olduğu ve mahiyeti bir hayat-ı bâkiyeye müteveccih bulunduğu kat'iyen tahakkuk etmiştir. O her insan, bu zamanda hayat-ı ebediyesini kurtaracak olan istinad noktaları sarsıldığından, bu dünyasını ve içinde bütün alâkadar ahbabını ebedî terk etmekle beraber, bu dünyadan binler derece daha mükemmel bir bâkî mülkü de kaybetmek veya kazanmak dâvâsı başına açılmış. Eğer iman vesikası olmazsa ve berâtı ve senedi olan itikadı sağlam bir surette elde etmezse, o dâvâyı kaybeder. Acaba bu kaybettiği şeyin yerini hangi şey doldurabilir?

İşte bu hakikate binaen, benim ve kardeşlerimin herbirimizin yüz derece aklı ve fikri ziyadeleşse, bu muazzam vazife-i kudsiyenin hizmetine ancak kâfi gelebilir. Sair meselelere bakmak, bize fuzulî ve mâlâyâni olur. Yalnız bu kadar var ki, Risale-i Nur şakirtlerinin bir kısmı öteki dâvâlar içinde bulunduğu ve lüzumsuz ve sebepsiz bazan bize akılsızların tecavüzleri ve taarruzları zamanında, zaruret derecesinde, istemeyerek muvakkaten bakmışız. Hem bu hakikî ve pek büyük dâvânın haricindeki dâvâlara ve boğuşmalara alâkadarane fikren ve kalben karışmak zararlıdır. Çünkü böyle geniş ve siyasî ve heyecan veren dairelere dikkat eden ve onlarla meşgul olan bir adam, kısa bir daire içinde vazifedar olduğu ehemmiyetli hizmetlerinden geri kalır veya şevki kırılır. Hem o geniş ve câzibedar siyaset ve boğuşma dairelerine dikkat eden, bazan kapılır; vazifesini yapamadığı gibi, selâmet-i kalbini ve hüsn-ü niyetini ve istikamet-i fikrini ve hizmetindeki ihlâsı kaybetmese de o ittiham altında kalabilir. Hattâ mahkemede bana bu noktadan hücum ettikleri zaman

dedim: “Güneş gibi hakikat-i imâniye ve Kur’âniye, yerdeki muvakkat ışıkların cazibesine tâbi ve âlet olmadığı gibi, o hakikati cidden tanıyan, değil küre-i arzdaki hâdisata, belki kâinata da âlet edemez” dedim, onları susturdum.

İşte Üstadımızın cevabı bitti. Biz de bütün kuvvetimizle tasdik ettik.

Risale-i Nur şakirtlerinden
Emin, Feyzi

Genclik Rehberi : Parca 6

Parça 6: Leyle-i Kadirde ihtar edilen bir mesele-i mühimme

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Leyle-i Kadîrde ihtar edilen bir mesele-i mühimme

Evvelen: Leyle-i Kadir’de kalbe gelen pek uzun ve geniş bir hakîkate pek kısaca işâret edeceğiz. Şöyle ki:

Nev’-i beşerin, bu son harb-i umûmîde eşedd-i zulmü ve istibdâdı ile ve merhametsiz tahrîbâtı ile ve bir düşmanın yüzünden yüzer ma’sûmu perîşân etmesiyle ve mağlûbların dehşetli me’yûsiyetleriyle ve gâliblerin dehşetli telâşlarıyla ve hâkimiyetlerini muhâfaza etmekten ve büyük tahrîbâtlarını ta’mîr edememelerinden gelen dehşetli vicdân azâblarıyla hem dünyâ hayâtının bütün bütün fânî ve muvakkat olması ve medeniyet fantaziyelerinin aldatıcı ve uyutucu olması umûma görünmesiyle ve fıtrat-ı beşeriyedeki yüksek isti’dâdâtın ve mâhiyet-i insâniyenin umûmî bir sûrette dehşetli yaralanmasıyla ve ebedperest hissiyât-ı bâkiye ve fıtrî aşk-ı insâniyenin heyecân içinde uyanmasıyla ve gaflet ve dalâletin, ve en sert, sağır olan tabîatın Kur’ân’ın elmas kılıncı altında parçalanmasıyla ve gaflet ve dalâletin en boğucu ve aldatıcı en geniş perdesi olan siyâsetin rû-yı zemînde pek çirkîn, ve pek gaddârâne hakîkî sûreti görünmesiyle, elbette ve elbette, hiç şübhe yok ki, şimâlde ve garbda ve Amerika’da emâreleri göründüğüne binâen, nev’-i beşer ma’şûk-ı mecâzîsi olan hayât-ı dünyeviyeyi böyle çirkîn

ve geçici olduğunu görmesiyle, fıtraten beşerin hakîkî sevdiği ve aradığı hayât-ı bâkiyeyi bütün kuvvetiyle arayacaktır. Ve elbette ve hiç şübhe yok ki, bin üç yüz altmış senede her asırda üç yüz elli milyon şâkirdi bulunan ve her hükmüne ve da'vâsına milyonlar ehl-i hakîkat tasdîk ile imzâ basan.. ve her dakîkada milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyet ile bulunup lisânlarıyla beşere ders veren.. ve hiçbir kitâbda emsâli bulunmayan bir tarzda beşer için hayât-ı bâkiyeyi ve saâdet-i ebediyeyi müjde verip beşerin yaralarını tedâvî eden Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ın şiddetli ve kuvvetli ve tekrârlı binler âyâtıyla, belki sarîhan ve işâreten on binler def'a da'vâ ettiği.. ve haber verdiği sarsılmaz kat'î delîllerle.. ve şübhe getirmez hadsiz hüccetlerle hayât-ı bâkiyeyi kat'iyetle müjde ve saâdet-i ebediyeyi ders vermesi.. elbette nev'-i beşer bütün bütün aklını kaybetmezse ve mâddî ve ma'nevî bir kıyâmet başlarında kopmazsa; İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere'nin Kur'ân'ın kabûlüne çalışan meşhûr hatîbleri ve dîn-i hakkı arayan Amerika'nın çok ehemmiyetli cem'iyeti gibi rû-yı zemînin kıt'aları ve hükûmetleri, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân'ı arayacaklar ve hakîkatlerini anladıktan sonra bütün rûh-ı cânlarıyla sarılacaklar. Çünki, bu hakîkat noktasında kat'iyen Kur'ân'ın misli yoktur. ve olamaz. ve hiç bir şey bu mu'cize-i ekberin yerini tutamaz.

Sâniyen: Mâdem Risâle-i Nûr o mu'cize-i kübrânın elinde bir elmas kılıç hükmünde hizmetini görmüş ve göstermiş ve en muannid düşmanları teslîme mecbûr etmiş; hem kalbi, hem rûhu, hattâ hissiyâtı tenvîr edecek ve ilâclarını verecek bir tarzda hazîne-i Kur'âniyenin dellâllığını yapan ve ondan başka me'haz ve mercii olmayan bir mu'cize-i ma'neviyesi bulunan Risâle-i Nûr o vazîfeyi yapıyor. ve aleyhinde olan dehşetli propagandalara ve gâyet muannid zındîklara tâm galebe çalmış ve dalâletin en sert ve kuvvetli kal'ası olan tabîatı, Tabîat Risâlesi'yle parça parça etmiş ve gafletin en kalın ve boğucu ve geniş dâire-i âfâkında ve fennin en geniş perdelerinde Asâ-yı Mûsâ'daki Meyve'nin Altıncı Mes'elesi ve Birinci, İkinci, Üçüncü ve Sekizinci Hüccetleriyle gâyet parlak bir tarzda gafleti dağıtıp nûr-ı tevhîdi göstermiş; elbette bizlere lâzım ve millete elzem şimdi resmen izin verilen dîn tedrîsâtı için husûsî dershâneler açılmasına izin verilmesine binâen Nûr Şâkirdleri mümkün olduğu kadar her yerde küçücük Dershâne-i Nûriye açmaları lâzımdır. Gerçi

herkes kendi kendine bir derece istifâde eder, fakat herkes herbir mes'elesini tâm anlamaz. Hem îmân hakîkatlerinin îzâhı olduğu için, hem ilim, hem ma'rifet, hem ibâdettir. **(Haşiye)** Eski medreselerde beş on seneye mukâbil, inşâallâh Nûr Medreseleri beş on haftada aynı netîceyi te'mîn edecek yirmi senedir ediyor.

Hem, hükûmet ve millet ve vatana hem hayât-ı dünyeviyesine ve siyâsiyesine ve uhreviyesine pek çok fâidesi bulunan bu Kur'ân lemeâtlarına ve dellâlı bulunan Risâle-i Nûr'a değil ilişmek, belki tamâmıyla tervîc ve neşrine çalışmaları elzemdir ki.. geçen dehşetli günâhlara keffâret ve gelecek müdhiş belâlara ve anarşistliğe bir sed olabilsin.

Sâlisen: Bu Ramazân-ı Şerîf'de Kur'ân'ı zevk ve şevk ile okumaya benim çok ihtiyâcım vardı. Hâlbuki elemli hastalığın, mâddî ve ma'nevî sıkıntıların, yorgunluğun ve meşgalelerin te'sîriyle telâş ettim. Birden Husrev'in şîrîn kalemiyle mu'cizâtlı yazılan mu'cizâtlı cüz'ler ve mu'cizâtlı ve Hâfız Alî ve Tâhirî'ye pek çok sevâb kazandıran parlak ve kerâmetli Hizbü'l-Ekber-i Kur'âniyeyi birbiri arkasından okumaya başladım. öyle bir zevk ve şevk verdi ki, bütün o yorgunluklarımı hiçe indirdi. hiçbir vesveseye meydân vermeyerek, pek parlak bir sûrette ders-i Kur'âniyeyi onlardan dinlerken bütün rûh-ı cânımla arzû ettim ve kasıd ettim ve azmettim ki: mümkün olduğu derecede aynı Hizbü'l-Ekber-i Kur'âniye gibi mu'cizâtlı Kur'ân'ımızı fotoğrafla tab' edelim inşâallâh tab' edeceğiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Şâyed biri biliyor, taallüm etmeğe muhtâc değilse ibâdete muhtâcdır. ya ma'rifete müştâktır veyâ huzûr ister. Onun için herkese lüzûmlu bir derstir.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Genclik Rehberi : Parca 7

Parça 7: Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır

(Bu defadan evvelce size gönderilen gençler ikaznamesinin bir tetimmesi)

Birkaç Biçare Gençlere Verilen Bir Tenbih, Bir Ders, Bir İhtardır

Birgün yanıma parlak birkaç genç geldiler. Hayat ve gençlik ve hevesat cihetinden gelen tehlikelerden sakınmak için tesirli bir ihtar almak istediler Ben de, eskiden Risale-i Nur'dan medet isteyen gençlere dediğim gibi, onlara dedim ki:

Sizdeki gençlik kat'iyen gidecek. Eğer siz daire-i meşruada kalmazsanız, o gençlik zayi olup, başınıza hem dünyada, hem kabirde, hem âhirette, kendi lezzetinden çok ziyade belâlar ve elemler getirecek. Eğer terbiye-i İslâmiye ile o gençlik nimetine karşı bir şükür olarak iffet ve namusluluk ve taatte sarf etseniz, o gençlik mânen bâki kalacak ve ebedî bir gençlik kazanmasına sebep olacak.

Hayat ise, eğer iman olmazsa veyahut isyan ile o iman tesir etmezse, hayat, zahirî ve kısacık bir zevk ve lezzetle beraber, binler derece o zevk ve lezzetten ziyade elemler, hüzünler, kederler verir. Çünkü, insanda akıl ve fikir olduğu için, hayvanın aksine olarak, hazır zamanla beraber geçmiş ve gelecek zamanlarla da fıtraten alâkadardır. O zamanlardan dahi hem elem, hem lezzet alabilir. Hayvan ise, fikri olmadığı için, hazır lezzetini, geçmişten gelen hüzünler ve gelecekten gelen korkular, endişeler bozmuyor. İnsan ise, eğer dalâlet ve gaflete düşmüşse, hazır lezzetine, geçmişten gelen hüzünler ve gelecekten gelen endişeler, o cüz'î lezzeti cidden acılaştırıyor, bozuyor. Hususan gayr-ı meşru ise, bütün bütün zehirli bir bal hükmündedir.

Demek hayvandan yüz derece lezzet-i hayat noktasında aşağı düşer. Belki ehl-i dalâletin ve gafletin hayatı, belki vücudu, belki kâinatı, bulunduğu gündür. Bütün geçmiş zaman ve kâinatlar, onun dalâleti noktasında mâdumdur, ölmüştür; akıl alâkadarlığıyla ona zulümâtlar, karanlıklar veriyor. Gelecek zamanlar ise, itikadsızlığı cihetiyle yine mâdumdur. Ve ademle hasıl olan ebedî firaklar, mütemadiyen onun fikir yoluyla hayatına zulmetler veriyor. Eğer iman hayata hayat olsa, o vakit hem geçmiş, hem gelecek zamanlar imanın nuruyla ışıklanır ve vücut bulur; zaman-ı hazır gibi, ruh ve kalbine iman noktasında ulvî ve mânevî ezvâkı ve envâr-ı vücudiyeyi veriyor. Bu hakikatin, İhtiyar Risalesinde, Yedinci Ricada izahı var; ona bakmalısınız.

İşte hayat böyledir. Hayatın lezzetini, zevkini isterseniz, hayatınızı iman ile hayatlandırınız ve ferâizle zinetlendiriniz ve günahlardan çekinmekle muhafaza ediniz. Hergün ve her yerde ve her vakit vefiyatların gösterdikleri dehşetli hakikat-i mevt ise, size—başka gençlere söylediğim gibi—bir temsil ile beyan ediyorum.

Meselâ, burada, gözünüz önünde bir darağacı dikilmiş. Onun yanında bir piyango—fakat pek büyük bir ikramiye biletleri veren—dairesi var. Biz, buradaki on kişi, alâküllihal, ister istemez, hiç başka çare yok, oraya davet edileceğiz, bizi çağıracaklar. Ve çağırma zamanı gizli olmasından, her dakika ya “Gel, idam ilâmını al, darağacına çık” veyahut “Gel, milyonlarla altını kazandıran bir ikramiye bileti sana çıkmış. Gel, al” demelerini beklerken, birden kapıya iki adam geldi. Biri yarı çıplak, güzel ve aldatıcı bir kadın, elinde zahiren gayet tatlı, fakat zehirli bir helva getirip yedirmek istiyor. Diğer biri de, aldatmaz ve aldanmaz, ciddî bir adam, o kadının arkasından girdi. Dedi ki: “Size bir tılsım, bir ders getirdim. Bunu okursanız, o helvayı yemezseniz, siz o darağacından kurtulursunuz. Bu tılsımla o emsalsiz ikramiye biletini alırsınız. İşte, bakınız, bu darağacını da, zaten gözünüzle görüyorsunuz ki, bal yiyenler oraya gidiyor ve oraya girinceye kadar da o helvanın zehirinden dehşetli karın sancısı çekiyorlar. Ve o büyük ikramiye biletini alanlar çendan görünmüyorlar ve zahiren onlar da o darağacına çıkıyorlar. Fakat onlar asılmadıklarını, belki oradan kolayca ikramiye dairesine girmek için basamak yaptıklarını, milyonlar, milyarlar şahitler var, haber veriyorlar. İşte, pencerelerden

bakınız. En büyük memurlar ve bu işle alâkadar büyük zatlar yüksek sesle ilân ediyorlar, haber veriyorlar ki, o darağacına gidenleri aynelyakîn gözünüzle gördüğünüz gibi, bu ikramiye biletini tılsımcılar aldıklarını hiç şek ve şüphe getirmez, götürür gibi, gündüz gibi kat'î biliniz" dedi.

İşte, bu temsil gibi, zehirli bir bal hükmünde olan gayr-ı meşru dairedeki gençliğin sefahetkârâne zevkleri, hazine-i ebediyenin ve saadet-i sermediyenin bileti ve vesikası olan imanı kaybettiği için, darağacı hükmünde olan ölüm ve ebedî zulümat kapısı olan kabrin musibetine, aynen zahiren göründüğü gibi düşer. Ve ecel gizli olduğu için, genç ihtiyar fark etmeyerek, her vakit ecel cellâdı başını kesmek için gelebilir.

Eğer o zehirli bal hükmünde olan hevesat-ı gayr-ı meşruayı terk edip, tılsım-ı Kur'ânî olan iman ve ferâizi elde etmekle o fevkalâde mukadderat-ı beşer piyangosundan çıkan saadet-i ebediye hazinesi biletini alacağına, yüz yirmi dört bin enbiya aleyhimüsselâm ile beraber had ve hesaba gelmeyen ehl-i velâyet ve ehl-i hakikat ve ehl-i tahkik müttefikan haber veriyorlar ve âsârını gösteriyorlar.

Elhasıl: Gençlik gidecek. Sefahette gitmişse, hem dünyada, hem âhirette binler belâ ve elemler netice verdiğini ve öyle gençler ekseriyetle suiistimal ile, israfat ile gelen evhamlı hastalıkla hastahanelere veya taşkınlıklarıyla hapishanelere veya sefalethanelere veya mânevî elemlerden gelen sıkıntılarla meyhanelere düşeceklerini anlamak isterseniz, hastahanelerden ve hapishanelerden ve kabristanlardan sorunuz. Elbette hastahanelerin ekseriyetle lisan-ı hâlinden, gençlik saikasıyla israfat ve suiistimalden gelen hastalıktan eninler, eyvahlar cevabını işittiğiniz gibi, hapishanelerden dahi, ekseriyetle gençlik saikasıyla gayr-ı meşru dairedeki harekâtın tokatlarını yiyen bedbaht gençlerin teessüflerini işiteceksiniz. Ve kabristanda ve mütemadiyen oraya girenler için kapıları açılıp kapanan o âlem-i berzahta, ehl-i keşfü'l-kuburun müşahedesiyle ve bütün ehl-i hakikatin tasdikiyle ve şehadetleriyle, ekser azaplar, gençlik suiistimalâtının neticesi olduğunu bileceksiniz.

Hem nev-i insanın ekseriyetini teşkil eden ihtiyarlardan ve hastalardan sorunuz. Elbette, ekseriyet-i mutlaka ile esefler, hasretlerle "Eyvah, gençliğimizi bâd-ı heva, belki zararlı zayi ettik.

Sakın bizim gibi yapmayınız” diyecekler. Çünkü beş on senelik gençliğin gayr-ı meşru zevki için, dünyada çok seneler gam ve keder ve berzahta azap ve zarar ve âhirette Cehennem ve sakar1 belâsını çeken adam, en acınacak bir halde olduğu halde,

اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَ يُنْظَرُ لَهُ [1]

sırrıyla, hiç acınmaya müstehak olamaz. Çünkü zarara rızasıyla girene merhamet edilmez ve lâyık değildir. Cenâb-ı Hak bizi ve sizi bu zamanın cazibedar fitnesinden kurtarsın ve muhafaza eylesin. Âmin.

1.)Şer’î bir kaidedir. “Zarara kendi rızasıyla girene merhamet edilmez.”

Genclik Rehberi : Parca 8

Parça 8: Üstadın Bir Fıkrasıdır

Gençlik Rehberi'ne İlâve Edilmesi Lâzımgelen, Üstadımızın Bir Fıkrasıdır

Mersin'den gelen Rehber'in baş taraflarındaki "Mes'ele-i Mühimme" namındaki "Yirmiüç ve yirmidördüncü" sahifeyi çıkarmak münasibdir. Çünki Nur'un mühim mesleği şefkat olmasından -erkeklerden ziyade- hem samimî, hem ihlâs ile kadınlar Nurlar ile ciddî alâkadar oluyorlar. Bu iki sahifedeki şiddet; şefkat kahramanları olan o mübarek hemşirelerimiz, onunla meşgul olup müteessir olmasınlar. Çünki bu mes'ele; İstanbul gibi yerlerde, açık-saçık, yarım çıplak Rum, Ermeni kızlarına benzemeye çalışan bir kısım İslâm kızlarını ikaz etmek için yazılmıştır.

Halbuki İstanbul'daki, Rehber aleyhindeki münafıklar ve masonlar; hem bu âhirde aleyhimizde bazı gazeteler bu noktaya yanlış mâna vererek, bir kısım kadınların Risale-i Nur'a karşı olan alâkalarını zayıflatmak için iftiralarına medar olmuş. Şimdilik o iki sahife çıkarılsın. Yerine, "Kadınlarla Muhavere" namındaki Kadınlar Rehberi konulsun.

Said Nursî

Haşiye: Nasılki bir zaman terbiye-i İslâmiyeye muhalif gizli komiteler, gençleri ifsâd etmeğe çalıştıkları gibi; şimdi de bîçare kadınları yoldan çıkarmak için, bâzı dinsiz ve gizli komiteler çalışıyorlar.

Bu ifsad komitelerinin iftiralarına medar olmamak için, ellerinde "Gençlik Rehberi" olanlara yukarıdaki fıkradan birer tane verilsin.

Kadınlar da, çıkarılan o iki sahifenin yerine, "Kadınlarla Muhavere" namındaki İhtiyar ve Genç Hanımlar Rehberi'ni

okusunlar. Ve çıkarılan iki sahifenin yerine, Üstadımızın yukarıdaki fıkrası konulsun.

Genclik Rehberi : Parca 9

Parça 9: Risale-i Nur’daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar

Risale-i Nur mizanlarından On Üçüncü Sözün İkinci Makamının haşiyesidir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur’daki hakiki teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar. Hususan gençlik darbesini yiyen ve taze ve şirin ömrünü hapiste geçirenlerin, Nurlara ekmek kadar ihtiyacı var. Evet, gençlik damarı akıldan ziyade hissiyatı dinler. His ve heves ise kördürler, akıbeti düşünmezler. Bir dirhem hazır lezzeti, ileride bir batman lezzete tercih ederler, bir dakika intikam lezzeti ile katleder, seksen bin saat hapis elemlerini çeker ve bir saat sefahet keyfiyle —bir namus meselesinde— binler gün hem hapsin, hem düşmanının endişesinden sıkıntılar içinde ömrünün saadeti mahvolur. Bunlara kıyasen biçare gençlerin çok vartaları var ki; en tatlı hayatını, en acı ve acınacak bir hayata çeviriyorlar. Ve bilhassa şimalde koca bir devlet, gençlik hevesatını elde ederek bu asrı fırtınalarıyla sarsıyor. Çünkü akıbeti görmeyen kör hissiyatla hareket eden gençlere, ehl-i namusun güzel kızlarını ve karılarını ibahe eder, belki hamamlarında erkek-kadın beraber çıplak olarak girmelerine izin vermeleri cihetinde bu fuhşiyatı teşvik eder. Hem, serseri ve fakir olanlara zenginlerin mallarını helâl eder ki, bütün beşer bu musibete karşı titriyor.

İşte bu asırda İslâm ve Türk gençleri kahramanane davranıp iki cihette hücum eden bu tehlikeye karşı Risale-i Nur’un Meyve ve Gençlik Rehberi gibi keskin kılınçlarıyla mukabele etmeleri lâzımdır ve elzemdir. Yoksa o biçare genç, hem dünya istikbalini ve mesud hayatını, hem ahiretteki saadetini ve hayat-ı bakiyesini azaplara, elemlere çevirip mahveder ve sû-i istimal ve sefahetle hastahanelere

ve hissiyatlarının taşkınlıklarıyla hapishanelere düşer. İhtiyarlığında eyvahlar, eseflerle çok ağlayacak. Eğer terbiye-i Kur'aniye ve Nur'un hakikatleriyle kendini muhafaza etse, tam bir kahraman genç ve mükemmel bir insan ve mesud bir müslüman ve sair zîhayatlara, hayvanlara bir nevi sultan olur.

Evet, bir genç hapiste yirmi dört saat her günkü ömründen tek bir saatini beş farz namazına sarfetse ve ekser günahlardan hapis mâni olduğu gibi o musibete sebebiyet veren hatadan dahi tevbe edip sair zararlı ve elemli günahlardan çekilse; hem hayatına, hem istikbaline, hem vatanına, hem milletine, hem akrabasına büyük faidesi olacağı gibi, o beş-on senelik fani gençlikle ebedî, parlak, bâki bir gençliği kazanacağını, başta Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan, bütün kütüb ve suhuf-u semaviye kat'i haber verip müjde ediyorlar. Evet, şirin güzel gençlik nimetine istikametle ve taatle şükretse; hem ziyadeleşir, hem bakileşir, hem lezzetlenir. Yoksa hem belâlı olur, hem gamlı, kâbuslu birer rüya olur. Hem akrabasına ve vatanına ve milletine muzır bir serseri hükmüne geçirmeğe sebebiyet verir. Eğer mahpus, zulmen mahkûm olmuş ise, farz namazını kılmak şartıyla her bir saati bir gün ibadet hükmünde olduğu gibi, o hapis onun hakkında bir çilehane-i uzlet olup eski zamanda mağaralara girerek ibadet eden münzevî salihlerden sayılabilir. Eğer fakir veya ihtiyar veya hasta ve iman hakikatlerine müştak ise, farzını kılmak ve tevbe etmek şartıyla her bir saatleri dahi yirmişer saat ibadet olup hapis ona bir istirahathane ve merhametkârane ona bakan dostlar için bir muhabbethane, bir terbiyehane, bir dershane hükmüne geçer. O hapiste durmakla, haricindeki müşevveş, her tarafta günahların hücumlarına maruz olan serbestiyetten daha ziyade hoşlanabilir; ve hapisten tam terbiye alır, çıktığı zaman bir katil ve bir müntakim olarak değil; belki tevbekâr, tecrübeli ve terbiyeli, millete menfaatli bir adam çıkar. Hatta Denizli hapsindeki zatların az bir zamanda Nurlardan fevkalâde hüsn-ü ahlâk dersini alanlarını gören bazı alâkadar zatlar demişler ki: "Terbiye için on beş sene hapse atmaktansa, on beş hafta Risale-i Nur dersini alsalar, daha ziyade onları ıslâh eder."

Madem ölüm ölmüyor ve ecel gizlidir, her vakit gelebilir ve madem kabir kapanmıyor, kafile kafile arkasından gelenler oraya girip kayboluyorlar ve madem bu hayat-ı dünyeviye gayet süratle gidiyor ve madem ölüm, ehl-i iman hakkında idam-ı ebedîden terhis

tezkeresine çevrildiğini, hakikat-ı Kur'aniye ile Risale-i Nur güneş gibi göstermiştir. Ve ehl-i dalâlet ve sefahet hakkında göz ile göründüğü gibi bir idam-ı ebedîdir, bütün mahbubatından ve mevcudattan bir firak-ı lâyezalîdir. Elbette ve elbette hiçbir şüphe kalmaz ki, en bahtiyar odur ki, sabır içinde şükredip hapis müddetinden tam istifade eder, Nurlardan dersini alarak, istikamet dairesinde imanına ve Kur'an'ına hizmet etmeğe çalışır.

Ey zevk ve lezzete mübtelâ insan! Ben yetmiş yaşımdayım, binler tecrübelerle ve hüccetlerle ve hadiselerle aynelyakîn bildim ki: Hakiki zevk ve elemsiz lezzet ve kedersiz sevinç ve hayattaki saadet, yalnız imandadır ve iman hakikatleri dairesinde bulunur. Yoksa dünyevî bir lezzette çok elemler var. Bir üzüm tanesi yedirir, on tokat vurur, hayatın lezzetini kaçırır.

Ey hapis musibetine düşen biçareler! Madem dünyanız ağlıyor ve tatlı hayatınız acılaştı; çalışınız, ahiretiniz dahi ağlamasın ve hayat-ı bakıyeniz gülsün, tatlılaşsın. Hapisten istifade ediniz. Nasıl bazen ağır şerait altında düşman karşısında bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir; öyle de sizin ağır şerait altında her bir saat ibadet zahmeti, çok saatler olup o zahmetleri rahmetlere çevirir.

Genclik Rehberi : Parca 10

Parça 10: Hapis musibetine düşenlere..

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ①
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ②

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hapis musibetine düşenlere ve onlara merhametkârâne, sadakatle, hariçten gelen erzaklarına nezaret ve yardım edenlere kuvvetli bir teselliyi Üç Noktada beyan edeceğim.

Birinci nokta: Hapiste geçen ömür günleri, herbir gün on gün kadar bir ibadet kazandırabilir. Ve fâni saatleri, meyveleri cihetiyle mânen bâki saatlere çevirebilir. Ve beş on sene ceza ile, milyonlar sene haps-i ebedîden kurtulmaya vesile olabilir.

İşte, ehl-i iman için bu pek büyük ve çok kıymettar kazanç şartı, farz namazını kılmak ve hapse sebebiyet veren günahlardan tevbe etmek ve sabır içinde şükretmektir. Zaten hapis çok günahlara mânidir, meydan vermiyor.

İkinci nokta: Zevâl-i lezzet elem olduğu gibi, zevâl-i elem dahi lezzettir. Evet, herkes geçmiş lezzetli, safalı günlerini düşünse, teessüf ve tahassür elem-i mânevîsini hissedip “Eyvah” der. Ve geçmiş musibetli, elemli günlerini tahattur etse, zevâlinden bir mânevî lezzet hisseder ki, “Elhamdülillâh, şükür, o belâ sevabını bıraktı, gitti” der, ferahla teneffüs eder. Demek bir saat muvakkat elem, ruhta bir mânevî lezzet bırakır ve lezzetli saat, bilâkis, elem bırakır.

Madem hakikat budur. Ve madem geçmiş musibet saatleri, elemleriyle beraber mâdum ve yok olmuş; ve gelecek belâ günleri, şimdi mâdum ve yoktur. Ve yoktan elem yok ve mâdumdan elem gelmez. Meselâ, birkaç gün sonra aç ve susuz olmak ihtimalinden, bugün o niyetle mütemadiyen ekmek yese ve su içse, ne derece

divaneliktir. Aynen öyle de, geçmiş ve gelecek elemli saatleri—ki hiç ve mâdum ve yok olmuşlar—şimdi düşünüp sabırsızlık göstermek ve kusurlu nefsini bırakıp Allah'tan şekvâ etmek gibi "Of, of" etmek divaneliktir. Eğer sağa sola, yani geçmiş ve geleceklere sabır kuvvetini dağıtmazsa ve hazır saate ve güne karşı tutsa, tam kâfi gelir; sıkıntı ondan bire iner. Hattâ, şekvâ olmasın, ben bu üçüncü medrese-i Yusufiyede, birkaç gün zarfında, hiç ömrümde görmediğim maddî ve mânevî sıkıntılı, hastalıklı musibetimde, hususan Nurun hizmetinden mahrumiyetimden gelen meyusiyet ve kalbî ve ruhî sıkıntılar beni ezdiği sırada, inâyet-i İlâhiye bu mezkûr hakikati gösterdi. Ben de sıkıntılı hastalığımdan ve hapsimden razı oldum. "Çünkü benim gibi kabir kapısında bir biçareye, gafletle geçebilir bir saatini on adet ibadet saatleri yapmak büyük kârdır" diye şükreyledim.

Üçüncü nokta: Mahpuslara şefkatkârâne hizmetle yardım etmek ve muhtaç oldukları rızıklarını ellerine vermek ve mânevî yaralarına tesellilerle merhem sürmekte az bir amel ile büyük bir kazanç var. Ve dışarıdan gelen yemeklerini onlara vermek, aynı o yemek kadar o gardiyan ve gardiyanla beraber dahilde ve hariçte çalışanların, bir sadaka hükmünde, defter-i hasenatına yazılır. Hususan musibetzede, ihtiyar veya hasta veya fakir veya garip olsa, o sadaka-i mâneviyenin sevabı çok ziyadeleşir.

İşte bu kıymetli kazancın şartı, farz namazını kılmaktır. Ta ki, o hizmeti lillâh için olsun. Hem bir şartı da, sadakat ve şefkat ve sevinçle ve minnet etmemek tarzda yardımlarına koşmaktır.

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.

Genclik Rehberi : Parca 11

Parça 11: "Tehlikeli vaziyette bulunan gençlere bir ihtarname" hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

"Tehlikeli vaziyette bulunan gençlere bir ihtarname" namında bir fıkra gönderiyoruz. Tâ ki Risale-i Nur'un genç şakirdlerinin gittikleri istikamet ve iffet ve ittiba-i Sünnet-i Seniye, gençlik noktasında ne kadar kıymetdar bulunduğunu ve hakikî ve zevkli gençlik ise, o tarzdaki bahtiyarların gençlikleri olduğunu bir kat daha isbat edip, hakikî genç Türkler kimler olduğunu göstersin.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [4]

Kardeşiniz
Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

Genclik Rehberi : Parca 12

Parça 12: Hüve Nüktesi

Hüve Nüktesi

Hanımlar Rehberi

Hanımlar Rehberi

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

•Mektup 1: Kadınlar taifesi ile bir muhaveredir
•Mektup 2: Bekar kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar
•Mektup 3: Ahirzamanda kadınlar taifesine ittiba..
•Mektup 4: Üstadın bekar kalması hakkında
•Mektup 5: Çocuk Taziyenamesi isimli risaleye ek
•Mektup 6: Emirdağının mânidar bir hâtırası
•Mektup 7: İstanbul Hanımlarının bir mektubu
•Mektup 8: Bir hanımın şiiri
•Mektup 9: Hanım Nur talebelerinin bir mektubu
•Mektup 10: İstanbul Hanımlarının bir mektubu
•Mektup 11: Nurcuların Kasidesi
•Diğer Parçalar

Hanımlar Rehberi : Mektup 1

Mektup 1: Kadınlar taifesi ile bir muhaveredir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ehl-i iman âhiret hemşirelerim olan kadınlar taifesi ile bir muhaveredir

Bazı vilâyetlerde taife-i nisâdan samimî ve hararetli bir surette Nurlara karşı alâkalarını gördüğüm ve haddimden pek ziyade, onların Nurlara ait derslerime itimadlarını bildiğim sıralarda, mübarek Isparta'ya ve mânevî Medresetü'z-Zehrâya üçüncü defa geldiğim zaman işittim ki, o mübarek âhiret hemşirelerim olan taife-i nisâ, benden bir ders bekliyorlarmış. Güya vaaz suretinde camilerde onlara bir dersim olacak. Halbuki, ben dört beş vecihle hastayım. Ve hem perişan, hattâ konuşmaya ve düşünmeye iktidarsız bulunduğum halde, bu gece şiddetli bir ihtarla kalbime geldi ki:

"Madem on beş sene evvel gençlerin istemeleriyle Gençlik Rehberi'ni onlar için yazdın ve pek çok istifade edildi. Halbuki hanımlar taifesi, gençlerden daha ziyade bu zamanda öyle bir rehbere muhtaçtırlar."

Ben de bu ihtara karşı gayet perişan ve zaaf ve aczimle beraber, Üç Nükte ile, gayet muhtasar bazı lüzumlu maddeleri, o mübarek hemşirelerime ve mânevî genç evlâtlarıma beyan ediyorum.

- 1.Nükte
- 2.Nükte
- 3.Nükte

Hanımlar Rehberi : Mektup 1 : 1.Nükte

Birinci Nükte

Risale-i Nur'un en mühim bir esası şefkat olmasından, nisâ taifesi şefkat kahramanları bulunmaları cihetiyle daha ziyade Risale-i Nur'la fıtraten alâkadardırlar. Ve lillâhilhamd bu fıtrî alâkadarlık çok yerlerde hissediliyor. Bu şefkatteki fedakârlık, hakikî bir ihlâsı ve mukabelesiz bir fedakârlık mânâsını ifade ettiğinden, şimdi bu zamanda pek çok ehemmiyeti var.

Evet, bir valide veledini tehlikeden kurtarmak için hiçbir ücret istemeden ruhunu feda etmesi ve hakikî bir ihlâs ile vazife-i fıtriyesi itibarıyla kendini evlâdına kurban etmesi gösteriyor ki, hanımlarda gayet yüksek bir kahramanlık var. Bu kahramanlığın inkişafı ile hem hayat-ı dünyeviyesini, hem hayat-ı ebediyesini onunla kurtarabilir. Fakat bazı fena cereyanlarla, o kuvvetli ve kıymettar seciye inkişaf etmez. Veyahut sû-i istimal edilir. Yüzer nümunelerinden bir küçük nümunesi şudur:

O şefkatli valide, çocuğunun hayat-ı dünyeviyede tehlikeye girmemesi, istifade ve fayda görmesi için her fedakârlığı nazara alır, onu öyle terbiye eder. "Oğlum paşa olsun" diye bütün malını verir, hafız mektebinden alır, Avrupa'ya gönderir. Fakat o çocuğun hayat-ı ebediyesi tehlikeye girdiğini düşünmüyor. Ve dünya hapsinden kurtarmaya çalışıyor; Cehennem hapsine düşmemesini nazara almıyor. Fıtrî şefkatin tam zıddı olarak, o mâsum çocuğunu, âhirette şefaatçi olmak lâzım gelirken dâvâcı ediyor. O çocuk, "Niçin benim imanımı takviye etmeden bu helâketime sebebiyet verdin?" diye şekvâ edecek. Dünyada da, terbiye-i İslâmiyeyi tam almadığı için, validesinin harika şefkatinin hakkına karşı lâyıkıyla mukabele edemez, belki de çok kusur eder.

Eğer hakikî şefkat sû-i istimal edilmeyerek, biçare veledini haps-i ebedî olan Cehennemden ve idam-ı ebedî olan dalâlet içinde ölmekten kurtarmaya o şefkat sırrıyla çalışsa, o veledin bütün ettiği hasenâtının bir misli, validesinin defter-i a'mâline geçeceğinden, validesinin vefatından sonra her vakit hasenatlarıyla ruhuna nurlar yetiştirdiği gibi, âhirette de, değil dâvâcı olmak, bütün ruh u canıyla şefaatçi olup ebedî hayatta ona mübarek bir evlât olur.

Evet, insanın en birinci üstadı ve tesirli muallimi, onun validesidir. Bu münasebetle, ben kendi şahsımda kat'î ve daima hissettiğim bu mânâyı beyan ediyorum:

Ben bu seksen sene ömrümde, seksen bin zatlardan ders aldığım halde, kasem ediyorum ki, en esaslı ve sarsılmaz ve her vakit bana dersini tazeler gibi, merhum validemden aldığım telkinat ve mânevî derslerdir ki, o dersler fıtratımda, adeta maddî vücudumda çekirdekler hükmünde yerleşmiş. Sair derslerimin o çekirdekler üzerine bina edildiğini aynen görüyorum. Demek, bir yaşımdaki fıtratıma ve ruhuma merhum validemin ders ve telkinâtını, şimdi bu seksen yaşımdaki gördüğüm büyük hakikatler içinde birer çekirdek-i esasiye müşahede ediyorum.

Ezcümle: Meslek ve meşrebimin dört esasından en mühimi olan şefkat etmek ve Risale-i Nur'un da en büyük hakikati olan acımak ve merhamet etmeyi, o validemin şefkatli fiil ve halinden ve o mânevî derslerinden aldığımı yakînen görüyorum.

Evet, bu hakikî ihlâs ile hakikî bir fedakârlık taşıyan validelik şefkati sû-i istimal edilip, mâsum çocuğunun elmas hazinesi hükmünde olan âhiretini düşünmeyerek, muvakkat fâni şişeler hükmünde olan dünyaya o çocuğun mâsum yüzünü çevirmek ve bu şekilde ona şefkat göstermek, o şefkati sû-i istimal etmektir.

Evet, kadınların şefkat cihetiyle bu kahramanlıklarını hiçbir ücret ve hiçbir mukabele istemeyerek, hiçbir faide-i şahsiye, hiçbir gösteriş mânâsı olmayarak ruhunu feda ettiklerine, o şefkatin küçücük bir nümunesini taşıyan bir tavuğun yavrusunu kurtarmak için arslana saldırması ve ruhunu feda etmesi ispat ediyor.

Şimdi terbiye-i İslâmiyeden ve a'mâl-i uhreviyeden en kıymetli ve en lüzumlu esas, ihlâstır. Bu çeşit şefkatteki kahramanlıkta o hakikî ihlâs bulunuyor. Eğer bu iki nokta o mübarek taifede inkişafa

başlasa, daire-i İslâmiyede pek büyük bir saadete medar olur. Halbuki erkeklerin kahramanlıkları mukabelesiz olamıyor; belki yüz cihette mukabele istiyorlar. Hiç olmazsa şan ve şeref istiyorlar. Fakat maattessüf biçare mübarek taife-i nisâiye, zalim erkeklerinin şerlerinden ve tahakkümlerinden kurtulmak için, başka bir tarzda, zaafiyetten ve aczden gelen başka bir nevide riyâkârlığa giriyorlar.

Hanımlar Rehberi : Mektup 1 : 2.Nükte

İkinci Nükte

Bu sene inzivâda iken ve hayat-ı içtimaiyeden çekildiğim halde, bazı Nurcu kardeşlerimin ve hemşirelerimin hatırları için dünyaya baktım. Benimle görüşen ekserî dostlardan, kendi ailevî hayatlarından şekvâlar işittim. “Eyvah!” dedim. “İnsanın, hususan Müslümanın tahassungâhı ve bir nevi cenneti ve küçük bir dünyası aile hayatıdır. Bu da mı bozulmaya başlamış?” dedim. Sebebini aradım. Bildim ki, nasıl İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesine ve dolayısıyla din-i İslâma zarar vermek için, gençleri yoldan çıkarmak ve gençlik hevesâtıyla sefahete sevk etmek için bir iki komite çalışıyormuş. Aynen öyle de, biçare nisâ taifesinin gafil kısmını dahi yanlış yollara sevk etmek için bir iki komitenin tesirli bir surette perde altında çalıştığını hissettim. Ve bildim ki, bu millet-i İslâma bir dehşetli darbe, o cihetten geliyor. Ben de siz hemşirelerime ve gençleriniz olan mânevî evlâtlarıma kat’iyen beyan ediyorum ki:

Kadınların saadet-i uhreviyesi gibi saadet-i dünyeviyeleri de ve fıtratlarındaki ulvî seciyeleri de, bozulmaktan kurtulmanın çare-i yegânesi, daire-i İslâmiyedeki terbiye-i diniyeden başka yoktur. Rusya’da o biçare taifenin ne hale girdiğini işitiyorsunuz. Risale-i Nur’un bir parçasında denilmiş ki:

Aklı başında olan bir adam, refikasına muhabbetini ve sevgisini, beş on senelik fâni ve zâhirî hüsn-ü cemâline bina etmez. Belki, kadınların hüsn-ü cemâlinin en güzeli ve daimîsi, onun şefkatine ve kadınlığa mahsus hüsn-ü sîretine sevgisini bina etmeli—tâ ki, o biçare ihtiyarladıkça, kocasının muhabbeti ona devam etsin. Çünkü onun refikası, yalnız dünya hayatındaki muvakkat bir yardımcı refika değil, belki hayat-ı ebediyesinde ebedî ve sevimli bir refika-i hayat olduğundan, ihtiyarlandıkça daha ziyade hürmet ve merhametle

birbirine muhabbet etmek lâzım geliyor. Şimdiki terbiye-i medeniye perdesi altındaki hayvancasına muvakkat bir refakatten sonra ebedî bir mufarakate mâruz kalan o aile hayatı, esasıyla bozuluyor.

Hem Risale-i Nur'un bir cüz'ünde denilmiş ki: Bahtiyardır o adam ki, refika-i ebediyesini kaybetmemek için saliha zevcesini taklit eder, o da salih olur. Hem bahtiyardır o kadın ki, kocasını mütedeyyin görür, ebedî dostunu ve arkadaşını kaybetmemek için o da tam mütedeyyin olur, saadet-i dünyeviyesi içinde saadet-i uhreviyesini kazanır. Bedbahttır o adam ki, sefahete girmiş zevcesine ittibâ eder, vazgeçirmeye çalışmaz, kendisi de iştirak eder. Bedbahttır o kadın ki, zevcinin fıskına bakar, onu başka bir surette taklit eder. Veyl o zevc ve zevceye ki, birbirini ateşe atmakta yardım eder. Yani, medeniyet fantaziyelerine birbirini teşvik eder.

İşte, Risale-i Nur'un bu mealdeki cümlelerinin mânâsı budur ki: Bu zamanda aile hayatının ve dünyevî ve uhrevî saadetinin ve kadınlarda ulvî seciyelerin inkişafının sebebi, yalnız daire-i şeriattaki âdâb-ı İslâmiyetle olabilir. Şimdi aile hayatında en mühim nokta budur ki, kadın, kocasında fenalık ve sadakatsizlik görse, o da kocasının inadına, kadının vazife-i ailevîsi olan sadakat ve emniyeti bozsa, aynen askeriyedeki itaatin bozulması gibi, o aile hayatının fabrikası zîrüzeber olur. Belki o kadın, elinden geldiği kadar kocasının kusurunu ıslaha çalışmalıdır ki, ebedî arkadaşını kurtarsın. Yoksa, o da kendini açıklık ve saçıklıkla başkalara göstermeye ve sevdirmeye çalışsa, her cihetle zarar eder. Çünkü hakikî sadakati bırakan, dünyada da cezasını görür. Çünkü nâmahremlerin nazarından fıtratı korkar, sıkılır, çekilir. Nâmahrem yirmi erkeğin on sekizinin nazarından istiskal eder. Erkek ise, nâmahrem yüz kadından, ancak birisinden istiskal eder, bakmasından sıkılır. Kadın o cihette azap çektiği gibi, sadakatsizlik ittihamı altına girer, zaafiyetiyle beraber; hukukunu muhafaza edemez.

Elhasıl: Nasıl ki kadınlar kahramanlıkta, ihlâsta, şefkat itibarıyla erkeklere benzemedikleri gibi, erkekler de o kahramanlıkta onlara yetişemiyorlar. Öyle de, o mâsum hanımlar dahi, sefahette hiçbir vecihle erkeklere yetişemezler. Onun için, fıtratlarıyla ve zayıf hilkatleriyle nâmahremlerden şiddetli korkarlar ve çarşaf altında saklanmaya kendilerini mecbur bilirler. Çünkü, erkek sekiz dakika zevk ve lezzet için sefahete girse, ancak sekiz lira kadar birşey zarar

eder. Fakat kadın sekiz dakika sefahetteki zevkin cezası olarak, dünyada dahi sekiz ay ağır bir yükü karnında taşır ve sekiz sene de o hâmisiz çocuğun terbiyesinin meşakkatine girdiği için, sefahette erkeklere yetişemez, yüz derece fazla cezasını çeker.

Az olmayan bu nevi vukuat da gösteriyor ki, mübarek taife-i nisâiye, fıtraten yüksek ahlâka menşe olduğu gibi, fısk ve sefahette dünya zevki için kabiliyetleri yok hükmündedir. Demek onlar daire-i terbiye-i İslâmiye içinde mes'ut bir aile hayatını geçirmeye mahsus bir nevi mübarek mahlûkturlar. Bu mübarekleri ifsad eden komiteler kahrolsunlar! Allah, bu hemşirelerimi de bu serserilerin şerlerinden muhafaza eylesin. Âmin.

Hemşirelerim, mahremce bu sözümü size söylüyorum: Maişet derdi için, serseri, ahlâksız, frenkmeşrep bir kocanın tahakkümü altına girmektense, fıtratınızdaki iktisat ve kanaatle, köylü mâsum kadınların nafakalarını kendileri çıkarmak için çalışmaları nev'inden kendinizi idareye çalışınız, satmaya çalışmayınız. Şayet size münasip olmayan bir erkek kısmet olsa, siz kısmetinize razı olunuz ve kanaat ediniz. İnşaallah, rızanız ve kanaatinizle o da ıslah olur. Yoksa, şimdiki işittiğim gibi, mahkemelere boşanmak için müracaat edeceksiniz. Bu da, haysiyet-i İslâmiye ve şeref-i milliyemize yakışmaz.

Hanımlar Rehberi : Mektup 1 : 3.Nükte

Üçüncü Nükte

Aziz hemşirelerim, kat'iyen biliniz ki, daire-i meşruanın haricindeki zevklerde, lezzetlerde, on derece onlardan ziyade elemler ve zahmetler bulunduğunu, Risale-i Nur yüzer kuvvetli delillerle, hadisatlarla ispat etmiştir. Uzun tafsilâtını Risale-i Nur'da bulabilirsiniz.

Ezcümle, Küçük Sözler'den Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözler ve Gençlik Rehberi benim bedelime sizlere tam bu hakikati gösterecek. Onun için, daire-i meşruadaki keyfe iktifâ ediniz ve kanaat getiriniz. Sizin hanenizdeki mâsum evlâtlarınızla mâsûmâne sohbet, yüzer sinemadan daha ziyade zevklidir.

Hem kat'iyen biliniz ki, bu hayat-ı dünyeviyede hakikî lezzet iman dairesindedir ve imandadır. Ve a'mâl-i salihanın herbirisinde bir mânevî lezzet var. Ve dalâlet ve sefahette, bu dünyada dahi gayet acı ve çirkin elemler bulunduğunu Risale-i Nur yüzer kat'î delillerle ispat etmiştir. Adeta imanda bir Cennet çekirdeği ve dalâlette ve sefahette bir Cehennem çekirdeği bulunduğunu, ben kendim çok tecrübelerle ve hadiselerle aynelyakin görmüşüm ve Risale-i Nur'da bu hakikat tekrar ile yazılmış. En şedit muannit ve muterizlerin eline girip, hem resmî ehl-i vukuflar ve mahkemeler o hakikati cerh edememişler. Şimdi sizin gibi mübarek ve mâsum hemşirelerime ve evlâtlarım hükmünde küçüklerinize, başta Tesettür Risalesi ve Gençlik Rehberi ve Küçük Sözler benim bedelime sizlere ders versin.

Ben işittim ki, benim size camide ders vermekliğimi arzu ediyorsunuz. Fakat benim perişaniyetimle beraber hastalığım ve çok esbab, bu vaziyete müsaade etmiyor. Ben de sizin için yazdığım bu dersimi okuyan ve kabul eden bütün hemşirelerimi, bütün mânevî

kazançlarıma ve dualarıma Nur şakirtleri gibi dahil etmeye karar verdim. Eğer siz benim bedelime Risale-i Nur’u kısmen elde edip okusanız veya dinleseniz, o vakit, kaidemiz mûcibince, bütün kardeşleriniz olan Nur şakirtlerinin mânevî kazançlarına ve dualarına da hissedar oluyorsunuz.

Ben şimdi daha ziyade yazacaktım. Fakat çok hasta ve çok zayıf ve çok ihtiyar ve tashihat gibi çok vazifelerim bulunduğundan, şimdilik bu kadarla iktifâ ettim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Hanımlar Rehberi : Mektup 2

Mektup 2: Bekar kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar

[Mahremdir. Şimdilik Medresetü'z-Zehra erkânlarına mahsustur.]

İhtiyar kadınlara ehemmiyetli bir müjde ve bekâr ve mücerret kalmak isteyen genç kızlara bir ihtar.

Hadîs-i şerifte عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ gösteriyor ki âhir zamanda kuvvetli iman, ihtiyar kadınlarda bulunur ki, *"Dindar ihtiyar kadınların dinine tâbi olunuz"* diye hadis-i şerif ferman etmiş. Hem Risale-i Nur'un dört esasından bir esası şefkattir. Ve kadınlar şefkat kahramanı bulunmasından, hattâ en korkağı da kahramancasına ruhunu yavrusuna feda eder. Ve bu zamanda o kıymettar valideler ve hemşireler, büyük bir hâdise ile karşılaşıyorlar. Mahremce ve ifşâsı münasip olmayan bir hakikat-i fıtriyesini, Nur şakirtlerinden mücerred kalmak isteyen veya mecbur kalan kızlar kısmına beyan etmek lâzım gelir diye ruhuma ihtar edildi. Ben de derim ki:

Kızlarım, hemşirelerim,

Bu zaman, eski zamana benzemiyor. Terbiye-i İslâmiye yerine terbiye-i medeniye, yarım asra yakın hayat-ı içtimaiyemize yerleştiği için, bir erkek bir kadını ebedî bir refika-i hayat ve saadet-i hayat-ı dünyeviyeye medar ve sair günahlardan kendini muhafaza etmek için almak lâzım gelirken; o biçare zaifeyi daim tahakküm altında, yalnız dünyevi, muvakkat gençliğinde sever. Ona verdiği rahatın bazı on misli onu zahmetlere sokar. Eğer şer'an "küfüv" tâbir edilen birbirine denk olmazsa, hukuk-u şer'iye nazara alınmadığından, hayatı daima azap içinde geçer. Kıskançlık da müdahale ederse daha berbat olur.

İşte bu izdivaca sevk eden üç sebep var:

Birisi: Tenasülün devamı için, hikmet-i İlâhiyece o fıtrî hizmete bir ücret olarak bir fıtrî meyil ve şevk vermiş. Halbuki o zevk, on dakikada bir lezzet verse de, eğer meşru ise, erkek bir saat meşakkat çekebilir. Fakat kadın, on dakikalık o zevk için on ay çocuğu kendi vücudunda zahmetini çekmekle on sene çocuğun hayatına yardımla meşakkat çeker. Demek, o on dakikalık fıtrî meyil, bu uzun meşakkatlere sevk ettiği için, ehemmiyeti kalmaz. His ve nefis, onunla onu izdivaca tahrik etmemeli.

İkincisi: Fıtraten kadın, zaafı için maişet noktasında bir yardımcıya muhtaçtır. O ihtiyaç için şimdiki terbiye-i İslâmiyeden ders almayan, serseriliğe, tahakküme alışanlardan o küçük bir iaşesi hatırı için tahakkümler altına girip riyakârâne kocasının rızasını tahsil etmek yolunda hayat-ı dünyeviye ve uhreviyesinin medarı olan ubudiyetini ve ahlâkını bozmak bedeline, köy kadınları gibi kendi nafakasını kendi çalışmasıyla kazanmak, on defa daha kolaydır. Rezzak-ı Hakikî çocukların rızkını sütle verdiği gibi, onların da rızkını o Hâlık-ı Rahîm veriyor. O rızık hatırı için namazsız ve ahlâkını kaybetmiş bir zevci aramak, riyakârâne çalışıp tahakkümü altına girmek, elbette Nur talebesinin kârı değil.

Üçüncüsü: Kadınlığın fıtratında çocuk okşamak ve sevmek meyelânı var. Ve bir evlâdının dünyada ona hizmeti ve âhirette de şefaati ve validesi öldükten sonra ona hasenatıyla yardımı, o meyl-i fıtrîyi kuvvetlendirip evlendirmeye sevk etmiş. Halbuki şimdi terbiye-i İslâmiye yerine terbiye-i medeniye ile on taneden bir iki hakikî evlât, kendi validesinin şefkatine mukabil fedakârâne hizmet ve dindârâne dualarıyla ve hasenatlarıyla validesinin defter-i a'mâline haseneler yazdırmak ve âhirette salih ise validesine şefaat etmek ihtimaline mukabil, ondan sekizi o hâleti göstermediğinden, bu fıtrî meyil ve nefsânî şevkle o biçare zaifeler böyle ağır bir hayata kat'î mecbur olmadan girmemek gerektir. İşte bu işaret ettiğimiz hakikate binaen, bekâr kalmak isteyen Nur şakirtlerinden olan kızlara derim ki:

Tam muvafık ve dindar ve ahlâklı bir zevc bulmadan, kendilerini açık saçıklıkla satmasınlar. Eğer bulunmadı; Nurun bir kısım fedakâr şakirtleri gibi mücerret kalıp tâ ona lâyık ve ebedî bir arkadaş olacak ve terbiye-i İslâmiyeyi almış vicdanlı bir müşteri ona çıksın. Ve saadet-i ebediyesi, muvakkat bir keyf-i dünyevî için bozulmasın. Ve medeniyetin seyyiatı içinde boğulmasın.**(Haşiye)**

Said Nursî

Genç Nurcu Kızlara Âit Mektuba Ek

(Vaktiyle size gönderilen bir mektuptan parçadır.)

Bu şehirde Risale-i Nur'a intisab eden ihtiyar hanımlar sebat ettiklerini ve başkaları gibi sarsılmadıklarını düşündüm. Birden bu hadîs-i şerif ihtar edildi: عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ Yâni, âhir zamanda ihtiyar kadınların, fıtraten zaife ve hassase ve şefkatli olmalarıdan herkesten ziyade dindeki teselli ve nura muhtaç oldukları gibi, herkesten ziyade fıtratlarında şefkat cihetiyle, dinde bulduğu nihayetsiz şefkatperverane bir nur-u teselliye ve iltifat ve merhamet ve rahmete ve nokta-i istinada ve nokta-i istimdada ihtiyaçları vardır. Ve sebat etmek fıtratlarının muktezasıdır. Onun için bu zamanda o hâcâtı tam yerine getiren Risale-i Nur, herşeyden ziyade onların ruhlarına hoş geliyor ve kalblerine yapışıyor.

Said Nursî

Haşiye: Hemşireler ve genç kızlar Tesettür Risalesini okumalıdırlar.

Hanımlar Rehberi : Mektup 3

Mektup 3: Ahirzamanda kadınlar taifesine ittiba..

Gayet Ehemmiyetli Bir Hakikata Gayet Kısa Bir İşaret

Bâzı ehâdîs-i şerife ile işaret var ki: *"Âhir zamanda kadınlar tâifesinde hakaik-ı îmaniye ziyade inkişaf edecek. O zamanın dalâlet tehlikelerinden bir derece mahfuz kalacaktır."*

Bir hadîs-i ferman eder ki: عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ Yâni, *"Âhir zamanda ihtiyar kadınların dinlerine iktida ediniz".* Demek şefkat kahramanları olan kadınlar, o seciye-i şefkatten çıkan samimiyet ve ihlâs ile o zamanın riyakârane dalâlet tehlikelerinden kurtulmaya vesile olur. İslâmiyetini muhafaza ederler.

Hem bir hadis-i şerif ferman ediyor ki: اَبِى الْبَنَاتِ مَرْزُوقٌ Yâni: *"Kızların babasının rızkına bereket düşer"*. Demek kız çocukları âhir zamanda çoğalır. Hem mübarek ve rızıkları bereketli olur.

Ben çok zaman evvel bu nevi hadîslerin sırrını bilmiyordum. Cenâb-ı Hakka şükür ki, bu âhirde bir derece o sırrı anladım. Gayet kısaca bir işaret edeceğiz:

Nev'-i beşerde yavrular, sair hayvanlar gibi çabuk kendi kendine mâlik olmadığından, yaşamakta hayvanın iki-üç ay yerine, on sene, belki daha ziyade şefkatli bir himayete muhtaç olduklarından, bu sır için cins-i hayvana muhalif olarak insandaki veledlerine karşı şefkat, bir seciye-i fıtrî olarak devam etmek lâzım gelmiş. Hem iktidarsız yavrulara ve zaif vâlidelerine tam yardım ve himaye etmek hikmetiyle erkeklerde de haysiyet, nâmus seciyesi fıtratına dercedilmiş. Bu nâmusta hâlis ve ücretsiz, mukabelesiz, samimi bir kahramanlık

dercedilmiş. Fakat o seciye bazı esbab ile bir derece bozulduğu için samimi ve hâlis kahramanlık seciyesi ekseriyette zaiflemiş. Fakat kadınlarda o seciye-i fıtriye olan şefkat kahramanlığı bozulmamış. Bu seciye-i fıtri ehl-i İslâmda, âhir zamanda büyük bir hizmet ve hayat-ı içtimaiyede, İslâmiyet dairesinde bir esas olacağına o gibi hadîs-i şerifler işaret edip remzen haber veriyorlar.

Said Nursî

Hanımlar Rehberi : Mektup 4

Mektup 4: Üstadın bekar kalması hakkında

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Başka, hariç memlekette mühim yerlerde ceridelerle sorulan "Neden sünnet-i seniyyeye muhalif olarak mücerret kaldın?" sualine bir cevaptır.

Evvela: Mektubunuzu gayet hasta olan üstadımıza okuduk. Üstadımız ise; "Ben şiddetli hasta olmasa idim, bu çok kıymetdar ve müdakkik ve mübarek kardeşlerime tafsilâtlı bir cevap yazacaktım. Fakat bu şiddetli vaziyetim müsaade etmediğinden gayet kısa, birkaç noktayı o mübarek ve samimi kardeşlerime ve hizmet-i Kur'aniyede arkadaşlarıma yazarsınız." dedi.

Birincisi: Kırk seneden beri gayet dehşetli bir zındıka hücumu karşısında, herşeyini feda edecek hakiki fedakârlar lâzım geldiği bir zamanda, Kur'an-ı Hakîmin hakikatına, değil dünya saadetimi belki lüzum olsa âhiret saadetimi dahi feda etmeye karar verdim. Değil bir sünnet olan muvakkat dünya zevcelerini almak, belki bu dünyada on huri de bana verilse idi, bırakmaya mecburdum ki: İhlâs-ı hakikî ile Hakikat-ı Kur'aniyeye hizmet edebileyim. Çünkü bu dehşetli dinsizlik komiteleri, öyle dehşetli hücumları ve desiseleri yapıyorlardı ki, bunlara karşı gelmek için azamî fedakarlık yapmak ve harekât-ı diniyesini rızâ-ı İlâhi'den başka hiç bir şeye âlet yapmamak lâzım geliyordu.

Biçare bir kısım âlimler ve ehl-i takva insanlar, çoluk-çocuğunun maîşet derdi için bid'alara fetva verdiler veya tarafdar göründüler. Hususan din derslerini kaldırıp Ezan-ı Muhammediyi kaldırmak gibi dehşetli hücumlara karşı, âzami fedakârlık ve âzamî sebat ve metanet ve herşeyden istiğna etmek lüzumu karşısında ben bir sünnet-i seniye olan evlenmek âdetini terkettim ki, tâ çok haramlara girmeyeyim. Ve çok vacipleri ve farzları yapabileyim. Bir sünnet yüzünden yüz günaha girilmez. Çünkü o kırk sene zarfında birtek sünneti yerine getiren bazı hocalar on kebaire ve haramlara girmeye, bir kısım sünnet ve farzları bırakmaya kendilerini mecbur bildiler.

Saniyen: Âyet-i Kerîmede فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ ve hadîs-i şerifteki تَنَاكَحُوا تَكَاثَرُوا gibi emirler emr-i daimî ve vücûbî değildirler. Belki istihbabî ve sünnet emirleridir. Hem şartlara bağlıdır. Hem de herkes için her vakit değildir.

Hem de, لاَ رُهْبَانِيَّةَ فِى الْاِسْلاَمِ *"Ruhbaniyet İslâmiyette yoktur."* mânası, *"ruhbanîler gibi tecerrüt merduttur, hakikatsızdır, haramdır"* demek değildir, Belki; خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ hadisinin sırrı ile hayat-ı içtimaiyeye hizmet etmek için, içtimaî bir âdet-i İslâmiyeye terviçtir. Yoksa selef-i sâlihinden binlerle ehl-i hakikat inzivaya, mağaralara muvakkaten girmişler. Dünyanın fâni müzeyyenâtından istiğna ve tecerrüt etmişler. Tâ ki, hayat-ı ebediyelerine tam hizmet etsinler. Mâdem şahsî ve hususî kemalât-ı bâkiyesi için dünyayı terkedenler, selef-i sâlihinden çok var. Elbette hususî değil küllî ve umumî olarak çok biçarelerin saadet-i bâkiyeleri için ve dalâlete düşmemeleri ve imanlarını takviye edip kurtarmaları için ve Hakikat-ı Kur'aniye ve imaniyeye tam hizmet etmek ve hariçten gelen, dahilde çıkan dinsizlere karşı dayanmak için, zail ve fâni dünyasını terketmek, elbette sünnet-i seniyyeye muhalefet değil; belki hakikat-ı sünnete mutabakattır. Ve Sıddîk-ı Ekber'in *"Cehennemde vücudum büyüsün tâ ehl-i îmana yer bulunmasın."* diye fedakarlıkta azamî sadakatın bir

zerresini kazanmak fikriyle, biçare Said bütün ömründe tecerrüdü, istiğnayı ihtiyar etmiş.

Salisen: Risale-i Nur'un Talebelerine: "Başkaları evleniyorlar, siz tezevvücten vaz geçiniz" denilmemiş, denilmez. Fakat talebeler birkaç tabakadır. Bir tabakanın hakiki ihlâsı kaybetmemek ve hakiki fedakârlık ve âzami bir sadakat taşımak için, dünya ihtiyaçlarına mümkün olduğu kadar ömrünün muvakkat bir kısmında bağlanmaması bu zamanda lâzım geliyor. Eğer hizmet-i Kur'aniye ve imaniyede yardımcı bir hanım bulsa alır. Hizmetine zarar vermez. Lillâhilhamd bu neviden çok Nur Talebeleri var, zevceleri onlardan geri kalmıyorlar. Belki kadınlardaki şefkatten gelen ücretsiz fıtrî kahramanlık ve hakiki ihlâs cihetiyle zevcinden daha ileri gidebilir. Nur Talebelerinin yetişmiş kısımlarından ekserisi evlenmişler, bu sünneti yerine getirmişlerdir. Risale-i Nur onlara der ki: Haneniz bir küçük Medrese-i Nuriye, bir mekteb-i irfan olsun ki; bu sünnet tam yerine gelsin. Sünnet-i seniyyenin meyvesi olan çocuklar âhirette size şefaatçı olsunlar. Dünyada da îman dersini alıp size hakiki evlât olsunlar. Yoksa bu otuz senede kısmen olduğu gibi o çocuklara yalnız terbiye-i medeniye verilse, bir cihette o çocuklar dünyada fâidesiz ve âhirette dâvacı olarak "Ne için îmanımı kurtarmadınız?" diyeceklerinden peder ve vâlidelerini mahzun etmek, sünnet-i seniyyenin hikmetine münâfi olur.

Hanımlar Rehberi : Mektup 5

Mektup 5: Çocuk Taziyenamesi isimli risaleye ek

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

"Çocuk Tâziyenamesi" isimli risaledeki يَطوُفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ âyetine dair, bir kısım eski tefsirler demişler ki: *"Cennette çocuktan gayet ihtiyara kadar herkes otuzüç yaşında olacak."*

Bunun hakikatı, Allahu alem şu olacak: Sarih-i âyet وِلْدَانٌ tâbiri ile ifade ediyor ki, Ferâiz-i şer'iyeyi yapmaya mecbur olmayan ve sünniyet cihetiyle de yapmayan ve kable'l bülûğ vefat eden çocuklar Cennete lâyık ve sevimli çocuk olarak kalacaklar. Fakat *"Yedi yaşına gelen çocukları, namaz gibi farzlara peder ve vâlideleri onları alıştırmak için teşvikkarane emretmek ve on yaşına girse, şiddetle namaz kıldırmak ve alıştırmak"* şeriatte var.

Demek vâcib olmadığı halde, nâfile nev'inde yedi yaşından hadd-i bulûğa kadar, büyükler gibi namaz kılıp oruç tutan çocuklar; *"mütedeyyin büyükler gibi mükâfat görmek için otuz üç yaşında olacaklar"* diye bir kısım tefsirler bu noktayı îzah etmeden umum çocuklara teşmil etmişler. Has iken âmm zannetmişler.

Said Nursî

Hanımlar Rehberi : Mektup 6

Mektup 6: Emirdağının mânidar bir hâtırası

Emirdağının mânidar bir hâtırası

Beş seneden beri teneffüs için Emirdağının etrafında paytonla gezdiğim zaman, garip bir tarzda, bir yaşından yedi yaşına kadar küçücük çocuklar, valide ve pederlerine karşı gösterdikleri alâkadan ziyade bir iştiyakla paytonuma koşup elime sarılıyorlardı. Hattâ bir iki defa payton altına düşüp harika bir tarzda zarar görmeden kurtuldular. Hattâ hiç beni görmeyen, bilmeyen bir ve iki, üç yaşında çocuklar yalın ayak dikenler içinde koşa koşa paytona yetişiyorlar, büyük adamlar gibi temenna edip “Elinizi öpelim” derlerdi. Bu hale hem ben, hem kardeşlerim ve görenler hayret ediyorduk. Bu hal bir mahalleye mahsus değil; her tarafta hattâ köylerinde aynı hal devam ediyordu.

Beni aldatmayan bir hatıra-i hakikatle benim ve arkadaşlarımın kanaatimiz geldi ki, bu mâsum taifenin masumiyetleri cihetiyle, sevk-i fıtrî denilen bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur’un bu memlekette mâsum çocuklara ve kendilerine çok menfaati olacak diye, akıl ve fikirleri derk etmediği halde, o mâsumâne hisle Risale-i Nur’un mânâsı itibarıyla tercümanına, annesine yalvarmasından ziyade bir iştiyakla koşuyorlardı.

Biz de bir hiss-i kablelvuku ile hissediyoruz ki, ileride bu küçük mâsum mahlûklarda büyük Nurcular çıkacak. Ve ileride Nurun has şakirtleri olacak ki, bu vaziyeti gösteriyorlar.

Ben de bu nevi küçücük mâsumları, evlâdım olmadığından, evlâd-ı mâneviye olarak dualarıma umumen dahil ettim. Her sabah bunları da Nur talebeleriyle beraber dualarımda yâd ediyorum.

Hem onlardan bir yaşındaki mâsumu, kırk yaşındaki lâkayt bir adama tercih etmeye sebep, bunlar günahsız ve samimî bir alâka göstermesinden, elbette onları, sevk eden bir hakikat var. Ben de o

cihetten onları; büyüklere temenni ettiğim gibi, onların temennalarına ciddî mukabele ediyorum.

Hem mâsumiyetleri, hem ileride tam Nurcu olmalarına binaen, dualarını kendi hakkımda makbul olacak diye onlara derdim: “Madem siz benim evlâd-ı mâneviyem oldunuz. Ben de size dua ediyorum. Siz de günahınız olmadığı için, duanız benim hakkımda inşaallah makbuldür. Siz de bana dua ediniz. Çünkü ziyade hastayım” derdim.

Ben ve benim yanımdaki kardeşlerimin kuvvetli bir ihtimalle kanaatimiz geliyor ki, masonlar ve zındıkların plânı ile bolşevizm tarzında gençleri terbiye etmek için bir vakit bazı mektepler açıldığı ve sonra değişen bu mekteplerle gençleri ifsada çalıştıklarına mukabil, İslâmiyetin kahraman bayraktarı olan Türk milletinin mâsum küçük yavruları, nuranî bir intibah ve bir hiss-i kablelvuku ile Nurlardan ders almaları, gençlerin başına gelen o belâya karşı bir mukabeledir ki, inşaallah o yavruların hem kendileri, hem gençler, mason ve zındıkların şerlerinden kurtulmasına bir işarettir ki, bu acip vaziyeti gösteriyorlar.

Said Nursî

Hanımlar Rehberi : Mektup 7

Mektup 7: İstanbul Hanımlarının bir mektubu

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok Muazzez, Çok Mübarek ve Çok Şefkatli Üstadımız Efendimiz!

Eskiden ne acı günler, ne kara günler geçirdik. Çocuklarımızın Kur'an dersine gitmeleri bile yasak edilmişti. Mekteplerde de din dersleri kaldırılmıştı. Risale-i Nur yazanları mahkemelere veriyorlardı. Siz çok mübarek Üstadımıza din düşmanları çok eziyetler yaptılar. Çok cefaler çektirdiler. "Risale-i Nur yazdı, dine yeniden büyük bir kuvvet verdi, Müslümanlığı ilerletti" diye sizi ölüme mahkûm etmeye çalıştılar. Biz o acıklı günlerde ağladık, sızladık, "Yarabbi! Üstadımızı muhafaza eyle. Dinimize, Üstadımıza, Risale-i Nur'a düşmanlık edenleri kahreyle!" diye Allaha yalvarıyorduk. Âdeta kanlı gözyaşları döküyorduk. Sonunda Cenab-ı Hak siz üstadımızı muhafaza etti; dinsizler yıkıldılar. Müslümanlığı yok etmeğe kastedenler müzmahil oldular. Siz Üstadımız ise, dini hizmetinizde muzaffer oldunuz. Milletimizi dinsizlerin zararından kurtardınız, zaferler kazandınız. Müslümanların mes'ud günler geçirmesine sebep oldunuz. Şimdiki hükümet zamanında dini istiklaliyetimize dini hürriyetimize kavuştuk Risale-i Nur matbaalarda çok çok basılmağa başladı, biz kadınlar çok mesrur olduk. Nurlarımızı basılmış görünce yeniden dünyaya gelmişcesine sevinçler içerisinde kaldık. Bize binlerce beşi birlikler, altınlar, elmaslar verselerdi, ipekten, atlastan elbiseler dağıtsalardı; bizi bu derece memnun edemezlerdi. Risale-i Nur'u bastırmak; dine îmana en birinci, en büyük hizmettir. Bu serbestliğe sebeb olan yeni hükümeti Allah din hizmetinde Risale-i Nur'u yaymakta muvaffak etsin amin.

Üstadımız Efendimiz!

Din, îman aşkiyle, Müslümanlık duygusiyle mes'ud olabilecek biz anneler; yavrularımıza Kur'an-ı Kerimi öğretiyoruz. Risale-i Nur'a çalıştırıyoruz. Risale-i Nur'un îman, İslâmiyet dersleriyle terbiye etmeye çalışıyoruz. Evlerimiz birer medrese-i Nûriye oluyor. Elhamdülillâh. Eğer çocuklarımıza Risale-i Nur okutmazsak; yoldan çıkarıcı bu zamanın tehlikelerine düşecekler, fena göreneklere kapılacaklar, kötülükleri taklid edecekler. Bizim başımıza belâ ve dert kesilecekler. Âhirette de "imanımızı neden kurtarmadınız?" diye anne ve babalarından dâvacı olacaklardır. Bunun için, sevgili yavrularımızın kalblerine Risale-i Nur sevgisini aşılıyoruz. Kadınların çocuklarına karşı şefkatleri fazladır. Eğer çocuklarının ebedî âhiret hayatlarını kurtaracak iman dersleri verilmezse, bu ihmal edilir de yalnız muvakkat fâni dünya hayatına çalıştırılırsa. o vakit çocuklara olan şefkat, hakikî yerine sarfedilmiş olmaz. Çocuğun hem dünyada hem âhirette de felâketine sebeb olan bir şefkat olmuş olur.

Çocuklarımıza okşayarak, sevgiyle diyoruz ki; "Evlâdım Risale-i Nur seni hem dünyada, hem âhirette mes'ud, bahtiyar edecek en büyük ve en hakiki bir din kitabıdır, îman dersleridir. Okumaktan mahrum kalırsan, iman derslerini şimdi alamazsan; hem dünyada, hem âhirette bedbaht olursun, perişan kalırsın diyerek ve Risale-i Nur hakkında yazılmış olan mektupları, destanları, kasideleri, şiirleri okuyarak, okutarak Risale-i Nur'un sevgisini kalblerine, büyüklüğünü ruhlarına yerleştirmekte devam edeceğiz. Dualarınız sayesinde Risale-i Nur'un dersleriyle inşallah evlâdlarımız İslâmiyete, hem bize, hem Milletimize hayırlı, dindar gençler olarak yetişirler.

Mübaret Üstadımız!

Sevgili Rabbimizin kalblerimizde rahmetiyle dercettiği muhabbet hissini; neden bizi ebedî saadete götürecek olan îman dersleri, Risale-i Nur ve siz üstadımız yolunda sarf etmeyelim! Başka yolda sarf etsek; bize dünya ve âhirette eyvahlar dedirtecek, hüsrana götürecek. Belki de ebediyen ağlatacak. Eğer çocuklarımıza da bu ehemmiyetli hakikati aşılamakla hakikî şefkatimizi su-istimal etmeden gösterebilsek, analık vazifemizi bihakkın ifa etmiş olacağız.

Risale-i Nur hakkında içinde çok güzel konferans ve nurlu mektuplar ve pek güzel kasideler bulunan kitabı Bursadan getirttik. Okudukça, dinledikçe çok mesrur oluyoruz. Ruhlarımız şâd oluyor.

Onları yazan Nur Talebesi kardeşlerimizden Cenab-ı Hak râzıolsun, Âmin...

Elbaki-Hüvelbâki

Duanıza muhtaç

İstanbul Hanımları

Hanımlar Rehberi : Mektup 8

Mektup 8: Bir hanımın şiiri

İmana fedakârane hizmet eden bir hanımın manzumesidir.
Risale-i Nur Müellifi Üstadımız Hazretlerine!

Mânevi Nûr kılıncını almış eline,
Vuruyor münafıkların baş ve beline.
Her söylediği hikmet olan Üstadımın,
Mevlâm ilim vermiş o nur diline.

Bu nasıl ateştir böyle yakıyor,
Kavrulup dumanı göğe çıkıyor.
İman, Kur'an dersi veren Üstadımın
Kaleminden âleme nurlar akıyor.

İman yolunda canını feda eylemiş.
Bu Şahide şimdiye dek neylemiş!
Sahih olan Hadis ve işaretlerle,
Resûl O'nun geleceğini söylemiş.

Talebelerine Üstad "Durmayın" diyor.
"Münafık sözüne uymayın." diyor.
Fâni ile fena ile ilgisi yoktur;
"Bana fâni şeyler sormayın." diyor.

Şahide durma böyle,
Hakk'ı her yerde söyle.
Risale-i Nurlarla,

İmana hizmet eyle.

Nur definesi kazdır.
Nurları okut yazdır.
Vaktini boş geçirme,
Çünkü ömür pek azdır.

Okuduğun Nur olsun,
Kalbine Nurlar dolsun,
Nurlar'ı okumakla
İmanımız kurtulsun.

Gözleri Nur saçıyor,
Kalblerde gül açıyor.
Nur'un hakikatından,
Münafıklar kaçıyor.

Kardeşler hep ağlıyor,
Üstada bel bağlıyor.
Nurlardaki hakikat,
Derya gibi çağlıyor.

Kalblerimiz hep uyur.
Üstadım dua buyur!
Ömrümüz tükenmeden
Bize imanı duyur...

Elbâki-Hüvelbâki
Nurcu Hanımlar Namına
Çok Kusurlu
Şâhide

Hanımlar Rehberi : Mektup 9

Mektup 9: Hanım Nur talebelerinin bir mektubu

Hanımlar Rehberine ilâve olunacaktır.

Üstamıza Ramazan-ı Şerifini tebrik, münasebetiyle yazılan ve İzmir, Manisa ve havalisinde Risale-i Nurun ehemmiyetli ve te'sirli hizmet ve intişarının ve hanımlar arasında hüsn-ü te'sirinin bir nümunesi olan bu mektup, aynen İstanbuldaki Nurcu hanımların yazdıkları mektup nev'inden İzmir, Manisa ve havalisinden merhum Hafız Ali, Hasan Feyzi ve Halil ibrahim (Rahmetullahi aleyhim) gibi, kadınlardan da halis Nur kahramanları çıktığını gösteriyor!

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ey Kalbimizdeki Sonsuz Sevgilerimizi İfadeden Âciz Kaldığımız Çok Muhterem, Çok Muazzez ve Çok Sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Hulûliyle müşerref olduğumuz Ramazan-ı şerifinizi, bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Kusurlarımızı afv ederek biz bîçareleri Nur Talebeleri olarak kabul buyurmanızı yalvarıyoruz.

Ey ruhumuzun gıdâsı ve kalbimizin ebedi sönmez meşalesi, maddî ve mânevi dertlerimizin dermanı... Ve ey Kur'an-ı Muciz-ül-Beyanın azametli, berrak ve sâfi nurundan fışkıran ve bütün insanlık

âlemini aydınlatmak kudretini hâiz olan yüksek eserin tercümanı olan Üstadımız!

Sen, insanları Allah ve Resulullah yoluna sevkederek, hakikat-ı insaniyyeyi idrak ve izan sahibi her genç ve ihtiyara, avam ve havassa tam mânasıyla anlatmağa çalışan ve bunda muvaffak olan bir hâdim-i imansın.

İşte bu cihetledir ki: Bu asırda Kur'an-ı Kerîmin bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nura bütün ruh u canımızla ve bütün mevcudiyetimizle sarılıyor; tazim, tebcil ve tekrim ediyoruz. Bizim Risale-i Nura olan bu bağlılığımızı gevşetecek hiçbir kuvvet yoktur. Hatta bunun tasavvuru dahi imkansızdır. Çünkü, o gönüller üzerine müesses imanî bir rabıtadır. Biz sizin ve Risale-i Nurun yolundan asla ayrılmayacağız. Ve bu eşsiz Nurdan daima istifade edeceğiz İnşaallah.... Çünkü o, yer yüzünde emsaline rastlanmayan ve bundan sonra dahi rastlanmasına imkân olmayan bir derya-yı iman ve bir tevhid hazinesidir. İşte biz, bize böyle eserler hediye eden siz mübarek ve aziz üstadımıza ebediyyen medyun ve minnettarız.

Ey Mübarek ve Çok Sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Mensup olduğumuz mukaddes dinimiz hakkında kâfi derecede bilgi edinmemiz ve istikbalimizi ve ebedî saadetimizi temin edebilmemiz için dinî bir eser, hem de bu asrın azgınlaşmış ve önüne geçilmesi pek güçleşmiş küfrî ve gayr-i ahlâkî cereyanlarından kurtaracak nurlu ve ışıklı bir eser ararken, nihayet Cenab-ı Hakkın lütuf ve inâyetiyle bize ihsan edilen Risale-i Nuru bulduk ve okuduk. Ondaki feyiz hiçbir eserde mevcut olmadığından, onun bir harika olduğunu idrak ettik. Çünki Risale-i Nur; kararan kalbleri hidayet nuruyla aydınlatan ve biz biçareleri zulmetten nura, dalâletten hakikate, dünya ve âhirette saadet ve selâmete kavuşturacak bir mürşid-i ekmel ve mürebbi-i âzamdır.

Biz âcizleri böyle eserleri okumak şerefiyle müşerref kılan Cenab-ı Hakka binler, yüzbinler defa hamd ü senâ ediyoruz. Bütün dünyanın asırlardan beri beklediği ve nurundan istifade etmek için can attığı, fakat muvaffak olamadığı böyle bir hazine-i ilmiyeyi bizlere okumayı nasip eden o Hâlik-ı Zîşana teşekküren âhir ömrümüze kadar secdeden başımızı kaldırmasak yeridir. Temenni ediyoruz ki,

Cenab-ı Hak bizleri Risale-i Nur'dan ve sevgili Üstadımızdan ebediyyen ayırmasın. Âmin, âmin, âmin..

Ey Kıymetli Üstadımız Efendimiz!

Siz Kur'an ve îman hizmeti için, her şeyinizi feda ettinizl. Mâruz kaldığınız o kadar şedit zulüm ve işkencelere ve giriftar edildiğiniz çok musibet ve belâlara karşı son derece sabır ve tahammül ettiniz. Din ve İslâmiyet düşmanlarının şiddetli tazyiklerine rağmen vazifenizden asla vazgeçmediniz. Siz mahkemelerde kalbinizde hiçbir korku hissetmeden İslâmiyeti bilâperva müdafaa ettiniz. Ettiniz de böyle âli ve saadet-i dâreyne kâfi ve vâfi eserler vücuda getirdiniz. Ve en büyük îman dâisi oldunuz. Ve böylece bütün beşeriyete son bir defa olmak üzere Din-i Hakkı bütün azamet ve şümûlüyle, olunca kuvvet ve şaşaasıyla tanıtmak ve yaymak ve tebliğ etmek vazife-i kudsiyesiyle muvazzaf bulunduğunuzu ilân ettiniz. Bu cihadınız size mübarek olsun!.

Bu kudsî vazifeyi îfa ederken şefkatin şahikasına yükseldiniz. Birkaç biçarenin cennete girmesi için bütün kuvvetinizle cehenneme girmeğe hazır olduğunuzu söyleyerek ve dünyada emsaline rastlanmamış ve engizisyon ve mezâlimine rahmet okutturacak derecede şedit zulüm ve belâlara sabır ve tahammül ederek bunu isbat ettiniz.

Sizin o Risale-i Nurdaki müessir sözleriniz; ruhumuz, irademiz ve ahlâkımız üzerinde büyük te'sirler vücuda getiriyor. Hele o risalelerin şahı "Sözler Mecmuası" def'alarca okunmağa ve okutmağa şâyandır. Ve böyle bir eserin birçok mütefekkir ve allâmelerin dahi ellerinden ve dillerinden suduruna imkân olmadığını söylemek, hiç de mübalâğa olamıyacağı kanaatindeyiz. Risale-i Nur, her şeyden önce insanlara bir ders-i ibret veriyor. Âhiret fikrini, hesap ve kitap hissini ihya ediyor. Daha dünyada iken ehl-i saadet ve ehl-i dalâletin menzillerini tâyin ediyor.

Bizler de Risale-i Nur'un bu derslerinin te'siriyle fâni hayatın endişelerini hissetmeyecek dereceye geliyoruz. Ve onu okumakla Rıza-yı İlâhiyyeyi tahsil edeceğimizi ve Cenab-ı Hazret-i Risalet-Penâhîye ve onun sevgili vekili ve tercüman-ı hakikîsi olan siz mübarek Üstadımıza kavuşacağımıza son derece inanmış bulunuyoruz. Ve hayatımızın son nefeslerine kadar bu uğurda her

şeyimizi feda edeceğiz. Ve önümüze gelen her felâketi izn-i İlâhî ile ve Üstadımızın himmetiyle yeneceğiz. Ve bizi bu yoldan çevirmek isteyen gafillere asla kulak vermeyeceğiz İnşaallah.

Ey sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Biz sizin ve Risale-i Nurun kıymetinin bir zerresini bile medih ve sena etmeğe muktedir değiliz. Risale-i Nur'un ve sizin medhiyenizi, kudretli talebeleriniz çoşkun lisanlarıyla, hararetli aşklarıyla terennüm ediyorlar. Biz size, onların ayaklarının izlerinde sürüklenerek ta huzurunuza kadar çıkabilmek için böyle bozuk lisanımızla bunları size yazdık. O şüheda-i hakikat Hâfız Ali ve Hasan Feyzi (Rahmetullahi aleyhima) nın hatırları için bizim bu cüretimizi hoş görmenizi hazretinizden niyaz ediyoruz.

Elbâki Hüvelbâki

İzmir, Manisa ve havalisindeki evlâtlarınız

ve âhiret hemşireleriniz nâmına

Âsime, Fatma, Leman, Ayşe Nâile.

Hanımlar Rehberi : Mektup 10

Mektup 10: İstanbul Hanımlarının bir mektubu

Hasan Feyzi, Halil-İbrahim misillû Nur'un kahramanları gibi İstanbul'da kadınlar taifesinden Nurlara hârika bir alâkadarlık gösteren hanımların mektubudur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok Muhterem, Çok Mübarek, Büyük Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Biz zaîf biçareleri talebeliğe kabul ettiğiniz için pek çok sevindik. Dünyalar bizim oldu. Gözlerimiz sevinç yaşlarıyla doldu. Ağladık.. Ve ağlayarak, Rabbimiz Teâlâ Hazretlerine hadsiz şükürler ettik. Cenab-ı Hak bu fakirleri, yüzotuz tane eşsiz eserleri heryerde aşkla okuyan siz gibi dünyada birtek Bediüzzaman olan haşmetli bir Üstadın dualarına dahil eyledi. Bu zamanın en büyük zâtı olan Risale-i Nur sahibinin talebesi olmak gibi çok büyük bir şerefe, çok büyük bir nîmete vâsıl etti.

Ah üstadımız, ne yapalım! Hediye kabul etmiyorsunuz ki, hediye gönderelim. Siz bizim ebedî hayatımızı kurtardınız. Biz size,en küçük bir iyilik dahi yapamıyoruz. Gerçi dünyalar dolusu iyilik edilse, yine sizin bizi îman-ı kâmile eriştiren Risale-i Nur gibi büyük bir lütfunuza mukabil gelemez. Cenab-ı Hak siz Üstadımızdan ebediyen razıolsun. âfiyetler, şifaler versin. Ve bizleri Üstadımız Bediüzzamandan ayırmasın. Âmin... Ey Rabbimiz! Sevgili Peygamberimiz Habibin hürmetine, bu duamızı kabul eyle. Âmin..

Büyük Üstadımız Efendimiz!

Kendimizde size talebe olmaya likayat görmüyoruz. Sizin bizlere olan çok şefkatiniz, pek ziyade hamiyetiniz; bizleri dünyada ahirette

saadetlere kavuşturan Risale-i Nur talebeliğine dâhil etmektedir. Risale-i Nuru okuyoruz. Âhiret hemşireleriniz Risale-i Nur'a çok müştaktırlar. Beraberce okuyoruz. Nur Risalelerinden çok, hem pekçok istifadeler ediyoruz. Bizler şimdiye kadar Risale-i Nurda kadınlara verilen çok kudsî dersleri; hiçbir kitapta görmedik, hiçbir hocadan işitmedik. O pek kıymetli, pek güzel, pek tatlı îman hakikatleri bizim ruhumuzun gıdasıdır.

Risale-i Nurdaki mukaddes Kur'an hakikatleri; bizim kalblerimize işliyor, kalbimizde nurdan muhabbet alevleri yandırıyor, îmanımıza kuvvet veriyor, mâneviyatta derecatımızı yükseltiyor. Risale-i Nur, bizi fitnelerden uzaklaştırıyor, tarik-i müstakîme, Kur'an yoluna intisap ettiriyor. Bizi şeytanların cinnilerin ve bizi din perdesi altında aldatıcı, kandırıcı kimselerin şerlerinden emin kılıyor. Hak Tealâ Hazretleri siz Üstadımızdan ebediyen razı olsun, uzun ömürler versin... Siz Üstadımıza olan şükranlarımız sonsuzdur.

Sevgili Peygamberimiz Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz, siz Üstadımıza ve Nur Talebeleri kardeşlerimize îman ve Kur'an hizmetinde ebediyen muin ve yardımcı olsun. Cenab-ı Hak, sizleri bu Kur'an hizmetinde muvaffak eylesin. Âmin, Âmin, Âmin.

Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Nasıl dert yanalım! İfsat komiteleri, din düşmanları desiselerle biz kadınları ifsad ettiler; çoklarımızı İslâmiyetten uzaklaştırdılar. Bizi yüksek İslâm terbiyesinden, yüce İslâm edebinden mahrum ettiler. Hâlâ da dinimize zararlı şeyleri bize aşılamağa çalışıyorlar. Hadsiz hamd ve senâlar olsun Rabbimize ki, Risale-i Nur bizi bunlara kapılmaktan dahi kurtardı. Risale-i Nura nail olunca, kalblerimize nurlar yağdı. Ruhumuzda nurlu âlemlere pencereler açıldı. Nur Risalelerini okudukça îmanımıza, mukaddes dinimize bağlılığımız ziyadeleşti. Peygamberimiz Habib-i Zişan Efendimize muhabbetimiz fazlalaştı. Allaha olan itâatimiz, sevgimiz, aşkımız sonsuz bir hâle geldi. Nurları okudukça dinimize, imanımıza zarar veren şeyleri ayırt etmeğe başladık.

Dinî bir ders veriyorum diye biz safdil kadınları aldatıp yanlış yollara bizi teşvik eden kimselere gitmez olduk. Çünkü Risale-i Nur bizim gözümüzü açtı. Risale-i Nuru okumadan evvel bunları bilemiyorduk. Başka şeylere, başka heveslere uyarak günahlar

işliyormuşuz. Pâk İslâm kadınlığının şerefine yakışmayan Avrupalı gâvurların vaziyetlerini taklide kapılıyormuşuz. Risale-i Nur bizi cehaletten,o çirkin şeylerden kurtardı. Günahlardan uzaklaştırdı; sevaplara nâil kıldı. Risale-i Nur bizim her derdimize derman; acılarımıza nurlu birer merhem oldu. Şimdi îman ediyoruz ki; Risale-i Nur her şeye devâdır. Bu pek nûrânî, pek feyizli eserler bize kâfidir. Başka şeylere gitmeye, aramaya ihtiyaç bırakmıyor.

Biz kadınlar, Elhamdülillâh dinimize bağlıyız. Fakat biz; bize hakikî bir surette dinimizi öğretecek, bizi ibâdete, güzel amellere, güzel ahlâka sevkedecek eserlerden mahrum edildik. Dinsizler kadınları şaşırttılar. Bunun için bize Kur'an yolunu öğreten İslâmiyetin nurlu, selâmetli caddesinde îman ilmini tahsil ettirerek yürüten Nur Risaleleri gibi bir mürşit-i kâmil lâzımdı. Buna çok muhtaç idik. Bizi ebedî saadetlere nail kılacak, bizi Kur'an nurlarıyla nurlandıracak, Kur'an-ı Kerîmin sonsuz feyizleriyle feyizlendirecek Nur Risaleleri gibi bir üstada, bir esere ihtiyacımız fazla idi. Demek bu Nurları bu eserleri, bu Üstadı görmüyormuşuz. Demek gaflette imişiz. Gördük, ayıldık, uyandık; Risale-i Nur'a sarıldık. Başkalarının aldatmalarından kurtulduk. Nur Risalelerindeki Kur'an, îman nurlarına eriştik. Elhamdülillâh, Allahın bu büyük lütuf ve keremine hadsiz şükürler ederiz.

Üstadımız; biz Nur Risalelerine ruh u canımızla sarılıyoruz. "Hanımlar Rehberi" "Gençlik Rehberi" , "Küçük Sözler", "Hastalar Risalesi", "İhtiyarlar Risalesi" bizim en büyük rehberimizder. Bizim acılarımızı gideren nûranî derslerimizdir. "Hanımlar Rehberi" defalarca okunmağa şayeste bir eserinizdir. Okudukça, okumak şevki doğuyor. "Gençlik Rehberi"ni, tekrar tekrar okuyoruz. Tekrar ettikçe anlayışımız artıyor. Ruh ve kalblerimizde te'siri ziyadeleşiyor.

"Sözler"i, "Hastalar Risalesi"ni, "İhtiyarlar Risalesi"nı sık sık okuyoruz. Bu Risalelere, bizler ekmekten, sudan, havadan ziyade muhtaç olduğumuzu; okudukça idrak ediyoruz, anlıyoruz. Böyle böyle Nur Risalelerini devrediyoruz. Nur Risaleleri bizim ruhumuzdur, kalbimizidir, başımızın tacıdır, gönlümüzün nûrudur. Nurları sinemize basıyoruz. Onları yanımızdan, dilimizden, çantamızdan eksik etmiyoruz..

Üstadımız! Nur Risalelerindeki îman nurları, birer gül-ü Muhammedî (Aleyhissalâtü Vesselâm) gibidir. Biz, bu eserlerinizin bize ne kadar faydalı olduğunu; ruhumuza, kalbimize ne derece te'sirler verdiğini dile getirmekter âciziz.

Üstadımız; Nur talebelerinin okudukları bir eşi, bir benzeri daha dünyada olmayan "Cevşenül-Kebîr" isimli Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinin duasını ve çok sevaplı, çok nurlu, çok faziletli salâvat-ı şerifelerinizi elde ettik, okumağa başladık. Sizin devam ettiğiniz bu pek kıymettar, çok mübarek evradlar; bizim zikrimiz bizim virdimiz oldu. Elhamdülillâh! Fakat, en ziyade Risaleleri okumağa gayret ediyoruz, ehemmiyet veriyoruz. Çünkü, Nur Risalelerini ne kadar sık sık okursak, bu dualardan daha ziyade feyz alıyoruz. Dualları, evradları mübarek gecelerde, hususen Leyle-i Regaib ve Leyle-i Berat, Leyle-i Kadir ve Cuma geceleri gibi vakitlerde okuyoruz.

Cenab-ı Allah, şefkate çok muhtaç olan biz kadınlara; siz gibi çok şefkatli, çok merhametli bir zâtı üstad eyledi. Dünya yüzünde en doğru ve en yüksek, en hakikî en büyük bir mürşid olan Nur Risalelerini bizlere ihsan buyurdu.

Fâni bir üstada yapışmamışız kı, o vefat edince biz mürşidsiz kalalım. Ölmeyen, bâki olan Kur'an tefsiri Risale-i Nur gibi ebedî bir üstad var. Üstadımız ebediyen bize üstadlık edecek, bize hâmi olacak, bizi ölünceye kadar nurlandıracak İnşallah.

Allahımıza çok şükürler olsun. biz artık yüksek bir mektep olan Nur Mektebine girdik. Kur'an Nurlarına intisap ettik. Risale-i Nur bizim yüksek derslerimizdir. Risale-i Nur; en büyük nur kaynağı, en zengin feyiz hazinesidir. Biz kadınlar Nur talebeliğiyle iftihar ediyoruz, şeref duyuyoruz. Bu aldatıcızamandı, tehlikelerin insaniyeti boğduğu bu asırda; koruyucu en büyük kal'a, Risale-i Nura talebe olmaktır. Risale-i Nur talebeliği, en büyük bir şereftir. Kur'an hakikatlerini kalbimize, ruhumuza, aklımıza işleyen Nur Risalelerine intisap etmek; Kur'an'a, İslamiyete intisap etmekdir.

Bilhassa, kadınların sâfiyetinden istifade ederek aldatıcı kimselerin çok olduğu bu karışıklık devrinde; en müstakim yol, en doğru rehber, en hakikî üstad Risale-i Nurdur, Risale-i Nur Kur'an yoludur. Risale-i Nur, îman ve İslâmiyet yoludur. En güzel, en şirin,

en zevkli nûrânî hakikatler Risale-i Nur'dadır. İnsan Kelime-i Tevhid'in zikrini yaparken, Kur'an okurken nasıl İlâhi bir aşkla dolarsa; Risale-i Nur'u okurken, dinlerken de öyle oluyor. Çünkü Risale-i Nur, baştan başa Kelime-i Tevhid'in hakikatlarını ders veriyor. Kur'an hakikatlarını, Tevhid hakikatlarını bize anlatarak kalbimize, aklımıza, ruhumuza nakşediyor. Hepsini lâyıkıyla anlayamasak da, anlayabildiğimiz kadarı bizi kurtarıyor. Anlayamadığımız yüksek hakikatları da; mânen bize te'sir ediyor. feyizlendiriyor, nurlandırıyor. Onun için, Nur Risaleleri defalarca okunuyor, tekrar tekrar mütalâa ediliyor.

Üstadımız Efendimiz Hazretleri; siz aldatmayan, özü-sözü bir olan, ilmiyle amel eden hakikî bir üstadsınız. En müstakîm, hakikî bir mürşid-i kâmilsiniz. Size teklif edilen hediyeleri şimdiye kadar reddetmemiş olsaydınız, altından saray yaptırırdınız. Siz Nur Risaleleriyle hakikî bir üstad, hakikî en büyük bir mürşidsiniz ki; kendiniz için dünya menfaatlerini toplamadınız, dünya servetleri peyda etmediniz... Dünyayı terkettiniz. Sırf Allah rızası için îman dersleri verdiniz; Kur'ana hizmet ettiniz. İşte sizdeki bu ihlâs içindir ki; biz kadınlar ve milyonlarca erkekler, ihtiyarlar, gençler kitaplarınıza sarılıyorlarl.. derslerinize itimatla devam ediyorlar. Din için îman için fedâi oluyorlar. Risale-i Nur uğrunda bütün müşkülâtlara göğüs geriyorlar. Sizin sözlerinize çok ehemmiyet veriyorlar, inanıyorlar.

Siz, Kur'an-ı Kerîmde kadınların kıymetini, iffet ve ismetini muhafaza eden, onları pis nazarlardan koruyan âyeti tefsir ettiğiniz için dinsizler sizi idam mahkemesine verdiler, zindanlara attılar. O mahkemelerde, size verilecek ölüm cezasından hiç kormadınız. Tahammül edilmez işkencelere tahammül ettiniz, yılmadınız. Yine o Âyet-i Kerîminin tefsiri olan ve kadınlığın hukukunu müdafaa eden Risalenizi metanetle müdafaa ettiniz. Bu asırda kötü şeyler içinde bırakılan ve dinî, hakikî bir koruyucuya pek muhtaç olan kadınları; mâ'siyetten koruyan, yükselten risalenizi yine neşrettiniz, bizlerin imdadına yetiştirdiniz. Bize efendilerimiz diyorlar ki: "Bu otuz-kırk sene içinde, kadınları müdafaa eden İslâmî bir eseri yazmağa hiçbir kimse cesaret edemedi. Böyle bir eserî, dinsizlerin işkenceleri içerisinde, ancak Bediüzzaman yazabildi. Kadınlık âlemine büyük rehber oldu.."

Üstadımız; siz, dinsizlerin çok olduğu böyle bir zamanda, sizi idam etmek için götürdükleri mahkemelerde Kur'anı ve İslâmiyeti müdafaa ettiniz.

Mürşid-i kâmilin nasıl bir zat olacağını, Abdülkadir-i Geylâni (R.A.),Şâh-ı Nakşibend (R.A.) Hazretleri gibi büyük zatların kitaplarından öğrenen kardeşlerimiz vardır. Bizler, en büyük bir üstadın, en büyük bir mürşid-i kâmilin şartlarını, hallerini, evsafını tamamen sizde buluyoruz, eserlerinizde okuyoruz. Mürşid-i kâmil, ancak, yukarıda bir-iki vasfını arzettiğimiz şekilde olan bir zattır. Biz, ancak öyle olan siz gibi bir Üstada ve eserlerine bağlanıyoruz. Çocukluğunuzdan beri istikametle geçen sizin hallerinizi çoklar aynen gördükleri gibi, mahkemelerde de sizin hâliniz ayan-beyan oldu. Bunlar, sizin bu zamanda emsâli olmayan eser sahibi en büyük bir zat olduğunuza delildir.

Sizin Risale-i Nur eserlerinize can ü gönülden itimat ediyoruz. Nur-u Kur'anı sevgiyle, muhabbetle okuyoruz. Siz bütün ömrünüzdeki hallerinizle, Peygamber-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin gittiği Kur'an yolunda gidiyorsunuz. Dinî eserlerin yasak edildiği acı günlerde, îmanı kurtaran Nur Risaleleri gibi eserler verdiniz.

Hazret-i Peygamber Efendimizin yolunu tam takip ettiğinizden; idamlardan, mahkemelerden, zulümlerden korkmadınız. Ve Allah'ın inâyetiyle, yüz otuz parça Nur Risalelerini vücuda getirdiniz. Şahlanmış arslanlar gibi İslâm dinini idam mahkemelerinde müdafaa ettiniz.

Muazzez Üstadımız!

Yirmi seneden beri Risale-i Nur'a hizmet eden kıymetdar talebeniz, muhterem vâlidemiz Âsiye Hanım buradadır. Bizlere Risale-i Nur'u tanıttı. Kadınlar arasında îmana, Risale-i Nur'la büyük hizmetler yaptı. Ankara'daki annemiz Risale-i Nur'a ihlâsla hizmet ediyor. Çok hanımların Risale-i Nur'la mes'ud olmalarına, îmanlarının kurtulmasına vesile oluyor. Afyon havalisindeki şehadetli, nurlu, faaliyetli nurcu kardeşimiz Risale-i Nur'un mesleğine uygun olarak hizmet ediyormuş. Birçok hanımlar, genç kızlar onun vasıtasıyla Risale-i Nur'dan îman dersi okumak bahtiyarlığına erişiyorlarmış. Antalyada da birçok Nurcu kardeşlerimizin Risale-i Nur'a çalıştıklarını, Risale-i Nur'u yazdıklarını işittik, çok mesrur olduk...

Hem Nurlara çalışan bu Nurcu kardeşlerimize, hem vatanımızdaki bütün âhiret kardeşlerimize dualar eder, onları ruh u canımızla tebrik ederiz.

Uzun yazdık, affınızı yalvarıyoruz; Nurun muhabbeti, Nur'un sevgisi biz durdumuyor. Daima Nurdan konuşuyoruz. Her zaman dilimizde, kalbimizde, ruhumuzda Nurun sevgisi... Nur okuyacağız. Nur taşıyacağız... Nur yazacağız İnşaallah..

Ankara'da, Risale-i Nur matbaalarda binlerce basılıyormuş. Bu en büyük bayramımızdır. Bu bayram, bütün Dünyadaki din kardeşlerimizin bayramıdır. Bunun için başta siz Üstadımızı ve bütün Risale-i Nur Talebelerini tebrik ederiz. Buradaki Risale-i Nur'la alâkadar âhiret hemşirelerimiz ve bizler size pek çok selâmlar ve dualar ediyoruz. En büyük hürmetlerimizle ellerinizden öperiz.

Üstadımız Efendimiz Hazretleri! Biz, bu dehşetli zamanda, Risale-i Nur'dan aldığımız derslerle îmanı kazanmak gibi nihayetsiz bir saadete nâil olduğumuzdan dolayı kalbimize doğan şükranlarımızı işte bu suretle yazdık. Eğer elimizden gelse. Risale-i Nur'un kadınlara ve bütün İslâm milletlerine verdiği faydaları, binlerce sahifeler dolusu kaleme alacağız. Ama mümkün değildir.

Öyle bir zaman gelecek ki; milyonlarca kadınlar Nur Risalelerinin dairesine pervaneler gibi Risale-i Nur derslerine koşacaklar. Risale-i Nur'dan kudsi îman derslerini alacaklar, dinleyecekler. Nur semasında Nurlar teneffüs edecekler. Cennet-ül-Firdevs'i kazandıran îman nimetine nâil olacaklardır.

Çok şefkatli, çok merhametli Üstadımız! Risale-i Nur'un bu büyük bayramını tekrar tebrik ederiz. Biz siz müşfik Üstadımızdan Risale-i Nur'dan ölünceye kadar ayrılmayacağız. Siz ve Risale-i Nur; dünyada mürşidimiz, âhirette şefaatçimiz Canımız, Nur-u Kur'an ve îman olan Risale-i Nur'a ve Kur'an dellâlı siz Üstadımıza kurban olsun... Her şeyimiz Risale-i Nur'a feda olsun.

Elbâki Hüvelbâki

İstanbulda, duânıza muhtaç talebeleriniz

ve mânevi evlâdlarınız:

Hayrünnisâ, Seyyide, Emine, Fatma.

Hanımlar Rehberi : Mektup 11

Mektup 11: Nurcuların Kasidesi

***Nurcuların Kasidesi* (1)**

Annem beni yetiştirdi, bu hizmete yolladı.
Teslim etti Risaleyi, Allah'a ısmarladı.
Boş oturma çalış dedi, hizmet eyle îmana.
Sütüm sana helâl etmem, çalışmazsan Kur'âna.
Yazdığımız Risaledir, okuyoruz Kur'anı;
Biz Nur'ların yardımıyla hıfzederiz îmanı.
Medrese-i Nûriyedir Sav ve Barla, Eflâni;
Şakirdlere müzahirdir Abdülkadir Geylâni.
Mübarekler heyetiyle Nur ve Gül Fabrikası;
Kalemleri kılınç gibi, zamanın hârikası.
Hapishane dedikleri oldu birer medrese;
Genç, ihtiyar, kadın, erkek koşuyorlar bu derse.
Tamam otuzbeş senedir küfürle etti cihad;
Tarih-i İslâmda pek ender görünür bu sebat.
Ey Nurcular! Ey Nurcular! Ey Mübarek Kardeşler!
Her an sizden râzı olsun Allah ve Peygamber..

---

(1): Askerlerin "Annem beni yetiştirdi. bu vatana yolladı" marşına bir nazire olarak yazılan bu kaside, o makamda ve Gazâli Hazretlerinin "Ey Risâlet tahtının hurşid-i mâh-ı enveri" nâ't-ışerifi makamında okunabilir.

Hanımlar Rehberi : Diger Parcalar

Diğer Parçalar

- 7.Reca: Hanımların Rehberinde iki-üç defa zikredilen عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ hadîs-i şerifinin sırrı münasebetiyle "İhtiyarlar Risalesi"nden "Yedi Rica" ona zeyledildi.)
- 24.Lema: Tesettür hakkındadır
- 7.Mektub: Hz.Peygamberin Zeyneb'i tezevvücü
- Sual: Taaddüd-ü zevcat gibi bâzı mesâili, bâzı ecnebiler serrişte ederek, medeniyet nokta-i nazarında şeriata bâzı evham ve şübehâtı irad ediyorlar?
- 32.Sözün 2.Mebhası
- 17.Mektub: Çocuk Taziyenamesi

Fihrist

Fihrist Risalesi

Âyât-ı Kur'âniyenin Bir Nevi Tefsiri Olan
Risale-i Nur Eczalarının Mücmel Bir
Fihriste sidir.

Müellifi
Bediüzzaman
Said Nursî

•1.Cild
•2.Cild
•Takriz
•Kaside

Fihrist : 1.Cild

Fihrist Risalesi

1.Cild [15.Lema]

Fihrist : 1.Cild : Soz 1-8

Birinci Söz

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

in çok esrâr-ı mühimmesinden bir sırrını güzel bir temsil ile tefsir eder. Ve "Bismillâh" ne kadar kıymettar bir şeâir-i İslâmiye olduğunu gösterir.

İkinci Söz

وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

meâlinde ve iman hakkındaki âyetlerin mühim bir sırrını gayet makul bir temsil ile tefsir eder. **(Haşiye-1)**

Üçüncü Söz

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

âyetinin meâlinde ve iman hakkındaki âyetlerin mühim bir hakikatini mantıkî bir temsil ile tefsir ediyor. **(Haşiye-2)**

Dördüncü Söz

اِنَّ الصَّلَوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

âyetinin meâlinde ve namaz hakkındaki âyetlerin mühim bir sırrını, gayet makul ve mantıkî bir temsil ile tefsir ediyor. Zerre miktar insafı bulunanı teslime mecbur ediyor.

Beşinci Söz

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُوَن

âyetinin meâlinde ve takvâ ve ubûdiyet hakkındaki âyetlerin ve vazife-i ubûdiyet ve takvânın mühim bir sırrını gayet güzel bir temsil ile tefsir ediyor. O tefsir herkesi ikna ediyor.

Altıncı Söz

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ
اِنَّ اللهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

âyetinin meâlinde ve nefis ve malını Cenab-ı Hakka satmak hakkındaki âyetlerin gayet mühim bir sırrını tefsir etmekle beraber, nefis ve malını Cenab-ı Hakka satanların beş derece kâr içinde kâr ve satmayanların beş derece hasâret içinde hasâret kazandıklarını, gayet mukni bir temsil ile tefsir ediyor. Hakikate karşı mühim bir kapı açıyor.

Yedinci Söz

يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَلا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْيا وَلا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ

âyetinin meâlinde ve "İman-ı Billâh ve'l-yevmi'l-âhir" ve hayat-ı dünyeviye hakkındaki âyetlerin mühim bir sırrını gayet mâkul bir temsil ile tefsir etmekle beraber, ehl-i gaflet hakkında dünyanın ne

kadar dehşetli; ve mevt ve ecel, ne kadar müthiş; ve acz ve fakr, ne kadar elim olduğunu ve ehl-i hidâyet hakkında hayat-ı dünyeviyenin içyüzü, ne kadar güzel ve kabir ve ecel ve azc ve fakr nasıl birer vesile-i saadet bulunduğunu gayet kat'î bir tarz ile ispat eder. Saadet-i dâreyne giden yolu gösterir.

Sekizinci Söz

اَللهُ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ اْلحَيُّ الْقَيُّومُ
اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ اْلاِسْلاَمُ

âyetlerinin meâlinde mahiyet-i dünya ve dünyada mahiyet-i insan ve mahiyet-i din hakkındaki âyâtın mühim bir sırrını (Suhûf-u İbrahimiyede aslı bulunan) güzel ve parlak bir temsil ile tefsir etmekle beraber, dünyanın mahiyetini ve dünyadaki ruh-u insanî ve insandaki dinin kıymetini göstermekle beraber, dinsiz insan en bedbaht mahlûk olduğunu ispat etmekle şu âlemin tılsımını açan ve ruh-u beşeri zulmetten kurtarmak çarelerini göstermekle beraber, gayet latîf ve güzel bir muvazene ile; fâsık olan bedbaht adamın müthiş vaziyetini, sâlih olan bahtiyar adamın saadetli vaziyetini gösteriyor.

Haşiye-1: Bu temsilin meâliyle mühim bir mecliste, Ankara da, otuz sene evvel Ziya Gökalp gibi müthiş bir mülhid şakk-ı şefe etmeyecek derecede ilzâm oldu.

Haşiye-2: Bu temsilin mealiyle yirmi beş meb'us ve içinde mühim kumandanlar bulunduğu halde teslime mecbur oldular.

Fihrist : 1.Cild : Soz 9-13

Dokuzuncu Söz

فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّموَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

âyetinin meâlinde ve beş vakit namaz hakkındaki âyâtın gayet mühim bir sırrını "Beş Nükte" ile tefsir etmekle beraber, mâlûm olan beş vakit namazın o vakitlere hikmet-i tahsisini o kadar güzel ve şirin bir tarzda beyan ediyor ki, zerre miktar şuuru bulunan bir insan, bu câzibedar hikmet ve parlak hakikate karşı teslime mecbur olur. Ve cesed-i insan; havaya, suya, gıdaya muhtaç olduğu gibi, ruh-u insan da namaza muhtaç bulunduğunu gayet kat'î bir sûrette beyan eder.

Onuncu Söz

فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ اِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

âyetinin meâlinde ve haşir ve âhiret hakkındaki âyâtın mühim bir hakikatını, on iki mantıkî ve mâkul suret-i temsiliye ile ve oniki hakaik-ı kâtıa-i bâhire ile tefsir etmekle beraber, iman-ı bi'l-âhireti o kadar kuvvetli bir surette ispat eder ki, bütün bütün kalbi ölmemiş ve bütün bütün aklı sönmemiş bir insan o isbata karşı teslim olur, izn-i

İlâhi ile imana gelir. İmana gelmezse de inkârdan vazgeçmeye mecbur olur.

Onbirinci Söz

وَالشَّمْسِ وَضُحَيهَا .. وَالْقَمَرِ اِذَا تَلَيهَا ..
وَالنَّهَارِ اِذَا جَلَّيهَا .. وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشَيهَا
وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَيهَا .. وَالاَرْضِ وَمَا
طَحَيهَا .. وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيهَا .. فَاَلْهَمَهَا
فُجُورَهَا وَتَقْوَيهَا
قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكَّيهَا .. وَقَدْ خَابَ مَنْ
دَسَّيهَا
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ

âyetlerinin yüksek ve geniş bir hakikatını Sûre-i Şemsin mu'cizâne işaret ettiğini ve kâinatı muntazam bir saray sûretinde gösterdiğini, ulvi ve vüs'atli bir temsil ile tefsir etmekle beraber, mahiyet-i insaniyedeki vezâif-i ubûdiyet ve cihâzât-ı insaniyeyi ve Rubûbiyyet-i İlâhiyenin envâ-ı tecelliyatına karşı ubûdiyet-i insâniyenin mukabelelerini o kadar güzel bir sûrette ispat ediyor ki: Sûre-i Veş-şems'in mu'cizâne olan işârâtını hârika bir sûrette ve en azîm bir dairede âzam bir Rubûbiyeti ekmel bir ubûdiyetle karşılaştırıyor.

Onikinci Söz

وَمَنْ يُوءْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا

وَ بِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ .. وَ بِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ .. وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ

âyetlerinin meâlinde ve hikmet-i Kur'âniyenin fazileti hakkında yüzer âyâtın mühim bir hakikatını, hikmet-i felsefe ile hikmet-i Kur'âniyenin muvazenesi sûretinde gayet parlak bir temsil ile tefsir etmekle Kur'ân'ın bir mu'cizesini ve i'câzını ve onun karşısında hikmet-i felsefenin aczini ve sukutunu hârika bir sûrette ispat eder, körlere de gösterir. Bu söz, On Birinci Söz gibi gayet mühimdir. Herkes onlara muhtaçtır.

Onüçüncü Söz

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

âyetiyle

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ

âyetinin meâlinde ve hikmet-i Kur'âniyenin kudsiyeti ve vüs'ati ve şiirden istiğnası hakkındaki âyâtın mühim bir sırrını tefsir etmekle beraber, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın yüksek mu'cizâne hikmetini, felsefenin aşağı ve dar hikmeti ile muvazene ediyor. Hikmet-i Kur'âniyedeki kesret ve vüs'ati ve felsefenin fakr ve iflâsını muhtasar beyân etmekle beraber. Kur'ân'ın şiirden istiğnâsının ve adem-i tenezzülünün sebebi, hakaik-ı Kur'âniyenin yüksekliği ve parlaklığı olduğunu gösterir. Ve mühim bir temsil ile bir nevi i'câz-ı Kur'âniyeyi beyan eder.

Fihrist : 1.Cild : Soz 14-17

Ondördüncü Söz

Dar akıllara sığışmayan yüksek ve geniş bir kısım hakaik-ı Kur'âniyeyi göze görünen emsâl ve nazîreleriyle fehme takrib ediyor. Meselâ:

خَلَقَ السَّموَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ
وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ
وَالسَّموَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ
اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ

âyetlerinin gayet yüksek ve gayet geniş hakikatlerini temsil ve tanzir ile akla kabul ettirir ve kalbi iknâ eder bir tarzda beyan ediyor.

Âhirinde, nefs-i emmareye müessir bir sille-i ikaz var. Nefse esir olan onu okusa ve kabul etse, esaretten kurtulur.

Onbeşinci Söz

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ
وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

âyetinin meâlinde ve melâike ile şeytanların mübarezeleri hakkındaki âyâtın, kozmoğrafyacıların dar akıllarına yerleşmeyen

mühim bir sırrını, "Yedi Basamak" namıyla yedi muhkem hüccet ve metin bir mukaddeme ile tefsir ediyor. Ve şu âyetin semâsından evhâm-ı şeytâniyeyi recmedip tardeder.

Onaltıncı Söz

اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

âyetlerinin meâlindeki çok âyâtın ifade ettiği: "ehadiyet-i zâtiyyesi ile külliyet-i ef'âl; ve vahdet-i şahsiyesiyle muinsiz umumiyet-i Rububiyet ve ferdâniyetiyle şeriksiz şümûl-u tasarrufat; ve mekândan münezzehiyetiyle her yerde hazır bulunması ve nihayetsiz ulviyetiyle herşeye yakın olması; ve bir tek zât-ı ehad olmakla her işi bizzat elinde tutmak" olan hakaik-ı âliye-i Kur'âniyenin Dört Şua namıyla gayet mühim bir sırrını tefsir ediyor. Ve o hakaikı müstakim akıllara ve selim kalblere teslim ettiriyor.

Onyedinci Söz

اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً
وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا اِلاَّ لَعِبٌ وَلَهْوٌ

âyetlerinin meallerinde: Lezzet-i hayat içinde elem-i mevt ve sürur ve visal içinde elem-i zeval hakkındaki âyâtın mühim bir sırrını ve ism-i Kahhar'a karşı Rahman isminin cilvesini gayet güzel bir suretle gösterip tefsir ediyor. Ve ehl-i iman için dünyanın mahiyetini,

seyyar bir ticaretgâh ve muvakkat bir misafirhane ve birkaç günlük bir teşhirgâh ve kısa bir müddet için işleyecek bir tezgâh ve ahz u i'tâ için yol üstünde kurulmuş bir pazar olduğunu gösterip, dünyadan berzah ve âhiret tarafına insan seyahatını sevdirir, ve dehşetini izale eder. Ve bu sözün âhirinde bazı nüshalarda "Siyah Dutun Meyvesi" namıyla kıymetdar ve cazibedar ve şiir kıyafetinde birkaç hakikat var.

Fihrist : 1.Cild : Soz 18-21

Onsekizinci Söz

Bu söz, "İki Makam"dır.
İkinci Makamı: Yazılmamış.
Birinci Makamı: Üç noktadır.

Birincisi: لاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا اَتَوْا وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا âyetinin fahre meftun, şöhrete mübtela, medhe düşkün, hodbin nefs-i emmarenin kafasına sille-i te'dibi vuran bir sırrını,

İkincisi: اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ nun, çirkin ve bahsi hilaf-ı edeb görünen şeylerin güzel cihetlerini gösteren bir sırrını,

Üçüncüsü: اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ âyetinin risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) dair ince fakat kuvvetli bir delilini gösteren bir sırrını tefsir eder.

Ondokuzuncu Söz

يَس .. وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ .. اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

âyetinin mealindeki yüzer âyâtın en mühim hakikatları olan risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) "Ondört Reşha" namıyla ondört kat'î ve parlak ve muhkem bürhanlarla tefsir ve isbat ediyor. Ve en muannid

bir hasmı dahi ilzam eder. Güneş gibi risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) izhar ediyor.

Yirminci Söz:

"İki Makam"dır.

Birinci Makamı: Sure-i Bakara'nın başında: Hazret-i Âdem'e meleklerin secdesi ve bir bakaranın zebhi ve taşlardan su çıkması hakkındaki üç mühim âyete karşı şeytanın gayet müdhiş üç şübhesini öyle bir tarzda reddedip mahveder ki: Şeytanı ve şeytan gibi insanları öyle desiselerden perişan edip vazgeçiriyor. Çünki onlar, tenkid ve itirazlarıyla lemaat-ı i'caziyenin kapısını açtırttılar. O üç âyetten üç lem'a-i i'caziye göründü.

İkinci Makamı: Mu'cizat-ı Enbiya (Aleyhimüsselâm) yüzünde parlayan bir mu'cize-i Kur'aniyeyi göstermekle beraber, mu'cizat-ı Enbiyaya dair âyât-ı Kur'aniyenin ne kadar manidar ve hikmettar olduklarını gösterir. Ve Kur'anda kapalı kalmış çok defineler bulunduğunu ihtar eder.

Yirmibirinci Söz

İki Makamdır.

Birinci Makamı: Namazın o kadar güzel bir tarzda kıymetini ve faidesini gösterir ki, en tenbel ve en fâsık adama dahi namaza karşı bir iştiyak verir ve gayrete getirir.

İkinci Makamı: Şeytanın çok istimal ettiği mühim desiselerini ibtal ediyor. Ve vesvesesi ile mü'minlerin kalbinde açtığı yaraların beşine, güzel merhemler tarif ediyor.

Fihrist : 1.Cild : Soz 22-26

Yirmiikinci Söz

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللَّهُ اَللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

mealinde ve tevhid-i hakikî hakkındaki yüzer âyâtın mühim bir hakikatını "İki Makam" ile tefsir eder.

Birinci Makam: Gayet güzel ve parlak ve muhkem bir hikâye-i temsiliye ile oniki basamak hükmünde "Oniki Bürhan" ile vahdaniyet-i İlahiyeyi, o kadar kat'î bir surette isbat eder ki: En mütemerrid müşrikleri de tevhide mecbur ediyor. Ve kolay fakat kuvvetli ve basit fakat parlak bir surette Vâcib-ül Vücud'un vücudunu ve vahdetini ve ehadiyetini bütün sıfât ve esmasıyla isbat eder.

İkinci Makamı ise: Hakikat-ı tevhidi ve tevhid-i hakikîyi, "Oniki Lem'a" namıyla hikâye-i temsiliyenin perdesi altında oniki bürhan-ı bahire ile vahdaniyet-i İlahiyeyi isbat etmekle beraber, evsaf-ı celaliye ve cemaliye ve kemaliyesini vahdaniyet içinde isbat ediyor. O Lem'alardaki deliller o kadar kat'îdir ki, hiçbir şübhe yeri kalmıyor. Ve o kadar küllîdirler ki, mevcudat adedince, belki zerrat sayısınca marifetullaha pencereler açıyor. Ve onun ile Vâcib-ül Vücud'un vücudunu, umum sıfât ve esmasıyla en muannidlere karşı isbat ediyor.

Yirmiüçüncü Söz

لَقَدْ خَلَقْنَا اْلاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا

وَ عَمِلَوا الصَّالِحَاتِ

âyetlerinin mealindeki çok âyâtın imana dair ve terakkiyat ve tedenniyat-ı insaniyeye medar hakikatlerini "Beş Nokta" ile ve "Beş Nükte" içinde herkese taalluk eden ve herkes ona muhtaç olan on mebhas ile o sırr-ı azîmi tefsir eder. İstidadat-ı insaniye ile vezaif-i insaniyeyi, gayet makul ve makbul bir surette beyan eder.

Bu söz, şimdiye kadar binler adamı hâb-ı gafletten kurtardığı gibi, çoklarını da imana getirmiş. Gayet kıymettar ve yüksek olmakla beraber, temsiller ile fehmi kolaylaşmış, herkes onun dilini anlıyor.

Yirmidördüncü Söz

اَللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ لَهُ اْلاَسْمَاءُ الْحُسْنَى

âyetinin mealinde ve esma-i hüsnanın cilveleri hakkındaki çok âyâtın muazzam bir hakikatını beş dal namıyla mebahis-i azîme ile tefsir ediyor.

Birinci ve İkinci Dalları, mühim esrarın muhtasar bir hazinesidir.

Üçüncü Dal, hadîslere gelen evhamı oniki kaide ile reddeder. Evhamın esaslarını keser.

Dördüncü Dal, kâinat sarayında istihdam olunan nebatat ve hayvanat ve insan ve melaike taifelerinin sırr-ı istihdamlarını ve güzel vazife-i ubudiyet ve tesbihlerini ve haşmet-i rububiyet-i İlahiyeyi cazibedar bir tarzda beyan eder.

Beşinci Dal, اَللَّهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ لَهُ اْلاَسْمَاءُ الْحُسْنَى âyetinin şecere-i nuraniyesinin hadsiz meyvelerinden beş meyvesini gayet parlak ve güzel bir surette gösteriyor. Bu beş meyve ve Otuzbirinci Söz'ün âhirindeki beş meyve, çok şirindirler. Tatlı ilim isteyenler onları alsın okusun.

Yirmi Beşinci Söz

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ ٱلاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْاٰنِ لاَ يَاْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

âyetinin hakikatını teyid eden yüzer âyâtın en mühim bir hakikatı olan i'caz-ı Kur'anîyi tefsir eder. Üç Şua içinde kırk vücuh-u i'caziyeyi beyan ve tefsir ediyor ki; Kur'an, kelâmullah olduğunu; gündüzdeki ziya, güneşin vücudunu gösterdiği gibi, öylece gösterir ve isbat eder. Nısf-ı evvel çendan sür'atli te'lif edilmiş, fakat istirahat-ı kalb ile yazıldığı için izahlıdır. Nısf-ı âhir bazı esbab-ı mühimmeye binaen muhtasar ve mücmel kalmıştır. Fakat bununla beraber her taifeye göre (ve ne fikirde bulunursa bulunsun) bu mübarek Söz, i'caz-ı Kur'anı ona gösterir ve isbat eder. Bu söz şimdiye kadar i'caz-ı Kur'ana karşı çok muannidleri serfüru ettirerek secdeye getirmiş...

Yirmialtıncı Söz

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ

mealindeki âyâtın sırr-ı kadere ait ve "İman-ı bilkader" "Hayrihî ve şerrihî minallahi teâlâ"nın isbatına medar mühim bir hakikatını dört mebhas ile öyle bir surette tefsir eder ki: Havassın fikirleri yetişmediği esrar-ı kaderiyeyi, basit avamların zihinlerine takrib edip anlattırıyor. Hâtimesinde: En kısa ve en selim ve en müstakim bir tarîkın esasını "Dört Hatve" namıyla tezkiye-i nefsin ve tekemmül-ü ruhun medarı olan dört mühim dersi veriyor. Ve hâtimenin hâtimesinde mesail-i müteferrikadan altı mes'ele var ki, birisi Sure-i Feth'in âhirindeki âyetin bir sırr-ı i'caziyesini açıyor.

Fihrist : 1.Cild : Soz 27-29

Yirmiyedinci Söz

وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَى الرَّسُولِ وَ اِلَى اُولِى
الاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ
مِنْهُمْ وَ لَوْلاَ فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ
لاَتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ اِلاَّ قَلِيلاً

âyetinin mealindeki âyâtın içtihada dair mühim bir hakikatını tefsir eder. Ve bu zamanda haddinden tecavüz edip içtihaddan dem vuranların haddini bildirip, ihtilaf-ı mezahibin sırrını güzel beyan eder. "Bu zamanda eski zaman gibi içtihad edebiliriz" diyenlerin ne kadar yanlış hata ettiklerini isbat eder. Bu sözün zeylinde Sahabe-i Güzin'in evliyadan yüksek olan mertebelerini gayet parlak bir surette ve kat'î bir tarzda isbat etmekle beraber, Sahabelerin nev'-i beşer içinde Enbiyadan sonra en mümtaz şahsiyetler olduklarını ve onlara yetişilmediğini kat'î bir surette isbat eder.

Yirmisekizinci Söz

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الاَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا
هَذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ

مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

âyetinin Cennet'e ve saadet-i ebediyeye dair hakikatını teyid eden yüzer âyâtın mühim bir hakikatını iki makamla tefsir eder.

Birinci Makam: "Beş Sual ve Cevab" namıyla Cennet'in lezaiz-i cismaniyesine ve huriler hakkında medar-ı tenkid olmuş mes'eleleri öyle güzel bir surette beyan eder ki, herkesi ikna eder.

İkinci Makam: Arabiyy-ül ibare olarak oniki lasiyyema kelimesiyle başlar ve gayet kuvvetli ve kat'î ve hiç bir cihette sarsılmaz, haşre dair, Cennet ve Cehennem'in hakkaniyetine medar binler bürhanı tazammun eden bir bürhan-ı bahirdir ki; o bürhan, Onuncu Söz'ün menşe'i ve esası ve hülâsasıdır.

Yirmidokuzuncu Söz

قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى
وَالْمُوءْمِنُونَ يُوءْمِنُونَ بِاللهِ وَ مَلَئِكَتِهِ
وَ مَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاَّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ
مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

âyetlerinin mealindeki yüzer âyâtın haşir ve beka-i ruha ve melaikeye dair üç mühim hakikatını tefsir eder. Beka-i ruhu o kadar güzel isbat eder ki: Cesedin vücudu gibi, ruhun bekasını gösterir. Ve melaikenin vücudlarını, Amerika insanlarının vücudları gibi isbat eder. Ve Haşir ve Kıyametin vücud ve tahakkuklarını o kadar mantıkî ve aklî bir surette isbat eder ki: Hiçbir feylesof, hiçbir münkir itiraza mecal bulamaz. Teslim olmazsa da mülzem olur. Hususan âhirindeki "Remizli Nüktenin Sırrı" namıyla haşr-i ekberin esbab-ı mûcibesini ve hikmetlerini öyle bir tarzda beyan eder ki; tılsım-ı kâinatın üç

muammasından bir muammasını gayet parlak bir surette halleder. **(Haşiye)**

Haşiye: Yirmidokuzuncu Söz'ün göz ile görünen bir kerameti var. O kerameti gösterir nüshalar yazılmıştır. O kerameti göstermeyen nüshalar hatt-ı hakikisine rast gelmemiş. Ezcümle, onaltı sahifesinde ihtiyarsız, tasannu'suz her sahifenin satırlarının başlarında [onaltı elif] gelmesidir.

Fihrist : 1.Cild : Soz 30-31

Otuzuncu Söz

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكَّيهَا .. وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيهَا

عَالِمِ الْغَيْبِ لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمَوَاتِ وَلاَ فِى اْلاَرْضِ وَلاَ اَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلاَ اَكْبَرُ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

âyetlerinin enaniyet-i insaniye ve tahavvülât-ı zerrat hakkındaki hakikata dair gelen âyâtın iki mühim sırrını iki maksad ile beyan eder. Birinci Maksad, enaniyet-i insaniyenin muamma-yı acibesini hallederek silsile-i diyanet ile silsile-i felsefenin menşe'lerini gayet parlak bir tarzda gösterir. İkinci Maksad, tahavvülât-ı zerratın tılsımını keşfediyor. Zerratın harekâtını, o derece hikmetli ve muntazam gösteriyor ki: O umum zerreler, Sultan-ı Ezelî'nin muhteşem ve muazzam bir ordusu ve muti' ve müsahhar memurları olduğunu kat'î delillerle isbat eder. Yirmidokuzuncu Söz nasılki tılsım-ı kâinatın üç muammasından birisini keşfetmiş. Bu Otuzuncu Söz dahi akılları hayrette bırakan ve feylesofları sersemleştiren o tılsımın üç muammasından ikinci muammasını halletmiştir. Hususan hâtimesinde: Yedi hikmet ve yedi kanun-u azîm ile bir ism-i a'zamın tecellisini göstermekle; tahavvülât-ı zerratın hikmetini gayet kat'î ve parlak bir surette gösterdiği gibi, zîhayat cisimlerini, o zerratın seyr ü seferine bir misafirhane ve bir kışla ve bir mekteb hükmünde gösterir, isbat eder. **(Haşiye)**

Otuzbirinci Söz

سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَام اِلَى الْمَسْجِدِ الاَقْصَى الَّذِى وَ النَّجْمِ اِذَا هَوَى

âyetlerinin hakikatını teyid eden âyâtın en mühim bir hakikatı olan Mi'rac-ı Ahmediye'yi (A.S.M.) ve o mi'rac içinde kemalât-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) ve o kemalât içinde risalet-i Ahmediye'yi (A.S.M.) ve o risalet içinde çok esrar-ı rububiyeti tefsir eder. Ve kat'î delillerle isbat eder bir risaledir. Muhtelif tabakattan olan insanlardan bu risaleyi kim görmüşse, karşısında hayran olup, akıldan uzak mes'ele-i mi'racı en zahir ve vâcib ve lâzım bir tarzda gösterdiğini kabul ediyorlar. Hususan o şecere-i nuraniye-i mi'racın âhirlerinde beşyüz meyveden "Beş Meyve"sini o kadar güzel tasvir eder ki; zerre mikdar zevki, şuuru bulunan onlara meftun olur.

Haşiye: Bu Otuzuncu Söz çıktığı zaman, kalbini kaybetmiş bir adam okuyup ehemmiyet vermeyerek, yatarken yastığının altına koymuş, yatmış. Rüyasında üç defa birbiri üstüne o adamı boğmak için boğazını sıkmışlar. O adam uyanıp tekrar yatar, yine aynı hâl... Rüyâsında ona denilmiş: "Niçin başının altına bunu bırakıyorsun, hürmetsizlik ettin!" O adam da, temerrüdü terkedip, kemâl-i hürmetle o risaleyi alıp rafa bırakır. Sonra yatar. Sabahleyin rastgeldiklerine hikâye eder.

Hem Hizmet-i Kur'âniyede mühim bir rükün olan Hüsrev, o risalenin kendisine tesliminden mukaddem, Peygamber Aleyhissalatü Vesselâmla münasebattar bir rüya görmüş. Bu Söz, gördüğü rüyanın hakikatlerini tabir ettiğini, bu Sözün o gün eline geçmesiyle görmüş. Ve bu rüya onun için bir keramet-i kat'iye hükmüne geçmekle, tamamiyle hizmete teslim olmuş ve Nurun kahramanı olmuştur.

Fihrist : 1.Cild : Soz 32

Otuzikinci Söz

Üç Mevkıftır

Birinci Mevkıf

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللّٰهُ لَفَسَدَتَا قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ اَللهُ الصَّمَدُ âyetinin mealindeki yüzer âyâtın vahdaniyete dair en mühim hakikatını öyle bir surette isbat eder ki; şirk ve küfür yolunu muhal ve mümteni' gösterir. Kâinatın etrafından küfür ve şirki tardeder. Zerrat adedince vahdaniyetin delilleri bulunduğunu beyan eder. Gayet latif ve yüksek ve mantıkî bir muhavere-i temsiliye suretinde, hadsiz geniş mesaili o temsil içinde dercedip gösterir. Ve zeylinde gayet latif birkaç mes'ele var ki; hakikat oldukları halde şiirin en parlak ve geniş hayalinden daha parlak, daha geniştir.

İkinci Mevkıf

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ اَللهُ الصَّمَدُ in hakikatına dair sırr-ı ehadiyete ve vahdete gelen teşkikat ve evhamı izale eder. Ehl-i dalaletin ehl-i tevhide karşı ettikleri itirazatı kat'î bir surette reddediyor. Birinci Mevkıf'tan daha kuvvetli, âyât-ı Kur'aniyenin vahdaniyete dair mu'cizane isbatlarını gösterir. Ehadiyet-i Zâtiye ile bütün eşyayı birden bir anda tedbir ve terbiye etmek olan hakikat-ı muazzama-i Kur'aniyeyi gayet güzel ve vâzıh bir temsil ile isbat eder. Aklı ikna ve kalbi teslime mecbur eder.

Ve bilhassa bu İkinci Mevkıf'ın hâtimesinden evvel ikinci temsilin neticesinde Zât-ı Akdes-i İlahiye'den hiçbir şey saklanmadığını ve

hiçbir şey ondan gizlenemediğini, hiçbir ferd ondan uzak kalmadığını hiçbir şahıs külliyet-i kudsiye kesbetmeden ona yanaşamadığını ve rububiyetinde ve tasarrufunda bir iş, bir işe mani olmadığını ve hiçbir yer onun huzurundan hâlî kalmadığını, herşeyde bakar ve işitir sem' ve basarının cilvesi bulunduğunu, silsile-i eşya emirlerinin sür'at-i cereyanlarına birer tel, birer damar hükmüne geçtiğini, esbab ve vesait sırf zahirî bir perde olduğunu, hiçbir yerde bulunmadığı halde her yerde ilim ve kudretiyle bulunduğunu, hiçbir tahayyüz ve temekküne muhtaç olmadığını ve uzaklık ve güçlük ve tabakat-ı vücudun perdeleri onun kurbiyetine ve tasarrufuna ve şuhuduna mani olmadığını ve maddîlerin, mümkinlerin, kesiflerin, kesîrlerin, mahdudların hassaları onun dâmen-i izzetine yanaşamadığını ve tegayyür ve tebeddül ve tahayyüz ve tecezzi gibi emirlerden mücerred, münezzeh, müberra ve mukaddes olduğunu gayet güzel bir surette isbat eder. Bu İkinci Mevkıf'ın hâtimesinde sırr-ı ehadiyete dair arabiyy-ül ibare gayet mühim bir parça tercümesiyle beraber gayet parlak bir surette çok mesail-i mühimmeyi ifade eder. Hususan insanın muhasebe-i a'mali için haşir ve neşri yapmak, koca kâinatı tağyir ve tebdil ve tahrib ve tamir etmek sırrını beyan eder.

Üçüncü Mevkıf

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا اِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ اِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ âyetlerin mealindeki yüzer âyâtın mühim bir hakikatını gayet mühim bir müvazene ile beyan eder. Ehl-i dalalet hakkında hayat-ı dünyeviye ne kadar müdhiş neticeler getirdiğini ve ehl-i hidayet hakkında ne kadar güzel neticeler ve gayeler verdiğini gösterir. Hususan, muhabbet hakkındaki semerat-ı dünyeviye ve uhreviye; ehl-i dalalet için ne kadar elîm, ehl-i hidayet için ne kadar hoş olduğunu gösterir. Bu Üçüncü Mevkıf hakkında bazı müdakkik kardeşlerimiz demişler ki: "Sair risaleler yıldızlar olsa, bu güneştir." Diğer biri ona mukabil demiş: "Herbir risale, kendi âleminde ve kendine mahsus sema-i hakikatta birer güneştir. Uzak olanlara yıldız, yakın olanlara şemstirler." **(Haşiye)**

Otuzüçüncü Söz

Otuzüç mektubtur Onbeşi Küçük Sözler gibi küçüktürler. Mütebâkîsi büyüktürler. Küçüklerden iki sâhifeli bulunduğu gibi, büyüklerden de dört yüz sahife kadar olanı vardır. Hatta Otuzbirinci mektubun yarısı onbeş Risale olmuştur.

Haşiye: Bu mevkıfın birinci müstensihi, -tevafuktan hiç haberimiz yokken- acele ve bazan gece vaktinde yazdığı bir nüshasında hârika bir tevafuku gördük. Bazen bir sayfada otuz tevafukat bulunuyor. O ihtiyarsız olan tevafukatı, o mevkıfın bir sırr-ı kerâmeti telâkki ettik.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 1-3

Fihriste-i Mektubat

Birinci Mektub

Dört sualin cevabıdır.

Birinci Sual: Hazret-i Hızır'ın hayatı hakkında ve o münasebetle hayatın beş mertebesini gayet güzel ve mukni' bir tarzda beyan eder.

İkinci Sual: اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوةَ âyetindeki mevti, nimet suretinde ve mahluk olduğunun sırrını gayet güzel bir surette isbat eder ki, mevt dahi hayat gibi bir nimet ve hayat gibi mahluktur.

Üçüncü Sual: "Cehennem nerededir?" cevabında, gayet makul bir surette yerini beyan eder ve gösterir. Cehennem-i Suğra ve Kübra'yı tefrik edip, fennî bir tarzda ve mantıkî bir surette isbat etmekle beraber; âhirette gayet muhteşem ve parlak bir surette azamet ve rububiyet-i İlahiyenin bir sırr-ı azîmini ve Cehennem-i Kübra'nın bir hikmet-i hilkatini gösterdiği gibi; Cennet ve Cehennem, şecere-i hilkatin iki meyvesi ve silsile-i kâinatın iki neticesi ve seyl-i şuunatın ve mahsulât-ı maneviye-i Arziyenin iki mahzeni, lütuf ve kahrın iki tecelligâhı olduğunu gösterir.

Dördüncü Sual'in cevabında; mahbublara olan aşk-ı mecazî aşk-ı hakikîye inkılab ettiği gibi, koca dünyaya karşı insanın aşk-ı mecazîsi dahi, sırr-ı iman ile makbul bir aşk-ı hakikîye inkılab edebildiğini gayet güzel ve mukni' bir surette isbat eder.

İkinci Mektub

Bu zamanda zaruret olmadan, irşad-ı nâsa ve neşr-i dine çalışanların, sadakaları ve hediyeleri kabul etmemeleri

lâzımgeldiğinin sırrını dört sebeble beyan eder.

اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلَى اللّٰهِ

âyeti ile

اِتَّبِعُوا مَنْ لاَ يَسْئَلُكُمْ اَجْرًا

âyeti gibi insanlardan istiğna hakkındaki âyâtın mühim bir sırrını tefsir eder. Ve ilim ve dini neşre çalışan insanlar, mümkün olduğu kadar istiğna ve kanaatla hareket etmezse; hem ehl-i dalaletin ittihamına hedef olur, hem izzet-i ilmiyeyi muhafaza edemez. Hem salahat ve neşr-i din gibi umûr-u uhreviyeye mukabil hediyeleri almak, âhiret meyvelerini dünyada fâni bir surette yemek demektir.

Üçüncü Mektub

فَلاَ اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ

kaseminde ve yeminindeki ulvî bir nur-u i'cazîyi ve

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

âyetinin teşbihindeki parlak bir lem'a-i i'caziyeyi ve

هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ اْلاَرْضَ ذَلُولاً فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا

âyetinde, Küre-i Arzı, feza-yı kâinatta yüzen bir sefine-i Rabbaniye olduğunu gösteren parlak bir hakikatı tasvir ederek, Küre-i Arz'dan Cehennem'e göçmek için ehl-i dalaletin seyahatini ve bütün eşya birtek zâta isnad edilse, vücub derecesinde sühulet ve kolaylık olduğunu; eşyanın icadı müteaddid esbablara isnad edilse, imtina' derecesinde bir suubet ve müşkilât olduğunu gayet güzel ve mukni' ve muhtasar bir surette beyanıyla iki nükte-i mühimme-i i'caziyeyi tefsir eder.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 4-6

Dördüncü Mektub

وَمَنْ يُوءْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا

âyetinin bir sırrı, Risale-i Nur hakkında tecelli ettiğini beyan eder.

Hem:

"Der Tarîk-ı Nakşibendî lâzım âmed çâr terk:
Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i hestî, terk-i terk"

düsturuna mukabil, acz-mendî tarîkında pek mühim bir düsturu beyan eder.

Hem اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا âyetinin bir sırrını; şiire benzer fakat şiir olmayan, muntazam fakat manzum olmayan, gayet parlak fakat hayal olmayan, yıldızları konuşturan bir yıldızname ile tefsir eder.

Beşinci Mektub

Şeriatın bir hâdimi ve bir vesilesi olan tarîkata mensub bazı zâtların, tarîkata fazla ehemmiyet verip ona kanaat ederek hakaik-i imaniyenin neşrinde tenbellik ve lâkaydlık gösterdikleri münasebetiyle yazılmış. Ve velayetin üç kısmını beyan edip, en mühim tarîkat olan velayet-i kübra, sırr-ı verasetle Sünnet-i Seniyeye ittiba' ve neşr-i hakaik-i imaniyede ihtimam olduğunu isbat eder. Ve tarîkatların en mühim gayesi ve faidesi ve müntehası olan inkişaf-ı hakaik-i imaniye, Risale-i Nur ile dahi olabildiğini ve Risale-i Nur'un

eczaları o vazifeyi, tarîkat gibi fakat daha kısa bir zamanda gördüğünü gösteriyor.

Altıncı Mektub

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ

âyetlerinin bir sırrını, birbiri içinde hissedilmiş beş nevi hazîn gurbetler zulmetinde nur-u iman ve feyz-i Kur'an ve lütf-u Rahman'dan gelen bir nur-u tesellinin beyanıyla o sırrı tefsir ediyor. Bu mektub en katı kalbi de ağlattıracak derecede rikkatlidir. Ve en me'yus ve mükedder kalbi dahi ferahlandıracak derecede nurludur.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 7-10

Yedinci Mektub

Münafıkların ittihamından, beraet-i Nebeviye hakkında gelen

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ
فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَىْ لاَ يَكُونُ عَلَى الْمُوءْمِنِينَ حَرَجٌ فِى اَزْوَاجِ اَدْعِيَا ئِهِمْ

âyetlerinin mühim bir sırrını tefsir ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın kesret-i izdivacı nefsanî olmadığını; belki akval ve ef'ali gibi, ahval ve etvarından tezahür eden ahkâm-ı şeriata vasıta olmak için hususî dairesinde ziyade şakirdleri bulunmasıdır. Ve Hazret-i Zeyneb'i tezevvücü, sırf bir emr-i İlahî ve kader-i Rabbanî ile olduğunu beyan ediyor. Eski zaman münafıkları gibi, yeni zaman zındıklarının tenkidlerini kat'î bir surette kırıyor.

Sekizinci Mektub

فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

diyen Hazret-i Yakub Aleyhisselâm'ın Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'a karşı hissiyatı aşk olmadığını, belki ulvî bir mertebe-i şefkat olduğunu ve şefkat aşktan çok yüksek ve keskin bulunduğunu ve ism-i Rahman ve ism-i Rahîm'in vesilesi şefkattir diye beyan ederek

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

in güzel bir sırrını,

فَاللهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

in parlak bir nüktesini tefsir ediyor.

Dokuzuncu Mektub

Keramet ve ikram ve inayet ve istidraca dair mühim bir kaideyi beyan eder. Kerametin izharı zarar olduğu gibi, ikramın izharı şükür olduğunu ve en selâmetli keramet ise, bilmediği halde mazhar olmak olduğunu ve hakikî keramet ise, kendi nefsine değil belki Rabbine itimadını ziyadeleştiren olduğunu, yoksa istidrac olduğunu; hem hayat-ı dünyeviyeyi bahtiyarane geçirmenin çaresi, âhiret için verilen hissiyat-ı şedideyi dünyanın fâni umûruna sarf etmemek olduğunu ve aşkın mecazî ve hakikî iki nev'i olduğu gibi; hırs ve inad ve endişe-i istikbal gibi hissiyat-ı şedidenin dahi, mecazî ve hakikî olarak ikişer kısmı bulunduğunu; mecazîleri gayet zararlı ve sû'-i ahlâka menşe' ve hakikîleri gayet nâfi' ve hüsn-ü ahlâka medar olduğunu isbat eder.

Hem İslâm ve imanın mühim bir farkını beyan eder. Yani: İslâmiyet, hakka tarafgirlik ve iltizamdır; iman ise, hakkı iz'an ve tasdiktir. Yirmi sene evvel dinsiz bir müslüman bulunduğu gibi, şimdi de gayr-ı müslim mü'min dahi bulunur gibi göründüğünü gösterir.

Hem Risale-i Nur eczaları ne derece şiddetli bir surette İslâmiyete tarafgirlik hissini verdiğini ve erkân-ı imaniyeyi ne derece kuvvetli ve kat'î isbat ettiğini beyan eder.

Onuncu Mektub

İki sualin cevabıdır.

Birincisi:

وَلاَ اَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلاَ اَكْبَرَ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ

âyetlerinin bir sırrını tefsir eder. "İmam-ı Mübin", "Kitab-ı Mübin" neden ibaret olduğunu beyan eder.

İkinci Sual: "Meydan-ı Haşir nerededir?" cevabında, gayet makul ve mühim ve parlak bir cevab veriyor.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 11

On Birinci Mektub

Dört ayrı ayrı mebhastır. Bu dört mes'ele birbirinden uzak olduğundan, bu mektub perişan görünüyor. Bu perişan mektub münasebetiyle kardeşlerime ihtar ediyorum ki:

Bu küçük mektubları hususî bir surette, hususî bazı kardeşlerime yazmıştım. Büyük mektublar meydana çıktıktan sonra, küçükler de umumun nazarına gösterilmesi lâzımgeldi. Halbuki tanzimsiz, müşevveş bir surette idiler. Onlar ne hal ile yazılmış ise, öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz! İşte bu Onbirinci Mektub, perişan bir surette, birbirinden çok uzak dört mes'eleden ibarettir. Hem müşevveş, hem perişandır. Fakat şâirlerin ve ehl-i aşkın, zülf-ü perişanîyi sevdikleri ve istihsan ettikleri nev'inden, bu mektub da -zülf-ü perişan tarzında- soğuk tasannu' karışmadan, hararet ve halâvet-i asliyesini muhafaza etmek niyetiyle kendi halinde bırakılmış.

Bu Mektubun Birinci Mebhası: اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا âyetinin bir sırrını tefsir ile, vesvese-i şeytana mübtela olan adamlara mühim bir ilâç ve merhemdir.

İkinci Mebhas: وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ âyetinin bir sırrını; Çamdağı'nın hayret-feza ve heybet-nümâ ağaçlarının vaziyetlerini ve muhteşem velvele-âlud bir zelzele-i raks-nümâ ve cezbe-edâ tesbihatlarını latif ve şirin ve hararetli, fârisi bir münacât ile tefsir ediyor. O münâcât, çendan, nazm ve şiire

benziyor, fakat nazm ve şiir değil, belki hakikatlarının parlaklığı ve intizamı tereşşuh edip, nazm ve şiir suretini vermiş. O münâcatın tercümesi de o mektupda yazılmıştır..

Üçüncü ve Dördüncü Mebhasleri: İ'caz-ı Kur'ana karşı medeniyetin aczini gösteren yüzer misallerden iki misaldir. Kur'ana muhalif olan hukuk-u medeniyet ne kadar haksız olduğunu isbat eden iki nümunedir.

Birinci Misal: فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ Mahz-ı adalet olan hükm-ü Kur'anî, kıza nısıf veriyor. Medeniyet, irsiyet hususunda kızın hakkında fazla hak vermekle büyük haksızlık etmiş ve merhamete muhtaç kıza zulmetmiş olduğunu kat'î bir surette isbat ediyor.

İkinci Misal: فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ âyetinin bir sırrına dairdir ki, mimsiz medeniyet nasıl kıza hakkından fazla hak verdiğinden haksızlık etmiş; öyle de, vâlide hakkında hakkını kesmekle daha ziyade haksızlık ettiğini ve en muhterem bir hakikat olan vâlidelik şefkatine karşı dehşetli bir haksızlık ve vahşetli bir hürmetsizlik ve cinayetli bir hakaret ve arş-ı rahmeti titreten bir küfran-ı nimet ve hayat-ı içtimaiyenin tiryak gibi bir rabıta-i şefkatine bir zehir katmak hükmünde bir hata olduğunu isbat eder.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 12-15

On İkinci Mektub

Mütefennin bazı dostların münakaşa ettikleri üç mes'eleye dair üç suallerine muhtasar üç cevabdır.

Birinci Sual: "Hazret-i Âdem'in Cennet'ten ihracı ve bir kısım Benî-Âdemin Cehennem'e idhali hikmeti nedir?" sualine, gayet kat'î bir cevab veriyor.

İkinci Sual: "Şeytanların ve şerlerin halk ve icadı, şer değil mi, çirkin değil mi? Cemil-i Mutlak ve Rahîm-i Alelıtlak'ın cemal-i rahmeti nasıl müsaade etmiş?" sualine karşı gayet kat'î bir surette cevab veriyor.

Üçüncü Sual: "Masum insanlara ve hayvanlara musibet ve belaları musallat etmek, zulüm değil mi? Âdil-i Mutlak'ın adaleti nasıl müsaade ediyor?" diye sualin cevabında gayet mukni' ve kat'î bir tarzda cevab veriyor.

On Üçüncü Mektub

Ehl-i dünya ve ehl-i siyasetin bana ettikleri zulüm ve tazyik karşısındaki sükût ve tahammülümü merak eden çok kardeşlerimin müteaddid suallerine karşı, Eski Said lisanıyla ve Yeni Said'in kalbiyle verilmiş ibretli ve merak-aver bir cevabdır. Esası şudur ki: Hâlık-ı Rahîm'in rahmeti yâr ise, herkes yârdır, her yer yarar; eğer yâr değilse, herşey kalbe bârdır, herkes de düşmandır. Felillahilhamd rahmet-i İlahiye yâr olduğu için; ehl-i dünyanın bana ettikleri enva'-ı zulmü, o rahmet-i İlahiye enva'-ı rahmete çevirmiştir.

Serbestlik vesikası almak ve kanunsuz tazyikattan kurtulmak için adem-i müracaatımın bir-iki mühim sebebini beyan eder. Hülâsası: Zalim insanların mahkûmu değilim; belki ben, âdil kaderin mahkûmuyum, ona müracaat ediyorum. Hem haksızlığı hak zanneden adamlara karşı hak dava etmek, bir nevi haksızlıktır ve

hakka karşı bir nevi hürmetsizliktir. Hem dünya siyasetinden sırr-ı içtinabımın sebebini, mühim bir hakikatla beyan ediyor.

On Dördüncü Mektub

Daha Te'lif edilmemiştir.

On Beşinci Mektub

Altı mühim suale, altı ehemmiyetli cevabdır.

Birinci Sual: "Sahabeler, velilerden büyük oldukları halde; Sahabenin içindeki fitneyi çeviren müfsidleri neden nazar-ı velayetle keşfedemediler? Tâ, dört Hulefa-yı Raşidînden üçünün şehadetleriyle neticelendi?" İki mühim makamla cevab veriliyor.

İkinci Sual: "Hazret-i Ali'nin (R.A.) zamanındaki muharebelerin mahiyeti nedir? O harpte ölen ve öldürenlere ne nam verilir?" Gayet mühim ve merak-âver bir cevab verilmiş.

Üçüncü Sual: Âl-i Beytin başına gelen feci ve gaddarane muamelenin hikmeti nedir?" Gayet mühim bir cevab veriliyor.

Dördüncü Sual: "Âhirzamanda Hazret-i İsa'nın (A.S.) nüzulü ve Deccal'ı öldürmesi ve insanlar umumiyetle din-i hakkı kabul etmesi ve kıyamet vaktinde Allah Allah diyenler bulunmaması rivayet ediliyor. Böyle umumiyetle imana geldikten sonra nasıl küfre gidilir?" Suallerine karşı, merak-âver ve hakikî bir mühim cevab veriliyor.

Beşinci Sual: "Kıyametin hâdisatından ervah-ı bâkiye müteessir olacaklar mı?" cevabında, mühim bir hakikat beyan ediliyor.

Altıncı Sual: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ âyetinin hükmü; âhirete, Cennet'e ve Cehennem'e ve ehillerine şümulü var mı, yok mu? cevabında, gayet mühim ve merak-âver ve kuvvetli bir cevab verilir. Bu risaledeki sualleri merak edenlere bu risale bir iksir-i a'zamdır.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 16-18

On Altıncı Mektub

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَانًا وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

âyetinin bir sırrını, başıma gelen bir hâdise münasebetiyle "Beş Nokta" ile tefsir ediyor.

Birinci Nokta: Hak ve hakikat olan hizmet-i Kur'aniye, şimdiki zamanda çoğu yalancılıktan ibaret ve bid'a ve dalalet olan siyasetten beni kat'iyyen men'ettiğine dairdir.

İkinci Nokta: Hayat-ı ebediyeye ciddî çalışmak ve zararsız ve müstakim yol ile Kur'ana hizmet etmek, elbette dağdağa-i siyasetten çekilmeyi iktiza ettiğinden, ehl-i dünyanın hata ve harekâtlarını hoş görmek değil, belki kalblerimizi bulandırmamak için bakmamaktayız.

Üçüncü Nokta: Başıma gelen ağır tazyikat ve musibetlere karşı tahammülümün mühim bir sebebini iki vakıa ile beyan eder.

Dördüncü Nokta: Ehl-i dünyanın evhamlı suallerine karşı cevabdır. O cevabda bilmecburiye hizmet-i Kur'aniyeye ait bir keramet olarak hakkımızda göz ile görülen ve hiçbir cihette inkâr edilemeyen birkaç inayet-i İlahiyeyi beyan ediyor.

Beşinci Nokta: Ehl-i dünyanın katmerli bir zulüm ile bana teklif ettikleri bid'akârane kaidelerine karşı, onları tam susturacak bir cevabdır.

Bu On Altıncı Mektubun Zeyli

Zalim ehl-i dünyanın ve mülhidlerin dünyalarından ve siyasetlerinden bütün bütün çekildiğim halde, kendi hainliklerinden habbeyi kubbe yaparak hakkımda gösterdikleri evham ve telaşa karşı Eski Said lisanıyla, izzet-i ilmiyeyi muhafaza noktasında ağızlarına şiddetli bir tokat vurarak, başlarındaki evhamı uçurur.

On Yedinci Mektub

Has bir kardeşime yazılmış küçük bir ta'ziyenamedir. Çendan bu mektub sureten küçüktür; fakat faidesi büyük olup, ona karşı ihtiyaç umumîdir. Hadd-i büluğa ermeden çocukları vefat eden peder ve vâlidelere mühim bir müjdedir. Bu ta'ziye ile en me'yus ve mükedder bir kalb, hakikî bir teselli ve ferah bulur. Küçük olarak vefat eden çocuklar, âlem-i bekada ebedî sevimli çocuk olarak kalıp, peder ve vâlidelerinin kucaklarına verilmesi, وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ sırrıyla, ebedî medar-ı sürurları olduklarını isbat eder.

On Sekizinci Mektub

Üç mes'ele-i mühimmedir.

Birincisi: Muhakkikîn-i evliyanın keşf ile hak gördüğü ve büyük mikyasta müşahede ettikleri hâdiseler, âlem-i şehadette bazan hilaf-ı vaki' ve bazan küçük bir mikyasta tezahür etmesinin sırrını, şirin ve güzel bir temsil ile beyan eder.

İkinci Meselesi: Vahdet-ül Vücud meşrebine dair gayet mühim bir hakikat ve güzel bir izahtır. Vahdet-ül Vücuddan dem vuran ve o mes'eleyi merak eden, bu İkinci Mes'eleyi dikkatle okumalı. Çünki bu Vahdet-ül Vücud mes'elesi, medar-ı iltibas olmuş mühim bir meşrebdir. Ve ehl-i hakikatın medar-ı ihtilafı olmuş bir acib meslektir. Bu İkinci Mes'ele, onun mahiyetini gösterir ve isbat eder ki; o meşreb, ehl-i sahvın meşrebi değil, hem en yüksek değil! Ve ehl-i sahv olan Sahabe ve Sıddıkîn ve veresenin meşrebleri; Vahdet-ül Vücud meşrebinden daha yüksek, daha selâmetli, daha makbul olduğunu isbat eder.

Üçüncü Meselesi: Tılsım-ı kâinatın üç muamma-yı mühimmesinden birisinin halline muhtasar bir işarettir ki: O

muammalardan birisi Yirmidokuzuncu Söz'de, ikincisi Otuzuncu Söz'de, bu üçüncüsü ise Yirmidördüncü Mektub'da Kur'an-ı Hakîm'in sırrıyla tamamıyla keşfedilmiş ve o muamma açılmıştır.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 19

On Dokuzuncu Mektub

Mu'cizat-ı Ahmediyeye (A.S.M.) dairdir. Üçyüzden fazla mu'cizatı beyan eder. Bu risale, risalet-i Ahmediyenin (A.S.M.) mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de o mu'cizenin bir kerametidir ki, üç-dört nev' ile hârika olmuştur.

Birincisi: Nakil ve rivayet olmakla beraber, yüzelli sahifeden fazla olduğu halde, kitablara müracaat edilmeden ezber olarak dağ ve bağ köşelerinde, üç-dört gün zarfında, her günde iki-üç saat çalışmak şartıyla mecmuu oniki saatte te'lif edilmesi hârika bir vakıadır ki, bu risaledeki mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir şu'le-i kerameti olmuştur.

İkincisi: Şu risale, uzunluğuyla beraber ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tenbel ehl-i kalemi öyle bir şevk u gayrete getirdi ki; bu sıkıntılı ve usançlı zamanda, bir sene zarfında civarımızda yetmiş adede yakın nüshaları yazıldı. O mu'cize-i risaletin bir kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Üçüncüsü: Acemî ve tevafuktan haberi yok ve bize daha tevafuk tezahür etmeden evvel yazdıkları nüshalarda, lafz-ı "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm" kelimesi bütün risalelerde ve lafz-ı "Kur'an", beşinci parçasında öyle bir tarzda tevafuk etmeleri göründü ki; zerre mikdar insafı olan tesadüfe veremez. Kim görmüş ise, kat'î hükmediyor ki: "Bu sırr-ı gaybîdir, mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir kerametidir."

Şu risalenin başındaki esaslar çok mühimdirler.

Hem şu risaledeki ehadîs hemen umumen eimme-i hadîsçe makbul ve sahih olmakla beraber, en kat'î hâdisat-ı risaleti beyan ediyorlar.

O risalenin bütün mezayasını söylemek lâzımgelse, o risale kadar bir eser yazmak lâzım geldiğinden, müştak olanları onu bir kerre okumasına havale ediyoruz.

On Dokuzuncu Mektub un Beşinci ve Altıncı Nüktelerinin Fihristesidir.

Bu nükteler, umûr-u gaybiyeye dair hadîslerin birkaçını zikretmiştir. Hem Hazret-i Hasan (R.A.) ile Hazret-i Muaviye'nin (R.A.) muharebe ve musalahasını; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Hazret-i Zübeyr'in (R.A.) muharebe edeceğini; hem ezvac-ı tahiratın içinden birisinin mühim bir fitnenin başına geçeceğini; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) katlini haber vermiş. Hem Hazret-i Hüseyin'in (R.A.) Kerbelâ'da katlini; hem zâtından (A.S.M.) sonra Âl-i Beyti, katl ve nefye maruz kalacaklarını; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) hilafetinin te'hirini; hem hilafet ne için Âl-i Beyt-i Nebevî'de takarrur etmediğini; hem asr-ı saadetin başına gelen o dehşetli fitnenin hikmetini; hem ehl-i İslâm, umum devletlere galebe çalacaklarını; hem Hazret-i Ebu Bekir (R.A.) ve Hazret-i Ömer'in (R.A.) mahiyet-i hilafetlerini; hem müşrik Kureyş reislerinin nerede katlolunacaklarını; hem bir ay uzun mesafede Mûte Harbi'nden aynen haber verdiğini; hem Hazret-i Hasan'ın (R.A.) hilafetini; hem Hazret-i Osman'ın (R.A.) Kur'an okurken şehid olacağını; hem Devlet-i Abbasiyeyi; hem Cengiz ve Hülâgu'yu; hem İran'ın fethini; hem Habeş Melikinin cenaze namazını, vefatından haberi olmadan aynı vakitte kıldığını bildirir. Hem Hazret-i Fatıma'nın (R.A.) vefatını; hem Ebu Zerr'in (R.A.) yalnız bir dağda vefat edeceğini; hem Ümm-ü Haram'ın Kıbrıs'ta vefat edeceğini; hem yüzbin adamı öldüren Haccac-ı Zalim'i; hem İstanbul'un fethini; hem İmam-ı Ebu Hanife'yi (R.A.) hem İmam-ı Şafiî'yi (R.A.) hem ümmetinin yetmişüç fırka olacağını; hem Kaderiye Taifesini, hem Râfızîleri; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) yüzünden insanlar iki kısım olacaklarını; hem Fars ve Rum kızlarını; hem Hayber Kal'asının fethini; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Muaviye'nin harbini; hem Hazret-i Ömer (R.A.) sağ kaldıkça fitnelerin zuhur etmeyeceğini; hem Sehl İbn-i Amr'ın (R.A.) mühim bir vazifesini; hem Kisra'nın oğlu babasını öldürdüğünü aynı dakikada haber verdiğini; hem Hâtıb'ın, Kureyş'e gizli mektub yazdığını; hem Ebu Leheb'in oğlu Utbe'yi bir arslanın parçalamasına ettiği bedduasının kabul olup

aynen çıktığını; hem Bilâl-i Habeşî'nin (R.A.) ezan okuduğu zaman, Kureyşîlerin gizli tenkid ettiklerini aynen haber verdiğini; hem Hazret-i Abbas (R.A.) iman etmeden evvel onun gizli parasından haber verdiğini; hem Hazret-i Peygamber'e (A.S.M.) bir yahudinin sihir ettiğini; hem Sahabe meclisinde birinin irtidad edeceğini; hem Hazret-i Peygamber'in (A.S.M.) katlini niyet edenlerin iman ettiklerini; hem müşriklerin Kâ'be duvarındaki yazılarını kurtların yediğini ve yalnız o yazılar içindeki Allah isimlerini yemediklerini; hem Beyt-ül Makdis'in fethinde büyük bir taun çıkacağını; hem Yezid ve Velid gibi şerir reisleri haber verdiğini; hem *"Bundan sonra onlar bize değil, biz onlara hücum edeceğiz"* diye haber verdiğini ve bunlar gibi çok ihbarat-ı gaybiye bu iki nüktede beyan edilmiştir.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 20-21

Yirminci Mektub

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ

âyetinin en mühim bir hakikatını bildiren ve

لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ

kelâmının onbir kelimesinde onbir beşaret ve onbir bürhan-ı kat'î bulunduğuna dair bir mektubdur. Elhak meratib-i tevhid-i hakikînin hakkında bu mektub bir kibrit-i ahmerdir ve bir iksir-i a'zamdır. O derece parlak ve o mertebede kuvvetli delilleri ve hüccetleri gösteriyor ki, en mütemerrid zındıkları dahi imana getiriyor. Ondokuzuncu Mektub olan Risale-i Ahmediye (A.S.M.) kelime-i şehadetin ikinci kelâmı olan اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ hükmünü ne derece kat'î ve kuvvetli isbat etmiştir; öyle de bu Yirminci Mektub, kelime-i şehadetin birinci kelâmı olan اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ hükmünü, o kat'iyyet ve kuvvetle isbat ediyor. Hakikî ve kuvvetli imanı kazanmak isteyenler bunu okusunlar. Ve bilhassa Dokuzuncu Kelime bahsinde, ilim ve irade-i İlahiyenin

isbatını çok vâzıh bir surette beyan ettiği gibi; Onuncu Kelime bahsinde de

وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

bürhanıyla

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

âyetinin mühim bir sırrını ve en muazzam bir hakikatını "Beş Nükte"de beyan ediyor. Hakaik-i imaniyenin bir tılsım-ı a'zamını o beş nükte ile hallediyor.

Yirminci Mektubun Onuncu Kelimesine Zeyl

اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُو

âyetiyle

ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً رَجُلاً فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلاً سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلاً

âyetinin en mühim ve en muazzam bir hakikatını üç temsil ile tefsir ediyor. Ve herşey ve bütün eşya Cenab-ı Hakk'ın kudretiyle olsa, birtek şey kadar kolay olduğuna ve kudret-i İlahiyeye verilmediği vakit, birtek şey kâinat kadar müşkilâtlı ve suubetli olduğuna dair en mühim bir sırrını ve en muğlak muammasını, gayet kolay bir tarzda tefsir ederek keşfeder.

Yirmi Birinci Mektub

Küçük bir mektubdur; fakat gayet büyük bir âyetin büyük bir hakikatını beyan ettiği için, ona ihtiyaç büyüktür.

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَا اَوْ كِلاَهُمَا فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا

âyeti, beş ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkati celbettiğinin sırrını gösteriyor. Hanesinde ihtiyar vâlideyni veya akrabası veya müslüman kardeşleri bulunan zâtlar, bu mektubu okumağa pek çok muhtaçtırlar.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 22-23

Yirmi İkinci Mektub

"İki Mebhas"tır.

Birinci Mebhas

اِنَّمَا الْمُوءْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ
اِدْفَعْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِىٌّ حَمِيمٌ
وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

âyetlerinin sırrıyla; ehl-i imanı, uhuvvet ve muhabbete davet ediyor. Nifak, şikak, kin ve adavetten menedecek mühim esbabı gösteriyor. Kin ve adavet; -ehl-i iman ortasında- hem hakikatça, hem hikmetçe, hem insaniyetçe, hem İslâmiyetçe, hem hayat-ı şahsiyece, hem hayat-ı içtimaiyece, hem hayat-ı maneviyece gayet çirkin ve merdud ve zulüm olduğunu gayet kat'î bir surette isbat edip, mezkûr âyetlerin mühim bir sırrını tefsir eder.

İkinci Mebhas

اِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

اِنَّ

وَكَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُم وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

sırrıyla, ehl-i imanı hırstan şiddetli bir surette men'eden esbabı gösterir. Ve hırs dahi, adavet kadar muzır ve çirkin olduğunu kat'î delillerle isbat ederek; şu âyet-i azîmenin mühim bir sırrını tefsir ediyor. Hırsa mübtela adamlar, bu ikinci mebhası çok dikkatle mütalaa etmelidirler. Kin ve adavet marazıyla hasta olanlar, tam şifalarını birinci mebhasta bulurlar.

İkinci Mebhasın hâtimesinde, zekatın ehemmiyetini ve bir rükn-ü İslâmî olduğunun hikmetini güzel bir surette beyan etmekle beraber; hakikatlı bir rü'yada güzel bir hakikat beyan ediliyor.

Şu risalenin Hâtimesinde, اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ âyeti altı derece zemmi zemmetmekle, altı vecihle gıybetten zecrettiğini ve mu'cizane ve hârika bir i'caz ile, gıybeti hem aklen, hem kalben, hem insaniyeten, hem vicdanen, hem fıtraten, hem milliyeten mezmum ve merdud ve çirkin ve muzır olduğunu gayet kat'î bir surette, Kur'anın i'cazına yakışacak bir tarzda beyan ediyor. Ve gıybet, alçakların silâhı olduğu cihetle, izzet-i nefis sahibi bu pis silâha tenezzül edip istimal etmediğine dair denilmiştir:

اُكَبِّرُ نَفْسِى عَنْ جَزَاءٍ بِغِيْبَةٍ فَكُلُّ اِغْتِيَابٍ جَهْدُ مَنْ لاَ لَهُ جَهْدٌ

Yirmi Üçüncü Mektub

Bu mektubun birkaç mebhası var. Öteki mebhaslara bedel latif ve manidar birtek mebhas aynen yazıldı. Şöyle ki:

Ahsen-ül kasas olan kıssa-i Yusuf'un (A.S.) hâtimesini haber veren

تَوَفَّنِى مُسْلِمًا وَاَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَ

âyetinin ulvî ve latif ve müjdeli ve i'cazkârane bir nüktesi şudur ki: Sair ferahlı, saadetli kıssaların âhirindeki zeval ve firak haberinin acıları ve elemi; kıssadan alınan hayalî lezzeti acılaştırıyor, kırıyor. Bahusus kemal-i ferah ve saadet içinde bulunduğunu ihbar ettiği hengâmda mevtini, firakını haber vermek daha elemlidir. Dinleyenlere "Eyvah" dedirtir. Halbuki şu âyet, kıssa-i Yusufiyenin en parlak kısmı ki: Aziz-i Mısır olması, peder ve vâlidesiyle görüşmesi ve kardeşleriyle sevişip tanışması olan dünyaca en saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un (A.S.) mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: "Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm, Cenab-ı Hak'tan vefatını istedi ve vefat etti, o saadete mazhar oldu. Demek o dünyevî, lezzetli saadetten daha cazibedar bir saadet ve daha ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi hakikat-bîn bir zât, o gayet lezzetli bir vaziyet içinde, gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki saadete mazhar olsun." İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu belâgatına hayran ol, bak ki, Kıssa-i Yusuf'un (A.S.) hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberi dinleyenlere elem ve esef değil; belki bir müjde, bir sürur ilâve ediyor. Hem irşad ediyor ki: Kabrin arkası için çalışınız! Hakikî saadet ve lezzet ondadır.

Hem Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'ın âlî sıddıkiyetini gösteriyor ve diyor: "Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi ona gaflet vermiyor, onu meftun etmiyor; yine âhireti istiyor."

Fihrist : 1.Cild : Mektub 24-25

Yirmi Dördüncü Mektub

Kâinatın tılsım-ı acibini ve müşkil muammasının en mühim bir sırrını keşf ve halleden bir mektubdur ve en mühim bir sualin **(Haşiye)** cevabıdır. Şöyle ki:

"Esma-i İlahiyenin a'zamlarından olan Rahîm, Kerim, Vedud'un iktiza ettikleri şefkatperverane ve maslahatkârane ve muhabbetdarane taltifleri; ne suretle pek müdhiş ve muvahhiş olan mevt ve adem ile, zeval ve firak ile, musibet ve meşakkat ile tevfik edilir?" diye sualin cevabında, tılsım-ı kâinatın üçüncü muammasını halleden ve kâinattaki daimî faaliyetin muktezasını ve esbab-ı mûcibesini gösteren "Beş Remiz" ile ve gayelerini ve faidelerini isbat eden "Beş İşaret" ile cevab veriyor.

Şu mektub "İki Makam"dır.

Birinci Makamı "Beş Remiz"dir.

Birinci Remiz: İsbat ediyor ki: Sâni'-i Hakîm ne yaparsa haktır. Hiçbir şey ve hiçbir zîhayat, ona karşı hak dava edemediğini ve "Haksız bir iş oldu" diyemediğinin sırrını, kat'î bir tarzda isbat eder.

İkinci Remiz: Hayret-nüma, dehşet-engiz, daimî bir suretteki faaliyet-i Rabbaniyenin sırrını ve halk ve tebdil-i eşyadaki hikmet-i azîmesini beyan ediyor ve en mühim bir muamma-yı hilkatı hallediyor.

Üçüncü Remiz: Zevale giden eşya ademe gitmediğini, belki daire-i kudretten daire-i ilme geçtiğini ve eşyadaki hüsn ü cemale ait istihsan ve şeref ve makam, esma-i İlahiyeye ait olduğunu gayet güzel bir surette isbat eder.

Dördüncü Remiz: Mevcudatın mütemadiyen tebeddül ve tegayyür etmeleri; birtek sahifede, her dakikada ayrı ayrı ve manidar mektubları yazmak nev'inden, sahife-i kâinatta esma-i İlahiyenin

cilveleriyle yazılan cemal ve celal ve kemal-i İlahiyenin hadsiz âyâtını, mahdud sahifelerde de hadsiz bir surette yazıldığını isbat eder.

Beşinci Remiz: İki nükte-i mühimmedir.

Birisi: Vâcib-ül Vücud'a intisabını iman ile hisseden adam, hadsiz envâr-ı vücuda mazhar olduğunu ve hissetmeyen, nihayetsiz zulümat-ı ademe ve âlâm-ı firaka maruz bulunduğunu gösterir.

İkinci Nükte: Dünyanın üç yüzü bulunduğunu.. zahir yüzünde, zeval, firak, mevt ve adem var; fakat esma-i İlahiyenin âyinesi ve âhiretin mezraası olan iç yüzlerinde, zeval ve firak, mevt ve adem ise, tazelenmek ve teceddüddür ve bekanın cilvelerini gösteren bir tavzif ve terhistir.

Bu Mektubun İkinci Makamı

Bir "Mukaddime" ile "Beş İşaret"tir.

Mukaddime: Hallakıyet ve tasarrufat-ı İlahiyeden gayet azîm bir hakikatı, muazzam ve muhteşem kanunlarla beyan ediyor. Meselâ: Bir kuşun tüylü libasını değiştiren Sâni'-i Hakîm, aynı kanunla kâinatın suretini kıyamet vaktinde ve âlem-i şehadetin libasını haşirde o kanun ile değiştirir.

Hem bir ağacın ne kadar meyveleri ve çiçekleri bulunuyor; herbir çiçeğin o kadar gayeleri, herbir meyvenin o kadar hikmetleri bulunduğunu gösterir.

"Beş İşaret" ise: Eşya, vücuddan gittikten sonra verdikleri ehemmiyetli beş netice itibariyle, bir vecihle madum iken, beş vecihle mevcud kalıyor. Şöyle ki:

Herbir mevcud, vücuddan gittikten sonra, ifade ettiği manalar ve arkasında bâki kalan hüviyet-i misaliyesi, âlem-i misalde mahfuz kalır. Hem hayatının etvarıyla "mukadderat-ı hayatiye" denilen sergüzeşte-i hayatiyesi âlem-i misalin defterlerinden olan levh-i misalîde yazılır. Ruhanîlere, daimî mevcud bir mütalaagâh olur. Hem cinn ve insin amelleri gibi, âhiret pazarına ve âlem-i âhirete gönderilecek mahsulâtı bâki kalır. Hem etvar-ı hayatiyeleriyle ettikleri enva'-ı tesbihat-ı Rabbaniye bâki kalıyor. Hem şuunat-ı Sübhaniyenin zuhuruna medar çok şeyleri arkasında mevcud bırakır,

öyle gider. Bu Beş İşaretteki beş hakikatı, kat'î delil hükmünde beş makul ve makbul temsil ile beyan eder.

Yirmi Dördüncü Mektubun Birinci Zeyli

قُلْ مَا يَعْبَوءُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاوءُكُمْ

âyetinin mühim bir sırrını beş nükte ile tefsir ediyor. Ve dua, bir sırr-ı azîm-i ubudiyet olduğunu ve kâinattan daimî bir surette dergâh-ı rububiyete giden en azîm vesile ise dua olduğunu ve duanın azîm tesiri bulunduğunu kat'î isbat etmekle beraber; külliyet ve devam kesbeden bir dua, kat'iyyen makbul olduğuna binaen; umum ümmetin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a salavat namıyla dualarının neticesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ne kadar yüksek bir mertebede olduğunu gösterir. Duanın da üç nev'-i mühimmini zikretmekle beraber, beyan eder ki; duanın en güzel ve en latif meyvesi, en leziz ve en hazır neticesi şudur ki: Dua eden adam, bilir ve dua ile bildirir ki; birisi var, onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder, onun eli herşeye yetişir. Ve bu boş, hâlî dünyada o yalnız değil; belki bir Kerim zât var; ona bakar, ünsiyet verir. Onun hadsiz ihtiyacatını yerine getirebilir ve hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir zâtın huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah ve sürur duyup, dünya kadar ağır bir yükü üzerinden atıp, "Elhamdülillahi Rabb-il âlemîn" der.

Yirmi Dördüncü Mektubun İkinci Zeyli

Mi'rac-ı Nebevî ve Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) dair üç mühim suale, gayet mukni' ve mantıkî ve parlak bir cevabdır. Bu zeyil çendan kısadır, fakat gayet kıymetdardır. Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) iştiyakı olanlar buna çok müştaktırlar.

Hâtimesinde gayet mühim bir düstur-u mantıkî ile, kâinatta en büyük ferd-i ekmel ve üstad-ı küll ve habib-i a'zam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu isbat eder.

Yirmi Beşinci Mektub

Sure-i Yâsin'in yirmibeş âyetine dair "Yirmibeş Nükte" olmak üzere rahmet-i İlahiyeden istenilmiş; fakat daha zamanı gelmediğinden yazılmamıştır.

Haşiye: Bu mektubun mesaili bir derece ihsas edilmek arzu edildiğinden; fihristiyet ihtisarı muhafaza edilmedi, uzun oldu.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 26-27

Yirmi Altıncı Mektub

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

sırrına dair "Hüccet-ül Kur'an Aleşşeytan ve Hizbihî" namıyla, İblis'i ilzam ve ehl-i tuğyanı iskât eden gayet mühim bir mektubdur.

Bu mektubun "Dört Mebhas"ı var.

Birinci Mebhas: Şeytanın en müdhiş hücumunu def'etmekle, şeytanı öyle bir surette ilzam eder ki; içine girerek saklanıp vesvese edecek bir yer bırakmıyor. Ve o kadar kuvvetli delail-i akliye ile ve kat'î bürhanlarla şeytanı ve şeytanın şakirdlerini ilzam eder ki, şeytan olmasa idiler imana gelecektiler. Fakat maatteessüf şeytan-ı cinn ve insin, gayet çirkin davalarını ve desiselerini bütün bütün ibtal ve def'etmek için, farazî bir surette onların çirkin fikirlerini zikredip öyle ibtal ediyor. Meselâ der ki: "Eğer faraza dediğiniz gibi, Kur'an Kelâmullah olmazsa; en âdi ve sahte bir kitab olurdu. Halbuki meydandaki âsârıyla göstermiş ki, en âlî bir kitabdır." İşte bu gibi farazî tabiratın, titreyerek yazılmasına mecburiyet hasıl olmuştur. Şu mebhasın âhirinde, şeytanın Sure-i قٓ وَ الْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ in fesahat ve selasetine dair bir vesvese ve itirazını reddediyor.

İkinci Mebhas: Bir insanda, vazife ve ubudiyet ve zât itibariyle üç şahsiyet bulunduğunu ve o şahsiyetlerin ahlâkı ve âsârı bazan birbirine muhalif olduğunu beyan eder.

Üçüncü Mebhas:

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَا ئِلَ لِتَعَارَفُوا

âyetinin, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin münasebatına dair gayet mühim bir sırrını ve insanlar, millet millet ve kabile kabile yaratılmasının mühim bir hikmetini Yedi Mes'ele ile tefsir ediyor. Bu mebhas, milliyetçilere mühim bir tiryaktır. Bu zamanın en müdhiş marazına gayet nâfi' bir ilâçtır. Ve sahtekâr hamiyet-füruşların ve yalancı milliyetperverlerin yüzlerindeki perdeyi açar, sahtekârlıklarını gösterir.

Dördüncü Mebhas: Altı sualin cevabında "On Mes'ele"dir.

Birincisi: "Rabb-ül Âlemîn" kelimesinin tefsirinde onsekiz bin âlem dediklerinin hikmeti münasebetiyle, birkaç nükte-i Kur'aniye beyan edilir.

İkinci Mesele:"Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayrıdır" Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Razî'ye demiş. Ondan murad nedir? Cevabında, gayet mühim bir mes'ele-i marifetullah beyan edilmiştir.

Üçüncü Mesele: وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِى اٰدَمَ âyetiyle اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً âyetinin vech-i tevfiki nedir? diye sualine, gayet güzel ve nurlu mühim bir cevabdır.

Dördüncü Mesele: جَدِّدُوا اِيمَانَكُمْ بِلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ hikmeti nedir? diye suale, gayet güzel ve nurlu bir cevabdır.

Dördüncü Mes'elenin Zeylinde, vahdaniyetin gayet azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir bürhanına muhtasar bir işarettir.

Beşinci Mesele: Yalnız "Lâ ilahe illallah" diyen, "Muhammedürresulullah" demeyen ehl-i necat olabilir mi?" sualine karşı mühim bir cevabdır.

Altıncısı: Birinci Mebhas'taki şeytanla münazaranın çirkin tabiratlarının sebeb-i zikrini bildiriyor. Hem mühim bir temsil ile, hizb-üş şeytanı en dar ve en muhal ve en menfur bir mevkie sıkıştırıyor.

Meydanı Hizb-ül Kur'an hesabına zabtederek, herbir hal-i Ahmediye (A.S.M.) herbir haslet-i Muhammediye (A.S.M.) herbir tavr-ı Nebevî (A.S.M.) o kuvvetli temsile göre birer mu'cize hükmüne geçip, nübüvvetini isbat ettiğini gösterir.

Yedincisi: Vehham ve zarardan sakınmak için bizden uzaklaşan bazı dostların kuvve-i maneviyelerini teyid için ve hizmetimizden bazı maksadlarla çekilen ve maksadlarının aksiyle tokat yiyenleri, çok misallerden yedi küçük misal ile gösterir ki; siperini bırakıp kaçanlar, daha ziyade yaralanırlar.

Sekizincisi: Diyorlar ki: "Elfaz-ı Kur'aniye ve zikriye ve tesbihatların herbirinden, bütün letaif-i insaniye hisselerini istiyorlar. Manaları bilinmezse, hisse alınmaz; öyle ise tercüme edilse daha iyi değil mi?" diye olan müdhiş ve mugalatalı şu suale karşı, gayet mühim ve ibretli ve zevkli bir cevabdır. Elfaz-ı Kur'aniye ve Nebeviye (A.S.M.) manalara, camid ve ruhsuz libas değiller; belki hayatdar feyiz-aver cildlerdir. Zîhayat bir cesed soyulsa, elbette ölür. Hem lisan-ı nahvî olan elfaz-ı Kur'aniyedeki i'caz ve îcaz, hakikî tercümeye mani olduğunu gösterir.

Dokuzuncusu: "Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak dairesinin haricinde ehl-i velayet bulunabilir mi?" sualine, mühim ve merak-aver bir cevabdır.

Onuncusu: Kur'an-ı Hakîm'in hizmetinde bulunan bu bîçare Said ile görüşen ve görüşmek arzu eden dostlara mühim bir düsturdur.

Yirmi Yedinci Mektub

Risale-i Nurun şakirtleri ve bu fakir Said'in fedakâr, halis, sıddık kardeşleri ve hizmet-i Kur'âniyede gayretli ve ciddi arkadaşları ve ders-i Kur'ân'da onun ders arkadaşları ve ellerinde kalemleri birer elmas kılıç hükmünde mübarek ve mücâhid bir cemaatin, Risale-i Nur eczalarının derslerinden aldıkları şevk ve sürur ile Risale-i Nur eczaları hakkında yazdıkları fıkralardır ki; herbir fıkra hangi risale münasebetiyle yazılmış ise o risalenin güzelce hüsn-ü tesirini ve ehemmiyetini ve faydasını gösterdiği gibi; umum fıkralar muazzam ve mufassal nûranî bir fihriste-i kübrâdır ki, o fıkralar Risale-i Nur eczalarının parlak bir fihristesi hükmüne geçmiştir. Ve o fıkra sahipleri güzel istidatlarında ayrı ayrı ve beliğ ifadelerinde renk renk

ve latif zevklerinde çeşit çeşit olduklarından musiki tellerinin muhtelif nağamatından gelen tatlı sadalar gibi gayet şirin bir vaziyette bu mektuba tatlı bir âhenk vermişler.

Arkadaşlardan çokları var ki, sairlerinin fıkralarını kendi hissiyatına ve fikrine ve fehmine muvafık buldukları için, kendi dilleriyle söylenmiş gibi telakki ederek, "Biz eğer söylese idik, böyle söyleyecektik, bu fıkralar bizimdir" deyip ayrı fıkra yazmamışlar. Hattâ bu cihette herbirisi diyebilir: "Yirmi Yedinci Mektup'un fıkraları, çoğu benimdir. Çünkü benim düşündüklerimi diyorlar. Eğer ben diyebilse idim, öyle diyecektim."

Herbir fıkranın ayrı ayrı birer meziyeti olmakla beraber, bu Mektup'a girdikçe hususiyetten çıkıp, sair arkadaşları dahi hissedar eder.

Fıkralar, samimi, halis yazıldıkları için tesirini kaybetmiyor. Muvakkat mektup olmayarak ve daimi yaşayacak hakikatları tazammun ettiklerinden, okumaları her vakit lezzetli ve menfaatli oluyor. Fıkraların çok cihetlerle meziyetleri ve faydaları vardır.

Yalnız, bir cihet var ki, beni düşündürüyor. O fıkralarda kısmen haddimden çok ziyade bana hisse veriyorlar. Ben itiraf ediyorum ki, ona lâyık değilim. Sükut ile kabul gösterdiğimin sebebi, kardeşlerimin kendi üstadları hakkındaki hüsn-ü zanları şevklerine bir vesile olduğundan, neşelerini kaçırmamak ve üstadlarına verdikleri şeref dahi hakikat noktasında esrar-ı Kur'âniyeye âit olduğunu düşünmektir.

Elhasıl: Şu Yirmi Yedinci Mektubu okuyan çok tatlı hakikatleri şirin bir tarzda mütalaa eder. Usançsız istifade eder..

Fihrist : 1.Cild : Mektub 28

Yirmi Sekizinci Mektub

"Sekiz Mes'ele" namıyla sekiz risaledir.

Birinci Risale: Rü'ya-yı sadıkanın hakikatini ve faidesini, gayet güzel ve hakikatlı "Yedi Nükte" ile beyan ediyor. Bu risale hem kıymetdardır, hem merak-averdir.

İkinci Mesele olan İkinci Risale: "Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın gözüne tokat vurmuş." mealindeki bir hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kökünden kaldırır ve bu nevi hadîslere mülhidler tarafından gelen itirazata bir sed çeker. Bu risale küçüktür, fakat merak-averdir.

Üçüncü Mesele olan Üçüncü Risale: Bu bîçare müflis Said'in ziyaretine gelenlerin ne niyetle görüşmeleri lâzım geldiğini beyan edip, sırf Kur'an-ı Hakîm'in dellâlı itibariyle görüşmek lâzım geldiğini ve o görüşmenin mühim faidelerini ve Said'in şahsiyetinin hiçliği nazara alınmayacağını, belki dellâlı olduğu mukaddes dükkânın kıymetdar cevherlerini nazara almak lâzımgeldiğini "Beş Nokta" ile gayet güzel bir surette isbat etmekle beraber; hizmet-i Kur'aniyenin keramatından ve inayet-i Rabbaniyeden, ben ve bazı kardeşlerim mazhar olduğumuz çok inayetlerden birkaç vaki' ve kat'î misalleri zikrediyor.

Bu risalenin tetimmesinde; risalelerin yazmasında, hususan te'lifinde ve bilhassa Yirmidokuzuncu Mektub'da tezahür eden hârika bir inayeti beyan ediyor.

Dördüncü Mesele olan Dördüncü Risale: Mescidimize iki defa taarruz edildi, âhirki defa da kapadılar. Ondan iki veya üç sene mukaddem, yine mübarek bir misafirin gelmesiyle, gayet vahşiyane ve zalimane tecavüz edildiği için, her taraftan benden sual edildi. Böyle merak-ı umumiyeyi tahrik eden bir hâdiseye lâyık cevab

vermek için, Eski Said lisanıyla "Dört Nokta" ile mühim bir ibretli cevabdır.

Beşinci Mesele olan Beşinci Risale: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da tekrar ile اَفَلاَ يَشْكُرُونَ اَفَلاَ يَشْكُرُونَ ve şükretmeyenleri, otuzbir defa فَبِاَىِّ اٰلاَءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ fermanıyla tehdid ettiğinin sırrını gayet âlî ve tatlı ve makul ve makbul bir surette tefsir ediyor; insan bir şükür fabrikası olduğunu isbat ediyor. Kâinat bir nimet hazinesi olup; şükür ise anahtarı olduğunu; ve rızık, onun neticesi ve şükrün mukaddimesi bulunduğunu gayet güzel ve kat'î bir surette isbat ediyor.

Der tarîk-ı acz-mendî, lâzım âmed çâr çîz:
Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şükr-ü mutlak ey aziz!

olan düstur-u hakikattaki dördüncü rükün bulunan şükr-ü mutlakın parlak ve yüksek hakikatını izah ediyor.

Altıncı Mesele olan Altıncı Risale:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاتُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً

âyetinin mühim bir sırrını; Vehhâbilerin Haremeyn-i Şerifeyni istilâları münasebetiyle, tefsir niyetiyle; Vehhâbilerin mahiyet-i tarihiyyesiyle vaziyet-i hazıralarını ve alem-i İslâma karşı tesiratlarını muhtasar, fakat ehemmiyetli bir sûrette dört nükte ile beyan eder.

Yedinci Mesele olan Yedinci Risale:

قُلْ بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُواَ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

âyetinin, Risale-i Nur ve hâdimleri hakkındaki mühim bir sırrını, "Yedi İşaret" namıyla, yedi inayet-i Rabbaniyeyi beyan ediyor. Ve tahdis-i nimet suretinde bu inayet-i seb'anın izharına, yedi makul

sebebini beyan ediyor. Bu inayet-i seb'a-i külliyenin hârikalarına işareten, kendi kendine te'lif vaktinde iki sahifenin bütün satırları başlarında yirmisekiz elif gelerek, Yirmisekizinci Mektub'un mertebesine tevafuk ettiğini, te'liften bir zaman sonra muttali olduk. Bu inayet-i seb'ayı okuyan adam, Risale-i Nur eczalarının ne kadar ehemmiyetli ve nazar-ı inayet-i İlahiyede bulunduğunu ve himayet-i Rabbaniyede olduğunu bilecek. Bu yedi inayet küllîdir, cüz'iyatları yetmişi geçer.

Hâtimesinde, bir sırr-ı inayete ait mahrem bir sualin cevabı vardır. Hâtimesinde, inayet-i seb'adan birincisi olan tevafukata gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı gayet kat'î bir surette def'ediyor. O hâtimenin âhirinde de, Üçüncü Nükte'de inayet-i hâssa ve inayet-i âmmeye dair mühim bir sırr-ı dakik-i rububiyete ve ehemmiyetli bir sırr-ı Rahmaniyete işaret ediyor.

Sekizinci Mesele olan Sekizinci Risale: Altı sualin cevabı olan "Sekiz Nükte"dir.

Birinci Nükte: Tevafuktaki işarat-ı gaybiye, umum Risale-i Nur eczalarında cüz'î-küllî bulunduğuna dairdir.

İkinci nükte: Tevafukatın meziyeti, Lafz-ı Celal'den başka ne için Kur'anda fevkalâde matlub olmadığının sırrını beyan eder.

Üçüncü nükte: Bir kardeşimizin fazla ihtiyat ve cesaretsizliği yerinde olmadığını ve bir müftünün Onuncu Söz'e sathî tenkidine karşı güzel bir cevabdır. (Fakat bu mecmuaya idhal edilmemiştir.)

Dördüncü nükte: "Meydan-ı haşirde insanlar nasıl toplanacaklar, çıplak olarak mı? Herkes ahbablarını görebilir mi? Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı şefaat için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek zât olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm nasıl görüşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennem'in libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?" Altı meraklı sualin mukni' ve makul cevabıdır.

Beşinci nükte: "Zaman-ı Fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ecdadı, bir din ile mütedeyyin mi idiler?" cevabında, güzel bir hakikat beyan ediliyor.

Altıncı nükte: "Hazret-i İsmail Aleyhisselâm'dan sonra, Peygamber'in (A.S.M.) ecdadından peygamber gelmiş midir?"

sualine karşı, gayet mühim bir cevabdır.

Yedinci nükte: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın peder ve vâlidesinin ve ceddi Abdülmuttalib'in imanları hakkında en sahih haber hangisidir?" sualine karşı gayet mühim ve makul bir cevabdır.

Sekizinci nükte: "Amcası Ebu Talib'in imanı hakkında esahh olan nedir? Cennet'e girebilir mi?" sualine karşı güzel bir cevabdır.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 29

Yirmi Dokuzuncu Mektub

"Dokuz Kısım"dır.
Yirmidokuz nükte-i mühimme içinde vardır. O dokuz kısım, küçük büyük onyedi risaledir.

Birinci Kısım olan Birinci Risale

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .. مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ .. اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ .. اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ .. صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ .. غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لاَ الضَّالِّينَ

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ

âyetlerinin bazı sırlarını, "Dokuz Nükte" ile tefsir eder.

Birinci nükte: "Kur'ana ait ve Kur'anın esrarı bilinmiyor ve müfessirler hakikatını anlamamışlar." diyenlere karşı mühim bir cevabdır.

İkinci nükte: Kur'an-ı Hakîm'de وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ وَالشَّمْسِ وَضُحَيهَا gibi kasemat-ı Kur'aniyedeki mühim bir hikmeti beyan ediyor.

Üçüncü nükte: Surelerin başlarındaki birer şifre-i İlahiye olan huruf-u mukattaaya dairdir.

Dördüncü nükte: Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümesi kabil olmadığından ve manevî i'cazındaki ulviyet-i üslûb tercümeye gelmediğinden, mühim bir beyanla, üslûb-u Kur'aniyedeki bir lem'a-i i'caziyeyi gösterir.

Beşinci nükte: "Elhamdülillah" cümlesinin ifade ettiği mananın en kısası, bir satır kadar olduğunu ve hakikî tercümesinin kabil olmadığını gösterir.

Altıncı nükte: اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki nun-u mütekellim-i maalgayre dair mühim bir sırrını, nurlu bir hal ve hakikatlı bir hayal içinde beyan ediyor.

Yedinci nükte: .. اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ in mühim ve nuranî sırrının beyanı içinde, bid'aların icadı ne kadar çirkin ve zarar olduğunu gösterir.

Sekizinci nükte: Şeair-i İslâmiye, hukuk-u umumiye hükmünde olduğuna dair mühim bir sırrını beyan ediyor.

Dokuzuncu nükte: Mesail-i şeriatın "taabbüdî" ve "makul-ül mana" olarak iki kısım olduğunu; ve taabbüdî kısmı hikmet ve maslahatların tebeddülü ile tegayyür edemediğinin sırrını beyan eder. Ve ezanın faidesi, yalnız bir köy ahalisini namaza davet değil, belki kâinat sarayında mevcudata karşı umum mahlukat namına bir ilân-ı Tevhid olduğunu beyan eder.

İkinci Kısım olan İkinci Risale

شَهْرُ رَمَضَانَ الّذِى اَنْزِلَ فِيهِ الّقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ

âyetinin bir sırrını, sıyam-ı Ramazanın yetmiş hikmetlerinden dokuz hikmetinin beyanıyla o sırr-ı azîmi tefsir ediyor. O dokuz hikmet, o kadar hakikî ve kuvvetli ve cazibedardırlar ki; müslüman olmayan da onları görse, oruç tutmak için büyük bir iştiyak ve bir hevese gelir. Kendine müslüman deyip oruç tutmayanların, bu hikmetlere karşı, hacalet ve hatalarından ezilmeleri lâzımgelir.

Üçüncü Kısım olan Üçüncü Risale

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın enva'-ı i'cazından göz ile görünecek kısmının beş-altı vechinden bir vechini, yeni bir Kur'anı yazmakla göstermeye dairdir. Lillahilhamd, öyle bir Kur'an yazıldı. Ümmetçe Hâfız Osman hattıyla makbul Kur'anın aynı sahifelerini ve satırlarını muhafaza etmekle beraber; lafzullah, mecmu' Kur'anda ikibin sekizyüz altı defa tekerrür ettiği halde; nâdir ve nükteli müstesnalar hariç kalıp, mütebâkisi tevafuk ettiğini anladık, sahife ve satırlarını tağyir etmedik. Yalnız biz tanzim ettik. O tanzimden hârika bir tevafuk tezahür etti. Yazdığımız Kur'anın parçalarını bir kısım ehl-i kalb görmüş, Levh-i Mahfuz hattına yakın olduğunu kabul etmişler. Bu risale ise; tevafukat-ı Kur'aniyeye dair olduğu münasebetiyle, sırf bir işaret-i gaybiye olarak, hiçbirimizin haberimiz olmadan, ibtida te'lif ve birinci tesvidinde onbir "Kur'an" kelimesi; birtek sahifede, birer satırda, bir sırada hatt-ı müstakim ile tevafukları, tevafuk-u Kur'aniyedeki lem'a-i i'caziyenin bir şuaı şu risalede bu hârika letafeti gösterdiğini, görenlere kanaat geldi.

Dördüncü Kısım olan Dördüncü Risale

"Üç Nükte"dir.

Birinci nükte: Kur'anda, "Kur'an" kelimesinin çok sırlarından bir sırrını, altmışdokuz âyât-ı azîmede latif ve manidar sahifeler

arkasında birbirine tevafukla baktıklarını ve o âyât-ı azîmenin manen birbirinin hakikatını teyid ettiklerini göstermek ve tilavet-i Kur'an sevabını ve zikir faziletini ve tefekkür ubudiyetini birden kazanmak isteyenlere, evrad nev'inden gayet güzel bir hizb-i Kur'anî olarak yazılmıştır.

İkinci nüktesi: Kur'an-ı Hakîm'de "Resul" kelimesinin tekrarındaki esrarın tevafuk cihetiyle birisine işaret için, yüz altmış âyâttaki "Resul" kelimesi birbirine tevafukla manidar bakması gibi; **(Haşiye)** o yüz altmış muazzam âyetler de birbirine bakıyor. Birbirini teyid ve isbat ettiğine işareten ve Kur'andan hem kıraet, hem zikir, hem fikir olmak üzere bir hizb-i mahsustur. Kendine âlî ve tatlı ve çok kıymetli ve çok faziletli bir vird arzu edenlere mühim bir virddir.

Üçüncüsü nüktesi: Lafzullah'ın ikibin sekizyüz altı defa zikrinin çok nükteleri var. İ'caz-ı Kur'anın çok şualarını gösteriyor. Bu Üçüncü Nükte de, onun dört şua-ı i'cazını gösterir.

Beşinci Kısım olan Beşinci Risale

اَللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ

(ilh-âyet...) âyet-i pür-envârının çok envâr-ı esrarından güzel bir nuru, Ramazan-ı Şerifte bir halet-i ruhaniyede, mühim bir seyahat-ı kalbiyede görünmüş ve bir derece bu risalede beyan edilmiştir. Bu risale küçüktür, fakat çok nurlu ve ehemmiyetlidir.

Altıncı Kısım olan Altıncı Risale

وَلاَ تَرْكَنُوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ âyetinin mühim bir sırrını ve azîm bir hakikatını; ins ve cinn şeytanlarının ve müslümanlar içine girmiş mülhidlerin ve

münafıkların altı desiseleriyle altı cihetten hücumlarını altı hakikatla sed ve reddetmekle, o sırr-ı azîmi tefsir ediyor.

Birinci desiseleri: Kur'an hâdimlerini hubb-u câh vasıtasıyla aldatmalarına mukabil, gayet mukni' ve kat'î bir cevabla susturur.

İkinci desiseleri: Korku damarıyla, ehl-i hakkı haktan çevirmelerine karşı, gayet güzel ve kat'î bir cevabla tardedilir.

Üçüncü desiseleri: Tama' ve hırs cihetiyle, ehl-i hidayeti hizmet-i Kur'aniyeden vaz geçirmelerine karşı, gayet parlak ve kat'î bir cevabla reddedilir.

Dördüncü desiseleri: Asabiyet-i milliyeyi tahrik etmek suretinde, hakikî din kardeşlerinin ve hizmet-i Kur'aniyede samimî arkadaşlarının içine yabanilik ve ihtilaf atmak ve üstadlarından soğutmalarına mukabil, gayet mühim ve kat'î öyle bir cevabdır ki; şeytan-ı insîyi tamamıyla susturduğu gibi, sahtekâr milliyetçilerin maskelerini yırtarak, öyleler milletin düşmanları olduklarını ve hakikî milliyetperverler kimler olduğunu gösterir.

Beşinci desiseleri: İnsanın en zaîf damarı olan enaniyetini tahrik edip, ehl-i hakkı haksızlığa sevketmek ve ehl-i ittihadı ihtilafa düşürmelerine mukabil, kuvvetli ve eneleri susturacak bir cevab verilmiştir.

Altıncı desiseleri: Tenbellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade suretiyle, Kur'an şakirdlerinin gayretlerini, sadakatlarını, ihlaslarını zedelemek suretindeki hücumlarına karşı bir cevabdır. Âhirinde, umum cevabların hülâsası olan şu iki âyet ile, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan mu'cizane cevab veriyor:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَلاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً

Şu risalenin âhirinde; iki yaprakta yazıldıktan sonra görülmüş, ihtiyarsız kendi kendine gelen latif ve zarif bir tevafuktur ki, sıkıntılı esaretimin tam dokuzuncu senesinde te'lif edilen şu risalenin âhirinde, Yirmidokuzuncu Mektub'un bahsinde yirmidokuz nükte bulunması ve dokuz kısım olması ve bu risale fihristesinde dokuz

defa "dokuz" lafzı ile o mektubdan bahsedilmesi ve Birinci Kısım dokuz nükte olması; ve Ramazanın, burada işaret edilen ve İkinci Kısım'da mezkûr hikmetleri dokuz bulunması; ve burada işaret edilen ve Dördüncü Kısım'da mezkûr "Kur'an" kelimesine dair âyetlerin altmışdokuz etmesi; ve Kur'an kelimesi de bu mebhasta yirmidokuz gelmesi ve lafzullah dahi dokuz olması; ve bu risale de yirmidokuz sahifede tamam olması cihetiyle, dokuz defa dokuzlar birbirine tevafuk ederek çok şirin düşmüştür. Bu risalenin dahi, sırr-ı tevafuktan küçük, fakat parlak bir hissesi var olduğunu gösterir. Bu dokuz defa dokuzların sırrının, dokuzuncu sene-i esaretimde zuhuru ise, inşâallah esaretin dokuzuncu senesinde biteceğine işarî bir beşarettir. Dokuzuncu sene-i esaretimde sıkıntıdan o sene dokuz dişim düştüler; o münasebetle Isparta'ya me'zuniyetle gitmek o senede oldu. Hem latif bir tevafuktur; bu parça dahi, bu sahifede dokuz, ondokuz defa gelmiştir. Hem fihristenin Dördüncü Kısmında ve bu İkinci Kısmın bazı nüshalarında, aşağıdaki gösterilen tevafuk vardır.

Umum elif yüz ondokuz, umum risaleler dahi yüz ondokuzdur. Demek elifler de bir nevi fihristeye işarettir.

Altıncı Kısım olan Altıncı Risalenin Zeyli

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا لَنَا اَلاَّ نَتَوَكَّلَ عَلَى اَللهِ وَقَدْ هَدَينَا سُبُلَنَا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَى مَا اٰذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

âyetinin sırrına istinaden, dünyanın hiçbir usûl ve kanununa tatbik edilmeyen, vicdansız insanların bize karşı tecavüzatına sabır ile ve Hakk'a tevekkül ile beraber; istikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için ve istikbal asırları, bu asrın sîmasına ve gayretsiz adamların yüzlerine "Tuh!" dedikleri zaman, tükürükleri yüzümüze gelmemek için veya silmek için yazılmış bir layihadır. Ve Avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında sağır kulaklarını

çınlatmak ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokmak ve bu asırda, yüzbin cihetten "Yaşasın Cehennem!" dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurmak için yazılmış bir arzuhal ve ehl-i ilhad ve bid'atçıları ilzam ve iskât edecek "Altı Sual"dir.

Yedinci Kısmı olan Yedinci Risale

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَاءمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِى يُوءْمِنُ بِاللهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ
يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللهُ اِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

âyetlerinin bir sırrını ve mühim bir hakikatını "Yedi İşaret" ile ve yedi mühim suale yedi kat'î ve kuvvetli cevabla tefsir ediyor.

Birinci sual: "Ecnebilerden ihtida edenler, kendi dilleriyle şeair-i İslâmiyeyi tercüme ediyorlar. Âlem-i İslâmın onlara karşı sükûtu ve itiraz etmemesi, cevaz-ı şer'î olduğunu göstermez mi?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı, gayet kat'î ve kuvvetli bir cevabdır.

İkincisi: "Firenklerdeki inkılabcılar ve feylesoflar, Katolik mezhebinde inkılab yapmakla terakki ettiklerinden, acaba İslâmiyette böyle bir inkılab-ı dinî olamaz mı?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı; gayet kat'î, zahir ve bahir ve müskit bir cevabdır.

Üçüncüsü: "Avrupa, taassubu bıraktıktan sonra terakki ettiğinden, biz de taassubu bıraksak daha iyi olmaz mı?" diyen ehl-i bid'at ve sefahetin sualine karşı, gayet müskit ve mukni' ve mantıkî bir cevabdır.

Dördüncüsü: "Za'fa uğrayan İslâmiyeti takviye niyetiyle, kuvvetli olan milliyete mezcetmek ve secaya-yı milliyeyi şeair-i İslâmiye ile kuvvetleştirmek bu asırda daha iyi olmaz mı?" diyen dessas ehl-i dünyanın bu müdhiş sualine karşı, gayet metin bir cevabdır.

Beşincisi: "Bu kadar heyet-i içtimaiye-i beşeriye fesada girmiş ve hissiyat-ı diniye zaîfleşmiş ve şahsî dehalar ve harekât, cemaatın şahs-ı manevîsinin icraatına mağlub düşmüş bir zamanda, nasıl rivayet-i sahihada denildiği gibi, birkaç sene zarfında, Mehdi dünyayı ıslah edecek? Halbuki bütün işi hârika olup ve birkaç nebinin mu'cizatı da beraber olsa, yine ıslahı pek müşkil görünüyor." diye, ehl-i tenkidin sualine karşı, gayet kavî bir cevabdır.

Altıncısı: Âhirzamanda Hazret-i Mehdi'nin Süfyanî komitesine galebesi, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın Deccal komitesini dağıtması ve şeriat-ı İslâmiyeye tebaiyetine dairdir.

Yedincisi: "Mütefekkirîn-i İslâmiye, Avrupa'nın düsturlarını ve fennin kanunlarını bir derece kabul edip, onların usûlüyle onlara karşı İslâmiyeti müdafaa ettikleri halde -sen de eskiden böyle yapıyordun- şimdi neden bütün bütün başka bir çığır açıp, felsefeyi kökünden vuruyorsun? Ve fünun-u müsbete dedikleri usûllerinin, Kur'anın düsturlarına nazaran pek sathî kaldığını gösteriyorsun?" diye çokları tarafından gelen suale karşı, gayet hak ve hakikatlı bir cevabdır.

Haşiye: Bu risalenin, o mukaddes iki kelimenin i'cazî tevafuklarından bahsi ayn-ı hakikat olduğuna delil, o dördüncü risalede bütün o iki kelimenin tevafuk etmesidir. Herbir âyet ayrı ve satır başında yazılmasından, umum o iki mukaddes kelimeler tevafuk etmişlerdir.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 29 : 8.Kısım

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmı olan

Rumuzât-ı Semâniye

Fihristesinden küçük bir parça nümune için burada yazıldı. Rumuzât-ı Semâniye Fihristesi sonra müstakil olarak neşredilecek. Bu Rumuzât-ı Semâniye fihristesinin küçük bir nümunesi şudur:

Kenz-ül Arş'ın Birinci Nükte-i Kur'âniyesi:

Gayet muazzam hakâikin küçücük bir fihristesi olduğundan aynen dercedildi.

(Bkz. Rumuzat-ı Semaniye 5.Parça : 2.Remiz)

Yine Kenzü'l-Arş duâsının feyzinden gelen ikinci nükte-i tevafukiyedir.

Bu nükteden nümune için üç misalden birincisi: Suver-i Kur'âniyenin aded-i hurufâtı üç binde tevafukatı pek harika ve mu'cizânedir. Meselâ; en kısa sûre olan Sûre-i Kevser'in hurûfatı, ebcedi makamı üç bin olmakla hem Sûre-i Yâsin'in üç bin aded-i hurufuna; hem Sûre-i Furkân'ın üç bin, hem Sûre-i Fâtır'ın üç bin, hem Sûre-i Sâffât'ın üç bin, hem Sûre-i Rûm'un üç bin, hem Sûre-i Zuhruf'un üç bin, hem Sûre-i Şûra'nın üç bin, hem Sûre-i İbrahim'in üç bin; bu sûrelerin üçer bin hurufatına tevafuku ve on sûrenin bu üç binde birbiriyle muvafakatı ve mutâbakatı bilbedâhe tesadüf işi olamaz. Belki i'câz-ı Kur'ân'ın bir şu'lesidir ki, hurufata serpilmiştir ve yaldızlamasıdır.

Hem en kısa sûre olan Sûre-i Kevser'in hurufunun makam-ı ebcedîsi olan üç bin adediyle, en uzun sûre olan el-Bakara'nın örfî,

yani kelâm hükmündeki kelimâtının üç bin adedine ve Âl-i İmran'ın hakiki kelimatının üç bin adedine ve Sûre-i Nisa kelimâtının üç bin adedine tevafuku, elbette kör tesadüfün işi değil. Ve rastgele değil ve şuursuz ve ittifakî bir vaziyet olamaz. Belki sırr-ı i'câzın bir cilvesinin şuâı ile bir intizamdır. Böyle büyük tevafukâtta küçük küsürât, münâsebât-ı tevafukıyeyi bozmadığından nazara alınmadı.

İkinci misal: Sûre-i اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةِ الْقَدْرِ 'in i'câzkârâne tevafukunda bir nümunedir. Şöyle ki:

Sûre-i Kadr'in yüz yirmi harfi var. Gayr-ı melfuz hemze sayılmazsa suver-i Kur'âniye adedine muvafık olarak yüz on dörttür. İşte bu adetle اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ kendi ile beraber on sûrenin hurûfatının adetlerine ve on sûrenin kelimâtının adetlerine ve on sûrenin âyetlerinin adetlerine tevafuku, herhalde şuursuz, hikmetsiz tesadüfün işi olamaz, belki mânevî ve lafzî i'câz-ı Kur'âninin bir şuaı, hurûfâta aksedip tanzim ile yaldızlanmıştır. Evet اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ ile beraber Duhâ, Elemneşrah leke, Zilzâl, Tekâsür, Mâûn, en evvel nâzil olan nısf-ı evvel Alak, Ve't-Tîn, el-Karia ve Hümeze olan on sûrenin, tevafuku bozmayan küçük küsûrâtından kat'ı nazar, yüz adedince tevafukları olduğu gibi; yine Sûre-i اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ Fecr, Abese, Mürselât, Bürûc, Mütaffifîn, İnşikâk, Nâziât, Nebe', Münafikûn, Cum'a olan on sûrenin yüz küsur olan aded-i kelimâtına yüzlükte manidâr tevafuk etmekle beraber; yine اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ hurufâtı Sûre-i İsrâ, Kehf, Tâ-Hâ, Yûsuf, Hûd, Yûnus, Nahl, Enbiyâ, Mü'minûn, Tevbe, Mâide olan on sûrenin herbirinin yüz küsur âdet âyetlerine manidâr tevafuku ve bu sûrelerin de bu tevafuk-u acîbe zımnında birbiriyle tevafukları içinde binler tevafuk bulunduğu halde, hiç mümkün olur mu ki tesadüf içine girebilsin? Hiç mümkün müdür ki, bu tevafukın uçlarında mühim nükteler, işaretler bulunmasın?

Üçüncü misâl: Sûre-i İhlâs'ın ebcedî makam-ı hurufîsi bin üçtür. Böyle büyük yekûnlarda tevafuka zarar vermeyen küçük küsurâttan

kat-ı nazar; Sûre-i Nûr, Hacc, Enfal, Nahl, İsrâ, Kehf, Enbiyâ, Mü'minûn, Zümer, Yûnus, Neml, Yûsuf, Şuarâ, Tâ-Hâ olan on dört sûrenin herbirinin bin küsur kelimât-ı adetlerine tevafukiyle beraber; huruf cihetinde Sûre-i Sebe', Hâkka, Mümtehine, Sûre-i İnsan, Tûr, Secde, Zâriyât, Rahmân, Tahrîm, Talak, Duhân sûrelerinin herbirinin bin küsur aded-i huruflarına manidâr tevafuku, elbette, bir "sülüs-ü Kur'ân" addedilen Sûre-i İhlâs'ın hikmettâr bir nüktesidir. Ve bu tevafukun bir sırr-ı azîmi var. Ve şuursuz, hikmetsiz tesadüfün işi değildir. Belki şuaât-ı i'câziyenin bir in'ikâsıdır.

Hem: Sûre-i İhlâs'ın makam-ı ebcedîsi 1003 olmakla, hem 1003 Sûre-i İhlâs bir hatme-i hâssâ-i İhlâsiye ve hem mufassal bir ism-i âzam olduğuna; hem üç defa tekrar ile küçük bir hatme-i Kur'âniye olmasına, hem üçer defa tekrarının efdaliyet-i azîmesine, hem بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 'in müşedded ر iki ر sayılmak şartıyla, bir cihetle makam-ı ebcedîsine tevafuk sırrı ile bin Besmele, bin İhlâs gibi ism-i âzamın mufassalı olduğuna işaret ettiği gibi hurufâtiyle çok esara bakar. Hem Kur'ân'ın dört esasından en büyüğü olan tevhidi, Yirmi Beşinci Sözde ispat edildiği gibi altı cümlesiyle tevhidin altı mertebesini ispat ve altı envâ-ı şirki reddederek herbir cümlesi öteki cümlelere hem netice, hem mukaddime olduğu cihetle Sûre-i İhlâs içinde otuz Sûre-i İhlâs kadar müteselsil bürhanlarla müdellel otuz sûre münderiç olduğundan, bu küçük sûre ne kadar muazzam bir bahr-i tevhid olduğunu gösteriyor.

Hurufâtının latîf münasebâtını buna kıyas ediniz ki, içinde elif ا beş, vav و beş, dal د beş olarak birbirine tevafuku ve Lafzullahın beş harfine muvafakatı ve mecmû-u hurufu altmış yedi olup, Lafzullahın makam-ı ebcedîsine tevafuk etmekle mânen makam-ı ebcedisiyle dahi الله dediği gibi; ه dört, م dört, ن tenvin ile dört olarak birbirine tevafuku ve sûrenin dört âyetine tevafuku, letâfetini ve intizamını gösteriyor.

Fatiha hurufâtının ebcedî hesabı olan 10212 adedi, mecmû-u Kur'ân'da ب 'nın on bin ve hem ت 'nin on bin aded-i tekrarlarına tevafuku. Hem Fâtiha'nın on bin adedi yedi adet âyetine darb edilmesiyle, mecmû-u kelimât-ı Kur'âniye adedi olan 70.000'e muvafık gelmesiyle, ehl-i hakikat indinde muhakkak ve hadisçe musaddak olan *"Fâtiha, Kur'ân kadardır, Kur'ân Fâtiha'da münderiçtir. Ve* سبع المثانى و القرآن لعظيم *Fâtiha'dır"* diye olan meşhur hükmün ispatını imâ edip ihtar eder.

Süver-i Kur'âniyenin başlarında olan mukattaât-ı huruf gayet mânidâr ve esrarlı bir şifre-i İlâhiye olduğu gibi, Fâtihanın hurufu, belki Kur'ân'ın umum hurufâtı kudsî ve ayrı ayrı mütenevvi binler İlâhi şifreler olduğunu Rumuzât-ı Semâniyeye dikkat edenler hissederler. Ve bilhassa, Fâtiha-i Şerifenin hurûfu daha zahir ve nurânî bir şifre-i İlâhiye olduğunu ehl-i keşf görmüşler ve emâreleri de vardır.

Ezcümle: Besmele ile Fâtiha'da hemze on sekiz, Besmele'nin makam-ı ebcedîsine inzimam ile on sekiz bin âlemin adedine tevafuk sırrıyla her bir elif'i bir âlemin anahtarına imâdan hâli olmadığı gibi, hemze ile sâkin elif otuz olarak otuz cüz-ü Kur'ân, içinde münderic olduğunu ve Besmele'siz hemze on dört olmakla şu سبع المثانى 'nin müsenna olan yedi adet âyâtını göstererek, iki defa nüzulüne ve namazda tekerrürüne imâ ettiği gibi; sâkin elif on üç, lam yirmi üç olup, Fâtiha'nın bir hesap ile otuz altı kelimelerine tevafuk sırrıyla beş farz namazda ve revatibinde ve revatib hükmündeki iki rek'at teheccüd namazında, yirmi dört saat zarfında otuz altı defa Fâtiha'nın tekerrürüne imâ etmek, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin şe'ninden olduğu gibi; Besmelesiz ل ile ا ikisi otuz olup, ل 'ın ebcedî makamı olan otuza tevafuk ederek, Besmelesiz Fâtiha'nın otuz kelimâtına mutabakat ve otuz cüz-ü Kur'ân'ın adedine muvafakat sırrıyla, otuz cüz-ü Kur'ân'ın esaslarını Fâtiha'da bulunduğuna, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin işaratından olmakla beraber,

ل 'ın yirmi üç adedi nüzul-ü vahyin yirmi üç senesine muvafakatı, elbette böyle bir kudsî şifrenin bir işâretidir, denilebilir.

İşte, Fâtiha'da ال lafzı bu vazifeyi gördüğü gibi, on üç ال ile - Altıncı Remz'in Fihristesinde beyan edildiği gibi- on üç ال ile en meşhur suver-i Kur'âniye'nin ال ile başlayan on üç sûrelerinin başına tevafukla işareti mucizâne ifade ediyor ki, "Kur'ân bendedir, ben onun fihristesiyim."

Fâtiha'da ب beş, ه beş, ح beş; hem birbirine, hem beş farza, hem beş erkân-ı İslâmiyeye ve Lafzullah gibi Fâtiha'nın ekser kelimelerinin beşer harflerine ve Fâtiha'daki beş Esmâ-i Hüsnâ'nın adedine tevafukları. Hem د dört, و dört, dört rek'ât namazda dört Fâtiha vücubunu ve dörtlükle iştihar eden çok mühim İslâmî dörtleri imâ etmek. ت üç, ك üç, س üç olmakla; ت üç defasıyla bin iki yüz adet ederek, Kur'ân'ın bin iki yüz sene kadar gâlibâne vaziyetine ve sonra tedâfüî vaziyetine girmesine اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا âyetinin makam-ı ebcediyle verdiği habere tevafuk sırrıyla işaret etmek, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin şe'nindendir.

ك 'in üç tekerrürü makam-ı ebcedisine zammedilse yirmi üç olup, nüzul-ü vahyin yirmi üç senesine tevafukla imâ etmek. س ebcedî makamı altmış olup, üç tekkerrürü üç olarak zammedilse mehbit-i vahy olan Zât-ı Nebeviyye'nin (A.S.M.) ömrüne tevafukla imâ etmesi, sâir işârâtın te'yidiyle elbette kabul edilir.

Besmelesiz س iki, ص iki, ض iki, ط iki, غ iki olarak birbirine tevafukla beraber, Fâtiha'da besmele ile beraber iki defa Lafzullah الله, iki kere رحمن , iki kere رحيم , iki ايّاك iki صراط iki عليهم ikişer adetine ve Seb'ü'l-Mesânînin mânâsının te'yidiyle beraber Fâtiha'nın iki defa nüzulünü ve Kur'ân'ın hem evvelinde hem âhirinde iki defa vücub-u tilavetini ve her umur-u hayriyenin hem başında, hem âhirinde iki kere sünniyet-i kırâatını imâ etmek, bu kudsî ve parlak şifre-i İlâhiyenin şe'nindendir.

İşte Fâtiha'nın binler esrarından yalnız hurufâtına ait bin esrarından böyle nümuneler olursa, o Fâtiha ne muazzam bir hazine-i esrar olduğunu kıyas edebilirsin. Ve ümmet-i Muhammediye (A.S.M.) bütün namazlarında Fâtiha okumasının bir hikmetini fehmet.

اَللّٰهُمَّ بِحُرْمَةِ سَبْعَ الْمَثَانِي اِجْعَلْ فَاتِحَةَ اَعْمَالِنَا مِفْتَاحَ الْفَاتِحَةِ يَعْنى بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاجْعَلْ خَاتِمَةَ اُمُورِنَا فَاتِحَةَ اَلْفَاتِحَةِ اَعْنى
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِين

HAŞİYE

1. بِسْمِ اللهِ 'ın çok esrar-ı mühimmesinden en mühim sırrını hakâik-i Kur'âniyenin tefsiri olan Risale-i Nur'un birinci risalesi o sırrı beyan etmiş.

2. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ 'ın çok hakaik-i mühimmesinden en mühim bir hakikatını Yirmi Sekizinci Mektup'un şükre dâir Birinci Meselesi o mühim hakikatı izah etmiştir.

3. اِيَّاكَ نَعْبُدُ 'nün çok envar-ı mühimmesinden en mühim bir nurunu, Yirmi Dokuzuncu Mektup'un İkinci Kısmı o nuru göstermiştir.

4. اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ 'in çok dekâik-ı mühimmesinden en mühim bir esası, İşârâtü'l-İ'câz'da ve Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfı'nda izah edilmiştir.

5. اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ilâ âhir.. 'in çok mühim nüktelerinden en mühim bir nüktesi Otuzuncu Sözün Birinci Maksad'ının âhirlerinde beyan edilmiştir.

6. الم in çok esrar-ı mühimmesinden en mühim bir sırr-ı i'câzîsi İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde parlak bir surette beyan edilmiştir.

7. ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ ilh..'in çok esrar-ı mühimmesinden ve ehemmiyetli nükte-i i'câziyesinden bir kısmı İşârâtü'l-İ'câz'da beyan edildiği gibi, onun hakikat-ı i'câziye-i azimesini i'câz-ı Kur'ân'a dâir Yirmi Beşinci Söz gayet parlak bir surette göstermiştir.

8. اَلَّذِينَ يُوءْمِنُونَ بِالْغَيْبِ Çok hakâik-ı mühimmesinden en mühim hakikatı umum Risale-i Nur'da beyan edildiği gibi, İkinci Söz'de bir temsil ile o hakikata işaret edilmekle beraber Yirmi Üçüncü Söz'ün nükteleri ve noktaları da pek parlak bir surette o hakikatı izah etmiş. Ve keza Yirmi İkinci Söz ve Yirminci Mektup o hakikatın burhanlarını güneş gibi göstermişlerdir.

9. وَيُقِيمُونَ الصَّلَوةَ Çok letaif-i mühimmesinden en mühim latifesini ve en güzel meyvesini ve en tatlı faydasını Dokuzuncu ve On Birinci Söz'ler ve Yirmi Birinci Söz'ün birinci kısmı ve Dördüncü Söz gayet güzel bir surette beyan etmiştir.

10. وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ Pek çok esrar ve hakâik-i mühimmesinden, o ibaredeki i'câzı gösterecek ve hakikatındaki maslahat-ı âliyeyi bildirecek en mühim sırrı hem İşârâtü'l-İ'câz'da, hem i'câz-ı Kur'ân'a ait Yirmi Beşinci Söz'ün Birinci Şûle'sinde, hem Yirmi İkinci Mektup'un İkinci Kısmında güzel izah edilmiştir.

11. وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ Hakaik-ı mühimmesinden ve burhan-ı katiyesinden en mühimlerini Risâletü'n-Nur'un Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözleri gayet kat'i ve yakıni bir surette o hakikat-ı haşriyyeyi ve imân-ı bi'l-âhireti ispat ve beyan etmiştir.

12. وَ اُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ Fevâid-i mühimmesinden ve semerât-ı âliyesinden en mühimlerini Risâletü'n-Nur mizanları (muvazene suretiyle) ehl-i iman ve ehl-i tuğyan ve ehl-i dalâletin muvazene-i hallerinden tezahür eden semerât-ı imâniyeyi; ve bilhassa Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıf'ının uzun muvazenesi o semerât-ı âliyeyi ve fevâid-i ğâliyeyi göstermiştir.

Fihrist : 1.Cild : Mektub 29 : 9.Kısım

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Dokuzuncu Kısmı

Turûk-u velâyet hakkında "Dokuz Telvih" dir ki, Telhivat-ı Tis'a nâmıyla mâruf bir risaledir.

Birinci Telvih: Tarikatın sırrını ve Mi'rac-ı Ahmedi'nin (A.S.M.) sâyesi altında kalb ayağıyla bir seyr-i sülûk-u ruhani neticesinde; zevkî ve hâlî ve bir derece şuhudî hakaik-i imâniye ve Kur'âniyeye mazhariyet olduğunu beyan edip, insanın mahiyet-i câmiasındaki aklı nasılki hadsiz fünuna istidadı ve ıttılaı cihetiyle mahiyeti inkişaf etmiş ve o sûretle işlettirilmiş, kalb dahi, onun gibi, bu âlemin bir harita-i mâneviyesi ve çok kemalâtın bir çekirdeği hükmünde olduğundan; tarikat cihetiyle onu işlettirmek ve kemalâtına sevketmek olduğunu ispat eder.

İkinci Telvih: Kalbin işlemesi, zikir ve tefekkürle olduğunu ve işlemesinin mehâsininden hayat-ı dünyeviyenin medâr-ı saâdeti olan birisini beyân eder.

Üçüncü Telvih: Velâyet, bir hüccet-i risalet; ve tarikat, bir burhan-ı şeriat olduğunu; ve onun kıymetini takdir etmeyen, ne kadar hasârete düştüğünü beyan eder.

Dördüncü Telvih: Meslek-i velâyet çok kolay olmakla beraber çok müşkilatlı, çok kısa olmakla beraber çok uzun, çok kıymettar olmakla beraber çok hatarlı, çok geniş olmakla beraber çok dar olduğunu, ve âfâki ve enfüsi iki yol ile sülûk edildiğini beyan eder.

Beşinci Telvih: Vahdetü'l-vücud ve vahdetü'ş-şühûdun mahiyetini beyan ederek, ehl-i sahvın ve ehl-i veraset-i nübüvvetin âli meşrebinin rüçhaniyetini ispat eder.

Altıncı Telvih: Velâyet yolları içinde en güzeli ve en müstakimi, sünnet-i seniyeye ittiba' olduğunu ve velayetin esaslarının en mühimmi, ihlâs; ve en keskin kuvveti, muhabbet olduğunu beyan ederek; bu dünya darü'l-hizmet olduğundan ve dâr-ı ücret ve

mükâfat olmadığından, tarikatın lezâizini ve evzak ve kerâmâtını kasden talep etmemek lâzım geldiğini beyan eder.

Yedinci Telvih: Tarikat ve hakikat, şeriatın hâdimlerinden olduğunu, tarikat ve hakikatın en yüksek mertebeleri, şeriatın cüz'leri bulunduğunu; tarikat ve hakikat, vesilelikten çıkmamak ve daima şeriata tebaiyette kalmak lüzumunu beyan edip, "Sünnet-i seniye ve ahkâm-ı şeriat haricinde evliya bulunabilir mi?" diye suale, merak-âver bir cevap verir.

Sekizinci Telvih: Tarikatın sekiz varta-i mühimmesini beyan eder.

Dokuzuncu Telvih: Tarikatın pek çok semeratından gayet şirin ve güzel dokuz adedini beyan eder.

Bu risale ehl-i tarik olana ve olmayana bir iksir-i âzamdır ve bir tiryâk-ı enfa'dır.

Otuzuncu Mektub

Matbu Arabî İşârâtü'l-İ'câz tefsiridir

Kur'ân-ı Mu'ciz'ül-Beyanın otuz cüz'ünden her bir cüz'üne birer esrarlı haşiye olacağı tasavvur edilip Rahmet-i İlahiyyeden istenilmişti. Bir nakş-ı i'câzı gösteren yazdığımız Kur'ân ile tab'edilecekti. Meteesüf o tasavvur geri kaldığı için Otuzuncu Mektup daha yazılmadı. Belki Cenâb-ı Hak şimdiki Kur'an hadimlerinin bazılarına kudsî bir dehâ ihsan edip taksîm'ül-a'mâl sûretinde herbiri bazı cüz'lere o tasavvur ettiğimiz haşiyeleri yazarlar.

Fihrist : 1.Cild : Lema 1-3

Otuz Birinci Mektub

Otuz bir Lem'adır.

Otuzbir Lem'a namında Otuzbir Risale olacağını feyz-i Kur'an'dan ümidederek bekliyoruz. Şimdiye kadar Lillâhilhamd On beş Lem'a **(Haşiye)** hazîne-i Kurâniyeden ihsan edildi.

Lem'alar

Birinci Lem'a Olan Birinci Risale

Hazret-i Yûnus Aleyhisselâmın münâcât-ı meşhûresi olan

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَنَادَى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اَنْتَ
سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

âyetinin bir sırr-ı mühimmini ve bir hakikat-ı azimesini beyan ederek; herbir insan bu dünyada, Hazret-i Yûnus Aleyhisselâmın bulunduğu vaziyette -fakat büyük mikyasta- olduğunu beyan eder. Hazret-i Yûnus Aleyhisselâma "Hût, deniz, gece" ne ise; her insan için nefsi, dünyası istikbali de odur.

İkinci Lem'a Namında Olan İkinci Risale

Hazret-i Eyyub Aleyhisselâmın münâcât-ı meşhûresini beyan eder.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِذْ نَادَى رَبَّهُ اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

âyetinin mühim bir sırrını ve azim bir hakikatını "Beş Nükte" ile tefsir edip, bütün musibetzedelere mânevî bir tiryak ve gayet nâfi bir ilâç hükmünde bir risaledir. Bu Risale, maddi musibetleri, ehl-i iman için musibetlikten çıkarıyor. Asıl ehemmiyetli musibet, kalbe ve ruha gelen dalâlet musibetleri olduğunu beyan ettiği gibi; musibetzedelerin ömür dakikaları ehl-i sabır ve şükür hakkında ibadet saatleri hükmüne geçip şekva kapısını kapar, daima şükür kapısını açar bir risaledir.

Üçüncü Lem'a Namında Olan Üçüncü Risale

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

âyetinin mühim iki hakikatını,

يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى .. يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى

olan meşhur iki cümlenin ifade ettikleri iki hakikat-ı mühimme ile tefsir ediyor. Beka için halkedilen ve bekaya âşık olan rûh-u insânî, Baki-i Zülcelâl'e karşı münasebet-i hakikiyesini bilse, fâni ömrünü bâki bir ömre tebdil eder. Saniyeleri seneler hükmüne geçtiğini ve Bâki-i Zülcelâl'i tanımayan rûh-u insanın seneleri, saniyeler hükmünde olduğunu beyan edip ispat eden kıymetdar bir risaledir. Fenâyı fena gören ve bekayı merak edenler, bu risaleyi merakla okumalı.

Haşiye: Lillâhilhamd Beşinci ve Altıncı Lem'alar yazılmamışsa da mütebâki otuzbir adet Lem'alar yazıldı. Ve Otuzbirinci Lem'adan da On üç şuâ ihsan edildi.

Fihrist : 1.Cild : Lema 4-7

Lema 4-7

Dördüncü Lem'a Olan Dördüncü Risale

Minhâcü's-Sünne namında gayet mühim bir risaledir. Ehl-i Şia ve Ehl-i Sünnet mabeyninde en mühim bir mesele-i ihtilâfiyye olan mesele-i imameti gayet vâzıh ve kat'i bir surette hal ve fasleder.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُوءْمِنِينَ رَوءُفٌ رَحِيمٌ * فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمَ * قُلْ لاَ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبَى

Âyat-ı azimenin çok hakaik-i azimesinden iki büyük hakikatını "Dört Nükte" ile tefsir ediyor. Bu risale, Ehl-i Sünnet ve cemaata, hem alevilere gayet kıymettar ve menfaattardır; hakikaten Minhacü's-Sünne'dir. Sünnet-i Seniyenin yolunu, o meselede tam beyan eder.

Beşinci Lem'a Olan Beşinci Risale

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetinin gayet mühim bir hakikatını on beş mertebe ile beyan edecek bir risale olacaktı.

Fakat hakikat ve ilimden ziyade zikir ve tefekkür ile münasebattar olduğundan şimdilik te'hir edildi. Çendan On Birinci Lem'a olan Mirkatü's-Sünne ve Tiryak-ı Marazü'l-Bid'a namındaki gayet mühim bir risale, Beşinci Lem'a namıyla bidayeten yazılmıştı. Fakat, o risale on bir nükte-i mühimmeye inkısam ettiğinden On Birinci Lem'a'ya girdi. Beşinci Lem'a açıkta kaldı.

Altıncı Lem'a Olan Altıncı Risale

لاَحَوْلَ وَلاَقُوَّةَ اِلاَّبِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيمِ

cümlesinin ifade ettiği çok âyatın mühim hakikatını, yine on beş-yirmi mertebe-i fikriye ile beyan edecek bir risale olacaktı. Bu lem'a da Beşinci Lem'a gibi nefsimde hissettiğim ve harekat-ı ruhiyyemde zikr ve tefekkürle müşahede ettiğim mertebeler olduğundan ilim ve hakikattan ziyade zevk ve hâle medar olmak cihetiyle hakikat lem'aları içinde değil, belki âhirlerinde yazılması münasip görüldü.

Yedinci Lem'a Olan Yedinci Risale

Sûre-i Feth'in âhirinde

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّوءْيَا بِالْحَقِّ
لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ
اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُوءُسَكُمْ وَ مُقَصِّرِينَ لاَ
تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا
هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ كَفَى

بِاللّٰهِ شَهِيدًا

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرَيةِ وَ مَثَلُهُمْ فِى الاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْاَهُ فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَ اَجْرًا عَظِيمًا

olan üç âyet-i azimeden on vücûh-u i'câziyeden yalnız ihbar-ı bilgayb vechinden sekiz ihbarat-ı gaybiyeyi beyan ediyor, şu üç âyet, tek başıyla bir mucize-i bâhire olduğunu ispat ediyor. Tetimmesinde,

فَاُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ اُولَئِكَ رَفِيقًا

âyetinin mühim bir nükte-i i'câziyesini, Sûre-i Feth'in âhirindeki âyetin aynı ihbar-ı gaybisi nev'inden, gaybî ihbarlarına işaret eder.

Hatimesinde, Kur'ân-ı Hakimin tevafukat cihetinde i'câzî nüktelerinden gayet parlak bir nükte-i i'câziyesini beyan edip; Kur'ân

Fâtiha'da Fâtiha Besmele'de Besmele, Elif, Lâm, Mim'de bir cihette dercedildiğini beyan ediyor. Hem, en münteşir ve mütedavil derkenar Mushaflarda lâfzullahın tevafukat-ı latîfe-i i'câziyesinden birisi şudur ki; sayfanın âhirki satırının yukarı kısmında bütün Kur'ân'da seksen ve aşağı kısmında yine Lâfza-i Celâl birbiri üstünde seksen olup tevafuk ederek gelmesi ve sayfalar arkasında tam muvafakatla birbirini göstermesi, âdeta seksen adetten bir tek Lafza-i Celâl tezahür etmesi; hem âhirki satırın tam ortasında elli beş ve başında yirmi beş, beraber yine seksen ederek; bu seksen, o iki seksene seksenlikte tevafuk ettikleri gibi, iki yüz kırk tevafukat-ı latîfe yalnız sayfanın âhirki satırlarında bulunması gösteriyor ki; Kur'ân'ı Azimüşşan'ın hem âyatı, hem kelimatı, hem hurufatı herbiri, ayrı ayrı medâr-ı i'câz oldukları gibi, kelimatın nakışları ve hatları dahi ayrı bir şu'le-i i'câza mazhar olduğunu beyan eder.

Fihrist : 1.Cild : Lema 8-10

Sekizinci Lem'a Olan Sekizinci Risale

فَاسْتَقِمْ كَمَا ve فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ اُمِرْتَ âyetlerinin bir nükte-i gaybiyesini, Gavs-ı Âzam Seyyid Abdülkadir-i Geylanî'nin (R.A.) bir keramet-i gaybiyesiyle tefsir ediyor. Mütevatir kerâmat-ı harikaya mazhar olan o Sultanü'l-Evliya; mematında, aynı hayatında olduğu gibi, müridleriyle alâkadar olduğu, ehl-i keşf ve ehl-i velâyetçe kabul edilmiş. İşte o zat, sekiz yüz sene mukaddem, izn-i İlâhi ile kerametkârene bu zamanımızı görmüş; yani ona gösterilmiş. Bu dağdağalı ve fitneli zamanda, ona mensup bir kısım Kur'ân hizmetkârlarına teselli verip, teşci ve teşvik etmek suretinde bir meşhur kasidesinin âhirinde beş satır içinde on beş cihetle aynı haberi veriyor. Hem ilm-i cifrin üç dört vechiyle o beş satırın mânâsı, hem kelimatı, hem hurufun adedi birbirini te'yid ederek aynı hâdiseyi haber verdiğinden, kat'iyet derecesinde, dikkat edenlere kanaat vermiş.

Malûmdur ki, istikbalden haber veren enbiya ve evliya لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ yasağına karşı hürmet ve teeddüb için, işaretler ve rumuzlarla iktifa etmişler. Bazı bir işaret, bazı iki işaret, en kuvvetlisi beş altı işaretle aynı hadiseyi göstermişler. Halbuki Gavs-ı Âzam, bu zamandaki hizmet-i Kur'âniyenin heyetini işaret edip, içinde bir hâdimini sarahat derecesinde gösteriyor. Şu risale içindeki imzalar ile gösterildiği gibi hizmet-i Kur'âniyedeki arkadaşlarıma iştirakim var. Bir kısmı benim imzam iledir. Bir kısmı onların tasvip ve istihraclariyle ve tasdikleriyle olduğundan; bana ait haddimden fazla hisseyi, onların hatırları için kabul ettim. Yoksa; o

risalenin başında söylediğim gibi, bunda, öyle bir hisse-i şerefe hakkım yoktur.

On sene mukaddem o kaside-i gaybiyeyi görmüştüm; ve bana mânevî bir ihtar gibi, "Dikkat et!" diye kalbime geliyordu. O hâtırayı iki cihetle dinlemiyordum.

Birincisi: Benim ehemmiyetli bir kısım ömrüm, şan ü şeref perdesi altında hubb-u cah zehiriyle zehirlenip öldüğü için, yeniden bu suretle nefs-i emmareye diğer bir şeref kapısı açmak istememekti...

İkinci cihet: Bu muannid zamanda bedihi dâvâları ve zahir hüccetleri kabul etmeyenlere karşı böyle işaret-i gaybiye nev'inden hodfuruşane bir tarzda izhar etmek hoşuma gitmiyordu. En nihayet esaretimin sekizinci senesinde ve en işkenceli ve en sıkıntılı bir zamanda gayet kuvvetli bir teşvike muhtaç olduğumuzdan bana ihtar edildi ki: "Bunu, tahdis-i nimet ve bir şükr-ü mânevî nev'inden izhar et. Hem korkma, kanaat verecek derecede kuvvetlidir..."

O risalenin başında dediğim gibi, bunu izharda en mühim maksadım; Esrar-ı Kur'âniyeye ait olan risalelerin makbuliyetine Gavs-ı Âzam imza basması nev'inden olduğudur.

İkinci maksadım: O kudsi Üstadımın kerametini izhar etmekle, kerâmât-ı evliyayı inkâr eden mülhidleri iskât edip; hizmet-i Kur'âniyeye füturlar verecek çok esbaba maruz ve çok avâika hedef olan arkadaşlarımın kuvve-i mânevîyesini takviye ve şevklerini tezyid ve füturlarını izale etmek idi.

Benim için bir nevi hodfuruşluk nev'inden olduğu için ehemmiyetli zarardır. Fakat o zararımı, üstadımın ve arkadaşlarımın hatırı için kabul ettim.

Bu Keramet-i Gavsiye risalesi tedricen istihrac edildiği için birkaç parça oldu ve tetimmelere inkısam etti. Gittikçe birbirini tenvir ve te'yid ettikçe vüzûh peyda ediyor. İşaratın bazısında za'fiyet varsa da sair arkadaşlarının ittifakından aldığı kuvvet o za'fı izale eder. Hatta cây-ı hayrettir ki; o beş satırın âhirinde, herbirinin mertebesini ve has bir sıfatını ima etmek suretinde on beşten fazla hizmet-i Kur'âniyedeki mühim kardeşlerimi gösteriyor. Bu risalede, Keramet-i Gavsiye münasebetiyle birkaç ehemmiyetli meseleler ve birkaç mühim hakikatlar beyan edilmiştir.

Bu risaleyi herkese tavsiye etmiyorum ve izin vermiyorum. Belki safvet ve insaf ve ihlâs ve hususiyeti bulunan kardeşlerime müsaade ediyorum. Hem, başında olan maksatlarımı düşünerek öyle baksın, beni bir keramet-furuşluk vaziyetinde tasavvur etmesin.

Dokuzuncu Lem'a Olan Dokuzuncu Risale

اِنَّ مَثَلَ عِيسى عِنْدَاللهِ كَمَثَلِ اَدَمَ ve قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّى âyetlerinin birkaç sırlarına dair, hizmet-i Kur'âniyye içinde gayet mühim bir kardeşimiz olan Hulûsi Beyin suallerine cevaptır.

Birinci sual: Muhyiddin-i Arab, "ruhun mahlûkiyyeti inkişafından ibarettir" demesine karşı gayet mühim bir tahkik ile ruha ait bir meseleyi hallediyor.

Diğer bir suali: İlm-i cifre ait olarak gaybdan haber veren evliyaların yalnız işaretle iktifa ettiklerinin hikmetini beyan ediyor.

Diğer bir sualinde: Hz. İsa Aleyhisselâma bir peder tahayyül eden ve hınzırın etini bir cihette cevazına hükmeden bedbaht bir doktorun dalâletlerini başına vurup susturuyor.

Bu risalenin zeyli, ikinci sualin cevabına gayet mühim bir zeyldir ki; vahdetü'l-vücud meşrebinin mahiyetini gösterdiği gibi bu meşrebin en mühim ve en yüksek meşreb olmadığını ve Muhyiddin-i Arabi gibi zatların o meşrebe gitmelerinin sebeplerini gayet metin ve kat'i bir sûrette beyan ediyor.

Bu risale vahdetü'l-vücud ile veya Muhyiddin-i Arab'ın asârıyla ülfet edenlere bir iksir-i âzam hükmündedir.

Onuncu Lem'a Olan Onuncu Risale

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

يَوْمَ تجِدُ كُلّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللهُ نَفْسَهُ وَاللهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ

âyetinin bir sırrını, hizmet-i Kur'âniyede arkadaşlarımın beşeriyet muktezası olarak sehiv ve hatâlarının neticesinde yedikleri şefkat tokatlarını beyan etmekle tefsir ediyor.

Evet; bu risale, iki kısım olarak yazılmış. Birinci kısım; has ve sâdık Kur'ân Hizmetkârlarının sehiv ve hataları neticesinde yedikleri tenbihkârane şefkat tokatları. İkinci kısım; zâhiri dost ve kalbi muarız olanların bilerek verdikleri zarara mukabil, zecirkârane yedikleri tokatlarından bahsedilecekti. Fakat lüzumsuz bazıların hatırlarını rencide etmemek için, yüzer hâdisattan birinci kısmın yalnız on beş adedinden bahsedildi. İkinci kısım şimdilik yazılmadı. Tokat yiyen, kendi imza ve tasdiki tahtında, kabul ederek yazılmıştır. Ben beş tokat yedim yazdım. Nefsim gibi telâkki ettiğim Abdülmecid ile Hulûsi'ye vekâleten yazdım. Ötekilerin bir kısmı kendileri yazdılar; bir kısmı hakkında yazılanı gördüler, kabul ettiler. Nümûne nev'inden olarak onlara iktifa ettik. Yoksa hâdisat çoktur. Bununla kat'iyen kanaatımız gelmiştir ki, bu hizmetimizde başıboş değiliz. Mühim bir nazar altındayız ve dikkatli bir inayet nazarındayız ve kuvvetli bir hıfz ve himayet tahtındayız. O risalenin âhirinde, اَلظُّلْمُ لاَ يَدُومُ وَالْكُفْرُ يَدُومُ sırrına dair mühim bir hakikat beyan edilerek, hizmetimize zulüm nev'inden ilişen mülhidler, bu dünyada tokadını yiyecekler. Ve kısmen yediklerini; ve zındıka ve dalâlet hesabına ilişenler çabuk tokat yemeyip te'hir edildiğinin sebep ve hikmetini beyan ediyor.

Fihrist : 1.Cild : Lema 11-12

On Birinci Lem'a Olan On Birinci Risale

"Mirkatü's-Sünne ve Tiryâk-ı Marazı'l Bid'a" namıyla gayet mühim bir risaledir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُوءْمِنِينَ رَوءُفٌ رَحِيمٌ
قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللهُ

âyetlerinin gayet mühim iki hakikatını "On bir Nükte" ile tefsir ediyor.

Birinci Nüktesi: مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِاَةِ شَهِيدٍ Hadis-i şerifinin sırrını beyan ediyor.

İkinci Nüktesi: İmam-ı Rabbani (R.A.), "sünnet-i seniyenin ittibaı; en haşmetli, en letâfetli, en emniyetli tarikattır" demesine dairdir.

Üçüncü Nüktesi: Bu biçare Said'in ruhunda müşahede ettiği sünnet-i seniyyenin ehemmiyetini beyan ediyor.

Dördüncü Nüktesi: اَلْمَوْتُ حَقٌّ hakikatının kapısıyla, gayet acip bir âlem-i mâneviye ait bir seyahat-ı rûhiyeyi beyan ediyor.

Beşinci Nüktesi: قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللهُ âyetinin sarahatiyle, muhabbetullah, kat'i bir kıyas-ı mantıki ile, sünnet-i seniyenin ittibaını intaç ettiğine dairdir.

Altıncı Nüktesi: كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ وَكُلُّ ضَلاَلَةٍ فِى النَّارِ hadisinin mühim bir sırrını ve اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ âyetinin bir hakikatını tefsir ediyor.

Yedinci Nüktesi: Sünnet-i seniyenin herbir meselesi altında bir edep bulunduğunu beyan eder. "Allâmü'l-Guyûb'a karşı edep ve hicap nasıl olabilir ve ne demektir?" sualine karşı, güzel bir cevaptır.

Sekizinci Nüktesi: Sünnet-i seniyenin bir kısmı şefkat-i Ahmediyenin (A.S.M.) tereşşuhatı olduğu gibi, Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmın nasıl bir mâden-i şefkat olduğunu gösteriyor.

Dokuzuncu Nüktesi: Sünnet-i seniyenin herbir nev'ine tamamen bilfiil ittiba etmek, ehass-ı havâssa mahsus olduğu halde; herkes niyeti ile ve kasd ile ve tarafdarane ve iltizamkârane ve takdirkârane talip olmakla; o ittibâ-ı tâmmeden tam hissedar olabilir. Ehl-i tarikatın ezkâr ve evrad ve meşrepleri, esasat-ı sünnete muhalefet etmemek şartıyla bid'ata dahil olmadığını, olsa olsa bid'a-i hasene olduğunu beyan eder.

Onuncu Nüktesi: قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللهُ Muhabbet-i İlâhiyeye ve o muhabbetin neticesinde sünnet-i seniyenin ittibâına dair, üç nokta ile,

gayet merak-âver ve mühim ve güzel beyanat var. Hattâ kitabın nakşında şu Onuncu Nükte'nin bir şua-ı kerametini, tevafukla nazara gösteriyor.

On Birinci Nüktesi: Zât-ı Ahmediyenin (A.S.M.) sünnet-i seniyesinin menbaı; hem akvâli, hem ahvâli, hem ef'ali olduğunu ve herbirisini hem farz, hem nevâfil, hem âdât aksamına inkısam ettiğini ve Kur'ân'da وَاِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ sırrıyla, nev'i beşer içinde mânen ve rûhen olduğu gibi, mizac-ı cismânisinin cihetiyle dahi en mutedil noktasında ve kuva-yı cismâniye ve nefsiyede nokta-i itidalin vasatında ve kemalinde bulunan ferd-i ferid, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu ispat ediyor. Bu risale dahi, başta denildiği gibi, bir tiryak-ı enfa' ve bir iksir-i âzamdır.

On İkinci Lem'a Olan On İkinci Risale

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

اَللهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا اَنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَاَنَّ اللهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا

âyetlerinin ehl-i fennin ve şimdiki coğrafyacı ve kozmoğrafyacıların medar-ı tenkitleri olmuş, iki hakikatını, "İki Nükte" ile tefsir ediyor.

Birinci Nüktesi: Umum rızık doğrudan doğruya Kadir-i Zülcelâl'in elinde olduğunu ve hazine-i rahmetinden çıktığını beyan ederek, rızıksızlıktan ölmek olmadığını ispat eder.

İkinci Nüktesi: Küre-i Arzın, münkir coğrafyacı filozofların rağmına olarak, yedi vecihle yedi tabaka olduğunu ve semavat dahi, kozmoğrafyacı filozofların rağmına olarak, yedi vecihle yedi tabaka

olduğunu ispat eder. Bu risale, öyle geveze mülhidlere bir licamdır, yani gemdir.

Fihrist : 1.Cild : Lema 13

Lema 13

On Üçüncü Lem'a Olan On Üçüncü Risale

"Hikmetü'l-İstiaze" namıyla maruf, gayet kıymettar ve kuvvetli ve hakikatlı bir risaledir.

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ .. مَلِكِ النَّاسِ .. اِلهِ النَّاسِ .. مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ .. الَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ اَلنَّاسِ .. مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ

sûresinin en mühim bir hakikatını,

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ .. وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ

âyetinin mühim bir hikmetini ve اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ 'in en mühim bir sırrını "On Üç İşaret" ile tefsir ederek, on üç anahtarla قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 'ın kal'a-i hasisine girmek için kapı açar, tahassüngâhı gösterir.

Birinci İşaret: "Şeytanların kâinatta icad cihetinde hiç medhalleri olmadığı ve dalâletin müstekreh çirkinlikleri ehl-i dalâleti tenfir ettikleri halde ve Cenab-ı Hak rahmet ve inayetiyle ehl-i hakka

taraftar olduğu ve hak ve hakikatın câzibedar güzellikleri, ehl-i hakkı müeyyid ve müşevvik bulunduğu halde, hizbü'ş-şeytanın çok defa hizbullaha galabe etmesinin hikmeti nedir?" diye suale karşı gayet kat'i ve vâzıh bir cevaptır.

İkinci İşaret: "Şerr-i mahz olan şeytanların icadı ve ehl-i imana taslitleri ve onların yüzünden çok insanların küfre girip Cehenneme girmelerine, Cemil-i Alelıtlak ve Rahim-i mutlak ve Rahman-ı Bilhakkın rahmet ve cemali, bu hadsiz çirkinliğin ve bu dehşetli musibetin husulüne nasıl müsaade ediyor? Ve niçin cevaz gösteriyor?" diye sualine karşı gayet kuvvetli ve mukni bir cevaptır.

Üçüncü İşaret: "Kur'ân-ı Hakimde, ehl-i dalâlete karşı azim şekvalar ve kesretli tahşidat ve çok şiddetli tehdidatı aklın zahirine göre, adaletli ve münasebetli belâğatına ve üslûbundaki itidaline ve istikametine münasip düşmüyor? Âdeta, âciz bir adama karşı orduları tahdiş ediyor; ve müflis ve mülkte hissesiz âciz bir adama, kuvvetli bir şerik mevkii verir gibi ondan şekvalar etmenin sırrı ve hikmeti nedir?" diye sualine karşı, gayet kat'i ve ehemmiyetli bir cevaptır.

Dördüncü İşaret: Adem, şerr-i mahz ve vücud, hayr-ı mahz olduğundan, mehasin ve kemâlat vücuda ve şerler ve musibetler ademe istinad ettiğini ve ondan neş'et ettiğini beyan ediyor.

Beşinci İşaret: Cenab-ı Hak, kütüb-ü semaviyede beşere karşı Cennet gibi azim bir mükâfatı ve Cehennem gibi dehşetli bir mücazatı göstermekle beraber, çok irşad ve mükerrer ikaz ve defaatla ihtar ve müteaddit tehdit ve teşvik ettiği halde, hizbü'ş-şeytanın çirkin ve mükâfatsız ve zayıf desiselerine karşı, ehl-i imanın mağlup olmalarının sırrı nedir?" diye müthiş suale karşı mukni bir cevaptır.

Altıncı İşaret: Şeytanın en tehlikeli ve kesretli bir desisesi olan tasavvur-u küfriyi tasdik-i küfür suretinde; tasavvur-u dalâleti tasdik-i dalâlet tarzında göstermesiyle, hassas ve sâfi kalb insanları tehlikelere atmasına mukabil, ilmî ve mantıkî ve hakikatlı bir cevaptır.

Yedinci İşaret: Mu'tezile imamları, şerrin icadını şer telâkki ettikleri için, küfür ve dalâletin icadını Allah'a vermeyip güya onunla Allah'ı takdis ediyorlar. Mu'tezile'nin bu mühim meselelerine ve Mecusilerin halık-ı şerri ayrı telâkki etmelerine karşı gayet kuvvetli ve

mantıki bir cevab-ı müskit; hem, "Günah-ı kebîreyi işleyen, mü'min kalamaz!" diyen mu'tezile ve bir kısım Hâricilere karşı gayet makbul ve mukni bir cevaptır.

Sekizinci İşaret: "Bazı risalelerde kat'i delillerle ispat edilmiş ki, küfür ve dalâlet yolu o kadar müşkilatlı ve sûubetlidir ki, hiç kimse ona girmemek gerekti ve kabil-i sülûk değildir. İman ve hidayet yolu o kadar zahir ve kolaydır ki, herkes ona girmeli idi, dediğiniz halde; bu Hikmetü'l-İstiaze'de, dalaletli yolun kolay ve tahrip ve tecavüz olduğu için çoklar o yola sülûk ettiğini beyanın, birbirine muhalif oluyor, vech-i tevfiki nedir?" sualine karşı gayet merakâver ve mantıki ve kat'i bir cevap olmakla beraber, "Dalâlette o kadar dehşetli bir elem ve korku var ki, kâfir değil hayatından lezzet alması, belki hiç yaşamaması lâzım gelirken, ehl-i imandan ziyade kendini hayatta mes'ud görmesinin sırrı nedir?" diye sualine karşı gayet güzel bir temsil ile tam kanaat getirir bir cevaptır.

Dokuzuncu İşaret: "Hizbullah olan ehl-i hidayet, başta enbiya ve onların başında Fahr-i Âlem Sallallâhü Teâlâ Aleyhi Vesellem, o kadar inâyat-ı İlâhiye ve imdâdat-ı sübhaniyeye mazhar oldukları halde, neden hizbü'ş-şeytana karşı bazan mağlûp olmuşlar? Hem Hâtemü'l-Enbiyanın güneş gibi parlak nübüvveti ve risaletinin komşuluğunda bulunan Medine münafıklarının dalâlette ısrarları ve hidayete girmemeleri niçindir? Ve hikmeti nedir?" diye suale karşı herkesi alâkadar edecek güzel ve kuvvetli bir cevaptır.

Onuncu İşaret: İblisin; kendini, kendine tabi olanlara inkâr ettirmek suretindeki desise maskesini yırtarak, İblisin pis ve mülevves yüzünü gösterip vücudunu ispat eder.

On Birinci İşaret: Ehl-i dalâletin şerrinden kâinat kızdıklarını ve anâsır-ı külliye hiddet ettiklerini ve umum mevcudat mânen galeyana geldiklerini, Kur'ân-ı Hakim mu'cizane ifade ettiğine dair merak-âver bir beyandır.

On İkinci İşaret: Dört sual ve cevaptır. "Mahdut bir hayatta mahdut günahlara mukabil hadsiz bir azap ve nihayetsiz bir Cehennem nasıl adalet olur?" Hem, "Şeriatta denilmiştir ki: Cehennem ceza-yı ameldir, fakat Cennet fazl-ı İlâhi iledir. Bunun hikmeti nedir?" Hem, "Seyyiat, intişar ve tecavüz ettiğinden, bir seyyie bin yazılmak, hasene bir yazılmak lâzım gelirken; seyyienin

bir, hasenenin on yazılmasının sırrı nedir?" Hem, "Ehl-i dalâletin kazandıkları muvaffakiyet ve gösterdikleri kuvvet, ehl-i hidayette bir zaaf ve hakikatsızlık olduğundan mıdır?" diye dört suale gayet kısa ve kuvvetli dört cevaptır.

On Üçüncü İşaret: "Üç Nokta" dır.

Birincisi: Şeytanın en büyük bir desisesi, hakaik-i imaniyenin azameti cihetinde, dar kalbli ve kısa akıllı ve kâsır fikirli insanları aldatmasına mukabil, tamamiyle şeytan-ı cinni ve insiyi de susturacak bir cevaptır.

İkinci Noktası: Şeytan, kusurlu insana kusurunu itiraf etmemek ile istiğfar ve istiaze yolunu kapayıp, enaniyeti tahrik ederek, avukat gibi, nefsini müdafaa ettirir. Âdeta nefsini taksirattan takdis ettirmesine mukabil, herkesi ikna edecek bir cevaptır. Kusurunu görmemek, o kusurdan daha büyük bir kusur bulunduğunu ve kusurunu görmek, kusuru kusurluktan çıkarmak olduğunu beyan eder.

Üçüncü Nokta: İnsanın hayat-ı içtimaiyesini ifsat eden en mühim bir desise-i şeytaniye; "mü'minin bir tek seyyiesiyle hasenatını örtmek" ile o mü'mine karşı adavet ettirmeye mukabil, Mizan-ı Ekberde adalet-i mutlaka-i İlâhiyyenin tecellisindeki düstur ile; herkese lüzumlu, hususan hadidü'l-mizac ve müşkil-pesend insanlara, kıymettar ve haklı ve kuvvetli bir cevaptır.

İşte, şu risale on üç işaret ile şeytan-ı insî ve cinninin on üç hücum yollarını kapadığı gibi; قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ sûresinin kal'a-i methinde tahassun etmek için on üç anahtar olup, on üç kapıyı ehl-i imana açar.

Şu Hikmetü'l-İstiâze Risalesinin iki mühim kardeşi var. Birisi Yirmi Dokuzuncu Mektubun altıncı risalesi olan "Hücumat-ı Sitte", mühim bir kal'a olduğu gibi; ikinci bir kardeşi olan Yirmi Altıncı Mektup'un Hüccetü'l-Kur'ân Ale'ş-Şeytan ve Hizbihi namındaki risalesi dahi bir hısn-ı hasindir. Bu üç risale birbiriyle münasebattardır ve ehl-i imana bu zamanda çok lüzumlu olduğunu ihtar ediyorum. Fakat şu risaleler tamamiyle Kur'ân'a sâdık olanların ellerine verilebilir. Bid'a ve dalâlete taraftar veya siyasetçiliğe müptelâ olanların ellerine vermemek gerektir. Bilhassa "Hücumat-ı Sitte",

içerisinde Eski Said'in şiddetli lisanı karıştığı için, en has ve en sadık kardeşlerime mahsustur. Şimdilik, hakkı dinlemek ve kabul etmek istidadında olmayanlara gösterilmemesini tavsiye ediyorum. Hem de "İşarat-ı Seb'a", "Hücumat-ı Sitte" gibi şimdilik havassa mahsustur.

Fihrist : 1.Cild : Lema 14-15

On Dördüncü Lem'a Olan On Dördüncü Risale

"İki Makam" dır.

Birinci Makamı: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan sorulmuş ki: "Arz ne üstünde duruyor?" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş: عَلَى الثَّوْرِ وَالْحُوتِ yani, "Öküz ve balık üstünde duruyor." Şu hadise dair çok münakaşat vardır. Coğrafyacılar, hâşâ, bu hadisi inkâr ediyorlar.

İşte, bu hadisin hakiki mânâsını, üç vecihle, bu risalenin Birinci Makamı öyle bir tarzda beyan ediyor ki, münkirlerin zerre miktar insafı varsa ve coğrafyacıların hakka karşı zerre miktar iz'anları bulunsa, bu hadisi, bâhir bir mu'cize-i Ahmediye (A.S.M.) sayacaklardır. Çünkü o üç cevap; hem hakiki ve kat'i, hem mânidardırlar.

İkinci Makamı: بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ in en mühim beş altı sırlarını tefsir ediyor. Ve بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ Kur'ân'ın bir hülâsası ve bir fihristesi ve miftahı olduğunu gösterdiği gibi, Arştan ferşe kadar uzanmış bir hatt-ı kudsî-i nûranî olmakla beraber, Saadet-i Ebediye kapısını açan bir anahtar ve her mübarek şeye feyiz ve bereket veren bir menba-ı envar olduğunu beyan eder. Bu İkinci Makam, en birinci risale olan, "Birinci Söz"e bakar. Âdeta, Risale-i Nur eczaları bir daire hükmünde olup; müntehası iptidasına بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ hatt-ı mübarekiyle ittihad ediyor. Ve bu makamda "Altı

Sır" yerine otuz yazılacaktı. Şimdilik altı kaldı. Kısadır, fakat gayet büyük hakaiki tazammun ediyor. Bunu dikkatle okuyan, بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ne kadar kıymettar bir hazine-i kudsiye olduğunu anlar.

On Beşinci Lem'a Olan On Beşinci Risale

Fihriste namında, umum Risale-i Nur'un eczalarının mevzularını gösteren bir fihristesidir. İcmalen her risalenin mevzuuna ve kısmen gayelerine işaret eder dört kısımdan ibarettir.

Birinci kısım: Otuz iki adet Sözler'e aittir. Bu kısım sair risaleler gibi bidayette muhtasar olmuştur. Sözler'e lâyık tafsilatlı bir fihriste olamadı. Daha değiştirmeye de münasebet tutmuyor. Yalnız bu kadar var ki; Sözler'deki kıymet ve ehemmiyet, kesret-i intişar ile ekserce anlaşıldığı için icmalen bize yazdırıldı اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ deyip o muhtasar fihristeyi öylece bıraktık. İnşaallah, bir vakit kardaşlarımızdan birisi, o birinci kısma bir haşiye olarak Sözler'e mufassal bir fihriste yazacaktır.

Bu fihristenin dört kısmı da gayet ehemmiyetlidir. Hatta diyebilirim en mühim bir risaledir. Onun Risale-i Nur eczalarının mahiyeti bilindiği gibi Risale-i Nur'un yüz cüz'ü, Kur'ân-ı Hakimin nasıl bir tefsiri olduğunu gösteriyor. Ve yüzer âyat-ı Kur'âniyenin yüzer hakaik-i kudsiyesini nazara vaz'edip Risale-i Nur'un herbir cüz'ünü bir âyetle bağlayıp Kur'ân'dan tereşşuh ettiklerini ve Kur'ân'dan gelip Kur'ân âyetlerini tefsir ettiğini gösterir.

Bâhusus, üçüncü kısmındaki Rumuzat-ı Semaniyeye dair bahislerde daha güzel olmuş. Fakat bazen mühim bir risale kısa kesilmiş. Sonra anlıyoruz ki; hakkını noksan bırakmışız. Bazen de fihristenin ihtisarından çıkıp tafsilatlı olmuş. Bundan anladık ki, kast ve ihtiyarımızla tanzim edemiyoruz. Zülf-ü perişan gibi zahiri intizamsızlık altında, şirin, mânidar bir intizam bulunduğunu hissederek gelişigüzel bıraktık. **(Haşiye)**

Haşiye: Lem'alar'ın mütebâki fihristesi Otuz Üçüncü Mektubun fihristesinden sonra yazılmıştır.

Fihrist : 1.Cild : Mektup 33

Otuzikinci Mektub

Otuziki Şua olarak yazılmasını rahmet-i İlâhiyyeden bekleriz. Fakat daha yazılmamış.

Otuzüçüncü Sözün Otuzüç Mektubundan

Otuzüçüncü Mektubu

Otuz üç âyetin birer hakikatlerini tefsir eden Otuz Üç Pencere'dir. Bu mektub, Otuz üç risale olmaya lâyık iken gayet müsta'cel bir zamanda yazıldığı için, bir veya yarım sayfalık pencereleri birer risale kuvvetinde ve birer risaleyi tazammun eder mâhiyetinde olduğunu gösterir **(Haşiye)** Fakat maatteessüf, baştaki pencereler gayet mücmel ve muhtasar kalmış, lâkin gittikçe inbisat ederek nısf-ı âhirdeki pencereler vazıh düşmüştür.

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَفِى
اَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ

Birinci Pencere

وَكَاَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لاتَحْمِلُ رِزْقَهَا اَللهُ
يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

âyetinin bir hakikatını kuvvetli bir bürhan-ı vahdâniyyet olarak tefsir ediyor.

İkinci Pencere

وَمِنْ اَيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ وَاخْتِلافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذَٰلِكَ لاَيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ

ayetinin, simâ-i insaniyedeki sikke-i Rububiyyeti, gayet parlak bir bürhan-ı vahdâniyyet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Üçüncü Pencere

فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى اْلاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ

âyetinin bir hakikatını, küre-i arzın simasında dört yüz bin hayvânat ve nebâtat envaının çizgileriyle tezâhür eden sikke-i Rububiyeti gayet parlak bir bürhan-ı vahdâniyet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Dördüncü Pencere

اُدْعُونِى اَسْتَجِبْ لَكُمْ .. فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ

âyetlerinin bir hakikatını, mevcudatta istidat lisanıyla ve ihtiyac-ı fıtri lisanıyla ve kavl ve hal lisanıyla ve bütün mahlukatın bütün dualarını kabul etmek ve cevab vermek noktasında gayet kuvvetli bir bürhan-ı vahdaniyet göstermekle tefsir ediyor.

Beşinci Pencere

اَحْسَنَ كُلّ شَيْءٍ خَلَقَهُ .. صُنْعَ اللّهِ الَّذِى اَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ

âyetlerinin bir hakikatını, def'aten ve âni ve sühûletle vücuda gelen masnuatta nihayet derecede hüsn-ü san'at ve kemal-i rububiyet bulunmasıyla parlak bir delil-i vahdaniyet göstermekle tefsir ediyor.

Altıncı Pencere

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّموَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا اَنْزَلَ اللّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالاَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Bu pek büyük âyetin pek büyük bir hakikatını, pek kuvvetli ve pek parlak ve pek geniş bir delil-i vahdaniyet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Yedinci Pencere

Dört cihetle pek çok âyetin mühim hakikatlerini dört kat'i ve kuvvetli vahdaniyet delilleriyle tefsir ediyor.

Sekizinci Pencere

فَاُولئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ اُولئِكَ رَفِيقًا

âyetinin pek mühim bir hakikatını, bütün ervah-ı neyyire ashabı olan enbiya (A.S.) mu'cizatlarına istinâden ve bütün kulub-u münevvere aktabı olan evliyâ (K.S.) keşif ve kerametlerine itimaden ve bütün ukûl-u nûraniye erbabı olan asfiyâ (R.A.) tahkiklerine istinaden bir tek Vahid, Ehad, Vâcibü'l-Vücud, Hâlik-ı Küll-i Şeyin vücub-u vücuduna ve vahdetine ve kemal-i rubûbiyetine icmâ ve tevatür suretinde şehadetleri, pek büyük ve çok nûrani bir pencere-i ma'rifet ve hüccet-i vahdaniyet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Dokuzuncu Pencere

اِنْ كُلُّ مَنْ فِى السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ اِلا اَتِى الرَّحْمَنِ عَبْدًا .. وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetlerinin bir hakikatını, anâsır ve zîhayat ve nebatat ve insanların ayrı ayrı şekilde ettikleri ubûdiyet içinde gayet kat'i ve kuvvetli bir hüccet-i vahdâniyet göstermek ile tefsir ediyor.

Onuncu Pencere

وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلا تَجْعَلُوا لِلَّهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

âyetinin gayet mühim ve büyük bir hakikatını, kâinatın mevcudatındaki birbirine teâvünü, tecâvübü ve tesanüdü noktasında gayet kuvvetli ve hiçbir cihetle sarsılmaz bir delil-i vahdaniyet göstermekle tefsir ediyor.

On Birinci Pencere

اَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

Hadsiz mevcudatı Vahide isnad etmekle kalb mutmain olduğu; yoksa hadsiz müşkilat içinde hadsiz bir ızdıraba mazhar olduğu cihetle kuvvetli bir delil-i vahdaniyet göstermekle tefsir ediyor.

On İkinci Pencere

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الاَعْلَى اَلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّى .. وَالَّذِى قَدَّرَ فَهَدَى

âyetlerinin bir hakikatını, eşyanın âzâ ve cihâzatındaki eğri büğrü hudutların verdikleri meyveler noktasında gayet kuvvetli bir bürhan-ı vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

On Üçüncü Pencere

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetinin mühim bir hakikatını, mevcudatın muntazam suretleri herbiri birer lisan-ı ubûdiyet; ve mevzun heyetleri herbiri birer lisan-ı şehadet; ve mükemmel hayatları herbiri birer lisan-ı tesbih olduğu cihetle gayet geniş ve kuvvetli ve cami' bir delil olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

On Dördüncü Pencere

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ .. وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَآئِنُهُ .. مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلاَّ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا .. اِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

âyetlerinin hakikatlerinden mühim bir hakikatını, zaaf-ı mutlak içinde bir kuvve-i mutlakanın; ve acz-i mutlak içinde bir kudret-i mutlakanın; ve fakr-ı mutlak içinde bir gına-i mutlakın; ve cümud-u mutlak içinde bir hayat-ı mutlakanın; ve cehl-i mutlak içinde muhit bir şuurun mevcudatta görünen tezâhürâtını ve âsarını nihayetsiz Alim, Hayy, Kadir ve Kavi bir Zat-ı Zülcelâl'in vahdaniyetine hüccet göstermekle tefsir ediyor.

On Beşinci Pencere

اَلَّذِى اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ

âyetinin bir hakikatını, herşeye mâhiyetinin kabiliyetine göre kemal-i mizan ve intizam ile en kısa yolda en kısa bir surette, en hafif bir tarzda isti'malce en kolay bir şekilde israfsız olarak hikmetli bir tarzda vücud vermek, suret giydirmek, mevcûdat adedince diller ile Sâni'in vücub-u vücuduna delâletleriyle tefsir ediyor.

On Altıncı Pencere

Şimdi tahattur edemediğim bir âyetin mühim bir hakikatını zeminin yüzünde mevsim-be-mevsim tazelenen mahlûkatın icad ve tedbirlerindeki intizamın gösterdiği rahmet-i vâsıa ile ve o ihsânâttaki iâşe-i umûmiyenin gösterdiği rezzakıyet cihetinde gayet parlak ve kuvvetli ve kat'i bir bürhan-ı vahdâniyeti göstermekle tefsir ediyor.

On Yedinci Pencere

اِنَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

gibi âyetlerin hakâikından bir hakikatını, zeminin yüzünde yaz zamanında müşevveşiyeti iktiza eden nihayet sehâvet içinde kemâl-i intizam ve mizansızlığı iktiza eden sûr'at-i mutlaka içinde kemal-i mevzuniyet ve mebzuliyyet ve kabalığı iktiza eden kesret-i mutlaka içinde kemâl-i hüsn-ü san'at ve basitliği ve sanatsızlığı iktiza eden sühulet-i mutlaka içinde nihayet derecede maharet ve sanatkârlık ve ihtilafı iktiza eden uzaklık içinde bir ittikan-ı mutlak ve tenasüb-ü tâm ve karışıklığı ve bulaşmaklığı iktiza eden kemâl-i ihtilâf içinde kemal-i imtiyaz ve ehemmiyetsizliği ve kıymetsizliği iktiza eden mebzûliyet ve nihayet derecede ucuzluk içinde san'atça nihayet derecede kıymettar ve pahalı bir keyfiyette mevcudatın görünmesi güneş gibi parlak olarak her tarafta vahdâniyyet-i İlâhiyeyi gösterip Sâni-i Vâhid'in vücub-u vücuduna şehâdet ederek, küre-i arz kuvvetinde bir hüccet-i vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

On Sekizinci Pencere:

اَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّموَاتِ وَ الْاَرْضِ

âyetinin bir harikatını mükemmel bir eser mükemmel bir fiile, mükemmel fiil mükemmel bir fâile, mükemmel fâil mükemmel sıfât ve esmaya kat'i delâlet ettiğinden, bütün kâinat mevcûdatıyla herbiri birer hikmetli esere, her eser birer muntazam fiile, muntazam fiil birer fâile ve o fâilin Kadir ve Alîm gibi esmâsına, yani Halık-ı Zülcelâl'ın esmâ ve sıfâtına delâlet ve şehadet ettikleri suretinde tefsir ediyor.

On Dokuzuncu Pencere:

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّموَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ

âyetinin bir hakikatını, semavat ve güneşler ve yıldızlar kelimâtıyla ve arz, fezası, nebâtat ve hayvanat denilen kelimat-ı tesbihiyesi ile ve herbir ağaç, yaprak çiçek ve meyvelerin kelimeleriyle ettikleri tesbihat noktasında silsile-i mevcudat gibi kuvvetli bir hüccet-i vahdâniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Yirminci Pencere

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ .. وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ .. وَاَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَاَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَ مَا اَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

âyetlerinin hakaikından geniş bir hakikatı mevcûdatın envâ-ı külliyesinden ziya, havâ, mâ gibi anâsır-ı külliyenin zâhiren tesâdüfi zannedilen vaziyetlerindeki intizam-ı mahfi ve çiçekler ve meyveler ve kuşlar gibi envâın şekillerindeki hikem-i hafiyenin izharı cihetiyle gayet geniş ve parlak bir delil-i vahdâniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Birinci Pencere

وَ الشَّمْسُ تجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

âyetinin bir hakikatını, şu kâinatın lâmbası olan güneş, kâinat sâhibinin vücud ve vahdaniyetine güneş gibi parlak ve nûrani bir

hüccet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi İkinci Pencere

اَلَمْ نَجْعَلِ الاَرْضَ مِهَادًا .. وَ الْجِبَالَ اَوْتَادًا .. وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا
فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِى الاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

âyetlerinin hakaikından bir hakikatını; küre-i arzın vaziyet ve hareketinde ve yüzündeki mütemâdiyen kemal-i hikmet ve mizan ile yüzbinler ecnâs-ı nebâtat ve envâ-ı hayvânat ile şenlendirip, doldurup boşaltmak cihetiyle bir Vâcibü'l-Vücud'un vahdetine şehadet ettikleri suretinde küre-i arz kuvvetinde bir hüccet-i vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Üçüncü Pencere

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوةَ

âyetinin bir hakikatını; hayat, vahdaniyet-i İlâhiye bürhanlarının en kuvvetlisi ve en parlağı ve tecelliyât-ı samedaniye aynalarının en câmii, en berrakı olduğu cihetinde Hayy-ı Kayyum'u esma ve şuûnatıyla bildirir bir hüccet-i katıa olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Dördüncü Pencere

لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

âyetlerinin mevte dair bir hakikatını ve mevcûdat vücud ve hayatlarıyla Sâni-i Zülcelali gösterdikleri gibi, mevt ve zevalleriyle

dahi kuvvetli bir surette baki bir Sâni-i Zülcelâlin vücuduna şehadet etmekle mevt dahi hayat gibi bir hüccet-i bahire-i vahdâniyet olduğunu göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Beşinci Pencere

Umur-u nisbiye tâbir edilen, biri birisiz olmayan; veled validi, fevkıyet tahtiyeti iktiza ettiği gibi, kâinatın herbir mevcudatında bulunan mahlûkiyet, bir Halık'a; masnuiyyet bir Sâni'a, infial bir faile bizzarure delâlet ettiğinden bütün mevcudattaki bütün hikmetli masnuiyetler ve muntazam mahlukiyetler ve mizanlı fiiller, infiâller hadsiz bir surette bir Halık-ı Vahid'e şehadet etmekle beraber, herbir mevcut böyle umur-u nisbî adedince bir Vâcibü'l-Vücudun vahdaniyetine delalet ettiklerini beyan eder.

Yirmi Altıncı Pencere

Kâinatın bütün mevcudâtı yüzünden tazelenen, gelip geçen cemaller, hüsünler, bir cemal-i Sermedinin bir nevi gölgeleri olduğunu ve insanda tezahür eden kâinatın kalbindeki ciddi bir incizab-ı aşkı, bir ma'şuk-u Lâyezâliyi gösterdiğini ve kâinatın sinesinde çok suretlerde tezahür eden incizablar, cezbeler, cazibeler, bir hakikat-ı cazibedârın cezbiyle olduğunu ve mahlukatın en hassas ve nûrani taifesi olan ehl-i keşf ve velâyetin ittifakıyla zevk-i şuhudiye istinad ederek bir Cemil-i Zülcelâlin kendini tanıttırmasına ve sevindirmesine zevk ile muttali olduklarını müttefikan haber verdiklerini bildiren gayet kuvvetli ve nûrani bir hüccet-i vahdâniyyet ve marifetullaha karşı hususi, fakat üç renkli bir ziyayı neşreden bir penceredir.

Yirmi Yedinci Pencere

اَللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

âyetinin bir hakikatını; kâinatta hiçbir sebep hiçbir müsebbebin icadına eli yetişmediği gibi, müsebbebin gayelerini düşünmek ve

irade etmek kabiliyetinde de olmadığını ve müsebbebdeki sanat-ı hârikaya da hiçbir cihette kabil olmadığı cihette, doğrudan doğruya her müsebbeb sebepten değil, belki Müsebbibü'l-Esbâb olan Vâcibü'l-Vücud'un kudretinden çıktığı cihetle gayet câmi, belki müsebbebât adedince delâletleri tazammun eden bir hüccet-i vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Sekizinci Pencere

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ

âyetinin bir hakikatını, kâinatın hey'et-i mecmuasındaki intizamında ve erkân-ı külliyesindeki hikmetli tezyinat ve harekâtında ve hayvânat ve nebâtâtın tedbir ve terbiyelerinde, hatta hüceyrat-ı bedeniyenin mizan ve intizam dairesindeki vaziyetlerinde kâinatın silsilesi kuvvetinde bir hüccet-i vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Yirmi Dokuzuncu Pencere

وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetinin bir hakikatını bahar mevsiminde garibâne bir seyâhat zamanında inkişaf eden şöyle bir nur-u tevhid ile yani; herşey, hususan çiçekler ve meyveler herbiri birer mektub-u Samedâninin birer mührü, belki herbir mektup hadsiz mühürleri olduğunu ve herbir mühür ile hadsiz mektubatı mühürlendirdiğini yani her birşeyi bütün eşyayı kendi sahibinin mektubu ve mülkü olduğunu gösterdiği cihetle tefsir edip, gayet latif ve kuvvetli ve vazıh bir surette marifetullaha karşı pencereler açıyor.

Otuzuncu Pencere

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ اِلاّ اللهُ لَفَسَدَتَا
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَ
اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

âyetlerinin hakaikından imkân ve hudusa dair bir hakikatı ilm-i kelâmın cadde-i kübrâları içinde imkân ve hüdûs noktasında gayet kuvvetli bir burhan-ı vahdaniyeti göstermekle tefsir ediyor.

Otuz Birinci Pencere

لَقَدْ خَلَقْنَا اْلاِنْسَانَ فِي اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ
وَ فِى اْلاَرْضِ اَيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ وَ فِى
اَنْفُسِكُمْ اَفَلاَ تُبْصِرُونَ

âyetlerinin, insanın mâhiyeti noktasında ve enfüsî cihetine bakan bir hakikatını, insan üç cihetle Sâni-i Zülcelâlin esmâsına ayna olmasıyla yani acziyle ve fakriyle ve naks ve kusuruyla Kadir-i Zülcelâlin kudretini, gınasını, kemalini bildirdiği gibi cüz'i ilim ve cüz'i kudretiyle ve cüz'i basar ve cüz'i sem'iyle ve cüz'i malikiyetiyle yine Sâni'in ilm-i mutlakına, sem' ve basarına ve mâlikiyet-i mutlakasına aynadarlık edip gösterdiğini ve hem insan üstünde nakışları görünen Esmâ-i İlâhiyyeye o nakışlar cihetiyle aynadarlık ederek, esmada bir ism-i âzam olduğu gibi esmânın nukuşunda dahi insan bir nakş-ı âzam bulunduğunu göstermekle gayet kuvvetli bir delil-i vahdaniyeti insanın mahiyetinde izhar edip üç cihetle marifetullaha percereler açar. لَقَدْ خَلَقْنَا اْلاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ in bir hakikatını tefsir ediyor.

Otuz İkinci Pencere

هُوَ الّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ كَفَى بِاللهِ شَهِيدًا

قُلْ يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ جَمِيعًا

âyetlerinin bir hakikatını, semâ-i risaletin bir güneşi olan Zât-ı Ahmediyeye (A.S.M.) dair olan On Dokuzuncu Mektup ve On Dokuzuncu Söz ve Otuz Birinci Söz ile tefsir edip, bu pencere ile o tefsire işaret ediyor.

Otuz Üçüncü Pencere

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى اَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

âyetinin Kur'ân'a dair bir hakikatını, Kur'ân'ın herbir âyeti birer pencere olduğunu ve belki ekser âyetinde marifetullaha karşı çok pencereler bulunduğunu ve Kur'ân'ın hey'et-i mecmuası umum pencereler kuvvetini tazammun ettiğini göstermekle gayet parlak ve vazıh ve câmi diğer bir pencere daha açmakla gayet kat'i ve yakini ve şüphesiz bir hüccet-i vahdâniyet gösterip, i'câz-ı Kur'ân'a dair Yirmi Beşinci Söz'le tefsir ediyor. Ve bu pencere ile o tefsire işaret ediyor.

اَللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ لَنَا فِى الدُّنْيَا قَرِينًا وَ فِى الْقَبْرِ مُونِسًا وَ فِى الْقِيَامَةِ شَفِيعًا وَ عَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَ مِنَ النَّارِ سِتْرًا وَ

حِجَابًا وَ فِى الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَ اِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلاً وَ اِمَامًا
سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اَللَّهُمَّ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلَى مَنْ اَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَ عَلَى اَلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Haşiye: İşte o sırra binaendir ki, kısacık pencerelerin herbiri risale gibi fihristede bahsedildi. Otuz Üçüncü Mektub kıymet noktasında tam hakkını aldı. Cirmi noktasında fihristede pek ziyade mevki zaptetti. Onun kardeşleri ona "helal olsun" demeli

Fihrist : 1.Cild : Hatime

Hatime

بو كوزل 71 فهرسته 750 تمام 481 اولدى
51

(Bu güzel fihriste tamam oldu)

İşte bu kelâmın makam-ı ebcedisi, târih-i telifi göstermekle 1353 olup, bu zamanın tarihine tevafuk etmiştir. O keçeli katibin haberi yokken ve hesab-ı ebcedi bilmezken, bu fihristenin hitamında gelişi güzel böyle, "Bu güzel fihriste tamam oldu" yazmış. Ben tashihimde hesap ettim, bu latif tevafuk çıktı. Demek bu fihriste güzeldir ki, bu güzel tevafuku gösterdi.

Latif bir tevafuktur ki, Fihriste'de bahsedilen risale ve zeyillerinin küçük, büyük parçalarının 119 adediyle fihriste'nin bu dördüncü kısmı sahife başında, kendi kendine gelen 19 sahifede tevafuku gösteren eliflerin 119 adedi, ikinci kısmın âhirlerindeki 19 kısmın latif sırrını ihata ederek tevafuk etmesi şâyân-ı temaşadır. Bu işte kimsenin ihtiyarı karışmamış. Demek alâmet-i makbuliyettir.

Şâyân-ı hayrettir ki; birinci müstensihin nüshasında sahifeler başında 119 elif gelmesiyle resailin 119 parçasına tevafuk ettiği gibi; ikinci müstensih, sahifeler ayrı, satırları bütün bütün ayrı ve müsvedde-i ûlâdan istinsah ettiği halde ve kat'iyyen elif (ا)leri düşünmeyerek (Mektubât'ın en küçüğü bir-ikisi bir sayılır. En küçük Sözlerin bir-ikisi bir sayılır) 119 elif gelmesi, Risale-i Nur parçalarının adedine tevafuk etmesi elbette tesadüfi olamaz. Belki bir cilve-i inayetten gelen bir tanzim karıştığına kanâat veriyor.

اَللّٰهُمَّ يَا فَرْدُ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَاحكَمُ يَا
عَدْلُ يَا قُدُّوسُ بِحَقِّ اِسْمِكَ الاَعْظَمِ

اِجْعَلْ فِهْرُسْتَةَ ٱلاَعْمَالِ الصَّالِحَةِ لِكَاتِبِ هذِهِ الرِّسَالَةِ مَجْموُعَ دَقَائِقِ عُمْرِهِ وَاجْعَلْ كُلِّيَاتِ فهرستةِ حَسَنَاتِهِ بِعَدَدِ حُروُفِ رِسَالَةِ هذِهِ الْفِهْرِسْتَةِ وَجْعَلْهُ وَ رُفَقَائَهُ مِنْ اَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَهُمْ يَحْزَنوُنَ
آمين آمين آمين

Bundan sonraki fihriste "Onuncu Şua " nâmını alan kısımdır. Risale-i Nur'un has şâkirdleri te'lif etmişlerdir.

Fihrist : 2.Cild

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Fihriste'nin 2. Cildi

Onuncu Şua

Fihrist : 2.Cild : Lema 16

On Altıncı Lem'a

Mesail-i mühimmeden bazı mesail hakkında sorulan suallerin cevaplarını muhtevidir. Şöyle ki; en başta, merakâver "Dört Sual"e cevaptır.

Birincisi: "Ehl-i Sünnet ve Cemaat hakkında bir ferec ve bir fütûhat olacağı hakkında ehl-i keşfin verdiği haberlerin zuhur etmemesi nedendir?" diye sorulmasına mukabil, gayet güzel bir cevaptır.

İkincisi: "Risale-i Nur'un müellifi, kendisini şiddetli tazyikat altında tutan ehl-i dünyanın aleyhinde bulunması lâzım gelirken, onlara maddeten ilşimemesinin sebebi nedir?" sualine gayet latif bir cevaptır.

Üçüncüsü: "İngiliz ve İtalyan gibi hükûmetlerin bu hükûmetle muhabere etmek istemelerine karşı, neden şiddetli bir surette harp aleyhinde bulunuyorsunuz? Halbuki, bu gibi hadiseler, milletin kuvve-i maneviyesinin menbaı olan hamiyet-i İslâmiyeyi tehyic etmekle, şeâir-i İslâmiyenin ihyasına ve bid'aların ref'ine bir derece medar olur" diye vaki sualine verilen pek letafetli bir cevaptır.

Dördüncüsü: "Neden elinizdeki nurlu risaleleri herkese göstermemek için, arkadaşlarınıza ihtiyatı tavsiye ediyorsunuz? Ve neden halkları bu nurların feyizlerinden mahrum ediyorsunuz?" sualine verilen pek hoş, pek güzel bir cevaptır.

Hatimesinde, Lihye-i Saadet hakkında sorulan bir suale karşı şüpheleri izale eden gayet mukni bir cevaptır.

Daha sonra, eskiden beri mülhidlerin iliştikleri üç meseleye dair sorulan suallere verilen üç cevaptır.

Birinci sual: حَتَّى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ âyet-i kerimesinin meali olan: "Zülkarneyn, Güneşi, hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurub ettiğini görmüş?"

Üçüncü sual: Hazret-i İsa Aleyhisselâm, âhirzamanda gelip Deccalı öldüreceğine dair suallere o kadar ulvi cevaplar verilmiş ki; hem ehl-i imanın imanlarını takviye eder, hem belâğatiyle edipleri susturur, hem de mülhidleri ilzam ederek tokatlar.

Nihayetinde, mugayyebat-ı hamse'den yalnız ikisi hakkında sorulan mühim bir suale ehemmiyetli bir cevaptır.

Rüştü

Fihrist : 2.Cild : Lema 17

On Yedinci Lem'a

Zühre'den gelmiş "On Beş Nota"dan ibarettir.

Birinci Nota: Nefs-i insaniyetin müptelâ olduğu âfil ve nâfil şeylerin, etvar-ı âlem üzerinde hakikatlarını gösterip, kalbin rabıtasını kesip, yüzünü beka ve âhirete çevirir.

İkinci Nota: Bir düstur-u Kur'âni olan tevazuu emir ve tekebbürden meneder.

Üçüncü Nota: كُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ sırrıyla; mevtin hakikatını, güzel ve ayn-ı hakikat bir temsil ile açıp, uzun emelleri ve elemleri keser. Hayy ve Kayyûm Bâkî ve Dâim ve Biyedihi'l-Hayr'a her umuru temsil eder.

Dördüncü Nota: Muttarid bir kanun-u Âdetullah olan mevsimlerin, asırların değişmesinde, ekser eşyanın aynen iade ve tazelenmesiyle, şecere-i kâinatın en mükemmel meyvesi olan insanın, mevsim-i haşr-i ekberde aynen iade edileceğini, kat'iyen ispat eder.

Beşinci Nota: Şu asr-ı felâket ve helâketin en büyük musibeti olan ve dinsizliğe giden medeniyet-i sakimenin içyüzünü ve yüzündeki peçeyi ve Cehennem-nümun mahiyetini, hüdâ-yı Kur'ânî ile müvazene suretiyle açar, gösterir. Ehl-i imanı ona temayülden şiddetli tenfir ettirip, sâri bir vebayı teşhis ile, eczahane-i Kur'âniyeden zemzem-i tiryakı içirir.

Altıncı Nota: Nefis ve şeytanın en büyük hile ve desiselerinden olan; kâfirlerin çokluklarını ve onların bazı hakaik-i imaniyenin inkârındaki ittifaklarını vesvese suretiyle göstererek, şüpheleri ve dine karşı lâkaydlığı, ayn-i hak ve hakikat bir temsil ile kökünden kesen ve Tûba-i Cennet olan iman ağacını yetiştiren mücerreb bir iksir-i nuranidir.

Yedinci Nota: Hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyenin muzır bir mikrobu olan ve terakkiyat-ı ecnebiyede saadet zannedilen, zulümlü ve zulmetli ihtirasat-ı dünyeviye ehl-i imanı sevkeden sahtekâr haniyetfuruşları, Kur'ân'ın elmas kılıncıyla öldürerek, irtidada yüz tutan veyahud mertebe-i fıska inen ehl-i imanı Kur'ân-ı Hakimin hastahanesine alır, tedavi eder.

Sekizinci Nota:

وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ nin bir sırrını,

وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ nin bir hakikatını,

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ nun bir düsturunu,

فَسُبْحَانَ الَّذِى بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ nin bir nüktesini tefsir edip, kâinatta zerreden şemse kadar herşey bir vazife ile mükellef olup, bütün sa'y ve hareketleri kanun-u kader ile cereyan ettiğini ve Cenab-ı Hak kemal-i kereminden, hizmet içinde mükâfat olarak bir lezzet dercettiğini ispat ve izah ile; mevcudatın en mükemmeli ve ziyahatın reisi ve arzın halifesi olan insan, tembellik edip gaflete düşerse; cemadattan daha câmid, sinekten çekirgeden daha kansız olacağını ikaz ve inzar ile, insanları vazife-i fıtriyelerine sevkedip, ulûhiyet-i mutlakayı ispat eder.

Dokuzuncu Nota: Cenab-ı Hak kemal-i keremiyle, en büyük şeyi en küçük şeyde dercettiği cihetle; kâinattaki hayır ve kemâlatı şecere-i kâinatın meyvesi ve çekirdeği olan, nev-i insanın hakikatını taşıyan nebilerde gösterdiğini; ve nebilere intisap eden hayır ve kemalâta, nura ve sürura çıkacağı gibi, ubudiyet cihetiyle de, bir zerre gibi küçük bir mahluk olan insanın, fihristiyet ve o intisap cihetiyle, ağzından çıkan "Allahu Ekber" sadâsı, Küre-i Arzın büyük bir "Allahu Ekber"i hükmüne geçtiğini, hakkalyakin bir beyan ile,

hakkın saadetini, imanın hüsn-ü kemalini bilbedahe izhar edip; dalâlet, şer, hasâret; dinin muhalifinde olduğunu kat'i ispat eder.

Onuncu Nota: Cenab-ı Hakkın nur-u marifetine yetişmek ve bakmak ve âyat ve şahitlerin aynalarında berahin ve delillerin emarelerini görmek üç çeşit olup bir kısmı, su gibi; ikinci kısmı, hava gibi; üçüncü kısmı, nur gibi olup; takarrübün tarifini ve bu'diyetin vartalarını beyan eder.

On Birinci Nota: Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan'ın ifadesindeki şefkat ve merhametin hikmetini, hem üslub-u Kur'âniyedeki cezâlet ve selâsetteki fıtrîliği gösterir.

On İkinci Nota: مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا kavl-i şerifine imtisâlen, كُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ sırrıyla mevtin ve kabrin mahiyetini gösterip, serkeş nefs-i emmarenin dizginini çeker. Hem kısa bir ömür ve muvakkat bir hayatta, bu acip asırda, saadet-i ebediyeye en yarayışlı amel ve en makbul hizmet ve en devamlı sevap, "imanın takviyesine medar Risale-i Nur Talebelerinin tarzında ulûm-u imaniyeye çalışmak" olduğunu beyan eden ve ehl-i ilim ve ehl-i kalemi ikaz eden bir düstur-u hakikattır.

On Üçüncü Nota: Medar-ı iltibas olmuş "Beş Mesele" dir.

Birincisi: اِنَّكَ لاَ تَهْدِى مَنْ اَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللهَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ sırrıyla, tarîk-i hakta çalışan ve mücahede edenler yalnız kendi vazifesini düşünüp, Cenab-ı Hakkın vazifesine karışmamaları lâzıım geldiğini ve şiddet-i hırs yüzünden, vazife-i ubudiyet ve memuriyeti, âmiriyet ve mâbudiyetle iltibas edenlere karşı tefrik edip, haddini tecavüz eden insana makamını gösteren, herkese lüzumlu bir meseledir.

İkinci Mesele: Ubudiyetin menşei, emr-i İlâhî ve neticesi, rıza-yı İlâhî ve semeratı ve fevâidi uhreviye olduğunu ve dünyaya ait faydalar ve semereler ve menfaatler, ubudiyete, vird ve zikre illet veya illetin bir cüz'ü olsa, ubudiyeti kısmen iptal ettiğini beyan ile sırr-

ı ubudiyetin hikmetini ders veren çok mühim ve lüzumlu bir meseledir.

Üçüncüsü: طُوبَى لِمَنْ عَرَفَ حَدَّهُ وَلَمْ يَتَجَاوَزْ طَوْرَهُ hadis-i kudsînin mukaddes düsturunu güzel bir temsil ile izah edip, ubudiyetin esası olan acz, fakr ve kusur ve naksını bilmek ve niyaz ile dergâh-ı İlâhinin rahmet kapısını çalmak lâzım geldiğini; hem her amelde bir ihlâs ciheti olduğundan, insan, hareketinde rıza-yı İlâhiyi düşünüp, vazife-i İlâhiyeye karışmamasıyla âla-yı iliyyine çıkacağını yol gösteren mühim bir meseledir.

Dördüncü Mesele: وَلاَ تَاْكُلُو مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اَسْمُ اللهِ عَلَيْهِ âyetinin mânâ-yı işarisiyle, Mün'im-i Hakîkiyi hatıra getirmeyen ve Onun nâmıyla verilmeyen nimeti yemek ve almak caiz olmadığını; eğer muhtaç ise, esbab-ı zâhiriyenin başı üzerinde Mün'im-i Hakîkinin rahmet elini görüp, "Bismillah" deyip alınacağını; hem esbab-ı zâhiriyeyi perestiş edenleri aldatan iki şeyin beraber gelmesi veya bulunması olan iktiranı, illet zannetmelerini güzel ve mukavemetsûz izahla, yüzleri Mün'im-i Hakîkiye çevirir.

Beşinci Mesele: Bir cemaatin sa'yleriyle hâsıl olan bir netice veya şerefi o cemaatin reisine veya üstadına vermek; hem cemaate, hem de o üstad ve reise zulüm olduğu gibi, Cenab-ı Hakkın nur ve feyzine ma'kes ve vesile ve vasıta olan üstadın, masdar ve muktedir ve menba telâkki edilmemek lâzım geldiğini, güzel bir temsil ile ispat edip, hakikat-ı hâle pencere açıp gösterir.

On Dördüncü Nota: Tevhide dair dört küçük remizdir.

Birinci Remiz: Dar nazarlı, kâsır fikirli ve muhakemesiz akıllı, esbabperest insanın nazarını vahdaniyet-i İlâhiyyenin delillerine çevirip, güzel bir temsil üzerinde "Lâ ilahe illallahu vahdehu lâ şerike leh" der, tevhidi ispat eder.

İkinci Remiz: يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى nin bir sırrını tefsir edip, aşk-ı mecâziye müptela olan insana, aşk-ı hakikiyi ve Mâbud-u Bilhakkı gösterir.

Üçüncü Remiz: Hayat-ı bâkiyeye ve sermedi manzaralara namzed, yüksek makamda halkolunan istidadat ve letaif-i insaniye, bazen hiç ender hiç olan hevâ-yı nefse esir bulunduğundan, ikaz ve inzar ile insanı teyakkuza sevkeden büyük bir hakikatın küçük bir ucudur.

Dördüncü Remiz: Uzun emellerden ve geçmiş ve gelecek elemlerden ruh ve kalbi güzel bir temsil ile kurtarıp, "Lailâhe İllallah" kelime-i kudsiyesini şifâyab ve rahmetbahş hazinesine teslim eder.

On Beşinci Nota: "Üç Mesele"dir.

Birincisi: İsm-i Hafîz'in tecelli-i etemmine işaret eden

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ .. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

âyetiyle, Hafîz-i Zülcelâlin Küre-i Arz tarlasında ezel ilmiyle halkedip zer' ettiği tohumları, kesif toprak içinde ve şiddet-i bürûdet karşısında mukavemetsiz, nihayetsiz zayıf ve küçük oldukları halde, muhafaza edip haşr-ı baharîde başka bir âlemden gelmişler gibi, evâmir-i tekviniyeye imtisal ile gelmeleriyle, emanet-i kübra hamelesi ve arzın halifesi ve kâinatın meyvesi olan insanların ef'al ve âsar ve akvalleri ve hasenat ve seyyiatları muhafaza edilip haşrin sabahında meydan-ı muhasebeye getirileceğini kat'i ispat edip, haşri bazı sebepler neticesi baid gören insanlara, bilmüşahede nümûnesini gösterir.

Hâfız Ali Rahmetullahi Aleyh

Fihrist : 2.Cild : Lema 18-19

On Sekizinci Lem'a

Unutulmuş, yazılmamış mübarekeler hey'etinin çalışkan kahramanı Küçük Ali'nin hissesidir. Ve hakkıdır ki yazsın. Onun için unutulmuş.

On Dokuzuncu Lem'a

كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لاَ تُسْرِفُوا

âyet-i kerimesini "Yedi Nükte" ile tefsir eden iktisadı emredip, israf ve tebzirden nehyeden ve bilhassa bu asırdaki beşere gayet mühim bir ders-i hikmet veren, kıymettar ve çok mübarek bir risaledir.

Birinci Nükte: Cenab-ı Hak, beşere ihsan ettiği bilcümle nimetlerin mukabilinde beşerden ancak bir "şükür" istediğini; iktisat hem nimetlere karşı bir ihtiram, hem Cenab-ı Hakka bir şükr-i mânevî, hem nimetin bereketlenmesine bir vesile olduğunu, israf ise; Mün'im-i Hakikinin nimetlerine bir hürmetsizlik ve bir tahkir olmakla, vahim neticeleri bulunduğunu beyan eder.

İkinci Nükte: Vücud-u beşer bir saray, mide bir efendi, ağızdaki kuvve-i zâika bir kapıcı, et'imenin verdiği lezzetler birer bahşiş olduğunu göstererek; vücudun idaresi iktisad ile te'min edildiğini, israf ise müvazenesizliği ve hastalıkları tevlid ettiğini beyan eder.

Üçüncü Nükte: Kuvve-i zâika, maddi cesede inhisar etmekten ziyade; akla, ruha ve kalbe baktığından; israf etmemek, zillet ve sefalete düşmemek ve o kuvve-i zâikayı taşıyan lisanı şükürde istimal etmek şartıyla leziz taamların tercih ve takip edilebileceğini ve bu hakikat, harika kuvve-i kudsiye sahibi Şah-ı Geylâni (K.S.) Hazretlerinin ihyayı emvat keramet-i azimesiyle izah edilerek; ruh

cesede, kalb nefse, akıl mideye hakim olduktan sonra, şükrün münteha derecelerine vâsıl olmakla mümkün olduğunu beyan eder.

Dördüncü Nükte: İktisad sebeb-i bereket olduğundan muktesitlerin hayatları izzetle geçtiğini; israf edenlerin her vakit sefalete, hatta dilenciliğe kadar düştüklerini, hatta haysiyet ve namuslarını ve hatta mukaddesat-ı diniyelerini bile feda ettiklerini ve iktasadın menafi-i azimesini ve israfın dehşetli zararlarını ve sehavetin güzelliği içinde bir oduncu ihtiyarın istiğnâsını zikrederek, iktisadın kıymet ve izzetini, sehavetin fevkine çıkarır.

Beşinci Nükte: Gayet merak-âver bir bal vâkıasıyla, iktisattaki izzet ve bereketin ve israftaki sefalet ve mahrûmiyetin bir sırrını, pek hakikatlı bir sûrette izah eder.

Altıncı Nükte: Hisset ile, hissetten ayrı olan iktasad haslet-i memduhasını, Hazret-i Ömer'in oğlu Hazret-i Abdullah'ın (R.A.) bir vâkiasıyla öyle izah eder ki, iktisadın hisset olmadığını ve israftan ayrı olan sehavetin derece-i kemalini gösterir.

Yedinci Nükte: İsraf hırsı, hırs kanaatsizliği, kanaatsizlik haybet ve hasâreti ve hem ihlâsı kaçırmakla âmâl-i uhreviyeyi zedelemek gibi üç mühim neticeyi tevlid ettiğini ve zekâvetleri yüzünden maruf ediplerin dilenciliğe kadar tenezzül ettiklerini ve bir kısım âlimlerin hırs yüzünden dîk-ı maişete giriftar olduklarını temsillerle o kadar güzel izah eder ki, fevkinde beyan ve izah tasavvur edilmez.

Hüsrev

Fihrist : 2.Cild : Lema 20

Yirminci Lem'a

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

ilâ âhir.. âyet-i kerimesiyle,

هَلَكَ النَّاسُ اِلاَّ الْعَالِمُونَ وَهَلَكَ الْعَالِمُونَ اِلاَّ الْعَامِلُونَ وَهَلَكَ الْعَامِلُونَ اِلاَّ الْمُخْلِصُونَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلَى خَطَرٍ عَظِيمٍ

Hadis-i şerifi mucibince, İslâmiyette ihlas en mühim bir esas olduğunun sırrını, hadsiz nüktelerinden "Beş Nokta" ile tefsir ile izah eder.

Birinci Nokta: "Ehl-i dünya ve ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet ve ehl-i nifak rekabetsiz bir surette ittifak ettikleri halde, neden ehl-i hak ve ehl-i hidayet rekabetli ihtilâf ediyorlar?" diye vaki pek mühim ve pek müthiş ve ehl-i hak ve ehl-i hamiyeti hakikaten kan ağlattıran bir suale, çok esbaptan yedi sebep ile cevap verilmiştir. Şöyledir:

Ehl-i hak ve ehl-i hidayetin ihtilâfatı hakikatsız, zelil olduklarından ve himmetsiz, aşağı ve akibeti düşünmeyerek kasirünnazar olduklarından ve kıskanç ve dünyaya haris olduklarından olmadığı gibi, ehl-i gaflet ve ehl-i dalâletin de kuvvetli ittifakları, hakikatlı ve âkıbeti düşündüklerinden ve yüksek nazarlı olduklarından olmadığını o kadar âli bir üslûpla ve hakikatlı bir ifade ile beyan ve izah eder ki; "Fesübhânallah, sebepleri bilinmediğinden, her an için üç yüz elli

milyon fedakâr tebaası bulunan bu âli İslâmiyet, nasıl olmuş da hepsi yüz elli milyonu tecavüz etmeyen ve ölümden dehşetli korkan üç dört firenk hükûmetin elinde esir olmuşlar? Hem öyle bir esaretle mahkûm edilmişler ki, Allah! Allah! Her fırsatta öyle dehşetli şenaetler yapılmış ki, Engizisyon mezalimine rahmet okutacak işkenceler, biçâre ehl-i İslâma tatbik edilmiş gözyaşlarına bedel, damarlarından mütemadiyen kanlar akıttırılmış; bir değnek cezaya mukabil, ehl-i hamiyetin boyunları, gaddar zâlimlerin elleriyle koparılmış, atılmış; o biçare Müslüman hamiyet-perverlerinin bir kısmı, darağaçlarına asılmış, hayatlarına hâtime verilmiş, dünyanın ufuklarında merhametsizce teşhir edilmiş, hem hayat-ı dünyevileri parça parça edilmiş, hem hayat-ı uhreviyeleri zedelenmiş, bir kısmının ise her iki hayatları ve saadetleri birden imha edilmiş, nedendir?" diye vâki olacak sualin cevapları, elmas hazinesine değer kıymetindeki bu risalenin Birinci Noktasının verdiği izahatın neticesinden anlaşılmaktadır.

İşte bu zavallı Müslümanlar hak ve hakikat mesleğinde giderlerken, hataya ve yanlışa düşmeleri yüzünden ihlâsları zedelenmiş, aralarına rekabet girmiş, beynlerindeki ittifak ve ittihad yerine tefrika ve ihtilâf girmiş; binnetice, bu haller tedavi edilmemiş, bu marazlar tevessü etmiş; bu halleri gören ehl-i dalâlet, ehl-i İslâmın bu ihtilâfat ve tefrikasını ganimet bilmiş, desiselerle âlem-i İslâma hücum etmişler, zavallı ehl-i İslâmı pek müthiş bir esaret altına almışlar, mahvetmek için çalışmışlar. İşte, asırlardanberi üç yüz elli milyon ehl-i İslâmı zincirler altında, her gün, her saat, her an inim inim inleten hâletlerin sebepleri, bu risalenin Birinci Noktasıyla pek hakikatlı bir surette izah edilmiş. Fakat, heyhât! Zaman ve zemin müsait değilmiş ki, Beş noktadan, yalnız bir Noktası yazılmış; diğerleri te'hir edilerek, yazılmamış.

Hüsrev

Fihrist : 2.Cild : Lema 21

Yirmi Birinci Lem'a (Haşiye)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَلاَ تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ
وَ قُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ
قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا .. وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰيهَا
وَلاَ تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِى ثَمَنًا قَلِيلاً

âyetlerini tefsir eder. Her amel-i hayırda, hususan uhrevi hizmetlerde ihlâsın en mühim bir esas olduğunu bildiren çok kıymettar bir risaledir. Bu risale, evvelâ, bu müthiş zamandaki Kur'ân hâdimleriyle konuşarak, der ki: "Dehşetli düşmanlar karşısında, şiddetli tazyikat altında, müthiş dalâletler ve savletli bid'alar içinde, sizler gayet az ve gayet zayıf ve fakir ve kuvvetsiz olduğunuz halde, gayet ağır ve gayet büyük ve umumi ve kudsi bir vazife-i imaniye ve hizmet-i Kur'âniye, sırf bir ihsan-ı İlâhi olarak, Cenab-ı Hak tarafından omuzlarınıza konulmuştur. Öyleyse, herkesten ziyade ihlâsı kazanmaya ve onun sırlarını kendinizde yerleştirmeye mecbur ve mükellef olduğunuzu bilmelisiniz. Ve ihlâsı zâyi eden esbaptan şiddetle kaçmalısınız" der ve ihlâsı kazanmak için "Dört Düstur"u beyan eder.

Birinci düstur: "Doğrudan doğruya rıza-yı İlâhiyi maksad yapmalısınız" der.

İkinci düstur: "Rekabetsiz, tahakkümsüz, gıptasız, atâletsiz hakiki bir tesanütle, faaliyetlerini umumi maksada tevcih ederek çalışan bir fabrikanın çarkları gibi olmalısınız" der. Ve Saadet-i Ebediyeyi netice veren ve ümmet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) dünya ve âhirette sahil-i selâmete çıkaran bir sefine-i Rabbaniyede hizmet ettirildiğiniz için ihlâsa, ittifaka, tesanüde samimiyetle sarılmalısınız" diye emreder.

Üçüncü düstur: Hem birkaç misâl ile ihlâsın bir sırrı-ı mühimmini izah eder, hem İmam-ı Ali (R.A.) ve Şah-ı Geylânî (R.A.) gibi kudsi, harika kahramanların, Nur Talebelerinin başlarında Üstad ve arkalarında yardımcı olarak, her vakit hazır olduklarının veçhini beyan eder.

Dördüncü düstur: Kardeşler arasında "tefâni" sırrını, yani, "kardeş kardeşte fâni olmak" esasını ikame eder.

Ve ihlâsı kuvvetlendiren bir vasıtanın "rabıta-i mevt" olduğunu ve zedeleyen sebeplerin "riya ve tûl-i emel" gibi merdut hasletler olduğunu bildirir.

İhlâsı kazanmanın ikinci sebebi, daima huzur-u İlâhide olduğunu düşünmektir. Bu suretle, hem riyadan kurtulma çaresini, hem kazanılan ihlâsta çok meratib olduğunu beyan eder.

Daha sonra, ihlâsı kıran sebeplerden üç mâniden birincisinin "maddi menfaatler" olduğunu ve âmâl-i uhreviyedeki teşrik-i mesaide muazzam menfaat olduğunu, hem bu uhrevî kazanç, dünyevi şeriklerin kazançları gibi olmayıp, tecezzi ve inkısam etmeden, noksansız olarak, fazl-ı İlâhi ile, terâküm eden sevap yekûnlerinin bir misli, iştirak eden fertlerin herbirinin defter-i âmâline aynen gireceğini beyan ederek, rekabet ve ihlassızlıkla bu ticaretin kaçırılmamasını tavsiye eder. Mâniin ikincisi, ihlâsı kıran ve en mühim bir maraz-ı ruhi olup şirk-i hafiye yol açan "teveccüh-ü âmme"den şiddetle kaçmayı ve bu gibi marazlara ehemmiyet verilmemesini ehemmiyetle emreder. Üçüncü Mânide de "korku ve tama" yüzünden gelecek zararlar ile ihlâsın kırılacağını bahsederek, bu hususta Hücumat-ı Sitte'de izahat-ı kâfiye verildiğinden, o kıymetdar risaleye havale edilmekle hâtime verilen, şirin ve latîf ve çok âli misilsiz ve herkesin muhtaç olduğu bir risale-i mübarekedir.

Hüsrev

Haşiye: Bu risalenin on beş günde bir defa okunması hakkında tavsiye vardır.

Fihrist : 2.Cild : Lema 22

Yirmi İkinci Lem'a

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ اللهَ بَالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

gibi âyetlerle, üç işaretle, Risale-i Nur müellifine ve Risale-i Nur'a ait çoklar tarafından deniliyor ki: "Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki, herbir fırsatta senin âhiretine karışıyorlar? Hattâ, hiçbir hükûmet târiki'd-dünya ve münzevilere karışmıyor?" mealinde bir suale karşı, gayet güzel cevap veriyor.

Birinci işaret: Risale-i Nur müellifi ve Risale-i Nur, bütün ehl-i imanın hususan Isparta vilâyetinin mânevî terakkiyatlarına ve imanlarının inbisatına mühim bir medar olduğundan; bu sualin cevabını, din ve şeriat namına, haklarını müdafaaya mecbur olduklarından, dinsizlere karşı müdafaa vazifesi, insanların, hususan Isparta vilâyetinin insanlarının hakları olduğunu kat'i gösterir.

İkinci işaret: Tenkit ve istihzakârane, mimsiz medeniyet tarafından deniliyor ki "Sen neden bizden küstün ve bize müracaat etmiyorsun? Halbuki bizim prensibimiz var. Bu asrın muktezası olarak hususi düsturlarımız var. Bunların tatbikini, sen kendine ve ehl-i imana kabul etmiyorsun. Halbuki Cumhuriyet devrinde tahakküm ve tegallübü kaldırmakla olur. Halbuki sen, hocalık ve münzevî perdesi altında nazar-ı dikkati celbetmekliğin ve hükûmetin rejimin hilâfına çalıştığını macera-yı hayatın gösteriyor. Bu senin halin burjuvalara mahsustur. Bizim, avam tabakasının intibahı ile

sosyalizim ve bolşevizm düsturlarını tatbik etmek, işimize yarıyor. Prensiplerimize muhalif ve burjuva denilen tabaka-i havassın istibdat ve tahakkümleri altında adalet-i mahzayı kabul etmek ağır geliyor?" deyip dinsizce sualine karşı:

Ne mümkün *zulm ile; bidâd ile imha-yı hakikat*

Çalış kalbi kaldır, muktedirsen âdemiyetten.

düsturuyla Cenab-ı Hakkın fazl-ı keremiyle ulûm-u imaniye ve Kur'âniyeyi fehmetmek faziletini ihsan ettiğini ve bu ihsanı kaldırmaya uğraşan, insan suretinde şeytanlar olduğunu, birkaç mühim misal ile, ehl-i ilhad ve kısmen münafıklar bu fevkalkanun muameleyi hiçbir hükûmet ve hiçbir ferdin tasvibine mazhar olmayan bu muameleye cumhuriyet hükûmeti müsaade etmediğini; değil yalnız Risale-i Nur müellifi, eğer fehmetse nev-i beşer küseceğini ve anâsırın hiddetlendiğini göstermekle, gayet güzel bir cevap veriyor.

Üçüncü işaret: "İki sual"in cevabıdır.

Birincisi: Ehl-i Felsefe, zındıka, hesabına diyorlar ki: "Bizim memleketimizde bulunan bir adam, mecburi cumhuriyetin kanunlarına inkıyat edecektir. Halbuki sen, vazifesiz olduğun halde, halkların teveccühünü kazanmak istiyorsun?" demelerine karşı bir müskit cevap veriyor ki, onların foyalarını ortaya çıkarıp ne olduklarını gösteriyor.

İkinci sual: "Teveccüh-ü nâsı ve mevki-i âmmeyi kazanmak, bizim vazifedarlarımıza mahsus olup, sen vazifesiz bir adam olduğundan, teveccüh-ü nâsı ve mevki-i âmmeyi size hoş görmüyoruz?" demelerine karşı, eğer insan, bir cesetten ibaret olsaydı, lâyemûtâne dünyada kalsa ve kabir kapısı kapansa ve ölüm öldürülse; o vakit vazifeler, yalnız maddi askerlik ve idare memurlarına mahsus kalırdı. Halbuki, böyle mânevî ve gayet mühim ve bütün beşeri alâkadar eden bir vazifenin inkârı; Elmevtü Hakkun dâvâsını, hergün cenazelerinin mührüyle imza edip tasdik eden otuz bin şahidin şehadetini tekzip ve inkâr etmek ile olur. Madem inkâr ve tekzip etmek muhaldir; öyleyse, mânevî hâcât-ı zaruriyeye istinat eden mânevî çok vazifeler var olduğunu, güzel ve mühim bir iki temsil ile izah ve ispat eder.

Şu risalenin hatimesinde, "Enaniyetli ehl-i dünyanın her işinde o kadar hassasiyet var ki; eğer şuurları olsaydı, dehâ derecesinde bir

muamele olurdu" diye ehl-i imana onların o hassasiyet ve desiselerine aldanmamalarını tavsiye ile, onların bu hâli bir istidrac olduğunu haber verir.

Küçük Ali

Fihrist : 2.Cild : Lema 23

Yirmi Üçüncü Lem'a

Otuz Birinci Mektup'un Yirmi Üçüncü Lem'a'sı olan "Tabiat Risalesi"dir. Tabiattan gelen fikr-i küfrîyi, dirilmeyecek bir surette öldüren ve küfrün temel taşını zîr ü zeber eden; ve çok çirkin ve müstekreh ve gayr-ı mâkul, mudıll efkârı, insaflı kafilelerden tardedip, çıkaran ve saadet-i ebediyenin o hakikatlı yollarını pek ehemmiyetli, çok şirin ve gayet zevkli bir surette açarak, delilleriyle, burhanlarıyla ispat eden ve müellifine ebedi rahmet okunmasına vesile olan, âlî, gayet kıymettar bir risaledir. Bu risale,

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِى اللهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ

âyet-i kerimesinin bir tefsir-i vâzıhı olup, "Cenab-ı Hak hakkında şek olamaz ve olmamalı" demekle, vücud ve vahdaniyet-i İlâhiyeyi bedahet derecesinde gösterir. Şu sırrı izahtan evvel, bir ihtar ile, bin üç yüz otuz sekiz senesinde ordu-yu İslâmın Yunan'a galebesinden neş'e alan ehl-i imanın

kuvvetli efkârı içine gayet müthiş bir zındıka fikri girmek üzere iken, o zındıka mefkûresinin başını dağıtmak gayesiyle Ankara'da Arapça olarak tabedilmiş olan bu risalenin, sonra aynen Türkçeye tercüme edildiğini hatırlatır.

Mukaddime: İnsanların ağzından çıkan ve dinsizliği işmam eden ve ehl-i imanın bilmeyerek istimal ettikleri kelimelerin en mühimlerinden üç tanesini beyan eder.

Birinci kelime: "Evcedethü'l-esbab" yani; esbab-ı âlem icad ediyor.

İkinci kelime: "Teşekkele binefsihi" yani; kendi kendine oluyor.

Üçüncü kelime: "İktezathü't-tabiat" yani; tabiat iktiza edip, yapıyor.

Bu üç dehşetli kelimelerin, lâakal doksan muhalâtı tazammun eden üçer muhalden dokuz muhal ile, açtıkları üç yolu tamamen kapatarak, dördüncü yol olan "Tarik-i Vahdaniyet" ile, bilcümle mevcudat, bir Kadir-i Zülcelâl'in kudretiyle vücud bulduğunu, hakiki ve letafetli temsilleriyle ispat eder.

Birinci Kelime: "Evcedethü'l-esbab" Teşkil-i eşya, esbab-ı âlemin içtimaiyle vücud bulmasının pek çok muhalâtından üç tanesini zikreder.

Birincisi: "Herhangi bir zihayatın icadı Vâhid-i Ehad'e verilmeyip, esbaptan talep edilse, bir eczahane-i kübrada mevcut kavanozların içindeki maddelerin garip bir tesadüf eseri veya esen rüzgârların kavanozları çarpıp devirerek içindeki maddelerin akması ve bir yere toplanması" temsiliyle gösterilen vücud-u eşyayı esbaba vermek itikadının hadsiz muhaliyetini beyan eder.

İkinci muhal: Mevcudattan bir sineğin inşası Vâcibü'l-Vücuda verilmeyip esbab-ı âlem yapıyor denilse; kâinatın ekserisiyle alâkadar olan bu sineğin herbir zerresini; gözüne, kulağına, kalbine ve cesedine yerleştirmek için, erkân-ı âlemi ve anâsır ve tabayii, usta gibi, o sineğin hem zâhirinde hem bâtınında çalıştırmak lâzım geliyor. Bu muhal, sofestaileri dahi, eblehane meslekleri içinde utandırıyor.

Üçüncü muhal: "Bir vâhidin vahdeti varsa, herhalde bir elden sudur ettiği" kaidesiyle, şu mükemmel intizam ve şu hassas mizan ve şu câmi, hayata mazhar olan bir mevcut, eğer Vâhid-i Ehad'ın bir masnuu kabul edilmezse; câmid, câhil, kör, sağır, şuursuz, karmakarışık hadsiz esbabın karıştırıcı elleri arasında inşa edildiği ve nihayetsiz imkânat yolları içinde gayet mükemmel ve nihayet hassas ve câmi bir hayata malik olarak vücudu kabul edilse, yüzler muhali birden kabul etmek imkânsızlığını ve eşekleri dahi eşeklikleri içinde güldürecek derecede akıldan uzaklığını gösterir.

İkinci Kelime: "Teşekkele Binefsihi" yani, kendi kendine teşekkül ediyor. Şu muhalin bâtıl olduğunu gösteren çok

muhalâtlardan üç muhali, nümûne olarak zikrediyor.

Birincisi: Her mevcut, basit bir madde olmadığı gibi câmit ve tegayyürsüz dahi olmadığından ve hem de zerrelerden teşekkül ettirilmiş gayet acip bir makine ve gayet harika bir saray olmakla beraber, zâhiri ve batınî duygularla mücehhez bulunduğundan, kâinatla alâkası vardır. İşte, herbir mevcud Hâlık-ı Külli Şey'e isnat edilmeyip, "kendini kendine teşekkül ediyor" denilse, o vakit herbir mevcudun herbir zerresine, bir Eflâtun'a bedel binler Eflâtun kadar ilim ve şuur vermek gibi hurafecilik ve divaneliğin en büyüklerin ortasına düştüğünü beyan edip ispat eder.

İkincisi: Herbir mevcut, bilhassa ferd-i insan, birbiri içinde yerleştirilmiş binler kubbeli bir saray ve herbir kubbesi binler zerratın başbaşa vermesiyle teşekkül etmiş acip nakışlı garip bir san'at-ı hârika olduğu halde, "Bu masnuat bir Sâni-i Vahidin eser-i san'atı değildir. Kendi kendine teşekkül ediyor" denilse, hadsiz ve hudut altına alınmayan zerrat-ı vücudiye adedince muhaller ortaya çıkar ki, bu mefkûre sahiplerini cehlin en müntehasında oturtarak, echeliyetle techil eder.

Üçüncü muhal: Sâni-i Zülcelâlin icadı olan her bir masnu, kalem-i kader-i Ezeli'nin bir mektubu olmazsa, "esbab-ı âlem icad ediyor" denilse, o vakit o esbab, evvela o masnûun bedenindeki hüceyrelerinden tut, binler mürekkebat adedince tabiat kalıpları, demir kalemleri ve harfleri ve hatta bu demir harfleri ve kalemleri ve kalıpları dökmek için birçok fabrikalar ve bu fabrikaların inşası için, keza fabrikaların vücudu lâzım gelir. Ve hâkeza bu teselsül gittikçe gidecek. Bu nâmütenâhi muhalatı intaç eden bu fikri kabul edenler, bu hakikattan yedikleri silleden ayılıp, bu fikirlerinden vazgeçmelidirler, der.

Üçüncü Kelime: "İktezathü't-tabiat" yani; tabiat iktiza ediyor. Bu idlâl edici mudill fikrin pek çok muhalâtından üç muhalinin;

Birincisi: Şudur ki: Şems-i Ezeli'nin kalem-i kader ve kudreti olan alîmâne, basîrâne, hakîmâne san'at-ı icad, o Zât-ı Zülcelâle verilmez de hem kör, hem sağır, hem akılsız, hem düşüncesiz bir tabiata verilse; o tabiat, bu masnuatı yapmak için, ya herşeyde hadsiz mânevî makine ve matbaaları bulunduracak veyahut herşeyde

kâinatı halkedip idare edecek bir kudret ve hikmeti dercedecektir. Bu ise, herbir mevcutta hadsiz bir kudret ve irade ve nihayetsiz bir ilim ve hikmet taşıyacak bir tabiatı veya bir kuvveti ve âdeta bir İlâhı içinde kabul etmek lâzım gelir ki, bu ise, kâinattaki muhalâtın en bâtılı ve hurafenin en yalan bir şekli olduğunu ve Hâlık-ı kâinatın sıfât-ı kudsiyesinin tecelliyatına "tabiat" namı verenler, hayvanlardan yüz derece aşağı olduğunu gösterir.

İkincisi: Gayet intizamlı ve mizanlı ve hikmetli olan şu mevcudat, nihayetsiz Kadir ve Hakîm bir zatın icadıdır denilmezse, tabiata verilse, o vakit tabiat, nebatatın menşei ve meskeni olan ve nebatata saksılık vazifesini gören bir parça toprakta, milyarlar adedince ayrı ayrı makinaları ve matbaaları yerleştirmeli ki; o toprak, her türlü nebatatın menşei ve meskeni olabilsin ve hayatlarına lâzım her türlü ihtiyaçlarını muayyen miktarları dahilinde verebilsin. İşte bu hurafeyi ve hadsiz muhalâtı netice veren bu mefkûreyi taşıyanların eşekliklerine bakarak, yüzlerine tükürerek, der: Bu suûbetli ve müşkilâtlı acip muhalâtın; nasıl sühûletli vücuda inkılap ettiği hakkındaki suale hakikatlı ve gayet mâkul bir cevap verilmiştir.

Üçüncüsü: İki misâli var.

Birincisi: Hâli bir sahrada kurulmuş gayet mükemmel ve müzeyyen bir saraya giren vahşi bir adamın misaliyle izah edilen bir hakikattır. Şöyle ki: O saraydan daha muntazam, daha mükemmel ve her tarafı mu'cizat-ı hikmetle doldurulmuş olan şu âlem sarayının içine, ulûhiyeti inkâr eden vahşi tabiiyyunlar girerler. Gördükleri mevcudatı, daire-i mümkinat haricinde olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun eser-i san'atı olduğunu düşünmeyerek; daire-i mümkinat içinde bulunan ve kudret-i İlâhiyenin tebeddül ve tegayyür eden icraat kanunlarının bir defteri hükmündeki mecmua-i kavanin-i Âdetullaha ve bir fihriste-i san'at-ı Rabbaniye olan İlâhi kanunlara yanlışlıkla "tabiat" namını verip, eşyanın icadını ona tahmil ederek, öylece ahmakane bir bâtıl yola girerler ki, ahmaklığın müntehasında en büyük ahmaklık nişanını göğüslerine kendi elleriyle takarlar.

Üçüncü muhalin ikinci misali: Gayet muhteşem bir kışlaya ve gayet muazzam bir camie giren vahşi bir adamın misaliyle temsil edilen ikinci bir hakikattır. Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz cünûdunun muhteşem bir kışlası ve muazzam bir mescidi olan şu kâinata tabiat

fikirli münkirler girerler. Bakarlar ki, bütün mevcudat iş başında vazifededirler. Sâni-i Zülcelâl'in Zât-ı Akdesinden i'raz ettiklerinden, Hâlık-ı Zülcelâl'in bir cilve-i Rabbâniyesi olan kuvvetini müstakil bir kadir telâkki ederek mânevî kanunlarını birer maddi madde tasavvur etmekle beraber o kanunların ellerine icad ederek "tabiat" namını taktıklarından, bütün gördükleri şu harikulâde mevcudatı tabiata isnad edip, vahşilerin en vahşisi olduklarını ilân ederler.

İşte taksim-i akli ile; mevcudun vücud bulması için dört yoldan başka yol olmadığından, bu yollar hadsiz ve hesapsız muhalleri icap eden dokuz muhal ile kapatılarak, bilbedahe ve bizzarure, dördüncü yol olan vahdet yolu kat'i bir surette sabit olur. Ve herbir mevcudun vücudu, doğrudan doğruya Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun dest-i kudretinden çıktığını ve semavat ve arz, kabza-i kudretinde olduğunu gösterir. Esbab-perest ve tabiata sapanların gittikleri ve göremedikleri yolların içyüzünü gösterdikten sonra onları insafa davet eden ve mesleklerini terkettiren gayet izahlı ve çok şirin ve gayet latîf bir beyandan sonra, sorulan iki şüpheli sualin birincisine, "redd-i mudahale ve men-i istirak kanunları"nın muktezasiyle; ikincisine de Hâlık-ı Zülcelâl bütün bütün hikmetine zıt olan netice-i hilkati ve semere-i kâinatı abesiyete çeviren ve hikmet-i Rubûbiyetini inkâr ettirecek bir tarz olan mahlûkatın ibadetlerini ve bilhassa insanın şükür ve ubudiyetini başkalara vermeye rıza göstermediği gibi, müsaade dahi etmediğini izah eden gayet güzel cevaplarla mukabele edilmiştir.

Hâtimesinde, tabiat fikr-i küfrisini terkeden ve imana gelen zâtın, merak-âver üç sualinden:

Birincisi: "Tembelliklerinden dolayı namazı terkedenlerin Cehennem gibi bir azap ile tehdit edilmelerinin sebebi nedir?"

İkincisi: "Gözle görülen bu nihayet derecede mebzuliyet ve icad-ı eşyadaki intizamlı sûret, hem vâhdet yolundaki nihayet derecede kolaylık ve suhûlet, hem nass-ı Kur'ân'la

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلاّ كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ

gibi âyetlerin nihayet derecede gösterdikleri kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?"

Üçüncüsü: "Kâinat fabrikasının işlettirilmesi bir terkip ve tahlil neticesi olduğunu ve hiçten birşey idam edilmediği gibi hiçten birşey de icad edilmez diyen filozofların bu sözleri nasıldır?" demelerine karşı, pek dakik ve çok derin ve gayet yüksek ve çok geniş ve nihayet derecede mukni ve müskit

olarak serdettiği delâil-i akliye ile, esbaba tapan ve tabiat bataklığında boğulanları kurtaran ve hâlen o mesleklerinde bulunanları utandıran gayet hakikatlı ve musib cevaplar vardır.

Hüseyin

Fihrist : 2.Cild : Lema 24

Yirmi Dördüncü Lem'a

"Dört Hikmet" i hâvidir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُوءْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلاَبِيبِهِنَّ

ilh. gibi âyetlerle, Kur'ân-ı Hakim, tesettürü emrediyor. Sefih ve mimsiz medeniyet ise, Kur'ân'ın bu hükmüne karşı muhalif gittiğini ve tesettürü fıtri görmediğinden, "bir esarettir" deyip dinsizcesine bir sualine karşı Kur'ân-ı Hakim'in bu hükmü tam yerinde olup, belki esaret olmayıp tesettürün fıtrî olduğunu, çok tecrübe ve misallerle onları iskat ve tesettüre kat'i emrediyor.

Birincisi: Kadınların fıtratı tesettürü iktiza ediyor. Çünkü, hilkaten zaife ve nazik olduğundan, kendi hayatından ziyade çocuklarını himayeye fıtraten bir meyli bulunduğundan onu himaye edene karşı kendini güzel göstermek ve nefret ettirmemeye ve ittihama maruz kalmamak için fıtri bir meyli bulunduğunu, hem kadınların ondan altısı; ya ihtiyar, ya çirkin olmak cihetiyle, çirkinliğini herkese göstermek istemediğini, hem güzellerden kendini göstermekten sıkılmayanlar ancak ondan bir iki olup, diğerleri ise, pis ve şehevani ve sakil insanların nazarlarından istiskal ettiğinden, kendini göstermek istemediğini ve Kur'ân-ı Hakimin tesettüre emri fırti olmakla beraber, o nazik ve zaîfe, bir refika-i ebediye olabilmeleri için, tesettürle zahiri ve batınî zilletten ve mânevî bir esaretten kurtarıyor diye gayet güzel bir cevapla gaddar medeniyeti iskât ediyor.

İkinci hikmet: Erkek ve kadın arasında şiddetli bir muhabbet, yalnız bu hayat-ı dünyeviyenin ihtiyacından ileri gelmediğini, belki ebedi bir hayatta ciddi bir arkadaş olmak için, o muhabbeti âhir ömre kadar devam ettiği ve etmesi lâzım geldiği cihetle o kadın, ebedi arkadaşı olan kocasının ebedi arkadaşlığından mahrum kalmamak için tesettürü kat'iyyen ve fıtraten iktiza ettiğini; ve sefih, gaddar medeniyetin *"gayr-ı fıtri ve esarettir"* demelerini iskât etmekle beraber, tesettüre kat'i emrediyor.

Üçüncü hikmet: Aile saadeti, kadın ve koca mabeyninde bir emniyet-i mütekabile ve samimi bir muhabbetle devam ettiğini ve tesettürsüzlük o emniyet ve muhabbeti bozduğunu ve kırdığını ve açık saçık kadının on'dan bir tanesi, kocasından daha iyisini görmediğinden, kendini başkalara göstermek istemediğinden ve yirmi adamdan ancak bir tanesi karısından daha güzelini görmediğinden açık saçıklık ve hayvani nazarlar o emniyet ve muhabbeti kırdığını; hatta o hayvani, süfli ve pis görünmek, akrabalık misillü olanda dahi o emniyeti kırdığını ve o çıplak bacakla görünüş akraba misilli olanda dahi o emniyeti kırdığını ve o çıplak bacakla görünmesi, akrabanın mahremiyeti dahi gayr-ı mahrem olduğunu gayet kat'i bir surette ispat eder.

Dördüncü hikmet: Kesret-i nesil her cihetle matlûb olup, her millet ve her hükûmet buna taraftar olduğu, hatta Resul-i Ekrem Aleyhissalât Vesselâm

تَنَاكَحُوا تَكَاثَرُوا فَاِنِّى اُبَاهِى بِكُمُ ٱلاُمَمَ

yani: *"İzdivac ediniz. Ben, sizin çokluğunuzla iftihar ederim"* buyurmasını, tesettürsüzlük izdivacı çoğaltmayıp, pek azalttığını, çünkü, serseri asri bir genç dahi refikasının gayet namuslu olmasını istediğini ve kadın ise, erkeğin çoluk ve çocuk ve malına ve herşeyine dahilî muhafız olduğundan, kadında sadakat ve emniyet lâzım olduğunu, tesettürsüzlük ve açık saçıklık ve hayâsızlık ise, o sadakatı ve emniyeti kırdığından, erkeğe vicdan azabı çektirdiğini ve kadınlarda şecaat ve sehavet o sadakat ve emniyeti ihlal ettiğini ve memleketimizin Avrupaya kıyas eldilmeyeceğini, eğer kıyas edilse, neslin zâfına ve kuvvetin sukutuna sebep olacağını ve şehirliler köylülere kıyas edilmeyeceğini, çünkü köylüler maişet meşgalesiyle

uğraştığından, san'at ile iştigal eden şehirliler onlara kıyas edilemeyeceğini ve daha çok hikmetlerini gayet kat'i ispat eder.

Rüşdü

Fihrist : 2.Cild : Lema 25

Yirmi Beşinci Lem'a

"Yirmi Beş Deva"yı hâvidir.
Bu risale,

اَلَّذِينَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلَّهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

gibi âyetler, ehl-i imanın musibetleri musibet olmadığını, belki bir ihtar-ı Sübhani ve iltifat-ı Rahmanî olduğunu gösterir. Gayet mukni bir tefsir ve o ehl-i imanın on kısmından bir kısmını teşkil eden musibetzedelere karşı mânevî bir tiryak ve gayet nâfi bir eczahane gibi olduğunu, hattâ herbir deva, ayrı ayrı binler çeşit ilâçlar gibi hâsiyetlerini gösteren bir eczahane hükmünde ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın eczahane-i kübrası olan

وَالَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ .. وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

gibi şifa hakkındaki yüzer âyâtın sırr-ı tesirine şifalı, devalı bir mübarek mâkes ve bir mâ-i zemzeme-i Kur'ân hükmünde olduğunu gösterir.

Birinci Deva: İnsanın hastalığı zâhiren bir nevi dert gibi ise de, dert değil, belki bir nevi derman olduğunu ve ömür sermayesi sıhhat ve afiyet ve istiğnadan gelen bir gafletle zâyi olduğundan, hastalık o zâyiatı meyvedar bir ömre çevirdiğini haber verir gayet güzel bir devadır.

İkinci Deva: İbadet iki kısım olup, bir kısmı müsbet ibadettir ki, namaz ve niyaz gibi malûm ibadetler olup, diğeri menfî ibadettir ki, hastalıklar insana aczini, zâfını hissettirdiğinden, halis, riyasız

mânevî bir ibadet olduğunu ve bu hastalıkların, Allah'tan şekva etmemek şartıyla, mü'min için, bir dakikası bir saat hükmüne geçtiğini ve bazı kâmillerin hastalıklarının bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçtiğini rivayet-i sahiha ve keşfiyat-ı sadıka ile sabit olduğunu bildirir gayet mühim bir devadır.

Üçüncü Deva: İnsan bu dünyaya keyif sürmek ve lezzet almak için gelmediğine, mütemadiyen gelenlerin gitmesi ve gençlerin ihtiyarlanması ve mütemadiyen zeval ve firakta yuvarlanması şahid olduğunu; hem, insan zîhayatın en mükemmeli ve cihazatça en zengini olduğundan, geçen lezzetleri ve gelecek belâları düşündüğünden, kederli ve sıkıntılı bir hayat geçirdiğini, hastalık ise, sağlık ve afiyet gibi gaflet vermediğinden, dünyayı hoş göstermeyip o tahatturların elemlerinden vazgeçirdiğinden hiç aldatmaz bir vaiz ve bir mürşid hükmünde olduğunu gösterir bir mübarek devadır.

Dördüncü Deva: İnsan, hastalıktan şekva değil, hastalığa sabretmesi lâzım olduğunu gösterir. Çünkü o, cihazatını kendi yapmayıp ve başka bir yerden de satın almadığından ve mülk sahibi, bahçesini çapalamak, bellemek ve budamak gibi ezalarla o sayade güzel bir mahsûl aldığından, o eza, o bağın hakkında eza değil, belki mahsûlünün yetişmesine medar olduğundan, şikâyete hiç hakkı olmadığını gösterdiği gibi; insanın da, hastalıkla yapılan tasarruftan şikâyet değil, tahammüle mecbur olduğunu, şiddetli olduğu zaman "Ya Sabûr" deyip, sabır ile mukavemet edileceğini haber veriyor.

Beşinci Deva: Bu zamanda, hususan gençler hakkında, hastalık o gençleri gençlik sarhoşuluğundan menettiği için, onların hakkında o hastalık mânevî bir sıhhat ve afiyet olduğunu haber verir şirin bir devadır.

Altıncı Deva: Musibetin gitmesiyle mânevî bir lezzet geleceğini gösterir. Çünkü, "Elemin zevali lezzettir" diye, o elemli musibetler, zevaliyle ruhda bir lezzet-i irsiyet bıraktığını gayet güzel haber verir mühim bir devadır. Hatta bu devanın ehemmiyetindendir ki, te'lifatında iki kere aynı numara tekrar etmesi ve öylece kaydedilmesi, ehemmiyetini ispat eder.

Yedinci Deva: Hastalık, insanın sıhhatindeki nimet-i İlâhiyenin lezzetini kaçırmıyor, bilakis tattırıyor. Çünkü, birşey devam etse;

tesirini kaybeder, usanç verir. Hatta ehl-i hakikat demişler: اِنَّمَا اْلاَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِاَضْدَادِهَا yani: *"Herşey zıddiyle bilinir"* "Soğuk olmazsa hararet anlaşılmaz" diye mâkul ve şirin bir devadır.

Sekizinci Deva: Hastalık, imanlı bir insanın âhiretini geri bırakmıyor, belki daha ziyade terakki ettiriyor. Çünkü; hastalık, sabun gibi, günahları siler, temizler; güzel bir keffaretü'z-zünub olduğunu hadis-i şerifle sabit olduğunu; hem imanlı olan bir insanın maddi hastalığı, mânevî hastalıklardan kurtardığını; şahs-ı zahirisinin hatasıyla şahs-ı mânevîsi hasta olduğundan, zâhir hastalığı o hatalardan geri koyup, mânevî istiğfara sebep olduğundan, o maddî hastalık çok büyük bir hazine olduğunu bildirir.

Dokuzuncu Deva: Cenab-ı Hakkı tanıyan bir insan için, ölüme sebep olan hastalıktan korkmak olmadığını ve ölüm, insanın tanıdığı ve bildiği bütün ehl-i iman olan ahbaplarına kavuşmak olduğunu; hem ölüm mukadder olup, bazen hastaların yanındaki sağ insanların ölmesi ve hastaların sağ kalması; hem ölüm, vazife-i hayattan bir paydos ve bir rahat olduğunu ve ehl-i dalâlet için gayet korkunç bir zulümat-ı ebediye olduğunu bildiren gayet mülâyimane güzel bir devadır.

Onuncu Deva: İnsanın hastalığı, merak ettikçe gayet ağırlaşacağını, hususan evhamlı bir hastanın bir dirhem zâhir hastalığı, merak vasıtasıyla on dirhem olacağını, hem merak da ayrıca bir hastalık olduğunu haber veren mühim bir devadır.

On Birinci Deva: Hastalık insana hazır bir elem verdiğinden, evvelce geçirmiş olduğun hastalıktan sonra hiçbir elem kalmayıp, hemen lezzeti bu âna kadar devam ettiğini hatırlayıp, o andaki hastalığın hazır eleminden kurtulmak ile, bulunduğun dakikadan sonra zamanın nasıl geleceğini bilmediğinden, ondan korkmamak lâzım olduğunu: hem yok bir zamana, yok bir eleme, yok bir hastalığa vücud rengi vermek mânâsız olduğunu ve sabır kuvvetini sağa ve sola dağıtmak fayda vermediğinden, bütün kuvvetiyle hazır zamana dayanmak lâzım olduğunu haber veren en âlâ bir devadır.

On İkinci Deva: Hem, insan hastalık sebebiyle ibadet ve evradından mahrum kaldığına teessüf etmemesini; sabır ve tevekkül ve namazını kılmak şartıyla, o hastalıkta, ibadet ve evradının sevabı aynen ve daha halis bir surette verileceği hadisçe sabit olduğu ve insan o sayede aczini ve za'fını bildiğinden, bütün cihazatının lisan-ı hal ve lisan-ı kaliyle dergâh-ı İlâhiyeye iltica etmesine sebep olduğundan, قُلْ مَا يَعْبَوءُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلا دُعَاوءُكُمْ sırrını anlattığından, şikâyet değil, şükretmek lâzım olduğunu gösterir.

On Üçüncü Deva: Hastalıktan şikâyet edilmeyeceğini; ve hastalık bazılarına bir define olduğunu; ve ecel muayyen olmadığından, her vakit havf ve reca ortasında bulunmak lâzım olduğunu; ve ölüm insanı gaflet içinde yakalamak ihtimali bulunduğundan, hastalık onun âhiretini düşündürmek cihetiyle gayet güzel bir nâsih olduğunu gösterir mühim bir devadır.

On Dördüncü Deva: Hem, ehl-i imanın göz hastalığı perdesi altında -yani kör olmasında- pek mühim bir nur ve mânevî büyük bir göz olup, birkaç sene dünyanın hazinane fâni bir güzelliğini fâni bir sûrette seyredecek fâni bir göze bedel, kırk göz kuvvetinde ebedi gözler ile ebedi bir surette Cennette Cennet levhalarını seyretmesi daha evlâ olacağını beyan eder. **(Haşiye)**

On Beşinci Deva: Hastalığın sûretine bakıp "ah!" eylemek câiz olmadığını, belki mânâsına bakılsa "oh!" diye mânevî lezzetler akıtacağını; çünkü "Mânevî sevap lezzeti olmasaydı, Cenab-ı Hak en sevdiği kullarına hastalığı vermezdi" diye hadis-i şerifte

اَشَدُّ النَّاسِ بَلاَءً اْلاَنْبِيَاءُ ثُمَّ اْلاَوْلِيَاءُ اْلاَمْثَلُ فَاْلاَمْثَلُ

-ev kema kal- hadis-i şerifinin sırrını ve bazı hastalıklar şehid makamını kazandıracağını bâhusus kadınların lohusa zamanında kırk gün zarfında vefat ederlerse şehid olacaklarını en güzel bir sûrette haber verir.

On Altıncı Deva: Hastalık, hayat-ı içtimaiye-i insaniyede en mühim olan hürmet ve merhameti telkin ettiğini, çünkü, sıhhat ve afiyet, nefs-i emmareye, her cihetçe istiğna gösterdiğinden; hastalık, o istiğna yerine hürmet ve merhameti hissettirdiğinden, rikkat-i cinsiyesine karşı bir şefkat celbetmeye vesile olacağını gösteren gayet güzel ve en şirin ve lezzetli bir devadır.

On Yedinci Deva: İnsan, hastalık vasıtasıyla, hayrat yapamadığından müteessir olmak caiz olmadığını, çünkü, en mühim hayrat hastalıkta dahi bulunduğunu, hattâ hastalara bakmak bile en mühim hayır ve sadaka hükmüne geçeceğini; çünkü, imanı olan bir hastanın hatırını sormak ve güzel teselli etmek, hususan ana ve baba olsa, onların dualarını kazanmak en âlâ bir hayrat ve sadaka olduğunu, pek mühim bir tarzda gösterir.

On Sekizinci Deva: İnsan şükrü bırakıp şekvaya gitmeye ve bir hakkının zayi olmasından şikâyete hiç hakkı olmadığını; çünkü senin üstünde Cenab-ı Hakkın çok nimetleri olmak cihetiyle, onların şükür hakkını ifa etmediğinden dolayı Cenab-ı Hakka karşı bir haksızlık ettiğini; hem, sen sıhhat noktasında kendinden aşağıdaki biçarelere bakmak lâzım olduğunu, yani, bir parmağın, bir elin, bir gözün yoksa, iki parmağı, iki eli, iki gözü olmayanlara bakmak lâzım olduğunu; çünkü, sen hiçlikten vücuda gelip, taş, ağaç ve hayvan olmayıp insan olup İslâm nimetini ve sıhhat ve afiyet görüp yüksek bir dereceye nail olduğun halde, bazı ârızalarla ve kendi sû-i ihtiyarınla ve sû-i istimalinle elinden kaçırdığın ve elin yetişmediği nimetlerden şekva etmek, sabırsızlık göstermek bir küfran-ı nimet olduğunu gösterir bir devadır.

On Dokuzuncu Deva: Cemil-i Zülcelâl'in bütün isimleri, "Esma-i Hüsna" tabir-i Samedanisiyle güzel olduklarını ve mevcudat içinde en latîf, en câmi' âyine-i Samediyet de hayat olduğunu ve güzelin aynası güzel olduğunu ve güzelliklerini gösteren güzelleşeceğini ve o aynaya da o güzelden ne gelse, güzel olduğunu ve hayat daima sıhhat ve afiyet ve yeknesak gitse, nâkıs bir ayna olacağını ve hastalıklı bir uzvun etrafında, Sâni-i Hakim sair azaları o uzva muavenetdarane teveccüh ettirip, nakışlarını ve vazifelerini göstermek için o hastalığı misafireten gönderip, vazifesi bittikten sonra yerini yine afiyete bırakıp gittiğini ispat eder.

Yirminci Deva: Hastalık iki kısım olup; bir kısmı hakiki, bir kısmı vehmi olduğunu; hakiki kısmına Şâfi-i Zülcelâl Küre-i Arz eczahane-i kübrasında her derde bir deva istif ettiğini; ve o devalar ise, dertleri istediğinden, onları istimal etmek meşru olduğunu, fakat devanın te'sirini Cenab-ı Haktan bilmek lâzım olduğunu; vehmi hastalığa ehemmiyet verilmeyeceğini, ehemmiyet verildikçe fazlalaşacağını, ehemmiyet verilmezse hafif geçeceğini güzel bir temsil ile ispat eder.

Yirmi Birinci Deva: Hastalıkta maddi bir elem olup, o elemi izale edecek mânevî bir lezzet ihata ettiğini ve zâhiren peder ve valide ve akrabaların şefkatları, onun etrafında hastalık cazibesiyle, ona karşı muhabbetdarane baktığından o elem çok ucuz düştüğünü; maddi ve mânevî çok yardımcıları bulunduğundan, şikâyet değil, şükretmek lâzım olduğunu ispat eder.

Yirmi İkinci Deva: Nüzul gibi ağır hastalıklar mü'min için pek mübarek sayıldıığını ve ehl-i velâyetce mübarekiyeti meşhud olduğunu ve Cenab-ı Hakka vasıl olmak için iki esasın hassasını verdiğini; o iki esasın birisi; râbıta-i mevt, yani, dünyanın fâni olduğunu bildiği gibi kendinin de fani ve vazifedar bir misafir olduğunu gösterir. İkincisi: Nefs-i emmarenin ve kör hissiyatın tehlikelerinden kurtulmak için, bir kısım ehl-i iman çilelerle nefs-i emmareyi öldürdüklerinden, hayat-ı ebediyelerini bu suretle kazandıklarını ve nüzul gibi hastalıklarda aynı o hassa bulunduğundan, o hastalık onun için gayet ucuz düştüğünü ispat edip gösterir.

Yirmi Üçüncü Deva: Hastalık, gurbette ve kimsezilikte bulunduğu zaman, o kimsesizliği cihetiyle, kendine en katı kalblerin dahi rikkatini celbettiğini ve Kur'ân'ın bütün sûrelerinin başlarında "Errahmanirrahim" sıfatıyla kendini bize takdim eden Allah, bir lem'a-i şefkatiyle, umum yavruların yardımına validelerine koşturduğunu ve her baharda, bir cilve-i rahmeti ile nimetlerini bize gönderdiğini ve o nimetlere nail olmak, iman ve intisabla ve onu tanımakla olduğunu ve o gurbet ve kimsesizlikteki hastalık ise, Cenab-ı Hakkın nazar-ı merhametini celbettireceğini, ehemmiyetli haber verir.

Yirmi Dördüncü Deva: Mâsum çocuklara ve mâsum gibi ihtiyar hastalara bakan ve hizmet edenlerin hakkında uhrevi büyük bir ticaret olduğunu ve o nazik çocukların hastalıkları, ileride hayat-ı

dünyanın dağdağalarına tahammül için birer şırınga-i Rabbaniye olduğunu ve o şırıngalardan gelen sevap ve ücret, onlara bakanların ve bilhassa validelerinin defter-i âmâline yazıldığını ve bu hakikatın ehl-i hakikatça meşhud olduğunu ve bilhassa ihtiyarların dualarını almak, âhiretin saadetine medar olduğunu ve onlara bakanların da, ileride kendi evlâdlarından aynı vaziyeti göreceğini ve bakmadıkları cihetle, neticede azab-ı uhrevi olduğu gibi, dünyaca da çok felâketlere maruz kaldıkları ve kalacakları vukuat ile sabit olduğunu ve akrabası olmazsa bile, yine onlara bakman İslâmiyetin iktizasından olduğunu gayet kat'i ispat eder.

Yirmi Beşinci Deva: Bütün hastalıkların gayet nâfi ve mânevî bir devası ve hakiki ve kudsi bir tiryakı ise, imanın inkışafı olduğunu; tevbe ve istiğfar ve namaz ve ubudiyet ile, o tiryak-ı kudsi olan iman ve imandan gelen ilâcın istimal edilmesi lâzım olduğunu; ehl-i gafletin zeval ve firak darbeleriyle yaralanan mânevî büyük dünyalarının tedavisi, kudsi bir tiryak olan imanın şifa vermesiyle yaralardan kurtulacaklarını ve o iman ilâcının tesiri ise ferâizi yapmak ile olduğunu ve sefahet ve hevesat-ı nefsaniye ve lehviyat-ı gayr-ı meşrûa, o tiryakın tesirini menettiğini göze gösterip, gayet kat'i bir surette izah ve ispat eder.

Hafız Mustafa (R.H.)

Haşiye: Bu devanın tesirindendir ki, misafireten bir köye gittiğimde, orada gözsüz Mehmet Ağa isminde bir zât, gözünün hastalığından şikâyeti üzerine, yanımda bulunan Hastalar Risalesinin On Dördüncü Deva'sını okuyunca, onun mânevî tesiriyle o zât dedi: "Keşki ben bu sevabı ve mânevî bu kazancı; bana açan bu hastalığımdan şikâyet etmeseydim" diye nedametkârane, bir şükür kapısına döndü. Onun için o hastalık, onun hakkında bir rahmet-i İlâhiye olduğunu kat'i anladı.

Fihrist : 2.Cild : Lema 26

Yirmi Altıncı Lem'a

كٓهٰيٰعٓصٓ .. ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

اِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

قَالَ رَبِّ اِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّى وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

Yirmi Altıncı Lem'a, "Yirmi Altı Rica"dır.

Birinci Rica: Herşeyin aslı, nûru, ziyası, menbaı, mâdeni, çeşmesi iman olduğunu; herşeyden evvel, o kudsi, münezzeh, mualla nûru kazanmaya çalışmak lâzım geldiğini beyan eden kıymetli, icazlı bir ricadır.

İkinci Rica: Hakikatta sabi hükmünde olan ihtiyarlar, ihtiyarlıkta Hâlık-ı Rahim'e iman ve intisap ve itaatla, sabiler gibi Rahmanirrahim isimlerinin mazharı olacağını tebşir eden nur-efşan bir hakikattır.

Üçüncü Rica: Nev-i beşerin ister istemez müptelâ olduğu sevkiyat-ı berzâhiye ve inkılâbat-ı uhreviyede, iki cihanın serveri ve enbiyanın seyyidi ve rahmet ve merhamet-i İlâhiyenin timsâli olan Peygamber-i Zişanımız Habibullah Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnet-i seniyesine ittiba ile selâmet ve necat bulunacağını beyan eder.

Dördüncü Rica: Dünyadan alâkaları kesilmeye başlayan ihtiyar ve ihtiyarelerin, yakınlaştıkları kabir kapısını düşündükleri ve o zâhiren karanlıklı görünen âlemleri, nuruyla tenvir eden ve aydınlaştıran ve insana bir harfi on sevap ve hayır ve bazan yüz ve bazan bin sevap ve hayır kazandıran ve hazine-i rahmetin miftahı

olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanı nur-u iman ile dinleyip, evâmirine itaat ve nevâhisinden içtinap edenlerin âlem-i ebedide müferrah olacaklarını müjdelemekle, çok kuvvetli bir rica kapısını gösterir.

Beşinci Rica: Her ferdde ve her şahısta cüz'i külli tesirini gösteren teselli-i iman-ı bil-âhiret, ihtiyarlara daha azim ve kuvvetli bir rica ve teselli verdiği için, ithiyarlığı emniyetli bir sefine-i Rabbaniye bilip sevmek ve hoşnut olmak ve Cenab-ı Hakka şükür ve hamd edilmesini tavsiye eder.

Altıncı Rica: Nur-u iman ile kâinatın tabakaları ve arzın mevcudatı ve mahlukatı, munis birer arkadaş gibi Hâlık-ı Rahim'e şehadet edip, gurbet ve vahşeti ve zulmeti izale ettiği gibi, ihtiyarlıkla, hayatıyla refakat eden şeylerin müfarakat zamanında kitab-ı âlemin harfleri sayısınca şahidleri ve zîruhların medar-ı şefkat ve rahmet ve inayet olan cihazatı ve mat'umatı ve nimetleri adedince rahmetin delilleri bulunan en makbul bir şefaatçı olan acz ve zaafın dürbünüyle ve ihtiyarlık gözüyle görüleceğinden, ihtiyarlıktan küsmek değil, ihtiyarlığı sevmekle, rica yolunu gösterir.

Yedinci Rica: Fani dünyaya eblehâne bâki süsü veren ve payitaht-ı hükûmette görülen bina-yı evhamı altı cihetten çürütüp, dalâletten gelen müthiş zulmeti, nur-u Kur'ân ve sırr-ı iman ile dağıtıp, biçare musibetzede ihtiyarları evham ve şübehat vadilerinden çıkarıp sahil-i selâmete ve rahmet-i Rahmân'a yetiştiren mücahid bir ricadır.

Sekizinci Rica: Cenab-ı Hak, kemal-i keremiyle ve nihayetsiz re'fet ve şefkatiyle, ebed ve ebedi bir hayat için halkettiği nev-i insanı nisyan-ı mutlaktan kurtarmak için, Kur'ân-ı Azimüşşanda كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ferman-ı kudsiyesiyle her nefsin ölümünü haber verdiği gibi, o ölümün bir emaresi ve bir müjdecisi ve insanın daimi arkadaşı ve hocası olan saçlarının ağarmasıyla, başı aşağı olmaya hazırlanmış olan ve gaflete daimi meyyâl ve fâniye müptelâ olan insanı, sırr-ı iman ve nur-u Kur'ân ile gaflet uykusundan ikaz edip, kuvvetli bir rica düsturunu eline verir.

Dokuzuncu Rica: Acz ve za'fı bilfiil tadan ve hissiyat cihetinde çocuklar ve yavrular hükmüne geçen ihtiyarlık, rahmet ve inayet-i

İlâhiyenin celbine vesile olduğu gibi, emr-i Kur'ân ve işaret-i nebeviye ile (A.S.M.), küçükleri, hürmet ve merhamet ve şefkatle emirber neferler gibi etrafında toplayan ve bu suretle hem Hâlık-ı Kerimin teveccühüne mazhar, hem insanların hizmet ve yardımına medar olan ihtiyarlıktan razı olmakla, rica kapısını açar.

Onuncu Rica: Kur'ân-ı Hakim'in nûruyla, hakikat ve vâkiü'l-hal olan mevt, hayata tercih edilip sevildiği gibi; âlem-i berzahta olan emvâtın, elbette dünyada muvakkat misafirler olup, onlar da oraya gidecek olan insanlardan ziyade ünsiyet ve ülfete lâyık olduğu, imanlı ihtiyarlık gözüyle yakînen müşahede edildiğinden, imanlı ihtiyarlığın büyük bir nimet-i İlâhiye olduğunu ve bazan seyrü sülûk ile derecat-ı evliya gibi yüksek makam ile tebşir ve müjde ve sürur veren kuvvetli bir ricadır.

On Birinci Rica: İhtiyarlığın susmaz bir dellâlı olan beyaz kılların ikazıyla, ebedî tevehhüm edilen vücudun, başka bir âleme namzet olup fâniliği ve bazı vefadar zannedilen vefasızların darbesiyle, bütün alâkadarların alâka-i kalbe değmediği görülerek, bir melce, bir istinatgâh, taharriler neticesinde, Kur'ân-ı Hakîmin lisanından çıkan "Lâ ilahe illâ Hu" ferman-ı kudsiyesi imdada yetişip, kâinatta esbap ve bu asrın yolunu şaşırtan tabiat bataklığının hiçliğini ve asılsız bir evham-ı küfri olduğunu gösteren ayn-ı hakikat bir iki temsil ile zerreden şemse, felekten meleğe, sinekten semeğe, hayalden hayata kadar kabza-i tasarrufunda ve ihata-i ilminde olan bir Kadir-i Ezelînin vücub-u vücudunu ispat edip, nur-u imana vesile olan kuvvetli bir rica kapısını ihsan eder.

On İkinci Rica: Rahmetullahi aleyh Abdurrahman'ın vefatı üzerine,

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

âyet-i kudsiyesinin sırrıyla,

يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى .. يَا بَاقِى اَنْتَ الْبَاقِى

hakikatıyla,

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

âyetinin tesellisiyle birtek cilve-i inayeti bütün dünya yerini tutan ve birtek cilve-i nûru bütün zulmeti izale eden Bâki-i Zülcelâl ve Sermedi-i Zülkemal ve Rahim-i Zülcemal'in teveccühü bâki ise, yeter. Gidenler Onun bâki mülküne gittiğini ve yerlerine aynını gönderdiğini ve göndereceğini vaki bir hakikatla gösterip, ekseriyetle iftirak ve hasrete müptelâ olan ihtiyarların yüzlerini bir Bâki-i Zülecelâle çeviren, zulmeti nura tebdil eden, kalblere iman nuru bahşeden elektrik-misâl bir ricadır.

On Üçüncü Rica: Harb-i Umumide Van şehrinin, Rus'un istila etmesi ve ihrak etmesiyle harâbezâr olması ve ekser ahâlisinin şehadet ve muhaceretle kaybolması ve Medrese-i Horhor'un harap olup vefatı içinde, bu memlekette kapanan ve vefat eden bütün medreselerin, "Horhor'un başında duran ve yekpâre bir taş olan Van Kal'ası" kabir taşı olarak görünmesi üzerine, Van Kal'asının başında, şiddet-i me'yusiyet ve matem içinde iken, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan'ın

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

لَهُ مُلْكُالسَّمَوَاتِ وَ الْاَرْضِ يُحْيِى وَ يُمِيتُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

âyetinin hakikatı tecelli edip; o rikkatlı, hırkatli, dehşetli hâlattan kurtarıp; nazarı, âfâka, Âyât-ı kâinata baktırıp, misafir insanların eliyle yazılan sun'i bir mektubun silinmesi yerine, Nakkaş-ı Ezelinin herbir harfinde bir kitap yazılı, silinmez ve solmaz koca kâinat kitabını hediye etmesi ve okutturmasıyla izale edip, bilâhare de Medrese-i Horhor yerine Isparta'yı medrese ve müfarakat eden talebe ve dostlara bedel daha çok talebe ve dostlar vermesiyle, sırr-ı

hikmetini ve rahmetini ve şefkatini gösteren bir Rabb-i Rahim'in dergâhına yakınlaşan o dergâhta makbul birer abd olan imanlı ihtiyarların dünyanın ehval-i muhavvifânesinden mükedder ve me'yus olmamalarını; o kudsi imanı ve müsellem İslâmiyeti ihsan eden bir Muhsin-i Kerim'e nihayetsiz hamd ve şükürle lisanımızın zevkini ve ubudiyet ve itaatle ruhumuzun şevkini tavsiye eden kıymettar bir ricadır.

Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasiaten

Hâfız Mustafa

On Dördüncü Rica: Ehl-i dünya, Üstadımızı herşeyden tecrid edip, beş çeşit gurbet içinde bulunduğu bir vakitte, gayet kuvvetli bir aşk-ı beka ve şiddetli bir muhabbet-i vücud ve büyük bir iştiyak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir fakrın kendisinde hükmettiğini görüp, me'yusane olarak başını eğdiği zaman, حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ Âyet-i Hasbiyesi imdadına yetişerek, "Beni dikkatle oku" demesi üzerine.. günde beş yüz defa okuduğunu ve okudukça bu âyetin çok kıymetli nurlarından dokuz mertebe-i Hasbiyenin yalnız ilmelyakîn ile değil aynelyakîn inkişaf ettiğini...

Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Ondaki aşk-ı beka, mutlak kemal sahibi Zât-ı Zülcelal ve Zülcemal'in bir isminin, bir cilvesinin mahiyetindeki bir gölgesine yapıştığı anda, حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti gelerek perdeyi kaldırdığını.. ve kendisindeki beka lezzetinin ve saadetinin daha mükemmel bir tarzda Bâki-i Zülkemal'in bekasında ve ona olan tasdik ve imanda bulunduğunu hissetmiş ve hakkalyakîn zevk aldığını ifade etmiştir.

İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Üstadımız ihtiyarlık, gurbet ve kimsesizlik ve tecrid içinde bulunduğu ve ehl-i dünya desiseleriyle ve casusları ile ona hücum ettikleri zaman, "Eli bağlı, zaîf ve hasta bir tek adama ordular taarruz ediyor. Benim için bir nokta-i istinad yok mu?" diye kalbine hitab edip حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ

الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettiği zaman, bu âyet ona: "İntisab-ı imanî vesikasıyla Kadîr-i Mutlak olan öyle bir Sultan'a intisab edersin ki: Dört yüz bin milletten mürekkeb nebatat ve hayvanat orduları, onun emri altında ve kabza-i tasarrufunda bulunan hadsiz bir kudret ve kuvvet sahibine dayanabilirsin" diye manevî bir ders verdiğini ve o dersle değil şimdiki düşmanlara, belki bütün dünyaya meydan okuyabilir bir iktidar-ı imanî hissettiğini ve bütün ruhuyla beraber حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dediğini ifade etmiştir.

Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Ebedî bir dünyada ve bâki bir memlekette, daimî bir saadete namzed olduğunu, fakat bu gaye-i hayal ve hedef-i ruh ve netice-i fıtratın tahakkuku, ancak mahlukatın bütün harekâtlarını ve herşeylerini bilen ve kaydeden bir Kadîr-i Mutlak'ın hadsiz kudretiyle olabildiğini düşünürken, kalbine itminan veren bir izah istediğini ve yine o âyete müracaat ettiğinde, o âyet ona: حَسْبُنَا daki نَا ya dikkat edip, senin ile beraber lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile حَسْبُنَا yı kimler söylüyorlar diye emredince; bütün nebatat ve hayvanatın lisan-ı hal ile حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ in manasını yâdettiklerini gördüğünü ve kudretin azamet ve haşmetini, mevcudatta nasıl temaşa ettiğini ifade etmiştir.

Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Kendi vücudu, belki bütün mahlukatın vücudları ademe gidiyor diye elîm bir endişede iken, yine bu Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettiğini ve iman dûrbîni ile baktığında; ölümün firak değil visal olduğunu, bir tebdil-i mekân ve bâki bir meyvenin sünbüllenmesi olduğunu beyan etmiştir.

Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Hayatın çabuk sönmesi teellümüne karşı, Âyet-i Hasbiyeden aldığı imdad ile der: Hayat, Zât-ı Hayy-ı Kayyum'a baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça; beka bulur, hem bâki meyveler verdiği için, ömrün kısalığına ve uzunluğuna bakılmayacağını izah etmiştir.

Ölü olmayanlar veya diri olmak isteyenler, hayatın mahiyetini ve hakikatını anlamayı arzu edenler, Dördüncü Şua'daki bu mertebenin dört mes'elesine baksınlar, dirilsinler.

Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Daimî tahribatçı olan zeval ve fena; ve mütemadiyen ayırıcı olan ölüm ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlukatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu görmesi üzerine, fıtratındaki aşk-ı mecazî, bu hale karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda, bir medar-ı teselli bulmak için, bu Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettiğinde "Beni oku ve dikkatle manama bak!" demesi üzerine, Sure-i Nur'daki اَللهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ âyetinin rasadhanesine girip, imanın dûrbîniyle bu Âyet-i Hasbiyenin en uzak tabakalarına baktığını beyan etmekte ve dûrbînle gördüğü esrarı zikretmektedir.

Bu güzel masnular, bu tatlı mahluklar, bu cemalli mevcudat; Cemil-i Zülcelal'in cemal-i kudsîsine ve nihayetsiz güzel esma-i hüsnasının sermedî güzelliklerine âyinedarlık ettiklerini ve Risale-i Nur'un eczalarında çok kuvvetli delillerle bunların izah edildiğini beyan etmektedir.

On Beşinci Rica: Bu rica Denizli hapsinden sonra, Nurların teksirle basılarak intişarı üzerine, fütuhat-ı Nuriyeyi çekemeyen gizli düşman münafıklar; türlü desise ve iftiralarla, hükûmeti aleyhe çevirerek, Nur Risalelerini müsadere ettirip, tedkik edilmesi neticesinde; değil tenkid edip düşmanlık göstermek, belki tedkik eden memurların kalblerini de fethederek, tenkid yerine takdir ettirdiğini.. ve bu hâdise Nur dershanelerinin genişlemesine sebeb olduğunu.. ve bir müddet sonra gizli din düşmanları, pek âdi bahanelerle, zemheririn en şiddetli günlerinde Üstadımızı tevkif ettirerek; büyük, gayet soğuk, sobasız bir koğuşta hapsettiklerini ve bu hapiste inayet-i İlahiye ile bir hakikat inkişaf ederek, Nurların hapishane dâhilinde ve haricinde intişar ve fütuhatından dolayı binlerce şükrettiğini ve ruhuna "Sen onların zulmü yüzünden hem sevab, hem fâni saatlerini bâkileştirmeyi, hem manevî lezzetleri, hem vazife-i ilmiye ve diniyeyi ihlas ile yapmasını kazanıyorsun" diye ihtar

edilmesi üzerine, bütün kuvvetiyle "Elhamdülillah" diye dua ettiğini gayet güzel beyan etmektedir.

Bu ricanın sonunda, Risale-i Nur talebeleri, iman-ı tahkikî kuvvetiyle, bu vatanın her tarafında anarşistliği durdurduğunu, umumî emniyeti ve asayişi muhafaza ettiklerini.. ve yirmi senedir memleketin her tarafındaki Nur talebelerinin hiç birisinin emniyeti ihlâle dair bir vukuatlarının bulunmadığını.. ve hattâ insaflı bir kısım zabıta memurlarının "Nur talebeleri manevî bir zabıtadır, asayişi muhafazada bize yardım ediyorlar, iman-ı tahkikî ile nuru okuyan her adamın kafasında bir yasakçı bırakıyorlar, emniyeti temine çalışıyorlar." diye olan itiraflarını.. ve türlü isnad ve iftiralarla, Kur'an ve iman nuruna sed çekmek isteyenlere karşı, Üstadımızın "Yüz milyon başların feda oldukları bir kudsî hakikata, başımız dahi feda olsun. Dünyayı başımıza ateş yapsanız, hakikat-ı Kur'aniyeye feda olan başlar, zındıkaya teslim-i silâh etmeyecek ve vazife-i kudsiyeden vaz geçmeyecekler inşâallah!" dediğini beyan etmektedir.

On Altıncı Rica: Mahrem ve mühim mecmualar, hususan Süfyan'a ve Nur'un kerametlerine dair olan risaleler, zamanı gelince neşredilsin diye saklandığı halde.. bir aramada, o risaleler bulunduğu yerden çıkarılmış ve Üstadımız hasta bir halde tevkif edilerek hapishaneye götürüldüğünü.. ve Üstadımız müteellim ve Nur'lara gelen zarardan müteessir iken, birden inayet-i İlahiye imdada yetişerek, mahrem risaleleri okuyan resmî dairelerin, bir dershane-i Nuriye hükmüne geçip risaleleri takdirle karşıladıklarını ve yine Denizli hapsinde ihtiyarlık, hastalık ve masum arkadaşlara gelen zahmetlerden elem ve teessür içinde iken, birden inayet-i Rabbaniye yetişerek, hapishaneyi bir dershane-i Nuriyeye çevirip, bir Medrese-i Yusufiye (A.S.) olduğunu isbat ederek Medreset-üz Zehra kahramanlarının elmas kalemleri ile Nurların intişara başlamasını.. ve gizli düşmanların Üstadımızı nasıl zehirlediklerini.. ve onun yerine merhum Hâfız Ali'nin şehid olarak Berzah âlemine seyahat eylemesi üzerine; hepsi müteellim ve müteessir halde iken, yine birden inayet-i İlahiye imdada yetişerek, Üstadımızdan zehir tehlikesinin geçmesi ve merhum şehidin kabirde Nurlarla meşgul olarak, sual meleklerine Nurlarla cevab vermesi.. ve onun bedeline Denizli Kahramanı Hasan

Feyzi Rahmetullahi Aleyh ve arkadaşlarının hizmete girmesi.. ve mahpusların Nurlarla ıslah olmaları gibi çok emarelerle, inayet-i Rabbaniyenin yetiştiğini ifade ettikten sonra, gençliğinde âhir ömrünü mağarada geçirmek arzusuna mukabil; bu mağaraların hapishanelere, inzivalara, çilehanelere, mutlak tecrid hücrelerine çevrilip, Yusufiye medreseleri olarak Kur'an ve imanın hakikatlarına mücahidane bir surette hizmet ettirdiğini.. ve o çileli hapislerde, üç hikmet ve hizmet-i Nuriyeye üç ehemmiyetli fayda bulunduğunu beyan eden ehemmiyetli bir ricadır.

Fihrist : 2.Cild : Lema 27

Yirmi Yedinci Lem'a

Müdafaatın çok kısacık fihristesidir.

Risale-i Nur'u mahvetmek ve yüzer şakirtlerini imha etmek için suikast ile tertip ve izhar edilen gaddar ve müthiş bir planı akim bırakan mülayimane bir müdafaadır.

Bu lem'a, Risale-i Nur şakirtlerinin bir kuvve-i müdafaası ve muhafazasıdır. Bu lem'a hayretbahş (sekiz safhayı) havidir.

Birinci safha: Sorgu hakimlerinin suallerine karşı akılları durduran hakiki ve kat'i cevapları havidir.

İkinci safha: Sorgu hakimlerinin nâhak ve fuzuliyane suallerine ve isnad olunan ittihamları hiçe indiren son müdafaat namıyla umum suallerine müskit cevapları muhtevidir.

Üçüncü safha: Son müdafaatın gayet mühim iki tetimmelerini mündericdir.

Dördüncü safha: Müdde-i umumi ve sorgu hakimlerinin tahkikatına istinaden yirmi dokuz sayfalık iddianameye karşı on dokuz ferman hükmünde edille-i kat'iyye ve berahin-i sübutiyyeyi câmi on dokuz sayfalık bir itiraznamedir.

Beşinci safha: Sorgu hakimlerinin altmış üç sayfalık lüzum-u muhakeme kararlarını Risale-i Nur naşirine okumasını müteakip o kararı çürütecek beş umdeli müskit ve mülzim bir cevaptır.

Altıncı safha: Müdde-i umuminin tecziye talebine dair olan iddianamesine mukabil iki mühim noktadan ibaret ve Risale-i Nur'un tam tebriesini mucib, üçüncü bir itirazname olduğu halde, esefle karşılanan haksız ve indî bir hüküm ve karara uğrayan safhaya aittir.

Yedinci safha: Haksız ve icapsız tebliğ-i mahkumiyetten sonra mahkeme-i temyize verilen müsbet ve müberhen ve müdellel ve müessir bir temyiz layihasını havidir.

Sekizinci safha: Adliyeyi velveleye veren çok ehemmiyetli layiha-i tashihi havidir.

Şu lem'a çok şevk ve merak ile mütalaa edilerek pekçok intişar ettiğinden fihristesi gayet kısa bırakılmıştır.

Sabri (Rahmetullahi Aleyh)

Fihrist : 2.Cild : Lema 28

Yirmi Sekizinci Lem'a

Eskişehir hapishanesinin hatırası olup (Yirmi sekiz) nüktedir.

Birinci Nükte: Hazret-i İmam-ı Ali radiyallahu anhu, Kaside-i Ercûzesinde اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيراً deyip, bu zamanda tamim edilen ecnebi harflerine bakıp, bu cümledeki harflerin cifri ve ebcedi rakamlarının bu zamana parmak basmalarıyla vaki cereyan-ı küfriyâneye işaret ettiği gibi, hem Ercûzesinde, hem Ercûzeyi te'yid ve takviye eden Kaside-i Celcelûtiyesinde sarahate yakın

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً .. تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرًّا تَنَوَّرَتْ

fıkrasıyla, o cereyanın karşısında vücudu ziyasıyla anlaşılan ve zulmetin pek şiddetli ve sisli, yakıcı dehşetine karşı sönmeyen ve gittikçe zulmeti yararak dünyayı ziyalandırmaya çalışan Risale-i Nur'a müellifine hususi iltifatını

اَقِدْ كَوْكَبِى بِالاِسْمِ نُورًا وَ بَهْجَةً .. مَدَى الدَّهْرِ وَالاَيَّامِ يَا نُورُ جَلْجَلَتْ

deyip, âhirzamana kadar Risale-i Nur'un bedi' bir surette ışık vermesini ve yanmasını dua ve niyaz eden ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın en mühim bir şâkirdi ve ulûmunun birinci nâşiri olan Hazret-i İmam-ı Ali radiyallahu anhu, bidâyet-i İslâmda, Kur'ân'ın aleyhine açılan çok kapılara karşı mübarek İsm-i Azamı şefi' tutup kahramanane ve merdane hakâik-i şeriatı ve esas-ı İslâmiyeti muhafazaya çalıştığı gibi, âhirzamanda bütün bütün Kur'ân'a

muhalefet eden zındıka cereyanına karşı, aynı İsm-i Âzamı şefi' ve melce ve tahassüngâh ittihaz edip cerhedilmez Kur'ân'ın i'câzından gelen ve hâtem-i mu'cizeyi gösteren Risale-i Nur'un sönmez nuruyla ve susmaz lisanıyla şecaatkârane mukabele ve mukavemet edip, yerin yüzünü yakıp çok çiçekleri kurutan zındıka nârını, İsm-i Âzamın; kibriyalı, azametli nuruyla ve ism-i Rahman ve Rahim'in şefkatli ve re'fetli tecellisinden nebeân eden âb-ı hayat ile söndüren ve yanan yerlerde kuruyan nehir ve bağ çiçeklerine mukabil, dağlarda ve kırlarda sema yağmuru ve rahmetiyle hararete mütehammil ve şiddet-i burudete dayanıklı çiçekleri yetiştiren Risale-i Nur'u görmesi ve şefkatkârane ve tesellidarane ve kerametkârane bakması, Hazret-i İmam-ı Ali radiyallahu anhın makam-ı velâyetinin iktiza ettiğini hakkalyakîn gösterir.

Hem Kaside-i Celcelûtiye'nin bir kerameti olan فَيَا حَامِلَ الاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ dan başlayan üç dört satırda kuvvetli emâre ve delilden,

Birinci emâre: فَيَا حَامِلَ الاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ cifir ve ebcedi hesabıyla bin üç yüz elli üç senesi ki, Risale-i Nur şakirtlerinin en sıkıntılı bir zamanına ve o zamanda "Sekine" tâbir edilen İsm-i Âzamı, yetmiş bir âyet ile yüz yetmiş bir defa dâimi vird eden Risale-i Nur müellifinin isimlerine tevafuk sırrıyla parmak basması, o zamanda İsm-i Âzamı hâmil Risale-i Nur Müellifinin hususiyetini ve selâmetle kurtulacaklarını tebşir etmekle işaret ettiğini Lillahilhamd, selâmet ile kurtulmaları, keramet-i Aleviyyeyi tasdik ettiğini...

İkinci emâre: فَقَاتِلْ وَ لاَتَخْشَ وَ حَارِبْ وَ لاَتَخَفْ fıkrasıyla, eski Harb-i Umumiye iştirak ile; yara, bereye ve nihayetsiz korkulara mâruz kalıp, nihayet Rusya'ya esir giden, hem dehşetli bir harb-i âhirzamanda mühim bir vazife ile mükellef edilip, yılandan daha zehirli akreplerin bulunduğu bir memlekete

düşen ve gece gündüz yılanlarla harbeden Risale-i Nur müellifine فَقَاتِلْ وَ لاَتَخْشَ وَ حَارِبْ وَ لاَتَخَفْ ile iltifatını ve mânevî siyanet ve muhafaza ve imdadını haber veriyor.

Üçüncü emare: Üç güz mevsiminde medâr-ı teselli üç keramettir.

Birincisi: Gavs-ı Âzam radiyallahu anhu.

يَا مُرِيدِى كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ لِلّٰهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا

tabiriyle on beş emâre-i kaviye ile;

İkinci güzde, aynı mevsimde, Hazret-i Ali radiyallahu anh, يَا مُدْرِكًا لِذَلِكَ الزَّمَانِ tabiriyle kuvvetli delillerle...

Üçüncü güzde, فَيَا حَامِلَ الاِسْمِ الَّذِى ilâ âhir.. diye yine Hazret-i Ali radiyallâhu anh kerametkârane Risale-i Nur müellifine bakıp; Sekiz, On Sekiz, Yirmi Sekizinci (numaralı lem'alar olan) risalelerin kuvvetli ve i'câzlı telifleriyle havfe düşen ve teselliye muhtaç olan Risale-i Nur şakirtlerinin لاَ تَخْشَ .. لاَ تَخْشَ kelimeleriyle korkularını izale edip teşçi etmeleri, Kur'ân hizmetkârlarına bir ikram-ı İlahi olduğunu gösterir.

Hem وَ اَقْبِلْ وَلاَتَهْرَبْ fıkrasının yine evvelki fıkralar gibi muhatabı Saidü'n-Nursî olduğundan, "Yâ Saidü'n-Nursî! Karşıla, kaçma!" deyip teşci ettiği gibi, aynı وَ لاَ عَقْرَبْ تَرَى fıkrasının hususi muhatabı o Nursî olduğuna kuvvetli değil, Barla'da küçük mescidinde otururken emsali görülmemiş bir akrebin bulunması ve ekseriya insan akreplerinin aynı yılan ve akrep şeklinde maddî ve mânevî ona görülerek ziyade meşgul olmasıdır.

Ve يَا وَلاَ اَسَدٌ يَاْتِى اِلَيْكَ بَهَمْهَمَتْ fıkrası كُرْدِى diye nida ettiği bir kerametidir. İnsan şeklindeki canavarların o Nursî'nin ismini كُرْدِى diye çağıracaklarına bir işaret olduğu gibi bir canavar dağ başında bir arkadaş gibi gelip musahebe şeklini göstermesiyle de bu fıkranın hususi muhatabı o Nursî'dir. وَلاَتَخْشَ مِنْ سَيْفٍ وَلاَطَعْنَ خَنْچَرٍ cümlesi bedahet derecesinde Risale-i Nur müellifini göstermesi, son zamana kadar üzerinde taşıdığı hançeri olduğu emaresiyle de bu fıkrada muhatap o olduğunu ispat edip başında parmağını gösterir.

Netice: Dokuz "hem hem" lerin gösterdiği dokuz hakikat, Risale-i Nurda ve müellifinde bilfiil icrası ve bilmüşahede görünmesi hattâ düşmanlarının tasdikiyle de sabittir ki, Hazret-i Ali radiyallahu anhın Kaside-i Ercûze ve Celcelûtiyesindeki şiddetli alâkadarlığını murad ettiği bir Varis-i Nebi ve Mukavvi-i Din ve Hâmil-i İsm-i Âzam olan Risale-i Nur ve müellifi olduğunu, çünkü, bütün dünya meydandadır ve bütün nidaları işitiyoruz; ekseriya hareketlerini görüyoruz ki hak ve hakikatte yanılmayan ve Kur'ân'ın hukukunu emrolunduğu te'vilsiz muhafazaya çalışan "Risale-i Nur'dur" diye şek ve şüphesiz olarak Hazret-i Ali radiyallahu anhın muhatabı o olduğunu kat'i ispat eder.

İkinci Nükte: Risale-i Nur şakirtlerinin mukadderat-ı İlâhiye ile tanzim edilen hapishanede toplanmaları, yakından birbirleriyle tesis-i uhuvvet ve yekdiğerlerinin yüksek ahlâk-ı şecaatkâranelerinden ders almak ve düşmanlarının fikirlerinde kuvveden fiile çıkaramadıkları en şeni' niyetlerini yüzlerinde görüp onlara karşı ne derece ihtiyatlı davranmak ve herşeyde bir vech-i rahmeti ve bir cihet-i ni'meti görmekle şükür etmek ve her me'yusiyet zamanında ye'se düşmemek lâzım geldiğini tavsiye eden, zahiren küçük, mânen çok büyük bir fıkradır.

Üçüncü Nükte:

يَا اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوالَهُ اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوالَهُ وَاِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَايَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ

âyet-i kerimesiyle Cenab-ı Hak ve Hakim-i Mutlak eğer mahlûkatın yüzlerini insanın menfaatına yarayışlı bir tarzda halk buyurduğu gibi, sineğin hilkatinde dahi o mefaatten mühimmini derc ettiğini beyan ile sineğe husumet değil, bilakis muhabbet edilmesi lâzım geldiğini, her sene hilkatiyle nisyan ve gaflete düşen insanlara haşr-i ekberi, sağ ve sağlam insandan ziyade, hasta ve mikroplu insanlarla meşguliyetleriyle tabibliğini **(Haşiye-1)** ve yalnızlıkta ünsiyeti ve tembellikte teharet ve nezafetiyle muallimliğini ders veren sineğin insana ne kadar menfaattar olduğunu göstermekle mücerreb, insana sineği sevdiren, herkese lüzumlu bir nüktedir.

Dördüncü Nükte: وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ âyetinin أَنزَلْنَا kelimesine gelen bir itiraza gayet müskit bir cevap ve gayet lüzumlu bir ilim ve Kur'ân'ın hikmetli dersini gösteren kıymetli bir nüktedir.

Beşinci Nükte: يُخْرِجُ الْخَبْاَ فيِ السَّمَوَاتِ وَ الاَرْضِ âyet-i kerimesindeki evsaf-ı İlâhiyeyi, san'atının mikyasçılığıyla tarif eden Hüdhüd-ü Süleymani hakkındadır.

Altıncı Nükte:

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَن تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

Beş kelime ile, iki harf ile şu âyet-i kerimedeki nihayetsiz kelimat-ı İlahiyeye işaret edip kelamdan, kelimeden Mütekellim-i Ezeliye yüzleri çeviren bahr-ı hakaikın bir fihristesi ve âb-ı hayatın menba' ve me'hazı ve ilm-i hakikata mürşid bir nüktedir.

Yedinci Nükte: Vahdetü'l-vücud meşrebinin, bu zamanın esbab-ı maddiye içinde boğulan insanlarına üç mühim büyük zarar vereceğini izah ile ahirinde bir sual ve cevapla Hz. Muhyiddin'in hâdi ve makbûlînden olduğunu ve her kitabında mühdi ve mürşid olmadığını ve kavaid-i ehl-i sünnete muhalif sözleriyle muaheze edilmemesini iş'ar edip, Muhyiddin ve Muhyiddin makamında bazı evliyâ-i azimeye taş atanları iskat eden, adaletperver bir mikyas-ı hakikattır.

Sekizinci Nükte: اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ cümlesinin namaz tesbihatında inkişaf eden bir hakikatına dairdir. Şöyle ki: Herşeyin ve kâinatın çekirdek-i aslisi zat-ı Ahmediye (A.S.M.) olduğu gibi, herşeyin ruhu ve her menzilin nuru ve her makamın süruru yine bilmüşahede o Zat (A.S.M.) olduğundan her ruh ona (A.S.M.) intisabla canlanacağına ve onunla (A.S.M.) biat yerinde de O'na (A.S.M.) salatü selam etmekle, rahmet ve selamet bulacağına işaret edip der: "Madem bütün cin ve ins ve melek ve nücumun parlaması onun nuruyla ve onun getirdiği hediye iledir. Onların lisan-ı kal ve lisan-ı hallerinden çıkan intisabın bir mânâsını niyet edip onların namına ve onların adetlerini zikretmekle nihayetsiz rahmete lâyık olan Zât-ı Ahmediyeye (A.S.M.)

اَلْفُ اَلْفِ صَلاَةٍ وَ اَلْفُ اَلْفِ سَلاَمٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ

demeye teşvik ve terğib etmekle, salatü selamın kıymet ve ehemmiyetini ve Zât-ı Risaletin (A.S.M.) mahiyet ve kudsiyetini beyan eden, çok mühim ve herkesin muhtaç olduğu bir nüktedir.

Dokuzuncu Nükte: اَوْ هُمْ قَائِلُونَ âyet-i celilesinin قَائِلُونَ kelimesinin mânâsı olarak uykunun üç nev'ini ve menfaatli ve zararlı vakitlerini ve sünnet-i seniye dairesindekini gösterdiği gibi, insanın en mühim bir sermayesi olan ömrünün tezyidine ve mühim bir gayesi olan rızkının bereketine yardım eden vakitlerini ders vermekle ahsen-i takvimde yaratılan insanı yüksek ahlâk-ı haseneye çıkarıp ataletten, betaetten kurtarır.

Onuncu Nükte: Nev'i beşerin ağlanacak gülmelerine ait endişe-i istikbal ve akıbetbinlik adesesiyle ve كُلُّ آتٍ قَرِيبٌ sırrıyla, hak ve hakikat muvazenesiyle görülen bir vaziyet-i me'yusane ile şa'şaalı bir bayram gecesinde hapishane penceresinden bakarken o gülenlerin hali, ağlanacak bir hal olduğunu ve ebedperest ve bekaya âşık insanların kalb ve ruhunu güldürecek ve sevindirecek meşru dairesinde müteşekkirâne, huzurkârane gaflesiz eğlenceler ve sevap cihetiyle bâki kalan sevinçler olduğunu ihtar eden ibretnüma bir fıkradır.

On Birinci Nükte: Risale-i Nur Talebelerine mühim bir düsturdur ki, işarat-ı Kur'âniye ve sena-i Nebeviye ile beklenilen **(Haşiye-2)** ve bu asrın karanlıklı peçesini kaldırıp dünyayı tenvir eden ve sahabenin sırr-ı veraset-i Nübüvvet meşrebini meslek tutan ve bütün âlem-i İslâm namına dinsizlikle mücahede eden Risale-i Nur'un haricinde onun talebeleri, onu bırakıp başka yerde nur aramamalı, eğer arasa, nur yerine zulmet ve ticaret yerine hasarete uğrayacağını ihtar eden mücerreb ve muhakkaku'l-vuku hâdisatı görülen bir fıkradır.

On İkinci Nükte: Bir tenkid olmasından yazılmadı.

On Üçüncü Nükte: Risale-i Nur talebelerinden beş kardeşimizden üçünün ihtiyatsızlığı ve ikisinin şahıslarına başkaların garaz etmeleriyle Risale-i Nur'a düşmanların hücum ettiklerinden, herkes müdafaadan çekilseler, bu beş kardeşimizin çekilmemeleri lâzım geldiğini beyan eden küçük bir fıkradır.

On Dördüncü Nükte: Nasılki Mesnevi-i Şerif, şems-i Kur'ân'dan tezahür eden yedi hakikattan bir hakikatının aynası olmuş, kudsi bir şeref almış, Mevlevilerden başka daha çok ehl-i kalbin lâyemut bir mürşidi olmuş, öyle de Risale-i Nur şems-i Kur'ân'ın ziyasındaki elvan-ı seb'a ve o güneşteki renk renk ve çeşit çeşit yedi nuru birden aynasında temessül ettirdiğinden; inşaallah yedi cihetle şerif ve kudsi, yedi Mesnevi kadar ehl-i hakikata bâki bir rehber ve bir mürşid olacağını müjde eder. İnşaallah, Nur'un Arabi mesnevisi bu dâvâyı tam tasdik edecek.

On Beşinci Nükte: Hafîz-i Zülcelâl'in hıfz ve himayetiyle Risale-i Nur'un risalelerinde muvafık olarak mevkuf bulunan yüz yirmi küsur nur talebelerinin mahrem evraklarında, dahili ve ecnebi muhalif komitelere intisab ile medar-ı ittiham olacak mevcut bir evrak bulunmaması, gayet zahir bir himaye-i Rabbaniye ve bir muhafaza-i İlahiyye ve imam-ı Ali ve Gavs-ı Âzam radıyallahü anhüma gibi zatların, Risale-i Nur'a ait keramet-i gaybiyelerini cidden te'yid eden bir sıyanet-i Rahmaniye olduğunu ve bu büyük ni'mete karşı tahdis-i ni'met yerinde hakikat yoluna hayatımızı feda ve vakfetmemiz lâzım geldiğini beyan eden ve herşeyde rahmetin izini, yüzünü, özünü görmeye çalışmaya teşvik eden beliğ bir nüktedir.

On Altıncı Nükte: Risale-i Nur talebelerinin hapishane sıkıntısından dolayı birbirlerinin galiz sözlerine tahammülü tavsiye eder.

On Yedinci Nükte: فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا..... اَخَذْنَاهُمْ âyeti, ehl-i isyan hakkında nazil oduğu halde, bir işaretle Risale-i Nur şakirtlerine müteaddit ve müessir ve mukavemetli verilen ders-i ihlasta nisyan edip ayrı ayrı hatalarda

bulunmalarından اَخَذْنَاهُمْ ün cifri tarihiyle gösterdiği bin üç yüz elli ikide tutturulmaları velillahilhamd umumun elemine iştirak edip maddi ve mânevî müdafaa ve yardım eden Risale-i Nur'un kudsi şahs-ı mânevîsiyle ve sarsılmaz dehası ile bu kaza-yı İlâhîden harika bir surette kurtulmalarına işaret eder.

On Sekizinci Nükte: Her başa gelen şeyin iki yüzü olup biri kader-i İlâhiye, diğeri insanın kisbine zahir baktığını ve insanın kisbi bir perde olup kader-i İlâhi, hikmet ve adalet ile, mazi ve müstakbel vukuatıyla perde arkasında hükmettiğinden herşeyde dahi, kader-i İlâhiye rıza lâzım olduğunu tavsiye eden hikmetnüma bir nüktedir.

On Dokuzuncu Nükte: "Kısa bir zamandaki küfre mukabil, hadsiz bir Cehennem nasıl adalet olur?" sualine kanun-u beşerin muvazenesiyle adalet-i İlahiye ispat edilip kâfiri esfel-i safiline atan ve خَالِدِينَ de hapseden bir tahkiktir. Biaynilhakikat tam bir muvazene-i adalet ve müskit bir cevaptır.

Yirminci Nükte: اِنَّمَآ اَمْرُهُ اِذَآ اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ âyet-i kerimesindeki yalnız emr ile icadının ve sûrelerin başlarındaki mukattaat hurufların hasiyetlerine ve fezaillerine ve te'sirat-ı maddiyelerine dair vürud eden hadislerin fehme takribi için dört unsurdan hava unsurunun insanda emir ve irade ile mübaşeretsiz, fiil ve icad cihetiyle insanın ağzından çıkan bir tek kelime zamansız ve mekânsız bir fırka asker kadar sümbül verip o fırkayı hareket ettirdiği gibi aynı havanın herbir zerresi emr-i künfeyekün'e karşı muntazam bir ordunun neferleri gibi kâinatta cereyan eden kudret-i İlâhiyye ve hikmet-i Sübhaniye ile o emir aynı kudret gibi cilveler olduğunu müşahede ile tarif ve ispat edip asrın akılsız, yularsız, gemsiz mahluklarını gemleyip kendi fenleriyle kendilerini iskat eden ve insaf ve imana dâvet eden kıymettar bir nüktedir.

Yirmi Birinci Nükte: Risale-i Nur müellifinin ve şakirtlerinin başına gelen musibet bir dest-i inayetle tanzim edildiğini (beş mânidar tevafukat-ı latife ile) ispat eder, gösterir.

Yirmi İkinci Nükte: İki mühim ve herkese lüzumlu ve fıtratı bozulmamış her bir kalb-i selim ve vicdan sahibi, daima kendi ayine-i hayatında hissedip görebileceği nüktedir.

Birincisi: Ahlâka dair olup insanı تَخَلَّقُوا بِاَخْلاَقِ اللّٰهِ mealindeki hadis-i şerife mazhar eder.

İkincisi:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ
مَا اُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا اُرِيدُ اَنْ يُطْعِمُونِ
اِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

âyet-i kerimesinin i'câzından süzülen bir mânâ ile beşerin en büyük ve hemen hemen umumi şeklini alan tahsil-i rızıkta şiddet-i hırs yüzünden şirk-i hafiye düşmekle beraber ibadeti terk ettiklerinden rahmet-i İlahiye ve hikmet-i Sübhaniye ve ilhâm-ı Rahmani ile beşeri tevekkül ve rızaya, teslim ve ricaya sevk eden ve darü's-selama dâvet eden ve çoklar üzerinde hayırhahlığını ve tesirini gösteren bir iksir-i nuranidir.

Yirmi Üçüncü Nükte: Risale-i Nur'un mühim erkânından bir şakirdinin tarafgirâne ve Risale-i Nur'a rakibâne söylenen sözlere karşı tatlı ve şirin bir mukabele ve hakikatbin bir tahkiki fıkradır.

Yirmi Dördüncü Nükte: Risale-i Nur'un müellifine şümûlü ve rümuzlu bulunan bir kardeşin rüyasıdır.

Yirmi Beşinci Nükte: Risale-i Nur'dan iman-ı tahkiki dersini alan ve ebede namzed ruhunun neş'e ve sevinmesinden gelen zevk ile ona söylettirilen elmas ve cevahir ile müzeyyen bir kardeşin fıkrasıdır.

Yirmi Altıncı Nükte:

وَأَنزَلَ لَكُم مِنَ الأَنْعامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِن بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلاَثٍ

âyet-i kerimesiyle koyun, keçi, manda ve deve gibi hayvanların maddi hilkatlerinden ziyade mânevî her cihetle ni'met olup semadan rahmet hazinesinden inzal edildiğini göstermekle; her cihet-i istifade, ni'meti ni'met şükür kapısını açan, herkese lüzumlu bir i'câz-ı Kur'ânidir.

Yirmi Yedinci Nükte: إِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ âyet-i kerimesinin ve اَعْدَى عَدُوِّكَ نَفْسُكَالَّتِى بَيْنَ جَنْبَيْكَ hadis-i şerifinin meâl-i kudsileri ile insanın en zararlı düşmanı nefsi olduğunu ve düşmanı sevmek ve okşamak ve malına ve bahçesine koymak ne kadar zarar olduğunu, ve bedahet derecesinde bir divanelik olduğu gibi nefsini sevmek ve mal bahçesi olan âmal-i uhreviyede tembellik etmek ve neticesi soğuk hodfuruşluk ve tasannu ve tezellüle kapı açan riya gibi silâhlarıyla nefsini korumak ve karıştırmak kendi hanesini ihrak eden bir divane yerinde olduğunu ihtar ve inzar ile ihlas ve rıza-yı İlahi'yi tavsiye eden ve esfel-i safiline giden insanın yüzünü âlâ-yı illiyyine çeviren çok mühim bir ders-i hakikattır.

Yirmi Sekizinci Nükte:

لاَ يَسَّمَّعُونَ اِلَى اْلَمَلاِ اْلاَعْلَى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ اِلاّ مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

gibi âyetlere gelen şübehat ve itirazatı; bir sual ve cevap ve mühim bir temsil ile tefsir ve izah ile beraber mukadderat-ı kâinattan olan Cennet; bir ağacın mukadderat-ı hayatını taşıyan çekirdeğinde dürbün gözlerin ağacı görmesi ve az bir fikirle meyveye vüsulu nisbetinde mukadderat-ı kâinatın fihristesi ve menbaının mahzeni ve me'hazi olan küre-i arzda şecere-i kâinatın bir dalı olan cennetin her yerde bulunması ve meyvesinin yenmesinin istibadını izale edip hakkalyakin gösterir.

Hem en büyük bir hâdise olan hâdise-i Kur'âniyye ve Risalet-i Muhammediyye Aleyhissalatü Vesselâm'la meşgul ve kâinatın ecram ve alemlerinde kulak hırsızlığı yapan şeytanların hiçbir cihetle müdahele edemediklerini ve Nübüvvet-i Ahmediye Aleyhissalatü Vesselâmın bütün cin ve inse şümulunü, şeytanların melâikelerle o yüzden mübarezelerini mu'cizane ilan etmekle bütün kâinata meb'us olduğunu gösterir, ispat eder.

Hafız Ali
Rahmetullahi Aleyh
biadedi hurufu ma ketebehü..
Amin.

Haşiye-1: Şu nüktenin bir hakikatını ispat eden bir vakıa: Yakınımızda bir köyden bir kişi dağa gider. Dağda hayvanını yılan sokmasıyla hayvan şişer. Hayvanın köye gelmesi imkânsız olduğunu gören sahibi, nâümid olarak hayvanı bırakır, köye gelir. Ertesi gün derisini almak için gider. Hayvanı iyi olmuş bulur. Dikkat eder, görür ki, hayvanın yattığı yerde sineğin bir nev'i olan yeşil başlı sineklerden

binler sinek cenazesi var. Ondan anlar ki, sinekler hayvanın kanını emmek ile kandaki semmi sormuşlar. Hayvanı kurtarmışlar. Fakat kendileri ölmüşler.

Haşiye-2: Şehid merhum Hafız Ali'nin bu gibi makamlarda beyanatı, gerçi Risale-i Nur'a hizmetiyle sair kardeşlerime ve bana da haddimden çok fazla hisse veriyor. Fakat onun hatırı için sükût ederim.

Fihrist : 2.Cild : Lema 29

Lema 29

Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyye

Risaletü'n-Nur'un içinde lisan-ı Cennet ve uslûb-u Hz. Muhammed (A.S.M.) ve tarz-ı Kur'ân bahşayiş-i rahmet ile meydan-ı zuhura gelerek (Tefekkürname) ismiyle müsemma olan Yirmi Dokuzuncu lem'a-i mübareke (Yedi Bab) olup,

Birinci Bab,

dahi (İki Fasıl)'dır.

Birinci fasıl: Hazret-i Hızır Aleyhisselâm'ın mühim ve meşhur bir virdini havidir ki; marifet-i İlâhiyye ve tevhidin meratibinden altmış üç mertebeye işaret ederek o mertebelerin herbirisi vahdaniyyeti ve vahdetin iktiza ettiği esma-i hüsnadan tecellî eden âsâriyle ef'alini ve ef'aliyle esmasını ve esmasıyla vücub-u vücud ve vahdetini ispat eder.

İkinci fasıl: Ekser eazım-ı evliya ve bilhassa Gavs-ı Âzam'ın (R.A.) her sabah okudukları

لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْبَاقِى الدَّيْمُومُ .. لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ

maba'diyle beraber virdlerinin mebdei olup tâzim ve temcidin intaç ettiği amik tefekküratın çekirdeği hükmünde olan doksan dokuz mertebe-i tevhide bir sünbül-ü mânevî veren meratibden yetmiş dokuz mertebesini münderic bulunan bu fasıl, iki vecihle Zat-ı Akdes'e bakıp biri hâzır ve meşhûd vaziyetle şehadet eder, mânâsında لله شَهِيد ile neticelenir. Kalbe neş'e verir. Diğer bir cümlede biri diğerinin ardından gelip geçmesinden tezahür eden

silsilesinin işaretine delalet eder mânâsıyla عِلَى اللهِ دَلِيلٌ kaziyyesiyle tamam olur. Ruhu müstağrik, sürur ve hubur eder. Velhasıl bunlara mümasil birçok esma-i hüsna ve kelamların delalet ettikleri maani-yi hayret-efzanın latif haşiyelerle donanmış münferid ve müstakil bir rehber-i hayat-i bakiyedir.

İkinci Bab

Allahü Ekber cümlesinin meratibinden bahseder. Ki; ezan, kamet, namazların tekbiratı olan kelime-i tekbirin otuz üç mertebesinden alelihtisar yedi mertebesini hâvidir.

Birinci mertebe: وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذ .. الخرة âyet-i celilesiyle ibtidar edip zerrattan seyyarata, ferşten arşa, semavattan teşahhusata kadar bu mertebede icmalen, meratib-i sairede tafsilen bilumum mevcudat ile vücub-u vücud ve vahdet-i Bari'yi güneş gibi celi bir surette ispat; ve şirkin bin derece mümteni ve muhaliyyetini delail-i akliyye ve nakliyye ve berahin-i şuhudiyye ve sübutiyye ile gösterip muannidleri bile iskat ile insaf ve imana getirecek bir mahiyettedir.

İkinci mertebe: Cenab-ı Hak celle ve âla Hazretlerinin azamet ve kibriyasını اَللهُ اَكْبَرُ lafza-i Celal'inin cami' bulunduğu kudret-i kamilenin tezahüratı Hallak, Alîm, Sâni', Hakîm, Rahmân, Rahîm gibi Esma-i Celile-i muhitanın tecelliyat-ı şamilesiyle, hayvanat ve nebatat üzerindeki ihsanat-ı mârufe-i Rabbaniye ve Rezzakiyye ve onlardaki hayretbahş hilkat-ı acibe ve san'at-ı garibe ve gözleri kamaştıran ve akılları hayran eden müzeyyenat ve münakkaşat ve daha lâ-yuad ve la-yuhsa sanayi-i Rabbaniyye, delail-i kat'iyye ile serdedilip Cenab-ı Hallâk-ı Âzam Hazretlerinin vücub-u vücud ve vahdetini ilân ve ispat eder.

Üçüncü mertebe: اَللهُ اَكْبَرُ lafza-i Celal'inin mukteziyyat-ı sairesinden Mukaddir-ul Alîm-ül Hakîm, Musavvir-ul Kerîm-ül Latîf,

Müzeyyin-ül Mün'im-ül Vedûd gibi Esma-i Celile-i muhitasının âlem üzerindeki tecelliyat-ı hayret-efzasını, misilsiz bir izah, nazirsiz bir ispat ile tasvir ve tefhim edip cüz'i bir çiçeği hasnâ bir kadını nazara havale eder. Bu mertebenin irae etmekte olduğu Esma-i Celile, ve fevaid-i menfi'iyeyi muntazaman safahatıyla nazargâh-ı ammeye açar. فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِي الْاَبْصَارِ der.

Dördüncü mertebe: Cenab-ı Vâcibü'l-Vücud ve Feyyazü'l-Hayr-u Ve'l-Cûd Hazretlerinin اَللهُ اَكْبَرُ ism-i Celil'inin اَلْعَدْلُ الْعَادِلُ الْحَكَمُ الْحَاكِمُ الْحَكِيمُ الْاَزَلِيُّ esma-i mütecelliyyesinin müştemilatını izhar ve şecere-i kâinatı inayet ve rahmetiyle kavainin-i âdet ve Sünnet'inin tanzimini, intizamat-ı mer'iyye ve meşhudenin şehadetiyle ve cilve-i esma ve sıfatının iaşe ve terzıkdaki taltifatını, inayat-ı tâmme ve rahmet-i vasianın şehadetiyle aşk-ı sâdık, incizab-ı zâhir, terbiye-i kerim, intizam-ı mükemmel ve münasip vakitlerde, muhtac-ı erzak olanlara envaının tekessürü ile umum hacetlerinin kazası, ve hayt u salat olan ibadetlerindeki münacat ve füzuyatın ve vahdetle kalbin itmi'nanı gibi pek çok lem'alar ile bir Hakim'in vücub-u vücud, Vahidiyet ve kudret-i kamilesine şehadet ve delalet ettiğini ifham ve ispat; ve nakş-ı haceri gibi silinmez bir kanaat ve emniyet bahşeder.

Beşinci mertebe: Cenab-ı Fatır-ı Akdes Hazretlerinin اَللهُ اَكْبَرُ ism-i Celal'inden اَلْخَلاَّقُ الْقَدِيرُ اَلْمُصَوِّرُ الْبَصِيرُ Esma-i Hüsnanısın tecellisi; hem اَفَلَمْ يَنْظُرُوا اِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ .. الخ âyet-i celilesinin delalet ettiği ecram-ı ulviyye ve kevakib-i dürriyye, Uluhiyyet ve Azametinin yekta bir burhanı; ve Rububiyyet ve izzetinin muhkem şahidleri bulunan semada, sükûnet içinde sükût, hikmet içinde aslâ inhiraf etmez bir hareket, hem şemsin müstekarrında müstekarrane cereyanı ve kemal-i musahhariyet ve mutâvaatla alemlere serptiği

nur ve ziya ve füyûzatı; hem kamerin tebdil-i mevasim için burçtan burca şuurdarane hareket-i infikaliyyesi; elhasıl, cemi'-i mevcudattaki mevzun intizamlar, muntazam mizanlar, hikmet-i hassa-i zahire, inayet-i tâmm-i bahire, takdirat-ı muntazama, mekadir-i müsmire; âcâl-i muayyene, erzak-ı mukannene; nutfeden vücud bulan insan cihazatıyla; yumurtadan husule gelen kuşlar cevahiriyle; tohumdan neşvünema bulan ağaçlar mütenevvi âzalarıyla ve hakeza; umum eşyanın icadının gayet suhuletli tezahüratı; Vücub-u Vücud, Vahid-i Ehad ve Samed'e şehadet ettiğini, ukul-u beşerin derecatına münasip, çok zarafet ve nezaketle ve kanaat-ı tamme verir bir surette beyan eder.

Altıncı mertebe: Cenab-ı Halık-ı Âzam Hazretlerinin ism-i Celili olan اَللهُ اَكْبَرُ lafza-i Celal'inin mukteziyatından اَلْعَادِلُ الْحَكَمُ الْقَادِرُ الْعَلِيمُ .. اَلْوَاحِدُ اْلاَحَدُ السُّلْطَانُ اْلاَزَلِىُّ Esma-i şerifesinin mevsufu ve bütün eşya kabza-i tasarrufunda olduğunu bunlardaki nizam ve mizanın Kitab-ı Mübin ve İmam-ı Mübin ünvanıyla iki bab olduğunu ve ism-i Evvel ve Ahir'in tecellisi mebde ve müntehaya bakarak asıl ve nesil, mazi ve müstakbel, emir ve ilim, iman-ı mübine; ve ism-i Zahir ve Batın'ın tecellisi ise, eşya üzerinde Fatırıyyetin ve Hallakiyetin zımnında, kitab-ı mübine işaret ettiklerini ve bu mertebede gösterilecek fevaid-i kesirenin bir kısmı da Otuz İkinci Söz'de izah edilmiş olup burada da icmalen zikrolunduğu mukayyeddir.

Yedinci mertebe: Cenab-ı Rabb-i Yezdan Hazretlerinin herşeyden ilmen ve kudreten ve rahmeten azamet ve uluvv-ü şanını Hallakü'l-Fettah, Fa'alü'l-Allâm, Vehhabü'l-Feyyaz, Esma ve Sıfat-ı İlahisiyle kâinat, enva-ı mevcudatıyla, Hâlık-ı Âzam'ın Nur-u Cemal'inin tecelliyatını ve ef'al ve kemalinin inkişâfâtını izhar ve bu Esma-i Mübarekenin dürbünleriyle mevcudattaki gûnagün cilveleri altında ef'al-i ilahiyyeye ve âsârına nazar-ı ibretle bakılmakla, müsemma-i Zülcelal'e intikal ve kesb-i ıttıla edilir diye gayet güzel beyan eder.

Üçüncü Bab

Üç Fasıldır.

Birinci fasıl: On iki perde, perde üstünde; ve on beş delil, delil içinde bir burhan-ı bahirdir. Bir çiçekten tâ şecere-i Tuba'ya kadar muhtelif nağamat ve mütenevvî lemaat ile Nakkaş-ı Ezeli ve Ebedi'yi akıl ve kalbe gösterir. Aklın gözünü açtırır. Kemal-i intibahla Sani-i Zülcelal ve Fatır-ı Zülkemal'e baktırır.

İkinci fasıl: Bütün masnuatın ve cemi-i mahlûkatın ve umum mevcudatın tarifat ve tavsifat ve tesbih ve senasıyla, cemi-i zihayatın tahiyyat ve cemi-i evrak-ı mühtezze-i zâkirenin tahmidatıyla Cenab-ı Rabb-i izzeti zikr ve bu delalet vechile ibadete, zikir ve şükre, abdin ne kadar muhtaç, ne kadar müstehak olduğunu, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan ve tarz-ı uslûb-u Nebiyy-i Zişan (A.S.M.) ile telkin ve tavsiye eden bir define-i hikmet ve hazine-i Rahmettir.

Üçüncü fasıl: Şeriksiz, vezirsiz, şebihsiz ve nazirsiz Sultan-ı Ezeli ve Ebedi ve Bari-i Teâla ve Tekaddes Hazretlerinin, herbiri ayrı birer burhan-ı Vahdaniyyet olan Esma ve sıfat-ı İlâhiyyesinin tecelliyat-ı mesrudesiyle ve berahin-i muhkeme ve mersunesiyle, ehl-i dalalet ve kerâvân-ı tabiat ve hammal-ı belahet ve kafile-i hamâkatla, Firavunane ihtiyar ve Nemrudane iltizam, Haccacane ictisar etmekle oldukları enva-i şirki def' ve red ederek Allah-ı Zülcelâl'i takdis ve tenzih ve müstehak olduğu tesbih ve tâzim ve temcidin vücubunu talim ve tarif eder.

Dördüncü Bab

İki Makamdır.

Birinci Makam: Allah u Azimü'ş-Şan'ın vücub-u vücud ve Vahdaniyyetini ve Resul-i Zişan Efendimiz Aleyhissalatü Vesselâmın nübüvvet ve risaletinin hakkaniyyetini, ism-i âzam ve esma-i hüsna; melaike-i ulya ve mahlûkat-ı şetta, cemi-i enbiya-i uzma ve cemi-i evliya-i kübra ve cemi-i asfiya-i ulya, hesapsız âyât-ı mükevvenat ve cemi-i masnuat-ı müzeyyenat ve cemi-i zerrat-ı kâinat gibi laakal on ehemmiyettar burhan-ı elmas misal ile ispat edildiği gibi daha birçok delail-i kat'iyyeyi cami' bir bahr-ı umman-ı hakikattır.

İkinci Makam: Bu makamın herbir kelam ve kelimesi Risalet-i Ahmediyye Aleyhissalatü Vesselâmın Risaletinin ayrı ayrı birer deliline işaret ettiği gibi Kur'ân-ı Mübîn'in en büyük mu'cize-i Nübüvvet olduğuna dair sadır olan burhanlara; ve Habib-i Zişan (A.S.M.) hem Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, her ikisi de Vahdaniyyet-i İlahiyye'ye gayet parlak delil olarak bu makamda gösterilmiştir.

Beşinci Bab

Beş nüktedir.

Birinci Nükte: (Haşiye) حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ in mertebelerine dair olup zîşuurun ekseriyetle meftun ve merbut oldukları fani dünyanın fani, zail, âfil mahbuplarını, hem vefasız, kararsız, rüya misal olduğunu, delail-i mukni'a ve berahin-i kat'iyye serdiyle o kararsız mahbupları hakiki zan ederek yanılanları ikaz ile der: Mevcudatın zevalinde beis yoktur. Hem masnuatın zevalinden mahzun olma. Hem zeval-i mülkten müteessif olma. Hem mahbubun gaybubetinden mütehassir olma. Hem zahiri müşfik ve mün'imlerin zevaline ehemmiyet verme. Hem zahiren şefik ve letafetlerin zevaline acıyıp yanma. Zira onların Sânii, Fâtır'ı, Mâlik'i, Bâki'si, Şâhid-i Âlim'i bâkidir. Ve onlar o Şâhid ve Nâzır-ı hakikinin daire-i ilmindedirler. O şahid ve Nazır-ı hakiki ise ebedidir, bakidir, tarzında sâdır olan beliğ hitaba îcazkâr senetler ve hakikatlarla parlak bir cadde-i kübra, salah ve felahı feth eden ebvab-ı cinandan nevvar ve ziyadar bir babdır.

İkinci ve Üçüncü Nükte: Şahs-ı insan, bütün eşyadan alakalarının kat'ı ile mukabilinde istinadgâh olarak Baki-i Hakiki'yi bularak teessüf, teessürden ve teellümden feragat ettikten sonra, kendi vücudunun zevalini birrıza imza etmeye arzu ve tamayül gösterip baki bir Zâta mal ve saadet-i ebediyyeye namzed olmak, hem ister istemez er-geç başa gelecek bir vakıadan ürkmek ve müteessir olmak faydasız olduğunu ve insaniyete lâyık olmadığını ihtar, hem zihayatın mevt ve zevali bir çok vücudları meyve verip arkaya bırakır. Sonra menziline gider. Binaenaleyh zahiren fani iken

çok cihetlerle bakî kalacağını te'min ile nev-i beşeri hem mevte râzı eder, hem habl-ı İlâhiye ilme'l-yakîn ile rabteder.

Dördüncü Nükte: Zîşuura, Allah kâfidir. Fani şeylere lüzum yoktur. Zira insana yoktan vücud şeklini giydiren, insan suretini takan, göz, kulak gibi kıymettar hasseleri ihsan eden, cisminde iki mühim uzuv olan lisan ve cenanı derceden, bütün cihazat, hayat ve mâneviyat ve letâifi; tecelliyat-ı esma-i İlâhiyesiyle cemil rahmetiyle, kerim re'fetiyle, azim kudretiyle, latif hikmetiyle ihsan eden o Hâlık, Kerim ve Rahmanürrahim'dir. Binaenaleyh herşeyden kat-ı nazarla "ancak Rabbim bana kâfirdir"demeye saik ve mefhumu herşeye lâyık ve her an ahkâmıyla amel etmeye muvafık, lâhûtî bir nükte-i mühimmedir.

Beşinci Nükte: Zişuur, hâlen ve kâlen ve müteşekkiren حَسْبِىَ اللهُ demek mecburiyetindedir. Çünkü, ademden vücuda getirip hayat nimetiyle mütene'im ettiği gibi, enva-ı hayvanat meyânında efdal olarak insan yaratan ve insanlar içinde iman sıfatıyla müşerref kılan ve Resûl-i Zişanına (A.S.M.) ümmet olmayı müyesser eden ve kendi mahluku olan bahtiyar vücudu iman ve Kur'ân yolunda çalıştıran, hem muti ve münkad olanlara cennet gibi nazirsiz bir mükâfat veren Cenab-ı Hannan-ı Mennan'ın kabza-i ebvab Rahmetine sarılmanın lüzumu vücubunu hakkıyla gösterir, kıymettar bir nüktedir.

Altıncı Bab

وَ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِىِّ الْعَظِيم

Kelime-i kudsiyesinin füyuzatına otuz bir vecihten ilcaat-i zaruriyeden muhtasar bir vechinin fehmedebildiği cümleleri, ya İlâhi! Nihayetsiz fakrım, aczim, zerreden zayıf ihtiyarım ve iktidarım, dakika gibi ömrüm, kısa şuurum, kâsır hayatım, gayet haris ve âfil kalbim, istinatsız fırtına-i seyelanım seri bir surette, acz ve zaafımla iktidar ve ihtiyarımdan feragat ve teberri ediyorum. Ve senin havl ve kuvvetine sığınıp iltica ediyorum.

Beni gaflet ve dalâlette bırakma. Acz ve fakrıma rahmet eyle. Kalbim müteellim, ömrüm zayi oldu. Sabrım yok, fikrim mağmum. Sen, Âlimü's-sır ve'l-hafiyyatsın, Allamü'l-Guyub'sun, Gaffarü'z-Zünubsun. İhvanımla ma'an gumum ve hümûmumu sürur ve hubura tebdil eyle. Usrumu yusra tahvil eyle, gibi beşerin fıtraten Hâlık-ı Kerim ve Rabb-ı Rahim'ine ne derece muhtaç olduğuna bir nümune olup, sair otuz vecihle tazarruat ve niyazatın bilkıyas anlaşılacağı aşikâr olup şu bab-ı sâdisin ihsanı vâsi bir hazine-i Rahmet olduğu muhtac-ı izah değildir.

Yedinci Bab

Dokuz Noktadır

Birinci Nokta: Cihat-ı sitteye ârız olan zulmet, ye's ve füturu izale eder. Şöyle ki: Sağ cihet mazidir. Dalâlet gözüyle bakılsa mezar-ı ekber görünür. Halbuki sırr-ı iman ile zulmet zayi olur. Münevver bir meclise inkılap eder. Sol taraf ki, müstakbeldir. Sureten muzlim ve muvahhiştir. Kabre nazırdır. Nur-u iman ile ziyafet-i Rahmaniyye'nin güzergâhı olan cinan-ı müzeyyeneye intikal eder. Üst taraf ki; Âlem-i semavattır. Felsefe nazarında tevahhuş ve tedehhüşü mucib iken; nur-u iman ile insana karşı güleryüzlü, teravetli, halavetli nevvar lem'alarla şefaatbahş ruhaniler ve nuraniler makamı ve dest-i teavünü uzatan feriştehler makarrıdır. Alt taraf ki; zemindir? Bu dahi felsefe-i dalle indinde vahşet verir. Zira bütün mahlûkat ve bilhassa insan hemcinslerinin zahiren zeminde çürümekte olduğunu hisseder. Nur-u iman ile bakılırsa enva-ı lezaiz ve mat'umatla memlu ve mücehhez ve zîruha musahhar çok mühim bir sefine-i İlahiyye olduğunu; hem beray-ı seyahat o gemiye gelen nev-i beşeri ve cins-i hayvanı alıp gezdirip baki bir menzile azîmet için teshir edilmiş bir konak mahalli olduğu fehm edilir. Karşı tarafı cephedir. Ehl-i gaflet nazarında umum ziyahatın süratle gidip kaybolduğu idam-ı ebedi kuyusudur. Fakat nimet-i iman yâr olursa o makam idam-ı ebedi değil, dâr-ı fenadan dâr-ı bekaya intikal ve mahall-i zahmet ve meşakkatten mahall-i rahmet ve rahata terfi ve mekân-ı hizmetten makam-ı ahz-ı ücrete terakki mahalli olduğu zahir olur. Arka taraf ki, ehl-i gafleti şaşırır. Nereden gelip nereye gideceğini düşündükçe tahayyürde kalır. Lakin nur-u iman inkişaf

ettikçe Sultan-ı Ezeli'nin me'mur muvazzafları, alamet-i farika ile, dâr-ı imtihandan ahz-ı ücret dârına gitmek için hazır olma mahalli, içtima yeri, bekleme salonu olduğunu derk ederek ehl-i gaflet ve dalaletin efkar-ı batılasını altı cihetle red ve nur-u imanı tecelli ve inkişaf ettirir.

İkinci Nokta: Nur-u iman, Cenab-ı Hakka âramsız hamd ve senayı iktiza eder. Beşer, nur-u iman sırrıyla zaman ve mekân-ı hazıranın tazyikatından tahlis-i giriban edip vasi bir aleme malik olur. Bütün alem mü'min için, o mü'minin müstakil bir hanesi ve bir me'vasıdır. Hem mazi, hal, müstakbel, mü'minin kalb ve ruhu için bir makarr-ı ebedi bulunduğunu, en selis beyanatla izah eder.

Üçüncü Nokta: Beşer acz ve zaafıyla kesretli a'dasına galebe ve gayet fakrıyla hadsiz hacatını te'min gayesiyle, nokta-i istinad ve istimdad arar. Buna yegane çare; imanla münevver ve mücehhez olmasının fıtrî ve insanî olduğunu ve illa. Kalb ve ruh ve vicdanın ebedi muazzeb olacaklarını kanaatbahş bir surette tefhim eder.

Dördüncü Nokta: Zîşuurda imanın mevyedar bir ağaç gibi olduğuna; Nasıl ki; semeredar bir ağacın baki maliki olan Zat, ağacın meyvesinin zevaliyle müteessir olmayıp daimi meyvedar ağacına istinad ve itimad ile müteselli olduğu gibi iman-ı kâmil dahi, fani vücudu, iman ile baki ve her türlü mehuf şeylerden siperi ve umum arzu ve ümitlerine muvaffak eder olduğunu telkin eder.

Beşinci Nokta: Nimet-i imanın ebeden hamd ve senayı iltizam ettiğini ve ehl-i gaflet ise, bütün mevcudatı her an menfaat-i maddiyesini göremediği takdirde düşman ve muzır tanıdığı kat'i ve hakikattır. Çünkü, ehl-i gaflette ve ehl-i dalâlette cemi-i evkatta rabıta-i iman olmadığından alaka-i uhuvvet yoktur. Onların münasebetleri muvakkat olup hazır zamana münhasırdır. Tûl-u müddet alakaları hiç hükmünde olup cüz'i bir infial ve hafif bir iğbirar, o imansız alaka ve münasebeti silip zir-ü zeber eder. Ehl-i imanın ise اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ sırrıyla, uhuvvet ve vefaları daimidir. Mebde-i maziden münteha-yı istikbale kadar imtidad ettiğinden nur-u imanın saadet-i dareyne vesile olması hasebiyle, mucib-i hamd ve sena olduğunu muvazzahan ispat eder.

Altıncı Nokta: Nimet-i iman ile, dünya ve ahiret, mütenevvî nimetlerle donanmış bir sofra gibi olduğunu; ve mü'min, imanla, zahiri ve batınî hasseleriyle o sofralardan istifade eder. Çünkü iman, sahibine nisbeten güneş, bu dünya hanesinde bir elektrik vazifesini gören ciddi ve sebatkâr bir arkadaş ve yolculuğunda munis bir yoldaş hükmünde olduğundan daire-i istifadesi semavattan geniş olduğunu وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ilh. âyet-i celilesiyle istidlal ederek kâmil imana malikiyyete teşvik ve tergib eder.

Yedinci ve Sekizinci Nokta: Zat-ı Ecell-i Akdes'e, değil nev-i beşer, belki kitab-ı kebir tesmiye edilen kâinat, bütün ebvab ve fusul, sahaif ve sutur ve umum kelime ve harfleriyle, herbiri takdir-i nisbisiyle Nakkaş-ı Ezeli'nin kendi üzerlerinde lemean eden Esma-i Hüsna'sının mazhariyetleri mukabilinde nihayetsiz hamd ve sena ve tesbihatını talim ve tarif eder.

Dokuzuncu Nokta: Binbir Esma-i İlahiyye-i Celile'nin tecelliyat-ı külliyesiyle âlemleri müstağrak-ı ni'met ve feyz-i bereket eden Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak Hazretlerine ebedi ve daimi tesbih ve tahmide, tâzim ve şükrana zîşuurun medyun bulunduğum (ezelden ebede kadar umum zamanların dakikalarının aşiratıyla, dünyanın mebdeinden müntehasına kadar zerrat-ı kâinatın hasıl-ı darbı adedince tesbih ve tahmid ve senayı irae eden) bir tarik-ı âliye-i vasiayı açarak; mahlûku Hâlık'ına rabt eden bir mev'ize-i belagatkârane ile nev-i beşeri, fikren ve ruhen terakki ve tealiye müşevvik ve çok vasî bir mülahazat safhası açarak matlub ve maksudun Kadiü'l-Hacat tarafından kabule mazhariyyeti için Şümullü ve makbul şerait içinde mühim bir dua ile nihayet bulur.

وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لانى بعده

اما بعد فقد قسم بعض رسالة النور بتقسيم الاعمال و ودع لى كتابى تقديرنامه لتحرير فهرسته فطالعت على قدر الاستطاعة فاذا فسر حقائق منيفة و حكم و فيرة و فوائد كثيرة و انا عاجرون لفهمها حقا واعيد لى مؤلفها الافتتاح حقائقها فاقول جزى الله تعالى المؤلف خيرًا كثيرًا و اسكنه مع طلبة رسائل النور ورفقائهم بفضله جنة النعيم بالدار الاخرة انه هو اهل التقوى و اهل المغفرة آمين آمين بحرمة سيد المرسلين

M.Sabri
Rahmetullahi aleyh
biadedi hurûfi Resailinnur

Haşiye: Risale-i Hasbiye olan Dördüncü Şua, hem bu nüktenin hem yazılmayan Beşinci Lem'a'nın hakikatını bir derece beyan etmesiyle o lem'a yerine geçmiştir.

Fihrist : 2.Cild : Lema 30

Otuzuncu Lem'a

"Sekîne" nâm-ı âlisiyle tabir edilen ve herbiri bir İsm-i Âzam olan veyahut altısı birden İsm-i Âzam bulunan esma-i hüsna'dan "Ferd, Hayy, Kayyum, Hakem, Adl, Kuddüs" ism-i şeriflerine ait pek çok kıymettar ve Risale-i Nur'un şâheserlerinden biri olan bu lem'a, yüksek bir ifade ve çok ince hakikatlarla kaleme alınmış; hem çok derin mesail-i vahdaniyet, azametli genişlikleriyle tefhim edilmiş; hem pek bariz bir surette mevcudiyet-i İlâhiyeye işaret eden şu hayretengiz fa'âliyyet ile, Müdebbiriyet-i Rabbaniye o kadar güzel izah edilmiş ki, ah ne olurdu, bu risalenin hakikatlarının âmâkına ulaşmak şöyle dursun, sathını bari olsun görebilseydim. Heyhât! Kasir fehmine bakılmayarak, bu risale, hissesine isabet eden bir kardeşimizin seferber halinde bulunması mazeretinden dolayı bana gönderilmişti. Liyakatsızlığımla beraber perişan hâlim böyle bir şâheseri fihristeye idhal edebilecek surette hulâsa etmeye kâfi gelmediğinden, mahcubiyetle emre itaat ediyorum.

Bu kıymetdar Lem'a, "Altı Nükte-i Mühimme" ye inkısam etmiştir.

Birinci Nükte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم .. وَالْاَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

âyetinin bir nüktesi ve "Kuddûs" İsm-i Âzamının bir cilvesi olup; hem mevcudiyet-i İlâhiyeyi kemal-i zuhur ile hem vahdaniyet-i İlahiyeyi kemal-i vuzuh ile göstermektedir. Evet, şu muntazam kâinat ve şu azametli gayet büyük fabrika, bütün mevcudatiyle hummalı bir faaliyet içinde mütemadiyen çalışmasıyla beraber, kâinatın her tarafını ter temiz tutan, kirli ve bulaşık maddelerden, lüzumsuz olarak

hiçbir tarafta hiçbir şey bulundurmayan, şu azametli seyyarattan tut, tâ zerrata kadar herbir mevcud, Kuddûs-ü Âzam'dan gelen emirlere müheyya ve münkad olarak gayet fa'al ve gayet hârika birer istihale makinesi haline getirilmekle, şu azametli kâinat ve bütün unsurları baştan başa Cennet-nümun güzellikleriyle, kendilerini enzar-ı âleme arzediyorlar. Ve şu kasr-ı âlemdeki masnuatın cephelerinde müşahede edilen şu dîlrubâ güzellik ve gayet müstahsen temizlik; bütün enzarı istihsanla kendilerine celbediyorlar ve Sâni'lerini takdir ve tahsinlerle medh ü sena ettiriyorlar. Bu Kuddûs-ü Âzam ism-i şerifinin tecelli-i âzamından küçük bir cilvesini şaşalı bir surette gösteren ve şu kışın bârid ve haşin çehresi altından çıkan bahar mevsimine bak: Nasıl çiçekler açmış, huri misali libaslar giymiş, güzelleşmiş, ter temiz olmuş bütün ağaçlar ve zümrüt gibi yeşillenmiş zemin yüzü, bütün heyetleriyle, kendilerini bütün enzara arzediyorlar. Câmid ve şuursuz maddeler, az bir zaman içinde; istihale görmüş, zeminden yükselmiş, nur-u hayatla süslenmiş, sündüs-misal güzelliklerle kendilerini Sâni'lerinin nazarına takdim ediyorlar. Bu vaziyet karşısında; değil yalnız ins ve cin, ruhaniler ve melâikeler de hayran oluyorlar. "Mâşaallah, Bârekallah; bu ne hayret verici güzellik ve temizlik!" deyip, Sâni-i Zülcelâllerini takdis, tahmid ve temcid edip, râki' ve sâcid oluyorlar. İşte bu fiil-i tanzif, diğer ef'al-i İlâhiye gibi vahdaniyet ve mevcudiyet-i İlâhiyeyi bedahet derecesinde ispat edip göstermektedir.

İkinci Nükte

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

âyetinin bir nüktesi ve "Adl" İsm-i Âzamının bir cilvesidir. Şöyle ki: Şu kâinat mütemadiyen tahrip ve tamir içinde çalkanmakta, her vakit harp ve hicret içinde kaynamakta, her zaman mevt ve hayat içinde yuvarlanmaktadır. Bu hayret-engiz tebeddülât ve tahavvülât ise, dehşetli cirmlerin intizamlı hareketlerinden ve Küre-i Zeminin yüzündeki dört yüz bin nebati ve hayvanî zihayatın muntazaman iaşe ve terbiyelerinden ve sel gibi akan karıştırıcı ve istilacı unsurların

gayet muntazam vazifelerinden ziya ve zulmetin, sıcak ve soğuğun, hayat ve mematın dövüşmelerine varıncaya kadar bütün eşya öyle bir mizan-ı adalet içinde istikbalden gelip, hale uğrayarak, maziye akıp gidiyor ki; fesübhanallah, insaflı ve dikkatli bir nazarla bu âlem sarayına bakan her ferd-i insan, muhakkak olarak diyecek: "Bu saray-ı âlemin sanii; bu saray-ı âlemi, Adl isminin azami tecellisine mazhar etmekle beraber, hem Vâhiddir, hem de öyle mizan-ı adaletle işler görüyor ki, en ehemmiyetsiz ve en küçük, kıymetsiz telâkki edilen şeylerde dahi şirke yer bırakmıyor ve şirkin bu mizan-ı adalete sokulmasına zerre kadar müsaade etmiyor. Hem bu pek harika intizam-ı ekmel içindeki gayet hassas mizan-ı adalete, elbette bu kâinatın Sâni-i Zülcelâl'inden başkası müdahele edemeyecek." Hem bütün esbap o Sâni-i Zülcelalin dest-i kudretinin bir perdesi olduğunu anlayacak... Ve o Sâni-i Zülcemalin hem Vahid olduğuna, hem mevcudiyetine hayranlık içinde, güneşin vücuduna inandığı gibi iman edecek.

Üçüncü Nükte

اُدْعُ اِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ

âyetinin bir nüktesi ve "Hakem" İsm-i Âzamının bir cilvesi olup, "Beş Nokta" ile izah edilmiştir.

Birinci Nokta: İsm-i Hakem'in tecelli-i âzamı şu kâinatı öyle bir kitab-ı kebir hükmüne getirmiştir ki; o kitab-ı kebirin zemin yüzü, bir sayfası ve her müzeyyen bahçe, bir satırı ve her süslü çiçeği ve yapraklı ağacı, bir kelimesi suretinde halketmiştir. O halde, şu kâinatın baştan başa Hakîm-i Zülcelâl'in eserleriyle süslenmiş. Hem kendi san'atını kendisi müşahede edip, hem de nâmütenahi gözlerle birbirine baktıran ve birbiri içinde çok deliller ve vecihlerle nakkaşının vücuduna şehadet eden ve daima mizan ve intizam içinde tazelenen ve her küçük bir çekirdekte koca bir ağaçta koca kâinatın fihristesini yerleştiren ve her bahar sayfasını murassa nişan ve münakkaş hediyelerle süsleyip, huzurunda resmi geçit ettiren ve her an bu masnuatının lisanıyla medh-ü senâsını teganni ettiren bu azametli ve hikmetli kudrete hangi tesadüfün haddi var ki, parmak uzatabilsin?

İkinci Nokta: "İki Mesele" dir.

Birinci mesele: Nihayet kemalde bir cemal ve nihayet cemalde bir kemal, kendini görmek ve göstermek istemesine ve tanıttırıp sevdirmesine mukabil, iman ile Onu tanımayı ve ubudiyetle kendini Ona sevdirmeyi ders veriyor.

İkinci mesele: Bütün kuvvetiyle şirki reddedip kabul etmeyen bu hikmetli intizam-ı mükemmel, hem vahdeti, hem istiklâl ve infiradı iktiza ettiğini izah etmekle beraber, koca kâinatı umum ahval ve keyfiyatiyle mizan-ı adl ve nizam-ı hikmetinde tutan bir Kadîr-i Mutlak'a şirk ve küfür ile acz isnad etmek ne kadar büyük bir hatâ ve tevhid ile iman etmek, ne kadar doğru hak ve hakikatlı bir mukabele olduğunu bildiriyor.

Üçüncü Nokta: Sâni-i Kadir, ism-i Hakem ve Hakim'iyle, kâinatta en ziyade hikmetlere medar ve mazhar kıldığı insanı bir merkez, bir medar hükmünde yaratmış. Ve insan dairesi içinde de, rızkı bir merkez hükmüne getirmiş. İnsanda şuur ve rızıkta zevk vasıtasıyla ism-i Hakem'in parlak bir surette cilevesinin göründüğünü ve yüzer fenlerden herbir fennin bir cihette ism-i Hakem'in cilvesini tarif ettiğini; (meselâ fenn-i tıb, fenn-i kimya, fenn-i ziraat, fenn-i ticaret ve hâkeza) bu fenlerin herbirisinin kat'i şehadetleriyle, ihtiyar ve irade, kasd ve meşieti gösteren bu hadsiz intizamat ve hikmetleri o Sâni-i Hakim umum kâinata verdiği gibi, en küçük bir zihayatta ve en küçük bir çekirdekte dahi dercetmesiyle, Zât-ı Akdesi'nin Fail-i Muhtar olduğunu ve herşey Onun emriyle vücud bulduğunu ve Onu bilmemek ve tanımamak ne kadar acip bir cehalet ve divanelik olduğunu izah ediyor.

Dördüncü Nokta: Sâni-i Hakîm, herbir mevcuduna taktığı yüzler hikmeti, o mevcutların nihayet hassasiyetle tavzif ettiği yüzler vazifelerinden pek çok fayda ve gayeleri nihayet dikkat ile takip ettiği halde, Onun cemal-i rahmet ve kemal-i adaletine ve nihayet derecede hikmetine zıd olan ve rahmet ve adaletini inkâr ettiren haşirsizliğe hiçbir cihetle müsaade etmediğini beyan ediyor.

Beşinci Nokta: "İki Mesele"olup,

Birinci meselesi: Fıtratta israf ve abesiyet ve faydasızlık bulunmadığından, كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لاَ تُسْرِفُوا âyet-i kerimesiyle, iktisadsız hareket edenleri tehdit eder.

İkinci meselesi: Cenab-ı Hakkın "Hakem ve Hakim" isimleri, bir cihette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletine delâlet ve istilzam ettiklerini ve esma-i hüsnâdan çok isimlerin dahi, herbiri bir cihette, cilve-i âzamiyle, âzami derecede ve mertebe-i kat'iyette risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) istilzam ettiklerini, pek parlak bir surette izah ediyor.

Dördüncü Nükte

قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ

âyetinin bir nüktesi, Vahid ve Ehad isimlerini tazammun eden "Ferd" İsm-i Âzamın tecelli-i âzamına dair tevhid-i hakikiyi gösteren "Yedi İşaret" tir.

Birinci İşaret: İsm-i Ferd'in kâinat heyet-i mecmuasında koyduğu hadsiz hâtemlerden üç sikkeye işaret eder.

Birinci sikke: Kâinatın mevcudatında ve enva'larında görünen; ve bir sikke-i kübra-yı ehadiyet olan "teâvün, tesânüd, tecâvüb, teanuk" sikkesidir.

İkinci sikke: Zeminin yüzünde her bahar mevsiminde müşahede edilen dört yüz bin nebati ve hayvani envaın atkı ipleriyle dokunan hâtem-i vahdaniyettir.

Üçüncü sikke: Hazret-i Âdem'den tâ kıyamete kadar gelmiş ve gelecek bütün insanların âza-yı esaside bir olan simalarındaki sikke-i vahdaniyettir.

İkinci İşaret: İsm-i Ferd'in cilve-i vahdeti, kâinatın bütün envalarını ve unsurlarını öyle bir surette birbirine girift etmekle birbirinin içine almıştır ki, mecmu-u kâinatı tecezzi kabul etmez bir küll hükmüne getirdiğini ve çok birliklerle vahdaniyeti ilân ettiğini gösteriyor.

Üçüncü İşaret: Yine İsm-i Ferd'in cilve-i âzamı, kâinatı öyle birbiri içine girmiş hadsiz mektubat-ı Samedaniye hükmüne getirmiştir ki; herbir mektupta hadsiz hâtem-i Vahdaniyet basılmış ve herbir mektup, kelimatı adedince kâtibini bildiren ehadiyet mühürlerini taşıdığını gösteriyor.

Dördüncü İşaret: İsm-i Ferd'in güneş gibi zâhir cilve-i âzamını gayet mâkul ve hadsiz kolaylıkla kabul ettiren ve şirkin muhaliyetini ve nihayet derecede akıldan uzak olduğunu gösteren burhanlardan üç tanesini beyan ediyor.

Birincisi: Zât-ı Ferd'in hadsiz kudretine nispeten en büyük şeyin icadı, en küçük bir şeyin icadı gibi kolay ve suhûletli olduğunu, bir baharı, bir çiçek kadar ve bir ağacı, bir meyve kadar rahatça icad edip idare ettiğini ve bu keyfiyet-i icad eğer müteaddit esbaba verilse, vahdetten kesrete girildiği için, en küçük birşeyin icadı, en büyük birşeyin icadı gibi pek çok masraflı, pek çok müşkilâtlı, pek çok zahmetli olduğunu temsilleriyle ispat eder.

İkincisi: Mevcudatın icadı ve ibdâ ve ihtira suretiyle hiçten ve yoktan olacak veyahut inşa ve terkip suretiyle anâsır ve eşyadan toplamakla olacak. Bu iki sûrette icad-ı eşya Zât-ı Ferd-i Vâhid'e verilmez de esbaptan istenilse, hadsiz derece müşkilâtlı ve suubetli ve gayr-ı mâkul, belki de pek çok muhalâtı intaç edecek. Eğer cilve-i Ferdiyete ve sırr-ı Ehadiyete verilse, bir kibrit çakar gibi, eserleriyle azameti anlaşılan nihayetsiz kudretiyle, hiçten ve ademden veyahut anâsır ve eşyadan toplamak sûretiyle âyine-i ilmindeki muayyen ilmi kalıplarla, hadsiz derece kolaylıkla ve suhûletle eşyanın icad edildiği görülecek."

Üçüncüsü: Eğer bütün eşyanın icadı bir Zât-ı Ferd-i Vâhid'e verilse, bir tek şey gibi kolay olduğunu; ve eğer esbaba ve tabiata havale edilse bir tek şeyin vücudu umum eşya kadar müşkilatlı olduğunu, üç şirin temsil ile izah eder.

Birinci temsil: Bin nefere ait bir vaziyet ve idare, o bin neferi idare eden bir zâbite havale edilse ve bir nefer de on zâbitin idaresine verilse, bin neferin idaresinin ne kadar kolay olduğunu ve bir neferin idaresinin ne kadar müşkilâtlı olduğunu...

İkinci temsil: Ayasofya gibi kubbeli bir câmiin kubbesindeki taşların muallâkta durmaları ve o vaziyeti teşkil etmeleri taşlardan istenilse, nihayet derecede suûbetli olduğunu ve bir ustadan o vaziyet istenilse, nihayet derecede kolay olduğunu...

Üçüncü temsil: Küre-i Arz, Zât-ı Ferd-i Vâhid'in bir memuru olarak hareket etse, o hareketten hâsıl olan haşmetli ve azametli neticelerin gayet suhûletle husûlü, vahdetteki kolaylığı gösterdiği

gibi; şirk ve küfür yolunda aynı neticeleri istihsal etmek için, Küre-i Arzdan milyonlar defa büyük, hadsiz hesapsız cirmleri hudutsuz bir mesafede Küre-i Arzın etrafında, hem Küre-i Arzın mihver-i yevmisi üzerindeki devri gibi yirmi dört saatte bir def'a; hem mihver-i senevisi üzerindeki devri gibi her senede bir defa dolaştırmak gibi suûbet ve müşkilâtın en dehşetlisi olan bir vaziyeti kabul etmek lâzım geldiğini; ve esbap ve tabiata icad verenler "kitap, saat, fabrika ve saray misalleriyle" echeliyetlerin en antikasını irtikâb ettiklerini izah eder.

Beşinci İşaret: Müdahale-i gayrı şiddetle reddeden hâkimiyet-i İlâhiyedir.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللَّهُ لَفَسَدَتَا

âyetinin sırrıyla ve

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ

âyetinin işaretiyle, zerrattan seyyarata kadar, ferşten Arşa kadar hiçbir cihette kusur ve fütur, noksaniyet ve müşevveşiyet eseri görülmemesi, ferdiyetin cilve-i âzamını gösterip, vahdete şehadet eder.

Altıncı İşaret: Bütün kemalâtın medarı ve esası; ve kâinatın hilkatındaki hikmetlerin ve maksatların menşei ve mâdeni ve zîşuur ve zîaklın, hususan insanın metâlib ve arzularının husûl bulmasının menbaı ve çare-i yegânesi, ferdiyet-i rabbaniye ve vahdet-i İlahiyye olmasıdır.

Yedinci İşaret: Tevhid-i hakikiyi bütün meratibiyle en ekmel bir surette ders verip ispat eden ve ilân eden Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın risaleti, o tevhidin kat'iyeti derecesinde sabit olduğunu izahla beraber; şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmın derece-i ehemmiyet ve ulviyetine şehadet eden pek çok delillerden üç tanesini zikreder.

Birincisi: اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrıyla, umum ümmetinin bütün zamanlarda işledikleri hasenatın bir misli defter-i hasenatına geçmekle ve hususan her günde umum ümmetin ettikleri salavat duasının kat'i makbuliyeti cihetiyle; o hadsiz duaların iktiza ettikleri makam ve mertebeyi düşündürmekle şahsiyet-i mâneviye-i

Muhammediye (A.S.M.) kâinat içinde nasıl bir güneş olduğunu anlaşıldığını...

İkincisi: Mâhiyet-i Muhammediye (A.S.M.) âlem-i İslâmiyetin şecere-i kübrasının menşei, çekirdeği, hayatı, medarı olduğundan, fevkalhad istidat ve cihazatiyle âlem-i İslâmiyetin mâneviyatını teşkil eden kudsi kelimatı, tesbihatı, ibâdâtı en evvel bütün mânâlarıyla hissedip yapmasından gelen terakkiyat-ı rûhiyesini düşündürüp, habibiyet derecesine çıkan ubudiyet-i Muhammediye'nin (A.S.M.) velâyeti, sair velâyetlerden ne kadar yüksek olduğunu anlatır. O Zatın (A.S.M.) had ve nihayeti olmayan meratib-i kemalâtta ne derece terakki ettiğini bildirir.

Üçüncüsü: Zât-ı Ferd-i Zülcemal bütün nev-i beşer namına, belki umum kâinat hesabına Zât-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı kendine muhatap ittihaz etmekle; elbette onu hadsiz kelimâtta hadsiz feyzine mazhar ettiğini ve şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm, kâinatın mânevî bir güneşi ve bu kâinat denilen Kur'ân-ı Kebir'in âyet-i kübrası ve o Furkân-ı Âzamın İsm-i Âzamı ve ism-i Ferd'in cilve-i âzamının bir aynası olduğunu ders verir.

Beşinci Nükte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَانْظُرْ اِلَى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

âyet-i azimesiyle

اَللهُ لاَ اِلَهَ اِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ لاَ تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ

âyet-i aziminin bir nüktesi ve "Hay" İsm-i Âzamının bir cilvesi olup, muhtasaran "Beş Remiz" içinde gösterilmiştir.

Birinci Remiz: İsm-i Hay ve ism-i Muhyî'nin cilve-i âzamından olan "Hayat nedir? Mahiyeti ve vazifesi nedir?" sualine karşı fihristevâri, yirmi dokuz mertebede, iki sayfa içerisinde, öyle güzel bir sûrette cevap verilerek tarif edilmiştir ki, bu nasıl acip bir izah, bu nasıl fesahetli bir tarz-ı beyan, bu nasıl garip tâbirattır ki, misli görülmemiş. İnsan, bu hakikatların güzelliklerine meftun oluyor; hayretinden parmaklarını ısırıyor; daha fevkinde tarif tasavvur edilemiyor; takdir ve tahsinler içinde tefekküre dalıyor.

İkinci Remiz: Hayatın yirmi dokuz hassasından yirmi üçüncü hassasında, hayatın iki yüzünün de şeffaf ve parlak olduğunun ve ondaki tasarrufat-ı kudret-i rabbaniyeye esbab-ı zâhiriye perde edilmemesinin sırrını izah ediyor.

Üçüncü Remiz: Kâinatın neticesi hayat olduğu gibi, hayatın neticesi olan şükür ve ibadet de, kâinatın sebeb-i hilkatı ve maksud neticesi olduğundan, kâinatın Sâni-i Hayy-ı Kayyûmu, hadsiz nimetleriyle kendini zihayatlara bildirip sevdirmesine mukabil, zihayatlardan teşekkür istemesi ve sevmesine mukabil sevmelerini ve kıymettar san'atlarına karşı medh ü sena etmelerini istediğini ve herbir zîhayatın hayatı doğrudan doğruya, vasıtasız olarak Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'un dest-i kudretinde olduğunu bildiriyor.

Dördüncü Remiz: Hayat, imanın altı erkânı olan

اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَ مَلَئِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ بِالْقَدَرِ

rükünlerine bakıp ispat ettiğini o kadar latîf bir tarzda ders veriyor, izah ediyor ki; o belâğat-ı ifade, insanı hayran ediyor.

Beşinci Remiz: Birinci Remzin on altıncı hassasında zikredilen; hayat birşeye girdiği vakit, o cesedi bir âlem hükmüne getirdiğini; cüz ise, küll gibi; cüz'i ise, külli gibi bir câmiiyet verdiğini çok güzelliklerle gayet şirin bir tarzda izah ediyor. Hem hâtimesinde; İsm-i Âzam bazı evliya için ayrı ayrı olduğunu beyan ediyor.

Altıncı Nükte

Kayyûmiyet-i İlâhiyeye bakan âyetlerin bir nüktesine ve "Kayyûm" ism-i âzamının bir cilve-i âzamına, muhtasar olarak "Beş Şua" ile işaret eder.

Birinci şua: Bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâli bizâtihi Kayyûmdur, Dâimdir, Bâkidir. Bütün eşya onun Kayyûmiyetiyle kaimdir, devam eder, vücutta kalır, beka bulur. O nisbet-i Kayyûmiyet bir an kesilse, bütün eşya birden mahvolur. Şeriki ve naziri yoktur. Maddeden mücerred, mekândan münezzeh, tecezzi ve inkısamı muhal, tegayyür ve tebeddülü mümteni; ihtiyaç ve aczi imkân haricinde bir Zât-ı Akdes'in bir kısım cilvelerini, bir kısım ehl-i dalâlet kimseler, zerrattâki tahavvülât-ı muntazama içinde hissettikleri hayret-engiz hallakiyet-i İlâhiyenin ve kudret-i rabbâniyenin cilve-i âzamını nereden geldiğini bilemediklerinden ve kudret-i samedaniyenin cilvesinden gelen umumî kuvveti nereden idare edildiğini anlayamadıklarından, madde ve kuvveti ezeli tevehhüm etmeleriyle açtıkları inkâr-ı Ulûhiyet mesleklerindeki yolların içyüzünü gösteren ve hak ve hakikat mesleğinin letafetli yüzünü sırr-ı Kayyûmiyetin tecelli-i âzamiyle izah edip, bütün güzelliğiyle meydana çıkaran gayet dakik ve çok amik ve pek geniş bir ifade ile, tabiiyyun ve maddiyyun mesleklerini iptal edip, onları techil eden ve utandıran âli bir beyandır.

İkinci Şua: "İki Mesele" dir.

Birinci: Had ve hesapsız ecram-ı semaviyenin, nihayetsiz derecede intizam ve mizan içinde, sırr-ı Kayyûmiyetle kıyam ve beka ve devamları; ve emr-i "Kün Feyekûn" den gelen emirlere kemal-i inkıyadları, İsm-i Kayyûmun âzami cilvesine bir ölçü olduğu gibi; herbir zihayatın cesedini teşkil eden zerrelerin, o cesedin her azasında o azaya göre toplanmaları ve sel gibi akan ve fırtınalar içinde çalkanan unsurların, dağılmayarak o cesette muntazaman durmaları ve o emr-i İlâhiyeye inkıyadları, sırr-ı Kayyûmiyeti ilân eden hadsiz diller olduğunu beyan eder.

İkinci meselesi: Eşyanın sırr-ı Kayyûmiyetle münasebattar fayda ve hikmetlerine işaret eden pek çok envâından üç nev'ine işaret eder.

Birinci nevi: Eşyanın kendine ve insana ve insanın maslahatlarına bakar.

İkinci nevi: Hem umum zîşuurun mütalâsına bakar, hem Fâtır'ının esmâsını bildiren birer âyet ve birer kaside olduğunu hadsiz okuyucularına ifade etmesine bakar.

Üçüncü nevi: Doğrudan doğruya Sâni-i Zülcelâle bakar. İşte bu üçüncü nevide bir saniye kadar yaşamak kâfi olmakla beraber,

اَللهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

âyetinin işaretiyle; Kayyûmiyet-i İlâhiye, hadsiz ecrâma ve nihayetsiz zerrata nokta-i istinad olduğunu ve bilcümle mevcudatın keyfiyat ve ahvalinde binler silsilelerin uçları

وَ اِلَيْهِ يُرْجَعُ اْلاَمْرُ كُلُّهُ

işaretiyle sırr-ı Kayyûmiyete bağlı bulunduğunu iş'âr eder.

Üçüncü Şua: Hallâkiyet-i İlâhiye ve Fa'âliyyet-i Rabbaniye içindeki sırr-ı Kayyûmiyetin bir derece inkişafına işaret eden mukaddemelerin birincisi; zaman seylinde mütemadiyen çalkanan ve göz açtırmadan, nefes aldırmadan âlem-i şehadetten âlem-i gayba gönderilen bu mahlûkatın bu hayret verici seyahat ve seyranı, üç mühim şubeye ayrılan hadsiz ve nihayetsiz bir hikmetten ileri geliyor.

Birinci şubesi: Fâaliyetin herbir nev'i, cüz'i olsun küllî olsun, bir lezzeti netice vermesi sırrıyla -tabirde hata olmasın- Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'da bulunan bir aşk-ı lâhûtinin ve bir muhabbet-i kudsiyenin ve bir lezzet-i mukaddesenin şuunatı, hadsiz Fâ'aliyyetle ve nihayetsiz Hallâkiyetle kâinatı mütemadiyen tazelendirip çalkalandırdığını....

İkinci Şubesi: Herbir cemal ve hüner sahibi, kendi cemalini ve hünerini sevmesi ve teşhir edip ilân etmesi kaidesiyle Cemil-i Zülkemalin binbir Esmâ-i Hüsna'sından herbir isminin herbir mertebesinde hadsiz enva-ı hüsün ile hadsiz hakaik-i cemile bulunmasındandır ki, o aşk-ı mukaddese-i İlâhiye, o sırr-ı

Kayyûmiyete binaen kâinatı mütemadiyen değiştirip tazelendirdiğini...

Üçüncü Şubesi; **hem Dördüncü Şua:** Her merhamet ve şefkat sahibi ve her âlicenap olan zât, başkalarını memnun ve mesrur etmekten, sevindirip mes'ud etmekten lezzet alması ve her âdil zât, ihkak-ı hak etmekten keyiflenmesi ve her hüner sahibi san'atkâr, yaptığı san'atını teşhir etmekten ve san'atının istediği tarzda işleyerek arzu ettiği neticeleri vermesiyle iftihar etmesi kaidelerine binaen, bu kâinatın Sâni-i Hakîm'i, binbir Esmâ-i Hüsna'sının had ve nihayeti olmayan güzelliklerine bu mevcudatı mazhar etmek için bu kâinatı böyle acib bir hallâkiyet-i daime ve hayret-engiz bir fâaliyet-i sermediye içinde sırr-ı Kayyûmiyet ile mütemadiyen tazelendirip tecdit ettiğini pek garip, pek şirin, pek latif, gayet hoş bir ifade ile izah ediyor. Ve bir kısım ehl-i dalâletin, "Kâinatı böyle tağyir ve tebdil eden Zat'ın, kendisinin de mütegayyir ve mütehavvil olması lazım gelmez mi?" diye sordukları suale; bilâkis Zât-ı Zülcelâlin mütegayyir ve mütehavvil olmaması lâzım geldiğini gayet kat'i bir surette beyan eden bir cevapla mukabele edilmiştir.

Beşinci Şua: "İki Mesele"dir.

Birinci mesele: İsm-i Kayyûm'un cilve-i âzamına baktırmak için, hayâli iki dürbünden biriyle, en uzaklarda esir maddesi içinde sırr-ı Kayyûmiyetle durdurulmuş; kısmen tahrik, kısmen tespit edilmiş milyonlar azametli cirmleri ve diğer dürbünle zihayat mahlûkat-ı arzıyenin zerrat-ı vücudiyelerinin vaziyet ve hareketlerini temaşa ettirir.

Hülâsası: Bu altı ism-i Âzam birbiriyle imtizac ettiklerinden, bütün kâinatın bütün mevcudatını böyle durduran, beka ve kıyam veren ism-i Kayyûm cilve-i âzamı arkasında tecelli eden ism-i Hayy'ın; bütün o mevcudatı hayat ile ışıklandırdığını; ve İsm-i Hayy'ın arkasında tecelli eden ism-i Ferd'in, o mevcudatı bir vahdet içine alıp yüzlerine birer hatem-i Ehadiyet bastığını; ve ism-i Ferd'in arkasında tecelli eden İsm-i Hakem'in o mevcudatı meyvedar bir nizam ve hikmetli bir intizam ve semeredar bir insicam içine alıp süslendirdiğini ve ism-i Hakem'in cilvesi arkasında tecelli eden ism-i Adl'in, o mevcudatı yıldızlar ordusundan ta zerreler ordusuna kadar gayet

hassas bir mizan-ı adl içinde tutarak emr-i "Kün Feyekûn" den gelen emirlere kemal-i inkıyad ile itaat ettirdiğini ve İsm-i Adl'in cilvesi arkasında tecelli eden ism-i

Kuddûs'ün o mevcudatı, Cemil-i Mutlak'ın cemal-i zatına ve nihayetsiz güzel olan Esmâ-i Hüsna'sına lâyık ve münasip olacak gayet güzel aynalar şekline getirdiğini gösteriyor.

İkinci meselesi: Kayyûmiyetin, Vâhidiyet ve Celâl noktasında kâinatta tecellisi olduğu gibi, ehadiyet ve cemal noktasında insanda dahi cilvesinin tezahüratı olduğunu ve bu tecelli ile Zât-ı Zülcemal'in, beşere, melâikelerin fevkinde ettiği ihsanatını ve o ihsanatın câmiiyetini ve yüksekliğini ve genişliğini izah eder. Ve kâinatı bir sofra-i nimet edip, insana tesir etmesinin ve kâinatın, insanla mazhar olduğu sırr-ı Kayyûmiyetle bir cihette kaim olduğunun hikmeti, insanın üç mühim vazifesinden ileri geldiğini tâdat eder. Ve insanın o üç mühim vazifesinden üçüncü vazifesinde, üç vecihle Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'a aynadarlık ettiğini anlatır. Ve bu aynadarlık ettiği vecihlerden üçüncü vecihdeki aynadarlığının da iki yüzü olduğunu, birinci yüzüyle Esmâ-i İlâhiyeye, ikinci yüzüyle de şuunat-ı İlâhiyeye aynadarlık ettiğini emsâli nâmesbuk bir talâkat-i lisan ile ifade ediyor ki, beşerin dâhilerini dahi bu hakikatlara meftun edip hayran eder.

Hüsrev

Fihrist : 2.Cild : Sua 1

Şualar

Birinci Şua

1350 tarihinden sonra gözleri kamaştıran ziyâ-i faaliyetle nev-i beşerin mühim bir kısmını kendine teshir eden ve edecek olan Risale-i Nur Külliyatından Otuz Birinci Lem'a'nın Birinci Şuâ'ı işârât-ı Kur'âniye olup, bu Şuâ'nın fevkaladeliğini gösteren ve sisli bir asırda semlenmekte olan nev-i beşeri idam-ı ebediden alıp hayat-ı bakiyeye ve boğucu bir zulmetten çıkarıp, halaskâr bir nura atlatan ve "Risale-i Nur" ismiyle müsemma kılınan Külliyat-ı Nuriye'ye mânen ve makamen ve cifren bakan ve böyle müşevveş bir zamanda o Nurun intişarını ve kıymetini sarahat derecesinde haber veren 33 âyât-ı Kur'âniye bu risalede münderiçtir. Yalnız beş âyet nümune olarak bu fihristede dercedildi.

Birincisi: وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيلَهُ اِلاّ اللهُ وَالرّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ ilâ âhir âyeti olup, mânen Risale-i Nur'u gösterdiği gibi, makam-ı cifrisi dahi 1344 olmakla bu tarihte Risale-i Nur'dan daha ziyade bu vazife-i kudsiyeyi müşkil şerait içinde ve ağır tazyikat altında sebatkarâne ifâ eden başkası görülmediğinden; ve Kur'ân'ın müteşâbihlerini ehl-i ilhad hilaf-ı hakikat te'vilât ile tahrife başladığı hengâmda, hakiki bir taife Kur'ân'ın müteşabihatını vaktinde ve yerinde tefsir ve tabir ettiklerinden Kur'ân onlara birkaç cihetlerden hasr-ı nazar eder.

İkincisi: اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ şu âyet 1350 olan makam-ı cifrisiyle ve gayet mûciz ve mu'ciz olan mânâsıyla o tarihleri muteâkip ehl-i ilhad ve dalâletin

tecavüzatlarından ârız olacak yılgınlığı ref' ve izale ve Risale-i Nur nâşirinin galibiyetiyle neticeleneceğini, çok hakikatdârâne, hoş bir eda ile nazargâh-ı âmmeye vaz' eder.

Üçüncü âyet: وَ اِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى اَوْ عَلَى سَفَرٍ ilâ âhir... Şu âyet ahkâm-ı zahiresiyle Şeriat-ı Garrâ-i Âhmediyenin (A.S.M.) taharete müteallik bir meselesini beyan etmekle olup, makam-ı cifrisi ve bid'at ve dalâletin hemen tekemmül etmekte olduğu 1357 tarihine tevafuk ile, kemalin zevali sırrına, mazhariyetle beraber, şimdiye kadar ne görülmüş, ne işitilmiş, ne bilinmiş -tabir hata değilse- bâkir bir mânâsını yâr ve ağyârın bilâ-itiraz şu zamanda itiraf edecekleri ve kat'iyen inkâra mahal bulamayacakları gayet hizmetkâr ve kıymettâr bir mahz-ı hakikat olarak çok ehemmiyetli, şu asrın bir vechini açar. Ve gayet merakâver olmakla mütâlaâya lâyık ve sezâdır. Hem şu devirde bir cihette mânâ-yı işâriyle nazar-ı Kur'ân Risale-i Nur'a tam bakar gibidir" demek, mübâlağa değildir. Belki hak ve ayn-ı hakikattır.

Dördüncüsü: Beşinci mertebedeki

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ

âyetidir ki, pek zahir bir işaretle hem cifir, hem mânâca Risale-i Nur'a ve tercümanına bakar.

Beşincisi: Birinci mertebedeki Âyetü'n-Nur olan

مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ

ilâ âhir ki, cifri ve mânâ cihetinde on vecihle Risale-i Nur'a bakar ve baktırır. Diğer üç-dört âyet de, Risale-i Nur'un sâdık şakirtleri ehl-i

cennet olacaklarını ve imanlarını kurtaracaklarını ve imanla kabre gireceklerini müjdeli işaret veriyorlar.

Bu Birinci Şua risalesi bir derece setredilmesi ve izhar edilmemesi tavsiye edildiğinden, bu nümune ile iktifa edildi.

M. Sabri

(Rahmetullahi Aleyh)

Fihrist : 2.Cild : Sua 2

Şua 2

İkinci Şua

Bu şuâ, esmâ-i Rabbi'l-Âlemin'den "Allahü Ehad" ism-i celîlinin inkişafıyla Otuzuncu Lem'a olan ve "Sekine" tabir edilen "Hayyün, Ferdün, Kuddûsün, Adlün, Hakemün, Kayyûmün" esmâ-i azimesinin yedinci nüktesi olarak gayet mühim akâid ve delâil-i İslâmiyeyi ve esrar-ı imaniyeyi hâvi bir risale olup, üç makam, üç meyve, üç muktazî, üç hüccet, bir hâtime olarak tanzim ve tekmil edilmiştir.

Birinci Makamın Birinci Meyvesi: Fâtır-ı Akdes Hazretlerinin Cemâl-i İlâhisi ve Kemâl-i Rabbânisi ancak Tevhid ve Vahdette tezahür ettiğini makûl ve mütesânid bir şekilde iddia ve ispat ile akl-ı kâmil ve kalb-i selim sahiplerini hayran edecek bir i'câz ve îcaz ile mahlûka Hâlıkını ra'ye'l-ayn derecesinde tanıttıracak bir makamda bir ders-i hikmettir.

İkinci Meyve: Bu meyve dahi kâinatın zâf ve mahiyetinden bahisle مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ sırrıyla kâinatın icmal edilmiş bir nümune-i acibesi olan nev-i insan "kendisini bilmekle Rabbi'sini bilir" ferman-ı nebevisi, tam şu zamanda dertlere derman olacak bir tertipte tastîr edilmiştir. Nev-i beşer, sebeb-i hilkatiyle hem sâir zîruhların fevkinde akıl, vicdan, kalb ve ruh gibi mühim techizatla küre-i arza sultan olduğu halde, bazı insan suretini takınan akrepler Zât-ı Bârî hakkındaki küfr-ü mutlaklarıyla o kadar çıfıtlık gösteriyorlar ki, âdeta bütün kâinatı ve bilhassa kendi vücudlarını inkâr ediyorlar. Bu gibi mehlek ve sekametli bir uçurumdan gidenlere gayet müstakîm bir yol ve son derece şavklı bir cadde ve baki bir hayata ve saadete mazhar olmak isteyen ashab-i şuur, şu meyveden müstefîd olmakla ebedî bir hayat kazanabilir.

Üçüncü Meyve: Mahlûkattan zîşuur olan insana bakar. Der ki: "Ey Âdemoğlu! Sen mahlûkatın en nazenin ve pek mükerrem ve mükemmelisin. Çok mes'ûd ve mümtaz olmak, tâ ebede kadar elini yetiştirmek ve temin-i istikbal-i ebedî etmek ve Hâlık-ı Âlem'in muhatabı, hem dostu olmak istersen, Zât-ı Ehad ve Samed olan Cenab-ı Rabbi'l-Âlemin Hazretlerine Tevhid ile tam i'tisam eyle. Ve illâ zîhayat ve zîşuur içindeki imtiyazın kemâl ve saltanatın bâd-ı hevâ olup, mahlûkatın pek bedbahtı ve mevcudâtın çok süflîsi ve hayvanâtın en biçaresi ve zişuurun en hüzünlü ve gamlı ve elemlisi ve azaplısı olacağını, delâil-i akliye ve nakliye ve kat'iye ile tefhim ediyor.

İkinci Makam

Birinci muktazî: Tevhid ve Vahdâniyeti aklına sığdıramayıp, kabul edemeyen, bilakis şirk içine hâh-nâhah girenleredir.

Her fiil bir fail ister. Hâkim-i münferidliğin şe'n ve muktazîsi, istiklâl ve başkasının müdahalesini reddetmektir. Bir tek işte müstebidâne iki âmir hâkim bulunamaz, bulunsa ihtilâl başlar. İntizam bozulur, herc ü merc olur.

Temsilleriyle nur-u Vahdet'i akıl ve kalbin merkezinde av gibi parlatır, güneş gibi şuâlandırır bir kimyâ-yı saâdettir.

İkinci muktazi: Vahdaniyeti kabulde akıl ve ruha son derece bir sühûlet ve şirkte müşkil bir suûbet bulunmasıdır. Çünkü gözönünde olan hayvanât ve nebâtâtın ihyâ ve imâtesi kendi kendine hem dâvâ, hem delildir. Bunlarda hiçbir kimsenin tesiri olamadığını ve bu ef'âlin sırf bir emr-i Rabbâni ile olduğunu takdir ve tasdik edemeyen nefy ve inkâr etmişlerdir. Bütün mevcudâtı adem-i zahirîden vücud-u hariciyeye çıkaran Zât-ı Bârî'ye intisab ve istinad bir neferin bir kumandan-ı âzam intisab ve istinadıyla arkasındaki küllî kuvvetlere dayanarak tek başıyla bir müşiri esir ve bir şehri tehcir ve bir kal'ayı teshir ederek harikulâde bir eseri gösterdiği gibi; Kadir-i Mutlak'ın meşîet ve iradesiyle bir karınca bir Firavun'u, bir sinek bir Nemrut'u, bir mikrop bir Cebbar'ı mağlûp etmesi, akıl ve ruhu kendine yâr olanlar için sarsılmaz bir burhan, feshedilemez bir ferman olduğunu vâzıhan irâe eder.

Tevhid'in üçüncüsü muktazisi: Herşeyin hilkatinde, hususiyetle zîhayat masnûların evsaf ve eşkalindeki alâmet-i harikulâde o kadar aciptir ki, küçük bir çekirdek bir meyvenin bir meyve bir ağacın, bir ağaç bir nev'in, bir nev' de dolayısıyla kâinatın küçük bir nümunesi bir misal-ı asğarı, bir mücmel ve muhtasar fihristesi olduğunu ve bunlardan herbirinin lisan-ı hal ile "Beni kim yarattı, yoktan var etti ise, bütün enva ve ecnasımı da o Hâlık halketmiştir" dâvâsını derece-i sübuta îsal ettiğini kanaat-ı tâmme bahşeder bir halde beyan eder.

Üçüncü Makam

Vahdet-i Bârî'nin tahakkukuna dâl olan hadsiz hüccet ve alâmetlerden üç hücceti beyan eder.

Birinci Hüccet ve Alâmet: وَحْدَهُ kelimesinin tecelli-i tâmmı ile herşeydeki birlik, bu dâvâ-yı vahdeti takviye ve te'yid eder. Meselâ Küre-i Arzın senevi hareket-i devriyesi bidâyet-i hilkat-i arzdan tâ kıyamete kadar bir siyakta yürümesi keza, kamerin ve şemsin devr ve cereyanları, insan ve sair hayvanatın teşekkülât-ı bedeniye ve cismiyelerindeki cihazatça yeknesaklığı, kezâlik, envâ ve esnaf-ı nebatatın şeklen ve halen bir olması gibi binler birlikler, onların Fâtır-ı Akdes ve Kâdir-i Zülkemâl'inin bir olması hususiyetine delâlet ettiğini hayret-efzâ bir üslûp ile tasvir ve tefhim eder.

İkinci alâmet ve hüccet: لاَ شَرِيكَ لَهُ kelimesinin müfâd ve netâicidir. Evet, herşeydeki intizam-ı tâm ve hakiki bir mizan ve mükemmel bir ittihad لاَ شَرِيكَ لَهُ kelimesini tasdik ve te'kid etmektedir. Zira şirket bütün ef'al ve ahvalde dahi vahdete mübayin ve münafidir. Şirket, vahdetin iktiza ettiği birlik sikkesini nakzeder. Halbuki herşeyde güneş gibi zâhir olan birlik ve hiçbir suretle kabil-i inkâr olamayan ihsanat-ı Rabbaniye لاَ شَرِيكَ لَهُ kelimesine bakan münasebet-i hakikiyeyi mutabakat-ı tâmme ile Vahdet-i Bârî'yi izhar ve tavsif etmekte olup, bu bâbda varid olan iki sualden.

Birincisi: Zîhayatta bulunan musibetlerin, hastalıkların, beliyyelerin ve ölümlerin hüsün ve cemal neresindedir? İtirazına karşı herşeyin kıymeti, ehemmiyeti ve hassası ancak zıtlarıyla tezahür ve tebarüz ettiğini, ezcümle, ziyânın kıymeti, ehemmiyeti ve hassası karanlıkla, ateşin lüzum ve ehemmiyeti soğukla, iyilerin ve hüsn-ü ahlâk sahiplerinin yüksek dereceleri fenaların ve ahlâksızların vücudlarıyla zâhir olarak iktisab-ı kıymet ve ehemmiyet ettikleri gibi, sureten çirkin ve bed görülen mesâib ve beliyyât ve vefiyât; selametin, saadet ve hayatın aynaları olup, mânen hüsün ve cemal ifade ettiğini...

İkinci sual: Birinci sualin cevabı umumi surette şayan-ı kabul olsa. Madem ki, Cemil-i Mutlak ve Rahim-i Mutlak olan Zât-ı Ganiyy-i Ale'l-Itlak, nasıl olur ki ferdleri ve şahısları musibete, şerre ve çirkinliğe müptelâ eder? sualine karşı Esmâ-i Hüsnâ'nın hadsiz ve kayıtsız cilvelerine hadsiz ve kayıtsız bir meydan açmak için o külli kavânin ve âdetullah düsturlarının umumî kanunlarının şâzlarıyla, hem şerli cüz'î neticeleriyle ibtilâ etse de, o cüz'î şerler ve ibtilâlar o kanunların cereyanlarının cüz'î muktezâları olduğu cihetle, elbette külli maslahatlara medar olan o kanunları muhafaza ve icabına riâyet etmek, o kanunların muktezaları olmakla beraber, o cüz'î elîm neticelere karşı dahi Hâlık-ı Zülcemâl Hazretleri imdâdât-ı hassa-i Rahmâniyesiyle ve ihsânat-ı hususiye-i Rabbâniyesiyle, mesâibe giriftar olanlarını istiğaselerine yetiştiğini ve Fâil-i Muhtar olduğunu gösterdiğini, etraflı delâil-i mesrûde ve hüccet-i kâtıa ile ispat edip, cüz'î insaf ve imanı olan insanları dahi teslimiyete mecbur eder.

Üçüncü alâmet ve hüccet: Lâ-yetenâhî bir sikke-i tevhid, لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ kelimeleriyledir. (Evet, bu kelimeler) cüz'i olsun, külli olsun, zerrâttan seyyarâta kadar herşeyde öyle sarih bir sikke-i tevhid ve vahdaniyet var ki, dünya ve mâ-fîhâ kadar herşeyde âşikâre bir surette Mâlikü'l-Mülk'ü irâe ve tasarrufâtını ilan eder.

Zira, o tâifelerin erzak ve elbisesi, talimat ve terhisâtı cihetinde mer'î ve meşhud olan kemal-i intizam ve hüsn-ü idare hâs bir sikke-i tevhid olduğu gibi, insan ve sâir hayvanâtın yüzüne, sâir ebnâ-yı

cinsleriyle beraber alâmet-i fârika olmak üzere konulan sikke-i tevhid ve hâtem-i ehadiyet çok parlak bir mühr-ü vahdet olduğunu serd ve bayandan sonra der:

"Ey insan-ı gafil! Düşün, Âgâh ol, dikkat et. Makamların, meyvelerin, muktazilerin, hüccet ve alâmetlerini nazar-ı dikkate al. Bu âlemde tasarruf eden ve hallâkiyetini ve Rahmâniyetini ve hakimiyetini her nev'î mahlûkatına in'âm ve ihsanatı ile tanıttırıp, kendini sevdiren bir Hâlık-ı Kerim ve Kâdir-i Hakîm azamet ve kudretine nisbeten bir bahar kadar kolay olan haşri vukûa getirmeyerek, bir dâr-ı beka ve saadeti açmayıp, bütün hikmetlerini ve rahmetlerini ve kemâlât-ı Rububiyetini inkâr ettirsin. Hâşâ, yüzbinler defa hâşâ! "Kelâm-ı takdis ve tenzihi zaman-ı hâzırın, hususiyle akide-i mü'minînin akaid-i imâniyelerindeki pek vahim ve elim tahribâtı bir kat daha tamir ve tahkim ve takviye ve tersîn eder.

Hem haşirde ruhun cesedine iâdesine ve her ferdin bir anda içtimâına dâir üç mühim temsili irad ile ra'ye'l-ayn derecesinde ispat ve daha bunlara mümâsil bir çok ihyâ misallerini ihtivâ eder.

Bu bâbda diyebilirim ki: Sirâcü'n-Nûr'un herbiri mahbubiyette tufûliyetini, faâliyet ve cevvâliyette şebâbiyetini, kuvve-i tesiriye icrâ ve infaz cihetinde şeyhûhetini mânâ-yı tâmmıyla ifa eder nazirsiz bir güldür, Furkân'ın bağından gelmiş bir bülbüldür.

M. Sabri

(Rahmetullâhi Aleyh)

Fihrist : 2.Cild : Sua 3

Şua 3

Üçüncü Şua

Cenab-ı Hakka ilme'l-yakîn ve hattâ ayne'l-yakîn derecesinde iktisab-ı marifet ederek, ubûdiyetin كَمَا هِىَ حَقِّهَا iktizâ ettiği acz ve fakr-ı tâmmı izhar ederek Dergâh-ı İlâhiyeye iltica ve huzur-u Rahmân'a takarrüb gibi mezâyâ-yı insaniyeyi bihakkın tâlim ve dünya ve mâ-fihâya malik ve kenz-i mahfîye mutasarrıfı olan Ekrem-i Enbiyâ (Aleyhi ekmelü't-tahiyyât) Efendimizin münâcâtından ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın tesbih ve tahmid ve senâ ve duâya münhasır 700 adet âyâtından me'hûz nazîrsiz şu Münâcât'ın menba-i mânevîsi;

Evvelâ: Başta hilkat-ı âlem hakkında âyât-ı adideden ve âyet-i celileden...

Saniyen: Cevşenü'l-Kebir'in binbir esmasından hilkat-i mevcudat ile münasebattar birkaç ukdelerinden...

Salisen: "İlim şehrinin kapısı" ta'bir-i senâiyye-i Nebeviyye'sine bihakkın mazhar İmam-ı Ali Keremallahü Vechehün (R.A.) ecram-ı semâviye ve mevcudat-ı arzıye ile Vücub-u Vücud, Vâhid-i Ehadi ispat ettiği muhteşem bir hitabeyi muktedâbih ittihaz ederek mevzu ve gaye-i maksadı o kadar ta'mik ve tevsî eder ki, bu hakaika ait takdirat ancak müellifinin lisan ve kalemine menût ve mütevakkıf olup, yalnız mükerreren sâdır olan emre mutâvaat niyet ve kasdıyla şurû edilen şu Fihriste'de deriz:

Birinci Fıkra'da; semâvâttaki devran ve bu kesret içindeki acip sükûnetle kemal-i fâaliyet, Mâbud-u Bi'l-Hak olan Vâcibü'l-Vücud Vâhid-i Ehad'e delâlet ettiğini...

İkinci Fıkra'da; fezanın, bulut, şemsin, yıldırım, rüzgâr, yağmurlarla faaliyet ve icraât-ı hayret-efzâsı, yine mezkûr-u bilküll-i lisân olan Vâcibü'l-Vücud Vâhid-i Ehad'e dâl bulunduğunu...

Üçüncü Fıkra'da; unsurlar, sâir müştemilatiyle ve küre-i arz umum mahlûkatıyla ve teferruâtıyla...

Dördüncü Fıkra'da; edille-i sâbıka gibi denizler, nehirler, pınarlar mâruf-u bilkülli olan Vâcibü'l-Vücud Vahid-i Ehad'e delâlet ettiğini...

Beşinci Fıkra'da; geçen şehâdet gibi dağlar, zelzele tesirâtından zeminin muhafaza ve sükunetine ve içindeki inkılâbât fırtınalarından selâmetine ve denizlerin istilâsından halâsına; hem havanın muzır gazlarından tasaffisine ve suların iddiharına ve zîhayatlara lâzım maddelerin hazinedarlığına ettiği hizmetler ve hikmetler ile Vâcibü'l-Vücud'un vücuduna ve vahdetine şehadet ettiğini...

Altıncı Fıkra'da; geçen deliller gibi zemindeki ağaçların ve nebatâtın, yapraklar, çiçekler ve meyvelerin cezbedarâne hareket-i zikriyeleri ve kemal-i sühûletle giydirilen cihazât ve zînetleri, bil-bedâhe Vücub-u Vücud ve Vahdet-i Bâri'ye delâlet ettiğini...

Yedinci Fıkra'da; kezâ zîruhun ve hususan nev-i beşerin cisimlerinde mevcud ve muntazam saatler ve makineler gibi işleyen ve işlettirilen dahilî ve haricî âzâ ve cevarih ve bilhassa havass-ı hamse-i zahire gibi kemal-i fâaliyetle iş gören duygularıyla vahdaniyeti ispat ettiğini...

Sekizinci Fıkra'da; kâinatın hülasası olan insan ve insanın zübdesi olan enbiya ve evliya ve asfiyânın hülasaları olan kalblerinin ve akıllarının müşâhedât ve keşfiyât ve ilhamât ve istihracâtıyla yüzler icmâ ve tevatür kuvvetinde ve kat'iyetinde Vücub-u Vücud ve Vahdet-i İlâhiyeye şehadet ettiklerini kemal-i vuzuh ile beyan ve tehaccür etmiş kalbleri ıslâh hem Cenab-ı Kibriyâ'ya münacât olan şu yektâ ravza-i hakikat hatime-i tazarru' ve niyazını şöyle bağlar ki:

Yâ Rabbi! Ve Yâ Rabbe's-Semâvati ve'l-Aradîn! Yâ Hâlıkî ve Yâ Hâlık-ı Küll-i Şey! Gökleri yıldızlarıyla, zemini müştemilâtıyla, umum mahlûkatı bütün keyfiyâtıyla halk ve inşâ ve ibdâ ve teshir eden kudretinin, iradetinin, hikmetinin, hâkimiyetinin, rahmetinin hakkı için nefsimi bana teshir eyle, âmin. Matlûbumu musahhar kıl, âmin. Kur'ân'a, imana hizmet için insanların kalblerini Risale-i Nur'a musahhar kıl, âmin. Hem bana, hem ihvanıma iman-ı kâmil ver, âmin. Ve hüsn-ü hâtime nasip et, âmin. Ve Hazret-i Musâ'ya (A.S.)

denizi, ve Hazret-i İbrahim'e (A.S.) ateşi ve Hazret-i Dâvud'a (A.S.) dağ ve demiri ve Hazret-i Süleyman'a (A.S.) cin ve insi ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma şems ve kameri teshir ettiğin gibi, Risale-i Nur'a âlem-i İslâmdaki kalbleri ve akılları müsahhar kıl, âmin. Beni ve Risale-i Nur talebelerini nefs ve şeytan şerlerinden ve kabir azabından ve Cehennem ateşinden muhafaza eyle, âmin. Ve Cennetü'l-Firdevs'te mes'ud kıl, âmin." kelimât-ı niyâziyeleriyle ihtitâm eden şu Münâcât, ehl-i imanın lâzıme-i gayr-ı mufarıkı olmaya çok lâyık olduğu âşikâr olmasından, ziyade izaha lüzum görülmedi.

M. Sabri

(Rahmetullâhi Aleyh)

Fihrist : 2.Cild : Sua 4

Şua 4

Dördüncü Şua

Dördüncü Şuâ olan âyet-i nûriye-i hasbiyenin başının hulâsasıdır.

Diyor ki: Bir zaman ehl-i dünya beni her şeyden tecrid ettiklerinden beş çeşit gurbetlere düşmüştüm. Sıkıntıdan gelen bir gafletle Risale-i Nur'un teselli verici ve medet edici nurlarına bakmayarak doğrudan doğruya kalbime baktım. Ve ruhumu aradım, gördüm ki: Gayet kuvvetli bir aşk-ı beka ve şedit bir muhabbet-i vücud ve büyük bir iştiyak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir fakr bende hükmediyorlar. Halbuki müthiş bir fenâ o bekayı söndürüyor. O haletimde yanık bir şâirin dediği gibi dedim:

Dil bekası, hak fenası istedi mülk-ü tenim
Bir devasız derde düştüm âh ki, Lokman bî-haber

Me'yusâne başımı eğdim. Birden حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti imdadıma geldi, "beni dikkatle oku" dedi. Ben de günde beş yüz defa okudum. Okudukça yalnız ilme'l-yakîn ile değil, ayne'l-yakîn ile çok kıymettâr envârından dokuz mertebe-i hasbiye bana inkişâf etti.

Birinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Bendeki aşk-ı beka bendeki bekaya değil, belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemal-i mutlak sahibi Zât-ı Zülkemal'in ve Zât-ı Zülcemâl'in bir isminin ve bir cilvesinin mahiyetimde bir gölgesi bulunduğundan fıtratımda o Kâmil-i Mutlak'ın varlığına ve kemâline ve bekasına müteveccih olan muhabbet-i fıtriye gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, aynanın bekasına aşık olmuştu. حَسْبُنَا اللهُ

وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti geldi, perdeyi kaldırdı, gördüm ve hissettim ve hakka'l-yakîn zevkettim ki bekamın lezzeti ve saadeti aynen ve daha mükemmel bir tarzda Bâki-i Zülkemâl'in bekasına ve benim Rabbim ve İlâhım olduğuna tasdik ve imanımda ve iz'ânımda vardır. Bunun edillesi zevi'l-ihsası hayrette bırakacak gayet derin ve dakik on iki hem.. hem..lerle Risale-i Hasbiye'de beyan edilmiştir.

İkinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Fıtratımdaki hadsiz aczimle beraber, ihtiyarlık ve gurbet ve kimsesizlik ve tecridim içinde ehl-i dünya desiseleriyle, casuslarıyla bana hücum ettikleri hengâmda kalben dedim: "Elleri bağlı zayıf ve hasta birtek adama ordular taarruz ediyor. Benim için bir nokta-i istinad yok mu?" diye, حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettim. Bana bu âyet bildirdi ki; intisab-ı imanî vesikasıyla Kadir-i Mutlak olan o öyle bir Sultana intisab edersin ki, zemin yüzünde her baharda dörd yüz bin milletten mürekkep nebatat ve hayvânat ordularının bütün izahatlarını kemal-i intizamla vermekle beraber, başta insan olarak hayvanatın muazzam ordusunun bütün erzaklarını, değil medeni insanların son zamanlarda keşfettikleri et ve şeker ve sair taamların hülâsaları gibi, belki o medeni hülâsalardan yüz derece daha mükemmel ve bütün taamların her nev'inden tohum ve çekirdek denilen Rahmânî hülasalara koyup ve o hülasaları dahi onların pişirmelerine ve inbisatlarına dair kaderi tarifeler içinde sarıp muhafaza için küçük sandukçalara koyup tevzî eder. O sandukçaların icadı "kün" emrinde bulunan kâf-nûn fabrikasında o kadar çabuk ve kolaylıkla ve çoklukla olur ki, Kur'ân der: "Hâlık emreder, meydana gelir. "

Madem sen intisab-ı imâni tezkeresiyle böyle bir nokta-i istinad bulduğundan, hadsiz bir kuvvete ve kudrete dayanabilirsin. Ben de âyetten bu dersimi aldıkça öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldum ki, değil şimdiki düşmanlarıma, belki dünyaya meydan okutturabilir bir

iktidar-ı imanî hisettim. Ve bütün ruhumla beraber حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Üçüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Ben o gurbetlerin ve hastalıkların ve mazlûmiyetlerin tazyikıyle dünyadan alâkamı kesilmiş bularak, ebedi bir dünyada ve bâki bir memlekette, dâimi bir saadete namzed olduğumu iman telkin ettiği hengâmda tehassür akıtan "Of! Of!" dan vazgeçip beşaşet izhar eden "Oh! Oh!" dedim. Fakat bu gaye-i hayalin ve hedef-i ruhun ve netice-i fıtratın tahakkuku ancak ve ancak bütün mahlûkatın bütün harekâtlarını ve sekenatlarını ve ahvâl ve âmâllerini kavlen ve fiilen bilen ve kaydeden ve bu küçücük ve âciz-i mutlak nev-i insanı kendine dost ve muhatap edip bütün mahlûkat üstünde bir makam veren bir Kadir-i Mutlakın hadsiz kudretiyle ve insana nihayetsiz inâyet ve ehemmiyet vermesiyle olabilir diye düşünüp, bu iki noktada yani böyle bir kudretin faaliyeti ve zâhiren bu ehemmiyetsiz insanın hakikatlı ehemmiyeti hakkında, imanın inkişafını ve kalbin itmi'nanını veren bir izah istedim. Yine bu âyete müracaat ettim; dedi ki: حَسْبُنَا daki نَا ya dikkat et, bak. Senin ile beraber lisan-ı hal ve lisan-ı kal ile حَسْبُنَا yı kimler söylüyorlar, dinle!" emretti. Birden baktım ki, hadsiz kuşlar ve kuşcuklar olan sinekler ve hesapsız hayvanlar ve nihayetsiz nebatlar ve gayetsiz ağaçlar dahi benim gibi lisan-ı hal ile حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ in mânâsını yâdediyorlar ve bütün şerait-i hayatiyelerini tekeffül eden öyle bir vekilleri var ki, birbirine benzeyen ve maddeleri bir olan yumurtalardan ve birbirinin misli gibi katrelerden ve birbirinin aynı gibi habbelerden ve birbirine müşabih çekirdeklerden kuşların yüz bin çeşitlerini ve hayvanâtın yüz bin tarzlarını ve nebatatın yüzbin nev'ini ve ağaçların yüz bin sınıfını yanlışsız, noksansız, iltibassız, süslü, mizanlı ve intizamlı, birbirinden ayrı, fârikalı bir surette gözümüz önünde, hususan her baharda gayet çabuk, gayet kolay,

gayet geniş bir dairede gayet çoklukla halk eder, yapar; bir kudretin azamet ve haşmeti içinde beraberlik ve benzeyişlik ve birbiri içinde ve bir tarzda yapılmalarıyla, vahdetini ve ehadiyetini bize gösterir. Ve böyle hadsiz mu'cizatı ibraz eden bir fiil-i rubûbiyete bir tasarruf-u hallâkıyete müdâhale ve iştirâk mümkün olmadığını bildirir diye anladım.

Dördüncü Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlubiyet gibi vücudumu sarsan ârızalar bir gaflet zamanıma rastgelip -şiddetle alâkadar oldular ve meftun olduğum vücudum, belki mahlûkatın vücutları ademe gidiyor diye- düşünmesi bana elîm bir endişe verirken yine Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: "Mânâma dikkat et ve iman dürbünüyle bak!" Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki, bu zerrecik vücudum her mü'minin vücudu gibi hadsiz bir vücudun aynası ve nihayetsiz bir inbisat ile hadsiz vücutları kazanmaya bir vesile ve kendinden daha kıymettar bâki, müteaddit vücutları meyve veren bir kelime-i hikmet bulunduğunu ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması ebedî bir vücud kadar kıymettar olduğunu ilmelyakin ile bildim. Çünkü, şuur-u iman ile bu vücudum Vâcibü'l-Vücud'un eseri ve san'atı ve cilvesi olduğunu anlamakla, vahşi evhamdan hadsiz karanlıklardan ve hadsiz müfârakat ve firakların elemlerinden kurtulup mevcudata, hususan zihayatlara taalluk eden ef'âl ve esma-i İlâhiye adedince uhuvvet rabıtalarıyla münasebet peyda eylediğim bütün sevdiğim mevcudata muvakkat bir firak içinde dâimi bir visâl var olduğunu bildim.

İşte iman ile ve imandaki intisab ile, her mü'min gibi bu vücudum dahi hadsiz vücutların firaksız envarını kazanır. Kendisi gitse de, onlar arkada kaldığından, kendisi kalmış gibi memnun olur.

Hulâsa; ölüm firak değil, visaldir, tebdil-i mekândır. Bâki bir meyveyi sümbül vermektir.

Beşinci Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Yine bir vakit hayatım çok ağır şerait ile sarsıldı. Ve nazar-ı dikkatimi ömre ve hayata çevirdi; gördüm ki, ömrüm koşarak gidiyor; âhirete yakınlaşmış hayatım dahi tazyikat altında sönmeye yüz tutmuş. Halbuki "Hayy" ismine dair risalede izah edilen hayatın mühim vazifeleri ve büyük meziyetleri ve

kıymettar faydaları, böyle çabuk sönmeye değil, belki uzun yaşamaya lâyıktır diye müteellimane düşünürken yine üstadım olan حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyetine müracaat ettim. Dedi: "Sana hayatı veren Hayy-ı Kayyûma göre hayata bak!" Ben de baktım, gördüm ki: Hayatımın bana bakması bir ise, Zât-ı Hayy-ı Kayyûm'a bakması yüzdür. Bana ait neticesi bir ise, Hâlıkıma ait bindir. Şu halde, marzi-i İlahi dairesinde bir an yaşaması kâfidir, uzun zaman istemez.

Bu hakikat dört mesele ile beyan edilmiştir. Ölü olmayanlar veyahut diri olmak isteyenler hayatın mahiyetini ve hakikatını ve hakiki hukukunu o dört mesele içinde arasınlar, bulsunlar ve dirilsinler.

Bu hakikatın hülasası şudur ki: Hayat Zât-ı Hayy-ı Kayyûma baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça, hem beka bulur, hem bâki meyveler verir. Hem öyle yükselir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısa ve uzunluğuna bakılmaz.

Altıncı Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye: Müfarakat-ı umumiye hengâmı olan harab-ı dünyadan haber veren âhirzaman hâdisatı içinde müfârakat-ı hususiyemi ihtar eden ihtiyarlık ve âhir ömrümde bir hassasiyet-i fevkalâde ile fıtratımdaki cemâl-perestlik ve güzellik sevdası ve kemâlata meftuniyet hisleri inkişaf ettikleri bir zamanda daimi tahribatçı olan zeval ve fena ve mütemadi tefrik edici olan mevt ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlûkatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu fevkalade bir şuur ve teessürle gördüm. Fıtratımdaki aşk-ı mecâzi bu hale karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda bir medar-ı teselli bulmak için yine bu Âyet-i Hasbiye'ye müracaat ettim. Dedi: "Beni oku ve dikkatle mânâma bak!" Ben de, Sûre-i Nur'daki اَللهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ilâ âhir... Âyetinin rasathanesine girip imanın dürbünüyle Âyet-i Hasbiye'nin en uzak tabakalarına ve şuur-u imani hurdebini ile en ince esrarına baktım, gördüm: Nasıl ki, aynalar, şişeler, şeffaf şeyler, hatta kabarcıklar güneş ziyasının gizli

ve çeşit çeşit cemâlini ve o ziyanın elvan-ı seb'a denilen yedi renginin mütenevvi güzelliklerini gösteriyorlar ve teceddüt ve teharrükleriyle ve ayrı ayrı kabiliyetleriyle ve inkısaratlariyle o cemali ve o güzellikleri tazelendiriyorlar ve inkisaratlariyle güneşin ve ziyasının ve elvan-ı seb'asının gizli güzelliklerini güzel olarak izhar ediyorlar. Aynen öyle de: Şems-i Ezel ve Ebed olan Cemil-i Zülcelâl'in cemâl-i kudsisine ve nihayetsiz güzel olan Esma-i Hüsnasının sermedi güzelliklerine aynadarlık edip cilvelerinin tazelenmesi için bu güzel masnûlar, bu tatlı mahlûklar ve bu cemâlli mevcudat hiç durmayarak gelip gidiyorlar. Kendilerine görünen güzellikler ve cemâller, kendilerinin malı olmadığını, belki tezahür etmek isteyen sermedi ve mukaddes bir cemâlin ve dâimi tecelli eden ve görünmek isteyen mucerret ve münezzeh bir hüsnün işaretleri ve alâmetleri ve lem'aları ve cilveleri olduğunu Risale-i Nur, pek çok kuvvetli delilleri ile tafsilen izah etmiş. Burada o burhanlardan üç tanesi kısaca gayet makul bir surette zikredilmiştir, diye beyana başlar.

Bu risaleyi gören herbir zevk-i selim ashabı hayrette kalmakla beraber, kendilerinin istifadelerinden başka, gayrılarının da istifadelerine çalışmayı lüzumlu buluyorlar.

Hususan ikinci burhanda beş nokta beyan ediliyor. Aklı çürük, kalbi bozuk olmayan herhalde takdir, tahsin ve tasvip ile "Maşaallah fetebarekallah" diyecek. Fakir ve hakir görülen vücudunu teâli ettirecek harika bir mucize olduğunu derk ve tasdik edecek.

Hafız Hüseyin

Fihrist : 2.Cild : Sua 5

Şua 5

Beşinci Şua

Risale-i Nur'un şuâlarının telifinden otuz beş sene evvel tab edilmiş olan Muhakemât-ı Bedîiyye'ye tetimme olmak üzere bir kısım müsveddesi yazılmış olan ve eşrât-ı sâatten bahseden bu Şuâ, ihtiva ettiği hakikatleriyle çok münkirlerin ağızlarını tıkamakta ve çok mülhidlerin kulaklarını çınlatmakta ve bir kısım ehl-i inkârın asırlardan beri İslâmın mazisine istihkârâne gönderdikleri nazarlarına mukabil, mazi-i İslâma hayretkârâne baktırmakta ve 1300 seneden beri her asırda yaşamış milyonlarla Müslümanların hisanlarında ve meclislerinde mütemadiyen medar-ı bahs olmuş eşrât-ı sâaten haber veren ihbârât-ı gaybiyeyi bu zamanda tebellür ettirerek istihsankârâne göstermekte ve çok insanların eğrilmiş akidelerini düzeltmekte ve istikbal hadisâtını hakikatııyla ve gayet ciddi ve latif bir üslup ile ve gayet doğru olarak hem pek ciddi bir surette ihbar etmekte ve yalnız, yanlış telakki edilmek ihtimalinden dolayı herkese gösterilmesine müsaade edilmeyerek mahrem tutulmakta olan gayet feyyaz bir risaledir.

Bu Şuâ فَقَدْ جَاءَ اَشْرَاطُهَا âyetinin bir nüktesi olmakla, beraber, bu zamanda akide-i müslimini vikâye ve şübehattan muhafaza için yazılmış olup, âhirzamanda vukua gelecek hadisata dair rivayet edilen hadislerin bir kısmının, -müteşâbihât-ı Kur'âniye gibi- derin mânâları bulunduğundan, bu gibi hadislerle ihbar edilen hadisat vukûa geldikten sonra وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيلَهُ اِلاَّ اللّٰهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ âyetinin beşaretiyle ilimde rüsuh sahibi olanlar te'vil ile anlarlar ve izhar ederler. O vakit mânâ-yı hadisin ihbar ettiği vak'a bilinebilir. Ve maksat ne olduğu anlaşılabilir.

Bu Şuâ bir mukaddime ile yirmi üç meseledir.
Mukaddime beş noktadır.

Birinci Nokta: İman ve sırr-ı teklif, ihtiyar dairesinde bir imtihan ve bir tecrübe olduğu için perdeli ve derin ve dakik ve tecrübeye muhtaç olan nazari meseleler, sırr-ı teklif bozulmamak; hem bir seviyede olmayan Ebu Bekir'lerle Ebu Cehil'ler birbirinden ayrılmak için elbette bedihi olamaz.

İkinci Nokta: Peygamber Aleyhissalatü Vesselâma bildirilen umur-u gaybiyenin bir kısmı tafsil iledir. Peygamber-i Zişan Aleyhissalâtü Vesselâm onlara karışamaz, Kur'ân ve hadis-i kudsiler gibi aynen tebliğ eder. Diğer kısmı icmal iledir. Tafsilât ve tasviratı Peygamber-i Zişana (A.S.M.) aittir. Hem hakaik-i imaniyeye girmeyen cüz'i hâdisât-ı istikbaliye nazar-ı Nübüvvette ehemmiyetli değildir.

Üçüncü Nokta: İki nüktedir.

Birincisi: Avam nazarında hakikat telâkki edilen ve vâkıaya mutabık zuhur etmeyen ve teşbihler ve temsiller suretinde vürud eden hamele-i arş ve hamele-i arz gibi hadislere dâirdir.

İkincisi: Bir cihette hususi bulunduğu halde külli ve âmm telakki edilen (meselâ; "Bir zaman gelecek, 'Allah, Allah' diyenler kalmayacak" diye varid olan) hadisler hakkındadır.

Dördüncü Nokta: Çok hikmetler ve maslahatlar için Rahmânirrahîm'in gizlediği mevt ve ecel muayyen olsa idi, yarı ömr-ü beşer gaflet-i mutlaka içinde ve daha sonraki ömrü dehşet-i mutlaka içinde geçecek idi. Hem başa gelen musibetlerin vakitleri muayyen olsa idi daha o musibetler gelmeden, gelip geçinceye kadar elem ve ızdıraplarını çektirecekti. Hem muayyen olmayan dünyanın eceli ve bilcümle mahlukatın mevtleri muayyen olsa idi, kurûn-u ulâ ve vustâ büsbütün gaflet içinde, kurûn-u uhrâ mezbahaya gider gibi pek dehşetli bir endişe ve pek müthiş bir elem içinde kalacaktı.

İşte zîşuur ve zevi'l-idrakin bu dehşetlerden kurtulması, hem dünya ve ukbâyı imar etmeleri, hem havf ve recâ ortasında hayatlarını idame etmeleri gibi daha bir çok hikmetler ve maslahatlar için rahmet-i İlâhiye mevt ve eceli ve musibetlerin vakitlerini gizli bırakmıştır.

Hem izn-i Rabbâni ile gaipten haber veren bir kısım ehl-i keşf لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ yasağına karşı hürmetsizlik etmemek için, keşfen müşahede ettikleri hadisat-ı istikbâliyeyi perdeli ve bir derece müphem olarak işaretlerle ihbar etmişler, hattâ kütüb-ü semâviye Peygamberimizden (A.S.M.) bahsettiği halde, bir derece perdeli olduğu için bir kısım ehl-i kitap te'vil edip, iman etmemiştir.

Fakat itikadât-ı imaniye böyle değildir. İtikadât-ı imaneyeye giren mesâil-i imaniyeyi tasrih ile tekrar ile ihbar etmek, hikmet-i teklifin muktezasından bulunduğu içindir ki, Kur'ân ve Tercüman-ı Zîşanı (A.S.M.) umur-u uhreviyeyi vâzıhan ve tekrar ile bildirmişlerdir.

Beşinci Nokta: Deccal asırlarına ait harikalardır. Peygamber-i Zişan (A.S.M.) Efendimiz ferman etmişler ki: "Deccal kırk günde dünyayı gezecek." Bu haber ile, deccal asrında tayyare ve şimendifer gibi süratli nakil vasıtalarının çıkacağını ve yine ferman etmişler ki: "Deccal öldüğü zaman şeytan İstanbul'da Dikilitaş'ta 'öldü' diye bağıracak, bütün dünya işitecek." Bu ihbar-ı Nebevi ile o zamanda radyo gibi ses nakleden gayet süratli nakil vasıtalarının keşfedileceği bildirilmiş.

Hem yine ferman etmişler ki: Deccalın yırtıcı rejiminin ve teşkil ettiği komitesinin ve kurduğu hükûmetinin ve şahs-ı mânevîsinin dehşetli icraâtının, İsevîlerde zuhur edecek hakiki bir din hakikat-ı Kur'ân'a iktida edip ittihad etmesiyle parçalanıp, mahvolacağını ihbar etmişler. Hem her iki deccalın asırlarındaki hadisât-ı acibeler, onların bahisleriyle alakadar olmasından onlardan südur edecek zannedilmiş. Hem bir kısım râvilerin yanlış ve hatâ içtihadları metn-i hadise karışmakla hadis zannedilerek, zuhur eden bir kısım vukuât-ı süfyaniye rivâyât-ı hadise muhalif gibi görünmüş. Hem her iki deccalın evsafları ayrı ayrı iken rivayetlerde iltibas olmuş. Hem büyük mehdinin vasıfları sabık mehdilere işaret eden rivayetlerle mutabık çıkmamasından o hadisler müteşabih hükmüne geçmiş olmasından ibarettir.

İkinci Makam

Bu makamın ihtiva ettiği yirmi üç mesele, istikbalden haber veren hadislere âittir. Bu hadislerin mânâları kısmen tefsir, kısmen te'vil, kısmen tabir edilmekle anlaşılır.

Yirmi üç meseleden Birincisi: Bu risale yazıldıktan hayli zaman sonra tevilini göstermiştir. "Süfyan bir su içecek, eli delinecek." Yani, bir nevi su olan rakı içecek ve çok israfâta girecek.

İkincisi: Âhirzamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında "Hâzâ kâfir" yazılmış bulunur.

Üçüncüsü: Âhirzamanın müstebid hâkimleri, hususan deccalın yalancı cennet ve cehennemleri bulunur.

Dördüncüsü: "Âhirzamanda 'Allah, Allah' diyecek kalmaz." Bu hadis-i şerif iki surette tevil edilmiştir.

Beşincisi: Âhirzamanda deccal gibi bir kısım şahıslar ulûhiyet dâvâ edecekler ve kendilerine secde ettirecekler.

Altıncısı: Fitne-i âhirzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefsine hakim olamaz. Bütün ümmet emr-i Peygamberi (A.S.M.) ile bin üçyüz seneden beri مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ وَ مِنْ فِتْنَةِ الْخِرِ الزَّمَانِ diyerek duâ etmişler.

Yedincisi: Süfyan büyük bir âlim olacak, ilmi ile dalâlete düşecek ve çok âlimler ona tabi olacak.

Sekizincisi: Deccalın dehşetli mânevî fitnesi İslâmlar içinde olacak ve o fitneden bütün ümmet istiâze edecek ve etmiş olacak.

Dokuzuncusu: Süfyanın vukûatı ve istikbale âit hadisâtı Şam'ın etrafında ve Arabistan'da tasavvur edilmesi. Ravilerin yanlış tevillerinin sebebi olduğu izah edilmiş.

Onuncusu: Eşhas-ı âhirzamanın tahribatçı olmalarıyla fevkalâde iktidarlarından bahsedilmiş.

On birincisi: "Âhirzamanda bir erkek kırk kadına nezaret edecek" denilmiş. Bu hadis-i şerifin bir kısım tevili Rusya'da görülmüş.

On ikincisi: Deccalın birinci günü bir sene, ikinci günü bir ay, üçüncü günü bir hafta, dördüncü günü bir gündür, denilmiş. Bu, deccalın, altı ayı gündüz, altı ayı gece olan, yani bir günü bir sene

olan kutb-u şimâliden çıkacağına, hem bir senede yapılacak icrâât bir günde yapacağına işaret edilmiş.

On üçüncüsü: İsâ'nın (A.S.) deccalı öldüreceği haberi verilmiş.

On dördüncüsü: Deccalın mühim bir kuvveti Yahudilerdir, deccala seve seve tabi olurlar. Bu rivayetin bir parça tevili Rusya'da çıkmış.

On beşincisi: Rivayet-i hadiste bir kısım tafsilâtı bulunan ve Kur'ân'da icmâlen bahsi geçen Ye'cüc ve Me'cüc hakkında olup, bu hadis müteşâbih olan hadislerden sayılmasıyla mânâsı hem tevil, hem tabir ile bilindiği ve onlar acâib-i seb'a-i âlemden olan Sedd-i Çin'e yakın, mukaddesâtı tanımayan anarşist Mançur ve Moğol ve bir kısım Kırgız ve Tatar kabileleri olduğu bildirilmiş.

On altıncısı: İsâ Aleyhisselâm, fevkalâde büyük ve minareden daha yüksek bir azamet ve heykelde bulunan deccalı öldürdüğü vakit, kendisi deccala nisbeten çok küçük bulunmasıdır. Bu hadis-i şerifin meâli, deccalın şahs-ı mânevîsi ile hakiki din-i İsevi'nin şahs-ı mânevîsi olarak tefsir edilmiş.

On yedincisi: Deccalın çıktığı gün bütün dünya işitir. Kırk günde dünyayı gezer, fevkalâde bir eşeği vardır.

On sekizincisi: "Ümmetim istikametle giderse ona bir gün var. Eğer istikametten ayrılsa ona yarım gün var" diye varid olan ve çok medar-ı bahs olmuş olan bu hadis-i şerife âhiret günlerinin bir günü dünyanın bir senesi olması cihetiyle İslâmiyetin yeryüzünde bin sene galibâne devam edeceğine mânâ verilmiştir. Ki, beş yüz sene Abbâsilerin sonuna kadar, beş yüz sene de Osmanlıların sonuna kadar devam etmekle bin sene tamam olmuş. Hem Abbâsilerin, hem Osmanlıların siyâsiyyûnları istikameti tam muhafaza edemedikleri için, her ikisi de beş yüz sene sonunda kendi vefatlarıyla bu hadis-i şerifin meâlini tasdik etmişlerdir, diye tefsir edilmiş.

On dokuzuncusu: Âhirzaman alâmetlerinden olup, Âl-i Beyt-i Nebevî'den çıkacak olan Hazret-i Mehdi (R.A.) hakkında ayrı ayrı rivayetler var. Bu rivâyâtın te'vili ile beraber büyük Mehdi'nin dört ehemmiyetli vazifesinin ve daha evvel gelip geçen küçük Mehdiler büyük Mehdinin bir kısım vazifelerini bir cihette icra ettiklerini ve Al-i Beyt kadar Şeriat-ı Muhammediye'yi (A.S.M.) ve hakâik-ı Kur'âniyeyi ve sünnet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) ihyâ ve ilân ve icrâ eden hiçbir nesil

olmadığı gibi, büyük Mehdinin Al-i Beyt'e mensup kumandanların başında İslâmiyetin kemal-i adaletini ve hakkaniyetini dünyaya gösterecek, âhirzamanda gelen başkumandanları olduğunu bildirmektedir.

Yirmincisi: Güneşin mağripten çıkacağı ihbar edilmiş. Hem zeminden zuhur edecek dâbbetü'l-arz garib tabir ile tefsir edilmiştir.

Bu geçen yirmi meseleye ilâve edilmiş üç meseleden;

Birincisi: Hem Hazret-i İsa (A.S.), hem her iki deccala 'Mesih' namı verilmesinin ve bütün rivayetlerde مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ denilmesinin hikmeti izah edilmiş.

İkinci Mesele: "Her iki deccalın harika icraatlarından ve fevkalâde iktidarlarından ve heybetlerinden ve bir kısım bedbaht insanların onlara bir nevi ulûhiyet isnat etmelerinden bahsedilmesinin sebebi nedir?" sualine dört vecihle verilen cevaptan;

Birinci Vecih: Her iki deccalın istibdat ve zulümde en büyük bir şiddet ve dehşetle hareket edecekleri, hem öyle bir zulüm ki, bir adamın yüzünden yüz köylü birden harap ve binler masumu tecziye ve tehcir ile perişan edecekleri beyan edilmşi.

Üçüncü Cihet: Her iki deccal gizli zındıka ve komünist komitesinin muâvenetini ve kadın hürriyeti perdesi altındaki bir komitenin yardımı ve daha başka aldatmak suretiyle elde edecekleri komitelerin müzâharetlerini kazanarak yapacakları gayet kolay olan tahripkârâne icraâtlarıyla şahıslarında harika bir iktidar görülmesinin sırları izah edilmiş.

Dördüncü cihet: İstidraca mazhar olan deccalın bütün bütün münkir olduğunu ve bu inkâr-ı mutlakadan çıkan bir cür'et ve cesaretle mukaddesata hücum edeceğini ve yapacağı tahribatın fevkalâde bir iktidar ve bir dehâ eseri zannedileceğini ihbar edip, kahraman ve mücahid bir ordunun ve dindar milletin ruhundaki nur-u iman ve meş'ale-i Kur'ân'la hakikat-ı hali göreceğini ve o çok dehşetli tahribatı tamire çalışacağını tebşir eder.

Üçüncü Mesele: Medar-ı ibret üç hadisedir.

Birincisi: Hazret-i Ömer'in (R.A.) deccalın suretine karşı gösterdiği hiddet ve adavete mukabil, deccalın Hazret-i Ömer'i (R.A.) senâkârane medh etmesidir.

İkincisi: İslâm deccalı kendisiyle alâkadar zannettiği ve içerisinde لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ âyeti bulunmasından وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ sûresinin mânâsını tekrar tekrar soracağını, halbuki bu sûrenin komşusu olan İkrâ sûresinde اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغَى cümlesi mânâsıyla o deccalın harekâtına ve cifrî makamıyla o deccalın tam tarihine baktığını ve insan ism-i umumiyesiyle de şahsından haber verdiğini ihbar etmesidir.

Üçüncü hadise: "İslâm deccalı Horasan taraflarından zuhur edecek" denilmiş. Bu rivayet, tefsir ile anlaşılmakla beraber, hem bu rivayet zamanında Türklerin vatanı Horasan olduğunu haber verir. Hem de medar-ı şükran bir kerameti ihbar eder ki, o İslâm deccalı İslâmiyetin bir kısmı şeâirine karşı yedi yüz sene müddet zarfında İslâmiyetin ve Kur'ân'ın elinde şerefşiâr, bârikaasâ bir elmas kılıç olan Türk milletini ve Türkçülüğü muvakkaten istimal edeceğini ve fakat tam muvaffak olamayarak, geri çekileceğini ve kahraman ordu, dizginlerini onun elinden kurtaracağını rivayetler haber veriyor diye beşaret verir.

Hüsrev

Fihrist : 2.Cild : Sua 6

Şua 6

Altıncı Şua

Bu risale, namazdaki teşehhüdde bulunan اَلتَّحِيَّاتُ اَلْمُبَارَكَاتُ اَلصَّلَوَاتُ اَلطَّيِّبَاتُ للهِ ilâ âhir. Kelimelerinin hem mühim bir nevi tefsiri ve hem onun iki noktasına gelen iki mühim suale gayet güzel ve mühim bir cevaptır.

Birinci sual: "Teşehhüdün mübarek kelimatları Mi'rac Gecesinde Cenab-ı Hak ile Resûlünün bir mükâlemeleri olduğu halde namazda okunmasının sırr-ı hikmeti nedir" demelerine karşı, her mü'minin namazı onun bir nevi mi'racı hükmünde olduğunu ve o huzura lâyık olan kelimeler ise Mi'rac-ı Ekber'de söylenen kelimeler olduğundan onları namazda zikretmekle o kudsi sohbet tahattur edileceğini ve o tahatturla o kudsi kelimelerin mânâları cüz'iyetten külliyete çıktığını ve Resul-i Ekrem (A.S.M.) Cenab-ı Hakka karşı selâm yerine اَلتَّحِيَّاتُ للهِ demesini ve Cenab-ı Hak tarafından Resul-i Ekrem'e (a.sm.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ

demesi gelecek ümmetinin herbiri her günde lâ-akal on defa olsun

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ

demelerine âmirâne iş'âr olduğunu ve Resul-i Ekrem (A.S.M.) o selâma karşı

اَلسَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ

demesi, muazzam ümmetinin selâm-i İlâhiyi temsil eden İslâmiyete mazhar olmasını ve mü'minler ortasında

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ .. وَ عَلَيْكَ السَّلاَمُ

demelerini râciyâne, dâiyâne Cenab-ı Haktan istediğini ifade ve ihtar olduğunu ve o sohbette Cibril-i Emin tarafından şehadet getirildiğinden bütün ümmet kıyamete kadar böyle şehadet edeceğini mübeşşirâne işaret edip, müjde verir.

İkinci sual: Teşehhüd âhirinde

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيمَ

deki teşbih, teşbihlerin kaidesine uygun gelmiyor. Çünkü Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, İbrahim Aleyhisselâmdan daha ziyade rahmete mazhardır. "Bunun sırrı nedir? Hem bu salâvatın teşehhüde tahsisinin hikmeti nedir? Hem aynı duâyı eski zamandan beri bütün ümmet her namazda tekrar etmelerinin sırr-ı hikmeti nedir?" suallerine karşı üç cihetle gayet mühim ve nurânî bir cevap verir.

Birinci cihet: Gerçi Hazret-i İbrahim (A.S.) Hazret-i Muhammed'e (A.S.M.) yetişmiyorsa da, fakat Onun âli enbiyâ olduğunu ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âli ve evliyâ olduğunu, evliyâ ise enbiyâya yetişmediğini ve âl hakkında bu duanın parlak bir surette kabul olduğunu ve Âl-i Muhammed'den (A.S.M.) yalnız iki zâtın, yani Hasan ve Hüseyin'in (R.A.) nesillerinden gelen ve

عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَاَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ

hadisine mazhar olan ve ekser tarîklerin reisleri bulunan büyük zâtlar hakkındaki bu dâimî duânın makbul olduğunu gösterir.

İkinci cihet: Bu tarzdaki salavâtın vech-i tahsisi ve hikmeti ise, insanın en mükemmeli ve en nurânisi olan enbiya ve evliyâ kâfile-i

kübrâsının açtıkları yolda ve şaşırmaları mümkün olmayan o cemaat-ı azimeye o sırat-ı müstakimde iltihak ve refakat ettiğini tahattur etmekle şübehât-ı şeytâniyeden kurtulacağını ve bu kafilenin, bu kâinat sahibinin en mükemmel masnûu ve makbul dostları olduklarına şâhid, dâima mu'cizeler ile onlara muâvenet-i gaybiye gelmesi ve muârızlarına her vakit musibet-i semâviye inmesi olduğunu ve Fatiha'da

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

o kafile-i nûrâniyeye baktığı gibi

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لاَ الضَّالِّينَ

muarızlarına baktığını parlak bir surette gösterir.

Üçüncü cihet: Verilmesi va'dolunan Makam-ı Mahmud gibi birşeyin mükerreren duâ ile istenilmesi ise, istenilen Makam-ı Mahmud olduğuna göre, o bir uç olup, onun istenilmesiyle âlem-i bekâ ve haşirden sonra Cennet gibi mühim şeylerin verilmesine haşr-i ekberde Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma verilecek Makam-ı Mahmud'un umum ümmete şefaat-ı kübrâ olacağına bir işaret ve bir müjde olduğunu ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ümmetinin saadetiyle pek alâkadar olduğundan, ümmetinin, salavât ve rahmet ve duâlarına ihtiyaç gösterdiğini parlak bir surette beyan eder.

Bu risale, ehl-i imanın muttaki kısmına Mi'rac-i asğar olan namazda Cenab-ı Hakka yakışır bir tarzı gösterdiğinden, her vakit mütâlaa edip o tarzı bulmaya gayret etmeleri lâzım olduğunu bildirirr büyük bir hazine-i esrardır.

Küçük Ali

Fihrist : 2.Cild : Sua 7

Şua 7

Yedinci Şua

Âyetü'l-Kübrâ ve Asâ-yı Musa ve otuz üç mertebeli bir mirkat-ı hakikat namlarını alan ve Risale-i Nur hakikatlarının bir hülâsası ve bir fihristesi ve şu Kur'ân-ı mücessem-i kâinatın gayet parlak tevhid burhanlarının bir küçük mecmuası, hem âlem-i şehadet künûzünün gayet büyük bir dürbünü ve bir projektörü, hem âlem-i gaybın âlem-i şehadette gayet mükemmel bir rasathânesi hem Nakkaş-ı Ezelinin kâinat içinde esmâ ve sıfatının mazhar-ı etemmi halkettiği, hem küçüklüğü ve hakaretiyle beraber mahlûkat üstünde en yüksek bir mevki ve en mümtaz bir makam verdiği, hem bütün kâinatı istiâb edecek bir kabiliyette olarak yarattığı şu acz-i mutlak ve fakr-ı mutlak içinde çırpınan biçare insanın vazife-i fıtriye-i hakikiyesini öğreten ve kemâlâta ulaştıran bir mecmua-ı hakâikı. Hem dalâlet ve zulümât içinde yakîn-i imâniyi kazandıran bir vesile-i hidayeti; hem kulûb-u ehl-i imanı nur-u imanla dolduran bir hazâin-i nimeti; hem kulûb-u ehl-i kemali şükûfe-i gûnâ-gûn ile süsleyip tezyin eden bî-nazir bir keşşâf-ı hadâiki olan bu kıymettar risale kıymet ve ehemmiyetini gösteren bir ifade-i meramla başlayarak (bir Mukaddeme) ve (iki makama) inkısam etmiştir. Mukaddemesi dört mesele-i mühimmedir. Birinci Makamı Âyetü'l-Kübrâ'nın Arapça tefsiridir. İkinci Makamı Birinci Makamın burhanlarının ve tercümesinin ve meâlinin beyanıdır.

Mukaddeme

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلاَّ لِيَعْبُدُونِ

âyetini tefsir eder. İns ve cinnin dünyaya gelmelerindeki hikmet ve gayenin üssü'l-esası Hâlık-ı Zülcemâl'i bilmek ve Ona ubûdiyet edip, mühabbet etmek olduğunu beyanla, yakîn-i imanîyi sarsan iki vartayı (Dört Mesele) içinde izahe der.

Birinci Vartanın Birinci Meselesi: Nefiy ve ispat mesâilini, ikincisi imanın mâhiyeti ile küfrün mahiyetini ve itikâdât-ı küfriyenin iki kısım olduğunu ve ikincisinin de iki kısım olduğunu ve bu ikinci kısmın da nefy meselesinin iki kısma ayrıldığını, pek inceliklerle ve çok güzelliklerle iknâ eder bir surette izah eder.

İkinci Vartanın Birinci Meselesi: Azamet-i Kibriyâ ve nihayetsizlik cihetiyle gelen cehl ve gurur içindeki dalâletin gayr-ı mâkuliyetini ve imandaki mâkuliyeti; hem Azamet-i Kibriyâ'nın imanda hadsiz mertebeler bulunmasına sebep, hem bir vesile-i ihticab olduğunu; ikinci meselesi, imânî mesâilin fevkalâde azametini çok kolay kabul ettiren burhanları zikreder.

Birinci Makam: تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ ilâ âhir. Âyet-i Kübrâ'nın Arapça olarak tefsiri olup, ikinci makamın mertebelerinin nihayetlerine kısmen dercedilmiş olmakla müstakil yazılmamıştır.

İkinci Makam: İki Bâb'a ayrılan otuz üç mertebedir.

Birinci Bab

Vâcibü'l-Vücud'un vücûduna delâlet eden on dokuz mertebedeki berahin-i ulûhiyeti gösterir.

Birinci Mertebede, semâvâttaki burhanlardan, ikincide; cevv-i âsumânda, üçüncüde; küre-i arzda, dördüncüde; deniz ve nehirlerde, beşincide; dağ ve sahralarda, altıncıda; üç büyük külli hakikatı gösteren eşcar ve nebatâtta, yedincide; üç muazzam hakikat müşahede edilen hayvanât ve tuyûr âleminde, sekizincide; hak olduklarına dair dokuz hüccet serdedilen enbiyaların meclislerinde, dokuzuncuda; hadsiz muhakkiklerin dershanelerinde, onuncuda; milyonlar mürşidlerin zikirhanelerinde, on birincide; bînihaye melâikelerin lisanında, on ikincide ve on üçüncüde; âlem-i berhaza giden hadsiz ukul-ü müstakime ve kulûb-u münevvere ashabının ittifakında, on dört ve on beşincide; beş hakikatle sübût ve hakikatı ifade edilen vahiylerde ve vahiyden farklı olup mahiyeti ve neticesi dört nurdan terekküp ettiği izah edilen sadık ilhamlarda, on altıncıda;

Muhammed-i Arabi'nin (A.S.M.) kıymet ve hakkâniyetini ve ihbârâtının doğruluğunu gösteren hadsiz delillerden dokuz külli delilinde ve dokuzuncu delilin aldatmaz ve aldanmaz üç icmâ'ında, on yedincide; Kelâmullah olan Kur'ân'ın azametine münasip iki büyük hakikatında, on dokuzuncuda; Esmâ-yı Hüsnâ'da zahir ve bariz görülen iki büyük hakikatla, pek geniş bir surette berahin-i ulûhiyyeti izah eder.

İkinci Bab

Berahin-i vahdâniyete dâir üç menzil olup, herbir menzil üç-dört hakikatı muhtevidir.

Birinci Menzil: Kâinatı baştan başa istilâ eden dört hakikattır.

Birincisi: Şirk ve küfrü reddeden ulûhiyet-i mutlaka hakikatıdır. *İkinci hakikatta* şirk ve küfrü tardeden Rubûbiyet-i mutlaka hakikatıdır. *Üçüncü hakikat;* hiçden vücud veren ve şirkin imkânsızlığını gösteren kemalât hakikatıdır. *Dördüncü hakikat;* şirkin vücudunu hiçlik ve yokluk vadilerine atan hakimiyet-i mutlaka hakikatıdır.

İkinci Menzil: Azamet-i Kibriya ve âsâr-ı İlâhiye menzili olup, beş hakikat-ı muhitadır.

Birincisi: Şirki kökünden kesip, imha eden azamet-i kibriyâ hakikatıdır.

İkincisi: Hikmet ve irade, mazharların adem-i kabiliyetlerinden başka tahdit altına alınmayan ve berâhin-i vahdâniyetin hadsiz nüktelerinden üç âyetin üç nüktesiyle ispat ve izah edilen ef'âl-i Rabbâniyeyi muhîta hakikatıdır.

Üçüncüsü: Mevcudatın icatlarında görülen bu sürat içindeki kesret ve bu mükemmel intizam içindeki suhûlet ve bu hüsn-ü san'at içindeki imtiyaz; ve bu mebzuliyet içindeki kıymettarlık hakikat-ı mutlakasıdır ki, ehemmiyetine binâen on üç basamakta on üç sırrına işaret edilecek iken iki kuvvetli mücbir mani sebebiyle birinci ve ikinci sırlarından başka yazılmamıştır.

Birinci sırrı: Zati olan birşeye zıddiyetinin müdahalesinin muhaliyetidir. İkinci sır: Nuraniyet ve şeffafiyet ve itaat sırlarının izahıdır.

Dördüncüsü: Saniin vahdaniyetini ilân eden zuhur ve vücud-u eşyada görülen cihet-i vahdet hakîkatıdır.

Beşincisi: Kâinatın mecmuunda ve herbir mevcudunda müşahede edilen intizam-ı ekmel hakîkatıdır.

Bu beşinci hakikattan sonra âhirzamanda gelen mütekkeliminden ve ilm-i Kelâm ulemasından bir zâtın hakâik-ı imaniyeyi delâil-i akliye ile hem kemal-i vuzuh ile ispat edeceğine dair ehl-i keşfin ihbârâtını, hem "Bütün tarikatların müntehâsı hakâik-i imaniyenin inkişafıdır" diyen Müceddid-i Elf-i Sâni Ahmed-i Farukî'nin (R.A.) bu kelâmını, hem تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ hadis-i şerifinin meâilini ifade ve ispat eden üç hakikat-ı mühimme derc edilmiştir.

Üçüncü Menzil: Bu menzil Tevhid hakikatlarından dört hakikat-ı muhita ile ışıklandırılmıştır.

Birincisi: Bütün mevcudatı hadsiz muntazam suretler ile basit bir maddeden açan fettâhiyet hakikatıdır.

İkincisi; zemin yüzünü rahmetin had ve hesaba gelmeyen hediyeleriyle dolduran Rahmâniyet hakikatıdır.

Üçüncüsü; gayet muazzam ve pek süratli ecram-ı semâviyeden tutun, gayet karıştırıcı unsurlara varıncaya kadar herşeyde hükmünü yürüten müdebbiriyet ve idare hakikatıdır.

Dördüncüsü; zeminin yüzünü istilâ eden zîhayata ve denizlerin içlerini dolduran zîruha ve semâvâtın yüzünü şenlendiren tuyûra varıncaya kadar bütün mahlûkatın rızıklarını basit bir kuru topraktan veren ve herbirine şefkat edip, merhamet eden Rahimiyet ve Rezzâkıyet hakikatıdır. **(Haşiye)**

Haşiye: Bu azametli risale baştan nihayete kadar âlem-i gaybdan gelen ve âlem-i şehâdete uğrayan ve âlem-i âhirete gitmekte olan şu insan kütlesinin herbir ferdinin şu dünya misafirhanesinde muvakkaten oturtulmuş bir âhiret yolcusu ve âlem-i

ebediyeye gidecek bir seyyah olduğunu izah etmekle beraber, herbir seyyahın bizzat cism-i mânevîsinin elinden tutarak otuz üç mertebede zikrettiği berâhin-i ulûhiyet ve delâil-i vahdaniyette gezdire gezdire ve tefeyyüz ettire ettire öyle bir iman-ı tahkîkî sahibi eyler ki, bütün ehl-i küfür dünyası küfür ve dalâlet fabrikasından çıkmış bir tek bomba olup patlasa, Lillahi'l-hamd ve'l-minneh, o mü'minin imanından zerre kadar birşeyin eksildiği görülmez. Belki de Ashâb-ı Kehf'in kendilerini dinlerinden çıkarmak için çalışan padişahlarına dedikleri gibi; "Ey melik, âgâh ol! Ne yaparsan yap, senin icbar ve ısrarınla biz ne söylersek siz, inanmayınız. Bizler dinlerimizi tebdil ediciler değiliz" dedirtir.

Hüsrev

Sevgili üstadıma ve mübarek kardeşlerime bir i'tizârım var. Hakkıma isabet eden bu ehemmiyetli ve kıymetli Risale ile diğer azametli risaleleri cehlim ve istidatsızlığım neticesi lâyık oldukları gibi yazamadığımdan, her vakit ellerinden öpüp, hayır duasına el açtığım sevgili üstadım veyahut mübarek kardeşlerim nasıl münasip görürlerse öylece tebdil edebilirler. (Haşiye)

Kusurlu Kardeşiniz

Hüsrev

Haşiye: Gayet güzel ve münasip gördük ve yazdık. Bin bârekallah.

Fihrist : 2.Cild : Sua 8

Şua 8

Sekizinci Şua

Bu Şuâ, İmam-ı Ali'nin (R.A.) Kaside-i Celcelûtiye'sinde üçüncü bir kerameti olarak Risale-i Nur'un en nâmdar risalelerini sekiz remiz ile gösterdiğine dairdir.

Birinci Remiz: Risale-i Nur'u tasrih eden تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً fıkrasından sonra Süryâni lisanıyla Esmâ-i Hüsnâ'dan istimdât ve suver-i Kur'âniye ile münâcâtında tam otuz üç sûre ile Risale-i Nur'un mebdeî ve çekirdeği olan Otuz Üç Söz'ün adedine garip ve manidar işaret ettiğini ve yirmi dokuzuncu mertebede وَالشَّمْسُ كُوِّرَتْ ile kıyamet ve haşri ispat eden ve harika hüccetleriyle iştihar eden ve gözle görünen bir kerametle meydana çıkan Yirmi Dokuzuncu Söz'e makam ve mânâ itibariyle kuvvetli bir tarzda ve hiçbir itiraza ve vesveseye meydan bırakmayarak parmak bastığını; hem otuzuncu mertebede وَ بِالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا kısmıyle, Otuzuncu Söz nâmındaki Hazret-i İmam-ı Ali'nin (R.A.) meslek ve ahvâl-i ruhiyesinin rûhu olan ahkâm-ı Kur'âniye ve kudret-i Rabbâniyeyi ispat ve maddiyyûnları susturan Zerrât Risalesine kuvvetli bir müşâbehet-i mânâ ile işaretini ispat eder. Hem Otuz Birinci Mertebede وَ النَّجْمِ اِذَا هَوَى cümlesiyle sarahata yakın bir tarzda Mirac-ı Ahmedîyi (A.S.M.) delail-i akliye ile gayet makul ve kat'i bir surette ispat eden Otuz

Birinci Söz'e hem sûre-i اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ den iktibas ederek Otuz Birinci Mertebenin akabinde tekrar edilen وَ بِاِقْتَرَبَتْ لِىَ اْلاُمُورُ تَقَرَّبَتْ fıkrasiyle Otuz Birinci Sözün zeyli olan Şakk-ı Kamer risalesine sarahata yakın işaretini gösterir.

Hem Otuz İkinci Mertebede وَ بِسُوَرِ الْقُرْاٰنِ حِزْبًا وَ اٰيَةً kısmıyla zerreden şemse kadar âlem-i asğar ve âlem-i ekberden şirki tard edip tesis-i ahkâm-ı Kur'âniyeyi ve rabıta-i din-i Muhammediyi (A.S.M.) bina eden ve kuvvetli bir i'câz-ı Kur'ânî olan Otuz İkinci Söze işaretini ispat eder.

Hem Otuz Üçüncü Mertebede وَاَسْئَلُكَ يَا مَوْلاَىَ بِفَضْلِكَ الَّذِى .. عَلَى كُلِّ مَا اَنْزَلْتَ kelamıyla Otuz Üç adet Mektubat'a işaret eder.

İkinci Remiz: Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.) Mektubat'a işaretten sonra Lem'alar işareti içinde Şuâlar'a da bakarak

وَ بِاْلاٰيَةِ الْكُبْرَى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ

deyip Kur'ân'ın Âyetü'l-Kübrası olan

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَاْلاَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

âyetinin hakîkat-ı kübrâsını ve tefsir-i ekberini gösteren tevhid ve vahdaniyyet-i İlâhiyeyi kat'i burhanlarla ilân eden ve bütün Risale-i Nur'un mârifet aynasında gösterip o cihette Risale-i Nur'un fihriste-i

ekberi olan ve ehl-i dünya ve ehl-i fennin son ve en yüksek bildikleri ve buldukları ve çok müşkilat içinde ve dâr bir mevkide eflâkı seyreden dürbünlerine mukabil çok geniş mevkilerde müşkilatsız az bir tefekkürle seyr-i eflak ettiren bir mânevî dürbîn-i Kur'âniyye ve her yerde su çıkarıp içiren Âsâ-yı Mûsa namını alan ve Âyetü'l-Kübra risalesi olan Yedinci Şuâ'ya işaretini ispat edip gösterir.

Hem onuncu mertebe-i tâdâdında kıyamet ve leyle-i Beraete bakan

وَبِسُورَةِ الدُّخَانِ فِيهَا سِرًّا قَدْ اُحْكِمَتْ

deyip mânâ-yı işarisiyle bu zamanın dumanlı karanlıklarını izâle eden ve leyle-i Beraet'in bir kandili hükmünde olan Onuncu Söze işaretini gösterir.

Hem On dokuzuncu sûre olan Suretü'n-Nur'a bakıp

بِسِرِّ حَوَامِيمِ الْكِتَابِ جَمِيعِهَا .. عَلَيْكَ بِفَضْلِ النُّورِ يَا نُورُ اُقْسِمَتْ

fıkrasıyla Risalet-i Muhammediyeye (A.S.M.) dair olan On Dokuzuncu Söze ve Mucizat-ı Ahmediyeyi (A.S.M.) yakinen, belki bilmüşâhede sikke-i icaziyle gösteren On Dokuzuncu Mektub'a, Sûre-i Nur'daki âyet-i nurun Zât-ı Muhammediye ile (A.S.M.) hususiyeti münasebetiyle o mertebelerde o risalelere baktığını gösterir.

Üçüncü Remiz:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً .. تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرًّا تَنَوَّرَتْ

بِنُورِ جَلاَلٍ بَازِخٍ وَ شَرَنْطَخٍ .. بِقُدُّوسِ بَرْكُوتٍ بِهِ النَّارُ اُخْمِدَتْ

fıkralarıyla Risale-i Nur'un üç mühim sırrını beyan ile Risale-i Nur'un başında mührünü gösterir.

Dördüncü Remiz: Yirmi beşinci mertebede بِتَمْلِيخِ آيَاتٍ شَمُوخٍ تَشَمَّخَتْ deyip, âyât-ı Kur'âniyenin i'câzlarını beyan ve Kur'ân'ın kırk vecihle mu'cize olduğunu ispat eden Yirmi Beşinci Söz'e işaretini, hem yirmi altı ve yirmi yedide اَبَازِيخَ بَيْذُوخٍ وَ ذَيْمُوخٍ بَعْدَهَا deyip Yirmi Yedinci Söz'ü ve Sahabeler hakkındaki mühim zeylini irade ettiğini ve işaretini gösterir.

Beşinci Remiz:

بَدَئْتُ بِبِسْمِ اللّٰهِ رُوحِى بِهِ اهْتَدَتْ اِلَى كَشْفِ اَسْرَارٍ بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

Der. Sözler'in fatihası olan Birinci Söz namındaki Bismillah risalesine, hem

بِوَاحِ الْوَحَا بِالْفَتْحِ وَالنَّصْرِ اَسْرَعَتْ

fıkrasıyla fütuhât-ı İslâmiyeden gaybi haber veren ve bir kısım esrar-ı huruf-u Kur'âniyeyi beyan eden "Rumuzât-ı Semâniyye" namındaki sekiz küçük risalelere işaretini ispat eder.

Altıncı Remiz: On iki Süryani isimlerine, bidâyette iştihar ve intişar eden ve On İki Söz namında on iki küçük risalelere, sâir sarih ve kat'i işaret ve delil ve emare ve karinelerin delâletiyle bu süryani isimlerin bu küçük risalelere işaretini gösterir.

Yedinci Remiz:

وَ بِالْاٰيَةِ الْكُبْرَى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَتْ .. وَ بِحَقِّ فَقَجٍ مَعَ مَخْمَةٍ يَا اِلَهَنَا
وَ بِاَسْمَائِكَ الْحُسْنَى اَجِرْنِى مِنَ الشَّتَتْ

cümlesiyle Otuzuncu Lem'a olan altı Nükte-i Esmâ risalesine; hem حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَ تَشَامَخَتْ kelimesiyle Otuz Birinci Lem'a'nın birinci Şuâı olan ve otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin Risale-i Nur'a işaretini ispat eden ve birer mu'cize-i Kur'âniye hükmünde bulunan risaleye işaretlerini gösterip, ispat eder.

Sekizinci Remiz: Evvelâ iki sual-cevap ile mühim bir hakikatı beyan eder. Şöyle ki:

Bütün kıymettâr kitaplar içinde Risale-i Nur'un Kur'ân'ın işârât ve iltifatına ve evliyâ-i izâm'ın takdir ve tebşir ve tahsisine vech-i ihtisasını; Hem Risale-i Nur'un bilfiil harikulâde olarak bu asr-ı zulmet ve vahşet ve dehşette düşmanlarına karşı mukavemeti ve resâneti ve mü'minlere karşı şefkat ve himayeti ve talebelerine iksir-i nûr ve veraset-i nübüvvetle harika bir surette hakikat tedrisi ve ilim ihdâsı ve Muhyi ismine mazhariyetle ölü kalblerin dirilmesi Risale-i Nur'un bir kerameti ve bizlere ve ehl-i imana bir ikram-ı İlahi ve bir in'âm-ı Rabbanî olduğundan izharı tahdis-i nimet olduğunu delilleriyle ispat ve beyan edip, hususi kanâatinden tevellüd eden çok emareler ve karinelerden üçüncü zikirle keramet-i Aleviyeyi tasdik ve temhir edip, hâtime verir.

Otuz Birinci Mektup'un Otuz Birinci Lem'a'sının otuz bir meselesinden Birinci Meselesi:

اَلْخِلاَفَةُ بَعْدِى ثَلَثُونَ سَنَةً hadis-i şerifinin ihbar-ı ğaybi nev'inden tarihçe musaddak beş lem'a-i i'câziyesini beyan etmekle, Lisânü'l-Ğayb ve Habib-i Rabbi'l-Âlemin ve Seyyidi'l-Murselin ve Fahrü'l-Âlemin'in kısacık bir kelâmında beş lem'a-i i'câzı

bir mirsad-ı tefekkür olarak göstermekle, sâir cevâmiü'l-kelâm olan hadislere nazarı çeviren mu'ciznümâ bir meseledir.

رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ مِنَّا بِحَقِّ فُرْقَانِكَ الْحَكِيمِ وَ بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ الْاَكْرَمِ وَ بِحَقِّ اَسْمَائِكَ الْحُسْنى وَ بِحُرْمَةِ اَسْمَائِكَ الْاَعْظَمِ وَ بِحَقِّ رِسَالَةِ النّورِ يَا اِلٰهَنَا يَا رَبَّنَا يَا خَالِقَنَا فَاعْفُ عَنَّا كَمَا يَلِيقُ بِعَفْوِكَ بِكَرَمِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ وَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Hafız Ali
(Rahmetullâhi Aleyh
Rahmeten Vâsiaten)

Fihrist : 2.Cild : Sua 9

Şua 9

Dokuzuncu Şua

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّموَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

ilâ âhir.. âyetine, otuz sene evvel başlanıp, görülen lüzum üzerine ve haşri inkâr eden ehl-i dalâlet ve ilhadın çoğalmasıyla ve tevfik-i Rabbâni ile otuz sene sonra semavi âyât-ı kübrânın âyâtından birinci âyet olan

فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِى الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ferman-ı İlâhsinin iki parlak ve çok kuvvetli hüccetleri ve tefsirleri bulunan Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Söz'lerle münkirleri susturdu.

Hem o iki risale iman-ı haşrînin hücum edilmez iki metin kal'ası olduğunu mukaddemesiyle te'yid etmekle beraber, iki noktadan birinci noktada dört delil ile iman-ı haşrînin vücudiyle Cenneti tebşir eder. Ve yine iman-ı haşrîyi inkâr edenlerle Cehennemin vücudunun hakkaniyetini bildirir.

İkinci Nokta: Hakikat-ı haşriyenin hadsiz burhanlarından ve sâir erkân-ı imâniyeden gelen şehadetlerin hülâsasından çıkan bir burhanı gayet muhtasar bir surette beyan etmekle, bütün enbiyâ ve

asfiyâ ve evliyâlarla ve kütüb-ü mukaddese ile hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde dâr-ı âhiretin vücudunu ve beka-i ruhun kat'iyetini ve mahz-ı hak ve hakikat oldukları izah eder ve güneş gibi izhar eder.

Bu Dokuzuncu Şuâ haşrin ispatında o kadar harika ve kat'i ve kuvvetlidir ki, en muannidi dahi tasdike mecbur eder ve etmiş ve ediyor ve edecek inşaallah.

Risale-i Nur Talebelerinden
Tâhirî ve Abdullah Çavuş

Fihrist : 2.Cild : Sua 10

Şua 10

Onuncu Şua

Fihriste risalesinin ikinci kısmıdır

Risale-i Nur'un umum fihristesi iki risalede cem olunmuştur. Bunlardan birincisi "On Beşinci Lem'a" dır ki; Risale-i Nur'un Sözler'i, Mektubat'ı

ve On Beşinci Lem'a'ya kadar olan risalelerin fihristeleri olup, bu lem'ada toplanmıştır. On Beşinci Lem'a'dan itibaren Lem'alar ve Şuâlar'ın fihristeleri ise bu Onuncu Şuâ'dadır.

On Beşinci Lem'a namındaki Risale-i Nur'un birinci kısım fihristesini Üstadımız Risale-i Nur eczalırının mevzularına ve kısmen gayelerine işaret ederek telif etmişler. Âdeta hülasa edilen hablar nev'inden büyük bir eczahanedeki ilâçların listesini gösteren bir fihrist olarak yazmışlardır.

İkinci kısım fihristte ise yine Onuncu Şuâ namıyla Risale-i Nur'un Isparta havalisindeki has şakirtleri tarafından kaleme alınmış ve herbir Nur şakirdi kendi aynalarının kabiliyet ve renklerine göre o risalelerden tecelli eden envârını satırlara aksettirmeye çalışmışlardır. Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin birer ferdi bulunan bu kahraman, fedakâr, mümtaz nur şakirtleri bu Fihriste ile nesl-i âtî için en kıymettar eserlerden birisini bırakmışlardır.

Bu Fihriste Risalesi gayet ehemmiyetlidir. Çünkü çeşit çeşit mânevî marazlara müptelâ bu asır insanlarına lûtfedilen ve kevser-i Kur'ânîden akan muslukların adedi ve eczahâne-i Kur'âniyedeki tiryak ve panzehir dolaplarının sayısı yüz otuza bâlîğ olmaktadır. Herbir dolapta çok kavanozlar vardır. Yani herbir Risale bir ecza dolabı ve o risalelerdeki "nokta, nükte, işaret, reşha, pencere, basamak, hakikat, mevkıf ve meseleler" diye verilen isimler, o çok muhtaç olduğumuz ilâç kavanozlarıdır.

Hakikate susamış ve bu zamanın dalâlet tehlikelerinden kurtulmak isteyen ve hikmet-i Kur'âniyeye muhalif olan felsefe ile yaralanan ve nefis ve şeytanın türlü türlü iğfâlâtlarına kapılmış mânevî hastalar, bu eczahanede kendi hastalıklarına en münasip ilacı almak için ya bütün eczahâne-i Kur'âniyenin dolaplarını ve o dolapların içlerindeki kavanozları birer birer arayacaklar, bulacaklar; veyahut eczahane-i Kur'âniyedeki bütün dolapların numaralarını ve her dolabın içindeki kavanoz âdetlerini ve o kavanozların içindeki tiryak ve macun ve panzehirleri gösteren bir listesini elde edecekler. İşte bu çok kıymettâr Fihriste'nin gördüğü vazîfelerden birisi de budur.

Fihrist : 2.Cild : Sua 11

On Birinci Şua

Denizli hapishanesinin bir meyvesi ve bir hatırası ve o hapsin beş gününün mahsulü olan bu risale on bir meseleyi ihtiva edip, bu parlak meseleler imanı dalâlet karanlıklarından kurtarıp ahlâkı tam düzeltmekte ve herbir mesele bir kitabın hakikatlarını tazammun etmektedir.

Birinci meselesi: Mahpuslara gayet büyük bir teselli verip, farz namazlarını kılmakla ve diğer günahlardan tevbe etmekle o hapis, hapse sebebiyet veren hatalara bir keffâret olup, o hataları affettirmesi ve hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ve hapislerin hapishanede geçen bütün saatlerinin ibadet hükmüne geçmesi hakikatını bildirmekle tam teselli verir.

İkinci meselesi: Bu dünyanın fani olduğunu ve bütün zîhayatın kafile kafile arkasında kabre sevkedildiklerini ve bu sevkiyatın ya idam-ı ebedi veyahut saadet âlemine giden bir terhis tezkeresi olduğunu gayet parlak misallerle Medrese-i Yusufiye'deki mahpuslara ispat ettiği gibi, bütün âlem-i İslâma ilân edip, ispat etmiştir.

Üçüncü meselesi: Üstadımız, Eskişehir hapsi Medrese-i Yusufiyesinin penceresinden, bir cumhuriyet bayramında oturup bakarken karşısındaki lise mektebinin kızlarının gülerek raksettiklerini görmüş, o zaman mânevî bir sinema ile o rakseden kızların elli sene sonraki vaziyetlerini müşâhede ederek, onlardan kırk-ellisinin elli sene sonra kabirde toprak olarak azap çektiklerini ve on tanesinin yetmiş-seksen yaşında çirkinleşerek, gençliklerinde iffetlerini muhafaza etmediklerinden herkesin nefret nazarlarını kendi üzerlerine çektiklerini Üstadımız görür, onların o acınacak hallerine gözlerinden yaşlar akıtarak ağlar ve bu ağlayışını bir kısım hapis arkadaşları merak edip sorarlar. Üstadımız da gayet açık deliller ve

kuvvetli misallerle ehl-i dalâlet ve sefahetin şimdiki şu gayr-ı meşrû keyiflerini ve eğlencelerini, elli sene sonraki istikbal hadisâtını gösteren bir sinema bulunsa, onların bu gülmelerine ve bu gayr-ı meşrû keyiflerine nefretler ve teellümlerle ağlayacaklarını izah etmiş. Ve karşısına çıkan ve sefahet ve dalâleti tervic eden insî ve bir şeytan gibi olan şahs-ı mânevîyi çok cihetlerle ilzam ederek başını dağıtmış. Bu hususu merak edenler bu üçüncü meseleyi dikkatle okumalıdırlar.

Dördüncü meselesi: Bu meselenin Gençlik Rehberinde gayet güzel izahı var. Bazı talebeler siyaseti perde ederek, Üstadımızın yüksek fikirlerinden istifade etmek için dediler: "Küre-i arzı herc ü merc eden ve İslâm mukadderâtıyla alâkadar olan harb-ı umumiden, aylar seneler geçtiği halde, senin merak edip alâkadar olmadığının sebebi nedir?

Üstadımız onlara gayet parlak deliller ve misallerle izah etmiş ve demiş: "Ömür sermayesi pek azdır. Lüzumlu işler ise pek çoktur. Birbiri içinde mütedahil dâireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve ceset ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dâiresinden ve vatan ve memleket dairesinden ve küre-i arz ve nev'i beşer dairesinden tut, tâ zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairede herbir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede en büyük ve ehemmiyetli ve daimi bir vazifenin olduğunu, en büyük dairede ise en küçük bir vazifenin muvakkat ve ara sıra bulunabildiğini bu kıyas ile küçüklük ve büyüklük mâkûsen mütenasip vazifeler bulunabildiğini o talebelere daha birçok misallerle izah ederek. Merak edilecek şeyin yalnız âhirete ve imana ve Allah'a hizmet yolunda olduğunu bildirmiştir. Daha fazla merak edenler Dördüncü Mesele'ye mürâcaat edebilirler.

Beşinci meselesi: Gençlik Rehberi'nde izah edilmiştir. Gençlik, hiç şüphe yok ki, gidecek. Yaz güze ve kışa, gündüz akşama ve geceye dönmesi gibi, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme değişeceğini ve o fani ve geçici gençliğini iffetle istikamet dâiresinde hayrata sarfetse onunla ebedi ve baki bir gençliği kazanacağını bütün semâvi fermanların müjde verdiklerini aksi takdirde sefahet ve dalâlette giden gençlik, âhiret mesuliyetini ve kabir azabını ve o gençliğin zevalinden gelen teessüfleri ve günahları ve dünyevî mücâzatları

çektireceğini; ve ayn-ı lezzet içinde ziyade elemler ve belalar bulunduğunu aklı başşında her gence tasdik ettirecek derecede ayne'l-yakîn gösterip, tasdik ettirir.

Altıncı meselesi: Risale-i Nur'un her tarafında kat'i ve hadsiz hüccetleri bulunan iman-ı billâh rüknünü, lise talebelerinden bir kısmı, Üstadımızın yanına gelerek soruyorlar: "Bize Hâlıkımızı tanıttır" diyorlar. Üstadımız da o talebelere; "Sizin okuduğunuz her fen, kendi lisan-ı mahsusiyle mütemadiyen Allah'tan bahsediyor, size Hâlık'ı tanıttırıyor. Siz muallimleri değil, onları dinleyiniz" diyerek, aklî ve kat'î bir çok misal ve delilleri ele alarak gayet hârika bir şekilde o mektep talebelerine izah etmiştir ki, herkesin bu bahsi mutlaka iştiyakla okumaları hâzım ve zaruridir.

Yedinci meselesi: Kastamonu'da lise talebelerinin "Hâlıkımızı bize tanıttır" diye suallerine karşı Üstadımız, sâbık Altıncı Meselede mekteb-i fünunun dilleriyle verdiği dersi Denizli hapsindeki mahpuslar okumalarıyla o hapisler tam bir kanaat-ı imaniye aldıklarını Üstadımıza bildirmişler ve "âhiretimizi de tam öğrenelim ki, nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarıp, daha böyle hapislere girmeyelim" demelerine karşı Üstadımız, gayet mufassal olarak Risale-i Nur'dan derin hakikatları hülâsa ederek Altıncı Meselede "Hâlıkımızı arzdan ve semâvâttan sorduk. Onlar, fenlerin dilleriyle Hâlıkımızı güneş gibi tanıttırdılar. Aynen şimdi de âhiretimizi, başta o bildiğimiz Rabbimizden, sonra Peygamberimizden (A.S.M.), sonra Kur'ân'ımızdan ve mukaddes kitaplardan ve melâikelerden, sonra kâinattan sorup, herbirisinden aldığı mânevî cevaplarla tam bir dersi o hapislere, bu Yedinci Meselede gayet güzel olarak bildirilmiş ve tam izah etmiştir.

Sekizinci meselesi: Bu meselenin üssü'l-esası âhirete imandır. Bu meseleyi, Üstadımız, daire daire içinde gayet güzel misallerle izah etmiş ki, buna karşı hiçbir dinsizin ve hiçbir filozofun itirazına meydan bırakmamıştır. Hülâsa olarak gayet kısa işaretlerle bu hakikatların hakikatını şu Fihriste'ye bir nebzecik yazıyoruz.

Bu meselenin birinci meyvesi: İnsan sâir hayvanâta muhalif olarak hanesiyle alakadar olduğu gibi dünya ile de alakadardır ve akaribiyle münasebettâr olduğu gibi nev-i beşer ile de ciddî ve fıtrî

olarak münâsebattârdır. Ve dünyada muvakkat bekasını arzuladığı gibi bir dâr-ı ebedîde bekasını aşk derecesinde arzular. Ve midesinin gıda ihtiyacını temin etmeye çalıştığı gibi dünya kadar geniş, belki ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, akıl ve kalb ve ruh ve insaniyet mideleri için tedarik etmeye fıtraten mecburdur. Ve öyle arzuları ve matlubları var ki, ebedi saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor.

İkinci meyvesi ve hayat-ı şahsiyeye bakan bir faydası: Her insanın her zaman düşündüğü en ehemmiyetli endişesi, mezaristana giren kendi dostları ve akrabaları gibi kendisinin de o idamhâneye girmesi keyfiyetidir. Bir tek dostu için ruhunu feda eden o biçare insanın binler, belki milyonlar, belki milyarlar dostlarının ebedî bir müfarakat içinde idam olduklarını tevehhüm edip, Cehennem azabından beter bir elemi düşünürken, birden âhirete iman geldi, o insanın gözünü açtırdı ve perdeyi gözünden kaldırdı, bâk dedi: O da o imanla baktı. O dostlarını ebedî ölümlerden ve çürümelerden kurtulmuş, mesrûrâne ve nûranî bir âlemde onu bekliyorlar vaziyetinde müşahede etti. Ve Cennet lezzetinden haber veren bir lezzet-i ruhâniyyeyi o müşahede ile aldı.

Üçüncü faydası: İnsanın sâir zîhayatlar üstündeki tefevvuku ve yüksek seciyeleri ve cem'iyetli istidatları ve küllî ubudiyetleri ve geniş vücudî dâireleri itibariyle üstünlüğüdür. Halbuki o insan hem mâdum, hem ölü, hem karanlık olan geçmiş ve gelecek zamanların ortasında sıkışmış ve gayet kısa bir zaman olan hazır zamanın mikyasıyla, ölçüsüyle; hamiyeti, muhabbeti, kardeşleği ve insaniyeti gibi seciyeler alır.

Meselâ, eskiden tanımadığı ve ayrıldıktan sonra da hiç göremeyeceği babasını, kardeşini, karısını, vatanını, milletini sever, hizmet eder. Ve bu hususta tam sadâkate ve ihlâsa nâdiren muvaffak olabilir. Ve o nisbette kemâlatı ve seciyeleri küçülür. Değil hayvanların en ulvisi, belki akıl cihetiyle baş aşağı en biçaresi ve en aşağısı olmak gibi bir vaziyete düşeceği sırada âhirete iman imdadına yetişir. Mezar gibi dar zamanını, geçmiş ve gelecek zamanları içine alan pek geniş zamana çevirir. Ve dünya kadar, belki ezelden ebede kadar bir dâire-i vücud gösterir. Babasını dâr-ı saadette ve âlem-i ervahta dahi pederlik münasebetiyle ve kardeşini tâ ebede kadar uhuvvetini düşünmesiyle ve karısını Cennette dahi

en güzel bir refika-i hayatı olduğunu bilmesi haysiyetiyle sever ve onlara merhamet eder, hürmet eder, yardım eder.

Dördüncü faydası: İnsanın hayat-ı içtimâiyesine bakar.

Nev-i insanın dörtten birini teşkil eden çocuklar, âhirete iman ile insanca yaşayabilirler ve insaniyetin istidatlarını taşıyabilirler. Yoksa o çocuklar elim endişeler içinde, kendilerini uyutturmak ve unutturmak için oyuncaklarıyla, haylaz bir hayatla yaşayacak. Çünkü, her vakit etrafında onun gibi çocukların ölmeleriyle O çocuğun ileride uzun arzuları taşıyan küçük dimağında ve zaif kalbinde ve mukavemetsiz ruhunda öylebir tesir yapar ki; hayatı ve aklı o biçâreye âlet-i azap ve işkence edeceği zamanda, ahirete iman dersiyle, görmemek için oyuncaklar altında saklandığı o endişeler yerinde, bir sevinç ve bir genişlik hissederek der: "Bu kardeşim veya arkadaşım öldü. Cennetin bir kuşu oldu. Bizden daha iyi keyif eder, gezer. Ve vâlidem öldü, fakat rahmet-i İlâhiyeye gitti, yine beni Cennette kucağına alıp sevecek. Ve ben de şefkatli anneciğimi göreceğim" diye insaniyete lâyık bir tarzda yaşayabilir.

Hem insanın bir rub'unu teşkil eden ihtiyarlar; yakında hayatlarının sönmesine ve toprağa girmelerine ve güzel ve sevimli dünyalarının kapanmasına karşı teselliyi, ancak ve ancak ahirete îmanda bulabilirler. Yoksa o merhametli muhterem babalar ve fedakâr şefkatli analar, öyle bir vâleylâ-i rûhî ve öyle bir dağdağa-i kalbi çekeceklerdi ki, dünya onlara me'yusane bir zindan ve hayat onlara işkenceli bir azap olacaktı. Fakat ahiret imanı onlara der: "Merak etmeyiniz. Sizin ebedi bir gençliğiniz var, gelecek ve gayet parlak bir hayat ve nihayetsiz bir ömür sizi bekliyor.Ve zâyi ettiğiniz evlâd ve akrabalarınızla sevinçlerle görüşeceksiniz diye iman-ı âhiret onlara öyle bir teselli ve inşirah verir ki; herbirinin başına yüzer ihtiyarlık toplansa onları me'yus etmez.

Hem nev-i insanın üçden birisini teşkil eden gençler, galeyanda olan hevesatlarına mağlub ve her vakit başlarına alamadıkları cür'etkâr akıllariyle âhirete îmanı kaybetseler ve Cehennem azabını tahattur etmezlerse, hayat-ı içtimâiyede, ehl-i namusun malı ve ırzı ve zaiflerin ve ihtiyarların rahatı ve haysiyeti bozulur. Bazan, bir dakika lezzet için mesud bir hanenin saadetini mahveder. Canavar bir hayvan hükmüne geçer. Eğer iman-ı âhiret onun imdadına gelse,

çabuk aklını başına alır. "Gerçi hükümet hafiyeleri beni görmüyorlar, fakat Cehennem gibi bir zindanı bulunan bir Padişah-ı Zülcelâl'in melâikeleri beni görüyorlar, fenalıklarımı kaydediyorlar. Ben başıboş değilim, vazifedar bir yolcuyum. Ben de onlar gibi ihtiyar ve zayıf olacağım" der, birden, zulmen tecavüz etmek istediği adamlara karşı bir şefkat ve bir merhamet beslemeye başlar.

Hülâsa, bu hakikatların hayat-ı içtimâiyeye âit bir nümunesi şudur ki: Eğer iman-ı âhiret bir şehirde ve o büyük aile efradında hükmetmezse; güzel ahlâkın esasları olan ihlâs, samimiyet, fazilet, hamiyet, fedakârlık, rızâ-yı ilâhi, sevâb-ı uhrevi yerine; garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, tasannû, riyâ, rüşvet, aldatmak gibi haller meydan alır. Zâhiri âsâyiş ve insaniyet altında anarşistlik ve vahşet mânâları hükmeder; o hayat-ı şehriye zehirlenir. Çocuklar haylazlığa, gençler sarhoşluğa, kaviler zulme, ihtiyarlar ağlamaya başlarlar.

Buna kıyâsen, memleket dahi bir hânedir ve vatan dahi bir millî ailenin hânesidir. Eğer iman-ı âhiret bu geniş hânelerde hükmetse, birden samimi hürmet ve ciddi merhamet ve rüşvetsiz hamiyyet ve muavenet ve hilesiz hizmet ve muaşeret ve riyâsız ihsan ve fazilet ve enâniyetsiz büyüklük meziyet o hayatta inkişâfa başlarlar. Çocuklara der: "Cennet var, haylazlığı bırak." Kur'ân dersiyle temkin verir. Gençlere der: "Cehennem var sarhoşluğu bırak." Akıllarını başlarına getirir. Zâlime der: "Şiddetli azap var, tokat yiyeceksin." Adalete başını eğdirir. İhtiyarlara der: "Senin elinden çıkmış bütün saadetlerinden çok yüksek ve daimi bir uhrevi saadet ve taze, bir gençlik seni bekliyorlar. Onları kazanmaya çalış deyip ağlamasını gülmeye çevirir. Bunlara kıyâsen cüz'i ve külli herbir tâifede hüsn-ü tesirini gösterir, ışıklandırır.

Dokuzuncu mesele: Üstadımızın mânen ruhuna gelen iman hakkında bir sualin cevabıdır. Şöyle ki:

"Neden cüz'i bir hakikat-ı imaniyeyi inkâr eden kâfir oluyor ve kabul etmeyen Müslüman olmaz. Halbuki, Allah'a ve âhirete iman güneş gibidir, o karanlığı izale etmesi lâzımdır. Hem neden bir rükün ve hakikat-ı imâniyeyi inkâr eden mürted olur, küfr-u mutlaka düşer ve kabul etmeyen İslâmiyetten çıkar? Halbuki, sâir erkân-ı imaniyeye

imanı varsa onu küfr-ü mutlaktan kurtarmak lâzım geliyor" suallerinin cevaplarını Üstadımız

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

ilâ âhir.. âyetine müracaatla, gayet muhtasar, fakat şümullû bir şekilde "Üç Nokta" da beyan etmiştir.

Onuncu mesele: Tekrarât-ı Kur'âniyenin bir hikmetini beyanla ehl-i dalâletin ufûnetli ve zehirli evhamlarını izale eden bu küçücük, nurlu çiçeği. Üstadımız gayet hasta, perişan ve gıdasız bir halde iken iki gün içinde Ramazan'da mecburiyetle gayet mücmel ve kısa bir cümlede, pek çok hakîkatleri ve müteaddit hüccetleri dercetmişlerdir. Şöyle ki:

Kur'ân-ı Azîmü'ş-Şân'ın, her asırda, her tabakaya hitap ederek taze nazil olmuş gibi bir hususiyeti olduğunu ve bilhassa çok tekrar ile

اَلظَّالِمِينَ .. اَلظَّالِمِينَ

deyip zalimleri tehditleri ve o zalimlerin zulümlerinin cezası olan musibet-i semâviye ve arziyeyi şiddetle beyanı ile, bu asrın emsalsiz zulümlerine kavm-i Âd ve Nemrud ve Firâvun'un başlarına gelen azaplar ile baktırııyor. Ve mazlum ehl-i imana, İbrahim ve Musâ Aleyhisselâmlar gibi enbiyânın necâtlarıyla tesellî veriyor.

Kur'ân-ı Azîmüşşan'ın elbette her harfinde on bazan yüz ve bazan bin ve binler sevap bulunması ve bütün cin ve ins toplansa onun mislini getirememesi ve bütün beni-âdemle ve kâinatla tam yerinde konuşması ve her zaman milyonlar hâfızların kalblerinde zevk ile yazılması ve çok terkar ile beraber usandırmaması ve çok iltibas yerleri ve birbirine benzeyen cümleleri olduğu halde bütün Kur'ân hâfızı çocukların nazik ve basit kafalarında mükemmel yerleşmesi ve hastaların ve az sözden müteessir olanların ve sekeratta olanların kulaklarına mâ-î zemzem misillü hoş gelmesi gibi Kur'ân-ı Azimüşşân çok cihetlerle kudsi imtiyazları kazanır. Ve Sâni-i Kâinatın mu'cizat-ı Kudretini ve mânidâr sutûr-u hikmetini ders

vermekle Lütf-u irşadda güzel bir i'caz gösterir. Ve iki cihanın saadetlerini kendi şakirdlerine kazandırır. Tekrarı iktiza eden dua ve dâvet, zikir ve tevhid kitabı dahi olduğunu bildirmek sırrıyla güzel, tatlı tekrarıyla bir tek cümlede ve bir tek kıssada ayrı ayrı çok mânâları, ayrı ayrı muhataplarına tefhim etmekte ve cüz'i ve âdi bir hâdisede en cüz'i ve ehemmiyetsiz şeyler dahi nazar-ı merhametinde ve dâire-i tebdir ve iradesinde bulunmasını bildirmek sırrıyla tesis-i İslâmiyette ve tedvin-i şeriatta sahabelerin cüz'i hadiseleri dahi nazar-ı ehemmiyette olmasından; hem küllî düsturların bulunması, hem umumî olan İslâmiyetin ve şeriatın tesisinde o cüz'i hadiseler, çekirdekler hükmünde çok ehemmiyetli meyveleri verdikleri cihetinde de bir nev'i i'câzını gösterir. Evet, ihtiyacın tekrarı ile ve tekrarın lüzumu haysiyetiyle, yirmi sene zarfında pek çok mükerrer suallere cevap olarak ayrı ayrı çok tabakalara ders veren ve koca kâinatı parça parça edip kıyâmette şeklini değiştirerek, dünyayı kaldırıp onun yerine azametli âhireti kuracak olan ve zerrattan yıldızlara kadar bütün cüz'iyat ve külliyatın bir tek zâtın elinde ve tasarrufunda bulunduğunu ispat eden ve hiddete getiren nev-i beşerin zulümlerine mukabil kâinatın netice-i hilkati hesabına azab-ı İlâhiyi ve hiddet-i rabbaniyeyi gösteren hadsiz ve nihayetsiz ve dehşetli ve geniş bir inkılâbın tesisinde, binler netice kuvvetinde bazı cümleleri ve hadsiz delillerin neticesi olan bir kısım âyetleri tekrar etmek, değil bir kusur, belki gayet kuvvetli bir i'câz ve gayet yüksek bir belâğat ve mukteza-yı hâle gayet mutâbık bir fesâhattir.

Biz burada, bu kıymetli meselenin başından bazı yerlerine işaretle ehemmiyetini göstermek istedik. Fakat tamamiyle göstermeye imkân omadığı için, tam görmek isteyenler bahçenin içine girsin ve yalnız bu kadarla kalmasın. Bu meselenin hatimesinin iki haşiyesini ve nûrun kahramanı Hüsrev'in mektubunu da okusun.

On birinci mesele: Meyve'nin On Birinci Meselesinin bir meyvesi Cennet ve biri saadet-i ebediye ve biri rü'yetullahtır. Bu şecere-i kudsiyenin hadsiz küllî ve cüz'i meyvelerinden yüzer nümunelerini Risale-i Nur'da gayet parlak bir şekilde Üstadımız beyan etmiştir. Bu meseledeki beyanatın fihristesinin yalnız hangi

mevzûa âit olduğunu kısaca bildirmek istedik. Merak edenler Sirâcü'n-Nûra ve Meyve'nin on birinci meselesine dikkatle baksınlar.

Bu mesele, meleklere iman meyvesinin bir cüz'üdür. Üstadımız diyorlar ki:

"Birgün duada, 'Yâ Rabbî! Cebrâil, Mikâil, İsrâfil, Azrâil hürmetlerine ve şefaatlerine, beni cin ve insin şerlerinden muhafaz eyle' dediğim zaman, herkesi titreten ve dehşet veren Azrâil nâmını zikr ettiğimde gayet tesellidâr ve sevimli bir hâlet hissettim. Elhamdülillâh dedim. Azrâil'i cidden sevmeye başladım. Çünkü İnsanın en kıymetli ve üstünde titrediği malı, onun ruhudur. Onu ziya'dan ve fenâdan ve başıboşluktan muhafaza etmek için kuvvetli ve emin bir ele teslim etmek derin bir sevinç verdiğini kat'i hissettim. Ve o anda insanın amelini yazan melekler hatırıma geldi. Baktım, aynen bu meyve gibi çok tatlı meyveleri var. Her insan kıymetli fiilini bâkileştirmek için iştiyakla kitâbet ve şiir, hattâ sinema ile hıfzına çalışır. Hususan, o fiillerin Cennette bâki meyveleri bulunsa, daha ziyade merak eder. Kirâmen Kâtibin insanın omuzlarında durup onları yazması, ebedi manzaralarda göstermek için muhafaza etmesi ve sahiplerine daimi mükâfat kazandırması bana o kadar şirin geldi ki, tarif edemem" diye, Üstadımızın şu meseledeki derin görüşlerinin kudsiyetini göstermek için ellerine Fihriste anahtarını takdim ediyoruz.

Emirdağ

Nur Talebeleri

Fihrist : 2.Cild : Sua 15

Şua 15

Her asırda, her devirde imana ve Kur'ân'a ve İslâmiyete hizmet eden nurânî, mübarek şahsiyetler gelmişler. Bunların karşısına Nemrudlardan, Firavunlardan, Ebu Cehillerden birer tanesi çıkmış, musallat olmuşlar. Vazife-i diniyelerine set çekmeye çalışmışlar. Bu asırda da Nur'ların ve şakirtlerinin takip ettikleri kudsi hizmet-i imaniye ve Kur'âniyeye mason, komünist ve zındıka güruhları sistemli bir şekilde gayet dessâsâne hilelerle bütün maddî ve mânevî kuvvetlerini ortaya dökerek çalışmışlar. Risale-i Nur'un müellifi olan mübarek ve iman ve Kur'ân abidesi olan Üstadımızı, talebeleriyle birlikte hapislere, zindanlara, menfâlara atarak, onlara, hiçbir asırda emsali görülmemiş işkenceleri, hatta vahşi ve canavarca zulümleri hiç çekinmeyerek yapagelmişler. Üstadımıza -hayatına son vermek için- defalarca zehirler vermişler. İhtilâttan men ederek, şahsî nüfuzunu kırmak için çeşitli yalan ve iftiralarla, bir çok kulp takmakla hükûmeti iğfal ederek, hem Üstadımızı, hem Nur talebelerini zindanlara sokturmuşlar. Ellerindeki risaleleri mahzenlere attırmışlar **(Haşiye)** Hattâ hapishane içerisinde bile rahat bırakmamışlar. Hususi planlarla içlerine hafiyeler bırakılarak Üstaddan ve Risale-i Nur'dan soğutmaya çalışmışlar. Bilhassa Afyon hapsinde, Üstadımızı kışın en şiddetli günlerinde gayr-ı muntazam bir odada, taban tahtalarının birbirinden bir-iki santim ayrılıklı olan ve pencereleri de tam kavuşmadığı için açık kalan yerlerinde camların bir buçuk-iki milim buz tutmasıyla beraber, bazen de yağan karlar, tipi ve yağmurlar içeriye dolan bir odada birkaç gün sobasız, mangalsız ve bazı zamanlarda da gıdasız bırakıldığı gibi zehir de verilerek ölümü beklenilmiştir. Gayet ihtiyar zayıf ve hasta olan mübarek Üstadın yanına hiçbir talebesi ve hizmetçileri bırakılmamış, saklı ve gizli olarak yanına çıkan talebeleri ve hizmetçileri dövülmüş, işkencelerin en vahşisi tatbik edilmiş, öyle bir ân gelmiş ki, mübarek Üstadın mahkemeye vereceği müdâfaaları talebeleri tarafından yazılmasına

izin verilmemiş, gizli olarak yazmak isteyen talebeler de müdür tarafından hakarete uğramışlardır.

Bu işkencelerin ve bu zulüm ve hile prensiplerinin karşısında Kur'ân'ın hakiki hâdimleri olan Nur'un kıymettâr talebeleri, hiç çekinmeyerek, Üstadlarının takip ettiği iman ve Kur'ân yolunda, rızâ-yı İlâhi uğrunda çalışmışlar. İşte bu ağır şerâit altında Denizli Medrese-i Yusufiyesinde Meyve Risalesi; Afyon Medrese-i Yusufiyesinde de El-Hüccetü'z-Zehra gibi mühim risaleler yazılmıştır. Ehl-i imana, bilhassa bu risaleleri okumaları tavsiye olunur.

On Beşinci Şua

El-Hüccetü'z-Zehra'nın kısaca fihristesi

İman hakikatlerinden bir cihette mahrum kalan hapislerin imanlarını kurtarmak için Üstad Hazretleri, Eskişehir'de Otuzuncu Lem'a ve İkinci Şuâ gibi beş-altı mühim risaleleri; Denizli'de Meyve Risalesini; Afyon Medrese-i Yusufiyesinde de el-Hüccetü'z-Zehra'yı telif etmişlerdir. Bu risale zahiren küçük, hakikaten pek büyük ve çok kuvvetli ve pek geniş olmakla beraber iki makamdır.

Birinci Makamı: Üç kısımdır.

Birinci kısım: Dehşetli bir şekilde Allah'ı ve âhireti inkâr eden ve unutan cereyanların nâşir-i efkârı olan gazeteleri okuyan biçare gençlerin ve ihtiyarların ve Medrese-i Yusufiyede bulunan hapislerin îman-ı Billahtan mevcudiyet ve vahdâniyet-i İlahiyeye dair gayet kat'i ve kuvvetli derslere pek ziyade ihtiyaçları olduğundan, her sabah namazından sonra okunan ve bir rivayette İsm-i Âzam mertebesini taşıyan, tehlil ve tevhid-i âzam olan

لاَ اِلهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ

şu kudsî tevhidin on bir kelimesi olup, herbir kelimesinde bir bürhan-ı Vücub-u Vücud ve Vahdet-i Rabbaniye; hem on bir müjde gayet parlak, güneş gibi tafsilâtıyla gösterilmektedir.

İkinci kısım: Bu kısım da birinci kısım tarzında yazılmıştır ki, Fâtiha-i Şerife denizinden bir katre ve güneşin elvân-ı seb'asından bir tek lem'a olarak muhtasar bir şekilde beyan olunmaktadır. نَعْبُدُ nûn'undaki seyahat-ı hayaliye ve Rümuzât-ı Semâniye'de ve İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde ve Nûr eczâlarında bu kudsî hazinenin pek çok tatlı ve gayet güzel nükteleri yazıldığı gibi, Hüccetü'z-Zehrâ'nın ikinci kısmını teşkil eden bu risalede yalnız imanın rükünlerine ve hüccetlerine اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ilâ âhir.. âyetinin sekiz kelimesi ile ve herbir kelimesinde bahr-i umman kadar mânâ ve hüccet taşıyan ve küfrün ve dalâletin ejderlerinden imanı kurtaran ve ehl-i imana ebedi saadeti kazandıran gayet hayattâr bir tiryâk ve ebedî ve sönmez bir nûr-u dâimi olarak yazılmıştır.

Üçüncü kısım: Namazdaki Fatiha'nın mânevî emriyle ve اَشْهَدُ اَنْ لا الهَ الاَّ الله hakikatının feyziyle İkinci Kısım yazıldığı gibi, namaz içindeki teşehhüdde dahi

وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدا الرَّسُولُ الله

cümlesinin delâletiyle ve mânevî ihtarıyla ve Sûre-i Feth'in âhirinde

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ

ilâ âhir.. olan ve beş mucize-i gaybiyeyi gösteren büyük âyetin nuruyla Üçüncü Kısım yazılmıştır. Bu kısmın tafsilâtı ve senetli hüccetleri Zülfikâr Mecmuasında ve Arabi Hızbü'n-Nûriyye'de mevcuttur. Bu risale dahi yalnız muhtasar üç işaretle, nev-i beşerin Üstad-ı Âzamı (A.S.M.) ve en büyük Peygamberi (A.S.M.) ve kâinatın Fahr-i Âlemi (A.S.M.)

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ ٱلاَفْلاَكَ

hitabına mazhar ve hakikat-ı Muhammediyesi (A.S.M.), sebeb-i hilkat-i âlem olan Peygamberimiz Efendimizden (A.S.M.) bahisle yazılmıştır.

İkinci Makamı: Fatiha'nın âhirinde ehl-i hidâyet ve istikamet ile ehl-i dalâlet ve tuğyânın muvazenesine işaret eden ve Risale-i Nur'un bütün muvazenelerinin menbaı olan âyetin bir hakikatını ve Sûre-i Nur'dan اَللهُ نُورُ السَّموَاتِ وَالاَرْض ilâ âhir.. ve اَوْ كَظُلُمَاتٍ فِى بَحْرٍ لُجِّىٍّ ilâ âhir.. âyetiyle beraber o muvazeneyi نَعْبُدُ mucizesinin beyanında dünya seyyâhı Halıkını aramak, bulmak, tanımak için kâinatın bütün envâından ve mevcudâtından otuz üç yol ile ilme'l-yakîn ve ayne'l-yakîn ile Âyetü'l-Kübrâ risalesinde kat'i ve gayet parlak burhanlarla Hâlıkını bulduğu gibi, o ayn-ı hakikat ve bir temsil mânâsında olan seyâhat-ı hayâliye ile girdiği pek çok âlemler ve tabakalardan üç tabakasının kuvve-i akliye cihetinde bir misali, gayet muhtasar beyan edilmiştir. اَللهُ اَكْبَرُ cümlesinin otuz üç mertebesinden üç mertebeyi beyan eden bu gelecek Arabi fıkranın bir nevi tercümesi içinde kısa işaretlerle ulema-yı ilm-i kelâmı ve akîde ulemâsını pek çok meşgul eden "ilim ve irâde ve kudret-i İlâhiye"nin kâinattaki cilveleriyle, onları ayne'l-yakîn imanla tasdik ve onlarla Vâcibü'l-Vücud'un mevcudiyetini ve vahdâniyetini bedâhetle ve ilme'l-yakîn ile tasdik edip, tam iman etmeğe yol açan bu Arabi fıkradır.

وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

اَللهُ اَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَ عِلْمًا اِذْ هُوَ الْعَلِيمُ بِكُلِّ شَيْءٍ

ilâ âhir...

Emirdağı
Nur Talebeleri

Haşiye: Hapishaneden çıktıktan sonra bir-kaç defa beraat verildiği halde Risaleler, hâlâ mahzenlerde tutulmaktadır.

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi

Mesnevî-i Nuriye

Risale-i Nur'un Arabî Mesnevî-i Şerîfinin Fihristesidir

Risale-i Nur'un bir nev'i çekirdeği ve fidanlığı hükmündeki bu muazzam Mesnevî-i Nûriye on risaleden ibarettir. İçlerinden Katre, Hubâb, Habbe gibi risalelerin ikişer zeyilleri vardır. Bu çok kıymetli ve hârika mecmuanın başında hem Türkçe, hem Arapça bir mukaddeme var. Bu Mesnevî-i Arabî'nin hangi sâiklerle telif edildiğini ve mârifetullaha nasıl bir pencere açtığını ve âdetâ bu mecmûa bir Âsâ-yı Mûsâ gibi nereye vurmuş ise su çıkardığını gayet beliğ ve sade bir üslûp ile beyan etmiştir. Bu mühim mecmuanın misilsiz kıymetini bir derece olsun beyan etmek fikriyle mukaddemesini aynen dercediyoruz.

Risale-i Nur'un bir nevi Arabî Mesnevî-i Şerifi hükmünde olan bu mecmuanın

Mukaddemesi

Yine bu mühim mecmuanın cümle-i mukaddemâtından olan bir "İ'lem" de:

"Bu Risale, bazı âyât-ı Kur'âniyenin şuhudî bir nevi tefsiridir. Ve ondaki meseleler Kur'ân-ı Hakimin bahçesinden koparılmış çiçeklerdir. Bu Risalenin ibaresindeki icmal ve i'câz ve fehmindeki zâhiri müşkilât sana tevahhuş vermesin. Tekrar tekrar mütalâa et, tâ ki لَهُ مُلْكُ السَّموَاتِ وَ الْاَرْضِ emsâli tekrârât-ı Kur'âniyenin sırrı sana açılsın.

"Ey Kâri'! Bu mecmuadaki tevhidin burhanları ve mazharları birbirine ihtiyaç bırakmıyor zannetme. Çünkü, ben herbir bürhana herbir makam-ı mahsusta ihtiyaç hissettim. Harekât-ı cihadiyem beni

öyle bir mevkie ilcâ ediyordu ki, o mevkide, o anda bir kapı açmaya mecbur kalıyordum. Çünkü o dehşetli anda diğer açık kapılara dönmek müyesser olmuyordu. Hem bir seyahat-ı acîbede rastgeldiğim nurlara delâlet etmek için değil, belki hatırlamak için işâretler koydum. Bazan büyük bir nûra bir işaret koyuyordum.. ilâ âhir" diye ne kadar güzel bir mukaddemeyi ve bir hülâsayı, bu mecmua âdeta şifre gibi bir anahtarı kâri'lerine takdim ediyor.

Said Nursî

Bu Mesnevî-i Arabî'deki risâlelerin isimleri "Reşahat, Katre, Hubab, Habbe" şeklinde gidiyor. Eğer Katre Risalesinin âhirinde merhum Şeyh Safvet Efendi'nin yazdığı gibi, her bir risâleye bir takriz yazılsa idi, o merhumun "Bu bir katre değil bir bahrdır" dediği gibi biz de derdik:

"O bir lem'a değil bir şemstir. O bir reşha değil, bir bahrdır. O bir zühre değil, bir cinandır. O bir hubab değil bir ummandır."

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi : Risale 1-3

Risale-i Nur'un Mesnevî-i Arabîye'sinin
Birinci Risalesi

el-Lemeât

Tevhide dair olup Risale-i Nur'daki Yirmi İkinci Söz'ün esası ve bir cihette Arapçasıdır. On Dört Lem'a ile tevhidin en ince hakikatlerini, en mufassal bir surette

وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ

hakikatına mazhar edecek bir silsile-i delâil ve şehadeti ibraz eden çok kıymettar ve hava, su, ekmek gibi herkesin muhtaç olduğu bir risaledir.

Nur'un Mesnevî-i Arabîsinin başında dercedilen El-Lâsiyyemât, El-Lemeât, Er-Reşehât isimlerindeki üç risale, âhirdeki risaleler gibi müteferrik meselelerden bâhis değildir. Aynı mevzu üzerinde gidiyorlar.

İkinci Risalesi

er-Reşehât

Bu Reşhalar Risalesi, imanın en mühim üç erkânından nübüvvetin hakikatını ve Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) gayet kat'i ve parlak bürhanlarla ispat ediyor. Şems nasıl ziya vermemesi mümkün değildir; aynen öyle de ulûhiyet de risâletsiz mümkün olmadığını ispat ediyor ve nübüvvetin hakikatını güneş gibi gösteriyor. Kâinatı mücessem bir Kur'ân-ı kebir olarak temsil edip, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm onun âyetü'l-kübrası olduğunu, gözünde perde ve kalbinde pas olmayanlara irâe ediyor.

Bu hârika risale On Bir Reşha'dır. On Birinci Reşhada, yirmi bir mu'cizat-ı Ahmediyeye (A.S.M.) işaret eden bir salâvat-ı şerifeyi o Nebiy-yi Zişan Aleyhissalâtü Vesselâm Efedimize getiriyor.

On Birinci Reşhadan sonra uzun bir "İ'lem" de, nübüvvet-i Ahmediyeye (A.S.M.) -başka bir tarzda- görülmemiş delilleri gösteriyor.

Bu Risalenin Türkçesi Risale-i Nur'daki On Dokuzuncu Sözdedir.

Mesnevî'nin başındaki bu üç risale Üstadımız "Eski Said"in eserlerinden olmayıp, Üstadımızın tabiriyle, "Yeni Said"in eserleridir. Üstadımızın eski eserlerinden

Risale-i Nur'a girenler olduğu gibi. Üstadımızın Risale-i Nur'u te'lifi zamanında yazdığı Arapça eserleri de, bu sûrette Mesnevî-i Arabîye'ye idhal olunmuştur.

Üçüncü Risalesi

el-Lasiyyemât

İman-ı haşre dair olan bu risale Risale-i Nur'daki Onuncu Söz'ün esası olup Barla'da, Üstadımız -bir bahar gününde- rahmet-i İlâhiyenin âsârını bağ ve bahçelerde müşâhedesinden ve ihtiyarsız olarak

فَانْظُرْ اِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللهِ كَيْفَ يُحْيِى الاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ اِنَّ ذَلِكَ لمُحْيِى الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

âyet-i kerimesini kırk defaya yakın okumasından sonra tulû etmiş gayet kıymettar ve bu zamanda çok lüzumlu ve inkâr-ı haşir mefkûresini köküyle kesip İbn-i Sina gibi acip bir dâhinin "Haşir bir mesele-i nakliyedir, akıl bu yolda gidemez" dediği haşri en basit fehme de kabul ettiren ve haşrin binler nümunlerini arz yüzünde müşâhede ettiren ve haşri iktiza eden pek çok esma-i İlâhiyeden tut, ta mâhiyet-i insaniyede dahi haşri ispat eden bir risaledir.

Bir kaide-i hasenenin tezâhürü olarak, her risalenin başında olduğu gibi bu risalenin başında da Cenab-ı Hakka tahmidat ve

nebiy-yi Zîşana Salât-ü Selâm vardır. İman-ı billâh, iman-ı bin-nebiyy, iman-ı bil-haşir ve şühûd-u kâinat mabeyninde bir irtibat-ı tamme ve telâzum-u kat'iye olduğundan, bu risale kısaca olarak Tevhid ve risalet hakikatlarından bahsederek esas mesele olan mesele-i haşriyeye "Lâsiyyemâ"larla geçmiştir. Risale-i Nur'un Yirmi Sekizinci Söz'ünün İkinci Makamı olan bu risale, yirmi senedir Üstadımızın eline yeni geçmiştir.

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi : Risale 4-6

Dördüncü Risalesi

Katre

Bu Katre Risalesi, bir mukaddeme, bir hâtime ve dört babtan ibarettir. Mukaddemede Üstadımız, kırk senelik ömründe, te'lif eylediği seneye nispetle otuz senelik ilim seyrinde, dört kelime ile dört kelâm tahsil ettiğini ve bu dört kelimenin biri mânâ-yı harfi, ikincisi mânâ-yı ismi, üçüncüsü niyet, dördüncüsü nazar olduğunu; dört kelam ise biri "Ben kendi kendime mâlik değilim", ikincisi "El-mevtü hakkun", üçüncüsü "Rabbi vâhiddun", dördüncüsü "Ene'nin bir nokta-i sevda ve bir vâhid-i kıyâsi" olduğunu söylüyor. Bu Risale اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ hakikatını, Birinci Bab olarak, kâinat erkânından herbir rükün elli beş külli ve gayet zâhir lisanla ispat ediyor.

Katre'nin hatimesi

Müteferrik ve kısa, fakat çok lüzumlu ve mühim hakikatlardan bahseder. Başında yeis, ucub, gurur, sû-i zan gibi nefsin dört hastalığını, sonra dört hakikatı ve daha sonra da Katre de zikredilen Birinci Bab'daki Lâ ilâhe illâllah hakikatını ve devamı olarak Bâb-ı sanide Sübhânallah; Bâb-ı Sâliste Elhamdülillah; Bâb-ı râbide Allahüekber mertebelerini beyan ettikten sonra, Nokta ve Nükte başlıklarıyla mevzu itibariyle birbirinde farklı "İ'lem"lere geçer.

Zeyl-ül Katre

"Remz"ler ve "İ'lem"ler ünvanı altında, herbirisi bir risaleye mevzu olacak kıymette hakikatlardan ibarettir. Başında salât ü selâmdan sonra birinci "İ'lem", namazda evvel vakte riâyet etmenin ve hayalen Kâbe'ye müteveccih olmanın faziletini ve evham ve vesvese-i şetaniyeyi nasıl müzmahil ettiğini ve musallinin bütün letâif ve havassının nasıl feyizlendiğini beyan eder.

Bu geçen risaleler aynı zamanda erkân-ı imaniyeden bahsetmekle hem iman, hem ilim, hem marifetullah, hem zikir olduğundan okuması dahi bir nevi ibadettir.

Mesnevî-i Nuriyenin
Beşinci Risalesi

el-Hubab

Biri Türkçe, diğeri Arapça iki zeyli olan bu çok mühim risale, Üstadımızın "Hutuvat-ı Sitte"yi neşri münasebetiyle taltif için Ankara'ya çağrıldığında, Ankara'da İslâm ordusunun Yunan'a galebesinden neş'e alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içine gayet müthiş bir zındıka fikri girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessâsâne çalıştığını gördüğü hengâmda te'lif ettiği iki eserden birisidir.

Bu risalenin başında bulunan salât ü selâm çok ehemmiyetlidir. Bu Mesnevî-i Nuriye'nin fevkalâde olan ve hiçbir eserde rastlanmayan bir hususiyeti de bir parmağın hareketiyle birkaç makineyi birden çalıştırmak gibi gayet belâgatlı bir beyan tarzına sahip oluşudur. Sâbıkan zikredildiği gibi, bu muazzam mecmuada hem zikir, hem iman, hem tefekkür, hem ilmi birarada bulmak daima mümkündür. Meselâ, salât ü selâmı yalnız zikir olarak dercetmiyor. Aynı zamanda onda bir iman inkişafı, aynı zamanda bir ilim, aynı zamanda mü'min-i musalliyi evham ve şübehattan kurtaran hakikatleri serdederek lâakal üç mânâ mertebesini beyan ediyor.

Bu hârika risale mühim bir "İ'lem"inde, medeni mü'min ile medeni kâfirin suret ve siret ve zâhir ve bâtın farklarını gayet beliğ bir tarzda beyan ediyor. Ve neticede bu farkı körlere de göstermek için diyor ki: "Eğer istersen hayâlinle Nurşin karyesindeki Seydânın meclisine git bak: Orada fukara kıyafetinde melikler, padişahlar ve insan elbisesinde melâikeleri bir sohbet-i kudsiyede göreceksin. Sonra Paris'e git ve en büyük localarına gir, göreceksin ki, akrepler insan libası giymişler ve ifritler adam suretini almışlar ilâ âhir" diyerek daha başka cihetteki farklarını Lemeat ve Sünuhat'a havale eder.

Başka bir "İ'lem"de, Risale-i Nur'da Yirmi Yedinci Söz namını alan İctihad Risalesi'ni dört sayfada hülasa ediyor.

Hubab'ın Birinci Zeyli

Fârisi bir münâcatla başlar. Bu münâcatın Türkçesi Yedinci Rica'da ve On Yedinci Söz'ün zeylinde vardır.

Üstadımız hiç Farisî tahsil etmediği hâlde o kadar mükemmel Farisî bir lisan ile te'lif edilmiştir ki, o zamanki Afgan Sefiri bu eseri takdir hisleri içerisinde Afganistan'a göndermiştir. Bu Fârisî münacatın akabinde: "Ey Mücahidin-i İslâm!" başlığı altında Türkçe olarak meb'usana on maddelik bir hitap vardır. Bu hitabın tesiriyle Meclis-i Mebusan'da küçük bir oda olan mescid, büyük bir salona tebdil edilmiştir.

Hubab'ın İkinci Zeyli de çok mühim hakikatları ihtiva etmektedir.

Risale-i Nur'un Mesnevîsinin
Altıncı Risalesi

el-Habbe

İki zeyli vardır. Bu risalenin birinci "İ'lem"i, hakikat-ı Muhammediye'nin (A.S.M.) âlemin hem sebeb-i hilkati, hem çekirdeği, hem meyvesi, hem netice-i hilkat-i âlem olduğunu gayet edibâne bir üslup ile beyan ediyor. Diyor ki: "Eğer âlemi bir kitab-ı kebir olarak görsen, kâtibinin kaleminin mürekkebi nur-u Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Eğer âlemi bir şecere suretinde görsen, evvelâ çekirdeği, sonra meyvesi yine Nur-u Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Eğer âlemi bir zihayat libasını giymiş görsen, Onun ruhu Nur-u Muhammedi Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Eğer âlemi bir gül bahçesi olarak görsen onun andelib-i Zişanı yine Nur-u Muhammedi Aleyhissalâtü Vesselâmdır."

Risalenin sonunda gayet güzel bir tazarrû ve niyaz ve istiğfar vardır.

Habbenin Birinci Zeyli'nin âhirlerinde,

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .. لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ

mertebelerinin Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiyeye nisbeten kısa ve gayet güzel beyanları mündericdir.

Habbe'nin ikinci zeylinde, gayet mühim bir risale olan hem Arapça, hem Türkçe olarak kesretle intişar eden Âsâ-yı Mûsâ mecmuasında Yirmi Üçüncü Lem'a nâmındaki Tabiat Risalesi'nin muhtasar kısa Arapçası da vardır.

Bu risale, Ankara'da te'lif edildiği zaman bir matbaada tab' edilmiştir. İnsanların ağzından çıkan dehşetli üç kelimenin butlanı ispat ederek tabiat bataklığında boğulanları kurtarıyor.

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi : Risale 7-8

Mesnevi - Risale 7-8

Mesnevî-i Nuriyenin
Yedinci Risalesi

ez-Zühre

Uzun bir hakikatın yalnız ucunu göstermek ve parlak bir nurun yalnız bir şuâını irae etmek maksadıyla yazılan bu çok mühim risale, gayet ehemmiyetli hakikatleri ihtiva ettiğinden en mümtaz Nur şakirtlerinin musırrâne talepleri üzerine -ekserisi Arapça bilmeyen o şakirtlerin istifadelerine medar olmak için kısmen izahlı, kısmen kısa bir meâli Üstadımız tarafından Türkçeye çevirilmiş ve On Yedinci Lem'a namıyla on Beş Nota olarak Risale-i Nur Külliyatının Lem'alar kısmına ilhak edilmiştir.

Zühre şöyle bir hakikatla başlar: Dünyadaki her zihayat mâlikinin ismiyle, nâmıyla, hesabıyla çalışan muvazzaf bir asker gibidir.

Kim kendi kendine malik zannetse o kimse haliktir. Sonra, uzun ve muhit bir salât-ü selâmdan sonra herbiri bir risalenin güya hülâsası ve çekirdeği mâhiyetindeki şumüllü "İ'lem"lere geçer. "İ'lem"lerin birisinde, Kur'ân tilmizi ile felsefe tilmizini içtimai ve şahsi cihetlerden mukayese ederek felsefenin sakim ve muzır kısmının batıl hükümlerini çürütür. Son "İ'lem"i de, gayet güzel ve hazin bir mânacat ihtiva etmektedir. Daha fazla tafsîlâtı Türkçe olan Notalar Risalesi'ne havâle ederiz.

Bu Mesnevî-i Nuriyenin fihristesinde, o kıymettar hârika risalelerdeki yüzer hakikatlerden yalnız bir ikisini nâkıs fehmimizle ve kasır ifademizle göstermeye çalıştık. Yoksa gösterdiğimiz misaller, o hârika-i ilm ü irfanın ne en canlı noktaları olabilir ve ne de en kıymetli cevherleri olabilir. Belki o şemsin cüz'i bir şuâı ve o bahrın küçük bir katresidir.

Risale-i Nur Mesnevîsinin

Sekizinci Risalesi

ez-Zerre

Şeytanın ve ehl-i ilhadının bazı vesveselerini tard eden müteferrik meselelerden bahis harika ve fevkalâde olup,iki kısımdan ibaret bir risaledir.

İman ve ahlâkıyatı ve vesveselerin izâlesini ve insandaki teşehhusat-ı vechiyenin hikmetini beyan eden "İ'lem"ler bu risalenin münderecatındandır. Bir "İ'lem"inde

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّموَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلاَفُ اَلْسِنَتِكُمْ وَ اَلْوَانِكُمْ

âyetinde zikredilen semâvat ve arzın hilkati ve beşerin lisan ve renklerin ihtilafı Cenab-ı Hâlık-ı Zülcelâlin âyetlerinden olduğunun hakikatını gayet güzel bir tarzda beyan ediyor. Diyor ki:

"Bütün beşerin esâsat-ı âzada ittifakı, Saniin vahdetine; teşehhusat-ı vechiyede temâyüzü. Saniin muhtar ve hakim olduğuna gayet bahir ve zahir deliller" der, ispat eder. Beşerin birbirinden teşehhusça farklarının hikmetini ve diğer mahlûkatta bu imtiyazın ferden ferdâ olmayıp nevi nevi oluşu hikmetin öyle iktiza ettiğini izah ediyor.

Başka bir "İ'lem" de şeytan-ı insî ve cinnînin bakaranın batınen gayet mükemmel, zâhiren miskin oluşu hakkındaki bir vesvesesini tarheder ve der ki:

"Ey şeytan-ı cinniye üstad olan şeytan-ı insî! Eğer herşey, herşeyi maslahat miktarıyla ve lâyık-ı vechile yapan Kadir-i Ezelinin san'atı olmasa idi, senin eşeğinin kulağı senden ve senin üstadlarından daha akıllı ve daha hâzık olması lâzım gelirdi" diye insi ve cinni şeytanların vesveselerini yüzlerine çarparak bakaranın, yani ineğin dahilinin mutlak olduğunun ve haricinin mukayyed oluşunun hikmetini aklen ve ilmen gayet mukni bir surette beyan eder.

Ahlâka dair bir "İ'lem"inde der ki:

"Ey fâsık! Bil ki medeniyet-i sefihe öyle müthiş bir riyayı ibraz etmiş ve meydana çıkarmış ki, ehl-i medeniyetin ondan kurtulması mümkün değildir. Çünkü, ehl-i medeniyet o riyaya şan ve şeref

nâmını vermiş. İnsanı şahıslara karşı riyâkarlığa bedel unsurlara ve milletlere ve devletlere karşı riyakârlığa teşvik etmiş ve tarihi onlara müşevvik ve alkışçı ve cerideleri de, yani gazeteleri de dellâl yapmış. Ölümü unutturup güya unsurları içinde bir hayatları var diye zaman-ı cahiliyetteki gaddar zalimlerin desiseleri nev'inden bir desise ile beşeri tasannu ve riyâkârlığa sevk etmiştir." Ne kadar okunsa okunmaya lâyık olan bu risale dahi bir istiğfar ve Hazret-i Mevlânâ'nın bir beytiyle nihayet bulmuştur.

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi : Risale 9-10

Mesnevî-i Nuriyenin
Dokuzuncu Risalesi

eş-Şemme

Kâinatın mecmûundan ta zerreye kadar mütenazilen herbir mevcudun, pek çok Esma-i İlâhiyeden "Allah, Rab, Mâlik, Müdebbir, Mürebbi, Mutasarrıf ve Nâzım" isimlerine şehadet ettiklerini ispat eder. Başka bir "İ'lem"inde, hiçbir kimsenin Sani-i âlemden şikâyete hakkı olmadığını gösterir. Diğer bir "İ'lem"inde Kur'ân-ı Hakimin ilk ve ekserî muhatabı olan cumhur-u avâmın fehimlerini nasıl okşadığını ve onların idraklerine nasıl müraat ettiğini uzun bir hakikatle beyan eder. Hem tayy-ı zaman ve bast-ı zaman ve ene'nin mahiyeti ve iki vechi gibi pek çok ince hakaiki beyan eden müteferrik mevzulardan müteşekkil bir kıymettar risâledir.

Bu risale:

Sâlâr-ı rusül Meded ey kafile-i huz biyedi,
Sensin ey Nûr-u kerem cümlemizin mu'temedi.
İntisâbım sanadır; işte dilimde senedi.
Lâilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah.

diye bir manzum kıt'adan sonra uzun ve muhit bir istiğfar ve duaya geçerek hitâma erer.

Mesnevî-i Nuriyenin
Onuncu Risalesi

Diğerlerine nisbetle büyük olan bu risalede, Sözler'den bazılarının hülâsalariyle, müteferrik ve muhtelif mevzulardan ibaret "İ'lem"ler vardır.

Birinci "İ'lem"inde وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ âyet-i kerimesinin tefsirini, semâvata çıkmak isteyen şeytanların recm edilmelerini "Yedi Basamak" ile beyan eder.

Birinci basamağında, semâdaki sükûnet ve sükûta ve intizama işaretle der ki:

"Semâ ehli, arz ehli gibi hayırların ve şerlerin karışmasından ve zıtların içtimaından meydana gelen münakaşa ve ihtilâfat ve tezebzüb içinde değillerdir. Belki onlar, kendilerine Hâlıkları tarafından emredilen şeyleri kemâl-i itaatla yapan mutilerdir."

Şeytanların recmedilmelerini beyan ve isbattan sonra başka bir "İ'lem" de Üstadımız Kur'ân'dan istifade ettiği dört tariki dört hatve ile gayet veciz bir tarzda izah eder. Risale-i Nur'un Sözler kısmında mufassal izahı bulunan bu "İ'lem" çok mühimdir.

Diğer bir "İ'lem"inde, ubûdiyetin mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, netice-i ni'met-i sâbıka olduğunu beyandan sonra çok hakikatlı ve geniş mânâdaki "İ'lem"lere geçerek. Nurun İlk Kapısı'nda ve Küçük Sözler'de bir derece mealleri bulunan hakikatlerin izahiyle bu kıymetdar ve mühim risale hitâma erer. Bu kıymettâr risalenin münderecatından şems gibi nurlu kamer gibi parlak bir misali şudur: Kur'ân-ı Hakim kâinattaki insana râci ve menfaatli olan eşyâyı ihtar için zikrediyor. Yoksa Kur'ân-ı Hakimin o beyanatı yalnız o faydasına inhisar etmiyor. Çünkü, insan kendisiyle alâkası olan ve faydası dokunan bir zerreye, kendisi ile alâkası olmayan bir şemsden ziyade ehemmiyet verir. Meselâ:

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ .. لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ

yani, kamerin küre-i arz etrafında devrinin Cenab-ı hak tarafından takdir edilmesinin pek çok hikmetlerinden bir hikmeti de beşerin günlerini, aylarını, senelerini hesap etmesi, bilmesidir. Yoksa kamerin takdiri, bizce çok lüzumu bulunan bu faydasına inhisar etmez. Halık-ı Zülcelâl'in esmâsına ayinedarlık eden binler hikmetleri daha var.

Bu kıymettar risalenin âhirinde, altı katrede i'câz-ı Kur'ânı hülâsa eden küçük, fakat o nispette şümullü bir risale vardır.

Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın risaletinin hakkaniyetine bir delil de Kur'ân-ı Muciz-ül-Beyan'dır. Kur'ân-ı Hakimin kırka yakın vech-i i'câzı, Lemeat ve İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde beyan edildiğinden onlara havale ederek **birinci katre** nihayet bulur.

İkinci Katrede: Yirmi Beşinci Söz'de zikredilen "Kur'ân Nedir?" diye olan tarifin kısa bir Arapçası vardır.

Üçüncü Katre: Altı Nokta'dır. Üçüncü Noktasında, nasıl ki insan muhtelif hâcat-ı cismâniyeye muhtelif vakitlerde muhtaçtır. Meselâ, havaya her an, hararete, suya her vakit, gıdaya her gün, ziyaya her hafta muhtaçtır. Öyle de, hâcat-ı mâneviye-i insaniye de muhteliftir. Bir kısmına her an muhtaçtır, Lâfzullah gibi. Bir kısmına her vakit muhtaçtır, Bismillah gibi. Bir kısmına her saat muhtaçtır, "Lâilâhe illâllah" gibi. Ve hâkezâ, kıyas et.

Dördüncü Katre: Altı Nükte'dir. Beşinci Nüktesinde çok âyet-i kerime bulunmasından ve orası da izah makamı olmadığından mu'cizat-ı Kur'âniyeye havâle edilerek o nükte tayyedilmiştir. Bazan bir harf-i Kur'ânide, Kur'ân'ın i'câzını ispat eden bu risale ve arkadaşları olan İşârâtü'l-İ'câz ve Mucizât-ı Kur'âniye risaleleri Kur'ân-ı Hakimin birer elmas kılıcıdırlar.

Altıncı Katre: Belâgat-ı Kur'âniyenin bir sırrını keşfederek ediplerin اُنْظُرْ اِلى مَنْ قَالَ yani "Kim söylemiş?" demelerine mukabil

اُنْظُرْ اِلى مَنْ قَالَ وَ لِمَنْ قَالَ وَ لِمَا قَالَ وَ فِيمَا قَالَ

diyerek i'câz-ı Kur'ânı parlattırıyor. Bu altıncı Katre, belâgat-ı Kur'âniye için mühim bir anahtardır.

Bu Katre risalesinden sonra ed-Dersu'l-Hamis namında Risale-i Nur'daki On Birinci Söz'ün hülâsası olan, Üstadımızın eski talebelerine verdiği ders vardır. Çok ince mânâları beyan eden bu küçük risale ile Mesnevî-i Arabiyye-i Nûriye'nin Onuncu Risalesi de bir dua ile hitâma erer.

اَللهُمَّ اخْتِمْ لَنَا بِالسَّعَادَةِ وَالشَّهَادَةِ وَالْكَرَامَةِ وَالْبُشْرَى اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

Fihrist : 2.Cild : Mesnevi : Hatime

Hatime

İ'tizar

Fihristesi hitama eden Risale-i Nur'un Arabî Mesnevî-i Şerifî hayatın hayatı ve gayesi ve en yüksek hakikat olan imanı, taklitten tahkike, tahkikten ilmelyakîn mertebesine, ilmelyakîn mertebesinden aynelyakîn derecesine ve daha sonra da hakkalyakîne ulaştıran muazzam ve muhteşem ve pek çok risaleleri tazammun eden muhit ve harika bir eserdir.

Bu eserin hakiki kıymetini tebarüz ettirecek en hakiki fihristeyi yine onun aziz ve muhterem müellifi Üstadımız yapabilirdi. Bizim çok kısa anlayışımız ve zayıf idrâkimiz ve kasır fehmimiz ve Arapçaya olan vukufsuzluğumuz, ulema-i mütebahhirinin katresine bahr dedikleri bu emsalsiz eserin fihristesini kâri'lere pek noksan olarak takdim etmemizin âmilleri olmuştur.

Muhterem kâri'! Bu fihristeye bakıp da tılsım-ı kâinatın keşşafı, eşyanın miftahı, hikmet-i hilkatin dellalı olan bu mânevî hazine hükmündeki mecmuayı da o mizan ile tartma. Çünkü, bizdeki acz ve noksanlık o mecmuanın kıymetiyle mebsuten değil, makusen mütenasiptir. Güneşin bir zerre cam parçasındaki timsaline bakıp da "Güneş de bu kadardır" deme. Çünkü, o zerre, kabiliyeti kadar o güneşten feyiz alır. Sen ise aynanın büyüklüğü nisbetinde o mânevî şemsten feyiz alacaksın.

Hem bu mecmuada bulunan yüzlerce "İ'lem"lerden yalnız pek az bir kısmının pek cüz'i bir mânâsı yalnız işâret için zikredilmiş. Yoksa herbir risale, hattâ herbir "İ'lem" için bu Mesnevî fihristesinin mecmuu kadar bir fihriste yapmak lâzım gelirdi. Buna da ne bizim iktidar-ı ilmimiz ve ne de makam ve ne de zaman müsait değildir.

سُبْحَانَكَ لاَ عِلْمَ لَنَا اِلاّ مَا عَلّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
رَبَّنَا لاَ تُوءَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا بِاَحْسَنِ قَبُولٍ هَذِهِ الْفِهْرِسْتَةَ النَّاقِصَةَ بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ اٰمِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Mustafa Gül ve Tahir Mutlu

Bu risalede tekerrür eden "fihrist" kelimesi, telaffuz edildiği gibi "fihriste" olarak yazılmıştır. Arzu eden "Fihrist" suretinde düzeltebilir. Bin bârekallâh.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا اَللهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا فَرْدُ يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوسُ

İsm-i Âzam hakkına ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan hürmetine ve Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm şerefine bir kalem ile beş yüz nüsha yazan Hüsrev'i ve mübarek yardımcılarını ve Nurcu arkadaşlarını Cennetü'l-Firdevs'te saâdet-i ebediyeye mazhar eyle. Âmin! Ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniyede dâima muvaffak eyle, âmin! Ve defter-i hasenâtlarına, bu mecmuanın her bir harfine

mukabil bin hasene yazdır, âmin! Ve nurların neşrinde sebat ve devam ve ihlâs ihsan eyle, âmin!

Yâ Erhame'r-Rahimîn! Umum Risale-i Nur şakirtlerini iki cihanda mes'ûd eyle, âmin! İns ve cin ve şeytanların şerlerinden muhafaza eyle, âmin! Ve bu âciz ve biçare Said'in kusurâtını affeyle, âmin!

Umum Nur Şakirtleri namına

Said Nursî

Fihrist : Takriz

Risale-i Nur'un ehemmiyetli ve kahraman şakirdi bir kardeşimizin takrizidir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın i'câz-ı mânevîsinden süzülen Risale-i Nur, şu dehşetli, görülmemiş asrın bid'akâr savletlerine karşı bir sedd-i Kur'ânî ve bir seyf-i imanî hâsiyetiyle, muannid küfr-u mutlakın mülevves teressübâtını yok ederek, zulümât ile dolu kalblere nûr ve imân aşıladığı, bedâhet derecesinde âşikâr olmakla beraber şu asırda ve tâ be-kıyâmet Kur'ân-ı Hakim'in elinde durer-i bâr-i seyf-i semâvidir.

Evet; o, âfâk-ı beşeriyete rûhaniyât ve melekûta inciler yağdırıyor ve o seyf-i muallâ öyle semâvi bir kılıçtır ki, Hâlık-ı kâinatın mevcudattaki esmâsının tecelliyatını inkâr eden, dumanlı, sarhoş, zehirlenmiş kafaları mânen uçuruyor.

RİSALE-İ NUR
Ey nûr-u dürer-i bâr-ı semâvî
Tılsım-küşa esrâr-ı semâvî
Tullâbına derman-ı tedâvî
Ev mahz-ı becâ, mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi
Ey Lütf-u muallâ-yı keramet
Ey mahz-ı kerem, mahz-ı hidayet
Ey sahil-güzâr-ı selâmet
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi

Ey âyet-i Kur'ân ile müeyyed
Haydar ediyor hep seni te'yid
Ey Gavs ile Hakkâ ki müekked
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi
Şâfi-i necâtdâr-ı âmân'sın
Sehnâme-i irfan-ı zamansın
Billûr-u hikem-şâh-ı beyânsın
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi
Ey kenz-i keramet-i muallâ
Ey lem'a-i Kur'ân-ı mücellâ
Esmâ-i Hudâ sende tecellâ
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi
Ey maden-i pürnûr-u şefaat
Sensin bize dâreynde saâdet
Tüllâbına berât-ı müebbed
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi
Ey kân-ı kerem-i nûr-u cemâlin
Seyrangâh-ı ervah-ı kemâlin
Seyrab ediyor ruhları halin
Ey mahz-ı becâ mansur-u İlâhi
Sensin bize bir nur-u İlâhi

Bu ilham-ı semâvi olan ve kâinat âleminin tılsımlarının keşşafı olmak haysiyetiyle, esmâ-i İlâhiye'nin tecelliyatını ve sıfât-ı Rabbâninin cilvelerini keşfederek, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın esrar-ı kudsisini halleden ve mu'cizât-ı Ahmediyenin (A.S.M.) ve ehâdis-i Nebeviyenin (A.S.M.) hikmetlerini şerheden Risale-i Nur, ins ve cin âlimlerine ve şu muzlim, dehşet-engiz asrın sakinlerine bir hediye-i Rahman, bir mucize-i Kur'ân, gönüllerde canân bir hutbe-i şâh-ı beyândır.

Şems-i Kur'ân'ın Risale-i Nur'un hakikat-ı menşurundaki lemeâtının elvânıyla hakâikının inkışafı, beşerin pek muhtaç olduğu, hastalığı halindeki kalb, ruh ve bütün letâifine bir tiryak hasiyetini

taşıması itibariyle, sureten teâli ufuklarını araştıran zümrelere de bir âfitâb-ı feyyâz-ı semâvidir.

Risale-i Nur'un semâ-i mücellâsındaki hakikat yıldızlarını temâşa eden bahtiyarlar onun hizmet-i pâkinde, dâire-i kudsiyesinde muti sadık, fedakâr bir peyk haysiyetiyle bütün mevcudiyetlerini ona feda ediyorlar.

Fehm-i kasırânem ve idrak-ı âcizânemle Risale-i Nur'un medhini yapacak kudrette olmadığımı müdrikim. Nasıl yapabilirim ki, onun hakikatlarını medheden Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyandır. Haydar-ı Kerrâr-ı Şâh-ı Cihan'dır. Hazret-i Bâzü'l-Eşheb Gavsü's-Sekaleyn-i Âsumân'dır.

Ey nûr! Sana canân ile canım da fedadır
Firdevs-i muallâ diye ansak da sezâdır
Ey lutf-u Hudâ; zemzeme-i berk-i güzinin
Şâkirdine bir nûr; kâfire bir seyf-i Hudâ'dır.

Risale-i Nur madem ki Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın i'câz-ı mânevîsinden süzüldü; elbette semâvidir. Öyleyse deriz:

Ey ilham-ı kudsî! Güneş mücellâ cisimlerde ma'kes bulur. Öyleyse, nüzulgâhın olan kalbler de senin gibi eşsizdir. Elbette sen verâset-i Nebeviyenin aynadarlığına mazhar bir âyine-i mücellâdan in'ikas ettin.

Âlem-i İslâmın asırlardır beklediği, inşaallah elli sene sonra gelecek olan Mehdi-i Muntazır'ın değil, belki Müceddid-i Ekberin bir irtisamını senin sath-ı mücellanda görüyoruz. Sen öyle bir makam-ı Münevverden nev-i beşere ve afak-ı İslâmiyete tulû ettin ki, ey tuhfe-i İlâhi, senin güzel kokuların yetiştiğin hakikatın misilsizliğine şahittir. Rayiha-i tayyibenin hâsiyeti âit olduğu çiçeği işmam eder. Mânâ işaretiyle parmağını ona uzatır. İşte sen de yetiştiğin bir kalb bahçesini seni görenlere temâşâ ettiriyorsun ki, şu dehşetli asırda, ey Risale-i Nur; bir vâris-i Peygamberîsin, bir dellâl-ı Kur'ân'sın, bir hâdim-i imansın. Bir vekîl-i Nebiyy-i Zî-şânsın.

Madem ki, âhirzamandaki o beklenilen zâtın üç vazifesinden en mühim, en kudsî, en azametli vazifesi imanı kurtarmaktır. O vazife

ise Risale-i Nur ile tamamen yapılmıştır. Bu dâvânın şâhitleri milyonlardır.

Güneş harâretiyle, ziyasıyla, elvân-ı seb'asıyla güneştir. Biz bu güneşi gördük, gündüze erdik. Öyleyse, o ileride gelecek zâtın o iki vazifesi, güneşin, bulunduğumuz arz-ı medarımıza gelişiyle olacaktır. Geçmiş asırlardaki müceddidler de bu en mühim vazife ile müstahdem olmakla beraber, onlar imanın ve mârifetin neticelerinden, meyvelerinden ve feyizlerinden bahsederek imanı kuvvetlendirmeye uğraşmışlardı. Fakat onların zamanında imanın esâsâtına ve köklerine hücum yoktu. Ve erkân-ı imaniye sarsılmıyordu. Şimdi ise imanın köklerine ve erkânına şiddetli ve cemaatli bir surette taarruz var. Bu küllî tahribatı Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın mucize-i maneviyesinden tereşşuh eden Risale-i Nur tamamıyla önlediğinden ve hakâik-ı imâniyenin esaslarını kalblere yerleştirdiğinden, o beklenilen zâtın o mühim vazifesinin yapılmış olduğunu körler bile görmektedirler. O intizar edilen Zâtın nâşir-i efkârı Risale-i Nur olacak.

Tevafukat-ı latîfe Risale-i Nur'un silsile-i kerâmâtından olduğu cihetle, Beşinci Şuâ'nın On Dokuzuncu Meselesinde o Âl-i Beyt'ten olan Seyyid Zât-ı Muntazır'ın cümle-i vezâifinden olarak, 1. Siyaset âleminde, 2. Diyânet âleminde, 3. Saltanat âleminde, 4. Cihad âleminde olmak üzere icrâ ettiği vazife daireleri Risale-i Nur'un tarihçe-i hayatıyla tam müşâbeheti ve iltibassız tevafukâtı çok ehemmiyetlidir. Demek Nur Risaleleri o gelecek Zâtın bir müjdecisi, bir talebesidir. Çabuk gelen bir neferidir. Biz de o hayat-ı mübarekin dört ayrı safâhatında aynen bu daireleri müşâhede ediyoruz.

1. Siyaset âlemindeki safhayı mukaddeme-i meşrûtiyette İstanbul'a bir talebesinin gelmesiyle harb-i umuminin nihayetine kadar olan devrede aynen görüyoruz.

2. Diyanet âlemindeki tevafuk ise; İ'tilâf devletlerinin İstanbul'u işgali hengâmında ve en mağrur devrelerinde o şâkirdin "Hutuvat-ı Sitte" eseriyle o mağrur galiplerin hayasız yüzlerine -tehlike yüzde yüz olduğu halde- tükürüp, mânen tokatlaması üzerine o zamanki Ankara hükûmeti Risale-i Nur'un o şakirdini Ankara'ya dâvet etmişti. Orada dehşetli bir şahısta, Beşinci Şuâ'da beyan edilen işaretleri görerek, bütün bütün siyeseti ve dünyayı terkederek Van'da bir

mağarada hayat-ı mübarekelerini ibadete hasrettikleri devreye aynen intibak ve tevafuk etmektedir.

3. Saltanat âlemindeki vazifeye gelince: Meşhur Şeyh Said hadisesinden sonra garba, menfaya gönderilerek Rahmet-i İlâhiye ile Risale-i Nur'un telifine zemin hazırlayıp, Risale-i Nur kemâl-i haşmetle envârını rûy-i zemine yaymaya başladığı zamandır ki, Hakâik-i imaniyenin ve Kur'ân'ın görülmemiş bir surette taarruza uğradığı bir devrede Risale-i Nur, hayrette kalmış, yollarını şaşırmış, imanları tezelzüle uğramış Müslümanlar için bir âb-ı hayat misaliyle, Hızır gibi, onların imdatlarına yetişmiş, onları hayretten kurtarmış; dehşetten sürura çıkarmış ve Risale-i Nur yüzbinler ve milyonlar gönülde "Üstadım, Üstadım" denilerek milyonlar kalblerde kurulan mânevî tahta oturmuş ve böylece Risale-i Nur kalblerin bir sultanı olmuştur. İşte bu safhada üçüncü vazifeye aynen tevafuk ederek, o hakikatı imzalamaktadırlar.

Kıymettâr bir mazrufun zarfının da kıymetli olması mazrufuna âit olmakla beraber, nasıl ki, muhteşem, münakkaş, müzeyyen bir sarayın ihtişamı nakışlarının güzelliği, tezyinatının müstesnâ oluşu bizzat mimarının ve ustasının maharet-i sanatın, liyakatını, iktidarını, zevk-i selimini irâe ederek lisan-ı beliğane ile, hüşyar olanlara gösterdiği gibi aynen öyle de; Risale-i Nur'un misilsiz, hakimane, nazirsiz, beliğane, görülmemiş edibâne Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın i'câzkâr hakaikını, letâif-i esrarını, Kur'ân'ın icâzına tam muvafık bir surette tavsifat-ı şâhâne ve üslûb-u mümtazânesi ile en büyük üdebâyı, hukemâyı hayran ve şuarâyı benâmı Haddelgaye istihsan ile huzur-u mânevîsinde ser-fürû ettirerek, en muannid dinsizleri, zındık filozofları iskât ile dize getirmesi, teslime mecbur etmesi Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinin derece-i kemâlinin en kavi ve müstesnâ delilidir.

Silsile-i tevafukâtın halkâ-i nurâniyesinden olarak muntazır olunan gelecek o Zât-ı Ekmel'in bidayet-i hâlinde süfyâniler elinde esaretini, Selef keşfen beyan etmektedirler ki, Risale-i Nur tercümanının otuz küsur senelik esaret hayatını aynen göstermektedir. Demek Tercüman-ı Nur, ileride gelecek o Zâtın bir müjdecisi, bir talebesidir.

Ehl-i kalbin latif keşiflerinden birisi de; "O beklenilen Zât bir kitap yazacak. Geçmişte hiç kimse ona benzer bir kitap yazmamış olacak" denilmektedir. El-hak, Risale-i Nur bunun güneş gibi delilidir. Evet, onun şakirtleri kat'iyen iman ediyorlar ki, şimdiye kadar böyle eser görülmemiştir. Ve tâ bekıyâmet yazılmayacaktır.

Ehl-i keşf; "O nurun tercümanı olan Zât-ı Nurani, mescûni'n-nisâ, yani müteehhil olmayacak, ihtiyar yaşında olacak" diye bahsediyorlar. Bu tevafukun herhalde başka vecihle izah ve teviline lüzum yoktur. Mâziden, yani bulundukları zamandan istikbâle nazar eden ve bu zaman-ı hali tarassut eden ehl-i keşfin keşfe müstenid daha çok beyanları vardır. Kısa keserek sözü onlara bırakıyoruz. İşte, Risale-i Nur'u yalnız ben methetmiyorum. Onu Hazret-i Kur'ân methediyor. Hazret-i Ali (R.A.) methediyor. Gavsu'l-Âzam (R.A.) methediyor. Hazret-i Murtaza (R.A.) Celcelûtiye'sinde Risale-i Nur'a "bedî" diyor. Şu halde elbette ki, o Bediüzzaman'dır, tahru'd-devrân'dır.

Risale-i Nur'un bütün hakikatlarını Risale-i Nur'un Tercüman-ı Pâk'ının bütün hayatları boyunca âdeta bir program hükmünde bütün o esasât-ı Kur'âniyeye tam bir intibak ile meşreb-i Pâk-i Muhammed'in (A.S.M.) nümune ve tecessüm etmiş misâli halinde o Nur Tercümanı, has Nur şakirtleriyle sünen-i Peygamberiyi (A.S.M.) görülmemiş zulümkâr bir asrın eşedd-i zulmüne ve işkencesine maruz kalarak, تَخَلَّقُوا بِاَخْلاَقِ رَسُول اللهِ hadisinin mazhar-ı ekmeli halinde revnuma (gösterici) olmuş. Ve tereşşuhât-ı Kur'âniye olan telifâtla ve gerekse ef'âl ve harekâtlarıyla eşedd-i küfre karşı tam mukabele ve mücahede ederek, celâdet-i Haydarâneleriyle ve hârika şecaatleri ile, ellerinde, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân'ın elmas kılıcı olan Risale-i Nuruyla küfr-ü mutlakı her yerde takip etmişler ve müthiş bir cemiyetin iman ve Kur'ân'a olan azgınca tecâvüzâtını önlemişler. Ve milyonlar insanların Risale-i Nur'la imamlarının takviyesine ömürlerini vakfetmişlerdir.

Birinci Şuâ hakikatlarında beyan edilen âyât-ı Kur'âniyenin bir kısım remizleri ve bazı işârât-ı Resûlullahın (A.S.M.) Risale-i Nur üzerinde toplanması; Hazret-i Ali'nin (R.A.) ve Gavs-ı Âzam'ın (R.A.) sarâhatli ve beşaretli haberlerinin ictimâı; erbâb-ı kalb ve ukûlde

kat'iyen şüphe bırakmıyor ki ümmetin intizar ettiği zât geldiği zaman bir asır evvel yazılan bu Risale-i Nur'u kendine program ve nâşir-i efkâr yapacak.

Hem Risale-i Nur'un bu asırda ihsânı rahmet-i İlahiyenin ezeli tecelliyâtının bir neticesidir. Her aklı olan ve kalbi tefessüh etmemiş olan anlar ki, o eserde bu kadar harikaların ictimaı tesâdüfi olmayıp, ancak dünyayı kaplayan ve ilim ve fenden gelen görülmemiş mütecaviz bir küfr-ü mutlakın ve dalâletin tahribâtını önlemek içindir ki o eser bu asırda ihsan edilmiştir.

Tarih ve içtimâiyat ilimlerine âşinâ olanlar bilirler ki, küre-i zemin böyle dehşetli bir asır yaşamamıştır. Madem ki tahribat çok dehşetlidir, şu halde o tahribatı önleyecek bir nurun gönderilmesi de rahmet-i İlâhiyenin muktezâsıdır ki, onunla o müthiş küfür ve dalâlet seli seddolunabilsin.

El-hak, Risale-i Nur tesis ettiği istihkâmat-ı Kur'âniye ile öyle bir sedd-i nurâni vücuda getirmiştir ki, zaman ve zemin boyunca beşerin bütün maddi ve mânevî ihtiyacatına kâfi ve vâfidir.

Bu izâhât ile anlaşılır ki, bu kadar ehemmiyetli vezâif-i kudsiye, ancak o âhirzamanda beklenilen Zâtın gelmesine bir zemin hazırlamak için Risale-i Nur, o zâttan bir asır evvel gelmiş olan bir müjdeci, bir liste, bir kudsi program, bir tâlimât mecmuasıdır.

Fihrist : Kaside

KASİDE-İ NUR
RİSALE-İ NUR'A GEL

Eyyühel-ihvân, gel; envâra gel, imana gel!
Feth-i nusretle açılmış riâyet-i Kur'ân'a gel.
Bak hidayet şemsinin envârına bir göz açıp
Külliyât-ı Nûr'u gör, ihsâna bak, Rahmân'a gel.
Perde-i zulumâtı yırtmış, arzı Pür-nûr eylemiş,
Cephe-i envâra gel, tılsım keş-i sultana gel.
Münkeşif sathında esrar, mün'akis bahrinde nûr
Ey saâdet dâisi, âyine-i Furkân'a gel.
Etme Kur'ân'ın ziyasından sakın kat-ı nazar
Sofra-i rahman açık, ikrâma gel, ihsana gel.
İştiyakın nûr için âsârı doldurmuş iken
Ebkem-ü lâl olma ey nûr bekleyen, iz'âna gel.
Ahd ü misakı ferâmuş eylemek lâyık değil.
Dâvet-i rahman budur, gel.. Ahd ile peymana gel.
Fehmine, idrakine asrın, bu nûr eyler hitâb
Kal'a-i emân budur, emâna gel, fermâna gel.
At nikâb-ı gafleti, seyret bu nur-u satveti
Secde-i rahmana gel, Firdevsi gör seyrâna gel.
İttihad-ı Ahmedi'dir (A.S.M.) çare-i emânımız bizim
Ey ehl-i Hak, gel! Hızb-ü Kur'ân-ı Azimüşşâna gel.
Savlet-i âdâya karşı kal'a-i Kur'ân'a gir.
Âşıkâne halka-i imana gel; merdâne gel.
Bir hakâik bahrinin şehnâme-i irfanı bu
Derde derman bekleyen; meydana gel, ummana gel.
Görmek istersen hakâik şemsinin elvânını
Ey delâil bekleyen! İz'ân budur; bürhana gel.
Cennet-i Adn'in, muallânın bu tûbâ, Kevseri

Bâğ-ı Rıdvan isteyen! İn'âm budur, rıdvâna gel.
Münceli esmâ-i Hak sadrinde ol nur-u barinin
Ey tecelli bekleyen! İmâna gel, irfana gel.
Elhamdülillâh, nuriyle esrara olduk âşinâ
Ey fakirâ, nûra erdin, secde-i şükrâna gel.
Hayatını nura vakfeden
Muhammed

Bir Nur talebesinin takrizidir.
EY RİSALE-İ NUR!

Senden doluyor vicdanlara hep hazz u sürur
Senden doğuyor kalblere her mânâ-yı huzur
Misbah-ı müeyyede kıldı seni Zât-ı Şekûr.
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Bu asırda ümmetle bir ihsan-ı Hudâsın
Sen bu hüviyetle, evet, mahz-ı hüdâsın
Hak yola dâî ve dalâletten cüdâsın
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Mizacısın pür-nur "İnnâ a'taynâ" mağzının
Hem dahî miftahısın "İnnâ fetahnâ" remzinin
"Ve'd-duhâ"sısın gümansız Nübüvvet şemsinin
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Dense sezâdır ki, sana: Mir'ât-ı hakâik
Vechinde celî nice bin hikmetli dekâik
Rüşd menbai nutkundaki mânâ-yı rekâik
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Ey dürre-i kenz-i kemâl, rûyinde safâ var
Ey şu'le-i şems-i cemâl, sadrinde şifâ var
Elbette ki fasıka berkinde cefa var
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!

Şehbâl açarak seb'a semâvâtı gezersin
Bu kevn-ü mekândan nice esrarı süzersin
Şakirtlerini, dönerek irfanla bezersin
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Sihr ibtâlına lem-i asâ, sende göründü
Hem nefes-i feyz-i Mesîhâ, sende göründü
Bir cilve-i halk-ı azîmâ, sende göründü
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Cümle âyât-ı güzîn mâl olmuş sana
Onun için ehl-i İslâm ehil ve âl olmuş sana
Lütf-u Rabbâni meğer hoşça hal olmuş sana
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Revk-i hüsnün fürûğu arş-ı âlâdan mıdır?
Bu tecellî sana Sinâ-yı senâdan mıdır?
Füyuzun yoksa ol sırr-ı "ev-ednâ"dan mıdır?
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Yâ Rab! Bu hakîr Fehmi'yi hem-bezm-i visal et
Zümre-i nûra koy da onu hüsn-ü hasâl et
Cümlemizi ol Hazret-i Üstad'a Bilâl et
Nur-u ezelin mişkâtısın ey Risale-i Nur!
Burc-u ebedin mirsâdısın ey Risale-i Nur!
Abdurrahman Fehmi

ESKİ SAİD ESERLERİ

ESKİ SAİD ESERLERİ

Eski Said Eserleri

- Nokta
- Şuaat
- Sunuhat
- İşarat
- Rumuz
- Tuluat
- Lemeat
- Muhakemat
- Münazarat
- Hutbe-i Şamiye
- Divan-ı Harb-i Örfi
- Hutuvat-ı Sitte
- Nutuk
- Makaleler
- Hakikat Çekirdekleri 1.Cüz
- Hakikat Çekirdekleri 2.Cüz
- Tarihçe-i Hayat [Hamza Efendi]
- Tarihçe-i Hayatın Zeyli [Abdurrahman Nursi]

Nokta Risalesi

Nokta

مِنْ نُورِ مَعْرِفَةِ اللهِ جَلَّ جَلاَلُهُ [1]

[Çok kıymetlidir]

İfade-i Meram

Bir bahçeye girsem iyisini intihab ederim. Koparmasından zahmet çeksem hoşlanırım. Çürüğünü, yetişmemişini görsem [2] خُذْ مَا صَفَا derim. Muhataplarımı da öyle arzu ederim. Derler:

“Sözlerin iyi anlaşılmıyor?”

Bilirim ki, kâh minare başında, kâh kuyu dibinde konuşuyorum. Neyleyeyim, zuhurat öyle. Şuâât ve şu kitapta mütekellim, âciz kalbimdir. Muhatap, âsi nefsimdir. Müstemi, müteharrî-i hakikat bir Japondur. Temâşâ eden bunu düşünmeli. Gayetü’l-gâyât olan mârifetullahın bir burhanı olan mârifetü’n-Nebîyi Şuâât’ta bir nebze beyan ettik. Şu risalede maksud-u bizzat olan tevhidin lâyühad berâhininden yalnız dört muazzam burhanına işaret edeceğiz. Hem nazar-ı aklîyi hads-i kalbiyle birleştirmek için, melâike ve haşrin bir kısım delâiline imâ ederek, imanın altı rüknünden dördünün birer lem’asını, fehm-i kàsırımla göstermek isterim.

Said Nursî

•Tevhid Bahsi
•Melaike Bahsi
•Haşir Bahsi

1.)Marifetullahın (c.c.) nurundan (bir nokta).
2.)Duru ve saf olanı al.

Nokta : Tevhid Bahsi

Tevhid Bahsi

اٰمَنْتُ بِاللهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ (1)
وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهٖ وَشَرِّهٖ مِنَ
اللهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ
اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ (2)
وَالسَّلَامُ عَلٰى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ
وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِينَ
اَللهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ (3)

maksûdumuzdur, matlubumuzdur. Gayr-i mütenahi berâhininden dört bürhân-ı külliyi irad ediyoruz.

Birinci Burhan: Muhammed Aleyhissalatü Vesselâm'dır. Şu bürhan-ı neyyirimiz Şuâat'da tenevvür ettiğinden, tenvir-i müddeâmızda münevver bir mir'attır.

İkinci Burhan: Kitab-ı Kebir ve insan-ı ekber olan kâinattır.

Üçüncü Burhan: Kitab-ı Mu'cizü'l-Beyan, Kelâm-ı Akdes'dir.

Dördüncü Burhan: Alem-i gayb ve şehadetin nokta-i ittisâkı ve berzahı ve iki âlemden birbirine gelen seyyâratın mültekâsı vicdan denilen fıtrat-ı zîşuurdur. Evet fıtrat-ı vicdan akla bir penceredir. Tevhidin şuâını neşrederler.

1.)Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah Teâlâdan geldiğine iman ettim. Ölümden sonra diriliş haktır. Allah’tan başka ilâh olmadığına şahitlik ederim. Muhammed’in, Allah’ın resulü olduğuna da şahitlik ederim.
2.)Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Peygamberlerin hâtemi olan Muhammed’e ve bütün âl ve ashabına salât ve selâm olsun.
3.)Allah Teâlâ ki, Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. O Hayydır, O Kayyûmdur. (Bakara Sûresi, 2:255)

•1.Bürhan: Hakikat-ı Muhammediye
•2.Bürhan: Kâinat kitabı
•Sual 1: Neden Sanii herkes aklıyla göremiyor?
•Sual 2: Batıl şeylere neden ihtimal veriliyor?
•Sual 3: Tabiat, kavanin, kuva nedir?
•Sual 4: Nazm ve nizam-ı tamme ne ile sabittir?
•3.Bürhan: Kur'an-ı Azimüşşan
•4.Bürhan: Vicdan
•Sual 5: Vahdet-ül vücudu nasıl görüyorsun?

Nokta : Tevhid Bahsi : 1.Burhan

1.Bürhan: Hakikat-ı Muhammediye

Birinci Bürhan

Risalet ve İslâmiyetle mücehhez olan hakikat-ı Muhammediyedir ki, risalet noktasında en muazzam icmâ ve en vâsi tevatür sırrını ihtiva eden mecmû-u enbiyânın şehadetini tazammun eder. Ve İslâmiyet cihetiyle vahye istinad eden bütün edyân-ı semâviyenin ruhunu ve tasdiklerini taşıyor. İşte, bütün enbiyanın şehadetiyle ve bütün edyânın tasdikiyle ve bütün mu'cizatının teyidiyle musaddak olan bütün akvaliyle, vücud ve vahdet-i Sânii beşere gösteriyor. Demek şu dâvada ittihad etmiş bütün efâzıl-ı beşer nâmına o nuru gösteriyor. Acaba bu kadar tasdiklere mazhar, büyük, derin, durbîn, sâfi, keskin, hakaik-aşina bir gözün gördüğü hakikat, hakikat olmamak hiç ihtimali var mı?

Nokta : Tevhid Bahsi : 2.Burhan

2.Bürhan: Kâinat kitabı

İkinci Bürhan

Kâinat kitabıdır. Evet, şu kitabın bütün hurufu ve bütün noktaları, efrâden ve terekküben Zât-ı Zülcelâlin vücud ve vahdetini, elsine-i mahsusaları kıraatla [1] وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ 'yi tilâvet ediyorlar. Cemî zerrat-ı kâinat, birer birer, zât ve sıfât ve saire vücuh ile hadsiz imkânat mabeyninde müteredd it iken, birden bire bir ciheti takip, muayyen bir sıfatla ittisaf, mahsus bir keyfiyetle tekeyyüf ederek hayret-bahşâ hikemi intaç ettiğinden, Sâniin vücub-u vücuduna şehadetle, avâlim-i gaybiyenin enmuzeci olan latîfe-i Rabbâniye içinde ilân-ı Sâni eden misbah-ı imanı ışıklandırıyorlar. Evet, bir nefer, nefsinde ve takımda ve bölükte, taburda ve orduda gibi; her bir zerre de, kendi başıyla zât, sıfât, keyfiyetindeki imkânat cihetiyle Sânii ilân ettiği gibi, tesâvir-i mütedahileye benzeyen mürekkebat-ı müteşâbike-i mütesâide-i kâinatın her bir makamında ve her bir nisbetinde ve her bir dairesinde, her bir zerre, muvâzene-i cereyan-ı umumîyi muhafaza; ve her nisbetinde ve her takımında ayrı ayrı vazifeyi ifa ve hikmeti intaç ettiklerinden, Sâniin kast ve hikmetini izhar ve vücut ve vahdetinin âyâtını kıraat ettikleri için, Sâni-i Zülcelâlin berâhini, zerrattan kat kat ziyade olur. Demek

اَلطُّرُقُ اِلَى اللهِ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ الْخَلاَئِقِ [2]

hakikattir, mübalâğa değil; belki nâkıstır.

1.)Hiçbirşey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

2.)Allah’a giden yollar, mahlukâtın nefesleri sayısıncadır.

Nokta : Tevhid Bahsi : 1.Sual

Sual 1: Neden Sanii herkes aklıyla göremiyor?

S: Neden aklıyla herkes göremiyor?

C: Kemâl-i zuhurundan ve zıddın ademinden.

تَأَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَلإِ الاَعْلٰى اِلَيْكَ رَسَائِلُ

Yani, *“Sahife-i âlemin eb’âd-ı vâsiasında Nakkaş-ı Ezelînin yazdığı silsile-i hâdisâtın satırlarına hikmet nazarıyla bak ve fikr-i hakikatle sarıl. Ta ki mele-i âlâdan uzanan şu selâsil-i resâil, seni âlâ-yı illiyyîn-i tevhide çıkarsın.”*

Şu kitabın heyet-i mecmuasında öyle parlak bir nizam var ki, nazzâmı güneş gibi içinde tecellî ediyor. Her kelimesi, her harfi birer mu’cize-i kudret olan bu kitab-ı kâinatın te’lifinde öyle bir i’câz var ki, bütün esbab-ı tabiiye, farz-ı muhal olarak muktedir birer fâil-i muhtar olsalar, yine kemâl-i acz ile o i’câza karşı secde ederek

سُبْحَانَكَ لاَ قُدْرَةَ لَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [1]

diyeceklerdir. Her bir kelimesi bütün kelimatıyla münasebettardır. Ve her harfi, bâhusus zîhayat bir harfi, bütün cümlelere karşı müteveccih birer yüzü, nâzır birer gözü var olan bu kitabın öyle bir muzâaf iştibak-ı tesânüd-ü nazmı vardır ki, bir noktayı yerinde icad etmek için, bütün kâinatı icad edecek bir kudret-i gayr-ı mütenahi lâzımdır. Demek sivrisineğin gözünü halk eden, güneşi dahi o halk etmiştir. Pirenin midesini tanzim eden, manzume-i şemsiyeyi de o tanzim etmiştir.

Sünuhat’ın dokuzuncu sahifesinde

مَاخَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [2]

âyetinin sırrına müracaat et. Yalnız şu kitabın küçük bir kelimesi olan balarısını gör: Nasıl şehd-i şehadet o mu’cize-i kudretin lisânından akıyor! Veyahut şu kitabın bir noktası olan hurdebini bir huveynat ki, çok defa büyülttükten sonra görünür. Dikkat et: Nasıl mu’ciznümâ, hayret-fezâ bir misâl-i musağğar-ı kâinattır! Sûre-i Yâsin, sûret-i lâfz-ı “Yâsin” de yazıldığı gibi, cezâletli, mûciz bir nokta-i câmiadır. Onu yazan, bütün kâinatı da o yazmıştır. Eğer insafla dikkat etsen, şu küçücük hayvanın ve huveynatın sûreti altında olan makine-i dakika-i bedîa-i İlâhiyenin şuursuz, kör, mecrâ ve mahrekleri tahdid olunmayan ve imkânâtından evleviyet olmayan esbab-ı basîta-i câmide-i tabiiyeden husulünü, muhal-ender-muhal göreceksin

Eğer her bir zerrede hükemâ şuuru, etibbâ hikmeti, hükkâmın siyaseti bulunduğunu ve her bir zerre de sair zerratla vasıtasız muhabere ettiğini itikad edersen, belki nefsini kandırıp o muhali de itikad edebilirsin. Hâlbuki, o zîhayat makinede öyle bir mu’cize-i kudret, öyle bir harika-i hikmet vardır ki, ancak bütün kâinatı, bütün şuûnâtını icad eden, tanzim eden bir Sâniin sun’u olabilir. Yoksa kör, az, basit imkân tereddüdüyle ayak atamaz. Esbab-ı tabiîden olamaz. Bâhusus o esbab-ı tabiîyenin üssü’l-esası hükmünde olan cüz-ü lâyetecezzâdaki kuvve-i câzibe ve kuvve-i dâfianın içtimâlarının hortumu üzerinde, bir muhaliyet damgası var. Fakat câizdir ki, her birşeyin esası zannettikleri olan cezb, def, hareket, kuvâ gibi emirler, âdâtullahın kanunlarına birer isim olsun. Lâkin kanun, kaidelikten tabiîliğe ve zihnîlikten hâricîliğe ve itibarîden hakikate ve âletiyetten müessiriyete geçmemek şartıyla kabul ederiz.

1.) Sen her türlü noksandan münezzeh ve uzaksın. Bizim hiç bir kudretimiz yoktur. Şüphesiz ki Sen Azîzsin, Senin kudretin herşeye galiptir; Hakîmsin, Senin her işin hikmet iledir.
2.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Nokta : Tevhid Bahsi : 2.Sual

Sual 2: Batıl şeylere neden ihtimal veriliyor?

Sual: Ezeliyet-i madde ve harekât-ı zerrattan teşekkül-ü envâ gibi umur-u bâtılaya neden ihtimal veriliyor?

Cevap: Sırf başka şey ile nefsini ikna etmek sadedinde olduğu için, o umurun esas-ı fasidesini tebeî bir nazarla derk etmediğinden neş'et ediyor. Eğer nefsini ikna etmek sûretinde, kasten ve bizzat ona müteveccih olursa, muhaliyetine ve mâkul olmadığına hükmedecektir. Faraza kabul etse de, tegafül-ü ani's-Sâni sebebiyle hasıl olan ıztırar ile kabul edilebilir. Dalâlet ne kadar aciptir. Zât-ı Zülcelâlin lâzım-ı zarurîsi olan ezeliyeti ve hassası olan icadı aklına sığıştırmayan, nasıl oluyor ki gayr-ı mütenâhî zerrâta ve âciz şeylere veriyor?

Evet, meşhurdur ki, hilâl-i îde bakarlardı. Kimse birşey görmedi. İhtiyar bir zât yemin etti: "Hilâli gördüm." Hâlbuki gördüğü hilâl, kirpiğinin takavvüs etmiş beyaz bir kılı idi. Kıl nerede, kamer nerede? Harekât-ı zerrat nerede, sebeb-i teşkil-i envâ nerede?

İnsan fıtraten mükerrem olduğundan hakkı arıyor. Bazan bâtıl eline gelir, hak zannederek koynunda saklar. Hakikati kazarken ihtiyarsız dalâlet başına düşer; hakikat zannederek başına giydiriyor.

Nokta : Tevhid Bahsi : 3.Sual

Sual 3: Tabiat, kavanin, kuva nedir?

Sual: Nedir şu tabiat, kavânin, kuva ki, onlarla kendilerini aldatıyorlar?

Cevap: Tabiat, âlem-i şehadet denilen cesed-i hilkatin anâsır ve âzâsının ef'âlini intizam ve rapt altına alan bir şeriat-ı kübrâ-yı İlâhiyedir. İşte şu şeriat-ı fıtriyedir ki, ***"sünnetullah"*** ve ***"tabiat"*** ile müsemmâdır. Hilkat-i kâinatta câri olan kavânin-i itibariyesinin mecmû ve muhassalasından ibarettir. Kuvâ dedikleri şey, her biri şu şeriatın birer hükmüdür. Ve kavânin dedikleri şey, her biri şu şeriatın birer meselesidir. Fakat o şeriattaki ahkâmın yeknesak istimrârına istinaden vehim, hayal tasallut ederek tazyik edip, şu tabiat-ı hevâiye tevazzu' ve tecessüm edip mevcud-u haricî ve hayalden hakikat sûretine girmiştir. Hayali, hakikat sûretinde gören, gösteren, nüfusun istidat-ı şûresinden, fâil-i müessir sûretini takmıştır. Hâlbuki, kör, şuursuz tabiat, kat'iyen kalbi ikna edecek ve fikre kendini beğendirecek ve nazar-ı hakikat ona ünsiyet edecek hiçbir mülâyemet ve münasebet yok iken ve masdar olmaya kabiliyeti mefkud iken, sırf nefy-i Sâni farzından çıkan bir ıztırar ile veleh-resan-ı efkâr olan kudret-i ezeliyenin âsâr-ı bâhiresinin tabiattan suduru tahayyül edilmiş.

Hâlbuki tabiat misâlî bir matbaadır, tâbi' değil; nakıştır, nakkaş değil; kàbildir, fâil değil; mistardır, masdar değil; nizamdır, nâzım değil; kanundur, kudret değil; şeriat-ı iradiyedir, hakikat-i hariciye değil. Meselâ, yirmi yaşında bir adam birden bire dünyaya gelse, hâli bir yerde, muhteşem ve sanayi-i nefîsenin âsârıyla müzeyyen bir saraya girse, hem farz etse, kat'iyen hariçten gelme hiçbir fâilin eseri değil. Sonra içindeki eşya-yı muntazamaya sebep ararken, tanziminin kavâninini câmi bir kitap bulsa, onu mâkes-i şuur olduğundan, bir fâil, bir illet-i ıztırarî kabul eder. İşte, Sâni-i Zülcelâlden tegafül sebebiyle, böyle gayr-ı mâkul, gayr-ı mülâyim bir illet-i ıztırarî olan tabiat ile kendilerini aldatmışlar.

Şeriat-ı İlâhiye ikidir:

Biri: Sıfat-ı kelâmdan gelen bir şeriattır ki, beşerin ef'âl-i ihtiyariyesini tanzim eder.

İkincisi: Sıfat-ı iradeden gelen ve ***"evâmir-i tekviniye"*** tesmiye edilen şeriat-ı fıtriyedir ki, bütün kâinatta câri olan kavânin-i âdâtullahın muhassalasından ibarettir. Evvelki şeriat nasıl kavânîn-i akliyeden ibârettir; tabiat denilen ikinci şeriat dahi, mecmu-u kavânin-i itibariyeden ibarettir. Sıfat-ı kudretin hassası olan tesir ve icada mâlik değillerdir.**(1)**

Sabıkan, sırr-ı tevhid beyanında demiştik: Herşey herşeyle bağlıdır. Birşey herşeysiz yapılmaz. Birşeyi halk eden, herşeyi halk etmiştir. Öyleyse, birşeyi yapan Vâhid, Ehad, Ferd, Samed olmak zarurîdir.

Şu ehl-i dalâletin gösterdikleri esbab-ı tabiiye, hem müteaddit, hem birbirinden haberi yok, hem kör, iki elinde iki kör olan tesadüf-ü a'mâ ve ittifakıyet-i avrânın eline vermiştir.

قُلِ اللهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ [1]

Elhâsıl: İkinci burhanımız olan kitab-ı kebir-i kâinattaki nazm ve nizam, intizam ve telifindeki i'câz güneş gibi gösteriyor ki, bir kudret-i gayr-ı mütenahi, bir ilm-i lâyetenâha, bir irâde-i ezeliyenin eserleridir.

---

(1): Dikkat.!

1.)(Resûlüm) sen 'Allah' de, sonra bırak onları saplandıkları batakta oynayadursunlar. (En'âm Sûresi, 6:91)

Nokta : Tevhid Bahsi : 4.Sual

Sual 4: Nazm ve nizam-ı tamme ne ile sabittir?

S: Nazm ve nizam-ı tâmme neyle sabittir?

Elcevap: Nev-i beşerin havâs ve cevâsisi hükmünde olan fünun-u ekvan, istikrâ-i tâmme ile o nizamı keşfetmişlerdir. Çünkü, her bir nev'e dair bir fen ya teşekkül etmiş veya etmeye kabildir. Her bir fen, külliyet-i kaide hasebiyle, kendi nev'indeki nazm ve intizamı gösteriyor. Zira, her bir fen kavaid-i külliye desatirinden ibarettir. Demek, şahsın nazarı, nizamı ihata etmezse, cevâsis-i fünun vasıtasıyla görür ki, insan-ı ekber, insan-ı asgar gibi muntazamdır. Her birşey, hikmet üzere vaz edilmiştir. Faidesiz, abes yoktur. Şu **(1)** burhanımız değil yalnız erkânı ve âzâsı, belki bütün hüceyratı, belki bütün zerratı birer lisân-ı zâkir-i tevhid olarak büyük burhanın sadâ-yı bülendine iştirak ederek Lâ ilâhe illâllah diye zikrediyorlar.

---

(1): Delâletçe siması bir Hu lafzına benzer ki, o Hû'nun her bir cüz'ü küçük Hû 'lardan, her bir küçük Hû'da küçücük Hû 'lardan teşekkül etmiştir.

Nokta : Tevhid Bahsi : 3.Burhan

3.Bürhan: Kur'an-ı Azimüşşan

Üçüncü Bürhan

Kur’ân-ı Azîmüşşandır. Şu burhan-ı nâtıkın sinesine kulağını yapıştırsan işiteceksin ki, “Allahü Lâ İlâhe İllâ Hû”yu tekrar ediyor. Hem gayet mükemmel semerâtıyla, meyvedar bir ağacın menba-ı hayatı olan cürsûme olmazsa veya kökü bozuk ise, semere vermez. Şu burhanımız dallarında meyve-i hak ve hakikat o kadar çoktur ve o kadar doğrudur ki, şüphe bırakmaz ki, cürsûmesinde olan mesele-i tevhid, hiç vehim bırakmaz derecede kuvvetli, doğru bir hak ve hakikati tazammun ediyor. Hem şu burhanın âlem-i şehadet tarafına tedellî etmiş olan ahkâma dair dalı, bütün sıdk ve hak ve hakikat olduğu gibi, bizzarure âlem-i gayb tarafına uzanan tevhide ve gayba dair gusn-u azamı yine sabit hakaikle meyvedardır.

Hem derince şu burhan tersim edilse anlaşılır ki, onu gösteren zât, neticesi olan mesele-i tevhidde o kadar emindir ki, hiçbir şaibe-i tereddüt hiçbir tarafında ihsas edilmiyor. Hem o neticeyi bütün hakaike esas addederek, müselleme ve zaruriye olduğunu bütün kuvvet-i beyanıyla ve ısrarıyla ona giydiriyor. Ve başka şeyleri ona ircâ ediyor. Temel taşı gibi o şedit kuvvet, sun’î olamaz. Hem de, üstündeki sikke-i i’câz her ihbarını tasdik eder, tezkiyeden müstağni kılar. Âdeta ihbaratı binefsihâ sâbit umurlardandır. Evet, şu burhan-ı münevverin altı ciheti de şeffaftır. Üstünde i’câz, altında mantık ve delil, sağında aklı istintak, solunda vicdanı istişhad, önünde, hedefinde hayır ve saadet, nokta-i istinadı vahy-i mahzdır. Vehmin ne haddi var ki girebilsin!

Mârifet-i Sâni denilen kemâlât arşına uzanan miracların usulü dörttür.

Birincisi: Tasfiye ve işrâka müesses olan muhakkikîn-i sufiyenin minhacıdır.

İkincisi: İmkân ve hudûsa mebnî mütekellimînin tarîkidir.

Bu iki asıl, çendan Kur'ân'dan teşâub etmişlerdir. Lâkin fikr-i beşer başka sûrete ifrağ ettiği için uzunlaşmış ve müşkilleşmiş. Evhamdan masun kalmamışlar.

Üçüncüsü: Şübehat-âlûd hükemâ mesleğidir.

Dördüncüsü ve en birincisi: Belâgat-ı Kur'âniyenin ulvî mertebesini ilân etmekle beraber, cezâlet cihetiyle en parlağı ve istikamet cihetiyle en kısası ve vuzuh cihetiyle beşerin umumuna en eşmeli olan mirac-ı Kur'ânîdir.

Hem o arşa çıkmak için dört vesile vardır: İlham, tâlim, tasfiye, nazar-ı fikrî.

Tarîk-i Kur'ânî iki nev'idir.

Birincisi: ***Delil-i inayet ve gayet***tir ki, menâfi-i eşyayı tâdât eden bütün âyat-ı Kur'âniye bu delili nesc ve şu burhanı tanzim ediyorlar. Bu delilin zübdesi, kâinatın nizam-ı ekmelinde ittikan-ı san'at ve riayet-i mesâlih ve hikemdir. Bu ise, Sâniin kast ve hikmetini ispat ve tesadüf vehmini ortadan nefyediyor. Zira ittikan ihtiyarsız olmaz. Evet, nizamın şahitleri olan bütün fünun-u ekvan, mevcudatın silsilelerindeki halkalardan asılmış mesâlih ve semeratı ve inkılâbât-ı ahvâlin katmer ve düğümleri içinde saklanmış hikem ve fevaidi göstermekle, Sâniin kast ve hikmetine kat'î şehadet ediyorlar. Ezcümle:

Fenn-i hayvanat, fenn-i nebatat, iki yüz bini mütecâviz envâın büyük peder ve âdemleri hükmünde olan mebdelerinin her birinin hudûsuna şehadet ettiği gibi; mevhum ve itibarî olan kavânin, kör ve şuursuz olan esbab-ı tabiiye ise bu kadar hayret-fezâ silsileler ve bu silsileleri teşkil eden ve efrad denilen dehşet-engiz birer makine-i acîbe-i İlâhiyenin icad ve inşasına adem-i kabiliyetleri cihetiyle her bir fert, her bir nev'i müstakillen Sâni-i Hakîmin dest-i kudretinden çıktıklarını ilân ve izhar ediyorlar. Kur'ân-ı Kerîm

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ [1]

der.

Kur’ân’dan delil-i inayet, vücuh-u mümkinenin en mükemmel veçhi ile bulunuyor. Kur’ân kâinatta tefekküre emir verdiği gibi, fevâidi tezkâr ve ni’metleri tâdât eden âyâtın fevâsıl ve hâtimelerinde galiben akla havale ve vicdanla müşaverete sevk etmek için

اَوَلاَ يَعْلَمُونَ [2]
اَفَلاَ يَعْقِلُونَ [3]
اَفَلاَ تَتَذَكَّرُونَ [4]
فَاعْتَبِرُوا [5]

gibi o burhan-ı inayeti ezhanda tesbit ediyor.

İkinci delil-i Kur’ânî: ***Delil-i ihtirâ***dır. Hülâsası:

Mahlûkatın her nev’ine, her ferdine ve o nev’e ve o ferde mürettep olan âsâr-ı mahsusasını müntiç ve istidad-ı kemâline münasip bir vücudun verilmesidir. Hiçbir nev’i müteselsil-i ezelî değildir. İmkân bırakmaz. İnkılâb-ı hakikat olmaz. Mutavassıt nev’in silsilesi devam etmez. Tahavvül-ü esnaf inkılâb-ı hakaikin gayrısıdır. Madde dedikleri şey, sûret-i mütegayyire, hem harekât-ı mütehavvile-i hâdiseden tecerrüd etmediğinden hudûsu muhakkaktır. Kuvvet ve sûretler, a’râziyetleri cihetiyle envâdaki mübâyenet-i cevheriyeyi teşkil edemez. A’râz cevher olamaz. Demek envâının fasîleleri ve umum a’râzının havâss-ı mümeyyizeleri bizzarure adem-i sırftan muhteradırlar. Silsilede tenâsül, şerait-i âdiye-i itibariyedendir.

Feyâ acaba! Vâcibü’l-Vücudun lâzime-i zaruriye-i beyyinesi olan ezeliyetini zihinlerine sığıştıramayan, nasıl oluyor da, her bir cihetten ezeliyete münâfi olan maddenin ezeliyetini zihinlerine sığıştırabilirler? Hem dest-i tasarruf-u kudrete karşı mukavemet edemeyen koca kâinat, nasıl oldu da küçücük ve nâzik zerratların (öyle dehşetli salâbet bulmuş ki) kudret-i ezeliyenin yed-i îdamına karşı dayanıyor? Hem nasıl oluyor ki, kudret-i ezeliyenin hassası olan ibdâ ve icadı, hiçbir münasebet-i mâkule olmadan en âciz ve en bîçare esbaba isnad ediliyor?

İşte Kur’ân-ı Kerim, şu delili, halk ve icaddan bahseden âyâtı ile ezhanda tanzim ediyor. Müessir-i hakikî yalnız Allah’tır. Tesir-i hakikî esbabda yoktur. Esbab, izzet ve azamet-i kudretin perdesidir—tâ ki, aklın nazar-ı zahirîsinde, dest-i kudret umur-u hasîse ile mübaşir görünmesin. Birşeyde iki cihet var:

Biri, mülk—âyinenin mülevven vechi gibi, ezdat ona vârid oluyor; çirkin olur, şer olur, hakîr olur, azîm olur, ilâ âhir. Esbab bu cihette vardır; izhar-ı azamet ve izzet-i kudret öyle ister.

İkinci cihet, melekûtiyet cihetidir: Âyinenin şeffaf vechi gibi. Şu cihet herşeyde güzeldir. Şu cihette esbabın tesiri yoktur. Vahdet öyle ister. Hatta hayat ve ruh ve nur ve vücut, iki vecihleri şeffaf ve güzel olduğundan, mülken ve melekûten vasıtasız dest-i kudretten çıkıyorlar.

1.)Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)
2.)Onlar bilmiyorlar mı ki? (Bakara Sûresi, 2:77)
3.)Hiç akletmiyorlar mı? (Yâsin Sûresi, 36:68)
4.)Hiç düşünmez misiniz? (Yûnus Sûresi, 10:3)
5.)İbret alınız. (Haşir Sûresi, 59:2)

Nokta : Tevhid Bahsi : 4.Burhan

4.Bürhan: Vicdan

Dördüncü Bürhan

Vicdan-ı beşer denilen fıtrat-ı zîşuurdur. Şu burhanda dört nükteyi nazar-ı dikkate al.

Birincisi: Fıtrat yalan söylemez. Meselâ, Bir çekirdekteki meyelân-ı nümüvv der ki: “Sümbülleneceğim, meyve vereceğim.” Doğru söyler. Meselâ, yumurtada bir meyelân-ı hayat var. Der: “Piliç olacağım.” Biiznillâh olur. Doğru söyler. Meselâ, bir avuç su incimad ile meyelân-ı inbisatı der: “Fazla yer tutacağım.” Metin demir onu yalan çıkaramaz; sözünün doğruluğu, demiri parçalar. İşte şu meyelânlar, irade-i İlâhiyeden gelen evâmir-i tekviniyenin tecellîleridir, cilveleridir.

İkincisi: Beşerin havâssü’l-hams-ı zâhire ve bâtınadan başka, âlem-i gayba karşı açılan pek çok pencereleri var. Gayr-ı meş’ur pek çok hisleri var. Hiss-i sâmia, bâsıra, zâika olduğu gibi, bir hiss-i sâdise-i sâdıka olan sâika vardır. Hem bir hiss-i sâbia-i bârika olan şâika var. O şevk ve sevk yalan söylemez. Yanlış gidemez.

Üçüncüsü: Mevhum birşey hakikat-i hariciyeye mebde’ olamaz. Fıtrat ve vicdanda nokta-i istinad ile nokta-i istimdad, iki hakikat-ı zaruriyedir. Hilkatin safveti ve en mükerremi olan ruh-u beşer, o iki nokta olmazsa en süflî, en berbat bir mahlûk olur. Hâlbuki, kâinattaki hikmet ve nizam ve kemâl bu ihtimali reddeder.

Dördüncüsü: Akıl tâtil-i eşgal etse de, nazarını ihmal etse, vicdan Sânii unutamaz. Kendi nefsini inkâr etse de onu görür. Onu düşünür. Ona müteveccihtir.

Hads—ki, şimşek gibi sür’at-i intikaldir—daima onu tahrik eder. Hadsin muzaafı olan ilham, onu daima tenvir eder. Meyelânın muzâafı olan arzu ve onun muzaafı olan iştiyak ve onun muzaafı olan aşk-ı İlâhî, onu daima mârifet-i Zülcelâle sevk eder. Şu fıtrattaki incizap ve cezbe, bir hakikat-i câzibedarın cezbiyledir.

Bu nükteleri bildikten sonra, şu burhan-ı enfüsî olan vicdana müracaat et. Göreceksin ki, kalb bedenin aktarına neşr-i hayat ettiği gibi, kalbdeki ukde-i hayatiye olan mârifet-i Sânidir ki, istidâdât-ı gayr-ı mahdude-i insaniyeyle mütenasip olan âmâl ve müyûl-ü müteşâibeye neşr-i hayat eder. Lezzeti içine atar ve kıymet verir ve bast ve temdid eder.

İşte, nokta-i istimdad ve kavga ve müzâhemetin meydanı olan dağdağa-i hayata hücum gösteren âlemin binlerce musibet ve müzâhemelere karşı yegâne nokta-i istinad, yine mârifet-i Sânidir. Evet, herşeyi hikmet ve intizam ile işleyen bir Sâni-i Hakîme itikad etmezse ve ale'l-amyâ kör tesadüflere havale ederse ve o beliyyâta karşı elindeki kudretin adem-i kifayetini düşünse, ister istemez tevahhuş, dehşet, telâş, havftan mürekkep bir hâlet-i cehennem-nümûn ve ciğer-şikâfe düşecektir. O ise, eşref ve ahsen-i mahlûkat olan ruh-u insaniyetin herşeyden ziyade perişan olduğunu istilzam eder. O ise, intizam-ı kâmil-i kâinattaki nizam-ı ekmele zıt oluyor. Şu nokta-i istimdat ve nokta-i istinad ile bu derece nizam-ı âlemde hükümfermâlık, hakikat-ı nefsü'l-emriyenin hassa-i münhasırası olduğu için, her vicdanda iki pencere olan şu iki noktadan Sâni-i Zülcelâl mârifetini kalb-i beşere daima tecellî ettiriyor. Akıl gözünü kapasa da, vicdanın gözü daima açıktır. Sâni-i Zülcelâl bu dört burhan-ı azîmin kat'î şehadetleriyle Vâcibü'l-Vücud, Ezelî, Vâhid, Ehad, Ferd, Samed, Alîm, Kadîr, Mürid, Semî', Basîr, Mütekellim, Hayy, Kayyum olduğu gibi, bütün evsâf-ı celâliye ve cemâliye ile muttasıftır. Zira mukarrerdir ki, masnudaki feyz-i kemâl, Sâniin zıll-i tecellîsiden muktebestir. Demek, kâinatta ne kadar hüsün, cemâl, kemâl varsa, umumundan lâyühad derecede yüksek tabakada evsaf-ı cemâliye ve kemâliye ile Sâni-i Zülcelâl muttasıftır. Zira, ihsan servetin, icad vücudun, icab vücubun, tahsin hüsnün, tenvir nurun fer'i ve delili olduğu gibi; bütün kâinattaki bütün kemâl ve cemâl, Sâni-i Zülcelâlin kemâl ve cemâline bir zıll-ı zalîldir ve burhanıdır.

Hem de, Sâni-i Zülcelâl cemî nekaisten münezzehtir. Zira, nevâkis mahiyet-i maddiyatın istidatsızlığından neş'et eder. Zât-ı Zülcelâl maddiyattan mücerrettir, münezzehdir. Hem kâinatın mâhiyât-i mümkinesinden neş'et eden evsaf ve levâzımatından mukaddestir.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ جَلّ جَلاَلَهُ .. سُبْحَانَ [1]
مَنِ اخْتَفٰى لِشِدَّةِ ظُهُورِهِ .. سُبْحَانَ مَنِ
اسْتَتَرَ لِعَدَمِ ضِدِّهِ .. سُبْحَانَ مَنِ احْتَجَبَ
بِالْاَسْبَابِ لِعِزَّتِهِ

1.)Onun benzeri hiçbirşey yoktur. Münezzehtir o Zât ki, şiddet-i zuhurundan ihtifâ etmiştir. Münezzehtir o Zât ki, zıddı ve rakibi olmadığı için istitar etmiştir. Münezzehtir o Zât ki, esbabı izzetine perde yapmıştır.

Nokta : Tevhid Bahsi : 5.Sual

Sual 5: Vahdet-ül vücudu nasıl görüyorsun?

S: Vahdetü'l-vücudu nasıl görüyorsun?

Elcevap: Tevhidde istiğraktır. Ve nazara sığmayan bir tevhid-i zevkîdir. Esasen tevhid-i rububiyet ve tevhid-i ulûhiyetten sonra tevhidde zevken şiddet-i istiğrak, vahdet-i kudret, yani

لاَ مُؤَثِّرَ فِى الْكَوْنِ اِلاَّ اللهُ [1]

sonra vahdet-i idare, sonra vahdetü'ş-şühud, sonra vahdetü'l-vücud, sonra yalnız bir vücudu, sonra yalnız bir mevcudu görünceye müncer oluyor. Muhakkıkîn-i sufiyenin müteşabihat hükmünde olan şatahatıyla istidlâl edilmez. Daire-i esbabı yırtıp çıkmayan ve tesirinden kurtulmayan bir ruh, vahdetü'l-vücuddan dem vursa, haddinden tecavüz eder. Dem vuranlar, Vâcibü'l-Vücuda o kadar hasr-ı nazar etmişlerdir ki, mümkinattan tecerrüd ederek, yalnız bir vücudu, belki bir mevcudu görmüşler.

Evet, delil içinde neticeyi görmek, âlemde Sânii müşahede etmek, tarîk-i istiğrakkârâne cihetiyle cedâvil-i ekvanda cereyan-ı tecelliyat-ı İlâhiyeyi ve melekûtiyet-i eşyada sereyan-ı füyuzatı ve merâyâ-yı mevcudatta tecellî-i esmâ ve sıfâtı, yalnız zevken anlaşılır birer hakikat iken, dîk-ı elfaz sebebiyle ulûhiyet-i sâriye ve hayat-ı sâriye tabir ettiler. Ehl-i fikir, o hakaik-i zevkiyeyi nazarın mekayisine sıkıştırdığından, çok evham-ı bâtılaya menşe oldu. Maddeperver hükemâ ve zaîfü'l-itikad ehl-i nazarın vahdetü'l-vücudu ile evliyanın vahdetü'l-vücudu, tamamen birbirinin zıddıdır. Beş cihetten fark vardır:

Birincisi: Muhakkikîn-i sofiye, Vâcibü'l-Vücuda o kadar hasr-ı nazar etmiş ve müstağrak olmuş ve ehemmiyet vermişler ki, onun hesabına kâinatın vücudunu inkâr etmişler. Hükemâ ve zaîfü'l-itikad olanlar, maddeye o kadar hasr-ı nazar etmişler ve müstağrak

olmuşlar ki, fehm-i ulûhiyetten uzaklaştılar. Ve o derece maddeye kıymet verdiler ki, herşeyi maddede görmek, hatta ulûhiyeti onda mezcetmek, hatta kâinat hesabına ulûhiyetten istiğnâ etmek derecede meslek-i müteassifeye girmişlerdir.

İkincisi: Muhakkikîn-i sofiyenin vahdet-i vücudu, vahdetü'ş-şuhudu tazammun eder. İkincilerin, vahdetü'l-mevcudu tazammun eder.

Üçüncüsü: Birincilerin mesleği zevkîdir. İkincilerin nazarîdir.

Dördüncüsü: Birinciler, evvelen ve bizzat Hakka, nazar-ı tebeî olarak halka bakarlar. İkinciler, evvelen ve bizzat halka bakarlar.

Beşincisi: Birinciler, Hudâperesttirler. İkinciler, hodperesttiler.

(2) اَيْنَ الثَّرٰى مِنَ الثُّرَيَّا وَاَيْنَ الضِّيَاءُ السَّاطِعُ مِنَ الظُّلْمَةِ الدَّامِسَةِ

Tenvir

Meselâ, küre-i arz rengârenk muhtelif ve küçük küçük cam parçalarından farz olunursa, herbiri başka hasiyetle levnine ve cirmine ve şekline nispetle şemsden bir feyiz alacaktır. Şu hayalî feyiz ise, ne güneşin zâtı ve ne de ayn-ı ziyasıdır. Hem de ziyanın temâsili ve elvân-ı seb'asının tesâviri ve güneşin tecellîsi olan şu gûna-gûn ve rengârenk çiçeklerin elvânı faraza lisana gelseler, herbiri "Güneş benim gibidir" veyahut "Güneş benim" diyeceklerdir.

(3) آنْ خَيالَاتِى كِه دَامِ اَوْلِياسْت عَكْسِ مَهْرُويَانِ بُوسْتَانِ خُدَاسْت

Fakat ehl-i vahdetü'ş-şuhudun meşrebi fark ve sahvdır. Ehl-i vahdetü'l-vücudun meşrebi mahv ve sekirdir. Sâfi meşrep ise, meşreb-i ehl-i fark ve sahvdır.

تَفَكّرُوا فِى اٰلاَءِ اللهِ وَلاَ تَفَكّرُوا فِى [4]
ذَاتِهِ فَاِنَّكُمْ لَنْ تَقْدِرُوا
حَقِيقَةُ الْمَرْءِ لَيْسَ الْمَرْءُ يُدْرِكُهَا .. [5]
فَكَيْفَ كَيْفِيَّةُ الْجَبَّارِ ذِى الْقِدَمِ
هُوَ الَّذِى اَبْدَعَ الاَشْياَءَ وَاَنْشَأَهَا .. فَكَيْفَ
يُدْرِكُهُ مُسْتَحْدَثُ النَّسَمِ

1.)Mükevvenatta Allah’tan başka müessir yoktur.
2.)Serâ nerede, Süreyyâ nerede? Herşeyi gösteren ışık nerede, herşeyi örtüp saklayan zulmet nerede?
3.)Evliyaya tuzak olan hayaller, ilâhî bahçelerin ay yüzlü güzellerinin akisleridir.
4.)Allah’ın nimetlerini tefekkür edin; Onun zâtını tefekkür etmeyin. Çünkü buna güç yetiremezsiniz. (El-Münâvî, Feyzü’l-Kadîr, 3:262-263)
5.)İnsan, kendi hakikatini dahi idrak etmekten âciz iken, herşeyden önce var olan ve herşeyi ceberutiyet-i mutlaka ile hükmü altında tutan Zâtı nasıl idrak edebilir? O Cebbâr-ı Zîkıdem ki, herşeyi ilk olarak yoktan yaratmış ve inşa etmiştir; sonradan var olup can bulanlar Onu nasıl idrak etsin? (İmam-ı Ali’ye (r.a.) ait olduğu rivayet edilmektedir. bk. Dîvân u İmamı Ali, Beyrut)

Nokta : Melaike Bahsi

Melaike Bahsi

Melâike Tasdiki, İmanın Bir Rüknüdür

Medhal

Dört Nükteye Dikkat!

- 1.Nükte: Madde asıl değil, tâbidir
- 2.Nükte: Hayat herşeyin başında ve esasındadır
- 3.Nükte: Melaikenin vücuduna icma-ı ma'nevi ile ittifak vardır
- 4.Nükte: Cüz'ün vücudu ile küllün tahakkuku bilinir

Nokta : Melaike Bahsi : 1.Nükte

1.Nükte: Madde asıl değil, tâbidir

Birinci Nükte

Madde asıl değil, tâbi'dir. Mahdum değil, hâdimdir. Hâkim değil, mahkûmdur. Lüb, esas, müstekar değil; yarılmaya, erimeye, yırtılmaya müheyyâ bir kışırdır, zebeddir, sûrettir.

Zira âlet-i mükebbire ile binler defa büyütülen sonra görünen bir mikroba dikkat edilse görünür ki, maddenin tesâguru nisbetinde âsâr-ı hayat nur-u ruh tezâyüd eder, teşeddüd eder.

Madde inceleştikçe bizden uzaklaşınca, ruh âlemine hayat âlemine yaklaşıyor gibi hararet-i ruh, nur-u hayat daha şiddet ile tecellî ediyor.

Bak o hurdebînî huveynenin havassına! Ne kadar keskindirler ki, âzâsını, rızkını görür. Kardeşinin sesini işitir, ilâahir... Demek havassı ve kuvvaları binler defa bizimkilerden şediddir, keskindir, hassastırlar.

Hem madde-i meşhureden başka pek çok menâbiin tereşşuhatı, lemaatı, semeratı âlem-i mülkte vardır ki, katiyyen maddeye ve hareketine irca' ile izah edilmez. Demek âlem-i mülk ve şehadet, âlem-i melekût ve ervâh üstünde tenteneli bir perdedir...

Herşey, hatta meyvelerin içi dışından, batnı zahirinden daha muntazam, daha latîf, daha san'atkârane olduğu gösterir ki; hüküm melekûtundur.

Esbâb-ı maddiye bahanedir, tâbidirler. Yoksa zâhiri daha mükemmmel olmak lâzım gelirdi. Maddeden azîm bir kütleyi nasıl bir ruh istihdam eder, bir zerreyi de istihdam edebilir. Ona istinad ile âlem-i misâlde müzehher bir şahıs olur. Âlem-i turabda bir çekirdek âlem-i havada ondan bir şecer-i meyvedâr gibi.

Nokta : Melaike Bahsi : 2.Nükte

2.Nükte: Hayat herşeyin başında ve esasındadır

İkinci Nükte

Hayat herşeyin başında ve esasındadır. Hayat herşeyi herşeye mâleder. Onun ile birşey der: “Herşey malımdır. Dünya hanemdir. Kâinat mülkümdür.”

Ziya, ecsâmın keşşafı ve elvanın sebeb-i vücudu olduğu gibi; hayat dahi mevcudatın keşşafı; ve cüz’ü küll gibi belki daha büyük yapmak; ve küllü cüz’e sıkıştırmak ve iştirak ve ittihad ettirmek gibi kemâlât-ı vücudun sebebidir. Hayat kesrette bir çeşit tecellî-i vahdettir.

Bak! Hayatsız bir cisim, dağ dahi olsa yetimdir, münferittir, garibdir. Münasebeti yalnız oturduğu mekân ve ona karışan şeyle var. Başka ne varsa ona nisbeten mâdumdur.

Şimdi bak küçücük bir cisme! Meselâ bal arısına hayat girdiği anda, bütün kâinatla öyle münasebat tesis eder, bütün taifeleri ile öyle bir ticaret akdediyor ki, diyebilir: “Âlem bahçemdir. Güneşim parlıyor.” Sâika ve şâikayı ihtiva eden havass-ı aşeresiyle; dünyanın ekser envâı ile ihtisas, ünsiyet, mübadele ve tasarrufa başlar.

Bak! Hayat tabaka-i insaniyeye çıktıkça öyle inbisat ve inkişaf ve tenevvür eder ki; ziyâ-yı akılla menzilindeki odaları gezer gibi, avâlim-i ulviye ve ruhiye ve cismâniyede gezer. O, o avâlime misafir gittiği gibi, onlar dahi onun mir’ât-ı ruhuna misafir oluyorlar. Hayat, Zât-ı Zülcelâlin en parlak bir burhan-ı vahdeti ve en büyük bir nimeti ve tecellî-i merhameti ve en hafî, dakik, bilinmez bir nakş-ı nezihidir.

Bak! Envâ-ı hayatın en ednâsı olan hayat-ı nebat ve onun en birinci derecesi olan çekirdekteki ukde-i hayatiyenin tenebbühü, o derece zuhur, kesret, mebzuliyet, ülfetle zaman-ı Âdem’den beri hikmet-i beşer nazarından gizli kalmış. Hakikati keşfedilememiş.

Hem o kadar nezihdir ki, dest-i kudret ile onun arasında sebeb-i zahirî vaz edilmemiş. Zira mülk ve melekûtu, iki vechi temiz, pak, şeffaftır. Nazar-ı zahirîde umur-u hasise ile perdesiz mübaşeretinden teâlî eden izzet-i kudret, esbab-ı zâhiriye yalnız mülk cihetinde bulunmasını başka şeyde ister, bunda istemez. Hattâ denilebilir; *"hayat olmazsa vücud vücud değildir. Hayat ruhun ziyasıdır."*

Mademki, hayat bu derece ehemmiyetlidir. Madem âlemde bir intizam-ı kâmil var. Bir itkan-ı muhkem var. Madem bu bîçare perişan küremiz, bu kadar zevi'l-ervâh ile dolmuştur. Öyle ise bir hads-i sâdıkla hükmolunur ki; şu kusûr-u semâviye ve şu burûc-u sâmiyenin dahi kendilerine münasip sükkânı vardır. Nar nuru yakmaz. Nurânî dahi şemste yaşar (Balık suda gibi.)

Madem Kudret-i Ezeliye âdi ve en kesif bir maddeden zevi'l-ervâhı halkeder. Elbette nur gibi, esir gibi ruha yakın sair seyyâlât-ı latîfe maddelerini ihmal etmez, meyyit bırakmaz.

Temsil:

Melâikeyi, ruhaniyâtı tasdik etmeyen; vahşi bir adama benzer ki; büyük muhteşem bir medenî şehre gidiyor. Şehrin uzak köşesinde pis, perişan, küçük bir bir haneye rast gelir ki, sefil insanlarla dolu. Etrafı da zevi'l-ervâh ile memlu. Onlara mahsus şerait-i hayatiye vardır ki; bazısı âkilü'n-nebat, bazısı âkilü's-simaktir.

Sonra uzaktan binlerce müzeyyen kusûr-u âliye görüyor ki, mâbeynlerinde geniş tenezzühgâh meydanları var. Uzaklıktan veya kasr-ı nazarından veya onların gizlenmesinden, o insanlar ona görünmediği ve şurada gördüğü şerâit-i hayat o kasırlarda görünmediği için itikat ediyor ki; o kasırlar sakininden hâlidir.

Hem melâikeyi tasdik eden zât, o vahşinin arkadaşı olan, nimbedevî bir adama benzer ki; şu küçük, hakir haneyi gördü ki, zîruhla dolu. Ve ihtiyar ve hikmete delâlet eden şehrin intizamını gördüğünden cezm eder ki; o kusûr-u müzeyyenenin bazı sükkânları var ki, onlar onlara münasip, onlar ona muvafıktırlar. Kendilerine mahsus şerait-i hayatiyeleri vardır. Uzaklık veya gözün kabiliyetsizliği veya tesettürlerine binaen görünmemeleri olmamalarına delil olamaz. *"Adem-i rü'yet, adem-i vücuda delâlet etmez."*

Demek, küre-i arzın hakaret ve kesafetiyle beraber bu kadar zevi'l-ervâhın vatanı olması ve en hasis, hattâ müteaffin cüzleri menbâ-ı hayat kesilmesi bittarîki'l-evlâ, hem intizam-ı muttaride mebni olan kıyas-ı hafî-yi hadsiye müesses olan kıyas-ı evlevî ile delâlet eder ki; şu feza-yı lâyetenâhî burûcuyla, nücûmuyla zîşuur, zevi'l-ervâh ile doludur. Nurdan, nardan ve seyyâlâtlardan mahlûk olan o zevi'l-ervâha şeriat; ***"melâike ve cân"*** der. Melâike ise ecnas-ı muhtelifedir. Cin dahi öyle.

Nokta : Melaike Bahsi : 3.Nükte

3.Nükte: Melaikenin vücuduna icma-ı ma'nevi ile ittifak vardır

Üçüncü Nükte

Bütün ukalâ, turuk-u tabirde ihtilâflarıyla beraber melâikenin mânâ ve hakikatinin vücuduna icmâ-ı mânevî ile ittifak etmişlerdir. Hattâ meşşâiyyun, melâikeyi ***"envâın mahiyât-ı mücerrede-yi ruhaniyeleri"*** ile tâbir etmişlerdir. İşrâkiyyun: ***"ukûl-u aşere, erbâbu'l-enva"*** diye tevsim etmişler. Ehl-i edyan ***"melekü'l-cibal, melekü'l-bihar, melekü'l-emtar"*** namlarıyla tesmiye etmişler. Hattâ akılları gözlerinde olan maddiyyun ve tabiiyyun dahi mânâ-yı melâikeyi inkâra mecâl bulamamışlar. Belki nevâmis-i fıtratta ***"kuvâ-yı sâriye"*** diye bir cihette tasdike muztar olmuşlar.

Evet madem ki, hayat mevcudatın keşşafıdır. Belki neticesi, zübdesidir. Nasıl şu feza-yı vâsia sakinînden ve şu semâvât-ı latîfe mutevattinînden hâli olabilir?

S: Acaba şu hilkatte cârî olan nevâmis ve kavânin, kâinatın irtibat ve hayeviyetine kâfi değil midir?

C: Bu nevâmis-i câriye ve şu kavânin-i sâriye umur-u itibâriyedir, vehmiyedirler. Ki hem mümessilâtı, hem meâkisi, hem dizginlerini tutan melâikeler olmazsa, onlara bir vücud taayyün etmez. Bir hüviyet teşahhus edemez. Bir hakikat-ı hâriciye olmaz. Hem de ehl-i hikmetle ehl-i din ve akıl ile nakil ittifak etmişler ki; teşekkül-ü ervâha nâmuvafık, câmid, zâhir olan "âlem-i şehâdet"e mevcudat münhasır değildir. Ve vücud ona inhisar etmemiştir. Belki daha çok tabakât-ı vücud var. Deniz balığa münasebeti gibi, ervâha muvafık ve o ervâhla dolu bir âlemü'l-gayb ve avâlimü'l-ervâh dahi bulunur. Madem ki bütün bu umur, mânây-ı melâikenin vücuduna şehâdet eder. Onların vücudunun en ahsen sûreti ve ukûl-u selime kabul edecek ve istihsan edecek keyfiyeti odur ki, şeriat şerh etmiştir.

Der: “Melâike, ibâd-ı mükerremdir. Emre muhalefet etmezler, ecsâm-ı latîfe-i nûrâniyedirler. Envâ-ı muhtelifeye münkasımdırlar. Melâike bir ümmettir ki, sıfat-ı iradeden gelen şeriat-ı tekvîniyenin hamelesi ve mümessili ve mümtesilidirler. Müessir-i hakikî olan Kudret-i Fâtıranın ve İrade-i Ezeliyenin emrine tâbi bir nevi ibadullahtır.”

Nokta : Melaike Bahsi : 4.Nükte

4.Nükte: Cüz'ün vücudu ile küllün tahakkuku bilinir

Dördüncü Nükte

Mesele-i melâike, o mesâildendir ki, bir cüz'ün vücuduyla küllün tahakkuku bilinir. Bir şahsın rü'yetiyle nev'in vücudu malûm olur. Zira kim inkâr ederse, küllü inkâr eder.

Ey birader bak! Görmüyor musun, işitmiyor musun ki; bütün ehl-i edyân, bütün asırlarda zamân-ı Âdem'den şimdiye kadar melâikenin vücuduna ittifak ve insanın taifeleri birbirinden bahsi gibi, onlarla muhavere edilmesine ve onların müşahedesine ve onlardan rivayet etmesine icma etmişler. Acaba hiçbir fert onlardan görünmese, hem bizzarure bir şahıs veya eşhasın vücudu kat'î bilinmezse, hem onların bilbedahe vücutlarını hissetmezse, hiç mümkün müdür; böyle müsbet ve vücûdî bir emirde müstemirren ittifak devam etsin? Bununla beraber muhaldir ki, itikad-ı umumînin müvellidi olan mebâdi-i zaruriye olmadan, böyle bir vehim bütün inkılâbât-ı beşeriyede, akaid-i beşerde istimrar etsin, bekà bulsun.

Öyle ise şu icmâın senedi bir hads-i kat'îdir ki, emarat-ı müteferrikadan tevellüd etmiştir. O emarât çok vâkıâtın müşahedâtından neş'et etmiştir. O vâkıât, kat'iyen bazı mebadi-i zaruriyeye istinad etmiştir. Öyle ise bu itikad-ı umumînin sebebi, tevatür-ü mânevî kuvvetini ifade eden pek çok kerrat ile müşahede ve rü'yetlerinden hâsıl olan mebadi-i zaruriyedir, esâsât-ı kat'iyedir.

Hâlbuki tek bir ruhânînin vücudu, tek bir zamanda tahakkuk etse, şu nev-i muhtelifü'l-esnaf tahakkuk eder. Madem şu nev' tahakkuk ediyor, sûret-i tahakkukun en ahseni, en mâkulü, en makbulü şeriatın şerh ettiği gibidir, Kur'ân'ın gösterdiği gibidir, Sahib-i Miracın gördüğü gibidir. İşte medhal dört nüktesiyle bitti.

Eğer buraya kadar kalben çıkmış isen, maksadın hakâikını görmek istersen, hazır ol! Tahir ol!

İşte âlem-i Kur’ân kapıları açıktır. İşte cennet-i Furkan, Müfettehatü’l-ebvabdır. Gir, bak! Melâikeyi içinde iyi gör! Onlarla tanış!

Sûre-i Kadirde: [1] تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ

hem,

[2] عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلاَظٌ شِدَادٌ لاَ يَعْصُونَ اللهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

hem,

[3] سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ لاَ يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

Eğer istersen Sûre-i [4] قُلْ اُوحِىَ اِلَىَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ ’ye gir! Cinlerle de görüş!

1.)Melekler ve Cebrâil o gecede Rablerinin izniyle yeryüzüne iner. (Kadir Sûresi, 97:4)
2.)O ateşin başında, Allah’ın emrine karşı gelmeyen ve verilen emri yerine getiren haşin ve şiddetli melekler vardır. (Tahrim Sûresi, 66:6)
3.)O, evlât edinmekten ve her türlü kusurdan münezzehtir. Melekler ise, Allah’ın ikramda bulunduğu kullardır. Allah emretmedikçe bir söz söylemezler; ancak Onun emriyle hareket ederler. (Enbiyâ Sûresi, 21:26-27)
4.)De ki: Cinlerden bir topluluğun Kur’ân’ı dinledikleri bana vahyolundu. (Cin Sûresi, 72:1)

Nokta : Hasir Bahsi

Haşir Bahsi

Haşir

وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ [1]

Medhal

Şu mes'eleye dair Kur'ân'ın işârâtından fehmettiğim bir miktarını Arabî olarak İşârâtü'l-İ'câz'da yazmıştım. Burada vazifem, hükm-ü Kur'ân'ı güzel telâkki etmek için zemini ihzar etmektir.

İşte kalbe kabiliyet-i kabul verecek ve vicdanı iz'ana ihzar edecek dört esas var ki: Muktazi mevcuttur. Fâil muktedirdir. Mahal kâbildir. Mâni yoktur.

•1.Makam: Saadet-i ebediyeye muktâzi vardır
•2.Makam: Fail muktedirdir. Kudrette noksan yoktur
•3.Makam: Mahal kabildir
•4.Makam: Ruh kat'iyyen bakidir

1.)Ölümden sonra diriliş hak ve gerçektir.

Nokta : Hasir Bahsi : 1.Makam

1.Makam: Saadet-i ebediyeye muktâzi vardır

Birinci Makam

Saadet-i Ebediyeye muktazi vardır. O muktazinin vücuduna burhan, on menâbiden süzülen ve tehallub eden bir hadsdir

Birincisi: İşte kâinatta bir nizam-ı ekmel-i kasdî var. Her cihette reşahat-ı ihtiyar, lemeât-ı kasd görünüyor. Herşeyde bir nur-u kasd, her şe'nde bir ziyâ-yı irade, her harekette bir lem'a-yı ihtiyar, her terkipte bir şû'le-i hikmet, nazar-ı dikkate çarpıyor.

Evet saadet-i ebediye olmazsa, "nizam" bir sûret-i zaife-i vâhiyeden ibaret kalır. Yalancı bir nizam olur. Nizamın ruhu olan mâneviyat ve revâbıt ve niseb hebâ olur. Demek nizamın nazzâmı saadet-i ebediyedir.

İkinci Menba: Hilkatte bir hikmet-i tâmme var. Evet inâyet-i ezeliyenin timsâli olan hikmet-i İlâhiye kâinattaki riayet-i mesâlih ve iltizam-ı hikem lisâniyle saadet-i ebediyeyi ilân eder. Zira saadet-i ebediye olmazsa, kâinatta bilbedahe sâbit olan hikem ve fevâidi mükâbere ile inkâr etmek lâzım gelir.

Üçüncü Menba: Akıl ve hikmet ve istikrâın şehâdetleriyle sabit olan hilkatteki adem-i abesiyet; hem Sâniin fıtratta, herşeyde en kısa yolu ve en yakın ciheti ve en hafif sûreti ve en güzel keyfiyeti ihtiyar ve intihab etmesiyle sâbit olan adem-i israf, saadet-i ebediyeye işaret eder. Zira adem-i sırf herşeyi abes eder.

Fıtratta, ezcümle insanda fenn-i menâfiu'l-âzâ şehâdetiyle sâbit olan adem-i israf gösterir ki; insanda olan istidâdât-ı mâneviye ve âmâl ve efkâr ve müyûlât dahi israf edilmeyecektir. O meyl-i

tekemmül, bir kemâlin vücudunu ve o meyl-i saadet, bir saadet-i ebediyeye namzed olduğunu kat'î olarak ilân eder. Öyle olmazsa, insanın mâhiyet-i hakikiyesini teşkil eden mâneviyat ve âmâl kurur, hebaen gider.

Acaba kıymettar bir cevherin kılıfına o derece dikkat ve itina edilse ki, gubarın konulmasına da müsaade etmeyen sahibi, nasıl ve ne sûretle o cevher-i yegâneyi kırıp mahveder.

Şu üç menbadaki üç şahidi tezkiye eden her birinin mevzuunun nev'indeki nizamına şâhid-i sâdık olan cemî-i fununun istikrâ-i tâmmesidir. Ki o intizam-ı kâmili ihtilâlden halâs eden, meyl-i tekemmülü tatmin eden yalnız saadet-i ebediyedir.

Dördüncü Menba: Pek çok envâda yevm ve sene gibi, hattâ insanın şahıslarında bir çok kıyâmet-i mükerrere-i nev'iye vardır ki; bir kıyamet-i kübrânın tahakkukunu ihsas ediyor.

Evet, mâruf saatin sâniye, dakika, saat, eyyâmını sayan çarklarına benzeyen Allah'ın büyük saatindeki yevm, sene, ömr-ü beşer, deverân-ı dünya birbirine mukaddeme olarak döner, işler. Geceden sonra sabahı, kışdan sonra baharı işledikleri gibi; mevtten sonra subh-u kıyamet o destgâhdan, o saat-ı uzmâdan çıkacağını haber veriyorlar.

Bir şahsın müddet-i ömründe başına geçen bir çok kıyamet çeşitleri geçmiştir. Beş altı senede bilittifak bütün zerrâtını değiştirmiş. Belki bir senede iki defa tedricî bir kıyamet görmüş. Hem bazı envâ-ı hayvanatta bazı vakitte bir kıyamet-i nev'iye müşahede ediyoruz.

İnsanın bir şahsı, başkasının nev'i hükmündedir. Zira nur-u fikir, onun âmâline öyle bir vüs'at vermiş ki; ezmine-i selâseyi yutsa tok olmaz. Sair nev'ilerdeki ferdlerin mâhiyeti cüz'î, kıymeti şahsî, nazarı mahdut, kemâli mahsur, lezzet ve elemi ânîdir. Beşerin ise mâhiyeti ulvî, kıymeti gâlî, nazarı âmm, kemâli hadsiz, lezzeti, elemi kısmen daimîdir.

Öyle ise, çok nevilerde olan birer çeşit kıyamet-i mükerrere-i nev'iyede, insan için bir kıyamet-i şahsiye-i umumiyeye remz vardır.

Beşinci Menba: Beşerin cevher-i ruhundaki gayr-ı mahsur istidâdât ve o istidâdâtda mündemiç olan gayr-ı mahdut kabiliyât; ve o kabiliyâttan neş'et eden hadsiz müyûlât; ve o müyûlâtdan hâsıl olan lâyetenâhî âmâl; ve o âmâlden tevellüd eden gayr-i mütenâhî efkâr ve tasavvurât; şu âlem-i şehâdetin mâverâsında olan saadet-i ebediyeye elini uzatmış medd-i nazar ederek o tarafa müteveccih olmuştur. Hattâ ruhun bir şâir san'atkârı olan hasse-i hayale denilse: "Sana dünya bir milyon ömür ile verilecektir. Fakat sonun adem-i sırf, hiçlik olacaktır." Hayal, derinden derine—bunu alkışlamak yerine—teessüf edecektir. Bir hizmetkârı tatmin etmeyen şu dünya, sultan-ı ruhu nasıl tatmin edebilir? İşte hiç yalan söylemeyen fıtrattaki şu kat'î, şedid, sarsılmaz, meyl-i saadet-i ebediye; saadet-i ebediyenin tahakkukuna bir hads-i kat'î veriyor.

Altıncı Menba: Errahmânirrahîm olan Sâni-i Zülcelâlin rahmetidir. Evet nimeti nimet eden, nimeti nıkmetlikten halâs eden; ve kâinatı firâk-ı ebedîden hâsıl olan vaveylalardan kurtaran saadet-i ebediye, o rahmetin şe'nindendir ki beşerden esirgemesin. Zira bütün nimetlerin reisi, re'si, neticesi olan saadet-i ebediye verilmezse, bütün nimetler nıkmetlere tahavvül eder. O tahavvül ise, bilbedahe ve bizzarure ve umum kâinatın şehâdetiyle muhakkak olan Rahmet-i İlâhiyeyi inkâr etmek lâzım gelir. Hâlbuki rahmet, en vâzıh ve güneşten daha parlak bir hakikattir.

Bak rahmetin cilvelerinden olan "Muhabbet ve aşk ve şefkat" nimetlerine dikkat et! Eğer firâk-ı ebedî ve hicrân-ı lâyezalîye incirar etse; görürsün ki, o muhabbet, en büyük musibet olur. Şefkat en büyük maraz olur. Akıl en büyük belâ olur. Demek rahmet, rahmet olduğu için hicrân-ı ebedîyi muhabbet-i hakikiyeye karşı çıkarmaz.

Yedinci Menba: Kâinattaki bütün letâif, bütün mehâsin, bütün kemâlât, bütün incizâbât ve iştiyâkât ve terehhumât birer mezmundur ki, Sâniin lûtf-u merhametinin, ihsan ve kereminin cilvelerini bizzarure ve bilbedâhe kalbe gösteriyor. Madem bir hakikat var. Bilbedahe hakiki rahmet var. Madem hakiki rahmet var, saadet-i ebediye olacaktır..

Sekizinci Menba: Fıtrat-ı zîşuur olan vicdandır. Kim kendi uyanık vicdanını dinlese: “Ebed! ebed!” sesini işitecektir. Demek o, onun için mahlûktur. Demek bu incizab bir gaye-i hakiki ve hakikat-ı cazibedârın yalnız cezbiyle olabilir.

Dokuzuncu Menba: Sâdık, masdûk, musaddak olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarıdır. Evet onun sözleriyle saadet-i ebediyenin kapıları açılmış. Ve ona karşı kelâmları birer penceredir. Zaten bütün kuvvetiyle bütün davaları tevhidden sonra o noktada temerküz ediyor.

Onuncu Menba: On üç asırda yedi vecihle i’câzını muhafaza eden Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânın ihbârât-ı kat’iyesidir. Evet nefs-i ihbârı, haşr-i cismânînin keşşâfı ve şu remz-i hikmetin miftâhıdır. Hem tazammun ettiği ve mükerreren tefekküre emrederek nazara vaz ettiği berâhin binlerdir.

Ezcümle: Bir kıyas-ı temsilîyi tazammun eden

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا [1]

ve

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِى اَنْشَأَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ [2]

hem bir delil-i adlîye işaret eden

وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ [3]

gibi pek çok âyât-ı kesîre ile haşr-i cismânîdeki saadet-i ebediyeye nâzır pek çok dürbünleri nazar-ı beşere vazetmiştir.

Birinci Kıyasın Hülâsası

Bak vücud-u insan tavırdan tavıra geçtikçe acib, muntazam inkılâbâtı geçiriyor. Nutfeden alakaya, alakadan mudgaya, mudgadan azm ve lahme, azm ve lahmeden halk-ı cedide intikal, gayet dakîk desatire tâbidir. Her bir tavrın öyle kavânin-i mahsusa, ve öyle nizâmât-ı muayyene, ve öyle harekât-ı muttaridesi vardır ki; cam gibi altında kasd, irade, ihtiyar, hikmetin cilvelerini gösterir. İşte

vücud itibariyle böyle her sene libasını değiştiren o vücudun bekàsı, inhilâlin yerini dolduran bir terkibe muhtaçtır.

İşte o hüceyrâtın yıkılmasıyla tamir etmek zarureti, bir madde-i latîfe ister ki, âzânın hâcâtı nisbetinde Rezzâk-ı Hakikî bir kanun-u mahsus ile taksim ediyor. İşte o madde-i latîfenin etvarına bak! Göreceksin ki; o kâfile-i zerrat, küre-i havada, toprakta münteşir iken, bir hareket-i kasdiyeyi işmam eden bir keyfiyetle toplanıyorlar. Güya her bir zerre bir vazife ile muvazzaf, bir mekân-ı muayyeneye gitmek için memurdur gibi toplanır. Bir Sâik-i Muhtarın kanun-u mahsusuyla âlem-i mevâlide girer. Nizâmât-ı muayyene ile, hareket-i muttaride ile, desâtir-i mahsusa ile bedende dört matbahda pişirildikten sonra, dört inkılâb-ı acibeyi geçirdikten sonra, dört süzgeçten süzüldükten sonra aktâr-ı bedende intişar ederek, bütün muhtaç olan âzâların derece-i ihtiyaçlarına göre Rezzâk-ı Hakikînin inâyetiyle inkısam eder.

İşte o zerrattan her bir zerreye bir nazar-ı hikmetle baksan göreceksin ki; kör ittifak, kör tesadüf hiç ona karışamaz. Her biri hangi tavra girmiş ise, kavânin-i muayyenesiyle güya ihtiyaren amel ediyor. Hangi tabakaya sefer etmiş ise, öyle muntazam ayak atıyor ki, bilbedahe bir Sâik'in emriyle gidiyor.

İşte böyle tavırdan tavıra, tabakadan tabakaya gitgide hedef-i maksadından ayrılmayarak, makam-ı lâyıkına girer oturur. İşte bu hâl gösteriyor ki; evvelen o zerreler muayyendiler, muvazzafdılar. O makamlar için namzettiler. İşte şu neş'e-i ûlayı gören, neş'e-i uhrayı istib'ad ile istinkâr etmemek gerektir.

Mesalâ, bir taburun askerleri istirahat izniyle dağılıp boru ile çağrılsa birden tabur bayrağı altında toplanmaları, yeniden bir taburu teşkil etmekten çok çok esheldir. Bir vücudda imtizaç ile ünsiyet ve münasebet peyda eden zerrât, sûr-u İsrâfil ile Hâlıkı'nın emrine lebbeykzen olmaları aklen birinci îcaddan daha sehil, daha mümkündür. Hem nüveler hükmünde olan eczâ-i asliye, ikinci neş'e için bir esâs-ı kâfidir.

İkinci Kıyasın Hülâsası

Şu âlemde çok görüyoruz ki; zâlim, fâcir, gaddar gayet refah ve rahat ile ömür geçiriyor. Hâlbuki, görüyoruz ki; mazlum, fakir,

mütedeyyin, hüsn-ü hulk sahibi, zahmet ve zillet ve mazlumiyette hayatını geçiriyor. Sonra mevt gelir, ikisini müsâvî kılar. Eğer şu müsavat, nihayetsiz ise zulüm görünür. Hâlbuki, zulümden tenezzühü kâinatın şehâdetiyle sabit olan adalet ve hikmet-i İlâhiye, bir mecma-ı âher iktiza eder ki; birincisi cezasını, ikincisi mükâfatını görsün.

Hem şu perişan beşer, sair ihvanı olan kâinat-ı muntazama gibi tanzim edecek ve istidâdıyla mütenasip tecziye ve mükafat edecek bir mahkeme-i kübrâ ister. Ta adâlet-i mahza tecellî etsin. Şu dar dünya beşerin ruhunda mündemiç olan istidâdât-ı gayr-ı mahdudenin sünbüllenmesine müsaid değildir. Demek başka âleme gönderilecektir.

İnsanın cevheri büyüktür. Ebede namzettir. Mahiyeti âliyedir. Cinayeti dahi azimdir, intizamı da mühimdir. Sair kâinata benzemez, intizamsız olamaz. Mühmel kalamaz. Abes olamaz. Fenâ-yı mutlak ile mahkûm olamaz. Adem-i sırfa kaçamaz. Cehennem ağzını, Cennet dahi âğuş-u nazendârânesini açıp bekliyorlar.

Şu âyetler gibi, çok berâhîn-i latîfeyi tazammun eden âyât-ı sâireyi kıyas eyle, tetebbu et! İşte bu Menâbi-i aşere muktazînin vücuduna kat'iyen delâlet eder.

1.)O sizi halden hale sokarak yaratmıştır. (Nuh Sûresi, 71:14)
2.)De ki: Onu ilk önce kim yaratmışsa tekrar O diriltecek. (Yâsin Sûresi, 36:79)
3.)Rabbin, kullarına haksızlık edecek değildir. (Fussılet Sûresi, 41:46)

Nokta : Hasir Bahsi : 2.Makam

2.Makam: Fail muktedirdir. Kudrette noksan yoktur

İkinci Makam

Fâil muktedirdir. Kudrette noksan yoktur. Âzam ve asgar ona nisbeten birdirler. Evet bir Kadîr ki; âlem bütün güneşleri, yıldızları, avâlimi, zerratı, cevahiri gayr-ı mütenahî lisânlar ile azametine, kudretine şehâdet eder. Hiçbir vehim ve vesvesenin hakkı var mıdır ki, haşr-i cismanîyi o kudretten istib'âd etsin?

Şurada yalnız deriz: En çok ve en büyük şey, en basit ve en küçük şeye nispeten kudrete daha ağır gelemez.

مَاخَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّكَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

İşte şu sırrı Sünûhat'ta yazmıştım. Makamın münasebetiyle naklediyorum:

İşte Kudret zâtiyedir. Acz tahallûl edemez. Melekûtiyete taallûk eder. Mevâni tedahül edemez. Nisbeti kanunîdir. Cüz' külle müsâvî, cüz'î küllî hükmüne geçer.

Birinci Nokta: Kudret-i Ezeliye, Zât-ı Akdesin lâzıme-i zâruriye-i nâşie-i zâtiyedir. Öyle ise zıddı olan "acz", onun melzumu olan zâta bilbedahe ârız olamaz. Madem acz zâta ârız olamaz, tahallül edemez. Madem tahallül edemez, bilbedahe kudrette merâtip olamaz. Zira meratibin vücudu ezdâdın tedâhülüyledir.

Meselâ, hararette merâtip, bürûdetin tahallüliyledir. Hüsündeki derecât, kubhun tedâhüliyledir. İlh... Mümkünatta hakikî, tabiî lüzum-u zâtî olmadığından kainatta ezdâd birbirine girebilmiş. Merâtip tevellüd ederek ihtilâfât ile tagayyürat neş'et etmiştir..

Madem ki, kudrette merâtip olamaz. Makdûrat dahi bizzarure kudrete nisbeti bir olur. En büyük en küçüğe müsâvî ve zerrat yıldızlara emsal olur.

İkinci Nokta: Sabıkan geçtiği gibi, kâinatın ayna gibi iki ciheti var. Biri mülk, biri melekûtiyet.

Mülk ciheti ezdâdın cevelangâhıdır. Hüsn-kubh, hayır-şer, sığar-kiber, sa'b-sehl gibi umurun mahall-i tevarüdüdür. Onun için vesait ve esbab vaz edilmiş. Ta dest-i kudret zahiren umur-u hasise ile mübaşir görünmesin. Azamet ve izzet öyle ister. Fakat hakikî tesir vermemiş. Vahdet öyle ister.**(Haşiye)** Melekûtiyet ciheti ise, herşeyde şeffâfedir. Teşahhusât karışmaz. O cihet vasıtasız Hâlıkına müteveccihtir. Terettüb, teselsülü yoktur. İlliyet, maluliyet giremez. İ'vicacâtı yoktur. Avâik müdahale edemez. Zerre şemse kardeş olur.

Evet Kudret, hem basit, hem nâmütenahî, hem zâtî... Mahall-i taalluk-u kudret, hem vasıtasız, hem lekesiz, hem isyansızdır. Büyük küçüğe tekebbürü yok, cemaat ferde rüchânı yok. Küll cüz'e nisbeten kudrete karşı fazla nazlanması olamaz.

Üçüncü Nokta:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ [2]

وَ لِلهِ الْمَثَلُ الاَعَلى [3]

Temsil, tasvir ve tasavvuru teshil ettiğinden şu gamız noktayı altı temsil ile işaret edeceğiz.

İşte şeffâfiyet, mukabele, muvazene, intizam, tecerrüd, itaatin sırlarını birden zihinde mezc edebilsen; vesvesesiz bu noktayı anlayacaksın.

Sakın mikyas yapma! Âciz mümkinâtın zaif, küçücük mikyasları Kadîr-i Ezelînin tasarrufatına şebîh olamaz. Tanzîr edemez. Yalnız şu emrin imkânının fehmini teshîl eder.

Birinci Temsil: Şemsin feyz-i tecellîsi olan timsali, denizin mecmu'sathında, denizin her bir katresinde aynı hüviyeti gösteriyor. Küre-i Arz perdesiz güneşe karşı muhtelif cam parçalarından olsa;

timsal-i şems her bir parçada ve umum sath-ı arzda müzahametsiz, tecezzîsiz, tenakussuz bir olur. İşte ***şeffâfiyet*** sırrı.

Faraza şems muhtar olsaydı, o feyizden biri daha rahat, diğeri daha zahmet olamazdı.

İkinci Temsil: Noktalardan terekküb eden bir daire-i azîmenin nokta-i merkeziyesinin elinde bir mum ve muhitteki noktaların ellerinde birer ayna farzedilse; nokta-i merkeziyenin muhît aynalarına verdiği feyz; muzahemetsiz, tecezzisiz, tenâkussuz nispeti birdir. İşte ***mukabele*** sırrı.

Üçüncü Temsil: Hakiki bir mizanın iki gözünde iki güneş; veya iki yıldız; veya iki dağ; veya iki yumurta; veya iki cevher-i ferd, herhangisi bulunsa, sarf olunacak aynı kuvvetle o hassas, azîm terazinin bir kefesi Süreyyâya bir kefesi seraya inebilir. İşte ***muvazene*** sırrı.

Dördüncü Temsil: En azîm bir gemi en küçük bir oyuncak çevrilmesi gibi çevrilebilir. İşte ***intizamın*** sırrı.

Beşinci Temsil: Bir mahiyet-i mücerrede, bütün cüz'iyyatına en asğarından en ekberine yorulmadan, tenâkus etmeden, tecezzî etmeden bir bakar, girer. Teşahhusat-ı mülkiye cihetindeki hususiyât müdahale edip şaşırtmaz, nazarını tağyir etmez. İşte ***tecerrüd***ün sırrı.

Altıncı Temsil: Bir kumandan "Arş" emriyle bir neferi tahrik ettiği gibi, bir orduyu dahi tahrik eder.

Herşeyin bir nokta-i kemâli var. Ve o noktaya bir meyli var. Muzaaf meyil ihtiyaçtır. Muzaaf ihtiyaç iştiyaktır. Muzaaf iştiyak incizaptır. Bunlar emr-i tekvinînin mâhiyât-ı eşya tarafından birer habbe ve nüve-i imtisalidir. Mâhiyât-ı mümkinâtın mutlak kemâli, mutlak vücuttur. Hususî kemâli, istidâdâtını bilfiile çıkaran ona mahsus vücuddur. Bütün kâinatın "Kün" emrine itaati bir nefer hükmünde olan bir zerrenin itaati gibidir. İrade-i Ezeliyeden gelen "Kün" emr-i ezelîsine mümkinin itaat ve imtisâlinde, yine iradenin tecellîsi olan meyil ve ihtiyaç ve şevk ve incizab birden mümtezic, mündemiçtirler. İşte ***itaat*** sırrı.

Şu temsilât-ı sitte nâkıs, mütenâhî, zaîf, hakiki tesiri yok olan kuvvet-i mümkünatta müşahede ile görünüyor. Öyle ise gayr-ı

mütenahî, ezelî, ebedî, bütün kâinatı adem-i sırftan îcad eden ve bütün ukûlü hayrette bırakan âsâr-ı azamet ile tecellî eden Kudret-i Ezeliyeye nisbeten herşey müsâvîdir. Hiçbirşey ağır gelemez.

Gaflet olunmaya; şu esrar-ı sitte olan küçücük mizanlarla o Kudret-i Ezeliye tartılmaz. Belki hiç münasebete giremez. Yalnız istib'âdı def için zikredilir.

İşte şu üç noktayı ve üçüncü noktadaki altı sırrıyla mülk ve mümkin cânibinde değil, belki melekûtiyet ve Kudret-i Ezeliye cihetinde nazar edilse, istinkâra incirar eden istib'âd zâil ve nefis mutmain olur.

Netice

Madem ki, Kudret-i Ezeliye gayr-ı mütenahiyedir. Hem lâzıme-i zaruriyedir. Hem herşey lekesiz, perdesiz cihet-i melekûtiyeti ona müteveccihtir. Hem ona mukabildir. Hem tesavî-i tarafeyn olan imkân itibarıyla mütevazinü't-tarafeyndir. Hem şeriat-ı fıtriye-i kübrâ olan "nizam"a mutidir. Hem avâik ve hususiyât-ı mütenevviadan cihet-i melekûtiyet mücerreddir. Öyle ise küll-i âzam, cüz-ü asğara nisbeten kudrete karşı ziyâde nazlanmaz, mukavemet etmez. Öyle ise, haşirde bütün zevi'l-ervâhın ihyâsı, mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineği baharda ihyâ ve in'âşından kudrete daha ağır olamaz. Öyle ise;

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [4]

mübâlağasızdır, mücâzefesizdir, doğrudur, haktır, hakikattir.

İşte müddeâmız ki, "Fâil muktedirdir... o cihette hiçbir mâni yoktur" tahakkuk etti.

Haşiye: Eğer vasıta hakiki olsaydı ve hakiki tesir verilse idi, hem bir şuur-u külli verilmek lâzım idi, hem bizzarure eser-i ittikân, kemal-i san'at muhtelif olacaktı. Halbuki en âdiden, en âliye; en küçükten, en büyüğe., ittikan, derece-i kemalde mâhiyetin kameti nisbetindedir. Demek müessir-i hakikiden bazı karîb, bazı baîd, kısmen vasıtasız, kısmen vasıta ile, kısmen vesait ile değildir.

Cây-ı dikkattir ki, cüz'i bir ihtiyarın tavassutiyle eser-i akıl bir insan şehri, intizamca semere-i vahy bir arı kovanından -ki, cemaate yetişmez- ve arılar meşher-i san'atı bir tek hüceyrât şehri bir nar ve çilnardan intizamca geridir.

Demek kâinattaki cazibe-i umumiye hangi kalemden akmışsa cüz-ü lâ-yetecezzâ'daki küçücük cazibe aynen o kalemin noktalarıdır.

1.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2.) Onun hiçbir benzeri yoktur. (Şûrâ Sûresi, 42:11)
3.) En yüce sıfatlar Allah'ındır (En yüce misaller Allah'a ve Onun sıfatlarına aittir.) (Nahl Sûresi, 16:60)
4.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Nokta : Hasir Bahsi : 3.Makam

3.Makam: Mahal kabildir

Üçüncü Makam

Mahal kabildir

Şurada dört nokta var. Âlemin imkân-ı mevti ve vukuu, tamir ve ihyâsının imkânı ve vukuu.

Birinci Nokta: Kâinatın imkân-ı mevtine delil: Birşey kanun-u tekâmüle dâhil ise, o şeyde neşvünemâ var. Neşvünemâ varsa, ona bir ömr-ü tabiî var. Ömr-ü tabiî varsa, ona bir ecel-i fıtrî var. Vâsi bir istikrâ ile sâbittir ki, pençe-i mevtten kendini kurtaramaz. Nasıl ki, insan küçük bir âlemdir, yıkılmaktan kurtulamaz. Âlem dahi büyük bir insandır, o da ölümün pençesinden kurtulamaz, o da ölecek. Sonra dirilecek. Veya yatıp sonra subh-u haşir ile gözünü açacaktır.

Hem nasıl ki, kâinatın bir nüsha-i musağğarası olan bir şecere tahrip ve inhilâlden başını kurtaramaz. Öyle de şecere-i hilkatten olan silsile-i kâinat tamir ve tecdid için tahripten kendini kurtaramaz. Eğer ecel-i fıtrîden evvel irade-i ezeliyenin izniyle bir maraz-ı haricî veya bir hâdise-i muharrib olmazsa ve Sânii daha evvel onu bozmazsa, her halde, hatta fennî bir hesapla, bir gün gelecek ki;

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ .. وَاِذَا النُّجُومُ [1]
انْكَدَرَتْ .. وَاِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ
اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ .. وَاِذَا الْكَوَاكِبُ [2]
انْتَثَرَتْ .. وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

sırları Kadîr-i Ezelînin izniyle tezahür edip o büyük insanın sekeratı da acib bir hırhıra ve müthiş bir savt ile fezayı dolduracak, bağırıp ölecek, sonra dirilecek.

Dakik Bir Nükte: Nasıl ki su, kendi zararına incimad eder. Buz buzun zararına temeyyü' eder. Lübb, kışır zararına kuvvetlenir. Lâfz, mânâ zararına kalınlaşır. Ruh, cesed hesabına zayıflaşır. Cesed, ruh hesabına inceleşir... Öyle de âlem-i kesif, âlem-i latîf hesabına şeffâflanır. Kudret-i Fâtıra—tâbir caiz ise—hummalı bir faaliyetle ecza-i meyyite-i hâmide-i camide-i kesifede her tarafta iş'âl-i nur-u hayat ettiği bir remz-i kudrettir ki; âlem-i latîf hesabına âlem-i kesifi eritiyor, yandırıyor, ışıklandırıyor. Hakikat ne kadar zayıf ise de ölmez. Belki teşahhusatta seyr ü sefer eder. Hakikat büyür, inkişaf eder, gençleşir. Kışır ve sûret eskilenir, incelenir, parçalanır. Daha güzel olarak tazelenir.

Ziyâde-noksan noktasında ma'kusen mütenasiptir. Şu kanun, bütün kanun-u tekâmüle dâhil olan eşyaya şâmildir. Demek bir zaman gelecektir ki; hakikat-ı uzmâ-yı kâinatın kışır ve sûreti olan âlem-i şehâdet Allah'ın izni ile parçalanacak, daha güzel, daha latîf bir sûrette tazelenecektir,

يَوْمَ تُبَدَّلُ ٱلْأَرْضُ غَيْرَ ٱلْأَرْضِ [3]

sırrı tahakkuk edecektir.

İkinci Nokta: Şu mevtin vukuudur. Buna delil; cemî'-i edyân-ı semâviyenin icmaıdır. Bütün fıtrat-ı selîmenin şehâdetidir. Ve kâinatın tahavvül ve tebeddül ve tagayyürünün işaretidir.

Şu sekeratı zihninde temessül etmek istersen bak! Şu kâinat; dakik, ulvî bir nizam ile birbirine bağlanmış. Hafi, nâzik, latîf bir birbiriyle tutunmuş!.. Ve ecram-ı ulviyeden bir cirim "kün!" veya "mihverinden çık!" hitabına mazhar olunca sekerata başlar. Nücûm tesâdüme, ecram telâtuma; fezâ-yı gayr-ı mütenâhî, gülleleri küreler gibi büyük, milyonlar top sadalarının muhassalıyla vâveylâya başlar. Birbirine çarpışarak, küremiz büyüklüğünde kıvılcımlar saçacak!

İşte şu mevt ile dest-i kudret, kâinatı çalkalar. Kâinat tasaffî ile ayrılmaya başlar. Cehennem aşireti ve maddesiyle bir tarafa çekilir; Cennet anâsırı ve letâifiyle başka yerde tecellî eder.

Üçüncü Nokta: Ölecek âlemin dirilmesi mümkündür. Zira Birinci Makamda geçtiği gibi, kudrette noksan yok, gayet kavî muktazî var.

Mesele ise mümkinattandır.

Evet, kâinatta dikkat edilse görünür ki; içinde iki unsur-u esasî var, her tarafa uzanmış. İki kök var ki; tahassul ve temerküz ile ebedîleşse, Cennet-Cehennem olacaklardır. Cennet-Cehennem ise, şecere-i hilkatten ebed tarafına tedellî eden dalının iki meyvesidir. Ve silsile-i kâinatın iki neticesidir. Ve seyl-i şuûnâtın iki mahzenidir. Ve ebede karşı cereyan eden mütemevvic mevcudatın iki havzıdır. Ve lütuf ve kahrın iki tecellîgâhıdır. Ki dest-i kudret, bir hareket-i şedide ile kâinatı çalkaladığı vakit, o iki havz mevadd-ı münâsibiyle dolacaktır.

Hakîm-i Ezelî, inayet ve hikmet-i ezeliyesinin iktizâsıyla şu dünyayı tecrübe ve imtihana meydan olmak için yarattı. Tecrübe ve imtihan neşvünemâya sebeptir. O neşvünemâ, istidâdâtın inkişafına sebeptir. O inkişâf, kabiliyatın tezahürüne sebepdir. O tezahür, hakâik-i nisbiyenin zuhuruna sebeptir. O hakâik-i nisbiye, ahirette hakâik-i hakikiyeye inkılâb ettiği gibi; dünyada da bütün kâinatın revabıtı ve tutkalı hükmünde olan meratib-i nisbiyenin takarruruna sebeptir.

İşte bu sırr-ı imtihan ve sırr-ı teklif iledir ki, cevahir-i âliye, hazefât-ı sâfileden tasaffi eder. Vaktâ ki bunun gibi çok hikem-i dakika için âlemi bu sûrette irade etti. Şu âlemin tagayyür ve tahavvülünü de irade etti. Şu tahaavvül ve tagayyür için ezdadı birbirine karıştırdı. Mazarratı menafia mezc, darrı nef’a derc; şurûru hayrata mütedahil, mekàbihi mehasinle müçtemi halk ederek; şu ezdadı dest-i kudret yoğurarak kâinatı kanun-u tebeddül ve tagayyüre ve namus-u tahavvül ve tekâmüle tâbi kıldı.

Vaktâ ki, meclis-i imtihan kapandı. Vakt-i tecrübe bitti. İnâyet-i ezeliye te’bid için ezdâdın tasfiyesini istedi. Hulûd için esbab-ı tagayyürü ve mevadd-ı ihtilâfı tefrik etmek istedi. İşte bu tasfiyenin neticesinde, Cehennem bir cism-i muhkem ile, aşiretiyle meşhun olarak hitab-ı

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿4﴾

’ye mazhar oldu. Hem Cennet bir cism-i müebbed-i müşeyyed ile kendi esasatıyla tecellî ederek taifesi

فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿5﴾

hitab-ı teşrifîyeye mazhar oldu. Münasebet, şart-ı intizamdır. İntizam, sebeb-i devamdır. Hakîm-i Ezelî iki menzilin sâkinlerine kudret-i kâmilesiyle öyle bir vücud-u müstekar verir ki, hiç inhilâl ve tagayyüre mâruz kalamaz. Zira inkıraza müncer olan tegayyürün esbabı bulunmaz. Esbab-ı tagayyür bulunsa da, vâridat ve masârif mabeynindeki nisbet, müstekardır. Hâlbuki şu dünyada inkırâza müncer olan tegayyürün sebebi; bedendeki terekküb ve tahlil mabeynindeki nisbet, istikrarsız olduğu içindir.

Dördüncü Nokta: Şu mümkin vâki olacaktır. Başta Kur'ân-ı Kerim bütün kütüb-ü semâviye bunda müttefiktir. Zât-ı Zülcelâlin evsâf-ı celâliye ve cemâliyesi bunun vukuuna tecelliyâtıyla delâlet ederler.

1.) Güneş dürülüp toplandığında, yıldızlar döküldüğünde; dağlar yürütüldüğünde. (Tekvir Sûresi, 81:1-3)
2.) Gök çatlayıp yarıldığı zaman; yıldızlar saçıldığı zaman; denizler kaynayıp fışkırdığı zaman. (İnfitar Sûresi, 82:1-3)
3.) O gün yeryüzü başka bir şekle girer. (İbrahim Sûresi, 14:48)
4.) Ayrılın bir tarafa bugün, ey suçlular! (Yâsin Sûresi, 36:59)
5.) Daimî kalmak üzere Cennete giriniz. (Zümer Sûresi, 39:73)

Nokta : Hasir Bahsi : 4.Makam

4.Makam: Ruh kat'iyyen bakidir

Dördüncü Makam

Ruh kat'iyen bâkidir.

Bence şu mesele o kadar kat'îdir ki; fazla beyan abes olur. Âlem-i berzah ve âlem-i ervâhdaki âhirete gitmek için bekleyen hadsiz ervâh-ı bâkiye kâfileleriyle bizim mabeynimizdeki mesafe o kadar ince, dakikdir ki; burhan ile göstermeye lüzum kalmaz. Yalnız vesveseleri izâle için hads-i kalbînin menâbiine işaret edeceğiz. İşte şuradaki hadsin dört madeni var.

Birinci Maden: Enfüsîdir ki, her ruh kaç sene yaşamış ise, o kadar belki ondan fazla beden değiştirdiği hâlde, yine bilbedâhe aynen bâki kalmıştır. Öyle ise, mevt ile çıplak olmak dahi bekâsına tesir etmez. Yalnız burada tedricî libas değiştiriyor. Mevtte birden soyunuyor.

Gayet kat'î bir hads ile sâbittir ki; cesed ruhla kâimdir. Ruh, binefsihi kâim ve hâkim olduğundan cesed istediği gibi dağılsın, toplansın istiklâliyetine sebep vermez. Belki cesed, hanesi ve yuvasıdır. Libası ise bir derece sâbit ve letâfetçe ona münasip bir gılâf-ı latîfi var. Öyle ise mevtte bütün bütün çıplak olmaz.

İkinci Maden: Âfâkîdir ki; müşâhedât-ı mükerrereye incirar eden bir nev'i hükm-ü tecrübîdir.

Evet, tek bir ruhun ba'delmevt bekâsı bilbedahe anlaşılsa, şu nev'in külliyetiyle bekâsını istilzam eder. Zira mantıkça zâtî bir hassa bir ferdde görünse, bütün efradda dahi vücuduna hükmedilir. Çünkü zâtîdir. İşte şu meselede mucibe-i cüz'iye, mucibe-i külliyeyi istilzam eder, denilir. Hâlbuki değil bir ferd belki o kadar hadsiz, o kadar hasra gelmez müşahedâta istinad eden âsâr, o derece kat'îdir ki; bizde nasıl Yeni Dünya var, orada insanlar var; vücudlarına hiç vehim

hatıra gelmez. Öyle de vesvese kabul etmez ki, şimdi âlem-i melekût ve ervâhda ölmüş insanların ervâhları vardır. Hem hads-i kat'î ile insanda ba'del-mevt esaslı bir cihet bâkîdir. O esas ise ruhdur. Zaten tahrip ve inhilâl, kesret ve terkibin şe'nidir. Basit ve vahdete ârız olmaz.

Sabıkan beyan ettik ki; hayat kesrette vahdeti temin eder. Ve şuur, ruhun ziyâsıdır. Öyle ise ruhun fenâsı, ya tahrib ve inhilâl iledir. O ise vahdet ve besatet bırakmaz. Veya idam iledir. O ise Cevâd-ı Mutlak Celle Celâlühûnun merhameti, cûdu bırakmaz ki, verdiği nimet-i vücudu geri alsın.

Üçüncü Maden: Dikkat edilse; mâruz-u tegayyür olan bütün envâda bir hakikat-ı sâbite bütün tegayyürat ve etvar içinde yuvarlanarak, sûretler değiştirip ölmeyerek, yaşayarak geliyor, bâki kalıyor.

İşte şahs-ı insânî—sabıkan geçtiği gibi—tasavvurat ve şuur-u küllî ile bir şahıs iken, bir nev' hükmüne geçiyor. Öyle ise onun hakikat-ı zîşuuru ve unsur-u zîhayatı olan ruhu dahi Allah'ın izniyle daima bâkîdir.

Dördüncü Maden: Ruha—masdar itibariyle—bir derece müşabih ve yalnız vücud-u hissî olmayan, envâda hükümran olan kavânine dikkat edilse görünür ki; şayet o kanun vücud-u hâricî giyse idi; o nev'in birer ruhu olurdu. Halbuki dâima bâki, dâima müstemir, hiçbir tegayyürat onların vahdetine tesir etmez. Ruh ise, âlem-i emirden gelen bir kanun-u zîşuur, bir nâmus-u zîhayattır ki; Kudret-i Ezeliye ona vücud-u hâricîyi giydirmiş. Demek nasıl ki sıfat-ı iradeden ve âlem-i emirden gelen şuursuz kavânin, dâima bâki kalıyor. Aynen onların kardeşi ve onlar gibi Sıfat-ı iradenin tecellîsi olan, âlem-i emirden gelen ruh; bekâya mazhar olmak daha ziyâde lâyıktır. Çünkü zîvücud ve zîhakikat-ı hâriciyedir. Daha kavîdir, çünkü zîşuurdur. Daha dâimîdir, çünkü hayydır, zîhayattır.

Ey birader! Zihni iz'âna, kalbi kabule ihzar etmek için şu dört makamdaki nükâtı fehmetmiş isen; işte bak maksada giriyoruz!

İşte Kur'ân-ı Kerim ve Furkân-ı Hakîmin cennetine gir! Bak haşr-i cismânîyi kemâl-i vuzuh ile ve Cennet ve Cehennemin ahvâlini

Beyân-ı Mu’ciz ile sana gösteriyor. Kimsenin haddi yoktu; o beyândan sonra beyâna kalkışsın!

لَيْسَ بَعْدَ بَيَانِ الْقُرْاٰنِ بَيَانٌ [1]
نَعَمْ، اِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ اِخْتَفَتِ [2]
النُّجُومُ وَانْطَفَتِ السُّرُجُ

Bak menzilgâh-ı dünyada a’sârnişîn olan ecyâlin sufûfuna hitaben kâinatı zelzeleye getiren şu hutbe-i ezeliyeyi dinle!

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا .. وَ اَخْرَجَتِ [3]
الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا .. وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَالَهَا ..
يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا .. بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى
لَهَا .. يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتاً لِيُرَوْا
اَعْمَالَهُمْ .. فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً
يَرَهُ .. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُو وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ [4]
اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً قَالُوا
هٰذَا الَّذِى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ

مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

1.)Kur’ân’ın beyânından sonra artık beyân yoktur.
2.)Evet, Güneş doğduğu zaman yıldızlar gizlenir, kandiller söner!
3.)Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. Ve yeryüzü bütün ağırlıklarını dışarı çıkarır. Ve insan ‘Ne oluyor buna?’ der. O gün yeryüzü, üzerinde herkesin ne iş yaptığını haber verir. Çünkü Rabbin ona konuşmasını emretmiştir. O gün insanlar yaptıklarının karşılığını görmek için hesap yerinden bölük bölük dönerler. Kim zerre kadar bir iyilik yaparsa onun mükâfatını görür. Kim zerre kadar bir kötülük yaparsa onun cezasını görür. (Zilzâl Sûresi, 99:1-8)
4.)İman eden ve güzel işler yapanları müjdele: Altlarından ırmaklar akan Cennetler onlarındır. O Cennetlerden rızık olarak bir meyve yediklerinde, ‘Bu daha önce yediğimiz rızıktandır’ derler. Rızıkları, dünyadakine benzer şekilde kendilerine sunulur. Orada onlar için ter temiz kadınlar vardır. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır. (Bakara Sûresi, 2:25)

Suaat

Şuaat

Şuâât

Marifetü'n-Nebi (A.S.M)

Bediüzzaman Said Nursî

•İfade
•Mukaddime
•Sual: Sâniin vücud ve vahdetine en vâzıh delil nedir?
•1.Şua: Enbiya Meclisi
•2.Şua: Peygamberin Zât-ı Nûrânîsi
•3.Şua: Zaman-ı Mâzi
•4.Şua: Asr-ı Saadet
•5.Şua: Sahife-i müstakbeldeki Şeriat
•6.Şua: Mucizat-ı hissiye
•7.Şua: Diğer Mucizeler
•Sual
•Tevhidin Tenviri

Suaat : Ifade

İfade

Evliyâullah demişler: اَلطُّرُقُ اِلَى اللهِ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ الْخَلاَئِقِ Yani, *"Mârifetullahın burhanları nefesler kadar hadsizdir."*

Mârifet-i Nebinin burhanları dahi nüfûs-u mü'minîn kadar muhtelif şahsiyetler ile tezahür eder. Demek şu enfâs-ı halâik miktarında ve bu nüfûs-u ehl-i iman adedinde layuad burhanların netice-i yegânesidir.

Evet muvaffak bir nazar, kainatın her zerresinin her hâlinden vücud-u Sânii, hem Peygamberin her bir hâl, kâl, fiilinden sıdk-ı nübüvvetin şuâını görür.

Bir şahıs bir şahsa tamamen benzemediği gibi, fehim dahi fehme benzemez. Delil bir olsa da, tarz-ı telâkki ve tarik-i tefehhüm ayrı ayrıdır.

İşte şu risalede kelime-i şehâdetin iki kelâmındaki tevhid ve nübüvvete dair tarz-ı tefehhüm ve tarik-i telâkkimi Japonun eski bir suali münâsebetiyle yalnız meslek-i nazar noktasında mûcez bir icmal ile yazdım. O maksad-ı âliyeye uzanan mi'râc-ı zevkî-i işrâkî ve minhâc-ı hadsî-i ilhamî ise tabire sığışmaz. İşârâtü'l İ'câz'da

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا [1] ilâahir…

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا [2] ilâahir…

وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ [3] ilâahir…

âyetleri beyanında yine Kur'ân'dan istifaza ettiğim aynı fehmimi Arabî olarak yazmıştım.

Şu kelime-i şehâdetteki cevher-i iman bir nurdur. Allah (c.c.) istediğinin kalbine atar. Kayyumu hidayet-i İlâhiyedir. Burhan ise bir mücahiddir, düşmanını tard eder, süpürgecidir evhamdan tehzib eder.

Peşinen derim; Türkçe güzel ifade edemiyorum. Mânâyı düşündükçe lâfzı düşünemiyorum. Kári'den ricam odur ki, lafzın perişaniyetini görüp mânâya karşı ihtiramsızlık, lâkaytlık göstermesin.

وَمِنْ اللهِ التَّوْفِيقُ [4]

1.)Ey insanlar, ibadet ediniz. (Bakara Sûresi, 2:21)
2.)Eğer indirdiklerimizden herhangi bir şüphe içindeyseniz. (Bakara Sûresi, 2:23)
3.)Onlar, âhirete de kesin olarak iman etmiş kimselerdir. (Bakara Sûresi, 2:4)
4.)Muvaffakiyet sadece Allah'tandır.

Suaat : Mukaddeme

Mukaddime

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللَهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [2]

Bu kelime-i âliye üssü'l-esas-ı İslâmiyet olduğu gibi; kâinat üstünde temevvüc eden İslâmiyetin en nurânî ve en ulvî bayrağıdır. Evet misâk-ı ezeliye ile peyman ve yeminimiz olan iman, bu menşur-u mukaddesde yazılmıştır. Evet âb-ı hayat olan İslâmiyet ise, bu kelimenin aynü'l-hayatından nebean eder. Evet, ebede namzed olan nev-i beşer içinde saadet-saray-ı ebediyeye tayin ve tebşir olunanın ellerine verilmiş bir fermân-ı ezelîdir. Evet şu kelime, kalb denilen avâlim-i gayba karşı olan penceresinde kurulmuş olan latîfe-i Rabbâniyenin âyinesine in'ikas eden Sultan-ı Ezelî'nin tecellîsini ilân eden bir harita-i nurâniyesidir ve tercüman-ı beliğidir. Evet, vicdanın esrarengiz olan nutk-u beliğânesini cemiyet-i kâinata karşı vekâleten inşad eden vicdanın hatib-i fasihi ve kâinata Hâkim-i Ezelîyi ilân eden imanın mübelliğ-i beliği olan lisânın elinde bir menşur-u lâyezalîdir.

Bu kelime-i şehâdetin iki kelâmı birbirine şâhid-i sâdıktır. Ve birbirini tezkiye eder. Evet ulûhiyet, nübüvvete burhan-ı limmîdir. Muhammed Aleyhisselâm Sâni-i Zülcelâle zâtiyle ve lisânıyla burhan-ı innîdir. Kelime-i şehâdetin birinci kelâmına birinci burhanı, ikinci kelâmıdır.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur, yine ben şehadet ederim ki, Muhammed (a.s.m.) Allah'ın kulu ve peygamberidir.

Suaat : Sual-1

Sual 1: Sâniin vücud ve vahdetine en vâzıh delil nedir?

Sual: (Haşiye-1) Sâniin vücud ve vahdetine en vâzıh delil nedir?

Cevap: En parlak burhanı Muhammed'dir (a.s.m.). Ve Nübüvvet-i Ahmediyyenin en metin burhanı, nübüvvet-i mutlakadır.

Kâinatta bir hakikat varsa, nübüvvet vardır. Hilkatte nizam varsa, nübüvvet zaruridir.**(Haşiye-2)**

Zîrâ insanın vehm-âlud nazarına istikamet; ve tecavüzkâr kuvâ-yı selâsesine itidal; ve istidâdât-ı mâneviyesine inkişaf verecek İlâhî bir mürşid olabilir. O ise Nebîdir.

Dünyada bundan doğru ne haber olabilir ki; yüzbinler enbiya yüzbinler mu'cizat ile nübüvveti iddia etmişler. Mu'cizat ile isbat etmişler.

Nokta-i nübüvvette müttefik, selef halefe mübeşşir, halef selefe musaddık.. asl-ı dinde müttehiddirler.

Öyle ise, cemi-i enbiyanın cemi-i mu'cizatı Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) bir mu'cizesi hükmündedir. Çünkü medar-ı nübüvvet ve enbiyaya ***"nebî"*** dedirttiren esaslar, Hazret-i Ahmed'de (Aleyhisselâm) daha ekmel bulunur. Dünyada nebî varsa, o da nebîdir.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍنِالَّذِى دَلَّ عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ [1]

Evet, sirâc-ı vehhac, burhan-ı katı' odur. Öyle ise onu tanımalıyız. Ve o zât ne derece ulvî, parlak olduğunu bunun ile kıyas edilir ki;

اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ [2]

sırrınca bütün ümmetinin bütün hasenâtının bir misli onun kefe-i hasenâtına ilâve edilmiştir.

Mânevî bir cazibe-i umumîyi andıran hidayet ve irşadından her bir fert ne kadar feyz ve nur almışsa, bir misli o Zât-ı Şerife in'ikas etmiştir.

İşte derece-i kemâlât gayr-i mütenahî, onun ruhundaki istidat ve kabiliyet nihayetsiz, muhit-i enfüsî olan zâtından başka, ümmetinin âfâkından gelen esbâb-ı inkişaf hadsiz olduğundandır ki; Hakikat-ı Muhammediye (a.s.m.) âlem-i imkânda en râsih, en râcih hakikat olduğunu ehl-i keşf ittifak etmişlerdir. Nasıl bazen cüz'î bir tereşşuh, uzak menbadan suyun gelmesine delil ve sakatlık olmadığına şahid olur. Öyle de küçük bir emare, büyük bir hakikati ihsas edebilir. Madem ki hadsiz ehl-i kemâl onun minhâc-ı cedvelinden zülâl-i hayatı içmişlerdir. Bizzarure gösterir ki; nurdan yapılmış o boru ve hakikatta kazılmış o ark, doğru menbâdan gelir. İnhiraf ve sakatlık yoktur. Şimdi o zâtı bize tanıttıracak pek çok sâdık muhbirler vardır.

Birincisi: Enbiya meclis-i sâmîsidir.

İkincisi: Huluk-u azîm merkezi olan Zât-ı Nûrânîsidir.

Üçüncüsü: Zaman-ı mâzidir.

Dördüncüsü: Asr-ı Saadettir.

Beşincisi: Başta Şeriat olarak zaman-ı müstakbeldir.

Altıncısı: Başta Kur'ân olarak mu'cizâtıdır.

Öyle ise haber almak için bunlara birer birer müracaat edeceğiz.

Hatta eğer mu'cizâtı noktasında mevcudatı istintak etsek; görecek ve işiteceğiz ki; âlem, enva ve ecnasıyla onun risaletine şehâdet ve mu'cizelerine delâlet ve hazine-i gaybdan getirdiği metâ-ı âlîye dellâllık ediyor. Güya âleme teşrif ettiğinde, her bir nev' kendi lisân-ı mahsusuyla alkışladığı gibi; Sultan-ı Ezel, zemin ve âsumanın evtarını intak edip, her bir tel başka lisân ile mu'cizâtının nağamatını inşâd etmekle, o sadâ-yı şirin bu kubbe-i mînada ilelebed tanînendaz etmiştir.

Güya **(Haşiye-3)** âsuman, kendi mirac ve melek ve kamerin elsine-i semâviyesiyle risaletini tebrik ediyor.

Ve zemin, kendi hacer ve şecer ve hayvanın dilleriyle mu'cizelerine senâhan oluyor.

Ve cevv-i feza, kendi cin ve bulutun işaretiyle nübüvvetine beşaret verir ve sâyebanlık ediyor.

Ve zaman-ı mâzî, enbiya ve kütüb ve kâhinlerin rumuz ve telvihâtıyla, o Şems-i Hakikatin fecr-i sâdıkını göstererek müjdeci oluyor.

Ve zaman-ı hâl, yani Asr-ı Saadet lisân-ı hâliyle; tabiat-ı Araptaki inkılâb-ı azîmin ve bedeviyet-i sırfdan medeniyet-i mahzanın defaten tevellüdünü şahid göstererek nübüvvetini isbat ediyor.

Ve zaman-ı müstakbel, kendi vukuat ve fünunun etvar-ı müdakkikane ile onun mevkib-i ikbâlini istikbâl, ve lisân-ı hakîmâne ile irşadatına teşekkür ediyor. Nev-i beşer, kendi muhakkikleriyle bahusus hatib-i beliği ki; şems gibi kendi kendine burhan olan Muhammed'in (a.s.m.) lisân-ı fasihânesiyle hakdan geldiğini ilân ediyor. Ve Zât-ı Zülcelâl, kendi Kur'ân'ının lisân-ı beliğânesiyle ol Nebiy-yi Ummînin fermân-ı risaletini cin ve inse işittiriyor.

Hangi kuvvet vardır ki, bu icmâın hükmünü reddetsin? Kimin haddi var, şu ittifaka karşı muhalefet etsin? Hangi şüphe var ki, tevatür-ü mevcudata karşı dayanabilsin?

Haşiye-1: Sual eden Japon'dur.

Haşiye-2: Karıncayı emirsiz, arıyı ya'subsuz bırakmayan Kudret-i Fâtıra, beşeri nebîsiz bırakmaz.

Haşiye-3: Şu müselsel beyan, mu'cizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) envaına işarettir.

1.)Allah'ım! Senin Vücub-u Vücuduna delâlet eden Muhammed'e (a.s.m.) salât ve selâm et.
2.)Birşeye sebep olan onu yapan gibidir.

Suaat : 1.Sua

1.Şua: Enbiya Meclisi

Birinci Şuâ

Enbiya Meclisine Müracaat

İşte enbiyanın lisân-ı hâlleri şehâdet, lisân-ı kalleri beşaret veriyor.

Birincisi: Eğer sahife-i itibar-i âlemde menkuş olan âsâr-ı enbiyayı nazar-ı mütâlaaya alsan; ve tarihin lisânından nübüvvete dair cereyan eden ahvallerini dinlersen; ve cihetü'l-vahdet-i nübüvveti zaman ve mekânın tesirat-ı hususiyeden tecrid edebilsen, göreceksin ki, enbiyaya "nebî" dedirtmiş ve nübüvvetlerine medar olmuş olan esaslar ki, her bir nebî, iddia-yı nübüvvet ve mu'cizeyi izhar; ve düstur-u hareketi Hukukullah ve hukuk-u ibadı muhafaza; ve terk-i menafi-i şahsiye; ve ümeme karşı keyfiyet-i muameleleri; ve ümmetin onlara karşı keyfiyet-i telâkkisi; ve zâtlarındaki sebeb-i temayüz olan meziyyât gibi medar-ı nübüvvet olan esaslar evlâd-ı beşerin en âhir üstadı olan Muhammed-i Hâşimîde (a.s.m.) daha ekmeli ve daha azheri bulunur. Demek oluyor ki; yakîni ifade eden nev'-i vahiddeki istikra, hususan kıyas-ı hadsî-i hafî ianesiyle ve kıyas-ı evleviyenin te'yidiyle, mu'cizatlarının lisânıyla vahdet-i Sâniin bir burhan-ı bâhiresi olan Muhammed'in (a.s.m.) sıdk-ı nübüvvetine şehâdet ederler. İşte bu sırdandır ve nübüvvet-i Muhammediyeye (a.s.m.) mukaddeme olmasındandır ki, Kur'ân-ı Hakîm ahvâl-i enbiyayı kesretle zikrediyor.

İkincisi: Enbiyanın Nübüvvet-i Ahmediyeye (a.s.m.) işârât ve beşaretleridir. Kütüb-ü Münzele pek çok tahrif ve tağyir olmakla beraber, ehl-i tetkik pek çok işârât ve beşaretlerini nakletmişlerdir.

(Haşiye) Ezcümle Hüseyn-i Cisrî, risalesinde yüz delil kadar tâdat ediyor. Burada iktisaren ehline havale ediyoruz.

Haşiye: Hazret-i İsâ, “İbn-i insan”dan mükerreren bahsediyor. İbn-i insan, Hazret-i Ahmed olmak gerektir.

Suaat : 2.Sua

2.Şua: Peygamberin Zât-ı Nûrânîsi

İkinci Şuâ

Zât-ı Nûrânîsine Müracaat

Mukaddeme

Delil-i sıdk, hârika olmak lâzım değildir. Resul-ü Ekremin her bir fiilinde ve her bir hâlinde, her bir kâlinde sıdk lemeân eder. Fakat her hâli hârika olmak lâzım değildir. Zira hârika izharı, tasdik-i müddea içindir. Hacet olmadığı veya münasip olmadığı vakitte cereyan-ı umumiyeye mutâbaatla âdatullahın kavâninine destedâd-ı teslim oluyor. Ve öyle olmak gerektir.

Evet, Peygamberin delil-i sıdkı, her bir hareket, her bir hâlidir. Nebiyy-i Kureyşî'nin her bir hâli ve hareketi mazbut-u ümmettir. Çünkü menabi-i şeriattır. Evet her bir hareketinde adem-i tereddüd; ve muterizlere adem-i iltifat; ve muarızlara adem-i mübâlât; ve muhalif olanlardan adem-i tahavvufu "sıdkını" ve ciddiyetini gösteriyor. Hem de evamirinde hakikatin ruhuna olan isabeti, hakkıyetini gösterir.

Elhâsıl: Hileyi ve adem-i vüsûku ve itminansızlığı îma eden tahavvuf ve tereddüt ve telaş ve mübâlât gibi umurlardan müberra iken, bilâperva ve kuvvet-i itminanla en hatarlı makamlarda olan hareketi ve nihayette olan "isabeti" ve iki âlemde semere verecek olan zîhayat kaideleri harekatıyla tesis ettiğine binaen; her bir fiil ve her bir tavrının iki taraftan, yani bidayet ve nihayetten ciddiyeti ve sıdkı nazar-ı ehl-i dikkate arz-ı didar ediyor. Bahusus mecmu-u harekâtının imtizacından ciddiyet, hakkıyet şu'le-i cevvale gibi; ve in'ikasatından ve muvâzenatından sıdk ve isabet berk-i lâmi' gibi tezahür ve tecelli ediyor.

Şimdi mesele-yi âliye-i zâtiyeyi temaşa ve ziyaret etmekten evvel, dört nükteyi bilmek lâzımdır.

Birincisi: [1] لَيْسَ الْكَحْلُ كَالتَّكَحُّلِ kaidesine binaen sun'î ve tasannuî olan birşey ne kadar mükemmel olsa da, tabiî yerini tutmadığından; hey'atının feletâtını, muzahrefiyetini imâ edecektir.

İkincisi: Ahlâk-ı âliyenin, hakikatin zeminiyle olan rabıta-i ittisali ciddiyettir. Ve deveran-ı dem gibi hayatlarını idame eden ve imtizaçlarından tevellüd eden haysiyet, kuvvet veren ve heyet-i mecmuasına intizam veren yalnız sıdktır.Evet, şu rabıta olan sıdk ve ciddiyet kesildiği anda, o ahlâk-ı âliye kurur ve hebaen gidiyor.

Üçüncüsü: Umur-u mütenasibede temayül ve tecâzüb; ve eşya-yı mütezadda tenafür ve tedâfü kâide-i meşhûresi maddiyatta nasıl cereyan ediyor, mâneviyat ve ahlâkta dahi cereyan eder.

Dördüncüsü: [2] لِلْكُلِّ حُكْمٌ لَيْسَ لِكُلٍّ Mecmuda bir kuvvet ve hasiyet var ki, eczada bulunmaz

Şimdi gelelim maksada: İşte âsâr ve siyer ve tarih-i hayatı, hattâ a'dânın şehâdetleriyle Zât-ı Peygamberde vücudu muhakkak olan ahlâk-ı âliyenin kesret ve ihata ve tecemmu-u imtizacından tevellüd eden, izzet ve haysiyetten neşet eden şeref ve vakar ve kibr-i nefs ile —melekler, şeytanların ihtilat ve iştiraklarından tenezzühleri gibi— sırr-ı tezada binaen, o ahlâk-ı âliye dahi hile ve kizbden tereffu' ve tenezzüh ve teberri ederler. Hem de hayat ve mayeleri makamında olan sıdk ve hakkıyeti tazammun ettiklerinden, şûle-i cevvâle gibi nübüvveti lemean ediyor.

Hazret-i Âişe demiş: [3] خُلُقُهُ الْقُرْاٰنُ Kur'ân demiş: [4] وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ

Düşmana da şâmil bir tevatür ve icmâ ile sâbittir ki, bütün ahlâk-ı hamîdenin en ekmeline mâliktir.

Ey birader! Görüyorsun ki; bir adam yalnız şecaatla meşhur olursa, o şöhret, ona verdiği haysiyeti ihlâl etmemek için kolaylıkla yalana tenezzül etmez. Nerede kaldı ki, cemi-i ahlâk-ı âliye birden tecemmu ede. Evet mecmuda bir hüküm bulunur, ferdde bulunmaz.

Netice: Tarih ve siyer ve âsâr nokta-i nazarında dikkat olunursa; Muhammed Aleyhisselâm dört yaşından kırk yaşına kadar, lasiyyema hararet-i gariziyenin şiddet-i iltihabı zamanında kemâl-i istikametle ve kemâl-i metanetle ve tamam-ı ıttırad-ı ahvâl ile ve müsâvat ve muvazenet-i etvar ile ve nihayet iffet ile ve hiçbir hileyi imâ etmemekle beraber yaşadığı **(Haşiye-1)** nazara alınırsa, sonra istimrar-ı ahlâkın zamanı olan kırk seneden sonra o inkılâb-ı azîm nazara alınırsa; Hak'tan geldiğini ve hakikat olduğunu tasdik etmez ise, nefsine levm etsin. Zira zihninde bir sofestai gizlenmiş olacaktır.

Hem de en hatarlı makamlarda (Gârda gibi **(Haşiye-2)**) tarik-i halâsı mefkud iken; ve haytü'l-emel bihasebi'l-âdet kesilir iken; gayet metanet ve kemâl-i vüsûk ve nihayet itminan ile olan hareket ve hâl ve tavrı, nübüvvet ve ciddiyetine şâhid-i kâfidir. Ve hak ile temessük ettiğine delildir.

Haşiye-1: Hile, mestûriyetini öyle ehl-i inada karşı muhafaza edemez.

Haşiye-2: [5] لاَتَخَفْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا demiş.

1.)Fıtrî karagözlülük, sunî (yapma) karagözlülük gibi değildir.
2.)Bütünde bulunan hüküm, o bütünün hiç bir ferdinde tek başına yoktur.
3.)Onun ahlâkı Kur'ân idi. (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 139; Ebû Dâvud, Tatavvu': 26; Nesâi, Tetavvu': 2; Müsned, 6:54, 91, 163, 188, 216; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 5:170; İbni Hibban, Sahih, 1:345, 4:112.)
4.)Hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin. (Kalem Sûresi, 68:4)
5.)Korkma! Allah bizimle beraberdir.

Suaat : 3.Sua

3.Şua: Zaman-ı Mâzi

Üçüncü Şuâ

Zaman-ı Mâziye Müracaat

Yani, sahife-i ûlâ zaman-ı mâzidir. İşte şu sahifede dört nükteyi nazar-ı dikkate almak lâzımdır.

Birincisi: Bir fende veyahut kasasda, bir adam esaslarını ve ruh ve ukdelerini ahzederek müddeasını ona bina ederse, o fende hazakat ve maharetini gösterir.

İkincisi: Ey birader! Eğer tabiat-ı beşere arif isen bak; küçük bir haysiyetle, küçük bir dâvâda, küçük bir kavimde, küçük bir hilâfın suhulet ve serbestiyetle irtikab olunmadığına nazar edersen; gayet büyük bir haysiyetle, nihayet cesim bir dâvâda, hasra gelmeyen bir kavimde, hadsiz bir inada karşı, her cihetten ümmîliğiyle beraber, hiçbir cihetiyle akıl müstakil olmayan meselelerde; tam serbestiyetle, bilâperva ve kemâl-i vüsûk ile alâ ruûsi'l-eşhad zikr ve naklinden güneş gibi sıdk tulû edeceğini göreceksin.

Üçüncüsü: Bedevilere nisbeten çok ulûm-u nazariye vardır; medenilere nisbeten lisân-ı âdât ve ef'âlin telkinâtıyla ulûm-u mütearife hükmüne geçmişlerdir. Bu nükteye binaen; bedevilerin hâllerini muhakeme için kendini o bâdiyede farzetmen gerektir.

Dördüncüsü: Bir ümmî, ulema meyanında mütedavil bir fende beyan-ı fikir ederse, ittifak noktalarda muvafık olarak ve muhtelefun fîhâ olan noktalarda muhalefet edip musahhihane olan sözü, onun tefevvuku kesbî olmadığını ispat eder.

Şu nüktelere binaen deriz ki: Resul-u Ekremin (a.s.m.) malûm olan ümmiyetiyle beraber, güya gayr-ı mukayyed olan ruh-u cevvâle ile tayy-ı zaman ederek, mâzinin a'mâk-ı hafâsına girerek hazır ve bizzat görmüş ve görüyor gibi Enbiya-yı Sâlifenin ahvallerini ve esrarlarını teşrih etmesiyle; bütün enzâr-ı âleme karşı öyle bir dâvâ-

yı azîmede—ki bütün ezkiya-yı âlemin nazarlarını dikkate celbeder—bilâperva ve nihayet vüsûk ile müddeasına mukaddeme olarak o esrar ve ahvâlin ukad-i hayatiyeleri hükmünde olan esaslarını zikretmek ile beraber, Kütüb-ü Sâlifenin ittifak noktalarında musaddık ve ihtilâf noktalarında musahhih olarak, kasas ve ahvâl-i enbiyayı ve ümemi bize hikâyet etmesi, sıdk ve nübüvvetini intaç eder.

وَالَّذِى قَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ لِلْحِصَصِ [1] وَسَيَّرَ رُوحَهُ فِى اَعْمَاقِ الْمَاضِى وَفِى شَوَاهِقِ الْمُسْتَقْبَلِ فَكَشَفَ لَهُ الْاَسْرَارَ مِنْ زَوَايَا الْوَاقِعَاتِ اِنَّ نَظَرَهُ النَّقَّادَ اَدَقُّ مِنْ اَنْ يُدَلَّسَ عَلَيْهِ وَمَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنٰى مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ عَلَى النَّاسِ

Evet, onun nur-u nazarına hayâl kendini hakikat gösteremez! Ve hak olan mesleği telebbüsden müstağnîdir.

1.)Ona bu kıssaları hikâye ederek ruhunu mâzinin derinliklerinde ve geleceğin şahikalarında gezdiren ve olayların karanlık köşelerindeki esrar perdesini onun için kaldırana yemin olsun ki, onun keskin gözü kendisini şaşırtmayacak kadar dikkatlidir. Ve onun hak olan mesleği ise insanları aldatmaktan uzaktır.

Suaat : 4.Sua

4.Şua: Asr-ı Saadet

Dördüncü Şuâ

Asr-ı Saadete Müracaat

Yani, zaman-ı hâlin (yani, Asr-ı Saadetin) sayfasında dört nükte, bir noktayı nazar-ı dikkate almak gerektir.

Birincisi: Küçük bir âdet, küçük bir kavimde; veya zayıf bir haslet, kalil bir taifede; büyük bir hâkimin büyük bir himmetle kolaylıkla kaldırmadığını nazara alır isen; acaba gayet çok, tamamen müstemirre, nihayet derecede me'lûfe, çok da mütenevvia, tamamen râsiha olan âdât ve ahlâkı, nihayet kesir ve me'lûfâtına gayet müteassıb ve şedîdü'ş-sekîme olan bir kavmin a'mak-ı ervâhından (emrin azametine nisbeten) az fedâkârlıkla, kısa bir zamanda kal' ve ref ettiğini; ve o âdât-ı seyyienin yerine başka âdât ve ahlâk fidanlarını gars etmesi ve defaten nihayet derecede tekemmül ettiklerini nazara alırsan ve dikkat edersen; hârikulâde olduğunu tasdik etmezsen, seni sofestaî defterinde yazacağım.

İkincisi: Şahs-ı mânevî hükmünde olan bir devletin nümüvv-ü tabiîsi hükmünde olan teşekkülü mütemehhildir. Ve devlet-i atikaya galebesi—ki ona inkıyad, tabiat-ı sâniye hükmüne girdiği için—tedricîdir. Öyle ise maddeten ve mânen hâkim, hem de gayet cesim bir devleti kısa bir zamanda teşkili, hem de düvel-i râsihaya def'î gibi galebe etmesi, mâneviyat ve ahvâlde câri olan âdâtın hârıkıdır.

Üçüncüsü: Tahakküm-ü zâhirî, kahr ve cebir ile mümkündür. Fakat efkâra galebe etmek, hem de ervâha tahabbüb ve tebayia tasallut, hem de hakimiyetini vicdanlar üzerine daima muhafaza etmek, hakikatin hassa-i fârikasıdır. Bu hassayı bilmez isen, hakikatten bigânesin.

Dördüncüsü: Hakikatsiz tergîb veya terhib hilesiyle, yalnız sathî bir tesir ve akla karşı sedd-i turuk edilir. Hükmü devam edemez.

Ruha nüfuz edemez. Şu halde a’mâk-ı kulûbe nüfuz ve erakk-ı hissiyatı tehyic ve şükûfe-misâl olan istidâdâtı inkişaf ettirmek ve kâmine ve nâime olan seciyeleri îkaz ve tenbih ve cevher-i insaniyeti feverana getirmek ve kıymet-i nâtıkıyeti izhar etmek, şuâ-ı hakikatin hassasıdır.

Evet, kasavet-i mücessemenin misâl-i müşahhası olan “ve’d-i benat” **(Haşiye-1)** gibi umurlardan kalblerini taskîl; ve rikkat ve letâfetin lem’ası olan hayvanata merhamet; hatta karıncaya şefkat gibi umur ile tezyin etmesi öyle bir inkılâb-ı azîmdir, hususan öyle akvam-ı bedevîde—ki hiçbir kanun-u tabiiyeye tevfik olmadığından—hârikulâde olduğu musaddak-gerde-i erbâb-ı basirettir.

İslâmiyetinden bir saat evvel Ömer, İslâmiyetinden sonra Ömer ile muvazene edilse; bir hurma çekirdeği, bir meyvedar hurma ağacı nisbeti nazara çarpar.

Vahşi bir bedevî sahradan gelir, kelime-i şehâdetten sonra sohbet-i nebeviyenin iksiriyle birdenbire başkalaşır. Kendi kendine benzemez. Başka kavme gider, muallim-i hikmet olurdu.

Beşincisi: Noktayı dinle!

İşte tarih-i âlem şehâdet eder ki; dâhî odur: Umumda bir veya iki hissin ve seciyenin ve istidadın inkişafına ve îkazına ve feverana getirmesine muvaffak olsun. Zira öyle bir hiss-i nâim îkaz edilmezse, sa’y hebaen gider ve muvakkat olur.

İşte en büyük dâhî, ancak âmmede bir veya iki hiss-i umumînin îkazına muvaffak olabilmiştir. Ezcümle: Hiss-i hürriyet ve seciye-i hamiyet ve fikr-i milliyet ve muhabbet-i vataniye ve uhuvvet-i insaniye gibi.

Bu noktaya binaen, Ceziretü’l-Arab sahrâ-yı vesîasında olan akvâm-ı bedevîde kâmine ve nâime ve mestûre olan hissiyât-ı âliye, secâyâ-yı sâmiye—ki binlere bâliğdir—birden inkişaf, birden îkaz, birden feveran ve galeyana getirmek; şems-i hakikatin ziya-yı şûlefeşanının hassasıdır. Bu noktayı aklına sokmayan, biz Cezîretü’l-Arab’ı gözüne sokacağız. İşte Cezîretü’l-Arab, on üç asr-ı beşerin terakkiyatından sonra, en mükemmel feylesoflardan yüz taneyi göndersin. Yüz sene kadar çalışsın! Acaba bu zamana nisbeten o zamana nisbet; yaptığının yüzde birini yapabilir mi?

Noktanın Zeyli: Peygamber muvaffaktır.

Kim tevfik isterse, kâinatta câri olan âdatullaha âşinalık etmek ve nevâmis-i fıtrata dostluk etmek gerektir. Yoksa fıtrat tevfiksizlikle bir cevab-ı red verecektir.

Cereyan-ı umumî ise, muhalif harekette bulunanları, adem-âbad, hiçahiçe atacaktır. İşte buna binaen temaşa et, göreceksin ki; hilkatte câri olan kavânin-i amîka-i dakîka—ki hurdebîn-i akıl ile görülmez—hakâik-ı şeriat ne derece onları müraat ve onlar ile muarefet ve münasebette bulunmuşlardır ki, o kavânin, hilkatin muvazenesini muhafaza etmiştir.

Evet şu asâr-ı tavîlede, şu musademat-ı azîme içinde hakâikını muhafaza, belki daha ziyade inkişafa **(Haşiye-2)** getirdiğinden gösterir ki; Resul-i Ekrem Aleyhisselâmın mesleği hiçbir vakit mahvolmayan hak üzerine müessestir.

Şu nükte ve noktaları bildikten sonra; geniş ve muhakemeli ve müdakkik bir zihinle dinle ki: Muhammed-i Hâşimî Aleyhisselâm ümmiyeti ve adem-i kuvvet-i zâhiresi ve adem-i hâkimiyeti; ve adem-i meyl-i saltanat ile beraber gayet hatarlı mevakide kemâl-i vüsukla teşebbüs ederek efkâra galebe etmekle; ervâha tahabbüb ve tabayı'a halavetle tasallut; gayet kesire ve müstemirre ve râsiha ve me'lufe olan âdât ve ahlâk-ı vahşiyâneyi esasıyla hedmederek, onların yerine ahlâk-ı âliyeyi gayet metin bir esas ile lahm ve demlerine karışmış gibi tesis etmek ile beraber, zâviye-i vahşette hâmid olan bir kavimdeki kasavet-i vahşiyeyi ihmad ve hissiyat-ı dakikayı tehyîc ve secaya-yı âliyeyi îkaz ve cevher-i insaniyetlerini izhar etmekle beraber evc-i medeniyete bir zaman-ı kasîrde is'ad ederek, şark ve garbda oturmuş maddî ve mânevî bir devlet-i cesimeyi bir zaman-ı kalilde teşkil edip, ateş-i cevval gibi, belki nur-u nevvar gibi veyahut Asâ-yı Mûsâ gibi sair devletleri bel' ve imha derecesine getirdiğinden; basar-ı basîreti kör olmayanlara sıdkını ve nübüvvetini ve hak ile temessükünü göstermiştir.

Haşiye-1: Kızını diri olarak defnetmek.

Haşiye-2: Hatta medeniyet nazarında, Şeriatın en ziyade tenkide maruz olan mesâili, keşşaf zaman gösterdi ki; hayat-ı

içtimaiyeye en ziyade lâzım o esaslardır. Meselâ ribâ, kumar, müskirin hurmeti; talak, taaddüd-ü zevcatın cevazı; mesturiyet-i nisvan ve zekâtın vücûbu; unsuriyetten gelen fikr-i milliyeti ve hevesin serbestiyetini red ve men'i gibi mesail.

Sûretlerin tahriminde hikmet bir değil! Acaba hased, gurur, riya, şehvet-âlûd şimdiki beşerin hırçın ruhunda tesavir *(Haşiyecik)* denilen küçücük cenazelerin rolünü ve derece-i tesirini yine zaman göstermeyecek midir?

(Haşiyecik) Memnu' heykel, ya bir zulm-ü mütehaccir veya bir riya-yı mütecessiddir.

Suaat : 5.Sua

5.Şua: Sahife-i müstakbeldeki Şeriat

Beşinci Şua

Sahife-i müstakbelde rub'-u nev-i beşerin ruhunda hükümran olmuş mesele-i şeriatı mütalaa edeceğiz. Öyle ise dört nükteyi nazar-ı dikkatten dûr etmemelisin!

Birincisi: Bir şahıs, dört veya beş fende meleke sahibi mütehassıs olmaz. Meğer hârika ola...

İkincisi: Mesele-i vâhide iki mütekellimden sudur eder. Birisi mebde ve müntehasını ve siyak ve sibaka mülâyemetini ve ahavatiyle nisbetini ve mevzi-i münasibde istimâlini, yani münbit bir zeminde sarfını nazara aldığı için o fende olan meharetine ve melekiyyetine ve ilmine delâlet ettiği halde; öteki mütekellim, şu noktaları ihmal ettiği için, sathiyetine ve taklidiyetine delâlet eder. Hâlbuki kelâm, yine o kelâmdır.

Üçüncüsü: İki asır evvel hârika sayılan keşif, bu zamana kadar mestur kalsaydı; tekemmül-ü mebadî cihetiyle bir çocuk da keşfedebildiğini nazara al! Sonra on üç asır geriye git! O zamanların tesiratından kendini tecrid et! Dehşet-engiz olan Ceziretü'l-Arab'da otur; dikkatle temaşa et! Görürsün ki; ümmî, tecrübe görmemiş, zaman ve zemin yardım etmemiş, tek bir adam—ki yalnız zekâya değil, belki gayet kesir tecârübün mahsulü olan—fununun kavâniniyle öyle bir nizam ve adaleti tesis ediyor ki, istidad-ı beşerin kàmeti, netaic-i efkârı teşerrübünden tekebbür ederse; O şeriat dahi tevessü ederek ebede teveccüh eder. Kelâm-ı Ezelîden geldiğini ilân etmekle beraber, iki âlemin saadetini temin eder. İnsaf eder isen; yalnız o zamanın insanlarının değil, belki nev-i beşerin tavkı haricinde göreceksin. Meğer evham-ı seyyie, senin şu tarafa müteveccih olan fıtratının tarfını çürütmüş ola...

Dördüncüsü: Cumhurun istidad-ı efkârı derecesinde şeriatın irşad etmesidir. Şöyle ki; Cumhurun âmiliği için hakâik-i mücerredeyi,

me’lufları vasıta olmaksızın adem-i telâkkileri sebebiyle, müteşabihât ve teşbihat ve istiarat ile tasvir etmesidir. Hem de fünun-u ekvanda cumhurun hiss-i zâhir sebebiyle; hilâf-ı vakii, zarurî telâkki etmekle beraber; mebadî basamakları adem-i in’ikad ve tekemmülünden mağlataların vartalarına düşmemek için Şeriat, öyle mesailde ibham etti ve mutlak bıraktı. Lâkin hakikati îmadan hâlî bırakmadı.

Beşincisi: Bir nokta: Tevatür-ü kat’î ile sabittir ki; Nebiy-yi Kureyşî getirdiği dine, tebliğ ettiği şeriata herkesten ziyade mu’tekid, evamirine sırren ve cehren herkesten ziyade mümtesil, nevahisinden herkesten ziyade müctenip, mevaîdine herkesten ziyade mutmein, vaîdlerine herkesten ziyade mü’min ve müttakî ve ihbaratına herkesten ziyade musaddık ve Kur’ân’a herkesten ziyade muazzim ve ibadete herkesten ziyade âşık ve mehafetullaha herkesten ziyade münkad ve likaullah’a herkesten ziyade müştak olmuştur. Bütün ahvâl ve etvarı kemâl-i imanına ve nihayet derecede itminanına ve gayet rasîh itikadına delâlet ediyordu. Dünyada hiçbir sebep böyle bir zâtı ittiham edemez.

İşte Neticeye Giriyoruz: Bak ey birader! Fünun ve ulûmun zübde-i hakikiyesi, berâhin-i akliye üzerine müesses olan diyanet ve şeriat-ı İslâmiye; öyle fünunları tazammun etmiştir:

Ezcümle: Fenn-i tehzib-i ruh ve riyazetü’l-kalb ve terbiyetü’l-vicdan ve tedbirü’l-cesed ve tedvirü’l-menzil ve siyasetü’l-medine ve nizâmâtü’l-âlem ve fennü’l-hukuk vesaire. Lüzum görülen yerlerde tafsil. Ve lüzûm olmayan veya ezhânın veya zamanın müstaid veya müsaid olmadığı yerlerde birer fezleke ile kavaid-i esasiyeyi vaz ederek, tenmiye ve tefriini ukûlûn meşveret ve istinbatatına havale etmiştir, ki bu fununun mecmuuna değil, belki ekalline on üç asr-ı terakkiden sonra en medenî yerlerde, en hârika zekâ ile mevsuf olanlar, tâkat-ı beşerin haricinde—bahusus o zamanda—olduğunu tasdikten vicdan-ı münsıfâne seni men edemiyor. Geothe ve Carlyle gibi…

•Sual: Her bir fende fezlekeleri bilmek
•Nükte: Şeriatın Ferde, Neve, Medeniyete Karşı Birkaç Nüktesi

Suaat : 5.Sua : Sual

Sual: Her bir fende fezlekeleri bilmek

Eğer desen: Her bir fende yalnız bir fezlekeyi bilmek bir adam için mümkündür?

Elcevap: Neam, (Lâ!). Zira öyle bir fezleke ki; hüsn-ü isabet ve mevki-i münasibde ve münbit bir zeminde istimal gibi, sabıkan mezkûr sair noktalar ile cam gibi maverasından ıttıla-ı tam ve melekeyi gösteren fezlekeler mümkün değildir.

Evet, kelâm-ı vâhid iki mütekellimden çıkar ise; birinin cehline ve ötekinin ilmine bazı umur-u mermuze-i gayr-ı mesmua ile delâlet eder.

Ey benim ile **(Haşiye-1)** hayalen seyr ü sefer eden birader-i vicdan! Geniş bir nazar ve muvazene ile, kendi hayalinde muhakeme etmek için sevabik, levâhikden bir meclis-i âliyeyi teşkil ve gelecek on üç kaideler ile müşavere et!..

İşte bir şahıs, çok fünunda mütehassıs ve meleke sahibi olmaz. Hem de bir kelâm iki mütekellimden mütefâvittir, başkalaşır; ve hem de fünun, mürûr-u zaman ile telâhuk-u efkârın neticesidir. Hem de müstakbeldeki bedihî birşey, mâzide nazarî olabilir. Hem de mâziyi müstakbele kıyas etmek bir kıyas-ı hâdi-i müsebbittir. Hem de ehl-i veber ve bâdiyetin besatatı ise, ehl-i meder ve medeniyetin hile ve desaisine mütehammil değildir (Evet hile, medeniyetin perdesi altında tesettür edebilir). Hem de pek çok ulûm, âdât ve ahval ve vukuatın telkinatıyla teşekkül edebilir. Hem de beşerin nur-u nazarı müstakbele nüfuz edemez, müstakbele mahsus olan şeyleri göremez. Hem de beşerin kanunu için bir ömr-ü tabii vardır. Nefs-i beşer gibi o da inkıta eder. Hem de muhit-i zaman ve mekânın nüfusun ahvalinde büyük bir tesiri vardır. Hem de eskide hârikulâde olan şeyler, şimdilik âdi sırasına geçebilir. Mebadi tekemmül etmişler.

Hem de zekâ eğer çendan harika olsa, bir fennin tekmiline kâfi değildir. Nasıl çok fenlerde kifayet edecektir.

İşte ey birader! Şu zâtlar ile müşavere et! Sonra da müfettişlik sıfatıyla nefsini tecrid et, hayalat-ı muhitiye ve evham-ı zamaniyenin elbiselerini çıkart, çıplak ol! Bahr-ı bîkeran-i zamana şu asrın sahilinden içine gir, ta olan adaya çık! İşte herşeyden evvel senin nazarına çarpacak ve tecellî edecek şudur ki; vahîd ve nâsırı yok, saltanatı mefkud, tek bir şahıs; umum âleme karşı mübareze eder. Ve küre-i zeminden daha büyük bir hakikati omuzuna almış. Ve bütün nev-i beşerin saadetine tekeffül eden bir şeriatı—ki o şeriat, fünun-u hakikiye ve ulûm-u İlâhiyenin zübdesi olarak—istidad-ı beşerin nümüvvü derecesinde tevessü edip iki âlemde semere vererek, ahvâl-i beşeri güya bir meclis-i vâhid, bir zaman-ı vâhidin ehli gibi tanzim eden öyle bir adaleti tesis eder ki; eğer o şeriatın nevâmisinden sual edersen:

“Nereden geliyorsunuz? Ve nereye gideceksiniz?”

Sana şöyle cevap verecekler ki:

“Biz Kelâm-ı Ezelîden gelmişiz. Nev-i beşerin selâmeti için ebedin yolunda refakat için ebede gideceğiz. Şu dünya-yı fâniyeyi kestikten sonra bizim sûrî olan irtibatımız kesilir ise de, daima mâneviyatımız beşerin rehberi ve gıda-yı rûhanîsidir.

Haşiye-1: Şimdikinden az günahkâr, ziyade safvetkâr Eski Said’in şu makamlardaki ibârâtını tağyir etmek istemedim.

Suaat : 5.Sua : Seriatın Birkac Nuktesi

Şeriatın Ferde, Neve, Medeniyete Karşı Birkaç Nüktesi

Şeriatın Ferde, Neve, Medeniyete Karşı Birkaç Nüktesi

Birinci Nükte: Vicdanın anasır-ı erbaası ve ruhun dört havassı olan ***"İrade, Zihin, His, Lâtife-i Rabbâniye"*** her birinin bir gâyâtü'l-gâyâtı vardır. İradenin ibadetullahtır. Zihnin mârifetullahtır. Hissin Muhabbetullahtır. Lâtifenin müşehadetullahtır. İbadet-i kâmile dördünü tazammun eder. Şeriat; şunların itidal ve muvazenetlerini muhafaza ve gâyâtü'l-gâyâtına sevkettiği gibi, nefsin fıtraten serbest bırakılmış olan kuva-ı selâsesini ifrat ve tefritten kurtarıp hikmet, iffet, şeceâtı tazammun eden adalet noktasına sevkeder.

İkinci Nükte: Ümmet, şeriata temessükü nisbetinde terakki ve tesahülü nispetinde tedennisi hakâik-i tarihiyedendir.

Üçüncü Nükte: Medeniyet-i hazıra ile Şeriat-ı İslâmiye esas itibariyle muvazene:

İşte "medeniyet-i hâzıra", beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir.

Nokta-ı istinadı kuvvettir. O ise şe'ni tecavüzdür.

Hedef-i kasdı, menfaattir. O ise şe'ni tezahumdur.

Hayatta düsturu cidâldir. O ise şe'ni tenazudur.

Kitleler mabeynindeki rabıtası, aheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir. O ise şe'ni müdhiş tesadümdür.

Câzibedar hizmeti, hevâ ve hevesi teşcî ve arzularını tatmin ve metalibini teshildir. O hevâ ise şe'ni insaniyeti derece-i melekiyeden dereke-i kelbiyete indirmektir. İnsanın mesh-i mânevîsine sebep olmaktır.

Şeriat-ı İslâmiye ise; onun menfi esasları yerine müsbet esaslar vaz eder.

İşte nokta-yı istinad, kuvvete bedel haktır ki; şe'ni adalet ve tevazündür.

Hedefte menfaat yerine fazilettir ki; şe'ni muhabbet ve tecazübdür.

Cihetü'l-vahdette unsuriyet ve milliyet yerine; rabıta-yı dinî, vatanî, sınıfîdir ki; şe'ni samimî uhuvvet ve müsâlemet ve haricin tecavüzüne karşı yalnız tedafüdür.

Hayatta düstur-u cidal yerine, düstur-u teavündür ki; şe'ni ittihad ve tesanüddür.

Hevâ yerine hüdâdır ki; şe'ni insaniyeten terakki ve ruhen tekamüldür. Hevâyı tahdid eder. Nefsin hevesat-ı sefîlesinin teshiline bedel, ruhun hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder. **(Haşiye)**

Hem medeniyet-i hazırada serbest hevânın tahakkümüyle havâic-i gayr-ı zaruriye; havâic-i zaruriye hükmüne geçmişlerdir.

Bir bedevi yalnız dört şeye muhtaç iken; medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Sa'y masrafa kâfi gelmediğinden hileye harama sevketmekle ahlâkın esasını şu noktadan ifsad etmiştir. Cemaate, nev'e verdiği servet, haşmete bedel; ferdi, şahsı fakir, ahlâksız etmiştir. Kurûn-u ûlânın mecmu-u vahşetini bu medeniyet bir defada kustu. Âlem-i İslâmın şu medeniyete karşı istinkâfı cây-ı dikkattir. Zira istiğna ve istiklâliyet hassasiyle mümtaz olan şeriattaki İlâhî hidayet, medeniyetin esası olan Roma felsefesinin dehâsıyla aşılanmaz.

Medeniyet, nev-i beşerden yüzde onu müzahref bir saadete çıkarmış, sekseni meşakkate sefalete atmıştır. Saadet odur ki; umuma veya eksere saadet ola! Nev-i beşere rahmet olan Kur'ân-ı Kerim ancak umumun, lâakal ekseriyetin saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder.

Haşiye: Bu sözler garip bir rüyada, acib bir hitabenin parçasıdır. Tahayyül ediyorum, halkın ilmi dimağındadır. Musluğu açılsa rahatla akıyor. Hafızam sönüyor, yardım etmiyor. Benimki kuyu gibi

kalbimdedir. Çıkması güçtür. Çok yazamıyorum, vakıf malı olan mesaili veya bizzat kalbime mal olmayan mebahisi nakletmek istemem. Kendi eski kalbimden ve eski eserlerimden aynen naklediyorum.

Suaat : 6.Sua

6.Şua: Mucizat-ı hissiye

Altıncı Şuâ

Mu’cizat-ı hissiyeden süzülen şuâât-ı istişhaddır

- 1.Mucize: Kur'an
- Zeyl
- 1.Noktaya Cevap
- 2.Noktaya Cevap
- 3.Noktaya Cevap
- 2.Mucize: Zat-ı Ahmediye
- 3.Mucize: Şakk-ı Kamer
- 4.Mucize: Mirac

Suaat : 6.Sua : 1.Mucize

1.Mucize : Kur'an

Birincisi

Kur’ân-ı mu’cizdir

Evet Kur’ân mu’cizedir. Zira misli yoktur.

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ tahaddi kamçısıyla on üç asırdan beri mütemadiyen a’danın kafasına vurmakla galeyana getirdiği arzu-yu muaraza, hem de câzibedar letâfetiyle heyecana getirdiği şevk-i taklid âmmede hükümrân olmakla beraber, meydanda olan milyonlar kütüb-u Arabiye ile muvazene edilse; hattâ en âmî adam dahi diyecektir ki: “Bu bunlara benzemez.” Öyle ise ya en aşağıdadır, bu ise bütün dünyanın ittifakıyla battaldır. Veya umumun fevkindedir ki, o ihtiyac-ı şedîd ve aşk-ı şedîdin ısrar ve tahrikiyle de takat-ı beşer, mislinden âciz kalmıştır. Ümmet i’cazında ittifak etmiştir. Mütenafi olmayan vücuh-u i’cazda ayrı ayrı gitmişler.

Muarazadan men-i İlâhî, sarf-ı kuvâ, ümmîden zuhuru, cem-i hakâik, garabet-i üslûb, belâgat-ı nazm, ihbar-ı guyub gibi.

Bir sâil-i misâlî bana demişti:

“İ’caz-ı Kur’ân’ı îcaz ile beyan et!” Ben de “Rumuz”da böyle cevap vermiştim:

Cevap: İ’caz-ı Kur’ân yedi menabi-i külliyeden tecellî ve yedi anâsırdan terekküb eder.

Birinci Menba: Lâfzın fesahatından, nazmın cezaletinden, mânânın belâgatından, mefhumların bedaatından, mazmunların beraatından, üslûbların garabetinden tevellüd eden nakş-ı acîbdir.

İkinci Unsur: Umur-u kevniyedeki gaybdan, hakaik-i İlâhiyedeki gaybdan, mâzideki gaybdan, müstakbeldeki gaybdan terekküb eden ilmü’l-guyubdur.

Üçüncü Menba: Lâfzı cihetiyle pek çok; ve usûl-ü Arabiyece sahih; ve nazar-ı belâgatte müstahsen; ve hikmet-i teşri'iyeye münasib pek vâsi vücûh ve ihtimâlâtın şümulünden; ve mânâ cihetiyle meşarib-i evliya, ezvak-ı ârifîn, mezâhib-i sâlikîn, mesâlik-i fukehâ, turuk-u mütekellimîn ihatasından; ve ahkâm cihetiyle hakâik-i ahval, desatir-i saadet-i dareyn, vesail-i terbiye, revabıt-ı hayat-ı içtimaiyenin istiabından; ve ilmi cihetiyle ulûm-u kevniye, ulûm-u İlâhiyeye istiğrakından; ve makasıd cihetiyle muvazenet ve ıttırad ve desâtir-i fıtrata mutabakatından neş'et eden câmiiyet-i hârikulâdedir.

Dördüncü Unsur: Her asrın derece-i fehim ve edebine ve her asırdaki tabakâtın derece-i istidat ve kabiliyetine ifaze-i nur; her bir asırda ve her asırdaki her bir tabakaya kapısı küşâde ve her birisini irzâ etmekle hasıl olan hârikulâde tazeliğiyle ihatasıdır.

Beşinci Menba: Nakil cihetiyle; ahbar-ı evvelîn ve âhirîn, hakâik-i gayb ve şehâdet, serair-i İlâhiye; revabıt-ı kevniyeye dair hikâyatıdır ki; ne vâki, ne akıl ve mantık onu kabul etmese de, tekzib edememiş. Kütüb-ü sabıkanın ittifakından musaddıkâne, ihtilâflı yerlerde musahhihane hikâyâtından neş'et eden ihbârât-ı sâdıkasıdır.

Altıncı Unsur: Tazammun ettiği ve te'sis ettiği Din-i İslâmdır ki, onun misline ne mâzi muktedir olmuş, ne müstakbel muktedir olabilir.

Yedinci Menba: Şu altı menbadan çıkan envar-ı sittenin imtizacından tevellüd eden, hüsn-ü hakikiden hasıl olan zevk-i i'câzıdır, ki hadsen bilinir. Tabirine lisân ve fikir kâsırdır.

Şimdi o yedi menabiden yalnız birinci menbadan ikinci cüz'ü olan belâgat-i nazm noktasında duhât-ı belâgat olan Abdulkâhir-i Cürcânî, Zemahşerî, Sekkâkî, Câhız üç tarik ile i'câzın vücuduna katiyyen hükmetmişlerdir.

Birincisi: Kavm-i Arab bedevî, ümmî, kendilerine münasib bir muhit-i acibde uzanmışken; beşerdeki inkılâbat-ı azîme onları uyandırmış. Divanları şiir, ilimleri belâgat, medar-ı müfaharetleri fesahat olmuş. Akvamın en zekisi, cevelân-ı zihne en muhtacı olduğu bir mevsim-i bahar zamanında Kur'ân, haşmet-i belâgatıyla Kureyş meşrıkınden tulû etti. Cidâr-ı Kâbe'de altun ile yazılmış olan

temasil-i belâgatlarından Muallâkat-ı Seb’ayı sildi, söndürdü. İ’câzı iddia ve muarazaya davet ederek; o umera-yı belâgat ve hükkâm-ı fesahat ashabı, şedîdü’ş-şekîme kavmin şiddetle âsâbına dokundurdu. Damar-ı asabiyetini tahrik ve izzet-i nefislerini levm ve tesfih ve terzil ile kırdı. En hassas hiss-i mezhebîlerini tadlille galeyana getirdiği halde; uzun bir zamanda tahaddî ile meydan okuyordu. O mağrur, mütekebbir, izzet-i nefisleri yaralanmış büleğa muaraza edemediler. Eğer iktidarları dahilinde olsa idi, bizzarure sükût etmez idiler. Demek istediler; aczi hissettiler, sustular. Öyle ise onların aczi i’câz-ı Kur’ân’ın delilidir.

İkinci Tarik: Kelâmın havassına ve mezâyâ ve letâifine âşinâ olan ehl-i tetkik ve tenkid, Kur’ân’ı sûre be sûre, aşır be aşır, âyet be âyet, kelime be kelime cadde-i tetkikten geçirdikten sonra, bilittifak şehâdet veriyorlar ki; Kur’ân öyle mezâyâ, letâif, hakâika câmidir ki, kelâm-ı beşerde olamaz. Bu şâhid, binlerce binlerdir. Bu şahidlerin sıdkına şâhid şudur ki; Kur’ân beşer âleminde öyle bir tahavvül-ü azîm ve bir inkılâb-ı cesîm îka’; ve yetiştirdiği milyonlar evliya ve insan-ı kâmil olan semerâtıyla hakikatinin pek kuvvetli olduğuna delâlet eden; ve mürur-u zaman ile vicdana hâkimiyeti devam eden bir diyanet-i vâsiayı tesis etmiştir ki; zaman ihtiyarlandıkça o gençleşir ve ulûmunun menbaı olan Kur’ân tekerrür ettikçe tatlılaşır. Öyle ise: [2] اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْىٌ يُوحٰى

Üçüncü Tarîk: İptâl-i dâvâ-yı Nebîde, büleğâ-yı muânidîn, hâsidîn için iki yol vardı.

Birincisi: Sehl, selîm; eğer mümkün olsa idi اَلْمُعَارَضَةُ بِالْحُرُوفِ lisân kullanmak.

İkinci Yol: Akıbeti meşkuk, belâları çok, hem uzun, hem tehlikeli. O da مُقَارَعَةٌ بِالسُّيُوفِ yani kılınç kullanmak.

Şimdi onlar ikinci yola sülûk ettiler ki; mal ve ruh ve evlâtlarını mehlekede bıraktı. Onlar ise ya sefihdiler. Hâlbuki, ba’de’l-İslâm siyaset-i alemi idare eden zekâ-yı siyasîye mâlik öyle bir kavim ne sefih olabilir, ne de en fenâ yolu, en iyi yola tercih eder. Demek ki,

ıztırârî olarak tarîk-ı evvelden kat'iyen âciz düşüp, ikinci yola sülûk etmiştir.

S: Belki muaraza mümkündü, lâkin edilmedi?

C: Eğer mümkün olsa idi, herkesin damarına dokunduğu için bazı nâs teşebbüs edecekti. Eğer teşebbüs olsa idi, şiddet-i ihtiyaç için işleyeceklerdi. Eğer işlese idiler, zuhurun kesret-i esbâbı ve şiddet-i rağbet için tezâhür edecekti. Eğer tezâhür etse idi, her mezhebi iltizam ve müdafaa edecek bir kısım insan bulunması gibi, onun dahi mültezim ve mutaassıbları bulunacaktı. Eğer çendan taassubla da olsa müdâfîleri bulunsa idi, mesele mühim olduğu için iştihar edecekti. Eğer iştihar etseydi, pek nâhoş şeyleri—Müseylime'nin hezeyânâtı gibi—nakleden tevarih, onları da nakledecekti. Demek muaraza mümkün olmamış, onun için edilmemiş. Öyle ise mu'cizdir. Çünkü Kelâmullahtır.

1.)Kur'ân'ın mislinden bir sûre getiriniz. (Bakara Sûresi, 2:23)
2.)O (Kur'ân) ancak kendisine vahyolunan bir vahiydir. (Necm Sûresi, 53:4)

Suaat : 6.Sua : 1.Mucize : Zeyl

Zeyl

Zeyl

Ehl-i raybın bütün şübehâtı üç esasa râcidir.

Birincisi: Der: “Kur’ân’ın mâbihi’l-imtiyazı ve vuzuh-u ifade üzerine müesses olan belâgata münâfîdir ki; vücud-u müteşâbihat ve müşkilâttır.”

İkincisi: Şeriatın maksud-u hakikisi olan irşad ve talime münafidir ki; fünun-u ekvanda ibham ve ıtlâkâtıdır.

Üçüncüsü: Tarîk-ı Kur’ân olan tahkik ve hidayete muhaliftir. İşte o da bazı zevâhiri, delil-i aklînin hilâfına imâle edip hilâf-ı vâkıa ihtimalidir.

Ey muteriz! Ben de derim: Sebeb-i noksan gösterdiğin şu üç nokta tevehhüm ettiğin gibi değildir. Belki üçü de i’caz-ı Kur’ân’ın en sâdık şâhidleridir.

•1.Noktaya Cevap
•2.Noktaya Cevap
•3.Noktaya Cevap

Suaat : 6.Sua : 1.Mucize : Zeyl : Cevap1

Birinci Noktaya Cevap

Şöyle ki: Nâsın ekseri, cumhur-u avamdır. Nazar-ı Şâri'de ekall, eksere tâbidir. Zira avama müvecceh olan bir hitabı, havas fehmeder ve istifade eder. Bilâkis olursa olamaz. Cumhur-u avam melûf ve mütehayyelâtından tecerrüd edip hakâik-ı mücerrede ve mâkulât-ı sırfeye temaşa edemezler. Meğer mütehayyelâtlarını dürbin gibi tevsît etseler.

Meselâ, kâinattaki tasarruf-u İlâhîyi, sultanın serîr-i saltanatında olan tasarrufunun sûretinde temaşa edebilirler. [1] اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى gibi. İşte hissiyat-ı cumhur, şu merkezde olduklarından elbette irşad ve belâgat iktiza eder ki, onların hissiyatı riayet ve ihtiram edilsin. Ve efkârları dahi bir derece mümaşat ve riayet edilsin. İşte riayet ve ihtiram اَلتَّنَزُّلاٰتُ الْاِلٰهِيَّةُ اِلٰى عُقُولِ الْبَشَرِ ile tesmiye olunur. Evet o tenezzülât te'nis-i ezhân içindir. Bu sırdandır ki; hakaik-ı mücerredeye temaşa etmek için hissiyat ve hayal-âlud cumhurun nazarlarını okşayan suver-i müteşabiheden birer dürbin vaz edilmiştir.

Şu cevabı teyid eden maanî-i amîka veya müteferrikayı bir sûret-i sehl ve basitede tasavvur veya tasvir etmek için nâsın kelâmında kesretle istiârat bulunmasıdır. Demek müteşabihat dahi istiârâtın en ağmaz kısmıdır. Zira, en hafî hakaikın suver-i misaliyesidir. Demek işkâl, mânânın dikkatindendir. Lâfzın iğlâkından değildir.

Ey muteriz! İnsafla bak, fikr-i beşerden bahusus avamın fikrinden en uzak olan hakaikı şöyle bir tarik ile takrib etmek, aynı belâgat değil midir? Zira belâgat, muktezâ-yı hâle mutabakat ve makamın tahammülü nisbetinde kemâl-i vuzuh ile ifade etmektir.

1.)O Rahmân ki, hükümranlığı Arşı kaplamıştır. (Tâhâ Sûresi, 20:5)

Suaat : 6.Sua : 1.Mucize : Zeyl : Cevap2

İkinci Noktaya Cevap

Âlemde mündemiç olan; meylü'l-istikmâlin dalı olan insandaki meylü't-terakkinin semeratı, fünun-u müterettibedir ki, pek çok tecârüb ile telâhuk-u efkârın netâicinden teşekkül etmişlerdir ki, terakki için bir nerdibanın basamaklarıdır. Aşağısı takarrür etmezse, yukarısına ayak atılmaz. Demek mukaddem fen, ulûm-u mütearife hükmüne geçecek, sonra müteahhir fenne mukaddeme olabilir. Bu sırra binaen: Şu zamanda efkârın çok çalkalanmasıyla yetişmiş, pişmiş bir fenni, faraza, on asır evvel bir adam tefhim ve talimine çalışsa idi; mağlata ve safsataya düşürmekten başka birşey yapamaz idi. Meselâ, denilse idi: "Şemsin sükunuyla **(Haşiye-1)** arzın hareketine ve bir katre suda bir milyon hayvanatın bulunduklarına temaşa edin! Ta Sâni'in azametini bilesiniz!"

Cumhur-u avam ise, hiss-i zâhir veya galat-ı hissin sebebiyle hilâflarını zarurî bildikleri için, ya tekzib veya nefislerine mugâlata veya mahsus olan şeye mükâbere etmekten başka ellerinden birşey gelmez idi. Teşviş ise—bahusus onuncu asra kadar—minhac-ı irşada büyük bir vartadır.

Ezcümle: Sathiyet-i arz, ve deveran-ı şems, onlarca bedihiyat-ı hissiyeden sayılır idi.

Şu gibi meseleler müstakbeldeki nazariyata kıyas olunmaz. Zira müstakbele ait olan şeylere hiss-i zâhir taalluk etmediği için iki ciheti de muhtemeldir, itikad olunabilir. İmkân derecesindedir, itminan kâbildir.

Onun hakk-ı sarîhi tasrihdir. Lâkin hîna ki, hissin galatı bizim mâ nahnü fîhimizi imkân derecesinden bedahete, yani cehl-i mürekkebe çıkardı. Onun nazar-ı belâgatte hiç inkâr olunmaz olan hakkı ise, ibham ve ıtlaktır. Ta ezhan, müşevveş olmasınlar. Fakat hakikate

telvih ve remz ve îma etmek gerektir. Efkâr için kapıları açmak, duhule davet etmek lâzımdır. Nasıl ki, Şeriat-ı Garrâ öyle yapmıştır. Hem de istikrarsız, mütegayir ve mütegayyir, birbirine mükezzib fen ve felsefe nazariyatı; tarik ve menbaca ayrı olan vahyin nususuna ayar olamaz, mehenk olamaz.

Yahu insaf mıdır, taharri-i hakikat böyle midir ki; sen irşad-ı mahz ve ayn-ı belâgat ve hidayetin mağzı olan şeyi, irşada münâfi ve mübayin tevehhüm edesin! Ve belâgatça ayn-ı kemâl olan şeyi noksan tahayyül edesin! Acaba senin zihn-i sakîminde belâgat o mudur ki; ezhanı tağlit ve efkârı teşviş ve muhitin müsaadesizliği ve zamanın adem-i i'dadından ezhan müstaid olmadıkları için, ukûle tahmil edilmeyen şeyleri teklif etmek midir? Kellâ! [1] كَلِّمِ النَّاسَ عَلٰى قَدَرِ عُقُولِهِمْ bir düstur-u hikmettir.

Haşiye-1: "Tefsirimde böyle yazmıştım:

قَدْ سُنِحَ لِى فِي سَنَةِ ١٣٣٣ فِى الْمَرَضِ بَيْنَ النَّوْمِ وَالْيَقَظَةِ فِى وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا هٰذَالْمَعْنٰى، اَىْ فِى مُسْتَقَرٍّ لَهَا لِاِسْتِقْرَارِ مَنْظُومَتِهَا اَىْ جَرْيَانُهَا بِاِذْنِ اللهِ لِتَوَلُّدِ جَاذِبَتِهَا النَّظَّامَةِ لِلْمَنْظُومَةِ الشَّمْسِيَّةِ. وَلَوْ سَكَنَتْ وَسَكَتَتْ لَتَنَاثَرَتْ

Yani, kendi mustakarrında mihveri üzerinde Allah'ın emriyle cereyanı, manzumesini tanzim eden cazibesinin tevlidi içindir. Eğer

şems silkinmese meyveleri düşecek. Silkinse yemişleri olan seyyaratın istikrarları temin edilir.

1.)İnsanlarla anlayış seviyelerine göre konuş.

Suaat : 6.Sua : 1.Mucize : Zeyl : Cevap3

Üçüncü Noktaya Cevap

Şâriin irşâd-ı cumhurdan maksud-u aslîsi; isbat-ı Sâni-i Vahid ve nübüvvet ve haşir ve adalete münhasırdır. Öyle ise Kur'ân'daki zikr-i ekvân, istidrâdî ve istidlâl içindir. Cumhurun efhâmına göre san'atta zâhir olan nizam-ı bedî ile nezzam-ı hakikî olan Sâni-i Zülcelâlin evsaf-ı celâl ve cemâline istidlâl etmek içindir. Hâlbuki san'atın eseri ve fıtratın nizamı herşeyden tezahür eder. Keyfiyet-i teşekkül nasıl olursa olsun, maksad-ı aslîye taallûk etmez.

Mukarrerdir ki; delil müddeadan evvel malûm olması gerektir. Bunun içindir ki, bazı nususun zevâhiri ittizah-ı delil ve isti'nâs-ı efkâr için cumhurun mu'tekadât-ı hissiyelerine imâle olunmuştur. Fakat delâlet etmek için değildir. Zira Kur'ân, âyâtının telâfifinde öyle emârât ve karâini nasb etmiştir ki; o sadeflerdeki cevahiri ve o zevâhirdeki hakikatleri ehl-i tahkike parmakla gösterir ve işaret eder.

Evet Kelimetullah olan Kitâb-ı Mübînin bazı âyâtı, bazısına müfessirdir; karine olabilir ki, mânâ-yı zâhirî murad değildir. Eğer istidlâlin makamında denilse idi ki: "Elektiriğin acaibini ve câzibe-i umumiyenin garâibi ve küre-i arzın yevmiye ve seneviye olan hareketi ve yetmişten ziyade olan anâsırın imtizâc-ı kimyeviyelerini ve şemsin istikrârıyla beraber sûriye olan hareketini nazara alınız, ta Sânii bilesiniz." İşte o vakit delil olan san'at, mârifet-i Sâni olan neticeden daha hafî ve daha gamız ve kâide-i istidlâle münâfî olduğundan, bazı zevâhiri efkâra göre imâle olunmuştur. İmâle delâlet için değil, belki vuzuh-u delil içindir. Bu ise ya müstetbeatü't-terâkip kabilesinden veya kinâî nevindendir.

Meselâ [1] قَالَ lâfzındaki elif eliftir, hafiftir. Aslı وَاوْ olsa كَافْ olsa, ne olursa olsun tesir etmez.

Ey birader! İnsaf ile dikkat edilse, bütün asırlarda bütün insanların irşatları için nâzil olan Kur'ân'ın i'câzının lemeâtı üç noktanın arkasında görülmeyecek midir?

Neam:

وَالَّذِى عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ الْمُعْجِزَ اِنَّ نَظَرَ [2] الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَبَصِيرَتَهُ اَلنَّقَّادَةَ اَدَقُّ وَاَجَلُّ وَاَجْلٰى وَاَنْفَذُ مِنْ اَنْ تَلْتَبِسَ اَوْتَشْتَبِهَ عَلَيْهِ الْحَقِيقَةُ بِالْخَيَالِ وَاِنَّ مَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنٰى وَاَنْزَهُ وَاَرْفَعُ مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ اَوْ يُغَالِطَ عَلَى النَّاسِ

Evet, hayalin ne haddi vardır ki; nurefşan olan nazarına karşı kendini hakikat gösterebilsin? Evet mesleği nefs-i hak ve mezhebi ayn-ı sıdkdır. Hak ise tedlis ve tağlit etmekten müstağnidir.

1.)Dedi, söyledi
2.)Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânı öğretene and olsun ki, beşîr ve nezîr olan zâtın nazarı ve herşeyi inceden inceye tetkik eden basireti, hakikati hayale karıştırmak veya benzetmekten yüce, dakik ve parlak; hak olan mesleği ise, insanları aldatmak veya yanıltmaktan müstağni, münezzeh ve yücedir.

Suaat : 6.Sua : 2.Mucize

2.Mucize : Zat-ı Ahmediye

İkincisi

Mu'cize-i Muhammedî, ayn-ı Muhammeddir (a.s.m.). Zât-ı Zülcelâl (Celle Celâlühü) ona demiş:

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ [1]

Bütün ümmet hattâ düşmanları da dâhil olduğu halde icmâ etmişler ki, bütün ahlâk-ı haseneye câmidir.

Nübüvvetten evvel ondaki ahlâk-ı hamîdenin kemâline tercüman olan ***"Muhammedü'l-Emin"*** unvanıyla iştihar etmiştir.

Hazret-i Âişe (r.anha) her vakit derdi: [2] خُلُقُهُ الْقُرْاٰنُ Demek Kur'ân'ın tazammun ettiği bütün ahlâk-ı haseneye câmi' idi. İşte o zât-ı kerîmde icmâ-ı ümmetle, tevâtür-ü mânevî-i kat'îyle sâbittir ki: İnsanların sîreten ve sûreten en cemîli ve en halîmi ve en sâbiri ve en şâkiri ve en zâhidi ve en mütevâzıı ve en afîfi ve en cevâdı ve en kerîmi ve en rahîmi ve en âdili; herkesten ziyade mürüvvet, vakar, afv, sıhhat-ı fehim, şefkat gibi ne kadar secâyâ-yı âliye varsa en mükemmel bir fîhriste-i nûranîsidir. Bunların içindeki nokta-yı i'câz şudur ki: Ahlâk-ı hasene çendan birbirine mübâyin değil, fakat derece-i kemâlde birbirine müzahamet eder. Biri galebe çalsa öteki zaifleşir.

Meselâ, kemâl-i hilm ile kemâl-i şecaat. Hem kemâl-i tevâzu ile kemâl-i şehâmet. Hem kemâl-i adalet ile kemâl-i merhamet ve mürüvvet. Hem tam iktisat ve itidâl ile tamam-ı kerem ve sehâvet. Hem gayet vakar ile nihayet hayâ. Hem gayet şefkat ile nihayet [3] اَلْبُغْضُ فِى اللهِ Hem gayet afv ile nihayet izzet-i nefis, hem gayet tevekkül ile nihayet içtihad gibi mecâmi-i ahlâk-ı

mütezahime birden derece-i âliyede bir zâtta içtimâı, müzayakasız inkişafları mu’cizelerin mu’cizesidir.

Nebiyy-i Hâşimînin sımâ-yı mânevîsinin cemâl ve ulviyetine dair "Kemâl" hoş demiştir:

Sen ol mahbub-u âlemsin / Ki zülf ü ebrûvanındır,
Nitâk-ı Ka’be-i Ulyâ / Revâk-ı Mescidü’l-Aksâ.
Sen ol Nur-u Cemâlullahsın / Kim hüsn-ü aşkındır,
Çerağ-ı Leyle-i İsrâ / Sirâc-ı kurb-i ev ednâ.
Acep bir Ka’be-i İsmetsin / Ey ruh-u behişti kim,
Olur hâk-i harîmin / Secdegâh-ı Âdem ü Havva.
Acep bir Mushaf-ı hikmetsin / Ey feyz-i İlâhî kim,
Eder her nakş-ı hüsnün / Şerh-i râz-ı alleme’l-esmâ.
Kitâb-ı hüsnün her safhası / Bir sûre-i i’câz,
Hatt-ı ruhsârının her noktası / Bir âyet-i kübrâ.

1.)Hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin. (Kalem Sûresi, 68:4)
2.)Onun (a.s.m.) ahlâkı Kur’ân idi.
3.)Allah için buğz etmek.

Suaat : 6.Sua : 3.Mucize

3.Mucize : Şakk-ı Kamer

Üçüncüsü

İnşikak-ı kamerdir ki; şu mu’cize-i kübrâ, kamer gibi zulmet-i evhamı dağıtır. Zira hiçbir kuvve-i arziye semâvâta tesir edemez. Güya kalb-i semâ olan kamer, mübarek kalbiyle inşikakta bir münasebet peyda etmek için sîne-i sâf ve berrakını, şehâdet parmağının işaretiyle iştiyâkan şakk ve çâk etmiştir.

İnşikâk-ı kamer, mütevâtir-i bilmânadır. [1] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ olan âyet-i kerime ile o inşikâk vâki olduğu katiyen sâbittir. Zira Kur’ân’ı inkâr eden mülhidler dahi bu âyetin mânâsına ilişememişler. Katî olmasa idi, öyle münkirlere en büyük sermaye-yi itiraz olurdu. İtimada şayan olmayan bir tevil-i zayıftan başka, zahirden tahvil edilmemiştir. İnşikak, hem ânî, hem gece, hem vakt-i gaflet, hem şu zaman gibi âsumana adem-i tarassud, hem vücud-u sehâb, hem ihtilâf-ı metali’ cihetiyle bütün âlemin görmeleri lâzım gelmez ve lâzım değildir. Hem de hem-matla’ olan yerlerde sabittir ki görülmüştür.

1.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)

Suaat : 6.Sua : 4.Mucize

4.Mucize : Mirac

Dördüncüsü

Miracdır. Evet inşikak-ı kamer, âlem-i şehâdette olan âdemîlere bir mu’cize-i kübrâ olduğu gibi; Mirac dahi, bir mu’cize-i kübrâ-i Muhammedîdir ki âlem-i ervahda olan ruhâniyât ve melâikeye karşı nübüvvetinin velâyeti bu keramet-i bâhire ile ispat edilmiştir.

Andelib-i aşk olan Câmî güzel terennüm etmiştir:

وَصَلَّى اللهُ عَلٰى نُورٍ كِه زُو شُدْ نُورَهَا پَيْدَا
زَمِينْ اَزْ حِلْمِ اُو سَاكِنْ فَلَكْ اَزْ عِشْقِ اُوشَيْدَا
دُوچَشْمِ نَرْگَسِينَ اشْ، رَاكِه مَازَاغَ الْبَصَرُ خَوَانَدْ
دُو زُلْفِ عَنْبَرِينَ اشْ رَاكِه وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى
زِسِرِّ سِينَه أَشْ جَامِى اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ بَرْ خَوَانَدْ

سَ

زِمِعْرَاجَشْ خَبَرْ دَادَنْدْ كِه سُبْحَانَ الّذِى اَسْرٰى

مَـلأِ جَزِيرِى يِى كُردِى چِه خَوشْ (گُوتِيَه) [2]

مِيْمْ مَطْلَعِ شَمْسَا اَحَدْ اٰيِينَه صِفَتْ كِرْ لاَمِعْ ژِعَرَبْ بَرْقِى لِفَخَّارِ عَجَمْ دَا

1.)Bütün nurların onun nurundan meydana geldiği Peygambere salât olsun.
•Zemin onun hilmi ile sâkin, gökkubbe onun aşkıyla coşkun.
•İki nergiz gözlerin ki “Gözü şaşırıp kaymadı” âyetini okudu.
•Anber kokulu zülüfleri ki “kararan geceye ond olsun” âyetini okudu.
•Ey Câmi, “biz senin göğsünü açmadık mı?” âyetinin okunması, onun göğsünün sırrına işaret eder.
•“Sübhânellezî esrâ” âyeti ona işaret eder.
2.)Molla Cezîrî-i Kürdî ne güzel söylemiş:
•Ehadiyet güneşine ayna kıldı Muhammed adını,
•Acemde gösterdi Arap diyarında parlayan nurun tecellîsini.

Suaat : 7.Sua

7.Şua: Diğer Mucizeler

Mukaddeme

Bunlardan başka ki mu'cizat, çendan bazı efradı mütevâtir değildir. Cinsi mutlak, belki çok envaı katiyyen ve yakînen mütevâtir-i bilmânadır. O havârik birkaç nev'dir. İşte bir nev'i irhâsât-ı mütenevviadır. Güya o dürr-i yetim ile hâmile olan o asır, Peygamberden istifaza ile istifade ederek keramet sahibi olmuş. Kalb-i hassasından hiss-i kablelvukua binaen irhâsâtıyla Fahr-i Âlemin (a.s.m.) geleceğini ihbar etmiştir.

Bir nev'i dahi; gaybdan olan ihbârât-ı kesîredir. Güya tayyar olan Ruh-u münevveri; zaman ve mekânın kaydlarını kırmış ve hudud-u mâziye ve müstakbeleyi çiğnemiş geçmiş; her tarafını görerek bize söylemiş ve göstermiştir.

Bir kısmı dahi; tahaddi vaktinde müteferrikan, hatta bazen tek bir adam için izhar olunan havârık-ı hissiyedir. Bine karib ta'dat olunmuştur. Hattâ meşâhir-i enbiyanın meşâhir-i mu'cizatlarının nezâiri içindedir. Efradı âhâdî de olsa, mecmuu mütevâtir-i bilmânadır.

Birisi: Rivâyât-ı sahiha-ı sâbite ile mükerreren mübarek parmaklarından suyun nebeanıdır. Güya mâden-i sehâvet olan yed-i mübarekesinden mâye-i hayat olan suyun nebeanı ile; menba-ı hidâyet olan lisânında mâye-i ervâh olan zülâl-i hidâyetin feverânını hissen tasvir ediyor.

Diğeri: Rivâyât-ı sahiha-ı sâbite ile mükerreren vuku bulan tekellüm-ü hacer ve şecer ve hayvandır. Güya hidâyetindeki hayat-ı mâneviye cemadat, hayvanata sirayet ederek nutka getirmiştir. Minber-i Şerifindeki ciz'in hanîni, yani o ağacın ağlaması mütevâtir-i bilmânadır.

Bir kısmı da; az bir taamı teksirdir ki; rivâyet-i sahiha-yı meşhûre ile sâbittir. Pek çok defa az bir taam, bir cemaat-i azîmeyi işbâ

ederek, âdeta noksan olmamış gibi kalıyormuş.

Bir kısmı da; İhyâ-yı emvat, hastaları teşfiyeye aittir. Bunun gibi pek çok aksâmı esânîd-i sahiha ile kütüb-ü muhakkikîn tamamıyla beyan etmişlerdir. Onun için iktisar ettik. Kâdı İyaz Şifâ-i Şerif'inde, Kastalânî Mevâhib-i Ledünniye'de mu'cizatı güzel tafsil etmişlerdir.

جَزَاهُمُ اللهُ خَيْرًا [1]

1.)Allah onların mükâfatını en güzel şekilde versin.

Suaat : Sual-2

Sual 2

Ey kâri-i müteharri-i hakikat! Geniş bir fikir ile, müteyakkız bir nazar ile yedi şuâât birden muhît bir daire veya müstedir bir sur gibi nazara al, Nübüvvet-i Ahmediyeyi içinde merkez gibi temaşa et! Ta ki bir taraftan hücum eden evhâmı, mütecâvib olan cevânib-i sâire defedebilsin. İşte şu hâlde Japonların suâli olan:

1 مَا الدَّلِيلُ الْوَاضِحُ عَلٰى وُجُودِ وَوَحْدَةِ الْاِلٰهِ الَّذِى تَدْعُونَنَا اِلَيْهِ

ye karşı cevâben derim. İşte:

Birinci Burhan: Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm.

İkincisi: İşte bütün kâinat zerratıyla:

2 تَاَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَاِنَّهَا مِنَ الْمَـلاِ الْاَعْلٰى اِلَيْكَ رَسَائِلُ

Kitab-ı âlemin evrakıdır eb’âd-ı nâmahdûd
Sutûr-u hâdisât-ı dehrdir âsâr-ı nâma’dûd.
Basılmış destgâh-ı levh-i mahfuz-u hakikatte
Mücessem lâfz-ı mânidârıdır âlemde her mevcûd.
Tahsin

3 وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ

Üçüncüsü: Kur’ân’dır.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتَا [4]

tevhide kat’î bir burhan-ı neyyirdir. İşte Sûre-i İhlâs, bütün envâ’-ı şirki reddeder. Ve yedi merâtib-i tevhidi kâinata ilân ediyor.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [5]

قُلْ هُوَ [6] ıtlâk ile taayyün, tevhid-i şuhûda işarettir. [7] اَىْ: لاَ مَشْهُودَ بِنَظَرِ الْحَقِيقَةِ اِلاَّ هُوَ

اَللهُ اَحَدٌ [8] Tevhid-i ulûhiyete tasrihdir. [9] اَىْ: لاَ مَعْبُودَ اِلاَّ هُوَ

اَللهُ الصَّمَدُ [10] Tevhid-i rububiyete remizdir. [11] اَىْ: لاَ خَالِقَ وَلاَ رَبَّ اِلاَّ هُوَ ve tevhid-i ceberûta telvihdir.

لَمْ يَلِدْ [12] Tevhid-i celâle telmihdir. Şirkin envâını reddeder. Yani: tağayyür veya tecezzî veya tenasül eden ilâh olamaz. Ukûl-u aşere, veya melâike, veya Îsâ, veya Üzeyr’in velediyetini dava eden şirkleri reddeder.

وَلَمْ يُولَدْ [13] İsbat-ı Ezelîyet ile tevhiddir. Esbabperest, nücumperest, sanemperest, tabiatperestin şirkini reddeder. Yani, hâdis veya bir asıldan munfasıl veya bir maddeden mütevellid ilâh olamaz.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ [14] câmi bir tevhiddir. Yani, zâtında, sıfâtında ef’âlinde nazîri, şerîki, şebîhi yoktur.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿15﴾

Şu sûrede yedi merâtib-i tevhidi tazammun eden altı cümle mütenâticedir. Her biri ötekinin burhanıdır.

1.)Bizi, kendisine iman etmeye çağırdığınız “Allah’ın varlığına ve birliği”ne delâlet eden açık delil nedir?
2.)Kâinatın satırlarını dikkatle mütalâa et. Zira onlar, Mele-i Âlâdan sana gönderilmiş mektuplardır.
3.)Herşeyde Allah’ın birliğini gösteren bir delil vardır.
4.)Eğer göklerde ve yerde Allah’tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
5.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
6.)De ki: O… (İhlâs Sûresi, 112:1)
7.)Yani: Hakikat nazarıyla bakıldığında âlemde görünen herşey Ondandır ve ancak Ona delâlet eder.
8.)Allah birdir. (İhlâs Sûresi: 112:1)
9.)Yani: Aslâ Ondan başka mâbud yoktur.
10.)Allah Samed’dir; herşey Ona muhtaçtır, O ise hiçbirşeye muhtaç değildir. (İhlâs Sûresi: 112:2)
11.)Yani: Aslâ Ondan başka Hâlık ve Rab yoktur.
12.)O doğurmamıştır. (İhlâs Sûresi, 112:3)
13.)O doğmamıştır. (İhlâs Sûresi, 112:3)
14.)Ve hiçbirşey Onun dengi değildir. (İhlâs Sûresi, 112:4)
15.)Onun hiçbir benzeri yoktur. O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (Şûrâ Sûresi, 42:11)

Suaat : Tevhidin Tenviri

Tevhidin Tenviri

Kâinattaki teşabüh-ü âsâr ve etrafı birbiriyle muânaka ve elele tutmuş birbirine arz-ı intizam; ve birbirinin suâline karşı cevâb-ı savap; ve birbirinin nidâ-yı ihtiyacına lebbeyk ile mukâbele etmek; ve bir nokta-yı vâhideye temaşa etmek; ve bir mihver-i nizam üzerinde deveran etmek cihetiyle Sâni-i Zülcelâlin tevhidine telvih, belki Hâkim-i Ezelin vahdâniyetine tasrih ediyor.

Evet, karıncanın gözünü, midesini halkeden zât; aynen Odur ki; şemsi ve bütün kâinatı da halketmiştir.

Çünki kâinat, müteşâbik birbirine girmiş. Herşey, herşey ile murtâbıttır. Demek küre-i arz ile bütün yıldız ve güneşleri tesbih taneleri gibi kaldıracak ve çevirecek derecede kuvvetli bir ele mâlik olmayan kimse; kâinatta dâvâ-yı halk, hiçbirşeyde iddia-yı îcad edemez.

Sun'î tasarrufât-ı beşeriye ise, fıtratta câri nevâmis-i İlâhiyenin sereyanlarını keşf ile tevfik-i hareket edip, kendi lehinde yalnız istimal etmektir. Îcad değildir.

Bidayette mevzumuz ve müddeamız kelime-i şehâdet idi. Şimdi netice-i burhan-ı bâhirimiz dahi ilmelyakîn ile:

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ [1]

1.)Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka bir ilâh yoktur, yine ben şehadet ederim ki, Muhammed (a.s.m.) Allah'ın kulu ve peygamberidir.

Sunuhat

Sünûhat

İfade-i Meram

Bazı âyâtı düşünürken, bazı nükteler kalbime hutur ederek nota sûretinde kaydettim. Elfazca zengin değilim, israfı da sevmem, teşrifatçı elfâzı beğenmem, îcâzımdan darılma. [1] خُذْ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ أَحْسَنَهُ kaidesiyle, sana hoş gelen şeyleri al; sana hoş görünmeyeni bana bırak, ilişme!.

Said

•1.Nota: Kuranın, salihatı mutlak, müphem bırakması
•2.Nota: Akıbet, ikaba delildir
•3.Nota: Unsuriyet
•4.Nota: Rızık
•5.Nota: Hayat
•6.Nota: Şehid kendini hayy bilir
•7.Nota: "Kim bir nefsi katlederse.."
•8.Nota: Kudret-i Ezeliye
•9.Nota: Vasıtayı red
•10.Nota: "Ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkarır"
•11.Nota: Beşerin kuvveleri
•12.Nota: Kur'ân'ın hâkimiyet-i mutlakası
•13.Nota: Şûra
•14.Nota: Rüyada bir hitabe
•15.Nota: Rüyanın zeyli
•16.Nota: Fıtri meyelan mukavemet-sûzdur
•17.Nota: Birkaç vecize
•18.Nota: Deva-ul Ye's Zeyli

1.)Her şeyin en güzelini ve hoş olan yönünü al

Sunuhat : 1.Nota

1.Nota: Kuranın, salihatı mutlak, müphem bırakması

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ ﴿1﴾
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴿2﴾

(Haşiye) Kur’ân, sâlihat’ı mutlak, müphem bırakıyor. Çünkü ahlâk ve faziletler, hüsün ve hayır çoğu nisbîdirler. Nev’den nev’e geçtikçe değişir. Sınıftan sınıfa nâzil oldukça ayrılır. Mahalden mahalle tebdil-i mekân ettikçe başkalaşır. Cihet muhtelif olsa muhtelif olur. Fertten cemaate, şahıstan millete çıktıkça mâhiyeti değişir.

Meselâ, cesaret, sehavet, erkekte gayret, hamiyet ve muavenete sebeptir. Kadında, nüşuza, vakahate, zevc hakkına tecavüze sebep olabilir.

Meselâ, zayıfın kavîye karşı izzet-i nefsi, kavîde tekebbür olur. Kavînin zayıfa karşı tevazuu, zayıfta tezellül olur.

Meselâ, bir ulü’l-emir, makamındaki ciddiyeti vakar, mahviyeti zillettir. Hânesinde ciddiyeti kibir, mahviyeti tevazudur.

Meselâ, tertib-i mukaddematta tefviz, tembelliktir. Terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa’yine, kısmetine rıza kanaattir; meyl-i sa’yi kuvvetlendirir. Mevcuda iktifa, dûnhimmetliktir.

Meselâ, fert, mütekellim-i vahde olsa; müsamahası, fedakârlığı, amel-i sâlihtir. Mütekellim-i maa’l-gayr olsa hıyanet olur.

Meselâ, bir şahıs, kendi namına hazm-ı nefs eder, tefahur edemez. Millet namına tefahur eder, hazm-ı nefs edemez.

Her birinde birer misâl gördün; istinbat et.

Madem ki, Kur’ân, bütün tabakata, bütün a’sârda, kâffe-i ahvâlde şâmil bir hitab-ı ezelîdir. Hem nisbî hüsün, hayır çoktur. Sâlihât’taki

ıtlakı, beliğâne bir îcâz-ı mutnebdir. Beyanda sükûtu, geniş bir sözdür.

Haşiye: Yalnız ıtlakın nüktesini beyan eder.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)İmân edip güzel işler yapanlar. (Ra'd Sûresi, 13:29)

Sunuhat : 2.Nota

2.Nota: Akıbet, ikaba delildir

وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِى جَحِيمٍ [1]

Âkıbet, ikabâ delildir; hadsen onu gösteriyor. Mâsiyetin ekseriya dünyada olan âkıbeti bir emâre-i hadsiyedir ki, cezasında bir ikab vardır. Çünkü herkes hususî bir tecrübeyle hadsen görüyor ki, hiçbir münasebet-i tabiiye olmadığı halde, mâsiyet bir netice-i seyyieye müncer olur. Bu kadar kesret ve vüs'atle tesadüf olamaz. Eğer şu umum muhtelif hususî tecrübeler nazara alınırsa, görünür ki, nokta-i iştirak yalnız tabiat-ı mâsiyettir ki, cezayı istilzam ediyor. Demek ceza, mâsiyetin lâzım-ı zâtîsidir.

Madem ki dünyada filcümle bu lâzım, sırf tabiat-ı mâsiyet için terettüp ediyor. Elbette, bu dârda terettüp etmeyen, başka dârda terettüp edecektir. Acaba kim vardır ki, küçücük bir tecrübe geçirmemiş ve dememiş ki, "Filân adam fenalık etti, belâsını buldu."

1.)Günaha dalan kâfirler ise Cehennem ateşindedir. (İnfitar Sûresi, 82:14)

Sunuhat : 3.Nota

3.Nota: Unsuriyet

وَجَعَلْناَكُمْ شُعُوبًا وَقَباَئِلَ لِتَعَارَفُوا [1]
أَىْ لِتَعَارَفُوا فَتَعَاوَنُوا فَتَحَابُّوا لاَ [2]
لِتَنَاكَرُوا فَتَعَانَدُوا فَتَعَادُّوا

Bir nefer takımda, bölükte, taburda, fırkada birer rabıtası, birer vazifesi olduğu gibi, herkesin heyet-i içtimaiyede müteselsil, revabıt ve vezaifi vardır. Halita şeklinde gayr-ı muayyen olsa, tearüf ve teavün olmaz.

Unsuriyetin intibahı ya müsbettir ki, şefkat-i cinsiyeyle intiaşa gelir ki, tearüfle teavüne sebeptir. Veya menfidir ki, hırs-ı ırkî ile intibaha gelir ki, tenakürle teanüdün sebebidir. İslâmiyet bunu reddeder.

1.) Birbirinizi tanıyıp kaynaşasınız ve aranızdaki münasebetleri bilesiniz diye, sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. (Hucurât Sûresi, 49:13)
2.) Yoksa, sizi kabile kabile yaptım ki, yekdiğerinize karşı inkârla yabanî bakasınız, husumet ve adavet edesiniz değildir.

Sunuhat : 4.Nota

4.Nota: Rızık

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى اْلاَرْضِ اِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا [1]

Rızık, hayat kadar, kudret nazarında ehemmiyetlidir. Kudret çıkarıyor, kader giydiriyor, inayet besliyor. Kudret-i ezeliye dehşetli bir faaliyetle âlem-i kesifi, âlem-i latîfe kalb; ve zerrat-ı kâinatı hayattan hissedar etmek için, ednâ bir sebeple, bir bahaneyle kemâl-i ehemmiyetle hayatı verdiği gibi, aynı derece ehemmiyetle mebsûten mütenasip, rızkı dahi ihzar ediyor.

Hayat; muhassal-ı mazbuttur, görünür. Rızık gayr-ı muhassal; tedrici, münteşirdir, düşündürür. Bir nokta-i nazarda denilebilir. *“Açlıktan ölmek yoktur.”* Zira şahm ve sair sûrette iddihar olunan gıda bitmeden evvel ölüyor. Demek terk-i âdetten neş’et eden maraz öldürür, rızıksızlık değil.

1.) Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızkını vermek Allah’a ait olmasın. (Hûd Sûresi, 11:6)

Sunuhat : 5.Nota

5.Nota: Hayat

وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ [1]

(Haşiye) Küremiz hayvana benziyor, âsâr-ı hayatı gösteriyor. Acaba yumurta kadar küçülse, bir nev'i hayvan olmayacak mıdır? Veya bir mikrop küre kadar büyüse, ona benzemeyecek mi?

Hayatı varsa, ruhu da vardır. İnsan-ı ekber olan âlem, tazammun ettiği manzume-i kâinat o derece hassasiyet ve âsâr-ı hayat gösteriyor ki, bir cesetteki âzâ, eczâ, zerrat, izhar ettikleri tesanüd, tecazüb, teavünden daha ziyade muntazam, muttarid, mükemmel âsârı gösteriyor. Acaba âlem insan kadar küçülse, yıldızları zerrat ve cevahir-i fert hükmüne geçse, o da bir hayvan-ı zîşuur olmayacak mıdır?

Şu âyet dehşetli bir sırrı telvih eder. Kesretin mebdei vahdettir, müntehâsı da vahdettir. Bu bir düstur-u fıtrattır.

Kudret-i ezeliyenin feyz-i tecellîsî ve eser-i ibdâı olan kâinattaki kuvvetten umum zerrata, her bir zerreye birer zerre-i câzibe halk ve ihsan ederek ve ondan kâinatın rabıtası olan müttehid, müstakil, muhassal cazibe-i umumiyeyi inşa ve icad etmiştir. Nasıl ki, zerratta reşahat-ı kuvvet olan cazibelerin muhassalası bir cazibe-i umumiye vardır. O da kuvvetin ziyasıdır. İzabesinden neş'et eden bir istihale-i latîfesidir.

Kezalik, kâinata serpilmiş katarat ve lemeat-ı hayatın dahi muhassalı bir hayat-ı umumiye var olmak gerektir. Hayat varsa ruh da vardır. Öteki gibi müntehâ-i ruh bir mebde-i ruhun cilve-i feyzidir. O mebde-i ruh dahi, hayat-ı ezeliyenin tecellîsidir ki, lisân-ı tasavvufta ***"hayat-ı sâriye"*** tesmiye ederler.

İşte, ehl-i istiğrakın iştibahının sebebi ve şatahatın menşei, şu zılli, asla iltibas etmeleridir.

Haşiye: Hayat-ı hakikiye ancak âlem-i âhiretin hayatıdır. Hem o âlem ayn-ı hayattır. Hiçbir zerresi mevat değildir. Demek, dünyamız da bir hayvandır.

1.)Asıl hayata mazhar olan ise âhiret yurdudur. (Ankebut Sûresi, 29:64)

Sunuhat : 6.Nota

6.Nota: Şehid kendini hayy bilir

وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ اللهِ [1] اَمْوَاتٌ بَلْ اَحْيَاءٌ وَلٰكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ أَىْ: لٰكِنَّهُمْ يَشْعُرُونَ اَنَّهُمْ أَحْيَاءٌ مَا [2] مَاتُوا

Şehid kendini hayy bilir. **(Haşiye)** Feda ettiği hayatı sekeratı tatmadığından, gayr-ı münkatı ve bâki görüyor. Yalnız daha nezih olarak buluyor. Başka meyyite nispeti şuna benzer ki:

İki adam rüyada lezaizin envâına câmi bir bahçede geziyorlar. Biri rüya olduğunu bilir, ehemmiyet vermez. Diğeri ise yakaza bilir, hakikî mütelezziz olur.

Âlem-i rüya, âlem-i misâlin zılli ve o da âlem-i berzahın zılli olduğundan, desatirleri mütemâsildir.

Haşiye: Acip bir vâkıa şu mânâya bana kat'î kanaat vermiştir.

1.)Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyin. Doğrusu onlar diridirler; lâkin siz farkına varmazsınız. (Bakara Sûresi, 2:154)
2.)Yani: Onlar kendilerini ölmemiş diriler olarak hissederler.

Sunuhat : 7.Nota

7.Nota: Kim bir nefsi katlederse.. [Maide:32]

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِى الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنمَّاَ اَحْياَ النَّاسَ جَمِيعًا

Şu âyet haktır, akla münâfi olamaz, hakikattir. Mücâzefe, mübalâğa, içinde bulunamaz. Hâlbuki zahir düşündürür.

Birinci Cümle:

Adalet-i mahzânın en büyük düsturunu vaz ediyor. Der ki: Bir mâsumun hayatı, kanı, hatta umum beşer için olsa da, heder olmaz. İkisi nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir. Cüz'iyatın küllîye nispeti bir olduğu gibi, hakkın dahi mizan-ı adâlete karşı aynı nispettir. O nokta-i nazardan, hakkın küçüğü büyüğü olamaz. Lâkin, adalet-i izafiye, cüz'ü külle feda eder. Fakat muhtar cüz'ün sarihen veya zımnen ihtiyar ve rıza vermek şartıyla. Ene'ler nahnü'ye inkılâp edip mezci, cemaat ruhu tevellüt ederek, külle feda olmak için fert zımnen rızadâde olabilir.

Bazan nur, nar göründüğü gibi şiddet-i belâgat da mübalâğa görünür. Şurada nükte-i belâgat üç noktadan terekküp ediyor.

Birincisi: Beşerin fıtratındaki istidad-ı isyan ve tehevvür, gayr-ı mahdut olduğunu göstermektir. Hayra olduğu gibi, şerre dahi insanın kabiliyeti nâmütenâhi gibidir. Hodgâmlıkla öyle insan olur ki, heves ve ihtirasına mâni herşeyi, hatta elinden gelirse dünyayı harap ve nev-i beşeri mahvetmek ister.

İkincisi: İstidad-ı fıtrînin hariçte derece-i kuvvetini izharla, mümkünü vâki sûretinde göstererek, nefsi zecr eder. Demek, o damar-ı gadir ve isyan çekirdeği, güya bilkuvveden bilfiile çıkıp, imkânatı vukuata inkılâp ederek, müstaid olduğu semeratı verip, bir şecere-i zakkum sûretinde hayalin nasbü'l-aynına vaz eder—tâ matlub olan teneffür ve inzicarı, nefsin dibine kadar işletilsin. İrşadî belâgat böyle olur.

Üçüncüsü: Kaziye-i mutlaka, bazan külliye; ve kaziye-i vaktiye-i münteşire, bazan daime sûretinde görünür. Hâlbuki bir fert, bir zamanda hükme mazhar olsa, kaziyenin mantıkan sıdkına kâfidir. Ehemmiyetli bir kemiyet olsa, örfen dahi doğrudur. Nasıl ki, her mâhiyette bazı hârikulâde efrad veya o nev'in nihayet derecede tekemmül etmiş bir fert veya her fert için acip şeraiti câmi harika bir zaman bulunur ki, sair efrad ve ezmine o ferde veya o zamana nisbeten zerreler kadar, küçücük balıklar balina balığına nispeti gibidir.

Bu sırra binaen cümle-i ûlâ çendan zahiren külliye ise, fakat daime değildir. Fakat beşere katlin zaman cihetiyle en müthiş ferdini nazara vaz ediyor.

Öyle zaman olur ki, bir kelime bir orduyu batırır; bir gülle otuz milyonun mahvına sebep olur. Nasıl ki oldu da... Öyle şerait tahtında olur ki, küçük bir hareket insanı âlâ-yı illiyyîne çıkarır. Öyle hal olur ki, küçük bir fiil, insanı esfel-i sâfilîne indirir.

Böyle kaziye-i mutlakada veya münteşire-i zamaniyede böyle haller, büyük bir nükte için nazara alınır. Böyle acip fertler ve acip zamanlar ve haller mutlak müphem bırakılır.

Meselâ, insanlarda veli, Cumada dakika-i icabe, Ramazan'da Leyle-i Kadir, Esmâü'l-Hüsnada İsm-i Âzam, ömürde ecel meçhul kaldıkça, sair efrad dahi kıymettar kalır, ehemmiyet verilir. Taayyün ettikçe, sairleri rağbetten düşer. Yirmi sene müphem bir ömür, nihayeti muayyen bin seneye müreccahtır. Zira vehim, ebediyete ihtimal verdiğinden müphemde nefsi kandırır. Muayyende ise, yarısı geçtikten sonra, darağacına tedricen takarrüp gibidir.

Tenbih: Bazı âyât ve ehâdis vardır ki, mutlakadır; külliye telâkki edilmiş. Hem öyleler vardır ki, münteşire-i muvakkatedir; daime zannedilmiş. Hem mukayyed var; âmm hesap edilmiş.

Meselâ, demiş, “Bu şey küfürdür.” Yani, o sıfat imandan neş’et etmemiş; o sıfat kâfiredir. O haysiyetle, o zât küfür etti, denilir. Fakat mevsufu ise, mâsume ve imandan neş’et ettikleri gibi, imanın tereşşuhatına da hâize olan başka evsafa malik olduğundan, o zât kâfirdir, denilmez. İllâ ki, o sıfat küfürden neş’et ettiği, yakînen biline... Zira başka sebepten de neş’et edebilir. Sıfatın delâletinde şek var; imanın vücudunda da yakîn var. Şek ise yakînin hükmünü izale etmez. Tekfire çabuk cüret edenler düşünsünler!

İkinci Cümle:

اَیْ: مَنْ اَحْیاَهَا فَکَاَنَّمَا اَحْیَا النَّاسَ جَمِیعًا [2]

İhyâ, mânâ-yı zâhirî-yi mecazi itibarıyla, hasenatın gayr-ı mahdut tezauf düsturunu gösterir. Mânâ-yı aslî itibarıyla halk ve icadda şirk ve iştiraki, esasıyla hedmeden bir burhana remizdir. Zira bu cümleyle beraber,

مَا خَلْقُکُمْ وَلاَ بَعْثُکُمْ اِلاَّ کَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [3]

tarafeyndeki teşbih, iktidar mânâsını ifham ettiğini dahi nazara alınsa, mantıkan aks-i nakîz kaidesiyle istilzam ediyor ki,

مَنْ لاَ یَقْتَدِرُ عَلٰی اِحْیَاءِ النَّاسِ جَمِیعًا لاَ یَقْتَدِرُ عَلٰی اِحْیَاءِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ [4]

demek, işareten delâlet ediyor.

Madem ki insanın, mümkinatın kudreti, bilbedahe semâvâtın, küre-i arzın halkına, icadına muktedir değildir. Bir taşın, hiçbirşeyin halkına da muktedir olamaz.

Demek, arzı ve bütün nücum ve şümusu tesbih taneleri gibi kaldıracak, çevirecek kuvvetli bir ele mâlik olmayan kimse, kâinatta dâvâ-yı halk ve iddia-yı icad edemez.

Sun’î tasarrufat-ı beşeriye ise, fıtratta câri olan nevâmîs-i İlâhînin sereyanlarını keşif ile, tevfik-i hareket edip, lehinde istimal etmektir.

İşte bu derece burhanda vuzuh, parlaklık, Kur'ân'ın rumuz-u i'câzındandır. Gelecek âyet bunu ispat edecektir.

1.) Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de birisini diriltirse, bütün insanları diriltmiş gibi olur (Yani, kim bir canı kurtarırsa, bütün insanları kurtarmış gibi olur) (Mâide Sûresi, 5:32)
2.) Yani: Kim de birisini diriltirse, bütün insanları diriltmiş gibi olur.
3.) Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
4.) Kim bütün insanları diriltmeye muktedir olamazsa; bir tek nefsi de diriltmeye muktedir olamaz.

Sunuhat : 8.Nota

8.Nota: Kudret-i Ezeliye

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

Zira kudret zâtiyedir. Acz tahallül edemez. Melekûtiyete taallûk eder. Mevâni tedahül edemez. Nispeti kanûnîdir. Cüz ve küll, cüz'î ve küllî hükmüne geçer.

Birinci Nokta

Kudret-i ezeliye, Zât-ı Akdese lâzıme-i zaruriye, nâşie-i zâtiyedir. Acz, zıddı olduğundan, bizzarure, zaruriye-i zâtiyeyle, zıddının melzumu olan zâta ârız olmaz.

Madem zâta ârız olamaz; kudrete bizzarure tahallül edemez.

Madem ki tahallül edemez; kudrette meratip, bizzarure, olamaz. Zira meratibin vücudu, ezdadın tedahuliyledir. Meselâ, hararette meratip, burudetin tahallülüyledir. Hüsündeki derecat, kubhun tedahüliyledir. [2] وَهَلُمَّ جَرًّا

Mümkinatta hakikî lüzum-u zâti-i tabiî olmadığından, kâinatta ezdad birbirine girebilmiş. Meratip tevellüd edip, ihtilâfatla tağayyürat neş'et etmiştir.

Madem ki kudrette meratip olamaz; makdurat dahi bizzarure kudrete nispeti bir olur. En büyük, en küçüğe müsavi; zerrat yıldızlara emsâl olur.

İkinci Nokta

Kâinatın iki ciheti var—aynanın iki vechi gibi: Biri mülk, biri melekûtiyet. Mülk ciheti ezdadın cevelangâhıdır. Hüsün-kubh, hayır-şer, sağîr-kebîr gibi umurun mahall-i tevarüdüdür. Onun için vesait ve esbab vaz edilmiş, ta dest-i kudret zahiren umur-u hasise ile mübaşir

olmasın. Azamet, izzet öyle ister. Hakikî tesir verilmemiş; vahdet öyle ister.

Melekûtiyet ciheti ise, mutlaka şeffafedir; teşahhusat karışmaz. O cihet vasıtasız Hâlıka müteveccihdir. Terettüp, teselsül yoktur. İlliyet, mâlûliyet giremez. İ'vicâcâtı yoktur. Avâik müdahale edemez. Zerre, şemse kardeş olur.

Kudret hem basit, hem nâmütenâhi, hem zâtî; mahall-i taallûk-u kudret hem vasıtasız, hem lekesiz, hem isyansızdır. Büyük küçüğe tekebbürü, cemaat ferde rüçhanı, küll cüz'e nisbeten kudrete karşı fazla nazlanması olamaz.

Üçüncü Nokta

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ [3]
وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى [4]

Temsil, tasviri teshil ettiğinden, temsilâtla bu gàmız noktayı tefhime çalışacağız.

Meselâ, şemsin feyz-i tecellîsi olan timsali, deniz sathında, denizin katresinde aynı hüviyeti gösteriyor. Meselâ, kâinat, hailsiz şemse müteveccih olmak şartıyla, mütefavit cam parçalarından farz edilse, timsal-i şems zerrede, sath-ı arzda, umumda müzahametsiz, tecezzîsiz, tenakuzsuz bir olur. İşte şeffafiyet sırrı.

Meselâ, noktalardan terekküp eden bir daire-i azîmin nokta-i merkeziyenin elinde bir mum ve muhitteki noktaların ellerinde birer ayna farz edilse, nokta-i merkeziyenin verdiği feyiz, müzahametsiz, tecezzîsiz, tenakuzsuz, nispeti birdir. İşte mukabele sırrı.

Meselâ, hakikî bir mizanın iki gözünde iki şems, iki yıldız, iki dağ, iki yumurta, iki cevher-i fert, hangisi bulunursa bulunsun, sarf olunacak aynı kuvvetle, hassas terazinin bir kefesi Süreyyaya, bir kefesi serâya inebilir. İşte muvazene sırrı.

Meselâ, en azîm bir gemiyi, bir çocuk dahi oyuncağını çevirdiği gibi çevirir. İşte intizamın sırrı.

Meselâ, bir mâhiyet-i mücerrede bütün cüz'iyyâtına, en asğarına, en ekberine, yorulmadan, tenakus etmeden, tecezzîsiz bir bakar.

Mülk cihetindeki teşahhusat, hususiyat müdahale edip tağyir edemez. İşte tecerrüdün sırrı.

Meselâ, bir kumandan arş emriyle bir neferi tahrik, bir orduyu tahrik eder. İşte itaat sırrı.

Zira herşeyin bir nokta-i kemâli ve o noktaya bir meyli var. Muzaaf meyil ihtiyaç, muzaaf ihtiyaç aşk, muzaaf aşk incizaptır. Mâhiyât-ı mümkinatın mutlak kemâli, mutlak vücuttur. Hususî kemâli, istidadatını bilfiile çıkaran has vücuttur. Bütün kâinatın kün emrine itaati, bir zerre neferin itaati gibidir. Kün emr-i ezelîsine mümkinin itaat ve imtisalinde, meyil ve ihtiyaç ve şevk ve incizap mümteziç, mündemiçtir. Nukat-ı selâse, hususan Üçüncü Noktadaki esrar-ı sitte ile, mülk ve mümkin canibinde değil, melekûtiyet ve kudret-i ezeliye cihetinde nazar edilse, istinkâra incirar eden istib'ad zâil ve nefis mutmainne olur. Şöyle:

Madem ki, kudret-i ezeliye gayr-ı mütenâhiyedir, zâtiyedir, zaruriyedir. Herşeyin lekesiz, perdesiz cihet-i melekûtiyeti ona müteveccihtir, ona mukabildir. İmkân itibarıyla mütesavi, mütevazinü't-tarafeyndir. Şeriat-ı fıtriye-i kübrâ olan nizama mutîdir. Avâik ve hususiyat-ı mütenevviadan cihet-i melekûtiyet mücerrettir. Küll-ü âzam, cüz-ü asğara nispeten, kudrete karşı ziyade nazlanmaz, mukavemet etmez. Haşirde bütün zevi'l-ervâh ihyası, mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineği baharda ihyâ ve in'âşından kudrete daha ağır olamaz. Mezkûr üç nokta dikkat-i nazara alınsa görünür ki,

مَا خَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّ كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

mübalâğasız, mücazefesiz doğrudur, haktır, hakikattir.

1.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)
2.)Ve sâire… Diğerlerini de buna kıyas et!
3.)Onun hiçbir benzeri yoktur. (Şûrâ Sûresi, 42:11)
4.)En yüce sıfatlar Allah'a mahsustur. (Nahl Sûresi, 16:60)

Sunuhat : 9.Nota

9.Nota: Vasıtayı red

وَلاَ يَتَّخِذْ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللهِ [1]

Binler nüktesinden bir nükte:

Sofiye meşrebinden kat-ı nazar, İslâmiyet vasıtayı red, delili kabul ve vesileyi nefiy, imamı ispat eder. Başka din vasıtayı kabul eder.

Bu sırra binaendir ki, Hıristiyanda servet ve rütbece yüksek olanlar, ziyade dindardır. İslâmiyette avam ise, servet ve rütbece yüksek olanlardan ziyade dine merbuttur. Zira bir zîrütbe enaniyetli bir Hıristiyan, ne derece dinde mütesallip ise, o derece mevkiini muhafaza ve enaniyeti okşar, kibrinde imtiyazından fedakârlık etmez. Belki kazanır.

Bir müslim ne derece dine mütemessik ise, o derece kibrinden, gururundan, hatta izzet-i rütebîden fedakârlık etmek gerektir.

Öyleyse, kendini havas zanneden zâlimlere mazlûmîn ve avamın hücumuyla, Hıristiyanlık havassın tahakkümüne yardım ettiğinden parçalanabilir. İslâmiyet ise, dünyevî havastan ziyade avamın malı olduğundan esasat itibarıyla müteessir olmamak gerektir.

1.)Allah’ı bırakıp da birbirimizi rab edinmeyelim. (Âl-İ İmrân Sûresi, 3:64)

Sunuhat : 10.Nota

10.Nota: Ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkarır [Rum:19]

يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ [1]

Pek çok desatir-i külliye ve bir kısım desatir-i ekserîyi tazammun eder. Ferde, cemaate, nev'e, mesleğe şâmildir. Yalnız ekseri düsturların mâsadakından bir iki misâl zikredeceğiz.

Lâkayt Emevîlik, nihayet sünnet cemaate, salâbetli Alevîlik, nihayet Râfîzîliğe dayandı. Hem zâlime karşı miskinliği esas tutan Hıristiyanlık, nihayat tecellüd; cebbarlıkta ve zâlime karşı cihad, izzet-i nefsi esas tutan İslâmiyet—eyvah!—nihayet miskinlikte karar kıldı.

Hem mebdei, taassup derecesinde azîmet olsa, nihayeti müsaheleye, ruhsata taraftarsa, nihayeti salâbete müncer olur. Bir kısım Hanbelî, Hanefî gibi. Hatta en garibi, bir kısım mutaassıplar, mesleklerinin zıddına olarak, küffara karşı müsamaha dostluk ve lâkayt Jönler husumet ve salâbet taraftarı çıktılar. Güya mebde-i Hürriyetteki mevkilerini becayiş ettiler.

İki âlim, bazan nâkısın oğlu kâmil, kâmilin oğlu nakıs oluyor. Güya bakiye-i iştiha-i şevki, tevarüsle velede geçiyor. Öteki kazâ-i vatar ettiğinden, veledine ilme karşı açlık hissini uyandırmıyor. Şu emsilelerdeki sırr-ı düstur şudur:

Beşerde meyl-i teceddüd var. Halef selefi kâmil görse, tezyid eylemese, meylinin tatminini başka tarzda arar, bazan aksülâmel yapar.

1.)Ölüden diriyi, diriden de ölüyü O çıkarıyor. (Rum Sûresi, 30:19)

Sunuhat : 11.Nota

11.Nota: Beşerin kuvveleri

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى [1]

İşte siyaset-i şahsiye, cemaatiye, milliyeye dair en âdil bir düstur-u Kur'ânî.

اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً [2]

İşte mâhiyet-i insaniyede dehşetli kabiliyet-i zulüm.

Sırrı şudur: Beşerde, hayvanın aksine olarak, kuvâ ve müyul fıtraten tahdit edilmemiş. Meyl-i zulüm, hubb-u nefis dehşetli meydan alıyor.

Evet, ene ve enaniyetin eşkâl-i habîsesi olan hodgâmlık, hodbinlik, hodendişlik, gurur ve inat o meyle inzimam etse, öyle ekberü'l-kebâiri icad eder ki, daha beşer ona isim bulmamış. Cehennemin lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.

Evvelâ: Şahıs itibarıyla, bir şahıs çok evsafa câmidir. Onların içinde bir sıfat, adaveti celb etse, birinci âyetteki kanun-u İlâhî iktiza eder ki, adavet o sıfata inhisar etsin, mecma-i evsaf-ı masume olan şahsına yalnız acısın ve tecavüz etmesin.

Hâlbuki o zalûm-u cehûl, tabiat-ı zâlimaneyle, bir câni sıfat için, o evsaf-ı mâsumenin hakkına da tecavüz edip, mevsufa da husumet, hatta onda da iktifa etmiyor; akrabasına da, hatta meslektaşına da zulmünü teşmil eder. Birşeyin müteaddit esbabı olduğundan; olabilir, o câni sıfat da kalbin fesadından değil, belki hariç bir sebebin neticesidir. O halde sıfat caniye değil, kâfire de olsa, o zât câni olamaz.

Cemaat itibarıyla görüyoruz ki, bir şahs-ı muhteris, bir intikamla veya muntakim bir muhalefetle, arzuyu tazammun eden bir fikirle

demiş ki, “İslâm parçalanacak veyahut hilâfet mahvolacak.” Sırf o meş’um sözünü doğru göstermek, gururiyetini, enaniyetini, tatmin etmek için, İslâmın perişaniyetini-el’iyazübillah-uhuvvet-i İslâmiyenin boğulmasını arzu eder. Hasmın zulm-ü kâfiranesini, hayale gelemez cerbezeli tevillerle adalet sûretinde göstermek ister.

Medeniyet-i hazıra itibarıyla görüyoruz ki, şu medeniyet-i meş’ume öyle gaddar bir düstur-u zulüm beşerin eline vermiş ki, bütün mehasin-i medeniyeti sıfıra indiriyor. Melâike-i kiramın,

اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ [3]

deki endişelerinin sırrını gösteriyor.

İşte, bir köyde bir hain bulunsa, o köyü mâsumeleriyle imhâ etmek veya bir cemaatte bir âsi bulunsa, o cemaati çoluk çocuğuyla ifnâ etmek veya Ayasofya gibi milyarlara değer mukaddes bir binaya, kanun-u zâlimanesine serfurû etmeyen birisi tahassun etse, o binayı harap etmek gibi, en dehşetli vahşetlere şu medeniyet fetvâ veriyor.

Acaba, bir adam, kardeşinin günahıyla hak nazarında mes’ul olmadığı halde, nasıl oluyor ki, bir karyenin veya bir cemaatin binlerle mâsumları, hiçbir zaman fena tabiatlı ihtilâlciden hâli kalmayan bir şehirde veya bir mahallede bulunan bir serkeş adamın isyanıyla, hiç münasebet olmadığı halde, o mâsumlar mes’ul, belki ifnâ ediliyor?

1.) Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En’âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)
2.) Gerçekten o (insan), çok zâlim ve çok câhildir. (Ahzâb Sûresi, 33:72)
3.) Yeryüzünde fesat çıkarıp kan dökecek birisini mi yaratacaksın? (Bakara Sûresi, 2:30)

Sunuhat : 12.Nota

12.Nota: Kur’ân’ın hâkimiyet-i mutlakası

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا ﴿1﴾
الم ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى ﴿2﴾
لِلْمُتَّقِينَ

Kur’ân’ın hâkimiyet-i mutlakası

Ümmet-i İslâmiyenin ahkâm-ı diniyede gösterdiği teseyyüp ve ihmalin bence en mühim sebebi şudur:

Erkân ve ahkâm-ı zaruriye—ki yüzde doksandır—bizzat Kur’ân’ın ve Kur’ân’ın tefsiri mâhiyetinde olan sünnetin malıdır. İçtihadî olan mesail-i hilâfiye ise, yüzde on nispetindedir. Kıymetçe mesail-i hilâfiye ile erkân ve ahkâm-ı zaruriye arasında azîm tefavüt vardır. Mesele-i içtihadiye altın ise, öteki birer elmas sütundur. Acaba doksan elmas sütunu on altının himayesine vermek, mezc edip tâbi kılmak caiz midir?

Cumhûru, burhandan ziyade, me’hazdeki kudsiyet imtisale sevk eder. Müçtehidînin kitapları vesile gibi, cam gibi Kur’ân’ı göstermeli; yoksa vekil, gölge olmamalı.

Mantıkça mukarrerdir ki, zihin, melzumdan tebeî olarak lâzıma intikal eder ve lâzımın lâzımına tabiî olarak etmez. Etse de, ikinci bir teveccüh ve kasıtla eder. Bu ise gayr-ı tabiîdir.

Meselâ, hükmün me’hazı olan şeriat kitapları melzum gibidir. Delili olan Kur’ân ise, lâzımdır. Muharrik-i vicdan olan kudsiyet, lâzımın lâzımıdır. Cumhurun nazarı kitaplara temerküz ettiğinden, yalnız hayal meyal lâzımı tahattur eder. Lâzımın lâzımını nâdiren tasavvur eder. Bu cihetle, vicdan lâkaytlığa alışır, cumudet peyda eder.

Eğer zaruriyat-ı diniyede doğrudan doğruya Kur'ân gösterilseydi, zihin tabiî olarak müşevvik-i imtisal ve mûkız-ı vicdan ve lâzım-ı zâtî olan kudsiyete intikal ederdi. Ve bu sûretle kalbe meleke-i hassasiyet gelerek, imanın ihtaratına karşı asamm kalmazdı.

Demek, şeriat kitapları, birer şeffaf cam mâhiyetinde olmak lâzım gelirken, mürur-u zamanla, mukallitlerin hatâsı yüzünden paslanıp hicap olmuşlardır. Evet bu kitaplar, Kur'ân'a tefsir olmak lâzımken, başlı başına tasnifat hükmüne geçmişlerdir.

Hâcât-ı diniyede cumhurun enzarını doğrudan doğruya, câzibe-i i'câz ile revnakdar ve kudsiyetle hâledar ve daima iman vasıtasıyla vicdanı ihtizaza getiren hitab-ı Ezelînin timsali bulunan Kur'ân'a çevirmek üç tarikledir:

1. Ya müellifînin bihakkın lâyık oldukları derin bir hürmeti, emniyeti tenkitle kırıp o hicabı izale etmektir. Bu ise tehlikedir, insafsızlıktır, zulümdür.

2. Yahut, tedricî bir terbiye-i mahsusa ile kütüb-ü şeriatı şeffaf birer tefsir sûretine çevirip, içinde Kur'ân'ı göstermektir: Selef-i Müçtehidînin kitapları gibi, Muvatta, Fıkh-ı Ekber gibi. Meselâ, bir adam İbni Hacer'e nazar ettiği vakit, Kur'ân'ı anlamak ve Kur'ân'ın ne dediğini öğrenmek maksadıyla nazar etmeli. Yoksa İbni Hacer'in ne dediğini anlamak maksadıyla değil. Bu ikinci tarik de zamana muhtaçtır.

3. Yahut cumhurun nazarını, ehl-i tarikatın yaptığı gibi, o hicabın fevkine çıkararak, üstünde Kur'ân'ı gösterip, Kur'ân'ın hâlis malını yalnız ondan istemek ve bilvasıta olan ahkâmı vasıtadan aramaktır. Bir âlim-i şeriatın va'zına nisbeten, bir tarikat şeyhinin va'zındaki olan halâvet ve câzibiyet bu sırdan neş'et eder.

Umur-u mukarreredendir ki, efkâr-ı âmmenin birşeye verdiği mükâfat, gösterdiği rağbet ve teveccüh, ekseriya o şeyin kemâline nisbeten değildir; belki ona derece-i ihtiyaç nispetindedir. Bir saatçinin bir allâmeden ziyade ücret alması bunu teyid eder.

Eğer cemaat-i İslâmiyenin hâcât-ı zaruriye-i diniyesi bizzat Kur'ân'a müteveccih olsa idi, o Kitab-ı Mübin, milyonlarca kitaplara taksim olunan rağbetten daha şedit bir rağbete, ihtiyaç neticesi olan bir teveccühe mazhar olur ve bu sûretle nüfus üzerinde bütün

mânâsıyla hâkim ve nâfiz olurdu. Yalnız tilâvetiyle taberrük olunan bir mübarek derecesinde kalmazdı.

Bununla beraber, zaruriyat-ı diniyeyi, mesail-i cüz'iye-i fer'iye-i hilâfiye ile mezc edip, ona tâbi gibi kılmakta büyük bir hatar vardır. Zira Musavvibenin **(Haşiye)** muhalifi olan Tahtiecilerden biri der ki: *"Mezhebim haktır; hatâ ihtimali var. Başka mezhep hatâdır; sevaba ihtimali var."*

Hâlbuki cumhur-u avam, mezhepte imtizaç etmiş olan zaruriyatı, nazariyat-ı içtihadiyeden vâzıhan temyiz etmediğinden, sehven veya vehmen Tahtieyi filcümle teşmil edebilir. Bu ise, hatar-ı azîmdir. Bence, Tahtîeci, hubb-u nefisten neş'et eden inhisar zihniyeti illetiyle malûldür. Ve Kur'ân'ın câmiiyetinden ve umum tabakat-ı beşere şümul-ü hitabından gafletle mes'uldür.

Hem Tahtîecilik fikri, sû-i zan ve tarafgirlik hissinin menbaı olduğundan, İslâmda lâzım olan tesanüd-ü ervâh, tevhid-i kulûb, tehâbbüb ve teâvüne büyük rahneler açmıştır. Hâlbuki hüsn-ü zanla, muhabbet ve vahdetle memuruz.

Bu meseleyi yazdıktan biraz zaman sonra, bir gece rüyada Cenâb-ı Peygamber Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Efendimizi gördüm. Bir medresede, huzur-u saadette bulunuyordum. Cenâb-ı Peygamber bana Kur'ân'dan ders vereceklerdi. Kur'ân'ı getirdikleri sırada, Hazret-i Peygamber Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz, Kur'ân'a ihtiramen kıyam buyurdular. O dakikada, şu kıyamın, ümmeti irşad için olduğu birden hatırıma geldi.

Bilâhare bu rüyayı suleha-yı ümmetten bir zâta hikâye ettim. Şu sûretle tabir etti: "Bu büyük bir işaret ve beşarettir ki, Kur'ân-ı Azîmüşşan lâyık olduğu mevki-i muallâyı bütün cihanda ihraz edecektir."

Haşiye: *"Dört mezhep de haktır. Füruatta hak taaddüd eder"* diyenlere ilm-i usul ıstılahınca Musavvibe denir.

1.)Allah'ın ipine hep birlikte sımsıkı sarılın; ayrılığa düşüp dağılmayın. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:103)
2.)Elif lâm mim. Şu yüce kitap ki, onda asla şüphe yoktur. O, Allah'ın emir ve

yasaklarına karşı gelmekten sakınanlar için bir yol göstericidir. (Bakara Sûresi, 2:1-2)

Sunuhat : 13.Nota

13.Nota: Şûra

وَأَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ [1]
وَشَاوِرْهُمْ فِى الْأَمْرِ [2]

(Haşiye) Tarih bize gösteriyor ki, İslâm ne derece dine temessük etmişse terakki etmiş, ne vakit dinde zaaf göstermişse tedennî etmiştir. Başka dinde, bilâkis, kuvveti zamanında vahşet, zaafı zamanında temeddün hâsıl olmuştur.

Cumhur-u enbiyanın şarkta bi'seti, kader-i ezelînin bir remzidir ki, şarkın hissiyatına hâkim, dindir. Bugün âlem-i İslâmdaki tezahürat da gösteriyor ki, âlem-i İslâmı uyandıracak, şu mezelletten kurtaracak, yine o histir.

Hem de sabit oldu ki, bu devlet-i İslâmiyeyi bütün öldürücü müsademata rağmen, yine o his muhafaza etmiştir. Bu hususta garba nispetle ayrı bir hususiyete malikiz; onlara kıyas edilemeyiz.

Saltanat ve hilâfet gayr-ı münfek, müttehid-i bizzattır. Cihet muhteliftir. Binaenaleyh, bizim Padişahımız hem sultandır, hem halifedir ve âlem-i İslâmın bayrağıdır. Saltanat itibarıyla otuz milyona nezaret ettiği gibi, hilâfet itibarıyla üç yüz milyonun mâbeynindeki rabıta-i nuraniyenin mâkes ve istinatgâh ve medetkârı olmak gerekir. Saltanatı sadaret, hilâfeti meşihat temsil eder.

Sadaret üç mühim şûrâya bizzat istinat ediyor, yine kifayet etmiyor. Hâlbuki böyle inceleşmiş ve çoğalmış münasebat içinde, içtihadattaki müthiş fevzâ, efkâr-ı İslâmiyedeki teşettüt, fâsid medeniyetin tedahülüyle ahlâktaki müthiş tedenniyle beraber, meşihat cenahı bir şahsın içtihadına terk edilmiş.

Fert tesirat-ı hariciyeye karşı daha az mukavimdir. Tesirat-ı hariciyeye kapılmakla çok ahkâm-ı diniye feda edildi.

Hem nasıl oluyor ki, umurun besateti ve taklit ve teslim câri olduğu zamanda, velev ki intizamsız olsun, yine meşihat bir şûrâya, lâakal kazaskerler gibi, mühim şahsiyetlere istinat ederdi. Şimdi iş besatetten çıkmış, taklit ve ittibâ gevşemiş olduğu halde, bir şahıs nasıl kifayet eder?

Zaman gösterdi ki, hilâfeti temsil eden şu meşihat-ı İslâmiye, yalnız İstanbul ve Osmanlılara mahsus değildir. Umum İslâma şâmil bir müessese-i celiledir. Bu sönük vaziyetle, değil koca âlem-i İslâmın, belki yalnız İstanbul'un irşadına da kâfi gelmiyor. Öyleyse, bu mevki öyle bir vaziyete getirilmelidir ki, âlem-i İslâm ona itimat edebilsin. Hem menba, hem mâkes vaziyetini alsın. Âlem-i İslâma karşı vazife-i diniyesini hakkıyla ifa edebilsin.

Eski zamanda değiliz. Eskiden hâkim bir şahs-ı vâhid idi. O hâkimin müftüsü de, onun gibi münferit bir şahıs olabilirdi, onun fikrini tashih ve tâdil ederdi. Şimdi ise, zaman cemaat zamanıdır. Hâkim, ruh-u cemaatten çıkmış, az mütehassis, sağırca, metin bir şahs-ı mânevîdir ki, şûrâlar o ruhu temsil eder.

Şöyle bir hâkimin müftüsü de ona mücanis olup, bir şûrâ-yı âliye-i ilmiyeden tevellüd eden bir şahs-ı mânevî olmak gerektir. Ta ki, sözünü ona işittirebilsin. Dine taallûk eden noktalardan, sırat-ı müstakîme sevk edebilsin. Yoksa, fert dâhi de olsa, cemaatin ferd-i mânevîsine karşı sivrisinek kadar kalır. Şu mühim mevki, böyle sönük kalmakla, İslâmın ukde-i hayatiyesini tehlikeye mâruz bırakıyor.

Hattâ diyebiliriz, şimdiki zaaf-ı diyanet ve şeair-i İslâmiyetteki lâkaytlık ve içtihadattaki fevzâ, meşihatın zaafından ve sönük olmasından meydan almıştır. Çünkü, hariçte bir adam reyini, ferdiyete istinat eden meşihata karşı muhafaza edebilir. Fakat böyle bir şûrâya istinat eden bir şeyhülislâmın sözü, en büyük bir dâhiyi de, ya içtihadından vazgeçirir, ya o içtihadı ona münhasır bırakır.

Her müstaid, çendan içtihad edebilir. Lâkin içtihadı o vakit düsturü'l-amel olur ki, bir nev'i icmâ veya cumhurun tasdikine iktiran ede. Böyle bir şeyhülislâm mânen bu sırra mazhar olur. Şeriat-ı garrâda daima icmâ ve rey-i cumhur medâr-ı fetvâ olduğu gibi, şimdi de fevzâ-i ârâ için, böyle bir faysala lüzum-u kat'î vardır.

Sadaret, meşihat, iki cenahdır. Şu devlet-i İslâmiyenin bu iki cenahı mütesâvi olmazsa, ileri gidilmez. Gidilse de, böyle bir medeniyet-i faside için mukaddesatından insilâh eder.

İhtiyaç her işin üstadıdır. Şöyle bir şûrâya ihtiyaç şedittir. Merkez-i Hilâfette tesis olunmazsa, bizzarure başka yerde teşekkül edecektir. Bu şûranın bazı mukaddematı olan cemaat-i İslâmiye teşkilâtı ve evkafın meşihata ilhakı gibi umurun daha evvel tahakkuku münasip ise de, baştan başlansa, sonra mukaddemat ihzar edilse, yine maksat hasıl olur. Daire-i intihabiyeleri hem mahdut, hem muhtelit olan âyan ve mebusanın vazife-i resmiyeleri itibarıyla bilvasıta ve dolayısıyla bu işe tesiri olabilir. Hâlbuki vasıtasız, doğrudan doğruya bu vazife-i uzmâyı deruhte edecek, hâlis İslâm bir şûra lâzımdır.

Birşey mâ-vudia-lehinde istihdam edilmezse atâlete uğrar, matlup eseri göstermez. Binaenaleyh, mühim bir maksat için tesis edilen Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeyi, şimdiki âdi bir komisyon derecesinden çıkarıp, meşihattaki devairin rüesasıyla beraber şûrânın âzâ-yı tabiiyesi addetmek ve hariçteki âlem-i İslâmdan, şimdilik on beş, yirmi kadar İslâmın dinen, ahlâken itimadını kazanmış müntehap ulemasını celb eylemek, bu mesele-i uzmânın esasını teşkil eder.

Vehham olmamalıyız. Korkmakla din rüşvet verilmez. Dinin zaafiyeti bahanesine olan müzahraf medeniyete lânet! Havf ve zaaf tesirat-ı hariciyeyi teşcî eder. Muhakkak maslahat, mevhum mazarrata feda edilmez. Ve minallahi't-tevfîk.

Haşiye: Bidayet-i Hürriyette şu fikri Jön Türklere teklif ettim, kabul etmediler. On iki sene sonra tekrar teklif ettim, kabul ettiler. Lâkin Meclis feshedildi. Şimdi âlem-i İslâmın mütemerkiz noktasına tekraren arz ediyorum.

1.)Onların işleri, aralarında yaptıkları istişare iledir. (Şûrâ Sûresi, 42:38)
2.)İşlerinde onlarla istişare et. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:159)

Sunuhat : 14.Nota

14.Nota: Rüyada bir hitabe

Rüyada bir hitabe

-Meâli ve hatırda kalan elfazı aynendir.-

1335 senesi Eylül'ünde, dehrin hadisatının verdiği yeisle, şiddetle muztarip idim. Şu kesif zulmet içinde bir nur arıyordum. Mânen rüya olan yakazada bulamadım. Hakikaten yakaza olan rüya-yı sâdıkada bir ziya gördüm. Tafsilâtı terk ile, yalnız bana söylettirilmiş noktaları kaydedeceğim. Şöyle ki:

Bir Cuma gecesinde nevm ile âlem-i misâle girdim. Biri geldi, dedi:

"Mukadderat-ı İslâm için teşekkül eden bir meclis-i muhteşem seni istiyor."

Gittim, gördüm ki, münevver, emsalini dünyada görmediğim, Selef-i Salihînden ve a'sârın meb'uslarından her asrın meb'usları içinde bulunur bir meclis gördüm. Hicap edip kapıda durdum. Onlardan bir zât dedi ki:

"Ey felâket, helâket asrının adamı, senin de reyin var. Fikrini beyan et!"

Ayakta durup dedim:

"Sorun, cevap vereyim."

Biri dedi: "Bu mağlûbiyetin neticesi ne olacak; galibiyette ne olurdu?"

Dedim: Musibet şerr-i mahz olmadığı için, bazan saadette felâket olduğu gibi, felâketten dahi saadet çıkar. Eskiden beri i'lâ-yı kelimetullah ve bekâ-yı istiklâliyet-i İslâm için, farz-ı kifaye-i cihadı deruhte ile kendini yekvücut olan âlem-i İslâma fedaya vazifedar ve hilâfete bayraktar görmüş olan bu devlet-i İslâmiyenin felâketi, âlem-i

İslâmın saadet-i müstakbelesiyle telâfi edilecektir. Zira, şu musibet, maye-i hayatımız ve âb-ı hayatımız olan uhuvvet-i İslâmiyenin inkişaf ve ihtizazını hârikulâde tacil etti. Biz incinirken âlem-i İslâm ağlıyor. Avrupa ziyade incitse, bağıracaktır. Şayet ölsek, yirmi öleceğiz, üç yüz dirileceğiz. Harikalar asrındayız. İki-üç sene mevtten sonra meydanda dirilenler var. Biz bu mağlûbiyetle bir saadet-i âcile-i (عَاجِلَه) muvakkate kaybettik. Fakat bir saadeti âcile-i (اٰجِلَه) müstemirre bizi bekliyor. Pek cüz'î ve mütehavvil ve mahdut olan hâli, geniş istikballe mübadele eden kazanır.

Birden meclis tarafından denildi: "İzah et."

Dedim: Devletler, milletler muharebesi, tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira beşer esir olmak istemediği gibi, ecîr olmak da istemez. Galip olsaydık, hasmımız ve düşmanımız elindeki cereyan-ı müstebidaneye, belki daha şedîdâne kapılacak idik. Hâlbuki o cereyan hem zâlimâne, hem tabiat-ı âlem-i İslâma münâfi, hem ehl-i imanın ekseriyet-i mutlakasının menfaatine mübayin, hem ömrü kısa, parçalanmaya namzettir. Eğer ona yapışsaydık, âlem-i İslâmı fıtratına, tabiatına muhalif bir yola sürükleyecektik. Şu medeniyet-i habise ki, biz ondan yalnız zarar gördük. Ve nazar-ı şeriatta merdud ve seyyiatı hasenatına galebe ettiğinden, maslahat-ı beşer fetvâsıyla mensuh ve intibah-ı beşerle mahkûm-u inkıraz, sefih, mütemerrid, gaddar, mânen vahşi bir medeniyetin himayesini Asya'da deruhte edecektik.

Meclisten biri dedi: "Neden şeriat şu medeniyeti **(Haşiye)** reddeder?"

Dedim: "Çünkü, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir. Nokta-i istinadı kuvvettir. O ise, şe'ni tecavüzdür. Hedef-i kastı menfaattır. O ise, şe'ni tezahumdur. Hayatta düsturu, cidaldir. O ise, şe'ni tenazudur. Kitleler mabeynindeki rabıtası, âhari yutmakla beslenen unsuriyet ve menfî milliyettir. O ise, şe'ni böyle müthiş tesadümdür. Cazibedar hizmeti, hevâ ve hevesi teşcî ve arzularını tatmin ve metalibini teshildir. O hevâ ise, şe'ni insaniyeti derece-i melekiyeden, dereke-i kelbiyete indirmektir. İnsanın mesh-i mânevîsine sebep

olmaktır. Bu medenîlerden çoğu, eğer içi dışına çevrilse, kurt, ayı, yılan, hınzır, maymun postu görülecek gibi hayale gelir.

İşte, onun için bu medeniyet-i hazıra, beşerin yüzde seksenini meşakkate, şekâvete atmış; onunu mümevveh saadete çıkarmış; diğer onu da, beyne beyne bırakmış. Saadet odur ki, külle, ya eksere saadet ola. Bu ise, ekall-i kalilindir ki, nev-i beşere rahmet olan Kur'ân, ancak umumun, lâakal ekseriyetin saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder.

Hem serbest hevânın tahakkümüyle, havâic-i gayr-ı zaruriye havâic-i zaruriye hükmüne geçmişlerdir. Bedavette bir adam dört şeye muhtaç iken, medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Sa'y, masrafa kâfi gelmediğinden, hileye, harama sevk etmekle, ahlâkın esasını şu noktadan ifsad etmiştir. Cemaate, nev'e verdiği servet, haşmete bedel, ferdi, şahsı fakir ahlâksız etmiştir. Kurûn-u ûlânın mecmu vahşetini, bu medeniyet bir defada kustu!

Âlem-i İslâmın şu medeniyete karşı istinkâfı ve soğuk davranması ve kabulde ıztırabı câ-yı dikkattir. Zira istiğna ve istiklâliyet hassasıyla mümtaz olan şeriattaki İlâhî hidayet, Roma felsefesinin dehâsıyla aşılanmaz, imtizaç etmez, bel' olunmaz, tâbi olmaz.

Bir asıldan tev'em olarak neş'et eden eski Roma ve Yunan iki dehâları, su ve yağ gibi mürur-u a'sâr ve medeniyet ve Hıristiyanlığın temzicine çalıştığı halde, yine istiklâllerini muhafaza, âdetâ tenasuhla o iki ruh şimdi de başka şekillerde yaşıyorlar. Onlar tev'em ve esbab-ı temzic varken imtizac olunmazsa, şeriatın ruhu olan nur-u hidayet, o muzlim medeniyetin esası olan Roma dehâsıyla hiçbir vakit mezc olunmaz, bel' olunmaz.

Dediler: "Şeriat-ı garrâdaki medeniyet nasıldır?"

Dedim: Şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise ki, medeniyet-i hazıranın inkişâından inkişaf edecektir. Onun menfi esasları yerine, müspet esaslar vaz' eder.

İşte nokta-i istinad, kuvvete bedel haktır ki, şe'ni adalet ve tevazündür. Hedef de, menfaat yerine fazilettir ki, şe'ni muhabbet ve tecazüptür. Cihetü'l-vahdet de unsuriyet ve milliyet yerine, rabıta-i dinî, vatanî, sınıfîdir ki, şe'ni samimî uhuvvet ve müsalemet ve

haricin tecavüzüne karşı yalnız tedâfüdür. Hayatta düsturu, cidal yerine düstur-u teavündür ki, şe'ni ittihad ve tesanüttür. Hevâ yerine hüdâdır ki, şe'ni insaniyeten terakkî ve ruhen tekâmüldür. Hevâyı tahdit eder; nefsin hevesat-ı süfliyesinin teshiline bedel, ruhun hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder.

Demek, biz mağlûbiyetle ikinci cereyana takıldık ki, mazlumların ve cumhurun cereyanıdır. Başkalarından yüzde seksen fakir ve mazlumsa, İslâmdan doksan, belki doksan beştir.

Âlem-i İslâm şu ikinci cereyana karşı lâkayt veya muarız kalmakla hem istinatsız, hem bütün emeğini heder, hem onun istilâsıyla istihaleye mâruz kalmaktan ise, âkılâne davranıp onu İslâmî bir tarza çevirip, kendine hâdim kılmaktır. Zira düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur. Nasıl ki, düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

Şu iki cereyan birbirine zıt, hedefleri zıt, menfaatleri zıt olduğundan; birincisi dese "Öl!" diğeri diyecek "Diril!" Birinin menfaati zarar, ihtilâf, tedennî, zaaf, uyumamızı istilzam ettiği gibi; ötekinin menfaati dahi kuvvetimizi, ittihadımızı bizzarure iktiza eder.

Şark husumeti, İslâm inkişafını boğuyordu; zâil oldu ve olmalı. Garp husumeti, İslâmın ittihadına, uhuvvetin inkişafına en müessir sebeptir; bâki kalmalı.

Birden o meclisten tasdik emareleri tezahür etti.

Dediler: "Evet, ümitvar olunuz. Şu istikbal inkılâbı içinde, en yüksek gür sada İslâmın sadası olacaktır!"

Tekrar biri sordu: "Musibet, cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir. Hangi fiilinizle kadere fetvâ verdirdiniz ki, şu musibetle hükmetti? Musibet-i âmme ekseriyetin hatâsına terettüp eder. Hazırda mükâfatınız nedir?"

Dedim: Mukaddemesi üç mühim erkân-ı İslâmiyedeki ihmalimizdir: salât, savm, zekât.

Zira, yirmi dört saatten yalnız bir saati, beş namaz için Hâlık Teâlâ bizden istedi. Tembellik ettik; beş sene yirmi dört saat talim, meşakkat, tahrikle bir nev'i namaz kıldırdı. Hem senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acıdık; kefâreten beş sene

oruç tutturdu. Ondan, kırktan yalnız biri, ihsan ettiği maldan zekât istedi. Buhl ettik, zulmettik, O da bizden müterakim zekâtı aldı.

اَلْجَزَآءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ [1]

Mükâfat-ı hâzıramız ise: Fâsık, günahkâr bir milletten, humsu olan dört milyonu velâyet derecesine çıkardı; gazilik, şehadetlik verdi. Müşterek hatâdan neş'et eden müşterek musibet, mâzi günahını sildi.

Yine biri dedi: "Bir âmir, hata ile felâkete atmışsa?"

Dedim: Musibetzede mükâfat ister. Ya âmir-i hatâdarın hasenatı verilecektir; o ise hiç hükmünde. Veya hazine-i gayp verecektir. Hazine-i gaybda böyle işlerdeki mükâfatı ise, derece-i şehadet ve gaziliktir.

Baktım, meclis istihsan etti. Heyecanımdan uyandım. Terli, elpençe yatakta oturmuş, kendimi buldum. O gece böyle geçti.

Aynı gün, pür-ümit, başka ve dünyevî bir meclise gittim.

Dünyevîler dediler: "Neden geldin geleli siyasete karışmıyorsun? "

Dedim: [2] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَة

Evet, İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır. Fikri hezeyanlaştırır. Biz müteharrik-i bizzat değiliz, bilvasıta müteharrikiz. Avrupa üflüyor, biz burada oynuyoruz. O tenvim ile telkin eder, biz kendimizden hayal edip, asammâne tahribimizde eser-i telkini icra ederiz.

Madem ki menba Avrupa'dadır. Gelen cereyan ya menfî veya müspettir. Menfîye kapılan harf gibi: [3] دَلَّ عَلٰى مَعْنًى فِى نَفْسِ غَيْرِهِ yahut [4] لاَيَدُلُّ عَلٰى مَعْنًى

فِى نَفْسِهِ tarif edilir. Demek bütün harekâtı, bizzat hariç hesabına geçer. Çünkü iradesi hükümsüzdür. Hulûs-u niyeti fayda vermez. Bahusus, menfî iki cihet-i zaafla hariç cereyanın kuvvetine bir âlet-i laya'kıl olur.

Diğer müspet cereyan ise ki, dahilden muvafık şeklini giyer. İsim gibi دَلَّ عَلٰى مَعْنًى فِى نَفْسِهِ [5] dir. Hareketi kendinedir. Tebei haricedir. Lâzım-ı mezhep, mezhep olmadığından, belki muahez değil. Bahusus iki cihetle kuvveti, hariç cereyanın müspet ve zaafına inzimam etse, harici kendine âlet-i lâyeş'ur edebilir.

Dediler: "Dinsizliği görmüyor musun, meydan alıyor. Din namına meydana çıkmak lâzım."

Dedim: Evet, lâzımdır. Fakat kat'î bir şart ile ki, muharrik, aşk-ı İslâmiyet ve hamiyet-i diniye olmalı. Eğer muharrik veya müreccih, siyasetçilik veya tarafgirlik ise, tehlikedir. Birincisi hatâ da etse, belki ma'fuvdur. İkincisi isabet de etse, mes'uldür.

Denildi: "Nasıl anlarız?"

Dedim: Kim fasık siyasetdaşını, mütedeyyin muhalifine, sû-i zan bahaneleriyle tercih etse, muharriki siyasetçiliktir. Hem umumun mâl-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslektaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette dine aleyhdarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürmek ise, muharriki tarafgirliktir.

Meselâ, iki adam dövüşürler. Biri, zayıf düşeceğini hissederken, elindeki Kur'ân'ı kavîye uzatmakla himayesini davet edip, kavî bir ele vermek lâzımdır. Ta beraber çamura düşmesin, Kur'ân'a muhabbetini, hürmetini göstersin, Kur'ân'ı, Kur'ân olduğu için sevsin. Eğer kavînin karşısına siper etse, himayet damarını tahrik etmeye bedel, hiddetini celb eder. Kur'ân'ı kavî bir hâdimden mahrum bırakmakla, zayıf bir elde beraber yere düşerse, o Kur'ân'ı kendi nefsi için sever demektir.

Evet, dine imale etmek ve iltizama teşvik etmek ve vazife-i diniyelerini ihtar etmekle dine hizmet olur. Yoksa “Dinsizsiniz” dese, onları tecavüze sevk etmektir. Din dahilde menfi tarzda istimal edilmez. Otuz sene halife olan bir zât, menfi siyaset namına istifade edildi zannıyla şeriata gelen tecavüzü gördünüz. Acaba şimdiki menfi siyasetçilerin fetvâlarından istifade edecek kimdir, bilir misin? Bence İslâmın en şedit hasmıdır ki, hançerini İslâmın ciğerine saplamıştır.

Dediler: “İttihada şedit bir muarızdın. Neden şimdi sükût ediyorsun?”

Dedim: Düşmanların onlara şiddet-i hücumundan. Düşmanın hedef-i hücumu, onların hasenesi olan azim ve sebattır ve İslâmiyet düşmanına vasıta-i tesmim olmaktan feragatıdır.

Bence yol ikidir: mizanın iki kefesi gibi. Birinin hiffeti, ötekinin sıkletine geçer. Ben tokadımı Antranik ile beraber Enver’e, Venizelos ile beraber Said Halim’e vurmam. Nazarımda vuran da sefildir.

Dediler: “Fırkacılık lâzım-ı Meşrutiyettir.”

Dedim: Bizdekilerde hutut-u efkâr telâki için mütemayilen imtidada bedel, münharifen gittiğinden, nokta-i telâki vatanda, belki kürede görülmüyor. Vücut-adem gibi, birinin vücudu ötekinin ademini ister.

İnat, bazan müfrit fırka müteassıplarına, dalâl ve batılı iltizam ettirir. Şeytan birisine yardım etse, melek der, rahmet okutur. Ötekinde melek görse, libasını değiştirmiştir der, lânet eder. Sû-i zan ve hüsn-ü zan nazarıyla, dürbünün iki tarafı gibi leh, aleyhtar... Vâhi emareyi burhan, burhanı vâhi emare görür.

İşte şu zulümdür ﴿6﴾ إِنَّ ٱلْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ sırrını gösterir. Zira, hayvanın aksine olarak, kuvâ ve meyilleri fıratten tahdit edilmemiş; meyl-i zulüm hadsizdir. Lâsiyyemâ, ene’nin eşkâl-i habisesi olan hodgâmlık, hodfikirlik, hodbinlik, hodendişlik, gurur ve inat o meyle inzimam etse, öyle ekberü’l-kebâiri icad eder ki, daha beşer ona isim bulmamış. Cehennemin lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.

Meselâ, birisinin bir sıfatından darılsa, mecma-ı evsaf-ı mâsume olan şahsına, hatta ehibbâsına, hatta meslektaşına zulmünü teşmil eder. ﴿7﴾ وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى ’ya karşı temerrüd eder.

Meselâ, muhteris bir intikam veya müntakim bir hilâfla bir kere demiş: ‘İslâm mağlûp olacak, kalbi parçalanacak.’ Sırf o mürâi ruhtan gelen, yalancı fikirden çıkan meş’um sözünü doğru göstermek için, İslâm mağlûbiyetini, İslâm perişaniyetini arzu eder, alkışlar, hasmın darbesinden mütelezziz olur. İşte şu alkışı ve gaddar telezzüzüdür ki, mecruh İslâmı müşkül mevkide bırakmış. Zira hançerini İslâmın ciğerine saplamış olan hasım, ‘Sükût et’ demiyor. ‘Alkışla, mütelezziz ol, beni sev’ diyor, onları misâl gösteriyor.

İşte size dehşetli bir günah ve zulüm ki, ancak haşirdeki mizan tartabilir.

﴿8﴾ وَقِسْ عَلَيْهَا

Denildi: “Mağlûbiyet mâlûmdu, biz bilirdik. Bilerek bizi belâya attılar.”

Dedim: Acaba Hindenburg gibi dehşetli insanlar nazarına nazarî kalmış olan gaye-i harp, sizin gibi acemîlere nasıl malûm ve bedihî olabilir? Acaba fikir dediğiniz şey—el’iyazü billâh—arzu olmasın? Bazan zâlimâne intikam-ı şahsî, arzuya fikir sûretini giydirir.

Yahu, pis bir çamura düşmüşsünüz, misk ü anber diye yüzünüze gözünüze bulaştırmaya ne mânâ var?

İşte misâlîlerin münevver gece meclisinde ve dünyevîlerin muzlim gündüz mahfelinde akıldan akma değil, kalbden çıkan beyanatım: İstersen kabul et, istersen etme—anlamak şartıyla.

İster al gûş-i kabul-i câne, ister hiddet et!

Haşiye: Bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyiliklerdir. Yoksa, medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki, ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin

zannedip taklit edip, malımızı harap ettiler. Medeniyetin günahları, iyiliklerine galebe edip, seyyiatı hasenatına racih gelmekle, beşer iki Harb-i Umumi ile iki dehşetli tokat yeyip, o günahkâr medeniyeti zîr ü zeber edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşaallah, istikbaldeki İslâmiyetin kuvvetiyle, medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek. (Müellif-i muhteremi sonradan ilâve etmiştir.)

1.)Verilecek cezâ yapılan iş ve davranışın türüne göredir.
2.)Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.
3.)Mânâsı kendisinden başkasına delâlet eder
4.)Mânâsı kendisine delâlet etmez.
5.)Mânâsı kendisine delâlet eder.
6.)İnsan ise, şüphesiz ki, çok zâlimdir. (İbrahim Sûresi, 14:34)
7.)Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez. (En'âm Sûresi, 6:164; İsrâ Sûresi, 17:15; Fâtır Sûresi, 35:18; Zümer Sûresi, 39:7)
8.)Ve buna kıyas et.

Sunuhat : 15.Nota

15.Nota: Rüyanın zeyli

Rüyanın zeyli

Rüya hacda sükût etti. Çünkü, haccın ve ondaki hikmetin ihmali, musibeti değil, gazap ve kahrı celb etti. Cezası da keffâretü'z-zünub değil, kessâretü'z-zünub oldu. Haccın bahusus taarüfle tevhid-i efkârı, teavünle teşrik-i mesaiyi tazammun eden içindeki siyaset-i âliye-i İslâmiye ve maslahat-ı vâsia-i içtimaiyenin ihmalidir ki, düşmana milyonlarla İslâmı, İslâm aleyhinde istihdama zemin ihzar etti.

İşte Hint, düşman zannederek, hâlbuki pederini öldürmüş, başında oturmuş bağırıyor.

İşte Tatar, Kafkas, öldürülmesine yardım ettiği şahıs, bîçare valideleri olduğunu, "ba'de harabi'l-Basra" anlıyor. Ayak ucunda ağlıyorlar.

İşte Arap, yanlışlıkla kahraman kardeşini öldürüp, hayretinden ağlamayı da bilmiyor.

İşte Afrika, biraderini tanımayarak öldürdü, şimdi vâveylâ ediyor.

İşte âlem-i İslâm, bayraktar oğlunu gafletle bilmeyerek öldürmesine yardım etti, valide gibi saçlarını çekip âh ü fîzar ediyor.

Milyonlarla ehl-i İslâm, hayr-ı mahz olan sefer-i hacca şedd-i rahl etmek yerine, şerr-i mahz olan düşman bayrağı altında dünyada uzun seyahatlar ettirildi. Fa'tebirû.

Sunuhat : 16.Nota

16.Nota: Fıtri meyelan mukavemet-sûzdur

كَمَا أَنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ [1]
كَذٰلِكَ تُسَهِّلُ الْمُشْكِلاَتِ

korkaklıkta darb-ı mesel hükmünde olan tavuk, çocukları yanında iken şefkat-i cinsiyesiyle câmusa saldırır. İşte dehşetli bir cesaret...

Hem darb-ı mesel olmuş, keçi, kurttan havfı, ıztırar vaktinde mukavemete inkılâp eder; boynuzuyla kurdun karnını deldiği vâkidir. İşte harika bir şecaat...

Fıtrî meyelan, mukavemet-sûzdur. Bir avuç su, kalın bir demir gülle içine atılsa, kışta soğuğa mâruz bırakılsa, meyl-i inbisat demiri parçalar.

Evet, şefkatli tavuk cesareti, hamiyetli keçi ıztırarî şecaati gibi fıtrî bir heyecan, demir güllede su gibi zulmün burudetli husumet-i kâfiranesine maruz kaldıkça herşeyi parçalar. Rus mojikleri buna şahittir.

Bununla beraber imanın mahiyetindeki hârikulâde şehamet, izzet-i İslâmiyenin tabiatındaki âlempesent şecaat, uhuvvet-i İslâmiyenin intibahıyla her vakit mu'cizeleri gösterebilir.

Birgün olur elbette doğar şems-i hakikat
Hiç böyle müebbed mi kalır zulmet-i âlem?

1.)Zaruretler, yasakları mübah kıldığı gibi zorlukları da kolaylaştırır.

Sunuhat : 17.Nota

17.Nota: Birkaç vecize

Birkaç vecizeler

Hevesat-ı nefsaniyeyle erkeklerin karılaşması, karıların hayasızlıkla erkekleşmesine sebeptir.

Merak, ilmin hocasıdır.

İhtiyaç, medeniyetin üstadıdır.

Sıkıntı, sefahetin muallimidir.

Acz, muhalefetin menşeidir.

Zaaf, gururun madenidir.

Sığar-ı nefs, tekebbürün menbaıdır.

Tenasüp, tesanüdün esasıdır.

Temasül, tezadın sebebidir.

Müsavatsız adalet, adalet değildir.

Gayr-ı meşru muhabbetin âkıbeti, mükâfatı, mahbubun gaddârâne adavetidir. **(Haşiye)**

Haşiye: Avrupa'ya muhabbetimiz gibi.

Sunuhat : 18.Nota

18.Nota: Deva-ul Ye's Zeyli

Bundan yedi sene evvel bir risaleme yazdığım zeyldir

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى قَالَ: ﴿وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ ﴿2﴾
وَالصَّلاَةُ عَلٰى مُحَمَّدٍ الَّذِى قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ هَلَكَ النَّاسُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ اَهْلَكُهُمْ﴾
اَمَّا بَعْدُ ﴿3﴾

Şu zamanın medenî engizisyonu müthiş bir vesileyle, bazı ezhanı telkih ile, bir kısım nâmeşru evlâdını vücuda getirip, İslâmiyete karşı kinini ve hiss-i intikamını icra eder. Diyanetsizliğe veya lâubaliliğe veya Hıristiyanlığa temayüle veya İslâmiyetten şüpheyle soğutmaya bir kapı açmak ister.

İşte o desise şudur: “Ey Müslüman, bak nerede bir müslim varsa binnisbe fakir, gafil, bedevîdir. Nerede Hıristiyan varsa, bir derece medenî, mütenebbih ehl-i servettir, demek...” İlâ âhir.

Ben de derim ki:

Ey Müslüman! Biri maddî, biri mânevî, Avrupa rüçhanının iki sebebinin şu netice-i müthişiyle, o neticenin tesir-i muharribanesine karşı, mevcudiyetimizin hâmisi olan İslâmiyetten elini gevşetme, dört elle sarıl. Yoksa mahvolursun!

Evet, biz aşağıya iniyoruz, onlar yukarıya çıkıyor. Bunun iki sebebi vardır.

Biri maddî, biri mânevîdir.

Birinci Sebeb

Umum Hıristiyanın kilisesi ve mâden-i hayatı olan Avrupa'nın vaziyet-i fıtriyesidir. Zira dardır, güzeldir, demir madenidir, girintili çıkıntılıdır. Deniz ve enharı bağırsaklarıdır, bâriddir.

Evet, Avrupa küre-i zeminin hums-u öşrü iken, nev-i beşerin bir rub'unu letâfet-i fıtriyesiyle kendine çekmiş. Hikmeten sabittir ki, efrad-ı kesirenin içtimâı, ihtiyacatı intaç eder. Görenek gibi çok esbabla tekessür eden hâcât, zeminin kuvve-i nâbitesine sığışmaz. İşte şu noktadan ihtiyaç, san'ata ve merak ilme ve sıkıntı vesait-i sefahete hocalık edip tâlime başlarlar.

Evet, fikr-i san'at, meyl-i mârifet, kesretten çıkar. Avrupa'nın darlığı ve deniz ve enharı olan vesait-i tabiiye-i münakale içinde dolaşması sebebiyle, tearüf ticareti, teavün iştirak-i mesaiyi intaç ettikleri gibi, temas dahi telâhuk-u efkârı, rekabet de müsâbakatı tevlit ederler. Ve bütün sanayiinin mâderi olan demir madeni, kesretle içinde bulunduğundan, o demir, medeniyetlerine öyle bir silâh-ı kuvvet vermiştir ki, dünyanın bütün enkaz-ı medeniyetlerini gasp ve garat edip gayet ağır bastı, mizan-ı zeminin muvazenetini bozdu.

Hem de herşeyi geç almak, geç bırakmak şanından olan burudet-i mutedilâne, sa'ylerine sebat ve metanet verip, medeniyetlerini idame etmiştir. Hem de ilme istinatla devletlerinin teşekkülü, mütekabil kuvvetlerinin tesadümü, gaddarane istibdatlarının iz'âcâtı, engizisyonane taassuplarının aksülâmel yapan tazyikatı, mütevazi unsurlarının rekabetle müsabakatı, Avrupalıların istidatlarını inkişaf ettirip, mezâyâ ve fikr-i milliyeti uyandırdı.

İkinci Sebeb

Nokta-i istinattır. Evet her bir Hıristiyan başını kaldırıp, müteselsil ve mütedahil maksatların birine el atsa, arkasına bakar ki, istinat edecek, kuvve-i mâneviyesine daima imdat edip hayat verecek,

gayet kavî bir nokta-i istinat görür. Hatta en ağır ve büyük işlere karşı mübarezeye kendinde kuvvet bulur.

İşte, o nokta-i istinat, her taraftan ellerini uzatan dindaşlarının uruk-u hayatına kuvvet vermeye ve İslâmların en can alacak damarlarını kesmeye her vakit âmade ve dessas, medenî engizisyon taassubuyla, maddiyunun dinsizliğiyle yoğrulmuş ve medeniyetlerinin galebesiyle mest-i gurur olmuş bir müsellâh kitlenin kışlası veya büyük bir kilisesi olan Avrupa'nın medeniyetidir.

Görülmüyor mu ki, en hürriyetperver maskesini takan, (İ.G.) elini uzatıp arıyor. Nerede Hıristiyan bulsa hayat veriyor. İşte Habeş, Sudan. İşte Tayyar, Artuşi. İşte Lübnan, Huran. İşte Malsor ve Arnavut. İşte Kürt ve Ermeni, Türk ve Rum, ilâ âhir...

Elhasıl: Onları canlandıran emeldir ve bizi öldüren yeistir. Meşhurdur ki, biri demiş: "Eğer bir nokta-i istinat bulsam, küre-i zemini yerinden oynatırım." Bu faraziyede acip bir nokta vardır. Demek, bu küçücük insan, nokta-i istinat bulsa, küre gibi büyük işleri çevirebilir.

Ey ehl-i İslâm! İşte, küre-i zemin gibi ağır ve âlem-i İslâmiyete çökmüş olan mesâib ve devâhiye karşı nokta-i istinadınız, muhabbetle ittihadı, mârifetle imtizac-ı efkârı, uhuvvetle teavünü emreden nokta-i İslâmiyettir.

Bak, âlem-i İslâmın şu büyük dairenin nokta-i uzmâsından tut, ta en küçük dairenin—meselâ medrese talebelerinin—birer ukde-i hayatiyesi vardır. Heyet-i içtimaiyenin efrad ve revabıtı birbirine istinadı gibi, o ukdeler dahi birbirine merbut, müteselsilen o nokta-i uzmâya müstenittir. Demek, bütün o ukde-i hayatiyelerini boğmak değil, belki tenebbüh ve neşvünemâ vermekle İslâm tenebbüh edip, terakkiye başlayabilir.

Yoksa, biri Avrupa'nın mehasinini mesâvimizle ve telâhuk-u efkârın semeratını bizim bir şahsın semere-i sa'yi ile, insafsızca, aldatıcı cerbeze ile muvazene etmekle, Hıristiyanlığın malı olmayan medeniyeti ona mal etmek, İslâmiyetin düşmanı olan tedennîyi ona dost göstermek, feleğin ters dönmesine delildir.

Avrupa'ya şedit bir meftuniyet ve milletine karşı amik bir nefret hissiyle, kendini Avrupa'nın veled-i nâmeşruu gösterdiği gibi, fikr-i ihtilâl ve meyl-i tahrip ve aldatıcı cerbezenin neticesi olan hicv-i

âsiyane, müfteriyane, namus-şikenane ile, kendi firavniyetini ve zımnen medih ve gururiyetini ve bilmediği halde İslâma düşmanlığını göstermekle beraber, fir’avniyet, enaniyet, gurur hükmüyle, milletine karşı şer’an, aklen, hikmeten mükellef olduğu hiss-i şefkat yerine hiss-i tahkir, meyl-i incizab yerine meyl-i nefret, meyelân-ı muhabbet yerine irade-i istihfaf, temayül-ü ihtiram yerine meyelân-ı teçhil, arzu-yu merhamet yerine arzu-yu taazzum, seciye-i fedakârî yerine temayül-ü infiradı ikame edip, hamiyetsizliğini, asılsızlığını gösterdiğinden, nazar-ı hakikatte öyle bir câni ve menfur olur ki, meselâ, birisi Paris’te, sefahet âleminde bir âlüfte madamın kametinde istihsan ettiği bir libası, camide muhterem bir hocaya giydirmeye çalışmak gibi bir hareket-i ahmakâne ve câniyanede bulunur. Zira hamiyet ise, muhabbet, hürmet, merhametin netice-i zaruriyesidir. Onsuz olmaz ve illâ yalandır, sahtekârlıktır. Nefret, hamiyetin zıddıdır.

Mutaassıplara hücum eden Avrupa’nın kâselisleri, her biri yüz mutaassıp kadar meslek-i sakîminde mutaassıptır. Bunlardan birisi Shakespeare medhinde ettiği ifratı, şayet bir hoca o ifratı Şeyh Geylânî medhinde etseydi, tekfir olunacaktı.

Heyhat! Bunların neresinde millete muhabbet ve millet için hamiyet?

Esefâ! Heyet-i içtimaiyeyi faaliyet ve harekete götüren çok ukde-i hayatiyelerden, bizde inkişafa başlayan yalnız fikr-i edebiyat, bahusus şâirâne, müfritâne, edepşikenâne, hodpesendâne olan fikr-i hiciv ve arzu-yu tahkirdir.

وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا [4] te’dib-i hakikîye karşı edepsizliktir ki, birbirine saldırıyor. Fakat millete ve İslâmiyete karşı olan târizat-ı zımniyelerini o kâselislerin yüzlerine çarpmakla beraber, onlar birbirine karşı dinsizcesine hiciv ve terzilleri ise, kimbilir belki müstehaktırlar düşünüp, deyip geçmekle iktifa ederiz.

Ben zannederim ki, bu milletin perişaniyetine, fazla cehaletten ziyade, nur-u kalb ile müterafık olmayan fazla zekâvet-i betrâ tesir etmiştir. Bence en müthiş maraz asabîliktir. Zira herşeyi haddinden geçirmekle aksülâmel yaptırır.

Ey birader! Âlem-i Hıristiyanın rüçhanına sebebiyet veren ihtiyarlaşmış olan esbaba tekabül edecek, genç, dinç esbab bizde inkişafa başlamıştır. Başka kitapta tafsil etmişim. Bir hikâye: **(Haşiye)**

Bundan on sene evvel Tiflis'e gittim. Şeyh Sanan Tepesine çıktım, dikkatle temaşa ediyordum. Bir Rus yanıma geldi. Dedi: "Niye böyle dikkat ediyorsun?

Dedim: "Medresemin plânını yapıyorum."

Dedi: "Nerelisin?"

"Bitlisliyim" dedim.

Dedi: "Bu Tiflis'tir."

Dedim: "Bitlis, Tiflis, birbirinin kardeşidir."

Dedi: "Ne demek?"

Dedim: "Asya'da, âlem-i İslâmda üç nur, birbiri arkası sıra inkişafa başlıyor. Sizde birbiri üstünde üç zulmet inkişafa başlayacaktır. Şu perde-i müstebidane yırtılacak, takallüs edecek. Ben de gelip burada medresemi yapacağım."

Dedi: "Heyhat! Şaşarım senin ümidine."

Dedim: "Ben de şaşarım senin aklına. Bu kışın devamına ihtimal verebilir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir neharı vardır."

Dedi: "İslâm parça parça olmuş."

Dedim: "Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslâmın müstaid bir veledidir; İngiliz mekteb-i idadîsinde çalışıyor. Mısır, İslâmın zeki bir mahdumudur; İngiliz mekteb-i mülkiyesinden ders alıyor. Kafkas ve Türkistan, İslâmın iki bahadır oğullarıdır; Rus mekteb-i harbiyesinde talim alıyor, ilâ âhir.

"Yahu, şu asılzade evlât, şehadetnamelerini aldıktan sonra, her biri bir kıt'a başına geçecek, muhteşem âdil pederleri olan İslâmiyetin bayrağını âfâk-ı kemâlâtta temevvüc ettirmekle, kader-i Ezelînin nazarında, feleğin inadına, nev-i beşerdeki hikmet-i ezeliyenin sırrını ilân edecektir."

İşte hikâyemin yarısı bu kadar.

Neme lâzım ve nefsî nefsî dediren halet-i ruhiyeyi, bir temsille beyan edeceğim.

Felekzede, perişan, fakat asil bir aşiretten bir cesur adamla, talihi yaver, feleği müsait, diğer bir aşiretten bir korkakla bir yerde rastgelirler. Müfahare, münazara başlar.

Evvelki adam başını kaldırır, aşiretinin zelil olduğunu görür, izzet-i nefsine yediremez. Başını indirir, nefsine bakar, bir derece ağır görür. Eyvah, o vakit “Neme lâzım, işte ben, işte ef’âlim” gibi şahsiyatla yaralanmış gururu feryada başlar. Veyahut o aşiretten çekilip veya asılsızlık gösterip, başka aşirete intisap eder.

İkinci adam başını kaldırdıkça aşiretinin mefahiri gözünü kamaştırır, hiss-i gururunu kabartır. Nefsine bakar, gevşek görür. İşte o vakit, hiss-i fedakârî, fikr-i milliyet uyanır! “Aşiretime kurban olayım” der.

Eğer bu temsilin remzini anladınsa, şu müsabaka ve mücadele meydanı olan bu cihan-ı ibrette, bir müslim, meselâ bir Hıristiyan veya bir Kürt, bir Rum ile mânen hissiyatları mübareze-i hamiyette mukabele ve muvazeneyle tezahür etse, temsilin sırrını göreceksin. Lâkin şu tefavüt, herkesin zannettiği gibi değildir. Belki zahirperestlik ve sathîlik ve galat-ı histen gelmiştir.

Ey Müslüman, aldanma, başını indirme! Paslanmış bîhemtâ bir elmas, daima mücellâ cama müreccahtır. Zahiren olan İslâmiyetin zaafı, şu medeniyet-i hazıranın, başka dinin hesabına hizmet etmesidir. Hâlbuki şu medeniyet sûretini değiştirmesi zamanı hulûl etmiştir. Sûret değişirse, kaziye bilâkis olur. Nasıl şimdiye kadar bidayetinde söylenildiği gibi, nerede Müslüman varsa, Hıristiyana nispeten bedevî, medeniyete karşı müstenkif ve soğuk davranır ve kabulünde ıztırap çeker, sûret değişse başkalaşır.

كُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ ﴿5﴾
اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْراً ﴿6﴾

Haşiye: Bu kitabın birinci tab’ından yedi sene geçmiştir. Demek, on sene evvel, yani Rumî 1326 (1910) senesinde.

1.) Rahman ve Rahim olan Allahın adıyla.
2.) Birbirinizi gıybet etmeyin (arkadan çekiştirmeyin)! *[Hucurât Sûresi, 49:12]* buyuran Allah'a hamd olsun. Salât da "Kim ki insanlar helâk oldu, insanlar helâk oldu derse, o kimse onların en fazla helâk olanıdır. *[Müslim, Birr: 139; Ebû Dâvud, Edeb: 77; Muvatta', Kelâm: 2; Müsned, 2:272, 342, 465, 517]* buyuran Muhammed'e olsun.
3.) Bundan sonra
4.) Birbirinizi gıybet etmeyin (arkadan çekiştirmeyin)! (Hucurât Sûresi, 49:12)
5.) Her gelecek şey yakındır. (Ibni Mâce, Mukaddeme:7)
6.) Gerçekten zorlukla beraber bir kolaylık vardır. (İnşirah Sûresi, 94:6)

Isarat

İşârât

İfade

Bundan altı sene evvel, şu zelzelenin bidayetinde İşârâtü'l-İ'câz tefsirini yazarken, وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ[1] beyanı sadedinde, şu risaledeki fehmimi aynen yazmıştım. Zaman fehmimi teyid ettiğinden neşrediyorum. Zeyli perakende hakikatlerden bir âşuredir.

•Zekat
•Bedenin inhilâli
•İn'ikâs
•Misleyn telâkki edilen zıddeyn
•Nefisperestlerin nazar-ı dikkatine
•Lezzetperestlerin nazar-ı dikkatine
•Evlenmeli
•Sual: Hangi cemiyettensin?
•Bir Kaç Düstur

1.)Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda bağışta bulunurlar. (Bakara Sûresi, 2:3)

Isarat : Zekat

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ [2]

Şu cümle-i âliyenin itnâbında bir îcâz-ı i'câzî var. Çünkü [3] يَتَصَدَّقُونَ veya [4] يُزَكُّونَ gibi kısa bir cümleye bedel bunu ihtiyar etmesinden, sadakanın şerait-i makbuliyetini fehme ihsas ve nükât-ı hüsnünü ihsan ediyor. Sadaka beş şartla tam sadaka olabilir.

Birincisi: Sadakaya muhtaç olacak derecede tasaddukta israf etmemektir. Şu şarta imâen, مِمَّا daki min-i teb'îziyeyi menar etmiştir.

İkincisi: Kendi malından vermeli; yoksa Ali'den alıp Veli'ye vermemeli. Şuna işareten, hasrı ifade eden [5] مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ deki takdimi ayar etmiştir.

Üçüncüsü: Minnet etmemektir. Buna remzen, [6] رَزَقْنَا deki hakiki mâlik kim olduğunu ve sadaka veren yalnız vasıta olduğunu göstermekle, şu şarta medar etmiştir.

Dördüncüsü: Tıyb-ı nefis ile, rıza-i kalb ile olmalı; havf-ı fakr ile olmamalı. Şuna telvihan, رَزَقْنَا daki nun-u azametle [7] اَنَا الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ mânâsını remzedip şu şarta emâre etmiştir.

Beşincisi: Sadakayı alan sefahatte değil, belki nafakasında ve hâcât-ı zaruriyesinde sarf etmeli. Şuna telmîhan, [8] يُنْفِقُونَ un maddesini alâmet etmiştir.

Altıncısı: Şart-ı kemâldir. Mala hasredilmemeli. Zira tasadduk malda olduğu gibi, ilimde, fikirde, fiilde de olur. Şu tâmime, lâfzındaki umum ile ima ve يُنْفِقُونَ deki ıtlak ile işaret etmiştir. Çünkü, makam-ı hıtâbide ıtlak, ta'mimdir.

İslâmiyetin bir rükn-ü mühimmi olan zekât, beşerin hayat-ı nev'iyesi için ehemmiyeti şudur:

Hadiste var: [9] اَلزَّكَاةُ قَنْطَرَةُ الْاِسلاَمِ Yani, *"Zekât bir köprüdür ki, Müslüman, kardeşi olan Müslümana muavenet için ondan geçer."* Zira me'mûrü'n-bih olan teavün, o vasıta iledir. Ve nev-i beşerin heyet-i içtimaiyedeki nizamın sırâtu'l-müstakîmi odur. İnsanlar içinde madde-i hayatın cereyanına rabıta odur. Terakkiyat-ı beşerdeki zehirlere tiryak odur.

Evet, zekâtın vücub-u kat'îsinde ve onun kabilesi olan sadakaya ve karz-ı hasene davet-i Kur'ânîde ve ribânın vesailiyle beraber hurmet-i şedidesinde azîm bir hikmet, âlî bir maslahat, vâsi bir rahmet vardır.

Eğer sahife-i âlemde tarihî bir nazarla dikkat ve cemiyet-i beşeriyenin mesavisinin esasları teftiş edilse, görülecektir ki, bütün ihtilâlât ve fesadın asıl ve madeni ve bütün ahlâk-ı rezilenin mahrek ve menbaı, tek iki kelimedir. O iki kelimenin imtizacından, bomba gibi küre-i arz patladı; ve izdivacından, medenî insanlardan canavarlar doğdu.

Birinci kelime: "Ben tok olsam, başkası açlıktan ölse bana ne?"

İkinci kelime: "İstirahatim için zahmet çek; sen çalış, ben yiyeyim."

Merhametsiz nefisperest olan birinci kelime-i gaddaredir ki, âlem-i insanı zelzeleye getirip, kıyameti kopmak üzeredir. Şu kelimenin ırkını kesecek tek bir devası var ki, o da zekâttır ve zekâtın mükemmili olan sadakattır. Ve onun mütemmimi olan karz-ı hasendir.

Haris, hodgâm, zâlim olan ikinci kelimedir ki, beşerin terakkiyatını öyle sarsıyor ki, hercümerc ateşine atmak üzeredir.

Şu dâhiye-i dehyânın tek bir devası var. O da hurmet-i ribâdır ve faizin bütün vesailini hayat-ı içtimaiyeden ref etmektir. Hodgâm ellerde servetin inhisarına vesile olan ribâ kapları, bankaları seddir. Evet, bu kaplarla servet ve temellük kalil adamlarda toplanır. Bu iki düsturla tevzi edilmezse gasp edilecektir.

Evet, heyet-i içtimaiyedeki intizamın şartı, tabakat-ı beşer birbirinden uzaklaşmamak, tabaka-yı havas tabaka-ı avamdan, taife-i ağniya taife-i fukaradan ayrılmasın ki, sıla-i rahim kopmasın. Hâlbuki, ribânın hayatı ve zekâtın mevtiyle geniş bir mesafe açılmış, öyle bir uzaklık olmuş ki, hayt-ı vasıl kopmuş.

Tabaka-i süflâdan, tabaka-yı ulyâya karşı ihtiram, itaat, tahabbüb yerine, yalnız ihtilâl sedası, haset sayhası, kin enîni, nefret velvelesi, intikam feryadı yükselip işitilir.

Tabaka-i ulyadan, tabaka-i süflâya merhamet, ihsan ve taltife bedel, yalnız zulmün ateşi, tahakkümün sâikası, tahkirin ra’dı iniyor.

İşte bu hâlet-i ruhiyedendir ki, sebeb-i tevazu ve terahhum olan havastaki meziyet, tekebbür ve gurura sebep olmuştur. Şefkate, acımaya ve yardıma sebep olan fukara aczi, avamın fakrı, esaretlerine, sefaletlerine sebep olmuştur.

Eğer şahit istersen, âlem-i medenînin fesat ve rezaletine bak; zaman çok şahitleri gösterecektir.

Elhasıl, tabakatın musalâhası, birbirine yakınlaştırmasının çare-i yegânesi, erkân-ı İslâmiyetten olan zekâtı, heyet-i içtimaiyenin tedvirine vâsi, âli düstur ittihaz etmektir.

İslâmiyette en büyük kebîre olan ribâyı, vesâiliyle ilga etmektir. Adalet-i Kur’âniye âlem kapısında durup, ribâya “Yasaktır, girmeye hakkın yoktur” der.

Zaman ihtiyarlandıkça Kur’ân gençleşiyor, rumuzu, tavazzuh ediyor.

Meselâ, [10] اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ ilâ ahir.

Meselâ, [11] تَجْرِى فِى الْبَحْرِ ilâ ahir.

Meselâ, [12] قُتِلَ أَصْحَابُ ٱلْأُخْدُودِ ilâ ahir.

Meselâ, meselâ... ilâ ahir.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda bağışta bulunurlar. (Bakara Sûresi, 2:3)
3.)Sadaka verirler.
4.)Tezkiye ederler (temizlerler).
5.)Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden. (Bakara Sûresi, 2:3)
6.)Rızık olarak verdik
7.)Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Benim (Allah). (Ayrıca bk. Zâriyat Sûresi, 51:58.)
8.)Bağışta bulunurlar. (Bakara Sûresi, 2:3)
9.)Zekat islamın köprüsüdür. (el-Münzirî, et-Terğîb ve't-Terhîb, 1:517)
10.)Eğer sizden (sabırlı) yirmi (kişi) bulunursa (iki yüz kişiye gâlip gelir. Sizden sabreden yüz kişi olsa, kâfirlerden bin kişiye gâlip gelir. Çünkü onlar anlayıştan mahrum bir topluluktur.) (Enfâl Sûresi, 8:65)
11.)Denizde akıp giden gemilerde... (Bakara Sûresi, 2:164; İbrahim Sûresi, 14:32; Hac Sûresi, 22:65; Lokman Sûresi, 31:31)
12.)Uhdud Ashâbına lânet olundu. (Tutuşturdukları ateşin karşısına oturur, mü'minlere yaptıkları işkenceleri seyrederlerdi.) (Bürûc Sûresi, 85:4)
13.)

Isarat : Bedenin inhilali

Bedenin inhilâli

عاشورا

س: مَنْ اَنْتَ؟ أَ اَنْتَ اَنْتَ بَعْدَ مَوْتِكَ؟ وَهَلْ لِخَرَابِ الْبَدَنِ تَاْثِيرٌ فِى وَحْدَةِ الرُّوحِ؟

ج: اَنَا تَوَلَّدْتُ اْلاٰنَ مُتَلَخِّصًا مِنْ ثَمَانِينَ سَعِيدًا تَمَخَّضُوا فِى اَرْبَعِينَ سَنَةً بِقِيَامَاتٍ مُسَلْسَلَةٍ وَاسْتِنْسَاخَاتٍ مُتَسَلْسِلَةٍ فَهٰذَا السَّعِيدُ حَىٌّ نَاطِقٌ مَيِّتُونَ

لَوْ بِاْلاِنْجِمَادِ تَمَاسَكَ مَاءُ الزَّمَانِ وَتَمَثَّلَ اُولٰئِكَ السَّعِيدُونَ وَتَرَاأَوْا لَمَّا تَعَارَفُوا. تَدَحْرَجْتُ عَلَيْهِمْ فِى اْلاَطْوَارِ فَتَفَرَّقَ مِنِّى مَازَانَ وَاَخَذْتُ مِنْهُمْ مَاشَانَ فَكَمَا اَنَّ اَنَا اْلاٰنَ هُوَ اَنَا فِى هَاتِيكُ الْمَرَاحِلِ

كَذٰلِكَ اَنَا اَنَا فِيمَا يَأْتِى بِمَوْتِى مِنَ الْمَنَازِلِ اِلاَّ اَنَّهُ فِى كُلِّ سَنَةٍ بِمُهَاجَرَةِ اثْنَتَيْنِ لِسَاكِنِى تِلْكَ الْبِلاَدِ يَجَدِّدُ اَنَا لِبَاسَهُ فَيَلْبَسُ السَّعِيدَ الْجَدِيدَ وَيَخْلَعُ الْعَتِيقَ

Türkçesi

S: Kimsin? Ölsen yine sen misin? Bedenin inhilâli ruhun şahsiyetine tesir etmez mi?

C: Ben bu anda, seksen Said'den telhis ile tezahür etmişim. Onlar müselsel şahsî kıyametler ve müteselsil **(1)** istinsahlar ile çalkalanıp şu zamana beni fırlatmışlar.

Şu "Said" yetmiş dokuz meyyit, bir hayy-ı nâtıkın fihristesidir. Eğer zamanın suyu donup dursa, mütemessil olan o Said'ler birbirlerini görseler, şiddet-i tehalüften birbirlerini tanımayacaklardır. Ben onların üstünde yuvarlandım; hasenat, lezzat dağıldı kaldı. Seyyiat, âlâm toplandı, yüklendi. Nasıl ki şimdi o merhalelerde daima ben benim. Öyle de, mevtimle gelecek menzillerde de yine ben benim. Lâkin her senede şu menzilhanelerdeki zerrat, iki muhaceret-i umumî yaptığından, ene dahi libasını değiştirir, yırtılmış Said'i atar, Yeni Said'i giyer.

---

(1): Müstensih kalem-i kudrettir.

Isarat : Inikas

İn'ikâs

İn'ikâs (1) ya hüviyeti veya hüviyetle hâsiyeti, veya hüviyetle mahiyeti tutar.

Birbirinden eltaf ve eşeff, kudretin çok âyineleri vardır. Camdan suya, sudan havaya, havadan esire, esirden âlem-i misâle, hatta zamana, hatta fikre, ilâ âhir, tenevvü ediyor. Suda kesifin aksi, aslın aynı değilse, nuranîde gayrı da değil... Havada aynıdır. Hava aynasında bir kelime milyonlar kelimat olur. Kudretin şu matbaasında sırr-ı tenasülü, kalem-i sun-u İlâhî acip istinsah ediyor.

فَتَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ [1]

---

(1): Tuluât'ın âhirine dikkat.

1.)Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde olan Allah'ın şânı ne yücedir! (Mü'minûn Sûresi, 23:14)

Isarat : Misleyn telakki edilen zıddeyn

Misleyn telâkki edilen zıddeyn

Misleyn telâkki edilen zıddeyn

Zevkî olan sofiye vahdetü'l-vücudu, Allah hesabına kâinatı inkârdır.

Fikrî olan felsefe ve zaifü'l-itikadların lisânında olan vahdetü'l-vücud ise—hâşâ—kâinat hesabına Allah'ı inkârdır.

Biri vahdetü'ş-şuhud, diğeri vahdetü'l-mevcudu tazammun eder. Eyne's-serâ mine's-Süreyyâ.

Nazar mesele-i zevkiyede tasarruf etse bozar. Zevkî, keşfî olan emir, nazar-ı fikir mizanıyla tartılmaz; ona inse katılaşır, çirkinleşir.

Meselâ, toprak altında bir çekirdek; havada ondan çiçekli bir sümbül var. Âlem-i turabda nazar, çekirdeğe dikkat etse, ince esasatı görür. Hava âlemindeki müzehher sümbülü onlara irca ile izah edemez. Çekirdek içine sıkıştıramaz. İşte zevk burada bakar, nazar orada... Rüyet değişir.

Bîçare hakikatler, kıymetsiz ellerde kıymetsiz olur.

Demişler:

سُبْحَانَ مَنِ اخْتَفٰى لِشِدَّةِ ظُهُورِهِ [1]

Ben de derim:

نَعَمْ وَسُبْحَانَ مَنِ اخْتَفٰى لِعَدَمِ ضِدِّهِ [2]
وَلَوْلاَ الْجَنَّةُ وَالزَّمْهَرِيرُ لَمَا عَذَّبَتْ جَهَنَّمُ
وَلاَ اَحْرَقَتْ

Cennet olmasa, Cehennem tâzip etmez. Zemherir olmasa, ihrak etmez.

1.) Her türlü kusurdan münezzehtir o Zat ki, şiddet-i zuhurundan gizlenmiştir.
2.) Evet, adem-i zıttı olmadığından istitar etmiş olan Zât-ı Akdes her türlü noksandan münezzehtir. Cennet olmasa, Cehennem tâzip etmez. Zemherir olmasa, yakmaz.

Isarat : Nefisperestlerin nazar-ı dikkatine

Nefisperestlerin nazar-ı dikkatine

Nefisperestlerin nazar-ı dikkatine

(1) Bir lokma kırk paraya; bir lokma on kuruşa... Ağza girmeden, boğazdan geçtikten birdirler. Yalnız birkaç saniye, ağızda bir fark var. Müfettiş ve kapıcı olan zaikayı taltif ve memnun etmek için birden ona gitmek, israfın en sefihidir.

Eskide, ekser İslâm aç değildi; tereffühe ihtiyar vardı. Şimdi açtır; telezzüze ihtiyar yoktur.

---

(1): Mugaddîlikte ikisi bir iken, hevesî san'atlar birinin kıymetine vergiler ilâve ediyor.

Isarat : Lezzetperestlerin nazar-ı dikkatine

Lezzetperestlerin nazar-ı dikkatine

Lezzetperestlerin nazar-ı dikkatine

İnsan eski zamanını düşünse, ya lisânı veya kalbi, ya “Âh! Âh!” [آه ، آخ] veya “Oh! Oh!” [اووه ، اوخ]tahattur veya telâffuz edecektir.

“Âh!” آخ müstetir elemin tercümanıdır. “Oh!” اوخ ruhta muzmer bir lezzet ve nimetin muhbiridir.

“Âh!”ı آخ dedirten, lezaiz-i mâziyenin tasavvur-u zevalidir. Çünkü zeval-i elem, lezzet olduğu gibi, zeval-i lezzet de elemdir. Şairlerin divanları, tasavvur-u zeval-i lezzetten gelen bir elem-i fikrînin birer feryadıdır.

“Oh!” اوخ yani “Elhamdü lillâh” dedirttiren, âlâm-ı mâziyenin tasavvur-u zevali, verdiği lezzet-i ruhaniyenin unvanıdır. Demek muvakkat lezzetten ziyade, muvakkat eleme tebessüm etmeli, hoşgeldin demeli.

Isarat : Evlenmeli

Evlenmeli

Evlenmeli

Bekârlık, bîkârların kârıdır.

Bâkire, iki sülüs kadın, bir sülüs erkektir. Bekâr iki sülüs erkek, bir sülüs çocuktur.

İzdivaç, tasfiye, tehzip eder.

Isarat : Sual

Sual: Hangi cemiyettensin?

S: Hangi cemiyettensin? Neden muhalefeti şiddetle tenkit ediyorsun?

C: Şüheda cemiyetindenim. Tek bir velîyi inkâr veya istihfaf etmek, meş'umdur. Öyleyse, iki milyon evliyaullah olan şühedayı inkâr etmek ve kanlarını heder saymak, meş'umların en meş'umudur.

Zira muhalefet der: *"Haksız olarak harbe girildi; hasmımız haklı idiler. Cihad değildi."* İşte şu hüküm, iki milyon şühedanın şehadetini inkârdır.

Bence en çok duamız bu olmalı:

اَللّٰهُمَّ لاَ تَجْعَلْ بَأْسَنَا بَيْنَنَا [1]

Bir hakikat var ki, en bedevî ve hatta vahşi insanlar dahi, o hakikate karşı serfüru bürde-i itaat ve ihtiramdırlar. Bir aşiretten mütehasım iki kabile, hariç bir hasım zuhur etse, sevk-i tabiî ile dâhilî husumet tâtil edilir. Şâyân-ı istiğrabdır ki, medenî, münevver telâkki edilenler, o vahşilerden çok aşağıdırlar. Husumet-i hariciyenin zuhuruyla, dahilî husumeti teşdit ederler. Eğer medeniyet ve fen böyle ise, insanın saadeti vahşet-i cehalettedir.

1.)Allah'ım aramıza düşmanlık verme, bizi birbirimize düşürme!

Isarat : Bir Kac Dustur

Bir Kaç Düstur

Âlim-i mürşid koyun olmalı, kuş olmamalı. Şu kuzusuna süt, bu yavrusuna kay verir.

Bâtıl şeyleri tasvir, sâfi zihinleri idlâldir ve cerhdir. Ba'dehu cerh ve red ile tedavi, ya olur, ya olmaz.

Bîçare İstanbul, mütebayin, dâhiyâne prensiplerin telkinat-ı musırraneleriyle kabiliyet-i telkîhasını kaybetmiştir. Zihni âlûfte olmuştur.

Nisyan bir nimettir, yalnız her günün âlâmını çektirir, müterakimi unutturur.

Derecat-ı hararet gibi, her musibette bir derece-i nimet vardır. Daha büyüğünü düşünüp, küçükteki derece-i nimeti görüp, Allah'a şükretmeli. Yoksa isti'zam ile üflense şişer, merak edilse ikileşir. Kalbdeki misâli, hakikate inkılâp eder.

Zulmet-i münevvere

Efkâr-ı hâzırada cehl-i basiti cehl-i mürekkebe kalb eden en mühim sebep, meçhul birşeye parlak bir isim takmakla, anladım zannetmek ve meçhul şeyler ona irca ile izah ettim zannetmektir. Hâlbuki tarif ya had, ya resim ile olur. Yoksa vâzıı câhil ve müsemmâya mümas olan veçhi muzlim ve göze çarpan veçhi, şeffaf bir ism-i camid ile olmaz: manyetizma, telepati, kuvve-i mıknatısiye gibi.

İhyâ-yı din, ihyâ-yı millettir.

Hayat-ı din, nur-u hayattır.

Ümmet şeriata temessükü nisbetinde terakki, tesahülü nisbetinde tedennîsi hakaik-i tarihiyedendir.

Rumuz

Rumuz

Rumûz

İfade

Herkes insanlarla meşgul; ben insanlardan usandım. Misâlîlerle mübâhase daha hoşuma gidiyor; çünkü munsıftırlar.

Gariptir ki, bir-iki senedir, uyanık iken zihnimde bir karanlık oluyor. Bazan nisyan-ı mutlak basar. Âlem-i menâma girdikçe bir vuzuh geliyor, daha iyi görüyorum. İşte, iki gece âlem-i menamda iki suale maruz oldum. Birinci gecede cevaba hazırlanırken uyandım. İkinci gecede cevabı verdim, daha itmam etmeden uyandım.

- Kuranın İ'cazı
- Bürhan ve İman
- Hak üstündür mağlup olmaz
- Bazı Meseleler
- Dessas bir papaza cevap
- Mücahid bir hayvan mersiyesi
- Mühim bir nokta

Rumuz : Kuranın Icazı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Birinci sual: “İ’câz-ı Kur’ân’ı icâz ile beyan et.”

Cevap: İ’câz-ı Kur’ân yedi menabi-i külliyeden tecellî ve yedi anasırdan terekküp eder.

Birinci menba: Lâfzın fesâhatinden, nazmın cezaletinden, mânânın belâgatından, mefhumların bedâatinden, mazmunların beraatinden, üslûpların garabetinden tevellüd eden nakş-i aciptir.

İkinci unsur: Umur-u kevniyedeki gaybdan, hakaik-i İlâhiyedeki gaybdan, mâzideki gaybdan, müstakbeldeki gaybdan terekküp eden ilmü’l-guyûbdur.

Üçüncü menba: Lâfzı cihetiyle pek çok ve usul-ü Arabiyece sahih, nazar-ı belâgatte müstahsen, hikmet-i teşriiyeye münasip pek vâsi vücuh ve ihtimâlâtın şümulünden;

ve mânâ cihetiyle meşârib-i evliya, ezvak-ı ârifîn, mezâhib-i sâlikîn, mesalik-i fukahâ, turuk-u mütekellimînin ihâtasından;

ve ahkâm cihetiyle hakaik-i ahvâl, desatir-i saadet-i dâreyn, vesâil-i terbiye, revabıt-ı hayat-ı içtimaiyenin istiâbından;

ve ilmi cihetiyle ulûm-u kevniye, ulûm-u İlâhiyeye istiğrakından;

ve makasıd cihetiyle muvazenet ve ıttırad ve desatir-i fıtrata mutabakatından neş’et eden câmiiyet-i hârikulâdedir.

Dördüncü unsur: Her asrın derece-i fehim ve edebine ve her asırdaki tabakatın derece-i istidat ve kabiliyetine ifâza-i nur, her bir asra ve her asırdaki her bir tabakaya kapısı küşâde, ve her birisini irzâ etmekle hasıl olan hârikulâde tazeliğiyle ihatasıdır.

Beşinci menba: Nakil cihetiyle ahbar-ı evvelîn ve âhirîn, hakaik-i gayb ve şehadet, serâir-i İlâhiye, revabıt-ı kevniyeye dâir hikâyâtıdır—ki, ne vâki, ne akıl ve mantık onu kabul etmese de, tekzip edememiş—kütüb-ü sabıkanın ittifakından musaddıkane, ihtilâfî

yerlerde musahhihâne hikâyâtından neş'et eden ihbârât-ı sadıkasıdır.

Altıncı unsur: Tazammun ettiği ve tesis ettiği dîn-i İslâmdır ki, onun misline ne mazi muktedir olmuş, ne müstakbel muktedir olabilir.

Yedinci menba: Şu altı menbadan çıkan envâr-ı sittenin imtizacından tevellüd eden hüsn-ü hakikîden hasıl olan zevk-i i'câzdır ki, hadsen bilinir; tâbirine lisân ve fikir kasırdır.

Eğer desen: "Tasvirden anlaşılır ki, taaddüd-ü mesalik ve ihtilâf-ı turuk matluptur."

Cevap: Evet, matluptur. Hem zarurîdir. Eğer hodgâmlıktan neş'et eden inhisar zihniyetiyle başkaların reddine kalkışırsa, el-buğzu fillâhı sû-i istimal ederse, o vakit ihtilâf zarardır. Yoksa el-hubbu fillah düsturunu esas tutsa, tekâmülde teâvün kanununu bilse, şeriatın vüs'atini, tabipliğini düşünse, ihtilâf imtizaca sebep olur.

Elhasıl: Herkes kendi mesleğine "Hüve hakkun" demeli, "Hüve'l-hakk" dememeli. Veyahut "Hüve'l-ahsen" demeli, "Hüve'l-hasen" dememeli.

Ey sâil-i misâlî! Cevab-ı mûcez istedin, ben de mücmel cevap verdim. İzahı istersen, birçok mücelled lâzım gelir. İşte şu anasır-ı seb'anın yalnız birinci unsurun ikinci cüz'ü olan nazmın cezaletini beyan etmek için, İşârâtü'l-İ'câz namındaki tefsirimi irâe ediyorum. Zira bütün o tefsir, ancak nazmın cezaletinin bir kısmını şerh edebilmiştir.

Rumuz : Burhan ve İman

Bürhan ve İman

İkinci sual—ki cevabı, yarısı beyaz, yarısı siyahtır—

Dedi ki: “Burhanınıza şekk-i itiraz geldikçe imanınız sarsılmaz mı? Bu ma’reke-i evham olan istidlâliyatla taharrî zarar vermez mi?”

Elcevap: Eğer neticeyi burhan ile bağlı, onunla ikame ve ispat sûretiyle olsa ve tahakkuk-u hakaike ayar tutmakla adem-i delilden adem-i medlûlü tevehhüm etse zarar olur. Hâlbuki iman incecik bir burhana yüklenmez. Belki öyle bir hadse bina ve istinad eder ki, o hads öyle menâbiden kuvvet ve öyle meâdinden ışık alır ki, söndürülmesi, kâinatın söndürülmesidir.

Birinci menba: En azîm icmâ sırrını ve en vâsi tevatürün mânâsını tazammun eden milyonlar ehl-i hakikatin ittifakıdır.

Sırr-ı icmâ ve sırr-ı tevatür noktasından tecellî eden bir hads-i mukni ile o netice zihinde karar kılmıştır. Zira her bir muhakkikin bir burhanı var. Ve o burhanın mahiyeti teşhis edilmese de, vücudu kat’iyen mâlumdur.

Acaba dünyada hangi itiraz ve şüphe vardır ki, milyarlar huyut-u berahinden teşekkül etmiş şu habl-i metini kesebilsin? Çünkü derim: Vahdete dair şu netice, hasra gelmez ehl-i tahkikin her biri bir burhan veya berâhin ile hakikat olarak görmüşler. Demek, onların bütün burhanları sarsılmaz bir burhandır. Çünkü o burhanları tanımasa da, vücutlarını bilir. Hadsin zengin bir menbaıdır.

İkinci menba: Kâinatın bütün şehâdâtıdır.

Üçüncü menba: Vicdandaki fıtrattır. Bunlar gibi daha çok menbalar vardır.

İşte bu hads, bütün menâbii söndürülmezse sönmez. Şüphe bir delili, yüz delili atsa da, medlûle iras-ı zarar edemez. Çünkü o kubbe-i âliye yalnız bir direk üstünde kaim değildir.

Zihnin cüz’iyeti hasebiyle, müşteri nazarıyla ispatına çalışmak hatardır. Belki bu istidlâlât ve berâhînin vazifesi menfîdir. Matlabı

tavzih eder, tasfiye eder. Bazan da takviye eder.

Tetkik iki çeşittir:

Biri: Gittikçe nûrun alâ nur tenevvür eder; diğeri gittikçe şübehâtın zulümatına düşer. Meselâ, bir tatlı suyun menbaı var. O menbadan binlerce cedâvil ve cetvellerden şûbeler teferrû ederek çok yerlerde dolaşıp, bazı eczâ-i âharle bulaşmış. İşte bir adam menbaı gördü, tattı, hakkalyakînle tatlılığını anlamış. Teşaubâtın ittisâlini derk etmiş. Sonra hangi cetvele, yahut herhangi fer'e rastgelse, ednâ bir emare tatlılığına dair ona kanaat verir–tâ aksi kat'î bir delille tebeyyün edinceye kadar. O vakit "Başka madde karışmış" der. Bu nev'i nazar ve tetkik, imanın kuvvet ve inkişafına yardım eder.

İkinci nazar: Menbadan aşağı inmeye bedel, aşağıda gezer. Bu ise hangi fer'e rastgelse, acılığına bir emare görse, şüpheye düşer, tatlılık için delil-i kat'î arzu eder. Heyhât! Her yerde burhan ele gelmez. Böyle incecik bir fer'e cesîm bir neticeyi bindirmek ister. Git gide şüphe, emniyetsizlik tezayüd eder.

Hem de akıl, nazar penceresiyle eşyaya bakar. Hâlbuki mahall-i iman olan kalb, hads ve ilham gibi isimlerle tâbir edilen bir hiss-i sâdise-i bâtıniye ile hakaike bakar ki, enbiyada vahiy o hisse göredir. Nazar-ı aklî kendi desatiriyle çok fakirdir ve dardır. Pek çok hakaike karşı kasır olur. Kavrayamadığından, "Hakikat değil" der, reddeder.

Rumuz : Hakustundur maglup olmaz

Hak üstündür mağlup olmaz

Bir insî tarafından soruldu: [1] اَلْحَقُّ يَعْلُو وَلاَ يُعْلٰى عَلَيْهِ Hâlbuki kâfir Müslümana galebe eder.

Elcevap: Sıfat-ı kelâmdan gelen evâmir-i teşriiyeye karşı itaat ve isyan olduğu gibi, sıfat-ı iradeden gelen evâmir-i tekviniyeye karşı da itaat ve isyan vardır. Evvelkide mükâfat ve mücazat galiben âhirette olur; ikincisinde ağlebi dünyada olur.

Meselâ, sabrın mükâfatı zaferdir. Ataletin mücazatı sefalettir. Sa'y ve sebatın sevabı, servet ve galebedir. Şu halde, kâfirin evamir-i tekviniyeye karşı itaati, Müslümanın evamir-i tekviniyeye karşı isyanına galebe etmiştir. Bir müslim, her bir sıfatı Müslüman olmak lâzım gelmediği gibi, bir kâfirin her bir sıfatı kâfir olmak ve küfründen neş'et etmek lâzım değildir. Veyahut galebesi ona istidraçtır, Müslümana tathîrdir.

1.)Hak daima üstün gelir; hakka galebe edilmez

Rumuz : Bazı Meseleler

Bazı Meseleler

“Şu âlemin ihtilâli nedir?”

“Sa’yin sermaye ile mücadelesidir.”

“Acaba ikisini barıştırmak çaresi yok mudur?”

“Evet, vücub-u zekât ve hurmet-i ribâ, karz-ı hasen şerâit-i sulhiyedir. Şu ribâ taşını altından çeksen, şu zâlim medeniyet kasrı çökecektir.”

“Gâvurlardaki iki cereyanları nasıl görüyorsun?”

“Şimdilik biri necis, biri encestir. Tâhir-i mutlak yalnız desatir-i İslâmiyettir.”

“Öyleyse iki cereyana da lânet!”

“Evet. Lâkin bize bulaşmış olan encesin temizliği hesabına, onun izalesine çalışan necise necis demekle onu da kendimize sıçratmak, maslahat olmasa gerektir. Meselâ, bir hınzır seni boğuyor. Bir ayı da onu boğuyor. Ayının bağrına dürtmekle kendine musallat etmek, akıldan ziyade cünundur. Zaten bir cinnet-i müstevliye dünyaya dağılmıştır.”

“Küfrün inşikakından ne görüyorsun?”

“İttihad-ı İslâm.”

“İttihad-ı İslâm nedir?”

“İttihad-ı İslâm, şarktan garba, cenuptan şimale mümted bir meclis-i nurânîdir ki, el’an üç yüz milyondan fazla bulunur ki, gafletlerinden nâşi gayr-ı meş’ûr bir sûrete girmiş olan bir rabıta-i metin ile birbiriyle merbutturlar. Misak-ı ezeliye ile, peyman ve yeminimiz olan iman ile o cemiyete dahil olmuşuz, ehl-i tevhidiz, ittihada memuruz. Şu cemiyetin şubeleri bütün mesacid ve medaris ve tekâyâ ve zevâyâdır. Ve şu cemiyetin reisi, Resul-i Ekremdir (a.s.m.). Kanun-u esasîsi, Kur’ân-ı Azîmüşşândır.

Bütün efrad mâbeynindeki rabıta-i nuraniyeyi şuurî bir sûrette ihtizaza getirmekle bütün o şubelere ifaza-i nur etmek zamanı gelmiştir.

İşte kâbe-i saadetimiz olan ittihad-ı münevver-i İslâmın haceru'l-esvedi Kâbe-i Mükerremedir. Ve dürretü'l-beyzâsı Ravza-i Mutahharadır. Mekke-i Mükerremesi Ceziretü'l-Arap'tır. Medine-i medeniyet-i münevveresi, Devlet-i Osmâniyedir.

Bir zaman, İslâmiyetin secâyâ, revâbıt, mehâsin-i ahlâkına işareten rumuz tarikiyle şöyle demiştim:

Eğer şu Kâbe'nin ziynet ve nakşını görmek istersen, işte bak: Hayâ ve hamiyetten neş'et eden civanmerdâne humret; hürmet ve rahmetten tevellüd eden mâsumâne tebessüm; cezâlet ve melâhattan hasıl olan ruhânî halâvet; aşk-ı şebâbîden, şevk-i baharîden neş'et eden semâvî neşe; hüzn-ü gurubîden, ferah-ı seherîden vücuda gelen melekûtî lezzet; hüsn-ü mücerredden, cemâl-i mücellâdan tecellî eden mukaddes ziynet birbiriyle imtizaç edip, ondan çıkan levn-i nurânî, o şark ve garbın kab-ı kavseyni olan kâbe-i saadetteki tâk-ı muallâsındaki, kavs-ı kuzahındaki elvân-ı seb'anın lâcivert ve yeşil levninin timsâlini göreceksin. Lâkin ittihad cehl ile olmaz. İttihad, imtizac-ı efkârdır; imtizac-ı efkâr marifetin şuaıyla olur.

Rumuz : Dessas bir papaza cevap

Dessas bir papaza cevap

Yüksekten bakmak isteyen dessas bir papaza cevap

Bir adam seni çamurda düşürmüş, öldürüyor. Ayağını senin boğazına basmış olduğu halde istifham-ı istihfafıyla sual ediyor ki: “Mezhebin nasıldır?” Buna cevab-ı müskit, küsmekle sükût edip yüzüne tükürmektir. Tükürün laînin o hayâsız yüzüne!

Ona değil, hakikat namına şudur:

S: Din-i Muhammed nedir?

C: Kur’ân’dır.

S: Fikir ve hayata ne verdi?

C: Tevhid ve istikamet.

S: Mezâhimin devası nedir?

C: Hurmet-i ribâ ve vücub-u zekâttır.

S: Şu zelzeleye ne der?

C:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ [1]
وَاَنْ لَيْسَ لِـلْاِنْسَانِ اِلاَّ مَاسَعٰى [2]

1.)Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele! (Tevbe Sûresi, 9:34)
2.)İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)

Rumuz : Mucahid bir hayvan mersiyesi

Mücahid bir hayvan mersiyesi

Mücahid bir hayvan mersiyesi

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلاَّ هُوَ[1]

İşte o cünuddan bir gazi-i şehid,

Nev-i hayvandaki meymun-u saîd.

Ey maymun-u meymun! Mü’minleri memnun,

Kâfirleri mahzun, Yunan’ı da mecnun eyledin.

Öyle bir tokat vurdun ki, siyaset çarkını bozdun.

Lloyd George’u kudurttun.

Venizelos’u geberttin.

Mizan-ı siyasette pek ağır oturdun ki, küfrün ordularını, zulmün leşkerlerini bir hamlede havaya fırlattın.

Başlarındaki maskelerini düşürüp maskara ederek, bütün dünyayı güldürdün.

Cennetle mübeşşer olan hayvanların isrine gittin.

Cennette saîdsin; çünkü gazi hem şehidsin.

1.)Rabbinin ordularını Ondan başkası bilemez. (Müddessir Sûresi, 74:31)

Rumuz : Muhim bir nokta

Mühim bir nokta

Mühim bir nokta

İslâm gaflet edip küstü. Hıristiyanlık dini fen ve medeniyeti kendine mal edip, iki silâhla galebe çaldı. Şimdi şarkta müthiş bir silâh imal ediliyor. Bunun hak kısmına sahip olmalı. Yoksa yine küssek, onu da Hıristiyanlık İslâmiyet aleyhinde istimal edecektir. Buna karşı dayanılmaz.

Cumhur-u avama müteveccih olan bir fikir, bir kudsiyet almazsa söner. O desatire kudsiyet verecek iki muazzam rakîb din var. Şu keskin fikir, gözünü açtığı vakit hasmını ve hasmının elindeki silâhını Hıristiyanlık dini bulmuştur. Öyleyse o fikir kudsiyet almak için İslâmiyete dehalet etmeye mecburdur.

Tuluat

Tuluat

Tuluât

İfade

Telepati nev'inden, ruhumla şiddet-i alâkası olan bir şahs-ı meçhul, muhtelif ve birbirinden uzak mevzulara dair, birdenbire kibrit yakmak gibi seri sualler soruyor. Ratb ve yâbis karışıyor. İntihap, kariin arzusuna tabidir.

- Alem-i İslam ulemasının ortasındaki ihtilâfat
- Nasraniyet, İslâmiyetin inkişafına bundan sonra mâni olmayacak mıdır?
- Cerbeze nedir?
- Zaman ve dehirden şikayet
- Efkar-ı hazırada cerbeze nasıl bir tesir etmiştir
- Anadolu aleyhinde çıkmış olan fetvâ
- Neden bu kadar İ.G.Z 'den nefret ediyorsun
- Neden bu kadar İ.G.Z siyaseti galip çıkar?
- Anadolu'da pek çok zulüm ediliyor
- Âlem-i İslâmdaki ihtilafı tadil edecek çare nedir?
- Zulmün şedit bir nev'i
- Müstehak bir ceza
- Taaddüd-ü zevcat ve abd gibi bazı mesail
- Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye neden hizmet edemedi?
- Biri dese, "Bu hadisi kabul etmem" nasıldır?
- Tenkidi nasıl görüyorsun? Hususan umur-u diniyede..
- Zâlim gâvurların bu kadar propagandalarına nasıl mukabele edilmeli?
- Hadsî bir hakikat

Tuluat : Parca 1

Alem-i İslam ulemasının ortasındaki ihtilâfat

بِسْمِ اللهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ ﴿1﴾
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى قَالَ: وَلاَ تَنَازَعُوا ﴿2﴾
فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا

Sual: Âlem-i İslâm ulemasının ortasındaki müthiş ihtilâfata ne dersin ve reyin nedir?

Cevap: Evvelâ, **(Haşiye)** Âlem-i İslâma gayr-ı muntazam veya intizamı bozulmuş bir meclis-i meb'usan ve encümen-i şûrâ nazarıyla bakıyorum. Şeriattan işitiyoruz ki, rey-i cumhur budur, fetvâ bunun üzerinedir. İşte şu, bu meclisteki rey, ekseriyetin naziresidir. Rey-i cumhurdan mâadâ olan akval, eğer hakikat ve mağzdan hâli ve boş olmazsa, istidadâtın reylerine bırakılır. Ta her bir istidat, terbiyesine münasip gördüğünü intihap etsin.

Lâkin, burada iki nokta-i mühimme vardır:

Birincisi: Şu istidadın meyelânı ile intihap olunan ve bir derece hakikati tazammun eden ve ekalliyette kalan kavl, nefsülemirde mukayyed ve o istidat ile mahsus olduğu halde, sahibi ihmal edip mutlak bıraktı; etbâı iltizam edip tamim etti. Mukallitleri taassup edip, o kavlin hıfzı için muhaliflerin red ve hedmine çalıştılar. Şu noktadan müsademe, müşağabe, cerh ve red o derece meydan aldı ki, ayakları altından çıkan toz ve ağızlarından feveran eden duman ve lisânlarından püsküren berkler, şimşekli ve bazan rahmetli bir bulut şems-i İslâmiyetin tecellîsine bir hicap teşkil etmiştir. Lâkin ziya-yı şemsten tefeyyüz etmesine istidat bahşeden rahmetli bulut

derecesinde kalmadı. Yağmuru vermediği gibi, ziyayı dahi men etmektedir.

İkinci nokta: Ekalliyette kalan kavl, eğer içindeki hakikat ve mağz, onu intihap eden istidatlardaki heves ve hevâ ve mevrus ayineye ve mizacına galebe çalmasa, o kavl bir hatar-ı azîmde kalır. Zira istidat onunla insibağ edip, onun muktezasına inkılâp etmek lâzımken, o onu kendine çevirir ve telkih eder, kendi emrine musahhar eder. İşte şu noktadan hüdâ hevâya tahavvül ve mezhep mizaçtan teşerrüb eder. Arı su içer, bal akıtır. Yılan su içer, zehir döker.

Fakat kaviyyen ümit ederim ki, kâinatta şu meclis-i âli, şu meczup sergerdan küre şehrinde millet-i insaniyede ve âdem kavminde, ulema-i İslâm âlemi, bir meclis-i meb'usan-ı mukaddese hükmüne geçecektir. Selef ve halef, asırlar üstünden birbirine bakıp, mabeynlerinden bir encümen-i şûrâ teşkil edeceklerdir.

Haşiye: Bir zaman böyle demiştim.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Allah'a hamd olsun ki, şöyle buyurmuştur: "İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz de elden gider. Sabredin..." (Enfâl Sûresi, 8:46)

Tuluat : Parca 2

Nasraniyet, İslâmiyetin inkişafına bundan sonra mâni olmayacak mıdır?

S: Nasraniyet, İslâmiyetin inkişafına bundan sonra mâni olmayacak mıdır?

C: Nasraniyet ya intıfa veya ıstıfa ile terk-i silâh edecektir. Zira birkaç defa yırtıldı, Protestanlığa geldi. Protestanlık da yırtıldı, tevhide yaklaştı; tekrar yırtılmaya hazırlanıyor. Ya intıfa bulup sönecek, veyahut doğrudan doğruya hakikî Hıristiyanlığın esasına câmi olan hakaik-i İslâmiyeyi karşısında görecektir.

Beşer dinsiz olamaz.

İşte bu sırr-ı azîme Hazret-i Peygamber (a.s.m.) işaret etmiştir ki, *“Hazret-i İsa gelecek, ümmetimden olacak, ayn-ı şeriatımla amel edecektir.”*

Saniyen: Sebeb-i ihtilaf-ı muzır, “Bu haktır” düsturu yerine “Yalnız hak budur”; ve “En güzeli budur” hükmü yerine, “Güzeli budur” hükmü ikame edilmiştir.

El-hûbbu fillah esas-ı merhamet-kârı yerine, el-buğzu fillah ikame edilmiştir. Kendi mesleğinin muhabbeti yerine, başka meslekten nefret harekâtında hâkim kılınmıştır. Hakikate muhabbet yerine, ene tarafgirliği müdahale etmiştir. Vesail ve delâil, makasıd ve gàyât yerine ikame edilmiştir. Hâlbuki, fasit bir delil ile, hak bir netice zihinde ikame edilir; bâtıl bir vesile ile hak bir gaye, fikirde tespit edilir. Madem gaye ve maksat haktır; delil ve vesilelerdeki fesat, böyle inşikak-ı kulûba sebebiyet vermemeli.

Salisen: Sebeb-i ihtilâf, hâkim-i zâlim olan cerbezedir. Fikr-i tenkit ve bedbinliğe istinad eden cerbeze, daima zâlimdir.

Tuluat : Parca 3

Cerbeze nedir?

S: O sâil-i meçhul, tekrar der: Cerbeze nedir?

C: **(Haşiye-1)** Müteferrik büyük işlerde yalnız kusurları görmek cerbezeliktir; aldanır ve aldatır. Cerbezenin şe'ni, bir seyyieyi sümbüllendirerek hasenata galip etmektir. **(Haşiye-2)**

Meselâ, bir aşiretin her bir ferdi bir günde attığı balgamı, cerbeze ile, vehmen tayy-ı mekân ederek, birden bir şahısta o muhassalı temsil edip, başka efradı ona kıyas ederek, o nazar ile baksa...

Veyahut bir sene zarfında birisinden gelen râyiha-i keriheyi, cerbeze ile tayy-ı zaman ederek, bir dakika-i vâhidede, o şahs-ı hazırda sudurunu tasavvur etse, acaba evvelki adam ne derece mustakzer, ikinci adam ne derece müteaffin... Hatta, hayal gözünü kapasa, vehim dahi burnunu tutsa, mağaralarından kaçsalar, akıl onları tevbih etmeye hakkı olmayacaktır.

İşte, şu cerbezenin tavr-ı acîbi, zaman ve mekânda müteferrik şeyleri toplar, bir yapar. O siyah perde ile herşeyi temaşa eder. Hakikaten, cerbeze, envaiyle garaibin makinesidir.

Görülmüyor ki, cerbeze-âlûd bir âşıkın nazarında umum kâinat birbirine muhabbetle müncezip, rakkasâne hareket edip gülüşüyor. Veyahut çocuğunun vefatıyla matem tutan bir vâlidenin cerbeze-âlûd me'yusiyeti nazarında umum kâinat hüzün-engizâne ağlaşıyor. Herkes, istediği ve haline münasip gördüğü meyveyi koparır.

Bu makamda size bir temsil: Meselâ, sizden yorulmuş yolcu bir adam, yalnız bir saat tenezzüh etmek üzere, gayet müzeyyen ve müzehher bir bahçeye girse, nakaisten müberra olmak, cinan-ı Cennetin mahsusatından ve her kemâle bir noksanı karıştırmak, şu âlem-i kevn ve fesadın mukteziyatından olmakla, şu bahçenin müteferrik köşelerinde bazı pis ve murdar şeyler bulunduğu için, inhiraf-ı mizaç sevki ve emriyle, yalnız o taaffunâtı taharri ve o murdar şeylere idame-i nazar eder. Güya, onda yalnız o var.

Hülyânın hükmüyle fena hayal tevessü ederek, o bostanı bir selhhâne ve mezbele sûretinde gösterdiğinden midesi bulanır ve istifrağ eder, kemâl-i nefretle kaçar. Acaba, beşerin lezzet-i hayatını gussedar eden böyle bir hayale hikmet ve maslahat rû-yi rıza gösterebilecek midir?

Güzel gören güzel düşünür. Güzel düşünen hayatından lezzet alır.

Haşiye-1: Bir zaman aşiretlere böyle cevap vermiştim.

Haşiye-2: Çirkin emirler, çirkin şeylerle tasvir edilir. Gelecek temsillerde kusura bakma.

Tuluat : Parca 4

Zaman ve dehirden şikayet

S: Herkes, zaman ve dehirden şikâyet ediyor. Acaba Sâni-i Zülcelâlin san'at-ı bedîine itiraz çıkmaz mı?

C: Hayır, asla! Belki mânâsı şudur: Güya şikâyetçi der ki, istediğim emir ve arzu ettiğim şey ve teşehhî ettiğim hal, hikmet-i ezeliyenin düsturuyla tanzim olunan âlemin mahiyeti mustaid değil; ve inâyet-i ezeliyenin pergeliyle nakşolunan feleğin kanunu müsait değil; ve meşiet-i ezeliyenin matbaasında tab olunan zamanın tabiatı muvafık değil; ve mesâlih-i umumiyeyi tesis eden hikmet-i İlâhî râzı değildir ki, şu âlem-i imkân, Feyyaz-ı Mutlakın yed-i kudretinden şu ukûlümüzün hendesesiyle ve tehevvüsümüz iştahıyla istediğimiz semeratı koparsın... Verse de tutamaz, düşse de kaldıramaz.

Evet, bir şahsın tehevvüsü için, büyük bir daire-i muhita, hareket-i mühimmesinden durdurulmaz.

Elhasıl: Cerbeze bir hâkimdir. Yalnız seyyiat tarafını konuşturmamalı; onun hasmı olan hasenatı da dinlemeli, sonra muvazene edip, mizan-ı haşirdeki hükm-ü âdilâne gibi râcih gelene muhabbetle hak vermelidir.

Tuluat : Parca 5

Efkar-ı hazırada cerbeze nasıl bir tesir etmiştir

S: Efkâr-ı hâzırada cerbeze nasıl bir tesir etmiştir?

C: Bak, o seyyiedir ki, Ararat Dağı kadar bize zulüm ve tahkir eden ecnebî bir devleti, ne safsatalı bahanelerle, bilmem hangi tarihte Kırım'da bize yardım etmiş gibi yavelerle, bize dost olabilecek sûrette gösteriyorlar.

Hem Sübhan Dağı kadar İslâmiyetin izzet ve şerefine çalışan gürûh-u mücahidîni, acip bahanelerle en fena derekesine indirip, millete düşman gibi gösteriyorlar.

Hem de Avrupa'nın terbiyesinin neticesi olarak [1] خُذْ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ اَحْسَنَهُ kaidesiyle herşeyin en iyi cihetini nazara almak maslahat iken, en fena ciheti nazara alıp mütemadiyen milleti ye'se sevk ederek, ruh-u cemaati öldürüyor.

Hem yine cerbeze seyyiesine zaaf-ı akide inzimam etmesiyle, mesail-i diniyede en zayıf tarafını irae ederek dinsizliğe zemin ihzar ediyor.

Hem yine onun netaicidir ki, mukteza-yı beşeriyet olan, beynesselef cereyan eden tenkidat-ı rakipkârâne veya hakperestaneyi, sofestaicesine bir cerbeze ile, her birinin hakkında başkalarının tenkidatını irae edip, eâzım-ı ümmet hakkında hürmetsizlik ve emniyetsizliği telkin ederek o vasıta ile ezhandaki İslâmiyetin kudsiyetini sarsıyor.

İşte, bunlar gibi çok mazarrat-ı azîme, şu nev'i cerbezeden tevellüd ediyor.

İstanbul'u düşündükçe, iki karış kadar dili uzanmış, sair âzâsı neşvünemâdan mahrum kalmış ihtiyar bir çocuğun timsâli zihnime

geliyor.

1.)Herşeyin en güzel ve hoş olan yönünü al!

Tuluat : Parca 6

Anadolu aleyhinde çıkmış olan fetvâ

S: Anadolu aleyhinde çıkmış olan fetvâya ne dersin? **(Haşiye)**

Cevap: Fetvâ-yı mahz değil ki, itiraz edilmesin. Belki kazayı tazammun eden bir fetvâdır. Çünkü, Fetvânın kazadan farkı, mevzuu âmmdır, gayr-ı muayyendir; hem mülzim değil. Kaza ise, muayyen ve mülzimdir. Şu fetvâ ise, hem muayyendir; kim nazar etse bizzarure muradı anlar. Hem mülzim olmuştur; çünkü, avam-ı müslimîni onlar aleyhinde sevk etmekte esbabın en âhiridir.

Madem ki şu fetvâ, kazayı tazammun ediyor; kazada iki hasmı dinletmek zaruridir. Anadolu da söylettirilmeliydi, netice-i müddeayatlarını aleyhlerinde olan dâvâlarla, siyasiyun ve ulemadan bir heyet tarafından maslahat-ı İslâmiye noktasında muhakeme edildikten sonra fetvâ verilebilirdi.

Zaten şimdi bazı hakaikte bir inkılâp var. Ezdad isimlerini değiştirip mübadele etmişler. Zulme adalet, cihada bağy, esarete hürriyet nâmı veriliyor.

Haşiye: Câ-yı dikkattir ki, merkez-i Hilâfet uleması ve Dârü'l-Hikmet ve zâbıta-i ahlâkiye ile fuhuş, işret, kumar gibi kebairi izale değil, tevkif edemediler. Anadolu hükûmetinin bir emriyle, bütün işret, kumar gibi kebairler men edildi. Demek, desatir-i hikmet nevamis-i hükûmetle; kavanîn-i hak revabıt-ı kuvvetle imtizaç etmezse, cumhur-u avamda müsmir olamaz.

Tuluat : Parca 7

Neden bu kadar İ.G.Z ’den nefret ediyorsun

S: Neden bu kadar İ.g.z.’den nefret ediyorsun, musalâhasını da istemiyorsun?

C: Sebep bir değil, bindir. Bana en ziyade şedid görünen, mânen ahlâkımıza vurduğu darbedir. Çekirdek halinde olan secâya-yı seyyieyi içimizde inkişaf ettirdi. Hayatın yarası iltiyam bulur; izzet-i İslâmiye, namus-u millînin yarası pek derindir.

Edirne Camiinde, bir İslâm hocasının lisânıyla, Venizelos gibi şeytan zâlime dua ettirdi. Merkez-i Hilâfette, Müslümanlar lisânıyla hizbüşşeytan olan İ.g.z., Yunan askerlerini halâskâr, tathirci ilân ve karşısındaki gürûh-u mücahidîni câni, zâlim söylettirdi.

Acaba, bir vâlide o dereceye getirilse ki, çocuğunu kendi eliyle öldürerek, müteessir olmayarak parça parça etse, hiç mümkün müdür ki, onda hissiyat-ı âliye ve ahlâk-ı sâmiye intifa etmesin?

Tuluat : Parca 8

Neden bu kadar İ.G.Z siyaseti galip çıkar?

S: Neden bu kadar (İ.G.Z) siyaseti galip çıkar?

C: Siyasetinin hassa-i mümeyyizesi, fitnekârlık, ihtilâftan istifade, menfaat yolunda her alçaklığı irtikâp etmek, yalancılık, tahripkârlık, hariçte menfîliktir.

Bir adam, kocaman bir binayı bir günde harap eder, bir taburu ihtilâle verir. Şu alçak siyasettir ki, (K.T.T)'yi zahiren tel'in ettiği halde, gizlice dehalet ediyor. Fenalık ve ahlâk-ı seyyie, siyasetine vasıta olduğu için, her yerde ahlâk-ı seyyieyi himâye ederek teşci eder. Şimdiki İstanbul hâli şahittir.

Tuluat : Parca 9

Anadolu’da pek çok zulüm ediliyor

S: Anadolu’da pek çok zulüm ediliyor ve pek çok Müslümanlar idam ediliyor. Neden böyle yapıyorlar?

C: Evet, maatteessüf pek feci şeyler oluyor. Fakat asıl sebep, mel’un mim’siz medeniyet, öyle zâlimâne bir silâh, şu harb-i vahşiyaneye vermiştir ki, o silâhın karşısında dayanmak, onun naziriyle mukabele etmek lâzım gelir. Şişhane ile mitralyoza mukabele edilmez. İşte o silâh, o düstur ki, medeniyet harbin eline vermiştir. Ben de kendi gözümle Grandük Nikoloviç’in namına iki emri gördüm.

Der: Askerimize bir köyden bir tüfek açılsa, çoluk çocuğu ile imha edilecektir.

İkinci emri de: Bir cemaatte bir adam, cephe zararına bize hiyanet etse, çoluk çocuğu ile imha edilecektir.

İşte böyle azlem bir düstur ile İ.g.z. Anadolu’ya hücum ediyor.

Tuluat : Parca 10

Âlem-i İslâmdaki ihtilafı tadil edecek çare nedir?

S: Âlem-i İslâmdaki ihtilâfı tâdil edecek çare nedir?

C: Evvelâ, Müttefekun aleyh olan makasıd-ı âliyeye nazar etmektir. Çünkü, Allah'ımız bir, Peygamberimiz bir, Kur'ân'ımız bir... Zaruriyat-ı diniyede umumumuz müttefik... Zaruriyat-ı diniyeden başka olan teferruat veya tarz-ı telâkki veya tarik-i tefehhümdeki tefavüt, bu ittihad ve vahdeti sarsamaz, râcih de gelemez. El-hubbu fillah düstur tutulsa, aşk-ı hakikat harekâtımızda hâkim olsa—ki zaman dahi pek çok yardım ediyor-o ihtilâfat sahih bir mecrâya sevk edilebilir.

Esefâ, gaye-i hayalden tenâsi veya nisyan olmakla, ezhan ene'lere dönüp etrafında gezerler. İşte gaye-i hayal, maksad-ı âli bütün vuzuhuyla meydana atılmıştır.

Tuluat : Parca 11

Zulmün şedit bir nev’i

Zulmün şedit bir nev’i

Dünyaca havas tanılan insanlardaki meziyet, sebeb-i tevazu ve mahviyet iken, tahakküm ve tekebbüre sebep olmuştur. Fukara aczi, avamın fakrı, sebeb-i merhamet ve ihsan iken, esarete, mahkûmiyetlerine müncer olmuştur.

Bir işte mehâsin ve şeref hasıl oldukça, havassa peşkeş edilir, seyyiat olsa, avama taksim edilir.

Mesela, bir tabur galebe çalsa, şan ve şeref kumandana verilir, taksim edilmez. Mağlûp olduğu vakit, seyyie tabura taksim edilir. Meselâ bir aşiret namuskârane bir iş etse, “Aferin Hasan Ağa” derler. Fenalık ettikleri vakit, “Tuh! Ne pis aşiretmiş” diyecekler.

وَاِذَا تَكُونُ كَرِيهَةٌ اُدْعٰى لَهَا وَاِذَا يُحَاسُ الْحَيْسُ يُدْعٰى جُنْدُبُ

(Haşiye) kavl-i meşhuru, şu acip zulmün tercümanıdır.

Hem de şu içtimâi sistemdeki damar-ı zulmün bir mecrâsı da şudur: Yüksek tabakadaki birinin öldürülmesiyle, çok seneler matem tutulur. Hâlbuki, onun cinayetiyle tabaka-i avamda yüzer, belki binler kişi telef olsa, bir iki günde unutulur. Şu ise, adalet-i Kur’âniyeye zıttır. Bir şah, bir gedayı öldürse, şeriat kısasa hükmeder, ikisini bir görür.

Haşiye: Musibet geldikçe bana bağırıyorlar. Tatlı yendikçe Cündüp çağrılıyor.

Tuluat : Parca 12

Müstehak bir ceza

Şeriatın [1] اَلْقَاتِلُ لاَ يَرِثُ düstur-u âdilânesi, şeriat-ı fıtriye olan kavanin-i kadere muntabıktır ki, tarik-i gayr-ı meşru ile bir maksadı takip eden, maksudunun zıddıyla ceza görüyor. Wilson, Klemanso, Venizelos gibi...

Şuna bir misâl: Bidayet-i inkılâbımızdan beri, sevâb-ı âhiretin vesilesini dinsizcesine şan ve şerefe vasıta yapanlar, müthiş bir rezaletle neticelendi. Muvakkat bir şan ve şereften sonra, elîm bir sukut takip etti. Lisân-ı hâlleri [2] لَيْتَنِى كُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا tilâvet ediyor.

Fıtrat-ı insan bir mezraa hükmündedir ki, secayâ-yı hasene temâyülât-ı şerriye ile beraber, taneler gibi dest-i kaderle içinde ekilmiştir. Bu taneler neşvünemâ bulmak için bir suya muhtaçtır. Hevâdan gelse, şer taneleri neşvünemâ bulur: Şimdiki şu medeniyet-i habisenin heyet-i içtimaiyeye verdiği tesir gibi... Fıtraten, çendan hayır ciheti galiptir; fakat sümbüllenmiş, semere vermiş on çekirdek, yüz değil, bin kurumuş çekirdeğe galebe eder. İşte şunun çaresi, o bab-ı fitneyi kapatmakla suyu hûdâ tarafından vermek lâzımdır.

1.)Katil miras alamaz. (Tirmizî, Ferâiz: 17; Ebû Dâvud, Diyât: 18; Dârimî, Ferâiz: 41; İbn-i Mâce, Ferâiz: 8:, Diyât: 14; Müsned, 1:49)
2.)Keşke tamamen unutulmuş olaydım.

Tuluat : Parca 13

Taaddüd-ü zevcat ve abd gibi bazı mesail

S: Taaddüd-ü zevcat ve abd gibi bazı mesaili, ecnebîler serrişte ederek, medeniyet nokta-i nazarında, şeriata bazı evham ve şübehatı irad ediyorlar.

C: İslâmiyetin ahkâmı iki kısımdır.

Birisi: Şeriat ona müessestir. Bu ise, hüsn-ü hakikî ve hayr-ı mahzdır.

Birisi dahi: Şeriat muaddildir. Yani, gayet vahşi ve gaddar bir sûretten çıkarıp, ehvenüşşer ve muaddel ve tabiat-ı beşere tatbiki mümkün ve tamamen hüsn-ü hakikiyeye geçebilmek için zaman ve zeminden alınmış bir sûrete ifrağ etmiştir. Çünkü, birden tabiat-ı beşerde umumen hükümfermâ olan bir emri, birden ref' etmek, tabiat-ı beşeri birden kalb etmek iktiza eder.

Binaenaleyh, şeriat vâzı-ı esaret değildir. Belki en vahşi bir sûretten, böyle tamamen hürriyete yol açacak ve geçebilecek bir sûrete indirmiştir, tâdil etmiştir.

Hem de dörde **(Haşiye)** kadar taaddüd-ü zevcat, tabiata, akla, hikmete muvafakatiyle beraber, şeriat bir taneden dörde çıkarmamış, belki sekizden, dokuzdan dörde indirmiştir. Bahusus taaddüde öyle şerait koymuştur ki, ona müraat etmekle, hiçbir mazarrata müeddi olmaz. Bazı noktada şer olsa da, ehvenüşşerdir. Ehvenüşşer ise, bir adalet-i izafiyedir. Heyhat! Âlemin her halinde hayr-ı mahz olamaz.

Haşiye: Erkek galiben yüz yaşına kadar telkih eder. Karı, yarı vakti hayız olduğu halde elliye kadar telekkuh eder.

Tuluat : Parca 14

Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye neden hizmet edemedi?

S: Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye neden hizmet edemedi?

C: En büyük hizmeti, adem-i hizmetidir. En büyük hareketi, hareketsizliğidir. Çünkü, buradaki hâkim olan kuvvet-i ecnebiye, lehinde olmayan her bir hareketi boğuyor. Hareket edenleri gördük: Mukaddes camilerde gâvurlara dua ettirildi ve mücahidlerin cevaz-ı katline fetvâ verdirildi... İşte Dârü'l-Hikmet, bu fırtına içinde âlet ettirilmedi. En büyük mâni olan ecnebî kuvvet, bütün kuvvetiyle ahlâksızlığı himaye ve teşci ediyordu.

İkinci derecede sebep:

Dârü'l-Hikmet eczaları, kabil-i imtizac, belki de ihtilât değil. Şahsî meziyetleri vardır. Cemaat ruhu tevellüd etmedi. Ene'ler kavîdir, delinmedi ki, bir "nahnü" olsun. Ben, biz olmadı. Mesailerinde teşarük düsturuyla işe girişildi, teavün düsturu ihmal edildi.

Teşarük, maddiyatta eseri azîmleştirir, fevkalâde yapar. Mâneviyat ve efkârda âdileştirir, belki çirkinleştirir.

Teavün düsturu bunun tamamen aksidir. Maddiyatta cemaate nisbeten pek küçük, fakat yalnız bir şahsa nisbeten büyük eserlere vasıta olur. Mâneviyatta ise, eseri hârikulâde derecesine is'âd eder.

Hem de tenkitleri çok keskinleşmiştir, karşısına çıkan fikir parçalanır, söner. Ehakkı aramakla bazan hakkı da kaybeder. Hakta ittifak, ehakta ihtilâf olduğundan, bence çok defa hak, ehaktan ehaktır. Ehakkın müddet-i taharrîsi zamanında, bâtılın vücuduna bir nev'i müsamaha var. Yani, bazan hasen, ahsenden ahsendir.

Tuluat : Parca 15

Biri dese, “Bu hadisi kabul etmem” nasıldır?

S: Biri dese, “Bu hadisi kabul etmem” nasıldır?

C: Bazen adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Çok hatiata müncer olur. Hâlbuki, adem-i kabul, adem-i delil-i sübut onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır. Meselâ, bir hadisin kabulü, adem-i kabulü, kabul-ü ademi vardır.

Birincisi: Burhanî bir câzibe ister.

İkincisi: Kaziye-i tasdikî değil, belki cehldir.

Üçüncüsü: Red ve inkâr olduğundan, burhan ve ispat ister. O nefiydir. Nefiy kolayca ispat edilmez. Belki butlan-ı mânâ ile binefsihî müntefi olur.

Tuluat : Parca 16

Tenkidi nasıl görüyorsun? Hususan umur-u diniyede..

S: Tenkidi nasıl görüyorsun? Hususan umur-u diniyede...

C: Tenkidin sâiki, ya nefretin teşeffisidir, veya şefkatin tatminidir. (Dostun veya düşmanın ayıbını görmek gibi.)

Sıhhat ve fesada muhtemel birşeyde kabule temayül ve tercih şefkatten; redde temayül ve tercih—vesvese olmazsa—nefretten geldiğine ayardır.

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ وَلٰكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ تُبْدِى الْمَسَاوِيَا [1]

Sâik-i tenkit, aşk-ı hak ve arzu-yu tenzih-i hakikat olmalı. Selef-i Salihînin tenkitleri gibi...

1.)Rıza gözü, ayıplara karşı kördür. Kem göz ise kusurları araştırır. (Ali Mâverdî, Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn, s.10; Dîvânü'ş-Şâfiî, s.91)

Tuluat : Parca 17

Zâlim gâvurların bu kadar propagandalarına nasıl mukabele edilmeli?

S: Zâlim gâvurların bu kadar propagandalarına nasıl mukabele edilmeli?

C: Propaganda, sabıkan tezyif ettiğim zâlim cerbezenin veled-i nâmeşruudur. Ona mukabele, o yalancı silâhla olmamalı, belki sıdk ve hak ile olmalı. Bir tane sıdk, bir harman yalanı yakar.

قُلِ اللهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِى خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ [1]

اِنَّمَا الْحِيلَةُ فِى تَرْكِ الْحِيَلِ [2]

Maziye, mesaibe kader nazarıyla ve müstakbele, maâsiye teklif noktasından bakmak lâzımdır.

Çaresi bulunan şeyde acze, çaresi bulunmayan şeyde cez'a iltica etmemek elzemdir.

1.)(Resûlüm) sen 'Allah' de, sonra bırak onları saplandıkları batakta oynayadursunlar. (En'âm Sûresi, 6:91)
2.)Gerçek hile, hileleri terk etmektir.

Tuluat : Parca 18

Hadsî bir hakikat

S: Hazret-i Azrail birdir, bir anda, her yerde eceli gelenlerin ruhunu kabzeder. Hazret-i Cebrail, Sidretü'l-Müntehâda sûret-i hakikiyesinde olduğu anda, Dıhye veya başkasının sûretinde, meclis-i Nebevîde iman ve İslâmın erkânını soruyor veya tebliğ eder. Daha, yalnız Allah bilir, kaç yerlerde bulunuyor. Hazret-i Peygamber (a.s.m.) demiş:

مَنْ رَاٰنِى فِى الْمَنَامِ فَقَدْ رَاٰنِى حَقًّا [1]

şu sırrına binaen, avam-ı ümmetten binlere, bir anda menâmen ve havassa yakazaten ve keşfen temessülü ve umum ümmetin salâvatının istimâı ve âhirette umumla görüşmesi ve şefaati; hem de bir velî, bir anda pek çok yerlerde müşahedesi gibi sırların miftahı nedir?

C: Bir nurânînin timsali, onun hâsiyetine maliktir; hem gayrı değildir. Şu âleme karşı açılan âlem-i suver ve misâlin bir penceresi olan ecsam-ı şeffafeden âyineler, ecsam-ı kesifenin hâssasız şeklini alır; fakat, nurânînin timsaliyle beraber hâssa-i zâtiyesini de alır.

Meselâ, bir adam, binler ayna ortasında dursa, her bir aynada aynı şahıs bulunur; fakat, ruhsuz, hissiz, fikirsiz birer şahıstır.

Lâkin şems binler aynada temessül etse, her bir timsal çendan şemsin azamet-i mahiyetine ve mertebe-i kemâline mâlik değilse de, lâkin şemsin hissi hükmünde olan harareti, hayatı hükmünde olan ziyası, aklı hükmünde olan tenviri, havass-ı selâseyi camidir. Nurânînin timsali hayy-ı murtabittir. Kesifin timsali, meyyit-i müteharriktir. Ruh, en münevver bir nurdur. Tahdidi kabul etmeyen âlem-i misâlin pencerelerinde temâşâger bir ruhun gayr-ı mahsûr timsalleri de birer ruh-u mütecessittir. Havassına maliktir, onun gayrı değillerdir.

1.) Beni rüyada gören, hakikaten beni görmüştür. (Buharî, İlim: 38; Müslim, Rüya: 10-11; Tirmizî, Rü'ya: 4)

Lemeat

Lemeat

Lemeât

مِنْ بَيْنِ هِلاَلِ الصَّوْمِ وَ هِلاَلِ الْعِيدِ [1]

"Çekirdekler" Çiçekleri

Risale-i Nur şâkirdlerine

küçük bir mesnevî

ve

îmânî bir divandır.

Müellifi

Bediüzzaman

SAİD NURSÎ

1.)Ramazan hilâli ile bayram hilâli arasından..

Lemeat : Mukaddeme

Tenbih

Bu Lemeât namındaki eserin, sair divanlar gibi, bir tarzda, bir iki mevzu ile gitmediğinin sebebi, eski eserlerinden Hakikat Çekirdekleri namındaki kısacık vecizeleri bir derece izah etmek için hem nesir tarzında yazılmış, hem de sair divanlar gibi hayalâta, mizansız hissiyata girilmemiş olmasıdır. Baştan aşağıya mantık ile hakaik-i Kur'âniye ve imaniye olarak, yanında bulunan biraderzadesi gibi bazı talebelerine bir ders-i ilmîdir, belki bir ders-i imanî ve Kur'ânîdir. Üstadımızın baştaki ifadesinde dediği gibi, biz de anlamışızdır ki, nazma ve şiire hiç meyli ve onlarla iştigali de yoktur. [1] وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ sırrının bir nümunesini gösteriyor.

Bu eser, birçok meşâğil ve Dârü'l-Hikmetteki vazife içinde, yirmi gün Ramazan'da, günde iki veya iki buçuk saat çalışmak suretiyle, manzum gibi yazılmıştır. Bu kadar kısa zamanda ve manzum bir sahife on sahife kadar müşkül olduğu cihetle, birden, dikkatsiz, tashihsiz böyle söylenmiş, tab'edilmiştir. Bizce Risale-i Nur hesabına bir harikadır. Hiçbir nazımlı divan bunun gibi tekellüfsüz, nesren okunabilir görülmüyor. İnşaallah bu eser bir zaman Risale-i Nur Şâkirdlerine bir nevi mesnevî olacak. Hem bu eser, kendisinden on sene sonra çıkan ve yirmi üç senede tamamlanan Risale-i Nur'un mühim eczalarına bir işaret-i gaybiye nev'inden müjdeli bir fihrist hükmündedir.

Risale-i Nur şakirdlerinden
Sungur, Mehmed Feyzi, Hüsrev

İhtar

اَلْمَرْءُ عَدُوٌّ لِمَا جَهِلَ [2] kaidesiyle, ben dahi nazım ve kafiyeyi bilmediğimden, ona kıymet vermezdim. Safiyeyi kafiyeye feda etmek tarzında hakikatin suretini nazmın keyfine göre tağyir etmek hiç istemezdim. Şu kafiyesiz, nazımsız kitapta, en âli hakikatlere en müşevveş bir libas giydirdim.

Evvelâ, daha iyisini bilmezdim. Yalnız mânâyı düşünüyordum.

Saniyen, cesedi libasa göre yontmakla rendeleyen şuarâya tenkidimi göstermek istedim.

Salisen, Ramazan'da kalble beraber nefsi dahi hakikatlerle meşgul etmek için, böyle çocukça bir üslûp ihtiyar edildi.

Fakat, ey kàri, ben hata ettim, itiraf ederim; sakın sen hata etme. Yırtık üslûba bakıp, o âli hakikatlere karşı dikkatsizlikle hürmetsizlik etme.

İfade-i Meram

Ey kàri! Peşinen bunu itiraf ederim ki, san'at-ı hat ve nazımda istidadımdan çok müştekîyim. Hattâ şimdi ismimi de düzgün yazamıyorum. Nazım, vezin ise, ömrümde bir fıkra yapamamıştım. Birden bire, zihnime, nazma musırrâne bir arzu geldi. Sahabelerin gazevâtına dair Kürtçe Kavl-i Nevâlâ Sîsebân1 namında bir destan vardı. Onun ilâhi tarzındaki tabiî nazmına ruhum hoşlanıyordu. Ben de kendime mahsus, onun tarz-ı nazmını ihtiyar ettim, nazma benzer bir nesir yazdım. Fakat vezin için kat'iyen tekellüf yapmadım. İsteyen adam, nazmı hatıra getirmeden, zahmetsiz, nesren okuyabilir. Hem nesren olarak bakmalı, tâ mânâ anlaşılsın. Her kıt'ada ittisal-i mânâ vardır; kafiyede tevakkuf edilmesin. Külâh püskülsüz olur; vezin de kafiyesiz olur; nazım da kaidesiz olur. Zannımca, lâfız ve nazım san'atça cazibedar olsa, nazarı kendiyle meşgul eder. Nazarı mânâdan çevirmemek için, perişan olması daha iyidir.

Şu eserimde üstadım Kur'ân'dır, kitabım hayattır, muhatabım yine benim. Sen ise, ey kàri, müstemisin. Müstemiin tenkide hakkı yoktur. Beğendiğini alır, beğenmediğine ilişmez. Şu eserim, bu mübarek Ramazan'ın feyzi **(1)** olduğundan, ümit ederim ki, inşaallah din kardeşimin kalbine tesir eder de, lisanı bana bir dua-i mağfiret bahşeder veya bir Fâtiha okur.

---

(1): Hattâ, tarihi نَجْمُ اَدَبٍ وُلِدَ لِهِلاَلَىْ رَمَضَانَ çıkmış. Yani, *“Ramazan’ın iki hilâlinden doğmuş bir edep yıldızıdır.”* (1337 eder.)

1.)Biz ona şiir öğretmedik. (Yâsin Sûresi, 36:69)
2.)Kişi bilmediği şeyin düşmanıdır. (Ali ibni Ebî Talib, Nehcü’l-Belâğa, s. 780)

Lemeat : Eddai

Ed-Dâî

(1) Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den yetmiş dokuz emvat **(2)** bâ-âsam âlâma.
Sekseninci olmuştur, mezara bir mezar taş.
Beraber ağlıyor **(3)** hüsrân-ı İslâm'a.
Mezar taşımla pür-emvat enîndar o mezârımla
Revânım sâha-i ukba-yı ferdâma.
Yakînim var ki: İstikbal semâvatı, zemin-i Asya
Bâhem olur teslim, yed-i beyza-yı İslâm'a.
Zira yemin-i yümn-i îmandır
Verir emn-ü eman ile enâma...

----

(1): Bu kıt'a, Onun imzasıdır.

(2): Her senede iki defa cisim tazelendiği için iki Said ölmüş demektir. Hem bu sene Said yetmişdokuz senesindedir. Herbir senede bir Said ölmüş demektir ki, bu tarihe kadar Said yaşayacak.

(3): Yirmi sene sonraki bu şimdiki hâli, hiss-i kablelvuku' ile hissetmiş.

Lemeat : Parca 1

1: Tevhidin iki muazzam burhanı

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Tevhidin İki Bürhân-ı Muazzamı

Şu kâinat tamamıyla bir bürhân-ı muazzamdır. Lisan-ı gayb, şehadetle müsebbihtir, muvahhiddir. Evet tevhid-i Rahman'la, büyük bir sesle zâkirdir ki: [2] لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Bütün zerrat hüceyratı, bütün erkân ve â'zası birer lisan-ı zâkirdir; o büyük sesle beraber der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

O dillerde tenevvü' var, o seslerde merâtib var. Fakat bir noktada toplar, onun zikri, onun savtı ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Bu bir insan-ı ekberdir, büyük sesle eder zikri; bütün eczası, zerratı, küçücük sesleriyle, o bülend sesle beraber der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Şu âlem halka-i zikri içinde okuyor Aşrı, şu Kur'an maşrık-ı nûru. Bütün zîruh eder fikri ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Bu Furkan-ı Celîlüşşân, o tevhide nâtık bürhân, bütün âyât sâdık lisan. Şuâât-ı barika-i îman. Beraber der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Kulağı ger yapıştırsan, şu Furkan'ın sinesine, derinden tâ derine, sarihan işitirsin semâvî bir sada der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

O sestir gayeten ulvî, nihayet derece ciddî, hakikî pek samimî, hem nihayet mûnis ve mukni' ve bürhânla mücehhezdir. Mükerrer der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Şu bürhân-ı münevverde, cihat-ı sittesi şeffaf ki, üstünde münakkaştır müzehher sikke-i i'câz. İçinde parlayan nur-u hidâyet der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Evet, altında nescolmuş mühefhef mantık ve bürhân, sağında aklı istintak; mürefref her taraf, ezhan «Sadakte» der ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Yemîn olan şimalinde, eder vicdanı istişhad. Emâmında hüsn-ü hayırdır, hedefinde saadettir. Onun miftahıdır her dem ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Emam olan verâsında ona mesned semâvîdir ki, vahy-i mahz-ı Rabbânî. Bu şeş cihet ziyadardır; bürucunda tecellidar ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

Evet vesvese-i sârık, bâvehm-i şübhe-i târık, ne haddi var ki o mârık, girebilsin bu bârık kasra, hem şârık ki, sur sûreler şâhik, her kelime bir melek-i nâtık ki: لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ

O Kur'an-ı Azîmüşşân nasıl bir bahr-ı tevhiddir. Birtek katre, misâl için birtek Sûre-i İhlâs.. fakat kısa birtek remzi, nihayetsiz

rumuzundan. Bütün envâ-ı şirki reddeder, hem de yedi envâ-ı tevhidi eder isbat; üçü menfî, üçü müsbet şu altı cümlede birden...

Birinci cümle: [3] قُلْ هُوَ karinesiz işarettir. Demek ıtlakla tâyindir. O tayinde taayyün var. Ey [4] لاَ هُوَ اِلاَّ هُوَ

Şu tevhid-i şuhûda bir işarettir. Hakikat-bîn nazar tevhide müstağrak olursa der ki: [5] لاَ مَشْهُودَ اِلاَّ هُوَ

İkinci cümle: [6] اَللّٰهُ اَحَدٌ dir ki, tevhid-i Ulûhiyyete tasrihtir. Hakikat, hak lisanı der ki: [7] لاَ مَعْبُودَ اِلاَّ هُوَ

Üçüncü cümle: [8] اَللّٰهُ الصَّمَدُ dir. İki cevher-i tevhide sadeftir. Birinci dürrü: Tevhid-i Rububiyyet. Evet nizâm-ı kevn lisanı der ki: [9] لاَ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ

İkinci dürrü: Tevhid-i Kayyûmiyyet. Evet seraser kâinatta, vücud ve hem bekada, müessire ihtiyaç lisanı der ki: [10] لاَ قَيُّومَ اِلاَّ هُوَ

Dördüncü: [11] لَمْ يَلِدْ dir. Bir tevhid-i celâlî müstetirdir; envâ-ı şirki reddeder, küfrü keser bîiştibah.

Yâni tegayyür, ya tenasül, ya tecezzi eden elbet; ne Hâlık'tır, ne Kayyûm'dur, ne İlah...

Veled fikri, tevellüd küfrünü [12] لَمْ reddeder, birden keser atar. Şu şirktendir ki, olmuştur beşer ekserisi gümrah...

Ki İsa (A.S.) ya Üzeyr'in, ya melâik, ya ukûlün tevellüd şirki meydan alıyor nev-i beşerde ….. gâh bâ-gâh...

Beşincisi: [13] وَلَمْ يُولَدْ Bir tevhid-i sermedî işareti şöyledir: Vâcib, kadîm, ezelî olmazsa, olmaz İlâh...

Yâni: Ya müddeten hâdis ise, ya maddeden tevellüd, ya bir asıldan münfasıl olsa, elbette olmaz şu kâinata penah...

Esbab-perestî, nücum-perestlik, sanem-perestî, tabiat-perestlik şirkin birer nev'idir; dalalette birer çâh...

Altıncı: [14] وَلَمْ يَكُنْ Bir Tevhid-i câmi'dir. Ne zâtında nazîri, ne ef'âlinde şerîki, ne sıfâtında şebîhi… لَمْ lâfzına nazargâh...

Şu altı cümle mânen birbirine netice, hem birbirinin bürhânı, müselseldir berâhin, mürettebdir netâic şu surede karargâh...

Demek şu Sûre-i İhlâs'ta, kendi mikdar-ı kametinde müselsel, hem müretteb otuz sûre münderiç; bu bunlara sehergâh...

لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاَّ اللهُ [15]

1.)Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd, Peygamberlerin Efendisi olan zâta ve onun bütün âl ve ashabına salât olsun.
2.)Ondan başka ilâh yoktur. (Âl-i İmran Sûresi, 3:18; Tevbe Sûresi, 9:129; Hûd Sûresi, 11:14)
3.)De ki: O…
4.)Ondan başka o yoktur.
5.)Ondan başka görünen birşey yoktur.
6.)Allah birdir.
7.)Ondan başka kendisine ibadet edilen kimse yoktur.
8.)Allah Samed'dir; herşey Ona muhtaçtır, O ise hiçbir şeye muhtaç değildir.
9.)Ondan başka yaratıcı yoktur.
10.)Ondan başka eşyanın varlığını devam ettiren yoktur.
11.)O doğmamıştır.
12.)(Olumsuzluk edatı) "Değildir."
13.)O doğurulmamıştır.
14.)Olmadı.
15.)Gaybı Allah'tan başka kimse bilmez.

Lemeat : Parca 2

2: Sebep sırf zâhiridir

Sebep sırf zâhirîdir

İzzet-i azamet ister ki, esbab-ı tabiî perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında.

Tevhid ve celâl ister ki, esbab-ı tabiî, dâmenkeş-i tesir-i hakikî ola **(1)** kudret eserinde.

---

(1): Hakikî tesirden elini çeksin, icada karışmasın demektir.

Lemeat : Parca 3

3: Vücud, Alem-i cismanîye münhasır değildir

Vücut âlem-i cismanîde münhasır değil

Vücudun hasra gelmez muhtelif envâını, münhasır olmaz, sıkışmaz şu şehadet âleminde.

Âlem-i cismanî bir tenteneli perde gibi şule-feşan gaybî avâlim üzerinde.

Lemeat : Parca 4

4: Kalem-i kudrette ittihad, tevhidi ilan eder

Kalem-i kudrette ittihad, tevhidi îlân eder

Eser-i itkan-ı san’at, fıtratın her köşesinde bilbedâhe reddeder esbabının icadını.

Nakş-ı kilkî, ayn-ı kudret; hilkatin her noktasında bizzarure reddeder vesaitin vücudunu.

Lemeat : Parca 5

5: Bir şey, her şeysiz olmaz

Birşey herşeysiz olmaz

Kâinatta serbeser sırr-ı tesanüd müstetir, hem münteşir. Hem cevânibde tecavüb, hem teâvün gösterir.

Ki yalnız bir kudret-i âlemşümuldür yaptırır, zerreyi her nisbetiyle halk edip yerleştirir.

Kitab-ı âlemin her satırıyla her harfi hayy; ihtiyaç sevk ediyor, tanıştırır.

Her nereden gelirse gelsin, nidâ-i hâcete lebbeyk-zendir; sırr-ı tevhid namına etrafı görüştürür.

Zîhayat her harfi, herbir cümleye müteveccih birer yüzü, hem de nâzır birer gözü baktırır.

Lemeat : Parca 6

6: Güneşin hareketi cazibe içindir

Güneşin hareketi cazibe içindir,

cazibe istikrar-ı manzumesi içindir

Güneş bir meyvedardır; silkinir, tâ düşmesin müncezip seyyar olan yemişleri.

Ger sükûtuyla sükûnet eylese, cezbe kaçar, ağlar fezada muntazam meczupları.

Lemeat : Parca 7

7: Küçük şeyler büyük şeylerle merbuttur

Küçük Şeyler büyük şeylerle merbuttur

Sivrisinek gözünü halk eyleyendir mutlaka güneşi, hem kehkeşi halk eylemiş.

Pirenin midesini tanzim edendir mutlaka manzume-i şemsiyeyi nazm eylemiş.

Gözde rü'yet, midede hem ihtiyacı derc edendir mutlaka semâ gözüne ziya sürmesi çekmiş,

Zemin yüzüne gıda sofrası sermiş.

Lemeat : Parca 8

8: Kainatın nazmında büyük bir i'caz var

Kâinatın nazmında büyük bir i’caz var

Kâinatın gör ki telifinde bir i’caz var. Ger bütün esbab-ı tabiiye bi’l-farzı’l-muhal

Ola herbiri muktedir bir fâil-i muhtar,

O i’câza karşı nihayet acz ile bil’imtisal

Ederek secde ki:

سُبْحَانَكَ لاَ قُدْرَةَ فِينَا رَبَّـنَا اَنْتَ الْقَدِيرُ[1] اْلاَزَلِىُّ ذُوالْجَلاَلِ

1.)Seni her türlü noksan sıfattan tenzih ederiz, ey Rabbimiz! Sen ezelî Kadîrsin ve celâl sahibisin.

Lemeat : Parca 9

9: Kudrete nisbet herşey müsavidir

Kudrete nisbet herşey müsavidir

مَاخَلْقُكُمْ وَلاَ بَعْثُكُمْ اِلاَّكَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ [1]

Bir kudret-i zâtiyedir, hem ezelî; acz tahallül edemez.

Onda merâtip olmayıp, mevâni tedahül edemez. İsterse küll, isterse cüz, nisbet tefavüt eylemez.

Çünkü herşey bağlıdır herşey ile. Herşeyi yapamayan birşeyi de yapamaz.

1.)Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. (Lokman Sûresi, 31:28)

Lemeat : Parca 10

10: Kainatı elinde tutamayan, zerreyi halk edemez

Kâinatı elinde tutamayan zerreyi halk edemez

Tesbih gibi nazmeyleyip kaldıracak arzımızı, şümûsu, nücumu, hasra gelmez,

Şu fezanın başına, hem sinesine takacak öyle kuvvetli ele bir kimse mâlik olmaz.

Dünyada hiçbir şeyde dâvâ-yı halk edip iddia-yı icad edemez.

Lemeat : Parca 11

11: İhya-yı nev, ihya-yı ferd gibidir

İhya-yı nev’, ihya-yı fert gibidir

Mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sinek, nasıl onun ihyası kudrete ağır gelmez.

Şu dünyanın mevti de, ihyası da öyledir. Bütün zîruh ihyası onda fazla nazlanmaz.

Lemeat : Parca 12

12: Tabiat, bir sanat-ı İlahiyyedir

Tabiat bir san’at-ı İlâhiyedir

Değil tâbi’ tabiat, belki matba’. Değil nakkâş, o belki bir nakıştır. Değil fâil, o kabildir. Değil masdar, o mistardır.

Değil nâzım, o nizamdır. Değil kudret, o kanundur. İradî bir şeriattir, değil haric-i hakikattar.

Lemeat : Parca 13

13: Vicdan, cezbesi ile Allahı tanır

Vicdan, cezbesi ile Allah'ı tanır

Vicdanda mündemiçtir bir incizap ve cezbe. Bir câzibin cezbiyle daim olur incizap.

Cezbe düşer zîşuur, ger Zülcemâl görünse, etse tecellî daim pürşâşaa bîhicap.

Bir Vâcibü'l-Vücuda, Sahib-i Celâl ve Cemâl, şu fıtrat-ı zîşuur kat'î şehadet-meab.

Bir şahidi o cezbe; hem diğeri incizap.

Lemeat : Parca 14

14: Fıtratın şehadeti, sadıkadır

Fıtratın şehadeti sadıkadır

Fıtratta yalan yoktur; ne dediyse doğrudur. Çekirdeğin lisanı,

Meyl-i nümüv der: “Ben sünbüllenip meyvedar...” Doğru çıkar beyanı.

Yumurtanın içinde, derin derin söyler hayatın meyelânı

Ki, “Ben piliç olurum, izn-i İlâhî ola.” Sadık olur lisanı.

Bir avuç su, bir demir gülle içinde eğer niyet etse incimad, bürudetin zamanı.

İçindeki inbisat meyli der: “Genişlen, bana lâzım fazla yer.” Bir emr-i bîemânî...

Metin demir çalışır, onu yalan çıkarmaz. Belki onda doğruluk, hem de sıdk-ı cenanî,

O demiri parçalar. Şu meyelânlar bütün birer emr-i tekvinî, birer hükm-ü Yezdânî,

Birer fıtrî şeriat, birer cilve-i irade. İrade-i İlâhî, idare-i ekvânî,

Emirleri şunlardır: Birer birer meyelân, birer birer imtisal, evâmir-i Rabbânî.

Vicdandaki tecellî aynen böyle cilvedir ki incizap ve cezbe iki musaffâ cânı,

İki mücellâ camdır. Akseder içinde cemâl-i lâyezâlî, hem de nur-u imanî.

Lemeat : Parca 15

15: Nübüvvet beşerde zaruriyyedir

Nübüvvet beşerde zaruriyedir

Karıncayı emirsiz, arıyı yâsupsuz bırakmayan kudret-i ezeliye, elbette,

Beşeri de bırakmaz şeriatsiz, nebîsiz. Sırr-ı nizam-ı âlem böyle ister elbette.

Lemeat : Parca 16

16: Meleklerde mirac, insanlarda şakk-ı kamer gibidir

Meleklerde Mirac, insanlarda şakk-ı kamer gibidir

Bir mirac-ı kerametle melekler, gördüler elhak ki müsellem bir nübüvvette muazzam bir velâyet var.

O parlak zât, burâka binmiş de berk olmuş, kamervâri serâser âlem-i nuru da görmüştür.

Şu şehadet âleminde münteşir insanlara hissî büyük bir mu'cize nasıl ki [1] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ dir.

Bu Miracdır âlem-i ervahtaki sakinlere en büyük bir mu'cize ki [2] سُبْحَانَ الَّذِى اَسْرٰى dır.

Lemeat : Parca 17

17: Kelime-i şehadetin burhanı içindedir

Kelime-i şehadetin burhanı içindedir

Kelime-i şehadet: Vardır iki kelâmı. Birbirine şahittir, hem delil ve burhandır.

Birincisi, sânîye bir burhan-ı lümmîdir. İkincisi, evvele bir burhan-ı innîdir.

Lemeat : Parca 18

18: Hayat bir çeşit tecelli-i vahdettir

Hayat bir çeşit tecellî-i vahdettir

Hayat bir nur-u vahdettir; şu kesrette eder tevhid tecellî. Evet, bir cilve-i vahdet eder kesretleri tevhid ve yektâ.

Hayat birşeyi herşeye eder mâlik. Hayatsız şey, ona nisbet ademdir cümle eşya.

Lemeat : Parca 19

19: Ruh, vücud-u hâricî giydirilmiş bir kanundur

Ruh, vücud-u hâricî giydirilmiş bir kanundur

Ruh bir nuranî kanundur; vücud-u hâricî giymiş bir namustur, şuuru başına takmış.

Bu mevcut ruh, şu makul kanuna olmuş iki kardeş, iki yoldaş.

Sabit ve hem daim fıtrî kanunlar gibi, ruh dahi hem âlem-i emir, hem irade vas-fından gelir.

Kudret vücud-u hissî giydirir, şuuru başına takar, bir seyyâle-i latîfeyi o cevhere sadef eder.

Eğer envâdaki kanunlara kudret-i Hâlık vücud-u hâricî giydirirse, herbiri bir ruh olur.

Ger vücudu ruh çıkarsa, başından şuuru indirirse, yine lâyemut kanun olur.

Lemeat : Parca 20

20: Hayatsız vücud, adem gibidir

Hayatsız vücut adem gibidir

Ziya ile hayatın herbiri, mevcudatın birer keşşafıdır. Bak: Nur-u hayat olmazsa,

Vücut adem-âlûddur, belki adem gibidir. Evet, garip, yetimdir, hayatsız ger kamer’se.

Lemeat : Parca 21

21: Hayat sebebiyle karınca küreden büyük olur

Hayat sebebiyle karınca küreden büyük olur

Ger mizanü'l-vücutla karıncayı tartarsan, onda çıkan kâinat küremize sıkışmaz.

Bence küre hayevândır, başkaların zannınca meyyit olan küreyi ger getirip koyarsan,

Karıncanın karşısına, o zîşuur başının nısfı bile olamaz.

Lemeat : Parca 22

Nasrâniyet İslâmiyete teslim olacak

Nasrâniyet intıfâ, ya ıstıfâ bulacak. İslâma karşı teslim olup terk-i silâh edecek.

Mükerreren yırtıldı, Purutluğa tâ geldi, Purutlukta görmedi ona salâh verecek.

Perde yine yırtıldı, mutlak dalâle düştü. Bir kısmı lâkin bazı yakınlaştı tevhide; onda felâh görecek.

Hazırlanır şimdiden **(1)** yırtılmaya başlıyor. Sönmezse safvet bulup İslâma mal olacak.

Bu bir sırr-ı azîmdir. Ona remz ve işaret: Fahr-i Rusul demiştir, *"İsâ, şer'im ile amel edip ümmetimden olacak."*

---

(1): Bu dehşetli Harb-i Umumî neticesindeki vaziyete işaret eder. Belki İkinci Harb-i Umumîden tam haber verir.

Lemeat : Parca 23

Tebeî nazar, muhali mümkün görür

Meşhurdur ki, îdin hilâline bakardı cemaat-i kesire. Kimse birşey görmedi.

Zevâlî bir ihtiyar yemin etti ki, “Gördüm.” Halbuki gördüğü, kirpiğinin takavvüs etmiş beyaz bir kılı idi.

O kıl oldu onun hilâli. O mukavves kıl nerede? Hilâl olmuş kamer nerede? Ger anladın şu remzi,

Zerrattaki harekât, kirpik-i aklın olmuş, birer kıl-ı zulmettar, kör etmiş maddî gözü.

Teşkil-i cümle envâ fâilini göremez, düşer başına dalâl.

O hareket nerede, Nazzâm-ı kevn nerede? Onu ona vehmetmek muhaldir ender muhal!

Lemeat : Parca 24

24: Kur'an ayine ister, vekil istemez

Kur’ân âyine ister, vekil istemez

Ümmetteki cumhuru, hem avâmın umumu, burhandan ziyade mehazdaki kudsiyet şevk-i itaat verir, sevk eder imtisale.

Şeriat, yüzde doksanı müsellemât-ı şer’î, zaruriyât-ı dinî birer elmas sütundur.

İçtihadî, hilâfî, fer’î olan mesâil, yüzde ancak on olur. Doksan elmas sütunu, on altının sahibi

Kesesine koyamaz, ona tâbi kılamaz. Elmasların madeni, Kur’ân ve hem hadistir. Onun malı; oradan her zaman istemeli.

Kitaplar, içtihadlar Kur’ân’ın âyinesi, yahut dürbün olmalı. Gölge, vekil istemez o Şems-i Mu’cizbeyan.

Lemeat : Parca 25

25: Mübtıl, bâtılı hak nazarıyla alır

Mubtıl, bâtılı hak nazarıyla alır

İnsandaki fıtratı mükerrem olduğundan, kasten hakkı arıyor. Bazan gelir eline, bâtılı hak zanneder; koynunda saklıyor.

Hakikati kazarken, ihtiyarı olmadan dalâl düşer başına; hakikattir zanneder, kafasına geçirir.

Lemeat : Parca 26

26: Kudretin ayineleri çoktur

Kudretin âyineleri çoktur

Kudret-i Zülcelâlin pek çoktur mir'atları. Herbiri ötekinden daha eşeff ve eltaf pencereler açıyor bir âlem-i misale.

Sudan havaya kadar, havadan tâ esire, esirden tâ misale, misalden tâ ervâha, ervahtan tâ zamana, zamandan tâ hayale,

Hayalden fikre kadar muhtelif âyineler, daima temsil eder şuûnât-ı seyyâle.

Kulağınla nazar et âyine-i havaya: Kelime-i vahide, olur milyon kelimat.

Acip istinsah eder o kudretin kalemi, şu sırr-ı tenasülât.

Lemeat : Parca 27

27: Temessülün aksamı muhtelifedir

Temessülün aksâmı muhtelifedir

Âyinede temessül, münkasım dört surete: Ya yalnız hüviyet, ya beraber hâsiyet, ya hüviyet hem şule-i mahiyet, ya mahiyet hüviyet.

Eğer misal istersen, işte insan ve hem şems, melek ve hem kelime. Kesifin timsalleri, âyinede oluyor birer müteharrik meyyit.

Bir ruh-u nuranînin, kendi mir'atlarında timsalleri oluyor birer hayy-ı murtabıt. Aynı olmazsa eğer, gayrı dahi olmayıp, birer nur-u münbasıt.

Ger şems hayevân olaydı, olur harareti hayatı, ziya onun şuuru. Şu havassa mâliktir âyinede timsali.

İşte budur şu esrarın miftahı: Cebrâil hem Sidrede, hem suret-i Dıhye'de, meclis-i Nebevîde,

Hem kim bilir kaç yerde! Azrâil'in bir anda Allah bilir kaç yerde ruhları kabz ediyor. Peygamberin bir anda,

Hem keşf-i evliyada, hem sadık rüyalarda ümmetine görünür, hem haşirde umum ile şefaatle görüşür.

Velilerin abdalı, çok yerlerde bir anda zuhur eder, görünür.

Lemeat : Parca 28

28: Müstaid, müçtehid olabilir, müşerri olamaz

Müstaid, müçtehid olabilir; müşerri' olamaz

İçtihadın şartını hâiz olan her müstaid, ediyor nefsi için nass olmayanda içtihad. Ona lâzım, gayra ilzam edemez.

Ümmeti davetle teşri' edemez. Fehmi, şeriatten olur, lâkin şeriat olamaz. Müçtehid olabilir, fakat müşerri' olamaz.

İcmâ ile cumhurdur, sikke-i şer'î görür. Bir fikre davet etmek, zann-ı kabul-ü cumhur şart-ı evvel oluyor.

Yoksa davet bid'attır, reddedilir. Ağzına tıkılır, onda daha çıkamaz.

Lemeat : Parca 29

29: Nur-u akıl, kalbden gelir

Nur-u akıl kalbden gelir

Zulmetli münevverler bu sözü bilmeliler: Ziya-yı kalbsiz olmaz nur-u fikir münevver.

O nur ile bu ziya mezc olmazsa zulmettir; zulüm ve cehli fışkırır. Nurun libasını giymiş bir zulmet-i müzevver.

Gözünde bir nehar var; lâkin ebyaz ve muzlim. İçinde bir sevad var ki bir leyl-i münevver.

O içinde bulunmazsa, o şahm-pâre göz olmaz, sende birşey göremez. Basiretsiz basar da para etmez.

Ger fikret-i beyzâda süveydâ-i kalb olmazsa, halita-i dimağî ilim ve basiret olmaz. Kalbsiz akıl olamaz.

Lemeat : Parca 30

30: Dimağda meratib-i ilim muhtelifedir, mültebise...

Dimağda merâtib-i ilim muhtelifedir, mültebise

Dimağda merâtip var, birbiriyle mültebis, ahkâmları muhtelif. Evvel tahayyül olur, sonra tasavvur gelir.

Sonra gelir taakkul, sonra tasdik ediyor, sonra iz'an oluyor, sonra gelir iltizam, sonra itikad gelir.

İtikadın başkadır, iltizamın başkadır. Herbirinden çıkar bir hâlet. Salâbet itikaddan,

Taassup iltizamdan, imtisal iz'andan, tasdikten iltizam, taakkulde bîtaraf, bîbehre tasavvurda,

Tahayyülde safsata hâsıl olur, mezcine eğer olmaz muktedir. Bâtıl şeyleri güzel tasvir etmek, her demde,

Sâfi olan zihinleri cerhtir, hem idlâli.

Lemeat : Parca 31

31: Hazm olmayan ilim, telkin edilmemeli

Hazmolmayan ilim telkin edilmemeli

Hakikî mürşid-i âlim, koyun olur, kuş olmaz; hasbî verir ilmini.
Koyun verir kuzusuna hazmolmuş musaffâ sütünü.
Kuş veriyor ferhine lüab-âlûd kayyını.

Lemeat : Parca 32

32: Tahrib esheldir, Zaif, tahribci olur

Tahrip esheldir; zayıf tahripçi olur

Vücud-u cümle ecza, şart-ı vücud-u külldür. Adem ise oluyor bir cüz'ün ademiyle; tahrip eshel oluyor.

Bundandır ki, âciz adam, sebeb-i zuhur-u iktidar-ı müsbete hiç yanaşmaz. Menfîce müteharrik, daim tahripkâr olur.

Lemeat : Parca 33

33: Kuvvet hakka hizmetkar olmalı

Kuvvet hakka hizmetkâr olmalı

Hikmetteki desâtir, hükûmette nevâmis, hakta olan kavânin, kuvvetteki kavâid birbiriyle olmazsa müstenid ve müstemid,

Cumhur-u nasta olmaz ne müsmir ve müessir. Şeriatte şeâir kalır mühmel, muattal; umur-u nasta olmaz müstenid ve mu’temid.

Lemeat : Parca 34

34: Bazen zıd, zıddını tazammun eder

Bazan zıd, zıddını tazammun eder

Zaman olur ki zıd, zıddını saklarmış. Lisan-ı siyasette lâfz mânânın zıddıdır. Adalet külâhını **(1)**

Zulüm başına geçirmiş. Hamiyet libasını, hıyanet ucuz giymiş. Cihad ve hem gazâya, bağy ismi takılmış. Esaret-i hayvanî,

İstibdad-ı şeytanî, hürriyet nam verilmiş. Zıdlarda emsal olmuş, suretlerde tebâdül, isimlerde tekabül, makamlarda becâyiş-i mekânî.

---

(1): Bu zamanı tam görmüş gibi bahseder.

Lemeat : Parca 35

35: Menfaati esas tutan siyaset canavardır

Menfaati esas tutan siyaset canavardır

Menfaat üzere çarhı kurulmuş olan siyaset-i hazıra müfterisdir, canavar.

Aç olan canavara karşı tahabbüp etsen, merhametini değil, iştihasını açar.

Sonra döner geliyor; tırnağının, hem dişinin kirasını senden ister.

Lemeat : Parca 36

36: Kuva-yı insaniyye tahdid edilmediğinden cinayeti büyük olur

Kuvâ-yı insaniye tahdit edilmediğinden cinayâtı büyük olur

Hayvanın hilâfına, insandaki kuvveler fıtrî tahdit olmamış. Onda çıkan hayr ü şer, lâyetenâhî gider.

Onda olan hodgâmlık, bundan çıkan hodbinlik, gurur, inat birleşse, öyle günah oluyor**(1)** ki beşer şimdiye kadar

Ona isim bulmamış. Cehennemin lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.

Hem meselâ, bir adam tek yalancı sözünü doğru göstermek için, İslâmın felâketini kalben arzu eder.

Şu zaman da gösterdi: Cehennem lüzumsuz olmaz, Cennet ucuz değildir.

---

(1): Bunda da bir işaret-i gaybiye var.

Lemeat : Parca 37

37: Bazen hayır, şerre vasıta olur

Bazan hayır, şerre vasıta olur

Havastaki meziyet, filhakika sebeptir tevazu, mahviyete; olmuş maatteessüf sebeb-i tahakküme,

Tekebbüre; hem illet. Fakirlerdeki aczi, âmilerdeki fakrı, filhakika sebeptir ihsan ve merhamete.

Lâkin maatteessüf müncer olmuştur şimdi zillet ve esarete. Birşeyde hasıl olan mehâsin ve şerefse,

Havas ve rüesâya o şey peşkeş edilir. O şeyden neş'et eden seyyiat ve şer ise, efrad ve hem avâma,

Taksim, tevzi edilir. Aşiret-i galipte hasıl olan şerefse, "Hasan Ağa, aferin!" Hasıl olan şer ise,

Efrada olur nefrin. Beşerde şerr-i hazin!

Lemeat : Parca 38

38: Gaye-i hayal olmazsa, enaniyet kuvvetleşir

Gaye-i hayal olmazsa enaniyet kuvvetleşir

Bir gaye-i hayal olmazsa, yahut nisyan basarsa, ya tenâsi edilse; elbette zihinler enelere dönerler,

Etrafında gezerler. Ene kuvvetleşiyor, bazan sinirleniyor. Delinmez, tâ “nahnü” olsun. Enesini sevenler başkalarını sevmezler.

Lemeat : Parca 39

39: Hayat-ı ihtilal, mevt-i zekat, hayat-ı ribâdan çıkmış

Hayat-ı ihtilâl mevt-i zekât, hayat-ı ribâdan çıkmış

Bilcümle ihtilâlât, bütün herc ü fesâdat, hem asıl, hem madeni, rezâil ve seyyiat, bütün fâsit hasletler,

Muharrik ve menbaı iki kelimedir tek, yahut iki kelâmdır. *Birincisi* şudur ki: “Ben tok olsam, başkalar,

Acından ölse neme lâzım.” *İkincisi:* “Rahatım için zahmet çek. Sen çalış ben yiyeyim. Benden yemek, senden emekler.”

Birinci kelimede olan semm-i kàtili, hem kökünü kesecek, şâfi devâ olacak tek bir devâsı vardır.

O da zekât-ı şer’î ki bir rükn-ü İslâmdır. İkinci kelimede, zakkum şecer münderiç. Onun ırkını kesecek, ribânın hurmetidir.

Beşer salâh isterse, hayatını severse, zekâtı vaz’ etmeli, ribâyı kaldırmalı.

Lemeat : Parca 40

40: Beşer hayatını isterse, enva-ı ribayı öldürmeli

Beşer hayatını isterse envâ-ı ribâyı öldürmeli

Tabaka-i havastan tabaka-i avâma sıla-i rahm kopmuştur. Aşağıdan fırlıyor

Sadâ-yı ihtilâlî, vâveylâ-yı intikamî, kin ve haset enîni. Yukarıdan iniyor

Zulüm ve tahkir ateşi, tekebbürün sıkleti, tahakküm saıkası. Aşağıdan çıkmalı

Tahabbüb ve itaat, hürmet ve hem imtisal. Fakat merhamet ve ihsan yukarıdan inmeli,

Hem şefkat ve terbiye. Beşer bunu isterse sarılmalı zekâta, ribâyı tard etmeli.

Kur'ân'ın adaleti bâb-ı âlemde durup ribâya der "Yasaktır; hakkın yoktur, dönmeli."

Dinlemedi bu emri, beşer yedi bir sille. **(1)** Müthişini yemeden bu emri dinlemeli.

---

(1): Kuvvetli bir işaret-i gaybiyedir. Evet, beşer dinlemedi, İkinci Harb-i Umumî ile bu dehşetli silleyi de yedi.

Lemeat : Parca 41

41: Beşer esirliği parçaladığı gibi, ecirliği de parçalayacaktır

Beşer esirliği parçaladığı gibi ecirliği de parçalayacaktır

Bir rüyada demiştim: Devletler, milletlerin hafif muharebesi, tabakat-ı beşerin şedid olan harbine terk-i mevki ediyor.

Zira beşer, edvarda esirlik istemedi, kanıyla parçaladı. Şimdi ecîr olmuştur; onun yükünü çeker, onu da parçalıyor.

Beşerin başı ihtiyar; edvâr-ı hamsesi var. Vahşet ve bedeviyet, memlûkiyet, esaret, şimdi dahi ecîrdir, başlamıştır, geçiyor.

Lemeat : Parca 42

42: Gayr-ı meşru tarîk, zıdd-ı maksuda gider

Gayr-ı meşru tarik, zıdd-ı maksuda gider

اَلْقَاتِلُ لاَ يَرِثُ [1] bir düstur-u azîmdir. Gayr-ı meşru tarik ile bir maksada giden zât, galiben maksudunun zıddıyla görür mücazat.

Avrupa muhabbeti gayr-ı meşru muhabbet, hem taklit ve hem ülfet.

Âkıbeti mükâfat: mahbubun gaddârâne adâveti, cinâyat.

Fâsık-ı mahrum bulmaz ne lezzet ve ne necat.

1.)Katil miras alamaz. (Tirmizi, Ferâiz: 17; Ebû Dâvud, Diyât: 18; Dârimî, Ferâiz: 41; İbn-i Mâce, Ferâiz: 8, Diyât: 14; Müsned, 1:49.)

Lemeat : Parca 43

43: Cebr ve İtizalde birer dâne-i hakikat bulunur

Cebir ve İtizalde birer dane-i hakikat bulunur

Ey talib-i hakikat! Maziye, hem musibet; müstakbel ve mâsiyet ayrı görür şeriat. Maziye, mesâibe nazar olur kadere.

Söz olur Cebrîye. Müstakbel ve maâsi, nazar olur teklife. Söz olur İtizâle. İtizal ile Cebir

Şurada barışırlar. Şu bâtıl mezheplerde birer dane-i hakikat mevcut, münderiçtir; mahsus mahalli vardır. Bâtıl olan, tâmimdir.

Lemeat : Parca 44

44: Acz ve Cez biçarelerin kârıdır

Acz ve ceza' biçarelerin kârıdır

Ger istersen hayatı, çareleri bulunan şeyde acze yapışma.
Ger istersen rahatı, çaresi bulunmayan şeyde ceza'a sarılma.

Lemeat : Parca 45

45: İp üstünde olan, yerde olanla döğüşse kaybeder

İp Üstünde Olan, Yerde Olanla Döğüşse Kaybeder

Gavurlarla barışmak, zelillerin kârıdır. Hayattaki yaralar, belki de iyileşir, izzet-i İslâmiyede, hem namus-u milliyede yaraları derindir.

İp üstündeki canbaz, yerde olan adamla eğer döğüş isterse, yerde olan çekinmez. Zira canbaz hayatı,

hem muhteşem sanatı, mevazinle bağlıdır. Bir kere o bozulsa, seyreyle gümbürtüyü. Yerdeki çıplak adam olsa olsa değişir kıyam ile kuûdu.

Lemeat : Parca 46

46: Mübhem bir hüküm, külli bir hüküm değil

Mübhem Bir Hüküm, Küllî Bir Hüküm Değil

Nusus-u varide'de kaziyye-i mutlaka, bazen telakki olur kaziyye-i külliye. Vakti münteşire bazen telakki olur

kaziyye-i daime. Belki onun sıdkına bazı ferd ve zamanın tahakkuku kâfidir. Meselâ denilir: *"Bir saatlik nöbeti bir sene ibadettir."*

Evet Eskişehir'in sırtında, İnönü'nün önünde. Âyet, işaret eder: *"Bir masumu öldüren ger elinden gelirse, beşeri de öldürür."*

Öyle zaman oluyor kelime-i vahide, bir orduyu batırır. Otuz milyonun mahvı bir gülle ile olmuştur.

Lemeat : Parca 47

47: Bazan küçük bir şey, büyük bir iş yapar

Bazan küçük birşey büyük bir iş yapar

Öyle şerâit oluyor, tahtında az bir hareke sahibini çıkarıyor tâ âlâ-yı illiyyîn.

Öyle hâlât oluyor ki, küçük bir hareket, kâsibini indiriyor tâ esfel-i sâfilîn.

Lemeat : Parca 48

48: Bazılara bir an, bir senedir

Bazılara Bir An, Bir Senedir

Fıtratların bir kısmı birdenbire parlıyor. Bir kısmı tedricîdir, şey'en şey'en kalkıyor. Tabiat-ı insanî ikisine de benziyor.

Şeraite bakıyor; ona göre değişir. Bâzan tedricî gider. Bâzan dahi oluyor barut gibi zulmânî, birdenbire fışkırıyor.

Nûrânî bir nar olur. Bâzı olur bir nazar, fahmı elmas ediyor. Bâzı olur bir temas, taşı iksir ediyor. Bir nazar-ı peygamber,

Birdenbire kalbeder; bir bedevî-i câhili, bir ârif-i münevver. Eğer mizan istersen: İslâm'dan evvel Ömer, İslâm'dan sonra Ömer...

Birbiriyle kıyası: Bir çekirdek, bir şecer... Def'aten verdi semer, o nazar-ı Ahmedî, o himmet-i Peygamber...

Ceziret-ül Arab'da, fahmolmuş fıtratları kalbetti elmaslara... Birdenbire serâser...

Barut gibi ahlâkı parlattırdı, oldular birer nur-u münevver.

Lemeat : Parca 49

49: Yalan, bir lafz-ı kâfirdir

Yalan, Bir Lâfz-ı Kâfirdir

Bir dâne sıdk, yakar milyonla yalanı. Bir dâne-i hakikat, yıkar kasr-ı hayâli. Sıdk büyük esâstır, bir cevher-i ziyalı.

Yeri verir sükûta, eğer çıksa zararlı... Yalana yer hiç yoktur, çendan olsa faydalı. Her sözün doğru olsun, her hükmün hak olmalı.

Lâkin hakkın olamaz, her doğruyu söz etmek. Bunu iyi bilmeli. [1] خُذْ مَا صَفَا دَعْ مَا كَدَرْ kendine düstur etmeli.

Güzel gör, hem güzel bak. Tâ güzel düşünmeli. Güzel bil, hem güzel düşün. Tâ leziz hayatı bulmalı.

Hayat içinde hayattır, hüsn-ü zanda emeli. Sû-i zanla yeistir: Saâdet muharribi, hem de hayatın katili.

1.)Güzel ve huzur vereni al, çirkin ve keder vereni bırak.

Lemeat : Parca 50

50: Şeriat ile medeniyet-i hâzıra müvazeneleri

Bir Meclis-i Misâlîde

Şeriatla medeniyet-i hâzıra, dehâ-i fennî ile hüdâ-yı şer'î müvazeneleri

Mütareke başında, bir Cuma gecesinde bir rü'yâ-yı sâdıkada, misâlî âleminde, bir meclis-i azîmde, benden suâl ettiler:

«Mağlûbiyet sonunda İslâm'ın âleminde ne hal peyda olacak» Asr-ı hâzır meb'usu sıfatıyla söyledim; onlar da dinlediler:

Eski zamandan beri istiklâl-i İslâm'ın bekası, hem Kelimetullah'ın i'lâsı için, farz-ı kifaye-i cihadı; o lâzime-i diyanet

Deruhde ile, kendini yekvücud-u vahdânî, İslâm'ın âlemine fedâya vazifedâr, hilâfete bayrakdar görmüş olan bu devlet,

Şu millet-i İslâm'ın felâket-i mâzisi, getirecek de elbet İslâm'ın âlemine saadet ve hürriyet. Olur geçen musibet,

İstikbalde telafi. Üçü veren, üçyüzü kazandıran, etmiyor elbette hiç hasâret. Hâlini istikbâle tebdil eder, zîhimmet...

Zira ki şu musibet; hayatımız mâyesi olan şefkat, uhuvvet, tesânüd-ü İslâmî hârikulâde etti, inkişaf-ı uhuvvet

Tesri-i ihtizazı, Tahrib-i medeniyet. deniyet-i hâzıra sûreti değişecek, sistemi bozulacak; zuhur edecek o vakit,

İslâmî medeniyet. Müslümanlar bil'ihtiyar elbet evvel girecek. Müvazene istersen: Şer'in medeniyeti, şimdiki medeniyet

Esâslara dikkat et, âsârlara nazar et. Şimdiki medeniyet esâsâtı menfîdir. Menfî olan beş esâs ona temel, hem kıymet.

Onlarla çarh kurulur. İşte nokta-i istinad: Hakka bedel kuvvettir. Kuvvet ise, şe'nidir tecâvüz ve taâruz; bundan çıkar hıyânet.

Hedef-i kasdı, fazilet bedeline hasis bir menfaattır. Menfaatın şe'nidir tezahüm ve tehasum; bundan çıkar cinâyet.

Hayattaki kanunu, teâvün bedeline bir düstur-u cidâldir. Cidâlin şe'ni budur: Tenâzü' ve tedâfü'; bundan çıkar sefâlet..

Akvamların beyninde râbıta-i esâsı: Âherin zararına müntebih unsuriyyet. Başkaları yutmakla beslenir, alır kuvvet.

Milliyet-i menfîye, unsuriyyet, milliyet; şe'ni olur daima böyle müdhiş tesadüm, böyle feci' telâtum, bundan çıkar helâket.

Beşincisi şudur ki: Câzibedar hizmeti: Heva, hevesi teşci', teshil; hevesâtı, arzuları da tatmin; bundan çıkar sefâhet.

O heva, hem heves, şe'ni budur daima: İnsanı memsuh eder, sîreti değiştirir. Mânevî meshediyor, değişir insâniyet.

Şu medenîlerden çoğunun, eğer içini dışına çevirirsen, görürsün: Başta maymunla tilki, yılanla ayı, hınzır sîreti olur sûret.

Gelir hayâli karşına, postlarıyla tüyleri. İşte şununla görünür meydandaki âsârı. Zemindeki mevâzin mizanıdır şeriat...

Şeriattaki rahmet, semâ-i Kur'andandır. Medeniyet-i Kur'an esâsları müsbettir. Beş müsbet esâs üzere döner çarh-ı saadet.

Nokta-i istinadı; kuvvete bedel haktır. Hakkın dâim şe'nidir adâlet ve tevazün. Bundan çıkar selâmet, zâil olur şekavet.

Hedefinde menfaat yerine fazilettir. Faziletin şe'nidir muhabbet ve tecazüb. Bundan çıkar saâdet, zâil olur adâvet.

Hayattaki düsturu, cidal kıtâl yerine, düstur-u teâvündür. O düsturun şe'nidir ittihad ve tesanüd; hayatlanır cemâat.

Sûret-i hizmetinde, hevâ heves yerine hüdâ-yı hidâyettir. O hüdânın şe'nidir: İnsana lâyık tarzda terakki ve refahet.

Ruha lâzım Sûrette tenevvür ve tekâmül. Kitlelerin içinde cihet-ül vahdeti de tardeder unsuriyet, hem de menfî milliyet.

Hem onların yerine rabıta-i dinîdir, nisbet-i vatanîdir, alâka-i sınıfîdir, uhuvvet-i îmânî. Şu rabıtanın şe'nidir; samimî bir uhuvvet,

Umumî bir selâmet. Haric etse tecavüz, o da eder tedâfü'. İşte şimdi anladın; sırrı nedir ki küsmüş, almadı medeniyet.

Şimdiye kadar İslâmlar ihtiyarıyla girmemiş, şu medeniyet-i hâzıra. Onlara yaramamış; hem de onlara vurmuş müdhiş kayd-ı

esâret.

Belki nev'-i beşere tiryak iken zehir olmuş. Yüzde seksenini atmış meşakkat ve şekavet. Yüzde onu çıkarmış müzahraf bir saâdet!

Diğer onu bırakmış beyne beyne bîrahat! Zâlim ekallin olmuş gelen rıbh-i ticaret. Lâkin saadet odur: Külle ola saâdet.

Lâakal ekseriyete olsa medâr-ı necat. Nev'-i beşere rahmet nâzil olan şu Kur'an, ancak kabûl ediyor bir tarz-ı medeniyet;

Umuma, ya eksere verirse bir saâdet. Şimdiki tarz-ı hâzır, heves serbest olmuştur, heva da hür olmuştur, hayvanî bir hürriyet.

Heves tahakküm eder. Heva da müstebiddir, gayr-ı zarurî hâcatı hevâic-i zarurî hükmüne geçirmiştir. İzâle etti rahat...

Bedâvette bir adam dört şeye muhtaç iken, medeniyet yüz şeye muhtaç, fakir etmiştir. Sa'y-i helâl, masrafa etmemiştir kifâyet.

Onda hile, harama beşeri sevketmiştir. Ahlâkın esâsını şu noktadan bozmuştur. Cemâate hem nev'e vermiştir servet, haşmet.

Ferdi, şahsı ahlâksız, hem fakir eylemiştir. Bunun şahidi çoktur. Kurûn-u ûlâdaki mecmu-u vahşet ve cinâyet, hem gadr ve hem hıyânet

Şu medeniyet-i habîse tek bir defada kustu. Midesi **(1)** daha bulanır. Âlem-i İslâm'daki istinkâf-ı mânidar hem de bir cây-ı dikkat.

Kabûlde muzdaribdir, soğuk da davranmıştır. Evet Şeriat-ı Garra'da olan nur-u İlâhî, hassa-i mümtazıdır: İstiğnâ, istiklâliyet.

O hâssadır bırakmaz ki o nur-u hidâyet, şu medeniyet ruhu olan Roma dehası ona tahakküm etsin. Onda olan hidâyet,

Bundaki felsefe ile mezcolmaz, hem aşılanmaz, hem de tâbi' olamaz. İslâmiyet ruhunda şefkat izzet-i îman, beslediği şeriat Kur'an-ı Mu'ciz-Beyân tutmuş yed-i beyzâda hakaik-i şeriat.

O yemin-i beyzâda birer Asâ-yı Mûsâ'dır. Sehhar medeniyet, istikbalde edecek ona secde-i hayret...

Şimdi buna dikkat et: Eski Roma, Yunan'ın iki dehâsı vardı; bir asıldan tev'emdi, biri hayal-âlûddu, biri madde-perestti.

Su içinde yağ gibi imtizac olamadı. Mürur-u zaman istedi, medeniyet çabaladı. Hristiyanlık da çalıştı, temzicine muvaffak hiçbiri de olmadı.

Herbiri istiklâlini filcümle hıfzeyledi. Hattâ el'an âdeta o iki ruh, şimdi de cesedleri değişmiş, Alman Fransız oldu.

Güya bir nevi tenasüh başlarından geçmişti. Ey birader-i misâlî! Zaman böyle gösterdi. O ikiz iki deha, öküz gibi reddetti

Temzicin esbabını. Şimdi de barışmadı. Mâdem onlar tev'emdi, kardeş ve arkadaştı, terakkide yoldaştı; birbiriyle döğüştü.

Hiç de barışmadılar. Nasıl olur ki aslı, hem madeni, matlaı başka çeşit olmuştu. Kur'anda olan nûru, şeriat hidâyeti...

Şu Medeniyetin Ruhu Olan Roma Dehası, Birbiriyle Barışır Hem Mezc-i İttihadı

O dehâ ile bu hüdâ menşe'leri ayrıdır: Hüdâ semâdan indi, dehâ zeminden çıktı. Hüdâ kalbde işliyor, dimağı da işletir.

Dehâ dimağda işler, kalbi de karıştırır. Hüdâ ruhu eder tenvir, taneleri sünbüllettirir. Karanlıklı tabiat onunla ışıklanır.

İstîdad-ı kemâli birdenbire yol alır, nefs-i cismanî yapar hizmetkâr-ı emirber. Melek-sîma ediyor insan-ı himmetperver.

Dehâ ise: Evvelâ nefs u cisme bakıyor, tabiata giriyor, nefsi tarla ediyor. İstidad-ı nefsânî neşvünema buluyor.

Ruhu eder hizmetkâr, taneleri kuruyor. Şeytanın sîmasını beşerde gösteriyor. Hüdâ, hayateyne saâdet veriyor. Dâreyne ziyâ neşrediyor. İnsanı yükseltiyor.

Deccal-misâl **(2)** dehâ-i a'ver, bir dar ile bir hayatı anlar; madde-perest olur ve dünya-perver. İnsanı yapar birer canavar.

Evet deha, sağır tabiata tapar. Kör kuvvete fermanber. Fakat hüdâ, şuurlu san'atı tanır, hikmetli kudrete bakar. Dehâ, zemine küfran perdesi çeker. Hüdâ, şükran nûrunu serper.

Bu sırdandır: Dehâ, a'mâ-i asamm; hüdâ, semî-i basîr. Dehânın nazarında, zemindeki nimetler sahibsiz ganîmettir.

Minnetsiz gasb ve sirkat, tabiattan koparmak canavarca his verir. Hüdânın nazarında; zeminin sinesinde kâinatın yüzünde

Serpilmiş olan niam, rahmetin semeratı. Her nimetin altında bir yed-i muhsin görür, şükran ile öptürür.

Bunu da inkâr etmem: Medeniyette vardır mehâsin-i kesîre.. lâkin onlar değildir ne Nasraniyyet malı, ne Avrupa îcadı,

Ne şu asrın san'atı.. Belki umum malıdır: Telâhuk-u efkârdan, semâvî şerayi'den, hem hâcât-ı fıtrîden, hususî şer'-i Ahmedî,

İslâmî inkılâbdan neş'et eden bir maldır. Kimse temellük etmez. Misâlîler meclisi, o meclisin reisi tekrar sordu; hem dedi:

«Musibet olur her dem hıyanet neticesi, mükâfatın sebebi. Ey şu asrın adamı! Kader bir sille vurdu, kazaya da çarptırdı

Hangi ef'âlinizle kazaya, hem kadere şöyle fetva verdiniz ki, kazâ-i İlâhî musibetle hükmetti, sizleri hırpaladı?

Hatâ-yı ekseriyet olur sebeb daima musibet-i âmmeye.» Dedim: Beşerin dalâlet-i fikrîsi, Nemrudane inadı,

Firavunane gururu şişti şişti zeminde, yetişti semâvata. Hem de dokundu hassas sırr-ı hilkate. Semâvattan indirdi

Tûfan, tâun misâli, şu harbin zelzelesi; gâvura yapıştırdı semâvî bir silleyi. Demek ki şu musibet, bütün beşer musibetiydi,

Nev'en umuma şâmil. Bir müşterek sebebi; maddiyyunluktan gelen dâlalet-i fikrîydi, hürriyet-i hayvanî, hevanın istibdadı...

Hissemizin sebebi; erkân-ı İslâmîde ihmal ve terkimizdi. Zira Hâlık Teâlâ yirmidört saatten bir saati istedi,

Beş vakit namaz için yalnız o saati, bizden yine bizim için emretti, hem istedi. Tenbellikle terkettik, gafletle ihmal oldu.

Şöyle de ceza gördük: Beş senede, yirmidört saatte daima tâlim ve meşakkatle tahrik ve koşturmakla bir nevi namaz kıldırdı.

Hem senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acıdık, keffareten beş sene cebren oruç tutturdu.

Kendi verdiği malından, kırkından ya onundan birini zekât istedi. Buhl ile hem zulmettik, haramı karıştırdık, ihtiyarla vermedikti.

O da bizden aldırdı müterâkim zekâtı, haramdan da kurtardı. Amel, cins-i cezadır. Ceza, cins-i ameldir. Sâlih amel ikiydi:

Biri müsbet ve ihtiyârî, biri menfî ızdırarî. Bütün âlâm, mesâib, a'mâl-i sâlihadır; lâkin menfîdir, ızdırarî. Hadîs teselli verdi.

Bu millet-i günahkâr kanıyla abdest aldı. Fiilî bir tövbe etti. Mükâfat-ı âcili, şu milletin humsu dört milyonu çıkardı

Derece-i velâyet, mertebe-i şehadet ile gazilik verdi, günahı sildi. Bu meclis-i âlî-i misâlî, bu sözü tahsin etti.

Ben de birden uyandım, belki yakaza ile yeni yattım. Bence yakaza rü'yadır, Rü'ya bir nevi yakazadır. Orada asrın vekili, burada Said-i Kürdî...

---

(1): Demek daha dehşetli kusacak. Evet iki harb-i umumî ile öyle kustu ki: Hava, deniz, kara yüzlerini bulandırdı, kanla lekeledi...

(2): Bunda da bir ince işaret var.

Lemeat : Parca 51

51: Paslanmış hüdâ yine elmastır

Paslanmış Hüdâ Yine Elmastır

Hüdâ-yı İslâmiyet, paslanmıştı hevâ ile. Dehâ-yı medeniyet, cilalanmış hevesle. Çendan paslanmış olsa bir elmâs-ı bîhemtâ,

bir câm-ı mücellâya müreccahtır daima. O elmasa nakşolmuş olan hatt-ı semavî, maddîlerin gözü görmez o nakş-ı yekta.

Hem de onu okumaz. Maddîler, her bir şeyi madde içinde arar. Böylelerin akılları gözlerinde yerleşir. Akılları gözleşir, maneviyatı görmez. Mânada göz, kör olur.

Lemeat : Parca 52

52: Cehil, mecazı eline alsa hakikat yapar

Cehil, Mecazı Eline Alsa Hakikat Yapar

İlmin elinden eğer cehlin eline düşse mecaz, eder inkılâb hakikata, hem açar hurafata kapılar.

Küçüklüğümde gördüm ki hasf olmuştu Kamer. Sordum ben vâlidemden. Dedi: «Yılan yutmuştur.» Dedim: «Neden görünür?»

Dedi: «Orada yılanlar böyle nim-şeffaf olur.» İşte böyle bir mecaz hakikat zannedilmiş: Medâr-ı Şems ve Kamer

Tekatu' noktaları olan re's ve zenebde Arz'ın hayluletiyle bir Emr-i İlahiyle münhasif olur Kamer.

İki kavs-i mevhume tinnineyn yâdedilmiş, hayâlî bir teşbih ile isim, müsemma olmuş. Tinnin ise yılandır.

Lemeat : Parca 53

53: Mübalağa zemm-i zımnîdir

Mübalağa Zemm-i Zımnîdir

Hangi şeyi vasfetsen olduğu gibi vasfet. Medhin mübalâğası bence zemm-i zımnîdir.

İhsan-ı İlahîden fazla ihsan, ihsan değildir...

Lemeat : Parca 54

54: Şöhret zalimedir

Şöhret Zalimedir

Şöhret bir müstebiddir, sahibine mal eder başkasının malını.

Meşhur Hoca Nasreddin letâifi içinde, zekâtı asıl malı...

Rüstem-i Sistanî onun hayal-i şanı garet etti bir asır mefâhir-i İranı.

Gasb ve garetle şişti o namdar hayali.. Hurafata karıştı, attı nev'-i insanı..

Lemeat : Parca 55

55: Din ile Hayat kabil-i tefrik değildir

Din İle Hayat Kabil-i Tefrik Olduğunu Zannedenler Felâkete Sebebdirler

Şu jön-türkün hatâsı; bilmedi o bizdeki din hayatın esâsı. Millet ve İslâmiyet ayrı ayrı zannetti.

Medeniyet müstemir, müstevli vehmeyledi. Saadet-i hayatı içinde görüyordu. Şimdi zaman gösterdi,

Medeniyet sistemi **(1)** bozuktu, hem muzırdı; tecrübe-i kat'iye bize bunu gösterdi.

Din hayatın hayatı, hem nuru, hem esâsı. İhyâ-yı din ile olur şu milletin ihyası. İslâm bunu anladı...

Başka dinin aksine, dinimize temessük derecesi nisbeten milletin terakkisi. İhmali nisbetinde idi milletin tedennisi. Tarihî bir hakikat, ondan olmuş tenâsi...

---

(1): Tam bir işaret-i gaybiyedir. Sekeratta olan dinsiz zalim medeniyete bakıyor.

Lemeat : Parca 56

56: Mevt, tevehhüm edildiği gibi dehşetli değildir

Mevt, Tevehhüm Edildiği Gibi Dehşetli Değil

Dalâlet vehmidir; mevti dehşetlendirir. Mevt, tebdil-i câmedir, ya tahvil-i mekândır. Sicinden bostana çıkar.

Kim hayatı isterse şehadet istemeli. Şehidin hayatına Kur'an işaret eder. Sekeratı tatmamış herbir şehid, kendini

Hayy biliyor, görüyor. Lâkin yeni hayatı daha nezih buluyor.

Zanneder ki ölmemiş. Meyyitlere nisbeti, dikkat et şuna benzer:

İki adam, rü'yâda lezâiz enva'ına câmi' güzel bahçede ikisi geziyorlar. Biri rü'yâ olduğunu bilir; lezzet almıyor.

Onu müferrah etmez, belki teessüf eder. Öbürüsü; biliyor ki âlem-i yakazadır; hakikî lezzet alır, ona hakikî olur.

Rü'yâ misâlin zılli, misâl ise berzahın zılli olmuştur. Ondan onların düsturları birbirine benziyor.

Lemeat : Parca 57

57: Siyaset, efkar aleminde bir şeytandır, istiaze edilmeli

Siyaset, Efkârın Aleminde Bir Şeytandır; İstiâze Edilmeli!

Siyaset-i medenî, ekserin rahatına fedâ eder ekalli. Belki ekall-i zâlim, kendine kurban eder ekserîn-i avâmı.

Adâlet-i Kur'anî; tek mâsumun hayatı, kanı heder göremez, onu fedâ edemez değil ekseriyete, hattâ nev'in umumu...

Âyet-i [1] مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ iki sırr-ı azîmi vaz'ediyor nazara. Biri: Mahz-ı adâlet. Bu düstur-u azîmi

Ki ferd ile Cemâat, şahıs ile nev'-i beşer, kudret nasıl bir görür; adâlet-i İlâhî, ikisine bir bakar. Bir sünnet-i dâimî.

Şahs-ı vâhid, hakkını kendi fedâ ediyor. Lâkin fedâ edilmez, hattâ umum insana. Onun ibtal-i hakkı, hem iraka-i demi,

Hem zevâl-i ismeti: İbtâl-i hakk-ı nev'in hem ismet-i beşerin mislidir, hem nazîri. İkinci sırrı budur: Hodgâmî bir adamı

Hırs ve heves yolunda bir mâsumu öldürse, eğer elinden gelse, hevesine mâni ise harab eder dünyayı, imha eder benî-âdemi.

1.)Kim bir cana kıymamış bir kimseyi öldürürse... (Mâide Sûresi, 5:32)

Lemeat : Parca 58

58: Zaaf, hasmı teşci eder

Zaaf, Hasmı Teşci Eder. Allah Abdini Tecrübe Eder.

Abd Allahını Tecrübe Edemez.

Ey hâif ve hem zaîf! Havf ve za'fın beyhude, hem senin aleyhinde; tesirat-ı hâricî teşci' eder, celbeder.

Ey vesveseli vehham! Muhakkak bir maslahat, mazarrat-ı mevhume için fedâ edilmez. Sana lâzım hareket, netice Allah'ındır.

İşine karışılmaz. Allah çeker abdini meydan-ı imtihana. «Böyle yaparsan eğer, böyle yaparım ben» der.

Abd ise hiç yapamaz Allah'ını tecrübe. «Rabbim muvaffak etsin, ben de bunu işlerim» dese, tecavüz eder.

İsa'ya demiş Şeytan: «Mâdem herşeyi O yapar; kader birdir, değişmez. Dağdan kendini at. O da sana ne yapar?»

İsâ dedi: «Ey mel'un! Abd edemez Rabbini tecrübe ve imtihan!.»

Lemeat : Parca 59

59: İslam siyaseti kendinden çıkmalı

İslâm Siyaseti Kendinden Çıkmalı, Başkasına Vasıta Olmamalı. Fırkacılık Kulüpleri; Tevhid-i Kulûbe Değil, Tefrik-i Kulûbe Sebebtir

İstanbul'un siyaseti, İspanyol nezlesi gibi, insana bulaşıyor. Hem hezeyan devrini arasıra geçiriyor.

Bizans, bir kafadır, fırkacılık cünûnu. O, bizzat, bire'sihî müteharrik değildir, bilvasıta dönüyor.

Kulağına Avrupa, tenvim ile uyutup telkin ile üflüyor. Burada oyun başlıyor. Madem oradan geliyor.

Ya menfidir, ya müsbet. Menfî ise, harf gibi, gayrın menfaatına delâlet ediyor, ihtiyar selboluyor.

Niyeti tesir etmez. Müsbet ise, benziyor bir mâna-yı ismîye, bizzat eder nefsine delâlet ve hem hizmet, sonra vasıta olur.

Buradaki ihtilâf, münharifen gidiyor. Telaki noktası da vatanda bulunmuyor, hatta kürede de olmuyor.

Madem ki öyle olur müsbet ismî olmalı, kuvvetli el hangisi ise Kur'an'a sahib olmalı. Zaif, kalil madem düşer,

Kur'an'ı, -çünki Kur'an'dır - hıfzetmeli, sevmeli, O'nu seyretmemeli, yed-i kavîye vermeli, hıfzı ona bırakmalı, muhafaza o ediyor.

Zira ki din dahilde menfi tarzda edilmez isti'mal ve istihdam. Otuzbir Mart gösterdi, gösteriyor.

En ehven suretinde, müthiş netice verdi. İslâm zararlı çıktı.

Lemeat : Parca 60

60: Beğendiğin şeyde İfrat etme

Beğendiğin Şeyde İfrat Etme

Bir derdin dermanı, başka derde derd olur. Panzehiri zehir olur. Derman hadden geçerse derd getirir, öldürür.

Lemeat : Parca 61

61: İnadın gözü, meleği şeytan görür

İnadın Gözü, Meleği Şeytan Görür

İnadın işi budur: Şeytan yardım ederse birisine «melek» der, rahmeti de okutur.

Muhalif tarafında eğer meleği görse; libasını değişmiş, onu şeytan zanneder, adâvet lânet eder.

Lemeat : Parca 62

62: Beklemediğin yerde, bazen imdad alırsın

Beklemediğin Yerde, Bazen İmdad Alırsın

Deli adama iyisin, iyisin denilse iyileşmesi, iyi adama fenasın, fenasın denilse fenalaşması nâdir değildir.

Nasılki düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça, dosttur. Öyle de düşmanın dostu, dost kaldıkça, düşmandır.

Maymun dost oldu, yardım etti. Ayı neden etmesin? Bir hınzır seni boğar, bir ayı onu boğar. Ayı sana dost olur.

Sakın bağrına dürtme, kendin de saldırma. Ger yangından yanarsan, seyl-i azîm gelirse, o da sana dost olur.

Nasıl maymun olmadın, hiç ayı da olmazsın

Lemeat : Parca 63

63: Cemaatin maye-i hayatı, tesanüddür

Cemaatin Maye-i Hayatı, Tesanüddür

اَلْجَمْعِيَّةُ الَّتِى فِيهَا التَّسَانُدُ الٰلَةٌ [1]
خُلِقَتْ لِتَحْرِيكِ السَّكَنَاتِ
اَلْجَمَاعَةُ الَّتِى فِيهَا التَّحَاسُدُ الٰلَةٌ
خُلِطَتْ لِتَسْكِينِ الْحَرَكَاتِ

Cemaatte vahid, sahih olmazsa eğer, cem' ve zammı büyütmez. Küsur darbı

gibidir, çoğalmakla küçültür, ziyadesi noksandır.

1.)İçinde tesanüd bulunan cemiyet, durgunlukları harekete geçirmek için var edilmiştir. İçinde tehasüd bulunan cemaat ise harekatı teskin için vardır.

Lemeat : Parca 64

64: Kabul etmemek hakkındır, Red etmek hakkın olmaz

Bir Şeyi Kabul Etmemek Hakkın İse Red Etmek Hiç Hakkın Olmaz

Ey tâlib-i hakikat! Sana olsa rivayet, sana düşer kabulü, eğer varsa burhanı. Yoksa adem-i kabuldür ki; şek ve tereddüttür.

Adem-i delil, delildir şu adem-i kabule. Lâkin kabul-i adem, hem reddir, hem inkârdır.

Aksini ispat ister. Menfi ispat edilmez, butlan-ı zâtisiyle. Ger müntefi' olmazsa, ger adem-i delilse, caiz adem-i kabuldür.

Ger delil-i ademse, olur kabul-i adem. Birbiriyle mültebis, hükümleri ayrıdır. Biri şektir, biri inkârdır. İnkâra hakkın yoktur.

Bazen matlub vahiddir, delâili kesirdir. Biri, hattâ onu da şüphe ile reddedilse, yine matlub reddolmaz.

Bazen netice hak, delili batıl olur. Zihinde onunla durur. Madem netice haktır, delile ilişilmez.

Lemeat : Parca 65

65: Sevâd-ı a'zama ittiba etmeli

Sevâd-ı A'zama İttiba' Etmeli

Ey tâlib-i selâmet! Hadis etmiş işaret; sevad-ı a'zama et tebaiyyet, refakat. Emevîlik lâkayddı, kazandı en nihayet

ekseriyet-i ümmet. Dayandı, Ehl-i sünnet. Oldu ehl-i cemaat. Alevîlikte vardı, azimet ve salâbet.

Ekalliyette kaldı. Bir kısmı, en nihayet râfizîliğe dayandı. İşte bir cây-i dikkat!

Lemeat : Parca 66

66: Hakkı bulduktan sonra ehakk için ihtilâfı çıkarma

Hakkı Bulduktan Sonra Ehak İçin İhtilâfı Çıkarma

Ey talib-i hakikat, mâdem hakta ittifak, ehakta ihtilâftır.

Bâzan hak, ehaktan ehaktır. Hem de olur hasen, ahsenden ahsen.

Lemeat : Parca 67

67: İslamiyet, selm ve müsalemettir

İslâmiyet, Selm ve Müsâlemettir; Dâhilde Niza ve Husumet İstemez

Ey Âlem-i İslâmî! Hayatın ittihadda. Ger ittihad istersen düsturun bu olmalı: «HÜVEL HAKKU» yerine «HÜVE HAKKUN» olmalı. «HÜVEL HASEN» yerine «HÜVEL AHSEN» olmalı...

Her müslim kendi meslek, mezhebine demeli: «İşte bu haktır; başkasına ilişmem. Başkaları güzelse, benim en güzelidir.»

Dememeli: «Budur hak, başkaları battaldır. Yalnız benimkidir güzeli; başkaları yanlıştır, hem çirkindir.»

Zihniyet-i inhisar, hubb-u nefisten geliyor, sonra maraz oluyor, niza ondan çıkıyor. Derd ile dermanlar

Taaddüdü hak olur, hak da taaddüd eder. Hâcât ve ağdiyenin tenevvüü hak olur, hak da tenevvü eder.

İstîdad, terbiyeler, tekessürü hak olur, hak da tekessür eder. Bir madde-i vâhide, hem zehir ve hem panzehir.

İki mizaca göre mesâil-i fer'îde hakikat sâbit değil, izafî ve mürekkeb, mükellefîn mizaclar

Ona bir hisse verip, ona göre ederek tahakkuk ve terekküb, her mezhebin sahibi mühmel mutlak hükmeder.

Mezhebinin hududu tayinini bırakır temayül-ü mizaca; taassub-u mezhebî ta’mime sebeb olur.

Ta’mimin iltizâmı sebeb olur nizaa. İslâmiyet'ten evvel tabakat-ı beşerde derin uçurumlar…

Hem tebâüd-ü acîbi istedi bir vakitte taaddüd-ü enbiya, tenevvü-ü şerâyi', müteaddid mezhebler.

Beşerde bir inkılab İslâmiyet yaptırdı, beşer tekarüb etti, Şer' etti ittihad, vâhid oldu Peygamber.

Seviye bir olmadı; mezheb taaddüd etti. Terbiye-i vâhide kâfi geldiği zaman, ittihad eder mezhebler...

Lemeat : Parca 68

68: İcad ve cem-i ezdadda büyük bir hikmet var

İcad ve Cem'-i Ezdadda Büyük Bir Hikmet Var.

Kudret Elinde Şems ve Zerre Birdir

Ey birader-i kalb-hüşyar! Ezdâdın cem'indendir tecellî-i iktidar; lezzet içinde elem, hayrın içinde şerri,

Hüsnün içinde kubhu, nef'in içinde dârrı, ni'met içinde nıkmet, nûrun içinde nârı bilir misin ki sırrı?

Hakaik-i nisbiye, sübut takarrür etsin, birşeyde çok şey olsun, bulsun vücud, görünsün. Sür'at-i hareketle bir nokta bir hat olur.

Çevirmenin sür'ati yapar bir lem'a-i nur, daire-i nuranî. Hakaik-i nisbiye vazifesi, dünyada taneler sünbül olur.

Kâinatın çamuru, revâbıt-ı nizâmı, alâik-ı nakşını odur teşkil ediyor. Âhirette bu nisbî emirler orada hakaik olur.

Hararette merâtib, ona olmuştur sebeb tahallül-ü bürudet.

Hüsündeki derecat kubhun tedâhülüdür. Sebeb, illet oluyor.

Ziya zulmete borçlu, lezzet eleme medyun; sıhhat, marazsız olmaz.

Cennet olmazsa belki Cehennem tâzib etmez. Zemherîrsiz olmuyor... Ger zemherir olmazsa, o da ihrak edemez.

O Hallâk-ı Lemyezel, halk-ı ezdad içinde hikmetini gösterdi. Haşmeti etti zuhur...

O Kadîr-i Lâyezal, cem'-i ezdad içinde iktidarı gösterdi. âzamet etti zuhur. Mâdem o kudret-i İlahî lâzıme-i zâtî olur

O Zât-ı Ezelî'ye, hem zarure-i nâşie; onda zıddı olamaz, acz tahallül edemez, onda merâtib olamaz, herşeye nisbeti bir, hiç bir şey ağır olmuyor.

O kudretin ziyasına Güneş mişkât olmuştur. Bu mişkâtın nuruna deniz yüzü âyine, şebnemlerin gözleri birer mir'at olmuştur.

Denizin geniş yüzü, gösterdiği güneşi çin-i cebînindeki katreler de gösterir, şebnemin küçük gözü yıldız gibi parlıyor.

Aynı hüviyet tutar; şebnem, deniz bir olur güneşin nazarında, kudreti tanzir eder; şebnemin gözbebeği küçücük bir güneştir.

Şu muhteşem güneş de küçücük bir şebnemdir; gözbebeği bir nurdur ki şems-i kudretten gelir, o kudrete kamer olur.

Semâvat bir denizdir; bir nefes-i Rahman'la çin-i cebînlerinde mevcelenip, katarat ki nücum ve hem şümustur.

Kudret tecelli etti, o katarata serpti nurânî lemaâtı. Herbir güneş bir katre, herbir yıldız bir şebnem, herbir lem'a timsaldir.

O feyz-i tecellînin küçücük bir aksidir o katre-misâl güneş. Eder mücellâ camını o lümey'a zücâce dürrî-misâl parlıyor

O şebnem-misâl yıldız latîf gözü içinde, bir yer yapar lem'aya, lem'a olur bir sirac, gözü olur zücâce, misbahı nurlanıyor.

Lemeat : Parca 69

69: Kesretin tarefeyni vahdettir

Kesretin Tarefeyni Vahdettir

Bir cilve-i tevhiddir ki kesretin mebdei, vahid olur, münteha kesbediyor vahdeti.

Bir cilve-i kudrettir kâinattaki kuvvet, bu mütehavvil kuvvet, eder kesret vahdeti.

Zerratlara dağılır, istihale geçirir, onda tahassul eder cazibe katarâtı.

O lemeat birleşir, Sani' ondan halkeder, bir cazibe-i umumî, yine kesbediyor vahdeti.

Lemeat : Parca 70

70: Meziyetin varsa hafâ türâbında kalsın

Meziyetin Varsa Hafa Türâbında Kalsın; Tâ Neşvünema Bulsun

Ey zîhassa-i meşhure! Taayyünle zulmetme, ger perde-i hafânın altında sen kalırsan, ihvanına verirsin ihsan ve bereketi.

Herbir ihvanın altında sen çıkması, hem de o sen olması imkân ve ihtimali, herbirine celbeder bir nazar-ı hürmeti.

Eğer taayyün edip perde altından çıksan, mükerrem iken altında; üstünde zâlim olursun. Güneş iken orada; burada gölge edersin.

İhvanını düşürttürüp hem nazar-ı hürmetten. Demek taayyün ve teşahhus, zâlim birer emirdir, sahih doğru böyle ise, hem de böyle görürsün.

Nerede kaldı yalancı tasannu' ve riyâ ile kesb-i teşahhus-u şöhret? İşte bir sırr-ı azîm ki hikmet-i İlâhî, hem o nizâm-ı ahsen

Bir ferd-i fevkalâde, kendi nev'i içinde setr ile perde çeker, bununla kıymet verdirir, hem de eder müstahsen.

İşte sana misâli: İnsan içinde veli, ömür içinde ecel, olmuş meçhul ve mühmel. Cum'ada müstetirdir bir saat, kabûl olur duâ edersen.

Ramazanda münteşir bir leyle-i zû-kadir, esmâ-ül hüsnâda muzmer iksîr-i ism-i âzam. Bu misâllerin haşmeti, hem de o sırr-ı hasen

İbhamda izhar eder, ihfâda isbat eder. Meselâ: Ecelin ibhamında bir müvazene vardır; her dakikada tutar ne vaziyet alırsan.

Kefeteyn-i havf u reca, hizmet-i ukbâ, dünya; tevehhüm-ü bekaî, lezzet-i ömrü verir. Yirmi sene mübhem bir ömür olsa ahsen

Nihayeti muayyen bin senelik bir ömre. Zira nısfı geçerse, her saati geldikçe güya adım atarak dar ağacına gidersin.

Şey'en şey'en üzülmek.. vehim de teselli vermez, sen de rahat etmezsin...

Lemeat : Parca 71

71: Allahın rahmet ve gadabından fazla tahassüs hatadır

Allah'ın Rahmet ve Gadabından Fazla Tahassüs Hatâdır

Allah'ın rahmetinden fazla rahmet edilmez. Allah'ın gadabından fazla gadab edilmez.

Öyle ise işi bırak o Âdil-i Rahîm'e. Fazla şefkat elemdir, fazla gadab zemîme...

Lemeat : Parca 72

72: Akibet-i dünyeviye, İkâb-ı uhrevîye delildir

Âkibet-i Dünyeviye, İkâb-ı Uhrevîye Delildir

Herkes bir zamanda, hususi tecrübe ile, böyle netice bulmuş: *"Falan fenalık etti, belâsını da buldu."* Bir düstur-ı hayattır.

Şu cümle-i manidar, zebanzed-i cumhurdur. Ma'siyetin muhtelif envâının içinde tek hadd-i müşterek var ki tab'-ı ma'siyettir.

Demek ma'siyet hasiyeti müstelzim-i cezadır; küçükleri bu dâr'da, büyükleri o dâr'da. Ma'siyetin akibeti bu dar'da ukbâdaki ikaba bir delildir.

Lemeat : Parca 73

73: Beşerin rahatı, ihtiyar iktidariyle ma'kusen mütenasibdir

Beşerin Rahatı, İhtiyar İktidariyle Ma'kusen Mütenasibdir.

Rızk, Tekasüf Etmemiş genişçe Bir Ceseddir

Ey beşer-i pürşer.!**(1)** Sendeki iktidar, ihtiyar, sebebtir, menşe'dir açlığa, zahmete. Za'fdır, aczdir rızkının sebebi.

Bir zaman bir hayvanı gördüm, biçare bir deri bir kemik, yavrular getirdi. Muktedir valide bir kemik bulamazdı.

Aciz yavrulara sekiz muslukunda akar bir latif rızk geldi, beslettirdi; muğaddî bir madde kudretten verildi.

O zaman rahm-i maderde sakindi, ez'afdı, a'cezdi, rızkı da ahsendi, ekmeldi. Geldi de dünyaya, âcizdi, zaifdi.

Rızkı da kâmildi, hasendi. Bir parça büyüdü, ihtiyarı geldi, zahmete de çattı; iktidarı yoktu, ebeveyn şefkati muini edildi.

İhtiyar, iktidar beraber geldiği bir zaman ipi boğaza dolandı, kendisi kendine bıraktı. o vakit ihtiyar nereye ilişti, karıştı.

İhtiyar, girmedi mideye, bedene, makina işledi, nizamı bozmadı hanede, beldede işledi, çalıştı.

Nizamı bozuldu, noksan da bıraktı ihtiyar daimî demeli: (1) رَبَّنَا لاَ تَكِلَنَا اِلى اَنْفُسِنَا فِي رِزْقٍ فِي جَدِّى

İktidar, demeli daimî: (2) يَا رَبِّى تَوَكَّلْتُ عَلَيْكَ فِي بَدْئِى وَ عَوْدِى Hayvanın rızkı da hayatı kadardır,

nazar-ı kudrette mevki-i kıymeti.

Nasılki o kudret, âdeta bahane buluyor, hayatı veriyor. Öyle de rızkını önünde halkeder, serpiyor.

Güya ki kudret çalışır hummalı bir faaliyetle âlem-i mevâtı âlem-i hayata, kesifi latife kalb ve tebdil eder.

Hattâ ki en hasis bir maddede hayatın lemeatını serper, öyle de her şeyde rızkı da hem eker, hem saklar.

O hayat nuruyla birleşmek içindir zerrat-ı meyyite, bir kısmı hakiki ceseddir, toplanır, bir kısmı mecazî ceseddir.

Rızk olur gelir, birleşir, tutuşur, rızk dahi münteşir, hem geniş ceseddir. Elhasıl hayatın ikidir cesedi.

Birisi muhassal, diğeri münteşir, rızk ile hayatın ikisi ikizdir, tev'emdir; nazar-ı kudrette bir olur kıymeti.

"KUDRET" dir her şeyi ademden çıkarır. "KADER"dir birinci cesedi nazmedip giydirir. "İNAYET", topluyor rızkını münteşir cesedi.

Teksifle sevkeder, besletir. Yalnız bir fark var, hayatın, mazbut ve muhassal olduğu içindir, defaten görünür zîhayat cesedi.

Rızk ise, tedricî münteşir olduğu içindir, vesvese verdirir beşerin zalim ihtiyarı tavassut etmezse, âyetteki hüküm vakidir, doğrudur:

"Açlıktan ölmek yok, rızıksızlık öldürmez." Zira ki bedende çok vardır ihtiyat mahzenleri, herbiri doludur.

Lahm ile çok şeyler, suretinde muhaddar, orada müdahhar bir gıda-yı ekser. O gıda bitmeden şahsın mevti gelir.

O mevtin sebebi, rızıksızlık değildir. Zira o yüz güne kâfi idi. O ise on günde fevt oldu.

Belki terk-i âdetten tevellüd eden bir maraz, bir illet geldi, vurdu onu. Rızkı da var iken öldürdü.

اِنَّا للهِ وَ اِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعوُنَ [3]

---

(1): Nazmı garib, cümleleri kısadır. Her kelimenin ortasında az temdid-i nefes, ahiri sakindir

1.) Ya Rab.. Gayretimin içinde olan rızık -konusunda- bizi kendimize -nefsimize- havale etme..
2.) Ya Rab.. Başlangıcımda ve tekrar dönüşümde sana tevekkül ettim.
3.) Biz yalnız Allah'ın malıyız -O'na aidiz-, O'ndan geldik ve -yine- O'na döneceğiz. (Bakara Suresi: 156)

Lemeat : Parca 74

74: Akil ul-lahm hayvanların helal rızkı

Âkilu'l-lahm Hayvanların Helâl Rızkı

Her şeyde bir hikmet ve nizam câridir, hem sâridir. tesadüf ittifak yoktur da görünür o, hikmet-i ilâhî, inayetli nizama.

Hayvandaki vahşiler kısmından âkilu'l-lahm sınıfına ihsan etti yabani hayvanların hadsiz cenazeleri, etti onlara kısmet, davet etti taama.

Onlara sevkeyledi. Bunlar dahi hem zemin yüzünü temizlerler, hem rızkını bulurlar. O helâldir onlara, düşmezlerse harama.

Onlara haram olur şu mezheb-i hayatta bir zîhayatı yemek, yemek için öldürmek, her bir zaman her günde fillerden ta hevâma.

Yabani hayvanların, milyonlar milyarların cenazeler veriyor, meydanda da görünmez. İşte bir cây-ı dikkat, bak hikmet ve nizama.

O Kudret-i fâtıra, o Hikmet-i bahire, bir ihtiyacı vermiş hayvana, hem beşere açlıkla ihtiyacı yapmış yular, onları takmış başa licâme.

Başta insan olarak, açlıkla hem hâcâtla gem vurarak, sokmuşdur nizam ve intizama. Daire-i hacette onları gezdiriyor deveran-ı daime.

Harice meydan vermez, çekiyor insicama. Hem âlemi kurtarıp vahşîce halt ve mercden. Hem hacet zenberektir terakki-yi âleme.

Lemeat : Parca 75

75: İsraf sefahetin, sefahet sefaletin kapısıdır

İsraf Sefahetin, Sefahet Sefaletin Kapısıdır

Ey müsrifli kardeşim! Tegaddi noktasında bir iken iki lokma; bir lokma bir kuruşa, bir lokma on kuruşa.

Hem ağıza girmeden, hem boğazdan geçtikten, müsavi bir olurlar. Yalnız ağızda, o da kaç saniyede bîhûşe verir nûşe.

Zevkî bir fark bulunur, daim onu aldatır o kuvve-i zâika, bedene, hem mideye kapıcı, müfettişe.

Onun tesiri menfî, müsbet değil! Vazife yalnız kapıcıyı taltif ve memnun etmek? Nûş verirsin o bîhûşe

Aslî vazifesinde onu müşevveş etmek, tek bir kuruş yerine onbir kuruşu vermek, olur şeytânî pişe.

İsrâfın en sefîhi, tebzirin en sakîmi, ……. bir tarzdır bir çeşidi; heves etme bu işe...

Lemeat : Parca 76

76: Zâika telgrafçıdır, telziz ile baştan çıkarma

Zâika Telgrafçıdır, Telziz İle Baştan Çıkarma

(1) Rubûbiyyet-i İlâh hikmet ve inâyeti, ağızla hem burunla iki merkezi teşkil eylemiştir, içinde hudud karakolu, hem

Muhbirleri de koymuş. Şu âlem-i sagîrde damarları telefon, a'sabları telgraf hükmüne vaz'eylemiş. Şâmme telefonu, hem

Telgrafa zâika inâyet memur etmiş. O Rezzâk-ı Hakikî, erzak üstüne koymuş rahmetten bir târife; taam ve levn ve hem

Rayiha. İşte şu havass-ı selâse, o Rezzak cânibinden birer ilânnamesi, birer dâvetnamesi, bir izinnamesi, hem

Bir dellâldır ki muhtaç ve müşteriler hep onlarla celb olur. Mürtezik hayvanlara zevk ve rü'yet ve şemm, birer âlet vermiş. Hem

Taamları muhtelif zînetlerle süsletmiş; havaî gönülleri avutup, lâkaydları tehyic ile cezbetmiş. Vaktâ, taam girse hem

Ağıza, birdenbire zâika her tarafa bir telgraf çekiyor bedenin aktarına. Şâmme telefon veriyor, gelen taam nev'i, hem

Çeşitleri de söyler. Hâcetleri muhtelif, ayrı ayrı mürtezik, ona göre davranır, ona da hâzırlanır ya cevab-ı red gelir. Hem

Kapı dışarı atar, yüzüne de tükürür. İnayet tarafından mâdem buna memurdur; zevkle baştan çıkarma. Hem

Telziz ile aldatma. Sonra o da unutur doğru iştiha nedir, bir iştiha-yı kâzib gelir; başına çatar. Hâtası, maraz ile hem

İlletlerle cezalar gelir. Hakikî lezzet hakikî iştihadan çıkar, doğru iştiha sadık bir ihtiyaçtan. Bu lezzet-i kâfide, şah hem

Gedâ beraber. Hem bahemdir bir dinar ve bir dirhem o lezzet berhem-zened .. Eleme olur merhem.

---

(1): İktisad Risalesi'nin çekirdeğidir. Belki on sahife olan İktisad Risalesini kabl-el-vücud on satırda okumuş.

Lemeat : Parca 77

77: Niyet gibi, tarz-ı nazar dahi adeti ibadete çevirir

Niyet Gibi, Tarz-ı Nazar Dahi Adeti İbâdete Çevirir

Şu noktaya dikkat et; nasıl olur niyetle mübah âdât, ibâdât... Öyle tarz-ı nazarla fünun-u ekvan, olur maarif-i İlâhî...

Tedkik dahi tefekkür, yâni ger harfî nazarla, hem san'at noktasında «ne güzeldir» yerine «ne güzel yapmış Sâni', nasıl yapmış o mâhi»

Nokta-i nazarında kâinata bir baksan, nakş-ı Nakkaş-ı Ezel, nizâm ve hikmetiyle lem'a-i kasd ve itkan, tenvir eder şübehi.

Döner ulûm-u kâinat, maârif-i İlâhî. Eğer mâna-yı ismiyle, tabiat noktasında, «zâtında nasıl olmuş» eğer etsen nigâhı,

Bakarsan kâinata, dâire-i fünunun daire-i cehl olur. Bîçare hakikatlar, kıymetsiz eller kıymetsiz eder. Çoktur bunun güvahı...

Lemeat : Parca 78

78: İsim takmak, müsemmâyı bilmek yerine geçmez

Yalnız Bir İsim Takmak, Müsemmâyı Bilmek Yerine Bazen İkame Ediliyor

İşte bir nûr-i muzlim zulmet-i münevvere.. efkâr-ı hazırada cehl-i basiti yapar cehl-i mürekkebe kalb, en mühim de bir sebebi,

Meçhul bir şeye parlak bir ismi takar, bu meçhul hakikati bununla bildim zanneder. Sair meçhul şeyleri ona da irca'edip

izah ettim zanneder. Halbuki tarif, izah; ya had, ya resm iledir. Yoksa bir ism-i camid ki vâzı'ı câhildir, bir vechi dahi câzib.

Müsemmâya mümas vechi kara, muzlimdir; göze çarpan vechi parlak, şeffafdır. O isimle ne tarif olur, ne de izaha câlib.

Belki zihni aldatır meselâ cazibe-i umumi, kuvve-i mıknatısı, elektrik kuvveti, telepati, hem ihtizaz, hem manyetizma gibi esâmî-i cezb ve celb.

Lemeat : Parca 79

79: Böyle zamanda tereffühte izn-i şer'î bizi muhtar bırakmaz

Böyle Zamanda Tereffühte İzn-i Şer'î Bizi Muhtar Bırakmaz

Lezâiz çağırdıkça «Sanki yedim» demeli. Sanki yedim düstur eden, bir mescidi yemedi.**(1)**

Eskide ekser İslâm filcümle aç değildi. Tena'uma ihtiyar bir derece var idi.

Şimdi ise, ekseri açlığa düştü kaldı. Telezzüze ihtiyar, izn-i Şer'î kalmadı.

Sevâd-ı âzam, hem ekseriyet-i mâsumun maişeti basittir. Tegaddi besatetiyle onlara tâbi olmak

Bin kerre müreccahtır, ekalliyet-i müsrife, ya bir kısım sefihe tegaddide tereffüh noktasında benzemek...

---

(1): İstanbul'da Sanki Yedim namında bir mescid var. «Sanki Yedim» diyen adam, hevesinden kurtardığı paralarla bina etmiş.

Lemeat : Parca 80

80: Lezzetin elemde, elemin lezzette

Lezzetin Elemde, Elemin Lezzette

(1) Ey musibetzede! Âlâmın hedefi muvakkat lezzetten ziyade muvakkat eleme tebessüm etmeli, hoş geldin demeli,

Yüzüne gülmeli. Âlâmlar arılara benzer, ilişsen toplanır başına .. lakaydsan dağılır… işine.

Kim geçmiş ömrüne, yüzünü çevirip düşünse, ya kalbi, ya lisan; ya âhı اخ ya oohu اوخ …

Ya âhı اخ ya Elhamdülillah diyecek. Tahattur edecek. Âhh! اخ ve Ah! اه ruhunda müstetir bir elemi gösterir… Bir derdin vücudu

Tercüman oluyor. Ooh اوخ ve Elhamdülillah ise ruhunda münderic kalbinde mümtezic bir lezzet, bir nimetin muhbiri..

Mazharı oluyor. Âhh! اخ ve Ah! اه dedirten lezaiz oluyor… lezaiz-i mazi.

Zevali tahattur, tasavvur, hem kalbe, lisana Âhh! اخ ve Ah! اه dedirir, ettirir feryadı.

Nasılki zevâl-i elem lezzet olur, öyle de zevâl-i lezzet de elemdir. Hem vehm-i zevâlî

Belki de zeval-i lezzetin tasavvur, tahatturu ruhani elem-i müstemir. Bu sırdır uşşâk-ı mecazî.

Her biri bir divan, her divan bir feryad, şu feryad bu elemden gelir. Âlâm-I mazidir lezzet-i zevalî.

Ooh اوخ ve elhamdülillah, hem kalbe, lisana dedirir. Bir günlük lezzetin zevali, müstemir elemdir. Bir günlük elemin zevali,

Daimî lezzetir. Ruhunda muzmerdir, düşünmek deşmektir. Beşerin vicdanı, insanın fıtratı.

İstiyor daima; daimî bir lezzet, müstemir bir nimet. O ise muhabbet, marifet, tefekkür, tecellî-i kemâlât-ı ruhî,

Füyûzât-ı kalbî, lem'a-i hakikat, emel-i saadet. İmandır, yakîndir bunların hem başı, esası.

---

(1): Bunun da vezni gariptir. "Ey beşer-i pürşer" kıtası gibi nazma dikkat etmek gerektir. - Abdurrahman Nursi

Lemeat : Parca 81

81: Zaman olur ki, adem-i nimet nimettir

Zaman Olur ki, Adem-i Nimet Nimettir

Hâfıza bir nimettir. Fakat ahlâksız bir adamda musibet zamanında nisyan ona râcihtir.

Nisyan da bir nimettir. Yalnız her günün âlâmını çektirir, müterâkim olmuş âlâmı unutturur.

Lemeat : Parca 82

82: Her musibette, bir cihet-i nimet var

Her Musibette, Bir Cihet-i Nimet Var

Ey musibetzede! Musibetin içinde bir nimet münderiçtir. Dikkat et de onu gör. Nasıl her şeyde vardır

Bir derece-i hararet, her musibette vardır bir derece-i nimet. Daha büyüğü düşün. Küçükteki nimetin

Dereceyi görerek Allah'a çok şükür et. Yoksa isti'zamla ürkersen, «of of»la üflersen, o da aksine şişer.

Şişer de dehşetlenir. Eğer merak da etsen, bir iken ikileşir. Kalbde olan misâli, döner hakikat olur;

Hakikattan ders alır. Sonra döner, başlıyor, kalbini tokatlıyor...

Lemeat : Parca 83

83: Büyük görünme küçülürsün

Büyük Görünme Küçülürsün

Ey enesi çifteli, kafası da kibirli! Şu mizanı bilmeli: Her adam için elbet cem'iyet-i beşerde, içtimaî binada,

Görmek görünmek için şu mertebe denilen bir penceresi var.

Ger pencere, kamet-i kıymetinden yüksekse, tekebbürle tetâvül edecek, uzanacak. Ger pencere, kamet-i himmetinden alçaksa, tevazu'la tekavvüs edecek, eğilecek.

Kâmillerde, büyüklük mikyasıdır küçüklük. Nâkıslarda, küçüklük mizanıdır büyüklük...

Lemeat : Parca 84

84: Hasletlerin yerleri değişse, mahiyetleri değişir

Hasletlerin Yerleri Değişse, Mahiyetleri Değişir

Bir haslet.. yer ayrı, sîma bir. Kâh dev, kâh melek, kâh sâlih, kâh tâlih; misâli şunlardır:

Zaîfin kavîye karşı izzet-i nefsi sayılan bir sıfat, ger olursa kavîde, tekebbür ve gururdur.

Kavînin bir zaîfe karşı da tevazuu sayılan bir sıfatı, ger olursa zaîfte, tezellül ve riyâdır.

Bir ulülemr, makamında olursa ciddiyeti, vakardır; mahviyeti, zillettir.

Hanesinde bulunsa mahviyeti tevazu', ciddiyeti kibirdir.

Mütekellim-i vahde olsa eğer bir zâtta: Müsamaha, hamiyet. Fedâkârlık; bir haslet, bir amel-i sâlihtir.

Mütekellim-i maalgayr olsa eğer o zâtta: Müsamaha, hıyanet. Fedâkârlık; bir sıfat, bir amel-i tâlihtir.

Tertib-i mebâdide tevekkül, tenbelliktir. Terettüb-ü netice noktasındaki tefviz, tevekkül-ü şer'îdir.

Semere-i sa'yine, kısmetine rıza ise, memduh bir kanaattır, meyl-i sa'ye kuvvettir.

Mevcûd mala iktifa, mergub kanaat değil; belki dûn-himmetliktir. Misâller daha çoktur.

Kur'an mutlak zikreder, sâlihat ve takvâyı. İbhamında remz eder makamatın tesiri. Îcâzı bir tafsildir. Sükûtu geniş sözdür.

Lemeat : Parca 85

85: «El-hakku Ya'lû» bizzat, hem akibet muraddır

«El-hakku Ya'lû» Bizzât, Hem Akibet Muraddır

Ey arkadaş! Bir zaman bir sâil dedi: «Mâdem El-Hakku Ya'lû haktır. Neden kâfir, müslime; kuvvet hakka galibdir?»

Dedim: Dört noktaya bak! Bu müşkil de hallolur. Birinci nokta şudur: Her hakkın her vesilesi hak olması lâzım değildir.

Öyle de, her bâtılın her vesilesi bâtıl olması, yine lâzım değildir. Neticesi şu çıkar: Hak olan bir vesile, bâtıl vesileye galibdir.

Dolayısıyla, bir hak bir bâtıla mağlubdur. Muvakkaten, bilvasıta olmuştur. Yoksa bizzât, hem dâima değildir.

Lâkin âkibet-ül âkıbe, her dem yine hakkındır. Kuvvetin bir hakkı var, bir sırr-ı hilkati var. İkinci nokta şudur:

Her müslimin her vasfı müslim olmak vâcib iken, haricen her dem vâki, sâbit değildir.

Öyle de: Her kâfirin her vasfı kâfir olmak, küfründen neş'et etmek yine lâzım değildir.

Her fâsıkın her vasfı fâsık olmak, fıskından neş'et etmek, öyle de her dem sâbit değildir.

Demek bir kâfirin müslim olan bir vasfı, müslimdeki lâmeşru' vasfına galib olur. Bilvasıta, o kâfir dahi ona galibdir.

Hem dünyada, hayatın hakkı şâmil ve âmmdır. O rahmet-i âmmenin bir cilve-i mânîdar, onun bir sırr-ı hikmeti var; küfür mâni değildir.

Üçüncü nokta şudur: O Zât-ı Zülcelâl'in iki vasf-ı kemâlden iki Şer'î tecelli; vasf-ı iradeden gelen meşîetle takdirdir,

O da şer'-i tekvinî... Vasf-ı Kelâm'dan gelen şeriat-ı meşhure. Teşrîî evâmire kaşı itâat, isyan

Nasıl olur. Öyle de tekvinî evâmire itaat ve isyan olur. Birincisi galiba dâr-ı uhrâda görür,

Mücâzâtı, sevabı. İkincisi ağleba dâr-ı dünyada çeker, mükâfat ve ikabı. Meselâ: Nasıl sabrın mükâfatı zaferdir;

Atâletin mücâzatı sefalet. Öyle de, sa'yin sevabı olur servet. Sebatta da galebedir mükâfat. Zehirin ikabı bir maraz, panzehirin sevabı bir sıhhattır.

Bâzan iki şeriat evâmiri, bir şeyde beraber müctemî'dir. Her birine bir cihet... Demek tekvinî emre itâat ki bir haktır.

İtâat galib olur, o emrin isyanına ki bir tavr-ı bâtıldır. Bir bâtıla vesile olmuş olursa bir hak, vaktâki galib olsa

Bir bâtıla ki, olmuş o da vesile-i hak. Bilvasıta bir hakkın bir bâtıla mağlubdur. Fakat bizzât değildir.

Demek «El-hakku ya'lû» bizzât demektir. Hem âkibet muraddır, kayd-ı haysiyyet maksuddur. Dördüncü nokta şudur:

Bir hak bilkuvve kalmış, yahut kuvvetsiz kalmış, ya mahlûttur, hem mahşuş. Ona da bir inkişaf, ya bir taze kuvvet vermek lâzım gelmiştir.

Mühezzeb ve müzehheb yapmak için, muvakkat bâtıl ona Mûsallat, tâ ki sebike-i hak ne miktar lüzum vardır

Tâ mahz ve hâlis çıksın. Mebâdide, dünyada bâtıl etse galebe, fakat kazanmaz harbi. «Âkibet-ül müttakîn» ona vurur bir darbe!

İşte bâtıl mağlubdur. «El-hakku ya'lû» sırrı onu çarpar ikaba; işte hak da galibdir.

Lemeat : Parca 86

86: Bir kısım desatir-i ictimaiye

Bir Kısım Desatir-i İçtimaiye

İçtimaî heyette düsturları istersen: Müsavatsız adâlet, önce adâlet değil. Temâsülse, tezadın mühim bir sebebidir.

Tenâsübse tesanüdün esâsı. Sıgar-ı nefistir tekebbürün menbaı. Za'f-ı kalbdir gururun mâdeni. Olmuş acz, muhalefet menşei. Meraksa ilme hocadır.

İhtiyaçtır terakkinin üstadı. Sıkıntıdır muallime-i sefahet. Demek sefahetin menbaı sıkıntı olmuş. Sıkıntı ise mâdeni: Yeisle sû'-i zandır,

Dalâlet-i fikrîdir, zulümat-ı kalbîdir, israf-ı cesedîdir.

Lemeat : Parca 87

87: Karılar yuvalarından çıkıp beşeri yoldan çıkarmış, yuvalarına dönmeli

Karılar Yuvalarından Çıkıp Beşeri Yoldan Çıkarmış; Yuvalarına Dönmeli

اِذَا تَأَنَّثَ الرِّجَالُ السُّفَهَاءُ بِالْهَوَسَاتِ .. [1]
اِذًا ترَجَّلَ النِّسَاءُ النَّاشِزَاتُ بِالْوَقَاحَاتِ

(1) Mimsiz medeniyet, tâife-i nisâyı yuvalardan uçurmuş, hürmetleri de kırmış, mebzul metâı yapmış. Şer'-i İslâm onları

Rahmeten dâvet eder eski yuvalarına. Hürmetleri orada, rahatları evlerde, hayat-ı ailede. Temizlik zînetleri.

Haşmetleri, hüsn-ü hulk; lûtf-u cemâli, ismet; hüsn-ü kemâli, şefkat; eğlencesi, evlâdı. Bunca esbab-ı ifsad, demir-sebat kararı

Lâzımdır tâ dayansın. Bir meclis-i ihvanda güzel karı girdikçe riyâ ile rekabet, hased ile hodgâmlık debretir damarları!

Yatmış olan hevesât, birdenbire uyanır. Tâife-i nisada serbestî inkişafı, sebeb olmuş beşerde ahlâk-ı seyyienin birdenbire inkişafı.

Şu medenî beşerin hırçınlaşmış ruhunda, şu Sûretler denilen küçük cenazelerin, mütebessim meyyitlerin rolleri pek azîmdir; hem müdhiştir te'siri. **(2)**

Memnu' heykel, Sûretler: Ya zulm-ü mütehaccir, ya mütecessid riyâ , ya müncemid hevestir. Ya tılsımdır: Celbeder o habis ervahları.

---

(1): Tesettür Risalesi'nin esâsıdır. Yirmi sene sonra müellifinin mahkûmiyetine sebeb gösteren bir mahkeme, kendini ve hâkimlerini ebedî mahkûm ve mahcûb eylemiş.

(2): Nasıl meyyite bir karıya nefsanî nazarla bakmak nefsin dehşetle alçaklığını gösterir. Öyle de, rahmete muhtaç bir bîçare meyyitenin güzel tasvirine müştehiyane bir nazarla bakmak, ruhun hissiyat-ı ulviyyesini söndürür.

1.) Sefih erkekler hevesâtına uyarak kadınlaştığında; nâşize kadınlar da hayasızlıkla erkekleşir.

Lemeat : Parca 88

88: Meyl-üt-tevsi mütedeyyinde olmazsa, meyl-üt-tahribtir

Meylü't-tevsi' Mütedeyyinde Olmazsa, Meylu't-tahribtir

Ey tevsi'e tarafdar, içtihadı isteyen! Cesedine dikkat et! Sebeb-i tevsi' dahilse, büyülttürür cismini, hariçse eğer, yırtar cildini.

Öyle İslâmiyette olan müsellemâtı eder bir zat imtisal tamamen itaati bihakkın, dâire-i dahiline girmiş olan o zat'da meylüt-tevsi', meylü't-tekemmül olur.

Lakaydlıkla haricde sayılmış olan zatda tevsi' meyli' meylüt-tahribdir. Fırtına, zelzeleli olmuş böyle zaman.

İctihad kapısını açmak değil, belki pencereleri dahi kapatması lâzımdır.

Laubaliler, lâkaydlar, her bir zaman ve an, okşanılmaz ruhsatla; şiddeten ikaz olur, terhib ve azimetle.

Lemeat : Parca 89

89: Tasarruf-u kudretin vüs'ati, vesâit ve muinleri reddeder

Tasarruf-u Kudretin Vüs'ati, Vesâit ve Muinleri Reddeder

O Kadîr-i Zülcelâl; tasarruf-u kudreti tevessü-ü tesiri noktasında oluyor şemsimiz zerre-misâl

Nev-i vâhidde olan tasarruf-u azîmi mesâfesi vâsi'dir. İki zerre beyninde câzibeyi ele al;

Git de tâ Şemsüşşümûs ve Kehkeşan beynindeki câzibenin yanında koy. Yükü bir kar danesi bir melek, şemsi ele almış bir şems-misâl

Meleğin yanına getir. İğne kadar bir balığı, balina balığı da yanyana bırak. O Kadîr-i Ezelî-i Zülcelâl

Tecellî-i vâsii, asgardan tâ ekbere itkan-ı mükemmeli birden tasavvura al. Câzibe ve nevamis, vesâil-i pür-seyyal

Gibi örfî emirler; tecelli-i kudrete, tasarruf-u hikmete birer isim olması.. odur yalnız meâl.

Başka meâli olmaz, beraber de bir düşün; bileceksin bizzarure ki: Esbab-ı hakikî, vesâit-i zî-misâl,

Muinler, hem şerikler birer emr-i bâtıldır, birer hayal-i muhal, o kudret nazarında. Hayat vücuda Kemâl,

Makamı büyük, mühimdir; buna binaen derim: Küremiz, âlemimiz neden mutî, müsahhar olmasın hayvan-misâl.

O Sultan-ı Ezel'in bu tarz hayvan tuyûru kesretle münteşirdir şu meydan-ı fezâda, muhteşem ve pür-cemâl.

Bostan-ı hilkatinde salmış da döndürüyor, onlardaki nağamat, bunlardaki harekât; tesbihattır o akval,

İbadettir o ahvâl, Kadîm-i Lemyezel'e, Hakîm-i Lâyezâl'e. Küremiz hayvana pek benziyor, âsâr-ı hayat gösteriyor. Eğer yumurta kadar küçülse bilfarzılmuhal,

Minimini bir hayvan olması pek muhtemel: Yuvarlak bir huveyne, küre kadar büyüse, o da böyle olması pek karib bir ihtimal.

Âlemimiz insan kadar küçülse; yıldızları, zerreler Sûretine dönerse, bir zîşuur hayvana dönmesi câiz olur, akıl da bulur mecâl.

Demek âlem erkânlarıyla birer âbid-i müsebbih, birer muti' müsahhar Hâlık-ı Lemyezel'e, Kadîr-i Lâyezâl'e.

Kemmen büyük olması, keyfen büyük olması her vakit lâzım gelmez; zira daha cezâletlidir saat-ı hardal-misâl,

Bir saattan ki timsâli Ayasofya kadardır. Bir sineğin hilkati hayretfezâdır filden, o mahlûk-û bîfasal.

Ger kalem-i kudretle bir cüz-ü ferd üstüne esîrin cevâhir-i ferdiyle yazılsa bir Kur'an ki, sıgar-ı sahife nisbeti, bir kibr-i san'at-meal

Sahife-i semâda yıldızlarla yazılan bir Kur'an-ı Kerîm'e cezâletle müsâvi. Nakkaş-ı Ezelî'nin san'atı her tarafta pürcemâl ve pürkemâl.

Her tarafta böyledir. Derece-i Kemâlde kalemdeki ittihad, tevhidi ilân eder. Bu kelâm-ı pür-meâl; iyi bir dikkate al!

Lemeat : Parca 90

90: Melaike bir ümmettir, şeriat-ı fıtriye ile memurdur

Melâike Bir Ümmettir; Şeriat-ı Fıtriye İle Memurdur

Şeriat-ı İlahî ikidir. Hem iki sıfattan gelmiş, iki insan muhatâb, hem de mükellef olmuş. Sıfat-ı irâdeden gelen şer'-i tekvinî.

İnsan-ı ekber olan âlemin ahvâlini, hem de harekâtını ki ihtiyârî değil, tanzîm eden şer'dir. O meşiet-i Rabbanî

Yanlış bir ıstılahla tabiat da denilir. Sıfat-ı kelâmından gelen şeriat ise, âlem-i asgar olan insanın ef'âlini,

Ki ihtiyârî olmuş, tanzîm eden şer'dir. İki şer' bir yerde bâzan eder içtima'. Melâike-î İlâhî, bir ümmet-i azîme, hem bir cünd-ü Sübhânî

Birinci, şer'a olmuş hamele-i mümtesil, amele-i mümessil. Hem onlardan bir kısmı ibâd-ı müsebbihtir. Bir kısmı da müstağrak, arşın mukarrebîni.

Lemeat : Parca 91

91: Madde rikkat peyda ettikçe, hayat şiddet peyda eder

Madde Rikkat Peyda Ettikçe, Hayat Şiddet Peyda Eder

Hayat asıl, esâstır; madde ona tâbidir, hem de onunla kaimdir.Bir hurdebinî huveyn havass-ı hamsesiyle, insanın havassını

Müvazene edersen, görürsün; insan ondan ne derece büyükse, havassı o derece onunkinden aşağı. O huveyne işitir kardeşinin sesini.

Hem de görür rızkını. Ger insan kadar büyüse, havassı hayret-fezâ; hayatı şu'le-feşan; rü'yeti de berk-âsâ bir nur-u âsumânî.

İnsan, bir kitle-i mevattan bir zîhayat değildir. Belki de milyarlarla zîhayat hüceyratından mürekkeb ve zîhayat bir hücre-i insanî.

اِنَّ الْاِنْسَانَ كَصُورَةِ (يٰسٓ) كُتِبَتْ فِيهَا سُورَةُ (يٰسٓ).. فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

1.)Muhakkak ki insan, içinde Yâsin Sûresi yazılmış bir Yâsin kelimesinin çizimi gibidir. Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde bulunan Allah'ın şanı ne yücedir

Lemeat : Parca 92

Maddiyyunluk, Bir Tâun-u Mânevîdir

Maddiyyunluk bir tâun-u mânevî, beşere de tutturdu şu müdhiş bir sıtmayı **(1)** Hem de âni çarptırdı bir gazab-ı İlâhî, telkin hem de taklid.

Tenkide kabiliyet-i tevessüü nisbeten, o tâun da ediyor tevessü' ve intişar. Telkini fenden almış, medeniyetten taklid.

Hürriyet, tenkid vermiş; gururundan dalâlet çıkmış.

---

(1): Eski harb-i umumîye işaret eder.

Lemeat : Parca 93

93: Vücudda atalet yoktur

Vücudda Atâlet Yok. İşsiz Adam, Vücudda Adem Hesabına İşler

En bedbaht sıkıntılı muzdarib, işsiz olan adamdır; zira ki atâlet: Vücud içinde adem, hayat içinde mevttir. Sa'y ise:

Vücudun hayatı, hem hayatın yakazasıdır elbet!

Lemeat : Parca 94

94: Riba, islama zarar-ı mutlaktır

Riba, İslâm'a Zarar-ı Mutlaktır

Riba atâlet verir, şevk-i sa'yi söndürür. Ribanın kapıları hem de onun kapları olan bu bankaların her

dem nef'i ise, beşerin en fena kısmınadır; onlar da gâvurlardır. Gâvurlardaki nef'i en fena kısmınadır; onlar da zalimler. Her

dem zâlimlerdeki nef'i en fena kısmınadır, onlar da sefihlerdir. Âlem-î İslâm'a bir zarar-ı mutlaktır. Mutlak beşer her

dem refahı nazar-ı şer'îde yoktur; zira harbî bir gâvur hürmetsiz, ismetsizdir; demi hederdir... Her

……..dem……..

Lemeat : Parca 95

95: Kur'an, kendi kendini himaye edip hâkimiyetini idame eder

Kur'an, Kendi Kendini Himaye Edip Hâkimiyetini İdame Eder. (1)

Bir zâtı gördüm ki yeis ile mübtelâ, bedbinlikle hasta idi. Dedi: ülemâ azaldı, kemmiyet keyfiyeti. Korkarız dinimiz sönecek de bir zaman..

Dedim: Nasıl kâinat söndürülmezse, îmân-ı İslâmî de sönemez. Öyle de, zeminin yüzünde çakılmış mismarlar hükmünde her an

Olan Îslâmî şeâir, dinî minarat, İlâhî maâbid, şer'î maâlim itfa olmazsa, Îslâmiyet parlayacak an be-an!..

Her bir mâbed bir muallim olmuş tab'ıyla tabayie ders verir. Her maâlim dahi birer üstad olmuştur; onun lisan-ı hali eder telkin-i dinî; hatâsız, hem bînisyan.

Herbir şeâir bir hoca-i dânâdır, ruh-u Îslâmı daim enzâra ders veriyor. Mürur-u a'sâr ile sebeb-i istimrar-ı zaman.

Güya tecessüm etmiş envar-ı İslâmiyet, şeairi içinde. Güya tasallüb etmiş zülâl-i İslâmiyet, maâbidi içinde. Birer sütun-u îmân.

Güya tecessüd etmiş ahkâm-ı İslâmiyet, maâlimi içinde. Güya tahaccür etmiş erkân-ı İslâmiyet, avalimi içinde. Birer sütun-u elmas. Onunla murtabıttır zemin ile âsumân.

Lâsiyyema: Bu Kur'an-ı hatib-i mu'ciz-Beyân; dâima tekrar eder bir hutbe-i ezelî, aktar-ı İslâmîde kalmamış hiç de bir köy, hem dahi hiç bir mekân:

Nutkunu dinlemesin, tâlimi işitmesin. (1) إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ sırrı ile hâfızlıktır pek de büyük bir rütbe. Tilâvet ise, ibâdet-i ins ü cân.

Onun içinde tâlim, hem müsellemâtı tezkir. Tekerrür-ü zamanla nazariyât, kalbolur müsellemâta hem döner bedihiyata. İstemez daha Beyân.

Zaruriyât-ı dinî, nazariyâttan çıkıp zaruriyât olmuştur. Tezkir ise kâfidir. İhtar ise vâfidir. Şâfidir her dem Kur'an.

İhtara, hem tezkire, şu intibah-ı İslâm, hem içtimaî yakaza her birine veriyor: Umuma ait olan delâil ve hem mizan.

Mâdem içtimaî hayat İslâmda başlamıştır; her birinin îmânı kendine mahsus olan delile münhasıran değil; müstenid vicdan.

Belki cemâatın kalbinde gayr-ı mahdud esbaba dahi eder istinad. Hattâ cây-ı dikkattir: Bir mezheb-i zaîfi, mürur ettikçe zaman,

İbtali müşkil olur. Nerede kaldı ki İslâm, vahy ile fıtrat gibi, iki metin esâsa hem istinad etmiştir; hem bu kadar a'sarda nâfizane hükümran!..

Râsih esâslarıyla, bâhir eserleriyle kürenin yarısıyla iltiham peyda etmiş, bir ruh-u fıtrî olmuş; nasıl küsufa girer.. küsuftan çıkmış el'ân!

Fakat maatteessüf, bâzı zevzek kefere, safsatalı adamlar şu kasr-ı âlînin metin esâslarına ilişir buldukça imkân.

Onları deprettirir. Esâslara ilişilmez, onlarla oynanılmaz, sussun şimdi dinsizlik! İflâs etti o teres. Bestir tecrübe-i küfran ve yalan.

Bu âlem-i İslâmın âlem-i küfre karşı en ileri karakolu şu dârülfünun idi. Lâkayd ve gafletlikle hasm-ı tabiat-yılan

Gediği açtı cephenin arkasında, dinsizlik hücum etti, millet epey sarsıldı. En ileri karakol, İslâmiyet ruhuyla tenevvür etmiş cinan.

En mütesallib olmalı. En müteyakkız olmalı yahut o dar olmamalı, Îslâmı aldatmamalı. İmanın yeri kalbdir; dimağ ise oluyor ma'kes-i nur-u îman.

Bâzan da mücahiddir, bâzan süpürgecidir, dimağda vesveseler, hem pek çok ihtimaller kalb içine girmese, sarsılmaz îman, vicdan.

Yoksa bâzıların zannınca îmân dimağda olsa; ruh-u îman olan hakkalyakîne, ihtimalât-ı kesîre olur birer hasm-i bîeman.

Kalb ile vicdan, mahall-i îman. Hads ile ilham, delîl-i îman.

Bir hiss-i sâdis; tarîk-ı îmân... Fikir ile dimağ, bekçî-i îman.

---

(1): Otuzbeş sene evvel yazılan bu makam, bu sene yazılmış tarzını gösteriyor. Demek Ramazan bereketiyle yazdırılmış bir nevi ihbar-ı gaybîdir.

1.)Onu (Kur'ân'ı) koruyacak olan da Biziz. (Hicr Sûresi, 15:9)

Lemeat : Parca 96

96: Talim-i nazariyattan ziyade, tezkir-i müsellemata ihtiyaç var

Tâlim-i Nazariyâttan Ziyade, Tezkir-i Müsellemâta İhtiyaç Var

Zaruriyât-ı dinî, müsellemât-ı Şer'î; kulûblerde hasıldır, ihtar ile huzuru, tezkir ile şuuru.

Matlub da hâsıl olur. İbâre-i arabî **(1)** daha ulvî ediyor tezkiri, hem ihtarı.

Onun için Cum'ada hutbe-i Arabiye, zaruriyâ tı ihtar, müsellemâtı tezkir, maalkifaye olur onun tarz-ı tezkiri.

Nazariyâtı tâlim onda maksud değildir; hem İslâmın vahdanî sîmasında şu Arabî ibare bir nakş-ı vahdettir; kabûl etmez teksiri.

---

(1): On sene sonra gelen bir hâdiseyi hissetmiş, mukabeleye çalışmış.

Lemeat : Parca 97

97: Hadîs der ayete, sana yetişmek muhal

Hadîs Der Ayete: Sana Yetişmek Muhal!

Hadîs ile âyeti müvazene edersen, bilbedâhe görürsün beşerin en belîği, vahyin de mübelliği, o dahi bâliğ olmaz

Belâgat-ı âyete. O da ona benzemez. Demek ki: Lisan-ı(Ahmedî)'den gelen herbir kelâm her dem onun olamaz.

Lemeat : Parca 98

98: Îcaz ile beyan-ı i'caz-ı Kur'an

Îcaz İle Beyân İ'caz-ı Kur'an

Bir zaman rü'yada gördüm ki: Ağrı Dağı altındayım. Birden o dağ patladı, dağ gibi taşları âleme dağıttı, sarstı cihanı.

Füc'eten bir adam yanımda peyda oldu. Dedi ki: Îcaz ile Beyân et, icmâl ile îcaz et, bildiğin envâ-i i’câz-ı Kur'anı!

Daha rü'yada iken tâbirini düşündüm, dedim, şuradaki infilâk, beşerde bir inkılâba misâl. İnkılâbda ise elbet hüda-yı Furkanî,

Her tarafta yükselip hem de hâkim olacak. İ'cazının beyânı, zamanı da gelecek! O sâile cevaben dedim: İ'caz-ı Kur'anî,

Yedi menabi-i külliyeden tecelli, hem yedi anâsırdan terekküb eder. ***Birinci Menba':*** Lâfzın fesâhatından selâset-i lisanı;

Nazmın cezâletinden, mâna belâgatından, mefhumların bedâatından, mazmunların beraatından, üslûbların garâbetinden birden tevellüd eden bârika-i beyânı.

Onlarla oldu mümtezic, mizac-ı i'câzında acib bir nakş-ı Beyân, garib bir san'at-ı lisani. Tekrarı hiç bir zaman usandırmaz insanı.

İkinci Unsur ise: Umûr-u kevniyede gaybî olan esâsât, İlâhî hakaikten gaybî olan esrardan, gaybî-yi âsûmânî.

Mâzide kaybolan gaybî olan umûrdan, müstakbelde müstetir kalmış olan ahvâlden birden tâzammun eden bir ilm-ül guyûb hızanı,

Âlem-ül guyub lisanı, şehadet âlemiyle konuşuyor erkânı, rumûz ile Beyânı, hedef nev-i insanî, i’câzın bir lem'a-i nuranî...

Üçüncü Menba' ise: Beş cihetle hârika bir câmiiyet vardır. Lâfzında, mânasında, ahkâmda, hem ilminde, makasıdın mizânı.

Lafzı tâzammun eder pek vasi' ihtimâlât; hem vücuh-u kesîre ki, her biri nazar-ı belâğatta müstahsen, arabiyece sahih, sırr-ı teşrîî lâyık görüyor ânı.

Mânasında: Meşârib-i evliya, ezvâk-ı ârifîni, mezâhib-i sâlikîn, turuk-u mütekellimîn, menâhic-i hükemâ, o i'caz-ı Beyânı

Birden ihâta etmiş, hem de tâzammun etmiş. Delâletinde vüs'at, mânasında genişlik. Bu pencere ile baksan, görürsün ne geniştir meydanı!..

Ahkâmdaki istiâb: Şu hârika şeriat ondan olmuş istinbat, saadet-i dâreynin bütün desâtirini, bütün esbab-ı emni.

İçtimaî hayatın bütün revâbıtını, vesâil-i terbiye, hakaik-i ahvâli birden tâzammun etmiş onun tarz-ı beyânı...

İlmindeki istiğrak: Hem ulûm-u kevniye, hem ulûm-u İlâhî, onda merâtib-i delâlât, rumuz ile işarat, sûreler surlarında cem'etmiştir cinânı.

Makasıd ve gayâtta: Müvâzenet, ıttırad, fıtrat desatirine mutâbakat, ittihad; tamam müraat etmiş, hıfzeylemiş mizanı.

İşte lâfzın ihâtasında, mânanın vüs'atında, hükmün istiâbında, ilmin istiğrakında, müvazene-i gayâtta câmiiyet-i pürşânı!..

Dördüncü unsur ise: Her asrın derece-i fehmine, edebî rütbesine, hem her asırdaki tabakata, derece-i istîdad, rütbe-i kabiliyet nisbetinde ediyor bir ifaza-i nuranî.

Her asra, her asırdaki her tabakaya kapısı küşade. Güya her demde, her yerde taze nâzil oluyor o Kelâm-ı Rahmânî.

İhtiyarlandıkça zaman, Kur'an da gençleşiyor. Rumuzu hem tavazzuh eder, tabiat ve esbabın perdesini de yırtar o hitâb-ı Yezdânî.

Nur-u tevhidi, her dem her âyetten fışkırır. Şehadet perdesini gayb üstünden kaldırır. Ulviyet-i hitabı dikkate dâvet eder, o nazar-ı insanı.

Ki o lisan-ı gaybdır; şehadet âlemiyle bizzât odur konuşur. Şu unsurdan bu çıkar hârika tazeliği bir ihâta-i ummânî!

Te'nîs-i ezhan için akl-ı beşere karşı İlâhî tenezzülât. Tenzil'in üslûbunda tenevvü-ü mûnisliğidir mahbub-u ins ü cânı.

Beşinci Menba' ise: Nakil ve hikâyatında, ihbar-ı sâdıkada esasî noktalardan hâzır müşahid gibi bir üslûb-u bedi-i pür-maânî

Naklederek, beşeri onunla îkaz eder. Menkulâtı şunlardır: İhbar-ı evvelîni, ahvâl-i âhirîni, esrar-ı cehennem ve cinânı.

Hakaik-i gaybiye, hem esrar-ı şehadet, serâir-i İlâhî, revâbıt-ı kevnîye dair hikâyatıdır hikâyet-i ayânî

Ki ne vâki reddeylemiş, ne mantık tekzib etmiş. Mantık kabûl etmezse red de bile edemez. Semâvî kitabların ki matmah-ı cihanî.

İttifakî noktalarda Mûsaddıkane nakleder. İhtilâfî yerlerinde mûsahhihane bahseder. Böyle naklî umûrlar bir «Ümmî» den sudûru hârika-i zamanî...

Altıncı Unsur ise: Mutâzammın ve müessis olmuş Dîn-i İslâma. İslâmiyet misline ne mâzi muktedirdir, ne müstakbel muktedir; araştırsan zaman ile mekânı!..

Arzımızı senevî, yevmî dairesinde şu hayt-ı semâvîdir; tutmuş da döndürüyor. Küreye ağır basmış, hem dahi ona binmiş. Bırakmıyor isyanı.

Yedinci Menba' ise: Şu altı menba'dan çıkan envâr-ı sitte, birden eder imtizac. Ondan çıkar bir hüsün, bundan gelir bir hads, vâsıta-i nurânî.

Şundan çıkan bir zevktir; zevk-i i'câz bilinir, tâbirine lisanımız yetişmez. Fikir dahi kasırdır, görünür de tutulmaz o nücum-u âsumânî.

Onüç asır müddette meyl-üt tahaddî varmış Kur'anın a'dâsında, şevk-i taklid uyanmış Kur'anın ahbabında. İşte i'câzın bir bürhânı...

Şu iki meyl-i şedidle yazılmıştır meydanda, milyonlarla kütüb-ü arabiye, gelmiştir kütübhane-i vücuda. Onlar ile Tenzil'i düşerse bir mizanı

Müvâzene edilse, değil dânâ-i bî-müdânî, hattâ en âmî adam, göz kulakla diyecek: Bunlar ise insanî, şu ise âsumânî!

Hem de hükmedecek: Şu bunlara benzemez, rütbesinde olamaz. Öyle ise ya umumdan aşağı; bu ise, bilbedâhe mâlûm olmuş butlanı.

Öyle ise, umumun fevkindedir. Mazmunları o kadar zamanda, kapı açık, beşere vakfedilmiş; kendine dâvet etmiş ervah ile ezhanı!

Beşer onda tasarruf, kendine de maletmiş. Onun mazmunları ile yine Kur'ana karşı çıkmamış, hiçbir zaman çıkamaz; geçti zaman-ı imtihanı.

Sâir kitablara benzemez, onlara makîs olmaz; zira yirmi sene zarfında müneccemen hâcetlere nisbeten nüzulü; müteferrik mütekatı', bir hikmet-i Rabbânî.

Esbab-ı nüzulü muhtelif, mütebayin. Bir maddede es'ile mütekerrir, mütefâvit. Hâdisat-ı ahkâmı müteaddid, mütegayir. Muhtelif, mütefârık nüzulünün ezmanı.

Hâlât-ı telâkkisi: Mütenevvi', mütehâlif. Aksam-ı muhatâbı: Müteaddid, mütebâid. Gayât-ı irşâdında: Mütederric, mütefâvit. Şu esâslara müstenid binâî, hem Beyanı,

Cevabı, hem hitâbı. Bununla da beraber selâset ve selâmet, tenâsüb ve tesanüd, Kemâlini göstermiş; işte onun şâhidi: Fenn-i Beyân-ı Maânî.

Kur'anda bir hassa var; başka kelâmda yoktur. Bir kelâmı işitsen, asıl sahib-i kelâmı arkasında görürsün, ya içinde bulursun. Üslûb: Âyine-i insanî.

Kur'ân ise zahiren o “Nebî” muhatabı gösterir. Muhatab sahib-i kelama perde,zira bir vacib-ül vücud ki binifad ve binihâyet hitap ve kelimat-I Sübhanî

Lâyuhadd muhatabîne ezelden ta ebede birden teveccüh etmiş. Tekellüm de ediyor. Şöyle mahdud kelamın arkasında ezel ebed Sultanı

Yalnız bir lem'a-yı tecellisi kabildir sıkışması, eğer bütün o binihâyet kelimat def'aten dinlemesi daire-i imkanda olsa idi bir mekanı

Yahut bütün muhatabîni zerrat-ı kainat suretinde tek bir kulak olsa idi o üzn-i cihanı hem bir nur-u imani hem bir hads-i vicdani

Belki kelam-ı binihâyet arkasında ya içinde binihâyet celal, azameti içinde o haşmet-i sübhani görürdü timsalini.

Demek Tenzilin esalibinde tenevvü', ilahi tenezzülat tecelli-yi esma, sıfattırki, kelamın arkasında görüyor. Onu bir nazar-ı imani

Her adam diyebilir şems benim için yakılmış evim olan dünyada şu ayinede güneş bana tebessüm eder. Bakıyor o ayn-ı asumanî.

Allah eğer şuuru ona hem de sözü verseydi o nazenin sema benimle konuşurdu. Ayine de olurdu vasıtayı beyanı.

İnhisar-ı zihniyet ona bu hakkı verir. Hem dahi diyebilir. Rabbim benimle konuşur. Kelamın arkasında… görüyorum imanımla bir Rahman-ı nurani

Bütün ziruh hem de bütün kainat birden böyle derler. Zira onda tezahüm yoktur. İnhisar da olamaz. O, sermedidir, lâmekani

Ey sâil-i misâlî! Sen ki îcaz istedin, ben de işaret ettim. Eğer tafsil istersen, haddimin haricinde!.. Sinek seyretmez âsumânı.

Zira o kırk envâ-ı i'câzından yalnız bir tekini ki, cezâlet-i nazmıdır; İşârât-ül İ'cazda sıkışmadı tibyanı.

Yüz sahife tefsirim ona kâfi gelmedi. Senin gibi ruhânî ilhamları ziyade. Ben istiyorum senden tafsil ile beyânı!

Lemeat : Parca 99

99: Kuran edebi ile Medeniyetin edebi muvazanesi

اولاشماز دست أدب غرب هوسبار هواكار دهادار
دأب أدب أبد مدت قرآن ضيابار شفاكار هدادار

Ulaşmaz Dest-i Edeb-i Garb-ı Hevesbâr-ı Hevâkâr-ı Dehâdâr

De’b-i Edeb, Ebed-Müddet Kur’ân-ı Ziyâbâr-ı Şifâkâr-ı Hüdâdâr

Kâmilîn insanların zevk-i meâlîsini hoşnud eden bir hâlet, çocukça bir hevese, sefihçe bir tabiat sahibine hoş gelmez,

Onları eğlendirmez. Bu hikmete binaen, bir zevk-i süflî, sefih, hem nefsî ve şehvanî içinde tam beslenmiş, zevk-i ruhîyi bilmez.

Avrupa'dan tereşşuh etmiş şu hâzır edebiyat romanvârî nazarla, Kur'anda olan letâif-i ulviyyet, mezaya-yı haşmeti göremez, hem tadamaz.

Kendindeki miheki ona ayar edemez. Edebiyatta vardır üç meydan-ı cevelân; onlar içinde gezer, haricine çıkamaz:

Ya aşkla hüsündür, ya hâmaset ve şehâmet, ya tasvir-i hakikat. İşte yabanî edebse hamâset noktasında hakperestliği etmez.

Belki zâlim nev-i beşerin gaddarlıklarını alkışlamakla kuvvetperestlik hissini telkin eder. Hüsün ve aşk noktasında, aşk-ı hakikî bilmez.

Şehvet-engiz bir zevki nefislere de zerkeder. Tasvir-i hakikat maddesinde, kâinata san'at-ı İlâhî Sûretinde bakmaz,

Bir sıbga-i Rahmânî Sûretinde göremez. Belki tabiat noktasında tutar, tasvir ediyor, hem ondan da çıkamaz.

Onun için telkini aşk-ı tabiat olur. Maddeperestlik hissi, kalbe de yerleştirir, ondan ucuzca kendini kurtaramaz.

Yine ondan gelen, dalâletten neş'et eden ruhun ızdırabatına o edebsizlenmiş edeb (müsekkin hem münevvim); hakikî fayda vermez.

Tek bir ilâcı bulmuş, o da romanlarıymış. Kitab gibi bir hayy-ı meyyit, sinema gibi bir müteharrik emvat! Meyyit hayat veremez.

Hem tiyatro gibi tenasühvâri, mâzi denilen geniş kabrin hortlakları gibi şu üç nevi romanlarıyla hiç de utanmaz.

Beşerin ağzına yalancı bir dil koymuş, hem insanın yüzüne fâsık bir göz takmış, dünyaya bir âlûfte fistanını giydirmiş, hüsn-ü mücerred tanımaz.

Güneşi gösterirse, sarı saçlı güzel bir aktrisi karie ihtar eder. Zâhiren der: «Sefahet fenadır, insanlara yakışmaz.»

Netice-i muzırrayı gösterir. Halbuki sefâhete öyle müşevvikane bir tasviri yapar ki, ağız suyu akıtır, akıl hâkim kalamaz.

İştihayı kabartır, hevesi tehyic eder, his daha söz dinlemez. Kur'andaki edebse hevayı karıştırmaz.

Hakperestlik hissi, hüsn-ü mücerred aşkı, cemâlperestlik zevki, hakikatperestlik şevki verir; hem de aldatmaz.

Kâinata tabiat cihetinde bakmıyor; belki bir san'at-ı İlâhî, bir sıbga-i Rahmânî noktasında bahseder, akılları şaşırtmaz.

Mârifet-i Sâni'in nurunu telkin eder. Herşeyde âyetini gösterir. Her ikisi rikkatli birer hüzün de veriyor, fakat birbirine benzemez.

Avrupazade edebse fakd-ül ahbabdan, sahibsizlikten neş'et eden gamlı bir hüznü veriyor, ulvî hüznü veremez.

Zira sağır tabiat, hem de bir kör kuvvetten mülhemane aldığı bir hiss-i hüzn-ü gamdâr. Âlemi bir vahşetzar tanır, başka çeşit göstermez.

O surette gösterir, hem de mahzunu tutar, sahibsiz de olarak yabanîler içinde koyar, hiçbir ümid bırakmaz.

Kendine verdiği şu hissî heyecanla git gide ilhada kadar gider, ta'tile kadar yol verir, dönmesi müşkil olur, belki daha dönemez.

Kur'anın edebi ise: Öyle bir hüznü verir ki, âşıkane hüzündür, yetimâne değildir. Firak-ul ahbabdan gelir, fakd-ül ahbabdan gelmez.

Kâinatta nazarı, kör tabiat yerine şuurlu, hem rahmetli bir san'at-ı İlâhî onun medâr-ı bahsi, tabiattan bahsetmez.

Kör kuvvetin yerine inâyetli, hikmetli bir kudret-i İlâhî ona medâr-ı Beyân. Onun için kâinat, vahşetzar Sûret giymez.

Belki muhatâb-ı mahzunun nazarında oluyor bir cem'iyet-i ahbab. Her tarafta tecavüb, her canibde tahabbüb; ona sıkıntı vermez.

Her köşede istînas, o cem'iyet içinde mahzunu vaz'ediyor bir hüzn-ü müştakane, bir hiss-i ulvî verir, gamlı bir hüznü vermez.

İkisi birer şevki de verir: O yabanî edebin verdiği bir şevk ile nefis düşer heyecana, heves olur münbasit; ruha ferah veremez.

Kur'anın şevki ise: Ruh düşer heyecana, şevk-i meâlî verir. İşte bu sırra binaen, Şeriat-ı Ahmediye (A.S.M) lehviyatı istemez.

Bâzı âlât-ı lehvi tahrim edip, bir kısmı helâl diye izin verip.. Demek hüzn-ü Kur'anî veya şevk-i Tenzilî veren âlet, zarar vermez.

Eğer hüzn-ü yetîmî veya şevk-i nefsanî verse, âlet haramdır. Değişir eşhasa göre, herkes birbirine benzemez.

1.)Batının heva ve hevese dayalı dehasından kaynaklanan edebiyatı, Kur’ân’ın sonsuza kadar ışık ve şifa saçan hidayet verici ve saf edep olan edebiyatına ulaşmaz.

Lemeat : Parca 100

100: Tarz-ı nazar ikidir, biri zulmettar, diğeri ziyadar

Tarz-ı Nazar İkidir, Biri Zulmetdâr, Diğeri Ziyadar

Tarz-ı nazar ikidir, tedkik iki çeşittir: biri gittikçe "nurun alâ nûr" tenevvür eder, diğeri de gittikçe şübehâtta boğulur, zihni olur zulmetdâr.

Mesela tatlı, leziz bir su var. Onun da menbaı var. O menba'dan ise binler cedavili var. Şubeleri çok yerlerde dolaşır. Bazen eczâ-i murdar

Onunla da bulaşır. İşte eğer bir adam, o menbaı da gördü, onun suyunu tattı, tatlılığı anladı, bir his ile de bildi, şuûbâtda ittisal var.

Sonra hangi cedvele yahut hangi bir fer'e birdenbire rastgelse, en ednâ bir emare, tatlılığına dair, onu eder teslimkâr.

Meğer kati delil ile, aksini ispat ile o emareyi nakzeder, o vakit o da der: Başka madde karışmış. Şu zülâl-i hayatdâr.

Bu tarz ile bir tetkik imâna kuvvet verir, kalbe verir inşirah, hakka verir inkişaf. Kur'ân'a da yakışır bu nazar-ı revnakdâr.

Başka nazar hatardır. İkinci tarz tetkik, o menba'dan aşağı zihnen inmeye bedel tutar, aşağıda gezer sersem gibi o davar.

Tetkikinde zemini semâya tercih eder. Bu adam hangi fer'e birden bire rast gelse, acılığına dair bir emâre-i şübhedar

Görürse şübheye düşer. Tatlılığına hükmetmek kat'i delili ister, yakini bir burhanı daim bu arzu var.

Heyhat! Burhan her yerde ucuz ele gelmez. Böyle bir, incecik bir fer'e, bir delile umûmun semeresi, netîce-i cesîme, ona bindirmeye talebkâr.

Git gide şübhe tezâyüd eder, emniyetsizlik basar, vesvese de şek olur, işte böyle bir nazar, cezası olur sakar akılda da kusur var.

Desâtîri fakirdir, havsalası da dardır. Ger eli yetişmezse, bir ulvî hakikata döner der: Değil hak red ile inkâr!

Emsâl-i Kürdiyye imiş: Bir vakit ayı gitmiş üzüm ağacının altına,ağzı yetişmeyince demiş "Tuh!.. Bu ekşidir,murdar"

Lemeat : Parca 101

101: Dallar semeratı rahmet namına takdim ediyor

Dallar Semeratı Rahmet Namına Takdim Ediyor

Şecere-i hilkatın dalları her tarafta semerat-ı niamı zîruhun ellerine zâhiren uzatıyor.

Hakikatte bir yed-i rahmet, bir dest-i kudrettir ki, o semeratı, o dalları içinde sizlere uzatıyor.

O yed-i rahmeti, siz de şükür ile öpünüz. O dest-i kudreti de minnetle takdis ediniz...

Lemeat : Parca 102

102: Fatihanın ahirinde işaret olunan üç yolun beyanı

Fatihanın Âhirinde İşaret Olunan Üç Yolun Beyanı

Ey birader-i pür-emel! Hayalini ele al, benimle beraber gel. İşte bir zemindeyiz. Etrafına bakarız; kimse de görmez bizi.

Çadır direkleri hükmünde yüksek dağlar üstünde, karanlıklı bir bulut tabakası atılmış. Hem o dahi kaplatmış zeminimizin yüzü,

Müncemid bir sakf olmuş. Fakat altı, yüzü açıkmış; o yüz güneş görürmüş. İşte bulut altındayız; sıkıyor zulmet bizi.

Sıkıntı da boğuyor; havasızlık öldürür. Şimdi bize üç yol var, bir âlem-i ziyadar. Bir kere seyrettimdi bu zemin-i mecâzî.

Evet bir kere buraya da gelmişim, üçünde ayrı ayrı gitmişim. Birinci yolu budur: Ekseri burdan gider. O da devr-i âlemdir, seyahate çeker bizi.

İşte biz de yoldayız, böyle yayan gideriz. Bak şu sahrânın kum deryalarına, nasıl hiddet saçıyor, tehdit ediyor bizi.

Bak şu deryanın dağvâri emvâcına: O da bize kızıyor. İşte, elhamdü lillâh, öteki yüze çıktık. Görürüz güneş yüzü.

Fakat çektiğimiz zahmeti ancak da biz biliriz. Of, tekrar buraya döndük; şu zemin-i vahşetzar, bulut damı zulmettar. Bize lâzım, revnaktar eder kalbdeki gözü

Bir âlem-i ziyadar. Fevkalâde eğer bir cesaretin var; gireriz de beraber bu yolu pür-hatarkâr. İkinci yolumuzu,

Tabiat-ı arzı deleriz, o tarafa geçeriz. Ya fıtrî bir tünelden titreyerek gideriz. Bir vakitte bu yolda seyrettim de geçtim bî-naz ve pür-niyazı.

Fakat o zaman tabiatın zemini eritecek, yırtacak bir madde var idi elimde. Üçüncü yolun o delil-i mu’cizi,

Kur’ân onu bana vermişti. Kardeşim, arkamı da bırakma, hiç de korkma. Bak, ha, şurada tünelvâri mağaralar, tahtel’arz akıntılar beklerler ikimizi.

Bizi geçirecekler. Tabiatta şu müthiş cümudiyeleri de seni hiç korkutmasın. Zira bu abus çehresi altında merhametli sahibinin tebessümlü yüzü.

Radyumvâri o madde-i Kur’ân’ı ışıkla sezmiştim. İşte, gözüne aydın! Ziyadar âleme çıktık. Bak şu zemin-i pür-nâzı.

Bu fezâ-yı latîf, şirin. Yahu başını kaldır. Bak, semâvâta ser çekmiş, bulutları da yırtmış, aşağıda bırakmış, davet ediyor bizi

Şu şecere-i tûbâ. Meğer o Kur’ân imiş. Dalları her tarafa uzanmış. Tedellî eden bu dala biz de asılmalıyız; oraya alsın bizi.

O şecere-i semâvî bir timsali zeminde olmuş şer’-i enveri. Demek zahmet çekmeden o yol ile çıkardık bu âlem-i ziyaya, sıkmadan zahmet bizi.

Madem yanlış etmişiz; eski yere döneriz, doğru yolu buluruz. Bak, üçüncü yolumuz, şu dağlar üstünde durmuş olan şehbâzi,

Hem de bütün cihana okuyor bir ezanı. Bak müezzin-i âzama: Muhammedü’l-Hâşimî (a.s.m.) davet eder insanı âlem-i nur-u envere. İlzam eder niyaz ile namazı.

Bulutları da yırtmış, bak bu hüdâ dağlarına. Semâvâta ser çekmiş, bak şeriat cibâline. Nasıl müzeyyen etmiş zeminimizin yüzü gözü.

İşte çıkmalıyız buradan himmet tayyaresiyle. Ziya, nesim orada, nur-u cemâl orada. İşte buradadır Uhud-u tevhid, o cebel-i azizi.

İşte şuradadır Cûdî-i İslâmiyet, o cebel-i selâmet. İşte Cebelü’l-Kamer olan Kur’ân-ı ezher; zülâl-i Nil akıyor o muhteşem menbadan. İç o âb-ı lezizi.

فَتَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ [1]

وَاٰخِرُ دَعْوٰينَا اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [2]

Ey arkadaş! Şimdi hayali baştan çıkar, aklı kafaya geçir. Evvelki iki yolun mağdub ve dâllîn yolu; hatarları pek çoktur, kıştır daim güz, yazı.

Yüzde biri kurtulur: Eflâtun, Sokrat gibi. Üçüncü yol sehildir, hem karîb, müstakimdir. Zayıf-kavî müsâvi; herkes o yoldan gider. En rahatı budur ki, şehid olmak ya gazi.

İşte neticeye gireriz. Evet, dehâ-yı fennî—evvelki iki yoldur ona meslek ve mezhep. Fakat hüdâ-yı Kur'ânî—üçüncü yoldur onun sırat-ı müstakimi. İsal eder o bizi.

اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ .. [3] صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ، اٰمِينَ

1.) Yaratıcılık mertebelerinin en güzelinde bulunan Allah'ın şanı ne yücedir! (Mü'minûn Sûresi, 23:14)
2.) Duamızın sonu, 'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun'dan ibarettir. (Yûnus Sûresi, 10:10'dan iktibas edilmiştir.)
3.) Allahım! Bizi doğru yola ilet-kendilerine in'amda bulunduğun kimselerin yoluna. Yoksa gazabına uğrayanların yahut sapıtanların yoluna değil. Âmin.

Lemeat : Parca 103

103: Hakiki bütün elem dalalette, bütün lezzet imandadır

Hakikî Bütün Elem Dalalette, Bütün Lezzet İmândadır

Hayal Libâsını Giymiş Muazzam Bir Hakikat

Ey yoldaş-ı hüşdar! Sırat-ı müstakimin o meslek-i nuranî, mağdub ve dâllînin o tarik-i zulmanî, tam farklarını görmek eğer istersen, ey aziz,

Gel, vehmini ele al, hayal üstüne de bin. Şimdi seninle gideriz zulümat-ı ademe. O mezar-ı ekberi, o şehr-i pür-emvâtı bir ziyaret ederiz.

Bir Kadîr-i Ezelî, kendi dest-i kudretle bu zulümat-ı kıt'adan bizi tuttu çıkardı, bu vücuda bindirdi, gönderdi şu dünyaya, şu şehr-i bî-lezâiz.

İşte şimdi biz geldik şu âlem-i vücuda, o sahrâ-yı hâile. Gözümüz de açıldı, şeş cihette biz baktık. Evvel istîtafkârâne önümüze bakarız.

Lâkin beliyyeler, elemler, önümüzde düşmanlar gibi tehacüm eder. Ondan korktuk, çekindik. Sağa sola, anâsır-ı tabâyie bakarız, ondan medet bekleriz.

Lâkin biz görüyoruz ki, onların kalbleri kasiye, merhametsiz. Dişlerini bilerler, hiddetli de bakarlar. Ne naz dinler, ne niyaz.

Muztar adamlar gibi meyusâne nazarı yukarıya kaldırdık. Hem istimdatkârâne ecrâm-ı ulviyeye bakarız; pek dehşetli, tehditkâr da görürüz.

Güya birer gülle, bomba olmuşlar, yuvalardan çıkmışlar, hem etraf-ı fezada pek sür'atli geçerler. Her nasılsa ki onlar birbirine dokunmaz.

Ger birisi yolunu kazara bir şaşırtsa, el'iyâzü billâh, şu âlem-i şehadet ödü de patlayacak. Tesadüfe bağlıdır; bundan dahi hayır gelmez.

Meyusâne nazarı o cihetten çevirdik, elîm hayrete düştük. Başımız da eğildi, sinemizde saklandık. Nefsimize bakarız, mütalâa ederiz.

İşte işitiyoruz: Zavallı nefsimizden binlerle hâcetlerin sayhaları geliyor, binlerle fâkatlerin eninleri çıkıyor. Teselliyi beklerken tevahhuş ediyoruz.

Ondan da hayır gelmedi. Pek ilticakârâne vicdanımıza girdik. İçine bakıyoruz, bir çareyi bekleriz. Eyvah, yine bulmayız. Biz medet vermeliyiz.

Zira onda görünür binlerle emelleri, galeyanlı arzular, heyecanlı hissiyat kâinata uzanmış. Herbirinden titreriz, hiç yardım edemeyiz.

O âmâl sıkışmışlar vücud-adem içinde; bir tarafı ezele, bir tarafı ebede uzanıp gidiyorlar. Öyle vüs'atleri var; ger dünyayı yutarsa o vicdan da tok olmaz.

İşte bu elîm yolda nereye bir başvurduk, onda bir belâ bulduk. Zira mağdub ve dâllîn yolları böyle olur. Tesadüf ve dalâlet o yolda nazar-endaz.

O nazarı biz taktık, bu hale böyle düştük. Şimdi dahi halimiz ki mebde' ve meâdi, hem Sâni ve hem haşri muvakkat unutmuşuz.

Cehennemden beterdir, ondan daha muhriktir, ruhumuzu eziyor. Zira o şeş cihetten ki onlara başvurduk; öyle hâlet almışız.

Ki yapılmış o hâlet, hem havf ile dehşetten, hem acz ile ra'şetten, hem kalâk ve vahşetten, hem yütm ve hem yeisten mürekkep vicdan-sûz.

Şimdi her cihete mukabil bir cepheyi alırız, def'ine çalışırız. Evvel, kudretimize müracaat ederiz. Vâesefâ görürüz

Ki âcize, zaife. Saniyen, nefiste olan hâcâtın susmasına teveccüh ediyoruz. Vâesefâ, durmayıp bağırırlar görürüz.

Sâlisen, istimdatkârâne, bir halâskârı için bağırır, çağırırız. Ne kimse işitiyor, ne cevabı veriyor. Biz de zannediyoruz:

Herbir şey bize düşman, herbir şey bizden garip. Hiçbir şey kalbimize bir teselli vermiyor; hiç emniyet bahşetmez, hakikî zevki

vermez.

Râbian, biz ecrâm-ı ulviyeye baktıkça, onlar nazara verir bir havf ile dehşeti. Hem vicdanın müz'ici bir tevahhuş geliyor akıl-sûz, evham-sâz.

İşte, ey birader! Bu dalâletin yolu, mahiyeti şöyledir. Küfürdeki zulmeti bu yolda tamam gördük. Şimdi de gel kardeşim, o ademe döneriz.

Tekrar yine geliriz. Bu kere tarikimiz sırat-ı müstakimdir, hem imanın yoludur. Delil ve imamımız inâyet ve Kur'ân'dır, şehbâz-ı edvar-pervaz.

İşte Sultan-ı Ezelin rahmet ve inâyeti vaktâ bizi istedi, kudret bizi çıkardı, lütfen bizi bindirdi kanun-u meşiete etvâr üstünde perdâz.

Şimdi bizi getirdi, şefkat ile giydirdi şu hil'at-ı vücudu. Emanet rütbesini bize tevcih eyledi; nişan niyaz ve namaz.

Şu edvar ve etvârın, bu uzun yolumuzda birer menzil-i nazdır. Yolumuzda teshilât içindir ki kaderden bir emirnâme vermiş sahifede cephemiz.

Her nereye geliriz, herhangi taifeye misafir oluyoruz; pek uhuvvetkârâne istikbal görüyoruz. Malımızdan veririz, mallarından alırız.

Ticaret muhabbeti, onlar bizi beslerler, hediyelerle süslerler, hem de teşyi ederler. Gele gele işte geldik, dünya kapısındayız, işitiyoruz âvâz.

Bak, girdik şu zemine, ayağımızı bastık şehadet âlemine. Şehrâyin-i Rahmân, gürültühane-i insan. Hiçbir şey bilmeyiz, delil ve imamımız

Meşiet-i Rahmân'dır. Vekil-i delilimiz, nâzenin gözlerimiz. Gözlerimizi açtık, dünya içine saldık. Hatırına gelir mi evvelki gelişimiz?

Garip, yetim olmuştuk. Düşmanlarımız çoktu. Bilmezdik hâmimizi. Şimdi nur-u imanla o düşmanlara karşı bir rükn-ü metinimiz,

İstinadî noktamız, hem himayetkârımız def' eder düşmanları. O iman-ı billâhtır ki ziya-yı ruhumuz, hem nur-u hayatımız, hem de ruh-u ruhumuz.

İşte kalbimiz rahat, düşmanları aldırmaz, belki düşman tanımaz. Evvelki yolumuzda vaktâ vicdana girdik; işittik ondan binlerle feryad ü fîzar ve âvâz.

Ondan belâya düştük. Zira âmâl, arzular, istidat ve hissiyat, daim ebedi ister. Onun yolunu bilmezdik. Bizden yol bilmemezlik; onda fîzar ve niyaz.

Fakat, elhamdü lillâh, şimdi gelişimizde bulduk nokta-i istimdad ki daim hayat verir o istidad âmâle; tâ ebedü'l-âbâda onları eder pervaz.

Onlara yol gösterir, o noktadan istidat. Hem istimdad ediyor, hem âb-ı hayatı içer, hem kemâline koşuyor o nokta-i istimdad, o şevk-engiz remz ü naz.

İkinci kutb-u iman ki tasdik-i haşirdir. Saadet-i ebedî o sadefin cevheri. İman burhanı Kur'ân. Vicdan, insanî bir râz.

Şimdi başını kaldır, şu kâinata bir bak, onun ile bir konuş. Evvelki yolumuzda pek müthiş görünürdü. Şimdi de mütebessim, her tarafa gülüyor, nâzeninâne niyaz ve âvâz.

Görmez misin: Gözümüz arı-misal olmuştur, her tarafa uçuyor. Kâinat bostanıdır her tarafta çiçekler. Her çiçek de veriyor ona bir âb-ı leziz.

Hem ünsiyet, teselli, tahabbübü veriyor. O da alır getirir, şehd-i şehadet yapar. Balda bir bal akıtır o esrarengiz şehbaz.

Harekât-ı ecrâma, ya nücum ya şümusa nazarımız kondukça, ellerine verirler Hâlıkın hikmetini, hem mâye-i ibreti, hem cilve-i rahmeti alır, ediyor pervaz.

Güya şu güneş bizlerle konuşuyor. Der: "Ey kardeşlerimiz! Tevahhuşla sıkılmayınız. Ehlen sehlen merhaba, hoş teşrif ettiniz. Menzil sizin; ben bir mumdar-ı şehnaz.

"Ben de sizin gibiyim; fakat sâfi, isyansız, mutî bir hizmetkârım..

"O Zât-ı Ehad-i Samed ki mahz-ı rahmetiyle hizmetinize beni musahhar-ı pürnur etmiş. Benden hararet, ziya; sizden namaz ve niyaz."

Yahu, bakın kamere. Yıldızlarla denizler, herbiri de kendine mahsus birer lisanla, "Ehlen sehlen merhaba," derler. "Hoş geldiniz. Bizi tanımaz mısınız?"

Sırr-ı teâvünle bak, remz-i nizamla dinle. Herbirisi söylüyor: “Biz de birer hizmetkâr, rahmet-i Zülcelâlin birer âyinedarıyız. Hiç de üzülmeyiniz, bizden sıkılmayınız.

“Zelzele na’releri, hâdisât sayhaları sizi hiç korkutmasın, vesvese de vermesin. Zira onlar içinde bir zemzeme-i ezkâr, bir demdeme-i tesbih, velvele-i nâz ü niyaz.

“Sizi bize gönderen o Zât-ı Zülcelâl, ellerinde tutmuştur bunların dizginlerini.” İman gözü okuyor yüzlerinde âyet-i rahmet, herbiri birer âvâz.

Ey mü’min-i kalb-hüşyar! Şimdi gözlerimiz bir parça dinlensinler. Onların bedeline hassas kulağımızı imanın mübarek eline teslim ederiz, dünyaya göndeririz. Dinlesin leziz bir saz.

Evvelki yolumuzda bir matem-i umumî, hem vâveylâ-yı mevtî zannolunan o sesler, şimdi yolumuzda birer nevaz ü namaz, birer âvâz ü niyaz, birer tesbiha âğâz.

Dinle, havadaki demdeme, kuşlardaki civcive, yağmurdaki zemzeme, denizdeki gamgama, ra’dlardaki rakraka, taşlardaki tıktıka birer mânidar nevaz.

Terennümât-ı hava, naarât-ı ra’diye, nağamât-ı emvac, birer zikr-i azamet. Yağmurun hezecâtı, kuşların seceâtı birer tesbih-i rahmet, hakikate bir mecaz.

Eşyada olan asvat birer savt-ı vücuttur; ben de varım derler. O kâinat-ı sâkit birden söze başlıyor: “Bizi câmid zannetme, ey insan-ı boşboğaz!”

Tuyurları söylettirir ya bir lezzet-i nimet, ya bir nüzul-ü rahmet. Ayrı ayrı seslerle, küçük âğazlarıyla rahmeti alkışlarlar. Nimet üstünde iner, şükür ile eder pervaz.

Remzen onlar derler: “Ey kâinat, kardeşler! Ne güzeldir halimiz.

“Şefkatle perverdeyiz, halimizden memnunuz.” Sivri dimdikleriyle fezaya saçıyorlar birer âvâz-ı pür-naz.

Güya bütün kâinat ulvî bir musikidir; iman nuru işitir ezkâr ve tesbihleri. Zira hikmet reddeder tesadüf vücudunu; nizam ise tard eder ittifak-ı evham-saz.

Ey yoldaş! Şimdi şu âlem-i misalîden çıkarız, hayalî vehimden ineriz, akıl meydanında dururuz, mizana çekeriz, ederiz yolları ber-

endaz.

Evvelki elîm yolumuz mağdub ve dâllîn yolu. O yol verir vicdana tâ en derin yerine hem bir hiss-i elîmi, hem bir şedid elemi. Şuur onu gösterir. Şuura zıt olmuşuz.

Hem kurtulmak için de muztar ve hem muhtacız. Ya o teskin edilsin, ya ihsas da olmasın. Yoksa dayanamayız; feryad ü fîzar dinlenmez.

Hüdâ ise şifâdır; hevâ iptal-i histir. Bu da teselli ister, bu da tegafül ister, bu da meşgale ister, bu da eğlence ister. Hevesât-ı sihirbaz,

Tâ vicdanı aldatsın, ruhu tenvim edilsin, tâ elem hissolmasın. Yoksa o elem-i elîm, vicdanı ihrak eder; fîzâra dayanılmaz, elem-i ye’s çekilmez.

Demek sırat-ı müstakimden ne kadar uzak düşse, o derece nisbeten şu hâlet tesir eder, vicdanı bağırttırır. Her lezzetin içinde elemi var birer iz.

Demek heves, hevâ, eğlence, sefahetten memzuç olan şâşaa-i medenî, bu dalâletten gelen şu müthiş sıkıntıya bir yalancı merhem, uyutucu zehirbaz.

Ey aziz arkadaşım! İkinci yolumuzda, o nuranî tarikte bir hâleti hissettik. O hâletle oluyor hayat maden-i lezzet; âlâm olur lezâiz.

Onunla bunu bildik ki mütefavit derecede, kuvvet-i iman nisbetinde ruha bir hâlet verir. Ceset ruhla mültezdir, ruh vicdanla mütelezziz.

Bir saadet-i âcile, vicdanda münderiçtir. Bir firdevs-i mânevî, kalbinde mündemiçtir. Düşünmekse deşmektir, şuur ise şiar-ı râz.

Şimdi ne kadar kalb ikaz edilirse, vicdan tahrik edilse, ruha ihsas verilse, lezzet ziyade olur. Hem de döner ateşi nur, şitâsı yaz.

Vicdanda firdevslerin kapıları açılır. Dünya olur bir cennet. İçinde ruhlarımız eder pervâz ü perdâz, olur şehbâz ü şehnâz, yelpez namaz ü niyaz.

Ey aziz yoldaşım! Şimdi Allahaısmarladık. Gel, beraber bir dua ederiz, sonra da buluşmak üzere ayrılırız

اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، اٰمِينَ [1]

1.)Allahım, bizi doğru yola ilet. Âmin.

Lemeat : Parca 104

104: Kıssa-i Musa'nın tekrarında çıkan lemaat-ı i'caz

Kıssa-i Musa'nın Tekrarında Çıkan Lemaat-ı İ'caz

اِنَّ قِصَّةَ مُوسَى اَجْدَى مِنْ تَفَارِيقِ [1]
الْعَصَا اَخَذَهَا الْقُرْا□نُ بِيَدِهِ الْبَيْضَاءِ
فَخَرَّتْ سَحَرَةُ الْبَيَانِ سَاجِدِينَ لِبَلاَغَتِهِ
الزَّهْرَاءِ
وَ لَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا [2]

Şu kıssa Kur'an'da tekraren zikrolur, Zira azîm bir kıymeti var, hakikati büyüktür, çok esrara maliktir. Te'sîs-i İslâmiyet, hem tebliğ-i risâlet,

Tahammül ve meşakkat, hem de telkîn-i ümmet, telakkî-yi millette bir üsve-i hasene, hem bir misâl-i enseb o kıssa-i Musa'dır. Esâsât-ı risâlet,

Desâtir-i mühimme o kıssa zımnındadır. Vücûhunda tenevvü' cihâtı da kesîre, ikinci derecede tebe'iyye bir cihet.

Hayât-ı mâzîye müstakbele uzanmış, derin, hem pek de geniş içtimâi haya¬tın desâtîri cami'dir. Ziya, gıda gibidir, ihtiyâc-ı hakîkat.

Düstur tekerrür etse ders de tekerrür eder. İkinci derecede binler düsturlarından bir kaç tane nümûne, meselâ Fir'avn'a hitaben şu cümle-i azamet,

Mesela: [3] فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ

Şu ferâîn-i Mısriyenin mumyalarla emvâtın ecsâdını maziden müstakbele nakleden garib bir düstûr-i mevt-alûd hayatı ihtar ile verir dehşet.

Hattâ Fir'avn-ı Mûsâ bedeni de nâcîdir. Mumya tahta üstüne şu asrın sahiline atîk bir yâdigâr-ı ibret.

Mesela: [4] يَا هَامَانُ ابْنِ لِى صَرْحًا

Şu kelâm bize diyor: "O dağsız düz kıt'anın tâğî selâtîninde ehramların inşâsı, arzû-yı garîbi bir meyelân-ı haşmet

Hükümrân olduğunu, muhteşem ehramlara, zulüm ve abes şeylere vücûd veren bir düstur" bu cümle eder ihtar, verir bir ders-i hikmet!

Mesela: [5] اِنَّ قَارُوْنَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسىَ

Şu hüküm beşere der: "Akvâm-ı cihanın beyninde, kavm-i Benî İsrâîl efradları elinde muzır hem de haram gayet büyük bir servet.

Lâsiyyemâ vesâil-i ribâ ile servetleri tutturan, hem de onu toplayan hariskâr bir düsturu" şu cümle ihtar eder, dinliyor beşeriyet.

Mesela: [2] وَ لَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا

Şu cümlenin zımnından, kavm-i Yahûd'a mahsus bir tarz hırs-ı hayat, bir çeşit havf-ı memat beşere ihtar eder bir düstûr-i garabet.

Onlardan bir cemaat huzur-i Nebevî'de münazara isterken, "kendini haklı bilen mevti temenni edip izhar etsin bir hüccet"

Teklif etti Peygamber, kimse lisân-ı kal ile etmedi hiç cesaret. Yine lisân-ı hâlle, hırs-ı hayât hissiyle, şimdiye dek o millet,

Hâlâ kılar istinkâf, mevti etmez temenni. Bunu bilsin her cebin: Havf-ı mevt, mevt getirir, hırs-ı hayât zilleti. İşte i'câz-ı âyet!

Mesela: [6] يُذَبِّحُونَ اَبْنَاءَ كُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَ كُمْ

Bu cümlenin zımnında bedbaht kavm-ı Yahûd'un, kaderin kalemiyle alınlarına yazılmış hayatî müthiş düstur: Daimî bir musibet!

O da budur: O kavmin cihanın aktarında, hem şimdiye kadar mükerrer hedef olmuş, o bedbaht olmuş millet

Pek çok katliamlara, kızlarıyla hayatta sefâhet âleminde büyük rol oynanılmış. İşte bu kelâm der: O asırda hâdise-i musîbet,

A'sârın düsturudur, ihtar eder beşere, hâdise düstur olmuş. O milletin mânevi şahsiyeti göstermiş müşahhas bir cemaat.

Mesela: [7] وَ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ

Evet, havf-ı mevt, mevte sebeb, hırs-ı hayat, illet-i zillet. Bu iki düstûr-i hikmet içine almış iki cümle-i âyet.

Hem şu cümlenin zımnında, evvelki düstur gibi, kaderi bir düstûru ihbâr-ı gayb nev'inden, beşere ihtar eder, hemde eder işaret

Ki o kavm-i azîmin eskide hâkimiyet azametli bir tarihi olmuş olduğu halde, inad ve hırs-ı hayat, vermiş onlara zillet ile esaret!

Mesela: [8] لَتُفْسِدُنَّ فِى الْاَرْضِ .. وَلاَ تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ

Şu cümlede o kavmin bu zamana kadarda beşerde oynadığı ifsad ile, riba ile, hile ile, hem hiyanet,

Derin bir intikamla müfsidane bir rolü, o inadlı rolünü uyandıran halet-i ruhîdeki düstûru ihtar eder şu âyet.

Şu kaç cümle nümûne, denizden yedi katre. Hâdise etse tekerrür, inkılâb eder düstura. Kur'ân'daki tekerrür, bu sırra eder remzi, hem de eder delâlet.

1.)Şüphesiz Kur'an-ı Kerim'in parlak eline aldığı Hz. Musa'nın kıssası "tefarikü'l-asâ"dan çok daha faydalı olmuştur. Böylece edebiyat sihirbazları onun keskin belagatı karşısında secde etmekten kendilerini alamadılar.
2.)Ve onu (Yahudiler ölümü) asla istemiyeceklerdir. (Bakara Sûresi: 95)
3.)Bugün senin cesedini kurtaracağız. (Yûnus Sûresi: 92)
4.)Ey Hâmân, bana bir kule yap! (Mü’min Sûresi: 36)

5.) Muhakkak ki Karun Musa'nın kavmindendi. (Kasas Sûresi: 76)
6.) Kızlarınızı sağ bırakıp yeni doğan erkek çocuklarınızı kesiyorlardı. (Bakara Sûresi: 49)
7.) Onların üzerine bir zillet ve yoksulluk damgası vuruldu. (Bakara Sûresi: 61)
8.) Yeryüzünde muhakkak (fitne) fesad çıkarmaya çalışmayın. (Bakara Sûresi: 66) ..Yeryüzünde muhakkak fîtne-fesad çıkarırsınız. (İsra Sûresi: 4)

Lemeat : Parca 105

105: Tekrar; Kur'anın bir sırrı

Tekrâr-ı Kur'ân'ın Bir Sırrı

Bazen görünür bir nurda nâr, tahkikde tekrar, tezkâr ile takrir, terdâd ile ihtar. Güzeldir büleğâya, hutabâya.

İnsan nasıl her an havaya, her gün gıdaya, her hafta ziyâya, her ay nisaya,her sene devaya

Muhtaç ve hem fakirdir. Tekerrür-i esbâbla müsebbebât eder teceddüd-i iade. Ona tekrar denilmez. Öyle de insân-ı zû zekâya

Aklı, canı, canânı, hem sırrı, hem vicdanı her an hakikata muhtaçdır. Her dakikada, hakka dahi müştakdır. Her zaman âşıktır tecellâya.

Her saat keza zikre fakirdir. Her gün de marifete talibtir. Şu hâcât tekerrür eder, Kur'an dahi tekrar ile sevk ediyor ziyâya.

Tekrarı ciddi tezkâr. Evet, tekrar bazen kusurdur, fakat lezaiz ve zevâid olan umurda ki zînet olur eşyaya.

Meselâ bir taamda eğer kût ve gıda ise tekrarı ülfet verir, ünsiyete sebebtir; mizaç daim müştaktır me'nûs olan gıdaya.

Ger tefekkuh nev'indense, lezzeti teceddütte tekrarı usandırır. Meselâ bir kelâmda hakîkat-ı sabite ki kabildir nemaya.

Tekrarı takrîr eder, iadesi tahkiktir. Kalb dahi öyle ister. Eğer üslûb suretse tenevvü'ü lâzımdır, müstahsen büleğâya.

Suret eskilenir, tecdidi istiyor. Kur'an, baştan aşağı kût-i kalbdir. Kût-i vicdan, yüksektir zemînden ta semâya.

Hem gıdâ-yı ervah, hem devâ-i ezhândır. Tekrar ve terdâd ise, tahkîk ile takrirdir, tenvîr ile tekmildir, kuvvet verir hüdâya.

Ondan bir kısmı ise o kutun hülasası. Ona hacet ziyâde, tekrarı o nisbette. O kısımdan bir kısmı, hulâsatü'l-hulâsa, hakaike bir mâye.

Mütecessid bir nurdur, sermedi bir cesedle. O da Besmele gibi, ona hacet anîdir, havâ-yı nesîmî gibi hayatî bir havaya.

Madem Kur'an ki haktır, hem nûrânî hakikat. Hakikat massedilmez, belki verir bir ziya, hem de hazm olunmaz, isal eder şifâya.

Lemeat : Parca 106

106: Bir insanla bir şeytanın bir meselede mücadeleleri

Bir İnsanla(1) Bir Şeytanın Bir Mes'elede Mücadeleleri

Bir zaman bir şeytân, o hasm-ı bîamân, vesveseye bindi, çağırdı meydana zînisyân bir insan. Başladı cidal, imtihan.

Müvesvis dedi ki: Kur'ân'ı dinlersen, bîtarafâne bak, sonra da i'cazı nerededir tahkik et. Cevaben dedi insan:

Ey mel'ûn! Bîtarafâne düşünmek ise, muvakkat bir dinsizlik olur, iltizamı kırar. İltizam imanın lâzımı. Döndü yine şeytân,

Dedi: Farzet ki beşerin sözüymüş, o nazarla bir bak. Belagatı nasıldır ?Tahkîk de böyledir. Yine o insan,

Dedi: Ey racîm! Bîtarafâne düşünmek başka, aksini, nakîzini düşünmek, hem farzetmek büsbütün başka olur her zaman.

Zira o, tevakkuf; bu, reddir. O, adem-i kabul; bu, kabûl-i ademdir. O dedi: Muhal dahi farz olunur, farazîde müşâhât olamaz. Döndü yine o insan,

Dedi: Belagat, muktezâ-yı hâle mutabakatıdır kelâmın. Halbuki mü-tekellim, muhatab ve esas maksad mutabakatta üç esasdır bîgümân.

Te'sîrleri azîmdir, en âlî bir noktada olan şu üç esas; dediğin bir farz ile minareden kuyuya indirip, edip tebdîl-i mekân.

En ednâ bir surette esasatı âhere kalb ve tebdil etmektir, mezâyâsı da söner, sadefi yaz baharken, olur manası kış bir hazân.

Müthiş acılık veren bir kaba ifrağ etsen gayet şirin bir suyu, tatlılığı kaybolur, zevke de acı gelir. Döndü yine o şeytan,

Dedi: Muhakkik bir hâkimdir hâkim de bitaraftır. İnsan dedi: Ey mel'un! İlmî mesele değil, o bir mesele-i îmân.

İltizâm ve i'tikad her dem onun şe'nidir. İlmî meselelikten çoktanberi çıkmıştır. Başkaya kıyas olmaz, o mesele-i vicdan.

Zira bir mesele ki tarafeyni yakındır bir birine, ortası düşünülür. İki taraf da razı, el de yetişebilir kime düştüğü zaman.

İki tarafı birer ihtimalle hissesini rabteder. Fakat bir tarafı süreyyâ fevkindeyse, diğeri seranın tahtındaysa o zaman.

İki taraf ortası, bitarafî düşünmek hiçbir vakit olamaz. Orta yerinde durmak, biri leke-i zemîn, diğeri zînet-i âsumân.

İki tarafa elini uzatıp birer hisseyi vermek tahkîke hiç sıkışmaz. Mesafenin nısfında, aşağı tarafında, farz ile bir meyelân.

Hem vehim ile ne kadar indirirse, ona temayül etse, tarafgirlik olur. Fakat fena tarafında vesveseye itaat insafa olur isyan.

Madem orta yeri tutulmaz, ya serada farz edilir; o halde bahaneler çoğalır, lâzım olur kat'î bedahet, îkân.

Manîleri kıracak fevkalâde bir kuvvet ta mefrûzu seradan süreyyâ fevkine çıkarsın. Evet, oturmuş Furkan bir fark-ı ferkadan.

Tahkikin şe'ni şudur: Madem süreyyâda görünmüş; o sureti göstermiş, orada farzetmesi tahkikin mezhebinde farz ve vacibtir her ân.

Onu orada görecek, arş-ı a'lada tutup onun berâhînini mismâr gibi takacak, delâilin sütununu birer birer takacak dest-i emîn-i îmân.

Şeytan dedi: Zannınız, nazmındaki letâif derece-i i'câzdır. Meziyet-i kelâmî şu farz ile değişmez. Yine döndü o insan,

Dedi: Tam bâtılı iltizâm demek olan bu farzdan müzahraf ve farazi bir sâhib-i kelâm çıkar, tedahhüş eder vicdan.

O mefrûzdan öyle müthiş noktalar gelir, değil i'câz, belagat, belki bütün meziyyeti mahveder... Döndü yine o şeytan,

Dedi: Neden öyledir? O insan dedi: Zira tahkik ve insafa zıt o küfrî farzında el-iyâzubillâh! Bir mecmûa-i riya, bühtan

Farzetmek demektir. Bu farza şeytan dahi elbet cesaret etmez. O dedi: Şeytan olmasaydım, tasdik ederdim seni ey insan!

Fakat bu noktadan veririm kâfirlere şüpheler, mü'minlere vesvese. Bundan o mülzem oldu, başka şüpheye döndü yine o şeytan,

Dedi: Beşerle hem beşer gibi konuşmak nasıl ona yakışır? Hem nasıl da konuşur, azameti tenezzül etmez? Döndü dedi de insan.

[1] اَلاَ يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ bir düstûr-u kat'îdir. [2] اَلاَ يَتَكَلَّمُ مَنْ عَلِمَ o düstûrun lâzımı, mütekellimdir, bîgümân ola mekânı herzaman.

Evet, dünya içinde insan, insan içinde lisan, lisan içinde beyan, beyan içinde kelâm, kelâm içinde hurûfu halkeden Hallak-ı Rahman.

Hem lisanımızı, hem lisanımız içinde hurûf ve kelimatı halk eden, dahi hem tamamıyla bilen o Zülkelâm, Zülkemâl o Rahim, Mennân.

Kendi tenazzülât-ı rahmetiyle bizim lisanımızla, tarz-ı beyanımızla neden konuşmasın bizimle? İşte Tevrat, Zebur'la Suhuf ve İncil ve Kur'ân.

Evet, Rubûbiyyet istiyor, Uluhiyyet muktazî; hikmet tensib ediyor, inayet müstelzimdir. Belagat der: Ahsen ona eder istinad, sırr-ı nizâm-ı cihan.

Tokmak gibi bu cevap o şeytanın başına öyle müthiş bir indi ki o şeytanı kaçırdı, zaptetti insanoğlu o meydân-ı imtihan.

Bundan da mülzem oldu o şeytan, döndü, dedi: Dersiniz: Kur'an beşere rahmet. Halbuki ekseriyet elim zahmete düştü, sebeb-i küfür ile küfrân.

Yine o insan dedi: Zeminde yüz çekirdek, mâ ve ziya gelmezse, sağlam kalır. Fakat çekirdek; kıymeti de beş para, eğer şems ve asuman

Mâ ve ziya verirse, sekseni, sü-i mizaçları için, eğer çürüse, yirmisi her biri bir şecer-i meyvedâr, bir ağac-ı sâyedâr, ger verilse bir lisân,

Her çekirdek diyecek: Ey âb-ı hayâtımız! Ey ziyâ-i ruhumuz! Siz mahzâ rahmetsiniz. Pek şefkatli bir elden bize süzülmüşsünüz. Sizi bize gönderen o Rahîm, hem Rahman.

Yahut mehd-i zeminde yüz yumurta bulunur, fakat hümâ tavrının. Eğer tayr oturmazsa, onlar sağlam kalır. Fakat birer adi yumurta. Ne kıymetdar, ne mîzân.

O kuş, eğer otursa, şefkatli harareti onlara da verirse, çendan seksen bozulsa, lâkin yirmisi herbiri birer piliç çıkacak. O nev'e gelse lisân,

Mutlak böyle diyecek: Ey şefkatli valide! Ey hürmetli mürebbî! Sen bir latif rahmetsin diyecek, ayağına kapanıp şükran ile öpecek. O hümâ misâl hüdâ-yı Kur'ân....

Kaçtı o şeytan, dedi: Seninle işim yoktur. Korkarım senden... Beni yolumdan şaşırtırsın, ey insân-ı bîamân.

---

(1): O insan şu kitabın sahibidir ki, şeytana ilzamı ikrar ettirmiş...

1.)Elbette yapan bilir. (Mülk Suresi: 14)
2.)Elbette bilen konuşur

Lemeat : Parca 107

107: Ruhun dört havassına dört gâyet-ül gâyât var

Ruhun Dört Havassına Dört Gâyet-ül Gayat Var.

Vicdana dört anasır ruha da dört havastır. İrade ve zihin ve his.. latife-i Rabbani..

Şu dörtten her birinin var bir gâyet-ül gayatı iradenin gâyeti ibadet-i Rahmani

Zihnin marifetullah… hissin muhabbetullah… latifenin şuhuddur.. bir ihsan-ı Sübhani

Ubudiyeti mutlaka, ibadeti kamile dördüne de cami'dir bunun ismi ***"takva"***dır bir tabir-i Kur'âni

Şeriatın esası şu dörtleri terbiye tenmiye ve tehzibdir hem gâyet-ül gayata saik ve hem mizanı

Lemeat : Parca 108

108: Allahtan başka müessir yoktur

لاَ مُؤَثِّرَ فيِ الْكَوْنِ اِلاَّ اللهُ [1]

İcad ve halk-ı kevnde vasıta sırf zahiri, ger vasıta hakiki olsa idi hem hakiki bir tesir verilse idi.

Hem bir şuur-ı külli verilmek lazım idi, hem itkanın eseri hem san'atın kemali muhtelif olacaktı.

Halbuki en adiden en âli, en küçükten en büyüğe kadar hiç bir vakitte nazar fütur, kusur görmedi.

Her şeyde itkanı her şe’nde ihtimamı derece-i kemalde. Her mahiyet kameti nisbetinde biçilmiş giydirmiştir mucidi...

Demek müessir-i hakiki olan Zat-ı Vacibden tesiri noktasında denilmez: Bazı karib, bir kısmı da baid veya eb’addi...

İtkan kat’an gösterir, bir kısmı vasıtasız kısmen vasıta ile kısmen vesaitiyle olmamıştır icadı...

İnsanda ihtiyar var zira eserinde noksan var itkansızlık gösterir cebir yok ihtiyar var o teklifin imadı.

Beşerin ihtiyarı bir vasıtadır fakat itibarî eşyada nisbi olan şuunda vahdet rıza gösterdi hikmet böyle istedi.

Şayan-ı temaşadır cüzi bir ihtiyarın tevassut etmesiyle akıl ve zeka eseri olan bir insan şehri içindeki efradı.

Cemaat intizamca geridir hiç bir vakit yetişmedi yetişmez. Vahiy ve ilham semeri bir arı kovanına ondaki cemiyete hem onların efradı.

Hem arılar meşhere san'atları bir petek hüceyrat şehri olan bir nar ve cilnardan intizamca geridir sebeb te ihtiyardı

Demek cazibe-i umumi hangi kalem yazmıştır cevahir-i ferde de küçücük cazibeler o kalemden damlandı, zerrelere serpildi.

1.)Allahtan başka müessir yoktur.

Lemeat : Parca 109

109: İslamiyet evliyalara, Nasraniyet azizlerine tarz-ı nazarlarını muvazene

İslamiyet Evliyalara, Nasraniyet Azizlerine Tarz-ı Nazarlarını Muvazene

İslamiyet şiarı [1] لاَ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ vesait ve esbabın hakiki tesirini kabul etmez tanımaz vasıtaya bakıyor.

Bir nazar-ı harfi ile. Akide-i tevhidî ona öyle göstermiş. Vazife-i teslimî onu öyle sevk etmiş. Mertebe-i tevekkül o dersini veriyor.

İhlas, ubudiyet ona öyle nur vermiş, nasraniyet veriyor vesaite esbaba bir tesiri hakiki hem onlara bakıyor.

Bir mana-yı ismiyle. Zatında tesiri var zan ederde sapıyor. Velediyet mezhebi akide-i tevellüd öylede gösteriyor..

Vazife-i ruhbani meslek-i ruhbaniyet onu öyle sevk etmiş. Felsefe-i tabiî o dini mağlup etmiş işine karışıyor.

Ona öyle ders vermiş. Hıristiyanlık bir mana-yı ismiyle kendi azizlerine nazar eder bakıyor. lamba misal görüyor.

Bir fikre göre lamba nuru güneşten almış fakat temellük etmiş. Demek azizlerin her biri onların nazarında menba-ı feyz oluyor.

Bizzat birer maden-i nur bu nazardan bir şirkin tereşşuhu zahirdir. İslam velilerini bir mana-yı harfi ile nazar edip görüyor.

Müstazi bilir, müstear ayine-misal tanır. Nuru güneşten gelir tabiatında yoktur. Şems-i ezel ziyasını alır da neşrediyor.

Demek enbiya, evliyaya birer tecelli makesi birer feyzin ayinesi. Şehd-i şuhudun meksi nazarıyla bakıyor.

Bu sırra müessesdir. Nakşibend rabıtası. Şeyhde teşahhus yoksa zararı olmaması. Eğer varsa da mürid onu fani bilir.

Bu sırdandır ki bizde tevazudan başlıyor tarikatın süluku. Mahviyetten geçiyor git gide ta fena fillah makamını buluyor.

Sonra nihâyetsiz meratibde seyr-i suluk başlıyor bu sırdandır ki “ene” hem de nefs-i emmare kibriyle kırılır gururuyla sönüyor..

Hazır hıristiyanda ise**(1)** “ene” bütün levazımıyla kuvvetleşir gurur kırılmaz. Enesi kuvvetli müteşahhıs bir adam hristiyandan olursa mütesallib oluyor..

Fakat eğer müslümandansa lakayttır, laubali. Bu sırdandır ki hristiyanın aksine avamımız havastan ziyade dindardır.dine merbut kalıyor.

---

(1): Yani çok tahrif edilmiş İsa'nın din-i hakikisinden uzaklaşmış bir Nasraniyet.

1.)Ondan başka Halık yoktur.

Lemeat : Parca 110

110: Mahbûb-u Hakiki en yakın, hem en uzaktır

Mahbûb-u Hakîkî En Akrab, Hem En Eb'addır

Ey esbâb-perest arkadaş! Rahmet ve ilim ve kudret denizinde daima müsebbihâne yüzen kâinatın timsâlini

Görmek eğer istersen, benimle beraber gel! Hayalî bir seyahat. İşte bahr-ı ummanın, fakat suyu tatlıdır, en derin yerini

Kendine makarr etmiş yüzlerce menzillere hâvî olan bir cesîm tahtaları pek ince tahte'l-bahrin içine, sen karınca cismini, ben arı libasını

Giyeriz de gireriz. İstersen gel de otur kanadımın üstüne, beraber de uçarız muhit-i havaînin denizinde yüzeriz. Onun orada var bir balonu.

Bu müthiş bir balondur. Binlerle bölmeleri var; müretteb, muntazamdır. Biz de girdik içine, Ben kondum pencereye, sen istedin altını.

Ey karınca kardaşım! Tahte'l-bahirde isterdik suyun yüzünü görmek. Burada istiyoruz ziya ile yıkanmak. Ben bilirim yolunu.

İkisinde ikişer yolumuz var. Biri basar, nazar yolu. Basar, surete bakar, bölmelerde dolaşır, dama ulaşır, ya ulaşmaz. İşte tarîk-i fennî.

İkincisi;hidâyet, basiret tarîkidir. Hidâyet, hakka bakar, basar hakîkata. Hak ve hakikat, öyle birer keskin bir âlettir ki tahte'l-bahrin balonu,

Neresi istersen, onlar ile delersin, mâ ve ziya alırsın. Bu pencerede görürüm. Zaten pek çoktur pencereler. Sen zulmetde oturdun, görmezsin hiç birini.

Bizim gibi küçücük hayvanlara kâfidir mesâmmâtta teraşşuh, menâfizde şuâât. Sen sözünü tutmadın, bölmelerde dolaştın. Bir şey

bulmadın. Ayaklar ezdi seni.

İşte âlemde olan sebebler, vasıtalar benzer o bölmelerde müretteb ve muntazam perdelere. Duvarlar, her birinin altında: Hem dahi pek yakını

Melekûtiyet vechinde, mâ-i kudret işliyor, ziyâ-i ilim okşuyor; nesîm-i rahmet yelpazeler yüzünü, hem gözünü, canını cenanını.

Lemeat : Parca 111

111: Aşıklar ve arifler arasındaki mühim bir fark

Evliyadan Âşikîn ve Ârifîn Beynlerinde Mühim Bir Fark

Eğer hakîkî âşık yolunda fena gitse, ya ta'bîrde hata etse, ya tavsifte yanılsa, yine ma'şûka gider. Ma'şûkdur onu çeker, yolunu da şaşırtmaz.

Zira aşk câzibedar bir cemâle müncezib cenânî bir cezbedir. Bazen netice haktır, hem de mütehakkıkdır. Lâkin delil bâtıldır, vesile de hatadır ona zarar veremez.

Eğer veliyy-i arif yolunda fena gitse, ya suret hata görse, ya sözde yanlış etse; matlûbuna yetişmez, maksûduna ulaşmaz.

Zira bir yol bozuksa, hiç maksada götürmez. Eğer şartı olmazsa, meşrut hâsıl olamaz. O âşıka benzemez, mukayyeddir, hür olmaz.

Zira arif, kendisi yukarıya çıkıyor, basamaklara basar; lâzım dikkat-i nazar. Fakat âşık, birisi onu yukarı çeker; hür kalır, mukayyed kalmaz.

Demek veliyy-i âşık, muhtî ise, yine binefsihî hâdîdir, ligayrihî mudilldir. Fakat arif, muhtî ise, mudill, hem dâll olur, iktida da edilmez.

Bu sırdandır, bir kısım gürûh-i arifinin idam ve idlaline sebeb olan rumuz ve şathiyyât ki te'vîli götürmez.

Zümre-i âşıkîni rumuzdan çıkardılar, işaret, şathiyyâtı sarîhan söylediler. Yine nazar-ı ümmet, onları ta'zîm etti, onlara ilişilmez.

Bu sırdandır, Muhyiddîn, Câmî ve İbnu'l-Fârid, İbn-i Seb'în beraber, işaret, şatahâtta birbirine benziyor, telakkide benzemez.

Vaktâ ki Muhyiddîn irfanı gâlib çıktı aşkına, sebeb oldu ki işârâtı yağdırdı ona dehşetli oklar, ta Selîm'e keşfoldu remz!

Fakat Câmî âşıktı, vâzıhan tasrîh etti, hem hürmetle yaşadı. Oklardan selîm kaldı, hem tenkid de edilmez.

İbnu'l-Fârid, a'şak, o a'raf Muhyiddin'den daha ileri gitti./ Ümmetin itabından ondan geride kaldı; kusuruna bakılmaz.

İbn-i Seb'în'in vaktâ sözünde safî bir aşk pek de görünmez oldu. Nazarvârî kelâmı sebeb oldu; yine ona isnâd-ı ilhad oldu, kendini kurtaramaz.

Eğer desen: Muhyiddîn kelâmında tehâlüf, belki tenakuz vardır? Ben derim: Elbette O zat, görmüş de demiş; görmezse hiç söylemez.

Lâkin nasıl görünse, bir şey nefsü'l-emirde aynen öyle olması her dem lâzım gelemez; basar doğru görüyor, yanlış hüküm ediyor, bazen basiret öyle tamamını göremez.

Eğer Muhyiddîn dese: "Gördüm." Doğrudur. Görmüş. O ruh, öyle âlîdir, kasden yalan söylemek Ona hiç yanaşmaz; kat'an tenezzül etmez.

Şu sırra faysal budur: O bir seyyâre-i rûh, gayr-i sabit tecellî, tecelliyât-ı seyyâle ona olmuş hakikat-ı sabite. Sevâbit hakâik, dâne sünbülsüz olmaz.

Fakat sabit hakîkat, hem de seyyar tecellî bir çekirdek, bir çiçeğin ne zâtıdır, ne gayrı. Hakîkat, hak mîzânı Kur'an'dır, başka olmaz.

Ger desen: Muhyiddîn'in âsâr, kelâmlarında öyle sözler vardır, Şer'de hiç yeri yoktur, belki ona küfür demiş bazı imamlarımız?

Cevaben derim: Bir kaide-i umûmi beyanı lâzım gelir. Meselâ: Şeriat bir vasfa, ya bir söze dese ki bu küfürdür, mü'min işi olamaz.

Murad ve mânası: O hal imandan gelmez, sıfat da kâfiredir, o sözde bir kâfirdir, o zat onunla küfür etti, demektir. Mutlak o zat kâfirdir denilmez.

Zira imandan neş'et eden pek çok sıfatı vardır. İmana delîl azher bir te'vîle muhtemel bir halî de bir sözü bunları hiç kıramaz.

Demek o zata kâfir demek bir şart ile caizdir ki yakînen bir kanaat gelse, o söz küfürden teraşşuh etmiş, sıfat ondan nâşîdir, başka sebebden gelmez.

Öyle sıfat sözlerin pek çok sebebleri var. Demek öyle vasıf ve kelâmın delâletinde şek var, küfre kat'î delâlet etmez.

Evsâf-ı sâirenin imana delâleti, hem düstûr-i asıl beka'dır. Onun da şehadetini tahakkuk-i îmanı yakînen isbat eder, sû-i zann asıl olamaz.

Şek, yakînin hükümünü her dem zail edemez. Nisyan veya sehiv ile, hata ve iltibasla, muhtemel bir söz ile çabuk tekfir edilmez.

Eğer desen: Muhtelif tarikatlara vardır, muhtelif âyinler, ibadet şekli giymiş? Derim: Üç şartı varsa, bir niyyet-i hayır ile, belki de zarar vermez.

Birinci şartı şudur: O, münâfî olmamak kat’an vakar-ı zikre, hem edeb-i huzura. İkincisi: Menhî olan efâlin içinde bulunmamak. Menhî olsa hiç olmaz.

O ef'âl ve harekâtı kasdî birer ibadet nazariyle yapmamak. Evet, hal ve harekât, ihtiyarî ve kasdîden daha ziyâde olmalı. Şuursuz, incizabî, ızdırarî, başka çeşit yakışmaz.

Zira asıl ibâdet, bizzat nefs-i zikir'dir. O ahvâl-i mübâha, bir vesîle-i müşevvik. Harekâtı ta'yînde ihtiyâr-ı zâkiri âyet serbest bırakmış, mübahta takyîd etmez.

O ef âl, hiç benzemez Şer'an muayyen olan ibâdât ef’âline. Zira ef âl-i Şer'î, bir cevîz-i Hind'e benzer, süt-misâl lübbü gibi beyaz kışrı da lübdür, cevizimize benzemez.

Fakat âyin-i zikirde olan ef’âl ve ahvâl, cevizimize benziyor, kışrî bir gılafdır, hiç bir vakit yenilmez. Cevîz-i Hind'e benzemez, ona makîs olamaz.

Lemeat : Parca 112

112: Kainattaki faliyette büyük bir lezzet var

Kainattaki faliyette büyük bir lezzet var.

Bir hikmet-i ezeli, dest-i kudret, fıtratta bilkuvveden bilfiile çıkarmak, hem kuvvetten amele geçirmek için bir faaliyet derc etmiş.

O faaliyet içinde şedid bir lezzeti mecz etmiş, mütenevvi her şeyde müstetir olan lezzeti tagayyür-i aleme mühim bir mâye yapmış

O mâye-i kanun tekamül ve nümüvve bir dane nüve etmiş. O nüveye kudreti vücud verir hikmeti bir sureti giydirir rahmet onu beslermiş.

Nasıl ki zindandan geniş bostana çıkmak adama bir lezzettir. Öyle dahi daneden sünbüle geçmek, olmak, o münkabız daneye münbasit bir lezzetmiş.

İmtizac-ı kimyevi istihaleye geçtirir. Ziya hararet verir. Öyle de faaliyet istihaleye geçerse lezzet tezayud eder. Etrafa da taşarmış.

Vazifede külfeti taşıttıran o tattır. Şevki veren o lezzet. Zişuura nisbeten gâyette olan kemal ne kadar cazib imiş..

Gayr-i müdrike nisbet bizzat o faaliyet öyle cazibedardır. Sa’ye onu sevk eder tesbihle şükür eder. Zira Halikını tanırmış..

Bu sırdandır ki rahat zahmet zahmet rahattır. Âtıl şâkî, sâî şâkirdir. Meşietden gelen nizama âtıl âsi, sâî muti' imiş.

Lemeat : Parca 113

113: Ekserin ateşiyle ekall de yanar

Ekserin ateşiyle ekall de yanar. Yoksa sırr-ı teklif faş olursa hikmet-i imtihan zayi olur.

Masum ekalliyet günahkar bir ekserin musibetinden olur hissedar-ı azabı. Zira teklif nazarî kalsa kalır ihtiyar..

Sırr-ı teklif-i şer'I, hem hikmet-i ibtila kat'an tahakkuk eder. Teklifin telkîninde bedahet ve zaruret olsa olur ızdırar

..... ihtiyar zail olur hem hikmet-i teklifî ibtila zayi olur..... Bir asi günahkar..

Muhtarık hanesinde bir masum da var idi. Ger bir dest-i gaybî ile masum masun kalsa idi maadin-i ervahın tenmiyesine medar.

Hem sebebi tehzibi olan evamir-i imtisalî nevahiyy-i içtinabî sebebiyle elmaslaşmış. Ebu Bekir-i namdar hem de o sahib-i gar.

..... o Sıddik-ı sadıkın o ruh-ı musaffası onun aksiyle fahimleşmiş..... Ebu Cehl'in zulmetdar.

Ruhundan temeyyüz teali edemezdi biri zulmet-i yelda biri bir necm-i zehra. Biri bir semm-i murdar biri bir ser-i serdar..

..... Bu sır sebeb olmuştur. Teklifte nazariyet, telakkide meşakkat cihad ve müsabakat..... nur içinde bir nar..

O nar ise hem tehzip hem tezhip ve tasaffi ervah-ı aliyeyi ervah-ı safileden. Dane oldu bir şecer. Şecer oldu meyvedar.

Lemeat : Parca 114

114: Bazen zaaf, zalim olur

Bazen Zaaf, Zâlim Olur

Ye's ile su'-i zandan za'f-ı kalb neş'et eder. Öyle adam görüyor, zâlimin darbeleri bir mazlumu dövüyor.

Elîm darbe iniyor. O mazlumun âlâmı tabiî aksediyor o zaîfin kalbine, teellümât veriyor.

Teellümât incitir, za'fı tahammül etmez. Ondan kurtulmak ister, rahat-ı kalbî için. Mazlumun istihkakı darbe arzu ediyor.

Hem bahane buluyor. Belki der: Müstehaktır. Madem o sefil, güneş ona vermiyor, neden gölge ediyor?

Manen zâlim oluyor. Zulme yardım ediyor. Bir kaplan parçalıyor bir bîçâre adamı, za'fından kaçamıyor.

Felâketin sebebi, canavarda vahşettir. Bîçârenin za'fıysa, ona bir bahanedir. Vahşet cinayetiyle zaîfi mahkûm ediyor.

Ademin günahıyla vücûd mahkûm oluyor.....

Lemeat : Parca 115

115: Hırs sebeb-i haybettir

Hırs Sebeb-i Haybettir

Hırs haybeti getirir, acûliyet hüsranı! Zira ki fıtratta var. Müretteb basamaklar müselsel terettübe tatbîk-i hareketi

Etmediğinden harîs ağleb muvaffak olmaz. Tatbik etse de onun bir tertîb-i ca'lîsi süllem-i himmeti

Var, bir basamak mikdarı. Seyr-i fıtrîden kısa olduğundan bir ye'se düşüp gaflet bastıktan sonra kapı açılır, rahmet verir ni'meti.

Herkes başından geçmiş buna benzer bir şeyler. Allah, kalbin bâtını, îmân ve marifet, tecelli-yi muhabbeti,

Aşk ve şuhûdu için yaratmış, nazik yapmış. O nazenin, gaybî Samed âyînesidir. Sanem ona giremez, o şişeyi kırıyor o hacerin sıkleti!

Allah, kalbin zahiri, şâir şeylere yapmış bir mahzen-i muntazam. O hırs-ı cinâyetkâr, o nâzik kalbi deler, ona verir zahmeti!

Sanemleri içine izinsiz idhâl eder. Allah ondan darılır, maksudunun aksiyle veriyor mücâzâtı.

Siyâset efkârını İslâmiyet akaidinin harîm-i ismetine, tam yerlerine kadar, isal eden herifler, ettikleri hizmeti...

Şân ve şeref almazlar. Belki şeyn ve şenâet-i zemme mazhar oldular. Nefsânî aşklardaki felâket ve haybetler

Bu sırdandır elbette. Mecazî âşıkların bütün bu dîvânları birer feryâd-ı matem, birer fîzâr-ı zulüm, bir vâveyl-i zilleti.

Zîrâ ekser ma'şûklar zâlim olurlar... O nev aşkları tahkir ederler; etmezler merhameti.

Zîrâ bâtın-ı kalbe bu nev' aşk-ı mecazî, fıtrata karşı tahkîr, bir nev' istihza olur; incitir fıtratı.

Fıtrat, fıtrî olmayan her şeyi tezyîf eder. Hem dahi tahkîr eder tahkîri işmâm eden böyle tarz-ı hürmeti.

Bu hırsın düstûruna iki cüz'î numune girmiş hiss-i umûma. Biri, merâk-ı nevmî; nevmi dahi uçurur, kaçırır bakiyyeti.

Dilencî-yi muhteris, sadakayı kaçırır. Sende bir dâu’s-sehr var; gece kalben nevmi merak edersen, kaçırır bakiyyeti,

Sen uyanık kalırsın. İki dilenci: Biri, musırr ve muhterisdir; biri, müstağnî ve muhteriz, var sırr-ı kanaati.

İkincisine vermek ziyade istersin. İşte te'dîb-i fıtrat. Bunun gibi çok numuneleri var, îmâ eder şu keskin kanunun vüs'ati.

Lemeat : Parca 116

116: İslâma yakışan hüdâbînane insafdır, hodbînane tenkid değil

İslâm'a Yakışan Hüdâbînâne İnsafdır, Hodbînâne Tenkid Değil

En müdhiş marazımız, hem mânevi musibet, cerbeze ve gurura dayanan şu tenkîddir. O tenkidi işleten, ger insafın eliyse,

Hakikati rendeşler. Ger o tenkîdi gurur istihdam etse, tahrib eder parçalar. O, müdhişin müdhişi. Şöyle tenkîd, ger girse

İmanî akaide, dînî müsellemâta. Zira îmân, tasdîkle beraber hem iz'ândır, iz'ân ile beraber teslîm ve iltizâmdır. Eğer za'fî olmazsa,

İltizâmla beraber manevî imtisâldir. Şöyle tenkîd, kırıyor teslîm ve imtisâli, iz'ân ve iltizâmı. Çendân bir şek vermezse,

Tasdîkde de kalır; bîtaraf, lâubâlî. Şu zamân-ı tereddüd, evham ve vesvesede, lâzım budur herkese:

İz'ân ve iltizâmı tenmiye ve takviye eden safî âsârı, nûrânî sıcak kalblerden çıkan bîvesvese

Müsbet efkârı, müşevvik beyanâtı, hüsn-i zanla temâşâ, tedkîk etmek gerektir. Avrupa kaselisi beynindeyse,

Zebânzeddir bîtarafâne düşünmek, muhakeme... Halbuki bu kelime, muvakkat dinsizliktir. Yeni mühtedî olsa, ya dîne müşteriyse,

Belki o yapabilir. Evet yüzde birisi, farz ve kifaye için, hasm-ı dîni ilzâmen ya talibi iknâen muvakkaten istese,

O tavrı takınabilir. Lâkin yüzde doksana böyle terbiye vermek, bir hasmı kazanmadan, kırk müslim feda olur. Her biri bir vesvese!

Lemeat : Parca 117

117: Gurur zaafdan gelir, dalalete gider

Gurur Za'fdan Gelir, Dalâlete Gider. Gurur Dâhilde İlhâddır; Hârice, Küffârın Efkârına Karşı Selâbettir

Bir menba-ı dalâlet, gurûr-i fikriyedir. Gurur, onu çıkarır cadde-i cumhûriyeden. Açık yerde bırakır. Kendine cadde yapmak. Onu mecbur ediyor.

Menhec-i cumhûrîden çıkmış şükûk ve evham, iki taraf, atılmış. Yanında cadde yapsa, o evhamla çarpışmak ona zarurî olur.

O mağrur ve serseri, hasenât-ı cumhurdan mahrum kaldığı hâlde, cumhurun evhamına dâim mübtelâ olur. Onlarla da çarpışır, binden biri kurtulur.

Ey tâlib-i hidâyet! Şu gururun başını ayak altına al, ez. Hısn-ı hasîn-i îmân, cumhurun menhecine gel, teslim ile gir, gör, gez.

Günahkâr, hevâ-perest, râhat-ı kalbî için cehennemi istemez. Cehennem aleyhinde herşeyi alkışlıyor. Bu arzuyla gitgide inkâra kadar gider.

Lemeat : Parca 118

118: Gıybetin derece-i şenâeti

Gıybetin Derece-i Şenâeti

اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا [1]

Bu âyet-i kerîme, şu altı kelime ile, altı derece şiddetle gıybeti takbih eder, zemmi zemmedip tevbîh eder adamı.

Su gibi nüfuz eden kelimât-ı sittede istifhâmî hemze ile der: Aklına bir bak, böyle şer bir şeye cevaz, izin verir mi?

Müstakim aklın yoksa, kalbin içine bir bak. Eğer kalbin var ise, böyle elîm bir şeye hiç muhabbet eder mi?

Selîm kalbin yok ise vicdanına da bir bak. Böyle kendi dişinle hem de kendi elini, hem çekersin elemi?

Parçalamak misâli içtimâi hayatı ifsadına vicdanın rûy-i rızâ acaba böylece gösterir mi?

İçtimâi vicdanın, eğer o da olmazsa insaniyetine bak. Böyle canavarvâri iftirâsa iştihâ, arzu hiç gelir mi?

İnsaniyetin olmazsa rikkat-i cinsiyeye, karâbet-i rahmiyene bak. Böyle kendi belini kıracak harekete vahşîce meyleder mi?

Karâbet-i rahmin, hem rikkat-i cinsiyen de, o da eğer olmazsa, hiç sağlam tabiatın, selîm fıtratın yok mu?

Ki muhterem meyyiti dişinle parçalarsın. Demek akıl ile hem kalb, vicdan ve insaniyet, hem karabet-i rahmî,

Hem rikkat-i cinsiye, tabîat ve Şerîat nazarında o müzmin maraz-ı zem, mezmûmdur; merdûd gıybet, matrûddur. İçilir mi her dem dem-i ademî?**(1)**

---

(1): Maşallah!

1.)Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi: 12)

Lemeat : Parca 119

119: Fâsıkımız başka fâsıka benzemez

Fâsıkımız Başka Fâsıka Benzemez. Ahlâkımız Dînimizle Kaimdir.(1)

Bizde, biri fâsıksa, gâliben ahlâksızdır; ekser vicdansız olur. Zira bir arzû-yi şerri vicdânındaki îmânın sâdâsını

İskâtla, susturmakla inkişâf edebilir. Demek o şahs-ı fâsık; vicdanını, kalbini birden bire sarsmadan, hem maneviyâtını

İstihfaf, iskât etmeden, tam bir ihtiyarla, serbest, şerri işleyemez. Bundandır İslâm dîni fâsıkı hâin bilir, hem görür onu cânî,

Şâhidliğini reddeder. Mürtedi de zehir bilir; hemde bir semm-i katil. Onun için idam eder, heder eder kanını.

Fakat zimmî ve muâhidi, şartıyla ibka eder. Niyyettir hayrı hayr eder. Hem icrâ-yi adalet, dîn nâmına olmalı, ta akıl ve kalb ve vicdanı,

Ruh ile de beraber, müteessir olsunlar, imtisal de etsinler. Yoksa yalnız kanun, nizâm nâmına olsa, yalnız müteessir olur vehm-i insanî.

Hem vehm-âlûd bir aklı müteessir ediyor, vaktâ şerre meyletse. Onun vehmi düşünür hükümet cezasını, te'dibîn kamçısını.

Yalnız ondan korkar, eğer tahakkuk etse., tahkikdeki işkali o vehmi teşci' eder; yahut itâb-ı nâsdan utanır, çeker elini.

Şayet tebeyyün etse, tebeyyün her vakit olmaz, ona teselli verir. Bu sır sebeb olmuştur, içimizde adalet kaybetmiş hürmetini.

Şer' nâmına olmayan adalet, çendân mahzsa, öyle namaza benzer; ya niyetsiz oluyor, ya kıblesiz oluyor, ya abdestsiz kılıyor o bâtıl namazını!

Din namına olursa herkesin kafasında bir yasakçı bulunur. Bir şerre rast gelirse, iman yasakçısı men' eder, olur emniyetin te'mini.

Bu sırdandır ki; binler casus, hafiyye, resmî memurlar millete yük olmuşlar. Din namına olsa idi, bir tek memur men’ ederdi şerrini!

---

(1): Ehemmiyetli bir hakîkat-ı ictimâiyye!

Lemeat : Parca 120

120: Mü'minin, mü'mine karşı vazifesi

Mü'minin, Mü'mine Karşı Vazîfesi: Büyüğe Hürmet, Küçüğe Merhamet, Müsaviye Muhabbet, Mürüvvettir

Tek bir cânî yüzünden ma'sumları muhtevi bir gemi batırılmaz. Onun gibi, bir cânî vasıf ve fiilin yüzünden çok evsâf-ı ma'sûme

Muhtevi bir mü'mine adavet hiç edilmez. Lâsiyyemâ sebeb-i muhabbet olan îmân, tevhîd ve İslâm gibi evsâf-ı mükerreme,

Uhud Dağı gibidir. Adaletin sebebi olan hatalı şeyler, çakıl taşları gibidir, o evsaf-ı mezmûme.

Evet, çakıl taşlarını Uhud Dağı'ndan daha ağır telakki etmek ne kadar akılsızlıksa, hem cinnet-i mahmûme **(1)**

Mü'minin mü'mine karşı adaveti, o kadar, elbette kalbizlikdir; hem de mîzân-ı hiss'de mü'minlerde adavet zıddır İslâm-ı selâma.

Olsa olsa yalnız acımak mânâsında garazsız olabilir. Elhâsıl, İslâmiyet, uhuvveti istiyor, muhabbetse îmâna bir lâzime.

Sû-i hulkun azabı, içinde mündemiçtir. Hüsn-i hulkun sevabı, içinde münderiçtir. Öyle ise işi bırak o Adil-i Hakîm'e.

Fenn-i hâzır içinde cehl-i mahz müstetirdir. Zîrâ âsâr-ı Hâlık-ı Kadîr esbabın hesabına vesâitin nâmına kaydediyor telkîn eder âlime.

---

(1): Hezeyanlı divanelik demektir.

Lemeat : Parca 121

121: Beşerde şu zelzele, İslâmdaki tezelzül ..

Beşerde Şu Zelzele, İslâm'daki Tezelzül; Tenezzül

Tezellülü İzâle Ederek Ona İstiklâl, İstikrar Verecek;

Belki Garbı Gârıb, Şarkı Şarık Edecek.(1)

Bir vakit, biri dedi; Medeniyet-i küffâr, İslâm'a belâ oldu. Şimdi sosyalistlik çıktı, dünyayı karıştırdı. Müfritleri dehşetli.

Ben demiştim: Hiç korkma! Medeniyet-i avam, sosyalist gayesidir. Düsturları bozmuyor. İslâmî esâsâtı düşünsün Avrupalı.

Fakat havvâssa mahsûs medeniyet-i sefihe, bozmaya çalışırdı. İslâm'a pek pahalı düştü, hem de belâlı.

Büyük rüşveti aldı. Zîrâ ki maddiyyûnluk, hem engizisyonluk mâyesiyle yoğrulmuş şu hâzır medeniyyet; cazibe, cerbezeli,

Aldatıcı, müşevvik vesâitle mücehhez, hevesle câzibedâr o sehhâre-i fettâne, dîn ve nâmûs, fazilet, hissiyât-ı meâlî

Bedeline kendini İslâmlara satıyor. Şa'şaalı bir hayat gösterip takdîm eder.Dinden, hem de namusdan, hem de bir iki katili,

Fazla rüşvet alıyor. Fakat sosyalistlikse basit ve hem de sade bir hayat gösterir, cumhura takdîm eder, onun da mukabili,

Kimse dînden namusdan büyük bir hisse vermek, hem de feda etmeğe icbar etmez, edemez.

Hem de kimse hissetmez kendini ona borçlu

Nasıl her bir insanda gıdaya ihtiyaç var, onun gibi zevke de bir ihtiyacı vardır. Nefis ve hevâ' yolunda, süflî ve hem zelîli.

Zevki tatmin olmazsa, ruh ve hüdâ vechinde zevkini arayacak. Meselâ burada iki adam var. Sen, onlara davetli.

Birinci: Pek muşa'şa' hem dahi câzibedâr, eğlenceli, heveskâr, seni bir ziyafete teşriflerle çağırır. Öbürüsü: Sadeli,

Fakîrâne bir yerde, hem basit bir çorbaya, seni umumla çağırır. Namaz vakti de gelmiş. Birinci da'vet için ki o pek şa'şâalı,

Cemâat ve sünnet, belki de hem namazı terkedersin, gidersin! Zevksiz diğer da'vete, zevk-i rûhânî olan, lezzet-i bîzevâlî

İbâdet ve sünneti terketmezsin; gitmezsin! Birinci ziyafetse, şimdiki medeniyet. İkinci ziyafetse, avâmî medeniyet. O daha adaletli.

Adâlet-i hâlise, İslâmiyetten çıkar. Ruha hayat veriyor. Hayatını öldürmez. Zulmetsizdir hayatı, hakîkatdır kemâli.

İslâm, bir ibret aldı. İslâmiyet, eskide gaflet edip de küstü. Hıristiyanlık dini ise, kendi hasm-ı galibi ki medeniyetle fenni dost ederek hileli,

Kendine mâlederek, o iki silâh ile, bize galebe çaldı. Şimdi şarkta bir müdhiş silâh i'mâl edilir, yakın oldu ikmâli.

Bunun kısmı a'zamı hem haktır, hem malımız, biz sahib olmalıyız. Zîrâ hak kısmı, hakkımızdır. Muzahraf kısmı ise onlara bırakmalı, başlarına vurmalı.

Eğer bundan müstağnî, eski gibi de küssek, o hayyâl Hıristiyanlık, kendine dost ederek, onu aleyhimizde ederek isti'mâli,

İslâm'ın zararına yine istihdam eder. Karşısında husumetle dayanmak pek güç olur. O yeni bir fikirdir; belâlı, hem fâideli.

Cumhura müteveccih muhatabı, avamdır. Şu cumhûr-i avama tevcîh olan bir fikir, ger kudsiyyet almazsa, yakın olur zevali.

Çabuk söner de ölür. O yeni desâtire bir kudsiyet verecek iki muazzam din var. Ona ziya, buna zulmetli, buna zulmet, ona ziyâlı.

Şu şarkî keskin fikir, vaktâ gözünü açmış, başında duran hasmı, Hıristiyan dini bulmuş. Hasmın elinde silâh, yine o din olmalı.

Öyle ise o fikir, onunla hiç barışmaz. Elbet o fikir ve meslek, beka, yaşamak ister. Yaşaması, cumhurda kat'an takarrür ister. Kalbetmeli kabûli.

Âvâm kalbinde takarrur, bir kudsiyet ister. Kudsiyeti verecek içtimaî din ister. Âvâmı çok düşünmüş ihsanlı, merhametli

Bir Şeriat ister. Demek, ister istemez dehalet edecek. İslâmiyete teslîm olacak, ya ölecek. Bunu iyi bilmeli.

Eğer desen: Nedendir İslâmiyet pek garîb düştü de zaîf oldu izzeti de gâib oldu? Sâadeti âfile-i tali'le gurûb ettik.

Yıldız tulü' etmedi? Derim: Onun sebebi, garba karşı istihsân muhabbetimiz oldu. Biz menhus bir muhabbetle garba, teveccüh ettik.

Şems-i İslâmiyeti de guruba yüz tutturduk. Garbdan şedîd nefretle ne vakit yüz çevirip şarka bir muhabbetle cidden teveccüh ettik.

Şevket-i İslâmiyet, kameri işrâk eder. İslâmiyet şemsinden nuru alır, dağıtır, hilâli teâlî eder. Aldandık, hata ettik.

Muhabbeti hâricde, husumeti dâhilde sarf ettik! Hem de düştük! Kalkmak için lâzımdır bunları becayiş etmek. Hata ettik de gördük!

---

(1): Bu mebhastaki îmâ-i ğaybî birinci harbde değil, ikinci harb-i umûmîde tamamiyle çıktı.

Lemeat : Parca 122

122: Cihad, mertebe-i şehadetin merdivenidir

İslâmiyet, İnsaniyette Te'min-i Müsâlemet ve İ'lâ-yı Kelimetullah İçin Cihâd İster.

Cihâd, Mertebe-i Şehâdetîn Nerdübânıdır

Âlem-i islâm cihâdı, zamanen ikiyüz senelik, mekânen ikiyüz günlük, tedâfüî bir harb ve darb cephesi dâima vardı.

En son siper ise bu yeni senedir, hem Eskişehir idi. Zalim kâfirin en son taarruzu da bu cephede de hemen kırıldı.

Bu harb, başka harbe benzemez. Şu küçücük cephede muvakkat galebesi, hakikî gaddar hasma zaferi te'min etmez. Boşa gider inadı.

Şarkda onun hayâtı, şu İslâm kuvvetinin imha, mevtindendir. Kuvvetimiz hayatı, ona müthiş bir mevttir. Zulüm etmez temâdi.

İslâm kuvveti ise nasılki dayanmışsa, dayansa, nerede olsa, gaddar hasmın hayatı, şarkta elbette söner. Baki kalır ramâdı.

İkiyüz günlük vâsi' bir cephede, hem de yedi noktada, hasım manen mağlûbdur. Yalnız Anadolu cephesinde muvakkat biraz ileri gitti.

Sebebiyse, aldandık. İnfirâdî siyâseti bilmeyerek takındık.

[1] اِصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ رَابِطُوا fermanına mü'minâne imtisal etsek, gelir Allah'ın va'di.

Âlem-i İslâm'ın hak ve hürriyetinin istirdadı için Biiznillâhi Teâlâ tedâfu'dan taarruza geçiyor, belki çok yerlerde de geçti.

İnönü'nün iki zaferi, zahiren ger küçükdü, bâtınen pek büyüktü. Nasılki devletlerin haysiyet ve şevketi, kuvvet ile inadı

Bir mîzânla tartılır, derâhim ve mark gibi mîzânu'l-iktisadla derecesi bilinir. Öyle de milletlerin izzetinin imâdı,

Hem de tarz-ı hayatı bir mîzânla tartılır. Mîzân, tarz-ı nazardır. Bakmak, barometredir. Mecruh, mazlum adamın me'yûsâne feryadı,

Fakîrâne nazarı, zilletine mizandır. Fakat ümidkârâne, müntakimvârî nazar, izzetine mikyasdır. Yeni sene cephe idi, Eskişehir bir siperdi.

İnönü zaferi olmadan, her müslim-i mazlumun, kâfir olan hasmını mütecebbir bir zâlim mevki'inde görürdü. Aşağıdan yukarı cihetine bakardı.

Yüksekde tanıyordu. Zaferden sonra gördü. Birer hâin, alçak derekesinde görür, habâis çamurunda çabalar da batardı.

O mîzân-ı nazarî derecâtı, kuyudan minareye çıkmışdır. İntibâh-ı İslâmî, izzet ve intikamla ayak üstüne kalktı.

Ey Âlem-i İslâmî! Dinle âyet ne der. Ediyor işareti: *"Ki havf-i mevt, mevt getirir, Hırs-ı hayat zilleti."* Bizde lezzetsiz zillet oldu.

Tavuğa bir dikkat et! Piliçleri yanında, camuş tecâvüz etse, o şefkat-i cinsiyenin verdiği cesaretle, hem verdiği inadı,

Kaplan gibi, camuşa birden bire saldırır. Keçiye et bir nazar! Vaktâ kalırsa muztar, o sivri boynuzuyla kurdun karnını delerdi.

Izdırârî şecaat, mukavemetsûz olur. Demek şefkat-i cinsiyede müdhiş cesaret vardır. Izdırârî vaktinde vaktaki ümid kalmadı,

Harika, hem de fıtrî bir şecaat vardır. Bunlar ile beraber mâhiyet-i îmânda öyle şehâmet vardır, mevti hayat bilirdi.

Dünyayı cennet eder, şehadet devletidir. İzzet-i İslâmiyet, tabiatında vardır. Âlem-pesend şecaat, hayatı her dem satardı.

Firdevs'e gözü diker. Elhâsıl: Bu dört nokta, İslâmî uhuvvetin intibahı vaktinde elbette mu'cizeler izhâr edebilirdi.

Hakkı himaye eder, intikam alabilir. Eğer desen: Şimdiyse, harbe kuvvet kalmadı, telefiyyât çok oldu.

Baştaki adamların niyetleri şüpheli? Ben de derim: Muztarrız, harb gelir; çekemiyoruz.Şehîdde bir velîdir. Cihâdımız, eskide farz-ı kifâye idi.

Şimdi farz-ı ayn olmuş; belki muzaaf bir farz. Hac ve zekât gibi, cihâddaki niyetin tasarrufu pek az idi.

Hattâ adem-i niyet de niyet hükmünde olur. Zîrâ asıl hâkimdir, demek niyetin zıddı, kat’an sübût bulmazsa, intâc eder cihâdı.

Hakikî bir şehâdet! Zîrâ vücûb, tezâuf etse, taayyün eder, ihtiyarî niyetin te'sîri de azalır; olmaz fiilin mesnedi.

Şu günahkâr millette birden bire onbinler, velî olan şehîdler etse inkişâf, zuhur; az mükâfat değildir, küçük ihsan değildir.

Ger desen: Tehlikedir, tehlikeye atılmaz? Derim: Tehlike odur, ondan biri olmazsa necatın ihtimâli. Halbuki değil biri, belki de yedi

İhtimâl-i zafer ihtimali. Eğer desen: Evvelde bilirdik ki olmazdı, bilerek bizi attı bazılar bu belâya? Ben derim: Nasıl oldu

Ki harbin nihayeti nazarî kalmış idi. Harbdeki dahîlerin nazarında saklandı. Dört sene meçhul kaldı.

Siz gibi acemiler bedâheten bildiniz? Sakın o fikir dediğiniz tasavvur bir arzu olmasın! El-iyâzu Billah o öyle olamazdı.

Şahıs-perest bir muhteris, bir garaz-ı şahsî ile arzû-yi nefsânî bir fikir zannediyor, suretini giydirir. Ger desen: Hata bizdendi,

Medenî olmalıyız..... Ben de derim: Hatamız, hatâ-i hasmın aksidir. Gölge ile uğraşmak. Asıl hasmın hücumu, hem dahi temerrüdü

Onunla teshîl olur. Hem de nasıl halettir? Pis bir çamura düşen, kendini aldatıyor. Nefsini iğfal eder, güya çamur değildi,

Misk ü anber diyerek, yüzüne hem gözüne bulaştırıyor, sürüyor. Cisme hayat verdim diye vicdan, ruh öldürülmez. Eyvah ki öldürüldü!

Yahu hakperest, hakîkat-bîn ol! Hakîkat-bîn göz, keskindir, hiç aldanmaz. Hakperest bir kalp, yüksekdir; hiç aldatmaz. Şeriattır mizanı, Kur'ân'dır müstenedi.

Câzibe-i umumî gibi sırr-ı teâvün, bir düstûr-i fıtrattır. Hattâ cemâda girmiş, kubbedeki taşlara başlarıyla dururdu.

Eğer nazar edersen, usta elinden çıksa bir taş, başını eğer kardaşının başına, huzu' ile sarılır, başı başa verirdi

Tâ aşağı düşmesin. Ey taş yürekli arkadaş! Taşdan daha taş oldun! Taşlar başına yağar. Tavşan gibi kaçarsın, bin taş başına değdi.

1.)Sabredin ve sabırda yarışın ve (cihad için) daima hazırlıklı olun. (Al-i İmran

Suresi: 200)

Lemeat : Parca 123

123: Anglikan Kilisesine cevab

Anglikan Kilisesine Cevab

Bir zaman bî-aman İslâmın düşmanı, siyasî bir dessas, yüksekte kendini göstermek isteyen vesvas bir papaz, desise niyetiyle hem inkâr suretinde,

Hem de boğazımızı pençesiyle sıktığı bir zaman-ı elîmde pek şematetkârane bir istifham ile dört şey sordu bizden.

Altıyüz kelime istedi. Şematetine karşı: Yüzüne "tuh!" demek. Desisesine karşı: Küsmekle sükût etmek, inkârına karşı da:

Tokmak gibi bir cevab-ı müskit vermek lâzımdı. Onu muhatab etmem. Bir hak-perest adama böyle cevabımız var. O dedi birincide:

"Muhammed (Aleyhissalâtü Vesselâm) dini nedir?" Dedim: İşte Kur'andır. Erkân-ı sitte-i iman, erkân-ı hamse-i İslâm, esas maksad-ı Kur'an. Der ikincisinde:

"Fikir ve hayata ne vermiş?" Dedim: "Fikre tevhid, hayata istikamet. Buna dair şahidim:

فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ [1]
قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ [2]

Der üçüncüsünde: "Mezahim-i hazıra nasıl tedavi eder?" Derim: "Hurmet-i riba, hem vücub-u zekatla. Buna dair şahidim: [3] يَمْحَقُ اللهُ الرِّبَوا da.

وَاَحَلَّ اللهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَوا [4]
وَاَقِيمُوا الصَّلَوةَ وَاٰتُوا الزَكَوةَ [5]

Der dördüncüsünde: "İhtilal-i beşere ne nazarla bakıyor?" Derim: Sa'y, asıl esastır. Servet-i insaniye, zalimlerde toplanmaz, saklanmaz ellerinde.

Buna dair şahidim:

لَيْسَ لِلاِنْسَانِ اِلاَّ مَا سَعَى [6]
وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلاَ [7]
يُنْفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ اللهِ فَبَشِّرْهُمْ
بِعَذَابٍ اَلِيمٍ

Yüz mâşâallah bu cevaba.

1.)Emrolunduğun gibi dos doğru ol. (Hûd Sûresi, 11:112)
2.)De ki: O Allah birdir. (İhlâs Sûresi, 112:1)
3.)Allah faizin bereketini giderip onu mahveder. (Bakara Sûresi, 2:276)
4.)Allah alışverişi helâl, faizi haram kıldı. (Bakara Sûresi, 2:275)
5.)Namazı dos doğru kılın, zekâtı verin. (Bakara Sûresi, 2:43)
6.)İnsan için, ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)
7.)Altını ve gümüşü biriktirip de onu Allah yolunda harcamayanları acı bir azapla müjdele. (Tevbe Sûresi, 9:34)

Lemeat : Parca 124

124: Küremizi muhafaza eden, câzibe-i mânevi-i Kur'andır

Câzibe-i Umûmiyeden Ziyâde, Küremizi Muhafaza Eden, Câzibe-i Mânevi-i Kur'an'dır.(1)

Arzımızı senevi, yevmî dâiresinde şu hayt-ı semavîdir tutmuşda döndürüyor. Küreye ağır basmış, hem dahi ona binmiş, bırakmıyor isyanı.

Şerîat, arşdan indi, beşerden de çıkardı nurânî bir ibadet. İbadetten beş namaz başlarında ezanlar, namaz ile ezanı.

Dâne dâne olmuştur bir birine muttasıl, hem âlem-i gayb ile, hem de arş-ı a'zamla insan ile zemini bağlatmış da tutturmuş o beş hayt-ı nûrânî.

Başı evkat-ı hamse, nihayeti arş ve gayb. Aynı zamanda olmuş râbıta-i ittisal-i şehâdeti, gayb ile, zemin ile insanı, insanla asumanı.

Bu beşler, bu küreye; beş kemer, hem tek kemer, hem ayrı, hem muttasıl, hem kemerde.... hem gömlek. İki kutbu iki el üryan, yoktur sükkânı.

Bir ân-ı vahidde beşi birdir, beraber. Ziyâ-i şemse benzer, hem de ayrı ayrılar. Kavs-ı kuzeh misâli o nûrânî elvanı.

Bir nokta-i vâhidede hem arş ile bağlanır. Hem küreyi bağlıyor, hayat verir, döndürür. Ger.gömleği yırtılsa küre-i sergerdâni.

Veya ipi bir kopsa, seyreyle günbürtüyü.(2) Zulmet, soğuğu basar, o da incimâd eder. O vakit mevti geliyor, kıyameti kopuyor, dehhâş zelzele-i cihânî.

---

(1): Yüzbin bârekellah bu cazibeye.

(2): Evet yalnız Arabî ezan, hem yalnız bir memlekette kopmasıyla dehşetli bir zelzele ve dehşetli bir harb ile öyle bir gümbürtü kopardı, zeminin başını sersem eyledi..

Lemeat : Parca 125

125: Biz benî Ademi Mükerrem kıldık [İsra:70]

وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ [1]

Biri dedi: Nedendir haml-i emanet olan mertebe-i azîme yalnız insan oğlu onunla tekrîm edilmiş onunla halîfe olmuş?

Derim: Zira o evsât [2] خَيْرُ الْاُمُوْرِ الْاَوْسَطُ Kâinatın vücudu, bir şekl-i mahrûtîdir. Sivri ucunda cüz-ü lâyetecezzâ durmuş.

Cesîm kaidesinde Şemsü'ş-Şumûsa kadar nuranî bir kutru var. Tam kutrun ortasında insan ayakta durmuş, emâneti beklermiş.

İnsandan ta zerreye, hem ondan ta o şemse olan iki mesafe, birbirine müsavi kilâde-i hilkatte bir cevher-i ferîdmiş.

Zîra o cevher-i yegâne (MUHAMMED-UL HÂŞİMİ) (A.S.M.) olan dürr-ü yetîme, bir sadef-i latiftir, insan-ı enmûzec-i câmi'dir, gayb ve şehâdet tutmuş.

Bütün avâlimlere birer penceresi var, onunla onlara bakar. Malûm, bâtın ve zahir on hassesinden başka çok hasseleri varmış.

Şâmme, zâika gibi saika da bir hisdir, şâika diğer bir his, ikisi de pek hassas. Akıl ve nazar girmemiş, çok yerlerde gezermiş.

Hiss-i kablelvuku ile, rü'yâ-yı sâdık ile, hem de keşf-i sahihle derk olunan çok şeyler, miftahları bu hisler ellerinde tutarmış.

1.)Muhakkak ki biz insanoğlunu mükerrem kıldık. (İsra Suresi: 70)
2.)İşlerin hayırlısı -en iyi olanı- ortancası olanıdır. (hadis)

Lemeat : Parca 126

126: Kışrı lübb zannetmek, lübbü zayi etmektir

Kışrı Lübb Zannetmek, Lübbü Zayi' Etmektir

Beş şey, beş şeye perde: Şehâdet ise, gayba. Tabiat, meşîete. Kör kuvvet, kudrete. Lafız, medlûl-i zihniye. Medlul dahi mânaya.

Perdeye hasr-ı nazar, daim olur pür-hatar, vesvese ondan çıkar. Meselâ ki medlulün zihindir, ona her makarr, eğlencedir zekâya.

Mânâ hârici olur o medlûl-i zihnî ile, kasden ismi, hem bizzat eğer meşgul olursa, televvünlü bir suret yapar lafz-ı hayâli bînemâ bîmâye.

Himmeti meşgul eder o daracık seyyâle, incecik hem cevvale o medlülün veledi, suret-i bîmeâle ne deva, ne şifâya.

Himmeti tatmin etmez, şevki de teskîn etmez, zevki de taltîf etmez. Öyle ise o medlulü ya cam gibi etmeli, ya her tarafı delmeli, harici baktırmalı, zekâ çıksın ziyâya.

Zira hâriç geniştir, meydân-ı cevelândır, hakaik-i sabitedir. O küçücük zihninden, medlulün parçasından dikdiğin ankebutî dâm-ı vehm ve hevâya.

Bir sineğe dar gelen bir gömleği getirme, Arş'ı Kürsî'ye giydirme. Sinek kanadı kadar küçücük bir harita, vesveseye sermaye.

Sahîfe-i medlulde zihinde tersim edersin. Sonra onun içinde kendini kaybedersin. At koşturmak istersin, bak dahî bu belâya!

Ey madde-perest! Tabiatla âlude kör kuvvette kör etmiş, lafız ve suret aldatmış. Bırak dehâ-yı fennî ta sen çıkasın bir hüdâya.

Beş perdeden bir perde sana misâl gösterdim ki beşinci en küçüğü, başkaları kıyas et. Sofestâi, maddiyyûn seni atar gayyaya. Sarıl silsile-i esmaya.

İsal eder o bizi tâ cennet-i a'lâya

Lemeat : Parca 127

127: Dua muhal, hem masiyet olmamalı

Dua Muhal, Hem Mâsiyet Olmamalı!

Dua, kat'an, samimi ise, kabul olur, gehî aynen, gehî manen. Fakat şart-ı taleb, de’b-i edeb, dâim olur lâzım. Edeb yoksa niyaz olmaz.

Tehevvüskârî, nazvârî, itabvarî dua olmaz. Muhali, ya muhalvârî nizam ve hikmete uymaz umuru istemek olmaz.

Nihâyetli emirde bir nihayetsiz aded olmaz. "Bana ver aksa'l-gâyâtı" tecavüzkârî bir nâzdır. Niyazî bir dua olmaz.

عَدَدَ مَعْلُومَاتِ اللهِ [1] veya mikdâr-ı makdurât. Dua, mikyası kaldırmaz, meğer olsa kinâyet kesrete. O da niyet ister; her dem niyet bulunmaz.

1.)Allah'a malum olan şeylerin sayısı kadar.

Lemeat : Parca 128

128: Eski hurma salkımının eğri çöpü gibi.. [Yasin:39]

حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ in Bir Nüktesi

Biri dedi: Kur'an'da kamer hilâl oldukça كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ le tenzîl, teşbîh eylemiş; zahir zevke hoş gelmez, letafeti görünmez?

Dedim: Yahu! Süreyya, o ankud-i semavî, bir menzil-i kamerdir. قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ Hilâl ona kondukça, o misâfir-i azîz.

Küçük, beyaz, eğilmiş bir dal ile bağlanmış lü'lü'-misâl bir salkım , Süreyya suretini hilâl ile gösterir; nâzeninâne bir iz.

Güya azîm bir ağaç semâvât arkasında durmuş da, her nasılsa semâ yüzünü yırtmış onun sivri bir dalı. Manzarası pek leziz.

Başını ondan çıkarmış, zeminlilere güler. Der: Ey insan çocukları! Bana da bir bakınız! Ben mi letâfetliyim, ya hurma ağacınız?

Ankudlu ağsanınız? Saff-ı evvel-i muhâtab, ebnâ-i nahl ve sahra, bir zemine, bir semâya bakar, orada ezhâr ve esmâr, burada hilâl ve yıldız.

سُبْحَانَكَ لاَعِلْمَ لَنَا اِلاَّ مَاعَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

1.)(Aya gelince) biz ona da menzil menzil miktarlar tayin ettik. Nihayet o, eski hurma salkımının eğri çöpü gibi bir hale dönmüştür (döner). (Yasin Suresi: 39)
2.)Ona -aya- konaklar yaptık.(Yasin Suresi: 39)
3.)Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin. (Bakara Sûresi, 2:32)

Muhakemat

Muhakemat

Mariz bir asrın..

Hasta bir unsurun..

Alîl bir uzvun reçetesi..

veyahut

Saykal-ül İslâmiyet

veyahut

Bediüzzaman'ın

Muhâkemâtı

•Mukaddime
•1.Makale: Unsur-u Hakikat
•2.Makale: Unsur-u Belagat
•3.Makale: Unsur-u Akide

Muhakemat : Mukaddeme

Mukaddeme

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Cümle tahiyyat, ol Hâkim-i Ezel ve Hakîm-i Ezelî ve Rahmân-ı Lemyezelîye elyaktır ki, bizi İslâmiyetle serfiraz ve şeriat-ı garrâ ile sırat-ı müstakîme hidayet etmiştir.

Öyle bir şeriat ki, akıl ve nakil, dest-be-dest ittifak vererek ol şeriatın hakaikinin hakkaniyetini tasdik etmişlerdir.

Öyle hakaik ki, kökleri hakikat zemininde rüsuh ile beraber dal ve budakları kemâlâtın göklerine yükselip, intişar edip, öyle füruat ki, meyveleri saâdet-i dâreyndir; ve bizi Kur'ân-ı Mu'ciz ile irşad eylemiş...

Öyle kitap ki, kaideleriyle hilkat-i âlemin kitabından dest-i kader ve kalem-i hikmetle mektûb ve cârî olan kavanîn-i amîka-i dakika-i İlâhiyeyi izhar ettiğinden, ahkâm-ı âdilânesiyle nev-i beşerin nizam ve muvazenet ve terakkisine kefil-i mutlak ve üstad-ı küll olmuştur.

Salavat-ı bînihaye, ol Server-i Kâinat ve Fahr-i Âleme hediye olsun ki, âlem, envâ ve ecnâsıyla onun risaletine şehadet ve mu'cizelerine delâlet ve hazine-i gaybdan getirdiği metâ-ı âlîye dellâllık ediyor. Güya âleme teşrif ettiğinden, herbir nevi, kendi lisan-ı mahsusuyla alkışladığı gibi, Sultan-ı Ezel, zemin ve âsumanın evtârını intak edip herbir tel başka lisanla mu'cizatının nağamatını inşad etmekle, o sadâ-yı şirin bu kubbe-i minâda ilelebed tanîn-endaz etmiştir. Güya âsuman, kendi mirac ve melek ve kamerin elsine-i semaviyesiyle risaletini tebrik; ve zemin, kendi hacer ve şecer ve hayvanın dilleriyle mu'cizelerine senâhân; ve cevv-i feza, kendi cin ve bulutların işârâtıyla nübüvvetine beşaret ve sâyebân; ve zaman-ı mazi, enbiya ve kütüp ve kâhinlerin rumuz ve telvihatıyla o şems-i hakikatin fecr-i sadıkını göstererek müjdeci; ve zaman-ı hal, yani asr-ı saâdet, lisan-ı haliyle tabiat-ı Araptaki inkılâb-ı azîmin ve bedeviyet-i sırftan medeniyet-i mahzânın def'aten tevellüdünü şahit

göstererek nübüvvetini ispat; ve zaman-ı müstakbel, kendi vukuat ve fünununun etvar-ı müdakkikanesiyle onun mevkib-i ikbalini istikbal ve lisan-ı hakîmâne ile irşadatına teşekkür; nev-i beşer kendi muhakkikleri ile, bahusus hatîb-i beliği ki, şems gibi kendi kendine burhan olan Muhammed'in (a.s.m.) lisan-ı fasihânesiyle haktan geldiğini ilân; ve Zât-ı Zülcelâl kendi Kur'ân'ının lisan-ı beliğanesiyle ol Nebiyy-i Ümmînin ferman-ı risaletini kıraat ediyorlar ve okuyorlar.

Beyit:

جُمْلَه شِيرَانِ جِهَانْ بَسْتَه‌ء اِيْن سِلْسِلَه اَنْد
رُوبَه اَزْحِيلَه چه سَانْ بِكُسَلَدْ اِينْ سِلْسِلَه رَا

Emmâ ba'd: Şu fakir, garîb Nursî ki, ***"Bid'atüz-zaman"*** lâkabıyla müsemmâ olmaya layık iken, haberi olmadan ***"Bediüzzaman"*** ile meşhur olan biçare, tedennî-i milletten ciğeri yanmış gibi feryad ü figan ederek, "Ah, ah, ah! Vâ esefâ!" der ki:

İslâmiyetin mağz ve lübbünü terk ederek kışrına ve zahirine vakf-ı nazar ettik ve aldandık. Ve su-i fehim ve su-i edeple İslâmiyetin hakkını ve müstehak olduğu hürmeti ifa edemedik. Tâ, o da bizden nefret ederek evham ve hayalâtın bulutlarıyla sarılıp tesettür eyledi.

Hem de hakkı var. Zira biz İsrailiyâtı usûlüne ve hikâyâtı akaidine ve mecazatı hakaikine karıştırarak kıymetini takdir edemedik. O da ceza olarak bizi dünyada tedip için zillet ve sefalet içinde bıraktı. Bizi kurtaracak, yine onun merhametidir.

Öyle ise, ey ihvan-ı müslimîn! Geliniz, ona tarziye vereceğiz. Elbirliğiyle dest-i sadakati uzatacağız, biat edeceğiz. Onun hablü'l-metinine sarılacağız.

Hem de bilâ-perva olarak ilân ederim: Beni geçmiş asırların efkârına karşı mübarezeye heyecan ve şecaate getiren ve yüzer senelerden beri sevkü'l-ceyş ile kuvvet bulan hayâlât ve evhâmın

müdafaasına beni gayrete getiren itikadım ve yakînimdir ki: Hak neşvünema bulacaktır—eğer çendan toprakta gizlense...

Ve taraftar ve mültezimleri muzaffer olacaklardır—eğer çendan zaman ve zeminin merhametsizliğinden az ve zayıf olsalar...

Hem de itikadımdır ki: İstikbale hüküm sürecek ve her kıt'asında hâkim-i mutlak olacak, yalnız hakikat-i İslâmiyettir. Evet, saadet-saray-ı istikbâlde taht-nişin hakaik ve maarif yalnız İslâmiyet olacaktır. Onu fethedecek yalnız odur; emareler görünüyorlar. Zira mazi kıt'asında, vahşetâbâd sahralarında hayme-nişin taassup ve taklid; veyahut cehlistan ülkesinde menzil-nişin müzahrefat ve istibdad olanlara, şeriat-ı garrânın galebe-i mutlak ve istilâ-i tâmmına sed ve mâni olan sekiz emir, üç hakikatle zîr ü zeber olmuşlardır ve oluyorlar. O mâniler ise, ecnebilerde taklit ve cehalet ve taassup ve kıssîslerin riyaseti; ve bizdeki mâni ise, istibdad-ı mütenevvi ve ahlâksızlık ve müşevveşiyet-i ahval ve atâleti intaç eden yeistir ki, şems-i İslâmiyetin küsufa yüz tutmasına sebep olmuşlardır.

Sekizinci ve en birinci mâni ve belâ budur: Bizle ecnebiler, bazı zevahir-i İslâmiyet ve bazı mesail-i fünun ortasında hayal-i bâtıl ile tevehhüm eylediğimiz müsademet ve münakazattır. Âferin maarifin himmet-i feyyâzânesine ve fünunun himmet-i merdânesine ki, meyl-i taharrî-i hakikat ve muhabbet-i insaniyet ve meyl-i insaf olan hakaiki teçhiz ederek o mânilere gönderip zîr ü zeber etmiş ve ediyor.

Evet, en büyük sebep ki, bizi dünya rahatından ve ecnebileri âhiret saâdetinden mahrum eden, şems-i İslâmiyeti münkesif ettiren, su-i tefehhüm ile tevehhüm-ü müsademet ve muhalefettir. Feyâ lil'acep! Köle efendisine, hizmetkâr reisine ve veled pederine nasıl düşman ve muarız olabilir? Halbuki İslâmiyet fünunun seyyidi ve mürşidi ve ulûm-u hakikiyenin reis ve pederidir. Fakat, vâ esefâ, bu su-i tefehhüm ve şu tevehhüm-ü bâtıl, şimdiye kadar hükmünü icra ederek vesvesesiyle ye'si ilka edip bab-ı medeniyet ve maarifi, Ekrâd ve emsallerine kapattırdı. Zira bazı zevahir-i diniyeyi fünunun bazı mesailine muarız tahayyül ederek ürktüler. Ezcümle: Küreviyyet-i arz ki, fünunun en birinci derecesi olan coğrafyanın en birinci basamağıdır. İleride gelecek altı meseleye münafi zannettiklerinden, bu bedihî meselede mükâbere etmekten çekinmediler.

Ey benim şu kitabıma im'ân-ı nazar ile nazar eden zât! Malûmun olsun, bu kitapla istediğim hizmet budur: İslâmiyette olan tarik-i müstakîmi göstermekle ehl-i tefrit olan a'dâ-yı dinin teşkîkâtını red ve yüzlerine vurmakla beraber; tarik-i müstakîmin öteki cânibini ve sadîk-ı ahmak ünvanına lâyık olan ehl-i ifrat ve zahirperestlerin tevehhümlerini tard ve asılsızlığını göstermek ve asıl rehber-i hakikat ve âlem-i İslâmiyetin ikbal ve istikbaline yol açan ve sırat-ı müstakîmde kemâl-i ümid-i zaferle çalışan muhakkikîn-i İslâm ve âkıl sıddıklara yardım etmek ve kuvvet vermektir.

Elhasıl, maksadım, ol elmas kılınca saykal vurmaktır.

Eğer sual edersen: Senin bu telâşın ve ulûm-u mütearife hükmüne geçen şeylere burhan getirmeye ne lüzum vardır? Zira telâhuk-u efkâr ve tecârübün keşfiyatıyla meydan-ı bedahete gelen mesaile burhan getirmek, malûmu ilâm demektir.

Cevaben derim: Maatteessüf, benimle şu zamanın kıt'asında iştirak eden cümlesi, eğer çendan sureten on üçüncü asrın evlâdıdırlar, fakat fikir ve terakki cihetiyle kurun-u vustânın yadigârlarıdırlar. Güya muasırlarımız üçüncü asrın nihayetinden on üçüncü asra kadar geçmiş olan asırların fihristesi veyahut enmûzeci veyahut melez bir kavimdirler. Hattâ bu zamanın çok bedihiyatı, onlarca mevhumat sayılır.

Mukaddeme

Bu kitap üç makale ile üç kitap üzerine müretteptir. Birinci Makale, unsur-u hakikatin veyahut bazı mukaddemat ve mesail ile İslâmiyete saykal vurmanın beyanındadır. İkinci Makale, unsur-u belâgatı keşfeder. Üçüncüsü, unsur-u akide ile ecvibe-i Japoniye beyanındadır. Kitaplar ise, Kur'ân'da işaret olunan ilmü's-sema ve ilmü'l-arz ve ilmü'l-beşeri tahkik ile bir nevi tefsirdir.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Cihanın bütün arslanlarının bağlandıkları bir zinciri hileci bir tilkinin koparmasına imkân var mıdır?

Muhakemat : 1.Makale

1.Makale: Unsur-u Hakikat

Birinci Makale

Maksada uruc etmek için mukaddemelerden istimdad etmek, ehl-i tahkikin düsturlarındandır. Öyleyse, biz de on iki basamaklı bir merdiven yapacağız.

- 1.Mukaddime
- 2.Mukaddime
- 3.Mukaddime
- 4.Mukaddime
- 5.Mukaddime
- 6.Mukaddime
- 7.Mukaddime
- 8.Mukaddime
- 9.Mukaddime
- 10.Mukaddime
- 11.Mukaddime
- 12.Mukaddime
- Meselelerin mukaddimesi
- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele
- 6.Mesele
- 7.Mesele
- 8.Mesele
- Hatime

Muhakemat : 1.Makale : 1.Mukaddeme

Birinci Mukaddeme

Takarrur etmiş usuldendir: Akıl ve nakil teâruz ettikleri vakitte, akıl asıl itibar ve nakil tevil olunur. Fakat o akıl, akıl olsa gerektir.

Hem de tahakkuk etmiş: Kur'ân'ın herbir tarafında intişar eden makasıd-ı esasiye ve anasır-ı asliye dörttür. Onlar da, ispat-ı Sâni-i Vâhid ve nübüvvet ve haşr-i cismanî ve adalettir. Yani, hikmet tarafından kâinata irad olunan suallere şöyle: "Ey kâinat, nereden ve kimin emriyle geliyorsunuz? Sultanınız kimdir? Delil ve hatibiniz kimdir? Ne edeceksiniz? Ve nereye gideceksiniz?" kat'î cevap verecek, yalnız Kur'ân'dır. Öyleyse, Kur'ân'da makasıddan başka olan kâinat bahsi istitradîdir. Tâ san'atın intizamıyla Sâni-i Zülcelâle istidlâl yolu gösterilsin.

Evet, intizam görünür. Ve kemâl-i vuzuh ile kendini gösterir. Sâni'in vücud ve kast ve iradesine kat'iyen şehadet eden intizam-ı san'at, kâinatın her cihetinde boynunu kaldırarak her canibinden lemean eden hüsn-ü hilkati nazar-ı hikmete gösteriyor. Güya herbir masnu birer lisan olup Sâniin hikmetini tesbih ediyor. Ve herbir nev' parmağını kaldırarak şehadet ve işaret ediyor.

Madem maksat budur ve madem kâinatın kitabından intizama olan rumuz ve işaratını taallüm ediyoruz. Ve madem netice bir çıkar. Teşekkülât-ı kâinat, nefsülemirde nasıl olursa olsun, bize bizzat taallûk etmez. Fakat o meclis-i âlî-i Kur'ânîye girmiş olan kâinatın her ferdi, dört vazife ile muvazzaftır.

Birincisi: İntizam ve ittifakla Sultan-ı Ezelin saltanatını ilân...

İkincisi: Herbiri birer fenn-i hakikînin mevzu ve müntehabı olduklarından, İslâmiyet fünun-u hakikiyenin zübdesi olduğunu izhar...

Üçüncüsü: Herbiri birer nev'in nümunesi olduklarından, hilkatte cârî olan kavanîn ve nevâmis-i İlâhiyeye İslâmiyeti tatbik ve mutabık olduğunu ispat–tâ o nevâmis-i fıtriyenin imdadıyla İslâmiyet neşvünema bulsun. Evet, bu hâsiyetle, din-i mübin-i İslâm, sair hevâ ve heves içinde muallâk ve medetsiz, bazan ışık ve bazan zulmet veren ve çabuk tagayyüre yüz tutan dinlerden mümtaz ve serfirazdır.

Dördüncüsü: Herbiri birer hakikatın nümunesi olduklarından, efkârı hakaik cihetine tevcih ve teşvik ve tenbih etmektir. Ezcümle: Kur'ân'da kasemle temeyyüz etmiş olan ecram-ı ulviye ve süfliyeyi tefekkürden gaflet edenleri daima ikaz ederler. Evet, kasemat-ı Kur'âniye, nevm-i gaflette dalanlara kar'u'l-asâdır.

Şimdi tahakkuk etmiş, şu şöyledir. Öyleyse, şek ve şüphe etmemek lâzımdır ki, mu'ciz ve en yüksek derece-i belâgatte olan Kur'ân-ı mürşid, esâlib-i Araba en muvafıkı ve tarik-i istidlâlin en müstakîm ve en vâzıhı ve en kısasını ihtiyar edecektir. Demek, hissiyat-ı âmmeyi tefhim ve irşad için bir derece ihtiram edecektir. Demek, delil olan intizam-ı kâinatı öyle bir vech ile zikredecek ki, onlarca mâruf ve akıllarına me'nûs ola. Yoksa delil, müddeâdan daha hafî olmuş olur.

Bu ise, tarik-i irşada ve meslek-i belâgata ve mezheb-i i'câza muhaliftir. Meselâ, eğer Kur'ân deseydi, "Yâ eyyühennas! Fezada uçan meczup ve misafir ve müteharrik olan küre-i zemine ve cereyanıyla beraber müstakarrında istikrar eden şemse ve ecram-ı ulviyeyi birbiriyle bağlayan cazibe-i umumiyeye ve feza-yı gayr-ı mütenahîde dal ve budakları münteşir olan şecere-i hilkatten, anasır-ı kesireden olan münasebat-ı kimyeviyeye nazar ve tedebbür ediniz-tâ Sâni-i Âlemin azametini tasavvur edesiniz." Veyahut, "O kadar küçüklüğüyle beraber bir âlem-i hayvanat-ı hurdebiniyeyi istiab eden bir katre suya, aklın hurdebiniyle temaşa ediniz-tâ Sâni-i Kâinatın herşeye kâdir olduğunu tasdik edesiniz." Acaba, o halde delil müddeâdan daha hafî ve daha muhtac-ı izah olmaz mıydı? Hem de onlarca muzlim bir şeyle, hakikatı tenvir etmek veyahut onların bedahet-i hislerine karşı mugalâta-i nefis gibi bir emr-i gayr-ı mâkule teklif olmaz mıydı? Halbuki i'câz-ı Kur'ân pek yüksek ve pek münezzehtir ki, onun safî ve parlak dâmenine ihlâl-i ifham olan gubar konabilsin.

Bununla beraber Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, âyât-ı beyyinatın telâfifinde maksad-ı hakikîye telvih ve işaret ettiği gibi, bazı zevahir-i âyâtı—kinayede olduğu gibi—maksada menâr etmiştir.

Hem de usul-ü mukarreredendir: Sıdk ve kizb, yahut tasdik ve tekzip, kinayât ve emsallerinde, fenn-i beyanda ***"maânî-i ûlâ"*** tâbir olunan suret-i mânâya raci değildirler. Ancak ***"maânî-i sânevî"*** ile tabir olunan maksat ve garaza teveccüh ederler. Mesela: "Filânın kılıncının bendi uzundur" denilse, kılıncı olmazsa da, fakat kameti uzun olursa, yine hüküm doğrudur, yalan değildir. Hem de, nasıl kelâmda bir kelime, istiâreye karine-i mecazdır. Öyle de, kelime-i vahid hükmünde olan kelâmullahın bir kısım âyâtı, sair ihvanının hakikat ve cevherlerine karine ve rehnümâ ve komşularının kalblerindeki sırlara delil ve tercüman oluyorlar.

Elhasıl: Bu hakikati pîş-i nazara getiremeyen ve âyetleri muvazene ve doğru muhakeme edemeyen, meşhur Bektaşî gibi—ki, namazın terkinde taallül yolunda demiş: "Kur'ân diyor [1] لاَ تَقْرَبُوا الصَّلاَةَ ilerisine de hafız değilim"—nazar-ı hakikate karşı maskara olacaktır.

1.).. namaza yaklaşmayın. (Nisâ Sûresi, 4:43)

Muhakemat : 1.Makale : 2.Mukaddeme

İkinci Mukaddeme

Mazide nazarî olan bir şey, müstakbelde bedihî olabilir. Şöyle tahakkuk etmiştir: Âlemde meylü'l-istikmal vardır.(1) Onunla hilkat-i âlem, kanun-u tekâmüle tâbidir. İnsan ise, âlemin semerat ve eczasından olduğundan, onda dahi meylü'l-istikmalden bir meylü't-terakki mevcuttur. Bu meyil ise telâhuk-u efkârdan istimdat ile neşvünema bulur. Telâhuk-u efkâr ise, tekemmül-ü mebâdiyle inbisat eder. Tekemmül-ü mebâdi ise, fünun-u ekvânın tohumlarını sulb-ü hilkatten zamanın terbiyegerdesi bir zemine ilka ile telkih eder. O tohumlar ise tedricî tecrübelerle büyür ve neşvünema bulur.

Buna binaendir: Bu zamanda bedihiye ve ulûm-u âdiye sırasına girmiş pek çok mesail var; zaman-ı mazide gayet nazarî ve hafî ve burhana muhtaç idiler. Zira görüyoruz: Şimdilik coğrafya ve kozmoğrafya ve kimya ve tatbikat-ı hendesiyyeden çok mesail var ki, mebâdî ve vesaitin tekemmülüyle ve telâhuk-u efkârın keşfiyatıyla bu zamanın çocuklarına dahi meçhul kalmamışlardır. Belki oyuncak gibi onlarla oynuyorlar. Halbuki İbn-i Sina ve emsaline nazarî ve hafî kalmışlardır. Halbuki hikmetin bir pederi hükmünde olan İbn-i Sina, şiddet-i zekâ ve kuvvet-i fikir ve kemâl-i hikemiye ve vüs'at-i karîha noktasında bu zamanın yüzlerce hükemasıyla muvazene olunsa, tereccüh edip ve ağır gelecektir. Noksaniyet İbni Sina'da değil; çünkü ibn-i zamandır. Onu nakıs bırakan zamanın noksaniyeti idi. Acaba bedihî değil midir ki, Kolomb-u Zûfünûnun sebeb-i iştiharı olan Yeni Dünya'nın keşfi, faraza bu zamana kadar kalmış olsaydı, hiç kaptan arasında kıymeti olmayan bir kayık sahibi de Yeni Dünya'yı eski dünyaya komşu etmeye muktedir olacaktı. Evvelki keşşafın tebahhur-u fikrine ve mehaliki iktihamına bedel, bir küçük sefine ile

bir pusula kifayet edecekti. Fakat, bununla beraber, şimdi gelecek bir hakikati nazar-ı dikkate almak lâzımdır. Şöyle ki: Mesail iki kısımdır.

Birisinde telâhuk-u efkâr tesir eder. Belki ona mütevakkıftır. Nasıl ki, maddiyatta büyük bir taşı kaldırmak için teavün lâzımdır.

Kısm-ı diğerîde, esas itibarıyla telâhuk ve teavün tesirsizdir. Bin de, bir de birdir. Nasıl ki, hariçte bir uçurum üzerinde atlamak veyahut bir dar yerde geçmekte küll ve küll-ü vahid birdir. Teavün fayda vermez.

Bu kıyasa binaen fünunun bir kısmı, büyük taşın kaldırılması gibi teavüne muhtaçtır. Bunların ekserî, ulûm-u maddiyedendir. Diğer bir kısmı ikinci misale benzer. Tekemmülü def'î, yahut def'î gibi olur. Bu ise, ağlebi mâneviyat veya ulûm-u İlâhiyedendir. Lâkin, eğer çendan telâhuk-u efkâr bu kısm-ı sâninin mahiyetini tağyir ve tekmil ve tezyid edemezse de, burhanların mesleklerine vuzuh ve zuhur ve kuvvet verir.

Hem de nazar-ı dikkate almak lâzımdır ki: Kim bir şeyde çok tevaggul etse, galiben başkasında gabîleşmesine sebebiyet verir. Bu sırra binaendir ki, maddiyatta tevaggul eden, mâneviyatta gabileşir ve sathî olur. Bu noktaya nazaran, maddiyatta mahareti olanın mâneviyatta hükmü hüccet olmasına sebep olmadığı gibi, çok defa sözü dahi şâyân-ı istimâ değildir. Evet, bir hasta, tıbbı hendeseye kıyas ederek, tabibe bedelen mühendise müracaat edip gösterdiği ilâcı istimal ederse, akrabasına tâziye vermeye dâvet ve kendisi için kabristan-ı fenanın hastahanesine nakl-i mekân etmek için bir raporu istemek demektir. Kezalik, hakaik-i mahzâ ve mücerredât-ı sırfeden olan mâneviyatta, maddiyûnun hükümlerine müracaat ve fikirleriyle istişare etmek, âdetâ latîfe-i Rabbaniye denilen kalbin sektesini ve cevher-i nurânî olan aklın sekeratını ilân etmek demektir. Evet, herşeyi maddiyatta arayanların akılları gözlerindedir. Göz ise mâneviyatı göremez.

---

(1): Bizim bir Kürd demiştir:

Her zerrede temâyül ayandır tekâmüle
Her soyda füyûz, hüveyda-nemâ ile

Bir nokta-i kemâle şitab üzre kâinat,
Ol noktaya teveccüh ile yükselir hayat.
Kahriyât

Muhakemat : 1.Makale : 3.Mukaddeme

Üçüncü Mukaddeme

İsrâiliyatın bir taifesi ve hikmet-i Yunaniyenin bir kısmı, daire-i İslâmiyete duhul etmeleriyle, din süsüyle görünerek, efkârı ihtilâle verdiler. Şöyle ki:

O necip kavm-i Arap, zaman-ı cahiliyette bir ümmet-i ümmiye idi. Vakta ki içlerinden hak tecellî edip istidad-ı hissiyatları uyandı da, meydanda yol açan din-i mübîni gördüklerinden, umum rağabat ve meyilleri, yalnız dinin mârifetine inhisar eylediler. Fakat kâinata olan nazarları teşrihat-ı hikemiye nazarıyla değil, belki istitraden, yalnız istidlâl için idi. Onların o hassas zevk-i tabiîlerine ilham eden, yalnız onların fıtratlarına münasip olan geniş ve ulvî muhitleri ve safî ve müstaid olan fıtrat-ı asliyeleri tâlim ve terbiye eden yalnız Kur'ân idi. Bundan sonra kavm-i Arap, sair akvamı bel' ettiği gibi, milel-i sairenin malûmatları dahi Müslüman olmaya başladığından, muharrefe olan İsrailiyat ise, Vehb, Kâ'b gibi ulema-i ehl-i kitabın İslâmiyetlerinin cihetiyle Arapların hazain-i hayalâtına bir mecrâ ve menfez bularak o efkâr-ı safiyeye karıştılar. Hem sonra da ihtiram dahi gördüler. Zira ulema-i ehl-i kitaptan İslâmiyete gelenler, İslâmiyet şerefiyle gayet celâlet ve tekemmül ettiklerinden, malûmat-ı müzahrefe-i sabıkaları makbule ve müselleme gibi oldular, reddedilmedi. Çünkü İslâmiyetin usulüne musadim olmadığından, hikâyat gibi rivayet olunurken, ehemmiyetsizliği için tenkitsiz dinlenirlerdi. Fakat—hayfâ!—sonra hak olarak kabul edildiler, çok şübeh ve şükûkâta sebebiyet verdiler.

Hem de, vakta ki şu İsrailiyat, kitap ve sünnetin bazı îmââtlarına merci ve bazı mefahimlerine bir münasebetle me'haz olabilirlerdi—fakat âyât ve hadisin mânâları değil. Belki, faraza doğru olsalardı, mâsadak ve efradından olmaları mümkün olduğundan, su-i ihtiyarlarıyla başka bir me'hazı bulmayan veya atf-ı nazar etmeyen

zahirperestler, bazı âyât ve ehâdîsi o hikâyat-ı İsrailiyeye tatbik ederek tefsir eylediler. Halbuki, Kur'ân'ı tefsir edecek, yine Kur'ân ve hadis-i sahihtir. Yoksa, ahkâmı mensuh olduğu gibi, kasası dahi muharrefe olan İncil ve Tevrat değildir.

Evet, mâsadak ile mânâ ayrıdırlar. Halbuki, mâsadak olmaya mümkün olan şey, mânâ yerine ikame olundu. Çok da imkânât vukuata karıştırıldı.

Hem de, vaktâ hikmet-i Yunaniyeyi Müslüman etmek için Me'mun'un asrında tercüme olundu.

Fakat pek çok esâtîr ve hurâfâtın menbaından çıkan o hikmet, bir derece müteaffine olduğundan, safiye olan efkâr-ı Arabın içlerine tedahül ettiğinden, bir derece efkârları karıştırdığı gibi, tahkikten taklide bir yol açtı.

Hem de âb-ı hayat olan İslâmiyetten kariha-i fıtriyeleriyle istinbat etmeye kâbil iken, o hikmetin telemmüzüne tenezzül ettiler. Evet, nasıl ki ihtilât-ı A'câm ile kelâm-ı Mudarî'nin melekesi fesada yüz tutmakla muhakkikîn-i ulema o melekeyi muhafaza etmek için ulûm-u Arabiyenin kavaidini tedvin ettiler. Öyle de, şu hikmet ve İsrailiyat dahi, daire-i İslâmiyete duhulleriyle beraber, bazı nakkad-ı muhakkikîn-i İslâm temyiz ve tasfiyelerine teşebbüs ettiler. Fakat-hayfâ!-tamamıyla muvaffak olamadılar.

İş bu kadar da kalmadı. Çünkü tefsir-i Kur'ân'a sarf-ı himmet edildiği vakit, bazı ehl-i zahir, Kur'ân'ın nakliyatını bazı İsrailiyata tatbik ve bir kısım akliyatını dahi hikmet-i mezbureye tevfik ettiler. Çünkü gördüler ki, Kur'ân mâkul ve menkule müştemildir. Hadis de öyle... Sonra kitap ve sünnetin bazı nakliyat-ı sâdıkalarıyla ve bazı muharref İsrailiyatın ortasında bir mutabakat ve münasebet istinbat ettiler. Hem de hakikî olan akliyatları ile mevhum ve mümevveh olan şu hikmet arasında bir müşabehet ve muvafakat tevehhüm eylediklerinden, şu mutabakat ve müşabeheti kitap ve sünnetin mânâlarına tefsir ve maksatlarına beyan zannedip hükmeylediler.

Kellâ, sümme kellâ! Zira Kitab-ı Mu'cizü'l-Beyânın misdakı, i'câzıdır. Müfessiri eczasıdır. Mânâsı içindedir. Sadefi de dürrdür, meder değildir. Faraza, bu mutabakatı izhar etmekten maksat, o şahid-i sadıkın tezkiyesi için olsa da, yine abestir. Zira Kur'ân-ı Mübîn, ona mekalid-i inkıyadı teslim eden öyle akıl ve naklin

tezkiyelerinden pek yüksek ve ganîdir. Çünkü o, onları tezkiye etmezse, şehadetleri mesmû olamaz. Evet, Süreyya'yı serâda değil, semada aramak gerektir. Kur'ân'ın mâanîsini de esdafında ara. Yoksa, karma karışık olan senin cebinden arama; zira bulamıyorsun. Bulsan da, sikke-i belâgat olmadığından, Kur'ân kabul etmez.

Zira mukarrerdir: Asıl mânâ odur ki, elfaz onu sımahta boşalttığı gibi, zihne nüfuz ederek vicdan dahi teşerrüb etmekle, ezâhîr-i efkârı feyizyâb eden şeydir.

Yoksa, başka şeyin kesret-i tevaggulünden senin hayaline tedahül eden bazı ihtimalât, veyahut hikmetin ebâtîlinden ve hikâyâtın esâtîrinden sirkat edip cepte doldurarak sonra âyât ve ehâdisin telâfifinde gizletmek, çıkartmak, elde tutmak, çağırmak ki, "Budur mânâ, geliniz, alınız" dediğin vakit alacağın cevap şudur: "Yahu! İşte senin mânân siliktir. Sikkesi taklittir; nakkad-ı hakikat reddeder. Sultan-ı i'câz dahi onu darb edeni tard eder. Sen âyet ve hadisin nizamlarına taarruz ettiğinden, âyet şikâyet edip hâkim-i belâgat senin hülyanı senin hayalinde hapsedecektir. Ve müşteri-i hakikat dahi senin bu metâını almayacaktır. Zira diyecek: Âyetin mânâsı dürrdür. Bu ise mederdir. Hadisin mefhumu mühec, bu hemecdir."

Tenvir için bir darbımesel

Kürtlerin emsal-i edebiyesindendir: Bir adamın ismi Alo imiş. Bal hırsızlıyordu. Ona denildi: "Hırsızlığın tebeyyün edecektir." O da aldatmak için bir boş petekte yabancı arıları doldurup balı başka yerden hırsızlar, küvarda saklıyordu. Biri sual etseydi, derdi: "Bu, bal mühendisi olan arılarımın san'atıdır." Sonra da arılarıyla konuştuğu vakit, müşterek bir lisanla فِظْ فِظْ ژِوَه هِنْگِڤِينْ ژِمِنْ derdi. Yani, *"Tanîn sizden, bal benden..."*

Ey teşehhî ve hevesle tevil edici efendi! Bu teşbihle tesellî etme. Zira bu teşbih, temsildir. Senin mânân bal değil, zehirdir. O elfaz arılar değil, belki kalb ve vicdana ervah-ı hakaiki vahyeden o kitab-ı kâmilin kelimatı, melâike gibidirler.

Hadis, maden-i hayat ve mülhim-i hakikattir. Elhasıl, ifrat gibi tefrit de muzırdır, belki daha ziyade. Fakat ifrat, tefrite sebep olduğundan, daha kabahatlidir.

Evet, ifratla müsamahanın kapısı açıldı. Çürük şeyler o hakaik-i âliyeye karıştığından, ehl-i tefritle insafsız olan ehl-i tenkit, gayet haksızlık olarak, şu çürük şeylerin yüzer misline olan hakaik-i âliye içinde gördüklerinden ürktüler, nefret ettiler. Hâşâ, lekedar ve kıymetsiz zannettiler. Acaba defineye hariçten girmiş bir silik para bulunsa veyahut bir bostanda başka yerden düşmüş olan çürük ve acı bir elma görünse, hak ve insaf mıdır ki, umum defineyi kalp ve umum elmaları acı zannedip vazgeçmekle lekedar edilsin?

Hâtime

Bu mukaddemeden maksadım, efkâr-ı umumiye bir tefsir-i Kur'ân istiyor. Evet, her zamanın bir hükmü var. Zaman dahi bir müfessirdir. Ahval ve vukuat ise, bir keşşaftır. Efkâr-ı âmmeye hocalık edecek, yine efkâr-ı âmme-i ilmiyedir. Bu sırra binaen ve istinaden isterim ki: Müfessir-i azîm olan zamanın taht-ı riyasetinde, herbiri bir fende mütehassıs, muhakkikîn-i ulemadan müntehap bir meclis-i meb'usan-ı ilmiye teşkiliyle, meşveretle bir tefsiri telif etmekle sair tefasirdeki münkasım olan mehasin ve kemâlâtı mühezzebe ve müzehhebe olarak cem etmelidirler. Evet, meşrutiyettir; herşeyde meşveret hükümfermâdır. Efkâr-ı umumiye dahi dîdebandır. İcma-ı ümmetin hücciyeti buna hüccettir.

Muhakemat : 1.Makale : 4.Mukaddeme

Dördüncü Mukaddeme

Şöhret, insanın malı olmayanı da insana mal eder. Şöyle ki:

Beşerin seciyelerindendir: Garip veya kıymettar bir şeyi asîlzâde göstermek için, o kıymettar şeylerin cinsiyle müştehir olan zâta nispet ve isnad etmektir. Yani, sözleri revaç bulmak veya tekzip olunmamak veyahut başka ağraz için, zalimâne ve istibdadkârâne, bir milletin netaic-i efkârını veya mehasin-i etvarını bir şahısta görüp ondan bilirler. Halbuki, o adamın şanındandır, o hediye-i müstebidaneyi reddede... Zira güzel bir sıfat veya ulvî bir san'atla meşhur olan bir adam, hüsn-ü sûrînin mâverâsını görmek şanından olan nazar-ı san'atperverânesine haksız olarak ona isnad olunan emir arz edilip gösterilirse, "Senin dest-i hattındır" denilirse, o emir san'atın tenasüp ve muvazenesinden nâşi olan güzelliğini ihlâl ettiği için, reddedip iraz ve teberri edecektir. "Hâşâ ve kellâ" diyecektir. Bu seciyeye bina ile meşhur kaideye *"Bir şey sâbit olsa, levazımıyla sâbit olur"* istinaden insanlar o şahs-ı meşhurda tahayyülâtlarına bir nizam verdirmek için muztardırlar ki: Çok kuvvet ve azamet ve zekâ gibi levazım-ı hârikulâdeyi isnad etsinler, tâ o şahsın cümle mensubatına merciiyeti mümkün olabilsin. O halde, o adam bir ucûbe olarak zihinlerinde tecessüm eder. Eğer istersen hayâlât-ı acemâne içinde perverde olan Rüstem-i Zâl'in timsal-i mânevîsine bak, gör, ne ucubedir! Zira, şecaatle müştehir olduğundan ve hiç İranîler tazyikatından kurtulamayan istibdad sırrıyla ve şöhret kuvvetiyle İranîlerin mefahirini gasp ve gàrât ederek büyülttü. Hayallerde büyüyüp şişti. Yalan, yalana mukaddeme olduğu için, şu harikulâde şecaat, harikulâde bir ömür ve dehşetli bir kamet ve onların levazım ve tevâbileri olan çok emirleri toplayıp, içinde o hayal-i hâil nara vurarak "Ben nev'ün münhasırün fi'ş-şahs'ım" der.

Gulyabânî gibi hurafatı arkasına takarak dillerin destanlarında dönüyor. Emsaline dahi meydan açar.

Ey hakikati çıplak görmek isteyen zât! Bu mukaddemeye dikkat et; zira hurâfatın kapısı bu yerden açılır. Ve bab-ı tahkik dahi bununla sed olur. Hem de kıssadan hisse ve meylü't-terakki ile Mütekaddimînin esasları üzerine bina ve Seleflerin mevrusatında tasarruf ve ziyadeye cesaret bu şûristanda mahvolur. Eğer istersen, meşhur Molla Nasreddin Efendiye de: "Bu garip sözler umumen senin midir?" Elbette sana diyecektir: "Şu sözler ciltleri dolduruyor. Epeyce ömür ister. Zira bütün sözlerim nevadirden değildir. Ben hocayım. Onların zekâtını da bana verseler razıyım ve kâfidir. Fazlasını istemem. Zira zarafetimi tabiîlikten çıkarıp tasannua kalb eder."

Yahu, bu kökten, hurafat ve mevzuat biter ve tenebbüt eder ve doğru şeyin kuvvetini bitirir.

Hâtime

İhsan-ı İlâhîden fazla ihsan, ihsan değildir. Bir dane-i hakikat bir harman hayalâta müreccahtır. İhsan-ı İlâhî ile tavsifte kanaat etmek farzdır. Cemiyete dahil olan, cemiyetin nizamını ihlâl etmemek gerektir. Bir şeyin şerefi neslinde değildir, zâtındadır. Bir şeyin aslını gösteren semeresidir. Birinin malına başka mal—velev kıymetli de olsa—karışırsa, malını kıymetsiz ettiği gibi, haczetmesine dahi sebep olur. Şimdi bu noktalara istinaden derim ki:

Tergib veya terhib için avamperestane terviç ve teşvikle bazı ehâdis-i mevzuayı İbn-i Abbas gibi zâtlara isnad etmek, büyük bir cehalettir. Evet, hak müstağnîdir. Hakikat ise, zengindir. Tenvir-i kulûba ziyaları kâfidir. Müfessir-i Kur'ân olan ehâdis-i sahiha bize kifayet eder. Ve mantığın mizanıyla tartılmış olan tevarih-i sahihaya kanaat ederiz.

Muhakemat : 1.Makale : 5.Mukaddeme

Beşinci Mukaddeme

Mecaz, ilmin elinden cehlin eline düşse, hakikate inkılâp eder, hurâfata kapı açar. Şöyle ki:

Mecâzat ve teşbihat, ne vakit cehlin yesâr-ı muzlimanesi, ilmin yemin-i nurânîsinden kaçırıp gasp etse veyahut mecazla teşbih bir uzun ömür sürseler, hakikate inkılâp ederek, taravet ve zülâlinden boş olup, şarap iken serap; ve nazenîn ve hasnâ iken acuze-i şemtâ ve kocakarı olur.

Evet, mecaz şeffafiyetiyle şule-i hakikat ondan telemmu eder. Fakat hakikate inkılâbıyla kesif olup, hakikat-i asliyeyi münkesif eder. Lâkin, bu tahavvül bir kanun-u fıtrîdir. Buna şahit istersen lügatın teceddüd ve tagayyuratının ve iştirak ve teradüfün sırlarına müracaat et. İyi kulak versen, işiteceksin ki:

Selefin zevklerine giden çok kelimatı veya hikâyâtı veya hayâlâtı veya maânî, ihtiyar ve ziynetsiz olduklarından halefin heves-i şebabanelerine tevafuk etmediklerinden, meyl-i teceddüde ve fikr-i icada ve cür'et-i tağyire sebep olmuşlardır. Bu kaide, lügatta olduğu gibi, hayalât ve maânî ve hikâyatta dahi cereyan eder. Öyleyse, herşeye zahire göre hükmetmemek gerektir. Muhakkikin şe'ni, gavvas olmak, zamanın tesiratından tecerrüd etmek, mazinin a'mâkına girmek, mantığın terazisiyle tartmak, herşeyin menbaını bulmaktır.

Bu hakikate beni muttali eden. Bir vakit sabavetimde ay tutuldu. Validemden sual ettim. Dedi ki: "Yılan Ay'ı yutmuş." Dedim: "Neden daha görünüyor?" dedi ki: "Âsumanın yılanı nim-şeffaftır."

İşte, bak: Nasıl teşbih hakikat olup haylûletiyle hakikat-i hali münhasif etmiştir. Zira mâil-i kamer, mıntıkatü'l-büruc ile re's ve

zenebde tekatu’ ettiklerinden, o iki daire-i mevhumeden iki kavsi, yılanın müradifi olan tinnîn ile ehl-i hey’et bir teşbihe binaen tesmiye eylediler. Zaten ay re’s veya zenebe ve güneş dahi ötekisine gelirse, arzın haylûletiyle inhisaf vuku bulur.

Ey benim şu müşevveş sözlerimden usanmayan zât! Bu mukaddemeye dahi dikkat et. Bir hurdebîn ile bak. Zira, bu asıl üzerine pek çok hurafat ve hilâfat tevellüd ederler. Mantığı ve belâgatı rehber etmek gerektir.

Hâtime

Mânâ-yı hakikînin bir sikkesi olmak gerektir. O sikkeyi teşhis eden, makasıd-ı şeriatın muvazenesinden hâsıl olan hüsn-ü mücerreddir. Mecazın cevazı ise, belâgatın şeraiti tahtında olmak gerektir. Yoksa, mecazı hakikat ve hakikati mecaz suretiyle görmek, göstermek, cehlin istibdadına kuvvet vermektir.

Evet, herşeyi zahire hamlettire ettire, nihayet zahiriyun meslek-i müteassifesini tevlid etmek şe’ninde olan meylü’t-tefrit ne derecede muzır ise, öyle de, herşeye mecaz nazarıyla baktıra baktıra, nihayette batınıyunun mezheb-i bâtılasını intaç etmek şanında olan hubb-u ifrat dahi çok derece daha muzırdır.

Hadd-i evsatı gösterecek, ifrat ve tefriti kıracak yalnız felsefe-i şeriatla belâgat ve mantıkla hikmettir. Evet, hikmet derim, çünkü hayr-ı kesirdir. Şerri vardır, fakat cüz’îdir. Usul-ü müsellemedendir ki: Şerr-i cüz’î için hayr-ı kesiri tazammun eden emri terk etmek, şerr-i kesiri işlemek demektir. Ehvenüşşerri ihtiyar elzemdir.

Evet, eski hikmetin hayrı az, hurafatı çok, ezhan istidatsız, efkâr taklitle mukayyed, cehil avamda hükümfermâ olduklarından, Selef bir derece hikmetten nehyettiler. Fakat şimdiki hikmet ona nispeten maddî cihetinde hayrı çok, yalanı az; efkâr dahi hür, mârifet hükümfermadır. Zaten her zamanın bir hükmü olmak gerektir.

Muhakemat : 1.Makale : 6.Mukaddeme

Altıncı Mukaddeme

Meselâ, tefsirde mezkûr olan herbir emir, tefsirden olmak lâzım gelmez. İlim ilme kuvvet verir. Tahakküm etmemek şarttır. Şöyle müsellemattandır ki: Hendese gibi bir san'atta mahir olan zât, tıp gibi başka san'atta âmî ve tufeylî ve dahîl olabilir. Ve kavaid-i usuliyedendir ki: Fakih olmayan, velev ki usûlü'l-fıkıhta müçtehid olsa, icmâ-ı fukahada muteber değildir. Zira o, onlara nisbeten âmîdir.

Hem de hakaik-i tarihiyedendir ki: Bir şahıs çok fenlerde meleke sahibi ve mütehassıs olamaz. Ancak ferid bir adam, dört veya beş fenlerde mütehassıs olabilir. Umuma el atmak, umumu terk etmek demektir. Bir fende meleke, o fennin suret-i hakikiyesidir. Onunla temessül etmek gerektir. Zira bir fende mütehassıs ve malûmat-ı sairesini mütemmime ve medet verici etmezse, malûmat-ı perişanından bir suret-i acîbe temessül edecektir.

Tenvir için bir latîfe-i faraziyedir:

Nasıl ki, başka âlemden bu küreye gelen tasvirci bir nakkaş farz olunsa: Halbuki, ne insanı ve ne insanın gayrısı, tam suretini görmemiş; belki her birisinden bazı âzasını görmekle insanın tasviri veyahut gördüğü eşyanın umumundan bir sureti tasvir etmek isterse; meselâ, insandan gördüğü bir el, bir ayak, bir göz, bir kulak, yarı yüz ve burun ve amame gibi şeylerin terkibiyle bir insanın timsali, yahut nazarına tesadüf eden atın kuyruğu, devenin boynunu, insanın yüzünü, arslanın başı bir hayvanın sureti yapsa; nasıl ki imtizaçsızlıkla kabil-i hayat olmadığı için şerâit-i hayat böyle ucubelere müsait değildir diyecekler ve nakkaşı müttehem edecekler.

Şimdi bu kaide, fenlerde aynen cereyan eder. Çaresi odur ki: Bir fenni esas tutup sair malûmatını avzen ve zenav gibi yapmaktır.

Hem de âdât-ı müstemirredendir ki, kitab-ı vahidde ulûm-u kesire tezahüm eder. Zira ulûm birbirini intaç ve birbirinin elini tutmakla teânuk ve tecavüb ettiklerinden, o derecede iştibak hasıl olur ki, bir fende telif olunan bir kitapta, o fennin mesaili, o kitabın muhteviyatına nisbeti, ancak zekâtı çıkabilir. Bu sırdan gaflet iledir ki, bir şeriat veya bir tefsir kitabında istitraden derc olunmuş bir meseleyi gören bir zahirperest veya mugalâtacı bir adam der ki: “Şeriat ve tefsir böyle der.” Eğer dost olsa diyecek: “Bunu kabul etmeyen Müslüman değildir.” Şayet düşman olsa, o bahaneyle der: “Şeriat veya tefsir—hâşâ—yanlış.”

Ey ifrat ve tefrit sahipleri! Tefsir ve şeriat başkadır; tefsir ve şeriatte telif olunan kitap yine başkadır. Zira kitap daha geniştir. O dükkânda cevherden başka kıymetsiz şeyler dahi bulunur. Eğer bunu fehmedebildin; hayse beyseden kurtulacaksın.

Dikkat et: Nasıl ki bir evin levazım-ı mütenevviası yalnız bir san’atkârdan alınmaz. Belki herbir hâcette, o san’atta mütehassıs olana müracaat olmak gerektir. Öyle de, saadet-saray-ı kemâlâtta, o kanuna tatbik-i hareket etmek gerektir. Acaba görülmüyor mu ki, birinin saati kırılsa, terziye “Saatimi dik” dese, “yuha” dan başka cevap var mıdır?

İşaret

Bu mukaddemenin üssü’l-esası budur ki: Sâni-i Zülcelâlin hilkat-i âlemde cârî ve taksimü’l-a’mâl kaidesinden akan kanun-u tekemmül ve terakkîde mündemiç olan rıza ve işaretinin imtisali farz iken, itaat tamam edilmemiştir. Şöyle:

Kaide-i taksimü’l-a’mâli muktazi olan hikmet-i İlâhiyenin dest-i inayetiyle beşerin mahiyetinde ekmiş olduğu istidadat ve müyûlâtı ile şeriat-ı hilkatin farzü’l-kifayesi hükmünde olan fünun ve sanayiin edasına bir emr-i mânevî vermişken, su-i istimalimizle o istidattan tevellüd eden meyle kuvvet ve medet verici olan şevki, bu hırs-ı kâzip ve şu re’s-i riya olan meylü’t-tefevvuk ile zayi edip söndürdük. Elbette, isyan eden, Cehenneme müstehak olur. Biz de, bu hilkat denilen şeriat-ı fıtriyenin evamirine imtisal edemediğimizden,

cehennem-i cehl ile muazzeb olduk. Bu azaptan bizi kurtaracak, taksimü'l-a'mâl kanunuyla amel etmektir. Zira, seleflerimiz taksimü'l-a'mâlin ameliyle cinan-ı ulûma dâhil olmuşlardır.

Hâtime

Bir gayr-ı müslim, yalnız mescide girmekle Müslüman olmasına kâfi olmadığı gibi, tefsirin veya şeriatın kitaplarına, hikmet veya coğrafya veya tarih gibi bir fennin meselesi girmesiyle, tefsir veya şeriat olamaz. Hem de bir müfessir veya fakih, mütehassıs olmak şartıyla, hükmü yalnız nefs-i şeriat ve tefsirde hüccettir. Yoksa, tufeylî olarak izinsiz tefsir, şeriat kitaplarına girmiş emirlerde hüccet değildir. Zira onlarda tufeylî olabilir. Nâkile itab yoktur. Evet, bir fende sözü hüccet olanın sair fenlerde nakil veya dâvâ cihetiyle hükmünü hüccet tutmak, taksimü'l-mehasin ve tefrikü'l-mesai olan kanun-u İlâhîsine veçh-i rıza göstermemek demektir.

Hem de mantıkça müsellemdir ki: Hüküm, mevzû ile mahmulün yalnız veçh-i mâ ile tasavvurlarını iktiza eder. Ve onların teşrihat-ı sairesi ise, o fenden değildir. Başka fennin mesailinden olmak gerektir.

Hem de mukarrerdir ki: Âmm, hâssa delâlât-ı selâsenin hiçbirisiyle delâlet etmez.

Meselâ, Tefsir-i Beyzâvîde [1] بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ olan âyetinde *"Ermeniye ve Azerbaycan Dağlarının mabeyninde.."* olan teviline nazar-ı kat'î ile bakmak, en büyük mantıksızlıktır. Zira esasen nakildir. Hem de, tayini Kur'ân'ın medlülü değildir; tefsirden sayılmaz. Zira o te'vil, âyetin bir kaydının başka fenne istinaden bir teşrihidir. Binaenaleyh, o müfessir-i celîlin tefsirdeki meleke-i rasihasına böyle zayıf noktaları bahane tutmak, şüpheleri iras etmek, insafsızlıktır. İşte, asıl hakaik-i tefsir ve şeriat meydandadır; yıldızlar gibi parlıyor. O hakaikteki vuzuh ve kuvvettir, benim gibi bir âcize cesaret veriyor. Ben de dâvâ ederim:

Tefsirin ve şeriatın ne kadar hakaik-i esasiyesi varsa, birer birer nazar-ı tetkike getirilse, görülür ki, hakikatten çıkıp hikmetle tartılıp hak olarak hakka munsariftir. Ne kadar şüpheli noktalar varsa,

umumen cerbezeli zihinlerden çıkıp sonra da onlara karışmış. Kimin asl-ı hakikatlerine bir şüphesi varsa, işte meydan, kendini izhar etsin!

1.)İki dağın arası. (Kehf Sûresi, 18:96)

Muhakemat : 1.Makale : 7.Mukaddeme

Yedinci Mukaddeme

Mübalâğa ihtilâlcidir. Şöyle ki:

Beşerin seciyelerindendir, telezzüz ettiği şeyde meylü't-tezeyyüd ve vasfettiği şeyde meylü'l-mücazefe ve hikâye ettiği şeyde meylü'l-mübalâğa ile, hayali hakikate karıştırmaktır. Bu seciye-i seyyie ile iyilik etmek, fenalık etmek demektir. Bilmediği halde, tezyidinden noksan, ıslahından fesat, medhinden zemm, tahsininden kubh tevellüd eder. Zira muvazenet ve tenasüpten nâşi olan hüsnü, min haysü lâ yeş'ur ihlâl eder. Nasıl ki, bir ilâcı istihsan edip izdiyad etmek, devayı dâ'e inkılâp etmektir. Öyle de, hiçbir vakit hak ona muhtaç olmayan mübalâğalı tergib ve terhib ile, gıybeti katle müsavi; veya ayakta bevletmek, zina derecesinde göstermek; veya bir dirhemi tasadduk etmek, hacca mukabil tutmak gibi muvazenesiz sözler, katl ve zinayı tahfif ve haccın kıymetini tenzil ediyorlar. Bu sırra binaen, vâiz hem hakîm, hem muhakemeli olmalıdır. Evet, muvazenesiz vâizler, çok hakaik-i neyyire-i diniyenin husufuna sebep olmuşlardır. Meselâ, inşikak-ı kamer olan mu'cize-i mütevatire-i bâhireyi, meylü'l-mücazefe ile, *"arza nüzul ile Peygamberin cebine girip çıkmış"* olan ilâve, o güneş-misal mu'cizeyi Süha yıldızı gibi, mahfî ve kamer-misâl olan burhan-ı nübüvveti münhasif ettiği gibi münkirlerinin bahanelerine kapılar açtı.

Hasıl-ı kelâm, her muhibb-i dine ve âşık-ı hakikate lâzımdır: Herşeyin kıymetine kanaat etmek ve mücazefe ve tecavüz etmemektir. Zira, mücazefe, kudrete iftiradır. Ve *"Daire-i imkânda daha ahsen yoktur"* olan sözü İmam-ı Gazalî'ye dediren, hilkatteki kemâl ve hüsne adem-i kanaattir ve istihfaf demektir.

Ey muhatap efendi! Bazan burhanın hizmetini temsil de görüyor. Öyleyse, bak: Nasıl elmas, altın, gümüş, rasas, hadid, ilh. herbirinin

birer kıymet ve hâsiyet-i mahsusası vardır ve mütehaliftir. Öyle de, dinin makasıdı, kıymet ve edillece mütefavittir. Birinin yeri hayal olsa, ötekinin vicdandır. Beriki, sırrın sırrındadır. Evet, ticarette bir fels veya on para yerinde bir elmas veya bir altını verse, nasıl sefahetine hüküm ve tasarruftan haczolunur. Aks-i kaziye ile olsa, pek yerinde "yuha" işitecek. Ve tüccar olmaya bedel, hayyâl bir maskara olduğu gibi; kezalik, hakaik-i diniyyeyi temyiz etmeyen ve herbirisine müstehak olduğu hak ve itibarı vermeyen ve her hükümde şeriatın sikkesini tanımayan, hattâ o fabrika-i muazzamadaki eczalar, herbiri mihveri üzerinde hareketine sekte veren gayr-ı mümeyyizler, herbiri bir acemî adama benzer ki, gayet muntazam ve cesîm bir makine içinde küçük ve latîf bir çarkı görüyor ki, hareket ve vaziyette büyük çarklara nazar-ı sathîsince münasip görünmediğinden, makine fenninde behresizliğiyle beraber, gurur-u nefis, nazar-ı sathîsini iğfal ile aldatarak, ıslah niyetiyle vaz-ı muntazamadan tağyire teşebbüs edip, bilmediği halde fabrikayı hercümerc eder, başını yer.

Elhasıl: Şeriatın herbir hükmünde Şâriin bir sikke-i itibarı vardır. O sikkeyi okumak lâzımdır. Sikkenin kıymetinden başka, o hüküm herşeyden müstağnîdir. Hem de lâfız-perdâzâne ve mübalâğa-cûyâne ve ifrat-perverânelerin tezyin ve tasarruflarından bin derece müstağnîdir. Dikkat olunsun ki, böyle mücazifler, nasihat ettikleri vakitte nazar-ı hakikatte ne derece çirkin oluyorlar! Ezcümle: Bunlardan birisi bir mecma-ı azîmde müskirattan tenfir yolunda zecr-i şer'î ile kanaat etmeden öyle bir şey demiş ki, yazmasından ben hicap ettim; yazdıktan sonra çizdim. Ey herif! Bu sözlerinle şeriata adavet ediyorsun. Faraza sadîk olsan, sadîk-ı ahmak olursun. Adüvvü'd-dînden daha muzırsın.

Hâtime

Ey hariçten ve uzaktan İslâmiyeti tenkit etmeye çalışan insafsızlar! Aldanmayın. Muhakeme edin. Nazar-ı sathîyle iktifa etmeyiniz. Zira şu sizin bahanelerinize sebep olanlar, lisan-ı şeriatta ulemâ-i sû' ile müsemmâdırlar. Onların muvazenesizlik, zahirperestliklerinden neş'et eden hicabın mâverâsına bakınız. Göreceksiniz ki, herbir hakikat-i İslâmiye, necm-i münîr gibi burhan-ı neyyirdir. Nakş-ı ezel ve ebed üzerinde görünüyor.

Evet, kelâm-ı ezelîden gelen, ebede gidecektir. Fakat esefa! Hubb-u nefis ve taraftar-ı nefis ve acz ve enaniyetten neşet eden teberrî-i nefs ile kendi kabahatini başkasına atıyor. Şöyle yanlışa muhtemel olan sözünü veya hatâya kabil olan fiilini, bir büyük zâta veyahut muteber bir kitaba, hattâ bazan dine, çok defa hadise, en nihayet kadere isnad etmekle, kendini teberrî etmek istiyor. Hâşâ, sümme hâşâ! Nurdan zulmet gelmez. Kendi âyinesinde görülen yıldızları setretse de, semadaki yıldızları setredemez. Fakat kendi göremez.

Ey muteriz ağa! Ağlamak isteyen çocuk gibi veya intikam isteyen kînedar düşman gibi bahane mahane aramakla hilâf-ı şeriatla vücuda gelen ahvâli ve su-i tefehhümden neş’et eden şübehatı senet tutmak, İslâmiyete leke getirmek, pek büyük insafsızlıktır. Zira, bir Müslimin herbir sıfatı İslâmiyetten neş’et etmek lâzım gelmez.

Muhakemat : 1.Makale : 8.Mukaddeme

Sekizinci Mukaddeme

(Temhîd)

Şu gelen uzun mukaddemeden usanma. Zira nihayeti, nihayet derecede mühimdir. Hem de şu gelen mukaddeme her kemâli mahveden ye'si öldürür. Ve herbir saâdetin mâyesi olan ümidi hayatlandırır. Ve mazi başkalara ve istikbal bize olacağına beşaret verir. Taksime razıyız. İşte mevzuu, ebnâ-yı mâzi ile ebnâ-yı müstakbeli muvazene etmektir. Hem de mekâtib-i âliyede elif ve bâ okunmuyor. Mahiyet-i ilim bir dahi olsa, suret-i tedrisi başkadır. Evet, mazi denilen mekteb-i hissiyatla, istikbal denilen medrese-i efkâr bir tarzda değildir.

Evvelâ: ***"Ebnâ-yı mazi"*** den muradım, İslâmların gayrısından onuncu asırdan evvel olan kurûn-u vusta ve ûlâdır. Amma millet-i İslâm, üç yüz seneye kadar mümtaz ve serfiraz ve beş yüz seneye kadar filcümle mazhar-ı kemâldir. Beşinci asırdan on ikinci asra kadar ben ***"mazi"*** ile tabir ederim, ondan sonra ***"müstakbel"*** derim.

Bundan sonra, mâlumdur ki, insanda müdebbir-i galip, ya akıl veya basardır. Tâbir-i diğerle, ya efkâr veya hissiyattır. Veyahut ya haktır veya kuvvettir. Veyahut ya hikmet veya hükûmettir. Veyahut ya müyûlât-ı kalbiyedir veya temayülât-ı akliyedir. Veyahut ya hevâ veya hüdâdır. Buna binaen görüyoruz ki: Ebnâ-yı mazinin bir derece safî olan ahlâk ve halis olan hissiyatları galebe çalarak gayr-ı münevver olan efkârlarını istihdam ederek şahsiyat ve ihtilâfat meydanı aldı. Fakat ebnâ-yı müstakbelin bir derece münevver olan efkârları, heves ve şehvetle muzlim olan hissiyatlarına galebe ederek emrine musahhar eylediğinden, hukuk-u umumiyenin hükümferma olacağı muhakkak oldu. İnsaniyet bir derece tecellî etti. Beşaret veriyor ki:

Asıl insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyet, sema-i müstakbelde ve Asya'nın cinanı üzerinde bulutsuz güneş gibi pertev-efşan olacaktır.

Vakta ki mazi derelerinde hükümferma olan garaz ve husumet ve meylü't-tefevvuku tevlid eden hissiyat ve müyûlât ve kuvvet idi. O zamanın ehlini irşad için iknaiyat-ı hitabiye kâfi idi. Zira hissiyatı okşayan ve müyûlâta tesir ettiren, müddeâyı müzeyyene ve şâşaalandırmak veyahut hâile veya kuvve-i belâgatle hayale me'nus kılmak, burhanın yerini tutar idi. Fakat bizi onlara kıyas etmek, hareket-i ric'iye ile o zamanın köşelerine sokmak demektir. Herbir zamanın bir hükmü var. Biz delil isteriz; tasvir-i müddeâ ile aldanmayız.

Vakta ki, hâl sahrasında istikbal dağlarına daima yağmur veren hakaik-i hikmetin maden-i tebahhuratı efkâr ve akıl ve hak ve hikmet olduklarından ve yeni tevellüde başlayan meyl-i taharrî-i hakikat ve aşk-ı hak ve menfaat-i umumiyeyi menfaat-i şahsiyeye tercih ve meyl-i insaniyetkârâneyi intaç eyleyen berahin-i katıadan başka isbat-ı müddea bir şeyle olmaz. Biz ehl-i haliz, namzed-i istikbaliz. Tasvir ve tezyin-i müddeâ, zihnimizi işbâ' etmiyor. Burhan isteriz.

Biraz da iki sultan hükmünde olan mazi ve istikbalin hasenat ve seyyiatlarını zikredelim. Mazi ülkesinde ekseriyetle hükümfermâ kuvvet ve hevâ ve tabiat ve müyûlât ve hissiyat olduğundan; seyyiatından biri, herbir emirde—velev filcümle olsun—istibdad ve tahakküm var idi. Hem de meslek-i gayra husumete, kendi mesleğine iltizam ve muhabbetten daha ziyade ihtimam olunur idi. Hem de bir şahsa husumetin, başkasının muhabbeti suretinde tezahürü idi. Hem de keşf-i hakikate mani olan iltizam ve taassup ve taraftarlığın müdahaleleri idi.

Hasıl-ı kelâm: Müyûlât muhtelife olduklarından, taraftarlık hissi, herşeye parmak vurmakla ihtilâfatla ihtilâl çıkarıldığından, hakikat ise kaçıp gizlenirdi.

Hem de istibdad-ı hissiyatın seyyielerindendir ki: Mesalik ve mezahibi ikame edecek, galiben taassup veya tadlil-i gayr veya safsata idi. Halbuki üçü de nazar-ı şeriatta mezmum ve uhuvvet-i İslâmiyeye ve nisbet-i hemcinsiyeye ve teâvün-ü fıtrîye münafidir. Hattâ o derece oluyor, bunlardan biri taassup ve safsatasını terk ederek nâsın icmâ ve tevatürünü tasdik ettiği gibi, birden mezhep ve

mesleğini tebdil etmeye muztar kalıyor. Halbuki, taassup yerinde hak; ve safsata yerinde burhan; ve tadlil-i gayr yerinde tevfik ve tatbik ve istişare ederse, dünya birleşse, hak olan mezhep ve mesleğini bir parça tebdil edemez. Nasıl ki, zaman-ı saâdette ve Selef-i Salihîn zamanlarında hükümfermâ hak ve burhan ve akıl ve meşveret olduklarından, şükûk ve şübehatın hükümleri olmazdı.

Kezalik görüyoruz ki: Fennin himmetiyle, zaman-ı halde filcümle, inşaallah istikbalde bitamamihî hükümfermâ, kuvvete bedel hak; ve safsataya bedel burhan; ve tab'a bedel akıl; ve hevâya bedel hüdâ; ve taassuba bedel metanet; ve garaza bedel hamiyet; ve müyûlât-ı nefsaniyeye bedel temayülât-ı ukul; ve hissiyata bedel efkâr olacaklardır—karn-ı evvel ve sanî ve salisteki gibi ve beşinci karna kadar filcümle olduğu gibi. Beşinci asırdan şimdiye kadar kuvvet hakkı mağlup eylemişti.

Saltanat-ı efkârın icrâ-yı hasenesindendir ki: Hakaik-i İslâmiyetin güneşi, evham ve hayalât bulutlarından kurtulmuş, her yeri tenvire başlamıştır. Hattâ dinsizlik bataklığında taaffün eden adamlar dahi o ziya ile istifadeye başlamıştırlar.

Hem de meşveret-i efkârın mehasinindendir ki: Makasıd ve mesalik, burhan-ı kàtı' üzerine teessüs ve her kemâle mümidd olan hakk-ı sabit ile hakaikı rapteylemesidir. Bunun neticesi: Batıl, hak suretini giymekle efkârı aldatmaz.

Ey ihvan-ı Müslimîn!.. Hal, lisan-ı hal ile bize beşaret veriyor ki: Sırr-ı

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ [1]

boynunu kaldırmış, el ile istikbale işaret edip, yüksek sesle ilân ediyor ki: Dehre ve tabâyi-i beşere, dâmen-i kıyamete kadar hâkim olacak, yalnız âlem-i kevnde adalet-i ezeliyenin tecellî ve timsali olan hakikat-i İslâmiyettir ki, asıl insaniyet-i kübrâ denilen şey odur. İnsaniyet-i suğrâ denilen mehâsin-i medeniyet, onun mukaddemesidir. Görülmüyor mu ki: Telâhuktan neşet eden tenevvür-ü efkârla toprağa benzeyen evham ve hayalâtı, hakaik-i İslâmiyenin omuzu üzerinden hafifleştirmiştir. Bu hal gösteriyor ki, nücûm-u semâ-yı hidayet olan o hakaik tamamen inkişaf ve tele'lü' ve lem'a-nisar olacaktır.

عَلٰى رَغْمِ اَنُوفِ ٱلاَعْدَا ﴿2﴾

Eğer istersen, istikbal içine gir, bak: Hakikatlerin meydanında hikmetin taht-ı nezaret ve murakabesinde, teslis içinde tevhidi arayanlar, safsata ederek asıl tevhid-i mahz ve itikad-ı kâmil ve akl-ı selim kabul ettiği akide-i hak ile mücehhez ve seyf-i burhan ile mütekallid olanlarla mübareze ve muharebe ederse, nasıl birden mağlûp ve münhezim oluyor!

Kur'ân'ın üslûb-u hakîmânesine yemin ederim ki: Nasârâyı ve emsalini havalandırarak dalâlet derelerine atan, yalnız aklı azl ve burhanı tard ve ruhbanı taklit etmektir. Hem de İslâmiyeti daima tecellî ve inbisat-ı efkâr nisbetinde hakaiki inkişaf ettiren, yalnız İslâmiyetin hakikat üzerinde olan teessüs ve burhanla takallüdü ve akılla meşvereti ve taht-ı hakikat üstünde bulunması ve ezelden ebede müteselsil olan hikmetin desâtirine mutabakat ve muhâkâtıdır. Acaba görülmüyor: Âyâtın ekser fevatîh ve havâtîminde nev-i beşeri vicdana havale ve aklın istişaresine hamlettiriyor.

Diyor: ﴿3﴾ اَفَلاَ يَنْظُرُونَ ve ﴿4﴾ فَنْظُرُوا ve ﴿5﴾ اَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ

ve ﴿6﴾ اَفَلاَ تَتَذَكَّرُونَ ve ﴿7﴾ تَتَفَكَّرُوا ve ﴿8﴾ مَا يَشْعُرُونَ

ve ﴿9﴾ يَعْقِلُونَ ve ﴿10﴾ لاَ يَعْقِلُونَ ve ﴿11﴾ يَعْلَمُونَ

ve ﴿12﴾ فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِى ٱلاَبْصَارِ

Ben dahi derim: ﴿13﴾ فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِى ٱلاَلْبَابِ

Hâtime

فَاعْتَبِرُوا يَا اَولِى ٱلاَلْبَابِ Zâhirden ubûr ediniz. Hakikat sizi bekliyor. Fakat gördüğünüz vakit incitmeyiniz. Esah ve lâzım…

1.)De ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu. (İsrâ Sûresi, 17:81)
2.)Düşmanların engellemelerine rağmen.
3.)Bakmazlar mı? (Gàşiye Sûresi, 88:17)
4.)Bakınız! (Âl-i İmrân Sûresi, 3:137; Nahl Sûresi, 16:36; Neml Sûresi, 26:69; Ankebut Sûresi; 29:20; Rûm Sûresi, 30:42)
5.)Onlar hiç düşünmezler mi? (Nisâ Sûresi, 4:82; Muhammed Sûresi: 47:24)
6.)Hâlâ düşünmez misiniz? (En'âm Sûresi, 6:80; Secde Sûresi, 32:4)
7.)Düşünün! (Sebe' Sûresi, 34:46)
8.)Farkında değiller. (Bakara Sûresi, 2:9; Âl-i İmrân Sûresi, 3:69; En'âm Sûresi, 6:26, 123; Nahl Sûresi, 16:2)
9.)Aklını kullanıyorlar. (Bakara Sûresi, 2:164; Ra'd Sûresi, 13:4; Nahl Sûresi, 16:12, 67; Hac Sûresi, 22:46; Furkân Sûresi, 25:44; Ankebût Sûresi, 29:35; Rum Sûresi, 30:24, 28; Câsiye Sûresi, 45:5)
10.)Aklını kullanıp anlamazlar. (Bakara Sûresi, 2:170, 171; Mâide Sûresi, 5:87, 103; Enfâl Sûresi, 8:22; Yûnus Sûresi, 10:42, 100; Ankebût Sûresi, 29:63; Zümer Sûresi, 39:43)
11.)Biliyorlar. (Bakara Sûresi, 2:75. (Kur'ân'da 32 yerde geçmektedir.))
12.)Bundan ibret alın, ey basiret sahipleri! (Haşir Sûresi, 59:2)
13.)Bundan ibret alın, ey akıl sahipleri!

Muhakemat : 1.Makale : 9.Mukaddeme

Dokuzuncu Mukaddeme

Ukul-ü selime yanında muhakkaktır ki: Hilkatte hayır asıl, şer ise tebeîdir. Hayır küllî, şer cüz'îdir. Şöyle görünüyor ki:

Âlemin herbir nev'ine dair bir fen teşekkül etmiş ve etmektedir. Fen ise, kavâid-i külliyeden ibarettir. Külliyet-i kaide ise, o nevide olan hüsn-ü intizamına keşşaftır. Demek cemi' fünun, hüsn-ü intizama birer şahid-i sadıktır.

Evet, külliyet intizama delildir. Zira bir şeyde intizam olmazsa, hüküm külliyetiyle cereyan edemez. Çok istisnaâtıyla perişan oluyor. Bu şahitleri tezkiye eden nazar-ı hikmetle istikrâ-i tâmmdır. Fakat bazan intizam görülmüyor. Çünkü dairesi ufk-u nazardan daha geniş; tamamen tasavvur ve ihata olunmadığı için, nizamın tasvir-i bîmisali kendini gösteremiyor. Binaenaleyh, umum fünunun şehadetleriyle ve nazar-ı hikmetten neş'et eden istikrâ-i tâmmın tasdikiyle sabittir ki: Hilkat-i âlemde maksud-u bizzat ve galib-i mutlak, yalnız hüsün ve hayır ve hak ve kemâldir. Amma şer ve kubh ve bâtıl ise, tebeîye ve mağlûbe ve mağmuredirler. Eğer çendan savlet etseler de, muvakkattir.

Hem de sabittir ki: Ekrem-i halk benî Âdemdir. İstidadı ve san'atı buna şahittir. Hem de benî Âdemin en eşrefi, ehl-i hak ve hakikat olan doğru Müslümanlardır. Hakaik-i İslâmiyet buna şehadet ettiği gibi, istikbalin vukuatı da tasdik edecektir.

Hem de sabittir ki: Ekmel-i küll, Muhammed'dir (aleyhissalâtü vesselâm). Mu'cizatı ve ahlâk-ı kâmilesi şehadet ettiği gibi, muhakkikîn-i nev-i beşer de tasdik ederler. Hattâ a'dâsı da teslim ediyorlar ve etmeye mecburdurlar.

Vakta ki bu böyle, şu şöyle ve o öyledir. Acaba nev-i beşer şekavetiyle o fünunların şehadetini cerh ve istikra-i tâmmı nakz ve iptal ve meşiet-i İlâhiyesinin karşısında temerrüd, taannüde muktedir olacak mıdır? Kellâ, muktedir olmaz ve olamaz. Âdil ve Hakîm-i Mutlakın Rahmân ve Rahîm ismine kasem ederim: Nev-i beşer, şer ve kubh ve batılı, zahmetsiz, yani "biselâmeti'l-emr" ile hazmedemeyecektir. Hem de hikmet-i İlâhiye müsaade etmeyecektir.

Evet, hukuk-u umumiye-i kâinata cinayet eden affolunmaz, râh-ı adem verilmez. Evet, binler sene şerrin galebesi yalnız bu dünyada en ekall bin sene mağlûbiyet-i mutlaka ile netice verecektir. Âlem-i uhrâda hayır, şerri idam-ı ebedî ile mahkûm edecektir. Yoksa, âlemin muntazama ve mükemmele ve evamir-i İlâhiyeye mutîa olan sair envâ ve ecnas, bu perişan ve şekavetçi olan nev-i beşeri kendileri içinde kabul etmeyerek, hukuk-u vücuttan iskat ve zulmethane-i ademe nefy ve vazife-i hilkatten tard etmek, iktiza ve arz-ı hal edeceklerdir. Bu ise, bütün istidadat-ı beşeriyeyi ve âlemde saltanat sürmek ve âhirette saâdet-i ebediyeye mazhar olmak için mücehhez edilen kabiliyâtı ve müyûlâtı abes ve beyhude olmaklığı istilzam eder. Abes ise, istikrâ-i tamme münakız olduğu gibi, Sâni-i Hakîmin hikmetine dahi muârız ve Nebiyy-i Sâdıkın hükmüne de muhaliftir. Evet, istikbal bu dâvâların bir kısmını tasfiye edecektir. Fakat tamam tasfiyesi ise, âhirette görülecektir. Şöyle:

Eşhastan kat-ı nazar, nev'î ve umumî hüsn ve hakkın meydan-ı galebesi istikbaldir. Biz ölsek, milletimiz bâkidir. Kırk sene ile razı değiliz; en ekall bin sene galebeyi isteriz. Lâkin hem şahsî, hem umumî, hem cüz'î, hem küllî olan hüsün, hak ve hayır ve kemâlin meydan-ı galebesi ve mahkeme-i kübrâsı; ve beşeri, sair ihvanı olan kâinat-ı muntazama gibi tanzim ve istidadıyla mütenasip tecziye ve mükâfat veren, yalnız dâr-ı âhirettir. Zira, onda hak ve adalet-i mahzâ tecellî edecektir.

Evet, bu dar dünya, beşerin cevherinde mündemiç olan istidâdât-ı gayr-ı mahduda ve ebed için mahlûk olan müyûlât ve arzularının sümbüllenmesine müsait değildir; beslemek ve terbiye için başka âleme gönderilecektir. İnsanın cevheri büyüktür, mahiyeti âliyedir, cinayeti dahi azîmdir. İntizamı da mühimdir; sair kâinata benzemez, intizamsız olamaz. Evet, ebede namzet olan büyüktür; mühmel kalamaz, abes olamaz. Fena-i mutlak ile mahkûm olamaz.

Adem-i sırfa kaçamaz. Cehennem ağzını, Cennet dahi âğuş-u nazendaranesini açıp bekliyorlar.

Hâtime

İslâmın ve Asya'nın istikbali, uzaktan gayet parlak görünüyor. Çünkü Asya'nın hâkim-i evvel ve âhiri olan İslâmiyetin galebesi için dört-beş mukavemet-sûz kuvvetler ittifak ve ittihad etmektedirler.

Birinci kuvvet: Maarif ve medeniyetle mücehhez olan İslâmiyetin kuvvet-i hakikiyesidir.

İkincisi: Tekemmül-ü mebâdî ve vesaitle mücehhez olan ihtiyac-ı şediddir.

Üçüncüsü: Asya'yı gayet sefalette, başka yerleri nihayet refahette görmekten neş'et eden tenebbüh-ü tâm ve teyakkuz-u kâmil ile mücehhez olan gıpta ve rekabet ve kîn-i muzmerdir.

Dördüncüsü: Ehl-i tevhidin düsturu olan tevhid-i kelime; ve zeminin hasiyeti olan itidal ve tâdil-i mizaç; ve zamanın ziyası olan tenevvür-ü ezhan; ve medeniyetin kanunu olan telâhuk-u efkâr; ve bedeviyetin lâzımı olan selâmet-i fıtrat; ve zaruretin semeresi olan hafiflik ve cüret-i teşebbüs ile mücehhez olan istidad-ı fıtrîdir.

Beşincisi: Bu zamanda maddeten terakkiye mütevakkıf olan i'lâ-yı kelimetullah, İslâmiyetin emriyle ve zamanın ilcââtıyla ve fakr-ı şedidin icbarı ile ve her arzuyu öldüren ye'sin ölmesiyle hayat bulan ümit ile mücehhez olan arzu-yu medeniyet ve meyl-i teceddüttür. Ve bu kuvvetlere yardım etmek için ecanib içine ihtilâl veren ve medeniyetleri ihtiyarlandıran mesâvî-i medeniyetin mehasinine galebesidir. Ve sa'yin sefahete adem-i kifayetidir. Bunun iki sebebi vardır:

Birincisi: Din ve fazileti düstur-u medeniyet etmemeklikten neş'et eden müsaade-i sefahet ve muvafakat-i şehvet-i nefistir.

İkincisi: Hubbüşşehevât ve diyanetsizliğin neticesi olan merhametsizlikten neş'et eden maişetteki müthiş müsavâtsızlıktır.

Evet, şu diyanetsizlik Avrupa medeniyetinin içyüzünü öyle karıştırmış ki, o kadar fırak-ı fesadiyeyi ve ihtilâliyeyi tevlid etmiş. Faraza hablü'l-metin-i İslâmiye ve sedd-i Zülkarneyn gibi şeriat-ı garrânın hakikatine iltica ve tahassun edilmezse, bu fırak-ı fesadiye,

onların âlem-i medeniyetlerini zîr ü zeber edeceklerdir. Nasıl ki şimdiden tehdit ediyorlar.

Acaba hakikat-i İslâmiyenin binler mesailinden yalnız zekât meselesi düstur-u medeniyet ve muavenet olursa, bu belâya ve yılanın yuvası olan maişetteki müthiş müsavatsızlığa devâ-i şâfî olmayacak mıdır? Evet, en mükemmel ve bozulmaz bir deva olacaktır.

Eğer denilse: “Şimdiye kadar Avrupa’yı galip ettiren sebep, bundan sonra neden etmesin?”

Cevap: Bu kitabın mukaddemesini mütalâa et. Sonra buna da dikkat et: Sebeb-i terakkîsi, herşeyi geç almak ve geç de bırakmak ve metanet etmek şe’ninde olan burudet-i memleket; ve mekân ve meskenin darlığı; ve sakinlerin kesretinden neş’et eden fikr-i mârifet ve arzu-yu san’at; ve deniz ve maden ve sair vesaitin müsaadesiyle hasıl olan teâvün ve telâhuk idi. Fakat şimdi tekemmül-ü vesait-i nakliye ile, âlem bir şehr-i vahid hükmüne geçtiği gibi, matbuat ve telgraf gibi vesait-i muhabere ve müdavele ile, ehl-i dünya, bir meclisin ehli hükmündedir. Velhasıl, onların yükleri ağır, bizimki hafif olduğundan, yetişip geçeceğiz—eğer tevfik refik ola...

Hâtimenin hâtimesi

Asya’nın bahtını, İslâmiyetin talihini açacak yalnız meşrutiyet ve hürriyettir-fakat şeriat-ı garrânın terbiyesinde kalmak şartıyla...

Tenbih: Mehasin-i medeniyet denilen emirler, şeriatın başka şekle çevrilmiş birer meselesidir...

Muhakemat : 1.Makale : 10.Mukaddeme

Onuncu Mukaddeme

Bir kelâmda, her fehme gelen şeylerde mütekellim muahaze olunmaz. Zira mesûk-u lehülkelâmdan başka mefhumlar irade ile deruhte eder. İrade etmezse, itab olunmaz. Fakat garaz ve maksada mutlaka zâmindir. Fenn-i beyanda mukarrerdir: Sıdk ve kizb, mütekellimin kast ve garazının arkasında gidiyorlar. Demek maksut ve mesâk-ı kelâmda olan muâhaze ve tenkit, mütekellime aittir. Fakat ***"kelâmın müstetbeâtı"*** tabir olunan telvihat ve telmihatında ve ***"suver-i maânî"*** ve ***"tarz-ı ifade"*** ve ***"maânî-i ûlâ"*** tabir olunan vesail ve uslûp garazında olan günah ve muâhaze, mütekellimin zimmetinde değil, belki örf ve âdete ve kabul-ü umumiye aittir. Zira, tefhim için, kabul-ü umumî ve örf ihtiram olunur. Hem de eğer hikâye ise, halel ve hatâ mahkîyun anh'a aittir.

Evet, mütekellim suver ve müstetbeâtta muâhaze olunmaz. Zira onlara el atmak, semeratını almak için değildir. Belki daha yukarı makasıdın dallarına çıkmak içindir. Eğer istersen, kinâî şeylere dikkat et. Meselâ, "Filânın kılıncının bendi uzundur" ve "Ramadı çoktur" denildiği vakit, o adam uzun ve sahî ola... Ramad ve kılıcı hiç olmazsa da kelâm sadıktır. Eğer istersen, misal ve müsül-i faraziyeye dikkat et. Göreceksin: İştihardan neş'et eden kıymet ve kuvvet ile müdavele-i efkâr ve akıllar arasında sefarete müstaid oluyorlar. Hattâ Mesnevî sahibi ve Sâdi-i Şirâzî gibi en doğru müellif ve en muhakkik hakîm, o müsül-i faraziyeyi istihdam ve istimal etmelerinden, müşâhhat görmemişlerdir. Eğer bu sır sana göründü ve ışıklandı, mumunu ondan yandır, kıssât ve hikâyetin köşelerine git. Zira cüzde cârî olan, bazan küllde dahi cârî olabilir.

Tenbih

Üçüncü Makalede müşkilât ve müteşabihat-ı Kur’âniyyeye dair bir kaide gelecektir. İktiza-i makam ile şimdilik bir nebzesini zikredeceğiz. Şöyle:

Vakta ki, Kitab-ı Hakîmden maksud-u ehemm, ekseriyeti teşkil eden cumhurun irşadı idi. Çünkü, havass, avâmın mesleğinden istifade edebilirler. Fakat avam ise, havassa hitap olunan kelâmı hakkıyla fehmedemezler. Halbuki, cumhur ise, ekseri avam, ve avam ise, me’lûfât ve mütehayyelâtından tecerrüd edip hakikat-i mahzâ ve mücerredat-ı sırfayı çıplak olarak göremezler. Fakat görmekleri temin edecek, yalnız zihinlerinin te’nisi için, me’lûf olan ziyy ve libas ile mücerredat arz-ı endam etmektir. Tâ mücerredatı, suver-i hayaliye arkasında temaşa etmekle görüp tanısın. Öyleyse, hakikat-i mahzâ, me’lûflerini giyecektir.

Fakat surete hasr-ı nazar etmemek gerektir. Bu sırra binaendir: Esâlîb-i Arab’ta ukul-u beşere olan tenezzülât-ı İlâhiyye tâbir olunan müraât-ı efham ve mümâşât-ı ezhan, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânda cereyan etti.

Ezcümle: (1) ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ve (2) يَدُ اللهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ ve (3) وَجَآءَ رَبُّكَ ve emsâli...

Hem de (4) حَتّٰى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ ve eşbâhı...

Hem de (5) وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ve nezairi bu üslûba birer mecradır.

(6) ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ

Hâtime

Sa’b olan bir kelâmın, ığlak ve işkâli, ya lâfız ve uslûbun perişanlığından neş’et eder—bu kısım Kur’ân-ı Vâzıhü’l-Beyâna yanaşmamıştır. Veyahut mânânın dakik, derin veyahut kıymettar veyahut gayr-ı me’lûf, gayr-ı mebzul olduğundan, güya fehme karşı nazlanmak ve şevki arttırmak için kendini göstermemek ve kıymet ve ehemmiyet vermek ister. Müşkilât-ı Kur’âniyye bu kısımdandır.

Tenbih

Hadis-i şerifte varid olduğu gibi, her âyetin birer zâhir ve bâtın ve her zâhir ve bâtının birer had ve muttalaı ve her had ve muttalaın çok şücun ve gusunu vardır. Ulûm-u İslâmiye buna şahittir. Bu meratibin herbirinin birer derecesi, birer kıymeti, birer makamı vardır; temyiz lâzımdır. Lâkin tezahum yoktur. Fakat iştibak iştibahı intaç eder. Nasıl daire-i esbab daire-i akaide karıştırılsa, ya tevekkül namıyla bir betalet veya müraât-ı esbab namıyla bir i’tizali intaç eder. Öyle de, devair ve meratip tefrik olunmazsa, böyle neticeleri verir.

1.) Sonra (Allah) Arş’a istiva etti (oturdu, yükseldi, onu kapladı, onda karar kıldı). (A’râf Sûresi, 7:54; Yûnus Sûresi, 10:3; Ra’d Sûresi, 13:2; Furkan Sûresi, 25:59; Secde Sûresi, 32:4; Hadîd Sûresi, 57:4)
2.) Allah’ın eli (kudreti) onların ellerinin (güçlerinin) üstündedir. (Fecr Sûresi, 89:22)
3.) Allah (ın emri) geldi. (Fetih Sûresi, 48:10)
4.) Nihâyet gün batısına vardı ve güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurub ettiğini gördü. (Kehf Sûresi, 18: 86)
5.) Güneş de onlar için bir delildir ki, kendisine tâyin edilmiş bir yörüngede akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
6.) Kendisinde hiçbir şekilde şüphe olmayan O kitap (Kur’ân). (Bakara Sûresi, 2:2)

Muhakemat : 1.Makale : 11.Mukaddeme

On Birinci Mukaddeme

Kelâm-ı vahidde ahkâm-ı müteaddide olabilir. Bir sadef, çok cevahiri tazammun edebilir. Zevil'elbabca mukarrerdir: Kaziye-i vâhide, müteaddid kazâyâyı tazammun eder. O kaziyelerin herbiri ayrı birer madenden çıktığı gibi, ayrı ayrı birer semere de verir. Birbirinden fark etmeyen, haktan bîgâne kalır. Meselâ, hadiste denilmiş: اَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ Yani, *"Ben ve kıyamet, bu iki parmak gibiyiz."* Mabeynimizde tavassut edecek peygamber yoktur. Veya hadisin muradı ne ise haktır. Şimdi bu hadis üç kaziyeyi mutazammındır:

Birincisi: "Bu kelâm peygamberin kelâmıdır." Bu kaziye ise, tevatürün—eğer olsa—neticesidir.

İkincisi: "Kelâmın mânâ-yı muradı hak ve sadıktır." Bu kaziye ise, mu'cizelerden tevellüd eden burhanın neticesidir.

Bu ikisinde ittifak etmek gerektir. Fakat birincisini inkâr eden, mükâbir, kâzip olur. İkincisini inkâr eden adam dalâlete gider, zulmete düşer.

Üçüncü kaziye: "Bu kelâmda murad budur. Ve bu sadefte olan cevher budur; ben gösteriyorum." Bu kaziye ise, teşehhî ile değil, içtihadın neticesidir. Zaten müçtehid olan başka müçtehidin taklidine mükellef değildir.

Bu üçüncü kaziyede ihtilâfat feveran ederler. Kâl u kîl buna şahittir. Bunu inkâr eden adam, eğer içtihadla olsa, ne mükâbirdir ve ne küfre gider. Zira âmm, bir hâssın intifasıyla müntefi değildir.

Binaenaleyh, her eve kendi kapısıyla gitmek lâzımdır. Zira her evin bir kapısı var. Ve her kilidin bir anahtarı vardır.

Hâtime

Bu üç kaziye hadiste cereyanı gibi, âyette de cereyan eder. Zira umumîdir. Fakat kaziye-i ûlâda bir fark-ı dakik vardır. Ve bundan başka, bir kelâmda çok ahkâm-ı zımniye bulunur. Fakat hususîdir. Herbiri ayrı bir asıl, ayrı bir semeresi olabilir.

Tenbih

İltizam-ı hilâf ve taassub-u bârid ve meylü't-tefevvuk ve hiss-i taraftarlık ve vehmini bir asla ircâ ile kendine özür göstermek, arzusuna muvafık olan zayıf şeyleri kavî görmek ve gayrın tenkîsiyle kendi kemâlini göstermek ve gayrı tekzip veya tadlil etmekle kendi sıdk ve istikametini ilân etmek gibi sefil ve süflî emirlerin menşei olan hubb-u nefisle böyle makamlarda mugalâta ederek çok bahaneler bulabilir.

وَاِلَى اللهِ الْمُشْتَكٰى [1]

1.)Şikâyetler yalnızca Allah'adır.

Muhakemat : 1.Makale : 12.Mukaddeme

On İkinci Mukaddeme

Lübbü bulmayan, kışır ile meşgul olur. Hakikati tanımayan, hayalâta sapar. Sırat-ı müstakîmi göremeyen, ifrat ve tefrite düşer. Muvazenesiz ve mizansız olan çok aldanır, aldatır.

Zahirperestleri aldatan bir sebep, kıssanın hisse ile münasebeti ve mukaddemenin maksut ile zihinde mukareneti, vücud-u haricîde olan mukarenetle iltibas olunmasıdır. Bu noktaya dikkat et, sonra muhtaç olacaksın.

Hem de ihtilâlâtı tevlid eden, ihtilâfatı ika eden, hurafatı icad eden, mübalâgatı intaç eden esbabın birisi ve belki en birincisi, hilkatte olan hüsün ve azamet ve ulviyete adem-i kanaattir. Hâşâ, zevk-i fâsidesiyle istihfaf-ı nizam etmektir. Halbuki, akıl ve hikmet nazarlarında herbiri kudretin en bâhir mu'cizelerinden olan hakaik-i âlemde olan hüsn-ü intizam ve kemâl ve ulviyet, o derece dest-i hikmetle nakşolmuş ki, bütün hayalperestlerin ve mübalâğacıların hülyalarından geçmiş olan harikulâde hüsün ve kemâle nisbet olunsa, o harikulâde hayaller gayet âdi ve o âdâtullah gayet harikulâde bir hüsün ve haşmet gösterecektir. Fakat cehl-i mürekkebin hemşiresi ve nazar-ı sathînin annesi olan ülfet, mübalâğacıların gözlerini kapatmıştır. Böyle gözleri açmak içindir: Me'lûf olan âfâk ve enfüste dikkat-i nazara, Kitab-ı Hakîm emreder.

Evet, gözleri açan, yalnız nücûm-u Kur'âniyedir. Öyle nücum-u sâkıbedirler ki, cehlin zulmünü ve nazar-ı sathînin zulümatını def ettikleri gibi; âyât-ı beyyinat, yed-i beyzâ ile, ülfet ve sathiyetin hicaplarını ve zahirperestliğin perdesini parça parça ederek, ukulü, âfâk ve enfüsün hakaikine tevcih edip irşad etmişlerdir.

Hem de meylü'l-mübalâğatı tevlid eden, beşerin kendi meylini kuvveden fiile çıkarmasına meyelân-ı fıtriyesidir. Zira, meyillerinden birisi, hayret verecek acip şeyleri görmeye ve göstermeye ve teceddüde ve icada olan meylidir. Buna binaen, vakta beşer, nazar-ı sathîyle kâinat kaplarında ülfet kapağı altında olan gıdâ-yı ruhânîyi zevk edemediğinden, kabı ve kapağı yalamakla usanmak ve kanaatsizlik ve harikulâdeye meyil ve hayalâta iştihadan başka netice vermediğinden, meyl-i harikulâde ile ya teceddüd veya terviç için meylü'l-mübalâğa tevellüd eder. O mübalâğa ise, dağ tepesinde bir kartopu gibi yuvarlamakla tâ hayalin yüksek zirvesinden lisana kadar tekerlense, sonra lisandan lisana yuvarlanıp giderken kendi hakikatinin çok parçalarını dağıtmakla beraber, her lisandan meylü'l-mübalâğa ile çok hayalâtı kendine toplar, şâpe gibi büyür. Hattâ kalbe değil, belki sımahta, belki hayalde bile yerleşemiyor. Sonra bir nazar-ı hak gelir; onu tecrid etmekle çıplak ederek tevâbiini dağıtıp aslına ircâ eder. *"Hak gelir, bâtıl ölür"* sırrı da zâhir olur.

Ezcümle: Bugünlerde bir hikâye buna misal olabilir. Fahr olmasın, zaman-ı sabâvetimden beri üssü'l-esas-ı meslekim, ifrat ve tefritle hakaik-i İslâmiyete sürülen lekeleri temizlemek ve o elmas gibi hakikatlerine saykal vurmak idi. Bu mesleğime tarih-i hayatım, pek çok vukuatıyla şehadet eder. Bununla beraber, bugünlerde küreviyet-i arz gibi bedihî bir meseleyi zikrettim. O meseleye temas eden mesail-i diniyeyi tatbik ve tevfik ederek düşmanların itirazatını ve muhibb-i dinin vesveselerini def eyledim. Nasıl ki mesailde mufassalan gelecektir.

Sonra, gulyabânî gibi hayalâta alışan zahirperestlerin dimağları kabul etmeyecek gibi göründüler. Fakat asıl sebep, başka garaz olmak gerektir. Güya göz yummakla gündüzü gece veya üflemekle güneşi söndürmeye ihtimal vermek gibi bir hareket-i mecnunanede bulundular. Güya onların zannınca, küreviyet-i arza hükmeden, dinde çok mesaile muhalefet ediyor! Onu bahane ederek büyük bir iftirayı ettiler. O derecede kalmadı. Vesveseli ezhanı, iftiranın büyümesine müsait bir zemin bulduklarından, iftirayı o derece büyüttüler ki, ehl-i diyanetin hakikaten ciğerlerini dağdar ve ehl-i hamiyeti İslâm terakkiyatından meyus ettiler. Lâkin bu hal büyük bir derstir. Beni ikaz etti ki, cahil dost, düşman kadar zarar verebilir. Öyleyse, şimdiye kadar yalnız düşmanın tarafına bakıp, eldeki elmas kılınçla onların

tefritlerini kırardım. Fakat şimdi mecburum, öyle dostların terbiyeleri için, onların avamperestane ve ifratkârâne olan hayalâtlarına, o kılıncı bir derece iliştireceğim. Eğer çendan böyle şahsî şeylerin böyle mebahisatta zikirleri lâzım değildir. Fakat şahsiyette kalmadı. Medreselerin hayatlarına taallûk eder bir mesele-i umumî hükmüne geçti. O zahirperestler emin olsunlar ki, sa'yleri beyhudedir. Şimdiye kadar böyle avamperestane safsatalarla bizi cahil bıraktılar. Bundan sonra bizi cahil bırakmakla cehlimizden istifade etmek istiyorlar. Olmaz ve olamaz; medreseler hayatlanacaktır vesselâm.

Hem de zahiriyyunun efkârını teşviş eden ve hayalâtını intizamdan çıkaran sıdk-ı enbiyanın delâili yalnız harikulâdelerde münhasır olduklarını itikad etmeleridir. Hem de Peygamberimizin cümle hali veya ekseriyeti, harika olmak itibar etmeleridir. Bu ise, vücut müsaade etmediği için, mütehayyelâtları intizam bulamıyor. Halbuki, böyle itikad, sırr-ı hikmet-i İlâhiyeden ve hilkat-i âlemde cârî olan kavanîn-i İlâhiyeye Peygamberlerin teslim ve ittibâlarından gaflet, pek büyük bir gafletin neticesidir. Evet, Peygamberimizin herbir hal ve hareketi, sıdkına delâlet ve hakka temessüküne şehadet etmekle beraber; Peygamber de âdâtullaha ittiba ve inkıyad ediyor. Makale-i Salisede bu sırra tenbih edilecektir.

Hem de harikulâdenin izharı tasdik-i nübüvvet içindir. Tasdik ise, zahir olan mu'cizatıyla, ekmel-i vecihle hâsıl olabilir. Eğer hâcetten fazla harika olsa, ya abestir veya sırr-ı teklife münafidir. Zira, teklif, nazarî olan şeyde bir imtihandır. Bedihiyat veya bedahete yakın olan şeylerde, ednâ, âlâ ile müsavi olabilir. Veyahut cereyan-ı hikmetin sırrına teslim ve itaate muhaliftir. Halbuki, Peygamberler herkesten ziyade ubudiyet ve teslime mükelleftirler.

Ey şu perişan sözlerime nazar eden talib-i hak! Senin mahiyetinde ekilmiş olan müyûlât, şu On İki Mukaddemede, sükûnuyla beraber cereyan eden şems-i hakikatin ziyasıyla neşvünema bulup çiçekler açacaktır.

Hâtime

Seyyid olmayan "Seyyidim" ve seyyid olan "Değilim" diyenler, ikisi de günahkâr; ve duhûl ile hurûc haram oldukları gibi… hadis ve Kur'ân'da dahi ziyade veya noksan etmek memnudur. Fakat ziyade

etmek, nizamı bozduğu ve vehme kapı açtığı için, daha zararlıdır. Noksana cehil bir derece özür olur. Fakat ziyade etmek, ilim ile olur. Âlim olan mâzur değildir. Kezalik, dinden bir şeyi fasl veya olmayanı vasl etmek, ikisi de caiz değildir. Belki hikâyâtın bakırları ve İsrailiyatın müzahrafatı ve teşbihatın mümevvehatı elmas-ı akidede, cevher-i şeriatta, dürer-i ahkâmda idhal etmek, kıymetini daha ziyade tenzil ve müteharrî-i hakikat olan müşterisini daha ziyade tenfir ve pişman eder.

Hâtimenin hâtimesi

Bir adam müstaid ve kabil olduğu şeyi terk ve ehil olmayan şeye teşebbüs etmek, şeriat-ı hilkate büyük bir itaatsizliktir. Zira şanı odur ki, istidadı, san'atta intişar ve tedahül; ve san'atın mekayisine ihtiram ve muhabbet; ve nevamisine temessül ve imtisal, elhasıl, fena fi's-sa'nat olmaktır. Vazife-i hilkat bu iken, bu yolsuzlukla san'atın suret-i lâyıkasını tağyir eder. Ve nevamisini incitir. Ve asıl müstaid olduğu san'ata olan meyliyle, teşebbüs ettiği gayr-ı tabiî san'atın suretini çirkin eder. Zira, bilkuvve olan meyil ve bilfiil olan san'atın imtizaçsızlığı için bir keşmekeş olur.

Bu sırra binaen, pek çok adam meylü'l-ağalık ve meylü'l-âmiriyet ve meylü't-tefevvukla mütehakkim geçinmek istediğinden, ilmin şanında olan teşvik ve irşad ve nasihat ve lûtfu terk edip, kendi istibdad ve tefevvukuna vesile-i cebir ve tânif eder. İlme hizmete bedel, ilmi istihdam eder. Buna binaen, vezaif ehil olmayanın ellerine geçti. Bahusus medaris bununla indirasa yüz tuttu. Buna çare-i yegâne, daire-i vahidenin hükmünde olan müderrisleri, darülfünun gibi çok devaire tebdil ve tertip etmektir. Tâ, herkes sevk-i insanîsiyle hakkına gitmekle, hikmet-i ezeliyenin emr-i mânevîsini, meyl-i fıtrîsiyle imtisal edip kaide-i taksimü'l-a'mâle tatbik edilsin.

Tenbih: Ulûm-u medarisin tedennîsine ve mecrâ-yı tabiîden çevrilmesine bir sebeb-i mühim budur: Ulûm-u âliye (اٰلِيَه) maksud-u bizzat sırasına geçtiğinden, ulûm-u âliye (عَالِيَه) mühmel kaldığı gibi, libas-ı mânâ hükmünde olan ibare-i Arabiyenin

halli, ezhanı zaptederek, asıl maksut olan ilim ise tebeî kalmakla beraber ibareleri bir derece mebzul olan ve silsile-i tahsile resmen geçen kitaplar; evkât, efkârı kendine hasredip harice çıkmasına meydan vermemeleridir.

Muhakemat : 1.Makale : Meselelerin Mukaddemesi

Meselelerin mukaddimesi

Ey birader-i vicdan! Zannediyorum, şimdi şu mukaddemat üzerine terettüp edecek olan kütüb-ü selâseyi, ne mahiyette olduklarını görmek istiyorsun. Fakat daha sabret. Şimdilik sana bir mevzu söyleyeceğim ki, o kütübün bir zemin-i icmâlîsini, tabir-i diğerle küçük bir fotoğrafını veya icmâlî bir haritasını teşkil eder. Hem de o kütüpte sekiz-dokuz meseleyi, acele edip sana takdim edeceğim. Üçüncü Makaleden sonra eğer meşîet-i İlâhiyye taallûk etse ve tevfik-i Rabbanî refik olsa, tafsilâtını zikretmek fikrindeyim. İşte mevzu ve zemin budur:

Kur'ân'ın gösterdiği vesail ile, doğru hikmetin kuvvetiyle, bir seyr-i rûhânî olarak semâvâtın ulûmlarına çıkacağım. Tâ, oradan temaşa edip göreceğiz ki, küre-i arz hol veya top veya fırfıra veya sapan taşı gibi, Sâni-i Hakîm dest-i kudretle döndürüp, atmakla çeviriyor. Tâ, parça parça ederek daha iyisine tebdil edeceğine nazar-ı hikmetle göreceğiz. Sonra da semavattan asılıp, cevvden geçeceğiz. Tedricen, beşiğimiz olan ve beşerin yatıp ve istirahat eylemesi için Hâlık-ı Rahmân, sathını serip müheyyâ ve mümehhed etmiş olan küre-i arza ineceğiz. Sonra da beşer, çocukluğundan çıktığı gibi, beşiğini atıp harap etmekle beşeri saadet-saray-ı ebediyyeye gönderilmesine nazar-ı dikkatle temaşa edeceğiz. Bunu tamamen temaşa ettiğimizden sonra, zaman ve mekân ile mukayyed olmayan seyr-i ruhaniyle zaman-ı mazi kıt'asına girip, ebnâ-yı cinsimiz olan, ebnâ-yı maziyle seyyale-i berkiye-i tarihiye ile muhabere edeceğiz. O mağrib-i ihtifânın köşesinde vukua gelen hâdisâtı öğrenip, ondan fikir için bir şimendiferi yapacağız. Sonra dönüp gelmek üzere olan ebnâ-yı cinsimizi ziyaret ve istikbal için saâdetin fecr-i sadıkını uzaktan görmek ve göstermekle maşrık-ı istikbale müteveccih olarak,

şimendifer-i terakkîye ve tevfik denilen sefine-i sa’ye bindiğimizle beraber, ellerimizde olan burhanın misbahıyla, o bidayeti karanlık görülen, fakat arkası gayet parlak olan zamana dahil olacağız. Tâ ebnâ-yı müstakbel ile musafaha edip saâdetlerini tebrik edeceğiz.

İşte bu küçük fotoğrafta öyle bir güzel resim mündemiçtir ki, ileride tahrirle sana görünecektir. Şimdi bu zeminde kütüb-ü mezburenin şecereleri tenebbüt ve makalât-ı selâsenin cedaviliyle sulanacaktır.

Ey birader! Senin elini tutup hazine-i hakaike götürmekten evvel, vaad ettiğim birkaç meseleyle acele edip basar-ı basiretinize gışavet ve perde olan hayalâtı def edeceğim. Öyle hayalât, gulyabânî gibi elleriyle senin gözünü kapar, göğsüne vurur, seni tahvif eder. Faraza gösterse de, nuru nar, dürrü mederr gibi gösterir. O hayalâttan sakın! Senin vesveselerinin en büyük menşei, küreviyete taallûk eden birkaç meseledir.

Ezcümle: Sevr ve Hût ve Kaf Dağı ve sedd-i Zülkarneyn ve cibalin evtâdiyetleri ve yer altında cehennemin yerini tayin etmek

ve [1] دَحٰيهَا ve [2] سُطِحَتْ ve [3] وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ

ve [4] يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ

gibi mesaildir. Hakikatlerini beyan edeceğim; tâ, dinin düşmanlarının gözleri kapatılsın. Ve dostlarının gözleri dahi açılsın. İşte başlıyorum.

1.) Yeri yayıp döşedi. (Nâziât Sûresi, 79:30)
2.) Yayılmış. (Gâşiye Sûresi, 88:20)
3.) Güneş de onlar için bir delildir ki, kendisine tâyin edilmiş bir yörüngede akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
4.) Gökteki dağ gibi bulutlardan Allah dolu taneleri indirir. (Nur Sûresi, 24:43)

Muhakemat : 1.Makale : 1.Mesele

Birinci Mesele

Senin munsıf olan zihnine malûmdur ki: Küreviyet-i arz ve yerin yuvarlaklığına, muhakkikîn-i İslâm—eğerçi ittifak-ı sükûtuyla olsa—ittifak etmişlerdir. Eğer bir şüphen varsa, Makasıd ve Mevafık'a git. Maksada vukuf ve ıttıla peyda edeceksin ve göreceksin: Sa'd ve Seyyid, top gibi küreyi ellerinde tutmuşlar, her tarafına temaşa ediyorlar.

Eğer o kapı sana açılamadı; Mefatîhü'l-Gayb olan, İmam-ı Râzî'nin geniş olan tefsirine gir ve serir-i tedriste o dâhî imamın halka-i dersinde otur, dersini dinle.

Eğer onunla mutmain olamadın; arzı, küreviyet kabına sığıştıramadın. İbrahim Hakkı'nın arkasına düş, Hüccetü'l-İslâm olan İmam-ı Gazâlî'nin yanına git, fetva iste. De ki: "Küreviyette müşâhhat var mıdır?" Elbette diyecek: *"Kabul etmezsen müşâhhat vardır."* Zira, tâ zamanından beri şöyle bir fetva göndermiş: *"Kim küreviyet-i arz gibi burhan-ı kat'iyle sabit olan bir emri, dine himayet bahanesiyle inkâr ve reddetse, dine cinayet-i azîm etmiş olur. Zira bu sadakat değil, hıyanettir."*

Eğer ümmîsin, fetvayı okuyamıyorsun; bizim hem-asrımız ve fikren biraderimiz olan Hüseyn-i Cisrî'nin sözünü dinle. Zira, yüksek sesle münkir-i küreviyeti tehdit ettiği gibi, hakikat kuvvetiyle pervasız olarak der: *"Kim dine istinadla, himayet yolunda müdevveriyet-i arzı inkâr ederse, sadîk-ı ahmaktır, adüvv-ü şedidden daha ziyade zarar vermiş olur."*

Eğer bu yüksek sesle senin yatmış olan fikr-i hakikatin uykudan kalkmadıysa ve gözün de açılamadı; İbn-i Hümam ve Fahrü'l-İslâm gibi zâtların ellerini tut, İmam-ı Şafiî'ye git, istiftâ et. De ki:

“Şeriatta vardır: Bir vakitte beş vaktin namazı kılınır. Hem de bir kavim vardır, yatsı namazlarının vakti bazı vakitte yoktur. Hem de bir kavim vardır, güneş çok günlerde gurub ve çok gecelerde tulû etmez. Nasıl oruç tutacaklar?”

Hem de istifsar et ki: “Şartın târif-i şer’îsi olan, sair erkâna mukarin olan şeydir. Nasıl namazda şart olan istikbal-i kıbleye intibak eder? Halbuki, yalnız kıyam ve yarı kuudda mukarenet vardır.”

Emin ol, İmam-ı Şafiî mesele-i ûlâyı şarktan ve garptan geçen dairenin müdevveriyetiyle tasvir edecektir. İkinci ve üçüncü meseleyi dahi, cenuptan şimale mümted olan dairenin mukavvesiyetiyle tatbik edecektir. Burhan-ı aklî gibi cevap verecektir. Hem de kıble meselesinde diyecek:

“Kıble ve Kâbe öyle bir amud-u nurânîdir ki, semavatı Arşa kadar takmış ve nazm edip, küre-i arzın tabakatını ferşe kadar delerek kâinatın muntazam bir amud-u nurânîsi olmuştur. Eğer gıtâ ve perde keşfolunsa, hatt-ı şâkul ile senin gözünün şuâsı, namazın herbir hareketinde ayn-ı kıbleyle temas ve musafaha edecektir.”

Ey birader! Eğer sen zannettiğim adamlardansan, acip hülyaların âlem-i hayalden başka bir yer bulamadığından, bir kıymeti yoktur, tâ girebilsin. Sen de inanmıyorsun, nefsini kandıramıyorsun; fakat sapmışsın. Eğer o hayalâta açık ve hakikate kapalı olan kalbinizde pek çok defa mütehayyilenizden daha küçük olan küre-i arz yerleşmezse, tevsi-i zihin için nazarın ufkunu genişlettir. Bir meclis hükmünde geçinen arzın sakinlerini gör, sual et. Zira, ev sahibi evini bilir. Onlar umumen müşahede ve tevatürle bir lisanla sana söyleyecekler: “Yahu! Bizim beşiğimiz ve feza-yı âlemde şimendiferimiz olan küremiz o kadar divane değildir. Ecram-ı ulviyede cârî olan kaide ve kanun-u İlâhîde şüzûz ve serkeşlik etsin.” Hem de delâil-i mücesseme-i musattaha olarak haritaları ibraz edecektir.

İşaret

Nizam-ı hilkat-i âlem denilen şeriat-ı fıtriye-i İlâhiye; mevlevî gibi cezbe tutan meczup ve misafir olan küre-i arza, güneşe iktida eden safbeste yıldızların safında durup itaat etmesini farz ve vacip

kılmıştır. Zira zemin, sema ile beraber [1] اَتَيْنَا طَآئِعِينَ demişlerdir. Taat ise, cemaatle daha efdal ve daha ahsendir.

Elhasıl: Sâni-i Âlem, arzı istediği gibi ve hikmeti iktiza ettiği gibi yaratmıştır. Sizin, ey ehl-i hayal, teşehhî ile istediğiniz gibi yaratmamıştır, akıllarınızı kâinata mühendis etmemiştir.

Tenbih

Zaaf-ı akideye veyahut sofestaî mezhebine olan meyle; veyahut daha almamış, yeni müşteri olmasına işaret eden umurun biri de, “Bu hakikat dine münafidir” olan kelime-i hamkadır. Zira burhan-ı kat’î ile sabit olan bir şeyi hak ve hakikat olan dine muhalif olduğuna ihtimal veren ve münafatından havf eden adam, hâlî değil, ya dimağında bir sofestai gizlenmiş, karıştırıyor; veyahut kalbini delerek bir müvesvis saklanmış, ihtilâl ediyor; veyahut yeniden dine müşteri olmuş, tenkitle almak istiyor.

1.)İsteyerek emrine uyduk. (Fussilet Sûresi, 41:11)

Muhakemat : 1.Makale : 2.Mesele

İkinci Mesele

Pûşide olmasın, Sevr ve Hûtun kısas-ı meşhuresi, İslâmiyetin dahîl ve tufeylîsidir. Râvisiyle beraber Müslüman olmuştur. İstersen, Mukaddeme-i Saliseye git, göreceksin, hangi kapıdan daire-i İslâmiyete dahil olmuştur.

Amma, İbn-i Abbas'a olan nispetin ittisali ise: Dördüncü Mukaddemenin âyinesine bak; o ilhâkın sırrını göreceksin. Bundan sonra mervîdir: *"Arz, Sevr ve Hût üzerindedir."* Hadis olarak rivayet ediliyor.

Evvelâ: Teslim etmiyoruz ki, hadistir. Zira, İsrailiyatın nişanı vardır.

Saniyen: Hadis olsa da zaaf-ı ittisal için yalnız zannı ifade eden âhâddendir. Akideye dahil olmaz. Zira yakîn şarttır.

Salisen: Mütevatir ve kat'iyyü'l-metin olsa da, kat'iyyü'd-delâlet değildir. Eğer istersen, Beşinci Mukaddemeye müracaatla, On Birinci Mukaddemeyle müşavere et! Göreceksin, nasıl hayalât, zahirperestleri havalandırmış, bu hadisi, mahamil-i sahihadan çevirmişlerdir. İşte vücuh-u sahiha üçtür:

Nasıl Sevr ve Nesir ve İnsan ve diğeriyle müsemmâ olan Hamele-i Arş, melâikedir. Bu Sevr ve Hût dahi, öyle iki melâikedir. Yoksa, Arş-ı Âzamı melâikeye; küreyi, küre gibi himmete muhtaç olan bir öküze tahmil etmek, nizam-ı âleme münafidir. Hem de lisan-ı şeriatte işitiliyor: Herbir nev'e mahsus ve o nev'e münasip bir melek-i müekkel vardır. Bu münasebete binaen o melek o nev'in ismiyle müsemmâ, belki âlem-i melâikede onun suretiyle mütemessil oluyor.

Hadis olarak işitiliyor: *"Her akşamda güneş Arşa gider, secde eder. İzin alıyor, sonra geliyor."* Evet, şemse müekkel olan melek;

ismi Şems, misali de şemstir. Odur, gider, gelir.

Hem de hükema-i İlâhiyyûn nezdinde, herbir nevi için hayy ve nâtık ve efrada imdad verici ve müstemidd'i bir mahiyet-i mücerrede vardır. Lisan-ı şeriatta ***"melekü'l-cibal"*** ve ***"melekü'l-bihar"*** ve ***"melekü'l-emtar"*** gibi isimlerle tabir edilir. Fakat tesir-i hakikîleri yoktur. Müessir-i Hakikî, yalnız Zât-ı Akdestir.

اِذْ لاَ مُؤَثِّرَ فِى الْكَوْنِ اِلاَّ اللهُ [1]

Esbab-ı zahiriyenin vaz'ındaki hikmet ise: İzhar-ı izzet ve saltanat tabir olunan dest-i kudret, perdesiz daire-i esbaba mün'atıf olan nazara karşı, zahiren umur-u hasiseyle mübaşeret ve mülâbeseti görülmemektedir. Fakat daire-i akide denilen hak ve melekûtiyette herşey ulvîdir. Dest-i kudretin perdesiz mübaşereti izzete münasiptir.

ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ [2]

İkinci mahmil: Sevr, imaret ve ziraat-i arzın en büyük vasıtası olan öküzdür. Hût ise, ehl-i sevahilin, belki pek çok nev-i beşerin medar-ı maişeti olan balıktır. Nasıl biri sual ederse, "Devlet ne şey üstündedir?" Cevap verilir: "Kılıçla kalem üstündedir." Veyahut "Medeniyet ne ile kaimdir?" "Mârifet ve san'at ve ticaretle" cevap verilir. Veyahut "Nev-i beşer, ne şey üzerinde beka bulur?" Cevap ise: "İlim ve amel üstünde beka bulur."

Kezalik, vallahu a'lem, Fahr-i Kâinat buna binaen cevap vermiş. Şöyle sual eden zât, İkinci Mukaddemenin sırrıyla, böyle hakaike zihni istidat kesb etmediğinden vazifesi olmayan bir şeyden sual ettiği gibi, Peygamberimiz de asıl lâzım olan şöyle cevap buyurdu ki: *"Yer, sevr üstündedir."* Zira, yerin imareti nev-i beşer iledir. Nev-i beşerden olan ehl-i kurâ'nın menba-ı hayatları, ziraat iledir. Ziraat ise, öküzün omuzu üstündedir ve zimmetindedir. Kısm-ı diğeri olan ehl-i sevahilin âzam-ı maişetleri, belki ehl-i medeniyetin büyük bir maden-i ticaretleri, balığın cevfinde ve hûtun üstündedir. [3] كُلُّ الصَّيْدِ فِى جَوْفِ الْفَرَا meselesine mâsadaktır. Bu

latîf bir cevaptır. Mizah da olsa haktır. Zira mizah etse de yalnız hak söyler. Faraza, sâil keyfiyet-i hilkatten sual etmişse, fenn-i beyanda olan [4] تَلَقَّى السَّامِعُ بِغَيْرِ الْمُتَرَقَّبِ kaidesinin üslûb-u hakîmanesiyle, lâzım ve istediği cevabı vermiştir. Yoksa, hasta olan sail, iştiha-i kâzibiyle istediği cevabı vermemiştir.

[5] وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ قُلْ هِىَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ

bu hakikate bir beraatü'l-istihlâldir.

Üçüncü mahmil: Sevr ve Hût, arzın mahrek-i senevîsinde mukadder olan iki burçtur. O burçlar, eğer çendan farazî ve mevhumedirler. Asıl ecramı nazm ve rapt ile yüklenmiş olan âlemde cârî ve lâfzen ve ıstılahen ***"câzibe-i umumîye"*** ile müsemmâ olan âdâtullahın kanunu o burçlarda temerküz ve tahassul ettiğinden, *"Arz burçlar üstündedir"* olan tâbir-i hakîmâne caizdir. Bu mahmil, hikmet-i cedide nokta-i nazarındadır. Zira, hikmet-i atika, burçları semada; hikmet-i cedide ise, medâr-ı arzda farz etmişlerdir. Bu tevil, yeni hikmetin nazarında büyük bir kıymeti tazammun eder.

Hem de mervîdir: Sual taaddüd etmiş. Bir kere *"Hût üstündedir"*; demek bir aydan sonra *"Sevr üstündedir"* denilmiştir. Yani, feza-yı gayr-ı mahdudenin her tarafında münteşir olan mezbur kanunun huyût ve eşi'alarının nokta-i mihrakiyesi olan Hût burcunda temerküz ettiğinden, küre-i arz Delv burcundan koşup Hût'taki tedellî eden kanunu tutup, şecere-i hilkatin bir dalıyla semere gibi asıldı. Veyahut kuş gibi kondu. Sonra tayyar olan yer, yuvasını burc-u Sevr üstünde yapmış demektir. Bunu bildikten sonra, insafla dikkat et. Beşinci Mukaddemenin sırrıyla ehl-i hayalin ihtirâ-kerdesi olan kıssa-i acîbe-i meşhurede acaba hikmet-i ezeliyeye isnad-ı abesiyet ve san'at-ı İlâhiyede isbat-ı israf ve burhan-ı Sâni olan nizam-ı bedîi ihlâl etmekten başka neyle tevil olunacaktır? Nefrin, hezârân nefrin, cehlin yüzüne!

1.)Kâinatta Allah'tan başka Müessir-i Hakiki yoktur.

2.) İşte bu dilediğini yapmaya kàdir olan ve herşeyi hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir. (En'am Sûresi, 6:96; Yâsin Sûresi, 36:38; Fussilet Sûresi, 41:12)
3.) Bütün av, yaban eşeğinin karnındadır (Yani onu avlayan av ihtiyacını karşılar ve başka avlara ihtiyacı kalmaz).
4.) İşitenin, beklemediği bir cevapla karşılaşması (Beklenilmeyen şeyi işitmek).
5.) Sana yeni doğan aylardan soruyorlar. De ki: Onlar insanlar için birer zaman ölçüsüdür. (Bakara Sûresi, 2:189)

Muhakemat : 1.Makale : 3.Mesele

Üçüncü Mesele

Kaf Dağıdır.

İşaret

Malûmdur, bir şeyin mahiyetinin keyfiyetini bilmek başkadır; o şeyin vücudunu tasdik etmek yine başkadır. Bu iki noktayı temyiz etmek lâzımdır. Zira çok şeylerin asıl vücudu yakîn iken, vehim onda tasarruf ederek, tâ imkândan, imtinâ derecesine çıkarıyor. İstersen Yedinci Mukaddemeden sual et; sana "Neam" cevabı verecektir. Hem de çok şeylerin metinleri kat'î iken, delâletlerinde zunûn tezahum eylemişlerdir. Belki, "Murad nedir?" olan sualinin cevabında, efham mütehayyir olmuşlardır. İstersen On Birinci Mukaddemenin sadefini aç. Bu cevheri bulacaksın.

Tenbih

Vakta ki bu böyledir. "Kaf"a işaret eden kat'iyyü'l-metinlerden, yalnız

ق .. وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ [1]

dir. Halbuki, caizdir: Kaf, Sad gibi olsun. Dünyanın şarkında değil, belki ağzın garbındadır. Şu ihtimalle delil yakiniyetten düşer. Hem de kat'îyü'd-delâlet bundan başka olmadığının bir delili, şer'in müçtehidlerinden olan Karafi'nin [2] لاَ اَصْلَ لَهُ demesidir. Lâkin, İbn-i Abbas'a isnat olunan keyfiyet-i meşhuresi, Dördüncü Mukaddemeye bak. Vech-i nisbeti sana temessül edecektir. Halbuki, İbn-i Abbas'ın her söylediği sözü, hadis olması lâzım gelmediği gibi, her naklettiği şeyi de onun makbulü olmak lâzım gelmez. Zira İbn-i

Abbas gençliğinde İsrailiyata, bazı hakaikin tezahürü için, hikâyet tarikiyle bir derece atf-ı nazar eylemiştir.

Eğer dersen: “Muhakkikîn-i sofiye, ‘Kaf’a dair pek çok tasviratta bulunmuşlardır?”

Buna cevaben derim: Meşhur olan âlem-i misal, onların cevelângâhıdır. Biz elbisemizi çıkardığımız gibi, onlar da cesetlerini çıkarıp seyr-i ruhaniyle o ma’razgâh-ı acaibe temaşa ediyorlar. “Kaf” ise, o âlemde onların târif ettikleri gibi mütemessildir. Bir parça âyinede, semavat ve nücum temessül ettikleri gibi, bu âlem-i şehadette velev küçük şeyler de olsa, çekirdek gibi, âlem-i misalde tecessüm-ü maânînin tesiriyle bir büyük ağaç oluyor. Bu iki âlemin ahkâmları birbirine karıştırılmaz. Muhyiddin-i Arabî’nin mağz-ı kelâmına muttali olan, bunu tasdik eder. Amma avâmın yahut avam gibi adamların mabeynlerinde müştehir olan keyfiyeti—ki, *"Kaf yere muhîttir ve müteaddiddir; her ikisinin ortasında beş yüz senedir; ve zirvesi semanın ketfine mümasstır, ilâ âhiri hayalâtihim"* bunu, ne kıymette olduğunu bilmek istersen, git Üçüncü Mukaddemeden fenerini yak; sonra gel, bu zulümata gir. Belki âb-ı hayat olan belâgatini göreceksin.

Eğer bizim bu meselede olan itikadımızı anlamak istersen, bil ki, ben “Kaf”ın vücuduna cezmederim; fakat keyfiyeti ise havale ederim. Eğer bir hadis-i sahih ve mütevatir, keyfiyetin beyanında sabit olursa, iman ederim ki, murad-ı Nebî sadık ve doğru ve haktır. Fakat murad-ı Nebevî üzerine! Yoksa, nâsın mütehayyelleri üzerine değildir. Zira bazan fehmolunan şey, muradın gayrısıdır. Bu meselede malûmumuz budur:

Kaf Dağı, ekser şarkı ihata eden ve eski zamanda bedevî ve medenîlerin aralarında fâsıl olan ve âzam-ı cibal-i dünya olan Çamularının annesi olan Himalaya silsilesidir. Bu silsilenin ırkından cibâl-i dünyanın ekserisi teşaub eyledikleri denilir. Bu hal öyle gösteriyor ki, “Kaf”ın dünyaya meşhur olan ihatanın fikir ve hayali bu asl-ı teşaubdan neş’et etmiş olmak gerektir.

Ve saniyen, âlem-i şehadete, suretiyle ve âlem-i gayba mânâsıyla müşabih ve ikisinin mabeyninde bir berzah olan âlem-i misal, o muammâyı halleder. Kim isterse, keşf-i sâdık penceresiyle

veya rüya-yı sadık menfeziyle veya şeffaf şeyler dürbünüyle ve hiç olmazsa, hayalin verâ-i perdesiyle o âleme bir derece seyirci olabilir. Bu âlem-i misalin vücuduna ve onda maânînin tecessüm etmelerine pek çok delâil vardır. Binaenaleyh, bu kürede olan Kaf, o âlemde zi'l-acaip olan Kaf'ın çekirdeği olabilir.

Hem de Sâniin mülkü geniştir; bu sefil küreye münhasır değildir. Feza ise, gayet vâsi, Allah'ın dünyası gayet azîm olduğundan, zü'l-acaip olan Kaf'ı istiab edebilir. Fakat eyyâm-ı İlâhiye ile beş yüz sene bizim küreden uzak olmakla beraber, mevc-i mekfuf olan semaya temas etmek, imkân-ı aklîden hâriç değildir. Zira "Kaf" sema gibi şeffaf ve gayr-ı mer'î olmak caizdir.

Ve rabian: Neden caiz olmasın ki, Kaf, daire-i ufuktan tecellî eden silsile-i azamdan ibaret ola? Nasıl ufkun ismi de Kaf'a me'haz olabilir. Zira devair-i mütedahile gibi nereye bakılırsa, silsilelerden bir daire görülür. Gide gide nazar kalır, hayale teslim eder. En nihayet hayal ise, selâsil-i cibalden bir daire-i muhiti tahayyül eder ki, semânın etrafına temas ediyor. Küreviyet sırrıyla, beş yüz sene de uzak olursa, yine muttasıl görünür.

1.)Kaf. Şerefi pek yüce olan Kur'ân'a yemin olsun. (Kaf Sûresi, 50:1)
2.)Aslı yoktur. (Hadis tahrîci yapan âlimlerin, kaynağını tesbit edemedikleri hadisler için "Bu hadisin kaynağı yoktur veya bu hadis, temel kaynaklarda yer almamaktadır" anlamında Hadis ilminde kullanılan bir ifade.)

Muhakemat : 1.Makale : 4.Mesele

Dördüncü Mesele

Sedd-i Zülkarneyndir.

Nasıl bildin ki, bir şeyin vücudunu bilmek, o şeyin keyfiyet ve mahiyetini bilmekten ayrıdır. Hem de bir kaziye çok ahkâmı tazammun eder. O ahkâmın bazısı zarurî ve bazısı dahi nazarî ve muhtelefün fîhâdır.

Hem de malûmdur: Bir müteannid ve mukallid bir sâil, imtihan cihetiyle, bir kitapta gördüğü bir meseleyi, eğerçi bir derece de muharref olsa, bir adamdan sual etse, tâ gaybda olan malûmuna cevap verse, o cevap iki cihetle doğrudur: Ya doğrudan doğruya cevap verse; veyahut sâil-i müteannidin malûmuna ya bizzat veya teville cevab-ı muvafık veriyor. İkisi de doğrudur. Demek bir cevap, hem vâkii razı eder, zira haktır; hem sâili ikna eder. Zira eğerçi murat değilse, malûmuna tatbik eder. Hem makamın hatırını dahi kırmıyor. Zira cevapta ukde-i hayatiyeyi derc eder ki, makasıd-ı kelâm ondan istimdâd-ı hayat eder.

İşte cevab-ı Kur'ân dahi böyledir. Bundan sonra zarurî ve gayr-ı zarurîyi tefrik edeceğiz. İşte, cevab-ı Kur'ânîde mefhum olan zarurî hükümler ki, inkârı kabul etmez, şudur:

Zülkarneyn müeyyed min indillah bir şahıstır. Onun irşad ve tertibiyle, iki dağ arasında bir sed bina edilmiştir: Zâlimlerin ve bedevîlerin def-i fesatları için... Ve Ye'cüc-Me'cüc, iki müfsit kabiledirler. Emr-i İlâhî geldiği vakit sed harap olacaktır, ilâ âhirihî. Bu kıyasla, ona Kur'ân delâlet eden hükümler, Kur'ân'ın zaruriyatındandırlar. Bir harfin inkârı dahi kabil değildir. Fakat o mevzuat ve mahmulâtın keyfiyatlarının teşrihatları ve mahiyetlerinin hududu ise, Kur'ân onlara kat'iyyü'd-delâlet değildir. Belki *"Âmm hâssa, delâlet-i selâseden hiçbirisiyle delâlet etmez"* kaidesiyle ve

mantıkta beyan olunduğu gibi, *“Bir hüküm, mevzu ve mahmulün vech-i mâ ile tasavvur etmek, kâfi olduğu”* nun düsturuyla sabittir ki, Kur’ân onlara delâlet etmez. Fakat kabul edebilir. Demek o teşrihat, ahkâm-ı nazariyedendir. Başka delâile muhavveldir. İçtihadın mazannesidir. Onda tevil için mecal vardır. Muhakkikînin ihtilâfatı, nazariyetine delildir. Fakat vâ esefâ! Cevabın suale her cihetle lüzum-u mutabakatın tahayyülüyle, sualdeki halele ehemmiyet vermeyerek, cevabın zarurî ve nazarî olan hükümlerini, birden me’haz-i sâilden ve menbit-i sualden hûşeçîn olup, alıp müfessir oldular. Yok, belki müevvil, yok belki mâsadakı mânâ yerine mânâ gösterdiler. Yok, belki mâsadakı olmak caiz ve bir derece mümkün olan şeyi, medlûl ve mefhum olarak tevil ettiler. Halbuki, Üçüncü Mukaddemenin sırrıyla zahirperestler kabul ederek ve muhakkikîn dahi hikâyat gibi ehemmiyetsiz olduğundan tenkitsiz şu tevili dinlediler. O teşrihatı, muharref olan Tevrat ve İncil’de olduğu gibi kabul ederse, akide-i Ehl-i Sünnet ve Cemaatte olan mâsumiyet-i enbiyaya muhalefet oluyor. Kıssa-i Lût ve Davud Aleyhimesselâm, buna iki şahittir.

Vakta ki, keyfiyette içtihad ve tevilin mecali vardır. Ben de bitevfikillâh derim: İtikad-ı câzim, Hüdâ ve Peygamberimizin muradlarına kat’iyen vaciptir; zira zaruriyat-ı diniyedendir. Fakat murad hangisidir, muhtelefün fîhtir. Şöyle:

Zülkarneyn, İskender demem; zira isim bırakmaz. Bazı müfessir melik (lâm’ın kesriyle), bazı melek (lâm’ın fethiyle), bazı nebî, bazı velî, ilâ âhir demişlerdir. Herhalde Zülkarneyn, müeyyed min indillâh ve seddin binasına mürşid bir şahıstır. Amma sed ise, bazı müfessir sedd-i Çin ve bazı müfessir “Başka yerde cebelleşmiş” ve bazı müfessir “Sedd-i mahfîdir; inkılâp ve ahval-i âlem setreylemiştir” ve bazı ve bazı, demişlerdir, demişlerdir... Herhalde müfsidlerin def-i şerleri için bir redm-i azîm ve cesîm bir duvardır.

Amma Ye’cüc-Me’cüc, bazı müfessir, “veled-i Yafesden iki kabile” ve bazı diğer, “Moğol ve Mançur” ve bazı dahi, “akvam-ı şarkiye-i şimalî” ve bazı dahi, “benî Âdem’den bir cemiyet-i azîme, dünya ve medeniyeti hercümerc eden bir taife” ve bazı dahi, “mahlûk-u İlâhîden yerin zahrında veyahut batnında âdemî veya gayr-ı âdemî bir mahlûktur ki, kıyamete, böyle nev-i beşerin hercümercine sebep olacaktır”; bazı ve bazı ve bazı dediklerini

dediler... Nokta-i kat'iye ve cihet-i ittifakî budur: Ye'cüc ve Me'cüc, ehl-i garet ve fesad ve ehl-i hadâret ve medeniyete, ecel-i kaza hükmünde iki tâife-i mahlûkullahtır.

Amma harabiyet-i sed; bazı, kıyamette ve bazı, kıyamete yakın ve bazı, emaresi olmak şartıyla uzaktır ve bazı, harap olmuştur. Fakat dekk olmamış. Kıyle'ler çok. Herhalde nokta-i ittifak, seddin inhidamı, yerin sakalına bir beyaz düşmek ve oğlu olan nev-i beşer de ihtiyar olmasına bir alâmettir. Eğer bu müzakeratı muvazene ve muhakeme etmişsen caizdir, tecviz edesin, sedd-i Kur'ân, sedd-i Çindir ki, çok fersahlarla uzun ve acaib-i seb'a-i meşhureden bir müeyyed min indillâhın irşadıyla bina olunmuş, o zamanın ehl-i medeniyeti, ehl-i bedeviyetin şerlerinden temin eylemiştir.

Evet, o vahşîlerden Hun kabilesi Avrupa'yı hercümerc ettiği gibi, onlardan Moğol taifesi de Asya'yı zîr ü zeber eylemiştir. Sonra seddin harabiyeti kıyamete alâmet olur. Bahusus dekk, ondan başkadır. Peygamber, *"Eşrat-ı saattenim. Ben ve kıyamet bu iki parmak gibiyiz"* dese, neden istiğrab olunsun ki, harabiyet-i sed, zaman-ı saâdetten sonra alâmet-i kıyamet olsun?

Hem de seddin inhidamı, ömr-ü arza nispeten, yerin yüzünde ihtiyarlıktan bir buruşukluktur. Belki, tamam-ı nehara nispeten vakt-ı ısfırar gibidir—eğerçi binler sene de fâsıl olsa... Kezalik Ye'cüc ve Me'cücün ihtilâlleri, nev-i beşerin şeyhuhetinden gelme bir hummâ ve sıtması hükmündedir.

Bundan sonra On İkinci Mukaddeme'nin fatihasında bir tevil-i âhar sana feth-i bab eder. Şöyle:

Kur'ân hısas için kasası zikrettiği gibi, ukad-ı hayatiye hükmünde ve makasıd-ı Kur'âniyeden bir maksadına münasip noktaları intihap ve rabt-ı maksada ittisal ettiriyor. Eğerçi hariçte ve husulde birbirinin narı veya nuru birbiriyle görünmediği halde, zihninde ve üslûpta teânuk ve musahabet edebilirler. Hîna ki, kıssa hisse içindir. Sana ne lâzım teşrihatı nasıl olursa olsun, sana taâlluk edemez. Kendi hisseni al, git. Hem de Onuncu Mukaddemeden istizhâr et. Göreceksin: Mecaz mecaza kapı açar, [1] تَغْرُبُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ zâhirperestleri dışarıya sürüyor.

Malûm olsun ki, esâlîb-i Arapta tecellî eden hüccetullahın miftahı, yalnız istiare ve mecaz üzerine müesses ve asl-ı i'câz olan belâgattir. Yoksa, şöhret sebebiyle yalancı hadsle lâkîta olunan ve rızaları olmadığı halde esdâf-ı âyâtta saklanan boncuklar değildir. İstersen Onuncu Mukaddemenin Hâtimesini istişmamla zevk et. Zira, hitamı misktir. Ve içinde baldır. Hem de caizdir ki, meçhulü'l-keyfiyet olan sed, başka yerde sair alâmât-ı kıyamet gibi mestur ve kıyamete kadar bakî ve bazı inkılâbatıyla meçhul kalarak kıyamette harap olacaktır.

İşaret

Malûmdur: Mesken, sakinlerinden daha ziyade yaşar. Kale, ehl-i tahassundan daha ziyade ömrü uzundur. Sükûn ve tahassun, vücudunun illetidir, beka ve devamına değildir. Beka ve devamına olsa da, istimrar ve adem-i hulüvvü iktiza etmez. Bir şeydeki garazın devamı, belki terettübü, o şeyin devamının zaruriyatından değildir. Pek çok binalar süknâ veya tahassun için yapılmışken, hâvî ve hâlî olarak ortada muallâk kalıyor. Bu sırrın adem-i tefehhümünden, tevehhümlere yol açılmıştır.

Tenbih

Şu tafsilden maksat; tefsiri tevilden, kat'îyi zannîden, vücûdu keyfiyetten, hükmü etrafın teşrihatlarından, mânâyı masadaktan, vukuu imkândan temyiz ve tefrikle bir yol açmaktır.

1.)Nihayet gün batısına vardı ve güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurub ettiğini gördü. (Kehf Sûresi, 18: 86)

Muhakemat : 1.Makale : 5.Mesele

Beşinci Mesele

Meşhurdur: Cehennem yer altındadır. Fakat biz Ehl-i Sünnet ve Cemaat, kat'an ve yakînen yerini tayin edemeyiz. Lâkin zahir olan, tahtiyettir. Ve yeraltında olmasıdır. Buna binaen derim:

Şecere-i tûbâ gibi olan hilkat-i âlemin, sair nücumları gibi bizim küremiz dahi bir semeresidir. Semerenin altı, o ağacın umum ağsanı altına şamil olur. Buna binaen, Cehennem yeraltında, o dallar içindedir. Nerede olsa yeri vardır. Tahtiyetin mesafesi uzun ve ittisali iktiza etmez. Hikmet-i cedidenin nokta-i nazarında, ateş ekser kâinata müstevlîdir. Bu hal arka tarafında gösterir ki, bu ateşin asıl ve esası ve nev-i beşerle beraber ebede giden ve yolda refakat eden Cehennem, birgün perdeyi yırtacak, "Hazır olun" diyecek, meydana çıkacaktır. Bu noktada dikkat isterim.

Saniyen: Kürenin tahtı ve altı, merkezi ve dahilîsidir. Bu noktaya binaen, küre-i arz şecere-i zakkum-u Cehennemin çekirdeğiyle hamiledir. Günün birinde doğacaktır. Belki fezada tayeran eden arz öyle bir şeyi yumurtlayacaktır ki, o yumurtada Cehennem tamamıyla olmaz ise de, başı veya diğer bir âzasını matvî olarak tazammun etmiş ki, yevm-i kıyamette derekât ve âzâ-yı sairesiyle birleşecek, dev-i acîb-i Cehennem, ehl-i isyana hücum edecektir.

Yahu, kendin Cehenneme gitmezsen, hesap ve hendese seni oraya kadar götürebilir. Her otuz üç metrede takriben bir derece-i hararet tezayüd eylediğinden, merkeze kadar iki yüz bin dereceye yakın hararet mevcut oluyor. Bu nar-ı merkeziyenin bizim galiben bin dereceye baliğ olan ateşimizle nispeti iki yüz defa olduğu gibi, meşhur hadisteki, *"Cehennem ateşi ateşimizden iki yüz defa daha şedittir"* olan nispetin aynını ispat eder.

Hem de Cehennemin bir kısmı Zemherirdir. Zemherir ise, burudetiyle yandırır. Hikmet-i tabiiyede sabittir ki, ateş bir dereceye gelir ki, suyu buz eder. Harareti def'aten bel' ettiği için, burudetle ihrak eder. Demek, umum meratibi ihtiva eden ateşin bir kısmı da Zemherirdir.

Tenbih

Malûm olsun ki, ebede namzet olan âlem-i uhrevî, fenayla mahkûm olan bu âlemin mekayisiyle mesaha ve muamele olunmaz. Muntazır ol; Üçüncü Makalenin âhirinde âhiret bir derece sana arz-ı dîdâr edecektir...

İşaret

Umum fünûnun gösterdiği intizamın şehadetiyle ve hikmetin istikrâ-i tâmmının irşadıyla ve cevher-i insaniyetin remziyle ve âmâl-i beşerin tenâhîsizliğinin imâsıyla, yevm ve sene gibi çok envâda olan birer nevi kıyamet-i mükerrerenin telmihiyle ve adem-i abesiyetin delâletiyle ve hikmet-i ezeliyenin telvihiyle ve rahmet-i bîpâyân-ı İlâhiyenin işaretiyle ve Nebiyy-i Sadıkın lisan-ı tasrihiyle ve Kur'ân-ı Mu'cizin hidayetiyle, cennet-âbâd olan saadet-i uhreviyeden nazar-ı aklın temaşası için sekiz kapı, iki pencere açılır.

Muhakemat : 1.Makale : 6.Mesele

6.Mesele: Belagatin yüksek tabakası olan i'caz

Altıncı Mesele

Muhakkaktır ki, Tenzîl'in hâssa-i cazibedarı i'câzdır. İ'câz ise, belâgatin yüksek tabakasından tevellüd eder. Belâgat ise, hasâis ve mezâyâ, bahusus istiare ve mecaz üzere müessesedir. Kim istiare ve mecaz dürbünüyle temaşa etmezse, mezâyâsını göremez. Zira ezhan-ı nasın te'nisi için esâlîb-i Arab'ta yenâbî-i ulûmu isâle eden Tenzî'lin içinde, tenezzülât-ı İlâhiyye tabir olunan müraât-ı efhâm ve ihtiram-ı hissiyat ve mümaşat-ı ezhan vardır.

Vakta ki bu böyledir. Ehl-i tefsire lâzımdır: Kur'ân'ın hakkını bahş; ve kıymetini noksan etmesin. Ve belâgatin tasdik ve sikkesi olmayan bir şeyle Kur'ân'ı tevil etmesinler. Zira her hakikatten daha zâhir ve daha vâzıh tahakkuk etmiş ki, Kur'ân'ın mânâları hak oldukları gibi, tarz-ı ifade ve sûret-i mânâsı dahi beliğane ve ulvidir. Cüz'iyatı o madene ircâ ve teferruatı o menbaa ilhak etmeyen, Kur'ân'ın ifâ-i hakkında mutaffifînden oluyor. Bir-iki misal göstereceğiz; zira nazarı celb eder.

Birinci Misal: [1] وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا Allahu â'lemu bimuradihi, caizdir: İşaret olunan mecaz, böyle bir tasavvuru ima eder ki, sefine gibi olan küre, bahr-i muhit-i havâinin içinde tahtelbahir bir gemisi; ve umman gibi fezada direk veya demir gibi dağlarıyla irsâ ve ta'mid ederek havayla iştibak ettiğinden, muvazeneti muhafaza olunmuştur. Demek, dağlar o geminin demir ve direkleri hükmündedirler.

Saniyen: İnkılâbât-ı dahiliyeden ihtizazat o dağlarla iskât olunurlar. Zira dağlar yerin mesâmâtı hükmündedir. Dâhilî bir

heyecan olduğu vakit, arz dağlarla teneffüs ettiğinden, gazabı ve hiddeti sükûnet bulur. Demek arzın sükûn ve sükûneti dağlar iledir.

Salisen: İmaret-i arzın direği beşerdir. Hayat-ı beşerin direği dahi, menabi-i hayat olan mâ ve türab ve havanın istifadeye lâyık suretiyle muhafazalarıdır.

Halbuki, şu üç şerait-i hayatın kefili dahi dağlardır. Zira dağ ve cibal mehazin-i mâ olduğu gibi, cezb-i rutubet hasiyetiyle havaya meşşâta oluyor. Hararet ve bürudeti tâdil ettiği gibi, havaya mahlût olan muzır gazların teressübüne ve havanın tasfiyesine sebep olduğu gibi, toprağa da terahhum ediyor. Çamurluk ve bataklık ve bahrin tasallutundan muhafaza eder.

Rabian: Belâgatçe vech-i münâsebet ve müşâbehet budur: Faraza bir adam hayal balonuyla küreden yüksek yere uçarsa, dağların silsilelerine baksa, acaba tabaka-i türabiyeyi direkler üstüne serilip atılmış bedevî haymeler gibi tahayyül ederse ve münferit dağları da bir direk üstünde kurulan bir çadıra benzetilse, acaba tabiat-ı hayale muhalefet olur mu? Faraza sen o silsileleri müstakil dağlarla beraber sath-ı arza keyfiyet-i vaziyeti bir bedevî A'rabın karşısında tasvir tarzında tahayyül ve tahyil edersen, şöyle: "Bu silsileler Arab-ı bedeviyenin haymeleri gibi arz sahrasında kurulmuş ve taraf taraf da çadırlar tahallül etmiş" desen, Arapların hayalî olan uslûplarından uzak düşmüyorsun.

Hem de eğer vehimle bu kasr-ı müşeyyed-i âlemden tecerrüd edip uzaktan hikmet dürbünüyle mehd-i beşer olan yere ve sakf-ı merfû olan semaya temaşa edersen, sonra silsile-i cibalde temessül ve etraf-ı semaya temas eden daire-i ufukla mahdud olan semayı, bir fustat gibi yerin üstüne vaz' ve cibal evtadıyla rapt olunmuş bir çadır kubbesini tahayyül ve tevehhüm edersen, müttehem edemezler. Sekizinci Meselenin tenbihinde bir-iki misal daha gelecektir.

1.)Dağları zemininize kazık ve direk yaptık. (Nebe' Sûresi, 78:7)

Muhakemat : 1.Makale : 7.Mesele

Yedinci Mesele

Kur'ân'da zikrolunan, (1) دَحٰيهَا ve (2) سُطِحَتْ ve (3) فَرَشْنَاهَا

ve (4) وَتَغْرُبُ الشَّمْسُ فِى عَيْنٍ حَمِئَةٍ ve emsalleri gibi, bazı ehl-i zahir, tağlit-i ezhan için onlarla temessük ederler. Lâkin müdafaaya biz muhtaç değiliz. Zira müfessirîn-i izâm, âyâtın zamâirindeki serâirleri izhar eylemişlerdir. Bize hacet bırakmamışlar, fakat bir ders-i ibret vermişler ve sermeşk yazmışlar.

(5) وَلٰكِنْ بَكُوا قَبْلِى فَهَيَّجُوا لِى الْبُكَاءَ وَهَيْهَاتَ ذُو رَحْمٍ يَرُقُّ لِبَكَائِى

Malûmdur: Malûmu ilâm, bahusus müşâhed olursa, abestir. Demek, içinde bir nokta-i garabet lâzımdır—ta onu abesiyetten çıkarsın.

Eğer denilse: "Bakınız, nasıl arz, küreviyetiyle beraber musattaha ve size mehd olmuştur; denizin tasallutundan kurtulmuş."

Veyahut "Nasıl şems, istikrarla beraber tanzim-i maişetiniz için cereyan ediyor."

Veyahut "Nasıl binler seneyle uzak olan şems, ayn-ı hamiede gurub ediyor."

Maânî-i âyât kinayetten sarahate çıkmış oluyor. Evet, şu garabet noktaları, belâgat nükteleridir.

1.) Yeri yayıp döşedi. (Nâziât Sûresi, 79:30)
2.) Yayılmış. (Gàşiye Sûresi, 88:20)
3.) Yeri döşeyip düzenledik. (Zâriyât Sûresi, 51:48)
4.) (Nihayet gün batısına vardı) ve güneşin hararetli ve çamurlu bir çeşme suyunda gurub ettiğini (gördü). (Kehf Sûresi, 18: 86)
5.) Fakat benden önce ağladılar, ağlamak için beni heyecana getirdiler. Benim ağıtlarıma acıyan merhamet sahipleri nerede?

Muhakemat : 1.Makale : 8.Mesele

Sekizinci Mesele

İşaret

Ehl-i zahiri hayse-beyse vartalarına atanlardan birisi, belki en birincisi, imkânâtı, vukuâta karıştırmak ve iltibas etmektir. Meselâ diyorlar: “Böyle olsa, kudret-i İlâhiyede mümkündür. Hem ukûlümüzce azametine daha ziyade delâlet eder. Öyleyse bu vaki olmak gerektir.”

Heyhat! Ey miskinler! Nerede aklınız kâinata mühendis olmaya liyakat göstermiştir? Bu cüz’î aklınızla hüsn-ü küllîyi ihata edemezsiniz. Evet, bir zira’ kadar bir burun altından olsa, yalnız ona dikkat edilse, güzel gören bulunur!

Hem de onları hayrette bırakan tevehhümleridir ki, imkân-ı zâtî, yakîn-i ilmîye münafidir. O halde yakîniye olan ulûm-u âdiyede tereddüt ettiklerinden, lâ edrî’lere yaklaşıyorlar. Hattâ utanmıyorlar ki, mesleklerinde lâzım gelir: Van Denizi, Sübhan Dağı gibi bedihî şeylerde tereddüt edilsin. Zira onların mesleğince mümkündür, Van Denizi düşâb ve Sübhan Dağı da şekerle örtülmüş bala inkılâp etsin. Veyahut o ikisi, bazı arkadaşımız gibi küreviyetten razı olmayarak sefere gittiklerinden, ayakları sürçerek umman-ı ademe gitmeleri muhtemeldir. Öyleyse, deniz ve Sübhan, eski halleriyle bakî olduklarını tasdik etmemek gerektir!

Elâ! Ey mantıksız miskin! Neredesiniz? Bakınız. Mantıkta mukarrerdir, mahsûsattaki vehmiyat bedihiyattandır. Eğer bu bedaheti inkâr ederseniz, size nasihate bedel tâziye edeceğim. Zira ulûm-u âdiye sizce ölmüş ve safsata dahi hayat bulmuş derecesindedir.

Dördüncü belâ ki, ehl-i zahiri teşviş eder; imkân-ı vehmîyi, imkân-ı aklî ile iltibas ettikleridir. Halbuki, imkân-ı vehmî, esassız olan ırk-ı taklitten tevellüdle safsatayı tevlid ettiğinden, delilsiz olarak herbiri bedihiyatta bir "belki," bir "İhtimal," bir "şekke" yol açar. Bu imkân-ı vehmî, galiben muhakemesizlikten, kalbin zaaf-ı âsâbından ve aklın sinir hastalığından ve mevzu ve mahmulün adem-i tasavvurundan ileri gelir. Halbuki, imkân-ı aklî ise, vâcib ve mümteni olmayan bir maddede, vücut ve ademe bir delil-i kat'îye dest-res olmayan bir emirde tereddüt etmektir. Eğer delilden neş'et etmişse makbuldür; yoksa muteber değildir.

Bu imkân-ı vehmînin ahkâmındandır ki, bazı vehhamlar diyor: "Muhtemeldir, burhanın gösterdiği gibi olmasın. Zira akıl herbir şeyi derk edemez. Aklımız da buna ihtimal verir."

Evet, yok; belki ihtimal veren vehminizdir. Aklın şe'ni burhan üzerine gitmektir. Evet, akıl herbir şeyi tartamaz; fakat böyle maddiyatı ve en küçük hâdimi olan basarın kabzasından kurtulmayan bir emri tartar. Faraza tartmaz ise, biz de o meselede çocuk gibi mükellef değiliz.

Tenbih: Ben ***"zahirperest"*** ve ***"nazar-ı sathî sahibi"*** tâbiriyle yad ettiğim ve tevbih ve tânif ile teşhir ettiğim muhatab-ı zihniyem, ağleb-i halde ehl-i tefrit olan ve cemâl-i İslâmı görmeyen ve nazar-ı sathiyle uzaktan İslâmiyete bakan hasm-ı dindir. Fakat, bazan ehl-i ifrat olan, iyilik bilerek fenalık eden dinin cahil dostlarıdır.

Beşinci belâ: Ehl-i tefrit ve ifrat olan biçarelerin ellerini tutarak zulümata atan birisi de, her mecazın her yerinde taharrî-i hakikat etmektir. Evet, mecazda bir dane-i hakikat bulunmak lâzımdır ki, mecaz ondan neşvünema bularak sümbüllensin. Veyahut hakikat, ışık veren fitildir; mecaz ise, ziyasını tezyid eden şişesidir. Evet, muhabbet kalbde ve akıl dimağdadır; elde ve ayakta aramak abestir.

Altıncı belâ: Nazarı tams eden ve belâgatı setreden, zahire olan kasr-ı nazardır. Demek, ne kadar akılda hakikat mümkün ise, mecaza tecavüz etmezler. Mecaza gidilse de meâli tutulur. Bu sırra binaendir: Âyet ve hadisin tefsir veya tercümesi, onlardaki hüsün ve belâgatı gösteremez. Güya onlarca karine-i mecaz, aklen hakikatin

imtinâıdır. Halbuki, karine-i mânia, aklî olduğu gibi, hissî ve âdî ve makamî, daha başka çok şeylerle de olabilir. Eğer istersen, Cennetü'l-Firdevs gibi olan Delâilü'l-İ'câz'ın iki yüz yirmi birinci kapısından gir. Göreceksin, o koca Abdülkahir, gayet hiddetli olarak böyle müteassifleri yanına çekmiş, tevbih ve tekdir ediyor.

Yedinci belâ: Muarrefi münekker eden biri de, hareke gibi bir arazı, zâtiye ve eyniyeye hasrettiklerinden, "gayr-ı men hüve leh" olan vasf-ı câriyi inkâr etmek lâzım geldiğinden, şems-i hakikat tarz-ı cereyanından çıkarılmıştır. Acaba böyleler Arapların uslûplarına hiç nazar etmemişlerdir ki, nasıl diyorlar: "Dağlar bize rast geldi. Sonra bizden ayrıldı. Başka bir dağ başını çıkardı. Sonra gitti, bizden mufarakat eyledi. Deniz dahi güneşi yuttu, ilh..." Miftah-ı Sekkâkî'de beyan olunduğu gibi, pek çok yerlerde san'at-ı beyaniyeden olan kalb-i hayali, esrar-ı beyaniye için istimal etmektedirler. Bu ise, deveran sırrıyla mağlâta-i vehmiye üzerine müesses bir letafet-i beyaniyedir.

Şimdi sermeşk olarak iki misal-i mühimmeyi beyan edeceğim. Tâ ki o minval üzerine işleyesin.

Şöyle:

وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ [1]

وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا [2]

Şu iki âyet gayet şâyân-ı dikkattirler. Zira zahire cümud, belâgatin hakkını cühud demektir. Zira birinci âyette olan istiâre-i bedia o derece hararetlidir ki, buz gibi olan cümudu eritir. Ve bulut gibi zahir perdesini berk gibi yırtar. İkinci âyette belâgat o kadar müstakar ve muhkem ve parlaktır ki, seyri için güneşi durdurur. Evvelki âyet, قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ [3] naziresidir. O da onun gibi bir istiâre-i bediayı tazammun eylemiştir. Şöyle ki:

Cennetin evânîleri şîşe olmadığı gibi, gümüş dahi değildir. Belki şîşenin gümüşe olan mübayeneti, bir istiâre-i bedianın karinesidir. Demek şîşe şeffafiyetiyle, fidda dahi beyaz ve parlaklık hasebiyle, güya Cennetin kadehlerini tasvir etmek için iki nümunedirler ki, Sâni-i Rahmân bu âleme göndermiş, tâ nefis ve mallarıyla Cennete müşteri olanların rağabatını tehyiç ve iştahlarını açsın.

Aynen bunun gibi, [4] مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ bir istiâre-i bedia ondan takattur ediyor. O istiârenin zemini ise, zemin ve âsuman mabeyninde hükm-ü hayalle tasavvur olunan müsabakat ve rekabetin tahayyülü üzerine müessestir. Mezraası şöyledir ki, zemin kar ve bered ile tezemmül veya taammüm eden dağlarıyla ve rengârenk besâtîniyle süslendiği gibi, güya ona rekabeten ve inaden, âsuman dahi cibâl ve besâtîni andıran rengârenkle teşekkül eden ve dağlara nazireler yapmak için, parça parça dağılan bulutlarıyla sarılıp cilveger oluyor. O dağ gibi parça parça bulutlar, sefineler, veyahut dağlar, veyahut develer, veyahut bostan ve dereler denilse, teşbihte hatâ edilmemiş olur. O cevvdeki seyyarelerin çobanı ra’ddır. Kamçı gibi, berkini başları üzerine silkeleyip dolaştırıyor. O musahhar sâbihalar ise, o bahr-i muhit-i havâîde seyir ve cereyan etmekle, mahşere tesadüf etmiş dağları andırırlar. Güya sema, su buharının zerratını ra’d ile silâh başına davet ettiği gibi, “Rahat olun” emriyle herkes yerine gider, gizlenir.

Evet, çok defa bulut dağın libasını giydiği gibi, heykeliyle teşekkül etmekle beraber, bered ve kar’ın beyazıyla televvün ve rutubet ve burudetiyle tekeyyüf eder. Öyleyse, bulut ve dağ komşu, arkadaştırlar. Birbirine levazımatını âriye vermeye mecburdurlar. Bu uhuvvet ve mübadeleti, Kur’ân’ın çok yerleri gösterir. Zira bazan onu, onun libasında ve ötekini berikinin suretinde bize gösterir. Hem de Tenzîl’in pek çok menazilinde dağ ve bulut birbirinin elini tutup musafaha ettikleri vardır. Nasıl kitab-ı âlemin bir sahifesi olan zeminde muânaka ve musafahaları şahittir. Zira umman-ı havada iskele hükmünde olan dağ tepesinde lenger-endaz olduklarını görüyoruz.

İkinci âyet: ﴿5﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا Evet, ﴿6﴾ تَجْرِى bir üslûba işaret ettiği gibi, ﴿7﴾ لِمُسْتَقَرٍّ dahi bir hakikati telvîh eder. Demek câizdir ki; تَجْرِى lâfzıyla şöyle bir uslûba işaret olsun. Şöyle:

Şems, demiri altından yapılmış mühezzeb, müzehheb, zırhlı bir sefine gibi esîrden olan ve ***"mevc-i mekfûf"*** tâbir olunan umman-ı semada seyahat ve yüzüyor. Eğer çendan müstakarrında lenger-endazdır. Lâkin o bahr-i semada o zeheb-i zâib cereyan ediyor. Fakat o cereyan a'razî ve tebeî ve tefhim için mürâat ve ihtiram olunan nazar-ı hissî iledir. Fakat hakikî iki cereyanı vardır. Olmazsa da olur. Zira maksat beyan-ı intizamdır. Esâlîb-i Arab'ta olduğu gibi tebeî ise veya zâtî ise, nizamın nokta-i nazarında birdir.

Saniyen: Şems müstakarrında, mihveri üzerinde müteharrik olduğundan, o erimiş altın gibi eczaları dahi cereyan ediyor. Bu hareke-i hakikiye evvelki hareke-i mecaziyenin danesidir, belki zembereğidir.

Salisen: Şemsin müstakarrı denilen tahtırevanıyla ve seyyarat denilen asakir-i seyyaresiyle göçüp sahrâ-yı âlemde seyr ü seferi, mukteza-yı hikmet görünüyor. Zira kudret-i İlâhiye herşeyi hayy ve müteharrik kılmıştır ve sükûn-u mutlakla hiçbir şeyi mahkûm etmemiştir. Mevtin biraderi ve ademin ammizadesi olan atâlet-i mutlakla, rahmeti bırakmamış ki kaydedilsin. Öyleyse, şems de hürdür. Kanun-u İlâhiye itaat etmek şartıyla serbesttir, gezebilir. Fakat başkasının hürriyetini bozmamak gerektir ve şarttır. Evet, şems, emr-i İlâhîye temessül eden ve herbir hareketini meşiet-i İlâhiyeye tatbik eden bir çöl paşasıdır.

Evet, cereyan hakikî ve zâtî olduğu gibi a'razî ve hissî de olabilir. Nasıl hakikîdir, öyle de mecazîdir. Bu mecazın menarı تَجْرِى 'dir. Üslûbun ukde-i hayatiyesine telvih eden lâfız لِمُسْتَقَرٍّ dir.

Elhasıl: Maksad-ı İlâhîsi, nizam ve intizamı göstermektir. Nizam ise, şems gibi parlıyor. [8] كُلِ الْعَسَلَ وَلاَ تَسَلْ kaidesine binaen, nizamı intaç eden harekete şems veyahut deveran-ı arz, hangisi olursa olsun, asıl maksadı ihlâl etmediği için, sebeb-i aslînin taharrîsine mecbur değiliz. Meselâ, قَالَ ’nin elif’iyle hıffet hâsıldır. Aslı ne olursa olsun, vav’a bedel kaf dahi olsa fark etmez. Yine elif, elif ve hafiftir.

İşaret

Bu tasviratla beraber, hiss-i zahire istinaden, zahir, mutaassıbane bir cümud-u bâridi göstermek, nasıl ki belâgatin hararet ve letafetine münafidir. Öyle de, delil-i Sâni olan nizam-ı âlemin esası olan hikmetullahın şahidi olan istihsan-ı aklîye cârih ve muhaliftir. Şöyle:

Meselâ, Sübhan Dağına çok fersahla uzak bir mesafeden müteveccih olsan ve istesen ki, Sübhan senin cihât-ı erbaana mukabil gelse, veyahut her cihete mukabil olarak görmüşsün. Bu tebdil ve tebeddüle lâzım olan rahat bir sebebi olan kaç hareket-i vaz’iye ile birkaç adım atmak gibi en kısa yolu terk ve Sübhan Dağı gibi dehşetli bir cirm-i azîmi seni hayrette bırakacak bir daire-i azîmeyi kat etmesini tahayyül veya teklif etmek gibi gayet uzun yolu ve israf ve abesiyete acip bir misali nizam-ı âleme esas tutmak, bence nizama cinayet etmektir. Şimdi insafla, nazar-ı hakikatle bu taassub-u barideye bak: Nasıl istikra-i tâmmın şehadetiyle sabit olan bir hakikat-i bâhireye muaraza ediyor. O hakikat ise budur:

Hilkatte israf ve abes yoktur. Ve hikmet-i ezeliye, kısa ve müstakim yolu terk etmez. Uzun ve müteassif yolu ihtiyar etmez. Öyleyse, acaba istikrâ-i tâmmın mecaza karine olmasından ne mani tasavvur olunur ve neden câiz olmasın?

Tenbih

Eğer istersen Mukaddemata gir. Birinci Mukaddemeyi, suğrâ ve Üçüncü Mukaddemeyi kübrâ yap. Sana netice verecektir ki: Ehl-i

zahirin zihinlerini teşviş eden, felsefe-i Yunaniyeye incizaplarıdır. Hattâ o felsefeye fehm-i âyette bir esas-ı müselleme nazarıyla bakıyorlar. Hattâ oğlu ölmüş bir kocakarıyı güldürecek derecede bir misal budur ki: Bazılar öyle bir zâtın kelâmındaki fülûs-u felsefeyi, cevher-i hakikatten temyiz etmeyecek dereceden pek çok derecede âlî olan o zât-ı nakkad, Kürtçe demiş ki:

عَناَصِرْ جِهَارِنْ زِوَانِنْ مَلَكْ [9]

Halbuki, bu sözle hükemanın mezhebi olan ki, *“Melâike-i kiram maddeden mücerreddirler”* red yolunda tasrih ediyor ki, *“Melâike-i kiram anasırdan mahlûk ecsam-ı nurâniyedirler.”* Onlar fehmetmişler ki, anasır dört oldukları İslâmiyettendir. Acaba?.. Dörtlüğü ve unsuriyeti ve besateti, hükema ıstılahatından ve müzahref olan ulûm-u tabiiyenin esaslarındandır. Hiç usul-ü İslâmiyeye taallûkları yoktur. Belki zahir müşahedetle hükmolunan bir kaziyedir.

Evet, dine teması olan herşey, dinden olması lâzım gelmiyor. Ve İslâmiyetle imtizaç eden herbir madde İslâmiyetin anasırından olduğunu kabul etmek, unsur-u İslâmiyetin hâsiyetini bilmemek demektir. Zira Kitap ve sünnet ve icmâ ve kıyas olan anasır-ı erbaa-i İslâmiye, böyle maddeleri terkip ve tevlit etmez.

Elhasıl: Unsuriyet ve besatet ve erbaiyet, felsefenin bataklığındandır; şeriatın maden-i safîsinden değildir. Fakat felsefenin yanlışı seleflerimizin lisanlarına girdiğinden, bir mahmil-i sahih bulmuştur. Zira selef “Dörttür” dediklerinden murat, zahiren dörttür. Veyahut hakikaten ecsam-ı uzviyeyi teşkil eden müvellidülmâ’ ve müvellidülhumuza ve azot ve karbon, yine dörttür.

Eğer hür fikirsen, bu felsefenin şerrine bak: Nasıl ezhanı esaretle sefalete atmıştır. Aferin hürriyetperver olan hikmet-i cedidenin himmetine ki, o müstebid hikmet-i Yunaniyeyi dört duvarıyla zîr-ü zeber etmiştir. Demek muhakkak oldu ki, âyâtın delâil-i i’câzının miftahı ve esrar-ı belâgatın keşşafı, yalnız belâgat-ı Arabiyenin madenindendir. Yoksa, felsefe-i Yunaniyenin destgâhından değildir.

1.)Gökteki dağ gibi bulutlardan Allah dolu taneleri indirir. (Nur Sûresi, 24:43)
2.)Güneş de onlar için bir delildir ki, kendisine tâyin edilmiş bir yörüngede akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
3.)Onlar gümüş beyazlığında, billûr berraklığında kaplardır. (İnsan Sûresi,

76:16)
4.) Gökteki dağ gibi bulutlardan Allah dolu taneleri indirir. (Nur Sûresi, 24:43)
5.) Güneş de onlar için bir delildir ki, kendisine tâyin edilmiş bir yörüngede akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)
6.) Akıp gider...
7.) Yörüngesinde...
8.) Balı ye, kaynağını sorma.
9.) Unsurlar dört tane olup melekler de onlardan (nur unsurundan) yaratılmışlardır.

Muhakemat : 1.Makale : Hatime

Hatime

Ey birader! Vaktâ ki keşf-i esrar merakı bizi şu makama kadar getirdi. Biz de seni beraber çektik, seni tâciz ettik. Hem senin çok yorgunluğunu dahi biliriz. Şimdi Unsuru'l-Belâgat ve i'câzın miftahı olan İkinci Makalenin içerisine seni gezdirmek istiyorum. Sakın o makalenin iğlâk-ı uslûbu ve içinde cilveger olan mesailin elbiselerinin perişaniyeti seni temaşasından müteneffir etmesin. Zira iğlâk eden, mânâsındaki dikkat ve kıymettir. Ve perişan eden ve ziynet-i zahiriyeden müstağnî eden, mânâsındaki cemâl-i zâtiyesidir.

Evet, nazlanan ve istiğna gösteren nazeninlerin mehirleri dikkattir. Ve menzilleri dahi kalbin süveydasıdır. Bunlara giydirdiğim elbise, zamanın modasına muhaliftir. Zira Şarkî Anadolu mektebi denilen yüksek dağlarda büyümüş olduğumdan, alaturka terziliğe alışamadım. Hem de şahsın üslûb-u beyanı, şahsın timsal-i şahsiyetidir. Ben ise, gördüğünüz veya işittiğiniz gibi, halli müşkil bir muammâyım.

تَمَّ تَمَّ [1]

1.)Tamamlandı, tamamlandı.

Muhakemat : 2.Makale

2.Makale: Unsur-u Belagat

Unsuru'l-Belâgat

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اَلطَّيِّبَاتُ لِلهِ وَالصَّلَوَاتُ عَلَى نَبِيِّهِ [2]

İkinci Makale

Belağatın ruhuna taallûk eden birkaç meselenin beyanındadır.

- 1.Mesele
- 2.Mesele
- 3.Mesele
- 4.Mesele
- 5.Mesele
- 6.Mesele
- 7.Mesele
- 8.Mesele
- 9.Mesele
- 10.Mesele
- 11.Mesele
- 12.Mesele
- Hatime

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Bütün kelimat-ı tayyibeler Allah'a mahsustur ve bütün salâvat ve dualar Onun Nebisinin üzerine olsun.

Muhakemat : 2.Makale : 1.Mesele

1.Mesele: Lafızperestlik hakkında

Birinci Mesele

Tarih lisan-ı teessüfle bize ders veriyor ki: Saltanat-ı Arabın câzibesiyle A'cam, Araplara muhtelit olduklarından, Kelâm-ı Mudârî'nin melekesi denilen belâgat-ı Kur'âniyenin madenini müşevveş ettikleri gibi; öyle de, Acemlerin ve acemîlerin belâgât-ı Arabiyenin san'atına girdiklerinden, fikrin mecrâ-yı tabiîsi olan nazm-ı maânîden, zevk-i belâgatı nazm-ı lâfza çevirmişlerdir. Şöyle ki:

Efkâr ve hissiyatın mecrâ-yı tabiîsi nazm-ı maânîdir. Nazm-ı maânî ise mantıkla müşeyyeddir. Mantıkın üslûbu ise, müteselsil olan hakâike müteveccihtir. Hakâike giren fikirler ise, karşısında olan dekâik-ı mâhiyatta nâfizdirler. Dekâik-ı mahiyat ise, âlemin nizam-ı ekmeline mümidd ve müstemmiddirler. Nizam-ı ekmelde herbir hüsnün menbaı olan hüsn-ü mücerred mündemiçtir. Hüsn-ü mücerred ise, mezâyâ ve letâif denilen belâgat çiçeklerinin bostanıdır.

Çiçeklerin bostanı, cinan-ı hilkatte cilveger olan, ezhara perestiş eden ve şair denilen bülbüllerin nağamâtıdır. Bülbüllerin nağamâtına âheng-i rûhanî veren ise, nazm-ı maânîdir.

Hal böyle iken, Araptan olmayan dahîl ve tufeylî ve acemîler belâgat-ı Arabiyede üdeba sırasına geçmeye çalıştıklarından, iş çığırdan çıktı. Zira bir milletin mizacı o milletin hissiyatının menşei olduğu gibi, lisan-ı millîsi de hissiyatının mâkesidir. Milletin emziceleri muhtelif olduğu gibi, lisanlarındaki istidad-ı belâgat dahi mütefavittir– lasiyyemâ Arabî lisanı gibi nahvî bir lisan olsa...

Bu sırra binaen, cereyan-ı efkâra mecrâ ve belâgat çiçeklerine çimengâh olmaya çok derece nâkıs ve kısa ve kuru ve kır'av olan nazm-ı lâfız; mecrâ-yı tabiîsi olan nazm-ı mânâya mukabele ederek belâgatı müşevveş etmiştir.

Zira acemîler su-i ihtiyar veya sevk-i ihtiyaçla lâfzın tertip ve tahsinine ve maâni-i lüğaviyenin tahsiline daha ziyade muhtaç olduklarından ve elfâz, mecrâ olmak cihetiyle daha âsân ve daha zahir ve nazar-ı sathîye daha mûnis ve hevâm gibi avamın nazarlarını daha cazibedar ve avamperestâne nümayişlere daha müstaid bir zemin olduğundan, elfâza daha ziyade sarf-ı himmet etmişlerdir. Yani, ne kadar bir mesafe kat ederse, önlerine çok muşa'şa' sahralar kendilerini göstermek şanında olan tertib-i maânide olan tegalgulden zihinlerini çevirip, elfâz arkasına koşup, dolaşıyorlar. Maânînin tasavvurlarından sonra elfâzın arkasına gitmekle fikirleri çatallaşmıştır. Gide gide elfâz mânâya galebe etmekle istihdam ederek, *"lafız, mânâya hizmet etmek"* olan kaziye-i tabiiye aksine çevrildiğinden, tabiat-ı belâgattan böyle lâfızperest mutasallıfların san'atına kadar, yok, belki tasannularına, uzun bir mesafe girmiştir. Eğer istersen, Harîrî gibi bir dahiye-i edebin Makâmât'ına gir, gör. O dâhiye-i edep nasıl hubb-u lâfza mağlûp olarak, lâfızperestlik hevesi o kıymettar edebini lekedar ettiği gibi, lâfızperestlere de bast-ı özür etmiştir ve nümune-i imtisal olmuştur. Onun için, o koca Abdülkâhir bu hastalığı tedavi etmek için Delâil-i İ'câz ve Esrarü'l-Belâgat'ın bir sülüsünü onun ilâçlarından doldurmuştur. Evet, lâfızperestlik bir hastalıktır; fakat bilinmez ki hastalıktır.

Tenbih

Lâfızperestlik nasıl bir hastalıktır; öyle de, sûret-perestlik ve üslûb-perestlik ve teşbih-perestlik ve hayal-perestlik ve kafiye-perestlik, şimdi filcümle, ileride ifrat ile, tam bir hastalık ve mânâyı kendine feda edecek derecede bir maraz olacaktır. Hattâ bir nükte-i zarafet için veya kafiyenin hatırı için, çok edip, edepte edepsizlik etmeye şimdiden başlamışlardır.

Evet, lâfza ziynet verilmeli, fakat tabiat-ı mânâ istemek şartıyla. Ve sûret-i mânâya haşmet vermeli, fakat meâlin iznini almak şartıyla. Ve üslûba parlaklık vermeli, fakat maksûdun istidadı müsait olmak şartıyla. Ve teşbihe revnak vermeli, fakat matlûbun münasebetini göze almak ve rızasını tahsil etmek şartıyla. Ve hayale cevelân ve

şa’şaa vermeli, fakat hakikati incitmemek ve ağır gelmemek ve hakikate misal olmak ve hakikatten istimdat etmek şartıyla gerektir.

Muhakemat : 2.Makale : 2.Mesele

2.Mesele: Kelamın hayatlanması ve neşvüneması

İkinci Mesele

Kelâmın hayatlanması ve neşvüneması, mânâların tecessümüyle ve cemâdâta nefh-i ruh etmekle bir mükâleme ve mubâhaseyi içlerine atmaktır. Şöyle:

"Deveran" ile tabir olunan, vücutta ve ademde iki şeyin mukarenetiyle biri ötekisine illet ve me'haz ve menşe zannolunması olan itikad-ı örfî üzerine müesses olan mağlâta-i vehmiye üstüne mebnî olan, kuvve-i hayalden neş'et eden sihr-i beyanıyla, sehhar gibi cemâdâtı hayatlandırır, birbiriyle söyletir. İçlerine ya adaveti veya muhabbeti atar. Hem de mânâları tecessüm ettirir, hayat verir, içinde hararet-i gariziyeyi derc eder.

Eğer istersen, gürültülü menzil ıtlakına şâyeste olan bu beyte gir:

يُنَاجِنِى الْاِخْلاَفُ مِنْ تَحْتِ مَطْلِهِ
وَتَخْتَصِمُ الْاَمَالُ وَالْيَأْسُ فِى صَدْرِى

Yani, *"Mumâtala-i hak perdesi altında hulfü'l-va'd benimle konuşuyor. Der: Aldanma! Onun için, sînemde ümitlerim yeis ile kavgaya başladılar; o mütezelzil hane olan sadrımı harap ediyorlar."* Göreceksin, nasıl şâir-i sâhir emel ve ye'si tecsim etmekle hayatlandırarak, nemmâm olan ihlâfın fitnesiyle bir muharebe ve muhasamayı temsil eyledi. Güya sinematoğraf gibi bu beyit senin aklına rüya görünüyor. Evet, bu sihr-i beyanî bir nevi tenvim eder.

Veyahut yerin yağmurla muâşaka ve şekvasını dinle. İşte:

تَشَكَّى الْاَرْضُ غَيْبَتَهُ اِلَيْهِ

وَتَرْشُفُ مَائَهُ رَشْفَ الرُّضَابِ

Yani, *"Yağmurun geç gelmesini ona teşekkî eder. Mahbubun ağız suyu gibi suyunu emer."* Acaba yeri Mecnun, sehabı Leylâ hâletlerinde bu şiir sana tahyil etmiyor mu?

Tenbih: Bu şiiri güzel gösteren, içindeki hayalin hakikate bir derece müşabehetidir. Zira yağmur gecikse, sonra gelse, toprak vız vız gibi bir savtı çıkartarak suyunu çeker. Bu hali gören, geçliğine ve şiddet-i ihtiyacına intikal ettiğinden, meşhur deveranın sırrıyla ve tevehhümün tasarrufatıyla bir muâşaka ve mükâleme suretine ifrağ eder.

İşaret: Herbir hayalde bu çiznök gibi bir dane-i hakikat bulunmak şarttır...

Muhakemat : 2.Makale : 3.Mesele

3.Mesele: Kelamın elbise-i fahiresi olan üslup

Üçüncü Mesele

Kelâmın elbise-i fahiresi veyahut cemâli ve sureti, üslûp iledir. Yani, kalıb-ı kelâm iledir. Şöyle ki:

Ya dikkat-i nazar veya tevaggul veya mübaşeret veya san'atın telâkkuhuyla hayalde tevellüd eden temayülâtın hususiyatından teşekkül eden suretlerden terekküp eden istiare-i temsiliyenin parçaları telâhuk ettiklerinden tenevvür ve teşerrüb ve teşekkül eden üslûp, kelâmın kalıbı olduğu gibi, cemâlin mâdeni ve hulel-i fâhirenin destgâhıdır. Güya aklın borazanı denilmeye şâyân olan irade, ses etmekle, kalbin karanlık köşelerinde yatan mânâlar çıplak, yalın ayak, baş açık olarak çıktıklarından, mahall-i suver olan hayale girerler. O hazinetü'l-hayalde buldukları sureti giyerler. En ekall bir yazmayı sarar. Veya bir pabucu giyer. Lâakal bir nişanla çıkar. Hiç olmazsa bir düğmeyle veya bir kelimeyle, kendinin nerede terbiye olduğunu gösterir.

Eğer bir kelâmın–fakat tabiattan çıkmış bir kelâmın–üslûbunda im'ân-ı nazar edersen, kendi san'atı içinde işleyen mütekellimi o âyine-misal üslûbun içinde göreceksin. Hattâ nefsini nefesinden ve sesinden, mahiyetini nefsinden (üfürmesinden) tevehhüm; ve mizaç ve san'atını kelâmıyla mümteziç tahayyül etsen, Hayâliyyun mezhebinde muâteb olmuyorsun. Eğer tereddütle senin hayalin, hastalığı var ise Kaside-i Bürde'den olan

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدْ اِمْتَلَئَتْ [1]
مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ

olan bîmarhaneye git, gör: Nasıl Hakîm-i Busayrî, istifrağla ve nedametin perhiziyle sana reçete yazar! Eğer iştihanın açılmasıyla üslûp denilen hakikatin şişesindeki zülâl-i mânâ nasıl kendine muvafık ve nasıl imtizaç etmesini seyretmek ve o zülâli içmeye iştahın varsa, meyhaneye git ve de: “Ey meyhaneci, kelâm-ı belîğ nedir?” Elbette onun san’atı onu şöyle söylettirecek:

“Kelâm-ı beliğ, ilim denilen çömleklerde pişirilen ve hikmet denilen büyük küplerde duran ve fehim denilen süzgeçle süzülen âb-ı hayat gibi bir mânâyı, zürefa denilen sâkiler döndürüp efkâr içer; esrarda temeşşî etmekle hissiyatı ihtizaza getiren kelâmdır.”

Eğer böyle sarhoşların sözlerinden hoşlanmıyorsan, suyun mühendisi olan hüdhüd-ü Süleyman’ın Sebe’den getirdiği nebe’ ve haberi dinle: Nasıl inzal-i Kur’ân ve ibdâ-ı semavat ve arz eden Zülcelâlin tavsifini etmiştir! Hüdhüd diyor: “Bir kavme rastgeldim. Zemin ve âsumandan mahfiyatı çıkaran Allah’a secde etmiyorlar...” Bak, evsaf-ı kemâliye içinde hüdhüdün hendesesine telvih eden, vasf-ı mezburu yalnız ihtiyar eyledi.

İşaret

Üslûptan muradım, kelâmın kalıbıdır ve suretidir. Başkalar başka diyorlar. Ve belâgatça faydası, kıssâtın tefârıkını ve perişan olan parçalarını iltiham ve bitiştirmektir. Tâ kaide-i *“Bir şey sabit olursa levazımıyla sabittir”* sırrıyla bir cüz’ü tahrik etmekle kıssâtın küllünü ihtizaza getirmektir. Güya mütekellim, üslûbun bir köşesini muhataba gösterse, muhatap kendi kendine velev bir derece karanlık olsa da tamamını görebilir.

Bak, nerede olursa olsun, **“mübâreze”** lâfzı, pencere gibi, meydan-ı harbi, içinde harp olarak sana gösterir. Evet, çok böyle kelimeler vardır. Hayalin sinematografisi denilse câizdir.

Tenbih

Üslûp merâtibi pek mütefâvittir. Bazan o kadar latîf ve rakiktir ki, nesîm-i seherden daha âheste eser. Bazan o kadar gizli oluyor ki, bu zamanın harbinin diplomatlarının desâis-i harbiyelerinden daha

mesturdur. Bir diplomatın kuvve-i şâmmesi lâzımdır, tâ istişmam edebilsin.

Ezcümle: Yâsin sûresinde [2] مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ şive-i ifadeden, Zemahşerî [3] مَنْ يَبْرُزُ اِلَى الْمَيْدَانِ üslûbunu istişmam etmiştir. Evet, insan isyanla Hâlıkın emrine karşı mânen müdafaa ve mübâreze eder.

1.)Haramla dolmuş olan gözlerinden gözyaşı akıt ve pişmanlık perhizine sarıl.
2.)Çürümüş kemikleri kim diriltecek? (Yâsin Sûresi, 36:78)
3.)Var mı meydana çıkan!

Muhakemat : 2.Makale : 4.Mesele

4.Mesele: Kelamın kuvvet ve kudreti

Dördüncü Mesele

Kelâmın kuvvet ve kudreti ise, kelâmın kuyûdâtı birbirine cevap vermek ve keyfiyatı birbirine muavenet etmekle, umumen karınca kaderince, asıl garaza işaret ve herbiri parmağını maksat üzerine bırakmakla,

عِبَارَاتُنَا شَتّٰى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ[1]
وَكُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

düsturuna timsal olmaktır. Demek, kuyûdât zenav gibi veyahut dereler gibi, maksat ise ortalarından istimdad edici bir havuz gibi olmak gerektir.

Elhasıl: Zihnin şebekesi üstünde tersim olunan ve nazar-ı akıl ile alınan suret-i garaz, müşevveş olmamak için, tecavüb ve teavün ve istimdad lâzımdır.

İşaret

Bu noktadan intizam neş'et etmekle tenasüp tevellüd edip hüsün ve cemâl parlar. Eğer istersen, Rabb-i İzzetin kelâmına teemmül et. Ezcümle:

Zerresi büyük bir taş kadar büyük olan azaptan tahvif ve insanı, kalâk ve tahammülsüz olduklarını göstermek için sevk edilen

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ[2]

olan âyete bak. Nasıl ki, *"şeyi zıddından in'ikâs ettirmek"* olan kaide-i beyâniyeye binaen, tehvil ve tahvif için azabın bir parçasının

derece-i tesirini göstermek istediğinden, kıllet olan esas-ı maksada, nasıl kelâmın her tarafı elini oraya uzatıp kuvvet veriyor. Şöyle:

[3] اِنْ lâfzındaki teşkik ile tahfif; ve [4] مَسَّتْ 'deki yalnız temas; ve [5] نَفْحَةٌ maddesinde ve sîgasında ve tenkirindeki taklil ve tahkir; ve [6] مِنْ 'deki teb'iz; ve nekâle bedel [7] عَذَابٌ zikrindeki tehvin; ve [8] رَبِّكَ 'deki îmâ-i rahmet, umumen taklili göstermekle, azabı nihayet derecede ta'zîm ve tehvil eder. Zira azı böyle olursa, çoğundan Allah esirgesin!

Tenbih

Bu sana sermeşktir; yazabilirsen meşk et. Zira bütün âyât-ı Kur'âniye bu intizam ve tenasüp ve hüsne mazhardırlar. Fakat makasıd bazan mütedâhilen müteselsildir. Herbirinin tevabii ötekiyle mukarin olur, fakat muhtelit olmaz. Dikkat etmek gerektir. Zira nazar-ı sathî böyle yerlerde çok halt eder.

1.)İbarelerimiz ayrı ayrı ise de, senin hüsnün birdir. Hepsi de o hüsne işaret ediyorlar.
2.)And olsun ki, Rabbinin azabından küçük bir esinti onlara hafifçe dokunacak olsa... (Enbiyâ Sûresi, 21:46)
3.)Şayet
4.)Hafifçe
5.)Küçük bir esinti, bir üfürük
6.)...dan
7.)(Az) bir azap
8.)Rabbin.

Muhakemat : 2.Makale : 5.Mesele

5.Mesele: Kelamın servet ve vüs'ati

Beşinci Mesele

Kelâmın servet ve vüs'ati ise nasıl suret-i terkip, nefs-i maksadı gösterir. Öyle de müstetbeâtının telmihâtıyla ve esâlîbin işârâtıyla garazın levazım ve tevâbiini göstermek ve ihtizaza getirmektir. Zira telmih ve işaret ise, sakin olan hayâlâtı ihtizaza ve sâkit olan cevanibini söylettirmekle, kalblerin en uzak köşelerindeki istihsanı ve alkışlamayı tehyiç etmeye büyük bir esastır. Evet, telmih ve işaret ise, yolun etrafını temaşayla tenezzüh etmek içindir. Kast ve talep ve tasarruf için değildir. Demek, mütekellim onda mes'ul olmaz. Eğer istersen, bu beyitlerin içlerine gir. Bir derece seyre şayan noktalar vardır:

İşte çal olan atına binmiş, nazenin karşısında gençlenmek isteyen ihtiyar babanın sakalının içine bak, belâgatın çok anahtarlarını bulacaksın. Al, kapıları aç, işte

قَالَتْ كَبِرْتَ وَشِبْتَ قُلْتُ لَهَا .. هٰذَا غُبَارُ وَقَايِعِ الدَّهْرِ

Yani, *"Dedi: İhtiyar oldun. Dedim: Değildir; belki mesâib-i dehrin gürültüsünden ayakları altından çıkıp sakalıma konmuş bir beyaz gubardır."*

Hem de,

وَلاَ يُرَوِّعْكِ اِيمَاضُ الْقَتِيرِ بِهِ .. فَاِنَّ ذَاكَ اِبْتِسَامُ الرَّأْيِ وَالاَدَبِ

Yani, *“Sakalımın beyazlanmakla parlaması seni korkutmasın. Zira nur-u mütecessim gibi dimağdan erimiş sakaldan mecrâ bulup kendini gösteren fikir ve edebin tebessümüdür.”*

Hem de,

وَعَيْنُكَ قَدْ نَامَتْ بِلَيْلِ شَبِيبَةٍ .. فَلَمْ تَنْتَبِهْ اِلاَّ بِصُبْحِ مَشِيبٍ

Yani, *“Gece gibi gençlikte gözün nevm-i gaflette dalmış, ancak subh-misal olan sakalın beyazıyla uyanabildi.”*

Hem de,

وَكَأَنمَّاَ لَطَمَ الصَّبَاحُ جَبِينَهُ .. فَاقْتَصَّ مِنْهُ وَخَاضَ فِى اَحْشَائِهِ

Yani, *“Ciriti istemek yolunda, sabah, atımın yüzüne yed-i beyzâsıyla bir tokat vurdu. Atım dahi kısasını almak için tayyar olan subha erişti, yere vurdu, içinde dört ayağıyla gezindi. Demek atım çal’dır.”*

Hem de,

كَأَنَّ قَلْبِى وُشَاحَاهَا اِذَا خَطَرَتْ .. وَقَلْبَهَا قُلْبُهَا فِى الصَّمْتِ وَالْخَرَسِ

Yani, *“Kalbim mâşukumun kemeri gibi hareket ve hışhış etmekte; onun kalbi ise onun bileziği gibi sükûn ve sükûttadır. Demek beli ince, bileği kalın olduğu gibi, kalbim müştak, onun kalbi müstağnîdir. Demek, hüsün ve aşkı ve istiğnayı ve iştiyakı bir taşla vurmuştur.”*

Hem de,

وَاَلْقٰى بِصَحْرَاءِ الْغَبِيطِ بَعَاعَهُ .. نُزُولَ الْيَمَانِىِّ ذِى الْعِيَابِ الْمُحَمَّلِ

Yani, *"Tâcir-i Yemenî gibi yağmurdan gelen sel, yüklerini, eskallerini gabît sahrâsına attı."* Nasıl ki bir tüccar akşamda bir köye gelse, gecede köylüler rengârenk eşyalarını satın alsalar; sabahleyin herkes bir renkle süslenmiş olduğu halde evinden çıkıyor. Hattâ köyün çobanı dahi kırmızı bir mendili bağlıyor. Öyle de, sel sahrâya yükünü attığı gibi, ticaret-i hafiyeye benzer imtizâcât-ı kimyeviyeyle çiçeklerin nazeninlerine güya rengârenk elbise alınır, dikilir. Hattâ çiçeklerin çobanı ıtlakına şayan olan kefne **(1)** başını kırmızılaştırıyor.

Hem de,

غَارَ الْوَفَاءُ وَفَاضَ الْغَدْرُ وَانْفَرَجَتْ ..
مَسَافَةُ الْخُلْفِ بَيْنَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ

Yani, *"Vefa, gavr-ı in'idama çekildi. Tûfan-ı gadir feverana başladı. Kavl ve amel ortasında uzun bir mesafe açıldı."*

Uzağa gitmek istemiyorsan, bu makalenin bir parça mâkabline nazar et. Bu meseleye nümune olmak için çok parçaları bulacaksın.

Ezcümle:

"Âyâtın delail-i i'câzının miftahı ve esrar-ı belâgatının keşşâfı yalnız belâgat-ı Arabiyedir. Felsefe-i Yunaniye değildir."

Veyahut makale-i ûlâda olan mesele-i ûlânın hâtimesindeki işarete bak. İşte:

"Hilkat denilen şeriat-ı fıtriyye, meczup ve misafir olan küre-i arza farz etmiştir ki: Şemse iktida eden yıldızların safında durmak, şüzûz etmemek... Zira, zemin zevciyle beraber [1] اَتَيْنَا طَآئِعِينَ demişlerdir. Taat ise cemaatle daha ahsendir."

Şimdi teemmül et. Bu misaller, karşı ve arkalarından öyle makamatı gösterir ki, arkalarından başka makamat hayal-meyal gibi başını çıkarıyor.

---

(1): Dikenli, ihrak edilir bir dağ mahsulüdür.

1.)İsteyerek emrine uyduk. (Fussilet Sûresi, 41:11)

Muhakemat : 2.Makale : 6.Mesele

6.Mesele: Kelamın semeratı

Altıncı Mesele

Kelâmın semeratı ise, tabakat-ı muhtelifede, suver-i muteaddidede teşekkül eden maânîdir. Şöyle:

Kimyaya âşinâ olanlara malûmdur. Bir maddeyi, meselâ altın gibi bir unsuru istihsal edildiği vakit, makine veya fabrikayla müteaddit borularla, muhtelif teressübâtıyla, mütenevvi teşekkülâtla, tabakât-ı mütefavitede geçer. En nihayet, ondan bir kısım tahassul eder. Kelâm denilen maâni-i mütefavitenin fotoğrafıyla alınmış muhtasar bir haritanın istiab ettiği gibi mefâhim-i mütefavitenin suret-i teşekkülü budur ki:

Tesirat-ı hariciyeden kalbin bir kısım ihtisasatı ihtizaza gelmekle müyülât tevellüt eder. Ondan hevaî mânâlar bir derece aklın nazarına ilişmekle aklı kendine müteveccih eder. Sonra o buhar halindeki mânâ bir kısmı tekâsüf etmekle, temâyülât ve tasavvurâtın bir kısmı müallâk kalıp, bir kısım dahi takattur ettiğinden, akıl ona rağbet gösterir. Sonra mâyi halindeki kısımdan bir kısım tasallüp ve tahassul ettiğinden, akıl onu kelâm içine alıyor. Sonra o mütesallibten bir resm-i mahsus ile temessül ve tecellî ettiğinden, akıl onun kametine göre, bir kelâm-ı mahsus ile onu gösterir.

Demek, müteşahhıs olanı, kelâmın suret-i mahsusası içine alıyor. Ve tasallub etmeyeni fehvanın eline verir. Ve tahassul etmeyeni işaret ve keyfiyet-i kelâma yükler. Ve takattur etmeyeni kelâmın müstetbeâtına havale eder. Ve tebahhur etmeyeni üslûbun ihtizazatına ve kelâmla refakat eden mütekellimin etvarıyla rapteder. İşte bu silsilenin borularından ismin müsemmâsı ve fiilin mânâsı ve harfin medlûlü ve nazmın mazrufu ve heyetin mefhumu ve keyfiyatın mermuzu ve müstetbeatın müşarünileyhleri ve hitabı teşyi eden etvarın muharrikleri, hem de ***“dâllün bi'l-ibare”*** nin maksudu ve

“dâllün bi’l-işaret” in medlûlü ve ***“dâllün bi’l-fehvâ”*** nın mefhum-u kıyasîsi ve ***“dâllün bi’l-iktizâ”*** nın mânâ-yı zarurîsi ve daha başka mefahim, umumen bu silsilenin birer tabakasından in’ikad eder ve şu madenden çıkar. Eğer seyretmek istersen, kendi vicdanına bak, şu meratibi göreceksin. Şöyle:

Senin mahbubun, vaktâ gözünüzün penceresinden şua ve berk-i hüsnünü vicdanınıza ilka ederse, o aşk denilen nâr-ı mûkade birden yandırmaya başladığından, hissiyat iltihaba başlamakla, âmâl ve müyûlât dahi heyecana gelip birden o âmâller, üst kattaki hayalin tabanını deler. İmdat istediklerinden, o hazinetü’l-hayalde safbeste-i hareket ve mahbubun mehasinini ellerinde tutmuş veyahut onun mehasinini hatıra getirmekle tasvir eden, başkasının mehasiniyle işbâ olunmuş olan hayalât ise o âmâlin imdadına koşarlar; beraber hücum edip hayalden lisana kadar inmekle beraber, zülâl-i visale olan meyli arkalarında ve firaktan olan teellümü sağda ve tâzim ve tedip ve iştiyakı sola, ve terahhum ve lûtfu iktiza eden mahbubun mehasinini önlerine, ve hediye olarak medihanın gerdanını ve senanın dürlerini ellerine almakla beraber, o

اَلنَّارُ الْمُوقَدَةُ عَلَى اْلاَفْئِدَةِ [1]

ıtlakına şayan olan o ateşi söndürmek için zülâl-i visali celb eden tavsif-i bi’l-fezâil ile arz-ı hacet ederler.

İşte, bak, kaç tabakatta bildiğin mânâdan başka ne kadar maânî başlarını çıkarıp görünüyor. Eğer korkmuyorsan, İbn-i Farıd’ın veya Ebû Tayyib’in gözlerinden müthiş olan vicdanlarına bak. Ve vicdanın tercümanı olan

غَرَسْتُ بِاللَّحْظِ وَرْدًا فَوْقَ وَجْنَتِهَا .. [2]
حَقٌّ لِطَرْفِىَ اَنْ يَجْنِى الَّذِى غَرَسَا

Hem de

فَلِلْعَيْنِ وَ اْلاَحْشآءِ اَوَّلَ هَلْ اَتٰى .. تَلاَ [3]
عَائِدِى اْلآسِى وَثَالِثَ تَبَّتِ

Hem de

صَدُّ حَمَا ظَمَاىَ لُمَاكَ لِمَاذَا .. وَهَوَاكَ [4]
قَلْبِى صَارَ مِنْهُ جُذَاذًا

Hem de

حُشَاىَ عَلٰى جَمْرٍ ذَكِىٍّ مِنَ الْغَضَا .. [5]
وَعَيْناَىَ فِى رَوْضٍ مِنَ الْحُسْنِ تَرْتَعُ

gör ve dinle ki, çendan gözleri Cennette tenezzüh eder; fakat vicdanlarındaki Cehennem tazip eder. Öyle de, mehâsinine işaret ve istiğnasına remiz ve teellüm-ü firaka imâ ve şevke tasrih ve taleb-i visale telvih ve terahhumunu celb eden hüsnüne tansis etmekle beraber, hissiyatını tahrik eden heyet-i etvarıyla çok hayâlât-ı rakikayı göstermişlerdir.

İşaret

Nasıl bir hükûmetin intizamında, her memura istidadı nispetinde, vazife derecesinde, hizmet miktarınca ücret vermek lâzımdır. Öyle de, böyle meratib-i mütefaviteden ihtilât eden mânâlar ise, garaz-ı küllî olan mesûk-u lehü'l-kelâmın merkezine kurbiyet nispetinde ve maksuda hizmet derecesinde, herbirine inayet ve ihtimamda hisse ve nasiplerini taksim-i âdil ile tefrik etmek gerektir. Tâ ki o muâdeletle intizam ve o intizamdan tenasüp ve tenasüpten hüsn-ü vifak ve o hüsn-ü vifaktan hüsn-ü muâşeret ve o hüsn-ü muâşeretten kelâmın kemâline bir mizanü't-ta'dil çıkabilsin. Yoksa vazifesi hizmetkârlık ve tabiatı çocukluk olanlar, büyük rütbeye girmekle tekebbür eder. Tekebbür etmekle tenasübünü bozup muâşereti teşviş eder. Demek, kuyûdât-ı kelâmın istidatlarını nazara almak gerektir.

Evet, herşeyi istidadı nispetinde terfi etmek lâzımdır. Zira görünüyor ki, göz, burun gibi bir âzâ ne kadar güzel olursa, hattâ altından olursa, haddinden büyük olduğu halde sureti çirkin eder.

Tenbih

Nasıl bazan en küçük bir nefer bir hizmete, meselâ düşman ordusuna keşf-i râze gider, müşir gidemez. Veyahut bir küçük talebe yaptığı işi büyük bir âlim yapamaz. Çünkü büyük adam herşeyde büyük olmak lâzım gelmez. Herkes kendi san'atında büyüktür. Kezalik, o maâni-i mütezahime içinde bazan bir küçük mânâ riyaset eder; o kıymettar oluyor. Zira onun vazifesi şimdi gelecek bir esbab ile ehemmiyetlidir.

Buna işaret eden ve kıymetine menar olan sarih hüküm ve lâzım-ı karîbinin adem-i salâhiyetidir ki, onun hatırası için irsal-i lâfız ve sevk-i hitap edilsin ve kelâm dahi postacılık etsin. Zira ya bedihî ve malûmdur, görünüyor; veyahut hafif ve zayıftır, asıl garazda ehemmiyeti yoktur. Veyahut onu hüsn-ü telâkki ve kabul edecek ve ona kulak verecek muhatap yoktur. Veyahut mütekellimin haline muvafakat ve tekellüme dâi olan arzuya hizmet edemez. Veyahut muhatabın şe'n ve haysiyetine imtizaç, istimzaç edemez. Veyahut kelâmın makamında ve müstetbeatın tevâbiinde ecnebî görünüyor. Veyahut garazın muhafazasına ve levazımın tedarikine müstaid değildir. Demek, her bir makamda bu esbablardan yalnız birinin sözü dinlenir. Fakat umumen ittihad etseler, kelâmı en yüksek tabakaya çıkartıyorlar.

Hâtime

Bazı maâni-i muallâka vardır ki, bir şekl-i muayyenesi ve bir vatan-ı hususiyesi yoktur. Müfettiş gibi herbir daireye girer. Bazı kendine hususî bir lâfız takıyor. Bu muallakâtın bir kısmı ise harfiye ve hevâiye gibidir. Başka kelime onu derûnuna çeker. Bazan bir cümleye, belki bir kıssate nüfuz eder. Ne vakit o cümleyi ezdirirsen, ruh gibi o mânâ takattur eder. Meselâ hasret ve iştiyak ve temeddüh ve teessüf, ilâ âhir gibi mânâlardır.

1.) Allah'ın tutuşturduğu, tâ kalplerin üstüne çıkacak bir ateş.
2.) Göz ucuyla yanaklara bir gül diktim, diktiği gülü koparmak gözümün hakkıdır.
3.) Beni ziyaret eden doktor, göz ve iç organlarım için "Hel etâ" Sûresinin birinci âyetiyle "Tebbet" Sûresinin üçüncü âyetini okudu.
4.) Niçin dudağındaki koyu renk, benim seni şiddetle sevmeme engel oldu. Halbuki aşkından kalbim param parça olmuştur.
5.) İç organlarım dikenli ağaçtan tutuşmuş ateş koru üzerindedir. Gözlerim ise güzellikten oluşan bir bahçede dolaşmaktadır.

Muhakemat : 2.Makale : 7.Mesele

Yedinci Mesele

Belâgatın ukde-i hayatiyesi, tâbir-i diğerle beyanın felsefesi veyahut şiirin hikmeti ise, hariciyatın nevâmisi ve mekayisini temessül etmektir. Şöyle:

Hakâik-ı hâriciyedeki kanunları kıyas-ı temsilî cihetiyle ve deveran tarikiyle ve vehmin tasarrufuyla şairane olan mâneviyat ve ahvalde yerleştirmektir. Demek âyine gibi hariçten in'ikâs eden hakikatin şualarını temessül eder. Güya kendi san'at-ı hayaliyesiyle ve nakş-ı kelâmîsiyle hilkat ve tabiatı taklit ve muhâkât eder.

Evet, kelâmda hakikat olmazsa da, en ekall şebih ve nizamından istimdat etmek ve onun danesi üzerinde sümbüllenmek gerektir. Fakat her danenin mahsus bir sümbülü vardır. Bir buğday bir ağaç kadar sümbüllenmez. Felsefe-i beyan nazara alınmazsa, belâgat hurâfât gibi, hayal gul gibi, sâmie hayretten başka bir fayda vermez.

İşaret

Felsefe-i beyaniyeye müşabih, nahvin dahi bir felsefesi vardır. O felsefe ise, vâzı'ın hikmetini beyan eder. Kütüb-ü nahivde mezkûr olan münâsebât-ı meşhûre üzerine müessestir. Meselâ bir mâmule iki âmil dâhil olmaz. Ve hel lâfzı fiili gördüğü gibi sabretmez, visal ister. Hem fail kuvvetlidir, kavî olan zammeyi kendine gasp eder. Mesele, hariç ve kâinatta carî olan kanunların birer aks-i misalîsidir.

Tenbih

Bu münasebât-ı nahviye ve sarfiye olan hikmet-i vâzı' ise, felsefe-i beyan derecesinde olmazsa da, pek büyük bir kıymeti

vardır. Ezcümle, istikra ile sabit olan ulûm-u nakliyeyi ulûm-u akliyenin suretlerine çeviriyor.

Muhakemat : 2.Makale : 8.Mesele

8.Mesele: Maani-i beyaniyenin aşılaması

Sekizinci Mesele

Maâni-i beyâniyenin aşılaması ve telkihi ve mânâların becayiş ve inkılâpları, kelimenin mânâ-yı hakikîsi, ya garaz veyahut mânâ-yı muallakadan birisini teşerrüb ve içine cezb etmektir. Zira, içine girdiği vakit, sahibülbeyt olan hakikate ve esasa dönüyor. Ve asıl lâfzın sahibi olan mânâ ise, bir suret-i hayatiyeye dönüyor, ona medet verir. Ve müstetbeattan istimdat eder. Bu sırdandır ki, kelime-i vahidenin maâni-i müteaddidesi oluyor. Ve becayiş ve telkihat bundan çıkar. Bu noktadan gaflet eden, büyük bir belâgatı kaybeder.

İşaret

Bir şey merkep ve binilmişse عَلٰى lâfzına müstahak olduğu gibi, zarf gibi içine aldığından, فِى lâfzını ister. [1] تَجْرِى فِى الْبَحْرِ gibi. Hem de bir şey âlet olduğundan, بَاءْ lâfzını ister. [2] صَعَدْتُ السَّطْحَ بِالسُّلَمِ gibi. Ve mekân ve merkep olduğundan, فِى ve عَلٰى lâfızları dahi ister. Hem de gaye olduğundan, اِلٰى ve حَتّٰى lâfızlarını ister. İllet ve zarf

olduğundan, لاَمْ ve فِى lâfızları dahi ister. [3] وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا gibi.

İşte sermeşk; sen de kıyas edebilirsen et.

Tenbih

Bu mütedâhil mânâların hangisi daha ziyade senin garazına temas eder; ve maksada sıla-i rahim vardır; ileriye sür ve izhar et. Bâkîleri ona teşyi edici yaptır. Yoksa, senin tarz-ı ifaden haşmet ve ziynet-i beyaniyeden çıplak olacaktır.

1.) Denizde akıp gider. (Bakara Sûresi, 2:164)
2.) Dama merdivenle çıktım.
3.) Güneş de onlar için bir delildir ki, kendisine tâyin edilmiş bir yörüngede akıp gider. (Yâsin Sûresi, 36:38)

Muhakemat : 2.Makale : 9.Mesele

9.Mesele: Kelamın yüksek tabakası

Dokuzuncu Mesele

İrade-i cüz'iyeyi ve tasavvur-u basiti âciz bırakan kelâmın yüksek tabakası şudur ki:

[1] Mütedâhilen müteselsil olan makasıdın taaddüdü.. **[2]** ve mütenasilen murtabıt olan metalibin teselsülü.. **[3]** ve netice-i vahideyi tevlid eden asılların ictimâı..**[4]** ve herbiri ayrı ayrı semere veren fürû-u kesirenin istinbatına istidad veya tazammunu iledir. Şöyle ki:

Maksadü'l-makasıt olan en uzak ve yüksek hedef-i garazdan ayrılıp gelmekte olan maksatlar birbirine murtabıt ve birbirinin noksaniyetini tekmil ve komşuluk hakkını eda etmekle kelâma vüs'at ve azamet verir. Güya birini vaz' etmekle öteki ve diğeri ve başkasını ve daha başkasını vaz' eder. Ve sağ ve solda ve her cihetin nispetini gözetmekle birden o makasıdı, kelâmın kasr-ı müşeyyedesine kuruyor. Güya çok akılları kendi aklına muâvenet etmek için istiâre etmiş, istihdam ediyor. Sanki o mecmu-u makasıtta herbir maksat tesavir-i mütedâhileden müşterekün fîh bir cüzdür. Nasıl mütedâhil tasvirlerde siyah bir noktayı bir ressam koysa, o nokta birinin gözü, ötekisinin yüzünün hali, berikisinin burnunun deliği, başkasının ağzı olduğu gibi, kelâm-ı âlîde dahi öyle noktalar vardır.

İkinci nokta: Kıyas-ı mürekkeb ve müteşa'ab sırrıyla metalib tenasül edip teselsül etmektir. Güya mütekellim o metalibin beka ve tenasülünün bir tarih-i tabiîsine işaret eder. Meselâ, âlem güzeldir. Demek Sânii, Hakîmdir; abes yaratmaz, israf etmez, istidâdâtı mühmel bırakmaz. Demek, intizamı daima tekmil edecek. Ciğer-şikâf ve tahammülsûz ve emel öldürücü bütün kemâlâtı zîr-ü zeber eden hicran-ı ebedî olan ademi, insana musallat etmez. Demek, saâdet-i

ebediye olacaktır. Üçüncü Makalenin İkinci Şehadetinin Mukaddemesinde nübüvvet-i mutlakanın mebhasinde, insanın hayvandan üçüncü cihet-i farkı, buna iyi bir misaldir.

Üçüncü nokta: Netice-i vahideyi tenâtüc eden usul-ü müteaddideyi cem ve zikretmektir. Zira herbir aslın yüksek neticeyle kasten ve bizzat irtibatı olmazsa, lâakal bir derece ihtizaza ve inkişafa getirir. Güya usûl denilen mezâhir ve âyinelerin ihtilâfıyla ve netice ve mütecellînin vahdetiyle maksadın tecerrüdüne ve ulviyetine ve hayat-ı âlem denilen deveran-ı umumî tesmiye olunan hayat-ı külliye ile yad edilen hakikatiyle kelâmın kuvve-i hayatiyesinin ittisaline işarettir. Üçüncü Makalenin âhirindeki Üçüncü Maksatta olan Birinci Maksat buna bir derece misaldir. Hem de Üçüncü Makalede Dördüncü Mesele ve meslekten olan işaret ve irşad ve tenbih ve muhakeme buna misaldir.

فَانْظُرْ اِلٰى كَلاَمِ الرَّحْمٰنِ الَّذِي عَلَّمَ الْقُرْاٰنُ فَبِاَيِّ اٰيَاتِ رَبِّكَ لاَ تَتَجَلّٰى هٰذِهِ الْحَقِيقَةُ فَوَيْلٌ حِينَئِذٍ لِلظَّاهِرِيِّينَ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ مَالاَ يَفْهَمُونَ عَلَى التَّكْرَارِ

Evet, Rabb-i İzzetin kelâmına dikkat edilse bu hakikat her yerde nur gibi parlar. Evet, nur gibi köşelerinde ve mekatı'larında ictimâ edip zülâl-i belâgat fışkırıyor. Nefrin o zahirperestlere ki, bu hakikatten gaflet edip tekrara hamlediyorlar!

Dördüncü nokta: Kelâmı öyle ifrağ etmek ve istidad vermektir ki, pek çok fürûların tohumlarını mutazammın ve pek çok ahkâma me'haz ve pek çok maânîye ve vücuh-u muhtelifeye delâlet etmektir. Güya bu istidadı tazammunla kelâmın kuvve-i nâmiyesinin kuvvetine telvih eder ve hasılatının kesretini gösterir. Sanki o fürû ve vücuhların mahşeri olan meselede cem eder, tâ ki mezaya ve mehasinini muvazenet edip herbir fer'i bir garaza sevk ve herbir vechi bir vazifeye tayin eder.

فَانْظَرْ اِلٰى قِصَّةِ مُوسٰى فَاِنَّهَا اَجْدٰى [2] مِنْ تَفَارِيقِ الْعَصَا اَخَذَهَا الْقُرْاٰنُ بِيَدِهِ الْبَيْضَاءِ فَخَرَّتْ سَحَرَةُ الْبَيَانِ سَاجِدِينَ لِبَلاَغَتِهِ

Evet, kıssa-i Mûsâ meşhur darb-ı meseldeki tefariku'l-asâdan daha nâfidir. Nasıl o asa ne kadar parçalansa yine bir işe yarar. Kıssa-i Mûsâ dahi öyledir. Bu hâsiyetine binaendir ki, Kur'ân yed-i beyza-i mu'cizü'l-beyanıyla o kıssayı aldı ve suver-i müteaddidede gösterdi. Herbir ciheti hüsn-ü istimâl etti. Fenn-i beyanın seherâsı, belâgatına secde ber zemin-i hayret ve muhabbet ettiler.

Ey birader! Bu meselede olan hayal-meyal belâgat, bu esalib ile sana öyle bir şecereyi tersim eder ki, cesîm urûku müteşâbike, uzun boğumları mütenasika ve müteşaib, dalları müteanika, meyve ve semeratı mütenevvia olan bir şecere-i hakikat sana tasvir eder. Eğer istersen Altıncı Meseleye temaşa et. Zira çendan müşevveş ise, bir derece bu meselenin bir parçasına misal olabilir.

Tenbih ve İtizar

Ey birader! Bilirim ki şu makale sana gayet muğlâk görünüyor. Fakat ne çare mukaddemenin şe'ni icmal ve îcâzdır, kütüb-ü sâlisede sana tecellî edecektir.

1.) Kur'ân'ı öğreten Rahmân'ın kelâmına bir bak: Rabbinin âyetlerinden hangi biri var ki, bu hakikat onda tecellî etmesin? Yazıklar olsun o zahirperestlere ki, anlamadıkları şeyi tekrara hamlederler.

2.) Kıssa-i Mûsâ'ya bir bak. Bu kıssanın tamamında, büyük bir kuvvet vardır ki, Kur'ân onu yed-i beyzâsına aldığı vakit, ilm-i beyanın sâhirleri, onun belâgati karşısında secdeye varmışlardır.

Muhakemat : 2.Makale : 10.Mesele

Onuncu Mesele

Kelâmın selaseti ise: Bir derece hissiyattan tafralık ve iştibak etmemek; ve tabiatı taklit; ve harice temessül; ve mesîl-i garazda sedad; ve maksat ve müstekarrın temeyyüzüdür. Şöyle ki:

Kelâmda hissiyat da tamam olmadan çifte atmak, başkasıyla mezc etmek, selâsetini tağyir eder. Ve nizamsız iştibaktan tevakki ve maâni-i müteselsilede tederrüc lâzımdır.

Hem de san'at-ı hayaliyesiyle tabiata şakirtlik etmek gerektir. Tâ tabiatın kavanini onun san'atında in'ikâs edebilsin.

Hem de tasavvuratını öyle hariciyata muhâkî ve müşakil etmek lâzımdır. Farazâ tasavvuratı dimağdan kaçıp hariçte tecessüm etseler, hariç onları istilhak; ve neseplerini inkâr etmesin ve desin: "Onlar ben'im" veyahut "Keennehu" veyahut "Benim veledimdir."

Hem de garazın mesîlinde ve kastın mecrasında teferruk etmemek için sedad etmek, çele-çepe **(1)** temayül etmemektir. Tâ canipler garazın kuvvetini teşerrüb etmekle ehemmiyetsiz etmesin. Belki köşeler, tazammun ettikleri taravet ve letafetiyle zenav gibi garaza imdat ve kuvvet vermek gerektir.

Hem de kastın müstekarrı temeyyüz ve ağrazın mültekası taayyün etmek selâsetin selâmetine lâzımdır.

---

(1): Bu kelime Kürdçedir.

Muhakemat : 2.Makale : 11.Mesele

11.Mesele: Beyanın selamet ve sıhhati

On Birinci Mesele

Beyanın selâmet ve sıhhati ise, hükmü, levazım ve mebâdisiyle ve âlât-ı müdafaasıyla ispat etmektir. Şöyle ki:

Bir hükmün levazımını ihlâl etmemek, rahatlığını bozmamak ve nazara almak ve mebadîsinden istimdad-ı hayat etmek için müracaat etmek ve hücum eden evhamın itirazatına mukabele edecek sual-i mukaddere cevap olan kuyudatıyla tekallüt etmek gerektir. Demek, kelâm meyvedar bir ağaçtır. Cinayet ve ictinadan himayet etmek için dikenleri ve süngüleri dizilmişler. Güya o kelâm, birçok münazaratın neticesi ve pek çok muhâkematın zübdesi olduğundan, gayet ulvî olarak evhamın şeyatîni, istirak-ı sem' edemezler, eğri nazarla bakamazlar. Güya mütekellim altı cihetini nazara alıp etrafına bir sur çekmiştir. Yani, mevzu veyahut mahmulü takyid ile, veyahut tavsifle, veyahut başka cihetle vehmin hücumuna müsait noktalarda birer müdafi müheyya ederek, baştan aşağıya kadar mukadder suallere cevap hükmünde olan kuyudatıyla mücehhez etmektir.

Eğer buna misal istersen, şu kitap bitamamihî buna uzunca bir misaldir. Lâsiyyema, makale-i sâlise en parlak bir misaldir.

Muhakemat : 2.Makale : 12.Mesele

12.Mesele: Kelamın selâmet ve itidal-i mizacı

On İkinci Mesele

Kelâmın selâmet ve rendeçlenmesi ve itidal-i mizacı ise, her kaydın istihkak ve istidadına göre inayeti taksim ve hil'at-ı üslûbu tevzi ve giydirmektir. Hem de hikâyet de olursa, mütekellim kendini mahkiyyun anh yerinde farz etmek gerektir. Şöyle:

Eğer başkasının hissiyat ve efkârının tasvîrinde ise mahkiyyun anh'a hulûl etmek ve onun kalbinde misafir olmak ve lisanıyla tekellüm etmek gerektir. Eğer kendi malında tasarruf etse, alâmet-i kıymet olan itibar ve ihtimamın taksiminde her kaydın istihkak ve istidad ve rütbesini nazara almakla taksiminde adalet ve üslûplarda istidadın kametine göre kesmektir. Tâ herbir maksat onun münasibinde olan üslûptan cilveger olabilsin. Zira üslûbun esasları üçtür:

Birincisi: Üslûb-u mücerrettir. Seyyid Şerif'in ve Nasıruddîn-i Tûsî'nin sade olan ma'raz-ı kelâmları gibi.

İkincisi: Üslûb-u müzeyyendir. Abdülkahir'in Delâilü'l-İ'câz ve Esrarü'l-Belâga'sındaki müşa'şa ve parlak kelâmı gibi.

Üçüncüsü: Üslûb-u âlîdir. Sekkâkî ve Zemahşerî ve İbn-i Sina'nın bazı muhteşem kelâmları gibi. Veyahut şu kitabın mealindeki Arabiyyü'l-ibare, lâsiyyema makale-i sâlisedeki müşevveş, fakat muhkem parçaları gibi. Zira mevzuun ulviyeti, şu kitabı üslûb-u âlîye ifrağ etmiştir. Yoksa benim san'atımın tesiri cüz'îdir.

Elhasıl: Eğer ilâhiyat ve usûlün bahis ve tasvirinde isen, şiddet ve kuvvet ve heybeti tazammun eden üslûb-u âlîden ayrılmamak gerektir.

Eğer hitabiyat ve iknaiyatta isen, ziynet ve parlaklık ve tergib ve terhibi tazammun eden üslûb-u müzeyyeni, elinden gelirse elden bırakma. Fakat gösteriş ve tasannu ve avamperestane nümayiş etmemek gerektir.

Eğer muamelât ve muhaverat ve âlet olan ilimlerde isen, vefa ve ihtisar ve selâmet ve selâset ve tabiîliği tekeffül eden ve sadeliğiyle cemâl-i zâtiyeyi gösteren üslûb-u mücerrede iktisar et.

Bu meselenin hâtimesi

Kelâmın kanaat ve istiğnası ve asabiyeti ise, makamın haricinde üslûbu aramamaktır. Şöyle ki:

Mânânın kâmetine göre bir üslûbu kestirmek istediğin vakit, dâhil-i makamda olan menbadan ve mevzuun fabrikasından, lâakal kelâmın tazammun ettiği mevzuun veya kıssâtın veya san'atın levazımının parça parçasından ve tevabiinin kıt'a kıt'asından bir üslûbu dikmek, zaruret olmadan harice medd-i nazar etmemek, tâbir hata olmasa, harice boykotaj etmekle, elbette kelâmın kuvveti tezayüd ettiği gibi, servetin dağılmamasına en büyük esastır. Demek, mânâ ve makam ve san'at ise, kelâmın delâlet-i vaz'iyesine yardım edebilir. Nasıl kelâm, delâlet-i vaz'iye ile mânâyı gösterir, öyle de, böyle üslûp ise tabiatıyla mânâya işaret eder. Eğer bir nümune istersen, Dokuzuncu Meseledeki Arabî parçalarına bak. İşte:

فَانْظُرْ اِلٰى كَلاَمِ الرَّحْمٰنِ الَّذِي عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ فَبِاَيِّ اٰيَاتِ رَبِّكَ لاَ تَتَجَلّٰى هٰذِهِ الْحَقِيقَةُ فَوَيْلٌ حِينَئِذٍ لِلظَّاهِرِيِّينَ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ مَالاَ يَفْهَمُونَ عَلَى التَّكْرَارِ فَاِنْ شِئْتَ فَانْظُرْ اِلٰى قِصَّةِ مُوسٰى فَاِنَّهَا اَجْدٰى مِنْ تَفَارِيقِ الْعَصَا اَخَذَهَا

اَلْقُرْاٰنُ بِيَدِهِ الْبَيْضَاءِ فَخَرَّتْ سَحَرَةُ الْبَيَانِ مَحَبَّةً وَ حَيْرَةً سَاجِدِينَ لِبَلاَغَتِهِ اَلِيَه

Eğer istersen, ulûm-u âliyenin (اَلِيَه) kitaplarının dibacelerine bak. Eğer çendan o dibacelerde şu san'at-ı belâgat çok dakik ve latîf olmazsa da, fakat ondaki beraatü'l-istihlâl bu hakikate bir beraatü'l-istihlâldir. Hem de şu kitabın dibacesinde mu'cizata işaret yolunda Peygamberimizin zâtı, nübüvvetine mu'cize gösterilmiştir. Hem de Üçüncü Makalenin dibacesinde kelime-i şahadetin iki cümlesi birbirine şahit gösterilmiştir. Hem de Yedinci Mukaddemede, inşikak-ı kamere, yere inmeyi ilâve edenlere denilmiş: Mu'cizenin kamerini münhasif ve şems gibi burhan-ı nübüvveti Süha gibi mahfî olmasına sebep oldunuz.

Buna kıyasen, şu hakikate, şu kitapta birçok nümune bulabilirsin. Zira bu kitabın mesleği, benim gibi harice boykotajdır. Hattâ, zaruret olmazsa, efkâr ve mesailde ve misallerde ve esalipte harice boykotaj etmektir. Fakat tevafuk-u hâtır olabilir. Zira hakikat birdir. Hangi kapıyla girsen, aynını göreceksin.

1.)Kur'ân'ı öğreten Rahmân'ın kelâmına bir bak: Rabbinin âyetlerinden hangi biri var ki, bu hakikat onda tecellî etmesin? Yazıklar olsun o zahirperestlere ki, anlamadıkları şeyi tekrara hamlederler. Bu hakikati görmek istersen, kıssa-i Mûsâ'ya bak. Bu kıssanın tamamında, büyük bir kuvvet vardır ki, Kur'ân onu yed-i beyzâsına aldığı vakit, ilm-i beyanın sâhirleri, onun belâgatine hayran kalmış ve muhabbetle secdeye varmışlardır.

Muhakemat : 2.Makale : Hatime

Hâtime

“Söylenene bak, söyleyene bakma” söylenilmiştir. Fakat ben derim: Kim söylemiş? Kime söylemiş? Ne içinde söylemiş? Niçin söylemiş? Söylediği sözü gibi dikkat etmek, belâgat nokta-i nazarından lâzımdır, belki elzemdir.

İşaret

Malûm olsun ki, fenn-i maânî ve beyanın mezayasının belâgatçe mühim bir şartı, kasten ve amden garazın cihetine emaratla işaret ve alâmâtın nasbıyla kast ve amdini göstermektir. Zira onda tesadüf bir para etmez.

Fenn-i bedîin ve tezyinat-ı lâfziyenin şartı ise, tesadüf ve adem-i kasttır. Veyahut tesadüfî gibi tabiat-ı mânâya yakın olmaktır.

Telvih

Pûşîde olmasın ki, tabiata ve hakikat-i hariciyeye delâlet eden ve hükm-ü zihnîyi kanun-u hariciyle rapteden, tâbir câizse perdeyi delerek, altındaki hakkı gösteren âletlerin en sekkâbı إِنَّ -i tahkîkiyedir. Evet şu إِنَّ ’nin şu hâsiyetine binaendir ki, Kur’ân’da kesretle istimal olunmuştur.

Tenbih

Ey birader! Bu makaledeki kavanin-i latîfe şu perişan esalipten teberrî ve nefret etmesi seni tağlit etmesin. Meselâ, “Eğer bu

kanunlar iyi olsaydılar, onları vaz edene iyi bir ders-i belâgatı vereceklerdi. Hem de güzel bir üslûbu giyeceklerdi. Halbuki, onları vaz eden ise ümmîdir. Üslûpları dahi perişandır” gibi bir vehme zâhip olma. Yahu, bu vehme ehemmiyet verme. Zira bir fende herbir ilim sahibi onda san’atkâr olmak lâzım gelmez. Hem de ile’l-merkeziye olan kuvve-i câzibe, ani’l-merkeziye olan kuvve-i dafiaya galiptir. Çünkü kulağın dimağa karabeti ve akılla sıla-i rahmi vardır. Halbuki mâden-i kelâm olan kalp ise, lisandan uzak ve ecnebîdir. Ve hem de çok defa lisan kalbin dilini tamamen anlamıyor. Lasiyyema, kalb bazan meselenin derin yerlerinden, kuyu dibinde gibi bir tıntın ederse, lisan işitemez; nasıl tercümanlık edecektir?

Elhasıl: Fehim ifhamdan daha esheldir, vesselâm.

İtizar

Ey şu dar ve ince ve karanlık olan yolda benimle arkadaşlık eden sabırlı ve metanetli zât! Zannediyorum, bu İkinci Makalede yalnız hayretle seyirci oldun, müstemi olmadın. Çünkü anlamadın. Hakkınız var. Zira, mesail gayet derin ve arkları uzun ve ibare ise gayet muhtasar ve muğlak ve Türkçem de epeyce noksan ve müşevveş, ve vaktim dahi dar, ben de acele, sıhhatim muhtel, başım nezlelidir. Şu karışık zeminde ancak şöyle bir varakpare çıkabilir.

وَالْعُذْرُ عِنْدَ كِرَامِ النَّاسِ مَقْبُولٌ [1]

Ey birader! Unsur-u Hakikati, kübrâ gibi ve Unsur-u Belâgatı suğra gibi mezc et. Elektrik şuaı gibi olan hads-i sadıkı geçir. Tâ gayet hararetli ve parlak ziyalı olan Unsur-u Akideyi netice vermek için senin zihnine istidadat verebilsin.

İşte, Unsur-u Akideyi Üçüncü Makalede arayacağız.

İşte başlıyorum: نَحْو [2]

1.)Özür, büyük insanların yanında makbuldür.
2.)O halde işte..

Muhakemat : 3.Makale

3.Makale: Unsur-u Akide

Unsuru’l-Akîde

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ [2]
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ

Bu kelime-i âliye, üssü’l-esas-ı İslâmiyet olduğu gibi, kâinat üstünde temevvüc eden İslâmiyetin en nurânî ve en ulvî bayrağıdır. Evet, misak-ı ezeliye ile peyman ve yeminimiz olan iman, bu menşur-u mukaddeste yazılmıştır. Evet, âb-ı hayat olan İslâmiyet ise, bu kelimenin aynülhayatından nebean eder. Evet, ebede namzet olan nev-i beşer içinde saadet-sarây-ı ebediyeye tayin ve tebşir olunanın ellerine verilmiş bir ferman-ı ezelîdir. Evet, kalb denilen avâlim-i gayba karşı olan penceresinde kurulmuş olan latîfe-i Rabbâniyenin fotoğrafıyla alınan timsal-i nurâniyle Sultan-ı Ezel’i ilân eden harita-i nuraniyesidir ve tercüman-ı beliğidir. Evet, vicdanın esrarengiz olan nutk-u beliğanesini cemiyet-i kâinata karşı vekâleten inşad eden hatib-i fasîhi ve kâinata Hâkim-i Ezel’i ilân eden imanın mübelliğ-i beliği olan lisanın elinde bir menşur-u lâyezâlîdir.

İşaret: Bu kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirine şahid-i sâdıktır ve birbirini tezkiye eder. Evet, ulûhiyet nübüvvete burhan-ı limmîdir. Muhammed Aleyhisselâm, Sâni-i Zülcelâle zâtıyla ve lisanıyla burhan-ı innîdir.

Tenbih: Hakâik-ı akâid-i İslâmiye, bütün teferruatıyla kütüb-ü İslâmiyede mufassalan müberhene ve musarrahadır, görünebilir. Ve görülen şeyi göstermek, zâhirin hafâsına veya muhatabın gabavetine işaret ve techil olduğundan, akidenin yalnız üç-dört unsurunu beyan

edeceğim. Diğer hakâikini fuhûl-u ulemanın kitaplarına havale ederim. Zira bana hacet bırakmamışlar.

•Mukaddeme
•1.Maksad: Delail-i Sani
•2.Maksad: Nübüvvet
•3.Maksad: Haşir

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehadet ederim ki Hz. Muhammed (a.s.m.) Allah'ın resulüdür.

Muhakemat : 3.Makale : Mukaddeme

Mukaddeme

Ehl-i dikkatin malûmudur ki: Makâsıd-ı Kur'âniyenin fezlekesi dörttür: Sâni-i Vâhidin ispatı ve nübüvvet ve haşr-i cismânî ve adl'dir.

Birinci maksat: Delâil-i Sâni beyanındadır. Bir burhanı da Muhammed'dir (aleyhisselâtü vesselâm). Sâniin vücut ve vahdeti, ispata ihtiyaçtan müstağnidir. Lâsiyyemâ, Müslümanlara karşı çok derece eclâ ve azhardır. Binaenaleyh, hitabımı ecânibe, bahusus Japonya'ya tevcih eyledim. Zira onlar eskide bazı sualler etmiştiler; ben de cevap vermiştim. Şimdi ihtisarla yalnız bir-iki suallerine müteallik o cevabın bir parçasını söyleyeceğim. Onlardan bir sual:

مَا الدَّلِيلُ الْوَاضِحُ عَلٰى وُجُودِ الْاِلٰهِ الَّذِى تَدْعُونَنَا اِلَيْهِ وَالْخَلْقُ مِنْ اَىِّ شَىْءٍ أَمِنَ الْعَدَمِ اَوِ الْمَادَّةِ اَوْ ذَاتِهِ اِلٰى اٰخِرِ سُؤَالاَتِهِمِ الْمُرَدَّدَةِ

Yani, vücud-u Sânie delil-i vâzıh nedir?

İşaret: Gayr-ı mütenahi olan mârifetullah, böyle mahdut olan kelâma sığışmaz. Binaenaleyh, kelâmımdaki iğlâkın mâzur tutulması mercûdur.

Tenbih: Bervech-i âtî kelâmdan maksat, muhakeme ve muvazenenin tarikini göstermektir. Tâ ki, mecmuunda hakikat tecellî etsin. Yoksa zihnin cüz'iyeti sebebiyle, o mecmuun herbir cüz'ünde

neticenin tamamını taharrî etmek, kuvve-i vâhimenin tasallut ve tereddüdüyle hakikati evham içinde setretmektir.

Mukaddeme: Hakikatin keşfine mani olan arzu-yu hilâf ve iltizam-ı muhalif ve taraftar-ı nefis cihetiyle asılsız evhamını bir asla ircâ etmekle kendini mâzur göstermek; ve müşterinin nazarı gibi yalnız meâyibi görmek; ve çocuk tabiatı gibi bahaneyle mahane tutmak gibi emirlerden nefsini tecridle şartıma müraat edebilirsen, huzur-u kalb ile dinle:

1.) Bizi, kendisine iman etmeye çağırdığınız Allah'ın varlığına delâlet eden açık delil nedir? Mahlukat neden yaratılmıştır? Yoktan mı? Maddeden mi? Yoksa onun zâtından mı? Ve diğer tereddütlü sorular...

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad

Birinci Maksad

•Sani'in marifetine mirac yolları
•Delil-i inayet
•Delil-i ihtira
•İnkılâb-ı hakaik
•Tabiat
•Kudret-i İlahi
•Vahdet-ül Vücud
•Hatime

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Saniin marifeti

Sani'in marifeti

Cemi' zerrat-ı kâinat, birer birer zât ve sıfât ve sair vücuh ile gayr-ı mahdude olan imkânat mabeyninde müteredd it iken, bir ciheti takip, hayretbahşâ mesâlihi intâc etmekle Sâniin vücûb-u vücûduna şehadetle, avalim-i gaybiyenin enmuzeci olan latîfe-i Rabbaniyeden ilân-ı Sâni eden itikadın misbahını ışıklandırıyorlar.

Evet, herbir zerre kendi başıyla Sânii ilân ettiği gibi, tesâvir-i mütedahileye benzeyen mürekkebat-ı müteşabike-i mütesâide-i kâinatın herbir makam ve herbir nispetinde herbir zerre muvazene-i cereyan-ı umumîyi muhafaza ve her nisbette ayrı ayrı mesalihi intâc ettiklerinden, Sâniin kast ve hikmetini izhar ve kırâet ettikleri için, Sâniin delâili, zerrattan kat kat ziyadedir.

Eğer desen: Neden herkes aklıyla görmüyor?

Elcevap: Kemâl-i zuhurundan... Evet, şiddet-i zuhurdan görünmemek derecesine gelenler vardır: cirm-i şems gibi.

تَاَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَاِنَّهَا مِنَ الْمَـلاِ الاَعْلَى اِلَيْكَ رَسَائِلُ

Yani, *"Eb'âd-ı vâsia-i âlemin sahifesinde Nakkaş-ı Ezelînin yazdığı silsile-i hâdisatın satırlarına hikmet nazarıyla bak ve fikr-i hakikatle sarıl. Tâ ki mele-i âlâdan gelen selâsil-i resâil, seni âlâ-yı illiyyîn-i yakîne çıkarsın."*

İşaret

Kalbinde nokta-i istimdat, nokta-i istinatla vicdan-ı beşer Sânii unutmamaktadır. Eğer çendan dimağ tâtil-i eşgâl etse de, vicdan edemez. İki vazife-i mühimmeyle meşguldür. Şöyle ki:

Vicdana müracaat olunsa–kalb, bedenin aktarına neşr-i hayat ettiği gibi, kalb gibi–kalbdeki ukde-i hayatiye olan mârifet-i Sâni dahi, ceset gibi istidadât-ı gayr-ı mahdude-i insaniyeyle mütenasip olan âmâl ve müyul-ü müteşaibeye neşr-i hayat eder; lezzeti içine atar ve kıymet verir ve bast ve temdid eder. İşte nokta-i istimdat...

Hem de bununla beraber, kavga ve müzahametin meydanı olan dağdağa-i hayata peyderpey hücum gösteren âlemin binler musibet ve mezahimlere karşı yegâne nokta-i istinat, mârifet-i Sânidir.

Evet, herşeyi hikmet ve intizamla gören Sâni-i Hakîme itikad etmezse ve ale'l-amyâ tesadüfe havale ederse ve o beliyyata karşı elindeki kudretin adem-i kifayetini düşünse, tevahhuş ve dehşet ve telâş ve havftan mürekkep bir halet-i cehennem-nümûn ve ciğerşikâfta kaldığından, eşref ve ahsen-i mahlûk olan insan, herşeyden daha perişan olduğundan, nizam-ı kâmil-i kâinatın hakikatine muhalif oluyor. İşte nokta-i istinat... Evet, melce, yalnız mârifet-i Sânidir.

Demek, şu iki noktayla bu derece nizam-ı âlemde hükümfermâlık, hakikat-i nefsü'l-emriyenin hâssa-i münhasırası olduğu için, her vicdanda iki pencere olan şu iki noktadan vücud-u Sâni tecellî ediyor. Akıl görmezse de fıtrat görüyor. Vicdan nezzardır; kalb, penceresidir.

Tenbih

Arş-ı kemâlât olan mârifet-i Sâniin miraclarının usulü dörttür:

Birincisi: Tasfiye ve işrâka müesses olan muhakkikîn-i sofiyenin minhacıdır.

İkincisi: İmkân ve hudusa mebnî olan mütekellimînin tarikidir. Bu iki asıl, filvaki Kur'ân'dan teşaub etmişlerdir. Lâkin, fikr-i beşer başka surete ifrağ ettiği için, tavîlüzzeyl ve müşkilleşmiştir.

Üçüncüsü: Hükemanın mesleğidir.

Üçü de taarruz-u evhamdan masûn değildirler.

Dördüncüsü: Ki belâgat-i Kur’âniyenin ulüvv-ü rütbesini ilân eden ve istikamet cihetiyle en kısası ve vuzuh cihetiyle beşerin umumuna en eşmeli olan mirac-ı Kur’ânîdir. İşte biz dahi bunu ihtiyar ettik. Bu da iki nevidir:

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Delil-i inayet

Delil-i inayet

Birincisi

Delil-i inayettir ki, menafi-i eşyayı tâdat eden bütün âyât-ı Kur'âniye bu delile imâ ve şu burhanı tanzim ediyorlar. Bu delilin zübdesi, kâinatın nizam-ı ekmelinde riayet-i mesalih ve hikemdir. Bu ise, Sâniin kast ve hikmetini ispat; ve tesadüf vehmini ortadan nefyediyor.

Mukaddeme

Eğer çendan her adam âlemdeki riayet-i mesalih ve intizamda istikrâ-i tâm edemez. Ve ihata edemez. Fakat nev-i beşerdeki telâhuk-u efkâr sayesinde, kâinatın herbir nev'ine mahsus kavaid-i külliye-i muntazamadan ibaret olan bir fen teşekkül etmiş ve etmektedir.

Bununla beraber, bir emirde intizam olmazsa, hüküm külliyetiyle cereyan edemediği için; kaidenin külliyeti, nev'in hüsn-ü intizamına delildir. Demek, cemi' fünun-u ekvan, kaidelerin külliyetlerine binaen, istikrâ-i tâmla nizam-ı ekmeli intaç eden birer burhandırlar. Evet, fünun-u kâinat bitamamiha mevcudatın silsilelerindeki halkalardan asılmış olan mesalih ve semeratı ve inkılâbat-ı ahvalin telâfifinde saklanmış olan hikem ve fevaidi göstermekle Sâniin kast ve hikmetine parmakla şehadet ve işaret ettikleri gibi, şeyâtîn-i evhama karşı birer necm-i sâkıbtır.

İşaret

Cehl-i mürekkebi intaç eden, nazar-ı sathîyi tevlid eden ülfetten tecrid-i nazar etsen ve akla karşı sedd-i turuk eden evhamın âşiyânı olan mümâresât-ı ilzâmiyattan nefsini tahliye etsen, hurdebinî bir hayvanın sureti altında olan makine-i dakika-i bedia-i İlâhiyenin şuursuz, mecrâ ve mahrekleri tahdit olunmayan ve imkânâtında evleviyet olmayan esbab-ı basita-i camide-i tabiiyeden husûl-pezîr ve o destgâhın masnuu olduğunu, kendi nefsini kandırıp mutmain ve ikna edemezsin. Meğer herbir zerrede Eflâtun kadar bir şuur ve Calinos kadar bir hikmeti ispat ettikten sonra, zerrât-ı saire ile vasıtasız muhabereyi itikad ve esbab-ı tabiiyenin üssü'l-esası hükmünde olan cüz-ü lâyetecezzâdaki kuvve-i cazibe ve kuvve-i dâfianın içtimalarının hortumu üzerindeki muhaliyetin damgasını kaldırabilsen... Eğer nefsin bu muhalâta ihtimal verse, seni insaniyet defterinden sildirecektir.

Fakat caizdir ki, herbir şeyin esası zannettikleri olan cezb ve def' ve hareket, âdâtullahın kanunlarına birer isim olsun. Fakat kanun kaidelikten tabiîliğe ve zihnîlikten haricîliğe ve itibardan hakikate ve âletiyetten müessiriyete gelmemek şartıyla kabul ederiz.

Tenbih

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ [1]

Nazarını âleme gezdir. Hangi yerinde noksaniyeti görebilirsin? Kellâ, gören görmez—meğer kör ola veya kasr-ı nazar illetiyle müptelâ ola. İstersen Kur'ân'a müracaat et. Delil-i inayeti vücuh-u mümkinenin en ekmel veçhiyle bulacaksın. Zira Kur'ân, kâinatta tefekküre emir verdiği gibi, fevaidi tezkâr ve nimetleri tâdad eder. İşte o âyât, şu burhan-ı inayete mezahirdir. İcmali budur, tut. Tafsili ise, eğer meşiet-i İlâhiye taallûk ederse, âyât-ı âfâkiye ve enfüsiyeyi tefsir tarikinde, sema ve beşer ve arzın ilimlerine ma'kud olan kütüb-ü selâsede tefsir edilecektir. O vakit şu burhan tamam-ı suretiyle sana görünecektir.

1.)Haydi, çevir gözünü: En küçük bir kusur görüyor musun? (Mülk Sûresi, 67:3)

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Delil-i ihtira

İkinci Delil-i Kur'âni

Delil-i ihtirâdır

Bunun hülâsası:

Mahlûkatın her nev'ine, her ferdine ve o nev'e ve o ferde mürettep olan âsâr-ı mahsusasını müntiç ve istidad-ı kemâline münasip bir vücudun verilmesidir. Zira hiçbir nev-i müteselsil, ezelî değildir. **"İmkân"** bırakmaz. Hem de bizzarure bazının **"hudus"** u, nazarın müşahedesiyle ve sairleri dahi aklın hikmet nazarıyla görülür.

•İnkılâb-ı hakaik
•Tabiat
•Kudret-i İlahi
•Vahdet-ül Vücud

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Inkılab-ı hakaik

İnkılâb-ı hakaik

Vehim ve tenbih

İnkılâb-ı hakikat olmaz. Nev-i mütevassıtın silsilesi devam etmez. Tahavvül-ü esnaf, inkılâb-ı hakaikin gayrısıdır.

İşaret

Herbir nev'in bir âdemi ve bir büyük pederi olduğundan, silsilelerdeki tenasülden neş'et eden vehm-i bâtıl o âdemlerde, o evvel pederlerinde tevehhüm olunmaz. Evet, hikmet, fenn-i tabakatü'l-arz ve ilm-i hayvanat ve nebatat lisanıyla, iki yüz bini mütecaviz olan envâın âdemleri hükmünde olan mebde-i evvellerinin herbirinin müstakillen hudûsuna şehadet ettiği gibi mevhum ve itibarî olan kavanin ve şuursuz olan esbab-ı tabiiye ise:

Bu kadar hayretfeza silsileler ve bu silsileleri teşkil eden ve efrad denilen dehşet-engiz hadsiz makine-i acibe-i İlâhiyenin tasnî ve icadına adem-i kabiliyetleri cihetiyle, herbir fert ve herbir nevi, müstakillen Sâni-i Hakîmin yed-i kudretinden çıktığını ilân ve izhar ediyor. Evet, Sâni-i Zülcelâl herşeyin cephesinde hudûs ve imkân damgasını koymuştur.

Tenbih

Ezeliyet-i madde ve hareket-i zerrattan teşekkül-ü envâ gibi umur-u bâtılaya ihtimal vermek, sırf başka şeyle nefsini ikna etmek sadedinde olduğu için, o umurun esas-ı fasidesini tebeî nazarıyla adem-i derkinden neş'et eder. Evet, nefsini ikna etmek suretinde müteveccih olursa, muhaliyet ve adem-i mâkuliyetine hükmedecektir.

Faraza kabul etse de, tegafül-ü ani's-Sâni sebebiyle hâsıl olan ıztırarla kabul edebilir.

Tenbih

Mükerrem olan insan, insaniyetin cevheri itibarıyla daima hakkı satın almak istiyor ve daima hakikati arıyor ve daima maksadı saadettir. Fakat bâtıl ve dalâl ise, hakkı arıyorken haberi olmadan eline düşer. Hakikatin madenini kazarken, ihtiyarsız, bâtıl onun başına düşer. Veyahut hakikati bulmaktan muztar veya tahsil-i haktan haib oldukça, asıl fıtratı ve vicdanı ve fikri, muhal ve gayr-ı mâkul bildiği bir emri, nazar-ı sathî ve tebeiyle kabulüne mecbur oluyor.

İşte bu hakikati pîş-i nazara al. Göreceksin ki, bütün nizam-ı âlemden eser-i gaflet olarak tevehhüm ettikleri ezeliyet-i madde ve hareket ve şu bütün akılları hayrette bırakan nakş ve san'at-ı bediada tahayyül ettikleri tesadüf-ü amyâ ve bütün hikemin şehâdâtına rağmen esbab-ı camideden itikad ettikleri tesir-i hakikî, ve nefislerine mugalâta edip vehmin-istimrara istinaden-iğvâsıyla tecessüm ve tahayyül olunan tabiat-ı mevhumeyi merci yapmakla tesellî ettikleri, elbette fıtratları reddeder. Fakat yalnız hakka teveccüh ve hakikate kast ettikleri için, şu evham-ı bâtıla davetsiz olarak yolun canibinden taarruz ettikleri için, elbette hedef-i garazına nazarını dikmiş olan adam, o evhama tebeî ve sathî bir nazarla bakıyor. Onun için, müzahref olan içine nüfuz edemez. Fakat ne vakit rağbet ve kast ve satın almak nazarıyla baksa, almaya değil, belki iltifat etmeye ve bakmaya tenezzül etmez!

Evet, şu kadar çirkin bir şeyi vicdan ve akıl muhal görüyor. Kalb dahi kabul etmez. İllâ ki müşagabe ile safsata edip herbir zerreye hükemanın akıllarını ve hükkâmın siyasetlerini verip, tâ herbir zerre ehavatıyla ittifak ve intizam meselesinde müşavere ve muhabere etsinler. Evet, bu surette bir mesleği insan değil, hayvan dahi kabul etmez. Fakat ne çare, mesleğin lâzım-ı beyyini meslektendir. Şu meslek ise, bu suretten başka bir şeyle tasvir edilmez. Evet, bâtılın şe'ni şöyledir: Ne vakit tebeî bir nazarla bakılırsa, sıhhatine bir ihtimal verilir. Fakat im'ân-ı nazar eyledikçe, ihtimal-i sıhhat bertaraf olur.

İşaret

Madde dedikleri şey ise, suret-i mütegayyire, hem de hareket-i zaile-i hâdiseden tecerrüd etmez. Demek hudûsu muhakkaktır. Feya acaba! Sâni-i Vâcibü'l-Vücudun lâzıme-i zaruriye-i beyyinesi olan ezeliyeti zihinlerine sığıştıramayan, nasıl oldu da, herbir cihetten ezeliyete münafi olan maddenin ezeliyetini zihinlerine sığıştırabilirler? Hakikaten câ-yı taaccüptür... Evet, insan düşündükçe, cemi' sıfât-ı kemâliyeyle muttasıf olan Sâniden istiğrap ve istinkâr ettikleri, şu hayret-efza masnuatı tesadüf-ü amyâya ve hareket-i zerrata isnat ettikleri için, insanı insaniyetten pişman eder.

Telvih

Harekât-ı zerrattan husulü dâvâ olunan kuvvet ve suretler, a'raziyetleri cihetiyle envâdaki mübayenet-i cevheriyeyi teşkil edemez. A'raz cevher olamaz. Demek, bütün envâın fasılları ve umum a'razın havâss-ı mümeyyizeleri, adem-i sırftan muhtera'dırlar. Tenasül, teselsülde şerait-i âdiye-i itibariyedendir. İşte delil-i ihtirâînin icmali...

Eğer açık olarak mufassalan istersen, Kur'ân'ın firdevsine gir. Zira hiçbir ratb ve yabis yoktur ki, o tenezzühgâhta ya çiçek veya gonca halinde bulunmasın. Eğer ecel müsait ve meşiet taallûk ve tevfik refik olursa, elfâz-ı Kur'âniyenin esdafında şu burhanı tezyin eden cevherleri, gelecek kütüpte tafsil edilecektir.

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Tabiat

Vehim ve tenbih

Eğer sual etsen: “Nedir şu tabiat ki daima onunla tın tın ediyorlar? Nedir şu kavanîn ve kuvâ ki daima onlarla mütedemdimdirler?”

Cevap vereceğiz ki: Âlem-i şehadet denilen, cesed-i hilkatin anasır ve â’zâsının ef’allerini intizam ve rapt altına alan şeriat-ı fıtriyye-i İlâhiye vardır. İşte şu şeriat-i fıtriyedir ki, ***“tabiat”*** veya ***“matbaa-i İlâhiye”*** ile müsemmâdır.

Evet, tabiat, hilkat-i kâinatta cârî olan kavanîn-i itibariyesinin mecmu ve muhassalasından ibarettir. İşte, kuvâ dedikleri şey, herbiri şu şeriatın birer hükmüdür. Ve kavanîn dedikleri şey, herbiri şu şeriatın birer mes’elesidir. Fakat o şeriattaki ahkâmın istimrarına istinaden, hem de hayali hakikat suretinde gören ve gösteren nüfusun istidatları bir zemin-i şûre müheyya etmesiyle vehim ve hayal tasallut ederek tazyik edip, şu tabiat-i hevaiye tevazzu’ ve tecessüm edip mevcud-u haricî ve hayalden misal suretine girmiştir. Evet, şunun gibi, vehmin çok hileleri vardır.

İşaret

Şu tabiat ve kuvâ-yı umumiye tesmiye ettikleri emirler, kat’iyen aklı ikna edecek ve fikre kendini beğendirecek ve nazar-ı hakikat ona ünsiyet edecek hiçbir mülâyemet ve münasebet yok iken ve şu kâinata illet ve masdar olmaya kabiliyeti mefkud iken, mahzâ Sâniden tegafül ve intizamın ilcâından tevellüt eden yalnız ıztırarla veleh-resan-ı ukul olan kudretin âsârını şu matbaa-misal olan tabiatın san’atından görmek, tabiatı mistar iken mastar tahayyül

etmek, ***“lâzım-ı eamm”*** ın vücuduyla, ***“melzum-u ehass”*** ın vücudunu intaca çalışan akîm bir kıyasın neticesidir. Evet, şu kıyas-ı akîm, dalâlet ve hayret vadilerine çok yolları açmıştır.

Tenvir

Ef’âl-i ihtiyariyenin nezzamı olan şeriat ve kanun, şu kadar hark ve muhalefetle beraber birçok cühhal-i vahşiye, âdetâ şeriatı bir hâkim-i rûhânî ve nizamı bir sultan-ı mânevî tevehhüm edip, bir tesiri tahayyül eder. Evet, bir taburun veya askerin muttarid olan harekâtını ve yeknesak olan etvarlarını ve birbiriyle raptolunan ahvallerini müşahede eden vahşî bir adam, şu efrad-ı adîdeyi veyahut heyet-i askeriyeyi, mânevî bir iple merbut zannederse, acaba garip görünecek midir? Veyahut bir bedevî veya bir şairü’t-tab’, nâsı bir vaz-ı hasende ifrağ eden ve mabeynlerini telif eden nizamı bir mevcud-u mânevî ve şeriatı bir halife-i ruhanî temessül ederse, çok görünecek midir? Öyleyse, kâinatın ahvaline taallûk eden ve tabiat tesmiye olunan ve tasdik-i enbiya veya tekrim-i evliyadan başka hark olunmayan ve müstemirre olan şu şeriat-ı fıtriye-i İlâhiye, evhamda tecessüm etsin, neden taaccüp olunsun?

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Kudret-i Ilahi

Vehim ve tenbih

İnsanın zihni ve lisanı ve sem'i, cüz'î ve teâkubî oldukları gibi, fikri ve himmeti dahi cüz'îdir. Ve teâkub tarikiyle yalnız bir şeye taallûk eder ve meşgul kalır. Hem de insanın kıymet ve mahiyeti, himmeti nispetindedir. Himmetin derecesi ise, maksat ve iştigal ettiği şeyin nispetindedir. Hem de insan teveccüh ve kastettiği şeyde, güya fena fi'l-maksat oluyor. İşte şu noktaya binaen, hasis bir emir veya pek cüz'î bir şey, büyük bir adama isnat olunmaz. Zira tenezzül etmez. Ve himmetini o küçük şeye sığıştıramaz. Himmeti ağır, o şey gayet hafif olduğundan, güya muvazenet bozulur.

Hem de insan hangi şeye temaşa ederse, elbette mekayisini ve esaslarını kendi nefsinde arayacaktır. Eğer bulmazsa, etrafında ve ebnâ-yı cinsinde arayacaktır. Hattâ, hiçbir cihetten mümkünata benzemeyen Vâcibü'l-Vücudu tefekkür etse, yine kuvve-i vahimesi şu vehm-i seyyii düstur ve dürbün yapmak istiyor. Halbuki, Sâni-i Zülcelâl, şu nokta-i nazarda temaşa edilmez. Kudretine inhisar yoktur. Ziya-yı şems gibi, kudret ve ilim ve iradesi şâmile ve âmmedir; münhasır olmaz, muvazeneye gelmez. En büyük şeye taallûk ettiği gibi, en küçük ve en hasis şeye dahi taallûk eder. Mikyas-ı azameti ve mizan-ı kemâli, mecmu-u âsârıdır; herbir cüz'ü mikyas olamaz.

İşte, Vâcibü'l-Vücudu mümkinata kıyas etmek, kıyas-ı maalfârıktır. Mezbur vehm-i bâtıl ile muhakeme etmek hatâ-yı mahzdır. İşte şu hatâ-i bîedebâne ve şu vehm-i bâtılın netice-i seyyiesidir ki: Tabiiyyun, esbabı müessir-i hakikî olduklarına; ve Mutezile, hayvanları ef'âl-i ihtiyariyelerine hâlık olduklarına; ve

hükema, cüz'iyatta ilm-i İlâhînin nefyine; ve mecusîler, halk-ı şer başkasının eseri olduğuna itikad ettiler. Güya onlarca Sâni o kadar azametiyle beraber, nasıl şöyle umur-u hasisiye ve cüz'iyeye tenezzül edip iştigal etsin? Yuf onların akıllarına ki, şöyle bir vehm-i bâtılın hükmüne esir oldular. Ey birader, şu vehim itikad tarikiyle olmazsa da, vesvese cihetiyle bazan mü'minlere musallat oluyor.

İşaret

Eğer desen: "Delil-i ihtirâî i'tâ-i vücuddur. İ'tâ-i vücud ise, idam-ı mevcudun refikidir. Halbuki, adem-i sırftan vücudu ve vücud-u mahzdan adem-i sırfı aklımız tasavvur edemiyor."

Cevaben derim: Yahu! Sizin bu istis'âbınız ve şu meselenin tasavvurundaki istiğrabınız, bir kıyas-ı hâdi'in netice-i vahîmesidir. Zira icad ve ibdâ-ı İlâhîyi, abdin san'at ve kisbine kıyas edersiniz. Halbuki abdin elinden bir zerreyi imate veyahut icad etmek gelmez. Belki yalnız umur-u itibariye ve terkibiyede bir san'at ve kisbi vardır. Evet, bu kıyas aldatıcıdır; insan kendini ondan kurtaramıyor.

Elhasıl: İnsan kâinatta mümkinatın öyle bir kuvvet ve kudretini görmemiş ki, icad-ı sırf ve idam-ı mahz etsin. Halbuki, hükm-ü aklîsi de daima üssü'l-esası, müşahedattan neş'et eder. Demek, âsâr-ı İlâhiyeye mümkinat tarafından bakıyor. Halbuki, hayret-efza âsârıyla müspet olan kudret-i Sâniin canibinden temaşa etmek gerektir. Demek, ibâdın ve kâinatın umur-u itibariyeden başka tesiri olmayan kuvvet ve kudretlerin cinsinden olan bir kudret-i mevhume içinde Sânii farz ederek, o noktadan şu meseleye temaşa ediyor. Halbuki Vâcibü'l-Vücudun canibinden, kudret-i tâmmesi nokta-i nazarından bu meseleye temaşa etmek gerektir.

İşaret

Birinin âsârı muhakeme olunursa, onun hâssasını nazara almak lâzımdır. İşte şu meselede edilmemiştir. Zira bu meseleye, acz-i abdin arkasında, kudret-i mümkinatın tarafında, kıyas-ı temsilînin perdesi altında temaşa ediyor. Halbuki tekvin-i âlemde bir kısmını maddesiz ibdâ ve bir kısmı dahi maddeden inşa ile şu kadar hayret-feza âsâr-ı mu'cize ile kudret-i kâmile-i İlâhiyeyi göstermekle

beraber, ondan sarf-ı nazar etmek, gaibi şahit suretinde görmek olan kıyas-ı hâdi' ile ve ebnâ-yı cinsini muhakeme ettiği gibi, bir kaide-i mahdude ile Vâcibü'l-Vücuda nazar ederler. Hattâ çok meseleyi akl-ı selim mâkul gördüğü halde, onlar gayr-ı mâkul tevehhüm ederler.

Tenbih

Muhtereattan kat-ı nazar, masnuatın en zahir ve münevver ve ***"ziya"*** dedikleri olan nur-u ayn-ı âlemin kavanîn-i acibesi; ve onun semeresi ve misal-i musaggarı olan nur-u basarın nevâmîs-i bediasıyla münevver ve musavver olan kemâl-i kudret-i İlâhiyenin canibinde, muvazene nokta-i nazarında gayr-ı mâkul ve uzak tevehhüm olunan mesâile temaşa edilirse, me'nus ve ayn-ı akıl kirpikleri ortasında görülecektir.

Tenbih

Nasıl ki, zaruriyattan nazariyat istintac olunur. Öyle de âsâr-ı Sâniin zaruriyatı, mahfiyat-ı san'atına burhandır. İkisi beraber bu meseleyi ispat eder.

Telvih

Acaba nizam-ı âlemdeki san'attan daha dakik, daha acip, daha garip, cins-i kudret-i mümkinattan daha uzak, akıl tasavvur edebilir mi? Elbette edemez. Zira fünun, gösterdikleri fevaid ve hikem ile bizzarure Sâniin kast ve san'at ve hikmetine şehadet ettiklerinden ukulü kabul etmeye muztar etmişlerdir. Yoksa, bu bedihiyattan en küçük bir hakikati, akıl kendi kendine kalsaydı, kabul etmezdi.

Evet, zemin ve âsumânı hamleden ve muallâkta tutan ve ecram-ı kâinatı istihdam eden ve nizamında idhal ile hiçbir emrine isyan edilmeyen Zât-ı Akdesten neden istiğrap olunsun ki, ondan derecatla eshel ve ehaff olanı hamletsin. Evet, bir dağı kaldıran, bir hokkayı kaldırabilmekten tereddüt etmek, sırf safsata etmektir. Elhasıl: Nasıl Kur'ân'ın bazısı bazısına müfessirdir; kezalik, kâinat kitabı dahi, bazı sutûru, arkalarındaki san'at ve hikmeti tefsir eder.

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Vahdet-ul Vucud

Vahdet-ül Vücud

İşaret

Eğer desen: Bazı mutasavvıfın kelâmından ittisal ve ittihad ve hulûl zahir oluyor. Ve ondan tevehhüm edilir ki, bazı maddiyyunun mesleği olan vahdetü'l-vücuda bir münasebet gösterir.

Elcevap: Müteşabih hükmünde olan muhakkikîn-i sofiyenin şatahatını ki, vücud-u Akdese hasr-ı nazar ve istiğrak ve mümkinattan tecerrüd cihetiyle matmah-ı nazar ettikleri delil içinde neticeyi görmek, yani, âlemden Sânii müşahede etmek tarikiyle takip ettikleri meslek olan cedavil-i ekvanda cereyan-ı tecelliyatı ve melekûtiyet-i eşyada sereyan-ı füyuzatı ve merâyâ-yı mevcudata tecellî-i esmâ ve sıfâtı ise, dîku'l-elfaz sebebiyle ***"ulûhiyet-i sâriye"*** ve ***"hayat-ı sâriye"*** tâbir ettikleri hakaiki başkalar anlamadılar. Su-i tefehhümle, kendi istidad-ı şûrelerinden zuhur eden evham-ı vahiyeye, muhakkikînin kelimat ve şatahatını tatbik ettiler. Yuha onların akıllarına! Süreyya derecesinde olan muhakkikînin efkâr-ı mücerredeleri, serâ derekesinde olan mukallidîn-i maddiyyunun efkâr-ı sefilesinden binler derece uzaktır. Evet, şu iki fikrin tatbikine çalışmak, şu zaman-ı terakkide akl-ı beşerin duçar-ı sekte olduğunu ve varta-i mevte düştüğünü izhar etmektir ki, insaniyet müteessifane nazar ederek ve istidad-ı tahkik ve terakki lisanıyla

كَلاَّ وَاللهِ.. اَيْنَ الثَّرٰى مِنَ الثُّرَيَّا وَاَيْنَ الضِّيَاءُ السَّاطِعُ مِنَ الظُّلْمَةِ الدَّامِسَةِ [1]

demeye mecbur oluyor.

İşaret

Şunlar, ehl-i vahdetü'ş-şuhuddurlar. Fakat vahdetü'l-vücud ile mecazen tâbir edilebilir. Fakat hakikaten vahdetü'l-vücud, bazı hukema-i kadîmenin meslek-i bâtılasıdır.

Tenbih

Şu mutasavvifînin reis ve kebîri demiş ki: *"İttisali veya ittihadı veya hulûlü iddia eden, mârifet-i İlâhiyeden hiçbir şey istişmam etmemiştir."* Evet, mümkün, Vâcip ile nasıl ittisal ve ittihad edecek? Kellâ! Evet, mümkünün ne kıymeti vardır; ta ki vâcip onda hulûl ede? Hâşâ! Neam, mümkinde füyuzat-ı İlâhiyeden bir feyiz tecellî eder. İşte bunların mesleği ötekilerin mesleğine münasebet ve temas edemez. Zira maddiyyunun mesleği maddiyata hasr-ı nazar ve istiğrak ettiklerinden, efkârları fehm-i ulûhiyetten tecerrüd edip uzaklaştılar. O derece maddeye kıymet verdiler ki, herşeyi maddede görmek, hattâ ulûhiyeti onda mezc etmek gibi bir meslek-i müteassifeye girmişlerdir. Fakat ehl-i vahdetü'ş-şuhud olan muhakkikîn-i sofiyye o derece Vâcibe hasr-ı nazar etmişler ki, mümkinatın hiçbir kıymeti kalmamıştır; "Bir vardır" derler. El'insaf! Serâ-Süreyya kadar birbirinden uzaktır. Maddeyi cemi' envâ ve eşkâliyle halk eden Hâlık-ı Zülcelâle kasem ederim ki, dünyada şu iki mesleğin temasını intaç eden rey-i ahmakaneden daha kabih ve daha hasis ve daha sahibinin mizac-ı aklının inhirafına delil olacak bir rey yoktur.

Tenvir

Küre-i arz küçük, parça parça ve rengârenk ve mütehalif cam parçalarından farz olunursa, herbiri başka çeşitle levnine ve cirmine ve şekline nispetle şemsten bir feyiz alacaktır. Şu hayalî feyiz ise, ne güneşin zâtı ve ne ayn-ı ziyasıdır. Hem de ziyanın temâsili ve elvan-ı seb'asının tesavîri ve güneşin tecellîsi olan şu gûnâgûn ve rengârenk çiçeklerin elvânı, faraza lisana gelirse, herbiri, "Güneş benim gibidir" veyahut "güneş benim" diyeceklerdir.

آنْ خَیاَلاَتِی کِه دَامِ اَوْلِیاسْت .. عَکّسِ مَهْرُویَانِ بُوسْتاَنِ خُدَاسْت [2]

Fakat ehl-i vahdetü’ş-şuhudun meşrebi fark ve sahvdır. Ehl-i vahdetü’l-vücudun meşrebi mahv ve sekirdir. Sâfi meşrep ise, meşreb-i ehl-i fark ve sahvdır.

حَقِیقَةُ الْمَرْءِ لَیْسَ الْمَرْءُ یُدْرِکُهَا [3]
فَکَیْفَ کَیْفِیَّةُ الْجَبَّارِ ذِی الْقِدَمِ
هُوَ الَّذِی اَبْدَعَ الاَشْیاَءَ وَاَنْشَئَهَا فَکَیْفَ
یُدْرِکُهُ مُسْتَحْدَثُ النَّسَمِ

1.) Allah’a yemin olsun ki hayır. Serâ nerede, Süreyyâ nerede? Herşeyi gösteren ışık nerede, herşeyi örtüp saklayan zulmet nerede?
2.) Evliyaya tuzak olan hayaller, ilâhî bahçelerin ay yüzlü güzellerinin akisleridir.
3.) İnsan, kendi hakikatini dahi idrak etmekten âciz iken, herşeyden önce var olan ve herşeyi ceberutiyet-i mutlaka ile hükmü altında tutan Zâtı nasıl idrak edebilir? O Cebbâr-ı Zîkıdem ki, herşeyi ilk olarak yoktan yaratmış ve inşa etmiştir; sonradan var olup can bulanlar Onu nasıl idrak etsin? (İmam-ı Ali’ye (r.a.) ait olduğu rivayet edilmektedir. bk. Dîvân u İmamı Ali, Beyrut.)

Muhakemat : 3.Makale : 1.Maksad : Hatime

Tenbih

İşte vücud-u Sâni'in delâil-i icmâlîsi... Tafsili ise kütüb-ü selâsede gelecektir.

Eğer desen: "Delâil-i tevhidin burada velev icmalen olsun beyanını isterim."

Derim ki: Delâil-i tevhid, o kadar müştehire ve çoktur ki, bu kitapta zikirden müstağnîdirler.

İşte [1] لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلاَّ اللهُ لَفَسَدَتاَ âyetinin sadefinde meknûn olan burhanü't-temânû, bu minhaca bir menar-ı neyyirdir. Evet, istiklâl, ulûhiyetin hâsse-i zâtiyesidir. Ve lâzıme-i zaruriyesidir.

Tenvir

Kâinattaki teşabüh-ü âsâr ve etrafı birbiriyle muânaka ve el ele tutmuş, birbirine arz-ı intizam ve birbirinin sualine karşı cevab-ı savap ve birbirinin nida-yı ihtiyacına lebbeyk cevabı vermek ve bir nokta-i vahidiye temaşa etmek ve bir mihver-i nizam üzerinde deveran etmek cihetiyle Sâniin tevhidine telvih, belki Hâkim-i Ezelin vahdaniyetine tasrih ediyor. Evet, bir makinenin sânii ve muhterii bir olur.

[2] وَفِى كُلِّ شَىْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلٰى اَنَّهُ وَاحِدٌ

Kitab-ı âlemin evrakıdır eb'ad-ı nâmahdud,
Sutur-u kâinat-ı dehrdir âsâr-ı nâmà'dud.
Basılmış destgâh-ı levh-i mahfuz-u hakikatta,
Mücessem lâfz-ı mânidardır âlemde her mevcud.

Hoca Tahsin'in "nâma'dud" ve "nâmahdud"dan muradı nisbîdir; hakikî lâyetenâhîlik değildir.

İşaret

Sâni-i Zülcelâl, ne kadar evsaf-ı kemâliye varsa, onlarla muttasıftır. Zira mukarrerdir ki: Masnûda olan feyz-i kemâl, Sâniin kemâlinden iktibas edilmiş bir zıll-i zalîlidir. Demek, kâinatta ne kadar hüsün ve cemâl ve kemâl varsa, umumundan lâyuhadd derecede yüksek tabakada evsaf-ı cemâliye ve kemâliyeyle Sâni muttasıftır. Evet, ihsan servetin, icad vücudun, îcâb vücubun, tahsin hüsnün fer'idir ve delilidir. Hem de Sâni-i Zülcelâl, cemi' nekaisten münezzehtir. Maddiyatın mahiyatının istidatsızlığından neş'et eden nekaisten müberradır. Kâinatın mahiyat-ı mümkinesinden neş'et eden evsaf ve levazımatından mukaddestir.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ جَلَّ جَلاَلُهُ [3]

1.) Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi. (Enbiyâ Sûresi, 21:22)
2.) Herbir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir âyet vardır. (İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm, 1:24)
3.) Onun benzeri hiçbir şey yoktur, celle celâluhu.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad

İkinci Maksad

Mukaddeme

Eğer desen: Dibacede demiştin: Kelime-i şehadetin ikinci kelâmı birincisine şahit ve meşhuddur.

Elcevap: Neam, evet. Mârifetullah denilen kâbe-i kemâlâta giden minhacların en müstakim ve en metini, Sahib-i Medine-i Münevvere Aleyhisselâtü Vesselâm yaptığı tarik-i hadid-i beyzâsıdır ki, ruh-u hidayet hükmünde olan Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâm, avâlim-i gaybın mişkât ve zücacesi hükmünde olan kalbinin mâkes ve tercümanı makamında olan lisan-ı sâdıkı, berahin-i Sâniin en sadık bir delil-i zîhayat ve bir hüccet-i nâtıka ve bir burhan-ı fasihtir. Evet, hem zâtı, hem lisanı birer burhan-ı neyyirdir. Neam, hilkat tarafından zât-ı Muhammed burhan-ı bâhirdir. Hakikat canibinden lisanı, şahid-i sadıktır. Evet, Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâm hem Sânie, hem nübüvvete, hem haşre, hem hakka, hem hakikate bir hüccet-i katıadır. Tafsili gelecektir.

Tenbih

“Devir” lâzım gelmez. Zira, sıdkının delâili, Sâniin delâiline tevakkuf etmez.

Temhîd

Peygamberimiz Aleyhisselâtü Vesselâm, Sâniin bir burhanıdır. Öyleyse, şu burhanın ispat-ı sıdkını ve intacını ve sureten ve maddeten sıhhatini ispat etmek gerektir. Nahu:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِنِ الَّذِى دَلَّ [2] عَلٰى وُجُوبِ وُجُودِكَ

Emma ba'dü, ey hakikatin âşıkı! Eğer vicdanımı mütalâa etmekle hakikatleri rasad etmek istersen, kalb dedikleri latîfe-i Rabbaniyenin pası ve zengârı hükmünde olan arzu-yu hilâf ve iltizam-ı taraf-ı muhalif ve mâzur tutulmak için kendi evhamına bir hak vermek ve bir asla ircâ etmek ve mecmuun neticesini herbir fertten istemek ki, zaafiyeti sebebiyle neticenin reddine bir istidad-ı seyyie verilir.**(1)**

Hem de bahaneli çocukluk tabiatı, hem de mahaneli düşman seciyesi, hem de yalnız ayıbı görmek şanında olan müşteri nazarı gibi emirlerden o mir'âtı taskîl ve tasfiye et. Muvazene ve mukabele eyle, ekser emârâtın imtizacından tezahür eden hakikatın şule-i cevvalesini karine-i münevvire et; tâ ekaldeki evham-ı muzlimeyi tenvir ve def edebilesin. Hem de munsıfane ve müdakkikane ile dinle, kelâm tamam olmadan itiraz etme. Nihayete kadar bir cümledir, bir hükümdür. Tamam olduktan sonra bir vehmin kalırsa söyle.

---

(1): Dikkat lâzımdır.

•Nübüvvet-i Mutlaka
•Nübüvvet-i Muhammediye
•1.Meslek
•2.Meslek
•3.Meslek
•4.Meslek
•Kur'ana dair üç şüphe
•5.Meslek
•Hatime

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..

2.)Allah’ım, Senin Vücub-u Vücuduna delâlet eden Muhammed’e (a.s.m.) salât ve selam et.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Nubuvvet-i Mutlaka

Nübüvvet-i Mutlaka

Tenbih: Şu burhanın suğrâsı, nübüvvet-i mutlakadır. Kübrası ise, nübüvvet-i Muhammed'dir (aleyhissalâtü vesselâm). İşte başlıyoruz:

İşaret: Sâniin hikmeti ve ef'âlindeki adem-i abesiyet ve kâinattaki en hasis ve en kalîl şeyde nizamın müraatı ve adem-i ihmali ve nev-i beşerin mürşide olan ihtiyac-ı zarurîsi, nev-i beşerde vücud-u nübüvvet, kat'an istilzam ederler.

Eğer desen: "Bu icmaldeki mânâyı anlamadım, tafsil et"

Derim: İşte dinle. Görüyorsun ki, maddiye ve mâneviye olan nev-i beşerdeki nizamatın, hem de hasiyet-i aklın kuvvetiyle taht-ı tasarrufuna alınan çok envâın ahvaline verildiği intizamatın merkezi ve madeni hükmünde olan nübüvvet-i mutlakanın burhanı, insanın hayvaniyetten üç noktada olan terakkisidir.

Birincisi: "Fikrin evveli amelin âhiri, amelin evveli fikrin âhiri" olan kaidesinin zımnındaki sırr-ı aciptir. Şöyle:

Nur-u nazarla ilel-i müterettibe-i müteselsilenin meyanında olan terettübü keşfederek umum kemâlât-ı insaniyenin tohumu hükmünde olan mürekkebatı, besaite tahlil ve ircâ etmekle hâsıl olan kabiliyet-i ilim ve terkip dedikleri kavanîn-i cariyeyi istimal edip, san'atıyla tabiatı muhakât olan kabiliyet-i san'attan nazarının kusurunu ve evhamın müzahameti ve sevk-i insaniyetin adem-i kifayeti cihetiyle bir mürşid-i nebîye ihtiyaç gösteriyor—tâ, âlemdeki nizam-ı ekmelin muvazenesi muhafaza olunsun.

İkincisi: Gayr-ı mütenahi olan beşerin istidadı, gayr-ı mahsur olan âmâl ve müyûlâtı ve gayr-ı mazbut olan tasavvurat ve efkârı, gayr-ı mahdut olan kuvve-i şeheviye ve gazabiyesidir.

İşaret: Bir adama milyonlarca sene ömürle bütün lezaiz-i dünyeviye ve her cihetten tasallut-u tâm verildiği halde, istidadındaki lâyetenâhîliğin hükmünce bir "Ah, ah, leyte" yi çekecektir. Güya o adem-i rıza ile remz ve işaret ediyor ki, insan ebede namzettir ve saâdet-i ebediye için halk olunmuştur. Tâ gayr-ı mütenahi bir zamanda, gayr-ı mahdut ve geniş bir âlemde, gayr-ı mahsur olan istidadatını bilfiile çıkarabilsin.

Tenbih: Adem-i abesiyet ve hakaik-i eşyanın sübutiyetleri imâ ediyor ki: Bu dar ve mahsur ve herbir lezzetinde çok a'razın müzahametiyle keşmekeş ve tehasüdden halî olmayan şu dünya-yı deniyye içinde kemâlât-ı insaniye yerleşmez. Belki geniş ve müzahametsiz bir âlem lâzımdır. Tâ insan hakkıyla sümbüllensin ve ahval ve kemâlâtına nizam vermekle, nizam-ı âleme hem-dest-i vifak olabilsin.

Tenbih ve işaret: İstitradî olarak haşre imâ olundu. İleride zaten burhan-ı kat'iyle ispat edilecektir. Fakat burada istediğim nokta: İnsandaki istidat ebede nâzırdır. Eğer istersen insaniyetin cevherine ve natıkıyetin kıymetine ve istidadın muktezasına teemmül ve tetkik et. Sonra da o cevher-i insaniyetin en küçük ve en hasis hizmetkârı olan hayale bak, gör, yanına git ve de: "Ey hayal ağa, beşaret sana! Dünya ve mâfîhânın saltanatı, milyonlar sene ömürle beraber sana verilecektir. Fakat âkıbetin dönmemeksizin fenâ ve ademdir." Acaba hayal sana nasıl mukabele edecek? Ayâ, istibşar ve sürur veyahut telehhüf ve tahassürle cevap verecektir? Ecel, neam, evet, cevher-i insaniyet a'mak-ı vicdanın dibinde enîn ve hanîn edip bağıracak: "Eyvah, vâ hasretâ saâdet-i ebediyenin fıkdanına!" diyecektir. Hayale zecr ve ta'nif ederek, "Yahu! Bu dünya-yı faniyeyle razı olma!"

İşte ey birader, hînâ bu saltanat-ı faniye, sultan-ı insaniyetin en hakîr hizmetkârı veyahut şairi veyahut san'atkâr ve tasvircisini işbâ ve razı edemezse, nasıl o hayal gibi çok hizmetkârların sahibi olan sultan-ı insaniyeti işbâ edebilir? Kellâ! Neam, onu işbâ edecek, yalnız haşr-ı cismânînin sadefinde meknun olan saâdet-i ebediyedir.

Üçüncüsü: İnsanın itidal-i mizacı ve letafet-i tab'ı ve zînete olan meylidir. Yani, insanın insaniyete lâyık bir suret-i taayyüşe olan meyl-i fıtrîsidir. Neam. İnsan hayvan gibi yaşamamalıdır. Ve yaşamaz. Belki şeref-i insaniyete münasip bir kemâl ile yaşamak gerektir. Binaenaleyh, beşer mesken ve melbes ve me'keli, sanayi-i kesîreyle taltif etmesine muhtaçtır. Bu san'atlarda yalnızca kudretinin adem-i kifayetine binaen ebnâ-yı cinsiyle imtizac etmek, o da iştirak etmek, o da teâvün etmek, o da sa'yin semeratını mübadele etmesini iktiza etmekle beraber, kuvâ-yı insaniyedeki inhimak ve tecavüz sebebiyle adalete ihtiyaç, o da her aklın adalete adem-i kifayetine binaen, onu muhafaza edecek kavanîn-i külliyenin vaz'larına ihtiyaç, o da tesirini muhafaza etmek için icra edecek bir mukannine, o mukannin dahi zahiren ve bâtınen hâkimiyetini muhafaza etmek için maddeten ve mânen tefevvuka, hem de Sâni-i Âlemin tarafından bazı umûr ile muhassas olmasıyla bir imtiyaz ve kuvvet-i nispete, hem de evamirine olan itaati temin ve tesis eden azamet-i Sâniin tasavvurunu zihinlerde idame edecek bir müzekkire-i mükerrere olan ibadete muhtaçtır. O ibadet dahi Sâniin canibine efkârı tevcih eder. O teveccüh ise, inkıyadı tesis, o inkıyad dahi nizam-ı ekmele îsal eder. O nizam-ı ekmel dahi, sırr-ı hikmetten tevellüd eder. Sırr-ı hikmet dahi ademü'l-abesiyeti ve Sâniin hikmeti, masnudaki teennuku kendine şahit gösterir.

İşte, eğer insanın hayvandan şu cihat-ı selâseyle olan temayüzünü derk edebildin; bizzarure netice veriyor ki: Nübüvvet-i mutlaka, nev-i beşerde kutup, belki merkez ve bir mihverdir ki, ahval-i beşer onun üzerine deveran ediyor. Şöyle ki:

Cihet-i ûlâda dikkat et. Bak, nasıl sevkü'l-insaniyet ve meyl-i tabiînin adem-i kifayeti ve nazarın kusuru ve tarik-i akıldaki evhamın ihtilâtı, nasıl nev-i beşeri eşedd-i ihtiyaçla bir mürşid ve muallime muhtaç eder. O mürşid, peygamberdir.

İkinci cihette tedebbür et. Şöyle: İnsandaki lâyetanâhîlik ve tabiatındaki meylü't-tecavüz ve kuvâ ve âmâlindeki adem-i tahdid ve âlemdeki meylü'l-istikmalin dalı hükmünde olan insandaki meylü't-terakkinin semeresi hükmünde olan kamet-i nâmiye-i istidad-ı insanîsine intibak etmeyen, belki camid ve muvakkat olan kanun-u

beşer ki, tedricen tecarüple hâsıl olan netaic-i efkârın telâhukuyla vücuda gelen o kavanin-i beşer, şu semere-i istidadın çekirdeklerinin terbiye ve imdadına adem-i kifayetinin sebebiyle maddeten ve mânen iki âlemde saâdet-i beşeri temin edecek, hem de kamet-i istidadının büyümesiyle tevessü edecek, zîhayat ve ebediye bir şeriat-ı İlâhiyeye ihtiyaç gösterir. İşte, şeriatı getiren, peygamberdir.

Eğer desen: "Biz görüyoruz ki: Dinsizlerin veya sahih bir dini olmayanların ahvalleri muaddele ve munazzemedirler."

Elcevap: O adalet ve intizam, ehl-i dinin ikazat ve irşadatıyladır. Ve o adalet ve faziletin esasları, enbiyanın tesisleriyledir. Demek enbiya, esas ve maddeyi vaz etmişlerdir. Onlar da o esas ve fazileti tutup, onda işlediklerini işlediler. Bundan başka nizam ve saadetleri, muvakkattır. Bir cihetten kaime ve müstakime ise, çok cihattan mâile ve münhaniyedir. Yani, ne kadar sureten ve maddeten ve lâfzan ve maâşen muntazamadır; fakat sîreten ve mâneviyaten ve mânen faside ve muhtelledir.

Ey birader! İşte sıra üçüncü cihete geldi. İyi tefekkür et. Şöyle:

Ahlâktaki ifrat ve tefrit ise, istidadatı ifsad ediyor. Ve şu ifsad ise, abesiyeti intaç eder. Ve şu abesiyet ise, kâinatın en küçük ve en ehemmiyetsiz şeylerinde mesalih ve hikemin riayetiyle âlemde hükümfermalığı bedihî olan hikmet-i İlâhiyeye münakızdır.

Vehim ve tenbih: ***"Meleke-i mârifet-i hukuk"*** dedikleri her fenalığın maddeten zararını ihsas ede ede ve efkâr-ı umumiyeyi ikaz etmekle hâsıl olan ***"meleke-i riayet-i hukuk"*** dedikleri emri, şeriat-ı İlâhiyeye bedel olarak dinsizlerin tasavvuru ve şeriatten istiğnaları bir tevehhüm-ü bâtıldır. Zira dünya ihtiyarlandı. Öyle bir şeyin mukaddematı da zahir olmadı. Bilâkis, mehasinin terakkisiyle beraber mesâvî dahi terakki edip daha dehşetli ve aldatıcı bir şekle giriyor.

Evet, nasıl ki nevâmis-i hikmet, desâtir-i hükûmetten müstağni değildir. Öyle de, vicdana hâkim olan kavanin-i şeriat ve fazilete eşedd-i ihtiyaçla muhtaçtır. İşte, şöyle mevhume olan meleke-i tâdil-i ahlâk, kuvâ-yı selâseyi hikmet ve iffet ve şecaatta muhafaza etmesine kâfi değildir. Binaenaleyh insan bizzarure vicdan ve

tabiatlara müessir ve nâfiz olan mizan-ı adalet-i İlâhiyeyi tutacak bir nebîye muhtaçtır.

İşaret: Binlerce enbiya, nev-i beşerde nübüvveti iddia ederek binlerce mucizatla müddeayı ispat etmişlerdir. İşte, o enbiyanın cemi mucizatları lisan-ı vâhidle nübüvvet-i mutlakayı ilân eder. Bizim şu suğrâmıza dahi bir burhan-ı kàtı'dır. Buna tevatür-ü bilmânâ veya ne tâbirle diyorsanız deyiniz, metin bir delildir.

Tenbih: Şu Muhâkemat'ın cihetü'l-vahdeti budur ki: Eğer cemi' fünun ele alınırsa ve fünunların kavaidinin külliyetleriyle keşfettikleri ittisak ve intizama temaşa edilirse, hem de mesalih-i cüz'iye-i müteferrikanın mâyesi ve ukde-i hayatiyesi hükmünde olan bir lezzeti veya bir muhabbeti veya bir emr-i âhari içine atılmakla-ekl ve nikâhtaki gibi-perişan olan umur ve ef'al o mâye ile irtibat ve ittisal ettiklerini, inayet-i İlâhiye nokta-i nazarında nazar-ı dikkate alınırsa, hem de hikmetin şehadetiyle sabit olan adem-i abesiyet ve adem-i ihmali mutalâaya alınırsa, istikrâ-i tâmla netice veriyor ki: Mesalih-i külliyenin kutup ve mihveri ve maden-i hayatı hükmünde olan nübüvvet, nev-i beşerde zarurîdir. Faraza olmazsa, perişan olan nev-i beşer, güya muhtel bir âlemden şu muntazam âleme düşüp cereyan-ı umumînin ahengini ihlâl ettiği kabul olunursa, biz insanlar sair kâinata karşı ne yüzümüz kalacaktır?

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Nubuvvet-i Muhammediye

Nübüvvet-i Muhammediye

Tenbih

Ey birader! Eğer burhan-ı Sâniin suğrâsı senin sahife-i zihninde intikaş etmiş ise, hazır ol. Kübrâsı olan nübüvvet-i Muhammed'in bahsine geçiyoruz.

İşaret ve irşad

Kübrâ sadıktır. Zira sahife-i itibar-ı âlemde menkuş olan âsâr-ı enbiyayı mütalâa etsen ve lisan-ı tarihte cereyan eden ahvallerini dinlersen ve hakikatı, yani cihetü'l-vahdeti tesir-i zaman ve mekânla girdiği suretlerden tecrit edebilirsen göreceksin ki: İnayet-i İlâhiyenin ziyası olan mehasin-i mücerredenin şulesi olan hukukullah ve hukuk-u ibadı, enbiya düstur-u hareket ettiklerini ve nev-i beşer tarafından enbiyaya karşı keyfiyet-i telâkkileri ve ümeme karşı suret-i muameleleri ve terk-i menafi-i şahsiye ve sair umurlar ki, onlara nebî dedirmiş ve nübüvvete medar olmuş olan esaslar ise, evlâd-ı beşerin sinn-i tekemmül ve kühûlette olan üstadı ve medrese-i Ceziretü'l-Arapta menba-ı ulûm-u âliye ve muallimi olan zât-ı Muhammed'de (a.s.m.) daha ekmel ve daha azhar bulunur. Demek oluyor ki, istikrâ-i tam ile, hususan nev-i vahidde, lâsiyyema intizam-ı muttarid üzerine müesses olan kıyas-ı hafînin iânesiyle ve kıyas-ı evlevînin teyidiyle nübüvvet-i Muhammed'i (a.s.m.) netice vermekle beraber tenkihü'l-menat denilen hususiyattan tecrit nokta-i nazardan, cemi' enbiya, lisan-ı mu'cizatlarıyla, vücud-u Sâniin bir burhan-ı bâhiresi olan Muhammed'in (a.s.m.) sıdkına şehadet ederler.

***İtizar**:* Kısa cümlelerle söylemiyorum; muğlâkça oluyor. Zira şu hakaik her tarafa derin köklerini attıklarından, mesele uzunlaşıyor.

Suret-i meseleyi bozmak ve parça parça etmek ve hakikati incitmek istemiyorum. Hem de hakikatın etrafına bir daireyi çekmek istiyorum, tâ hakikat mahsur kalıp kaçmasın. Ben tutmazsam başkası tutsun. Beni mâzur tutsanız, febihâ... Ve illâ hürriyet var; tahakküm yoktur. Keyfinize...

Mukaddeme

Peygamberin (a.s.m.) delil-i sıdkı, herbir hareket, herbir hâlidir. Evet, herbir hareketinde adem-i tereddüt ve muterizlere adem-i iltifat ve muarızlara adem-i mübalât ve muhalif olanlardan adem-i tahavvüfü, sıdkını ve ciddiyetini gösteriyor. Hem de evamirinde hakikatın ruhuna olan isabeti, hakkıyyetini gösterir.

Elhasıl: Tahavvüf ve tereddüt ve telâş ve mübalât gibi hile ve adem-i vüsuku ve itminansızlığı imâ eden umurlardan müberrâ iken, bilâ perva ve kuvvet-i itminanla en hatarlı makamlarda olan hareketi ve nihayette olan isabeti ve iki âlemde semere verecek olan zîhayat kaideleri; harekâtıyla tesis ettiğine binaen, herbir fiil ve herbir tavrının iki taraftan, yani bidayet ve nihayetten ciddiyeti ve sıdkı, nazar-ı ehl-i dikkate arz-ı didar ediyor. Bahusus mecmu-u harekâtının imtizacından ciddiyet ve hakkıyet şule-i cevvale gibi; ve in'ikâsatından ve muvazenatından sıdk ve isabet, berk-i lâmi' gibi tezahür ve tecellî ediyor.

İşaret

Zaman-ı mâzi ve zaman-ı hal, yani, Asr-ı Saadet ve zaman-ı istikbal tazammun ettikleri berahin-i nübüvvet, lisan-ı vahidle maden-i ahlâk-ı âliye olan zât-ı Muhammed'de (aleyhissalâtü vesselâm) dâî-yi sıdkı ve dellâl-ı nübüvveti olan burhan-ı zâtînin nidasına cevap ve hem-dest-i vifak olarak nübüvvetini i'lâ ve ilân ettiklerini kör olmayanlara gösterdiler. Şu halde, kitab-ı âlemden olan fasl-ı zamanın sahife-i selâsesini mütalâa edeceğiz. Hem de o kitaptan mesele-i uzmâ ve münevvere olan zât-ı Muhammed'i (a.s.m.) temaşa ve ziyaret edeceğiz. Müddeâmız olan burhanın kübrasını onunla ispat edeceğiz.

İşte, bu noktaya binaen, mesalik-i nübüvvet dörttür. Beşincisi meşhur ve mesturdur.

- 1.Meslek
- 2.Meslek
- 3.Meslek
- 4.Meslek
- 5.Meslek

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : 1.Meslek

Birinci Meslek

Yani, mesele-i âliye-i zâtiyeyi temaşa etmekte dört nükteyi bilmek lâzımdır:

Birincisi: [1] لَيْسَ الْكُحْلُ كَالتَّكَحُّلِ kaidesine binaen sun'î ve tasannuî olan şey, ne kadar mükemmel olsa da, tabiî yerini tutmadığından, heyetinin feletatı, muzahrefiyeti imâ edecektir.

İkincisi: Ahlâk-ı âliyenin, hakikatin zeminiyle olan rabıta-i ittisali ciddiyettir. Ve deveran-ı dem gibi hayatlarını idame eden ve imtizaçlarından tevellüd eden haysiyete kuvvet veren, heyet-i mecmuasına intizam veren yalnız sıdktır. Evet, şu rabıta olan sıdk ve ciddiyet kesildiği anda o ahlâk-ı âliye kurur ve hebâen gidiyor.

Üçüncüsü: Umur-u mütenasibede temayül ve tecazüb ve mütezâdde olan eşyalarda tenâfür ve tedafü kaide-i meşhuresi, maddiyatta nasıl cereyan ediyor; mâneviyat ve ahlâkta dahi cereyan eder.

Dördüncüsü: [2] لِلْكُلِّ حُكْمٌ لَيْسَ لِكُلٍّ Şimdi gelelim maksada: İşte âsâr ve siyer ve tarih-i hayatı... Hattâ a'dânın şehadetleriyle, zât-ı Peygamberde (a.s.m.) vücudu muhakkak olan ahlâk-ı âliyenin kesret ve ihata ve tecemmu ve imtizacından tevellüd eden izzet ve haysiyetten neşet eden şeref ve vakar ve izzet-i nefs ile ferişteler, devlerin ihtilât ve istiraklarından tenezzühleri gibi sırr-ı tezada binaen, o ahlâk-ı âliye dahi hile ve kizbden tereffu ve tenezzüh ve teberri ederler. Hem de hayat ve mâyeleri makamında

olan sıdk ve hakkıyeti tazammun ettiklerinden, şule-i cevvale gibi nübüvveti aleniyete çıkarıyor.

Tenbih

Ey birader! Görüyorsun ki, bir adam yalnız şecaatle meşhur olursa, o şöhret ona verdiği haysiyeti ihlâl etmemek için, kolaylıkla yalana tenezzül etmez. Nerede kaldı ki, cemî ahlâk-ı âliye birden tecemmu ede.. Evet, mecmuda bir hüküm bulunur, fertte bulunmaz.

İşaret ve tenbih

Görüyoruz: Bu zamanda sıdk ve kizbin mabeynleri ancak bir parmak kadar vardır. Bir çarşıda ikisi de satılır. Fakat herbir zamanın bir hükmü var. Hiçbir zamanda Asr-ı Saâdet gibi sıdk ve kizbin ortasındaki mesafe açılmamıştır. Şöyle ki:

Sıdk kendi hüsn-ü hakikîsini kemâl-i haşmetle izhar ve onunla temessük eden Muhammed'i (a.s.m.) âlâ-yı illiyyîn-i şerefe ilâ ve âlemde inkılâb-ı azîmi ika ettiğinden şarktan garba kadar kizbden bu'd derecesini göstermekle kıymet-i âliyesini ilâ etmek cihetiyle sûku ve metaını gayet nâfık ve râic etmiştir.**(1)** Ve kizb ise, teşebbüsat-ı azîmeyi murdarların lâşeleri gibi ruhsuz bıraktığı için, nihayet kubhunu izhar ve onunla temessük eden Müseylime ve emsali esfel-i sâfilîn-i hissete düşürdüğü cihetle, metâ-ı zehr-âlûdu ve sûku gayet muattal ve kesat etmiştir.**(2)**

İşte, ehl-i izzet ve tefahur olan kavm-i Arabın tabiatlarındaki meylü'r-râic saikasıyla müsabaka ederek, o kâsid kizbi terk edip ve râic sıdk ile tecemmül ederek adaletlerini âleme kabul ettirmişlerdir. İşte Sahabelerin aklen olan adaletleri bu sırdan neşet eder.

İrşad ve işaret

Tarih ve siyer ve âsâr nokta-i nazarından dikkat olunursa, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, dört yaşından kırk yaşına kadar, lâsiyyema şe'ni, ahlâkı ve hileyi dışarıya atmakta olan hararet-i gariziyenin şiddet-i iltihabı zamanında kemâl-i istikametle ve kemâl-i metanetle ve tamam-ı ıttırad-ı ahval ile ve müsavat ve muvazenet-i etvar ile ve nihayet-i iffet ile ve hiçbir hali mestûriyeti muhafaza

etmeyen—lâsiyemma öyle ehl-i inada karşı—bir hileyi imâ etmemekle beraber, yaşadığı nazara alınırsa, sonra istimrar-ı ahlâkının zamanı olan kırk seneden sonra o inkılâb-ı azîm nazara alınırsa, haktan geldiğini ve hakikat olduğunu tasdik etmezse, nefsine levm etsin. Zira zihninde bir sofestaî gizlenmiş olacaktır. Hem de, en hatarlı makamlarda—gar'da gibi—tarîk-i halâsı mefkud iken ve haytu'l-emel bihasebi'l-ade kesilirken, gayet metanet ve kemâl-i vüsuk ve nihayet-i itminan ile olan hareket ve hal ve tavrı, nübüvvet ve ciddiyetine şahid-i kâfidir ve hak ile temessük ettiğine delildir.

---

(1): Şimdiki hürriyet gibi.

(2): Menfur casusluk gibi.

1.)Fıtrî karagözlülük, sun'î (yapma) karagözlülük gibi değildir.
2.)Mecmûda bulunan bir kuvvet ve hasiyet var ki, eczâda bulunmaz. Yani, cemaatte bulunan kuvvet fertte yoktur.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : 2.Meslek

İkinci Meslek

Yani, sahife-i ûlâ, zaman-ı mâzidir. İşte şu sahifede dört nükteyi nazar-ı dikkate almak lâzımdır:

Birincisi: Bir fende, veyahut kasasta, bir adam esaslarını ve ruh ve ukdelerini ahz ederek müddeâsını ona bina ederse, o fende hazakat ve maharetini gösterir.

İkincisi: Ey birader! Eğer tabiat-ı beşere ârif isen, küçük bir haysiyetle, küçük bir dâvâda, küçük bir kavimde, küçük bir hilâfın serbestiyetle irtikâp olunmadığına nazar edersen, gayet büyük bir haysiyetle, nihayet cesîm bir dâvâda, hasra gelmeyen bir kavimde, hadsiz bir inada karşı, her cihetten ümmîliğiyle beraber, hiçbir cihetle akıl müstakil olmayan meselelerde tam serbestiyetle bilâperva ve kemâl-i vüsuk ile alâ ruûsi'l-eşhad zikir ve nakilden güneş gibi sıdkın tulû edeceğini göreceksin.

Üçüncüsü: Bedevîlere nisbet çok ulûm-u nazariye vardır; medenîlere nisbeten, lisan-ı âdât ve ef'âlin telkinatıyla, ulûm-u müteârifenin hükümlerine geçmişlerdir. Bu nükteye binaen, bedevîlerin hallerini muhakeme etmek için, kendini o bâdiyede farz etmek gerektir. Eğer istersen, İkinci Mukaddemeye müracaat et; zira şu nükteyi izah etmiştir.

Dördüncüsü: Bir ümmî, ulema meyanında mütedavil bir fende beyan-ı fikir ederse, ittifak noktalarda muvafık olarak ve muhtelefün fîhâ olan noktalarda muhalefet edip, musahhihane olan söylemesi, onun tefevvukunu ve kisbî olmadığını ispat eder.

Şu nüktelere binaen deriz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, malûm olan ümmiyetiyle beraber, güya gayr-ı mukayyed

olan ruh-u cevvale ile tayy-ı zaman ederek, mazinin a’mâk-ı hafâsına girerek, hazır ve müşahid gibi enbiya-yı sâlifenin ahvallerini ve esrarlarını teşrih etmesiyle, bütün enzar-ı âleme karşı öyle bir dâvâ-yı azimede−ki, bütün ezkiyâ-i âlemin nazarlarını dikkate celb eder– bilâ perva ve nihayet vüsuk ile müddeasına mukaddeme olarak, o esrar ve ahvalin ukad-ı hayatiyeleri hükmünde olan esaslarını zikretmekle beraber, kütüb-ü salifenin ittifak noktalarında musaddık ve ihtilâf noktalarında musahhih olarak kasas ve ahval-i enbiyayı bize hikâye etmesi, sıdk ve nübüvvetini intaç eder.

Teznib

Cemi’ enbiyanın delâil-i nübüvvetleri, sıdk-ı Muhammed’e (a.s.m.) delildir ve cemi’ mu’cizatları, Muhammed’in bir mu’cize-i mâneviyesidir (aleyhimüsselâm). Bunda dikkat edersen anlayacaksın.

İşaret

Ey birader! Bazan kasem, burhanın yerini tutar. Zira burhanı tazammun eder. Öyleyse:

وَالَّذِى قَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ لِلْحِصَصِ [1] وَسَيَّرَ رُوحَهُ فِى اَعْمَاقِ الْمَاضِى وَفِى شَوَاهِقِ الْمُسْتَقْبَلِ فَكَشَفَ لَهُ الْاَسْرَارَ مِنْ زَوَايَا الْوَاقِعَاتِ اِنَّ نَظَرَهُ النَّقَّادَ اَدَقُّ مِنْ اَنْ يُدَلَّسَ عَلَيْهِ وَمَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنٰى مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ عَلَى النَّاسِ

Evet, neam, onun nur-u nazarına, hayal, kendini hakikat gösteremiyor ve hak olan mesleği telbisten müstağnidir.

1.)Ona bu kıssaları hikâye ederek ruhunu mâzinin derinliklerinde ve istikbalin

şahikalarında gezdiren ve hadisatın karanlık köşelerindeki esrar perdesini onun için kaldırana yemin olsun ki, onun keskin gözü kendisini şaşırtmayacak kadar dikkatli, onun hak olan mesleği ise insanları aldatmaktan uzaktır.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : 3.Meslek

Üçüncü Meslek

Yani: Zaman-ı halin, yani Asr-ı Saadetin sahifesinde dört nükte, bir noktayı nazar-ı dikkate almak gerektir:

Birincisi: Küçük bir âdet, küçük bir kavimde veya zayıf bir haslet kalil bir taifede, büyük bir hâkimin, büyük bir himmetle kolaylıkla kaldıramadığını nazara alırsan, acaba gayet çok, tamamen müstemirre, nihayet derecede me'lûf ve çok da mütenevvia, tamamen rasiha olan âdât ve ahlâk, nihayet kesir ve me'lûfatına gayet mutaassıp ve şedidü'ş-şekîme olan bir kavmin a'mâk-ı ervahından az fedakârlıkla, kısa bir zamanda kal' ve ref' ettiğini ve o âdât-ı seyyienin yerine başka âdât ve ahlâk fidanlarını gars etmesi ve def'aten nihayet derecede tekemmül ettiklerini nazara alırsan ve dikkat edersen, harikulâde olduğunu tasdik etmezsen, seni sofestaî defterinde yazacağım.

İkincisi: Şahs-ı mânevî hükmünde olan bir devletin nümüvv-ü tabiîsi hükmünde olan teşekkülü ise mütemehhildir. Ve devlet-i atîkaya galebesi–ki, ona inkıyad, tabiat-ı sâniye hükmüne girdiği için–tedricîdir. Öyleyse, maddeten ve mânen hâkim, hem de gayet cesîm bir devleti kısa bir zamanda teşkili, hem de düvel-i râsihaya def'î gibi galebe etmesi, mâneviyat ve ahvalde cârî olan âdâtın bizzarure harikulâde olduğunu görmezsen, körler defterinde yazılacaksın.

Üçüncüsü: Tahakküm-ü zahirî, kahr ve cebir ile mümkündür. Fakat efkâra galebe etmek, hem de ervaha tahabbüb ve tabâyia tasallut, hem de hâkimiyetini vicdanlar üzerine daima muhafaza

etmek, hakikatin hassa-i farikasıdır. Bu hassayı bilmezsen, hakikatten bigânesin.

Dördüncüsü: Tergib veya terhib hilesiyle ancak yalnız bir tesir-i sathî edip ve akla karşı sedd-i turuk edecektir. Şu halde a'mâk-ı kulûba nüfuz ve erakk-ı hissiyatı tehyiç ve şükûf-misal olan istidadatı inkişaf ettirmek ve kâmine ve nâime olan seciyeleri ikaz ve tenbih ve cevher-i insaniyeti feverana getirmek ve kıymet-i natıkıyeti izhar etmek, şuâ-yı hakikatin hâssasıdır. Evet, kasavet-i mücessemenin misal-i müşahhası olan "ve'd-i benat" gibi umurlardan kalblerini taskîl etmesi ve rikkat-i letafetin lem'ası olan hayvanata merhamet, hattâ karıncaya şefkat gibi umur ile tezyin etmesi, öyle bir inkılâb-ı azîmdir-hususan öyle akvam-ı bedevîde−ki, hiçbir kanun-u tabiiyeye tevfik olmadığından, hârikulâde olduğu musaddak-kerde-i erbab-ı basirettir. Basiretin varsa tasdik edeceksin.

Şimdi Noktayı dinle: İşte tarih-i âlem şehadet eder ki: En büyük dâhi odur ki, bir veya iki hissin ve seciyenin ve istidadın inkişafına ve ikazına ve feverana getirmesine muvaffak olsun. Zira öyle bir hiss-i nâim ikaz edilmezse, sa'y hebâen gider ve muvakkat olur. İşte en büyük dahi ancak bir veya iki hissin ikazına muvaffak olabilmiştir. Ezcümle: Hiss-i hürriyet ve hamiyet ve muhabbet.

Bu noktaya binaen, Ceziretü'l-Arap sahrâ-i vesîasında olan akvam-ı bedevîde kâmine ve nâime ve mesture olan hissiyat-ı âliye-ki, binlere bâliğdir−birden inkişaf, birden ikaz, birden feveran ve galeyana getirmek, şems-i hakikatin, ziya-yı şulefeşanın hassasıdır. Bu Noktayı aklına sokmayanın, biz Ceziretü'l-Arabı gözüne sokacağız. İşte Ceziretü'l-Arap... On üç asır beşerin terakkiyatından sonra, en mükemmel feylesoflardan yüz taneyi göndersin, yüz sene kadar çalışsın; acaba bu zamana nispeten o zamana nispet yaptığının yüzde birini yapabilir mi?

İşaret

Kim tevfik isterse, âdetullah ve hilkat ve fıtrat ile âşinalık etmek ve dostluk etmek gerektir. Yoksa, fıtrat tevfiksizlikle bir cevab-ı red verecektir. Cereyan-ı umumî ise, muhalif harekette bulunanları adem-âbâd hiçahiçe atacaktır.

İşte buna binaen temaşa et. Göreceksin ki, hilkatte cârî olan kavanîn-i amîka-i dakika—ki hurdebîn-i akılla görülmez—hakaik-i şeriat ne derecede mürâat ve muarefet ve münasebette bulunmuşlardır ki, o kavanin-i hilkatin muvazenesini muhafaza etmiştir. Evet, şu a'sâr-ı tavîlede şu müsademat-ı azîme içinde hakaikini muhafaza, belki daha ziyade inkişafa getirdiğinden gösterir ki, Resul-i Ekremin (a.s.m.) mesleği, hiçbir vakit mahvolmayan hak üzerine müessestir.

Şu Nükte ve Noktaları bildikten sonra, geniş ve muhakemeli ve müdakkik bir zihinle dinle ki: Muhammed-i Hâşimî Aleyhissalâtü Vesselâm ümmiyeti ve adem-i kuvvet-i zahiresi ve adem-i hâkimiyeti ve adem-i meyl-i saltanatla beraber, gayet hatarlı mevakide kemâl-i vüsuk ile teşebbüs ederek efkâra galebe etmekle, ervaha tahabbüp ve tabayie tasallut, gayet kesire ve müstemirre ve rasiha ve me'lûfe olan âdât ve ahlâk-ı vahşiyaneyi esasıyla hedmederek, onların yerine ahlâk-ı âliyeyi gayet metin bir esas ile, lâhm ve demlerine karışmış gibi tesis etmekle beraber, zâviye-i vahşette hâmid olan bir kavimdeki kasavet-i vahşiyeyi ihmad ve hissiyat-ı dakikayı tehyiç, evet, hissiyat-i âliyeyi ikaz ve cevher-i insaniyetlerini izhar etmekle beraber evc-i medeniyete bir zaman-ı kasîrde is'ad ederek, şark ve garpta oturmuş bir devlet-i cesîmeyi bir zaman-ı kalilde teşkil edip, ateş-i cevval gibi, belki nur-u nevvar gibi veyahut asâ-yı Mûsâ gibi sair devletleri bel' ve imha derecesine getirdiğinden, basar-ı basireti kör olmayanlara sıdkını ve nübüvvetini ve hakla temessükünü göstermiştir. İşte eğer sen görmezsen, seni insanların defterinden sildirecektir.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : 4.Meslek

Dördüncü Meslek

Sahife-i müstakbelden, lâsiyyema mesele-i şeriattır. İşte dört nükteyi nazar-ı dikkatten dûr etmemelisin.

Birincisi: Bir şahıs dört veya beş fende meleke sahibi ve mütehassıs olmaz, meğer harika ola...

İkincisi: Mesele-i vahide, iki mütekellimden sudur eder. Birisi, mebde ve müntehası ve siyak ve sibaka mülâyemetini ve ehavatıyla nispetini ve mevzi-i münasipte istimalini, yani, münbit bir zeminde sarfını nazara aldığı için, o fende olan maharetine ve melekesine ve ilmine delâlet ettiği halde, öteki mütekellim şu noktaları ihmal ettiği için sathiyetine ve taklidiyetine delâlet eder. Halbuki kelâm yine o kelâmdır. Eğer aklın bunu fark etmezse, ruhun hisseder.

Üçüncüsü: İkinci Mukaddemede geçtiği gibi bir-iki asır evvel harika sayılan keşif bu zamana kadar mestur kalsaydı, tekemmül-ü mebadi cihetiyle bir çocuk da keşfedebildiğini nazara al, on üç asır geri git, o zamanların tesiratından kendini tecrid et, dehşet-engiz olan Ceziretü'l-Arapta otur, dikkatle temaşa et. Görürsün ki, ümmî, tecrübe görmemiş, zaman ve zemin yardım etmemiş tek bir adam ki, yalnız zekâya değil, belki gayet kesir tecarübün mahsulü olan fünunun kavaniniyle öyle bir nizam ve adaleti tesis ediyor ki, istidad-ı beşerin kameti, netâic-i efkârı teşerrübünden tekebbür ederse, o şeriat dahi tevessü ederek ebede teveccüh eder. Kelâm-ı ezelîden geldiğini ilân etmekle beraber, iki âlemin saadetini temin eder. İnsaf edersen, bu ise yalnız o zamanın insanlarının değil, belki nev-i beşerin tavk-ı haricinde göreceksin. Meğer evham-ı seyyie, senin şu tarafa müteveccih olan fıtratının tarf'ını 1 çürütmüş ola...

Dördüncüsü: Onuncu Mukaddemede geçtiği gibi, hem de ikinci nokta-i itirazın cevabında da geleceği gibi şudur ki: Cumhurun istidad-ı efkârı derecesinde şeriatın irşad etmesidir. Şöyle ki:

Cumhurun amiliği için, hakaik-i mücerredeyi, melûfları vasıta olmaksızın adem-i telâkkileri sebebiyle, müteşabihat ve teşbihat ve istiârât ile tasvir etmesidir. Hem de fünun-u ekvanda cumhurun, hiss-i zahir sebebiyle hilâf-ı vakii zarurî telâkki etmekle beraber, mebâdi basamakları adem-i in'ikad ve tekemmülünden, mağlâtaların vartalarına düşmemek için, şeriat öyle mesailde ipham etti ve mutlak bıraktı; lâkin hakikati imâdan hâli bırakmadı.

Vehim ve tenbih

Resul-i Ekremin (a.s.m.) herbir fiil ve herbir halinde sıdk lemean eder. Fakat her fiili ve her hali harika olmak lâzım değildir. Zira izhar-ı harika, tasdik-i müddeâ içindir. Hacet olmadığı veya münasip olmadığı vakitte, cereyan-ı umumiyeye mütabaatle, kavanin-i âdâtullaha destedâd-ı teslim oluyor. Hem de öyle olmak gerektir.

Ey birader! Şu tenbih, Birinci Mesleğin Mukaddemesinin taifesindendir. Nisyanın hatâsıyla yolunu şaşırmakla yerini kaybedip şuraya girmiştir. İyice şu nükteleri tut. İşte neticeye giriyoruz:

Bak, ey birader: Fünun ve ulûmun zübde-i hakikiyesi berahin-i akliye üzerine müesses olan diyanet ve şeriat-i İslâmiye öyle fünunları tazammun etmiştir. Ezcümle: fenn-i tehzib-i ruh ve riyazetü'l-kalb ve terbiyetü'l-vicdan ve tedbirü'l-ceset ve tedvirü'l-menzil ve siyasetü'l-medeniyye ve nizamatü'l-âlem ve fennü'l-hukuk ve saire... Lüzum görülen yerlerde tafsil ve lüzum olmayan veya ezhanın veya zamanın müstaid ve müsaid olmadığı yerlerde birer fezlekeyle kavaid-i esasiyeyi vaz ederek tenmiye ve tefriini ukulün meşveret ve istinbatatına havale etmiştir ki, bu fünunun mecmuuna değil, belki ekalline, on üç asır terakkiden sonra, en medenî yerlerde, en harika zekâyla mevsuf olanlar, takat-i beşerin haricinde—bahusus o zamanda—olduğunu tasdikten vicdan-ı munsıfane seni men edemiyor. İşte, fazl odur ki, a'dâ ona şehadet ede. Yeni Dünya'nın en meşhur feylesofu olan Carlyle Almanya'nın meşhur bir hakîminden ve rical-i siyasiyesinden naklen diyor ki:

“O tetkikatından sonra kendi kendine sual ederek demiş: İslâmiyet böyle olursa acaba medeniyet-i hazıra hakaik-i İslâmiyetin dairesinde yaşayabilir mi?” Kendisi kendine “Evet” ile cevap veriyor. Şimdiki muhakkikler o daire içinde yaşamaktadırlar. Evvelki feylesof dahi diyor ki: Hakaik-i İslâmiyet çıktıkları zaman, âteş-i cevval gibi hatabın parçalarına benzeyen sair efkâr ve edyanı bel’ etti. Hem de hakkı vardır. Zira başkaların safsatiyatından bir şey çıkmaz, ilâ ahirihî...

Evet, on üç asırdan beri o kadar dehşetli müsademata karşı hakaikini muhafaza etmiştir. Belki bu müsademe, keşmekeş, hakikat-i İslâmiyetin omuzu üstünden türab-ı hafâyı terkik ve tahfif ediyor. Neam, vücut ve hal-i âlem buna şahittir. Makale-i ûlâdaki mukaddematı nazara almak gerektir.

Vehim ve tenbih

Eğer desen: Herbir fende yalnız bir fezlekeyi bilmek bir adam için mümkündür..

Elcevap: Neam, lâ! Zira öyle bir fezleke ki, hüsn-ü isabet ve mevki-i münasipte ve münbit bir zeminde istimal gibi, sabıkan mezkûr sair noktalarla cam gibi, maverasından ıttıla-ı tam ve melekeyi gösteren fezlekeler mümkün değildir. Evet, kelâm-ı vahid iki mütekellimden çıkarsa, birinin cehline ve ötekisinin ilmine, bazı umur-u mermuze-i gayr-ı mesmua ile delâlet eder.

İşaret ve irşad ve tenbih

Ey benimle şu kitabın evvel-i menazilinden hayaliyle seyr ü sefer eden birader-i vicdan! Geniş bir nazarla nazar et ve muvazene et. Kendi hayalinde muhakeme etmek için bir meclis-i âliyeyi teşkil et. Sonra da Mukaddemat-ı İsnâ Aşerden müntehabatını davet et, hazır olsunlar. Sonra da şu kaidelerle müşavere et. İşte:

Bir şahıs çok fünunda mütehassıs ve meleke sahibi olmaz. Hem de bir kelâm iki mütekellimden, mütefavittir, başkalaşır. Ve hem de fünun mürur-u zamanla telâhuk-u efkârın neticesidir. Hem de müstakbeldeki bedihî bir şey, mazide nazarî olabilir. Hem de medenîlerin malûmu, bedevîlere meçhul olabilir. Hem de maziyi

müstakbele kıyas etmek, bir kıyas-ı hâdi-i müşebbittir. Hem de ehl-i veber ve bâdiyenin besateti ise, ehl-i meder ve medeniyetin hile ve desaisine mütehammil değildir. Evet, neam, hile medeniyetin perdesi altında tesettür edebilir. Hem de pek çok ulûm, âdât ve ahval ve vukuatın telkinatıyla teşekkül edebilir. Hem de beşerin nur-u nazarı, müstakbele nüfuz edemez. Müstakbele mahsus olan şeyleri göremez. Hem de beşerin kanunu için bir ömr-ü tabiî vardır; nefs-i beşer gibi o da inkıta eder. Hem de muhit, zaman ve mekânın, nüfusun ahvalinde büyük bir tesiri vardır. Hem de eskide harikulâde olan şeyler, şimdi âdi sırasına geçebilir. Zira mebadi tekemmül etmişler. Hem de zekâ eğer çendan harika olsa da bir fennin tekmiline kâfi değildir. Nasıl çok fenlerde kifayet edecektir?

İşte, ey birader, şu zâtlarla müşavere et. Sonra da müfettişlik sıfatıyla nefsini tecrit et. Hayalât-ı muhîtiye ve evham-ı zamaniyenin elbiselerini çıkart, çıplak ol. Bahr-i bîkerân olan zamanın şu asrın sahilinden, içine gir. Tâ Asr-ı Saadet olan adaya çık. İşte, herşeyden evvel senin nazarına çarpacak ve tecellî edecek şudur ki:

Vahîd, nâsırı yok, saltanatı mefkud, tek bir şahıs, umum âleme karşı mübareze eder. Ve küre-i zeminden daha büyük bir hakikati omuzuna almış ve bütün nev-i beşerin saadetine tekeffül eden bir şeriatı ki, o şeriat, fünun-u hakikiye ve ulûm-u İlâhiyenin zübdesi olarak, istidad-ı beşerin nümüvvü derecesinde tevessü edip iki âlemde semere vererek, ahval-i beşeri güya bir meclis-i vahid, bir zaman-ı vahidin ehli gibi tanzim eden öyle bir adaleti tesis eder.

Eğer o şeriatın nevâmisinden sual edersen ki, “Nereden geliyorsunuz? Ve nereye gideceksiniz?”

Sana şöyle cevap verecekler ki: “Biz kelâm-ı ezelîden gelmişiz. Nev-i beşerin selâmeti için ebedin yolunda refakat için ebede gideceğiz. Şu dünya-yı faniyeyi kestikten sonra, bizim sûrî olan irtibatımız kesilirse de, daima mâneviyatımız beşerin rehberi ve gıda-yı rûhânîsidir.”

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Kurana dair supheler

Kur'ana dair üç şüphe

Hâtime

Şübehat ve şükûkun üç menbaları vardır. Şöyle: Eğer maksud-u Şâri'den ve efkârın istidatları nispetinde olan irşaddan tecahül edip, bütün evham-ı seyyienin yuvası hükmünde olan şöyle bir mağlâta ile itiraz edersen ki, şeriatın başı olan Kur'ân'da üç nokta vardır:

Birincisi: Kur'ân'ın mâbihi'l-imtiyazı ve vuzuh ve ifade üzerine müesses olan belâgate münafidir ki, vücud-u müteşabihat ve müşkilâttır.

İkincisi: Şeriatın maksud-u hakikîsi olan irşad ve tâlime münafidir ki, fünun-u ekvanda bir derece ipham ve ıtlakatıdır.

Üçüncüsü: Tarik-i Kur'ân olan tahkik ve hidayete muhaliftir. İşte o da bazı zevâhiri, delil-i aklînin hilâfına imâle edip, hilâf-ı vâkıa ihtimalidir.

Ey birader! Tevfik Allah'tandır. Ben de derim ki: Sebeb-i noksan gösterdiğin olan şu üç nokta tevehhüm ettiğin gibi değildir. Belki üçü de i'câz-ı Kur'ân'ın en sadık şahitleridir. İşte:

•Cevap 1
•Cevap 2
•Cevap 3

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Cevap1

Cevap 1

Birinci noktaya cevap

Zaten iki defa şu cevabı zımnen görmüşsün. Şöyle ki: Nâsın ekseri cumhur-u avamdır. Nazar-ı Şâri'de ekall, eksere tâbidir. Zira, avama müvecceh olan hitabı, havass fehm ve istifade ediyorlar. Bilâkis olursa, olamaz.

İşte, cumhur-u avam ise, me'lûf ve mütehayyelâtından tecerrüd edip hakaik-i mücerrede ve mâkulât-ı sırfeyi temaşa edemezler— meğer mütehayyelâtları dürbün gibi tevsit etseler... Fakat mütehayyelâtın suretlerine hasr ve vakf-ı nazar etmek, cismiyet ve cihet gibi muhal şeyleri istilzam eder. Lâkin nazar, o suretlerden geçerek hakaiki görüyor. Meselâ, kâinattaki tasarruf-u İlâhîyi sultanın serir-i saltanatında olan tasarrufunun suretinde temaşa edebilirler:

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى [1]

gibi... İşte, hissiyat-ı cumhur şu merkezde olduklarından, elbette irşad ve belâgat iktiza eder ki, onların hissiyatı riayet ve ihtiram edilsin ve efkârları dahi bir derece mümaşât ve ihtiram edilsin. İşte, riayet ve ihtiram, ukul-ü beşere karşı olan ***"tenezzülât-ı İlâhiye"*** ile tesmiye olunur. Evet, o tenezzülât, te'nis-i ezhan içindir. Onuncu Mukaddemeye müracaat et.

İşte bunun içindir ki, hakaik-i mücerredeye temaşa etmek için hissiyat ve hayal-âlûd cumhurun nazarlarını okşayan suver-i müteşabiheden birer dürbün vaz edilmiştir. İşte şu cevabı teyid eden maânî-i amîka veya müteferrikayı bir suret-i sehl ve basitada tasavvur veya tasvir etmek için, nâsın kelâmında istiârât-ı kesireyi irad ederler. Demek, müteşabihat dahi istiârâtın en ağmaz olan

kısmıdır. Zira en hafî hakaikin suver-i misaliyesidir. Demek, işkâl ise, mânânın dikkatindendir, lâfzın iğlâkından değildir.

Ey muteriz! İnsafla nazar et ki, fikr-i beşerin, bahusus avamın fikirlerinden en uzak olan hakaiki şöyle bir tarikle takrip etmek, acaba tarik-i belâgat olan mukteza-yı halin mutabakatine muvafık ve makamın nispetinde kemâl-i vuzuh ve ifadeye mutabıktır; yahut tevehhüm ettiğin gibidir? Hakem sen ol.

1.)O Rahmân ki, hükümranlığı Arşı kaplamıştır. (Tâhâ Sûresi, 20:5)

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Cevap2

Cevap 2

İkinci noktaya cevap

İkinci Mukaddemede mufassalen geçmiştir. Âlemde meylü'l-istikmalin dalı olan insandaki meylü't-terakkinin semeratı ve tecarüb-ü kesireyle ve netâic-i efkârın telâhukuyla teşekkül eden merdiven-i terakkinin basamakları hükmünde olan fünun ise, müterettibe ve müteavine ve müteselsiledirler. Evet, müteahhirin in'ikadı, mütekaddimin teşekkülüne vabestedir. Demek, mukaddem olan fen, ulûm-u mütearifenin derecesine gelecek; sonra müteahhirine mukaddeme olabilir.

Bu sırra binaendir ki, şu zamanda temehhuz-u tecarüble satha çıkıp ve tevellüd etmiş olan bir fennin faraza on asır evvel bir adam tefhim ve tâlimine çalışsaydı, mağlâta ve safsataya düşürmekten başka bir şey yapamazdı. Mesela, denilseydi, "Şemsin sükûnuyla arzın hareketine ve bir katre suda bir milyon hayvanatın bulunduklarına temaşa edin, tâ Sâniin azametini bilesiniz." Cumhur-u avam ise, hiss-i zahir veya galat-ı hissin sebebiyle hilâflarını zarurî bildikleri için, ya tekzip veya nefislerine mugalâta veya mahsûs olan şeye mükâbere etmekten başka ellerinden bir şey gelmezdi. Teşviş ise, bahusus onuncu asra kadar, minhac-ı irşada büyük bir vartadır. Ezcümle, sathiyet-i arz ve deveran-ı şems onlarca bedihiyat-ı hissîyeden sayılırdı.

Tenbih

Şu gibi meseleler, müstakbeldeki nazariyata kıyas olunmaz. Zira müstakbele ait olan şeylere hiss-i zahir taallûk etmediği için, iki ciheti de muhtemeldir, itikad olunabilir, imkân derecesindedir, itminan

kabildir. Onun hakk-ı sarihi, tasrih etmektir. Lâkin hînâ ki, hissin galatı bizim “ma nahnü fîh”imizi imkân derecesinden bedahete, yani cehl-i mürekkebe çıkardı. Onun nazar-ı belâgatta hiç inkâr olunmaz olan hakkı ise, ipham ve ıtlaktır−tâ, ezhan müşevveş olmasınlar. Fakat hakikate telvih ve remiz ve imâ etmek gerektir. Efkâr için kapıları açmak, duhule davet etmek lâzımdır. Nasıl ki, şeriat-ı garrâ öyle yapmıştır.

Yahu, ey birader! İnsaf mıdır, taharrî-i hakikat böyle midir ki, sen irşad-ı mahz ve ayn-ı belâgat ve hidayetin mağzı olan şeyi irşada münafi ve mübayin tevehhüm edesin? Ve belâgatça ayn-ı kemâl olan şeyi noksan tahayyül edesin? Yâ eyyühe’l-hoto! Acaba senin zihn-i sakîminde belâgat o mudur ki, ezhanı tağlit ve efkârı teşviş ve muhitin müsaadesizliği ve zamanın adem-i i’dadından ezhan müstaid olmadıkları için ukule tahmil edilmeyen şeyleri teklif etmektir? Kellâ. كَلِّمِ النَّاسَ عَلٰى قَدَرِ عُقُولِهِمْ [1] bir düstur-u hikmettir.

İstersen Mukaddemata müracaat et... Bahusus Birinci Mukaddemede iyi tefekkür et!

1.)İnsanlarla anlayış seviyelerine göre konuş. (Buharî, İlim: 49’da şöyle geçmektedir: “Haddisu’n-nâse bimâ ya’rifûne.”)

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Cevap3

Cevap 3

İşte bazı zevahiri, delil-i aklînin hilâfına göstermek olan

Üçüncü noktaya cevap

Birinci Mukaddemede tedebbür et, sonra bunu da dinle ki:

Şâri'in irşad-ı cumhurdan maksud-u aslîsi, isbat-ı Sâni-i Vahid ve nübüvvet ve haşir ve adalette münhasırdır. Öyleyse, Kur'ân'daki zikr-i ekvan, istitradî ve istidlâl içindir. Cumhurun efhamına göre san'atta zahir olan nizam-ı bedî ile nezzam-ı hakikî olan Sâni-i Zülcelâle istidlâl etmek içindir. Halbuki, san'atın eseri ve nizamı herşeyden tezahür eder. Keyfiyet-i teşekkül nasıl olursa olsun, maksad-ı aslîye taallûk etmez.

Tenbih

Mukarrerdir ki, delil, müddeâdan evvel malûm olması gerektir. Bunun içindir ki, bazı nusûsun zevahiri, ittizah-ı delil ve isti'nas-ı efkâr için cumhurun mu'tekadât-ı hissiyelerine imale olunmuştur. Fakat delâlet etmek için değildir. Zira Kur'ân, âyâtının telâfîfinde öyle emarat ve karaini nasb etmiştir ki, o sadeflerdeki cevahiri ve o zevahirdeki hakikatleri ehl-i tahkike parmakla gösterir ve işaret eder. Evet, "kelimetullah" olan Kitab-ı Mübînin, bazı âyâtı, bazısına müfessirdir. Yani, bazı âyâtı, ehavatının mâ fiz-zamirlerini izhar eder. Öyleyse, bazıları diğer bir ba'za karine olabilir ki, mânâ-yı zahirî murat değildir.

Vehim ve tenbih

Eğer istidlâlin makamında denilseydi ki: “Elektriğin acaibi ve cazibe-i umumiyenin garaibi ve küre-i arzın yevmiye ve seneviye olan hareketi ve yetmişten ziyade olan anasırın imtizac-ı kimyeviyelerini ve şemsin istikrarıyla beraber sûriye olan hareketini nazara alınız, tâ Sânii bilesiniz.” İşte o vakit, delil olan san’at, mârifet-i Sâni olan neticeden daha hafî ve daha gamız ve kaide-i istidlâle münafi olduğundan, bazı zevahiri, efkâra göre imâle olunmuştur. Bu ise, ya müstetbeü’t-terâkip kabilesinden veya kinâî nev’inden olduğu için, medar-ı sıdk ve kizb olmaz. Meselâ, قَالَ lâfzındaki elif elif’tir. Aslı vav olsa, kâf olsa, ne olursa olsun tesir etmez.

Ey birader, insaf et: Acaba şu üç nokta-i itiraz cemi’ a’sarda cemi’ insanların irşadları için inzal olunan Kur’ân’ın i’câzına en zahir delil değil midir? Evet.

وَالَّذِى عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ الْمُعْجِزَ اِنَّ نَظَرَ[1] الْبَشِيرَ النَّذِيرَ وَبَصِيرَتَهُ اَلنَّقَّادَةَ اَدَقُّ وَاَجَلُّ وَاَجْلٰى وَاَنْفَذُ مِنْ اَنْ يَلْتَبِسَ اَوْ يَشْتَبِهَ عَلَيْهِ الْحَقِيقَةُ بِالْخَيَالِ وَاِنَّ مَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنٰى وَاَعْلٰى وَاَنْزَهَ وَاَرْفَعَ مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ اَوْ يُغَالِطَ عَلَى النَّاسِ

(1) Neam, hayalin ne haddi vardır ki, nurefşan olan nazarına karşı kendini hakikat gösterebilsin? Evet, mesleği nefs-i hak ve mezhebi ayn-ı sıdktır. Hak ise, tedlis ve tağlit etmekten müstağnîdir.

---

(1): Şu Arabiyyü’l-ibare, iki mezheb-i bâtılın reddine işarettir.

1.)Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânı öğretene and olsun ki, beşîr ve nezîr olan zâtın bakışı ve herşeyi inceden inceye tetkik eden basireti, hakikati hayale

karıştırmak veya benzetmekten yüce, dakik ve parlaktır; hak olan mesleği ise, insanları aldatmak veya yanıltmaktan müstağni, münezzeh ve yücedir.

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : 5.Meslek

Beşinci Meslek

Mârufe ve meşhure olan havarık-ı zahire ve mu'cizat-ı mahsusadır. Siyer ve tarihin kitapları onlarla meşhundur. Ulema-yı kiram (cezahümüllahu hayran) hakkıyla tefsir ve tedvin etmişlerdir. Malûmun tâlimi lâzım gelmemek için, biz tafsilinden kat-ı nazar ettik.

İşaret

Şu havarık-ı zahirenin herbir ferdi eğer çendan mütevatir değildir, mutlaka cinsleri, belki çok envâı kat'iyen ve yakînen mütevatir-i bilmânâdır. O havârık birkaç nev üzerindedir. İşte:

Bir nev'i: İrhasat-ı mütenevviadır. Güya o asır, Peygamberden (a.s.m.) istifade ve istifaza ederek, keramet sahibi olduğundan, kalb-i hassâsından hiss-i kablelvukua binaen irhasatla Fahr-i Âlemin geleceğini ihbar etmiştir.

Bir nev'i dahi: Gaybdan olan ihbarat-ı kesîresidir. Güya tayyar olan ruh-u mücerredi, zaman ve mekân-ı muayyenin kayıtlarını kırmış ve hudud-u maziye ve müstakbeleyi çiğnemiş, her tarafını görerek bize söylemiş ve göstermiştir.

Bir kısmı dahi: Tahaddî vaktinde izhar olunan havarık-ı hissiyedir. Bine karib tâdad olunmuştur. Demek, söylediğimiz gibi, herbir ferdi âhâdî de olursa, mecmuu mütevatir-i bilmânâdır.

Birisi: Mübarek olan parmaklarından suyun nebeânıdır. Güya maden-i sehavet olan yed-i mübarekesinden mâye-i hayat olan suyun nebeânıyla, menba-ı hidayet olan lisanından, mâye-i ervah olan zülâl-i hidayetin feveranını hissen tasvir ediyor.

Biri de: Tekellüm-ü şecer ve hacer ve hayvandır. Güya hidayetindeki hayat-ı mâneviye, cemadat ve hayvanata dahi sirayet ederek nutka getirmiştir.

Biri de: İnşikak-ı kamerdir. Güya kalb-i semâ hükmünde olan kamer, mübarek olan kalbiyle inşikakta bir münasebet peyda etmek için, sine-i saf ve berrakını mübarek parmağın işaretiyle iştiyakan şakk ve çâk etmiştir.

Tenbih

İnşikak-ı kamer mütevatir-i bilmânâdır. [1] وَانْشَقَّ الْقَمَرُ olan âyet-i kerîmeyle sabittir. Zira, hattâ Kur'ân'ı inkâr eden dahi bu âyetin mânâsına ilişmemiştir. Hem de ihtimal vermeye şayan olmayan bir tevil-i zayıftan başka tevil ve tahvil edilmemiştir.

Vehim ve tenbih

İnşikak, hem âni, hem gece, hem vakt-i gaflet, hem şu zaman gibi âsumana adem-i tarassut, hem vücud-u sehab, hem ihtilâf-ı matâli cihetiyle bütün âlemin görmeleri lâzım gelmez ve lâzım değildir. Hem de, hem-matla olanlarda sabittir ki, görülmüştür. Birisi ve en birincisi ve en kübrâsı olan Kur'ân-ı Mübîndir.

İşte sabıkan bir nebzesine imâ olunan yedi cihetle i'câzı müberhendir, ilâ âhirihî... Sair mu'cizatı kütüb-ü mutebereye havale ediyorum.

1.)Ay yarıldı. (Kamer Sûresi, 54:1)

Muhakemat : 3.Makale : 2.Maksad : Hatime

Hâtime

Ey benim kelâmımı mütalâa eden zevat! Geniş bir fikirle ve müteyakkız bir nazarla ve muvazeneli bir basiretle, mecmu-u kelâmımı, yani mesalik-i hamseyi muhit bir daire veya müstedîr bir sur gibi nazara alınız. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetine merkez gibi temaşa ediniz. Veyahut sultanın etrafına halka tutmuş olan asakir-i müteavinenin nazarıyla bakınız. Tâ ki bir taraftan hücum eden evhamı, mütecavibe ve müteavine olan cevanib-i sâire def edebilsin. İşte şu halde Japonların suali olan,

مَا الدَّلِيلُ الْوَاضِحُ عَلٰى وُجُودِ الْاِلٰهِ الَّذِى تَدْعُونَنَا اِلَيْهِ

’ye karşı derim: İşte Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm...

İşaret ve irşad ve tenbih

Vakta kâinat tarafından, hükûmet-i hilkat cânibinden müstantık ve sâil sıfatıyla gönderilen fenn-i hikmet, istikbale teveccüh eden nev-i beşerin talîalarına rastgelmiş; birden fenn-i hikmet şöyle birtakım sualleri irad etmiş ki: “Ey insan evlâtları! Nereden geliyorsunuz? Kimin emriyle, ne edeceksiniz? Nereye gideceksiniz? Mebdeiniz nereden? Ve müntehanız nereyedir?”

O vakit, nev-i beşerin hatip ve mürşid ve reisi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ayağa kalkarak, hükûmet-i hilkat canibinden gelen fenn-i hikmete şöyle cevap vermiştir ki:

“Ey müstantık efendi! Biz maaşir-i mevcudat, Sultan-ı Ezelin emriyle, kudret-i İlâhiyenin dairesinden memuriyet sıfatıyla gelmişiz. Şu hulle-i vücudu bize giydirerek ve şu sermaye-i saadet olan istidadatı veren, cemi’ evsaf-ı kemâliyeyle muttasıf ve Vâcibü’l-Vücud olan Hâkim-i Ezeldir. Biz maaşir-i beşer dahi, şimdi saadet-i ebediyenin esbabını tedarik etmekle meşgulüz. Sonra, birden ebede müteveccihen şehristan-ı ebedü’l-âbâd olan haşr-ı cismânîye gideceğiz.”

İşte ey hikmet, halt etme ve safsata yapma!.. Gördüğün ve işittiğin gibi söyle.

1.) Bizi, kendisine iman etmeye çağırdığınız Allah’ın varlığına delâlet eden açık delil nedir?

Muhakemat : 3.Makale : 3.Maksad

3.Maksad: Haşir

Üçüncü Maksad

Haşr-ı cismanîdir. Evet, hilkat onsuz olmaz ve abestir. Neam, haşir haktır ve doğrudur. Burhanın en vâzıhı, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

Mukaddeme: Kur'ân-ı Mübîn, haşr-i cismânîyi o derece izah etmiştir ki, ednâ bir şüpheyi bırakmamış. İşte, biz de kuvvetimize göre onun berahinini bir derece tefsir için birkaç makasıd ve mevakıfına işaret edeceğiz.

•1.Maksad
•2.Maksad

Muhakemat : 3.Makale : 3.Maksad : 1.Maksad

Birinci Maksad

Evet, kâinattaki nizam-ı ekmel, hem de hilkatteki hikmet-i tâmme, hem de âlemdeki adem-i abesiyet, hem de fıtrattaki adem-i israf, hem de cemî fünunla sabit olan istikrâ-i tâmm, hem de yevm ve sene gibi çok envâda olan birer nevi kıyamet-i mükerrere, hem de istidad-ı beşerin cevheri, hem de insanın lâyetenâhi olan âmâli, hem de Sâni-i Hakîmin rahmeti, hem de Resul-i Sadıkın lisanı, hem de Kur'ân-ı Mucizin beyanı, haşr-i cismânîye sadık şahitler ve hak ve hakikî burhanlardır.

Mevkıf ve işaret

1. Evet, saadet-i ebediye olmazsa, nizam, bir suret-i zaife-i vâhiyeden ibaret kalır. Cemi' mâneviyat ve revabıt ve niseb, hebâen gider. Demek, nazzamı, saadet-i ebediyedir.

2. Evet, inayet-i ezeliyenin timsali olan hikmet-i İlâhiye, kâinattaki riayet-i mesalih ve hikem ile mücehhez olduğundan, saadet-i ebediyeyi ilân eder. Zira saadet-i ebediye olmazsa, kâinatta bilbedahe sabit olan hikem ve fevaide karşı mükâbere edilecektir.

3. Neam, akıl ve hikmet ve istikrâın şehadetleriyle sabit olan hilkatteki adem-i abesiyet, haşr-i cismânîdeki saadet-i ebediyeye işaret, belki, delâlet eder. Zira adem-i sırf, herşeyi abes eder.

4. Evet, fıtratta, ezcümle, âlem-i suğrâ olan insanda, fenn-i menafiü'l-a'zânın şehadetiyle sâbit olan adem-i israf gösterir ki: İnsanda olan istidadat-ı mâneviye ve âmâl ve efkâr ve müyûlâtının

adem-i israfını ispat eder. O ise, saadet-i ebediyeye namzet olduğunu ilân eder.

5. Evet, öyle olmazsa, umumen kurur, hebaen gider. Feya li'l-aceb! Bir cevher-i cihanbahânın kılıfına nihayet derecede dikkat ve itina edilirse, hattâ gubarın konmasından muhafaza edilirse, nasıl ve ne suretle o cevher-i yegâneyi kırarak mahvedecektir? Kellâ! Ona itina, onun hatırası içindir.

6. Evet, sabıkan beyan olunduğu gibi, cemi' fünunla hâsıl olan, istikrâ-i tâmla sabit olan intizam-ı kâmil, o intizamı ihtilâlden halâs eyleyen ve tekemmül ve ömr-ü ebedîye mazhar eden haşr-i cismânînin sadefinde olan saadet-i ebediyeyi bizzarure iktiza eder.

7. Evet, saatin saniye, dakika ve saat ve günleri sayan çarklarına benzeyen yevm ve sene ve ömr-ü beşer ve deveran-ı dünya, birbirine mukaddime olarak döner, işler. Geceden sonra sabahı, kıştan sonra baharı işledikleri gibi, mevtten sonra kıyamet dahi o destgâhtan çıkacağını haber veriyorlar. Evet, insanın her ferdi birer nev' gibidir. Zira nur-u fikir onun âmâline öyle bir vüsat vermiş ki, bütün ezmanı yutsa tok olmaz. Sair envâın efratlarının mahiyeti, kıymeti, nazarı, kemâli, lezzeti, elemi ise, cüz'î ve şahsî ve mahdut ve mahsur ve ânîdir. Beşerin ise, ulvî, küllî, sermedîdir. Yevm ve senede olan çok nevilerde olan birer nevi kıyamet-i mükerrere-i nev'iyeyle insanda bir kıyamet-i şahsiye-i umumiyeye remz ve işaret, belki şehadet eder.

8. Neam, beşerin cevherinde gayr-ı mahsur istidadatında mündemiç olan gayr-ı mahdut olan kabiliyattan neşet eden müyulâttan hâsıl olan lâyetenâhi âmâlinden tevellüd eden gayr-ı mütenahî efkâr ve tasavvuratı, mâverâ-yı haşr-ı cismânîde olan saadet-i ebediyeye elini uzatmış ve medd-i nazar ederek o tarafa müteveccih olmuştur.

9. Neam, Sâni-i Hakîm ve Rahmânü'r-Rahîmin rahmeti ise, cemi' niamı nimet eden ve nikmetlikten halâs eden ve kâinatı firak-ı ebedîden hasıl olan vaveylâlardan halâs eyleyen saadet-i ebediyeyi nev-i beşere verecektir. Zira, şu herbir nimetin reisi olan saadet-i ebediyeyi vermezse, cemî nimetler nikmete tahavvül ederek, bizzarure ve bilbedahe ve umum kâinatın şehadetiyle sabit olan rahmeti inkâr etmek lâzım gelir.

İşte, ey birader, mütenevvi olan nimetlerden yalnız muhabbet ve aşk ve şefkate dikkat et. Sonra da firak-ı ebedî ve hicran-ı lâyezâlîyi nazara al. Nasıl o muhabbet, en büyük musibet olur? Demek hicran-ı ebedî, muhabbete karşı çıkamaz. İşte, saadet-i ebediye, o firak-ı ebediyeye öyle bir tokat vuracak ki, adem-âbâd hiçâhiçe atacaktır.

10. Neam, sabık olan beş mesleğiyle sıdk ve hakkaniyeti müberhen olan Peygamberimizin (a.s.m.) lisanı, haşr-i cismânînin definesindeki saadet-i ebediyenin anahtarıdır.

11. Neam, yedi cihetle on üç asırda i'câzı musaddak olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, haşr-i cismânînin keşşafıdır ve fettahıdır ve besmelekeşidir.

Muhakemat : 3.Makale : 3.Maksad : 2.Maksad

İkinci Maksad

Kur'an'da işaret olunan haşre dair iki delilin beyanındadır. İşte,

نَحْوُ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (1) 1)

---

(1): Bu risalenin müellifi Üstad Bediüzzaman Hazretleri, bu risalenin te'lifinden 30 sene sonra te'lif ettiği Risale-i Nur Külliyatından "Dokuzuncu Şua"ın başında diyor ki:

"Latif bir inayet-i Rabbaniyedir ki: Bundan otuz sene evvel Eski Said yazdığı tefsir mukaddemesi "Muhakemat" namındaki eserin âhirinde, "İkinci Maksad: Kur'an'da haşre işaret eden iki âyet tefsir ve beyan edilecek. نَحْوُ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ" deyip durmuş. Daha yazamamış. Hâlık-ı Rahîmime delail ve emarat-ı haşriye adedince şükür ve hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfik ihsan eyledi."

1.)Öyle ise: Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Munazarat

Azametli Bahtsız Bir Kıt'anın

Şanlı Tali'siz Bir Devletin

Değerli Sahipsiz Bir Kavmin

Reçetesi

Veyahut

Bediüzzaman'ın

Münazarat'ı

[Şarktaki aşiretlerin suallerine cevap olarak hazırlanıp H. 1329 (M. 1911)'de neşredilen bu eser, bilâhare Müellif Bediüzzaman Said Nursî tarafından tekrar gözden geçirilerek neşredilmiştir.]

Munazarat : Ifade

İfade-i Meram ve Uzunca Bir Mazeret

Yâ eyyühe'n-nâzır! Hasenâtı seyyiâtına, sevâbı hatâsına tereccüh edenler, mağfiret ve affa müstehaktırlar.

İşte, iki inkılâp beni iki telif-i müşevveşe mecbur etti; iki rıhlet dahi, iki kitabı ilhâm ettirdi. Şu eserlerden her birisi Kürt olduğu gibi, aynı halde Türk, aynı vakitte Araptır. Güya her bir eser Arap abasını iktisâ ve Türk pantolonu giymiş külahlı bir Kürttür. Böyle acîbü'ş-şekil bir telif, telif kanununa muhâlefetle muâheze olunmamak gerektir.

Evet, benim hakkım sükût idi; zira âcizim. Bilirim, âsârım rağbete şâyân değildir. Fakat Sâdi'nin:

غَرْضْ نَقْشِيتْ كِه اَزْمَابَاَزْمَانَنْدْكِه
هَسْتِيرَانَمِى يَابَمْ بَقَايِى

olan mâtemâlûd ve hikmetâmiz kelâmının verdiği himmet, hem de benim gibi iktidarsızların mahcubiyetlerini izâle ile meydan-ı hamiyete çıkmaya cesâret vermek için nümûne-i imtisâl olmaya olan arzu, hem de eserin bizzat rağbete şâyân olmasa da, benim gibi me'mûl olmayan birisinden küçük bir eser dahi bir nevi antikalık rağbetine şâyân olmasına olan ümit, beni eser yazmaya cesâret vermişlerdir. Yoksa ben bilmez değilim ki, eserlerim bâzan hem hakikatşiken, hem nazmşiken, hem üslûpşiken, hem hayalşiken, hem hissiken, hem ifratâlûddur. Lâkin, ne yapayım, başka türlü de olamazdı. Zira, tam bir asrı bir seneye sıkıştıran ve yedinci asırdan on üçüncü asra kadar benim gibi kurûn-u vustâ adamlarının hayâlini yuvarlandırmakla; her bir asır bir his ve bir tesiri karıştırıp birinci eserimi ilhâm eden Temmuz'un inkılâb-ı mes'ûdunun teşvikiyle; hem de bütün devâir ve tabakât-ı mütedâhile-i mütesâfileyi karıştıran ve istibdadın tazyik-i mecnunânesiyle vücuda atılan ve doktorların

tokatıyla ademden tımarhâne kapısıyla dışarıya fırlayan cinnet hâtırâtı olan eserimi tekmil edip, İki Mekteb-i Musibet Şehâdetnâmesi'ni ibrâza beni mecbur eden Mart ve Mayıs, meş'um ve müthiş olan ihtilâl ve inkılâbının verdiği heyecan ile; hem de gâyet mütenevvia ve muhtelife tabâyi' ve hissiyâtı tazammun eden ve şu iki reçeteyi vücuda getiren üssü'l-esâs-ı mesleğim elmas-misâl olan İslâmiyet hissinin sadefi ve Kürtlükle memzûc olan milliyet fikrinin verdiği ders ile şöyle eserleri intâc etti. Demek, her bir eserim birkaç asrın fezlekesi ve Kürt tâifelerinin tabiatlarının enmûzeci ve gâyet muhtelife etvârımın nümûnesi olduğundan, hakikî intizamı onda aramak abestir.

Evet, edebin değil, belki edebiyatın kanununa karşı âsârımı muhâlefete sevk eden yedi esbabdır:

Evvelâ: Sabâvetimden beri kâh kuyu dibinde, kâh minâre başında gibi fehmen istidatlarda bulunuyorum; kâh gâyet dakîk bir hakikat dâvetsiz elime geliyor; kâh gâyet tanışım, dostum olmuş bir hakikat ecnebî olup tanımıyorum. Hatta bir günde kâh gâyet câhil, kâh tecrübeli bir siyasî gibi işe karışmak isterim.

Sâniyen: Meşrutiyetin fecr-i sâdıkına kadar inşâ ve kitâbette tamamen hem ümmî, hem acemi idim. Her ne ki inşâ ettimse, üstâdımız olan meşrutiyetten öğrendim. Cinân-ı cenânda yemişler kemâle ermemiş iken kopardım. Eğer size ekşi gelirse, yüzünüzü ekşitip abûs, kamtarîr olmayınız.

Sâlisen: Müstehak olmadığım teveccüh-ü âmmeden neş'et eden bir şöhret-i kâzibe, bana tahmîl ettiği vazife-i mühimme ile, aczden neş'et eden atlamakla, nümâyişe, sahte ehliyetle ehil olmadığım birşeye girişmeye mecbur oldum.

Râbian: Fıtraten bendeki gurur, milliyeten bendeki fahriye, mesleken bendeki tahdis-i nimet, meşreben bendeki meyl-i tefevvuk, kavmiyeten bendeki meyl-i tecellüd ve meyl-i nümâyiş, şâş adama eserlerimde hakikatten fazla bir enâniyet gösteriyor. Evet, enâniyet var; benim değil, milletimin enâniyetidir. Benlik var; benim değil, sınıfım olan melâik-i medârisin izzetidir.

Hâmisen: Ben, Kürtçe düşünürüm, Türkçe ve Arapça yazıyorum. Matbaa-i hayaldeki mütercim acemi; ya kalbin sözünü iyi anlamıyor veya lisânın diline âşinâ değildir. Hem, Türkçenin sarf

nahivini bilmediğimden, mânâya giydirdiğim üslûbun düğmeleri pek karışık oluyor. Hatta “evet, işte, şimdi, hem de, zira, olan, şu, bu” tekrarları, sizin gibi beni de usandırıyor. Başkasının tashihine de katiyen râzı olamıyorum. Zira, külahıma püskül takmak gibi, başkasının sözü sözlerimle hiç münâsebet ve ülfet peydâ etmiyor. Sözlerimden tevahhuş eder.

Sâdisen: Tabiatımdaki ifrat cihetiyle düşündüğümden, mütercim-i hayâlînin tercümesinde, hattatın imlâsında, tâbiin tâbında, mütâliin fehminde bâzan yanlış düşmekle, güzel bir hakikat çirkinleşiyor.

Sâbian: Şu “Saykâl-ı İslâmiyet” ve “Ekrad Reçetesi” olan iki eser, o dehşetli dağ ve dere ve sahrâların kuvve-i münbitesi fevkalâde neşvünemâ vererek, kırk elli gün zarfında hem yeşillendi, hem cesim bir şecere oldu, hem meyve verdi. Evet, öyle bir vakitte vücuda geldi ki, dağlar beni derelerin yed-i haşînine fırlatıyordu. Onlar da, beni sahrâların yüzlerine çarpıyordu. Sonra, hamiyet-i milliye ve hamiyet-i İslâmiye şu iki sınıf meyveleri dağ başından koparıp ve bâzan rüzgâr vurup, derenin dibine düşmüş meyveleri ilâç için toplayıp, medine-i medeniyetin çarşısına getirdiler. Hatta bir kısmı Bâşid Dağının yemişidir, bir tâifesi Ferrâşîn Ovasının meyvesidir, bir miktarı Beytüşşebap Deresinde, kırmızılanmış semeresidir. İşte, şu iki eseri yazdığım vakit, zaman kısa, mekân vahşi, ben seyyah, zihin müşevveş, vücut yarım hasta, yazmak acele olduğundan, elbette müşevveş olur.

Ey ehl-i insaf! Mâzeretim bu. Kabul ederseniz, insafın şe’nidir; etmezseniz, emin olunuz, size minnet etmem, hiç de kabul etmeyiniz. Sizin minnetiniz dağ başında olsun. Size beğendirmek için değil, belki hakka hizmet için yazdım, vesselâm.

Şu eserin nağamâtını dinlemek için, bir Kürt cesedini giymek, bir vahşi hayâlini başına takmak gerektir. Yoksa ne istimâ helâl, ne semâ tatlı olur.

Ebû Lâşey Said

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿2﴾
وَالصَّلَاةُ عَلٰى سَيِّدِ الْعَالَمِينَ ﴿3﴾

Emmâ ba’d, ehl-i hamiyetin nazarına arz ediyorum ki:

Vaktâ Meşrutiyetin ikinci yaşında, İstanbul'un temsil ettiği asırdan tarihvârî bir nazar ile göçüp, kurûn-u vustâya karşı aşağıya inmekle, aşâir-i Ekradın içinde cevelân ile bahardan güze bir rıhlet-i sayfiye, güzden bahara bilâd-ı Arabiyeden bir rıhlet-i şitâiye ettim. Dağ ve sahrâyı bir medrese ederek meşrutiyeti ders verdim. Birden bana göründü ki, meşrutiyeti gâyet garip bir sûrette telâkki etmişler. Her tarafın şüphe ve sualleri ağleb bir dereden gelmiş gibi gördüm. İşte, teşhis-i maraz için miftâh-ı kelâmı onlara verdim.

Dedim: "Siz sual ediniz, ben de ona göre cevap vereyim."

Onlar istihsan ettiler. Zira Kürtlerin tabiat-ı meşrutiyet-perverânelerine binâen, dersi münâzara ve münâkaşa sûretinde okuyorlar. Onun içindir ki, medreseleri küçük bir meclis-i mebusân-ı ilmiyeyi andırıyor. İşte, tâmimen lilfâide, suallerini cevaplarımla musâfaha ettirerek şu kitabı yazdım; ta birbirine muâvenette bulunsun. Hem de, görmediğim Ekrad ve emsâline, şu kitap, bana bilvekâle onlarla konuşarak cevap versin; hem de, lisânları kalblerine tercümanlık edemeyenlere bedelen sual etsin.

Elhâsıl: Şu kitap, tarafımdan cevap, onların cânibinden sual etmek vazifesiyle mükelleftir. Hem de siyaset tabiblerine, teşhis-i illete dâir hizmet ile muvazzaftır.

Ey ehl-i hamiyet, anlayınız! Kürt ve emsâli, fikren meşrutiyetperver olmuş ve oluyorlar. Lâkin, bazı memurun fiilen meşrutiyetperver olması müşküldür. Hâlbuki, akılları gözlerinde olan avama ders veren fiildir.

1.) Yazmaktan maksat, bizden bir nakşın bâki kalmasıdır. Çünkü varlığımızda bekâ yoktur.
2.) Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.
3.) Salât, âlemin efendisinin üzerine olsun.

Munazarat : Sual 1-6

İmdi, sual ve cevaba başlıyorum

Sual: [1] Ey Seyda! İstanbul'a gittin. Bu inkılâb-ı azîmi gördün. Mühim işler içine girdin. Bize ne getirdin?

Cevap: Müjde getirdim.

Sual: [2] Müjde ne demek? Bazılar bize "Sizin için fenalık var" diyorlar.

Cevap: Nurdan zarar gelmez; gelirse, huffâşa gelir, murdar şeylere gelir. Size, cemî kuvvetimle, yalnız Kürdistan'a değil, belki âleme işittirecek tarzda bağırarak müjde veriyorum ki; umum İslâmın, lâsiyyemâ Osmânîlerin, bâhusus Ekradın saadetinin fecr-i sâdıkının geldiğini, hatta Bâşid başında görüyorum.

رَغْماً عَلٰى اَنْفِ اَبِى الْعَلاَءِ الْمَعَرِّى [1]

Faraza, şu devletin yarı milleti, pahasında verilse idi gene erzân ve zulmetle beraber yansa idi gene ucuz!

Sual: [3] Biz öyle işitmedik.

Cevap: Şeytanın arkadaşları çoktur...

Sual: [4] Öyle ise zihnimize gelen şüpheleri ve sualleri hallet.

Cevap: Elbette; fakat müşteri olmadan, istemeden malımı satmam.

Sual: [5] "İstibdat nedir? Meşrutiyet nedir?" Diğeri: "Ermeniler ağa oldular. Biz sefil kaldık." Başkası: "Dînimize zarar yok mu?" Daha başkası: "Jön Türkler şöyledirler, böyledirler, bizi de zarardîde edecekler." Diğeri: "Gayr-i müslim, nasıl asker olacak?" İlâ âhir...

Cevap: Yahu, şu gürültülü, karma karışık, sizin gibi intizamsız suallerinize nasıl cevap vereceğim?

Sual: **[6]** Kâide-i suali sen göster?

Cevap: Meşrutiyet kanunuyla sual ediniz. Yani içinizden bir iki zekî adamı intihap ediniz; ta size vekil olarak müşteri olup, sual etsin. Siz de dinleyiniz.

Onlar: Peki, peki...

1.) Ebu'l-Âlâ el Maarri'nin burnunun rağmına (karamsarlığına) rağmen" anlamında bir deyim

Munazarat : Sual 7-8

Sual 7-8

Sual: [7] İstibdat nedir; meşrutiyet nedir?

Cevap: İstibdat tahakkümdür, muâmele-i keyfiyedir, kuvvete istinad ile cebirdir, rey-i vâhiddir, sû-i istimâlâta gâyet müsâit bir zemindir, zulmün temelidir, insâniyetin mâhisidir. Sefâlet derelerinin esfel-i sâfilînine insanı tekerlendiren ve âlem-i İslâmiyeti zillet ve sefâlete düşürttüren ve ağrâz ve husûmeti uyandıran ve İslâmiyeti zehirlendiren, hatta herşeye sirâyet ile zehrini atan, o derece ihtilâfâtı beyne'l-İslâm îkâ edip, Mutezile, Cebriye, Mürcie gibi dalâlet fırkalarını tevlid eden, istibdattır.

Evet, taklidin pederi ve istibdad-ı siyasînin veledi olan istibdad-ı ilmîdir ki, Cebriye, Râfıziye, Mûtezile gibi İslâmiyeti müşevveş eden fırkaları tevlid etmiştir.

Sual: [8] "İstibdat bu derece bir semm-i katil olduğunu bilmezdik. Lehü'l-hamd, parçalandı. Onu esâsiyle tedâvi edecek olan tiryâk-ı meşrutiyeti bize târif et."

Cevap: Bâzı memurların ef'ali, adem-i ülfetten dolayı size yanlış ders gösterdiği ve şiddetten neş'et eden müşevveşiyetle hâl-i hazırdan fehmettiğiniz meşrutiyeti tefsir etmeyeceğim. Belki hükûmetin hedef-i maksadı olan meşrutiyet-i meşrûâyı beyân edeceğim:

İşte, meşrutiyet

وَاَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ [1]
وَشَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ [2]

âyet-i kerîmelerinin tecellîsidir ve meşveret-i şer'iyedir. O vücud-u nûrânînin kuvvete bedel, hayatı haktır, kalbi mârifettir, lisânı muhabbettir, aklı kanundur, şahıs değildir.

Evet, meşrutiyet hâkimiyet-i millettir; siz dahi hâkim oldunuz. Umum akvâmın sebeb-i saadetidir; siz de saadete gideceksiniz. Bütün eşvâk ve hissiyât-ı âliyeyi uyandırır; uyku bes, siz de uyanınız. İnsanı hayvanlıktan kurtarır; siz de tam insan olunuz. İslâmiyetin bahtını, Asya'nın tâliini açacaktır. Size müjde. Bizim devleti ömr-ü ebedîye mazhar eder. Milletin bekâsıyla ibkâ edecek; siz daha me'yus olmayınız. Bir ince tel gibi her tarafa hevâ ve hevesin tehyîci ile çevrilmeye müstaid olan rey-i vâhid-i istibdâdı lâyetezelzel bir demir direk gibi, lâyetefellel bir elmas kılınç gibi olan efkâr-ı âmmeye tebdil eder; siz de, sefine-i Nuh gibi emniyet ediniz. Herkesi bir padişah hükmüne getiriyor; siz de hürriyetperverlikle padişah olmaya gayret ediniz. Esâs-ı insâniyet olan cüz'-ü ihtiyârı temin eder, âzâd eder; siz de câmid olmaya râzı olmayınız. Üç yüz milyondan ziyade ehl-i İslâmı bir aşîret gibi birbirine rapteder; siz de o râbıtayı muhâfaza ediniz. Zira meşveret perdeyi attı; milliyet göründü, harekete geldi. Milliyet içinde İslâmiyet ışıklandı, ihtizâza geldi. Zira, milliyetimizin rûhu İslâmiyettir; hakiki ve nisbî ve izâfîden mürekkeptir. Başka millete benzemiyor.

1.)Onların işleri, kendi aralarında şura iledir. (Şura Suresi: 38)
2.)İşlerinde onlarla istişare et. (Âl-i imran Suresi: 159)

Munazarat : Sual 9

Sual: [9] İstibdadın çirkinliğine, meşrutiyetin bu derece iyiliğine delilin nedir?

Cevap: Siz avam olduğunuzdan hayâlinizle tefekkür, gözünüzle taakkul ettiğinizden, temsil size bürhân-ı nazarîden daha ziyade muknîdir. İşte, ikisinin mâhiyetlerini misâlle tasvir edip göstereceğim.

İşte, biliniz:

Hükûmet hekim gibidir; millet hastadır. Farzediniz, ben şu çadırda oturmuş bir hekimim. Şu etraftaki her bir köyde, Allah etmesin, birer ayrı hastalık var. Ben o hastalıkları teşhis etmemişim, hem de tâcizimi istemeyen müdâhenecilerden, yalancılardan başka kimseyi görmemişim. Şu halde, şu köylere, tanımadığım bir hastalığa, görmediğim bir hastaya gönderdiğim reçetesiz; mîzansız bir ilâcı istimâl eden, acaba şifâ mı bulur veyahut ölür?

Evet, [1] مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا sırrına, şunun sâye-i muzlimânesinde mazhar oldunuz. İşte her köye böyle ilâç göndermek, hatta dâü'l-cû ile karın ağrısına müptelâ olan emsâlinize hazım ilâcı hükmünde olan iâne toplamak, yahut eşkiyâlık ve husûmet derdiyle mültehap bulunan o vücuda, iltihâbı tezyid eden Hamidîlik icrâ etmek ve ilâ âhirihi, acaba tedâvi mi, yoksa tesmîm midir, melekü'l-mevte yardım etmek midir?

İşte mâhiyet-i istibdadın timsâli budur. Zira, sâbıkta, Padişah kendi yerinde mahpus gibi oturuyordu, bîçare milletin hâlini anlamıyordu, yahut zaaf-ı kalb ve kuvvet-i vehim ile anlamak istemiyordu, yahut mütehevvisâne ve mütekeyyifâne ve mütekalkıl olan tabiatı, anlattırmaya müsâit değildi. İşte hükûmetteki istibdada, herşeydeki istibdadı kıyas ediniz. Hatta, taklidi tevlid eden ilmin istibdadı dahi böyledir.

Ammâ, bizzarûre hükûmet-i İslâmiyenin hedef-i maksadı olan meşrutiyet-i meşrûanın timsâlini isterseniz, farzediniz ben bir hekimim. Şu çadır dahi eczahânedir; içindeyim. Umum köylerde veyahut evlerde çeşit çeşit hastalıkları teşhis etmiş, reçetesini yazmış bir müntehap adam, yanıma geliyor, reçetesini ibrâz ediyor ki; “Dâü’l-cehl ile baş ağrısı var” yazılıdır. Ben dahi, fen afyonunu iptidâ onların lisânlarının zarfında, sonra da lisân-ı resmiyeye ifrağ ederek veriyorum. Bir başkasının reçetesini gösteriyor ki; kalb hastalığı olan zaaf-ı diyânet var. Ben de, fununu maarif-i İslâmiye ile mezc ederek bir mâcun yapıyorum, müderrislerin ellerine veriyorum, gönderiyorum. Diğerinde dâü’l-husûmet ile ihtilâl sıtması var. Ben de fikr-i milliyeti uyandırarak, ışıklandırarak, tiryâk-misâl adalet ve muhabbeti o nur ile mezc ettirerek, sulfato-misâl bir ilâç veriyorum. İşte böyle bir hekimdir ki, vatan hastahânesinde, bîçare etfâli helâktan halâs eder. Hâ, hükûmet-i meşrutanın timsâl-i nûrânîsi,

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ [2]

sırrınca, her bir büyük adam, bu düsturu nazara almak gerektir.

1.)Ölüm gelmeden önce ölünüz.
2.)Hepiniz çobansınız ve hepiniz güttüğünüzden sorumlusunuz. (Hadis: Buharî, Nikâh: 81 Tirmizî, Cihad: 27, Müslim, İmare: 20)

Munazarat : Sual 10-12

Sual 10-12

Sual: [10] Derman, dermandır; neden zehir olsun?

Cevap: Bir derdin dermânı başka bir derde zehir olabilir. Bir derman hadden geçse, dert getirir.

Sual: [11] Ne diyorsun? [1] اِسْتَحْسَنْتَ ذَا وَرَمٍ Hâl-i hâzırın eskisi gibi çok fenalığı var, bize zulmeder; hem de zaafta, kuvvetsizlikte eskisine benzer. Demek, târif ettiğin meşrutiyet daha bize selâm etmemiş; ta ki, biz de "Ehlen ve sehlen" desek?

[2] لاٰ بَلِ اسْتَسْقَيْتُ اُسْكُوبًا وَاسْتَسْعَيْتُ يَعْبُوبًا وَاسْتَحْسَنْتُ حَوْرَاءَ وَمَدَحْتُ حُرِّيَّةً حُرَّةً حُورِيَّةً

Cevap: Fakat, sizin dîvâneliğinizden korkmuş, gelememiş. Zulüm, meşrutiyetin hatâsı değil, belki kafanızdaki cehâletin zulmetindendir. Siz dîvânelikle kısa yolu uzun yapıyorsunuz. Küdân ve Mâmehurân aşiretleri, daha asker gelmeden, alâküllihâl vermeye mecbur olan emvâl-i emiriyeyi hazır etse idiler, şu kadar zulüm olmayacaktı. Evet, bir millet cehâletle hukukunu bilmezse, ehl-i hamiyeti dahi müstebit eder.

Siz diyorsunuz: "Şimdiki hükûmet eskisi gibi zayıftır."

Evet; kuvvetsizlikte, dokuz yaşındaki çocuk, doksan yaşındaki ihtiyara benzer. Fakat, o kabre müteveccihen iner, eğilir, girer; şu ise, doğrulur, şebâbe doğru yükselir.'

Sual: **[12]** Neden böyle bulanıktır, sâfî olmuyor?

Cevap: Yüz seneden beri harâba yüz tutan birşey, birden yapılamaz. Size bir misâl söyleyeceğim. Bir belâğbaşı, çok zaman taaffün ve tesemmüm etmiş, içine çok pislik düşmüş, sonra da onu tasfiye için o pislikleri içinden çıkarılırsa ve bir havuz gibi yapılırsa, acaba pınarın suyu bir zaman bulanık olarak gelmeyecek mi? Fakat merak etmeyiniz; âkıbet berrak olacaktır.

1.)Güzel gördüğün şey veremlidir.
2.)Hayır! Aksine, ben bir nehirden su almak istedim. Bir bulutun bolca yağmur indirmesini arzu ettim. Ahu gözlü bir güzel beğendim ve hûri gibi güzel, hür bir hürrıyeti methettim.

Munazarat : Sual 13-16

Sual 13-16

Sual: **[13]** Tarif ettiğin meşrutiyetin ne miktarı bize gelmiş ve ne için bütün gelmiyor?

Cevap: Ancak on kısımdan bir kısmı size gelebilmiş. Zira sizin şu vahşetengiz, cehâletperver husumetefzâ olan sarp dağ ve derelerinizdeki vahşet ayılarından, cehâlet ejderhasından, husûmet kurtlarından bîçare meşrutiyet korkar, kolaylıkla gelmeye cesâret edemez. Eğer siz tembel kalıp da onun yolunu yapmazsanız, tembellik etseniz, yüz sene sonra tamamen cemâlini göreceksiniz. Zira sizinle İstanbul arasındaki mesâfe bir aylıktır; fakat sizinle ehl-i meşrutiyet arasındaki mesâfe bin aydan fazladır. Zira eski zamanın adamlarına benzersiniz. O nâzik meşrutiyet, İstanbul havâlisindeki yılanlardan kurtulsa, şu uzun mesâfeden geçmekle, cehâlet gibi müthiş bataklığı, fakr gibi mütevahhiş kıraçları, husûmet gibi gâyet keyşer dağları katetmekle beraber, eşkiyaya rast geçecektir.

Ezcümle: Bazı cezâ-yı sezâsını hazmetmeyen, bir kısım da başkasının etini yemekten dişi çıkarılan ve bazı bir meşhur bektâşi gibi mânâ verenler, yol üzerine çıkıp, gasp ve garet ediyorlar. Daha onların öte tarafında da bir kısım gevezeler vardır; bazı bahane ile, parça parça etmek istiyorlar. Öyle ise, ona bir yol veyahut bir balon yapınız.

Sual: **[14]** Biz me’yus olduk; daha ne vakit bize gelecektir?

Cevap: Yeis, aczden gelir. Yeis, mâni-i herkemâldir. Hamiyet ise, şiddet-i mevânia karşı şiddetle metânet etmektir. Hâlbuki şu zaman, mümteniât-ı âdiyeyi mümkün derecesine indiriyor. Çabuk yeise inkılâp eden hamiyet, hamiyet değildir. Ben, sizi tembellikten kurtarmak için, kabahatlerinizi gösteririm. Ona çabuk gelmek istiyorsanız, işte mârifet ve faziletten demiryolunu yapınız! Ta ki, meşrutiyet, medeniyet denilen şimendifer-i kemâlâta binip ve

terakkiyât tohumlarını bindirerek, kısa bir zamanda mânilerden kurtulup geçerek size selâm etsin. Siz ne kadar yolu acele ile yapsanız, o da o derece acele ile gelecektir.

Sual: **[15]** İnşaallah, tâliimiz varsa biz de göreceğiz. Bize tevekkül kâfi değil midir?

Cevap: Bîçare tâliinize siz de yardım etmelisiniz. Bağdat tarrarları gibi olmayınız. Sizin atâlet bahanesi olan şu teşebbüssüz tevekkülünüz, nizâm-ı esbâbı reddettiğinden, kâinatı tanzîm eden meşîete karşı temerrüd demektir. Şu tevekkül döner, nefsini nakzeder.

Sual: **[16]** Şimdi fenalığı da görüyoruz, iyiliği de görüyoruz. Meşrutiyetin âsârı hangisi, ötekisinin âsârı hangisidir?

Cevap: Ne kadar iyilik var, meşrutiyetin ziyasındandır; ne kadar fenalık var, ya eski istibdadın zulmetinden, yahut meşrutiyet nâmıyla yeni bir istibdadın zulmündendir. Geri kaldı; ta tâziyeden sonra vedâ edip, pederini takip etsin. Fakat, emin olunuz, ziya galebe çalacaktır.

Munazarat : Sual 17-20

Sual: **[17]** Meşrutiyeti pek çok i'zâm ediyorsun. Eskide rey-i vâhid idi, milletten sual yok idi; şimdi meşverettir, milletten sual edilir. Millet, "Ne için?" der; ona, "Ne istersin?" denilir, işte bu kadar. Daha nedir, o kadar ilâveyi takıyorsun?

Cevap: Zaten şu nokta bütün cevaplarımı tazammun etmiş. Zira meşrutiyet hükûmete düştüğü vakit, fikr-i hürriyet meşrutiyeti her vecihle uyandırır. Her nev'ide, her tâifede onun san'atına ait bir nevi meşrutiyeti tevlid eder. Hatta ulemâda, medâriste, talebede bir nev'i meşrutiyeti intâc eder. Evet, her tâifeye ona mahsus bir meşrutiyet, bir teceddüt ilhâm olunuyor. İşte, şu arkasında şems-i saadeti telvih eden ve temâyül ve incizap ve imtizâca yüz tutan lemeât-ı meşverettir ki, bana meşrutiyet hükûmetini bu kadar sevdirmiştir. Bence taklidin temelini atıp, ihtilâfâtı çıkarmakla, Mûtezile, Cebriye, Mürcie, Mücessime gibi dalâlet fırkalarını İslâmiyetten intâc eden mesâil-i diniyedeki istibdad-ı ilmîdir ve nefsü'l-emirde mukayyed olan şeyde ıtlaktır.**(1)** Meşrutiyet-i ilmiye hakkıyla teessüs etse, meyl-i taharri-i hakikatin imdâdıyla, fünun-u sâdıkanın muâvenetiyle, insafın yardımıyla şu fırak-ı dâlle Ehl-i Sünnet ve Cemaate dahil olacakları kaviyyen me'mûldür. Şu fırkalar, eğer, çendan bir hizip olarak görünmüyor, fakat efkârda tahallül ederek münteşiredir. Herkesin dimâğında onların meylettiği mesleğe meyelân bulunabilir. Hatta, eğer bir dimağ büyütülse, maânî tecsim edilir ise, şu fırak sinematografvârî **(2)** o dimağda temessül ettiği görülecektir. Şu kıssa, uzundur, makamı değil; siz suallerinizi ediniz.

Sual: **[18]** Şu meşrutiyet, büyüklerimizi, beylerimizi kırdı; fakat bazıları da müstehak idi. Hem de, maddeten birşey görmeden yalnız meşrutiyetin nâmını işitmekle, kendi kendilerine düştüler. Bunun hikmeti nedir?

Cevap: Mânen her bir zamanın bir hükmü ve hükümrânı vardır. Sizin ıstılâhınızca, o zamanın makinesini çeviren bir ağa lâzımdır. İşte, zaman-ı istibdadın hâkim-i mânevîsi kuvvet idi; kimin kılıncı keskin, kalbi kâsî olsa idi, yükselirdi. Fakat, zaman-ı meşrutiyetin zenbereği, rûhu, kuvveti, hâkimi, ağası hak'tır, akıl'dır, mârifet'tir, kanun'dur, efkâr-ı âmme'dir; kimin aklı keskin, kalbi parlak olursa, yalnız o yükselecektir. İlim yaşını aldıkça tezâyüd, kuvvet ihtiyarlandıkça tenâkus ettiklerinden, kuvvete istinad eden kurûn-u vustâ hükûmetleri inkırâza mahkûm olup, asr-ı hâzır hükûmetleri ilme istinad ettiklerinden, Hızırvârî bir ömre mazhardırlar.

İşte ey Kürtler! Sizin bey ve ağa, hatta şeyhleriniz dahi, eğer kuvvete istinad ile kılınçları keskin ise, bizzarûre düşeceklerdir; hem de müstehaktırlar. Eğer akla istinad ile, cebr yerine muhabbeti istimâl ve hissiyâtı, efkâra tâbî ise, o düşmeyecek, belki yükselecektir.

Sual: **[19]** "Neden, şu inkılâb-ı hükûmet, herşeyde bir inkılâp getirdi?"

Cevap: (1) اَلنَّاسُ عَلٰى سُلُوكِ مُلُوكِهِمْ sırrınca, istibdat herkesin damarlarına sirâyet etmişti, çok nâm ve sûretlerde kendini gösteriyordu, çok dâm ve plânlar istimâl ediyordu. Hatta benim gibi bir adam, ilmi vâsıta edip, tahakküm ediyor idi veyahut sehâvet-i milliyeyi sû-i istimâl ederdi. Veyahut şu şeyh gibi, necâbeti sebebiyle herkes onun hatırını tutarak, tutmakla mükellef bildiğinden tahakküm ve istibdat ediyordu.

Sual: **[20]** Demek, öldürmemize, hükûmetin istibdadına yardım eden başka istibdatlar da varmış?

Cevap: Evet, cehâletimizin silâhıyla, asıl bizi mahveden, içimizdeki, garip nâmlar ile hüküm süren parça parça istibdatlar idi ki, hayatımızı tesmîm etmiş idi. Fakat, yine kabahat, o küçük istibdatların pederi olan istibdad-ı hükûmete aittir.

---

(1): Dikkat lâzımdır.

(2): Kürtlere medeniyetin garâbetini zikrettiğim sırada sinematografı târif etmiştim.

1.)İnsanlar yöneticilerinin yolunda giderler. (Keşfü'l-Hafa: 2/311)

Munazarat : Sual 21-25

Sual 21-25

Sual: **[21]** Beyler, ağalar, müteşeyyihler iki kısımdır; farkları nedir?

Cevap: İstibdat ile meşrutiyet kadar farkları vardır. Ben dahi meşrutiyet ve istibdadı müşahhas olarak size göstermek istediğimden, şu iki kısmı timsâl olarak beyân ediyorum.

Sual: **[22]** Nasıl?

Cevap: Eğer, büyük adam, istibdat ile kuvvete veya hileye veya kendisinde olmayan, tasannûen kuvve-i mâneviyeye istinâden, halkı isti'bâd ederek havf ve cebrin tazyiki ile tutup, insanı hayvanlığa indirmiş; daima o milletin şevkini kırar, neşelerini kaçırır. Eğer, bir nâmus olursa, yalnız o şahs-ı müstebitte görünür; denir ki, "Falan adam şöyle yaptı." Eğer bir seyyie olursa, kabahat bîçare etbâa taksim olunur. İşte şu mâhiyetteki büyük, hakikaten büyük değildir, küçüktür; milletini küçüklettiriyor. Zira, milletin her sa'yi suhre gibi işliyor, hatır için gibi yapıyor, iyilik etse de riyâ karıştırıyor, müdâhene ve yalana alışıyor, daima aşağıya iniyor. Zira, sa'y-i insânînin buharı hükmünde olan şevk, müntafî oluyor. Ağaları ve büyükleri, omuzlarına biner, ta yalnız görünsün, onların etlerinden yer, ta büyüsün. O milletin gonca-misâl istidâdâtı üzerine o reis perde olup ziyayı göstermiyor. Belki, yalnız o neşvünemâ bulur, inkişaf eder, açılır. Eğer müşahhas istibdadı görmek arzu ediyorsanız, işte size şu...

Sual: **[23]** Aman, bu kadar istibdadın fena bir zehiri varken, acîbdir ki, biz bu kadar kalmışız!

Cevap: Acîb değildir. İhtilâftan bâzan istifâde olunur. O pis istibdadın taaddüdü için, birbirinin kuvvetini bir derece kırar, tâdil ederdi; yoksa işiniz fena idi.

Sual: **[24]** İkinci kısım nasıldır?

Cevap: Bir büyük adam, hakka isnad ile aklı istimâl edip muhabbetle milletini kendisine rabt, zîrdostânının omuzları üstüne çıkmaz, altına girer, yükseltir, şevklerini uyandırır, bir iyilik olursa mânen millete tevzî eder, herkese bir parça nâmus düşmekle şevki artırır, hak yerini bulmak için milletini ziya-i mârifete karşı tutar, gonca-misâl olan o milletin hissiyâtına zülâl-i muhabbet ve aklı gönderir, neşvünemâ verirse,

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ [1]

hadîs-i şerifte meşrutiyetli reise misâl-i müşahhas olur.

Meşrutiyeti gözle görmek istiyorsanız, işte şu aynaya bakınız.

Sual: **[25]** Demek “büyük” o değil ki, kılıncı keskin olsun, milleti kendine fedâ etsin; belki odur ki, aklı keskin olsun, kalbi millet için fedâkâr olsun.

Cevap: Hâ, şimdi bir ışık buldunuz. Elbette bir doğru şeyhin müridleri, yahut eski âdil beylerin mensuplarıyla, müstebit bir ağa hizmetkârlarının cihet-i irtibatta farklarını bulursunuz. Maatteessüf, büyüklerdeki meziyet, sebeb-i tevâzu iken, vâsıta-i tahakküm oluyor; avamdaki zayıf bir damar, câlib-i şefkat iken, vesile-i esâret oluyor.

1.)Bir kavmin efendisi, onların hizmatkarıdır. (Suyutî, el-Fethü'l-Kebir: 2/168; Aclûnî, Keşfû'l-Hafâ: 1/409)

Munazarat : Sual 26-29

Sual 26-29

Sual: **[26]** Şu pis istibdat ne vakitten beri başlamış, geliyor?

Cevap: İnsanlar hayvanlıktan çıkıp geldiği vakit, nasılsa bunu da beraber getirmiştir.

Sual: **[27]** Demek şu istibdat hayvaniyetten gelmedir?

Cevap: Evet... Müstebit bir kurt, bîçare bir koyunu parça parça etmek, daima kavî, zayıfı ezmek, hayvanların birinci düstur ve kavânîn-i esâsiyesindendir.

Sual: **[28]** Sonra?

Cevap: Şeriat-ı Garrâ zemine nüzûl etti; ta ki, zeminin yüzünü temiz ve insanın yüzünü ak etsin, şu insâniyetin siyah lekesini izâle etsin; hem de, izâle etti. Fakat, vâesefâ ki, muhît-i zamânî ve mekânînin tesiriyle, hilâfet saltanâta inkılâp edip, istibdat bir parça hayatlandı. Ta Yezid zamanında, bir derece kuvvet bularak, başını kaldırdığından, İmam-ı Hüseyin Hazretleri hürriyet-i şer'iye kılıncını çekti, başına havâle eyledi. Fakat, ne çare ki, istibdadın kuvveti olan cehil ve vahşet, cevânib-i âlemde zaynâb gibi Yezid'in istibdadına kuvvet verdi.

Sual: **[29]** Şimdiki meşrutiyet, istibdat nerede? Onların harekâtı nerede? Hilâfet, saltanat nerede? Nasıl tatbik ediyorsun? Yekdiğerine musâfaha ve temas ettiriyorsun, aralarında karnlar ve asırlar var?

Cevap: Meşrutiyetin sırrı, kuvvet kanundadır, şahıs hiçtir. İstibdadın esâsı, kuvvet şahısta olur, kanunu kendi keyfine tâbî edebilir, hak kuvvetin mağlûbu. Fakat, bu iki ruh her zamanda birer şekle girer, birer libas giyer. Bu zamanın modası böyle giydiriyor. Zannolunmasın, istibdat galebe ettiği vakit tamamen hükmünü icrâ

etmiş, meşrutiyet mağlup olduğu vakit mahvolmuş. Kellâ! Kâinatta gâlib-i mutlak hayır olduğundan, pekçok envâ ve şuubât-ı heyet-i içtimâiyede meşrutiyet hükümfermâ olmuştur. Cidâl berdevam, harb ise sicaldir.

Munazarat : Sual 30-33

Sual 30-33

Sual: **[30]** Bazı adam, “Şeriata muhâliftir” diyor?

Cevap: Ruh-u meşrutiyet, şeriattandır; hayatı da ondandır. Fakat ilcâ-i zarûretle teferruat olabilir, muvakkaten muhâlif düşsün. Hem de, her ne hâl ki, meşrutiyet zamanında vücuda gelir! Meşrutiyetten neş’et etmesi lâzım gelmez. Hem de, hangi şey vardır ki, her cihetle şeriata muvâfık olsun; hangi adam var ki, bütün ahvâli şeriata mutâbık olsun? Öyle ise şahs-ı mânevî olan hükûmet dahi mâsum olamaz; ancak Eflâtûn-i İlâhînin medîne-i fâzıla-i hayaliyesinde mâsum olabilir. Lâkin, meşrutiyet ile sû-i istimâlâtın ekser yolları münsed olur; istibdatta ise açıktır.

Sual: **[31]** İtiraz ettiğin şeye nasıl cevap veriyorsun?

Cevap: Ben libâsa ilişiyordum. Hükûmet iyi bir adamdır. Pislerin libâsını giymişti. Biz o libâsı yırtmak ve yıkamak istiyorduk, olamadı. Zamana bıraktık; ta yavaş yavaş yırtılsın. Evet, namazı kılıyordu, kıbleyi tanımıyordu; sonra tanıdı veya tanıyacaktır. Ehvenüşşerreyn, bir adalet-i izâfiyedir. Fakat kemâl-i telehhüf ile bağırıyorum ki, şiddete inkılâp eden fikr-i intikâmın tedâhülü ve heyecânâtı intâc eden tecrübesizlik, üzerimize emri şiddetlendirdi, pahalaştırdı. Muvakkaten, bir nevî karanlık çöktü. Emin olunuz ki, çekilecektir.

Sual: **[32]** Neden makine-i ahvâl güzelce işlemiyor?

Cevap: Zira tecrübe, hamiyet, nûr-u kalb ve nûr-u fikri cem’ edenler, vezâife kifayet etmezler. Bazı ehl-i gayret ve hamiyette de meyl-i tahrip meleke olmuş; tâmire pek alışık değildir. Bazı ehl-i tecrübe ve tâmir ise, eskisine bir derece meyil ile, istidatları pek müsâit değildir. Demek, bize bir nesl-i cedîd lâzımdır.

Bunu da cidden söylüyorum: Eğer, meşveret şeriattan bir parmak müfârakat ederse, eski hâl yüz arşın ayrılmıştır.

Sual: **[33]** Neden?

Cevap: Bir ince teli, rüzgâr her tarafa çevirebilir. Fakat içtimâ ve ittihat ile hâsıl olan hablü'l-metin ve urvetü'l-vüskâ değme şeylerle tezelzül etmez. İcmâ-ı ümmet, şeriatta bir delil-i yakînîdir. Rey-i cumhur, şeriatta bir esastır. Meyelân-ı âmme şeriatta mûteber ve muhteremdir.

İşte, bakınız: Eski padişahların iradesini, Ermeni rüzgârı veya ecnebî havası veya vehmin vesvesesi esmekle çevirebilirdi. O da, sükûta rüşvet-i mâneviye olarak, birçok ahkâm-ı şeriatı feda ediyordu. Şimdi kapı açıldı; fakat, tamamı ileride. Üç yüz ârâ-i mütekâbile ve efkâr-ı mütehâlife hak ve maslahattan başka birşey ile musâlâha etmez veya sükût etmezler. Hak ve maslahat ise, şeriatta esastır. Fakat

اِنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ [1]

kâide-i şer'iyesince bâzan haram bildiğimiz şey, ilcâ-i zarûretle vâcip olur. Taaffün etmiş parmak kesilir; ta el kesilmesin. Selâmet-i millet, cevher-i hayata tevakkuf etse, vermekten tevakkuf edilmez; nasıl ki, edilmedi. Dünyada en acîb, en garibi, rûhunu iftiharla selâmet-i millete fedâ edenlerden, bâzan garazında menfaat-i cüz'iye-i gurûriyesinde buhl eder, vermiyor.

Demek, şeriatı isteyenler iki kısımdır: Biri, muvâzene ile zarûreti nazara alarak, müdakkikâne meşrutiyeti şeriata tatbik etmek istiyor. Diğeri de, muvâzenesiz, zâhirperestâne, çıkılmaz bir yola sapıyor.

1.)Zaruretler mahzurları mubah kılar. Haramı helâl derecesine getirir.

Munazarat : Sual 34-37

Sual 34-37

Sual: **[34]** Meclis-i Mebusanda Hıristiyanlar, Yahudiler vardır; onların reylerinin şeriatta ne kıymeti vardır?

Cevap: **Evvelâ**: Meşverette hüküm ekserindir. Ekser ise, Müslümandır, altmıştan fazla ulemâdır. Mebus hürdür, hiçbir tesir altında olmamak gerektir. Demek, hâkim İslâmdır.

Sâniyen: Saati yapmakta veyahut makineyi işletmekte, san'atkâr bir Haço ve Berham'ın reyi mûteberdir; Şeriat reddetmediği gibi, Meclis-i Mebusandaki mesâlih-i siyasiye ve menâfi-i iktisâdiye dahi ekserî bu kâbilden olduğundan, reddetmemek lâzım gelir. Ammâ ahkâm ve hukuk ise, zaten tebeddül etmez; tatbikat ve tercihâttır ki, meşverete ihtiyaç gösterir. Mebusların vazifesi, o ahkâm ve hukuku sû-i istimâl etmemek ve bazı kadı ve müftülerin hilelerine meydan vermemek için bazı kanunları yapmak, etrâfına sur etmektir. Aslın tebdiline gitmek olamaz; gidilse, intihardır.

Sual: **[35]** "Adalettir" diyorsun. Neden tekâlif-i devlet, fukarâ üstünde hafifleşmedi?

Cevap: Bir fark vardır: Eskide vâridât zâyi olur giderdi, şimdi millet rakîbdir. Demek, evvel suya ve şûristana atılır idi, şimdi tarlaya atılıyor veya atılacaktır. İşte, bir nev'i hafiflik...

Sual: **[36]** Şu hükûmet ve Türkler nasıl olsalar, biz rahat edemiyoruz, yükselemiyoruz. Başımızı kaldırıp onların üzerinden âleme temâşâ etmek ve ellerimizi onlarla beraber sâfi suya uzatmak, kendimizi de bir kavim olduğumuzu göstermek nâsıldır? Zira hükûmet ve İstanbul daha bulanıktır.

Cevap: Meşrutiyet hâkimiyet-i millettir. Yani efkâr-ı âmmenizin misâl-i mücessemi olan mebusân hâkimdir; hükûmet, hâdim ve

hizmetkârdır. Öyle ise kendinizden teşekkî ediniz; her kabahati hükûmet ve Türklere atmakla çok aldanırsınız.

Size bir misâl söyleyeceğim:

Her tarafa şubeler salmış bir büyük çeşme başında bir tegayyürât olursa, her tarafa da sirâyet eder. Fakat yüz pınarın ortasında büyük bir havuz olursa, o havuz pınarlara bakar ve onlara tâbîdir. Faraza, o havuz tamamen tagayyür ederse veyahut Allah etmesin bozulursa da, çeşmelere tesir etmez. Eğer pınar, pınar olursa.

İşte, bakınız: İstibdadın hükmünce, İstanbul ve hükûmet belâğbaşı idi; şikâyette hakkınız vardı. Şimdi ise hakikat itibariyle bilkuvve, İstanbul göldür, hükûmet havuzdur, Türk zaynâbdır veya öyle olmak lâzımdır. Pınar bizlerdedir veya bizde olmak gerektir.

Ey Kürtler! Görüyorum ki, bizde pınar yoktur. Onun için, uzaktan gelen taaffün eden bir suyu içiyoruz. Eskisi gibi istibdadı görüyoruz. Öyle ise, gayret ediniz, çalışınız; sebeb-i saadetimiz olan meşrutiyeti takviye için, fikr-i milliyeti haffâr yapıp, mârifet ve fazileti eline veriniz. Şu yerlerde de bir küngân atınız; ta bir kemâlât pınarı bizde de çıksın. Yoksa daima dilenci olacaksınız, ya susuzluktan öleceksiniz. Hem de, dilencilik para etmez. İnsan dilenci olursa, nefsine olsun. Bence merhamet dilencileri ya haksız veya tembeldirler. Eğer siz insan olsanız, hükûmet ve İstanbul ve Türkler nasıl olsalar olsunlar, size fenalıkları dokunmaz, fakat iyilikleri gelir.

Sual: **[37]** Neden iyilik gelsin, fenâlık gelmesin? İkisi arkadaştır.

Cevap: Yahu! Dedik: Şimdi, hükûmet ve İstanbul çukurda bir havuzdur veya öyle olacaktır. Havuz ise, aşağıdadır. Fenalık sakîldir, yukarıya yuvarlanmaz (Cehâletle cezb etmemek şartıyla). İyilik nurdur, yukarıya akseder.

Munazarat : Sual 38

Sual: **[38]** Dine zarar olmasın, ne olursa olsun?

Cevap: İslâmiyet güneş gibidir, üflemekle sönmez. Gündüz gibidir; göz yummakla gece olmaz. Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar. Hem de, mağlûp bîçare bir reise yahut müdahin memurlara veyahut mantıksız bir kısım zabitlere itimat edilirse ve dinin himayesi onlara bırakılırsa mı daha iyidir; yoksa efkâr-ı âmme-i milletin arkasındaki hissiyat-ı İslâmiyenin mâdeni olan,—herkesin kalbindeki şefkat-i imaniye olan—envâr-ı İlâhînin lemeâtının içtimalarından ve hamiyet-i İslâmiyenin şerârât-ı neyyirânesinin imtizacından hasıl olan amûd-u nuranînin ve o seyf-i elmasın hamiyetine bırakılırsa mı daha iyidir? Siz muhakeme ediniz.

Evet, şu amûd-u nuranî,**(1)** dinin himayetini, şehametinin başına, murakabenin gözüne, hamiyetinin omuzuna alacaktır. Görüyorsunuz ki, lemeât-ı müteferrika, tele'lüe başlamış. Yavaş yavaş incizab ile imtizaç edecektir. Fenn-i hikmette takarrur etmiştir ki: Hiss-i dinî, bâhusus din-i hakk-ı fıtrînin sözü daha nâfiz, hükmü daha âlî, tesiri daha şedittir.

Elhasıl: Başkasına itimat etmeyen nefsiyle teşebbüs eder. Size bir misâl söyleyeceğim: Siz göçersiniz. Göçerin malı koyundur; o işi bilirsiniz. Şimdi her biriniz, bazı koyunları bir çobanın uhdesine vermişsiniz. Hâlbuki çoban tembel ve muavini kayıtsız, köpekleri değersizdir. Tamamıyla ona itimat etseniz, rahatla evlerinizde yatsanız, bîçare koyunları müstebit kurtlar ve hırsızlar ve belâlar içinde bıraksanız daha mı iyidir; yoksa onun adem-i kifayetini bilmekle nevm-i gafleti terk edip, hanesinden her biri bir kahraman gibi koşsun, koyunların etrafında halka tutup, bir çobana bedel bin muhafız olmakla, hiçbir kurt ve hırsız cesaret etmesin, daha mı iyidir? Acaba Mâmehuran hırsızlarını tevbekâr ve sofî eden şu sır değil midir? Evet, ruhları ağlamak istedi, biri bahane oldu, ağladılar.

Evet, evet, neam, neam. Sivrisinek tantanasını kesse, balarısı demdemesini bozsa, sizin şevkiniz hiç bozulmasın, hiç teessüf etmeyiniz. Zira, kâinatı nağamatıyla raksa getiren hakaikin esrarını ihtizaza veren musika-i İlâhiye hiç durmuyor; mütemadiyen güm güm eder.

Padişahların padişahı olan Sultan-ı Ezelî, Kur'ân denilen musika-i İlâhiyesi ile umum âlemi doldurarak kubbe-i âsumanda şiddetli ses getirmekle, sadef-i kefh-misâl olan ulema ve meşâyih ve hutebânın dimağ, kalb ve femlerine vurarak, aks-i sadâsı onların lisânlarından çıkıp seyir ve seyelân ederek, çeşit çeşit sadâlarla dünyayı güm güm ile ihtizaza getiren o sadânın tecessüm ve intibaıyla; umum kütüb-ü İslâmiyeyi bir tanbur ve kanunun bir teli ve bir şeridi hükmüne getiren ve her bir tel, bir nev'iyle onu ilân eden o sadâ-yı semâvî ve ruhânîyi kalbin kulağıyla işitmeyen veya dinlemeyen; acaba o sadâya nispeten, sivrisinek gibi bir emîrin demdemelerini ve karasinekler gibi bir hükûmetin adamlarının vızvızlarını işitecek midir?

Elhasıl: İnkılâb-ı siyasî cihetiyle dininden havf eden adamın, dinde hissesi, beytü'l-ankebut gibi zayıf düşmüş cehalettir, onu korkutur; taklittir, onu telâşa düşürttürür. Zira itimad-ı nefsin fıkdanı ve aczin vücudu cihetiyle, saadetini yalnız hükûmetin cebinden zannettiğinden; kalbini, aklını da hükûmetin kesesinden tahayyül eder, korkar.

---

(1): Risale-i Nur'u hissetmiş ki, üç sayfa ile cevap veriyor. Fakat siyaset perdesi başka renk vermiş.

Munazarat : Sual 39-43

Sual 39-43

Sual: **[39]** Bazı adam, dediğiniz gibi demiyor. Belki, “Mehdî gelmek lâzımdır” der. Zira; dünya şeyhuhet itibariyle müşevveşedir; İslâmiyet ağrazın teneffüsü ile mütezelziledir.

Cevap: Eğer Mehdî acele edip gelse, baş-göz üstüne, hemen gelmeli. Zira güzel bir zemin müheyya ve mümehhed oldu. Zannettiğiniz gibi çirkin değildir. Güzel çiçekler, baharda vücudpezir olur. Rahmet-i İlâhî şânındandır ki, şu milletin sefaleti, nihayetpezir olsun. Bununla beraber, kim dese, “Zaman bütün berbât oldu,” eskisine temayül gösterse, bilmediği halde İslâmiyetin muhalefetinden neş’et eden eski seyyiatı, bazı ecnebîlerin zannı gibi İslâmiyete isnat etmektir.

Sual: **[40]** Efkârı teşviş eden, hürriyet ve meşrutiyeti takdir etmeyen kimlerdir?

Cevap: Cehalet ağanın, inat efendinin, garaz beyin, intikam paşanın, taklit hazretlerinin, mösyö gevezeliğin taht-ı riyasetlerinde insan milletinden menba-ı saadetimiz olan meşvereti inciten bir cemiyettir.**(1)**

Benî beşerde ona intisap eden, bir dirhem zararını bin lira milletin menfaatine fedâ etmeyen, hem de menfaatini ızrar-ı nâsta gören, hem de muvazenesiz, muhakemesiz mânâ veren, hem de meyl-i intikam ve garaz-ı şahsîsini feda etmediği halde mağrurane millete ruhunu feda etmek dâvâsında bulunan, hem de beylik veya tavâif-i mülûk mukaddemesi olan muhtariyet veya istibdad-ı mutlak mânâsıyla bir cumhuriyet gibi gayr-ı mâkul fikirlerde bulunan, hem de zulüm görmüş, kin bağlamış, hürriyet ve meşrutiyetin birinci ihsanı olan af ve istirahat-i umumiyeyi fikr-i intikamına yediremediğinden, herkesin âsâbına dokundurmakla, ta heyecana gelip terbiye görmekle teşeffi isteyenlerdir.

Sual: **[41]** Neden bunların umumuna fena diyorsun? Hâlbuki hayırhâhımız gibi görünüyorlar.

Cevap: Hiçbir müfsid ben müfsidim demez. Daima sûret-i haktan görünür. Yahut bâtılı hak görür. Evet, kimse demez ayranım ekşidir. Fakat siz mihenge vurmadan almayınız. Zira çok silik söz ticarette geziyor. Hatta benim sözümü de, ben söylediğim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim. Veya bilmediğim halde ifsad ediyorum. Öyleyse, her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte, size söylediğim sözler hayalin elinde kalsın, mihenge vurunuz. Eğer altın çıktıysa kalbde saklayınız. Bakır çıktıysa, çok gıybeti üstüne ve bedduayı arkasına takınız, bana reddediniz, gönderiniz.

Sual: **[42]** Neden hüsn-ü zannımıza sû-i zan edersin? Eski padişahlar ve eski hükûmetler seni haktan çeviremedi. Jön Türkler sizi kendilerine râm ve müdaheneci edemediler. Zira seni hapis ettiler, asacaklardı; sen tezellül etmedin. Merdane çıktın. Hem sana büyük maaş vereceklerdi, kabul etmedin. Demek sen onların taraftarlığı için demiyorsun. Demek hak taraftarısın.

Cevap: Evet, hakkı tanıyan, hakkın hatırını hiçbir hatıra feda etmez. Zira, hakkın hatırı âlidir; hiçbir hatıra fedâ edilmemek gerektir. Fakat şu hüsn-ü zannınızı kabul etmem. Zira bir müfside, bir dessasa da hüsn-ü zan edebilirsiniz. Delil ve âkıbete bakınız!

Sual: **[43]** Nasıl anlayacağız? Biz câhiliz, sizin gibi ehl-i ilmi taklit ederiz.

Cevap: Çendan câhilsiniz, fakat âkılsınız. Hanginizle zebib, yani üzümü paylaşsam, zekâvetiyle bana hile edebilir. Demek cehliniz özür değil... İşte, müştebih ağaçları gösteren semereleridir. Öyleyse, benim ve onların fikirlerimizin neticelerine bakınız. İşte birisinde istirahat ve itaattir. Ötekisinde ihtilâf ve zarar saklanmıştır.

Size bir misâl daha söyleyeceğim:

Şu sahrâda bir nar görünür. Ben derim nurdur; nar olsa da, eski nardan kalma zayıf, yukarı tabakasıdır. Geliniz, etrafına halka tutup

temâşâ edelim. İstifaza edip, ta tabaka-i nâriye yırtılsın, istifade eyleyelim. Eğer dediğim gibi nur ise, zaten istifade edeceğiz. Eğer onların dedikleri gibi nar olsa, karıştırmadık ki bizi yaksın. Onlar diyorlar ki: “Ateş-i sûzandır.” Eğer, nur olursa kalb ve gözlerini kör eder. Eğer nar dedikleri nur-u saadet **(2)** dünyanın hangi tarafına çıkmış ise, milyonlarla insanın tulum gibi kan suyu üzerine boşaltılmış ise söndürülmemiş. Hatta bu iki senedir mülkümüzde iki-üç defa söndürülmesine teşebbüs edildi. Fakat söndürmek isteyenler kendileri söndüler.**(3)**

---

(1): Burada mason ve dönmelerin cemiyetinden haber vermek içinde, bir çeyrek asır istibdad-ı mutlakla hükmeden bir hâkimiyeti gaybî ihbar eder.

(2): Burada dahi Risale-i Nur’u hissetmiş; fakat siyaset perdesiyle bakmış, hakikatin şekli değişmiş.

(3): Said'i yirmi beş sene ezen bir parti, bu zulmü, sönmesiyle tasdik etti.

Munazarat : Sual 44-50

Sual 44-50

Sual: **[44]** Sen dedin ateş değil; şimdi ateş nazarıyla bakıyorsun.

Cevap: Evet, nur, fenalara nardır.

Sual: **[45]** O fırkadan ehl-i fazl kısmına ne diyeceğiz? Onlar iyi adamlardır.

Cevap: Çok iyiler var ki, iyilik zannıyla fenalık yapıyorlar.

Sual: **[46]** Nasıl iyilikten fenalık gelir?

Cevap: Muhali talep etmek, kendine fenalık etmektir. Zerrâtı günahkârlardan mürekkep bir hükûmet tamamıyla mâsum olamaz. Demek, nokta-i nazar, hükûmetin hasenâtı, seyyiâtına tereccuhudur. Yoksa, seyyiesiz hükûmet muhal-i âdidir. Ben öyle adamlara anarşist nazarıyla bakıyorum. Zira onlardan birisi—Allah etmesin—bin sene yaşayacak olsa, âdetâ mümkün hükûmetin hangi sûretini görse, hülya ile yine razı olmayacak. Şu hülyanın neticesi olan meylü't-tahrip ile, o sûreti bozmaya çalışacak.**(1)** Şu halde, böylelerin fena zannettikleri JönTürklerin nazarlarında dahi, mel'un, anarşist ve iğtişaşçı fırkasından addolunurlar. Meslekleri ihtilâl ve fesattır.

Sual: **[47]** Belki onlar eski hali istiyorlar?

Cevap: Size kısa bir söz söyleyeceğim; ezber edebilirsiniz: İşte, eski hâl muhal; ya yeni hâl veya izmihlâl...

Sual: **[48]** Acaba daha Sultan Hamid gibi padişah tahta çıkmayacak mıdır? Eski hâl hiç olmayacak mıdır?

Cevap: Acaba sizin şu siyah çadırınız parça parça edilip yandırılırsa, külü havaya savrulursa, o külden yeniden çadır edip içinde oturmak kâbil midir?

Sual: **[49]** Neden?

Cevap: Zira eskiden bin adamdan yalnız onu mütenebbih iken, istibdat o dehşetli kuvvetiyle karşısında duramadı, parçalandı. Şimdi, istibdadın kuvveti binden bire indi; tenebbüh ve iltihâb-ı ezhân birden bine çıktı.

Sual: **[50]** İstibdat o kadar fena birşey iken, niçin herkes bir çeşit ile onu irtikâb ederdi?

Cevap: İçinde tefer'unun lezzet-i menhûsesi ve tahakküm ve tehevvüs-ü nemrudâne vardı.

---

(1): Komünist ve anarşist manasıyla Kemalizmi ve inkılâb softalarını ve dönmelerini görmüş gibi haber veriyor.

Munazarat : Sual 51-52

Sual 51-52

Sual: **[51]** Şimdi çok hilâf-ı şeriat şeyler yapılıyor

Cevap: Bence, muhâlif-i hakikat-i şeriat olan şeyler meşrutiyete dahi muhâliftir, ya günahlarıdır veya ilcâ-i zarûrettir. Farzediniz, şu siyaset muhâlif olsun, yine telâşa mahâl yoktur. Zira, Şeriat-ı Garrânın bin kısmından bir kısmıdır ki, siyasete taallûk eder. O kısmın ihmâliyle, şeriat ihmâl olunmaz.

Evet, imtisâl etmemek, inkâr etmek demek değildir. Hem de, Devlet-i Osmâniyeye tâbî olan İslâmların on beş misli İslâmlar, sırf siyaset-i ecânib altındadırlar. Onların dinlerine zarar gelmez; nerede kaldı ki, şu hükûmette—ki; kendisi İslâm, millet-i hâkimesi İslâm; üssü'l-esas-ı siyaseti de şu düsturdur: Bu devletin dini, din-i İslâmdır; şu esası vikaye etmek vazifemizdir. Çünkü, milletimizin maye-i hayatiyesidir.

Sual: **[52]** Demek hükûmet bundan sonra da İslâmiyet ve din için hizmet edecek midir?

Cevap: Hayhay! Bazı akılsız dinsizler müstesna olmak şartıyla, hükûmetin hedef-i maksadı—velev gizli ve uzak olsa bile—uhuvvet-i imaniye sırrıyla üç yüz milyonu bir vücut eden ve nurânî olan İslâmiyetin silsilesini takviye ve muhafaza etmektir. Zira, nokta-i istinad ve nokta-i istimdad yalnız odur. Yağmurun kataratı, nurun lemeatı dağınık ve yayılmış kaldıkça çabuk kurur, çabuk söner. Fakat sönmemek ve mahv olmamak için, Cenâb-ı Feyyaz-ı Mutlak bize [1] لاَتَتَفَرَّقُوا ve [2] لاَتَقْنَطُوا ile ezel cânibinden nidâ ediyor. Evet, şeş cihetten nağme-i لاَتَقْنَطُوا eyler hurûş.

Evet, zarurat ve incizab ve temayül ve tecarüb ve tecavüb ve tevatür, o katarat ve lemeatı musafaha ettirerek, ortalarındaki

mesafeyi tayyedip bir havz-ı âb-ı hayatı ve dünyayı ışıklandıracak bir elektrik-i nevvareyi teşkil edecektir. Zira, kemâlin cemâli dindir. Hem, din saadetin ziyasıdır, hissin ulviyetidir, vicdanın selâmetidir.**(1)**

---

(1): Acele etme! Yani şifre gibi işârâtı var.

1.)Bölünmeyin, ayrılığa düşmeyin. (Şûrâ Sûresi, 42:13)
2.)Ümidinizi kesmeyin. (Zümer Sûresi, 39:53)

Munazarat : Sual 53-54

Sual 53-54

Sual: **[53]** Şimdi hürriyet bahsini sual edeceğiz. Nedir şu hürriyet ki, o kadar tevilât onda birbiriyle çekişiyorlar? Ve hakkında acip, garip rüyalar görülür?

Cevap: Yirmi seneden beri onu, hatta rüyalarda bile takip eden ve o sevda ile herşeyi terk eden birisi, size güzel cevap verebilir.

Sual: **[54]** Hürriyeti bize çok fena tefsir etmişler. Hatta âdetâ hürriyette insan her ne sefahet ve rezalet işlerse, başkasına zarar vermemek şartıyla birşey denilmez, diye bize anlatmışlar. Acaba böyle midir?

Cevap: Öyleleri hürriyeti değil, belki sefahet ve rezaletlerini ilân ediyorlar ve çocuk bahanesi gibi hezeyan ediyorlar. Zira, nâzenin hürriyet, âdâb-ı şeriatla müteeddibe ve mütezeyyine olmak lâzımdır. Yoksa, sefahet ve rezaletteki hürriyet, hürriyet değildir. Belki hayvanlıktır, şeytanın istibdadıdır. Nefs-i emmâreye esir olmaktır.

Hürriyet-i umumî, efrâdın zerrât-ı hürriyâtının muhassalıdır. Hürriyetin şe'ni odur ki, ne nefsine, ne gayrıya zararı dokunmasın.

عَلٰى اَنَّ كَمَالَ الْحُرِّيَّةِ اَنْ لاَ يَتَفَرْعَنَ (1)
وَاَنْ لاَ يَسْتَهْزِئَ بِحُرِّيَّةِ غَيْرِهِ
اِنَّ الْمُرَادَ حَقٌّ لٰكِنَّ الْمُجَاهَدَةَ لَيْسَتْ
فِى سَبِيلِهَا

(1)

---

(1): Acele etme, yani Mizan ceridesinin sahibi Murad haklıdır. Tanin muharriri Hüseyin Cahid yanlış ve hatâ ediyor.

1.)Hürriyetin kemâli, firavunluk taslamamak ve başkasının hürriyetini hafife almamaktır. Murad haktır; fakat mücahede o yolda değil...

Munazarat : Sual 55-56

Sual 55-56

Sual: **[55]** Bazı nâs, senin gibi mânâ vermiyorlar. Hem de bazı Jön Türklerin a'mâl ve etvârı pis tefsir ediliyor. Zira bazı Ramazan'ı yer, rakı içer, namazı terk eder. Böyle, Allah'ın emrinde hıyanet eden, nasıl millete sadakat edecektir?

Cevap: Evet, neam, hakkınız var. Fakat hamiyet ayrı, iş ayrıdır. Bence bir kalb ve vicdan fezâil-i İslâmiye ile mütezeyyin olmazsa, ondan hakikî hamiyet ve sadakat ve adalet beklenilmez. Fakat iş ve san'at başka olduğu için, fâsık bir adam güzel çobanlık edebilir. Ayyaş bir adam, ayyaş olmadığı vakitte iyi saat yapabilir. İşte, şimdi salâhat ve mehareti, tâbir-i âharla fazileti ve hamiyeti, nur-u kalb ve nur-u fikri cem edenler vezaife kifayet etmezler. Öyleyse, ya maharettir veya salâhattir. San'atta maharet ise müreccahtır. Hem de o sarhoş namazsızlar Jön Türk değiller, belki şeyn Türktürler. Yani fena ve çirkin Türktürler. Genç Türklerin râfızîleridirler. Herşeyin bir râfızîsi var. Hürriyetin râfızîsi de süfehâdır.

Ey Türkler ve Kürtler! İnsaf ediniz. Bir râfızî bir hadîse yanlış mânâ verse veya yanlış amel etse, acaba hadîsi inkâr etmek mi lâzımdır, yoksa o râfızîyi tahtie edip nâmûs-u hadîsi muhafaza etmek mi lâzımdır? Belki hürriyet budur ki: Kanun-u adalet ve tedipten başka, hiç kimse kimseye tahakküm etmesin. Herkesin hukuku mahfuz kalsın, herkes harekât-ı meşruasında şâhâne serbest olsun.

لاَيَجْعَلْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللهِ [1]

nehyinin sırrına mazhar olsun.

Sual: **[56]** **(1)**Demek biz eskiden beri hürriyetimize mâlik idik. Hürriyetimiz tev'em olarak bizimle doğmuş. Öyleyse başkalar

keyiflensin, bize ne?

Cevap: Evet, zaten o sevdâ-yı hürriyettir ki, sizi tahammül-sûz meşakkatlere mütehammil kılmış. Ve medeniyetin muşa'şâ bu kadar mehasininden, sizin anka-i meşrebâneniz sizi müstağnî etmiştir. Fakat, ey göçerler, sizde olanı yarı hürriyettir. Diğer yarısı da başkasının hürriyetini bozmamaktır. Hem de kut-u lâyemût ve vahşet ile âlûde olan hürriyet, sizin dağ komşularınız olan hayvanlarda da bulunuyor. Vâkıa, şu bîçare vahşi hayvanların bir lezzeti ve tesellîsi varsa, o da hürriyetleridir. Lâkin güneş gibi parlak, her ruhun mâşukası ve cevher-i insaniyetin küfvü o hürriyettir ki, saadet-saray-ı medeniyette oturmuş ve mârifet ve fazilet ve İslâmiyet terbiyesiyle ve hulleleriyle mütezeyyine olan hürriyettir.

---

(1): Hayme-nişinler tarafından yani göçebe, siyah çadırlı bedevîlerin sualidir.

1.)Allah'ı bırakıp da birbirinizi rab edinmeyin. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:64)

Munazarat : Sual 57-60

Sual 57-60

Sual: **[57]** Ne diyorsun? Şu senâ ettiğin hürriyet hakkında denilmiştir:

حُرِّيَّةٌ حَرِّيَّةٌ بِالنَّارِ ِ لاَنَّهَا تَخْتَصُّ بِالْكُفَّارِ [1]

Cevap: O bîçare şair, hürriyeti bolşevizm mesleği ve ibâha mezhebi zannetmiş. Hâşâ! Belki insana karşı hürriyet, Allah'a karşı ubudiyeti intaç eder. Hem de çok adamlar görmüşüm, Sultan Abdülhamid'e Ahrardan ziyade hücum ederdi ve derdi: "Hürriyeti ve Kanun-u Esâsîyi otuz sene evvel kabul ettiği için fenadır." İşte, yahu, Sultan Abdülhamid'in mecbur olduğu istibdadını hürriyet zanneden ve Kanun-u Esasînin müsemmâsız isminden ürken adamın sözünde ne kıymet olur? Hem de, yirmi senelik İslâmiyetin bir fedaisi de demiştir:

حُرِّيَّةٌ عَطِيَّةُ الرَّحْمٰنِ اِذْ انَّهَا خَاصِّيَّةُ الْاِيمَانِ [2] 1

Sual: **[58]** Nasıl hürriyet imanın hassasıdır?

Cevap: Zira, rabıta-i iman ile Sultan-ı Kâinata hizmetkâr olan adam, başkasına tezellül ile tenezzül etmeye ve başkasının tahakküm ve istibdadı altına girmeye o adamın izzet ve şehamet-i imaniyesi bırakmadığı gibi; başkasının hürriyet ve hukukuna tecavüz etmeyi dahi, o adamın şefkat-i imaniyesi bırakmaz. Evet, bir padişahın doğru bir hizmetkârı, bir çobanın tahakkümüne tezellül etmez. Bir bîçareye tahakküme dahi o hizmetkâr tenezzül etmez. Demek iman ne kadar mükemmel olursa, o derece hürriyet parlar. İşte Asr-ı Saâdet...

Sual: **[59]** Bir büyük adama ve bir veliye ve bir şeyhe ve bir büyük âlime karşı nasıl hür olacağız? Onlar, meziyetleri için bize tahakküm etmek haklarıdır. Biz onların ve faziletlerinin esiriyiz.

Cevap: Velâyetin, şeyhliğin, büyüklüğün şe'ni tevazu ve mahviyettir, tekebbür ve tahakküm değildir. Demek, tekebbür eden sabiyy-i müteşeyyihtir. Siz de büyük tanımayınız.

Sual: **[60]** Neden tekebbür küçüklük alâmetidir?

Cevap: Zira, her bir insan için, içinde görünecek ve onunla nâsı temâşâ edecek bir mertebe-i haysiyet ve şöhret vardır. İşte, o mertebe eğer kamet-i istidadından daha yüksek ise; o, o seviyede görünmek için tekebbür ile ona uzanıp tetavül ve tekebbür edecektir. Şayet kıymet ve istihkakı daha bülend ise, tevazu ile tekavvüs edip ona eğilecektir.

---

(1): Güzel târif.

1.)Hürriyet, ateşe lâyıktır, çünkü o ancak kâfirlere hastır.
2.)Hürriyet Rahmân'ın ihsânıdır, zira o imanın bir hassası ve seçkin bir özelliğidir.

Munazarat : Sual 61-62

Sual 61-62

Sual: **[61]** Pekâlâ, kabul ettik ki hürriyet iyidir, güzeldir. Fakat şu Rum ve Ermenilerin hürriyeti çirkin görünüyor, bizi düşündürür. Reyin nedir?

Cevap: **Evvelâ**: Onların hürriyeti, onlara zulmetmemek ve rahat bırakmaktır. Bu ise, şer'îdir. Bundan fazlası, sizin fenalığınıza, divaneliğinize karşı bir tecavüzleridir, cehaletinizden bir istifadeleridir.

Sâniyen: Farz ediniz ki, hürriyetleri bildiğiniz gibi size fena olsun. Lâkin, yine biz ehl-i İslâm zararlı değiliz. Çünkü, içimizdeki Ermeniler üç milyon olmadığı gibi, gayr-ı müslimler dahi on milyon yoktur. Hâlbuki bizim milletimiz ve ebedî kardeşlerimiz üç yüz milyondan ziyade iken, bunlar üç müthiş kayd-ı istibdat ile mukayyed olup, ecnebilerin istibdad-ı mânevîlerinin taht-ı esaretlerinde ezilirler. İşte hürriyetimizin bir şubesi olan gayr-ı müslimlerin hürriyeti, bizim umum milletimizin hürriyetinin rüşvetidir. Ve o müthiş istibdad-ı mânevînin **(1)** dâfiidir. Ve o kayıtların anahtarıdır. Ve ecnebîlerin, bizim dûşümüze çöktürdükleri müthiş istibdad-ı mânevînin râfiidir. Evet, Osmanlıların hürriyeti, koca Asya tali'inin keşşafıdır; İslâmiyetin bahtının miftahıdır; ittihad-ı İslâm sûrunun temelidir.

Sual: **[62]** Nedir o üç kayıt ki, istibdad-ı mânevî onunla âlem-i İslâmiyeti kayd etmiştir?

Cevap: Meselâ, Rus hükûmetinin istibdadı, bir kayıttır. Rus milletinin tahakkümü de diğer bir kayıttır. Âdât-ı küfriye ve zâlimânelerinin tagallübü de üçüncü bir kayıttır. İngiliz hükûmeti, gerçi zahiren müstebid değilse de, milleti mütehakkimedir. Âdâtı dahi mütegallibedir. İşte size Hindistan bir burhan ve Mısır yarı burhandır. Binaenaleyh, milletimiz ya üç veya bir buçuk kayıt ile mukayyeddir. Buna mukabil, bizim gayr-ı müslimlerin ayaklarında yalnız bir yalancı kaydımız vardı. Ona bedelen çok nazlarını çektiğimiz gibi, onlar

neslen ve serveten ziyadeleştiler; biz, bir nev'i hizmetkârlık olan memuriyet ve askerlik cihetiyle servet ve nesilce aşağıya düştük. Bence onlar eskiden beri hürdürler. Fikr-i milliyet, hürriyetin pederidir. Yine esir Ekrad ve Etrak idi. İşte o yalancı kaydı, üç veya on milyonun ayağında açıyoruz. Ta ki, üç kayıt ile mukayyed üç yüz milyon İslâmın hürriyetine meydan açılsın.**(2)** Elbette âcilen (عَاجِلاً) üçü veren ve âcilen (اٰجِلاً) üç yüzünü kazanan, hasaret etmiyor.

وَسَيَاْخُذُ اْلاِسْلاَمُ بِيَمِينِهِ مِنَ الْحُجَّةِ [1]
سَيْفاً صَارِمًا جَزَّارًا مُهَنَّدًا وَبِشِمَالِهِ مِنَ
الْحُرِّيَّةِ لِجَامَ فَرَسٍ عَرَبِيٍّ مُشْرِقِ اللَّوْنِ
فَالِقًا بِفَاْسِهِ وَقَوْسِهِ رُؤُسَ اْلاِسْتِبْدَادِ
الَّذِى بِهِ انْدَرَسَ بَسَاتِينُنَا [3]

---

(1): Kırk dört sene sonra söylemesi lâzım gelen sözleri, o zaman söylemiş.

(2): Elhamdü lillâh, şimdi açılmaya başladı.

(3): Yine bak, maşaallah, hem Nurun Zülfikar ve Hüccetullahi'l-Bâliğa gibi mecmualarını, hem Yemen, Mısır, Cezayir, Hind, Fas, Kafkas, Fars ve Arap gibi İslâm milletlerini haber verir gibi şifreli bir fıkradır.

1.) Sağlam, keskin ve bilenmiş hüccetten kılıcı sağ eline ve hürriyeti de, parlak renkli Arap atının dizgini gibi sol eline alacak olan İslâm, bağ ve bahçelerimizin kökünü kurutan istibdadın başını parçalayacaktır.

Munazarat : Sual 63-64

Sual 63-64

Sual: **[63]** Heyhât! Nasıl, hürriyetimiz umum âlem-i İslâmın hürriyetinin mukaddimesi ve fecr-i sâdıkı olur?

Cevap: İki cihetle:

Birincisi: Bizde olan istibdat, Asya'nın hürriyetine zulmanî bir set çekmişti. Ziya-yı hürriyet o muzlim perdeden geçemezdi ki, gözleri açsın, kemâlâtı göstersin. İşte bu seddin tahribiyle, fikr-i hürriyet Çin'e kadar yayıldı ve yayılacaktır. Fakat Çin ifrat edip komünist oldu. Âlemdeki terazinin hürriyet gözü ağır geldiğinden, birden bire terazinin öteki gözünde olan vahşet ve istibdadı kaldırdı, git gide kalkacak. Eğer siz sahife-i efkârı okusanız, tarîk-i siyaseti görseniz, huteba-i umumî olan, doğru konuşan cerâidi dinleseniz, anlayacaksınız ki: Arabistan, Hindistan, Cava, Mısır, Kafkas, Afrika ve emsallerinde o derece fikr-i hürriyetin galeyanıyla, âlem-i İslâmın efkârında öyle bir tahavvül-ü azîm ve inkılâb-ı acip ve terakkî-i fikrî ve teyakkuz-u tam intaç etmiştir ki, bahasına yüz sene verseydik yine ucuzdu. Zira hürriyet, milliyeti gösterdi. Milliyet sadefinde olan İslâmiyetin cevher-i nuranîsi tecellîye başladı. İslâmiyetin ihtizazını ihbar etti ki, her bir müslim, cüz-ü fert gibi başıboş değildir. Belki her biri, mürekkebât-ı mütedahile-i mütesaideden bir cüzdür. Sair eczalarla câzibe-i umumiye-i İslâmiye noktasında birbiriyle sıla-i rahimleri vardır. Şu ihbar bir kavî ümit verir ki, nokta-i istinad, nokta-i istimdad gayet kavî ve metindir. Şu ümit, yeisle öldürülen kuvve-i mâneviyemizi ihyâ etti. Şu hayat, âlem-i İslâmdaki galeyan eden fikr-i hürriyetten istimdad ederek, umum âlem-i İslâm üzerine çökmüş olan istibdad-ı mânevî-i umumînin perdelerini parça parça edecektir.(1)

عَلٰى رَغْمِ اَنْفِ اَبِى الْيَاْسِ [1]

İkinci cihet: Şimdiye kadar ecnebîler bahane-mahane tutarlardı. Milletimizi eziyorlardı. Şimdi ise, ellerinde uruk-u insaniyetkârânelerine veya damar-ı müteassıbânelerine veya âsâb-ı dessasânelerine dokunduracak, ellerinde serrişte-i bahane olacak öyle nokta bulamazlar. Bulsalar da tutamazlar. Bâhusus medeniyet, hubb-u insaniyeti tevlid eder.

Sual: **[64]** Heyhât! Bize tesellî veren şu ulvî emeli ye'se inkılâp ettiren ve etrafımızda hayatımızı zehirlendirmek ve devletimizi parça parça etmek için ağızlarını açmış olan o müthiş yılanlara ne diyeceğiz?**(2)**

Cevap: Korkmayınız. Medeniyet, fazilet, hürriyet âlem-i insaniyette galebe çalmaya başladığından, bizzarure terazinin öteki yüzü şey'en feşey'en hafifleşecektir. Farz-ı muhal olarak, Allah etmesin, eğer bizi parça parça edip öldürseler, emin olunuz, biz yirmi olarak öleceğiz, üç yüz olarak dirileceğiz. Başımızdan rezâil ve ihtilâfatın gubarını silkip, hakikî münevver ve müttehid olarak kervân-ı benî beşere pîşdârlık edeceğiz. Biz, en şedit, en kavî ve en bâkî hayatı intaç eden öyle bir ölümden korkmayız. Biz ölsek de İslâmiyet sağ kalır. O millet-i kudsiye sağ olsun.**(3)**

فَكُلُّ اٰتٍ قَرِيبٌ ﴿2﴾

---

(1): Lillâhilhamd, kırk beş sene sonra parça parça etmeye başladı.

(2): Dehşetli ve hakikatlı bir sual.

(3): Eski Said parlak bir nurun haysiyetiyle kuvvetli bir ümid ile, tam teselli ile, siyaseti islâmiyet'e alet etmek fikriyle hararetle hürriyete çalışırken; diğer bir hiss-i kablelvuku ile dehşetli ve dinsizce bir istibdad-ı mutlakı kırk sekiz sene evvel bir hadisin manasıyla geleceğini haber verdiği ve bir kumandanın çıkmasını ve Said'in teselli haberlerini yirmi beş senede bilfiil tekzib edeceğini hissederek,

otuz seneden beri [3] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ deyip siyaseti bıraktı, Yeni Said oldu.

1.)Ümitsizliğin babasının burnu yere sürtmesine rağmen...
2.)Her gelecek (uzak da olsa) yakındır. (İbn Mâce, Mukaddime, 7:46)
3.)Şeytan ve siyasetten Allah'a sığınırım.

Munazarat : Sual 65-67

Sual 65-67

Sual: **[65]** Gayr-ı müslimlerle nasıl müsavi olacağız?

Cevap: Müsavat ise, fazilet ve şerefte değildir, hukuktadır. Hukukta ise şah ve gedâ birdir. Acaba bir şeriat, *“karıncaya bilerek ayak basmayınız”* dese, tâzibinden men etse, nasıl benî Âdem’in hukukunu ihmâl eder? Kellâ... Biz imtisal etmedik. Evet, İmam-ı Ali’nin (r.a.) âdî bir Yahudi ile muhakemesi ve medâr-ı fahriniz olan Salâhaddin-i Eyyûbî’nin miskin bir Hıristiyan ile mürafaası, sizin şu yanlışınızı tashih eder zannederim.

Sual: **[66]** “Ermeniler zimmîdirler. Ehl-i zimmet, zimmettarlarıyla nasıl müsâvi olur?”

Cevap: Kendimizi dev aynasında görmemeliyiz. Kabahat bizde. Tamamen zimmetimize alamadık, bihakkın adalet-i şeriatı gösteremedik. Şeriat dairesinde, hukuklarını istibdadın sünnet-i seyyiesiyle muhâfaza edemedik; sonra da istedik, kuvvetimiz kalmadı. Ben şimdi Ermenilere bir nev’i zimmî-i muâhid nazarıyla bakıyorum.

Sual: **[67]** “Ermeniler bize düşmanlık edip, hile ve hıyânet ediyorlar. Nasıl dostluk üzerinde ittifak edeceğiz?”

Cevap: Düşmanlığın sebebi olan istibdat öldü. İstibdadın zevâliyle dostluk hayat bulacak. Size bunu katiyen söylüyorum ki, şu milletin saadeti ve selâmeti Ermenilerle ittifak ve dost olmaya vâbestedir. Fakat mütezellilâne dost olmak değil, belki izzet-i milliyeyi muhafaza ederek, musâlaha elini uzatmaktır.

Birşey söyleyeceğim: Eğer mümkündür; Ermeniler birden sahîfe-i vücuttan silinsin, olabilir, yalnız size husûmetin bir faydası olsun. Yoksa mutlaka husûmet zarardır. Hâlbuki Âdem zamanından yolda arkadaşlık eden, bizimle gelmiş büyük bir unsurun zevâli değil.. Belki

küçük bir kavmin mahvı dahi [1] دُونَهُ خَرْطَ الْقَتَادِ ’dır. “Ömer Dilân” kabilesi bin senedir yine Ömer Dilân’dır. Hem de onlar uyanmışlar siz uykudasınız. Rüyâ görüyorsunuz. Hem de fikr-i milliyette müttefik ve kavîdirler, siz ihtilâfla şimdilik boşsunuz. Hem de galebe etmek istiyorsanız; onlar, sizi mağlûb ettiği silâh ile, yani akıl ile, fikr-i milliyet ile, meyl-i terakki ile, temâyül-ü adalet ile mağlûb edebilirsiniz. Bence şimdi kılınç vuran, o kılıncın aksi döner yetimlerine dokunur. Şimdi galebe kılınç ile değildir. Kılınç olmalı, lâkin aklın elinde... Hem de dostluğun sebebi vardır, zira komşudurlar. Komşuluk, dostluğun komşusudur. Hem de onlar uyandılar. Dünyaya yayıldılar. Terakkiyat tohumlarını topladılar. Vatanımızda ekecekler. Bizi medeniyete mecbur, terakkîye îkaz, bizdeki fikr-i milliyeti hüşyâr ediyorlar.

İşte şu noktalara binâen onlarla ittifak etmek lâzımdır. Hem de bizim düşmanımız ve bizi mahveden cehalet ağa ve oğlu zarûret efendi ve hafîdi husûmet beydir. Ermeniler bize düşmanlık etmişlerse, şu üç müfsidin kumandası altında yapmışlar.

1.) Önünde dikenli bir ağacın kabuğunu soymak kadar güç engeller var. (Arap Atasözü)

Munazarat : Sual 68-70

Sual 68-70

Sual: **[68]** Rum ve Ermenilerin hürriyeti bizi teşviş ediyor. Bir kere tecavüze başlıyorlar; bir kere “Hürriyet ve meşrutiyet bizimdir, biz yaptık.” diyorlar, bizi meyûs ediyorlar.

Cevap: Zannediyorum, tecavüzleri, eskiden sizden tahayyül ettikleri tecavüze karşı bir teşeffî-i gayz ve bundan sonra sizden tevehhüm ettikleri tecavüze karşı bir nümayiş gibidir. Eğer tamamıyla iman etseler ki tecavüz sizden olmaz, adalete kanaat edeceklerdir. Şayet adalete kanaat etmezlerse, hak, hakkın kuvvetiyle burunlarını kırıp iknâ ettirecektir. Hem de “Meşrutiyeti biz istihsal ettik” olan sözleri yalandır. Hürriyet ve meşrutiyet; askerimizin süngüsüyle, cemiyet-i milliyenin kalemiyle sahife-i vücuda geldi. Öyle herzegûların arzuları, beylik ve muhtariyetin ammizâdesi olan adem-i merkeziyet-i siyasiye idi. Sonra da yüzde doksan bize ittibâ ettiler. Beşi geveze, birkaç tanesi de zevzeklik edip eski hülyalarından vazgeçmek istemiyorlar.

Sual: **[69]** Yahudi ve Nasara ile muhabbetten Kur’ân’da nehiy vardır.

لاَ تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى اَوْلِيَآءَ [1]

Bununla beraber nasıl dost olunuz dersiniz?

Cevap: **Evvelâ**: Delil kat’iyyü’l-metîn olduğu gibi, kat’iyyü’d-delâlet olmak gerektir. Hâlbuki tevil ve ihtimalin mecâli vardır. Zira, nehy-i Kur’ânî âmm değildir, mutlaktır; mutlak ise, takyid olunabilir. Zaman bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz. Hem de hüküm müştak üzerine olsa, me’haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile Yahudiyet ve Nasraniyet olan âyineleri hasebiyledir.

Hem de bir adam zâtı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyleyse her bir Müslümanın her bir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, her bir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez. Binaenaleyh, Müslüman olan bir sıfatı veya bir san'atı, istihsan etmekle iktibas etmek neden câiz olmasın? Ehl-i kitaptan bir haremin olsa elbette seveceksin!

Sâniyen: Zaman-ı Saadette bir inkılâb-ı azîm-i dinî vücuda geldi. Bütün ezhânı nokta-i dine çevirdiğinden, bütün muhabbet ve adaveti o noktada toplayıp muhabbet ve adavet ederlerdi. Onun için, gayr-ı müslimlere olan muhabbetten nifak kokusu geliyordu. Lâkin, şimdi âlemdeki bir inkılâb-ı acîb-i medenî ve dünyevîdir. Bütün ezhânı zapt ve bütün ukûlü meşgul eden nokta-i medeniyet, terakki ve dünyadır. Zaten onların ekserisi, dinlerine o kadar mukayyed değildirler. Binaenaleyh, onlarla dost olmamız, medeniyet ve terakkilerini istihsan ile iktibas etmektir. Ve her saadet-i dünyeviyenin esası olan asayişi muhafazadır. İşte şu dostluk, kat'iyen nehy-i Kur'ânîde dahil değildir.

Sual: **[70]** Bir kısım Jön Türk der: "Demeyiniz Hıristiyanlara hey kâfir! Zira ehl-i kitaptırlar." Neden kâfir olana kâfir demeyeceğiz?

Cevap: Kör adama, hey kör demediğiniz gibi... Çünkü eziyettir. Eziyetten nehiy var.

مَنْ اٰذٰى ذِمِّيّاً...الخ [2]

Saniyen: Kâfirin iki mânâsı vardır:

Birisi ve en mütebadiri: Dinsiz ve münkir-i Sâni demektir. Şu mânâ ile ehl-i kitaba ıtlak etmeye hakkımız yoktur.

İkincisi: Peygamberimizi ve İslâmiyeti münkir demektir. Şu mânâ ile onlara ıtlak etmek hakkımızdır. Onlar dahi razıdırlar. Lâkin örfen evvelki mânânın tebâdüründen, bir kelime-i tahkir ve eziyet olmuştur.

Hem de daire-i itikadı, daire-i muamelâta karıştırmaya mecburiyet yoktur. Kabildir, o kısım Jön Türklerin muradı bu olsun.

1.)Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. (Mâide Sûresi, 5:51)
2.)Kim bir zimmiye eziyet ederse... (Hadis-i şerifin devamı şöyledir: "ben onun hasmıyım. Ve kimin hasmı ben olursam, kıyamette onunla hesaplaşırım."

(Kenzü'l-Ummal, 4.cilt, hadis no: 10909))

Munazarat : Sual 71-72

Sual 71-72

Sual: **[71]** Çok fena şeyleri işitiyoruz. Bâhusus gayr-ı müslimler de güya bir İslâm kızını almışlar, filân yerde böyle olmuş, diğer yerde şöyle olmuş. Olmuş, olmuş, olmuş, ilââhir...

Cevap: Evet, maatteessüf, daha yeni ve bulanık bir devlette ve cahil ve perişan bir millette, şöyle fena ve pis şeylerin vukuu zarurî gibidir. Eskiden daha berbadı vardı; fakat şimdi görünüyor. Bir dert görünürse, devâsı âsândır. Hem de büyük işlerde yalnız kusurları gören, cerbezelik ile aldanır veya aldatır. Cerbezenin şe'ni, bir seyyieyi sümbüllendirerek hasenata galip etmektir.

Meselâ, şu aşiretin her bir ferdi bir günde attığı balgamı, cerbeze ile, vehmen tayy-i mekân ederek, birden bir şahısta tahayyül edip, başka efrâdı ona kıyas ederek, o nazar ile baksa veyahut bir sene zarfında birisinden gelen râyiha-i kerîheyi, cerbeze ile, tayy-ı zaman tevehhümüyle, birden dakika-i vâhidede o şahıstan sudurunu tasavvur etse, acaba ne derecede evvelki adam müstakzer, ikinci adam müteaffin olur? Hatta, hayal gözünü kapasa, vehim dahi burnunu tutsa, mağaralarından kaçsalar hakları var. Akıl onları tevbih etmeyecektir.

İşte şu cerbezenin tavr-ı acîbi, zaman ve mekânda müteferrik şeyleri toplar, bir yapar. O siyah perde ile herşeyi temâşâ eder. Hakikaten cerbeze, envaıyla garâibin makinesidir. Görünüyor ki, cerbeze-âlûd bir âşıkın nazarında umum kâinat birbirine muhabbetle müncezip ve rakkasâne hareket ediyor ve gülüşüyor. Çocuğunun vefatıyla mâtem tutan bir validenin nazarında, umum kâinat hüzn-engizâne ağlaşıyor. Herkes istediği ve haline münasip gördüğü meyveyi koparır. Bu makamda size bir temsil irad edeceğim. Meselâ, sizden bir adam yalnız bir saat tenezzüh etmek üzere gayet müzeyyen ve müzehher bir bahçeye girse, nekaisten müberrâ olmak cinân-ı Cennetin mahsûsâtından ve her kemâle bir noksanı karıştırmak şu âlem-i kevn ü fesâdın mukteziyatından olmakla, şu

bahçenin müteferrik köşelerinde de bazı pis ve murdar şeyler bulunduğu için, inhirâf-ı mizac sevki ve emriyle, yalnız o taaffünatı taharrî ve o murdar şeylere idame-i nazar eder. Güya onda yalnız o var! Hülyanın hükmüyle fena hayal tevessü ederek o bostanı bir selhâne ve mezbele sûretinde gösterdiğinden, midesi bulanır ve istifrağ eder, kemâl-i nefretle kaçar. Acaba beşerin lezzet-i hayatını gussedâr eden böyle bir hayale, hikmet ve maslahat rû-yi rıza gösterir mi?

Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen güzel rüya**(1)** görür. Güzel rüya gören hayatından lezzet alır.

Sual: **[72]** Ermeni fedâileri o kadar fenalık ettikleri halde, şimdi en mûteber onlar oldular. Zehirlerine tiryak nazarıyla bakıldı.

Cevap: Zira, fenalıkları iyiliğe yardım etti. Eğer meylü't-tahripten vazgeçerlerse, müfsitlikten çıktılar deriz. Yoksa, maraz muzmer olsa, daha muzırdır. Buhar, menfez bulmadıkça zelzele verir. Hayırdan bâzan şer tevellüd ettiği gibi, şerden de bâzan hayır doğar. Çok şerîr var ki, şerleri ahyârın maksadına hizmet ettiği için, ahyâr sûretinde görünür ve şerri alkışlanır. Sen evini tâmir için tahrip eylediğin vakit, başkası sirkat için delerse, bir cihetten sana muâvenet etmiş olur. Fakat, tâmirde ihtiyatlı bulun!

---

(1): Mevt bir nevmdir.

Munazarat : Sual 73

Sual 73

Sual: **[73]** Gayr-ı müslimin askerliği nasıl caiz olur?

Cevap: Dört vecihle:

Evvelâ: Askerlik kavga içindir. Dünkü gün siz o dehşetli ayı ile boğuştuğunuz vakit karılar, çingeneler, çocuklar, itler size yardım ettiklerinden size ayıp mı oldu?

Sâniyen: Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın, Arap müşriklerinden muâhid ve halifleri vardı. Beraber kavgaya giderlerdi. Bunlar ise, ehl-i kitaptır. Orduda toplu olmayıp müteferrik olduklarından, bizdeki ekseriyet ve kuvvet-i hissiyat, mazarrat-ı mütevehhimeye karşı set çeker.

Salisen: Düvel-i İslâmiyede velev nadiren olsun gayr-ı müslim, askerlikte istihdam olunmuştur. Yeniçeri ocağı buna şahittir.

Râbian: Neslen ve serveten tedennîmize ve gayr-ı müslimlerin terakkîsine sebep, askerliğin bizde münhasır olması idi. Zira bundan kaç asır evvel şu devletin nüfus-u İslâmiyesi kırk milyondan fazla idi. Ve şimdilik, içimizdeki o gayr-ı müslimler, o vakitte yalnız beş altı milyon idi. Servet ve ticaret elimizde idi. Hâlbuki biz yirmiye yuvarlandık, fakr bataklığına düştük; onlar, fakrın ayağı altından çıkıp servetin başına binerek, on milyona çıktılar. Bunun en mühim sebebi: Meselâ, senin dört oğlun varsa, askerlik mülâhazasıyla evlenmezler. Şâyet evlenseler, memuriyet ilcâsıyla kedi yavrusu gibi her tarafta gezdirerek, mahsül-ü hayatını zâyi edecektir. Delil istersen Van'a git; bir Ermeni kapısını, bir İslâm dergâhını aç, bak. Göreceksin ki, Ermeni evi on sağlam delil gösterecek, İslâmın evi iki zayıf burhanı nazar-ı ibrete arz edecektir.

Munazarat : Sual 74-75

Sual 74-75

Sual: **[74]** Eskiden İslâmlar zengin, onlar fakirdiler. Şimdi her yerde kaziye bilâkistir. Hikmeti nedir?

Cevap: İki sebebi biliyorum:

Birincisi: [1] لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلاَّ مَاسَعٰى olan fermân-ı Rabbânîden müstefâd olan meyelân-ı sa'y ve [2] اَلْكَاسِبُ حَبِيبُ اللهِ olan fermân-ı Nebevîden müstefâd olan şevk-i kesb—bazı telkinat ile o meyelân kırıldı ve o şevk de söndü. Zira ilâ-yı kelimetullah şu zamada maddeten terakkiye mütevakkıf olduğunu bilmeyen; ve dünya [3] مِنْ حَيْثُ هِىَ مَزْرَعَةُ الْاٰخِرَةِ cihetiyle kıymetini takdir etmeyen; ve kurûn-u vüstâ ile kurûn-u uhrânın ilcaatını tefrik eylemeyen; ve birbirinden gayet uzak, biri mezmum ve biri memduh olan tahsil ve kisbde olan kanaatiyle, mahsul ve ücretteki kanaatı temyiz etmeyen; ve birbirinden nihayet derecede baîd, hatta biri tembelliğin unvanı, diğeri hakikî ihlâsın sadefi olan iki tevekkülü—ki, biri, meşietin muktezâsı olan esbab arasındaki nizama karşı temerrüd hükmünde olan, tertib-i mukaddemattaki bir tevekkül-ü tembelâne; diğeri, İslâmiyetin muktezâsı olan, netice itibarıyla gerdendâde-i tevfik olarak vazife-i İlâhiyeye karışmamakla terettüp-ü neticede mü'minâne tevekküldür. İkisini birbiriyle iltibas eden ve *"Ümmetî! Ümmetî!"* sırrını teferrüs etmeyen ve

[4] خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ

hikmetini anlamayan bazı adamlar ve bilmeyen bir kısım vâizlerdir ki, o meyelânı kırdılar, o şevki de söndürdüler.

İkinci sebep: Biz, gayr-ı tabiî ve tembelliğe müsait ve gururu okşayan imâret maişetine el atıp belâmızı bulduk.

Sual: **[75]** Nasıl?

Cevap: Maîşet için tarik-ı tabiî ve meşru ve zîhayat, san'attır, ziraattir, ticarettir. Gayr-ı tabiî ise, memuriyet ve her nev'iyle imârettir. Bence imâreti, ne nâm ile olursa olsun, medâr-ı maişet edenler bir nev'i cerrar ve aceze ve seeledir—fakat hilebaz kısmında... Bence memuriyete veya imarete giren, yalnız hamiyet ve hizmet için girmelidir. Yoksa, yalnız maişet ve menfaat için girse, bir nev'i çingenelik eder.**(1)** İşte, memuriyet filcümle ve askerlik bilcümle bizde olduğu için, servetimizi israf eline verip neslimizi etrafa saçıp zâyi ettik. Eğer öyle gitseydi, biz de elden giderdik. İşte onların asker olması, zarurete yakın bir maslahat-ı mürseledir. Hem de mecburuz. Mesâlih-i mürsele ise, İmam-ı Mâlik mezhebinde bir illet-i şer'iye olabilir.

---

(1): Ey memurlar, Eski Said'in kırk beş sene evvel söylediği bu sözünden gücenmeyiniz.

1.)İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)
2.)Çalışıp kazanan, Allah'ın sevdiği bir kuldur.
3.)Âhiretin tarlası olması...
4.)İnsanların en hayırlısı onlara en faydalı olandır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:481, hadis no: 4044)

Munazarat : Sual 76-78

Sual 76-78

Sual: **[76]** Şimdi Ermeniler kaymakam ve vali oluyorlar. Nasıl olur?

Cevap: Saatçi ve makineci ve süpürgeci oldukları gibi... Zira, meşrutiyet, hâkimiyet-i millettir. Hükûmet hizmetkârdır. Meşrutiyet doğru olursa, kaymakam ve vâli, reis değiller, belki ücretli hizmetkârlardır. Gayr-ı müslim reis olamaz, fakat hizmetkâr olur. Farz ediniz ki, memuriyet bir nev'i riyaset ve bir ağalıktır. Gayr-ı müslimlerden üç bin adamı ağalığımıza, riyasetimize şerik ettiğimiz vakitte, millet-i İslâmiyeden aktâr-ı âlemde üç yüz bin adamın riyasetine yol açılıyor. Biri zayi edip bini kazanan, zarar etmez.

Sual: **[77]** Şeriatın bazı ahkâmı, meselâ valilerin vazifelerine taallûku var.

Cevap: Bundan sonra bizzarure hilâfeti temsil eden Meşîhat-ı İslâmiye ve Diyanet dairesi, hem âli, hem mukaddes, hem ayrı, hem nezzâre olacaktır. Şimdi hâkim, şahıs değil, efkâr-ı âmme olduğu için, onun nev'inden şahs-ı mânevî bir fetvâ emîni ister. İşte şu hâkimin fetvâ emînisi, Meşîhatta mezâhib-i erbaadan kırk elli ulemâ-i muhakkik bir meclis-i mebusân-ı ilmiye teşkiliyle şahs-ı mânevîleri, öteki şahs-ı mânevîye fetvâ emînlik edecektir. Yoksa, hâkim ve müfti bir cinsten olmazsa, birbirinin lisânını anlamazlar. Zira şahs-ı vâhid; şahs-ı mânevîyi kandıramaz ve tenvir edemez.

Sual: **[78]** Eskiden beri işitiyoruz ki: "Bazı Jön Türkler masondurlar, dine zarar ediyorlar."

Cevap: İstibdat, kendini ibka etmek için şu telkinatı vermiştir.**(1)** Bazı lâubâlilik dahi şu vehme kuvvet veriyor. Fakat emin olunuz ki, onların masonluğa girmeyen kısmının maksatları dine zarar değildir. Belki, milletin selâmetini temin etmektir. Fakat bazıları, dine lâyık

olmayan bârid taassuba müfritâne ilişiyorlar. Demek, hürriyete ve meşrutiyete hizmetleri sebkat eden veyahut kabul eyleyenleri Jön Türk tesmiye ediyorsunuz. İşte onların bir kısmı, İslâmiyet fedâileridir. Bir kısmı da, selâmet-i millet fedâileridir. Onların ukde-i hayatiyelerini teşkil eden, mason olmayan ekseri, İttihad ve Terakkidir. Ve sizin şu aşâiriniz kadar ulema ve meşâyih, Jön Türkler meyanında mevcuttur. Vakıa onlarda birtakım edepsiz, çok sefih masonlar dahi bulunur; lâkin yüzde ondur. Yüzde doksanı sizin gibi mu'tekid müslimlerdir. Ve'l-hükmü li'l-ekser.

بِقَاعِدَةٍ اَنَّ زَيْنَ عَيْنِ الرِّضَا حُسْنُ [1] النَّظَرِ بِاللُّطْفِ وَالشَّفْقَةِ وَاَنَّ نُورَ الْفُؤَادِ بِالرِّفْقِ وَالرَّحْمَةِ وَلَقَدْ سَمٰى عَلَى الْحَقِّ بِاَقْدَامِ التَّوْفِيقِ وَسَعِدَ مَنِ اخْتَارَ اْلاِسْتِضَآءَ بِمِصْبَاحِ: اَناَ عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى [2]

Hüsn-ü zan ediniz. Sû-i zan hem size, hem onlara zarar verir.

---

(1): Nasıl ki, şimdi yirmi beş sene istibdat-ı mutlakı yapanlar, dindarları irtica ile ittiham ederek, istibdat-ı mutlakın altındaki irtidatlarını saklıyorlar.

(2): Tekrar temâşâ et, çünkü bu Arabî fıkra şifrelidir, işârâtı var.

1.) Şu kaideye binaendir ki: Hoşgören gözün ziyneti, lütuf ve şefkatle hüsn-ü nazar etmekte ve kalbin nuru dahi rıfk ve rahmettedir. Hakka tevfikle (başarı ihsanıyla) çıkılır. *"Kulum Beni nasıl tanırsa, onunla öyle muamele ederim."* (Buharî, Tevhid: 15, 35; Müslim, Tevbe: 1) misbahıyla aydınlanmayı ihtiyar eden, saadete erişir.

Munazarat : Sual 79-80

Sual 79-80

Sual: **[79]** Neden sû-i zannımız onlara zarar versin?

Cevap: Onların bir kısmı sizin gibi tahkiksiz, taklit ile İslâmiyetin zevâhirini bilirler. Taklit ise, teşkikât ile yırtılır. O halde bazılarına—bâhusus dinde sathî, felsefe ile mütevaggıl olursa—dinsiz dediğiniz vakit, ihtimal ki tereddüde düşüp, mesleği İslâmiyetten hariçmiş gibi vesveselerle "Herçi-bâd-âbâd" diyerek, meyûsâne, belki muannidâne İslâmiyete münâfi harekâta başlar. İşte, ey bîinsaflar! Gördünüz, nasıl bazı bîçarelerin dalâletine sebep oluyorsunuz. Fena adama iyisin iyisin denilse iyileşmesi ve iyi adama fenasın denildikçe fenalaşması çok vuku bulmuştur.

Sual: **[80]** Neden?

Cevap: Faraza, bazılarının altında büyük fenalıkları varsa da, hücum edilmemek gerektir. Zira çok fenalık vardır ki, iyilik perdesi altında kaldıkça ve perde yırtılmadıkça ve ondan tegafül edildikçe, mahdut ve mahsur kaldığı gibi, sahibi de perde-i hicap ve hayâ altında kendisinin ıslahına çalışır. Lâkin, vakta ki perde yırtılsa, hayâ atılır; hücum gösterilse, fenalık, fena tevessü eder. Ben 31 Mart hâdisesinde şuna yakın bir hâl gördüm. Zira İslâmiyetin meşrutiyetperver ve hamiyetli fedâileri cevher-i hayat makamında bildikleri nimet-i meşrutiyeti şeriata tatbik edip ehl-i hükûmeti adalet namazında kıbleye irşad ve tam mukaddes şeriatı, meşrutiyet kuvvetiyle ilâ; ve meşrutiyeti, şeriat kuvvetiyle ibka; ve bütün seyyiat-ı sabıkayı muhalefet-i şeriat üzerine ilka etmek için bazı telkinatta ve teferruatın tatbikatında bulundular. Sonra, sağını solundan fark edemeyenler—hâşâ!—şeriatı, istibdada müsait zannederek tûti kuşları taklidi gibi "Şeriat isteriz" demekle, hakikî maksat ortada anlaşılmaz oldu. Zaten plânlar serilmişti. İşte o zaman yalan olarak hamiyet maskesini takınan bazı herifler, o ism-i mukaddese tecavüz ettiler. İşte câ-yı ibret bir nokta-i siyah!

وَلَقَدْ قَعَدَتِ الْهِمَّةُ بِتِلْكَ النَّقْطَةِ وَلَمْ تَقْتَدِرْ عَلَى النُّهُوضِ [1]
وَلَقَدْ شَوَّشَتْ طَنْطَنَةُ الْاَغْرَاضِ صَدَاءَ مُوسِيقَةِ الْحُرِّيَّةِ
وَلَقَدْ تَقَلَّصَتِ الْمَشْرُوطِيَّةُ مُنْحَصِرَةً سْمًا عَلٰى قَلِيلِينَ فَتَفَرَّقَتْ عَنْهاَ حُمَاةُ ذِمَارِهَا [1]

---

(1): Gitme, dikkat et. Âlihimmet olanlar, o hâdisede sükût ettiler. Garazkâr cerideler hakikî hürriyetin sadâsını susturdular. Meşrutiyet pek az adamların üstüne münhasır kaldı. Fedakârları da dağıldılar.

1.)Himmet bu noktada kaldı, mukavemete güç yetiremedi. Garazların tantanası dahi hürriyet musikisinin sadasını müşevveş etti. Meşrutiyet ise, isme münhasır olarak, ekalliyetin üzerine kaldı ve baştan beri onun şeref ve haysiyetini müdafaa edenler ondan ayrıldılar.

Munazarat : Sual 81

Sual 81

Sual: **[81]** Neden dinsiz zannettiğimiz bazılarından bize zarar gelsin?

Cevap: Hayal perdesi üstünde size bir timsal manzarasını göstererek mazarratını anlatacağım:

İşte, şu sahrâda gayet muhteşem bir bostan içinde bir kasır var. Kasrın bir köşesinde sizin Beytüşşebab Kaplıcası gibi bir kaplıca olduğunu tahayyül ediniz. Siz, dışarıda burudetin tazyikiyle, karın tokadıyla, rüzgârın sillesiyle, ihtiyaren veya ıztıraren saray içine girmeye mecbursunuz. Lâkin, kapıda bir-iki kör ve havuz içinde bazı çıplak adamları görmüş veya işitmişsiniz. Bundan tevehhüm ediyorsunuz ki, o saray, körhâne veya çıplakhânedir. Siz girdiğinizde, onlar gibi olmak için taat libasını çıkarıyorsunuz; ve onların avretini görmemek için, akide denilen hakikat gözünü kapatıyorsunuz. Hâlbuki, onlar muhteşem odalarda gözleri açık ve avretleri mestur olarak mütefekkirâne meşveret ve bazı köşelerdeki kör ve çıplakların setr ve tedavisine hizmet ediyorlar. İşte sen, şu sûret-i vahşiyâne ve eblehânede avretin açık, gözün kapalı olarak içlerine girsen, acaba bundan daha büyük maskaralık ve zarar olabilir mi? Hakikaten, bence, bir Müslüman neslinden gelen bir adamın, akıl ve fikri İslâmiyetten tecerrüt etse bile, fıtratı ve vicdanı hiçbir vakit İslâmiyetten vazgeçemez. En ebleh, en sefih bile, sedd-i rasîn-i istinadımız olan İslâmiyete bütün mevcudiyetiyle taraftardır—lâsiyyema siyasetten haberdar olanlar...

Hem zaman-ı saadetten şimdiye kadar hiçbir tarih bize bildirmiyor ki, bir Müslüman muhakeme-i akliyesiyle başka bir dini, İslâmiyete tercih etmiş olsun ve delil ile başka bir dine dahil olmuş olsun. Dinden çıkanlar var, o başka mesele... Taklit ise, ehemmiyetsizdir. Hâlbuki edyân-ı saire müntesipleri mutlaka fevc fevc, muhakeme-i akliye ile ve burhan-ı kat'î ile daire-i İslâmiyete dahil olmuşlar ve olmaktadırlar. Eğer biz doğru İslâmiyeti ve

İslâmiyete lâyık doğruluğu ve istikameti göstersek, bundan sonra onlardan fevc fevc dahil olacaklardır.

Hem de tarih bize bildiriyor ki, ehl-i İslâmın temeddünü, hakikat-i İslâmiyete ittibaları nispetindedir. Başkaların temeddünü ise, dinleriyle mâkûsen mütenasiptir.

Hem de hakikat bize bildiriyor ki, mütenebbih olan beşer, dinsiz olamaz. Lâsiyyema, uyanmış, insaniyeti tatmış, müstakbele ve ebede namzet olmuş adam dinsiz yaşayamaz. Zira uyanmış bir beşer, kâinatın tehacümüne karşı istinad edecek ve gayr-ı mahdud âmâline neşvünemâ verecek ve istimdatgâhı olacak noktayı, yani din-i hak olan dâne-i hakikati elde etmezse yaşamaz. Bu sırdandır ki, herkeste din-i hakkı bulmak için bir meyl-i taharrî uyanmıştır. Demek istikbalde nev-i beşerin din-i fıtrîsi İslâmiyet olacağına beraatü'l-istihlâl vardır.

Ey insafsızlar! Umum âlemi yutacak, birleştirecek, besleyecek, ziyalandıracak bir istidadda olan hakikat-i İslâmiyeti, nasıl dar buldunuz ki, fukaraya ve mutaassıp bir kısım hocalara tahsis edip, İslâmiyetin yarı ehlini dışarıya atmak istiyorsunuz? Hem de, umum kemâlâtı câmi, bütün nev-i beşerin hissiyat-ı âliyesini besleyecek mevaddı muhît olan o kasr-ı nurânî-yi İslâmiyeti, ne cür'etle mâtem tutmuş bir siyah çadır gibi bir kısım fukaraya ve bedevîlere ve mürtecilere has olduğunu tahayyül ediyorsunuz? Evet, herkes âyinesinin müşâhedatına tâbidir. Demek sizin siyah ve yalancı âyineniz size öyle göstermiştir.

Munazarat : Sual 82

Sual 82

Sual: **[82]** İfrat ediyorsun, hayali hakikat gösteriyorsun. Bizi de teçhil ile tahkir ediyorsun. Zaman âhirzamandır, gittikçe daha fenalaşacak.**(1)**

Cevap: Neden dünya herkese terakki dünyası olsun da, yalnız bizim için tedennî dünyası olsun? Öyle mi? İşte, ben de sizinle konuşmayacağım. Şu tarafa dönüyorum; müstakbeldeki insanlarla konuşacağım:

Ey üç yüz seneden sonraki yüksek asrın arkasında gizlenmiş ve sâkitâne Nurun sözünü dinleyen ve bir nazar-ı hafî-i gaybî ile bizi temâşâ eden Said'ler, Hamza'lar, Ömer'ler, Osman'lar, Tâhir'ler, Yûsuf'lar, Ahmed'ler ve saireler! Sizlere hitap ediyorum. Başlarınızı kaldırınız, "Sadakte" deyiniz. Ve böyle demek sizlere borç olsun. Şu muâsırlarım, varsın beni dinlemesinler. Tarih denilen mazi derelerinden sizin yüksek istikbalinize uzanan telsiz telgrafla sizinle konuşuyorum. Ne yapayım, acele ettim, kışta geldim; sizler cennet-âsâ bir baharda geleceksiniz. Şimdi ekilen nur tohumları, zemininizde çiçek açacaktır. Biz, hizmetimizin ücreti olarak sizden şunu bekliyoruz ki: Mazi kıt'asına geçmek için geldiğiniz vakit, mezarımıza uğrayınız; o bahar hediyelerinden birkaç tanesini medresemin **(2)** mezartaşı denilen ve kemiklerimizi misafir eden ve Horhor toprağının kapıcısı olan kalenin başına takınız. Kapıcıya tenbih edeceğiz; bizi çağırınız. Mezarımızdan [1] هَنِيئًا لَكُمْ sadâsını işiteceksiniz.

[2] وَلَوْ مِنَ الشَّاهِدِ عَلٰى طَيْفِ الضَّيْفِ

Şu zamanın memesinden bizimle süt emen ve gözleri arkada maziye bakan ve tasavvuratları kendileri gibi hakikatsiz ve ayrılmış olan bu çocuklar, varsınlar, şu kitabın **(3)** hakaikini hayal tevehhüm

etsinler. Zira ben biliyorum ki, şu kitabın mesâili hakikat olarak sizde tahakkuk edecektir.

Ey muhataplarım! Ben çok bağırıyorum. Zira asr-ı sâlis-i aşrın (yani on üçüncü asrın) minaresinin başında durmuşum; sûreten medenî ve dinde lâkayt ve fikren mazinin en derin derelerinde olanları camie dâvet ediyorum.

İşte ey iki hayatın ruhu hükmünde olan İslâmiyeti bırakan iki ayaklı mezar-ı müteharrik bedbahtlar! Gelen neslin kapısında durmayınız. Mezar sizi bekliyor, çekiliniz! Ta ki, hakikat-i İslâmiyeyi hakkıyla kâinat üzerinde temevvüc-sâz edecek olan nesl-i cedid gelsin!

---

(1): Muhtemeldir ki, o zamanda orada bulunan büyük bir veli Eski Said'in Risale-i Nur'un dar dairesini gayet geniş ve siyasî bir daire olarak bir hiss-i kablelvuku ile kırk beş sene evvel hissetmesinden ve bu risaledeki çok cevapları o histen neş'et ettiğinden, o veli yalnız bu noktada itiraz etmiş.

(2): Medresetü'z-Zehrâ'nın Van'daki nümunesi olan ve vefat eden Horhor Medresesinin mezartaşı hükmünde bulunan Van Kalesi demektir.

(3): İstikbalde telif edilecek Risale-i Nur Külliyatını hiss-i kablelvuku ile haber veriyor.

1.)Ne mutlu size!
2.)Misafirin hayali üzerinden yapılan müşahede kabilinden olsa bile...

Munazarat : Sual 83-84

Sual 83-84

Sual: **[83]** Eskiler bizden âlâ veya bizim gibi. Gelenler bizden daha fena gelecekler.

Cevap: Ey Türkler ve Kürtler! Acaba şimdi bir miting yapsam, sizin bin sene evvelki ecdadınızı ve iki asır sonraki evlâtlarınızı şu gürültühâne olan asr-ı hâzır meclisine dâvet etsem; acaba sağ tarafta saf tutan eski ecdadınız demeyecekler mi:

"Hey mirasyedi yaramaz çocuklar! Netice-i hayatımız siz misiniz? Heyhât! Bizi akim bir kıyas ettiniz, bizi kısır bıraktınız."

Hem de sol tarafında duran ve şehristân-ı istikbâlden gelen evlâtlarınız, sağdaki ecdatlarınızı tasdik ederek demeyecekler mi ki:

"Ey tembel pederler! Siz misiniz hayatımızın suğrâ ve kübrâsı? Siz misiniz şu şanlı ecdadımızla bizi rapt eden rabıtamızın hadd-i evsatı? Heyhât! Ne kadar hakikatsiz ve karıştırıcı ve müşağabeli bir kıyas oldunuz!" **(1)**

İşte, ey bedevî göçerler ve ey inkılâp softaları!**(2)** Manzara-i hayal **(3)** üstünde gördünüz ki, şu büyük mitingte iki taraf da sizi protesto ettiler.

Sual: **[84]** Bu kadar tahkire müstehak değiliz. Biz eslâfın ezyalini tutmakla beraber, ahlâfın teşebbüsatından dahi geri kalmamaya söz veriyoruz.

فَفَتَحْنَا السَّمْعَ لِكَلاَمِكَ فَمَرْحَباً بِهِ [1]

Cevap: Nedamet ettiğinizden, vazifeniz olan suale avdet edebilirsiniz.

---

(1): Fenn-i mantıkın tâbiratı, o zaman ilm-i mantık dersini alan talebeleri o mecliste bulunmasından öyle söylemiş.

(2): Sonradan ilâve edilmiştir.

(3): Hayal dahi bir sinematoğraftır.

1.)Sözüne kulağımızı açtık. Hoş geldi safâ geldi.

Munazarat : Sual 85

Sual 85

Sual: **[85]** Ulema-i eslâf istibdadın fenalığından bahsetmişler mi?**(1)**

Cevap: Bin kere evet. Zira ağleb-i şuarâ kasidelerinde, çok müellifler kitaplarının dibacelerinde zamandan şikâyet ve dehre itiraz ve feleğe hücum etmiş ve dünyayı ayak altına alıp çiğnemişler. Eğer kalb kulağıyla ve akıl gözüyle dinleyip baksanız, göreceksiniz ki: Bütün itirazat okları, mazinin muzlim perdesine sarılan istibdadın bağrına gider. Ve işiteceksiniz ki, bütün vâveylâlar istibdat pençesinin tesirinden gelir. Gerçi istibdat görünmüyordu ve ismi belli değildi; lâkin herkesin ruhu istibdadın mânâsıyla tesemmüm ederdi. Ve bir zehir atanı bilirdi. Bazı kuvvetli dâhiler nefes aldıkça amîk ve derin bir feryat koparırlardı. Fakat akıl onu güzelce tanımazdı. Çünkü karanlıkta ve toplanmamış idi.

Vaktâ ki o mânâ-yı istibdadı, def'i muhal bir belâ-yı semâvî zannettiler; zamana hücum ve dehrin başına tokat ve feleğin bağrına oklar atmaya başladılar. Çünkü bir kaide-i mukarreredir: Birşey cüz-i ihtiyarînin dairesinden ve cüz'iyetten çıkıp külliyet dairesine girse, veyahut bihasebil'âde def'i muhal olsa, zamana isnat edilir ve kabahat dehre atılır. Taşlar feleğin kubbesine vurulur. Eğer iyi temâşâ etsen göreceksin ki, feleğe atılan taşlar, döndüğü vakit bir yeis olarak kalbde tahaccür eder.

اُنْظُرْ كَيْفَ اَطَالُوا فِيمَا لاَيَلْزَمُ وَكُلَّمَا اَضَائَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ اَثْنَوْا عَلى مَنْ سَادَهُمْ وَكُلَّماَ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ شَتَمُوا الزَّمَانَ 2

---

(1): Bu suâl-cevap dahi her zaman yaşayabileceğinden, o kırk sene evvelki ders şimdi dahi lüzumludur, yaşar.

(2): Dur, geçme, anla. Yani iyilikleri reislere, fenalıkları zamana verip şetimle şekvâ ederler.

1.) Bak, gereksiz şeylerin içinde nasıl da kalakaldılar. Ne zaman saadet önlerini aydınlatsa reislerini överler; ne zaman da üzerlerine karanlık çökse zamanı kötülerler.

Munazarat : Sual 86-88

Sual 86-88

Sual: **[86]** Acaba şu zaman ve dehrin şikâyetinden Sâni-i Zülcelâlin san'at-ı bedîine itiraz çıkmaz mı?

Cevap:**(1)** Hayır, asla! Belki mânâsı şudur: Güya şikâyetçi der ki: İstediğim emir ve arzu ettiğim şey ve teşehhî ettiğim hâl ise, hikmet-i ezeliyenin düsturu ile tanzim olunan âlemin mahiyeti müstaid ve inayet-i ezeliyenin pergârıyla nakşolunan feleğin kanunu müsait ve meşîet-i ezeliyenin matbaasında tab olunan zamanın tabiatı muvafık ve mesâlih-i umumiyeyi tesis eden hikmet-i İlâhî razı değillerdir ki, şu âlem-i imkân, Feyyaz-ı Mutlakın yed-i kudretinden şu ukûlümüzün hendesesiyle ve tehevvüsümüzün iştahasıyla istediğimiz semeratı koparsın. Verse de tutamaz, düşse de kaldıramaz. Evet, bir şahsın tehevvüsü için büyük bir dâire-i muhîta hareket-i mühimmesinden durdurulmaz.

Sual: **[87]** Çok âlim ve şairler, zamanlarında büyük hâkimleri ifratla senâ etmişler. Hâlbuki o hâkimlerin çoğuna müstebid nazarıyla bakıyorsun? Demek iyi etmemişler.

Cevap:

وَلَوْلاَ خِلاَلٌ سَنَّهَا الشِّعْرُ مَادَرٰى بُنَاةُ الْمَعَالِى كَيْفَ تُبْنٰى الْمَكَارِمُ (1)

kâidesince, onların niyetleri ümerâyı seyyiattan latîf bir hile ile vazgeçirmek ve onlara hasenat arkasında müsabaka için garip bir bahşiş-i şairâneyi ortaya koymak... Lâkin o bahşiş koca bir milletin sırtından alındığından, istibdatkârâne hareket etmişlerdir. Demek çendan niyette iyi etmişler, lâkin amelde yanlış gitmişler.

Sual: **[88]** Neden?

Cevap: Zira, kaside ve bazı teliflerinde büyük bir kavmin mehâsinini mânen garat edip, bir müstebide verip ve ondan gösterdiklerinden şu noktadan bilmeyerek istibdadı alkışlamışlar.

---

(1): Çok ehemmiyetli bir cevaptır.

1.)Şiirin koyduğu o kaide ve yollar olmasaydı, yüce şeyleri yapan ustalar o şeylerin nasıl yapılacağını bilemezlerdi (Suriyeli Ebû Temâm)

Munazarat : Sual 89-90

Sual 89-90

Sual: **[89]** Biz Türkler ve Kürtler, bizde kalbimizin dolusu, belki cesedimiz mâlâmâl, belki inbisat edip şu derelerde dağ olarak tahaccür etmiş kalemiz olan bir şecaat vardır. Ve başımızın dolusu zekâvetimiz var. Ve sinemizi mâlâmâl edecek gayret vardır. Ve bedenimizi ve âzâlarımızı dolduracak itaat vardır. Ve dereleri hayatlandıracak ve dağları müzeyyen edecek efradımız var.**(1)** Neden böyle sefil ve müflis ve zelil kaldık ki, hem yol üstünde de kaldık. Terakkiye binenler bizi çiğneyip istikbale doğru koşup gidiyorlar. Komşumuz olan milletler bizden az iken, kuvvetleri bizden çok kısa iken, üzerimize tetavül ediyorlar?

اِنَّ رِكْسَهُمْ يَغْلِبُ طَاهِرَناَ 2

Cevap: Hîn-i meşrutiyette tevbenin kapısı açıktır ve tevbe edenler çoktur. Şimdiki rüesâya tevbih ve ta'nifte hakkım yoktur. Ben taşımı sabıka atıyorum. Bazılarının hatırı kırılsa da mâzur tutulsun. Yalnız hakkın hatırı kırılmasın. Zira, milletin hatırı, onların hatırından daha âli, daha galîdir.

İşte o tedennînin mühim bir sebebi: Bazı rüesâ ile haksız olarak millete fedakârlık iddia eden sahtekâr hamiyet-furuşlar veya velâyeti dâvâ eden ehliyetsiz bazı müteşeyyihlerdir. Fakat, sünnet-i seniyeye muhalif olan bu sünnet-i seyyie, yine istibdadın seyyiatındandır.

Sual: **[90]** Nasıl?

Cevap: Zira, her bir millet için, o milletin cesaret-i milliyesini teşkil eden ve namus-u milliyesini muhafaza eden ve kuvveti onda toplanacak bir mânevî havuz vardır. Ve sehâvet-i milliyesini teşkil eden ve menâfi-i umumiyesini temin eden ve fazla kalan malları onda tahazzün edecek bir hazine-i mâneviyesi vardır. İşte o iki kısım reisler, bilerek veya bilmeyerek, o havuzun ve o hazinenin etrafında

delik-melik açtılar. Mâye-i bekàyı ve madde-i hayatı çektiler. Havuzu kurutup hazineyi boş bıraktılar. Böyle gitse, devlet milyarlar borç altında kalıp düşecek. Nasıl bir adamın kuvve-i gadabiyesi olan dâfiası ve kuvve-i şeheviye olan cazibesi olmazsa, ölmüş olmuş olur ve hayy iken meyyittir. Hem de, bir şimendiferin buhar kazanı delik-melik olsa, perişan ve hareketten muattal kalır. Hem de bir tesbihin ipi kırılsa dağılır. Öyle de, bir şahs-ı mânevî olan bir milletin kuvvet ve malının havuzu ve hazinesini boşaltan başlar, o milleti serseri, perişan ve mevcudiyetsiz edip, fikr-i milliyetin ipini kesip, parça parça ederler.

Evet, حَقِيقَتْ كَتْمْ نَمِى كُنَمْ بَرٰاىِ دِلْ عَامِى چَنْدْ *“Bazı avamın hâtırı için hakikatın hâtırını kırmayacağım.”*

---

(1): Demek kuvve-i mâneviyeleri kırılmamış.

(2): İstersen dikkat et. O zaman Ermeni meb’usu Vartakis ve Hakkâri meb’usu Seyyid Molla Tâhir’e işaret eder.

1.)Onların kirlisi, bizim temizimize (Tahir’e) galebe ediyor.

Munazarat : Sual 91

Sual 91

Sual: **[91]** Şu makam, nihayet derecede tafsile değer bir makamdır. Mücmel ve müphem bırakma.

Cevap: Zaman-ı sabık, vahşet ve cehaletinizi istihdam ederek pis bir tarik ile ve müheyyâ ettiği plânlarla, bir kısım büyükler cebir kuvvetiyle o menbaı ve o mâdeni delip, zülâl-i hayatı kumistan ve şûristan sahrasına akıttılar. Bazı tembel ve cerrarlar yeşillendi. Hatta onlar servet-i dünyadan tenfir yolunda pençesini küçük bir sayd'a atan bîçarelerin hassas ve zayıf damarlarını tutarlardı. Ta pençeleri o sayddan açılsın, onlar o avı kaçırsınlar.

Evet, her milletin, o milletin menfaatı için bir miktar malı ile fedakârlık edip bir sehâveti vardır. İşte, bizdeki sehâvet-i milliye sû-i istimal edildi. Başka milletin sehâvet-i milliyesi zeyn-âb (havuz) gibi içine girer, milletin cevfinde hazine tutar. Ulûm ve maarif, altına su verir. Hem de zaman-ı sâbıkda bir kısım büyükler, nâmus-u milleti muhafaza eden cesaret-i milliyeyi sû'-i istimâl edip, zemin-i ihtilâf olan kumistana atıp kaybettiler. Her biri o kuvvetin bir zarfını başkasının boynuna vurup kırdılar ve kırıldı. Hattâ beş yüz bin kahraman ile nâmus-u milleti muhafaza etmeye müstaid olan bir kuvvet-i azîmeyi mâbeynlerinde sarfedip ihtilafat zemininde mahvettiklerinden, kendilerini terbiyeye müstehak ederlerdi. Eğer meşrutiyetten ve hürriyet-i şer'iyeden istifade edip, o delikleri kapatıp veya zeyn-âb suretine çevirseniz, o kıymetdar kuvveti harice sarfetmek için devletimizin eline verseniz; bahasına merhamet ve adâlet ve medeniyeti kazanacaksınız.

Munazarat : Sual 92-94

Sual 92-94

[92] -Eğer isterseniz sizin ile becâyiş olacağım. Ben sorayım, siz cevab veriniz.

Cevap: فَاسْئَلْ وَ لاَ تَجِدْ بِهِ خَبِيرًا

Sual: **[93]** Ermeni milleti sizden daha cesur olabilir mi?**(1)**

Cevap: Hâyır. Aslâ! Olmamış ve olamaz.

Sual: **[94]** Neden onların bir fedâisini yandırıp parça parça ederlerdi, esrârını ve arkadaşını izhar etmezdi. Halbuki sizin bir yiğidinize bir bıçak vurulsa, bütün esrârını kanıyla beraber fışkırtarak döker. Bu, şecaatça büyük bir tefavüttür. Sebebi nedir?

Cevap: Biz asıl sebebini teşhis edemiyoruz. Fakat biliriz ki; zerreyi dağ gibi eder ve arslanı tilkiye mağlûb ettirir bir nokta vardır. Senin vazifeni kaldıramıyoruz. Vücudunu bildik, mahiyetini sen şerhet...

Cevap: Öyleyse dinleyiniz ve kulaklarınızı beş açınız. İşte fikr-i milliyetle uyanmış bir Ermeninin himmeti, mecmu-u milletidir. Güya onun milleti küçülmüş, o olmuş. Veya onun kalbinde yerleşmiş. Onun ruhu ne kadar tatlı ve kıymettar olsa da, milletini daha ziyade tatlı ve büyük bilir. Bin ruhu da olsa feda etmeye iftihar eder. Çünkü kendince yüksek düşünür. Hâlbuki, şimdikilere demiyorum, lâkin sizin eskiden bir yiğidiniz uyanmamış, nura girmemiş, İslâmiyet milletinin namusunu bilmemiş, yalnız bir menfaat veya bir garaz veya bir adamın veya bir aşiretin namusunu mülâhaza eder, kısa düşünürdü. Elbette tatlı hayatını öyle küçük şeylere herkes feda etmez. Faraza, İslâmî fikr-i milliyetle **(2)** onlar gibi temâşâ etseydiniz, kahramanlığınızı âleme tasdik ettirip yüksek tabakalara çıkacaktınız. Eğer Ermeniler sizin gibi sathî ve kısa düşünseydiler nihayette

korkak ve sefil olacaklardı. Hakikaten sizin hârikulâde şecaate istidadınız vardır. Zira bir menfaat veya cüz'î bir haysiyet veya itibarî bir şeref için veya "Filân yiğittir" sözlerini işitmek gibi küçük emirlere hayatını istihfaf eden veya ağasının namusunu isti'zam için kendini feda eden kimseler, eğer uyansalar, hazinelere değer olan İslâmiyet milliyetine, yani üç yüz milyon İslâmın uhuvvetlerini ve mânevî yardımlarını kazandıran İslâmiyet milliyetine, binler ruhu da olsa, acaba istihfaf-ı hayat etmezler mi? Elbette hayatını on paraya satan, on liraya binler şevkle satar.

Maatteessüf, güzel şeylerimiz gayr-ı müslimler eline geçtiği gibi, güzel olan ahlâklarımızı da yine gayr-ı müslimler çalmışlar. Güya bir kısım içtimaî ahlâk-ı âliyemiz yanımızda revaç bulmadığından, bize darılıp onlara gitmiş. Ve onların bir kısım rezâili, kendileri içinde çok revaç bulmadığından cehaletimizin pazarına getirilmiş.

Hem, büyük bir taaccüple görmüyor musunuz ki, terakkiyat-ı hâzıranın üssü'l-esası ve belki din-i hakkın muktezâsı olan "Ben ölürsem devletim, milletim ve ahbaplarım sağdırlar" gibi kelime-i beyza ve haslet-i hamrâyı gayr-ı müslimler çalmışlar? Çünkü onların bir fedâisi der: "Ben ölürsem milletim sağ olsun; içinde bir hayat-ı mâneviyem vardır." Ve bütün sefaletin ve şahsiyatın esası olan "Ben öldükten sonra dünya ne olursa olsun. İsterse tûfan olsun" veyahut

وَاِنْ مِتُّ عَطَشًا فَلاَ نَزَلَ الْقَطْرُ [2]

olan kelime-i hamkâ ve seciye-i avra, himmetimizin elini tutmuş, rehberlik ediyor. İşte, en iyi haslet ki, dinimizin muktezasıdır: Biz ruhumuzla, canımızla, vicdanımızla, fikrimizle ve bütün kuvvetimizle demeliyiz ki: "Biz ölsek, milletimiz olan İslâmiyet haydır, ilelebed bâkîdir. Milletim sağ olsun. Sevâb-ı uhrevî bana kâfidir. Milletin hayatındaki hayat-ı mâneviyem beni yaşattırır; âlem-i ulvîde beni mütelezziz eder.

وَالْمَوْتُ يَوْمُ نَوْرُوزِنَا [3] deyip, nurun ve hamiyetin nurlu rehberlerini kendimize rehber etmeliyiz.

---

(1): Türkler ve Kürdler şecâat fenninde allâme olduklarından ben sâil, onlar mücîb olabilirler.

(2): Milliyetimiz bir vücuttur; ruhu İslâmiyet, aklı Kur'ân ve imandır.

1.)Sor, fakat bu konuda bilgi sahibi olanı bulamazsın.
2.)Ben susuzluktan ölürsem, tek damla yağmur bile yağmasın!
3.)Ölüm, Nevruz günümüzdür, baharımızdır.

Munazarat : Sual 95-99

Sual 95-99

Sual: **[95]** Biz kuvvetimizi nasıl toplayıp namus-u İslâmiye-i milliyeyi muhafaza edeceğiz?**(1)**

Cevap: Fikr-i milliyetle, milletin cevfinde havz-ı kevser gibi bir havz-ı mârifet ve muhabbet yapınız. Altındaki suyunu çeken delikleri maarif ile kapatınız. İçine su akıtan yukarıdaki mecrâları fazilet-i İslâmiye ile açınız. Büyük bir çeşme var, şimdiye kadar sû-i istimal ile şûristana dağılıp bazı seele ve acezeye neşvünemâ verdi. Bu çeşmeye güzel bir mecrâ yapınız, mesâi-yi şer'iye ile şu havuza dökünüz. Sonra da bostan-ı kemâlâtınıza su veriniz. Bu, hiç bitmez ve tükenmez bir menbadır.

Sual: **[96]** Nedir o çeşme?

Cevap: Zekât. Sizler Hanefî ve Şâfiîsiniz.

Sual: **[97]**

حَبَّذَا وَنِعْمَتْ اِنْ لَمْ تَذْهَبْ غَائِضَةً بَلْ فَاضَتْ اِلٰى تِلْكَ الْخَزِينَةِ [1]

Cevap: **(2)**

اِنَّ فِيكُمْ ذَكَاوَةً اِنَّمَا تَتَزَاهَرُ بِالزَّكَاةِ [2]

Sual: **[98]** Nasıl?

Cevap: Eğer, ezkiya zekâvetlerinin zekâtını ve ağniya, velev zekâtın zekâtını milletin menfaatine sarf etseler, milletimiz de başka milletlere yolda karışabilir.

Sual: **[99]** Daha başka?

Cevap: İanât-ı milliye-i İslâmiye denilen nüzur ve sadakât, zekâtın ammizâdeleridirler. Asabiyetini çekerler, hizmette yardım edecekler.

---

(1): Kırkbeş sene evvel bedevî aşâire olan bu dersler, şimdi Nur'un şâkirdlerine de bir ders olabilir diye kalbime ihtar edildi. Ben de Medreset-üz-Zehra erkânına havale ederim. Lüzumsuz, münasib olmayan kelimeleri çıkarıp bu zamana ve Nurculara muvafık kısmını yazsınlar. Tâ Eski Said dahi bir Nurcu olsun, o zamanda münferid kalmasın.

(2): Darılma, şu kelâm zekâtın postunu giymiş.

1.)Eğer o su çekilip gitmez de, bu hazineye dökülüp taşarsa ne âlâ!
2.)Sizde öyle bir zekâ var ki, ancak zekât ile çiçek açar.

Munazarat : Sual 100-106

Sual 100-106

Sual: **[100]** Neden çok âdât-ı müstemirremizi tezyif ediyorsun? **(1)**

Cevap: Her bir zamanın bir hükmü vardır. Şu zaman, bazı ihtiyarlanmış âdâtın mevtine ve neshine hükmediyor. Mazarratlarının menfaatlerine olan tereccuhu, idamına fetvâ veriyor.

Sual: **[101]** Herşeyden evvel bize lâzım olan nedir?
Cevap: Doğruluk.

Sual: **[102]** Daha?
Cevap: Yalan söylememek.

Sual: **[103]** Sonra?
Cevap: Sıdk, ihlâs, sadâkat, sebat, tesanüd.

Sual: **[104]** Yalnız...
Cevap: Evet...

Sual: **[105]** Neden?
Cevap: Küfrün mahiyeti yalandır. İmanın mahiyeti sıdktır. Şu burhan kâfi değil midir ki, hayatımızın bekası, imanın ve sıdkın ve tesanüdün devamıyladır?

Sual: **[106]** En evvel rüesâmız ıslah olunmalı.
Cevapp: Evet, reisleriniz malınızı ceplerine indirip hapsettikleri gibi, akıllarınızı da sizden almışlar veya dimağınızda hapsetmişler. Öyleyse, şimdi onların yanındaki akıllarınızla konuşacağım:

Eyyühe’r-ruûs ve’r-ruesâ! Tekâsülî olan tevekkülden sakınınız. İşi birbirinize havale etmeyiniz. Elinizdeki malımızla ve yanınızdaki aklımızla bize hizmet ediniz. Çünkü, şu mesâkini istihdam ile ücretinizi almışsınız. İşte hizmet vaktidir.

فَعَلَيْكُمْ بِالتَّدَارُكِ لِمَاضَيَّعْتُمْ فِى الصَّيْفِ [1]

---

(1): Bazı sualler komşu görünüyor; lâkin ortalarında büyük bir dere var. Hayal bir balona binse ve eline bir dürbün alsa, ancak vatanlarını bulabilir.

1.)Vakit geçmiş değil, eskiden kaybettiklerinizi şimdi tadârik edin.

Munazarat : Sual 107

Sual 107

Sual: **[107]** Bir-iki senedir herkeste bir arzu-yu diyanet ve meyelân-ı hak uyanmıştır. Hattâ bizim Gevedan, Mamhuran hırsızları da Şeyh Ahmed'in bir nasihatı ile sofî olmuşlar.

وَقَدْ قَطَعَ الطَّرِيقَ عَلَى الشَّقَاوَةِ هٰذَا الْمَيَلاَنُ (1)

Cevap: Reşâdet-penâh meşrutiyet ve şeyh-i Risale-i Nur **(1)** sayesindedir.

Zira, meşrutiyet-i şer'iye taht-ı efkâra çıktı, hablü'l-metîn-i milliyeti ihtizaza getirdi, nuranî urvetü'l-vüska olan İslâmiyet ihtizaza geldi. Her bir müslim anladı ki, başıboş değil. Menfaat-i müştereke ile ve hiss-i mücerred ile başkalarıyla bağlıdır. Umum İslâm bir aşiret gibi birbiriyle merbuttur. Nasıl bir aşiretten bir adam bir iyilik etse, umum aşiret bu namus ile iftihar eder, hissedar olur. O namus bir olarak kalmaz. Binlerle aynada görünen bir mum gibi, binler olur. O aşiretin rabıta-i hayatiyesine nur ve kuvvet verir. Eğer birisi bir cinayet işlese, bütün efrad-ı aşiret onunla bir derece müttehem sayılır. Meselâ, şu mecliste olan adamlar birbiriyle bağlı olursa, birisi kendini çamura atsa, arkadaşlarını ya beraber düşürecek veya tahrik ile tâciz edecek. Binaenaleyh, şimdi bir günah bir'likte kalmaz, bine çıkar. Bir hayır

كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ (2)

hükmüne geçer.

İşte şu nüktedir ki, ya fikren veya ruhen uyanmışlara, ağlamaya hâhiş vermiştir. Bir bahane ile ağlarlar, tevbekâr olurlar. Lâkin,

minare başında olan akıl, kalîb-i kalb dibinde bulunan sebebini iyi göremiyor.

Elhasıl: İslâm uyandı ve uyanıyor.**(2)** Fenalığı fena, iyiliği iyi olarak gördüler. Evet, şu dereler aşâirini tevbekâr eden, işte bu sırdır. Hem de bütün İslâm yavaş yavaş bu istidadı almakta ve kesb etmektedir. Lâkin, sizler bedevî olduğunuzdan ve fıtrat-ı asliyeniz, oldukça bozulmamış olduğundan, İslâmiyetin kudsî milliyetine daha yakınsınız.

---

(1): Madem Nurcular Mâmehuran içine girmişler, şeyh-i meşrutiyet yerine ahrar perdesi ve hamiyet-i İslâmiye ve milliye ve elbette ittihâd-ı Muhammedî dairesinde olan şeyh-i Risale-i Nur denilmeli.

(2): Evet, kırk beş sene sonra Pakistan, Arabistan aşâiri dahi hâkimiyet ve istiklâllerini kazandılar. Eski Said'i bu derste tasdik ediyorlar ve daha edecekler.

1.)İşte bu meyelân, şakîliğin yolunu kesmiştir.
2.)Bir daneye benzer ki, ondan yedi başak sümbüllenir; her bir başakta da yüz dane bulunur. (Bakara Sûresi, 2:261)

Munazarat : Sual 108

Sual 108

Sual: **[108]** **(1)**Misafirperverlik müstahsen bir âdetimiz olduğunu bilirken, neden kimseye misafir olmuyorsun? Talebelerinizi de, ekmeğimizi yemekten, hediyemizi almaktan men ediyorsun. Hâlbuki size iyilik etmek borcumuzdur. Ve hakkınızdır.

İşte şu âdetimiz, [1] قَدْ اَكَلَ الدَّهْرُ عَلَيْهَا وَشَرِبَ neden şu âdet-i müstemirreyi tezyif ediyorsun?

Cevap: **Evvelâ**: İlim azizdir, zelil etmek istemem. Hem de size göstermek isterim ki: Bir kısım ehl-i ilim vardır ki, dünyaya tenezzül etmez ve san'at-ı ilmi medâr-ı maişet etmez. Talebe ise, cerrar ve seeleden ayrıdır.

Saniyen: Vazifelerinde ihmal ile kanaat gösteren ve maaşlarıyla kanaat etmeyen, harcırahları ellerini misafirlikten çektirmemiş olan bazı memurlara fiilen nasihat etmek isterim.

Salisen: Varidat-ı zulmiyeleri kesilmiş olan bazı büyüklere, zulümât-ı zulme sapıp pek geniş açtığı masârıfın kapısının seddine yol gösteriyorum.

Rabian: Millet içinde seyahat edenler, acaba millet için mi, veyahut keyif için midir? Bir mizan göstermekle hile ve hamiyete bir mihenk gösteriyorum.

---

(1): Şu birbirinden uzak suallerden senin hayalin atlamakla cimnastiğe alışır. Lâkin dikkat et; birşey ayağına dolaşıp düşürttürüp ayağın kırılmasın. Yani: Savcılar gibi yanlış mânâ verme.

1.)Zaman, işte şu âdetin sırtından yiyip içti.

Munazarat : Sual 109-110

Sual 109-110

Sual: **[109]** Sen halkın ihsanına mâni oluyorsun. Acaba bundan sehâvetin tezyifi çıkmaz mı?

Cevap: İhsan, ihsandır. Eğer nev’e olsa veya muhtaca ve fakire olsa, sehâvet o vakit tam sehâvettir. Eğer millet için olsa, yahut milleti tazammun eden bir ferde olsa güzeldir. Şayet muhtaç olmayan şahsa olsa, şahsı tembel eder, çingeneliğe alıştırır. Elhasıl, millet bâkîdir, fert fâni...

اَلْمِلَّةُ بَاقِيَةٌ وَمَا اَمَدَّهَا؛ وَالْفَرْدُ فَانٍ [1] وَمَا يَتَمَثَّلُهُ

Sual: **[110]**

مَا تَقُولُ فِى اْلاِحْسَانَاتِ الشَّخْصِيَّةِ [2] فِى السَّلَفِ اُمَنَآءِ اْلاُمَّةِ وَرُشَدَائِهَا وَسُيُوفِ الدَّوْلَةِ وَصَلاَحِهَا تَجَلَّتِ الْعُبُوسِيَّةُ بِمَكَارِمِهَا بِاِهْدَاءِ عَشَرَةِ دَنَانِيرَ لِشِعْرٍ لاَيُوَازِنُ شَعِيرَةً

Cevap: **(1)**

فِيهِ مَا فِيهِ... مَعَ اَنَّهَا بِالنِّهَايَةِ قَدِ [3] انْجَرَّتْ اِلَى النَّوْعِ وَالْمِلَّةِ لاَنَّ اللِّسَانَ

الّذِى خَدَمَهُ الشِّعْرُ خَيْطَ الْمِلَّيَّةِ مَعَ اَنَّ هٰذَا الزَّمَانَ هُوَ الَّذِى كَشَفَ عَنْ اِحْتِيَاجِ الْمِلِّيَّةِ وَفَتَحَ الْبَابَ لِهٰذَا الْمَقْصَدِ الْعَالِى

---

(1): Şu ibare, kendine hediye olunan ve mevzuun fabrikasından çıkan yerli bir üslûbu giymiştir.

1.)Millet ve millete destek veren şey bâkîdir. Birey ve bireyi temsil eden şey de fânîdir.
2.)Ümmetin emin ve reşid kişileri, devletin de kılıç ve salâhı olan selefin, bir arpa tanesi etmeyen bir şiire on dinar bağışta bulunmak gibi ihsanat-ı şahsiyelerinde ortaya çıkan ekşi duruma ne dersin?
3.)Buna bakmak lâzım... Bununla beraber bu bağışlar, nev’e ve millete döner; çünkü şiirin hizmet ettiği lisân, milliyetin ipidir. Nitekim bu zaman, milliyet ihtiyacını ortaya çıkarmış ve bu maksad-ı âlinin kapısını açmıştır.

Munazarat : Sual 111-112

Sual 111-112

Sual: **[111]** Mütegallip başlar, kendi kendilerine düştüler. Zulmün kapısı, onların yüzlerine yüzüne karşı kapatıldı. Düşenlere ayak vurulmaz. Sekeratta olanları bırak kendi haline; sekeratını tamam etsin.

Cevap: İsterim ki, meşrutiyet ve hürriyet-i şer'iyenin sünnetini onlara ezber ettireyim. Eğer ölmedilerse temessül etsinler. Evet, yalnız istibdadın kuvvetiyle terbiye olan başlar, bil'istihkak düştüler. Lâkin, içlerinde gayet hamiyetli adamlar var; onlara teşekkür ederiz. Bazı mütekâsil var; onlardan şikâyet ederiz. Bazı mütehayyir, müterddit var; onları irşad etmek isteriz. Bazı ölmüşler var; miraslarını muhafaza etmek isteriz. Ta yeni çıkmalar almasınlar.

نَعَمْ اَنَّ بَيْنَهُمْ حُمَاةً لِلْمِلَّيَّةِ فَنَشْكُرُهُمْ، وَمُتَكَاسِلِينَ فَنَشْكُوهُمْ، وَمُتَحَيِّرِينَ فَنُرْشِدُهُمْ، وَاَمْوَاتًا فَنُحَافِظُ عَلَى مِيرَاثِهِمْ لِئَلاَّ يَاْخُذَهُ مَنْ

Sual: **[112]** Ne demek?

Cevap: Korkuyorum; ehliyetsizlikle beraber, teşeyyuh veya necâbeti dâvâ edenler, aşâir içinde o rüesâlara kardeşlik dâvâ ederek miraslarını alsınlar, iki başlı bir belâ kesilsinler. Zira sizdeki cehâlet-i avrâ ve itaat-i amyâ, ağaiyet ve tahakküme tenâsuh hükmünü verir. Güya ağaiyet sûretiyle ölse, efendilik kalıbıyla veyahut teşeyyuh cismiyle veya asilzâdelik şekliyle hayatlanacaktır. İşte, benim maksadım; o meylü'l-ağalık ve meyl-i tahakküm ve meyl-i riyâseti öyle öldüreceğim, kıyâmete kadar haşrolmasın.

1.) Bu Arapça ibarenin tercümesi üst paragraftaki “Lâkin…” kelimesinden itibaren sonuna kadardır.

Munazarat : Sual 113

Sual 113

Sual: **[113]** Sen eskiden umum mürşid şeyhlere muhabbet, hatta müteşeyyihlere de hüsn-ü zan ederdin. Neden şimdi bid'aya düşmüş bir kısım müteşeyyihlere hücum ediyorsun?

Cevap: Bazan adavet, şiddet-i muhabbetten gelir. Evet, nefsim için onları ne kadar severdim; nefs-i İslâmiyet için bin derece daha ziyade onlara âşıktım.

وَلَقَدِ انْتَقَشَ فِى سُوَيْدَاءِ قُلُوبِهِمِ [1]
الطَّاهِرَةِ الصِّبْغَةُ الرَّبَّانِيَّةُ وَفِى خَلَدِهِمْ
ضِيَاءُ الْحَقِيقَةِ 1

نَدِيمَانْ بَاَدَهَا خُورْدَنْدْ رَفْتَنْدْ تَهِى [2]
خُمْخَانْهَا كَرْدَنْدُورَفْتَنْدْ

Lâkin, onların asl-ı esas-ı mesleği, kulûbun tenviri ve raptı, yani fazilet-i İslâmiye üzerine sülûk, yani hamiyet-i İslâmiye ile tehattüm, yani İslâmiyet için hayatta zühd ve ravhı terk, yani ihlâs için terk-i menafi-i şahsî, yani, tesis-i muhabbet-i umumiyeye teveccüh, yani ittihad-ı İslâmiyeye hizmet ve irşad...

فَتَأَسُّفًا قَدْ اَسَاءُوا مُتَّكِئِينَ وَتَكَاسَلُوا [3]
فِى خِدْمَتِهِمْ فَحِينَئِذٍ اُرِيدُ تَحْوِيلَ هِمَمِهِمْ
اِلٰى مَجْرٰيهَا الْحَقِيقِىِّ الْقَدِيمِ

---

(1): Şu üslûp, bir silsilenin mübarek hırkalarının parçalarından dikilmiştir. Yani, Şâh-ı Nakşibend, İmam-ı Rabbânî, Hâlid Ziyâeddin, Seyyid Tâhâ, Seyyid Sıbğatullah ve Seyda gibi evliyaya işaret var.

1.)Gerçekten onların temiz kalblerinin merkezine sıbğa-i Rabbâniye ve gönüllerine de hakikatin ziyası nakşolunmuştur.
2.)Âşıklar şarabı içip gittiler; şarap mahzenini boşaltıp gittiler.
3.)Maatteessüf, onlar oturmakla kötülük ettiler ve hizmetlerinde tembellik gösterdiler. Şimdi ben onların himmetlerini eski ve hakikî mecrâsına yöneltmek istiyorum.

Munazarat : Sual 114-115

Sual 114-115

Sual: **[114]** Dâima İttihad-ı İslâmdan bahsedersin. Sen bize tarif et.

Cevap: İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesi ismindeki eserimde tarif etmişim. Şimdi ileride o kasr-ı muallânın bir taşını, bir nakşını göstereceğim. İşte, kâbe-i saadetimiz olan ittihad-ı münevver-i İslâmın Hacerül-Esved'i, Kâbe-i Mükerremedir; ve dürret-i beyzâsı, Ravza-i Mutahharadır; Mekke-i Mükerremesi, Ceziretü'l-Araptır; medine-i medeniyet-i münevveresi, tam hürriyet-i şer'iyeyi tatbik eden Devlet-i Osmâniyedir. Eğer İslâmiyet milliyetini ve İttihad-ı İslâmın taşını ve nakşını istersen, işte bak:

Hayâ ve hamiyetten neş'et eden civanmerdâne humret;

hürmet ve merhametten tevellüd eden mâsumane tebessüm;

fesâhat ve melâhattan hasıl olan ruhânî halâvet;

aşk-ı şebabîden, şevk-i bahârîden neş'et eden semâvî neşe;

hüzn-ü gurûbîden, ferah-ı seherîden vücuda gelen melekûtî lezzet;

hüsn-ü mücerredden, cemâl-i mücellâdan tecellî eden mukaddes ziynet;**(1)** birbiriyle imtizaç edip, ondan çıkan levn-i nuranî ancak o şark ve garbın ab-ı kavseyni olan kâbe-i saadetinin tâk-ı muallâsının kavs-ı kuzahının elvan-ı seb'asının lâcivert levninin timsali, belki şu levnin manzarası bir derece irae edilebilir. Lâkin ittihad, cehl ile olmaz. İttihad, imtizac-ı efkârdır. İmtizâc-ı efkâr, mârifetin şuâ-ı elektrikiyle olur.

Sual: **[115]** Neden eskiden sükût ettin?

Cevap:

لاَنَّ ٱلاِسْتِبْدَادَ كَانَ مَانِعًا لِلْاِتِّحَادٍ [1]
فَكُنْتُ سَكَتُّ عَلٰى جَمْرِ الْغَضٰى [2]

---

(1): Şu müselsel üslûptaki fıkralar, her biri İslâmiyetin bir şuâına, bir hüsnüne, bir seciyesine, bir râbıtasına, bir temeline işarettir.

(2): Lisân-ı Arabînin elzemiyetini düşündüğüm vakitte söylemişim.

1.)Çünkü istibdad, ittihada mâni idi. Ben de kor üstünde duruyor ve sükût ediyordum!

Munazarat : Sual 116-118

Sual 116-118

Sual: **[116]** Bid’alara düşen şeyhlere hücum hatardır. İçlerinde evliya bulunur.

اَلاَ تَخَافُ اَنْ تُصِيبَهُمْ بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحَ عَلٰى مَا فَعَلْتَ مِنَ النَّادِمِينَ [1]

Cevap:

اِنَّ الْمَوْلٰى جَلَّ جَلاَلُهُ قَدْ وَسَمَ بِقُدْرَتِهِ عَلٰى جِبَاهِهِمِ الرَّفِيعَةِ نَقْشَ الْحَقِيقَةِ وَمُرَادِى اَنْ اُرْشِدَ مَنْ طَاشَ فَهْمُهُ مِنْ ذٰلِكَ النَّقْشِ [2] 1

Evet, benim hücumum onların aleyhinde değil, lehlerindedir. Ta ki onların sûretiyle kendini gösteren bazı ehliyetsiz, onların kıymetini tenzil etmesin.

Beni tehdit ile vazgeçiremezler. Azm-i kat’î ile, maksadımın yoluna tesadüf eden her bir mehâlike gireceğim. Şu hayat-ı dünyeviyeyi ednâ bir Ermeni, milleti için feda ettiği halde; ben ki, şu hayat ile alâkam pek zayıf; bâhusus yedi defadır şu hayat elimden uçacaktı, emaneten elimde bırakılmış; bunu vermekten minnet etmek hakkım değildir. O ruh, kafesten ağaca uçmak, akıl re’sten yeise kaçmak istedikleri halde, ileride feda için ibka edildi. Bu hayat ile tehdit etmek hiçtir. Kaldı ki, hayat-ı uhreviye ile tehdit ediyorlar. Ondan da hiç minnet çekmem. Şimdiki nâr-ı teessüfle muhterik bir ruh olsun, onların bedduasıyla Cehennemde yansın; o teessüf ateşini içinden çıkarmakla vicdan, maksattan bir firdevs tazammun

ettiği gibi, hayal dahi emelden bir cenneti teşkil edecektir. Umumun malûmu olsun ki: İki elimde iki hayatımı tutmuşum, iki hasım için iki meydan-ı mübarezede iki harp ile meşgulüm. Tek hayatlı olan adam meydanıma çıkmasın.

Sual: **[117]** Şimdiki şeyhlerden ne istersin?

Cevap: Daima onların demdemelerinin mevzuu olan ihlâsı; hem de tekke denilen mânevîleşmiş kışlalarda, tarikat denilen ruhânîleşmiş askerlikte ona murabıt oldukları cihad-ı ekberi ve terk-i iltizam-ı nefsi; hem de onların şiârı olan, zühdün mânâsı olan terk-i menâfi-i şahsiyeyi; hem de dâima iddiasında bulundukları ve mizac-ı İslâmiyet'in mayası olan muhabbeti isterim. Zira onlar, bizi istihdam ederek ücretlerini almışlar. Şimdi bize hizmet etmek borçlarıdır.

Sual: **[118]** Nasıl olsunlar?

Cevap: Ya başlarımızdan kalksınlar, yahut inat, gıybet ve taraftarlığı mabeynlerinden kaldırsınlar. Zira, bir kısım dalâlet ve bid'at fırkalarının teşekkülüne bazı bid'atkâr müteşeyyihler sebebiyet vermiştir.

----

(1): Mürşidler şu tekkede, yani bu ibarede toplanmışlar. Ziyaret etmeden geçme. Yani hem Mevlevî, hem Kadirî, hem Nakşî, hem Bektaşîye işaret var.

1.)Cahillikle onlara dokunup da yaptığına pişman olmaktan hiç korkmaz mısın?
2.)Mevlâ (celle celâluhu) onların yüksek alınlarına nakş-ı hakikati resmetmiştir. Benim muradım ise, bu nakşın mânâsını anlamakta zorlanan kimseleri irşad etmektir.

Munazarat : Sual 119-120

Sual 119-120

Sual: **[119]** Nasıl birbiriyle ittihad ve ittifak edecekler? Hâlbuki bazıları bazılarını münkirdir. Onların düsturlarındandır ki, münkir ile muhabbet, belki ünsiyet dahi haramdır. İnkâr meselesi mühimdir.

Cevap: Öyleyse size şöyle bir hitap etmek hakkımdır:

Ey divaneler! İşitmediniz mi, anlamamış mısınız ki, [1] اِنَّماَ الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ bir namus-u İlâhîdir? Veya körleşmiş misiniz ki, görmüyor musunuz ki,

[2] لاَ يُؤْمِنُ اَحَدُكُمْ حَتّٰى يُحِبَّ لاَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِه

bir düstur-u Nebevîdir? Acaba şu sıdk ve kizb mabeyninde müstereddit olan inkâr meselesi, nasıl oldu şu iki esas-ı lâzım ve metine nâsih olabildi, bu inkâr meselesi doğru olsun? Allah'ın kelâmı değil ki, mensuh olmasın. İşte zaman onu nesheder. Zararı faidesine galebesi, neshine fetvâ verir. Mensuh ile amel câiz değildir.

Sual: **[120]** Belki birbirleriyle adavetleri, birbirinden gördükleri nâmeşrû bazı ef'al içindir?

Cevap: Acaba ne cihetle, ne insafla, ne sûretle, Sübhan Dağı kadar ağır ve büyük olan iman ve İslâmiyet ve insaniyet ve cinsiyet sebebiyle hasıl olan muhabbet, şöyle çocuğun bahanesiyle bazı nâmeşrû harekât vesilesinden mütehassıl olan adavete karşı hafif ve mağlûp olmuştur? Evet, muhabbeti iktiza eden İslâmiyet ve insaniyet, Cebel-i Uhud gibidir. Adaveti intaç eden esbab, bazı küçük çakıl taşları gibidir. Muhabbeti adavete mağlûp ettiren adam, nazar-ı hakikatte Cebel-i Uhudu bir çakıl taşından aşağı derecesine indirmek

kadar ahmakâne hareket etmiştir. Adavetle muhabbet, ziya ile zulmet gibi, içtima edemez. Adavet galebe çalsa, muhabbet mümâşaata inkılâp eder. Muhabbet galebe çalsa, adavet terahhum ve acımaya inkılâp eder. Benim mezhebim, muhabbete muhabbet etmektir, husumete husumet etmektir. Yani dünyada en sevdiğim şey muhabbet; ve en darıldığım şey de husumet ve adavettir.

1.) Mü'minler ancak kardeştirler. (Hucurât Sûresi, 49:10)
2.) Sizden hiçbiriniz kendisi için istediğini din kardeşi için istemedikçe tam iman etmiş olamaz. (Müslim, İman: 71, 72; Buharî, İman: 7; Tirmizî, Kıyâme: 59; Nesâî, İman: 19, 33; İbn-i Mâce, Mukaddime: 9, Cenâiz: 1; Dârimî, İsti'zân: 5, Rikâk: 29; Müsned, 1:89, 3:176, 206, 251, 272, 278, 289)

Munazarat : Sual 121-122

Sual 121-122

Sual: **[121]** Veli olan şeyhin, müddeî olan müteşeyyih ile farkları nedir?

Cevap: Eğer hedef-i maksadı, İslâmın ziya-yı kalb ve nur-u fikriyle ittihad; ve mesleği muhabbet; ve şiârı terk-i iltizâm-ı nefis; ve meşrebi mahviyet; ve tarikati hamiyet-i İslâmiye olsa; kabildir ki, bir mürşid ve hakikî şeyh olsun. Lâkin, eğer mesleği, tenkîs-i gayr ile meziyetini izhar ve husumet-i gayr ile muhabbetini telkin ve inşikak-ı âsâyı istilzam eden hiss-i taraftarlık ve meyelân-ı gıybeti intaç eden kendine muhabbeti başkasına olan husumete mütevakkıf gösterilse; o bir müteşeyyih-i müteevviğdır, bir zi'b-i müteganimdir. Din ile dünyanın saydına gider. Ya bir lezzet-i menhuse veya tehevvüs-ü süflî bir içtihad-ı hatâ onu aldatmış; o da kendisini iyi zannedip büyük meşâyihe ve zevât-ı mübarekeye sû-i zan yolunu açmıştır.

Sual: **[122]** Sözlerin iyi, fakat dinleyen nerede? Mesleğin âli, ittibâ edenler aşağıdır.

Cevap:

اِنَّمَا اْلاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ [1]
مَالاَ يُدْرَكُ كُلُّهُ لاَ يُتْرَكُ كُلُّهُ [2]
اَلْمَلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهَوٰى وَالسَّلاَمُ [3]
عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى

1.)Ameller niyetlere göredir. (Buharî, Bed'ü'l-Vahy: 1, İman: 41, Nikâh: 5, Talâk: 11, Menâkıbu'l-Ensâr: 45, Itk: 6, İman: 23, Hıyel: 1; Müslim, İmâra: 155; Ebû Dâvud, Talâk: 11; Tirmizî, Fedâilü'l-Cihâd: 16; Nesâî, Tahâra: 50, Talâk: 24, Eymân: 19; İbn-i Mâce, Zühd: 26; Müsned: 1:25, 43)

2.) Birşey bütünüyle elde edilmezse, tamamen de terk edilmez.
3.) Bütün levm ve itâb ve nefret, hevâ ve hevese tâbi olanlara olsun. Selâm ve selâmet, hüdâya tâbi olanlar üstüne olsun.

Munazarat : Sual 123-124

Sual 123-124

Sual: **[123]** Âlem-i İslâm ulemasının ortalarındaki müthiş ihtilâfata ne dersin? Reyin nedir?

Cevap: Ben âlem-i İslâmiyete gayr-ı muntazam veya intizamı bozulmuş bir meclis-i meb'usan ve bir encümen-i şûrâ nazarıyla bakıyorum. Şeriattan işitiyoruz ki, rey-i cumhur budur, fetvâ bunun üzerinedir. İşte şu, bu meclisteki rey-i ekseriyetin nazîresidir. Rey-i cumhurdan mâadâ olan akval, eğer hakikat ve mağzdan hâli ve boş olmazsa, istidâdâtın reylerine bırakılır. Ta, her bir istidad, terbiyesine münasip gördüğünü intihap etsin. Lâkin burada iki nokta-i mühimme vardır:**(1)**

Birincisi: Şu istidadın meyelânı ile intihap olunan ve bir derece hakikati tazammun eden ve ekalliyette kalan "kavl", nefsülemirde mukayyet ve o istidad ile mahsus olduğu halde, sahibi ihmal edip mutlak bıraktı. Etbâı iltizam edip tâmim etti. Mukallidi taassup edip, o kavlin hıfzı için muhaliflerin hedmine çalıştılar. Şu noktadan müsademe, müşâğabe, cerh ve red, o derece meydan aldı ki, ayakları altından çıkan toz ve ağızlarından feveran eden duman ve lisânlarından püsküren berkler, şimşekli ve bazan rahmetli bir bulut, şems-i İslâmiyetin tecellîsine bir hicap teşkil etmiştir. Lâkin ziya-yı şemsten tefeyyüz etmesine istidât bahşeden rahmetli bulut derecesinde kalmadı. Yağmuru vermediği gibi, ziyayı dahi men etmektedir.

İkincisi: Ekalliyette kalan "kavl", eğer içindeki hakikat ve mağz, onu intihap eden istidatlardaki heves ve hevâ ve mûris aynaya ve mizacına galebe çalmazsa, o "kavl" bir hatar-ı azîmde kalır. Zira, istidat onunla insibağ edip onun muktezasına inkılâp etmek lâzımken; o, onu kendine çevirir ve telkih eder, kendi emrine musahhar eder. İşte şu noktada hüdâ hevâya tahavvül ve mezhep dahi mizaçtan teşerrüb eder. Arı su içer bal akıtır, yılan su içer, zehir döker.

Sual: **[124]** Acaba kâinatta, şu meclis-i âli-i İslâm, şu sergerdan küre şehrinde bir intizamı daha bulamayacak mıdır?

Cevap: İman ederim ki, umum âlem-i İslâm, millet-i insaniyede ve Âdem kavminde bir meclis-i meb'usan-ı mukaddese hükmüne geçecektir. Selef ve halef, asırlar üzerinde birbirine bakıp mabeynlerinde bir encümen-i şûrâ teşkil edeceklerdir. Fakat, birinci kısım olan ihtiyar babalar, sâkitane ve sitayişkârane dinleyeceklerdir.

---

(1): Şu iki noktaya dikkatle bak; kıymet versen fenâ olmaz.

Munazarat : Sual 125

Sual 125

Sual: **[125]** **(1)** Taaddüd-ü zevcat ve esir ve köle gibi bazı mesâili, bazı ecnebîler serrişte ederek, medeniyet nokta-i nazarında şeriata bazı evham ve şübehâtı irad ediyorlar.

Cevap: Şimdilik mücmelen bir kaide söyleyeceğim. Tafsilini müstakil bir risale ile beyan etmek fikrindeyim.

İşte, İslâmiyetin ahkâmı iki kısımdır:

Birisi: Şeriat ona müessestir, bu ise hüsn-ü hakikî ve hayr-ı mahzdır.

İkincisi: Şeriat muaddildir. Yani, gayet vahşi ve gaddar bir sûretten çıkarıp, ehven-i şer ve muaddel ve tabiat-ı beşere tatbiki mümkün ve tamamen hüsn-ü hakikîye geçebilmek için zaman ve zeminden alınmış bir sûrete ifrağ etmiştir.

Çünkü, tabiat-ı beşerde umumen hükümferma olan bir emri birden ref etmek, bir tabiat-ı beşeri birden kalb etmek iktiza eder. Binaenaleyh, şeriat vâzı-ı esaret değildir; belki en vahşi sûretten böyle tamamen hürriyete yol açacak ve geçebilecek sûrete indirmiştir, tâdil etmiştir.

Hem de, dörde kadar taaddüd-ü zevcat tabiata, akla, hikmete muvafık olmakla muvâfakatla beraber; şeriat bir taneden dörde çıkarmamış, belki sekiz-dokuzdan dörde indirmiştir. Bâhusus taaddütte öyle şerait koymuştur ki, ona müraat etmekle hiçbir mazarrata müeddî olmaz. Bazı noktada şer olsa da, ehven-i şerdir. Ehven-i şer ise bir adalet-i izafiyedir.

Heyhât! Âlemin her halinde hayr-ı mahz olamaz.

---

(1): Bir Arnavut tarafından vuku bulan sualdir.

Munazarat : Sual 126

Sual 126

Sual: **[126]** **(1)** İnkılâptan on sene evvel, hükûmete nihayet derecede mûteriz olduğun halde, hükûmete hücum edenlere dahi îtiraz ederdin. Hatta selâtin-i Osmâniyeyi ifratla senâ ederdin; hatta derdin: ‘Muhtemeldir, Abdülhamid, muktedir değil ki dizgini gevşetsin, milletin saadetine yol versin. Veyahut hatâ bir içtihad ile olabilir, bir gayr-i makbul özrü kendine bulsun. Veyahut avanelerinin ve vehminin elinde mahpus gibidir.’ Sonra birden bütün kabahati ona attın. Neden hem îtiraz, hem hücum ederdin; hem de bazılara karşı müdâfaa ederdin?

Cevap: İnkılâptan on altı sene evvel, Mardin cihetlerinde, beni hakka irşad eden bir zâta rast geldim. Siyasetteki muktesit mesleği bana gösterdi. Hem, ta o vakitte, meşhur Kemâl’in “Rüyâ” sıyla uyandım. Lâkin, maatteessüf, sû-i tesadüfle hükûmete itiraz edenlerden ehl-i ifrat ve ehl-i tefrite rast geldim. Ehl-i ifratın bir kısmı, Araptan sonra İslâmiyetin kıvâmı olan Etraki tadlil ediyorlardı. Hatta bir kısmı o derece tecavüz etti ki, ehl-i kanunu tekfir ederdi. Otuz sene evvel olan kanun-u esâsîyi ve Hürriyetin ilânını tekfire delil gösterdi,

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللهُ [1]

ilâ âhir hüccet ederdi. Bîçare bilmezdi ki: [2] وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ bilmânâ [3] مَنْ لَمْ يُصَدِّقْ ’dır. Acaba sabık istibdadı hürriyet zanneden ve Kanun-u Esâsîye itiraz eden adamlara nasıl itiraz etmeyeceğim? Çendan onlar hükûmete itiraz ederlerdi. Lâkin onlar, istibdadın daha dehşetlisini istediler. Bunun için onları reddederdim. İşte şimdi ehl-i hürriyeti tadlil eden şu kısımdandır.

İkinci kısım olan ehl-i tefriti gördüm; dini bilmiyorlar, ehl-i İslâma insafsızca itiraz ediyorlar, taassubu delil gösteriyorlardı. İşte şimdi Osmanlılıktan tecerrüd edip, tam tamına Avrupa'ya temessül etmek fikrinde bulunanlar şu kısımdandır. Bununla beraber, istibdat kendini muhafaza etmek için herkese vesvese verdiği gibi, beni de inkılâptan on sene evvel aldattı ki, ehl-i ihtilâlin ekseri masondur. Lillahilhamd, o vesvese bir iki sene zarfında zâil oldu. Ta o vakitte anladım; bizim ekser ahrarımız, mûtekid Müslümanlardır.

Elhasıl: Hükûmete hücum edenlerin, bazıları "Haydo, Haydo" derlerdi. Bazıları "Haydar Ağa, Haydar Ağa" derlerdi; ben "Haydar" derdim. Şimdi de "Haydar" diyorum, vesselâm…

---

(1): Şu sual maalcevap ehemmiyetsizlikle beraber, cevapta bir iki mühim nokta vardır.

1.)Her kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse (Mâide Sûresi, 5:44)
2.)Her kim hükmetmezse.
3.)Her kim tasdik etmezse.

Munazarat : Sual 127-129

Sual 127-129

Eyyühe'l-avam! Şimdi Allahaısmarladık, siz durunuz; havas ile konuşulacak bir dâvâm var. Hükûmet ve eşraf ve İttihad-Terakkîye mason olmayan kısmına karşı bir mühim meselem var.

Ey tabaka-i havâss! Biz, avam ve ehl-i medrese, sizden hakkımızı isteriz.

Sual: **[127]** Ne istersin?

Cevap: Sözünüzü, fiiliniz tasdik etmek. Başkasının kusurunu kendinize özür göstermemek. İşi birbirine atmamak. Üzerinize vâcip olan hizmetimizde tekâsül etmemek. Vasıtanızla zâyi olan mâfâtı telâfi etmek. Ahvâlimizi dinlemek, hâcetimizle istişare etmek, bir parça keyfinizi terk etmek ve keyfimizi sormak istiyoruz.

Elhasıl: Vilâyât-ı şarkiye ve ulemâsının istikbalini temin etmek istiyoruz. İttihad ve Terakki mânâsındaki hissemizi isteriz. Üzerinizde hafif, yanımızda çok azîm birşey isteriz.

Sual: **[128]** Maksadını müphem bırakma, ne istersin?

Cevap: Câmiü'l-Ezher'in kızkardeşi olan, "Medresetü'z-Zehrâ" namıyla dârülfünunu mutazammın pek âli bir medresenin Bitlis'te ve iki refikasıyla Bitlis'in iki cenahı olan Van ve Diyarbakır'da tesisini isteriz. Emin olunuz, biz Kürtler başkalara benzemiyoruz. Yakînen biliyoruz ki, içtimaî hayatımız Türklerin hayat ve saadetinden neş'et eder.

Sual: **[129]** Nasıl? Ne gibi? Niçin?

Cevap: Ona bazı şerait ve varidat ve semerat vardır.

Munazarat : Sual 130-132

Sual 130-132

Sual: **[130]** Şeraiti nedir?

Cevap: Sekizdir.

Birincisi: Medrese-nâm melûf ve menus ve cazibedar ve şevk-engiz itibarı olduğu halde büyük bir hakikati tazammun ettiğinden, rağabatı uyandıran o mübarek medrese ismiyle tesmiye.

İkincisi: Fünun-u cedideyi, ulûm-u medaris ile mezc ve derc; ve lisân-ı Arabî vâcip, Kürdî câiz, Türkî lâzım kılmak.

Sual: **[131]** Şu mezcde ne hikmet var ki, o kadar taraftarsın, daima söylüyorsun?

Cevap: Dört kıyas-ı fâsid**(1)** ile hâsıl olan safsatanın zulmünden muhakeme-i zihniyeyi halâs etmek, meleke-i feylesofanenin taklid-i tufeylâneye ettiği mugalâtayı izâle etmek...

Sual: **[132]** Ne gibi?

Cevap: Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir. Aklın nuru, fünun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecellî eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile, şüphe tevellüd eder.

Üçüncü şart: Zülcenaheyn ve Kürtlerin ve Türklerin mûtemedi olan Ekrad ulemasını veya istinâs etmek için lisân-ı mahallîye aşina olanları müderris olarak intihap etmektir.

Dördüncüsü: Ekradın istidatları ile istişare etmek, onların sabavet ve besatetlerini nazara almaktır. Zira çok libas var; bir kamete güzel, başkasına çirkin gelir. Çocukların talimi, ya cebirle, ya hevesatlarını okşamakla olur.

Beşinci şart: Taksimü'l-a'mâl kaidesini bitamamihâ tatbik etmek —tâ şubeler birbirine medhal ve mahreç olmakla beraber, her bir şubeden mütehassıs çıkabilsin.

Altıncı şart: Bir mahreç bulmak ve müdavimlerin tefeyyüzünü temin etmek; hem de mekâtib-i âliye-i resmiyeye müsavi tutmak ve imtihanları, onların imtihanları gibi müntiç kılmak, akîm bırakmamaktır.

Yedinci şart: Dâru'l-muallimîni muvakkaten şu dârülfünun dairesinde merkez kılmak, mezc etmektir. Ta ki, intizam ve tefeyyüz ondan buna geçsin ve fazilet ve diyanet, bundan ona geçsin; tebâdül ile her biri ötekine bir kanat verip zülcenaheyn olsun.

Sekizinci şart: Kürdistan'da âdet-i müstemirre olan talim-i infiradiyi halka ve daireye tebdil etmek.

اِنَّ هٰذِهِ عَادَةٌ دَرَسَ عَلَيْهَا الدَّهْرُ [1] وَدَرَبَ

---

(1): İşte o kıyaslar: Mâneviyatı maddiyata kıyas edip Avrupa sözünü onda dahi hüccet tutmak. Hem de bazı fünun-u cedideyi bilmeyen ulemanın sözünü ulûm-u diniyede dahi kabul etmemek. Hem de fünun-u cedidede mahareti için gurura gelip, dinde de nefsine itimad etmek. Hem de, selefi halefe, maziyi hâle kıyas edip haksız itirazda bulunmak gibi fasit kıyaslardır. (Birader-i Ebu Lâşey - Abdülmecid)

1.)Şüphesiz bu (tek eğitimciye dayalı eğitim sistemi) zamanın imha edip yerle bir ettiği bir âdettir.

Munazarat : Sual 133-135

Sual 133-135

Sual: **[133]** Varidatı nedir?

Cevap: Hamiyet ve gayret.

Sual: **[134]** Sonra?

Cevap: Şu medrese, çekirdek gibi bilkuvve bir şecere-i tûbâyı tazammun eyliyor. Eğer hamiyet ve gayretle yeşillense, tabiatıyla maddî hayatını cezb ile sizin kuru kesenizden istiğna edecektir.

Sual: **[135]** Ne cihetle?

Cevap: Çok cihetle.

Birincisi: Evkaf, hakkıyla intizama girse, şu havuza tevhid-i medâris tarikiyle bir mühim çeşmeyi akıtacaktır.

İkincisi: Zekâttır. Zira biz hem Hanefî, hem Şâfiîyiz. Bir zamandan sonra o Medresetü'z-Zehrâ İslâmiyete ve insâniyete göstereceği hizmetle, şüphesiz bir kısım zekâtı bilistihkak kendine münhasır edecektir. Bâhusus, zekâtın zekâtı da olsa kâfidir.

Üçüncüsü: Şu medrese neşredeceği semeratla, tamim edeceği ziya ile, İslâmiyete edeceği hizmetle ukûl yanında en âlâ bir mektep olduğu gibi, kulûb yanında en ekmel bir medrese, vicdanlar nazarında en mukaddes bir zaviyeyi temsil edecektir. Nasıl medrese, öyle de mektep, öyle de tekke olduğundan; İslâmiyetin iânât-ı milliyesi olan nüzur ve sadakât kısmen ona teveccüh edecektir.

Dördüncüsü: Mezkûr tebâdül için dârü'l-muallimîn ile imtizaç ettiğinden, darü'l-muallimînin varidatı bir derece tevsi ile muvakkaten ve âriyeten—eğer mümkünse—verilse, bir zaman sonra istiğna edecek, o âriyeyi iade edecektir.

Munazarat : Sual 136-137

Sual 136-137

Sual: **[136]** Bunun semeratı nedir ki, on, belki elli beş seneden beri bağırıyorsun?

Cevap: İcmali:**(1)** Kürt ve Türk ulemâsının istikbalini temin. Ve maarifi, Kürdistan'a medrese kapısıyla sokmak. Ve Meşrutiyetin ve hürriyetin mehasinini göstermek ve ondan istifade ettirmektir.

Sual: **[137]** İzah etsen fena olmaz.

Cevap: **Birincisi**: Medârisin tevhid ve ıslâhı...

İkincisi: İslâmiyeti, onu paslandıran hikâyat ve İsrailiyat ve taassubat-ı bârideden kurtarmak. Evet, İslâmiyetin şe'ni metanet, sebat, iltizam-ı hak olan salâbet-i diniyedir. Yoksa cehilden, adem-i muhakemeden neş'et eden taassup değildir. Bence taassubun en dehşetlisi, bazı Avrupa mukallitlerinde ve dinsizlerinde bulunur ki, sathî şüphelerinde muannidane ısrar gösteriyorlar. Burhan ile temessük eden ulemânın şânı değildir.

Üçüncüsü: Mehâsin-i meşrutiyeti neşir için bir kapı açmaktır. Evet, aşâirde Meşrutiyeti incitecek niyet yoktur. Fakat istihsan edilmezse istifade edilmez; o daha zararlıdır. Hasta tiryakı zehir-alûd zannetse, elbette istimal etmez.

Dördüncüsü: Maarif-i cedideyi medârise sokmak için bir tarik ve ehl-i medresenin nefret etmeyeceği saf bir menba-ı fünun açmaktır. Zira, mükerreren söylemişim: Fena bir tefehhüm, meş'um bir tevehhüm şimdiye kadar set çekmiştir.

Beşincisi: Yüz defa söylemişim, yine söyleyeceğim: Ehl-i medrese, ehl-i mektep, ehl-i tekkenin musalâhalarıdır. Tâ, temayül ve tebadül-ü efkâriyle lâakal maksatta ittihad eylesinler. Teessüfle görülüyor ki, onların tebâyün-ü efkârı, ittihadı tefrik ettiği gibi; tehâlüf-ü meşâribi de terakkiyi tevkif etmiştir. Zira her biri mesleğine taassup,

başkasının mesleğine sathiyeti itibarıyla tefrit ve ifrat ederek, biri diğerini tadlil, öteki de berikini teçhil eyliyor.

Elhasıl: İslâmiyet hariçte temessül etse, bir menzili mektep, bir hücresi medrese, bir köşesi zaviye, salonu dahi mecmaü'l-küll, biri diğerinin noksanını tekmil için bir meclis-i şûrâ olarak, bir kasr-ı meşîd-i nuranî timsalinde arz-ı dîdar edecektir. Ayna kendince güneşi temsil ettiği gibi, şu Medresetü'z-Zehrâ dahi o kasr-ı İlâhîyi haricen temsil edecektir.

Eyyühe'l-eşraf! Biz size hizmet ettiğimiz gibi, siz de bize hizmet ediniz. Yoksa, ey bize vesayete muhtaç çocuk nazarıyla bakan ehl-i hükûmet, size itaat ettiğimiz gibi, saâdetimizi temin ediniz. Ve illâ, ey Kürt ve Türkün cemiyyet-i milliye vazifesini bilistihkak omuzunuza alan eski İttihad ve Terakki! İyi ettiniz mezcettiniz. İyi etseniz iyi; ve illâ

فَرُدُّوا ٱلاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا [1] 2

---

(1): Şu Medresetü'z-Zehrâ'ya dair mebâhisi, Hürriyetin üçüncü senesinde nutuk sûretiyle Bitlis'te, Van'da, Diyarbakır'da, daha birçok yerlerde ahaliye ders verdim. Umumen dediler: "Hakikattir, hem mümkündür." Demek diyebilirim ki, ben bu meselede onların tercümanıyım.

(2): İhtar: Ey kendini havass zanneden ehl-i siyaset ve ehl-i hükûmet! Ye'si kırmak için avama ders ve hitap olan şu kitabı senet tutup tesellî etmeyiniz. Zira sizin sû-i istimâliniz onların sû-i tefehhümünden daha ziyade sû-i tesir eder. Size bir ders vermek için zamanı tevkil eyledim. Dersini dinlemediniz, dehşetli tokadını yediniz.

1.)Emanetleri ehline verin.

Munazarat : Sual 138-140

Sual 138-140

Sual: **[138]** Ulemâya pek çok itab edilir, hatta...

Cevap: Büyük, hem pek büyük bir insafsızlık!

Sual: **[139]** Neden?

Cevap: Ademin kabahatine vücut vermek kadar ahmaklıktır.

Sual: **[140]** Ne demek?

Cevap: Bir zâtta ilim, adem-i hilim ile iktiranı cihetiyle, adem-i hilimden neş'et eden kabahati ile ilmi mahkûm etmek ne derece eblehliktir. Öyle de, İslâmın kudsiyetini daima telkin eden ve ahkâm-ı diniyeyi iktidarlarınca tebliğ eden ve şimdi millet-i İslâmiye mabeyninde en ziyade hürmet ve muhabbet ve merhamete müstehak olan bîçare ulemâyı, zamana yakışacak ulemanın adem-i vücudundan neş'et eden kabahati ve günahıyla mahkûm etmek ve o kabahat ve o günahı o bîçarelere haml etmek ahmaklık değildir de ya nedir?

Evet, vücutlarından zarar gelmemiş, istediğimiz ulemanın ademinden gelmiştir. Zira zekîler galiben mektebe gittiler. Zenginler, medresenin maişetine tenezzül etmediler. Medrese de—intizam ve tefeyyüz ve mahreç bulunmadığından—zamana göre ulemayı yetiştiremedi. Sakınınız! Ulemaya buğzetmek bir hatardır.**(1)**

----

(1): Ehl-i medaris, meyus olmayınız. Şimdi ilim ve fen hâkimdir. Her nev'iyle teâli edilecek, en âlâsı en âlî tabakaya çıkacak.

Munazarat : Sual 141-143

Sual 141-143

Sual: **[141]** Niyeti hâlis olanlar azdır. Senin niyetin hâlis olsa muvaffak olacaksın. Niyetine bak.

Cevap: Lillâhilhamd ve lâ fahr...**(1)** İhlâs niyetini ihlâl eden ve anâsır-ı garaz olan nesep ve nesil ve tamah ve havf beni bilmiyorlar. Ben de onları tanımıyorum veya tanımak istemiyorum. Zira, meşhur bir nesebim yok ki, mazisini muhafazaya çalışayım. Ben ebu lâşey olduğumdan bir neslim de yoktur ki, istikbalini temin edeyim... Öyle bir cununum var ki, Divan-ı Harp dehşet ve tahvifiyle tedavisine muktedir olamadı. Öyle bir cehaletim var ki, beni ümmî edip, dinar ve dirhemin nakşını okuyamıyorum.

Kaldı, ticaret-i uhrevî... Öyle bir ahd etmişim ki, re'sü'l-mâli de kaybetsem mesleğimden dönmeyeceğim. Şimdiden hasâret ediyorum, çok günaha düşüyorum.

Birşey kaldı, o da şöhret-i kâzibedir. İşte ben ondan usandım, kaçıyorum. Zira uhdesinden gelmediğim çok vazifeyi bana yükletiyor.

Sual: **[142]** Neden meşrutî hükûmete ve dinsiz olmayan Jön Türklere mümkün olduğu kadar hüsn-ü zan ediyorsun?

Cevap: Mümkün olduğu derecede sû-i zan ettiğiniz için, ben hüsn-ü zan ederim. Eğer öyleyse zaten iyi; yoksa, ta öyle olsunlar, yol gösteriyorum.

Sual: **[143]** İttihad ve Terakki hakkında reyin nedir?

Cevap: Kıymetlerini takdirle beraber, siyasiyunlarındaki şiddete muterizim.**(2)** Lâkin onların iktisadî ve maarifî olan—bâhusus şarkî vilâyetlerdeki—şubelerini bir derece istihsan ve tebrik ederim.

----

(1): Şeyhin kerameti şeyhten rivayet; lâkin tahdis-i nimet dahi bir şükürdür.

(2): Adaletin tevziinde adalet olmazsa zulüm görünür. Bir hatır için bin hatır kırılmaz. Şiddet ayrı, hamiyet ayrıdır. Bir hod-pesend hakkı iltizam etse, çokları haksızlığa sevk eder, belki mecbur eder.

Munazarat : Sual 144

Sual 144

Sual: **[144]** Zindan-ı atâlete düştüğümüzün sebebi nedir?

Cevap: Hayat bir faaliyet ve harekettir. Şevk ise matiyyesidir. İşte, himmetiniz şevke binip mübareze-i hayat meydanına çıktığı vakit, en evvel düşman-ı şedîd olan yeis rastgelir. Kuvve-i mâneviyesini kırar.

Siz o düşmana karşı [1] لاَ تَقْنَطُوا kılıncını istimal ediniz.

Sonra müzahemetsiz olan hakkın hizmetinin yerini zapteden meylüttefevvuk istibdadı hücuma başlar. Himmetin başına vurur, atından düşürttürür.

Siz [2] كُونُوا ِ للهِ hakikatini o düşmana gönderiniz.

Sonra da ilel-i müteselsiledeki terettübü atlamakla müşevveş eden aculiyet çıkar, himmetin ayağını kaydırır.

Siz, [3] اِصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا ’yu siper ediniz.

Sonra da, medeni-i bittab olduğundan ebnâ-yı cinsinin hukukunu muhafazaya ve hakkını onlar içinde aramaya mükellef olan insanın âmâlini dağıtan fikr-i infiradî ve tasavvur-u şahsî karşı çıkar.

Siz de, [4] خَيْرُ النَّاسِ اَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ olan mücahid-i âlî-himmeti mübarezesine çıkarınız.

Sonra, başkasının tekâsülünden görenek fırsat bulup, hücum edip belini kırar.

Siz de, [5] فَلْيَتَوَكَّلِ (لاَ غَيْرِهِ) عَلَى اللهِ الْمُتَوَكِّلُونَ olan hısn-ı hasîni himmete melce ediniz.

Sonra da acz ve nefsin itimatsızlığından neş’et eden ve işi birbirine bırakmak olan düşman-ı gaddar geliyor. Himmetin elini tutup oturtturur.

Siz de, [6] لاَ يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ olan hakikat-i şâhikayı üzerine çıkarınız. Tâ, o düşmanın eli o himmetin dâmenine yetişmesin.

Sonra, Allah’ın vazifesine müdahale etmek olan dinsiz düşman gelir; himmetin yüzünü tokatlar, gözünü kör eder.

Siz de, [7] وَلاَ تَتَاَمَّرْ عَلٰى سَيِّدِكَ .. اِسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ olan kâr-aşina ve vazifeşinas olan hakikati gönderiniz. Ta onun haddini bildirsin.

Sonra, umum meşakkatin anası ve umum rezaletin yuvası olan meylürrahat geliyor. Himmeti kaydeder, zindan-ı sefalete atar.

Siz de, [8] لَيْسَ لِـلْاِنْسَانِ اِلاَّ مَاسَعٰى olan mücâhid-i âlicenabı o cellâd-ı sehhara gönderiniz. Evet, “Size meşakkatte büyük rahat var. Zira, fıtratı müteheyyiç olan insanın rahatı yalnız sa’y ve cidaldedir.”

[9] اِنَّ لَكُمْ فِى الْمَشَقَّةِ لَرَاحَةً اِنَّ الْاِنْسَانَ الْمُتَهَيِّجَةَ فِطْرَتُهُ رَاحَتُهُ فِى السَّعْيِ وَالْجِدَالِ [1]

---

(1): Şimdi anlıyorum ki, ne dediğimi anlamıyorsunuz. Zira ben siz oluyorum, anlamıyorum. Şunun büyük kardeşi olan ulemâ reçetesi (Muhâkemât) daha müphem konuşuyor. Demek beraber gezmekliğim lâzım. İşte ben de hayâlimi terfik ettim.

1.)Ümidinizi kesmeyin. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.)Allah için olunuz.
3.)İbadette, musibette ve günahtan kaçınmakta sabırlı olun; sabır yarışında düşmanlarınızı geride bırakın; her an cihada hazırlıklı bulunun ve murabıt olun. (Âl-i İmrân Sûresi, 3:200)
4.)İnsanların en hayırlısı onlara faydalı olandır. (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 2:463; el- Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 3:481, no: 4044)
5.)Tevekkül etmek isteyenler, sadece Allah'a tevekkül etsinler (başkalarına değil). (İbrahim Sûresi, 14:12)
6.)Siz doğru yolda oldukça, sapıtmış olanlar size zarar veremez. (Mâide Sûresi, 5:105)
7.)Efendine efendi olmaya çalışma... Emrolunduğun gibi dos doğru ol. (Şûrâ Sûresi, 42:15)
8.)İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. (Necm Sûresi, 53:39)
9.)Üsteki cümle bu Arapça ibarenin tercümesidir.

Munazarat : Sual 145-148

Sual 145-148

Seyahatimde beni tanımayanlar kıyafetime bakıp, beni tâcir zannedip derlerdi ki:

Sual: **[145]** Sen tâcir misin?
Cevap: Evet, tâcirim, hem de kimyagerim.,

Sual: **[146]** Nasıl?
Cevap: İki madde var, mezc ettiriyorum. Bir tiryak-ı şâfi, bir elektrik-i muzî tevellüd eder.

Sual: **[147]** Nerede bulunur?
Cevap: Medeniyet ve fazilet çarşısında, cephesinde insan yazılan ve iki ayak üstünde olan sandık içindeki, üstüne kalb yazılan siyah ve pırlanta gibi parlak olan bir kutudadır.

Sual: **[148]** İsimleri nedir?
Cevap: İman, muhabbet, sadâkat, hamiyet.

Ceride-i Seyyare,
Ebu Lâşey,
İbnüzzaman,
Ehu'l-Acâib,
İbn-u Ammi'l-Garâib,
Said Nursî
Bediüzzaman

Hutbe-i Samiye

Hutbe-i Şamiye

Hutbe-i Şâmiye

Bu Hutbe-i Şâmiye eseri, Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin otuz beş yaşında iken, Şam'da, Şam ulemasının ısrarı üzerine Câmi-i Emevîde irad ettiği bir hutbedir. Çok büyük bir ehemmiyeti haiz olması hasebiyle, o zaman Şam'da bir hafta içinde iki defa tab edilmiştir. Bilâhare müellif Bediüzzaman Said Nursî tarafından tercümesi neşredilmiştir.

Arabî Hutbe-i Şâmiye'nin Mukaddemesidir

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kırk sene evvel Şam'daki Cami-i Emevîde, Şam ulemasının ısrarıyla, içinde yüz ehl-i ilim bulunan on bin adama yakın bir azîm cemaate verilen bu Arabî ders risalesindeki hakikatleri, bir hiss-i kablelvuku ile Eski Said hissetmiş, kemâl-i kat'iyetle müjdeler vermiş ve pek yakın bir zamanda o hakikatler görünecek zannetmiş. Hâlbuki iki harb-i umumî ve yirmi beş sene bir istibdad-ı mutlak, o hiss-i kablelvukuun kırk-elli sene tehirine sebep olmuş; ve şimdi o zamandaki verdiği haberlerin aynen tezahürleri âlem-i İslâmiyette başlamış. Demek, bu pek ehemmiyetli ders, zamanı geçmiş eski bir hutbe değil, belki doğrudan doğruya, 1327'ye (Rumî 1911) bedel 1371'de ve Cami-i Emevî yerine âlem-i İslâm camiinde, üç yüz yetmiş milyon bir cemaate hakikatli ve taze bir ders-i içtimaî ve İslâmîdir diye, tercümesini neşretmek zamanıdır tahmin ederim.

Said Nursî

•Gayet mühim bir sual
•Mukaddime
•1.Kelime: Emel
•2.Kelime: Yeis
•3.Kelime: Sıdk
•4.Kelime: Muhabbet
•5.Kelime: Sirayet-i Seyyie
•6.Kelime: Şûra
•Hutbe-i Şamiye'nin Zeyli

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

2.)Hiçbirşey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah’ın selâmı rahmeti ve bereketi ebediyyen üzerinize olsun.

Hutbe-i Samiye : Gayet muhim bir sual

Gayet mühim bir sual

Gayet mühim bir suale verilen çok ehemmiyetli bir cevabı burada yazmaya münasebet geldi.

Çünkü kırk sene evvel Eski Said, o dersinde bir hiss-i kablelvuku ile Risale-i Nur'un harika derslerini ve tesiratını görmüş gibi bahsediyor. Onun için o sual-cevabı yazacağız. Şöyle ki:

Çoklar tarafından hem bana, hem bazı Nur kardeşlerime sual etmişler ve ediyorlar: "Neden bu kadar muarızlara karşı ve muannid feylesoflara ve ehl-i dalâlete mukàbil Risale-i Nur mağlûp olmuyor? Milyonlar kıymettar hakiki kütüb-ü imaniye ve İslâmiyenin intişarlarına bir derece sed çekmekle ve sefahet ve hayat-ı dünyeviyenin lezzetleriyle çok bîçare gençleri ve insanları hakaik-i imaniyeden mahrum bırakıyorlar. Hâlbuki en şiddetli hücum ve en gaddarâne muamele ve en ziyade yalanlarla ve aleyhinde yapılan propagandalarla Risale-i Nur'u kırmak, insanları ondan ürkütmek ve vazgeçirmeye çalıştıkları halde, hiçbir eserde görülmediği bir tarzda Risale-i Nur'un intişarı, hatta çoğu el yazmasıyla altı yüz bin nüsha risalelerinden kemâl-i iştiyakla perde altında intişar etmesi ve dahil ve hariçte kemâl-i iştiyakla kendini okutturmasının hikmeti nedir? Sebebi nedir?" diye bu mealde çok suallere karşı el-cevap deriz ki:

Kur'ân-ı Hakîmin sırr-ı i'câzıyla hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu dünyada bir mânevî cehennemi dalâlette gösterdiği gibi, imanda dahi bu dünyada mânevî bir cennet bulunduğunu ispat ediyor. Ve günahların ve fenalıkların ve haram lezzetlerin içinde mânevî elîm elemleri gösterip hasenat ve güzel hasletlerde ve hakaik-i Şeriatın amelinde cennet lezaizi gibi mânevî lezzetler bulunduğunu ispat ediyor. Sefahet ehlini ve dalâlete düşenleri o cihetle, aklı başında olanlarını kurtarıyor. Çünkü, bu zamanda iki dehşetli hal var.

Birincisi: Âkıbeti görmeyen, bir dirhem hazır lezzeti ileride bir batman lezzetlere tercih eden hissiyat-ı insaniye akıl ve fikre galebe ettiğinden, ehl-i sefaheti sefahetten kurtarmanın çare-i yegânesi,

aynı lezzetinde elemi gösterip hissini mağlûp etmektir. Ve [1] يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا âyetinin işaretiyle, bu zamanda âhiretin elmas gibi nimetlerini, lezzetlerini bildiği halde, dünyevî kırılacak şişe parçalarını onlara tercih etmek, ehl-i iman iken ehl-i dalâlete o hubb-u dünya ve o sır için tâbi olmak tehlikesinden kurtarmanın çare-i yegânesi, dünyada dahi cehennem azabı gibi elemleri göstermekle olur ki, Risale-i Nur o meslekten gidiyor. Yoksa, bu zamandaki küfr-ü mutlakın ve fenden gelen dalâletin ve sefahetteki tiryakiliğin inadı karşısında, Cenâb-ı Hakkı tanıttırdıktan sonra ve Cehennemin vücudunu ispat ile ve onun azabıyla insanları fenalıktan, seyyiattan vazgeçirmek yoluyla ondan, belki de yirmiden birisi ders alabilir. Ders aldıktan sonra da, “Cenâb-ı Hak Gafûrü’r-Rahîmdir, hem Cehennem pek uzaktır” der, yine sefahetine devam edebilir. Kalbi, ruhu hissiyatına mağlûp olur.

İşte, Risale-i Nur ekser muvazeneleriyle küfür ve dalâletin dünyadaki elîm ve ürkütücü neticelerini göstermekle, en muannid ve nefisperest insanları dahi o menhus, gayr-ı meşru lezzetlerden ve sefahetlerden bir nefret verip, aklı başında olanları tevbeye sevkeder. O muvazenelerden, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözlerdeki kısa muvazeneler ve Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfındaki uzun muvazene, en sefih ve dalâlette giden adamı da ürkütüyor, dersini kabul ettiriyor. Meselâ, Âyet-i Nurda, seyahat-i hayaliye ile hakikat olarak gördüğüm vaziyetleri gayet kısaca işaret edeceğiz. Tafsilini isteyen Sikke-i Gaybiyenin âhirine baksın.

Ezcümle: O seyahat-i hayaliyede, rızka muhtaç hayvanat âlemini gördüğüm vakit, maddî felsefe ile baktım; hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açlıklarıyla beraber zaaf ve aczleri, o zîhayat âlemini bana çok acıklı ve elîm gösterdi. Ehl-i dalâlet ve gafletin gözüyle baktığımdan feryad eyledim. Birden hikmet-i Kur’âniye ve imanın dürbünüyle gördüm ki, Rahmân ismi, Rezzâk burcunda parlak bir güneş gibi tulû etti. O aç, bîçare zîhayat âlemini rahmet ışığıyla yaldızladı.

Sonra hayvanat âlemi içinde, yavruların zaaf ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları hazin, elîm ve herkesi rikkat ve acımaya getirecek bir karanlık içinde diğer bir âlemi gördüm. Ehl-i dalâletin nazarıyla

baktığıma eyvah dedim. Birden iman bana bir gözlük verdi. Gördüm ki, Rahîm ismi şefkat burcunda tulû etti. O kadar güzel ve şirin bir sûrette o acı âlemi sevinçli âleme çevirip ışıklandırdı ki, şekvâ ve acımak ve hüzünden gelen gözyaşlarımı, sevinç ve şükrün lezzetlerinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi insan âlemi bana göründü. Ehl-i dalâletin dürbünüyle baktım. O âlemi o kadar karanlıklı, dehşetli gördüm ki, kalbimin en derinliklerinden feryad ettim, eyvah dedim. Çünkü, insanlarda ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve kâinatı ihâta eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî bekà ve saadet-i ebediyeyi ve Cenneti gayet ciddî isteyen himmetleri ve fıtrî istidatları ve had konulmayan ve serbest bırakılan fıtrî kuvveleri ve hadsiz maksatlara müteveccih ihtiyaçları ve zaaf ve aczleriyle beraber hücumlarına mâruz kaldıkları hadsiz musibet ve a'dâları ile beraber gayet kısa bir ömür, hergün ve her saat ölüm endişesi altında, gayet dağdağalı bir hayat, yaşamak için gayet perişan bir maişet içinde kalbe, vicdana en elîm ve en müthiş hâlet olan mütemâdi zevâl ve firak belâsını çekmek içinde, ehl-i gaflet için zulümat-ı ebediye kapısı sûretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar, birer birer ve taife taife o zulümat kuyusuna atılıyorlar gördüm.

İşte, bu insan âlemini bu zulümat içinde gördüğüm anda, kalb ve ruh ve aklımla beraber bütün letâif-i insaniyem, belki bütün zerrât-ı vücudum feryatla ağlamaya hazırken, birden Kur'ân'dan gelen Nur ve kuvvet-i iman o dalâlet gözlüğünü kırdı, kafama bir göz verdi. Gördüm ki, Cenâb-ı Hakkın Âdil ismi Hakîm burcunda, Rahmân ismi Kerîm burcunda, Rahîm ismi Gafûr burcunda, yani mânâsında, Bâis ismi Vâris burcunda, Muhyî ismi Muhsin burcunda, Rab ismi Mâlik burcunda birer güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı ve içinde çok âlemler bulunan insan âleminin umumunu birden ışıklandırdılar, şenlendirdiler. Cehennemî hâletleri dağıtıp, nuranî âhiret âleminden pencereler açıp, o perişan insan dünyasına nurlar serptiler. Zerrât-ı kâinat adedince, "Elhamdü lillâh, eşşükrü lillâh" dedim. Ve aynelyakîn gördüm ki, imanda mânevî bir cennet ve dalâlette mânevî bir cehennem bu dünyada da vardır, yakînen bildim.

Sonra küre-i arzın âlemi göründü. O seyahat-i hayaliyemde dine itaat etmeyen felsefenin karanlıklı kavânin-i ilmiyeleri, hayalime dehşetli bir âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür'atli

hareketiyle, yirmi beş bin sene mesafeyi bir senede gezip devreden ve her vakit dağılmaya ve parçalanmaya müstaid (kàbil) ve içi zelzeleli, çok ihtiyar ve çok yaşlı küre-i arz içinde ve o dehşetli gemi üstünde kâinatın hadsiz boşluğunda seyahat eden bîçare nev-i insan vaziyeti bana pek vahşetli bir karanlık içinde göründü, başım döndü. Gözüm karardı. Felsefenin gözlüğünü yere vurdum, kırdım. Birden hikmet-i Kur'âniye ve imaniye ile ışıklanmış bir gözle baktım, gördüm ki, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın Kàdir, Alîm, Rab, Allah ve Rabbü's-Semâvâti ve'l-Ard ve Müsahhirü'ş-Şemsi ve'l-Kamer isimleri, rahmet, azamet, rububiyet burçlarında güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı, vahşetli, dehşetli âlemi öyle ışıklandırdılar ki, o hâlette, benim imanlı gözüme küre-i arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli, herkesin erzakı içinde bir seyahat gemisi ve tenezzüh ve keyif ve ticaret için müheyyâ edilmiş ve zîruhları güneşin etrafında, memleket-i Rabbâniyede gezdirmek ve yaz ve bahar ve güzün mahsulâtını rızık isteyenlere getirmek için bir gemi, bir tayyare, bir şimendifer hükmünde gördüm. Küre-i arzın zerrâtı adedince "Elhamdü lillâhi alâ ni'meti'l-iman" dedim.

İşte, buna kıyasen, Risale-i Nur'da pekçok muvazenelerle ispat edilmiştir ki, ehl-i sefahet ve dalâlet, dünyada dahi bir mânevî cehennem içinde azap çekerler; ve ehl-i iman ve salâhat, dünyada dahi bir mânevî cennet içinde, İslâmiyet ve insaniyet midesiyle ve imanın tecelliyat ve cilveleriyle, mânevî bir cennet lezzetleri tadabilir, belki derece-i imanlarına göre istifade edebilirler. Fakat, bu fırtınalı zamanın hissi iptal eden ve beşerin nazarını âfâka dağıtan ve boğan cereyanlar, iptal-i his nev'inden bir sersemlik vermiş ki, ehl-i dalâlet mânevî azabını muvakkaten tam hissedemiyor; ehl-i hidâyete dahi gaflet basıyor, hakikî lezzetini tam takdir edemiyor.

Bu asırda ikinci dehşetli hal: Eski zamanda küfr-ü mutlak ve fenden gelen dalâletler ve küfr-ü inadîden gelen temerrüd, bu zamana nisbeten pek azdı. Onun için, eski İslâm muhakkiklerinin dersleri, hüccetleri o zamanlarda tam kâfi olurdu, küfr-ü meşkûkü çabuk izale ederlerdi. Allah'a iman umumî olduğundan, Allah'ı tanıttırmakla ve Cehennem azabını ihtar etmekle çokları sefahetlerden, dalâletlerden vazgeçebilirlerdi. Şimdi ise, eski zamanda bir memlekette bir kâfir-i mutlak yerine, şimdi bir kasabada yüz tane bulunabilir. Eskide, fen ve ilimle dalâlete girip inat ve

temerrüd ile hakaik-i imana karşı çıkana nisbeten şimdi yüz derece ziyade olmuş. Bu mütemerrid inatçılar, firavunluk derecesinde bir gurur ile ve dehşetli dalâletleriyle hakaik-ı imaniyeye karşı muaraza ettiklerinden, elbette bunlara karşı, atom bombası gibi, bu dünyada onların temellerini parça parça edecek bir hakikat-i kudsiye lâzımdır ki, onların tecavüzatını durdursun ve bir kısmını imana getirsin.

İşte, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürler olsun ki, bu zamanın tam yarasına bir tiryak olarak Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın bir mu'cize-i mâneviyesi ve lemeatı bulunan Risale-i Nur, pek çok muvazenelerle, en dehşetli muannid, mütemerridleri, Kur'ân'ın elmas kılıcıyla kırıyor. Ve kâinat zerreleri adedince vahdâniyet-i İlâhiyeye ve imanın hakikatlerine hüccetleri, delilleri gösteriyor ki, yirmi beş seneden beri en şiddetli hücumlara karşı mağlûp olmayıp galebe etmiş ve ediyor.

Evet, Risale-i Nur'da, iman ve küfür muvazeneleri ve hidayet ve dalâlet mukayeseleri, bu mezkûr hakikatleri bilmüşahede ispat ediyor. Meselâ, Yirmi İkinci Sözün iki makamının burhanlarına ve lem'alarına ve Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfına ve Otuz Üçüncü Mektubun pencerelerine ve Asâ-yı Mûsâ'nın on bir hüccetine, sair muvazeneler kıyas edilse ve dikkat edilse anlaşılır ki, bu zamanda küfr-ü mutlakı ve mütemerrid dalâletin inadını kıracak, parçalayacak Risale-i Nur'da tecelli eden hakikat-i Kur'âniyedir.

İnşaallah, nasıl Tılsımlar Mecmuasında, dinin mühim tılsımlarını ve hilkat-ı âlemin muammalarını keşfeden parçalar, o mecmuada toplanmış. Aynen öyle de, ehl-i dalâletin dünyada dahi cehennemlerini ve ehl-i hidâyetin dünyada lezâiz-i cennetlerini gösteren ve iman, Cennetin bir mânevî çekirdeği ve küfür ise Cehennem zakkumunun bir tohumu olduğunu gösteren Nurun o gibi parçaları, kısacık bir tarzda, bir mecmuacık olarak yazılacak, inşaallah neşredilecek.

1.)Onlar dünya hayatını seve seve (ahirete) tercih ederler. (İbrahim Sûresi, 14:3)

Hutbe-i Samiye : Mukaddeme

Arabî Hutbe-i Şâmiye eserinin tercümesi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bütün zîhayatlar hayatlarının lisân-ı hâlleriyle Hâlıklarına takdim ettikleri mânevî hediyelerini ve lisân-ı hâlle hamd ve şükürlerini, o Zât-ı Vacibü'l-Vücuda biz de takdim ediyoruz ki, demiş:

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ

Yani, *"Rahmet-i İlâhiyeden ümidinizi kesmeyiniz."* Hem hadsiz salât ve selâm ol Peygamberimiz Muhammed Mustafa Aleyhissalâtü Vesselâm üzerine olsun ki, demiş:

جِئْتُ لاُتَمِّمَ مَكَارِمَ الاَخْلاَقِ

Yani, *"Benim insanlara Cenâb-ı Hak tarafından bi'setim ve gelmemin ehemmiyetli bir hikmeti, ahlâk-ı haseneyi ve güzel hasletleri tekmil etmek ve beşeri ahlâksızlıktan kurtarmaktır."*

Hamd ve salâttan sonra: Ey bu Cami-i Emevîde bu dersi dinleyen Arap kardeşlerim! Ben haddimin fevkinde, bu minbere ve bu makama irşadınız için çıkmadım. Çünkü size ders vermek haddimin fevkindedir. Belki içinizde yüze yakın ulema bulunan cemaate karşı benim misâlim, medreseye giden bir çocuğun misâlidir ki, o sabî çocuk sabahleyin medreseye gidip, okuyup, akşamda babasına gelip, okuduğu dersini babasına arz eder. Ta doğru ders almış mı, almamış mı? Babasının irşadını veya tasvibini bekler. Evet, bizler size nispeten çocuk hükmündeyiz ve talebeleriniziz. Sizler bizim ve İslâm milletlerinin üstadlarısınız. İşte, ben de aldığım dersimin bir kısmını, sizler gibi üstadlarımıza şöyle beyan ediyorum:

Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki: Ecnebîler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber; bizi maddî cihette kurun-u vustâda durduran ve tevkif eden, altı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:

Birincisi: Ye'sin, ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi.

İkincisi: Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

Üçüncüsü: Adavete muhabbet.

Dördüncüsü: Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabıtaları bilmemek.

Beşincisi: Çeşit çeşit sarî hastalıklar gibi intişar eden istibdat.

Altıncısı: Menfaat-i şahsiyesine himmeti hasretmek.

Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da, bir tıp fakültesi hükmünde, hayat-ı içtimaiyemize, eczahane-i Kur'âniye'den ders aldığım "altı kelime" ile beyan ediyorum. Mualecenin esasları onları biliyorum.

Hutbe-i Samiye : 1.Kelime

1.Kelime: Emel

Birinci Kelime

"El-emel."

Yani, rahmet-i İlâhiyeye kuvvetli ümit beslemek.

Evet, ben kendi hesabıma aldığım dersime binaen, ey İslâm cemaati, müjde veriyorum ki: Şimdiki âlem-i İslâmın saadet-i dünyeviyesi, bâhusus Osmanlıların saadeti ve bilhassa İslâmın terakkisi onların intibahıyla olan Arabın saadetinin fecr-i sadıkının emâreleri inkişafa başlıyor. Ve saadet güneşinin de çıkması yakınlaşmış. Ye'sin burnunun rağmına olarak **(Haşiye)** ben dünyaya işittirecek derecede kanaat-i kat'iyemle derim:

İstikbal, yalnız ve yalnız İslâmiyetin olacak. Ve hâkim, hakaik-i Kur'âniye ve imaniye olacak. Öyleyse, şimdiki kader-i İlâhî ve kısmetimize razı olmalıyız ki, bize parlak bir istikbal, ecnebîlere müşevveş bir mâzi düşmüş.

Bu dâvâma çok burhanlardan ders almışım. Şimdi o burhanlardan mukaddematlı bir buçuk burhanı zikredeceğim. O burhanın mukaddematına başlıyoruz:

İşte, İslâmiyetin hakaiki hem mânen, hem maddeten terakki etmeye kabil ve mükemmel bir istidadı var.

Haşiye: Eski Said hiss-i kablelvuku ile 1371'de, başta Arap devletleri, âlem-i İslâmın ecnebî esaretinden ve istibdadından kurtulup İslâmî devletler teşkil edeceklerini, kırk beş sene evvel haber vermiş. İki Harb-i Umumî ve 30-40 sene istibdad-ı mutlakı düşünmemiş. 1370'de olan vaziyeti 1327'de olacak gibi müjde vermiş, tehirinin sebebini nazara almamış.

- Birinci cihet olan manen terakki
- İkinci cihet olan maddi terakki

Hutbe-i Samiye : 1.Kelime : Manen terakki

...Birinci cihet olan manen terakki

Birinci cihet olan mânen terakki ise:

Biliniz, hakikî vukuatı kaydeden tarih, hakikate en doğru şahittir. İşte, tarih bize gösteriyor. Hatta, Rus'u mağlûp eden Japon Başkumandanının İslâmiyetin hakkaniyetine şehadeti de şudur ki:

Hakikat-i İslâmiyetin kuvveti nispetinde, Müslümanlar o kuvvete göre hareket etmeleri derecesinde ehl-i İslâm temeddün edip terakki ettiğini tarih gösteriyor. Ve ehl-i İslâmın hakikat-i İslâmiyede zaafiyeti derecesinde tevahhuş ettiklerini, vahşete ve tedennîye düştüklerini ve hercümerc içinde belâlara, mağlûbiyetlere düştüklerini tarih gösteriyor. Sair dinler ise bilâkistir. Yani, salâbet ve taassuplarının zaafiyeti nispetinde temeddün ve terakki ettikleri gibi, dinlerine salâbet ve taassuplarının kuvveti derecesinde de tedennî ve ihtilâllere maruz kaldıklarını tarih gösteriyor. Şimdiye kadar zaman böyle geçmiş.

Hem Asr-ı Saadetten şimdiye kadar hiçbir tarih bize göstermiyor ki, bir Müslümanın muhakeme-i akliye ile ve delil-i yakinî ile ve İslâmiyete tercih etmekle, eski ve yeni ayrı bir dine girdiğini tarih göstermiyor. Avamın delilsiz, taklidî bir sûrette başka dine girmesinin bu meselede ehemmiyeti yok. Dinsiz olmak da başka meseledir. Hâlbuki, bütün dinlerin etbâları ise—hatta en ziyade dinine taassup gösteren İngilizlerin ve eski Rusların—muhakeme-i akliye ile İslâmiyete dahil olduklarını ve günden güne, bazı zaman takım takım, kat'î burhan ile İslâmiyete girdiklerini tarihler bize bildiriyorlar. **(Haşiye)**

Eğer biz ahlâk-ı İslâmiyenin ve hakaik-i imaniyenin kemâlâtını ef'âlimizle izhar etsek, sair dinlerin tâbileri, elbette cemaatlerle İslâmiyete girecekler; belki küre-i arzın bazı kıt'aları ve devletleri de İslâmiyete dehâlet edecekler.

Hem nev-i beşer, hususan medeniyet fenlerinin ikazatıyla uyanmış, intibaha gelmiş, insaniyetin mahiyetini anlamış. Elbette ve elbette dinsiz, başıboş yaşamazlar. Ve olamazlar. En dinsizi de dine iltica etmeye mecburdur. Çünkü, acz-i beşerî ile beraber hadsiz musibetler ve onu inciten hâricî ve dahilî düşmanlara karşı istinat noktası; ve fakrıyla beraber hadsiz ihtiyâcâta müptelâ ve ebede kadar uzanmış arzularına medet ve yardım edecek istimdad noktası, yalnız ve yalnız Sâni-i Âlemi tanımak ve iman etmek ve âhirete inanmak ve tasdik etmekten başka, uyanmış beşerin çaresi yok...

Kalbin sadefinde din-i hakkın cevheri bulunmazsa, beşerin başında maddî, mânevî kıymetler kopacak ve hayvanatın en bedbahtı, en perişanı olacak.

Hâsıl-ı kelâm: Beşer bu asırda harplerin ve fenlerin ve dehşetli hâdiselerin ikazatıyla uyanmış ve insaniyetin cevherini ve câmi istidadını hissetmiş. Ve insan, acip cemiyetli istidadıyla yalnız bu kısacık, dağdağalı dünya hayatı için yaratılmamış.

Belki ebede meb'ustur ki, ebede uzanan arzular mahiyetinde var. Ve bu dar, fâni dünya, insanın nihayetsiz emel ve arzularına kâfi gelmediğini herkes bir derece hissetmeye başlamış.

Hatta insaniyetin bir kuvâsı ve hâdimi olan kuvve-i hayaliyeye denilse, "Sana dünya saltanatı ile beraber bir milyon sene ömür olacak; fakat sonunda hiç dirilmeyecek bir sûrette bir idam senin başına gelecek." Elbette hakikî insaniyetini kaybetmeyen ve intibaha gelmiş o insanın hayali, sevinç ve beşarete bedel, derinden derine teessüf ve eyvahlarla saadet-i ebediyenin bulunmamasına ağlayacak.

İşte bu nükte içindir ki, herkesin kalbinde derinden derine bir din-i hakkı aramak meyli çıkmış. Herşeyden evvel, ölüm idamına karşı din-i haktaki bir hakikati arıyor ki kendini kurtarsın. Şimdiki hal-i âlem bu hakikate şehadet eder.

Kırk beş sene sonra, tamamıyla beşerin bu ihtiyac-ı şedîdini, dinsizliğin zuhuruyla küre-i arzın kıt'aları ve devletleri birer insan gibi hissetmeye başlamışlar. Hem âyat-ı Kur'âniye başlarında ve âhirlerinde beşeri aklına havale eder, *"Aklına bak"* der. *"Fikrine, kalbine müracaat et, meşveret et, onunla görüş ki bu hakikati bilesin"* diyor.

Meselâ, bakınız, o âyetlerin başında ve âhirlerinde diyor ki: *“Neden bakmıyorsunuz? İbret almıyorsunuz? Bakınız ki, hakikati bilesiniz.” “Biliniz”* ve *“Bil”* hakikatine dikkat et. “Acaba neden beşer bilemiyorlar, cehl-i mürekkebe düşüyorlar? Neden taakkul etmiyorlar, divaneliğe düşerler? Neden bakmıyorlar, hakkı görmeye kör olmuşlar? Neden insan sergüzeşt-i hayatında, hâdisat-ı âlemden tahattur ve tefekkür etmiyor ki, istikamet yolunu bulsun? Neden tefekkür ve tedebbür ve aklen muhakeme etmiyorlar, dalâlete düşüyorlar? Ey insanlar, ibret alınız! Geçmiş kurunlardan ibret alıp gelecek mânevî belâlardan kurtulmaya çalışınız” mânâsında gelen âyetlerin bu cümlelerine kıyasen, çok âyetlerde, beşeri, aklına, fikriyle meşverete havale ediyor.

Ey bu Câmi-i Emevîdeki kardeşlerim gibi âlem-i İslâmın cami-i kebirinde olan kardeşlerim! Siz de ibret alınız. Bu kırk beş senedeki bu dehşetli hadisattan ibret alınız. Tam aklınızı başınıza alınız, ey mütefekkir ve akıl sahibi ve kendini münevver telâkki edenler!

Hâsıl-ı kelâm: Biz Kur’ân şakirtleri olan Müslümanlar, burhana tâbi oluyoruz, akıl ve fikir ve kalbimizle hakaik-i imaniyeye giriyoruz. Başka dinlerin bazı efradları gibi ruhbanları taklit için burhanı bırakmıyoruz. Onun için akıl ve ilim ve fen hükmettiği istikbalde, elbette burhan-ı aklîye istinat eden ve bütün hükümlerini akla tespit ettiren Kur’ân hükmedecek.

Hem de İslâmiyet güneşinin tutulmasına, inkişafına ve beşeri tenvir etmesine mümanaat eden perdeler açılmaya başlamışlar. O mümanaat edenler çekilmeye başlıyorlar. Kırk beş sene evvel o fecrin emâreleri göründü. Yetmiş birde fecr-i sâdıkı başladı veya başlayacak. Eğer bu fecr-i kâzip de olsa, otuz-kırk sene sonra fecr-i sâdık çıkacak.

Evet, hakaik-i İslâmiyetin mâzi kıt’asını tamamen istilâsına sekiz dehşetli mânialar mümanaat ettiler.

Birinci, ikinci, üçüncü mâniler: Ecnebîlerin cehli ve o zamanda vahşetleri ve dinlerine taassuplarıdır. Bu üç mâni, mârifet ve medeniyetin mehasini ile kırıldı, dağılmaya başlıyor.

Dördüncü ve beşinci mâniler: Papazların ve ruhanî reislerin riyasetleri ve tahakkümleri ve ecnebîlerin körü körüne onları taklit

etmeleridir. Bu iki mâni dahi fikr-i hürriyet ve meyl-i taharrî-i hakikat nev-i beşerde başlamasıyla, zeval bulmaya başlıyor.

Altıncı, yedinci mâniler: Bizdeki istibdat ve şeriatın muhalefetinden gelen sû-i ahlâkımız mümanaat ediyordular. Bir şahıstaki münferid istibdat kuvveti şimdi zeval bulması, cemaat ve komitenin dehşetli istibdadlarının otuz-kırk sene sonra zeval bulmasına işaret etmekle ve hamiyet-i İslâmiyenin şiddetli feveranı ile sû-i ahlâkın çirkin neticeleri görülmesiyle bu iki mâni de zeval buluyor ve bulmaya başlamış. İnşaallah tam zeval bulacak.

Sekizinci mâni: Fünun-u cedidenin bazı müspet mesâili, hakaik-i İslâmiyenin zahirî mânâlarına muhalif ve muarız tevehhüm edilmesiyle, zaman-ı mazideki istilâsına bir derece set çekmiş. Meselâ, küre-i arza emr-i İlâhî ile nezarete memur ***"Sevr"*** ve ***"Hût"*** namlarında iki ruhanî melâikeyi dehşetli cismânî bir öküz, bir balık tevehhüm edip, ehl-i fen ve felsefe hakikati bilmediklerinden, İslâmiyete muarız çıkmışlar.

Bu misâl gibi yüz misâl var ki, hakikati bilindikten sonra, en muannid feylesof da teslim olmaya mecbur oluyor. Hatta Risale-i Nur, Mu'cizat-ı Kur'âniye risalesinde, fennin iliştiği bütün âyetlerin her birisinin altında Kur'ân'ın bir lem'a-i i'câzını gösterip, ehl-i fennin medar-ı tenkit zannettikleri Kur'ân-ı Kerîmin cümle ve kelimelerinde fennin eli yetişmediği yüksek hakikatleri izhar edip en muannid feylesofu da teslime mecbur ediyor. Meydandadır, isteyen bakabilir. Ve baksın, bu mâni, kırk beş sene evvel söylenen o sözden sonra nasıl kırıldığını görsün.

Evet, bazı muhakkıkîn-i İslâmiyenin bu yolda telifatları var. Bu sekizinci dehşetli mânianın zîr ü zeber olacağına emareler görünüyor.

Evet, şimdi olmasa da, otuz-kırk sene sonra fen ve hakiki mârifet ve medeniyetin mehasini, bu üç kuvveti tam teçhiz edip, cihazatını verip, o sekiz mânileri mağlûp edip dağıtmak için taharrî-i hakikat meyelânını ve insafı ve muhabbet-i insaniyeti, o sekiz düşman taifesinin sekiz cephesine göndermiş. Şimdi onları kaçırmaya başlamış. İnşaallah, yarım asır sonra onları darma dağın edecek.

Evet, meşhurdur ki: *"En kat'î fazilet odur ki, düşmanları dahi o faziletin tasdikine şehadet etsin."*

İşte yüzer misâllerinden iki misâl:

Birincisi: On dokuzuncu asrın ve Amerika kıt'asının en meşhur feylesofu Mister Carlyle, en yüksek sadasıyla, çekinmeyerek, feylesoflara ve Hıristiyan âlimlerine neşriyatıyla bağırarak böyle diyor, eserlerinde şöyle yazmış:

"İslâmiyet gayet parlak bir ateş gibi doğdu. Sair dinleri kuru ağacın dalları gibi yuttu. Hem bu yutmak İslâmiyetin hakkı imiş. Çünkü sair dinler—fakat Kur'ân'ın tasdikine mazhar olmayan kısmı—hiç hükmündedir."

Hem Mister Carlyle yine diyor:

"En evvel kulak verilecek sözlerin en lâyıkı Muhammed'in aleyhissalâtü vesselâm sözüdür. Çünkü, hakikî söz, onun sözleridir."

Hem yine diyor ki:

"Eğer hakikat-i İslâmiyette şüphe etsen, bedihiyat ve zaruriyat-ı kat'iyede iştibah edersin. Çünkü, en bedihî ve zarurî bir hakikat ise İslâmiyettir."

İşte bu meşhur feylesof, İslâmiyet hakkında bu şehadetini, eserinde müteferrik yerde yazmış.

İkinci misâl: Avrupa'nın asr-ı âhirde en meşhur bir feylesofu Prens Bismarck diyor ki:

"Ben bütün kütüb-ü semâviyeyi tetkik ettim. Tahrif olmalarına binaen, beşerin saadeti için aradığım hakikî hikmeti bulamadım. Fakat Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselâm) Kur'ân'ını umum kütüplerin fevkinde gördüm. Her kelimesinde bir hikmet buldum. Bunun gibi beşerin saadetine hizmet edecek bir eser yoktur. Böyle bir eser, beşerin sözü olamaz. Bunu Muhammed'in (aleyhissalâtü vesselâm) sözüdür diyenler, ilmin zaruriyatını inkâr etmiş olurlar. Yani, Kur'ân Allah kelâmı olduğu bedihidir."

İşte Amerika ve Avrupa'nın zekâ tarlaları Mister Carlyle ve Bismarck gibi böyle dâhi muhakkikleri mahsulât vermesine istinaden, ben de bütün kanaatimle derim ki:

Avrupa ve Amerika İslâmiyetle hamiledir; günün birinde bir İslâmî devlet doğuracak. Nasıl ki Osmanlılar Avrupa ile hamile olup bir

Avrupa devleti doğurdu.

Ey Cami-i Emevîdeki kardeşlerim ve yarım asır sonraki âlem-i İslâm camiindeki ihvanlarım! Acaba baştan buraya kadar olan mukaddemeler netice vermiyor mu ki, istikbalin kıt'alarında hakikî ve mânevî hâkim olacak ve beşeri dünyevî ve uhrevî saadete sevk edecek yalnız İslâmiyettir ve İslâmiyete inkılâp etmiş ve hurafattan ve tahrifattan sıyrılacak İsevîlerin hakikî dinidir ki Kur'ân'a tâbi olur, ittifak eder.

Haşiye: İşte, bu mezkûr dâvâya bir delil şudur ki: İki dehşetli harb-i umumînin ve şiddetli bir istibdad-ı mutlakın zuhuruyla beraber, bu dâvâya kırk beş sene sonra şimalin İsveç, Norveç, Finlandiya gibi küçük devletleri Kur'ân'ı mekteplerinde ders vermek ve kabul etmek ve komünistliğe, dinsizliğe karşı set olmak için kabul etmeleri; ve İngilizin mühim hatiplerinin bir kısmı Kur'ân'ı İngilize kabul ettirmeye taraftar çıkmaları; ve küre-i arzın şimdiki en büyük devleti Amerika'nın bütün kuvvetiyle din hakikatlerine taraftar çıkması ve İslâmiyetle Asya ve Afrika'nın saadet ve sükûnet ve musalâha bulacağına karar vermesi ve yeni doğan İslâm devletlerini okşaması ve teşvik etmesi ve onlarla ittifaka çalışması, kırk beş sene evvel olan bu müddeayı ispat ediyor, kuvvetli bir şahit olur.

Hutbe-i Samiye : 1.Kelime : Maddi terakki

...İkinci cihet olan maddi terakki

İkinci cihet:

Yani, maddeten İslâmiyetin terakkisinin kuvvetli sebepleri gösteriyor ki, maddeten dahi İslâmiyet istikbale hükmedecek. Birinci cihet, mâneviyat cihetinde terakkiyatı ispat ettiği gibi; bu ikinci cihet dahi maddî terakkiyatını ve istikbaldeki hâkimiyetini kuvvetli gösteriyor. Çünkü âlem-i İslâmın şahs-ı mânevîsinin kalbinde, gayet kuvvetli ve kırılmaz "beş kuvvet" içtima ve imtizaç edip yerleşmiş. **(Haşiye)**

Birincisi: Bütün kemâlâtın üstadı ve üç yüz yetmiş milyon nefisleri birtek nefis hükmüne getirebilen ve hakikî bir medeniyetle ve müspet ve doğru fenlerle teçhiz edilmiş olan ve hiçbir kuvvet onu kıramayacak bir mahiyette bulunan hakikat-i İslâmiyettir.

İkinci kuvvet: Medeniyet ve san'atın hakikî üstadı ve vesilelerin ve mebâdilerin tekemmülüyle cihazlanmış olan şedid bir ihtiyaç ve belimizi kıran tam bir fakr, öyle bir kuvvettir ki, susmaz ve kırılmaz.

Üçüncü kuvvet: Yüksek şeylere müsabaka sûretinde beşere yüksek maksatları ders veren ve o yolda çalıştıran ve istibdâdâtı parça parça eden ve ulvî hisleri heyecana getiren ve gıpta ve hased ve kıskançlık ve rekabetle ve tam uyanmakla ve müsabaka şevkiyle ve teceddüd meyliyle ve temeddün meyelânıyla teçhiz edilen üçüncü kuvvet, yalnız hürriyet-i şer'iyedir. Yani, insaniyete lâyık en yüksek kemâlâta olan meyil ve arzu ile cihazlanmış olmak.

Dördüncü kuvvet: Şefkatle cihazlanmış şehamet-i imaniyedir. Yani tezellül etmemek, haksızlara, zâlimlere zillet göstermemek, mazlumları da zelil etmemek. Yani, hürriyet-i şer'iyenin esasları olan müstebitlere dalkavukluk etmemek ve bîçarelere tahakküm ve tekebbür etmemektir.

Beşinci kuvvet: İzzet-i İslâmiyedir ki, i'lâ-yı kelimetullahı ilân ediyor. Ve bu zamanda i'lâ-yı kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakkıf; medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-yı kelimetullah edilebilir. İzzet-i İslâmiyenin iman ile kat'î verdiği emri, elbette âlem-i İslâmın şahs-ı mânevîsi, o kat'î emri istikbalde tam yerine getireceğine şüphe edilmez.

Evet, nasıl ki eski zamanda İslâmiyetin terakkisi, düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecavüzatını def etmek, silâh ile, kılıç ile olmuş. İstikbalde silâh, kılıç yerine hakikî medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin mânevî kılıçları düşmanları mağlûp edip dağıtacak.

Biliniz ki: Bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki, ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklit edip malımızı harap ettiler. Ve dini rüşvet verip dünyayı da kazanamadılar. Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip seyyiatı hasenatına racih gelmekle, beşer iki harb-i umumî ile iki dehşetli tokat yiyip o günahkâr medeniyeti zîr ü zeber edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşaallah, istikbaldeki İslâmiyetin kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek.

Evet, Avrupa'nın medeniyeti fazilet ve hüda üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve hevâ, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden, şimdiye kadar medeniyetin seyyiatı hasenatına galebe edip ihtilâlci komitelerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle, Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükmündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.

Acaba istikbale karşı ehl-i iman ve İslâm için böyle maddî ve mânevî terakkiyata vesile ve kuvvetli, sarsılmaz esbab varken ve demiryolu gibi istikbal saadetine yol açıldığı halde, nasıl meyus olup ye'se düşüyorsunuz ve âlem-i İslâmın kuvve-i mâneviyesini de kırıyorsunuz? Ve yeis ve ümitsizlikle zannediyorsunuz ki, "Dünya herkese ve ecnebilere terakki dünyasıdır. Fakat, yalnız bîçare ehl-i İslâm için tedennî dünyası oldu" diye pek yanlış bir hatâya düşüyorsunuz.

Mâdem meylü'l-istikmal (tekâmül meyli) kâinatta fıtrat-ı beşeriyede fıtraten derc edilmiş. Elbette, beşerin zulüm ve hatasıyla başına çabuk bir kıyamet kopmazsa, istikbalde hak ve hakikat, âlem-i İslâmda nev-i beşerin eski hatîatına kefaret olacak bir saadet-i dünyeviyeyi de gösterecek inşaallah.

Evet, bakınız, zaman hatt-ı müstakim üzerine hareket etmiyor ki, mebde ve müntehâsı birbirinden uzaklaşsın. Belki küre-i arzın hareketi gibi bir daire içinde dönüyor. Bazan terakki içinde yaz ve bahar mevsimi gösterir. Bazan tedennî içinde kış ve fırtına mevsimini gösterir. Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi, nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşaallah. Hakikat-i İslâmiyenin güneşiyle, sulh-u umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi rahmet-i İlâhiyeden bekleyebilirsiniz.

Dersin başında, bir buçuk burhanı dâvâmıza şahit göstereceğiz demiştik. Şimdi bir burhan mücmelen bitti. O dâvânın yarı burhanı da şudur ki:

Fenlerin casus gibi tetkikatıyla ve hadsiz tecrübelerle sabit olmuş ki, kâinatın nizamında galib-i mutlak ve maksud-u bizzat ve Sâni-i Zülcelâlin hakikî maksatları, hayır ve hüsün ve güzellik ve mükemmeliyettir. Çünkü kâinata ait fenlerden her bir fen, küllî kaideleriyle bahsettiği nev' ve taifede öyle bir intizam ve mükemmeliyet gösteriyor ki, ondan daha mükemmel, akıl bulamıyor. Meselâ, tıbba ait teşrih-i beden-i insanî fenni ve kozmoğrafyaya tabi manzume-i şemsiye fenni, nebatât ve hayvanâta ait fenler gibi bütün fenlerin her birisi, küllî kaideleriyle o bahsettiği kısımda Sâni-i Zülcelâlin o nev'ideki nizamında mucizat-ı kudretini ve hikmetini ve اَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُ[1] hakikatını gösteriyor.

Hem istikra-i tâmme ve tecrübe-i umumî gösteriyor, netice veriyor ki: Şer, kubh, çirkinlik, bâtıl, fenalık, hilkat-i kâinatta cüz'îdir. Maksut değil, tebeîdir ve dolayısıyladır. Yani, meselâ çirkinlik, çirkinlik için kâinata girmemiş; belki güzelliğin bir hakikati çok hakikatlere inkılâp etmek için, çirkinlik bir vâhid-i kıyasî olarak hilkate girmiş. Şer, hatta şeytan dahi, beşerin hadsiz terakkiyatına müsabaka ile vesile olmak için beşere musallat edilmiş. Bunlar gibi,

cüz'î şerler, çirkinlikler, küllî güzelliklere, hayırlara vesle olmak için kâinatta halk edilmiş.

İşte, kâinatta hakikî maksat ve netice-i hilkat, istikra-i tâmme ile ispat ediyor ki, hayır ve hüsün ve tekemmül esastır ve hakikî maksut onlardır. Elbette beşer, bu kadar zulmî küfriyatlarıyla zemin yüzünü mülevves ve perişan ettikleri halde, cezasını görmeden ve kâinattaki maksud-u hakikîye mazhar olmadan dünyayı bırakıp ademe kaçamayacak, belki Cehennem hapsine girecek.

Hem istikrâ-i tâmme ile ve fenlerin tahkikatıyla sabit olmuş ki, mahlûkat içinde en mükerrem, en ehemmiyetli beşerdir. Çünkü beşer, hilkat-i kâinattaki zahirî esbab ve neticelerinin mabeynindeki basamakları ve teselsül eden illetlerin ve sebeplerin münasebetlerini aklıyla keşfedip san'at-ı İlâhiyeyi ve muntazam hikmeti icadat-ı Rabbaniyenin taklidini san'atçığıyla yapmak ve ef'âl-i İlâhiyeyi anlamak için ve san'at-ı İlâhiyeyi bilmek ve cüz'î ilmiyle ve san'atlarıyla anlamak için bir mizan, bir mikyas kendi cüz'î ihtiyarıyla işlediği maddelerle, Halık-ı Zülcelâlin küllî, muhît ef'âl ve sıfatlarını bilerek kâinatın en eşref, en ekrem mahlûku beşer olduğunu ispat ediyor.

Hem İslâmiyetin kâinata ve beşere ait hakikatlerinin şehadetiyle mükerrem beşer içinde en eşref ve en âlâsı, ehl-i hak ve hakikat olan ehl-i İslâmiyet, hem istikrâ-i tâmme ile, tarihlerin şehadetiyle, en mükerrem beşer içindeki en müşerref olan ehl-i hakkın içinde dahi bin mu'cizatı ve çok yüksek ahlâkının ve İslâmiyet ve Kur'ân hakikatlerinin şehadetiyle en efdal, en yüksek olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

Madem bu yarı burhanın üç hakikati böyle haber veriyor. Acaba hiç mümkün müdür ki, nev-i beşer, şekâvetiyle bu kadar fenlerin şehadetini cerh edip, bu istikrâ-i tâmmeyi kırıp, meşiet-i İlâhiyeye ve kâinatı içine alan hikmet-i ezeliyeye karşı temerrüd edip, şimdiye kadar ekseriyetle yaptığı gibi, o zâlimâne vahşetinde ve mütemerridâne küfründe ve dehşetli tahribatında devam edebilsin? Ve İslâmiyet aleyhinde bu halin devam etmesi hiç mümkün müdür?

Ben bütün kuvvetimle, hadsiz lisânım olsa, o hadsiz lisânlarla kasem ederim ki, âlemi bu nizam-ı ekmel ile, bu kâinatı zerreden seyyarata kadar, sinek kanadından semâvât kandillerine kadar

nihayet bir hikmet-i intizam ile halkeden Hakîm-i Zülcelâle ve Sâni-i Zülcemâle o hadsiz lisânlarla kasem ediyoruz ki, beşer hiçbir cihetle bütün enva-i kâinata muhalif olarak ve küçük kardeşleri olan sair tâifelere zıt olarak kâinattaki nizama, küllî şerleriyle muhalefet edip nev-i beşerde şerrin hayra galebesine binler senede sebep olan o zakkumları yiyip hazmetmesi mümkün değil.

Bunun imkânı ancak ve ancak bu farz-ı muhal ile olabilir ki, beşer bu âleme emanet-i kübrâ mertebesinde ve halife-i rû-yi zemin makamında sair envâ-ı kâinata büyük ve mükerrem bir kardeş olduğu halde en edna, en berbat, en perişan, en muzır ve ehemmiyetsiz, hırsızcasına ve dolayısıyla bu kâinat içine girmiş, karıştırmış. Bu farz-ı muhal, hiçbir cihetle kabul olunamaz.

Bu hakikat için, elbette bu yarım burhanımız netice veriyor ki, âhirette cennet ve cehennemin zarurî vücutları gibi hayır ve hak din istikbalde mutlak galebe edecektir. Ta ki, nev-i beşerde dahi sair nevi'ler gibi hayır ve fazilet galib-i mutlak olacak. Ta beşer de sair kâinattaki kardeşlerine müsâvi olabilsin ve sırr-ı hikmet-i ezeliye nev-i beşerde dahi "takarrur etti" denilebilsin.

Elhasıl: Madem mezkûr kat'î hakikatlarla bu kâinatta en müntehap netice ve Halıkın nazarında en ehemmiyetli mahlûk beşerdir. Elbette ve elbette ve hayat-ı bakiyede cennet ve cehennemi, bilbedahe, beşerdeki şimdiye kadar zâlimane vaziyetler cehennemin vücudunu; ve fıtratındaki küllî istidâdât-ı kemâliyesi ve kâinatı alâkadar eden hakaik-i imaniyesi, cenneti bedahetle istilzam ettiği gibi, her halde iki harb-i umumî ile ettiği ve kâinatı ağlattıran cinayetleri ve yuttuğu zakkum şerleri hazmetmediği için kustuğu ve zeminin bütün yüzünü pislendirdiği vaziyetiyle, beşeriyeti en berbat bir dereceye düşürüp bin senelik terakkiyatını zîr ü zeber etmek cinayetini beşer hazmetmeyecek. Her halde çabuk başında bir kıyamet kopmazsa, hakaik-i İslâmiye beşeri esfel-i safilîn derece-i sukutundan kurtarmaya ve ru-yi zemini temizlemeye ve sulh-u umumiyi temin etmeye vesile olmasını Rahmân-ı Rahîmin rahmetinden niyaz ediyoruz ve ümid ediyoruz ve bekliyoruz.

Haşiye: Evet, Kur'ân'ın üstadiyetinden ve dersinin işârâtından fehmediyoruz ki: Kur'ân, mu'cizat-ı enbiyayı zikretmesiyle, beşer, istikbalde terakki edeceğini, o mu'cizatın nazireleri istikbalde terakki ile vücuda geleceğini beşere ders verip teşvik ediyor:

"Haydi, çalış, bu mu'cizatın nümunelerini göster. Süleyman Aleyhisselâm gibi iki aylık yolu bir günde git. İsâ Aleyhisselâm gibi en dehşetli hastalığın tedavisine çalış. Hazret-i Mûsâ'nın asâsı gibi taştan ab-ı hayatı çıkar, beşeri susuzluktan kurtar. İbrahim Aleyhisselâm gibi ateş seni yakmayacak maddeleri bul, giy. Bazı enbiyalar gibi şark ve garpta en uzak sesleri işit, sûretleri gör. Dâvud Aleyhisselâm gibi demiri hamur gibi yumuşat, beşerin bütün san'atına medâr olmak için demiri balmumu gibi yap. Yusuf Aleyhisselâm ve Nuh Aleyhisselâmın birer mu'cizesi olan saat ve gemiden nasıl çok istifade ediyorsunuz. Öyle de, sair enbiyanın size ders verdiği mu'cizelerden dahi o saat ve sefine gibi istifade ediniz, taklitlerini yapınız."

İşte, buna kıyasen, Kur'ân her cihetle beşeri, maddî, mânevî terakkiyata sevk etmek için ders veriyor, üstad-ı küll olduğunu ispat ediyor.

1.)O (Allah) ki, yarattığı herşeyi çok güzel yaptı. (Secde Sûresi, 32:7)

Hutbe-i Samiye : 2.Kelime

2.Kelime: Yeis

İkinci Kelime

Ki, müddet-i hayatımda tecrübelerimle fikrimde tevellüd eden şudur:

Yeis en dehşetli bir hastalıktır ki, âlem-i İslâmın kalbine girmiş. İşte o yeistir ki bizi öldürmüş gibi, garpta bir-iki milyonluk küçük bir devlet, şarkta yirmi milyon Müslümanları kendine hizmetkâr ve vatanlarını müstemleke hükmüne getirmiş. Hem o yeistir ki, yüksek ahlâkımızı öldürmüş, menfaat-i umumiyeyi bırakıp menfaat-ı şahsiyeye nazarımızı hasrettirmiş. Hem o yeistir ki, kuvve-i mâneviyemizi kırmış. Az bir kuvvetle, imandan gelen kuvve-i mâneviye ile şarktan garba kadar istilâ ettiği halde, o kuvve-i mâneviye-i harika meyusiyetle kırıldığı için, zâlim ecnebîler dört yüz seneden beri üç yüz milyon Müslümanı kendilerine esir etmiş. Hatta bu yeisle, başkasının lâkaytlığını ve füturunu kendi tembelliğine özür zannedip neme lâzım der, “Herkes benim gibi berbattır” diye şehamet-i imaniyeyi terk edip hizmet-i İslâmiyeyi yapmıyor.

Madem bu derece bu hastalık bize bu zulmü etmiş, bizi öldürüyor. Biz de o kàtilimizden kısasımızı alıp öldüreceğiz.

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ [1]

kılıcıyla o yeisin başını parçalayacağız.

مَالاَ يُدْرَكُ كُلُّهُ لاَيُتْرَكُ كُلُّهُ [2]

hadisinin hakikatiyle belini kıracağız inşaallah.

Yeis, ümmetlerin, milletlerin ***“seretan”*** denilen en dehşetli bir hastalığıdır. Ve kemâlâta mâni ve

اَناَ عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى [3]

hakikatine muhaliftir; korkak, aşağı ve âcizlerin şe'nidir, bahaneleridir. Şehamet-i İslâmiyenin şe'ni değildir. Hususan Arap gibi nev-i beşerde medar-ı iftihar yüksek seciyelerle mümtâz bir kavmin şe'ni olamaz. Âlem-i İslâm milletleri Arabın metanetinden ders almışlar. İnşaallah, yine Araplar ye'si bırakıp, İslâmiyetin kahraman ordusu olan Türklerle hakikî bir tesânüd ve ittifak ile el ele verip Kur'ân'ın bayrağını dünyanın her tarafında ilân edeceklerdir.

1.) Rahmet-i İlâhiyeden ümidinizi kesmeyiniz. (Zümer Sûresi, 39:53)
2.) Birşey bütünüyle elde edilmezse, bütünüyle de terk edilmez.
3.) Ben kulumun zannı üzereyim (yani kulum Beni nasıl tanırsa, ona öyle muamele ederim). (Buharî, Tevhid: 15, 35; Müslim, Tevbe: 1, Zikr: 2, 19; Tirmizî, Zühd: 51, Daavât: 131; İbni Mâce, Edeb: 58; Dârimî, Rikak: 22; Müsned, 2:251, 315, 391, 412, 445, 482, 516, 517, 524, 534, 539, 3:210, 277, 491, 4:106)

Hutbe-i Samiye : 3.Kelime

3.Kelime: Sıdk

Üçüncü Kelime

Ki, bütün hayatımdaki tahkikatımla ve hayat-ı içtimaiyenin çalkamasıyla, hülâsa ve zübdesi bana kat'î bildirmiş ki: Sıdk, İslâmiyet'in üssü'l-esasıdır ve ulvî seciyelerinin rabıtasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır. Öyleyse, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip onunla mânevî hastalıklarımızı tedâvi etmeliyiz.

Evet sıdk ve doğruluk İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, fiilî bir nev'i yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu, alçakça bir yalancılıktır. Nifak ve münafıklık, muzır bir yalancılıktır. Yalancılık ise, Sâni-i Zülcelâlin kudretine iftira etmektir.

Küfür, bütün envâıyla kizbdir, yalancılıktır. İman sıdktır, doğruluktur. Bu sırra binaen, kizb ve sıdkın ortasında hadsiz bir mesafe var; Şark ve Garp kadar birbirinden uzak olmak lâzım geliyor. Nar ve nur gibi birbirine girmemek lâzım. Hâlbuki, gaddar siyaset ve zâlim propaganda birbirine karıştırmış, beşerin kemâlâtını da karıştırmış.**(Haşiye)**

Bu sıdk ve kizb, küfür ve iman kadar birbirinden uzak. Asr-ı Saadette sıdk vasıtasıyla Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âlâ-yı illiyyîne çıkması ve o sıdk anahtarıyla hakaik-i imaniye ve hakaik-i kâinat hazinesi açılması sırrıyla, içtimaiyat-ı beşeriye çarşısında sıdk en revaçlı bir mal ve satın alınacak en kıymetli bir metâ hükmüne geçmiş. Ve kizb vasıtasıyla Müseylime-i Kezzabın emsâli, esfel-i sâfiline sukut etmiş. Ve kizb o zamanda küfriyat ve hurafatın anahtarı olduğunu o inkılâb-ı azîm gösterdiğinden, kâinat çarşısında en fena, en pis bir mal olup, o malı satın almak değil, herkes nefret etmesi hükmüne geçen kizb ve yalana, elbette o inkılâb-ı azîmin saff-ı evveli olan ve fıtratlarında en revaçlı ve medâr-ı iftihar şeyleri almak ve en kıymetli ve revaçlı mallara müşteri olmak fıtratında bulunan

Sahabeler, elbette, şüphesiz bilerek ellerini yalana uzatmazlar. Kizb ile kendilerini mülevves etmezler. Müseylime-i Kezzaba kendilerini benzetemezler. Belki, bütün kuvvetleriyle ve meyl-i fıtrîleriyle en revaçlı mal ve en kıymettar metâ ve hakikatlerin anahtarı, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âlâ-yı illiyyîne çıkmasının basamağı olan sıdk ve doğruluğa müşteri olup, mümkün olduğu kadar sıdktan ayrılmamaya çalıştıklarından, ilm-i hadisçe ve ulema-i şeriat içinde bir kaide-i mukarrere olan, *"Sahabeler daima doğru söylerler. Onlardaki rivayet, tezkiyeye muhtaç değil. Peygamberden (aleyhissalâtü vesselâm) rivayet ettikleri hadisler, bütün sahihtir"* diye, ehl-i şeriat ve ehl-i hadisin ittifakına kat'î hüccet, bu mezkûr hakikattir.

İşte, Asr-ı Saadetteki inkılâb-ı azîm, sıdk ile kizb, iman ile küfür kadar birbirinden uzak iken, zaman geçtikçe, gele gele birbirine yakınlaştı. Ve siyaset propagandası bazan yalana ziyade revaç verdi. Fenalık ve yalancılık bir derece meydan aldı. İşte bu hakikat içindir ki, Sahabelere kimse yetişemez. Yirmi Yedinci Sözün zeyli olan Sahabeler hakkındaki risaleye havale edip kısa kesiyoruz.

Ey bu Câmi-i Emevîdeki kardeşlerim! Ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki dört yüz milyon ehl-i iman olan ihvanımız! Necat yalnız sıdkla, doğrulukla olur. Urvetü'l-vuska sıdktır. Yani, en muhkem ve onunla bağlanacak zincir, doğruluktur.

Amma maslahat için kizb ise, zaman onu neshetmiş. Maslahat ve zaruret için bazı âlim "muvakkat" fetvâsı vermişler. Bu zamanda o fetvâ verilmez. Çünkü, o kadar sû-i istimal edilmiş ki, yüz zararı içinde bir menfaati olabilir. Onun için hüküm maslahata bina edilmez.

Meselâ, seferde namazı kasretmenin sebebi, meşakkattir. Fakat illet olamaz. Çünkü muayyen bir haddi yok; sû-i istimale düşebilir. Belki illet, yalnız sefer olabilir. Aynen öyle de, maslahat dahi yalan söylemeye illet olamaz. Çünkü muayyen bir haddi yok; sû-i istimâle müsait bir bataklıktır. Hükm-ü fetvâ ona bina edilmez. Öyleyse, [1] اِمَّا الصِّدْقُ وَاِمَّا السُّكُوتُ Yani, yol ikidir, üç değildir. Ya doğru, ya yalan, ya sükût değildir.

İşte şimdi beşerin ortadaki dehşetli yalancılığıyla ve tezviratlarıyla emniyet-i umumiyenin ve rû-yi zemin âsâyişlerinin zîr ü

zeber olması, kizble ve maslahatın sû-i istimaliyle olmasından, elbette o üçüncü yolu kapatmaya beşeri mecbur ediyor ve kat'î emir veriyor. Yoksa, bu yarım asırda gördükleri umumî harpler ve dehşetli inkılâplar ve sukutlar ve tahribatlar, başlarına bir kıyameti koparacak.

Evet, her söylediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu söylemek doğru değil. Bazan zarar verse sükût etmek... Yoksa yalana hiç fetvâ yok. Her söylediğin hak olmalı; fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yok. Çünkü hâlis olmazsa sû-i tesir eder, hak, haksızlıkta sarf olur.

Haşiye: Ey kardeşlerim! Kırk beş sene evvel Eski Said'in bu dersinden anlaşılıyor ki, o Said siyasetle, içtimaiyat-ı İslâmiye ile ziyade alâkadardır. Fakat sakın zannetmeyiniz ki, o, dini siyasete âlet veya vesile yapmak mesleğinde gitmiş. Hâşâ, belki o bütün kuvvetiyle siyaseti dine âlet ediyormuş. Ve derdi ki: "Dinin bir hakikatini bin siyasete tercih ederim." Evet, o zamanda kırk-elli sene evvel hissetmiş ki, bazı münafık zındıkların siyaseti dinsizliğe âlet etmeye teşebbüs niyetlerine ve fikirlerine mukabil, o da bütün kuvvetiyle siyaseti İslâmiyetin hakaikine bir hizmetkâr, bir âlet yapmaya çalışmış. Fakat o zamandan yirmi sene sonra gördü ki: O gizli münafık zındıkların garplılaşmak bahanesiyle siyaseti dinsizliğe âlet yapmalarına mukabil, bir kısım dindar ehl-i siyaset, dini siyaset-i İslâmiyeye âlet etmeye çalışmışlardı. İslâmiyet güneşi yerdeki ışıklara âlet ve tâbi olamaz. Ve âlet yapmak, İslâmiyetin kıymetini tenzil etmektir, büyük bir cinayettir. Hatta, Eski Said o çeşit siyaset tarafgirliğinden gördü ki: Bir sâlih âlim, kendi fikr-i siyasîsine muvafık bir münâfıkı hararetle senâ etti ve siyasetine muhalif bir salih hocayı tenkit ve tefsik etti. Eski Said ona dedi: "Birşeytan senin fikrine yardım etse rahmet okutacaksın. Senin fikr-i siyasiyene muhalif bir melek olsa lânet edeceksin." Bunun için, Eski Said [1] اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ *(Şeytan ve siyasetten Allah'a sığınırım.)* dedi. Ve otuz beş seneden beri siyaseti terk etti.

[Siyaseti Yeni Said bütün bütün terk ettiği için bakmadığından, Eski Said'in siyasete temas eden Hutbe-i Şâmiye dersinin (onun yerine) tercümesi yazıldı].

Said Nursî

Haşiyenin haşiyesi: Hem Üstadımızın yirmi yedi senelik hayatı ve yüz otuz parça kitabı ve mektupları, üç mahkeme (Şimdi yüz mahkeme) ve hükûmet memurları tarafından tam tetkik edildiği ve aleyhinde çalışan zâlim mürted ve münafıklara karşı mecbur da olduğu halde, hatta idamı için gizli emir verildiği halde, dini siyasete âlet ettiğine dair en ufak bir emâre bulamamaları, dini siyasete âlet etmediğini kat'î ispat ediyor. Ve hayatını yakından tanıyan biz Nur şakirtleri ise, bu fevkalâde hale karşı hayranlık duymakta ve Risale-i Nur dairesindeki hakikî ihlâsa bir delil saymaktayız.

Nur şakirtleri

1.)Ya doğruyu söylemek, ya da sükût etmek.

Hutbe-i Samiye : 4.Kelime

4.Kelime: Muhabbet

Dördüncü Kelime

Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat'î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki:

Muhabbete en lâyık şey muhabbettir; ve husumete en lâyık sıfat husumettir. Yani, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyade sevilmeye ve muhabbete lâyıktır. Ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi zîr ü zeber eden düşmanlık ve adavet, herşeyden ziyade nefrete ve adavete ve ondan çekilmeye müstahak ve çirkin ve muzır bir sıfattır. Bu hakikat Risale-i Nur'un Yirmi İkinci Mektubunda izahıyla beyan edildiğinden burada kısa bir işaret ediyoruz. Şöyle ki:

Husumet ve adavetin vakti bitti. İki harb-i umumî adavetin ne kadar fena ve tahrip edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezahür etti. Öyleyse, düşmanlarımızın seyyiatı—tecavüz olmamak şartıyla—adavetinizi celb etmesin. Cehennem ve azab-ı İlâhî kâfidir onlara...

Bazan insanın gururu ve nefisperestliği, şuursuz olarak, ehl-i imana karşı haksız olarak adavet eder; kendini haklı zanneder. Hâlbuki, bu husumet ve adavetle, ehl-i imana karşı muhabbete vesile olan iman, İslâmiyet ve cinsiyet gibi kuvvetli esbabı istihfaf etmektir, kıymetlerini tenzil etmektir. Adavetin ehemmiyetsiz esbablarını, muhabbetin dağ gibi sebeplerine tercih etmek gibi bir divâneliktir.

Madem muhabbet adavete zıttır; ziya ve zulmet gibi hakikî içtima edemezler. Hangisinin esbabı galip ise, o hakikatiyle kalbde bulunacak; onun zıddı hakikatıyla olmayacak. Meselâ, muhabbet hakikatiyle bulunsa, o vakit adavet şefkate, acımaya inkılâp eder. Ehl-i imana karşı vaziyet budur. Yahut adavet hakikatiyle kalbde bulunsa, o vakit muhabbet, mümaşat ve karışmamak, zahiren dost

olmak sûretine döner. Bu ise tecavüz etmeyen ehl-i dalâlete karşı olabilir.

Evet, muhabbetin sebepleri, iman, İslâmiyet, cinsiyet ve insaniyet gibi nuranî, kuvvetli zincirler ve mânevî kal'alardır. Adavetin sebepleri, ehl-i imana karşı küçük taşlar gibi bir kısım hususî sebeplerdir. Öyle ise, bir Müslümana hakikî adavet eden, o dağ gibi muhabbet esbablarını istihfaf etmek hükmünde büyük bir hatâdır.

Elhasıl: Muhabbet, uhuvvet, sevmek, İslâmiyetin mizacıdır, rabıtasıdır. Ehl-i adavet, mizacı bozulmuş bir çocuğa benziyor ki, ağlamak ister; birşey arıyor ki onunla ağlasın. Sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz birşey, ağlamasına bahane olur. Hem insafsız, bedbîn bir adama benzer ki, sû-i zan mümkün oldukça hüsn-ü zan etmez. Bir seyyie ile on haseneyi örter. Bu ise, seciye-i İslâmiye olan insaf ve hüsn-ü zan bunu reddeder.

Hutbe-i Samiye : 5.Kelime

5.Kelime: Sirayet-i Seyyie

Beşinci Kelime

Meşveret-i şer'iyeden aldığım ders budur: Şu zamanda bir adamın bir günahı, bir kalmıyor. Bazan büyür, sirayet eder, yüz olur. Birtek hasene bazan bir kalmıyor. Belki bazan binler dereceye terakki ediyor. Bunun sırr-ı hikmeti şudur:

Hürriyet-i şer'iye ile meşveret-i meşrua, hakikî milliyetimizin hâkimiyetini gösterdi. Hakikî milliyetimizin esası, ruhu ise İslâmiyettir. Ve Hilâfet-i Osmaniye ve Türk Ordusunun o milliyete bayraktarlığı itibarıyla, o İslâmiyet milliyetinin sadefi ve kal'ası hükmünde Arap ve Türk hakikî iki kardeş, o kal'a-i kudsiyenin nöbettarlarıdırlar.

İşte, bu kudsî milliyetin rabıtasıyla, umum ehl-i İslâm birtek aşiret hükmüne geçiyor. Aşiretin efradı gibi, İslâm taifeleri de birbirine uhuvvet-i İslâmiye ile mürtebit ve alâkadar olur. Birbirine mânen—lüzum olsa maddeten—yardım eder. Güya bütün İslâm taifeleri bir silsile-i nuraniye ile birbirine bağlıdır.

Nasıl ki bir aşiretin bir ferdi bir cinayet işlese, o aşiretin bütün efradı, o aşiretin düşmanı olan başka aşiretin nazarında müttehem olur. Güya her bir fert o cinayeti işlemiş gibi, o düşman aşiret onlara düşman olur. O tek cinayet, binler cinayet hükmüne geçer. Eğer o aşiretin bir ferdi, o aşiretin mahiyetine temas eden medar-ı iftihar bir iyilik yapsa, o aşiretin bütün efradı onunla iftihar eder. Güya her bir adam, aşirette o iyiliği yapmış gibi iftihar eder.

İşte bu mezkûr hakikat içindir ki, bu zamanda, hususan kırk-elli sene sonra, seyyie, fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-u İslâmiyenin hukuklarına tecavüz olur. Kırk-elli sene sonra çok misâlleri görülecek.

Ey bu sözlerimi dinleyen bu Cami-i Emevîdeki kardeşler ve kırk-elli sene sonra âlem-i İslâm camiindeki ihvân-ı Müslimîn! "Biz zarar vermiyoruz, fakat menfaat vermeye iktidarımız yok. Onun için

mazuruz” diye böyle özür beyan etmeyiniz. Bu özrünüz kabul değil. Tembelliğiniz ve neme lâzım deyip çalışmamanız ve ittihad-ı İslâm ile, milliyet-i hakikiye-i İslâmiye ile gayrete gelmediğiniz, sizler için gayet büyük bir zarar ve bir haksızlıktır.

İşte, seyyie böyle binlere çıktığı gibi, bu zamanda hasene—yani İslâmiyetin kudsiyetine temas eden iyilik—yalnız işleyene münhasır kalmaz. Belki o hasene, milyonlar ehl-i imana mânen fayda verebilir. Hayat-ı mâneviye ve maddîyesinin rabıtasına kuvvet verebilir. Onun için, neme lâzım deyip kendini tembellik döşeğine atmak zamanı değil!

Ey bu camideki kardeşlerim ve kırk-elli sene sonraki âlem-i İslâm mescid-i kebirindeki ihvanlarım! Zannetmeyiniz ki, ben bu ders makamına size nasihat etmek için çıktım. Belki buraya çıktım, sizden olan hakkımızı dâvâ ediyoruz. Yani, küçük taifelerin menfaati ve saadet-i dünyeviyeleri ve uhreviyeleri, sizin gibi büyük ve muazzam taife olan Arap ve Türk gibi hâkim üstadlarla bağlıdır. Sizin tembelliğiniz ve füturunuzla, biz bîçare küçük kardeşleriniz olan İslâm taifeleri zarar görüyoruz. Hususan, ey muazzam ve büyük ve tam intibaha gelmiş veya gelecek olan Araplar, en evvel bu sözlerle sizinle konuşuyorum. Çünkü, bizim ve bütün İslâm taifelerinin üstadlarımız ve imamlarımız ve İslâmiyetin mücahidleri sizlerdiniz. Sonra muazzam Türk milleti o kudsî vazifenize tam yardım ettiler.

Onun için tembellikle günahınız büyüktür. Ve iyiliğiniz ve haseneniz de gayet büyük ve ulvîdir. Hususan kırk-elli sene sonra, Arap taifeleri, Cemahir-i Müttefika-i Amerika gibi en ulvî bir vaziyete girmeye, esarette kalan hâkimiyet-i İslâmiyeyi eski zaman gibi küre-i arzın nısfında, belki ekserisinde tesisine muvaffak olmanızı rahmet-i İlâhiyeden kuvvetle bekliyoruz. Bir kıyamet çabuk kopmazsa, inşaallah nesl-i âti görecek.

Sakın kardeşlerim, tevehhüm, tahayyül etmeyiniz ki, ben şu sözlerimle siyasetle iştigal için himmetinizi tahrik ediyorum. Hâşâ! Hakikat-i İslâmiye bütün siyâsâtın fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir. Hiçbir siyasetin haddi değil ki, İslâmiyeti kendine âlet etsin.

Ben kusurlu fehmimle şu zamanda, heyet-i içtimaiye-i İslâmiyeyi, çok çark ve dolapları bulunan bir fabrika sûretinde tasavvur

ediyorum. O fabrikanın bir çarkı geri kalsa, yahut bir arkadaşı olan başka bir çarka tecavüz etse, makinenin mihanikiyeti bozulur. Onun için, ittihad-ı İslâmın tam zamanı gelmeye başlıyor. Birbirinizin şahsî kusurlarına bakmamak gerektir.

Bunu da teessüf ve teellümle size beyan ediyorum ki: Ecnebîlerin bir kısmı, nasıl kıymettar malımızı ve vatanlarımızı bizden aldılar, onun bedeline çürük bir fiyat verdiler. Aynen öyle de, yüksek ahlâkımızı ve yüksek ahlâkımızdan çıkan ve hayat-ı içtimaiyeye temas eden seciyelerimizin bir kısmını da bizden aldılar, terakkilerine medar ettiler. Ve onun fiyatı olarak bize verdikleri, sefihane ahlâk-ı seyyieleridir, sefihane seciyeleridir.

Meselâ, bizden aldıkları seciye-i milliye ile, bir adam onlarda der: “Eğer ben ölsem milletim sağ olsun. Çünkü milletimin içinde bir hayat-ı bakiyem var.” İşte, bu kelimeyi bizden almışlar ve terakkiyatlarında en metin esas da budur. Bizden hırsızlamışlar. Bu kelime ise, din-i haktan ve iman hakikatlerinden çıkar. O bizim, ehl-i imanın malıdır. Hâlbuki, ecnebîlerden içimize giren pis ve fena seciye itibarıyla bir hodgâm adam bizde diyor: “Ben susuzluktan ölsem, yağmur hiçbir daha dünyaya gelmesin. Eğer ben görmezsem bir saadeti, dünya istediği gibi bozulsun.” İşte bu ahmakane kelime dinszlikten çıkıyor, âhireti bilmemekten geliyor. Hariçten içimize girmiş, zehirliyor.

Hem o ecnebîlerin bizden aldıkları fikr-i milliyetle, bir ferdi, bir millet gibi kıymet alıyor. Çünkü, bir adamın kıymeti himmeti nispetindedir. Kimin himmeti milleti ise, o kimse tek başıyla küçük bir millettir. Bazılarımızdaki dikkatsizlikten ve ecnebîlerin zararlı seciyelerini almamızdan, kuvvetli ve kudsî İslâmî milliyetimizle beraber, herkes “Nefsî, nefsî” demekle ve milletin menfaatini düşünmemekle, menfaat-i şahsiyesini düşünmekle, bin adam, bir adam hükmüne sukut eder.

مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ نَفْسَهُ فَلَيْسَ مِنَ الْاِنْسَانِ
لِاَنَّهُ مَدَنِىٌّ بِالطَّبْعِ

Yani, *"Kimin himmeti yalnız nefsi ise, o insan değil. Çünkü, insanın fıtratı medenîdir."* Ebnâ-yı cinsini mülâhazaya mecburdur.

Hayat-ı içtimaiye ile hayat-ı şahsiyesi devam edebilir. Meselâ, bir ekmeği yese, kaç ellere muhtaç ve ona mukabil o elleri mânen öptüğünü ve giydiği libasla kaç fabrikayla alâkadar olduğunu kıyas ediniz. Hayvan gibi bir postla yaşayamadığından, ebnâ-yı cinsiyle fıtraten alâkadar olduğundan ve onlara mânevî bir fiyat vermeye mecbur bulunduğundan, fıtratıyla medeniyetperverdir. Menfaat-i şahsiyesine hasr-ı nazar eden, insanlıktan çıkar, mâsum olmayan câni bir hayvan olur. Birşey elinden gelmese, hakikî özrü olsa, o müstesna...

Hutbe-i Samiye : 6.Kelime

6.Kelime: Şûra

ALTINCI KELİME: Müslümanların hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyedeki saadetlerinin anahtarı, meşveret-i şer'iyedir. [1] وَاَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ âyet-i kerimesi, şûrâyı esas olarak emrediyor.

Evet, nasıl ki, nev-i beşerdeki telâhuk-u efkâr unvanı altında asırlar ve zamanların tarih vasıtasıyla birbiriyle meşvereti, bütün beşeriyetin terakkiyatı ve fununun esası olduğu gibi, en büyük kıt'a olan Asya'nın en geri kalmasının bir sebebi, o şûrâ-yı hakikiyeyi yapmamasıdır.

Asya kıt'asının ve istikbalinin keşşafı ve miftahı şûrâdır. Yani, nasıl fertler birbiriyle meşveret eder; taifeler, kıt'alar dahi o şûrâyı yapmaları lâzımdır ki, üç yüz, belki dört yüz milyon İslâmın ayaklarına konulmuş çeşit çeşit istibdatların kayıtlarını, zincirlerini açacak, dağıtacak, meşveret-i şer'iye ile şehamet ve şefkat-i imaniyeden tevellüd eden hürriyet-i şer'iyedir ki, o hürriyet-i şer'iye, âdâb-ı şer'iye ile süslenip garp medeniyet-i sefihanesindeki seyyiatı atmaktır.

İmandan gelen hürriyet-i şer'iye iki esası emreder:

اَنْ لاَيُذَلَّلَ وَلاَيَتَذَلَّلَ

مَنْ كَانَ عَبْدًا ِللهِ لاَ يَكُونُ عَبْدًا لِلْعِبَادِ

لاَ يَجْعَلْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللهِ

نَعَمْ: اَلْحُرِّيَّةُ الشَّرْعِيَّةُ عَطِيَّةُ الرَّحْمٰنِ

Yani,

İman bunu iktiza ediyor ki, tahakküm ve istibdat ile başkasını tezlil etmemek ve zillete düşürmemek, ve zâlimlere tezellül etmemek...

Allah'a hakikî abd olan, başkalara abd olamaz.

Birbirinizi, Allah'tan başka kendinize Rab yapmayınız. Yani, Allah'ı tanımayan, herşeye, herkese nispetine göre bir rububiyet tevehhüm eder, başına musallat eder.

Evet, hürriyet-i şer'iye Cenâb-ı Hakkın Rahmân, Rahîm tecellîsiyle bir ihsandır ve imanın bir hassasıdır.

فَلْيَحْيَا الصِّدْقُ وَلاَ عَاشَ الْيَأْسُ فَلْتَدُمِ الْمَحَبَّةُ وَالتَّقْوٰى وَالشُّورٰى وَالْمَلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهَوٰى وَالسَّلاَمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى

Yaşasın sıdk! Ölsün yeis! Muhabbet devam etsin! Şûrâ kuvvet bulsun! Bütün levm ve itâb ve nefret, hevâ hevese tâbi olanlara olsun. Selâm ve selâmet, hüdâya tâbi olanlar üstüne olsun. Âmin.

Eğer denilse: Neden şûrâya bu kadar ehemmiyet veriyorsun? Ve beşerin, hususan Asya'nın, hususan İslâmiyetin hayatı ve terakkisi nasıl o şûrâ ile olabilir?

Elcevap: Nurun Yirmi Birinci Lem'a-i İhlâsında izah edildiği gibi, haklı şûrâ ihlâs ve tesanüdü netice verdiğinden, üç elif, yüz on bir olduğu gibi, ihlâs ve tesanüd-ü hakiki ile, üç adam, yüz adam kadar millete fayda verebilir. Ve on adamın hakikî ihlâs ve tesanüd ve meşveretin sırrıyla, bin adam kadar iş gördüklerini, çok vukuat-ı tarihiye bize haber veriyor. Madem beşerin ihtiyacatı hadsiz ve düşmanları nihayetsiz, ve kuvveti ve sermayesi pek cüz'î; hususan dinsizlikle canavarlaşmış, tahribatçı, muzır insanların çoğalmasıyla, elbette ve elbette, o hadsiz düşmanlara ve o nihayetsiz hâcetlere karşı, imandan gelen nokta-i istinad ve o nokta-i istimdad ile beraber

hayat-ı şahsiye-i insaniyesi dayandığı gibi, hayat-ı içtimaiyesi de yine imanın hakaikinden gelen şûrâ-yı şer'î ile yaşayabilir, o düşmanları durdurur, o hâcetlerin teminine yol açar.

1.)Onların yönetimi, aralarında yaptıkları istişare iledir. (Şûrâ Sûresi, 42: 38)

Hutbe-i Samiyenin Zeyli

Hutbe-i Şamiye'nin Zeyli

Arabî Hutbe-i Şâmiye’nin zeylinin kısa bir tercümesi

Teşhisü’l-İllet

- 1.Sual: Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi?
- 2.Sual: Hürriyet ve meşrutiyet, şeriatsız olamaz
- 3.Sual: Dini Cihad
- 4.Sual: Dine düşmanlığın sebebi
- 5.Sual: Husumet hissinin bize sirayet sebeb
- 6.Sual: Otuz Bir Mart Hadisesi hakkında

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 1.Sual

1.Sual: Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi?

Hutbe-i Şâmiye'nin Arabî zeylinde, gayet latîf bir temsille imandan gelen mânevî ve kırılmaz bir kahramanlık gösteriyor. Bu meselemiz münasebetiyle bir hülâsasını beyan ediyoruz:

Hürriyetin başında Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle, vilâyat-ı şarkiye namına ben de refakat ettim. Şimendiferimizde iki mektepli mütefennin arkadaşla bir mübahase oldu. Benden sual ettiler ki: "Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi daha kuvvetli, daha lâzım?" O zaman dedim:

Biz Müslümanlar, indimizde ve yanımızda din ve milliyet bizzat müttehiddir. İtibarî, zahirî, ârızî bir ayrılık var. Belki din, milliyetin hayatı ve ruhudur. İkisine birbirinden ayrı ve farklı bakıldığı zaman, hamiyet-i diniye avam ve havassa şâmil oluyor. Hamiyet-i milliye, yüzden birisine (yani, menâfi-i şahsiyesini millete feda edene) has kalır. Öyleyse, hukuk-u umumiye içinde hamiyet-i diniye esas olmalı. Hamiyet-i milliye, ona hâdim ve kuvvet ve kal'ası olmalı. Hususan, biz şarklılar, garplılar gibi değiliz. İçimizde kalblere hâkim hiss-i dinîdir. Kader-i ezelî ekser enbiyayı Şarkta göndermesi işaret ediyor ki, yalnız hiss-i dinî Şarkı uyandırır, terakkiye sevk eder. Asr-ı Saadet ve Tâbiîn bunun bir burhan-ı kat'îsidir.

Ey bu hamiyet-i diniye ve milliyeden hangisine daha ziyade ehemmiyet vermek lâzım geldiğini soran bu şimendifer denilen medrese-i seyyarede ders arkadaşlarım! Ve şimdi, zamanın şimendiferinde istikbal tarafına bizimle beraber giden bütün mektepliler! Size de derim ki:

"Hamiyet-i diniye ve İslâmiyet milliyeti, Türk ve Arap içinde tamamıyla mezc olmuş ve kabil-i tefrik olamaz bir hale gelmiş. Hamiyet-i İslâmiye, en kuvvetli ve metin ve Arştan gelmiş bir zincir-i nuranîdir. Kırılmaz ve kopmaz bir urvetü'l-vüskadır. Tahrip edilmez,

mağlûp olmaz bir kudsî kal'adır" dediğim vakit, o iki münevver mektep muallimleri bana dediler: "Delilin nedir? Bu büyük dâvâya büyük bir hüccet ve gayet kuvvetli bir delil lâzım. Delil nedir?"

Birden, şimendiferimiz tünelden çıktı. Biz de başımızı çıkardık, pencereden baktık. Altı yaşına girmemiş bir çocuğu şimendiferin tam geçeceği yolun yanında durmuş gördük. O iki muallim arkadaşlarıma dedim:

İşte bu çocuk, lisân-ı hâliyle sualimize tam cevap veriyor. Benim bedelime o mâsum çocuk bu seyyar medresemizde üstadımız olsun. İşte, lisân-ı hâli bu gelecek hakikati der:

Bakınız, bu dabbetü'l-arz, dehşetli hücum ve gürültüsü ve bağırmasıyla ve tünel deliğinden çıkıp hücum ettiği dakikada, geçeceği yolda bir metre yakınlıkta o çocuk duruyor. O dabbetü'l-arz tehdidiyle ve hücumunun tahakkümüyle bağırarak tehdit ediyor. "Bana rastgelenlerin vay haline!" dediği halde, o mâsum, yolunda duruyor. Mükemmel bir hürriyet ve harika bir cesaret ve kahramanlıkla, beş para onun tehdidine ehemmiyet vermiyor. Bu dabbetü'l-arzın hücumunu istihfaf ediyor ve kahramancıklığıyla diyor: "Ey şimendifer! Sen ra'd ve gök gürültüsü gibi bağırmanla beni korkutamazsın." Sebat ve metanetinin lisân-ı hâliyle güya der: "Ey şimendifer, sen bir nizamın esirisin. Senin gemin, senin dizginin, seni gezdirenin elindedir. Senin bana tecavüz etmen haddin değil. Beni istibdadın altına alamazsın. Haydi yolunda git, kumandanının izniyle yolundan geç."

İşte ey bu şimendiferdeki arkadaşlarım ve elli sene sonra fenlere çalışan kardeşlerim! Bu mâsum çocuğun yerinde Rüstem-i İrânî ve Herkül-ü Yunanî, o acip kahramanlıklarıyla beraber, tayy-ı zaman ederek o çocuk yerinde burada bulunduklarını farz ediniz. Onların zamanında şimendifer olmadığı için, elbette şimendiferin bir intizamla hareket ettiğine bir itikadları olmayacak. Birden bu tünel deliğinden, başında ateş, nefesi gök gürültüsü gibi, gözlerinde elektrik berkleri olduğu halde, birden çıkan şimendiferin dehşetli tehdit hücumuyla Rüstem ve Herkül tarafına koşmasına karşı, o iki kahraman ne kadar korkacaklar, ne kadar kaçacaklar! O harika cesaretleriyle bin metreden fazla kaçacaklar. Bakınız, nasıl bu dabbetü'l-arzın tehdidine karşı hürriyetleri, cesaretleri mahvolur.

Kaçmaktan başka çare bulamıyorlar. Çünkü onlar, onun kumandanına ve intizamına itikad etmedikleri için, mutî bir merkep zannetmiyorlar. Belki gayet müthiş, parçalayıcı vagon cesametinde yirmi arslanı arkasına takmış bir nev'i arslan tevehhüm ederler.

Ey kardeşlerim ve ey elli sene sonra bu sözleri işiten arkadaşlarım! İşte, altı yaşına girmeyen bu çocuğa o iki kahramandan ziyade cesaret ve hürriyet veren ve çok mertebe onların fevkinde bir emniyet ve korkmamak hâletini veren, o mâsumun kalbinde hakikatin bir çekirdeği olan şimendiferin intizamına ve dizgini bir kumandanın elinde bulunduğuna ve cereyanı bir intizam altında ve birisi onu kendi hesabıyla gezdirmesine olan itikadı ve itminanı ve imanıdır. Ve o iki kahramanı gayet korkutan ve vicdanlarını vehme esir eden, onların, onun kumandanını bilmemek ve intizamına inanmamak olan câhilâne itikatsızlıklarıdır.

Bu temsilde, o mâsum çocuğun imanından gelen kahramanlık gibi, bin senede İslâm taifelerinin birkaç aşiretinin (Türk ve Türkleşmiş milletin) kalbinde yerleşen iman ve itikad cihetiyle, rû-yi zeminde yüz mislinden ziyade devletlere, milletlere karşı imanından gelen bir kahramanlıkla, İslâmiyet ve kemâlât-ı mâneviyenin bayrağını Asya ve Afrika'da ve yarı Avrupa'da gezdiren ve "Ölsem şehidim, öldürsem gaziyim" deyip ölümü gülerek karşılamakla beraber, dünyadaki müteselsil düşman hadisatlara kadar beşerin küllî istidadına karşı da düşmanlık vaziyetini alan o dehşetli şimendiferlerin tehditlerine karşı imanın kahramanlığıyla mukabele edip korkmayan; kaza ve kader-i İlâhiyeye karşı imanın teslimiyetiyle korkmak, dehşet almak yerinde, hikmet ve ibret ve bir nev'i saadet-i dünyeviyeyi kazanan, başta Türk ve Arap taifeleri ve bütün Müslüman kabileleri, o mâsum çocuk gibi fevkalâde bir mânevî kahramanlık gösterdikleri gösteriyor ki, istikbalin hâkim-i mutlakı, âhirette olduğu gibi, dünyada da İslâmiyet milliyetidir.

O iki temsilde, o iki acip kahramanın pek acip korku ve telâşlarına ve elemlerine sebep, onların adem-i itikadları ve cehaletleri ve dalâletleri olduğu gibi; Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerle ispat ettiği bir hakikati ki, bu risalenin mukaddemesinde bir iki misâli söylenmiş, mesele şudur ki:

Küfür ve dalâlet, bütün kâinatı ehl-i dalâlete binler müthiş düşmanlar taifeleri ve silsileleri gösteriyor. Kör kuvvet, serseri tesadüf, sağır tabiat elleriyle, manzume-i şemsiyeden tut, ta kalbdeki verem mikroplarına kadar binler taife düşmanlar bîçare beşere hücum ettiklerini ve insanın câmi mahiyeti ve küllî istidadatı ve hadsiz ihtiyacatı ve nihayetsiz arzularına karşı mütemadiyen korku, elem, dehşet ve telâş vermesiyle, küfür ve dalâlet bir cehennem zakkumu olduğunu ve bu dünyada da sahibini bir cehennem içine koyduğunu; din ve imandan hariç binler fen ve terakkiyat-ı beşeriye o Rüstem ve Herkül'ün kahramanlıkları gibi beş para fayda vermediğini, yalnız iptal-i his nev'inden muvakkaten o elîm korkuları hissetmemek için sefahet ve sarhoşlukla şırınga ediyor.

İşte, iman ve küfrün muvazenesi âhirette Cennet ve Cehennem gibi meyveleri ve neticeleri verdiği gibi, dünyada da iman bir mânevî cenneti temin ve ölümü bir terhis tezkeresine çevirmesini, ve küfür dünyada dahi bir mânevî cehennem ve hakikî saadet-i beşeriyeyi mahvetmesi ve ölümü bir idam-ı ebedî mahiyetine getirmesini kat'î bir his ve şuhuda istinad eden Risale-i Nur'un yüzer hüccetlerine havale edip kısa kesiyoruz.

Bu temsilin hakikatini görmek isterseniz, başınızı kaldırınız, bu kâinata bakınız. Ne kadar şimendifer misilli balon, otomobil, tayyare, berriye ve bahriye gemiler, karada, denizde havada kudret-i Ezeliyenin nizam ve hikmetle halk ettiği yıldızların kürelerine ve kâinat ecramına ve hâdisatın silsilelerine ve müteselsil vakıatlarına bakınız.

Hem âlem-i şehadette ve cismanî kâinatta bunların vücudu gibi, âlem-i ruhanî ve mâneviyatta kudret-i ezeliyenin daha acip müteselsil nazîreleri var olduğunu, aklı bulunan tasdik eder, gözü bulunan çoğunu görebilir.

İşte, kâinat içinde maddî ve mânevî bütün bu silsileler, imansız ehl-i dalâlete hücum ediyor, tehdit ediyor, korku veriyor, kuvve-i mâneviyesini zîr ü zeber ediyor. Ehl-i imana değil tehdit ve korkutmak, belki sevinç ve saadet, ünsiyet ve ümit ve kuvvet veriyor. Çünkü ehl-i iman, iman ile görüyor ki, o hadsiz silsileleri, maddî ve mânevî şimendiferleri, seyyar kâinatları mükemmel intizam ve hikmet dairesinde birer vazifeye sevk eden bir Sâni-i Hakîm onları

çalıştırıyor. Zerre miktar vazifelerinde şaşırmıyorlar, birbirine tecavüz edemiyorlar. Ve kâinattaki kemâlât-ı san'ata ve tecelliyat-ı cemâliyeye mazhar olduklarını görüp kuvve-i mâneviyeyi tamamıyla eline verip, saadet-i ebediyenin bir nümunesini iman gösteriyor.

İşte, ehl-i dalâletin imansızlıktan gelen dehşetli elemlerine ve korkularına karşı hiçbirşey, hiçbir fen, hiçbir terakkiyat-ı beşeriye buna karşı bir tesellî veremez, kuvve-i mâneviyeyi temin edemez. Cesareti zîr ü zeber olur. Fakat muvakkat gaflet perde çeker, aldatır.

Ehl-i iman, iman cihetiyle değil korkmak ve kuvve-i mâneviyesi kırılmak, belki o temsildeki mâsum çocuk gibi, fevkalâde bir kuvvet-i mâneviye ve bir metanetle ve imandaki hakikatle onlara bakıyor. Bir Sâni-i Hakîmin hikmet dairesinde tedbir ve iradesini müşahede eder, evham ve korkulardan kurtulur. "Sâni-i Hakîmin emri ve izni olmadan bu seyyar kâinatlar hareket edemezler, ilişemezler" deyip anlar. Kemâl-i emniyetle, hayat-ı dünyeviyesinde de derecesine göre saadete mazhar olur. Kimin kalbinde imandan ve din-i haktan gelen bu hakikat çekirdeği vicdanında bulunmazsa ve nokta-i istinadı olmazsa, bilbedahe, temsildeki Rüstem ve Herkül'ün cesaretleri ve kahramanlıkları kırıldığı gibi, onun cesareti ve kuvve-i mâneviyesi muzmahil olur ve vicdanı tefesüh eder. Ve kâinatın hadisatına esir olur. Herşeye karşı korkak bir dilenci hükmüne düşer. İmanın bu sırr-ı hakikatini ve dalâletin de bu dehşetli şekavet-i dünyeviyesini Risale-i Nur yüzer kat'î hüccetlerle ispat ettiğine binaen, bu pek uzun hakikati kısa kesiyoruz.

Acaba en ziyade kuvve-i mâneviyeye ve teselliye ve metanete ihtiyacını hissetmiş bu asırdaki beşer, bu zamanda o kuvve-i mâneviyeyi ve tesellîyi ve saadeti temin eden ve İslâmiyet ve imandaki nokta-i istinad olan hakaik-i imaniyeyi bırakıp, garplılaşmak unvanıyla, İslâmiyet milliyetinden istifade yerine, bütün bütün kuvve-i mâneviyeyi kırıp ve teselliyi mahveden ve metanetini kıran dalâlet ve sefahete ve yalancı politika ve siyasete dayanmak, ne kadar maslahat-ı beşeriyeden ve menfaat-i insaniyeden uzak bir hareket olduğunu, pek yakın bir zamanda intibaha gelmiş, başta İslâm olarak, beşer hissedecek. Dünyanın ömrü kalmışsa Kur'ân'ın hakaikine yapışacak.

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 2.Sual

2.Sual: Hürriyet ve meşrutiyet, şeriatsız olamaz

İşte, sabık temsil gibi, eski zamanda, Hürriyetin başında bazı dindar mebuslar, Eski Said'e dediler:

"Sen her cihette siyaseti, dine, şeriata âlet ediyorsun ve dine hizmetkâr yapıyorsun ve yalnız şeriat hesabına hürriyeti kabul ediyorsun. Ve meşrutiyeti de meşruiyet sûretinde beğeniyorsun. Demek, hürriyet ve meşrutiyet şeriatsız olamaz. Bunun için seni de 'Şeriat isteriz' diyenlerin içine Otuz Bir Mart'ta dahil ettiler."

Eski Said onlara demiş ki:

Evet, millet-i İslâmiyenin sebeb-i saadeti yalnız ve yalnız hakaik-i İslâmiye ile olabilir. Ve hayat-ı içtimayesi ve saadet-i dünyeviyesi şeriat-ı İslâmiye ile olabilir. Yoksa adalet mahvolur. Emniyet zîr ü zeber olur. Ahlâksızlık, pis hasletler galebe eder. İş yalancıların, dalkavukların elinde kalır. Size bu hakikati ispat edecek binler hüccetten bir küçük nümune olarak, bu hikâyeyi nazar-ı dikkatinize gösteriyorum:

Bir zaman bir adam, bir sahrâda, bedevîler içinde ehl-i hakikat bir zâtın evine misafir olur. Bakıyor ki, onlar mallarının muhafazasına ehemmiyet vermiyorlar. Hatta ev sahibi, evinin köşesinde paraları oralarda açıkta bırakmış. Misafirhane sahibine dedi:

"Hırsızlıktan korkmuyor musunuz, böyle malınızı köşeye atmışsınız?"

Hane sahibi dedi: "Bizde hırsızlık olmaz." Misafir dedi:

"Biz paralarımızı kasalarımıza koyduğumuz ve kilitlediğimiz halde çok defalar hırsızlık oluyor."

Hane sahibi demiş: "Biz emr-i İlâhî namına ve adâlet-i şer'iye hesabına hırsızın elini kesiyoruz."

Misafir dedi: "Öyleyse çoğunuzun bir eli olmamak lâzım gelir."

Hane sahibi dedi: “Ben elli yaşına girdim, bütün ömrümde bir tek el kesildiğini gördüm.”

Misafir taaccüp etti, dedi ki: “Memleketimizde hergün elli adamı hırsızlık ettikleri için hapse sokuyoruz. Sizin buradaki adaletinizin yüzde biri kadar tesiri olmuyor.”

Hane sahibi dedi: “Siz büyük bir hakikatten ve acip ve kuvvetli bir sırdan gaflet etmişsiniz, terk etmişsiniz. Onun için adaletin hakikatini kaybediyorsunuz. Maslahat-ı beşeriye yerine adalet perdesi altında garazlar, zâlimâne ve tarafgirâne cereyanlar müdahale eder, hükümlerin tesirini kırar. O hakikatin sırrı budur:

“Bizde bir hırsız elini başkasının malına uzattığı dakikada hadd-i şer’înin icrasını tahattur eder. Arş-ı İlâhîden nâzil olan emir hatırına gelir. İmânın hassasıyla, kalbin kulağıyla, kelâm-ı ezelîden gelen ve hırsız elinin idamına hükmeden

اَلسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا اَيْدِيَهُمَا [1]

âyetini hissedip işitir gibi iman ve itikadı heyecana ve hissiyat-ı ulviyesi harekete gelir. Ruhun etrafından, vicdanın derin yerlerinden, o sirkat meyelânına hücum gibi bir hâlet-i ruhiye hâsıl olur. Nefis ve hevesten gelen meyelân parçalanır, çekilir. Git gide, o meyelân bütün bütün kesilir. Çünkü, yalnız vehim ve fikir değil, belki mânevî kuvveleri (akıl, kalb ve vicdan) birden o hisse, o hevese, hücum eder. Hadd-i şer’îyi tahattur ile ulvî zecr ve vicdanî bir yasakçı o hissin karşısına çıkar, susturur.

“Evet, iman, kalbde, kafada daimî bir mânevî yasakçı bıraktığından, fena meyelânlar histen, nefisten çıktıkça ‘yasaktır’ der, tard eder, kaçırır.

“Evet, insanın fiilleri kalbin, hissin temayülâtından çıkar. O temayülât, ruhun ihtisasatından ve ihtiyacatından gelir. Ruh ise, iman nuru ile harekete gelir. Hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeye çalışır. Daha kör hisler onu yanlış yola sevk edip mağlûp etmez.

“Elhasıl: Had ve ceza, emr-i İlâhî ve adalet-i Rabbaniye namına icra edildiği vakit, hem ruh, hem akıl, hem vicdan, hem insaniyetin mahiyetindeki latîfeleri müteessir ve alâkadar olurlar. İşte bu mânâ içindir ki, elli senede bir ceza, sizin hergün müteaddit hapsinizden ziyade bize fayda veriyor. Sizin adalet namı altındaki cezalarınız,

yalnız vehminizi müteessir eder. Çünkü biriniz hırsızlığa niyet ettiği vakit, millet, vatan maslahatı ve menfaati hesabına cezaya çarpılmak vehmi gelir. Yahut insanlar eğer bilseler ona fena nazarla bakarlar. Eğer aleyhinde tebeyyün etse, hükûmet de onu hapsetmek ihtimali hatırına geliyor. O vakit yalnız kuvve-i vâhimesi cüz'î bir teessür hisseder. Hâlbuki nefis ve hissinden çıkan—hususan ihtiyacı da varsa—kuvvetli bir meyelân galebe eder. Daha o fenalıktan vazgeçmek için o cezanız fayda vermiyor. Hem de emr-i İlâhî ile olmadığından, o cezalar da adalet değil. Abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi battal olur, bozulur. Demek, hakikî adalet ve tesirli ceza odur ki, Allah'ın emri namıyla olsun. Yoksa tesiri yüzden bire iner.

"İşte bu cüz'î sirkat meselesine sair küllî ve şümullü ahkâm-ı İlâhiye kıyas edilsin. Ta anlaşılsın ki, saadet-i beşeriye dünyada adaletle olabilir. Adalet ise, doğrudan doğruya Kur'ân'ın gösterdiği yol ile olabilir."

-Hikâyenin hülâsası bitti.-

Eğer beşer çabuk aklını başına alıp adalet-i İlâhiye namına ve hakaik-i İslâmiye dairesinde mahkemeler açmazsa, maddî ve mânevî kıyametler başlarına kopacak, anarşilere, Ye'cüc ve Me'cüclere teslim-i silâh edecekler diye kalbe ihtar edildi.

İşte bu hikâyeyi o zamandaki bazı dindar meb'uslara Eski Said söylemiş. Ve iki defa tab edilen Arabî Hutbe-i Şâmiye'nin zeylinde kırk beş sene evvel yazılmış.**(Haşiye)**

Şimdi bu hikâye ile evvelki temsil, o zamandan ziyade tam bu zamanın dersi olmasından, berâ-yı malûmat hakikî dindar meb'usların nazarına medar-ı ibret için gösteriyoruz.

Said Nursî

Haşiye: Hutbe-i Şâmiye namında matbu Arabî risaleyi, Arabî bilmediğimiz için Üstadımızdan rica ettik ki, bize bir-iki gün ders ver. Birkaç gün zarfında söylediği dersin takririni kaleme aldık. Üstadımız dersi verdiği vakit, bazı cümlelerini zihnimizde tam yerleştirmek için tekrar ederdi. Âhirdeki temsil ve hikâyeyi izahlı bulduğumuzdan, en

evvel onları üniversitelilerin ve dindar meb'usların nazarlarına göstermemizin sebebi: Üstadımız derse başladığı vakit "Eski zamanda şimendiferde mektepli o iki muallim yerine sizleri; ve bana şeriat hakkındaki sual soran kırk beş sene evvelki mebuslar yerine, şimdiki hakikî dindar meb'usları kabul ve tasavvur edip öylece konuşuyorum" dediği için, biz de ehl-i maarif ve dindar mebuslara, berâ-yı mâlûmat bu dersimizi gösteriyoruz. Sonra isterlerse Hutbe-i Şâmiye'den bütün dersimizi göstereceğiz. Münasip görülse neşir de edeceğiz. Âlem-i İslâmdaki siyaset-i İslâmiyeye dair Üstadımızdan bir ders almak isterdik. Hâlbuki otuz beş seneden beri siyaseti terk ettiğinden Eski Said'in siyaset-i İslâmiyeye temas eden bu Hutbe-i Şâmiye tercümesi Eski Said hesabına bir derstir.

Tahirî, Zübeyir, Bayram, Ceylân, Sungur, Abdullah, Ziya, Sadık, Salih, Hüsnü, Hamza

1.)Hırsız erkeğin ve hırsız kadının elini kesin. (Mâide Sûresi, 5:38)

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 3.Sual

3.Sual: Dini Cihad

Sual: **(1)** Günümüz medeniyeti dinî cihada müsaade etmediği gibi fetva da vermiyor. Bu konuda medeniyet ile İslâmiyet arasında nasıl mutabakat sağlanacak?

Cevap: Medeniyet, gayrımeşru olan vesilelere meşruiyet ve cevaz verdiği halde, İslâm dini bütün şeriatlarda var olan cihada nasıl müsaade etmesin! Dünyada kötülükler bulunduğu sürece fazilet de bunlara karşı mutlaka mücahede edecektir. Demek ki, cihad ebedidir.

Sonra, bulunduğumuz mevki ve yer, dar olmayıp bize yetecek kadar geniş olduğundan, saldırı değil, savunma konumunda olacağız. Zaten dinimizin temel esasları da buna işaret etmektedir.

لاَ اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ [1]

ve

يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلَى كَلِمَةٍ [2] سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

ayetleri de gösteriyor ki, bizim aslî vazifemiz savunmadır. Ayette geçen [3] تَعَالَوْا kelimesi, öncelikli vazifemizin onları hakta ittifaka davet etmek olduğuna işaret etmektedir. Bundan sonraki görevimiz ise ancak cihad yoluyla müdafaadır.

---

(1): Bu sual ve müteakib sualler, Bu Zeylin arapca aslı olan "Teşhis-ül İllet" eserinde mevcut olup Üstad tarafından tercümesine yerleştirilmemiştir. Zehra Yayıncılığın yapmış olduğu tercümeyi esas alıp buraya koydum. mS

1.) Dinde zorlama yoktur. (Bakara Suresi: 256)
2.) De ki: Ey kitap ehli olanlar (Yahudi ve Hristiyanlar): Sizinle bizim aramızda eşit olan bir kelimeye gelin. (Âl-i imran Suresi: 64)
3.) Gelin, geliniz. (Âl-i imran Suresi: 64)

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 4.Sual

4.Sual: Dine düşmanlığın sebebi

Sual: Günümüz medeniyeti istibdada karşı savaş açtığı gibi din âlimlerine ve büyüklerine karşı da düşmanlık hislerini kışkırtmıştır. Yabancılardan bize sirayet eden bu iki hissin bir sonucu olarak bizde de tahakküm ve baskı aleyhinde hücumlar olduğu gibi dinî hislere karşı da güvensizlikle bakılmaktadır. Bu konudaki görüşün nedir?

Cevap: Evet, yabancılardan bize panzehir zehirle birlikte sirayet etmiştir. Mazlumların istibdada karşı savaş açmalarının sebebi ise açıktır. Yabancıların dinî hislere karşı düşmanlıklarını ilan etmelerinin sebebine gelince; bunun sebebi, İsevî dininin ve bilhassa Katolik mezhebinin Avrupa toplumunda meydana getirdiği müthiş ve acayip karışıklıktır. Bilindiği gibi Katolik mezhebi uzunca bir süre iç siyaset malzemesi olarak kullanılmıştır. İstersen tarihe bir göz gezdir de bak, zalim Neron ve emsalinin kılıçlarıyla dökülen mazlum insanların kanlarıyla nasıl kıpkızıl bir hale geldiğini gör! Sonra kulağını tarihe ver de dinle, beş yüz sene boyunca akılları hayret ve dehşet içinde bırakan Engizisyon cemiyetinin işlediği zulüm ve vahşetin tazyikleri arasından yükselen mazlumların iniltilerini, feryatlarını ve lanetlerini işiteceksin.

Benim nazarımda, sözkonusu o vahşi cemiyet henüz ölmemiştir. Belki medeniyet suretinde tenasüh ederek ve siyasetin hilelerine sarılarak medeniyet suretinde günümüze kadar gelmiştir. Avrupalıların, Hristiyan olmayanlara karşı olan tutum ve davranışları bunun delilidir.

Sonra Fransa tarihine bak; kendi mezhepleri arasındaki ihtilafın ortaya çıkardığı karışıklıklar nasıl da fakir halk yığınlarını dehşete düşürerek dört yüz yıl boyunca mazlumlar üzerindeki karanlıklı inkılâpları sürdürmüştür, gör. Bütün bunların içinde aklın almadığı en önemli husus, Katolik mezhebi yoluyla siyasetin havas tabakasının eline geçerek fakirlerin mahvına ve fikir ve düşünce ehlinin de ezilmesine sebep olmasıdır. İşte bu tutum ve davranışlar sonuç

olarak, fakirlik ve zaruret içinde olan halkın ve keza filozofların kalblerinin derinliklerinde, kendilerini kargaşaya ve badirelere sürükleyen Katolik mezhebine ve müstebidlere karşı intikam duygusunu uyandırmış oldu. Ancak bütün bunlarla birlikte halk, dinini bırakıp da bu mezhebe saldırmadı. Buna karşılık Protestanlığa sığınıp ona dayandılar. Bununla beraber ve binlerce filozofun hücumuna rağmen Katolik mezhebi Paris'te halen resmî bir mezhep olarak devam etmektedir.

Heyhat! Biz fakirler topluluğunun hayatı olan İslâmiyet nasıl o mezheple kıyas edilebilir. Hiç şüphesiz, İslâmiyetle onun arasında yerle gök arasındaki mesafe kadar uzun bir mesafe ve çok büyük farklılıklar vardır. Bu farklılıkların bir kısmını Hutbe-i Şamiye'de ayrıntılı biçimde yazmışım. Bunların en açık ve belirgin olanı şudur ki; çok az istisnalar dışında İslâmiyet, müslümanlar arasında düşmanlık sebebi olmamıştır. Düşmanlık, sadece kendilerine saldıranlarla aralarında geçmiştir. İslâmiyet, Katolik mezhebinin aksine, bazı istisnalar dışında ehl-i İslâm arasında siyasî oyun ve entrikalara alet olmamıştır. Dolayısıyla bizde hiçbir mazlumun bu gerçek hisse karşı itiraz etmeye hakkı yoktur. Çünkü İslâmiyetin, fakirlerin sığınağı ve mazlumların melcei olması alışılagelmiş bir hakikattir. Kur'an'ı âlemlere rahmet olarak indiren Allah'a yemin olsun ki, zekatın farz ve faizin haram olması hakikati, İslâmın fakirlerin koruyucusu ve yoksulların sığınağı olduğunun en iyi delilidir. Halbuki şurası bir gerçektir ki, Katolik mezhebi fakirlerin ve yoksulların karşısında daima zalimlerin kalesi olmuştur. Katolik mezhebinin siyasî entrikalara alet edilmesi sonucunda ezilen halk kesimlerinde meydana getirdiği intikam hissi, İslâmiyette ancak binde bir oranındadır. Bu açık ve belirgin farklar ve ilgisiz kıyaslarla birlikte biz de Avrupalıların takip ettikleri yolu takip etmiş olsa idik, İslâm dünyasına bin yıl kaos hayatı yaşattıktan ve karmaşa içine sürükledikten sonra -şayet kıyas doğru ise- ancak Fransa'nın bugünkü durumuna gelmiş olurduk. Oysa Avrupanın hali hazır medeniyeti, taşıdığı birçok fenalıkları ve kötülükleri yüzünden bedava verilse bile alınmaması lazım iken, uğruna bin yıl sarfedilerek alınması nasıl makul olabilirdi.

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 5.Sual

5.Sual: Husumet hissinin bize sirayet sebeb

Sual: İslâm âleminde dine karşı husumet duygusuna yer olmadığına göre bunun Avrupadan bize sirayet etmesinin sebebi nedir?

Cevap: İlm-i beyanda, kelâm ***"maani-i saneviye"*** diye tabir edilen, maksadına uygun olarak fikirleri bazen aydınlattığı veya kararttığı gibi, aynı şekilde ***"maani-i ulâ"*** diye tabir edilen ifade tarzı ve üslubuyla da duyguları arındırır veya kirletir.

Binaenaleyh tercüme edilerek bize gelen yabancı eserler, takip ettikleri maksatları itibariyle fikirlerimizi aydınlatabileceği gibi, çoğu kez de takip ettiği üslub tarzlarıyla duygularımızı karıştırır, hatta saptırabilir. Öyle ki, onların bir tarihçisi veya bir edibi, mukaddesatla veya İslâm büyükleriyle ilgili bir konu geçtiğinde sessiz kalmakta veya ilgi göstermemekte veya bazen beyan ettiği ifade tarzı ile, konuyu küçümsemekte ve saygısızlık gösterebilmektedir.

Avrupadan bize sirayet eden en büyük musibetlerden birisi de, medrese uleması ile hamele-i din hakkındaki küçümseyici duygularla dolu olan üsluptur. Oysa bu âlimler herkesten daha çok hürmete, merhamete ve muhabbete layıktırlar. Aslında kusur ve hata onların varlığından değil, bilakis zamanın elvermemesinden ötürü, kâmil anlamdaki muhakkiklerin bulunmamış olmasındandır. Hiç şüphesiz âlimler İslâmiyetin temel direkleridir.

Bir zaman duydum ki, bir adam evinin direğinde bir gevşeklik ve zayıflık olduğunu görmüş, değiştirip yerine daha kuvvetli bir direk koymadan önce onu yerinden sökmeye çalışırken evi başına yıkılmış.

Yine bir zaman bir adam gördüm, Hz. Ömer'in cesaret ve heybetini, boyunun bir minare uzunluğunda olmasıyla delillendirerek anlatmaya çalışıyordu. Bir diğeri de onun celaletini, ruhunun

büyüklüğü ile izah etmeye kalkışınca, birinci adam; "O halde Ömer de bizim gibi birisi imiş" dedi. İyice düşün!

Birisini de gördüm ki, dindeki salâbetin ne olduğuna delil getirmeden önce, mutaassıb bir adama bu taassubundan dolayı hücum ediyordu. Dindeki salâbet ise; takva, hakta sebat etme ve ahlakta metanet göstermektir. Böyle yapmakla o fakirin dindeki salâbetini de bozmuş oluyordu.

İşte her kim evinin ortasında zayıf direği değiştirmek isterse önce onun yerine tavanı koruyacak kuvvetli ve sağlam bir direk yerleştirsin. Aksi halde bilmeden evini başına yıkacaktır. Ve kim de, bozuk olan bir delili etkisiz kılmak istiyorsa, haklı olan bir sonuca varmak için bunu sahih bir delille isbat etsin. Aksi halde düşünmeden ifsad etmiş olacaktır.

Yine dinindeki taassuba hücum etmek isteyen kimse, önce salabet-i diniyeye saygı gösterip onu muhafazaya çalışmalıdır. Aksi halde farkında olmadan başkasını doğru yoldan saptırmış olacaktır.

Hutbe-i Samiyenin Zeyli : 6.Sual

6.Sual: Otuz Bir Mart Hadisesi hakkında

Sual: Haylaz bazı kimselerin dillerine doladıkları Otuz Bir Mart Hadisesi hakkında ne dersin?

Cevap: Evvelen; şayet On Bir Nisan **(1)** saikası hakkında soruyorsan, o hususta gereken açıklamayı Divan-ı Harb'deki savunmam olan İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi **(2)** adlı eserimde yapmışım.

Bu izahtan sonra bütün kuvvetimle derim ki; o hadise, taraftar olan ve olmayanların, hatalarını bazı masum, sessiz ve mütevekkil kimselerin üstüne atmakla meydana gelmiştir.

Ey bozgunculuklarını başkalarının üstüne atarak kendilerini temize çıkarmaya çalışan mağrurlar! Sizin meseliniz, birbirlerini katlederek yeryüzünde fesat çıkaran kimselerin durumuna benzer. Sonra bir kısım salih kimseler araya girip onların fesatlarını defetmeye çalışır ve onları barışa davet eder. Barışmaları için araya giren bu insanlar onların dehşetli hilelerini ortadan kaldırmak için onlara mukaddes bazı şeyleri hatırlatırlar. Cenab-ı Hak bu aracı kimseleri de, hatırlattıkları o mukaddes şeylerin bereketiyle, o fesat çıkaranların fesatlarını yüzden bire indirmeye muvaffak eder.

Daha sonra o iki hasım taraf kendilerini temize çıkarmak için birbirlerinin gurur ve enaniyetini okşayacak sözler sarfederek, hiçbir günahı ve suçu bulunmayan ve sadece nasihatçı olan o arabuluculara insafsızca saldırmaya başlarlar. Böylece yaptıkları bütün hatalarını, vebalı yollarını kapatmaya çalışan o masum kimselere yüklemeye çalışırlar.

Evet, gerçi o nasihatçı gruptan da bazı kimseler hücumda bulundular. Dikkatli nazarlarıyla, şimdi hanzele meyvesini vermeye başlayan ağacın tohumlarında zakkum ağacının tohumlarından bir

miktarının bulunduğunu keşfedip gördükleri için onlar da hücum ettiler. Ama bu hücumlarıyla Allah yolunda cihad etmiş oldular.

---

(1): Rumi 11 Nisan 1325, miladî 24 Nisan 1909 tarihidir. Hareket Ordusu bu tarihte istanbul'a girmiştir. (Zehra Yay.)

(2): Maalesef bu eserimi o hadisenin verdiği heyecan anlaşılmaz kıldığı gibi, matbaa da onu tahrif etmiştir. - Müellif

Divan-ı Harb-i Orfi

Divan-ı Harb-i Örfi

İki Mekteb-i Musibetin
Şehadetnamesi

Yahut

Dîvân-ı Harb-i Örfî

ve

Said-i Kürdî

Naşir
Kürdîzade Ahmed Ramiz

2. tab'ı **(1)**
İstanbul Artin Asadoryan
ve
Mahdumları Matbaası, 1328 **(2)**

---

(1): Birinci tab'ı 1327 (m. 1911) yılında yapılmıştır.
(2): Miladi 1912.

Divan-ı Harb-i Orfi : Ifade

İfade-i Naşir

İfade-i Naşir

323 (1) senesi zarfında idi ki; Kürdistan'ın yalçın, sarp ve âhenin mavera-yı şevahik-i cibalinde tulu etmiş Said-i Kürdî isminde nevadir-i hilkatten madûd bir ateşpâre-i zekânın İstanbul âfakında rüyet edildiği haberi etrafa aksetmiş ve fıtraten mütecessis olan bazı kimseler o harika-i fıtratı peyapey gördükçe, mader-i hilkatin hazâin-i lâ-tefnasındaki sehaveti bir türlü hazmedemeyenleri, şu Kürd kıyafetinde, o şal ve şalvar altında öyle bir kanun-u dehânın ihtifa edebileceğini bir türlü anlamayarak, âtıl ve müzevvir olan ekseriyet-i hasise zelil olan hissiyat-ı umumiyesini bir kelime-i tezyifin mana-yı intikamında telhis etmişlerdi: "Mecnûn!.."

Said-i Kürdî filvaki ifrat-ı zeka itibariyle hudud-u cununda idi. Fakat, öyle bir cünûn ki, onun ruh-u kemal ve aklına, en ulvî ve fedaî şair-i bedbaht olan üstad-ı muhteremim A.Cevdet şu mısralarında tercüman-ı zîşanı olmuştur:

Günün başımda yanar ateş-i mealidir,
Cünun başımda benim bir zeka-i âlidir.
Benim cununuma rehber ziya-yı ulviyet,
Benim cununumu bekler azim bir niyet.

Evet, Said-i Kürdî İstanbul'a, şurezar-ı Kürdistan'ın maarifsizlikle öldürülmek istenilen kâinat idrakinde yapamadığı kâşanelere bedel Yıldız siyaset selh-hanelerini zelzelelere vermek azmiyle gelmişti. Daha İstanbul'a gelmeden Van'dan, Bitlis'ten, Siirt'ten, Mardin'den, Erzurum'dan defaatle nefy olundu. İstanbul'a gelmesiyle beraber Abdülhamid tarafından da suret-i ciddiyede tarassud altına aldırıldı ve bir kaç kere tevkif edildi. Nihayet bir gün geldi ki, Said-i Kürdî'yi Üsküdar'a, Toptaşı'na yolladılar. Çünkü, hapishanede ikaz edilecek kimseler bulunmak muhtemeldi. Bimarhaneden ikide birde çıkarılır, maaş, rütbe tebşir edilir.. Hazret-i Said: "Ben Kürdistan'da mekteb

açtırmak üzere geldim. Başka bir dileğim yoktur. Bunu isterim ve başka bir şey istemem." derdi. Tabir-i âherle, Bediüzzaman iki şey istiyordu: Kürdistan'ın her tarafında mektebler açtırmak istiyor, başka bir şey almamak istiyordu.

Arş-ı kanaat oldu, behişt-i gına bize,
Biz inmeyiz zemin-i müdâraya ol emîn.
Mansıbların, makamların en bülendidir,
-Vicdanımızca- mansıb-ı tahkir-i zalimin.

Şehzadebaşı'nda şematetle bir konferans verildiği gece, kemal-i mehabetle sahneye çıkıp irad ettiği nutk-u beliğ-i bîtarafane, Said'in ihata-i ilmiyesi kadar hamaset ve fedakârlıkta da bîmenend olduğunu teyid eder.

Gerek o gece, gerek menhus Otuz Bir Mart'ta cihandeğer nasihatlarıyla ortaya atılan hoca-i dânâya; böyle tehlikeli âvanda vücud-u kıymettarının sıyaneti nefan-lil-umum elzem olduğu ihtar edildiği zaman; "En büyük ders, doğruluk yolunda ölümünü istihkar dersi vermektir."

"Yerinde ölmek için bu hayat lazımdır" fikrine karşı;

Aşinayız, bize biganedir endişe-i mevt,
Adl ü hak uğruna nezreylemişiz canımızı.

mısralarıyla mukabele ederdi.

Said-i hüşyar'ın safvet-i ruhunu, besalet ve şecaatini, fedakarlığındaki nihayetsizliğini anlamak ve ona ebedî bir rabıta-i aşk ile bağlanmak için lisan-ı hamasetinden meşhur "Kahriyat"ın ezcümle, şöyle bir parçasını dinlemek kifayet eder.

Sarayı, zindanı yık, taşlarını başlara vur
Yere indir güneşi, yıldızı eflâka savur
Ser-i bîdadı kopar, kalb-i ta'dayı kavur
Ol bize âb-ı hayat, ateş-i seyyal-i memat

Bediüzzaman'a zurefadan biri, bir gün irfanıyla mütenasib bir esvab iktisası lüzumundan bahseder, Müşarünileyh de: "Siz, Avusturya'ya güya boykot yapıyorsunuz. Yine onun yolladığı

kalpakları giyiyorsunuz. Ben ise bütün Avrupa'ya boykot yapıp, yalnız memleketimin mamulâtını giyerim." buyurmuştur.

Elyevm, Said-i Kürdî Kürdistan'a döndü. İstanbul'un hava-yı gıll u gışından, tezviratından, bedraka-i efkâr olmak lazım gelen gazetecilerin bazılarının bütün fenalıklara badi, bütün felaketlerin müvellidi olduklarını görerek bu derece açık cinayetlere tahammül edemeyerek meyus ve müteessir., vahşetzar, fakat munis, fakat vefakâr ve namusperver olan dağlarına döndü. İsabet etti. Kimbilir, belki en büyük icraatından biri de budur.

Ahmed Râmiz

---

(1): Rumî 1323, milâdi 1907.

Divan-ı Harb-i Orfi : Mukaddeme

İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi

Mukaddime

Vakta ki, hürriyet divanelikle yâd olunurdu; istibdat tımarhaneyi mekteb eyledi. Vakta ki, itidal irtica ile iltibas olundu, meşrutiyet de hapisha¬neyi mekteb yaptı.

Ey şu şehadetnamemi temaşa eden zevat! Lütfen, ruh ve hayalinizi misafireten, yeni medeniyete karışmış, asabî bir Kürd talebesinin hâl-i ihtilâlde olan ceset ve dimağına gönderiniz, tâ tahtie ile hataya düşmeyesiniz!...

— Ben talebeyim; onun için, her şeyi mizan-ı şeriatla muvazene ediyorum. Ben milliyetimizi, yalnız İslâmiyet biliyorum; onun için, her şeyi de İslâmiyet nokta-i nazarında muhakeme ediyorum. Ben hapishane denilen âlem-i berzahın kapısında dururken ve darağacı denilen istasyonda ahirete giden şimendiferi beklerken, cemiyet-i beşeriyenin gaddarane hallerini tenkid ederek, nev-i benî beşere irad ettiğim bir nutuktur. Onun için

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ [1]

sırrınca kabr-i kalbden hakaik çıplak çıktı; namahrem olan kimse nazar etmesin. Ahirete kemal-i iştiyak ile müheyyayım. Nasıl ki; bir bedevî garaibperest, İstanbul'un acaib ve mehasinini işitmiş, fakat görmemiş iken, nasıl ki kemal-i hâhişle görmeyi arzu eder; ben de, ma'rez-i acaib ve garaib olan âlem-i ahireti o hâhişle görmek istiyordum; şimdi de öyleyim. Beni oraya nefyetmek, ceza değil! Sizin elinizden gelirse, beni vicdanen muazzeb ediniz! Ve illâ başka suretle azab, azab değil, benim için bir şandır!

Bu haydut hükümet, zaman-ı istibdatta akla husumet; şimdi de hayata adavet ediyor... Eğer hükümet böyle olursa, yaşasın cünun!... Yaşasın mevt!.. Zalimler için de yaşasın cehennem!... Ben zaten bir zemin istiyordum ki, efkârımı onda beyan edeyim. Şimdi Divan-ı Harb iyi bir zemin oldu.

(İleride gelen sözler Harbiye Nezaretinde feveran etti. Müteferrik zamanlarda yani, nutkun iki sülüsü mukadder suallere cevaben İkinci Divan-ı Harbde birden söyledim. Ve sualler kısmı, tahliyemin ikinci gününde Birinci Divan-ı Harb Reisi Hurşid Paşa'ya bir defa ve başkasına mükerreren masum mahpusları müdafaa için irad ettim. Ve bir parçasını da başka yerlerde münakaşa suretinde söyledim.)

Bidayetlerde herkesten sual olunduğu gibi, bana da sual ettiler:

—Sen de şeriatı istemişsin?

Dedim:

—Şeriatın bir hakikatine bin ruhum olsa feda etmeye hazırım; zira şeriat, adalet-i mahz ve fazilettir. Fakat, ihtilâlcilerin isteyişi gibi değil!

Hem de dediler:

—İttihad-ı Muhammedi’ye dahil misin?

Dedim:

—Maaliftihar... En küçük efradındanım; fakat benim tarif ettiğim vecihle... Ve o ittihaddan olmayan kimdir, bana gösteriniz?..

1.)Sırların ortaya çıktığı gün... (Tarık Suresi: 9)

Divan-ı Harb-i Orfi : Cinayetler

On bir buçuk cinayetler

İşte, o nutku şimdi neşrediyorum; tâ ki meşrutiyeti lekeden ve ehl-i şeriatı meyusiyetten ve ehl-i asrı tarih nazarında cehl ve cünundan ve hakikati evham ve şükûktan kurtarayım. İşte başlıyorum:

Dedim: Ey zabitler! Hapsimi iktiza eden cinayetlerin icmali;

اِذًا مَحَاسِنِى اللاَّتِى اَدِلُّ بِهَا كَانَتْ ذُنُوبِى
فَقُلْ لِى كَيْفَ اَعْتَذِرُ

Yani, *"Medar-ı iftiharım olan mehasinim, şimdi günah sayılıyor! Artık nasıl itizar edeyim, mütehayyirim!"*

Mukaddime olarak söylüyorum: Mert olan, cinayete tenezzül etmez. Şayet isnad olunsa, cezadan korkmaz. Hem de, haksız yere idam olunsam, iki şehid sevabını kazanırım. Zira başka şehid yarı mükâfatını dünyada nam ve şöhretle mübadele eder. Şayet hapiste kalsam böyle hürriyeti lâfızdan ibaret bulunan gaddar bir hükümetin en rahat mevkii hapishane olsa gerektir. Mazlumiyetle ölmek, zalimiyetle yaşamaktan daha hayırlıdır.

Bunu da derim ki: Bazı kabahatli adam; kabahatini setr için, başkasını jurnal veya buranın hâli gibi müdahene eder. Şimdiki hafiyeler, eskisinden beterdirler. Bunların sadakatine nasıl itimat olunur? Adalet, onların sözüne nasıl bina olunur? Hem de cerbeze ile, insan adalet yaparken zulme düşüyor. Zira; insan kusursuz olmaz; fakat, zaman-ı medid ve efrad-ı kesire içinde ve tahallül-ü mehasinle tadil olunan müteferrika kusurlar cerbeze ile cem', bir zaman-ı vahidde, bir şahs-ı vahidde sudurunu tevehhüm ederek, şedit cezaya müstahak görür. Halbuki, zulm-ü şediddir... Şimdi gelelim on bir buçuk cinayetlerimin tadadına **(İhtar)**

İhtar: Bu cinayetlerin her biri, Divan-ı Harbdeki kırk tane evrak-ı perişanımda ve sair şayiatta hatıra gelen sual-i mukadderlere birer cevab-ı icmalidir.

Divan-ı Harb-i Orfi : 1.Cinayet

Birinci Cinayet

Geçen sene bidayet-i hürriyette elli-altmış telgraf umum aşair-i Ekrad'a sadaret vasıtasıyla çektim. Meali şu idi:

"Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz emr; adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir. Hüsn-ü telâkki ediniz. Muhafazasına çalışınız. Zira saadetimiz, meşrutiyettedir. Ve devr-i istibdatta herkesten ziyade biz zarardîdeyiz."

Her yerden bu telgrafların cevabı, suret-i hüsnâda geldi.

Demek Kürdleri tenbih ettim, gafil bırakmadım; tâ ki istibdat onların gafletinden istifade etmesin. Neme lâzım demediğimden cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 2.Cinayet

İkinci Cinayet

Ayasofya ve Bayezıt ve Fatih ve Süleymaniye'de umum ulema ve talebeye hitaben müteaddit nutuklar ile şeriatın ve müsemma-yı meşrutiyetin münasebet-i hakikiyesini şerh ve teşrih ettim. Ve istibdadın şeriatla bir münasebeti olmadığını beyan ettim. Şöyle ki: Şeriat âleme gelmiş, tâ istibdadı ve tahakkümü mahvetsin. Eğer temessül etse; istibdad, bir dîv-i derende, meşrutiyet Süleyman, şeriat hatem-i Süleyman suretine girer idi. Bu hasiyet-i teshire malik olan hatem, şeriat idi. Taht-ı medeniyette oturan ve efkâr-ı umumiye denilen Süleyman, meşrutiyetin enguştuna **(Haşiye)** layık iken, ifrit istibdat gasbetmiş idi.

Herhangi bir nutuk irad ettimse; her bir kelimesine kimsenin bir itirazı varsa, bürhan-ı kat'î ile isbata hazırım, diye umuma meydan okudum. Ve dedim ki: "Asıl şeriatın melik-i hakikisi, hakikat-ı meşrutiyettir."

Demek, meşrutiyeti delâil-i şer'iye ile kabul ettim. Başka müzebzibler gibi taklidî ve hilâf-ı şeriat telâkki etmedim. Ve ulema ve şeriatı Avrupa'nın zünun-u fasidesinden iktidarıma göre kurtarmağa çalıştığımdan cinayet ettim.

Haşiye: Şu ibarede Hazret'in muradı, meşrutiyeti Süleyman'a teşbih ediyor. Fakat ibare düşüktür, ifrit istibdat malumdur. (Râmiz)

Divan-ı Harb-i Orfi : 3.Cinayet

3.Cinayet

Üçüncü Cinayet

İstanbul'da yirmi bine yakın Kürdler, hammal ve gafil ve safdil olduklarından müstebidlerin onları iğfal ile Kürd kavmini lekedar etmelerinden korktum. Kürdlerin umum yerlerini ve kahvelerini gezdim. Geçen sene anlayacakları bir tarikle meşrutiyeti onlara telkin ettim. Şu mealde:

"İstibdat, zulüm ve tahakkümdür. Meşrutiyet, adalet ve şeriattır. Padişah ne vakit Peygamberimizin (a.s.m.) emrine itaat etse ve yoluna gitse halifedir. Biz de ona itaat edeceğiz. Yoksa, zulmedenler, padişah da olsa hayduttur. Bizim düşmanımız cehalet, zaruret ve ihtilaftır. Bu üç düşmana karşı cihad edeceğiz; sanat, marifet silahıyla. Amma, komşularımız ve bizi teyakkuz ve terakkiye sevk eden Ermenilerle kemal-i memnuniyetle dost olup elele vereceğiz. **(Haşiye)** Zira husumette fenalık var. Husumete vaktimiz yoktur. Hükümetin işine karışmayacağız. Zira hikmet-i hükümeti bilmiyoruz. "

Hammalların Avusturya'ya karşı -benim gibi umum Avrupa'ya- boykotajları ve en müşevveş ve heyecanlı zamanlarda âkılane hareketleri bu nasihatin tesiriyle olmuştur. Padişaha karşı irtibatlarını tadil etmek ve boykotajla Avusturya'ya karşı harb-i iktisadî açmaya sebebiyet verdiğimden demek cinayet ettim.

Haşiye: Ermeni vatandaşımızla bilkülliye umur-u dünyeviyede kardeşiz. Zira her vecihle birbirimize lâzım ve melzum kabilindeniz. Fakat ben camiye gidip itikadım üzere ibadetimi eda, o da kilisesinde ibadet eder. (Râmiz)

Divan-ı Harb-i Orfi : 4.Cinayet

Dördüncü Cinayet

Avrupa bizdeki cehalet ve taassub müsaadesiyle şeriatı -hâşâ ve kellâ- müsaid-i istibdat zannettiklerinden nihayet derecede kalben dağdar idim. Onların zannını tekzib etmek için meşrutiyeti herkesten ziyade şeriat namına alkışladım. Lâkin yine korktum ki, istibdat tekrar o zannı tasdik etsin... Ne kadar kuvvetim var idi, Ayasofya Camii'nde mebusana hitaben feryad ettim ve söyledim ki:

"Meşrutiyeti, meşruiyet unvanıyla telâkki ve telkin ediniz. Tâ istibdat, pis eliyle o mübareki ağrazına siper etmekle lekedar etmesin. Hürriyeti, âdab-ı şeriatla takyid ediniz. Zira cahil efrad ve avam, kayıtsız hür olsa, sefih ve itaatsiz olur. Adalet namazında kıble, mezahib-i erbaa olsun. Tâ ki namaz sahih ola." Zira, hakaik-ı meşrutiyet sarahaten ve zımnen ve iznen mezahib-i erbaadan istihracı mümkün olduğunu dava ettim.

Ben ki; bir âdi Kürdüm. Ulemaya farz-ı ayn olan bir vazifeyi omuzuma aldım, demek cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 5.Cinayet

Beşinci Cinayet

Gazeteler iki kıyas-ı fasid cihetiyle neşriyat-ı haysiyet-şikenane ile ahlâk-ı İslâmiyeyi sarstılar ve efkâr-ı umumiyeyi perişan ettiler. Ben de onları redden ceridelerde makaleler neşrettim. Dedim ki:

"Ey gazeteciler! Edipler edepli olmalı; hem de edeb-i İslâmiye ile müteeddip olmalı. Ve onun sözleri kalb-i umumî-i müşterek-i milletten bîtarafane çıkmalı. Ve matbuat nizamnamesini, vicdanınızdaki hiss-i diyanet ve niyet-i halise tanzim etmeli. Halbuki, siz iki kıyas-ı hadi' ile yani, taşrayı İstanbul'a ve İstanbul'u Avrupa'ya kıyas ederek efkâr-ı umumiyeyi bataklığa düşürdünüz. Ve ağraz-ı şahsiye ve fikr-i intikamı uyandırdınız. Zira çocuğa felsefe-i tabiiyye dersi verilmez. Ve erkeğe karı libası yakışmaz. Ve Avrupa'nın hissiyatı İstanbul'da tatbik olunmaz. İhtilâf-ı milel ve akvam, tehalüf-ü emkine ve aktar; ihtilâf-ı ezmine ve asar gibidir. Birinin libası, ötekinin endamına gelemez. Demek, Fransızın ihtilâl-i kebiri bize tamamen düstur-u hareket olamaz. Yanlışlık, tatbik-i nazariyat ve mukteza-yı hâli düşünmemekten çıkar."

Ben ki, ümmi ve bedevi bir Kürdüm, böyle cerbezeli ve mugalâtalı ve ağrazlı muharrirlere nasihat ettim; demek cinayet işledim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 6.Cinayet

6.Cinayet

Altıncı Cinayet

Kaç defa büyük içtimalarda heyecanları hissettim. Korktum ki, avam-ı nâs siyasete karışmakla asayişi ihlâl etsinler. Bir Kürd talebesinin lisanına yakışacak lafızlar ile heyecanı teskin ettim. Ezcümle; Bayezıt'ta talebenin içtimaında ve Ayasofya mevlidinde ve Ferah Tiyatrosu'ndaki heyecana yetiştim. Bir derece heyecanı teskin eyledim.

Ben ki, bedevi bir adamım, medenilerin entrikalarını bildiğim halde işlerine karıştım. Demek cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 7.Cinayet

Yedinci Cinayet

İşittim: İttihad-ı Muhammedi namıyla bir cemiyet teşekkül etmiş. Nihayet derecede korktum ki; bu ism-i mübarekin altında bazılarının bir yanlış hareketi vücuda gelsin. Sonra işittim: Bu ism-i mübareki bazı mübarek zevat -Süheyl Paşa ve Şeyh Sadık gibi- daha basit ve sırf ibadete nakletmişler. Ve o cemiyetten kat'-ı alâka ettiler. Ve siyasete karışmayacaklar. Lâkin tekrar korktum, dedim: "Bu isim umumun hakkıdır, tahsis ve tahdid kabul etmez." Ben nasıl ki, yedi cemiyete mensubum. Zira maksatlarını bir gördüm. Kezalik, o ism-i mübareke intisab ettim. Lâkin tarif ettiğim ve dahil olduğum İttihad-ı Muhammedînin tarifi budur ki:

Şark ve garba ve cenubdan şimale mümted bir silsile-i müteselsile-i nuranî ile merbut bir dairedir. Dahil olanlar da bu zamanda üç yüz milyondan ziyadedir. Bu ittihadın cihet ve irtibatı, tevhid-i ilâhîdir. Ve peyman ve yemini, imandır. Müntesibleri, "kalûbelâ"dan dahil umum mü'minlerdir. Defter-i esmaları da levh-i mahfuzdur. Bu ittihadın naşir-i efkârı, umum kütüb-ü İslâmiyedir. Ve yevmiye cerideleri de i'lâ-yı kelimetullahı hedef-i maksad eden umum ceraid-i diniye; kulüp ve encümenleri, mesacid ve medaris ve zevayadır. Merkezi de Haremeyn-i Şerifeyn'dir. Böyle cemiyetin reisi, Fahr-ı Âlem'dir. (a.s.m.) Ve mesleği, herkes kendi nefsiyle cihad-ı ekber yani; ahlâk-ı Ahmediye (a.s.m.) ile tahalluk ve sünnet-i nebeviyeyi ihya ve başkalara da muhabbet ile -eğer ızrarı intaç etmezse- nasihat!

Bu ittihadın nizamnamesi, sünnet-i nebeviye; ve kanunnamesi, evamir ve nevahi-i şer'iyedir. Ve kılınçları da, berahin-i katıadır. Zira medenilere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değil. Taharri-i hakikat, muhabbet iledir. Husumet ise, vahşet ve taassuba karşı idi; zaten

medeniyet onları tokatlıyor. Hedef ve maksatları da i'lâ-yı kelimetullah'tır.

Şeriat da; yüzde doksan dokuzu ahlâk, ibadet ve fazilete aittir. Yüzde bir nisbetinde siyasete müteallikdir, onu da ulü'l-emirlerimiz düşünsünler. Şimdiki maksadımız, o silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle, herkesi bir şevk ve hahiş-i vicdanî ile tarik-i terakkide Kâbe-i kemalâta sevk etmektir. Zira, i'lâ-yı kelimetullah'ın bu zamanda en büyük sebebi, maddeten terakki etmektir.

Ben bu ittihadın efradındanım. Ve bu ittihadın tezahürüne teşebbüs edenlerdenim. Yoksa; sebeb-i iftirak olan fırkalardan değilim.

Elhasıl: Sultan Selim'e biat etmişim. Onun ittihad-ı İslâmdaki fikrini kabul ettim. Zira o, Kürdleri ikaz etti. Onlar da ona biat ettiler. Şimdiki Kürdler, o zamandaki Kürdlerdir... Bu meselede seleflerim Cemaleddin-i Efganî, Mısır müftüsü merhum Muhammed Abduh, Ali Suavî, Hoca Tahsin Efendilerle, Kemal Bey ve Sultan Selim'dir.

KITA

İhtilâf u tefrika endişesi,
Kûşe-i kabrimde hatta bîkarar eyler beni.
İttihadken savlet-i a'dayı defa çaremiz,
İttihad etmezse millet, dağdar eyler beni.
Sultan Selim

Ben zahiren buna teşebbüs ettim. İki maksad-ı azim için:

Birincisi: O ismi tahdid ve tahsisden halâs etmek ve umum mü'minîne şümulünü ilân etmek. Tâ ki, tefrika düşmesin ve evham çıkmasın.

İkincisi: Bu geçen musibet-i azimeye sebebiyet veren fırkaların iftirakını, tevhid ile önüne sed olmak idi. Vâ esefâ ki, zaman fırsat vermedi. Seyl geldi, beni de yıktı. Hem derdim: Eğer bir yangın olsa bir parçasını söndüreceğim. Fakat elbisem de yandı ve uhdesinden gelmediğim şöhret-i kâzibe de maalmemnuniye ref oldu.

Ben ki, âdi bir adamım. Böyle Meclis-i Mebusan ve Ayan ve vükelânın en mühim vazifelerini düşündürecek bir emri uhdeme aldım. Demek cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 8.Cinayet

8.Cinayet

Sekizinci Cinayet

Ben işittim, askerler bazı cemiyetlere intisab ediyorlar. Yeniçerilerin hadise-i müdhişesi hatırıma geldi. Gayet telâş ettim, bir gazetede yazdım ki: "En mukaddes cemiyet, askerin cemiyetleridir ki; umum asker mesleğine girenler, neferden seraskere kadar dahildir. Zira ittihad, uhuvvet, itaat, muhabbet ve i'lâ-yı kelimetullah ki, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Umum askerler tamamıyla mazhardırlar. Askerler merkezdir. Millet ve cemiyet onlara intisab etmek lazımdır. Sair cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir. Amma ittihad-ı Muhammedi (a.s.m.) ki, umum mü'minlere şamildir; cemiyet ve fırka değil. Merkezi ve saff-ı evveli guzât ve şüheda, ulema ve suleha teşkil ediyor. Hiçbir fert -zabit olsun, nefer olsun- hariç değil ki, tâ intisaba lüzum kalsın. Lâkin bazı cemiyet-i hayriye, kendine İttihad-ı Muhammedi diyebilir. Buna karışmam."

Ben ki, âdi bir talebeyim. Böyle büyük ulemanın vazifelerini gasb ettim. Demek cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 9.Cinayet

Dokuzuncu Cinayet

Mart'ın otuz birinci günündeki hareketi iki-üç dakika, uzaktan temaşa ettim. Müteaddit metalibi işittim. Fakat elvan-ı seb'a süratle çevrilse yalnız beyaz göründüğü gibi, sair metalibdeki fesadatı binden bire indiren ve avamı anarşistlikten kurtaran ve efrad elinde kalan umum siyaseti mucize gibi muhafaza eden lafz-ı şeriat yalnız göründü.

Anladım iş fena, itaat muhtel, nasihat tesirsizdir. Yoksa her vakit gibi yine o ateşin itfasına teşebbüs edecektim. Fakat avam çok, bizim Kürdler gafil ve safdil; ben de bir şöhret-i kâzibe ile görünüyordum. Üç dakikadan sonra çekildim, Makriköy'üne gittim; tâ beni tanıyanlar karışmasınlar. Rast gelenlere de karışmamak tavsiye ettim. Eğer zerre miktar dahlim olsa idi -zaten elbisem beni ilân ediyor, şöhret de beni büyük gösteriyor- bu işte pek büyük görünecektim. Belki Ayastafanos'a kadar tek başıma olsun mukabele ederek isbat-ı vücud edecektim. Merdane ölecektim. O vakit dahlim bedihi olurdu, tahkike lüzum kalmazdı.

İkinci günde, ukde-i hayatımız olan itaat-ı askeriyeden sual ettim. Dediler ki: "Askerin zabitleri, asker kıyafetine girmiş, itaat çok bozulmamıştır." Tekrar sual ettim: "Kaç zabit vurulmuş?" Beni aldattılar, dediler: "Yalnız dört tane. Onlar da müstebid imişler. Hem de şeriatın âdab ve hududu icra olunacak." Ben de gazetelere baktım; onlar da o kıyamı meşru gibi tasvir ediyorlardı. Ben de bir cihetten sevindim. Zira en mukaddes maksadım, şeriatın ahkâmını tamamen icra ve tatbiktir. Fakat itaat-ı askeriyeye halel geldiğinden nihayet derecede meyus ve müteessir oldum. Ve umum gazete ile askere hitaben neşrettim ki:

"Ey askerler! Zabitleriniz bir günah ile nefislerine zulüm ediyorlarsa, siz o itaatsizlikle otuz milyon Osmanlı ve üç yüz milyon nüfus-u İslâmiyenin birer birer haklarında zulmediyorsunuz. Zira umum İslâm ve Osmanlıların haysiyet ve saadet ve bayrak-ı tevhidi sizin itaatinizle kaimdir. Hem de şeriat istiyorsunuz, itaatsizlikle şeriata şiddetli muhalefet ediyorsunuz."

Ben onların hareketlerini ve şecaatlarını okşadım. Zira; efkâr-ı umumiyenin yalancı tercümanı olan cerideler, nazarımıza hareketlerini meşru gös¬termiştiler. Ben de takdir ile beraber nasihati bir derece tesir ettirdim. Yoksa böyle asan olmaz idi.

Ben ki, bilfiil tımarhaneyi ziyaret etmiş bir adamım. "Böyle işler neme lâzım. Akıllılar düşünsün" demediğimden cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 10.Cinayet

10.Cinayet

Onuncu Cinayet

Harbiye Nezaretindeki asakir içine cuma günü ulema ile beraber gittim. Gayet müessir nutuklar ile askeri itaate getirdim. Nasihatimin tesirini sonradan gösterdiler. İşte nutkun sureti:

"Ey asakir-i muvahhidîn! Otuz milyon Osmanlı ve üç yüz milyon İslâmın namus ve haysiyeti ve saadeti ve bayrak-ı tevhidi, sizin itaatinize vabestedir. Sizin bir zabitiniz bir günah ile kendi nefsine zulmetse, siz bu itaatsizlikle üç yüz milyon İslama zulmediyorsunuz. Zira, bu itaatsizlikle hayat-ı İslâmı tehlikeye atıyorsunuz. Biliniz ki: Asker ocağı cesim ve muntazam bir fabrikaya benzer. Bir çark itaatsizlik etse, bütün fabrika herc ü merc olur. Asker neferatı siyasete karışmaz; Yeniçeriler şahiddir. Siz şeriat dersiniz, halbuki şeriata muhalefet ediyorsunuz ve lekedar ediyorsunuz. Şeriat ile, Kur'an ile, hadis ile, hikmet ile, tecrübe ile ulü'l-emre itaat farzdır. Sizin ulü'l-emriniz, üstadınız zabitlerinizdir. Nasıl ki, mahir mühendis ve hazık tabib günahkâr olurlarsa, tıp ve hendeselerine halel vermez; kezalik, münevverü'l-efkâr ve fenn-i harbe aşina mektebli zabitlerinizin -ki, her biri binlere mukabildir- bir cüz'î nameşru hareketi için itaate halel vermekle, umum Osmanlı ve İslâmlara zulmetmeyiniz. Zira, itaatsizlik yalnız bir zulüm değil, milyonlarca nüfusun hakkına tecavüz demektir. Bilirsiniz ki, bayrak-ı tevhid-i ilâhî sizin yed-i şecaatinizdedir. O yed'in kuvveti de itaattir ve intizamdır Zira bin muntazam ve muti asker, yüz bin başıbozuğa mukabildir. Ne hacet, yüz sene zarfında otuz milyon nüfusun vücuda getirmediği böyle inkılâbları itaatle siz yaptınız. Bunu da söylüyorum ki: Bir mektebli ve münevverü'l-fikir zabiti zayi etmek, meydan-ı harbde binlerce adamı zayi etmektir. Zira, şimdi hüküm-ferma, şecaat-ı akliye ve fenniyedir. Bir münevverü'l-fikir binlere mukabildir.

Ecnebiler size bu şecaatle galebe çaldılar. Yalnız şecaat-ı kalbî kâfi değil.

Elhasıl: Fahr-i Âlemin (a.s.m.) fermanını size tebliğ ediyorum ki: İtaat farzdır. Yaşasın asker! Yaşasın meşrutiyet-i meşrua"

Demek ki ben, bu kadar âlim varken böyle mühim vazifeleri deruhte ettiğimden cinayet ettim.

Divan-ı Harb-i Orfi : 11.Cinayet

Onbirinci Cinayet

Ben Kürdistan'da, Kürdlerin hâl-i perişanını görüyor idim. Anladım ki; saadetimiz, fünun-u cedide-i medeniye ile olacaktır. O fununun da gayr-ı müteaffin bir mecrası, ulema ve bir menbaı da medreseler olmak lâzımdır. Tâ ulema-i din, fünun ile ünsiyet peyda etsinler. Zira, Kürdlerin zimam-ı ihtiyarı, ulema elindedir. O saik ile devr-i istibdatta Dersaadet'e geldim; saadet tevehhümüyle. O vakitte, şimdi münkasım olan istibdatlar, umumen Sultan-ı mahlu'da tecessüm ettiği halde; onun maaş ve ihsan denilen rüşvet ve hakk-ı sükûtu kabul etmedim, red ettim. Milletimin namını lekedar etmedim. Aklımı feda ettim, hürriyetimi terk etmedim, ona boyun eğmedim. Başka sivrisinekler beni cebr ile değil, muhabbetle kendilerine müttefik edebilirler. Bir buçuk senedir burada, Kürdistan'da neşr-i maarif için çalışıyorum. Ekser İstanbul bunu bilir.

Ben ki, bir hammalın oğluyum. Bu kadar dünya bana müyesser iken kendi nefsimi, hammal oğulluğundan ve fakr-ı hâlden çıkarmadım. Ve dünya ile kökleşmediğim halde ve en sevdiğim mevki olan Kürdistan'ın yüksek dağlarını terketmekle millet için tımarhaneye, tevkifhaneye ve meşrutiyet zamanında işkenceli hapishaneye düştüğüme sebebiyet veren öyle umurlara teşebbüs etmekle büyük bir cinayet eyledim.

Divan-ı Harb-i Orfi : Yarı Cinayet

Yarı Cinayet

Şöyle ki: Daire-i İslâmın merkez ve rabıtası olan nokta-i hilafeti elinden kaçırmamak fikriyle ve Sultan-ı sabık, sabık küsuratını derk ile nedamet ederek kabul-ü nasihata istidad kesb etmiş zannıyla ve "eslah tarik musalâhadır" mülahazasıyla, şimdiki en çok ağraz ve infialâta mebde-i tohum olan suret-i garazı daha ahsen suretle düşündüğümden Sultan-ı sabıka ceride lisanıyla söyledim ki:

"Menhus Yıldız'ı darülfünun et; tâ, Süreyya kadar âlâ olsun. Ve eski zebaniler yerine, melâike-i rahmeti yerleştir; tâ cennet gibi olsun. Ve Yıldız'daki milletin servetini, milletin baş hastalığı olan cehaleti tedavi için millete iade et. Ve milletin mürüvvet ve muhabbetine itimad et. Zira, senin idarene millet mütekeffildir. Bu ömürden sonra ahireti düşünmek lâzım. Dünya seni terk etmeden, terk et. Zekâtü'l-ömrü, ömr-ü sani yolunda sarf et."

Şimdi muvazene edelim: Yıldız eğlence yeri olmalı veya darülfünun? İçinde seyyahîn gezmeli veyahut ulema tedris etmeli? Ve magsub olmalı veya mevhub olmalı; daha iyidir? Ashab-ı insaf hükmetsin. Ben ki gedayım. padişaha nasihat ettim. Demek yarı cinayet ettim. Cinayetin öteki yarısını söylemek zamanı gelmedi.

Dirigâ! Maden-i saadetimiz olan meşrutiyet ve menba-ı hayatımız olan maarif-i cedideye, millet nihayet derecede müştak ve susamış olduğu halde, bu hadisede ifratperver olanlar meşrutiyete ağraz karıştırmakla ve münevverül-fikirler de harekât-ı lâubaliyane ile rağabat-ı millete karşı maatteessüf sed çektiler. Bu seddi çekenler, ref etmelidirler. Vatan namına rica olunur.

Divan-ı Harb-i Orfi : Sube-yi hafiyeye muhalefet

Şube-yi hafiyeye muhalefet

Ey paşalar, zabitler! Bu on bir buçuk cinayetin şahitleri binlerce adamdır. Belki, bazılarına İstanbul'un yarısı şahittir. Ben bu on bir buçuk cinayetin cezasına rıza ile beraber, on bir buçuk sualime de cevap isterim. İşte bu seyyiatıma bedel bir hasenem de var, söyleyeceğim:

Herkesin şevkini kıran ve neşesini kaçıran ve ağraz ve hiss-i taraftarlığı uyandıran ve sebeb-i tefrika olan cemiyat-ı avamiyeyi teşkiline sebebiyet veren, meşrutiyetü'l-isim ve müstebidü'l-mana olan, "ittihad ve terakki" ismini de lekedar eden **(Haşiye)** buradaki şube-yi hafiyeye muhalefet ettim. Herkesin bir fikri var. Ben de hürüm. Selâmet-i millet için bir fikrim var:

İşte sulh-i umumî, afv-ı umumî, ref'-i imtiyaz lâzım. Tâ ki, biri bir imtiyaz ile başkasına haşerat nazarıyla bakmak ile nifak çıkmasın. Fahr olmasın, derim ki: Biz ki Kürd'üz aldanırız, fakat aldatmayız. Bir hayat için yalana tenezzül etmeyiz. Zira biliriz ki:

اِنَّمَا الْحِيلَةُ فِى تَرْكِ الْحِيَلِ [1]

Fakat, meşrutiyet-i hakikiyenin müsemmasına ahd ü peyman ettiğimden, istibdat ne şekilde olursa olsun, meşrutiyet libası giysin ve ismini taksın; rast gelsem sille vuracağım. Fikrimce meşrutiyetin düşmanı, meşrutiyeti gaddar, çirkin ve hilâf-ı şeriat göstermekle meşveretin düşmanlarını çok edenlerdir. Tebeddül-ü esma ile hakaik tebeddül etmez. En büyük hata, insan kendini hatasız zannetmek olduğundan, hatamı itiraf ederim ki: Nâsın nasihatini kabul etmeden, nâsa nasihatimi kabul ettirmek istedim. Ve nefsimi irşad etmeden başkasının irşadına çalıştığımdan emr-i bi'l-marufu tesirsiz etmekle tenzil ettim. Hem de tecrübe ile sabittir ki: Ceza bir kusurun neticesidir. Fakat bazen o kusur, işlenilmemiş başka kusurun

suretinde kendini gösterir. O adam masum iken cezaya müstahak olur. Allah musibet verir, adalet eder. Fakat hâkim ceza verir, zulmeder.

Ey ulü'l-emr! Bir haysiyetim var idi, onunla milletime hizmet edecek idim; kırdınız. Bir şöhret-i kâzibem var idi onunla avama nasihatimi tesir ettirirdim; maalmemnuniye mahvettiniz. Şimdi usandığım bir hayat-ı zaifem var. Kahrolayım, eğer idama esirgersem; mert olmayayım, eğer ölmeye gülmekle gitmez isem... Sureten mahkûmiyetim, vicdanen mahkûmiyetinizi intaç edecektir. Bu hâl bana zarar değil, belki şandır. Fakat millete zarar ettiniz; zira nasihatımdaki tesiri kırdınız.

Saniyen: Kendinize zarardır. Zira, hasmınızın elinde bir hüccet-i katıa olurum. Beni mihenk taşına vurdunuz. Acaba fırka-i halise dediğiniz adamlar böyle mihenge vurulsa, kaç tane sağlam çıkacaktır? Eğer meşrutiyet bir şubenin istibdadından ibaret ise ve yalnız ona isim ise ve hilâf-ı şeriat hareket ise,

فَلْيَشْهَدِ الثَّقَلاَنِ اَنِّى مُرْتَجِعٌ [2]

Zira yalanlar ile ittihad, yalandır. Ve ifsadat üzerine müesses olan ism-i meşrutiyet, fasiddir. Müsemma-yı meşrutiyet; hak, sıdk, muhabbet ve imtiyazsızlık üzerine beka bulacaktır. Maatteessüf bunu kemal-i telâş ve teessüfle ihtar ediyorum ki: Meselâ, bir âlim-i zîtehevvür ki, sıfat-ı ilim kendini fesad ve fenalıktan men'etmiş iken daima onun sıfat-ı tehevvüründen vücuda gelen fesad ve fenalığın zikri vaktinde, onu âlimlikle yâdetmek ve sıfat-ı ilme ilişmek, nasıl ilme husumet ve adaveti imâ eder. Kezalik, şeriat-ı mutahharanın ve İttihad-ı Muhammediye'nin ism-i mukaddesi ki; fırkaların ağraz-ı şahsiye ve hilâf-ı şeriat ile ektikleri tohum-u fesadı, bir milyon fişenk havaya atıldığı ve umum siyaset ve asayiş efrad elinde kaldığı ve ortalık anarşist gibi olduğu halde o müthiş fırtına, mucize-i şeriatla hafif geçtiği halde o mübarek namlar, o müthiş fesadı binden bir dereceye indirmekle beraber daima o ismi, sahib-i ağraza siper göstermek pek büyük ve hatarlı bir noktaya, belki ukde-i hayatiyeye ilişmektir ki; dehşetinden her bir vicdan-ı selim titriyor ve dağdar-ı teessüf oluyor. Süreyya'yı süpürge ve üfürmekle şemsi söndürmeğe ihtimal veren; belahetini ilan eder.

Mesela: Ağrı Dağı ile Sübhan Dağı, ikisini tartacak dehşetli bir mizan ile muvazenelerini, cevv-i semada (Zühal'de) duran melek de o mizanın ucunu tutsa, Ağrı Dağı üzerine bir dirhem ilave olunsa; Sübhan Dağı asumana, Ağrı Dağı zemine geldiğini görenlerden kasiru'n-nazar olan, kıymet ve sıkletini tamamen o dirhemden bilecektir. Haysiyet-i askeriye ve hamiyet-i İslâmiye o cesim dağlara benzer. Esbab-ı hariciye bir dirhem kıymetindedir. Bu kıymetsiz esbabı esas tutmak, insaniyetin ve İslâmiyetin kıymetini bilmemek ve tenzil etmektir.

Haşiye: Maksat, 11 Temmuz evvelki ittihad ve Terakki'dir. Ondan sonrakiler değildir.

1.)Gerçek hile, hileyi terk etmektedir.
2.)Bütün insanlar ve cinler şahit olsun ki, ben mürteciyim

Divan-ı Harb-i Orfi : Sebebler

31.Mart Hadisesinin Sebebleri

Hakkın hatırını kırmayacağım; hakikati söyleyeceğim. Zira, hakkın hatırı âlidir, hiçbir hatıra feda edilmez. Kimin hatırı kırılırsa kırılsın, yalnız hak sağ olsun. Şöyle ki:

Mart Hadisesi' denilen o saika ve müthiş fırtına, esbab-ı adîde tahtında öyle bir istidad-ı tabiiyi müheyya etmiş idi ki; neticesi herc ü merc olduğu halde, min-indillah ehl-i kıyamın lisanına daima mucizesini gösteren ism-i şeriat geldi. O fırtınayı gayet hafif geçirdiğinden Nisanın nısfından sonraki umum cerideleri indallah mahkûm ediyor. Zira, o hadiseye sebebiyet veren yedi mesele ve onunla beraber yedi hâl nazar-ı mütalâaya alınsa, hakikat tezahür eder. Ve onlar da bunlardır:

Birincisi: Yüzde doksan İttihad ve Terakki'nin tahakkümü aleyhinde bir hareket idi.

İkincisi: Fırkaların meydan-ı münakaşatı olan vükelâyı tebdil idi.

Üçüncüsü: Sultan-ı mahlu'u sukut-u musammemden kurtarmaktı.

Dördüncüsü: Hissiyat-ı askeriyenin ve âdab-ı dindaranelerinin, muhalif telkinatın önüne sed çekmekti.

Beşincisi: Pek çok izam edilen Hasan Fehmi Bey'in katilini meydana çıkarmaktı.

Altıncısı: Kadro haricine çıkanları ve alay zabitlerini mağdur etmemekti.

Yedincisi: Hürriyeti sefahete şümulünü men' ve âdab-ı şeriatle tahdid ve avamın siyaset-i şer'î bildikleri yalnız kısas ve kat'-ı yed haddini icra idi.

Fakat zemin bataklık ve dâm ve plân serilmiş idi. Ve en mukaddes olan itaat-ı askerî feda edildi. Üssü'l-esas esbab, fırkaların taraftarane ve garazkârane münakaşatı ve ceridelerinin belagat yerine mübalağat ve yalan ve ifratperverane keşmekeşleri

idi. Bu metalib-i seb'ada nasıl ki elvan-ı seb'a çevrilse yalnız beyaz görünür; bunda da yalnız ziya-yı şeriat-ı beyza tecelli etti. Zira fesadın önüne sed çekti.

Hem de yedi mukaddime düşünülse, her birinde şeriatın ism-i mübarekinin mucizesini gösterir. Sekiz-dokuz ayda ceridelerin neşriyat-ı müheyyicaneleriyle ve fırkaların cemiyetlere fedai yazmakla ve inkılâbı vücuda getiren zevatın tahakkümatıyla ve itaat-ı askeriyeye münafi olan hürriyet-i mutlaka efrada sirayetle ve âdâb-ı diniyeye muhalif zannettikleri şeyler bazı dikkatsizlerin efrada telkinatıyla ve itaat bozulduktan sonra müstebitler, mürteciler, dinde hassas muhakeme-i akliyede noksan olanlar iyilik zannıyla o bataklık zeminde tohum ekmeğe başlamasıyla ve devletin umum siyâsâtı cahil efradın elinde kalmakla ve bir milyona yakın fişenk havaya atmakla, dahil ve hariç müddeileri parmak vurmakla ortalık anarşistlik haline girdiğinden bu hadisenin istidat-ı tabiisi, herc ü merc ve müdahale-i ecnebî iken min-indillah ism-i şeriat, o esbab-ı müteaddideden çıkan ervah-ı habise ve münteşireyi yuvalarına irca ile on üç asırdan sonra bir mucize daha gösterdi.

Hem de geçen inkılâb-ı azimde, ordu ve ulemanın sadâsı ki: "Meşrutiyet, şeriata müsteniddir" diye umum ehl-i İslâmın vicdanlarını manyetizmalandırdı. O inkılâb, inkılâbların kaide-i tabiiyesine hark ile şeriatın tesir-i mucizanesini gösterdi ve daima gösterecektir.

Nisanın nısf-ı âhirindeki ceridelerin esas-ı fikirlerine muterizim. Şöyle ki: Hayat onun yoluna daima feda edilen ve hayattan bin derece daha mukaddes ve daha evlâ olan haysiyet ve itaat-ı askeriyeyi, hayata feda edilen ve ehl-i vicdan nazarında gayet hasis olan âmâl-i nâmeşrua feda etmeğe ihtimal verdiler.

Hem de hakaik ve ahvâl onun cazibesine tabi ve o merkeze merbut olan şems-i şeriat, saltanata veya hilâfete veya başka siyasete tabi ve âlet ve şems-i müniri, bir menhus ve münkesif yıldıza peyk ve cazibesine tabi itikad etmek gibi göstermekle tarik-i nâ-refteye sülük ettiler.

Cemi kuvvetimle derim ki: Terakkimiz, ancak milletimiz olan İslâmiyetin terakkisiyle ve hakaik-i şeriatın tecellisiyledir. Yoksa, "Yürüyüşünü terk ile başkasının yürüyüşünü öğrenmedi" ile mâsadak

olacağız. Evet, hem şan ve şeref, hem sevab-ı ahiret, hem cemiyet, hem hamiyet-i İslâmî, hem hubb-u vatan, hem hubb-u din ile mütehassis olmalıyız. Zira müsenna daha muhkemdir.

Divan-ı Harb-i Orfi : Sualler

Divan-ı Harbe Sualler

Ey paşalar, zabitler! Cinayetlerime ceza ve şimdi suallerime de cevap is¬terim. İslâmiyet, insaniyet-i kübra; ve şeriat, medeniyet-i fuzlâ olduğundan âlem-i İslâmiyet, medine-i fâzıla-i Eflatuniye olmağa sezadır.

Birinci Sual: Ceridelerin tesvilâtıyla meşru bilerek, burada görenek ve âdete binaen cereyan-ı umumiyeye kapılan safdillerin cezası nedir?

İkinci Sual: Bir insan yılan suretine girse veyahut bir veli haydut kıyafetine, yahut meşrutiyet istibdat şekline girse; ona taarruz edenlerin cezası nedir? Belki hakikaten yılan ve haydut istibdattır.

Üçüncü Sual: Acaba müstebid yalnız bir şahıs olur? Veyahud eşhas-ı müteaddide müstebid olurlar? Bence kuvvet, kanunda olmalı. Yoksa istibdat münkasım olmuş olur.

Dördüncü Sual: Bir masumu idam, yoksa on caniyi afv daha zarardır?

Beşinci Sual: Tazyikat-ı maddiye, ehl-i meslek ve fikre galebe etmediği gibi daha ziyade nifak ve tefrika vermez mi?

Altıncı Sual: Maden-i hayatımız olan ittihad-ı millet, ref'-i imtiyazdan başka ne ile olur?

Yedinci Sual: Müsavatı ihlâl, yalnız bazılara tahsis ve haklarında kanunu tamamıyla tatbik etmek; zahiren adalet iken bir cihette acaba müsavatsızlıkla zulüm ve garaz olmaz mı? Hem de tebrie ve tahliye ile masumiyetleri tebeyyün eden ekser mahbusînin belki yüzde sekseni masum iken; acaba ekseriyet nokta-i nazarında bu hâl hüküm-ferma olsa garaz ve fikr-i intikam olmaz mı? Divan-ı Harb'e diyeceğim yok, ihbar edenler düşünsünler.

Sekizinci Sual: Bir fırka kendine bir imtiyaz taksa, herkesin en hassas nükât-ı asabiyesine daima dokundura dokundura zorla herkesi meşrutiyete muhalif gibi gösterse ve herkes de onların

kendilerine taktığı ism-i meşrutiyet altında olan mana-yı istibdada ilişmişse, acaba kabahat kimdedir?

Dokuzuncu Sual: Acaba bahçıvan bir bahçenin kapısını açsa, herkese ibahe etse, sonra da zayiat vuku bulsa; kabahat kimdedir?

Onuncu Sual: Hürriyet-i kelâm ve fikir verilse, sonra da muaheze olunsa; acaba biçare milleti ateşe atmak için bir plân olmaz mı? Böyle olmasa idi, başka bahane ile mevki-i tatbike konulacağı hayale gelmez miydi?

On Birinci Sual: Herkes meşrutiyete yemin ediyor. Halbuki, ya müsemma-yı meşrutiyete kendi muhalif veya edenlere karşı sükût etse, acaba keffaret-i yemin vermek lâzım gelmez mi? Ve millet yalancı olmaz mı? Ve masum olan efkâr-ı umumiye; yalancı, matuh ve gayr-ı mümeyyiz addolunmaz mı?

Elhasıl: İstibdat ve tahakküm, cehalet cihetiyle şimdi hükümfermadır. Güya istibdat ve hafiyelik tenasüh etmiş ve Abdülhamit’den de istirdad-ı hürriyet değilmiş. Zira hürriyetle alışverişi yoktur.

Yarım Sual: Nazik ve zaif bir vücut ki, sivrisinek ve arıların ısırmasına tahammül edemediği için, gayet telâş ve zahmetle def’e çalışırken; biri çıksa dese ki: "Maksadı bu sivrisinekleri ve arıları def değil., belki arkasından -yarı mürde- büyük ejderhayı ihya ile kendine musallat etmek ister." Acaba hangi ahmakı kandıracaktır?

Sualin diğer yarısı çıkmağa izin yoktur.

Divan-ı Harb-i Orfi : Hapishane ve Istanbulun Durumu

Hapishane ve İstanbulun Durumu

Ey paşalar, zabitler! Cemi' kuvvetimle derim ki:

Ceridelerde neşrettiğim umum makalâtımdaki umum hakaika nihayet derecede musırrım. Şayet zaman-ı mazi canibinden, asr-ı saadet mahkemesinden adaletname-i şeriatla davet olunsam neşrettiğim hakaikı aynen ibraz edeceğim. Olsa olsa o zamanın ilcaatının modasına göre bir libas giydireceğim. Şayet müstakbel tarafa, üç yüz sene sonra tenkidat-ı ukalâ mahkemesinden tarih celbnamesiyle celb olunsam, yine bu hakikatleri tevsi ve inbisat ile çatlayan bazı yerlerini yamalamakla beraber, taze olarak orada da göstereceğim. Demek hakikat tahavvül etmez. Hakikat, haktır.

اَلْحَقُّ يَعْلُو وَلاَ يُعْلَى عَلَيْهِ [1]

Millet uyanmış; mugalâta ve cerbeze ile iğfal olunsa da devam etmeyecektir. Hakikat telâkki olunan hayalin ömrü kısadır. Feveran-ı efkâr-ı umumî ile o tesvilât ve mugalâtat dağılacak ve hakikat meydana çıkacaktır.

پَسْ كُنَمْ چُونْ زِيرَكَانْرَا اِينْ بَس اسْت
بَانْگِ دِهْ كَرْدَمْ اَگَرْ دَرْ دِهْ كَس اسْت [2]

Sizin işkenceli hapishanenin hâli: Zaman müdhiş, mekân muvahhiş, mahbusîn mütevahhiş, cerideler mürcif, efkâr müşevveş, kalbler hazin, vicdanlar müteessir ve meyus, bidayet-i hâlde zabitler şematetli, nöbetçiler müz'iç olmakla beraber; vicdanım beni tazib etmediği için o hâl bana eğlence gibiydi. Ve musibetlerin tenevvüü, musikinin tenevvü-ü nağamatı gibiydi.

Hem de geçen sene tımarhanede tahsil ettiğim dersi, şimdi bu mektebde itmam ettim. Musibet zamanının uzunluğundan, dersler gördüm. Dünyanın ruhanî lezzeti olan hüzn-ü masumane ve mazlumaneden zaife şefkat, gadre şiddet-i nefretle istifade eyledim. Ümidim kavidir ki; çok masumların kalblerinden hararet-i hüzünle tebahhur eden "ay" ve "vay" ve "ahlar" rahmetli bir bulut teşkil edecektir.

İstitrad olarak bir latîfe söyleyeceğim.

Böyle ciddiyat esnasında latîfe söylemekten maksadım, dünyaya bir mel'abe nazarıyla baktığımı ima ve işarettir. Zaten şuunat-ı dünya satranç oyununa benzer. Ben geçen sene garibüzzaman idim. Sonra Bediüzzaman oldum. Şimdi de bid'atüzzaman oldum. İstanbul'da şeamet oldum. O da bana şeametli oldu. Beni sathında kabul etmez, batnına geçirmek istiyor. Bahusus Mart ve Mayıs müstebit aylardır. Mart'ı kadro haricine çıkarmalı, Mayıs'ı da tekaüd etmeli, tâ muvazene-i mâlî husule gelsin. Çıkılmayacak yola sapılmış bir işarettir. Elhasıl, ya ben İstanbul'da kalacağım. Yahut bu iki ay gitmeyecek ise, ben veda edeceğim.

İstanbuldan Veda'name: Ey koca İstanbul! Müsavat ve uhuvveti, sende, devr-i istibdatta yalnız tımarhanede, meşrutiyette yalnız tevkifhanede gördüm.

Elveda ey gelin libası giymiş âcuze-i şemta! Usandım; sen zehirli bala benzersin. Belki, medeni libası giymiş vahşi adama benzersin. Sureten ne kadar medeniliğin var; sîreten dahi nifak, sefahet, ağraz içinde o kadar, o derece vahşisin. Tam dünyaya benzersin. Dünyaya geldiğime ben de pişman oldum. Riyanın sözünü, seni tasavvur ettikçe tahattur ediyorum.

Eğer medeniyet böyle tecavüzat-ı haysiyet-şikenane ve iftiraat-ı nifakcuyane ve fikr-i intikam-ı bîinsafane ve mugalâtat-ı şeytankârane ve diyanette harekât-ı lâubaliyaneye müsait bir zemin ise; herkes şahit olsun ki o saadet-saray-ı medeniyet tesmiye olunan akrep ve yılanların yuvaları olan böyle mahall-i ağraza, Kürdistan'ın, hürriyet-i mutlakanın meydanı olan yüksek dağlarındaki bedeviyet ve vahşet haymelerini tercih ediyorum. Zira burada görmediğim

hürriyet-i fikir ve serbestî-i kelâm ve hüsn-ü niyet ve selâmet-i kalb, Kürdistan'ın dağlarında tam manasıyla hükümfermadır.

Bildiğime göre edipler edepli oluyorlar. Ve cerideler de terbiye-i efkâr ediyorlar. Şimdi bazı edipleri edepsiz ve bazı cerideleri de naşir-i ağraz görüyorum.Eğer edep böyle ise ve efkâr-ı umumiye böyle müzebzeb olsa, şahit olunuz; ondan vazgeçtim, bunda da dahil değilim. Ve Kürdistan'ın yüksek dağlarında, yani Başid başında ecsam ve elvah-ı âlemi, ceridelerine bedel mütalâa edeceğim.

Muarradır feyza-i feyzimiz şeyn-i temennadan
Bize dâd-ı ezeldir zîrden, bâlâdan istiğna
Çekildik neşve-i ümitten, tûl-i emellerden
Ol mecnunuz ki, ettik vuslât-ı Leylâdan istiğna

وَ لَوْلاَ تَكَالِيفُ الْعُلَى وَ مَقَاصِدُ عَوَالٍ .. [3]
وَ اَعْقَابُ الاَحَادِيثِ فِى غَدٍ
لاَعْطَيْتُ نَفْسِى فِى التَّخَلِّى مُرَادَهَا .. وَ
ذَاكَ مُرَادِى مُذْ نَشَئْتُ وَ مَقْصَدِى
وَ اَكْتُمُ اَشْيَاءً وَلَوْ شِئْتُ قُلْتُهَا .. وَلَوْ
قُلْتُهَا لَمْ اُبْقِ لِلصُّلْحِ مَوْضِعًا

1.)Hakkın hatırı yücedir, hiçbir şey ondan yüce ve üstün olamaz.
2.)Akıllı olanlar için bu söylediklerim yeterlidir. Köye seslendim, şayet köyde sesimi duyan varsa...
3.)Şayet büyük sorumluluklar, ulvi gayeler ve hadiselerin yarın ne getireceği düşünülmeseydi..

- Nefsimizin isteklerine kavuşmasına yol verirdim.. Bu, benim çocukluktan beri izlediğim yol ve ulaşmak istediğim gayemdir.
- Bazı şeyler de var ki onları da gizliyorum, şayet onları da söylersem barış için bir yer bırakmamış olurum.

Divan-ı Harb-i Orfi : Tenbih

Tenbih

Medeniyetten istifam, sizi düşündürecek. Evet böyle istibdat ve sefahete, zilletle memzuç medeniyete; bedeviyeti tercih ediyorum. Bu medeniyet; eşhası, fakir ve sefih ve ahlâksız eder. Fakat medeniyet, nev-i insaniyetin terakki ve tekemmüle, mahiyet-i nev'iyesini kuvveden fiile çıkmasına hizmet eder. İşte bu nokta-i nazarda medeniyeti istememek, insaniyeti istememektir.

Hem de mana-yı meşrutiyete ibtilâ ve muhabbetimin sebebi budur ki: Asya ve âlem-i İslâmiyetin istikbalde -Firdevsin birinci kapısı-, meşrutiyet ve hürriyettir. Tali' ve taht ve baht-ı İslâmın anahtarı da, meşrutiyettir. Zira, şimdiye kadar kader, üç yüz milyon İslâmı, ecanibin istibdad-ı manevisi altında eziyordu. Şimdi hâkimiyet-i millet; âlemde, bahusus bundan sonra Asya'da hükümferma olduğu halde her bir ferd-i müslüman, hâkimiyetin bir cüz'-ü hakikisine malik olur. Ve hürriyet, üç yüz milyon İslâmı esaretten halâs etmeğe bir çare-i yegânedir. Farz-ı muhal olarak burada yirmi milyon nüfus, tesis-i hürriyette çok zarardîde olsalar da, feda olsunlar; yirmiyi verir, üç yüzü alırız.

Dirîga! Bizdeki anâsır, hava gibi muhtelittir. Su gibi mümteziç olmamışlar. İnşaallah, elektrik-i hakaik-ı İslâmiyetle imtizaç ederek, ziya-yı maarif ve hararetle, kuvvet tevlidiyle bir mizac-ı mutedile-i adalet vücuda gelecektir.

Yaşasın meşrutiyet-i meşrua, sağ olsun hakikat-ı şeriatın terbiyesinden çıkan neyyir-i hürriyet!

İstibdadın Garibüzzaman'ı
Meşrutiyetin Bediüzzaman'ı
Şimdikinin de Bid'atüzzaman'ı
Said-i Kürdî

Divan-ı Harb-i Orfi : Devr-i Istibdad

Devr-i İstibdad ve Said Nursi

Devr-i İstibdat ve Said-i Kürdi

(Tımarhanede tabible vaki olan maceram)

- Tımarhanede doktor ile konuşma
- Şüpheyi davet eden Dört nokta
- Tevkifhanede Şefik Paşa ile Muhavere

Divan-ı Harb-i Orfi : Tımarhanede

Tımarhanede doktor ile konuşma

Ey tabib efendi! Sen dinle, ben söyleyeceğim. Cinnetime bir delil daha senin eline vereceğim. Sual olunmadan cevap; antika bir divanenin sözünü dinlemeyi arzu edersiniz. Muayenemi muhakeme suretinde istiyorum. Senin vicdanın da hakem olsun. Tabibe ders-i tıb vermek fuzûlilik, amma teşhis-i illete yardım edecek noktalar hastanın vazifesidir. Hem de istikbal sizi tekzib etmemek için dinlemenize lüzum görürsünüz. Şu dört noktayı nazar-ı mütalâaya alınız:

-Ve sonra yine tımarhanede iken verdiğim bazı izahatın suretidir.-

Birincisi: Ben Kürdistan dağlarında büyümüşüm. Kaba olan ahvalimi Kürdistan kapanıyla tartmak, hassas olan medenî İstanbul mizanıyla tartmamalısınız. Öyle yaparsanız, maden-i saadetimiz olan Dersaadet'ten önümüze sed çekmiş olursunuz. Hem de ekser Kürdleri tımarhaneye sevketmek lâzım gelir. Zira Kürdistan'da en revaçlı olan ahlâk, cesaret, izzet-i nefs, salâbet-i diniye, muvafakat-ı kalb ve lisandır. Medeniyette nezaket denilen emr, onlarca müdahenedir.

İkincisi: Benim elbisem gibi ahval ve ahlâkım da nâsa muhaliftir. Hak ve nefsü'l-emri mihenk itibar ittihaz ediniz. Zamanın veya âdetin revaç verdiği bazı ahlâk-ı seyyieyi -görenek vasıtasıyla numune-i imtisal olmuş- mikyas yapmayınız. "Neme lâzım, başkası düşünsün" feryad-ı meyyitaneyi gibi demem. Belki derim ki: Müslümanım, İslâmiyet cihetiyle manen memurum ve sadakatle mükellefim. Millete, din ve devlete nafi olan bir şey düşüneceğim.

Üçüncüsü: Şaz ve nadir olarak istidat-ı zamanın fevkinde çok kimseler gelip, gitmiş. Nâs, ibtida onlara cünun veya abes isnadından sonra sihre veya harikaya hamletmişler. Birinci ve ikinci

noktanın mabeyninde olan tezad, cinnetime hükmeden zevatın delil ve müddealarında olan tezada imadır. Zira ef alleriyle demişler: "Divanedir. Çünkü her mesail-i müşkileye cevap veriyor." Böyle delil getiren delidir.

Dördüncüsü: Asabî adam, hususan benim gibi sinirli bir kimsenin telâş ve hiddet etmesi zaruridir. Bahusus bir fikr-i âliyi yani hürriyet-i şer'iyeyi on beş sene zihninde taşıyan ve bilfiil karib olduğu zaman, yani bir inkılâb-ı azim ile kendini muhatarada ve mehlekede görse ve temaşasından mahrum kalsa, nasıl telâş ve hiddet etmesin? Hem de benden daha divane Zaptiye Nazırı'dır. Zira benden daha hadiddir. Hem de bu cinnet-i muvakkataya mübtelâ olmayan binde birdir.

وَ كُلُّ النَّاسِ مَجْنُونٌ وَ لَكِنْ عَلَى قَدَرِ الْهَوَى اِخْتَلَفَ الْجُنُونُ [1]

Eğer müdahene, temellük, tazarru-u sinevrî, menfaat-ı umumiyeyi menfaat-ı şahsiyeye feda etmek aklın muktezasından addedilmek lazım gelirse, şahid olunuz, ben o akıldan istifamı veriyorum. Divanelikle -ki, bence bir mertebe-i masumiyet gibidir- iftihar ediyorum.

1.) Bütün insanlar mecnundur. Fakat insanların arzu ve istekleri sayısınca delilik çeşitleri vardır.

Divan-ı Harb-i Orfi : Dort nokta

Şüpheyi davet eden Dört nokta

Dört nokta şüpheyi davet etmiş. Onları bilerek bazı hikmet-i hafiye için yapmışım.

Birincisi: Şekl-i garibim. Bu muhalif libasımla makasıd-ı dünyeviyeden istiğnamı ve âdât-ı beldeye adem-i müraaattan özrümü ve ahval ve etvarımın nâsa muhalefetini ve münasebet-i zahir ve bâtın ile tabiîlik insaniyetimi ve milliyetimin muhabbetini ilan etmek içindir. Hem de garib mana, garib bir lafz içinde olmalı, tâ ki nazar-ı dikkati celbetsin. Hem de sanayi-i mahalliyeye revaç vermek için bir nasihat-ı fiilî ediyorum. Hem de kendimde bir meyl-i teceddüdü göstermek ve zamanın teceddüt edeceğine işaret ediyorum. Hem de Sultan Selim'e bey'at etmiştim.

İkincisi: Ulema ile olan münazaramdır. Onun sebebi; İslambol'a geldim, gördüm ki, sair şuubata nisbeten medaris terakki etmemiştir. Bunun da sebebi, kitaba nazarla istinbat-ı mesele etmek olan istidadı, meleke-i ilim yerinde ikame olunmuş ve talebelerde adem-i münazara ve sual ve cevap tam olmamak sebebiyle şevksizlik ve melekesizlik ve atalet gibi bazı hali intaç etmiş. Sair müntic-i taaccüb ve hayret olan ulûm-u ekvan veya eğlence ile vakit geçirmeği müntic olan fünûn-u hevesat ve lezzat-ı hakikiyeyi mutazammın olan ulûm-u maksud-u bizzat gibi ulûm-u ilâhiye tahsil olunmaz. Bunun da, ya bir himmet-i âlî veya bir tevaggul-u tam veya müsabakayı müntic olan sual ve cevab gibi bir şevk-i kasrî ve haricî lâzımdır. Veyahut, taksim-i a'mâl kaidesine tatbiken, her bir talebenin istidadına göre bazı fünun ile tevaggul etmeli, tâ mütehassıs olsun, sathî olmasın. Zira her ilmin bir suret-i hakikiyesi var. Meleke olmadığı halde bazı tarafı nakıs olan suretlere benzer. Bunun da çaresi, ona müstaid olan bir

fenni esas tutmalı. Ve buna münasib fünunu, her birinden bir fezleke alınmalı ve o fenn-i esasın suret-i hakikiyesini mütemmim ittihaz etmelidir. Zira her bir fezleke bir suret-i müstakileyi teşkil etmiyor. Lâkin bir suret-i esasiyeyi tekmil edebilir.

Ey, sözümü işiten talebe-i ulûm! Mektebliler gibi —ki onlar nakıs olan seleflerine hayrü'l-halef olmuşlar— çalışalım ki, evc-i kemale vasıl olan seleflerimize hayrü'l-halef olalım. Ben münazara ile bilfiil bu iki noktadan ikaz etmek istiyordum.

Üçüncüsü: Fuzulîlik olarak iki fikri beyan etmiştim:

Birincisi: Şu zaman-ı terakkide medeniyet-i hakikiyeyi teşkil eden İslâ¬miyet, medeniyet-i hâzıraya nisbetle terakki etmemiş. Bunun da en büyük sebebi, üç büyük şubelerin —ki, *"cümlenin maksudu bir amma, rivayet muhtelif"* masadakına muvafık ehl-i medrese, ehl-i mekteb, ehl-i tekyenin— tebayün-ü efkâr ve tehalüf-ü meşaribidir. Ehl-i medrese, ehl-i mektebi bazı gayr-ı murad olan zevahirin teviliyle zaaf-ı akide ile ittiham ediyorlar. Bunlar ise, berikileri fünun-u cedideye adem-i vukufları sebebiyle nakıs ve gayr-ı mutemed addediyorlar. Ehl-i medrese ehl-i tekyeyi, ibadet olan zikri, sebeb-i şevkî vaz' olunmuş olan bazı mubah a'mâl ve harekâtına —ki, avam ve cahil hataen ibadet zannederler, halbuki bu zan bâtıldır. İbadet yalnız zikirdir; harekât, mubah olmak şartıyla caizdir. Bu zann-ı avama binaen— bunlara ehl-i bid'at nazarıyla bakıyorlar. Bunların tefritiyle ve ötekilerin ifratıyla müsamaha kapısı açıldı, bazı bid'at, zikir ile ihtilât eyledi.

Bu tebayün-ü efkâr ve tehalüf-ü meşarib ahlâk-ı İslâmiyeyi sarsmış ve terakkiyat-ı medeniyetten geri bırakmıştır. Bunun da çaresi, mekâtipte ulûm-u diniyeyi bihakkın okutmak ve medariste lüzumsuz kalan hikmet-i atikaya bedel, bazı fünun-u lazime-i cedide tahsil olunmak ve tekyelerde mütebahhirîn ulema bulunmaktır. Bu takdirde şuubat-ı selâse yek-âhenk-i terakki olarak kat-ı meratib etmek kaviyyen me'muldür.

İkinci Fikir: Vaizlere aittir ki, bunlar müderris-i umumidir; bunların nesâyihinde kendimce bir tesir hissetmedim. Düşündüm, kasavet-i kalbimden başka üç sebep buldum:

Birisi: Asr-ı hazırayı zaman-ı salifeye kıyas, yalnız tasvir-i müddea ve parlak göstermektir. Halbuki zaman-ı salifte safâ-yı kalb ve taklid-i ulema hükümferma idi. Bunlara delil lâzım değildi. Şimdide herkeste bir meyl-i taharri-i hakikat peyda olmuş. Bunlara karşı tasvir-i müddea tesir etmez. Ancak tesir ettirmek için isbat-ı müddea ve ikna lâzımdır.

İkinci Sebep: Bir şeyi tergib veya terhib etmekle ondan daha mühim şeyi tenzil etmektir. Meselâ, *"Bir gece iki rekat namaz kılmak, Hacc'ı tavaf etmek; veya kim gıybet etse zina etmiş gibidir"* derler.

Üçüncüsü: Belagatın muktezası olan mukteza-yı hâle mutabık ve ilcaat-ı zamana muvafık söz söylemezler. Güya insanları eski zaman köşelerine çekiyorlar, sonra konuşuyorlar. Demek istiyorum ki: Vaiz hem âlim-i muhakkik olmalı —ki, tâ isbat-ı müddea etsin—; hem hakîm-i müdakkik olmalı —tâ, muvazene-i şeriatı bozmasın—; hem de beliğ-i muknî olması şarttır.

Dördüncüsü: "Zihnim perişandır" demişim. Halbuki bu cümleden maksadım, kuvve-i hafızama nisyan tareyanını ve zihnimdeki sıkıntıyı ve tabiatımdaki tevahhuş muraddır. Hiçbir divane "ben divaneyim" demediği için, benim cinnetime nasıl delil olabilir? Hem de İzhar'dan sonra üç mah ders gördüğümü söylemiştim. İki cihetle şu söz şüpheyi davet eder: Ya hilaftır, halbuki ekser Kürdistan bunun sıdkını bilir; ya doğru olduğu halde, ya sen ey doktor, dediğin gibi, temeddüh ve gurur misillû bir unsur-u cinneti îma eder. Buna cevap: Bir rical-i devletin sualine karşı cevab-ı savab vermek istemekliğimdir; eğer ki, temeddühü istilzam etmiş. Şimdi şuurumda şüpheniz kalmadığı vakit fikrimde şüpheniz vardır zannediyorum. Edna bir muhakeme ile bu şüphe zail olabilir. Zira gayet serbest vahşi Kürdlerden olan bir adam elmas gibi millete bir sadakat ve cevher gibi bir fikr-i âlî sahibi olmadığı halde, nasıl bu zamanda bu kadar alâmet-i farika ile hile ve fikr-i fasidini saklayabilir? Bence hile terk-i hiledir. Demek herkese müreccah ve safî bir sadakati kalbden hissetmiş de bu gunâ ahvalde bulunmuş.

وَ كَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحًا وَ اٰفَتُهُ [1]
مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيم

Demek bizim doktorların fehmi hasta ve kendi raporlarıyla kendileri mecnun ve Zaptiye Nazırı da hiddeti için divanedirler. Ey doktor! Sen iyi doktorsun, evvelâ o biçareleri tedavi et, sonra beni.

Ey, şu kelâmıma nazar eden zevat! Eğer kelâmımda dokunacak veya sizin zayıf midenizde hazm olunmayacak sözler bulunursa mazur tutunuz. Çünkü divanelik zamanında söylemişimdir. Muhitim o zaman tımarhanenin duvarları idi. Muhitin tesiri müsellemdir. Zira

دِیوَانَه رَاقَلَمْ نِیست [2]

Ümmî ve vahşi, yani hür, Türkçe iyi bilmez bir Kürd bu kadar ifade-i meram edebilir. Vesselam...

1.) Doğru ve sağlam olan bir işi ayıplayanlar çok olur. Oysa bunu ayıplamaları onların sakat anlayışlarından kaynaklanmaktadır.
2.) Divane için kalem gerekmez.

Divan-ı Harb-i Orfi : Sefik Pasa ile Muhavere

Tevkifhanede Şefik Paşa ile Muhavere

Devr-i İstibdadda
Tımarhaneden Sonra Tevkifhanede İken
Zaptiye Nazırı Şefik Paşa ile
Muhaveremdir

Zaptiye Nazırı: "Padişah sana selâm etmiş, bin kuruş da maaş bağlamış. Sonra da yirmi-otuz lira yapacak" dedi.

Cevaben: Ben maaş dilencisi değilim, bin lira da olsa kabul edemem. Kendim için gelmedim, milletim için geldim. Hem de bu bana vermek istediğiniz rüşvet ve hakk-ı sükûttur.

Nazır: İrade'yi reddediyorsun. İrade reddolunmaz.

Cevaben dedim: Reddediyorum. Tâ ki Padişah darılsın, beni çağırsın, ben de doğrusunu söyleyeyim.

Nazır: Neticesi vahimdir.

Cevaben: Neticesi deniz olsa geniş bir kabirdir. İdam olunsam bir milletin kalbinde yatacağım. Hem de İstanbul'a geldiğim vakit hayatımı rüşvet getirmişim, ne ederseniz ediniz.

Bunu da ciddi söylüyorum; ben isterim ki, ebna-yı cinsimi bilfiil ikaz edeyim ki, devlete intisab hizmet içindir, maaş kapmak için değildir. Hem de benim gibi bir adamın millete ve devlete hizmeti nasihatladır. O da hüsn-ü tesirledir. O da hasbîlikledir. Bu da garazsızlık, o da ivazsızlık, o da terk-i menafi-i şahsiye iledir. Binaenaleyh, ben maaşın kabulünde mazurum.

Nazır: Senin, Kürdistan'da neşr-i maarif olan maksadın Meclis-i Vükelâ'da derdest-i tezekkürdür.

Cevaben: Acaba maarifi tehir, maaşı tacil edersiniz, ne kaide iledir? Menfaat-ı şahsiyemi menfaat-ı umumiye-i millete tercih ediyorsunuz.

-Nazır hiddet etti.

Ben dedim: Ben hür yaşamışım. Hürriyet-i mutlakanın meydanı olan Kürdistan dağlarında büyümüşüm. Bana hiddet fayda vermez, nafile yorulmayınız. Beni nefyedin, Fizan olsun, Yemen olsun razıyım. Siz de pînedûzluktan ve yamacılıktan kurtulursunuz. Ben de yüksekten düşmekle incinmekten kurtulurum.

Nazır: Ne demek istiyorsun?

Cevaben dedim: Sigara kâğıdı kadar ince ve nizam namıyla bir perdeyi bu kadar feveran-ı efkâr ve hissiyata karşı herkesin üstüne örtmüşsünüz. Herkes altında, sizin tazyikatınızla meyyit-i müteharrik gibi inliyor. Ben acemi idim, altına girmedim, üstüne düştüm. Suret-i telebbüsüm gibi ahlâkım da sakil idi. Bir kere Mâbeyn'de yırtıldı. Şişli'de bir Ermeni'nin evine düştüm, orada yırtıldı. Şekerci Hanı'na düştüm, orada da yırtıldı. Tımarhaneye düştüm, şimdi de tarassuthaneye düşmüşüm. Hasılı: Siz de o kadar yamacılık yapamazsınız, ben de incinirim.

قَدْ اِتَّسَعَ الْخَرْقُ عَلَى الرَّاقِعِ[1]

Hem de Kürdistan'da iken sizi iyi bilirdim. Bu ahval sizin serairinizi bana iyi öğretti. Bahusus, tımarhane bu metinleri bana iyi şerh etti. Hem de bu hallere teşekkür ederim. Zira sû-i zan makamında hüsn-ü zan eder idim.

Bediüzzaman
Molla Said el-Kürdî

1.)Yırtık, yamadan daha geniş hale geldi.

Divan-ı Harb-i Orfi : Hatime

Hatime

Ebna-yı cinsime de burada bir-kaç söz söylemezsem bence bahis natamam kalır.

Ey Asuriler ve Keyanîler'in cihangirlik zamanında pişdar, kahraman askerleri olan arslan Kürdler! Beş yüz senedir yattığınız yeter. Artık uyanınız, sabahtır. Yoksa sahra-yı vahşette, vahşet ve gaflet sizi garet edecektir.

'Hikmet-i ilâhî' denilen makine-i âlemin nizamı ve telgraf hattı gibi umum âleme mümted ve müteşaib kanun-u nuranî-i ilâhînin müessisi olan hikmet-i ilâhî ufk-u ezelden enguşt-u kaderi kaldırmış, size emrediyor ki: Tefrika ile katre katre müteferrik su gibi zayi olan hamiyet ve kuvvetinizi fikr-i milliyetle tevhid ve mezcederek, zerratın cazibe-i cüz'iyeleri gibi bir cazibe-i umumi-i millî teşkili ile Kürd gibi bir kitle-i azimi küre gibi tedvir ederek, şems-i şevket-i İslâmiye ve Osmaniye'nin mevkebinde bir kevkeb-i münevver gibi cazibesine ittiba ile muvazene ve ahenk-i umumiyeyi muhafaza ediniz.

Hem de ***'hürriyet'*** denilen, Sübhan ve Ağrı dağları gibi istikbalin cibal-i şahikasının tepesinde ayağa kalkmış ve esaret-i nefs altına girmeyi yasak etmiş ve gayra tecavüzü tecviz etmeyerek şeriata istinad etmiş olan sultan-ı hürriyet, yüksek sadâ ile sizin gibi mazinin en derin derelerinde gafil ve müteferrik bir kavme: "Cehalet ve fakra hücum için fen ve sanat ve silâh başına, ileri arş!" emrini veriyor.

Hem de ***'hakikat'*** denilen, tabakat altında mestur ve mahpus kalmış ve tabaka-i istibdadın mahv ve refiyle, omuzu üstünde olan tabaka-i cehl ve gafletin tahfifiyle ihtizaza gelmiş ve kıyama teşebbüs etmiş olan muhbir-i hakaik size her cihetle haber veriyor ki: Mahiyetinizde dest-i kaderin ektiği istidadatı ve mukadderatınızı fiile çıkaran ve mahiyet-i kavmiyenizde saklanmış olan secâyanızı âb-ı

hayat-ı maarifle İska etmek vaktidir. Yoksa kuruyacak yahud tefessüh edecektir.

Hem de ***'ihtiyaç'*** denilen, medeniyetin pederi ve terakkiyatın müessisi olan üstad-ı ihtiyaç, sillesini kaldırmış, size hükmediyor ki: Ya hayat ve hürriyetinizi bu sahra-yı vahşette garete vereceksiniz veyahut meydan-ı medeniyette fen ve sanat balon ve şimendiferine binerek istikbali istikbal ve o ahval-i müttefikayı istirdad ederek kâbe-i kemalâta koşacaksınız.

Hem de ***'milliyet'*** denilen, mazi derelerinden ve hâl sahralarından ve istikbal dağlarından hayme-nişîn olan Rüstem-i Zâl ve Salâhaddin-i Eyyubî gibi Kürd dâhi kahramanlarıyla bir çadırda oturan bir aile gibi, herkesi başkasının haysiyet ve şerefi ile şereflendiren ve hissiyat-ı ulviyenin enmuzeci olan fikr-i milliyetiniz size emr-i kat'î ile emrediyor ki: Tâ her biriniz umum bir milletin mâkes-i hayatı ve hâmi-i saadeti ve umum milletin bir misal-i müşahhası olunuz. Şimdiki gibi bir şahıs değil, bir millet kadar büyüyeceksiniz. Zira maksadın büyümesi ile himmet de büyür. Ve hamiyet-i millînin galeyanıyla ahlâk da tekemmül ve teali eder.

Hem de ***'meşrutiyet'*** denilen, sebeb-i saadet-i akvam ve hâkimiyet-i milliyeyi temin ile makine-i hayatın buharı olan hürriyetteki irade-i cüz'iyeyi istibdat ve tahakkümün itfasından kurtaran meşveret-i şer'iyenin mayası ile mayalandıran meşrutiyet-i meşrua sizi meclis-i imtihana davet ediyor ki: Sinn-i rüşde buluğunuzu ve vesayete adem-i ihtiyacınızı görmek istiyor. İmtihana hazırlanınız. Mevcudiyetinizi ittihadla gösteriniz ve hamiyet-i millî ile fikir ve vicdan-ı şahsiyenizi milletin kalb ve akl-ı müştereki gibi gösteriniz. Yoksa sıfır çekecek, şehadetname-i hürriyeti elinize vermeyecektir.

Evet, mazinin sahralarında keşmekeşinize sebebiyet veren her birinizdeki meylü'l-ağalık ve fikr-i hodserane ve enaniyet, şimdi ise istikbalin saadet-saray-ı medeniyette fikr-i icada ve teşebbüs-ü şahsiyeye ve fikr-i hürriyete inkılâb edecektir. Hatta diyebilirim ki: Başkalarının sükûtî medreselerine nisbet sizin gürültülü olan medreseleriniz bir meclis-i mebusan-ı ilmiyeyi gösteriyor. Ve imam arkasında kıraat-ı Fatiha ile semavî ve ruhanî vızıltılarınız,

mezheben ve medreseten ve kavmiyeten mahiyetinizdeki istidad-ı meşrutiyet sırrına kaderin bir îma ve nişanı vardır.

وَ اَنْ لَيْسَ لِلاِنْسَانِ اِلاَّ مَا سَعَى [1]

’nın başka ünvanı olan teşebbüs-ü şahsîye müşevvik var.

Hem de her bir kemalin müessis ve hâmisi olan ***'cesaret ve namus-u millî'*** emrediyor ki: Nasıl ki şimdiye kadar dimağdan kalbe mecra açmakla aklı kuvvete mezc ederek, maarifinizi kılıncın hutut-u cevherinden öğrenmekle şecaat-ı maddîde terakki ettiniz; şimdi ise kalbden fikre karşı menfez açınız, kuvveti aklın imdadına, hissiyatı efkârın arkasına gönderiniz, tâ ki, şecaat-ı akliye-i medeniyet meydanında namus-u millî pâyimal olmasın. Kılıncınızı fen ve sanat cevherinden yapmalı.

Hem de ***'lisan-ı maderzad'*** denilen, eşia-i hissiyat-ı milliyenin mâkesi ve semerat-ı edebin şeceresi ve âb-ı hayat-ı maarifin cedavili ve kıymet ve tekemüllünüzün mizan-ı itidali ve doğrudan doğruya herkesin vicdanına karşı menfez açmakla hayt-ı şuaı gibi tesiratı ilka edici (ihmalinizle gayet müşevveş ve bazı dalları aşılanmış olan) lisanınız, şecere-i tuba gibi bir şecerenin tecellisine müstaid iken, böyle kurumuş ve perişan kalmış ve medeniyet lisanı olan edebiyattan nakıs kalmış olduğundan, lisan-ı teessüfle lisanınız sizden hamiyet-i milliyeye arz-ı şikayet ediyor.

İnsanda kaderin sikkesi lisandır. İnsaniyetin sureti ise sahife-i lisanda nakş-ı beyan tersim ediyor. Lisan-ı maderzad ise tabii olduğundan, elfaz davet etmeksizin zihne geliyor. Alış-veriş yalnız mana ile kaldığından zihin çatallaşmaz ve o lisana giren maarif "nakşun ale'l-hacer" gibi baki kalır. Ve o ziyy-i lisan-ı millî ile görünen her ne olur ise me’nus olur. İşte hamiyet-i millînin bir misalini size takdim ediyorum ki, o da Motkili Halil Hayalî Efendi'dir ki hamiyet-i millînin her şubesinde olduğu gibi, bu şube-i lisan meydanında "kasb-ı sebkî" ihraz eylemiş. Ve lisanımızın esası olan elifba ve sarf ve nahvini vücuda getirmiş. Ve hattâ diyebilirim ki: Asr-ı hamiyet ve gayret ve fedakârlık ve himayet-i zuafa imtizaç ederek vücud-u manevisini teşkil etmiştir. Hakikaten Kürdistan madeninden böyle bir cevher-i hamiyete rast geldiğinden, bizim istikbalimizi onun gibi ümidinden bir çok cevahir ışıklandıracaktır.

İşte bu zat, şayan-ı iktida bir numune-i hamiyet göstermiş ve muhtac-ı tekemmül lisan-ı millîmize dair bir temel atmış. Onun isrine gitmeyi ve temeli üzerine bina etmeyi ehl-i hamiyete tavsiye ediyorum.

Bediüzzaman Said-i Kürdi

1.)İnsana çalışmasından başka bir şey yoktur. (Necm Suresi: 39)

Hutuvat-ı Sitte

Hutuvat-ı Sitte

Hutuvât-ı Sitte

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿2﴾
وَلاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿3﴾

Her bir zamanın insî bir şeytanı vardır. Şimdi beşerde insan suretinde, şeytanın vekili olan "ruh-u gaddar", fitnekârâne siyasetiyle cihanın her tarafına kundak sokan el-hannâs, altı hutuvâtıyla âlem-i İslâm'ı ifsad için insanlarda ve insan cemaatlerindeki habis menbaları ve tabiatlarındaki muzır ma'denleri fiilî propaganda ile işlettiriyor. Zaîf damarları buluyor. Kimin hırs-ı intikamını, kimin hırs-ı câhını, kimin tama'ını, kimin humkunu, kimin dinsizliğini, hattâ en garibi kimin de taassubunu işletip, siyâsetine vasıta ediyor. **(1)**

---

(1): Metinde geçen "kimin, kimin..." kelimeleri, "kiminin, kiminin..." şeklinde de yazılabilir.

•1.Hatve
•2.Hatve
•3.Hatve
•4.Hatve
•5.Hatve
•6.Hatve
•Hatime

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..

2.)Kovulmuş şeytandan Allaha sığınırım
3.)Şeytanın izini takip etmeyin. (Bakara Sûresi, 2:168, 208; En’âm Sûresi, 6:142)

Hutuvat-ı Sitte : 1.Hatve

1.Hatve

Birinci Hatvesi

Der veya dedirir: "Siz kendiniz de dersiniz ki; musibete müstehak oldunuz. Kader zalim değil, adalet eder. Öyle ise size karşı muameleme razı olunuz."

Şu vesveseye karşı demeliyiz: Kader-i İlâhi isyanımız için musibet verir. Ona rızâdâde olmak o günahtan tevbe demektir .Sen, ey mel'un! Günahımız için değil, İslâmiyetimiz için zulmettin ve ediyorsun. Ona rıza veya ihtiyarla inkıyad etmek —Neûzu Billâh— İslâmiyet'ten nedamet ve yüz çevirmek demektir.

Evet, aynı şeyi; hem musibettir. Allah verir, adalet eder; çünkü gü¬nahımıza, şerrimize zecren ondan vazgeçirmek için verir. O şeyi aynı zamanda beşer verir, zulmeder; çünkü başka sebebe binâen ceza verir. Nasıl ki, düşman-ı İslâm aynı şeyi bize icra ediyor. Çünkü müslümanız.

Hutuvat-ı Sitte : 2.Hatve

2.Hatve

İkinci Hatvesi

Der ve dedirtir: "Başka kâfirlere dost olduğunuz gibi, bana da dost ve taraftar olunuz. Neden çekmiyorsunuz?"

Şu vesveseye karşı deriz: Muavenet elini kabul etmek ayrıdır, adavet elini öpmek de ayrıdır. Bir kâfirin her bir sıfatı kâfir olmak ve küfründen neş'et etmek lâzım olmadığından, İslâmın eski ve mütecaviz bir düşmanını def için bir kâfir muavenet elini uzatsa, kabul etmek İslâmiyet'e hizmettir. Senin ise, ey kâfir-i mel'ûn; senin küfründen neş'et eden teskin kabul etmez husumet elini öpmek değil, temas etmek de İslâmiyete adavet etmek demektir.

Hutuvat-ı Sitte : 3.Hatve

3.Hatve

Üçüncü Hatvesi

Der veya dedirtir: "Şimdiye kadar sizi idare edenler fenalık ettiler, karıştırdılar. Öyle ise bana razı olunuz."

Bu vesveseye karşı deriz: Ey el-hannâs! Onların fenalıklarının asıl sebebi de sensin. Âlemi onlara darlaştırdın, damar-ı hayatı kestin. Evlâd-ı nâ-meşrûunu onlara karıştırdın, dinsizliğe sevkederek dîni rüşvet isterdin. Onlara bedel seni kabul etmek, yalnız müteneccis su ile necis olmuş bir libası hınzırın bevliyle yıkamak demektir. Sen yalnız hayvancasına muvakkat bir hayat-ı sefilâneyi bize bırakıyorsun. İnsanca, İslâm'ca hayatı öldürüyorsun. Biz ise hem insancasına, hem müslümancasına yaşamak istiyoruz. Senin rağmına yaşayacağız.

Hutuvat-ı Sitte : 4.Hatve

4.Hatve

Dördüncü Hatvesi

Der veya dedirtir: "Sizi idare eden ve bana muhasım vaziyetini alanlar ki, Anadolu'daki sergerdelerdir. Maksadları başkadır. Niyetleri dîn ve İslâmiyet değildir."

Şu vesveseye karşı deriz: Vesilelerde niyetin te'siri azdır, maksadın hakikatini tağyir etmez. Çünkü maksud, vesilenin vücuduna terettüb eder, içindeki niyete bakmaz. Meselâ, ben bir define veya su bulmak için bir kuyu kazıyorum. Biri geldi, kendini saklamak veya orada muzahrefatını defnetmek için bana yardım ederek kazdı. Suyun çıkmasına ve definenin bulunmasına niyeti te'sir etmez. Su, fiiline, kazmasına bakar, niyetine bakmaz.

Bunun gibi; onlar bizi Ka'be'ye götürüyorlar. Kur'an'ı yüksek tutmak istiyorlar. Bütün felâketimizin menba'ı olan Avrupa muhabbetine bedel husumetini esas tutuyorlar. Niyetleri ne olursa olsun, bu, maksadların hakikatini tağyir edemez.

Hutuvat-ı Sitte : 5.Hatve

5.Hatve

Beşinci Hatvesi

Der: "İrade-i Hilâfet siyasetimin lehinde çıktı."

Şu vesveseye karşı deriz: Bir şahsın arzu-yı zatîsi ve emr-i hususîsi başkadır; ümmet nâmına 'emîn' olarak deruhte ettiği emânet-i Hilâfetten hasıl olan şahsiyet-i ma'neviyenin iradesi bambaşkadır. Bu irade bir akıldan çıkıp, bir kuvvete istinad ederek Âlem-i İslâm'ın maslahatını takip eder. Aklı ise şûra-yı ümmettir, senin vesvesen değil. Kuvveti, müsellah ordusu hür milletidir, senin süngülerin değildir. Maslahat da, muhitten merkeze nazar edip, İslâm için fâide-i uzmâyı tercih etmektir. Yoksa aksine olarak merkezden muhite bakmakla Âlem-i İslâm'ı bu devlete, bu devleti de Anadolu'ya, Anadolu'yu da İstanbul'a, İstanbul'u da hânedân-ı saltanata tearuz vaktinde feda etmek gibi hodendişâne fikir ve irade; değil Vahîdüddîn gibi mütedeyyin bir zât, hattâ en facir bir adam da yalnız ism-i Hilâfeti taşıdığı için ihtiyarıyla etmez. Demek mükrehtir.**(1)** O halde ona itaat adem-i itaattir.

---

(1): Yâni, ey zalim! Sen onu ikrah ve icbar ettin.

Hutuvat-ı Sitte : 6.Hatve

6.Hatve

Altıncı Hatvesi

Der ki: "Bana karşı mukavemetiniz beyhudedir. Müttefikiniz beraberken yapamadığınız şeyi şimdi nasıl yapacaksınız?"

Şu vesveseye karşı deriz: En ziyade hile ve fitne kuvvetiyle ayakta duran azametli kuvvetin bizi ye'se düşürmüyor.

Evvelâ: Hile ve fitne perde altında kaldıkça te'sir eder. Zahire çıkmakla iflâs eder, kuvveti söner. Perde öyle yırtılmış ki, senin yalanın, hilen, fitnen hezeyana, maskaralığa inkılâb edip akîm kalıyor. Bu defaki Anadolu'ya karşı ..... gibi.

Saniyen: O kof kuvvetin yüzde doksanı sana karşı i'tilâf kabul etmez. Muhasım bir cereyan atalete mahkum ediyor. Fazla kalan kuvvetinle dert ve dermanda müşterek olan Âlem-i İslâm'ı susturacak depretmeyecek derecede eskisi gibi bir istibdat altında tutmak ihtimal versen, şeytan iken, eşeğin eşeği olursun.**(1)**

Sâlisen: Madem ki öldürüyorsun, ölmek iki suretledir:

Birincisi Suret: Senin ayağına düşmek, teslim olmak suretinde ruhumuzu, vicdanımızı ellerimizle öldürmek, cesedi de güya ruhumuza kısasen sana telef ettirmektir.

İkinci Suret: Senin yüzüne tükürmek, gözüne tokat vurmakla ruh ve kalbimiz sağ kalır. Cesed de şehid olur. Akîde faziletimiz tahkir edilmez, İslâmiyetin izzetiyle istihza edilmez.

Elhasıl: İslâmiyet muhabbeti senin husûmetini istilzam eder. Cebrail şey¬tan ile banşamaz.

Siyasetimizde en acınacak, en ebleh bir akıl varsa, o da öylelerin aklıdır ki, (İ.G.Z) milletinin ihtiras ve menfaatini İslâmiyetin menfaat ve izzetiyle kabil-i tevfik görüyor. Burada en sefil ve en ahmak kalb öylelerin kalbidir ki, hayatı onun himayeti altında kabul eder. Hayatımızı onun hayatı altında kabil görüyor.**(2)** Çünkü öyle bir şarta hayatımızı ta'lik ediyor ki, muhal-ender-muhaldir.

Der: "Yaşayınız. Fakat bir tek adam bana hıyanet etse yakarım, yıkarım."

Şayed bir adam hakka sadâkat namına onun kâfirâne zulmüne karşı hıyanet etse, Ayasofya'ya iltica etse, milyarlara değer o mukaddes binayı harab eder. Veyahud bir köyde ona bir hâin bulunsa, çoluk-çocuğuyla mahvetmek; veya bir cemaatte ona muzır biri varsa, cemaati ifna etmek, her vakit kendinde selâhiyet görüyor. Lanet o medeniyete ki, ona o selâhiyeti vermiş. Acaba bütün millet bir kalbde, hem, münafık hançer zulmünden mütelezziz olacak ahmak bir kalbde ittifakından daha muhal ne var?

Şeytan gibi, hasis hisleri, fena ahlâkları teşci' ve himaye eder, iyi hisleri söndürür. Hem insanî, İslâmî hayatı men etmekle beraber muvakkat hayvanî bir hayatı, iki genc-i mücehhez pençeli; ekseriyeti kazanmak için imhayı esas program yapmış iki kelbi, iki ciğerimize musallat ederek, bizi silahtan tecrid ediyor. İşte onun himayeli, işte hayatımız!..

O hasım, gösterdiği kin ve husumet harpten neş'et etme değildir. Harpten olsa idi, tabiî mağlûbiyetimizle sairlerin husumeti gibi sükûnet bulurdu. Hem hasmın uzakta çirkin yüzündeki riyakarâne çizgileri güzel zannedilirdi. Yakında görenler İnşâallah daha aldanmaz.

---

(1): Hey, ekbekü'l-köpekâ! Köpekten tekebbük etmiş köpek!

(2): [1] .. خدا مروشاش دکه کاش نکه کاش دکه فحش نکه.. فحش دکه پرش نکه.. پرش دکه پریشان نکه.. پریشان دکه مشوش سرکردان

1.)Allah kimseyi şaşırtmasın, şaşırtırsa süründürmesin, süründürürse çektirmesin, çektirirse rezil etmesin, rezil ederse perişan etmesin, perişan ederse sersem, âvâre etmesin.

Hutuvat-ı Sitte : Hatime

Hatime

كَمَا اَنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ [1]
كَذٰلِكَ تُسَهِّلُ الْمُشْكِلاَتِ

Korkaklıkta darb-ı mesel hükmünde olan tavuk, çocukları yanında iken şefkat-i cinsiye sebebiyle camuşa saldırır. İşte dehşetli bir cesaret...

Hem darb-ı mesel olmuş keçi, kurttan havfı ızdırar vaktinde mukavemete inkilâb eder. Boynuzuyla kurdun karnını deldiği vâki'dir. İşte hârika bir şecaat...

Fıtrî meyelân mukavemet-sûzdur. Bir avuç su, kalın bir demir gülle içine atılsa, kışta soğuğa ma'ruz bırakılsa meyl-i inbisat demiri parçalar.

Evet; şefkatli tavuk cesareti, hamiyetli keçi ızdırarî şecaati gibi, fıtrî bir heyecan —demir güllede su gibi— zulmün burûdetli husumet-i kâfirânesine ma'ruz kaldıkça her şeyi parçalar. Rus mojikleri buna şahittir.

Bununla beraber; imanın mahiyetindeki harikulade şehâmet, izzet-i İslâmiyetin tabiatındaki âlem-pesend şecaat uhuvvet-i islâmiyenin intibahıyla her vakit mu'cizeleri gösterebilir.

1.)Zaruretler, yasakları mübah kıldığı gibi zorlukları da kolaylaştırır.

Nutuk

Nutuk

Nâşiri
Kütübhâne-i İctihâd sâhibi
Ahmed Efendi
Dersaâdet, İkbâl-i Millet Matbaası
1326

İfâde-i Meram

Kader bana Türkçeyi az vermiş, hattı hiç vermemiş. Dilim, kalbimin lisânını iyi anlamıyor ki, iyi tercümânlık etsin. Hem de derin yerde çıkarıyor manayı; bazı hakikat parçalanır. Sizin fehm ve dikkatiniz bana yardım etsin.

Münşî Bediüzzaman-ı Kürdî

•Nutuk 1: Hürriyete Hitap
•Nutuk 2: Prens Sabahaddin Bey'in Fikrine Cevap
•Nutuk 3: İstanbul'da Kürdlere Edilen Telkinat
•Nutuk 4: Herkes Vazifesini Bilmeli Su-i İstimal Etmemeli
•Nutuk 5: Niyazi Bey'e
•Nutuk 6: Meşrutiyete Dair Telkinat
•Nutuk 7: Ruh-u kulüp, ittihad-ı kulûbdedir

Nutuk : Nutuk 1

Nutuk 1: Hürriyete Hitap

(Bediüzzaman-ı Kürdî'nin i'lân-ı hürriyetin üçüncü gününde irticâlen ve sonra Selanik'te Meydân-ı Hürriyet'te tekrar ettiği nutkun suretidir.)

Dağ Meyvesi Acı da Olsa Devadır, Amma Hazmı Sakil..

İtizar: Birinci tecrübe, birinci inşa, birinci nutuk olduğundan, noksan ve iğlakı tabiidir. Mazur tutarsanız teşekkür ederim. Tutmazsanız, mazursunuz; zira hürriyet var. Kaplan postuna benzeyen elbisem gibi üslûb-u beyanım da zamanın modasına muhaliftir. Zira alaturka terzilik bilmiyorum, tâ bu maaniye iyi libas keseyim ve düğme yapayım. Rica ediyorum, nutkumu hayalhanenize girmekten yasak etmeyiniz. Benim gibi hem hayalden kapı açın, tâ ki kalbe girsin. Zira hamiyet ve diyanet ve gayretinizle işleri var, müzakere edecekler, kalbin karanlık köşelerinden ışık yakacaklar.

Hürriyete Hitap

Ey hürriyet-i şer'î! Öyle müdhiş, amma güzel ve müjdeli bir sada ile çağırıyorsun, benim gibi bir Kürd'ü tabakat-ı gaflet altında yatmışken uyandırıyorsun. Sen olmasaydın, ben ve umum millet zindan-ı esarette kalacaktı. Seni, ömr-ü ebedî ile tebşir ediyorum. Eğer aynü'l-hayat şeriatı menba-ı hayat yapsan ve o cennette neşv ü nema bulsan; bu millet-i mazlume de eski zamana nisbet bin derece terakki edeceğini müjde veriyorum. Eğer hakkıyla seni rehber etse, ağraz-ı şahsî ve fikr-i intikam ile sizi lekedar etmese. [1] اَلْعَظَمَةُ لِلهِ وَالْمِنَّةُ لَهُ ki bizi kabr-i vahşet ve

istibdattan ihraç; ve cennet-i ittihad ve muhabbet-i milliyeye davet etti.

Yâ Rab! Ne saadetli bir kıyamet, ne güzel bir haşir ki, [2] وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ hakikatinin küçük bir misalini bu zaman bize tasvir ediyor. Şöyle ki:

Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde medfun olan medeniyet-i kadime hayata başlamış; menfaatini mazarrat-ı umumiyede arayan ve istibdadı arzu edenler [3] يَالَيْتَنِى كُنْتُ تُرَابًا demeye başladılar. Yeni hükûmet-i meşrutamız mucize gibi doğduğu için inşaallah bir seneye kadar, [4] تَكَلَّمَ فِى الْمَهْدِ صَبِيّاً sırrına mazhar olacağız. Mütevekkiline, sabûrane tuttuğumuz otuz sene ramazan-ı sükûtun sevabıdır ki, azabsız cennet-i terakki ve medeniyet kapılarını bize açmıştır. Hâkimiyet-i milletin beraat-i istihlâli olan kanun-u şer'î, hâzin-i Cennet gibi bizi duhule davet ediyor.

Ey mazlum ihvan-ı vatan! Gidelim dahil olalım!

Birinci kapısı, ittihad-ı kulûb; İkincisi, muhabbet-i milliye;Üçüncüsü, maarif; Dördüncüsü, sa'y-i insanî; Beşincisi, terk-i sefahettir.

Ötekilerini sizin zihninize havale ediyorum. Zira davete icabet, vacibdir. Bu inkılâb-ı azîmin fatihası mucize gibi başladığı için bir fâ'l-i hayırdır ki, hatimesi de pek güzel olacaktır. Şöyle ki:

Bu inkılâb, fikr-i beşerin ağır zincirlerini parça parça ve istidad-ı terakkiye karşı sedleri zîr ü zeber ederek, hükümeti varta-yı mevtten tahlis ve bu millet-i mazlumede cevher-i insaniyeti izhar ve azade olarak kâbe-i kemalata doğru gönderdiği gibi, hatimesi de yani, otuz sene kadar rengârenk ve kırmızı ateşbar bulutlar gibi veyahut yılanın süsü gibi sefahet ve hevesat ve israfat ve lezaiz-i nâmeşrua gibi seyyiat-ı medeniyet, devlet-i medeniyeti, hükûmet-i müstebide gibi inkıraza sevkeden umurlar maddeten zararını ihsas edeceğinden o muzlim ve kesif olan sehab, arzu-yu umumi ile münkeşif olduğundan, şems-i şeriat ve makes olan kamer-i medeniyet, berrak ve saf cevv-i asumanda Asya'yı ve Rumeli'ni tenvir ve mutazammın olduğu

istidad-ı kemalin tohumları hürriyetin yağmuruyla neşv ü nema bularak rengârenk elvan ile tezyin edeceğini bu fâ'l-i hayr bize müjde veriyor. Mucize-i Peygamberidir (a.s.m.) ve bu millet-i mazlumeye bir inayet-i ilâhîdir ve cemiyet-i milliyenin niyet-i hâlisenin kerametidir ki, bu maden-i saadet ve hürriyet olan ittihad-ı kulûb ve muhabbet-i millî elimize meccanen geçti. Milel-i sâire milyonlarla cevahir-i nüfus feda etmekle kazandılar. Ölmüş olan hissiyat ve âmâl ve müyulât-ı âliye-i milliyemiz ve ahlak-ı hasene-i İslâmiyemizi bu küre-i arz denilen (cezbe tutmuş mevlevî gibi) meczub cevvalin simâhında tanin-endâz ve umum milleti sürûr ile bir garib ihtizaza getiren sada-yı hürriyet ve adalet nefh-i sûr-i İsrafil gibi hayatlandırıyor.

Sakın ey ihvan-ı vatan! Sefahetlerle tekrar öldürmeyiniz. Ve bütün efkâr-ı fâsideye ve ahlâk-ı rezîleye ve desais-i şeytaniyeye ve tabasbusata karşı, bu şeriat-ı garra üzerine müesses olan Kanun-u Esasî Azrail hükmüne geçti, onları öldürdü.

Ey hamiyetli ihvan-ı vatan! İsrafat ve lezaiz-i nâmeşrua ile tekrar ihya etmeyiniz! Demek şimdiye kadar mezarda idik, çürüyorduk. Şimdi bu ittihad-ı millet ve meşrutiyet ile rahm-ı mâdere geçtik; neşv ü nema bulacağız. Yüz bu kadar sene geri kaldığımız mesafe-i terakkiden inşaallah mucize-i Peygamberi ile, şimendifer-i kanun-u şer'iye-i esasiyeye amelen ve burak-ı meşveret-i şer'iyeye fikren bineceğiz. Bu vahşet-engiz sahra-yı kebiri bir zaman-ı kasirde tekemmül-ü mebadi cihetiyle tayyetmekle beraber, milel-i mütemeddine ile omuz omuza müsabaka edeceğiz. Zira kâh öküz arabasına binmişler, yola gitmişler. Biz birdenbire şimendifer ve balon gibi mebadiye bineceğiz, geçeceğiz. Belki, câmi-i ahlâk-ı hasene olan hakikat-ı İslâmiye ve istidad-ı fıtrî ve feyz-i imanın ve şiddet-i cu'un hazma verdiği teshil yardımıyla fersah fersah geçeceğiz. Nasıl ki vaktiyle geçmiştik.

Talebeliğin bana verdiği vazife ile hürriyetin ferman-ı mezununa ihtar ediyorum ki:

Ey ebnâ-yı vatan! Hürriyeti sû-i tefsir etmeyiniz, tâ elimizden kaçmasın. Ve müteaffin olan eski esareti başka kabda bize içirmekle boğmasın. Zira hürriyet, müraat-ı ahkâm ve âdab-ı şeriatle ve ahlâk-ı hasene ile tahkik ve neşv ü nema bulur. Sadr-ı evvelin, yani sahabe-i kiramın o zamanda, âlemde vahşet ve cebr-i istibdat hükümferma

olduğu halde, hürriyet ve adalet ve müsavatları bu müddeaya bürhan-ı bahirdir. Yoksa hürriyeti sefahet, lezaiz-i nâmeşrua, israfat, tecavüzat, hevâ-i nefse ittiba'da serbestiyet ile tefsir ve amel etmek; bir padişahın esaretinden çıkmakla, nefsin esaret-i rezilesinin altına girdiklerinde milletin çocukluk istidadını ve sefih olduğunu gösterdiğinden, paralanmış olan eski esarete istihkak... Zira sefih mahcurdur. Geniş, muşa'şa olan yeni hürriyete adem-i liyakat, (zira çocuğa geniş olmaz), şanlı olan ittihad-ı millî, bozulmuş ve müteaffin olan hâlât ile fena bir hastalığa hedef edecektir. Zira ehl-i kemal ve vicdanın tefsiri böyle değil. Mezhebi de muhalif olacaktır. Biz millet-i Osmaniye erkeğiz. Kamet-i merdane-i istidad-ı milliyemize kadınların libası gibi süslü sefahet ve hevesat ve israfat yakışmıyor. Binaenaleyh aldanmayalım. [5] خُذْ مَا صَفَا دَعْ مَا كَدَرْ kaidesini düsturu'l-amel yapalım. Şöyle ki:

Ecnebiyede terakkiyat-ı medeniyeye yardım edecek noktaları -fünun ve sanayi gibi- maal-memnuniye alacağız. Amma medeniyetin zünub ve mesavisi olarak bazı âdât ve ahlâk-ı seyyie ki, ecnebilerde mehasin-i medeniye-i kesiresiyle muhat olduğu için çirkinliği o kadar göstermiyor. Biz ise aldığımız vakit sû-i talih cihetiyle, sû-i intihab tarikıyla müşkilü't-tahsil mehasin-i medeniyeti terk, çocuk gibi hevâ ve hevese muvafık zünub-u medeniyeti kesb ettiğimizden muhannes veya müterecciile gibi oluruz. Yani karı erkek gibi giyinse ve erkek karı süsüyle süslense kahpezenliktir, yakışmaz. Merd-i vâlâ-himmet, zîb ü zîverle muzahraf cilveli hanım gibi olmamalı.

Elhasıl: Zünub ve mesavî-i medeniyeti, hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten seyf-i şeriatla yasak edeceğiz. Tâ ki, medeniyetimizin gençliği ve şebabeti, zülâl-i aynü'l-hayat-ı şeriatla muhafaza olsun. Kesb-i medeniyette Japonlara iktida bize lâzımdır ki; onlar Avrupa'dan mehasin-i medeniyeti almakla beraber, her kavmin mabihi'l-bekası olan âdât-ı milliyelerini muhafaza ettiler. Bizim âdât-ı milliyemiz İslâmiyette neşv ü nema bulduğu için, iki cihetle sarılmak zaruridir.

Ey hamiyetli ebnâ-yı vatan! Cemiyet-i millî ruhlarını feda etmekle saadetimize yol açtılar. Biz de, bazı lezaizimizi terk ile onlara yardım edeceğiz. Zira o sofra-yı nimete beraber oturuyoruz. Efkâr-ı faside

sahibi; yani istibdadı ve mezalimi arzu edenler, mevt-i ebedîye mazhar olan, zaman-ı mazinin cevfinde medfun olan istibdadatı veyahut seyl-i hurûşan-ı zaman içinde yuvarlanmış olan mezalimi, bir daha temaşa etmemek için, tarih-i hayat-ı hürriyetin beyanıyla, mazi ve hal meyanında delinmez bir sedd-i âhenin çekmek istiyorum.

Şöyle ki: Acaib-i seb'a-i meşhure gibi bu inkılâb-ı azim, hürriyeti tevlid ve meşveret-i şer'iyenin terbiyesine verdiğinden, bu milletin eski satvet ve kuvvetini ihya edecektir. Eğer veba-yı ağraz-ı şahsiyeye müsadif olmasa, hürriyet tam zamanında doğdu. Ahval ve ilcaat-ı zaman gayet tabii terbiyesine hizmet edecek. Sun'î ve ihtiyarî değil; tâ ki, çok külfete muhtaç olsun. Eski zaman gibi belki bu kadar tazyikatın tesiriyle meyusiyet ve fena şanından olmayan hamiyet-i millî o kadar galeyana gelmiş ki, güya hürriyet rahm-ı mâderde tekmil yaşına kadar gelmiş. Kadem-nihade-i saha-yı vücud olduğu anda hükümfermalığını i'lân, hiçbir müsademata karşı tezelzüle ve delmeye uğramayacak bir sedd-i âhenîn gibi veyahut taht-ı Belkısî gibi "Beş Hakaik-ı Sabite" üzerine teessüs ve oturmuştur:

Birinci Hakikat: Mecmu'da bir kuvvet bulunur. Hiçbir ferd o kuvvete mâlik olamaz. Bir kalın şerit ile eczasından ince telin kuvveti gibi veyahut efkâr-ı umumiyeyi mutazammın yeni hükümetimiz ve eski hükümetimiz gibi. Ey millet! Biz şimdi kalın şeridiz. Her kim muhalefet ve hod-serane ile bunu zaif etse umumun hakkına affolunamaz bir cinayettir.

İkinci Hakikat: Zaman-ı salifde, yani galebe-i vahşet vaktinde âlemde hükümferma vahşetin mahsulü ve tedenni ve inkırazın mahkûmu olan kuvvet ve cebrin saltanatı idi. Herhangi devletin deveran-ı demi yerine girmiş ise, o devleti kendi gibi ömr-ü tabiî ile kayd ve ecel-i inkırazın pençesine vermiş ve öyle devletlerin sahaif-i tarihiyeleri baykuşların âşiyanı gibi satırları inkırazlarını çağırıyorlar, bağırıyorlar. Ve tasallut-u medeniyetin zamanında âlemin hükümranı ilim ve marifettir. Müvellidi medeniyet ve şanı tezayüd ve ömrü ebedi olduğundan herhangi devletin hayat ve müdebbiri olmuş ise, o hükümeti kendi gibi kayd-ı ömr-ü tabiîden ve ecel-i inkırazdan tahlis ve küre-i arz kadar yaşamasına istidat vermiş. Kitab-ı Avrupa sahâifi bunu alenen gösteriyor. Bu hakikate misal isterseniz, eski hükümetimize ve yeni hükümetimize bakınız!

Eğer denilse: Şimdiye kadar bu hükûmet-i zaifeyi âdi adamlar idare edebilirlerdi. Amma bu kadar metin ve dehşetli kaviyyen emel ettiğimiz yeni hükümeti omuzunda taşıyacak hârika ve dâhi adamlar lazımken Asya ve Rumeli tarlası acaba öyle mahsulât verecek mi?

Buna Cevab: Evet.

Ve **Üçüncü Hakikat** 'a dikkat et. Şöyle ki: Bu zaman-ı mazide insan istidad-ı gayr-ı mütenahiye mâlik iken o kadar dar ve mahdut daire içinde hareket ediyordu ki: Güya insan iken hayvan gibi yaşadığından efkâr ve ahlâkı o daire nisbetinde tedenni etmiş ve mahsur kalmıştı. Şimdi bu hürriyet-i âdi'lâne, fikr-i beşerin ağır zincirlerini paralamakla ve istidad-ı terakkiye karşı sedleri herc ü merc ederek o küçük daireyi dünya kadar tevsi etti. Hattâ benim gibi bir köylü âdi adam Süreyya kadar ulvî olan idare-i umumiyi nazara alacak, âmâl ve müyûlâtın filizlerini orada bağlayacak. Ve herbir fiil ve tavrının orada bir ihtizaz ile zî-medhal bulacağından, himmeti süreyya kadar teali, ahlâkı o derece tekemmül ve efkârı memalik-i Osmaniye kadar tevessü edeceğinden; Eflâtunları ve İbn-i Sina'ları ve Bismark'ları ve Dekart'ları ve Taftazani'leri inşaallah geri bırakacak. Bu kuvvetli Asya ve Rumeli tarlası çok şübban-ı vatan mahsulü vereceğinden kaviyyen ümitvarız.

Lâsiyyema: Şu Memalik-i Osmaniye umum enbiyanın mahall-i zuhuru ve düvel-i mütemeddine-i salifenin mehd-i teşekkülü ve şems-i İslâmiyetin maşrık-ı tulûu olduğundan, insanların fıtratlarında (bu üç şeyi) ektikleri istidadat-ı kemal, bu hürriyetin yağmuru ile neşv ü nema bulsa, herkesin istidadı ve fikr-i münevveri şecere-i tuba gibi dal-budakları her tarafa açacaktır. Ve şarkı garba nisbeti, seheri guruba nisbeti gibi edecektir. Eğer sûs-u ataletle ve sümum-u ağraz ile kurutulmazsa.

Dördüncü Hakikat: Şeriat-ı garra kelâm-ı ezeliden geldiğinden ebede gidecektir. Zira şecere-i meylü'l-istikmâl-i âlemin dalı olan insandaki meylü't-terakkinin muhassal ve semeresi olan istidadın telâhuk-u efkârla hasıl olan netaici teşerrüb ve tegaddi ile büyümesi nisbetinde şeriat-ı garra zîhayat gibi tevessü ve intibak edeceğinden ezelden gelip ebede gideceğine bürhan-ı bahirdir. Sadr-ı evvelin

hürriyet ve adalet ve müsavatı, bahusus o zamanda delil-i kat'îdir ki: Şeriat-ı garra, kemalde olmayan müsavatı, adaleti ve hürriyet-i hakkı cemi revabıt ve levazımatıyla camidir. İmam-ı Ömer ve İmam-ı Ali ve Salâhaddin-i Eyyubî-i Kürdî asarı bu müddeaya delil-i alenidir. Buna binaen kat'iyen hükmediyorum; Şimdiye kadar noksaniyetimiz ve tedenniyatımız ve sû-i ahvalimiz dört sebepten gelmiş:

1-Şeriat-ı garra'nın adem-i müraat-ı ahkâmından;

2-Bazı müdâhinlerin keyfemâyeşâ sû-i tefsirinden,

3-Zâhirperest âlim-i cahil veyahut cahil-i âlim taassubat-ı nâbemahalden,

4-Sû-i tali' cihetiyle ve sû-i intihab tarikiyle müşkilü't-tahsil Avrupa mehasinini terk ederek, çocuk gibi heva ve hevese muvafık zünub ve mesavi-i medeniyeti tuti gibi taklittir ki, bu netice-i seyyie zuhur ediyor. Memurin hakkıyla vazifesini ifa etse, memur olmayan ilcaat-ı zamana muvafık sa'yetse; sefahete vakit bulmayacaktır. Bu iki kısmın herhangisinde bir ferd, sefahete inhimak gösterdi ise, bu heyet-i içtimaiye içinde muzır bir mikrob suretine giriyor.

Beşinci Hakikat: Zaman-ı sabıkta revabıt-ı içtima ve levazım-ı taayyüş ve fevaid-i medeniyet o kadar tekessür ve teşaub etmediğinden, bazı kalil adamların fikri devletin idaresine yarı kâfi gibi idi. Amma bu zamanda revabıt-ı içtima o kadar tekessür ve levazım-ı taayyüş o derece taaddüt ve semerat-ı medeniyet o kadar tefennün etmiş ki, ancak yalnız kalb-i millet hükmünde olan meclis-i mebusan ve fikr-i ümmet makamında olan meşveret-i şer'î ve seyf ve kuvvet-i medeniyet menzilinde bulunan hürriyet-i efkâr o devleti taşıyabilir ve idare ve terbiye edebilir. Bu hakikate misal; eski hükûmet-i müstebide ve yeni hükûmet-i meşrutadır.

Üçüncü Hakikatin bana verdiği vazife ile ve hürriyetin ferman-ı mezuniyetiyle üç şeyi ihtar ediyorum:

Birincisi: Bir cisim birden zerrattan tahallül, yeni zerrattan teşekkül eylemesi muhal olacağından, cism-i devletin birden memurini ref ve yenilerini ikame eylemesi muhal olmasa da, müteazzirdir. Binaenaleyh istidadı habis ve kabil-i ıslâh olmayan adamları zaten cism-i devlet def-i tabiî ile ifraz edecektir. Amma

kabil-i ıslâh olanlar zaten güneş daha garbdan tulü etmediğinden tevbenin kapısı açıktır. Bunların tecrübelerinden istifâde etmeli. Bunların yerini dolduracak kırk sene lâzım. Yoksa umumu aleyhinde idare-i lisân ve terzil etmek bu şanlı olan ittihad-ı milleti —bozulmuş olan bazı efkâr ve ahlâklarına binaen— bir hastalığa hedef edecektir.

İkincisi: Ben Kürdistan dağlarında büyümüş idim. Merkez-i hilafeti güzel tahayyül ediyordum. Vakta, bundan yedi-sekiz mah mukaddem Dersaadet'e geldim. Gördüm ki: İstanbul, tevahhuş ve tenafur-u kulûb sebebiyle medeni libası giymiş vahşi bir adama benzerdi. Şimdi ittihad-ı millî sebebiyle medeni adam, fakat yarı medeni, yarı vahşi libasında bize arz-ı didar ediyor. Evvel Kürdistan'da fenalığın sebebi, Kürdistan uzvu hastalanmış zannediyordum. Vakta ki, hasta olan İstanbul'u gördüm, nabzını tuttum, teşrih ettim. Anladım ki, kalbdeki hastalıktır her tarafa sirayet eden. Tedavisine çalıştım; bir divanelikle taltif edildim.

Hem de gördüm ki, medeniyet-i hakikiyeyi teşkil eyleyen İslâmiyet, medeniyet-i hâzıradan pek geri kalmış; güya İslâmiyet sû-i ahlâkımızdan darılmış mazi tarafına dönüp gidiyor, Zaman-ı Saadete bizi şikâyet edecektir. Bunun en büyük sebebi, istibdattan sonra, mürşid-i umumî üç büyük şubenin ki, cümlenin maksudu bir amma rivayet muhtelif, veyahut

عِبَارَاتُناَ شَتّٰى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلىٰ ذَكَ الْجَمَالِ يُشِيرُ

beytinin masadakı olan ehl-i medrese ve ehl-i mekteb ve ehl-i tekyenin tebayün-ü efkâr ve tehalüf-ü meşaribidir.

Bu tebayün-ü efkâr ahlâk-ı İslâmiyenin esasını sarsmış ve ittihad-ı milleti çatallaştırmış ve terakkiyat-ı medeniyeden geri bırakmıştır. Zira biri ifrat ile diğerini tekfir ve beriki tadlil ediyor. Ve öteki tefrit ile onu techil ve gayr-ı mutemed addediyor. Bunun çaresi, teveccüh ile tevhid ve efkârlarının mabeyninde teyid-i münasebet ile musalâha... Tâ itidal noktasında musafaha ile birleşmekle ahenk-i terakkiyi ihlâl etmesinler.

Üçüncüsü: Ben vaizleri dinledim. Nasihatları bana tesir etmedi. Düşündüm. Kasavet-i kalbimden başka üç sebep buldum:

Birincisi: Zaman-ı hâzırayı zaman-ı salifeye kıyas ederek yalnız tasvir-i müddeayı parlak ve mübalâğalı gösteriyorlar. Tesir ettirmek için; isbat-ı müddea ve ikna-i müteharri-i hakikat lâzım iken- ihmal ediyorlar.

İkincisi: Bir şeyi tergib veya terhib etmekle ondan daha mühim şeyi tenzil edeceklerinden, muvazene-i şeriatı muhafaza etmiyorlar.

Üçüncüsü: Belagatın muktezası olan mukteza-yı hâle mutabık, yani ilcaat-ı zamana muvafık, yani teşhis-i illete münasib söz söylemezler; güya insanları eski zaman köşelerine çekiyorlar, sonra konuşuyorlar.

Hâsıl-ı kelâm: Büyük vaizlerimiz hem âlim-i muhakkik olmalı, tâ isbat ve ikna etsin. Hem hakîm-i müdakkik olmalı, tâ muvazene-i şeriatı bozmasın. Hem beliğ-i muknî olmalı, tâ mukteza-yı hâl ve ilcaat-ı zamana mutabık söz söylesin ve mizan-ı şeriatla tartsın. Ve böyle olmaları da şarttır.

Yaşasın şeriat-ı garra!.. Yaşasın adalet-i ilâhî!.. Yaşasın ittihad-ı millî!.. Ölsün ihtilâf!.. Yaşasın muhabbet-i millî!.. Gebersin ağraz-ı şahsiye ve fikr-i intikam!.. Yaşasın şecaat-ı mücessem askerler!.. Yaşasın satvet-i müşahhas ordular!.. Yaşasın akıl ve tedbir-i mücessem cemiyet-i ahrar. Yaşasın yaraları tedavi etmek fikrinde olan halife-i peygamber!..

Kürdistan dağ ağacının meyvesi, hazmı sakildir. Ve dikkatlice çiğneyiniz ta hazm olsun. Yoksa helal etmeyeceğim. Eğer iki gazeteci nasıl sözümü tahrif etmiş; siz de öyle okursanız Allah imdad eyleye. İrticalen söylemişim. Lâkin her bir kelimede bir maksadım var. Dikkat ediniz, tâ ki

وَ كَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحًا وَ آفَتُهُ مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيم

mâsadak olmayasınız, vesselam...

Meşhur Kürd Hoca

1.)Büyüklük Allah'a mahsustur, minnet Onadır.

2.) Ölümden sonra yeniden diriliş (haktır).
3.) Keşke toprak olsaydım. (Nebe Suresi: 40)
4.) Henüz beşikte çocukken konuştu.
5.) Temiz ve saf olanı al, bulanık olanı bırak.
6.) İbarelerimiz ayrı ayrı ise de, senin güzelliğin birdir; hepsi de o güzelliğe işaret ediyorlar.
7.) Nice doğru işleri ayıplayanlar vardır ki, bu durum onların hasta anlayışlarından kaynaklanmaktadır.

Nutuk : Nutuk 2

Nutuk 2: Prens Sabahaddin Bey'in Fikrine Cevap

Prens Sabahaddin Bey'in Sû-i Telakki Olunan Güzel Fikrine Cevap

Hayat ittihaddadır. Benim gibi bir bedevinin fikri, fıtrat-ı asliyeye daha yakın olduğu için, muhakemesi de tabii olduğundan, sun'iden daha mükemmel olacaktır. Şöyle ki:

Efrad mabeyninde muhabbet-i millî, zerrat mabeynindeki cazibe-i cüziyeleri gibi bir muhassal teşkili ile cihetü'l-vahdetimiz olan usûl-ü merkeziyeyi intac edeceğinden ittihad ve muhabbet-i millî revabıtını tahkim eylemekle zülâl-i medeniyet o mecârîde seyelan ederek, şu anâsır-ı muhtelifeyi bir seviyeye getirdiğinden, âhenk-i terakki hoş bir nağme ile ecnebilerin sımah-ı hassasında tanin-endaz edecektir.

Hem de her kavmin mabihi'l-bekası olan âdat-ı milliye ve lisân-ı kavmiyeye ve istidad-ı efkâra muvafık, hükümet teşebbüsata başlamalı. Tâ ki, makine-i terakkiyat-i medeniyetin buharı hükmünde olan müsabakayı intaç edecek bir hiss-i rekabet peyda olabilsin. Yoksa bu revabıt ve mecari-yi fekk edecek adem-i merkeziyet fikri veyahud onun ammizadesi unsura mahsus siyasi kulüpler -zaten merkezden nefret var- istibdat ciheti ile ve şiddet-i ihtilaf-ı unsur ve mezhep sebebiyle birdenbire kuvve-i ani'l-merkeziyeye inkılâb edeceğinden, tevsi-i mezuniyet kabına vahşetin galeyanıyla sığmayacağından, Osmanlılık ve meşrutiyet perdesini birden feveran ile yırtacak bir muhtariyete ve sonra istiklâliyete ve sonra tavaif-i müluk suretini giydiğinden, hiss-i rekabet daiyesiyle vahşetin ve adem-i müsavatın mahsulü olan fikr-i istila yardımıyla bir mücadele-i keşmekeş intaç edeceğinden öyle bir zenb-i azim olur ki, hürriyetteki hasene-i uzmaya -menafi-i umumi mizanıyla tartılsa- muvazi, belki ağır gelecektir. Seviye-i irfanı bir mütemeddin devlet-i Alman gibi libas-ı siyaseti, kamet-i istidadımıza ya kısa veya uzun olacaktır. Zira

seviyemiz bir değildir. Tıbbın eski bir düsturudur ki, her illet zıdd-ı tabiatı ile tedavi olunur. Binaenaleyh, mizac-ı ittihad-ı millete arız sümum-u istibdat ile istidat ve meyl-i iftirak marazı izale veya tevkif lazım iken, adem-i merkeziyet fikriyle veyahud onun kardeşi-oğlu gayr-ı mahlut siyasi kulüpler sirayetine yardım ve önüne menfezler, kapılar açmak muhalif-i kaide-i hikmet ve tıb olduğundan, bir deha-i mücessemin ki, fatiha-i zaferi istihsal, hasene-i uzma-yı hürriyet ve ittihad-ı milleti iken, böyle bir iftirak zenb-i azimiyle hatime çekmek, on üç asır evvel ölmüş asabiyet-i cahiliyeyi ihya ile fitneyi ikaz etmek ve Asya'nın mahall-i saadetimiz olan sema-yı müstakbeldeki cinanı, cehenneme döndürmek, hamiyet ve ulüvv-u cenaplarına yakıştıramıyorum. Onun tevili güzel, fikren taakkul edebiliriz, amma istidadımızla amelen tatbik edemeyiz. Tatbikine çok zaman lazım.

Biz ki ekseriz, muvahhidiz; tevhidle mükellef olduğumuz gibi, ittihadı tesis edecek muhabbet-i milliye ile muvazzafız. Eğer unsur lazım ise, unsur için bize İslâmiyet kâfidir.

Said

Nutuk : Nutuk 3

Nutuk 3: İstanbul'da Kürdlere Edilen Telkinat

İstanbul'da Kürdlere Edilen Telkinat

(Ruhumu misafireten bir hammal cesedine gönderdim. Ve hammal lisânıyla hammallara hitaben beyan-ı hâl ettim. Kusurumu müstear hammallığıma bağışlamalı.)

Ey hammallar!

Sizin kalbinizde bu fikri ekiyorum. Zira kalbiniz hâlî ve bozulmamıştır.

اَتَانِی هَوَاهَا قَبْلَ اَنْ اَعْرِفَ الْهَوَی
فَصَادَفَ قَلْبًا خَالِيًا فَتَمَكَّنَا

beytinin ruhu sizden tecelli edecek. Kulak istemem, kalble dinleyiniz. Gayet kıymettar üç cevherimiz var. Şeriat, namus, gayret lisânıyla muhafazasını bizden istiyorlar:

Birincisi, İslâmiyet ki, milyonlarla şühedânın kan pahasıdır.

İkincisi, insaniyet ki, insanı umum âleme sultan eden odur.

Üçüncüsü, milliyetimiz ki, o âsârıyla hayy olan dâhi seleflerimizle bir rabıta-i ittihadımızdır.

Bundan maada bizim üç düşmanımız var, bizi mahvediyor:

Birincisi, fakr. Yalnız burada kırk bin hammal buna canlı delillerdir.

İkincisi, cehl. Bu kırk binde kırk nefer, mürebbi-i efkârî olan gazeteyi bu zaman-ı terakkide okuyamamasıyla müsbittir.

Üçüncüsü, keşmekeştir. Şimdi dörtyüz bin cesur muharib bir kuvve-i cesimeye malik olduğumuz halde ihtilaf-ı dahiliden dolayı mahv oluyor.

Şimdi bize üç elmas kılınç lazımdır; tâ ki üç cevherimizi muhafaza ve üç düşmanımızı da mahvetsin:

Birincisi, ittihad-ı millî. İkincisi, sa'y-i insanî. Üçüncüsü, muhabbet-i millidir ki, bu ittihadla o kuvve-i cesimeyi hükümetin eline vermekle harice sarfettiğinden kendimizi müstahak-ı adalet ve ona bedel hükümetten adalet ve müterakim hukukumuzu isteyeceğiz.

Altı yüz seneden beri bayrak-ı tevhidi umum âleme karşı ilan eden ve istibdada şiddet-i itaat ve terk-i âdât-ı milliye ile ihtiyarlanan bizim şanlı Türk pederlerimize kuvvet ve cesaretimizi peşkeş ve hediye edelim. Ona bedel, onların akıl ve marifetinden istifâde edeceğiz ve asaletimizi de göstereceğiz.

Mahasıl: Türkler bizim aklımız, biz de onların kuvveti; mecmuumuz bir iyi insan oluruz. Hodserane yapmayacağız. Bu azmimizle başka unsurlara ders-i ibret vereceğiz. İyi evlad böyle olur. Hem de istibdat zamanında bir batman itaat etmiş isek, şimdi bin batman itaat ve ittihad farzdır. Zira şimdi sırf menfaati göreceğiz. Çünkü hükümet-i meşruta, hakiki hükümet-i meşruadır.

Elhasıl: İttifakta kuvvet var. İttihadda hayat var. Uhuvvette saadet var. İtaat-i hükümette selâmet var. Hablü'l-metin-i ittihada ve şerit-i muhabbete sarılmak zaruridir.

Said

1.)Aşkı henüz bilmezken, onun aşkıyla karşılaştım. Kalbimi boş bulup oraya yerleşti.

Nutuk : Nutuk 4

Nutuk 4: Herkes Vazifesini Bilmeli Su-i İstimal Etmemeli

Herkes Vazifesini Bilmeli Sû-i İsti'mal Etmemeli

Gazeteler iki vazife-i mühimmeyi deruhte etmiştir. Çünkü iki rütbeye mazhar olmuş. Birincisi, dellâlü'l-mehasin ve'l-meayib. İkincisi, hatibü'l-umumi veyahut mürebbiyü'l-efkâr. Evvelki unvan iktiza ediyor ki, hâkimiyet-i millet ve hakk-ı teftişin seyf-i katıı olan lisân-ı matbuattaki tesiratı muhafaza etsin. İkinci unvan iktiza ediyor ki, efkârı terbiye ve talim etsin, sathi etmesin. Halbuki şimdi aksü'l-amel yapıyor. Zira bu kadar kesret ve karmakarışıklık, bu tesiratı inkısama vermekle kuvvetini kaybetmiş ve efkârı adeta sathi etmiş ve ehl-i sa'yin vaktini de imate ediyor.

Hem de gazete sahibi zemin bulmak için, fikr-i intikamın maden-i habisi olan şahsiyatı karıştırıyor. Veyahut on para kazanmak için ahlâk-ı İslâmiyeyi esasıyla sarsan istihzaat ve terzilât ve müstehcenat ile ezhan-ı şûrede ahlâk-ı rezilenin tohumunu ekiyorlar. Veyahut devletin en mühim, en nazik ve en hafi noktaları avamın ezhanına arz ediyorlar ki, bizi bu hale düşüren malâyanilik ve mafevkinin vazifesine karışmak gibi seyyiata meydân veriyorlar. Bu gazetelere ya tensikat veya taksimü'l-a'mâl kaidesinin icrası lazımdır.

Ciddi gazetelerin ayinelerinden, iki aylık çocuğun ağzına ekmek doldurmakla çarçabuk büyük olmak için öldüren seksen yaşındaki acuzenin suret-i kabihi içinde görünüyor. Ve mizah gazetelerin paslı mir'atlarında;

üçüncü arkadaşın müşairane vaktinde kafiye-i "sâ"i bulmak için

1 اِمْرَأَتِى طَالِقٌ ثَلاَثًا

Arkadaşları demişler: [2] مَا ذَنْبُ الْفَقِيرَةِ

Dedi: [3] ضِيقُ الْقَافِيَةِ

Bu paslı, müzahref ayine içinde bunun suretini görüyoruz.

Ey gazeteciler! Hedef-i maksadımız olan ittihadı, sizin cerbeze ile yaptığınız mugalâtalar ile inhilâl-i anâsırı netice vermekte olduğundan, bizim delil-i hayatımız olan mukaddemat-ı ittihadı akim bırakıyorsunuz.

Hasıl-ı kelâm: Evvel ***"haydar ağa"*** lık vardı. Şimdi siz de ***"haydo"*** yaptınız. Halbuki bize lazım ***"haydar"*** dır. O elmas kılınca benzeyen lisân-ı matbuata itidal ile saykal vurun, tâ ki ifrat ve tefrit ile pas tutmasın.

Said

1.)Hanımım benden üç talakla boştur.
2.)Zavallının günahı nedir?
3.)Dedi: Kafiye sıkıntısıdır.

Nutuk : Nutuk 5

Nutuk 5: Niyazi Bey'e

Niyazi Bey'e

Ey zamanın Rüstem-i Zâl'i!

Alem-i misalin misal-i musağğarı olan âlem-i hayalde senin misalini ziyaret ediyoruz. Zira şimdi her bir mehasin lafız gibi, senin misalin mana gibi içinde görünmekle aklın gözbebeğinden birden irtisam ediyor. Selânik'e geldim; senin hakiki suretini mecazi misalinle görüştürmek için. Sû-i tali', hased veyahut nazar değmemek için iki misal-i zîvakarın cem'ine müsaade etmedi. Sizin tesis ettiğiniz bünyan-ı saadeti tahkim etmek için teşekkür-ü fiilî olarak Kürdistan'a gitmek niyetindeyim.

Said

Nutuk : Nutuk 6

Nutuk 6: Meşrutiyete Dair Telkinat

Kürdistan Ulema ve Meşayih ve Rüesa ve Efradına

Meşrutiyete Dair Telkinattır

Ey verese-i enbiya ulema ve meşayih-i Ekrad!

Merkezde olduğum için size tenbih ediyorum ki: Bu zaman-ı ahirde fikr-i istibdadın sehab-ı muzlimi, şems-i İslâmiyetin ulviyet ve hüsn-ü hakikisini enzardan setretmiş idi. Hatta, adeta İslâmiyet ecnebilerin nazarında mâni-i terakki ve adalet ve hürriyet gibi imiş. Hâşâ sümme hâşâ! Zira sadr-ı evvelin, bahusus o zamanda hürriyet ve müsavat ve adaletleri bürhan-ı bahirdir ki, şeriat-ı garra — ibadattaki müsavat bunu teyid ediyor— hürriyet-i hakkı ve adalet ve müsavat-ı hukuku cemi' revabıt ve levazımatıyla camidir. Zira şeriat, kelâm-ı ezeliden geldiğinden ebede gidecektir. Nasıl enbiyalar vahy ile kavaidi tesis ve müctehidîn ictihad ile ahkâmı istinbat, siz de ilcaat-ı zamana o ahkâm-ı âdileyi tevfik ve tatbik ediniz.

Ey şecaat-nihad rüesa-yı Ekrad!

Şimdiye kadar padişaha iktida ettiniz ki, milletin vahşetinden dolayı tedenni ve inkırazın mahkumu olan kuvvet ve cebri, millette istimale lüzum gördünüz. Şimdi de padişah yine size imamdır. İktida ediniz ki, o, ömr-ü ebedîye mazhar olan marifet ve adaleti ile milletini idare edecek. Siz de öyle yapınız, tâ ki necat bulasınız. Kuvvet ve cebr yerine akıl ve adaleti istimal ediniz; ve tahvif yerinde muhabbeti ikame ediniz, tâ riyasetiniz berdevam olsun.

Mahasıl, efendimiz o kadar haşmetli ağalık kürkünü milletine bağışladı. Siz de o eski ve kehlelenmiş ağalık abasını bir hulle-i adalete tebdil ediniz.

Ey bağlı arslanlar gibi efrad-ı Ekrad!

Şimdiye kadar iki cihetle esir idiniz. Biri, hükümet-i müstebidenin tekâlif-i zalimanesiyle, diğeri, bazı zalimlerin gasb ve garet-i tecavüzatıyla. Şimdi bu inkılâb-ı azimden sonra azadesiniz. Her biriniz âleminizde hükümet-i meşruta-i meşruanın tekâlif-i âdilanesine itaat ve hukuk-u gayra men-i tecavüz şartıyla birer padişah gibisiniz. Bu saltanat-ı şahsiyeyi muhafaza, teşebbüs-ü şahsî ile ellerinizden geldiği kadar bu ittihad-ı millete ve meşrutiyete her cihetle hizmet ediniz. Zira bizim, belki umum millet-i İslâmın ve mutlak Osmanlıların necat ve hayatı, bu ittihad-ı milletle kaimdir.

Ey umum Ekrad!

Gözünüzü açınız, sabah geldi. Ve müteyakkız olunuz. Sizin ihtilaf ve vahşetinizden efkâr-ı faside sahibi istifâde etmesin. Bu şanlı olan ittihad-ı milleti fena bir hastalığa hedef etmesinler. Zira o vakit bütün millet ve İslâmiyet size davacı olacaktır. Zaman size sille vurmakla o ihtilâf ve keşmekeşi atacaktır. Namusunuzu isterseniz, tokat yemeden atınız. Bunu da muhakkak bilin: Her tarafa hücum eden medeniyete karşı vahşetinizi muhafaza edemezsiniz. Bu vahşet lafzında darılmayınız. Zira evvel nefsime söylüyorum. Hem de kabahat hükümetindir. İstediğim nokta, Kürdlük namus ve haysiyetini muhafaza ve yiğit, kahraman Arnavutlara, meşrutiyet ve adalete hizmet ile iktida ediniz. Bu hâl-i hazır saadetimize herkesten ziyade hizmet edecektir. Çünkü herkesten ziyade istibdattan biz zarar görmüşüz. Güya bizden darılmıştılar, mazi tarafına bizi sevkediyorlardı. Beşaret ediyorum ki: Yakın zamanda umum Kürdistan'da medaris-i münderiseyi ihya ve olmayan yerlerde de medaris tesis edilecektir. Vesselam.

Bediüzzaman

Nutuk : Nutuk 7

Nutuk 7

(Benimgibibirasabivesinirlivehaki

k
a
t
i
h
i
ç
b
i
r
ş
e
y
e
f
e
d
a
e
t
m
e
y
e
n
,
g
a
y
e
t
i
n
s
a
f
s
ı
z
l

ı
ğ
a
k
a
r
ş
ı
s
ö
z
l
e
r
i
n
d
e
k
i
ş
i
d
d
e
t
v
e
i
f
r
a
t
ı
i
l
e
m
u
a

hezeederseniz, insafsızlığa bir insafsızlık

dahaillaveederrsinizz.)

Ruh-u kulüp, ittihad-ı kulûbdedir. Ve mizac-ı hayat-ı hükümet kulüplerin imtizacındadır. Perişan ve tabakat-ı ağraz içinde yeni uyanmış bizim efkâr-ı umumiyemize peşkeş ettiğim o derece hüsnâ bir hakikati kıymet-nâşinaslıkla o kadar çirkin bir tevil libası giydirmişler ki, hamiyet ve gayretin emr-i kat'îsiyle endam ve aza-yı seb'asını perde-i nezaketi yırtmakla göstermeye mecburum. Her bir uzvu bir hakikat içinde gösteriyorum.

Birinci Hakikat: Bir adam bir dereceye çıksa ki, bir pencerede âlemi temaşa etse, kameti kısa olduğu halde o seviyeye gelmek için tetavül ve uzun olduğu halde tekavvüs ettiği gibi; bir adam kıymet ve istidadı mazhar olduğu rütbe ve hâkimiyetinin madununda olsa, tefritten teberrisini göstermek için tekebbür; ve mafevkinde olsa, ifrattan tenezzüh ve bir seviyeye gelmek ve ulviyetini izhar için tevazu edecektir.

İkinci Hakikat: Beşerin amal ve ağrazı gayr-ı mahdut olduğundan, bu dar ve mahdut dünya istiab edemediğinden, her bir emirde ağraz-ı kesire tezahüm ederek tehasud ve keşmekeşi intaç ve cidal-i hayatın müsabaka meydânına yol açıyor. Ahiret geniş olduğu için o gayr-ı mahdut âmâli istiab eylediğinden, umur-u uhreviyede (ki, birisi de hukukullah tabir olunan menafi-i umumiyedir) yerleştirilmesi için müzahemet yoktur. Buna mikyas; gayet kıymettar ve kemal-i hakiki ve süreyya kadar ulvi olan zülâl-i velayet

gibi umurlarda hased yoktur. Ve gayet dûn-kıymet ve emr-i itibarî ve serab ve sera nisbetinde olan rütbelerde ve seriü'z-zeval hüsün ve kuvvette hased gayet çoktur.

Üçüncü Hakikat: İbadet ve camideki müsavat üssü'l-esas-ı meslek edilse, umur-u uhreviyeden olan hamiyet-i millî kuvvetiyle ve teşebbüs-ü şahsî yardımıyla cüz'i muhabbetler öyle bir cazibe-i umumiyeyi teşkil eder ki, Kürd gibi bir kitle-i azimeyi küre gibi tedvir edecektir. Lakin haysiyet-i ihbariyeyi ele almak ve o müsavat-ı asliyeyi ihlâl etse, akreblerin yuvası gibi ağraz ve enaniyetler intişara başlayacaktır ki, tiryak yine o müsavattır. Zira herkesin bir enesi var.

Ne nesl iledir, ne sâl iledir,
Ne cah iledir, ne mal iledir,
Beyim, ululuk kemal iledir.

beyti bu hakikate şahittir.

Dördüncü Hakikat: Bir hasta, hekime karşı üç halde bulunur. Birincisi: Gözünü kapar hiçbir şey söylemez, hekim de hiç ehemmiyet vermez. Kâh zehir, kâh ilacı verir. İstibdatta milletin hali gibi. İkincisi: Hasta, hekime teşhis-i illete yardım ve verdiği ilacı hüsn-ü istimal ve hayatına lazım olanı taleb ediyor ve tabib de hastanın gözü açık olduğu için ihtiyat ve dikkate mecbur oluyor. Benim kulüplerde arzu ettiğim meslek gibi. Üçüncüsü: Hasta adeta hekimini yalnız reçeteci gibi tanıyor ve o hasta iken hekimfuruşluk zevki ile ilaçları kendi almak ve terkib istimal etmek, maharetsizliği için [1] اِثْمُهُ اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِ sırrına mazhar olur. Zira halâvet-i hâkimiyetle sarhoş olur. Şimdi veya ileride kulüplerin mesleği gibi.

El-fezleke: Millet hastadır, hükümet de hekimdir. En fena zamanda teslim-i nefs ettiğimiz halde, en menfaatli zamanda ittiham ve hodserane etmek menfaat-ı umumiyeyi hedef-i maksad edenin kârı değildir. Kuvvet kanunda olsun, yoksa istibdat münkasım olmuş olur.

Beşinci Hakikat: İstibdadın maden ve münbiti olan şeref ve haysiyet ve itibarî rütbeden istimdat ve milleti istihdam ve hatır ve tahakküm ve taraftarı rabıta etmektir ki, vahşetin ağalığı budur. Ümmü'l-ağavat olan Yıldız'da, ebu'l-ağavat olan Sultan Hamid bu ağalıktan vazgeçti. Nerede kaldı başka sivrisinekler.. Amma hürriyet ve medeniyetin ağalığı, nefsine ve kemaline istinad ve iktidarını istimal ve millete hizmet etmektir ki, [2]

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ buna düstur-u tatbiktir. Şedîden hamiyeti dava eden, o takviyesine çalıştığı hamiyetten şüphelidir.

Altıncı Hakikat: Bazı kulüpler, netice-i ittihad-ı millet olduğundan tabiî kulüptür ve muhkemdir. Bizim arslan Kürdlerin ihtilafı için, kulübümüz sun'i ve mukaddime-i ittihad olduğundan gayet ihtiyat ve hulûs-u niyet ve fedakârlık (hatta ruhunu... nerede kaldı enaniyetler) ve meharet ve itidal-i demme muhtaçtır. Zira az bir ifrat ile çok âsab ve hissiyat heyecana geliyor, hususan büyüklerden... Ve böyle esaslarda az bir yanlış kesr-i adedî gibi, füruatta bir yekûn-u azim-i seyyiatı teşkil edecektir. Hem de o kadar geniş daire-i ahrara efkâr-ı umumiyeden başka serpuş olamadığından, riyaset-i şahsiyenin kat'iyen aleyhindeyim; reisimiz ancak hükümettir.

Yedinci Hakikat: Kulüp ki, efkâr-ı umumiyenin mâkes ve mevcudiyet-i kavmiyenin mirat ve mihrakıdır. Biz ki, güya akıl ve marifetimiz, kuvvet ve cesaretimizde mündemiç ve münteşirdir. Mevcudiyetimiz ve efkâr-ı umumiyemizin kıymetini rakibimiz ile muvazene ederek tenzil edeceğiz.

Bize lazım: Türklerle —ki, güya mazlumiyetle zayi olan eski şanlı kuvvetleri akıl ve marifetlerine inzimam etmiştir.— ittihad edeceğiz. Onlar bizi müdafaa etsin. Zira onlara çok ücret vermişiz. Yahu bu güzel hakaikı eğer fehm etmişsen, bak ne pis teville rağbet-i umumiyeye karşı sed çekmişler. Şöyle:

Güya ben, Kürdlerin ve ittifakında başkasının beyliğini intaç edeceğim gibi kelimat-ı lâya'kılane ile ve kafiyen bir madde-i rekabet mabeynimizde olmayan zatlara hased ve garaz ve kendim için usandığım şöhretten ve çirkin gördüğüm riyaseti istiyorum gibi kelimat-ı hodperestane ile kıymet-i zatiyelerini gösterdiler.

Ben, şimdiye kadar hilaf ile vifakı yapmak fikrinde idim. Enaniyete karşı gelmek daha ziyade kabarmak havfıyla ve

اِنَّ لِلْبَاطِلِ صَوْلَةً ثُمَّ تَضْمَحِلُّ [3]

emeliyle hakikati sükût içinde sakladım. Ve şimdi tam görünmeyen ve müstakbel tarlasında mazarrat ile sünbüllenen ağrazın zürrâının boynunu zamanın sillesine havale eyledim.

مَنْ لَمْ يُؤَدِّبْهُ الْاَبَوَانِ اَدَّبَهُ الزَّمَانُ [4]

Eğer daiye-i teferrüd, ihtilâf, hodfuruşluk, meylü'l-ağalık, milleti istihdam, aldanmak ve aldatmak sun'î Kürdlük muktezasında gösterilse; şahid olunuz, o Kürdlükten istifamı veriyorum. Ve cesaret, sadakat, diyanetin unvanı olan tabii Kürdlükle iftihar ediyorum. Nasıl ki, zaman-ı istibdatta bu tabii Kürdlük için tımarhaneye düştüm. Divanelerin hekimine dedim: Eğer müdahene, temellük, tazarru-u sennurî, tabasbus-u kelbî, menfaat-ı umumiyeyi menfaat-ı şahsiyeye feda etmek aklın muktezasından addedilmek lazım gelirse, şahid olunuz ben o akıldan istifamı veriyorum ve divanelikle iftihar ediyorum.

Ey Kürdler! Tımarhaneyi kabul ettim. Ve Kürdlüğü lekedar etmemek için irade-i padişahı ve maaş ve ihsan-ı şahaneyi kabul etmedim. **(1)**

Muvaffakiyet niyet-i hâlisenin refikidir.

مَنْ كَانَ للهِ كَانَ للهُ لَهُ [5]

vesselam, ma temme'l-kelâm.

Meşhur Molla Said

---

(1): Medar-ı ibrettir ki, 1324 senesinde Hürriyetin üçüncü gününde istanbul'da, hem sonra Selanik'te Meydân-ı Hürriyette binler siyasilere karşı dava ettiği ve bütün kuvvetiyle şeriatı istediği ve hürriyeti ve meşrutiyeti şeriata hizmetkâr yaptığı halde, sonra 31 Mart'ta Hareket Ordusu gayet dehşet ve şiddetle şeriat isteyenleri mesul ettikleri zamanda Divan-ı Harb-i Örfi'de Said'in bu münteşir nutuklarından tam beraet verildiği halde, şimdi ise, siyaseti otuz seneden beri bıraktığı ve o nutuklarına nisbeten siyasete pek az teması için yirmi yedi sene dinsizlik hesabına işkenceler, gaddarane azap ve ceza verenler elbette din namına zulmetmiş engizisyondan daha zalim olduklarını isbat eder. Said Nursî

1.) Günahı ve zararı faydasından daha çok.
2.) Toplumun efendisi, onlara hizmet edendir. (Suyutî, el-Fethü'l-Kebir: 21168; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 1/409)
3.) Bâtılın baskın bir dönemi vardır amma daha sonra yok olup gider.
4.) Ana-babanın terbiye etmediği kişiyi zaman terbiye eder.
5.) Kim Allah için çalışırsa, Allah da onunla beraberdir.

Makaleler

Makaleler

Makaleler(1)

•Makale 1: Hamidiye alaylarına dair beyan-ı hakikat
•Makale 2: Kürdler yine muhtaçtır
•Makale 3: Bediüzzamanın nesayihi (Kürdçe)
•Makale 4: Bediüzzamanın nesayihi (Türkçe)
•Makale 5: Kürdler neye muhtaç?
•Makale 6: Bediüzzamanın mebusana hitabı -1
•Makale 7: Bediüzzamanın mebusana hitabı -2
•Makale 8: Nutk-u sabıkın neticesi
•Makale 9: İfade-i meram
•Makale 10: Hakikat
•Makale 11: Yaşasın şeriat-ı garra
•Makale 12: Yaşasın şeriat-ı Ahmedî
•Makale 13: Bediüzzamanın fihriste-i makasıdı
•Makale 14: Sadâ-yı hakikat
•Makale 15: Redd-ül-Evham
•Makale 16: Ziya-yı hakikat
•Makale 17: Lemean-ı Hakîkat ve İzale-i Şübehat
•Makale 18: Biraderim Derviş Vahdeti Bey'e
•Makale 19: Kahraman askerlerimize
•Makale 20: Asker kardeşlerime
•Makale 21: Umum zabitanımıza
•Makale 22: Asakire hitab
•Makale 23: Cemiyetlere ihtar-ı mühim
•Makale 24: Sadâ-yı vicdan
•Makale 25: Kürdler ve Osmanlılık
•Makale 26: Kürdler ve İslamiyet

---

(1): Eski Saidin o zamanın ceridelerinde neşrettiği makaleleridir.

Makaleler : Makale 1

Makale 1: Hamidiye alaylarına dair beyan-ı hakikat

Şura-yı Ümmet Gazetesi
6 Teşrin-i sâni 1324
19 Kasım 1908

Hamîdiye Alaylarına Dair Beyân-ı Hakîkat

Türkçe iyi bilmez ve sanat-ı inşayı öğrenmemiş ve yeni uyanmış bir Kürdün ifade-i meramındaki kusuru affedilsin. Hem de havassa hitab eder, işaret kafidir.

"Hamidiye" denilen asakir-i milliye-i Kürdî intizam ister, lağvı kabul etmez. Zira intizam, zararı def ve büyük menfaatini temin edecektir. Ve mevt ve mahvın kardeşi olan lağv -ki zararı zararla def'dir- muhalif-i kaide-i usûldür. Hem ittihadın temeli ve büyük rabıtası Hamidiye Alaylarıdır. Alayların hâl-i hazırı, askerlikten evvelki hallerine ve Hamîdiye olmayanlara ve binnisbet, bir derece medeni ehl-i kuraya nisbeten gösterdikleri ziyade istidad-ı temeddünü cihetiyle cennet-i medeniyet ve nerdüban-ı terakkinin onlar için birinci kapı basamağı ve mevcudiyet-i kavmiyeyi gösterir olan askerlik ünvan-ı mübecceli Kürd gibi şedidü'ş-şekime ve meyyal-i mealî ve meşrutiyetle yeni uyanmış ve efkâr-ı umumiyenin dürbini ile müstakbelde keşfe deceği maden-i hayat-ı milliyeyi ve ötedenberi Hükümet-i Osmaniye ile rabıta-i lâ-yenfekki olan sadakati tahkim ve tesis eden askerlik ünvanı başka bir kavim kolaylıkla çıkarmayacaklardır. Nerede kaldı o aslan Kürdler...

Ve o cennet-i medeniyet kapısı olan askerlik cihetiyle, bostan-ı maarife karşı açılmış ve mekteb-i aşâir denilen küçük bir pencereyi, kapatılmasıyla ziya-yı hakikatle tenevvür eden ve o menazır-ı behiceyi seyreden ve o meyvelerden lezzet-i hakikiye-i daimeyi

duyan biçare etfal-ı Ekrad'ın neşatlarını söndürmekle zulmet-i meyusiyete düştükleri için, büyük bir unsur-u sadıkın esas-ı sadakatlerini sarsmıştır. Bundan ibret alınız. Pencerenin kapatılmasıyla böyle olursa, kapının seddi ile neler olmaz?

Hem de vahşet ve ihtilaf ve aşâirlik ve hükümetsizlik netaic-i zaruriyesi olan fenalıklar, Kürdlere sebeb-i kemal olan askerlik mürafakatıyla illet-i tardiye gibi illet yapmak, bir büyük âlimin işlediği bir kabahat ile ilmi tezyif ve muzır bilmek gibidir. Şimdiye kadar Hamidiye, zayıf hükümet-i sabıkanın hudud-u mühimmini muhafaza ve düşman-ı vatanın tepesine bir asa-yı tehdit idi. Ve muhakkak olan çok mazarrat-ı adideye karşı bir sedd-i ahenin teşkil eylemişlerdi. Hakimiyet-i milleti temin eden efkâr-ı umumiyenin düşman-ı bîamanı o gebermiş olan istibdadı ibka ve ilka-yı ihtilaf ile efkâr-ı umumiyeyi tefrika ile imha; efkâr-ı umumiyeyi tenvir ve taskil eden maarifi ifna ve imdad-ı cehalet ile itfa ettiğinden, şimdi dişleri dökülmüş olan eski hükümet büyük bir kabahat işlemiş ki, keffareti, kaç seneye kadar yeni hükümet-i âdile bizi ihmal ve müsamaha etmektedir. Tâ ki kafile-i hayat-ı millî ve muhafaza-i hukuk olan efkâr-ı umumiyeyi tevlîd eden ittihadı ve efkâr-ı umumiyenin dürbini ve seyf-i katıı ve menar-ı rehberi olan maarifi tesis etmeğe muvaffak olalım. Sonra ıslâh-ı hâl etmez isek, dünya kadar bizi muaheze etsinler. Kabahat hükümet-i zalimenindir; bizim de olsa, güneş garptan tulû' etmediğinden tövbenin kapısı açıktır.

Hem de medeni ve özürsüz ve ahlâk ve hayat-ı hükümeti esasıyla sarsan sair ehl-i kabahat affolunsa, biz özr-ü cehalet için bittabi affa daha ziyade müstahak ve muhtacız. Kürdleri başka anasıra kıyas-ı hadi ile kıyas ile tatbik-i ahkâm ve terbiye etmek hatadır. Bir çocuk ne kadar zeki olsa, elifbayı okumadan ulûm-u âliye dersi verilmez.

Hülâsa: Ehven-i şerri ihtiyar, bir adalet-i izafiyedir. İcaletü'r-rakib gibi yapılmasın. Tâ ki, adalet-i hakikiyeye istidat peyda edilsin, vesselam.

Bediüzzaman-ı Kürdî

Makaleler : Makale 2

Makale 2: Kürdler yine muhtaçtır

Şark ve Kürdistan Gazetesi
Sayı: 1
19 Teşrin-i sâni 1324
2 Aralık 1908

Kürdler Yine Muhtaçtır

Millet-i Osmaniye meyanında mühim bir unsur teşkil eden Kürdistan ahalisinin ahvali hükümetçe malum ise de, hizmet-i mukaddese-i ilmiyeye dair bazı metalibatı arzetmeye müsaade dilerim.

Şu cihan-ı medeniyette ve şu asr-ı terakki ve müsabakatta, sair ihvan gibi yek-âheng-i terakki olmak için himmet-i hükümetle Kürdistan'ın kasaba ve kurasında mekâtib tesis ve inşa buyurulmuş olduğu ayn-ı şükranla meşhud ise de, bundan yalnız lisan-ı Türkiye aşina etfal istifade ediyor. Lisana aşina olmayan evlâd-ı Ekrad yalnız medaris-i ilmiyeyi maden-i kemalât bilmeleri ve mekâtib muallimlerinin lisan-ı mahallîye adem-i vukufları cihetiyle maariften mahrum kalmaktadır. Bu ise vahşeti, keşmekeşi; dolayısıyla garbın şematetini davet ediyor. Hem de ahalinin vahşet ve taklid hâl-i ihtidasında kalmaları cihetleriyle evham ve şükûkun tesiratına hedef oluyor.

Eskiden beri her bir vecihle Ekrad'ın madununda bulunanlar, bugün onların hâl-i tevakkufta kalmalarından istifade ediliyor. Bu ise ehl-i hamiyeti düşündürüyor. Ve bu üç nokta, Kürdler için müstakbelde bir darbe-i müdhişe hazırlıyor gibi ehl-i basireti dağdar etmiştir. Bunun çaresi: Numune-i imtisal ve sebeb-i teşvik ve terğib olmak için, Kürdistan'ın nikat-ı muhtelifesinden, biri Artuş aşâiri merkezi olan Beytüşşebab cihetinde; diğeri Mutkan, Belkan, Sason vasatında; biri de Sipkan ve Haydaran vasatında olan nefs-i Van'da,

“medrese” nâm-ı melufuyla ulûm-u diniye ve fünun-u lâzıme ile beraber, hiç olmazsa ellişer talebe bulunmak ve oraca medar-ı maişetleri hükûmet-i seniyyece tesvid edilmek üzere üç dârü't-tâlim tesis edilmelidir. Bazı medarisin dahi ihyası maddî ve manevî Kürdistan'ın hayat-ı istikbaliyesini temin eden esbab-ı mühimmesindendir. Bununla maarifin temeli teessüs eder. Ve bu mebde-i teessüsten ittihad takarrur edecek, ihtilâf-ı dahiliden dolayı mahv olan kuvve-i cesimeyi hükümetin eline vermekle harice sarfettirmek için hakkıyla müstahak-ı adalet ve kabil-i medeniyet oldukları gibi, cevher-i fıtriyelerini göstereceklerdir.

Molla Said-i Meşhur

Makaleler : Makale 3

Makale 3: Bediüzzamanın nesayihi (Kürdçe)

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 1, Sayfa: 7
22 Teşrin-i sani 1324
5 Aralık 1908

Bediüzzaman Molla Saîd-i Kürdînin Nesâyihi

ای کلی کردان اتفاقیده قوت ، اتحادی ده حیات، دی براته ییده سعادت، حکومتی ده سلامت هه یه. کاپیکا اتحدی وشریطا محبتی قوی بکرین داوه ژبلایی خلاس که.قنج کوهی خوابده نی ازی تشتکی ژورا ببیژم هون بزانین کو، سه جوهرامه هه نه حفظا خواژمه دوخوازین، یك اسلامیت، کوهزار هزار خون شهیدانه

بهای وی دانه، ئه دوددوا انسانیت، کولازمه ام خوا نظرا خلقی ده بخدمتا عقلی، جوامیرانی و انسانیتی اوخوا نشان دونی بدین. ئه سیسیان ملیتامه یه، کو مزیتی دامه ئه بری کو بقنجی اوخوا ساغین: ام به کاری خوا بحفظا ملیتا اوخوا روهه و ان قبرا و انده شادبکین

پشتی وی سه دوژمنی مه هه نه: مه خراب دیکین یك فقیرتی یه. چهل هزار حمال استانبیولی دلیلی وی یه. ئه دوددان، جهالت و بی خواندنی، کوهزارژمه دا یك قازته نیکارین بخوانین، دلیلا وی یه ئه سیسیان، دوژمنی و اختلافه کواڤ عداوت قوتامه ووندا دیکه. مه ژی مستحق تربیه دیکه و حکومت ژی ژبی انسافیا خوا ظلم لمه دیکیر. کووه اوسه کر

بزانین چارامه اوه: کو ام سه شور الماس بدست خوا بکرن، تاکو ام هرسه جوهرا خوه ژدست خوه هرسه دوژمنی خوا، سر خواراکن و شور اول معارف و خواندینه ئه دوددویان اتفاق و محبتا ملی یه، ئه سیسیان، انسانی بنفسا خوا شغلا خوا، بیکه و مینا سیفیلان ژقدرتا خلقی هیڤی نکه و پشتاخوا نده تی وصیتا پاشی خواندن، خواندن، خواندن و دست هڤ کیرتین، دست هڤ کیرتین، دست هڤ کیرتین

منلا سعید

Ey gelî Kurdan!

Îttifaqê de quwet, îttihadê de heyat, di biratiyê de se'adet, hukûmetê de selamet heye. Kapika ittihadê û şirîta muhebbetê qewî bigrin, da we ji belayê xelas bike. Qenc guhê xwe bidinê, ezê tiştekî ji we ra bibêjim:

Hûn bizanin ku sê, sê cewherên me hene, hifza xwe ji me dixwazin. Yek Îslamiyet, ku hezar hezar xûna şehîdane bihayê wê dane. Ê duduyan însaniyet, ku lazime em xwe di nezera xelqê de bi xizmeta 'eqlî, ciwanmêranî û însaniyetiya xwe nişanî dunê bidin. Ê sisiyan milliyeta me ye, ku meziyetê da me. Ê berê ku bi qenciya

xwe sağin; em bi karê xwe, bi hifza milliyeta xwe rûhê wan di qebra wan de şad bikin.

Piştî wê, sê dujminên me hene, me xerab dikin: Yek feqîrtî ye, çil hezar hemmalê Îstenbolê delîlê wê ye. Ê duduyan cehalet û bê xwendinî, ku hezar ji me da yek «qazete» nikarin bixûnin delîlê wê ye. Ê sisiyan dujmintî û îxtilafe, ku ev 'edawet quweta me wunda dike, me jî musteheqî terbiyeyê dike û hukûmet jî, ji bêînsaftiya xwe zulm li me dikir.

Ku we ev seh kir bizanin çareya me ev e: ku em sê şûrên elmas bi destê xwe bigrin; ta ku em hersê cewherên xwe ji destê xwe nekin, hersê dujminên xwe ji ser xwe rakin!. Û şûrê ewil me'arif û xwendine. Ê duduyan îttifaq û muhebbeta millî ye. Ê sisiyan însanê bi nefsa xwe şuğla xwe bike û mîna sêfîlan ji qudreta xelqê hêvî neke û pişta xwe nedetê.

Wesiyeta paşî; xwendin, xwendin, xwendin û dest hev girtin, dest hev girtin, dest hev girtin.

Mela Seîd

Latin harfi esaslı Kürdçe alfabeye çevirilmesi ve imlâ tashîhi: Yekbîn (Ö.B.)

Makaleler : Makale 4

Makale 4: Bediüzzamanın nesayihi (Türkçe)

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 2, Sayfa: 13
29 Teşrin-i sani 1324
12 Aralık 1908

(Bediüzzaman Molla Said-i Kürdî'nin gazetemizin 1 numrolu nüshasında münderic Kürdçe makalesinin Türkçesi)

Bediüzzaman Molla Saîd-i Kürdînin Nesâyihi

Ya ma'şere'l-Ekrad.! İttifakta kuvvet, ittihadda hayat, uhuvvette saadet, hükümette selâmet var. İttihadın habl-ı metinini, muhabbetin dayanıklı halatını sıkı tutun ki, sizi belalardan kurtarsın. Güzelce kulak veriniz, dinleyiniz; size bir şey söyleyeyim: Biliniz ki üç, evet üç cevherimiz vardır ki, muhafazasını bizden istiyorlar:

Birincisi: İslâmiyet, ki milyonlarla şühedamızın kanını ona baha vermişiz.

İkincisi: Cevher-i insaniyet, ki bizi heyet-i içtimaiye nazarında insan gösterecek odur.

Üçüncü: Milliyet, ki pişevalarımızın, seleflerimizin ruhlarını mezarda şad ettirecek bir tuhfemiz ve onlarla rabıta-i ezeliye ve ebediyemiz olacaktır.

Şu üç cevhere mukabil bir de üç düşmanımız vardır, ki bizi mahvediyor:

Birincisi: Fakr, ki İstanbul'daki kırk bin hammalın vücudu o düşmanımızın numune-i tasallutudur.

İkincisi: Cehl, ki birinci düşmanımızın istilâsına büyük bir yardımcıdır. Zebun-u fakr olan o kırk bin hammalın içinde binde biri bir gazeteyi okuyamıyor ki bir tarik-i necat bulsun.

Üçüncüsü: İhtilâf ve muadat-ı cahilânemizdir, ki biz birbirimizle boğuştukça bir terbiyeye bihakkın kesb-i istihkak ediyorduk. Hükümet dahi terbiye-i vifakiye yerine tezyid-i nifaka çalışıyor, hakkımızda her nevi zulüm ve itisaf icrasına bizi lâyık görerek insafsızlık ediyordu.

Şimdi bilmeli ve anlamalıyız ki, şu üç düşmanımızı kahretmek ve o üç cevherimizi onların ellerinden kurtarmak için de elmastan masnu üç seyf-i satı-ı celâdet bize lâzımdır:

Birinci kılıncımız maarif; ikinci, ittifak ve muhabbet-i milli; üçüncü de, teşebbüs-ü şahsî ve sa'y-i nefsîdir. Herkes nefsine itimat etmelidir ki, haricin muavenet imtinanından, tezellülden, iftikardan istiğna hasıl etsin, mezellet yükleri altında eğilmekten, her dest-i kahr-ı itisafa boyun eğmekten azade kalsın.

Son vasiyetim şudur: Okumak, yine okumak, yine okumak! Sonra, birbirinizin elini sıkı tutmak, ittihad etmek, ittifak âleminde yaşamak!

Makaleler : Makale 5

Makale 5: Kürdler neye muhtaç?

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 2, Sayfa 13
29 Teşrin-i sâni 1324
12 Aralık 1908

Kürdler Neye Muhtaç?

On beş senedir ki düşündüğüm ihtiyâcât arasında iki noktayı hedef-i maksat etmiştim. Bu ikiden maada Kürdistan'ın istikbalini temin edecek vesaiti görmedim.

Birincisi, ittihad-ı milli.

İkincisi, ulûm-u diniye ile beraber, fünun-u lazıme-i medeniyeyi tamim etmektir, ki, esası ve medresesi aşiret alaylarıdır. Bu sırra istinaden bilâperva diyorum:

Aşâirde asker olmayanları da onlar gibi asakir-i milliye yapmalı; tâ ki şua-ı elektrikiye gibi olan askerlik, o aşâir-i muhtelife-i mütecavire meyanında bir münasebet-i kimyeviye gibi peyda ederek imtizac-ı efkâr ve irsal **(1)** ile onların cevherlerini ve kıymet-i hakikiyelerini izhar etsin, ziya-i maarif ve Kürdlerin hararetli kuvvetlerini tevlîd edebilsin. Zira bedevilik, asabilik, hükûmetsizlik, netice-i zulm-ü hükümet olan fakr u zaruret ilcaatıyla, ağraz tesadüm eder. Sada-yı mevt gibi daima merkeze şikâyetler aks-endaz olduğundan, hükümetin lütfuna bedel sillesine istihkak ve rakiplerin de şematetli a'dâ aks-i sadası gibi ehl-i hamiyetin kafalarında nara vurarak kuvve-i maneviyelerini meyusiyet darbesiyle mağlub ve ehl-i basireti dağdar ediyor.

Hem de dört yüz bin (400.000) kahraman ve muharip bir kuvve-i cesimeye malik iken ihtilâf-ı dahiliden mahvolduğu gibi, ihtilâftan tevellüd eden şurişle merhamet-i pederaneye bedel buğz-u

zalimaneyi davet ediyor. Hem de medeniyetin ruh-u hayatı olan fünun ve maarif-i cedidesinden Kürdler nefret etmişler.

1-Zahiren ecanibten geldiğinden,

2-Bazı mesail-i fenniye, bazı hikâyat-ı İslâmiye ve bazı teşebbühat ile -ki avam-ı nâs sathî olarak akide ve hakikat telâkki etmişlerdir- müsademat ve münakazatlarından,

3-Ve her kemalin madeni bildikleri medarisin usûlüne muhalefetten,

4-Ve bazı ehl-i mektebe, İslâmiyeti yalnız zevahir ve taklidî olarak bir akide-i tıflâne ile fununumuza kesbettiği meleke-i feylesofaneye karşı muhakeme ve mukabele etmekle vadi-i evham ve şukûka düştüklerinden Kürdler maarif-i cedideden gayet ürküyorlar.

Bunun çare-i yegânesi, aşiret alaylılık ve askerlik bab-ı âlisi ile mekâtib ve maarifi içlerine idhal ve maden-i saadetleri olan medaris-i münderiseyi ihya ile ulûm-u diniye ile beraber fünun-u lazime-i medeniyeyi Kürd uleması tedris etmektir.

Hülâsatü'l-kelâm: Her milletin, lâsiyyema, Kürdlerin hablü'l-metini ve unsur-u hayatı olan ittihad, eğer bir kasır olsa, aşiret alayları ve her unvana galebe çalan askerlik esaslı ve uzun bir temel ve muhkem bir tavan olacaktır. Ve o kasr-ı ittihad ve ittifakı ziyalandıran veyahut o hayat-ı akvamın deveran-ı dem yerine geçen havagazı menbaı gibi olan maarife aşiret alayları gayet müşaşa bir medrese-i fünun ve cesim bir fabrika-i sanayi olacaktır. Üstad hükümet, alayların istidadına göre iyi bir ders-i intizam verse, feni'mel-matlub, vesselam.

Said-i Kürdi

---

(1): Gönderme anlamına gelen "irsal" kelimesi cümle içinde dizgi hatası olarak yazılmış olmalıdır. Bu kelime yerine “kulûb" (kalpler) ifadesi manaya daha uygun düşmektedir. (Zehra Yayıncılık)

Makaleler : Makale 6

Makale 6: Bediüzzamanın mebusana hitabı -1

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 3, Sayfa 20-22
6 Kânun-ı evvel 1324
19 Aralık 1908

Bediüzzaman Said-i Kürdî'nin Mebusana Hitabı

يَا اَيُّهَا الْمَبْعُوثُونَ اِنَّكُمْ لَمَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ [1]

Ey mebusan-ı ahali, hukukullah tabir olunan menafi-i umumiyeyi bostan-ı medeniyette Mebus-u İlâhî'nin aynü'l-hayat şeriatıyla iska ediniz, tâ ki medeniyetimiz bu hayat ile gençliğini ebedileştirsin ve adalet-i ilâhiye de hakkıyla tezahür etsin. Zira adalet-i ilâhiye arş-ı şeriatta tecelli ediyor. Oradan nazil olan ahkâmı düstur-ul-amel yapınız; tâ ki hukukullahta izinsiz tasarruf lazım gelmesin. Sahib-i hakkın izni olmasa tasarruf caiz olmaz. İnsanlar hür oldular, lâkin yine ibadullahtırlar.

İstibdat denilen dîv-i derendenin pençe-i gaddarında hanım-ı hatime-i edyan, sükut ile ibka edilmiş idi. Şimdi elbette , taht-ı medeniyette oturan ve efkâr-ı umumî denilen Süleyman-ı meşrutiyetin engüşt-i mübarekine, her hasiyet-i teshire malik nigin-i şeriat-ı garra lâyık görülecek. Evet bunu layık görünüz, fiilen de tebrik ve inkıyad ediniz. Bırakmayınız, meşrutiyetin yed-i adilânesine yakışan o seyfullah-ı beyzaya istibdadın pis pençesi ilişsin ve ağrazına vesile ederek o mübareki lekedar etmesin.

Milyonlarca dahilerin nüsus-u katıadan istihracıyla şecere-i tuba gibi teşaüb etmiş ve siyaseten ve maslahaten hangisinin hangi meselesine temessük caiz bulunmuş [2] وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ sırrını tefsir eylemiş olan mezahib-i erbaadan o define-i bipayan ve bîintiha, o cevahir ile memludur ya; o şeriat-ı garradan ahkâm-ı adile ve hakaik-i ulviyeyi düstur olmak üzere tanzim için hamele-i şeriatın efkâr-ı umumiyesine müracaat ediniz. Tâ ki, meşrutiyetteki hakaiki ve Kanun-u Esasideki ahkâmı daha mükemmel, daha vazıh şeriat-ı garradan istihraç ve tanzim etsinler. Nasıl ki az himmetle Mecelle-i Ahkâm'ı tanzim ettiler. Zira hablü'l-metin-i hayatımız olan ittihad-ı umumî bununla tahakkuk edecek ve kuvvet bulacaktır.

Şimdiye kadar şems-i İslâmiyet sehab-ı muzlim-i istibdat ile ve onun neticesi olan sû-i ahlâk ve za'f-ı diyanetle mestur-u münkesif ve makes olan kamer-i medeniyet, haylulet-i cehalet ve vahşet ile münhasif olduğundan, hâşâ, din-i İslâm müsaid-i istibdat ve atalet olduğuna dair bazıları için bir zann-ı batıl hasıl olmuştur. [3] اَلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ اَخَذَهَا اَيْنَمَا وَجَدَهَا bir şeriatta esas olsa, acaba ne senedle, ne suretle mani-i terakki olur.

Siz de meşrutiyeti "meşruiyet" ünvanı ile tavsif ve telâkki ve telkin ediniz, tâ ki o bâtılı tekzib edesiniz. Yoksa başka vicdanî dinlere kıyasen şeriatı siyasetten tecrid ile o zann-ı bâtılı tasdik etmeyiniz. Zira dinimiz nasıl ki manevî ve vicdanî ve uhrevî ve naklîdir, maddî ve siyasî ve aklî ve meaşı tanzim ve temin ediyor. Bazı Avrupa muhakkikleri demişlerdir ki: *"Bazı aktardaki insanların daire-i medeniyete duhullerine vasıta-i yegâne, İslâmiyettir."* Müslümanların lahm u demlerine karışmış olan din-i İslâm, onların hissiyat ve efkârında müessir ve vicdanlarında sultan-ı muta olduğundan şimdi esas-ı terakkiyi metin bir esasa istinad ettirmek için efkâr ve ezhan meyanında seyyale-i elektrikiye gibi cereyan eden mesail-i diniye ile vicdanlarıyla muhabere ve neşredilsin.

Hem de etfalin talimi kasrî ve cebrîdir. Etfala benzeyen akvamın terbiye ve talimleri de cebrî gibi olacaktır. Bu zaman-ı hürriyette kasır, şevk ve muhabbet olacaktır. Ve o şevk-i hakikiyi tevlîd eden, vicdanlarından çıkan sada-yı diyanettir. Ve onu tehyic eden hasiyet, ruhanî manyetizmaya malik olan şeriat-ı Ahmediyenin emr-i nafiziyle olacaktır. Kürdistan, Arabistan, Arnavutluk'ta gezenler, bu müddeada tereddüt etmezler. Onların ezhanını ruhanî manyetizma ile manyetizlendirmek ancak şeriat namıyla olacaktır. Marazımızı teşrih edelim, ona göre deva arayalım. Marazımız atalet, cehalet ve muhalefet-i şeriatla hasıl olan sû-i ahlâk ve onların neticeleri olan fakr u zaruret ve irtikâb-ı hile ve başka nam ile sirkat-ı alenidir. Âlem-i medeniyet, bu seyyiatın izalesini bizden istiyorlar. Diyaneti zayıflaştırmakla tedavi, parmaktaki cerihanın tedavisi için göz çıkarmağa benzer. Zira milletin kalb hastalığı za'f-ı diyanettir.

Hülâsatü'l-hülâsa: Meşrutiyet, seyf-i elmas-ı şeriatı elde tutmak zaruridir; tâ ki üç şecere-i zakkumu esasıyla kessin, o üç define-i cevahiri veyahut şecere-i tubayı muhafaza etsin.

Birinci şecere-i zakkum: Avrupa'nın hakkımızda zann-ı fasidi ve onun semeresi olan hiss-i nefret ve merhametsizlik ve şematettir. Zira İslâmiyetin mani-i terakki ve müsaid-i istibdat olduğunu hataen zannetmişler idi.

İkinci şecere-i zakkum: Maden-i ahlâk-ı seyyie ve medeniyetin en büyük seyyiesi olan dinsizliktir. Bu şecere-i zakkumun zemin-i şuresi budur ki, eğer her kemale muhit olan din-i İslâmî yalnız vicdana sıkıştırılsa, din bir tarafta kalır ve hamele-i şeriat tebaiyet hükmüyle geri kalarak gitgide inhitat ederek o şecere-i zakkum müsait zemin bulacaktır. Zira herkes tebaî ve sathî nazarıyla dine nazar ederek dikkatsizlik ve taassup ile dine karışmış olan bazı hikâyat-ı İslâmiye ve teşbihat-ı İsrailiyat ki, bazı avam-ı nâs onları akide ve hakikat ve İslâmiyetten telakki etmişlerdir. Onlar da avam gibi akide ve hakikat zannedeceklerinden, fünunlara muhakeme ettikleri vakit kalb hastalığı mesabesinde olan za'f-ı akideye mübtela olacaklardır.

Üçüncü şecere-i zakkum: Nifak ile anâsır-ı İslâmiyeyi tefrikaya ve efradın kalblerini teşettüte ve efkâr-ı umumiyeyi çatallaştırmağa ve hükümeti izmihlale verecektir. Zira en âmi ve cebin, en has ve

cesur gibi hiss-i diyanetle mütehassıs, din namıyla ne telkin olunsa ruhunu feda eder. Hubb-u vatan ve sırf hubb-u millet ve saadet-i dünyevî olan hissiyatlar ancak binden bir tane, hakkıyla mütehassıs oluyor. Ve muhtesler de hubb-u vatan ve millet içinde diyanet ve şevket-i İslâmî ve şerayi-i dinî mülahazasıyla mütehassıs oluyor. Demek din vasıtasıyla olmazsa, şahs-ı manevî olan hükümet, avam-ı nâs nazarında münafık veya mürted gibi olacak ve hayatımız olan ittihad ve ruh-u hükümet olan itaat, "ehven min beyti'l-ankebut" olacaktır. Bir asker hiss-i hakiki-i vicdaniyattan ârî farzedilse, kâr û zarda ne fedakârlık gösterecek!

Eğer şeriat tecessüm ve temessül etse idi, istibdadı şeytan gibi tel'in edecekti. Şeriatı bertaraf bırakmayınız; tâ istibdat pis eliyle vücudunu lekedar etmesin.

Meşruiyet zemininde neşet eden **birinci şecere-i tuba**, ittihad-ı umumîdir. Zira avam ve havas hiss-i dinle mütesaviyen mütehassistirler. Eğer din namıyla olmasa, biçare avam mazi tarafa dönüp gidecekler, zaman-ı saadete sizi şekva edeceklerdir.

İkinci şecere-i tuba: Eydi-i şebabete mazhar olan medeniyetimizdir. Zira şeriat, mehasin-i medeniyete emr ile beraber, medeniyeti inkıraza sevk eden ve ihtiyarlatmakta olan sefahet ve israfat ve maişetteki müthiş müsavatsızlıktan nehyediyor.

Üçüncü şecere-i tuba: İkbal-i istikbalimizi temin eden diyanet-i kâmilemizdir. Zira meşrutiyette şeriat, esas-ı evvel-i medeniyetimizin deveran-ı demi yerine geçmiş olan şeriat-ı Ahmedîyi teneffüs ve terakkiyat-ı efkâr ile onun mülevves olan hikâyat ve israiliyat ve teşbihattan tasfiye edileceğinden, küre-i arzın deveran-ı demi yerine geçecektir. Veyahut şems-i İslâmiyet sema-yı siyasette sehab-ı muzlimden halâs olduğundan, kamer-i medeniyeti tenvir ve Asya tarlasının çiçeklerini tenmiye ve tezyin edecektir. Zira din esası olduğu halde, hamele-i şeriat, dahî ve siyasî adamlar olacaklar ve İslâmiyeti o hikâye-i israiliyattan tecrid edecek ve sileceklerdir.

وَالْفَضْلُ مَاشَهِدَتْ بِهِ ٱلاَعْدَاءُ [4]

Yeni dünyanın en meşhur feylesofu demiş ki: "İslâmiyet çıktığı zaman ateş-i cevval gibi, odun parçalarına benzer sair edyan ve efkârı bel'etti. On iki asırda iki yüz milyonun rehber-i hayatı olmuş ve

o hakaik-i ulviye müsademat-ı âleme karşı hasiyetini ve hakikatini muhafaza etmekle şimdi mir'at-ı mücellâ gibi Muhammed-i Arabî'yi nazarımızda tecessüm ettiriyor."

(Mâba'dı var)

1.)Ey mebuslar, şüphesiz sizler büyük bir gün için diriltileceksiniz
2.)Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın (En'am Sûresi: 59)
3.)Hikmet müminin kaybolmuş malıdır, nerde bulursa alır. (Hadis. Bkz. Tirmizi Kitab-ull-İlim: 19. Ibn Mace, Kitabü'z-Zühd: 15)
4.)Fazilet odur ki. düşmanlar dahi onu tasdik etsin.

Makaleler : Makale 7

Makale 7: Bediüzzamanın mebusana hitabı -2

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 4, Sayfa 29-30
13 Kânun-ı evvel 1324
26 Aralık 1908

Bediüzzaman Molla Said-i Kürdî'nin Mebusana Hitabı (Mâba'd)

Elhasıl, bir hazine-i cevahire malik olduğumuz halde, Avrupa'ya ahkâmda izhar-ı fakr, ahlâkta dilencilik etmek din-i İslama büyük bir hıyanettir ve hayat-ı millete kast etmektir. Dünya için din feda olmaz, berahin-i akliye üzerine müesses olan din-i İslâm, başka dine kıyas olunmaz. Evet Avrupa'dan ahz u iktibasa muhtacız. İhtiyacımız idare-i mülk ve tanzim-i kuvva-i harbiye-i bahriyeden ve fünun-u sanayiden işimize yarayanlarıdır (dinimizin emri ile). Avrupa da bizden yalnız adaleti ister ve medeniyeti bekler, tâ muvazenesi bozulmasın. Bu iki esasa şeriatımız, müessis ve külliyeti ile nazırdır. Za'f-ı diyanetle uhuvvet ve hürriyet ve medeniyet, bataklık ve müteaffin sulardan zehirlenmiş çiçek ve meyvelere benzer. Acaba Şeyheyn ve Ömereyn ve Harun ve Me'mun ve Endülüs'teki Emeviler, za'f-ı dinle mi terakki ettiler? Zaman-ı salifte âlemde hükümferma olan istibdadın pederi vahşet olduğu halde, sadr-ı evvelin hürriyet ve adalet ve müsavatları bürhan-ı bahirdir ki, şeriat-ı garra, hürriyet-i hakkı ve adaleti ve ibadetteki müsavatıyla iman olunan müsavat-ı hukuku cemi-i revabıt ve levazımatıyla camidir. Buna binaen kat'iyen hükmediyorum, şimdiye kadar noksaniyetimiz ve tedenniyatımız ve sû-i ahlâkımız dört sebepten gelmiş:

Birincisi: Şeriat-ı garranın adem-i müraat-ı ahkâmından ve bazı hakaik-ı şer'iyeyi başka ünvanla gösterdiğinden, avamı tenfir ile itaat-ı vicdaniyelerini sarsmaktır. Devr-i inhitatımızdan beri güya fevka'ş-şeriat bazı nizamatı neşr etmek (şeriattan izin almadan) tedennimizin en büyük sebebidir.

İkincisi: Bazı müdahinlerin keyfemayeşa sû-i tefsir etmek, hâşâ, İslâmiyeti istibdada müsait ve medeniyete mani gibi göstermektir.

Üçüncüsü: Zahirperest dinin cahil dostları, taassubat-ı nâbemahal ile bazı teşbihatı hakikat olarak telâkki ve telkin ederek ve bunu iyilik belleyip dine hıyanet etmesidir.

Dördüncüsü: Müşkilü't-tahsil mehasin-i medeniyeti terk ile çocuk gibi heva ve hevese muvafık zünub-u mesavi-i medeniyeti tutî gibi taklit etmeleridir.

Ey vükelâ-i ümmet, şeriat namıyla meydana çıksanız, icma-ı ümmetin bir küçük dili olacaksınız. Hem de şeriat-ı garranın nidasıyla bütün ezhanı manyetizmalandıracak ruhen ve vicdanen evamiriniz telâkki olunacaktır. Siz ehl-i teşrih değilsiniz; ehl-i tercih ve tatbik-i ahkâm-ı ilcaat-ı zamane olacaksınız. Ve böyle esaslarda az bir ihmal ve inhiraf, kesr-i adedî gibi füruatta bir yekûn-u azim-i seyyiat teşkil edecektir. Şimdi tam görünmese, müstakbel tarlasında ebucehil karpuzu gibi mazarrat ile sünbüllenecektir. Ehven-i şerri ihtiyar, adalet-i izafiyedir. İcaletü'r-rakib gibi yapılmasın, ta adalet-i hakikiyeye istidat peyda olsun.

Ey mebuslar, iyi muvazene ediniz, tâ [1] حَفَظْتُمْ شَيْئًا وَ غَابَتْ عَنْكُمْ اَشْيَاءُ beyti size handezen-i istihfaf olmasın. Elhasıl, adalet ne unvanla olsa, adalettir. Lâkin ihtilâf-ı unvanın büyük bir tesiri var. Hatta mantıkta bir şey-i vahid bir ünvanla zaruri olduğu halde, başka ünvanda nazarîdir. Ve salât, ibadet ünvanıyla -kıbleye müteveccih olduğu halde- sahih ve kurbettir; ve lu'b ünvanıyla veyahut kıbleye teveccüh olunmasa bâtıl ve haramdır; namaz, sureten o namazdır.

Binaenaleyh, meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret, bu ünvan ile beraber o ünvan-ı muhteşem ve müessir ve adalet-i mahzayı mutazammın ve nokta-i istidadımızı temin eden ve

meşrutiyeti bir esas-ı metine isnad ettiren ve evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten kurtaran ve istikbal ve ahiretimizi tekeffül eden ve menafi-i umumî olan hukukullahı izinsiz tasarrufundan sizi tahlis eden ve hayat-ı milliyemizi muhafaza eden ve umum ezhanı manyetizmalandıran ve ecanibe karşı kemalimizi ve metanetimizi ve mevcudiyetimizi gösteren ve sizi muaheze-i dünyevî ve uhrevîden kurtaran ve maksad ve neticede ittihad-ı umumiyi tesis eden ve o ittihadın ruhu olan efkâr-ı umumiyeyi tevlid eden ve çürük mesavi-i medeniyeti hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten yasak eden ve bizi Avrupa dilenciliğinden kurtaran ve geri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiden sırr-ı i'caza binaen zaman-ı kasirde tayyettiren ve Turan ve Ariyan'ı ve Sam'ı tevhid ederek, zamanıyla bize bir büyük kıymet veren ve şahs-ı manevî-i hükümeti müslüman gösteren ve Kanun-u Esasinin ruhu ve On Birinci Madde'yi muhafaza eden ve Avrupa'nın eski zann-ı fasidlerini tekzib eden ve Muhammed'i hatem-i enbiya ve şeriatın ebedi olduğunu tasdik ettiren ve muharrib-i medeniyet olan dinsizliğe karşı sed çeken, tebayün-ü efkâr ve zalâm-ı teşettüt-ü ârâyı, safa-i nuranisiyle ortadan kaldıran ve umum ulema ve vaizleri ittihad-ı saadet-i millete ve icraat-ı hükûmet-i meşrutaya hadim eden ve adalet-i mahz ve merhametli olduğundan, anâsır-ı gayr-ı müslimeyi daha ziyade telif ve rabteden -evet, evet daha ziyade rabteden; zira onların itminanı nokta-i diyanete istinad ettirmekledir.- ve en cebin ve âmî bir adamı en cesur ve has adam gibi hiss-i hakiki-i terakki ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden ve hadim-i medeniyet olan sefahet ve israfat ve havaic-i gayr-i zaruriyeden bizi halâs eyleyen ve muhafaza-i ahiretle beraber imar-ı dünya etmekle sa'ye neşat veren ve hayat-ı medeniyet olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturlarını ders veren ve her birinizi elli bin kişinin **(1)** takaza-i hakkından tebrie eden ve sizi icma-ı ümmete küçük bir misal-i meşru gösteren ve sırr-ı niyete binaen amalinizi ibadet gibi telakki ettiren ve üç yüz milyonun hayat-ı maneviyesine kast-ı cinayetten sizi tahlis eden ol şeriat-ı garra ünvanıyla gösterseniz, bu kadar fevaidi tahsil ile beraber acaba ne gibi şeyi kaybedeceksiniz.

Eğer denilse: Acaba medeniyetin revabıtı ve fünundaki hakaikı şeriat-ı garrada nasıl çıkarılacak ve tatbik..? **(2)**

Ben derim: Ulema-yı dinin efkâr-ı umumiyelerine müracaat ediniz ve ezhan-ı nukkada havale ediniz. Fahr olmasın derim ki, o külliyetten cüz'iyetim cihetiyle iddia ediyorum ki benden sual ediniz; medeniyetin mehasin-i hakikiyesini şeriat-ı garrada daha ekmelini göstereceğim ve fünundaki hakaik-i yakîniyenin hiçbir nusus-u katı'a-i İslâmiyeye muhalif olmadığını isbat edeceğim. Muhalefet ancak fünunun bazı nazariyat veyahut faraziyattadır ki, gençlerimiz tutî taklidi gibi, yakîn zannetmişler. Ve nususun bazı zevahir-i gayr-ı murad meyanında vuku bulur.

Ey mebuslar, Mecelletü'l-Ahkâm bir hüsn-ü misaldir. İslâmiyet sizden çok büyük şeyler bekliyor. Peygamber de zaman-ı saadette elini kaldırmış gibi size nida ediyor.

Hem de kuvvet kanunda olsun. Yoksa istibdat münkasim olmuş olur. Kanunun kuvveti, mukanninin kuvvetiyledir.

اِنَّ اللهَ هُوَ الْقَوِىُّ الْمَتِينُ [2]

kanun-u ilâhideki kuvvet ve akaid-i hakka cihetiyledir ki, bir zaman-ı kasirde şark ve garbı adalete mazhar ve istilâ etti. Şeriatın büyüğüne itaat istibdadın gayrıdır. Zira şeriatta tefevvuk eden en büyük bir adama esaret-i nefsten tahallus ve hürriyet-i şer'iyeden tekemmül için hiss-i ihtiram ve muhabbetle itaat, hibr ve havf üzre müesses ve tenebbüh-ü efkâr cihetiyle şimdiki zamanda istidadı kalmayan istibdadın gayrıdır. Mesalik ve edillede ihtilâf, maksad ve neticede ittihaddır. Kuvve-i dafia ve cazibe gibi bir kıyasta bulunmalı, tâ muvazene bozulmasın. Sırf ittihad taklidi intaç ediyor.

Hürriyet-i mutlakanın meydanı olan Kürdistan dağlarında büyümüş ve âdât u âdab ve nezaket namıyla hiçbir kayd altına girmemiş ve hürriyetini hiçbir şeye ve lezzete feda etmemiş ve hatta zaman-ı istibdatta hürriyetin ünvanı ve en müsait bir zemini olan divaneliği kabul etmiş ve âlem-i gaybtan gelen bir sada-yı manevî vicdanında tanin-endaz olarak kalbindeki İslâmiyeti tehyic ve gayretini temvic ederek bu hararetli hissiyatını aks-ı sadası gibi izhar eylemiş bir adamın asabiyetinden neşet eden ifrat ve tefritini onun hulûs-u niyetine ve ihtiyarsızlığına bağışlamak mukteza-yı mürüvvet ve insaniyettir.

پَسْ کُنَمْ چُونْ زِیرَکَانْرَا اِنْ بَس اَسْت
بَانْكِ دِهْ کَرْدَمْ اَگَرْ دَرْ دِهْ کَس اَسْت

Yaşasın adalet-i ilâhî! Ebedî olsun şeriat-ı Ahmedi! Payidar olsun meşruta-i meşrua!

Ben Kürd olduğum için Kürdlere dair bir-iki söz söyleyeceğim. Şöyle ki; bizim Kürdler maarifi kılıçlarının hutut-u cevherinden öğrenmişler. Maarif-i cedideden dört sebep için ürküyorlar:

Birincisi: Bazı mesail-i fenniye, bazı avamların takliden veya hataen akide ve hakikat ve İslâmiyet telâkki ettikleri bazı hikâyat ve teşbihat ve israiliyatın muhalefetidir.

İkincisi: Bazı ehl-i fen ve ehl-i mektebe nazar-ı sathî ve taklidî olarak zevahir-i dini tahsil ile bir akide-i tıflâneyi fünunlarda kesbettiği meleke-i feylesofaneye mukabele ve muhakeme etmekle, varta-i evham ve şükûka düştükleridir.

Üçüncüsü: Maden-i her kemal bildikleri medarisin ahvaline muhalefet ve mübayenettir.

Dördüncüsü: Zahiren o fünunun bilâd-ı ecnebiyeden gelmesidir.

Bunun çaresi, şecaatlerini okşayan Hamidiye Alaylarının askerlik münasebetiyle mekâtibi medrese nam-ı me'lufuyla ulûm-u diniye ile beraber, fünun-u lazıme-i medeniyeyi Kürd ulemasının Kürdlerin istidadına göre tedris etmesidir ve Kürdistan'da medaris-i münderiseyi ihya ve onlarca en mühim olan talebe tayinatını Maarif ve Evkaftan vermektir.

Bu fikir, on beş sene hususi mesleğimdi; efkâr-ı umumiyeye arz ediyorum, tâ ki meslek-i umumi olsun, zira vakti gelmiş.

Molla Said-i Kürdî

---

(1): Her Osmanlı milletvekilinin 50 bin kişiyi temsil ettiğine işaret edilmiştir. (Zehra Yayıncılık)

(2): Cümlenin gelişinden "tatbik edilecek" olduğu anlaşılıyor. (Zehra Yayıncılık)

1.)Bir şeyi korudunuz ama bir çok şeyi de yitirdiniz.
2.)Şüphesiz ki, Allah gerçek güç ve kuvvet sahibidir.
3.)Akıllı olanlar için bu söylediklerim yeter. Köye seslendim, sesimi duyan varsa eğer.

Makaleler : Makale 8

Makale 8: Nutk-u sabıkın neticesi

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 6, Sayfa: 43-44
27 Kânun-ı evvel 1324
9 Ocak 1909

Nutk-u Sabıkın Neticesi

Benim dört köşeli bir fikir ve müddeam var.

Birincisi: Avrupa'dan mehasin-i medeniyetin iktibasına muhtacız. Halbuki medeniyetin mehasini ile beraber, mesavisi de terakki ve en garib ve aldatıcı bir surete girmiş. Bu seyyiatın en fenası ve medeniyetin muharribi ve bâr-ı giranı, sefahet ve havaic-i gayr-ı zaruride israfat ve maişetteki müdhiş müsavatsızlıktır. Binaenaleyh, mehasinle beraber seyyiat da medeniyetimiz içine sokulmamak için bize öyle bir kanun-u hâkim ve mümeyyiz lâzım ki, heva ve hevese galebe etsin. Zira bizde çocukluk tabiatı var.

İkincisi: Nasıl ki, Kürdlerin asabiyetlerinden bir hâkim reis, Avrupa'ya müdahene için frenk libası giyse, Kürdler, o hâkime itaate bedel ihanet edeceklerdir. Şayet tanısalar ki, Kürd'dür; libas-ı millîsini tebdil ettiği için "milletine hakaret etmiş" derler. Bunun gibi; bu zaman-ı meşrutiyetteki hâkim, şahs-ı mütehakkim değil, belki kanun-u mümeyyizdir. Bu kanunu, libas-ı millî ile göstermek lâzımdır. Yoksa asabiyet-i maneviye karşısına çıkacaktır.

Üçüncüsü: Anâsır-ı gayr-ı müslimenin adalet ve müsavat ve hürriyetin devamına itminanları tam olamaz. Meğer bu müsavat ve adalet metin bir nokta-i istinada rabtedile. O da lâ-yetegayyer ve vicdanın hâkimi nokta-i diyanet ve şeriattır. Demek bu adaletin mukteza-i diyanet olduğunu göstersek tamamen mutmain olacaklar, hiç ürkmeyecekler laubalilerin zannı gibi... Zira ittifak Hüdadadır,

hevada değil. Olsa da muvakkattir. Zira heva, akrebin yuvası gibi ağraz ve enaniyetin menşe-i intişarıdır.

Dördüncüsü: Hadîdu'l-mizac bir âlimin hiddetinden neşet eden seyyiatı, illet-i tardiyeye binaen, ilmi de lekedar edebilir. Meğer bir salih âlim gösterilse ve o seyyiatın menşei hiddet olduğu isbat olunsa... Binaenaleyh, istibdadın ve zaman-ı mazinin seyyiatı, din ve şeriatı lekedar etmemek için meşrutiyeti şeriat libasıyla göstermek ve tatbik etmek zaruridir. Hulefa-i raşidin'in ve Ömer b. Abdülaziz'in zamanlarını taklid edebiliriz.

Eğer denilse ki: "Onlardaki safvet ve ahlâk-ı hasene bizde yoktur ki, taklid mümkün ola!"

Ben derim: Meyl-i terakkinin ikazıyla bizdeki tenebbüh-ü efkâr ve telâhuk-u efkârdan hasıl olan tekemmül-ü mebadî ve ihata-i medeniyet bu safvet ve ahlâkın yerini tutar. Düvel-i ecnebiyenin adaleti bu cevabı isbat eder.

Medeniyet-i İslâmiyenin medeniyet-i hâzıradan farkı, yalnız menahî ve rezail ve esaret-i nefsten men'dir. Hem de kamet-i merdane-i istidat-ı millimize kadınların libası gibi süslü sefahet ve hevesat yakışmıyor. Zira, bir erkek, bir kadının kametinden istihsan ettiği libası giyse rezil olur ve bilakis...

Elhasıl: Çürük olan mesavi-i medeniyeti hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten seyf-i şeriat ile yasak edeceğiz. Tâ ki medeniyetimiz, bu âb-ı hayat-ı şeriat ile gençliğini ebedileştirsin. Eğer medeniyet-i İslâmiye bir cism-i nâmî olsa, şeriat deveran-ı demi ve diyanet de hararet-i gariziyesi olacaktır. Hem de, şeriat-ı garra kelâm-ı ezelîden geldiğinden ebede gidecektir. Maruf umum enbiyanın memalik-i Osmaniye'den zuhuru, kader-i ilâhînin bir işaret ve remzidir ki, bu insanların makine-i tekemmülâtlarının buharı diyanettir. Ve bu Asya ve Rumeli çiçekleri ziya-yı diyanetle neşv ü nema bulacaktır. Binaenaleyh, her bir mü'min i'lâ-yı kelimetullaha mükelleftir. Ve bu zamanda en büyük sebebi maddeten terakki etmektir. Ve a'dâ-yı terakkiye karşı herkes cihada mükelleftir. Ve en büyük düşman, gayr-ı mahsus ve dahilî düşmandır. O da üç büyük, müdhiş düşmandır. Birincisi fakr, ikincisi cehl, üçüncüsü ihtilâftır. Bu üç düşmana cihad etmeğe dinen mükellefiz.

Üç elmas kılıncı elde etmek lâzımdır. Birincisi muhabbet-i millî, ikincisi ittihad, üçüncüsü maariftir. Cihad-ı hariciyeyi İslâmiyet'in hakaik-ı ulviyesinin berahin-i katıasının elmas kılınçlarına havale edeceğiz. Bu zamanın cihadı, muhabbet ve tehabbübledir, tahvif ile değildir.

[1] وَلاَ تَجَسَّسُوا nass-ı celilin muhalefetiyle, hafiye havfıyla kimse hakkıyla iktidarını sarf edemezdi. Ve ayetin nısf-ı âhiri [2] وَلاَ يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا gazeteler muhalefet ederek, eski hafiyeler gibi herkesin fikrine bir ızdırap ve tereddüt ilka etmiştir. Amma va-esefa, ifrata müstaid olanlar tefrite de kabil oluyor. Ey ulema, size hitab ediyorum. Şöyle ki:

Her zamanda âlimler, ümera-yı müstebideyi taklîden her bir âlim kendi fikrini herkese kabul ettirmekle bir nevi istibdat gibi yapıyordu. Şimdi meşrutiyettir; hâkim şahs-ı mütehakkim değil, belki meşveretin ruhu olan efkâr-ı ammedir. Siz de ilimde bir nevi meşrutiyeti takip ediniz. Zira istibdat hasılât-ı terakkiyi istihlâk ile insanları mazi tarafına döndürüyor. İstibdat istikbale istidbar ediyor. Katre katre su müteferrik kalsa kuruyor, tecemmu etse bir havz-ı âb-ı hayat oluyor.

Bunu da ilâveten söylüyorum ki: Sırf maneviyat, atlamaya benzer; teavün-ü kuvvet tesirsizdir. Bin ve bir, ikisi bir; amma maneviyatın mebadisi maddiyattan olduğundan, büyük taşı kaldırmaya benzer teavün ve tedavül-ü efkâra muhtaçtır. Böyle makamlarda [3] لِلْكُلِّ حُكْمٌ لَيْسَ لِكُلٍّ denilir. Avrupa, bu sırra ve sırr-ı taksim-i a'mâl esasına binaen o harikulade terakkiyatı ve maarifi tesis eylemişler. Hem de efkâr-ı amme meşverette feveran etse, hâr u haşak makamında olan bazı akaid-ı bâtıla ve fırak-ı dâllenin bid'atları —ki, umum ehl-i İslâm'ı dağdar-ı teessüf etmiş— ve daha çok seyyiatın sahiplerinin taassup veya dikkatsizlikle hasıl olan cehl-i mürekkebin menşe-i galatlarının beyanıyla izale ederek, safi ve berrak hakaik-ı İslâmiyeyi bütün efkâr ve kulûba icra ve isale edecektir.

[4] وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى

1.)Birbirinizin kusurlarını araştırmayınız. (Hucurat Suresi: 12)
2.)Bazılarınız, bazılarını gıybet etmesin. (Hucurat Suresi: 12)
3.)Bütün için geçerli olan hüküm, her fert için geçerli olmaz.
4.)Selâm, hidayete tabi olanların üzerine olsun.

Makaleler : Makale 9

Makale 9: İfade-i meram

Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi
Sayı: 6, Sayfa: 44
27 Kânun-u evvel 1326
9 Ocak 1909

İfade-i Meram

Şimdiki Şark'ta medeniyetin müessisi ve bize bir ders-i ibret vermiş olan Japonların, medeniyet-i cismaniyelerine hayat vermek için taharri-i din ederek, bazı sualler sormuşlar idi. Ve ben de kendim gibi bir cevap vermiş idim. Ben bu cevabın kuvvetini tecrübe için ki, bu mazi ve müstakbel ortasında açılan büyük selli dere ve uçurum üzerinden atlayacak mı, yoksa sair zaif ve kuvvetsiz ve hakikatsiz ve ihtiyarlanmış olan âdât ve efkâr gibi mazi tarafında mı kalacak; bilmek için bu cevabı şimdi efkâr-ı umumîye peşkeş ve hediye ediyorum. Ve rağbet-i umumiyeyi celb ile bizim gibi nevresîdenin sa'yine neşat vermek için bir hizmet niyetindeyim. Şu bintü'l-fikr ve zâde-i tabiat ve semere-i fuad, şimdiki daire-i vasia-yı hürriyetle mütenasib geniş ve haşmetli efkâr-ı umumiyenin rağbetine yakışacak üslub cihetiyle bir şey değilse de, lâkin dört cihetle antika olduğundan ve antikalık gulûvv-ü kıymetin yerini tutmakla itibar-ı umumiyenin rağbete istihkakı ümid ediyorum.

Birinci antikalık ciheti: Dağ meyvesidir. Zira Kürdistan dağlarında şu zamanda sudur eden sözler kurûn-u ûlâ sözlerini andırıyor. Güya biz, kurûn-u ûlâdan bu tarafa hareket etmemişiz. Çünkü hürriyet-i mutlakalarımızı şimdiye kadar olan medeniyet-i zelilâne ve nâmeşru ve sefihâneye feda etmek reva görmedik.

İkincisi: Tabiiliktir. Yani benim tabiatıma muvafıktır. Zira benim gibi bir bedevinin fikri fıtrat-ı asliyeye daha yakın olduğundan,

muhakemesi de tabii ve hadisü'l-aheddir. Sun'î ne kadar mükemmel olursa, tabiî yerini tutmaz.

Hem de kelâm, tabiî gibi olduğundan, mütekellimin mizac-ı hissiyatını andırır. Ve okunduğu vakit, madeni benim gibi bir Kürd olduğunu nazar-ı hayale karşı tecessüm ettirir. Ve zihinde maneviyatın resmini doğru nakşeder.

Üçüncüsü: Üslub-u garibimdir ki; sürat ve kesret ve ülfet ile sathilenen ezhânı dikkate imale eder. Zira garib olan ahlâk ve hissiyatımla mütenasib olan elbisem, maaniler dahi istihsan ederek, elbisem gibi bir üslûb-u beyanı giydirmek, benden istediler. Ben de hatırlarını kırmadım, amma alaturka terziliği iyi bilmiyorum.

Dördüncüsü: Bu cevap gençtir, ihtiyardır; bedevidir, medenîdir; hürr-ü mutlaktır, hürr-ü mukayyeddir; yaşı dahi hürriyetten iki mah daha yaşlıdır. Güya altı ay zarfında elli sene, belki daha çok tayy-ı zaman ederek yaşamış. Zira velâdeti vaktinde tercüman-ı efkâr olan gazete şimdi bir gazete ile muvazene olsa, mabeynlerinden asırlar geçmiş zannolunacak. Hem de bedavetteki hürriyet-i mutlakanın ve medeniyetteki hürriyet-i mahdudenin izdivacından tevellüd etmiş, güya dîk-i arş, marifet-i Sâni'den tarik-i ilham ile sadasını işitmiş bir dîkü's-sabah gibi bu inkılâb-ı azîmin sabah-ı infilâkına ezhan-ı nâimeyi sıyahıyla ikaz ediyordu. Bu cevabın mebdei ve meadi, yani mevzu ve gayetin celâleti ve sâilin ehemmiyeti sair kusurları setredeceğini ümid ediyorum.

Bintü'l-fikrin cihazı, üslûb-u garibdir ve mihr-i muacceli de dikkattir. Ve hem de birinci tecrübe, birinci inşa, birinci telif olduğundan noksanı ve iğlâkı tabiidir. Hem de uzun cümlelerle söylemişim. Ta ki hakikatin sureti parçalanmasın ve hakikatin etrafında daire çekmekle mahsur bırakmaktır.

Eğri tutmadım, elinize vermedim. Siz dikkatinizle tutunuz. Zaman-ı salifte şuara divanlarından hüsnünü, bir çok ulema dibace-i teliflerinden, "Hulefâ-i Râşidîn'in mesleğinden olmayan" bir şahs-ı hâkime mehasin-i milleti gasben ona vermek ve ondan neşet ettiği gibi ıtraî medihle istibdada kuvvet vermişlerdi. Ve mesavi-i istibdadı dahi nâ-kabil-i def gördüklerinden, zaman ve feleği hedef ederek şikâyat ve itirazatın okları daima manası tesiriyle malum ve lafzı meçhul olan istibdada atarlardı. Meşrutiyet-i şer'iye altında olan

adalet-i mahz, ancak Eflâtun-u ilâhî'nin mehasin-i hakikiye-i medeniyetin misal-i müşahhası göstermek istediği medine-i fâzılasında ihtimal verebilirlerdi. Ben isem, o defi muhal gördükleri istibdadı yıkmakla ve muhal-i âdi gördükleri medine-i fâzılanın esasını atmakla meşgul olan bir ehl-i asrın efradı olduğumdan, o âdete muhalefet ettim.

Birinci sual, maal-cevap icmalen müddeî gibi vaz' ediyorum. Sonraki tafsilât o müddeayı müntic [1] قَصَايَاىَ قِيَاسُهَا مَعَهَا gibidir. Şöyle ki:

Demişler: Vücud-u Sâni'a delil-i vazıh nedir?

Cevap: Delil-i nuranî ve hayat-ı ateşîn ve âlemin aynı olan Muhammed (a.s.m.); ve kalb-i hidayetin lisanı ki Muhammed (a.s.m.)'in lisanıdır.

اَلَّذِى اِنَّ نَظَرَهُ النَّقَّادَ اَدَقُّ مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ عَلَيْهِ وَ مَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنَى مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ عَلَى النَّاسِ

Meali: Nur-efşan nazarına karşı hayal hakikati setredemez. Hak olan mesleği tesvilâta, tedlisata muhtaç değildir. Bu kelâm iki fırka-i dâllenin reddine işarettir.

Şimdi bede' edeceğim cevaba.. (Mâba'dı var.) **(1)**

Said-i Kürdî

---

(1): Gazetenin elimizde mevcut olan sonraki sayılarında yazının devamına maalesef rastlanmamıştır. (Zehra Yayıncılık)

1.)Kıyasları da kendileriyle birlikte olan cümlelerim.

Makaleler : Makale 10

Makale 10: Hakikat

Volkan Gazetesi
Sayı: 70, Sayfa: 3
26 Şubat 1324
10 Mart 1909

Hakikat

Biz, kalubelâdan cemiyet-i Muhammedîde dahiliz. Cihetü'L-vahdet-i ittihadımız, tevhiddir. Peyman ve eymanımız, imandır. Madem ki muvahhidiz, müttehidiz. Molla Ahmed-i Cezirî-i Kürdî, Kürdçe olarak buyurmuş ki,

سِرِّ وَحْدَتْ ژِاَزَلْ كِرْتِيَه حَتَّى بِاَبَدْ [1]

Her bir mü'min i'lâ-yı kelimetullah ile mükelleftir. Bu zamanda en büyük sebebi, maddeten terakki etmektir. Zira, ecnebiler fünun ve sanayi silahıyla bizi istibdad-ı manevîleri altında eziyorlar. Biz de fen ve sanat silahıyla, i'lâ-yı kelimetullahın en müthiş düşmanı olan cehl ve fakr ve ihtilâf-ı efkâra cihad edeceğiz. Amma cihad-ı haricîyi, şeriat-ı garrânın berahin-i katıasının elmas kılınçlarına havale edeceğiz. Zira, medenîlere galebe çalmak ikna iledir; söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir. Biz muhabbet fedaileriyiz, husumete vaktimiz yoktur!...

Meşrutiyet ki, adalet ve meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir. On üç asır evvel şeriat-ı garra teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslama büyük bir cinayettir ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir.

Kuvvet kanunda olmalı; yoksa istibdat tevzi olunmuş olur.

اِنَّ اللهَ هُوَ الْقَوِىُّ الْمَتِينُ [2]

hâkim ve âmir-i vicdanî olmalı. O da marifet-i tam ve medeniyet-i âmm veyahut din-i İslâm namıyla olmalı. Yoksa, istibdat daima hükümferma olacaktır. İttifak, hüdadadır; hevada değil! İnsanlar hür oldular amma yine abdullahtırlar. Her şey hür oldu. Şeriat da hürdür, meşrutiyet de. Mesail-i şeriatı rüşvet vermeyeceğiz. Başkasının kusuru, insanın kusuruna sened-i özür olamaz! Ye's, mâni-i her kemaldir. Havale etmek, menba-ı her zillettir. "Neme lâzım, başkası düşünsün" istibdadın yadigârıdır. Bu cümlelerin mabeynini rabtedecek olan mukaddematı, Türkçe bilmediğim için mütaliînin fikirlerine havale ediyorum.

Bediüzzaman Said-i Kürdî

1.)Vahdet sırrı ezelden ebede kadar kâinatı bütünüyle kaplamıştır. (Ahmed-i Cizirî, Divan, sayfa:46)
2.)Muhakkak ki Allah güç ve kudret sahibidir.

Makaleler : Makale 11

Makale 11: Yaşasın şeriat-ı garra

Volkan Gazetesi
Sayı: 73, Sayfa: 2
29 Şubat 1324
14 Mart 1909

Yaşasın Şeriat-ı Garra

Ey Mebusan! Uzunluğu ile beraber gayet muciz bir tek cümle söyleyeceğim. Dikkat ediniz, zira itnabında îcaz var. Şöyle ki:

Meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem'-i kuvvet.. bu ünvan ile beraber, asıl mâlik-i hakiki, sahib-i ünvan-ı muhteşem ve müessir ve adalet-i mahzayı mutazammın.. nokta-i istinadımızı temin eden.. ve meşrutiyeti bir esas-ı metine istinad ettiren.. evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten kurtaran.. istikbal ve ahiretimizi tekeffül eden.. menafi-i umumiye olan hukukullahı izinsiz tasarruftan sizi tahlis eden.. hayat-ı milliyemizi muhafaza eden.. umum ezhanı manyetizmalandıran ecanibe karşı metanetimizi, kemalimizi, mevcudiyetimizi gösteren.. sizi muaheze-i dünyeviye ve uhreviyeden kurtaran.. maksad ve neticede ittihad-ı umumîyi tesis eden.. o ittihadın ruhu olan efkâr-ı ammeyi tevlid eden.. çürük mesavi-i medeniyeti hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten yasak eden.. bizi Avrupa dilenciliğinden kurtaran.. geri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiden —sırr-ı i'caza binaen— bir zaman-ı kasirede tayyettiren.. ve Turan ve Ariyan ve Sâmiler'i tevhid ederek az zamanla bize bir büyük bir kıymet veren.. şahs-ı manevi-i hükümeti Müslüman gösteren.. Kanun-u Esasînin ruhu ve On Birinci Madde'yi muhafaza ile sizi hıns-ı yeminden kurtaran.. Avrupa'nın eski zann-ı fasidlerini tekzib eden.. Muhammed'i (aleyhissalâtü vesselam) hâtem-i enbiya ve Şeriatının ebedî olduğunu tasdik ettiren.. muharrib-i medeniyet olan dinsizliğe

karşı sed çeken.. zulmet-i tebayün-ü efkâr ve teşettüt-ü arayı safa-i nuranisi ile ortadan kaldıran.. umum ulema ve vaizleri ittihad ve saadet-i millete ve icraat-ı hükûmet-i meşruta-i meşruaya hadim eden.. adalet-i mahzası merhametli olduğundan anâsır-ı gayr-ı müslimeyi daha ziyade telif ve rabteden.. en cebin ve âmi adamı en cesur, en has adam gibi hiss-i hakiki-i terakki ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden.. hadim-i medeniyet olan sefahet, israfat ve havaic-i gayr-i zaruriyeden bizi halâs eyleyen.. muhafaza-i ahiretle beraber imar-ı dünya etmekle sa'ye neşat veren.. hayat-ı medeniyet olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturlarını öğreten.. herbirinizi, ey mebus! elli bin kişinin takaza-i hakkından tebrie eden.. ve sizi icma-i ümmete küçük bir misal-i meşru gösteren.. ve hüsn-ü niyete binaen amalinizi ibadet gibi ettiren.. üçyüz milyonun hayat-ı maneviyesine kast-ı cinayetten sizi tahlis eden; ol şeriat-ı garra ünvanıyla gösterseniz ve mehaz edinseniz ve tatbik etseniz, acaba bu kadar fevaidi ile beraber ne gibi şey kaybedeceksiniz? Vesselam... Yaşasın şeriat-ı garra!

Bediüzzaman Said-i Kürdî

Makaleler : Makale 12

Makale 12: Yaşasın şeriat-ı Ahmedî

Volkan Gazetesi
Sayı: 77, Sayfa: 2
5 Mart 1325
18 Mart 1909

Yaşasın Şeriat-ı Ahmedî (a.s.m.)

Şeriat-ı garrâ; kelâm-ı ezelîden geldiğinden, ebede gidecektir. Nefs-i emmarenin istibdad-ı rezilesinden selâmetimiz; İslâmiyete istinad iledir, o hablü'l-metîne temessük iledir. Ve hürriyet-i haktan hakkıyla istifade etmek, imandan istimdad iledir. Zira, Sâni-i âleme hakkıyla abd ve hizmetkâr olanın halka ubudiyete tenezzül etmemesi gerektir. Herkes; kendi âleminde bir padişah olduğundan, âlem-i asgarında cihad-ı ekber ile mükelleftir ve ahlâk-ı Ahmediye ile tahalluk ve sünnet-i nebeviyeyi ihya ile muvazzaftır.

Ey evliya-yı umur! Tevfik isterseniz, kavanin-i âdetullaha tevfik-i hareket ediniz. Yoksa; tevfiksizlik ile cevab-ı red alacaksınız. Zira, maruf umum enbiyanın memalik-i İslâmiye ve Osmaniyeden zuhuru, kudret-i ilâhiyenin bir işaret ve remzidir ki, bu memleket insanlarının makine-i tekemmülâtının buharı diyanettir. Ve bu Asya ve Afrika tarlasının ve Rumeli bostanının çiçekleri, ziya-yı İslâmiyetle neşv ü nema bulacaktır.

Dünya için din feda olunmaz. Gebermiş istibdadı muhafaza için, vaktiyle mesail-i şeriat rüşvet verilirdi. Bunun terk ve feda edilmesinden zarardan başka ne faidesi görüldü? Milletin kalb hastalığı za'f-ı diyanettir; bunu takviye ile sıhhat bulabilir. Bizim cemiyetin meşrebi muhabbete muhabbet ve husumete husumettir. Yani beyne'l-İslâm muhabbete imdat ve husumet ceyşini bozmaktır. Mesleğimiz ise ahlâk-ı Ahmediye ile tahalluk ve sünnet-i Peygamberîyi ihya etmektir. Ve rehberimiz şeriat-ı garrâ.. ve

kılıncımız da, berahin-i katıa.. ve maksadımız, i'lâ-yı kelimetullahtır! Cemiyetimize her bir mü'min manen müntesiptir. Sureten intisab ise, sünnet-i Nebeviyeyi kendi âleminde ihyaya azm-i kat'î iledir. En evvel mürşid-i umumî olan ulema ve meşayih ve talebeyi, şeriat namına ittihada davet ederiz.

İhtar-ı Mahsûs: Gazeteci denilen huteba-i umumi iki kıyas-ı fasidle milleti bataklığa düşürtmüştür.

Birincisi: Vilâyâtı, İstanbul'a kıyas ederek... Halbuki elifbayı okumayan çocuklara felsefe dersi verilse sathî olur.

İkincisi: İstanbul'u Avrupa'ya kıyas etmişler.. Halbuki, bir erkek, kadının kametinden istihsan ettiği libası giyinse muhannes ve rezil olur.

Hatime: Benim perişan sözlerimin mabeynlerini rabtedecek olan mukaddemat-ı matviyeyi itnabdan ihtirazen, hayalimde hıfz ile zikretmedim. Ve bu müşevveş sözlerimi temaşa edenler, misafireten ve tenezzülen ruhlarını bir "Kürd Evi" ıtlâkına şayan olan cesedime göndersin de, hazinetü'l-hayalimi teftiş ile matviyatı çıkarsın. Yani, Leyla'mı benim gözlerimle temaşa etsin. Yaşasın şeriat-ı garra!

Bediüzzaman Said-i Kürdî

Makaleler : Makale 13

Makale 13: Bediüzzamanın fihriste-i makasıdı

Volkan Gazetesi
Sayı: 83-84, Sayfa: 2-3
11 Mart 1325
24 Mart 1909

-Dağ Meyvesi Acı da Olsa Devadır.-

Bediüzzaman Kürdî'nin Fihriste-i Makasıdı ve Efkârının Programıdır

Ey şu müşevveş sözlerimi temaşa eden zat! Gayet dikkat ve muhakeme ile mütalâa et. Yoksa sathî nazardan hasıl olan sû-i tefehhüm ve zannınızı helâl etmem. Sen de atla da, okuma.

İfadâtım zekilere hitaptır. İşaret kâfidir. Benim mekteb-i edebim Kürdistan'ın yüksek dağları olduğundan, kusurumu ümmîlik ve acemiliğime bağışlamak mukteza-yı mürüvvettir.

Ben ki; İslâmiyet'e, maarif-i İslâmiye'ye, ulemaya, talebeliğe ve Osmanlılığa ve hilâfete ve İttihad-ı Muhammediye'ye ve Kürdlüğe intisabım cihetiyle, şu sıfatlardan neşet eden devair-i mütekatıa gibi cemiyetlerin mültekası olduğumdan ve her bir heyet-i ictimaiyenin cism-i nâmî gibi tenbihe muhtaç olan ukdetü'l-hayatiyesinde mündemic istidâdâtı fiile çıkarmanın muharriki ve mukizi meylü't-terakkî olduğundan, o ukde-i hayatı mütenebbih etmek ve meylü't-terakkîyi faaliyete sevketmek için her bir heyete mahsus birer fikrim vardır.

Birinci Madde: Âlem-i İslâmiyet'in ukde-i hayatiyesini tenbih ve temin ve meylü't-terakkîsini faal etmek için adalet ve meşveretten ibaret olan meşrutiyetin mehaz ve menbaını, ezel ve ebed şanında olan kanun-u ilâhiyenin şârihi olan mezahib-i erbaayı ittihaz etmektir.

Zira milyonlarla dâhilerin ecr-i ahiret için istinbat ettikleri bahr-i umman gibi mesail-i şer'iyeye kanaat etmeyip, Avrupa'ya ahkâm ve ahlâkta dilencilik ve izhar-ı fakr etmek din-i İslâm'a büyük bir cinayettir. Meşrutiyette hâkim kanun olduğundan, bu kanun libas-ı milliye-i İslâmiyeyi giymeli. Tâ ki asabiyet-i maneviye onun riyasetine karşı cevab-ı red vermesin. Meşrutiyette şeriat-ı garra hükümferma olduğu halde, üç şecere-i zakkumu kökünden ihrac edecek ve üç şecere-i tuba zemin-i meşrutiyette neşv ü nema bulacak ve dal-budaklar açacaktır. Zakkum şecereleri; dinsizlik, iftirak ve nifak ve zünub ve mesavi-i medeniyet ve hakkımızda şematetli olan zann-ı fasid-i ecanibdir. Ve tuba şecereleri; ruhanî manyetizma ile ittihad-ı amme ve inbisat-ı şeriat cihetiyle terakkî ve tenezzüh-ü din ve nokta-i metin-i dîne istinad, meşrutiyet sebebiyle ikbal-i istikbalimizdir. Hem de anâsır-ı gayr-ı müslime meşrutiyetin devamına mutmain olacaktır.

Cemi kuvvetimle derim ki: Hiçbir hakiki mehasin-i medeniyet yoktur ki, İslâmiyet, sarahaten veya zımnen veya iznen onu veya daha ahsenini mütekeffil olmasın. Amma vâesefâ ki; çocuk (n1) aldatıcı mesavi-i medeniyeti, çocuk tabiatlı bazı ehl-i heva ve heves mehasin zannederek, tutî gibi en evvel onu taklid ettiler. Hem de meşrutiyet şeriatın abd-i memlûküdür, ondan gasb olunmaz. Dikkat isterim ki, şeriat ile hiç münasebeti olmayan o müdhiş istibdat-ı zalimane, sırf milleti aldatmakla bir münasebet-i mevhumeye istinad ile ol(?) kadar dahil ve hariç muhacemâta karşı bu kadar zaman kendini muhafaza ettiğinden, şimdi asıl şeriatla münasebet-i hakikisi olan meşrutiyetin bekası bu kuvvet-i âliyeye istinad etmek zaruridir.

İkinci Madde: Maarif-i İslâmiye ordusunun fırkaları olan ehl-i medrese ve ehl-i tekye ve ehl-i mekteb; ifrat ve tefrit ile birbirini tadlil ve techil ile hasıl ve ahlâk-ı İslâmiyeyi esasıyla sarsan ve âhenk-i terakkiyi ihlâl eden tebayün-ü efkârları ve tehâlüf-ü meşrebleri izale ve efkârı tevhid, meşaribi takrib zaruridir. Nasıl ki cesim bir fabrikayı mutazammın bir kasrın odalarının kapıları birbirine açılır, bir maksada hizmet eder; kezalik mekteb ve medrese ve tekye, teyid-i münasebet ile o kasr-ı âlî-i İslâmiyenin birer açık kapılı odası gibi olmak ve salonu da hükümet olmak lâzımdır. Tâ her biri diğerinin noksanını tekmil ile kaide-i taksimü'l-mesaî tatbik edilsin. Teyid-i münasebet şöyledir ki, mekâtib-i âliyede hakaik-ı İslâmiyeyi berahin ile okutmak ve medreselere de fünun-u lâzıme-i medeniyeyi, eski

hükemanın bataklığına bedel, tedris olunmak ve tekyelerde de mütebahhirîn ulema bulunmaktır.

Üçüncü Madde: Devlet-i ilmiyede meşrutiyet-i ilmiye tesis etmektir. Tâ ki, efkâr-ı umumiye-i ilmiye feveran ile ağraz ve enaniyet ve evham ve şübehatı bel' etsin. Zira her bir âlim, kendi fikrini herkese kabul ettirmekle taklid yolunu açmak ve taharri-i hakikatin yolunu seddetmekle bir nevi istibdad-ı ilmiye yapıyor. Elhasıl, istibdat gerek idare, gerek ilimde olsun, semerat-ı sa'yi istihlâkla istikbale istidbar ediyor. İdarede kuvvet kanunda olmalı ve ilimde de kuvvet hakta olmalı. Yoksa istibdat hükümferma olur.

Dördüncü Madde: Talebelik sanat-ı mütenevviasında taksimü'l-mesâi kaidesini medresede tatbik etmekle beraber, ictimaat ile münazara ve müdavele-i efkârdan feveran eden bir nevi efkâr-ı umumiyeyi üstad-ı manevî ittihaz etmektir. Tâ talebelikte ukdetü'l-hayatiye tenebbüh ve meylü't-terakki faaliyete ve meylü't-teceddüt zuhura başlasın. Elhasıl, nasıl ki devlette efkâr-ı amme hâkimdir, müftisi de efkâr-i umumiye-i ulema olmalı. Ve üstad ve muallim de efkâr-ı amme-i talebe olmalıdır. Tâ ki meşrutiyet, mütesaviyen ve mütenasiben cereyan etsin. Şeriatta icma-ı ümmet hüccet-i kat'î olduğundan, efkâr-ı ammenin kıymet ve mevkiini gösterir.

Beşinci Madde: Mürşid-i umumî olan vaiz ve hatibler, hem âlim-i muhakkik olmalıdırlar -tâ burhan ile ikna eylesin, zira tasvir ve tezyin-i müddea müteharrî-i hakikate karşı faidesizdir- ve hem de hakîm-i müdakkik olmalıdırlar -tâ ki bir şeyi terğib veya terhib ile ondan daha mühim şeyi tenzil ve tahfif edip, muvazene-i şeriatı bozmasınlar- ve hem beliğ-i hakîm olmalıdırlar -tâ ki mukteza-yı hâle mutabık ve ilcaât-ı zamana muvafık ve teşhis-i illete münasib söz söylesinler-.

Altıncı Madde: Osmanlılığın meyl-i terakkisini faal etmektir. Şöyle ki:

Bu devletin ma-bihi'l-hayatı ve dini, din-i İslâm olduğundan her bir Osmanlı i'lâ-yı şevket-i İslâmiyeye mükellef ve her bir mü'min i'lâ-yı kelimetullah'a muvazzaftır. Ve bu zamanda "i'lâ"nın en büyük sebebi maddeten terakki olduğundan ve terakkinin en müdhiş düşmanı olan cehalet ve zaruret ve ihtilâfa, seyf-i marifet ve sa'y-i insanî ve ittihad ile din namına cihad edeceğiz. Amma a'dâ-yı haricî,

medenî olduklarından fikren galebe çalmak lâzımdır. O cihadı da berahin-i şeriata havale edeceğiz.

Yedinci Madde: Hilâfete dair bir rüyadır:

Alem-i manada Padişah'ı gördüm. Dedim:

-Sen zekâtü'l-ömrü Ömer-i sâni'nin mesleğinde sarf et. Tâ ki meşrutiyet riyasetine lâzım ve biatin manası olan teveccüh-ü umumiyeyi kazanasın.

Padişah dedi:

-Ben onun yolunda gideyim, siz de ol zaman ehlini taklid edebilirsiniz. (n2) Nerede sizde onlardaki kuvvet-i İslâmiyet ve safvet ve ahlâk?

Ben dedim:

-Bizdeki tenebbüh-ü efkâr-ı umumî ve tekemmül-ü mebadî ve vesait ve ihata-i medeniyet, o noktaların yerini tutmakla; hem o noktaları istihsal, hem de netice-i matlub olan adalet ve terakkiyi intaç edebilir. Düvel-i ecnebiyenin adaleti bunu isbat eder.

O dedi:

-Nasıl yapacağım?

Dedim:

-İstibdad, kalb-i memalik olan İstanbul'da kan bırakmadığından, hüsn-ü niyeti gösterir bir şefkat ile meşrutiyeti kansız kabul ettiğin gibi, menfur olmuş Yıldız'ı mahbub-u kulûb etmek için, eski zebaniler yerine melâike-i rahmet gibi muhakkıkîn-i ulemayı doldurmak ve Yıldız'ı darülfünun gibi etmek ve ulûm-u İslâmiyeyi ihya etmek ve Meşihat-ı İslâmiyeyi ve Hilâfeti mevki-i hakikisine is'ad etmek ve milletin kalb hastalığı olan za'f-ı diyanet ve baş hastalığı olan cehaleti servet ve iktidarınla tedavi etmekle Yıldız'ı Sürreyya kadar âlâ et. Tâ hanedan-ı Osmanî ol burc-u hilâfette pertevnisar-ı adalet olabilsin. Hem de havaic-i zaruriyeye iktisad et, tâ alışılmış olan israfata iktidarı olmayan biçare millet de iktida etsin, madem ki imamsın!

Birden rüyadan uyandım. Gördüm ki, asıl bu âlem-i yakaza rüyadır. Asıl uyanmak ve hakikat, o rüya imiş.

Sekizinci Madde: İleride tavaif-i mülûk temelleri hükmünde olan anâsır-ı muhtelife kulüplerinin ittihadının temeli ve nokta-i istinadımızın esası olan İttihad-ı Muhammedi'den anâsır-ı gayr-ı müslime tevahhuş etmesinler. Zira mesleğimiz sırf ahlâkî ve dînî olduğundan, onlara faide-i azimeden başka zarar vermez. Hem de muvazene-i devleti muhafaza eden milliyetimiz İslâmiyet'ten başka yoktur. Bizi kendilerine kıyas etmesinler. Zira milliyetleri çoktan vicdanî olan dinlerine galebe çalmış. Hem de onları medenî biliriz. Medenilere ikna ve muhabbetle galebe çalınır. Bahusus, en vahşi zamanlarda bu kadar edyan ve akvam-ı muhtelife ferman-ı [1] لا اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ ile medeniyet-i İslâmiyede masun kalmıştır.

Ne vakit cemiyetimizden tevahhuş etseler, meşrutiyete adem-i kabiliyetlerini ve vatana hıyanetlerini ve meşrutiyeti muvakkat ve gayr-ı meşru istediklerini göstermiş olurlar. Hem de ecnebiler bu cemiyet-i ahlâkiye ve mürşidaneyi istihsan etmeleri gerektir. Zira, eski zamanda ecnebiler vahşi olduklarından, İttihad-ı Muhammedi onların vahşetine karşı taassup ve husumet göstermeye mecbur idi. Şimdi onların medenileşmeleri ile o mahzur zail olmuştur. Zira, din noktasında medenilere galebe ikna iledir. Ve mezheb ve dinin ulviyetini ve mahbubiyetini fiilen göstermekledir. Söz anlamayan bedeviler gibi icbar ve husumetle değildir. Amma, vâesefa ki; İslâmiyet ve hamiyet namını taşıyan bazı zevzek ve laubalilerin, "Kamerin menfaati, ayyaşlar mehtabında işret etmeye münhasır ve şemsin faidesi, bataklıkta mevadd-ı hasise taaffün etmeye münhasırdır" diyen eblehler, işret ve taaffüne mani olmak için şems ve kamerin men-i tulûuna kalkışmaları gibi en mukaddes ve ulvî olan şeriat-ı garra ve onun hadimi ve en hakikatli ve uhrevî olan İttihad-ı Muhammediye'yi kendi cemiyet-i dünyeviyelerine kıyasen ağraz-ı faside ve metalib-i süfliyeye vasıta etmek gibi bir emr-i muhale ihtimal veriyorlar. Ve şems-i hakikate "püf" ve "üf' ediyorlar. Heyhat! Nerede Süreyya süpürge olur veya üzüm salkımı gibi yenilir?! Cihan arslanları silsile-i şeriatla bağlı olduğundan, tilkinin onu koparmaya çalışması sırf mecnunanedir.

Cemiyetimizin meşrebi, beyne'l-İslâm muhabbetin manasına muhabbet ve husumetin medlulüne husumettir. Ve mesleği, ahlâk-ı Ahmediye (a.s.m.) ile tahalluk ve sünnet-i Nebeviyeyi (a.s.m.) ihya etmektir. Ve rehberi, şeriat-ı garra ve seyfi, berahin-i katıa ve maksadı, İ'lâ-yı kelimetullahtır.

Dokuzuncu Madde: Kürdlerin ihtilâfından zayi olan kuvve-i cesimelerinden istifade etmek için ittihad-ı millî ile efkâr-ı umumiyelerini izhar etmek ve maarif ile o efkârı terakki ettirmektir. Tâ ki, meyl-i terakkileri faaliyete ve ukde-i hayatiyeleri tenebbühe başlasın. Halbuki maarif-i cedideden dört sebebten tevahhuş ediyorlar. —İstizah olunca izah edeceğim.— Bahusus şimdiki bazı gençlerimizin, dinlerindeki lâubâliyane hareketleri daha ziyade milleti tevhiş ediyor. Bu gibi laubaliler meşrutiyete hizmet değil, bilakis meşrutiyete ve millete büyük bir darbe vurarak, tarik-i terakkiyi sedde sebep oluyorlar.

Kürdistan'a maarif-i cedidenin idhaline çare-i yegâne: Hamidiye Alaylarında askerlik münasebetiyle, mekâtibi, medrese nâm-ı melufuyla-, ulûm-u diniye ile beraber fünun-u lâzıme-i medeniyeyi; aşair-i mezkûrenin üç muhtelif nikatında talebenin tayinatının temini ile beraber üç dârü'l-ilim küşad.. ve bunlardan neşet eden Kürd uleması da, ihya olacak medaris-i münderisede Kürdlerin istidatlarına göre tedris-i fünun etmektir.

Kader bana Türkçeyi az vermiş, hattı hiç vermemiş. Dikkatinizle bana yardım ediniz.

وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى [2]

Yüz bin defa yaşasın şeriat-ı garra!

Bediüzzaman-ı Kürdî Said

Neşrettiğim "Fihriste-i Makasıd"dan terkettiğini bir fıkradır. **(1)**

Şöyle ki: Zahiren hariçten cereyan eden maarif-i cedidenin bir mecrası da bir kısım ehl-i medrese olmalı. Tâ gıll ü gıştan tasaffi etsin. Zira, bulanıklığıyla başka mecradan taaffün edegelmiş, atalet bataklığından neşet eden ve istibdat sümumu ile teneffüs eden ve

zulüm tazyiki ile ezilen efkâra bu müteaffin su, bazı aksülamel yaptığından, misfat-ı şeriat ile süzdürmek zaruridir. Bu da ehl-i medresenin dûş-u himmetine muhavveldir.

وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى [2]

Bediüzzaman-ı Kürdî

---

(1): Bu parça daha sonradan “Sada-yı Hakikat” isimli makalenin sonuna yazılmıştır. Buraya aldım...mS

1.)Dinde zorlama yoktur. (Bakara Suresi: 256)
2.)Selâm, hidayete tabi olanların üzerine olsun.

Makaleler : Makale 14

Makale 14: Sadâ-yı hakikat

Volkan Gazetesi
Sayı: 86, Sayfa: 3
14 Mart 1325
27 Mart 1909

Sadâ-yı Hakikat

Tarik-i Muhammedi (aleyhissalâtü vesselam) şüphe ve hileden münezzeh olduğundan şüphe ve hileyi ima eden gizlemekten de müstağnidir. Hem o derece azim ve geniş ve muhit bir hakikat, bahusus bu zaman ehline karşı hiçbir cihetle saklanmaz. Bahr-i umman nasıl bir destide saklanacak?

Tekraren söylüyorum ki: İttihad-ı Muhammedi'nin cihetü'l-vahdeti tevhid-i ilâhidir. Peyman ve eymanı da imandır. Encümen ve cemiyetleri, mesacid ve medaris ve zevayâdır. Müntesibîni, umum mü'minlerdir. Nizamnamesi, sünen-i Ahmediyedir (aleyhissalâtü vesselam). Kanunu, evamir ve nevahi-i şer'iyedir. Bu ittihad, âdetten değil, ibadettir.

İhfa, havf-ı riyadandır. Farzda riya yoktur. Bu zamanın en büyük farizası ittihaddır. İttihadın hedef-i maksadı, o kadar uzun, münşaib, muhit ve merakiz ve meabid-i İslâmiyeyi birbirine rabt eden silsile-i nuraniyi ihtizaza getirmekle, onunla merbut olanları ikaz ve tarik-i terakkiye bir hâhiş ve emr-i vicdanî ile sevketmektir.

Bu ittihadın meşrebi muhabbettir. Husumeti ise, cehalet ve zaruret ve nifakadır. Gayr-ı müslimler emin olsunlar ki bu ittihadımız, bu üç sıfata hücumdur. Gayr-ı müslime karşı hareketimiz iknadır. Zira medeni biliriz. Ve İslâmiyeti mahbub ve ulvi göstermektir. Zira onları munsif zannediyoruz. Laubaliler iyi bilsinler ki, dinsizlikle kendilerini hiçbir ecnebiye sevdiremezler. Zira mesleksizliklerini göstermiş olurlar. Mesleksizlik sevilmez. Ve bu ittihada tahkik ile dahil olanlar,

onları taklid ve tağlit ile çıkmazlar. İttihad-ı Muhammedinin meslek ve hakikatini enzar-ı umumiyeye arz ederiz. Kimin bir itirazı var ise etsin, cevaba hazırız.

جُمْلَه شِيرَانِ جِهَانْ بَسْتَه‌ءِ اِينْ [1]
سِلْسِلَه اَنْد
رُوبَه اَزْ حِيلَه چه سَانْ بِكُسَلَدْ اِينْ
سِلْسِلَه رَا

Bediüzzaman-ı Kürdi

1.) Bütün dünya arslanlarının bağlandığı bir zinciri tilki hile yapıp nasıl koparabilir ki?

Makaleler : Makale 15

Makale 15: Redd-ül-Evham

Volkan Gazetesi
Sayı: 90-91, Sayfa: 3-4
18 Mart 1325
31 Mart 1909

Reddü'l-Evham

İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti'ne isnad ettikleri dokuz evham-ı fasideyi reddeceğim.

Birinci Vehim: "Böyle nazik bir zamanda din meselesini ortaya atmak münasip görünmüyor."

Elcevap: *Evvelâ:* Dünya için din feda edilmez. Biz vatanı din için severiz. Dünyayı da yine din için severiz.

لاَ خَيْرَ فِى الدُّنْيَا بِلاَ دِينٍ [1]

Saniyen: Madem ki meşrutiyette hâkimiyet millettedir, mevcudiyet-i milleti göstermek lâzımdır. Milletimiz de yalnız İslâmiyet'tir. Zira Arab, Türk, Kürd, Arnavud, Çerkez ve Laz'ların revabıt ve milliyetleri İslâmiyet'ten başka bir şey değildir. Nasıl ki az ihmal ile tavaif-i mülûk temelleri atılmakta ve on üç asır evvel ölmüş olan asabiyet-i cahiliyeyi ihya ile fitne ikaz olunmaktadır.

İkinci Vehim: "Bu unvan, tahsisi ile, müntesib olmayanları vehim ve telâşa düşürüyor."

Elcevap: Evvel de söylemiştim. Ya mütalâa olunmamış veya sû-i tefehhüme uğramış olduğundan tekrarına mecburum. Şöyle ki:

İttihad-ı Muhammedî dediğimiz vakit, umum mü'minlerin mabeyninde bil-kuvve ve bil-fiil sabit olan ittihad muraddır. Yoksa

İstanbul ile Volkan idarehanesi murad değildir. Amma bir katre su da sudur. Bu unvandan tahsis çıkmaz. Tasrif-i hendesîsi şöyledir:

Esas temeli şarktan garba, cenubdan şimale mümted ve merkezi Haremeyn-i şerifeyn, cihet-i vahdeti tevhid-i ilâhî, peyman ve eymanı iman, nizamnamesi sünnet-i Ahmediye, kanunnâmesi evamir ve nevahi-i şer'iye, kulüp ve encümenleri umum medaris ve mesacid ve zevayâ.. cemiyetin ilelebed ve muhalled naşir-i efkârı umum kütüb-ü İslâmiye.. ve muvakkat nâşir-i efkârı ve i'lâ-yı kelimetullahı hedef-i maksad eden umum ceraiddir. Müntesibîni umum mü'minlerdir, Kalû Belâ'dan beri müntesiptirler. Reisi de Fahr-i âlemdir.

Şimdi; istediğimiz nokta, mü'minlerin teveccühleri ve teyakkuzlarıdır. Teveccüh-ü umuminin tesiri münker değildir. İttihadın hedefi maksadı, i'lâ-yı kelimetullah ve mesleği de kendi nefsi ile cihad-ı ekber ve başkalarını da irşaddır. Cemiyetin yüzde doksan dokuz himmeti siyasetin gayrı, ahlâk ve sâire gibi makasıd-ı meşruaya matuftur. Zira buna müteveccih olan cemiyetler pek az ve kıymet ve ehemmiyeti ise pek çoktur. Ancak yüzde biri siyasiyyûnu irşad tarikiyle siyasete taallûk edecektir. Kılınçları berahin-i katıadır. Meşrebleri de muhabbet olduğu gibi, beyne'l-mü'minîn uhuvvet çekirdeğinde mündemiç olan muhabbete şecere-i tuba gibi neşv ü nema vermektir.

Üçüncü Vehim: "Volkan'a mensup cemiyetin, tefrikadan ve başkalarına tevlid-i ye'sden başka ne faidesi var?"

Elcevap: Bu, tefrik değil, tevhiddir. Ye's değil, ümid verir. O hakikat-ı uzma ki, nısf-ı küre-i arzda meknuz uruk-u zeheb gibi bir köşesini keşf ile tecelli etmiş yeni bir şuledir. Bahr-i umman bir destide sığışmadığı gibi, İttihad-ı Muhammedî de Volkan idarehanesinde veya İstanbul'da sıkışıp kalmayacaktır. Belki şimdiki kuvveden fiile çıkmış bir parça İttihad-ı Muhammedi, kar'ul-asâ gibi ikazdan ibarettir. Hem de o derece uzun ve müteselsil ve merakiz-i İslâmiyeyi birbirine rabteden silsile-i nuraniyi ihtizaza getirmekle, onunla merbut umum mü'minleri, i'lâ-yı kelimetullahın bu zamanda en büyük vasıtası olan maddeten ve manen terakkiyata bir şevk ve âmir-i vicdanî ile sevketmektir. Zira istibdat ve tahakkümden tahallus, hâhiş ve şevk-i vicdanî ile sevk olur. Halbuki binde bir tane

münevverü'l-fikirdir; vicdanen mütehassis oluyor. Hiss-i din ile olsa, ehass-ı havas ve en âmi, hiss-i din ile mütesaviyen tarik-i terakkîde münevverü'l-fikir gibidirler. Hem de tenvir-i fikre sebep olan marifet-i âmm veya medeniyet-i tâm bizde olmadığı için, nûrü'n-nur olan din-i İslâm'ı menar etmeliyiz. Tâ âhenk-i terakkî muhtell olmasın.

Dördüncü Vehim: "İçimizdeki gayr-ı müslimler ürkecekler veya bahane tutacaklar."

Elcevap: Bahane tutmak çocukluktur veya hainliktir. Ürkmek ise cehalet veya tecahüldür. Zira gayr-ı müslimler kurun-u vustada ve vahşi oldukları zamanlarda ferman-ı [2] لا اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ ile bu kadar edyan ve akvam-ı muhtelifeyi medeniyet-i İslâmiye'de masun kaldıklarından, İslâmiyet'in ulüvv-ü cenabı ve gayr-ı müslim, tevehhüm ettikleri mahzurun ademi, güneş gibi tezahür ediyor. Hem de gayr-ı müslimlerin selâmeti vatanın saadeti iledir. Ve meşrutiyetin devamı, ruhu, nokta-i istinadı ve mürşidi, şeriat ve milliyetimiz olan İslâmiyet olduğundan gayr-ı müslimler bu ittihaddan ürkmek değil, takdis ve ünsiyet etmek lâzımdır.

Beşinci Vehim: "Ecnebiler bundan tevahhuş etmek ihtimaldir?"

Cevap: Bu ihtimale ihtimal verenler mütevahhiştir. Zira merkez-i taassuplarında İslâmiyetin ulviyetine dair konferanslarla takdis etmeleri bu ihtimali reddeder. Hem de düşmanlarımız onlar değiller. Asıl bizi bu kadar düşüren ve i'lâ-yı kelimetullaha mani olan cehalet ve neticesi olan muhalefet-i şeriattır. Ve zaruret ve onun semeresi olan sû-i ahlâk ve harekâttır. Ve ihtilâf ve onun mahsulü olan ağraz ve nifaktır ki, ittihadımız bu üç düşman-ı bî-insafa hücumdur. Amma, ecnebilerin vahşi oldukları kurun-u vustada İslâmiyet, vahşete karşı husumet ve taassuba mecbur olduğu halde adaleti muhafaza etmiş, hiçbir vakit engizisyon gibi etmemiş.. ve bu zaman-ı medeniyette ecnebiler medenî ve kuvvetli olduklarından, o mahzur olan husumet ve taassup zail olmuştur. Zira din nokta-i nazarından medenilere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir. Ve İslâmiyeti, mahbub ve

ulvî olduğunu evamirine imtisalen efal ve ahlâk ile göstermek iledir. İcbar ve husumet, vahşilerin vahşetine karşıdır.

Altıncı Vehim: "Bazılar, sünnet-i Nebeviyeyi hedef-i maksad eden İttihad-ı Muhammedi hürriyeti tahdid eder ve levazım-i medeniyete münâfidir"

Elcevap: Asıl mü'min hakkıyla hürdür. Sâni-i âleme abd ve hizmetkâr olan, halka tezellüle tenezzül etmemek gerektir. Demek ne kadar imana kuvvet verilse, hürriyet de o kadar kuvvet bulur. Amma hürriyet-i mutlaka, vahşet-i mutlakadır, belki hayvanlıktır. Tahdid-i hürriyet de insaniyet nokta-i nazarından zaruridir.

Saniyen: Çocukluk tabiatı ile, hevâ ve heves ile aldatıcı zünub ve mesâvi-i medeniyet mehasin zannolunuyor. Halbuki medeniyetin hiçbir hakikati, mehasini yoktur ki İslâmiyette sarahaten veya zımnen veya iznen o veya daha ahseni bulunmasın!

Salisen: Bazı sefih ve laubaliler hür yaşamak istemediklerinden nefs-i emmarenin esaret-i rezilesi altına girmek istiyorlar. Elhasıl, şeriat dairesinden hariç olan hürriyet ya istibdat veya esaret-i nefs veya vahşettir. Böyle laubaliler iyi bilsinler ki, dinsizlikle ve sefahetle hiç sahib-i vicdan bir ecnebiye kendilerini sevdiremezler ve benzetemezler. Zira, mesleksiz ve sefih sevilmez. Ve bir karıya yakışır istihsan ettiği libası erkek giyse müsteskal olur.

Yedinci Vehim: "Bu cemiyet sâir cemiyat-ı diniye ile şakku'l-asadır. Rekabet ve münafereti intaç eder."

Elcevap: *Evvelâ:* Umur-u uhreviyede hased ve müzahemet ve münakaşa olmadığından, bu cemiyetlerden hangisi münakaşaya, rekabete kalkışsa ibadette riya ve nifak etmiş gibidir.

Saniyen: Muhabbet-i din sâikasıyla teşekkül eden cemiyetlerin iki şart ile umumunu takdis, onlarla ittihad ederiz.

Birinci Şart: Meşruta-i meşruayı muhafaza etmektir.

İkinci Şart: Muhabbet üzerinde hareket etmek, başka cemiyete leke sürmekle kendine kıymet vermeye çalışmamak; birinde hata bulunsa, müftî-i ümmet olan cemiyet-i ulemaya havale etmektir.

Salisen: İ'la-yı kelimetullahı hedef-i maksad eden cemiyet, hiçbir garaza vasıta olamaz. İsterse de muvaffak olmaz, zira nifaktır. Hakkın hatırı âlîdir, hiçbir şeye feda olunmaz. Nasıl Süreyya süpürge olur veya üzüm salkımı gibi yenilir? Şems-i hakikate “püf, üf” eden cinnetini ilân eder.

Ey dinî cemiyetler! Maksadımız, cemiyetler maksadda ittihad etmelidirler. Mesalikte ittihad mümkün olmadığı gibi, caiz de değildir. Zira taklid yolunu açar ve "neme lâzım, başkası düşünsün" sözünü de söylettirir.

Sekizinci Vehim: "Asıl İttihad-ı Muhammedi'nin numunesi olan buradaki cemiyete manen gibi sureten intisab edenlerin ekseri avam, bir kısmı da meçhulü'l-hâl olduğundan bir esas-ı metine adem-i istinadı ima ediyor."

Elcevap: Belki ağraza adem-i müsaadesine binaendir ki, evail-i İslâm'a bir müşabehettir. Hem de madem maksad ittihad ve i'lâ-yı kelimetullahtır; teşebbüsat ve harekâtı da ibadettir. İbadet ve camide şah ve geda birdir. Müsavat hakiki düsturdur, imtiyaz yoktur. Zira en ekrem, en muttakidir. Ve en muttaki, en mütevazidir. Binaenaleyh, manen asıl hakikat İttihad'a intisab ile beraber, sureten onun numunesi olan bu cemiyete intisab ile teşerrüf edecek, yoksa şeref vermeyecektir. Bir katre bahr-ı ummanı tezyid edemez. Hem de bir günah-ı kebire ile imandan çıkmadığı gibi, şems garbdan tulu etmediğinden tevbenin kapısı da açıktır. Ve bir desti müteneccis su bir denizi tencis edemediği gibi kendi de temizlendiğinden, şimdi bu numune-i ittihada, şartımız olan sünnet-i Nebeviyeyi ihya ve evamire imtisal ve nevahiden ictinab ve muhafaza-i meşruta-i meşruaya, azm-i kat'î ile dahil olan bazı meçhulü'l-hâl olanlar bu hakikat-ı âliyeyi lekedar etmez. Zira kendi lekedar olsa da imanı mukaddestir. Rabıta da imandır. Bu ünvan-ı mukaddese böyle bahane ile leke sürmek, İslâmiyet'in kıymet ve ulviyetini bilmemekle beraber, kendini ahmâku'n-nâs ilân etmektir.

Numune-i ittihad olan cemiyetimize (sair cemiyat-ı dünyeviyeye kıyasen) leke sürmeyi, tariz etmeyi, cemi kuvvetimizle reddederiz. İstifsar tarikiyle bir itirazları olursa cevaba hazırız. İşte meydan!

Benim dahil olduğum cemiyet, burada tafsil ettiğim cemiyettir. Yoksa muterizlerin batıl tevehhüm ettikleri cemiyet-i mütehayyile değildir. Bu cemiyetin efradı şarkta olsa, garbda olsa, cenubda olsa, şimalde olsa beraberiz.

Dokuzuncu Vehim: "Cemiyetlerde teşebbüsat-ı hafiye olduğu halde, İttihad-ı Muhammedi'nin izhar-ı serairi neden lüzum görülmüş?"

Elcevap: İslâmiyet aşikâredir. Hem de kuvve-i ittisaiyesi tazyik olunsa âleme zelzele verecek. Hem de ihfa, hile ve şüpheyi davet ettiğinden, hile ve şüpheden münezzeh olan hakikat, hafâdan da müstağnidir. Hem de hile, terk-i hile ve doğruluktur. Hem de başka cemiyete kıyas olunmaz. Zira onlar teessüse başlıyorlar; bu ise müesses iken bazı köşelerden tecelli ediyor. Hem de bidayet-i İslâm'da kırk oldu, saklanmadı; nasıl üç yüz milyondan sonra gizlenecek? Hem de bir şeyi akıl görür, kabul eder. Fikir uğraşır, teslim eder. Bir hakikat hafâ perdesini kabul etmez.

وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهِدَايَةَ [3]

Yüzbin defa cemi mü'minlerin lisanıyla deriz: Yaşasın şeriat-ı garra!

İttihad-ı Muhammedi'nin en küçük efradından
Bediüzzaman-ı Kürdî Said

1.)Din olmadan dünyada hayır yoktur.
2.)Dinde zorlama yoktur. (Bakara Suresi: 256)
3.)Selâmet hidayete tabi olanların üzerine olsun.

Makaleler : Makale 16

Makale 16: Ziya-yı hakikat

Volkan Gazetesi,
Sayı: 97, Sayfa 3
25 Mart 1325
7 Nisan 1909

Ziya-yı Hakikat

Lisanım fikrime iyice tercümanlık edemiyor. Muhakemenizle bu perişan sözlere bir intizam veriniz.

Sual: "Asıl İttihad-ı Muhammedi'nin numunesi ve bir şulesi olan buradaki İttihad ne edecektir?"

Elcevap: Manevî ve irşad tarikiyle ikaz edecek ve aktar-ı erbaaya yayılmış olan silsile-i müteselsile-i nuraniyeyi ihtizaza getirecek ve beyne'l-müminîn muhabbet ve uhuvveti kuvveden fiile çıkaracak. Müteferrik ve tavaif-i mülûk temelleri olan cemiyetleri tevhid edecek ve vasıta-i terakki olan hubb-u din, hubb-u vatan gibi ve hedef-i maksad olan i'lâ-yı kelimetullahı, menfaat-i dünyeviye gibi hamiyet-i İslâmiye ile hamiyet-i milliye gibi herkese müteveccih kılacak. Zira vasıta-i terakkimiz, tarikte, maksatta ve hiss-i hamiyette müsennadır, daha muhkemdir. Amma, vâesefâ ki, istifade tarikini bilmedik. Bu müsennanın bir katı çözülse nısf-ı kuvvet gider. Hem de, *"yürüyüşünü terk ile, başkasının yürüyüşünü öğrenmedi"* meseline masadak olacağız. Hem de lahm ve demlerine karışmış olan hissiyat-ı diniyenin yerini başka bir şey tutamaz. Meğer birden, vücud tamamıyla birden inkılâb edebilsin.

Sual: "Bu cemiyet-i Muhammedi sair cemiyetler gibi hiss-i taraftarî ve rekabeti ve münakaşayı uyandıracak. Bahusus, askere

sirayet ile neticesi iyi çıkmaz."

Elcevap: İttihad-ı Muhammedî sair cemiyatın akran ve emsali değildir. Belki umumun pederi ve mürşididir. O yıldızlara, bu şems ziya verecek. Ve her dairenin mafevkinde ve sair devaire muhittir. Zira manen livaü'l-hamd-i Muhammedî altına girmeyen mü'min yoktur. Lâsiyyema, asakir-i muvahhidîn, cemiyetin hedef-i maksadı olan muhabbet ve uhuvvete ve i'lâ-yı kelimetullaha tamamıyla mazhardırlar. Asıl İttihad-ı Muhammedi'nin saff-ı evvelini umum asakir-i muvahhidîn teşkil eyler.

Biz bu İttihad-ı Muhammedî ile isteriz ki, umum millet de asker gibi müttehid ve yekvücud olsun. Ve o muhabbet ve uhuvveti kuvveden fiile çıkarsınlar. Ve müdafi ve muhafız-ı hukuk ve hallâl-ı müşkilât efkâr-ı ammeyi tevlid ve tehzib etsin. Zira katre katre su, müteferrik kalsa kurur, hebaya gider. İttihad ile bir havz-ı âb-ı hayat olur.

Ey Ümmet-i Muhammed ve ittihad! Bu İttihad-ı Muhammedî'nin sadası umum mü'minlere bir 'arş' emridir. Mübareze-i hayat meydanında tarik-i terakkide parlak müstakbel tarafına asker gibi sizi sevkediyor.

Sual: "Anâsır-ı gayr-ı müslimeyi de ittihad-ı İsevî ve Musevîye teşebbüslerine teşviktir. Bu ise, taassubla ve iftirakla meşrutiyete darbe olmaz mı?"

Elcevap: Zarar yoktur, onlar da yapsınlar. Ve hem de çoktan yapmışlar. Şimdi bir Nebiyy-i Zîşan'ın ismine istinad ile bir cemiyet çıksa; ya o Nebiyy-i ihtiramı tasdik ve tebcil ve muhabbeti izhar içindir, bu ise husumeti davet etmez veyahud ona mensub âyinleri icra etmektir. Bu olsa, ferman-ı [1] لا اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ ile hürriyet-i mezhebiye teessüs ettiğinden, münakaşaya mahal olmaz. Eğer siyasiyat ve maddiyata karışmaya vesile addedecekler ise, buna muvaffak olamazlar. Zira onların dinleri sırf vicdanî olduğundan, siyaset ve maddiyata münasebeti az ve hem de çoktan kesilmiş. Ve hem de muhtaç değillerdir, zira milliyet ve menfaat onların terakkiyatına muharrik-i kâfidir. Biz ise saadet-i dünyeviye ve uhreviye ile bu ittihada eşedd-i ihtiyaçla muhtacız. Çünkü milliyetimiz

İslâmiyetten başka yoktur. Kavmiyet nazara alınsa tavaif-i mülûk gibi olur. Ve vicdanımıza dinden başka âmir ve müşevvik yoktur. Hem de menba-i istimdadımız ve nokta-i istinadımız bu ittihad-ı diniyedir.

Sual: "Böyle nazik bir zamanda hissiyat-ı diniyeyi heyecana getirmekle teskin ve tadili güç olur."

Elcevap: Dinde hükümferma olan hak ve adalet, hissiyatı tadil ve tahdit eder; sair hissiyata kıyas olunmaz. Hem de bu heyecanın hararetiyle imtizac-ı kimyeviye-i anâsır gibi bize lâzım olan ziya-i maarif ve hararetli kuvvet ve şevki tevlid edecektir. Hem de terakkiyat ve medeniyete lazım olan hissiyat-ı ulviyede en bedevî adam, en münevverü'l-fikr gibi İslâmiyet namıyla tarik-i terakkide şevk-i vicdanî ile sevkedecektir. Hem de bu sadâ-yı dinî, bu merkez-i hilâfetten sudur etmekle etrafa aks-endaz olmaz ise, istibdat her unsurda merkezden iftirak meylini ektiğinden, bu meyilden istifade ederek bazı sahib-i zuhur mütemehhidlik veya müceddıtlik namıyla başka taraflarda bu sadâyı çıkaracak ve bu devlet-i İslâmiyeyi tefrikaya düşürecek ve bu ism-i mübareki de tenzil ve tahdid edecektir. Hem de intizam-ı idareye şiddet-i ihtiyacımızdan yüz derece veya daha ziyade tehzib-i ahlâka muhtacız. Bu da iksir-i diyanetledir. Zira umum enbiyanın memalik-i Osmaniye'den zuhuru, kaza ve kader-i ilâhînin bir işaret ve remzidir ki, bu memleket insanlarının tekemmülâtı ve tehzib-i ahlâkı, hiss-i dinin mayesiyle olacaktır. Hem de şeriatla münasebet-i vehmiyeden başka irtibatı olmayan istibdat, o kadar zamanda o derece dahil ve hariç muhacemata karşı kendini muhafaza ettiğinden, şimdi şeriatın has abd-i memlûkü ve münasebet-i hakiki ile merbut olan meşrutiyet-i meşrua, bu kuvvet-i azime-i şer'iyeye isnad ve istimdad etmek zaruridir.

Sual: "Eğer Cemiyet-i Muhammediye siyasete karışır ise, hükümetin ruhu olan itaat muhtel olur."

Elcevap: Evvelâ: Cemiyetin hedef-i maksadı siyaset değil. Zira ekser mebusan, ulema ve muttaki olduklarından, siyaset ciheti onlara muhavveldir.

Saniyen: Hükümet, hükümet-i İslâmiye olduğundan, İttihad-ı Muhammedi'nin kanunnamesi olan evamir ve nevahi-i şer'iyeyi takip etmesi zaruridir. Şayet etmezler ise ikaz edilecektir. Lâkin tagallüb ve kuvvet ile icbar değildir. İhtar ediyorum ki: İttihad-ı Muhammedi dediğimiz cemiyet, bazı zevattan ibaret bir cemiyet değildir ki, o efradın tefrikiyle veya sû-i istimaliyle leke gelsin. Zira şemsin küçük bir misaline ma’kes olan bir cam parçası kırılsa veyahud göz yummakla nehar leyle tahvil edilse, bütün aynalarda mütecelli olan ziya-i şems mürtefi olmadığı gibi; buradaki resmî cemiyet teferrük etse ve hasbe'z-zaman tebeddüle uğrasa, yine şems-i hakikat-ı İttihad-ı Muhammedi'nin tecelliyatına sekte getiremez. Zira İttihad-ı Muhammedi hakikaten her mü'mini muhittir. Lâkin bazı zevat-ı madûde, nısf-ı küre-i arzda kurulmuş o cesim fabrika-i İslâmiyet'in çarklarını temizlemek ve harekâtını tesri etmek için başkalarını davet ve istimdat ile hademe gibi hizmet ettirecektir, ki bunların en birincisi ulema ve meşâyih ve talebe ve hutebadırlar.

Sual: "Şimdiye kadar bu fikre neden teşebbüs olunmadı?"

Elcevap: Zaten istibdat herkesin şevkini kırıp, atalete sevkediyor idi. Şimdi ise, madem ki meşrutiyette efkâr-ı amme hakimdir, o efkârın eczası da her ferdin fikr-i mahsusudur. Her ferd de hareket etmek lâzımdır, tâ cereyan-ı umumî muhtel olmasın. Binaenaleyh, yalnız saadet-i vatan ve selâ-met-i hükümet olan makasıd, farz-ı kifaye gibi telâkkî olunduğundan, herkes *"neme lâzım, başkası düşünsün.."* gibi cevab-ı miskinâneye ve başkasına havale ve itimad etmek gibi tevekkül-ü âcizâneye müsaid bir zemin oluyor. Amma, hubb-u din ve i'lâ-yı kelimetullah herkese farz-ı ayn olduğundan, herkes kendini mükellef bildiğinden نَحْنُ رِجَالٌ وَ هُمْ رِجَالٌ nara-i merdanesiyle teşmir-i sâk ederek, zincir-i ataleti kırmak ve perde-i sefaleti yırtmakla meydan-ı terakkiye atılacaktır. Şimdiye kadar ihtilâf-ı efkârımızdan istibdat istifade etti. Kezalik, ihtilâf-ı İslâm'dan Avrupa da istifade ederek istibdad-ı manevîleri altında bizi ezdi. Şimdi, evvelâ biz müttefik olalım, tâ ki dest-i vifakı

bizdeki gayr-ı müslimlere de uzatabilelim. Ve Avrupa'nın istibdad-ı maneviyesi de meşrutiyet-i maneviyeye inkılâb edebilsin.

İhtar-ı mühim:

İttihad-ı Muhammedî hedef ve maksadımızdır. Ve o noktaya çalışacağız. Şimdiki resmî İttihad-ı Muhammedî ki, onun bir katresidir; o ittihad-ı Muhammedî'ye bir mukaddimedir. Herkes sanatına ve hedef ve maksadına mensub olabilir. Binaenaleyh, teberrük ve taakkul için, hedef ve maksadımız olan İttihad-ı Muhammedî ünvan-ı mübarekini taşıyoruz. Asıl İttihad-ı Muhammedi'nin tarif ve hendesesi şöyledir ki:

Esası, aktâr-ı âleme mümted bir silsile-i nuranî ile bağlıdır. Merkezi Haremeyni'ş-Şerifeyn'dir. Ve cihetü'l-vahdeti tevhid-i ilâhîdir. Ve peyman ve yemini imandır. Ve nizamnamesi sünen-i Ahmediye'dir. Ve kanunnâmesi evamir ve nevahi-i şer'iyedir. Ve kulüp ve encümenleri, umum medaris ve mesacid ve zevâyâdır. Ve cemiyetin ilelebed ve daimî naşir-i efkârı, umum kütüb-ü İslâmiyedir ve muvakkat nâşir-i efkârı i'lâ-yı kelimetullahı hedef-i maksad eden umum ceraiddir. Ve müntesibîni umum mü'minlerdir. Saff-ı evveli guzzat ve şüheda teşkil eder. Kâlû-belâ'dan beri müntesibdirler. Defter-i isimleri Levh-i Mahfuz'dur. Böyle bir İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti reisi ve seyyidi Fahr-i âlem(a.s.m.)'dir. Hem de her ferdin de ve her cemiyet-i diniyenin de reisi yine odur. Hem de reis-i âlemdir.

Ben "İttihad-ı Muhammedî efradındanım" dediğim vakit, muradım bu ittihaddır. Hem de, “bu ittihadı hedef ve maksad eden adamlardanım” demek istiyorum. Mesleğimiz muhabbettir, muhabbeti neşretmektir. Biz husumet edenlere muhalifiz. Hem de şimdiki resmî bir cemiyeti teşkil ediyoruz, bütün müteferrik cemiyat-ı İslâmiyeyi tevhid etmek için; yoksa fazla bir fırkayı çıkarmak değildir. Hâşâ ve kellâ!.. Tefrika ika edenden değilim. İtiraz ve evham-ı fasideyi sonra red ve ilan edeceğim.

Bediüzzaman Said-i Kürdî

1.)Dinde zorlama yoktur. (Bakara Suresi: 256)
2.)Onlar erkekse, biz de erkeğiz. (İmam-ı Âzam'a atfedilen bir söz)

Makaleler : Makale 17

Makale 17: Lemean-ı Hakîkat ve İzale-i Şübehat

Volkan Gazetesi,
Sayı: 101, 102, 103, 105
29 Mart 1325
11 Nisan 1909

Lemean-ı Hakîkat ve İzale-i Şübehat

[1] Vehim: "Sen bu hakaikı çok tekrar ediyorsun, hem de aynı ibare ile."

İrşad: Evvelâ, hakîkat olduğu için tekrar ediyorum. Hakîkat da ziya gibi usandırmaz. Hem de üç-dört makalede yazdım. Muterizler tecahül ettiler, gözlerine sokmak istiyorum. Çocuklara tekrar lâzımdır. Hem de bir meslek takip ettiğimi gösteriyorum. Bir mesleği takip edenler tekrara mecbur olurlar. Hem de bir şeyin esası atılsa, mükerreren irca-ı nazar lâzımdır. Mesleksiz olanlardır ki, her yola sapıyorlar. Bizim tarikimiz birdir. Lâkin Türkçe elfazından pek zengin değilim, bazı usandırıcı elfazı tekrar ediyorum.

[2] Vehim: "Siz cemiyetinize İttihad-ı Muhammedi unvanını vermişsiniz. Bundan, sureten müntesib olmayanlar evhama düşüyorlar. Başka bir unvana tebdil etseniz ne olur?"

İrşad: İttihad-ı Muhammedi ikidir: Biri, aksa'l-maksaddır ki, umum mü'minler iman ile dahildir. Diğeri, onun tezahür ve tecellisine bilfiil hizmet eden cemiyettir ki, mukaddimesidir. Buna resmen intisab, şeriat-ı Ahmediye'nin ahkâm-ı münifesine müraate azm-i kat'î iledir. Bu azm ve tevbeye karşı taannüd edenler evhama düşüyorlar. Hem de bu cemiyetten maksad, ittihad-ı Muhammedi'yi tecelli

ettirmektir. Ve o hakîkat-ı sâkite (n1) ve sâkineyi ihtizaza getirmektir. Bu cemiyete gayet cazibedar ve cellâb bir unvan lâzımdır ki; nur-u iman ile münevver olan muvahhidîni cezb edebilsin. Sair cemiyetlerde, müsemma ismini arıyor. Bunda ise, isim müsemmasını arıyor. Hem de Kur'an lafzı her ayete ve lafz-ı âlem her nev'e ve su lâfzı her katreye ıtlakları gibi, cemi mü'minîne muhit olan İttihad-ı Muhammedi unvanı her bir cemiyet-i İslâmiyeye ıtlak olunabilir. Nasıl ki umum mü'min, Muhammedîdir, her ferd-i mü'min de Muhammedîdir. Biz de Muhammedîyiz, Ahmedîyiz.

[3] Vehim: "Böyle cemiyet ve fırkaların teşekkülâtı hükümetin zaifleşmiş olan itaatini ve icraatını haleldar edecek. Zira temeddün-ü hakikiye el'an mazhar olamamışız. Ve vahşet ve cehaletten de husumet ve taassub çıkıyor."

İrşad: Bu cemiyete intisaba şart olan evamir-i şer'iyeye imtisal ve nevahîden ictinab ve muhafaza-i meşruta-i meşruaya azm-i kat'î ile cehd edenler, hükümetin itaatine iyi bir menba ve icraatına güzel bir mecra teşkil ederler. Zira evamir-i şer'iye ile mukayyeddirler. Bazı cemiyetlerin efradı gibi fevzaî ve anarşistliğe ve hodserane muamelâta ve tahakkümata temayül edemezler. Hem de bu cemiyette hükümet hariç kalamaz.

[4] Vehim: "Bu cemiyete istihsanen intisab edenler ne ile muvazzaf olurlar?"

İrşad: İki vazifesi vardır:

Birincisi: Kendi nefsi ile cihad-ı ekberde bulunmak; yani şeriat-ı garraya ittiba ve sünen-i Ahmediye'yi ihyaya azm-i kat'î ile teşebbüs etmektir.

İkincisi: Sâir mü'minleri uhuvvet ve muhabbete davet ve sakin ve sabit olan uhuvvet ve muhabbet-i diniyeyi ihtizaza getirerek, tezyid ve izhar etmektir.

Bu cemiyete resmen intisab, yalnız defter-i mahsusuna kaydettirilmekle değildir. Belki rabt-ı kalb ve istihsan ve teveccüh iledir. Zira bu ittihad, ruhanî ve manevîdir, surî ve cismanî değildir. Tearüf-ü ruhanî kâfidir.

[5] Vehim: "Bu mukaddime olan cemiyet, maksad olan hakîkat-i İttihad-ı Muhammediye'ye bir numune ve ma’kes ve hüsn-ü misâl olmak lâzım idi. Halbuki sizin perişan halinizi temaşa edenler, o hakîkat-i ulviyenin şulesini göremiyorlar."

İrşad: Evet, şems-i hakîkat-ı ittihada karşı şimdiki cemiyet, o madenden çıkmış elmas parçasıdır. Daha saykal vurulmamıştır ki, onun misâli içinde görünsün. İnşaallah, bir seneye kadar, ulemanın himmetiyle aktar-ı cihanda tele'lü edecek. Şayet bu parça kırılsa da daha büyük ve müşaşa binlerce parça ve ma’kes bulunacaktır.

Efradı ne kadar müteferrik olsa müctemi gibidir. Zira bu cemiyetin nizamatı şeriatla müesses ve münasebatı ruhanî olduğundan, cemi dünya onlara nisbeten bir meclis-i vahid gibidir. Sair cemiyetler gibi sureten içtima ve müdavele-i efkâr ile nizamat namıyla bid'atları icad etmeyecektir. Lâkin hademelerin hidematına ait bazı nizamat-ı mahsusası olabilir. Hem de bu cemiyetin aktardaki erkânı meyanındaki münasebat-ı ruhaniyeyi nazar-ı akl ile görebilseniz, mir'at-ı mücellâ gibi, o hakîkat-ı ulviyenin misâli size aksedecekti. O münasebatı teşkil eden o nuranî silsilelerden turuk-u âliye-i meşayihin silsilelerini bir misâl olarak gösteriyorum.

[6] Vehim: "Şimdiki zamanda terakkiyata ve saadet-i dünyeviyeye sarf-ı himmet lâzımken, böyle taassup ve teşettütü intaç eden din meselesi meşrutiyette esas tutulsa bazı mehaziri intaç eder."

İrşad: Dünyada tedennimizin sebebi, dinimize riayetsizliktendir. Hem de intizam-ı idareden ziyade, tehzib-i ahlâka muhtacız. Mühezzib-i ahlâk da dindir. Dünya için din ihmal olunmaz. Biz vatanı din ve Harameyn için severiz. Dünyayı da din için îmar edeceğiz.

لاَ خَيْرَ فِى الدُّنْيَا بِلاَ دِينٍ [1]

Madem ki meşrutiyette hâkimiyet millettedir. Mevcudiyet-i milleti göstermek lâzımdır. Milliyetimiz ise yalnız İslâmiyet'tir. Zira anâsır-ı İslâmiyenin revabıt ve milliyetleri İslâmiyet'ten başka, Hazret-i Nuh (a.s.) evlâdlığıdır. Nasıl ki, az bir ihmal ile tavaif-ı mülûk temelleri

atıldı. Ve on üç asır evvel İslâmiyet'in darbesiyle ölen asabiyet-i cahiliye ve kavmiyeyi ihyaya başlamasıyla fitneyi ikaza başladı.

[7] Vehim:"Bu cemiyet tefrika verir ve ye'si intaç ve vehmi tevlid eder."

İrşad: Bu, tefrika değil, müteferrik cemiyetleri tevhid etmektir. Ye's vermez, ümid-i hayat ve ittihad verir. Şöyle ki:

O hakîkat-ı uzma ki, nısf-ı küre-i arzda meknuz uruk-u zeheb gibi bir köşe ile tecelli etmiş ve yeni bir şule, o hakîkatin tamamen keşfine bir beşarettir. Hem de kuvveden fiile çıkmış bu parça İttihad-ı Muhammedi karu'l-asâ gibi mü'minleri ikaz ile, şevk-i vicdaniyle tarik-i terakkide kabe-i kemalâta doğru sevk edecektir. Zira bu zamanda i'lâ-yı kelimetullahın en büyük sebebi maddeten ve manen terakki etmektir. Çünkü ecnebiler terakki ile bize galebe çaldılar. Biz de muhalefet-i şeriat ve sû-i ahlâkımızla onlara yardım ettik.

Şimdi, bize lâzım, —o silsile-i müteselsile-i nuranî ki, merakiz-i İslâmiyeyi birbirine rabtetmiş ve silsilelerin sükûn ve sükûnetleriyle gaflet ettik, anlayamadık, istifade edemedik— onları ihtizaza getirmektir. Ve uhuvvet çekirdeğinde mündemiç olan muhabbete, şecere-i tuba gibi neşv ü nema vermektir. Ve hamiyet-i İslâmiyeyi galeyana getirmekle imtizaç ve ittihad-ı anâsırın husulüyle kuvvet ve marifeti tevlid etmektir. Sadedden çıktık; ne yapayım, şimdi hayalime geldi. Şöyle ki:

Âmir ve hâkim vicdanî olmalı. Yoksa daima istibdadın taht-ı tahakkümünde bulunacağız. Âmir-i vicdanî de tenevvür-ü fikre tevakkuf eder. Tenevvür-ü fikr ise umumda ya marifet-i âmm veya medeniyet-i tâm veya İslâmiyet'in hissiyle olacaktır. Halbuki binden on tane, medeniyet veya marifetle münevverü'l-fikirdir. Bu ise âhenk-i terakkiyi ihlâl eder. Ahenk-i ıttıradî için nûru'n-nûr olan din-i İslâm'ı menar ve rehber etmeliyiz. Ancak tâ herkes de münevverü'l-fikir gibi olsun. Zira hiss-i din ile, en âmî, en münevverü'l-fikir gibi mütehassistir. Fikri münevver olmasa da kalbi münevverdir. Hissiyat güzel olursa, efkâr da müstakim olur.

[8] Vehim: "İçimizdeki gayr-ı müslimler bahane tutacaklar veya ürkecekler."

İrşad: Bahane tutmak çocukluktur, ürkmek ise cehalettir. Zira, gayr-ı müslimlerin saadeti vatanın selâmeti iledir. Ve meşrutiyetin devamı ve ruhu ve nokta-i istinadı ve mürşidi, şeriat ve milliyetimiz olan İslâmiyet olduğundan, gayr-ı müslimler bu ittihaddan ürkmek değil, takdis ve ünsiyet etmek lâzımdır.

[9] Vehim: "Ecnebiler bundan tevahhuş etmek ihtimaldir."

İrşad: Bu ihtimale ihtimal verenler tevahhuş ediyor. Zira merkez-i taassuplarında İslâmiyet'in ulviyetine dair konferanslarla takdis etmeleri bu ihtimali reddeder. Feylesof-u şehîr Mister Karlayl Amerika'dan yüksek bir sada ile bütün Avrupa'ya İslâmiyet'in kudsiyetini işittirmiş.

Hem de düşmanlarımız cehalet, zaruret ve ihtilâftır. Tabii Avrupa da bundan istifade ile bizi istibdat-ı maneviyeleri altına aldılar. Bu ittihadımızla bu üç düşman-ı bî-insafa —ve başta da ihtilâf olarak— hücum edeceğiz. Amma, ecnebilere düşman nazarıyla değil, belki saadetimizi ilâ-yı kelimetullaha bu zamanda vasıta olan terakki ve medeniyete bizi teşvik ve icbar ettiklerinden dost ve hadim nazarıyla bakacağız. Hem de ecnebiler medeniyetleriyle beraber kuvvetli olduklarından, taassub ve husumete mahal kalmamış. Zira din nokta-i nazarından medenilere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir. Ve İslâmiyet'i mahbub ve ulvî olduğunu ef’âl ve ahlâkımızla göstermek ve maddeten terakki etmekledir. İcbar ve husumet, söz anlamayan veya anlamak istemeyen vahşilerin vahşetine karşıdır.

[10] Vehim: "Meşrutiyetin bir rüknü hürriyet-i tammedir. Halbuki sünnet-i Nebeviyeyi hedef-i maksad eden İttihad-ı Muhammedi hürriyeti tahdit eder ve medeniyetin çok levazımına münafidir."

İrşad: Hürriyeti tahdit ile tahkik ve tekmil eder ve medeniyetin aldatıcı zünub ve mesavisini hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten seyf-i şeriatla yasak eder. Zira asıl hür, mü'mindir. Dinsiz daima istibdat altındadır. Çünkü Sâni-i âleme hakkıyla abd ve hizmetkâr olan, başkasının istibdadına, tezellüle tenezzül etmemek gerektir. Ve tahdid-i hürriyet, insaniyet nokta-i nazarından zaruridir. Amma, hürriyet-i mutlaka vahşet-i mutlakadır, belki hayvanlıktır. İnkıyad-ı vicdan ile, ahkâm-ı Şer'î ile takayyüd, hürriyette

tekemmüldür; münafi değil. Amma, levazım-ı medeniyet dediğiniz bazı zünub ve mesavi-i medeniyeti çocukluk tabiatıyla, heva ve heves ile aldatıcı mehasin zannedersiniz. Halbuki, asel-i müsemmem gibi aldatıcıdır. Medeniyetin hiçbir mehasin-i hakikisi yoktur ki şeriatta sarahaten veya istilzamen veya iznen o veya daha ahseni bulunmasın. Hem de bazı laubaliler hür yaşamak istemediklerinden, nefs-i emmarenin istibdat ve esaret-i rezilesinin altına girmek istiyorlar.

Elhasıl: Şeriat dairesinden hariç olan hürriyet ya başka kalıpta istibdat veya esaret-i nefs veya vahşet-i hayvaniyedir. Böyle laubaliler iyi bilsinler ki, diyanetsizlikle, sefahetle hiç sahib-i vicdan bir ecnebiye kendilerini sevdiremezler, benzettiremezler. Zira mesleksiz ve sefih sevilmez ve erkeğe karı libası yakışmaz.

[11] Vehim: "Bu cemiyet sair cemiyat-ı diniye ile şakku'l-asadır. Rekabet ve nefreti intaç eder."

İrşad: *Evvelâ:* Umur-u uhreviyede hased ve müzahemet ve münakaşat olmadığından, bu cemiyetlerden hangisi münakaşa ve rekabete kalkışsa, ibadette riya ve nifak etmiş gibidir.

Saniyen: Muhabbet-i din saikasıyla teşekkül eden cemiyetlerin iki şart ile umumunu takdis ve onlarla ittihad ederiz.

Birinci Şart: Meşruta-i meşruayı muhafaza etmektir.

İkinci Şart: Muhabbet üzerinde hareket etmek ve başka cemiyet-i İslâmiyeye leke sürmekle kendine kıymet vermeye çalışmamak. Birinde hata bulunsa, müfti-i ümmet olan cemiyet-i ulemanın efkâr-ı umumiyelerine havale etmek, hem de cemiyetin kuvvetiyle hâkim ve mütehakkim olmamaktır. Zira tahakkümat-ı siyasiyenin lezzeti ile herkes sermest oluyor, vazgeçmek istemiyor.

Salisen: İ'lâ-yı kelimetullaha müteveccih olan bir cemiyet-i diniye, hiçbir garaza vasıta olamaz. İsterse de muvaffak olmaz. Hak ve hakîkatin hatırı âlidir, hiçbir şeye feda olunmaz. Şeriat vasıta-i garaz olamaz. Nasıl Süreyya süpürge olur veya üzüm salkımı gibi yenilir? Şems-i İslâmiyeye "püf, püf” eden cinnetini ilân eder.

Ey dinî cemiyetler! Maksadımız, müteferrik cemiyetler maksadda ittihad etmeleridir. Mesalikte ittihad mümkün olmadığı gibi caiz de değildir. Zira taklid yolunu açar ve "neme lâzım, başkası düşünsün"

sözünü de söylettirir. Mezahib-i erbaa'nın ihtilâfı bu sırrı ima eder. İslâmiyet'e hizmet isteriz; ne yolda olursa olsun!

[12] Vehim: "Asıl ittihad-ı Muhammedinin numunesi ve mukaddimesi olan buradaki resmî cemiyete intisab-ı manevî gibi sureten intisab edenler ekseri avam ve bir kısmı da meçhulü'l-hâl olduğundan, bir esas-ı metine adem-i istinad ima eder."

İrşad: Büyük ittihad-ı Muhammedi'de her mü'min dahildir. Onun numunesi ve mukaddimesi olan şimdiki İttihad-ı Muhammedî ağraza adem-i müsaadesine binaendir ki, evail-i İslâm'a bir müşabeheti peyda ediyor. Hem de, madem ki maksad-ı İttihad, i'lâ-yı kelimetullahtır; teşebbüsat ve harekâtı da ibadettir. İbadet ve camide, sultan ve derviş ve geda birdir. Müsavat, hakiki düsturdur. Takvadan başka imtiyaz yoktur. Zira en ekrem, en muttakidir ve en muttaki en mütevazidir. Demek manen gibi sureten de bu cemiyete intisab ile teşerrüf edecek, şeref vermeyecektir. Bir katre, bahr-i ummanı tezyid edemez. Bahr-i umman bir destide sığışmadığı gibi, İttihad-ı Muhammedî İstanbul'da sığışmayacaktır; nerede kaldı bu resmî cemiyette!...

Amma, meçhulü'l-hal adamların intisabı bu hakîkat-ı âliyeyi lekedar edemez. Zira kendi lekedar olsa imanı mukaddestir, rabıta da imandır. Bu ünvan-ı mukaddese böyle bahane ile leke sürmek, İslâmiyet'in kıymet ve ulviyetini bilmemekle beraber, kendini echelü'n-nâs ilan etmektir. Zira bir günah-ı kebire ile imandan çıkmadığı gibi, şems garbdan tulu etmediğinden tevbe kapısı meçhulü'l-hal dedikleri adamlara açıktır. Ve bir desti müteneccis su, bir denizi tencis etmediği gibi kendi de temizleniyor. Bu, mukaddime-i ittihad-ı Muhammedi olan cemiyetimize, sair cemiyat-ı dünyeviyeye kıyasen leke sürmeyi, tariz etmeyi cemi kuvvetimizle reddederiz. Muterizîne ihtar ederiz ki, zamanın sille-i biemanesine kendilerini müstahak etmesinler.

[13] Vehim: "Cemiyetlerde teşebbüsat-ı hafiye olduğu halde, İttihad-ı Muhammedi'nin izhar-ı serairi ve teşebbüsat-ı aleniyesine neden lüzum görülmüş?"

İrşad: İslâmiyet aşikâredir; hem de kuvve-i ittisaiyesi tazyîk. olunsa âleme zelzele verecek. Hem de ihfâ, hile ve şüpheyi davet ettiğinden, hile ve şüpheden münezzeh olan hakîkat-ı bahire perde-i hafâdan da müstağnidir. Hem de bu zamanda hile, terk-i hile ve doğruluktur. Hem de başka cemiyete kıyas olunmaz. Zira onlar teessüse başlıyor, bu ise müesses iken bazı köşelerde tecelli ediyor. Ve nısf-ı küre-i arzda meknuz o hakîkat-ı uzma, üstünde olan tabakat-ı evham ve şükûkun altından çıkmak vakti gelmiş ki, o hakîkat harekete başlamış. Bazı köşelerden o hakîkatin bazı tarafları lemean ediyor. Hem de bidâyet-i İslâm'da kırk oldu, saklanmadı; nasıl üçyüz milyon'dan sonra gizlenecek?

[14] Vehim: "Şeriat isteyenlere bazı müzebzib olanlar 'mürteci' diyorlar."

İrşad: Bizi de onlar, "dinsiz ve anarşist" demeye mecbur ederler. Bunlara deriz: Meşrutiyeti safsata ve hile ile muhafaza edemediniz, belki muallak bıraktınız. Bizim maksadımız, meşrutiyeti şeriat kuvvetiyle muhafaza ve kökleştirmektir. Zerre kadar insafları olsa idi, onların o fevzaî mesleğinde olmayan her adama 'mürteci' demezlerdi. Zira mesleklerinden irticaa kadar çok meratib ve menazil vardır. "Londra'da olmayan elbette Çin'dedir." "Cerbezeli ve safsatalı olmayan elbette ebleh ve gabidir" diyenlerin hezeyanları gibi hezeyan ediyor. Çünkü Londra, Çin'de değil, fakat İstanbul ve Haremeyn'dedir. Cerbezeli olmayan ebleh değil, belki sahib-i hikmettir. Anarşist ve farmason olmayan mürteci değil, belki şeriat-ı garrayı takib ediyor.

[15] Vehim: "Sen Selanik'te İttihad ve Terakkî ile ittifak etmiştin, neden ayrıldın?"

İrşad: Ben ayrılmadım, onların bazıları ayrıldılar. Niyazi Bey, Enver Bey gibi adamlarla şimdi de müttefikim; lâkin bazıları bizden ayrıldılar, bataklık yoluna saptılar. Hamiyetlerinde şüphem yoktur, fakat mukabillerinde garaz hisettiler; onlar da tabii garaza ittiba ettiler. Şimdi İttihad-ı Muhammedi unvanı altına girmek ve ahalinin tenvir-i efkârına hizmet etmek için, şeriat onları davet eder. Fikirce bir çok ehl-i hamiyet inkılâbımızı kanlı zannetiğinden, emraz-ı

nefsaniyeden kin ve husumet ve inad gibi manevi silahları tedarik etmişti. Şimdi inkılâb kansız olduğundan ve bazı ehl-i garazın, onların ağrazını uyandırdıklarından, o manevi silahlar ki, meşrutiyetin istihsaline sebep iken, şimdi ahlâk-ı rezile ve fikr-i intikama tahavvül ile meşrutiyet aleyhine müdhiş bir silah olmuş.

Ben, hamiyetli ve dindar adamlarla daima beraberim. Ben, Selanik'te meydan-ı hürriyette okuduğum nutuk ile ilân ettiğim mesleğimi, şimdi de onu takip ediyorum ki, i'lâ-yı şevket-i İslâmiye ve i'lâ-yı kelimetullahın vasıtası olan meşruta-i meşruayı şeriat dairesinde idamesine çalışıyorum.

[16] Vehim: "Volkan'a nedir bu kadar münasebet? İttihad-ı Muhammedi bununla ne hizmet görecek?"

İrşad: Din nasihattan ibarettir. Nasihatta tesir lâzım. Tesir de hamiyet-i İslâmiyenin heyecanı ve vicdanların ihtisasına vabestedir. Biz de, cazibedar olan ünvan-ı İttihad-ı Muhammedi ile herkesin vicdanına karşı bir pencere açıyoruz. Volkan gibi ceraid-i diniye ile nesâyih-i diniyeyi, o mütehassis ve müteheyyic vicdanlara yağdırmak istiyoruz.

Bu teşebbüsata mani olanlara deriz ki: Şems ve kamerin ziya ve nurundan tevellüd eden bazı mazarrat-ı cüz'iye için tulularına muhalefete kalkışan mecnunlar gibi, şeriat-ı garra ve ma’kesi olan İttihad-ı Muhammedi, bazı cüz'î ağrazların karışmasıyla tecellilerine mani oluyorsunuz. Bir mazarrat-ı cüz'î için menfaat-ı umumiye-i âlem ihmal olunmaz.

[17] Vehim: "Sen imzanı 'Bediüzzaman’ yazıyorsun. Lâkab medhi ima eder?!"

İrşad: Medh için değildir, kusurlarımın sened-i özrünü bu unvan ile ibraz ediyorum. Zira bedî, garip demektir. Benim ahlâkım suretim gibi, üslûb-u beyanım elbisem gibi gariptir, muhaliftir. Görenekle revaçta olan muhakemat ve esalibi, üslûb ve muhakematıma mikyas ve mihenk itibar yapmamayı bu unvanın lisan-ı haliyle rica ediyorum. Hem de muradım, "Bedi-i acib" demektir.

اِلَىَّ لَعَمْرِى قَصْدُ كُلِّ عَجِيبَةٍ .. كَاَنِّى [2] عَجِيبٌ فِى عُيُونِ الْعَجَائِبِ

masadak oldum. Bir misâli: Bir senedir İstanbul'a geldim, yüz senenin inkılâbatını gördüm.

وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهِدَايَةَ [3]

Cemi mü'minlerin lisanıyla insanların adedi kadar deriz: Yaşasın şeriat-ı Ahmedî!

Bediüzzaman Said-i Kürdî

1.)Din olmadan dünyada hayır yoktur.
2.)Ömrüme yemin olsun ki, asıl garip olan şey, acaib kişilerin gözünde benim garip sayılmamdır.
3.)Selâmet, hidayete tabi olanların üzerine olsun.

Makaleler : Makale 18

Makale 18: Biraderim Derviş Vahdeti Bey'e

Biraderim Derviş Vahdeti Bey'e!

Edipler edepli olmalıdırlar. Hem de edeb-i İslâmiye ile müteeddip olmalıdırlar. Matbuat nizamnamesini vicdanlarındaki hiss-i diyanet tanzim etsin. Zira bu inkılâb-ı şer'iye gösterdi ki, umum vicdanlarda hükümferma nure'n-nur olan hamiyet-i İslâmiyedir. Hem de anlaşıldı ki, İttihad-ı Muhammedi umum askere ve umum ehl-i imana şâmildir. Hariç kimse yoktur.

Bediüzzaman Said-i Kürdî

Makaleler : Makale 19

Makale 19: Kahraman askerlerimize

Volkan Gazetesi
Sayı: 107
4 Nisan 1325
17 Nisan 1909

Serbesti Gazetesi
Sayı: 151
4 Nisan 1325
17 Nisan 1909

Mizan Gazetesi
Sayı: 128
2 Nisan 1325
15 Nisan 1909

Kahraman Askerlerimize

Ey şanlı asakir-i muvahhidîn! Ve ey bu millet-i mazlumeyi ve mukaddes İslâmiyeti iki defa büyük vartadan tahlis eden muhteşem kahramanlar!.

Cemal ve kemaliniz, intizam ve inzibattır. Bunu da hakkıyla en müşevveş bir zamanda gösterdiniz. Ve hayatınız, kuvvetiniz itaattir. Bu meziyet-i mukaddeseyi en ufak âmirinize karşı bile irae ediniz. Otuz milyon Osmanlı ve üçyüz milyon İslâm'ın namusu artık sizin itaatinize bağlıdır. Sancak-ı tevhid-i ilâhî sizin yed-i şecaatinizdedir. Sizin o mübarek elinizin kuvveti de itaattir. Sizin zabitleriniz, müşfik pederlerinizdir. Kur'an, hadis ve hikmet ve tecrübe ile sabittir ki, âmire itaat farzdır.

Malumunuzdur ki, otuz üç milyon nüfus yüz sene zarfında böyle iki inkılâbı yapmadı. Sizin o itaatten neşet eden hakiki kuvvetiniz umum millet-i İslâmiyeyi medyun-u şükran etti. Bu şerefi hakkıyla teyid etmek, zabitlerinize itaatledir. İslâmiyetin namusu da o itaattedir. Biliyorum ki, müşfik pederleriniz olan zabitlerinizi mesul etmemek için işe karıştırmadınız. Şimdi iş bitti. Zabitlerinizin ağuş-u şefkatlerine atılınız. Şeriat-ı garra böyle emrediyor. Zira zabitler ulü'l-emirdirler. Ulü'l-emre itaat farz-ı ayndır. Şeriat-ı Muhammedi'nin (aleyhissalâtü vesselam) muhafazası da itaat iledir.

Bediüzzaman Said-i Kürdi

Makaleler : Makale 20

Makale 20: Asker kardeşlerime

Serbesti Gazetesi Sayı: 152
5 Nisan 1325
18 Nisan 1909

Asker Kardeşlerime

Ey asâkir-i muvahhidin!

Şeriat namına size söylüyorum ki, İslâmiyet'in ruh-u kuvveti ordudur. Ve ordunun da ruhu ve müfekkiresi mektepli zabitlerdir. Bunlara ilişmek hayat-ı millete ve devlete cinayet etmektir. Şimdiki âlemde hükümferma şecaat-ı akliye ve fikriyedir ki, biri binlere mukabil gelir. Bir münevverü'l-fikir mektepli zayi etmekle binler adamı mübareze-i medeniyede kaybetmiş gibidir. Bu zamanda yalnız şecaat-i maddiye kâfi değildir. Zira ecnebiler bize fenn-i harb ile galebe çalmışlar.

Bir sene zarfında zabit ve asâkirin, cemiyetlere intisab cihetiyle siyasete karışmaları pek fena tohum-u fesad ve inhilâl-i itaate istidat vermişti. Eğer şu son vak'a husule gelmese idi, şimdiki halden bin defa müdhiş zararları tevlid edecekti. İnkırazı da muhakkak idi. Şimdi, elhamdülillah, devam-ı meşrutiyete kalbimiz mutmaindir. Bu ikinci inkılâb, eski fesad-ı sâriyi mahvetti. İnkılab olduktan sonra orduyu siyasete karıştıran ve o vasıta ile itaat-ı askeriyeye zaaf veren, bu inkılâbdan evvel adamların hatalarıdır ve cinayetleridir. Mesuliyet de onlara aittir.

Bediüzzaman Said-i Kürdî

Makaleler : Makale 21

Makale 21: Umum zabitanımıza

Serbesti Gazetesi
Sayı: 154
7 Nisan 1325
20 Nisan 1909

Umum Zabitanımıza!

Geçenki makale-i âciziyede mektepli zabitan-ı askeriyeye karşı tevehhüm edilen neferatın, pek ziyade nâ-becâ olup, asla ve kat'a muvafık-ı akl ve hikmet olamayacağını tafsilen izah eylemiş idim. Bazı taraflarca maksadım sû-i tefsire uğramış olduğundan, bittekrar izah-ı merama mecbur oldum. Bu millet-i muazzama-i Osmaniyenin nigâhbân-ı meşrutiyeti olan asâkirin zabitleri bilâ-istisna cümlesi şayan-ı ihtiram oldukları cihetle, efrad-ı asâkirin kâffesi kendi zabitlerine —ister mektepli, ister alaylı olsun— onlara karşı itaat-ı kâmilede bulunmaları şer'an ve hikmeten vacibdir.

Bediüzzaman Said-i Kürdi

Makaleler : Makale 22

Makale 22: Asakire hitab

Volkan Gazetesi	*Mizan Gazetesi*
Sayı: 110	*Sayı: 129*
7 Nisan 1325	*4 Nisan 1325*
20 Nisan 1909	*17 Nisan 1909*

Asakire Hitab

Ey asakir-i muvahhidîn! Fahr-i âlem'in (aleyhissalâtü vesselam) fermanını size tebliğ ediyorum ki, şeriat dairesinde ulü'l-emre itaat farzdır. Ulu'l-emriniz ve üstadınız, zabitlerinizdir. Askerlik ocağı cesim ve muntazam bir fabrikaya benzer. Çarkların biri intizam ve itaatte serkeşlik etmekle bütün fabrika herc ü merc olur.

Sizin o muntazam ve kuvvetli fabrika-i askeriyeniz, otuz milyon Osmanlı ve üç yüz milyon nüfus-u İslâmiyenin istinadı ve maden-i istimdadıdır.

Siz, iki müdhiş istibdadı kansız ve defaten öldürmekle harikulade olduğundan ve şeriat-ı garranın iki mucize-i garrasını izhar ettiğinizden, zaifü'l-akideye, hamiyet-i İslâmiyenin kuvvetini ve şeriatın kudsiyetini iki burhan ile izhar eylediniz. Bu iki inkılâbın pahasına yüz bin.şehid verse idik ucuz sayacaktık. Lâkin itaatinizden binde bir cüz'ü feda olunsa, bize pek çok pahalı düşer. Zira itaatinizin tenakusu, ukde-i hayatiye veya hararet-i gariziyenin tenakusu gibi mevti intaç eder.

Tarih-i âlem serapa şehadet ediyor ki, asker neferatının siyasete müdahaleleri devletçe ve milletçe müdhiş zararları intaç etmiştir. Elbette hamiyet-i İslâmiyeniz böyle sizi uhdenizde olan hayat-ı İslâmiyeye zarar verecek noktalardan menedecektir. Siyaseti düşünenler sizin kuvve-i mütefekkireniz hükmünde olan zabitleriniz ve ulü'l-emirlerinizdir.

Bazen zarar zannettiğiniz şey, siyaseten büyük zararı def ettiği için ayn-ı maslahat olduğundan, zabitleriniz tecrübeleri hasebiyle görüyor ve size emir veriyor. Sizde de tereddüd caiz değildir. Ef’al-i hususiye-i nâmeşrua, sanattaki meharet ve hazakate münafi değildir ve sanatı menfur etmez. Nasıl ki bir tabib-i hazık ve bir mühendis-i mahirin nâmeşru harekâtı için, onların tıb ve hendeselerinden mani-i istifade olamaz. Kezalik fenn-i harpte mahbub ve o sanatta mahir ve hamiyet-i İslâmiye ile münevverü'l-fikir zabitlerinizin bazılarının cüz'i nameşru harekâtı için itaatinize halel vermeyiniz. Zira fenn-i harb mühim bir sanattır. Hem de sizin kıyamınız; şeriat-ı garrayı, yed-i beyza-i Musa gibi izhar ettiğinden o bazı nameşru harekâtı, daire-i şeriata ircaa mecbur etmişsiniz. Sizin bu ittihad-ı şer'î, asâ-yı Musa gibi sair sebeb-i tefrika ve teşettüt-ü efkâr olan cemiyetleri bel'etti ve sahirleri de secdeye mecbur eyledi. Harekâtınız bu inkılâbta ilaç gibi idi ki, fazla olsa zehire münkalib olur, ve hayat-ı İslâmiyeyi fena bir hastalığa hedef eder. Hem de himmetinizle bizdeki istibdat mahvoldu. Lâkin terakkiler için Avrupa'nın istibdat-ı manevisi altındayız. Nihayet derecede ihtiyat ve itidal lazımdır.

Yaşasın şeriat-ı garra!... Yaşasın askerler!..

Makaleler : Makale 23

Makale 23: Cemiyetlere ihtar-ı mühim

Volkan Gazetesi
Sayı: 110, Sayfa: 3-4
7 Nisan 1325
20 Nisan 1909

Cemiyetlere İhtar-ı Mühim

Şimdi cemiyetimiz bir hükûmet-i meşruta-i meşruadır. Hükümet içinde hükümetin zararı görüldü. Seviye-i irfan bir olmadığından, fırkalarda husumet, taassub ve taraftarlık intaç eder. Hem de avam cahil fırkaya dahil olduğu halde bir maddi kuvveti intaç eder. Tabii o kuvveti istimal ile siyasete karışacak ve umur-u idarede herkesçe leziz olan tahakkümatı yapacak sahib-i ağraza müsaid bir zemin olur. Binaenaleyh, bizdeki fırkaların şimdiki hal ile devamı gayet muzırdır. Lâkin bir şirkette veya münevverü'l-fikir ve bitaraf mabeyninde tenkidat-ı siyasetten veya ehl-i ilim mabeyninde nasihat ve irşaddan nafi olabilir. Şimdi hükûmet-i meşruamız asıl büyük cemiyettir.

Makaleler : Makale 24

Makale 24: Sadâ-yı vicdan

Sadâ-yı Vicdan

İttihad-ı Muhammedi (a.s.m.) istilâ etti ve umumun hakkıdır; tahsis kabul etmez, mahsus bir anı elde edemez. Bu isim şakkayı kabul etmez. O cevher-i azîmin cüz'î bir tecellisiyle seyyale-i berkiye gibi bütün İslâmı ihtizaza ve âlemi zelzeleye getirdi. Tabiat-ı istidad-ı âlem şimdi tamamen tecellisine tahammül edemez. Tedriç lâzımdır. Şimdi bu cevher-i âlîyi mukaddes bir yere hıfzetmeliyiz. Bunun bir mukaddimesi olarak, mahsus fırkalar "hâdim-i şeriat" unvanını taşıyabilirler.

İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti azasından

Bediüzzaman Said-i Kürdî

Makaleler : Makale 25

Makale 25: Kürdler ve Osmanlılık

İkdam Gazetesi
Sayı: 8273, Sayfa: 1
22 Şubat 1336
7 Mart 1920

Kürdler ve Osmanlılık

İkdam Ceride-i Muteberesine

Evvelki günkü gazeteler, Paris'te, Şerif Paşa ile Ermeni Heyet-i Murahhasası reisi Boğos Nubar Paşa arasında, Kürdistan ve Ermenistan hakkında bir itilaf akdedildiğini yazarak Kürd efkâr-ı umumiyesinden istizahatta bulunuyorlardı.

Dört buçuk asırdan beri vahdet-i İslâmiyenin fedakâr ve cesur hadim ve taraftarları olarak yaşamış ve dinî ananesine sadakati gaye-i hayat bilmiş olan Kürdler, henüz beş yüz bine karib şühedasının kanı kurumadan, şişlere geçirilen yetimlerinin, gözleri oyulan ihtiyarlarının hatıralarını teessürlerle anarken, İslâmiyetin zararına olarak tarih ve hayati düşmanlarıyla itilaf akdetmek suretiyle salabet-i diniyeleri hilafında iftirak-cûyane âmalî takib edemezler. Binaenaleyh- Kürd vicdan-ı milliyesinin bu tarz tehassüsüne mugayir hareket eden zevatı da tanımazlar. Ve yegâne emelleri de vahdet-i dinî ve milliyelerini muhafaza olduğundan keyfiyetin izahatına delâlet buyurulmasını muhterem gazetenizden istirham ederiz.

Sâdat-ı Berzenciye'den	*Ulema-yı Ekrad'dan*	*Hizan sâdat-ı kiramından*
Dava vekili		*İhtiyat binbaşısı*
Ahmet Arif	*Said-i Kürdî*	*Muhammed Sıddık*

Makaleler : Makale 26

Makale 26: Kürdler ve İslamiyet

Sebilürreşad Dergisi
Sayı: 461
4 Mart 1336
17 Mart 1920

Kürdler ve İslâmiyet

. . . . Bu hususta enziyades

ö
z
s
ö
y
l
e
m
e
k
s
a
l
â
h
i
y
e
t
i
n
i
h
a
i
z
b
u
l
u
n
a
n
v
e
K
ü

r
d
l
e
r
i
n
s
a
l
a
b
e
t
-
i
d
i
n
i
y
e
,
n
e
c
a
b
e
t
-
i
ı
r
k
i
y

evecel adet-iilslâmiyesinibihakkıntemsi

Ledenve Dârü'l-Hikmetil-islâmiyeazasın

dan, Kürdeş rafvemütehayyızânındanbulun

anfâzıl-ışehîr Bediüzzaman Saidel-Kürdî

efendi hazretleri bu yuruyorlar kiı:

Boğos Nubar ile Şerif Paşa arasında akd edilen mukaveleye en müskit ve beliğ cevap, vilayat-ı Şarkiye'de Kürd aşairi, rüesası tarafından çekilen telgraflardır. Kürdler camia-yı İslâmiyeden ayrılmağa asla tahammül edemezler. Bunun aksini iddia edenler, mutlaka makasıd-ı mahsusa tahtında hareket eden ve Kürdlük namına söz söylemeğe salahiyettar olmayan beş-on kişiden ibarettir.

Kürdler, İslâmiyet nam ve şerefini ilâ için beş yüz bin kişi feda etmişler ve makam-ı hilafete olan sadakatlerini îsar ettikleri kan ile bir kat daha teyid eylemişlerdir. Mahud muhtıranın esbab-ı tanzimine gelince:

Ermeniler vilayat-ı Şarkiye'de ekall-i kalil derecesinde bulundukları için, asla bir ekseriyet teminine —ve ne kemmiyeten, ne de keyfiyeten Şarkî Anadolu'da iddia-yı temellüke— muvaffak olamayacaklarını son zamanlarda anladılar. Maksadlarına, Kürdler namına hareket ettiğini iddia eden Şerif Paşa'yı âlet etmeği müsaid ve muvafık buldular. Bu suretle, Kürd ve Ermeni davası ortada kalmayacak ve Şarkî Anadolu'daki iftirak amali mevki-i fiile çıkmış olacaktı. İşte bu gaye ile o mahut beyanname müştereken imzalandı ve konferansa takdim olundu. Ermenilerin maksadı, Kürdleri aldatmaktan başka bir şey olamaz. Çünkü, ileride, Kürdlerin kemmiyeten hal-i ekseriyette bulunduklarını inkar edemeseler bile, keyfiyeten, yani ilmen, irfanen kendilerinden dûn oldukları bahanesiyle, Kürdleri bir millet-i tâbia haline getirecekleri muhakkaktır. Buna ise, aklı başında olan hiçbir Kürd taraftar değildir. Zaten, Kürdler bu beyannameye yalnız sözle değil, bilfiil muhalif olduklarını isbat ediyorlar.

Kürdlük davası pek manasız bir iddiadır. Çünkü, her şeyden evvel Müslümandırlar, hem de salabet-i diniyeyi taassub derecesine îsal eden hakiki Müslümanlardan. Binaenaleyh Ermenilerle aynı ırktan bulunup bulunmadıkları meselesi onları bir dakika bile işgal etmez.

اْلاِسْلاَمِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ [1]

İslâm, uhuvvet-i İslâmiyeye münafi olan kavmiyet davasını men eder.

Esasen, bu tarihe ait bir şeydir. Kürdlerin asl ve nesebleri ne olursa olsun, İslâm'dan iftiraka vicdan-ı millîleri asla müsaid değildir. Bununla beraber, Kürdlerin, Arab kavm-i necibi ile ırken alâkadar bulunduğu hakaik-ı tarihiyedendir.

İslâmiyet, herhangi bir ırkın diğer bir unsur-u İslâm aleyhine olarak menfi surette intibah hasıl etmesini kabul edemez. Binaenaleyh, Kürdleri Müslümanlıktan ayırmak isteyenler, esasat-ı

İslâmiyeye muhalif hareket ediyorlar. Fakat bunlar da kimlerdir?! Bir-iki kulüpte toplanan beş-on kişiden ibaret... Hakiki Kürdler, kimseyi kendilerine vekil-i müdafi olarak kabul etmiyorlar. Onların vekili ve Kürdlük namına söz söyleyecek ancak Meclis-i Mebusan-ı Osmaniye'deki mebuslar olabilir.

Kürdistan'a verilecek muhtariyetten bahsediliyor. Kürdler ecnebi himayesinde bir muhtariyeti kabul etmektense ölümü tercih ederler. Eğer, Kürdlerin serbestiyet-i inkişafını düşünmek lazım gelirse bunu Boğos Nubar'la Şerif Paşa değil, Devlet-i Âliye düşünür.

Hülâsa: Kürdler bu hususta kimsenin tavassut ve müdahalesine muhtaç değildirler.

Seyyid Abdülkadir Efendinin beyanat-ı malumanesine gelince, bu hususta şimdilik bir şey söyleyemem. Bununla beraber bu beyanatın tahrif edilip edilmediğini bilemiyorum.

1.)İslâm cahiliyet asabiyetini ortadan kaldırmıştır. (Hadis. Bkz. Müsned: 4/199, 204-205; Müslim, imare: 53-54; Ebu Davud, Edeb: 111-112; ibn Mâce, Fiten: 7)

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz

Birinci Cüz

Hakikat Çekirdekleri
Hikem-i Bediiyye

Bediüzzaman'ın zuhurat-ı kalbiyesinden ibaret olan telifatından müntehab bir kısım vecizelerdir.

Camii
Biraderzadesi
Abdurrahman Nursi

Evkaf-ı İslâmiye Matbaası
1336

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz : Ifade

İfade

Amucam Bediüzzaman bir müddetten beri akıl ile değil sırf kalb ile mesaile müteveccih oluyor. Kalbine vazıhan bir şey zuhur etse, bana yazdırıyor ve diyor: *"İlim odur ki, kalbde yerleşsin. Yalnız akılda olsa insana mal olmuyor."* Hem de diyor ki: *"Şu mesail yalnız kavaid-i ilmiye değil, belki vicdanen esas ittihaz ettiğim bazı desatir-i kalbiyemdir."* Ve bana emretti: *"Zuhurat-ı kalbiyemden istediğini intihab et."* Ben de şu vecizeleri hangi asarından intihab ettiğimi ber-vech-i âti işaretlerle gösteriyorum: **(1)**

İşaretler:

ن Nokta min nuri marifetillah

ت İşaratü'l-İ'caz

س Sünuhat

ش Şuaat-ı maarifetü'n-Nebi

ر Rumuz

ط Tuluat

م Muhakemat

م ن Münazarat

ا İşarat

ق Kızıl îcaz

---

(1): Yukarıdaki işaretler ilk matbu nüshada yer almaktadır. Bu işaretleri kullanmadım (mS)

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz : Vecize 1-29

Vecize 1-29

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿1﴾
اَحْمَدُهُ مُصَلِّيًا عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ ﴿2﴾

[1] Arzı ve bütün nücum ve şümusu tesbih taneleri gibi kaldıracak, çevirecek kuvvetli bir ele mâlik olmayan kimse, kâinatta dava-yı halk ve iddia-yı icad edemez. Zira her şey, her şeyle bağlıdır.

[2] Haşirde bütün zevi'l-ervahın ihyası, mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineğin baharda ihya ve in'aşından kudrete daha ağır olamaz. **(1)** zira kudret-i ezeliye zatiyedir; tagayyür edemez, acz tahallül edemez, avaik tedahül edemez. Onda meratib olamaz; her şey ona nisbeten birdir.

[3] Sivrisineğin gözünü halkeden, güneşi dahi o halketmiştir.

[4] Pirenin midesini tanzim eden, manzume-i şemsiyeyi de o tanzim etmiştir.

[5] Kâinatın telifinde öyle bir i'caz var ki, bütün esbab-ı tabiiye, farz-ı muhal olarak, muktedir birer fail-i muhtar olsalar, yine kemal-i acz ile o i'caza karşı secde ederek

سُبْحَانَكَ لاَ قُدْرَةَ لَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿3﴾

diyeceklerdir.

[6] Esbaba tesir-i hakiki verilmemiş; vahdet ve celâl öyle ister. Lâkin, mülk cihetinde, esbab dest-i kudrete perde olmuştur; izzet ve azamet öyle ister; tâ, nazar-ı zahirde, dest-i kudret mülk cihetindeki umur-u hasise ile mübaşir görülmesin.

[7] Mahall-i taallûk-u kudret olan her şeydeki melekûtiyet ciheti, şeffaftır, nezihtir.

[8] Âlem-i şehadet, avalimü'l-guyûb üstünde tenteneli bir perdedir.

[9] Bir noktayı tam yerinde icad etmek için, bütün kâinatı icad edecek bir kudret-i gayr-ı mütenahi lâzımdır. Zira, şu kitab-ı kebir-i kâinatın her bir harfinin, bahusus zîhayat her bir harfinin, her bir cümlesine müteveccih birer yüzü, nazır birer gözü vardır.

[10] Meşhurdur ki, hilâl-i îde bakarlardı. Kimse bir şey görmedi. İhtiyar bir zat yemin ederek "Hilâli gördüm" dedi. Halbuki gördüğü hilâl, kirpiğinin takavvüs etmiş beyaz bir kılı idi. Kıl nerede, kamer nerede? Harekât-ı zerrat nerede, fâil-i teşkil-i enva nerede?

[11] Tabiat, misalî bir matbaadır, tâbi' değil. Nakıştır, nakkaş değil. Kabildir, fail değil. Mistardır, masdar değil. Nizamdır, nâzım değil. Kanundur, kudret değil. Şeriat-ı iradiyedir, hakikat-i hariciye değil.

[12] Fıtrat-ı zîşuur olan vicdandaki incizab ve cezbe, bir hakikat-i cazibedarın cezbiyledir.

[13] Fıtrat yalan söylemez. Bir çekirdekteki meyelân-ı nümuvv der: "Sünbülleneceğim, meyve vereceğim." Doğru söyler. Yumurtada bir meyelân-ı hayat var. Der: "Piliç olacağım." Biiznillâh olur, doğru söyler. Bir avuç su, incimad ile meyelân-ı inbisat ile der: "Fazla yer tutacağım." Metin demir onu yalan çıkaramaz; sözünün doğruluğu demiri parçalar. Şu meyelânlar, sıfat-ı iradeden gelen evamir-i tekviniyenin tecellileridir, cilveleridir.

[14] Karıncayı emirsiz, arıyı yâsubsuz bırakmayan kudret-i ezeliye, elbette beşeri nebisiz bırakmaz.

[15] Âlem-i şehadetteki insanlara inşikak-ı kamer bir mucize-i Ahmedî (a.s.m.) olduğu gibi, miraç dahi âlem-i melekûtteki melâike ve ruhaniyata karşı bir mucize-i kübra-yı Ahmediyedir ki, nübüvvetinin velayeti bu keramet-i bahire ile isbat edilmiştir ve o parlak zat, berk ve kamer gibi melekûtta şulefeşan olmuştur.

[16] Kelime-i şehadetin iki kelâmı birbirine şahittir. Birinci ikincisine bürhan-ı limmîdir; ikinci birincisine bürhan-ı innîdir.

[17] Hayat, kesrette bir çeşit tecelli-i vahdettir. Onun için ittihada sevk eder. Hayat, bir şeyi her şeye malik eder.

[18] Ruh, bir kanun-u zîvücud-u haricîdir, bir namus-u zîşuurdur. Sabit ve daim fıtrî kanunlar gibi ruh dahi âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiş ve kudret ona vücud-u hissî giydirmiştir, bir seyyale-i latifeyi o cevhere sadef etmiştir. Mevcut ruh, mâkul kanunun kardeşidir. İkisi hem daimî, hem âlem-i emirden gelmişlerdir.

[19] Şayet nev'ilerdeki kanunlara kudret-i ezeliye bir vücud-u haricî giydirseydi, ruh olurdu. Eğer ruh vücudu çıkarsa, şuuru başından indirse, yine lâyemut bir kanun olurdu.

[20] Ziya ile mevcudat görünür; hayat ile mevcudatın varlığı bilinir. Her birisi birer keşşaftır.

[21] Nasraniyet ya intifa veya ıstıfâ ile İslâmiyete karşı terk-i silâh edecektir. Nasraniyet birkaç defa yırtıldı, Protestanlığa geldi. Protestanlıkta da yırtıldı, tevhide yaklaştı. Tekrar yırtılmaya hazırlanıyor. Ya intifa bulup sönecek veya hakiki Nasraniyetin esasını cami olan hakaik-i İslâmiyeyi karşısında görecek, teslim olacaktır. İşte bu sırr-ı azîme Hazret-i Peygamber aleyhissalâtü vesselam işaret etmiştir ki, *"Hazret-i İsa (a.s.) nazil olup gelecek, ümmetimden olacak, ayn-ı şeriatımla amel edecektir."*

[22] Cumhur-u avamı, burhandan ziyade, mehazdaki kudsiyet imtisâle sevk eder.

[23] Şeriat; yüzde doksanı -zaruriyat ve müsellemat-ı diniyedir- birer elmas sütundur. Mesail-i içtihadiye-i hilâfiye, yüzde ondur. Doksan elmas sütun, on altının himayesine verilmez. Kitablar ve içtihadlar Kur'an'a dürbîn olmalı, ayine olmalı; gölge ve vekil olmamalı.

[24]] Her müstaid, nefsi için içtihad edebilir, teşri edemez. Bir fikre davet, cumhurun kabulüne vabestedir. Yoksa davet bid'at'tır, reddedilir.

[25] İnsan fıtraten mükerrem olduğundan, hakkı arıyor. Bazen bâtıl eline gelir; hak zannederek koynunda saklar. Hakikati kazarken, ihtiyarsız, dalâl başına düşer; hakikat zannederek kafasına giydiriyor.

[26] Birbirinden eşeff ve eltaf, kudretin çok ayineleri vardır; sudan havaya, havadan esîre, esîrden âlem-i misâle, âlem-i misalden âlem-i ervaha, hatta zamana, hatta fikre tenevvü ediyor. Hava ayinesinde, bir kelime milyonlar kelimat olur; kalem-i kudret, şu sırr-ı tenasülü acip istinsah ediyor. İn'ikâs, ya hüviyeti veya hüviyetle hasiyeti veya hüviyetle mahiyeti tutar.

[27] Kesifin timsalleri birer meyyit-i müteharriktir. Bir ruh-u nuraninin kendi ayinelerinde olan timsalleri, birer hayy-ı murtabittir; aynı olmazsa, gayrı da değildir.

[28] Şems, hareket-i mihveriyesiyle silkinse, meyveleri düşmez. Silkinmezse, yemişleri olan seyyarat düşüp dağılacaktır.

[29] Nur-u fikir, ziya-yı kalb ile ışıklanıp mezc olmazsa, zulmettir, zulüm fışkırır. Gözün muzlim nehar-ı ebyazı, muzîi leyle-i sevda ile mezc olmazsa hasarsız olduğu gibi;**(2)** fikret-i beyzada süveyda-i kalb bulunmazsa, basiretsizdir. İlimde iz'an-ı kalb olmazsa cehildir. İltizam başka, itikad başkadır.

---

(1): Sünuhatın onuncu sahifesinde burhanı vardır.

(2): Meali: Gözün gündüze benzeyen beyazı, geceye benzeyen siyahlığıyla beraber olmazsa, göz, göz olmaz.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Allah tarafından gönderilmiş elçilerin efendisi Muhammed'e salât ve selamda bulunarak Allah'a hamd ederim.
3.)Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Senin bize verdiğinden başka bizim hiçbir kudretimiz yoktur. Muhakkak ki sen yüce olansın ve her şeyi hikmetle yapansın.

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz : Vecize 30-66

Vecize 30-66

[30] Bâtıl şeyleri iyice tasvir, safi zihinleri idlâldir.

[31] Alim-i mürşid koyun olmalı, kuş olmamalı. Şu kuzusuna süt, bu yavrusuna kay verir.

[32] Bir şeyin vücudu, bütün eczasının vücuduna vabestedir. Ademi ise, bir cüz'ün ademiyle olduğundan, zaif adam, iktidarını göstermek için tahrip taraftarı oluyor, müsbet yerine menfice hareket ediyor.

[33] Desatir-i hikmet, nevamis-i hükümetle; kavanin-i hak, revabıt-ı kuvvetle imtizaç etmezse, cumhur-u avamda müsmir olamaz.

[34] Zulüm, başıa adalet külahını geçirmiş. Hıyanet, hamiyet libasını giymiş. Cihada, bağy ismi takılmış. Esarete hürriyet namı verilmiş. Ezdad, suretlerini mübadele etmişler.

[35] Menfaat üzerine dönen siyaset canavardır. Aç canavara karşı tahabbüb, merhametini değil, iştihasını açar. Hem de diş ve tırnağının kirasını da ister.

[36] Zaman gösterdi ki, Cennet ucuz değil; Cehennem dahi lüzumsuz değil.

[37] Dünyaca havass tanınan insanlardaki meziyet, sebeb-i tevazu ve mahviyet iken, tahakküm ve tekebbüre sebeb olmuştur. Fukara aczi, avamın fakrı, sebeb-i merhamet ve ihsan iken, esaret ve mahkûmiyetlerine müncer olmuştur.

[38] Bir şeyde mehasin ve şeref hasıl oldukça, havassa peşkeş ederler. Seyyiat olsa, avama taksim ederler.

[39] Gaye-i hayal olmazsa veyahut nisyan veya tenasi edilse, ezhan enelere dönüp etrafında gezerler.

[40] Bütün ihtilâlât ve fesadın asıl ve madeni ve bütün ahlâk-ı rezilenin muharrik ve menbaı, tek iki kelimedir.

1: "Ben tok olsam, başkası açlıktan ölse bana ne."

2: "İstirahatım için zahmet çek; sen çalış, ben yiyeyim."

Birinci kelimenin ırkını kesecek tek bir devası var ki, o da zekâttır.

İkinci kelimenin devası, hurmet-i ribadır. Adalet-i Kur'aniye âlem kapısında durup, ribaya, "Yasaktır, girmeye hakkın yoktur" der. Beşer bu emri dinlemedi, büyük bir sille yedi. Daha müdhişini yemeden dinlemeli,

[41] Devletler, milletler muharebesi, tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira, beşer esir olmak istemediği gibi, ecîr olmak da istemez.

[42] Tarik-i gayr-ı meşru ile bir maksadı takip eden, galiben maksudunun zıddıyla ceza görür.

[43] Avrupa muhabbeti gibi gayr-ı meşru muhabbetin akıbeti, mükâfatı; mahbubun gaddarane adavetidir.

[44] Maziye, mesaibe kader nazarıyla ve müstakbele, measiye teklif noktasında bakmak lâzımdır. Cebir ve İtizal, burada barışırlar.

[45] Çaresi bulunan şeyde acze, çaresi bulunmayan şeyde cez'a iltica etmemek gerektir.

[46] Hayatın yarası iltiyam bulur. İzzet-i İslâmiye ve namus-u millînin yaraları pek derindir.

[47] Öyle zaman olur ki, bir kelime bir orduyu batırır, bir gülle otuz milyonun mahvına sebeb olur. Öyle şerait tahtında olur ki, küçük bir hareket, insanı âlâ-yı illiyyîne çıkarır. Öyle hâl olur ki, küçük bir fiil, insanı esfel-i sâfilîne indirir,

[48] Bir dane sıdk, bir harman yalanları yakar. Bir dane hakikat, bir harman hayalâta müreccahtır.

[49] لاَيَلْزَمُ مِنْ لُزُومِ صِدْقِ كُلِّ قَوْلٍ قَوْلُ كُلِّ صِدْقٍ *"Her söz doğru olmalı; her doğru, söz olmamalı!"*

[50] Güzel gören güzel düşünür. Güzel düşünen, hayatından lezzet alır.

[51] İnsanı canlandıran emeldir, öldüren yeistir.

[52] Eskiden beri i'lâ-yı kelimetullah ve beka-yı istiklâliyet-i İslâm için farz-ı kifaye-i cihadı deruhte ile kendini, yekvücud olan âlem-i İslama fedaya vazifedar ve hilâfete bayraktar görmüş olan bu devlet-i İslâmiyenin felâketi, âlem-i İslâmın saadet ve hürriyet-i müstakbelesiyle telâfi edilecektir. Zira şu musibet, maye-i hayatımız olan uhuvvet-i İslâmiyenin inkişafını harikulade tacil etti.

[53] Hristiyanlığm malı olmayan mehasin-i medeniyeti ona mal etmek ve İslâmiyetin düşmanı olan tedenniyi ona dost göstermek, feleğin ters dönmesine delildir.

[54] Paslanmış bîhemta bir elmas, daima mücellâ cama müreccahtır.

[55] Her şeyi maddede arayanların akılları gözlerindedir. Göz ise maneviyatta kördür.

[56] Mecaz, ilmin elinden cehlin eline düşse, hakikate inkılâb eder, hurafata kapı açar.

[57] İhsan-ı ilâhiden fazla ihsan, ihsan değildir. Her şeyi olduğu gibi tavsif etmek gerektir.

[58] Şöhret, insanın malı olmayanı da insana mal eder.

[59] Hadis, maden-i hayat ve mülhim-i hakikattir.

[60] İhya-yı din, ihya-yı millettir. Hayat-ı din, nur-u hayattır.

[61] Nev-i beşere rahmet olan Kur'an, ancak umumun lâakal ekseriyetin saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder.

Medeniyet-i hâzıra, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir:

Nokta-i istinadı, kuvvettir. O ise, şe'ni tecavüzdür.

Hedef-i kasdı, menfaattir. O ise, şe'ni tezahümdür.

Hayatta düsturu cidaldir. O ise, şe'ni tenazu'dur.

Kitleler mabeynindeki rabıtası, âheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir. O ise, şe'ni müdhiş tesadümdür.

Cazibedar hizmeti, hevâ ve hevesi teşci ve arzularını tatmindir. O hevâ ise, insanın mesh-i manevisine sebeptir.

Şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet:

Nokta-i istinadı, kuvvete bedel haktır ki, şe'ni adalet ve tevazündür.

Hedefte, menfaat yerine fazilettir ki, şe'ni muhabbet ve tecazübdür.

Cihe-tü'l-vahdette, unsuriyet ve milliyet yerine, rabıta-i dinî, vatanî, sınıfîdir ki, şe'ni samimî uhuvvet ve müsalemet ve haricin tecavüzüne karşı yalnız tedafü'dür.

Hayatta, düstur-u cidal yerine düstur-u teavündür ki, şe'ni ittihad ve tesanüddür.

Hevâ yerine hüdâdır ki, şe'ni insaniyeten terakki ve ruhen tekâmüldür.

[62] Mevcudiyetimizin hâmisi olan İslâmiyetten elini gevşetme, dört el ile sarıl; yoksa mahvolursun.

[63] Musibet-i amme, ekseriyetin hatasına terettüb eder. Musibet, cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddimesidir.

[64] Mariz bir asrın, hasta bir unsurun, alil bir uzvun reçetesi, ittiba-ı Kur'an'dır.

[65] Azametli, bahtsız bir kıt'anın; şanlı, tali'siz bir devletin; değerli, sahipsiz bir kavmin reçetesi, ittihad-ı İslâm'dır.

[66] Şehid, kendini hayy bilir. Feda ettiği hayatı, sekeratı tatmadığından, gayr-ı münkatı ve baki görüyor; yalnız, daha nezih olarak buluyor.

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz : Vecize 67-98

Vecize 67-98

[67] Adalet-i mahza-i Kur'aniye, bir masumun hayatını ve kanını, hatta umum beşer için de olsa heder etmez. İkisi nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir.

[68] Hodgâmlıkla, öyle insan olur ki, heves ve ihtirasına mâni her şeyi, hatta elinden gelirse dünyayı harap ve nev-i beşeri mahvetmek ister

[69] Havf ve zaaf, tesirat-ı hariciyeyi teşci eder.

[70] Muhakkak maslahat, mevhum mazarrata feda edilmez,

[71] İstanbul siyaseti, İspanyol (hastalığı) gibi bir hastalıktır.

[72] Tasadduk malda olduğu gibi, ilimde, fikirde, fiilde de olur.

[73] Deli adama "İyisin, iyisin" denilse iyileşmesi, iyi adama "Fenasın, fenasın " denilse fenalaşması nadir değildir.

[74] Düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur. Düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

[75] İnadın işi: Şeytan birisine yardım etse, "Melek" der, rahmet okutur. Ötekinde melek görse, "Libasını değiştirmiş (şeytandır)" der, lanet eder.

[76] Bir derdin dermanı, başka bir derde zehir olabilir. Bir derman, hadden geçse, dert getirir.

[77] [1] اَلْجَمْعِيَّةُ الَّتِى فِيهَا التَّسَانُدُ اٰلَةٌ خُلِقَتْ لِتَحْرِيكِ السَّكَنَاتِ، وَالْجَمَاعَةُ الَّتِى فِيهَا التَّحَاسُدُ اٰلَةٌ خُلِقَتْ لِتَسْكِينِ الْحَرَكَاتِ

[78] Cemaatte vahid-i sahih olmazsa, cem ve zam, kesir darbı gibi küçültür.

[79] Adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Adem-i kabul, adem-i delil-i sübut, onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri şek, biri inkârdır.

[80] Şüphe, bir delili, yüz delili atsa da, medlule iras-ı zarar edemez. Çünkü binler delil var.

[81] Sevad-ı azama ittiba edilmeli. Lâkayd Emevilik, en nihayet Sünnet-i Cemaate; ekalliyette kalan salâbetli Alevilik, en nihayet Rafıziliğe dayandı.

[82] Hakta ittifak, ehakta ihtilâf olduğundan, bazen hak, ehaktan ehaktır; hasen, ahsenden ahsendir. Herkes kendi mesleğine "Hüve hakkun" demeli, "Hüve'l-hakku" dememeli. Veyahut "Hüve'l-ahsen" demeli, "Hüve'l-hasen" dememeli.

[83] Cennet olmazsa, Cehennem tazip etmez. Zemherir olmazsa, ihrak etmez.

[84] Zaman ihtiyarlandıkça Kur'an gençleşiyor, rumuzu tavazzuh ediyor.

[85] Bazen nur, nâr göründüğü gibi, şiddet-i belagat dahi mübalâğa görünür.

[86] Hararette meratib, burudetin tahallülüyledir. Hüsündeki derecat, kubhun tedahülüyledir. Kudret-i ezeliye zatiyedir, lâzımedir, zaruriyedir; acz tahallül edemez, meratib olamaz, her şey ona nisbeten müsavidir.

[87] Şemsin feyz-i tecellisi olan timsâli, deniz sathında, denizin katresinde aynı hüviyeti gösteriyor.

[88] Cilve-i tevhiddendir ki, kesretin mebdei vahdettir; müntehası da vahdet kesb ediyor.

[89] İnsanlarda veli, cuma'da dakika-i icabe, Ramazan'da Leyle-i Kadir, esmaü'l-hüsnada ism-i âzam, ömürde ecel meçhul kaldıkça, sair efrad dahi kıymettar kalır, ehemmiyet verilir. Yirmi sene mübhem bir ömür, nihayeti muayyen bin seneye müreccahtır.

[90] Dünyada masiyetin akıbeti, ikab-ı uhreviye delildir.

[91] Rızık, hayat kadar kudret nazarında ehemmiyetlidir. Kudret çıkarıyor, kader giydiriyor, inayet besliyor. Hayat, muhassal-ı

mazbuttur, görünür. Rızk, gayr-ı muhassal, tedrici münteşirdir, düşündürür. Açlıktan ölmek yoktur. Zira bedende şahm vesaire suretinde iddihar olunan gıda bitmeden evvel ölüyor. Demek, terk-i âdetten neşet eden maraz öldürür; rızıksızlık değil.

[92] Âkilü'l-lâhm vahşilerin helâl rızkı, hayvanatın hadsiz cenazeleridir. Hem rûy-i zemini temizliyor, hem rızkını buluyorlar.

[93] Bir lokma kırk paraya, bir lokma on kuruşa., ağıza girmeden, boğazdan geçtikten (sonra) birdirler. Yalnız birkaç saniye ağızda bir fark var. Müfettiş ve kapıcı olan kuvve-i zaikayı taltif ve memnun etmek için birden ona gitmek, israfın en sefihidir.

[94] Lezaiz çağırdıkça, "Sanki yedim" demeli. "Sanki yedim"i düstur yapan; bir mescidi yiyebilirdi, yemedi.

[95] Eskide ekser İslâm aç değildi; tereffühe ihtiyar vardı. Şimdi açtır; telezzüze ihtiyar yoktur.

[96] Muvakkat lezzetten ziyade, muvakkat eleme tebessüm etmeli, hoşgeldin demeli. Geçmiş lezaiz, "ah" dedirtir. Ah, müstetir bir elemin tercümanıdır. Geçmiş âlâm, "oh!" dedirtir. "Oh!", kalbde muzmer bir lezzet ve nimetin muhbiridir.

[97] Nisyan bir nimettir. Yalnız her günün âlâmını çektirir, müterakimi unutturur.

[98] Derece-i hararet gibi, her musibette bir derece-i nimet vardır. Daha büyüğünü düşünüp, küçükteki derece-i nimeti görüp, Allah'a şükretmeli.Yoksa, isti'zam ile üflense şişer, merak edilse ikileşir; kalbdeki misâli, hakikate inkılâb eder, o da kalbi döver.

1.)İçinde dayanışma olan cemiyet, durgun halleri harekete geçirmek için bir vasıtadır, içinde kıskanma olan cemaat ise işleri karıştırıp faaliyetleri durdurur.

Hakikat Cekirdekleri : 1.Cuz : Vecize 99-122

Vecize 99-122

[99] Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere, kamet-i kıymetinden yüksek ise; tekebbürle tetavül edecek. Eğer kamet-i himmetinden aşağı ise, tevazu ile tekavvüs edecek ve eğilecek, tâ o seviyede görsün, görünsün.

[100] İnsanda büyüklüğün mikyası küçüklüktür. Küçüklüğün mizanı büyüklüktür.

[101] Zaifin kaviye karşı izzet-i nefsi, kavide tekebbür olur. Kavinin zaife karşı tevazuu, zaifde tezellül olur. Bir ulü'l-emr makamındaki ciddiyeti vakardır, mahviyeti zillettir; hanesinde ciddiyeti kibirdir, mahviyeti tevazudur. Ferd mütekellim-i vahde olsa, müsamahası ve fedakârlığı amel-i salihtir; mütekellim-i maalgayr olsa hıyanettir, amel-i talihtir. Bir şahıs kendi namına hazm-ı nefs eder, tefahur edemez; millet namına tefahur eder, hazm-ı nefs edemez.

[102] Tertib-i mukaddematta tefviz tenbelliktir; terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa'yine ve kısmetine rıza kanaattir, meyl-i sa'yi kuvvetlendirir; mevcuda iktifa, dûn-himmetliktir.

[103] Evamir-i teşriiyeye karşı itaat ve isyan olduğu gibi, evamir-i tekviniyeye karşı da itaat ve isyan vardır. Birincisinde mükâfat ve mücazat galiben ahirette, ikincisinde ağleb dünyada olur. Meselâ, sabrın mükâfatı zaferdir; ataletin mücazatı sefalettir; sa'yin sevabı servettir; sebatın mükâfatı galebedir.

[104] Müsavatsız adalet, adalet değildir.

[105] Temasül tezadın sebebidir; tenasüb tesanüdün esasıdır. Sıgar-ı nefs tekebbürün menbaıdır. Zaaf gururun madenidir. Acz muhalefetin menşeidir. Merak ilmin hocasıdır.

[106] Kudret-i fâtıra, ihtiyaç, hususan açlık ihtiyacıyla, başta insan, bütün hayvanatı gemlendirip nizama sokmuş. Hem âlemi herc ü mercden halâs edip, hem ihtiyacı medeniyete üstad ederek terakkiyatı temin etmiştir,

[107] Sıkıntı sefahetin muallimidir.

[108] Ye's, dalâlet-i fikrî; zulmet-i kalb, ruh sıkıntısının menbaıdırlar.

[109] اِذَا تَاَنَّثَ الرِّجَالُ بالتَّهَوُّسِ تَرَجَّلَ النِّسَاءُ بِالتَّوَقُّحِ

[110] Bir meclis-i ihvana güzel bir karı girdikçe riya, rekabet, hased damarı intibah eder. Demek, inkişaf-ı nisvandan, medenî beşerde ahlâk-ı seyyie inkişaf eder.

[111] Beşerin şimdiki seyyiat-âlûd hırçın ruhunda, mütebessim küçük cenazeler olan suretlerin rolü ehemmiyetlidir.

[112] Memnu' heykel, ya bir zulm-ü mütehaccir veya bir riya-yı mütecessiddir.

[113] İslâmiyetin müsellematını tamamen imtisal ettiği cihetle bihakkın daire-i dahiline girmiş zatta, meylü't-tevsi, meylü't-tekemmüldür. Lâkaydlık ile hariçte sayılan zatta, meylü't-tevsi', meylü't-tahriptir. Fırtına ve zelzele zamanında, değil içtihad kapısını açmak, belki pencereleri de kapatmak maslahattır. Laubaliler ruhsatlarla okşanılmaz; azimetlerle, şiddetle ikaz edilir.

[114] Biçare hakikatler, kıymetsiz ellerde kıymetsiz olur.

[115] Küremiz hayvana benziyor, âsar-ı hayat gösteriyor. Acaba yumurta kadar küçülse, bir nevi hayvan olmayacak mıdır? Veya bir mikrop, küremiz kadar büyüse, ona benzemeyecek midir? Hayatı varsa, ruhu da vardır. Alem, insan kadar küçülse, yıldızları zerrat ve cevahir-i ferde hükmüne geçse, o da bir hayvan-ı zîşuur olmayacak mıdır? Allah'ın böyle çok hayvanları vardır.

[116] Şeriat ikidir:

Birincisi: Âlem-i asgar olan insanın efal ve ahvalini tanzim eden ve sıfat-ı kelâmdan gelen bildiğimiz şeriattır.

İkincisi: İnsan-ı ekber olan âlemin harekât ve sekenatını tanzim eden ve sıfat-ı iradeden gelen şeriat-ı kübra-yı fıtriyedir ki, bazen yanlış olarak "tabiat" tesmiye edilir. Melâike bir ümmet-i azimedir ki, sıfat-ı iradeden gelen ve şeriat-ı fıtriye denilen evamir-i tekviniyenin hamelesi ve mümessili ve mümtesilidirler.

[117] [2] اِذَا وَازَنْتَ بَيْنَ حَوَاسِّ حُوَيْنَةٍ خُرْدَبِينِيَّةٍ وَحَوَاسِّ الْاِنْسَانِ، تَرٰى سِرّاً عَجِيبًا

[118] [3] اِنَّ الْاِنْسَانَ كَصُورَةِ يٰس كُتِبَ فِيهَا سُورَةُ يٰس

[119] Maddiyyunluk manevî taundur ki, beşere şu müdhiş sıtmayı tutturdu, gazab-ı ilâhiye çarptırdı. Telkin, taklid, tenkid kabiliyeti tevessü ettikçe, o taun da tevessü eder.

[120] En bedbaht, en muzdarip, en sıkıntılı işsiz adamdır. Zira, atalet ademin ammizadesi, mevtin biraderzadesidir. Sa'y, vücudun hayatı ve hayatın yakazasıdır.

[121] Ribanın kab ve kapıları olan bankaların nef'i, beşerin en fenası olan gâvurlara ve onların en zalimlerine ve bunların en sefihlerinedir. Âlem-i İslama zarar-ı mutlaktır; mutlak beşerin refahı nazara alınmaz. Zira gâvur-u harbî hürmetsiz, ismetsizdir.

[122] Cuma'da hutbe, zaruriyat ve müsellematı tezkirdir; nazariyatı talim değildir. İbare-i Arabiye daha ulvî ihtar eder. Hadis ile ayet muvazene edilse görünür ki, beşerin en beliği dahi, ayetin belâgatine yetişmez ve o, ona benzemez.

1.)Erkekler hevâ ve hevesle kadınlaşırsa, kadınlar da hayasızlıkla erkekleşir.
2.)Hurdebinî bir hayvanın hasseleri insanın hasseleriyle muvazene edildiğinde, acip bir sır görürsün.
3.)
İnsan, içinde Yâsin Sûresi yazılmış bir Yâsin sûreti (يٰس) gibidir.

Hakikat Cekirdekleri : 2.Cuz

İkinci Cüz

Hakikat Çekirdekleri

Bediüzzaman'ın sânihatından

Mürettibi
Biraderzadesi Abdurrahman

Evkaf-ı İslâmiye Matbaası
1337-1339

Hakikat Cekirdekleri : 2.Cuz : Vecize 1-7

Vecize 1-7

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [1]
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ [2]
وَالسَّلَامُ عَلٰى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

[1] Sûre-i İhlâs'ın bir remzi

[3] قُلْ هُوَ Itlak ile tayin, tevhid-i şuhuda işarettir. [4] اَىْ: لاَ مَشْهُودَ بِنَظَرِ الْحَقِيقَةِ اِلاَّ هُوَ

[5] اَللهُ اَحَدٌ Tevhid-i ulûhiyete tasrihtir. [6] اَىْ: لاَ مَعْبُودَ اِلاَّ هُوَ

[7] اَللهُ الصَّمَدُ Tevhid-i rububiyete remizdir. [8] اَىْ: لاَ خَالِقَ وَلاَ رَبَّ اِلاَّ هُوَ

Ve tevhid-i ceberuta telvihtir. [9] اَىْ: لاَ قَيُّومَ وَلاَ غَنِىَّ عَلَى الْاِطْلاَقِ اِلاَّ هُوَ

[10] لَمْ يَلِدْ Tevhid-i celâle telmihtir. Şirkin envaını reddeder. Yani tegayyür veya tecezzî veya tenasül eden, ilâh olamaz. Ukûl-ü aşere veya melâike veya İsâ veya Üzeyr'in velediyetini dâvâ eden şirkleri reddeder.

[11] وَلَمْ يُولَدْ İspat-ı ezeliyet ile tevhiddir. Esbabperest, nücumperest, sanemperest, tabiatperestin şirkini reddeder. Yani hâdis veya bir asıldan münfasıl veya bir maddeden mütevellid olan ilâh olamaz.

[12] وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ Câmi bir tevhiddir. Yani, zâtında, sıfatında, ef'âlinde naziri, şeriki, şebihi yoktur.

[13] لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Şu sure, bütün enva-ı şirki reddeder. Ve yedi meratib-i tevhidi tazammun eden altı cümlesi mütenaticedir. Her biri ötekinin hem neticesi, hem burhanıdır.

[2] Muvahhid-i ekber ve tevhidin bürhan-ı muazzamı olan kâinat, değil yalnız erkân ve azası belki bütün hüceyratı, belki bütün zerratı birer lisan-ı zâkir-i tevhid olarak bu büyük burhanın sada-yı bülendine iştirak ederek hep birden [14] لآ اِلهَ اِلاَّ اللهُ diye mevlevi-vari zikrediyorlar.

[3] Tevhidin bürhan-ı nâtıkı olan Kur'an'ın sinesine kulağını yapıştırsan işiteceksin ki, kalbinde derinden derine gayet ulvi, nihayet derecede ciddi, gayet samimi, nihayet derecede munis ve mukni ve burhan ile mücehhez bir sada-yı semavî işiteceksin ki: [15] اَللهُ لآ اِلهَ اِلاَّ هُوَ tekrar ediyor.

[4] Evet şu bürhan-ı münevver, altı ciheti de şeffaftır. Üstünde sikke-i i'caz, içinde nur-u hidayet, altında mantık ve delil, sağında aklı istintak, solunda vicdanı istişhad, önünde hayır, hedefinde

saadet, nokta-i istinadı vahy-i mahz'dır. Vehmin ne haddi var girebilsin!

[5] Vicdanın anâsır-ı erbaası ve ruhun dört havassı olan "irade, zihin, his, latife-i rabbaniye" her birinin bir gayâtü'l-gayâtı var: İradenin ibadetullahtır. Zihnin marifetullahtır. Hissin muhabbetullahtır. Latifenin müşahedetullahtır. Takva denilen ibadet-i kâmile dördünü tazammun eder. Şeriat, şunları hem tenmiye, hem tehzip, hem bu gayâtü'l-gayâta sevkeder.

[6] Eğer icaddaki vasıta hakiki olsaydı ve hakiki tesir verilseydi; hem bir şuur-u küllî verilmek lâzım idi, hem bizzarure eser-i ittikan, kemal-i sanat muhtelif olacaktı. Halbuki, en âdiden en âliye, en küçükten en büyüğe ittikan; derece-i kemalde, mahiyetin kameti nisbetindedir. Demek müessir-i hakikiden bazı karib, bazı baid, kısmen vasıtasız, kısmen vasıta ile, kısmen vesait ile değildir. İnsanın ihtiyarî eserindeki adem-i kemal; cebri nefy, ihtiyarı isbat eder.

[7] Câ-yi dikkattir ki: Cüz'i bir ihtiyarın tavassutu ile eser-i akıl bir insan şehri, intizamca semere-i vahiy bir arı kovanındaki cemaate yetişmez. Ve arıların meşher-i sanatı bir petek hüceyrat şehri; bir nar ve cilnardan intizamca geridir. Demek kâinattaki cazibe-i umumiye hangi kalemden akmışsa, cüz-ü lâyettecezzadaki küçücük cazibeler o kalemin noktalarıdır.

1.)Rahman ve Rahim Olan Allahın adıyla..
2.)Âlemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun. Salât ve selâm peygamberlerin efendisi Muhammed'in üzerine olsun.
3.)De ki, O…
4.)Yani: Hakikat nazarıyla bakıldığında şahit olunan herşey Ondandır ve ancak Ona delâlet eder.
5.)Allah birdir.
6.)Yani: Asla Ondan başka mâbud yoktur.
7.)Allah Sameddir (Yani herşey Ona muhtaçtır, O ise hiçbirşeye muhtaç değildir.)
8.)Yani: Asla Ondan başka Hâlık ve Rab yoktur
9.)Kâinat ve içindeki yaratıkları ayakta tutan ve hiçbir şeye ihtiyacı olmayan ancak Odur.
10.)Doğurmamıştır.
11.)Doğmamıştır.
12.)Hiçbirşey Onun dengi değildir.
13.)Onun hiçbir benzeri yoktur. O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla görendir. (Şûrâ Sûresi, 42:11)

14.)Allah'tan başka ilâh yoktur.
15.)Allah. Ondan başka ilâh yoktur. (Bakara Suresi: 255)

Hakikat Cekirdekleri : 2.Cuz : Vecize 8-16

Vecize 8-16

[8] İslâmiyet der: لاَ خَالِقَ اِلاَّ هُوَ [1] hem vesait ve esbabı, müessir-i hakiki olarak kabul etmez. Vasıtaya mana-yı harfî nazarıyla bakar. Akide-i tevhid ve vazife-i teslim ve tefviz öyle ister. Hristiyanlık esbab ve vesaiti müessir bilir, mana-yı ismî nazarıyla bakar. Akide-i velediyet ve vazife-i ruhbaniyet öyle ister, öyle sevkeder. Onların azizleri, mana-yı ismiyle birer menba-ı feyz ve —güneşin ziyasından bir fikre göre istihale etmiş lâmbanın nuru gibi— birer maden-i nur nazarıyla bakıyorlar. Biz ise evliyaya mana-yı harfiyle, yani ayine güneşin ziyasını neşrettiği gibi birer makes-i tecelli nazarıyla bakıyoruz. **(Haşiye-1)**

Bu sırdandır ki bizde sülük tevazudan başlar, mahviyetten geçer. Fena-fillah makamını görür. Gayr-ı mütenahî makamatta sülûke başlar. Ene ve nefs-i emmare kibriyle, gururuyla söner. Hristiyanda, ene levâzımatıyla kuvvetleşir. Enesi kuvvetli müteşahhıs bir adam Hristiyan olsa, mütesallib olur. Fakat Müslüman olsa lâkayd olur.

[9] Âşık-ı hakiki, tarikde hata, tabirde yanlış etse de, yine maşuk-u hakikiye gider. Zira aşk, cemal-i cazibedara müncezib bir cezbedir. Bazen netice hak ve mütehakkık, delil ve vesile hata olabilir.**(Haşiye-2)**

Veli-yi arif, tarikde yanlış surette hata etse, matlub-u hakikiyi bulamaz. Zira yol bozuksa, maksuda götüremez. Şart olmazsa, meşrut dahi hasıl olmaz. Âşık-ı muhtî, binefsihi hadi, li-gayrihi mudilldir. Ârif-i muhtî dalldır. Güruh-u arifinden bir kısmın idam ve idlâline sebep olan işarat ve şatahatı, âşıkîn kısmı tasrih ettiler, hürmete mazhar kaldılar. Marifeti aşkına gâlib olan Muhyiddin-i Arabî, işaret etti, kendini oklara hedef etti. Câmi-i âşık tasrih etti; hürmetle yaşadı. İbnü'l-Farıd, Muhyiddin'den daha ileri gitti, ümmetin

itabından ondan geri kaldı. Aşksız İbn-i Seb'în'in sözleri ilhad telâkki edildi.

[10] Kuvveden fiile geçmek olan faaliyetteki şedid ve mütenevvi lezzet, tegayyür-ü âlemin mayesi ve kanun-u tekâmülün nüvesidir. Zindandan bostana çıkmak, daneden sünbüle geçmek ayn-ı lezzettir. Faaliyet istihaleyi tazammun etse, lezzet tezayüd ederek, taşar. Vazifedeki külfeti taşıttıran o tattır. Zîşuura nisbeten gayetteki kemal ne kadar cazibedarsa, "Lâ-müdrike"ye nisbeten nefs-i faaliyet öyle de cazibedardır, sa'ye sevkeder. Bu sırdandır ki: Rahat zahmettir, zahmet rahattır.

[11] Masum ekall, günahkâr ekserin musibetinden hissedar olur. Zira, teklif nazarî kalsa, ihtiyar kalır; sırr-ı teklif, hikmet-i ibtilâ tahakkuk eder. Teklifte bedahet ve zaruret olsa, ıztırar olur, hikmet-i teklif zayi olur. Günahkârın muhterik hanesinde bir masum, bir dest-i gaybiyle masun kalsaydı, maadin-i ervahın medar-ı tenmiye ve tehzibi olan imtisal-i evamir ve ictinab-ı nevahiyle elmaslaşmış Ebu Bekr-i Sıddık'ın ruhu ve aksiyle fahmleşmiş Ebu Cehl'in ruhundan temeyyüz edemezdi.

[12] Ye's ve sû-i zandan neşet eden zaaf-ı kalb; mazlumun, zalimin darbelerinden mütevali âlâmından in'ikas eden teellümatı kendi vicdanından izale için, mazlumun istihkakını arzu edip bahaneler bulur, "Müstahaktır" der. Sefil, güneş vermezse, gölge edip manen zulme de yardım etmesin.

[13] Hırs ile aculiyet, sebeb-i haybettir. Zira müretteb basamaklar gibi fıtrattaki tertibe, teselsüle tatbik-i hareket etmediğinden, haris muvaffak olamaz. Olsa da tertib-i ca'lisi bir basamak kadar seyr-i fıtrîden kısa olduğundan yeise düşüp gaflet bastıktan sonra kapı açılır. Allah kalbin bâtınını iman ve marifet ve muhabbeti için yaratmıştır. Kalbin zahirini, sair şeylere müheyya etmiştir. Cinayetkâr hırs kalbi deler, sanemleri içine idhal eder. Allah darılır, maksudunun aksiyle mücazat eder.

Siyaset efkârını, İslâmiyet akaidinin yerlerine kadar isal eden herifler şan ve şeref değil, belki şeyn ve şenaata mazhar oldular. Nefsanî aşklardaki felâketler, haybetler bu sırdandır. Bütün divanları birer feryad-ı matemdir. Gece kalben nevmi merak edersin, bakiyesini de kaçırıp uyanık kalırsın.

İki dilenci: Biri musırr, muhteris; biri müstağni, muhteriz. İkincisine vermek daha ziyade arzu etmekliğin şu geniş kanunun bir numunesidir.

[14] En müdhiş maraz ve musibetimiz, cerbeze ve gurura istinad eden tenkiddir. Tenkidi eğer insaf işletirse, hakikati rendeçler. Eğer gurur istihdam etse tahrib eder, parçalar. O müdhişin en müdhişidir ki, akaid-i imaniyeye ve mesail-i diniyeye girse. Zira iman hem tasdik, hem iz'an, hem iltizam, hem teslim, hem manevi imtisaldir. Şu tenkid; imtisal, iltizam, iz'anı kırar. Tasdikte de bitaraf kalır. Şu zaman-ı tereddüt ve evhamda iz'an ve iltizamı tenmiye ve takviye eden nuranî sıcak kalblerden çıkan müsbet efkârı, müşevvik beyanatı hüsn-ü zan ile temaşa etmek gerektir. "Bîtarafane muhakeme" dedikleri şey, muvakkat bir dinsizliktir. Yeniden mühtedi ve müşteri olan yapar.

[15] Sosyalistlik desatiri, İslâmiyetin esâsâtmı bozamaz; şu medeniyet-i sefihe bozuyor, hem çok pahalı düşüyor. Zira maddiyyunluk ve engizisyonluk mâyesiyle neşv ü nema bulan medeniyet-i hâzıra, pek çok aldatıcı ve müşevvik vesait ile mücehhez ve cazibedardır. O sehhâre, din ve namus ve fazilet mukabilinde kendini satıyor. Şaşaalı bir hayatı gösterip takdim ettiğinden dinden, namusdan fazla rüşvet alıyor.

Sosyalistlik ise; basit, sade bir hayatı takdim ediyor. Ona mukabil kimseyi dininden, imanından, namusundan büyük bir hisseyi feda etmek icbar etmediği gibi, kimse de kendinden mecburiyet hissetmez.

İnsanın gıdaya ihtiyacı gibi, zevke de bir ihtiyacı var. Nefs ve hevâ cihetinde tatmin edilmezse, ruh ve hüdâ canibinde zevkini arayacaktır. İki adam... Birisi seni, müşaşa, câzibedar, eğlenceli bir ziyafete teşriflerle davet eder. Diğeri, sade bir yerde, basit bir çorbaya seni çağırır. Birincisine, değil cemaat, sünnet, belki namazı da terk edersin gidersin. İkincisine, sünneti de terk etmezsin. Birincisi medeniyet, ikincisi sosyalistliktir.

[16] İslâmiyet gaflet edip küstü. Hristiyanlık dini kendi hasmı olan fen ve medeniyeti kendine mal edip, iki silahla galebe çaldı. Şimdi Şarkda müthiş bir silah imal ediliyor. Bunun hak kısmına sahip

olmalı. Yoksa yine küssek, onu da Hristiyanlık, İslâmiyet aleyhinde istimal edecektir. Buna karşı, husumetle dayanmak pek güçtür.

Cumhur-u avama müteveccih olan bir fikir kudsiyet almazsa, söner. O yeni desatire kudsiyet verecek iki muazzam rakib din var. Şu keskin fikir, gözünü açtığı vakit, hasmını Hristiyan ve hasmının elindeki silahını Hristiyanlık dini bulmuştur. Öyle ise, o fikir, yaşamak ve kudsiyet almak için İslâmiyete dehalet etmeye mecburdur.

Haşiye-1: Nakşibendi rabıtası bu sırra bina edilmiştir.

Haşiye-2: **S:** Tarikatlardaki muhtelif zikir ayinlerine ne dersin?

C: Ef'al ve harekâta ibadet nazarıyla bakılmamak, hem vakar-ı zikre münafi olmamak, hem şer'an menhî hareket bulunmamak şartıyla zararsızdır. Harekât; kasdî, ihtiyarîden ziyade incizabî, ıztırarî olmalı. Zira asl-ı ibadet nefs-i zikirdir. Harekâtın tayini, ayet, ihtiyara bırakmıştır. Şer'an tayin edilen ef'ale benzemez. Şer'i olan, ceviz-i hindîye benzer; kışrı da lübbdür. Tasavvufî olan, cevizimize benzer; kışrı yenilmez.

1.)Ondan başka yaratıcı yoktur.

Hakikat Cekirdekleri : 2.Cuz : Vecize 17-29

Vecize 17-29

[17] وَالَّذِى عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ الْمُعْجِزَ اِنَّ ١ نَظَرَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَبَصِيرَتَهُ النَّقَّادَةَ اَدَقُّ وَاَجَلُّ وَاَجْلَى وَاَنْفَذُ مِنْ اَنْ تَلْتَبِسَ اَوْتَشْتَبِهَ عَلَيْهِ الْحَقِيقَةُ بِالْخَيَالِ وَاِنَّ مَسْلَكَهُ الْحَقَّ اَغْنٰى وَاَنْزَهُ وَاَرْفَعُ مِنْ اَنْ يُدَلِّسَ اَوْ يُغَالِطَ عَلَى النَّاسِ

Zira hakikat-bîn göz aldanmaz, hakperest kalb aldatmaz.

[18] Gıybetin derece-i şenaati;

اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتاً ٢

Altı kelime ile altı derece şiddetle gıybeti takbih ediyor. Yani hemze ile der:

1- Aklına bak, böyle şeye cevaz verir mi? Müstakim aklın yoksa, 2- kalbine bak! Böyle şeye muhabbet eder mi? Selim kalbin yoksa, 3- vicdanına bak, böyle dişinle kendi etini parçalamak gibi hayat-ı içtimaiyeyi bozmaya rıza gösterir mi? Vicdan-ı içtimaiyen olmazsa, 4- insaniyetine bak, böyle canavarvari iftirasa iştiha gösterir mi? Manen insaniyetin olmazsa, 5- rikkat-i cinsiye, karabet-i rahmiyene bak! Böyle kendi belini kıracak harekete meyleder mi? Rikkat-i cinsiyen olmazsa 6- hiç sağlam tabiatın yok mu ki, ölüyü dişlerinle parçalıyorsun.

Demek akıl, kalb, vicdan, insaniyet, rikkat-i cinsiye, tabiat, şeriat nazarında merdud gıybet, matruddur.

[19] اِنَّ اْلاِنْسَانَ الَّذِى لاَيُدْرِكُ سِرَّ التَّعَاوُنِ لَهُوَ اَجْمَدُ مِنَ الْحَجَرِ اِذْ مِنَ الْحَجَرِ مَا يَتَقَوَّسُ لِمُعَاوَنَةِ اَخِيهِ اِذِ الْحَجَرُ مَعَ حَجَرِيَّتِهِ اِذَا خَرَجَ مِنْ يَدِ الْمُعَقِّدِ الْبَانِى فِى السَّقْفِ الْمُحَدَّبِ يَمِيلُ وَيَخْضَعُ رَاْسَهُ لِيُمَاسَّ رَاْسَ اَخِيهِ لِيَتَمَاسَكَا عَنِ السُّقُوطِ

Yani; kubbelerde taşlar başbaşa vururlar, tâ düşmesinler.

[20] Zevkiyyü'l-meslek ehl-i tasavvufun vahdetü'ş-şuhudu tazammun eden vahdetü'l-vücudları, Allah hesabına kâinatı inkârdır. Ehl-i felsefenin, zaîfü'l-itikad ehl-i nazarın vahdetü'l-mevcudu tazammun eden vahdetü'l-vücudları kâinat hesabına Allah'ı inkârdır, sofestailiktir. Daire-i esbabın tesirinden kendini kurtarmayan bir ruh, vahdetü'l-vücuddan dem vuramaz.

[21] Cüz-ü lâyetecezza zerresinden insana, insandan şems-i şumusa müteselsil mahrutî silsilenin vasatındaki cevher-i feridi, insan-ı mükerremdir,

[22] İnsanın meşhur havassından başka havassı vardır. Zaika gibi bir hiss-i saika, hem bir hiss-i saika vardır. Hem gayr-ı meş'ur hisler çoktur.

[23] Bazen arzu fikir suretini giyer. Şahs-ı muhteris arzu-yu nefsaniyesini fikir zanneder.

[24] Garibdir ki, bazı adam pis bir çamura düşer, kendini aldatmak için misk ü anber diye yüzüne gözüne bulaştırır.

[25] Şehit velidir. Cihad, farz-ı kifayeden farz-ı ayn'a; belki muzaaf bir farz-ı ayn hükmüne geçmiştir. Hac ve zekât gibi, cihadda

da niyetin tasarrufu azdır. Hattâ adem-i niyet dahi asıl nokta-i nazarından niyet hükmündedir. Demek zıdd-ı niyet, yakînen tebeyyün etmezse, cihad şehadet-i hakikiyeyi intaç eder. Zira vücub tezauf etse taayyün eder. İhtiyarı tazammun eden niyetin tesiri azalır. Şu günahkâr millette, birdenbire onbinler evliya inkişaf ve tezahür etse, az bir mükâfat değildir.

[26] Bizde biri fâsık olsa galiben ahlâksız ve vicdansız olur. Zira arzu-yu mâsiyet vicdandaki imanın sadasını susturmakla inkişaf edebilir. Demek vicdanını ve maneviyatını sarsmadan, istihfaf etmeden tam ihtiyar ile şerri işlemez. Onun için İslâmiyet; fâsıkı hain bilir, şehadetini reddeder. Mürtedi zehir bilir, idam eder. Zimmîyi ve muahidi ibka eder.

İcra-yı adalet, din namına olmalı, ta akıl ve kalb ve ruh müteessir olsunlar, imtisal etsinler. Yoksa yalnız vehim müteessir olur. Yalnız hükümetin cezasından korkar, —eğer tahakkuk etse.— Nâsın itabından çekinir, —eğer tebeyyün etse,—

[27] Bir cani yüzünden çok masumları ihtiva eden bir gemi batırılmaz. Bir cani sıfat yüzünden çok evsaf-ı masumeyi muhtevi bir mü'mine adavet edilmez.

[28] Lâsiyyema: Sebeb-i muhabbet olan iman ve tevhid Cebel-i Uhud gibidir. Sebeb-i adavet olan şeyler çakıl taşları gibidir. Çakıl taşlarını Cebel-i Uhud'dan daha ağır telakki etmek ne kadar akılsızlıksa; mü'minin mü'mine adaveti, o kadar kalbsizliktir. Mü'minlerde adavet, yalnız acımak manasında olabilir.

Elhasıl: İman muhabbeti, İslâmiyet uhuvveti istilzam eder.

[29] [4] اَلْكَلاَمُ كَالْمَالِ لاَ يَجُوزُ فِيهِ الْاِسْرَافُ

1.) Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyânı öğretene and olsun ki, beşîr ve nezîr olan zâtın nazarı ve herşeyi inceden inceye tetkik eden basireti, hakikati hayale karıştırmak veya benzetmekten yüce, dakik ve parlak; hak olan mesleği ise, insanları aldatmak veya yanıltmaktan müstağni, münezzeh ve yücedir.
2.) Sizden biri, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (Hucurât Sûresi, 49:12)
3.) Yardımlaşma sırrını idrak etmeyen insan taştan daha camiddir. Çünkü öyle taşlar vardır ki, kardeşine yardım etmek için eğilip bükülür. İyi bir ustanın

eliyle kavisli tavandaki yerine konulunca, kardeşinin düşmesini önlemek için başını eğer ve ona yaslanır.

4.) Söz mala benzer, onda yapılan israf câiz olmaz.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi]

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi]

Bediüzzaman'ın
Tarihçe-i Hayatı

Müellifi
Abdurrahman

İstanbul Necm-i İstikbal Matbaası
Bâb-ı Âlî civarında Ebussuud Caddesinde
numara: 75
1335

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 1

Tarihçe-i Hayat 1

Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı

Bediüzzaman Said-i Kürdî 293 tarihinde Bitlis Vilayetine tâbi' Hizan kazasının İspairt nahiyesinin mülhakatından Nurs Karyesinde tevellüd etmiştir. Müşarün ileyh Mirza namında bir zâtın mahdumu olup dokuz yaşlarına kadar âşiyane-i pederde kaldı. O esnada tahsil-i ilimde bulunan büyük biraderi Molla Abdullah sabavetinde bile şiddet-i muhakemesi biraderinin tahsil-i ilimden ne derece feyizyab olduğunu tedkike sevketti. Biraderinin gittikçe tehzib-i ahlâk ederek köydeki okumamış arkadaşlarından okumakla tezahür eden meziyetini düşünüp hayran kaldı. Ahval ü etvarındaki tekâmül-ü tedricîden neş'et eden ciddî bir şevk ile tahsili gözüne aldı. Bera-yı tahsil nahiyeleri dâhilinde bulunan Tağ karyesine gitti.

Müderris Molla Mehmed Emin'in taht-ı tedrisinde bulunan mezkûr medresede çok devam edemedi. Zira tabiat-ı fıtriyeleri daima izzet-i nefsini korumak ve hattâ ufacık tavr-ı âmirane ile söylenilen sözlere tahammül edemiyordu. Binaen aleyh arkadaşlarıyla döğüşerek Molla Mehmed Emin Efendi'nin emri üzerine tekrar Nurs karyesine avdet etti. Mezkûr karyede ayrıca bir medrese olmadığı için ağabeyinin haftada bir defa sılaya geldiği günlere derslerini hasretti. Demek haftasını biraderinden aldığı bir dersin mütalaasıyla geçiriyordu. Bir müddet sonra Pirmis namındaki karyeye, sonra Hizan Şeyhi'nin yaylasına gitti. Orada dahi bâlâda arzolunduğu gibi izzet-i nefsinin hâkimiyete tahammül edememesi, emsalleri olup orada tahsilde bulunan dört küçük talebe ile geçinememesine sebeb oldu. Ve daima dördü bir olarak kendilerini taciz ediyorlardı. Bunun üzerine mezkûr medresenin sahibi, meşayih-i kiramdan Şeyh Seyyid

Nur Muhammed Hazretlerinin huzuruna çıkıp izhar-ı acz ile şikayet etmeyi nefsine yediremediğinden ber-vech-i zîr muhaverede bulunmuştur.

Bediüzzaman: Şeyh Efendi! Bunlara söyleyiniz. Benimle döğüştükleri vakit dördü bir olmasınlar, ikişer ikişer gelsinler.

(Şeyh Efendi sabavetindeki şu merdliğine hoşlanarak)

Şeyh: Sen benim talebemsin. Kimse sana karışmaz. Buyurdular. Ve son zamana kadar Şeyh Talebesi diye yâd olunmakta idi. Bir müddet kaldıktan sonra ağabeyiyle Nurşin namındaki karyeye geldi. Yaz olmak münasebetiyle mezkûr karye ahalisiyle talebeler Şeyhan nam yaylaya gittiler. Yaylada iken biraderi Molla Abdullah ile bir gün döğüşmüş. Tagî medresesi müderrisi Molla Mehmed Emin Efendi de: “Niçin biraderinin emrinden çıkıyorsun?” diye işe karışırken, bulundukları medrese de Seyda lakabıyla meşhur Şeyh Abdurrahman Hazretlerinin olmak hasebiyle hocasına şu yolda beyanatta bulunmuştur. “Efendim! Şu tekyede bulunmak hasebiyle siz de benim gibi bir talebesiniz. Şu halde burada hocalık hakkınız yoktur.” diyerek gündüzün bile herkesin güç geçebileceği cesîm bir ormandan geceleyin giderek Nurşin’e geldi. Bir müddet sonra "Koğak" nam karyeye geldi.

Kürdistan’da medrese teşkilatı: İcaze almış bir âlim istediği köyde hasbeten lillah bir medrese açar ve bu medresenin mefruşat ve mahrukatı hoca efendinin gücü yeterse kendisi, olmadığı takdirde köylü tarafından verirler. Hoca tedrisatı meccanen yaptığı gibi, köylü dahi talebenin yemeklerini üzerlerine alırlar. Yani her talebe bir köylünün evinden yemek alır. Yemeği ise ailenin yediği yemekten günde üç defadır. Yahut doğrudan doğruya yemek dahi sahib-i medrese tarafından verilir. Her iki surette şu yemeğe Kürdçe “Ratıb” derler. Talebeler senede bir defa zekat toplamak için civar köylere giderler. Şu zekattan elbise harçlıklarını temin ederler.

Molla Said kat’iyyen ne zekat almağa ve ne de ratıb getirmeğe gitmemiştir. Âdeta ratıb getirmek kendilerince başkalarına arz-ı iftikar etmek derecesinde olup, bundan dolayı zekata da arz-ı ihtiyaç etmemiştir. Hattâ arkadaşları zekat toplamağa gittikleri halde kendileri tenezzül etmediklerinden mütehassis bulunan köylüler aralarında bir iane toplayarak arkadaşlarının aldıkları zekattan fazla

harçlık ihda etmişler, başkasının eser-i minneti olan parayı nezdinde taşımamak için biraderi Molla Abdullah Efendi'ye vermişlerdir.

Latife: Köylülerin ihda ettikleri parayı biraderine verince ber-vech-i zîr muhavere-i latifede bulunmuşlardır.

Bediüzzaman: Şu paralarımla bana bir tüfenk alınız.

Molla Abdullah: Hâyır olmaz.

B: Öyle ise bir rovelver alınız.

M: Hâyır olmaz.

B: Madem ki olmaz, bir hançer alınız.

M: O da olmaz. Yalnız size biraz üzüm alırım, işi tatlıya bağlarım demişlerdir.

Şu medresede bir müddet kaldıktan sonra kendileri yalnız olarak Siirt'e gitti. O esnada dimağına tesir eden kandan dolayı cinnet-i muvakkataya maruz kaldı. Talebeler ise meşayihten Şeyh Abdurrahman Hazretlerinin halifesi bulunan Şeyh Abdülkahhar Efendi'nin nezdine götürdüler. Şu esnada kendilerinin tasavvuratı bervech-i zîrdir.

Sanki müteveffa Seyda Hazretlerini müşahede ediyor.

Seyda: Said buraya geliniz. Sizi sağaltayım buyuruyorlar.

Bediüzzaman, öyle ise ben yüksek bir mevkiye çıkarsam uçarak Seyda Hazretlerine ulaşırım diye düşünür ve arkadaşlarının ellerinden kurtularak gider. Nihayet bir mezarlığa tesadüf edince kendilerini takib eden talebeler arkadan tutarlar. Tasavvuratınca ölüler kıyam etmiş de tutuyorlar. Hemen elini hançerine atarak, "Ölüler! Beni bırakınız. Sizi öldüreceğim." der demez talebeler kucaklayıp Şeyh Abdülkahhar Hazretlerine götürürler.

Bediüzzaman: (Şeyh Hazretlerine hitaben) Beni sağ edersen et. Etmezsen niçin size şeyh derler, der. Ve merdivenden dama çıkarken o esnada burnundan seyelan eden kan kendilerinin şifayab olmasına sebeb olur. Oradan kalkarak meşayih-i izam mevkii bulunan Gayda kasabasına gelir. Orada dahi arkadaşı Molla Mehmed Efendi ile döğüşerek Molla Mehmed'in hançer çekmesi üzerine, gözüne iliştiği baltaya sarılır. O sırada diğer bir talebe başından yaralı düşünce medrese hayatını terkle pederleri nezdine gelir ve pederlerine: "Ben artık büyümedikçe okumaya gitmem. Zira

talebeler bütün benden büyüktürler. Onlara gücüm yetinceye kadar evde kalırım.” der. Ve o kış ilkbahara kadar evde kalır. O sırada zîrdeki rü’yayı görür:

Rü’ya: Kıyamet kopmuş, kâinat yeniden ba’s olunmuş. Bu sırada Peygamberimiz Efendimiz Hazretlerinin ne vecihle ziyaret edebileceğini düşünür. Nihayet Sırat Köprüsü’nün başına giderek durmak zihinlerine gelir. Çünki herkes oradan geçer. Ben de orada bekleyeceğim.

Hemen oraya gider. Bütün Peygamberan-ı İzam Hazeratını birer birer ziyaretle Peygamberimiz Efendimiz Hazretlerini de ziyarete mazhar olunca uyanır. Artık bu rü’yasında gördükleri feyz, tahsil-i ilim için büyük bir şevk uyandırır.

Pederlerinden tahsil etmek için mezuniyet istirham eder ve bera-yı tahsil Arvas karyesine gider. Mezkûr karyede icra-yı tedris eden meşhur Molla Mehmed Emin Efendi kendilerine ders vermeğe tenezzül etmediğinden talebelerinden başkasına okutmasını tavsiye edince izzet-i nefsine ağır geldi.

Mumaileyh meşhur Molla Mehmed Emin Efendi câmi’-i şerif içinde ders okutmakta iken Molla Said itiraz ederek “Öyle değil” hitabında bulunmaya cesaret edip, okutmasına tenezzül etmediğini hatırlattı. Orada bir müddet kaldıktan sonra, Müküs mülhakatından Mîr Hasan Veli medresesine gitti. Aşağı derecede okuyan yeni talebelere ehemmiyet verilmemek o medresenin âdetinden olduğunu anlayınca, izzet-i nefsinden neş’et eden ulüvv-ü himmetle kendini aşağı göstermemek için sıra-i tahsil dâhilinde okuması îcab eden yedi kitabı terkederek sekizinci kitabdan okuduğunu izhar etti. Ve birkaç gün sonra Vastan kasabasına gittiyse de orada bir ay kadar tebdil-i hava için ikamet etti. Bilâhere Molla Mehmed isminde bir zât refakatinde Bayezid’e hareket eyledi. İşte hakikî tahsilinin başlangıcı bu tarihten itibar olunur.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 2

Tarihçe-i Hayat 2

Bediüzzaman hakikî ve ciddi tahsilinin başlangıcı, Erzurum vilayetine tâbi' Bayezid kasabasında Şeyh Mehmed Celalî Hazretlerinin nezdinde başlamış ve orada bu tahsil üç ay kadar devam etmiş ise de pek garibdir. Zira Kürdistan usûl-ü tedrisiyle Molla Camî'den nihayete kadar ikmal-i nüsah etti ve buna da her kitabdan bir veya iki ders nihayet on ders kadar tederrüs, mütebâkisini terkle diğer kitaba başladı. Böyle okuduğu kitabı bitirmeden başka kitaba başlamasına hocası Şeyh Mehmed Celalî Hazretleri hoşlanmadı. Bir gün niçin böyle yaptığını sual buyurdu. Molla Said cevabında: "Bu kadar kitabın okuyup anlamasına muktedir değilim. Ancak bu kitablar bir mücevherat kutusudur. Anahtarı sizdedir. Yalnız sizden şu kutuların içinde ne bulunduğunu göstermek istirhamındayım. Yani bu kitabların neden bahsettiklerini anlayayım da, bilâhere tab'ıma muvafık olanlara çalışırım." demiştir. Maksadları ise esasen kendilerinde fıtrî mevcud bulunan icad ve teceddüd fikrini medaris usûlünde de göstermek ve bir teceddüd ve garabet vücuda getirmek olup, bunca havaşi ve şüruhla izaa-i vakt etmemekti. Bu suretle alel-usûl yirmi senede tahsili lâzım gelen ulûm ve fünunu üç ayda tahsil ve ikmal-i nüsah etmiştir. Bunun üzerine hocalarının "Hangi ilim tab'ına muvafık olduğu" sualine cevaben: "Bu ilimleri birbirinden tefrik edemiyorum. Ya hepsini biliyorum veyahut hiçbirisini bilmiyorum." dedi. Ve herhangi bir kitabı eline alırsa anlar. 24 saat zarfında Cem'-ül Cevami', Şerh-ül Mevakıf, İbn-ül Hacer gibi kitabların 220 sahifesini kendi kendine -bilmek şartıyla- mütalaa ederdi. Artık vaktini şöylece geçirmeğe başladı. O derece ilme dalmıştı ki, hayat-ı zahirî ile hiç alâkadar görünmezdi. Her hangi ilme sorulan suale bilâ-tereddüd derhal cevab verirdi.

O zamanki hayatları şöylece tasvir olunur:

Evvelâ: Hükema-i İşrakiyyun mesleklerine sülûk ederek zühd ve riyazete başladı. Fakat hükema-i İşrakiyyun tedric kanunu mûcibince vücudlarını riyazete alıştırmışlardı. Bu ise tedrice riayet etmiyerek birdenbire riyazete daldı. Lihâzâ vücud tahammül edemiyerek zaîf düşmeğe başladı. Üç günde bir parça ekmekle idare ediyordu. Şu hareketleri evvelen ülema-i İşrakiyyun'un riyazetin küşayiş-i fikre hizmet ettiği nazariyesi üzerine ve onlar gibi yapacağım diye çalışıyordu.

Sâniyen: İmam-ı Gazalî Hazretlerinin İhya-ül Ulûm'unda tasavvuf nokta-i nazarında دع ما يريبك الى ما لا يريبك kaidesine ittibaen ekmeği bile bir zaman terk ve otla idareye koyuldu.

Sâlisen: Nadir konuşur.

Kürdlerin edib dâhîlerinden Molla Ahmed Hanî Hazretlerinin gündüzleyin bile havf ile girilen kubbe-i saadetlerine kapanır, bazan geceleyin orada kalırdı. Bundan dolayı ahali "Bu Ahmed Hanî Hazretlerinin feyzine mazhar olmuştur." ve bu hali müşarün ileyhin kerametlerine hamlederlerdi. Bu vakitlerde kendisi 13-14 yaşlarında idi.

Kendilerine bu anlayışın hakikata ve sair ülemanın anlayışına göre muvafık olup olmadığında müterreddid idi. Bunun için Kürd ülemasından mümtaz sîmalarla mülâkat ve şübhelerini izale için teberrüken bir-iki ders tederrüs etmeğe karar verdi. Ve Bağdad'a ziyaret kasdıyla hocasından mezuniyet istihsal etti. Derviş kıyafetine girdi. Omuzlarına bir posteki atarak, caddeleri takib etmeden dağlarda, ormanlarda geçe dolaşa Bağdad'a gitmek niyetinde iken Bitlis'e geldi. Şeyh Mehmed Emin Efendi Hazretlerinin tekyesine giderek iki gün kadar dersinde bulundu. Şeyh Efendi kendilerine derviş kisvesini atarak kisve-i ilmiyeye girmesini teklifle cübbe ve sarık ihda buyurdu. **(1)**

Bu teklife cevaben: "Ben henüz sinn-i büluğa vâsıl olmadığımdan, muhterem bir müderris kıyafetini kendime yakıştıramam. Ve ben bir çocuk iken nasıl hoca olabilirim?" diye

teklifini reddetmiştir. Kendilerine verilen cübbe ile sarığı câmiin bir köşesine vaz' ile, Şirvan'da terkettiği biraderinin nezdine gitti. Ve orada büyük kardeşiyle ilk görüşte aralarında şöylece kısa bir muhavere cereyan etti.

Molla Abdullah: Sizden sonra ben Şerh-i Şemsî kitabını bitirdim. Siz ne okuyorsunuz?

Bediüzzaman: Ben seksen kitab okudum.

M: Ne demek?

B: İkmal-i nüsah ettim ve sıranıza dâhil olmayan birçok kitablar da okudum.

M: Öyle ise seni imtihan edeyim.

B: Hazırım. Ne sorarsanız buyurunuz.

Molla Abdullah biraderini imtihan eder. Kifayet-i ilmiyesini bittakdir, 8-9 ay evvel talebesi bulunan Molla Said'i kendisine üstad kabul etti.

Ve talebelerden gizli olarak kendilerinden ders almaya başladı. Ve bittabi' birkaç ay evvel kendilerine okutturduğu kardeşinin şimdi üstadı olduğunu talebeye sezdirmiyordu. Nihayet talebeler Molla Abdullah'ın Molla Said nezdinde ders okuduğunu kapıdan gizli görünce taaccüb edip bilâhere sormuşlarsa da cevabında: "Nazar değmemek için ben ona ders veriyorum." demişler ve talebelerini aldatmışlardır. Bir müddet kaldıktan sonra Siirt kasabasına gider ve orada bulunan Molla Fethullah Efendi'nin medresesine gider.

Molla Fethullah (Molla Said'e): Geçen sene Süyutî okuyordunuz. Bu sene Molla Camî'yi okuyorsunuz?

Bediüzzaman: Evet, Camî'yi bitirdim.

Molla Fethullah herhangi kitabı soruyorsa "Bitirdim" cevabını alınca tahayyür etti ve kendilerine Molla Fethullah: "Hey deli! Geçen sene deli idin. Acaba bu sene de mi deli oldun?"

Bediüzzaman: İnsan başkasına karşı kesr-i nefs için hakikatı ketmedebilir. Fakat babadan daha muhterem üstadına karşı hakikat-ı mahzdan başka bir şey söyleyemez. Emrederseniz söylediğim kitablardan beni imtihan et.

Molla Fethullah herhangi kitabdan sorduysa cevabını güzelce verdi. Bunun üzerine bu muhavereyi dinleyen ve bir sene evvel

hocasının hocası bulunan Molla Ali-i Suran namındaki zât kendilerinden ders almaya başladı. Molla Fethullah “Pekâlâ zekâda hârikasınız, fakat hıfzınız nasıldır? Makamat-ı Haririye’den birkaç satırını iki defa okumakla hıfzedebilir misiniz?” diye kitabı uzatır. Molla Said kitabı alarak bir yaprağını bir defa okumakla hıfzetti ve okudu.

Molla Fethullah: Zekâ ile hıfzın ifrat derece bir adamda tecemmuu nadir olmakla, şimdiye kadar iki adamda gördüm: Biri sizde, diğeri Molla Hâlid-i Evvelkî’den.

1: Kürdistan’da talebeler cübbe ve sarık iktisa’ edemez. Cübbe ile sarık, icaze ile ihda edilir. Müderrisin hakkıdır.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 3

Tarihçe-i Hayat 3

Bediüzzaman orada iken Cem’-ul Cevami’ kitabını günde bir-iki saat iştigal etmek üzere bir haftada hıfzetti. Bunun üzerine Molla Fethullah şu kelâmı söyleyerek kitabın üzerine yazmıştır:

قد جمع فى حفظه جمع الجوامع
جميعه فى جمعة

Bu hal Siirt’te şüyu’ bulmuş ve Molla Fethullah Siirt ülemasına: “Bizim medreseye gayet genç bir talebe gelmiş, her ne sual ettimse bilâ-tevakkuf cevab verdi. Bu yaşta zekâsına, ilmine, fazlına mütehayyir kaldım.” diye pek çok medheder. Bunun üzerine ülemalar bir yerde toplanarak Bediüzzaman’ı davet ederler. İntihab ettikleri bütün suallerine bilâ-tereddüd cevab verir. Ve cevab verirken Molla Fethullah’ın yüzüne bakıyordu. Sanki kitaba bakmış gibi kendilerinden okuyarak cevab veriyordu. Bunu gören Siirt ülemaları hârikulâde olduğuna hükmedip, faziletlerini takdir ü senada bulundular.

Bu hal etrafa şüyu’ bularak ahali kendilerine bir veliyyullah derecesinde ihtiram eder ve o nazarda bakıyorlardı. Bu vaziyet ikinci derecede bulunan bir takım ülema ve talebelerin saika-i rekabetle gayzlarını artırdı. Ve buna tahammül edemiyerek bir teşebbüste bulundular ki: Şeyh Nakkaş Câmii’ne davet edip mücadeleye girişiriz. Kendisini ilzam edince ne a’lâ. Olmadığı takdirde beraberimize birer değnek alır, iyi bir dayak atarız diye herkes kitabını ve bir de değnek alarak mezkûr câmiye giderler. Bediüzzaman’ı davet edince mes’elenin vehametini anlayarak bir adamdan bir hançer emanet

alır. Doğruca câmiye gider. Yanlarındaki sopaları görünce: “Bir şeye mütehayyirim. Kitablar münazara içindir, sopalar ne için getirilmiştir?” der. Nihayet mücadeleye başlarken ihtilaf döğüşmeğe müncer olur. Mes’eleden haberdar olan Siirt ahalisi kendisini kurtarmak için gelmişler. Ahali nazarında büyük mevkii olduğu için, derhal muarızların ellerinden kurtarılmış ve bir odaya bırakılmış ise de, Bediüzzaman mesleklerine olan fart-ı muhabbetten muarızları bulunan talebe ehl-i ilmin cahillere hedef olmamasını temin için kendisi odadan çıkıp muarızları tarafından telef edilse bile ehl-i ilmin işine cahillerin karışması müdafaa eder. Ve bu ihtilali ref’etmek zımnında herhangi talebeye: “Beni öldürün, ilmin haysiyetini muhafaza edin.” diye yüzünü çevirmiş ise, hiçbir talebe kendisine hançer saplanmaya cür’et etmemiş. Nihayet ihtilaf bertaraf edilmiş. Siirt mutasarrıfı kendisini muhafaza edip talebeleri nefyedeceğini ve kendisinin oraya gitmeyi tebliğ etmeğe memur ettiği jandarmaya karşı: “Biz talebeyiz. Birbirimizle döğüşür, barışırız. Binaen aleyh mesleğimiz haricinde bulunan birisinin bize karışmasını muvafık olmadığından gelemiyeceğim ve hata da benimdir.” cevabında bulundu. Jandarmaları reddeder.

Bu esnada 15-16 yaşlarında bulunuyordu. Lâkin kuvve-i bedeniyece pek çevik ve metindi. Hattâ “Meşhur” lakabıyla telkib edildi. Ve Siirt’te kendisiyle mücadele etmek isteyen bilcümle arkadaşlarına hazır bulunduğunu ilân etti. Sorulacak suallere cevab vermeğe hazır bulunduğu gibi kimseye de sual sormayacağını da beyan ederek bu kararda yirmi sene sebat etti. **(1)**

Artık muhalifini mağlub ettiyse de Siirt’ten canı sıkılarak tekrar Bitlis’e avdet etti. Bitlis’te Şeyh Emin Efendi ile Hizan şeyhlerinin biraz araları açık olduğu için, kendilerini bilmeyen birtakım müridleri Hizan şeyhleri aleyhinde söz söylemekte idiler. Molla Said bu sözleri işitince, fesadı intac edecek böyle sözleri bilhassa gıybet etmek İslâmiyete yakışmadığını kendilerine ihtar ettikten şunlar Molla Said’i Şeyh Emin Efendi’ye şikayet ederler. Şeyh Efendi ise, “Henüz çocuk olduğundan kabil-i hitab değildir.” dedi. Bu söz Molla Said’e tebliğ edildiği anda, (zâten bu gibi sözlere fıtraten mütehammil olmadığını evvelce arzetmiştik) hemen Şeyh Emin Efendi’nin huzuruna çıkarak: “Efendim beni imtihan ediniz. Kabil-i hitab olduğumu isbat etmek isterim.” Şeyh Emin Efendi ulûm-u mütenevviadan ve en müşkil

mes’eleden elli sual tertib ederek sorar. Suallerin umumuna cevab verdikten sonra çıkarak Kureyş Câmii’ne gider, ahaliye va’z u nasihat etmeğe başlar. Bunun üzerine Bitlis ahalisinin bir takımı Molla Said’e ve bir takımı da Şeyh Emin Efendi’ye yardım etmek isterler. Bundan dolayı vali bir büyük vukuata meydan vermemek için Bediüzzaman’ı nefyeder.

Bu defa da kendileri Şirvan’a gitti. Zâten infirad eden böyle zâtların muarızları pek çok bulunur. Bilhassa mücadele-i ilmiyede mağlub düşenler daima Molla Said’i ahali nazarında düşürmek için var kuvvetleriyle çalışıyorlardı. Her hususatını tecessüs ettirirlerdi. Bir gün nasılsa kazaen sabah namazını geçirmiş. Buna vâkıf olan husaması başka bir kıyafete sokarak ellerine bir sermaye düşürmüşçesine, “Molla Said namazı terketmiştir” diye ahali arasında işaa edildi. Hattâ kendilerinden soruldu ki: “Niçin herkes bunu böyle söylüyor?” Kendileri “Evet, esassız bir şey âlemin içinde çabuk şüyu’ bulmaz.” hitabındadır. “Onun için iki cezaya uğradım: Birisi Allah’ın itabı, diğeri nâsın ta’rizi. Bunun esası ise, geceleyin âdet ettiğim vird-i şerifi terkettiğimdir. İşte âlemin ruhu bu hakikata temas etmişse de, tamamını kavramıyarak ismini bilmeyip şu vecihle hatayı tesmiye etmişlerdir.” cevabında bulunmuştur.

Şirvan’da bulunduğu sırada Siirt civarından birisi gelerek: “Aman Efendim? Siirt’e bir çocuk gelmiş. Kendisi 14-15 yaşında. Umum ülemayı ilzam etti. Binaen aleyh şunu ilzam etmek için sizi davete gelmişim.” der. Molla Said de şu davete icabet ederek Siirt’e gitmek için hazırlanır, yola düşerler. İki saat yol gittikten sonra şu küçük hocasının evsaf ve kıyafetini, ismini sorar. O adam: “Efendim! İsmini bilmiyorum. Fakat ilk gelince derviş kıyafetinde olup omuzunda bir posteki var idi. Bilâhere talebe kıyafetine girdi ve umum ülemayı ilzam etti.” Bunu işitince kendilerinden bahsettiği ve bir sene evvelki vukuatın şimdi civar köylere şüyu’ bulduğuna vâkıf olunca mes’eleyi anlar. Tekrar geriye avdet etti.

O esnada talebesi bulunan Molla Cehver’in köylüler tarafından cerhedilmesinden darılarak, Siirt’e tâbi’ Tillo kasabasındaki Hasya nam türbeye kapandı. Mezkûr türbede hârika olarak Kamus-u Okyanus’u Bâb-üs Sin’e kadar hıfzeyledi. Ne fikre mebni Kamus’un hıfzettiği soruldukça “Kamus, her kelimenin kaç manaya geldiğini yazıyor. Ben de bunun aksine olarak her manaya kaç kelime

müstamel olduğunu gösterir bir kamus vücuda getirmek merakına düştüm. Bu heves üzerine hıfzettim.” cevabında bulundu. Mezkûr kubbeye kapandığı vakit kendisinden biraz küçük biraderi Mehmed, yemeğini getiriyordu. Yemek içindeki taneleri kubbenin etrafında bulunan karıncalara yedirerek, kendisi ekmeklerini yemek suyuna batırarak kanaat ediyordu. Neden dolayı yemek taneleri onlara verdiği soruldukta, “Bunlarda bir hayat-ı içtimaiyeye mâlik ve fevkalâde vazifeşinas ve saî bulunduklarını müşahede ettiğim için cumhuriyetperverliklerine mükâfaten kendilerine muavenet etmek istiyorum.” cevabında bulunmuştur.

Bir gün de Tillo şeyhlerinden arkadaşı bulunan birkaçı döğüşürler. Dostlarından birisi kendisine yardım etmek için davet eder. Müşarün ileyh hangi taraf mağlub ise ona muavenet etmekle, diğer tarafından meydana atılan kuvvetli bir adamla karşılaşır. Ona nisbetle küçük bulunduğu halde, kendisini tutmağa muvaffak olur. O esnada gerek müttefikleri ve gerek muhasım tarafından birbirine atılan taşların ekserine maruz kalır. O kadar müteessir olur ki, bir aya kadar namaz kılarken rükûa gitmekte pek muzdarib oluyordu.

İkinci defasında dostları tarafından davet edilince, “Kavganız hançerle değil, taş ile kavga ediyorsunuz. Onun için böyle kavgaya ben iştirak etmem.” diye reddeder. Orada iken bir gece Şeyh Abdülkadir-i Geylanî Hazretlerini rü’yasında görür ve kendisine hitaben:

Şeyh Hazretleri: Molla Said! Mîran Aşireti reisi Mustafa Paşa’ya gidiniz. Ve kendisini tarîk-ı hidayete davet ediniz. Ve kendisine, yaptığı zulümden vazgeçerek namaza, emr-i marufa müdavim olmasını tavsiye ediniz. Aksi takdirde öldürünüz.

Molla Said şu rü’yayı görür görmez hemen tedarikini yaparak Mîran Aşireti’ne doğru Tillo’dan hareket eder. Mumaileyhin çadırına gider. Kendilerinin orada bulunmadığından biraz istirahattan sonra Mustafa Paşa içeri girer. Bütün hazırûn kıyam ettikleri halde, Molla Said yerinden bile kımıldanmaz. Kendisinin nazar-ı dikkatini celble, aşiret binbaşılarından Fettah Bey’den kim olduğunu sorar. Fettah Bey, meşhur Molla Said olduğunu bildirir. Halbuki mumaileyh ülemadan fevkalâde müteneffir idi. Şübhesiz bunun da üzerine daha fazla kızdıysa da izhar etmemekte idi. Molla Said’e niçin buraya

geldiğini sorunca, cevabında Molla Said: “Sizi hidayete getirmeğe geldim. Ya zulmü terkle namazını kılacaksın veyahut seni öldüreceğim.” demesinden hiddetlenerek dışarı çıkar. Biraz dolaştıktan sonra yine çadıra gider ve Molla Said niçin geldiğini tekrar sorar. Molla Said: “Sana söyledim ya! Onun için gelmişim.”

Mustafa Paşa: (Çadırın direğinde asılı bulunan kılınca işaret ederek) Bu pis kılınçla mı?

Bediüzzaman: “Kılınç kesmez, el keser.” cevabında bulunmuş. Mustafa Paşa tekrar dışarıya çıkarak biraz gezindikten sonra içeri gider.

Mustafa Paşa: Benim Cezire’de âlimlerim var. Eğer hepsini ilzam ettinse senin dediğini yaparım ve illâ seni nehire atarım.

Molla Said: Bütün ülemayı ilzam etmek benim haddim olmadığı gibi, beni de nehire atmak sizin haddiniz değildir. Fakat ülemaya cevab verince sizden bir şey isterim. O da bir mavzer tüfengidir ki şayet sözünden durmaz isen onunla seni öldüreceğim.

Bu muhavereden sonra atlarına binerek Cezire’ye giderler. Yolda kat’iyyen Molla Said’le konuşmaz. Bani Hanı dedikleri mevkiye gelince yorgunluğundan Molla Said orada biraz yatar. Uykudan uyanır uyanmaz etrafında bütün âlimler kitabları ellerinde beklediklerini görür. Biraz görüştükten sonra hazırûna çay ikram edilir. Cezire âlimleri ise Molla Said’in şöhretini işittikleri için mebhut bir vaziyette çaylarını bile unutarak Molla Said’in sualine intizar etmekte idiler. Molla Said ise çayı içmekte iken dalgın dalgın karşısında bulunduğu bir-iki bardak çayı da içer.

Mustafa Paşa hocalarına hitaben: Ben okumuş değilim, fakat Molla Said’in mücadelesinde mağlub olacağınıza şimdi hükmettim. Zira bakıyorum ki, siz düşünmekten çaylarınızı unuttuğunuz halde, Molla Said kendi bardağını içtikten başka diğer iki-üç bardağı da içti.

Bunun üzerine biraz latife ettikten sonra Molla Said bu âlimlere karşı: “Efendiler! Bendeniz va’detmişim, hiç kimseye sual sormam. Binaen aleyh cevabınıza muntazırım.” der. Hazır hocalar kırka karib sual sormuşlardır. Umumuna cevab verdikten sonra, bir sualin cevabını sehven yanlış söylediği halde karşısındakiler doğru telakki ederek tasdik etmişlerdi. Meclis dağılınca Molla Said derhatır eder. Hemen kendilerinin arkası sıra giderek: “Afvedersiniz, bir sualin

cevabını yanlış söylediğim halde farkına varmadınız.” Cevablarını tashih etmiştir. Ve dediler: “Hakkıyla şimdi bizi ilzam ettiniz.”

Sonra onlardan bir kısmı nezdlerinde ders okumaya başlamışlar. Bundan sonra Mustafa Paşa ahdi mûcibince kendilerine bir mavzer tüfengi ihda eder ve sözlerinden çıkmaz oldular.

1: El’an der: Zihnim perişan olmuş. Eski kararımda sebat edemiyorum.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 4

Tarihçe-i Hayat 4

Molla Said ilimdeki istidadı derecesinde idmanlı ve kuvvetli idi. Bunun üzerine güreş tutmaktan da hoşlanırdı. Bu defa medreselerde bulunan umum talebelerle güreşirdi. Hiç birisi güreşte bile mağlub edemedi. Mustafa Paşa ile bir gün at yarışına çıkarlar. Fakat kasdî olarak Mustafa Paşa gayet serkeş ve talimsiz, hiç binilmemiş bir at hazırlanmasını emreder ve Molla Said'e binmek için verir. Allahu a'lem attan düşüp zayi' olmak istermiş. 16 yaşında bulunan müşarün ileyh serkeş atı biraz dolaştırdıktan sonra koşturmasını arzu eder. Ata verdiği istikametten at çıkarak başka bir istikamette koşar. Molla Said ise var kuvvetiyle durdurmak istediyse de muvaffak olmadı. Nihayet çocukların bulunduğu yere gider. Cezire ağalarından birisinin oğlu yol üstünde iken hayvan iki elini kaldırıp çocuğun omuzları arasına vurunca çocuk yere düşerek hayvanın ayakları altında çırpınmaya başlar.

Nihayet imdadına ulaşırlar. Çocuğu hareketsiz meyyit suretinde görünce Molla Said'i öldürmek isterler. Hizmetçileri hançerlerini çekince Molla Said hemen rovelverine el atar ve adamlara hitaben: "Hakikata bakılırsa çocuğu Allah öldürmüş. Zahire bakılırsa at öldürmüş. Sebebe bakılırsa Kel Musto öldürmüş. Çünki bu atı o bana verdi. Durunuz, ben gelip çocuğa bakayım. Ölmüş ise sonra muharebe edelim." diye attan inerek çocuğu kucaklar. Çocukta bir hareket olmadığı görür ve soğuk suyun içine batırıp çıkarır. Çocuk gözünü açarak güler. Bunun üzerine bütün ahali mütehayyir kaldılar. Bu vak'a üzerine bir müddet Cezire'de kaldıktan sonra Molla Said talebesi Molla Sâlih ile bedevi Arabların meskeni bulunan Biro'ya gittiler. Orada biraz kalınca tekrar Mustafa Paşa'nın eskisi gibi zulme başladığını işitir. Tekrar onu nasihat eder, tehdid eder. Hattâ bir gece

öldürmesini tasmim ederek yattığı vakit içeri girer. Oğlu uyanır. “Ne geziyorsunuz?” sualine cevaben “Canım incir istedi. Onun için geldim.” Hemen oğlu kalkıp çokça incir verir. Ve kendilerine: “Bu incir de bu defa fidye-i hayatı olsun” diye yerine döner.

Bir defa da bir münakaşa arasında Mustafa Paşa’ya “Yine mi başladın? Seni öldüreceğim!” tehdidinde bulunur. Kâtibi ortaya atılır. O sırada Molla Said Mustafa Paşa’ya çok tahkir eder. Bu tahkire dayanamıyarak öldürmek için üzerine hücum eder. Mîran ağaları zabteder. Mavzerini alarak Mustafa Paşa’ya doğrultur. Nihayet Mustafa Paşa’nın oğlu Abdülkerim kendilerine yaklaşarak: “O Râfızîdir, kimsenin sözünü dinlemez. Rica ederim, buradan şimdilik başka yere teşrif ediniz.” söyler. Mumaileyhin sözünü kırmayarak, yalnız olduğu halde bedevilerin meskeni bulunan Biro Çölü’ne düşer ve bedevi eşkiyalarına tesadüf eder. Bedevilerin silâhları mızrak ve Molla Said’in ise silâhı mavzer idi. Bunun üzerine eşkiyalara doğru kurşun atmaya başladı. Eşkiyalar da çekildiler. Yoluna devam ederken ikinci çeteye tesadüf eder. Bu defa eşkiyaların çokluğundan tutuldu ve kendilerini öldürecekleri sırada içlerinden birisi tanıyarak: “Ben bunu Mîran Aşireti’nin içinde gördüm, meşhur bir adamdır.” der. Derhal bedeviler çekilerek afv-ı kusur diler ve korkulu olan yerlerde muhafaza olarak Müseybini’ye kadar kendileriyle gelmesini söylerler. Fakat izzet-i nefsini bunların muhafızlıklarına razı olmadığı için yalnız olarak yoluna devam eder ve Müseybini’ye ulaşır. Birkaç gün sonra Mardin’e geldi. Evvelce Mardin ülemaları muarazaya kalkıştılarsa da muvaffak olmadılar ve kendilerine üstad olarak kabul ettiler.

O esnada Mardin’e gelen iki dervişe tesadüf etti. Bunlardan birisi Cemaleddin-i Efganî Hazretlerine mensub olup, diğeri tarîkat-ı Sünusiye mensubîninde idi. Bunlar vasıtasıyla hem Cemaleddin-i Efganî’nin mesleğine, hem de Sünusî tarîkine intisab etti.

Mardin’de iken bir gece müsellahan bir yere giderken polis ve jandarma devriyesine tesadüf eder. Bittabi’ o müsellah olduğundan kendi kendine “Kaçarsam beni tutarlar. Öyle ise hemen vurup aralarından geçeyim.” derken devriye ile göğüs göğüse gelir. Bulundukları mevki’ ise bayır olmakla polis ile jandarmalar müsademeden ayakları kayarak aşağı doğru yuvarlanırken Molla Said bir sokaktan vurarak mevkiine gider. Ertesi gün polis kendilerine gelir. O gecede yuvarlanmasından elleri ve yüzü berelendiğini görür.

Sual edince, ahvali anlatır. “Böyle bir adamın bize tesadüf ederek çarpmasıyla biz baş aşağı yuvarlandık. Ondan dolayı şöyle yaralandık. Fakat o herhalde cin olmalıdır.” Molla Said ise gülerek “Herhalde cin olmalıdır. Öyle cinler de vardır.” dedi.

Bediüzzaman Mardin’de siyasetle uğraşmakta idi. Ve ilk hayat-ı siyasiyesi Mardin’de başlamıştır. Bunun üzerine bir mutasarrıfın pençe-i kahrıyla elleri bağlı, taht-el hıfz Bitlis’e nefyedildi. Jandarmalarla yolda giderken namaz vakti hulûl etmiş ve jandarmalara namazı kılmak için ayağını kayıdlardan açılmasını ihtar etmiş ise de mümanaatta bulunmuşlardır. Bunun üzerine ellerini atar, demir kaydı bir mendil gibi açarak onlara gösterir. Muhafızlar bu hali, keramet addedip hayretler içinde kaldılar. Molla Said ise muhafızlara tüfenklerinin teslim edilmesini emrederken jandarmalar teslimiyetle rica ve istirham etmişler. “Biz şimdiye kadar muhafız idik. Bundan sonra hizmetçiniziz.” diye Bitlis’e geldi.**(1)**

Bitlis’te iken bir gün kendilerine vali ile bir takım memurînin işret ettikleri ihbar olunur. Kendileri “Madem ki ben nefyolmuşum ve Bitlis gibi bir dâr-ı diyanette hükûmeti temsil eden zâtın irtikâb ettiği bu muameleyi kabul etmem.” diye meclislerini karıştırmaya teşebbüs eder. Üzerine bir rovelver ile bir hançer alarak, işretle meşgul bulundukları bir sırada içeri gider. Evvelâ işret hakkında bir hadîs-i şerif okuduktan sonra pek şiddetli söğüp saymaya başladı. Valinin işaret etmesi ihtimali nazara alarak bir eli de rovelverin bulunduğu yerde idi. Mukabele vukuunda valiye ateş etmek fikrinde idi. Fakat vali fevkalâde mütehammil ve hamiyetli bir zât olduğundan kat’iyyen ses çıkarmaz. Nihayet oradan çıkınca valinin yaveri: “Yahu ne yaptınız? Söylediğiniz i’damınıza mûcibdir.”

Bediüzzaman: “İ’dam hayalime gelmedi. Hapis ve nefiy zannederdim. Her ne ise, bir münkeri ref’ etmek için ölürsem ne zarar var?” cevabında bulunmuş, oradan avdetinden bir-iki saat sonra iki polis vasıtasıyla vali kendilerini istetir. Evvelâ polisleri vurmak istediyse bilâhere “Niçin iki polise kendimi feda edeyim? Hiç olmazsa bir vali ile mübadele olunmalıyım” düşüncesiyle valiye gider. İçeri girdiği vakit vali kıyam eder ve kendilerine doğru gelir. Kendisi tutacak zannıyla rovelvere el atar. Halbuki vali elini öpmek istiyordu. Nihayet vali kendisine bir yer gösterir. Kendisine hitaben:

Vali: “Herkesin bir pîri vardır. Sen de benim pîrimsin ve yanımda kalacaksın.” derler.

Bir gün Bitlis Gomeydan mevkiinde bulunan askerlerin içine girmek için gider. Kışlaya yaklaşınca yasak derler. O yasağı işitmeyerek devam eder ve aldırmaz. Orada bulunan askerlerden beş kişi bunun başına üşüşürler. Bu kavgada daima ikisini yere atıyor, diğerleriyle uğraşıyordu. İçinden birisi silâha davranır. Silâhına el atınca elinden almaya muvaffak olur ve silâhı sopa gibi kullanır. Kışladan yirmi asker daha çıkar. Molla Said bir çeyrek daha mukabele ederek pek çok incitirler. Yere düşer. O esnada askerî kaymakamlarından birisi gelir. Ne olduğunu sorunca, askerler “Efendim! Bir eşkiyadır. Tuttuk ve öldürdük.” dediler. Molla Said bunu işitir, hemen ayağa kalkarak:

Molla Said: “Askerler! Yalan söylemeyiniz. Ben çabuk ölmem.” der.

Kumandan tanır ve askerlere itab eder.

Molla Said: “Askerlere itab etmeyiniz. Zira hata benimdir. Ve hem de askerleri helâl ediyorum. Çünki onlardan hayfımı almışım ve hem benim vurduklarım daha çoktur. Yalnız darbelerim umuma dağılmış. Onların darbeleri ise umum bende toplandı. Eğer darbelerimin toplandığı farz olunursa onlardan üç-dört kat olarak hayfımı almışım. Yalnız mülazımı helâl etmem. Zira beni döverken sövüyordu. Ondan vazgeçmem.” der.

Bundan sonra yasağa fevkalâde riayet etmeğe başlamıştır. Demek ki bir emrin kabul ettirilmesi için böyle bir vukuatın vücudu lâzım imiş. Ve şu vukuat da kendilerine bir ders-i ibret olmuştur.

Molla Said fıtraten bir kanun altında yaşamayı ve harekâtının tahdid olunmasını sevmez. Her halde ve her hareketinde gayet hürr ve serbest olmalarını arzu eder. Şu halde olmalıdır, yasakta gördüğü tahdide canı sıkılmıştır. Ve hattâ “Beni tahdidat-ı medeniyeye alıştırmak için daima böyle acib gürültüye ihtiyaç vardır. Ve illâ ben hürriyet serbestiyetimi hiçbir kanunla tahdid ettiremem.” söylemiştir. Bundan neş’et etmelidir ki, ilk İstanbul’a teşriflerinde yine herşeyden müstesna kabul etmişlerdir.

Molla Said Bitlis’te iken 16-17 yaşlarında olup, henüz sinn-i büluğa vâsıl olmuştu. O zamana kadar bütün malûmatı sünuhat

kabilinden olmakla, uzun uzadıya mütalaaya lüzum görmezdi. Fakat o zaman sinn-i büluğa vâsıl olduğundan mı veyahut siyasete karıştığından mı, her neden ise eski sünuhat yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Bunun üzerine ülema arasında mevkiini muhafaza etmek için her fenne dair bir-iki metin hıfz etmek mecburiyetinde kaldı. Bilhassa din-i İslâma vârid şükuk u şübehatı reddetmek için Metali' ve Mevakıf nam eserler ile ulûm-u âliye آليه ve âliyeye عاليه dair kırka kadar mütunu iki sene zarfında hıfzeyledi. Hattâ her gün okumak şartıyla hıfzettikleri kitabları üç ayda bir kerre devrine muvaffak oluyordu. Bediüzzaman'ın iki mütezad halleri var idi. Birincisi: Fikrinin münkeşif bulunduğu vakitler ki, her neyi eline alırsa onu anlamamak kendisine mümkün değildi. İkinci: Fikrinin münkabız bulunduğu vakitler ki mütalaa değil, konuşmaktan bile hoşlanmazdı. Bu inkişaf-ı fikrî genç bulunduğu müddetçe fazla idi. Yirmi yaşını tecavüz edince inkıbaz saatleri çok olup, inkişaf saatleri azalmaya başladı. Hattâ nısfı nısfına idi. Bu defa esaretinde tesirine maruz kaldıklarından inkıbaz saatleri inkişaf saatlerine daha fazla galebe çalmıştır.

Kürdistan ahalisinin Şafiiyy-ül Mezheb olmalarından dolayı Molla Said Hanefî kitablarını mütalaa buyurmamıştı ve ülemaya daima Hanefî kitablarının kolay olduğundan bahsederlerdi. Bir gün Hanefî Mezhebi'ne aid bir kitab eline geçer. Okuyunca bilmediği ve görmediği için evvelce yanlıştır hükmünü verir. Bilâhere biraz daha okuyunca anlamaya başlar.

Bediüzzaman: "Eyvah! İmam-ı A'zam'ın etbaına karşı hilaf-ı edeb söyledim. Onun için İmam-ı A'zam'ın bir kerameti olarak şu kitabın anlamasında tevakkuf ettim ve bu hataya silleyi yedim." buyurmuştur.

Mirkat ismindeki mezkûr kitabı haşiye ve şerhi olmaksızın anlamaya ve hıfzetmeğe başladı. Bilâhere eline geçen şerh ve haşiyesi olan kitablara müracaatla kendi nokta-i nazarıyla tatbik eder. Bütün mes'eleler muvafık olduğu gibi, üç kelime haşiyeye tevafuk etmezse de mümaileyhin bu tevcihleri de ülemanın tahsinine mazhar olarak kabul ederler.

1: Bir gün Bediüzzaman’a soruldu: “Nasıl kaydı açtın?” Dedi: “Ben de bilmem. Fakat olsa namazın kerametidir.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 5

Tarihçe-i Hayat 5

Bitlis meşayihlerinden Şeyh Muhammed Küfraî Hazretlerinin kendilerine beddua ettiklerini birisi yalandan söyler. Bunun üzerine müşarün ileyhi ziyarete gider. Müşarün ileyhi Molla Said'e iltifat ederek hattâ kendisine zîrde muharrer dersi teberrüken ezberden verir.

Ders

الحمد لله الذى قدر مقادير الاشياء بقدرته و صور تصاوير الاشكال بحكمته و الصلوة على محمد محيط مركز دائرة
النبوة و على آله حبيب كسوة الفتوة و المروة ما دارت على سطوح الافلاك النجوم و ما سارت فى روايالغبراء الغيوم

İşte Bediüzzaman'ın bu zâttan okuduğu şu ders, son dersidir.

Bir gün Molla Said rü'yasında Şeyh Muhammed Küfraî Hazretlerini görür. Ve kendilerine hitaben: "Molla Said! Gel beni

ziyaret et, gideceğim.” demesi üzerine hemen gider, ziyaret eder. Ve şeyhin uçup gittiğini görünce uyanır. Saate bakar. Saat gecenin yedisidir. Tekrar yatar. Sabahleyin şeyhin hanesinden matem sadâsının yükseldiğini işitir. Oraya gider ve Şeyh Hazretlerinin geceleyin saat 7’de vefat ettiğini haber verirler. انا لله و انا اليه راجعون رحمة الله عليه آمين Kemal-i mahzuniyetle geri döner, هذا تأويل رؤياى der.

Molla Said, Kürdistan meşayih-i kiramından Şeyh Seyyid Nur Muhammed Hazretlerinden tarîkat-ı Nakşibendiye’yi ve Şeyh Abdurrahman-ı Tagî’den meslek ve muhabbeti ve bilvasıta Şeyh Fehim Hazretlerinden ilmi ve Şeyh Muhammed Küfraî’den son dersini aldığı için bunları fevkalâde severdi. Ülemadan Şeyh Emin Efendi’yle Molla Fethullah ve Şeyh Fethullah Efendi’lere de pek çok muhabbetleri vardı. Bitlis’te pek çok ülema bulunup, Van’da maruf âlim bulunmadığından Van’lı Hasan Paşa’nın daveti üzerine Van’a gitti.

Van’da 15 sene tedris ve aşairin irşadı için aralarında seyahatla imrar-ı hayat etti. Van’da bulunduğu müddet, vali ve memurîn ile ihtilat ederek asr-ı hazırda yalnız eski tarzdaki İlm-i Kelâm’ın din-i İslâm hakkındaki şükuk u şübehatının reddine kâfi olmadığına kanaat hasıl etmiş ve fünun tahsiline lüzum görmüştür. Bunun üzerine tarih, coğrafya, riyaziyat, tabakat, mevalid, felsefe ve sair birkaç fenni az bir zamanda elde etti. Ve şu fünun bir hocadan tederrüs suretiyle elde edildiği zannolunmasın, mahzan kendi mütalaası sayesinde hakkıyla anlamıştır.

Hattâ bir gün coğrafya muallimlerinden birisiyle fenn-i mezkûrda oldukça vukufu müstelzim bir mübahaseye girişirler. Bu mübahase geç kalınca ikinci güne ta’like karar verirler. Molla Said 24 saatte pek mufassal olmayan bir coğrafya kitabını hıfzeder. Ferdası gün Van valisi merhum Tahir Paşa Hazretleri konağında muallim efendiyi coğrafyada ilzam eder. Demek isterim ki, müşarün ileyhi 24 saatte bir sultanî muallimi derecesinde coğrafyayı elde etmiştir.

Ve yine aynı vecihle bir muaraza neticesinde, beş gün zarfında kimya-yı gayr-ı uzvîyi elde etti. Ve kimya muallimiyle muarazaya girişir. Ve bu garabetleri üzerine Bediüzzaman lakabını kazanır ve ondan sonra şu lakabla telkib olunur. Bediüzzaman kendisine mahsus bir usûl-ü tedrisi icad eder. Şöyle ki:

Ulûm-u diniye ile fünun-u asriyeyi mezcederek, hakaik-ı diniyeyi fünun-u müsbete ile teyid ve teşdid etmek suretiyle talebesinin tenvir-i ezhanına sarf-ı himmet eylerdi. Molla Said dört şeyde, bulunduğu havalinin ülemasına muhalif bulunuyordu:

1- Kat'iyyen hiç kimseden hediye olarak para almamak ve maaş bile kabul etmemek.

2- Hiçbir ülemadan sual sormazdı. Yirmi sene daima mücîb kaldı. Bu hususta kendileri derlerdi ki: "Ben ülemanın ilmini inkâr etmem. Binaen aleyh kendilerinden sual sormak fazladır. Benim ilmime şübhe edenler var ise, sorsunlar, onlara cevab vereyim. Şu halde sormak, şübhe edenlerin hakkıdır."

3- Nezdinde bulunan talebelerini ratıb getirmek ve zekat almaktan men' ederdi. Talebelerini kendi iaşe ettiği gibi, hasbeten lillah tedris ederdi.

4- Daima mücerred kalmak, dünyada hiçbir şeyle alâka peyda etmemekti. Şimdiye kadar hangi yerde nakl-i mekân olmuşsa, bütün mal mülkü bir eliyle kaldırıp götürmüştür.**(1)**

Van'da bulunduğu vakit vali merhum Tahir Paşa Avrupa kitablarını tetebbu' ederek kendisine sual tertib eyler ve sorarlardı. Bunların hiçbirisini görmediği gibi, Türkçeyide yeni tekellüm etmekte olduğundan güzel telaffuz etmedikleri halde, cevabında tereddüd etmezdi. Bir gün kitabları görünce Tahir Paşa'nın bunlardan sual istihraç ve tertib ettiğini anlayarak, az bir zamanda onları da elde eder. Öteden beri kendisine ilmî bir ehemmiyet verilmeyen Kürdistan'da Mısır'daki Câmi-ül Ezher'e mukabil Kürdistan'da da Medreset-üz Zehra isminde bir medrese vücuda getirmesini düşündü ve teşebbüsünü kuvveden fiile çıkarmak için çalışıyordu. Şübhesiz istibdad her teşebbüs-ü şahsîye mani' olduğu gibi, buna da mani' oldu.

Bediüzzaman Van'da iken yaz zamanları Başit ve Ferraşin, Beyt-üş Şebab nam yaylalarda geçiriyordu. Bir gün Tahir Paşa'ya mezkûr

dağların başında Temmuz'da bile buz bulunduğu söyler. Tahir Paşa itiraz eder ve Temmuz'da hiç oralarda buz tutmaz iddiasında bulunur. Bir gün Tahir Paşa'ya yaylada iken zîrdeki mektubu yazar ve ilk Türkçe yazdıkları mektub şudur: "Ey Paşa! Başit başında buz tuttu. Görmediğiniz şeyi inkâr etme. Her şey senin malûmatında münhasır değildir. Senin safsatiyatın her yerde işlemez, vesselâm."

Molla Said daima iki aşiretin arasının bozulduğunu işitince te'lif-i beyne gider ve irşad ederek musalaha ettirirdi. Hattâ hükûmetin bile te'lif-i beynde âciz kaldığı Küravî Aşiret Reisi Şeker Ağa ile Mîran Reisi Mustafa Paşa'yı barıştırdı. Ve Mustafa Paşa'ya: "Daha tövbe etmedin mi?" sualine "Seyda! Ne söylerseniz sözünüzden çıkmam." demiş, ikisini barıştırmıştır. Ve Mustafa Paşa'nın teberru' etmek istediği at ile paraları reddeder ve "Şimdiye kadar kimseden para almadığımı işitmediniz mi? Bahusus sizin gibi zalemeden nasıl para alırım? Ve siz galiba tövbenizi kırdınız. Şu takdirde bu Cezire'ye salimen ulaşmazsınız." demiştir. Ve hakikaten Cezire'ye yetişmeden yolda öldüğünü sonradan haber aldılar.

Bir gün de Van valisi merhum Tahir Paşa ile bir münakaşa-i ilmiyede araları bozulur. Rovelverle Tahir Paşa'yı vurmak için davranır. Hazırûn iki tarafı tuttuklarından kalkıp medresesine gelir. Orada kapanır. Talebeleri o sırada evlerine gitmişlerdi. Yalnız dört-beş talebesi yanında bulunuyordu. Kapıları kapar, tahassun eder. Kapıya gelenler bir hile ile kapıyı açmaya muvaffak olurlar. Fakat Molla Said bunlara iki şart koşar:

1- Beni medresemde tutmayınız. Zira medresenin şeref-i haysiyetini ihlâl eder. Binaen aleyh çarşıya çıkarım, orada beni tutunuz.

2- Beni silâhımla nefyediniz.

Vali Paşa şartlarını kabul ederek Bitlis'e nefyeder. Bitlis Valisi ahvale vâkıf olduğundan, korkusundan oradan da nefyeder. Bu defa kendileri Hizan'a, oradan Bulanık cihetine gider. O cihetin otuz köyün ülemasını musahabe-i ilmiyeye davet eder. Günde bir köyde, otuz gün böyle münazara eder. Bunların bütün cevablarını verdikten sonra Erciş kasabasına gider. Oradan İran'a geçip Tahir Paşa'nın aleyhinde bir cem'iyet teşkiline karar verir. Tahir Paşa işitince davet eder ve tatyib-i hatır ederek barıştılar. Van'da kaldı.

Bediüzzaman Molla Said riyaziyatta hârikulâde bir sür'at-i intikale mâlikti. Herhangi bir müşkil mes'ele olsa, zihnen hallederdi. Hattâ cebir mukabele ilminde kendi zihninde Kürdçe bir risale yapmıştır.

Tahir Paşa nezdinde hesab mes'elesi münakaşaya mevzu olmuş. Hesaba dair hangi mes'ele mevzu-u bahs olmuşsa, daha başkaları ve en mahir kâtib rakamla yapamadan Molla Said zihnen çıkarıyordu. Pek çok defalar böyle yarışlara girişti. Daima da ileri çıkmıştır. Bu defa şöyle bir sual sordular: Onbeş müslim, onbeş gayr-ı müslim farzedilerek bir bir ardısıraya dizilince bunlara yapılacak her kur'ada gayr-ı müslime isabet etmesi matlubdur. Nasıl taksim edilir?

Bu sualine cevaben: "Bunların 124 vaziyet-i muhtemelesi vardır" diye yapar. Hem de der: "Bundan daha müşkili de kendim icad ederim. 2500 vaziyet-i muhtemeleye göre de yaparım." İki saat zarfında maruz elli aded İslâmla elli aded gayr-ı müslimi o vaziyette taksim eder ki daima kur'ayı gayr-ı müslime düşürür. Ve hattâ 500 gayr-ı müslim olmak 250 bin vaziyet-i muhtemele üzerine bir mes'ele çıkarttı ve Tahir Paşa'ya göstererek bir risale şeklinde yazdı. (Maatteessüf Van'da yanmıştır.) Bilâhere bütün küre-i arz buğday taneleri farzedilse ne kadar eder? Bunu da halletti.

Ve sonra Âdem Aleyhisselâm'dan şimdiye kadar kaç (sâniyenin onda biri olan) âşire geçmiştir. Bunu da zihnen iki buçuk saatte çıkarttı. Ve daha sonra bütün küre-i arza yağan yağmurların katreleri matlubdur. Buna cevaben Molla Said: "O değil fakat bütün küre-i arza bir sâniyede bir tabaka düşerse ve beher dört parmak yerde dört katre düşerse onu bu tarzdan on sene mütemadiyen yağarsa kalemsiz hesab edebilirim." söyleyerek üç saatte çıkarttı. Fakat bu ince hesabla kuvve-i müfekkiresine sû'-i tesir yaparak, öyle bir dimağ hastalığına düçar oldu ki, üç sene kadar kimse ile zaruret olmadan konuşamaz. Hattâ talebeleriyle de güç konuşurdu. Üç sene sonra tamamıyla şifayab oldu. Zâten yukarıda bahsedildiği gibi, Kürdistan'da bir dâr-ül fünun makamında kaim olmak üzere Medreset-üz Zehra'yı vücuda getirmek veyahut Van, Bitlis, Diyarbekir'de dâr-ül fünun derecesinde bir medresenin küşadı teşebbüsüyle İstanbul'a geldi. İstanbul'a gelmesinin bir de Tahir Paşa'dan işittiği şu "Sen Kürdistan ülemasını ilzam ediyorsun. Fakat İstanbul'a gidip o denizdeki büyük balıklara meydan okuyamazsın."

diye tarif etti. Maruzat-ı sâbıkadan dahi anlaşıldığı vecihle müşarün ileyh böyle tariflere tahammül edemezdi. Bundan dolayı idi, İstanbul'a gelir gelmez ülemayı münazaraya davete ilân etti. Bir de Kürdistan'daki zekâ-i iklimîye göstererek ta'mim-i maarif hususunda nazar-ı dikkati celbettirmek idi. Yoksa Molla Said kat'iyyen hodfüruşluğu sevmez.

1: Buna soruldukça "Neden hiçbir şeye kendine temellük etmiyorsunuz?" sualine cevaben: "Bir zaman gelecek ki, herkes benim halime gıbta edecektir. Biri de, temellük bana fazla bir lezzet vermiyor. Dünyayı bütün bir misafirhane nazarıyla bakıyorum." derdi.

Tarihçe-i Hayat [Abdurrahman Nursi] - 6

Tarihçe-i Hayat 6

İstanbul’daki hâdiseler İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesi nam eserinde beyan edildiğinden bundan sarf-ı nazar edilmiştir.

Bediüzzaman hürriyet tarafdarı iken gördükleri haksızlıklardan daima Jöntürklere muhalefet ederek, “Siz dini incittiniz, gayretullaha dokundurdunuz, hilafeti tezyif ettiniz, neticesi vahîm olacaktır.” diye izhar-ı muhalefetten çekinmiyordu. Divan-ı Harb’deki kahramanane müdafaatı ve Jöntürklere îrad ettiği onbir buçuk suali âleme malûmdur.

İstanbul’da Van, Bitlis, Diyarbekir’de bir medresenin küşadı için her ne kadar çalıştıysa da, maatteessüf tevkifhane ile tımarhaneden başka bir neticeye destres olamadı. Nihayet Batum tarîkıyla Van’a avdet etti. Tiflis’te tesadüf ettiği Rus Polislerinin “Hürriyet sizi parçalayacaktır.” sözlerine mukabil, Bediüzzaman “Sizi parçalayacak. Ben de Tiflis’te medresemi küşad edeceğim.” demiş. Deva-ül Ye’s nam kitabının zeylinde yazılmıştır.

Van’a muvasalat edince aşairi dolaşarak içtimaî, medenî, ilmî derslerle iştigal etmiş, bu hususta “Aşairlere sual ve cevab” namında bir eser vücuda getirmiştir. Hem de dine ve ilme bir hizmet etmek için oradaki ülemayı toplayarak elindeki parayı da bu hususta sarfeder ve hükûmetin adem-i müzaheretinden neticesi akîm kalır.

Bu mes’eleden Van’dan Şam’a sefer eder. Şam’da iken ülemanın ilhahı üzerine Câmi-ül Emevî’de bir nutuk söyler ve bunun suretini Hutbet-üş Şamiye ismi altında tab’ etmişlerdir. Sonra Şam’da kalmıyarak yine Medreset-üz Zehra’yı fikri vücuda getirmek için İstanbul’a gelir. Seyahat-ı şahane münasebetiyle Rumeli’ye gider. Ve

hattâ şimendiferde bir risale vücuda getirerek, El-Hutbet-üş Şamiye nam eserin zeylinde tab' edilmiştir.

Oradan avdet ederken Van'a geldi. Millî bir medrese küşad ve tedrisine devamla eski fikrine de takibden geri durmuyordu. Bu defa tali' rûy-i muvafakat göstererek Van'da Medreset-üz Zehra namında bir medresenin küşadına irade-i seniye şerefsudûr buyurulduysa da, seferberlik dolayısıyla medresenin temelinden başka bir şey yapılmayarak harb-i umumî zuhur etti. Zâten o kış Molla Said daima talebelerine hitaben: "Hazır olunuz. Büyük bir musibet ve felâket bize karışıyor." buyurmuştur.

Harb-i umumîde mecburiyetle bütün talebesiyle harbe iştirak etti ve Parsin Cephesinde büyük musibet ve felâketlere uğramış ise de, gerek muharebede ve gerek esarette çektikleri mezahimi yazmaya bu harbin aleyhimizde neticelenmesinden dolayı müsaade buyurmadılar. Binaenaleyh gayet muhtasaran arzediyorum:

Parsin'den Van'a avdet ederken Van'da ihtilal zuhur etti. Kendileri bu ihtilale karışmayarak medresesinde ikamet ediyordu. Ve daima masumların vikayesine son derece çalışıyor ve çoluk-çocuklara dokunmaması için herkesi men'ederdi. Bu esnada maatteessüf Van sukut etti. Bunun üzerine talebesiyle medresesinde tahassun edip müdafaa etmek niyetinde idiler. Valinin fevkalâde itaatı üzerine Van'ı terketti ise de, muhacirleri vikaye için Vastan'da muharebe etti. Mezkûr muharebede arkadaşlarımızdan ve üstad-ı muhteremin kâtibi Molla Habib şehid oldu. (Allah rahmet eylesin.) Oradan gelen muhacirleri selâmete îsal ettikten sonra İspairt nahiyesine Ermeni çetelerinin taarruzunu işitir. Bu defa vatanına yani esas meskat-ı re'sine giderek fedailere karşı müdafaa eder. Ermenilerin aile ve masum çocuklarını toplayarak bunlara dokunmak şer'an caiz olmadığından ahaliyi men'eder. Ve mezkûr çoluk-çocukları Ermeni fedailerine teslim ettirmek için gönderir. Ermeni fedaileri bu halden memnun olarak, "Madem ki siz bizim ailemize dokunmuyorsunuz, biz de muhariblerinizden başka kimseye dokunmayız." diye cevab gönderirler. Bu suretle yapılan muharebelerle tekrar Van'a girmeğe muvaffak olurlar. Bu defa Bediüzzaman Van Kal'asında tahassun ederek müdafaa etmek için ısrarda bulunursa da, Van valisi Cevdet Paşa vaziyet-i sevk-ül ceyşînin fenalığından bahisle ilhah ederek aldırır, Vastan'a gelirler.

Oradan Cevdet Paşa ile Bitlis'e giderler. Bitlis'te bulunan beşyüzü mütecaviz yetim muhacirîn çocukların iaşesini deruhde ile onlarla uğraşır.

Erzurum'un sukutu esnasında Muş kasabasının düşman istilasına maruz kalacağı esnada mezkûr kasabada 12 top bulunuyordu. Şu toplar kurtularak Bitlis'e gelirse Bitlis'i müdafaa vaziyetinde kalabilir, olmadığı takdirde Bitlis'in tahliyesine mecbur kalınacaktır. Bunun üzerine Bediüzzaman talebesiyle ve 300 kişi ile beraber Muş tarafına gider. Mezkûr topları karların üzerinde Bitlis'e getirmesine muvaffak olur. Bitlis haricinde düşmanla müsademe başlayarak Bitlis müdafaa olunur. Molla Said talebesiyle orduya dâhil olur ve garaibden olarak üç kurşuna hedef olur. Bunlardan birincisi kalbinin üzerine isabet ederse de tütün tabakasıyla sigara ağızlığını parçaladıktan sonra vücuduna tesir etmez. İkincisi de hançerinin bulunduğu sol kaburgasına gelirse de hançerinin sapını deler ve kendilerine zarar dokunmaz. Üçüncüsü yine sol omuzuna gelir, hafifçe bir yara açar. Bitlis'in sukutu gecesi ayağı kırılarak arkadaşları şehid düşüp Bitlis'in içinde suya düşerler ve düşmanın ihatasına maruz kalırlar. Düşmanın gelen kuvveti yanıbaşlarındaki beş nefer Bitlis ahalisini şehid etmeğe uğraşırken bâki kalan talebeleri köprünün altındaki gizli bir yere çekilirler. Şu suretle orada sığınırlar. Ve talebelerine: "Arkadaşlar, durmayınız. Sizi helâl ettim. Beni bırakınız, siz kendinizi kurtulmağa çalışınız." demesi üzerine talebeler, "Sizi bu halde bırakıp gidemeyiz. Şehid olursak yine hizmetinizde olsun." diye kalırlar. 35 saat su içinde bu vaziyette bulunur. Bilâhere talebelerinden birisi Rus karakoluna gider. Molla Said'in malûmatı olmaksızın malûmat verir. Ruslar gelip mezkûr yerden çıkarırlar. Bilâhere Van, Celfa, Tiflis, Koloğrif, Kosturma'ya sevkederler. Bu yollarda maruz kaldığı tehlikeleri, hattâ birkaç defa Rus zabitleri öldürmekle meşru' bir intihara kasda kadar varmalarını tafsilatıyla arzetmeğe kendileri müsaade etmedikleri için muhtasaran yazdım.

Mezkûr Kosturma'dan firar suretiyle Petersburg, Varşova'ya gelmeğe muvaffak olmuş ve bilâhere Viyana tarîkıyla İstanbul'a gelerek esaretten tahlis-i giriban etmiş. Üstad-ı muhterem bugün İstanbul'da olup, malûmatı olmadan Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye a'zalığına tayin buyurulmuş ve emr-i vaki' karşısında bulundurularak

kabule mecbur olmuştur. El-haletü hâzihi mezkûr makamda vazife-i diniye ve ilmiye ile meşgul bulunur.

Üstad-ı Muhteremin tercüme-i haline aid işbu satırları gerek ahali ve ülemadan telakki ettim ve gerek bizzât müşahede-i âcizanem üzerine mufassalan enzar-ı kariîne arzeyliyorum. Her hususta mübalağadan son derece tevakki ve hattâ tarafgirlik töhmetine maruz olmaktan ihtirazen birçok malûmatı ihmal eylediğime kariîn-i kiram emin olabilirler.

Âsârı:

1- Muhakemat, Türkçedir.

2- Reçetet-ül Ülema, Arabçadır.

3- Reçetet-ül Avam, Arabçadır. Ve hakkıyla sitayişe şâyan eserlerdir.

4- Ta'likat. Mantıkta bînazir bir eserdir. Nazariyat-ı Mantıkiyeyi tatbikata takib eder.

5- Rumuzat. Mantık'ta i'mal-i zihin için güzel bir eserdir.

6- İşarat-ül İ'caz fî mezan-il îcaz. Bir tefsir-i şerif olup, o da sahibine benzer. Başka tefsirlere benzemez, bedi' ve garibdir. Şimdi mezkûr tefsir-i şeriften bir cüz'ü tab' edilmiştir.

Müşarün ileyhin veled-i manevî
ve biraderzadesi
Abdurrahman

Tarihce-i Hayatın Zeyli [Abdurrahman Nursi]

Tarihçe-i Hayatın Zeyli [Abdurrahman Nursi]

Tarihçe-i Hayatın Zeyli

Bu divanın **(1)** sahibi amucam Said-i Kürdî'nin tercüme-i hâlini muhtasaran müstakil bir risalede yazmıştım. Fakat iki buçuk seneden beri Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'nin vazifesini ona yüklettirdiler. O da derdi:

— "Ben bunu terk edeceğim, fakat millete de bir hesab vermek isterim." Bendeniz de amucamın Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'deki vazifesinden nasıl hesab vermek istediğine dair birkaç söz yazıyorum.**(2)**

Biraderzadesi
Abdurrahman

Bundan iki buçuk sene evvel –ki 13342 senesi idi– amucamın rızası olmadan, Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye azâ edildi. Fakat esarette çok sarsılmış olduğundan on ay mezunen vazifeye gitmedi. Hatta çok defalar istifa etmek teşebbüsünde bulundu. Fakat ahbabları bırakmadılar. Bunun üzerine vazifeye devam etti ki bir buçuk sene oluyor. bidayette haline dikkat ettim ki, zaruretten fazla kendine masarif yapmıyordu ve "Maişetçe neden bu kadar fena yaşıyorsun?" diyenlere cevaben derdi ki:

— "Ben sevad-ı âzama tâbi olmak isterim, sevad-ı âzam ise bu kadar tedarik edebilir. Ben ekalliyet-i müsrifeye tabi' olmak istemem."

Ve Dârü'l-Hikmet'ten aldığı maaştan mikdar-ı zarureti ayırdıktan sonra mütebakisini bana vererek:

— "Hıfz et" derdi. Ben de o bir sene zarfındaki fazla kalmış olan paraları amucamın bana olan şefkatine, hem malı istihkar etmesine itimaden haberi olmadan tamamen sarf ettim. Ve sonra da bana dedi ki:

— "Bu para bize helâl değildi. Millet malı idi. Ne için sarf ettin? Madem ki öyledir, ben de seni vekil-harçlıktan azl ile kendimi nasb ettim." Ondan sonra ayda bana yirmi banknot, kendisine de on beş tefrik ederdi. Fakat başka masraflar da onun on beşine dahil idi. Demek ayda on-on iki banknot kendisine kalıyordu. Fazla kalan mütebaki paraları kendisi hıfz eyledi.

Bir müddet aradan geçti. Yeni kalbine geldiği hakaikten on iki telifatını din namına tab' ettirdi ve toplanan yedi yüz kadar banknotları o telifatların masraf-ı tab'iyesine verdi. Yalnız bir iki küçüğü müstesna olmak üzere diğerlerini meccanen etrafa dağıttırdı. Ne için sattırmadığını sual ettim. Dedi ki:

— "Maaştan bana kut-u lâyemut caizdir, fazlası millet malıdır. Bu suretle millete iade ediyorum."

Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'deki hizmeti hep böyle teşebbüs-i şahsî ile idi. Çünkü orada müştereken iş görmek için bazı maniler görüyordu. Zannımca kari'ler de bunu biliyorlar ki, müşarün-ileyh kefenini boynuna takmış ve ölümünü göze almıştır. Ve Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de demir gibi dayandı. ecnebi tesiratı Dârü'l-Hikmet'i kendine âlet ettiremedi ve o yanlış fetvaya karşı dayandı, reddetti. İslâmiyete muzır bir cereyan ortaya atıldığı vakit o cereyanı kırmak için küçük bir eserini neşr ediyordu. Hattâ Anadolu'dan istediler. Gitmedi. Demişti:

— "Ben tehlikeli yerde mücahede etmek istiyorum, siper arkasında mücahede etmek hoşuma gitmiyor. Anadolu'dan ziyade burayı daha tehlikeli görüyorum."

Başka kitabları yanında bulundurmaz. Ona derdik:

—"Ne için başka kitablara bakmıyorsun?"

Derdi:

—"Her şeyden zihnimi tecrid ile Kur'an'dan fehm ediyorum."

Nakl etse bazı mühim gördüğü mesaili yine tagayyürsüz kendi âsârından alır tekrar ederdi. Derdik:

— “Ne için aynen böyle tekrar ediyorsun?”

Derdi:

— “Hakikat usandırmaz libası değiştirmek istemem.”

Kendisine derdik:

— “Neden en ulvî hakaik-i diniyeyle beraber bazı mesail-i siyasiyeyi de kitablarında derc ediyorsun?”

Cevaben derdi ki:

— “Çocuğa ilacı içirmek için bir şekerleme gösterilir. Tâ ki o da ağzını açar, ilacı o vasıta ile içirir. Efkâr-ı amme de siyaset için ağzını açmış, ben de tiryakı içirmek için siyaseti de zikrettim.”

Fakat maattessüf pek îcazkârane söylediği için istifade umumî olmuyor. Hatta kendi kitablarından aldığı bazı mesaili dahi aynen diğer eserlerinde zikrediyor. Başka müellifler gibi mana tekerrür ettikçe başka suret giydirmiyor...

Demek bir buçuk sene mezuniyetten sonra vazifesinde bulundu. Şimdi dahi başka yere gitmek için niyet etmiştir. Ve millette hitaben diyor ki:

— “Ey millet! Burada o kadar mâni çoktu ki iş görmek pek müşküldü. Ben bu kadar yapabildim, beni helâl et.”

Hem kendisine derdik:

— “Neden bu kadar sarsıldınız?”

Derdi:

— “Ben kendi âlâmlarıma tahammül ettim. Fakat İslâm’ın âlâmından gelen teellümat beni ezdi. Âlem-i İslâm’a indirilen her bir darbenin en evvel kalbime inmesini hissediyordum. Onun için bu kadar sarsıldım. Fakat bir ışık görüyorum ki o âlâmları unutturacak. İnşaallah!.. “

Tesadüf-i garibedendir: Bu Lemeat kitabının tarihi "hilâl-yıldız" çıktı ki:

نَجْمُ اَدَبٍ وُلِدَ لِهِلاَلَىْ رَمَضَانَ [1]

Hem de tesadüf olarak kitabın âhirinde de hilâl-yıldız gelmiş. Tabiatı serbest bırakarak ki, hiç nazm yapmadığı halde bu kitab tamamen sancak marşının vezni gibidir ki, pek garib bir tesadüf, Ramazan'dan birkaç gün evvel bazı satırları numune olarak yaptı. ahbablarına gösterdi. Biri müstesna, kimse teşci etmedi. Fakat bir arzu-yu musırraneye ittibaen Lemeat'ı Ramazan'ın bidayetindeki hilâl vaktinde yapmaya başladı ve Ramazan'ın âhirindeki hilâlde bitirdi.

Hem de der ki:

—"Bu Ramazaniye kitabımı kim alsa her kıtasını dikkatle okumasa, lafız ve nazmın perişaniyetine bakıp manasının anlamasına çalışmasa helâl etmem. Çirkin bir sadefte güzel bir cevher bulunabilir."

Kitabındaki tesadüfe dair konuşurken, semada hilâl-yıldız, sancak-ı İslâm'ın resmini tersim etti. Amucama dedim:

— "Kitabındaki tesadüf, sahife-i sema da tanzir ediyor."

Cevaben dedi :

— "Ben, zaten tesadüf denilen şeyi kabul etmem. Her şeyde bir hikmet var. Hem tesadüf tekerrür etse tesadüf olamaz, bir kasdı ihsas eder. Kâinat birbiriyle münasebettardır. O dakik münasebatın manaları var. Vâzıhan bilmediğimiz için tesadüfle tabir ediyoruz.

İşte bütün bunlardan tefeül çıkıyor ki; i'lâ-yı kelimetullahın bayrağı olan hilâl-yıldız bayrağı teali edecek, eski şevketini bulacak inşaallahu tealâ!

Âsârı hakkında, takrizen küçük amucam böyle söylemişti...

Hakkın cevher-i âlîsiyle elmas-ı hakikatten
Şükûka karşı yapılmış olan bir seyf-i katı'dır.
Müzehheb basamaklı şu semavat-ı kemalâta
Urûc etmek için hakkıyla bir nuranî mirkattır.
Küçük biraderi AbdülMecid

Bendeniz de âsârındaki îcaz ve metanetine dair takrizen bu sözleri söylüyorum:

Olmasaydı ger demir mermer-misal lafzı tamam,
Âteş-i kuvvet-i manaya dayanamazdı kelâm.
Hakikatte çemenzâr-ı hakaiktir bu her dem,
Ki olmuş cennet-i a'lâ-i Kur'an'dan o mülhem.
Bu bahr-ı muhtelifü'l- elvan ve emvacın içinde,
Gelen bâd-ı nesîmi kalb-i mecruha deva, merhem.
Buharatı çıkar tâ ki semavat-ı ukula,
Sehabatı bütün teşkil eder o hem-zened berhem.
Atar nara o, rahmetli bulut şimşekleri saçar,
Yakar kalbin zemininde, bırakmaz şübhe-i hem-vehm,
Yağan yağmurları neşv ü nema ezhara verirler,
Hakikattir ki onlar da birer dane-i şifadır hem.
Biraderzadesi Abdurrahman

Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'de iken tab' ve neşrettiği âsâr:

İşaratü'l-İ'caz fî Mezanni'l-Îcaz
Nuktatün min-Nuri Marifetillah
Şuaat-ı Marifeti'n-Nebî
Lemeat
Tulûat
Sünuhat
Kızıl Îcaz
Rumuz
İşarat
Hutuvat-ı Sitte
Hakikat Çekirdekleri (Birinci cüz)
Hakikat Çekirdekleri (İkinci cüz)

---

(1): Lemeat eseri kastediliyor.. mS

(2): Rumi 1337, milâdi 1921 yılında yazılmıştır.

1.)Ramazan’ın iki hilâlinden doğmuş bir edep yıldızıdır.

Tarihce-i Hayat [Hamza Efendi]

Tarihçe-i Hayat

Uzun bir zaman refaketinde ve dersinde bulunan Hamza Efendi tarafından kaleme alınmıştır. **(1)**

Bediüzzaman Said-i Kürdî'nin Tercüme-i Hâlinden Bir Hülâsadır

Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı

Bediüzzaman, 1293 tarihinde Bitlis vilayeti Hizan kazası İsparit nahiyesine tabi Nurs karyesinde tevellüd etmiştir. Pederi Mirza namında bir zattır. Dokuz sene hayat-ı tufuliyetini aşiyane-i pederde imrar ettikten sonra, tahsile başlar. Büyük kardeşi Molla Abdullah nezdinde üç sene kadar Kürdistan'da cari olan usûl dairesinde emsali gibi nahiv ve sarf'ın mebadisini Hallü'l-Meakid'e kadar mutavassıt bir derecede (yani İstanbul usûlünce İzhar'ı) tahsil ettikten sonra biraderinden ayrılır.

Kürdistan'da talebe-i ulûm istedikleri zaman, diledikleri hocanın nezdine gidip arzu ettikleri kitabı tederrüs ederler. Yani; talebe hocanın arzusuna tabi olmayıp, bilakis hoca talebenin reyine tabidir. Bediüzzaman da bu usûle tabi olarak Siirt'e azimet eyledi.

Siirt'te Molla Fethullah Medresesinde de iki ay tahsil ile meşgul olduktan sonra Siirt'i terkle Müküs'te bulunan Medrese-i Emiri'l-

Hasan Veli’nin müderrisi olan Molla Abdülkerim Efendinin nezdine giderek o zattan iki ay kadar ahz-ı feyz ettikten sonra Vastan’a azimet eyledi. Vastan’da tahsil ile meşgul olmayıp yalnız bir ay kadar tebdil-i hava için ikametten sonra Bayazıt’a tevcih-i hareket eyledi. İşte hakiki tahsilinin başlangıcı bu tarihten itibar olunur.

Bayezıt’ta, Şeyh Muhammed Celâli nezdinde üç ay kadar tahsil etmiştir. Fakat, bu tahsil gayet garip görünür. Çünkü üç ay zarfında Kürdistan usûlüyle Molla Cami'that allden ikmal-i nusah etti. Yani her kitaptan bir veya iki ders, en nihayet on ders kadar tederrüs; mütebakisini terk eyledi. Hocası Şeyh Muhammed Celâli Hazretleri bu halden hoşlanmayarak itirazda bulunmuş ise de, Bediüzzaman cevabında: “Hocam! Bu kadar kitabı, bu kadar ulûmu okuyup anlamak iktidarına malik değilim. Yalnız, bu kitablar neden bahsettiklerini anlayayım da sonra tab’ıma muvafık olanlara çalışacağım.” dedi. Fakat maksad-ı aslî medrese usûlünde bir teceddüd, bir garabet göstermek ve bunca havaşi ve şuruhla izaa-i vakit etmemekti. O suretle, üç ayda yirmi senelik usûlce tahsil edilen kitapları okuyup ikmal-i nusah ettikten sonra, hocasının: “Nasıl ve hangi ilim hoşuna gitti” sualine cevaben: “Bu ilimleri birbirinden tefrik edemiyorum. Ya hepsini bilirim veyahut hiçbirisini bilmem.” dedi.

O zaman, her eline aldığı kitabı anlar ve mütemadiyen mütalâa ile vaktini geçirirdi. O derece ilme dalmıştı ki, hayat-ı zahiriye ile hiç alâkadar görünmezdi. Sorulan her ilmî suale derhal ve bilâ-tereddüd cevap verirdi. Fakat bizzat kendisi de bu anlayışın hakikate ve sair ulemanın anlayışına muvafık olup olmadığını hakkında şüpheye düşerek Kürd ulemasından mümtaz simalarla mülâkat ve şüphesini izale ile teberrüken bir iki ders tederrüs etmeğe karar verdi. Hocasından mezuniyet alarak Bitlis’e müteveccihen hareket eyledi. Fakat yolda caddeleri takip etmezdi. Dağlarda bayırlarda geze dolaşa üç ay sonra Bitlis’e vasıl oldu. Omuzunda bir posteki, derviş-i seyyah kıyafetinde Şeyh Emin Efendinin tekyesine gidip iki gün dersinde bulundu. Şeyh Emin Efendi, Bediüzzaman’a kisve-i ilmiye giydirmek teklifinde bulunduysa da, Bediüzzaman: (O vakit, sinn-i büluğa vasıl olmamış olduğundan, kendisine muhterem bir müderris kıyafetini yakıştırmadı. Çünkü Kürdistan’da kisve-i ilmiye müderrise mahsustur. Talebe sarığı saramaz.) “Ben çocuğum. Nasıl hoca

olurum?” diye Şeyh Emin Efendinin teklifini reddeyledi. Ve sekiz-dokuz ay evvel Şirvan’da terk ettiği büyük kardeşinin nezdine gitti.

Kardeşi Molla Abdullah, Bediüzzaman’a hitaben: “Said! Ben Şerh-i Şemsî'yi okudum, ikmal ettim. Sen ne okudun?”

Bediüzzaman: “Seksen kitabı okudum.”

Molla Abdullah: “Ne demek?”

Bediüzzaman: “İkmal-i nusah ettim ve sıranızda dahil olmayan birçok kitabları da okudum.”

Molla Abdullah: “Öyleyse seni imtihan ederim.”

Bediüzzaman: “Hazırım. Her ne sorarsan sor?”

Molla Abdullah, Bediüzzaman’ı imtihan ederek kifayet-i ilmiyesini bittakdir, sekiz dokuz ay evvel talebesi bulunan Said Efendiyi şimdi kendisine üstad olarak kabul eyledi. Bir iki ay kardeşi ile beraber Şirvan’da ikamet, ba’dehu Siirt’e gitti. Orada dört defa, teberrüken Molla Fethullah’ın dersini dinledi. Arasıra Molla Fethullah ile mübahesede bulunarak, müşarünileyhi hayretlere müstağrak eyledi. Molla Fethullah bu genç talebesinin ilim ve fazlına dair pekçok defa medih ve sitayişte bulundu. Siirt uleması bir yerde içtima ederek Molla Said’i imtihan ve verdiği cevaplardan pek ziyade ibraz-ı sitayiş ve takdirat ettiler. İkinci derecede bulunan bazı hocalar, saika-i rekabetle hazmedemiyerek beynlerinde bir münazaa zuhur etti. ahali nazarında Bediüzzaman bir veli derecesinde mevki ve hürmet sahibi bulunduğu cihetle, ahalinin bir kısmı yardım ederek muhalifini mağlub ettiyse de canı sıkılarak Siirt’i terk ile tekrar Bitlis’e gitti. Bu esnada on dört on beş yaşında bulunuyordu. İlim ve fazıl ve cesaret ile ol havalide şöhreti yayıldı. Hatta “Meşhur Molla Said” lakabıyla telkib olundu.

Bitlis’te Şeyh Emin Efendi vesair ulema ile muaraza ve mücadele-i ilmiyede bulunup cümlesini teslimiyete icbar eyledi. ulema arasında mevkiini muhafaza için her fenne dair bir iki metin hıfzetmek mecburiyetinde kaldı. Bilhassa din-i İslâm’a varid şükûk ve şübehatı red etmek için el-Metali ve’l-Mevakıf’ı ulûm-u aliye ve âliyeye’ye dair kırka kadar metini iki sene zarfında hıfz eyledi.

Bitlis’te birçok ulema bulunup Van’da öyle maruf bir alim bulunmadığından, Van’a gitti. Orada ikamet ve on beş sene tedris ve aşair içinde irşad-ı seyahatla imrar-ı hayat eyledi. Van’da bulunduğu

esnada vali ve memurîn-i saire ile ihtilât ederek, ilm-i kelamın eski tarzı bu asrın şükuk ve şübehatının reddine kâfi olmadığından ve fünun-u cedidenin tahsilini elzem gördüğünden tarih, coğrafya, riyaziyat, tabiiyat, mevalid, felsefe fenlerini az bir zaman zarfında elde etti. Şu fününu, bir hocadan tahsil ettiği zannolunmasın. Kendi mütalâası sayesinde hakkıyla anlamıştır.

Hatta bir gün coğrafya muallimiyle, fen-i mezkure oldukça bir vukufu müstelzim olan bir mübahesede bulunur. Mübaheseyi diğer bir geceye talik ile, yirmi dört saat zarfında pek mufassal olmayan bir coğrafya kitabını hıfzeder, ferdası gün Tahir Paşa'nın konağında muallim efendiyi coğrafyada ilzam eder. Demek ki, yirmi dört saat zarfında bir “Sultanî muallimi” derecesinde coğrafyayı elde etmiştir. Aynı böyle bir muaraza neticesinde beş gün zarfında kimya-i gayr-ı uzviyi anlayıp kimya muallimiyle muarazaya girmiştir. Bunca garabet gösterdiğinden dolayı “Bediüzzaman” lakabıyla telkib olundu.

Bediüzzaman Said-i Kürdî kendine has bir usûl-ü tedrisi icad ederek o usûl dairesinde tedriste bulunurdu. Şöyle ki: Ulûm-u diniye ile fünun-u asriyeyi mezc, hakaik-ı diniyeyi fünun-u müsbete ile teyid ve teşyid etmek suretiyle talebenin tenvir-i ezhanına sarf-ı himmet eyledi.

Bütün himmetini ilim ve irfan, bilhassa Kürdistan’da neşr-i maarif hakkında sarf ediyordu. Hatta Van, Bitlis ve Diyarbekir vilayetlerinde darülfünun şeklinde üç dört medresenin küşadı için İstanbul’a geldi. Her ne kadar çalıştı ise de, maatteessüf tevkifhane ile tımarhaneden başka bir neticeye destres olamadı.

Tekrar Van’a avdet ederek, milli bir medrese küşad ve tedrise devamla eski fikrine dair sa’y ederdi. Bu defa bidayeten tali’ rû-yi muvafakat gösterir gibi oldu. Camiü’l-Ezher'e şebih el-Medresetü’z-Zehra namında Van’da bir medresenin küşadına irade-i seniyye zuhur ettiyse de temelinden başka bir şey yapılmayarak harb-i umumi zuhur etti. Eskiden beri nezdinde bulunan talebeleri kesesinden iaşe eylemekle beraber sırf hasbeten-lillah tedris ederdi. Talebeleri de hakiki bir fedakâr olarak yetiştirir idi.

Bunca muarazat ve mücadelat-ı ilmiyede hiçbir zaman sâil vaziyetini ihtiyar etmemiş, daima mucip mevkiini ihraz eylemiştir. Bu vaziyet, ne derecede iktidara vabeste olduğu izahattan varestedir.

Fakat bir nokta arz etmek isterim ki, o da Bediüzzaman’ın ulüvv-ü menzilet ve fazilet-i ahlâkiyesini mübeyyendir. Şöyle ki: muarız bulunan zatı mahcub etmemek için sual sormaktan ictinab etmiştir. Kendi mahcubiyetini nazar-ı itibara alıp muarızını mahcubiyetten vikayeye çalışan bir zata tarih sayfalarında da nadiren tesadüf olunur derecededir. Hatta İstanbul’da bile herkesin sualine cevap vermeye hazır bulunduğuna dair ilan etti. Onunla muaraza eden zevata hiçbir sual irad etmediğini, müddeama bir bürhan-ı kat’î teşkil eder zannındayım.

Bitlis’te Şeyh Emin Efendi ile vuku bulan mücadeleden ahali yanında bir tefrika ve münazaa hasıl oldu. Hükümet işe müdahale ederek Bediüzzaman’ı oradan nefyetti. Bir müddetten sonra menfasından firar ederek Siirt’e tabi Tillo kasabasında “Hasya Künbedi” denilen bir türbeye kapandı. Orada Kamus-u Okyanus'u babü’s-sin’e kadar hıfz eyledi.

Bir gün, ne fikre mebni kamusu hıfzeylediğini sordum. “Kamus her bir kelime kaç manaya geldiğini yazıyor, ben de kamusun aksine olarak her bir manaya kaç kelime müstamel olduğuna dair bir kamusu yazmak merakına düştüm, bu heves üzerine hıfz eyledim. Fakat sonra Mısır’da bir cemiyet tarafından böyle bir eser vücuda geldiğini haber aldım. Sa’yim heba oldu” cevabında bulundu.

Kendi kendime düşündüm, teessüfle dedim ki: Rehbersizlikten neler zayi olup gidiyor. Öyle bir zekâ, böyle bir heves uğrunda sarf edilir mi?!

Oradan çıkıp Cezire’ye gitti. Cezire hocaları bidayet-i emirde muarazaya kalkıştılarsa da, bilahare kendilerine hoca kabul ederek nezdinde ders okumaya başladılar.

Her iki ay bir yerde vakit geçirmeye alışan Bediüzzaman Cezire’den Mardin’e şedd-i rıhal eyledi. Mardin’de siyasetle uğraştığından istibdadın müsaadesizliğinden eli ve ayağı bağlı bir surette Bitlis’e nefyedildi. O seferde garib bir vakıa vardır, inşaallah mufassalan yazılacaktır. O zamana kadar Bediüzzaman’ın malumatı hep sünuhat kabilinde olduğu cihetle uzun uzadıya sa’y ve mütalâaya lüzum görmezdi. Fakat o zamanda sinn-i büluğa vasıl olduğundan mı, yahut siyasete karışmasından mı, her ne sebepten ise eski sünuhat yavaş yavaş gaib olmaya başladı.

Son zamanda Bitlis'te vaki olan harb esnasında bir gün garaibten olarak üç kurşuna hedef olur. Birisi kalbinin hizasına isabet eder, tütün tabakasıyla ağızlığı parçalar durur. Diğeri sol tarafında hançerin sapını delerek durur. Üçüncüsü omuzunda hafif bir yara açar.

Nihayet Bitlis'in hîn-i sukutunda, ayağı kırılmış ve omuzu mecruh bir halde, iki gün mahsuriyetten sonra Ruslara esir düştü. İki sene üç ay esaretten sonra tahlis-i giribane muvafık olarak bu gün elhamdulillah Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye azalığında vazife-i ilmiye ve diniye ile meşgul bulunur.

Hocamın tercüme-i haline ait o havalide gerek ahali-i ulemadan telakki ve gerek bizzat müşahede ettiğim ahval ve vukuatı muhtasaran enzar-ı kariîne arz eyliyorum.

Her hususta mübalağadan son derece tevakki ve hatta tarafgirlik töhmetine maruz olmaktan ihtirazen birçok malumatı ihmal ettiğime kariîn emin olabilirler. Pekçok garaibi mutazammın tercüme-i hâlinin tafsilini ayrı bir risale şeklinde neşretmek niyetindeyim.

Âsârı

Türkçe:

1- Muhakemat-ı Bediüzzaman namında tefsire mukaddime olarak yazılmış bir eser-i giran-bahadır.

Arapça:

2- Reçetetü'l-Ulema

3- Reçetetü'l-Avam

(Hakkıyla sitayişe şayan iki eserdir.)

4- Talikat (Mantıkta bînazir bir eserdir, nazariyat-ı mantıkıyeyi tatbikata takrib eder.)

5- Rumuzat (Mantıkta i'mal-i zihin için güzel bir eserdir.)

6- İşaratü'l-İ'caz fi Mezanni'l-İcaz namında bir tefsir-i şerif. Şimdiye kadar o menhecde telif olunmuş bir tefsir mevcud değil ve hatta diyebilirim ki, mahsül-ü karihasından başka evkaf malını dercetmemiştir. Kelam-ı Kadim nazımca mu'ciz, mefhumca hak ve

hakikat olarak fünun-u müsbeteye tamamen muvafık ve rehnüma olduğunu ispat eder. Hazret-i Üstad bu tefsiri telif etmeden evvel halka-i tedriste bulunuyordum. Kelam-ı Kadim'i eline alıp Kürdçe takrir ederdi, hiç kitaba veya tefsire bakmazdı. Arkadaşlarımızdan Molla Habib namında bir efendi Kürdçe not tutardı. Çok devam etmeden harb-i umumi başladı. Bediüzzaman Said Efendi muharebe esnasında cephe-i harbte mehaz olarak yalnız o notlara malik olduğu halde elyevm Evkaf Matbaasında tabıyle iştigal ettiğimiz o kitabı telif etmiştir.

Müşarünileyhin talebesinden ve
Medresetü'l-Vaizîn mezunlarından
Hamza

---

(1): Rumi 1334, milâdi 1918 yılında yazılmıştır.

GAYR-i MÜNTEŞİR

Neşredilmemiş Mektuplar ve Parçalar

Bu parçada hiç bir parçayı kaybetmeyen kardeşlerim, umum yazdıklarımı, âmi ve âdi de olsa her şeyi kaydedip yazmışlar. Halbuki, az bir kısmının ehemmiy

eti muvakkattır. Ebedi yaşayacak bir kıymet-i ilmiyesi yoktur. Madem yazmışlar, belki bir hikmeti var diye ilişmedim.

Onun bir hikmeti budur ki: O muvakkat ve az mektupların dahi başlarında bâkiyâne selâm ve dua ve teşvik ve âhirlerinde yine uhrevî selâm ve dua ve

istid'a
vardır.

Said
Nursî

GAYR-i MÜNTEŞİR

Muhtelif Parçalar

Muhtelif Parçalar

Gayr-i Münteşir

Muhtelif Parçalar : 33 Ehadis-i Şerife

33 Ehadîs-i Şerîfe (1)

تَعَلّمُوا الْعِلْمَ فَاِنّ تَعْلِيمَهُ لِلّهِ خَشْيَةٌ وَ طَلَبُهُ عِبَادَةٌ وَ مُذَاكَرَتُهُ تَسْبِيحٌ وَ الْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ

1.) Meali: İlmi öğreniniz! Çünki, onun öğrenilmesi Allah'a karşı haşyettir, talebi ibadettir, müzakeresi tesbihtir, ondan bahis ise cihaddır.

سَاعَةُ عَالِمٍ يَتَّكِئُ عَلَى فِرَاشِهِ يَنْظُرُ فِى عِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَاعَةً

2.) Meali: Bir âlimin, yatağına yaslanarak ilmine (kitabına) bir saat bakması, yetmiş saat ibadetten hayırlıdır.

طَالِبُ الْعِلْمِ طَالِبُ الرَّحْمَانِ، طَالِبُ الْعِلْمِ رُكْنُ الْاِسْلاَمِ وَ يُعْطَى اَجْرُهُ مَعَ النَّبِيِّينَ

3.) Meali: İlmin talibi (talebesi), Rahman'ın talibidir. İlmin talebcisi, İslâmın rüknüdür. Onun ecr u mükâfatı, Peygamberlerle beraber verilir.

طَلَبُ الْعِلْمِ اَفْضَلُ عِنْدَ اللّٰهِ مِنَ الصَّلاَةِ وَ الصِّيَامِ وَ اَلْحَجِّ والْجِهَادِ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

4.) Meali: İlim taleb etmek, Allah'ın katında (nafile) namaz, oruç ve haccdan ve fî-sebilillah olan cihaddan efdaldir.

عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ عَابِدٍ

5.) Meali: İlminden menfaat görülen bir âlim, bin âbidden hayırlıdır.

وَيْلٌ لِمَنْ طَلَبَ الدّنْيَا بِالدّينِ

6.) Meali: Din ile dünyayı taleb edenlere veyl olsun.

كَلِمَةُ حِكْمَةٍ يَسْمَعُهَاالرَّجُلُ قَدْ يَكُونُ خَيْرًالَهُ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ وَجُلُوسُ سَاعَةً عِنْدَ مُذَاكَرَةِ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنْ عِتْقِ رَقَبَةٍ

7.) Meali: Bir adamın, bir hikmet kelimesini işitmesi, bazan olur ki, ona bir sene ibadetten hayırlı olur. Ve bir saat ilim müzakeresi yanında oturmak, bir köle âzad etmekten daha hayırlıdır.

لاَنْ يَهْدِى اللّٰهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلاً خَيْرٌ لَكَ مِمّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشّمْسُ

8.) Meali: Cenab-ı Hak bir adamı senin elinle (vasıtanla) hidayete getirmesi, güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha çok sana hayırlıdır.

لَنْ يَجْمَعَ اللّٰهُ عَلَى هذِهِ الْاُمّةِ سَيْفَ الدّجّالِ وَ سَيْفَ الْمَلْحَمَة

9.) Meali: Cenab-ı Allah şu ümmetin üstünde hem Deccal'ın kılıncını, hem de büyük harb **(Haşiye)** kılıncını beraber cem' etmeyecektir.

Haşiye: Melhame-i Kübra olan İkinci Harb-i Umumî âlem-i İslâmı hırpalamadığı işaretiyle; İslâmlar içinde bir Deccal âlem-i İslâmı başka bir tarzda hırpalayacak.. *Said Nursî*

لَنْ تَزَالُ الْخِلاَفَةَ فِي وِلْدِ عَمّى صِنْوِ اَبِى الْعَبّاس حَتّى يُسَلِّمُوهَا اِلَى الدّجّالِ

10.) Meali: Hilafet, babamın kardeşi amcam Abbas'ın oğullarından zâil olmayacak, tâ onu Deccal'a teslim edinceye kadar.

لَوْ وُزِنَ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَ دَمُ الشُّهَدَاءِ لَرُجِّحَ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دَمِ الشُّهَدَاءِ

11.) Meali: Ülemanın mürekkebiyle, şüheda kanı müvazene edilse; muhakkak ki, Allah yanında ülemanın mürekkebi, şühedanın kanına racih gelecektir.

لَيْسَ الشّدِيدُ الّذِى يَغْلِبُ النّاسَ وَلكِنّ الشّدِيدَ الّذِى يَغْلِبُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

12.) Meali: Şedid, kuvvetli kahraman o değildir ki; insanları mağlub etsin. Belki kahraman odur ki, gazab ve hiddet ânında nefsini

mağlub eder.

مَا اَهْدَى مُسْلِمٌ لاَخِيهِ هَدِيَّةً اَفْضَلَ مِنْ كَلِمَةِ حِكْمَةٍ يَزِيدُهُ هُدًى وَ يَرُدُّهُ بِهَا عَنْهُ رِدًى

13). Meali: Bir müslümanın bir müslüman kardeşine vereceği, onun hidayetini arttıran ve onunla ondan kötülüğü kaldıran bir hikmetli sözden daha efdal bir hediye yoktur.

مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ اِلَى قِيَامِ السّاعَةِ اَمْرٌ اَكْبَرَ مِنَ الدّجّالِ

14.) Meali: Halk-ı Âdem’den (AS) tâ kıyamete kadar âlem-i insaniyet arasında Deccal hâdisesinden daha büyük bir emr, bir mes’ele yoktur.

Haşiye: İslâmda bir rivayette üç Deccal gelecek, bir rivayette Deccal vazifesini gören 27 Deccal.. *Said Nursî*

مَنْ اَتَاهُ الْمَوْت وَ هُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْاَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ

15.) Meali: Bir ilim talebesi, ilmi tahsil ederken eceli gelse vefat etse; onun derecesi ile, enbiya derecesi arasında, bir derece (peygamberlik mertebesi) kalır.

مَنْ تَعَلَّمَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ (اى مِنَ الْعِلْمِ الْاِيمَانِىِّ وَ التَّحْقِيقِىِّ) عَمِلَ بِهِ اَوْ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ كَانَ اَفْضَلَ
مِنْ صَلاَةِ اَلْفَ رَكْعَةٍ. فَاِنْ هُوَ عَمِلَ بِهِ اَوْ عَلَّمَهُ كَانَ لَهُ ثَوَابُهُ وَ ثَوَابُ مَنْ يَعْمَلُ بِهِ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

16.) Meali: “Kim ki ilimden (yani ilm-i imanî ve tahkikîden) bir bâb, (bir mes’ele) taallüm ederse, onunla amel etsin etmesin, bin rek’at (nafile) namazdan efdaldir. Eğer (öğrenmekle beraber) amel de ederse, yahut onu başkasına öğretirse, o zaman tâ kıyamete kadar onun o (büyük) sevabı ve onunla amel edenin sevabı onun olacaktır.

مَنْ طَلَبَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ لِيُحْيَى بِهِ الْاِسْلاَمَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْاَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ

17.) Meali: Kim ki İslâmı ihya etmek niyetiyle ilimden bir bâb tahsil ederse, onun derecesiyle Peygamberlerin derecesi arasında yalnız bir derece kalmış olur.

لاَ يَجْتَمِعُ اَرْبَعَةٌ فِى الْمُؤْمِنِ اِلاَّ اَوْجَبَ اللّهُ بِهِنَّ الْجَنَّةَ : اَلصِّدْقُ فِى اللِّسَانِ وَ السَّخَاءُ فِى الْمَالِ وَ الْمَوَدَّةُ فِى الْقَلْبِ وَ النَّصِيحَةُ فِى الْمَشْهَدِ وَ الْمَغِيبِ

18.) Meali: Bir mü’minde dört şey (dört ahlâk) içtima’ ettiği zaman, Cenab-ı Hak (o dört ahlâk ile) ona Cennet’i vâcib etmiş olur:

1) Lisanda sıdk, doğruluk (yani yalan söylememek)

2) Malda seha, cömertlik

3) Kalbde meveddet

4) Hazırda ve gaibde olanlara nasihat etmek.

يَكُونُ فِى اَحَدِ الْكَاهِنِينَ رَجُلٌ يُدَرِّسُ الْقُرْآنَ (يعنى يُدَرِّسُ حَقِيقَةَ الْقُرْآن) دِرَاسَةً لاَ يُدَرِّسُهَا اَحَدٌ يَكُونُ بَعْدَهُ

19.) Meali: Kâhinlerden birisi (bir adam) gelecek, Kur’anı (Kur’anın hakikatlarını) öyle bir tarzda ders verecektir ki, ondan sonra onun gibi o ders ve talimi veren olmayacak.

اِذَا جَاءَ الْمَوْتُ لِطَالِبِ الْعِلْمِ وَ هُوَ عَلَى هذِهِ الْحَالَةِ مَاتَ وَ هُوَ شَهِيدٌ

20.) Meali: Bir ilim talebesi, ilmi tahsil etmekte iken vefat etse, şehiddir.

اَفْضَلُ الْعِلْمِ اَلْعِلْمُ بِاللّهِ (اى اْلاِيمَانِىّ) قَلِيلُ الْعَمَلِ يَنْفَعُ مَعَ الْعِلْمِ وَ كَثِيرُ الْعَمَلِ لاَ يَنْفَعُ مَعَ الْجَهْلِ

21.) Meali: İlmin efdali ilm-i billahdır (yani, iman ilmidir). Bu ilim ile az olan amel, (ilim ile olduğu için) menfaat verir. Fakat çok amel, cehl ile olsa menfaatsizdir.

اَكْرِمُوا حَمَلَةَ الْقُرْآنِ

22.) Meali: Kur’anın hamelelerine ikram, hürmet ediniz.

اَكْرِمُوا الْعُلَمَاءَ فَاِنَّهُمْ وَرَثَةُ الاَنْبِيَاءِ

23.) Meali: Ülemaya (hürmet ediniz) ikram ediniz. Çünki ülema, peygamberlerin vârisleridir.

اِنّ اللّهَ عَزّ وَ جَلّ لَيَبْتَلِىَ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ وَمَا يَبْتَلِيَهُ اِلاّ لِكَرَامَتِهِ عَلَيْهِ

24.) Meali: Cenab-ı Allah Azze ve Celle mü’min kulunu tecrübe ve imtihan için musibete, belaya giriftar eder. Fakat onun bu ibtila ve denemesi, o mü’min kulun üstünde keramet ve ikramını izhar içindir.

اِنّ السّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنَ وَ لَمَنِ ابْتُلِىَ فَصَبَرَ فَوَاهًا ثُمّ وَاهًا

25.) Meali: Said, fitnelerden uzak kalınmış kimse ve musibet ve fitneye giriftar olduğu halde sabreden kişidir. Böylesi adam ise çok garib, pek nadirdir.

اِنّ الْفِتْنَةَ تَجِىءُ فَتَنْسِفُ الْعِبَادَ نَسْفًا وَ يَنْجُو الْعَالِمَ عَنْهَا

26.) Meali: Muhakkak fitne gelmektedir. İbadı (insanları) parça parça edecektir. Ancak âlimler ondan kurtulurlar.

اِنّهُ سَيُصِيبُ فِى آخِرِ الزَّمَانِ بَلاَءٌ شَدِيدٌ وَلاَ يَنْجُو مِنْهُ اِلاّ رَجُلٌ عَرِفَ دِينَ اللّهِ فَجَاهَدَ عَلَيْهِ بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ فَذلِكَ الّذِى سَبَقَتْ لَهُ السّوَابِق

27.) Meali: Âhirzamanda şiddetli ve dehşetli bir bela gelecek, herkese isabet edecek. Ondan kurtulan olmaz. Ancak Allah'ın dinini bilen ve ona göre lisanıyla ve kalbiyle mücahede eden bir adam kurtulacak. O ise, ona sâbıkların, geçmişlerin mesleği sebkat etmiştir. Bir de Allah'ın dinini bilip tasdik eden birisi kurtulacak.

اَنَا اَجْوَدُ وَلَدِ آدَمَ وَ اَجْوَدُهُمْ مِنْ بَعْدِى رَجُلٌ عَلِمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اُمّةً وَحْدَهُ

28.) Meali: Benî Âdem'in en cömerdi ve en kerimi ve en sahîsi benim. Benden sonra onların en kerimi ve en cevvadı ise bir recül (bir adam)dır ki; o adam (hususi) bir ilim bilecek ve o ilmini neşredecektir. Kıyamet gününde müstakil bir ümmet halinde ba's olunacaktır.

اَلاَ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَ عَلَّمَهُ وَ عَلَّمَ مَا فِيهِ فَاَنَا لَهُ سَائِقٌ وَ دَلِيلٌ اِلَى الْجَنَّةِ

29.) Meali: Kur'anı öğrenen ve öğreten ve içindeki hakaikı ders verenler bilmiş olsunlar ki, (kıyamet gününde) onların Cennet'e girmelerine saik ve delil ben olacağım.

اِيّاكُمْ وَ الْبِدَعُ فَاِنّ كُلّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ وَ كُلّ ضَلاَلَةٍ تَصِيرُ اِلَى النّارِ

30.) Meali: Sakın bid’atlara yanaşmayınız. Çünki bütün bid’atlar dalalettir, bütün dalaletler de Cehennem’e gider.

لَيْسَ مِنّا مَنْ تَشَبّهَ بِغَيْرِنَا، لاَتَشَبّهُوا بِالْيَهُودِ وَلاَ بِالنّصَارَى

31.) Meali: Bizden gayrısına kendini benzeten, bizden değildir. Sakın Yahudi ve Hristiyanlara kendinizi benzetmeyiniz.

اَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

32.) Meali: Cihadın en efdali odur ki; eğri yolda olup hakka karşı mümanaat gösteren en cebbar hükümdarlara, kumandanlara karşı hak söz söylemektir.

اَفْضَلُ الْجِهَادِ اَنْ يُجَاهِدَ الرّجُلُ نَفْسَهُ وَ هَوَاهُ

33.) Meali: Cihadın en faziletlisi, kişinin kendi nefs ü hevasına karşı mücahede etmesidir.

1: Üstadımız Bediüzzaman Said-ün Nursî Hazretleri üçüncü defa girdiği Afyon Medrese-i Yusufiyesinde şu gelen 33 ehadîs-i şerifeyi kendi evrad defterinde yazmış, bilâhere bazı Nur talebeleri de kendi

defterlerinde kaydetmişler. Bunların bazılarını Üstadımız kendi kalemiyle tashih edip bazı Arabî ve Türkçe haşiyeler ilâve etmiştir.

Mustafa Sungur

Not: Türkçe mealler Abdülkadir Badıllı tarafından hazırlanmıştır.

Muhtelif Parçalar : Tevafuklu Kurana ilave edilecek parçalar

Tevafuklu Kur'ana ilave edilecek parçalar

Üstad Bediüzzaman'ın,
Tevafuklu Kur'anın Başına
konulmasını arzu ettikleri parçalardır. **(1)**

Kur’ân nedir, tarifi nasıldır?

Elcevap: Kur’ân, şu kitab-ı kebir-i kainatın bir tercüme-i ezeliyesi...

(Devamı için bkz. Kur’ân nedir, tarifi nasıldır?)

Kur'an ayetleri ve Tevafukatı

Sure-i Bakara'nın ayetleri ikiyüzseksenaltı (286), ve içindeki lafza-i celal ikiyüzsekseniki (282), iki kere لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deki iki هُوَ ve daha lafzullah yerinde iki diğer هُوَ ile beraber tam ayatın adedine muvafakati, bir sırr-ı i'cazı ihsas ediyor.

Lafzullah mecmu-u Kur'anda ikibin sekizyüz altı (2806) defa zikredilmiş. Rahman; Rahim, Hakîm ile beraber, Kur'an ayetlerinin nısfıdır. Hem Allah lafzı yerinde zikredilen Rab ile beraber nısfdır. Hem Rahman; Rahîm, Alîm, لاَ اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ deki هُوَ adediyle beraber nısfdır.

Sureler itibarıyla mühim nükteler var. Ezcümle; Sure-i Bakara ve Al-i İmran'daki lafza-i celal adedi ayetlerine müsavidir. Öyle de Sure-i

Nisa, Sure-i Maide ve Sure-i En'am'ın mecmu ayetleri, mecmuundaki lafza-i Celal adedine tam tevafuktadır.

Hem beşer beşer sure itibarıyla mühim bir münasebet-i adediyesi var. Şöyleki; Sure-i A'raf'dan başlayan beş, evvelki beşin yarısıdır.

Hem Sure-i Yusuf'tan başlayan beş, o yarının yarısıdır.

Hem Sure-i İsra'dan başlayan beş, Sure-i Hacc ile beraber o yarının yarısının yarısıdır.

Sonra gelen beşer beşer takriben o nisbetle gidiyor. Yalnız bazı küçük küsürat ile fark oluyor. Böyle makamat-ı hitabiyede böyle fark zarar vermez.

Sonra Sure-i Zuhruf'tan başlayan beş, o nısf-ı nısf-ı nısfının nısfına iniyor.

Sure-i Necm'den başlayan beş, o nısf-ı nısf-ı nısf-ı nısfının nısfıdır.

Sonra gelen küçük beşler içinde, üç beşin yalnız üçer aded lafza-i Celal'i var.

Bu vaziyet gösteriyor ki, lafza-i Celal adedine tesadüf karışmamış. Bir hikmet ve intizam ile lafza-i Celal adedleri ta'yin edilmiş.

Kur'an-ı Hakîm'in Hurûfâtı

Kur'an-ı Hakîm'in hurufatı üçyüzbin altıyüz yirmi (300620) harftir. Şu mukaddes hurufatta pek çok esrar-ı mühimme vardır.

Ezcümle, i'caz-ı Kur'an'da izah edilen ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا ayetinin hurufatıyla, Sure-i Feth'in ahirki ayetinin hurufatı gayet mucizane bir tarzda, öyle bir vaziyet almışlar ki, o iki ayetin yalnız hurufları cihetiyle gösterdikleri o vaziyet-i acibe-i muntazama, iki mucize-i zâhiredir. Buna kıyasen hurufat-ı Kur'aniye, kelimat-ı Kur'aniye gibi esrarlıdır.

Evet her bir harfi on sevabdan bin sevaba kadar manevi meyve verse, ve Hâlık-ı Küll-i Şey'in kelam-ı ezelisinden olsa, her bir harfi bir çekirdek gibi bir şecere-i maneviyenin merkezi hükmüne geçer.

İşte hurufat-ı Kur'aniyenin ehemmiyet-i esrarındandır ki, ulema-i ilm-i huruf taifesi nazarında her bir harf bir sahife gibi mana verir.

Kur'an-ı Hakîm'in Kelimatı

Kur'an-ı Hakîm'in kelimatı, yetmişaltıbin dörtyüzdür (76400). Kelimat-ı Kur'aniyede ne kadar mühim esrar, ve ne kadar nükteler bulunduğu, i'caz-ı Kur'ana dair olan yirmibeşinci sözde ve Sure-i Bakara'nın bir kısmını tefsir eden İşarat-ül İ'cazda parlak bir surette gösterilmiştir.

Ayat-ı kur'aniye, altıbin altıyüz altmış altıdır (6666). Bu ayatın adedince mühim esrar var. Ezcümle, eyyam-ı şer'iye ile altıbin altıyüz altmış altı (6666) sene alem-i insaniyet, Kur'anın nuruyla yaşayacağına işaret etmekle beraber, beyanına muktedir ve me'zun olmadığımız çok işaretler vardır.

Evet zaman-ı Adem'den beri nur-u Kur'an ile beraber, nur-u Muhammedî (ASM) tâ asr-ı saadete gelmiş. Demek fetret-i mutlaka zamanını saymamak şartıyla, eyyam-ı şer'iye ile âlem-i beşeriyet altıbin altıyüz altmış altı (6666) sene neşr-i envar etmiş ve edecek.

Kur'an-ı Hakîm'in Sûreleri

Kur'anın sureleri yüzondört (114) tür. Kur'an, sure sure olmakta pek çok hikmetleri ve sırları vardır. Ezcümle, herkes her vakit muhtaç olduğu umum Kur'anı okuyamaz. Fakat bir sureyi her zaman okuyabilir. Demek ekser surelerin herbirisi Kur'an hükmüne geçer. Kur'andaki makasıd-ı asliyenin icmalini tazammun eder. Kimseyi mahrum bırakmaz. Her bir sure, birer küçük Kur'an hükmüne geçer. Bazen de herbir ayet birer küçük sure hükmüne geçer.

Kur'an

"Kur'an" ism-i şerifinde çok esrar vardır. İ'caz-ı Kur'ana işaret eden nükteler vardır. Ezcümle, Kur'an-ı Hakîm' deki lafz-ı Kur'an altmışdokuz (69) defa zikredilmiştir. Yedi silsile ile bütün birbirine bakar. Birbirine karşı tevafukları var. Yalnız hattın intizamsızlığıyla satır-ı vâhiddeki vaziyeti, bazısında biraz inhiraf etmiştir. Fakat satır yine birdir. Sahifenin onbeş satırı içinde yedi satırdan başlayan yedi

silsile, Kur'anda mevcut umum "Kur'an" kelimelerini cem etmesi ve "kıraet" manasında iki "Kur'an" kelimesinin hariç kalması ve "Kur'an" manasında iki "Furkan" dahil olması katiyen gösteriyor ki, tesadüf işi olamaz. Ve ona tesadüf karışamaz. Ve fikr-i beşerin hiçbir cihette işi değildir. Çünkü yedi satırdan başka sekiz satır kalıyor. Satırdaki vaziyet-i hakîmaneyi nazara almasak ta ve o "Kur'an" kelimatını tazammun eden ayetlerin manevi tevafukat-ı hakîmanesini düşünmesek te yarısından fazla silsile, tevafuk haricinde kalmak lazım gelirken hiçbirisinin hariç kalmaması, tek başıyla bir lem'a-i i'caziyedir.

Said Nursî

1: Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin, Tevafuklu Kur'anın Başına konulmasını arzu ettikleri bu parçalar, (bkz. Barla Lahikası) Üstadın tensib ettikleri tarzda Merhum Hüsrev Altınbaşak tarafından kaleme alınmıştır. Hayrat Neşriyatın Mealli Kur'an-ı Keriminin sonunda elyazmalarıyla beraber mevcuttur. mS

Seyyid Şefik Arvasi'nin takrizidir

Seyyid Şefik Arvasi'nin takrizidir

Meziyet-i şahsiye sahibi, asil, Allah yolunda kardeşim Seyyid Şefik Arvasi'nin takrizidir. **(1)**

Noksan sıfatlardan Münezzeh olan Allah'ın Adıyla..

Salat ü Selam, yaratıklarının hayırlısı olan Hz. Muhammed'e olsun.

Şurası bir gerçektir ki, Üstadımız Bediüzzaman'ın ayat-ı Kur'aniyye'nin feyizlerinden mülhem ve belagat-ı Kur'aniyye'nin nüktelerinden ve işaretlerinden istifade ile yazdığı eserlerini mütalaa edenler şunu şöyle bilmeleri gerektir ki, bu eserler sonsuz ihata sahibi Allahu Teâlâ hazretlerinin lütuf ve kereminin inkişafıyla, letaif ve vicdan ayinelerinin cilalanmasıyla vücud bulmuştur.

Ben bu eserler hakkında samimi olarak kısaca şunu arz edeyim ki, bu eserlerden her biri din düşmanlarına karşı aşılmaz bir kale, belki nefis ve şeytanın tuzak ve desiselerinin, tabiatperestlerin telkinlerinin ve filozofların sapık ve batıl fikirlerinin tesir edemeyeceği bir Çin seddidir.

Onun bahis konusu yaptığı kaynaklardan öyle bir ab-ı hayat fışkırmaktadır ki, onunla en müşkül imani meseleler çözülür, nefsanî bütün kötülükler söner.

Bu eserleri okuyan her hakikat arayıcısının onların üzerinde çok dikkatli durması lazımdır ki, ortaya koyduğu delillerinden tam istifade edebilsin, inceliklerinden istediği zevki alabilsin.

Şayet manalarını anlamakta zorlanırsa, bu durum onu usandırmasın ve gevşekliğe sevk etmesin. Çünkü büyük ve yüksek faydalar elde etmenin yolu çok uğraşmak ve ciddi gayret göstermektir.

Hem de müellifine asla serzenişte bulunmamalıdır. Çünkü o da bu zor yolu kendi iradesiyle seçmiş değildir. Zira ele aldığı

meselelerin mevzuları alışık olduklarımızdan çok farklıdır. Ve zevke hitap ettiği için ibareler dar gelmektedir. Başkalarına göre görüş ve düşünce halinde olan şeyler ona göre delillerin açık neticeleri, birbirine uygun ve birbirinden doğan manalardır ki, bazılarına işaret edilmiş, bir kısmından da sarf-ı nazar edilmiştir. Çünkü mesafenin uzaklığı, cümle ve kelimelerdeki işaretleri göstermeye kâfi gelmemektedir. Harika teşbihler ve temsiller gibi.

El- Hakir

Muhammed Şefik

1: Merhum âlim Seyyid Şefik Arvasi(1884-1970)'nin Mesnevî-i Arabî'nin Şemme Risalesinin sonunda yer alan takrizidir. İsmail Hakkı Zeyrek Tarafından tercüme edilmiştir. (*Kaynak: cevaplar.org*)

Muhtelif Parçalar : Ayet-ül Kübra

Ayet-ül Kübra'dan..

Muhtelif Parçalar : Ayet-ül Kübra : Mektup 1

Mektup 1

Eseridir bu eser, bir ateşpare-i zekânın
İşte bu dehadır, beklediği bütün a’sarın
Feyyaz nurlarıdır hep bu Nurlar, insanlık âleminin
Şübhe yok Hakk’ın tecellisidir parlayan içlerinde bu hakikatların.
Yâ Üstadenâ! Feyzine hayran, nuruna hayran, baştan başa bütün insan
Âsârınla Hakk’ı bulan ezkiya da diyor: Yok kusur bulmağa imkân
Lütf-u Hak’la buluyorlar bu Nurları okuyanlar yepyeni bir nurlu âlem
Şübhesiz Allah’dır ancak nurdan dalgalar kalblerde yaratan

Talebeniz Hüsrev

Ağabeyimizin bu geçen sahifedeki takrizini ruh-u canımızla tasdiken deriz ki:

Teşekkükün tevesvüsün gelmesine mani’ bu
Tefennünün tefelsüfün hayretine mazhar bu
Kalmamış bir nokta muzlim çeşm-i akıl ashabına
Tefeyyüzün terakkinin zuhuruna medar bu
Tarîkatın hakikatın takdirine mazhar bu
Kalmamış bir nokta muzlim çeşm-i dil erbabına

Nur talebelerinden

Tahirî Zübeyr Ceylan
Bayram Abdülmuhsin

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa

Asa-yı Musa'dan..

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa : Mektup 1

Mektup 1

(Kastamonu’nun Küçük Hüsrev’i Mehmed Feyzi’nin mektubundan bir parçadır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili Üstadım!

Bu ihtiyar, sahtekâr, bid’akârlara mukabil Risale-i Nur’dan tam ders alan münevver, takdirkâr, bahtiyar gençlik dahi böyle söylüyor:

Maneviyat denizinin coşkun ve kükremiş mevceleri ortasında çok bîçarelerin sarsılmış ve kuvvetini kaybetmiş imanının yegâne kurtuluş gemisi ve o geminin hedef ittihaz edeceği Risale-i Nur’un inkâr edilmeyecek kadar bir kudretle nurlandırdığı saadet-i ebediye perestişgâhının yine parlak nurudur. Onun içinde maddiyattan ziyade ruhiyatın tecellisi her bir sahifesinde kari’lerin vâzıhan gördüğü burada dünyada gafletle kendilerinden geçenler ve âdeta ölümü hiç olmak gibi en aşağı bir mertebeye kadar indiren gafil yolcular ve böylelikle zulmet âleminde misafir olduklarını hâlâ sezemeyen bedbahtlar Risale-i Nur’un aydınlattığı yollara nazarlarını çevirdikleri zaman kabrin bir saadet-i ebediye kapısı, ölümün de yok olmak değil, saadet-i bâkiyeye vâsıl olacağını bihakkın gösteren bir hidayet kaynağı olduğunu anlayacaklar. Belki de kalblerinin hücra bir köşesinde bîhaber olarak saklı kalan zaîf imanlarının sönük ziyasını

Risale-i Nur’un nuruyla parladığı anda fâni âlemlerin fâniliklerinden kurtulup bâki âlemlerin bâkiliklerine ulaşan sırrın aydınlık yolunu hissedecekler. Böylece gafillerin gafletten uyanmaları, kudsî Üstadımızın yegâne gayesidir. Risale-i Nur’un hedefini bu suretle bir nebze açıklarken insaniyetin nazarını ruhun, maneviyatın nihayetsiz ufuklarına dikmelerini temenni ediyoruz. Zira ağaran fecirde bir nur parlıyor. Bu nur ki, imanın nuru ve o nuru gösteren Risale-in Nur’un nurudur.

İşte ey kardeş, ey dindaş! Hayatının bütün mevcudiyetiyle bu envâr-ı imaniyeyi ruhun tâ derinliklerinden kopup gelen bir sadakat ve muhabbetle sarılarak, hiç şübhesiz beşerin fevkinde bir kudret ve Cenab-ı Hakk’ın inayet-i İlahiyesiyle bu Risale-i Nur’un meydana geldiğini bil ve o büyük Üstad’ın hârikası önünde ta’zimle eğilmeyi bir vicdan borcu addet.

Ey ruhları dalgalandıran ve kaleminden şimşekler çaktıran muhterem Üstad! Senin azametli hârikanın en büyük nişanesi olan Risale-i Nur’un nuru, kararmaya yüz tutan iman ufuklarını nurlandırdı ve aydınlattı ve ebede kadar da aydınlatacaktır inşâallah.

Kastamonu Nur şakirdlerinden

Mehmed Feyzi

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa : Mektup 2

Mektup 2

(İnebolu havalisindeki umum Nur şakirdleri namına Salahaddin'in Üstadının tarihçe-i hayatından çıkardığı bir kısacık hülâsanın bir parçasıdır.)

Üstadımızın tercüme-i haline kısaca bir nazar

Şark İsyanında Şeyh Said ve askerleri, Üstadımız Bediüzzaman'ı şarktaki büyük nüfuzundan istifade için mücadeleye iştirake davet ettikleri zaman cevaben demiş: "Yaptığınız mücadele, kardeşi kardeşe öldürtmektir ve neticesizdir. Çünki Türk Milleti bin senedir İslâmiyete bayraktarlık etmiş, dini uğrunda binlerle şehid vermiş ve binlerle veli yetiştirmiştir. Binaen aleyh kahraman ve fedakâr İslâm müdafi'lerinin torunlarına yani Türk Milletine kılınç çekilmez ve ben de çekmem." diyerek hem redd-i cevab vermiş, hem mücadelesinden vazgeçmesini söylemiştir. Eski Harb-i Umumî'de taarruz eden Rus ordularına karşı Bitlis Millî kuvvetleri kumandanı olarak çok faik kuvvetlerle hücum eden Rus ordusuna günlerce ve kahramanca müdafaa ile şehirdeki bütün mühimmat ve erzak ve halkın ve askerin cihazatının taşınmasını temin etmiş, yaralandığı halde geri çekilmeyi şahsen züll saydığından gazilik makamıyla da karargâhında son mermisine kadar şerefle döğüşmüş, nihayet bilmecburiye Ruslara esir düşmüştür. Dininin ve vatan ve milletinin selâmeti için hayatını fedadan çekinmeyen bu kahraman kumandana üç Rus mermisi isabet etmiş. Biri kalbinin üzerindeki maden tabakayı deliyor, iç çamaşırda kalıyor. İkincisi sol tarafta hançerin sapını delerek duruyor. Üçüncüsü omuzunda hafif bir yara açıyor. Nihayet Bitlis'in hîn-i sukutunda ayağı kırılmış ve omuzu mecruh bir halde Ruslara esir düşüyor.

Sibirya'da üsera ikametgâhlarında iki sene üç ay kalmış. Bu müddet zarfında, esir olan doksan zabit kardeşlerinin maneviyatlarını takviye etmiş. Sonra Varşova yoluyla İstanbul'a gelmiştir. O sırada İngiltere Anglikan Kiliseleri başpiskoposunun Hürriyet'ten sonra padişah hükûmetinden sorduğu suallere cevab veren ve Lemaat, Katre, Zerre, Habbe, Kızıl Îcaz ve İşarat-ül İ'caz namında yazdığı Arabî eserleri okuyanlara mevcudatın tılsımını keşf ile bir hakikat yolu açılması, o vakit makarr-ı ülema olan İstanbul ile Hicaz, Yemen, Mısır, Suriye, Irak, İran, Afgan ve Hindistan ülemasının teması bulunduğundan bu eserleri kendi eserlerine me'haz tutmaları için Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye a'zalığında vazife-i ilmiye ve diniye ile meşgul olmuştur. Onsekiz sene sonra, kırk sene evvel çekirdeği yazılan Beşinci Şua'ın ele geçmesi ve Âyet-i Kübra'nın tab'ı münasebetiyle her tarafta toplattırılan ve aranılan binlerle Risale-i Nur eczalarının ve ifadeye celbedilen yüzlerle Risale-i Nur talebelerinden ancak 120 temiz nasiyeli, saf kalbli ve düşünceli dindar Türklerin dokuz ay Denizli'de mevkufiyeti ve yüz otuzbeş parça Risale-i Nur eczalarının Ankara'dan bir heyet-i ilmiyenin tedkikinde Kur'anın hakikî bir tefsiri olduğu ilmî raporla tevsîk ve tasdik edilmesinden eserlerle beraber mahpus ve istintak edilen 120 talebenin beraetiyle neticelenir. Hazret-i Üstad da Afyon'a ikamete memur ediliyor. Yetmişlik bir ömrün onbir mühim hâdisesi ve bu tehlikeli madde ve tabiat ve enaniyet asrında bu vücudun yegâne vazifesi, gayesi, emeli ve arzusu insanların imanlarını kurtarmak olduğunu; hem mutlakiyet, hem meşrutiyet, hem cumhuriyet devrinde ayrı ayrı gayet muhakkik, müdakkik ülema ve hükema ve fuzalânın ve gayet kurnaz şeytan ve evhamlı casus ve feylesofların inceden inceye yirmi sene tahkik ve tedkik ve tahlili neticesinde dünyevî ve siyasî hiçbir maksad olmadığı kat'î anlaşılmıştır. Kur'an-ı Kerim'in ve hadîs-i şerifin binlerle hakikatlarını isbat eden Risale-i Nur'u hiçbir dindar âlim veya dinsiz bir feylesof bir kelimesini dahi cerh u nakzedememiştir ve tasdike mecbur olmuşlardır.

Yirmiüç senede tamamlanan Risale-in Nur, Resail-in Nur, Risalet-ün Nur adlı 140 parça eserler Kur'an-ı Azîm ve hadîs-i şerifin evvelki asırlarda meşkuk ve şübheli bıraktırılmış veya rumuzlu veya şümullü ve mecazî yazdırılmış tefsirlerden alınmış değildir. Menba' yalnız Kur'andan, hadîsten asrımızda tereşşuh etmiştir. Üstadımız

der: “Beyanatımız Kur’an-ı Hakîm’in feyzindendir. Nefsi teslime, kalbi kabule ihzardan ibarettir. Asıl söz ise Kur’anındır. Zira söz odur ve söz onundur.” der. Ve kendine has bir usûl-ü tedris bularak, beş vilayet büyüklüğündeki Medreset-üz Zehra’sında milyonlarla talebeye hocalık eder. Ulûm-u diniye ile fünun-u asriyeyi mezc ve hakaik-i diniyeyi fünun-u müsbete ile teyid ve teşyid etmek suretiyle talebenin fikir ve imanının tenvirine çalışır. İstediği anda hocasından istediği dersi alabilir. Ve Nur’dan aldığı ders ile amel ettiği takdirde de imanını muhafaza edebilir.

Risale-i Nur’un bir hülâsası makamında olan bu Asâ-yı Musa risale-i mecmuasını dikkatle anlayarak okuyan veya dinleyen bilâ istisna dinli, dinsiz, âlim, cahil herkes İslâmiyetin esası olan imanın altı şartını tamamen diliyle ikrar ve kalbiyle tasdik etmekle beraber imanını muhafaza, İslâm’ın binası olan namaz kılmayı, oruç tutmayı, hacca gitmeyi, zekat vermeyi, kelime-i şehadet getirmeyi kendine vazife-i asliye bilecektir. Risale-i Nur’u okumaya, yazmaya ve neşretmeye çalışan ferdler, cem’iyetler, milletler, devletler dünyevî ve uhrevî fenalıklardan kurtulacak ve zulmetten nura çıkacak, saadet ve selâmet temin edecektir. Risale-i Nur’un hülâsası olan Asâ-yı Musa mecmuası atomdan daha kuvvetli ve tesirli ve nurlu bir silâh ve hikmetli bir asâdır. Atom gibi beşeriyetin ve medeniyetin tahribine değil, saadet ve selâmetine çalışır.

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Umum İnebolu Nur şakirdleri namına

Abdurrahman Salahaddin

Medresetü'z zehranın erkanları namına biz de iştirak ederiz.

Hilmi, Terzi Mehmed, Halil İbrahim, Mehmed Nuri, ..., Hüsrev, Said, Rüşdü, Re'fet

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa : Mektup 3

Mektup 3

Emirdağında dehşetli bir yangından Çalışkanlar'ın dükkanında bulunan Âyet-ül-Kübra nüshalarının berekatıyla harika bir tarzda o Çalışkanlar'ın dükkanı o dehşetli yangından kurtulması münasebetiyle meşhur ve merhum Muallim Hasan Feyzi'nin yazdığı bir fıkranın bir parçasıdır.

Risale-in Nur, her ateşi ve her yangını söndürür. İnsanlardaki israf ateşini, İktisad Risalesi'nin nuru ile, ve ateşler ve alevler içinde kıvranan zavallı hastaların hastalık ateşini, Hastalık Risalesi'nin nurlarından akan, yirmibeş devalı çeşmesinden fışkıran âb-ı hayat ve şifa suyu ile; kalbi ve kafayı ve bütün aza ve asabı saran ve sarsan vehim ve hayal, vesvese ve tasa, korku ve merak yangınının dehşetli ateşini Vesvese Risalesi'nin nuru ve feyzi ile; riya ve sum'a, kibir ve gurur hastalıklarının hummalı ateşini İhlas Risalesi'nin imdad ve inâyetiyle; benlik ve varlık ve zorbalık ve küstahlık kal'asının hedmi ise, (Ene) adlı Otuzuncu Söz ve Altıncı Söz'ün irşadı ile kabil olur.Tabiatın madde ve zerreler çukurundan çıkamayan kör ve sersem ve serseri kimseleri de ancak Risale-in Nur'un Tabiat, Zerre ve Maddeler adlı risalelerinin güçlü ve kuvvetli, uzun ve mevzun, nurlu ve şuurlu elleri çıkarabilir. İhtiyarların ölüm korkusunun ateşini, evham ve acılarını gidermeye ise, bu namdaki risalenin teselli ve imdadı, macun ve tiryakı, feyiz ve nuru kâfi geldiği gibi; berzah ve berzahın elemnâk ve sûznâk ateş ve azabına karşı da, İ'caz-ı Kur'ân ve Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve İman-ı Âhiret adlı âb-ı hayat dolu

risaleler bir havuz gibidirler.Yeryüzündeki bütün şirkin ateşini Âyet-ül Kübra, Asâ-yı Musa adlı mübarek eser-i azimin nur-ı azîmi, söndürmeye kâfi geldiği gibi, bugün dünya ufuklarını saran ve şimdi de İslâm Dünyasını tehdide başlayan o kara dumanlı kızıl aleve karşı, bu Nur'un şişip kabarmakta olduğunu görüyor ve o müdhiş kızılların fitnesini ve yangınını söndüreceğine candan inanıyoruz.

Hasılı Risale-i Nur'un mütalaası ve feyz-i manevî-i daimîsi, nefs-i emmarenin ateşini söndürmeye, azgın ve azılı sıfatları öldürmeye, yırtıcı, paralayıcı zahir ve bâtın askerleri tepelemeye yetişir. Zâten Risale-ten Nur, bu fitne ve fesad ve bu yangınları söndürmeye memurdur. Ve bunun için doğmuş ve gelmiştir, diyoruz.Erenler, evliyalar, şehidler ve fatihler yatağı olan bu mübarek vatanda yetişen bu mübarek ve meymenetli, şecî' ve asîl milletin فَسَوْفَ يَأْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ işaretiyle indallah ne kadar mergub ve mahbub ve cengâver olduklarına yine bel bağlıyoruz.

Risale-i Nur'a sahib olanlarda hırs ve hiddet zevale yüz tutar, zulmet ve şehvet erir. Cehalet ve şekavet ateşi söner. Tabiat uykusu azalır. Gaflet uykusu kalkar. Kara ve çirkin, bozuk ve uyuşuk kanlar düzelir. Nefes ve kalb işler. Kan boruları birer mecra-i Nur olur. Hubb-ı dünya ve meyl-i mâsiva kalmaz. Ene ve Ente gider. Yetmiş bin diye söylenen perdeler kalkmağa ve Varlık Dağı delinmeğe başlar. اِرْجِعِى اِلَى رَبِّكِ den sesler gelir. Vuslat yolu açılır, misk ü anber saçılır, yüzler فَادْخُلِى فِى عِبَادِى ile memur, وَادْخُلِى جَنَّتِى nişanı ile me'cur olur.

اَرِنَا يَا مَنْ اَطْغَى النَّارَ بِنُورِهِ وَيَا مَنْ صَلَّى عَلَى حَبِيبِهِ

Hülâsadır Risalet-ün-Nur: Kendisinin bir levha-i Yâ Hâfız, bir safha-i Mâşâallah

Bir nüsha-i Bârekâllah, bir kalade-i Ümm-i Sübyan, yangına bir tulumba-i Nur

Dertliye bir reçete-i hikmet, bakana bir âyine-i ibret, müslümanlara bir mühr-i nübüvvet

Mücrime bir vesika-i necat, yolsuza bir râh-ı hidâyet, bîkeslere bir sigorta-i sıyanet

Antikacıya bir kenz-i sermediyet, evsize bir kâşâne-i ebediyet, münkire bir sille-i nedamet

Kâfire bir sehba-i adalet, ârife bir sehbay-ı kudsiyet, âşıka bir saray-ı vuslat

Denizli ve havalisindeki bütün Nur şakirdleri namına

Hasan Feyzi Rahmetullahi Aleyhi Ebeden Dâimen

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa : Mektup 4

Mektup 4

(Hem Lâhika'ya, hem Asâ-yı Musa'nın âhirinde yazılsın)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا بِعَدَدِ الْحُرُوفَاتِ الْقُرْآنِ وَالْاِيمَانِ وَرِسَالَةِ النُّورِ

Çok müşfik, çok vefakâr efendim ve faziletli, izzetli Üstadım Hazretleri!

Risale-i Nur asrımızda Kur'an-ı Hakîm'in resmî tercümanı ve naşiri olduğuna dair çok delillerden birkaçını arzediyorum. Risale-i Nur'un tarihçesi aynen Asr-ı Saadete benziyor. Birçok noktalarda tevafuk ediyor. Yirmiüç senede hitam bulan Risale-i Nur Anadolu'yu maddî tehlikelerden korumuş, manevî ikaz tokatlarıyla okşamıştır ve milyonlarla kişinin imanını kurtarmağa vesile olmuştur. En dehşetli ve korkunç ve karanlıklı bir muhitte hunhar düşmanları arasında, tazyik altında, binbir mahrumiyetler içinde, ihtiyar, hasta, garib, hürriyeti alınmış bir zâtın Kur'andan aldığı ilhamı ifadesiyle, en sıkıntılı ve en tehlikeli ve kısa vakitlerde sabi çocukların acemî fakat masum bîçare zaîf ihtiyarların titrek fakat tövbekâr elleri harekete geçerek, usanmadan, yılmadan, binler sahife Risale-i Nur'u aşkla yazmaları.. ve âlim, cahil, feylesof ve muhtelif din saliklerinden yüzbinlerle insan zevkle, huşu' ve huzu' ile bu hasseli güzel yazıları okumaları ve

güzel sözleri dinlemeleri… Eskişehir ve Denizli Ağırceza Mahkemesi neticesi, İstanbul ve Ankara ve sair yerlerde profesörlerden, dindar âlim ve feylesoflardan müteşekkil heyetler tarafından Risale-i Nur inceden inceye tedkik, tahlil edilmiş, neticede Kur'anî tam bir tefsir olduğuna müttefikan karar vermeleri ve de gizli düşmanlarının haksız ve yersiz isnadlarının yalnız siyasî iftiradan ibaret olduğu ve ilmî itiraz edememeleri mahkemece kat'iyyetle anlaşılmış ve beraetle neticelenmiştir.

1400 sene evvel beşeriyet zulmet, cehalet içinde vahşi örf ve âdetlerin bulunduğu Arabistan'da doğan nurlu bir güneş altmışüç sene yükselmiş ve yirmiüç senede inzali hitam bulan Ferman-ı Kur'anla herşeyi aydınlatmış, fena abes örfler ve âdetler anlaşılmış, sa'y-i Muhammedî (ASM) ile saadete çevrilmiş, bu sebeble bütün yabancı nazarlar gıbta ile Kur'ana dikilmişti. Asırlar geçmiş, İslâmiyet 350 milyona yükselmiştir. Abdülkadir-i Geylanî (Kaddesallahü sırrahu) ve İmam-ı Gazalî (RA), İmam-ı Rabbanî (RA) misillü ve sair İslâm allâmeleri zamanında fen ve felsefede neş'et eden küfre karşı Kur'an-ı Azîm'i ve hadîs-i şerifi tefsir etmişler, o küfrün yayılmasını önlemekle beraber, yüzbinlerle kişi İslâmiyete girmişlerdir. Hangi İslâm diyarında küfür çıksa, o mıntıkada Kur'an belirip nurlu kılıncı ile mukabele eder, küfrü def' u ref' eyler. Asrımızda buna en büyük bir nümune, Risale-i Nur'dur. En kuvvetli şahid, binlerle Risale-i Nur talebeleridir.

Harb-i Umumîde âlem-i İslâmın bazı merkezlerinde istiklaliyet tehlikeye düşeceği zamanda Fas, Cezayir, Mısır, Irak, Cava, Hindistan, Türkistan ülemalarına istila ve fen ve felsefeden doğacak tabiiyyun fikrini cerhedecek hakikat-ı Kur'aniyeyi ve hakaik-i imaniye-i beşeriyenin muhafazasını, Risale-i Nur'un çekirdeği olan İşaret-ül İ'caz risalesiyle göstermiş ve bunun neticesidir ki; Risale-i Nur'da çok evvel tebşir ve beyan edildiği gibi, bu mezkûr milletler yeniden istiklaliyetlerine kavuşuyorlar. Risale-i Nur'un bu vatanda ektiği nurlu tohumlar filiz vermeye başlamış. Bu sayede dinî gazetelerin çıkması ve Kur'an mekteblerinin açılmasına zemin teşkil etmiş, milyonlarla masumun imanlarını kurtarmağa sebeb olmuştur.

Şark-ı şimalîden çıkan, dünya çapında tasavvur edilen bir ejderhadan daha korkunç, dehşetinden bütün beşeriyeti titreten dinsizlik cereyanının beş neticesi, dünyanın beş kıt'asına uzanmış,

iğneli tırnaklarıyla zehirlemeğe çalışıyor. Bu muazzam tehlikeyi, 1400 sene evvel işaret buyuran Kur’an-ı Azîmüşşan bu asırda bu azîm tehlikeye karşı, Risale-i Nur’u mukabele çıkarıyor. Dünya siyasiyyunlarının dinsizliğe bilmeyerek yardım ettikleri yıllarda, Risale-i Nur hristiyan âlemine müslümanlarla ittihad etmeyi işaret ediyor, Katolik ve Protestan misyonerlerini Asâ-yı Musa ve Zülfikar risalesiyle ikaz ediyor, maddî ve manevî mes’uliyeti gösteriyordu. Yeryüzünde en mütemeddin milletlerden Finlandiya, İsveç, Norveç bu hakikat-ı Nuriye karşısında Kur’an-ı Kerim-i Hakîm’i rehber etmiş, İslâmiyetle bir nevi ittihad ederek şark-ı şimalîde tam deccalın ensesine vahy-i semavî kılıncı Zülfikar’ı çekmiştir.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Risale-i Nur şakirdlerinden, çok kusurlu, günahkâr
Abdurrahman Çelebi Salahaddin

Muhtelif Parçalar : Asa-yı Musa : Mektup 5

Mektup 5

Asa-yı Musa Mecmuasındaki Arabi Kelimelerin
Kısaca Tercümelerine Dair
Bir Lügatçedir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَ اِنْ مِنْ شَيْئٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Bu lügatçeye bakan kardeşlere bir ihtar. Ve beyan-ı mazaret.

Bedi-ül beyan olan Risale-i Nur'un müellifi Üstadımız Allame-i Said Nursî Hazretleri evvela mücahede-i nefsaniyeyi her şeye takdim ve sıfat-ı mezmumeyi mahvi alaik-i dünyeviyeden inkıta hakikat-i himmetle Cenab-ı Hakk'a teveccüh ettiğinden kalb-i münevverinden hicab-ı zulümat inâyet-i Hak'la inkişaf ve rahmet-i İlahiye fizan ve nur-ı Samedani leman edip

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلاَمِ فَهُوَ
عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ

sırrına mazhariyetle sadr-i şerifi münşerih olup rahmet-i Sübhaniye ile sırr-ı meleküt mirat-ı kalbine münkeşif ve hakaik-i imaniye ve Kur'ân'iye tele'lü ettiğinden şüphesiz Risale-i Nur doğrudan doğruya ilham-ı İlahi ihsan-ı Rahmani ikram-ı Rabbani feyz-i Samedani intak-ı Sübhani hem icaz-ı maneviye-i Kur'ân'i hem makbul şah-ı Risalet (A.S.M.) hem memduh şah-ı velâyet (R.A.) hem

merğub şah-ı Geylani (K.S.) hem Kur'ân-ı Muciz-ül beyanın sema-i manevisinde parlayan hidâyet ve tevfik güneşlerinin nurlarının inikası hem sırr-ı veraset-i kamile-i Nebeviye (Aleyhisselatü Vesselam) cihetiyle Resül-i Ekrem Aleyhisselatü Vesselam'a ihsan olunan cevami-ül kelim gibi Üstadımıza dahi kalil-ül lafz kesir-ül mana kelimat-ı camia ikram olunması hem Üstadımız Esma-ül Hüsna'dan ism-i Bedi'e mazhariyetinden te'lifi olan Risale-i Nur kelimat-ı bedia ve tabirat-ı Arabiye ile müzeyyen olması hem tercüme olunacak kelimat-ı Arabiyede Üstadımız yalnız lügatçe sathi manaları düşünmeyip belki gâyet geniş ve pek kudsi olan iman ve Kur'ân hakikatlerini nazara alarak gâyet harika deliller zahir bürhanlar kat'i hüccetler ispat ve beyan ettiğinden o kelimat ifade edip bakdıkları külli hakikatlerden kudsi manalardan birer ulviyet birer külliyet kesbetmesi hem Üstadımız eskiden beri fesahat-ı âliye ve belağat-ı fevkalade sahibi olduğundan Risale-i Nur belagat ve edebiyatça pek yüksek bir mevkide bulunması gösteriyor ki; o nurlu kelimatı tercüme etmek imkansızdır. Fakat madem kudsi Üstadımız aczimizi ve liyakatsizliğimizi bizden daha fazla bildiği halde tercüme ile emretmesinde elbette nice hikmetler vardır diye naçizane ve fakat mübarek Üstadımızın afvına ve tashihine itimaden bu mecmuadaki kelimat-ı Arabiyeyi bir liste halinde tertip ettik. İnşaallah ileride Risale-i Nur'dan tam ders alarak yetişen müdakkik allameler o kelimata mühim birer şerh yazarlar. Hem rahmet-i İlahiyeden temenni ederiz.

Kastamonu Risale-i Nur şakirtlerinden

Mehmed Feyzi

Muhtelif Parçalar : Zülfikar

Zülfikar Mecmuası'ndan ..

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Sıddık Kardeşlerim..

Madem Risale-i Nur, makine ile taammüm etmeye başlamış ve madem felsefe ve hikmet-i cedideyi okuyan mektebliler ve muallimler çoklukla Risale-i Nur'a yapışıyorlar. Elbette bir hakikat beyan etmek lâzım geliyor. Şöyle ki:

Risale-i Nur'un şiddetle tokat vurduğu ve hücum ettiği felsefe ise mutlak değildir, belki muzır kısmınadır. Çünki felsefenin hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye ve ahlâk ve kemalât-ı insaniyeye ve san'atın terakkiyatına hizmet eden felsefe ve hikmet kısmı ise, Kur’ân ile barışıktır. Belki Kur’ânın hikmetine hâdimdir, muaraza edemez. Bu kısma Risale-i Nur ilişmiyor. İkinci kısım felsefe, dalalete ve ilhada ve tabiat bataklığına düşürmeye vesile olduğu gibi sefahet ve lehviyat ile gaflet ve dalaleti netice verdiğinden ve sihir gibi hârikalarıyla Kur’ânın mu'cizekâr hakikatlarıyla muaraza ettiği için, Risale-i Nur ekser eczalarında mizanlarla ve kuvvetli ve bürhanlı müvazenelerle felsefenin yoldan çıkmış bu kısmına ilişiyor, tokatlıyor; müstakim, menfaatdar felsefeye ilişmiyor. Onun için mektebliler, Risale-i Nur'a itirazsız çekinmeyerek giriyorlar ve girmelidirler.

Fakat gizli münafıklar nasılki bir kısım hocaları bütün bütün manasız ve haksız bir tarzda, ehl-i medresenin ve hocaların hakikî

malı olan Risale-i Nur aleyhinde istimal ettikleri gibi; bazı felsefecilerin enaniyet-i ilmiyelerini tahrik edip, Nurlar aleyhinde istimal etmek ihtimaline binaen, bu hakikat Asâ-yı Musa ve Zülfikar mecmuaları başında yazılsa münasib olur.

Said Nursî

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Sıddık Kardeşlerim..

Evvelâ: Risale-i Nur'un makine ile ve şimdi umumi bir intibahla ve merkezdeki ehl-i vukufun takdiri ile dairesi tam genişlenmesinden elbette her nev'i ehl-i ilim dikkatle bakacaklar. Onların içinde bid'alar taraftarı ve enaniyetli ve müşkilpesend ve tenkitçi kısımları itiraza çalışacaklar. Şimdi sizler "üç esası" onlara karşı bir cevab yaparsınız.

Birinci Esas: Şimdi insanlarda kim var ki, kusuru bulunmasın. Madem hasenat eğer seyyiata racih gelse, affedilir. Elbette bu kadar ağır şeraid altında, göz önünde bu fevkalade hizmet-i imaniye ile yüzbinler biçareleri şüphelerden kurtarmak öyle bir hasenedir ki, binler kusuratı affettirir.

İkinci Esas: Dersiniz ki: Kardeşimiz Said yarım ümmi; yazısı noksan, çabuk yazamıyor. Bu yirmi sene gurbette ekser münzevi ve tecrid içinde durmaya mecbur olmasıyla, elbette bazı sehivler ve kusurlar bulunabilir. Hatta üç dört gün içinde yalnız on iki saatte telif edilen zeyilsiz Mucizat-ı Ahmediye'nin (A.S.M) ahirinde demiş: "Hadislerin ve ravilerin beyanında hatam varsa tashihini rica ediyorum," diye ilan ettiği halde müstensihlerin sehivleri müstesna olarak, şimdiye kadar yalnız (16) (61) bu iki rakamda elif sehven

takdim edilip, (on altı), (altmış bir)'e çevrildiğini bir Amerikalı misyoner İncil-i Yuhanna'da göstermiş. Hem ehemmiyetli sebeblere binaen bir kısım risaleler çok süratli yazılmış. Hatta on dakikada ve bir saatte ve altı saatte ehemmiyetli risaleler; telif hatta kâtiplerin tasdikiyle dört, beş gün zarfında zeyilsiz Mucizât-ı Kur'âniye yirmi dört saat zarfında telif edilmiş. Elbette bazı sehivler bulunabilir ve hiçbir cihetle kusur sayılmaz. Hem müstensihlerin, çoğu Arabi okumadıklarından onların dahi sehivleri bulunur ve müellifine isnad edilir. Çünkü bütün nüshaları o görmüyor. Ve bütününü kendisi tashih etmek kabil değildir. Madem şimdi ehl-i ilim ve hocalar daireye giriyorlar, bu büyük hayırlı tashihe yardım etmek onlara borçtur.

Üçüncü Esas: Mu'teriz ve hodfuruşlar diyebilirler ve derler ki: "Risale-i Nur'da bilhassa Sikke-i Gaybiye Risalesinde nurların keramatından ve fevkaladeliğinden ve pek çok kıymettarlığından bahseden çok fıkralar var. Bir insan faziletini izhar etse bir gösteriş olur, makbul değil" diye tenkit ettikleri zaman dersiniz ki; Ankara ehl-i vukufunun bu noktadaki hafif ve tasdikkârane tenkitlerine Said'in verdiği ve onlar dahi kabul ettikleri cevabın hülâsası şudur:

Risale-i Nur, muhafazasına çalıştığı hakikata bu memleket ve Âlem-i İslam çok alakadar ve muhtaç olmasından, bîçare müellifine binler yardımcı ve kâtipler ve resmî teşvikler ve muavenetler lazım olduğu halde, bilakis gâyet insafsızca, aleyhinde propagandalara ve kardeşlerinin kuvve-i maneviyelerini kıracak zâlimane tedbirlere karşı elbette Risale-i Nur'un kıymetini ve kerametlerini beyan etmek vaciptir ve elzemdir.

Bir tek aciz âdem binler zâlimlerin maddi hücumlarına karşı, zayıf arkadaşlarını kaçmaktan kurtarmak niyetiyle ikramat-ı İlâhiye ve inâyât-ı Rabbâniyeyi izhar etmek, değil bir kusur, belki büyük bir maslahattır.

Said Nursî

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ben şimdi zehirin şiddetli hastalığı sebebiyle hem kimse ile görüşmediğimden, yalnız bulunduğumdan Zülfikar mecmuasının tashihini tamam yapamıyorum. Bir tek nüsha mukabelesiz tashihi ise, yirmi sene evvelki te'lif zamanına gayet kuvvetli bir kuvve-i hâfıza ile girmek lâzım geliyor ki, tam tashih edilsin. Halbuki bu hastalıkta kuvve-i hâfızam sönmüş hükmündedir. Fakat ben şimdi baktım ki, hadsiz şükür olsun manayı bozacak ehemmiyetli yanlışlar pek az gördüm. Onun için mühim yanlışlar görsem, bir listecik size gönderilecek.

Said Nursî

Bu fıkramı nüshaların başında yazılsa münasib olur. İnşâallah bir zaman Nur'un kahramanları hem benim yanlışlarımı, hem müstensihlerin sehivlerini tam tashih edecekler.

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : 2.Remzin Mühim Bir Zeyli

2.Remzin Mühim Bir Zeyli

İkinci Remzin Mühim Bir Zeyli

Yine Kenzü'l-Arş duasının feyzinden gelen ikinci nükte-i tevafukiyedir.

Bu nükteden nümune için [üç] misal;

Birincisi: Süver-i Kur'âniyenin aded-i hurufatı üç binde tevafukatı pek harika ve mu'cizanedir. Mesela; en kısa sure olan Sure-i Kevser'in hurufatı, ebcedi makamı üç bin olmakla hem Sure-i Yasin'in üç bin aded-i hurufuna; hem Sure-i Furkan'ın üç bin, hem sure-i Fatır'ın üç bin, hem Sure-i Saffat'ın üç bin, hem Sure-i Sad'ın üç bin, hem Ra'd'ın üç bin, hem Rum'un üç bin, hem er-Zuhruf'un üç bin, hem Sure-i Şuara'nın üç bin, hem İbrahim'in üç bin; bu surelerinin üç bin hurufatına tevafuku ve on bir surenin bu üç binde birbiriyle muvafakatı ve mutabakatı bilbedahe tesadüf işi olamaz. Belki i'caz-ı Kur'ân'ın bir şulesidir ki, hurufata serpilmesidir ve yaldızlamasıdır. Hem en kısa sure olan Sure-i Kevser'in hurufunun makam-ı ebcedisi olan üç bin adediyle, en uzun sure olan el-Bakara'nın örfi, yani kelam hükmündeki kelimatının üç bin adedine ve Âl-i İmran'ın hakiki kelimatının üç bin adedine ve Sure-i Nisa kelimatının üç bin adedine tevafuku, elbette kör tesadüfün işi değil. Ve rastgele ve şuursuz ve ittifaki bir vaziyet olamaz. Belki sırr-ı i'cazın bir cilvesinin şuaı ile bir intizamdır. Böyle büyük tevafukatta küçük küsürat, münasebat-ı tevafukıyeyi bozmadığından nazara alınmadı.

İkinci Misal: Sure-i إِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِالْقَدْرِ 'in i'cazkâr bir tevafukundan bahisdir. Şöyle ki:

Sure-i Kadr’in yüz yirmi harfi var. Gayr-ı melfuz hemze sayılmazsa yüz on dört süver-i Kur’âniyeye tevafukla işaret eden, yüz on dörttür. İşte bu adetle اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ kendi ile beraber on surenin hurûfatının adetlerine ve on surenin kelimâtının adetlerine ve on surenin âyetlerinin adetlerine tevafuku, herhalde şuursuz, hikmetsiz tesadüfün işi olamaz, belki manevî ve lafzî bir i’câz-ı Kur’âni’nin bir şuaı, hurufata aksedip tanzim ile yaldızlanmış.

Evet اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ ile beraber [Duha, Elem-neşrahleke, Zilzal, Tekasür, el-Maun], en evvel nazil olan nısf-ı evvel [Alak, Ve’t-Tin, el-Karia ve Hümeze] olan on surenin, tevafuku bozmayan küçük küsürattan kat-ı nazar, yüz adedinde tevafukları olduğu gibi;

Sure-i اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ El-Fecr, Abese, El-Mürselat, El-Büruc, El-Mütaffifin, El-İnşikak, En-Naziat, En-Nebe’, El-Münafikun, Cum’a] olan on surenin yüz küsur aded-i kelimatına yüzlükte manidar tevafuk etmekle beraber;

Yine اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ hurufatı [Sure-i İsra, Kehf, Ta-Ha, Yusuf,Hud, Yunus, Nahl, Enbiya, Mü’minun, Tevbe, Maide] olan on surenin herbirinin yüz küsur adet âyetlerine manidar tevafukları ve bu surelerinde bu tevafuk-ı acibe zımnında birbiriyle tevafukları içinde binler tevafuk bulunduğu halde, hiç mümkün olur mu ki tesadüf içine girebilsin? Hiç mümkün müdür ki, bu ittifakın uçlarında mühim nükteler; işaretler bulunmasın?

Üçüncü Misal: Sure-i İhlas’ın ebcedi makam-ı hurufisi bin üçtür. Böyle büyük yekünlerdeki tevafuka zarar vermeyen küçük küsurattan kat-ı nazar; [Sure-i Nur,Hacc, Enfal, Nahl, İsra, Kehf, Enbiya, Mü’minun, Zümer, Yunus, Neml,Yusuf,Neml, Şuara, Ta-Ha] olan on dört surelerin herbirinin bin küsür kelimat-ı adetlerine tevafukuyle beraber; huruf cihetinde [Sure-i Sebe’,El-Hakka, Mümtehine, Süre-i İnsan, Tur, Secde, Ez-Zariyat, Rahman, Tahrim, Talak, Duhan] surelerinin herbirinin bin küsür aded-i huruflarına manidar tevafuk, elbette, bir "sülüs-i Kur’ân" addedilen Sure-i İhlas’ın hikmettar bir

nüktesidir. Ve bu tevafukun bir sırr-ı azimi var. Ve şuursuz, hikmetsiz tesadüfün işi değildir. Belki şuaat-ı i’caziyenin in’ikasıdır.

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : 3.Remiz

3.Remiz

Üçüncü Remiz Olan Üçüncü Nükte-i Kenziye

En evvel nâzil olan Sure-i Alak'ın sırr-ı tevafukuna dair dört letafet-i i'caziyesine işaret ediyor. Her letaifinden küçük bir nümune.

Birincisi: Şöyle ki; En evvel nâzil olan şu sure, süver-ı Kur'âniyenin bir fihristesi hükmünde olduğunu, sırr-ı tevafukla gösteriyor. Şöyle ki; Bu surede hemze kırk beş defa tekrar ile ل ın kırk beş defa tekrarına tevafukla beraber, kırk bir surenin başlarına, parmağını basıyor. Ve başlarındaki elif'i gösteriyor. ى on altı defa tekerrürü ile ب 'nın on altı defa tekrarına tevafukla beraber on dört surelerin başlarındaki ى 'ya parmağını basıp, işaret ediyor. Lisan-ı mana ile: "Benden sonra bunlar gelecekler" diye ifade ediyor. ق sekiz tekerrürüyle س 'in **(Haşiye)** sekiz tekerrürüne tevafuk etmekle beraber, her ikisi sekiz surenin başlarına işaret edip, "Onların fihristeleriyiz" diye ifade ediyorlar. ط üç tekerrürüyle ص 'ın üç adedine tevafukla beraber üç surenin başına bakıyor ve haber veriyor. و altı tekerrürüyle kendi makam-ı ebcedisi olan altı adedine tevafukla beraber, vav-ı kasemiye ile başlayan on iki surenin başlarına işaret edip gösterdiği gibi, tekerrürü makam-ı ebcedisine

darb edilse otuz altı olup, و ile başlayan on altı surenin başlarında otuz altı vav-ı kasemiyeyi tevafukla göstermesi, mühim esrara medar olduğunu gösterir. Ve bir intizam-ı gaybi tahtında olduğunu ispat eder.Ve Sure-i Alak en evvel gelmiş ve umum surelerden haber vermiş ifade ediyor.

Üçüncü Letafetinden Küçük Bir Numune: Şu Sure-i Alak'ın hurufatı üç yüz yirmi sekiz adediyle, makam-ı ebcedisi dokuz yüz doksan dokuz olan بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ile beraber bin üç yüz yirmi yedi edip, bin üç yüz yirmi yedide müthiş hadisatın başlangıcı olan o tarihe gâyet manidar nazar-ı dikkati celbetmek suretinde tevafuku elbette tesadüfi olamaz. Çünkü; madem Allamü'l-Guyûb'un kelamıdır;

وَلاَرَطْبٍ وَلاَيَابِسٍ اِلاَّفِي كِتَابٍ مُبِينٍ

işaret olunan Kitab-ı Mübin'in bir nüshası olan Kur'ân'da hadisat-ı âleme işaretler vardır ve kısmen göstermişiz. Hem madem en evvel nâzil olan şu sure mecmu-ı Kur'ân'ın bir nevi fihristesidir. Hem madem Kur'ân'ın intişar ve fütuhatına ve Kur'ân'a aid hadisata dair âyât-ı kesire vardır; elbette Sure-i Alak'ın hurufatının verdiği bu gibi haberler kastidir, tesadüften münezzehtir.

Dördüncü Letafetten Küçük Bir Nümune: Sure-i Kehf'in âyâtı,yüz ön birdir: Kelimatı Tefsirü'l-Mikyas hesabına göre bin beş yüz altmış dörttür. Âyâtı itibariyle yirmi dokuz sureye fevafuk ettiği gibi; kelimatıyla dahi otuz dokuz sure ile yalnız bin adedine tevafuk ediyor.O surelerin on altısının kelimatıyla ve yirmi üç surenin de hurufatıyla tevafuk ederek, Kur'ân-ı Hakim'in tam nısfında olan Sure-i Kehf'in, mecmu-ı süver-i Kur'âniyenin, takriben nısfiyla ittihad etmesi, i'caz-ı Kur'âninin şuaıyla tanzim edildiğini gösterir...

Haşiye: يٰس ‘deki س ism-i hecesiyle bulunmasından, başı س ‘li surelerden sayılmış.

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : 5.Remiz

5.Remiz

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Beşinci Remzi

Sure-i اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ esrarından iki-üç sırrı, tevafuk anahtarıyla açılmaya dairdir. Burada numune için bir-kaç, nükte yazılacak.

Birincisi: Tevafukun, on adedden ziyade çeşit çeşit envaı var. Eğer tevafuk, ayrı ayrı cihetten bir hadiseye baksa ve tevafuk etse ve makama mutabık ve münasip ve kelamın manasına muvafık ve müeyyed olsa, o vakit o tevafuk işaret derecesine çıkar. O tevafukla şu âyet şu hadiseye işaret eder, denilebilir. İşte bu kaideye binaen Sure-i Nasr'ın sırr-ı tevafukla işareten haber verdiği hadiselere aynen Sure-i Kevser dahi o hadiseye tevafukla parmağını uzatmış, gösteriyor. Ve Fatiha Suresi, kezalik, o iki surenin gösterdiği hadiseye bakıyor ve gösteriyor ve Sure-i Alak yine o hadiseye işaret ettiği gibi اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ gibi âyetler aynı hadiseye tetabukla işaret ediyor. Elbette böyle bir işaret sarih bir delalet hükmündedir.

İkincisi: Madem Sure-i Nasr Allâmü'1-Guyûb'un kelamıdır. Ve madem sebeb-i nüzulü feth-i Mekke'dir ve nusret-i İslâmiyedir. Ve madem sebeb-i nüzulü ne kadar has olursa olsun, mana-yı maksud, kaideten âmm hükmüne geçip, Hazret-i Peygamber'e (Aleyhisselatü Vesselam) ihsan edilen umum fütuhat ve nusretlerine şamildir.Ve madem bu mana-yı maksudun cüz'iyatına işaretle müjde vermek i'cazlı bir kelamın şe'nindendir. Ve madem bu surenin nüzulü vaktinde sahabeler müjde-i İlahi ile mesrur oldukları halde, Ebu Bekir-i Sıddık (ra) ve Hazret-i Abbas (ra), vefatı Nebeviyi mana-yı

işarisinden fehm ile ağlamışlar. Hem madem âlî bir kelamın hurufatı ve hey'atı o kelamın manasına kuvvet vererek, te'yid ederek o kelamın derece-i ulviyet ve mezaya-yı belağati ziyadeleşir. Ve madem; şu Sure-i Nasr müteaddit vecihle harfleri, tevafuk münasebetiyle fütuhat-ı Muhammediyeye Aleyhisselatü Vesselam ve nusret-i Ahmediyeye Aleyhisselatü Vesselam parmak basar bir tarzda işaret eder; elbette şu mezkur esaslara göre bu risalede ve sair Rumuzat-ı Kur'âniye risalelerinde bahsedilen,işaret-i gaybiye ve tevafukat-ı harfiye yalnız münasebat-ı belağatiye ve letaif-i kelamiye değillerdir. Belki o tevafukat, lemeat-ı belağat, ve reşahat-ı fesahat olmakla beraber işarat-ı Kur'âniye ve ihbarat-ı gaybiye nev'indendir.

Ezcümle: Sıddık'ı (r.a.), Abbas'ı (r.a.) ağlatan şu sure, وَاسْتَغْفِرْهُ 'nun vav'ına kadar altmış üç harf olup, ömr-i Nebevi'nin (A.S.M.) nihâyetine tevafukla işaret etmekle beraber, فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ cümleleriyle işaret edilen üç mühim vezaif-i nübüvveti manasıyla gösterdiği gibi, yirmi bir harfle o zamanda, yirmi bir sene o vazifeyi ifa ettiğine ve iki sene kaldığına ima ederek, Sıddık'ın (r.a.) ağlamasına gizli bir sebeb olmuştur. Ve surenin yüz beş harfiyle, fütuhat-ı Ahmediye'nin (Aleyhisselatü Vesselam) yüz beş senesinde Şark ve Garbı tufacağına işareten فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّك makam-ı ebcedisiyle dört yüz yirmi sekiz senesinde terakkiyat-ı maddiye ve maneviyenin derece-i kemallerine işaret etmekle beraber, اَلنَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ اَفْوَاجًا cümlesinin makam-ı ebcedisi olan 1222'ye kadar o fütuhat-ı Kur`aniye ve nusret-i diniye devam edeceğine ve ondan sonra bir derece tevakkuf ve tedenniye başlayacağına tevafukla işaret eder. Hem, ezcümle: Şu surede hurufatının tekraratının adetleri manidardır. Şu Sure-i Nasr'ın mevzuu olan feth ve nusretin cüz'iyatına işaretleri vardır. Meela: İki kardeş olan ر ل sekiz tekerrürüyle feth-i Mekke'ye parmak

basıyor. و ب yedişer tekerrürüyle 7.senesindeki sulh-ı Hudeybiye neticesinde feth-i Mekke mukaddemesi olan galibane, hacc-ı Peygamberiye (Aleyhisselatü Vesselam) işaret ettikleri gibi, sair hurufatıyla meşhur fütuhat-ı Ahmediye'ye (Aleyhisselatü Vesselam) Sure-i Kevser'e ve El-Alak'a muvafık işaretleri var.

Ezcümle: Besmele ile beraber, اِذَاجَاء نَصْرُ اللهِ sekiz kelimatıyla ve نَصْرُ اللهِ kelimesinin sekiz harfiyle ve نَصْرُ اللهِ deki ر 'nın sekiz tekerrüriyle ve ل 'ın yine sekiz tekerrüriyle bu surenin sarâhatle beşaret verdiği feth-i Mekke'deki nusret-i Ilâhiyenin tarihi olan sekizinci sene-i Hicriyeye tevafuk sırrıyla işaret ettiği gibi, اِذَا 'dan ta وَاسْتَغْفِرْهُ 'ye kadar olan on dört kelimatıyla وَالْفَتْحُ 'deki ف . ت . ح 'nın on dört adetleriyle اِذَاجَاء نَصْرُ اللهِ cümlesinin on dört harfiyle, hem نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ fıkrasının on dört harfiyle on dördüncü sene-i Hicriyesindeki feth-i Şam'da ihsan edilen nusret-i harika tarihine tevafuk sırrıyla işari beşaret eder. Ve hakeza...

Bu surenin bu nevi tevafukatı ve mezaya-yı i'caziyesi çoktur. Fakat maatteessüf, bu Beşinci Risale-i remziye üç bab olarak niyet edilmiş iken bazı ahval-i ruhiye sebebiyle yalnız birinci babın sekiz meselesinden üç meselesi yazıldı. Perde indi. Mütebakisi kapalı kaldı.

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : 6.Remiz

6.Remiz

Yirmi Dokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Altıncı Remzi

Sure-i اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ‘in pek çok esrarından, tevafuk sırrıyla münasebettar birkaç sırrına dairdir. O esrar sarihan gösteriyor ki, اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ tek başıyla bir mucizedir. Nümune için, letafetlerinden iki üç nüktelerine işaret etmek münasiptir.

Birincisi: Sure-i Kevser’de mevcut hurufatın tekerrürleri birden dokuza kadar; birer, ikişer, üçer, dörder ta dokuza kadar muntazaman bulunmasıyla beraber, yirmi sekiz huruf-ı hecaiden mevcut olan on dokuz harfin içinde ikişer kardeş olan ikişer harften en güzelini ve lisana en hafifini almasıdır. Şöyle ki: [ر ز ’den ر var ز yok], [س ش ‘dan ش var س yok], [ص ض ’dan ص var, ض yok], [ط ظ dan ط var ظ yok], [ع غ dan ع var غ yok], [ق ف dan ف var ق yok], [ن م dan ن var م yok], gibi zarif ve muntazam ve manidar bir intihab olduğu gibi, mecmu-ı hurufu, Besmele ile altmış beş olup, هُوَ ‘yi ifade eder. Besmelesiz hurufu, vakt-i nüzulüne işaret ediyor.

İkincisi: Şu Sure-i Kevser’e dair remzde on üç defa on üç rakam ile beyan edilen sırrın hülasası şudur ki: Nasıl ki Fâtiha-i Şerife on üç

ال ile on üç en meşhur sure-i Kur’âniye olan yedi الم Altı الر ‘nın mecmu-ı adedine tevafukla on üç ال ile on üç surenin başlarına işaret edip, parmaklarını bastığı gibi ve Fâtiha’da bulunan on beş م ile ve الم ler ve حم ler ve bir الر ile beraber on beş surenin başına işaret edip, mim’lerine parmak bastığı misillü; Kur’ân Fâtiha’da, Fâtiha Sure-i Kevser’de münderic olduğunun sırrıyla Sure-i Kevser dahi on üç elif’le Fâtiha’nın on üç, ال ’i gibi on üç parmakla on üç meşhur surelerin başlarına parmağını basıyor ve kendi de, küçük bir Kur’ân olduğunu gösteriyor.

Üçüncüsü: Kevser kelimesi kudsi, cami, külli, nurani bir kelime olduğundan mana-yı lügavisi olan hayr-ı kesirden ve uhrevi havz-ı kevser’den ve manevi havz-ı Kevser olan Kur’ân’dan tut, ta hayr-ı kesir ıtlakına masadak olan Resül-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselama i’ta edilen bütün hedaya-yı Rahmaniye ve fütuhat-ı Rabbaniyeye, ta feth-i Mekke ve feth-i Beyt-ül Mukaddes, ve feth-i Şam ve feth-i İstanbul’a kadar manaları olduğu gibi, o manalara da işaratı var. Mesela, Âb-ı Zemzeme-i Kur’ân’ın menbaı ve havz-ı kevseri olan Mekke-i Mükerremenin sekizinci senede tarih-i fethine tekerrürsüz harflerin sekiz adediyle ve mütekerirlerin yine sekiz adediyle ve elif’in sekiz tekerrüriyle ve nun’un sekiz tekerrürüyle ve feth-i İstanbul’a işaret eden, كَ الْكَوْثَرَف sekiz harfiyle tevafuk sırrıyla ve beş defa sekizlerin ittifakıyla tevafuku, şu fütuhatçı sure-i nuraniyede elbette tesadüfi olamaz.Belki tevfik edilen kudsi bir işarettir.

Dördüncüsü: Madem اَلْكَوْثَرْ bir küllidir, bir ferdi de İstanbul’dur. Ve madem bu sure fütuhat-ı İslamiyeyi ve Resül-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselama ihsan edilen atiye-i İlâhiyeyi haber veriyor. Ve madem اَلْكَوْثَر makamı ebcedîsi 757 olup, Sultan Orhan zamanında Süleyman paşa kumandasında ***"Erler"*** tabir edilen kırk kahramanın şahid olmasıyla, İstanbul’u hükümet-i

İslâmiye akdi altına girmeye ve fatihasını o tarihte, 757’de muhasara ile okumuştur.

Ve madem, كوثر kime verildiğini, ifade etmek için اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ ‘deki ك ve ne için verildiğine delalet eden فَصَلِّ ‘deki ف zammıyla 857 adediyle Resül-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselamın vekili olan Sultan Fatih’in eliyle dâire-i İslâmiyete ve bir mescid-i Ekber ve bir mahalli salât-ı kübra olarak 857’nin tarihine tevafuk ediyor. Elbette bu sure, şu Kevser, Hilafet-i İslâmiyeye sarahate yakın işaret eder, denilebilir.

يَا رَبِّ بِسِرِّ سُورَةِ الْكَوْثَرِ بِحُرْمَةِ
صَاحِبِ الْكَوْثَرِ اَسْقِنَا وَرُفَقَاءَنَا مِنْ
مَاءِالْكَوْثَرِ فيِ يَوْمِ الْمَحْشَرْ امين

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : 8.Remiz

8.Remiz

Yirmidokuzuncu Mektubun Sekizinci Kısmının Sekizinci Remzi

Dört küçük Surenin gâyet muhtasar olarak hurufatlarına aid letâif-i tevafukiye ve işârât-ı gaybiyeye dâirdir. Kur'ân-ı Mucizü'1-Beyânın hakaikında ve meânisinde ve âyâtında ve kelimâtında ve nazmında müteaddit vücuh-ı i'câziye ve esrar-ı kudsiye bulunduğu misillü, hurufâtında dahi çok lemeât-ı i'câziye bulunuyor. Hattâ hurufunun vaziyetlerinde çok işârât-ı âliye ve tekerrür-i adetlerinde çok münasebat-ı latife-i tevafukiye vardır. Hatta denilebilir ki, huruf-ı Kur'âniye, nasıl ki herbir harfin sevabı 10'dan 1000'e kadar hasenât meyvelerini veriyor. Öyle de; herbir harf çok işarât meyvelerini veriyor, çok meânîleri ifade ediyor. Âdeta Kur'ân hurufâtı muazzam ve mütenevvi ilâhî şifrelerdir.

Ezcümle: Sure-i İhlâs'ın makam-ı ebcedîsi 1003 olmakla, hem 1003 Sure-i İhlâs bir hatme-i hâssâ-i İhlâsiyeye ve hem, mufassal bir ism-i âzam olduğuna; hem üç defa tekerrürüyle küçük bir hatme-i Kur'âniye olmasına, hem üçer defa tekerrürünün efdaliyet-i azîmesine hem بسم اللّٰه الرَّحمن الرَّحيم 'in müşedded ر iki ر sayılmak şartıyla, bir cihetle makam-ı ebcedisiyle tevafuk sırrı ile bin Besmele, bin İhlâs gibi ism-i âzamın mufassalı olduğunâ işaret ettiği gibi hurufâtiyle çok esrara bakar. Hem Kur'ân'ın dört esasından en büyüğü olan tevhidi, altı cümlesiyle tevhidin altı mertebesini ispat ve altı envâ-i şirki reddederek herbir cümlesi öteki cümlelere hem netice, hem mukaddime olduğu cihetle Sure-i İhlâs içinde otuz Sure-i İhlâs kadar müteselsil bürhanlarla

müdellel otuz sure münderiç olduğundan, bu küçük Sure ne kadar muazzam bir bahr-i tevhid olduğunu gösteriyor. Hurufâtının lâtif münasebâtını buna kıyas ediniz ki, içinde elif beş vav beş dal beş olarak birbirine tevafuku ve Lafzullahın beş harfine muvafakı ve mecmû-ı hurufu altmış yedi olup, Lafzullahın makam-ı ebcedîsine tevafuk etmekle manen makam-ı ebcedisiyle dahi Allah dediği gibi; [he dört, mim dört, tenvin nun ile dört] olarak birbirine tevafuku ve Surenin dört âyetine tevafuku, letâfetini ve intizamını gösteriyor:

[Sure-i Felak], hurufâtının intizamı, çok işaretli olduğunu gösteriyor.

Ezcümle: [ا altı, ق altı, ل altı] olarak birbirine tevafuku. Besmele ile altı adet âyetlerine muvâfakâtı, 6666 olan âyât-ı Kur'âniyenin dört 6 'larına gizli imâ etmek; bu sırlı Surenin şe'nindendir. [س üç, ش üç, د üç, ف üç] olarak birbirine tevafuku; ve Surenin hurufâtı doksan dokuz olmakla, 99 Esmâ-i Hüsnâ'nın adedine tevafük sırrıyla bütün Esmâ-i hüsnâ ile bir istiâze-i câmia hükmünde olduğunu imâ etmekle beraber, hurufâtın ebced-i makamı olan on bin iki yüz küsur olmakla, Fatiha-i Şerife hurûfatının makam-ı ebcedisi olan 10212 adedine tevafuk etmesiyle, herbir Sure umum Surelerle münâsebetdar olduğunu imâ etmesi, intizamını ve işaretli olduğunu gösteriyor.

Sure-i Nâs hurûfatı, tekerrür noktasında gâyet muntazam, 1'den 12'ye kadar terakkî ediyor.

Meselâ; ق bir, ه iki, ح üç, ى dört, را beş, م altı, و yedi, ن dokuz, س on, ا on bir, ل Sure-i İhlâsın lâm'ı gibi on iki olması; muntazam bir letafeti gösteriyor. Kur'ân'ın şu en âhir Suresinin hurufâtı yüz dört olmakla, suhuf ve kütüb-i enbiyânın yüz dört adedine tevafuku, Kur'ân-ı Hakîm, suhuf ve kütüb-i enbiyânın esaslarını câmi olduğuna, en âhirki Surenin hurufâtıyla gizli bir imâ ettiğini gösteriyor.

[Fatiha-i Şerife] hurufâtının ebcedî hesâbı olan 10212 adedi; mecmû-ı Kur'ân'da ب nın on bin ve hem ت 'nın on bin aded-i tekerrürlerine tevafuku. Hem Fâtiha'nın on bin adedi yedi adet âyetine darb edilmesiyle, mecmû-ı kelimât-ı Kur'âniye adedi olan 70.000'e muvafık gelmesiyle, ehl-i hakikat indinde muhakkak ve hadisçe musaddak olan *"Fâtiha, Kur'ân kadardır ve ona müsavidir ve Kur'ân Fâtiha'da münderiçtir. Ve* السَبْعَ الْمَثَانى وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيمْ *Fâtiha'dır"* diye olan meşhur hükmün ispatını imâ edip ihtar eder.

Süver-i Kur'âniyenin başlarında olan mukattaât-ı huruf gâyet mânidâr ve esrarlı bir şifre-i İlâhiye olduğu gibi, Fâtiha hurufu, belki Kur'ân'ın umum hurufâtı kudsî ve ayrı ayrı mütenevvi binler İlâhi şifreler olduğunu, Rumuzât-ı Semâniyeye dikkat edenler, his edebilir. Ve bilhassa, Fâtiha-i Şerifenin hurûfu daha zahir ve nurânî bir şifre-i İlâhiye olduğunu ehl-i keşf görmüşler ve emâreleri de vardır.Ezcümle: Besmele ile Fâtiha'da [hemze] on sekiz, Besmele'nin makam-ı ebcedîsine inzimam ile on sekiz bin âlemin adedine tevafuk sırrıyla her bir elif'i bir âlemin anahtarına imâdan hâli olamadığı gibi, hemze ile sâkin elif otuz olarak otuz cüz-i Kur'ân, içinde münderiç olduğu ve Besmele'siz hemze on dört olmakla şu سبع المثانى 'nin müsenna olan yedi adet âyâtını göstererek, iki defa nüzulüne ve namazda tekerrürünü imâ ettiği gibi; sâkin ا on üç, ل yirmi üç olup, Fâtiha'nın bir hesap ile otuz altı kelimelerine tevafuk sırrıyla beş farz namazda ve revâtıbında ve revâtıb hükmündeki iki rekat teheccüd namazında, yirmi dört saat zarfında otuz altı defa Fâtiha'nın tekerrürüne imâ etmek, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin şe'ninden olduğu gibi; Besmelesiz ل ile ا ikisi otuz olup,

ل ‘ın ebcedî makamı olan otuza tevafuk ederek, Besmelesiz Fâtiha’nın otuz kelimâtına mutabakat ve otuz cüz Kur’ân’ın adedine muvafakat sırrıyla, otuz cüz Kur’ân’ın esasları Fâtiha’da bulunduğuna, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin işaratından olmakla beraber, ل ‘ın yirmi üç adedi nüzul-i vahyin yirmi üç senesine, tevafuku..elbette böyle bir kudsî şifrenin bir işâratıdır, denilebilir. İşte; Fâtiha’da ال lafzı bu vazifeyi gördüğü gibi on üç ال ile Altıncı Remz’in Fihristesinde beyan edildiği gibi..on üç ال ile en meşhur süver-i Kur’âniye’nin ال ile başlayan on üç Surenin ba şına tevafukla işareti.. mucizâne ifade ediyor ki, "Kur’ân bendedir, ben onun fihristesiyim." Fâtiha’daki [ب beş, ه beş, ح beş]; hem birbirine, hem beş farza, hem beş erkân-ı İslâmiyeye ve Lafzullah gibi Fâtiha’nın ekser kelimelerinin beşer harflerine ve Fâtiha’da beş Esmâ-i Hüsnâ’nın adedine tevafukları. Hem [د dört; و dört], dört rek’ât namazda dört Fâtiha vücubunu ve dörtlükle iştihar eden çok mühim İslâmî dörtleri imâ etmek [ت üç, ك üç, س üç] olmakla; ت üç defasıyla bin iki yüz adet ederek, Kur’ân’ın bin iki yüz sene kadar gâlibâne vaziyetine ve sonra tedâfüî vaziyetine girmesine اِنَّافَتَحْنَالَكَ فَتْحًامُبِينًا âyetinin makam-ı ebcedi ile verdiği habere tevafuk sırrıyla işaret etmek, bu kudsî şifre-i İlâhiyenin şe’nindendir. ك ‘ın üç tekerrürü makam-ı ebcedisine zammedilse yirmi üç olup; nüzul-i vahyin yirmi üç senesine tevafukla imâ etmek. س ebcedî makamı altmış olup; üç tekerrürü üç olarak zammedilse muhit-i vahy olan Zât-ı Nebeviyenin (A.S.M.) ömrüne

tevafukla imâ etmesi, sâir işârâtın te’yidiyle elbette kabul edilir. Besmelesiz [س iki, ص iki, ض iki, ط iki, غ iki] olarak birbirine tevafukla beraber, Fâtiha’da besmele ile beraber iki [defa Lafzullah, iki kere Rahman, iki kere Rahim, iki kere İyyake, iki Sırat, iki Aleyhim] ikişer adedine ve سَبْعَ الْمَثَانِى ‘nin mânâsının te’yidiyle beraber Fâtiha’nın iki defa nüzulünü ve Kur’ân’ın hem evvelinde hem âhirinde iki kere vücub-ı tilavetini ve her umur-ı hayriyenin hem bâşında, hem âhirinde iki kere sünnet-i kırâatını imâ etmek, bu kudsî ve parlak şifre-i İlâhiyenin şe’nindendir. İşte Fâtiha’nın binler esrarından yalnız hurufâtına aid bin esrarından böyle numuneler olursa, o Fâtiha nekadar muazzam bir hazine-i esrar olduğunu kıyas edebilirsin.Ve ümmet-i Muhammediye (A.S.M.) bütün namazlarında Fâtiha okumasının hikmetini fehmet.

اللّهم بحرمة فاتحة اجعل فاتحة اعمالنا مفتاح الفاتحة واجعل خاتمة امورنا فاتحة الفاتحة اعنى الحمدللّه ربّ العالمين

Said Nursî

Rumuzat-ı Semaniyeyi yazdığım zaman, hem çok acele telif edilmiş, hem de benim eski mahfuzatıma itimad ederek, takribi iki mikyas yapdım. Onun ile hem eski ulemanın hesaplarına binaen hurufat-ı Kur’âniye’nin i’caz cihetinde esrarını yazdım. Sonrada meşhur Kamusü’l-Lügat sahibi Mecdüddin-i Firuz Âbadî’nin El-mikyas namındaki tefsir-i meşhuru ve makbulü, hurufat ve kelimat-ı Kur’âniyeye dair beyanatına bakdık.Yüzde doksanı bizim hesabımıza tevafuk etmiş.Yalnız beş on yerinde muhalefet gördük. Sonra tahkiki bir hesap yapdık. Bizimki doğru onunki matbaaların sehivi olduğu tahakkuk etti. Madem böyle azim yekünlerdeki tevafuklara küçük küsüratlar ve küçük farklar zarar vermez diye,

daha tam tamına tahkiki bir tarzda bütün Kur'ânı bütün hurufatıyla ve kelam ve kelimatıyla hesap etmeye ve letaif-i i'caziyeyi onunla tam takviye etmeye vakit bulamadım. Zâlimler bana vakit bırakmadılar.. Ben de o takribi mikyaslarımla ve mahfuzatımla ve eski ulemaların hesaplarına ve Kenzü'l Arş duasındaki adedlerime iktifa eyledim.

Said Nursî

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : Hasan Feyzi'nin mektubu

Hasan Feyzi'nin mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur hakkında yazılan bu hakikatlı ve uzun mektubu yazan merhum Hasan Feyzi kardeşimiz, aynen şehid merhum Hâfız Ali misillü, bir mektubunda dediği gibi: *"Dahi nezrim bu ki, canım sana kurban olacak!"* dediğini tasdiken üstadına bedel şehid olup, şehid kardeşi büyük Hâfız Ali'nin yanına gitmiş. Bu zât-ı zülcenaheyn, ehl-i kalb ve gâyet yüksek bir ehl-i ilim ve hakikat, otuz sene muallimlik perdesi altında imana hizmet etmiş ve on seneden beri Risale-i Nur'u elde edip, gizli perde altında çalışmış. Sonra da iki sene zarfında doğrudan doğruya Risale-i Nur'un yüksek hakikatlarını ve kemalâtını çekinmiyerek ruh u canıyla herkese ilân etmiştir. Cenab-ı Hak, Risale-i Nur'un herbir harfine mukabil onun ruhuna ve Âlem-i Berzahtaki Nurcu arkadaşlarının ruhlarına binler rahmet eylesin. Âmîn, âmîn, âmîn.

Said Nursî

Mekteb-i fünununda ve ulûm-ı İslâmiyede gâyet müdakkik ve kıdemli muallimlerden Hasan Feyzi'nin ehemmiyetli ve çok uzun bir mektubudur. Fakat bir kısmı tayyedildi, neşrine lüzum görülmedi.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَ اِنْ مِنْ شَيْئٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّى يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لاَ شَرْقِيَّةٍ وَلاَ غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تْمسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِى اللّٰهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

âyeti on vecihle Risale-i Nur'a işaret ettiği için biz dahi onu şöyle tarif ediyoruz:

Ey Risale-i Nur! Senin Kur’ân-ı Kerim'in nurlarından ve mu'cizelerinden geldiğine, Hakk'ın ilhamı, Hakk'ın dili olup onun emri ve onun izni ile yazıldığına ve yazdırıldığına, artık şek şübhe yok. Fakat acaba senin bir mislin daha yazılmış mıdır? Türkçe olarak te'lif ve tertib ve tanzim olunan, müzeyyen ve mükemmel, fasih ve belig nüshalarının şimdiye kadar bir eşi ve bir yoldaşı görülmüş müdür? Yüzündeki fesahat ve özündeki belâgat ve sendeki halâvet başka eserlerde görünmüyor. Ehil ve erbabına malûm olduğu üzere âyât-ı beyyinat-ı İlahiyenin türlü kıraat ile hikmet ve hakikat ve marifet ilimlerini ve daha bir çok rumuz ve esrar ve işaret ve ulûm-ı Arabiyeyi hâmil olduğu gibi, sen dahi bir çok yücelikler sahife ve satırlarında, hattâ kelime ve harflerinde, talebelerini hayret ve dehşetlere düşüren birçok esrar ve ledünniyat taşıyorsun. İşte bu hal senin bir mu'cize-i Kur’ân olduğunu isbat ediyor. Öyle yazılmış ve öyle dizilmişsin ki; insanın baktıkça bakacağı, okudukça okuyacağı geliyor. En âlî bir taleben senden feyiz ve ilm ü irfan aşkını aldığı gibi, en avam bir taleben de yine senden ders duygusunu alıyor. Sen ne büyük bir eser, ne tatlı bir kevsersin. Bu hâlin Türkçemize büyük bir kıymet ve tükenmez bir meziyet bahşediyor. Senin ulviyet ve kerametin Türk dilini bütün diller içinde yükseltiyor. Kur’ândan maada hiçbir kitaba ve

hiçbir kavmin lisanına sığmayan bu kadar yüksek asalet ve fesahatı seninle dilimizde görüyoruz. Fesahat ve belâgatın son haddine çıktığı bir devirde Kur’ân-ı Kerim'in nâzil olmağa başlamasıyla, Kur’ân nuru karşısında üdeba ve bülegânın kıymetten düşüp sönen âsârı gibi, senin de o hududsuz ve nihâyetsiz ve emansız fesahat ve belâgatın hutebayı hayretlere düşürmüştür. Sen bir şiir-i destanî değilsin. Fakat o kadar fasih ve belig ve edalı ve sadâlı ve nağmeli yazılmış ve bütün harflerin birbirine dayanarak kelime ve kelâmların siyak u sibak, intizam ve insicam ile dizilmiş ve bunlar birbirine o kadar kuvvet ve kudret ve metanet vermiş ki; mensur ve Türkî ibareli olduğun halde, yine mislin getirilemez. Senin gibi parlak bir eser bir daha kimseye nasib olmaz. İslâmiyet güneşinin doğuşundan tam ondört asır sonra, senin gibi ulvî ve İlahî ve arşî bir Nur'un, tekrar ve yeniden, bahusus bu son asırda ve hem Türk elinde ve hem de Türk dilinde doğması acaba kimin hatır u hayalinden geçerdi? Bu ne büyük nimet, bizlere ve bu asır halkı için ne bahtiyarlık ya Rabbî! Türkçemiz seninle iftihar edip dolmakta, kabarıp şişmekte ve her lisan üstüne bağdaş kurup oturmaktadır. Garb dillerinin herbirisine tercüme ve nakil olunan Mevlâna Câmî ve Mevlâna Celaleddin'in ve Hazret-i Mısrî ve Bedreddin'lerin âsâr-ı mübarekeleri sana bakıp "Bârekâllah, zehî saadet sana ey Risale-i Nur, hepimize baştacı oldun!" diye tebrik ve tehniyelerini sunmaya ve rûy-i zeminin insanla beraber bütün zîhayat mahlukatı dahi seni kabule hazırlanıyorlar. Hatta çekirgeler ve arı ve serçe kuşu gibi bir kısım hayvanat dahi senin bu Sözlerin ve Nur'un okunurken pervane gibi etrafında dolaşıp sana olan incizablarını ve nurundan ve sözlerinden ferahnâk ve zevkyâb olduklarını, başlarını başlarımıza çarpmakla güya bize anlatmak istemeleri, ne kadar garibdir. Ezcümle, Sava'da iki çekirge ve Emirdağı'nda iki güvercin ve iki kuş ve İnebolu'da iki acib kuş ve Isparta ve Sava'da bülbül ve hüdhüd bu kerameti gösterdiler. Diyar-ı İslâmın mescid ve mabedlerinde, minber ve kürsülerinde dahi senin gibi bir eser-i mübarek ve meymunun yakın bir zamanda kemal-i tefahur ve tehacümle okunması ümid edilebilir.

Senin bürhanlarındaki kuvvet ve kanaat ve asalet ve cezaletin, insanın irade ve ihtiyarını alıp teshir ediyor. Herkesi kendine çekip râm ediyor. Hele o güzel teşbih ve tabirlerin bir misli, bir daha bulunup söylenemez. Sendeki mukayese ve muhakemelerin, vak'a

ve temsillerin bir benzeri ve bir naziri bir daha getirilemez. Kur’ân-ı Arabî'den Türkçe Sözler'e akan ve bugün öz Türkçeden fışkıran bu feyz ve bu nurlar, kalblerde senin bir nümune-i kudret ve nişane-i rahmet olduğuna hiç bir rayb ve güman bırakmıyor. Sen âyine-i idrake cilâ ve âlem-i kalbe safa ve ruh-ı revana gıdasın. Allah Allah! Türk milleti seninle ne kadar iftihar etse yine azdır. Gözleri nurlandırıp, gönülleri sürurlandıran bu hüccetler ve tabiratın ve bu kelimat ve teşbihatın arş-ı a'zamdan indiği muhakkaktır. Çünki kederleri gidererek insana neş'e ve neşat veriyor. Okunurken hiçbir itiraz sesi ve hiçbir inkâr kokusu duyulmuyor. O zaman akıl ve mantık duruyor, nefs-i insanî safileşiyor, hem duruluyor. Sanki senin bütün hakikatların, evvelen Rabbanî ve Rahmanî fabrikaların ulvî ve Samedanî tezgâhlarında işlenerek, sonra Nur-ı İlahî deryasında yıkanıp çıkarıldıktan sonra gülyağı fabrikasına verilmiş, orada yedi defa gülyağlarına batırıldıktan sonra hâlis öd ağacı ile buhurlanmış ve bunlar ile yazılmışsın. Bütün mes'ele ve maddelerin hep sayılı ve saygılıdır. O muntazam ve mükemmel, müzeyyen ve münevver sözlerin şimdiye kadar yazılan ihtilaflı eserleri büküp hepsini bir yana bırakmış ancak kendini nazargâh-ı enama arzeylemiştir. Şimdi bir nida-yı nuranî ile hitab ederek: Artık ihtilaf yok, ittihad var. Cansızlar ve camidler devri geçmek üzeredir. Canlılar ve cazibler asrı geliyor. Susunuz, dinleyiniz! Şimdi Nur devridir ve Nur hâkimdir. Zulmette boğulan şu asrı ve gelecek asırları, Kur’ândan aldığım nurumla reyyan edeceğim diyor. Herkesi imana, her ferdi Allah'a çağırıyorsun.

Ey Nur-ı Kur’ân! Âhirzamanda bir kerre daha katmerleşerek ve sünbüllenerek, âfâk-ı cihanı Kur’ânın hakikatıyla tenvir ve tezyin ediyorsun. Şimdiye kadar dünyanın yarısını ışıklandıran ey İslâmiyet güneşi! Bugün de bütün zemin sükkânını cehl ü dalalet ve şirk ü şekavetten nur-ı hidâyet ve emn ü emniyet ve selâmete davet ediyorsun. Bu davetin sana kutlu olsun. Denâet ve enaniyet ve şeytanet gayyasında boğulmak üzere çırpınan bedbahtlara ışıklar serp, nurlar ve sürurlar ver. Putlarını kendi elleriyle yapıp tapanlara, nursuz ve uğursuz dalalet deresinde batanlara, zâil ve fânileri gönlüne put yapanlara, nefs-i emmare ve heva ve hevesatıyla uğraşırken kurban düşenlere, hakikî hak yolunu açıp hedeflerini göster ve kurtar. Karanlık gecelerde uyumayıp ağlayan ve "Aman yâ

Rabbî nur ver!" diye feryad eden, âşık ve sadıkların ızdırab ve imdadına koş. Onlara ümid ve teselli ve neş'e ve nur ver.

Kör ve sağır, mağlub ve meftun olan ehl-i tabiat ve şirki medrese-i nur-ı imana ve Hâlık-ı Arz ve Semavat olan Hazret-i Rahman-ı Rahîm'e çağır. Evet lisan-ı nurunla, "Gel ey tabiatçı, ey felsefeci, o derin bataklıktan çık, gözünü aç, nuruma bak. Sana tabiat ve felsefenin hakikatını öğreteyim. İlim ve fenlerin asıl esası bendedir. Beni güzel okur, güzel dinlersen, bendeki nuranî merdivenle bir saraya erişir ve bir sultana kavuşursun. Asıl ilm-i a'zam ve esas fıkh-ı ekber bendedir. Sen tabiat ve felsefeyi benden öğren. Ulûm-ı evvelîn ve âhirîn hep bendedir. Ben kimsenin malı ve kimsenin kali değilim ve hiçbir kitabdan alınmadım ve hiçbir eserden çalınmadım. Ben Rabbanî ve Kur'ânîyim, öyle kuru kavak değilim. Şevkli ve şaşaalı ve nuranîyim. Bir Hayy-ı Lâyemut'un eserinden fışkıran, lâyemut, san'atlı ve kerametli bir nurum. Cansızlara can ve canlılara taze can üflüyorum. Ben derdlere derman ve âlemlere rahmet-i Rahman'ım. İnad ve ısrarını bırak, beni oku ve beni dinle ki: Karanlığa ve hiçliğe giden hesabsız ve hedefsiz yolundan seni kurtarıp koskocaman bir saadet ve sermediyet âlemi kazandırayım." diye nida ediyorsun.

Âh! Sen ne mübarek ve nasıl bir eser-i ziba ve yektasın ki okuyanı ağlatıp, ağlayanı güldürüyor, ölüyü diriltip, eneden geçirip مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا ya getiriyorsun. Büyük bir aşk ve alâka ile kendini dinletip, gönülleri cezbelendiriyor ve ruhları vecde getiriyorsun. Sen çok feyizli, hikmetli ve rahmetli bir hak kitabsın. Sana hakikî talebe olanlar neden nefis ve mallarını derhal Allah'a satıyorlar? Sana bir ayb ve nakz isnad ve iftira edenler, gözleri kamaştırıcı nuruna bakmağa tâkat getiremeyen kör veya hasta gözlü alîl ve sefillerdir. Sana leke sürmek isteyen denî ve delilerin cürüm ve cinâyetle lekedar olduğu apaçık görülmektedir. Ehl-i fazl u kemal seni tam ve kâmil görür. Seni şaibe-i ayb ve kusurdan tenzih eder.

Sen en sadık ve en mahir doktorların bile hâlâ teşhis ve tedavi edemedikleri en mühim kalb ve kafa ve ruh hastalıklarını, nurunla müşahede ve muayene edip ve en lüzumlu şifa ve devayı bulup, ruhî ve manevî derdlere, düşmüşlere sunuyor, akıl ve idrak gözlerini

açıyor. Ve en kısa bir zamanda zavallıları kurtarıyorsun. Sen en hikmetli ve tılsımlı, razlı ve niyazlı, manidar ve münif ve müessir ve müsmir, matlub ve mahbub bir vird olmağa lâyık ve sezâsın. Seni sevip yazanlara ve okuyup kafasına katanlara, sen rahmetler ve bereketler saçıp, hârika kerametler gösteriyorsun. Ve bazı has ve hâlis talebelerini, evliya ve asfiya nişanlarıyla taltif ve tezyin ediyorsun. Hasmına karşı da çok amansız davranıp îcabında onları susturuyor, vakit vakit kâh hususî ve kâh umumî tokat ve silleler vuruyorsun. Sana ilişdikleri zaman anasır hiddet ederek bazan yeller ve seller halinde ve bazan yıldırımlar ve şimşekler şeklinde ve bazan şiddetli yangın ve zelzeleler suretinde tokatlar vurduğundan sen koşup geldiğinde mecruh ve mevtaları, şehid ve yezid diye iki sınıfa ayırıyorsun.

Âh! Senin ne kadar vâzıh bürhanların ve kuvvetli hüccetlerin, ne yaman delillerin ve düsturların var. Sen ne kadar vazıh müzeyyen ve ne kadar mücehhez ve ne kadar mükemmelsin. Ey Nur! En kavî ve en muannid hasmın, senin gözüne sivrisinek kadar da görünmüyor. Sen ehl-i vukufların ellerine ve önlerine aman dilemek ve meded istemek için değil, belki kendilerine zamanın en yüksek ehl-i ilmi süsünü verenlere kuvvet ve kudret, şevket ve azametini ve ebedî nurunu gösterip onları susturmak, onları zebun ve mağlub ve rüşdünü isbat etmek ve hakk-ı hayatını onlara da tasdik ettirmek için çıkmıştın. Nihâyet gözler dolduran nuruna dayanamayarak asâ-yı inkâr ve itirazlarını kırıp yerlere fırlatarak sana teslim ve tâbi' oldular. Hem mahkemelere senin eczaların bir mücrim ve bir câni ve bir maznun sıfatıyla değil; belki bir muallim, bir mürebbi ve bir mürşid olarak girmiştiler. Her divan-ı adalette en büyük dehşet ve savletini, azamet ve izzetini gâyet parlak ve şaşaalı bir surette göstererek onları da iman ve Kur’ân suyu ile yıkadın. Oraya da taze bir ruh ve taze bir nefha üfledin.

Hele sen o âşık ve sadık talebelerini, bir kafile-i melaike gibi saf saf edip ve hepsinin başına Hazret-i Üstad'ı bir başkumandan tayin ederek "İzn-i İlahî ile yürü ey kafile-i Nur!" diye kumanda ettiğin vakit, o satvetli ve şevketli nur-ı iman ordusunun kemal-i sükûn ve vakar ile yollardan geçişini her sınıf halktan yüzlerce kişi seyredip selâmlıyor. Ruh u canıyla o nuranî alayı tebrik ve tebcil ediyordu. Bu manzara-i

münevvereyi körler bile görmüş, sağırlar bile işitmiş, kalbsizler bile ağlamıştı.

Ve hapishanelere koşmaklığın sırr-ı hikmeti ise; yıllardan beri orada nursuz, çırasız yatıp bekleyen mahkûmlar ve mahpuslar, "Ey Nur-ı Kur'ân bize de yetiş. Buradan çıkıp kurtulmağa ve sana varmağa bize müsaade ve mecal yok, lâkin sen heryere girer çıkarsın, sana yasak yok. Aman bizi unutma, bizi me'yus ve mahrum bırakma. Yarın huzur-ı pâk-i İlahîye pâk olarak çıkabilmekliğimiz için cürüm ve isyanımızla kararan rûy-i siyah ve nasiye-i nâpâkimizi âb-ı rahmetin ve nur-ı imanınla yıka ve temizle, şerbet-i sâfi ve kevser-i bâkiden ve âb-ı hayat-ı ebedî ve Ahmedîden kana kana bize de içir!" diye vuku' bulan müracaat-ı maneviye ve mühimmedir. Evet Denizli hapsinde hakikat böyle tecelli etti. Oralarda açtığın mekteb-i ilm-i irfan ve medrese-i Hazret-i Kur'ân'da, orada ve ondan intibaha gelen hapislerde bugün yüzlerle talebe okuyup tenevvür ve tekemmül etmekte ve hepsi de âlem-i insaniyet ve medeniyete yarar birer uzv-ı nâfi' hâlini almakta, kumarhaneler kapanıp nurhaneye dönmektedir. Asayiş ve inzibata ne büyük yardım.. . Kalben ve ruhen terakki ve teâli ederek, indallah makbul ve memduh bir hale gelmiş ve velâyet derecesini ihraz ve iktisab etmiş olan sadık ve sâfi talebelerinden, uğradığın her memleketin kabristanına rahmetli ve mağfiretli birer şehid yatırmak ve başlarına bekçi dikmekle, Risale-i Nur'un zevk-i ruhanîsini onlara da tattırarak, ehl-i kuburun mezar ve merkadlerini pür-nur ve ruhlarını mesrur eyledin.

Senin Sözlerin esna-yı takrir ve tahririnde, kalemin kâğıt üzerinde gayr-ı ihtiyarî yürüyüp seri' bir surette ve hiç müsveddesiz ve galatsız, hata ve noksansız yazması ve birkaç saat gibi kısa bir zamanda risale ve kitablar meydana gelmesi ve bazan tercümanın hastalık ve rahatsızlığına rastlamasına rağmen, tam ve doğru ve dürüst olarak nihâyete ermesi, kat'î delildir ki; bir eser-i zekâ ve dirâyet değil, belki Kur'ânî bir hârika ve keramettir. Bu kadar sıkı ve saklı olduğun halde yine bir seyr-i seri' ile her tarafa yayılıp yazılmaklığın, kadın ve erkek herkes tarafından telaş ve heyecanla bir panzehir ve bir tiryak gibi hüsn-i kabule mazhariyetin ve sönsün diye ağzıyla üflenirken sönmeyip bilakis yanıp artan şiddetin, küfr-i mutlaka ve zındıkaya karşı tek başına merdane ve şâhane heybet ve savletin ve nihâyet neticede zafer ve galibiyetin, yalnız küre-i arzda

değil, belki âlem-i melaikede dahi alkışlarla karşılandığı şübhesizdir. Şimdiye kadar karanlıklarda kalan ve meçhullere karışan, fakat zihinleri tahrik ve tahriş etmekten hâlî kalmayan bir çok muammaları nurunla aydınlatıp açıkladın ve bizi yollarda yorulup kalmaktan korudun ve kurtardın. Zeminin yedi sene bu dehşetli hengâmında, bu temiz milletin ve bu cennet gibi memleketin sapasağlam bir halde durması ve bütün İslâm diyarının da keza her taarruzdan masûn kalması da bir avn-i İlahî ve imdad-ı Ahmedî (Aleyhisselatü Vesselam) ve bu nur-ı Kur'ânî ile olduğu şübhesizdir. Bu vaziyet-i elîme ve zelile karşısında baştan başa yıkılıp harab olan Hristiyanlık âlemi acaba şimdi ne yapacak? Evet küfür ve ilhad ya batacak veyahut kendisini ehl-i İslâmın ufkunda doğup parlayan nuruna atacak değil mi?

Sen dergâh-ı ehadiyete ve barigâh-ı mescid-i uluhiyete giden ve tâ zirve-i kemal olan makam-ı Kab-ı Kavseyni Ev'edna'ya dayanan en kısa ve en kestirme ve en doğru yolu açıp gösterdin. Açtığın bu yeni ve yakın yolda, (sırat-ı müstakim) olan bu evliya ve asfiya caddesinde yol almağa çalışan hasta ve bîçare, ihtiyar, ma'lul ve masum, garib ve bîkes, dul ve yoksullara şimdi hep şifahane-i feyz-i hikmetinde muayene ve tedavi olup lâyık oldukları mevki ve hâmiyi bulurlar. Körlere göz, sağırlara kulak, dilsizlere dil veriyor. Dertlilere derman, imansızlara iman sunuyorsun. Kîl u kal ile malî ve hak ve hakikatten hâlî olan âsâr-ı muhtelifeyi tedkik ve mütalaa ede ede yorulup usanmış ve hâlâ aradığını bulamamış olan ve şimdi Hak'tan bir nur, bir huzur isteyen kimselere müjdeler verip Nur'a çağırıyorsun. Ben bütün bilgilerin kaynağı ve bütün fenlerin kaymağıyım. Ve her şeyin zübde ve hülâsası ve gönül şehrinin cilâsıyım diyorsun. Avrupa ve Amerika'nın en yüksek fen ve felsefe mekteblerinde yıllarca okuyup ikmal-i tahsil etmiş olan zekâlı ve akıllı fen ve felsefe mütehassıslarına hakikî ve istifadeli ders vererek, madde ve zerrelerin hakikat ve mahiyetlerini anlatıyor. Şuursuz ve idraksiz olan bu basit şeylerden zîhayat ve sahib-i idrak koskoca âlem ve dünyanın nasıl doğduğunu ve nasıl olduğunu gösterip onların idraksiz ve basiretsiz başlarına çarpıyor ve herbirini hayretlere düşürüyorsun. Ve bu hakikatları en ümmi ve âmi bir çocuk ve ihtiyar ve hiç mekteb ve medrese görmemiş talebelerine de kolayca bildiriyorsun.

Hele bir dest-i gaybî tarafından basit bir maddenin, kemal-i intizam ve itina ile çalıştırılarak [bir tek şeyden bir çok şeyler yapabilmesi gibi] hakikî tabir vecizelerin gönüllere ferahlık ve inşirahla beraber denizler dolusu malûmat veriyor. Bu vuzuh ve vüs'at ve bu güneş gibi parlak deliller ve bu sarahat ve işaretler hep senin eser-i keramet-i ilmiye ve nuriyendir. Bütün eller ve dillerde kemal-i iştiha ve iştiyakla dinlenip okunacak ve yazılıp yayılacak en tatlı ve en halâvetli, en cazibedar ve en revnaktar yegâne eser-i metin ve nur-ı mübin ancak sensin. Mekteblerin medreseye ve medreselerin tekkelere uymayan ayrı ve gayrı ulûm ve fünununu yeknesak bir hale getirerek ve talib-i ilim ve esrar-ı cihanı yekdil ve yekzeban ederek vahdet-i İslâm ve insaniyeyi elde tutup birlik ve beraberlik nurunu nessar edecek yine sensin. Bütün dünyaya ilm-i zahir ve bâtın senin menbaın ve madenin olan Kur’ân'dan dağılıp yayılarak nizam-ı âlemin istikrarı ve vakt-i merhununa kadar imtidadına ve ibadullah-is sâlihînin istirahat ve istilâsına medar ve müessir olacak yine sensin. Ey nur-ı Kur’ân ve ey hakikat-ı iman! Mademki bugün üçyüz elli milyon İslâmın pişvalığını Kur’ân namına deruhde ediyorsun. O halde asırlardan beri ehl-i İslâm arasına girmiş ve yerleşmiş olan kötü itikad ve ihtilafları kaldırarak, hüküm süren fitne ve fesadı, nifak ve şikakı dahi kökünden kurutup sevad-ı a'zam olan bu ümmet-i merhume-i Muhammediyeyi büyük bir kitle ve bir fırka-i naciye halinde Kur’ânın cenah-ı re'fet ve rahmeti altında inşâallah tâ subh-ı mahşere kadar nur-ı Kur’ânla saklayacaksın.

"Ne isterseniz benden sorunuz, haber vereyim size. Sorun bana maziden, halden ve istikbalden" diye ashab-ı izam arasında kendini âleme ilân ve her müşkili izah ve beyan ve اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِى بَابُهَا hadîs-i şerifini isbat ve ayân eden naşir-i ilm ü irfan ve vâkıf-ı esrar-ı Kur’ân Cenab-ı Hazret-i Haydar ile سَلُونِى قَبْلَ اَنْ تَفْقِدُونِى فَاِنَّهُ لاَيُحَدِّثُ اَحَدٌ بَعْدِى diye bağıran müçtehidler sertacı İmam-ı Cafer'den sonra İslâm dünyasındasın. O zâtların feyzinden gelip bu asırda

temessül ederek سَلُونِى عَمَّا شِئْتُمْ diye haykıran ve her muammayı açan, her hâili kaldıran ve her maniayı aşan üç münadiden ey Risale-i Nur bir üçüncüsü senin şahsiyet-i maneviyendir. Mazhar olduğun ism-i Rahîm ve Hakîm ve Bedî'in cilveleriyle nur-ı sâfi ve sermedîsiyle, bu mir'at-ı muallâ musaffandan âleme ne cilve ve cünbüşler ve neler seyrettirip, neler gösteriyorsun. Kur’ânın iman hakikatları karşısında periler peşinde, ruhanî ve melekler, baba oğul, bay u geda, yâr u ağyar halka-i tedris ve envârında aynı safta dizdize oturup ve hep seni dinleyip ruhlara gıda ve şifa ve süruru senden alıyorlar.

İşte Risale-i Nur'un bir hâdimi ve tercümanı olan Üstadım, Allah'ın abdi, İmam-ı Ali'nin manevî veledi ve Gavs-ı A'zam'ın müridididir. Hakk'ın nusreti, Şah-ı Velâyet'in himmeti ve Abdülkadir gibi bir sultanın muaveneti ile müeyyed ve mükerremdir. Henüz hizmet-i Kur’âniye ve Nuriyede işi hitama ermemiş ve henüz kalem-i kaza bu cihan-ı fâniden âlem-i bâkiye seyr ü seyahatına müsaade vermemiş olacak ki; âlemlerin senedi, ins ü cinnin seyyidi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mededi‌yle, o her zehiri şeker ve her şekeri kevser yapıyor. Bu suretle hüzn ü melâl bulutları eriyip dağılıyor. Nur kapısında durup cahil ve âlime, ümmi ve ârife, zâlim ve mazluma, münkir ve mü'mine, dost ve düşmana, iyi ve kötüye, hayvan ve haşerata ve bütün zîruha nur saçan Kur’ân ve iman hizmetinde bulunup, asfiya ve etkıya nişanlarını taşıyan bu mübarek ve âyine-misal Nur şakirdlerin ve manevî şahsiyetin için sizi bütün ehl-i iman ve ehl-i Kur’ânın takdir ve tebrikine lâyık ve seza görüyorum. Ey Kur’ân'ın tercümanı! Nazar-ı dikkat ve im'anla senin bu mir'at-ı mücellâ olan Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsine bakan ehl-i ibret ve erbab-ı basiret istese, o âyinede Resul-i Hâşimî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı seyredebilir. Hattâ daha keskin bir nazarla baksa, o Mahbub-ı İlahî'nin gümüş alnını parlak ve güneş yüzünü görüp vech-i pâkinde dest-i kudretle yazılıp parlayan قُلْ هُوَ اللّٰهُ sure-i şerifesini âlim değil, bir ümmi de olsa okuyup anlar.

Ey mu'cize-i Kur’ânî ve ey Nur-ı Rahmanî! Şimdi beni biraz da tercüman ve serkâtibin, naşir-i efkâr ve kâşif-i esrar olan Üstad'ın huzur-ı âlî ve irfanına çıkar ve onunla konuştur. İşte yaşadığı bir küçük ve mütevazi bir kulübe, âdeta çırılçıplak. Bir su destisi ve bir kupa, küçük bir gaz ocağı ve bir çinko çanak, sade basit bir yatak. Gâyet lüzumlu ve mahdud birkaç eşyadan maada bir şey görünmüyor. Ancak bir kilo kadar olan bir aylık erzakı ve zâd ü zahîresi paket halinde kâğıtta sarılı ve bir çivide asılı duruyor. Bir seccade ve ecza-yı nuriyelerin var. Mülk ü mal, evlâd ü iyalden hiçbir eser ve yeryüzünde taht-ı temellük ve tasarrufunda bir karış yer yok. İşte onun zâil ve fâni oda ve eşyası. İşte onun mücerred ve münzevi şahsiyeti ve işte onun acı ve elîm hayatı. Yirmi küsur yıldan beri vaktini menfî ve mahbus geçirmekte olduğu hâl-i pürmelâli! Şu işkence ve eza, tüyleri ürpertip ciğerleri deliyor. Bu sabr u tahammülün neden hepsine fâik? Hangi imam-ı masumun ve hangi müçtehid-i mazlumun ecr-i azîmi ile mukayese ve müvazene edilecek? Bu cilve ve çileler olmasa idi, Nur fabrikaların hareket ve faaliyete geçmeyecek mi idi? Bu taarruz ve tesmimler yapılmasa idi, bu nefiy ve inzivalar olmasa idi, acaba hazine-i rahmet-i İlahiye cûş u huruşa gelmeyecek mi idi? Üstad'ın şu hâl-i elemnâki, gözlerden kanlı yaşlar dökerek insanı ağlatıyor. Fakat o bu hâlinden memnun, müteşekki değil. O zerre kadar fütur değil, bilakis sürur ve huzur duyuyor. O bu yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşuyor. O zâten veraset tarîkıyla kendisine ve mesleğine muvafık gelmeyen ve ülema sınıfına yakışmayan, malın kiri demek olan zekatı kabul edip aslâ almadığı gibi; ahz u kabulden bir zarar-ı dinî ve bir mahzur-ı şer'î olmayan ve mesnun olan hediye ve behiyeleri de kabul etmekten çekinmiş ve kaçınmıştır. Hattâ hükûmet-i cumhuriyenin, kendisine tayin ve tahsis etmek istediği maaşı ve binler lira sarfıyla şahsına aid yaptırmak kararında olduğu mükemmel evi dahi istememiş, reddetmiştir. Daha evvel muhtelif semtlerde teklif olunan memleketin umumî vaizi ve meb'usluk gibi yüksek maaşlı memuriyetleri de kabul etmekten imtina' ve istinkâf etmiştir. O hiç dünya ve ehl-i dünyaya ve mal ve meta'a bakmıyor. O hiç siyaset ve ihtilafla uğraşmıyor, hırka ve fırka peşinde koşmuyor. Ve böyle olanları da sevmiyor. Ve ancak kabir kapısında durup, اَنْتُمْ اَعْلَمُ بِاُمُورِ دُنْيَاكُمْ

diyerek servet-i ebediye ve saadet-i sermediye için çalışıyor. O cehlin hêdimi ve Nur'un hâdimidir. Eğer dünyayı istese ve dileseydi, kendine sunulan hediye ve behiyeleri, zekat ve sadakaları ve teberru ve teberrükleri alsaydı, bugün bir milyon servet sahibi olurdu. Fakat o, tıpkı Cenab-ı Ömer'in dediği gibi: Sırtıma fazla yük alırsam, nefs-i nâtıka-i kâinatın kalbi ve Allah'ın habibi Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a ve yârânı olan kâmil ve vâsıllara yetişemem ve yarı yolda kalırım diyor. *"Bütün eşya ve eflâki senin için yarattım habibim"* fermanına karşı, *"Ben de senin için onların hepsini terk ve feda ettim"* diye verilen cevab-ı Hazret-i Risaletpenahî'ye ittiba ve imtisalen, o da dünya ve mâfîhayı ve muhabbet ve sevdasını terk, hattâ terki de terk ederek bütün hizmet ve himmetini ve şu ömr-i nazeninini envâr-ı Kur'âniyenin intişarına sarf ve hasretmiştir. İşte bunun için, şimdiki çektiği bütün zahmetler, rahmet ve yaptığı hizmetler, hikmet olmuş.

Lütf u kahrı şey-i vâhid bilmeyen çekti azab,
Ol azabdan kurtulup sultan olan anlar bizi.

Mısrî-i Niyazi gibi diyen bu tercüman, her şeyi hoş görerek, katreyi umman, âdemi insan ve Kur'ândan aldığı nurunu âleme sultan eylemiştir. Âlem-i insaniyet ve İslâmiyet ve Haremeyn-i Şerifeyn'e asırlarla hizmet eden bu kahraman Türk Milletini çok sevmesinde ve hayatının mühim bir kısmını hep Türklerle meskûn olan havalide geçirmesinde büyük hikmetler, mana ve mülahazalar olsa gerektir.

Âb-ı rûy-i Habib-i Ekrem için.. Kerbelâ'da revan olan dem için..
Şeb-i firkatte ağlayan göz için.. Râh-ı aşkta sürünen yüz için..
Risale-i Nur'a ve Üstada ve İslâm'a zafer ver ya Rab!.. Âmîn!

Ey Risale-i Nur! Seni söndürmek isteyen bedbahtların necm-i istikbali sönsün.
İzzet ü ikbali ve şan ü şerefi aksine dönsün.
Sen sönmez ve ölmez bir nursun.

Boyun bâlâ, gözün şehlâ, gören mecnun seni leylâ
Sözün ferşte, gözün Arş'ta, gönül meftun sana cânâ
Nikabın nur, nigâhın nur, kitabın nur senin ey nur
Bağın Nurs, huyun munis, özün idris ferd-i yekta
Açılmış gül, öter bülbül, yüzünde var zarif bir tül
Yazılmış üstüne nurdan قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنَى

Sana cânın feda etmez mi senden hem görenler hak
Sözün hak, hem mesleğin hak, hem makamın Kâ'bet-ül Ulya.

يُرِيدُونَ لِيُطْفِوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاَللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Üstadım Efendim Hazretleri!

Ben, bu yazıları Risalet-ün Nur'un eli ve kalemi ve dili ile ve bu hakir kalbime ondan sıçrayan bir kıvılcım parçasıyla yazdım. Kabulünü rica eder ve hürmetle ellerinizden öper ve dualarınızı beklerim efendim.

Duanıza muhtaç talebeniz
Hasan Feyzi

Muhtelif Parçalar : Zülfikar : Dua

Dua

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
يَا اَللّٰهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيمُ يَا فَرْدُ يَا حَىُّ
يَا قُيُّومُ يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوسُ

İsm-i A'zam'ın hakkına, Kur’ân-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın hürmetine ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın şerefine, bir kalemle beşyüz nüsha yazan Hüsrev'i ve mübarek yardımcılarını ve Nurcu arkadaşlarını Cennet-ül Firdevs'te saadet-i ebediyeye mazhar eyle. Âmîn! Ve hizmet-i imaniye ve Kur’âniye de daima muvaffak eyle. Âmîn! Ve defter-i hasenatlarına zülfikarın herbir harfine mukabil bin hasene yazdır. Âmîn! Ve Nurların neşrinde sebat ve devam ve ihlas ihsan eyle... Âmîn!

Ya Erhamerrâhimîn! Umum Risale-i Nur şakirdlerini iki cihanda mes'ud eyle. Âmîn! İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle. Âmîn! Ve bu âciz ve bîçare Said'in kusuratını affeyle... Âmîn!

Umum Nur Şakirdleri Namına

Said Nursî

Muhtelif Parçalar : Tiryak

Tiryak'tan..

Muhtelif Parçalar : Tiryak : Demirin indirilmesi hakkındaki ayete iki misal

Demirin indirilmesi hakkındaki ayete iki misal

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ﴿2﴾

âyetinin milyarlar misalinden iki misalinden;

Birisi: Mesela, Kıbleyi gösteren kıblenamedeki camid sert demirden zerrecik gibi bir iğnecik, her yerde parmakçığı ile kâbedeki "Hacer-ül esvede" delâletiyle işaret ederek, seferde namazını kılan her mütehayyir adamın, namazını fesaddan kurtarması, çok Eflatunlar kadar zekâvet; ve beşeriyete, Kolomb gibi çok zifünunlar kadar menfaatler verip; o ibadetinde bir nevi namaz kılıyor. Demek herşey ve herzerre gibi, bu iğnecik dahi bir Kadir-i Hakîmin emriyle, kuvetiyle, iradesiyle bu nevi namazını kılıyor.. ibadetini yapıyor.

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿3﴾

ayetini lisan-ı haliyle okuyor.

İkincisi: Mesela, En câmid ve metin olan demir maddesinin, beşeriyete milyonlar hizmetlerinden birisi, incecik tellerle zemin yüzünü bir menzil ve bir mescit gibi yapıp, insanları bir biri ile görüştürür; konuşturur. O ince ipin başındaki zerecikler, yerlerinde demir gibi durdukları halde; emr-i ilâhi ile, bir sene uzak mesafedeki hadsiz kulaklara bir dakikada yetişir gibi konuşur, demek o

zerrecikler hareketsiz oldukları halde; nihayetsiz bir ilim ve kudret sahibinin emriyle iradesiyle bir küllî hareket gösteriyorlar.

وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

ayetini, lisan-ı haliyle okuyorlar. Cumûdiyetleri içinde bu hizmetleriyle bu kudsi dâvâyı tam tasdik ediyorlar.

Said Nursî
(R.A.)

1.) Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.) Biz demiri de indirdik ki, onda hem kuvvet ve şiddet, hem de insanlar için faydalar vardır. (Hadîd Sûresi, 57:25)
3.) Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)

Muhtelif Parçalar : Tiryak : Arabi ceridenin beyanatı

Arabi ceridenin beyanatı

Haşiye: En mühim bir ceride-i İslâmiyede, umum âlem-i İslâma taalluk eden ve gayet ehemmiyetli siyasîlerden ve hayat-ı içtimaiye ile çok alâkadar olan umum hukukçulardan 1927 senesinde Avrupa'da toplanan bir kongrede mühim ecnebi feylesoflar, şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) dair bu aşağıda yazılan Arabî fıkranın aynını kendi lisanlarıyla söylemişler. O Arabî ceridenin naklettiği Arabî ifadeyi aynen yazıyoruz ve tercümesini de Arabî ifadenin altına ilâve ediyoruz. Nur Çeşmesi'nin âhirinde yazılan ecnebi feylesoflardan kırküç tanesinin beyanatı, bu iki kahraman feylesofun beyanatıyla kırkbeş tane şahid-i sadık oluyor. اَلْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ اْلاَعْدَاءُ *"Fazilet odur ki; düşmanlar dahi onu tasdik etsin."*

Arabî ceridenin beyanatı:

وَقَدْ اِعْتَرَفَ حَتَّى عُلَمَاءُ الْغَرْبِ بِسُمُوِّ مَبَادِى اْلاِسْلاَمِ وَصَلاَحِهَا لِلْعَالَمِ... قَالَ عَمِيدُ كُلِّيَّةِ الْحُقُوقِ بِجَامِعَةِ قِيينَا اْلاُسْتَاذُ شَبُولْ فِى مُوءْتَمَرِ الْحُقُوقِيِّينَ الْمُنْعَقَدِ فِى سَنَةِ ١٩٢٧ اِنَّ الْبَشَرِيَّةَ

لَتَفْتَخِرُ بِاِنْتِسَابِ رَجُلٍ كَمُحَمَّدٍ (ع ص م) اِلَيْهَا اِذْ اِنَّهُ رَغْمَ اُمِّيَّتِهِ اِسْتَطَاعَ قَبْلَ بِضْعَةِ عَشَرَ قَرْنًا اَنْ يَاْتِى بِتَشْرِيعٍ سَنَكُونُ نَحْنُ الْاَوْرُوبَا ئِيِّينَ اَسْعَدَ مَا نَكُونُ لَوْ وَصَلْنَا اِلَى قِيْمَتِهِ بَعْدَ اَلْفَىْ عَامٍ وَ قَالَ بَرْنَارْد شَوْ لَقَدْ كَانَ دِينُ مُحَمَّدٍ (ع ص م) مَوْضِعَ التَّقْدِيرِ السَّامِى دَا ئِمًا لِمَا يَنْطَوِى عَلَيْهِ مِنْ حَيَوِيَّةٍ مُدْهِشَةٍ لاَنَّهُ عَلَى مَا يَلُوحُ لِى هُوَ الدِّينُ الْوَحِيدُ الَّذِى لَهُ مَلَكَةُ الْهَضْمِ لاَطْوَارِ الْحَيَاةِ وَ اَرَى وَاجِبًا اَنْ يُدْعَى مُحَمَّدٌ (ع ص م) مُنْقِذَ الْاِنْسَانِيَّةِ وَ اَعْتَقِدُ اَنَّ رَجُلاً مِثْلَهُ اِذَا تَوَلَّى زَعَامَةَ الْعَالَمِ الْحَدِيثِ نَجَحَ فِى حَلِّ مُشْكِلاَتِهِ الْمُخْتَلِفَةِ وَالَّذِى يَسْتَطِيعُ لِذَلِكَ اَنْ يَجْذِبَ اِلَيْهِ كُلَّ جَيْلٍ مِنَ النَّاسِ وَاَحَلَّ فِى الْعَالَمِ السَّلاَمَةَ وَالسَّعَادَةَ (يَعْنِى الْمُسَالَمَةَ وَالصُّلْحَ الْعُمُومِىَّ) وَمَا اَشَدَّ حَاجَةَ الْعَالَم اَلْيَوْمَ اِلَيْهَا

Tercümesinin bir hülâsâsı:

Evet garb üleması ve feylesofları itiraf ve ikrar etmişler ki: "İslâmiyetin kanunları, yüksek bir tarzda âlemin ıslahına kâfidir."

Hem Külliyet-ül Hukuk Kongresinin cem'iyetinde, bütün hukukiyyunun toplandığı o kongrede 1927 senesinde onun reisi feylesof üstad Shebol demiş ki: "Muhammed'in (A.S.M.) beşeriyete intisabıyla bütün beşeriyet muhakkak iftihar eder. Çünki o zât ümmi olmasıyla beraber, onüç asır evvel öyle bir şeriat getirmiş ki; biz Avrupalılar iki bin sene sonra onun kıymetine ve hakikatine yetişsek, en mes'ud, en saadetli oluruz."

İkincisi veyahut Nur Çeşmesi'nin âhirine ilâve edilenlerle kırkbeşincisi olan Bernard Shaw demiş: "Din-i Muhammedî'nin (A.S.M.) en yüksek makam-ı takdire çıkmasının sebebi: Gayet acib ve sağlam bir hayatı temin etmesidir. Bana açılan budur ki: O din tek, yekta, emsalsiz bir din-i ferîd olup, bütün muhtelif ayrı ayrı hayatın etvarlarını ve çeşitlerini hazmettiriyor. Yani, ıslah ve istihale tarzında tasfiye ve terakki ettiriyor. Hem Muhammed'in (A.S.M.) dini öyle bir dindir ki, insanın ayrı ayrı bütün milletlerini kendine celbedebilir. Ben görüyorum ve itikad ediyorum ki: Beşere vâcibdir ki desin: "Muhammed (A.S.M.) insaniyetin halaskârıdır. Ve halaskârlık namı, ona verilmek lâzımdır."

Hem diyor: "Ben itikad ediyorum ki: Muhammed'in misli, yani sîretinde, tarzında bir adam şimdiki yeni âleme reis olsa, hükmetse; bu yeni âlemin müşkilâtını halledip, bu yeni karmakarışık âlemde müsalemet-i umumiyeye ve saadet-i hayatın husulüne sebeb olacak. Evet, bu yeni âlemin müsalemet ve saadet-i hayatiyeye ne kadar şedid ihtiyacı var olduğunu herkes anlar!"

İşte bu iki kahraman feylesofun sözlerinin hulasası bitti.

Muhtelif Parçalar : Tiryak : Tebrik telgrafları

Tebrik telgrafları

Risale-i Nur eserlerinin tamamen iadesi hakkında Afyon Mahkemesinin bir sene evvel verdiği iade kararının temyizen nakz edilmesiyle, bugüne kadar devam eden Nur dâvâsını, aynı mahkemenin âli hey'etinin bir sene evvelki Nurun tamamen iade kararını ısrar ile tekrar tasdik etmeleri ve Risale-i Nur dâvâsının sona ermesi; ve Risale-i Nur eserlerinin tamamen serbestiyet kazanması beşareti vesilesiyle, Nur talebelerinin, sevinçler içinde Üstadımıza çektikleri tebrik telgraflarıdırlar.

Hüsrev

Urfa Nur talebelerinin tebrik telgrafıdır

Mücahid ve dahi mütefekkir Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine,

Otuz senedenberi küfr-ü mutlakı köküyle kesen ve en muannit dinsizleri dahi ilzam eden ve ilmî müsbet delillerle Kur'ân'ın kelamullah olduğunu ispat eden ve selamet ancak imanla mümkün olduğunu ilan eden ve milyonlarla insanları küfür ve cehaletten kurtaran ve ebedi saadeti bulduran ve en korkak insanı dahi, en kahraman haline koyan ve istikbal İslâmiyetin olduğuna beşaret veren ve bu millete ve âlem-i İslâma ve beşeriyete rahmet olan Risale-i Nurun beş senedenberi devam eden dâvâsının Afyon Mahkemesince beraetini bütün ruh-u canımızla tebrik eder, ellerinizden öper, bütün Nurculara selametler dileriz.

Urfa Nur Talebeleri

Emirdağ Nur talebelerinin tebrik telgrafıdır

Risale-i Nur, bu defa da girmiş olduğu Kur'ân hesabına, iman ve İslâmiyetin muhafazası yolundaki dâvâsında ikinci defa olarak beraetle neticelenmiştir. Risale-i Nurun serbest olarak parlaması ve ellerde ve kütüphanelerde korkusuz olarak bulundurulması, bütün ehl-i iman ve İslâmın kalb ve ruhlarının en derin köşelerinde sürur ile çarptığına hiç şüphemiz yoktur. Hazret-i Üstadı ve onun sevgili talebelerini ve Nur'a müştak olan bütün ehl-i imanı tebrik eder. Hazret-i Üstadımızın mübarek ellerinden kemal-i hürmetlerimizle öperiz.

Emirdağ Nur Talebeleri

Muhtelif Parçalar : Nur Çeşmesi

Nur Çeşmesi'nden ..

Nur Çeşmesi'nin bir zeyli

İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır.

Muhtelif Parçalar : Nur Çeşmesi : İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır

İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır

Bir Zeyl

İstikbalin Hâkim-i Mutlakı Kur'andır

Sual: Gayet müdakkik birkaç zât dediler ki: Bu feylesoflar gibi yüzer tane mütefekkir feylesofların kat'î kanaatla tasdiklerinin verdiği kuvvet ve kanaat binler gâvur feylesofların inkârları bir zarar vermiyor mu? Bir şübhe getirmiyor mu?

Elcevab: Âyet-ül Kübra Risalesi'nin başında mukaddemedeki izaha havale edip burada kısaca cevab veriyoruz:

"Müsbet mes'elede isbat edici iki adam, menfîce inkâr yoluna sapan binlere tereccuh eder" diye bir kaide-i mukarreredir. Meselâ: Ramazanın başındaki hilâli gören iki şahid, isbat cihetinde görmeyen ve nefyeden binler adamın inkârını hükümden iskat ettiği gibi; Karlayl ve Bismark'ın Kur'anı ve Risalet-i Muhammediyeyi isbat suretinde tasdikleri, yüzbin nefyeden münkir feylesofların inkârı değil bir şübhe, belki bir vesvese vermemek gerektir. Hem meselâ bir-iki adam isbat suretinde deseler: "Pek hârika ve semavata yol açan bir maden dünyada var." Yerini veya nümunesini göstermekle kolayca davasını isbat ettikleri ve onu inkâr edenler bütün dünyayı aramak taramakla hiçbir yerinde bulunmadığını göstermekle ve binler müşkilâtla o menfî davalarını ancak isbat edebilirler.

Aynen bu misal gibi, Bismark ve Karlayl ve emsallerinin hakaik-i Kur'aniye ve Risalet-i Muhammediyeyi isbatları gayet derecede kanaat verir. Ve o hakaik-i müsbeteyi nefyeden binler münkirlerin davalarını hiçe indirir. O münkirler âlem-i gayb ve şehadeti aramak taramakla, bin müşkilâtla o menfî davayı ancak isbat edebilmeleri için onların inkârları hiç bir ehl-i imana hiçbir vesvese ve vehim

vermemek lâzım gelir. Hem isbat ediciler birbirine kuvvet verdikleri için, Karlayl ve Bismark gibi gayr-ı müslimler milyonlarla ehl-i iman feylesofların isbatına dayanıp kuvvet alıyorlar. Nefyedici münkir ise birbirine kuvvet veremez. *"Gözünü kapayan yalnız kendine gece yapar."* Onun için hadsiz ehl-i inkâr, değil bu hadsiz ehl-i isbata karşı, belki iki ehl-i isbata karşı gelemez.

Bu hakikatı Risale-i Nur çok yerlerde isbat ettiği için kısa kesiyoruz.

Said Nursî

Muhtelif Parçalar : Nur Çeşmesi : Filozofların beyanları

Filozofların beyanları

Zeyl

Bediüzzaman Said Nursî, kırksekiz sene evvel Şam'da Câmi-i Emevî'de Hutbe-i Şamiye namındaki nutkunda dava etmiş ki: **"İstikbalin hâkim-i mutlakı Kur'andır."** Gayet kuvvetli delillerle o davayı isbat etmiş. (Buna ait yazı; "Risale-i Nur Müellifi Said Nur" adlı eserde "İstikbalin hâkim-i mutlakı Kur'andır" başlıklı yazının 74-75'inci sahifelerinde kısmen münderiçtir.) Delillerin birisi; Avrupa ve Amerika'nın en meşhur filozoflarının, Kur'anın emsalsiz ve ayn-ı hakikat bir kitab olduğunu tasdik etmeleridir. Prens Bismark, Mister Karlayl gibi çoklarını bu davaya yüzer şahid göstermiş.

Sebilürreşad'ın 1 Nisan 1953 tarih, 167'nci sayısında intişar eden; Avrupa ve Amerika filozoflarının, en büyük âlimlerinin mühim bir kısmının, Kur'an hakkındaki sözleri, Said Nursî'nin elli sene evvelki davasına tasdikkârane bir ilânat hükmünde olmuş olduğundan, bu "Risale-i Nur Müellifi Said Nur" adlı esere ilhakı münasib olur.

Çünki اَلْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ اْلاَعْدَاءُ yani *"Fazilet odur ki, düşmanlar da onu tasdik etsin."* Mezkûr ilânatın aynısı naklediliyor:

O derece ki; bugünkü medenî cem'iyetler, Kur'anın yüksek hakikatlerini, yüksek terakki ve medeniyet düsturlarını tatbik edebilecek seviyeye henüz erişememişlerdir. Bu büyük hakikatı meşhur İngiliz mütefekkiri Bernard Shaw şöyle ifade etmişti:

"Demokrasiyi en ileri götüren millet İngilizlerdir. Bunun daha ötesi Müslümanlıktır."

Prens Bismark da şöyle demişti:

"Ben Kur'anı her cihetten tedkik ettim. Her kelimesinde büyük hakikatler gördüm. Sana muasır bir vücud olmadığımdan dolayı müteessirim ey Muhammed!"

Bu da Kur'an mütercimi Doktor Maurice'in sözüdür:

"Bizans Hristiyanlarını içine düştükleri bâtıl itikadlar girivesinden, ancak Arabistan'ın Hira Dağı'ndan yükselen ses kurtarabilmiştir."

"Kur'an, hikmet-i ezeliyenin inayet ile insana bahşettiği kütüb-ü semaviyenin en güzelidir. Beşerin refahı nokta-i nazarından, Kur'anın beyanatı, Yunan felsefesinin ifadatından pek ulvîdir. Kur'anın her gün daha fazla tecelli etmekte olan güzellikleri, her gün daha fazla anlaşılan, fakat bitmeyen esrarı vardır."

Bunlar da garbın en benam mütefekkir ve âlimlerinin sözleridir:

"Kur'an serapa samimiyet ve hakkaniyetle doludur. Hazret-i Muhammed'in cihana tebliğ ettiği davet, hak ve hakikattır." (Carlyle)

"Kur'anın nazarında satvetli bir hükümdarla zavallı bir fakir arasında fark yoktur. Bu gibi esaslarla öyle bir teşri' vücuda gelmiştir ki, dünyada bir naziri yoktur. Müslümanlık, bugünkü inkişafı fikrimizin seviyesinden daha yüksek bir dindir." (Meşhur İngiliz muharriri Edward Gibbon'un "Roma İmparatorluğu'nun inhitat ve sukutu" eserinden)

"Hâlık'ın hukuku ile mahlukun hukuku, ancak Müslümanlık tarafından tarif olunmuştur." (Marmadüke)

"Yeni keşfiyat yahut ilm ü irfanın yardımıyla hallolunan, yahut halline uğraşılan mesail arasında bir mes'ele yoktur ki, İslâmiyetin esaslarıyla taarruz etsin. Kur'an-ı Kerim ve talimi ile kavanin-i tabiiye arasında bir ahenk görülmektedir." (Levazaune)

"Kur'an, ahlâk ve felsefenin bütün esasatını câmi'dir." (Müsteşrik Sedio)

"Kur'an öyle bir sestir ki, onu bütün dünya dinleyebilir. Bu sesin aksi saraylarda, çöllerde, şehirlerde, devletlerde çınlar. Bu sesin tebliğ ettiği din, imar edici bir kuvvet şeklinde tecelli etmiştir." (Doktor Johnson)

"Kur'anın ulviyeti, onun cihanşümul hakikatindedir." (Carlyle)

"Kur'an, akaid ve ahlâkın, insanlara hidayet ve hayatta muvaffakıyet temin eden esasatın mükemmel mecellesidir. Zaman ve mekân itibariyle birbirinden çok uzak, fikrî inkişaf itibariyle birbirlerinden çok farklı insanlara hârikulâde bir hassasiyet ilham eden Kur'an, muhalefeti istihsana kalbeden Kur'an, muhtelif kavimleri medenî bir millet haline getiren Kur'an, en şâyan-ı hayret eser tanınmağa lâyıktır. Kur'an, beşerin mukadderatıyla meşgul âlimler için, tetebbua şâyan en faydalı mevzu sayılır." (Meşhur İngiliz âlimi Doktor City Youngest)

"Kur'an bizâtihî daimî bir mu'cizedir. Bir mu'cize ki, ölüleri diriltmekten daha çok yüksektir. Bu mukaddes kitabın tâ kendisi, menşeinin semavî olduğunu isbata kâfidir." (Kur'anın münekkid ve mütercimi Corsele)

"Kur'an, muzaffer cumhuriyetler vücuda getirmeğe hâdim olacak esasları muhtevidir. Kur'an sayesinde Müslümanlar devletler kurmuşlar, muazzam şehirler inşa etmişler; Avrupa'yı titreten bir azamet ve haşmet ihraz etmişlerdir." (İngiltere'nin en mutaassıb papazlarından G. M. Rodwell)

"İslâmiyet, dünyanın kıvamı olan bir dindir. Bu aklî dinin menbaı ve düsturu olan Kur'an, medeniyet cihanının istinad ettiği temelleri muhtevidir. Bu âlî din Avrupa'ya, dünyanın imarkârane inkişafı için lâzım olan en esaslı kaynakları temin etmiştir. İslâmiyet yer

yüzünden kalkacak olursa, umumî müsalemeti devam ettirmeye imkân yoktur." (Meşhur Fransız müsteşriki Gaston Care'ın 1913'te Figaro gazetesinde, yeryüzünden Müslümanlık kalkacak olursa dünya müsalemetinin muhafazasına imkân olup olmadığı hakkındaki meşhur makalesinden).

"Müslümanlığın talim ettiği medenî ve sıhhî esaslar sayesindedir ki, haşerat mahşeri olan Asya müdhiş bir tehlike olmaktan kurtulmuştur." (Alman âlimlerinden Jochahim Du Rulph

"Kur'anın ahlâkî ve medenî kaideleri ihtiva eden âyetleri, İslâmiyet'in muhteşem bünyanında altun bir kordon gibi işlenmiştir." (İngilizce Cembres Ansiklopedisi)

"Rasyonalizm, yani akliye kelimesinin müfadını, o tarihî ehemmiyetini tevsi' edebilirsek Müslümanlığın aklî bir din olduğunu söyleyebiliriz. Akıl ve mantık mısdakıyla akaid-i diniyeyi muhakeme eden mekteb, rasyonalizm kelimesinin İslâmiyete tamamıyla mutabık olduğunu fehmeder." (Profesör Edward Monte, "Hristiyanlığın intişarı ve hasmı olan Müslümanlar" eserinden)

"Kur'an, bütün kuva-yı beşeriyenin, tılsımını çözmekten âciz kaldığı muazzam bir sırdır. İslâmiyet, canları, malları koruyan, hâkimiyeti altında yaşayan dinlere şâyan-ı hayret müsamaha gösteren bir dindir." (Kont Hanri de Katsri'nin "İslâmiyet" ünvanlı eserinden)

"Dünyada Kur'ana benzer bir kitab yoktur ve bu kitab hakikaten muhayyir-ül ukûldür. (Mister Marmadüke Picktahall'ın Londra'da "İslâmiyet ve Asrîlik" hakkında irad ettiği nutuktan)

"İslâm dinini kabul edenlerin adedi az zamanda 300 milyona varmış ve bu Müslümanlar, atlarının nallarıyla Roma İmparatorluğu'nu çiğnedikten sonra, mızraklarının ucu ile dalaleti kökünden istisal etmişler, nihayet şark ve garbın muazzam devletleri

onların karşısında titremişti." (Fransız filozoflarından Alexy Levazaune'un nutuklarından)

"Hazret-i Muhammed gerçi ümmi idi, fakat cihana öyle bir kitab bırakmıştır ki; o bir nadire-i belâgat, bir mecelle-i ahlâk, bir kitab-ı mukaddestir." (Alexy Levazaune'un "Hayat-ı Hazret-i Muhammed" adlı eserinden)

"Kur'an, insanın dimağında şübheden, tezelzülden vâreste, canlı ve kuvvetli bir kanaat vücuda getirir." (Doktor Güstav Löbon)

"Kur'an... Bu, o kitabdır ki, onunla Müslümanlar Avrupa'ya hâkim olarak girmişlerdir. Fenikeliler Avrupa'ya tüccar, Yahudiler Avrupa'ya mülteci veya esir olarak girdikleri halde; Müslümanlar Avrupa'ya hâkim olarak girmişler ve bu Müslümanlar, Kur'an yardımıyla Avrupa'ya irfan meş'alesini taşımışlardır. Filhakika Müslümanlar garblılara ve şarklılara felsefe, tıp, heyet, şiir öğretmişlerdir. Yunan'ın ölü dimağına ve ölü irfanına hayat vermişler, bütün dünyayı cehalet karanlıkları ihata etmişken her tarafa nur ifaza eylemişler ve bu itibarla bu insanlar ulûm-u cedidenin temellerini atmışlardır." (Musevî âlimlerinden Emanoil Düeş, İngilizce "Kuvarterli Revyo" mecmuasının 254'üncü numarasında "İslâmiyet" serlevhasıyla yazdığı makaleden)

"Müslümanlık, Afrikalıları medenîleştirmiş, onları sanayi, ticaret vesair işleri inkişaf ettirmeğe sevk etmiştir. Müslümanların irşadıyla ve İslâmiyetin tesiriyle Afrika'nın her tarafında muhteşem şehirler tesis olunmuştur. Avrupa'lı seyyahlar buraları ziyaret ederek onları hemşehrilerine tavsif ettikleri zaman, Avrupalılar bunların ihtişamına inanmak istememişlerdi." (Profesör Tomas Arnold'un "İslâm Tebliği" adlı eserinden. Bu eser "İntişar-ı İslâm Tarihi" ünvaniyle merhum Halil Hâlid Bey tarafından tercüme olunmuş ve Âsâr-ı İlmiye Kütübhanemiz tarafından neşrolunmuştur.)

"İnsanlığa hizmet, Müslümanlığın şiarı ve medar-ı iftiharıdır. Bundan dolayıdır ki, Müslümanlık cihanşümul uhuvvet esaslarını ihtiva ve muhafaza etmiştir. İnsanlık bu esası kabul ve onunla âmil olduğu zaman mes'ud olacaktır." (Hindistan'ın millî rüesasından Sarocni Neyda namındaki büyük kadının Londra'daki Voking câmiinde Müslümanlara hitaben irad ettiği ve İslâm Mecmuası'nın 1920 senesinin Kanunusanisi nüshasında intişar eden nutkundan)

"İslâm çocukları, tahsillerine Kur'anla başlıyorlar. Çünki Kur'an, bütün dinî, dünyevî hakikatlerin menbaıdır. Fakat bu mekteblerin yanlarında, yine Kur'anın ilhamıyla, felsefe ve hikmet medreseleri vücud bulmuş, bilâhere bu medreseler, dârülfünunlar olmuştur. Bundan dolayıdır ki, Afrika'nın bugün bile dünyanın en karanlık noktası tesmiye olunan köşeleri fikrî, maddî terakkiler itibariyle muasırı olan Avrupa memleketlerinden çok yüksek bulunuyordu." (Müslümanların asrî medeniyet üzerindeki tesiratı hakkında bir nutuk irad eden H. S. Lider'in beyanatından)

"İslâmiyetin intişar ettiği sahalarda milletlerin seviyesini yükseltmek hususundaki büyük himmetlerini nazar-ı dikkate almamak mümkün değildir. Bu din sayesindedir ki, Afrika zencileri medeniyet ruhunu temsil edebilmişler ve aralarında adlî ve medenî idare tesis etmişlerdir. Müslümanlık bu akvam arasında bir hars ve bir medeniyet vücuda getirmiştir. İslâmiyetin istinadgâhı Kur'andır ve bu Kur'an bir berat-ı necattır." (Mister Y. Moreyl'in 1922 de "Şimal Nicer" hakkındaki irad ettiği nutuktan.)

"Kur'anın Medine'de nâzil olan âyetleri, İslâm cem'iyetini idare eden ve doğru yola sevk eden âyetlerdir." (Stanley Lenpal'in "Kur'andan İntihablar" adlı eserinden)

"Kur'an dün olduğu gibi, bugün de mütemadiyen mütezayid insan kitlelerinden sadakat ve teslimiyetle karşılanmaktadır. Kur'an, putperestlik aleyhinde müttehid bir cephe vücuda getirmiştir." (J. T. Batani'nin "Müslümanlık ve Akdeniz diyanetleri" adlı eserinden)

"Müslümanları medeniyet, hendese, heyet, mimarî, sanayi-i nefise ve felsefeyi inkişafa sevk eden zaferler, ancak Kur'anın insanları birleştirerek onları fazl-ü irfan servetini elde etmeye sevk etmesinden ileri gelmektedir." (İngiltere'nin en büyük mütefekkir ve muharrirlerinden H. G. Vels)

"Müslümanların dini, Kur'an dinidir. Bu din, müsalemet, emniyet ve huzur dinidir." (Piskopos Volter Meron'un "Müsalemete en doğru yol" adı ile Petersburg kilisesinde irad ettiği konferanstan)

"Kur'anda siyasî riyakârlığı zerre kadar ifade eden hiçbir kelime yoktur. West Minister gazetesinin pek haklı olarak söylediği vechile, şarkta müstebid hükümdarları ve cebbarları zulüm ve ceberuttan men'eden bir şey varsa; o da onların karşılarında korkusuz ve lekesiz bir mürşidin okuduğu bir Kur'an âyetidir." (Ud Frey Hicts)

"Kur'an, ihraz ettiği neticeler ve en muktedir iyi insanların dimağları üzerinde icra ettiği tesirlerle muhakeme olunduğu zaman, dünyanın en mukaddes ve en mükemmel kitabı olduğu anlaşılır." (Leonard'ın "İslâmiyet ve ahlâkî ve ruhanî kıymeti" eserinden)

"Kur'anın kadr ü kıymetini, azametini, faziletini ve birçok nokta-i nazarlardan güzelliğini inkâr etmek, akıl ve mantıktan mahrum olmak olur." (Londra'da intişar eden Near East "Şark-ı Karib" mecmuasının 13 Nisan 1922 tarihli nüshası)

"Son bin üç yüz senelik buhranlar ve ihtilaller içinde Kur'an Türklerin, İranlıların ve Müslüman Hindlilerin kitabı olarak payidar olmuştur." (Edvar Denison Ros'un "Sel"in Kur'an tercümesinin son tab'ına yazdığı mukaddemeden)

"Kur'an insanlara mükemmel bir terbiye dersi verdikten başka, onlara hayat-ı hususiyelerinde ahlâklı, âlîcenab, hayırperver, cesur ve şeci' olmayı ve bütün Müslümanları sevmeyi öğretmektedir." (Mister Arnold Havayt, İslâm Mecmuası, 1916 senesi Mayıs nüshası)

"Hakikat-ı halde imanın hakikî kitabı, fikre itminan veren kitab, ancak Kur'andır." (Prencapta Siyh mezhebinin müessisi Baba "Nanak"ın Genem Sakihi adlı eserinden)

"Müslümanlık, medeniyetin meş'alkeşi olan Kur'ana müsteniddir. İslâmiyetin başlıca hususiyeti, hars ve medeniyetin esası, belki de en büyük rüknü olmaktır." (Doktor İshak Teylor'un Times gazetesinde intişar eden bir konferansından)

"İslâmiyetin başlıca muvaffakıyeti, esasatını tatbike muvaffak olmasıdır." (Herbert)

"Kur'an her asırda izini bırakmağa namzeddir." (Mister Rodwell, Kur'anın İngilizce mütercimi)

"İslâm orduları Suriye'yi fethettikleri, yahut muzaffer bayraklarını Afrika'ya diktikleri, yahut Karadeniz'e vardıkları zaman, Kur'an hep beraberlerinde idi. Bundan dolayıdır ki, Müslümanlar fethettikleri memleketlerde mezalim irtikâb etmemişler ve bir millete Müslümanlığı kabul ettirmek için onu kılıçtan geçirmemişlerdir." (Bolinson)

"Kur'an, Müslümanlara bir faikiyet hissi vermiştir. Bu öyle bir histir ki, büyük milletleri terakkiye sevk eden en büyük kudret olmuştur." (Profesör Margolyt'un "Muhammedîlik" eserinden)

Daha çoklar var, şimdilik bu kadar yazıldı.

Muhtelif Parçalar : Miftah-ul iman

Miftah-ul Iman'dan..

Muhtelif Parçalar : Miftah-ul İman : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Meslek-i Kur’anîde tam gitmeyen, hususan aklı, nakle tercih eden Mu’tezile imamları, ve yalnız aklına itimad eden İşrakiyyun feylesofları ve onların silâhıyla onları mağlub etmeğe kendilerini mecbur zanneden ehl-i hakikat ve ehl-i sünnet velcemaat allamelerinin dersini anlamak için çok sene ders almak lâzım geliyordu.

Feyz-i Kur’an ile, Risale-i Nur bir senede o on senelik vazife-i imaniyeyi görüyor. Eski zamanda İlm-i Kelâm’da büyük âlimler ve dindar feylesoflar marifetullah için esbab silsilesinin devir ve teselsülünün muhaliyetini göstermekle marifetullah ve Vâcib-ül Vücud’un vahdaniyetini isbat ederlerdi.

Kur’an-ı Hakîm’in hakikatı ve mu’cizane mesleği, her şeyde marifetullaha bir pencere açar. O ülema ve feylesofların mecmu’-u âlemde gösterdikleri hüccet-i ehadiyet ve bürhan-ı vahdaniyeti her bir şeyde hattâ her bir zerrede gösterir.

وَ فِى كُلِّ شَئٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ

hakikatı bunun mücmel bir ifadesidir. Yani zerrelerden yıldızlara kadar her şeyde bir pencere-i tevhid var. Doğrudan doğruya Zât-ı Vâcib-ül Vücud’u sıfâtı ile bildiren âyetler, yani delalet ve işaretler var.

İşte Kur’an-ı Hakîm’in bu mu’cizane hakikatının, şimdi ehl-i imana karşı küfr-ü mutlakın dehşetli hücum ettiği bu zamanda bir cilvesi olan Risale-in Nur, yarım asırdan beri küfr-ü mutlakı kırıyor ve

en muannidlerini susturuyor. Risale-i Nur'da Kur'anın feyzinden gelen iki-üç hassa sebebi ile o, hiçbir zarar ve zahmet vermiyor. Ve tahsili için çok zaman istemiyor.

Birinci Hassa: Ülema-i İlm-i Kelâm'ın ve feylesofların eskiden beri münazara âdeti olarak, muarızın şübhelerini ve itirazlarını söyledikten sonra cevab vermek âdetleri Risale-i Nur'da bir-iki risalecikten başka yoktur. Belki hakikatı öyle parlak ve kat'î surette beyan ediyor ki, o şübhe her nefsin hatırına gelmiyor. Ve şeytan dahi hatıra getiremiyor.

Hem hiçbir bulantı vermeden en derin mesail-i hakikatı en âmi bir adama dahi ders veriyor. Mi'rac ve haşr-i cismanî ve kader ve cüz'-i ihtiyarî gibi mes'eleler. Halbuki eski ülemanın eserlerindeki derin mes'eleleri âmi ve tecrübesiz gençlere bulantı vermemek için ders verilmesi men' ve yasak ediliyordu. Fakat Risale-i Nur, en derin mesaili en âmiye, belki bir çocuğa zararsız olarak bildiriyor.

İkinci Hassa: Nasıl bir memlekete lâzım olan su, dağlara açılan küngânlar ve kanallarla getirilirken, şimdi nereye vurulsa su çıkaran bir âlet icad edilmesi temsili gibi; iman ve marifetullah olan âb-ı hayatı getirmek için uzak yerlere, tâ semavata ve âlemin mecmuuna lüzum kalmıyarak, her bir şeyde o âb-ı hayatı çıkaran Kur'an-ı Hakîm'in tezgahından nurani bir asânın çıkmasına benzer.

İşte Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın asâsı ile bir taşta oniki çeşme akıtması ve beraberindekileri susuzluktan kolayca kurtarması gibi; Risale-i Nur da bir asâ-yı Kur'anî olarak herkesin fehmine göre âb-ı hayatı içiriyor ve yerini gösterip susuzluktan kurtarıyor.

Hem de Risale-i Nur'un kırk mecmuasından Asâ-yı Musa namındaki bir mecmuası, o asâ-yı Kur'anînin bir ucudur.

Üçüncü Hassa: Risale-i Nur, hem vahdet, hem vücub-u vücud isbatında bir hüccetle çok neticeleri beraber isbat eder. Meselâ: Gözbebeğindeki bir zerrenin acib vazifesi ile hem kâinat Sani'inin vücub-u vücudunu, hem vahdetini, hem muhit ilmini ve hadsiz kudretini ve nihayetsiz iradetini ve sair sıfatlarını aynı delilde isbat eder.

Muhtelif Parçalar : Tarihçe-i Hayattan Harikalar

Tarihçe-i Hayattan Harikalar'dan..

Bediüzzaman'ın
tarihçe-i hayatından
hârikalar (1)

1: Bu kitabın tamamı daha sonra neşredilecek olup, buraya sadece kitabın başındaki bir kaç mektubu koyuyorum. mS

Muhtelif Parçalar : Tarihçe-i Hayattan Harikalar : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok müşfik, çok sevgili ve mübarek Üstadım Efendim Hazretleri!

Evvelen: İstifsar-ı hatırla el ve ayaklarınızdan öper, hürmetler eder, dua ve himmetinizi yalvarırız.

Sâniyen: Otuz sene evvel tab' edilen nüshadan bazı ilâvelerle hazırladığımız çok kıymetdar ve mütevazi tarihçe-i hayatınızı neşredilmek üzere Sebilürreşad mecmuasına verecektik. Fakat şu seçimlerin karışıklıkları hengâmında belki siyasî bir tevehhüme medar olur diye şimdilik te'hir edilmişti.

Eğer mümkün ise kahraman Medreset-üz Zehra erkânının neşretmesini istirham ediyoruz. Hem Hazret-i Üstadımızın ifade-i hal ü ahvaline dair bir satırlık yazılarına çok ihtiyacımız olduğu için tekrar tekrar yalvarır, sıhhat ve âfiyetinize Kur'an ve iman hizmetindeki muvaffakiyetinize dua ediyoruz.

İstanbul Üniversitesi'nden âciz ve duanıza muhtaç talebeniz

Yusuf Ziya

Muhtelif Parçalar : Tarihçe-i Hayattan Harikalar : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu nüshanın tamamını Sebilürreşad neşredecekti. Fakat bu seçim zamanında siyasete temas etmemek için Nur Müellifi rıza göstermemiş. Ceridelerin hakkı değil, belki Medreset-üz Zehra erkânının vazifesidir. Onlar neşredecekler demiştir.

Dünya ilm ü irfan sahasına
Türkiye'den bir güneş doğuyor

İslâm âlemi ve beşeriyet çapında öyle muazzam bir mes'eleye vâkıf olmuş bulunuyoruz ki; allâmeden, mutasavvıftan, feylesoftan, profesörden ilk mekteb muallimine ve ilk mekteblilerden üniversiteliye aynı zamanda en avama kadar her sınıfın ihtiyacı olduğu ve susamış gibi sarılacakları bir hakikat izhar edilecektir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Tarihe mal olmuş birçok müellifler, mütefekkir ve feylesoflar vardır. Bunlar eserleriyle yalnız ilmî şahsiyetlere ve münevverlere hitab edebilmişlerdir. Bir feylesofun eserini bir profesörle beraber avam bir kimse de anlayıp istifade edememiştir. En avamdan en havassa kadar herkese hitab eden kitab, ancak Kur'an-ı Hakîm'dir. Zâten Kur'an-ı Hakîm'in mu'cizelerinden birisi de budur. Yani Kur'an-

ı Kerim’den herkesin kendi istidadı nisbetinde istifade etmesidir. İşte bizim tanımağa çalışacağımız dâhî zât, Mustafa Kemal’in zamanında bir Şark Üniversitesi açması için kendisine 150 bin lira tahsisat verilmiş ve Millet Meclisi’ne girdiği zaman alkışlarla karşılanmış büyük müellif ve mütefekkir Bediüzzaman Said-ün Nursî’dir. Bu dâhî öyle yüksek bir edebî sıfatla eserlerinde Kur’an-ı Kerim âyetlerini Türkçemize tefsir etmiştir ki, Kur’an-ı Hakîm’deki o mu’cizeyi tefsirlerine aksettirmiş. Bu hakikata binaen hârika bir eser külliyatı olan Risale-i Nur’u yirmibeş seneden beri genç, ihtiyar, kadın, kız, esnaf, tüccar, avam, havas, liseli, üniversiteli, ehl-i ilim, ehl-i tasavvuf gibi her sınıftan okuyanlar olmuş; herkes fikrî ve ilmî dereceleri ve istidadları nisbetinde istifade etmiştir. Böylelikle fevkalâde bir okuyucu kitlesine mazhar olmuş ve dikkat ve tefekkürle okumağa devam edenler kendilerini serbest bir üniversitenin talebesi addetmişlerdir. Böyle yekta bir müellifin tarihçe-i hayatı elde edildi. Bu şekilde Cenab-ı Hakk’ın inayeti ve lütfuyla bu muhterem müellifi vatan ve millete ve âlem-i İslâma ve beşeriyete tanıtmış olacağız. Kendisi ve eserleri hakkında ne kadar söylesek yine hakkıyla anlatmış olamayız. Yalnız şu kadar haber veriyoruz ki:

Bediüzzaman Said-ün Nursî’nin eserleri olan Risale-i Nur külliyatı şimdiye kadar te’lif edilen eserlerden hiçbirisine benzemiyor. Bu hakikatı, eserleri okuyan en yüksek ehl-i ilim takdir ve tasdik etmiş ve etmektedir.

Eserler hârikulâde bir şekilde te’lif ve millet tarafından neşredilmiştir. Dağlarda, mağaralarda, cephe-i harbde, gündüzde, mum ışığı altında yazılanlar olmuştur. Müellif yarım ümmi olduğu için eserler sür’atle söylenip kâtiblerin sür’atle yazmasıyla te’lif edilmiştir. Müellif ilk defa nasıl söylemiş ise aynen kalmış, müsveddede ikinci defa tashihat yapmamıştır. Bu âdeti değildir. Kâtiblerin yazdıkları nüshalardan zamanla binlerle çoğaltılmıştır. Ancak arzu edenlere ve yalvaranlara hediye edilmiştir.

Risale-i Nur’un hususiyetlerinden bazıları: Risale-i Nur manevî hakikatları ve din ilimlerini (Avrupa’nın fen ilimleriyle mezcederek) gayet kuvvetli bürhan ve hüccetlerle aklen ve mantıken isbat eder. Risale-i Nur hal ve istikbalin ilmî, fikrî ve imanî ihtiyaçlarına cevab verir bir mahiyettedir. Yüzotuz parçadan müteşekkil olan Risale-i Nur Külliyatı te’lif edilirken müellifin yanında

bir kitab dahi bulunmamıştır. Esasen kendisi otuzbeş-kırk senedir Kur'an-ı Hakîm'den başka bir kitabla meşgul olmamış. Bunun için Kur'an-ı Hakîm'in hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur Külliyatı'nda başka eserlerden nakil yoktur. Tamamen taze, tamamen yeni ve orijinaldir. İlim sahasında yirminci asırda meydana gelen bir keşfiyattır. İlim ve felsefe âleminde bir inkılabdır.

Risale-i Nur yüz manevî keşfiyatı havi ve tılsım-ı kâinatın muammasını keşf ü halleden bir keşşaftır. Risale-i Nur yalnız bu vatan ve bu millet için değil, İslâm âlemi ve beşeriyet için yazılmıştır. Risale-i Nur koca bir Cennet'in fiatı olacak bir servet ve hayat-ı ebediyeyi kazandıracak bir âb-ı hayat ve hakikata muarız bütün feylesofları ilzam edip hayrette bırakacak bir keşfiyattır. Risale-i Nur sahabe-i kiramın âlî seciyesini ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın nuranî meşrebini beyan eden bir nur ve feyiz hazinesidir.

Bediüzzaman'ın âlem-i İslâm ve beşeriyete hizmetteki fikirlerinden: Benim Cehennem'e girmemle beşeriyet Cennet'e nail olacaksa, bütün ruhumla istiyorum ki Cehennem'e atılayım. Bana zulmedenler, Risale-i Nur'la imanlarını kurtarırlarsa, ben onlara hakkımı helâl ederim.

Biz iman hizmetinde dost düşman ayırdetmeyiz. Herkesin imdadına koşarız. Risale-i Nur'un neşir ve hizmetinde teveccüh-ü ammeyi kazanmak, kendini satmak, tanıtmak ve şan şöhrete meyletmek, taraftar kazanmak gibi niyet ve kusurlar; Kur'an ve iman hizmeti olan kudsî mesleğimizle kat'iyyen kabil-i te'lif değildir. Nur talebeleri bu gibi fâni ve süflî hevesatlardan sür'atle kaçınmalıdır ve kaçınırlar. Elbette bunlar ve birçok hakikatlara binaendir ki, ilm ü irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğuyor. Yeni icad ve keşfiyatlara yapılan itirazlar misillü şübhe edenler olursa, tek cevabımız şudur: Risale-i Nur Külliyatı'nı okuyunuz.

İstanbul Üniversitesinden

Yusuf Ziya

Konferans

Konferans

R i s a l e - i N u r
hakkında verilen bir

K O N F E R A N S

Teşrin-i sani 1950

Ankara Üniversitesi

Teşrin-i sânî 1950'de Ankara Üniversitesi'nde profesör ve meb'uslarımız ile Pakistanlı misafirlerimiz ve muhtelif fakülte talebelerinin huzurunda, Fakülte Mescidinde gece yarısına kadar devam eden bir mecliste verilen ve büyük bir alâka ve ehemmiyetle dinlenmiş olan bir konferanstır.

Aradığımı Buldum

Ben kırk senedir âlem-i İslâmda aradığımı Türkiye'de buldum. Bediüzzaman yalnız büyük Türk Milletinin değil, bütün İslâm âleminindir. Ondan âlem-i İslâmın mukadderatına dair pek çok soracaklarım vardı. Bütün müşkillerim, kendileriyle görüştüğüm bir saat içinde halledildi. Şimdi memleketime büyük müjdelerle dönüyorum. İslâm âleminde bir çok büyük hizmetler başarmış faziletli ve yüksek âlimler gelip geçmiştir. Bunların çoğu mükâfatlarını, ya

mülk ve servet, yahut şeref ve şöhret şeklinde elde etmişlerdir. Halbuki Bediüzzaman'ın evinde bugün yakacak bir lâmbası yoktur.

Pakistan Maarif Nâzır Muavini

ALİ EKBER ŞAH

Konferans : Konferans 1

Konferans 1

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

İman ve İslâmiyet âb-ı hayatına susamış kıymetli kardeşlerim!

Evvelâ: İtiraf edeyim ki, bu konferansın verildiği kürsüde bulunmuş olmak itibariyle sizlerden farkım yoktur. Sizin bir kardeşinizim. Hem bu konferans, benim çok muhtaç olduğum gayet nâfi' bir dersimdir. Muhatab, kendimdir. Dersimi müzakere nev'inden, siz mübarek kardeşlerime okuyacağım. Kusurlar bendendir. Kemal ve güzellikler, istifade ettiğim Risale-i Nur eserlerine aittir. Bir mani başımıza gelmezse, haftada bir defa olarak devam edeceğimiz dinî konferanslardan, bugün birincisi imana dairdir. Çünki Bediüzzaman Said Nursî'nin Birinci Millet Meclisinde beyan ettiği gibi, *"Kâinatta en yüksek hakikat imandır, imandan sonra namazdır."* Bunun için biz de konferansımızın Kur'an, İman, Peygamberimiz Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm) Efendimiz hakkında olmasını münasib gördük. İkincisi de inşâallah namaz ve ibadete ait olacaktır.

Bu mevzuları bize ders verecek bir eser aradık. Nihayet bu hayatî ve ebedî ihtiyacımızı, asrımızın fehmine uygun ve ikna edici bir tarzda ders veren ve yarım asra yakındır, büyük bir itimad ve emniyete mazhar olmakla en muteber dinî bir eser olan "Risale-i Nur"u intihab ettik. Şimdi, ilk konferansımızın niçin iman mevzuunda olduğunu izah ile, bu eser ve müellifi hakkında gayet kısa olarak malûmat vereceğiz. Şöyle ki:

Bu asırda din ve İslâmiyet düşmanları, evvelâ imanın esaslarını zayıflatmak ve yıkmak plânını, proğramlarının birinci maddesine koymuşlardır. Hususan bu yirmibeş sene içinde, tarihte görülmemiş bir halde münafıkane ve çeşit çeşit maskeler altında imanın erkânına yapılan sû'-i kasdlar pek dehşetli olmuş, çok yıkıcı şekiller tatbik edilmiştir.

Halbuki: İmanın rükünlerinden birisinde hasıl olacak bir şübhe veya inkâr, dinin teferruatında yapılan lâkaydlıktan pek çok defa daha felâketli ve zararlıdır. Bunun içindir ki; şimdi en mühim iş, taklidî imanı tahkikî imana çevirerek imanı kuvvetlendirmektir, imanı takviye etmektir, imanı kurtarmaktır. Herşeyden ziyade imanın esasatıyla meşgul olmak kat'î bir zaruret ve mübrem bir ihtiyaç, hattâ mecburiyet haline gelmiştir. Bu, Türkiye'de böyle olduğu gibi; umum İslâm dünyasında da böyledir.

Evet, temelleri yıpratılmış bir binanın odalarını tamir ve tezyine çalışmak, o binanın yıkılmaması için ne derece bir faide temin edebilir? Köklerinin çürütülmesine çabalanan bir ağacın kurumaması için, dal ve yapraklarını ilâçlayarak tedbir almaya çalışmak, o ağacın hayatına bir faide verebilir mi?..

İnsan, saray gibi bir binadır; temelleri, erkân-ı imaniyedir. İnsan, bir şeceredir; kökü esasat-ı imaniyedir. İmanın rükünlerinden en mühimmi, iman-ı billah'tır; Allah'a imandır. Sonra Nübüvvet ve Haşir'dir. Bunun için, bir insanın en başta elde etmeye çalıştığı ilim; iman ilmidir. İlimlerin esası, ilimlerin şahı ve padişahı; iman ilmidir.

İman, yalnız icmalî bir tasdikten ibaret değildir. İmanın çok mertebeleri vardır. Taklidî bir iman, hususan bu zamandaki dalalet, sapkınlık fırtınaları karşısında çabuk söner. Tahkikî iman ise sarsılmaz, sönmez bir kuvvettir. Tahkikî imanı elde eden bir kimsenin, iman ve İslâmiyet'i dehşetli dinsizlik kasırgalarına da maruz kalsa, o kasırgalar bu iman kuvveti karşısında tesirsiz kalmaya mahkûmdur. Tahkikî imanı kazanan bir kimseyi, en dinsiz feylesoflar dahi, bir vesvese veya şübheye düşürtemez.

İşte bu hakikatlara binaen, biz de tahkikî imanı ders vererek, imanı kuvvetlendirip insanı ebedî saadet ve selâmete götürecek Kur'an ve iman hakikatlarını câmi' bir eseri, sebat ve devam ve dikkatle okumayı kat'iyyetle lâzım ve elzem gördük. Aksi takdirde, bu

zamanda dünyevî ve uhrevî dehşetli musibetler içine düşmek, şübhe götürmez bir hakikat halindedir. Bunun için yegâne kurtuluş çaremiz, Kur'an-ı Hakîm'in imanî âyetlerini ve bu asra bakan âyet-i kerimelerini tefsir eden yüksek bir Kur'an tefsirine sarılmaktır.

Şimdi, "Böyle bir eser, bu asırda var mıdır?" diye bir sualin içinizde hasıl olduğu; nuranî bir heyecanı ifade eden sîmalarınızdan anlaşılmaktadır.

Evet, bu çeşit ihtiyacımızı tam karşılayacak olan bir eseri bulmak için çok dikkat ve itina ile aradık. Nihayet, hem Türk gençliğine, hem umum Müslümanlara ve beşeriyete Kur'anî bir rehber ve bir mürşid-i ekmel olacak bir eserin Bediüzzaman Said Nursî'nin Risale-i Nur eserleri olduğu kanaatına vardık. Bizimle beraber, bu hakikata Risale-i Nur'la imanını kurtaran yüzbinlerle kimseler de şahiddir.

Evet, yirminci asırda küllî ve umumî bir rehberlik vazifesini görecek Kur'anî bir eserin müellifinin, şu hususiyetleri haiz olmasını esas ittihaz ettik. Bu hâsiyetlerin de tamamıyla Risale-i Nur'da ve müellifi Bediüzzaman Said Nursî'de mevcud olduğunu gördük. Şöyle ki:

Birincisi: Müellifin, yalnız Kur'an-ı Hakîm'i kendine üstad edinmiş olması...

İkincisi: Kur'an-ı Hakîm, hakikî ilimleri havi bir kitab-ı mukaddestir. Ve bütün asırlarda, insanların umum tabakalarına hitab eden, ezelî bir hutbedir. Bunun için Kur'anı tefsir ederken, hakikatın safi olarak ifade edilmesi ve böylece hakikî bir tefsir olması için, müfessirin kendi hususî meslek ve meşrebinin tesiri altında kalmamış ve hevesi karışmamış olması lâzımdır. Ve hem de Kur'anın manalarını keşf ile tezahür eden Kur'an hakikatlarının tesbiti için elzemdir ki: O müfessir zât, herbir fende mütehassıs geniş bir fikre, ince bir nazara ve tam bir ihlasa mâlik bir allâme ve hem gayet âlî bir deha ve nüfuzlu, derin bir içtihad ve bir kuvve-i kudsiyeye sahib olsun.

Üçüncüsü: Kur'an tefsirinin tam bir ihlasla te'lif edilmiş olması ki: Müellifin, Cenab-ı Hakk'ın rızasından başka hiçbir maddî, manevî menfaatı gaye edinmemesi ve bu ulvî haletin müellifin hayatındaki vukuatlarda müşahede edilmiş olması...

Dördüncüsü: Kur'anın en büyük mu'cizelerinden birisi de, gençlik ve tazeliğini muhafaza etmesidir. Ve o asırda inzal edilmiş gibi, her asrın ihtiyacını karşılayan bir vechesi olmasıdır.

İşte bu asırda meydana getirilen bir tefsirde; Kur'an-ı Hakîm'in asrımıza bakan vechesinin keşf edilip, avamdan en havassa kadar her tabakanın istifade edebileceği bir üslûbla izah ve isbat edilmiş olması...

Beşincisi: Müfessirin, Kur'an ve iman hakikatlarını, cerh edilmez delil ve hüccetlerle isbat ederek tedris etmesi. Yani, pozitivizm (isbatiyecilik)i bir esas ittihaz etmiş olması...

Altıncısı: Ders verdiği Kur'anî hakikatların hem aklı, hem kalbi, hem ruhu ve vicdanı tenvir ve tatmin ve nefsi müsahhar etmesi ve şeytanı dahi ilzam edecek derecede kuvvetli ve gayet belig, nafiz ve müessir olması...

Yedincisi: Hakikatların derkine mani' olan benlik, gurur, ucb ve enaniyet gibi kötü hasletlerden kurtarıp, tevazu ve mahviyet gibi yüksek ve güzel ahlâklara sahib kılması...

Sekizincisi: Kur'an-ı Kerim'i tefsir eden bir allâmenin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sünnetine ittiba' etmiş olması ve ehl-i sünnet ve cemaat mezhebi üzere ilmiyle âmil olması ve a'zamî bir zühd ve takva ve a'zamî ihlas ve dine hizmetinde a'zamî sebat, a'zamî sıdk ve sadakat ve fedakârlığa, a'zamî iktisad ve kanaata mâlik olması şarttır.

Hülâsa olarak; müfessirin Kur'anî risaleleriyle, risalet-i Ahmediyenin (A.S.M) a'zamî takva ve a'zamî ubudiyeti ve kuvve-i kudsiyesiyle de velayet-i Ahmediyenin lemaatına mazhar olmuş hâdim-i Kur'an bir zât olması...

Dokuzuncusu: Müfessirin Kur'anî ve Şer'î mes'eleleri beyan ederken, şu veya bu tazyik ve işkenceyi nazara almayan, herhangi bir tesir altında kalarak fetva vermeyen ve ölümü istihkar edip, dünyaya meydan okuyacak bir iman kuvvetiyle hakikatı pervasızca söyleyen İslâmî şecaat ve cesarete mâlik olan bir müfessir olması gerektir.

Hem i'dam plânlarının tatbik edildiği ve bir tek dinî risale neşrettirilmediği dehşetli bir devirde, bilhassa imha edilmesi ve söndürülmesi hedef tutulan Kur'anî esasatı te'lif ve neşretmiş olduğu

meydanda olmakla bir mürşid-i kâmil ve İslâm'ın bu asırda hakikî bir rehber-i ekmeli ve Kur'anın muteber bir müfessir-i a'zamı olmuş olması lâzımdır.

İşte bu zamanda, yukarıda mezkûr dokuz şart ve hususiyetlerin, müellif Said Nursî'de ve eserleri olan Nur Risalelelerinde aynıyla mevcud olduğu, hakikî ve mütebahhir ülema-i İslâmın icma' ve tevatür ve ittifakıyla sabit olmuştur. Ve hem intibaha gelmekte olan bu millet-i İslâmiyece, Avrupa ve Amerikaca malûm ve musaddaktır. İşte arkadaşlar! Biz, böyle bir tefsir-i Kur'an arıyor ve böyle bir müfessir istiyorduk.

Konferans : Konferans 2

Konferans 2

Kıymetli kardeşlerim! Böyle dehşetli bir asırda, insanın en büyük mes'elesi: İmanı kurtarmak veya kaybetmek davasıdır. Umumî harbler beşere intibah vermiş, dünya hayatının fâniliğini ihtar etmiş ve bâki bir âlemde, ebedî bir saadet içinde yaşamak hissini uyandırmıştır. Elbette böyle muazzam bir davayı, şaşırtıcı ve aldatıcı bir zamanda kazanabilmek için, bir dava vekili bulmakta, **(Haşiye)** çok dikkatli olmamız lâzımdır. Bunun için, tedkikatımızı biraz daha genişleteceğiz. Şöyle ki:

Asrımızdan evvelki, İslâmiyet'in ilm-i Kelâm dâhîleri ve dinimizin hârika imamları ve Kur'an-ı Hakîm'in dâhî müfessirlerinin vücuda getirdikleri eserler, kıymet takdiri mümkün olmayacak derecede kıymettardır. O zâtlar, İslâmiyet'in birer güneşidirler. Fakat bu zaman, o büyük zâtların yaşadığı zaman gibi değildir.

Eski zamanda dalalet, cehaletten geliyordu. Bunun yok edilmesi kolaydır. Bu zamanda dalalet, -Kur'an ve İslâmiyet'e ve imana taarruz- fen ve felsefeden geliyor. Bunun izalesi müşkildir. Eski zamanda ikinci kısım, binde bir bulunuyordu; bulunanlardan ancak binden biri, irşad ile yola gelebilirdi. Çünki öyleler hem bilmiyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar.

Hem bundan evvelki asırlarda, müsbet ilimlerin, yirminci asırdaki kadar terakki etmemiş olduğu malûmunuzdur. Şu halde, bu asırda dünyaya yayılmış olan dinsizlik ve maddiyyunluğu kökünden yıkabilmek, hak ve hakikat yolunu gösterip, beşeri sırat-ı müstakime kavuşturmak, imanı kurtarabilmek, ancak ve ancak Kur'an-ı Hakîm'in bu asra bakan vechesini keşfedip, umumun müstefid olabileceği bir şekilde tefsir edilmesiyle kabil olacaktır.

İşte Bediüzzaman Said Nursî; Kur'an-ı Kerim'deki bu asrın muhtaç olduğu hakikatları keşfedip, Nur Risalelerinde herkesin kabiliyeti nisbetinde istifade edebileceği bir tarzda tefsir ve izah

etmek muvaffakıyetine mazhar olmuştur. Bunun içindir ki: Risale-i Nur, emsali görülmemiş bir şâheserdir kanaatına varılmıştır.

Ve yine Risale-i Nur'daki bu imtiyazdan dolayıdır ki, bu mübarek İslâm milletinden milyonlarca bahtiyar kimseler, tercihan ve ziyade bir ihtiyaç duyarak, büyük bir iştiyak ve sevgiyle yirmibeş senedir devam eden tazyikatlar içerisinde Risale-i Nur'u okumuşlardır.

Hem Risale-i Nur ihtiyaç zamanında te'lif edildiğinden; Türkiye ve İslâm Dünyası genişliğinde gelişmiş ve dünyayı alâkadar eden bir imtiyaza mazhar olduğunu gözlere göstermiştir.

Kıymetli kardeşlerim! Said Nursî kırk sene evvel İstanbul'da iken, "Kim ne isterse sorsun" diye, hârikulâde bir ilânat yapmıştır. Bunun üzerine o zamanın meşhur âlim ve allâmeleri, Bediüzzaman'ın hücresine kafile kafile gidip, her nevi ilimlere ve muhtelif mevzulara dair sordukları en müşkil, en muğlak sualleri, Bediüzzaman duraklamadan, doğru olarak cevablandırmıştır.

Böyle hadd ü hududu tayin edilmeyen, yani "şu veya bu ilimde veya mevzuda, kim ne isterse sorsun" diye bir kayıt konulmadan ilânat yapmak ve neticede daima muvaffak olmak; beşer tarihinde görülmemiş ve böyle ihatalı ve yüksek bir ilme sahib böyle bir İslâm dâhîsi, şimdiye kadar zuhur etmemiştir. (Asr-ı Saadet müstesna.)

Hattâ o zamanlarda, Mısır Câmi-ül Ezher Üniversitesi reislerinden meşhur Şeyh Bahid Efendi, İstanbul'a bir seyahat için geldiğinde, şarkın sarp, yalçın kayaları arasından gelerek İstanbul'da bulunan Bediüzzaman Said Nursî'yi ilzam edemeyen İslâm üleması, Şeyh Bahid'den bu genç hocanın (Bediüzzaman'ın) ilzam edilmesini isterler. Şeyh Bahid de, bu teklifi kabul ederek bir münazara zemini arar. Ve bir namaz vakti, Ayasofya Câmii'nden çıkılıp "çayhane"ye oturulduğunda, bunu fırsat telakki eden Şeyh Bahid Efendi, Bediüzzaman Said Nursî'ye hitaben: مَا تَقُولُ فِى حَقِّ الْاَوْرُوبَا وَ الْعُثْمَانِيَّةِ Yani: "Avrupa ve Osmanlı Devleti hakkında ne diyorsunuz? Fikriniz nedir?" Şeyh Bahid Efendi hazretlerinin bu sualden maksadı; Bediüzzaman Said Nursî'nin, şek olmayan bir bahr-ı umman gibi ilmini ve ateşpare-i zekâsını tecrübe

etmek değildi. Zaman-ı istikbale ait şiddet-i ihatasını ve idare-i âlemdeki siyasetini anlamak fikrinde idi.

Buna karşı, Bediüzzaman'ın verdiği cevab şu oldu:

اِنَّ اْلاَوْرُوبَا حَامِلَةٌ بِاْلاِسْلاَمِيَّةِ فَسَتَلِدُ يَومًا مَا
وَاِنَّ الْعُثْمَانِيَّةَ حَامِلَةٌ بِاْلاَوْرُوبَائِيَّةِ فَسَتَلِدُ اَيْضًا يَوْمًا مَا

Yani: *Avrupa bir İslâm Devletine, Osmanlı Devleti de bir Avrupa Devletine hâmiledir. Bir gün gelip doğuracaklardır.*

Bu cevaba karşı, Şeyh Bahid Hazretleri: "Bu gençle münazara edilmez. Ben de aynı kanaatta idim, fakat bu kadar veciz ve beligane bir tarzda ifade etmek, ancak Bediüzzaman'a hastır." demiştir. Nitekim Bediüzzaman'ın dediği gibi, ihbaratın iki kutbu da tahakkuk etmiş. Bir iki sene sonra Meşrutiyet devrinde, şeair-i İslâmiyeye muhalif çok âdât-ı ecnebiyeyi ahzetmek ve gittikçe Türkiye'de yerleştirmekle; ve şimdi Avrupa'da Kur'an'a ve İslâmiyet'e karşı gösterilen hüsn-ü alâka ve bilhassa bahtiyar Alman Milletinde fevç fevç İslâmiyeti kabul etmek gibi hâdiseler, o ihbarı tamamıyla tasdik etmişlerdir.

İşte büyük ülema-i İslâm ve meşayih-i kiram çok tecrübe ve imtihanlarla şöyle bir kanaata varmışlardır ki: Bediüzzaman ne söylerse hakikattır. Bediüzzaman'ın eserleri, sünuhat-ı kalbiye olup, cumhur-u ülemanın tasdik ve takdirine mazhardır.

Ehl-i ilim, ehl-i tasavvuf ve ehl-i mekteb ve fen, Bediüzzaman'ın eserlerinden sadece istifaza ve istifade ederler. Evet, üç aylık bir tahsili bulunan ve kırk seneden beri Kur'an-ı Kerim'den başka bir kitabla iştigal etmeyen, yüzotuzu Türkçe, onbeşi Arabça olan eserlerini te'lif ederken hiçbir kitaba müracaat etmediği, henüz hayatta olan kâtibleri tarafından şehadet edilen.. esasen kütübhanesi de bulunmayan, yarım ümmi bir zât, öyle misilsiz bir ilânatla, ulûm-u cedide de dâhil mütenevvi ilimlerde, yüksek âlimler ve büyük mürşidlerle, genç yaşında yaptığı münazaraların hepsinde muvaffak

olduğu meydandadır. İttifaklı olan mes'eleleri tasdik ve ihtilaflı olanları tashih eden, kendisi için "Bediüzzaman'ın cevab veremeyeceği bir sual yoktur" diye allâmeler tarafından tasdik edilen; ve Avrupa'nın bir kısım idraksiz ve garazkâr feylesoflarının, müteşabih âyet-i kerime ve hadîs-i şeriflere yaptığı taarruzlarını, o âyet ve hadîslerin birer mu'cize olduğunu eserleriyle isbat ederek itirazlarını kökünden yıkan ve böylece evhama düşürülen bazı ehl-i ilmi de kurtarıp, İslâmiyet'e olan hücumları akîm bırakan Said Nursî gibi bir müellifin, elbette dâhî bir müfessir-i Kur'an ve onun ilminin vehbî ve vasi' olduğuna, eserleri olan Nur Risalelerinin bir hayat boyunca okunmaya lâyık hârika bir şaheser olduklarına şübhe edilemez.

Haşiye: Bu zamanda, böyle bir dava vekilinin, Risale-i Nur olduğuna Risale-i Nur'la imanlarını kurtaran milyonlarca kimseler şahiddir.

Konferans : Konferans 3

Konferans 3

Müteyakkız kardeşlerim! Hem bizim, hem İslâm dünyasının ebedî hayatının necatını, kurtulmasını temin edecek ve bizi tenvir ve irşad ederek dalaletten muhafaza edecek bir eser intihab etmekte, bu kadar dikkatli olmamız çok lüzumludur. Çünki bu zamanda, türlü türlü aldatmalarla, perde arkasından İslâm gençliğini yoldan çıkarmaya çalışıyorlar.

Bir eser okunacağı veya bir söz dinleneceği zaman, evvelâ

مَنْ قَالَ وَ لِمَنْ قَالَ وَ لِمَا قَالَ وَ فِيمَا قَالَ

yani: Kim söylemiş? Kime söylemiş? Ne için söylemiş? Ne makamda söylemiş? olan bir kaide-i esasiyeyi, nazar-ı itibara almalı. Evet kelâmın tabakatının ulviyeti, güzelliği ve kuvvetinin menbaı, şu dört şeydir: Mütekellim, muhatab, maksad ve makam. Yoksa her ele geçen kitab okunmamalı, her söylenen söze kulak verilmemelidir. Meselâ: Bir kumandanın, bir orduya verdiği arş emriyle; bir neferin, arş sözü arasında ne kadar fark vardır? Birincisi koca bir orduyu harekete getirir. Aynı kelâm olan ikincisi, belki bir neferi bile yürütemez.

İşte, bu dört esastan dolayı ve hem Said Nursî'ye karşı kalblerinde büyük bir sevgi taşıyan yüz binlerle kimseler, sevgiyle üstadlarının en küçük haline dahi büyük bir ehemmiyet vererek onları öğrenip ittiba' etmek, uymak arzusunu taşıdıklarından; buradaki bir kısım kardeşlerimiz, üstadımızın hayatı, eserleri, meslek ve meşrebi hakkında malûmat verilmesini ısrar ile istediler.

Fakat, Bediüzzaman gibi bir zâtın hayatı ve eserleri ve seciyelerini tam ifade edemeyeceğiz. Bu hakikat, basiretli ehl-i ilim olan ediblerce de itiraf edilmiş olduğundan bu hizmet, bizim

haddimizden çok uzaktır. Hem Bediüzzaman hakkında malûmat almak isteyen kardeşlerimize, bunun ancak ve ancak Risale-i Nur Külliyatını dikkat ve devamla okumak suretiyle mümkün olduğunu arz ederiz. Aziz kardeşlerim! Bu mübarek vatan ve milletin ve âlem-i İslâmın ebedî saadetini ve kurtuluşunu ve dolayısıyla yeryüzünde umumî sulh ve selâmeti temin edecek bir inayet ve kudrete mâlik olan Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinde şöyle gayet sağlam kuvvetler toplanmış ve imtizac etmiştir:

1 - Yüksek bir kuvvet ve bütün kemalâtın üstadı olan, hakikat-ı İslâmiye...

2 - Şehamet-i imaniye. Yani tezellül etmemek, bîçarelere tahakküm ve tekebbür etmemek...

3 - Müslümanlığın insana verdiği izzet ve şeref, terakki ve teâlinin en mühim âmili olan izzet-i İslâmiye...

Arkadaşlar! Şu mealde bir hadîs-i şerif var ki: "Hakikî âlimler, zalim hükümdarlara karşı hak ve hakikatı pervasızca söyleyen âlimlerdir." İşte biz, ancak böyle ve müttaki bir allâmenin söz ve eserlerine itimad edebiliriz.

Asrımızda ise, hayatındaki vakıalar ve eserleriyle bu hadîs-i şerife mâsadak olan Risale-i Nur meydandadır. Müellif Bediüzzaman dinî mücahedesi ve Kur'ana hizmetinde ve ubudiyetinde, Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm)ın sünnet-i seniyesine tam ittiba' etmiş bir mücahiddir. Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm) Efendimiz, dünyanın en muazzam siyasî hâdisesi olan Bedir Muharebesinde sahabe-i kirama nöbet nöbet cemaatla namaz kıldırmış. Yani, vâcib olmayan, hususan muharebe zamanında terk edilebilen "cemaatla namaz kılmak" gibi bir hayrı, dünyanın en büyük siyasî vak'asına tercih etmiştir, üstün tutmuştur. Ufak bir sevabı, harb cephesinin o dehşetleri içinde dahi terk etmemiştir.

Bediüzzaman, gönüllü alay kumandanı olarak katıldığı Rus Harbinde, harb cephesinde, avcı hattında, Kur'anın bir kısmının tefsiri olan meşhur Arabî İşarat-ül İ'caz Tefsirini te'lif etmiş. Ve bu eser-i azîm, Âlem-i İslâm'da en büyük âlimlerin takdir ve tahsinine mazhar olmuş ve tam anlamaktan âciz kaldıklarını ve öyle bir tefsir görmediklerini itiraf etmişlerdir ki, Kur'an-ı Kerim'in en ince nükte ve en derin mes'elelerini ve misilsiz i'caz ve hârikulâde yüksek belâgat

ve fesahatını izhar ve isbat etmiştir. Hattâ bir harfin nüktesini izhar ederken, avcı ateş hattında, düşman topları zihnini ondan çevirememiş, harbin dağdağa ve dehşetleri mani olamamıştır.

Ezan-ı Muhammedî'nin (A.S.M.) yasak edildiği ve bid'aların cebren umuma yaptırıldığı zulümatlı ve dehşetli bir devirde, Nur talebeleri o uydurma ezanı okumamışlar ve böyle bid'atlara karşı, kendilerini kahramanca muhafaza ederek, bid'atlara girmemişlerdir.

İman ve İslâmiyet'in ortadan kaldırılmaya çalışıldığı ve bir âlimin gizliden gizliye dahi bir tek dini eser neşredemediği fecaat devri içinde, Bediüzzaman nefyedildiği yerlerde, zalim müstebidlerin tarassudat ve tazyikatı içinde, gizliden gizliye yüzotuz aded imanî eser te'lif ve neşretmiştir. Bununla beraber, geceleri pek az bir uykudan sonra, esaret altında inleyen İslâm Milletlerinin necat ve salahı için dualar etmiş, dergâh-ı İlahiyeye iltica ederek yalvarmıştır.

Evet Hazret-i Üstad, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin Sünnet-i Seniyesine tam iktida etmiştir.

Bediüzzaman'ın bu hali de, bütün İslâm mücahidlerine ve umum Müslümanlara bir örnektir. Yani, cihad ile ubudiyet ve takvayı beraber yapıyor; birini yapıp, diğerini ihmal etmiyor. Cebbar ve zalim din düşmanlarının plânıyla hapishanelere sevk edilip, tecrid-i mutlakta ve gayet soğuk bir odada bırakılması ve şiddetli soğukların ve hastalıkların ızdırabları ve titremeleri ve ihtiyarlığın tâkatsızlıkları içinde bulunması dahi, te'lifata noksanlık vermemiştir.

Sıddık-ı Ekber (Radıyallahü Anhü) demiştir ki: "Cehennem'de vücudum o kadar büyüsün ki, ehl-i imana yer kalmasın." Bediüzzaman, bu gayet ulvî seciyenin bir lem'acığına mazhar olmak için, "Birkaç adamın imanını kurtarmak için, Cehennem'e girmeye hazırım" diye fedakârlığın şahikasına yükseldiği, Kur'an ve İslâmiyet'in fedai ve muhlis bir hâdimi olduğu, seksen senelik hayatının şehadetiyle sabit olmuştur.

Kur'an ve iman hizmeti için Bediüzzaman'ın haysiyetini, şerefini, ruhunu, nefsini, hayatını feda ettiği; maruz kaldığı o kadar şedid zulüm ve işkencelere ve giriftar edildiği çok musibet ve belalara karşı gösterdiği son derece sabır, tahammül ve itidal, birer şahid-i sadık hükmündedirler.

Bediüzzaman Kur'an, iman, İslâmiyet hizmeti için, dünyevî rahatlıklarını feda etmiş, dünyevî şahsî servetler edinmemiş, zühd ve takva ve riyazet, iktisad ve kanaatla ömür geçirmiştir ve halen de böyle yaşamaktadır.

Bu cümleden olarak, Müslümanların refah ve saadeti için, bütün ömür dakikalarını sırf iman hizmetine vakf ve hasretmek ve ihlasa tam muvaffak olmak için, kendini dünyadan tecrid ederek mücerred kalmıştır. Evet, Bediüzzaman iman ve İslâmiyet hizmeti için, her şeyden bu derece fedakârlık yapan, fakat bütün bunlarla beraber; ubudiyet, zühd ve takvada da bir istisna teşkil eden tarihî bir İslâm fedaisi ve Kur'an-ı Hakîm'in muhlis bir hâdimi payesine yükselmiştir.

Bediüzzaman'ın Risale-i Nur davasında öyle bir itminanı, öyle bir sıdk ve sadakatı, öyle bir sebat ve metaneti, öyle bir ihlası vardır ki: Din düşmanlarının o kadar şiddetli zulüm ve istibdadları, o kadar hücum ve tazyikatları ve bunlarla beraber maddî yokluklar içinde bulunması, davasından vazgeçirememiş ve küçük bir tereddüd dahi ika' edememiştir.

Said Nursî, Eski Said tabir ettiği gençliğinde felsefede çok ileri gitmiştir. Garbın Sokrat'ı, Eflatun'u, Aristo'su gibi hakikatlı feylesofları ve şarkın İbn-i Sina, İbn-i Rüşd, Farabî gibi dâhî hükemalarından felsefe ve hikmette Kur'an-ı Hakîm'in feyziyle çok ileri geçmiş ve Kur'andan başka halâskâr ve hakikî rehber olmadığını dava etmiş ve Risale-i Nur eserlerinde isbat etmiştir. Bu hakikatlarda şübhesi olan olursa, Üstad âhirete teşrif etmeden bizzât şübhesini izale edebilir.

Said Nursî, Kur'an ve imana hizmet mesleğini ihtiyar edip, hiçbir maddî ve manevî menfaat, salahat ve velilik gibi manevî makamları maksad ve gaye etmeden, sırf Cenab-ı Hakk'ın rızası için hizmet yapmıştır. Basiretli ehl-i ilim tarafından, bütün Müslümanlarca zuhuru beklenen siyasî ve dinî bir halâskârdır gibi şahsına verilen yüksek mertebeyi, Bediüzzaman hiddetle reddetmiş, kendisinin ancak Kur'anın bir hizmetkârı ve Risale-i Nur talebelerinin bir ders arkadaşı olduğuna inanmış ve beyan etmiştir.

Millî Müdafaa Vekaletinde yirmibeş sene hizmet görmüş muhterem âlim bir zâtın, şimdi aramızda bulunan bir kısım arkadaşlarımızla, evvelki gün ziyaretine gittiğimiz vakit, Bediüzzaman Hazretleri hakkında demişti ki: "Bediüzzaman'ın nasıl

bir zât olduğunu anlayabilmek için, Risale-i Nur Külliyatını dikkatle, sebatla okumak kâfidir. Size bir misal olarak, yalnız dünyevî iktidarı bakımından derim ki: Bediüzzaman, Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsiyle yalnız bir devleti değil, dünya yüzündeki milletlerin idaresi ona verilse, onları selâmet ve saadet içinde idare edecek bir iktidar ve inayete mâliktir." Evet, Bediüzzaman nâdire-i hilkattir. Fakat yirmibeş senedir hem kendini, hem talebelerini siyasetten men'etmiştir; dünyevî işlerle meşgul değildir.

Bediüzzaman'ın Risale-i Nur'u te'lif ettiği zamanlarda ve hizmet-i Kur'aniyede istihdam edildiği anlarda; zekâsı, fetaneti, aklı, mantıkı, zihni, hayali, hâfızası, teemmülü, feraseti, seziş ve kavrayışı, sür'at-i intikali ve ruhî, kalbî, vicdanî hasseleri, duyguları ve manevî letaifinin emsalsiz bir tarzda olması, istihdam edildiğine aşikâr bir delildir ki; kendi ihtiyarıyla, keyfiyle değil, inayet-i İlahiye ile Kur'ana hizmetkârlık etmiş bir derecede olduğu, basiretli ehl-i ilim ve ehl-i kalbce musaddak ve müstahsendir.

Konferans : Konferans 4

Konferans 4

Mısır'da fâzıl ülemadan merhum Abdülaziz Çâviş, Bediüzzaman'ın fatîn-ül asır olduğu ve müdhiş bir fart-ı zekâya mâlik bulunduğu mevzuunda, Mısır matbuatında makale neşretmiştir.

Büyük ve salâbetli bir âlim olan Şeyhülislâm merhum Mustafa Sabri Efendi, Mısır'da Risale-i Nur'a sahib çıkmış ve Câmi-ül Ezher Üniversitesinde en yüksek bir mevkiye koymuştur.

Risale-i Nur, İslâmiyet'in gayet keskin bir elmas kılıncıdır. Bu hakikatlara bir delil ise, Bediüzzaman'ın zalim hükümdarlara ve kumandanlara, ölümü istihkar ederek, hakikatı pervasızca tebliğ etmesi ve dünyayı saran dinsizlik kuvvetine mukabil, hakaik-i Kur'aniye ve imaniyeyi, kendini feda ederek, istibdadın en koyu devrinde neşretmesi ve bu kudsî hakikata, cansiperane hizmet etmesidir.

Bir müddeiumumî, iddianamesinde: "Bediüzzaman ihtiyarladıkça artan enerjisiyle dinî faaliyete devam etmektedir." Denizli mahkemesi, ehl-i vukuf raporunda: "Evet, Said Nursî'de bir enerji vardır, fakat bu enerjisini, tarîkat veya bir cem'iyet kurmakta sarfetmemiş, Kur'an hakikatlarını beyan ve dine hizmete sarfettiği kanaatına varılmıştır." denilmektedir.

Din aleyhindeki eski hükûmetlerin vekillerinden birisi (antidemokratik kanunların Millet Meclisinde müzakeresi esnasında): "Bediüzzaman Said Nursî'nin dinî faaliyetine, yirmibeş seneden beri mani olamıyoruz." demiştir.

Biz de deriz ki: Evet, Said Nursî Hazretleri emsali görülmemiş dinamik ve enerjik bir zâttır. Bediüzzaman'ın hârika bir insan olduğunu, din düşmanları olan muarızları dahi kalben tasdik ve takdir etmektedirler.

Said Nursî, bazan bir talebesine Risale-i Nur'dan okuyuvermek nimetini lütfettiği zaman der ki: "Bu benim dersimdir. Ben kendim için

okuyorum. Bu risaleyi, şimdiye kadar belki yüz defa okumuşum. Fakat, şimdi yeni görüyorum gibi tekrar okumağa ihtiyaç ve iştiyakım var."

Hem yine der ki: "Ben başkaları için kitab yazmamışım. Kendim için yazmışım. Kur'andan bulduğum bu devalarımı arzu edenler okuyabilir." Evet, Bediüzzaman itikad ediyor ve diyor ki: "Ben derse, terbiyeye ve nefsimi ıslaha muhtacım."

Bediüzzaman Said Nursî bütün hayatında, şan ve şöhretten, hürmetten kaçmış ve insanlardan istiğna etmiştir. Arabî bir eserinde, şöhret hakkında diyor ki:

"Şöhret, ayn-ı riyadır ve kalbi öldüren zehirli bir baldır. İnsanı, insanlara abd ve köle yapar. Yani, nam ve şöhret isteyen adam; halklara kendini beğendirmek, sevdirmek için, insanlara riyakârlık, dalkavukluk yapar. Tasannu'kâr tavırlar takınır. O bela ve musibete düşersen اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ de."

Üstad, şöhretten fiilen ve hâlen bu kadar kaçmasına rağmen, her ne hikmetse, insanlar âdeta bir sevk-i İlahî varmış gibi, istimdadkârane ona koşmuşlardır ve ona akın etmektedirler. Ve onun mahz-ı hak olan bu kudsî seciyesi, Risale-i Nur gibi cihanşümul bir esere hâdim olmuştur...

Bediüzzaman küçük yaşından beri, halkların mukabilsiz hediyelerinden istiğna etmiştir. Hediye kabul etmemeyi meslek edinmiştir. Zindandan zindana, memleketten memlekete sürgün edildiği zamanlarda, ihtiyarlığın tahmil ettiği zaruretler içinde dahi, bu seksen senelik istiğna düsturunu bozmamıştır. En has bir talebesi, bir lokma birşey hediye etse, mukabilini verir; vermese dokunur.

Neden hediye kabul etmediğinin sebeblerinden birisi olarak der ki: "Bu zaman, eski zaman gibi değildir. Eski zamanda imanı kurtaran on el varsa, şimdi bire inmiş. İmansızlığa sevk eden sebebler eskiden on ise, şimdi yüze çıkmış. İşte böyle bir zamanda imana hizmet için, dünyaya el atmadım, dünyayı terk ettim. Hizmet-i imaniyemi hiçbir şeye âlet etmeyeceğim." der. Hazret-i Üstad, kendi şahsı için birisi zahmet çekse, bir hizmetini görse; mukabilinde bir ücret, bir teberrük verir. Aksi halde, ruhuna ağır gelir, hoşuna gitmez.

Bediüzzaman Said Nursî; Kur'an, İman ve Din'e yaptığı hizmetinde, senelerden beri mütemadî bir tarassud ve tecessüs, takibat ve tedkikat altında bulundurulmuştur. Yalnız ve yalnız rıza-yı İlahî için, yalnız ve yalnız hakikat için İslâmiyet'e hizmet ettiği ve hizmet-i Kur'aniyesini hiçbir şeye âlet etmediği müteaddid mahkemelerde de sabit olmuştur.

Eğer bu mezkûr hakikatlara ve eserlerindeki hak ve hakikatı gören hakperestlerin, Bediüzzaman ve eserlerinde gördükleri ve neşrettikleri âlî meziyet ve yüksek hakikata mugayir en küçük bir şey olsa idi, en büyük ilâvelerle, şaşaalarla ve yaygaralarla, bu yirmibeş sene içinde, din düşmanları tarafından dünyaya ilân edilecek idi.

Nitekim bütün bütün iftira ve ittihamlarla, cebbar, müstebid din düşmanlarının tahrikatıyla mahkemelere sevkedildiği zaman, gazetelerin birinci sahifelerinde, bire yüz ilâvelerle teşhir ettirilmesi; tahkikat ve muhakemede hiç bir suç olmadığı tahakkuk ederek beraet ettiği vakit sükût edilmesi; bu hakikatın aşikâr çok delillerinden bir tanesidir.

Bediüzzaman, din kardeşlerine ziyade şefkatlidir. Onların elemleriyle elem çektiği, İslâm dünyasında hürriyet ve istiklal için can veren, fedai İslâm mücahidlerinin acılarıyla muzdarib olduğu, Kur'an ve İslâmiyet'e yapılan darbeler ânında çok ızdırablar çektiği, böyle acı acıların tesiratıyla, zâten pek az yediği bir parça çorbasını da yiyemediği çok defa görülmüş ve görülmektedir.

Ekser günleri hastalıklar ve sıkıntılarla geçmektedir. Bir Nur talebesinin yazdığı gibi, "Ey Millet-i İslâm'ın ebedî refah ve saadeti için, dünyada rahatlık görmeyen müşfik üstadım! Senin devam eden hastalıkların cismanî değildir. Dinimize icra edilen istibdad ve zulüm sona ermedikçe, âlem-i İslâm kurtulmadıkça senin ızdırabın dinmeyecektir." Evet biz de bu kanaatteyiz.

Fakat o elîm acılar, Bediüzzaman'ı asla ye'se düşürmemiş, bilakis öyle küllî ve umumî bir dinî cihada ve dua ve ubudiyete sevk etmiştir ki: "Kurtuluşun çare-i yegânesi, Kur'ana sarılmaktır." demiş ve sarılmış. Kur'anda bulduğu deva ve dermanları kaleme alarak, bu zamanda bir halâskâr-ı İslâm ve nev-i beşerin saadetine medar olan Risale-i Nur eserlerini meydana getirmiştir.

Hunhar din düşmanlarının, dünyevî satvet ve şevketleri, Bediüzzaman'ı kat'iyyen atalete düşürtememiştir. "Vazifem Kur'ana hizmettir. Galib etmek, mağlub etmek Cenab-ı Hakk'a aittir." diye iman ederek, bir an bile faaliyetten geri kalmamıştır. Evet Hazret-i Üstad, öyle bir himmet-i azîmeye mâliktir ki; ona icra edilen müdhiş mezalim, bu himmetin mukabilinde tesirsiz kalmağa mahkûm olmuştur.

Konferans : Konferans 5

Konferans 5

Bediüzzaman, arz ve semavattaki mevcudatı, hayret ve istihsanla temaşa eder. Kırlarda ve dağlarda hususan bahar mevsiminde çok gezinti yapar. O seyrangâhlarda zihnen meşguliyet ve dakik bir tefekkür ve daimî bir huzur halindedir. Ağaç ve nebatat ve çiçekleri مَا شَاءَ اللّٰهُ بَارَكَ اللّٰهُ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ve *"Ne güzel yaratılmışlar"* diyerek, ibret nazarıyla onları seyreder; kâinat kitabını okur. Her a'za ve hâsseleri gibi, gözünü de daima Cenab-ı Hak hesabına ve izni dairesinde çalıştırır. Gözü, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir mütalaacısı ve şu âlemdeki mu'cizat-ı san'at-ı Rabbaniyenin bir seyircisidir. Ve şu küre-i arz bahçesindeki rahmet çiçeklerinin bir mübarek arısı derecesindedir.

Üstad, hususî hayatında mütevazi, vazife başında vakurdur. Tevazu ve mahviyette nümune-i misal olacak bir mertebededir. Bu mevzuda der ki: "Bir nefer nöbette iken, baş kumandan da gelse, silâhını bırakmayacak. Ben Kur'anın bir hizmetkârı ve bir neferiyim. Vazife başında iken karşıma kim çıkarsa çıksın, Hak budur derim, başımı eğmem."

Hülâsa olarak arz ederiz ki: Bediüzzaman, ihlas-ı tâmmeye mâlik, hârikulâde hakikî bir müfessir-i Kur'andır. Hem ihlas-ı etemme vâsıl olmuş, kahraman ve yekta bir hâdim-i Kur'andır. Risale-i Nur'un müellifi olmak itibariyle; hem bir mütekellim-i a'zamdır, hem ilimde gayet derecede mütebahhir ve râsih, muhakkik ve müdakkik bir allâmedir, hem ilm-i mantıkın yüksek, nazirsiz bir üstadıdır.

Ta'likat namındaki te'lifatı, mantıkta bir şaheserdir. Hem mümtaz ve hakperest ve hakikatbîn bir dâhîdir, hem Kur'anla barışık müstakim felsefenin hakikatperver bir feylesofudur, hem nazirsiz bir sosyolog (içtimaiyatçı) ve bir psikolog (ruhiyatçı) ve bir pedagog

(terbiyeci)dur, hem daima hakikatı terennüm etmiş ve eden, yüksek ve emsalsiz ve dâhî bir müellif ve edibdir.

Said Nursî, senelerden beri şiddetli bir istibdad ve takyidat altında bulundurulup tanıttırılmadığı ve hem de kendisi, şahsî kemalâtını setrettiği, gizlediği için; mezkûr sıfatların herbirisine muttali olamayan bulunabilir. Hem bunlar ve hem Risale-i Nur'un hususiyetleri hakkındaki beyanatımız, hakikatperver ve faziletperver bir kısım ülema-i hakikînin ve ehlullahın ittifak ve icma' kuvvetindeki hükümleridir. Hem de bizim kat'î kanaatlarımızdır.

Bediüzzaman'ın öyle bir ilim ve sıfatlara mâlik olduğuna en mu'teber ve en birinci ve en hakikî delilimiz, Bediüzzaman Said Nursî'dir. Kimin şübhesi varsa, Risale-i Nur'u okusun.

Evet biz zikrettiğimiz ve edeceğimiz bu hakaik-i uzmayı, bütün İslâm dünyasına ve umum beşeriyet âlemine ifşa ve ilân ediyoruz. Evet bin seneden beri âlem-i İslâmiyet ve insaniyet, Risale-i Nur gibi bir esere intizar ediyordu.

Bediüzzaman Said Nursî, çok ilimlerde müstesna birer eser yazabilirdi. Fakat o "Zaman, imanı kurtarmak zamanıdır" demiş ve bütün himmet ve mesaîsini ve hayatını, ulûm-u imaniyenin te'lif ve neşrine hasretmiştir.

Evet, Hazret-i Üstad ulûm-u imaniyeyi neşretmekle, âlem-i İslâm ve âlem-i insaniyeti hayattar ve ziyadar eylemiştir. Cenab-ı Hak, o büyük üstaddan ebediyen razı olsun, uzun ömürler versin. Âmîn, âmîn, âmîn...

Risale-i Nur, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın bu asırda bir mu'cize-i maneviyesi olan yüksek ve parlak bir tefsiridir. Evet Risale-i Nur kalblerin fatihi ve mahbubu, ruhların sultanı, akılların muallimi, nefislerin mürebbi ve müzekkîsidir. Risale-i Nur'un bir hususiyeti de, Mektubat'ın birinci cildinin yüzyirmidokuzuncu sahifesindeki şu bahistir:

"Bazı Sözlerde, ülema-i ilm-i Kelâm'ın mesleğiyle, Kur'andan alınan minhac-ı hakikînin farkları hakkında şöyle bir temsil söylemişiz ki, meselâ: Bir su getirmek için bazıları küngân (su borusu) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısmı da her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir. Tıkanır, kesilir. Fakat her yerde kuyular kazıp su çıkarmaya ehil olanlar; zahmetsiz, herbir

yerde suyu buldukları gibi... Aynen öyle de: Ülema-i ilm-i Kelâm, esbabı, nihayet-i âlemde teselsül ve devrin muhaliyeti ile kesip, sonra Vâcib-ül Vücud'un vücudunu onunla isbat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. Amma Kur'an-ı Hakîm'in minhac-ı hakikîsi ise her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Her bir âyeti, birer asâ-yı Musa gibi, nereye vursa âb-ı hayat fışkırtıyor. وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ düsturunu herşeye okutturuyor.

Hem iman yalnız ilim ile değil.. imanda çok letaifin hisseleri var. Nasılki bir yemek mideye girse; o yemek muhtelif asaba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor. İlim ile gelen mesail-i imaniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecata göre ruh, kalb, sır, nefis ve hâkeza.. letaif, kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa, noksandır." İşte Risale-i Nur her yerde suyu buluyor, çıkartıyor. Evvelce gidilen uzun yolu kısaltıyor ve müstakim ve selâmetli yapıyor.

Eski hükema, ahkâm-ı şer'iyeden bazıları için: "Bu nakildir, iman ederiz, akıl buna yetişemez." demişler. Halbuki bu asırda akıl hükmediyor. Bediüzzaman Said Nursî ise; "Bütün ahkâm-ı şer'iye aklîdir. Aklî olduğunu isbata hazırım." demiştir ve Risale-i Nur'da isbat etmiştir.

Risale-i Nur'da müstesna bir edebiyat ve belâgat ve îcaz, nazirsiz, cazib ve orijinal bir üslûb vardır. Evet, Bediüzzaman zâtına mahsus bir üslûba mâliktir. Onun üslûbu, başka üslûblarla müvazene ve mukayese edilemez. Eserlerin bazı yerlerinde, edebiyat kaidesine veya başka üslûblara nazaran pek münasib düşmemiş gibi zannedilen bir noktaya rastlanırsa, orada gayet ince bir nükte, bir îma veya ince bir mana veya hikmet vardır. Ve o beyan tarzı, oraya tam muvafıktır. Fakat o ince inceliği, âlimler de birden pek anlamadıklarını itiraf etmişlerdir.

Bunun için, Bediüzzaman'ın eserlerindeki hususiyet ve incelikleri, Risale-i Nur'la fazla iştigal etmemiş olanlar, birden intikal edemezler.

Büyük şâirimiz, edebiyatımızın medar-ı iftiharı merhum Mehmed Âkif, bir üdebâ meclisinde, "Viktor Hügo'lar, Şekspirler, Dekartlar; edebiyatta ve felsefede, Bediüzzaman'ın bir talebesi olabilirler." demiştir.

Edib ve şâirler, zeval ve firaktan ağlamışlar, ölümden vaveylâ etmişlerdir. Güz mevsimini hüzünle tasvir etmişlerdir. Hattâ dünyaca meşhur Arab edibleri *"Eğer firak olmasa idi, ölüm ruhlarımızı almak için yol bulup gelemezdi"* manasında لَوْلاَ مُفَارَقَةُ اْلاَحْبَابِ مَا وَجَدَتْ لَهَا الْمَنَايَا اِلَى اَرْوَاحِنَا سُبُلاً demişlerdir.

Bediüzzaman ise, "Kâinattaki zeval, firak ve adem zahirîdir. Hakikatta firak yok, visal var. Zeval ve adem yok, teceddüd var. Ve kâinatta her şey, bir nevi bekaya mazhardır. Ölüm, bu âlem-i fâniden âlem-i bâkiye gitmektir. Ölüm, ehl-i hidayet ve ehl-i Kur'an için, öteki âleme gitmiş eski dost ve ahbablarına kavuşmağa vesiledir.

Hem hakikî vatanlarına girmeye vasıtadır. Hem zindan-ı dünyadan, bostan-ı cinana bir davettir. Hem Rahman-ı Rahîm'in fazlından, kendi hizmetine mukabil ahz-ı ücret etmeye bir nöbettir. Hem vazife-i hayat külfetinden bir terhistir. Hem ubudiyet ve imtihanın talim ve talimatından bir paydostur. Azrail Aleyhisselâm bugün gelse, hoş geldin, safa geldin diye gülerek karşılayacağım." diyor.

Bediüzzaman, beşeri Risale-i Nur'la sefahet ve dalaletten kurtarırken, korku ve dehşet vermek tarzını takib etmiyor. Gayr-ı meşru bir lezzetin içinde, yüz elemi gösterip, hissi mağlub ediyor. Kalb ve ruhu hissiyata mağlub olmaktan muhafaza ediyor. Risale-i Nur'da müvazenelerle küfür ve dalalette, bir zakkum-u Cehennem tohumu olduğunu ve dünyada dahi Cehennem azabları çektirdiğini ve iman ve İslâmiyet ve ibadette, bir Cennet çekirdeği ve leziz lezzetler ve zevkler ve Cennet meyveleri bulunduğunu, dünyada dahi bir nevi mükâfata nâil eylediğini isbat ediyor.

Risale-i Nur nifak ve şikakı, tefrikayı, fitne ve fesadı kaldırıp; kardeşliği, uhuvvet-i diniyeyi, tesanüd ve teavünü yerleştirir. Risale-i

Nur mesleğinin bir esası da budur. Risale-i Nur gurur ve kibir ve hodfüruşluk ve zillet gibi ahlâk-ı seyyieden kurtararak, tevazu' ve mahviyet ve izzet ve vakar gibi güzel ahlâklara sahib kılar.

Risale-i Nur, insan olan bir insana, acz ve fakrını derk ettirir. Bediüzzaman der ki: "İnsan, acz ve fakrını anlamakla, tam Müslüman ve abd olur."

Bu dinsizleri mağlub etmek için, yeni tahsili de yapalım diyenler veya yapanlar, Nur risalelerini devam ve sebatla mütalaa ederek, bu hedeflerine vâsıl olurlar ve çare-i yegâne de budur. Hem böylelikle, mekteb malûmatları da maarif-i İlahiyeye inkılab eder.

Konferans : Konferans 6

Konferans 6

Ey, bin seneden beri İslâmiyetin bayraktarlığını yapan bir milletin torunları olan cengâver ruhlu kardeşlerim! Bu zamanın ve gelecek asırların Müslümanları ve bizler, Kur'an-ı Azîmüşşan'ın tefsiri olan öyle bir rehbere muhtacız ki; tahkikî iman dersleriyle, iman mertebelerinde terakki ve teâli ettirsin. Hem korkak değil, bilakis Risale-i Nur talebeleri gibi cesur ve kahraman ve fa'al ve amel-i sâlih sahibi, mütedeyyin, müttaki ve bununla beraber, şahsî rahatlık ve menfaatlarını iman ve İslâmiyet'in kurtuluşu uğrunda feda eden, fedai ve mücahid Müslümanlar yetiştirsin, neme lâzımcılıktan kurtarsın. Hem taarruz ve işkenceler ve ölüm ihtimalleri karşısında, tahkikî iman kuvvetinden gelen bir cesaretle, Kur'an ve İslâmiyet cephesinden asla çekilmeyen, "Ölürsem şehidim, kalırsam Kur'anın hizmetkârıyım" diyen ve yılgınlık haline düşmeyen sadık ve ihlaslı, yalnız Allah rızası için hizmet eden, Nur talebeleri gibi İslâmiyet hâdimleri yetiştirsin, böyle muazzez Müslümanlar meydana getirsin.

Evet bu asra öyle bir Kur'an tefsiri lâzım ve elzemdir ki; Risale-i Nur gibi akıl, fikir ve mantığı çalıştırsın, ruh ve kalb ve vicdanı tenvir etsin. Müslümanları, beşeri uyandırsın; intibah versin, gafletten kurtarsın. Sırat-ı Müstakim olan Kur'an yolunu göstersin. Sünnet-i Seniyeye ve İslâmiyetin şeairine muhalif olarak yaptırılan ve yapılan şeyleri fark ettirip, sünnet-i Peygamberîye (Aleyhissalâtü Vesselâm) ittibaı ders versin ve ihya etmek cehdini uyandırsın.

İşte Risale-i Nur'un böyle hâsiyetleri havi bir Kur'an tefsiri olduğu, otuz seneden beri meydandadır ve ehl-i hakikatın tasdikiyle sabittir. Hem amansız din düşmanlarının plânlarıyla mahkemelere sürüklenen Risale-i Nur talebelerinin müdafaaları; ve bu talebelerin İslâmiyete hizmetleri esnasında, gizli İslâmiyet düşmanı, insafsız, cebbar zalimlerin entrikalarıyla maruz kaldıkları işkencelerden yılmamak, şahıslarını düşünmeden, yani şahsî refahlarını İslâmın

refah ve saadeti için feda ederek, sıddıkıyetle sebat etmeleri ve eşedd-i zulme mukavemet etmeleri aşikâr bir delil teşkil etmektedir.

Evet, hem yirmibeş seneden beri Risale-i Nur'la iman hizmetine bütün varlığını vakfeden ve şimdiye kadar "gaddar din düşmanlarının" çok defalar tecavüz ve taarruzuna ve taharriyata maruz kaldığı halde, yirmibeş senedir inziva içinde, Risale-i Nur'un naşirliğini yapan Nur kahramanları ağabeylerimiz, bizlere birer nümune-i imtisal olan, iman ve İslâmiyet fedaileridir.

İşte biz Müslümanlar, böyle bir tefsir-i Kur'an arıyor, böyle bir hâdîyi bekliyorduk. O ihlaslı Nur talebeleri ki, "Cenab-ı Hak, Hafîz'dir. Ben onun inayeti ve himayeti altındayım. Başıma ne gelse hayırdır." diye iman etmekle beraber amel ederler. İman hizmetini yaparlar. Din düşmanlarına yakalanmamak ve canlarından kıymetli olduğuna inandıkları Nur Risalelerini onlara kaptırmamak için de ihtiyat ederler. Şahıslarına gelecek zararları nazar-ı itibara almadan hizmetlerine devam ederler. Hapse, zindana atılıp, işkence yapıldığı zamanda, onlar yine üstadları Bediüzzaman ile alâkadardırlar. Eğer gizlice bir imkân bulurlarsa, onlar yine Risale-i Nur ile meşguldürler. Hattâ "Belki hapse atılırım, Nur Risalelerimi vermezler, çalışmaktan mahrum kalırım." diye bazı Nurları ezberleyen talebeler de olmuştur.

Muhlis bir Nur talebesi, hapishaneden çıkarıldığı vakit; güya o kırbaçlı, falakalı, türlü türlü işkenceli hapishane, ona bir kuvvet, bir enerji kaynağı olmuş, sadakat ve teyakkuzla Nur hizmetinde koşturmak için bir kırbaç tesiri yapmış gibi, üstadına daha ziyade yakınlaşır ve eskisinden daha fazla Nurlara çalışır, neşriyat yapar.

Afyon hâdisesinde, Bediüzzaman hapiste iken, muallim bir Nur talebesi, savcılıkta Risale-i Nur ve Üstadı hakkında kahramanca cevablar verdiği için, savcı kızmış. "Şimdi seni hapse atarım" diye tehdid etmiş. O İslâm fedaisi muallim de cevaben "Ben hazırım, derhal hapse gönderin" demiştir.

Yine Afyon mahkemesinde, bir Nur talebesi hakkında tevkif kararı veriliyor, fakat adliye bulamaz. O talebe bundan haberdar olur. Diğer Nur kardeşleri gibi, "Üstadım ve kardeşlerim hapiste iken, nasıl hariçte kalabilirim" diyerek savcılığa teslim olup, hapse girer.

Aynı bu hapishanede, bir Nur talebesini sehven tahliye ederler. O da "Üstadım ve kardeşlerim henüz hapistedirler. Hem istinsahını

tamamlayacağım yeni te'lif edilen Nur Risaleleri var." diye düşünerek hapishane müdürüne, "Benim kırk gün sonra tahliye edilmem lâzım. Ceza müddetim daha bitmedi." der. Hesab ederler ki hakikaten böyledir, tekrar hapse koyarlar.

Hamiyet-i diniye meziyetine lâyık anlayışlı kardeşlerim!

Said Nursî, kendi hakkında verilen böyle bir malûmatı görürse, diyeceklerdir ki: "Ne için böyle yapıyorlar? Şahsımın ehemmiyeti yok. Kıymet, Kur'andan tereşşuh eden ve Kur'an-ı Hakîm'in malı olan Risale-i Nur'dadır. Ben bir hiçim."

Üstadın şahsının mazhar ve âyine olduğu Kur'anî hakikatlar ve Nurlar itibariyle ve neşrettiği iman ve İslâmiyet dersleriyle, ihlas-ı tâmme ile, umumî ve küllî bir tarzda Kur'ana ve dine hizmet etmesiyle, onun hakkındaki takdir ve tahsinler, mana-yı harfî ile şahsına aid kalmıyor. Kur'an ve İslâmiyet'e raci'dir. Allah nam ve hesabınadır. Din düşmanları tarafından ona yapılan düşmanlık ve taarruzlar da, Bediüzzaman'ın hâdimliğini yaptığı Kur'an ve İslâmiyet'in ortadan kaldırılması maksad-ı mahsusuna matuftur.

Zira hakaik-i Kur'aniye ve imaniyeyi câmi', o cihanşümul Risale-i Nur eserleri ona ihsan edilmiştir.

İşte bu bedihî hakikatı bilen, maskeli, gizli ve münafık iman ve İslâmiyet muarızları ve düşmanları, yarım asra yakındır, Bediüzzaman'ın çürütemedikleri şahsını, yalan ve yaygaralarla hâlâ çürütmeye çabalıyorlar. Maksadları: Risale-i Nur, rağbet ve revaç görüp intişar etmesin, iman ve İslâmiyet inkişaf etmesin. Halbuki, Said Nursî'ye iliştikçe Risale-i Nur parlıyor. Neşriyat dairesi genişliyor. Birer nümune olan yirmibeş sene içindeki hâdiseler meydandadır.

İslâmiyet düşmanları, bir taraftan tamamıyla yalan propagandalarına ve taarruzlarına devam ederken, diğer taraftan da Nur talebelerinin üstadları ve Risale-i Nur hakkında istidadları nisbetinde, istifade ve istifazalarından doğan minnet ve şükranlarını ifade eden takdirkâr yazı ve sözlerden mürekkeb bir nevi müdafaalarını perdeler arkasından men'etmeye çalışıyorlar. Bunun için, safdil gördükleri dostların dostlarına veya dostlara samimî görünerek "İfrata gidiyorsunuz" gibi, bir takım şeyler söylettiriyorlar.

İşte böyle sinsi, böyle dessas, böyle entrikalı, çeşitli iftiralarla bizi korkutmaya, yıldırmaya ve susturmaya çalışıyorlar.

Evet, acaba hiç akıl kârı mıdır ki: Din düşmanları, iftira ve yalanlardan ibaret yaygaralarını yapsınlar da, bizler hakikatı izhar tarzıyla müdafaa etmekte susalım? Acaba hiç mümkün müdür ki: İslâmiyet düşmanlığıyla, Üstad Bediüzzaman hakkında zalimane ve cebbarane haksızlıkları irtikâb eden o insafsız propagandacılar, yalanlarını savururken, biz Üstad ve Risale-i Nur'un hakkaniyetini ilân ederek, o acib yalanlarını akîm bırakmaya çalışmayalım? Acaba eblehlik ve safderunluk olmaz mı ki: Kur'an ve imanın hunhar ve müstebid zalim düşmanları; Kur'an ve İslâmiyet'i ve dini Risale-i Nur'la küfr-ü mutlaka karşı müdafaa ve muhafaza hizmetini yapan Bediüzzaman aleyhtarlığında, mütemadiyen uydurmalarla seslerini yükseltsinler de, biz hak ve hakikatı beyan ve ilân etmekte sükût edelim, susalım veya "Biraz susun" gibi birşeyle, paravanalar, perdeler arkasında icra-i faaliyet yapan o gizli dinsizlere bir nevi yardım etmiş veya desteklemiş olalım? Aslâ ve kellâ, kat'â ve aslâ susmayacağız ve hem susturamıyacaklardır. Durmayacağız ve hem durduramıyacaklardır. Bu can bu kafesten çıkıncaya kadar, bu ruh bu cesedden ayrılıncaya kadar, bu nefes bu bedenden gidinceye kadar; Risale-i Nur'u okuyacağız, neşredeceğiz. Risale-i Nur'un mahz-ı hakikat ve ayn-ı hak olduğunu ve Bediüzzaman Said Nursî'nin, yapılan ithamlardan tamamıyla münezzeh ve müberra olduğunu, iftiracı ve tertibci, hunhar din düşmanlarına mukabil, izhar ve ilân edeceğiz.

Konferans : Konferans 7

Konferans 7

Kıymetli kardeşlerim! İslâm tarihinde, altın sahifelerde mevkileri bulunan, büyük ve nazirsiz zâtlar meydana gelmiştir. O misilsiz zâtların tefsirleri ve eserleri, hiçbir Avrupalı feylesofun eseriyle kabil-i kıyas olmayacak derecede emsalsizdir. O büyük İslâm müellifleri ve İslâm dâhîleri, herhangi bir hükûmetin, senelerce ağır bir esaret ve koyu bir istibdadı tahtında olmaksızın, Kur'an ve İslâmiyet'e hakkıyla ve hâlis bir surette hizmet etmişlerdi. Tarihte eşine rastlanmayan bir istibdad-ı mutlak ve eşedd-i zulüm altında ve dehşetli bir esaret içinde bırakılan ve kendini ve eserlerini imha etmeye çalışan din düşmanlarına mukabil, bir şahs-ı manevî olan Bediüzzaman Said Nursî, Resul-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm) Efendimizin sünnetine tam ittiba' ederek yaptığı dinî cihad-ı ekberinde, beşer tarihinde misli görülmemiş bir tarzda muvaffak ve muzaffer olmuştur.

Bediüzzaman gibi, yüzotuz parça imanî eserlerini şiddetli bir istibdad, tazyikat ve takyidat altında, gizliden gizliye te'lif edebilmek, hem kuvvetli bir takva ve ubudiyete sahib olmak ve hem de bunlarla beraber, harb cephesinde de fedai olarak gönüllü askerleriyle muharebe etmiş olmak ve harb cephesinde, avcı hattında dahi, fırsat buldukça Kur'anın en ince nüktelerini ve hârika i'cazını beyan eden bir Kur'an tefsiri te'lif etmiş olmak ve aynı zamanda nefs mücadelesinde de galib olup, nefsini de dine hizmetkâr yapmak ve hürriyeti gasbedilerek, hücra bir köye sürgün edilip, tecrid-i mutlak ve tarassudlar ve her türlü azablar içinde ablukaya alınıp, engizisyon zulümlerini çok geride bırakan hâkim bir kuvvetin tazyikatı altında, cani canavarların pek vahşi işkenceleri içinde, (Sırran tenevverat) sırrıyla perde altında Risale-i Nur eserleri gibi eserler neşretmek ve böylece cihanın maddî manevî "Fâtih"i olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sünnet-i seniyesinin bir hizmetkârı olarak, bugün milyonlara baliğ olan bir câmiayı, inayet-i İlahî ile, Kur'an-ı Hakîm'in cadde-i kübrasında selâmetle ilerletmek ve mü'minlerin ve

beşeriyetin sadece dünyalarını değil, ebedî saadetlerini temine Risale-i Nur gibi bir eserle vesile olmak; bu mezkûr hususiyetlerin manevî şahsında toplanması, Risale-i Nur müellifi Bediüzzaman Said Nursî gibi, tarihte hangi bir zâta daha nasib olmuştur acaba?

Evet kardeşlerim! Risale-i Nur, öyle bir ziya-i hakikat, öyle bir bürhan-ı hak ve bir sirac-ı hakikat neşrediyor ve iki cihanın saadetini temin edecek, Kur'an ve iman hakikatlarını ders veriyor ve öyle bir lütf-u İlahîdir ki: Yirmibeş seneden beri çoluk-çocuk, genç-ihtiyar, kadın-erkek, muallimi, feylesofu, talebesi, âlimi, mutasavvıfı gibi, herbir tabaka-i insaniye, bu Nur'un âşıkı, bu Nur'un pervanesi, bu Nur'un meclubu, bu Nur'un muhibbi olmuşlar, bu Nur'a koşmuşlar, bu Nur'un sinesine atılmışlar, bu Nur'dan meded istemişler. Milyonlarca bahtiyar kimselerden müteşekkil muazzam bir kütle, bu nurla nurlanıp, bu nurla kurtulmuşlardır.

Evet kardeşlerim! Mahzen-i mu'cizat ve mu'cize-i kübra olan Kur'an-ı Azîmüşşan'ın hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur, o kadar merakâver, o kadar cazibedar, o kadar dehşetli ve muazzam hakikatları ders veriyor ve mesaili isbat ediyor ki; iman ve İslâmiyet'in kıt'alar genişliğinde inkişaf ve fütuhatına medar oluyor ve olacaktır.

Evet Risale-i Nur, kalblere o derece bir aşk ve muhabbet, ruhlara o kadar bir vecd ve heyecan vermiş, akıl ve mantıkları öyle bir tarzda ikna' etmiş ve öyle bir itminan-ı kalb hasıl etmiştir ki, milyonlarca Nur talebelerine, kendini defalarca okutmuş, yazdırmış ve bir ömür boyunca mütalaa ettirmiş ve senelerden beri âdeta kendi kendini neşretmiştir.

Aziz kardeşlerim! Ecnebi parmağıyla idare edilen zındıka komiteleri, İslâmiyeti imha için, İslâm memleketlerinde, bilhassa Türkiye'de, öyle desiselerle entrikalar çevirmişler, haince dolaplar döndürmüşler, hunharane ve vahşiyane zulümler irtikâb ve şeytanî ve menfur plânlar tatbik etmişler ve iğfalatta bulunmuşlar; iblisane, sinsî metodlar takib etmişler ve kardeşi kardeşle çarpıştırmışlar ve öyle aldatıcı yalan ve propagandalar ve yaygaralar yapmışlar, fitne ve fesad ve tefrika tohumları saçmışlardır ki; bunlar İslâm'ın bünyesinde derin rahneler açmış ve büyük tahribatlar yapmıştır.

Fakat o musibetler, Cenab-ı Hakk'ın imdadı ile, tahrik ve istihdam olunan Bediüzzaman Said Nursî gibi, ihlas-ı tâmmı

kazanmış olan bir zât vasıtasıyla, rahmet-i İlahî ile mededres ve şifaresan ve cihanpesend ve cihanşümul bir mahiyeti haiz Risale-i Nur eserlerinin meydana gelmesine sebeb olmuştur. Ve aynı zamanda, Müslümanları uyandırmış; onları halâs, kurtuluş çarelerini aramağa sevk etmiştir. Ebedî âhiret hayatlarını kurtarmak için, hakikî iman derslerini almak ve Allah'a iltica ve emirlerine itaat etmek ihtiyacını şiddetle hissettirmiş ve bu husustaki gaflet ve kusuratı; o musibetlerin ihtar ettiğini idrak ettirmiştir. Zâten insanların, mü'minlerin başına gelen bela ve musibetlerin hikmeti budur.

Evet o ecnebilerin, canavarlar gibi yaptıkları muamele ve zulümler, İslâm dünyasında, hürriyet ve istiklal ve ittihad-ı İslâm cereyanını da hızlandırmıştır. Nihayet, müstakil İslâm devletlerinin teşkilini intac etmiştir. İnşâallahü Teâlâ, Cemahir-i Müttefika-i İslâmiye de meydana gelecek ve İslâmiyet, dünyaya hâkim ve hükümran olacaktır. Rahmet-i İlahîden kuvvetle ümid ve niyaz ediyoruz.

İşte Risale-i Nur müellifi Bediüzzaman Said Nursî, öyle bir mücahid-i İslâmdır ki; ve te'lifatı Risale-i Nur, öyle uyandırıcı ve öyle halâskâr ve öyle fevkalâde ve cihangir bir eserdir ki: Din aleyhindeki bütün o komitelerin bellerini kırmış, mezkûr muzır ve habis faaliyetlerini akamete düçar ve dinsizlik esaslarının temel taşlarını paramparça etmiş ve köküyle kesmiştir ve İslâmî ve imanî fütuhatı, perde altında, kalbden kalbe inkişaf ettirmiş ve Kur'an-ı Azîmüşşan'ın hâkimiyet-i mutlakasına zemin ihzar etmiştir.

Evet Risale-i Nur, o tahribatı Kur'anın elmas hakikatleriyle ve Kur'an-ı Kerim'deki en kısa ve en müstakim bir tarîkle tamir ve o yaraları, Kur'an-ı Hakîm'in eczahane-i kübrasındaki edviyelerle tedavi ediyor ve edecektir.

Hem, masum müslümanların kanlarını sömüren ve servetleri tahaccür etmiş millet kanı olan, parazit, tufeylî ve aç gözlü canavar ve barbar emperyalistleri, müstemlekecileri ve onların içimizdeki, sadece şahsî menfaat zebunu, zalim, hunhar, harîs ve müstebid uşaklarını, hâk ile yeksan edip izmihlal ve inhidam-ı mutlakla mağlub eden ve edecek yegâne çarenin Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın bu asırda bir mu'cize-i manevîsi olan Risale-i Nur eserleri olduğunda,

basiretli İslâm mücahidleri ve âlimleri, icraat ve müşahedata müstenid, yakînî bir kanaat-ı kat'iyye ile müttefiktirler.

Evet tarih-i beşer, Risale-i Nur gibi bir eser göstermiyor. Demek anlaşılıyor ki: Risale-i Nur, Kur'anın emsalsiz bir tefsiridir.

Evet Bediüzzaman Said Nursî'ye, yalnız âlem-i İslâm değil, Hristiyan dünyası da medyun ve minnettardır ki; dinsizliğe karşı umumî cihadında mazhar olduğu muvaffakıyet ve galibiyetten dolayı Roma'daki Papa dahi, kendisine resmen tebrik ve teşekkürname yazmıştır.

Şimdi Risale-i Nur Külliyatından, iman, Kur'an ve Hazret-i Peygamber (Aleyhissalâtü Vesselâm) Efendimiz hakkında olan eserlerden bazı kısımları aynen okuyacağım. Siz bu eserleri elde edip tamamını okursunuz. Okurken, belki izah edilmesini isteyen kardeşlerimiz olacaktır. Fakat bu hususta arzedeyim ki, üstadımız Bediüzzaman, bir Nur talebesine Risale-i Nur'dan bazan okuyuvermek nimetini bahşederken izah etmiyor, diyor ki: "Risale-i Nur, imanî mes'eleleri lüzumu derecesinde izah etmiş. Risale-i Nur'un hocası, Risale-i Nur'dur. Risale-i Nur, başkalarından ders almağa ihtiyaç bırakmıyor. Herkes istidadı nisbetinde kendi kendine istifade eder. Aklınız herbir mes'eleyi tam anlamasa da, ruh, kalb ve vicdanınız hissesini alır. Ne kadar istifade etseniz, büyük bir kazançtır."

Okunan Türkçe veya Arabça bir risalenin izahı, başka bir risalede varsa, onu getirtip okuyor. Risale-i Nur'daki gayet ince nükteleri derkeden basiretli âlimler de der ki: Bir âlimin yüksek bir ilmi olabilir fakat Risale-i Nur'u cemaata okurken tafsilâta girişip eski malûmatlarıyla açıklarsa, bu izahatı, Risale-i Nur'un beyan ettiği, asrımızın fehmine uygun ve ihtiyacına tam cevab veren hakikatların anlaşılmasında ve tesiratında ve Risale-i Nur'un mahiyetinin derkine bir perde olabilir. Bunun için, bazı lügatların manalarını söyleyerek aynen okumak daha müessir ve daha efdaldir.

İstanbul Üniversitesindeki kardeşlerimiz de böyle okuyorlar. Biz de hülâsaten deriz ki: Risale-i Nur, gayet fasih ve vecizdir. Sözün kıymeti; îcazındadır, kısalığındadır. Bir mes'ele-i imaniye ve Kur'aniye umuma ders verilirken, mücmel olarak tedrisinde, daha fazla istifaza ve istifade vardır.

Ey Üstadımız Efendimiz! Umum kadirşinas insanlar Risale-i Nur'u ve sizi ebediyen tebcil ve tekrim edeceklerdir. Tahkikî iman dersleriyle imanımızı kurtaran cihanbaha ve cihandeğer bir kıymette olan Risale-i Nur'u bütün ruh-u canımızla, bütün mevcudiyetimizle seviyor ve tekrim ediyoruz. Bu aşk ve bu muhabbet, bu ta'zim ve bu hürmet, nesilden nesile, asırdan asıra, devirden devire intikal edecektir.

Evet, Risale-i Nur'daki hakaik-i Kur'aniye öyle bir kuvvettir ki: Bu kudret karşısında, küfr-ü mutlakın ve dinsizliğin temelleri târumâr olacak, inhidam çukurlarına yuvarlanarak geberecektir. Bâki kalanlar, iman ve Kur'an nuruyla felah ve necat bulacaklardır.

Evet dağları, taşları, pamuk gibi dağıtacak, demir ve granitleri yağ gibi eritecek derecede olan bu kuvvet-i Kur'aniye dünyayı nur ve saadete gark edecek. Bu Kur'an, imanların kurtuluşunda, dünyaya hâkim ve hükümran olacaktır.

وَ اٰخِرُ دَعْوَيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Konferans : Bayram tebriki münasebetiyle bir mektup

Bayram tebriki münasebetiyle bir mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerimiz!

Üstadımız umum Nur talebeleri kardeşlerimizin ve âhiret hemşirelerimizin mübarek Kurban Bayramlarını tebrik eder ve emsal-i kesiresine saadetler içinde nailiyetlerinize dua eder ve dualarınızı bekler, bu vesile ile biz de selâm ve tebriklerimizi arzederiz.

Elbâki Hüvelbâki

Kardeşleriniz

Nazif, Tahirî, Sungur, Ceylan, Ziya, Bayram, Zübeyr

(Bu bayram tebriki münasebetiyle, Üstadımızın altmış seneden beri tesisine çalıştığı ve şimdiki para ile yedi milyon kadar olan tahsisatını altmış milyona çıkarıp, Avrupa ve Amerika ile meşverette medar-ı nazarları olmuş Medresetüzzehra namında Şark

dâr-ül fünununa dair Reisicumhur'a yazdığı mektubunu okuyan Câmi-ül Ezher'in hamiyetli talebeleri, bu münasebetle bir hadîs-i şerifin medar-ı evham olmuş manasını hasta olan üstadımızdan soruyorlar. Üstadmız çok hasta olmasından biz, onun bedeline bu kurban bayramı tebrikine bir ilâve olarak o cüz'î mes'eleyi küllî umumî iki büyük medresenin talebelerinin bir nevi müzakerelerine medar olmak, yani maddî âlem-i İslâmın büyük medresesi olan Câmi-ül Ezher'in talebelerine altı yedi vilayet kadar geniş manevî Medresetüzzehra'nın biz talebeleri o büyük ağabeylerimize ve üstadımız hükmünde olan Câmi-ül Ezher'e yazdığımız bu bayram tebrikine o parçayı da ilâve ettik.)

Aziz, sıddık kardeşlerimiz!

Risale-i Nur, İslâmiyet aleyhinde bin seneden beri teraküm etmiş bütün itiraz ve şübhelere topyekûn iskât edici cevablar veren ve mana-yı zahirîsi şimdiki fenne mutabık gelmiyen müteşabihat-ı Kur'aniye ve hadîsiyenin altındaki, ehl-i aklı hayrette bırakan i'cazın lem'alarını göstererek vaki' şübhe ve evhamları tardeden Kur'anın elinde bir elmas kılınçtır.

Bundan bir müddet evvel Avrupalı bir feylesof, İstanbul'a gelerek imam-hatib ve hâfız mektebinde okuyan talebelerde, Kur'an aleyhinde bir şübhe husule getirmek için bir konferans vermiş. Kur'an aleyhtarı o feylesof, mezkûr konferansında سَبْعَ سَمَوَاتٍ âyet-i kerimesine ilişerek inkâr etmek istemiş. "Sema birdir, başka

sema yok, fen bunu kabul etmiyor." demiş. Fakat ertesi gün, Risale-i Nur'un "İşarat-ül İ'caz" arabî tefsirinde kırk sene evvel ona dair verilen cevabı görünce, devam ettireceği o konferansları terkederek İstanbul'dan ayrılmaya mecbur kalmış.

Bu kabilden umum âlem-i İslâmın bir mübarek medresesi olan Câmi-ül Ezher'in kuvvetli iman sahibi talebelerine de bir hadîs hakkında şübhe vererek; onları aklı istimal etmiyerek naklen kabul ettirmek, İslâmiyetin de sair dinler misillü akıl dini olmayıp yalnız nakle istinad ettiğini telkin etmek gayesiyle bu nevi itirazlar Câmi-ül Ezher'de de vaki' olabilir diye hatırımıza geldi. İslâmiyet akıl dinidir. Kur'an-ı Hakîm'in pek çok yerlerinde (اَفَلاَ) (اَفَلاَ يَعْقِلُونَ) (اَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ) (تَذَكَّرُونَ) âyetleriyle akla havale ediyor. Kur'an-ı Hakîm'in ve keza tercüman-ı zîşanı olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hadîslerinin hiçbirisi yoktur ki, akl-ı selim ile mütalaa edildiği vakitte akıl onu kabul etmemiş olsun. Belki akıl, hikmeti anladığı vakit hayretinden secde ediyor. Risale-i Nur'da makaleleri neşredilen kırkaltı meşhur feylesoflar tasdik etmişler ki : " Kur'an, aklî ve mantıkî bir dini ders veriyor."

Evet kardeşlerimiz! Kuran-ı Hakîm, şems gibi kendi kendini gösteriyor; kendi kendini müdafaa ediyor. Mütekellim-i Ezelî, her asırda zamanın ihtiyacına göre Kur'anın eline bir elmas kılınç veriyor. O elmas kılınç vaki' şübhe ve itirazları def' ve tardederek Kur'an-ı Hakîm'e gelen şübehatı izale eder. İşte bu asırda da bu elmas kılınç, Risale-i Nur'dur. Risale-i Nur, ihtiyarsız olarak inayet sevkiyle ehl-i küfrün âyât-ı Kur'aniye ve ehadîs-i Nebeviye ve evliyaullahın keşiflerinde gördükleri hakikatlere olan itirazlara cevab vermiştir. O derecede onların hakikatını izhar etmiştir ki, muterizlerin itiraz ettikleri aynı noktalarda, belâgatı ve i'caz lem'alarını isbat ediyor. Âyât-ı Kur'aniyenin, hattâ bazan bir harfinde veya bir sükûnunda i'caz-ı Kur'aniyeyi güneş gibi gösteriyor. Evet, Üstadımız Mu'cizat-ı Kur'aniye Risalesinin başında demiş:

Elde Kur'an gibi bir mu'cize-i bâki varken başka bürhan aramak aklıma zaid görünür.

Elde Furkan gibi bir bürhan-ı hakikat varken,
münkirleri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?

Kur'an Hakîm ve ehadîs-i Nebeviyeden müteşabihat ve kinaiyat kısmının âtiyen zikredeceğimiz mana-yı hakikîlerinin beyanından başka; Risale-i Nur'un iman-ı billaha dair çok mühim bir risalesi olan "Âyet-ül Kübra" Risalesinin başında, binler ehl-i inkârın mesail-i imaniyede bir tek ehl-i iman kadar sözlerinin makbul olmadığını ve bir mes'elede bir tek ehl-i ihtisasın sözünün, o meslekte mütehassıs olmayan yüzler âlimin sözüne müreccah olduğunu ve iki ehl-i isbatın, binler nâfîlerden daha ziyade sözlerinin muteber olduğunu isbat ederek diyor ki:

1- "Umumî mes'elelerde isbata karşı nefyin kıymeti yok ve kuvveti pek azdır. Meselâ: Ramazan-ı Şerifin başında hilâli görmek hususunda iki âmi şahid isbat etseler ve binler eşraf ve âlimler görmedik deyip nefyetseler, nefiyleri kıymetsiz ve kuvvetsizdir. Aynen onun gibi; hakikat noktasında imana karşı gelen kâfirlerin ve münkirlerin kesretinin ve zahiren çokluğunun kıymeti yoktur."

2- "Bir fennin veya bir san'atın medar-ı münakaşa olmuş bir mes'elesinde, o fennin ve o san'atın haricindeki adamlar ne kadar büyük ve âlim ve san'atkâr da olsalar, sözleri o mes'elede geçmez ve hükümleri hüccet olmaz ve o fennin icma-i ülemasına dâhil sayılmaz. Meselâ: Büyük bir mühendis, bir hastalığın keşfinde ve tedavisinde bir küçük tabib kadar hükmü geçmez. Ve bilhassa maddiyatta çok tevaggul eden ve gittikçe maneviyattan uzaklaşan ve aklı gözüne inen en büyük bir feylesofun münkirane sözü, maneviyatta nazara alınmaz ve kıymetsizdir."

Buna dair Risale-i Nur'dan "Hikmet-ül-İstiaze" Risalesinde şöyle denilmiştir:

"Bir vesvese-i şeytaniyedir ki: Bir hakikat-ı imaniyeye dair yüzer delail-i isbatiyenin hükmünü, nefyine delalet eden bir emare ile kırmak ister. Halbuki, kaide-i mukarreredir ki: Bir isbat edici, çok nefyedicilere tereccuh ediyor. Bir davada müsbit bir şahidin hükmü, yüzer nâfîlere racih olur. Bu hakikata bu temsil ile bak: Bir saray, yüzer kapalı kapıları var. Birtek kapı açılmasıyla o saraya girilebilir; öteki kapılar da açılır. Eğer bütün kapıları açık olsa, bir-iki tanesi kapansa, saraya girilemeyeceği söylenemez. İşte hakaik-i imaniye, o

saraydır. Herbir delil, bir anahtardır; isbat ediyor, bir kapıyı açıyor. Birtek kapı açılırsa, sair kapıların anahtarları bulunmadığından veyahut gafletle kaybedildiğinden, o hakaik-i imaniyeden vazgeçilmez ve inkâr edilemez."

Diğer mühim bir mes'ele de: Müteşabihat ve kinaiyat-ı Kur'aniye ve hadîsiyenin zahir manalarının hakikata muhalif görünmesinden bazı münafıklar itiraz etmişler. Bu mes'eleye her müşkilâtı halleden ve her suale cevab veren Risale-i Nur, gayet mukni' ve kat'î cevablar vermiştir. Yirmidördüncü Söz Risalesinin Üçüncü Dalında, müteşabihat-ı Kur'aniye ve hadîsiyeye gelen evham ve şübhelere karşı "Oniki Asıl ve Esaslar" yazılmış. Herşeyden evvel, şübheye düşenler o esaslı asılları dikkatle okusunlar. Kur'an-ı Hakîm, ondört asırda bütün beşeriyeti

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ

âyetiyle muarazaya davet edip meydan okuduğu halde; ne dost, ne düşman hiç kimsenin, en küçük bir surenin dahi mislini getirmekten âciz kalmalarıyla ve "mukabele-i bil'hurufu bırakıp, mukabele-i bis'süyufa mecbur olmalarıyla" kat'î sabit olan belâgatının muktezası olarak, akl-ı beşerin idrakinden âciz olduğu hakaikı, onların fehimlerine müraat ederek teşbihat ve temsilât ile beyan etmiştir; tâ ki mümkinat âleminde onların misallerini görmekle akılları kabul etsin.

Meselâ: Hâlık-ı Zülcelal'in, koca kâinatı idare ve tedbirini عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى âyetiyle bir padişahın tahtına oturmuş vaziyetiyle temsil ediyor. Çünki akıl ve hayal, mücerred olarak bunu kavrayamaz. Ancak böyle bir temsil libasını, o me'lufu olmadığı manaya giydirmekle zihne ünsiyet ettirir.

Hem Kur'an-ı Hakîm; nimetiyet ciheti, maddesinden kıymetdar olan eşyayı zikrederken, beşerin enzarını Mün'im-i Hakikî'ye celbederek aklın gözünü, mahall-i nüzul-ü rahmet olan semaya dikiyor. Meselâ:

وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَاْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

âyet-i kerimesi, demirin semadan inzalini haber veriyor. İşte münafıklar şu âyete de itiraz etmişler. "Demir yerden çıkıyor, اَخْرَجْنَا demeli idi" demişler. Risale-i Nur, müskitane cevabında: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, demirdeki çok azîm ve ehemmiyetli nimet cihetini ihtar etmek için اَنْزَلْنَا demiş. Çünki yalnız demirin zâtını nazara vermiyor ki, اَخْرَجْنَا desin. Belki, demirdeki nimet-i azîmeyi ve nev'-i beşerin ne kadar muhtaç olduğunu ihtar içindir. Nimet ciheti ise, yukarı ve manen yüksek mertebelerdedir. Elbette nimet, yukarıdan aşağıyadır. Ve muhtaç olan beşerin mertebesi, aşağıdadır. Elbette in'am, ihtiyacın mâfevkindedir. Onun için nimetin rahmetten beşerin ihtiyacına imdad için gelmesinin hak tabiri "inzal"dir, "ihraç" değildir. İlââhir diyor.

Aynen bu âyet gibi dört nehrin Cennet'ten geldiğine dair olan hadîs-i şerif dahi, mana-yı zahirîsi değil, mana-yı maksudu murad ederek o dört nehrin tamamen esbab-ı maddiye haricinde akıp, Mısır'ın kumistanını cennete çeviren Nil-i Mübarek misillü pek azîm niam-ı İlahiyeye işaret için "Cennet'ten geliyor" denmiş.

Bu nevi âyet ve hadîslerde mana-yı zahire bakılmaz. Mana-yı maksud doğru olsa, kelâm sadıktır.

Meselâ: Elsine-i Arabda kesretle müstamel olan durub-u emsallerden كَثِيرُ الرَّمَادِ "külü çok" ve طَوِيلُ النَّجَادِ "kılıç bendi uzun" gibi darb-ı meseller, birincisi sehavete, ikincisi uzun boylu olmaya delalet etmekle; sehavetli ve boyu uzun olmak şartıyla zahiren külü ve kılıncı olmasa da, kelâm haktır ve sadıktır; tekzib edilemez. Risale-i Nur'un, hakkında Cennet'ten geldiğine dair hadîs olan dört nehre dair cevabını neşretmeden evvel, beşerin en beligi ve en fasihi ve مَا زَاغَ الْبَصَرُ ve تَنَامُ عَيْنِى

وَلاَ يَنَامُ قَلْبِى hakikatlarına mazhar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hadîs-i şerifleri hakkında Risale-i Nur'un "Zülfikar, Mu'cizat-ı Ahmediye ve Kur'aniye" namında ehl-i ilme pek çok lâzım olan ve Peygamberimize ait üçyüzden fazla kat'î mu'cizat ile Kur'an'ın kırk vech-i i'cazını ve haşri isbat eden büyük bir mecmuanın "Mu'cizat-ı Ahmediye " kısmında beyan edilen bir hususu dercedelim:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; hem beşerdir, beşeriyet itibariyle beşer gibi muamele eder. Hem Resuldür, risalet itibariyle Cenab-ı Hakk'ın tercümanıdır, elçisidir. Risaleti vahye istinad eder. Vahy, iki kısımdır:

Biri, vahy-i sarihîdir ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onda sırf bir tercümandır, mübelliğdir, müdahalesi yoktur. Kur'an ve bazı ehadîs-i kudsiye gibi...

İkinci kısım: "Vahy-i zımnî"dir. Şu kısmın mücmel ve hülâsası, vahye ve ilhama istinad eder; fakat tafsilâtı ve tasviratı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bazan yine ilhama veya vahye istinad edip beyan eder veyahut kendi ferasetiyle beyan eder. Ve kendi içtihadiyle yaptığı tafsilât ve tasvirat, ya vazife-i risalet noktasından ulvî kuvve-i kudsiye ile beyan eder; veyahut örf, âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre beşeriyeti noktasından beyan eder. İşte her hadîste bütün tafsilâtına vahy-i mahz nazarıyla bakılmaz. Beşeriyetin muktezası olan efkâr ve muamelâtında, risaletin ulvî âsârı aranılmaz. Madem bazı hâdiseler, mücmel olarak mutlak bir surette ona vahyen gelir. O da kendi ferasetiyle ve teârüf-ü umumî cihetiyle tasvir eder. Şu tasvirdeki müteşabihata ve müşkilâta bazan tefsir lâzım geliyor, hattâ tabir lâzım geliyor. Çünki bazı hakikatlar var ki, temsil ile fehme takrib edilir. Nasılki bir vakit huzur-u Nebevîde derince bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: *"Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp şimdi Cehennem'in dibine düşmüş bir taşın gürültüsüdür."* Bir saat sonra cevab geldi ki: *"Yetmiş yaşına giren bir münafık ölüp Cehennem'e gitti."* Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın belig bir temsil ile beyan ettiği hâdisenin tevilini gösterdi.

Cennet'ten geldiği hadîs-i şerifte bildirilen dört nehre dair gelecek cevab ise, yine "Zülfikar Mecmuasında" Mu'cizat-ı Kur'aniye

zeyillerinden Yirminci Söz'ün Birinci Makamındadır. Aynen yazıyoruz:

وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهَارُ

Bu fıkra ile, dağlardan nebean eden Nil-i Mübarek, Dicle ve Fırat gibi ırmakları hatırlatmakla, taşların evamir-i tekviniyeye karşı ne kadar hârikanüma ve mu'cizevari bir surette mazhar ve müsahhar olduğunu ifham eder. Ve onunla şöyle bir manayı müteyakkız kalblere veriyor ki: Şöyle azîm ırmakların elbette mümkün değil, şu dağlar hakikî menbaları olsun. Çünki faraza o dağlar tamamen su kesilse ve mahrutî birer havuz olsalar, o büyük nehirlerin şöyle sür'atli ve kesretli cereyanlarına, müvazeneyi kaybetmeden birkaç ay ancak dayanabilirler. Ve o kesretli masarıfa karşı galiben bir metre kadar toprağa nüfuz eden yağmur, kâfi vâridat olamaz. Demek ki, şu enharın nebeanları âdi ve tabiî ve tesadüfî bir iş değildir. Belki pek hârika bir surette Fâtır-ı Zülcelal, onları sırf hazine-i gaybdan akıttırıyor. İşte bu sırra işareten bu manayı ifade için, hadîste rivayet ediliyor ki: *"O üç nehrin herbirisine Cennet'ten birer katre her vakit damlıyor ve ondan bereketlidirler."* Hem bir rivayette denilmiştir ki: *"Şu üç nehrin menbaları, Cennet'tendir."* Şu rivayetin hakikatı şudur ki: Madem esbab-ı maddiye, şunların bu derece kesretli nebeanına kâfi değildir. Elbette menbaları, bir âlem-i gaybdandır ve gizli bir hazine-i gaybdan gelir ki, masarıf ile vâridatın müvazenesi devam eder. İlââhir...

Manası tam bilinmiyen veya mana-yı zahirîsi hakikata mutabık görünmeyen hadîs-i şeriflere edilen bu nevi itirazlar, Kur'an-ı Hakîm'in evham kabul etmeyen kal'asına da gideceğinden, münafıkların medar-ı bahs ettikleri âyât hakkında Risale-i Nur'un verdiği kat'î cevabların bir iki misalini zikrediyoruz:

Evvelâ: Kur'an-ı Hakîm kâinata mana-yı harfiyle bakıyor. Felsefe ise mana-yı ismiyle bakıyor. Kur'an-ı Hakîm eşyayı mahiyet-i zâtiyesinden değil, Sânia delil olduğu cihetten nazara alıp mütalaa ediyor.

Meselâ: وَ الشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ der. Evvel emirde maksad-ı Kur'an, Sâniin azamet ve kudretine delalet için, kâinattaki intizamı zikretmektir. Bu âyetle o intizama delalet ederek,

gece gündüzdeki tasarrufat-ı İlahiyeyi ihtar eder. Kozmoğrafya dersi vermiyor ki, medar-ı tekzib olsun. Halbuki لِمُسْتَقَرٍّ deki "lâm" bir mu'cizedir ki, Güneşin üç cihetle cereyanını gösteriyor.

Birincisi: Güneşin zahir nazardaki cereyanıdır. Kur'anın birinci saftaki muhatabları avam olduğundan; avam ise, Küre-i Arzın cereyanını değil, Güneşin cereyanını gördüğünden, onların hissini okşamak ve onları hakaik-i Kur'aniyeyi inkâra sürüklememek için, Güneşin zahirî cereyanını zikreder.

İkincisi: Havassa, mihverindeki cereyanını ve o cereyan sebebiyle husule gelen bir kanun-u İlahî olan cazibeyi ihtar ederek seyyaratın ve Arzın hareketlerinin medarı da Güneş olduğunu gösterir. Demek Güneşin mihverî hareketi, zahirî hareketinin çekirdeği manasındadır. O merkezî hareket, zemini çevirmekle, Güneşin zahirî cereyanını hakikatlı ve doğru yapar.

Üçüncüsü: Güneşin manzumesiyle beraber Şems-i Şümus'a doğru hareketine işaret eder.

Hem belâgatta vardır ki, bir kelâmda mana-yı zahirî ya gayet bedihî olmasından, malûmu i'lamın faydasız ve manasız olması cihetiyle veya mana muhal olmasından karinedir ki: Murad, mana-yı zahirî değildir, başka bir manadır.

Meselâ: Sure-i Ankebut'ta

وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

âyet-i kerimesinde لَوْ -i farazî ile "En zaîf ev, örümceğin evi olduğunu -faraza- Kureyş müşrikleri bilse idiler." diyor. En zaîf ev, örümceğin evi olduğu herkesçe malûm ve zahirdir. Öyle ise Kur'an-ı Hakîm, bu لَوْ -i farazî ile başka bir manaya delalet ediyor. İşte o mana da, Risale-i Nur'un keşfiyle, لَوْ -i farazînin iki cihetle mu'cize oluşudur.

Birincisi: Bu âyet, Mekke'de nâzil olduğu cihetle, bir ihbar-ı gaybîdir. Gar-ı Hira'daki hâdiseyi haber veriyor.

İkincisi: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ebubekir-i Sıddık (R.A.) ile küffarın tazyikından kurtulmak için tahassun ettikleri Gar-ı Hira'nın kapısında iki nöbetçi gibi, iki güvercinin gelip beklemeleri ve örümcek dahi perdedar gibi hârika bir tarzda kalın bir ağla mağara kapısını örtmesidir ki; örümcek, zayıf ağı ile rüesa-i Kureyş'e galebe etmiştir. Âyet diyor ki: *"En zaîf bir hayvana mağlub olacaklarını o müşrikler faraza bilseler, bu cinayete ve bu sû'-i kasda teşebbüs etmiyeceklerdi..."*

Daha fazla tafsilâtı Risale-i Nur'da Mu'cizat-ı Kur'aniyede bulacağınız gibi, ehadîs-i Nebeviye hakkında münafıkların ettikleri itirazların neden tevellüd ettiğini ve ehadîsin tabakalarını tam vuzuh ile Risale-i Nur Külliyatından büyük bir mecmua olan "Sözler Mecmuası"ndaki Yirmidördüncü Söz'ün Üçüncü Dalı beyan ediyor.

Hem meselâ: *"Dünyanın, Cenab-ı Hakk'ın yanında bir sinek kanadı kadar kıymeti olsa idi, kâfirler bir yudum suyu ondan içmiyecek idiler."* mealindeki لَوْ وَزِنَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللّٰهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا شَرِبَ الْكَافِرُ مِنْهَا جُرْعَةَ مَاءٍ hadîs-i şerifin hakikatı şudur ki: عِنْدَ اللّٰهِ tabiri, âlem-i bekadan demektir. Evet, âlem-i bekadan bir sinek kanadı kadar bir nur, madem ebedîdir; yeryüzünü dolduran muvakkat bir nurdan daha çoktur. Demek koca dünyayı bir sinek kanadı ile müvazene değil, belki herkesin kısacık ömrüne yerleşen hususî dünyasını âlem-i bekadan bir sinek kanadı kadar daimî bir feyz-i İlahîye ve bir ihsan-ı İlahîye müvazeneye gelmediği demektir. Hem dünyanın iki yüzü var, belki üç yüzü var:

Biri: Cenab-ı Hakk'ın esmasının âyineleridir.

Diğeri: Âhirete bakar, âhiret tarlasıdır.

Diğeri: Fenaya, ademe bakar; bildiğimiz marzî-i İlahî olmayan ehl-i dalaletin dünyasıdır. Demek esma-i hüsnanın âyineleri ve mektubat-ı Samedaniye ve âhiretin mezraası olan koca dünya değil, belki âhirete zıd ve bütün hatiatın menşei ve beliyyatın menbaı olan

dünyaperestlerin dünyasının, âlem-i âhirette ehl-i imana verilen sermedî bir zerresine değmediğine işarettir. İşte en doğru ve ciddî şu hakikat nerede? İnsafsız ehl-i ilhadın fehmettikleri mana nerede? O insafsız ehl-i ilhadın en mübalağa, en mücazefe zannettikleri mana nerede?

Risale-i Nur'da beyan edildiği gibi; mecaz ve teşbihler, mürur-u zamanla hakikata inkılab eder.

Meselâ: Sevr ve Hut, (hamele-i arş melaikeler gibi) Küre-i Arza nezaret eden iki melaikenin ismidir. Küre-i Arzın imareti ve maişet-i beşeriye, en ziyade balıkla öküz olması münasebetiyle bir mecaz olarak, Arza nezaret eden o iki melaikeye Sevr ve Hut ismi verilmiş. Koca bir balık ve bir öküz tevehhüm edilmesinin hadîsle hiçbir münasebeti yoktur.

İkincisi: Risale-i Nur, muterizlerin şübhelerini zikretmeden öyle bir tarzda hakikatı beyan ediyor ki; şübheler ve vehimlerin zihne gelmesi ihtimali kalmaz. Bir kısım ülema-i Mütekellimîn gibi, muarızın şübhesini zikrettikten sonra cevab vermek zararlı oluyor. Şübheler zihinlerde iz bırakıyor. Ne kadar kat'î cevab da verilse, nefis ve şeytan o izlerden istifade etmesi cihetiyle; Risale-i Nur, o meslekte gitmemiş. Hiç zarar vermeden kat'î cevab verir. Daha vehmin vücudunun imkânı kalmaz. Yalnız bir iki risale, şeytanın bazı şübhelerini yazmış; fakat o derece kat'î reddetmiş ki, şeytan olmasa idi, müslüman olacaktı...

Hattâ Mu'cizat-ı Kur'aniyede zikredilen ve herbiri birer lem'a-i i'caz gösteren yüzer âyât, medar-ı itiraz olmuş âyetlerdir. Halbuki onları okuyanlarda değil şübhe, hiçbir vesvese ve vehim de hatıra gelmez.

Meselâ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ âyetiyle; Musa Aleyhisselâm'a karşı muharebe eden Firavun, gark olacağı zaman iman etmiş. Gerçi sekerat vaktinde o iman makbul değil. Fakat o makbul olmayan imana, imanın mahiyetine hürmet için bir mükâfat olarak Cenab-ı Hak, o Firavunun bedenine necat vereceğini haber veriyor. Çünki Firavunların tenasüh mezhebine göre, saadet-i uhrevî yerine şöhretperestlikle istikbalde mumyaları, heykelleri bâki kalmasını istediklerinden ve o heykelleri ve mumyaları, belki bir ruh

bulacak gibi, efsaneleri ile öyle kanaat getirdiklerinden, o Firavunun o zahirî ve makbul olmayan imanına mükâfat vermekle beraber, onların tenasüh düsturlarına binaen mumyalamak kanunlarına işaret eder. İşte bu âyetin bir mu'cizesi olarak, o gark olan Firavun'un cesedi aynen bulunmuş, şimdi Londra'da bir müzede muhafaza ediliyor. Seyyahlar onu temaşa ediyorlar...

Aziz kardeşlerimiz!

Risale-i Nur'un bu husustaki cevablarının bir kısmının hülâsası burada bitti.

Risale-i Nur'un bir nevi çekirdeği ve esasatını havi olan Arabî Mesnevî-i Nuriye, üçyüz büyük sahifeden ibaret olarak çıktı. Size bir nüsha Medresetüzzehra'nın büyük kardeşi olan Câmi-ül Ezher'e bir hediyesi olarak gönderiyoruz. Ehl-i fennin ve bazı münafıkların iliştikleri bu nevi hakaika tam cevabı Arabî Mesnevî-i Nuriye'de ve sizin kütübhanenizde mevcud bulunan Risale-i Nur'un diğer cüz'lerinde bulabilirsiniz. Bu vesile ile, Risale-i Nur'un umum fihristesini ve ehl-i felsefenin içinde boğuldukları harekât-ı zerratın hakikatini beyan eden Zerrat Risalesini de size gönderiyoruz. Ve umum oradaki kardeşlerimize ve size binler selâm ederek hizmet-i diniye ve imaniyede ihlasla muvaffakıyetinize dua eder, dualarınızı bekleriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Medresetüzzehra Şakirdlerinden

Nazif, Tahirî, Ceylan, Sungur, Ziya, Bayram, Zübeyr

Konferans : Hasan Feyzi'nin şiiri

Hasan Feyzi'nin şiiri

Merhum Hasan Feyzi, nurlardan aldığı hakikat dersini, nurlara işaret ederek güzel tanzim etmiş. Lâhika'ya girsin... Said Nursî

Güzel oku! Her zerrede coşkun birer mana var,
Derd ehline bu manada canlar sunan eda var.
Vermek için parlaklığı, gamlı gönül evine,
Bir bak hele, her ciladan üstün olan cila var.
Derin, güzel düşünce ile incelersen bunu sen,
Zaîflemiş ruhlar için dağlar gibi gıda var.
Hem dilersen, tükenmeyen sermaye-i serveti,
Aç gözünü Nurlara bak, işte sana tufan gibi gına var.
Beni tanı, yürü kulum yürü diye bizlere,
Her nefeste şefkat ile Rabbimizden nida var.
Duymuş isen bu nidayı her zerrenin dilinden,
Müjde olsun, artık sana cennet denen safa var.
Uzaklara bakma! "Nurlara bak, yürü!" âlem onun âyinesi,
Görmez misin, her yüzünde aynı renkte ziya var.
Bir güneştir her zerrede cilve yapıp parlayan;
Bilmez misin, sende dahi o edadan eda var.
Eller açıp yürü bugün kana kana Risale-i Nur'dan ışık al!
Aşka uyan, nura kanan her zerrede reha var.
Hüner değil; dostu, düşman; yârı ağyar eylemek
Yâdı biliş yapasın ki, ancak dostta vefa var.
Hünerdir ki; yaprak, atlas; toprak, elmas olmalı!
Çünki bir bak, ne yaprakta ne toprakta beka var.

Kısa görüp denizleri damlalara çevirme;
Hakikatta, her damlada gizli birer derya var.
Damla iken aslın senin, dağı taşı aşarsın,
Hem gökleri keşfedersin, sende ey nur, böyle deha var.
Bir noktayı cihan yap, o cihana hâkim ol,
Zira senin bir noktanda, güneş kadar zekâ var!
Her zerrenin kâ'besidir kalbi yine kendine,
Dikkat eyle, herbirinde yine ancak hüda var.
Sakın Feyzi!. Sen gözünü Hak yüzünden ayırma,
Hakkı gören gerçeklere, hakkı kadar atâ var.

(Denizli Kahramanı Merhum)
Hasan Feyzi

Konferans : Avrupa'da bulunan mühim bir alimin manzumeleridir

Avrupa'da bulunan mühim bir alimin manzumeleridir

Avrupa'da bulunan mühim bir alimin manzumeleridir

Ey benim has nur-u didem, ruh-u zübdem kardaşım;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
İstikamet üzre olsun mesleği sevkin bütün,
İstikamet nisbetinde tam gerek şevkin bütün
Zikr ü fikrin uygun olsun rıfk ile vıfkın bütün
Hizmetince olmuyor mu ücretin hakkın bütün
Gayretin mi'yarıdır hep sendeki zevkin bütün
Mü'min-i kâmil isen dinden coşar aşkın bütün
Eskiden vasfındır ey has müslüman sıdkın bütün,
İsm ü resmin ayrı düşsün gayrıdan farkın bütün
Ey benim has nur-u didem, ruh-u zübdem kardaşım ;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
Ahd-i mü'min: cehdidir hak dinini ihya için.
Cehd-i mü'min: sa'ydir, imanını ihya için
Azm-i mü'min: vakf-ı mevcud, nurunu ibka için
Rezm-i mü'min: bezl-i candır, emrini icra için
Deyn-i mü'min: nar-ı küfrü durmamak itfa için
Din-i mü'min: kinledir her dinsizi imha için.
Vasf-ı mü'min: neşr-i dindir beytini inşa için.
Şan-ı mü'min: hep çalışsın şartını ifa için

Ey benim has nur-u didem, ruh-u zübdem kardaşım;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
Müslümanım dersin, imanında sağlam sadık ol,
Sıdkına bürhan getir, Hak emrini hep nâtık ol.
Akdini teyid için misakla bağlan, vâsık ol.
İlleti teşhis edip de yap tedavi, hâzık ol.
Fâsık olma, mârık olma, lâhik olma, sâbık ol!
Her cihetten olma dûn, emsaline sen faik ol!
Ehl-i hakka, nur-u hakka, din-i hakka âşık ol!
Sâbıkînin zümresinde kaydın olsun, lâyık ol!
Ey benim has nur-u didem, ruh-u zübdem kardaşım;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
Gafil olma, müntebih ol, daima ey müslüman,
Aç basarla iç basiret gözlerini her zaman.
Kalbine sığmış senin şu hâkidanla âsuman.
Kendini pek görme âlemlerde dûn u müstehan!
Gerçi nâsut u zemin olmuş sana bir âşiyan,
Lâkin elyak, nazm-ı hakka yine sensin tercüman.
Feyzine müştak felek, manana meftun kudsiyan,
Mutmain ol ki, muinin hep Huda-i Müstean.
Ey benim has nur-u didem, ruh-u zübdem kardaşım;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
Ey mükerrem Hak kulu, tutmakta kendi nurunu!
Ey mufaddal abd-i âciz, anlayan meş'urunu!
Ey mübeccel cirm-i asgar, borç bilen memurunu!
Ey münevver cism-i ekrem, farkeden makdûrunu!
Ey mümeyyiz akl-ı vâhid, söyleyen meysurunu!
Ey müna'am nefs-i mümtaz, isteyen mevfurunu!
Ey mükemmel ruh-u insan, söyleyen düsturunu!
Ey benim has nur-u didem, ruh-u umdem kardaşım;
Nurdan olmuş, nuru bulmuş, nurla dolmuş nurdaşım!
Hâfız Ali

SAİD NUR'A

Gına bulduk, büyük servet
Gınasından Said Nur'un.
Şifa bulduk, yeter devlet
Devasından Said Nur'un.
Tarîkında zaferyâbız
Şiarıyla şerefyâbız
Şükür Hakk'a feyizyâbız
Duasından Said Nur'un.
Medarında nümudarız
Huzurundan haberdarız
Hübubiyle havadarız
Sabasından Said Nur'un.
Çıkan yoktur zılalinden
Kaçan yoktur cemalinden
Misal aldık hısalinden
Edasından Said Nur'un.
Dürûsuyla muallâyız
Salahiyle müzekkâyız
Musaffayız, murebbayız
Gıdasından Said Nur'un!
Zuhuruyla belâğ gördük
Şuuruyla çerağ gördük
Füyuzuyla şua' gördük
Ziyasından Said Nur'un.
Şerif oldu şerafette

Delil oldu delalette
Biz aldık nur hidayette
Hüdasından Said Nur'un.
Bed olduk biz ve nîk olduk
Saadette şerik olduk
Emir olduk, melik olduk
Hümasından Said Nur'un.
Resulden tam hısal almış
Velilerden mecal almış
Eâli hep makal almış
Nidasından Said Nur'un.
Süleymandan, selim anlar
Ganemden de halim anlar
Fehîm anlar, alîm anlar
Nevasından Said Nur'un.
Ne mizan var, ne de ölçek
Hakikattır bu söz gerçek
Zekâ-ender olan yüksek
Dehasından Said Nur'un.
Kelâm almak, nizam almak
Tamamıyla meram almak
Ne mümkündür makam almak
Sivasından Said Nur'un.
Ne kuvvetli o temyizi
Ne hoş tab'ı dil-âvizi
Uzaklaşmaz tilamizi
Fezasından Said Nur'un.
Gören lâzım, o çağrılmak
Selâmlanmak ve kayrılmak
Kimin haddi hiç ayrılmak
Gazâsından Said Nur'un.
Onun hasmı değil mâric

Onun dostu olur âric
Derim olmaz kalan hariç
Livasından Said Nur'un.
Ne nimettir nur olmakta
Ne rahmettir hür olmakta
Elîmdir pek dûr olmakta
Likasından Said Nur'un.
Vuzuh bulmak, hafâ bulmak
Gelir ondan vefa bulmak
Müyesserdir safa bulmak
Bekasından Said Nur'un.
Alâsından âlî olduk
Velâsından veli olduk
Hafî olduk, halî olduk
Rehasından Said Nur'un.
Seherlerde kanad açtım
Ufuklarda bir iz seçtim
Sehî oldum biraz geçtim
Semasından Said Nur'un.
Hitab ettim umum halka
Kitab yazdım karin hakka
Eser koydum düşüp aşka
Kuvasından Said Nur'un.
Bilad memnun, ibad memnun
İmad memnun, idad memnun
Reşad memnun, cihad memnun
Senasından Said Nur'un.
Bu canlar hep fedamızdır
Onunçün hep ricamızdır
Mezid ömrü duamızdır
Hudasından Said Nur'un.
Hâfız Ali

SAADET O SAİD'E

Feyyaz-ı Ezel verdi saadet o Said'e
Deyyan-ı Ebed koydu hidayet o Said'e
Mevcud eserinden okunur nur-u hakaik
Hak, doğmadan etmişti inayet o Said'e.
Mebzul, medenî bin harekâtında zafer var
İrfan ise nefhetti celadet o Said'e
Dinî nice bin işde o olmuş müteâlî
İman dahi dökmüş ne salabet o Said'e.
Mesbuk, müteâlî hidematında muvaffak
Vaki' her işi açtı selâmet o Said'e.
Hep hârikalarla doludur şanlı hayatı
Hep mu'cizeler yazdı beraat o Said'e.
Âsârını tedkik ediver gör ne feyiz var
Er sen de... Rab erdirdi fazilet o Said'e.
Ahkâmını i'lâya mücahid ne gazâdır
Şâfi' olacak Zât-ı Şeriat o Said'e.
İcrasına her emrini, her nehyini azim
Dareyni saadet kıldı diyanet o Said'e.
Meslekte ilâ-yevm-i kıyam sabit olan Nur
Nur kendisi saçmakta beşaret o Said'e.
Mahsus ona ta'zim ile tekrim sona varsın
Lâyık "heme hürmet ve riayet" o Said'e...
Hâfız Ali

Konferans : Tasvir-i hakikat

Tasvir-i hakikat

TASVİR-İ HAKİKAT
Bu Nurlara Bismillah ile girelim ey kardaşlar,
Bu sözlere hamdederek başlayalım ey yoldaşlar,
Bu bağlara şükrederek biz bakalım ey haldaşlar,
Bu gülleri fikrederek koklayalım ey dindaşlar,
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler,
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Selâm olsun hepinize ey Kur'an'ın hâdimleri,
İkram olsun ruhunuza ey Nurların naşirleri,
İman dolsun kalbinize ey Sözlerin kâtibleri,
Envâr dolsun kabrinize ey Nurların şakirdleri,
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler,
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Talebelerin üstadına "Said" derler hem adına.
Bu ümmetin imdadına, "Nursî" memur irşadına,
Nasihatı ihvanına: "Koşun halkın ıslahına,
Nurla gidin yanlarına, davet edin ahkâmına."
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler,
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Korkmayınız kîl ü kalden Allah sizi kurtaracak
Yılmayınız hücumlardan, Sözler sizi kurtaracak
Bıkmayınız derd-i gamdan, Nurlar sizi kurtaracak
Çıkmayınız nurlu yoldan, yoktur başka kurtaracak.
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler,
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Birlikleri tevhidlidir, yok bunlarda ayrılık

Fikirleri teslimlidir, yok bunlarda gayrılık
Kullukları imanlıdır, yok bu zümrede azgınlık
A'malleri ihlaslıdır, yok işlerinde bozukluk.
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler,
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Üstadları yalnız iken, sırren oldu tenevverat
Şakirdleri pek az iken, binler oldu bak ne hikmet
Hêdimleri pek çok iken, Allah verdi Nur'a nusret
Bu Hulusi ber-mur iken, Allah verdi şükr-ü nimet.
Tullab-ı Nur'un elleriyle kurtulacak çok düşmüşler.
Naşirlerinin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler.
Talebeniz Hulusi

Damla [Sadık Bey]

Damla [Sadık Bey]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
دَائِمًا أَبَدًا

Risâletü'n-Nur'un ve Üstâd-ı Azam, ferîd-ül asr Bedîüzzaman Saidü'n-Nursi Hazretlerinin, nurunun tecelliyat-ı şiddetinden ve sabık idarenin din ve din âlimlerini, hususan Üstadımı imha kasdıyla yapageldiği facialardan Afyon hapishanesinin ve Ağır Ceza Mahkemesinin karanlık kâbusunun sıkletinden tereşşuh eden;

Damla

Taşköprü/Kadı köyü
Risaletü'n-Nur talebelerinden
Aciz ve hakir

Muhammed Sadık

Üstad Bediüzzaman Said Nursî Afyon Hapishanesinde iken, Taşköprülü Sadık Bey, Rİsale-i Nurdan aldığı ilhamla, muhabbet, ilim

ve hikmet dolu coşkun manzumeler yazıyordu. Bu arada bir de Üstadına olan sevgisini dile getiren bu divançeyi yazdı ve DAMLA adını verdi. "Elif-bâ" tarzında İslâm harfleri ile bölümler halinde kaleme alınan bu divançeyi aynen yayınlıyoruz. Sadık Beyin bu güzel manzumesi, sahasında yazılmış olan orijinal bir vesikasıdır.

Kaynak: Hapishane Mektupları - Necmeddin Şahiner

Damla [Sadık Bey] : p1

Damla 1

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

İsm-i Haktır her işe ibtidâ, hem intiha;
Lafzâ-i Celâldir mü'minin vird-i zebanı, hem hamd ü sena.

ا

Essalâtü vesselâmü sana ey Habîb-i Hüdâ
Doldu cihan nurunla buldu safâ

Dest-i Hakla dikilen bu şecere-i Tûbâ
Yıkılır mı yed-i a'dâ ile eyâ

Demedi mi ol Resûl-ü Kibriyâ
El-ulemâ vereset-ül-enbiyâ

ب

Zatına âyine etti Resulünü ol Mücîb
Zât-ı Hakkın âyinesidir ol Habîb

Âl ve ahfâdıdır Resûlullahın evliya ü aktâb
Vasf olunmaz sıfatları, bu nesl-i pâke elkab

Uy sen de bu kafile-i Nura ol bunlara muhib
Her biri meslek-i hakta hâzık-i tabîb

ت

Üstadımda mündemiçtir hem kiyâset-i necâbet, hem de mehabe**t**
Makamdı ferîdiyet hem mübeşşir-i risâle**t**

Bu acib asırda beklenen müceddid-i muntazırdır elbe**t**
Pinhân olmuş var bunda bir nice hikme**t**

Mesleği din ve imâna hem fermân-ı Kur'ân'a hizme**t**
Meşrebi Sünnet-i Resûlullaha ve muhkemâta riâye**t**

ث

Ettiler frenk-meşreb bunca halleri ihda**s**
Eylediler şeâir-i dine bir nice hasarı îrâ**s**

Olmuş ise bu mübarek vatanda belâ, dâhiye hâdi**s**
Vallahi habâsetidir o laînin, buna bâi**s**

Hem Firavun-meşreb idi Nemrud'a da vâri**s**
Rivayet etmedi mi bu ebâlisi ehâdi**s**

ج ج

İnsanlar içinde bu münafık fâcirlere insan denemez hi**ç**
Vatanın harîm-i ismetinde türedi bir sürü pi**ç**

Fetk-i hakikatte mâhirdir bunlar, ederler şeriata bâtılı tedmî**c**
Nûr-ı irfân-ı Kur'ân ve Hakkı koyup küfr-ü mutlakı tervî**c**

Hem dahi sünneti terk ettirdiler, etti irtidâdı inta**c**
Nihayet bu mütedeyyin evlâd-ı vatanın bir kısmını dininden ihra**c**

ح

Lâzımdı muhakkak ulemâya emr-i Hakkı halka îzâ**h**
Halk bu emre inkiyatla olurdu ıslâ**h**

Bulur mu böyle nâdân elinde millet fela**h**
Lanet okur bu mütekâtem hakikatlara eslâf-ı erva**h**

Uyarak nefs ü hevâsına ulemâ dahi, oldu tali**h**
Masonlar, mürtedler buldular fırsat, zaferle oldular fâri**h**

ج

Bazı ulemâ-i sû şeytan gibi ilimde râsi**h**
Nass-ı Kur'ân ve şeâiri tahrifte mul'iz, hem fâsi**h**

Etmediler münkiri, hem mürtedi alenen tevbi**h**
Bu hata da ulemânın ciğergâhına bir mı**h**

Rûz-ı cezada geçecek bunların boynuna düşa**h**
Bu fasih memsuhlann; mesleği darh, meskeni duza**h**

Damla [Sadık Bey] : p2

Damla 2

د

Her ne ki emretmişse sana Hazret-i Üstad
Hak yolunda uy ona eyle cihad

İsmi Said, kendi said, hali said
İnsan bunun sultanına biatla olur muvahhid

Hem etmektir muradı din ve imanı âbâd
Baş üzre deyip eyle her emrine inkıyâd

ذ

Risâletü'n-Nûrun meyveleri çok lezîz
Hazîne-i Kur'ân'dan edilmiştir bu nur sözler ahz

Kıyas olmaz bir esere asla olamaz şaz
Ferîdü'l-asr, Bedîüzzaman'dır buna üstâz

Pişvâ-i rah-ı Hudâdır, ol sen de ona tilmiz
Ulaştırır saadet-i dâreyne, Nur sözleri tiryâk-i nafiz

ر

Yakışmaz asla Müslüman olana tereddi ve fütûr
Rıza ile teslim ol bu sultân-ı ilme, bul selâmet ve sürûr

Arz eyle ki Üstada beyân-ı hal elverir

Eder lütfunu ibzal, sakınmaz müşfiktir

Hem Kur'ân'ın bir nice nüktesini etti izhâr
Yolu sehildir etmez insanı icbar

ز

Şe'nidir ehl-i hakkı hem muvahhidi etmez ta'cîz
Ehl-i hakka da yaraşan bid'alardan perhiz

Ey nûr-u basar! Yaz kış deme, hem oku hem yaz
Risâletü'n-Nûr eder insanı ser-efrâz

Hak, Üstadımı beyne'l-aktâb kıldı mümtaz
Tarif edemem, hâdimü'l-evliyâ desem yine az

س

Yoktur nur sözlerin cevherinde asla nahs
Korur imânı, hem tersîn eder, olur hâris

İmdâd edip komaz câhilleri bîkes
Bîkeslerin feryadına odur mededres

Huyu mûnisdir, olmalısın sen de ona enîs
Üstâdımdır o sâhip-kırân Saîdü'n-Nûrs

ش

Menkıbe-i nuru yazarken nâgehân geldi bir haber-i nahoş
Eyvah düşürdü elimden kalemi oldum bîhuş

Yine ol kâfir-i gümrâh kati tuğyan etmiş
Mücâhid-i dînin huzur ve sükûnunu selbetmiş

İlhâda hizmettir, meramı ehl-i hakkı eder tevhîş
Şe'nidir laînin dâima kalb-i mü'minîni teşviş

ص

Yâ Rab! halaskâr-ı imânımız Üstadımı zindân-ı esaretten eyle halâ**s**
Ma'den-i fezâil ü ilm-i ma'rifet sultanıdır Üstadım hem ahla**s**

Şeref-i Ehl-i Beyt ve ma'den-i Risâletten fazl-ı ihsandır bize, etme i'timâ**s**
Süfyân-ı fitneden bunun şerrinden kurtaracak cümleyi ihlâ**s**

Ne tecelli edecek, ne hikmettir bu, edemezsin teşhi**s**
Ye'si bırak Risâletü'n-Nûrun tahrîrine edesin ömrünü tahsi**s**

ض

Ayrılma ecdadının dininden, töresinden, etme Haktan îra**z**
Târih şahittir buna, dinden ayrılan millet bulur inkıra**z**

Câzibedârdır bu fitne dâim etmelisin bundan irtiya**z**
Yoktur hayaları bu bâğilerin elbette ki sonları irtiha**z**

Kur'ân diline, hem dinine düşmandır bunlar, dâim ederler ağrâ**z**
Adüvv-ü Haktır bunlar, bunlara da adüvv Cenâb-ı Feyya**z**

Damla [Sadık Bey] : p3

Damla 3

ط

İlişme Üstada, zinhar; hem uyarak bu mütekâlibeye, etme kadrini münhat
İlişene erişir âfet ü eskam, zelzele ve seylâb veba da musallat

İlişildiği an ediyor bârân belâ şiddetle hebût
Zü'l intikamdır, hazer et hışm-ı Hüdâdan, ibret bize kavm-i Lût

Hem Yahudi hud'asıdır bu, hadîs verdi haber, halleri eşrât
Veyl, ifrat ile irtibat ederek ettin bu cühutları neşât

ظ

Vedîatüllah idi bize bunca mefâhir, lâzım değil idi istihfâz
Kâfi gelmez mi Hazret-i Üstadın bizi ettiği ikâz

Yetişir bu kadar hâb-ı gaflet, geldi vakt-i istîkâz
Elverir artık sahib ol bundan öteyi eyle ihtifaz

Tezkiye-i nefs ve tehzîb-i ahlâka sa'y eyle ki bulasın ihzâz
Görülmüş mü şanlı tarihinde senin bu kadar iğlâz

ع

Çalış, bul eski hali, olma az bir kemâl ile kâni'
Sermaye-i ömr lütf-u Hüdâdır, etme artık bir anını zâyi'

Sakın ha sakın! Uyma yine nefs-i hevâya, terakki hem tekâmüle mâni'
Ecdadına hayrü'l-halef ol! İslâmiyete, hem beşeriyete nâfi'

Pek yapış sünnete, ol Şefîü'l-müznibîndir, olsun sana Şâfi'
Mabudumuz Hazret-i Allah Gaffârü'z-zünubdur, hem rahmeti vâsi'

غ

İlhâdı yaptılar başına tuğ, eyvah ki sen de edersin nûr-i îmanı fürûğ
Men'etti Kur'ân ve şeriat, hatta kabul etmezler dürûğ

Bu menfi cereyanları sök at! Hem ucmî âdetleri ifrağ
Telâfi et hasarı, hem halini eskiye iblağ

Risâletü'n-Nurdur devası bu derdin, beyânı beliğ
Zır ü zeber ediyor temelini küfrün, nursuzları tîğ

ف

Mümkün müdür Risâletü'n-Nûrun evsâf-ı mezayâsını târîf
Gâye-i hilkatin şarihidir Üstadım, hem de muarrif

Hem miftâh-ı Kur'ân'dır, hem tılsım-ı kâinatın muammasına keşşaf
Nûr-u Muhammedîdir (a.s.m.) Üstadımın Risalesinde yanan nur, hem şeffaf

Yakışır mı bize şükrana bedel bunca eltâfa karşı tecdîf
Lanet okur sonra bize evlâd ve ahlâf, hem tarih eder tezyîf

ق

Eyvah ki Üstadımı yine zindân-ı esarete aldı zenâdık
Erişir mi elleri kadere, demek ki kazaya muvafık

Demedi mi Üstad "Dünyanız başınızı yesin" la cereme yiyecek elhak

İbda ederler kizb ve iftira, ömrü olan bu akıbeti görür muhakkak

Dellâl-ı Kur'ân'dır Üstadım, hadimidir, ehlidir, hem elyak
Bu acîb asrın hâdiliğini ihsan etti ona Hak

ك

Sen Sadık! Hak tanımaz, söz anlamaz nâdân idin
Enaniyette boğulmuş hodperest, azgın bir hayvan idin

İsraf ve sefahet, enva-i rezalet ve şekavette puyân idin
Hayıf ki, "elif" ten "ye" ye de hâksar ve perişan-ı hâl idin

Tarîk-i Hak ve necatı Risaletü'n-Nurun nuruyla gördün
Bu sözleri o nurun nuruyla nesc edip, ördün

ل

Risaletü'n-Nuru okuyan görmez asla mela**l**
Tahririne sa'y eyle ki etsin sana hakkını helâ**l**

Açıkla, söyle, hem neşreyle vebali büyüktür, kurtu**l**
Nûr-ı aynın Üstadının teveccüh ve yakînini bu**l**

Sen çek yerine, çekmesin mihen ü elem o**l**
Üstadına hem köle ol Sâdık, hem kurban o**l**

Damla [Sadık Bey] : p4

Damla 4

م

Kafile-i nurdan ayırdı kaza! Dirigâ, ne olur hâlim
Liyk.! Sermaye-i ömür gidiyor, terk-i taksire çalış, olursun nâdim

Etme tekâsül rıza-i Üstad, vazife-i nura devam, hem ihlas ile kâim
Tabîb-i hâzıktır Üstadım; her derde devâ-i mutabık bulur dâim

Tehî dostum! Yüzüm suyunu dökerek huzur ve Ka'bene varayım
Yazayım hüzn ü melalimi, çi faide! Kalemimle beraber ben de ağlayayam

ن

Kapanır mı dest-i a'dâ ile bâb-ı Yezdan
Her asır zuhur etmedi mi bir nice sultan

Son asrın ilm-i sultanıdır, Üstadım, âsâr-ı Bedîüzzaman
Nihayet irşad budur, sonu âhirüzzaman

Muinimiz Hazret-i Allah, şefîimiz ol Şefîu'l-Müznibîn
Rehberimiz Kur'ân, Üstadımız metin, bütün dualarına Âmin

و

Bâdi-i berbâdın olan kilâb-ı müdâhin ederse de av av
Yok cevherinde cebânet; uyan bu kâbus-u gafletten, eyle pertav

Hem yakışmaz, yazıktır sana! Dünyada zillet, âhirette tam**û**
İttiba-ı sünnet et! Dakikanı zâyî eyleme yah**û**

Din ve namusuna sa'y et, ecdadın gibi sen de ol Hakk-c**û**
Hilkatte ihsan etti bu istidadı Hüdâ! Yeniden eyle nümü**v**

ه

Küfr-ü mutlakta etti ısrar, o cühûd hem re'yi hatâd**a**
Küfr-ü inâdîden dönmezler tekrar, râh-ı Hakk u sevab**a**

Uydu halk, o şerîrin fitnesine ve la'bin**e**
Esîr oldu o hilekârın dâm ve iğfâlin**e**

Üstadımın umdesidir, dîn-i mübîni bid'alardan tenzi**h**
Din ve imana, fermân-ı Kur'ân'a muhkem kavi ol diye tenbi**h**

ﻻ

Ecdâdına bak! Şan salmıştı cihana, hem de dü bâl**â**
Vâ esefâ! Kalmadı sende o şeci' kandan zerresi asl**â**

Dön Hak yoluna, onlar gibi sen de edesin kadrini a'l**â**
Risâletü'n-Nûr erdirir imanı yakine eder insanı muall**â**

Kurtarır seni tâğıye ve nefsin elinden, hem eder kalbi mücell**â**
Yok artık diyecek söz, hidâyet etsin sana Mevl**â**

ى

Cihâna sultan idin, oldun soysuz denîlere zemm**î**
Seyfullah idin, tarihe sığdıramazdı, fütuhatını râv**î**

İdrak et! Terk eyle hatanı, kerimdir ihsan eder yine Bâr**î**
Aldanma! Tarik-i süfyan püsküllü belâdır mekâyidle memlû, hem ne kadar vâh**î**

Toprak kabul etmedi, lâşe-i süfyan esfel-üs-sâfilîne kaçtı
Yıktı süfyan putunu, tarîk-i necatı Risâletü'n-Nûr açtı

Damla [Sadık Bey] : p5

Damla 5

Evsâf-ı Risâletü'n-Nûr beyanı

Risâletü'n-Nûr'dur menbâ-ı ilm ü fazilet hem kaftân-ı celâlet
Rehnümâ-i hakikat maden-i eşmel-i İlm ü ma'rifet

Rehâ-i şükûk resân-ı tarîk-i Hakk ü selâmet
Rumûzdân-ı ehâdis; reftâr-ı istikâmet, hem muhtevi-i hikmet

Halaskâr-ı iman, hem tiryâk-ı maraz-ı bid'a ve dalâlet
Miftâh-ı Kur'ân atâ-ı Sübhân ümmete rahmet

Tarz-ı beyânında var acîb bir güzel belagat
Hayran ediyor bülegâyı ondaki fesahat

Metninde ve mevzuundaki bedi' letafet
Huzme-i nûr nisâr ediyor, hem de hakikat

Budur pazar-ı hakîkat, metâ-ı Kur'ân, müşteri-i ehl-i diyanet,
Almayan münkir, rûz-ı cezada eder sonra nedamet

Mesleği, fermân-ı Kur'ân'a hem muhkemâta itaat
Meşrebi, sünnet-i Resûlullaha riâyet

Maksadı, şerîat-ı garrâ, hem şeâire hizmet
Etti bu uğurda da bir nice âli himmet

İrtidâdı görüp hemân etti cihâda niyyet
Cihâd-ı mânevidir bu, var bunda ulvî nezâhet

Her an ediyor küfr-ü mutlaka amansız savlet
Yıktı temelini küfrün, erişti maksuda nihayet

Umdesidir her türlü riya ve bid'alardan taharet
Risâletü'n-Nûra bîatla bulunur nûr-ı hidâyet

Okuyana veriyor ders-i hakikat, bu sözlere ne hacet
İsme müsemmâ olmaya çalış Sâdık, yakışır insana sadâkat

Taşköprü/Kadıköyü
Elhakîr
Muhammed Sadık Demirelli

Damla [Sadık Bey] : p6

Damla 6

Fazîlet-i Risâletü'n-Nûr - Denâet-i tarîk-i Süfyan mizanı

Zulmet-i cehildir, tarîk-i Süfyan .. Nûr-ı hidâyettir Risâletün-Nûr

Mâye-i musibettir tarîk-i Süfyan .. Sermâye-i saadettir Risâletü'n-Nûr

Püsküllü belâdır tarîk-i Süfyan .. Bir zıll-ı humâdır Risâletü'n-Nûr

Zehr-i memattır tarîk-i Süfyan .. Ab-ı hayattır Risaletü'n-Nûr

Mahv u pâymâl eder tarîk-i Süfyan .. İlâ ve iclâl eder Risâletü'n-Nûr

Hacâlet palanıdır tarik-i Süfyan .. Celâlet kaftanıdır Risâletü'n-Nûr

Zindân-ı esarettir tarîk-i Süfyan .. Gülistan-ı hürriyettir Risâletü'n-Nûr

Menbâ-ı rezâildir tarîk-i Süfyan .. Maden-i fezâildir Risâletü'n-Nûr

Berbad ü perişan eder tarîk-i Süfyan .. Ma'mûr u âbadân eder Risâletü'n-Nûr

İki kardeşi hasm-ı can eder tarîk-i Süfyan .. Hasm-ı cânı ihvan eder Risâletü'n-Nûr

Sade işi teşviş eder tarîk-i Süfyan .. Müşkili teshil eder Risâletü'n-Nûr

Saadeti ihlâl eder tarîk-i Süfyan .. Selâmete îsal eder Risâletü'n-Nur

Ulemâyı tezyif eder tarik-i Süfyan .. Cühelayı tâlim eder Risaletü'n-Nûr

Yıkar, iftihar eder tarîk-i Süfyân .. Yapar i'tizâr eder Risaletü'n-Nûr

Görmez, berbâd eder tarîk-i Süfyân .. Görür, tamir eder Risaletü'n-Nûr

İyiliğe kötülük eder tarîk-i Süfyan .. Kötülüğe iyilik eder Risaletü'n-Nûr

Zinayı ibahe eder tarik-i Süfyan .. Namusu takviye eder Risâletü'n-Nûr

İffeti cefa görür tarik-i Süfyan .. Şehveti azap görür Risaletü'n-Nûr

Zilletler ocağıdır tarik-i Süfyan .. Salâh-i ruh ilacıdır Risaletü'n-Nûr

Felaketler miftahıdır tarik-i Süfyan .. Felahın anahtarıdır Risâletü'n-Nûr

Halktan korkar tarik-i Süfyan .. Haktan korkar Risaletü'n-Nûr

Mizan edildi Sadık tarik-i Süfyan .. Okuyanı teshir ediyor Risaletü'n-Nûr

"Mîzana değer mi mülevves tarik-i Süfyan .. Mağlup olmaz husemâya Risaletü'n-Nur"

Taşköprü/Kadı köyü

Risaletü'n-Nûr talebelerinden

aciz ve hakir

Muhammed Sadık

Talikat'tan bazı parçalar

Talikat'tan bazı parçalar

Arabî

Ta'likât'tan

bazı parçalar

Müellifi:
Bediüzzaman Said-i Nursî

Tercüme eden:
Abdülkadir Badıllı

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 1

Parça 1

Bil ki!.. Bilmiş ol ki; tahkiken mantık ilmi, kanunlu nizamlı bir âlet ve ölçüdür ki: Fikrî hususlarda zihin ona müraat ettiği zaman, onu hataya düşmekten korur. O halde, ilimlerden herhangi birşeye başlayan için, sekiz tane başlıkların marifeti ona istihsanen lâzımdır. Bunlar ise, fihristelendirme, meselelerin icmalen beyanı, o ilim ve fennin ismi (yani manası).. ve onun mevzuu.. ve netice ve hedefi.. ve onun tarifi.. ve herhangi itibarla onun mertebe ve şerefidir. Bu da onun gerek mevzuu itibariyle, ya da neticesi, yahut delili veya rütbesi itibariyledir. Ta ki o şey, yazılanın mevcudundan mıdır? Ya da lafzından mıdır? Veya zihnî bir mevcud mu? Yoksa haricî midir? Bilinmesi lâzım.. Tâ ki tahsil edenin hasılası, onun şeref ve rütbesine göre olabilsin.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 2

Parça 2

Birçok ihtilaflar yüzünden, fikir kendi başına daimi şekilde sahih gidemez. Herkesin aklı da sahih ile sakîmi birbirinden temyiz için kâfi gelmez. O halde akl-ı külle müraat gerekdir. Yani akl-ı umumî olan mantığa müraat etmek lâzımdır ki o, birbirini tefsir eder. Bunu elde etmenin yolu da fikr-i umumîdir. Çünkü onun bazısı bedihî, diğer bazısı da nazarîdir. Evet, tasavvur tasavvurdan elde edildiği gibi, tasdik de tasdikten kazanılır. Zira ki doğumun şartı mücanesetdir. (Yani cinsî münasebetdir). Öyle ise ilim, ya tasavvurdur, ya da tasdiktir.

İşte buradan şu merdivenli basamaklı silsile içinde yükselip gidebilirsin.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 3

Parça 3

Eğer desen: Mantıkçılar birçok zaman hata etmişlerdir. Nasıl olur da mantık ilmi, zihni hatalardan koruyucu nitelikte olur?

Elcevap: Onlar, kolaylaştırıcı olan o sanatı, sun'îlik makamından, tabîilik ve fıtrîlik makamına ikame etmişlerdir. Çünkü sınâat veya san'at ne kadar mükemmel bir tarzda olsa da tabîilik ve fıtrîlik durumuyla müsavi olamaz.

Sonra ilmin mertebeleri heyûlâî olup cisimleşmiş bir derecede muayyen değilken, ama meleke ile üstünde çalışmakla, istifadeli, hadsî ve kudsî bir vaziyete gelebilir. Sonra, nazar yani fikir ise, hilkatteki illetlerin müteselsil olan tertibini keşfettikten sonra, onu tahlil veya terkib etme durumuna getirebilir. Öyle olunca da, neticede ilim ve san'ata kabil olacak vaziyete gelir. Bu durumuyla ilim, bir kavle göre -şartiyet itibariyle- zihni gaflet verici işlerden tecrid etmekle; başka bir görüşe göre, -tahlil işi itibariyle-aklın gözünü ma'kulat canibine tam diktirmekle, (Gözü, görünen eşyaya diktirmek gibi..) Diğer bir kavle göre; -terkib işi itibariyle- iyi anlamak için düşünme ile mülahazayı beraber yapmak ve meçhul şeyin anlaşılmasının, husulü için tezekkür eylemekle.. başka bir kavle göre: -ilmin sureti itibariyle- malûm olan işlerin tertibini yapmakla... Tâ ki meçhule tediye edilebilsin.

İşte bütün bunlardan sonra, matlubun husulü için dört yol vardır.

1. Ya ilham yoludur. Peygamber ve velilerin ilimleri gibi..

2. Ya da mebde' ve başlangıçlara dair hâdiseleri talim etmekledir. (Mülhidlerin görüşleriyle..)

3. Yahut da işrakiyyunların görüşleri ile tasfiye metodudur.

4. Ya da nazar, yani fikir ve düşünce yoludur (hükemanın kavliyle)

İşte, evvelki üç yolun herkes için mümkin olmadığı belli. O zaman elde yalnız nazar yolu kalmış olur.

Fikir ve nazar yoluyla matlubun husulü, mu'tezileye göre tevlidîdir. Yani ihtiyaren üretmedir. Ama Fahreddin-i Râzî'ye göre ise, aklîdir. Feylesoflara göre ise, talim iledir. Ehl-i Sünnetin cumhuruna göre ise, âdîdir. Yani âdet ve görenek sonucudur

Bu halde, netice olarak: Fikir ve nazarın iki hareketi vardır. Birisi: "Tahlilî", diğeri de: "Terkibî"dir. Bunlardan, herbirisi için de başlangıç, hadd-i vasat vusul ve münteha olmak üzere üç mertebesi vardır. Öyle ise tahlil işinin ilmi başlangıcı maddîdir ki ihtiyaren onu tahsil etmektir. Bu ise, herhangi bir vecihle matluptur. Onun orta mertebesi olan hadd-i vasat ise: Henüz terkib vaziyetine girmemiş olan esaslardır.. Ve onun müntehası olan neticesi ise, yüksek vasıflı cinsler, sade olan fasıllar ve evveliyyat denilen usûllerdir.... ilh.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 4

Parça 4

Bil ki!.. Bir şeyin, aklın yanında hasıl olan sureti, zihnin onunla keyfiyetlenmesi ve vasıflanması itibariyle ilimdir. Yani: Nasıl ki bir cam âyine, mülklüğü cihetiyle kâğıt kadar ince bir cam parçası iken, âlem-i misalin bir çeşit penceresi oluyor. Hangi şey olursa olsun onun karşısına koyduğun zaman, âyinenin içi, gerekse sureti o şeyin rengiyle süslenmesi ve onun keyfiyetiyle keyfiyetlenmesi müşahede olunur. Bununla beraber âyinenin melekûtiyet yanı ise, gayet geniş ve derindir. Gayr-i mütenahi eşya onda irtisam edebilir. İşte bu cihetiyle âyine, eşyaya zarf olmuş olur.

Aynen bunun gibi; zihin dahi mülkiyeti cihetiyle Alem-i Gayb'ın bir penceresi iken, hariçte kendisi mevcuttur. Zira zihin denilen şeyin kendisi bedenden bir et parçasıdır ki; ya kafa içinde, ya da göğüstedir. İşte bu da âyine gibi, eşyadan alınan renk ile süslenip, onunla vasıflanıp keyfiyetini aldığı halde; melekûtiyeti itibariyle gayet geniş ve derindir ve hakeza...

İşte, zihin; eğer eşyaya mazruf olduğu haysiyetiyle yani eşyanın zarfı olduğu itibariyle nazara alınırsa, bu defa malûm, mefhum ve medlul vasfını alır. Aynı zamanda bunların müradifi olan mana, müsemma, makul ve maksud gibi keyfiyetleri de alabilir. İşte mantık ilminin mevzuu da budur.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 5

Parça 5

Bil ki!.. Bedihi ve lâzım; ve şartîliği nefyeden şeyin yüzüne olun ilim ve ıttıla' ile, o şeyin bir vecih ile olan ilim ve ıttıla'ı arasında gayet açık bir fark vardır. Zira evvelkisi, ism ve kasdî olup altındakilerin ufak bir inkişafı dahi söz konusu değildir.

İkincisi ise, harfî, tabaî ve ünvanî olduğundan, altındakilere ışık gölgesi düşmesiyle, alaca karanlıklı bir durum alırlar. Demek ki, bir şeye ilim ve ıttıla', her şeye de ilim ve ıttıla'ı lâzım kılmaz.

Hem evvelkisi, şeyin dış yüzüne dair tafsilli bir ilim iken; İkincisi, şeyin icmalî ilmidir. Dolayısıyla birincisi hepsinin toptan bir sureti iken, ikincisi ise tek-tek bütünün suretleridir.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 6

Parça 6

İsnad ve hüküm ise, izafe nev'indendirler. (Yani bir şeyi diğer bir şeye kıyas ederek dayandırmak...) Bu ise, mantıktaki hamliye ve muttasılada olduğu vecihle, ya iki tarafça mütehaliftir. Bundan dolayı cüzleri tabii bir şekilde terettüb ederler.

Yahut da, munfasılada olduğu gibi; iki tarafça uhuvvet gibi müteşabihtir. Ve bunun terettübü ise, sadece vaz'îdir, yani sun'îcedir. Demek ki hüküm, ya doğrudan onundur. Yani her iki tarafın -velev ki birbiriyle münasebetdar da olsa- terettübü icmalen mülahazaya alınmasıdır. Ya da, onun yanındadır, veya ondan birşeydir. Yani her iki tarafın halleri tafsilli bir nisbetle mülahazası yapılabilinir. Onun kaziyesi tahlilden evvel ve sonra yapılamasa da ...

İşte hüküm ve isnadın üç şeklinden birincisi, nakl ve akl ehli arasında müşterekliği varken, üçüncü şekli ise, ikincisi ile has münasebeti vardır. Amma ikinci şeklinde ihtilaflar olmuştur. Hatta İmam-ı Şafiî ile İmam-ı Hanefi dahi... İşte bu mes'elede, nakl ve rivayet ehli demişlerdir ki; *"Ceza ve şart, hüküm içerisinde olan bir kayıttır."* Akıl ve dirayet ehli ise: *"Hayır, belki hüküm, iki taraf arasındaki lüzum itibariyledir"* demişlerdir. Böylece muhalefetin semeresi, bir ağacın semereleri gibidir ki; onun meyveleri yapraklarından daha çok olmuştur.

Bu mes'elenin bir örneği olarak, mesela desen ki: "Ben şu şeye mâlik olsam, o zaman o, vakıftır. Yahut da şu hür olan kadını alsam, o zaman benden boştur".

Nakl ehli ve bunların içinde İmam-ı Şafiî'nin re'ylerine göre; bu söz, şer'an hükümsüz bir yemindir. Çünki kaydın illeti cezadır. (Yani neticedir) Bu ise, *"Onu buldun ama, onu kabul edecek bir mahalle tesadüf edilemedi. Zira, illetin in'ikadına mahallin kabiliyeti şarttır."* (Mâ-sadakı ortaya çıkar.)

Amma mantık ve akıl ehlinin ve bunlardan İmam-ı Âzam **(1)** Hazretlerinin görüşleri ise; İllet, şartiyetin kendisidir. (Yani hüküm için şartilik yeterlidir.) Çünki şartiyet ise, ona bağlı olanların vücutlariyle takarrür eder. Onun da vücut ve sübutiyle illet in'ikad eder. İllet de in'ikad edince, inikadından beri bekleyen bir mahallin ona muntazır olduğu görülür.

1: Hazret-i Üstad, İmam-ı Âzam'ın dahi mantık ve dirayet sınıfından olduğuna işaret etmektedir. A.B

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 7

Parça 7

Zihin ile hariç arasında bir nev'i muamele olan iz'an ise, iki taraf ortasında bir münasebet-i tamme gibidir ki, nefsin inkıyadını lüzumlu kılar. Bu noktadan dolayı denilebilir ki; *"İman, mantıkî tasdikten terekküb eder."*

Hem iz'anın mahkûm-u aleyhi yani (hakkında hükme varılan bir şeyi) tasavvur etmesi lüzumlu bir iştir. Çünkü meçhul-u mutlak bir şey hakkında hükme varmak mümkün değildir.

Burada şöyle bir sual vârid olabilir ki: Hakkında hükme varılması mümkün olmayan şey için de tasdik ve hüküm verilmiş olabilir?

Buna şöyle cevab verilir ki; meçhul-u mutlak olan bir şey, kaidece mantıkta, makul-u sâni ile tabir edilir ki; makul olanın lâzımı olan mahmulü ıskat eder. Bu ise, zihinde ferazîce olanın tipinden olur. Hem harfi olan bir kaziye, ismiyeye.. ve makul-u sâni de makul-u ûlaya tahavvül edebilmesi hükmünce; hakkında hükme varılan şey, böylece bu terkib içinde sahih olur ve kendi cildiyle kaynaşarak tecemmüd edebilir, işte o zaman o iş, malûmun fertlerinden olmuş olur.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 8

Parça 8

Bil ki!.. Şartiyet, ehl-i nakil yanında ve keza şafiîlerde, onun hükmü, tüm cüz'lerinin içerisindedir. Ama ehl-i akıl ve keza hanefîlerin yanında ise, onun hükmü, aralarındaki durumdadır. Bu noktadan dolayı bu ikilerin aralarında mühim bir ihtilaf doğmaktadır. Hatta evvelkiler, öbürlerin zıddına, hükmü şartın mefhum-u muhalifine bina ederler.

Bunun sırrı ise, birinci görüş: Şartın tasarrufunu vuku'da (yani şartlı işin vuku' bulmasında) kabul ederler, ikinci görüş ise, onun tasarrufunu îka'da (yani onu söylemekte) mütalaa ederler.

İşte buradan "mülk" yani köle mes'elesinin tartışması tevellüd eder. Yani mesela, ben desem ki: "Ben şuna mâlik olduğum vakit, o zaman o hürdür." Şafıîce bu söz, hükümsüz bir yemin gibidir, Çünki onlarca şartın cezası, yani neticesi illetin kendisidir. Lakin îka durumunu takyîd etmedikleri için, onu kabul edecek bir mahalle tesadüf edilmemektedir.

İkincilerin yanında ise, îka durumunu kayıtlı saymaları sırrıyla; şartın vukuundan sonra illiyet dahi in'ikad eder. Keza bunun gibi, müstesnalık meselesinde de ihtilafları vâki'dir.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 9

Parça 9

Bil ki!.. ***"Delil"*** denilen şey, suret ve şekil itibariyle, mantık ilminin en büyük maksadlarından birisidir ki, ilm-i usûl uleması yanında delil, sade ve basîttir. Dolayısıyla onun ahvalinde nazar, yani fikir icab eder. Lâkin mantıkçıların yanında ise, mürekkeptir. (Yani terkib edilmiş neticedir). Elbette bunun için de tefekkür yeri vardır.

Böylelikle delil; nazar ve fikir yoluyla ahvalinde düşünülüp elde edilen neticedir, ya da onda başka bir hüküm de olabilir.

Böylece: İstidlal, yani delil getirme işi, bir kaç tarzda olabilir.

1. Ya küllî bir şeye, bir mes'eleye cüz'î ile delil getirmektir. (Yani mantıktaki küllî ve cüz'î kaziyeleri ile) buna ***istikrâ'*** , yani araştırma denilir ki; ulûm-u Arabiyyenin esası da budur. Belki bütün ilimlerin tahsil başlangıcında da geçerlidir.

2. Ya da cüz'îye, cüz'î ile delil getirmektir ki, buna ***temsîl*** denilir. Bu da usul-ü şeriatta muteber olduğu gibi; bütün teşbihlerde de geçerlidir.

3. Yahut da cüz'îye, küllî ile delil getirmektir.. Hatta izafî-i cüz'îye dahi... İşte mantıktaki kıyas mefhumu da budur ki, bütün ilimlerin taliminde de cârîdir.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 10

Parça 10

Bil ki!.. Madem ilmin, her hal u kârda, genel manasıyla onunla olduğu delil; ilmin illeti ve kıvamıdır. O halde neticede dahi öne alınması vacib olmuş olur. Öyle olunca, her iki manasıyla da devir ve müsadere mülahazaları bâtıldır. (Yani ilim, delili, delil de onu var eder değildir. Keza biri, ötekisini zabteder de değildir.) Hem bahsinde bulunduğu maddenin zatça ve keyfiyetçe neticesi ile münasebetdar olması lazımdır.

Eğer desen: Zihin dahi lisan gibi onda suğra ve kübra denilen bürhanlar birbiri ardısıra gelebilir. Böyle iken, bu ikisi (yani bürhanlar) ilimde nasıl müessir illet ve sebeb olabilirler?

Cevap: Fikirler, huzur itibariyle matlublar için ön hazırlayıcı birer illet niteliğinde oldukları gibi; husul ve netice itibariyle de birleştirici ve yaklaştırıcı role sebebtirler.

Eğer denilse: İman kendi lâzımı ile birlikte mantıkî tasdikten ibaret olduğu halde, yine de onunla mükellef kılınmış. Halbuki mükellef olan şey ise, ihtiyarî bir fiildir. Bununla beraber imandaki lüzum, zaruri; onu tasdik etmek ise infiâlîdir. Yani fiile geçme durumudur?

Cevap: Teklif ise, mukaddematın tertibiyledir. (Yani mesela evvelen iman, sonra tevhid, sonra teslim vesaire gibi...)

Eğer desen: Delil ise, bir şeyi sonuçlandırmak üzere, netice için esaslı bir mukaddemeyi istilzam eder. Halbuki delilin kendisi de nazarîdir. Delil ile bir şeyi isbat ettiği zaman, o delil dahi Öylesi bir mukaddemeye mütevakkıf olması gerekir?

Cevap: Şu delil ile isbatlanan mukaddime, nefs-ül emirde tabiî intikal neticesinde, onun içinde şu mukaddime dahi isbatlanmış olur. Çünki ilmin ilmi, zaruretin icab ve lâzımı olmadığı gibi, o delil dahi, ma'kûlat-ı ûlâ tabir edilen fıtrî geçiş kabilindendir.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 11

Parça 11

Eğer desen: Efrad adedince kaziyeler kuvvetinde olan kübra külliyetinin sıdkı hakkındaki ilim, hatta en bedihî şekillerde bile cari olması-ki onlardan birisi neticenin mevzuu olup sonuçlandırmanın şartıdır-. Ki böylesi bir kübranın sıdkına dair olan ilim, neticeye olan ilme mütevakkıftır. Şu ise "devir"den başka bir şey değildir?

Cevap: Ünvan ihtilafının -gerek malûmiyet ve meçhuliyet olsun, gerekse zaruret ve nazariyat olsun- ahkâmın ihtilafında tesiri büyüktür. Öyle ise, neticenin mevzuu, kübra mevzuunun ünvanı altında bazen zarûriyye hükmünü alırken; kendi ünvanı altında ise, nazariye olarak kalır. Hem sonra, sonuçlandırma işinde bazı umumi şartlar vardır. Bunlardan bir nebze -madde ve suret itibariyle - evvelce geçen izahatta geçmiştir. Onun hususiyeti hakkındaki izahat ise, sonra gelecektir.

Umumi şartlardan birisi: Zevceyn arasındaki cinsi münasebet gibi olan tefettündür. (Yani netice ile mukaddime arasındaki münasebet üzerinde birleştirici tarzda düşünmektir.) Ve aynı zamanda kübranın karnındaki neticeyi de mülahaza etmektir.

Hem bil ki; istikra' denilen şeyin, ilmî araştırma için, büyük tesir ve geniş istidadı vardır. Belki istikra', ilimlerin müessisi makamındadır. Hatta aklın meleke bulması husuunda fasl edici ve açıklayıcı niteliktedir. Amma durum böyle iken, onda kısaltma ve ihtisar yapılmış olmakla hakkını vermekte noksan bırakmışlardır.

İşte istikra'ın tesir sahasının bazı köşeleri de şunlardır: Yakîn için faidedarlığı.. ki mantıkta, hali tevatür kadar tesirli olan "tam" ile tabir edilir. Ya da nev'in tabiatına göre, nev'-i vâhidde fikir ve nazar yoluyla az bazı ferdleri tetebbua tabi tutulur. İşte bu durum dahi "yakîn" için faidelidir ki, ona manevî bir hadsin eklenmesine sebebiyet vermiş olur.

Hem istikra', zan denilen galib ihtimal için dahi faidelidir -ki bu, ekser cüz'îyatta tatbik edilen nakıs istikradır-. Zira hikmet ve maslahatın sırriyle, illet ve sebebin merkezi olan aslın üzerine ekserin terettübü neticesinde bâkiliği tahakkuk etmiş olur. Her ne ise, madem bu ilmin uleması onu kısaca geçiştirme yolunda hareket etmişler, biz de onu bu kadarıyla kısa ve muhtasar keselim.

Sonra, temsil denilen şey dahi -eğer mukaddematı yakîni şeyler ise- yakîn için faidelidir. Yani temsil şartlarının varlığı.. tenkid ve kadhın ortadan kalkması.. ve mesleğin yakîniyyeti -ki onunla illiyet isbatlanır-.. ve yakînin bütünüyle benderesi yani umumî liman ve merkezi bulunması., ki buna "zan" ifadesini ıtlak etmişlerdir.

Sonra, temsil için -ki teşbih dahi ondandır- dört rükün vardır.

1. Makîs.. (yani kıyaslandırma),
2. Makîs-i Aleyh.. (yani kıyaslanan şey ile ölçme),
3. Câmi.. (yani toparlayıcı vasıfda olması),
4. Aslın hükmü.. yoksa fer'in hükmü değil. Çünkü o, neticedir.

Talikat'tan bazı parçalar : Parça 12

Parça 12

Bil ki!.. Kıyas-ı temsilinin geniş bir sahası ve yaygın bir mecali vardır, ki ayrı ayrı dallardaki çeşitli ilimlerde ve muhaverelerde de cereyan eder. Lakin bu hususta en yüksek hisse ve alî makam şeriatındır. Yani müctebidlerin kullandığı kıyas metodudur.

İçindeki bazı şartları şunlardır:

1. Müşebbeh-i bih'in (yani onunla kıyaslanan şeyin) hükmü hususilik arz etmemesi..

2. Taabbüdî kısmından olmaması..

3. Müstesnalık durumu olmaması..

4. Taaddi vaktinde (yani hükmün aslından alınıp getirildiğinde) tegayyüre uğrayan kısmından olmaması..

ve daha bunlar gibi...

İçindeki mesleklerinden bazıları da bunlardır:

1. İcmâ'

2. Nass

3. Hükmün müştakk üserinde olduğunun îması

4. Taksim ile sabır kaidesini yürütme imkanı..

5. Salih ve uygun olmayanları tard etme kaziyesi..

6. Aralarında benzerliklerin bulunması..

7. Ayrı ve gayrıyı ve aksi ilga etme durumu..

8. Her iki yanıyla "devr"ı ilga etme keyfiyeti..

9. Merci' ve masdar olan makamı, hususiliklerden arındırmak için ihtisar yolunu ihtiyar etmesi..

10. Merci' ve masdar makamını, gizli olan suretler içerisinde isbatlayıp tahkik eyleme vaziyeti.. Mesela tenbellerin içinde ve nebbâş denilen kabir açan kimselerde hırsızlığı isbat etme gibi..

11. Merci' ve masdarı, yani asıl kaynağı ortaya çıkararak hüküm ile münasebetini izhar eylemek ve onu münasip bir vasıfta göstermek... Yani eğer o vasıf, akıllılara arz olunmuş olsa, telakki ile kabul etmeleri derkârdır.

Bu durum ise, ya hakiki ve aslîdir, ya da iknaî yol iledir. Hakikî ise;

Ya **zaruri**dir ki; beş ana kategoride değerlendirilebilir:

1. Nefs, din, akıl, mal ve namusun muhafazasıdır ki; kısas hükümleri ile münasebettardır..

2. Cihaddır..

3. İçki ve sarhoşluğun şer'î haddinin icrası..

4. Hırsızlığın haddini icra..

5. Namuslu kimselere zina isnadını yapanların ve zina fiilini işleyenlerin üzerinde hadd-i şer'î icrası.

Ya da **hâccî**dir -yani maksud ve matlub olan işlerdir- ki şeriatın muamelat esaslarında olduğu gibi...

Yahut da istihsanîdir. (Beden, libas ve mekânı) kazuratdan temiz tutmak.. Ve kadın ve köleleri vali ve reis yapmamak gibi şeyler...

Amma iknaî kısmı ise: Mesela necasetinden dolayı içkiyi satmanın şer'an butlanı gibi şeyler... Ve daha bunlara kıyasen düşün!..

Sonra ***"illet"*** denilen şey, munzabıt (zabt edilmiş) zahir bir vasıfta bulunandır. Yoksa, seferdeki meşakkat ve kadın rahminin hayız ve nifasdan kurtulması gibi hikmetler değildir. Hem de "illet" bir alâmettir. Onda tesir sahibi, Allah'ın hitabıdır. Nasıl ki mahlukat âleminde müessir-i hakikî sadece Allah'ın kudreti olduğu gibi... Ve daha buna kıyasen düşün!..

Sonra, ***"Mani"*** hususu ise, (Yani ıstılahî manada) ya illiyetin in'ikadındandır, ya da illetin illiyetindendir. Yahut da hükmün tertibi, ya da devamındandır. Mesela, madum ve yok olan bir şeyde alışveriş yapmak.. ve hıyar-ı rü'yet ile amel, yani görmeksizin satma ve satın alma.. ve hıyâr-ı meclis ile... Yani (alış verişte) bir meclisin huzurunda olmak ve olmamak muhayyerliği.. ve hıyar-ı şart ile, yani,

ayıplı bulunması halinde geri verme veya vermeme muhayyerliği gibi şeylerde.. çünki nasıl ki bazen atılan bir ok veya kurşunun isabet etmeme durumu, yahut ta isabet ettiği halde yaralamaması, ya da yaraladığı halde bazen kanatmaması gibi durumlarda olduğu gibi... Hem kadhlerden bir kısmı ise: (Yani ta'n ve tenkidler) noksanlık, eksiklik., yani malûlün illetten tehallüfü (yani, geri kalması), muaraza, kesr, adem-i teessür gibi... Daha sairlerini bunlarla kıyasla ve teemmül et.

GAYR-i MÜNTEŞİR

Muhtelif Lahikalar

Muhtelif Lahikalar

Gayr-i Münteşir

Kastamonu Mektupları [Üstad]

Kastamonu Mektupları

[Üstad]

Gayr-i Münteşir

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّموَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ اِشَارَاتِ الْقُرْآنِ وَرُمُوزِهِ وَحَقَائِقِهِ وَحُرُوفِهِ آمِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Mübarek ramazanınızı tebrik ederim. Hâlık-ı Rahîm sizin için bu ramazanın herbir gecesini bir leyle-i kadir kadar sevabdar ve herbir günü bir ramazan kadar meyvedar eylesin, âmîn. Size garib bir sehvimi beyan etmek münasebetiyle derim ki:

Kur’andan kalbime ilham olunan doğru ve hak olan hakikatlar bazan icmalen olduğundan tafsilatında sehv ve nisyanım karışır, karıştırır. Ezcümle: Eskişehir hapishanesinin son meyvesi ve Otuzbirinci Lem’anın Birinci Şua’ı olan İşarat-ı Kur’aniye Risalesi’nin beşinci âyeti bulunan اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَ

جَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ deki işaretini kuvvetli hissetmiştim. Fakat gayet acele olarak üç buçuk sene evvel karakol içinde, şiddetli tarassud altında tebyiz ettiğimden, o işaretin tasvirinde bir sehiv olmuş, ehemmiyetli sureti gizli kalmıştı. Mükerrer taharriyat neticesinde o vakitten beri benim eski abamın cebinde saklanmıştı. Ancak bugünlerde tedkik ettim. Size doğrusunu yazacağım. Nüshalarınızdaki yanlışı ona göre tashih ediniz. Şöyle ki:

Beşinci âyet: اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ dır. Bu âyetin remzi latiftir. Çünki hem kuvvetli münasebet-i maneviye ile hem cifir ile efrad-ı kesîresi içinde hususî bir surette Risale-i Nur'a, müellifine bakar. Şöyle ki: مَيْتًا kelimesi tenvin, nun sayılmak cihetiyle 500 eder. Said-ün Nursî adedi olan 500'e tevafukla işaret eder ki; Said meyyit hükmünde idi, Risale-i Nur ile ihya edildi, taze bir hayat buldu. Evet اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ نُورًا deki iki tenvin nundurlar. 1334 eder ki, o aynı zamanda Said, umumî harbde maddî ve dehşetli bir mevtten hârika bir tarzda kurtulması, felsefe ve gafletten gelen manevî ve şiddetli bir ölümden necat bulması ve Kur'anın âb-ı hayatıyla taze bir hayata girmesi tarihidir. Ve bu tevafuk-u manevî ve muvafakat-ı cifriye, delalet derecesinde bir işarettir. Hem فَاَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِى بِهِ فِى النَّاسِ de tenvin nun ve şeddeli nun iki nun ve بِهِ de telaffuz edilen ى sayılmak cihetiyle 1294 eder ki, veladetinin ve hayatının birinci senesidir. Demek bu cümle ile hayat-ı maddiyesine, evvelki cümle ile hayat-ı maneviyesine işaret eder.

Elhasıl: Bu âyet, manasının müteaddid çok tabakalarından bir işarî tabakadan hem Risalet-ün Nur'a, hem müellifine, hem bu ondördüncü asrın ibtidasına, hem ibtidasında Risale-i Nur'un mebdeine remzen belki işareten belki delaleten bakar.

İşte bu parçayı o âyetin bahsinde derc ile, o sehiv izale olur.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ آمِين

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim!

Bayramınızı tebrik ediyoruz ve Risale-i Nur günden güne tevessüünü tebşir ederim. Bu havalide çoklar Onuncu Söz'ü de yazıyorlar. Ben, yazanların çok tashihatını yetiştiremiyorum. Kardeşlerim, vazifemiz çalışmaktır. İnsanlara kabul ettirmek ve bizi muvaffak etmek Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Onun vazifesine karışmamak gerektir. Me'yusiyet ve muvaffakiyetsizlik, fütur vermemek, belki vazifemizde çalışmamızı şiddetlendirmek lâzım geliyor. Şimdiye kadar bizim gibi az zahmet ile, böyle kudsî hizmette çok teshilata ve inayata mazhar olmuş pek azdır. Biz daima şükür demeliyiz. Size burada **geceleri aydınlatan** *nüsha: gençleri ayıltan* bir fıkrayı Emin, Tahsin gönderdiler.

Size müştak ve duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 3

Mektup 3

Onuncu Söz'ün tatlı bir kerameti:

İki-üç senedir bana hapiste verdikleri gibi arzuma muhalif olarak hergün bir tayin veriliyordu. Ehemmiyetli bir iki sebebe binaen kabul etmeye mecburdum. Fakat onu yemezdim. Tebdil ederek şeker, çay, ekmek tedarik ederdim. Bir gün iskân memuru geldi, tayin verdi ve dedi: "Bundan sonra daha sana tayin vermeyeceğiz." Ben memnun oldum. Fakat birden hatırıma geldi ki: Şeker, çay lâzımdır. Hediyeleri de kabul etmem diye bir endişeye düştüm. Aynı günde beş sene şeker ve çayımı temin eden ve merhum Abdurrahman'a beş senede aldığı yaraları tedavi ile kuvvetli bir iman kazandıran ve vefatından bir-iki ay evvel imdadına yetişen ve ehl-i ilhadı azmettikleri inkâr-ı haşirden vazgeçiren Onuncu Söz'ün fevkalme'mul ne nüshalarının vücudundan ve ne de gelmesinden hiç haberim yokken müteaddid nüshaları o vakitte geldi. Lisan-ı hal ile dedi: Merak etme, senin hem vazifene, hem hayatına yardım için geldim. İnayet-i Rabbaniye tarafından gönderildim.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 4

Mektup 4

Feyzi'ler, Nazif'ler size arkadaki parçayı göndermek istediler. Yirmibeşinci Söz'ün medeniyete karşı tesettür ve taaddüd-ü zevcat hakkındaki beyanata bir hâşiye olmak üzere Lâyiha-i Temyiz'in müdafaatından bir parça size gönderilmişti. Başında budur: "Ben de adliyenin mahkemesine derim ki; 1350 seneden ilh." Âhirdeki parça tesettüre yazıldıktan sonra, o haşiyeyi de âhirinde yazılsın. Münasib ise yazınız.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hâfız Ali'nin bu defaki mektubu birkaç cihette Risale-i Nur'a ait ikramat-ı İlahiye ve Risale-i Nur talebelerinin birbiriyle bir cesedin âzâları gibi alâkadar olduklarını gösterir. Medrese-i Nuriye olan Sav'ın ümmileri Mustafa ve Hüseyin kardeşlerimizin gördükleri rü'ya pek manidardır. Ve Isparta'nın Hâfız Ali'si Mehmed Zühdü'yle Hizb-ül A'zam-ı Kur'anînin ihtiyarsız istikbaline gelmeleri, o hizbin Risale-i Nur'a çok menfaatdar olacağını gösteriyor. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ediyoruz ki, gittikçe Isparta havalisi ile Risale-i Nur'a tam sahib oluyor, yerleştiriyor. Bir Said, bir Hüsrev'e bedel pek çok Said'leri, Hüsrev'leri yetiştiriyor. İkimizin çekilmesiyle daha ziyade gayretle faaliyete geçen nâşirleri yetiştiriyor. Bu anda bu gelen kelimeler hatırıma geldi:

Üç Keramet-i Aleviye Risale-i Nur'a verdikleri kuvvet, üç Ali maddeten kalemleriyle o üç kerameti imza ediyorlar. Mübarek ve kıymetdar Hacı Hâfız'ın çok kıymetdar, çok faal ve sebatkâr köyünde kahraman Ahmed'lerin ve Mehmed'lerin gayretleri, bu havalide de o hali onların vaziyetlerini işitenleri, lâkaydları ve tenbelleri gayrete, şevke getiriyor. Hâfız Ali'nin bazı noktalarını tabir ve cevab olarak Mehmed Feyzi'nin ve Emin'in yazdıkları fıkrayı leffen gönderiyoruz. Bu defa bana gelen risaleler içinde bazı mühimleri var. Kimin yazısı olduklarını bilemedim. Tahminen Sav'lılarındır diyorum. Hakikaten en

lâzım risaleleri göndermişler. Eğer ben istese idim, bunları isteyecektim. Başta Tahir olarak onları yazan zâtların defter-i a’maline Cenab-ı Hak herbir harfine mukabil on hasene ihsan eylesin, âmîn. Umum kardeşlerimize selâm ederiz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ بِعَدَدِ عَا شِرَاتِ اَيَّامِ الْفِرَاقِ وَ رَحْمَةُ اللّهِ عَلىَ شَيْخ مُصْطَفَى وَ لُطْفي
بِعَدَدِ ذَرَّاتِ وُجُودِهِمَا فيِ الدُّنْيَا وَالاخِرَةِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Lütfi’nin vefatını hissetmiştim ve çok mahzun oldum. O mübarek nuranî kalemin yazıları onun manevî hayatını idame edeceğini düşünmesiyle teselli buldum. Size eşrat-ı saat hakkında gayet ehemmiyetli ve kuvvetli olan Beşinci Şua’ı göndermek için vasıta bulamıyorum. Bu kıymetdar ve evham ve şübehatı izale eden risalenin sebeb-i te’lifi, hâlis ve çalışkan kardeşimiz Sarıbıçak ve elmas kalemli Mustafa, benden orada iken dabbet-ül arz hakkında ve cevabsız kalan sualidir. O mes’ele yirmiüç mesail-i mühimmeye vesile olmakla beraber, yine bir derece cevabsız kaldı.

Ey sıddık Sabri! Senin mektubun beni ciddî ağlattırdı. Şimdilik senin suallerine cevab yazamıyorum, gücenme. Senin tabirince makinesi faal ve kalemi Zülfikar gibi kardeşimiz ile beraber, isimlerini

yazmadığım has ve sebatkâr kardeşlerimize birer birer selâm ederim.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Lillahilhamd bu havalide Risale-i Nur kendi kendine tevessü' ediyor ve bilhassa Hüsrev'in mektubundaki bin kalemle mübareklerin mektubundaki ümmilerin kalemleri öyle bir kamçı ve teşvik oldu ki, en tenbellerini şevkle çalışmaya sevk etti. Ve o iki mektub tılsımlı, efsunlu, tesirli nushalar gibi muhafaza ediliyor ve okutturuluyor. Onları görenler, o mektublardan anlarlar ki: Bu usanç verici zamanda ekmekten, nafakadan ve her hâdiseden ve her hacetten ziyade Risale-i Nur'a ihtiyaç var ki, böyle fevkalâde oluyor. Hüsrev'in daima isabetli ve faideli ve çok yüksek fikri her vakit Kur'an hizmetinde kıymetdardır. Yalnız bu cümlesi "İhtiyata o kadar ihtiyaç kalmamış" diye bir ihtiyatsızlık olabilir. Çünki münafıklara karşı daima ihtiyat lâzımdır.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ طَلَبَةِ رِسَالَهءِ النُّورِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Kırk günden beri bura postası yol kapalı olduğundan gelmiyordu. Yalnız dünkü gün muharremin yirmidokuzunda Sabri'nin bir tek mektubunu alabildim. Çok merakta idim. Elhamdülillah sizde mûcib-i endişe bir hal yoktur diye anladım. Sizler ile uzunca konuşmak isterdim. Şimdi acele bir iş için ve postaya muhavereyi leffen ve bunun arkasında acib rü'yayı gönderiyorum. Nur ve Gül fabrikaları ve Mübarekler heyet-i faaliyeye ve medrese-i nuraniyelere ve Atabey kahramanlara ve beni çok minnetdar ve daima mesrur eden masumlara ve ümmi ihtiyarlara yüzbinler selâm ve selâmet duası ile hatm-i kelâm ederim.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 9

Mektup 9

(Ahmed Nazif ve arkadaşlarına yazılan bir mektubun suretidir. Belki size de faidesi var diye gönderildi.)

Aziz, sarsılmaz, sıddık, kahraman kardeşlerim!

Bugün tesbihatta bir mana hatıra geldi. Risale-i Nur şakirdlerinin yeni bir silâh-ı müdafaa manasında kalbime geldi ki: Abdülhakîm gibi mantıksız ve manasız tecavüzlere karşı istimal edilebilir tesirli bir silâh, o da şudur: Umum Risale-i Nur talebeleri müşterek bir noktaya dua etmeleridir. Madem biz mazlumuz. Madem karşımızda zındıka ve dalalet var. Bize ilişen zındıkaya yardım çıkar. Eğer o adam yazdığımız mektubla intibaha gelip nedamet etse, tamire çalışsa, onu Risale-i Nur şakirdleri helâl ederler. Yoksa Kur'anın hizmetinde bizi istihdam eden Zât-ı Zülcelal'in adaletine havale ederek, "Yâ Rabbi, haksız bize zulmeden, vazifemize zarar veren adamları ya ıslah eyle, ya intikamımızı al" diye umum şakirdler bu duada ittifak edecekler. Mütecavizlerin kuvveti varsa dayansınlar. Risale-i Nur'un has talebeleri herbiri yüzer ruhu olsa imanına feda ettiği halde, böyle bir zamanda onlardan birisini garazkârane zındıklara hoş görünmek fikriyle tekfir etmek ne derece bir cinayet olduğunu veya Beşinci Şua'nın tokadına mukabele mebusların teşvikiyle zındıka hesabına Risale-i Nur'un hâlis, muhlis şakirdlerini tekzib veya tadlil etmek, kabirdeki cenazeleri de ağlatacak bir cinayet ve İslâmiyete bir hıyanettir. Bu hıyanet ve cinayete karşı silâhımız bedduadır. Eğer o adam ısrar etti, nedamet etmedi; kat'iyyen anlaşılıyor ki, arkasında dehşetli zındıklar onun atehinden ve zayıf damarından veya korkaklığından istifade edip istimal ediyorlar. O bedduaya müstehak

olurlar. Bu mektubu İstanbul'a gönderme. Yalnız bir vasıta ile ısrarından sonra bu gelecek fıkrayı ona gönderirsiniz.

Biz Said'in kardeşleri ve Risale-i Nur'un şakirdleri, imanımız için ve hakikat-ı Kur'aniye için herbir şeyi feda etmeye karar verdiğimiz ve şimdiye kadar bağlandığımız hakikatleri hiç kimse cerh edememiş. İnşâallah edilmez. Bizim bu kudsî ve sırf uhrevî hizmetimize bir sû'-i tevehhüm neticesinde sizin tahkiksiz telkinatınız bize ehemmiyetli zarar verdi. Çabuk bize acıyıp tamir etmezseniz binler lisan ile "Yâ Rab! Bize böyle haksız tecavüz edip, zulmedenlerden intikamımızı al" diyeceğiz.

Kardeşlerim! Bu zâtın amucazadesi yirmi seneden beri hem mebus, hem ölen reisin en has dostudur. Isparta'da bu defa ellerine geçen mahrem risalelerin cerhedilmez hakikatlerine karşı, hiç hatıra gelmeyen böyle bir ihtiyar hocayı istimal etmeleri muhtemeldir. Telaş etmeyiniz. Hiçbir halt edemezler. Hem ihtimal var ki; o sofi-meşreb zât, bazı talebelerin haddimden çok ziyade hüsn-ü zanları ve Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin fevkalâde ehemmiyeti ve Eski Said'in siyasî hayatı, o adama çok yanlış bir fikir vermiş. Bizi enaniyet ve benlik ve hubb-u câh hesabına âyetleri tevil edip lehimize çeviriyor diye ittiham ediyor.

Siz dahi bu ihtimale karşı deyiniz ki: Yeni Said makam noktasında bütün ısrarımıza ve bu hizmette üstadlık noktasında bütün hüsn-ü zanlarımıza karşı Eski Said'in aksine olarak terk-i enaniyet ve dünyaya karışmamak esasları ile şiddetle mukabele ediyor. Hattâ her mürşidde bulunan ve makbul olan, ziyade bir muhabbet ve hürmeti ve makam vermesini kabul etmiyor, reddediyor. Hizmetkârlık bana yeter diyor ve bilfiil isbat ediyor. Biz gözümüzle görüyoruz. Hem kırk seneden beri en muannid ve müdakkik feylesoflara ve meşhur âlimlere karşı daima kuvvetli bir mantıkla galibane münazara eden ve meydanda âsârıyla ve yirmi sene hayatıyla delilsiz hiçbir hakikatı yazmayan bir adam, elbette ve herhalde enaniyet şatahatından gelen saçma sapan davalar ondan sudûr etmez.

وَ عَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ وَ لكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ تُبْدِى الْمَسَاوِيَا

kaidesince sû’-i tefehhüm ile habbeyi kubbe yapıp ona söylenmiş. O da bir taassub damarına dokunmuş. Müfritane itiraz etmiş. Sonra onun itirazını aleyhimize propaganda yapmak için, o çürük habbeyi dahi kubbe yapmış.

Kardeşlerim! Bu hâdiseyi i’zam edip işaa etmeyiniz, aldırmayınız, ehemmiyet vermeyiniz. Tâ propagandacılar istifade etmesinler. El-Bâki işimizi bizi istihdam edene havale ediyoruz.

Aziz kardeşim Nazif! Bu yeni hâdise ve hasta mes’elesi, senin rü’yanın tabiridir. Ehemmiyeti yoktur. Yirmi seneden beri yüzer bin insanların ellerine geçen ve ekserine manevî şifa veren ve pek çoklarına da maddî bir ilâç hükmüne geçen, لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَ شِفَاءٌ âyetinin mana-yı işarîsine mazhar bulunan Risale-i Nur’dan zarar tevehhüm etmek, saçma bir hezeyanla bir propagandadır. Merak etmeyiniz. Hastayı buraya yanıma göndermeyiniz. Cenab-ı Hak ona şifa versin. O talebe olduğu cihetle, sair şakirdlerin dualarından istifade eder, inşâallah şifa bulur.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık ve sebatkâr kardeşlerim!

Merhum Lütfi'nin bir ders arkadaşı ve merhum Abdurrahman'ın bir vârisi ve nümunesi olan Zekâi'nin eski Zekâi'ye dönmesini ve tam nedametini çoktan beklediğim, bu defaki mektubuyla aynen merhum Abdurrahman'ın mektubu gibi ciddî bir nedamet ve dünya hevesatından bir nefret gösterdiğini gördüm. Böyle bir talebemi yine eski sadakatta bulduğuma şükrettim. Ve bunun bu sadakat ilticası ciddi olduğuna delalet eden Risale-i Nur'un bir kerametini beyan ediyoruz. Şöyle ki:

Burada Emin, Feyzi hâzır iken Âtıf Hasan'a dedim ki: Zekâi'yi gör ve de ki: Ben onu kabul ediyorum. Hastalara bakması da Risale-i Nur hesabına teselli vermek cihetinde mecburiyetle yapsa men' de etmeyiz. Daha yeni gelen mektubunda istediği mukabele nev'inde söyledik. Güya Zekâi kapı arkasında bulunuyor gibi Risale-i Nur hesabına ona karşı mukabelemi ve kabulümü işitiyor gibi, mesafece çok uzakta bulunan o kardeşimiz aynı zamanda, aynı anda mektubu yazıyor tahmin ettik. Konuşma ile mektubun mâbeynindeki zaman kat'î gösteriyor. Madem bu işaretle tam eski Zekâi ve Lütfi'nin kardeşi ve arkadaşı ve Abdurrahman'ın bir nümunesi makamına giriyor. Biz de onu Risale-i Nur'un has dairesi içine yine ona o makam verilmiş

telakki ediyoruz. İnşâallah Mes’ud da Zekâi gibi, kıymetdar vazife-i sâbıkasına dönecek. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ediyoruz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 11

Mektup 11

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ehl-i dalaletin, Isparta muvaffakiyetine karşı bir mebusun amucası ve akrabasından on taneden fazla memuriyette bulunan İstanbul'da hoca ve şeyh zâtın cereyanlarına bir perde suretinde elîm bir tarzda, ihtiyarlık atehinden ve vehhamlık ve taassubundan istifade edip, aleyhimizde istimal ettiler. Fakat merak etmeyiniz, bu cephede de bir şey kazanamayacaklar. Cenab-ı Hakk'a havale ediyoruz. Nakliyat-ı askeriye sebebiyle Hizb-ül Kur'anı daha alamadık.

Umum kardeşlerimize selâm ve dua ve ramazanlarını tebrik ederiz.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 12

Mektup 12

İstanbul'a Şefik Efendi'ye yazılan bir mektubun suretidir.

Sizden İstanbul'a gidenlere belki faidesi olur diye gönderildi.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Seyyid Şefik,

Bayramınızı tebrik ediyorum ve sizin sarsılmaz sadakatınıza itimaden gayet ehemmiyetli bir manayı size beyan ediyorum. Şöyle ki:

Bu şuhûr-u selâse-i mübarekede gayet ehemmiyetsiz bir tevehhüm yüzünden Risale-i Nur'un imanî hizmetine zarar verecek ve ehl-i dalaletin eline tam bir sened verecek bu eyyam-ı mübarekede lüzumsuz, manasız ve haksız bir surette ve eskiden beri hiç benden zarar görmedikleri, belki daima ona ve hanedanlarına gayet ciddî ve samimiyet beslediğim, sâdâttan bir ihtiyar âlim zâtın beni galiz tabirlerle gıybet etmesi ve rastgelenlere lüzumsuz bir yerde bu eyyam-ı mübarekede, içtihadî hata da olsa bir ehl-i ilim gıybet etmek اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ

اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ âyet-i şerifinin tehdidini nazara almayacak derecede medar-ı gıybet olan hatasından başka sair gizli kusurlarını da veyahut gizli hallerini teşhirkârane söylemek, hususan bu şuhûr-u mübarekede öyle bir gıybettir ki, tüyleri ürpertiyor. İnsan içtihadında hata edebilir. Ben içtihadımda hata edebilirim. Ve bana karşı garazsız içtihadımda hata var diyenlere ve isbat edenlere teşekkür edip ruh u canla minnetdarım.

(Devamı için bkz.)

Aziz kardeşim!

Bu mektubun suretini kaybetmeyeceksin, herhalde o ihtiyar zâta okuyacaksın. Bir ehemmiyetli mektubum okunduğu vakit bırakmamış ki, tamam okunsun. Çünki bu gıybet mes’elesi, helâl etmek mes’elesi var. Böyle acib bir gıybet hiçbir cihetle cevazı olmaz. Eğer isnad edilen o gıybetler varsa gıybettir. Olmazsa iftirakârane gıybet etmektir. Beni helâl et diye en büyük zâtlar en küçük adamlara yalvarmışlar. Ben bir ay kadar helâllaşmak için bekleyeceğim.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 13

Mektup 13

-Isparta'ya giden mektubun bir parçasıdır.-

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bugünlerde sabah namazı tesbihatında, İstanbul'daki ihtiyarın garazkârane ve şahsıma karşı galiz gıybeti, Eski Said damarıyla nefs-i emmarem heyecana geldi. Mazlumum, dedi. Bu nevi zulüm çekilmez. İntikamını almak istedi. Birden kalbime geldi:

Belki Risale-i Nur'un İstanbul'da neşrine bir vesile olur. Sen madem hayat-ı dünyeviyeni, hayat-ı uhreviyeni dahi Risale-i Nur'a feda ediyorsun. Bu izzet-i nefis damarını dahi feda et. Hem hilkat-ı kâinat Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'a mecnun tabiri istimal eden insanlar bulunduğu gibi, senin o güneşe zerrecik bir izzet-i nefsiyenin kırılmasına ehemmiyet verme, diye ihtar edildi. Benim de kalbim rahat etti.

Said Nursî

Hâşiye: Kardeşlerim, çoktan beri perde altında İstanbul'da Risale-i Nur'a karşı çabalayan muzır bir cereyan hissediyordum. Tayin edemediğim için, kendimizi muhafaza edemiyorduk. Şimdi anlaşıldı ki, zındıklar siyasî desiselerle bu dehşetli ihtiyarı istimal ediyorlardı. Perde açıldı iyi oldu, anladık. İnşâallah o fitne sönecek.

Kardeşiniz

Said

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 14

Mektup 14

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bugün burada bayramdır. Sizin mübarek bayramınızı başta Nur ve Gül fabrikalarının hâdimleri ve sahibleri ve mübarekler heyeti ve medrese-i Nuriyenin şakirdleri ve masum ve ümmi ihtiyarlar taifesi, Risale-i Nur'un fedakâr şakirdleri olan muhterem hemşirelerimiz hanımlar cemaatı olarak herbirisine ayrı ayrı bayramlarını tebrik ve bu havalideki Risale-i Nur şakirdleri namına da onlara selâmla bayramlarını tebrik ediyoruz. Bu defa başkalara yazılan mektubların suretleriyle iktifa edildi.

Said

Risale-i Nur şakirdlerinden;

Feyzi, Emin, Kâmil, Nazif, Zühdü, Tevfik, Hilmi,

Âsiye, Necmiye, Lütfiye, Ulviye, Âliye, Şerife

Hâşiye: Hâfız Ali ve Tahirî'nin, Hizb-ül Ekber'in tam güzel çıkmamış demelerine iştirak etmiyoruz. Bin mâşâallah, bin bârekâllah. Birden bu kadar bu zamanda tevafuklu aynı Tahir'in hattına benzer bir tarzda çıkması, bizleri çok mesrur ediyor. Fakat etrafında çerçeve olsa idi daha güzel olurdu. Biz burada hem süslü tezyinatlı çerçeve yapıyoruz, hem güzel olmayan kaplara süslü kâğıtlar çekiyoruz.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa çok çalışkan Âtıf'ın mübarek kalemiyle bir iki nüshayı Feyzi ve Emin'e hediyesiyle beraber masum ve efelerin ve ümmilerin mübarek yazılarıyla yirmiden ziyade küçük risalecikler bizlere hediye edilmiş. Biz de bu havalideki insanlara bir vasıta-i teşvik ve nümune-i imtisal olmak için, masumlara ve ümmilere göstereceğiz ve yazanların isimlerini de dualarımızda dâhil edeceğiz. O yazanların hem kendilerini, hem vâlideynlerini, hem üstadlarını ve bilhassa Hasan Âtıf'ı tebrik ediyoruz. Hizb-ül Ekber-i Nuriye'nin Arabî bilmeyenlerinin fehmine medar olmak için orada yazılan mecmua gibi, Münacat Risalesi'ni yalnız Münacat-ı Aleviye'den sonraki tercüme kısmını yirmi nüsha kadar teksir edilse, bize gönderilse çok iyi olur.

Dokuzuncu Şua Mukaddeme-i Haşriye beraberce yazılsa daha faideli olur. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve Hüsrev'e çok safalarla geldin deriz.

Kardeşiniz
Said Nursî

Bu mektubu yazdıktan sonra Mustafa Kâzım imzasıyla hem kıymetdar ince hissiyatlı ve ihlaslı, çok kuvvetli Âtıf'ın gayet güzel ve daha tam okumadığımız halde pek ehemmiyetli ve Lâhika'ya kısmen geçecek, canlı ve ruhlu bir mektubu beraber gördük. Hem Âtıf'ı, bu mektubdaki kemal-i ihlas ve irtibatını ve mektubunda beş-altı efelerin kahramancasına Risale-i Nur'a girmeleri ve Kızıl İrfan talebeleri ve şakirdlerini bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Risale-i Nur hesabına Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ediyoruz. Pek çok selâm. Mağrib yakın olduğu için kısa kesmeğe mecbur olduk.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sizin mübarek kalemlerinizin mübarek ve nuranî yadigârlarını aldık. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ediyoruz ki, sizin gibi yorulmaz, sarsılmaz, usanmaz şakirdleri Risale-i Nur'a ihsan eylemiş. Bu ağır şerait ve usandırıcı haller içinde kemal-i iştiyak ile onların faaliyetleri şübhesiz bir inayet-i Rabbaniyedir ve bu hizmet-i kudsiyenin zahir bir kerametidir. O kudsî hediye içinde merhum Âsım'ın yadigâr kalemi ve Re'fet ve Rüşdü, Hasan Âtıf ve Hâfız Ahmed ve Barla'lı Muhacir Hâfız Ahmed'in masumesinin hediyesi gibi yadigârlar ve Hüsrev'in müjdesiyle onbeş yirmi fedakâr kardeşlerimiz kalemlerini bizim hesabımıza çalışmasını karar verdikleri, beni ve bizi ve bu memleketi minnetdar edip şükre sevketti.

Hizb-i Nuriye'nin ve Misbah-ul İman'ın lâhikaları olan bu defa hediyeniz buraya girdiği gün, birinci defa Hizb-i Nurî geldiği gibi tesadüf olmadığına kat'î kanaatımızla buradaki medrese-i Nuriyedeki talebelerin yeni gelen bu derslerin meftîhanesi nev'inde şimdiye kadar emsali vuku' bulmamış bir ziyafet-i Rahmaniye nev'inde, dokuz ayrı ayrı yerden hattâ biri Kars'tan, biri de Çankırı'dan birer güzel taam öyle bir tarzda geldi ki; hem beni, hem Feyzi'yi, hem Tahsin'i, hem Emin'i hayret içinde bıraktı. Kat'î kanaatımız geldi ki;

hizmet-i Nuriyedeki bereketin bir kerameti ve buradaki medrese-i Nuriyenin inayetinden gelen bir meftîhanesidir. Evvelce Hizb-i Nuriye'nin gelmesiyle fevkalâde meftîhanesini hem teyid ediyor, hem onunla teeyyüd edip bir eser-i inayet olduğunu isbat etti. Hem geldiği aynı günde öyle bol bir yağmur geldi ki, odamın önünden ehemmiyetli bir sel aktı. Ve Sabri'nin orada Münacat'ın kesretle yazılmasıyla yağmur gelmesine vesile olduğu gibi, buraya gelmesiyle de burada rahmetin böyle kesretle yağması gösteriyor ki; Münacat bir vesile-i rahmettir. Hem ihtiyata binaen dört seneden beri buraya gelmeyen kahraman Nazif, hediye-i Nuriye ile hiçbir sebeb yokken Kastamonu'ya yanımıza geldi. Demek manevî istikbale gönderildi.

Hüsrev'in bu defaki mektubu beş altı cihette bizi minnetdar etti. Hüsrev daima hizmet-i Nuriyede ve tedbirinde daima terakkide ve sarsılmaz bir rükün olduğunu gösteriyor. Âtıf'ın pek ziyade iştiyak ve gayreti şimdilik ihtiyat ve itidal-i demle perdelenmesi zamanın muktezasıdır. Zekâi, Hâfız Ahmed Risale-i Nur hizmetinde vazife başına geçmeleri bugünlerde onların hakkında hasıl olan merakımı izale etti.

Umum kardeşlerimiz ve bilhassa rükünlere ve bu defaki nüshaları yazanlara ve Hüsrev'in mektubunda isimleri bulunanlara ve bilhassa kalemlerini bizim hesabımıza çalıştırmağa karar verenlere binler selâm ve selâmetlerine ve muvaffakiyetlerine dua ediyoruz. Madem onbeş kardeşimiz kalemiyle ümmiliğime şefkaten yardım ediyorlar. İhtiyar ve Hasta ve İktisad ve Şükür Risaleleri ve Birinci, İkinci, Üçüncü Lem'aları yazsınlar. Hem Hüsrev'in bana gönderdiği, eskiden bana yazdığı İ'caz-ı Kur'anın kıt'asında onun zeyilleri olan Onikinci, Ondördüncü, Yirminci Sözler ve Sure-i Feth'in âhirindeki âyetin Lem'ası ve Rumuzat-ı Semaniye'ye ait fihristedeki kısmı ve manzum Lemaat'tan olan parça gibi ki; size evvelce bu zeyiller hakkında size yazmıştık, siz de yazmıştınız. Hüsrev'in tertibiyle yazdırılsa, mümkün ise bu kısmı kendisi yazsa iyi olur. Tâ ki Hüsrev'in kalemiyle bu eski nüsham tam bir zeyl olsun.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

El-Hizb-ül Ekber-i Nuri'nin âhirinde Risale-i Münacat'tan Münacat-ı Aleviye'nin tercümesinden sonra gelen Türkçe tercümeleri biz nüshalarımızın âhirinde yazdırıyoruz. Arabî bilmeyenlere çok iyi olur. Eğer siz kuvvetli kalemleriniz ile, Hizb'in tarzındaki aynı sahifelerde yazıp bize gönderip, yardım etseniz bizi çok minnetdar edersiniz. Ben bu cihette zahmet çekiyorum. Hem Hizb-i Ekber'in başında Türkçe fıkrasına mukabil sahifede size gelen buna leffen gönderilen parça nüshanızda yazılacak.

Nur fabrikası sahibinin bir mektubunda ehemmiyetli bir müjde veriyor. Yani mu'cizeli Kur'anımızı tab' etmek ve onun perdesi altında Mu'cizat-ı Kur'aniyeyi tetimmeleri ile tab' etmek mümkün ve mutasavverdir diye bizi derinden derine mesrur ve ümidvar eyledi. Cenab-ı Hak rahmet ve inayetiyle Risale-i Nur'un gayet parlak olan bu neticeyi ve muvaffakiyeti ve şakirdlerinin bu ehemmiyetli bir gaye-i hayallerini ve muzafferiyetlerini ihsan eylesin, âmîn.

Gül fabrikasının sahibi ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın kâtibi Hüsrev'e binler safalarla geldin tekraren deriz. Umum kardeşlerimize birer birer ve bilhassa bu defa bize yazıları gelenlere selâm ve dua ediyoruz ve dualarınızı istiyoruz.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim,

Sizin bu defa çok güzel ve çok tevafuklu hem kesretli nüshaları yazdığınız Hüccet-ül Baliğa mecmuası, sizin elinize geçen yeni huruf nüshasında yanlışları vardı. Siz de ona göre yazdığınızdan çok yerlerde yanlışlar var. Siz kendinizde olan Âyet-ül Kübra ile ve Otuzikinci Söz'ün Birinci Mevkıfı ve Tabiat Risalesi, daha mecmuadaki parçaları hangi kitabdan alınmış ise, güzelce elinizdeki mecmualar o kitablar ile tashih edilsin. Biz de öyle yapıyoruz. Siz de evvelce yazdığımız gibi bizim için yazacağınız Münacat Risalesi'nde münacat-ı Aleviyenin tercümesinden sonra gelen Türkçe kısmı, yirmi-otuz nüsha kadar olsun. Buradaki Hizb-i Nurî nüshalarının âhirlerine ilhak etmek için o kıt'a da olsun ve bir kısmı da Mukaddime-i Haşriye ile beraber olsun. Hüccetullah mecmuasının âhirine girecek o kıt'a da, hakikaten kardeşlerim sizin faal kalemleriniz Risale-i Nur'u matbaaya muhtaç etmiyor. Bu defa nüshalarınızın size kazandıracağı sevabları pek azîmdir. Asrî matbaacılar o hayra lâyık değildiler ki öyle oldu.

اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ

Bu fıkra Gençlik Rehberi'nin "Bir zaman Eskişehir Hapishanesinin penceresinde oturmuştum" serlevhasıyla yazılan fıkrasında "İman, bu dünyada dahi temin ettiği bir manevî Cennet'e girmek" cümlesine bir hâşiyedir. Ezcümle Hüccetullah mecmuasının yüzonbeşinci sahifesinde Otuzuncu Lem'anın Üçüncü Nüktesinin Üçüncü Noktasının âhirlerinde bulunan (Ahmak zannedilen Sofestaîlerin akıllılarıdır) cümlesinde bir elif noksaniyetiyle mana bozulmuş. Doğrusu budur: (Sofestaîler en akıllılarıdır.)

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa size Yirmiyedinci Mektub'un lâhikası ve Onuncu Söz'ün keramet-i tevafukiyeyi gösteren bir nüshayı ve matbu' Sünuhat'ın arkasındaki Arabî risaleleri gönderdim. Sünuhat'ınız var, fakat ötekiler yok. Onlardan beğendiğinizi yazabilirsiniz. Tevafukun envaında gayet kat'î bir surette bir iltifat-ı inayet-i İlahiyeyi gördük. Ve o inayet gittikçe hem bedahet derecesinde kat'iyyet kesbetmekle beraber, ziyadece inkişaf, inbisat etti, dal-budak saldı. Kur'anın esrarına anahtarlar hükmüne geçtiğinden tevafuk nimetine karşı Risale-in Nur şakirdlerinde pek ziyade bir şevk verdi. Ve o nimete karşı bir şükr-ü manevî ve bir istihsan ve minnetdarlık nev'inden olarak, küçük bir tevafuka ziyade izahat ve tafsilat verilmiş. Nasılki çok büyük bir padişah, gayet bîçare muhtaç bir adama bir lira verir ve bin lira kadar iltifatıyla onu minnetdar eder. O bîçare de o bir liraya mukabil o iltifatın kıymetini düşünüp bin lira kadar minnetdarlık ve teşekkür gösterir. Öyle de; tevafuk içinde Risale-in Nur şakirdlerine böyle bir iltifat-ı inayet gösterilmiş. İşte bu sır içindir ki, Onuncu Söz'de tevafuk içinde inayet-i hassa cilvesi, tevafukun bidayet-i zuhurunda Risale-in Nur'un şakirdlerini uzun tafsilata sevketmiş.

İşte kardeşim, size Onuncu Söz'ün tevafukatına dair iki suret ve Onuncu Söz nüshalarını gönderiyorum. Birisi uzuncadır, onu nüshaya takmak lâzım değil. Biri kısacıktır. Onu, isteyen her nüsha

sahibi nüshasının başına koyar. Fakat size gönderdiğim nüshanın içinde bulunan tevafuk rakamları, küçük haşiyeleri ve kelime-i tevafukatı da isteyen nüshasına kaydedebilir. Hem sana gönderdiğim matbu' Sünuhat'ın arkasında Hutbet-üş Şamiye ve Zeyl-i Hubab ve meb'usana namaza dair hitab gibi parçaları yazarsınız. Hem Feyzi'nin yedinde bulunan İşaret-ül İ'caz Tefsirini hârika tevafukatıyla, bakmak için size göndereceğiz. Muallim İhsan'ın Mu'cizat-ı Ahmediye nüshası çok güzel olduğu için, ona çok hayır kazandırmak için okunmaktadır. Sonra göndereceğiz.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 20

Mektup 20

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim!

Size iki Onuncu Söz ile, iki parça mektub ve size aid üç nüshanızı gönderdim. Size gelen Sünuhat'ın arkasında bulunan Arabî Hutuvat-ı Sitte, asıl Türkçe ve ehemmiyetli Hutuvat-ı Sitte'nin bir muhtasarıdır.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, kahraman kardeşim ve hizmet-i Kur'aniyede ve imaniyede kuvvetli ve kıymetli arkadaşım Ahmed Nazif!

Size üç parça gönderdim. Büyük Hâfız Ali'nin mektubu, seninle alâkadardır. Mübareklerin mektubu, Risale-in Nur'a fevkalâde tevessü' ve rağbete mazhariyetle alâkadardır. Ve Feyzi ve Emin'in eski fıkralarının âhirindeki, radyo münasebetiyle sual ve cevaba bir tetimme olarak bu sual ve cevab dahi size gönderildi. Münasib gördüğün mevkilerde yazarsınız. Mübarek Zekeriya'nın bize Hasta Risalesi'ni hediye etmesi, bizi çok minnetdar eyledi. Ali Osman'ın rü'yası hayırdır, güzeldir. Askerliğine merak etmesin. O bir kerre Risale-i Nur dairesine girdi, inşâallah daha çıkmayacak. Çalışamazsa da yine çalışır gibi her vakit hissesini o daireden alacak.

Kardeşim! Hal-i âleme ve muvakkat vaziyetlere merak etme. Kadere teslim ve "Görelim Mevlâ neyler, neylerse güzel eyler." kaidesiyle perde altında hikmet ve adalet-i İlahiyeye itimad gerektir.

Birer parça Isparta'ya gönderildi.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, hâlis kardeşim ve tarîk-ı hakta ve Kur’an hizmetinde kahraman arkadaşım!

Risale-i Nur’un intişarı her yerde lillahilhamd muvaffakiyetle kendi kendine fütuhat yaparak devam ediyor. İnebolu’da ve havalide kemal-i iştiyakla bir zaman devam etti ve yerleşti. Daha inşâallah sökülmez. Fakat ehl-i dalalet ve şeytan-ı cinn ve ins, sizlerin fevkalâde gayret ve sa’yinizi çekemediler. Bir derece zaîflere fütur verecek ve hâlis olmayanların şevklerini kıracak çok gizli desiselerle sizlere bir telaş ve za’f verildi. Merak etme. Risale-i Nur’un dairesi çok geniş. Hem kemmiyetin ve zahirî çokluğun o kadar ehemmiyeti yok. Hâlis, sebatkâr biri; bine mukabildir.

Bu yakında bir parça evham sizlere gelmiş, herkese emniyet edemiyorsun. Bu da bir ihtiyattır, zararı yok. Benim yanıma gelen ve senin hiddetinden veya itabından müteessir olanlara diyorum ki:

“Nazif’in hizmet-i Kur’aniye’de öyle bir kıymeti var ki, dünyaca yüz kusuru olsa, bakılmayacak. Bakılmamak gerektir. Eğer benim odama gelse, -Risale-i Nur’a zarar vermemek, gelmemek şartıyla- beni şiddetle tekdir etse ve beni dünyaca çok zararlara ve hapis ve

zindana düşmeme sebebiyet verse, Nazif'e karşı muğber olmayacağım. O kıymetdar hizmeti için afvedeceğim. Madem hakikat budur ve madem Risale-i Nur'u orada yerleştiren odur. Onun itab ve hiddetini hoş görmelisiniz, sıkılmayınız." diyorum.

Zâten Risale-i Nur'un talebeleri, İhlas Risalesi'nin düsturları ile hareket ediyorlar. Birbirinin kusurunu görmüyorlar. Fakat her vakit ihtiyat ve dikkat lâzımdır. Herkese itimad edilmez. Bu defa kitabın içinde bir-iki rü'ya vardı. Şâkir'in rü'yasına ait bir küçük tabir leffen gönderiyorum. Ahmed'le gönderilen mektub zâten açık göndermiştim. Oradaki hâlis ve sâdık kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 23

Mektup 23

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşim ve hizmet-i Kur’aniyede çalışkan ve kuvvetli arkadaşım Ahmed Nazif!

Risale-i Nur’un kolayca hüsn-ü intişarı, senden üç şey istiyor:

Birincisi: İtidal-i dem. Yani hilm ve teenni ve ulüvv-ü cenab göstermek.

İkincisi: Vazife-i hizmette kanaat etmek, müşkilpesend olmamak. Yani bu acib hâlât-ı ruhiyede ve ahlâk bozulması bir zamanda bazı zâtların Risale-i Nur’dan cüz’î istifadelerini kabul etmek. Sair kusurlarına binaen reddetmemek.

Üçüncüsü: Kendi vazifemizi yapmak, Cenab-ı Hakk’ın vazifesine karışmamak. Yani muvaffak etmek ve halklara kabul ettirmek ve hüsn-ü tesir vermek; Cenab-ı Hakk’ın vazifesidir, bize ait değildir. Biz yanlış bir tedbir ile kaçırmamak şartıyla ne kadar onlar kaçsalar, çekilseler belki de itiraz etseler, biz me’yus olmamalıyız, şevkimiz kırılmamalı. Belki daha ziyade ihlas ile çalışmalıyız.

Kardeşim! Risale-i Nur’un verdiği manevî kazanca mukabil lüzum olsa hayat ve ruh verilmek lâzım iken, bazı hissiyat-ı dünyeviye ve bazı ahlâk dahi onun için feda edilmeli. Ve asabiyet ve hiddet-i haysiyet gibi damarlar bu ulvî işe karıştırmamalı, belki feda edilmeli. Bu vilayette Risale-i Nur’u orada yerleştirmek,

esaslandırmak hizmetini Cenab-ı Hak sana ihsan ettiği için, bütün Risale-i Nur şakirdleri seni çok kıymetdar bir rükün, bir sahib-i Nur telakki etmiştir. Bu hizmeti tam muhafaza ise; tam bir ulüvv-ü cenab, tam bir tevazu ve teenni ve ihtiyat ve dikkat gerektir.

Buraya gelmek, Risale-i Nur'un intişarı maslahatına muvafık gelmiyor. Sen dahi Hüsrev, Hulusi ve Hâfız Ali gibi daima manen beraberiz. Onların benim şahsımla alâkaları bir ise, Risale-i Nur'a karşı alâkaları bindir. Beni görmek arzu etmiyorlar. Çünki her kitabda üstadlarını beraber görüyorlar. Bu havalide senin faaliyetini ehl-i dünya anlamış. Seni benimle görüşmeğe çok dikkat edecekler. Risale-i Nur'a zarar verebilir.

Biraderzadem Nihad, mühim bir maslahata binaen pederinin yanına gitti. Baharın geldiği vakit size gelir inşâallah. Ben hususî mektub yazmadığımdan gücenme. Umum Isparta'ya güçlükle yirmi günde bir mektub yazıyorum. Hem onlara yazdığım mektubların suretini size gönderiyorum. Hattâ bu mektubu bir zât, bana acıyıp sobamı yakmak için sabahleyin geldi. Bana yazmak çok zahmeti bulunan, mektub yazmak hizmetini yaptı. Allah ondan razı olsun. Yazdığı mektubda kusurlar var ise, dilimi anlamadığından kusuruna bakmayınız. Oradaki kardeşlerimize birer birer selâm ediyorum. Salahaddin'in keyfini soruyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 24

Mektup 24

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşim ve hizmet-i Kur'aniyede kuvvetli arkadaşım!

Sen Feyzi'ye yazdığın mektubunda bir kelimeye nazar-ı dikkati celbetmen sırrıyla, yirmi dakika mektub ve kitablarla, Feyzi ile konuşurken dikkat etmedim. O gittikten sonra anladım. Nazarınız verdim, o kelimeyi buldum. Kalbime geldi ki: Bu kelime içindir ki, hatırıma gelmedi.

Aziz kardeşim! Bana karşı irtibatınız yalnız Risale-i Nur'un kıymeti ve ehemmiyeti noktasında hakikîdir. Benim şahsım itibariyle haddimden çok fazla bir kıymet tasavvur edip irtibat etmek hakikî değil. Belki de zararı var. Evet mes'ele ikidir. Biri, Risale-i Nur'dur. Biri de, onun bir tercümanı. Ve Risale-i Nur hakkındaki hüsn-ü zannınız daha fevkinde Risale-i Nur'a lâyıktır. Çünki Kur'an-ı Hakîm'in bir mu'cize-i maneviyesidir. Âhirzamanda gelecek Hazret-i Mehdi de ona o kıymeti verecek itikadındayım.

Eski zamanlarda şahsî birer hidayet edici, birer müceddid her asırda gelmişler. Bu zaman, cemaat zamanı olduğu ve enaniyetin fevkalâde hükmettiği zaman olduğu için, şahsiyetlerin ehemmiyeti hakikat noktasında o kadar yoktur. Yalnız kıymet ve kuvvet, mütesanid cemaatlerden tezahür eden şahs-ı manevîdedir. Lillahilhamd, Risale-i Nur'un eczalarından ve şakirdlerin tesanüdünden tezahür eden bir şahs-ı manevî, bizlere ve bu zamana

Kur’an-ı Mu’ciz-ül Beyan’ın hakaikını izhar etmeğe en mükemmel bir rehber, bir mürşiddir. Onun hizmetinde bulunan benim gibilere, onun evsaf-ı azîmesini vermek yanlıştır. Fakat herbirimiz onun evsaf-ı azîmesinden bir nevi mazhariyetle istifade ederiz. Ben itiraf ediyorum ki; ben bu eserlere değil sahib belki hizmetinde bulunmasına da lâyık değildim. Cenab-ı Hakk’ın azamet-i kudretine bir delildir ki; en ehemmiyetsiz bir şahsiyetimi, gayet ehemmiyetli bir hakikata delil yapmıştır.

Hem Risale-i Nur, öyle bir derecede kıymetini göstermiş; daha müşterileri ona celbetmek için, bir dellâlını fevkalâde göstermeğe lüzum yok.

Kardeşim! Bu izahatımdan gücenme. Bir derece zamanca lüzumu vardır. Cenab-ı Hakk’a yüzbin şükür ediyorum ki, İnebolu’yu ikinci Isparta hükmüne geçirmiş.

Oradaki kardeşlerimize birer birer selâm ediyorum. Salahaddin’in fıkrası da güzeldir. Isparta’ya gönderilecek emanetler geldi. Birinci İhlas’ın bir küçük hâşiyesini gönderiyorum.

Kardeşiniz

Said

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Kıymetdar kardeşlerim ve hizmet-i Kur’aniyede namdar arkadaşlarım, hak ve hakikat yolunda ziyadar yoldaşlarım!

Bu boğucu ve zulümatlı asırda sizler olmasaydınız pek çok ehl-i iman boğulacağı gibi, ben de şiddet-i me’yusiyetten boğulacaktım ve Risale-i Nur mağlub olacaktı.

Said

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 26

Mektup 26

Biz bu havalideki Risale-i Nur şakirdleri namına oradaki umum kardeşlerimize birer birer selâm ve selâmetlerine dua ve beraet bayramlarını tebrik ediyoruz. Fakat herhalde her vakit ihtiyat etmek lâzımdır. Belki şimdi daha ziyade dikkat ve sakınmak gerektir.

Kardeşiniz
Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 27

Mektup 27

[Kırk sene evvel Eski Said talebeleri içinde bir ihtiyar zât vardı ki, haremi genç idi. O zâta zarifane bu iki cümleyi ders vermiş.]

Benim gibi ihtiyar olmuş bir zât, çok sevdiği haremine demiş ki:

ولا يرعوك ايماس القتير به فان ذاك ابتسام العلم و الاوب

Yani: Sakalımda siyah kılların beyazlanması seni ürkütmesin. Çünki o beyazlık, yağ gibi ilim ve nurun tecessüm edip kafa kazanında kalbin hararetiyle eriyip tereşşuh ederek bütün saç ve sakalıma sızarak sana tebessüm ediyor. Gerçi mürur-u zamanla kuvvet ve hiss-i maddîyi kaybetmişim. Fakat asıl nuranî ve daimî kuvvet ve tatlı ve güzel cemal olan ilim ve edebi kazanmışım. Senin nazar-ı istikrahını değil, belki nazar-ı istihsanını celbetmeli diye haremini edibane kandırmış.

Biri de; çok sevdiği genç hareminden ihbar edip demiş ki:

قالت كبرت و شبت قلت لها هذا غبار وقايع الدهر

Yani: Haremim dedi ki: Sen büyük ihtiyarlandın, daha bana küfüv olamazsın. Ben de cevaben dedim ki: Benim saç ve sakalımda görünen beyazlıklar, ihtiyarlığın alâmetleri değiller. Belki dehrin musibetlerinin ve hâdiselerinin gürültü ederek, ayaklarının altından

çıkan toz saç ve sakalıma konmuş. Silkelense düşer gibi diye güya o musibetler haylaz çocuklar gibi şamata ederek ayaklarından çıkan toz, gubar saç ve sakalıma yapışsa yani ben sinnen ihtiyar değilim. Belki başıma gelen, başımı döğen belaların tahrikiyle bir nezle-i şedidenin tesirinden beyazlığın gelmesidir.

[Elli sene evvel Kürdistan'ın meşhur âlimi merhum Şeyh Emin Efendi tarafından onbeş-onaltı yaşında bulunan Eski Said'i imtihan için sorduğu suallerden birisine verdiği hârika bir cevabdır. Bir saat zarfında bu acib muammayı halletmiş.]

Yine birisi sevdiği familyasına remizli olan bu fıkrayı söylemiş:

زِلَعْلِ بَارِ جُسْتَمْ ضِدِّ شَرْقيِ بِتَازِى
وَرِىُّ قَلْبُ تَصْحِيف

Karısı anlamış. Manası: *"Yârinin yani hareminin la'l gibi dudaklarından şarkın zıddını Arabî, Farisî kalb ve tashif suretinde istiyorum."* Zekice karısı da manasını fehmetmiş.

Eski Said, sual eden Şeyh Emin Efendi'ye demiş:

شرق "Şark"ın zıddı غرب "garb"dır. "Garb" noktanın tashifiyle عرب "arb" olur. "Arb" ise kalb-i tashif ile ربيع "rebî'" olur. Rebî', Farisî بهار "bahar" olur. Bahar noktası tashif olup yukarı çıksa نهار "nehar" olur. Nehar Arabî يوم "yevm" olur. "Yevm" kalb ile موى "mûy" olur. "Mûy" ise Arabîsi شعر "şa'r" ki iki manası olup biri بيت "beyt"tir. Beyt de iki manaya gelir. Birisi

دار “dâr”dır. Dâr ise tashif ile داز “dâz” olur. “Dâz” kalb ile زاد “zâd” olur. “Zâd” Farisî توشه “tûşe”, tûşe ise tashif ile بوسه “bûse” olur. Bûse ise Türkçe *"öpmek"* demektir.

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 28

Mektup 28

(İstanbul'da Risale-i Nur şakirdlerine gönderilen bir mektubdur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim Hâfız Emin, Seyyid Şefik, Hoca Mustafa!

Evvelâ: Geçen Leyle-i Beraetinizi ve gelen Ramazanınızı tebrik ederiz.

Sâniyen: Risale-i Nur şakirdlerinin dairesindeki uhrevî kazanç cihetinde manevî şirket hesabına ve her birisi umumun defter-i a'maline hasenat yazdırmak noktasındaki faaliyete ve çalışmaya Isparta ve Kastamonu gibi İstanbul şakirdleri ve Risale-i Nur ile alâkadarları dahi bu iştiraktan gelen pek büyük kazanca girişsinler.

Sâlisen: İstanbul büyük âlimlerinden ve kıymetli vaizlerinden Risale-i Nur hesabına bir meded, bir yardım, bir takdir ve tahsin bekliyorduk. Başta merhum fetva emini Ali Rıza olarak bir kısım mübarek zâtlar takdir ve tahsinleriyle bizleri yani Risale-i Nur şakirdlerini ebedî minnetdar ve müteşekkir eylediler. Cenab-ı Hak onlardan ebeden razı olsun. Hususan yeniden haber aldık ki, meşhur ve hakikatlı ve kıymetdar ve tesirli vaiz ve âlimlerden Mahmud Efendi ve Ali Haydar Efendi Risale-i Nur'un ehemmiyetini tam takdir ederek bizleri pek çok mesrur edip, bizi himaye eden merhum Ali Rıza Efendi'nin zevalindeki acıyı izale ettiler. Biz şakirdler dahi o zâtları bu mübarek günler ve gecelerdeki manevî kazançlarımıza hissedar edeceğiz. Bizim tarafımızdan o kıymetdar zâtlara çok arz-ı hürmet ve

selâm ve selâmetlerine duamızı tebliğ ediniz. Oradaki o iki zâtın sisteminde Risale-i Nur'u takdir eden zâtların isimlerini bilmemiz lâzım ki, manevî kazancımıza hissedar edelim.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 29

Mektup 29

Azize ve sıddıka ve Risale-i Nur'un erkânından hemşirem Âsiye!

Evvelâ: Sen benim bedelime Müftüzade Hâfıza Lütfiye'ye söyle ki: Sen şimdiye kadar bir şakird olarak tam çalıştın, tam ders aldın. Fakat Risale-i Nur'un intişarına ve hizmetine erkânlar ve haslar gibi ve Âsiye ve Ulviye ve Lütfiye gibi çalışamadın. Halbuki sen onlardan daha evvel Risale-i Nur ile alâkadar olmuş idin ve onlardan daha ziyade dünya ile alâkasız olduğun ve Risale-i Nur'un bir kısım has erkânları gibi mücerred kalıp kanun-u tenasül içine girmedin haysiyetiyle ve hanedanınız da bir medrese-i ilmiye hükmünde olduğu cihetle, herkesten ziyade Risale-i Nur'a sahib ve naşir ve hami olmanız ve Âsiye ve Ulviye ve öteki Lütfiye ve Şerife gibi Risale-i Nur'u en ehemmiyetli bir maksad-ı hayatınız yapmak gerekti. Çünki Isparta'nın kahraman erkânları yerinde, bu şehirde hanımlar kısmında Hüsrev'ler ve erkânlar çıkmağa başlamış. Bu sert şehirde Risale-i Nur'u tam yerleştirmek, sizin gibilerin gayretiyle ve ciddi sahabetlerine bakar.

Sâniyen: Hemşirem Âsiye! Sen Risale-i Nur şakirdleri dairesinde "Âsiye" (آسيه) nâm-ı mübarekiyle ehemmiyetli bir mevki' aldığın için, o mübarek ismi "Âsiye (عاصيه)" tabiriyle tahrif etme. O ismi yaz. Sonra kendine günahkâr, kusurlu diyebilirsin.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Ramazan-ı şerifinizi bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz... Ve bu Ramazan-ı Mübarekin birinci gecesinde ve iki gün evvel bize karşı gayet ağır zehirli bir hastalık musibetiyle beraber gayet ağır bir taarruza hedef olduk. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, o dehşetli iki musibeti gayet kolaylıkla defedip فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ beşaret-i gavsiyeye yeni bir masadak oldu. Şöyle ki:

Benim keşfiyatımla ye geçen seneki hastalığımda imdada gelen ve Risale-i Nura talebe olan Said nâmında mübarek doktorun tasdikiyle ve ihbarı ile müthiş bir zehirlenmek neticesinde hararet kırk dereceden geçerken, benim ile ölüm mabeyninde yarım derece kalmıştı. Hiç ömrümde böyle dehşetli hal başımdan geçmediği bir zamanda, inayet-i ilâhiye imdada yetişti. O gecenin sabahında (Yani 19.9.1943'de) harareti otuz altı dereceye indirdi. Onda dokuz tehlikeyi bertaraf etti.

Taarruz ise, o hastalık zamanındaki doktorların tavsiyesiyle konuşmamak lâzım gelirken, hem ferah verecek şeylere hastalık itibariyle ihtiyaç varken; birden en sıkıntılı bir tarzda ve en elim bir surette hücreme iki müdde-i umumi ve bir me'mur-u adliye ile, iki

taharri komiseri izinsiz girdiler. Niyetleri de taharri ve Besinci Şua'ı bahane edip kitapları taharri ve müsadere etmek fikriyle geldikleri zamandan üç saat evvel, Hüsrev kalemiyle yazıldığı Mu'cizat-ı Ahmediye İstanbul'da bir seneden beri parlak fütuhat yaparak elimize geçti. Masa üzerinde parlıyordu. İşarat-ül İ'caz ve kerametli Yirmidokuzuncu Söz'de aynı vakitte Tosya'dan gelip masa üzerinde nazar-ı dikkati celbeder bir tarzda; o düşmanlık niyetiyle gelen taharri ve müsadere me'murlarının nazar-ı dikkatini celbettikleri zamanda yine inayet-i ilahiye imdada yetişti. Bidayeten yarım saat kadar onların düşmanlık vaziyetini bildirmeden, hastalık münasebetiyle ziyarete geldiklerini zannederek, onları Risale-i Nura talebe yapmak tarzında derse başladım. Yarım saat sonra bildim ki, dost değiller. Fakat bu kuvvetli ders vasıtasıyla düşman kalmayıp dost oldular. Hatta ifademi almaya ve yahut da bu ne kitaplardır, sormaya cesaret edemediler. Bu ağır taarruz, o ağır zehirlendirmek gibi gayet hafif geçti.

Bu hadiseye de bir bahane olarak: "Kürt Atıf nâmında bir şakirdin varmış, rejim aleyhinde Beşinci Şua'ı neşrediyor" diye adliyeye şifre gelmiş.

Ben de dedim: "Atıf Kürt değil, fakat talebemdir. O da benim gibi dünya ila alâkasızdır. Beşinci Şua'ı ben ona göndermedim. Zaten benim yanımda da yoktur. O Şua'ın aslı yirmibeş sene evvel Eski Said'den âlamât-ı kıyametten sorulmuş, o da cevap vermiş."

Anlaşılıyor ki kardeşimiz Atıf, Hocaları ve ehl-i tarikatı gücendirmiş. Onlar da Hükümeti vasıta edip bu surete girmiş. Sonra onlara müdafaatı ve onaltıncı mektubu, Ramazan risalesini verip bu Ramazan-ı Şerifte oruçlarını tutmalarını teklif edip onlar da mahcubiyetle döndüler.

.....

Said Nursi

Kastamonu Mektupları [Üstad] : Mektup 31

Mektup 31: İtidal-i dem tavsiyesi

İtidal-i dem tavsiyesinde Said'in bir küçük mektubudur.

Risale-in Nur münasebeti ve cereyanı, güneş gibi bütün cereyanların ve münasebetlerin fevkindedir. Hiç bir şeye tâbi' olamaz. Hakikat-ı Kur'aniyeden başka hiç bir şeye âlet olamaz. Onun talebeleri muhtelif cereyanlarda bulunsa da, birbiriyle o nuranî ve semavî zincir ile bağlı olduklarından; hâdisatın fırtınaları inşâallah dağıtamaz. Fakat çok dikkat lâzım. Bu şaşırtan hâdiseler hengâmında en iyi çare; karışmamak, yalnız seyirci olmak gerektir. Talebelerden birisi, dinsizlik tarafdar olduğu bir siyasî cereyana tarafdar olsa, reddedilmez. Çünki Usûlüddin'de şu kaide vardır: *"Bir mezhebin lâzımı, mezheb değil ki, lâzım ile mes'ul olsun."* Yani "eğer bir mesleğin lâzımı ve neticesi küfre girse, fakat o lüzum zahir olmazsa yahut zaruret-i ihtiyaç için girmiş ise; o mesleğin sahibi kâfir olmaz."

Bu kısacık işaret, iki gün evvel kalbime ihtar edildi. Size de belki faidesi var diye, bu kadarcık işaret ettim. Müsamahakârane geçininiz. Birbirinizin kusurunu görmeyiniz, tevil ediniz. Herkes senin gibi kahraman olamaz. Hem çok müşkilpesend olma. Aza kanaat ile, talebelerin az hizmetlerini de takdir et; tâ şevkleri kırılmasın. Hem Risale-in Nur'un dairesi geniştir, darlaştırma. Tâ ki aleyhdarlık fikri talebelere ve muhtaçlara ve siyasetçilere inad girmesin. Çünki dinsizlerin safında dahi fakat istikbalde Risale-in Nur'un talebeleri var diye ümid ederiz. Bu hengâmda görüşmek münasib değil, hem ihtiyat çok lâzımdır. Çünki sair yerlerdeki kardeşlerimize sıkıntı veriliyor. Mümkün olduğu kadar itidal ve teenni ve sabır gerektir.

Said Nursî

Kastamonu Mektupları [Talebeler]

Kastamonu Mektupları

[Talebeler]

Gayr-i Münteşir

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَ رِسَالَهءِ النُّورِ

Aziz kardeşlerim ve hizmet-i Kur’an’da kıymetli arkadaşlarım!

İçinde bulunduğumuz şu asrın en tehlikeli, boğucu ve zulmetli ve şiddetli devresinde kemal-i ihlasla deruhde ettiğimiz hizmet-i Kur’an’da ve hizbullah hükmünde gösterilen çok kıymetli alâka ve rabıta ve mesaîmiz, Risale-i Nur mübarekler heyetinin ve o havz-ı kevserin menba ve merkez-i umumîsini teşkil eden Isparta’nın küçük bir şubesi olarak muhitimizi ikinci bir Isparta nam ve ünvanını kazandırmağa muvaffak olduğumuzdan dolayı, Kur’an ve Risale-i Nur namına iftihar eder ve Cenab-ı Hakk’a zerrat adedince hamd ü senalar ederiz.

Kardeşlerim! Risale-i Nur’un bizlere tevdi’ ettiği vazifenin pek büyük ve kudsî olmakla beraber Kur’an-ı Hakîm’in emrettiği hakaik-ı diniye ve imaniyenin şu devr-i dalalet ve enaniyetinde ne kadar lüzumlu olduğunu ve halkımızın ne kadar fazla ihtiyacı bulunduğunu Risale-i Nur eczalarının bir an evvel teksir ile beraber, dalalete yüz tutan bir zamanda din ve imanı kurtarmağa çalışmaklığın ne derece

azîm ve kıymetli bir hizmet-i kudsiye olduğu, böyle bir kudsî hizmetin ebedî hayatımıza ne derece azîm ve kıymetli kazançlar temin edeceğini, az bir teemmülle herbir talebe arkadaşlarımızın böyle bir fırsatı ve bilhassa nimeti biz günahkâr, âciz ve fakir kullarına ihsan eden Cenab-ı Hakk'a niyaz ve hamdederek elden kaçırmamak için geceli gündüzlü çalışmamız îcab etmektedir. Muhitimizde adedi pek mahdud olan Risale-i Nur eczalarının her arkadaşta tekmil ettirilmesi suretiyle teksirine şiddetle muhtacız. Böyle uzun kış gecelerinde kıymetli vaktimizi boş geçirmek, bizim gibi fakir ve âcizler için en büyük zarar ve zayiattandır.

Ey kardeşlerim! Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın asrımıza bakan bütün âyât u beyyinatlarından herkesin anlayabileceği bugünkü lisanla açık ve noksansız olarak tefsir edilmiş, yani (su gibi eritilmiş bir şekilde yalnız içmesi kalmış) havz-ı Kevser'den ve âb-ı hayattan başka hiçbir kitaba ve rehbere ve hocaya ihtiyaç bırakmayan Risale-i Nur'un nurlarından feyz almak ve istidada göre kanmak ve diğer din kardeşlerimizin mütalaalarına arzetmek suretiyle Bir ilâ Otuzüçüncü Söz'e kadar olan cüzlerden istifade ettirmek de birer vazife-i hizmetimizdendir. Bazı arkadaşların eski zaman kitablarına ve hattâ gazete ve siyaset âlemleriyle alâkadar bulundukları, Üstadımıza aksetmiş olduğundan hiçbir şeye muhtaç bırakmayan Risale-i Nur hâriçte boş vaktinizi lüzumsuz başka şeylerle zayi' etmenin zararlı olduğunu bilelim. Ve dört el ile mürşidimiz, rehberimiz ve hattâ hâdîmiz bulunan Risale-i Nur'a sarılalım. Ve ona hizmet edip, mükâfatını da ondan isteyelim.

Hem Risale-i Nur kazancı manevîdir. Maddiyattan kaçar. Şunu bilmiş olunuz ki, Risale-i Nur hiçbir maddî menfaatı kabul edemez. Ve kendisi de böyle muvakkat bir menfaate âlet edemez. Çok yerlerde görüldüğü gibi maddî menfaate hasreden bazı arkadaşlar şefkat tokatları yemişler. Ve bazıları ebedî zararlara maruz kalmışlardır. İşte bizler bu ağır manevî tokatları gözönünde tutarak, zerre miktar da olsa maddî menfaate tercih şöyle dursun, akla bile getirmemelidir.

Risale-i Nur'a sadakatla hizmet edenlerin esasen çok hakaik ve kerametleriyle zahirdir ki, maddî ve manevî iki türlü mükâfatını Rabb-ı Rahîmimiz ihsan ediyor. Elhamdülillahi hâzâ min fadlı Rabbî. Dünyanın acib aldatıcı ve elemli ve zînetli muvakkat şaşaalı hayat-ı

sefihanesi câzibelerine kapılan ve hayat-ı içtimaiyenin azîm günahlarına maruz kalan bizler bilmeliyiz ki: Bu müdhiş ve fakat elem-i manevî görmediğimiz için muvakkat ve zahirî ve aldatıcı riyakâr güler yüzüne aldanarak düştüğü girdabdan kurtulmak çaresini ancak her türlü âhirzaman fitne ve dalalet ve ilhadına karşı metin ve sarsılmaz kal'a-i nur olan Risale-i Nur çerçevesi içerisine girerek, sadakat-ı tâmme ve ihlas ile okuyup yazmak ve ehl-i din kardeşlerimize de öğretmek suretiyle bu mübarek Nur'un hizmetinde bulabileceğimizi kat'iyyen ve şeksiz olarak arzeder ve hepinize muvaffakiyetler dilerim.

Duanıza çok muhtaç, günahkâr kardeşiniz..

Nazif Çelebi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Biz Kastamonu Risale-i Nur talebeleri, umum Risale-i Nur talebeleri kardeşlerimize bir hakikatı beyan etmeğe, Risale-i Nur'un şakirdlerinden sırr-ı tesanüd ve ihlası muhafaza niyetiyle mecbur olduk. Şöyle ki:

O ihtiyar hocanın manasız itirazı hâdisesi ve galiz tabiri, bizi bu mes'eleyi tedkik etmeğe mecbur etti. O adam Risale-i Nur'un bazı talebesine sarfettiği o galiz tabir hakikat hesabına olmadığına gayet kat'î bir delil şudur ki: Zındıkaya karşı kuvvet-i imaniye ile galibane mukavemet eden Risale-i Nur'un şakirdlerine dalalet isnad etmek, doğrudan doğruya zındıkaya yardım oluyor. Elbette öyle ihtiyar bir hoca böyle ejderhaların ısırmasına yardım çıkacak. Bir bîçarenin yılanlarla uğraşması zamanında sinek ısırması gibi hatiatına, kusuratına ehemmiyet verip tokatlamak, hak ve hakikat ve insaf ve insaniyete hiçbir cihet-i münasebeti olamaz. Öyle ise herhalde ve şübhesiz o galiz tabiri ona söylettiren; ya hastalık hiddetinden ve ihtiyarlık atehinden gelmiş bir tahkir, bir ihanettir veyahut hak ve hakikata bakmayan bir garazdır ki, onu o dehşetli fitne-i diniyeye sevketmiş.

Biz tahkikatımızla bu garazın esbabını taharri ettik. Hem Ankara'dan, hem vilayat-ı şarkiyeden gelen muhacirlerden anladık ki;

tahkikatımız doğrudur. Bulduğumuz o garazın esbabının birkaç tanesini beyan ediyoruz:

Birincisi: Risale-i Nur'a karşı Isparta cephesinde münafıklar mahkemeyi musallat ettiler. Risale-i Nur'un galebesiyle neticelendi. Bizim cephede Üstadımıza ve dolayısıyla Risale-i Nur'a karşı İstanbul ülemasının itirazlarıyla hücum ettiler. Fakat İstanbul üleması, Üstadımızın cerhedilmez tahkikatını kemal-i takdirle karşılıyorlar. Ezcümle; o ihtiyar zâtın itirazı münasebetiyle, İstanbul'un en muteber ve en eski ve en büyük âlimi Ali Rıza, o ihtiyar hocanın itirazı münasebetiyle demiş ki: "Bugün Bediüzzaman'ın Risale-i Nur'u müceddid-i dindir. Onun eserine karşı bir şey denilmez ve dil uzatılmaz. Bizim anlamadığımız rumuzlar vardır. O ihtiyar muterizin mütalaası yanlıştır. Bugün bu eserleri tedkik ve tenkid için Bediüzzaman'ın kâ'bında olmak lâzımdır. Bu zamanda o da yoktur." demiş. O muterizin itirazını reddetmiş. İşte münafıklar bu noktadan da yapamadıkları için, Üstadımızla fazla münasebetdar ve hemşehrisi ve İstanbul'da ziyade hürmet kazanmış bir zâtın zayıf damarından bilerek veya bilmeyerek onu bu büyük hataya sevketmişler.

İkinci sebeb-i garaz: Anladığımız şudur ki; Risale-i Nur, ölen reisin bazı vaziyetlerinden çok zaman evvel haber vermiş. O muteriz zâtın bazı akrabası o ölenin dostları ve çoğu zaman memur olması ve onun darbelerinden kurtulup rahat yaşamaları cihetiyle, Risale-i Nur'a bu itiraz-ı tarafgirane ona ettirilmesi muhtemeldir.

Üçüncü sebeb-i garaz: Üstadımız, Risale-i Nur siyasetle alâkaları olmadığı halde, bazı hakaik-ı İslâmiyeyi beyanında bir devlet-i ecnebiyenin ifsad komitesine karşı tokatları ve hakikat-ı Kur'aniye hesabına Yahudilere tokat vurması cihetiyle, Yahudilerin Siyonist komiteleri Risale-i Nur'dan intikamlarını almak için bu bîçareyi bu surette istimallerine kuvvetle ihtimal veriyoruz. Vilayet-i şarkiyede bulunan Yahudiler, yalnız o zâtın kasabasında bulunuyorlarmış. Elbette o dostluk ve komşuluk, hatıra tesir eder. Hem İngiliz'in siyasî desiselerinin tesirini gösteren emareler var.

Dördüncü sebeb-i garaz: Muhtemeldir ki, çoktan beri İstanbul'da ehemmiyetli bir mevki-i hürmet kazandığı cihetiyle ve meşrebini daha iyi görmek ve Üstadımız da İstanbul'a gitmesi işaa

edilmesiyle, Van’da da olduğu gibi bir rekabet damarı, o zâtı o lüzumsuz ve dikkatsiz itiraza sevketmiş. Halbuki biz bu yirmi seneki Üstadımızın hayatına dikkat ediyoruz. Kat’iyyen enaniyete, makama ve rekabete medar olacak vaziyetler yoktur görüyoruz.

Beşinci sebeb-i garaz: Her meşrebde üstadlarını, şeyhlerini muhabbet ve hürmet cihetinde kendi makamlarından pek fazla makam vermek, hattâ kutub da zannetmek eskiden beri makbul olduğu halde, Üstadımız bu yirmi senedir bu kaidenin aksine olarak, makamı kendine kabul etmemek ve hüsn-ü zan ve muhabbetin ifratını reddetmek, düsturu iken; şakirdlerin meşru’ hüsn-ü zanları o ihtiyar zâta bu fikri vermiş olmak ihtimali var ki; Eski Said’de hubb-u câh ve şan ü şeref, izzet-i ilmiye namına bulduğu cihetiyle şimdi ona teveccüh eden fevkalâde hürmet ve irtibat ve taraftarlar vesilesiyle siyasete, hayat-ı içtimaiyeye tesirli girmesi onun havf damarına, Menemen, Şeyh Said hâdisesini tahattur edip kendini onlara gelen hücumdan kurtarmak fikriyle kendini o dehşetli hataya sevketmiş, muhtemeldir.

Halbuki yirmi seneden beri bir gazeteyi dinlemeyen, istirahatı için onsekiz seneden beri hükûmete müracaat etmeyen ve bir seneden beri harb-i umumîden hiçbir vaziyeti bilmeyen ve sormayan ve üç senedir odasından işitilen radyoyu iki defadan başka dinlemeyen ve bütün kuvvetini ve vaktini ehl-i imanın imanının muhafazasına ve kurtarmasına sarfeden bir adama karşı böyle evham ve sû’-i zanlar, elbette hiçbir cihetle olmamalı ve olmamak lâzım gelir. Gayet vehham ve korkak adamlar da olsa yapmamalı. Biz Kur’an-ı Hakîm’in hizmetkârları Risale-i Nur’un şakirdleri her işimizde tevekkül edip حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip o zâtın o yanlışından kurtulmasını rahmet-i İlahiyeden rica ediyoruz.

Bu havalideki Risale-i Nur şakirdleri namına

Zühdü, Hâfız Tevfik, Emin, Hilmi, Feyzi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Kahraman Tahir'in tab' ettiği Vird-ül Kur'an-ül A'zam'ın buradaki ve İnebolu havalisinde teraküm eden hediyelerini Hizb-ül Ekber-i Nuriye'nin de tab'ına medar olmak için bir kısım hediyeleridir, fiyatlarıdır. Bir kısmı da tab'ına teberru'dur. Bir kısmı da borç olarak mecmuu Mustafa Çavuş vasıtasıyla Sabri Efendi'ye Çerkes oğlu Kâmil imzasıyla posta ile gönderdik. Orada bulunan umum kardeşlerimize binler selâm eder, dualarını isteriz.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Emin, Kâmil, Feyzi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Vefakâr, fedakâr, ihlaslı kardeşimiz Mustafa Osman Efendi'ye,

Çok kıymetli 20 Teşrinievvel 942 tarihli mektubunuzu aldım, teşekkür ederim. Pederim yazmıştı. Cenab-ı Hak hayırlı günler, hayırlı işler, hayırlı saadetler nasib etsin, âmîn. Gösterilen teveccühe lâyık değilim. Vazifemizdeki kudsiyet çok büyüktür. Bu sebeble fahr ve gurur gibi âciz insanların haddi değildir. Ancak şükürle, acz ve mahviyetle enaniyeti eriteceğiz. İlkbahar yolculuğunda uğurlu, hikmetli bir tesadüfün mahsulü sizlerin duası berekâtına, nihayetsiz kusurlarımın dergâh-ı İlahîde afvedilmesine inşâallah vesile olur. Bilmukabele hürmetle ellerinizden öperim. Müjde olarak aldığınız cevabda hiçbir Risale-i Nur talebesinin nâil olmadığı iltifata mazhar oldunuz, tebrik ederim. Çünki sizde manevî bazı hasletler Üstadım tarafından hissedilmiş. İntisab ettiğiniz hasib ve nesib şeyhiniz olan o zât-ı muhteremin ellerinden ve ayaklarından öperim. Selâmımı söyleyiniz ve Risale-i Nur'u okusun. Yazı bildiği takdirde yazmak şartıyladır. Ve Risale-i Nur'a talebe olur. Evvelce arzettiğim gibi Risale-i Nur şeyhlik, müridlik değildir. Sünnet-i Seniyeye ittiba ile Hazret-i Kur'ana hizmet etmektir. Binaenaleyh Risale-i Nur'u yazmak ve okumak veya neşretmek başka tarîkatça men' edilemez. O tarîkatın halifeleri dahi Risale-i Nur'a muarız değil, bilakis talebe

olmaktadırlar. Bazılar müstesna. Enaniyetlerini yenemediklerinden yemişli ağacı taşlarlar, dikkatinizi çekerim.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 5

Mektup 5

(Büyük Hüsrev'in bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Kıymetdar kardeşim H. Sani'ye ve sevgili kardeşim Hâfız Ali'ye!

Pek büyük sürurları ve beşaretleri ihtiva eden ve bir haftadan beri hergün vüruduna intizarda bulunduğum çok kıymetdar mektubunuzu aldım. Uzun seneler sa'yini toprağa atıp sünbüllenmesi için yağmurun vüruduna intizaren Hâlık'a el açıp yalvaran bir çiftçi gibi, gözlerim o âb-ı hayatı serpen ve Risale-in Nur'un neşv ü nema devresine ayak atmakta olduğumuzun haberini veren müjdeleri, sevgili Üstadımızın yazılarında gördü. Bînihaye hamd ü sena bizi yaratan Zât-ı Zülcelal Hazretlerine olsun dualarını ederken; kalbim kendini istilâ eden sevinçlerle doldu, ruhum intizarının semerelerinin beşaretleriyle sürurlandı. Hiç de liyakatım olmadığı, nasiyeleri ciddiyet ve sadakatın şualarıyla parlayan Nur Cemaatı arasında kendini gören bu hakir kardeşinizin letaifleri, inayet ve hıfz-ı İlahî gibi bütün mahlukatın her vakitte ve her halde muhtaç olduğu bu iki azîm lütfa mazhariyetten dolayı müstağrak-ı sürur oldu. Acaba sekiz-on seneden beri hem şahsıyla ve hem de zulümlü zulümatları yırtan, seradan Süreyya'ya kadar kendine mukabil olan kalblere feyizlerini takdim eden âsârıyla tarîk-i hidayeti gösteren sevgili Üstadımızın arkasından koşup gitmeyi ve onunla kabrin kapısını açmayı ve onunla haşre de ve daha ötesi olan Cennet'te beraber olmayı, hangi talebesi var ki istemesin?

Her birimiz sevgili Üstadımızla senelerden beri beraber bulunduğumuz halde; kim var ki, ondan maddî ve manevî zerre kadar olsun bir mazarrat gördüğünü veya işmam ettiğini söyleyecek çıksın? Bütün hayatını Allah'a hasreden bir hâdim-i Hak arkasında gitmek ve Cenab-ı Hakk'ın pek büyük bir lütfu olan Risale-in Nur cemaatı içinde kendisini görmek şerefine nail olmak, ne büyük saadet ne büyük şeref-i ikram ki; Hâlıkımız bize bunları ihsan etmiş.

Evet sevgili kardeşlerim! Hepimiz biliyoruz ki; kıymet bizim zekâvetimizde veya servetimizde veyahut maddî güzelliğimizde hiç değildir. Aktablar arasında bir kısım nuranî zâtların iltifatları ise, sırf Kur'anî hizmetimizdeki faaliyetimiz değil midir?

Sevgili kardeşlerim! Yazmak ve konuşmak istiyorum, fakat sözlerim malûmu i'lam olduğu için sustum. Afvımı rica eder, hürmetlerimi takdim eder, cümlenize binler selâm ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Hakir kardeşiniz

Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 6

Mektup 6

(Hüsrev ve Rüşdü'nün fıkralarıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar ve çok sevgili Üstadımız Efendimiz!

Bir hafta evvel bütün talebelerinizin kalblerini sevinçle dolduran iki kıymetdar fıkranızı aldık. Yüzümüze görümüze sürdük. Sururumuza had çekilmiyordu. Derhal kardeşlerimize gönderdik. Berk-i satı' gibi haber-i meserret, talebelerinizin cümlesine vâsıl oldu. Hem İşarat-ı Kur'aniye Risalesinde ve hem de Yirmiyedinci Mektub'un fıkraları içine derci emir buyurulan, Âyet-ül Kübra'nın hazine-i nâmütenahîsinden çıkarılan tebşirat-ı Kur'aniye, bilhassa içinde bulunduğumuz bu seneye nazarımızı çevirmesi; uzun, karanlıklı, kâbuslu, zulmetli ve zulümlü günlerimizin Risale-in Nur'un istisnaiyet kesbeden hârikulâde nuruyla aydınlaşmasının tarihini ve hem de hadîs-i şerifin delaletiyle Risale-in Nur'un küre-i Arzda 150 sene galibane hükmünün devam edeceğini ve 200 sene kadar Cenab-ı Hak Celle ve Alâ Hazretlerinin biz hâdimlerine ihsanını Risale-in Nur'un vasıtasıyla temadi ettireceğinin ihsas edilmesi; ruhumuzda o kadar büyük inşirah vücuda getirmiştir ki, bu hali tarif edebilmek benim gibi acz içinde çırpınan ve perişanlık içerisinde yuvarlanan bir fakir talebenizin şübhesiz haddi değildir.

Hâlık-ı Kerimimize nâmütenahî şükür ve hamdetmekle beraber, her zaman siz Üstadımızdan ve bu haber-i meserreti bize ulaştıran talebe kardeşlerimizden ilelebed hoşnud ve razı olsun duasını daima etmekteyiz.

Çok kıymetdar Üstadım! Tevafuk letafetlerinin güzelliklerinden dolayı her göreni kendilerini tahsine sevkeden mektubattan Yirmiikinci Lem’a’ya kadar tamamen yazdım. Yarın da Yirmiikinci Lem’a’ya başlayacağım. Onüç satır takib edilmesinden tezahür eden güzellikten dolayı, kardeşlerim ilk yazdığım nüshalardan aynı tarzı takib ediyorlar ve yeniden yazıyorlar. Kalemde bize refakat eden kardeşlerimiz çoğalıyor. Bilhassa Hacı Hâfız’ın köyünde hemen hemen her evde Risale-in Nur yazılıyor ve okunuyor. Yazmak bilmeyen çocuklara, üzerlerinden kopya ettirilmek suretiyle öğretiliyor. Konya’lı talebeniz Sabri, bizden bir takım Söz istemişti. Bu ramazanda bir takım Söz o kardeşimize gönderdik. Hâfız Hâlid’den sıhhat haberini ve Barla’da olduğunu öğrendik. Mes’ud ve Zekâi ve Şamlı emir buyurduğunuz risaleleri yazmağa başlamışlar.

Bilcümle talebeleriniz îd-i şerifinizi tebrik eder ve uzun ömürle muammer olmanızı Cenab-ı Hak’tan isteyerek, damenlerinizden öperiz Efendim Hazretleri. Hilmi, Feyzi, Emin, Tahsin, Ahmed Nazif, Salahaddin, Aziz ve diğer kardeşlerimize birer birer selâm, hem bayramlarını tebrik, hem hatır-ı şeriflerini istifsar ederiz.

اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Hüsrev Rüşdü

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 7

Mektup 7

(Hüsrev'in bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, kıymetdar, sevgili Üstadım Efendim!

Arz-ı ta'zimat eyler, ellerinizden öperim. Çoktan sevgili Üstadıma mektub yazamadım. Hem tebşir edecek bir vesile olmadığı için, sükûtu ihtiyar etmiştim. Hem de uzaklarda bulunan talebeleriniz, her vakit daire-i nazarınızda olduğu düşüncesi, sizi rahatsız etmekten beni men'ediyordu.

Sevgili Üstadım! Tarihten yirmi gün evvel, ehl-i dünya tarafından üçüncü bir taarruza daha maruz kaldık. Arabca ezan ve kameti bahane ederek beni mahkemeye sevketmişlerdi. Bu esnada gizli zındıka ehlinden mevki' sahibi bir kimsenin, arkamdan bana hitaben "Âhirzaman Müceddidi" diyerek uzaktan bağırmasından çok müteessir oldum. Bu kadar gayzla bana bakıldığını bilmiyordum. O teessür ile leffen takdim ettiğim istidayı yazarak, üç vekalete göndermiştim. Cenab-ı Hakk'a yüzbinler şükür olsun, Risale-in Nur'un ruh-u manevîsini imdadıma gönderdi. Adliye Vekaleti'nden istidam üzerine sorulan suale bura mahkemesi cevab vermiş ve bugün de beni "Bir insanın hususî ikametgâhında okuduğu Arabca ezan ve kameti kanunen memnu' değildir." diyerek men'-i muhakeme

ettiler. Bu vesile merakta kalan kardeşlerime ve sevgili Üstadıma şu mektubu takdim ediyorum.

İşte sevgili Üstadım! Zındıka tarafdarlarının maksadlarının hilafına olarak, Risale-in Nur'un ruh-u manevîsi beş sene sonra böyle bir sebeble, benim gibi pek hakir bir talebesi vasıtasıyla hem vekaletlere, hem de Isparta'ya karşı hem kendini, hem müellifini ve hem de talebelerinin âlî seciyelerini tekrar müdafaa etti. Zındıka tarafdarlarının rağmına olarak, iskât ettirilmek istenilen kalemi durdurtmadı. O kalemin biraz daha azmini tahrik etmeğe vesile oldu.

Sevgili Üstadım! Bugün Yirmidokuzuncu Mektub'un Dördüncü Kısmı'nı bitirmek üzereyim. 24, 26, 28, 29. Mektubların tevafukatında ol kadar güzellikleri var ki, görmek bir başka lezzet veriyor. Şükür Risalesi'nde bütün şükür kelimesi tevafuktadır. Ramazan Risalesi'nde bütün Ramazan-ı Şerif kelimesi tevafuktadır. Hiç hâriç yoktur. Vehhabîlere aid risalede, bir sahifede bütün ashabın isimleri birbirine bakıyor. Gerek Yirmialtıncı ve gerekse Yirmisekizinci Mektub'da bütün Kur'an kelimeleri, sahife arkalarında dahi hiç hâriç kalmamak üzere tevafukta olduğu için, bilhassa Yirmidokuzuncu Mektub'un Üçüncü ve Dördüncü Kısımlarındaki Kur'an kelimelerini altun yaldız ile yazılmıştır.

Hüsrev

Yaşa! Var ol! Kahraman kardeş! Allah senden ve arkadaşlarından kat kat razı olsun, âmîn!

Günahı çok kardeşin ve talebe arkadaşın

Ahmed Nazif

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 8

Mektup 8

(Büyük Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Muhterem Üstadım Efendim!

Evvelâ mübarek ellerinizden öperim. Kardeşim Hüsrev'in sizin için yazdığı Mektubat'ı, Kurban Bayramı'ndan evvel gidip gördüm. Keramet-i tevafukiyedeki i'caz-ı Kur'anı öyle bir tarzda izhar ediyor ki, yed-i beyza-i Musa gibi her sahifenin açılmasında şuaat-ı şemsiye misillü gözleri kamaştırarak akılları, ruhları teshire, nefisleri teslime ve şeytanları iskâta mecbur ediyor. O zaman istedim ki, hakikaten memnuniyetimi beyan ile siz Üstadıma yazayım. Fakat yazamadım. Şimdi diyorum ki o mücahidîn-i İslâm olan gazi Mektubat hakikî hattıyla istinsahının hitamına yakın, şeair-i İslâm'ın büyüğü olan ezan-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm nidasıyla, sadâsıyla vazifeleri ve istedikleri kâinatın ruhu ve ruhunun süruru ve insaniyetin medarı olan din ve evamir-i Kur'aniyeyi imtisal teklifini kardeşimin istidasının son satırında büyük dairelere tebliğ ettirmişler ve bu vesile ile de bizlere sürur verip şu muhabereye sebeb olmuşlardır.

Sevgili Efendim! Cenab-ı Hakk'a yüzbinler şükür olsun ki, onların arasıra, sebebsiz bahanelerle hücumları muvakkat bir eza veriyor. Neticesinde ciddi bir şevk ve gayret ve metanet ve cesaret doğuyor.

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلاَّ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

sırrını Cenab-ı Hak nihayetsiz kudret ve rahmetinin izharıyla imdad ettiğini pek açık gösteriyor.

Sizi çok meşgul etmemek ve üzmemek için bu kadarla iktifa ediyorum. Kusurumla kabul buyurulmasını ve afv u mağfiret dualarınızı umum Hizb-i Kur’an için niyaz edip istiyoruz.

Talebeniz Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 9

Mektup 9

(Kahraman Rüşdü'nün bir fıkrasıdır)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok muhterem ve canımdan sevgili Üstadım Efendim Hazretleri!

Mehmed Feyzi ve Tahsin kardeşlerimle medar-ı muarefe olmak üzere son yazdığınız haşiyeleri yazarken, Erzincan'ın zelzelesinden sonra, Hüsrev kardeşimin ezan mes'elesinden mukaddem görmüş olduğum bir rü'yayı hatırladım.

Sevgili Üstadım, rü'ya şudur: Bir meydanlıkta Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ı uzun ve kalınca bir direk üzerinde oturmakta olduğunu görüyorken, baktım benzi sarı ve sakal-ı şerifi sarı idi. Birdenbire ayağa kalkarak, yanında bulunan dokuz-on kadar eşhastan siz Üstadımıza Kastamonu'dan ve bize de buradan yani Isparta'dan, ben de Erzincan'dan manevî taarruz edelim dedi. Hemen uyandım. Elhamdülillah Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizi ilk gördüğüm rü'yam olduğu için çok sevinmiştim. Allah hayreylesin.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Talebeniz Rüşdü

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 10

Mektup 10

(İkinci Hulusi'nin bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْآنِ وَ بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمُتَمَثِّلَةِ فِى تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ

Eyyühe-l Üstad-ül A'zam ve-l ekrem ve-l eazz!

Aziz Üstadım!

Hayli zamandan beri şiddetle muntazır bulunduğum lütufname-i fazılanelerini 30 Şevval-i Şerif'te bayram tebriki 124…… lâyık oldukları feci' akibete uğradıklarını mübeşşir adalet-i İlahiyenin tecellisi ve Yirmiikinci âyet-i kerimenin istihracına dair mübarek Feyzi, Tahsin ve Hilmi Efendilerin üç kıymetdar haşiyeleri ve hadîs-i şerifin nihayetindeki âyete ait tetimme kemal-i iştiyak ve ihtiramla alıp, Nur Gül fabrikaları devairine tebliğ edildikten üç gün sonra, dakik bir-iki mes'ele-i mühimmeyi kabl-et tahrir tebşir eden üçüncü bir keremnameyi Gül ve Nur fabrikaları müdürlerinden almağa muvaffak oldum. Ve nur-un alâ nur halinde tevfikat-ı adîdeye arz-ı şükran etmekte ve cevab-ı âcizi kaleme alınmak emellerinde iken bu

da ayrıca bir fazl-ı kebir ve mahz-ı rahmetullah olarak birinci mes’ele-i amîkanın sebeb-i evveli musarrah, sebeb-i sanîsi muzmer ve müstetir olarak kema hiye hakkıhâ tastîr buyurulmuş.

İkinci mes’ele keza lillahilhamd yekdiğerini velî eden beşaretli letafetli, kerametli, saadetli, selâmetli, halâvetli, faziletli, hüsünlü, izzetli, şerafetli ihsanname-i faziletmeabîleri bil’umum Risale-in Nur şakirdlerinin ümidlerini takviye ve tarsin ve ruhlarına neş’eler, sürurlar saçarak taze hayata mazhar etmişlerdir.

يَا دَائِمًا بِلاَ فَنَاءٍ وَيَا قَائِمًا بِلاَ زَوَالٍ يَا مُدَبِّرًا بِلاَ وَزِيرٍ سَهِّلْ لِاُسْتَادِنَا وَ رُفَقَائِنَا الصَّادِقِينَ كُلَّ عَسِيرٍ

وَ يَسِيرٍ جَمِيع مرادهم و حصّل مرامهم و اثّل مقاصدهم و حقّق اعمالهم و آمالهم و طوّل عمرهم

فى خدمة القرآن و الايمان آمين

بحرمة سيّد المرسلين

Üstad-ı A’zam! Birinci ve ikinci Nur nehirlerini malûm-u kerimaneleri bulunan fabrikalara akıtırken demiştim ki:

Kardeşlerim! Bu üstadî nameler ismen mektub namıyla mevsûm ise de, hakikatta birer kitab-ı cemi’-il hakaik oldukları zahir olmakla; üstadımızın re’ylerini de aldıktan sonra tevhid edip bir risale olarak Risale-in Nur katarına dâhil edelim diye yazmıştım. Halbuki kardeşlerimle istişare etmek istediğim mes’ele hakkında, beş gün evvel irade-i Üstadaneleri şerefsâdır olmuş imiş. …… daldım. Demek her şeyi kalem ile arz etmek zâiddir. Kalben tasavvur dahi tahriren arz edilmiş mesabesindedir diye, Rabbim Celle Şanühü Hazretlerine nihayetsiz hamd ü sena ve tükenmez şükürler ettim.

Nuranîlerin emirber neferi

Hulusi-i Sanî Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 11

Mektup 11

(Sabri'nin diğer bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ اَيُّهَا الْاُسْتَادُ الْكَرِيمُ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı A'zam Efendim Hazretleri!

Bilhassa hâk-i pay-i faziletmeabîlerini pûs ederim. Bundan 15 gün evvel, biri musarrah diğeri muzmer iki mes'eleyi havi tebşirname-i ekremîlerini aldım ve cihet-i aidiyeti olan kardeşlerime okuttum. Lillahilhamd saadet-i ebediyenin Risale-in Nur müşterilerine ağuş-u şefkat ve rahmetini açtığı görülmüştür. Hemen Rabbim daireden ayırmasın. Ömrümüzün sonuna kadar o kapıda muvazzaf kılsın. Fâni âlemin fena ve fâni âmâlinden bizi âzad kılsın, âmîn.

Evet Üstadım! Risale-in Nur'a ihtiyacımızın kesilmeyeceğine kat'î kanaatım geldi. Bu dairenin sermayesinden şükrü ödenemeyecek derecede servete mazhar olduk. Fakat fakr-ı ihtiyaç yine tevalî ve temadî etmektedir. Bunun içindir ki, Rahman-ı Rahîm olan Allah-u Zülcelal bizler gibi fakir, zaîf, muhtaç, âciz, bîçare kullarına umulmadık canibden, me'mulümüzün milyarlar derece fevkinde emraz-ı ruhiyemize tabib ihsan buyurdu. Levh-i Mahfuz'dan, tedavisi müşkil hastalıklarımıza yeni yeni mualeceler lütfedip, eczahane-i Kur'aniyeyi meccanen küşad etti. Bazan bir imtihan için,

hâzık tabibimizi muvakkaten tefrik ediyordu. Haydin derece-i ihtiyaç ve istiğnanızı anlayın dedi. Devr-i fetret gibi bir derekeye koydu. O sırada anladık ki; mekanizmasız bir mavzer, kamasız bir top, motorsuz bir fabrika gibi olduk. Hamden sümme hamden rahmet ve keremiyle بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا sırrına tevfikan vâsi' hazine-i rahmetini yine açtı. Binler sene ömrümüz dahi olsa ihtiyaç da tükenmeyecek. Bu iş hadd-i bâlâsını buldu denemeyecek. Ya Rabbî! Sana hesabsız şükür, nihayetsiz hamd ü sena olsun.

Hata ve kusurda ileri, amelde çok geri kalan

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 12

Mektup 12

(Hulusi'nin Sabri'ye yazdığı bir fıkradır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve muhterem uhrevî kardeşim!

Zelzele bahsinin tetimmesi hakkındaki risale ile, Fihriste hakkındaki emri kemal-i ta'zimle aldım. Fakat maatteessüf şimdi evden, risalelerden uzaktayım. Yanımda mahdud miktarı var. Maalmemnuniye bu vazifeyi yapmak isterim. Fakat bilmem ki kader-i İlahî ne zaman muvaffak edecektir. Üstadımın nurlu eserlerini model ittihaza ve kalemi ihtiyarsız tahrike muvaffak olduğum zaman, emir yerini bulacaktır. اِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Üstad-ı muhteremimin iltifatları, temennileri Cenab-ı Hakk'a nihayetsiz hamd ve şükre vesile oldu. Dünya herc ü merci hakkındaki kanaatım o kadar vâzıh olmamakla beraber, aziz Üstad'ın isabetli takdirine müşabihtir. Allah-u Zülcelal kemal-i keremiyle müslümanlara maddî zararlarını, manevî intibahlarını mûcib olan zelzele-i arziye cezasından başka bir mücazat vermesin. Ve ehl-i imanı zelzeleden bihakk-ı Sure-i Zilzal muhafaza buyursun, âmîn.

Üstadım lütfediyor ve muhaberenin kesilmediğini emir buyuruyorlar. Elhamdülillah hayatım ancak maddî olmasa bile manevî muhabere ve muvasalanın zevkiyle teselli bulmakta ve geçmektedir, kanaatındayım. Risale-in Nur'un nevvar esasları, hülâsaları, düsturları bütün müşkillerimi halle kâfi geliyor. Onlarla

yakınlık her türlü muhabere ve muvasaladan daha zevkli, daha şevkli olduğu için nihayetsiz şükre vesile oluyor. Vaziyet ve halim heyhat bu bîçareyi o zevk ve şevkten çok geri bırakıyor. Dualarınıza çok muhtacım.

Başta mübarek Üstadımın hürmet ve ta’zimle ellerinden öper, hayır dualarını istirham eylerim. Bütün kardeşlerime selâm ve hürmet ve şükranımı ve ebedî saadete mazhar olmaları temenniyatımı arzederim. Kusurumu afv buyurup, hürmetlerimi kabul ederek duanıza dâhil etmenizi hâssaten rica ederim.

Muhibb-i muhlisiniz

Hulusi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 13

Mektup 13

(Risale-in Nur talebelerinden Ahmed Ziya'nın bir fıkrasıdır)

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Nur-un alâ nurdur Risale-in Nur
Neşr-i envâr eylemededir gün be gün
Ne mutlu ondan feyizyab olanlara
Cevherfeşandır Risale-in Nur
Nura şems ile kamer ve kevakibin
Belki nurundandır Risale-in Nur'un
Sözümü sehven anlamaz ehl-i hakikat
Zira menba-ı nurdur cevher-i Ahmed
Menba-ı nur olunca cevher-i Ahmed
Kelâmımız olur elbette hakikat
Nur-u Şems'le ref' olursa maddî zulmet
Râfi-üs sakaleyndir Risale-in Nur
Sema ecramı gibi risalesiyle
Zulmete müstağrakları eyler pür-nur
Yâ Rab bu Risale-i Nur hakkı için
Te'lif-ül kitab, gavs-ı zaman hakkı için
Sebbit ve veffik duasını müstecab kıl
Tevfikini biz mücrimlere refik kıl
Nur'un nuru ile pâk et kalbimizi
Bulalım bu pâklık ile kabrimizi

Yâ Rahîm yâ Rahîm yâ Nur-ul Hâdî

Ene-l abd-üz zelil, ente-l Müteâlî

Lütfedip göster bize didarını

Mü’min kullarının ver muradını.

13 Cemaziye-l âhir 1359 Cum’a günü kalbime tulû’ ederek kaleme aldım. Şu cür’etimden dolayı afvınıza sığınırım. Haddim değildir, biliyorum. Afv… afv…

El-hakir-ül fakir

Ahmed Ziya

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 14

Mektup 14

Senin bu fıkran, talebelerin fıkralarından ibaret olan Yirmiyedinci Mektub'a girebilir ve girsin. Said-ün Nursî

(Taşköprü'lü Sadık'ın bir fıkrasıdır)

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Müslümanın imanını izhar için kalben tasdiki üzerine farz ve ikrarı vâcib olup tereddüdsüz iman ve itikad edeceği, ruh ve kalb-i mü'minîni Allah'a bağlayan hakikat-ı rububiyeti ve vahdaniyeti ihtiva eden Âmentü billah ilh… dua-i kudsiyesidir. Meal-i celilinde Hak Celle ve Alâ ve Tekaddes Hazretleri bir olduğunu, melaike-i kiramın yaratılmış ve mevcud olduğunu, kütüb-ü mukaddesenin mukarrebîn-i melaikeden Cibril Aleyhisselâm vasıtasıyla taraf-ı İlahiyeden Peygamberan-ı Zîşan'a inzal olduğunu, Enbiya-i İzam Peygamberan-ı Zîşan'ın taraf-ı İlahîden ins ü cinne elçi, kitab-ı İlahî ve evamir-i İlahîyi tebliğe memur olduğu ve yevm-i kıyametin, haşr ü neşrin hak olduğunu, mukadderatı Vâcib-ül Vücud olan Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'in tayin ettiği hayır ve şerrin Vâhid-i Ehad olan Hak Sübhanehu ve Tekaddes Hazretleri tarafından kulların itikad ve amel ettikleri tarîka göre halkettiğini, ba's-ü ba'de-l mevt sırrına hayat-ı fâniyeden sonra ebedî hayatın ve bir lütf-u Rabbanî ve ihsan-ı İlahî olduğunu kısa fakat tafsilli ve gayet şümullü olarak beyan ve iman-ı billahın bütün feraizini ihtiva etmektedir. Mü'minin imanını ikrar ve izhar eden Âmentü'dür. Mü'minlerin kalblerinde olan iman-ı billahı binler kat nurlandıracak, takviye edecek vahdaniyete ve âmentü billah hakikat-ı celilesine olan imanının lezzet-i maneviyesini

duyulmaz derecelerde tatlılandıracak, kalbindeki muhabbet-i İlahî ilmelyakîn derecesinden aynelyakîn derecesine îsal edecek Risale-in Nur'dur. Kalblerinde rahmet-i İlahiyenin bir zerresinin gölgesi kalanların hakkı teslimde gafleti, küfrü, inadı bırakanların kalbleri ilham-ı Rabbaniye ve rahmet-i İlahiye ile temizlenip süslenmesine vasıta ve kalbin ve ruhun nur-u iman ile zînetlenmesine medar olacak nur-u mübin-i Kur'anın ve nur-u imanın bütün fevaid-i maddiye ve maneviyesini ehl-i İslâm'ın ruhuna, kalbine sunacak Risale-i Nur'dur.

Hülâsa: Gerek zamanın telkini, gerek şahsın manevî küfrü ile irsî zekâsını ilim namıyla bir takım hezeyanlarla heder etmiş. Mu'tezile tenasüh, maddiyyun erbabını susturacak ve ehl-i dalaletin gittikleri yolun vehametini, felsefe-i maddiyyunun içtihadlarının rezaletini kafalarına vuran da Risale-in Nur'dur.

Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn ve Kadir-i Mutlak birdir. Kitab-ı İlahî de birdir. Kur'an Kitabullah'ın ruhu, merkezi, kökü ve evamir-i İlahiyenin aslı ve sonudur. İhtiyac-ı beşerin ezelden ebede kadar maddî ve manevî bütün ihtiyaçlarını tatmin edici kaynağıdır. Tevrat, Zebur, İncil-i Şerif, Kur'an-ı Kerim'in mukaddemesi Risale-in Nur'da Hazret-i Kur'anın ve felsefe-i nur-u mübinin tefsir, zeyl ve şerhidir. Yevm-i kıyamete kadar bütün bid'atlardan, şaibelerden din-i mübin-i Muhammediyeyi hıfzedeceği ve Hâfız-ı Mutlak kendisi olduğunu Cenab-ı Peygamber'e ve ümmet-i Muhammed'e va'd buyuran Hazret-i Allah, irtihal-i Peygamberîden sonra İslâmiyet'in ve erkân-ı şeriat-ı Ahmediyenin düşmüş olduğu tehlikeyi önlemek için zekâ-i beşerin fevkinde kudretli bir zekâ ve deha ve ilm-i ledün ile mücehhez Hazret-i İmam-ı A'zam'a bir lütf-u Sübhanî olarak vekalet-i Peygamberîyi eda ettirmiş, erkân-ı şeriatı nasıl hıfzetmiş ise; bugün beşeriyetin birbiriyle rekabet eder derecede vahdaniyeti inkâr hususundaki küfürlerini, dalaletlerini ehl-i küfrün küfürleriyle beşeriyeti ve ehl-i dalaletin dalaletleriyle insaniyeti şaibedar ettikleri Yirminci Asır'da Gaffar-üz Zünub ve Rahman-ur Rahîm olan Kadir-i Mutlak Zülcelal Hazretlerinin vahdaniyetine imanın kudsiyetini, haşr ü neşrin hak ve hakikatını ehl-i dalalete anlatmak itikad-ı ehl-i Sünnet ve Cemaat'a uygun surette beyan ederek vekalet-i Peygamberîyi eda ettirmek için rahmet ve ihsan hazinesinden Bediüzzaman Said-ün Nursî Hazretlerini in'am-ı İlahiye olan zekâ ve deha-yı beşerin

binlerle fevkinde bir deha görüş ve anlayışıyla bil'vekale İlm-i Ledün sultanı olarak bîçare nev'-i beşere hediye etmiş. En yüksek derecede açık lisan ile en muannidleri ikna' edecek mantık kudreti ve âyât-ı Kur'aniye ve mu'cizat-ı Sübhaniyeyi inkârda taannüd edenleri delail-i akliye ile ikna' ve iskât edecek ve felsefe-i Kur'anın bütün hakaikını en açık anlatışıyla teşrih eden, vahdaniyete imanın faziletini, din-i mübin-i Muhammediyenin maddî ve manevî bütün fevaid-i dünyeviyeye ve uhreviyesini en sarih lisan ile anlatan ilm-i Kur'anın bütün muhteviyatını ve hakaikını ihtiva eden iman-ı billahın ve tarîk-i hakkın dünyevî ve uhrevî fevaid ve necatını tarîk-i küfür ve dalalete düşmüş âsi ve günahkâr kullarını tarîk-i hak ve hidayete îsal için bugünkü neslin anlayabileceği bir lisan ile anlatan Risale-in Nur'u yazmayı hazine-i lütf u şefkatinden Bediüzzaman'a ihsan etmiş. Hazret-i Resulullah'a ve ümmet-i Muhammed'e olan va'd-i İlahîsini yerine getirmiştir.

Yâ Rabbî! Bizleri Cennet'te cemalinden, son nefeste imanından, kabirde Kur'anından ve mahşerde şefaat-ı Resulullah'tan ayırma, âmîn. Risalet-ün Nur'un delaletiyle liva-yı Muhammedî altında haşr ü neşreyle, âmîn, âmîn.

Risale-in Nur Şakirdlerinden, âciz
Mehmed Sadık

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 15

Mektup 15

(Hüsrev'in bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili Üstadım Efendim!

Hürmet ve hasretle damenlerinizden öperim. Pek kıymetdar mektubunuzu müştak talebeleriniz Sabri, Hâfız Ali, Mübarek Mustafa'lar okuduktan sonra Rüşdü'nün vasıtasıyla şimdi aldım. Okuyoruz. Bir lütufname-i âlî kendisini kerratla bize okutturdu. Ümid ile âtîye uzanan mefkûrelerimiz ve yeni yeni intiba'lar bahşetti. Aziz Üstadım! Cenab-ı Hak sizden, sizi hoşnud edinceye kadar üzerinize kemal-i rızasını ihsan etmekle razı olsun.

Kıymetdar Üstadım! Bir aya yakın zamandan beri Mu'cizat-ı Ahmediyeyi yazmakla meşgulüm. Bir an evvel takdim etmek için gündüzleri yazdığım mikdarı geceleri bazan saat beş veya altıya kadar, Resul-i Ekrem kelime-i mübarekelerini yaldızlı olmak suretiyle tezyin etmekle uğraşıyorum. Maalesef bu risaleyi Ramazan-ı Şerif'te daha evvel takdim edemiyorum. İnşâallah Ramazan-ı Şerif haftasında hitam bulur. Ben de takdim ederim. Şimdilik yüz sahife kadar yazabildim. Daha yazılacak altmış sahife kadar var. Yüz sahife içinde salavat tevafuku beşli dört-beş tane, altılı iki-üç tane, yedili bir tane bulunmaktadır. Tekellüf bu kıymetdar risalenin yazıları arasına sokulamamış.

Üstadım! Diğer tevafukat ise, dünkü gün Rüşdü ile birlikte bir sahifedeki tevafuku saydık. Altmışbire vâsıl olduğunu gördük. Bütün

risalede sahifelerde tek bulunan bir-iki salavattan başka bütün salavatlar hârika bir surette yekdiğeriyle salavatlaşmaktadırlar. Güya bu risalenin manasının güzelliği kelimelerine aksetmiş de, her temaşa eden âdeta …… latifliğini gösterir. Bu tarzda bulunmaktadır.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 16

Mektup 16

(Yine Hüsrev'in)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım Efendim!

Ellerinizden öperim ve duanıza muhtacım. Bu defa çok kıymetdar mektubunuzla iştiyakla beklediğimiz çok ehemmiyetli olan hem avamı, hem havassı kendine baktırmaya mecbur eden, hem karanlıklı sahaları yararak zulümlü, zulmetli kalblere nurlarını saçan, hem 1300 seneden beri milyonlar insanların lisanlarında dolaşan mütevatir hakikatları hakikatlarıyla hakikatsızlığa yüz tutanlara gösteren, hem bu hakikatların hakikatlarını göstermekle müştaklarının kalblerine sürur ve sevinçler ilka eden, hem zaîfleri takviye edip şübheleri izale eden çok kıymetdar bu Beşinci Şua'ı aldım. İştiyakla ve sürur ile kerratla okudum. Birisini kardeşlerime, bir diğerini de Sözler'i ve Mektubat'ı ilhah ve ısrar ile bedeli mukabilinde alan Milas'lı Halil İbrahim'in ricası üzerine ona göndermek üzere iki tane yazdım. Şimdi de size aid olanı yazmakla meşgulüm. Bu risalede şâyan-ı kayıd olan bir şey varsa, o da tevafukları diğerleri gibi olmakla beraber "Deccal" kelimelerinin tevafuktan uzaklaştıklarıdır.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Duanıza muhtaç kusurlu talebeniz

Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 17

Mektup 17

(Yine Hüsrev'in)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili ve muhterem Üstadım!

Kemal-i hürmetle damenlerinizi öper, Cenab-ı Hakk'ın nihayetsiz rahmetine mazhariyetinizi ruz u şeb dua etmekteyim.

Sevgili Üstadım! Bu sene Ramazan-ı Şerif'ten sonra gönderdiğiniz Otuzbirinci Mektubun Şualarını adık. Bu Şuaların fevkalâde olan güzellikleri bizim hüzünlerimizi gidermiş, teessürlerimizi unutturmuş. ta'til-i iştigal eden kalemlerimizi tahrik ederek faaliyete geçirmiş. Ehl-i dalaletin insafsızca hücumlarına karşı, ruhumuzu çelikten kalkan eylemiş. Lisanımızdaki sükûneti kaldırmış, kalblerimize pek büyük metanet vererek yüzümüzü kendisine akıtmakta olduğu yeni yeni enharıyla mütemadiyen büyümekte ve yükselmekte olan Nur'un bahr-ı ummanına çevirmiştir. Bilhassa yenilikleriyle beraber kalblerimizi sürurla dolduran letafetleriyle ruhumuza mütemadiyen lezzetini takdim eden bu Şualar'ın talebelerinizde bıraktığı intiba'lar tarif edilemiyecek derecede büyüktür.

Aziz Üstadım! Bu sene köyde …… ikamet etmekte olduğum için, arkadaşlarımdan uzakta yalnız olarak yaşıyorum. Şualar'ı Isparta'dan getirdim. İlk yazdıklarımı Isparta'ya arkadaşlara gönderdim. Fevkalâde bir iştiyakla mütalaa ettiklerini Rüşdü yazıyor. Sizin için birer nüshasını tevafuklu olarak yazdım. Nezdimde duruyor. Sevgili Üstadım! Bu Şualar'ın o kadar şirin tekellüfsüz tevafukları var ki, şimdiye kadar yazılanların fevkinde bulunuyorlar. Bilhassa Âyet-i Hasbiye'nin 24. sahifenin cemal-i İlahîyi tavsif eden kısmında 13 satırda hiç eksiksiz 81 tevafuk var. Hem Âyet-ül Kübra'nın ikinci tebyizi benim elimde olmuş. İhtiyarsız olarak satırlar başlarında gelen eliflerin adedi 377 olmakla, birinci tebyizinde risalelerin ismini, ikincisinde de bir noksan fark ile müellifinin isimlerinden Said-i Kürdî ismini elifler adediyle yazmakla, bu azametli Şua, kerametini göstermiş. Diğerlerinin tevafukları bazı sahifelerde altmıştan fazlayı buluyor.

Hem sevgili Üstadım, bundan iki sene evvel beni bir seneye yakın bir zamana kadar kendisiyle meşgul eden ve her göreni hayrette bırakan ve Lafzullah ve Lafz-ı Rabları yaldızlı yazılmış olan Kur'anı yazarken Isparta'da evim tekrar taharri edilmiş ve sevgili Üstadına olan şiddetli vaziyetlerine karşı müdafaa etmekte Cenab-ı Hak mahcub etmemiş ise de, size daha çok şiddet verdirmemek için iki seneden beri mektub yazamamıştım. Cenab-ı Hakk'a bînihaye hamdolsun ki Sabri ve Hâfız Ali kardeşlerimin arzuları üzerine, sevgili Üstadıma iki sene sonra bu mektubumu takdim edebiliyorum.

Sevgili Üstadım, bizim halimizi soruyorsun. Rahman olan Zât-ı Zülcelal'e bîhad şükürler olsun ki, cümlemiz sıhhatteyiz. Talebeleriniz size her vakit dua etmektedirler. Talebelerinizin kalemleri büyük bir şevk ile işliyor. Hâfız Ali'nin kalemi durmuyor. Sarıbıçak Mustafa'lar ve Ali keza. Re'fet Bey hem yazıyormuş, hem de bunların daha fevkinde ifade ve beyan olamaz diye medihlerini ediyormuş. Bugün son gönderdiğiniz Arabî tevhid mektubunu Abdullah getirdi. Cenab-ı Hakk'a sonsuz şükür olsun ki, birbirlerinin defter-i a'maline kalemleriyle mütemadiyen hasenat yağdıran kalemleri yine birbiriyle bağladı, kalblerimizi bir yerde yine birleştirdi.

Kıymetli Üstadım! İrsaline va'd buyurulan, 23 mes'ele-i mühimmeyi ihtiva eden eşrat-ı saattan olan Beşinci Lem'ayı sabırsızlıkla beklemekte olduğumuzu arzeder, daha çok yazmak

istediğim bu mektubuma nihayet vererek, uzun hasretliği kısaltan bu mektubumla el ve ayaklarınızı öperim aziz ve muhterem Üstadım!

İsyan ve cürümlerinden dolayı Hâlık'a karşı daima şiddetli bir hicab içinde bîkes yaşayan kusurlu talebeniz

Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 18

Mektup 18

(Sabri'nin bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ النُّورِ وَ ذَرَّاتِ
قَرَاطِيسِهَا اَيُّهَا الاُسْتَادُ الاَعْظَم وَ
الْمُرْشِد الاَكْرَم

Üstad-ı celil-ül kadrim, efendim!

Bu kerre tarife sığmaz bir sevincim neticesi kalem-i âcizîden damlayan bir kısım maruzatımı afv-ı üstadanelerine mağruren tahrire ictisar ediyorum. Şöyle ki:

Resul-i Zîşan Efendimiz hilkat-i âleme yegâne gaye olduğu gibi, o Habib-i Ekrem'in şeriat-ı garrasının esasatını şu devr-i dalalet ve asr-ı bid'atte ihtiva eden, yüzler hattâ binler senelik mesafelerden kıymet ve ehemmiyetine binaen bir çok aktab ve evliyanın parmakla hem takdirkârane göstermeleri ehemmiyet ve şerefine mâlik bulunan Risale-in Nur arasında Mu'cizat-ı Ahmediye nam eser-i güzidenin hârika bir tarzda tevafuklu tahriri ve elmasla tezyine lâyık bulunan kelimat-ı tevafukiyeden, cesedde ruh halinde Resul-i Ekrem ve Kur'an kelimelerinin altun yaldızla müzeyyen olarak şaşaadar zuhuru bu sene Ramazan-ı Şerif'e müsadif, daha doğrusu mukadder olması bir alâmet-i hayr ve bir fal-i bereket ve mübeşşir-i nusret ve zafer

bulunduğuna hükmedilse hata olmaz kanaatındayım. O Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan bu şehr-i rahmette nâzil olsun ve Kur'an-ı Kerim'in muhatab-ı pâki olan Ekrem-ür Resul'ün mu'cizat-ı adîdesini havi Risalet-i Ahmediye nam eser-i pür-nurun yine bu ayda hatt-ı hakikini bulması ve perşembede hitam ve cumada yola çıkması ve böyle hayret-efza mukadderat elbet bir hikmet ve maslahata müsteniddir demekten çekinilmez. Lillahilhamd böyle âlemler değerinde olan nur ve ziyadar eserlerin ilk menzili fakirhanemin olması ve binnetice müşerref ve müteyemmen ve mes'ud olmaklığımız, nihayetsiz hamd ü sena ve şükrü mûcib olduğunu arz ve bu mukaddes vazife ile ilâ âhir-il ömür memur kalmam için Habib-i Ekrem Hazretlerini şefaatçi yaparak Cenab-ı Rabb-i Müteâl Hazretlerinden tazarru' ve niyaz eylerim.

Kardeşlerinin şâyan-ı iftihar halleriyle müftehir bulunan

Talebeniz

H. Sanî Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 19

Mektup 19

(Şamlı Tevfik'in hususî bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Canımdan kıymetdar üstad-ı efhamım ve faziletmend efendim hazretleri!

Fakir kardeşiniz kendimi her ân maiyetinizde hazır gibi farz edip, mübarek ellerinizi misk gibi koklayarak öper ve her namaz arkasında lisan-ı âcîziye yakıştığı kadar sıhhat ve âfiyetinizle beraber ömrünüzün izdiyadı hakkında Cenab-ı Hakk'a yalvarırım. Sizi her ân hatırından çıkarmayan ve çıkaramayan ve çıkarmak ihtimali olmayan garib, fakir kardeşinizin sizi ziyaret emeli cismimi her ân yakmaktadır. Lâkin lâkin, âh… Vaktin adem-i müsaadesi, büyük mani' teşkil ediyor. Şeklinizi şahsen rü'yet etmek iştiyakı aklıma hutur eder etmez, gözlerimi kapayarak kalb gözüyle mübarek şekl-i fazılanelerini ziyaret eder ve bu suretle iftirakımdan ağlarım. Ciğerimden çıkan âh kelimesi âdeta ciğerimi kebap etti desem kizbi ihtiyar etmiş olmam. İftirakımdan şimdiye kadar kardeşlerim içerisinde benden fazla ziyan eden yoktur. Ben çok ziyandayım. Çünki uçurdum, tutamadım. Bu hal bana büyük bir yara açtı. Bu yaram kolay kolay iltiyam etmeyecek. Cenab-ı Hallak azametiyle lütf u ihsan ederse üstadıma bir daha dünyada mülâki olursam, ciğerimde açılan yaralar mülâkatımla iltiyam edecektir.

Efendim! Zât-ı fazılanelerinden görmüş ve işitmiş olduğum âyet-i kerime ve hadîs-i şeriflerin lezzeti hâlâ dimağımda yayılıdır. Maiyet-i

fazılanelerinde geçirdiğim sürurlu günleri, hizmetlerimizi hiç unutamam. O hallerimiz uhrevî bir hal ve uhrevî bir vazife olduğunda hiç şübhe yoktur. Cenab-ı Hak dergahında kabul buyursun, âmîn.

Efendim! İlâ âhir-il ömür hizmet-i fazılanenizde müstahdem bulunsam, hiçbir vakit hakkınızı ödeyemem. Çünki çok ef'alimi değiştirdim ve cehlimi de izale ettim. Cenab-ı Hak yüzbinler razı olsun. Daima Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak ve Rabb-ül Halk hazretlerine el açıp tazarru' ve niyaz etmekte ve dünyada bir daha mülâkat ettirmek için yalvarırım.

Yâ Rab! Ömrüm vefa etmez, bu arzuma muvaffak olamazsam, âhirette ayırma ve şefaatine mazhar eyle! duasını hergün vird ü zebanımdır. Maiyet ve hizmetinizde bulunan arkadaşlara birer birer selâm ve hürmetler. Mübarek ellerinizi her vakit öpmekle doyamayan fakir kardeşiniz Tevfik'e dua buyurmanızı istirham ile, mektub-u âcîziye nihayet veriyorum efendim.

İhtiyatçı kardeşiniz

M.T.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 20

Mektup 20

(Sabri'nin bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَيُّهَا الاُسْتَاد الاَعْظَم وَ الاَكْرَم

Çok aziz ve pek müşfik ve gayet re'fetli Üstad-ı faziletmeabım efendim!

Bilhassa dest-i damen-i mübareklerini öper ve hâk-i pay-i ekremîlerine yüzümü sürerim. Bundan onbeş gün akdem hatt-ı dest-i fazılaneleriyle muharrer bir kıt'a lütufname-i mergubelerini ve iki gün evvel kardeşimiz Emin Efendi eliyle ve kısmen zât-ı üstadanelerinin bazı emr ü suallerini havi ikinci bir kıt'a mektubu da aldım. Memnuniyetim kabil-i tarif olmadığından Türkçe'de meşhur olan "Sel aktığı yere yine akar" tabirinin doğru hem çok doğru olduğunu itirafla, Rabb-i Rahîm ve Hâlık-ı Kerimime nihayetsiz şükürler ediyorum.

Hulusi Bey ile çoktan beri yani iki aydan beri cevab yazamadım. Gayemiz de şu ki, beka takvimlerini mükemmel tanzim edelim, toptan gönderelim. Bu defa öğrendik ki, Münacat'tan başka birisini göndermek lâzım değilmiş. İnşâallah yakında Münacat'ı göndereceğiz. Hüsrev ve Şamlı kardeşlerimiz yine buradadırlar. Hüsrev meslek-i marufe ve meşreb-i malûmesinde sabit-kademdir.

Sorulmayan bir suale cevab:

Keçeli Ali Nur Külliyatını malûm olan kıt'ada tevafuklu ve hoş bir şekilde iki defa ikmal ettikten sonra, üçüncü olarak Tefsir-i İ'caz kıt'asında bir daha tanzim etti ki, bu şekil hepsinin pekçok fevkindedir. Ve hem bidayetten nihayete kadar ikmal edilmiştir. Bu Keçeli, evvelce küçük kıt'adaki nüshadan istinsaha mecbursun diye bu bîçare ile her görüşte kavga ede ede İçtihad'a kadar ondan yazdırdı, şimdi çevirdi. İllâ büyük kıt'adan bir takım yazacaksın diyor. Bendeniz de Üstadıma şekva ediyorum. Fakat şikayet, aksi manası murad olan müftehirane teşekkür yerindedir. Bu gibi fabrikalar mevcuddur, hem faaliyettedir.

Kusurlu, hatalı, âciz, oldukça geveze H. Sanî Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 21

Mektup 21

(Sabri'nin diğer bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بعدد حروفات ما انقم من الرسائل النور و بعدد توافقاتها وكراماتها واعجازها ولطائفها وبعدد يارها واغيارها

Eyyühe-l Üstad-ül A'zam ve-l Mürşid-ül Ekrem!

İrsaline lütuf buyurulan mektubunuzu aldım. Keraren miraren okudum. Ve hattâ hergün okuyorum. Ve her okuyuşumda başka bir zevk ve ayrıca bir feyiz alıyorum. Ve bahr-ı muhit-i Nur'un muhabere tarzında bir mektubu böyle feyizli ve kudsî ve ruhlu ve şifadar olursa, onun sair bihar-ı müteaddidesini bihakkın takdir ü sena hususunda nev'-i beşer izhar-ı acz ile boynunu bükerek فداك امّى و امّتى و اهلى و نسلى diyerek şu sisli asrın ve taaffünlü devrin ve karanlıklı gecenin zehirli dumanını, öldürücü

kokusunu ve boğucu zulmetini izale ve def’ ve tenvir için bahş edilen küllî bir nur olduğunu, her türlü takdir ü senaya lâyık bulunduğunu, ne kadar takdir ü tahsin edilse hakikî bir tefriz îfa edilmiş olamaz. Öyle ise ölüme mahkûm ve lisanıyla istemeksizin verilmiş, hem tatlı, hem zevkli, hem şevkli, hem hayatbahş bir ilâcı, daha doğrusu bir eczahaneyi eline geçiren bir hasta, hakikî bir mütehassıs gibi onda tasarruf etse ne yapmalı? Rabb-i Rahîm’ine nihayetsiz hamd ü sena, Habib-i Ekrem’ine ârâmsız salât ü selâm ve o cadde-i kübra-yı nuraniyeden giden ve başkalarına هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلَى تجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ âyet-i kerimesine ittibaen rehberlik, mürşidlik, hâdîlik etmekte yorulmayan, usanmayan ve pek çok a’dasına karşı eslaf-ı ulü-l azmının müteaddid لا تخف لا تخشى hitablarına istinaden aslâ havf hatır u hayaline bile gelmeyen, şefkatli ve re’fetli mücahid bir üstada karşı nasıl ve ne suretle mukabele etmeli? Ancak alâ kadr-il istitaa dua ile, ihlaslı hizmetle, ciddi metanetle sırası gelmişken işte bu âciz, fakir, kusurlu kul da dilim döndüğü kadar dua ediyorum:

اللهم سلّم استادنا اعنى بديع الزمان خادم القرآن والايمان سعيد النورسى و يسر جميع مرادنا و حصّل مرامه واصل مقاصده و حقّق اعماله و طوّل عمره فى خدمة القرآن والايمان آمين بحرمة سيّد المرسلين

Yine aziz Üstadım, emir buyurulan emanetler hazır edildi. Bir miktar daha Onunculardan ilâve ile inşâallah beş-altı gün sonra göndermek niyetindeyim. Şimdiye kadar te’hir edilmesinde sebeb de

ve geçenki arîzamda işaret ettiğim vecihle, Sarıbıçaklar tarafında bir tezvir neticesi, oldukça ehemmiyetli bir taharriyat yapıldı. Yalnız Küçük Hüseyin'in evinde Birinci Şua İşaret-i Kur'aniye ellerine geçti. Tahkikatı devam ediyor. Neticesinde arz-ı malûmat eylerim. Bunun için biraz sâkin ve sâkit bir vaziyet aldım. Asker kardeşimiz Beşinci Şua'yı yazdım. Almadı ise, isterse hazırdır, hemen irsal edeceğiz. İnşâallah hem Sözler'in bakiyyesi ve hattâ Mektubat emir buyurulursa gönderilecektir. Emrinize müheyyayım.

Üstadımızla alâkadar bilcümle ihvan mübarek ellerinizden öperler. Fakir de hane halkımla birlikte muhterem dest ü damen-i kerimanelerini öper ve hâk-i pay-i faziletmeabilerine yüz ve gözlerimizi sürer ve duanızı rica ederiz kıymetli üstadım.

Talebeniz

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 22

Mektup 22

(Sabri'nin fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı Ekremim Efendim Hazretleri!

30 Şevval-i Şerif'te davet-i ehemme ile bir yere çağırıldım ve neye çağırıldığım hamden lillah bir dereceye kadar kalb-i fakiraneme bir ihtar-ı yakînî ile bildirildi. İlham desem hata mı ederim bilmiyorum. Onu mülahaza etmekte iken bir gün sonra bu abd-i âciz büyük kalemle zemine yazı yazıyor ve hafif hafif yağmur yağmakta iken karşıdan birisi nida ve iki mektub gösterdi. Üç hatveyi bir hatve yaparak vardım, aldım. Evvelâ mahreç damgasına baktım. Hemen gözlerimden bana sürur alâmeti olarak delen dümû'-u cariye semavî rahmet-i şerifeye karışıp duruyordu. O esnada –riya olmasın, tahdis-i nimet olarak arzediyorum– büyük zırhı giyiniyordum. Ve يَا مَنْ عَطَائُهُ شَرِيف ukdesinde idim. Lihikmetin onun mâba'di olan وَ اَسْئَلُكَ يَا مُنَوِّلُ ilh… ukdelerine atlayamıyordum. Ata-i şerif, fi'l-i latif, ihsan-ı Kadîm, kavl-i Hak ilh… esma-i celilelerini tekrar ediyordum. Mezkûr ukdeden ileri geçirilmediğimin sırrı, bu abd-i pürkusura ifham edildi.

Hülâsa, zarfı açtım, okudum. O nuranî tabirat ve kelimata hayli zamandan beri müştak ruhum ve aynım gayr-ı ihtiyarî, hâlâttan hâlâta geçiyordu. Sâlif-ül arz davet ve hissiyat-ı sadıkım, şu lütufname-i beşaret ile müeyyed idi. O gün bir celbname Ali Efendi'ye irsal ve bu abd-i âciz de med'û bulunduğum mahkemeye giderek sekiz kıt'a takvim bekayı aldım, muktezasına tevessül ettim. Ali Efendi ile birleştik. Îdeyn-i nebize misilsiz ve nazirsiz bir bayram daha yaptık ve Cenab-ı Vahib-ül Ataya Hazretlerine çok hamd ü sena ve şükürde bulunduk.

Mütehassir talebeniz

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 23

Mektup 23

(Merhum muallim Hâfız Ali Osman'ın bir fıkrasıdır)

Faziletlû efendim!

İ'caz-ı Kur'aniyedeki hal, görenleri mutlaka mütalaa etmeğe sevkediyor. Mütalaaya başlandığı vakit gam, keder ve bütün düşünceler zâil olup, bir neş'e ve sürur içinde kalarak, mütalaadan kendini alamıyor. Âyet-i kerimelerden çıkarılan hakaik ve dekaik, akıllara hayret veriyor. Kur'an-ı Azîmüşşan'ın bir beşer ağzından çıkabilmesi imkânı olmadığını, her bir satırı isbat ediyor. Mu'tekidlerin itikadını takviye ve mütemerridlerin şekk ve tereddüdlerini izale ediyor. Meğer ki neûzü billah خَتَمَ اللّٰه âyet-i kerimesinin mazmununa dâhil ola. Gafletle okunmayıp dikkatle mütalaa ve bazı yerleri tekrar okunmak îcab ediyor. Yalnız bendenizin sinnim iktizası kuvve-i hâfızam aslâ kalmamış. Hatırımda bir şey kalmıyorsa da, ruhumda bir zevk ve lezzet devam ediyor. Teveccühat-ı şerifinizin devamını rica ve ellerinizden öperim efendim.

Muallim-i mütekaid talebeniz

Osman Balta

Hocam Allah rahmet eylesin. Emin

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 24

Mektup 24

(Ehemmiyetli bir zâtın Sabri'ye yazdığı bir fıkradır)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve muhterem ve uhrevî kardeşim!

3 Ağustos tarihli mektubunuza melfuf Beşinci Şua'ı bugün bir dağ başında aldım. İki defa okudum. Daha çok defa okuyacağım. Bir eserin mahremiyetine riayet zarurîdir. Bu bîçareye şöyle hutur etti ki: Mukaddemesiyle ve yirmiüç mes'elesiyle Risale-in Nur şakirdlerine yirmiüç saatlerini fiilen, halen, niyeten Deccal'ın ve avenesinin düsturlarının belasından, şerrinden, hücumundan istiaze etmelerini emrediyor, nasihat ediyor. Hem Beşinci Şua namı da; Mesih-i Deccal'ın dokunduğu, hücum ettiği şeair-i İslâm'ın beş rüknü evvelâ beş esasa kuvvet-i iman ile dayanmak ve yapışmak ve ayrılmamak lüzumunu ihtar mahiyetindedir. Elbette bu kadar manevî bir eserin iki kerrecik okunmasından küçük havsalama bu kadar latif hakikatlar in'ikas ederse, sevgili ihvanımın nur-u imanlarındaki kuvvetle neler his buyuracaklarını, takdire terkediyorum. Hele o mübeccel, münevver, mükerrem, muhterem Üstad'ın mahdud bir daireye tahsis etmek istediği ve bir yerde sükût lâzım… diyerek geçtiği şöyle mana ifade eder ki; kendilerince bu mes'eleye dair o kadar hakaik münkeşif olmuş ki, izharına mezun değiller veya daha fazlasına lüzum görmüyorlar.

Evet evet o İslâm …… için iki sene evvel bir yerde gördüğüm zaman kalb ve lisanım şöyle dediler: Hâzâ kâfir. Elhamdülillah ki bu defa ki nurlu Şua bu bîçare kardeşinizin o ihtiyarsız tekellümünü tasdik etti. Ben muhabere edemiyorum. O mübarek Üstadım ve

sizler gibi nurlu kardeşlerim bana dua buyursunlar. Çok muhtacım. Ben o ulu dergâha yalvarırken, Üstadımı ve Risale-in Nur şakirdlerini aklımdan ve kalbimden çıkarmıyorum.

يَا رَبِّ تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Başta aziz ve muhterem Üstadım efendimin kemal-i ta’zimle ellerinden öper, hayır duasını niyaz ederim. Sizlerin de hayır dualarınızı beklerim. Emr-i Üstad’a imtisalen bu âciz kardeşinize karşı gösterdiğiniz alâka ve manevî yardımdan dolayı Rahîm-i Kerim olan Cenab-ı Hakk’a havale ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Muhibb-i muhlisiniz

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 25

Mektup 25

(Sabri'nin Emin'e yazdığı bir mektub fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Pek muhterem kardeşim!

Siz çok bahtiyarsınız ve talii yaver zâtlarsınız. İmiş ki… Sizi tebrik ediyorum. Zira Fatır-ı Akdes Hazretleri, rehber-i etemm ve mürşid-i ekmelimizi size ihsan buyurdu. Öyle bir zâtın hâdimi olmak kadar mühim bir vazife dünyada bilemiyorum. Doğrusu bu muvaffakiyet, nihayetsiz hamd ü şükranı mûcibdir. Bizler gibi uzun müddet mütehassir ve dokuz sene mütemadiyen âb-ı hayat nev'inden nesayih-i kevser misallerinden kana kana nûş edip dururken, birdenbire mecra-yı kevserin hilaf-ı ümid başka cihete dönmesi ile, son derece susamış bîçarelere rızaen lillah delaletinizden kârlı bir emr-i hayr tasavvur edilemez kanaatındayım. Sa'yiniz meşkûr ve جَزَاكَ اللّٰهُ خَيْرًا كَثِيرًا sırrına mazhar olunuz. Size yâr olan cümle kardeşlere cümlemiz nâmütenahî selâmlar ve arz-ı hürmetler ve mütekabil dualar ister, devam-ı hizmet ve âfiyetinizi Hüda-yı Lemyezel Hazretlerinden niyaz eylerim.

Âhiret kardeşiniz

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 26

Mektup 26

(Sabri'nin bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı âlîkadrim, efendim hazretleri!

Bilhassa dest ü damen-i mübareklerini pûs ederim. Bir ay evvel ibretâmiz ve mûcib-i teyakkuz ihsanname-i ekremîlerini aldım. İskele memurlarının nazargâhlarına arzettikten sonra cevab vereyim derken beşaretli, hakikatlı, izzetli, manabahş, sürurlu, hem esrarlı ikinci lütufname-i ekremîlerini de aldım. Menazil-i aidesine de îsal edildi. Bahr-i hakaik-i Nur'dan değil her ay, her hafta, hattâ her gün kana kana nûş etmek emelinde olan Risale-in Nur şakirdleri, seherde açılmış gül goncası gibi neş'elendiler. "Ümid iledir beka-yı ömrüm, aksiyledir inkıza-yı ömrüm." fehvasınca bahr-i Kur'andan akan enhar-ı lezize nail-i ihbarat ve işarat ve rumuzat ve delaleti ile nebean eden uyûn-u adîdenin netayic ve semeratının ihbarat-ı maziyesiyle i'lamat-ı müstakbelesinin kat'iyyetinde zerre kadar şekk ve şübhemiz olmadığından, tebşiratnamenin muzher ve muzmer her noktasından her birimiz istidadımız nisbetinde hissemizi aldık. Zulmet içinde vazife-i tenviriyeyi îfa eden Risale-in Nur'a vecibe-i ihtiramımı bir vecihle îfa edemem.

Fakir ve âciz, pürkusur

H.Sanî Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 27

Mektup 27

(Risale-in Nur'a ehemmiyetli hizmeti sebkat eden Mehmed Fahri'nin bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Eyyühe-l Üstad-ül Muhterem!

Mevhibe-i feyz-i kudret olan ulüvv-ü hısal keremkârane âsâr-ı mübeccelesinden âciz bendelerine ibzal buyurulan taattufattan dolayı kalb-i âcizanemde zevali nâkabil bir hüsn-ü ibtihac-ı azîm hasıl olup lisan-ı acz-i beyanım

"Ey Üstad! Sabah-ı haşre dek mihr-i ikbalin ola pertevfeşan

Bir zaman keder göstermesin, eylesin her dem seni Hak şadüman" kıt'asını yâd ile müteselli-i hatır oluyorum. Hakk-ı âcizanemde medar-ı mefharet bildiğim teveccühat-ı aliyyelerinin âsâr-ı aliyyesinden olarak bu kerre istinsahına müsaade buyurulan Küçük Sözler namındaki risale-i mergube-i mutebereyi âcizane müşevveş kalemimle istinsah ederek, kalem-i tashih-i saadetleriyle tezyin buyurulmak üzere takdim ediyorum.

Bu Sözler hakkında nasıl bulduğum sual buyuruluyor. Bu eser-i kıymetdarînizin takdir-i münderecatı hakkında yazacağım mütalaa noksanı iktidarımı tavzih ve tefsir edecektir. كلام المرء

يدل على عقله fehvasınca lisanım ve kalemim, kalbimin tercümanı olamıyor. Değil benim gibi bir âcizin, nice erbab-ı ulûm ve fühumun bile takdir ü tahsininden müstağni ve âzadedir. Eğer müsaade-i aliyyeniz olur ve temsil de caiz ise, bu mübarek risaleyi dokuz kat üzerine yapılmış bir mekteb-i feyz ü irfan tasavvur edip merdivenle her bir katına çıkıldıkça manzara değişiyor. Fikir tevessü ediyor. Tâ üst kata çıkıldığı vakit bütün bütün manzara değişerek göz bayılmasını alıyor, kalb münşerih oluyor, nâmahdud bir ilim bahrine gark olunuyor. Fetebârekâllah, zehî saadet!

Yâ Üstad-ı muhterem! O Sözler ne müberek sözlerdir. İnsan her ne kadar ziyade sevdiği bir adamla tatlı konuşurken uykuya mağlub oluyor ve ne kadar zevkli, mevzun sadâ dinlese yine ruhuna sıkıntı geliyor. Fakat bu mübarek Sözler'i mütalaa eden ve dinleyen kimsenin ruhuna bir zevk, kalbine öyle bir inşirah geliyor ki, tarifi nâkabildir. Malûm-u faziletleri olduğu vecihle كل شيء يرجع الى اصله mantukunca bu mübarek Sözler'deki letafet ve halâvet, Kur'an-ı Azîm'den süzülme olduğuna delalet eder ki; aslı gibi kalbe inşirah veriyor ve ne kadar tekrar etse ruha sıkıntı vermiyor. Bu hususta ne kadar kelâm söylense zaiddir. Ve Üstad-ı muhteremimi tasdi' ediyorum. Eazz-ı maksad, devam-ı ömür ve âfiyetiniz ve Risale-in Nur'un envârından istifadedir. Kemal-i iştiyakla mübarek ellerinizden öperim.

Ez'af-ül ibad
M.F.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstad-ı A'zam Efendim Hazretleri!

Şu bir ay içinde üç kıt'a lütufname-i Üstadanelerini aldım. Bunlardan birincisi, kalbleri zahir ve kendileri nazif, tabiratı latif kardeşimizin kıymetdar beyanat-ı ruhiye ve ifadat-ı kalbiyelerini bize sunmuştu. O fıkrayı mütalaa ettikçe dedim: O mübarek kardeşim, hârika bir âyine ile kalbime nazar edip, Nurlar müellifi ferîd-i asr, vahîd-i dehr hazretleri hakkındaki ihsasat-ı kalbiyemi birer birer kerametkârane bana izah ve takrir ediyorlar, deyip kemal-i hayret ve istihsan ile takdir ve tasdik eyledim. Aynı macera ve aynı vakıa fakir dilde, kalbimde ebediyen silinmez bir şekilde tâ ilân-ı hürriyet devrelerinde Dersaadet'te iken ruhumda yerleşmiş idi. Fakat lihikmetin Üstad-ı Ekremî ile birleşmiş değil idi. İşte bu samimi, ciddi ve hakikî mektubu ben de imza edip hem ikisi bir gayede ve emelde olan kalb-i Nazif ve Sabri'yi cismen yekdiğerinden uzak oldukları halde ruhen tevhid ve rabteden Cenab-ı Kibriya'ya ve şeriat-ı Mustafa Risalet-ün Nur-u pürsafâya ne kadar arz-ı şükürler etsem yine azdır demekle şu bahse nihayet veriyorum.

Derya-yı kusurda feryad eden talebeniz

Hulusi-i Sanî

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 29

Mektup 29

(Sabri'nin bir fıkrasıdır)

بِسْمِ اللّٰه سُبْحَانَ اللّٰه اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstad-ı Ekremim Efendim Hazretleri!

Nazirsiz Risale-in Nur'un değerli talebelerinin hakikatlı fıkralarını mütalaa ettikçe mesleğimizin derece-i ulviyet ve kudsiyeti ruhumda canlanarak, Cenab-ı Aliyy-ül A'le-l Vehhab Hazretlerine secde-i şükrana vardım. Böyle mühim bir kanun-u Rabbanîye ittiba' ve onun âlîkadr bir kumandanına intisabla ona asker olmak ne büyük bahtiyarlıktır diyerek, kalbimde kükreyen neş'e ve neşat bu fakirin de şu perişan bir cümleyi bu hakikatdar fıkralara ilhakına sebeb olur. Lâyık olmadığım halde o ulvî kafileye karışmak istedim. Hâssaten dest ü damen-i akdeslerini öperim. Oradaki muhterem kardeşlerim Emin, Hilmi, Mehmed Feyzi, Nazif ve Salahaddin, müntesiblere ruhlar ve kalbler dolusu selâm ve hürmetlerimi arzeylerim efendim.

Çok kusurlu bir talebeniz

Hulusi-i Sanî Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 30

Mektup 30

(Hüsrev'in bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar ve çok yüksek bir üstada, çok sevgili ve çok âlî bir ruha, çok faziletli ve çok nurlu bir kalbe! Muhterem Efendim!

Çok zaman oluyor bu fakir Hüsrev talebeniz samit ve sâkit bir halde çok sevdiği Üstadına bile kısa bir mektub yazmayarak, kış günlerinde yuvalarında çalışan karıncalardan bir karınca gibi, Risale-in Nur'a hizmet için kesrette kardeşler arasında bir inzivayı ihtiyar etmiştim. Bugün İşaret-ül İ'caz vaki' olan küçük bir sehivden dolayı tecelli eden kıymetdar tevafuk sırrını îzah eden ve hem tefsirin hem Onuncu Söz'ün tevafukatına dair olan lütufnamelerinizi aldım. Lezzetle okudum. İnayet ve iltifatının lütuf ve ihsanlarının her vakit mazharı kılındığı Risale-in Nur'a bizi bağlayan Allah-u Zülcemal Hazretlerine nihayetsiz şükürler ve manevî secdeler ettim.

Üstadım! O yüksek ciddi irşadlarınızla adım atmayı en büyük bir maksad bilmiş talebeleriniz, son zamanlarda şâyan-ı şükran bir vaziyete girdiler. Hulusi-i Sanî beş-on arkadaşıyla, Hâfız civarındaki yirmi-yirmibeş kardeşiyle, Mübarekler otuz-otuzbeş refikleriyle bilhassa Hacı Hâfız'ın köyünde Ahmedler, Mehmedlerin çok hâlis

gayretleriyle umumiyet itibariyle hem de hiç mübalağasız bin kalemle belki daha fazla… En geride kalarak Isparta'da ise kahraman Rüşdü'nün ve risaleleri kendilerine tamamen yazan Mehmed Zühdü ile küçük Hâfız Ali ve Osman ve Nuri gibi diğer faal talebelerin gayret ve himmetleriyle, otuz-kırk arasında hattâ bir cihette mümtaziyet kazanan Mehmed Zühdü'nün küçük Hâfız Ali gibi hem Risale-i Nur yazarak hem kendi evinde 150 kadar çocuğu serbest olarak üç aydan beri okutmasıyla ve civardaki diğer köylerde bulunan onbeşer-yirmişer arkadaşlarıyla talebeleriniz Kur'anî hizmetlerinde gayretli bir surette çalışmaktadırlar.

Aziz Üstadım Efendim! Evvelki mektublarınızda Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi'ne birkaç zeyl daha ilâve edilerek yeniden yazılıp irsal edilmesini ben âciz talebenizden taleb buyurdunuz. O mektubun mütalaası sevinçle ruhumu doldurdu. Hüsrev kendisini sizin manevî ecdadınızdan mevrus size ve Risale-in Nur'a bir şakird biliyor. Ve bu nimete mukabil Hazret-i Allah'a karşı minnetdarlığının nihayetsizliğini gösteren ve her vakit hayalen ve tasavvuren yaptığı gibi, bütün kâinat kadar hem de ezelî ve ebedî solduran (dolduran) bir zamanla sacid olmak temenni ile niyet ediyorum. O kıymetdar mektub elime vâsıl olur olmaz hemen Bismillah deyip Mu'cizat-ı Ahmediye'ye başladım. Fakat bugüne kadar yirmi gün aradan geçtiği halde yarıya gelemedim. Bu mektubu yazarken 72'nci sahifeyi yazıyorum. Bu teamülüm sebeb-i manevî ızdırabımın akşama kadar devam ettiği günlerde elime kalem alamıyorum. Bu hal nedendir bilmiyorum. Lütf-u Hak'la bildiğim bir şey varsa, o da herşeyde olduğu gibi, acz ve kusurda da ve bilhassa hatiat ve seyyiatta yed-i tûlâ sahibiyim. Belki Hâlık-ı Zülcemal lütfedecek, günahlarıma keffaret olarak karşılayacak.

Kıymetdar Üstadım! Yazmakta olduğum Mu'cizat-ı Ahmediye'yi zaruretle iki tane yazıyorum. Her ikisinde de Resul-i Ekrem kelimeleri evvelce size takdim nüshadan daha mükemmel bir tarzda gidiyor. Fakat diğer tevafukat, ikinci yazdığım nüshada birincisinden daha faiktir. Hem güzel, hem şirin, hem biraz daha çok, hem daha letafetli bir şekilde Cenab-ı Hak lütfediyor. Âciz talebenizin hadsizliğini afv buyurursunuz. Bu hususta küçük bir re'yimi sevgili Üstadıma arzedeceğim. Şöyle ki:

Her temaşa edenin elinde dolaşması itibariyle bozulmak ihtimaline ve her vakitte bu şekilde yazılması her halde selâmet bir zamana bağlı olması cihetiyle çok güç olmasına binaen, mu'cizeli Kur'anın arkasından giden letafetli Yirmibeşinci Söz'ü sağ elinde tutan, kerametli Yirmidokuzuncu Söz'ü sol elinde bulunduran, hattâ gayet güzel tevafuklu baştaki Birinci Söz'ü göğsüne koyarak güya Rabb-i Müteâl Hazretleri Habib-i Zîşan'ının mazhar ettiği hal ü şanını, izzet ü şerefini arzında son yaşattığı âhir insanlara göstermek ve bildirmek için kendine münasib hulleyi Cennet-i Adn'dan inzal edip giydirerek gayet şaşaalı ve parlak bir surette mübarek ellerde gezdireceği en son yazmakta olduğum nüshayı izin ve müsaadeniz olursa, arkadaşları olan diğer risaleler arasında hıfzetmek istiyorum.

Sevgili Üstadım! Cenab-ı Hakk'ın lütf u keremiyle Mektubat hitam buldu. Şualar'ı daha evvel yazmıştım. Mektublardan Yirmiyedinci Mektub'u tamamlanmadığı için yazamadım. Yalnız sizin nüshaları aradım. Re'fet'te buldum, nezdime aldım. Bir de Lem'alar'dan Onbeşinci Lem'a kaldı. O da tamamlanmamıştı. Sizin nüshanızı (benim size yazdığım nüsha) Mübareklerden getirttim. Nezdimde hıfzediyorum. Bir de Yirmidokuzuncu, tefekküre dair Lem'a-i Arabiyedir. Kendi nüshamı koydum. Mektubat bu suretle tamamlaştı. Mu'cizat-ı Ahmediye'nin tekrar yazılması hakkında emirleriniz gelmeden evvel, birden dokuza kadar Sözler'i ve âhirine ilhak edilen namaz hakkındaki Yirmibirinci Söz'ün Birinci Makamı'nı yazdım. Sonra Mektubat'a mukabil olmak üzere, Onbir'den Yirmi'ye kadar dokuz Söz'ü bir arada yazmak için başlamıştım. Onbirinci Söz'ü yarıda bıraktım. Cenab-ı Hak lütfederse, Mu'cizat-ı Ahmediye hitama erdikten sonra, Onbirinci Söz'den başlayarak devam edeceğim. Birinci Söz'ün tevafukat-ı acibesindendir ki; dört buçuk sahifeden ibaret olduğu halde birinci sahifede üç "Bismillah" var, tevafukta. İkinci sahifede hiç yok. Üçüncü sahifede beş "Bismillah" var. Beşi de satır nihayetinde, hem gayet latif bir vaziyette tevafuktadır. Dördüncü sahifedekiler de tevafukta. Beşinci sahifede hiç "Bismillah" yoktur.

Lütufkâr Üstadım! Her vakit kalemlerine muhtaç olduğumuz taraf-ı âlînizdeki Mehmed Feyzi, Ahmed Nazif ve Emin gibi kardeşlerimize ……lerle mukabele etmek istiyoruz. Maalesef can u gönülden uzanan bir teşekkürden, a'mak-ı ruhumuzdan yükselen bir

duadan başka bir şey yapamıyoruz. O kardeşlerimizi her vakit maddî ve manevî hüccetiniz bulunduklarını uzaktan uzağa hayalen seyredip telezzüzle, hem tebrik ediyoruz ve hem de minnetdarlıklarımızı ilâve ederek her birisine binler selâm ve hürmetler ediyoruz. Bu fakir, hakir talebeleriniz her vakit nurlar serpen faziletlerinize hiç bir vakit mukabele edemiyeceğimizi, yüksek seciyelerle mücehhez siz Üstadımıza arzeder, minnetdarlığınız içinde mütemadiyen dua etmekte ve her ân duanıza el açmakta ve vaki' olan kusurlarımızdan dolayı afv olmaklığımızı istirham eden biz talebeleriniz her vakit damenlerinizden öperiz, üstadımız efendimiz.

Sizin güzel vaktinizi uzun yazılarıyla zayi' ettirmeğe vesile olan, pek âciz talebeniz

Ahmed Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 31

Mektup 31

(Rüşdü'nün bir fıkrasıdır)

Canımdan kıymetdar Üstadım Efendim!

Candan selâm ve arz-ı hürmetler. Ellerinizden öperim. Bugün bana askerlik için tebligat yapıldı. Antalya'ya gideceğim anlaşılıyor. Çok merak ettiğim Hüsrev kardeşimdir. Hüsrev'in de pek yakında pusulası çıkacağını anlıyorum. Fakat gidemiyecek derecede hastadır. Ne edeceğimizi bilemiyorum. Duanızı bekler, tekrar hasretle ellerinizden öper, …… telgrafınızı beklerim Üstadım Efendim Hazretleri.

Talebeniz Rüşdü

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 32

Mektup 32

(Risale-in Nur'un birinci talebesi olan birinci Hulusi Bey'in fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Mübarek Üstadın Nur fabrikasının faal çarklarına hitab eden ve onların bu kudsî vazifelerine teşvik ve teşci' ve muvaffakiyetlerinden dolayı tebrik eden ve Yirmiyedinci Mektub'a Lâhika adını alan kıymetli eseri, a'mak-ı ruhuma tesir edecek derecede okudum. Çok gamız, çok meraklı, çok ehemmiyetli, çok müşkil, çok esrarlı, çok hikmetli, çok ibretli, çok feyizli, çok manalı, çok şefkatli, çok kuvvetli, çok bürhanlı, çok iz'anlı, çok imanlı, çok irşadlı, çok ilhamlı buldum. Risale-i Nur'a hizmet, Üstad-ı Nur'a muavenet eden manevî, uhrevî, kıymetli çok kardeşlerimizi tanımakla öyle büyük teselli buldum ki, tarif edemem. Üstad-ı Nur'a ve Nur şakirdlerine karşı manevî alâkam, ebede kadar inayet-i Hak'la benden ayrılmayacaktır. O mukaddes derslerim sanki bazı lâyık kulaklara duyurulması için, hayat denizinde seyr-i seyahat ettirilmekteyim.

Üstad'ın emirlerinden biri de, işlerimizde tesadüf yoktur buyurmalarıdır. Bunu bu fakir, bu fâni hayatım hatıralarıyla isbat eder haldeyim. Manen çok takviyeye muhtaç bir vaziyette iken, işte bu iki eser mübarek eller vasıtasıyla yetişti. Geçen mektubumda yazmak isterken lihikmetin unutturulan, acib ve yeni ve sizinle münasebetdar bir hatıramı nakledeceğim: Ondokuzuncu Mektub'u bir mecliste ve bir cum'a gecesi okumak niyetiyle üzerime almıştım. Şiddetli

yağmurlu bir gece idi. O mecliste okumak üzere elimi cebime attığım zaman, o mübarek eserin yerinde olmadığını hayretle gördüm. Eseri koyduğum cep yırtık ve delik olmadığı gibi, ben de başka hiçbir yerde durmadığıma göre bu hale hayret etmemek kabil mi? O geceyi uykusuz geçirdim. Çok müteessirdim. Hazret-i Gavs'tan bu eseri sarahaten istedim. Lillahilhamd ertesi günü, bu eserleri dinlemekle ve namaza başlamış olan bir muallim vasıtasıyla bulundu. Şakır şakır yağmur altında ve çamur içinde bu mübarek eserlerin bulunsa bile artık okunamayacak hale geleceğini tahmin edersiniz değil mi? Şâyan-ı hayret ve cây-ı dikkat ve medar-ı ibrettir ki, en ufak bir leke bile olmamış. Hâfız-ı Hakikî o mübarek eseri, ona manen ve cidden bağlı olanlar gibi, muhafaza buyurmuş. Hafîz ve Alîm ve Hakîm isimlerinin zahir bir tecellisi böylece lemaan etmiş oldu. İşte Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi'ndeki bürhanların hakikatlarına bence çok kat'î bir tasdik ve o mu'cizelerin bir mu'cizesi, bir hatırasıdır.

Bir cihet daha var: Bu son hediyeyi gönderen zât da benim adımı taşıyor. Ben itiraf ediyorum ki, bu isme yani ihlastan gelen Hulusi ismine lâyık olmayacak kadar sukuttayım. Merkezden muhite fırlamış garib ve sergerdan bir abd-i müznibim. Rabbime hamd ü sena ediyorum ki, bu kadar müstekreh âlemi o Nurlara olan ciddi alâkama mükâfat, Settar ismiyle setrediyor. Mübarek duanız hürmetine inşâallah afv u mağfiret eder.

Başta Mübarek Üstad, Hulusiler, Hüsrev'ler, Hakkı'lar ve Mustafalar, Ali'ler, Nazif'ler, Emin'ler, Süleyman'lar, Tevfikler, elhasıl bütün Risale-i Nur şakirdlerine selâmlar, dualar eder; cümlesinden hayır dualar beklerim. Mübarek Üstadımın hâssaten nurlu ellerinden hasret ve iştiyakla öper, hayır duada bulunmasını istirham ederim. Ve minallahi-t tevfik.

Allah cümlenizden razı olsun. Münasibse bu arizamı Üstad'a takdim ediniz, belki sonsuz şefkatine vesile olur.

Muhibb-i muhlisiniz,
uhrevî kardeşiniz
İ.H.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 33

Mektup 33

(Büyük Ali'nin mektubu)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ رَسَائِلِ النُّورِ وَمَعَانِيهِ وَاِشَارَاتِهِ وَرُمُوزِهِ

Aziz, sevgili Üstadım Hazretleri!

Evvelce gönderdiğiniz kardeşim Nazif'in mektubunu aldığım gün, Risale-in Nur'un başka bir vazifesi ile meşgul idim. Kardeşlerime okuyup gönderdim. Yazmamıştım. Bugünlerde Birinci Şua'ı ufak nüshada yazıp, o mektubu nihayetine emrolunduğumuz üzere yazmağa başladım. Fesübhanallah, dikkat ettim, mektubu benim ahval-i ruhiyemi ve vaziyet-i halimi okuyor gibi gördüm. Güya bu fiilleri ve kusurları aynen ben işlemişim ve benim maruzatım üzerine yazılmıştır. Çünki bizlerde Risale-in Nur'dan aldığımız feyz ve anladığımız hakikat üzerine hakikat-ı hale muttali' olamayan bazı kardeşlerimize ve bazı âlimlere şimdilik izharına mezun olmadığımız beyan buyurulduğu halde, Risale-in Nur'un en mühim vazifesini izhar etmekle irşada çalışıyorduk. Hiç mezun olmadığımızı düşünmezdik. Bu husustaki kusurlarımızın afvını rica ve Risale-in Nur'un maddî ve manevî tokadından masun bulunmaklığımıza rahmet-i İlahiyeden

son derecede istirham edip dua buyurmanızı son nefesimize kadar taleb ederiz.

Mektubda tevafukumuzun ikincisi şudur ki: Risale-in Nur'a talebe olmadan üç-dört sene evvel Dinar köylerinde imamlık yaparken müteaddid defalar çok cemaatlerde dedim ki: Eğer ben hakiki bir hoca bulsam, ölünceye kadar ona hizmet edip ayağının altında türab olacağım, der idim. Sonra o meslek, bu bid'atlar zamanında bana zilletli görünerek, memlekette çiftçilik etmeğe karar verdim ve başladım. Bir-iki sene sonra, Barla'nın yaylası olan Koca Pınar'da yayılan öküzlerime bakmağa gittiğimde; yaylada siz Üstadımı görüp, ayrıldıktan sonra, işte ruhen aradığım hoca ve üstad bu zât olsa gerektir dedim. Vakt-i merhunu geldiği zaman sevk-i İlahî ve fazl-ı Rahmanî ile gidip Risale-in Nur'a intisab ettim.

Şefkatli bînihaye Üstadım! Şu arizamı yazmaktaki esas maksadım ve beni tahrik eden en büyük netice şudur ki: Kardeşim Nazif'in mektubunu okuyup Atabey'e gönderdiğimde o vakit dikkat etmediğim için hiç bir şey istifade etmeyip, bilâhere yazdığımda mektub bütün mealiyle benim olarak bana görünmesinin hikmetini düşünüyorum. Ertesi sabah namazından sonra, geceden okuyamadığım Cevşen dersine niyet edip bir ukde okudum. Mübarek virdin feyzi ve sahib-i virdin şefaati imdadıma yetiştiler. O âlemi tenvir edip gösterdiler. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Şöyle gördüm: Risale-in Nur mübarek ve nihayetsiz ve enva'-i türlü meyvedar ve çiçekdar bir bahçedir. Onu okumak, o bahçede seyredip o meyvelerin kokularını duymak ve çiçeklerin nazenin yüzlerini görmek ve karşıdan kokmak gibidir. Onu yazmak ise, birer birer harfler meyvelerini kalemle koparıp ve kelimeler çiçeklerini kalemle toplayıp, kendi torbası olan kuvve-i hâfızasına ve kendi heybesi olan kalb ve ruhuna koymak ve doldurmakla almak ve yemek olduğunu hakkalyakîn anladım. Ve Risale-in Nur'u yazmakta ne kadar büyük bir ikram-ı İlahî ve ne kadar büyük bir fazl-ı Rahmanî bulunduğunu hissettim.

Oradaki kardeşlerimize birer birer selâm. Hürmetle el ve ayaklarınızdan öperim efendim.

Kusurlu talebeniz

Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 34

Mektup 34

(Sabri'nin civarında kardeşlerine yazdığı mahremce bir mektubudur)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَيُّهَا الاِخْوَان عاملكم اللّه باللطف و الكرم و الاحسان

İhbarat-ı gaybiye-i Nebeviye, tefsirat ve tevilat-ı müceddidiye olup, bugün şerefsâdır bulunan lütufname-i acibeyi devair-i Nuriyenin şuubatına kemal-i behçet ve meserretle arzediyorum. Manzur-u âlîleri olacağı vecihle, İsa Aleyhisselâm'ın nüzul ü cidaline aid şu mes'ele-i gaybiyenin, Mehdi'ye de cihet-i taalluku bulunduğu şeksizdir. Dün vehleten ahval-i âleme ve ehval-i zahiriye-i müdhişeye durgun nazarımla ve kasır aklımla baktım. Vukuat-ı âlem bir dest-i gaybî ve bir kasd-ı Rabbanî dairesinde tedvir ve tahrik sahalarında çalkalandığını görerek dedim: Vekayi'-i salife ve haliye tezahürat-ı sâbıka ve meşhude öyle bir şahid-i etemm ve delil-i ehemdir ki, zîşuuru hayretlere düşürüyor. Şu zamanda cihangirane faaliyet gösteren bir devlete manevî bir zât manen kumanda veriyor. Hatt-ı hareket proğramını o erkân-ı harb manen bitiriyor, hem takib ve icra emrini veriyor. O manevî zât onun kumandalarına muti' ve münkad olan malûm muhariblerin saldırıp tepelediği gaddar zalimlerin hepsi evvelden beri İslâmlar aleyhine plânlar yapmışlar, ehl-i İslâm'ın

ruhları mesabesinde olan mukaddesat-ı diniyelerini zîr ü zeber etmişler ve daha ileri gitmeğe mücaseret etmekteler idi. Kutb-u Âlem, inayet-i İlahiye ve izn-i Rabbanî ile manevî parmaklarıyla nerelere işaret etmişler ve nereyi göstermişlerse, o a’da-yı din ceza-yı sezalarına uğramışlardı. Binaenaleyh bu iş, kasd u iradeden hariç bir maslahat olmadığına ve belki maksud-u bizzât olduğuna zerre kadar iz’an ve imanı olan bilâtereddüd hüküm ve imza eder, diye birisine söylüyordum. Hemen o ânda şu âb-ı hayat nev’inden ve Nur menbaından cari olan menher-i hakikat üzerime cuş etti. Hem birbiri üstünde üç kıt’a zarf ile mazruftur. Hemen zarfları açtım, okudum. Ruh-u fakiraneme gelen sözleri, müeyyed bir halde buldum ve dedim: Risale-in Nur’un kuvvet-i hârika ve tesirat-ı barikası ruhuma in’ikas ettiğine hayalimde olmayan bir şey kalbime geldi. Ve benim gibi âciz bir bîçare bu kadar hissedar olursa, kalb-i safî ve ruh-u tahir ve istidad-ı bahir kardeşlerim, daima zübde ve icmal suretiyle ifade-i meram eden dellâl-ı Kur’anın i’cazkâr beyanatından aldıkları semerat-ı kâmile ve fevaid-i zahire ve netayic-i vafireyi tafsil ve îzah lütfunda bulunurlarsa âciz kardeşlerini ebediyen minnetdar ederler.

Cümlenize kalbler dolusu selâm ve ihtiramlarımı arz ve daavat-ı mübarekelerinizi taleb ederim.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی وَ الْحُبُّ فِی اللّٰهِ

Son derece acz içinde bulunan

Hulusi-i Sani

Bu âciz ve yorgun çiftçinin gece vakti böyle kusurlu olarak, uyuklaya sayıklaya yazdıkları sözlerdeki hatalarına nazar-ı afv u müsamaha ile muhterem kardeşlerimin bakacaklarına her zaman ümidvarım. H. S.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 35

Mektup 35

(Mahremdir)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Âlicenab ve mükerrem üstadat-ı Üstadımız Efendimiz!

Bundan evvelki arizada ber vech-i zîr bir-iki mesmuat ve hakaik-ı maneviye ve maneviyattaki isabetli …… ve delillerden bir kısmı gayr-ı ihtiyarî ihmal edilmiş idi. Âciz hizmetçiniz, Nur hizmetçisi âciz A. Hulusi-i Salis Abdullah Çavuş, perişan kudretsiz kalem, tâkatsız iz'anımla yazılan mektubumdan tayyedilen şu bir-iki cümlenin tevsife vesile teşkil eden cevab-ı Üstadanelerine lebbeyk deyip İbrahim Süleyman Aleyhisselâm'a karınca yardımı vari şu tasdiatımı ve hadsiz kusurlarımın afvı dileğiyle beraber lâyık-ı muhatab olmadığımı da ilâveten arzeylerim.

Isparta ve Risale-i Nur münasebetdarlığı (devamı için bkz.)

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 36

Mektup 36

Lâhika'ya girecek.. Said

Aziz Üstadım!

Ben âciz talebeniz, memleketimize geldim. Vazifeye devam ederken bir gün bana Risale-in Nur'dan gelen bir halet, mevkiimizde bulunan Hacılar-ı Kebir'in harman yerine sevketti. Oradaki kardeşlerimizle beraber Risale-in Nur okurken çadırın dışarısında dinleyen birkaç âhiret kardeşimiz olan kadınlar, Risale-in Nur'dan aldıkları feyizden birisi boynundaki zînetten bir sarı lira ve bir seksenlik çıkarıp bize verdi. Bunu Risale-in Nur'un yazılmasına harç ediverin dedi. Birisi 15 lira verdi. Bir takım Lem'a aldı. Köyümüzde yazılsın, okunsun dedi. Diğer biri 10 lira verdi, diğer biri 15 lira verdi. Bunlar hepsi Risale-in Nur'a yardımları fesübhanallah oradaki bulunan kardeşlerimizle beraber bizi kopmaz zincirlerle Risale-in Nur'a bağladılar. Hem çobanlardan birkaç tanesi gelip, "Biz davar güttüğümüz yerlerde yazıyoruz, fakat Risale-in Nur torbamızda karışıyor. Bize ufacık birer kutu yapıver." demeleri oradaki bulunan kardeşlerimize birer ders olup, daha faal çalışmalarına ders oldu.

Hem kardeşimizden birisi askere gitti. Giderken Yirminci Söz'e kadar beraber götürdü. Bu hafta müjdeli mektubunu aldık. O Sözler'den hiç bana kalmadı, hep kapıştılar diye söylüyor. Hadsiz şükür olsun Cenab-ı Hakk'a ki وَاغْفِرْلَنَا âyetinin manasını kuvvetli bir surette göstermeğe başladı. Buralarda çobanlar dağ başlarındaki ve rençberler harman başlarında çalışıyorlar. Cenab-ı Hak daim çalıştırsın, âmîn.

Gözyaşlarımla çok şükür elhamdülillah.

İmzası mahfuz
Marangoz Ahmed

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 37

Mektup 37

(Bir mektubun parçasıdır)

Ey Üstadım! Kusura bakmaz isen şunu da söyleyeceğim:

Evet Risale-in Nur'un birkaç yerlerinde demişsin: Risale-in Nur gizli tenevvür ve fütuhat yapacak. Evet Risale-in Nur'un menbaı olan Barla Şam-ı Şerif'in ünvanını alan Isparta Vilayeti'nin karyeler içinde Cenab-ı Hakk'ın rahmetiyle ve keremiyle ve Fahr-i Kâinat Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz'e nâzil olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın keramatıyla ve Üstadımızın şiddetli duası ile ve Mübareklerin vesilesiyle bizim Sav Köyü rahmete mazhar oldu. İşte yalnız bir veya iki mahallesinin 20-30 küçük talebeleri olan sair mahalleleri buna kıyasen 300 hane kadar bulunan Sav Köyü'nün büyük kardeşleri hanelerinde, küçük talebeleri de kırda, bağların köşklerinde bir aydır bundan iki-üç sene evvel başlayan ve şimdi şu saatte faal bir surette sabahtan akşama kadar kardeşlerimizden birisi bunları hem Kur'an, hem hıfz, hem Risale-in Nur'u istinsah etmeleri zahiren gizli, manevî aşikâre hiçbir fesada ve fırtınalara ve musibetlere mübtela olmadan o küçük masumların istihdamı elbette Risale-in Nur'un gizli tenevvür edeceğini takviye ediyor. Halbuki vilayet pek yakındır. Ehl-i dalalet bunların böyle çalıştıklarını haberdar oluyorlar. Lâkin tefessüh etmiş kalbleri ve beyinleri yenmiş olan kafaları hissedemiyorlar.

Evet bir daha var, o da şudur: Otuziki ve oniki saatlik mıntıkalara kadar bir vasıta ile Risale-in Nur kendi kendine fütuhat yapıyor. Elbette zahiren gizli, manevî aşikâre çok sırrı ve sür'atle bu havalide Risale-in Nur tekessür ediyor. İşte böyle intişar ettiğine, bütün Risale-in Nur talebeleri zerrat-ı vücudlarıyla şükrediyorlar ve ediyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی اَلْحُبُّ لِلّٰهِ

Bîçare talebeniz Ahmed

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 38

Mektup 38

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım Efendim Hazretleri!

Dünkü Pazartesi ikindi vaktinde İslâmiyetin bir bayrağı ve hizmet-i Kur'aniyenin büyük kahramanı Hüsrev'in içinde tecelli eden güneşin şaşaa-i nurundan kendi zâtı görünmeyen reşhavari bütün Risale-in Nur'un hakiki hizmet nuru görünen şu kıymetdar mektubu aldım.

Mağribden görülen en büyük atiyye-i İlahiye ve bürhan-ı Sübhaniye ve i'caz-ı Kur'aniyeyi gözlere gösteren hediye-i Furkaniyelerimizin yed-i fazılanelerine vusul bulduğunu ve evvelden beri hikmetini bilmediğimiz halde hizmeti proğramda tesbit edilmiş bir şakird gibi, başka cereyanlara değil bakmak, değil meşgul olmak, hattâ düşünmesini bile fuzulî bilip sırf hizmet-i Kur'an ve imana atf-ı nazar eden talebelerinizin harekâtı kendi kendilerine olmadığını ve belki hikmet-i Rabbaniye rahmetiyle terbiye edilen ve herkes üzerinde nüfuzunu gösteren imanı elde etse, üçten ikisi bilmecburiye ister istemez salah-ı hale yüz tutan, en mühimmi hizmet-i Kur'an ve o kudsî nuru avlamak ve tutmak ve kazanmak olduğunu bedaheten müjde eden dünyadeğer ve belki dünyadan ve hayatımızdan kıymetdar ve her kelimesi birer dürr olan mektubunuzu aldım. Bizi kusurlarımızla böyle mübarek bir hizmette istihdam eden Rabbimize karşı nasıl hakkıyla şükür, kulluk edeceğimi bilemediğim ve yapmaktan âciz olduğumuzdan yine lisan-ı acz ile derim:

Risale-in Nur'un hurufatının ve temessülatının adedince şükürler olsun ol Hâlık-ı Kerim ve Rahîmimize ki bizi hem kavuşturdu, hem

görüştürdü. Hem de günahlarımızla kabul edip istihdam ediyor.

Oradaki kardeşlerimize selâm ve hürmet ile el ve ayaklarınızdan öperim. Her ân nazarınızdan ve duanızdan dûr olmamaklığımızı rahmet-i İlahiyeden isterim ve niyaz ederim. Üstad-ı A'zamım, Efendim.

Üç gün evvel malûm mes'elenin ikinci bir fıkrasını daha aldım ve alâkadar kardeşlerime tebliğ ettim.

Neam, Sadakte Talebeniz

H.Sanî Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 39

Mektup 39

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok şefkatli, çok merhametli, sevgili Üstadım!

Bu defaki Nur fabrikasının bizlere hediye ettiği muhavereyi kardeşimiz merhum Molla Abdullah gibi biz de tasdik edip çok mesruriyetle, çok vartalardan kurtulduk. Görüyorduk ki, cüz'î ilmiyle ve cüz'î kalbi intibaha gelmiş, cüz'î keşfine itimad eden huffaş misillü göz yuman başta hocalar, ehl-i zındıka ve o mütehayyir insanlar Risale-in Nur müellifine ve şakirdlerine bakarak, zahirî şahıslarında birşeyler arıyordu. Bir hikmete binaen o şakirdler umum genç olduğundan, şahıslarında bir şey göremediklerinden o cazibe-i uzmaya karşı kör gibi dalalet vâdilerinde geziyorlardı. O talebeler onlara karşı lisan-ı hal ile diyorlar ki: Bir insan bir matlubunu elde etmek için elini kaldırırsa, nereden matlubunu alabilir? Malûm. Gözünü açsa nereyi görebilir? Yine malûm. Fakat insana verilen cüz'î iradeyi imanın şuuruyla Cenab-ı Hakk'ın irade-i külliyesine şart-ı âdi yaparak ona intisab etse, Kur'an ve Risale-in Nur ona öyle el verecek, öyle göz verecek; değil âlem-i şehadeti, âlem-i berzah, âlem-i misal, âlem-i ervah, ezel ve ebedi bir sahife gibi gösterir. Bahusus Seyyid-ül Mürselîn ve Sultan-ı Enbiya olan Habib-i Ekrem'ini sevip yani kendi cemalini sevmesiyle o cemalin âyinesi

olan Habibini mi’rac-ı Nebevîde اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ âyetiyle kendi zâtına teşbih ile Resul-i Ekrem’in şahs-ı manevîsini Kur’anda göreceğimize işaret eder.

Madem öyledir, biz de üstadımızı üstadımızda bu asrın kara kara içinde kalmış bir zamanda huffaş misillü hangi göz ile bakıyoruz? Fakat Kur’anın kırk vech-i i’cazını gösteren Yirmibeşinci Söz ve Âyet-i Hasbiye’nin Birinci Mertebesi ve Münacat ve Âyet-ül Kübra gibi risalelerde o âlemleri seyredip nev’-i beşere bâhusus avama bedahet derecesinde güya o âlemi fotoğrafla alıp gösterir gibi gösteriyor. Bu şahs-ı manevîyi görüp mâşâallah, bârekâllah diye Hakk’a serfüru edip Risale-in Nur’a sadakatla, ciddiyetle, ihlasla ve tesanüdün faziletiyle çalışmağa ve o cihette ifrat etmeğe gayret etmeliyiz.

Oradaki kardeşlerime birer birer selâm ile dualarını isteriz.

Mübarek gecelerde duanıza muhtaç talebeniz

Küçük Ali Rıza

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 40

Mektup 40

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar, çok sevgili, çok aziz bir huzura:

Sevgili Üstadım Efendim!

Kur'an-ı Kerim'in vusulünü bildiren ve muhabbetli en salim ve en güzel vechini ders veren âlî fıkralarınız, bu fakir talebenizi hem çok sevindirmiş, hem de çok muhtaç olduğum bir ders-i hakikî vermiştir. Cenab-ı Hak, sevgili Üstadımızı dünyada ve ukbada arzularına rızası dâhilinde tamamen muvaffak eylesin, âmîn.

Aziz Üstadım! Bu mektubumdan üç gün evvel kardeşim Rüşdü gibi beni de silâh altına davet ettiler. Sahil Muhafaza Alayı'na iltihak etmek üzere Fethiye'ye hareketi bildirdiler. Hastalığımdan bahis ile müracaat ettim. Muayene edildim. Hastalığımı gördükleri halde, kıt'aya müracaat etmedikçe tedavi edemiyeceklerini bildirdiler. Bugün yahut yarın hareket edeceğim.

Kıymetdar Üstadım! Hemen hemen her tarafı istila eden bu dehşetli kâbusun ince, uzun, yırtıcı, zehirli çengeli Onyedinci Söz'ün İkinci Makamı'nı yazarken kalemimi durduttu. Nur saçan kalemimin durması, ihtiyar, beli bükük vâlidemin gözyaşları içinde yalnız gibi kalması sinemi yaktı ve el'ân da o ızdırab ile kalb ve ruhum ağlıyor.

Hakkımızdaki takdir-i İlahîye her ân kemal-i rıza ile teslim olmuşuz. Belki bilmediğim bir diğer hayır kendini gösterecek inşâallah. Cenab-ı Hakk'a pek çok şükür olsun ki, burada Risale-in Nur kardeşlerim çoğalmışlar. Hem de içlerinde öyle var ki, şimdiden birer Said olmuşlar. Bu cihette endişe edilecek bir şey yoktur.

Müşfik Üstadım Efendim! Vâlidemin perişan olmasından endişe ediyorum. Belki Cenab-ı Hakk'ın lütf u keremi erişir. İkinci mektubumu kıt'aya iltihaktan sonra veyahut vaziyetim bir neticeye bağlandıktan sonra takdim ederim. Oradaki kardeşlerimizin hepsine birer birer pek çok selâm ile sevgili Üstadımın damenlerini takbil eder, hayırlı dualarınıza vâlidemle birlikte intizar etmekteyim efendim hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Muhtaç, kusurlu talebeniz Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ مَالاَ نِهَايَةَ لَهُ

Hayatkâr Üstad-ı A’zamım, Efendim Hazretleri!

Risale-in Nur’un umûr-u hariciye memuru, gayyur Rüşdü’nün maddeten vazifesinden infikakinden mütevellid meyusiyetlerimiz izale edilir ümidiyle beklerken, bir de işittim Re’fetimiz de o yola gönderilmiş. Bir kat daha teessürümüz tecdid edilmiş idi. Bugün ise şu mektub, Gül fabrikası sahibinin de sevkedilmekte olduğunu ihbar etmekle, kuvve-i maneviyemi bir kat daha za’fiyete düşürdü. Lillahilhamd bu Kur’an hâdimleri nerede olsalar vazifeden çekilmezler. Fakat Gül fabrikası müdür-ü gayyuru ve Nur fabrikası sahibi, bu zâtlar yedi seneden beri münzevi yaşıyorlar. Hayat-ı içtimaiye ile aslâ alâkadar değiller. Böyleler için, şöyle böyle kimseler ile temasta bulunmak pek müşkil olduğunu yakînen bildiğim için, teessüf ve teessürüm hadsizdir. Yalnız Hâfız Ali o muhitlere nezaret etmektedir. Nur fabrikası sahibine bugün şöyle cevab verdim:

Rabbimin lütf u keremine dayanarak söylüyorum ki: Hazret-i Kur’anın ve dellâl-ı Furkan hâdimini bırakmaz. İnşâallah bir-iki gün sonra yine vazife-i asliyesine geçecektir. İnşâallah Rabbim beni meyus ve mahcub bırakmaz. Hem mektublarımız haftasına

varmadan geliyordu. Bu defa on gün oldu, bir zuhurat olmadı. Şimdiye kadar yakın yakın tenvir edildiğimiz için biraz gecikse intizarda kalıyoruz. Oradaki gayyur kardeşlerimize yegân yegân selâm ve hürmetlerimi arzeder ve aziz Üstadımın da mübarek dest ü damenlerinizi öperim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hakir talebeniz Hulusi-i Sanî

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 42

Mektup 42

(Lâhika'ya girsin. S.)

Zulmetten Nur'a

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ اَيُّهَا الْاُسْتَاد

İ'caz-ı Kur'andan bir ilham

Evinde Risale-in Nur gibi bir mürşid-i ekber varken

Başka rehber aramak aklıma zaid görünür

Elde Risale-in Nur gibi bürhan-ı hakikat varken

Âlimleri dahi ikaz etmekte haklıyım görünür

Keçelinizi tesirden kurtardığınızdan Cenab-ı Mün'im-i Hakikî ezel ve ebed sizden razı olsun. Kardeşlerimin arasında teşhir olunduğumdan memnunum. Sersem nefsim inşâallah bütün kardeşlerime örnek olur. İslâmiyete sari olan hastalıkları tedavi etmeye çalışan bir takım meşhur doktorları, Risale-in Nur'un nuruyla hakikatta kendilerinin hastalıklarını gördüm ve üzüldüm, çekildim. Gerek İsevî doktorları ile de temasa çalıştımsa da, zuhuratta tevafuk vaki' olmadığına şükürle, aşkla, fakrla, aczle beklemek münasib görüldü.

Acele yazılan geçen mektubdaki kusurlarımın afvını, derin saygılarımla rica eder, bilvesile hürmetle el ve ayaklarınızdan öperim.

Risale-in Nur'un âşıkı ve hizmetçisi,

ebu lâ şey
Salahaddin

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 43

Mektup 43

Faziletli müşfik pederanemiz, efendim hazretleri!

Tâ sıgar-ı sinnimden beri merak edip aradım. Bir zaman böyle dolaştım. Yaban ellerde çok diyar gezdim ve kitablar taradım. Susuzluktan bunaldım, kaldım çöllerde. Ülema kisvesine bürünmüş sahtekârlardan dahi çıkmadı bir ehl-i dil, demedi “Halin nedir?” Yalvara yakara derdime derman aradım. Yine Mecnun gibi gezdim, Leyla’mı aradım. Ne çare Huda etmedi bu bendeyi şâd. Yırtıcı kuşlar ve vahşi canavarlarla boğuştum. Meğer eylemezmiş her kulunu dilşâd. Bir zaman halsiz, mecalsiz kaldım, uyuştum. Dedim yine olmadım me’yus, çevirmedim yüz. Yine aklımı devşirerek kendimi derledim. Aşarak sarp dağlar, tırmanarak yalçın kayalar, hakikî rehber aradım. Yola koyuldum, bir eyyam daha maşukumu aradım.

Erişti nâgâh vâdi-i zulümata yolum. Dedim: Bu nur olur ancak bana rehber. Dedim: “Yâ Rabbî! Ben ne tali’siz kulum.” Nida etti, dedi: “Gel, ey derbeder?” Doğdu o anda canib-i şarktan bir nur. Söyle nedir ve kimdir aradığın? Bu defa da sahib-i nuru aradım. Dedim: Sendeki sahib-i asaleti aradım.

Dedi: Müjdeler olsun sana ey Ahmed Ziya

Verdi maşukun bugün ol Sahib-i Ata’

Ben naşirim, Risale-in Nur’un cevheridir Muhammed Mustafa

Dedim: Ver dest-i pâkini ey nur-u İlahî, bunca zamandır hep ben seni aradım.

Ahmed Ziyaeddin

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 44

Mektup 44

(Lâhika'ya girsin)

(Risale-in Nur'un bir ehemmiyetli şakirdi olan Muallim İhsan Abdurrahman'ın fıkrasıdır.)

Münevver ve muazzez kardeşlerime!

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى آلِهِ وَ اَصْحَابِهِ وَ اَوْلِيَائِهِ
وَ اَصْفِيَائِهِ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ مِنْ اَوَّلِ الزَّمَانِ اِلَى آخِرِهِ

Rahman-ı Rahîm olan Hâlıkımızın inayetiyle şu asrımızda Risale-in Nur'un tam ve hususî risalelerin sonlarında gösterdikleri her talebe ve kariîn-i kiram tarafından görülmektedir. Bu da Risale-in Nur müntesiblerinin akibetlerinin nurlu olacağını da gösterebilir. Zira bir ism-i İlahî o Nur, Risalelerinin ismi Nur, talebelerin akibeti Nur, Yâ Rab olsun nur-un alâ nur! Âmîn…

Din aleyhine zuhur eden her türlü itiraz ve tezvirat ve tecavüzü reddederek Risale-in Nur ile zev-il ukûlü daire-i iman ve marifet-i

İlahiyeye bariz ve açık temsilatlarıyla davet ediliyor. Ve Asr-ı Saadet'ten zamanımıza kadar birçok muhakkikîn ve müçtehidînin tahkikatlarına mutabık olarak zülcenaheyn emsal ve irşadatıyla her türlü şekk ü şübehattan tecrid ve tahlis ile neşr-i esrar-ı Kur'an ve-l iman hizmetiyle de indallah taltifimiz, İhlas Risalesi'nde tebşir ve şirket-i maneviye-i imaniyede gece gündüz her saat ve dakikada Risale-in Nur'un üstad ve talebelerinin Cenab-ı Rabb-ür Rahîm'den ecr-i uhrevî ve rıza-yı ebediyeti tefekkür ve teemmül ânında Beytullah olan kalb-i mü'minînde âşık, sadıkîn, hâlifînin İlahî istirhamat ve âmînini de burada tekrar hatırlatalım ve umumi bir istirhamat ederim:

Yâ Rabb! Bizleri muhatab kıldığın rıza ve cemal-i bâ-kemalini ebediyen bahşettiğin zümre-i naciyeden ayırma! وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ gibi âyât-ı beyyinat ve kelâm-ı ezel ve ebedîsiyle bildirdiği emsali nâmesbuk Risale-in Nur'u ikmal-i nüsah eden bahtiyarlar vird edinmeli ve yazanlar sür'atle ikmal etmeli ve hizmet-i Kur'aniye ve imaniyeyi bihakkın îfa için tevfikat-ı İlahiye celbine vesile olan hizmete devam etmeli.

Lillahilhamd talebe kardeşlerle sohbet ve teşrik meyanında, vesvese ve ataleti ref u izale hususunu, Risale-in Nur'u işaret ve beyanatını şu şekilde temsil ettim: Şimdiye kadar gördüğüm tefsir-i Kur'an ve ehl-i keşf kitabları, zamanlarına göre inayet-i Hak'la tenvir ve irşad ile bazı ihbarat-ı gaybiyede bulunmuşlarsa da beşerin kanatlanarak uçtuğu …… ve fünun-u hazıra-i hayretnüma ve şaşırtıcı cereyanlar içinde kalan ve nefs-i emmarenin tam azgın bulunduğu şu zamanda beşer dimağına hakikat ve marifet-i İlahiyeyi ilmelyakîn ve aynelyakîn muhakemat ve temsilat ile nakş u tarif eden ve Risale-in Nur tavsif-i İlahîsiyle zuhur eden Risale-in Nur'un hâlis talebelerine ve insanlara gösterdiği marifet-i İlahiye ve imaniyeyi sondur diyebilirim. Zira şimdiye kadar görülmeyen fen ve keşfiyat ve vukuat karşısında Risale-in Nur emsali nâmesbuktur. Beyanatı aynelyakîn ve meşhuddur. Zira bir şehirden diğer bir şehire giden bir yolcu "Bismillah" okur, her ileri adımını arzusuna yani varacağı şehre yanaştırır. Gördüğü yollar acaib ve garaiblikler ve bilmediği ve işitmediği şekil sözler ve âhenkler içinde kalbi heyecan ve iştiyakla dolu ve gittikçe artan bu hallerden anlıyor ki; varacağı şehrin kıymetli fakat şehre yanaştığı zaman bir duman şehrin semasında siper

gerisinde iken hâkim noktaya çıkılarak o dumanın sıyrıldığı vakit şehir tam görünür. Şübhe kalmaz şehir bu şehirdir der, rahat olur. İşte Sözler bu şehr-i hakikat u esrara bir sırat-ı müstakim açmış gösteriyor. Zamanın ince …… dolaşmasına yani kıyametin yakın olmasına delalet ettiğini yol üzerindeki acaib ve garaibin şimdiye kadar anlatılamıyan, görülemiyen fenn-i hazıra ve insanların düştüğü girdablar dolayısıyla Risale-in Nur son şehr-i hakikat ve son görüş ve anlatış olduğu anlaşılıyor. Bu korkunç ve aldatıcı yolda Risale-in Nur'un ruhlarımıza bahşettiği feyz, nur, iman, ihlas ile hergün artan metanet ve aşk-ı İlahîmiz binbir esmasıyla muttasıf Hâlık-ı Celil ve Cemilimize bağlıyor. Yâ Rab! Yâ Mücîb-es Sâilîn! Üstadımızı ve talebelerini hizmet-i Kur'anda lütfunla daim eyle, âmîn!

Birinci Söz'den Otuzuncu Söz'e kadar Kamer'in devre-i ziyaiyesine benzetiyorum. Birinci Söz Kamer'in semada tam görünüşü. Diğer Sözler maanî ve rumuzatı anlayışı geceyi uykusuz geçirenlere görünen ay gibidir. Her biri birer parlak yıldız, birbirine bakar gözleri var. Otuzuncu Söz "Utarid", Otuzbirinci "Zühre" seyyaresi, Otuzikinci bir güneş ve hâkeza her bir risale hakikat semavatında birer seyyare, birer Kamer, birer şems-i tâbândır. Yâ Rab! Bizi ebedî hikmet-i Kur'aniye ile ihya et ve hizmetinde muvaffak eyle, âmîn!

Risale-i Nur şakirdlerinden
Muallim İhsan

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 45

Mektup 45

(Risale-in Nur'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi ve bir rüknü Ahmed Nazif'in bilmeyerek Risale-in Nur'un intişarına zarar verecek bir harekette bulunmasıyla birden üç şefkat tokadını yediğine işaret eden bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Yâ eyyühe-l Üstad-ül A'zam ve-l Mürşid-ül Ekrem Efendim Hazretleri!

Mübarek dest damenlerinizden hasret ve iştiyakla öperek ihlas-ı tam ile merbut ateşli kalbimle arz-ı ta'zimat eder ve kudsî ve müstecab dualarınızı ve himmet ve irşadat-ı üstadanelerini hulus-u kalble dileyerek, sıhhat ve selâmet ve âfiyetinizle saadet-i dareyne mazhariyetinizi Cenab-ı Rabb-i İzzet'ten niyaz eylerim.

Sevgili Üstadım! Bir seneyi mütecaviz, uzun bir müddetten beri hasret ve iştiyakına tahammül edemiyerek ve Üstadımın mükerrer emirlerine muhalefetle isyankâr bir vaziyet alarak, Risale-i Nur denilen menba-ı nur ile havz-ı kevser ve hâdi-i mükerrem ve fakr ve aczlerin çare-i necatı, masum ve bîçarelerin şâfi'i ve halaskârı, ol Nebi-i Zîşan'ın Aleyhissalâtü Vesselâm'ın vârisi ve âlem-i İslâm'ın asırlardan beri bekledikleri sahib-i zuhuru, gavs-ı a'zamı, kutb-ul aktabı ve âhirzaman ve yevm-ül beter'in yegâne pırlantası ve elmas kılıncı olan Risale-in Nur'dan almakta bulunduğum manevî ilham ve

feyz ü necatı az görerek, kanmayarak âdi ve âciz ve cahil şahsımın bizzât ve maddeten de manevî Âl-i Resul Aleyhissalâtü Vesselâm ile beş dakikalık sohbetin derece-i kudsiyesinden hissedar olmak gibi çok kıymetli manevî kazancı maddeten kazanmak ve tese'ül etmek ve ebedî hayat-ı istikbaliyemin medar-ı tesellisi olmak gayesiyle masumane hareketim mahcubane avdetimi intaç etti. Çok şükür olsun ki, o menba-ı nur ve havz-ı kevserin manevî misafiri olarak maddî ziyafetine mazhar ve çok kıymetli ikramlarına nail olduğumuzdan nasibimizi alarak, o mübarek nurun şefkatli ve hafif üç tokatlarına hedef oldum:

Birisi: Hilaf-ı emr oraya gittiğim gün, yüzümde o manevî tokat eseri şişti ve ağrı ziyadeleşti.

İkincisi: Ceza-yı nakdî diye bizden yolda ceza aldılar.

Üçüncüsü: Yolda otomobilimiz bozuldu. Gece beş saat yayan yol zahmeti çektik.

Fakat çok mesrurane avdetimizde yoldan gece vakti zavallı Ahmed'in 19 manidar numaralı makinasının saklanmasından (sakatlanmasından) gecede beş saat kadar uzun yol yürüyerek, Risale-in Nur'un son şefkat tokadına mazhar olduğumuza hamd ü şükrederek geldik. Bu seyahat müddeti zarfında, üzerimde dolaşan müteaddid hastalıkların da hamdolsun tedavi ve şifa bulduğunu kemal-i ihtiramla arzeyler ve afv-ı üstadanelerini hâlisane merbutiyetle rica ve istirham eylerim, kıymetli Üstadım Efendim Hazretleri!

Günahkâr, âsi talebe ve hizmetkârınız

Ahmed Nazif Çelebi

Aded

1 Ali Remzi yeni talebe

1 19 Ahmed bin Hasan

1/3 İmam ve Hatib Mehmed Ali Efendi'nin

Kur'an-ı Kerim'in meşinli kabı altun yaldızlı tezyin edilmek üzere İstanbul'a gönderilmiştir. Cüz'ün Salahaddin okumaktadır. Ramazan'da hatm-i şerif yapılmak üzere arkadaşlar va'dediyorlar. Kat'î kanaat edildiği takdirde Ramazan-ı Şerif'te burada kalacağını arzeylerim.

Nazif Çelebi

Bu mektub tashihatıyla Isparta kardeşlerimizin mektubu…… Şefkat Tokatları içinde nüshamıza yazdık. Sen de tashihatımızı kabul edersen, Risale-in Nur'un lâyık gördüğünüz tavsifatınız haysiyetiyle yazmak hakkındır.

Said

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 46

Mektup 46

(Risale-in Nur'un gayet mühim bir rüknü olan Halil İbrahim'in bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili Üstadım!

Evvelâ: İksa buyurulan mübarek cübbeyi kutlar ve tebrik ederim. Ve Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak Hazretlerinden makamattan makamata uruc eylemenizi daima duacıyım. Bârekâllah ve mâşâallah, elhamdülillah.

Sâniyen: Hayatımın ruhu olan Risale-in Nur talebeleri arasında zerre kadar kıymetim ve liyakatım olmadığı halde, teveccüh-ü âlîlerine mazhar olmaklığım, hayatımın matlub hayatı ve nurudur. اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

İşte mi'rac-ı marifet olan Risale-in Nur ki Kitab-ı Mübin'in müfessiri, o Risale-in Nur ki esma-i İlahiye hazinelerinin keşşafı, o Risale-in Nur ki hakaik-ı muzmerenin miftahı, o Risale-in Nur ki imanın mâ' ve ziyası, o Risale-in Nur ki mişkat-ı Muhammediyenin manevî elektrik santralı, o Risale-in Nur ki imanın manevî elektrik düğmesi, o Risale-in Nur ki Kur'an-ı Hakîm'in menşuru, o Risale-in Nur ki Nur ism-i şerifinin şuaı, o Risale-in Nur ki Hakîm ism-i şerifinin

hikmet-i irşadiyesi, o Risale-in Nur ki Bedi' ism-i şerifinden tereşşuh etmiş reşhası, o Risale-in Nur ki Rahîm ism-i şerifinden in'ikas etmiş Rahman'ın bizlere ihsanı, eltafı, o Risale-in Nur ki Kur'an-ı Hakîm'in müfessiri olduğundan Yirmibeşinci Söz'de Hazret-i Kur'an hakkında edilen beyanat-ı âliyeyi tam kendi âyinesinde in'ikas etmiştir. Şöyle ki:

İnsanı saadete sevkeden hakikî mürşidi hâdîsi, insana hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emr-i davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bütün evliya-i sıddıkîn ve urefa-i muhakkikîn-i muhtelife meşreblerine ve ayrı ayrı mesleklerine ve her birindeki meşrebin mezâkına lâyık ve o meşrebi tenvir edecek ve her bir mesleğin mesâkına muvafık ve onu takviye edecek bir risale ibraz eden mukaddes kütübhane hükmünde bir Risale-in Nur'dur.

Evet o ismi ona Kur'an vermiştir. O Risale-in Nur ki necm-i hidayet, o Risale-in Nur ki ayn-ı şeriat, o Risale-in Nur ki bî berzah-ı tarîkat, o Risale-in Nur ki mi'rac-ı marifet, o Risale-in Nur ki mahz-ı hakikat, o Risale-in Nur ki evc-i kemalât, o Risale-in Nur ki tahkik-i şehadet, o Risale-in Nur ki niam-ı füyuzat-ı berekât, o Risale-in Nur ki uzma-yı keramet, o Risale-in Nur ki bürhan-ı velayet, o Risale-in Nur ki dellâl-ı Kur'an, o Risale-in Nur ki talebelerine rüchaniyet, o Risale-in Nur ki hasmını ilzam ve hüccettir. O Risale-in Nur ki nur-u iman, o Risale-in Nur ki hikmetfeşan, o Risale-in Nur ki rahmet-i Rahman, o Risale-in Nur ki bediüzzaman, o Risale-in Nur ki tevhid bürhan, o Risale-in Nur ki delil-i akl, iz'an ve îkan, o Risale-in Nur ki rehber-i iman, o Risale-in Nur ki imana itminan, o Risale-in Nur ki teslim-i kalb ve vicdandır.

Binden biriyle olmayan şu nâkıs kalemim ve kasır aklımla beyan-ı tavsif etmekten âciz bulunduğumdan tashih ve nevakısını Hazret-i Üstadıma havale ederek, ruhanîlerin ve hattâ huriyelerin de mütalaagâhı olan Lâhika'ya geçmesini sevgili Üstadımdan rica eylerim. Emr ü ferman efendimindir.

Bilcümle orada kardeşlerimize ayrı ayrı selâm eylerim ve sıhhat ve âfiyetlerini daima duacıyım. Burada dahi bu mektubu tebyiz eden İnce Mehmed Efendi kardeşimiz dahi, başta Üstadımız olmak üzere hassaten selâm ve mübarek yed-i faziletlerinizden tekabbül ile arz-ı

hürmetler eyler ve bize iltihak eden kardeşlerimizden Hâfız Mehmed Emin Efendi münevver yed-i faziletlerinizden tekabbül ile arz-ı tahiyyat ederek Risale-i Nur talebeleri meyanına derc ü idhal etmenizi temenniyatıyla pek minnetdar olacağını arzeyler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza çok muhtaç,
âciz, nâkıs, günahkâr talebeniz
Halil İbrahim

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 47

Mektup 47

(Hâfız Ali’nin mektubu, münasib görürseniz Lâhika’ya girsin. Said)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve çok şefkatli ve nihayetsiz re’fetli Üstadım Efendim Hazretleri!

Allahu Zülcelal Hazretleri sizden ebediyen razı olsun. Ve geçen hastalığınızın şiddeti nisbetinde lâyık olduğunuz ecrinizi ihsan buyursun. Ve o hastalığa badi ve hastalığa sebeb olan ümmet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm’ın ve bilhassa Risale-in Nur şakirdlerinin bu dehşetli zamanda uhrevî azabı intac eden zünublarına keffaret kabul buyursun, âmîn!

Sevgili Üstadım Efendim! Hastalığınızdan evvel size kuvvetli bir ihtar ile yazdırılan mektubda buyuruyordunuz ki: Risale-in Nur şakirdlerinin hayat-ı içtimaiyeden çekilmeyen ve binler günaha hedef olan bir lisanları kâfi mukabele edemeyip, Risale-in Nur’un şahs-ı manevîsinin taşıdığı ve mazhar olduğu ve hâmil olduğu nihayetsiz rahmetin altında yarlığanacaklarını ve mağfiret olacaklarını en büyük bir müjde ile haber neticesidir ki, bu hastalıkla o duanın kabulünü bedahet derecesinde gösterdiğinden; o hastalık hastalık değil, inşâallah âleme rahmet vesilesi telakki ettiğimizden, eğer muktedir olsa idik bu hesabsız nimete hakkıyla şükrederdik. Âciz ve kusurlu

ve noksan ile mukabele edemeyeceğimizden, yalnız Hazret-i Kur’anı ve mübelliğ-i Kur’anı ve tefsir-i Kur’anı şefî’ edinip deriz:

Yâ Rab! Siz Üstadımızdan Habibin Muhammed ve Resulün Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm’dan ve Âl-i Beytinden razı olduğun gibi razı ol. Ve onların sizin nimetlerinize ettikleri şükrün ind-i uluhiyetinizde makbuliyetini derecesinde Risale-in Nur’un şakirdlerinin şükürlerini kabul buyur, âmîn bihürmeti hilkat-il mübarekîn.

Sevgili Üstadım Efendim! Onbeş gün evvel bir, sekiz gün evvel bir, iki âcizane arîzamın cevabını beklerken henüz yed-i fazılanelerine vusul bulmadığı, bu mektubunuzdan anlaşıldı. İnşâallah belki şimdi varmışlardır. حسن ع م namını taşıyan ve biz burada daimî Âtıf Efendi diye bahsettiğimizden çok mübarek kardeşimizden mufassal malûmat arzu buyuruyorsunuz. Sevgili Efendim, sizin bu son mektubunuzla o kardeşimizin İ’caz-ı Kur’anı tevafuklu yazmak için istediği ufak bir mektubunu, bana Tahirî ile beraber getiren Osman Efendi kardeşimizden sual ettim. Bu zât esas Sinop’lu ve muhabere memuru. Vücuduna ârız olan hastalık ve doktorların “Sen burada yaşayamazsın. Aydın gibi sıcak memleketlerde tebdil-i havaya muhtaçsın.” demeleriyle Aydın ve Nazilli’de bir-iki senedir imrar-ı hayat arasında, geçen sene Isparta’ya gelerek yaz günlerinde Risale-in Nur’a intisab edip epeyce bir sermaye ile gitmişti. Bu sene yine geldi. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى el’ân da çalışıyor. Sevgili Efendim! Masum bir sîmada, gayet mütevazi’ ve yüksek bir istidaddadır. Daha doğrusu, kendisinde bir rüşd eseri olarak, Cenab-ı Hak kemal-i rahmetiyle Risale-in Nur’u aramak ve bulmak için o hastalığı sermaye vermiş. O para ile, o nihayetsiz rahmete ermiş. Şimdi sizin için tevafuklu 13, 14, 20. Sözleri yazdı. İnşâallah bu Ramazan-ı Şerif’in 15’inden sonra tahkiki bir surette bize yazdırılan İ’caz-ı Kur’anı Tahirî’nin nüshasından istinsah edecek. Ve bizim nüshadan Kuleön’lü Ali Efendi istinsah edecek. Tahirî Kuleönü’ne, Osman Efendi Isparta’ya bugün götürecekler.

Sevgili Üstadım! Bu mektubu yazmaya başlamazdan evvel, sizin hastalığınızı düşünürken bir ihtar vardı. Buraya kadar o hatırayı unuttum. Sabah namazı araya girmesiyle, tesbihat arasında yine o hatırayı gözyaşlarım dolu olarak geldi. Çoktan beri rahmet-i İlahiye ile hissediyorum ki, böyle şiddetli musibetlerde bizi fazla sızlatmamak için o musibetin mahiyeti kapanıyor, düşündürülmüyor. Şayet ihtiyarlı ihtiyarsız düşünsen, böyle hakikî tesellilerle musibete ünsiyet veriliyor. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى O hatıra şu idi ki, bana denildi:

Üstadının hastalığına اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ilh… âyet-i kerimesinin mana-yı işarîsi bakar. Ben birkaç defa sure-i mübarekeyi hayalen okudum. فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا lardan ağlayan latifelerime nurlar serpip, yanan ateşi söndürüyor ve güldürüyor. Senin Üstadın makam-ı mahbubiyette ve mahmudiyette masumdur. Fakat sizlerin vizridir ki ona ağır geliyor. Ve inşâallah bâis-i gufran olacak.

Her ne ise sevgili Üstadım, rikkatimin fazla galebesinden bu kapıyı daha çalamayacağım. Bizim hal ü istirahatimizi soruyorsunuz. Yâ Üstad! Hangi bir vechini yazsak. Çok vecihler var ki, herbirisinde lâakall ufak bir kitabla eser-i rahmetin tereşşuhatını ve inayet ve hafîziyetin tecellisini, kudret ve himayetin izini, ilim ve hikmetin yüzünü ancak gösterebileceğimizden yalnız burada şu kadar deriz ki: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Sizin duanızın eseri olarak hem Risale-in Nur, hem şakirdleri âdiyatın fevkinde hârikulâde olarak günden güne yükselmekte ve tenevvür etmektedirler. Bilhassa Isparta, Sava, Kuleönü, Atabey gibi yerler, Risale-in Nur’a tam bir medrese hükmüne geçmiştir. Muhbir-i Sadık’ın haber verdiği manevî fütuhatı yapacak, zulümatı dağıtmak zaman ve zemini hemen hemen beklemekteyiz inşâallah. Bütün Risale-in Nur talebeleri namına ellerinizden öperim efendim.

Umum Risale-in Nur talebeleri namına

Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 48

Mektup 48

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili Üstadım!

Göndermiş olduğun üç parça mektubun bir anda üç kerametini gördüm.

Birincisi: Sabah namazının tesbihatında iken ruhumun gayet çok sevdiği kardeşimiz olan Hâfız Mehmed “Buraya gel” der gibi ruhum gayet çekti. Tesbihatı yaptıktan sonra hemen yürüdüm. O kardeşimiz de Risale-in Nur’un küçük talebelerinden Hüseyin’i göndermiş. Hemen mahallesinden çıkarken ben de vardım. Bana Üstadımızın mektubu var diye müjdeledi.

İkincisi: Kardeşimiz Hâfız Mehmed’in ufacık bir medrese hükmündeki hanesine vardım. Otuzbeş Risale-i Nur talebeleri altun bölüşmekten daha ziyade mektubun başına birikmişler gördüm.

Üçüncüsü: O mektubları oradan aldım. Kardeşimiz Ahmed’in yanına vardım. Orada birkaç kardeşimiz beraber okudular. Dedik: “Haydin! Hacı Hâfız Efendi’nin yanına gidelim.” Hemen o zat kapıdan girdi. Fesübhanallah dedik. Hakikatın bu karanlıklı asırda Cenab-ı Hak köyümüzdeki bütün ümmi talebelerin başına bu iki zâtı bir medrese müfettişi hükmünde başımıza koymuş. Allah onlardan ve sizden ebedî razı olsun, âmîn.

Sevgili Üstadım! Bir-iki de Risale-in Nur’un kerametlerinden yazacağım.

Birincisi: Risale-in Nur’un oltası, köyümüze altı-yedi saat mesafede bulunan Gökdere ve Karadiken köylerine attı. Oralardan kendine mahsus sekiz küçük talebe getirdi. Şimdi ise kardeşimiz Hâfız Mehmed hem onları, hem de köyümüzün talebelerini faal bir surette çalıştırıp inşâallah duanız himmeti ile daima çalıştırsın, âmîn.

İkincisi: Hüsrev gayet hasta olduğu halde, biz onun yanına gittik. Risale-in Nur’u bize okudu. Birden şifa buldu. Hastalık eseri kalmadı. Siz Üstadımın hastalığı bana Risale-in Nur’un bir kerametini hatırlattı. Bir gün kulakları çınlasın ağabeyim Hüsrev’in yanına çıkınca acaba benim gözüme mi böyle göründü diye Mustafa’ya sual ettim. O da aynen benim gibi görmüş. Dedim: Kardeşim, görüyoruz ki, nasılki Risale-in Nur ölmüş ruhları dirilttiği gibi, hastalara da can verdiğini gördük. Öyle ise her kim bu karanlıklı asırda bu nuru omuzuna almazsa, muhakkak divanedir.

Her ne ise, kusura bakmayınız. Cenab-ı Hak hepimizi Risale-in Nur’da daim çalıştırsın. âmîn. Orada bulunan kardeşlerimize ve Âsiye gibi âhiret hemşirelerimize birer birer selâm eder ve duanızı isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Âciz, fakir talebeniz

Ahmed

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 49

Mektup 49

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Bayram-ı şerifinizi tebrik ederiz.

Risale-in Nur talebelerinden bulunan ferdlerden peder ve vâlide, üç veled, bundan dört sene evvel dalalet bataklığında boğuluyor idik. Cenab-ı Allah'a yüzbin şükür olsun ki, ruhanî olarak i'caz-ı Kur'anın bayrağı altında yüzüp gezen arkadaşlarımızı güzel, yüksek ve parlak ve çiçekli bahçelerde istihdam ediyorlar ve hem de yüksek bir fiatla çalışıyorlar gördüm. Der-akab kendimi ol bahr-i ummana attım. O deryada önümüzde deniz, elimizde kürek yüzüyoruz. Fakat hissevi az alıyoruz. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Evvelâ Allah, saniyen duanıza muhtacızdır.

Mehmed Nuri

(Bir hanede Risale-in Nur'u yazan beş zâttır. Said)

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 50

Mektup 50

(Isparta civarında Hâfız Mustafa'nın fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ
بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ كُلِّ كَلِمَاتِ حَقَائِقِ جَمِيعِ
اْلاَنْبِيَاءِ وَ اْلاَوْلِيَاءِ

Aziz Üstadım Hazretleri!

Nur fabrika sahibleri ve Gül fabrika kâtiblerinin mektublarından bir-iki gün evvel, birkaç saat mesafede bulunan bir köye gitmiştim. Orada Risale-in Nur'a talib olan birkaç gencin Risale-in Nur'u yazmak üzere bir yer tayin etmiştik. O yeri tayin edeli üç veya dört ay kadar olmuştu. Şimdi bu müddet zarfında, bazıları mükemmel bir surette Risale-in Nur'u yazmağa başlamışlar. Hayret ettim, dedim: Risale-in Nur bir mekteb ve medrese ve hâkeza olduğuna kat'iyyen kanaat ettim. Son dönüşümde Nur fabrikasının (ع) yanına gittim. Mes'eleyi söyledim. O da dedi: Ben şimdi شَهِدَ اللّهُ الخ âyetine dair bir hakikat yazdım ve hem Risale-in Nur bir mekteb, bir medrese olduğuna kat'iyyen hükmettik ve sonra düşündük: Üç-dört köyde, hemen elliye yakın ümmi ve hiçbir harf bilmeden ve hiçbir elif-bâ cüz'üne başlamadan, doğrudan doğruya Risale-i Nur'u yazmağa birkaç ay zarfında mükemmel bir surette muvaffak olduklarını

gördük. İşte bu elli kalemin imzasıyla bilmüşahede bir mekteb ve bir medrese olduğuna parlak bir delil oldu.

Orada bulunan bilcümle Risale-in Nur şakirdlerine selâm ve dualarını küçük lütuflarıyla beraber bekleriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza cidden pek muhtaç yâranlarından

Büyük Abdurrahman'ın küçük kardeşi olan

Hâfız Mustafa

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 51

Mektup 51

Nur ve Gül ecza sahibi ve naşiri sevgili Üstadım!

Furkan-ı Hakîm'den iktibas ettiğiniz Risale-in Nur'larda duanız himmetiyle ve hizmetimle Cenab-ı Hak şakird kabul etsin. Zamanın dağdağalı zulmetler içinde bir dakika teneffüs etmeğe vakit bulamayan ruhlar ve yaralarımız, Kur'an-ı Hakîm'den tereşşuh eden Nurlarla tedavi edilsin. Elhamdülillah tam tiryak olup tedavi ediliyor. Derya menbaından fışkıran nur, kendinden çok uzak mesafeleri ikaz ve irşad, nurlarıyla ihata ediyor.

Saniyen: Sırf uhrevî kazançlarımız için çok musibetlere giriftar olan ve bizim gibi dar fikirli gençlere temsillerle hakikatları eriştiren sevgili Üstadım! Hidayet yolu gösterici Risale-i Nur'ları okuyup yazdığım her Nur, neşrettiğimiz o ulvî hakikatlar için âciz lisanım tavsif ve takdirden âciz kalıyor. Cenab-ı Hakk'a gece gündüz secde-i şükran etsek, o nimetlerin şükrünü eda edemiyeceğiz. İstidadımın kısa olmaklığıyla, ruhumun arzu ettiği tarzda uzun yazmağa iktidarım yoktur. Bütün Risale-in Nur'un kıymetini tariften âcizim. Ne kadar yazsam, o eserlerin binden bir nebzesinin kıymetini gösteremez. Cenab-ı Hakk'a gece gündüz niyaz ediyorum ki, âhir nefesime kadar ihlas ve sadakatla bu erişilmez feyizli nurlara daim ve kaim etsin, âmîn.

Bir defa olmak üzere yazdığım bu gibi malayani kelimeler Üstadımı işgal etmekten başka bir şey değildir. Kusurumun afvını rica ile bayramınızı tebrik eder, el ve ayaklarınızdan öperim. Başta Hacı Hâfız olarak, ağabeyim Ahmed ve Şükrü orada bulunan kardeşlerimizin bayramlarını tebrik ve kalbler dolusu selâm ve arz-ı hürmet ederler.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Âciz, fakir talebeniz
Süleyman

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 52

Mektup 52

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Candan sevgili Üstadım!

Bir defaya olmak üzere bu malayani ve kafaya zulmet veren kelimeleri kabul etmeyi ve ıslahını rica ederim.

Bir gün evvel kalbime geldi ki, aziz Üstadımıza bir risale göndereyim. Hangi risale olacağını tahattur ettim. Onbeşinci Lem'a namını alan Fihriste Risalesi'ni göndereyim dedim. Halbuki ferdası günü Mübarekler Heyeti'nden bir kardeşimiz gelip, "Sen razı olur isen Fihriste'yi sırf Allah için götüreceğim." dedi. Ben de dedim: "Bir risale değil, belki zerrat-ı vücudum Risale-in Nur'un tekessürü için feda olsun." dedim. Yâ Rab! Bu bizim kalbimize gelen risaleyi, onların istemesi, elbette Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'dan süzülen ve tereşşuh eden Risale-in Nur'un bir kerametidir ki; bizi böyle bilmeyerek Risale-in Nur'un hâlis, riyasız hizmetlerinde istihdam ediyor. Biz bu hizmetlerde istihdam olunduğumuza her ne kadar şükretsek azdır.

اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Sâniyen: Bu haftaki Üstadımızın kalbine tulû' eden, lütufname olan yeni eserleri aldım, istinsah ettim. Evet bu gibi eserleri Yirmiikinci Mektub'un Birinci Bahsi gibi ve Yirminci Lem'aları takviye

edip, onlardan daha tafsilli fakat gayet metin bir surette tesanüde, ihlasa ve uhuvvete gayet şiddetli teşvik ediyor.

Ey Üstadım! Bu eserler belki bir hikâye-i temsilî ile hakikata girişiyorlar. Evet hayalî bir surete muhabbet değil, belki Risale-in Nur'un şahs-ı manevîsi olan bilmediğimiz büyük bir makam sahibi olana ve Risale-in Nur'un güzel hakikatlarını massettikten sonra gayet şiddetli muhabbete sevkediyor. Ve tetimmesi olan diğer eserler de siyaset âlemlerinden tecennüb ve tecerrüd ettirip yalnız imana hizmet, her hizmetlerden daha ziyade ehemmiyetli ve kıymetli ve elzem olduğunu bildiriyor. Cenab-ı Hakk'a niyaz ediyorum ki, bu Risale-i Nur'un hizmetinde ilâ-yevm-il kıyam şakirdlerini istihdam ettirsin, âmîn.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım!

Sen Isparta'da iken yanınıza gelmiştim. Fakat ümmi olduğum için Risale-in Nur'dan istifade edememiştim. Çok teessür ediyordum. Sonra Mübarekler Heyeti tarafından beni Risale-in Nur'a sevketti. Cenab-ı Hakk'a şükür, üç oğlumla beraber Risale-in Nur'u yazıyor. Birinci mahdumum İsmail Hakkı namında, Kur'anı hatmedip Risale-in Nur'u yazıyor. İkinci mahdumum Osman Nuri, onbeş yaşında Kur'anı hatmetti, hâfızlığa başladı. Risale-in Nur'u yazmağa başlamış. Üçüncüsü Ali Rıza altı yaşında, قَدْ سَمِعَ اللّٰه Cüz'üne gelmiş, Risale-in Nur'u yazıyor. Hem köyümüzde her hanede ne kadar nüfus varsa, Risale-i Nur'u okuyup yazmayan kalmadı. Köyümüzün yakınında elli haneden ibaret olan Viran Karyesi'nde kırktan fazla yazıyorlar. Vazifelerinin devamına Cenab-ı Hak da muvaffak eder inşâallah. Ve Risale-in Nur'un bir kerameti de şudur: Köyümüzde her birimiz birkaç san'atla meşgul olduğumuz halde idareden yine şikayet ediyorduk. Fakat şimdi ise, eski çalıştığımızın sülüsünü çalışmıyoruz, Cenab-ı Allah öyle bir berekât, öyle bir kanaat veriyor ki, şükründen âciziz.

Başta Hacı Hâfız olmak üzere umum kardeşlerimiz, orada bulunan kardeşlerimizin cümlesine ve cümlenize ayrı ayrı selâm eder ve bayram-ı şerifinizi tebrik ederiz.

Sava’lı âciz, fakir, bîçare talebeniz
Sâlih

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 54

Mektup 54

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ رَسَائِلِ النُّور

شاكردلرى و تحركى اقلامهم

Aziz Üstadım Hazretleri!

Hüsrev, Re’fet kardeşimiz evvelce Risale-in Nur bu havalide bin kalemle memleketin her tarafını nurlandırıyor demişti. Ve bu âciz ve kalemi pek ağır bir surette çalışan talebeniz de demişti ki, dört köyde dört ay zarfında elli kadar ümmi talebeleri, şakirdleri Risale-in Nur kendi medresesinde bâkiye ait bir şehadetname verip yetiştirdi diye arzetmiştim. Halbuki şimdi diyebilirim ki, belki sırf Risale-in Nur’u yazan masumlar taifesi yani onbeşten aşağı olan yazıcılar bine yakın olmuştur. Ve ümmiler ise her köyde hemen yarısına yetişmiştir desem hakkım vardır. İşte bu masumlar ve ümmilerin yazdıkları altmış-yetmiş nüshayı geçen gelen bayramların manevî şekerlemesi hükmünde size gönderildi. Pek azının yani pek ciddi tergib ve şefkate muhtaç olanların bir kısmının bu mübarek şekerleme hediyelerini arz-ı takdim etmekliğe mecbur olduğumuzdan, biz de onları kendi namımıza ve onların hesabına bu iki bayramın tam ortasında bu iki gözlü bir konserve kutusu ki yani bu kutunun bir

gözü tatlı, diğer bir gözü etli kabilinden her iki mübarek bayram ortasında, birinin geçmiş birinin gelecek lezzetleri beraber iki lezzetli bir kutuyu arzediyoruz. Kabul buyurulmasını Cenab-ı Hak ve Teâlâ Hazretlerinden bekliyoruz. Şefaatçimiz Kur’an ve Risale-in Nur’dur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Risale-in Nur’un vücudunda ayaklık ve bazan el vazifesi gören,

Risale-in Nur talebelerinin vazifesinde iftihar eden

Mustafa’lardan Hâfız Mustafa

Aziz Üstadım! Bu kutunun içindeki risaleler herbirisi birer kimsenindir. Eğer Risale-i Nur talebelerinin bu havalide yazanlarının yekûnünün risalesini göndermek imkânı olmadığından, her köyün en küçük talebeleri olan masum ve ümmi olanlarının pek teşvike muhtaçlarının risalelerini gönderdik. Hepsini göndermek kabil değildir. Çünki her köyde on ve onbeşer tane haslar vardır. Ben ve masumlardan on tane ve daha fazla Risale-in Nur’a çalıştıran var. Birer kafile de ümmiler vardır. Risale-i Nur’u yazarlar. Çünki Cenab-ı Hak hâfız-ı hakikî olduğundan hıfzediyor. اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kutunun içindeki risaleler adedince selâm ederiz.

Umum talebeler namına, çok tenbel Mustafa’lardan

Hâfız Mustafa

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 55

Mektup 55

Huzur-u fazılanelerine

Faziletmeab aziz Üstadım Efendim!

Yetmiş senelik hicranla dolu yedi senelik hasret ve iştiyakımla muhterem ellerinizden ve ayaklarınızdan öper, kusur-u azîmemin afvını yalvarırım.

Sevgili Üstadım! Risale-i Nur'un makbuliyetine olan iman ve teslimim hak ve hakikat uğrunda i'dam sehpalarına tevekkülle boynunu teslim etmeğe hazırlanmış kükreyen bir imandı. Lehülhamd o iman ile bir zaman hamulesini terkeden kazazade bir serseri sefineye benzemedi, bir mum gibi eriyip sönmedi. Fakat yüce Üstad, ifsadat-ı zaman teklifat-ı hayatiye ne yalan söyleyeyim kardeşlerimin bir çoğunda olduğu gibi bana da gelen vehim, bir sene evvelki bir mektubunuzun haşiyesine ve ta'ziyenamenizde buyurduğunuz vecihle kudsî vazifemde bir tevakkuf vermişti. Allah'ın büyük mahkemesinde ve huzur-u Nebevîde günahlarını itiraf ile mağfiret dileyen âsi bir kul gibi, bendeniz de sizin manevî huzurunuzda kudsî hizmetimdeki tevakkuf ve tekâsülümü itiraf ediyor ve afvımı diliyorum. Her şeyden evvel hak olarak şunu da biliyor ve iman ediyorum ki, eğer bendenize aşıladığınız Risale-i Nur'un müessir eczaları olmasa ve ben onlardan mahrum kalsaydım, hayatım ve hayat-ı maneviyemle hayat-ı ebediyem dahi tehlikede idi. Bana o kudsî eserlerin bahşettiği kuvvetle hayatın fırtına ve kasırgalarından hamdolsun imanımı muhafazaya çalışabiliyorum. İnşâallah hakk-ı âcizanemdeki hayır duanız, imanın halâsına nigehban olur.

Aziz ve büyük Üstadım! Hayal ve harekâtım gözünüzün önünde iken, kusurlarıma bedel müstehak olduğum ve yediğim manevî

tokatları nasıl inkâr ederim? Şükür olsun, bana gelen ızdırablar daimî değilmiş. Şükür olsun ki, bana vurulan tokatlar zehirli ve kahr tokatı değilmiş. Maneviyatımın halaskârı, sevgili manevî babacığım! Hayat-ı dünyeviyenin maddî varlıklarından ve sathî cazibelerinden mahrumiyetim beni müteessir etmez. Fakat sizin manevî servetinize hissedarlık hakkımı kaybedersem mahvolurum. Bir sene evvel Risale-i Nur'un intişarıyla alâkadar olmayanların bu hisseden mahrum olacağı, Isparta'ya gelen bir lütufname-i âlîlerinde gördüğüm ve okuduğum zaman titredim ve bütün a'sabımla sarsıldım. Tokatlanmak ihtiyacıyla yanan yüzüm kızardı. Kalbim bir ateş kesildi. Ben o zaman hızını, faaliyetini kaybetmiş metruk bir motordan farklı değildim. Hizmetimizin kudsiyetini bildiren ve hakk-ı âcizanemdeki lütfun sözleriniz ve ihtarınız üzerine hayatın sırtımdaki usandırıcı lüzumsuz ve zararlı yüklerinin bir kısmını atarak kalemi elime aldım. Evvelâ nefsiyle mücadele edebilmek gayretiyle merhum Abdurrahman'ın mecbur olduğu emirle, bendeniz derd-i hayatımı muayyen bir çerçeve içine soktum. Bir seneye yakın bir zamandır …… uğrayan risaleleri kendim için yazıyorum. Ömrümün sonuna kadar bu kudsî hizmette istihdam edilmemi Allah'tan temenni ediyorum.

Üstadımın …… zulm ü dalalete "Risale-i Nur nurdur, nurdan zarar gelmez" diye Risale-i Nur'un kudsiyetini isbat ve müdafaa ettiği zahirî işkenceli, manen kazançlı günlerdeki duyduğum ezvak ve lezaiz-i ruhiyeyi ömrümde tatmadım. Bana o zevki tattıran Risale-i Nur hayatımın her zulmetli sahasında nur olmuş, hayatımın ve hayat-ı maneviyemle hayat-ı uhreviyemin sisli semasını aydınlatmış ve inşâallah iman ediyorum ki aydınlatacaktır. Her zaman iman ve teslimiyetimle tekrar ediyorum ki; bu fırtınalı, dağdağalı ve tehlikeli zamanda ve kesif perdelerle kapalı olan istikbalde sahil-i selâmet ancak Risale-i Nur dairesidir. Her zaman Risale-i Nur müellifinin duasıyla manevî himayesine muhtaç olduğum gibi, ebed-ül âbâdda dahi Risale-in Nur'un şefaatine muhtacım. Hayat-ı dünyeviyenin önümüze serdiği kasırgalı, girdablı, uçurumlu vâdilerinde hayatımı ve imanımı Erhamürrâhimîn'e emanet ediyorum.

Aziz Üstadım! Afv-ı âlîlerine mağruren hayat-ı dünyeviyeme aid beni dilhun eden ahvalimi arza cür'et ediyorum. Müşkilat karşısında şübheli rızıklarla temin-i maişet etmek, şübheli rızıkların zarurette

helâl derecesine indiğini kıymetli bir eserinizde okumuşsam da bu suretle idame-i hayata kalbim razı olmadığından, kanaat ve bereketle meşru' ve selâmet rızıkların lâyık olmadığım halde Cenab-ı Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinden …… dua ve himmetinizi istirham ile teveccühat-ı âlîlerinin bekasını yalvarır, muhterem ellerinizden öperim efendim.

Risale-i Nur'un âciz ve fakir hizmetçisi

Zekâi

Risale-i Nur talebelerine mühim bir örnek:

Risale-i Nur'un çok çalışkan bir talebesi ve merhum Abdurrahman'a birkaç cihette benzemesi cihetiyle ehemmiyetli mevkii vardı. Malûm hâdise-i hapsiyeden sonra bazı ehemmiyetli sebeblerden Risale-i Nur'un hizmetinden çekilmiş, sair kardeşlerinden de alâka kesilmiş gibi bir vaziyette, bizden çok uzak bir yerde iken ona acıdık. Risale-i Nur hesabına onu yine afv u davet ettiğimiz aynı anda, o bu mektubu yazıyor. Demek samimi nedametin bir kerametidir ki, manevî telsiz telefon gibi haber alıyor ve öyle yazmış.

Said

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 56

Mektup 56

(Hâfız Ali'nin mektubundan bir parça)

Evet yâ Üstad! Evvelce biz görüyorduk ki, her tarafı varlık içinde bir kahtlık ihata edip inlediği halde Isparta Vilayeti müstesna hattâ Burdur ile bir farkını görüp Risale-i Nur'un kerameti diyorduk. Ne zaman Sava hâdisesinde Risale-i Nur'a iliştiler, o musibet bir derece istila etti, zulüm ileriledi. Fakat yine şimdi lillahilhamd bütün Anadolu'da ayn-ı Cehennem içinde müstesna bir Cennet hükmünde Isparta biliyoruz. Ve ben kusurlu taleben, bunu bütün ruhumla tasdik ediyorum. Nasılki hususî ferdlerde Risale-i Nur'un birer kerameti olduğu gibi, umumî muhitimize bir vech-i rahmeti, bir feyz-i bereketi ve bir itidal-i asayişî ciheti ve bir ikram-ı eltafı kat'iyyen var olduğuna bu bayramda yanıma gelenlerin tasdikleriyle bizim hükmümüzü tasdik ediyorlar.

İkinci sualin cevabı ise, Risale-i Nur şakirdlerinin kıyamet kopmasının yakınına kadar mücahedelerinin devamını hadîs-i şerifin işaretini, âyet-i kerimenin teyid buyurması, bizim gibi cahil, günahkâr, mücrim kimselerin lisanıyla şükrü eda edilebilir bir nimet-i uzma değildir ki, ben yalnız başımla o nimete karşı bir şey diyebileyim. Yalnız inşâallah o mücahid kahramanların ayaklarının altında toprak bile olmasına razı olduğum bir hissem varsa, o mübareklerin lisanlarını niyetle o hisse ile derim:

Yâ Rab! Size Risale-i Nur'un hurufatı adedince şükür olsun ki, mahza lütf u kereminle bizleri Risale-i Nur'a kavuşturup kusurlarımızla muahaze buyurmayıp daire-i kudsiyesine alıp, kirli ellerimizle yazdığımız nurunuzu kıyamete kadar devam edeceğine va'd-i Sübhanîniz var diye tevekkül içinde sebat ediyoruz.

Talebeniz
Hâfız Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 57

Mektup 57

(Salahaddin'in bir vazifedar arkadaşına yazdığı bir mektubun parçasıdır.)

Siz garbda, bendeniz şarkta Risale-i Nur'un iki âciz şakirdi.. belki binlerce şakirdleri sırran ihlasla Risale-i Nur'a çalışıyor. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Türkiye'nin hududlarını tam muhafaza etmeğe çalıştırılıyorlar. Temennilerinizin meftunuyum. Mâşâallah İhsan Abdurrahman kardeşim, hakikaten siz Risale-i Nur'a bir ihsansınız. Hakikî sahibimiz Zât-ı Zülcelal Hazretleri İslâm âlemine bu asırda bir güneş olan Risale-i Nur'u ihsan etmiş. Biz âciz, cahil, fakir, zaîf kullarını bu güneşin motoru, dinamosu veya çarkı hükmünde istihdam ettiğinden; bu kudsî vazife-i Kur'aniyenin bütün maddî ve manevî vazifelerimizin üstünde olduğunu derk ederek, motorumuzu sıhhatli çalıştırarak, bu nurlu ziyanın daha fazla kuvvetli ve küre-i arzı ihatalaması ve hattâ etrafındaki yıldızları kendine celb ve cezbetmesi için tasavvurumuzdan fazla ihlasla, terk-i enaniyetle ve mahviyetle, aczle, şükürle, tesanüdle çalışmak îcab ediyor. Azmeder, çalışırsak, bizi bu kudsî vazifede istihdam eden Hâlıkımız Ferd, Hayy, Kayyum, Hakem, Adl, Kuddüs ism-i mübareklerinin tecellisiyle muhakkak muvaffak edecektir.

Risale-i Nur şakirdlerinden
Salahaddin Çelebi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 58

Mektup 58

(Sabri'nin Salahaddin hakkında bir fıkrasıdır.)

Aziz bir kardeşimiz bulunan sevgili Salahaddin kardeşimizin isim müsemmaya muvafık bir halde, şarktan garba karşı münevvirlik ve mürevviclik vazifesini her işe tercihan îfa etmekte olduğunu isbat eden irşadkâr mektublarıdır ki, hak yolun yolcusu haktan hak alıp halka satıyor. İmkân bulsam, uzak yakın umum kardeşlerime birer suret çıkarıp irsal etmek isterim. Zira hülâsa-i mektub, ayn-ı hak ve mahz-ı hakikattır. Ataletle mahkûm olanlara tam bir ikaz ve mükemmel bir kamçıdır. Var olsun, ravza-i Nuriyede yetişen gül fidanları! Mazhar-ı tevfik-i Bari olsun derya-i Nur'un kaptan ve makinistleri! Daim olsun Risale-i Nur'un bağının âb-ı hayat nev'inden meyveleri!

Risale-i Nur şakirdlerinden

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 59

Mektup 59

(Sure-i Vel'Asr'ın bir nükte-i i'caziyesi münasebetiyle Hulusi'nin Sabri'ye yazdığı bir fıkradır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili, aziz kardeşim!

Sure-i Vel'Asr'ın asrımıza nazar-ı dikkati celbeden i'cazkâr istihracından bâhis mektubu aldım ve münderecatını bütün mevcudiyetimle muvafık-ı sıdk u hakikat buldum. Cenab-ı Hak'tan cümlemizi bu asrın hakikî musibetlerinden Habib'i hürmetine esirgemesini ve o mübarek ve münevver Asr Suresi hürmetine kusurlarımızı afv ve اِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ile işaret olunan zümre-i naciyeden eylemesini tazarru' ve niyaz eylerim.

Muhibb-i muhlisiniz

Hulusi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 60

Mektup 60

(Sabri'nin mektubundan bir parçadır.)

Üstad-ı A'zam Efendim Hazretleri!

İkinci fıkra-i hakikiye ise Risale-i Nur'un bu sisli asırda ehl-i imanın yaralı kalblerine eczahane-i kübra-i Kur'aniyeden münzel bir ferman-ı İlahî ve mühim bir rehber-i uhrevî olduğu müeyyid bir beşaretçi bulunduğunu telkin ile, hedef ve gaye-i emelimiz olan sırat-ı müstakimi şümus-u Kur'aniye olan risalelerin bahş-ı hayat-ı bâkiye ve irae-i meratib-i âliye kıldığını takdir.. hem وَ اِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لاَ تُحْصُوهَا mazmun-u münifinde dâhil bulunduğunu ferman etmektedir.

Evet sermaye-i feyzim efendim, şâyan-ı itiraftır ki; Risale-i Nur nazirsiz bir tecdid yaptı. Bizler her zaman ve pek çok meclislerde dermeyan ediyoruz ki, başkalarından sarf-ı nazarla bu kusurlu bîçare Sabri eben an cedd meslek-i ilmiye daimî efradından bulunduğum halde, dalaletin tam ortasına düşmek üzere imişim. Hem herkesten ziyade ileri gidecekmişim. Bihamdihî Teâlâ inayet-i İlahiye ve rahmet-i Rabbaniye bu fakire yâr olmuş ki, hemen Hızır gibi Onuncu Söz elime me'mul etmediğim bir sıra verildi. Mütalaaya başladım, okumaya doyamadım. Ve dedim: "Bu Onuncu'nun daha ilerisi de olmak ihtimali varsa da, şübhesiz onu ve dokuz kardeşi daha vardır." dedim. Aradım buldum ki; evveli de var, âhiri de var tükenmez bir hazine imiş. İşte o hazine-i Nuriye âb-ı hayatından hissemend olanları ilâ-yevmina hâzâ iska ve ihya etmektedir. Eğer emir bilakis olsa idi, hafazanallah halimiz ne olurdu deyip Hâlık-ı Rahîmimiz ve

Kerim-i Mutlakımız olan Huda-yı Müteâl Hazretlerine nâmütenahî hamd ü senalar ediyoruz. Üçüncü fıkradaki Sırr-ı İnna A'tayna'nın esrar-ı istikbaliyesinden kat'-ı nazarla hale göre inkişaf ve tefsirini irae etmektedir. Şu hakikat-ı hârika, şu mu'cize-i bârika, şu keramet-i fârika ruh-u âcizîde o kadar derin bir şekilde inkişaf ve tecelli etti ki, ne lisanım ve ne de âciz kalemim tariften izhar-ı acz eder.

Üçüncü fıkra-i hakikiye Emin ve Feyzi kardeşlerimizin beyanatıdır. Evet şu zaman ki dağdağa-i hayat ve derd-i maişetin çokları semlediği halde, Risale-i Nur'dan manevî gıdasını alanlar maişette güçlük ve müzayaka görmemişlerdir. Fakir, iktisad ve kanaat ve Risale-i Nur'un feyziyle geçinip kimseye arz-ı iftikar etmediğimden, manevî gınamı maddî farzederek çoklar istikraz için geliyorlar, Rabbime şükürler olsun.

Talebeniz

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 61

Mektup 61

(Hâfız Ali'nin mektubundan bir parçadır.)

Aziz, sevgili Üstadım Efendim Hazretleri!

Risale-i Nur'un okumaktaki usandırmamak kerametine aid ben de derim ki: Evet Risale-i Nur'un mümtaz bir hassasıdır. Umum bahislerinde en âmi avamdan en ehass-ı havassa kadar efkâr-ı umumiyeye müraat edip en zahir bir çiçekte gösterdiği ilm ü hikmet ve marifet-i hakikî, hayalin yetişmediği ve efkârın ihata etmediği ve aklın müvazenesinden âciz kaldığı daire-i mümkinat haricinde de ders ve tatbik ettiği için makamı mahdud değildir ki usandırsın. Hem gıdası kışırlı, kabuklu meyve değil ki, yemekte mevsimlere vakitlere aidiyeti olsun. Belki vücudun daima hayatta istimrarına hizmet eden ekmek gibi bir hakaik-i imaniye olduğu için, nerede olursan ol ve nereye gidersen git ve ne vakit olur ise olsun daima muhtaç olduğumuz bir ekmektir. Hüdhüd-ü Süleyman Aleyhisselâm'ın kendi san'atçığıyla Rabbimizi tarif ettiği gibi, ben de Risale-i Nur'u yazmaktaki keramet-i âdilesinin hissedebildiğim bir-iki vechini alâ kadr-it tâka göstermeğe çalışacağım:

Birincisi: Risale-i Nur'un kendine teveccüh eden kısımdır ki, Risale-i Nur sair kitablar gibi gelişi güzel, nasıl olursa olsun hat üzerinde bir ibare değildir. Belki kat'î bir hatt-ı hakikîsi vardır görüyoruz. O hatt-ı hakikîye mukarin hangi bir risaleyi yazsak, birinci defada mukarenet etmiyor. Hattâ ikinci, üçüncü defalarda bile az mukareneti görülür. Bu sırrı yakın bir zamanda hissettiğim zaman dedim:

Yâ Rab! Siz ne kadar Hakîm-i Zülcelal Velkemalsiniz ki, böyle bir zaman ki kafile-i beşerin nazarları dağıldığı bir zamanda, hakka ve

hakikata bakan nazarların istihsanını cezbeden kuvvetli bir cazibe ile bağlamışsınız. Eğer o cazibe-i hiss olmasa idi veyahut mahdud olsa idi, bir defa kâfi gelecekti belki usanacaktı. Demek bir risaleyi kaç kerre fazla yazsak hem şevk, hem zevk, hem hüsn-ü hat ziyadeleşiyor.

İkincisi: Risale-i Nur'u yazana bakan cihetidir ki; alâküllihal herkes her işde bir maksad, bir gayeyi arzu edip çalışıyor. Risale-i Nur'u yazanları görüyoruz ki, maksad ve gayesi ne ise verildiği gibi, daha onun kendi hakkında istemesini bilmediği en ehemmiyetlisi de onun cehline binaen ihsan olunur. Âlem-i beşeriyeti tenvir eden, zulmeti kaldıran, vahşeti öldüren, medreselerin ulûm-u fenniyelerinin hülâsasını ders veren, aklını izale eden uzun emelleri ve sonsuz arzuları ve lâyemut mevhum rububiyeti kıran tarîkatların zübdelerini, kırk seneler çalışmalar yerinde kırk günde ihsan eden Risale-i Nur'un en büyük bir kerametidir ki; kâinatın neticesinin meyvesini, el erişmez ve göz kesmez ve kuvvet-i beşerin fevkinde bir makam-ı âlîden koparıp ihsan ediyor.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Risale-i Nur şakirdlerinden

Hâfız Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 62

Mektup 62

(Dört ay zarfında yirmibir köyü Risale-i Nur'un daire-i terbiyesine alan ve onların yirmi kadar efelerini ve meşhur eşkiyalarını Risale-i Nur'a merhametli ve çalışkan talebeler hükmüne getirmeğe sebeb olan Âtıf'ın onlara hitaben yazdığı bir fıkradır.)

Karye-i İrfan'ın kıymetli mücahidleri!

Bu gece büyük Üstadımız bu garib kardeşinizi aldı götürdü ve gösterdi: Bir büyük meydan gördüm. O meydanda manevî şüheda saflarında, vefat eden kardeşlerimizi gördüm. Düşmana karşı manevî savletlerini gördüm. Bükülmez bilekleri var gördüm. Dönmez yüzleri var gördüm. Düşmanı hurduhaş ediyorlar. Üstadımız dedi ki: Âtıf kardeşim, gördün şaka değil ve şaka zamanı değil. Anlaşıldı ki, bu emirle hakikat kardeşleri yekdiğerine ne dilde ne halde şaka yapmayacak. Ve anlaşıldı ki, az bir mesaî birazıcık zahmet bizleri bu meydanın nihayetsiz bir kıymette olan manevî şehidler safına geçirecek. Ehl-i imanı göğsü kabarmış gördüm. Tahsinkâr imanlı sururundan ağlıyor gördüm. Bir acaib gördüm. Şimdi kalbleriniz kardeşleriniz namına atıyor. Kardeşinizin malı demek olan kalbinize, eşkiya İblis'e yataklık yapan nefs-i emmare el uzatır gibi olursa, onun ellerini uhuvvet noktası çok mühim olan Yirmibirinci Lem'a İhlas Risalesi'ni okuyarak yazarak çektirebilirsiniz. Üç günde veya onbeş günde bir okuyun. Üstadımız her onbeş günde demiş. Yirmibirinci Lem'ada bilhassa kardeş kardeşe mürşid vaziyetini takınamaz noktasına da ehemmiyetle dikkat edelim. Hakikî mürşid Kur'an-ı Kerim'dir. Bugünün ve yarının mürşidi doğrudan doğruya Kur'anın kuvvetinden çıkagelen Risale-i Nur'dur.

İşte kardeşlerim! Risale-i Nur mektebine girmeden evvel ne kadar inkişaf etse hak mıdır, maslahat mıdır karar veremeyen bu âciz kardeşiniz bu mektebde kararsızlıktan kurtuldum. Bu mektebde bir acaib daha gördüm. Bediüzzaman'ın çatıları esmadan, duvarları tevhidden, penceresi manadan olan ve bir ucu Arab'da olan bu dâr-ül fünununda hususî bir dershanesi de var ki, orada muallimler talebelerden alırlar bir derslerini. Hattâ talebelerden manevî dayak yemek ihtimali de var. Terakki istersen "Yâ Sabûr" ve " Yâ Şekûr" diyeceksin. Ben Risale-i Nur'un rüşdiye sınıfında şu vaziyeti görüyorum. Kitab-ı kâinatın sahifelerinde küçük-büyük, sabit-seyyar, canlı-cansız hesabsız ukdeler, hesabsız birer mürşid. İlk ve son sınıflarda mürşid-i hakikî Kur'an-ı Azîmüşşan. Henüz mektebde şehadetname almış değilim ve alması da işime gelmiyor. Sermayesi riya ise, şirkten mamul surî saltanata kulak asma. Bize lâzım olan Allah'tan korkmak, Peygamber'den hayâ ise câha, şöhrete, nâma merak etme. Kardeşlerim inşâallah içinizde çoklarınız çok yükselirsiniz. Sizlerin omuzlarınızdan öte geçemem. Hulusunuz karşısında teeddüb ederim. Risale-i Nur'un emri de öyledir. Hattâ ben size değil, belki sizler benim mürşidimsiniz. Yalnız merkez Karye-i İrfan namı kazanmış olan Kızıl Ören, belki Homa, Tekye, Düzbel, Kartı, Avşar, Kazan Boğaz, Burunkaya, Belkavak, Alamezgit, Maçilli, Koçgazi, Damlar, Menteşe, Maçilli, Sandıklı, Sorhun, Soğucak, Karbasan, Sunurlu, Cerid hepiniz Risale-i Nur vasıtasıyla ve ihlasınız ile benim mürşidimsiniz. Bu havaliye Risale-i Nur'un şu geniş sahada intişarına sebeb, sizin ona hâlisane sarılmanız. Bu hulusla devam ettiğiniz takdirde Homa'da olduğu gibi, Ballık'taki cahillerin akılları başlarında paralanacağına şübhe etmeyin. Bu hususta burada âmîn diyelim. Risale-i Nur'un kerametlerinden olan vak'aları şimdiye kadar Üstad'a yazdığımın sebebi, muvaffakiyette bir aksama olmasından korktuğumdan idi. Eğer bu vak'alar sizlere bir güvenç vermemeyi muhafaza edebilirseniz yazınız. Karye-i İrfan ahalisi muhterem Üstadımızın duasına mazhar olmağa vesile olsun için, mücahidlerin ve efelerin birer nüsha yazılarını hemen postaya veriniz. Yazıların intizamına ve sairesine bakmayınız. Risale-i Nur'un resmini alan kardeşlerin yazılarını da gönderin. O resimciler belki bizden ziyade ihlas yapıyorlar. Zira onların bütün letaifi safi kalemlerinin ucunda hâlisane toplanır. Belki o kalemlerin karşısında

ilhadın yıkılması daha beterdir. İblisin davetini yani günlük modern, kolay ve hiç zahmetsiz eşkiyalığını reddederek, kardeşliğimizi kabul eden ve Risale-i Nur talebeliğinde kazandıkları hüsn-ü halleriyle âlemde parmakla gösterilen başta Dede Efe, Tire'li Mehmed Efe, Kıroğlan Mustafa Efe, Veli Ahmed Efe, Arab Efe'lerin yazıları olmayanlarının hiç olmazsa çizileri öteki ümmilerin yazıları meyanında bulunsa hoş olacaktır. İsterseniz onların çizilerini de ikinci posta göndereceğiz. Bakaya yazılar arasında gönderirsiniz. O zamana kadar talebeliğe namzed Ali ve Osman Efe'lerin de bu kardeşler safında Üstadımızın dualarından mahrum kalmamaları hususunda dua edelim.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Hasan Âtıf

Haşiye-1: Bu eşkiya efelerin dindarane halinden hisse kapıp Risale-i Nur'a hücumdan vazgeçmeleri lâzımken ve nedamet edip bizlere yardım etmeleri îcab ederken, yanılarak asrî eşkiyalar safında hizmet edenler onu bırakıp haysiyet-i insaniye ve namus ve şeref-i imaniyeye mazhar olmak için açılmış Risale-i Nur dairesine girmek fırsatını kaçırmamaları lâzım gelenlerin gözü önünde bu meşhur efeler birer canlı nümunedir. Baksınlar, ibret alsınlar.

Haşiye-2: Bu efeler gibi aynı vakit mühim bir dairede ehemmiyetli ve içlerinde miralaylar ve adliyenin yüksek âmirleri bulunan erkânlar, birden Risale-i Nur'un Onuncu Söz ve Yirminci Mektub'la tam dairesine girerek Risale-i Nur'u yazmağa başlayıp şakird olmuşlar.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 63

Mektup 63

(Hasan Âtıf'ın...)

Manada parlacık kâtibleri gördüm. Biz kıdemli kâtibleriz, dediler. Bana bir Lem'a uzattılar. Okudum yazdım, yazdım okudum. Yattım, mana içinde uyudum. İçinde bir mana gördüm. Özümden öptüler, ben de onları koçdum (kucakladım). Bana aç dediler, avucumu açtım. Avucumda şöyle bâlâsı vardı.

Bediüzzaman'ın ezelî talebelerinden Hasan Âtıf' manevî eline..

Al işte şu biraz ömrü ki az gayr-ı safî.

Haydi arş dünyaya ki, bir yanı mahî, bir yanı vahî.

Biraz da akıl al, ama iyi tut, tut orada.

Sultan-ı kanaat şehinşahı.

Câh mâh içinde, nazarı kâfi, huzuru bâki.

Gün gün durul bilip hekimi şâfî.

Yoruldun mu dön gel, bul hakîmi padişahı.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى وَاغْفِرْ لَنَا يَا مُعَافِى

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 64

Mektup 64

(Sabri'nin Sure-i Fil nükte-i i'caziyesi münasebetiyle yazdığı bir fıkradır.)

Şehr-i hal Rebî'in birinci günü Sure-i Fil'in hayretbahş esrar-ı gaybiye ve mana-yı işariyesinden şu asr-ı dalaleti ve binnetice vukua gelen felâket ve helâket daire-in Nur'da o derece ihatalı ve o kadar hak ve hakikata mukarin bir surette tulû' ve zuhur etmiş ki, bu tulûat ve fütuhatın matla'-ı hassı olsa olsa ancak Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan olabilir. Ziya ve semeratı da yalnız Risale-i Nur'da mer'î olabilir. Hakka ki, vak'a-i Ebrehe âfât-ı asr-ı hazıra tam tamına mutabık ve tevafuk etmiştir. Ashab-ı Fil'in suret-i helâklerine inan hak cihetinde maraz-ı inkâr veya za'f-ı iman hastalığına mübtela olanlar, şu zamanda küre-i arzın bütün aktarında türlü türlü âfât ve gûna-gûn mesaibin nüzulü bilhassa menba-ı dalalet olan münkir ve müşriklerin ocağı olan Avrupa dalalet ve vahşette ne derece ileri gitmişse, âfât-ı semaviye ve belaya-yı arziyede o nisbette gazab-ı Aziz-ün Züntikam'a çarpılmış ve Kitab-ı Şeriat'ın dâllîn ve mağdubîn haklarındaki muaccel bela ve ceza-yı dünyeviyeleri ile müeccel azab ve ikab-ı uhreviyelerine dair ihbarat-ı gaybiyesini tam tamına isbat ve teyid ve te'kid etmekle Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın maden-i esrar ve hazine-i ahbar bulunduğu kema hiye hakkıhâ tezahür etmiştir.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 65

Mektup 65

(Risale-i Nur talebelerinden Yusuf'un bir fıkrasıdır)

Ol Feyyaz-ı Mutlak, Cibril-i Emin vasıtasıyla indirdiği yüzdört kitabı

Peygamberimize وَ اِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيم diye etti hitabı

İçmek isteyen Cennet şarabı Risale-i Nur'a gelsin
Envâr-ı Kur'andan şifalar alsın
Hazret-i Kur'andır neshetti Zebur, Tevrat, İncil'i
Mehcur edenlerin kurusun dilleri
Yandırmak isteyen iman kandili
Risale-i Nur'a gelsin, nehr-i Nur'un bahrine dalsın.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ile verdi mü'mine beşaret

وَلاَ يَزِيدُ الظَّالِمِينَ اِلاَّ خَسَارا fermanıyla diyor müşrik münafıklara hasaret

İrşad yolunu isteyen Risale-i Nur'a gelsin envâr-ı Kur'anla beşaret bulsun

لاَ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ diye övdü kitabı,
يَمَسُّهُ اِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ ile verdi hitabı

İçmek isteyen Cennet şarabı, Risale-i Nur'a gelsin
Feylesof mülhidler ref' etti mektebden ânı
Ne kadar uğraşsalar mahvolmaz şanı
Mekteb dilleriyle derler hâşâ masal Kur'anı

فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَيْنًا öldürür cism ile canı

Cism-i canın kurtarmak isteyen, Risale-i Nur'a gelsin
Bid'a cihanı istila etti, çoklar kendini hızlana attı
Dinini denî dünyaya sattı
Bir ümmiyim kaldı cehl zindanında
Suretâ gezerim resm-i insanda
Fazilet kalmadı cism ile canda
Fazilet isteyen Risale-i Nur'a gelsin
Yapış elime Üstadım eyleyip ihsan
Madem ki Hak bizi yaratmış insan
Her daim hatırla cihanda oldukça nihan
İnsan olmak isteyen Risale-i Nur'a gelsin
Adım Yusuf'tur babamdır Hasan
Üçyüz yirmiyedide dünyaya basan
Katta'-ı tarîkatlar dört yanını kesen
Bir hakir taleben ihsana geldi
Hayâ ile namusu hep attı insan

Tatbik edilmiyor Huda'nın قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ
يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ dediği ferman

Bu zamanda kurtarmak zor oldu iman
İmanını kurtarmak isteyen Risale-i Nur'a gelsin

Peygamberimiz diyordu: اَلْحَيَاءُ مِنَ الْاِيمَانِ

Fî karn-ı vâhid bu sırra gözlerin kapağı şahid
İnkâr edenler esfel-i safilîne etmez mi sukut
İlliyyîne suûd etmek isteyen Risale-i Nur’a gelsin
Hazret-i Kur’anın tefsir naşiri, Huda-yı Lemyezel’in bir serzakiri
Niam-ı Sübhanının tamam şakirdi
Hidayet isteyen Risale-i Nur’a gelsin
Vâris-i Nebi-i Âhirzaman’ın kelâmını zikreder
Dalmış esrarına Hazret-i Kur’anın
Mevlâ ömrünü tavil eylesin ol sultanın
Sana nefy için dil atan bulmasın huzur
Mevlâ her yerde hâzır ve nâzır
Cihanda olmak isteyen şakird Risale-i Nur’a gelsin
Fakat nefy değil, gezdirir Sübhan
Mü’minler seninle bulmak için can
Çünki imana hücum eder cin ile can
Kurtulmak isteyen Risale-i Nur’a gelsin
Hubb-u fillah, buğz-u fillah ortadan kalktı
Nefsanî arzular cihanı yaktı
Allahu a’lem bu yüzdendir, buğdayın kilesi yüz liraya çıktı
Hubb-u fillah isteyen Risale-i Nur’a gelsin

Risale-i Nur şakirdlerinden
Yusuf

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 66

Mektup 66

(İstanbul'daki Risale-i Nur şakirdlerinin bir mektubunun bir parçasıdır.)

Rahmetullahi Aleyhi Rahmeten Vâsiaten meşhur Muğla'lı Fetva Emini Ali Rıza Efendi vefatından biraz evvel, en sâdık ve mahrem talebesi Hoca Mustafa'ya ifşa nev'inde demiş ki: "Bu son asırda ümmet-i Muhammediyeye manevî bir memur tayin edilen Risale-i Nur min-indillah manevî büyük bir vazife ile muvazzaftır ve asrın müceddididir." demiş. Hem Hâfız Emin gibi bir kısım zâtlara, vefatından birkaç gün evvel demiş: "Bu kadar mahrumiyet içinde Risale-i Nur gibi eserleri vücuda getirmek, kat'iyyen bir inayet-i İlahîdir ve bir dest-i gaybînin inayetidir. Ve bu zamanda bu işe yani hakaik-i imaniyeyi âleme karşı isbat ve ilân etmeğe manen memur edilmiştir. Hem onun Arabî i'caz-ı Kur'aniyesi de yanımda vardır." diye söylemiş.

Hem Risale-i Nur'un İstanbul'daki has talebeleri yazıyorlar ki: Bilâ istisna Risale-i Nur'u görenler umumen diyorlar ki: Risale-i Nur'un ifade ve üslûb ve isbattaki tarz-ı beyana kimse yetişemiyor. Gören hayret eder. Hem bu kadar risaleleri, bu kadar mahrumiyet içinde vücuda getirmeyi medar-ı hayret görüyorlar. Birisi bir tek risaleyi yirmibeş lira verip kendine yazdırmış. Gayet ehemmiyetli bir hoca diyor ki: Risale-i Nur'un te'lifatındaki tarz-ı beyan ve üslûb ve isbat ve ifadeleri ve bizi ve beni teshir etmiştir, diyor. Şimdiye kadar haddim olmayarak ta'dadı gayr-ı kabil mütalaa ettiğim kitabların hiç birinde böyle âlî beyanata tesadüf etmemişim. Bu bâbdaki kanaat-ı vicdanım ve galebe-i zannım budur ki: Risale-i Nur'daki bu muvaffakiyet, manevî bir ilm-i ledün menbaının mahsulüdür.

Hoca Mustafa, Hâfız Emin

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 67

Mektup 67

(Risale-i Nur şakirdlerinden Sadık'ın bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Mübarek ve kudsî ve manevî Üstadımız olan Risale-i Nur'a bütün imanın ve intisab-ı hakikî ile bilâ kayd u şart zuhur edecek bir emir değil, en ufak bir işaretin ben âciz talebesine malımı, canımı, evlâd ü iyalimi, hattâ ihtiyar ve hastamizac vâlidemi dahi terke kâfi olduğuna ve hiçbir zaman ve hiçbir ân ruh u hayalimden tesir-i manevîlerinin zâil olmadığına ve o tesir-i manevînin gıda-yı ruhanîsinin ruhuma ilka ettiği cesaret-i maddiye ve maneviyenin menbaı olan o manevî üstadımın teveccühleri en büyük mukaddesatım olduğuna, nefsim kabza-i tasarrufunda olan Zât-ı Zülcelal şahid-i âdildir. Yazı işlerinde ve ziyaretlerinde bizlere vâcib olan faaliyet yerine gösterdiğim betaetten Üstadımın tekdirine lâyık isem de, menba-ı hidayet-i Rahman ve şahid-i vahdaniyet ve envâr-ı hakikat-ı imaniye ifade ve ifazasıyla en sönük ruhları irşad ve ihya eden ve felsefe-i tabiiyyunu füyuzat-ı Kur'aniyeden aldığı ilm-i hakikat ve hakikat-ı ilmiyesiyle çürütüp zîr ü zeber eden ve şemail-i şerifesini yazmakta kalemimin iktidarı olmayan Risale-i Nur'un şahs-ı müceddide ve ferîd-üz zaman o üstadımız benim gibi günahkâr, hata ve nisyan içinde çabalayan bu bîçareye afv u merhamet buyuracakları şe'ninden olduğuna büyük bir kanaat-ı imaniye ve itminan-ı kalbe teselliyab olmaktayım. Âyât-ı Kur'aniyeden tereşşuh ederek envâr-ı Kur'aniyenin şuaları ve lem'alarını ve tılsım-ı

Kur’aniyeyi kâinata Üstadımıza has bir üslûb u ifade ile ilân eden tefsir-i kebir olan o büyük ve ulvî ve kudsî sözler ve risalelere lâyık bir tarzda hizmet etmek bu hayatta en büyük bir maksadım ve vazifemdir.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Sadık

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 68

Mektup 68

(Yusuf'un bir fıkrasıdır.)

Lisanım lâl oldu, hayrette kaldım
Her sözün âb-ı hayattır, içmeyen bilmez
Sırr-ı hikmettir bu nurlu sözün
Bağ-ı gülistandır, gülleri solmaz
Enhür-ü Nur'un bahrine daldım
Bu yola baş veren ebedî ölmez
Görmek isterim Üstadım yüzün
Hızır'ın hayatını andırır sözün
Hak sizi bu asra armağan vermiş
Melalet ehlini ikaz ediptir
Hiç var mıdır böyle manevî yaraları sarmış
Ehl-i salahata mürşid sözün
Kur'anın eczahanesinden şifalar almış
Küfre, dalale, seddi çekiptir
Hikmet-i Lokman'ı andırır sözün
İskender-i Zülkarneyn'i andırır sözün
Her bir kelâmın bahr-ı ummandır
Mir'attır bu dünya Hâlık görünür
Nice susuzları kandırır sözün
Her eşya esma-i hüsnanın nakşını gösterir
Kandilsiz mescide döndü kalbi beşerin
Hâlıkını bilmeyen elbet sürünür

Sönmez kandilleri yandırır sözün
Mir’at-ı Muhammedîyi andırır sözün.

Risale-i Nur şakirdlerinden
Yusuf

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 69

Mektup 69

(Risale-i Nur'un mühim bir rüknü olan Halil İbrahim'in temsilli bir fıkrasıdır.)

Risale-i Nur öyle bir köşk ve bir saraydır ki, mücevheratın bütün envaından yapılmış ve temeli sünnet-i seniye üzerine vaz'edilmiş. Ve üstünde elvan-ı seb'ayı muhtevi sabit ve sermedî bir güneş bir tarafından baksan "Nur-u Muhammedî (A.S.M.)" müncelî, bir taraftan baksan bir ziya-i hakikat, bir taraftan baksan bir menşur-u hakikat, diğer taraftan baksan bir nur-u mücella altı kapısı olup her yanında فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ فِى جَنَّاتِ النَّعِيم âyât-ı beyyinatı pırlanta ve zümrüd ve yakutla yazılı ve binbir pencereli olup her bir pencereden ayrı ayrı huzme-i şua ve birer ziya-yı lâmi' ve derununda muhtelif elektrik lâmbalarıyla münevver ve her odada hususî ve umumî bir telefon ve telgraf ve radyum makineler muhteşem zîkıymet eşya ile müzeyyen ve salonunda büyük ve küçük âyine ve sandalyeler ile müzeyyen ve masa üzerinde hâlis zer ile nühas ayar etmek için bir mihek ve depolarında defain ve kenz-i lâyefna ve hazain-i ulûm ile memlû ve hasîn kal'asının burçlarında en son sistem eslihadan hüccet topları ve bürhan kılınçları ve remz mızraklarıyla mücehhez ve içinde bulunan ihvan saadet nişanlarıyla murassa' olan efrad ve aileleri her birerlerin ellerinde mikroskop, hurdebîn ve teleskop ve dûrbîn ile etrafı tedkik ve teftiş ve tarassud etmekteler ve zemindeki bahçesinde ise başta gül olmak üzere binbir çeşit şükûfe ezharları ve yeşil camelere bürünmüş eşcarla süslenmiş ve her ağacın dallarında "Tuyurun Hudrun" tesmiye edilen Cennet kuşlarından tut tâ dünya bülbüllerine kadar enva'-ı tuyur müsecca' sadâlarla ötmekte ve menbaından zuhur ile vecde gelmiş selsebilvari

bir vaziyette çağlayan mübarek feyyaz âb-ı hayat bütün bahçeyi iska eylemekte ve ağaçları hava-yı nesimînin dokunmasıyla neyvari hû hûları bütün kulak sahiblerinden tut tâ ehl-i akıl ve ehl-i fikir ve ehl-i kalbi mest ü hayran etmekte, binden birini ancak tavsif edilemeyen neşvebahş hasselere mâlik ve dâhilinde bulunan cemaatleri lütf u inayetin …… mazhar-ı saadet-i dâreyn tecelli-i in'am ve keremin ziyasıyla müferrah ve mes'ud ve revayih-ı Rabbaniye ile reyhandırlar.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Risale-i Nur şakirdlerinden
Halil İbrahim

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 70

Mektup 70

(Miralay Mehmed Yümnü Bey'in bir fıkrasıdır.)

Bediüzzaman Said-ün Nursî Efendi Hazretlerinin haşr ü neşr hakkında kaleme aldıkları kıymetli eserlerini teberrüken ve teyemmünen aynen bir nüshalarını kendi elimle yazdım. Okuyanlar maddî ve manevî çok istifaza ve istifade ve imanlarını kurtaracaklarından dolayı çok mes'ud ve bahtiyarım. Cenab-ı Hak bu gibi kıymetli fuzalanın ömürlerini müzdad buyursun. Ve abd-i âcize dâreynde saadetimize ve Risale-i Nur dairesinde muvaffakiyetimize dua buyurmalarını eser sahibi çok muhterem Said-ün Nursî Efendi Hazretlerinden rica ederim.

Cenab-ı Hak, iki cihan güneşi, sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallallahü aleyhi ve sellem Efendimiz Hazretlerinin Liva-ül Hamd Sancağı altında cümlemizi haşr ü neşr eylesin, âmîn.

Mehmed Yümnü

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 71

Mektup 71

(Dalaletin yangınlarına ve saçmalarına kalkan tutan Risale-i Nur hakkında Marangoz Ahmed'in bir fıkrasıdır.)

Kıyamet geldi yanaştı, helâl harama karıştı

Nâs içine fitne düştü, İslâm küffar ile barıştı

Ehl-i İslâm yoldan şaştı, mü'mine âfât erişti

Bize tiryak oldu Risale-i Nur, bize yardım etti Risale-i Nur

Yeryüzünden hayâ kalktı, zekat vermek unutuldu

Bid'atlar meydana çıktı, hacca gitmek baîd oldu

İnsanlar birbirine baktı, namaz kılmak unutuldu

Bize imdad ediyor Risale-i Nur, bize yetişti Risale-i Nur

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki Risale-i Nur öyle bir nur sandalye altmış ki her ne zaman o nurlu sandalyeye çıksam otursam, bu zamanın yangın ve tuğyanları ve hücumları bize dokunmuyor. Ne zaman o sandalyeden indiğimizde hemen o yangınlar ve tuğyanlar o hücumlar bizi yaralıyorlar. Öyle ise Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükrederek o nur sandalyesinden inmemeliyiz. Evet Risale-i Nur'un masum talebeleri dahi o nur sandalyesinden indirmemek için, köyümüzde Risale-i Nur'un dersinden başka ders giremedi. Elhamdülillah masum talebeler çoğalıyorlar ve çok çalışıyorlar. Cenab-ı Hak daim çalıştırsın, âmîn.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Marangoz Ahmed

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 72

Mektup 72

(Re'fet Bey'in mektubundan bir parçadır.)

Aziz Üstadım!

Bu mektubumda acib bir vakıayı arzedeceğim. Şöyle ki: Mu'tadımız vechile kardeşlerimizle Risale-i Nur okuyarak ve müdavele-i efkâr ederek ezvak-ı imaniyemizi tazelendirdiğimiz bir sıra idi. "Ene ve Zerre" namındaki çok yüksek ve her mü'mine âdeta ezber edilmesi zarurî olan meşhur eserinizi okuyup bitirdikten sonra, a'zamî istifade temin edildiğine hepimiz tarafından kanaat gelerek, namaz vaktinin hulûlüne mebni namazımızı kılmak üzere Kuleönü köyünden İbrahim'e ezan-ı Arabî okumasını söyledik. İbrahim ezan-ı Arabî okumağa başladı. Bu esnada İbrahim'in ayağı dibinde bulunmakta olan Barla'da Yâ Rahîm! Yâ Rahîm! deyip Abdurrahîm namını kazanan kedi gibi tekir bir kedinin başını yukarıya kaldırarak İbrahim'in yüzüne dikkatle bakarak pek büyük bir alâka ve hattâ diyebilirim ki çok insanlardan daha fazla bir dikkatle nihayete kadar ezan-ı Muhammedîyi (A.S.M.) kemal-i sükûnetle dinlediğini ve hiç bir tarafa bakmadığını hayretle müşahede ettik. Ve bir hayvanın bu kadar müştakane Arabî ezanı dinlediğini gördüğümüzden dolayı Rabb-i Rahîmimize şükrederek namazımızı eda ettik.

Refet

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 73

Mektup 73

(Hüsrev'in bir fıkrasıdır.)

Evet sevgili Üstadım! Vâlidemin vefatıyla hüznüm pek şiddetli idi. Dayanmak güçtü. Lütf-u İlahî Nur ile yaramı sarmasa idi, bu âleme veda etmeğe halim beni sevkediyordu. Yarısı âhirete gitmeğe yüz tutmuş aklımı başıma topladı. Hikmetinin güzel gözünü görmeğe çalıştırdı. Daha ciddi bir surette beni Risale-i Nur'a saldırttı. Bu halet içinde iken bile kalemim elimden düşmedi. Geldiğim günden beri durmadan çalışıyorum. Lisanım daha hararetli bir tarzda Risale-i Nur hesabına konuşuyor. Hizmette fütur getiren arkadaşlarıma ve Risale-i Nur'dan istifade etmek isteyen mübtedilere sekiz seneden beri söylediğim şu cümleleri bugün yine söylüyorum: "Bizi her cihetçe hakikata îsal eden bu Nur elimizdedir. Eğer bundan daha güzel bir hâdî bulanınız varsa çıksın bizi o cihete irşad etsin." Bu sözlerim el'ân "Hak söylüyorsun" demekle veyahut sükût ile karşılanıyor. Hususan şu bir buçuk senelik askerliğimde bizi mazhar-ı inayeti kılan Nur'un o kadar bereketlerini gördüm ki, az bir mikdarını yazmağa sevgili Üstadım müsaade ederler diye ictisar ettim. Rabb-i Müteâl Hazretleri nasiyemin pek çok kirli olmasına ve pek çok buruşmuş bulunmasına bakmayarak, müntesibîn-i Nur'un nur ile parlayan nasiyelerinin parlaklıklarını tezahür edecek kadar hârikalarla beni karşılaştırdı. Zalimlerin fuzulî hücumlarıyla ortaya çıkarılan ve mütegallibeleri taşkınlıklarıyla tecziye edilerek iskât ettirilen Nur'un talebelerinin fenalık edecek kanaatıyla verdikleri cezalarını hem Refet'in, hem Rüşdü'nün, hem benim orduda tenzil-i rütbe edilmekliğimiz lâzım gelirken, gösterdiğimiz sadakatkârane hizmetimizden dolayı birer derece terfiimizle nasiyemize konulmaya çalışan bu haksız lekeyi o zalimlerin yüzlerine çarptı. Risale-i Nur'un

okunmaya lâyık bir levh-i ezelî, bakılmaya şayeste bir şems-i sermedî ve tefeyyüz edilmeye elyak bir umman-ı hakikî olduğunu maddeten ve manen alâkadarlara gösterdi. Evet lisan-ı hal ile o Nur onlara dedi: İşte Nur'un terbiyegerdelerinden bir kısmı. Bakabilirsiniz. Bunların başlıca davaları, kendilerine iyiyiz demedikleri halde fenalık etmediklerini ve fenalığa da âlet olmadıklarını bilfiil göstermeleridir.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 74

Mektup 74

(Sabri'nin bir fıkrasıdır.)

Sevgili Üstadım!

Bu bahar mevsimi her ne kadar mevsim-i gaflet ve hizmet-i dünyeviye olsa da, bilütfihî teâlâ Risale-i Nur'un has şakirdleri o gaflete boğulmadıkları gibi, zahirî bir ecr ü mükâfat ve teşvik ü tahrik olarak tevabii de tekessür ve tezayüd etmektedir. Mesleğimizin hak ve nuraniyeti olduğuna ve makam-ı tefeyyüz ve tekemmül olmasına, derslerinin her vakit mazhar-ı terakki ve teâli ve ihlaslarının kemal-i samimiyet ile rasaneti ve metanet ve ciddiyetleriyle kat'î isbat-ı sübut ve derece-i şuhuda suudları davamızın bariz bir delilidir. Hem şu mevsimde münacat-ı tam derya-yı füyuzatın bu havalide bir maksad-ı âlî ile teksir ü tahririne dair emr-i üstadaneleri fakire nihayetsiz bir halde sair fezailden maada şu ders ve ihtarı da verdi ki, tahminen kırk günden beri muhitimizde ve çok muhtaç bulunduğumuz bir mevsimde semadan insanların ifrat-ı halde isyan ve tuğyanları sebebiyle yağmur düşmemesi mûcib-i endişe idi. Risale-i Nur askerleri ileri arş emr-i âlîşanlarını müteakib birden ve bir el ve bir ağızdan rikkat-i kalb ve dikkat-i akıl ile hem okuyup hem yazmaları, manevî salât-ı istiska makamına kaim olup hazine-i İlahiyeden öyle bol yağmurlar ihsan buyuruldu ki, şeksiz ve şübhesiz Risale-i Münacat'ın feyzinden neş'et etmiştir.

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 75

Mektup 75

(İstanbul'da maruf vaizlerden ve Risale-i Nur şakirdlerinden Şemseddin Yeşil'in bir fıkrasıdır.)

Ârif-i hakikî Üstad Hazretleri!

Ba'de-s selâm ve-t tahiyye huzur ve âfiyetinizi Cenab-ı Hak'tan niyaz eder, bahr-i umman-ı ehadiyetten ümmet-i Muhammed'e, âlem-i insaniyete daha bir çok cevahir-i Rabbanî çıkarmanıza dua ederim. Âsâr-ı Nuriyenizin bir çoğunu okumak nimetine nail oldum. Hiç şübhe yok ki, bu Nurlar ancak vasıtasız bir ilham-ı Rabbanî nurlarıdır. Ve nefs-i nâtıka-i kâinatın kalbi olan Hazret-i Fahr-i Âlem'in feyz-i nur-u Muhammedîsidir. Cenab-ı Hak var etsin, kalbinizi kırmasın. İhlas ile ellerinizden öperim. Bâki Bâki'ye emanet olunuz. Esselâmü Aleyküm.

Daimî hizmetkârınız

Şemseddin Yeşil

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 76

Mektup 76

(Isparta vilayetinde Risale-i Nur'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi olan Mehmed Zühdü'nün (Rahmetullahi aleyh) vefatını bildiren Kâtib Osman'ın bir mektubudur.)

Sevgili Üstadım!

Şu içinde bulunduğumuz dağdağalı, fırtınalı, zulümatlı bir zamanda dünyaya güneş gibi ziya ve nur veren ve zulümat perdelerini yırtan, hak ve hakikat ve sırat-ı müstakim yolunu açan ve bütün ehl-i iman üzerlerine rahmet saçan Risale-i Nur'ları eline alıp, koynuna ve cebine doldurup çarşı-pazar ve istasyon caddelerinde ve sosa yollarında uzak-yakın ve şarktan garba ve garbdan şarka giden yolculara tevziat memurluğu yapan ve masum ve masume çocuklarından ikiyüz üçyüz çocuğu evine toplayıp onlara Kur'an ve Risale-i Nur'u ders gösteren ve münafık ve zındıkların bir sene evvelki hücumlarıyla mahkemeye verilerek beraet etmiş olan ve Kur'an ve Risale-i Nur hesabına her saat ve her dakika canını feda edercesine çalışan ve bu fedakârlığı yüzünden pek çok kimselere iman ve ihlas kazandıran Mehmed Zühdü Efendi kardeşimiz kader-i İlahî ile dünyaya gözünü kapayıp Arş-ur rahman gözünü açarak tekbir ve kelime-i şehadet ile sahib-i emanet olan Zât-ı Zülcemal Hazretlerine teslim-i ruh eylemiştir. Bu zâtın vefatı burada bulunan umum kardeşlerimizi müteessir ederek hem semayı, hem bizi ağlattırdı ve kalblerimizin en derin yerinde bir acı bıraktı. Cenab-ı Hak bizlere ve sizlere ve vâlidesine ve çocuklarına sabr-ı cemil ihsan buyursun, âmîn. Ve o kardeşimizin de Hazret-i Kur'an ve Risale-i Nur hürmetine günahlarını afv u mağfiret ederek Cennet-ül Firdevs'te âlî makamlar versin, âmîn.

Risale-i Nur şakirdlerinden
Kâtib Osman

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 77

Mektup 77

(Hulusi Bey'in Isparta'daki kardeşlerine yazdığı bir fıkrasıdır.)

Aziz, muhterem uhrevî kardeşim Sabri Efendi!

Sevgili Üstadımızın Risale-i Nur şakirdlerinin tesanüdüne müteveccih ve dalaletkâr ve tahribkâr darbeye karşı teyakkuz ve intibaha davet eden irşadkâr emirlerini ve bütün şakirdlerin manevî mukabelesini beyan ile Risale-i Nur şakirdlerinin ve Nurların daire-i maneviyesinin büyümekte olduğunu, aleyhdarların bile Nurlardan istifadeye çalıştıklarını, himayet ve sıyanet-i İlahiyenin lillahilhamd devam etmekte olduğunu beyan eden şifakâr emirlerini manevî haz ile okudum ve ben de elhamdülillah dedim. وَ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ lâ-yetezelzel fermanının i'cazkâr sırrı Kur'anın hakikî ve hakikatlı tefsiri olan mübarek ve mukaddes nurlu eserlerde tezahür ediyor. Evet himaye ve sıyanet-i İlahiyeye ellerindeki Nurlar ve kalblerindeki kuvvet-i iman ile tesanüd içinde tek ve manevî bir vücud halinde olan اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ düstur-u mukaddesine can ü gönülden bağlanmış bulunan Risale-i Nur şakirdleri mazhardırlar. Bu mazhariyetin devamı için, emrolunduğu gibi istikamet etmek gerektir, ihtiyat etmek de elzemdir.

Bu fakir kardeşiniz Nurlar güneşinden maddeten ayrı ve maddeten belki Neptün'ün Şems'ten uzaklığı gibi uzak ise de, manen hiçbir suretle ayrılık hissetmiyorum. Çünki o Nurların cazibesi, şemsin cazibesinden az değil ki, manevî bağı kopsun. Saatin ileri sayan ibresi gibi Nur menbaının cazibesi dâhilinde

elimdeki Nurların neşri, müştak ve mütehayyirlerin imanlarını takviye ve daha sair nurlu vazifelerle ihtiyarsız sevkolunuyorum. Cenab-ı Hakk'a yüzbinler hamd ve şükürler olsun. Gönlümün arzu ettiği kadar değil, ancak takdir edildiği kadar hizmet ettiriliyorum. Nihayet iki-iki buçuk ay sonra kıt'aya verileceğimi haber aldım. Zahirde bu tebdil-i mahal ile bakalım ne olacak? Bu muhitte Nurlar hesabına az az fakat tesirli hizmete muvaffak eden başta üstadım bütün kardeşlerimin manevî duaları ve manevî teveccühleri olduğuna da şübhe etmiyorum. Mübarek kardeşlerimin Nurları neşr ü tamim hususundaki meşkûr hizmetlerine o derece memnun oluyorum ki, tarif edemem. Nurlara bağlanan kardeşlerin her birine sanki Cenab-ı Hak bir fabrikanın muhtelif işler gören, fakat netice-i mesaîleri fabrikanın istihsalini artırmaya ve fabrikayı tevsi'e fabrikayı kuranı ve kendilerini manevî zengin etmeye ve asıl fabrika ve işçilerle istihsalinin sahib-i hakikîsini memnun etmeğe ma'tuf birer çeşit hizmet ettiriyor. Ne mutlu bizlere ki, bir ism-i a'zamı da Nur olan Mâlik ve Sâniimizin Habib-i Zîşan'ı vasıtasıyla inzal buyurduğu Kur'an-ı Azîmüşşan'ın hakikatlı tefsirlerini neşre memur ve mezun zâtın etrafında lillah için toplamış, şuur ve ihtiyarımız olmadan istihdam ettiriyor. Bu mazhariyetten dolayı ne kadar hamd ve şükretsek azdır.

Kardeşiniz

Hulusi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 78

Mektup 78

(Hulusi Bey'in Sabri'ye yazdığı bir fıkradır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz ve muhterem uhrevî kardeşim!

Sure-i Fil'in mübarek nüktesi filleşmiş olan nefsimi karınca yaptı. Sure-i Fil'in i'cazkâr tefsiri, Nurların bence en mühim bulduğum tefekküre şiddetle sevkeden hakikî hikmetine dikkat-i nazarı celbeden manevî zevki en yüksek mertebede temin eden hassalarını parlak bir surette taşıyor. Ve hâdimlerine an-samim-il kalb elhamdülillah dedirtiyor. Nurların en âciz ve kusurlu hâdimi olan bu kardeşinize zahir olan bir cihete daha işaret edeceğim.

Çok okumak yazmak ve yazdırmak zevki artırdığını malûm olan Nurlar'ın kelimeleri de maneviyatımda hayretbahş münevver meyveler verdiğini görüyorum. Her bir Söz, her bir Mektub, her bir tevafuk, her bir istihraç, acz ve fakrın esaslanmasına yardım etmekle kalmıyor, tefekkürü en âlî mertebeye çıkarıyor, şevk ile şükrettiriyor.

Bir noktayı daha temas edeceğim: Bu fena ve fâni dünyaya aid umûr ve tahammülsüz hâlâtta Nurlar'ı okumak ve bilhassa yazmak ve yazdırmak i'cazkâr tarzda umûr-u teshil ve o elîm hâlâtı zevkli ve sürurlu hâlâta tebdile en mükemmel vasıta oluyor. Hele risalelere ehemmiyetle nazar-ı dikkati celbeden Gavs-ı Geylanî Hazretlerinden istimdad, hiç boşa gitmiyor. Binlerle tecrübeme istinaden ben de bu ehemmiyetli ve şevk ile harekete geçmeyi temin edecek olan müjdeli ve Nurlar'ın malı ve onların revnaklı meyvesinden bir nebzecik hakikatı izhar etmiş oluyorum. Tecrübesi kolaydır.

Kardeşiniz

Hulusi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 79

Mektup 79

(Risale-i Nur şakirdlerinden Muallim İhsan'ın Risale-i Nur'a karşı söylediği bir fıkrasıdır.)

Aldım elime nurumun nuru, gönlümün süruru

Bırakalım elden gururu, yalvarırım ger gördüm kusuru

Deli dilim bıraktır fısk-ı fücuru, Nur feyziyle tahkim kıl sudûru

Gördükçe, okudukça Nur sözü, devâ; bekâ merhemi, kalb özü

Lakayd olmamış dilinde, durmalı Nur Söz elinde dilinde

Tefsir nam Kur'an-ı Kerim Nur sözlerinde, aldıkça her an nurundan lem'a gönlümüze

Rahman-ur Rahîm lütfetti nurunu bize, Cennet-ül Firdevs va'deylemiş hizmetimize

Zerrat-ı nurunca hamdolsun Rabbimize, nur-u feyz-i Kur'an nakşını kalbimize

İsteriz rızasıyla Rabbimize, وَمَا أُبَرِّئُ devası ile müteveccihiz Rabbimize

Ey müncî', ey muhyi erdik sözüne bînihaye lütf-u hidayetin cümlemize

Risale-i Nur şakirdlerinden

İhsan Abdurrahman

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 80

Mektup 80

İstanbul’dan gelen Risale-i Nur şakirdleri müttefikan diyorlar ki: Risale-i Nur’u okuyanlar diyorlar ki: Bu risalelerin mislini hiç kimse yazamaz. Fevkalâde takdir ediyorlar.

Ezcümle: Meşhur vaizlerden Mahmud Efendi ve Ali Haydar Efendi risaleleri tedkik ettikten sonra demişler ki: Bu risalelerin fevkinde hiçbir ferd bir risale çıkarmak kabiliyetine haiz olamıyacağını ve kemal-i iştiyak ve hürmet ile Risale-i Nur’u okuyup hayret ve istihsan ile karşıladıklarını İstanbul’dan gelenler beyan ediyorlar.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Mehmed Zekeriya

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 81

Mektup 81

(Sabri'nin mektubundan bir parçadır.)

Hamden lillahi teâlâ Lâhika namıyla müsemma risalemiz, yevmî ve üsbuî zuhurat ve ahval-i mukteziyat sebebiyle husule gelen temsil caiz ise Hazret-i Musa'nın (A.S.) binbir kelâmı misillü şu Lâhika o kadar rengin ve zengin ve o derece manidar ve revnakdar bir hale gelmiş ve daha tekemmül ve tezayüd edecektir ki, bütün Resail-ül Envâr'ı elde edemeyen Mektubat Lâhikasını elde etse, Lâhika'da mevcud hakaik ve mesail kariini tamam Risale-in Nur'u mütalaa etmiş derecede müstefid ve kendini hasaretten kurtarabilir derim.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Sabri

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 82

Mektup 82

(Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır.)

Risale-i Nur gibi bir Cennet bahçesi mevsimine göre meyveyi vermekle müşterilerini tam besler. Yetiştirdiği mücerreb olduğu gibi, o bir hatime ve bütün mütehayyir müşterilerine verdiği nimet ayn-ı hak ve mahz-ı hakikattır. Risale-i Nur gibi bir eserin tevafuk ünvanıyla kerametleri sahib-i basirete mu'cizane parmaklarla çok büyük kapılara işaret eder ki, aç gir selâmeti bul der.

Risale-i Nur'un en cüz'î ve hattâ şer gibi görünen hâdiselerinde çok büyük umûrlar ve çok hikmetli inayetler takıldığı, mükerrer başımızdan geçen haller ile gördüğümüzden; her şeyin nasiyesi elinde ve her şeyin dizgini yedinde olan Rabb-i Rahîm ve Hâlık-ı Kerim ve Kadir-i Kayyum olan Zât-ı Zülcelal'in imkân yok ki izni haricinde bir ip kopmuş olsun ve âciz bir hayvan serkeşlik etsin? Hâşâ mümkün değildir. Elbette ta'dad buyurulan hikmetlerinden ve rahmetlerinden daha belki başka var olan inayetler ve rahmetlere bu mübarek şuhur-u selâsede yetişmek için arzî ve sathî bir hayvandan incitmeden rahmet-i İlahiye indirip Arş-ı Rahmanî meydanında Burak-ı Cennet üstünde seyr ü sefere davet etmesi bu bahara yakışır bir davettir. Her ne ise… Geçmiş olsun. Cenab-ı Hak kemal-i rahmetiyle bire bin muzaaf ecr u sevabla beraber, bir ağrıyan yerinize Risale-i Nur hakkı için binler şifahanesinden devasını ihsan buyursun, âmîn.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Hâfız Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 83

Mektup 83

(Risale-i Nur şakirdlerinden Babacan'ın kardeşlerine gönderdiği mektubunun bir parçasıdır.)

Candan sevgili kardeşlerim!

Zahirde neyi görürseniz, daima iyi tarafını görmeğe çalışalım. Çünki bizden daha iyi gören ve daha iyi bilen vardır. وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِى آدَمَ Bu âyetin ne demek olduğunu kudretimiz yettiği kadar hepimiz biliyoruz değil mi? İşte baştan geçen mühim esrarlarımdan bir adedini sizlere aynen yazıyorum.

Kardeşlerim! Sözlerimi iyi okuyup dinleyin ki, Risale-i Nur ve şakirdleri kendiliğinden meydana çıkmıyor. O kudsî daireye kendiliğimizden girmedik. Binler hamd edelim ki, bu dairede bulunduğunuz bendeleri de seyyar nöbetçi olarak kaldım. Çünki nefsim âhirete ait meyveleri dünyada yemeğe çalışıyor. Mesleğimizde hizmet vardır. Baba himmet, oğlum hizmet dediği gibi her ne ise. Fakat sizler kalemlerinizle, kâinata nurlar neşrediyorsunuz. Çünki bir damla mürekkep ki Risale-i Nur'a hizmet, iman kuvvetine göre birden bin damla şehid kanı mertebesi kazandırdığını gördüm. Üstadım şahiddir. Çünki bir kelime, îcabında dünyayı fetheder. Meselâ harblerde toplar, tüfenkler, kılıçlar fethedemediğini nihayet el kadar bir kâğıt içindeki yazılarla bir tek imzası kâfi gelip fethediyor, değil mi? İşte evvelki mektublarımda arzettiğim gibi, elimizden geldiği kadar Sözler'i yazmakla beraber tatbikine çalışalım ve iman tohumunu neşv ü nemada bulunduralım. Böyle elîm bir zamanda hattâ önümüzdeki mübarek Ramazan'da

kendi Nurlarımızla nurlanmağa bakalım. Başkalarının yolsuz harekâtlarına bakıp da, zihnimizi kirlendirmeyelim. Daima huzurda bulunalım. Bir saniye dahi kalbimizi ayırmayalım. Malûmunuz vechile, vazifemiz Risale-i Nur'a hizmettir. Ve hizmetimize mukabil fiilen ve kalben bir tek mükâfat dahi istemiyeceğiz. Daima rıza-yı İlahîyi tahsil için gece ve gündüz çalışacağız. Cenab-ı Hak Erham-ür Râhimîn'dir. İsterse dünyada da verir. Verdi diye sevinmeyeceğiz, şükürle hamdedeceğiz.

Âlem-i manada, Sidret-il Münteha'da büyük bir daire gibi genişliğini aklım kesmiyor birer metre açıklıkta koltuklar var. Öyle rahat bir koltuk ki hayatımda görmedim. O koltuklardan birinde bulunuyorum. Çok şükür yâ Rabbî bunu da gösterdin. Baktım ki Cennet-i A'lâ'nın en yüksek yerindeyim. Bir kıble tarafına baktım ki gözlerim kamaştı. Güneşten daha parlak, baldan daha tatlı, nurlar cevelanını gördüm. Peygamberimizin mevkii imiş. Cenab-ı Hakk'a niyaz ettim. Beni irşad edecek bir mürşid-i kâmil gönder aman yâ Rabbî deyince, hemen o nurun bulunduğu mevkiden Üstadım Efendim Hazretleri aynı şekilde gözümün önünde üç defa mübarek gözlerini gözlerime bakarak geçti. Yine o nurun içine karıştı. Ben o zaman elhamdülillah dedim. Kendi kendime "Bura rahat, başka yere gitmem" derken "Dünyada daha hizmetin çoktur" diye bir nida geldi. "Pekâlâ" der demez kendimi yatak üzerinde buldum.

İkinci gece başka yerde fakat aynı Üstadımı gördüm. Yirmiyedinci Mektub'un ikinci mektubunda beyan edilen hakikat gibi, Cenab-ı Hak cümlemizi o daireden ayırmasın, âmîn. Bilvesile mübarek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik eder, âhir nefeste iman ile göçmemizi Cenab-ı Erham-ür Râhimîn'den niyaz ederim ve cümlenize selâm ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Babacan Mehmed Ali

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 84

Mektup 84

(Hüsrev'in bir fıkrasıdır.)

Bu hafta içerisinde Risale-i Nur'la alâkası bulunduğunu hem kuvvetli hem de yakînen hissettiğimiz bir mes'eleyi sevgili Üstadımıza arzediyoruz. Şöyle ki:

Bundan üç gün evvel, gece yatsıdan sonra Isparta halkının uyumak üzere istirahate çekileceği bir zamanda, büyük bir gürültü ile gelerek memleketimizi sarsan bir zelzele oldu. Üçyüz otuzda harb-i umumînin başlangıcındaki hareket-i arzın iki bine yakın insan ölüsü vermesi dehşeti gören halk bu sefer de aynı korkuyu geçirdi. Lillahilhamd bu seferki zelzele bizi titrettiği gibi şiddetli olmadı. Çıkardığı gürültüsüne nisbetle pek hafif geçti. Bizi dehşetli korkuttuğu halde hiçbir zarar îras etmeden uzaklaştı gitti. Bir daha da olmadı.

Beşerin bugünkü isyanından celal-i İlahî karşısında korktuğunu ve dehşet aldığını mütemadi titremesiyle ve şiddetli sarsıntılarıyla gösteren arz, son seneler içinde Âzerîler diyarını etrafıyla alt-üst etmiş, Tokat'lıları muhitiyle tokatlamış ve o civarda bir mahalde tekrar dehşetini göstermiş. Son günlerde İzmit civarında bir mıntıkayı harabezara çevirmişti. Her uğradığı yerde böyle dehşetli tahribat vücuda getiren zelzele, memleketimize de bu dehşetiyle geldiği halde hiç zarar etmeden gitmesi ve bir daha gelmemesi, hem bu son seneler içinde nehirlerin tuğyan etmesi, bir kısım hayvanatı harab etmesi, bir kısım insanları evleriyle birlikte sürükleyip götürmesi, bazı yerlerde şimendifer hatlarını bozması ve şimendiferleri su altında bırakması, içindeki bir kısım insanları suların götürüp gitmesi, bir kısmını toprağa gömmesi ve Isparta mahfuz kalması ve yine bu son

senelerde kışın pek şiddetli olması ve çok insanları ızdırab içinde titretmesi ve semanın bazı yerlerde fazla bârân göndermesiyle tahribat yapması ve bazı yerlerde yağmur vermemekle kaht u galâ vücuda getirmesi, Isparta'ya hiç zarar gelmemesi ve hattâ kendi memleketimizde bu sene içinde Risale-i Nur'a karşı muarız bulunan, hoca kıyafetli bir şahsın çift tarlasında iken fındık ile yumurta büyüklüğü arasında onbeş dakika devam eden bir dolu âfâtıyla başını tokatlaması ve hasılatından hiçbir şey bırakmaması, hem yalnız o şahsa ait olup hususi kalması kat'iyyen Risale-i Nur'un tokatı olduğu gibi, pek çok hâlât gösteriyor ki; anasır ittihad ederek isyanımıza karşı hücum ettikleri halde, memleketimizdeki Risale-i Nur'un pek çok mehalik karşısında talebelerini sıyanet ettiği gibi, bu seferde de o mübarek ruh-u manevî-i Nur arzın bu gelen dehşetli darbesinde karşı kalkan olarak hem memleketimizi, hem de talebelerini enkaz altında kalmaktan ve harabezar içinde dolaşmaktan sıyanet etmiştir. Ellerimizdeki çiziltileriyle ettikleri masumane feryadlarından çıkan Risale-i Nur'u bize şefaatçi veren ve onunla gün be-gün âbidlerini çoğaltan, hâmidlerini teksir eden o Rahîm olan Allah'a sonsuz şükür ederken hak hesabına o Nur'un mümessilini Allah seviyor, biz ne için sevmeyelim diyerek muhabbetle kalblerimizde taşırız. Emirlerine ruh u canla her ân itaat ederiz. Ömür ve âfiyetinize sıhhat ve selâmetinize muvaffakiyet ve zaferinize beş vakitte dua eden talebeleriniz Nur fabrika heyet-i müttehidesi, Gül fabrikası cemaati, Mübarekler Heyeti, Atabey ve Sava mübarekleri ile birlikte tekrar ellerinizden öperim sevgili Üstadım Efendim Hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Talebeniz Hüsrev

Başta Feyzi, Emin bütün kardeşlerimize ardı arkası kesilmez muhabbetle selâmlar ederiz.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 85

Mektup 85

(Halil İbrahim'in manevî mahdumu İlhan'ın bir fıkrasıdır.)

Çok muhterem, büyük hocam ve Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Dört senelik bazı yazılarımla Birinci, İkinci ve bu senenin mahsulü olan Üçüncü ve Dördüncü Sözler'i nazar-ı âlîpertevlerine arz-ı iftikar eylemekle kesb-i şeref eylerim. Bendeniz onüç veya ondört yaşlarındayım. Kendi babam ve anam ve onların hal ü vakti müsaid oldukları halde daha dört yaşlarında iken Risale-i Nur talebelerinden halamın zevci eniştem Halil İbrahim'in evinden hattâ kovalansam da kendi evimize gitmek istemezdim. Kendilerine ana ve baba demek suretiyle kabul olundum. Akrabalarımın nazar-ı istiğrabına mûcib şu halimi şimdi anlıyorum ki, Cenab-ı Feyyaz ve Tekaddes Hazretleri ihtiyarsız Risale-i Nur talebesi eylemek için bendenize onları muhib vermiş.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Muhterem Üstadımızın nazar-ı himmet-i âlîlerine Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak Hazretleri mukarin buyursun, âmîn.

Sevgili Üstadımız Efendim! Risale-i Nur'un tam ve hâlis ve sadık bir talebesi olmaklığım ve küçük talebeler sırasına maddeten kabul ve manen kayd u iltihak buyurmaklığımı istirhamımla her ân duanıza muhtacım.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Şefkatinize iltica eden küçük talebeniz

İlhan

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 86

Mektup 86

Fâzıl-ı Muhterem Bediüzzaman'ın Onbirinci, Onikinci Söz nâmı altındaki risalesini okudum. Bu söz değil, her kelimesi, baha biçilmez inci taneleridir. Temsilleri ruha neş'e veriyor. Ben de o ulu padişahın saray davetlisiyim. İstihkaksız yedim, içtim. Bu muhteşem sergide hayretle temaşa etmekteyim. Kusurum çok, fakat o padişah çok rahîmdir. Afvına iltica ederim. Ümidim kavî, imanım kuvvetlidir.

Ankara'lı Âdem oğlu
Ahmed

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 87

Mektup 87

(Salahaddin'in bir fıkrasıdır.)

Her zaman yeni doğan bir güneş gibi Risale-i Nur altun ziyalı hakikatlarını etrafa saçıyor. Mâşâallah, bârekâllah, sübhanallah, elhamdülillah. Ey Risale-i Nur! Seni anlayarak dinleyen kimseler ve muannid dinsizler de sözlerini kabul ediyorlar. Ey Risale-i Nur! Seni anlayarak okuyan şahıslar ve asrî gençler de terbiye-i Muhammedîye (A.S.M.) giriyorlar. Ey Risale-i Nur! Seni anlayarak yazan ferdler ve münevverler yirmi senelik medrese tahsili elde ediyorlar. Ey Risale-i Nur! müellifi bu eseri anlayarak neşredenler Hâfız-ı Hakikî'nin hafîziyetine sığınarak cemalullahı arz-ı ubudiyetle bekliyorlar. Büyük bir ordu ile yaptığım savaşta az kaldı mağlub oluyordum. Tekrar kurtarıldım. Üç aya yakın Ankara'dayım. Her taraf gül ve gülistan olmuş. Binlerce rengârenk cazibedar gonca ve çiçekler güzel rayihalar saçıyor. Arılar arzu ettiği çiçeklere konmuşlar, bal alıyorlar ve beni de teşvik ediyorlar. Nefsime baktım, iştiyakla koşuyor. İhtar ettim: Dur! Bunlara bâki değil, dikkat et! Nasılki terakki eden, yaşayan ve eğlenen Avrupa'da medeniyet mahvoluyor. Güzeller çirkinleşiyor, gençler ihtiyarlaşıyor, sağlamlar sahat oluyor, bankerler milyonerler iflas ediyor. Aklını başına topla, günler geçiyor, ömrün gidiyor. Saçların aklaştı. Mezara yaklaştın. Haram-helâl bil, terbiye-i Muhammediyeye gir. İhlasla Risale-i Nur'a sarıl, çalış. Rabıta-i mevti kazan!" dedim. Ders tam aldı. Gül-gülistanlık birer mayın tarlası, cazibedar çiçekler birer mıknatıslı, güzel rayihalar muhtelif zehirli gazlar olduğunu hissettim. Efendimin işaretiyle

فَاِنْ تَوَلّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللّهُ لاَ اِلهَ اِلاّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

dedim. Bu defa Ankara meydan muharebesini kazandım. Demek anlaşılıyor ki, her şahıs Risale-i Nur’a çalışması derecesine göre Cenab-ı Hak tarafından muhafaza edilecektir. Her esma-i hüsnaya mazhar olanlar, mazhariyetleri dairesinde istediklerini meratib-i beşeriyenin en yüksek mevkiine geçiyorlar, dilediğini maddî ve manevî in’am ve ihsana müstağrak ederler. Fakat Risale-i Nur âhiret meyvelerini dünyada yedirmiyor, mecbur kalmayınca.

Salahaddin Çelebi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 88

Mektup 88

(Hâfız Emin'in bir fıkrasıdır.)

Üstadım! Şurasını da arzedeyim: Gönenli Mehmed Efendi seksen yaşında İstanbul'un meşhur ediblerinden ve âlimlerinden Ahmed Şirvanî'ye "Bediüzzaman'ı nasıl bilirsin?" dedi. Dedi ki: Hazret-i Yusuf'la Zeliha'ya iftira olunca, Zeliha Yusuf'u sakladı. İftira eden ve kendini tahtie eden kadınları davet etti. Ondan sonra Hazret-i Yusuf'u meydana çıkardı ve onlara sordu. Onlar da şu cevabı verdiler." dedi. اِنْ هذَا اِلاَّ مَلَكٌ كَرِيمٌ Sadakallahü-l azîm. İşte bu cevâbdan başka bir şey diyemem.

Risale-i Nur şakirdlerinden

Hâfız Emin

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 89

Mektup 89

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Hayatımdan ve herşeyimden çok aziz ve kıymetdar olan muhterem Üstadım Efendim!

Menfaat-i maddiye için bunların arasına girmek bana şiddetli azab verdi. Hizmet-i Kur'aniye için herşeyi feda ettiğim halde, bu sefer o kudsî hizmeti tamamen bozmağa emare vesilelerin orada mevcudiyetini aşikâr gördüm. Ben ise pek fazla acziyetim ve za'fiyetimle beraber küçücük irade-i cüz'iyem ile bunlara bu dünya menfaati ve o para için nasıl girebilirim diyerek düşündüm ve neticeden korkarak sırf hizmet-i Kur'aniye ve imaniye için o 390 lirayı istemedim. Esasen refikam ve üç masum yavrumla beraber onlar da bana tam uyarak lezaiz-i dünyeviyeyi pek arzu etmiyorlar ve küçücük yaşlarına rağmen Risale-i Nur'a hizmeti herşeye tercih ediyorlar. Ve bana da bunu her zaman söylemektedirler. Ben de bu kudsî hizmet için dünyayı tamamen atarak, bu kadar manevî mehalike karşı irade-i külliye-i İlahiyeye iltica ettim. Ve bugün Diyarbakır'a avdet ediyorum. Kudsî ve mübarek işaretlerinizden çok büyük dersler aldım.

Mübarek Ramazan-ı Şerifinizi bütün ruh u canımızla tebrik ederiz.

Sâniyen: Huzur-u şefkatperveranenizden tarifi gayr-ı kabil bir tahassür-ü ruhî ve kalbî ile ayrıldım.

Âh ne olurdu, evlâd iyal ve bütün ruh u canımla beraber mübarek eşiklerinizin gece-gündüz hizmetkârı olsa idim. Bir tek işaretinize bir değil bin can birden feda etse idim.

Ey benim hayatım, bütün herşeyim Üstadım Efendim!

Sizin tahassürünüzle benim gözlerim değil, bütün letaifim beraber ağlıyor. Bir dakika hizmetinizi, dünya saltanatına değişmem. Yâ Rab! Ne mübarek sevgidir bu… Ne büyük cilve-i şefkattir bu… Şükren dâimen elhamdülillah!

Diyarbakır'a geldim. Kudsî hizmet-i Nuriyeye sevgili Üstadımın himmet-i âlîleri, imdad-ı pür-enverleriyle bütün mevcudiyetimle devam ediyorum. Ve Rabbimin lütfuna, kerem-i inayetine iltica ediyorum. Benim sonsuz bir acziyetimle ve fakriyetimle beraber, Rabb-i Rahîmimin bana merhameten lütuf ve kerem inayeten Üstadımın mübarek dualarıyla ihsan ettiği bu kudsî hizmetkârlığa kıyam-ı haşre kadar şükretsem yine azdır.

Üstadım Efendim! Bizler size ebediyen minnetdarız. Rabbim sizden ebediyen razı olsun. Defter-i a'malinizi bütün ümmetin hasenatının bir misli ile tezyin buyursun, âmîn Allahümme âmîn.

Şu bîçare, feyzinize pek muhtaç talebenizin muvakkaten Diyarbakır'dan ayrılışım bu havalideki kardeşlerimiz üzerinde o kadar derin tesir bırakmış ki, binler sevgili kardeşlerimiz bütün dualarında derhal Diyarbakır'a dönmem için ellerini açarak Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e yalvarmışlar.

Konya'da akrabalarım ve alâkadarlarım çok iken, müsta'celen avdetime ben de çok hayret etmiştim. Meğerse o mübarek kardeşlerimin gözyaşlarıyla Risale-i Nur hesabına şu fakir talebenize alâkaları ve derunî niyazları, şu kusurlu talebenizi derhal döndürmüş. Halbuki bir bakıma orada Konya'da oluşumla pek sevgili Üstadımı görmek bana sık sık nasib olur, demiştim. Lâkin hizmet-i Kur'aniye ve imaniye mevzubahis olduğu vakit, değil şurası veya burası, kutubların müntehalarını bile hizmet-i Nuriye için şevk ile karşılarız.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 90

Mektup 90

Enter topic text here.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 91

Mektup 91

(Risale-in Nur'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi ve bir rüknü olan Ahmed Nazif'in bilmeyerek Risale-in Nur'un intişarına zarar verecek bir harekette bulunmasıyla, birden üç şefkat tokatını yediğine işaret eden bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Ya eyyühe-l Üstad-ül A'zam ve-l Mürşid-ül Ekrem!

Mübarek dest ü damenlerinizden hasret ve iştiyakla öperek, ihlas-ı tamla merbut ateşli kalbime arz-ı ta'zimat eder ve kudsî müstecab dualarınızı himmet ve irşadat-ı üstadanelerini hulûs-u kalble dileyerek sıhhat ve selâmet ve âfiyetinizle saadet-i dâreyne mazhariyetlerinizi Cenab-ı Rabb-i Erhamürrâhimîn'den niyaz eylerim.

Bir seneyi mütecaviz uzun bir müddetten beri hasret ve iştiyakına tahammül edemeyerek üstadımın mükerrer emirlerine muhalefetle isyankârane bir vaziyet alarak, Risale-in Nur denilen menba'-ı nur ve havz-ı kevser ve hâdi-i mükerrem ve fakr-ı aczin çare-i necatı, masum ve bîçarelerin şâfi'i ve halaskârı ve Nebiyy-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâm'ın bir vârisi ve âlem-i İslâmın asırlardan beri bekledikleri imamı ve sahib-i zuhuru, gavs-ı a'zamı, kutb-ul aktabı ve âhirzaman ve yevm-ül beterin yegâne pırlantası ve elmas kılıncı olan Risale-in Nur'dan almakta bulunduğum manevî ilham ve feyzi ve necatı az görerek, kamayarak, âdi ve âciz ve cahil

şahsımın bizzât ve maddeten de Âl-i Resul Aleyhissalâtü Vesselâm ile de beş dakikalık sohbetin derece-i kudsiyesinden hissedar olmak gibi çok kıymetli manevî kazancı maddeten kazanmak ve teselli etmek ve ebedî hayat-ı istikbaliyemin medar-ı tesellisi olmak gayesiyle masumane hareketim, mahcubane avdetimi intac etti. Çok şükürler olsun ki, o menba'-ı nur ve havz-ı kevserin manevî misafiri olarak maddî ziyafetine mazhar ve çok kıymetli ikramlarına nail olduğumuzdan nasibimizi alarak, o mübarek nurun şefkatli ve hafif üç tokatına hedef oldum.

Birisi: Hilaf-ı edeb olarak oraya gittiğim gün yüzümde o manevî tokat eseri şiş ve ağrı ziyadeleşti.

İkincisi: Yolda bizden lüzumsuz ceza-i nakdiye aldılar.

Üçüncüsü: Otomobilimiz bozuldu. Beş saat yayan yol zahmetini çektik.

Fakat mesrurane avdetimizde Risale-in Nur'un şefkat tokatına mazhar olduğumuza hamd ü şükrederek geldik. Bu seyahat müddeti zarfında üzerimde dolaşan müteaddid hastalıkların da hamdolsun tedavi ve şifa bulmasını kemal-i ihtiramla arzeyler ve afv-ı üstadanelerini hâlisane merbutiyetle rica ve istirham eylerim kıymetli üstadım efendim hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Talebeniz

Ahmed Nazif

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ مَا لاَ نِهَايَةَ لَهَا

(1) Çok muhterem beyim efendim hazretleri!

Mübarek îd-i said-i adha takarrüb etti. Geçen bayramda tebrik vazifemi bisebeb-iz zarure yapamadım. Meraka düştüm, fakat liyakatsızlığımla beraber, fart-ı meveddetten mütevellid bir cesaret de var. Mülahaza ve tefekkür neticesinde, bu hafta menba'-un Nur'dan cari bulunan Suret-ül Asr'ın mühim bir nüktesi acib delaleti elde varken, kendimin müflis bilgi dükkânımda bulunması ümid edilen gayr-ı muntazam tabirat ve kelâmı arza ne lüzum var? O Mehdi-i A'zam'ın lisan-ı âlîşanından damlayan envâr-ı muhita-til esrar hem tebrik, hem taltif, hem tebşir, hem tesrir, hem her bayram ve her güne mahsus nazirsiz bir şekerleme ve misilsiz bir kurabiyedir. Binaenaleyh böyle hakikatlı bir Nur elimizde oldukça, hamden lillah bizim için ne kasavet ve endişe olur deyip hemen istinsah ve takdime şitab ettim. Üstadımın fem-i mübarekleriyle ve umum ihvanı namlarına şu îd-i mübareki tebrik ve emsal-i kesiresine اِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ mefhum-u

mübarekine mazhariyetle yetişmek niyaz ve tazarruatımı Cenab-ı Bargâh-ı Ehadiyete arz ile söze nihayet veririm. Oradaki Risalet-ün Nur'un muhiblerine çok selâm ve arz-ı tahiyyat olunur beyim efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Çok müştak ve gayet mütehassir kardeşiniz

H.Sani

1: Karadağ'ın Bir Meyvesi'ni Hulusi Ağabey'e gönderirken, arkasına Sabri Ağabey'in yazdığı mektubdur

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 93

Mektup 93

Kardeşim Nazif Efendi!

Şoför paşadan göndermiş olduğunuz paketi, Üstadımıza teslim ettim. Hem bir lirayı da verdim. Kardeşim Salahaddin'in gönderdiği mest hediyesini de sizin hırkanızdan Üstadımızın mübarek ayağına elimle giydirdim. Size her vakit mektub yazamıyorum. Üstadın mektubu kâfi olduğundan başınızı ağrıtmak istemem. İsmini bilmediğim bütün kardeşlerime selâm ederek arz-ı hürmetlerimi takdim ederim.

Kardeşiniz

Feyzi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 94

Mektup 94

Kardeşim Nazif ve Salahaddin Efendilere!

Binler selâm ve arz-ı hürmet ederim. Gönderdiğiniz kitab paketini ve bir lirayı Üstad'a teslim ettim. Bu defa da iki aded Onuncu Söz, üç aded kitab gönderiyoruz. Üstad'ın mektubu, bizim başka mektubumuza hacet bırakmıyor. Emin ve cümle Risale-in Nur talebeleri, hademeleri selâm ve arz-ı hürmet ediyorlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

M.F.

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 95

Mektup 95

Aziz Üstadım!

Yüksek ve ciddi irşadlarınızla adım atmayı en büyük bir maksat bilen talebeleriniz, son zamanlarda şâyan-ı şükran bir vaziyete girdiler. Hulusi-i sani beş on arkadaşıyla... Hafiz Ali civarındaki yirmi yirmibeş arkadaşıyla.. Mübarekler, otuz otuzbeş refikleriyle.. Bilhassa Hafız Ali, köyünden Ahmedler ve Mehmedlerin çok halis gayretleriyle umumiyet itibariyla hem hiç mübalağasız bin kalemle belki daha fazla.. en geride kalan Isparta da ise, Kahraman Rüşdü'nün ve risaleleri kendine tamamen yazan Mehmed Zühdü'nün ve Küçük Ali'nin ve Osman Nuri gibi faal talebelerin gayret ve himmetleriyle otuz ile kırk arasında, hatta bir cihette mümtaziyet kazanan Mehmed Zühdü'nün küçük Hafız Ali gibi hem Risale-i Nuru yazarak, hem kendi evinde yüz elli kadar çocuğu serbest olarak üç aydan beri okutmasıyla; Ve civarında diğer köylerde bulunan onbeşer, yirmişer arkadaşlarıyla talebeleriniz Kur'ani hizmetlerinde gayretli bir surette çalışmaktadırlar.

Mübareklerin yazdıkları gibi, dört köyde dört ay zarfında, elif-bayı okuyamayan kırk elli ümmî adam, Risale-i Nuru mükemmel yazmaya muvaffak olmaları harika bir keramet-i Risalet-ün Nur olduğuna kanaatimiz geldi.

Risale-i Nur Şakirtlerinden

Hüsrev

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 96

Mektup 96

Hizb-ül Kur'anın burada, İnebolu'da tevzi' edilen hediyelerini posta ile Atabey'e, yoksa Eğirdir'e göndermek münasib hangisi ise bildiriniz. Bizler buradaki Risale-i Nur talebeleri oradaki umum kardeşlerimize hususan bu mektubunuzda isimleri tasrih edilen kardeşlerimize arz-ı hürmet ve selâm ve leyle-i kadirlerini tebrik ediyoruz.

Emin, Nazif, Hilmi, Zühdü, Feyzi

Kardeşimiz Hâfız Ali'nin mübarek bahçesinin mübarek tatlısını kansız bir kurdun ne haddi var ki döktürsün, diye kalbime geldi. Üstada söyledim. Öyle ise yaz dedi. Hem Emin de müftüden sormuş, o da "zarar vermez" demiş.

Kardeşiniz

Feyzi

Kastamonu Mektupları [Talebeler] : Mektup 97

Mektup 97

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar ve sevgili Üstadım Efendim!

İstifsar-ı hatır eder, arz-ı hürmetle damenlerinizi öperim. En son irsal buyurulan iki âlî fıkralarınızı bir hafta evvel aldığım halde, cevablarını takdim edemedim. Bu fıkralardan birisi zevkli, cazibeli tarîkat yolunu bırakarak külfetli, sıkıntılı Kur'anî hizmeti tercih ile Risale-in Nur'a talebe olan kardeşlerimize hitaben yazılmıştı.

(Bu aradaki kısım için Bkz.)

Biz Risale-in Nur'a talebe olmadan evvel, evlerimizi ikişer köpekle muhafaza ediyorduk. Yine hırsızlığın önünü alamıyorduk. Tarîkata karşı meylimiz çok iken, bir kısmımız namaz dahi kılmıyorduk. Şimdi ise hanelerimizde köpek bile bulundurmadığımız halde, hiçbir şeyimiz çalınmıyor. Seyyiattan şiddetle kaçtığımız için, köyümüzde takkeden başka başımıza bir şey koymuyoruz. Bizi Risale-in Nur'a eriştiren Hâlık-ı Zülcelal Hazretlerine nihayetsiz şükür ediyoruz diyorlar. Evet aziz Üstadım! Ben de şahidim ki, bu kahramanlardan bazıları çarşı ve pazarda takke ile geziyorlar. Mümanaat dahi edilmiyor.

İkinci fıkra ki, Sırr-ı İnna A'tayna'ya bakıyor. Evet sevgili Üstadım! O Sırr-ı Kevser birinci basamakta umulmadık bir tarzda i'cazını gösterdi. Onüç senenin hitamında dehşetli dinsizlik cereyanının en

dehşetli bir düğümünü öldürdü. O vakit kâbusun yarısının üzerimden sıyrılıp kalktığını, çekilip gittiğini görür gibi kendimde hissetmiştim ve öylece hıffet bulmuştum. İnşâallah onaltı nihayetinde de o en dehşetli düğümün ikincisini de öldürür. Bu dehşetli, boğucu, öldürücü, zulmetli kâbustan bizi bütün bütün kurtarır. Lütf-u Hak'la bizi selâmete îsal eder.

Çok aziz Üstadım! Gördüğüm hakikatları isterdim arzedeyim. Nehiy var, yazamadım. Afvınızı istirham eder, tekrar damenlerinizden öper, kardeşlerimle birlikte dualarınıza el açıyorum efendim.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی اَلْحُبُّ فِی اللّٰهِ

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Keza

Hulusi-i Sanî

Barla Mektupları [Üstad]

Barla Mektupları

[Üstad]

Gayr-i Münteşir

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Âhiret kardeşim Hulusi Bey'e!

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sizin gibi hakiki kardeşlerimle uzaklığın alâmeti olan mükâtebe, âdetim değil. Çünki manen beraberiz. Merak ettiğin mes'elelerin cevabı da sizin yanınızdaki Sözlerde vardır. Cenab-ı Hakk'a hamd ve şükür ediyorum ki, sizler gibi sadık bazı kardeş talebeleri bana vermiştir. Onlara nâfi' olacak hakikatları, elbette sualinden evvel yetiştirmek vazifemdir.

Beyan ettiğiniz bazı mes'elelerin bir kısmı, uzun bir bahis ister. Vakit de müsaid değil. Yalnız şu kadar size derim ki: Vazifem kendi ihtiyarımla değildir. Ben insanları unutup, nefsime müteveccih olmak için bir halette iken, ihtiyarım olmadan, bildiğiniz gibi istihdam olunuyorum. İnşâallah o hizmet nâfi' olur. Şu zamanda imanı kurtarmak ve kemal-i imanı kazanmak ve sünnet-i seniyeye ittiba' zamanıdır. Tarîkatların esası olan azimet ve takva, şu kesretli bid'atlar içinde yapmak pek müşkildir. Hem tarîkatta şu zamanda en eslemi, Yirmialtıncı Söz'ün âhirlerinde bir nebze yazılmıştır. Zannımca İmam-ı Rabbanî gibi zâtlar şimdi bulunsa idi, bütün kuvvetleriyle erkân-ı imanı ve esasat-ı İslâmiyenin takviyesine çalışacaklardı. İnşâallah başka vakit daha tafsilatı işiteceksin. Vakit müsaade etmiyor.

Şimdi size Mi'raca dair bir söz yazıldı, arzu ettiğiniz için. Yoksa ben hasta idim. Halim müsaid değildi. Güzel, dikkatle okuyunuz, sonra nasıl bulduğunuzu bana yazınız. Çünki pek sür'atle müsvedde haletinde yazılmış, size gönderilmiştir. Hem Hakkı Efendi'ye, Şeyh

Mustafa Efendi'ye, Hüseyin Efendi'ye selâm ve dua ederim, dualarını da isterim. Hakkı Efendi'ye de söyleyiniz ki, yangın hâdisesine merak etmesin. Çünki onun gibilerin harîk ile zayi' olanların malı sadaka hükmündedir. Bâki Hüda'ya emanet olunuz.

Eddâî, âhiret kardeşiniz

Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فِى
الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ دَائِمًا اَبَدًا

Âhiret kardeşlerim ve hizmet-i Kur’anda arkadaşlarım ve beyan-ı envâr-ı Kur’aniyede vârislerim ve rahmet-i İlahiyenin bana verdiği kıymetdar medar-ı tesellilerim ve esrar-ı Kur’anın beyanında muhatablarım Hakkı Efendi ve Hulusi Bey!

Cenab-ı Hak size ve bize tarîk-ı hakta istikamet ve ihlas ihsan eylesin. Kardeşlerim! Size Otuzikinci Söz’ün Üçüncü Mevkıf’ını gönderdim. İkinci Mevkıf’ın Üçüncü Maksadının İkinci Noktası fazla inbisat ettiği için, Üçüncü Mevkıf ismini aldı. Üç nokta daha yazılmadık kaldı, fakat ben çok yoruldum. Onun için birkaç ay sonra tevfik refik olsa belki yazılacaktır. Siz de çok yoruldunuz. Çünki ikiniz 200 talebeye mukabil olarak bana ihsan edilmişsiniz. Öyle ise 200 talebe vazifesi görüyoruz deyip iftihar ediniz ve şükrediniz. Yorgunluk ve sair rahatsızlıklar, yazdığım şeylerde kusur ve müşevveşiyete sebebiyet veriyor. Sizlerin nazarlarınızı mihenk kabul ediyorum. Tashih ve ta’dilde mezunsunuz. Size latife olarak bir şey hikâye edeceğim, ta siz o hikâyeyi başka taraftan işittiğinizde ciddi telakki edip müteessir olmayasınız. O hikâye de şudur:

Benim hiç ender hiç olan şahsım ve pek çok ayıblı ve kusurlu olan nefsim hakkında biri çıkmış köylerde, Isparta’da, hattâ yedi-sekiz gün Nis’te oturup propaganda yapmıştır. Ben bundan memnunum, çünki ayıblarımı söyleyen bana iyilik eder, beni ucb ve riyadan kurtarır. Fakat o Senirkent’li Rahmi Efendi denilen adam, saf

bir adamdır. Ben ona ettiği gıybetleri helâl ediyorum, siz de şahid olunuz. Madem o kendi hesabına yapmıyor, ya ehl-i tarîkatın rekabetine âlet olmuş; (güz mevsiminde Seydişehir'li bir dervişle beraber Isparta'ya, Eğirdir'e geldikten sonra bu tarzda harekete başlamış. Yoksa evvelce çok dost idi. Halbuki ehl-i tarîkatın rekabeti benim gibi kendini hiç ender hiç bilen ve iddia-yı kemalden şiddetle teberri eden ve medihten nefret edip kaçan ve ehl-i tarîkatın duasına kendini muhtaç bilen bîçare şahsıma karşı rekabet etmek pek manasızdır.) veyahut ihtiyacım olmadığı için insanlardan istiğna ettiğimden ehl-i cerre sed çekiyor telakki edildi, propaganda ediliyor. Bu da haksız ve manasızdır. Çünki çendan ben kabul etmiyorum, fakat ehl-i dinin muhtaçlarına sadaka ve zekat verilmesini tavsiye ediyorum. Veyahut ehl-i dalalet ve sefahet yazılan Sözler'e karşı tenkid çaresini bulamadılar, güya şahsımı çürütmekle Sözler'i düşürecekler. Halbuki pek akılsızca bir harekettir. Çünki Sözler, semavat-ı Kur'anın nuranî yıldızlarına bürhan zincirleriyle bağlanmıştır. Süflî, zaîf olan şahsımla bağlamadım ki, şahsımı düşürtmekle o Sözler'e sarsıntı gelebilsin.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ اَلْبَاقِى

Kardeşiniz
Said

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى اِخْوَانِكُمْ وَ رَحْمَةُ
اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşlerim!

Van’a bir-iki risale ile bir mektubu, sevdiğim bir talebeme gönderiyorum. Ötekiler gibi bunu da adresi yeni hurufla yazınız, emniyetli ve taahhüde lüzum varsa taahhüdlü olarak postaya veriniz. Evvelki postalarda gönderilenlerin biraderimize ve Ahmed Ağa’ya vusul bulup bulmadığı postaca anlaşılabilir mi?

Kardeşim Hulusi Bey! Senin meşgalen pek çok olduğunu ve çok da gayret edip yazdığını ve ümidim fevkinde çalıştığını bildiğim halde, kırk-elli gün zarfında tedricen usanmamak şartıyla bana Mi’racı yazdığın gibi güzel bir tarzda Otuzikinci Söz’ün üç mevkıfını beraber yazmanızı arzu ediyorum. Bana yazdığın Birinci Mevkıfı olan ramazan hediyesini, mecbur oldum memlekette mühim talebelerime gönderdim. Yeniden yazacağın nüshayı yazdığın Mi’rac gibi kendime mahsus olarak âhir hayatıma kadar muhafaza etmek emelindeyim. Birinci Mevkıf’ın âhirinde “Bak kitab-ı kâinatın safha-i rengînine ilh…” senin o güzel şiirini o mevkiye, yıldız bahsine münasib olduğu için yine yaz.

Kardeşim Hakkı Efendi! Üçümüzün kardeşi olan Abdülmecid’e gönderilmek için Yirmidokuzuncu Söz’ün Türkçe kısmını vaktiniz varsa yazsanız veya yazdırsanız iyi olur.

Aziz kardeşlerim! Mektubunuzda iki nokta hoşuma gitti. Biri: Üçüncü Mevkıfı merakla okuyup, zannımı tasdik etmişsiniz. İkincisi:

Yeni dostumun, doktorun anlayışlı sözüdür.

باقى وفقنا اللّه و اياكم لخدمة القرآن و للتحقق بانوار الايمان

Kardeşiniz
Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim!

Sana Yirmialtıncı Mektub'un dört mebhasını birden gönderdim. Kendi nüshamdır. Sen benden ziyade lâyıksın. Seninki kayboldu, benimki onun yerine geçsin. Fakat müsvedde halindedir, kusura bakma.

Kardeşim! Bazı dakika olur ki, az amel çok sayılır. Bir neferin müdhiş bir zamanda bir saat nöbeti bir sene hükmünde olduğu gibi, inşâallah Hulusi'nin de Nurlara nöbetdarlık saatleri o nevidendir. Mâşâallah Hakkı Efendi'nin yerinde orada bir Fethi Bey'i buldun. İş kemmiyette değil, keyfiyete bakılır. Bazan bir, yüze mukabildir. Hem kardeşim, Kurban Bayramından tâ şuhur-u selâseye kadar o zaman atalette dünya gafletiyle derd-i maişet belasiyle insanları sersem ediyor. O müddet zarfında fütur ve lâkaydlık herhalde olacak. Az bir hizmet de yazda çoktur. Hem bilirsin ki, insanın terakkiyatı şeytanlarla mücahededen ileri gelir. Mücahede olmazsa terakkiyat olmaz. Sana hücum edenler ne kadar çoğalsa, sana o kadar kârdır. Zaten biz netice ile mükellef değiliz, hizmetle mükellefiz. Netice ve muvaffakiyet ise, Cenab-ı Hakk'ın işidir. Onun işine karışmamalıyız.

Başta Fethi Bey, Sözler'le alâkadar olanlara selâm ve dua ederiz. Başta Sabri bütün kardeşler size selâm ve dua ederler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Peder ve vâlidelerimize selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

Kardeşim! Orada bir vakit dehşetli ameliyat icra edildiğinden oradaki insanlarda bir korkaklık vermiş. Onların füturundan me’yus olma. Size müjde, bir ay evvel bir şehirde birden onbir yerde kemal-i iştiyakla Sözler’i yazmaya başladılar. Gittikçe Sözler’in naşirleri çoğalıyor.

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

Aziz, sıddık, ciddi, hakikatlı kardeşim!

Size Yirmisekizinci Mektub’un İkinci, Üçüncü Mes’elesini de gönderdim. Rü’yanın tabiri, Birinci Mes’eledir. O üç mes’eleyi nasıl telakki edeceğinizi merak ediyorum. Hem Sabri’nin bana yazdığı hususî bir mektubunu size gönderiyorum. Maksadım da o zâtın samimi tevazuunu ve sana karşı hâlis uhuvvetini göstermek içindir. Şu İkinci, Üçüncü Mes’eleyi de o kendi hattıyla size yazdı. Hattâ Yirmialtıncı Mektub’un kendi nüshasını size göndermek istiyordu, ben bırakmadım. O seni kendi nefsine tercih ediyor. Elhamdülillah bu havalide çok Sabri’ler zuhura başladılar. Fakat yaz mevsimi, dünya çarşısıdır, gaflet meydanıdır, atalet fütur veriyor. Şuhur-u selâse takarrüb ettikçe âhiret çarşısı faaliyete başlar. Onun için oradaki fütur, sana ye’s ve fütur vermesin Başta vâlideyniniz ve Fethi Bey olarak Sözler’le alâkadar umum dostlara selâm ve dua ediyoruz. Başta Sabriler bütün kardeşleriniz de selâm ederler. (Hulusi Bey'e gidecek)

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّموَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمَا وَعَلَيْكُمْ وَعَلَى اِخْوَانِكُمْ لاسيما الحسينين الاربعة وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz kardeşim!

Senin mektubun çok hoşuma gitti. Daha bir müddet yakınımda kaldığın için Allah'a şükrediyorum. Bence şu dâr-ı dünyada en kıymetdar şey, sıddık bir dosttur. Cenab-ı Hakk'a yüzbin şükrediyorum ki, sizler tarîk-i hakta sıddıkların çoğalmasına sebebiyet verdiniz.

Madde 1: İstanbul'dan Eski Said'in tedkikat-ı ilmiye neticesinde ülemaca pek makbul olup yaldızla tab'edilmiş "Nokta" Risalesini bana göndermişler. Bu defa dikkatle mütalaa ettim. Cenab-ı Hakk'a şükrettim ki; Eski Said'in fikr-i aklıyla, iman nazarıyla bulduğu hakaiki Yeni Said keşf-i kalbiyle, zevk ve vicdanıyla Kur'andan ahzettiği Yirmidokuzuncu Söz'e mutabık. Onu tağyir ve tebdile lüzum bırakmamış. Yalnız Eski Said'in kuvvet-i ilim ve nazar-ı aklıyla göremediği ince noktalar var ki, Yirmidokuzuncu Söz'de vardır. Bilhassa haşrin âhirinde remizli kısımda, dünyayı âhirete tebdildeki makasıd-ı İlahiyeyi Ondokuzuncu Söz göstermiştir. Hem beka-i ruh

ve melaike mebhaslarında mühim yeni noktalar keşfedilmiştir, Nokta Risalesinde yoktur. İşte arzunuz varsa o Nokta'yı yadigar için size göndereceğim.

Madde 2: Otuzikinci Söz'ün İkinci Mevkıfında Üçüncü Maksadı sekiz-on defa okudum. Okudukça benim fazlaca hoşuma gidiyor. Anlaşılıyor ki, ondaki hakikatlara ruhlar çok muhtaçtır. Fıtraten benim ruhuma çok yakın ve münasib olan ruhunuz dahi belki ondan hoşlanır, haber veriyorum. Hem de senin ile Hakkı Efendi ve bütün Sözler'i tamamen dinleyenlerden sual ediyorum ki: Sözler'de ibare kusurları müstesna olmakla beraber, içindeki hakikatlar cerhedilebilir mi veyahut lüzumsuzları içinde var mı veyahut bazılarının izharı umuma zarar verir mi? Hem onları dinleyenler, imanını tamamen kurtarabilir mi? Hem o hakaikle Avrupa ehl-i dalaletine meydan okunabilir mi? Bunları soruyorum. Çünki siz o hakikatları bilerek iki defa mütalaa ettiniz, o nurlu kalbinizin şehadeti bence cerhedilmez.

Madde 3: Madem lâyık insanlara Onuncu Sözleri veriyorsunuz. Kendime mahsus ciltlettiğim bazı nüshalar kalmış. On tanesini sana gönderiyorum. Lâyık gördüğün zevata verebilirsin.

Madde 4: Otuzikinci Söz'ün üç mevkıfını çok güzel yazmışsınız. Merhum Abdurrahman'ı bana unutturdunuz. جَزَاكَ اللّٰهُ خَيْرًا كَثِيرًا Kitabın cildini güzelce yapan Ahmed Kâzım'ı Cenab-ı Hak dâreynde mes'ud etsin.

Madde 5: Şeyh Mustafa'yı bu defa iyi gördüm. İnşâallah sadakatta devam eder. Doktora selâm ederim. Yeni dostunuz olan Mülazım Niyazi'ye tarafımdan selâm söyleyiniz. Senin beğendiğini, ben de beğeniyorum. Müstantık İsmail Hakkı Efendi'ye selâm et, pederine benim tarafımdan selâmımı yazsın ve keyfini sual etsin. Başkâtib Bekir Sıdkı ve müddeiumumî Şükrü Efendilere selâm ediyorum. Bir vasıta ile kaymakama selâmımı tebliğ edip diyesiniz ki; istirahat-ı ruhiyeye pek çok muhtaç olduğum bu üç senede, Cenab-ı Hak şu kaymakamı zahirî bir vasıta yaptığı için Cenab-ı Hakk'a şükrederim ve kaymakama da dua ediyorum. Cenab-ı Hak onu muvaffak etsin, istikamet ihsan etsin. O çok defa hatırıma gelecek.

Ben gitmedim, benim yerime dostum bizim tarafa tahvil etmiş gidiyor, Allah hayırlı selâmet versin.

Madde 6: Kardeşimiz Abdülmecid aldığı Sözler’den pek çok memnun olmuştur. Yeniden bir kısmını daha sizlere göndereceğim. Gayet emniyetli bir surette ona gönderiniz. Ona gönderilen Sözler, binler adamlara gönderilmiş gibidir. Çünki o da ikinci bir Hulusi’dir, hem de gayet yüksek bir âlimdir. O havaliye neşreder.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّموَاتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ عُمْرِكُمْ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim!

Yeniden Onaltıncı ve Onyedinci Lem’a yazılmış, daha tekemmül etmediği için gönderilmedi. Bu tebdil-i mekân, dediğin gibi sünuhata bir derece sed çekmiş. Demek Barla’da o tazyikat altında daha ziyade Nur’a hizmet ediliyordu. Zâten çok mühim harekâtın menşei, tazyikattır. İnşâallah sen mektubunda dediğin gibi Isparta’daki kardeşlerimizin sa’y ü gayretleri o noksaniyetin yerini tutacaktır. Size bildirdikleri gibi, bu nakl-i mekânda bana fazla sıkıntı verilmedi ve aleyhimde de bir hareket değildi. Cây-ı hayrettir ki; Barla’da bir-iki âdi serseri memurların verdiği tazyikin bir öşrü kadarını, koca Isparta hükûmeti vermedi. Fihriste’nin İkinci Cüz’ünün âhirinde tefe’ül nev’inde, dokuzuncu senede esaretimin biteceğini dokuz kerre dokuzların tevafukundan istihraç etmiştik. Lillahilhamd Isparta’ya geldikten iki gün sonra, dokuz seneki işkenceli esaret kalktı. O kâbusu kendimde hâlâ hissetmiyorum. Fakat Risale-i Nur’un manevî kuvvetinden ehl-i ilhadın aldığı dehşet ve telaştan, şahsıma karşı hükûmeti bir derece evhama ve ihtiyata sevkediyor. Dünyalarına karışmadığımı ve karışmak istemediğimi kat’î bildikleri halde yine

telaş ediyorlar. Bu halde anlaşılıyor ki ve dedikleri gibi, Risale-i Nur’un kuvvet-i maneviyesine karşı hiçbir şey dayanamıyor. İman düşmanlarını tamamıyla mağlub ediyor. Yirmiyedinci Mektub’un fıkralarına daha çok kıymetdar fıkralar ilâve edilmiş. İnşâallah bir zaman onlar da size gönderilecek. Senin hiçbir fıkran kaybolmuyor, bütün içindedir.

Başta pederin Mehmed Hüsrev ve Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman ve Müftü Kemaleddin ve İmam Ömer Efendi ve bilhassa kardeşimiz Ergani’deki Abdülmecid olarak ciddi alâkadar olanlara selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum. Buradaki kardeşlerimizden Ahmed Hüsrev, Re’fet Bey, Bekir Bey çok selâm ediyorlar. Buraya mektub yazdığın vakit, Saatçı Lütfü Efendi vasıtasıyla Hüsrev veya Bekir Bey namına gönderiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 8

Mektup 8

Aziz âhiret kardeşim ve hizmet-i Kur'ân'da gayretli arkadaşım ve ders-i esrâr-ı îmanîde zekavetli ve ferasetli talebem.

Ve vefatımdan sonra sadakatli vârisim, biraderzâdem..

Şimdilik şu çam ağacı üstünde seni hazır ediyorum. Seninle konuşuyorum.

Evvela: Sana geçen mektubta yazdığım şu fıkrayı *"Der tarîki acz-i mendi lâzım âmed çâr-ı çiz: Acz-i Mutlak, Fakr-ı Mutlak, Şükrü Mutlak, Şevk-i Mutlak ey Aziz"* Elbette fehmini merak etmişsiniz. İşte "Acz" ve "Fakr" sırları, çok Sözlerde bahusus Yedinci Sözde anlarsınız. "Şükrü Mutlak" sırrı ise, Yirmi Dördüncü Sözün Beşinci Dalının İkinci Meyvesi güzelce gösterdiği gibi, sâir Sözler dahi, o esas üzerine gidiyorlar. "Şevk-i Mutlak" ise Otuz İkinci Sözün, İkinci Mevkıfının, Üçüncü Maksadının rumuzları ve Üçüncü Mevkıfının çok yerlerinde o sır izhar edilmiştir.

Saniyen: Sen ve Hakkı Efendi, beni çok memnun ve mesrur ettiniz ki: Gâyet güzel Otuz İkinci Sözü sen ve Yirmi Dokuzuncu Sözü Hakkı efendi yazdınız. Cenâb-ı Hak sizlere yazdığınız o risâlelerin hurûfatı adedince, size Rahmetiyle hasenat yazsın.

Kardeşlerim, çok güzel yazmışsınız. Yanlışları azdır, fakat Yirmi Dokuzuncu Sözde hem evvel, sen bana yazdığın ve bu def'a da Hakkı Efendinin yazdığında, ba'zı aynı yerde noksan var. Demek nüshanız yanlıştır.

Ezcümle İkinci Esasın Onuncu Medârında وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ bahsinde "zâlim, fâcir, gaddar insanlar gâyet

refah, rahatla ömür geçiriyorlar.” Orada şu fıkra noksandır. “Mazlum, müteddeyyin, hüsn-ü hulk sâhibi ba’zı insanlar gâyet zahmet ve zilletle ömrünü geçiriyorlar.”

Hem Otuz İkinci Sözün âhirindeki Münacatda وَاَنْتَ الاَمِينُ وَاَنَا الْخَائِفُ fıkrasından sonra

وَاَنْتَ الْجَوَّادُ وَاَنَا الْمِسْكِينُ
وَاَنْتَ الْمُجِيبُ وَاَنَا الدَّاعِى

fıkraları noksandır. Hem o Sözün birinci Mevkıfının âhirindeki Arabî şiirin

لِلْفَاطِرِ الْمَدَائِحَ الْمُبَهَّرَةَ اَوْ فَتَحَتْ
بِكَثْرَةٍ عُيُونَهَا الْمُبَصَّرَةَ

den sonra şu fıkra geliyor.

لِتَنْظُرَ لِلصَّانِعِ الْعَجَائِبَ الْمُنَشَّرَةَ اَوْ
زَيَّنَتْ لِعِيدِهَا اَعْضَائَهَا الْمُخَضَّرَةَ

Hem o Sözün İkinci Mevkıfının İkinci Maksadının Hâtimesindeki Haşir bahsinin âhirinde şöyle yazılmış. “Hikmet-i Rabbânîye iktiza etmiş ise, onları yahut ba’zılarını dahi yapar.” doğrusu şudur ki: “Hikmet-i Rabbânîye iktiza etmiş ise, haşir ve neşr’i insanî ile beraber umum onları dahi yapacak veyahut mühim ba’zılarını yapar.” Daha bunlar gibi ma’naya zarar verecek yanlışlar var. Fakat azdır.

Salisen: (İkinci mektup).. O mezkur ve ma’lûm talebesinin hediyesine karşı cevaptan bir parçadır” da var.

Beşincisi: ..... (Bana nahoş geliyor) cümlesinden sonra

İşte bu gibi esaslar için insanlardan istiğna ve tevekküle itimad edip ve kanaat ve iktisad ile amel ediyorum. İşte kardeşim, senin maddi hediyene mukabil, bu sırrımın keşfi sana ma’nevî bir hediye olsun.

Hem demişsin ki, senin şalvarınla mübadele ediyorum. Benim nâmıma kime isterseniz veriniz.

Ey Kardeşim, kabul ettim, elli yamalı bendeki senin şalvarını yine kendime verdim. Çünkü: Elli yamalı şalvarı beğenecek kendimden başka bulamadım.

Bu günlerde yanıma Ali Efendi ve Hamzazâde Muhammed Efendi geldiler. Dediler kaidenizi kırmalı “Sıddıkınız Hulûsî beyin hatırını kırmamalı” bende kaidemi kırdım, senin hatırını kırmadım.

Sâir ihvanlara husûsan Müftü Efendi ve Şeyh Mustafa ve Semerci Hüseyin ve Mevlevi Hüseyin ve Maşacı Hacı Hafız ve Müderris Mustafa ve Mülazım Edhem ve Doktor ve Bekir Sıdkı gibi dostlara selamımı tebliğ et.

Ekseri sana ettiğim hitapta, Hakkı Efendi beraberdir. Ve öyle niyyet ediyorum. Çünkü: İttifakınız ittihad derecesinde olduğundan, ikiniz bence birsiniz. Onun için, ayrı birşey yazamadığımdan gücenmesin. Şimdilik Allah’a ısmarladık. Allah’a emanet olunuz. 22 - Temmuz – 1930

Altıncısı: ..... Eserdekinin aynısıdır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 9

Beşinci Mektub’un (Tamamı)

Sâdık, Hâlis ve Gayyur ve Kahraman Kardeşim Hulûsî Bey;

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Âhiret Kardeşim: Mi’rac Sözünü güzel bir sûrette çabuk yazıp bana gönderdiğinizden, beni o kadar memnun ettin. Eğer bilsen çok memnun olacaksın. Yalnız derim, Rahmânürrahîmin rahmetinden niyaz ve duâ ederim ki, Cenâb-ı Hak yazdığın o Mi’rac Sözündeki bütün hurûfatın adedince ve her bir harfin hesab-ı ebced ile, bâliğ oldukları adet miktarınca, Mi’rac meyvelerinden ve Şecere-i Tûba yemişlerinden sana yedirsin.

Aziz Kardeşim! beni keyiflendirdiniz. Öyle ise, evvelki mektubunda tarikata dâir istediğin bahis hususunda, seninle bir parça konuşacağım, bir parça sohbet edeceğiz. Belki gayretinizi ziyâde edip, benim gibi tenbel ba’zılarının füturunu izale edecek.

Evet, Silsile-i Nakşînin kahramanı ve bir Güneşi olan İmâm-ı Rab-bani (R.A.) Mektûbâtında demiş ki: “Hakâik-ı îmâniyeden bir mes’elenin inkişâfını, binler ezvak ve mevâcid ve kerâmâta tercih ederim.”

Hem demiş ki: “Bütün tarîklerin nokta-i müntehası, hakâik-ı îmâniyenin vuzuh ve inkişafıdır.”

Hem demiş ki: “Velâyet üç kısımdır: Biri velâyet-i suğra ki, meşhur velâyettir, biri velâyet-i vusta, biri velâyet-i kübrâdır. Velâyet-i

kübrâ ise; verâset-i nübüvvet yoluyla, tasavvuf berzahına girmeden, doğrudan doğruya hakîkata yol açmaktır.”

Hem demiş ki: “Tarîk-ı Nakşîde iki kanad ile sülûk edilir. Yâni: “Hakaîk-ı îmaniyeye sağlam bir sûrette i’tikâd etmek ve feraiz-i dîniyeyi imtisal etmekle olur. Bu iki cenahta kusur varsa, o yolda gidilmez.” Öyle ise tarîk-ı Nakşînin üç perdesi var:

Birisi ve en birincisi ve en büyüğü: Doğrudan doğruya hakâik-ı îmaniyeye hizmettir ki, İmâm-ı Rabbânî de (R.A.) âhir zamanında sülûk etmiştir.

İkincisi: Feraiz-i diniyeye ve Sünnet-i Seniyeye tarîkat perdesi altında hizmettir.

Üçüncüsü: Tasavvuf yoluyla emrâz-ı kalbiyenin izalesine çalışmak, kalb ayağiyle sülûk etmektir. Birincisi Farz, ikincisi Vâcib, bu üçüncüsü ise, Sünnet hükmündedir.

Mâdem hakîkat böyledir; ben tahmin ediyorum ki: Eğer Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (R.A.) ve Şâh-ı Nakşîbend (R.A.) ve İmâm-ı Rabbânî (R.A.) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakâik-ı îmaniyenin ve akâid-i İslâmiyenin takviyesine sarfedeceklerdi. Çünkü: Saadet-i ebediyyenin medârı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir.

Îmansız Cennete gidemez, fakat tasavvufsuz Cennet’e giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, hakâik-ı İslâmiye gıdadır. Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir seyr ü sülûk ile, ba’zı hakâik-ı îmaniyeye ancak çıkılabilirdi. Şimdi ise Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle, kırk dakikada o hakâika çıkılacak bir yol bulunsa; o yola karşı lâkayd kalmak elbette kâr-ı akıl değil...

İşte, Otuz üç adet Sözler, böyle Kur’ânî bir yolu açtığını, dikkatle okuyanlar hükmediyorlar. Mâdem hakîkat budur; esrâr-ı Kur’âniyeye âid yazılan Sözler, şu zamanın yaralarına en münasip bir ilâç, bir merhem ve zulümâtın tehâcümâtına ma’rûz hey’et-i İslâmiyeye en nâfi bir nur ve dalâlet vâdilerinde hayrete düşenler için en doğru bir rehber olduğu îtikadındayım.

“Mal Benim değil, ben bir dellalım. Kur’ânı Hâkimin Kudsî mağazasından aldığım elmasları, evvela nefsime sonra müşterilere gösteriyorum. Benim bahşişim de, müşteriden bir duâdır. Benim

perîşan vaziyetime bakıp, elimdeki elmasa ehemmiyet vermemek haksızlıktır. Çünkü elmas benimdir, satıyorum dememişim. Benim gibi müflis bir adam, büyük elmaslara elbette mâlik değildir. Müşir makamının evamirini perîşan bir nefer, ferik gibi büyüklere tebliğ etse, neferin küçüklüğüne, perîşaniyetine bakıp, elindeki evamire karşı lakayd kalmak, ehemmiyet vermemek elbette yanlıştır.

Fakat benim sû-i hâlim ve yanlış ta'biratlarım ve bozuk niyyetlerim ve nefsimin riyâkârâne desîseleri ile, o elmas misâli hakâiklara kusur gelmiş, noksan olmuş ve onlara perde olmuş ki, onlara lâyık ehemmiyet vermemeye sebeptir.

Fakat sizler gibi niyeti hâlis kardeşlerimin, ihlas ve duâsıyla, inşâallah Cenâb-ı Hak benim o kusurlarımı afveder. O nurların inti-şarına sed olmaz.

Bilirsiniz ki: Eğer dalâlet cehâletten gelse izalesi kolaydır. Fakat dalâlet, fenden ve ilimden gelse, izalesi müşkildir. Eski zamanda ikinci kısım, binde bir bulunuyordu. Bulunanlardan ancak binden biri irşad ile yola gelebilirdi. Çünkü: Öyleler kendilerini beğeniyorlar; hem bilmiyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar. Cenâb-ı Hak şu zamanda, i'câz-ı Kur'ân'ın ma'nevî lemeâtından olan mâlûm Sözler'i, şu dalâlet zındıkasına bir tiryak hâsiyetini vermiş tasavvurundayım.

Fakat maatteessüf benim müşevveş ta'biratım ve sû-i niyâtım bir derece sed çekiyor. İnşâallah kardeşlerimin duâsıyla o mâni zâil olur, o tiryaklar te'sirini güzel gösterirler. Şimdi bir parça başka şeylere dâir görüşeceğim.

İstanbul'da mübârek bir dostumdan bir kaç tane, birer nüsha Arabi risâlelerim geldi. İki üç taneyi size gönderdim. Hoşunuza giderse öbürlerini de sonra gönderiri m.

Hem benim kardeşim ve burada en evvel talebem Şeyh Mustafa'ya de ki: Senin kardeşin Said diyor ki: (Biz hem senin duâna, hem kalemine muhtaç idik, mâdem kalem ile hizmet etmiyorsun, ona bedel pek fazla duâ etmelisin, çünkü senin duâna çok muhtaçtır.)

Hem de ki: Said diyor; (O hem şeyhdir, hem hâfızdır. Şeyh olduğu için, Mi'rac Sözü ona lâzım, Hâfız olduğu için, i'câz sözü ona elzem olduğundan, ben demiştim ki: (Onları kendine yazsın. Tenbellik etti yazmadı. Zararı yok, ona yazılabilir.)

Eğer dese ki: Onlardan daha âla bir şey ile meşgul olmak istiyorum. Deki: *"Bir saat tefekkür çok ibâdete mukabildir."* Olan Hadîs-i Şerifi hatırına getir. Şu Sözler tefekkür, hem en âli tefekkür kısmındandır. Demek en âli bir ibâdet hükmündedir. Bâhusus bir kalem, onları yazsa, her kim ondan istifade etse, kalem sâhibinin ondan hissesi çıkar.

Eğer dese, ben muhtaç değilim, kalbimde aklımda yaralar yoktur. Sen ona deki: Sen muhtaç olmazsan, sana muhtaç olanlar, muhtaçtırlar. Sana bakan ve seninle bağlanan avâm-ı müslimîn cinnî ve insî şeytanların oklarına hedeftirler. O Sözleri onlara sur yapmazsan, o hakîkatları onların ruhlarına siper ve zırh yapmazsan, onların muhafazası, terbiyesi mesuliyeti altında kalırsın.

Eddâi ve'l-müstedî
Ahûkum-ul Uhrevî
Said Nursî

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 10

Mektup 10

Dokuzuncu mektubun baş kısmı

Gayretli kardeş, hamiyetli arkadaş, kahraman asker, çalışkan talebe, âlicenap müslüman, hakîkatlı mü'min vasfına lâyık biraderzadem.

Senin mektubun beni çok mesrur etti, Senin mübârek iki rü'yan ma'nidardırlar. Ta'birleri içinde görünüyor. Az dikkatle anlaşılır. Belki rü'yadan ziyâde gördüğün vâkıa, bir hakîkatın temsilidir, tâ'biri pek zâhir olduğu için, tafsil etmiyeceğim. Yalnız bir iki noktayı ihtar ediyorum.

Birisi: İkimize bir beşârettir ki, hizmetimiz makbul oluyor. Livâ-ül Hamd-ül Muhammedî altında asker kabul edilmişiz. Bize bir bayrak verilmiş. Hizbullahda dahil olmuşuz sırrına mazhar olmuşuz, demektir.

İkinci Nokta: "Günde iki def'a beni göreceksin" şuna işârettir ki: "Günde iki def'a seni yanımda hayalen ihzar ediyorum. Sen dahi Yirmi dört saatte iki def'a, Sözler vasıtasıyla Üstadınızla sohbet ediniz." demektir. Veyahut, sabahdaki duâda, ben seni yanıma, akşamdaki dersde, sen beni yanına, ihzar ederiz. Günde iki def'a görüşürüz.

İkinci rü'yan ise: Sana ve müslümanlara büyük bir beşârettir. Ve sarıklılara ehemmiyetli bir itabdır. Onuncu safta iken, imametin çok ma'nidardır. İnşâallah Cenâb-ı Hak seni, âlî bir mertebe olan İmamlık Mertebesine mazhar eder. Sizi yanımda hazır edip, sizinle şimdilik bir kaç kelime konuşacağım.

Evvela: Harekatınıza dâir ba'zı şeyleri yazmak va'ad etmiştim. Vakti daha gelmediğinden şimdilik senin müstakim aklını ve selim kalbini tevkil ediyorum.

Saniyen: Bkz.

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık, Muhlis **(Hâşiye)** *Kardeşim ve Hizmet-i Îmaniyede Metîn, Hakîkatdar Arkadaşım!*

Evvelâ: Sizi nurların neşrinde ve vâizlerin diliyle ders vermenizde ve benim bedelime, benim borcum olan o memleketimde, nurlarla o hemşerilerime yardım ve imdat etmekde, rûh-u cânımla tebrik edip, bin bârekallah derim.

Sâniyen: Hadsiz hamd ve şükür ederiz ki, pek az sıkıntı ve zahmetlerle Nurların pek çok fütühatı geniş dâirelerde tezâhür etti ve ediyor. Husûsan mekteplerde...

Salisen: Orada Nurlarla alakadar yeni arkadaşlarımıza çok selam ve muvaffakiyetlerine duâ ederiz. Ve husûsan Hoca Kâsım'a selamımla dersiniz;

Risâletünnur medrese mahsulü olmasından, herkesten evvel hocalar ona koşmak ve sâhip çıkmak lazım iken, geri kalıyorlar ve mektep muallimleri felsefeye Nurun tokatları için, tenkid etmek değil, belki kemâl-i takdir ve tasdikle nurlara sarılmaları ve sâhip çikmâları ehemmiyetli bir hadisedir. İnşâallah Hocalar dahi, yakında kendi mallarına koşacaklar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Gavsın (K.S) Hulûsî'ye; Muhlis nâmını vermesi tam yerindedir.

Barla Mektupları [Üstad] : Mektup 12

Mektup 12

Ehli Hak, yalnız hak için bahse girişmeli. Hak için bahse girişen izhar-ı fazl etmez. Yalnız Hakkı arar. Hak hangi tarafta olursa olsun, kemâl-ı şevk ile alır. Hatta hak, hasım tarafında olsa, hâlis bir hakperest daha ziyâde sever. Çünkü, istifade eder. Eğer hak onun sözünde olsa, bir istifadesi olmaz. Gurura girmek de ihtimali var. Fakat hasmın elinden çıksa, hem istifade eder. Hem teslimiyyetle hakka inkiyadını gösterir. Bir fazilet dahi kazanır.

Hakîkat böyle iken, maatteessüf ehl-i hakda ve ulemâda hakperestlik nâmı altında, nefis perestlik işe çok karışıyor.

En mühim ve kudsî bir mes'eleyi, satranç oyunu gibi izhar-ı fazl yolunda ve müzakere-i ilmiyeyi, münakaşa derecesine çıkarılıp, onunla oynuyorlar. Her iki taraf kendini haklı zanneder. Her iki taraf, mâdem münakaşa sûretini alıyor, haksızdırlar.

Zaten kemmiyeten az olan ehl-i dalâlet, kesretli olan ehl-i hakkın şu hâlinden istifade ederek, mağlup edip, perîşan ediyorlar.

Hem münakaşacı iki kısım, o mes'elede hakkı göremezler. Çünkü: Nazar-ı insaf ile bakılmadığı için, tenkid nazarı hasmının yalnız çürük taraflarını ve taraftarlık cihetiyle kendi nefsinin yalnız iyilik tarafını görür, iyiliklerini onun çürükleriyle müvazene eder. Elbette bu nazar hakkı göremez, görsede tanımaz.

Said Nursî

Barla Mektupları [Talebeler]

Barla Mektupları

[Talebeler]

Gayr-i Münteşir

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 1

Mektup 1

(Sezai Bey'in bir fıkrasıdır)

Fezailsimat ve üstaz-ı ekmel ve pür-feyz-i rif'atim efendim hazretleri!

Büyük şefkat ve himayetinizde ve hususuyla terbiye-i fazl u irfanınıza kabul buyurduğunuz bu naçîz Sezai şakirdiniz, diğer kardeş şakirdleriniz gibi o fazl-ı kemalâtınızdan istifaza etmek bahtiyarlığına nailiyet, büyük bir nimettir. Şu terdifle

"Vakti geldi bendene eyle nur-u âtıfet
Çok bilirsin olduğum çoktan seza-yı merhamet"

ricasıyla bu hakirinizi de füyuzat-ı maneviyenizle müşerref olmayı Hazret-i Allah'tan niyaz eylerim. Malûm-u âlîleridir ki; Hazret-i Allah istiane eyleyeni müstağniden daha ziyade sevdiği muhakkaktır. Çok kıymetli ve feyizli eserlerinizden bulunan Risale-i Nur-ul Beyan lem'a, şem'a gibi zeyl ve mektubatınızın mütalaasıyla bînihaye istifadeler eyleyerek bu nurlu sözlerinizden aldığım ilham ve füyuzattan dolayı da size ömrüm oldukça minnetdar ve medyun-u şükranınız bulunuyorum. İlahî menba'lardan iktibas ve istihsal-i malûmat ederek vücuda getirilen nefis külliyatınıza gelince: Bütün muhlisîn ve müştakan-ı ümmeti necat ve tâziyane-i hayata müstağrak eylediği gibi, eltaf-ı Sübhaniyesine mazhariyete en büyük rehber-i manevî denmeğe seza ve evfaktır. Hemen Hazret-i Rabb-i Müteâl sizin gibi erbab-ı ehl-i kemali her an u zaman başımızda bulunmakla mübahi ve büyük üstadımızı daha pek çok eyyam muammer ve müşerref kılmasını Cenab-ı Perverdigar'dan niyaz ve münacat ederek, sizden de feyizli teveccühlerinizi arz ve rica ederek mübarek ellerinizden kemal-i ta'zim ile öper ve hayır dualarınızı semahat-ı kalbiyenizden dilerim efendim.

Size candan arz-ı ihlas eden naçîz şakirdiniz

Hâfız Mehmed Sezai

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 2

Mektup 2

Pek muhterem Üstadım efendim hazretleri!

Yirmiyedinci Mektub'u bil'istinsah huzur-u ekremîye takdim ediyorum. Fakat takdir ve hitabe-i fazılanelerine lâyık olmayan bu abd-i pürkusur ve âciz hakkında şu mektubatın mukaddimesinde kemal-i hararetle ve pek müşfikane mütalaat ve ulvi beyanat serdiyle müşfik bir vâlidden daha eşfak bir üstad-ı bînazir ve mesîl bulunduğunuz, her zamanki maruzatımı isbata bariz bir delildir. İkinci Üstadım olan muhterem Hulusi Beyefendi'nin her sözleri nurlu ve hakikatlı ve vuzuhlu ve hakîmane kaleme alması, hakiki üstada has bir talebe bulunduklarını her türlüsüyle isbat etmektedir. Ezcümle felâketzede bir dostuna yazdıkları ve mektubatın nihayet kısmına dercedilen mev'izevî teselliyet ve tarziyenamede ne büyük hakikatları fethediyorlar ve ne bitmez tükenmez vesaya-yı hakîmaneyi izhar ediyorlar ve ne tam manasıyla Nur fabrikasının meta'larını değeriyle alıp hakkıyla ve lâyıkıyla satıyorlar. Çok istifade ettim. Allah birinci ve ikinci üstadlarımdan çok razı olsun.

Elhasıl: Barika-i hakikat, müsademe-i efkârdan çıkar mefhumunca, hakkıyla tamamıyla lâyıkıyla sena edemediğim Nur risaleleri birçok ihvanı tahrik ve ikaz etti. Onlar da hazain-ül envârdan alıp saçmakta oldukları parlak hakikatlar ve nuranî mebhaslar ve çok ticaretli işler ve hoş manzaralı sahalar göstererek terakkiyat-ı maneviye ve tealiyat-ı uhreviye cihetinde hattâ mahkûm-u mevt derecesinde bulunanlara gıbtabahş bir hayat verdiği meşhud olup, şu hal ise binnetice gafletten ayılarak ebvab-ı irşadı çalmağa yegâne vesile bulunduğu cihetle zât-ı fazılanelerine ne kadar arz-ı şükran ve minnetdarî edilse yine hakkıyla vazifemizi îfa etmiş olamayız.

Geçen hafta Âsıf Bey'le görüştüm. Çok selâm ve hürmetlerini arzederek ellerinizi öpüyorlar. Ruhen Hulusi Bey'e yakın bir vaziyette

olduklarını hissediyorum. Doktor keza el ve eteklerinizi öper, teveccühatınızın bekasını istirham eder. Şimdi Yirmidördüncü Söz'ü okuyor ve bana birden dokuza ve onbirden yirmiye kadar olan Sözler'i getirmemi diliyor. Tedric tedric hepsini veriyorum. Şimdi bizim Zekâi'nin mektubunu aldım. Efendimize aid olanı takdim ediyorum ve müsaadenizle şu arzumu da açıktan yazıyorum: Bendeniz diyorum ki, Hulusi Bey'e halef olmağa lâyık Zekâi'dir. Zihni açıktır, zekidir, gençtir, her türlüsüyle has talebeliğe lâyıktır. Şu davamı da hatt u hareketi ile mektubu isbata kâfidir. Bakayım efendimiz ne buyuracaksınız? Mahsus dest ve damen-i muallâlarını öper ve teveccühat-ı kerimanelerini dilerim. 5 Safer-ül hayr 1351 Cum'a

Pürkusur ve âciz, her an himmet ve duanıza muhtaç talebeniz

Hulusi-i Sani

Hulusi Bey'den gelen ve mumaileyhe gönderilecek olan iki kıt'a mektubları da henüz aldım. Gelen çok hoş, giden daha hoş. Ne kadar hoş desen o kadar hoş. Efendim! Bu fabrikanın hizmetine ameleliğine doyulur mu, usanılır mı? Âh ne yapayım ki elim kısa, fazla ilerlemeğe vüs'atim yok.

Yirmiyedinci Mektub'a derci emir buyurulan muhterem Hulusî Beyefendi'nin elmas ayar sözlerini seve seve ve ruhumu şenlendire şenlendire geçirdim. İkinci Üstadımı da ne kadar sena etsem haktır ve lâyıktır.

Şimdi Eğirdir'e gidiyorum. Emirlerinizi îfa edip, avdetimde müşahedatımı yine arzederim efendim. Elhasıl hak-i pay-i fazılanelerine yüzümü sürer, daavat-ı hayriyelerini istirham eylerim efendim.

Sabri

Hulusi-i Sani

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 3

Mektup 3

(Zekâi'nin fıkrasıdır)

Aziz Üstadım!

Benim hasta ve şikeste kalbimi tedavi eden, sukuta uğrayan ruhumu coşkunlaştıran ve coşkun bir kuvvet veren o ulvî surlar ki, masum insanların kalbinde ve ruhunda neler husule getirmez? Günlerini incitmeden, ağrıtmadan geçiren, fakrına aczine şükrederek rahmet-i İlahiyeden mütevekkil olan ciddi insanlara neler göstermez? Bu âciz ki, elimizdeki bu mukaddimesi Nurların netice itibariyle pek büyük ve pek yüce işler göreceği ümid ve imanını daima taşımaktayım. Bu günahkâr, bu müflis ki; dünyanın bütün zevale mahkûm olan ezvakından feragat etmek ve o feragat hislerine âlem-i ebediyete kadar sadık kalabilmekteki lezzet-i maneviyeyi inziva eden başka bir şey de tasavvur etmiyor, edemiyor. Bu mücrim, bu sefil Zekâi ki, tevekkül ve iman yollarında semere-i imanını bir yakut kırıntısı ve bir nur-u hayal şeklinde görebilmektedir.

Sevgili Hocam!

Etrafınızda toplanan talebeleriniz ki, şu tarîk-ı hakikatta sa'y ü gayretleri nisbetinde ruhen, kalben hisselerini almaktadırlar. Ruhlarımıza, kalblerimize doğan az ve çok o Nurların in'ikası bize gittikçe bu yolda manen ve maddeten, kalben ve ruhen ve hayalen ilerlemek iştiyakını veriyor. Benim gibi dünyada en günahkar ve zavallı bir adamın lezzet-i dünyeviyenin ve cazibe-i hayatın altındaki hakikatı görüp, şu hayatın bütün teferruatı nazarında kıymetsiz bir şey hükmünde kalmak sırrına mazhariyeti, Cenab-ı Hakk'ın hadsiz rahmet ve nimetinden bilirim. Nurlar vasıtasıyla irşad ve ikaz yollarıyla ıslah ve irca' eden aziz Üstadımızdan manevî perdeler arkasındaki daha netice (nice) azîm hakikatlardan istifade ettirmelerini umarız.

Müflis talebeniz
Zekâi

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 4

Mektup 4

(Sabri'nin Onyedinci Lem'a hakkında yazdığı müdakkikane fihristevari bir fıkrasıdır.)

بِاسْمِهِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَيُّهَا
اْلاُسْتَادُ اْلاَعْظَمُ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ

Bâis-i feyz ü saadetim, sevgili Üstadım efendim hazretleri!

Bilhassa dest ü damen-i kerimanelerini öperim. Bu defa Onyedinci Lem'ayı müdafaa ve istinsahım esnasında ruh-u âcizîye in'ikas eden bazı telakkiyat-ı fakiranemi ber-vech-i zîr arz u takdim ediyorum.

Birinci Nota: Ruh ve kalbin bâkiye namzed emel ve arzularını ve hakiki vezaif-i kudsiyelerini güneş gibi zahir ve bariz bir surette göstererek zıdları olan nefs-i emmarenin fâni hem zâil ve akibetinde tecziyeyi badi olan dileklerini is'af edenin çirkâb-ı mesavîye boğularak müstehak-ı azab-ı azîm ve ikab-ı elîm bulunduğunu ihtar eden şeffaf bir levha-i hakikattır.

İkinci Nota: Mün'im-i Hakikî ve Rahman-ı Sermedî'nin gayrına maişet ve sairede ubudiyetkârane zillet ve hakaret göstermek ne derece hata-yı azîm ve ne kadar helâket-i elîm olduğunu ve fıtratta aynı kavanin ve şeraiti haiz mahlukata karşı da acz ve za'fını unutup firavunane enaniyete revaç vermenin nasıl şeyn bir ahlâk ve ne kadar hatarlı bir vaziyet olduğunu ilân eden ve bir deccal-ı bîhayaya taparcasına tezellül eden haşeratın en dûn bir derecesine sukut ve kelbî bir hal ile tesadüf ettiklerini ihbar ile ihtar eden ikaznamedir.

Üçüncü Nota: Esmarı fâniye olan eşcarın da âfile ve zevale mahkûm olduğunu tefhim ile, saadet-i ebediyeye cihazat ihzarı ve sür'atle yol alabilmek için ibret-amiz bir ders-i manidar takrir etmekle hakkı irae ve hakikata tergib eden bir düstur-u bînazirdir.

Dördüncü Nota: Onuncu Söz'ün fezlekesi ve Yirmidördüncü Söz'ün bir zübdesi olmakla beraber, hissedip ifade edemediğim pekçok hakikat derslerini veren bir mir'at-ı Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'dır.

Beşinci Nota: Mehasin-i medeniyet ve nâfi'-i beşeriyeye hizmet eden o Avrupa'ya demiyorum. Belki o dalalet, sefahet mezraaası ve fısk-ı fücur ve rezalet harmanı ve kendi şenaat ve mağlatalarını idrak etmeyen habis deccal ve mel'un şeytanların çok çukuru olan menfur Avrupa'nın efkâr-ı âlemi tesmim eden mülhid ve münkirlerini bihakkın ilzam ve iskât ve hakaik-i Kur'aniye ve esasat-ı imaniyeyi i'lam ve ilân için elmas bir seyf-i sarim, nuranî ve ziyadar ve bînazir bir mahzen-i esrardır.

Altıncı: Şu mebhas, vehle-i evvelîde insanı daha doğrusu ehl-i imanı amîk bir tefekküre sevkedecek bir mes'eledir. Hamden sümme hamden Cenab-ı Kibriya lütf u keremiyle umman-ı Kur'andan bu müşkilin de hallini teysir ü tevfik buyurmuştur. Şu mebhasın tahlilindeki temsilin nefyedicilerin esbabı muhtelif olduğu gibi, mülhidlerin de her birerlerinin gayeleri ayrı, emelleri ayrı, efkârları başka başka, çığırları başka. Bihamdillah ehl-i iman ve Kur'an şakirdleri 350 milyon oldukları halde mabudları bir, maksudları bir, matlubları bir, melce'leri bir, mence'leri bir, yolları bir olduğunu ve intisab edilecek metin ancak Kur'an-ı Hakîm olduğunu irae ve isbat eden nevvar bir lem'a-i Kur'aniyedir.

Yedinci: O haşerat-ı âdiye ve süfliye tabirine lâyık dâllînin güruhunun lafız, murad ve kali olan halkı ıslah rağm-ı bâtılları ile nim-bulutlu hava gibi kâh yakan kâh donduran, bazan tanzim bazan lağvedilen kararsız, sebatsız Denizli lefesi gibi çabuk gelip geçen hurafelerini ibtal ve kafalarında parlayan ve **عَزَّ مَنْ قَنَعَ الخ...** düstur-u Nebevîsiyle insaniyetten hattı olanların şu denî

dünyada canavar gibi boğuşup durmalarının ne kadar yanlış bir hareket olduğunu edille-i kat'iyye ile isbat eden bir derya-yı hikmettir.

Sekizinci: Hadsiz mesail-i mühimmeyi ihtiva ve birçok müşkilatı halleden ve bu âlemdeki mevcudatın herbirinin kemal-i zevk u şevk ile وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ kanun-u ezelî ve ebedîsine muti' ve münkad bulunduklarını kemal-i selaset ve i'cazlı bir îcaz ile hayret-efza bir tarzda gösterip, evham ve şübehatı def'eden Kur'anî bir mühimmat deposudur.

Dokuzuncu: Beşeriyette nübüvvetin derece-i kıymet ve ehemmiyeti, ulviyet ve kudsiyeti وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ âyet-i Kur'aniye hitab-ı İlahiyesiyle sabit olup mü'mine tebşirli bir hitab, kâfire şiddetli bir itab dersini vererek, beşerin saadet-i uhreviyesi için küşad edilmiş bir tarîk-ı müstakimdir.

Onuncu Nota: Âlemde ve bilhassa şu dalalet ve zulmetli asırda, insan kılıklı bir takım behaim köhne kafaları ve semli dimağları ile Fâtır-ı Akdes Hazretlerini görebilecek kalb gözü nimetinden mahrum oldukları için kafilelerinin teksirini isteyerek, esfel-i safilînden yer istiyorlar. Hülâsa: İlmullah ve marifetullahın şeraiti neye menut ve mütevakkıfsa öğrenmek için lafzen bir sahife manen binler sahife değerinde olan bu marifet-i İlahiye hazinesini hıfzetmek ve o surette âmil olmak lâzım ve zarurî olduğunu bildiren bir kenz-i bînihayedir.

Onbirinci: Kur'an-ı Azîmüşşan hilkat-i âlemden netice-i âleme kadar gelmiş ve gelecek bütün vekayi' ve havadisi haber verdiği gibi, semavat ve arzdaki meşhud ve musarrah âyât ve alâimi ekîden ihtiva ve beyan etmesinin fevaid-i ehemmesini beyan eder ve o kelâm-ı İlahînin güzel ve manidar bir tarifi demektir.

Onikinci: Şu nota Sabri gibi gaflete dalmış gafillere tam ve gayet revnakdar bir seyf-i ikaz olup, âcizleri gibi derd ehli kimseler Arabî suretini alarak hıfzedip daimî vird edinmek için hahişgerdirler. اَلدُّنْيَا جِيفَةٌ ...الخ mefhumundan tam nasibini almış bir abd, Hâlık-ı Zülcelaline böyle "El-Aman, El-Aman" der, feryad u figan ve nedamet gösterirse; bu hakir gibi dünyaya dalmış, kusur ve

hatiata batmış kimseler ne yapmalı diyerek tefekkürat-ı haifane ile üstadının münacatının şiddet-i tesiriyle müteaddid defalar kariîn ve samiîni ağlatan, ıslah ve ikaz vazifesini îfa eden bir mürşid-i zamandır.

Onüçüncü: *Birinci Mes'ele*: Bir ibre vazifesini talim ve telkin ve ubudiyet mukteziyatı neden ibaret olduğunu gösteren bir levha-i saadet olup, verese-i enbiyadan ma'dud Kur'an hâdimlerinin kuvve-i maneviyelerini tahkim ve tarsin ve fütura düşmeleri ve herhalde ihlasın dâî-i muvaffakiyet bulunduğunu ihtar etmekle beşeri rif'at ve saadete sevkeden bir dürr-ü yektadır.

İkinci Mes'ele: Harekât-ı İslâmiyenin birçok usûl ve kavaidinin elmas bir miftahıdır.

Üçüncü Mes'ele: Şu dünyada hak ve hakikattan inhiraf eden, zahirde aldatıcı ve muvakkat sefahet ve lezzetleriyle ve hakikatta ise çirkin ve acı oyuncaklarıyla felâket uçurumlarına koşanları tehdid, zahir ve hakikatta maddî manevî lezaizi câmi' bir rah-ı müstakime tergib eden, himaye ve merhametkâr bir mürebbidir.

Dördüncü Mes'ele: Dellâl-ı Kur'anın hizmet-i kudsiyesindeki kıymet ve ehemmiyet ve ulüvv-ü himmet yâr ve ağyarca müsellem eden bu derece izhar-ı tevazu' mahz-ı tevazu'dan başka bir de kemal-i tevazu' dersini takrir etmekle مَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللّٰهُ sırrına mazhariyeti esas ittihaz etmeyi öğreten bir nümune-i imtisaldir. Zira bid'at ve dalaletin revaç bulduğu, zehir saçan bir asırda, hadsiz ölü kalbleri ihya eden bir müceddidin âsâr-ı meşhuresi, hiçbir velinin kerametinden geri kalmaz. مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ mefhum-u âlîsince insaniyet tarifinin haricinde olan kimselerin haşerat-ı muzırra nev'inden olduklarını bildiren bir miheng-i insaniyettir.

Onbeşinci Nota'nın İkinci Mes'elesi: Ref'-i tesettür âmâl-i habisane ve vahşiyanelerini terviç ve takviye propagandalarıyla ehl-i iffet ve namusu yirmibeş seneden beri boğazlarcasına rencide ve ehl-i iman arasına mefsedet saçan firenkmeşreb zalim ve gaddarları eritecek bir tarzda müteaddid tarîklerden serdedilen aklı ve nakli ve delail ve berahini havi bir hüccet-ül ümmdür. Üçüncü Mes'ele ise:

Bari-i Teâlâ’dan başkasının tasarrufu mümteni’ olan vücud makinesinin sahib-i hakikîsini bilmeyen Hebennekalar tecavüzkârane sahabet etmekle istedikleri şekilde tasarruf ve idare etmek davasında olanların yüzlerine şamar vuran bir düstur-u mühimmedir ki, her zaman herkesin bu düstura ihtiyacı vardır.

Hülâsa: Bundan beş sene evvel Risalet-ün Nur’dan bir küçük risaleyi ilk defa mütalaamda çok hakaik-i Kur’aniye ve tecelliyat-ı Rabbaniye bunda cem’ olmuş diyerek kalb ve kalbimle tasdik etmiştim. Bundan ziyade eser olamaz deyip, elimden gelse bütün vaktimi o risaleyi okumağa hasretmek emelinde idim. Halbuki ahîren yekdiğerini müteakib birbirinden yekta öyle hakaik-i Kur’aniye-i Nuraniye zuhur etti ki, insanları hayrette bıraktı. İşte bu eser-i giranbaha dahi o derya-yı Furkan-ı Hakîm’den gelmiş bir sermaye-i uzmadır demekle maruzatıma nihayet veririm üstadım efendim hazretleri.

Pürkusur ve âciz talebeniz

م . ص

ادام اللّٰه عمره و خدمته مقارنًا بالتوفيق و الظفر و طاب اللّٰه ثريه و جعل الجنة مثويه مشرفًا بمشاهدة اللّٰه الملك الغفار آمين

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 5

Mektup 5

(Sabri'nin fıkrası münasebetiyle Hâfız Ali'nin câmi-ül kelim bir fıkrasıdır)

Sevgili Üstadım Efendim!

Kıymetli Notalar hakkındaki takdiratta muktedir olsa idim, ben de kardeşim Sabri gibi diyecektim. Fakat bir ağacın meyvesi hangi dalında bitse, o ağacın malı olması hasebiyle, öbür dalında biten benimdir der. Kabul ile imza ediyorum, hak ve doğrudur.

Talebeniz, pürkusur Ali

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 6

Mektup 6

(Sarıbıçak Ali'nin garib bir fıkrasıdır)

Her an Sözler'i okurken diyordum: Kardeşlerim! Bu sözler Said'in sözleri değildir. Çünki ben âciz kardeşiniz Mektubat ve Sözler'i yazmaya başlayalı dokuz mah oldu. Üstadımın yanına beş-altı defa dua, ubudiyetinde de bulundum. Hemen hayalen geçiyor. Saatlerce konuştuğum zaman oldu. Kur'anın dellâllık vazifesinde bulunduğu şahsiyeti aslâ göremedim ve göremiyorum. Fakat bir gece yatarken yaralarımın kuvvetinden duramayıp hemen Yirmialtıncı Mektub'un Birinci Mebhasını okuyunca vesvese-i şeytanı susturdu. Sonra İkinci Mebhasını okuyunca anladım ki, üstadımın üç şahsiyetinden birini görüyorum. Şöyle ki: Ne zaman yazmağa veya okumağa başlayınca Kur'ana dellâllık vazifesindeki şahsiyetini müşahede ediyorum. Ne zaman terkediyorum, bir daha göremiyorum. İşte ey kardeşlerim ve ders-i Kur'anda arkadaşlarım! Ben bütün kuvvetimle diyorum ki: Said'in şahsını görmek isterseniz bir kitabda değil, bir yaprak aralarında değil, hattâ satır aralarında hakiki şahsını görebilirsiniz. Yoksa benim gibi dokuz mahta dokuz defa değil doksan defa ziyaret etsem, o hakikî şahsını göremiyeceğim. Madem böyledir, **(Haşiye)** bağırarak derim: Ey şarkta, garbda, şimalde, cenubdaki kardeşlerim! Said'in bir tek Mektubat ve Sözünü değil, bir yaprağını buldunuz; Said'i orada göreceksiniz.

Ali Ulvi

Haşiye: Konya Müftüsü demiş: Bu asırda Bediüzzaman kayboldu, Kur'an kayboldu. Ben de derim: Said fânidir, fakat Mektubat ve Sözler'i bâkidir.

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 7

Mektup 7

(Sabri'nin bir fıkrasıdır)

Risalet-ün Nur ve Mektubat-ün Nur'un kâffesini temsil eden ve herbir kelâmı o kıymetdar ve mergub risaleleri manevî parmağıyla gösteren bu şaheser, âyât-ı Kur'aniye ve Kelâm-ı Kadîm-i Rabbaniyenin herbir sure ve âyâtıyla irtibatını tesis ve mevzuunu tahkim ederek, akıl züğürtlerinin ve şuur fukaralarının ağızlarını kendi acz ve sükût parmaklarıyla mühürlenmiştir. Edille-i akliye ve nakliyeye müsteniden cadde-i Kübra-yı Ahmediyeyi irade ve telkin eden bu eser-i giranbahayı insafla okuyan, "Âmentü billah ve bil-yevm-il âhir" diyeceğine aslâ şekk ve şübhe yoktur. Sekiz seneden beri cuş u huruş eden rahmet-i Rabbaniye ve enhar-ı Kur'aniyenin vücuda getirmiş olduğu bahr-i muhit-i kebir-i Nur'un tabir caiz ise gayet muhkem son derece rasîn bir sefinesi ve nazirsiz bir projektör deposu olan ve her cihetle hakikatını takdir ve senadan âciz bulunduğum şu eser, çokları ikaz ve ruhlarını tenvir etmiştir.

م . ص

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 8

Mektup 8

(Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır)

Sevgili Üstadım Efendim!

Risale-i Nur'u bir mistar üzerine Sözler ve Mektubat ayrı ayrı olmak üzere yazmasını, Cenab-ı Hakk'ın rahmetinden niyaz ile istedim. Yirmidördüncü Söz'ün hitamında bir gece şöyle bir hakikat kalbime geldi: Cenab-ı Hakk'ın halkettiği şeylerin umumunda fıtrî bir his ciheti var. Beşerin yüzüne pek bedihî bir cihetle gülüyorlar. Bilhassa bahar ve yaz aylarında ve bilhassa Mayıs ayında otlar ve çiçekler ve bilhassa çiçeklerin nazenin ve münakkaş yapraklarında ve bilhassa her çiçeğin ayrı ayrı kokularında öyle ibretnüma ve hayretbahş şeyler var ki; insan bir gülün yaprağıyla bir menekşenin kokmasıyla başını a'lâ-yı illiyyîne çıkarması lâzımgelirken heyhat ki, istila eden karanlık başımıza geceyi getirmiş, göstermiyor. Öyle de Kur'an-ı Hakîm'in hakikî müfessiri ve münakkaş mistarlı Risale-i Nur tevafukunun her parçasında, hattâ her yaprağında, hattâ her satırında, hattâ her kelimesinde, belki her harfinde fıtrî bir hüsün ciheti var olduğuna semadaki gün, ay, yıldızlar, gece, gündüz, zemindeki zîşuur ve hayvanat-ı muhtelife ve bahardaki birbiri arkasında gönderilen enva'-ı muhtelif yemişler ve çiçekler gibi iman ettim.

Sevgili Üstadım! Nasıl bir gülün şeklinde, renginde, intizamında, koku ve gayelerinden maada bir sikke-i Samediyet var. İnsan ne kadar akıldan uzak da olsa, Cenab-ı Hakîm'in ve Nakkaş-ı Kerim'in malıdır demeye mecburdur. Aynı Üstadım Risale-i Nur'un mana ve gayelerinden maada bir sikke-i i'caz-ı san'at-ı vahdet parlıyor. Yalnız gözüyle bir parça aklı olan diyecek: "Hâzâ min nur-i Kelâmillah, hâzâ Risale-i Envâr sıdk, tevfik tevafuku şahid" bağıracak. Ayaklar çamurda, başını yukarı kaldıracak. İşte Üstadım, hakaiki cihetiyle

sikke-i ehadiyeti, cilve-i rububiyeti ve hâtem-i samediyeti ve esma-i bediiyeti gösteren risaleleri, harfleri kelimeleri satırları yapraklarıyla bir bahar-ı ramazan olmak temasıyla gönderiyorum. Tevafukatın sahife haricinde ya evvelinde ya sonunda tam mukabilleri var.

Onların hem üzerlerine, hem sahife kenarına (م) işaretiyle, görebildiğim muvafıklara işaret ettim. Hulûlüyle müşerref, füyuzuyla müna'im olduğumuz mübarek ramazanınızı tebrik ile ellerinizden öperim efendim.

Kusurlu talebeniz Ali

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 9

Mektup 9

(Babacan Mehmed Ali'nin bir fıkrasıdır)

Efendim! Leyl ü nehar, güneş ve ay gibi her yerde insanların arzusuna göre ve hayvaniyetten insaniyete ruh-u beşeri çıkararak iğfal ve ikna' ederek ve Kur'an-ı Hakîm'in sırrından ve sırr-ı Üstadım Efendimin lisanınızdan sudûr eden Risale-i Nur'u gücüm yettiği kadar bugünden itibaren başlar, Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle ve Kur'anın feyziyle inşâallah yazmağa çalışacağım. İnşâallah duanız berekâtıyla sebat edeceğim. Belki bir gün kabul eder de o gaybî telefondan istifade edersem; santral vazifesini gören ve o santraldaki fişleri hak yolunda çalışanlara rabtettiği manyeto vazifesini gören ve her istenilen vakitte muhabere ettiren Said'in ne gibi eczalar ile mualece yaptığını ecdadımdan kalan kitablardan ve tefekkürden buluyorum. Fakat Üstadım, bu zamanda bütün anahtarları toplamışsın. İnşâallah Cenab-ı Hak ileride çalışacağımı bilir ve size emir olur, ondan sonra doğrudan doğruya zât-ı âlî efendim hazretleriyle muhabere ederim. Sizden dua, bizden çalışmak efendim.

Mehmed Ali

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 10

Mektup 10

(Zekâi'nin bir fıkrasıdır)

Aziz ve sevgili Üstadım Efendim!

Hemen hemen bir buçuk aya yakın bir zaman oluyor ki, hasb-el kader sevgili üstadımdan ve kıymetli kardeşlerimden ayrılmış bulunuyorum. Bir günüm olmuyor ki, hîn-i müfarakatımda Üstadımın telkin buyurduğu hakaikin ve şu asrın dehşet ve girdabı hengamında muhafaza-i imanın azîm mükâfatını va'd eden iki hadîs-i şerifin mefhumunu unutmuş olayım. Evet o kudsî sözleri hatırladıkça, kendimi Üstadımın huzurunda görüyor ve kalben gözyaşlarımla teminat veriyorum. İkinci defa olarak ruhuma kamçı olan Risale-i Nur'a hizmetin ve Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsine dâhil bulunmanın ne azîm ve kudsî bir hizmet ve beş cihetten ne giranbaha bir ticaret-i manevî olduğunu hatırlatan, âcizleri de dâhil bulunduğu halde bazı kardeşler namına yazılan ve pek musîb bulunan lütufname-i âlîlerini Bekir Bey'de gördüm ve suretini aldım. Bana gaflet geldikçe, onu her zaman okuyup Üstadımdan dinliyorum. Zannederim ki bu pek mühim ve kıymetdar mektubu okuyan herhangi bir Risale-i Nur'un hâdimi, kendini muhatab addederek vazifesinin ehemmiyetini ve hizmetinin kudsiyetini Üstadından dinliyor. Hâlis ve ciddi arkadaşlarım namına Üstadımın mektubuna âcizane kalbime gelen ve Üstadımın huzurunda gözyaşlarımla teminat arzedebilmek ihtiyacıyla zebun olduğum hislerimle cevab vermek arzu ediyorum. Şefkat ve uhrevî şefaattan ümidvar olduğumuz sevgili Üstadımız elbette yarım Zekâi'nin bu perişan hissiyatını, tarz-ı kitabeti müşevveş talebesinin kusurunu affeder.

Ey muhterem ve izn-i İlahî ile Ondördüncü Asrın dinsiz feylesoflarının, hamiyetsiz insafsızlarının çehresini sarartan kahramanı ve din-i İslâmın ümmet-i Muhammed'in aziz müdafii sevgili Üstadımız! Ondördüncü Asrın devre-i bid'alarında İslâmiyet ve insaniyet üzerinde kopan girdab-ı felâket arasında bize ve ümmet-i Muhammed'e açtığınız rah-ı hakikat ve hidayet yolunda ölürcesine çalışmak, bizim en büyük gayemizdir. Bu fıtrî ve insanî bir vazife biliriz. Çünki bize izn-i İlahî ile Risale-i Nur'un hizmetinde zarar gelmeyeceğini, Hazret-i Kur'an yoluna başını ve hayatını fedaya müheyya bulunan ve dinsiz cereyanının en azgın pençelerini müvacehesinde inayet-i Hak'la âciz ve zaîf bırakan Üstadımız her an ilân ediyor. Gittiğimiz yolun emin ve selâmetli olduğuna aslâ şübhe etmiyoruz. Her ne zaman kudret ve ulviyet-i İlahiyeyi düşünsek o anda aczimizi ve za'fımızı anlıyoruz. Her ne zaman şu zamanın cereyan-ı hüznüne, müdhiş hâdisatına baksak ye'se, za'fa düşmek değil; en hasta kardeşimizin kalbinde ulvî bir gaye, ruhunda dinsizliğe dalalete diş bileyen bir arslan ruhunun mevcudiyetini hissediyoruz. Hem bizler her cihette maddî kuvvetten mahrum iken bize bu tükenmez şecaatı, sa'y ü gayreti veren, şu zamanın her adımında dalalet zehiri saçan terakkiyat-ı vahşiyanesine karşı bizim kalb-i mecruhumuza şifa serumlarını gününe lâyık bir tarzda ihsan eden, yetiştiren ve şu devre-i zulümatın pençe-i rezaletinden, âlâm-ı me'yusanesinden bizleri âzade kılan, ruhen kalben manen bize ışık, ümid ve nur saçan ilhamların, kuvvetlerin madeni, menba'ı nedir ve nerededir? Şübhe yoktur ki evet tarîk-ı hak ve hakikat bize cür'et ve tükenmez şecaatı bahşediyor. Bizim kalb-i mecruhumuza şifa serumlarını yapan tarîk-ı hakkın aid olduğu kudret-i ezeliyenin sahibi bulunan Hâlık-ı Kâinat'tır. Şu devre-i zulümatın girdab-ı zulmetinden bizi âzade kılan, bize ışık ve nur saçan Kitab-ı Semaviye'dir. Bizler o mukaddes kitabın hâdimi, o mukaddes kitab bizim muhafız ve müdafiimizdir. Evet bizlere bu hizmet-i kudsiyede, bu hakaik yolunda ölmek vesile-i necat ve saadettir emelini taşıyoruz.

Zekâi

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 11

Mektup 11

(İ'caz-ı Kur'ana dair Hâfız Ali'nin bir fıkrasıdır)

Muhterem Üstadım Efendim!

Şu Risale-i İ'caz-ı Kur'anı yazdığım günlerde bir gün sabah namazından sonra okuduğumuz "Lâ ilahe illallah-ül Melik-ül Hakk-ul Mübin Muhammed-ür Resulullahi Sadık-ul Va'd-il Emin" düşünürken şöyle bir hakikat kalbe geldi: Nasıl kâinat sahifesinin her parçası zerreden şemse kadar açık lisanlarla bir sahib istiyorlar ki, ona mal olup teslim olsunlar. Bu muamma-yı hakikatı doğru olarak bize ders veren lisan-ı Kur'an ile Fahr-i Âlem (A.S.M.) olduğu gibi, şu Risale-i İ'caz bütün şu'leleri, şuaları, lem'aları, ışıkları, nurları, ziyalarıyla o Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın hakkaniyetini teyid ve muhalifi olan kör, dilsiz, her hatvesinde sukut eden felsefeyi esfel-i safilîne ve Hazret-i Şah-ı Levlak'in sıdkını tasdik ile muhalifi olan kör, dinsiz, her hatvesinde veyle giden cebbarları mağlub ile bütün ehl-i imana pek açık lisanlarıyla ve sarih katı' hüccetlerini göstererek din-i mübin ve Kur'an-ı Hakîm'in herkesin göremediği ve herkesin kapısını bulamadığı ve bu zamana kadar ender gösterilebilen cevherlerini meydana çıkararak, bu müflis zamanda ehl-i imana nihayetsiz bir hazine i'ta ediyor.

Kusurlu talebeniz Ali

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 12

Mektup 12

(Âsım'ın bir fıkrasıdır)

Dört-beş gün evvel Babacan ile gönderilen Otuzbir'in Onsekizinci Lem'ası risale-i şerifesi dest-i ta'zim ve tebcile alındı. Okudum ve yazdım. Hakikaten fakir gibi âciz, müflis ve muhtaç talebeler için büyük ve pek büyük müjde ve pek büyük bir iltifat. Bu müjde ve iltifatın karşılığını ve mukabilinde ne yolda Cenab-ı Hakk'a hamd ü sena ve şükrümü îfa edeceğimi şaşırdım.

لَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Merbutu bulunduğum ve hâdimi olduğum nur ve hakikatfeşan risale-i şerifelere bir kat daha ve dört el ve gözle sarılmaktayım. İnayet-i Bari ile ve bütün evliya ve mürşidanın himmet ve teveccühatlarıyla ömrümün son dakikalarına kadar bu hizmet-i kudsiyede hâdim ve şakird olarak bulunayım inşâallahü teâlâ ve minallah-it tevfik. Kalbim, ruhum ve imanım da fakire öyle teminat veriyor, taahhüdatta bulunuyor ki; sevgili Üstadımın teveccühü, himmeti ve duası sayesinde bu vazife-i kudsiyede zerre mikdar inhiraf etmeyecektir. Buna da imanım var.

Âsım

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 13

Mektup 13

(Babacan'ın bir fıkrasıdır)

Ey benim ve kardeşlerimin ve şark, garb, şimal ve cenub taraflarını arz ve semavat gibi yüksek ve derin mevkileri bir âyinede seyr ü temaşa eden ve yaralılara merhem ve dertlilere yetiştiren Üstadım Efendim!

Evvelâ: Dest-i şeriflerinizi pûs ederek duanızı taleb ederim. Risale-i Nur hakkında çok defa mektub yazmağa ve her birinin faziletlerini anlatmak ve bahsetmek için en zeki muktedir edibler âciz kalırlar. Nerede kaldı ki, benim gibi âciz, âsi, pürkusur. Hem de efendimizi taciz ederim diye hayâ ettim. Çünki Risale-i Nur'un herbiri birer elmas ve cevahir olmakla beraber, her bir tanesi bir bahr-i ummandır. O Nurlara karşı bahis ve medih yazmak, denizin yanında bir katredir mâşâallah diyebildim. Bunun için mektub yazmağa cür'et edemedim ve kalemim ve kalbim hiçbir şey yazamıyor. Çünki bütün talebelerin gözün önünde bir hardal tanesi kadar olduğunu pekâlâ biliyorum.

Babacan Ali

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 14

Mektup 14

(Hulusi-i Sani Mehmed Sabri'nin mühim bir fıkrasıdır)

Üstad-ı âlîkadrim efendim hazretleri!

Bu defaki îd-i fıtr ziyaretiyle teşerrüfümde bir hediye bekliyor idim. Avdetimizde Ali Efendi kardeşimizin fevk-al matlub bir hediye ve onu müteakib Keramet-i Aleviye, İktisad-ı Şer'iye ve İhlasat-ı Kur'aniye ve Ahlâkıye ve Müdafaat-ı Şahsiye ve Maneviye risale-i ferîdelerini aldım. Bayramlık bir hediye ümid ederken, bu ayın her gününe hesabsız hediyeler kıymetinde birer hediye ihsan kılındı. Kalbim nurlara, ruhum sürurlara müstağrak olunca bu âsâr-ı güzide hakkında müteşekkirane bir şeyler yazmak için kalemim lisanımı tazyik ediyor. Lisanımda ne söylense baha yetmez, tam takdir edilemez. Evvelâ kemal-i acz ve medyun-u şükranlığımı yaz diyor ve yazdırıyor.

Sâniyen: İktisad kelimesi evvelce kulağıma girdikçe lafz-ı kelimeden başka kelime-i iktisadın medlûlü nedir, mukteziyatı nedir derkedilemiyordu. Bihamdillahi Teâlâ herbir nüktesinde yetmiş remizli hikmet bulunan yedi nükteyi havi İktisad mecelle-i şer'iyesinin irşadat ve ikazatıyla iktisadın mana-yı hakikîsinin ne demek olduğunu anladım. Bu ders-i hakikata hakikaten çok muhtaç idik. Birçok mü'minlerle beraber öğrenip hemen tatbikine başladım ve dedim: يَا حضرت استاد خدا اذشحا راضى باد

3- Cenab-ı Erhamürrâhimîn ne zaman haricî tehacüm ve tecavüzat başgösterse, Beşîr ve Kerîm ism-i celilinin tecellisi ile nesl-

i Risaletmeabîden bulunan, فجدى رسول اللّٰه اعنى محمدًا nazm-ı hakikatfeşanı ile nazdarane ulviyetini ilân eden Hazret-i Gavs-ı A’zam (K.S.) hazretlerinin sarih haber-i beşaretiyle ve bunu te’kid ve teyiden cedd-i eşrefi Hazret-i Ali Kerremallahü Vechehu hazretlerinin de has bir hitabı ve muhatabların da aynı emel ve gayede sarf-ı mesaî etmeleriyle beraber, emarat-ı adîde ve kaviye ve alâim-i sariha ve vâzıha ile Risalet-ül Envâr heyetini tebrik ve tebşir etmeleri وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ ...الخ sırrıyla sanki انما حزب القرآن معصوم فهؤلاء فلان و فلان معلوم derecesinde kanaatbahş bir fakîhtir. Malûm-u fazılane-i Üstadaneleri olduğu vecihle, o mülhidler gayz u intikamlarını o Resul-i Zîşan Aleyhi Salavat-ür Rahman Efendimiz hazretlerinin âlinden ve veresesinden almak istiyorlar. Fakat Cenab-ı Erham-ül Hâkimîn hizb-ül Kur’ana beşaret sahifesini açtığı gibi, وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَام sırrıyla onlara da intikam ve helâket tabancasını inşâallah an-karib atacaktır. Zira kendi i’dam kararını kendi götüren bir cani gibi maksad ve gayeleriyle taban tabana zıd bulunan Mücelled-ül Envâr’ı hem kısmen açık olduğu halde cihat-ı erbaaya irsal ve îsaline Cenab-ı Kadir-i Mutlak hazretlerinin Hazret-i Musa Aleyhisselâm’a muvakkat bir müddette Firavun’u teshir buyurduğu gibi onları teshir etmesi, bir alâmet-i muvaffakiyet ve zaferdir. Ol Cenab-ı Rabb-ül İzzet Hazretlerine hesabsız hamd ve şükür olsun.

4- İhlas hakkında çok azîm ve son derece ehemmiyetli bir ders-i Kur’anîyi takdir ve tefhim ile riya, rekabet, kıskançlık gibi müzmin ve müz’iç ve mühlik emraz-ı ruhiyenin ecza-yı cesed-i mü’minde herbir zerresi lütf-u Bari ile hedm ve kal’ edip kurutan ve yekdiğeriyle çok münasebetdar bulunan ve ehl-i imanı a’lâ-yı illiyyîne çıkarmak için iki kanat mesabesinde bulunan iki Lem’a-i Hâlisaları da mütalaa ve

istinsah ettim. Rabbime şükürler olsun hissemi aldım. Fakat âsâr-ı Kur’aniye ve nuraniyeden oldukları cihetle, daha bir çok hakaik ve hikmet-i hafiyenin mündemiç bulunduğunu tasdik ve itirafla dedim: Üstad-ı âlîşanımız Risale-i Nur ismiyle müsemma, dokuz seneden beri her birerlerimiz için inşa buyurmuş oldukları saray-ı imanı bugün tabir caiz ise bir badana ve bazı yerlerinde mürur-u eyyamla çatlaklık ve şita-i dalaletin şiddet ve dehşetiyle hücum ve savleti anında en ileri dereceye varan bürudetin dâhil-i saraya nüfuz edip tâ kabil-i tedavi ve telafi cerihalar ve zararlar tevlid etmemesi için irad buyurulan bu gibi bir derse bizler cidden eşedd-i ihtiyaçla muhtaçtık. Zira bizler acz u za’fımızı düşünerek eyyam ve ahvalin sureten berraklığına aldanarak ne saray-ı manevîmizde ve ne de kisve-i cismimizde bir mühimmat tedarik etmeyerek lâkaydane bulunur idik. Şu mübarek Lem’aların nurlarıyla gaflet perdeleri yırtılarak havanın fırtınalı ve âtisinin çok tehlikeli ve pek zulümatlı olduğunu anlayarak şu Lem’anın tavsiyesi vechile vücuduma bir aba ve kalbime bir gıda ve gözüme bir fener edindim. Bu vesaya arasında “Ey kardeşlerim” hitab-ı müşfikane ve nida-i mütevazianelerini okuyup işittikçe “Lebbeyk yâ Hazret-i Üstad! Semi’nâ ve ata’nâ” icabet-i kemteranemle Rabbime malûm olan davette bulundum.

5- İşarat-ı Selâse namıyla müsemma seyf-i meslul tesmiye ettiğim risale-i ferîdelerinde nâkabil-i inkâr hakaik-i merude ve müdafaat-ı vakıaya karşı kimsenin şakk-ı şefe etmeğe mecali bulunmadığı pek vazıh ve gayet sarih ve delail-i kat’iyye ile müsbet, müddeîsiyle sabit ve yektalığıyla imtiyaz etmiş bir fıkra-i hakikattır. Bu eserde (Eski Üstad tabirini, Asıl Üstad nam-ı âlîsine kalb ederek) diyorum. Asıl Üstadımın şu ve şuna mümasil haklı ve hakikatlı müdafaatı tam yerindedir. Bu haklı beyanat-ı hârika bütün ruhlara ve bilhassa ruh-u fakiraneme çok zevkli ve hoş geliyor. Mezuniyet alsam, çoklara göstereceğim.

Hâlık-ı A’zam’a hesabsız şükürler olsun ki; bizim gibi kusurlu, hatalı, âciz kullarına ihsan-ı ale'l-ân olarak bir cisimde iki Üstad ihsan buyurdu. Yeni üstadımız marifet-i İlahiye ve mesail-i imaniyeyi talim eder, asıl üstadımız da ehl-i bid’a ve dalalete karşı müdafaa ilmini talim eder. Asıl Üstadımız celaliyle ittisaf eder, a’daya karşı zırhlı mücahid-i iman ve yeni üstadımız hikmetiyle ittisaf eder, yaran-ı ehl-i iman oluruz.

Aziz ve muhterem üstadım! Şimdiye kadar kıymetdar ve manidar ve cihandeğer lâyüadd eser-i giranbahalarınızla binler yabani ve meyvesiz ağaçları semeredar eşcara hakaik-i Kur’aniye aşısıyla aşıladınız ve hattâ koca hamam kütüklerini nemalandırıp mahsuldar bir halete ifrağ buyurdunuz, meşkûr olsun âmîn.

Talebeniz Hulusi-i Sani

م . ص

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 15

Mektup 15

(Büyük Hâfız Zühdü'nün Risale-i Nur niyetiyle Risale-i Nur'un bir naşirine dair bir fıkrasıdır)

Üstad-ı Ekremim!

Cenab-ı Hak biz Risale-i Nur şakirdlerinin irşad ve ihlasını ehl-i dünyanın ikrah ve gayzını her iki tarafın iyiliği olmak üzere bin türlü mihnet ve meşakkat, garaib-i hal göstere göstere tâ Kürdistan'dan efendimi Isparta vilayeti halkına göndermiştir. Buradaki çektiğiniz mihnet ve meşakkat-ı a'danın lüzumsuzluğu hep biz yüzdendir. Fakat ehl-i dünya şahs-ı âlînize ihanet etmişlerse de, Risale-i Nur şakirdlerine çok büyük lütufta bulundular ve bulunmuşlardır. Onlar da efendimizi Risale-i Nur şakirdleri gibi görse ve bilseler idi, biz âcizlere efendim düşer mi ve düşürürler mi idi? Mülâkat olabilmek kabil olabilir mi idi? Hidayet yolu gösterici lem'aları yazmağa, hem-sohbet olmağa muvaffak olunabilir mi idi? Onun için bendeniz onlara da Allah'ın hidayeti yetişip an-karib irşada muhtaç bulunduklarını Rabbim bildirsin diye duacıyım. Şu halde efendimize lütuf buyurulan mücevherat-ı Kur'an-ı Hakîm'in hakaik ve dekaik tohumunun ziraat tarlası, Isparta vilayetinde meskûn ahalinin kalbi demek olur. Memur edildiğiniz vazife nihayet bulmamış olmalı ki, Ruh-ul Beyan sahibi İsmail Hakkı'nın söylediği nazmında *"Gülistan olmayınca gül açmaz"* dediği gibi açılmıyorsunuz, açıyoruz. Söylemiyorsunuz, söyletiyoruz. Her iki tarafa îcab ettikçe yedinizde mahfuz mücevherat neşretmedikçe memuriyetinize nihayet verilmiyecektir. Derdimizin büyüklüğünü dermanımıza gönderilen efendimin fazl u kemalinden anlıyorum.

Hâfız Zühdü

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 16

Mektup 16

(Büyük Hâfız Zühdü'nün Risale-i Nur niyetiyle Üstadı hakkında zannına binaen yazdığı bir fıkrasıdır)

Ne bahtiyar yaratmış seni yaratan seni
Kendine nümune etmeyen delidir deli
Cenab-ı Hak lütfetmiş göndermiş bize
İnsaf edelim kendimize gelin ahali
Kâhyası değilim amma o işini görmüş
Ölümüzden evvel kendisi ölmüş
Zemm medih onlar lâzım değildir
Hakikatı o çok güzel görmüş
Gördüğü hakikatı göstermek ister
Zihnini işgal ettiği hep bu teşvişler
Islah-ı halka vücud hasretmiş
Gece gündüz Allah'tan tesirini ister
Hakikat yaratmış nümune-i nev-i beşer
Nefsin hastalıklarını nefisten seçer
Kabahat görmez setreder geçer
İstimsak edeni Cennet'e çeker
Cismi dünyada âhiret işi
Var mı kendine benzer söyleyen bir kişi
İsim müsemmada dâhil Bediüzzaman-ün Nursî
İki cihanda ayırma Zühdü müflisi
Beni kendine yâr et diye yalvardım

Hem gözünden öptüm kabul dedi kandım
Hâfız Ali'ye tezkire yazdı
Uhuvvet defterine geçtiğimi inandım
Bu fırsat her zaman elimize geçmez
Nedamet ederiz faide etmez
Şimendiferin hareketi belli değildir
Biletsiz insanı hem kabul etmez
Halka duacıyım hep var olsunlar
Söylediğim haktır kulağa koysunlar
Gösterdiğim tabib uzakta değil
Derdin dermanıdır gidip bulsunlar
Ben de derdli idim dermanı buldum
Nasihatlerinin çoğunu kulağıma koydum
Gün be-gün derdim sıhhat bulmakta
Tabib-i hâzıktır diye dellâl oldum
Vereme tutulmuş bütün insanlar
Tabib gönderilmiş kendilerini arar
Darb-ı mesel olmuştur
Talii yaver olanın yarasını yârı sarar
Yaşım elliyedi herşeyden geçtim
Mevcud eşyadan iyisini seçtim
Himmeti var olsun çok himmet etti
Kûşe-i vahdeti ihtiyar ettim
Vezinsiz mevzunsuz biraz söyledim
Dinlenir diye gönlümü eğledim
Aruz ilmiyle alâkam yoktur
Okuyana cehlimi izhar eyledim

Hâfız Zühdü

Hâşiye: Hem Yirmibeşinci Lem'anın kerameti, hem Hâfız Zühdü'nün ihlasına şehadet eden manidar bir tevafuk: Mektubunda ve bu fıkralarında hastalıktan ve doktorluktan ehemmiyetle

bahsetmesi, aynen tam tamına bizim hastalar için yazdığımız yirmibeş devalı Yirmibeşinci Lem'anın te'lif zamanına tevafuk ediyor. Bu tevafuk, Hâfız Zühdü'nün bu defaki irtibatı pek ciddi olduğuna işarettir.

Said-ün Nursî

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 17

Mektup 17

(Doktor Abdülbâki Bey'in bir fıkrasıdır)

Feyizyab, faziletlû, muhterem üstadım efendim hazretleri!

Yirmibeş devayı mücmel bu defa te'lif-i âlîlerini istinsah eylediğim Risale-i Nur hakkında bendenize tesir ettiği aşı doğrudan doğruya fikir, kalb ve ruhuma bir iksir-i şâfî olarak tesir eden aşının tereşşuhatı bir havuz teşkil eylediği cihetle, işbu havuzun sedlerini açmak tereşşuhatı seyelan-ı tabiîsine koymak bir mes'ele olmuştur.

Yirmibeş devayı sath-ı arz üzerine maddiyyun yirmibeş bin hekim-i onkoliyyun bir araya toplansa, bunları toplamak için yirmibeş bin lira sarfetmek isteyen milyoner fabrikatör, 26 sahifelik Risale-i Nur'un vereceği malûmatı ve hastanın maddî ve manevî, ruhî gıda ve teselli ve tedaviyi Risale-i Nur'un kadar veremez. Eceli yakın bir hastaya maddî bir takım tedabir ittihazıyla röntgen ve elektrik, hikemî ve kimyevî ilâçların tesiri muvakkat olduğu, nihayet tesirinin adem-i icrasıyla kat'î ölüm hasta hakkında vaki' olacağı fennen tayin etmesiyle heyet-i mezkûrenin dağılması ve tedabir ve ilâçların ecele faidesi olmadığını bilen maddiyyun doktorlar Sâni'-i Hakîm'in yolcusudur derler. Madem zevilhayat için er ve geç yolculuk var. Yolun zorluğunu, karanlığın zulmetini bilen ehl-i iman için bir nur aramak çaresi var. O nuru intişar eden saadet-i ebediye için hazırlık öğreten Kur'an-ı Hakîm'in dellâlı ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sünnet-i seniyesinin yardımcısı olan üstadım efendim hazretlerinin bu defa te'lif ettikleri risalede, hastalığa mübtela olanların derecesine göre amel-i sâlihlerinin artması, seyyiatlarının azalacağı ve bilhassa hastanın âfiyeti giderek Allah'tan gelen hastalığa şükreden bir mü'min kardeşin çektiği azab, işkence bir ecr

mukabili olduğu, bir keffaret-üz zünub olduğunu âyet-i celile ve hadîs-i sahih kat'î olarak isbat eden böyle bir allamenin neşrini inanmak Allah'ın emrini inanmaktır. Biz ümmiler Arabça okumasını bilmeyen ve ibarelerini anlamayan biz cahillere, Allah'ın emirlerini öğretmekle mükellef ve farz-ı aynı îfa etmesiyle müdavim ve sünnet-i seniyeyi îza' ve amelî eczasını aşılayan üstadımıza Rabbim uzun ömür ihsanıyla hizmet-i Kur'an ve sırr-ı iman hakkındaki vazifesine muvaffakiyetini Rabbimden temenni ediyorum. Cismimin zamanınıza yetişmesiyle, ruhumun üstadımdan terbiye almış olmasıyla Rabbime hamd ü sena ve şükrümü her an secdelerle niyaz ediyorum. Vaki' olan kusurumun afvıyla duanıza muhtaç bulunduğumu arzeylerim efendim hazretleri.

Abdülbâki

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 18

Mektup 18

(Risale-i Nur'un birinci şakirdlerinden İkinci Hulusi olan Sabri'nin Hastalar ve İhtiyarlar Risalesi münasebetiyle yazdığı bir fıkrasıdır.)

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَيُّهَا الْاُسْتَادُ الاَعْظَم

Üstad-ı âlîkadrim, efendim hazretleri!

En son te'lif ve neşir buyurulan iki risalenin kıymet ve derece-i ehemmiyeti müsellem olup, bu hakir gibi nice kimseler birleşseler yine hakkıyla kıymet ve meziyetini ifade etmiş olamazlar. Şu kadar var ki; bu bâbda birkaç cümlecikler yazayım ki; kalb ve ruhumun el yetişmez ve göz görmez köşelerinde zamanın mülevves kasırga ve muhrib fırtınalarıyla kirlenip paslanan ve çürüme haline gelen o kalb çarklarını yıkayıp yağlayıp, silip tathir edip işleten Risale-i Nur'un verilmesi madem bizlere lâyık olmadığımız halde bir fazl-ı İlahiye ve eltaf-ı Sübhaniyedir. Binaenaleyh birçok hata ve kusurla beraber pîşgâh-ı üstadanelerine arz kılınan bir-iki cümlelik maruzat, şu niam-ı İlahiye ve tevfikat-ı Samedaniyeye bir hamd ü şükr yerini tutsun emel ve gayesiyle derim ki:

Risalet-ün Nur'un hadsiz ehl-i imanı tenvir ve tefeyyüze sevk ve birçok kulûb-ü mecruhayı tedavi eylediği hengâmda, nisbeten ve bizzarure tam istifade edemeyen esir-i firaş hastalarla âciz ihtiyarların nâ-ümid ve me'yusane vaziyetleri mûcib-i rikkat ve merhamet hallerine bir nazar-ı müşfikane ile nazar buyurarak onların da müteselli ve rahmet-i İlahiyeden ümidlerini kesmemeleri ve belki şükretmelerini tefhim ve telkin ve hakikat-ı halin böyle iktiza ettiğini

bir iksir-i bînazir olan lemaat-ı Kur’aniye ve ehadîs-i Nebeviyeden zübde edilmiş hakaik-i mütenevvia ile taze bir hayat-ı maneviyenin bahşedilmiş olduğunu tebşir ile hayat-ı uhreviyeye en yakın bir konak mahalli olan hastalık ve ihtiyarlığa hemen çoklar namzedliklerini ilân ediyorlar. Şu risalelerin zengin ve rengin muhteviyatı herkese hoş gelecek bir keyfiyettir. Zira herkes hastalık ve ihtiyarlık makamlarına bieyyi-hal mihmandar olacaktır. Ve hem hiçbir ferd tasavvur edilemez ki, gerek bizzât ve gerekse bil’izafe hastalıktan ve ihtiyarlıktan salim bulunsun. Bununla beraber insanlık davasında bulunan bir kimse alâküllihal hem cinsinin sürur, âlâmıyla müteellim ve müteessir olması kavanin-i beşeriyet mukteziyatından olmakla bizzât veya bittebaiye ihtiyarlık ve hastalıkla alâkadardırlar. Binaenaleyh her alâkadar insan da 25 ve 26’ncı tebşirli Lem’alardan nur alır ve ziyadar olabilir. Kezalik şu Lem’alar, bir nevi hastalık ve ihtiyarlığı ihtar eden ve zîşuuru مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا sırrına mazhar eden mesaib-i gûna-gûnu ehl-i imana tefhim buyurarak şu dâr-ı fâninin müştakane arzu edilecek bir yüzü olmadığını ve ne derece gaddar ve mekkâr olduğunu vazıhan gösteren şu âsârın bâkir ve kıymetdar beyanatı, umum ehl-i imanı mest ü hayran edecek bir mahiyette olup sanki hakaik-i bedia-i Kur’aniye ve hikemiyat-ı latife-i Peygamberiyeyi bu risaleler ihtiva etmişler. Şu fikir ve kanaat ise hamden lillahi teâlâ her risalede aynı şekilde ve herkeste ve her zaman tecelli ve tezahür ediyor. Şu hal ise nuranî Sözlerin menba’ ve me’hazı olan Kelâm-ı İlahî ve hadîs-i Nebevînin ulviyet ve kudsiyetlerinin en zahir ve bariz bir delilidir derim. Ve bilhassa bu onüç rica, onüç asırlık teraküm etmiş elem-i kederi ehl-i imanın kalblerinden izale ve yerine iman dolmuştur. Mübarek dest ü damen-i ekremîlerini öpmekle maruzatıma hatime çekerim efendim hazretleri.

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 19

Mektup 19

(Hâfız Ali, Mes'ud, Lütfü ve Hâfız Mustafa'nın fıkrasıdır)

Pek sevgili ve müşfik üstadım efendim!

Bundan bir-iki gün evvel irsaline inayet buyurulan yirmibeş devanın zahirî kerametkârane bir vakıasından mütehassis bulunduğum bir hâlâtı min-gayr-i haddin arzedeceğim:

Muhterem efendim! Cenab-ı Hakk'ın tevfikiyle Risale-i Nur'a haddim ve istidadım nisbetinde anlamaya başlayalı herhangi bir risale elimize geçmişse, o risaleye temas eden ruhî, halî, kalbî çok ihtiyaçlarımızdan o risalenin binde bir hakaikine temas etmekle risalenin küllî hakikatlarını seçemeyerek yalnız o bir hakikatta boğulur, o ziyadan gözlerimiz kamaşarak başka ziyalarını göremez. Bütün sadedimiz binde bir ve küllîde cüz'î olduğunu yakînen görüyordum. Mezkûr davalar küllî bir hazine, yemişlerle dolu bir bahçe, Hazret-i Lokman'ın istimal ettiği bir eczahane nev'inden bütün ihtiyaçlarımız içinde elhamdülillah bulunuyor. Nimeti ihsan buyuran Mün'im-i Hakikî iştiha ihtiyacını da tamamen vermesi, nimet gibi aynı bir nimet olması gibi devaların zuhuru anında vücudumda bir hastalık ve ayağımda bir yara peyda oldu. Az muztar bir halde iken, kardeşlerim Sabri ve Süleyman Efendiler devaları getirdiler. Okumağa başladık. Her deva teşhis ettiği âlemi öyle tenvir ve uhrevî nimetlerle öyle zengin yapıyordu ki, insanın kalbi her âlemde bir hissem olsa diyordu.

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 20

Mektup 20

Alvarlı Muhammed Lütfî Efendi'nin Mektubudur.

Dest-gîr'in dâreynde, Hazreti Allah ola
Pîşrevin Nûr-i hüdâ, feyz-i Resûlullah ola.
Haza min fadl-ı Rabbi

Bediüzzaman nâmıyla teşehhür eden, zâtı âl-i kadrin, himmet-i merhametlerini hakk-ı âcizânemde celb etmeniz, dünya ve mâfiha değer.

Yâdigâr-ı Fahr-i Âlemdir o zat, bu ümmete,
Nâil ettin dû dîdem sen bizi, bu himmete,
Kaddesallahu sirrehu ve ahsenehu birrehu
Bu meydân-ı hidayette nice bir şîr-i ner var
O zât-ı âli kadr-veş bize bugün siper var.

Cenâb-ı Zülkerem, O Zât-ı Muhteremin ömr-i zî saadetlerini bu Ümmet-i Muhammed'e sâyebân olması için, lütf-u keremiyle uzun ömürle muammer buyursun ve sizler gibi bir yâr-ı Sâdıkın sıdk-ı sadâkatini müzdâd ederek, o Zâtın feyzinden istifade etmeye müyesser buyursun, âmin!

Yâr-ı vefâdarım, muhabbet-i iktisârım Hulûsî Bey!

Baddesselam vedduâ:

Cümle ihvan-ı îmaniyle beraber cânâ seni dilşâd ede, Hazret-i hak nur-ı basar.

Bu tarafta olan ihvân-ı din, sizin selamınızı müteşekkirâne aldıkları gibi, o zât-ı âli kadrin de göndermiş olduğu merhamet-i selamlarını can beraberi kabul etmişlerdir.

Muhammed Lütfî

(Rahmetullahi Aleyh)

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 21

Mektup 21

Alvarlı Muhammed Lütfî Efendi'nin Mektubudur.

Hâlde hâldâşım, yolda yoldaşım, dinde kardeşim Muhammed Hulûsî Efendi Kardeşim!

Hamden lillâh, Nur-u tevhid, yâr-ı gârındır senin
Nur-u tevhid, nur-u didem, dilde yarındır senin.
Rahm-i Rahmân ez-ezel tâ be-ebed İhsân-ı Hak.
Mahza fadlından, Hüdaya bâki vârındır senin.
Bir Kerîmdir, bir Rahimdir, Bir Hakîmdir Zülcelâl,
Kerem-i fadl-ı ilâhî, yâr-ı ğârındır senin.
Nice hamd etmek gerektir, Lütfî'yâ bu ni'mete.
Gübâr-ı kadem-i cânân müşkbârındır senin.

Biinâyetillâhi teâla meyân-ı Ümmet-i Muhammed'de Şem'a-i hidayet nurunu füruzân eden bir Zât-ı âli kadrın huzur-u saadetine nâmı kemteranemi tahrir ile, tezekkürde bulunduğunuz ve bize hüsn-ü himmetlerini celb ve selamlarını tebliğiniz, kıymet-i dünya ve mâfihâ olan eşyadan değerlidir. Ol zât-ı âli kadrin himmetlerini istirhamda, bir bende-i âciz ve bir müznib-i kemterim. Ol babda himmetlerine havale.

Esselam ey şem'a-i nûr-u hidayet Esselam
Esselam ey matla-i mihr-i saadet Esselam.
Gülbin-i tevhidde gonca-i hemrâh,

Muhammed Hulûsî Efendi Kardaş,
Nur-u tevhid ise, dilde dilârâ,
Bir Hak nüma zâta olmuşsun yoldaş,
Tuttuğun dâmeni elden bırakma,
İlm-i Ledundan olmuşsun sırdaş,
Kerem-i Kerîme bu mazhariyet,
Bir kadr-i vâlâya olduğun haldaş,
Hamd eyle Mevlaya rû-ber-zemin ol,
Nâ ehle esrarı eyleme sen fâş,
Muhammed Lutfi (R.A.)

Envâr-ı dûdidem, birâder-i bergüzidem
Muhammed Hulûsî Efendi kardaş!
Badesselam veddua e'azzeke-llâhu fiddareyn
Haste dilânın derdine derman eder Allah.
Allah diyenin affına ferman eder Allah.
Her kimki der-i dergâh-ı İlâhîde sâil
Sıdk ile yapışanlara ihsan eder Allah.
Âşık ile ma'şûk bâzârı bizlere mektum,
İsmaili suretâ kurbân eder, Allah.
Hafîz ism-i şerifine olan mazhar efendinâ
Kerem-i Kerîmi gözle, açar hurşidveş **(Hâşiye-1)** ma'na
Bu kanun-u ezelîdir, belâ ehl-i velayete
Olup âşık-ı belâ, âhir olur bir gonca-i rânâ
Hüda dostlarını dâim belâya müptela eyler.
Belânın âhiri baldır, Hayat-ı ebedî cânâ
Belâ ile bulan buldu Velayı **(Hâşiye-2)** her dü âlemde.

Haşiye-1: ***Hurşid veş***: Güneş gibi

Haşiye-2: ***Vela'***: Şer'an aşkdan ve dostluktan hâsıl olan karâbet-i hükmiye.

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, Sıddık ve Faal Ağabeyimiz Hulûsî Bey

Mübârek mektubunuzu aldığımız aynı anda: Üstadımız hasta olduğu halde, hilâf-ı adet olarak, odamıza gelip mektubunuzu okudu. Ruhu ferahladı ve dedi ki:

Hulûsî her sabah benim yanimdadır. Nasılki Emirdağı'nda yirmi sene sonra görüştüğümüz vakit, yirmi gün evvel görüşmüş gibi, yakınlık hissetmiştim. Şimdi de, on gün evvel görüşmüşüz gibi geldi.

Mâşâallah eski zamanda kahramanca hizmet yapan Hulûsî Bey, aynı hizmetine devam ediyor. Onun bu seyahatını, ben yapmışım gibi kabul ediyorum. Ben Eskişehir'e gelmek istiyordum. Hulûsî benim bedelime gitmiş.

Şimdi iki, üç mühim mes'elemiz var, eğer bu olmasaydı, ya Hulûsî'yi yanıma çağıracaktım. Veya ben onun yanına Urfa, Diyarıbekir havalisine gidecektim. İnşâallah bu ziyareti kaza edeceğiz, dedi.

Üstadımız hem size, hem oradaki kardeşlerimize çok selam ve duâlar edip, duâlarınızı istiyor. Biz de çok selam ve hürmetler eder, duâlarınızı bekleriz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşleriniz

Ceylan, Bayram, Zübeyr

Barla Mektupları [Talebeler] : Mektup 23

Mektup 23

-Huzur-u fâzılanelerine-

Üstad-ı faziletmeabım efendim hazretleri..

Cenab-ı Kibriya'nın sanayi-i garibe ve harikasından olan nebatatın mütenevvi-ül-ecnas ve muhtelif-ul-eşkal sanat ve hikmet ve kudretini en ulvi ve en parlak bir nida ile ilan eden bilumum mahsulatın neticeleri olan meyvelerinin bir kısım meşherinin hücre-i kerimanelerinde müşahede edildiği ve onlar meyanına şu mübarek mahsulün dahi ilavesi diğerlerinin natık bulunduğu cilve-i esma ve evsaf-ı ilâhiyeyi tekrar edeceğinden huzur-u fazılanelerine takdime ictisar ve bilvesile dest ve damen-i fazılanelerini bûs ederim efendim.

Aciz talebeniz

Hulûsi-i Sani

Emirdağ-1 Mektupları [Üstad]

Emirdağ-1 Mektupları

[Üstad]

Gayr-i Münteşir

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا بِعَدَدِ حُرُوفِ مَا تَكْتُبُونَ مِنَ الرّسَائِلِ النّورِيّةِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Mübarek Hüsrev'in mektublarında Lâhika'ya girecek çok parçalar var. Ben onları muhafaza edip müsaid zaman bekliyorum. Şimdilik bu yeni mektubu nümune için gönderdik.

Sâniyen: Bir zahmet içinde bir cilve-i rahmettir ki; ben Asâ-yı Musa'dan başında Süleyman namını gördüğüm için onu tashihe başladım. Halbuki hem tashihsiz, hem birkaç zâtın kalemi ile eski ve tashih görmemiş nüshalardan istinsah edildiğinden ben çok yoruldum, zahmet çektim. Hem za'fiyet, hem sair işlerin çokluğundan dedim: "Süleyman'lar daima beni incitmeden istirahatime çalışmışlar. Neden bu Süleyman bir parça zahmet verdi?" Birden kuvvetli bir ihtarla kalbe geldi ki: "Senin bu küçük zahmetin, büyük bir rahmet ve inayet olup sana dahi o yazanlar derecesinde bu birinci vazifede tam bir kâtib faziletini ve sevabını kazandırıyor." Ben de kemal-i şükranla mesrur oldum ve zahmet noktasını sildim ve Süleyman'lar her vakit iyidirler dedim.

Sâlisen: Yeşil Sâlih'in dediği gibi, Risale-i Nur'un nurlarını en evvel merkez-i ülema ve Meşihat-ı İslâmiye'nin vazifesiyle alâkadar İstanbul Fetva Dairesi'ndeki hocalar tedkik etmişler ve Ankara ehl-i vukufundan evvel o vazife onlara havale edilmiş. O zâtlar dahi değil tenkid ve itiraz, belki tam takdir ve tahsin ederek İstanbul âlimlerinin insaf ve hakperestliklerini isbat etmişler. Ben onlardan çok minnetdar oldum. Cenab-ı Hak onlardan razı olsun. O koca merkezde her çeşit rakibler varken, benim de ifadede çok kusurlarım bulunurken bu zâtların ilişmemeleri hakikaten büyük insaniyet ve dindarane bir insaftır. Benim tarafımdan onlara teşekkürlerimi tebliğ ediniz. Umum kardeşlerime selâm.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Mustafa Osman'ın mektubunu, çizgiler ortasındaki kısmı Nurların tevsiine dair olmasından Lâhika'ya girsin. Hem o güzel hattıyla yazdığı Asâ-yı Musa Mecmuasını bana göndermesine mukabil, benden benim tashihimden geçmiş bir diğer nüshayı istiyor. O hangi vasıta ile gönderse, biz de ona göndereceğiz. Hakikaten o ve rüfekaları, Nurlara tam bağlı ve çalışıyorlar. Hususî mektub yazamadığımdan gücenmesinler.

Sâniyen: Yeşil Sâlih buranın kaymakamı vasıtasıyla bana mektublar yazdığı sebebiyle sorduğu sualler bir parça onları okşamak için bir kısmı ehemmiyetsiz ve bir kısmı da cevabı zahirdir. Bu zât hakikaten bizimle ziyade alâkadardır. Şimdi bu dakikada Çalışkan'lardan Hasan Efendi'ye yazdığı bir mektubunu gördüm. İçinde diyor: Said için ben reise ve başvekile mektub yazacağım.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz kardeşim!

Binler safalarla gittin, geldin. Sizler nasıl münasib görseniz, kabul ederim. Eğer eski harfle imkân varsa, **Evvelâ**: ikinci vazifenin mahsulü ve Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye ve Kur'aniye namındaki mecmua gayet dikkatle ve ihtimamla tashihine ve eğer kabil ise tevafuklu olmasına çalışsın. Şimdilik nümune olarak bu defa beraber aldığın ve Asâ-yı Musa'nın bir zeyli ve müellifin bir tercüme-i hayatı namındaki mecmua tab' edilsin. Fakat ben dünyanın vaziyetini bilmediğimden, fırkalar fırtınası bizim bu mes'elemize ilişmemek için mümkün olduğu kadar ihtiyat etmemiz lâzımdır. Sizlerin şimdiye kadar isabetli ve tam yerinde hattâ ruhanîleri dahi alkışlamaya sevkeden kudsî hizmetiniz ve hakikatbîn tedbirleriniz ve eski ve yeni Said'lerin ve Abdurrahman'ın vazifelerini tam tamına yapmanız gösteriyor ki: Risale-i Nur ve Medreset-üz Zehra'sı hakikî sahib ve hâmi ve naşir ve şakirdlerini bulmuş. Daha bu bîçare, zaîf, perişan, ihtiyar Said'e ihtiyaç kalmamış.

Sâniyen: Nurların neşrinde muvaffakiyetli kahraman Tahirî, sureten bu defa casusların ziyade dikkatleri için görüşmediğimizden müteessir olmasın. Her günde çok defa manen görüşüyorum. Zâten meşrebimizde surî sohbet lâzım değil. Hangi risale okunsa, sizlerle

manevî bir sohbettir ve görüşmektir. Ben de yazılarınızı okudukça sizi arkasında görüp müteselli ve mesrur oluyorum. Ve senin mübarek hanen, küçük bir medrese-i Nuriyedir. İçindekilere pek çok selâm ve dua ederek, dualarını isterim. Siz benim tarafımdan Isparta ve civarındaki umum kardeşlerimize bir ruhlu ve hayatdar mektubsunuz. Selâm ve çalışmalarını çok tahsin, takdirlerimi onlara tebliğ ediniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, metin, fedakâr kardeşlerim ve vârislerim!

Evvelen: İkinci vazife olan Mu'cizat Mecmuasına bir nam istedim. Birden Asâ-yı Musa'ya denk gelebilen Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye ve Kur'aniye hatırıma geldi.

Sâniyen: Hüsrev'in mektublarından hülâsaları çok güzel oluyor. Tam iktidar ve ferasetini bildiriyor. Ben de gördükçe mâşâallah diyorum. Nümune olarak bu defa mektubunu size Lâhika'ya girmek için gönderdim. Mübarek Refet'in suali ehemmiyetlidir. Fakat şimdi cevaba müsaadem yok. Cenab-ı Hak ona şifalar versin, âmîn. Doktordan evvel Hasta Risalesi'ne müracaat etsin. Ve güzel fikri ve güzel kalemi ile Nurlara hizmeti ve Hüsrev'e yardımları ehemmiyetlidir. Allah razı olsun.

Sâlisen: Merhum Hâfız Mehmed'in iki kardeşinin mektubunu Lâhika'ya geçirdik. Benim büyük üstadlarımın içinde Risale-i Nur'a fevkalâde büyük hizmetleri için Hâfız Ali'yi ve Mehmed Zühdü ile beraber Hâfız Mehmed'i daima isimleriyle manevî kazançlarıma hissedar ediyorum. Bu iki kardeşi aynen onun yerinde iki Hâfız Mehmed hükmünde bildim, bârekâllah dedim.

Râbian: Güzel bir yazı ile edibane, beligane fakat meczubane bir mektubu Halil İbrahim'den Nur hakkında garib senalar ve acib vasıflarla dolu aldım. O mübarek kardeşimizin manevî bir nevi duası ve sadakatının bir tezahürü diye Lâhika'ya geçirdik, size gönderdik.

Ve Safranbolu’da Mustafa Osman’ın arkadaşlarından pek ciddi ve sebatkâr ve hanesini bir küçük medrese-i Nuriye yapan Hıfzı’nın iki masum mahdumlarının yazdıkları Asâ-yı Musa mecmuasını bize göndermesi, her sahifesi bir büyük hediye kabul edildi. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 5

Mektup 5

Aşağıya yazılan parçayı mübarek Üstadımız Emirdağında Ceylan'a yazmış, Ceylan'da bera-yı malumat bize göndermiş. Biz de Lahikalarımıza kaydederek size gönderiyoruz.

Ceylan Nazif’e yaz ki: 1000 veya 500 nüsha yeter. Fazla olsa şimdilik münasib değil. Hem Isparta’da aynen 500 nüsha makine ile yazmağa başlamışlar. Hem Hüsrev ve Tahirî gibi zâtların kuvvetli ve dikkatli ve güzel kalemleri İnebolu’ya gelemez. Isparta muhitinde Nurların tashihli nüshaları ve çok dikkatli şakirdleri var. Her halde meşveretle ve teenni ile hareket etmek ve çoklukla değil, belki sıhhatli ve yanlışsız olmasına ehemmiyet vermek lâzımdır.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşim Sabri!

O hocanın ***"Aziz"*** kelimesine itirazına deriz:

Evvelâ: Eskiden beri ve ehl-i ilim mükâtebelerinde *"Aziz kardeşim, aziz arkadaşım"* ve umum halkın muhaverelerinde *"Azizim, azizim"* tabirleri, sıfat ve mana-yı lügavî itibariyledir. Hem تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ sırrına göre insana verilen "Aziz" lafzı İlm-i Sarf usûlünce فعيل بمعنى مفعول dür. Yani *"izzete mazhar olmuş"* demektir.

Sâniyen: Gerçi *"Aziz"* ismi, esma-i hüsnadandır. İsim olarak başkada istimal edilmez. Fakat manası itibariyle sıfat olarak daima hem "Aziz", hem esma-i İlahiyeden "Halîm ve Hakîm ve Mâlik ve Melik ve Alîm ve Âlim ve Mü'min ve Semi' ve Basîr" gibi çok istimal edilmiş. Hiç kimsenin hatırına itiraz gelmez. Yoksa

اَلسّلاَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبّارُ
* اِنّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

deki Mü’min ismi, sıfat manasıyla umum mü’minlere ümmetçe verilmesi ve Hakîm ismi, sıfat manasıyla bütün doktorlara bütün halk tarafından istimal edilmesi; o zâtın itirazına göre hata ve günah olmak lâzım gelir. Bunlara kıyasen Mâlik ismi ve Semi’ ve Basîr isimleri, sıfat manasıyla herkese her vakit veriliyor.

Sâlisen: Benim de eski ülemaya iktidaen bu “Aziz” kelimesini sıfat olarak kardeşlerime vermenin sebebi ise; onlar dini ve ilmi dünyaya âlet yapmadıklarından ilmin ve dinin izzetini muhafaza ettiklerinden, (temsilde hata yok) Yusuf Aleyhisselâm’ın Aziz-i Mısır olması gibi bunlar da derecelerine göre bu asrın azizleridirler. Cenab-ı Hak onları aziz ediyor. يُعِزُّ مَنْ يَشَاءُ sırrına mazhar ediyor, diye istimal ediyorum.

Râbian: Öteki hocanın وَ بِالْآيَةِ الْكُبْرَى اَمِنِّى مِنَ الْفَجَت de ***"Fecet"*** kelimesine şübhesi manasızdır. Çünki bu kelime Süryanî’dir. İmam-ı Gazalî (R.A.) İmam-ı Nureddin’den (R.A.) aldığı dersle Celcelutiye’deki bütün Süryanî kelimeleri tefsir etmiş. ***"Fecet"*** musibet, helâket, hata, bela gibi manadadır demiş.

Hâmisen: Vehbi Hoca’nın hacca gitmesi mübarektir. Allah selâmet versin. Oradaki bütün ülemaya ve müftüye ve Nurculara çok selâm ederim ve dualarını rica ederim. Senin mübarek mahdumunun güzel manzumesini daha okuyamadım. Sonra bakarım.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Siz madem Zülfikar'a başlamışsınız. Ona devam ediniz. Sonra taksim-ül a'mal ile başka mecmuaları tab' edersiniz. Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyilleri içinde manzum Lemaat'tan bir parça var. Sizde varsa iyi. Yoksa onu da bulunuz. Hem Meyve'nin Onuncu Mes'elesi'nin münasib gördüğünüz bir kısmı veya tamamı zeyillere girsin. Eğer el yazısıyla bizim için yazılan Zülfikar Mecmuası tamamlanmış varsa gönderiniz, tâ ben de bu pek azîm ve çok kıymetli hizmete tashihimle hissedar olayım. Umuma selâm.

Bu dakika iftara yakın, hem rahatsızlığım için kısa kestim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşim Nazif!

Makine ile yazdığın çok güzel ve sıhhatlidir. Binler bârekâllah ve veffakakümullah. Yanlışları az ve ekserî noktalardadır. Bazan ح خ ح خ , yazılmış. Mana bir derece değişir. Mâşâallah Kastamonu dahi Nazif'in yardımına koştuğu, ehemmiyetli Nurculardan Feyzi ve Emin 170 lirayı Zülfikar'ın masrafına vermeleri ile gösterdi.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Geçen leyali-i aşerenizi ve gelen îdinizi ruh u canımızla tebrik ve o çok mübarek gecelerdeki a'mal-i sâlihanızın ve duanızın makbuliyetini rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz. Bu on gece Kur'an-ı Azîmüşşan'ın وَالْفَجْرِ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ kasemiyle onlara verdiği ehemmiyete binaen o geceler Leyle-i Kadir ve Beraet ve Mi'rac nev'inde büyük kıymetleri var. Çünki hacc sırrıyla bütün âlem-i İslâm namına her taraftan gelen binler hacıların bütün kâinatla alâkadarane bir tarzda makbul hasenatlarına ve ümmet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında ettikleri dualarına o gecelerde a'mal-i sâliha ile meşgul olanlar mü'minler hissedar oluyorlar. İnşâallah Nur şakirdleri o büyük kazanca mazhardırlar. Hattâ diyebiliriz ki; talebe-i ulûm-u diniye hakkında ehl-i hakikat tarafından denilmiş ki, uykuları da ibadet sayılır. Elbette böyle ağır şerait içinde gayet ciddiyet ve tam gayret ile ulûmun en yüksek derecesindeki iman ve Kur'an hakikatlarının dersinde en mükemmel

talebelik vazifesini yapan Nurcular bu leyali-i aşerede uykuda dahi nurlarına tam mazhardırlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza birer birer selâm ve selâmet ve dâreynde saadetlerinize dua eden kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Tekrar bayramınızı tebrik ve Medreset-üz Zehra'dan medrese-i Nuriyenin kıymetli bir şakirdi olan merhum Ahmed'in vefatını hem sizleri, hem Sava'yı, hem akrabasını, hem kendimi ta'ziye ediyorum. Cenab-ı Hak onun kabrine ve ruhuna Risale-i Nur'dan yazdığı her bir harfe mukabil bin nur ve bin rahmet eylesin, âmîn. Ve defter-i a'maline binler hasene yazdırsın ve akrabasına ve ders arkadaşlarına sabr-ı cemil ihsan eylesin, âmîn. Ben bu mübarek kardeşimizi de Hâfız Ali ve Hâfız Mehmed, Mehmed Zühdü'nün ve üstadlarımın dairesi içinde bütün kazançlarıma hissedar etmeğe başladım. Vefat haberini Hüsrev'in mektubunda gördüğüm aynı vakitte mübarek kerimesi Hatice'nin yazdığı Asâ-yı Musa İstanbul'da çok iş görüp kahraman Tahirî ile mektubun geldiği vakit bana getirildi. Hakikaten bu tevafuk cidden beni o zâtla çok alâkadar eyledi, derince ağlattırdı. Cenab-ı Erhamürrâhimîn ruhuna binler rahmet eylesin, âmîn âmîn.

Sâniyen: Çok faal ve imanı ve ihlası çok kuvvetli Ahmed Nazif evvelce yazmıştı ki; Zülfikar ve Asâ-yı Musa'daki manası

anlaşılmayan müşkil bazı Arabî kelimeleri tercüme etmek makine ile tab’ edilen o risalelerin âhirine rabtetmek, hem yanlışların bir fihristesi yapılsın onu da o kelimelerin tercümesi gibi makine ile tab’ edilenlerin âhirine ilhak edilsin demişti. Bu hizmeti benden isterdi. Benim şimdiki halim ve devam eden hastalığım ve maddî sıkıntılarım müsaade etmiyor. Sizler iki veya üç zâtı bu vazife ile benim bedelime meşgul ediniz. Fakat çok inceden inceye uzun gitmesinler. Hattâ manayı bozmayan yanlışlara çok ehemmiyet verilmesin. Hem dikkatle manası anlaşılan Arabî kelimeler de tercüme edilmesin. Tercüme olsa da kısaca olsun. Hem bir derece Arabî bilen, hem Nurları tam anlayan kardeşlerimizden bu ehemmiyetli vazifeyi ve çok büyük sevabı bulunan hizmeti yapsınlar. Hem bu işde İnebolu ve Kastamonu’daki Hoca kısmı ve Feyzi bu hizmetin bir kısmını yapsınlar. Hem siz ve onlar yaptıklarınız kısmı çabuk bana gönderin, ben de göreyim. Sonra makine ile tab’ edersiniz.

Sâlisen: Haber verdiğiniz Zülfikar ve Hizb-ün Nuriye parçaları daha buraya gelmemiş. Hulusi Bey’in manzum fıkrasını Lâhika’ya geçirmek ve mektubunu da münasib kısmını da hem bera-yı malûmat size gönderildi. Mâşâallah o kardeşimiz kahramancasına sadakat ve alâkasını muhafaza ediyor. Umumunuza ve iki cenahınız olan Kastamonu ve Denizli vilayetlerindeki kardeşlerimize binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sakın hiç müteessir olmayınız. Hastalığımın mahiyetini size beyan etmek lâzım geliyor. Bundan ziyade müteessir olanlara da göstermeyiniz. Hem de hiç merak etmeyiniz. Çünki bütün ağır elemlerime ve gaddarların dehşetli desiselerine ve sıkıntılı hastalığıma hattâ ölümümü ta’cil eden ağır belalara, musibetlere karşı Nur şakirdlerinin kesretli makbul duaları bana kâfi geldiğini kat’iyyen kanaatım gelmiştir. Ben sizi müteessir etmemek için bu mektubu yazıyorum, belki manen bir sevinç içindir.

Evvelen: Şimdi bir haletimi beyan etmek için sinir hassasiyetiyle ve bu defaki tesemmümün doğrudan doğruya dimağıma ilişmesi ve damarlarımı sarsması ile iki haletimi beyan ediyorum:

Birincisi: Öyle bir nisyan, bir unutkanlık bu tesemmümden gelmiş ki; kendi abdest, yemek gibi şahsî işlerimi çok zor ile görebilirim. Bir kaşık veya bir kabı almak için kapıyı açıyorum, unutuyorum. Bu halden dehşet aldığım halde Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükür olsun ki, Risale-i Nur’a temas eden hallerde ve evradlarımda o acib nisyan şimdilik gelmedi.

İkinci hal: Pek garib bir hiddet ve teessür o zehirden bana ârız olmuş ki; sinek kanadı kadar bir ârıza beni müteessir edip hiddete getiriyor. Bîçare bana hizmet eden saf ve sadık hizmetçiler de o lüzumsuz hiddetlerden azab çekiyorlar. Uzun zamanlardaki iki Süleyman'ın hiç beni hiddete getirmeyerek hizmet ettiklerini çok hasretle onları ve o zamanları tahattur ediyorum. Şimdi tahakkuk etti ki, bana sû'-i kasd edenler iki noktayı hedef etmişler ki, ona göre zehirli maddeleri bulmuşlar:

Birinci Nokta: Dimağıma zarar verip tâ Nurlara hizmetim olmasın. Bedbahtlar bilmiyorlar ki, binler Nur sahibleri ve yüzer Nur mecmuaları benim bedelime binler derece ziyade o vazifeyi görüyorlar.

İkinci Nokta: Sabır ve tahammülümü kırmak, hiddetimden istifade etmek, bir mes'ele çıkarmak. Hakikaten ihsan-ı İlahî ile hârika bir sabr u tahammül olmasa idi, tahammül edilmezdi. Fakat o bedbahtlar bilmiyorlar ki, yüz başım ve yüz haysiyetlerim ve şereflerim ve rahatlarım ve hayatlarım olsa, Risale-i Nur'un selâmetine kemal-i sürur ile terkediyorum. Fakat bazı resmî adamlar bütün bütün kanun haricinde garazkârane ve sinirlerime kasden ilişmeleri çok ağır olur. İnşâallah onlara karşı sabrın güzel neticesi bütün o elemleri izale edecek, hayırlara çevirecek.

Sâniyen: Bu defaki sû'-i kasd gizli düşmanlara müsaadekâr ve teşvikçi bazı resmî memurlardan öyle bir hiddet geldi ki, tahammül edemiyorum diye telaş ettim. Birden "Cennet ucuz değil ve Cehennem lüzumsuz değil" hatıra geldi. Hiddet gitti. Çok şükür ki bu vakitte o herifler yanıma gelmiyorlar. Yoksa belki tahammül edemezdim. Aradıkları ve bulamadıkları mes'ele çıkacaktı. Zâten bu üç seneden beri bütün maksadları benim hakkımda beni hiddete getirip böyle bir mes'eleyi yapıp, habbeyi yüz kubbe ederek bîçare ehl-i imana zarar ve telaş vermekti. Cenab-ı Hakk'a şükür olsun ki, damarlarıma en şiddetli ve alçakçasına dokundukları zaman yine Risale-i Nur şakirdlerinin selâmeti için hârika sabr u tahammül ihsan ediyor.

Bugünlerde bu ziyade teessürat ve gaddarlara hiddet ziyadeleştiği bir ânda birden ihtar edildi ki: Sana karşı ettikleri

cinayetlerin cezası olarak, Cehennem yeter. Ve yakında ebedî i'dam ile kabrin haps-i münferidinde daimî azab çekmek, senin hayfını ve intikamını yüz derece ziyade alabilir. Sen de sabr u tahammül ve mücaheden nisbetinde sevab alırsın, diye şiddetli ihtar edildi. Ben de ruh-u canımla kabul ettim. Fakat o halde Hücumat-ı Sitte'nin âhirinde "Ben öldükten sonra bin tane bana zulmedenler geberecekler" fıkrası zihnime ilişti. Acaba Nur şakirdleri benim intikamımı aramasınlar mı? Size haber veriyorum ki; Müntakim-i Kahhar'ın gazabı onlara kâfidir. Kardeşlerim Risale-i Nur talebeleri, zalimlerden intikamımı almağa çalışmasınlar. Cenab-ı Hakk'a havale etsinler. Belki bir cihette o zalimlerin hadsiz azab çekeceklerine acısınlar.

Elhasıl: Eğer emr-i Hak vaki' olsa ölsem benim intikamımı aramayınız. İntikamımı Nurlar almışlar. Onların güvendikleri putlarını kırmışlar. Kabir azabı ve Cehennem dahi onları bekliyor.

Umuma binler selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 12

Mektup 12

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Bana gelen Zülfikar mecmualarının içinde ehemmiyetli sehivler bulunuyor. Kısmen tashih ediyorum. Fakat bazı küçücük sehivler var ki, ehemmiyetli manayı bozar. Meselâ dört-beş nüshada aynı sehvi gördüm ki, Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyillerinden "Kenz-ül Arş duasından gelen birinci nükte-i Kur'aniye" namında olan İkinci Nükte-i Remziye'deki ondokuz defa kelimesi gelmiş. Birinci sahifenin ortada ve âhirinde hem ى (yâ) nın hem م (mim) in hem ل (lâm) ın ve nida vaktinde İsmullah'ın başında bulunan ى (yâ) nın ondokuz bin küsur olmakla hem ل (lâm) ın hem هـ (hâ) nın hem و (vav) ın adedlerine muvafık gelmesi…

Bu ikisinde sehiv var. "لا (lâ) nın" yerinde, "ل (lâm) ın" yazılmış. ن (nun) yerinde, م (mim) yazılmış. Ehemmiyetli bir

sehivdir. Çünki Kur’anda ل (lâm) otuzbindir. Remz’in başında Lafzullah’tan alınan لا (lâ) ondokuz bindir. Ondokuz bin ن (nun) yerine, م (mim) yazılsa manası bozulur. Elime gelen nüshalarda iki yerde "لا (lâ) nın" yerinde "ل (lâm) ın" yazılmış.

Hem Sekizinci Remz’in âhirinde Fatiha-i Şerife hurufatının ebcedîsi onbin olarak ب (bâ) nın onbin, hem ت (tâ) nın onbin... Bu cümle sehven “hem ى (yâ) nın onbin” dahi yazılmış. O sehivdir. ى (yâ) onbin değildir. ى (yâ) yı çeviriniz, bu sehvi çabuk tashih ediniz. **(Haşiye)** Hem Nazif’e de bildiriniz. Benim tashihimden geçen nüshalara da bakınız, belki ben de acele ile tashih edememişim.

Sâniyen: Medreset-üz Zehra’nın namına demirbaş bir şakirdin bayram tebriki tatlısını ve Kastamonu Hüsrev’i Feyzi’nin Nur cüzlerinden şirin tebrikini aldım. Cenab-ı Hak onlardan ve sizlerden ebeden razı olsun. Konya’lı Sabri’nin güvercin hâdisesi hem Nurların kerameti, hem onun Nurların neşrinde muvaffakiyetkârane faaliyetinin makbuliyetine bir işaret olmasından Lâhika’ya geçmek hakkı vardır. Hasan Feyzi’nin hastalığı ne derece, ne vaziyettedir? Bana bildiriniz. Cenab-ı Hak şifa versin, âmîn. Ben çok merak ediyorum.

Sâlisen: Rumuzat-ı Semaniye'yi yazdığım zaman hem çok acele te'lif edilmiş, hem benim eski mahfuzatıma itimad ederek, takribî iki mikyas yaptım. Onunla, hem eski ülemanın hesablarına binaen hurufat-ı Kur'aniyenin i'caz cihetinde esrarını yazdım. Sonra meşhur Kamus-ül Lügat sahibi "Mecdüddin" Firuz Abadî'nin, El-Mikyas namındaki tefsir-i meşhuru, makbul ü hurufat ve kelimat-ı Kur'aniyeye dair beyanatına baktık, yüzde doksanı bizim hesabımıza tevafuk etmiş. Yalnız beş-on yerinde muhalefet gördük. Sonra tahkikî bir hesab yaptım. Bizimki doğru, onunki matbaaların sehvi olduğu tahakkuk etti. Madem böyle azîm yekûnlardaki tevafuklarda küçük

küsuratlar ve küçük farklar zarar vermez diye daha tam tamına tahkikî bir tarzda bütün Kur'anı, bütün hurufatıyla ve kelâm ve kelimatıyla hesab etmeğe ve letaif-i i'caziyeyi onunla tam takviye etmeğe vakit bulamadım. Zalimler, bana vakit bırakmadılar. Ben de o takribî mikyaslarımla ve mahfuzatımla ve eski ulemanın hesablarına ve Kenz-ül Arş Duasındaki adedlerime iktifa eyledim.

Bu salisen fıkrasını münasib görseniz makine ile çıkan Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyillerinin münasib yerinde derc edersiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Hattâ rahatsızlığımdan kalemimle yazamadığım ve tam tashih edemediğim için bu mektubu yazdırdığım şakird dedi: Acaba bir dinsiz doktor Onuncu Söz'ün tab'ında sahifelerini değiştirip o hârika risalenin kıymetini düşürmek için olmasın mı ki; masum kâtiblerin haberi olmadan kıskanç bir hocanın bu gayet mühim ve hârika remzin iki parçasında kalem karıştırmasın mı? Sonra kâtibler dikkat etmeyerek öylece yazılmış. Şimdi madem bunlara herkes bakmağa başlamış. Böyle ehemmiyetli sehivler, makine mahsulâtında da ve sair nüshalarda da çabuk tashih edilmeli.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 13

Mektup 13

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, muhterem kardeşim!

Evvelen: Zâtınızın ehemmiyetli mektubunu aldım. Fakat gücenmeyiniz, istediğiniz gibi uzun cevab yazamıyorum. Çünki üç aydan beri tesemmüm neticesi olarak yatak içindeyim. Pek zahmetle zarurî işlerimi görüyorum. Yalnız bir tek çocuk gelir, sobamı yakar, ekmeğimi getirir. Hem Risale-i Nur'a ait pek çok meşgalelerim var ki; bir dakika vakit bulamıyorum. Meselâ 400 sahifeli Zülfikar'ları birkaç gün zarfında tashih etmeğe mecbur oluyorum. Burada yardımcı yalnız sobamı yakan, ekmeğimi getiren çocuktur. Yalnız sizden başka bir tarafla muhabere edemiyorum. Hattâ yirmi sene talebem ve öz kardeşim Abdülmecid'e senede bir-iki mektub yazamıyorum. Senin gibi ehl-i tedkik bir âlime uzun uzadıya konuşmağa vakit bulamıyorum, gücenmeyiniz.

(Devamı için bkz.)

Bir haşiyecik: Harici ve büyük bir düşmanın hücumu zamanında dahili küçük düşmanlıkları bırakmak elzemdir. Yoksa hücum eden büyük düşmana yardım hükmüne geçer. Bunun için daire-i

islamiyede eskidenberi tarafgirane birbirine mukabil muaraza vaziyetini alan ehl-i İslam, o dahilî düşmanlıkları muvakkaten unutmak maslahat-i İslamiye muktezâsıdır.

الباقی هو الباقی

Hasta Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sizin hem makine hem kalemle hizmet-i Nuriyenize binler bârekâllah ve veffakakümullah deriz.

Sâniyen: İlmelyakîne dair pusulanız güzeldir. Meraklı kardeşimiz Refet Bey'in Bediüzzaman-ı Hemedanî üçüncü asırda vazife ve te'lifatı hakkında malûmat istiyor. Ben o zât hakkında yalnız hârika bir zekâveti ve kuvve-i hâfızası bulunduğunu biliyorum. Ellibeş sene evvel Üstadlarımdan Siird'li merhum Molla Fethullah Eski Said'i ona benzeterek onun o ismini ona vermiş. Şimdilik o zâtın sair şeylerini bilemiyorum, unutmuşum. Ve onuncu asırda İmam-ı Rabbanî'nin (R.A.) zamanında onun muhatablarından ehemmiyetli bir zât Bediüzzaman ismiyle İmam ona iki mektub yazmış. Ben İmam'ın kitabıyla tefe'ül ederken aynen o iki mektub bana açıldı. Onun hali bana benziyormuş ki, İmam'ın ona verdiği ders bana ders oldu.

Sâlisen: Abdurrahman Salahaddin'in size leffen gönderdiğim mektubunu güzelce tashih ve lüzum varsa ta'dil edip Asâ-yı Musa âhirinde size evvelce gönderdiğim Halil İbrahim'in ve Hasan Feyzi'nin ve onun fıkralarına ilâve edilsin. Asâ-yı Musa'nın arkasında

yazılsın. Ben vakit bulamadım, size havale ediyorum. Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Hem Emirdağı, hem Afyon’da Kastamonu Nurcu hemşirelerimize benzeyecek yeni Nurcular çıkmağa başlıyor. Zâten hanımlar âlemi çok ziyade Risale-i Nur’a muhtaç ve hizmetine tam yarıyorlar ve nümuneleri de var.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Medrese-i Nuriye kahramanlarına me'haz olmak için tashih etmek ile meşgul olduğum Sikke-i Gaybiye **(Haşiye)** mecmuasının Yirmidördüncü Âyet'in ihtardan sonra تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ hesab-ı cifrîsinde küçücük bir sehiv gördüm. 1342 ettiği halde, sehven 1346 yazılmış. 42'de Risale-i Nur'un bidayet-i intişarı, 46'da Mu'cizat-ı Ahmediye, Yirminci ve Yirmidördüncü Mektublarla parlaması tarihidir. Siz nüshalarınızda 46 yerinde 42 yazınız. Bir satır sonra, "O tarihte Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi" yerine "O tarihten az sonra Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi" yazınız.

Sâniyen: Sikke-i Gaybiye'yi de Müdafaat gibi bazı sahifelerini ve bazı satırlarını ve bazı mes'elelerini çok ehemmiyetli olmadığından çizgiler çektim. O çizgili yerler yazılmazsa hem Müdafaat, hem Sikke-i Gaybiye gayet ehemmiyetli bir Risale-i Nuriye-i İlmiye olur. Hem Sikke-i Gaybiye'nin âhirinde merhum Hasan Feyzi'nin Zülfikar'a

geçen uzun mektubu yazılmamak için işaret ettim, iğne ile kapattım. Bu Sikke-i Gaybiye'nin âhirinde yine merhum Hasan Feyzi'nin iki manzumesi var. Onlar da güzeldir. Bunlardan birincisi, uzun olanı Sikke-i Gaybiye'de İnayet-i Seb'adan evvel yazılsın. İkinci manzumesi ya Siracünnur'un veya Tılsım mecmuasının âhirinde sizin Lâhika'dan intihab ettiğiniz bazı kısa parçalarla beraber yazılsa münasib olur. İsterseniz Sikke-i Gaybiye'nin âhirinde de kalsın. Hem başkaların da bazı fıkraları var. Bir kısmını ta'dil ettim. Bir kısmına çizgi çektim, tâ Sikke-i Gaybiye'nin kuvvetine bir zarar gelmesin. Size gönderdiğim bu nüsha acele yazılmış, güzel okunmuyor. Onun için çok dikkat etmek lâzım ki yanlış olmasın. Hem bazı haşiyeleri sahifenin içinde yazılmış, kenarında yazılmamış. Makinede olduğu vakit sahifenin kenarında yazılsın. İnşâallah Medrese-i Nuriye bu Sikke-i Gaybiye ile Medreset-üz Zehra'yı daha ziyade nurlandıracak.

Sâlisen: Sikke-i Gaybiye'nin Keramet-i Gavsiye'nin âhirinde Şamlı Hâfız'ın fıkrasından tâ Kâtib Osman'ın acib rü'yasının nihayetine kadar ve daha kerametli ondan sonra gelen fıkralardan münasib gördüğünüzü alıp beraber Sikke-i Gaybiye'nin başında mukaddimesi olarak benim baştaki mektublarımdan sonra yazılsa münasib oluyor zannederim. Öteki kısmı âhirinde hâtimesi ve lâhikası olarak yazılsın. Çünki o tarzda herkes birden Sikke-i Gaybiye'nin tasdikini ve kıymetini anlar. Siz daha iyi bilirsiniz, tensibinize havaledir. Sonra Karadağ Meyvesi namında Sure-i Vel'asrı'nın bir nükte-i i'caziyesi ve arkasında Sure-i Fil'in bir nükte-i i'caziyesi beraber Sikke-i Gaybiye'nin mukaddimesinde yazılsın. Hususan o mukaddimenin başlarında Hâfız Mustafa'nın Emirdağı'nda bana risaleleri getirdiği vakit onun münasebetiyle yazdığım mektubun başında "Aziz, sıddık kardeşlerim! Bizim kat'iyyen şekk ve şübhemiz kalmadı ki, bu hizmetimizin neticesi ilh……" diye Risale-i Nur'un beraet ve teslimine dair üç kerametlerini Leyle-i Mi'rac ve Leyle-i Regaib ile gelen yağmurla beyan eden mektubu da mukaddimede, nazar-ı dikkati celbedecek bir yerde yazarsınız.

Râbian: Bu baharın manevî fırtınaları ve bu mevsimin manevî ferahları ve dünyanın ve derd-i maişetin meşgaleleri, evhamcıların fütur veren desiseleri elbette bu mevsimde bir derece fütur verir. Ve şevk ile çalışanları bir derece teneffüse ve istirahata sevkeder. Fakat

kat’iyyen biliniz ki, Risale-i Nur hizmeti inayet-i İlahiye ve himayet-i Rabbaniye altındadır. Onun için hiç telaş etmeyiniz. Muvakkat tevakkuflardan da müteessir olmayınız. Bize karşı olan her şeyde bir hayır ve hikmet var. Meselâ: Bir kısım bedbahtlar Zülfikar’ın parlak fütuhatına perde çekmek için bir Zülfikar’ı postahaneden alıp müsadere ederek buraya gelen yeni vali ve yeni emniyet müdürüne verdiklerini işittim. Bir-iki dakika müteessir oldum. Fakat birden tahakkuk etti ki; bizim tarafımızdan o iki adama bir nüsha Zülfikar vermek lâzım imiş ki, asılsız fena evhamlara kapılmasınlar ve Nurların himayesine çalışsınlar. Bu surette daha ziyade dikkat edecekler. Her ne ise, hiç merak etmeyiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeşlerimize binler selâm ve selâmetlerine dua eden hasta kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Sikke-i Gaybiye tashih edilmiş ve size bugün gönderilmiştir.)

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Kastamonu'da satılan Hizb-i Nuriye'nin bedelini ve Kâtib Osman'ın Risale-i Nur bağının mahsulü şimdiye kadar muhafaza edilen elmaları ve Terzi Mehmed'in beş masum ve Nurcu evlâdı başta Tal'at olarak teberrüklerini aldık. O masumların hatırı için o teberrükü ve Kâtib Osman'ın elmasını ilâç nev'inde istimal ediyorum. Ve kahraman Burhan'ın mektubunda İbrahim Efendi'nin refikasının rahatsızlığı için şifa duasını, ben kendi hastalığıma şifa istediğim vakit Nadire ve Şaziye'yi iki defa hissedar eyledim. Cenab-ı Hak şifa versin.

Sâniyen: Asâ-yı Musa nereye kadar yazılmış ve İnebolu'da yeni hurufla ne kadar yazılmış, çıkmış ve Nazif ve arkadaşlarının faaliyetleri var mı? Sıkıntıları yok mu? Merak ediyorum. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Bu baharın maddî manevî fırtınalarının içinde bu derece Nur'un neşrine hizmet ve Hüsrev'in rahatsızlığıyla beraber yine az-çok çalışması ve Refet'in başka bir sahada Zülfikar'ın neşrinde faaliyeti ve dört elmas kalemlerin makineye sermaye yetiştirmesi, büyük bir inayet-i İlahiyedir. Cenab-ı Hak sizleri muvaffak eylesin, âmîn.

Sâniyen: Faal ve fikri isabetli kardeşimiz Refet Bey'in bir kısım yeni mektubların makine ile neşri güzeldir. Fakat şimdilik makinenin vazifesi çok ehemmiyetlidir. Başka işler o ehemmiyetli vazifeye zarar vermemek için şimdilik onunla olmasın. Kahraman Tahirî'nin gönderdiği kısa münâcât, sıhhatlidir. Fakat yalnız baştaki kısmın tercümesi var. Şimdi tam tercüme etmeye halim müsaade etmiyor; aynen yazılsın. Bu kısacık münâcât gösteriyor ki, enaniyet-i nefsiye ve hissiyat-ı hayatiye, Risale-i Nur'un telifi zamanında hükmetmemişler, Nurların ihlâs ve safiyetini bulandırmamışlar. Eski Harb-i Umumîde, daima şehid olmaya muntazır olduğumdan, İşârâtü'l-İ'câz tefsiri tam, hâlis yazıldığı gibi, bu münâcâttaki tam

rabıta-i mevtin kuvvetli tezahürü dahi, Nurların sâfi ve hâlis bir mahiyet almasına vesile olmuş, inşaallah hissiyat-ı nefsaniye karışmamış.

Sâlisen: Medrese-i Nuriye kahramanlarından ve Mehmedlerin ve Ahmedlerin vârislerinden Marangoz Ahmed'in tafsilatlı ve samimi mektubu Medrese-i Nuriye'nin bütün halkı birden şakird olmaları ve âhirzamanda gelecek büyük zatın elinde manevî bir kılıncı Zülfikar Risalesi olacağını, Medreset-üz Zehra sair vilayetlere imam ve üstad hükmüne geçecek diyen Medrese-i Nuriye'nin umum talebeleri namına müjde vermesi, inşâallah hakikatı çıkacak ve o beklenilen zâtın gelmesi ile görülecek. O mektubu ta'dil ve ihtisar ettikten sonra Lâhika'ya geçirebilirsiniz.

Râbian: Kahraman Süleyman Rüşdü geldi. Kısaca görüştük. Umumunuzun bedeline gördük ve bizim bedelimize de sizi ziyaret edip görüşecek. Zâten her vakit kendimi hayalen sizin yanınızda buluyorum. Ayrılmamışız. İnşâallah ayrılmayacağız da. Umumunuza binler selâm ve dualar ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said-ün Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Hadsiz şükür olsun ki, Asâ-yı Musa'nın çıkmasına manialar sed çekemediler. Hakikaten Medreset-üz Zehra'nın Zülfikar ve Asâ-yı Musa'dan 500 tane meyve vermesiyle, istikbalin ve âlem-i İslâm'ın tebriklerini ve ruhanîlerin alkışlamasını kazanıyor ve kazanacak. Hem o mahsulün her bir nüshası, şimdiye kadar el ile yazılan ve çok tashihlere muhtaç nüshalara birer sağlam me'haz ve benim bedelime tam tashihe medar olurlar. Bu cihette ben çok memnunum, minnetdarım. Çünki çok acib yanlışlar, nüshalarda bulunuyor. Şimdi tashih noktasında 500 Said hükmüne geçtiler.

Sâniyen: Hulusi-i Sânî Nur Santralı Sabri'nin eskiden beri Nur cihetinde bir arkadaşı Kozca Hatibi Hüseyin Hoca'nın mektubunda Sabri kardeşimizle yanıma gelmek arzusu var. Hem yağmursuzluktan şekvası var. Ben o kardeşlerimizin bu arzularını bilfiil gelmiş gibi kabul ediyorum. Ben onlardan ziyade görüşmek isterim. Fakat makine ile dört mecmua çıkıncaya kadar ziyade ihtiyata mecburiyetim var. Hariçten gelenlerle görüşmem nazar-ı dikkati celbetmemek için görüşmemek muvafıktır.

Gariptir ki, müstesna olarak her tarafta yağmura ihtiyaç varken, bu Emirdağına mahsus şiddetli bir yağmur ve emsali görülmemiş fındık kadar taneleri büyük ve ekinlere çok fâideli bir dolu geldi. Şimdi yanımda iki Nurcu kardeşler diyorlar ki: “Hem mu’cizatlı Kur’ân’ın gelmesi ve Afyon’dan bir nüsha Zülfikar’ın müsaderesi münasebetiyle ehemmiyetli bir hücum beklenirken, takdirle Emniyet Müdürü tarafından okunmuş. Ve üçü İsmail namında üç ehemmiyetli memurun aynı vakitte Nurlara tam şakirt ve nâşir olmaları bu yağmura vesile oldu.”

Çünkü şimdiye kadar çok tecrübelerle, Risale-i Nur’un serbest intişarıyla belâların ref’i ve ona ilişmek ve susturulmakla belâların gelmesi sabit olmuş, hattâ mahkemede ispat edilmiş. Anlaşılıyor ki, bu bahar fırtınasında iki haricî, iki dahilî dört cereyan, herbiri bir maksada göre ve Nurcuların şevkine ve sa’ylerine ilişmek ve yüzlerini dünyaya ve siyasete çevirmek istemelerinden kuraklık başladı, inşaallah yakında ref olur.

Sâlisen: Üniversitenin küçük kahramanlarından Yusuf Ziya ile Mustafa Ramazan’ın mektublarını Lâhika’ya girmek için leffen gönderiyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: (Bkz.)

Sâniyen: Yeni çıkan Asâ-yı Musa'nın en âhirinde, Hüsrev'e ve yardımcılarına olan hususî dua ki, Zülfikar'ın en âhirinde yazılmıştır. Aynen o dua Asâ-yı Musa'nın âhirinde yazılsın. Yalnız "Zülfikar hurufu" yerine, "Asâ-yı Musa hurufu" yazılsın. Hem Nazif ve yardımcıları dahi aynı duayı "Hüsrev" kelimesi yerine "Nazif" olarak yeni hurufla çıkardıkları Asâ-yı Musa'nın âhirinde yazsınlar.

Sâlisen: Bana çok lüzumu bulunan ve etraftan bazan istenilen Zülfikar nüshalarından beş-on Zülfikar'ı benim için hususî bir yere bırakınız. Sonra bir müsaid vakitte bana gönderiniz. Umum kardeşlerimize binler selâm ve bugünkü Hızır İlyas olan bayram-ı âmmenizi tebrik ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta fakat
memnun kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 20

Mektup 20

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler olsun ki Asâ-yı Musa'nın hitamıyla beraber üç ehemmiyetli mecmualar güzel ve sıhhatli bir surette yazılmaya başlanmış. Cenab-ı Hak bunların hitamına kadar muvaffakiyet, sıhhat ve selâmet ihsan eylesin, âmîn. Gönderilen üç sahifede yalnız Arabî münacatta iki hareke, bir harften başka sehiv yok. Harekenin birisi تِلْكَ الاُمُورُ doğru iken, sehven تِلْكَ الاُمُورِ yazılmış. İkinci hareke بَيْتُ الْوَحْدَةِ doğru. Sehven بَيْتَ الْوَحْدَةِ yazılmış. Harf ise اِعْتِيَانًا yerine sehven "te" noksan bırakılmış, اِعْيَانًا yanlış yazılmış. Fakat bu üç kahramanlar nümune gönderdikleri üç sahife, o sahifelere kadar makine ile yazılmış mı? Merak ediyorum. Hem makine üçüne kâfi gelir mi? İnşâallah Siracünnur'un Asâ-yı Musa arkasında parlak fütuhatı olacak ve Sikke-i Gaybiye, Tılsım ve

Lem’alar mecmuasıyla i’cazkârane gaybî imzayı en muannidlere de tasdik ettirecek inşâallah.

Sâniyen: Faal, sarsılmaz Isparta Hulusi’si büyük Refet’in Seyyidler hakkındaki sualinin cevabını bu dakikada pek ziyade meşguliyetime binaen yine ona havale ediyorum. İnşâallah bir müsaid zamanda belki cevab verilecek. O gayretli ve tesirli kardeşim hakkımızda sırlı olan üç rakamıyla ve mübarek mahdumu pederiyle de Zülfikar’ın neşrine ciddi gayreti, Nur’un ehemmiyetli bir rüknünün vazifesini yapmasına delildir. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin, âmîn.

Sâlisen: Denizli’nin çok ehemmiyetli risalelerini elime yetiştiren ve sadıkane hizmet eden ve pederi Şeyh Hacı Said ile haslar içine Nur dairesi içinde bulunan Hâfız Mustafa’nın kısacık bana yazdığı bir mektubu onun vaziyeti hakkındaki meraklarımı izale etti. O zât az zamanda çok kıymetdar iş gördü. Hâkim-i âdil ve mübarek heyetiyle daima duadadırlar, unutulmuyorlar. Onlara pek çok selâm ederim ve onlara çok minnetdarım.

Râbian: Merak etmeyiniz belki bunda da bir hayır var ki beş-on gündür pek sıkıntılı hem uykuyu men’ eden, hem iştihayı kesen bir rahatsızlık, kıştaki tesemmümden bâki kalan hastalığa ilâve olmuş, belki de ondan çıkmış. Dört günde yirmi dirhem ekmek yiyemediğim halde, Cenab-ı Hakk’a şükür olsun ki sair işlerime muhalif olarak müstesna bir surette tashihat-ı Nuriyeye zarar vermiyor ve hususî evradımı terk etmeğe mecbur etmiyor. Şimdiye kadar tecrübelerle kanaatımız gelmiş ki, böyle sıkıntıların altında büyük hayırlar var. Ben mesrurum, müteessir olmuyorum. Siz de dua ediniz fakat müteessir olmayınız. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Asâ-yı Musa’nın fiatı tensib ettiğiniz on banknot münasibdir. Fakat Asâ-yı Musa’da onbir rakamın ehemmiyeti var. Onbir mes’ele onbir hüccet-i imaniye, onbir banknota tevafuk etmek hatırı için bir kısmını onbir banknot fiatla vermekle bu latif tevafuku hatırlamaktır.

Said-ün Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ki Asâ-yı Musa kırılmadan mükemmel olarak hitam buldu. Dalalette firavunlaşmış nefisleri mağlub edeceğine ve ehl-i imana manevî rahmetler yağdırmağa vesile olacağına bir emaresi ve onun çıkması, bizim tarafa neşre başlaması aynı zamanda yağmura çok ihtiyacı bulunan hem Isparta, hem bu havalide emsalsiz devamlı bir haftadan beri rahmetin gelmesine tevafukudur.

Sâniyen: Bize göndereceğiniz yeniden Zülfikar nüshalarına mukabil şimdilik hediyesini gönderemiyeceğim. Çünki onları muhafaza edip, gayet lüzumlu vakitte ehemmiyetli yerlere verilecektir.

Çok faal ve çok tesirli Nur naşiri Refet Bey'in kırk sene evvel bizimle alâkadar ve ehemmiyetli bir zamanda Eski Said'in İhlas başındaki âyete dair hitabetini dinleyip alâkadarlık gösteren, kırk sene sonra aynı hakikatı Refet vasıtasıyla gören ve Nur'un bir kerameti diye Nur dairesine giren zâta bilhassa selâm ediyorum. Ve mektubunda ismi bulunan kahraman Burhan'ı unutmuyorum ve Nur

hesabına ona çok minnetdarım. Merhum Lütfü'nün vârisi ve kahraman Tahirî'nin ciddi bir arkadaşı ve metin bir Nurcu kardeşimiz Atabey'li Abdullah Çavuş'un manidar mektubunu ve kendine mahsus tesbihat namazının sonunda duası güzeldir. Hem o kardeşime, hem mektubunda isimleri bulunan başta kahraman Tahirî'nin mübarek pederi olarak o kardeşlere ve hemşirelerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz ve makbul dualarını istiyoruz.

Sâlisen: Sekiz sene Kastamonu'daki hizmet-i Nuriyeyi tamam semeredar bir suret vermesine bir vesile olan ve Kastamonu'da olması lâzım gelen ehemmiyetli vazife-i Nuriyeyi bilfiil yapan Safranbolu, Eflani civarındaki Nurcular namına ve Mehmed Feyzi ve Muallim İhsan gibi kardeşlerimizle teşrik-i mesaî eden kahraman Mustafa Osman ve Hıfzı kardeşlerimizin mektubları bizleri çok mesrur eyledi. Hususan büyük üstadlarımdan Ahmed Ziyaeddin'in (K.S.) hafidi Seyyid Efendi Nur dairesine tam bir şevkle girmesi, bizi fevkalâde sevindirdi. Ve o havalide daha çok Hasan Feyzi ve Ahmed Fuad'ların çıkmasına ümid veriyor. Hıfzı'nın masum mahdumlarının yazdıkları risaleleri medar-ı ibret için daima yanımda bulunduruyorum. Onların yazılarını gören buradaki masumlar şevke geliyorlar. Cenab-ı Hak o havaliyi üçüncü bir Isparta hükmüne getirsin inşâallah, âmîn.

Güzel kalemiyle Risale-i Nur'a çok hizmet eden ve ciddî alâkasıyla çok mekteblileri Nurlara sevkeden Muallim İhsan Abdurrahman Safranbolu havalisine muallimliğe gelmesi çok güzeldir inşâallah. Küre medrese-i Nuriyesinin hizmet-i Nuriyesini orada yapacaktır inşâallah. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin, âmîn.

Râbian: Denizli hapsinde bizleri ehemmiyetli bir cihette âhir-i hayata kadar minnetdar eden Sadık Bey, Hilmi Bey, Beylerbeyli Süleyman Bey'i çok merak ediyorum. Hususan hapiste kalan Süleyman ne halde olduğunu haber almamıştım. Bu defa Çorum hapsinden benim namıma bir mektub geldi. Gençlik Rehberi gibi bazı risaleleri istiyor. Mektubunu size gönderiyorum. İstediğini gönderirsiniz. Benim tarafımdan ona çok selâm ve onu unutmuyorum diye yazınız.

Hâmisen: Alamescid Köyü imamı Hoca Edhem'in uzun mektubunun bir kısmını tayyedip ehemmiyetli kısmını Lâhika'ya

geçirmek için size gönderiyorum. Bu hoca, hocalar içinde aynen muallimler içinde Hasan Feyzi gibi görünüyor. İnşâallah öyle olacaktır. Hem o, hem talebeleri Nur'un tam kıymetini anlıyorlar ve tam sarılıyorlar hissediyorum. Hususan mektubunda Risale-i Nur'a ciddi şakird olmağa isimleri yazılan bu yeni kardeşlerimiz Molla Mestan, Mustafa Hoca, Ahmed Hoca, Ahmed Hamdi Çavuş, Abdülkadir, Ali Şengül, İsmail Pala, Mehmed Pala, Hasan Koçak, Abdullah Çavuş, Ahmed Kılınç, Mehmed Atmaca, İbrahim Kaygusuz, İbrahim Çaran, Bekir Aktaş, Ahmed Koçak, Mustafa Ceviz, Ahmed Akçay, Mustafa Yılmaz, Hasan Esen, hususan evvelce ömürlerinin bir kısmını bana hediye eden oradaki masumların namına 14 yaşındaki Emin Yılmaz ile beraber Nur'un dairesine tamamıyla kabul edildiler. Cenab-ı Hak onları ve üstadlarını muvaffak eylesin ve Nur'un hizmetinde daim eylesin, âmîn. Faal ve çalışkan kardeşimiz Hoca Edhem Risale-i Nur'un kıymetini takdir etmeyen veya zarar veren bazı hocalara ve bir kısım enaniyetli şeyhlere hiddet ediyor, bazı tokat vuruyor. Halbuki Risale-i Nur'un mesleği münakaşayı kabul etmiyor. Ehl-i iman kim olursa olsun onlarla meşgul olmuyor. Onun için bu kardeşimiz hiddetle değil, ihtar ile dokundurmamak tarzda onlarla Nur dairesinde görüşsün. Hakikaten bu kardeşimizin gayretine ve himmetine bârekâllah deriz.

Sâdisen: Buradaki evvelce müsadere edilen bir nüsha Zülfikar Afyon'da çokların imanını kurtardığını ve vali muavini onu tamamıyla okuyup çok beğendiğini söylemiş. Sonra da Ankara'ya göndermişler. İnşâallah orada çokların imanını kurtaracak. Madem birkaç ay evvel hem Isparta'dan hem buradan ellerine bir nüsha geçmiş, hiç ilişmek tereşşuhatı görünmedi. Elbette Zülfikar galebe etmiş. Şayet ehemmiyetsiz, zararsız bir ilişmek gibi bir şey olsa da hiç merak etmeyiniz, hiç ehemmiyeti yok. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Nasılki Denizli hapsimiz Âyet-ül Kübra'nın fütuhatına büyük bir sebeb oldu. Aynen öyle de bu hâdise dahi Zülfikar ve Asâ-yı Musa fütuhatına parlak bir vesile olduğuna çok emareler var. Zâten hükûmetin eline geçen kısım, onların hakkı imiş. Onların daha ziyade o Nurlara ihtiyacı varmış. Hattâ Diyanet Reisi, birisine demiş: "Maneviyatın en büyük mütehassısı bu eserdir." Ve onun otomobili parçalanması hâdisesinde hayatını kurtarması, Zülfikar'ı çok takdir etmesinin bir kerameti olduğunu itiraf etmiş. Demek o derece takdir ettiği halde, müdafaa etmediğinden otomobilinin parçalanması bir şefkat tokadı olduğunu zımnen ikrar etmiş gibidir. İnşâallah bu eserler kendi kendilerini müdafaa ederler.

Sâniyen: Makine mes'elesinde Sav kahramanlarından Mehmed Çavuş'un fikri güzeldir. Hem diyebilirsiniz ki, yazı makinesi pek çok insanlarda var, serbesttir. Hem matbaa kanununa dâhil olmadığına kanaatımız var idi. Hem hatırımıza gelmiyordu ki, bu cihette itiraz edilecek.

Sâlisen: Kastamonu havalisinin kahramanı ve Nur dairesinin bahadırı kardeşimiz Sadık Bey'in şuhur-u selâse ve Leyle-i Regaib tebriki ve bu bîçare kardeşinize manevî tarihçe-i hayatını daha geniş bir tarzda neşrine dair fikrini çok güzel gördük, bârekâllah dedik. Zâten eskiden düşündüğümüz tarihçe-i hayat Siracünnur namı aldı. Bu yeni şekildeki mecmua Sadık'ın ve Mehmed Feyzi'nin hissesine düşüyor. O mecmuayı da onlar çıkarmağa haklarıdır. Kahraman Nazif de yardım etmeli. Fakat oniki aded parçalarda onlar münasib görmedikleri cümleleri kaldırmasına onlara izin veriyorum ve ıslahını da onlara havale ediyorum. Hususan eski Divan-ı Harb-i Örfî'deki müdafaatın Risale-i Nur mesleğine uymayan bazı cümleleri tayyedilsin ve Eskişehir müdafaatında da kardeşlerimizin hatırı için bazı pek yumuşak ve musalahakârane tabirat ta'dil veya tayyedilsin. Ve Denizli müdafaatındaki tekrar eden cümleler ihtisar edilsin. Hem taksim-ül a'mal suretinde Sadık ve Feyzi'ye yardım için bazı has kardeşlerimiz o oniki parçadan bir parçayı bulsun, yazsın, onlara versin. Ve daha yağlı kâğıda yazılmadan ben de bir defa görsem münasibdir. Size havale ediyorum. Siz daha iyi bilirsiniz. Sadık Bey'in mektubunu Mehmed Çavuş'un mektubuyla me'haz olmak için birlikte size gönderiyorum.

Râbian: Nur'un erkân-ı mühimmesinden ve Nurlara karşı hârika bir alâka ve sadakatla takdirkârane eskiden beri fıkraları Lâhika'yı zînetlendiren kardeşimiz Halil İbrahim'in bu defaki kısacık manzumesi güzeldir. Fakat vakit bulamadım ki tam dikkat edeyim. Sonra size gönderilecek. Hem ona, hem onun mektubunda isimleri bulunan eski ve yeni kardeşlerimize pek çok selâm ediyoruz. Ve umumunuza da hem selâm, hem dua, hem dualarınızı istiyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta fakat mesrur
ve müferrah kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 23

Mektup 23

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Seksen sene ibadetli bir ömrü bahtiyarlara kazandıran Ramazan-ı Mübarek'te inşâallah Nur'un şirket-i manevîsi o kazanca mazhar olacak. Bayrama kadar elden geldiği kadar Nurcular ihlas ile birbirinin dualarına manevî âmînler demeli ki; birisi o sekseni kazansa, her biri derecesine göre hissedar olur. En zaîf ve en ağır yükü bulunan bu hasta kardeşinize elbette manevî yardım edersiniz.

Sâniyen: Medine, Şam, Mısır ve Hind'e gönderilen Zülfikar ve Asâ-yı Musa başlarında yazılan fıkra, bera-yı malûmat aynen size gönderildi.

Sâlisen: Refet'in İstanbul'a hareketi bu sırada çok münasib oldu. Çünki yanıma gelen Hacı Bekir'e ehemmiyetli bir vazife verildi. Buradan ehemmiyetli bir kardeşimizi de oraya gönderdik. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 24

Mektup 24

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Dokuz Zülfikar'la iki el yazısı Zülfikar emanetlerini aldık. Şehid Hâfız Ali'nin Rüşdü'sü ve bir vârisi ve Mübarekler Heyeti'nin faal Nur nâşiri Hâfız Mustafa'nın cem'iyetli, benim merak ettiğim noktaları ve benim hoşuma gidecek çok maddeleri beyan eden güzel mektubunu sandık içinde bulduk. Bin mâşâallah ve bârekâllah dedik. Nur santralı ve Yirmiyedinci Mektub'u tezyin eden fıkralarıyla çokları Nurlara dâhil eden kardeşimiz Sabri'nin güzel ve uzun bir mektubunu da içinde bulduk. Masumların kahramanlarından mahdumu Nureddin'in Hâfız Mustafa ile ve Nurların nâşirleri iki Ali ile ve Osman ve Abdurrahman gibi arkadaşlarının selâmlarına mukabil çok selâm ve dua ediyoruz. Sabri'nin güzel mektubu ve İnebolu'lu Küçük İbrahim'in güzel mektubunu da kısmen Lâhika'ya geçmek üzere leffen gönderildi. Sabri'nin mektubunda Barla'lı Hakkı Efendi'nin ve Şem'înin kalemiyle Nurlara başlamaları beni çok mesrur eyledi. Nur'un birinci medresesinde Hakkı'lar birincilerdendi.

Sâniyen: Safranbolu kahramanlarından ve üç ehemmiyetli Mustafa'nın sinnen en küçüğü Mustafa Oruç'un pederi ile beraber sarsılmaz bir fedakârlıkla Risale-i Nur'a çalışacaklarını gösteren güzel bir mektubunu da aldım. Hakikaten Safranbolu birdenbire aynen Denizli gibi az bir zamanda ayrı ayrı hâsiyette küçük büyük

çok fedakâr Hasan Feyzi’leri yetiştirmeye başlamış. Cenab-ı Hak emsalini çoğaltsın ve onları muvaffak etsin, âmîn.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umuma binler selâm eden hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 25

Mektup 25

(Mektubun baş kısmı için Bkz.)

Râbian: Üç seneden beri Hüsrev'in mektublarıma cevaben yazdığı mektubları, hususan benim yazdığım mektublarımın hülâsasını tam tamına güzelce yazması benim çok hoşuma gidiyordu. Bütün o mektublar muhafaza edilsin dedim. Şimdi hatırıma geldi ki, bütün o mektubların fakat benim mektublarımın hülâsalarına aid kısmını bir risale suretinde cem' edip Lâhika'ya parlak bir zeyl yapılsın. İnşâallah müsaid bir vakitte bunu yaptıracağız.

Hâmisen: Bu geçen gece Leyle-i Kadrinizi ve gelen bayramınızı bütün ruh u canımızla tebrik edip umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Bu mektuba vakit bulamadım ki bakayım. İmlasında, kelimelerinde lüzum varsa tashih edersiniz. Üniversite talebesi olan Şevket'in Daday genç talebeleri namına yazdığı mektubunu tashihinizden geçtikten sonra Lâhika'ya girmek için leffen gönderiyoruz.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Leyle-i Kadrinizi tekrar be tekrar tebrik ederek Cenab-ı Hak hakkınızda ve hakkımızda bu Ramazandaki Leyle-i Kadr'i herbirimize seksenüç sene bir ibadet hükmünde kabul etmesini ve âlem-i İslâmda ve zemin yüzünde Kur'anın nev-i beşere güneş gibi ziyalar neşretmesini ve beşerin yaralarını tedavi etmesini Leyle-i Kadir'de dua eden mübarek zâtları ve Leyle-i Kadr'in kudsî hakikatını şefaatçi ederek Erhamürrâhimîn'in rahmetinden niyaz ediyoruz.

Sâniyen: Bu müsadere mes'elesi ondan dokuzu hem bize, hem Nurlara, hem ehl-i imana menfaatli olduğu için sair taarruzlar gibi bir musibet-i semaviye ve arziyeyi netice vermedi. Yalnız bir derece zahirî bir telaş ve bir hüzün Nurculara verdiği için tam müsadere vaktine kadar güzelce devam eden rahmetler durdu. Bir derece itab göründü diye buradaki Nurcuların kanaatı geliyor. Hem de her vakit faideli olan ihtiyata bizi sevketti. Siracünnur'un çoğunun intişarına kadar bir yerde toplu bulunmasın, ayrı ayrı yerde bulunsun, daha münasib olur. Ve Siracünnur'un âhirinde siz münasib gördüğünüz Hasan Feyzi'nin veya başkasının fıkralarını tashih, ta'dilden sonra

dercedebilirsiniz. Kahraman Tahirî'ye ve yardımcılarına bin bârekâllah ve veffakakümullah deriz.

Sâlisen: Kastamonu Hüsrev'i ve Nurların serkâtibi Mehmed Feyzi'nin beni çok mesrur eden mektubunu ve Ramazan tebrikini ve oradaki Nurcu arkadaşlarının alâka ve sadakatlarını ve mektubunda isimleri bulunan bütün o mübarek kardeşlerimizin devam-ı hizmetlerini ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Hususan Hilmi'ler, Sadık'lar, Emin'ler, İhsan'lar, Ahmed'ler, ihtiyar beş kardeşler ve Ilgaz'da İsmail ve büyük, küçük iki Şevket ve Mustafa ve Abdullah ve Hâfız Emin gibi kardeşlerimizin hem Ramazanlarını, hem Leyle-i Kadirlerini, hem gelecek bayramlarını bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Ve Emin'in Van'a seyahatı ve iki Şevket'in aynı zamanda İsm-i Hayy-ı Kayyum'un dersine tevafukları ve Asâ-yı Musa'nın oraya girdiği dakikada Kastamonu medrese-i Nuriyesi sevincinden sarsılmak manasındaki hafif zelzelenin haber vermesi, beni çok sevindirdi. Yeniden ben Kastamonu'ya gitmiş gibi ferahlandım.

Râbian: Hem kalemiyle, hem tesirli hizmetiyle Risale-i Nur'a çok hizmetleri sebkat eden Küre'li kardeşimiz Hâfız Emin'in mektubunda isimleri bulunan zâtlara pek çok selâm ve Hâfız Emin'i de yeni hizmet-i Kur'aniyede tebrik ve muvaffakiyetine dua ediyoruz. Yine eskide Nur'un iş başında çalışıyor gibi kabul ediyoruz. Kastamonu'dan Muammer, Küre'li Hüsnü, Mustafa, Hâlid gibi kardeşlerimize hususan Saatçı Nuri'ye çok selâm ve dua ediyoruz. Şimdi vakit pek dar ve acele olduğundan ve acele yazmağa mecbur olduğumdan onların mektubunu tamam okuyamadığımdan ve hususî cevab yazamadığımdan gücenmesinler.

Hâmisen: Masumlar kahramanlarından Daday'lı Şevket'in oranın genç şakirdleri namına yazdığı güzel mektubu ve manzumesini daha tamam okuyamadık. Hem ona, hem Daday'lı kardeşlerimize, hususan Hâfız Hasan'a çok selâm ediyoruz. Şevket'in parlak mektubunu tamamıyla ve manzumesini Lâhika'ya geçireceğiz. Size göndereceğimiz hem ayrı yazılıp gençler ve mektebliler okusunlar. Şimdiden ona bârekâllah deriz. Homa civarındaki Sütlaç'tan Mustafa Kurşuncu, Ahmed Yavuz ve Mehmed Baylan'ın pusulalarındaki bana dualarına mukabil Cenab-ı Hak onlardan razı olsun deriz. Selâm edip, dualarına âmîn deriz. Umuma birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 27

Mektup 27

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Hüsrev'in pek kıymetdar yüzden ziyade ve benim yazdığım mektubların hülâsaları ve cevabları şimdiye kadar sakladığımız mektublarını tedkik ettim. Ehemmiyetli kısımlarını yazdırdım. Lâhika'nın gayet parlak bir zeyli olarak büyükçe bir risale şeklini aldı. Sonra bir sureti size gönderilecek. Bir kısmını veyahut tamamını Sadık Bey ve Feyzi yazdıkları tarihçe-i hayatın içine girebilmesini tensibinize havale ediyorum.

Sâniyen: Kastamonu'nun hanımlar dairesinden Nurlar hakkında pek fedakâr ve alâkadar Nurcu Zehra'nın bana yazdığı mektubda ehemmiyetli bir Nurcu hemşiremiz olan Hacer'in vefatını ve ehemmiyetli bir Nurcu olan Lütfiye'nin Nurcu zevcinin füc'eten vefatını haber veriyor ve bir dost müezzinin de nüzul hastalığını yazıyor. Cenab-ı Hak o iki merhum ve merhumeye binler rahmet ve ona da şifa verip keffaret-üz zünub eylesin, âmîn. Benim bedelime o merhumların akrabasına ta'ziyemi tebliğ edersiniz. Ve Kastamonu Hüsrev'i olan Mehmed Feyzi benim hesabıma bir Siracünnur'u başta

Zehra o hemşirelerimize versin ve oradaki umum Nurculara da selâmımı tebliğ etsin.

Sâlisen: Mu'cizeli Kur'ân'ımızdan Sûre-i Rahmân tevafukat-ı latîfesi içinde bulunan cüz ile, güzel tevafuklu bir cüz ile İstanbul'da matbaacı Aziz'e göstermek için göndermiştik. O da çok beğenmiş, söz vermiş ki: "Ne vakit isterseniz, bunu da Hizb-i Kur'âniye ve Hizb-i Nuriye gibi fotoğrafla tab edeceğim. Hindistan'a bir milyon Kur'ân'ı göndermeye söz verdiğimden, bu mu'cizatlı Kur'ân'ı da içinde onlara göndermek güzel olur."

Cenâb-ı Hak, inşaallah Nurcuları muvaffak eder.

Râbian: Rehber'i eski harfle makine veya matbaa ile teksir etmeğe karar verdiğimiz vakit, İhtiyar Risalesi'nden Yedinci Rica ve Meyve'den Altıncı Mes'ele ve Dokuzuncu Şua'ın mukaddime-i haşriye ya tamam veya baştaki iman meyveleri ve Hüve Nüktesi ve gençlere lâyık bulduğunuz sair fıkraları da ilâvesi re'yinize ve tensibinize havaledir. Herhalde burada tab' edilen beşyüz nüsha Rehber kâfi gelmeyecek. İnşâallah eski harfe müsaade olsa tab' edilse çok iyi olur. Belki bu büyük sevabı yine Nur şakirdleri matbaacılara bırakmayacaklar, teksir makinesiyle yapacaklar inşâallah.

Hâmisen: Nur'un ehemmiyetli naşiri kardeşimiz Refet Bey'in İstanbul'da münasib mesken tedarik edememiş. Halbuki onun orada bulunması, Nurlar için lâzımdır.

Sâdisen: Sikke-i Gaybiye ne kadar yazılmış? Hem yazıldığı mikdar bana gönderilse idi, tashihte kolaylık olurdu. Burada Rehber 140 kadar kalmış. Eğer size çok lüzumu varsa, bir mikdar gönderilebilir. Mustafa Ramazan'ın gönderiyorum.

Sâbian: Gayet güzel, müjdeli, beş mübarek kardeşlerimizin beş mektubuna gayet kısacık bir-iki cümle yazmağa şimdi mecbur oldum. Çünki kâtib başka bir iş için bu dakikada Eskişehir'e gidiyor. Onun için mektub sahibleri gücenmesinler. Homa'lı Nur efesi Sami Bey'in seyahatinde görüştüğü umum o kardeşlerimize selâm ve muvaffakiyetlerine dua ediyoruz. Ve muallim Abdurrahman İhsan'ın tesirli mektubundaki telaşlı hallerine merak etmesin. Madem Nur hizmetindedir, inayet altındadır. Ve Safranbolu'da küçücük medrese-i Nuriye sahibi kardeşimiz Hıfzı ve masumların kahramanlarından iki

mahdumu ve refikasının yazıları benim daima yanımdadır. O küçücük medrese-i Nuriyenin şakirdlerini manen görüyorum. Hüsnü'nün hem rü'yası mübarek, bana hizmet etmek niyeti yapmış gibidir. Oradaki Nur'a hizmeti daha lâzımdır. Sart istasyonunda Nur'a çalışan ve kendi gibi Nurcu bulan Mehmed Yayla'yı tebrik ediyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, hâlis kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniyede faal, muhlis arkadaşlarım!

Evvelen: Hem Medreset-üz Zehra'yı ve şakirdlerini, hem Nur dairesini ve bu memleketi ruh u canımla tebrik ediyorum ki, Sikke-i Gaybiye pek mükemmel bir tarzda öteki mecmuaların imdadına yetiştirildi. Hem hadsiz şükür ediyorum ki, Mustafa Gül'de hem bir Hüsrev, hem bir merhum Hâfız Mehmed gördüm.

Sâniyen: Sikke-i Gaybiye'den 134 sahifeye baktım. Bin bârekâllah! Manaya zarar vermeyen bazı noktalar ve harflerin sehvinden başka yalnız iki haşiyede bir sehiv buldum.

Birincisi: 134'üncü sahifenin haşiyesinde "Haşiye: يَا مُدْرِكًا لِذلِكَ الزّمَان tenvin sayılmak şartıyla 1325 tarihi olan…" bu sehivdir. Sahihi şudur: "يَا سَعِيدُ مُدْرِكًا لِذلِكَ الزّمَان tenvin sayılmak şartıyla 1325 tarihi…" Bunu aynen yazınız, tâ tenkide medar olmasın.

İkincisi: 47’nci sahifenin haşiyesinde “Duası اَللّٰهُمَّ اشْرَحْ صَدْرَهُ” sehivdir. Sahihi şudur: اَللّٰهُمَّ اشْرَحْ صَدْرِى لْلاِيمَانِ وَ اْلاِسْلاَمِ Ve çok defa اِشْرَحْ صُدُورَنَا لْلاِيمَانِ وَ اْلاِسْلاَمِ Bu ikinci tashih edilmese de zararı yoktur.

Sâlisen: İstanbul’da Refet Bey’e bir nevi proğram (Haşiye; Refet’e bir proğram olarak gönderdiğim mektubun bir suretini de gönderiyorum.) gibi bir düstur-u hareket nev’inde bir mektub yazdım. Şimdi müsveddesi yanımda olmadığından, sonra size göndereceğim. Umumen selâm selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 29

Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sikke-i Gaybiye çok mükemmel olmuş. Ben bir cihette Risale-i Nur'un en mühimmi biliyorum. Ve herkesin de hissesi var ve gayet cem'iyetli bir bahçe hükmündedir. Ben tamamını mütalaa ettim. Size evvelce yazdığım bir-iki haşiyesinden başka sehiv ve manaya zarar vermeyen bazı nokta veya harf gibi ufak sehivlerden başka gayet mükemmel ve gayet hoş yazılmış. Hem Rehber'i de bu sabah bir saat zarfında tamamını mütalaa ettim ve bir tek sehiv buldum. Ehemmiyetsiz noktalar ve sehivler hariç. O sehiv de dördüncü sahifenin ondokuzuncu satırının başında "hâdisat" kelimesiyle "sinema" kelimesi arasında "sinema ile hal-i hazırda gösterdikleri gibi, istikbaldeki ahval dahi meselâ elli sene sonraki halleri bir sinema ile" Cenab-ı Hak inşâallah Medreset-üz Zehra'dan daha böyle pek çok meyveleri ihsan edecek.

Sâniyen: Hayatlı, kıymetli, Sabri, Süleyman, Çilingir gibi üç mektub gönderiyorum. Sabri ve Süleyman ile gönderdiğim yüz lirayı İnebolu'da Zülfikar'dan evvel çıkarsa oraya, yoksa Lem'alar daha evvel çıkarsa onlara bedel olarak gönderdim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sami Bey'in İzzet Hoca ile beraber yazdıkları mektubda başta kıymetli bir âlim bulunan Âsım Hoca ile beraber bazı yeni kardeşlerimizi ve selâmını ve kardeşliklerini yazmışlar. Âsım gibi kıymetli bir âlimin başımız üstünde kardeşliğini kabul ediyoruz. Ve öteki kardeşimizi de ruh u canımızla kabul ediyoruz. Ve yine onlara yazınız, bu sırada hususî mektub yazamadığımdan gücenmesinler.

Sâniyen: Size bu mektubla beraber gönderdiğim on vecihle kanunsuz taarruza dair mektubu münasib görseniz ve isterseniz başta bu vatanın ehl-i ilminin resmî mercii olan Diyanet Reisi'ne bera-yı malûmat Said-ün Nursî'nin bir maruzatıdır, size takdim ediliyor diye gönderirsiniz. Hem Erzurum meb'uslarından ve başka orada dost bildiğimiz bazı zâtlara, üstümüzden bu gadirli evhamın kaldırılması için bir suretini (Haşiye; Şimdi hatırımıza geldi, biz dahi bir suretini Diyanet Reisi'ne göndereceğiz ve göndermeğe hazırladık.) gönderirsiniz. Hem eğer Nur şakirdlerinden avukat ve diplomat kısmı bunu gazete ile neşretmeğe münasib görürlerse ve siz dahi münasib görseniz edebilirsiniz.

Sâlisen: Beni taharride yalnız Cevşen-ül Kebir ve Hizb-ün Nuriye ve nefsime karşı başımdaki iki levhadan başka bir şey alamadılar, bulamadılar. Yalnız Osman’dan ve Mehmed’den bazı risalelerle iki mecmuayı almışlar. Benim ifademi almadılar. Israr ettim, gelmediler. Anladım ki, gizli dinsiz düşmanlarımız Nur’un fütuhatına bir bulantı vermek için yeni Dâhiliye Vekili’ne bizimle alâkası olmayan Kütahya mes’elesini vesile ederek evham vermişler. Eğer Kütahya mahkemesi beni çağırsa, ben gidemeyeceğim. Hastayım. Siz benim bedelime Nurcu bir avukatı bulup oraya benim bedelime on vecihle kanunsuzluğa dair mektubumuz dairesinde mahkemeye cevab versin. Hem desin ki: O Arabî evradından başka olan kitablar, başka adamlardan bulmuşlar. Onlar kendine yazdırmışlar. Hem onları mahkeme görmüş. Hem belki başka kalem karışmış. Onun için onları bana yüklemesinler diye tedbir alırsınız. Hem tam ihtiyat ile beraber hiç merak etmeyiniz. Bu telaşlı ve evhamlı taarruzları korkaklıklarından gelmiş. Zâten birbiriyle boğuşuyorlar. Biz dünyalarına karışmıyoruz ki, bize karışsınlar. Her vakit gibi çaremiz sebat, tesanüd, ihlas ve ihtiyattır. Umuma selâm.

Not: Eğer hatalarını bilip istirahatımı bozmasalar, bu mes’ele sönse, öyle ehemmiyetli makamlara göndermeyiniz. Eğer daha ziyadeleşse, maslahat ne ise yaparsınız. Güya Şeyh Said’in oğlu Kütahya’da imiş, onun için öyle habbe kubbe olmuş.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 31

Mektup 31

Yirmidokuzuncu Mektub'u geçen sene size yazmıştım ki, iki makam yapılsın. İkinci makamı sırf tevafukata dair ve Birinci Makamı ondaki sair risaleler. Şimdi buradaki arkadaşlara gönderilen İkinci Makamı tashih ederken çok hayret ettim. Onun te'lifi zamanında bîçare Said hakikaten çok çalışmış. Çok takdir ettim. Bin bârekâllah dedim. Fakat o makam, hususan bu zamanda çok lâzım değil ve umumî olamıyor ve lüzumsuz bazı tafsilât içine girmiş ve içinde çok mühim hakikatlar da var. Sekizinci Kısmın Yedinci Remzi'nin başında bir sual-cevab var ki, huruf-u Kur'aniyenin tebdiline hücum edildiği için o zaman o hurufata çok ehemmiyet verilmiş. Siz o sual ve cevabını o makamın başına yazınız. Hulusi'nin manzumesini Tılsım mecmuasının âhirinde yazınız ve mektubuyla beraber Lâhika'ya da kaydedilsin. Umuma binler selâm.

Kardeşiniz

Aziz kardeşlerim!

Evvelen: Bunu huruf tevafukuna dair parçalarının başında yazılsa münasibdir.

Sekizinci Kısmın Yedinci Remzi

Nükte-i i'caziyeye bir me'haz olacak bir fihriste-i Kur'aniyedir.

S: En mühim hakaik-i Kur'aniye ve imaniye ile meşgul olduğun halde, neden onu muvakkaten bırakıp, en ziyade manadan uzak olan huruf-u hecaiyenin adedlerinden, tevafuklarından bahsediyorsun?

C: Çünki bu meş’um zamanda, Kur’anın bir temel taşı olan hurufuna hücum ediliyor ve onların tebdiline çalışıyorlar.

Bu sual ve cevab, Yirmidokuzuncu Mektub’un İkinci Makamı’nın başında yazılması lâzımdır.

Sâniyen: Bir seyyah Nurs Karyesine, köyümüze gitmiş. Vefat etmiş zannettiğim Molla Mehmed kardeşimi bulmuş. Ondan, o benim nazarımda çok mübarek meskat-ı re’simden bir parça teberrük getirmiş. Size o teberrükten üç elma ile ondokuz armut kurusunu gönderdim.

Sâlisen: Nur kumandanlarından kardeşimiz Refet Bey’in bu sırada İstanbul’u bırakıp Isparta’ya gelmesi isabettir ve hayırlıdır. Ehemmiyetli bir-iki Nurcuyu tevkil etmesi güzel olmuş.

Siz zerreye aid böyle parçaları Otuzuncu Söz’ün zeyilleri suretinde toplayınız. Hem şimdi de o zâtlara, Yusuf Ziya ve arkadaşlarına yazarsınız ki, inşâallah tam bir takım Diyanet kütübhanesine ve bir takım da Reis’in istemesiyle ona mahsus hazırlanacak. Umuma selâm.

Yeşilada’daki Hâfız Hüseyin’e selâm ediyorum. Rü’yaları güzel, tabiri de doğrudur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 32

Mektup 32

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Hiç merak etmeyiniz. Yalnız tesanüd ve ihtiyat ve “Sırran Tenevverat” düsturunu esas tutunuz. Anlaşıldı ki gizli düşmanlarımız son taarruzlarını bereyi bahane edip Nurların fütuhatına bir bulantı vermekle, Afyon Vali ve Emniyet Müdürünü iğfal edip bütün kuvvetiyle şahsımın aleyhine istimal ettiler. Hıfz-ı İlahî ve inayet-i Rabbaniye beni muhafaza ediyor. Ben bundan bir cihette memnunum ki, şahsımla uğraşıyorlar. Resmen Nurlara ilişemiyorlar. Belki gizli neşriyatı bahane ederek, buldukları bazı risaleleri alıyorlar. Hiç ehemmiyeti yok, merak etmeyiniz. Rahmet-i İlahiye altında Risale-i Nur kendini muhafaza ve himaye eder. Şimdilik bu ifadeyi gazete ile neşretmeyiniz. Bu son suret daha mükemmeldir. Oranın mahkemesine de bera-yı malûmat müddeiumumî gibi dostlara verirsiniz.

Sâniyen: Mütekaid miralaya ve Ali Osman’a ve Yeşilada’daki Hüseyin gibi zâtlara ve Hüseyin’in mektubunda isimleri bulunan kardeşlerimize selâm edip dualarını isteriz.

Sâlisen: Oranın müddeiumumîsine ve Sami Bey’e ve Asliye Ceza Hâkimine çok selâm ediniz. Hakikaten bu vaktimde onlar gibi hâkim-i âdil ünvanına lâyık, vicdanlı zâtların daire-i memuriyetlerinde bulunmağa çok ihtiyacım var. Fakat kader-i İlahiyeye havale ediyorum. Umuma binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 33

Mektup 33

Bizi merak etmeyiniz. Bu geniş **(Haşiye)** taarruzları da yüzden bire indi. İnşâallah zahmetlerimiz rahmetlere dönecek. Hüve Nüktesi'nin âhirinde Hüve havada bir anahtar oldu. Âlem-i misale girdim. Bütün manevî fotoğraflar gibi…… ilh. mealinde yazdığımız parçacık ki üzerinde çizgi çektim ki neşrolunmasın demiştim. Eğer zayi' olmamışsa ehemmiyeti var. Hususî nüshalarınıza da isteyenler Hüve Nüktesi'nin âhirinde yazabilir. Bize de bir suretini gönderirsiniz. Bizde sureti yok.

Said

Haşiye: Buradaki mahkemeye çağırılmayacak. Kitablar Afyon'a gönderilmiş. Mûcib-i merak hiçbir şey yok. Said

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 34

Mektup 34

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin mi’rac-ı şerifinizi bütün ruhumla tebrik ederim. Ve gelecek mübarek günler ve gecelerdeki dualarınıza şimdiden binler âmîn deriz.

Sâniyen: Antalya’da Nurların intişarına çalışan Mehmed’ler ve Ahmed’ler ve Ali’ler ve İbrahim’lere çok selâm ve tebrik ve muvaffakiyetlerine dua ederiz. Acaba Eskişehir’de beraberimizde bulunan Hüseyin Usta hayatta mıdır, merak ediyorum.

Sâlisen: Kâtib Osman’ın nasılki malûm mektubu Medresetüzzehra’nın umum talebeleri nâmına Asâ-yı Musa’da makam almış. Öyle de onun kiraz bahçesi, Risale-i Nur bahçesi namını burada alıp onun kirazlarını çoklar teberrük niyetiyle aldılar. Nurlar hesabına yediler.

Râbian: Sava medrese-i nuriyesi hakikaten ümidimizin pek fevkinde kahramanane Nurlara hizmet ediyorlar. Bana gelen mecmualarda onların hârika çalışmalarını hayretle karşıladım. Binler bârekâllah. Salahaddin’in yazdığı Asâ-yı Musa âhirinde kısacık tercüme-i müellife dair mektubunu size gönderdik. Lâhika’ya girsin. İsteyenler ve münasib görseniz kendi nüshalarının âhirinde yazabilir.

Umum kardeş ve hemşirelerimize selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ شُهُورِ الثّلاَثَةِ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Yirmiyedinci Mektub'u hâlisane ve tahsinkârane fıkralarıyla tezyin eden iki Hulusîlerin iki samimi fıkraları Lâhika'ya geçmek için size gönderildi. Nur santralının mâşâallah eskiden ziyade hizmet ve sadakatı devam ediyor. Ve civarı Barla ve Eğirdir dahi ileri gidiyor. Ve eski Hakkı ve (پ) gibi kardeşleri dahi eski alâkalarını tam muhafaza etmeleri bizi çok mesrur ediyor. Sabri de merhum Hâfız Ali gibi tam farz vazifesini az zamanda bitirmiş. Şimdi sünnet nev'inde yine tam çalışması, şâyan-ı tebriktir. Şamlı Hâfız Tevfik'in yine eski kıymetdar hizmetine ve kalemsizlere Muhacir Hâfız gibi parlak kalemiyle yardımlarına koşması için bin bârekâllah. Ve Şamlı'nın yanındaki Risale-i Nur'un bazı Arabî parçaları var, bana gönderilsin. Mâşâallah zâyi' etmeyip muhafaza etmiş. Ben onları unutmuştum.

Sâniyen: Karye-i irfan talebeleri namına, kardeşlerimizden Mustafa ve Homa şakirdleri hesabına ve Hâfız İbrahim Çelebi'den dokuz nüsha Âyet-ül Kübra aldım. Eğer tekrar onlara gönderilecek ise, şimdilik tashihe vakit bulamıyorum. Bayramdan sonra bakabilirim. Eğer bizde kalacaklar ise, bizlere büyük bir yardım ve

kudsî çok mübarek bir hediye-i Nuriye olarak kabul edip onları yazanlara daimî sevabları kazandırmak için lâyık ve müştaklara tevzi' edilecek. Homa'lı ve hapis arkadaşlarımızdan Kara Mehmed'in vefatı, beni mahzun eyledi. Cenab-ı Erhamürrâhimîn ona, yazılan Nurların harfleri adedince rahmetler eylesin, âmîn. Mustafa'nın mektubunun bir kısmını Lâhika'ya geçirdik ve size de gönderdik. Mâşâallah o havali sadakat ve sebatta tam devam ediyor.

Sâlisen: Asâ-yı Musa'nın tashihinde zahmet çekiyorum. Gerçi kısmen tashih etmişsiniz. Fakat daha ehemmiyetli sehivler var. Meselâ: Kur'an ve kâinat ortalarından sonra ilâve edilen hakikat-ı insaniye şehadeti âhirdeki arabîde بِلِسَانِ الْحَقِيقَةِ الْاِنْسَانِيّةِ الَّتِى هِىَ الْكَائِنَاتِ الْمُصَغَّرَة بِلِسَانِ الْحَقِيقَةِ الْاِنْسَانِيّةِ الهى الْكَائِنَاتِ الْمُصَغَّرَة sehven الخ. İnebolu'dan gelen bazı nüshalarda yazılmış. Böyle bazı yanlışlar için ben herbir nüshayı dikkatle okumaya mecbur oluyorum. Hem tevafuk sebebiyle atlamaklar var. İnşâallah ben de bu cihette yazan mücahid kahramanların gayet kudsî, kıymetdar mücahedelerine hissedar olacağım ki, benim bîçare kalemime hisse bırakılmış. Umuma binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ شَعْبَان

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Şaban-ı Şerifinizi tebrik ve muvaffakiyetinize dua ederiz.

Sâniyen: Bir lüzuma binaen “Dâhiliye Vekiliyle bir hasbihal parçası” namındaki fıkrayı açık mektub olarak bir münasib gazete ile neşretmek için Sâlih Yeşil’e gönderdik. Ve bir suretini Başvekil’e ve birisini de Adliye Vekili’ne ve biri de Dâhiliye Vekili’ne ve biri de Afyon Emniyet Müdürü’ne veyahud Valisine buranın kumandanı vasıtasıyla gönderiyoruz. Bir suretini dahi yine size gönderiyoruz.

Sâlisen: Eğirdir’de Alîl Ali Osman’ın uzun bir mektubunu aldım. Hususî cevaba hâlim müsaid değil. Mektubunda isimleri bulunan ve başta Hakkı ve پ olarak oradaki kardeşlerimize çok selâm ederiz ve Ali Osman’ın bir kısım mektubunu Lâhika’ya geçirdik. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve dualarınızdan
daima istifade eden
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 37

Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniyede muktedir, muhlis arkadaşlarım!

Evvelâ: Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki, Nurları münafıkların tecavüzünden kurtarıyor. Yalnız taarruz bana oluyor. Hem taarruz edenleri rezil ediyor ve kısmen vazgeçiriyor. Bana sabır ve sevab veriyor. Neticede mesrur ediyor. Bu defa az telaşım; Asâ-yı Musa nüshaları birden elime geçti, onlar da haber aldılar. Acaba bunlara hücum olmasın? Lillahilhamd hiç ilişmediler. Hattâ birisi düşmanlığı bırakıp dost oldu. Ankara'ya vekillere gönderilecek "Dâhiliye Vekiliyle Hasbihal" mektublarını ona verdim. Sen gönder, dedim. Sonra Sâlih Yeşil'e göndermeyi münasib gördük. Ona yazdık. Eğer münasib ise o onları İstanbul'dan Ankara'ya göndersin ve bir suretini bir münasib gazete ile neşretsin, diye yazdık. Bera-yı malûmat size haber veriyoruz. Eğer siz şimdilik münasib değil derseniz; Sâlih'e yazınız ki, vermesin.

Sâniyen: Denizli Hüsrev'i ve Hâfız Ali'si Hasan Feyzi'nin bu puslanın başını yazdıktan sonra bu saatte çok müjdeli uzun bir mektubunu aldım. Elhak o zât, Nurların fütuhatına büyük bir sebebdir. Bin bârekâllah. O kardeşimiz şehnameleriyle bu gibi ibretli tesellidar mektublarıyla Nurların dairesini genişletir, herkesi şevke ve gayrete getirir. Cenab-ı Hak Denizli'ye de Isparta gibi bir Medreset-üz Zehra'ya çevireceğine bir delildir. Bu çalışkan ve muktedir

kardeşimiz mektubunda benden bazı mes’elelere dair fikrimi soruyor. Sizin meşveretinize havale ediyorum. Ve hemşiremiz Refika’nın yazısındaki satırlar kelimelerinden çıkan keramet-i Nuriye çok güzel ve latiftir. Ona bârekâllah deriz. Ve mektubunda bahisleri bulunan ve bilhassa hâkim-i âdil bütün o eski ve yeni kardeşler ve hemşirelerimize çok selâm ve dua ederiz. Ve bu mübarek şuhur-u selâsede dualarını rica ederiz. Ve Feyzi’nin tam hâlis ve sâdık talebelerinden ve Nur’un gayretli ve ciddi şakirdlerinden Ahmed’in bir mektubunu aldım. Hususi cevab vermeğe halim müsaade etmediğinden şimdilik bu kadar derim: Denizli hapsi madem bize Feyzi ve eski talebelerimi ve dostlarımı ve Hâfız Mustafa ve Muharrem ve hâkim-i âdil ve ve ve ve ve ve ve ve ve ve ve ilâ âhirihi gibi hakiki kardeşleri kazandırdı. Elbette o hapis, nazarımızda çok mübarektir ve Medrese-i Yusufiye namına lâyıktır.

Sâlisen: Abdurrahman Salahaddin’in mektubunu çok beğendim. Mâşâallah hüsn-ü ifadede ileri ve terakki etmiş. Baba-oğul, Nur’un iki kahramanı olduklarını her fırsatta isbat ediyorlar.

Râbian: Sava Medrese-i Nuriyenin kahramanlarından Marangoz Ahmed’in mektubunda iki keramet-i Zülfikar nümunesi aynen hem Barla’da hem Kastamonu’da biz de gördük. Fakat ayrı bir tarzda. Beğenmediğimiz siyah mürekkeb birden hâlis kırmızı mürekkebe döndüğünü ben ve arkadaşlarım hayretle gözümüzle gördük.

Daha çok yazacaktım. Fakat vakit kalmadı. Mâba’di var.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umuma selâm.

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 38

Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bin gece kadar kıymetdar Beraet Gecenizi, geçen sene müjdeci ve şimdi aynı vakitte yanıma gelen Kuddüs kuşuyla beraber tebrik ederiz.

Sâniyen: Bu defa bana hafif taarruzları ve bana hizmet eden Mehmed namındaki sâdık çocuğu hafiye yapmağa çalışmaları akîm kalması ve başka vilayetlerden gelen yabanîleri kabul ettiğimi diye asılsız bahaneleri ise şimdi hakikatı anlaşıldı. Bana ilişen memurlardan birisi demiş: Nerede dince bir hareket olsa, en evvel buraya ve Said Hoca'ya bakarlar diye ifşa etmiş. Ve anladık ki, Nurcu ve hapis arkadaşlarımızdan ve kardeşimiz Şemsi Yeşil, Sultanahmed Câmiinde Nur hakikatlarından ders vermesiyle -Re'fet'in yazdığına göre- beşbin adam o vaazda toplanmasından Nurların rakibleri kıskanç adamlar **(Haşiye)** onun derslerini Risale-i Nur hesabınadır ve onun talebesidir, diye tâ Afyon'a kadar işaa etmeleri bu defaki ehemmiyetsiz taarruza sebeb olmuştur. Fakat taarruz edenler nedamet ettiler. Bize bir zarar olmadı. Fakat güzel rahmet, hergün gelen yağmur birden kesildi, daha gelmedi. Siz merak etmeyiniz, inayet devam ediyor.

Sâlisen: Nazif, Re'fet, Mustafa Osman, Küçük İbrahim'in mektublarındaki mes'ele-i tab' ve makine ve bir ay kadar sabretmemiz ve Nurların serbest tab'edileceğini ve misyonerlerin

yalnız bir müstensihin sehviyle İncil-i Yuhanna'da 61 yazılmış ve doğrusu 16 budur, diye o koca eserde bundan başka kusur bulmamaları bizi çok mesrur eyledi. Fakat çok defa söylediğim gibi yine tekrar ediyorum ki: Herşeyden evvel sıhhatine ve yanlış olmamasına çok dikkat etmek lâzımdır. Çünki Risale-i Nur başkalara benzemez. Bazan birtek kelime ve bir harf ve bir nokta yanlışıyla ehemmiyetli bir mes'ele bozulur, hakikat sureti değişir. Sizin isabetli reyinize havale ediyoruz. Hem her halde Zülfikar-ı Mu'cizat en evvel eski harf ile, makine ile ve Asâ-yı Musa Mecmuası en evvel yeni huruf ile tecrübe edilse, münasib görseniz yaparsınız. Ben bu dört kardeşimize çok minnetdarım. Re'fet'in sıhhatını merak ediyorum. Küçük İbrahim bir tashihli Zülfikar'ı İnebolu için istiyor. Sonra gönderilecek. Mustafa Osman'ın bize gönderdiği Asâ-yı Musa'yı çok beğendim. Hem çok dikkatli ve sıhhatlı ve güzel. Fakat tevafuksuz. Bin mâşâallah. Nazif hakikaten kahramancasına Nurlara çalışıyor. Bin bârekâllah.

Kardeşlerim! Tâ bayrama kadar istirahata ve sükûnete ve sıhhate ihtiyacım var. Dualarınızla bana yardım ediniz. Merhum Hâfız Ali talebelerinden Hasan ve Ahmed'in fıkraları Lâhika'ya girsin. Umuma selâm ve dua.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Hattâ o kıskançlardan bir hoca demiş: Otuzbeş sene evvel Mart hâdisesinden bir-iki ay evvel, Molla Said'in Ayasofya'daki dersinde otuz-kırk bin adam toplandı, dinlediler. Demek Şemsi Yeşil onun yolunda gidiyor ve Risale-i Nur için beraber hapse girdi, demişler.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 39

Mektup 39

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim Şeyh Nesim ve Müftüzade Merhum Sa’dullah Efendinin Mahdumu!

Evvelen: Ramazanınızı ve seksen sene bir ömr-ü bâkiyi kazandırabilen Leyle-i Kadrinizi tebrik ile beraber, yirmi-otuz sene benim oraya her hafta bir mektub yazmasına bedel, sizlere o şirin vatanıma ve muhterem iki büyük hanedanlarınıza iki büyük mektubum olarak arzunuza binaen Zülfikar ve Asâ-yı Musa namında iki kitabı gönderiyorum. Zülfikar bizzât Şeyh Nesim’de, Asâ-yı Musa da eczacı kardeşimizde bulunmakla beraber, her iki kitab herbirinize aiddir. İnşâallah Risale-i Nur’dan daha mühim mecmualar onlar gibi tam arzunuza ve oranın istifadesine medar olmak şartıyla gönderilecek. Ben Bitlis’le, hususan iki hanedanınızla pek çok alâkadarım. Fakat şimdiye kadar çelik bir çenber içinde bulunmuş gibi, o şirin vatanımla ve o hanedanlarla alâkam zahirî kesilmiş idi. Ve tam fedakâr ve Nurlara benim bedelime sahib olacak bazı zâtları bekliyordum. İnşâallah ikiniz o ümidimin hakikatını göstereceksiniz. Oralarda hayatta kalan ahbablarıma pek çok selâm edip, hususan benimle beraber menfî Müftüzade Abdülmecid hayatta mıdır? Onu

çok merak ediyorum. Ve onu ve merhum Sa’dullah Efendi’yi ve merhum Şeyh Abdülbâki Hazretlerini hiç unutmuyorum, dualarımda daima hissedar ediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz
ve duanıza muhtaç
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 40

Mektup 40

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz kardeşim Sabri Bey!

Üstadımız sizlere çok selâm ediyor ve diyor ki: Ben hem rahatsızım, hem hiç vakit bulamıyorum ki, bir satır mektub okuyayım. Hem Ceylan burada yoktur ki, bana yazsın dedi. Ziver kardeşimizin uzun mektublar ve risale şeklinde yeni harf ile yazıyı Üstada verdik. “Ben bir tek harf yeni yazıdan bilmiyorum. Hem Risale-i Nur’un şakirdleri içinde çok âlimler, edibler ve muharrirler var. Hiçbirisi şimdiye kadar Lâhika’ya girmeyen Risale-i Nur hesabına eser yazmadığının sebebi; bir hodgâmlık ve hodfüruşluk olmamak ve Risale-i Nur’un haricinde başka meşguliyette bulunmamak ve başka muharrirlerin o cihette iştihalarını açmamak içindir ki; çok zaman Nurlara hizmet eden bazı kıymettar zâtların yazdığı bazı fıkralar Lâhika’ya giriyor, ehemmiyetli bazıları da mecmuaların âhirine ilhak edilir. Ziver Kardeşimiz gerçi haslar gibi sadakatı ve alâkası var, fakat bu noktada tecrübesi azdır. Çokları çalıştılar ki, dinî mecmua çıkaran bazı gazeteciler yeni harfle Risale-i Nur’un bazı parçalarını tab’ etmek üzere istediler. Mesleğimiz hatt-ı Kur’aniyeyi kurtarmak olduğu için yeni harfle izin verilmedi. Yalnız Dâr-ül Fünun’un ve bazı ehemmiyetli şakirdlerin ısrarıyla iki risaleye izin verildi. Mesleğimizde kat’iyyen ihlas-ı tamme bulunmak şarttır ve hiçbir menfaat ve benlik göstermemek ve Risale-i Nur’u hiçbir şeye vasıta etmemek ve tarafgirlik damarıyla hareket edenleri teşrik etmemek olduğundan

Nur Şakirdlerinin yegâne istinadları ve kuvvetleri ihlas ve tesanüd ve terk-i enaniyet olmasından sizler gibi has rükünlerin çok dikkat ve ihtiyat etmeleri lâzımdır.” diyor.

Hem Ziver’e bilhassa çok selâm eder. “Onun yazdığı mektub ve saireyi okuyamadım. Gerçi mevzu Nurlardır, fakat Nurlar içinde bulunan ehemmiyetli fıkralar Nurların tervicine kâfidir. Elbette Ziver’in bazı kıymettar fıkraları vardır. Müsaid bir vakitte dinleyeceğim. O risale içinde kıymetli fıkraları Lâhika’ya geçirmek için Isparta’ya “Ziver’in bir fıkrası” diye göndereceğim. Hem Risale-i Nur müşterileri aramaya mecbur değil, müşteriler onu aramalı ve yalvarmalı. Kemmiyete ehemmiyet vermiyor. Ziver kendi gibi bir adam bulsa, yüz kişiye bedeldir.” dedi. Ve rahatsızlığından söylediği için hususi mektub yazamadığı bir parça o dokunaklı bu mektuba gücenmemenizi istiyor. Bizler de hepinize ayrı ayrı arz-ı hürmet eder, ellerinizden öperiz.

Pek çok kusurlu,
âciz Hayri

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 41

Mektup 41

Şimdilik Hazret-i Hasan mesleği lâzım olduğuna bir manevî işarettir ki; burada ekseriyet-i mutlaka sâdık dost ve talebe, Hasan namındadırlar. Başkası pek nâdirdir. Beni hapiste bırakmadıklarına sebeb, bütün hapislere Nur'un sirayetidir. Hattâ bir tek bir hapishaneyi ıslah etmiş. Beni tebrie ile mahkûm etmek istiyorlar. Fakat aldandılar. Arkamdan Isparta kahramanları beni mahkûm ve muattal bırakmadıklarını bilmediler. Hadsiz şükür.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 42

Mektup 42

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Daha göndermediğim uhrevî ve firdevsî hediyenize karşı derim: Benim yüz canım olsa, size feda etsem yine kahramancasına gösterdiğiniz sadakat, metanetinize yetişemem. Cenab-ı Erham-ür Râhimîn sizleri Kur'an ve iman hizmetine lâyık bir fıtratta halkeylediğini şübhem kalmadı. Ben bu dehşetli kışta gayretinizle mükemmel bir surette hizmet-i Nuriyede çalışıyorum. Bugünlerde onların ben iaşelerini kabul etmediğim için gücenmesinler. Beni ziyade sıkıyorlar, kimse ile görüştürmek istemiyorlar. Fakat merak etmeyiniz, hiç ehemmiyeti yok. Bu büyük hizmeti yapan Ahmed kardeşimi dahi görmek muvafık-ı maslahat olmadığından onu bir ay en ehemmiyetli vakitte münacat ve dualarımda hususî bir surette yanımda hayalen hazır ederim. Bunu yazarken ehemmiyetli bir hâdise tekmiline mani' oldu. Umum kardeşlerime selâm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 43

Mektup 43

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Size tashihe medar ve me’haz olmak için merhum Hâfız Ali’nin hakikaten mübarek ve nurlu kitablarını gönderdim. Ve Sure-i Kul Eûzü’nün nükte-i i’caziyesi hem gece, hem çok acele yazıldığından bir-iki sehiv yanımdaki nüshalarda gördüm. Eğer size gelende varsa ıslah ediniz. Size meleklere iman rüknünün cüz’î meyvelerine aid bir parçayı küllî meyvelerine dair parçasından daha evvel göndermiştim. Eğer size vâsıl olmamış ise tekrar göndereceğim. Hem bu Onbirinci Mes’ele, Meyve’nin ehemmiyetli mes’elelerinin yüksek makamlarına ve meyvelerine girmesi muvafık mıdır diye re’yinizi bilmek arzu ederim.

Kardeşlerim! Ben burada çok sıkıntı çekiyorum. Sizin ile teselli ve tahammül ediyorum. Ve Hizmet-i Nuriye başka sahalarda parlak devam ediyor diye sıkıntıya ehemmiyet vermiyorum. Bütün kardeşlerime ve hemşirelere birer birer selâm ve dua ederim.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 44

Mektup 44

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ اَيّامِ الْفِرَاقِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Gerçi pek çok sıkıntı çekiyorum, fakat madem musibet çabuk gider, bâki meyveleri kalır. Beni merak etmeyiniz. Yalnız sizler ile muhabere edemediğim için sıkılıyorum. İnşâallah bu da geçer. Size bu defa mektub yerinde Onbirinci Mes'elenin bir parçasını gönderdim. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime birer birer selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

K.Said-ün Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 45

Mektup 45

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Merhum Hâfız Ali'nin Lem'alarını burada hem kendi, hem mahdumu, hem iki kardeşi pek ciddi bir surette Risale-in Nur'a şakird ve naşir ve sahib olmaya mütemadiyen Çalışkan Mehmed Efendi'yle gönderdim. Umum kardeşlerime binler selâm.

(Haşiye): Meyve'nin Onuncu Mes'elesi'nde اِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .. اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ den bir satır evvel iki mübarek kahramanın ehemmiyetli bir kelimede sehvetmişler. Şöyle ki: "O cüz'î hâdise-i şer'iyeyi küllîleştiren ve imtisalini iman-ı billah ile temin eden bir cümle-i tevhidiye ve uhreviyeyi… ilh." fıkrasında "imtisalini" yerinde "emsalini" sehven yazılmış. Manası bozuluyor. Eğer sizin nüshalarınızda "emsal" ise değiştiriniz. Kur'ana ait herşeyin ehemmiyeti böyle bir tek harf için bir mektub yazılmaz denilmemeli.

Said-ün Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 46

Mektup 46

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, Risale-in Nur'un fütuhatına ve âlem-i İslâm'da intişarına bir mukaddeme olarak; mübarek Tahirî geldi, Asâ-yı Musa'yı aldı, İstanbul'a gitti. Cenab-ı Hak onu ve sizleri muvaffak eylesin, âmîn.

Sâniyen: Hâkim-i âdilin Risale-in Nur'un serbestiyetine ehemmiyetli hizmeti ve alâkadarlığı o zâta Risale-in Nur'un bir yadigârı olarak şimdilik Sözler ve Mektubat'ın bir kısmı; ya Yirmiyedinci Mektub'a kadar taksim-ül a'mal suretinde Isparta civarı ve hariçteki kardeşlerimiz her biri bir kısmını yazsın. Veya fazlası varsa Isparta'ya Hüsrev'e göndersin ki, o zâtların o adaletine mukabil bir yadigâr verilsin. Eğer o mahkemenin insaflı ve âdil zâtları dahi iştiyakları devam ederse Risale-in Nur'un bütün eczaları sonradan tekmil edilip o hâkim-i âdile hediye-i Nuriye olarak verilmesini re'yinize havale ediyorum.

Sâlisen: Halil İbrahim'in hakikaten sadakat ve metanetini ve imanı ve zekâveti derecesinde parlak ve Hasan Feyzi'nin fevkalâde mektubuna denk gelecek bu defaki Risale-i Nur hakkındaki mektubunun sureti sizde kalmış ise; birinci sahifenin ortasından başlayan "Risale-i Nur nurdan bir ibrişimdir" cümlesinden başlayıp âhire kadar Lâhika ve Sikke-i Gaybiye gibi bazı mühim risalelerin âhirinde münasib görseniz yazarsınız. Eğer sureti kalmamış ise

göndereceğiz. Hattâ burada yeni hurufla da yazılacak. Halil İbrahim'in imzasını, o havali talebeleri namına deyip atarsınız.

Konya'lı Sabri hakikaten Risale-in Nur'un bir kahramanıdır. Onun münasib gördüğü Rehber ve İhlas Risalesi ayrı hem eski huruf, hem yeni hurufla tab'ı münasibdir. Eğer münasib görseniz yalnız İhlas'ı Asâ-yı Musa'nın âhirinde yeni hurufla tab' edilmek üzere Tahirî'ye gönderiniz. Lüzum gördükleri kelimeleri ta'dil edebilirler.

Râbian: Kardeşlerim! Hakikaten omuzlarımızdaki hizmet-i imaniyeye binler bizim gibi ciddi müştaklar iştirak etmek lâzımgeliyor. Biz kendi başımızla çok zor dayanıyoruz. Hem zaîfiz, hem yük ağır, hem bize ilişen pek çok. İnşâallah Asâ-yı Musa yeni hurufla tab' edilse biz çok istirahat edeceğiz. İnşâallah omuzumuzdaki ağırlığa binler el yardım edecek. Bizim yerimizde onlar omuzlarına alacak diye rahmet-i İlahiyeden kuvvetli ümid ediyoruz. Biz de nefes alıp istirahat edeceğiz inşâallah. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ حُرُوفِ رِسَالَةِ عَصَايِ مُوسَى آمِين

Çok aziz, tam sıddık, hakikî kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin gönderdiğiniz Asâ-yı Musa nüshalarını tashih ederken gördüm ki: Pek çok manevî bahçeleri içine almış bir büyük ve kudsî bahçedir. Herkes her bir hakikatına muhtaç olmazsa da, herhalde her taife ondan istifade edebilir ve hisse alır. Sonra tenkid nazarıyla baktım. İlmen ve aklen ve mantıken bir medar-ı itiraz bulmadım. Yalnız bazı müşevveş haletlerde ve acelelikle te'lif edilmesinden ve müstensihlerin sehivlerinden gelen bazı kusurları affettirecek çok mehasini var. İnşâallah bu risale, yazıcılarına pek çok sevabları ve daimî hasenatları onların defter-i a'mallerine yazacak.

Sâniyen: İlm-i Mantık'ta kaziye-i makbule yani avam-ı nâs mutemed ve makbul zâtların bir mes'elede kabullerini hüccet ve bürhan yerinde o mes'elenin tasdikine kâfi görüp iman eder. O halde o zâtlara hüsn-ü zan kırılmamak lâzımdır. Amma Risale-i Nur ve bilhassa bu risale ise Mantık'ın en kuvvetli ve en yakînî olan bürhanlı

ve Mantık'ça evveliyat ve yakîniyat kaziyelerindendir ki müellifine bakmaz. Yalnız hüccetlerine bakar. Onu söyleyen adam bozulsa veya çürütülse ve ne olsa olsun hiç zarar vermez. Ve bu hakikata binaendir ki, bu ehemmiyetsiz ve çok kusurlu şahsımın düşmanlar tarafından çürütülmesi ve benim de bilâ perva şahsen âdiliğimi ve kusurlarımı itiraf etmemle Risale-i Nur'un yüksek kıymetine bir zarar vermiyor.

Sâlisen: Risale-i Nur başka kitablara benzemez. Kelimelerinde hattâ bazan harfler ve noktalarında ehemmiyetli mes'eleler bulunur. Bir harfin veya bir noktanın yanlışı ile bozulur, mes'ele değişir. Bunun için tashihe çok dikkat lâzımdır, belki kitabet kadar mühimdir. Ben çok zaîf düştüğümden yoruluyorum. Benim bedelime yazan zât bir defa güzelce mukabele etsin, sonra bana göndersin. Kardeşlerimin has kısmı çoğu Arabî bilmediğinden hem telaffuzca bazan خ ح okunmasından harekelerde ve ح خ yazılmasından ben zahmet çekiyorum. Meselâ bir tek nüshada kırk defa "muhtaç" veya "ihtiyaç", "ihtiyat" مختاج ve اختياج ve اختياط yazılmış, خ ح olmuş. Asâ-yı Musa'nın âhirindeki Arabî'nin âhir sahifesinde بِاَنَّا نَشْهَدُ بِاَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ نَبِيُّكَ حَبِيبُكَ وَ رَسُولُكَ den tâ ye kadar yirmi sıfatlar zamme ister, halbuki kesre yazılmış.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 48

Mektup 48

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz kardeşlerim!

İnebolu samimi kardeşlerimiz umumları namına yazdıkları bu mektubu Lâhika'ya geçirdik. Siz dahi bu sarsılmaz sadakat senedini Lâhika'nıza yazınız. Gerçi mesleğime muhalif ve haddimin çok fevkinde tabirat var. Madem Risale-i Nur'un hârika kuvvetine ve hakkaniyetine bir tarz hüccet ve bir sebeb-i kanaat oluyor. Ben kendi zararıma razı olup, o tabirata çok ilişmedim.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 49

Mektup 49

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Gül fabrikasının kahramanları, uzun mektublarıyla hakikaten şiddetli hastalığıma şifa hükmüne geçtiler. Hüsrev'in fevkalâde mahviyet ve terk-i enaniyetini gösteren fıkrası tam sırr-ı ihlası kazandığını, Hâfız Ali'den bu cihetle dahi geri kalmadığını gösteriyor. Bu benlik ve enaniyet zamanında, mahviyet büyük bir fazilettir. Cenab-ı Hak ihsanını bazan bazılara ihsas etmemesi büyük bir ihsandır.

Bana ve Risale-i Nur'a ait işlerde sizi tevkil ediyorum. Münasib gördüğünüz tarzda yaparsınız. Beş Hizb-i Kur'aniye ve beş Hizb-i Nuriye ile beraber otuz-kırk tashih edilmiş Âyet-ül Kübra'dan Ramazandan sonra buraya gönderseniz münasib olur. Tahminimizce bu dokuzuncu defa zehirle bana bir sû'-i kasd var. Duanız bereketiyle ve Cevşen ve Bahaiye tiryaklarıyla inşâallah yine akîm kalacak.

Umum kardeşlerime ve hemşirelerime birer birer selâm ve dua ediyorum ve diyorum ve siz de deyiniz: "Yâ Erhamerrâhimîn! Bu Ramazandaki leyle-i kadrimizi Risale-i Nur talebeleri hakkında bin ay kadar hayırlı yap." İnşâallah Risale-i Nur'un şirket-i maneviye-i uhreviyesinde her cüz'î kazanç küllîleşmesi cihetiyle bu kıymetli dua kabule mazhar olur.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 50

Mektup 50

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Kusura bakmayınız. Kendi hattımla vakit bulamıyorum ki yazayım. Eski yazı bilenler de yanıma gelemiyorlar. Mecburiyetle yeni hurufla yazdırıyorum. Siz eski hurufa çeviriniz, tashih ve ıslah ediniz sonra gösteriniz (gönderiniz).

Sava namındaki ehemmiyetli Medrese-i Nuriye'nin ehemmiyetli talebelerinden Hacı Hâfız imzasıyla elden gönderilmiş bir mektub aldım. Eğer o zât Hacı Hâfız Mehmed olan o medresenin üstadı ve nazarımda çok ehemmiyetli kardeşimiz ise, bilsin ki çoktandır ben onu da aynen Hâfız Ali ve Mehmed Zühdü ve Hâfız Ahmed ile beraber her vakit has dualarımda ve onunla beraber o köyün talebelerini de yâd ediyorum. O namda başka bir zât ise o da aynen o sistemde bir kardeşimizdir ki, altı sene evvel (imam) imiş. Müezziniyle geçinememiş. Benim tarafımdan nasıl münasib görürseniz, o müezzin o …… köyde Risale-i Nur'a karşı bir tarafgirlik cereyanı uyandırmasın. Mümkün olduğu kadar onu Risale-i Nur lehine çeviriniz. Çünki Risale-i Nur dairesi içinde yeni ezan okuyanlar ve imamlar çoklar var. Bid'alara kalben tarafdar olmamak yeter. Umum İslâmın ma'bedi olan câmiler, mescidler ehl-i bid'aya bırakılmaz. Gerçi İmam-ı Rabbanî gibi zâtlar demişler ki, bid'a olan yerlere girmeyiniz. Fakat o zaman hususî idi. Böyle taammüm eden yerlerde câmiler ehl-i sünneti içinde bulmak ister. Bid'aya iştirak ile

değil. Belki câmiin ve cemaatin faziletini kazanmak iktiza eder. Ben de burada câmi'e hâli vakitte gidip o manevî emre tevfik-i hareket ediyorum. Bizim de câmimizdir. Kalben ehl-i bid'aya yardım etmemekle bu mübarek aylarda câmilere mümkün olduğu kadar, Sünnet-i Seniye dairesinde faziletinden istifade etmek, hâfızları dinlemek inşâallah mecburî bid'alara karşı gelebilir, zararı dokunmaz. لاَ يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ferman-ı İlahî teminat verir.

Hem o zât, Âtıf'ın oraya gelmesini istiyor. Ben muhabere edemiyorum, hem Âtıf nerede olduğunu bilemiyorum. Hem Âtıf başka yerlerde Nur'a ait vazifesi belki var. Hem geçmiş mes'elede nazar-ı dikkati celbettiği için, böyle parlak bir Medrese-i Nuriye'de câmide aşikâr umum hizmet-i Nuriyede bulunmasından rakiblerin istifadesi olmazsa iyidir. Sizleri tevkil ediyorum. Nasıl maslahat ve münasib görürseniz, siz benim bedelime Hacı Hâfız'ı çağırıp konuşursunuz. Hattâ o mübarek köyden olduğu için o müezzine de selâmımı söyleyiniz. Deyiniz ki: "O mübarek köyde mümkün olduğu kadar hususî fikirlerinizi, meşrebinizi medar-ı münakaşa yapmayınız."

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 51

Mektup 51

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükrediyorum ki Risale-i Nur dairesi, hususan Isparta ve civarı ve içindeki kardeşlerim hayali nazarımda Horhor medresem gibi yanımda hazır, ben de içinde bulunup istediğim vakit onlarla konuşup sohbet ediyorum. Tevahhuş, yalnızlık, tecrid, inziva bu hakikî sohbete mâni değiller. Dün birbiriyle münasebetdar ve istidadça birbirine benzer iki eski kardeşimin, ikisinin tesirli ve sürurlu mektublarını almakla mesruriyetimden yine bir parça sizinle konuşacağım. Yirmiyedinci Mektub'a girecek ve kendim muhafaza ettiğim, kardeşlerimin bana yazdıkları mektublardan bir kısım, bir vakit size gönderilecek. Hususan Hüsrev'in müjdeli fıkralarını ve bu defa uzun mektubuyla eski Zekâi ve merhum Lütfü'nün tam arkadaşı, Abdurrahman'ın bir vârisi ve büyük bir Ceylan olan Zekâi'nin mektubu, eski hatıratımı kalbimde ihya edip beni hazînane sevindirdi. Yirmiyedinci Mektub'daki güzel fıkralarını hatırladım. Benim Isparta'da Mehmed namında müteaddid kardeşlerimden Tenekeci Mehmed, Terzi Mehmed'lerden başka, Nakkaş Mehmed ve Mehmed Celal gibi dostlarım acaba ne haldedirler? Şimdi tahattur ettim, bilhassa Hoca Şerif Efendi hayatta mıdır, merak ediyorum.

Hüsrev'in yazdığı müjdeli Âyet-ül Kübra tesiratı ve Isparta'nın diyanetçe geri değil ileri gitmesi ve şakirdlerin tevakkuf ve çekinmek

değil daha ileri atılması, kuvvetli bir fâl-i hayırdır ki, Risale-i Nur Gül, Nur fabrikalarından dâima âlem-i İslâma hizmet edecek kahramanları yetiştirecek müjdesini veriyor. Ve merhum Hâfız Ali ve Tahirî ve Mübareklerin Âyet-ül Kübra ve Hizb-i Kur'aniye ve Hizb-i Nuriye'yi tab' ve neşretmeleriyle, müşkil şerait içinde o kadar büyük bir hizmet-i imaniye ve Nuriye yaptılar ki, değil yalnız bizleri ve bu memleketi ve âlem-i İslâm'ı belki ondan istifade eden dinsiz feylesofları da minnetdar eylemişler. Risale-i Nur'un Isparta medresesinden böyle şakirdlerin çıkması, elbette Isparta'yı bir Şam-ı Şerif hükmüne getiriyor. Ve bize çektirilen zahmetler ve sıkıntıları hiçe indiriyor. İnşâallah Kastamonu ve Denizli dahi Isparta gibi birer medrese-i kübra-yı Nuriye olmasını rahmet-i İlahiyeden ümidvarız.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve eyyam-ı mübarek ve kudsî gecelerini tebrik ediyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 52

Mektup 52

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim!

Senin uzun ve güzel mektubunu aldım. Zâtınız kendine intihab ettiğin salavat ve tesbihat ve tevhidler çok mübarektirler. Onların ekseri benim ve Risale-i Nur şakirdlerinin virdleridir. Senin o rü'yaların mübarek olduğu gibi, senin ve hanenizdeki hemşiremin rü'yaları dahi çok mübarek ve müjdelidirler. Ve tabir ettiğin gibi Risale-i Nur'u size müjdeliyor. Hem senin refika-i hayatın ve masum evlâdların da çok mübarektirler. Bugünden itibaren onları Risale-i Nur şakirdleri dairesinde ve masumlar ve masum şakirdler içinde dâhil edip şirket-i maneviye-i Nuriyede kazanılan hayırlara ve dualara hissedar ediyoruz. Hanenize bugünden itibaren küçücük bir medrese-i Nuriye nazarıyla bakacağım. Fakat cinnî ve insî şeytanların şerrinden ve münafıkların desiselerinden çekinmek için çok ihtiyata lüzum var. Her tarafta bulunan kardeşlerime mektub yazmayı yetiştiremediğim için bazı mektubunuza cevab te'hir etse de gücenmeyiniz. Lüzum olsa arasıra, beni cevab vermeye mecbur etmemek şartıyla yazabilirsiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Bu kumandan yalnız Âyet-ül Kübra'yı okumasıyla bütün ruh u canıyla ve çoluk ve çocuğuyla Risale-i Nur'a şakird olduğuna ve herbir hizmet-i Nuriyeye âmâde bulunduğunu hâlisane mektublarıyla bildirdiğinden bera-yı malûmat size gönderildi.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa hem Isparta, hem Denizli, hem İnebolu'dan Risale-i Nur'a ait üç mektub aldım. Ayrı ayrı mektub yazmak, halim müsaade etmediği için o mevzulara nisbeten gayet kısa bu uzun mektubu yazıyorum.

Evvelâ: Mu'cizat-ı Kur'aniye, Mu'cizat-ı Ahmediye gibi risalelerin eski hurufla tab'ı mümkün olduğunu anladım. Dünya hâlini bilmiyorum. Eğer mümkün ise Mu'cizatlı Kur'anımızın tab'ı masarıfına medar olmak için başta Meyve ve Hüccetullah-il Baliğa ve Mu'cizat-ı Ahmediye zeyilleriyle ve Mu'cizat-ı Kur'aniye yine zeyilleri ve lâhikalarıyla tab' edilse, hem âlem-i İslâm, hem istikbal bu kudsî hizmeti alkışlayacak. Bu tab' mes'elesinde bizleri ve bu memleketi minnetdar eden Hâfız Ali ve Tahirî Âyet-ül Kübra ve Hizb-ün Nuriye ve Hizb-i Kur'aniyeyi hangi matbaada tab' etmişler ise, başta kahraman Tahirî olarak sizin intihab ettiğiniz bir heyet o matbaacının hem fikrinde, hem tedbirinde eğer münasib ise bilfiil tab' etmesinde muhabere etsinler. Eğer orada münasib olmazsa Denizli'nin münasib gördüğü Antalya'da yine Tahirî'nin tedbiri ile dikkatle ve tashihatında tam çalışacak intihab ettiğiniz bir iki zât bu işe girişsin. Masarıf-ı tab'iye ise münasib görseniz abone suretinde sair vilayetlerde arkadaşların iştirakiyle toplanan abone paraları sarfedilsin. Gerçi Hâfız Mustafa gibi bazı fedakâr kardeşler masarıfın büyük kısmını

kendileri alırlar. Bu azîm sevab ve şeref Risale-i Nur şakirdlerinin şahs-ı manevîsine aittir. Onların meşveretiyle, tensibiyle olur. Elhak bu Hâfız Mustafa, pek çok işi pek az zamanda görmüş. Bizleri tam minnetdar eylemiş. Mu'cizatlı Kur'an; Hizb-i Kur'an ve Hizb-ün Nuriye gibi fotoğrafla tab' edilsin. Eğer pek ziyade masrafı olmasa, Mu'cizat-ı Kur'aniye ondan evvel onun bir müjdecisi olarak tab' edilse ve serbestiyetimize medar ve vesile olan ve adliyeyi hayrette bırakan Meyve Risalesi de ve feylesofları ve ehl-i vukufu kendine meftun eden Hüccetullah-il Baliğa gayet dikkat ve tashihat ile ve mümkün ise tevafuklu bir surette ve Mu'cizat-ı Ahmediye'yi kerametli tevafukunu bozmamak şartıyla tab' edilmesine ve münasib görseniz Diyanet İşleri Reisinin ve Risale-i Nur'a taraftar âzâların reyleri alınmasını tensibinize havale ediyoruz.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 54

Mektup 54

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Cennet-ül Firdevs'in meyveleri hükmünde olan emanetlerinizi Hüsrev'in mektubunda yazılı aynen aldık. Gayet acele olduğu için pek bakamadım. Sonra izahat verilecek. İslâmköyü'nden gelen Mustafa'yı Hâfız Ali'nin yerinde, hem umumunuz yerinde kabul ettim. Cenab-ı Hakk'a şükür İslâmköyü merhum Hâfız Ali'nin vefatından sonra hayatının revnaklı zamanını yine gösteriyor. Size bu mektubla iki parçacık gönderildi. Ceylan da Hüsrev'in fevkalâde Onuncu Söz'üne mukabil kendi mahzurlu bir Onuncu Söz'ü yeni hurufla kendi gibi yeni harfi bilen masumlar dairesine takdim ediyor. İslâmköylü Mustafa'yı canlı bir mektub olarak size gönderiyoruz. Makinemizi tamir için başka yere göndermiştik, kusura bakmayınız.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 55

Mektup 55

-Mahrem-

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Eğer o mahpus daha inkâr ediyorsa hiç ilişmeyiniz. Çünki o paranın on, belki kırk mislini maddeten zarar ettiği halde şimdi yine inkârında ısrar ederse, herhalde vazifedar bir iki adamı teşrik etmiş. Beni incitmediklerine mukabil bir nevi rüşvet hesabıyla bir kısmını onlara vermiş. Daha tamir edemiyor ki; bu büyük hasaretini ve sû'-i şöhretini kabul ediyor. Belki de her fırsattan istifadeye çalışan düşmanlarımızdan bir zındık ve aleyhimizde bir adliye memuru onu tutuyor, cesaret verir. Yüzde doksandokuz adamın nefretine ve tekzibine hedef ediyor. Ben o bîçareye acıyorum. Onun için o parayı isterdim. Yoksa hükûmet tarafından iaşe, hem sair masraflara dair ayda verilen tahsis edilen yüz banknotu kabul etmeyip hükûmeti kızdırarak maddeten çok zarara ve sıkıntılara tahammül eden bir adam, o parayı sadaka sayıp beş para ehemmiyet vermezdi. Hem böyle işlerde Hüsrev alâkadar görünmesin. Tâ aleyhinde böyleler bir söz söylemesinler. Risale-i Nur'un hizmetine bir zarar gelmesin. Eğer ikrar ediyorsa, o paradan başkalara verdiği kısım kalsın. Yalnız kendinde kalan miktarı versin. Tâ bu dehşetli hatadan temizlensin. Ben de onu helâl edeceğim ve bu sû'-i şöhretini tamir etmeğe çalışacağım.

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 56

Mektup 56

Kardeşlerim! Bu sâbık mektubdan sonra gecede tab' mes'elesine ait mektubunuzu aldım.

Evvelâ: Hadsiz şükür olsun ki, tab'a karar verilmiş. O iki risale intişarıyla pek büyük fütuhat-ı imaniyeyi yapacaklar. Hüsrev'in iki mektubu mâbeynimizde tam intişar etmiş, yeter. Madem evham ediyorlar, onları çıkarsınlar veya ta'dil etsinler.

Sâniyen: Tab' zamanında tashihlerine gayet dikkat etmek elzemdir. Mümkün olduğu kadar sıhhatına ve yanlış olmamasına çalışmak lâzımdır.

Sâlisen: Kahraman Tahirî'nin İstanbul'da mübarek hastası bu pek çok ehemmiyetli hizmette pederinin parlak, kıymetli vazifesinde büyük bir hissesi var ki; onu oraya çekmeye bir mübarek vesile oldu. O hasta Hicret, kalemiyle hizmeti ve kızlara hüsn-ü misal olması gibi, hastalığıyla daha ziyade hizmet etti. Merak ediyorum, o hasta nasıl, ne halde?

Râbian: İstanbul'da Şemsi, Aziz ve Nazif; o risalelerin tab'ına çalışmaları büyük bir muvaffakiyettir. Benim tarafımdan o üç ehemmiyetli kardeşlerime selâm ve minnettarlığımla beraber deyiniz ki: Bu kudsî hizmet-i imaniyede benimle beraber çalışmış has kardeşlerim derecesinde bütün manevî kazançlarıma hergün isimleriyle hissedar edeceğimi karar verdim. Bu büyük kazancı tam almak için, şimdilik o iki risalenin sıhhatle ve güzel bir tarzda tab'ına çalışsınlar. İnşâallah Tahirî bu üç zâtlar ile beraber, âlem-i İslâmı mesrur edecek. Ve çok uzakta bulunan ehl-i imanın imdadına bu Nurları yetiştirecek bir tarzda muvaffak olurlar.

Hâmisen: Şimdilik yeni hurufla beşyüz nüsha kâfidir. Hem o iki risale eski hurufla olduğu zaman, tevafuksuz olsa zararı yok. Âyet-ül Kübra gibi İnebolu'nun kapalı mektubunda yalnız mübarek rü'yaları vardı. Şimdi o kadar vaktim dardır ki, bir kelime daha yazamadım. Kusura bakmayınız, gayet acele akşama yakın postaya yetiştirmek için müşevveş oldu.

Said

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Eğer muvaffak olunsa, Meyve ile Hüccetullah-il Baliğa güzel tab' edilse, intişara başlasa inşâallah hem bizim, hem Risale-i Nur'un, hem bu memleketi âlem-i İslâm nazarında dehşetli evhamdan beraetine, hem âlem-i İslâmdaki ehl-i imanın teselli ve nur arayanlara inayet-i Rabbaniye ile büyük bir fütuhat ve başka fütuhat-ı Nuriyeye de mukaddime ve Risale-i Nur'un külliyetle ruy-i zeminde intişarına inşâallah bir anahtar olacağını rahmet-i İlahiyeden ümid ediyoruz. Başta sizler, İstanbul'daki yeni muktedir kardeşlerimiz ne derece bu tab' mes'elesinde kâr kazanacağınızı düşününüz. Öylece çok ehemmiyetli o iki risale bir cild içinde gayet güzel ve gayet sıhhatli ve dikkatli bir tarzda evvelâ yeni hurufla tab'ına çalışınız. Meyve Risalesi'nin Onuncu ve Onbirinci Çiçekleriyle beraber dokuz mes'elesine mukabil Hüccetullah-il Baliğa'nın da dokuz hüccet-i imaniyesi var. Meyve'nin mes'eleleri gibi, her birisinin başında meselâ: Birinci parçanın başında Hüccetullah-il Baliğa'dan Birinci Hüccet-i İmaniye yazılmalı. Otuzikinci Söz'den alınan parçanın başında İkinci Hüccet-i İmaniye; Tabiat parçasının başında Üçüncü Hüccet-i İmaniye; bu kıyasa göre tâ en sondaki parçaya Dokuzuncu Hüccet-i İmaniye yazılsın. Öylece tab' edilsin. Eğer başka şeylerden de münasib gördüğünüz iki parça daha intihab edip Hüccetullah-il Baliğa'nın arkasına ilhak ile tam Meyve'nin onbir mes'elesine onbir

hüccet mukabil gelebilsin. Meselâ: Yirminci Mektub'un Birinci Makamı ve Yirmiikinci Söz'ün hikâye-i temsiliyesi gibi münasib gördüğünüz iki parça ilâve edilir.

Hem tab' edildiği vakit, Meyve Risalesi başta olacak. Mübarek Hüsrev'in mübarek iki mektubu el ile yazılan risalelerde bâki kalmalı ve az bir ta'dil ile eski hurufla tab' edildiği vakit kalsa münasib olur. Siz İstanbul'da Aziz'e ve bu mes'elemize ciddi çalışan zâtlara deyiniz ki: Bu iki risalenin tab'ında aldığınız maddî ücretten binler derece fazla, o iki risalenin manevî hizmetinden parlak manevî ücreti alabilirsiniz. Hem kardeşimiz Said'in sizi hergün manevî kazançlarına ve dualarına hissedar etmeye karar verdiğinden binler derece ziyade Risale-i Nur'un şakirdleriyle ve bu iki risaleden tam istifade edip imanını kurtaranların manevî kazançlarına ve dualarına dahi hissedar olabilirsiniz. Bu pek büyük kâr ve faideyi kazanmaya başta Hüsrev, Tahirî ve Aziz olarak Risale-i Nur'un şakirdleri ve dostları ellerinden geldiği kadar o büyük kârı kazanmak için, bu büyük mes'eleye ihtiyat ve tedbir ile çalışsınlar. İstanbul'da bulunan ve Onuncu Söz'ü tab' eden Hacı Bekir gibi Barla dostları ve Seyyid Şefik ve Gönen'li Hâfız Mehmed ve Merhum Fetva Emini Ali Rıza ve Ahmed Şîranî'nin hakikî dostları ve talebeleri bu mes'eleye yardımla alâkadar olmaları lâzımdır. Şimdilik yeni hurufla 500 nüsha demiştik. Halbuki ne kadar ziyade tab' edilse daha iyidir. İhtiyac da şediddir. Ehl-i dalalet ve muarızlarımız çok evhama düşüp bir halt etmesin diye düşündüm. Hem belki serbest her yerde satamayacağız ve lâyık olmayan ellere vermeyeceğiz. Onun için böyle fikrime geldi. Siz daha iyi bilirsiniz.

Bana gönderdiğiniz Âyet-ül Kübra'nın matbaa fiatı olan yetmiş lirayı ehemmiyetli bir kardeşimiz olan Mehmed Efendi ile gönderiyorum. Cenab-ı Hak inşâallah bu Âyet-ül Kübra'nın fiatını da Âyet-ül Kübra'nın beraetimize ve serbestiyetimize vesile olduğu gibi başka bir tarzda Nur'un serbestiyetine ve intişarına bir vesile olacak. Keramet-i Aleviye'de birinci ihtimal ile madem Âyet-ül Kübra namını Yedinci Şua almış. Kuvvetli ihtimal ile Onbirinci Şua olan Meyve, onbir mes'elesiyle ve Hüccetullah-il Baliğa'nın onbir hüccetiyle taşta oniki çeşme akıtmasıyla, onbir mu'cize gösteren Asâ-yı Musa namı, keramet-i Aleviye'de bunlara verilmiş kanaatım geliyor. Öyle de görünüyor. Eğer münasib görseniz yeni hurufu tam bilen, tam

tashihine yarayan bir kardeşimiz tab’ vaktinde Aziz’in yanında bulunsa çok iyi olur. Meselâ: Salahaddin, Zekâi, Mustafa Osman, Âtıf gibi hem Risale-i Nur’u, hem yeni hurufu tam bilen birisi, yahut nöbetle bulunsa münasib olur. Bundan evvelki iki mektubun sureti bizde kalmadı. Eski hurufla bana gönderirseniz münasib olur. Bu mektub âdetime muhalif ve mektublara benzemez bir tarzda muhtelif bahisler ve lüzumsuz cümleler içine girdiği için müşevveş olmuş, kusura bakmayınız.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 58

Mektup 58

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ben Meyve Risalesi'yle Hüccetullah-il Baliğa'nın âhirinde Yirmiikinci Söz'ün hikâye-i temsiliyesi ile Yirminci Mektub'un Birinci Makamını ilâve edip tekrar İstanbul'daki Aziz'e göndermek niyet ettim. Belki evvelki gönderdiğimiz nüshalarda yanlışlar varsa bununla mukabele eder.

Hem eski hurufla tab' edildiği zaman böyle bir nüsha daha lâzımdır diye düşündüm. Meyve'de Hüsrev'in o iki mektubunun medar-ı evham olabilen birkaç kelimesini kaldırdım.

Bu defa Gülcü Hüsrev'in bülbül tevafuku ve İnebolu talebelerinin merdane sadakatlarını gösteren mektublarının bir parçasını size gönderdim. Tâ Hasan Feyzi'nin mektubunun âhirinde veya münasib gördüğünüz yerde yazılsın.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 59

Mektup 59

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Mektubunuzdan Hüsrev'in hastalığını hissettim. Cenab-ı Erhamürrâhimîn şifa ihsan eylesin, âmîn. Şübhem yok ki, benim hastalığımdan kendisine bir kısım aldı, bana yardım etti. Yoksa ben ucuz kurtulmayacaktım. Fakat sizleri temin ederim ki, elimden gelse idi onun ve onun gibilerin hastalık ve sıkıntılarını kendime alırdım. Çünki onlar elmas kalemleri ve ihlaslarıyla, benim bitmiş vazifemi daha parlak bir tarzda kendi vazife-i kudsiyeleri içinde idame ediyorlar.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 60

Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Leyle-i Mi’racın aynı Leyle-i Regaib gibi hiç inkâr edilmez bir tarzda bir nevi mu’cize-i Ahmediye gibi bir kerametini ve kâinatça hürmetini gözlerimizle gördük. Şöyle ki:

Nasıl evvelce yazdığımız gibi iki ay kuraklık içinde burada hiç yağmur gelmediği.. güya Leyle-i Regaib’i bekliyor gibi o mübarek gecenin gelmesiyle emsalsiz bir gürültü ile kudsiyetini burada gösterdiği gibi, aynen öyle de o geceden beri buraya bir katre yağmur düşmediği halde yirmi günden sonra aynen Mi’rac gecesi birdenbire öyle bir rahmet yağdı ki; dinsizlerde şübhe bırakmadı ki; Sahib-ül Mi’rac Rahmeten lil-âlemîn olduğu gibi, onun Mi’rac gecesi de bir vesile-i rahmettir.

Hem ehl-i imanın imanlarını kuvvetlendirdiği gibi me’yusiyetlerini de bir derece izale etti. Hâl-i âlemi bilmiyorum. Fakat hissediyorum ki; ehl-i iman hem haricî birkaç tarafta tazyikat, hem dâhilî endişeler ve kuraklıktan gelen derd-i maişet ve nokta-i istinadı dünyaca bulamamaktan ehemmiyetli bir me’yusiyetin tesiriyle hattâ ibadete karşı bir fütur gelmişti. Birden Mi’rac gecesi burada kerametiyle, Leyle-i Regaib’in kerametini takviye ederek ehl-i imana bildirdi ki: “Siz sahibsiz değilsiniz. Kâinat kabzasında bulunan bir zâtın âleme rahmet gönderdiği bir istinadgâhınız vardır” diye me’yusiyet ve endişelerini kısmen izale eyledi. Hem Risale-i Nur’un bir silsile-i

kerametini teşkil eden tevafuk, bu hâdisede hiç tesadüfe havale edilmez bir tarzda üç dört tevafukla, Leyle-i Mi'rac ve Leyle-i Regaib hürmetlerinden Risale-i Nur'un da bir hissesi var olduğunu gördük.

Birinci tevafuk: İbtida ve intiha-i terakkiyat-ı hayat-ı Ahmediye'nin ünvanları olan Leyle-i Regaib ve Leyle-i Mi'rac bu kuraklık zamanında kesretli rahmette tevafuklarıdır.

İkincisi: Bugünlerde Hüsrev'in tevafuklu yazdığı Mi'rac Risalesi'ni burada Risale-i Nur talebeleri şevke gelip aynen tevafukunu, hattâ yedi "fakat, fakat, fakat" kelimelerinin parlak tevafukunu gösteren nüshalarını yazdılar, bitirdiler. Ben de tashih ediyordum, başkaları da okuyordular. Birden Mi'rac gecesi kesretli rahmetiyle gelmesi, Risale-i Nur'un yazılması ve Hüsrev'in Mi'rac Risalesi ve intişarı dahi bir vesile-i rahmet olduğunu, talebelerine bir kanaat verdi. İki üç tevafuk daha var. Bize kat'î kanaat veriyor ki, tesadüf içinde yoktur. Doğrudan doğruya bu muannid zamanda şeair-i İslâmiyenin ehemmiyetlerini göstermeğe başladı. Umum kardeşlerime selâm ve Mi'raclarını tebrik ederim.

Kardeşiniz

Said Nursî

Buranın ahalisi Risale-i Nur şakirdleri namına: Ceylan, İbrahim, Osman, Mehmed, Mehmed ve sâire…

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 61

Mektup 61

Aziz kardeşim!

Çok risale içinde bulunan büyük mecmua ki, orada dediğine göre, mahkemeye mensub bir zâtın elindedir. Eğer o mecmua muattal kalmayıp daima okunsa, o zâtın elinde olarak Denizli'deki müştaklara hediye ettim. Fakat o mecmua başkasının malı olduğundan, içinde kaç risale var aynı tertibiyle bir kâğıda yazıp bana göndersinler. Ben bir mislini yazdırıp sahibine vereceğim. Akşam dedin ki: "Mu'cizat-ı Ahmediye'yi getirdim." Ceylan diyor: "Yok." O mecmua eğer bir misli yazılmıyorsa veyahut yazılmış ise, tam oluncaya kadar yine kalsın.

Âyet-ül Kübra matbu' nüshaları masraf-ı tab'iyesine medar olmak için orada lâyık olanlara bir sülüsünü satabilirsiniz. Hem Denizli hapishanesinde Kastamonu'lu bir kardeşimiz İhsan vardı. Orada mıdır? Ve ben orada iken başta Beylerbeyli Süleyman olarak umumuna selâm ediyorum. Onlar, Risale-i Nur'la alâkadardırlar ve alâkadar olmalıdırlar. Çünki duamızda dâhildirler, o hapis bir medresemizdir.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 62

Mektup 62

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Arkasında makine ile yazılan parça bera-yı malûmat size gönderildi. Herkes sizin gibi çelik, metin olmadığından böyle şeyler yazdırılıyor.

Sâniyen: Okunması hiç usandırmaz ve gittikçe ve kıymeti ve zevkini bana ziyade gösteren Hizb-i Kur'aniye'ye dair size yazdığım ve Hüsrev de suretini bana gönderdiğime mektubun, bu "Hizb-ül Kur'an-ül Muazzam'ın" kelimesinden tâ "Neşrine ve tab'ına çalışmışlara çok büyük hayırları kazandırır" cümlesinin âhirine kadar burada nüshaların başına arkadaşlar yazdılar. Siz de o beş-altı satırı nüshanızda yazsanız münasib olur.

Sâlisen: Hapishanede Hüsrev ve Feyzi'ye demiştim: Isparta'da geçen Risale-i Nur noktasında tarihçe-i hayatımı Hüsrev yazsın, Kastamonu'daki hayatımı Feyzi yazsın, tâ Risale-i Nur'un bir nevi tarihçesi olsun diye tensib etmiştim. Şimdi İhtiyar Risalesi'nin ricaları içinde "Onbeşinci Rica" Isparta ve Eskişehir hayatı ve "Onaltıncı Rica" Kastamonu ve Denizli imtihanlarının mahiyetlerini göstermek için muhtasar bir fihriste, mücmel bazı esasları yazmak niyet ettim. Tâ Hüsrev'e ve Feyzi'ye esas olsun. O iki ehemmiyetli ricaları onlar yazsınlar.

Râbian: Âhiret ticareti için en çok kârlı bir pazar ve manevî hayata bir bahar olan bu şuhûr-u mübarekte hususan Leyle-i Beraet Şa'ban-ı Muazzamın ortasında ve Leyle-i Kadr'in Ramazanın her gecesinde bulunmak ihtimali ile aramak ve Risale-i Nur'un herbir

şakirdi şirket-i maneviye sırrıyla umum kardeşlerimin hesabına çalışmak vazifemizdir. Cenab-ı Hak muvaffak eylesin, âmîn.

Denizli hapsinin Onüçüncü Meyvesi olan kardeşlerime küçücük mektublar mecmuasını ve burada yazılan, başka risalelerde kaydedilmeyen münasib gördüğüm kısmını da bana yeniden tevafuklu yazdığınız Meyve Risalesi tarzında benim için yazılsa iyi olur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ramazan-ı Şerifinizi ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak bu Ramazanı leyle-i kadrini hakkımızda 1000 aydan hayırlı eylesin, âmîn. Ramazan-ı Şerifteki dualarınızı kabul eylesin, âmîn. Sizin bir taahhüdlü, iki tafsilâtlı mektubunuzu bir hafta fâsıla ile aldım. Yalnız Âyet-ül Kübra başındaki ihtarın hâşiyesi olacak parçasında ve Medrese-i Nuriyenin üstadı Hacı Hâfız'a yazdığım mektubdan bahsetmemişsiniz. Hem İşarat-ül İ'caz, Otuzbirinci değil Otuzuncu Mektub olacak. Otuzbirinci ise Lem'alar'dan ibarettir. Belki İşarat-ül İ'caz Otuzuncu Mektubdur. Hem matbu' Lemaat ve Arabî risaleler Şualar değil, belki Otuzikinci Lem'a, Otuzüçüncü Lem'a olacakları yazılmıştı. Bundan evvelki mektubunuzda sehven yanlış yazılmış. Eskiden tam bir Abdurrahman makamını kazanan Zekâi, yine o makamını kazandığını ve yeni huruflu mektublarımızı hem teksir, hem tercüme etmesi cihetiyle faal büyük bir Ceylan olarak kabul ettiğimizi tebşir ediniz. Mâşâallah, bârekâllah! Kâtib Osman hakikaten uzun zamandan beri Risale-i Nur kâtibi ünvanını tam almış. Isparta'nın Tahirî'si ve Hâfız Ali'sidir, isbat ediyor. Ve yeni Halil İbrahim de inşâallah Milâs'lı Halil İbrahim'in sebatı ve sadakatında bir kardeşimiz olacaktır.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 64

Mektup 64

Hüsrev mektubunda demiş ki: Yüzümüzden çektiğin zahmetlerden hakkını helâl et. Ben de derim: Yüzbin defa helâl ediyorum. Çünki o zahmetler bütün rahmetler oldu, noktaları silindi. Fakat benim hatalar ve kusurlarımla, sizin çektiğiniz zahmetler cihetiyle hakkınızı siz bana helâl etmelisiniz. Ben itiraf ediyorum ki, sizin gibi hâlis, sâfi zâtlara tam kardeş olmağa lâyık değilim. İnşâallah Cenab-ı Hak merhametiyle sizlerin yüzünden beni de afveder.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 65

Mektup 65

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ قَطَرَاتِ الاَمْطَارِ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i imaniyede çalışkan, kuvvetli arkadaşlarım!

Mübarek Isparta'nın da yağmursuzluktan şekvası beni mahzun eyledi. İnşâallah yevmî bir rahmet olan Risale-i Nur tam bir serbestiyetle mahkemenin elinden çıksa, nüzûlüne ve belaların def'ine ve yağmurun yağmasına vesile olur ve küllî bir sadaka hükmüne geçer. Hakikaten dünyaperest insanlar, zeminin başına gelen fırtınalar ve zelzelelerden akılları başlarına gelmediğinden, daha azab çekmek ihtimali beni korkutuyor. Cenab-ı Erhamürrâhimîn ehl-i imanı muhafaza eylesin ve zalimlere tövbe ve nedamet ve istiğfar ihsan etsin, tâ umumî belalar gelmesin, âmîn.

Bu defa teberrükünüz ve selâmetiniz beni müteaddid vaziyetlerden ve hastalıklardan, verdiği sürurla bir derece kurtardı. Hattâ canım kiraz istiyordu. Eskide Kâtib Osman'ın bana hediye ettiği güzel ve tatlı kirazları gibi burada bulunmuyordu. Birden bu teberrükü bana hem şifa, hem en ince kalbî arzularımı dahi nazar-ı merhamette ve inayette olduğunu bildirdi. Ben de o sepette herbir tanesini birer şakird kardeşlerim hesabına olarak habbe adedince hediyelerdir diye kabul ettim. Zeki Zekâi'nin çayı da ve Nur'un Gül fabrikasından haber veren gülyağı şişeler de ve bisküvitler de aynen

birer eser-i inayet ve gizli arzularıma tevafuk sırrıyla onları da umum mübarek kardeşlerimin hesabına bu mübarek Receb-i Şerifin ve bu geceki mübarek Leyle-i Regaib'in birer manevî hediyeleri olarak hakkımızda bu şuhûr-u selâsede ve kıymetdar kudsî gecelerinde duaların ve arzularımızın makbuliyetine bir emare, bir müjde diye sevinçle aldım.

Umum kardeş ve hemşirelerimize selâm ve mübarek şuhûr-u selâsede dualarına muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 66

Mektup 66

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin Receb-i Şerifinizi, Leyle-i Regaibinizi tebrik ederim. Bu mübarek şuhûr-u selâsede dualarınızı ruh u canımla isterim. Bu üç ayda âhiret ticareti için kâr bire yüz ve bazan bin ve binler…

Sâniyen: Denizli'de zahiren hapisteki risaleler, pek çok faaliyet gösterdiğini ve gizli intişarla kendini okutturduğunu kat'iyyen bildim. Birden Denizli'yi, hapishane misillü nurlandırmış. Benim merakımı izale etti. Siz de merak etmeyiniz. Perde altında ehemmiyetli vazifesi bir derece bitse, teslim alınacak.

Sâlisen: İhtiyar Risalesi ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınması için geçen hâdiseye sebeb oldu. Her tarafta merakla kendini okutturuyor. Hakikaten o lem'a çok ehemmiyetlidir. İhtiyarları birden Risale-i Nur'a bağlar.

Râbian: Şimdi bir derece açlık cihetiyle herkes dünyaya, maişet derdine dalacak. Fakat Risale-i Nur şakirdleri kanaat ve iktisad bereketinden istifadeleri cihetiyle inşâallah gaflete mağlub olmayacaklar. Bu dakikada acele yazmağa mecbur oldum, kısa kestim. Umum kardeşlerime binler selâm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 67

Mektup 67

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Yine tekrar hem bayramınızı, hem Feyzi'lerin ve Nazif ve Halil İbrahim gibi etraftaki kardeşlerimin bayramlarını tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak Risale-i Nur'un tab' ve intişarıyla bizlere manevî bir bayram daha ihsan eylesin, âmîn.

Sâniyen: Meyve ve Hüccetullah-il Baliğa'nın tab'ına dair ne lâzım ise yaparsınız. Yanımdaki Meyve ile Hüccetullah-il Baliğa Risalesi'ni Aziz'e göndermek istiyorum. Fakat adresini bilmiyorum. Kardeşimiz Tahirî eğer buraya uğrasa münasibdir. Tâ ki yanımdaki nüshayı beraber alsın. Fakat Meyve Risalesi'ni burada yazdırmışım, belki iyi okunmaz. Sizin yazılarınızdan birisi beraber gitsin münasib olur. Onuncu ve Onbirinci Hüccetleri ilâve ettim. Hüsrev'in mektubunda yalnız birkaç kelimeyi çizdim.

Sâlisen: Hâfız Ali'nin gitmesindeki acısını iki pehlivan Feyzi'lerin Risale-i Nur'un hizmetine girmeleri o acıyı izale ediyor. Ahmed Feyzi'nin Hâfız Ali hakkındaki mersiyesi Hasan Feyzi'nin parlak mektubuna denk olarak ikisini birkaç ehemmiyetli parçalarla beraber bir cilt içinde dercetmişler. Ahmed Feyzi ve Halil İbrahim'in mektublarını okudum. Bu iki metin ve kıymettar ve tam sâdık kardeşlerim mektublarında benim şahsıma ziyade ehemmiyet veriyorlar. Bu ehemmiyet, Risale-i Nur'un küllî kıymetine ve serbestiyetine belki ilişir ve o ehemmiyetli kardeşlerimin de benim âdi

şahsiyetimi bazı hâdiselerle bilmekle ve verdikleri makama hiçbir cihetle lâyık olmadığımı anlamalarıyla inkisar-ı hayale uğramamak ve Risale-i Nur'daki iştiyaklarına fütur gelmemek için şahsıma ait olan fevkalâde hüsn-ü zanlarını Risale-i Nur'a çevirseler daha iyidir. Ben de Halil İbrahim'in parlak sadakatından tezahür eden mektubunu ta'dil edip bana karşı hitabını Risale-i Nur'a çevireceğim, sonra size gönderip Lâhika'ya yazılsın. Ve çok dikkatli ve Risale-i Nur'un avukatı kardeşimiz Ahmed Feyzi'nin Mehdi hâdisesini Risale-i Nur dairesi içinde çokça medar-ı bahsetmesi ehl-i dünyanın evhamını tahrike sebeb olabilir. Çünki Mehdi manasında, bir siyaset dahi bulunuyor diye eskiden beri fikirlerde yerleşmiş. Risale-i Nur bu mes'eleyi halletmiştir. Âhirzamandaki büyük Mehdi'den evvel çok mehdiler gelmiş geçmiş diye Risale-i Nur isbat etmiş. Rivayetlerin muhtelif olması, bu noktadan ileri geliyor. Bu zaman şahıs zamanı olmadığından, o ehemmiyetli ünvanlar şahıslara verilmez. Hem Risale-i Nur'a da siyaset manası da taşıyan o ünvanı vermemek münasibdir. Müceddidiyet kâfidir. Gerçi hakikat noktasında âhirzamandaki gelecek büyük Mehdi siyaseti tam dindar İsevîlere bırakıp yalnız İslâmiyet hakikatlarını isbata, izhara, icraya çalışır. Ve bu nokta-i nazardan Risale-i Nur o zât-ı mübarekin veyahut onun cemaat-ı nuraniyesinin şahs-ı maneviyesinin çok vazifelerinden en ehemmiyetli vazifesi olan hakaik-ı imaniyenin isbat ve neşrini tam yapıyor. Fakat bu evhamlı ve bahaneleri arayan ve herşeyi siyaset noktasında düşünen adamlara karşı, bu Mehdi ünvanını Risale-i Nur'a vermek, Risale-i Nur'un ihlas sırrına ve dünyaya tenezzül etmemesine muvafık olmaz.

Evet Risale-i Nur'daki sırr-ı ihlas, yüzde doksan ihtimaliyle de olsa o makama talib olmamaklığımı iktiza ediyor. Çünki küçük bir memuriyet veyahut zabit olmak gibi bir makamı düşünen, harekâtını o makama tevcih ediyor. Onu maksad yapıp ona çalışıyor, ihlasını kaybeder. Uhrevî amellerini ona basamak yapsa, bütün bütün yanlış olur.

İşte böyle kudsî ve parlak bir makamı ve memuriyeti dünyada dahi kendine düşünmek ve gaye-i hayal yapmak, bütün harekâtını hattâ uhrevî amellerini o makama yakıştırmak suretini verdiğinden, hakikat-ı ihlası bozar. Eğer öyle bir makam verilse de ihsan-ı İlahî olur. İnsanın kesb ve ameli ona vesile olamaz ve ekseriyetle

bilinmez. Bilinmese daha iyidir. Ve bilhassa efkâr-ı âmmede siyasetçilik ve hâkimiyet manası bu Mehdi ünvanında bulunduğu ve geçmiş bazı mehdi-misal halifeler o gibi hâdiselerin bir mâsadakı ve medarı olmuşlar. Elbette bu zamanda siyasete her şeyi feda eden insanlar nazarına karşı, Risale-i Nur mesleğindeki ihlas, böyle şeyleri aramaz.

Yalnız bu kadar var ki: Şakirdleri tam itimad ve kat'î yakînlerini takviye için hârikulâde bir surette hem Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini, hem bazı şakirdlerini, hattâ tercümanını pek büyük makamlarda bulunduklarını itikad edebilirler. Çünki eskiden beri üstadlarına karşı ziyade hüsn-ü zan kabul edilmiş. Hattâ Kur'andan ve hadîsten sonra en mühim hüccet-i imaniye Risale-i Nur'dur diyebilirler.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua, dualarını rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 68

Mektup 68

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz, telaş etmez kardeşlerim!

Hiçbir cihette merak etmeyiniz ve me'yus olmayınız ve bilakis bunda da bir inayet var deyip mesrur olunuz. اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ teminatıyla ve عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ müjdesiyle memnun olunuz. O hafiyelerin gönderdiğimiz risaleleri ve mektubları almasına dair bir taahhüdlü mektubu Afyon Emniyet Müdürlüğüne gönderdim. Bir suretini size leffen gönderiyorum. Eğer sizce lüzum oldu, onu ıslah ve ta'dil edip Ankara makamatına ve İstanbul'a resmen verirsiniz. Kat'î lüzum olmasa, gayr-ı resmî telaş edenlere verebilirsiniz. Fakat her vakit ihtiyata ihtiyacımız var. Tâ Asâ-yı Musa'nın tab' işi bitinceye kadar ihtiyat ve sebat etmek, sarsılmamak ve me'yus olmamak lâzımdır.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua eden kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 69

Mektup 69

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ben dünyaya bakmadığım için hâlini bilemedim. Halbuki İstanbul'da perde altında siyasî fırtınalar ve idare-i örfiye içinde Risale-i Nur gibi azametli bir eser matbuat cihetiyle şimdi çıksa idi, alâküllihal o cereyanların bir kısmı onu iltizam ederek siyaset âlemine temas ettirecektiler. Bu ise bütün bütün Risale-i Nur'un ihlasına ve mesleğimize muhalif ve çok zararlı olacağı gibi, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın hattını muhafazaya memur olan Risale-i Nur, o vazife aleyhinde yeni hurufa fetva veriyor tarzında ehemmiyetli zarar olacaktı. Hem beş cihetle ibadet hükmünde olan Risale-i Nur kitabeti noksanlaşacak idi. Herkes kolay olan matbu' nüshalarını arayacaktı. Hem de سِرّاً تَنَوَّرَتْ sırrı ile Hazret-i Ali Radıyallahü Anh'ın vasiyetini terketmek ve zararlı ve dağdağalı mübareze suretinde hem ehl-i dalalet, hem ehl-i bid'aya, hem ehl-i siyasete, hem haricî cereyanlara karşı cepheler almağa mecburiyet olurdu. Demek hakkımızda ve Risale-i Nur'un fütuhatı hakkında en hayırlısı, İstanbul'da bu fırtınalar zamanında tab'ını te'hir etmekti. عَسَى

اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ parlak bir surette hakkımızda cereyan ediyor. Kahraman kardeşimizin de seyahatı ve çalışması çok faidesi olmuş, çok ehemmiyetli şahısları Risale-i Nur ile aşılamış, perde altında Nur'un orada da intişarına bir meydan açmış.

Sâniyen: Asâ-yı Musa Mecmuasını eski harfi bilenler birer tane yazmak ve makinası bulunan veya elde edebilenler beş'er taneyi beraber çıkarabilir. Bu suretle beş nevi ibadet olan kitabet-i Nuriye şakirdlerine kalır, lâyık olmayanların ellerine verilmez.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Talebelerin kuvve-i maneviyelerine zarar gelmesin, ümidleri kırılmasın, alâküllihal bu tab' olacak. Fakat İstanbul gibi acib bir yerde, pek çok cihetlerle nazarlar ona müteveccih ve siyasetçilerin en mühimleri orada tesirli bir surette çalışması cihetinde, Risale-i Nur şimdilik onlar içinde meydana çıkmamak lâzım geldiği için te'hir eyledi. Yedi seneden beri dünyaya beni baktırmayan, harb-i umumîyi bildirmeyen, göstermeyen o hikmet şimdilik Risale-i Nur'un orada tab'ını te'hir ettirdi.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Risale-i Nur'un şübhemiz kalmadı ki bir kerametidir ki, bu defa hafiyelerin matbaaya gönderilen İhlas ve saire şeylerimizi evrak-ı muzırra gibi müsadere etmeleriyle Risale-i Nur şakirdlerine küçük bir tokat vurmalarının cezası olarak yüz derece şiddetli bir tokat, iki-üç gün sonra aynı vakitte İstanbul'da başlarına vuruldu. O tokat acıları perde altında çok işleyecek, yarası çabuk kapanmaz. Bu bedbahtlara yüz defa söyledik ki: Risale-i Nur'a ilişmeyiniz, bela gelir. Sonra başınıza patlak verir. Hem kardeşlerim, bu tab'ın te'hirinde kuvve-i maneviyenize bir zarar gelmesin. Bilakis daha ziyade metanet ve sebat ile ve ümid ve inşirah ile Risale-i Nur'un intişarına çalışınız. Matbaanın tahir olmayan elleriyle yeni huruf libasında beşyüz nüshayı vermesine bedel, inşâallah Risale-i Nur şakirdleri beşbin nüshayı temiz elleriyle hatt-ı Kur'an ile müslümanların ellerine yetiştirecekler.

Hem pek büyük sevablar ve hayırları kazanıp ve tam lâyık ve müstehak ve kıymetini takdir eden ehl-i imanın ellerine verilecek. Eğer bu defa tab' olsa idi çok zararları olup onun verdiği menfaatı bozardı. Ezcümle: İstanbul şimdi başka bir tarzda siyasetçilerin ocağı hükmüne geçtiğinden, herhalde Risale-i Nur'u siyasetle bulaştıracaktılar. Ben İstanbul'u bu harbden sonra siyasetten nefret etmiş, çirkinliğini müşahede etmiş, çok zaman İslâmiyetin bir merkezi

olmasından hakaik-ı İslâmiyede zevkini ve tesellisini arayacak vaziyetine gelmiş diye Risale-i Nur’un orada tab’ına taraftar olmuştum. Fakat şimdi anladım ki; bîçare İstanbul daha müdhiş ve daha fena bir tarzda siyasetlerin meydanı hükmüne geçmiş. Hatamı anladım. Evet lüzumsuz, zararlı âfâkî siyasetlerle bulaşmış, meşgul olmuş, menhus zevkleri içinde aramaya başlamış ve her maksadın fevkinde siyasetle meşgul olmuş bir kafa, hakikî ve bâki ezvak-ı imaniye ve hakaik-ı Kur’aniyeyi elbette sâfi ve hâlis bir tarzda alamaz, hazmetmez.

Hem ikinci bir zarar: Kalemle hizmet-i imaniyeyi yapan kahraman şakirdlerin yazıda şevkleri kırılacaktı. Matbaaya itimad edip hararetle yazıya çalışmayacaklardı. Bu ise pek büyük zarardır. Her ne ise, daha bunun gibi ehemmiyetli zararlar terettüb edebilirdi. Cenab-ı Hak rahmet ve keremiyle bu zararlardan himaye için tab’ı te’hir etti.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 71

Mektup 71

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Asâ-yı Musa Risalesi'nin âhirinde hâtimesi (hâşiyesi) olarak İhlas ve İktisad Lem'aları yazılsın. Eğer birinin hem Meyve, hem Hüccet, hem bu ikisi bir kıt'a varsa onları bir cild yapsın, vazifesi tamam olur. Eğer yazısı ve vakti müsaid ise, birisini daha yazsa bize bir ihsan olur. Hem yazıcı, hem bir şakird bir tane Asâ-yı Musa'yı ya yazıp veya yazdırıp bu ehemmiyetli vazifeye iştirak etsin. İkinci bir vazife de şudur: Mu'cizat-ı Ahmediye zeyilleriyle başta ve Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyilleriyle arkasında olarak bir cild tedarik etmektir. Eğer kendisinin varsa bir kıt'ada ise bir cild içine alsın, yoksa buldursun.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sandıklı'da kardeşlerimizin elinde buradaki mektubları almaları sizi müteessir etmesin, bilakis memnun olunuz. Çünki o mektublardaki hakikatlar onlara ve bizimle alâkadar olanlara okutmak lâzım idi. Okusunlar, akılları başlarına gelsin. Onların yüzünden bizlere verdikleri sıkıntının on zararı varsa, o hakikatlara resmî gözlerle bakmaları ve bu hakikatlardan başka sırlarımız olmadığını bilmeleri, Risale-i Nur noktasında bin faidesi var.

Bir vakit hapishanede demiştim: Benim şahsımı beraet etmezlerse daha iyidir. Çünki âlem-i İslâm Risale-i Nur'u, hiçbir şeye vasıta olmadığını ve bid'alara müsaadekâr olmadığını ve riyaya, dalkavukluğa tenezzül etmediğini benim mahkûmiyetimle bilecek. Aynen o mes'ele gibi, şimdi İstanbul'da yeni harflerle Risale-i Nur'un tab' edilmemesi; âlem-i İslâmın nazarında hiçbir şeye âlet olmaz ve mevcud hatalara iştirak etmez ve ehl-i dünyaya müsamahakârane riyakârlık etmez ve hiçbir kuvvete karşı geri çekilmez bir mu'cize-i Kur'aniye olduğunu kabul etmeğe bir vesile oldu. Yoksa bu heyecanlı zamanında matbuat lisanıyla serbestçe çıkması, çok ithamlar altında kalabilirdi. Onun için

اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ sırrıyla te'hirde büyük bir hayır var. Yalnız bir kısım şakirdlerin bir parça şevklerini kırdı.

Şimdiki çalışmada bir parça fütur gelmesi; bu kışın şiddetli soğuğu, siyaset kışının fırtınalı kışı ve İstanbul'dan sirayet eden cereyanların pek gürültülü kışı ve vehham insanların bizlere karşı pek soğuk ve manasız ilişmeleri cihetinde muvakkat bir fütur, zaîf bir kısma gelebilir. Fakat kahraman olan has şakirdleri daha ziyade çalışmağa gayret etmeleri, o zaîfleri de inşâallah şevke getirir. Asâ-yı Musa'nın hâtimesinde, madem tensibinizle hem İhlas, hem İktisad yazılacak. İktisad'ın arkasında da Yirmisekizinci Mektub'un en ehemmiyetli mes'elesi olan Şükür hakkındaki risalecik yazılmak münasibdir. Her vakit ihtiyat bizim için سِرّاً تَنَوَّرَتْ sırrıyla lâzım olduğu gibi; şimdi gerçi bizi inciten kuvvet ikileşti. Bizi serbest bırakmak lâzım gelirken, dostluk suretiyle casusları içimize sokmak istiyorlar. Daha ziyade biz ihtiyat etmeliyiz. Fakat yazıda zarar gelmemek şartıyla…

(Hâşiye): Yetmiş sene bana arkadaşlık eden, bâki kalan iki dişimden bir dişim size yazdığım bu mektubdan on dakika evvel kendi kendine çıktı. Ağzımda bir tek kaldı. Bunu Hüsrev'e bir hatıra olarak göndermek istedim. Fakat şimdi yanımda kalmak istenildi. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Hizb-ün Nuriye'nin ve Âyet-ül Kübra'nın Hülâsat-ül Hülâsası olan iki sahifelik Arabî tevhidname -ki, size gönderilmiştir- onu hem yeni Delâil-i Hayrat olan Salavat-ı Nuriye'nin arkasında yazılsın. Ve Asâ-yı Musa'nın hâtimesinde teberrük için kaydedilsin. Ve kıymetini tam takdir eden ve manasını da tam öğrenen ve tefekkürle okuyabilen bir kısım zâtlar ezber etsinler. Arasıra tam mütefekkirane ezber okudukları vakit kâinat halka-i zikrinde her taifenin zikrini, şehadetini kendi hesabına tahayyül ederek okusun. Ben kendimce pek büyük ve parlak ve kuvvetli bir mertebe-i imaniyeyi içinde buluyorum.

Sâniyen: Bana mektub yazan İnebolu'lu Muallim İhsan Abdurrahman kalemiyle Risale-i Nur'a çok hizmeti var. Benim tarafımdan ona ve o havalideki rüfekalarına selâmımı yazınız. Ve onu çok merak ediyorum, onları unutamıyorum. Daima eski tarzda sebat ettiklerini düşünüyorum.

Hem Hulusi-i Sani'nin sebatkâr bir arkadaşı olan Kozca Hatibi Hüseyin Efendi'nin bana yazdığı mektubuna mukabil ona çok selâm ediyorum. Yazıda devamını tebrik ediyorum.

Sâlisen: Ben dünyanın hâlini bilmiyorum. Fakat geçen İstanbul hâdisesi ile istemiyerek kulağıma giden İran hâdisesi, herhalde siyaset cereyanlarına bir heyecan verip nazar-ı dikkati celbedecekler. Sakın sakın siyaset cereyanlarına bakmayınız, karışmayınız, merak da etmeyiniz. Sizi şaşırtmasınlar. Risale-i Nur'un hizmeti sizlere kâfidir. İman ve İslâmiyete taraftar olanları dost kabul ederiz. Dostumuzdur dersiniz. Fakat vazifemizin herşeyin fevkinde kudsiyeti olmasından, onun zararına olarak sair işlerle meşgul olamıyoruz dersiniz. Kendinizi de mümkün oldukça onların ithamlarından muhafaza ediniz. İsabet oldu ki, bu zamanda Asâ-yı Musa İstanbul'da tab' edilmedi. Hattâ bu defa bana hafifçe ilişmeleri ve câmiye gitme demeleri, bu yeni cereyanların tesiri iledir ki; bir cereyan benden kuvvet almasın. Halbuki yedi sene harb-i umumîye bakmayan, onların böyle cüz'î şeylerine tenezzül edip meşgul olmaz. Fakat o bedbahtlar bilmiyorlar.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua eden kardeşiniz.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Siz meşveretle ne yapsanız ben razıyım. Tab' masarıfı için yardım edenlerin paralarını şimdilik geri vermek münasibdir. Zâten o zâtlar o hayırlı niyetle, bütün o malı sadaka etmiş gibi hayır kazandılar. Salahaddin'in bu âhirde yazdığımız mektublardan intihab ettiği cümleler güzeldir. Fakat ben kendim ehl-i siyasetlerle konuşmam. Siz meşveret ediniz, nasıl münasib ise yaparsınız. Irak'ın başvekilinin adı hem Nuri, hem Said, hem İslâm birliğini takib etmesi bir fâl-i hayırdır. Geçen (Keçeli) Salahaddin'in hakikaten babası gibi o da çok çalışıyor. Fakat ben bakamadığım siyaset dairelerine de girip beni de baktırmak istiyor.

Bugünlerde Mehmed Çalışkan'a gelmiş Âtıf'ın bir mektubunu gördüm. Mâşâallah kalemi müstesna olduğu gibi, kalbi ve hissiyatı dahi müstesna ve mümtaz. Ona mahsus latif bir incelik var. O müstesna ve parlak kalemi ile Delâil-i Hayrat-ı Nuriye'yi çoklara okutturmuştur. Bundan sonra Hizb-ün Nuriye'nin Hülâsat-ül Hülâsasını da o Delâil'in âhirinde yazsa münasib olur. Hem o mümtaz kalemiyle Asâ-yı Musa Mecmuasını yazmalıdır. Hususî mektub yazamadığım için hem ona, hem Salahaddin'e çok selâm söyleyiniz. Onlar eski mevkilerini tam muhafaza ediyorlar.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye-1: Asâ-yı Musa’nın âhirine girecek olan Şükür Mes’elesine bir gün evvel baktım. Çok güzel, yalnız âhir sahifede bir “müteaffin” kelimesi, biri de bir “hamakat” kelimesi kaldırılsın. İki “kazulat” kelimesini de birisini kaldırıp “füzulât” yazılsın diye birden hatırıma geldi.

Haşiye-2: Celcelutiye’nin sarahata yakın Risale-i Nur’a bakan ve dua ile İmam-ı Ali (Radıyallahü Anh) o fıkra ile Risale-i Nur’u Allah’tan istemesi ve duası da Risale-i Nur’la makbul olmasını gösteren اقد کوکبی بالاسم نورًا و بهجة مدد دهری و الایام یا نور جلجلت fıkrası bu surette okumama ihtar edildi:

اقد کوکبنا برسائل النور ایمانًا و حجةً
مدد دهری و الایام یا نور جلجلت

کوکبنا daki متکلمینات الغیر Risale-i Nur talebeleridir.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ الْمَقْرُوئَةِ فِى رَمَضَان

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin birer birer Ramazanınızı ve leyle-i kadrinizi ve bayramınızı tebrik ederim.

Sâniyen: Ben gerçi çok sıkıcı ve kederli bir memlekete gönderildim. Fakat size ve mübarek Isparta'ya bir derece yakın bulunduğumdan çok memnunum, şükrederim.

Sâlisen: Size Meyve'nin Onuncu Mes'elesini gönderdim. Bir-iki gün zehirli bir şiddetli hastalık içinde yazıldığından muğlak ve gayet muhtasar düşmüş. Pek anlaşılmaz, fakat ehemmiyetlidir. Hem bu mektub arkasındaki fıkralar, büyük makamlarda medar-ı nazar olmasından size gönderildi.

Râbian: Kolaysa İhtiyarlar ve Hastalar ve İktisad Risaleleri bana gönderilsin. İnşâallah bu Emirdağ karyesi dahi bir ikinci Barla olacak. Fakat eski kalemler yoktur, Şamlı Tevfik'ler bulunmaz.

Kardeşlerim! Bu Ramazan-ı Şerifte şiddetli hastalığımdan vesile-i necatım sizin dualarınız olduğuna kanaat ettim. Çünki birdenbire bir şifa ile Leyle-i Kadir'de çalışabildim. Hapiste bana Meyveleri yazanlar hakikaten çok bahtiyar ve muvaffakiyetli ve amelleri makbul

olduğunu aynen gördüm. Geniş bir sahada onlara sevab kazandırıyorlar. Ben de onların hesabına tevziat memuru bulunduğumdan çok müteşekkir ve onlara minnettarım.

Ahmed Nazif bir-iki mektub bana yazmış. Ben cevab vermeğe çare bulamadım. Size yazdığım defterin bir mislini onun için kendim yazdım. Eğer onun ile siz kolay muhabere edebilirseniz, bir suretini ona gönderirsiniz. Yoksa ben zahmetle onun için yazdığım defteri ve mühim bir sual-cevabı olan fıkrayı buradan bir emin vasıta bulsam ona göndereceğim.

Bu geçen musibetimiz Risale-i Nur'un büyük ve geniş sahalarda intişarına ve fütuhatına sebeb olduğundan büyük bir inayet ve rahmet hükmüne geçti, pek ucuz oldu. Umum kardeş ve hemşirelerime birer birer selâm ve tebrik ederim. Kardeşlerim! Bu muğlak Onuncu Mes'eleyi ıslah edebilirsiniz. Hem Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyillerinin âhirinde dahi yazarsınız.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 76

Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Gönderdiğiniz mübarek şeyleri aldım. Hüsrev'in kıymetli mektubunu hem çiçeğin âhirinde, hem hapsin Üçüncü Meyvesi'nin (Mektubat) arkasında yazılsın. Ben Hüsrev'in mektubunu Isparta ve civarındaki umum kardeşlerimin şahs-ı manevîlerinin bir mektubu olarak alıyorum. Herbiriyle bizzât konuşuyorum ve dinliyorum hükmündedir. Kardeşlerim, gerçi ben haps-i münferidden daha ziyade infirad ve tecrid içindeyim. Fakat Isparta'ya bir derece yakın olduğumdan ve sizin her müşkile karşı metanet ve vazife-i Nuriye'de tam ciddiyet ve bana ihtiyaç bırakmayacak bir vekalet ve veraset ve yazılarınız vasıtasıyla manen her vakit siz ile görüşmek cihetinden çok memnun ve mesrurum ve şükrederim. İhtiyar ve Hasta'dan bir-iki risaleleri daha lâzımdır. Emin bir vasıta olsa gönderilsin.

Sizin ile konuşulacak çok şeyler var. Fakat şimdi başka işlerim fâsıla verdiğinden kısa kesiyorum. Bütün kardeşlerime ve bilhassa haslara ve hususan bilfiil çalışanlara birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederim ve daima faidesini gördüğüm dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 77

Mektup 77

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Denizli hapishanesini Risale-i Nur'a bir medrese hükmüne getiren kahramanlardan Tahirî, umumunuzun mümessili olarak ruh u canla kabul ettiğim gibi, benim tarafımdan size karşı vekilimdir ve zîhayat bir mektubdur. Ne dese ben demiş gibiyim.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 78

Mektup 78

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Umumunuza pek çok selâm. Sizin gayet mübarek hediyelerinizi aldım. Cenab-ı Hak onların herbir harfine mukabil sizlere binler rahmet eylesin, âmîn.

Efe Şükrü'nün bu defaki hizmeti, bizimle beraber hapisteki sıkıntıyı çekmiş kadar bir fazilet ve kahramanlık gösterdi. Şimdi makina gideceği için kısa kesip, Şükrü'yü hayattar bir mektubum olarak size gönderiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 79

Mektup 79

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اللَّيَالِى الْعَشْرِ وَ اَيَّامِ الْعِيدِ الْاَضْحَى

Aziz, sıddık ve mübarek ve sebatkâr ve fedakâr kardeşlerim!

Geçen bayramınızı ruh u canımla tebrik ederim ve bana gönderdiğiniz çok mübarek tebriklerini Cennet'ten gelmiş gibi ruhumu mesrur eyledi. Cenab-ı Hak herbir harfine ve herbir dirhemine mukabil bin rahmet ve bin batman bereket sizlere ihsan eylesin, âmîn. Kat'î kanaatım gelmiş ki, Isparta vilayeti eskiden beri bir gaye-i hayalim olan Medreset-üz Zehra'nın hakikatını ve manevî suretini taşıyor. Ve dokuz sene orada çalışmanız, doksan sene kadar sebat ve tesanüdünüz sayesinde Kur'ana ve imana hizmet ettiğiniz gibi, hapiste dokuz ay yine sebat ve tesanüd ve ihlasınız ile dokuz sene kadar o hizmeti yaptınız. Ve benim İhtiyar Risalesi'nde davamı ve ümidimi ki; otuz Abdurrahman, belki yüzden ziyade Abdülmecid'leri Isparta bana ve Risale-i Nur'a verdi. Hadsiz şükür olsun. Ben ne kadar sıkıntı çeksem ve dünyadan gitsem dahi hiç merak etmem. Çünki siz varsınız ve hakikî vârissiniz.

Geçen hâdisede Risale-i Nur'un pekçok kazancı var, yüz senelik işi gördü. Küfr-ü mutlakı kırdı ve zındıka-i inadı bozdu. En lâkayd olanları dahi meraklandırdı. Kendini onların gözlerine soktu,

mütemerridleri serfürû ettirdi. Bizim çektiğimiz küçük zahmetleri, büyük rahmetlere çevirdi. Hadsiz hamd ü sena olsun.

Emanetlere daha tam bakamadım. Şimdilik bavul ve merhum Hâfız Ali'nin mübarek teberrüklerini taşıyan Hâfız Mustafa'nın sepeti burada kaldı. Sonra götürülecek. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime hususan şehid merhumun vârisesi ve cennet refikası gibi hanımlara ve masumlara ve ümmilere ve mübareklere ve Medrese-i Nuriye şakirdlerine birer birer selâm ve bayramlarını tebrik ve selâmetlerine dua ederiz ve dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve
duanıza çok muhtaç
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 80

Mektup 80

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar. Tecrid-i mutlak içinde ve haps-i münferid hükmünde bir vaziyette olduğum halde hadsiz şükür olsun ki, sizden gelen sevinç ve sürur bütün sıkıntılarımı ve elemlerimi ve endişelerimi izale eder. Bugünlerde zarurî hizmetimi gören adamlar dahi çekinmeye başladıkları münasebetiyle bu mektubun arkasındaki fıkrayı onları tatmin ve temin için ellerine verdim. Belki size de bir faidesi var diye gönderdim. Beni merak etmeyiniz, inayet-i İlahiye devam ediyor. Ben daha tam Risale-i Nur'un eczalarına bakamadım. Fakat bu kışta benim ve ihvanımın en güzel ve tatlı bir manevî erzakımız olacaklarını tebşir ederim.

Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarından Hâfız Mehmed'in mektubu beni çok müferrah ve mesrur eyledi. Merhum Hâfız Mehmed'in tam bir vârisi ve o medresenin üstadı ve çok hâlis olan mübarek pederinin tam hayr-ul halefi olduğunu gösteriyor. Merhum Hâfız Zühdü'nün vâlidesi, benim vâlidem, hemşirelerim içinde manevî kazançlarıma hissedar ve merhum mahdumunu ve Hâfız Ali ve Hâfız Mehmed gibi, üstadlarımın içinde bütün okuduklarımda hissedardırlar. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve
duanıza çok muhtaç
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Size evvelce hizmetimde bulunan zâtlara söylediğim ve gönderdiğim parçanın tetimmesi olarak gayet müşevveş bu müsveddeyi gönderdim. Siz ıslah edebilirsiniz. Münasib görseniz, lüzum olsa hem bu parça, hem evvelki parçadan bir suretini bizimle alâkadar makamata gönderilecek. Beni merak etmeyiniz, inayet-i Rabbaniye devam ediyor. Gayretiniz sayesinde Risale-i Nur parlak bir surette bu havalide dahi intişarda devam ediyor. Umumen selâm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 82

Mektup 82

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hiç merak etmeyiniz, inayet tam devam ediyor. Bana burada istediğim tarzda bir hane yapmak ve iaşe ve müteferrikata aid tahsisatlarını kabul etmediğimden beni sıkıyorlar. Ben de bu lâhika ve ileride onlara vermek niyetiyle eski yazıyı yazmayan birisi yeni harfle acele yazdırdım. Sonra tashihte çok karıştı. Kusura bakmayınız. Bu şiddetli kışta sizler beni o derece memnun ve minnettar ve müteşekkir etmişsiniz ki; kıyamete kadar unutmayacağım, tam beni çalıştırdınız. Cenab-ı Erhamürrâhimîn herbir kitabın herbir harfine mukabil bin rahmet sizlere eylesin, âmîn. Merhum Hâfız Ali'nin nüshalarını tashih ettim. Sonra size me'haz olmak için göndereceğim.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 83

Mektup 83

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hem beraet kararının, hem ehl-i vukufun birer suretini hapisten sonra yazılan fıkralara ilhak ederek müdafaatımın bir zeyli yapmışız. Onun için size gönderdik. Buradaki küçücük Abdurrahman, makine ile o zeyilden on nüshayı yazmış. Umum kardeşlerime birer birer selâm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 84

Mektup 84

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Size hücum gibi bize de oldu. Fakat inayet yârdır. Yardım eder, lehimize çeviriyor. Rüşdü'nün risaleleri muattal kalmayacak. Ve okunmak için alınmasına inayet-i Rabbaniye müsaade etmiş, merak etmesin.

Bu defa size parça gönderiyorum. Bu heyet-i vekileye gidecekti, öteki Afyon zabıtasına. Fakat çok evhama binaen muhabereden men' olunmuş gibi bir vaziyetteyim. Eğer lüzum-u kat'î olsa siz yaparsınız. Hadsiz şükür olsun herbir hücuma zulüm, Risale-i Nur hakkında bir ilânat, bir teşvikat hükmüne geçer.

Umum kardeş ve hemşirelerime birer birer selâm ve dua.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 85

Mektup 85

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ حُرُوفِ رِسَالَهءِ النُّورِ الْمَكْتُوبَةِ وَ الْمَقْرُوئَةِ

Aziz, sıddık, sebatkâr kardeşlerim!

Size bir hâlimi beyan etmeye hizmet-i Nuriye için mecbur oldum. Şöyle ki: Bu geçen kışta tahammül hâricinde gizli zındıka komitesinin büyük bir memuriyet alan bazı gaddarların bana verdikleri sıkıntı ve tazyik ile beraber, za’fiyet ve hastalık ve ihtiyarlık tesiratıyla bende o derece bir hassasiyet ve bir sür’at-i teessür hasıl olmuş ki; daha itidal-i deme muvaffak olamıyorum. Ve hizmet-i Nuriye ve imaniyeye zarar gelmemek için sabra, tahammüle me’yusane çalışıyorum. O zalimler beni bu hizmette bir esas zannettiklerinden, bütün kuvvetleriyle bana yükleniyorlar. Herbir harekâtımı kayıd altına alıyorlar. Hadsiz şükür olsun ki; bu elîm vaziyete mukabil inayet-i Rabbaniye sizleri bu kırılmış, bozulmuş, ihtiyar Said yerinde, kırılmaz, bozulmaz, genç, dinç, metin, sebatkâr pek çok Said’leri o hizmette istihdam ediyor. Ben de sürurla dayanıyorum.

Evet biliniz, Denizli hapsinde Mevlâna Hâlid’in (K.S.) cübbesini giyen zâtlar, sadakat ve sebat etmek şartıyla, derecelerine göre

kendi yerimde kabul edip vazifemi de onlara havale ediyorum, izin veriyorum…

Ben burada çok zahmet çekiyorum. Havasıyla hiç imtizac edemiyorum. Hayatım birkaç cihette tehlikededir. Ve müracaat dahi edemiyorum ve ettirmiyorlar. Eğer mümkün ve münasib görseniz, lüzum varsa, mührümü size göndereceğim. Hapiste müracaatıma mülâyimane cevab veren başvekil Şükrü Sarac'a benim tarafımdan bir istida yazınız ki; hastalığım için bu bütün bütün sebebsiz yeni nefyimi başka yere tebdil etsinler. Burada hergün Denizli hapsinde bir ay kadar azab çektirmek için bir kanun, bir maslahat yoktur. Madem Kastamonu'da sekiz sene zarfında beraet kazanan iki hizmetçi ve üç zâttan başka kimse benim yüzümden itham altına alınmamış. Ve benim orada iskânım için resmen bir haneyi hükûmet satın almış. Ve hapis ve beraetten sonra bu manasız nefyi îcab edecek hiç bir hareket olmadığı hükûmetçe malûmdur. Ve ahval-i sıhhiyeme bütün bütün zıd bir yerde, emsalsiz bir tecrid-i mutlakta azab çektirmek, elbette hiçbir hükûmetin hikmeti ve hâkimiyeti müsaade etmez ve tenezzül etmez, diye bu meâlde yazarsınız. Ve Denizli mahkeme reis-i âdili ve has kardeşlerimden size yardım etsinler. Eğer bu tedbir olmazsa, herhalde beni Denizli hapsine veya başka bir hapse almak için biriniz benim aleyhimde mûcib-i ceza bir davayı açsın. Ben de onu tasdik edip, hapsi kabul edeceğim. Tâ dünyada emsali görülmeyen bu işkenceli tecridden kurtulayım. Hattâ ben hergün cemaat dağıldıktan sonra câmiye gittiğim halde, bir tek adamı dahi yanıma alamıyorum. Namazımı münferid kılıyorum, yedi sekiz aydır cemaat hayrından mahrum kalıyorum. Bu hâl beni çok üzüyor ve eziyor. Hem konuşacak hiçbir adamı bulamıyorum. Dehşetli ve resmî bir propaganda ile herkes korkuyor, kaçıyor. Yalnız bir tek çocuğa izin vermişler. Günde iki defa gelip su, ekmek getirir. Hem ona sıkı söylemişler; onun esrarını bize haber vermek için seni tayin ettik. Fakat o sâdık çocuk **(1)** bir küçük Abdurrahman ve küçücük bir Hüsrev olduğunu isbat etmiş ve ediyor. Kardeşlerim, gerçi başımıza gelen bu musibetler ağırdır. Fakat kat'î kanaatım çok tecrübe ve müşahedeler ile gelmiş ki; bir dest-i inayet ve merhamet o musibetleri hakkımızda nimetlere çeviriyor ve geçici bir zahmeti bize daimî bir rahmete kalbeder. Her bir elemde bir manevî lezzet verir, Nurları parlatır, ziyade sevabı kazandırır. Onun için beni çok merak

etmeyiniz. Sabır içinde şükrediyorum. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua ediyorum.

Said Nursî

1: Bu çocuk kelimesini yazdığım aynı anda hilaf-ı âdet aynı çocuk kapıyı açtı. Bu latif tevafuk, onun hakkındaki hükmü tasdik etti.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 86

Mektup 86

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى مَنْ يَشْتَغِلُ بِخِدْمَةِ رَسَائِلِ النُّورِ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِينَ آمِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hususî mektublara ayrı ayrı cevab vermeğe hâlim ve vaktim müsaade etmediği için gücenmeyiniz. Bir tek mektubu ancak yazabildim.

Evvelâ: Şehid merhum Hâfız Ali'nin tam bir vârisi Hasan Feyzi'nin Denizli'de Nurların faaliyetinden ve şakirdlerin çoğalmasından bahseden bu mektubu onun parlak şehname mektublarından daha ziyade bir sebeb-i teşvik ve bir cihette daha menfaatlı gördüm. Ona ve arkadaşlarına ve mektubunda bahisler bulunan o hâlis kardeşlerimize bin bârekâllah deriz.

Sâniyen: Konya'lı Sabri, sadakat ve sebatta ikinci bir Halil İbrahim olmasını gösteriyor. Ben Nurlar hesabına Konya ülemasıyla ziyade alâkadarım. Sabri tam benim bedelime o zâtları Nurlarla alâkadar etmeye çalışıyor. Hem ona, hem beraberindeki şakirdlere, hem başta müfessir Hoca Vehbi olarak o âlimlere çok selâm ederiz ve gençlerin bahtiyarı olan Eşref'e ve Abdülmetin'e mâşâallah deriz.

Sâlisen: Size Lâhika'ya geçirmek için gönderdiğim fıkraları siz ta'dil edebilirsiniz. Münasib görmediğiniz veya cüz'î ve hususî

maddeleri çıkarırsınız, sonra yazarsınız. Asâ-yı Musa mecmuasından şimdilik birkaç tanesi hem eğer Nazif göndermişse o gönderilenleri emin bir tarzda gönderseniz iyi olur.

Umum kardeşlerimize selâm ve dua ve istid’a eden kardeşiniz Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 87

Mektup 87

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, metin, mübarek kardeşlerim!

İki Ali'nin bir kitabını sehven gönderemedim. Sonra gönderilecek. Hem Sikke-i Gaybî Mecmuasında tashihinde bir sehvimi ıslah eden melfuf pusla ile Mustafa Osman'ın bir mektubunu gönderdim. Medar-ı şükrandır ki, münafıklar yalnız benimle uğraşıyorlar. Risale-i Nur yerinde beni sıkıyorlar. Ben de bütün za'fım ve aczim ile beraber kemal-i sabr u tahammül edip Allah'a şükrederim. Sizin her hafta tatlı mektublarınız benim sabır ve şükrümü çok takviye eder, ziyadeleştirir. Cenab-ı Hak sizden ebeden razı olsun ve daima muvaffak eylesin, âmîn, âmîn, âmîn. Umumunuza selâm.

Said Nursî

Melfuf puslanın münderecatı:

Sikke-i Tasdik-i Gaybî'nin mukaddimesindeki اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا bahsinin Üçüncü Emare'nin âhirinde bir kâtibin sehvi beni de sehve sevkedip acele baktım. Bu defa postaya verilen nüshanızı bu suretle tashih ediniz. İşte âhir satırdan evvel iki satırın sahih sureti budur:

Yüz (100), د ب ح ح ح otuz (30), dördüncü ی on (10), beş elif bir ه ile beraber on (10), âhirdeki tenvin vakfen elif olduğu için yekûnü binüçyüz (1300).

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 88

Mektup 88

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِينَ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu defa Nur’un lüzumlu zamanında santralı Hulusi-i Sani tam bir Abdülmecid Sabri’nin birinci muhatabı Hulusi’nin Kars’a gitmesini yazıyor. Ben o kardeşimizi, Nur’un bir manevî kumandanı olarak ehemmiyetli cephelere bir dest-i hikmet tarafından çok yerlere gönderildiğini görüyordum. Şimdi en ehemmiyetli cephe, gittiği yerdir.

Sabri yazdığı Asâ-yı Musa mecmuasını ona göndermek istiyor. Siz münasib görseniz, Hulusi ile muhabereden sonra o da lüzum görse hem ihtiyat etmek şartıyla gönderirsiniz. Benim tarafımdan ona çok selâmla, daima onu Nur hizmetinde biliyorum. Birinci safta muhatablardandır. Abdülmecid’in oğlu Nihad dahi orada askerdir işittim. Sabri’nin mektubuyla beraber Küküreli Mustafa’nın bir mektubu var. Risale-i Nur’a tam alâkadar ve çalıştığını yazıyor. Hem Küçük Tenekeci Mehmed namında birisinin hayır bir rü’yası var. İkisine de selâm ederim. Mustafa’yı tebrik eder, o Mehmed’e “Hayırdır inşâallah” derim. Nazif bana gönderilecek olan Asâ-yı Musa mecmuasını hangi vasıta ile göndereyim der. Siz ona yazın ki; size göndersin, siz de bana gönderiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza birer birer selâm ve selâmetlerinize dua edip, dualarınızın tesirini her vakit gören kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 89

Mektup 89

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, hâlis kardeşlerim!

Lillahilhamd duanızın berekâtıyla zehirli hastalığın tehlikesi geçti. Gerçi çok sıkıntı veriyor fakat hem duanız, hem mektublarınız tam bir tiryak ve mükemmel bir merhem oluyor, verdiği sürur o sıkıntıları hiçe indiriyor. Bu defa Nur Gül fabrikasının en eski erkânlarından olan Kâtib Osman'ın hakikî üstadı olan Risale-i Nur şahs-ı manevîsine hitaben ve arasıra bu bîçare kardeşini içine aldığı bu mektubunu Lâhika'ya ve Sikke-i Gaybiye'ye geçirdik ve size de suretini gönderdik. Hem fevkalâde sadakatıyla ve gayretiyle İnebolu'yu bir küçük Isparta hükmüne getirmeğe ehemmiyetli bir vesile olan Ahmed Nazif'in mektubu, bizi çok mesrur eyledi. Orada hem Risale-i Nur'un, hem Asâ-yı Musa Mecmuasının fütuhatı ve terakkisi ileri gittiğini bildiriyor. O mektubun ehemmiyetli parçasını orada sarsılmayan sebatkâr kardeşlerimizin namına Lâhika'ya kaydettik, size de suretini gönderdik.

Hem Kâtib Osman'ın ve Sabri'nin ve Feyzi'nin yeni fıkraları buradaki şakirdleri şevke getirdiklerinden biri Mustafa, biri Ceylan buranın talebeleri namına iki kasidecik yazdılar, size de gönderdik.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeşlerime selâm ve dua ve istid'a eden...

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 90

Mektup 90

(Çok ehemmiyetlidir.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Risale-i Nur'un makine ile ve şimdi umumî bir intibahla ve merkezdeki ehl-i vukufun takdiriyle dairesi tam genişlenmesinden elbette her nevi ehl-i ilim dikkatle bakacaklar. Onların içlerinde bid'alar tarafdarı ve enaniyetli ve müşkilpesend tenkidçi kısımları itiraza çalışacaklar. Şimdi sizler üç esası onlara karşı umumî bir cevab yaparsınız:

Birinci Esas: Şimdi insanlarda kim var ki, kusuru bulunmasın. Madem hasenat seyyiata râcih gelse afvedilir. Elbette bu kadar ağır şerait altında gözönünde bu fevkalâde hizmet-i imaniye ile yüzbinler bîçareleri şübhelerden kurtarmak, öyle bir hasenedir ki binler kusuratı afveder.

İkinci Esas: Dersiniz ki: Kardeşimiz Said yarım ümmi, hem yazısı noksan, çabuk yazamıyor. Bu yirmi sene gurbetinde ekseri münzevi ve tecrid içinde durmaya mecbur olmasıyla elbette bazı sehivler ve kusurlar bulunabilir. Hattâ iki-üç gün içinde yalnız oniki saatta te'lif edilen zeyilsiz Mu'cizat-ı Ahmediye'nin âhirinde demiş: "Hadîslerin ve râvilerin beyanında hatam varsa tashihini rica ediyorum" diye ilân ettiği halde müstensihlerin sehivleri müstesna olarak şimdiye kadar yalnız (16) (61) bu iki rakamda elif sehven takdim edilip (16) (61)'e çevrildiğini bir Amerikalı misyoner İncil-i

Yuhanna'da göstermiş. Hem ehemmiyetli sebeblere binaen bir kısım risaleler çok sür'atli yazılmış. Hattâ on dakikada ve bir saatta ve altı saatta ehemmiyetli risaleler hattâ kâtiblerin tasdikiyle üç-dört gün zarfında zeyilsiz Mu'cizat-ı Kur'aniye yirmidört saatta te'lif edilmiş. Elbette bazı sehivler bulunabilir ve hiçbir cihetle kusur sayılmaz. Hem müstensihlerin çoğu Arabî okumadıklarından onların dahi sehivleri bulunur ve müellifine isnad edilir. Çünki bütün nüshaları o görmüyor ve bütününü kendisi tashih etmek kabil değildir. Madem şimdi ehl-i ilim ve hocalar daireye giriyorlar. Bu büyük hayırlı tashihe yardım etmek, onlara borçtur.

Üçüncü Esas: Muteriz ve hodfüruşlar diyebilirler ve derler ki: "Risale-i Nur'da Nurların keramatından ve fevkalâdeliğinden ve pek çok kıymetdarlığından bahseden çok fıkralar var. Bir insan faziletini izhar etse, bir gösteriş olur, makbul değil" diye tenkid ettikleri zaman dersiniz ki: Ankara ehl-i vukufunun bu noktadaki hafif ve tasdikkârane tenkidlerine Said'in verdiği ve onlar dahi kabul ettikleri cevabın hülâsası şudur:

Risale-i Nur, muhafazasına çalıştığı hakikata bu memleket ve âlem-i İslâm çok alâkadar ve muhtaç olmasından, bîçare müellifine binler yardımcı ve kâtibler ve resmî teşvikler ve muavenetler lâzım olduğu halde, bilakis gayet insafsızca aleyhinde propagandalar ve kardeşlerinin kuvve-i maneviyelerini kıracak zalimane tedbirlere karşı elbette Risale-i Nur'un kıymetini ve kerametlerini beyan etmek vâcibdir ve elzemdir. Bir tek âciz adam, binler zalimlerin maddî hücumlarına karşı zaîf arkadaşlarını kaçmaktan kurtarmak niyetiyle, ikramat-ı İlahiye ve inayat-ı Rabbaniyeyi izhar etmek, değil bir kusur; belki büyük bir maslahattır. Her ne ise… Bu esasları ya aynen veya ta'dilen veya tafsilen makine ile tab'ettiğiniz mecmuaların münasib bir yerinde dercedebilirsiniz.

Hâşiye: Zekâi'nin bana Asâ-yı Musa'yı yazması ve Hüsrev'e mektublar işinde yardımı, eski Zekâi'nin vazifesini tam yapıyor. Şimdi de bir Abdurrahman olduğunu isbat ediyor. Mâşâallah, mâşâallah. Mustafa Osman'ın mektubu, kahraman Nazif gibi onun pek kuvvetli Nurculuğunu gösteriyor, mâşâallah.

Umumunuza selâm ve leyle-i kadrinizi tebrik ederiz. Duanızdan çok istifade eden kardeşiniz.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 91

Mektup 91

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu geceki Leyle-i Kadir'de olan bütün dualarınıza binler âmîn, âmîn, âmîn deriz.

Sâniyen: Nazif'in haber verdiği yeni bir taarruz alâmeti ne şekildedir? Makineye karşı olmazsa hiç ehemmiyeti yoktur. Eğer o cihette olsa çok ihtiyat ediniz. Münasib ise, Demokrat Partisinden muavenet isteyiniz. Ben merak ediyorum. Biz dünyalarına karışmadığımız halde, bu derece bize ilişmek ve küfür hesabına hizmet-i Kur'aniyemize sed çekmek musibetine karşı, bütün Nurcular bütün kuvvetleriyle demir gibi bir metanet ve tesanüd ve sabırla çalışmak ve سِرّاً تَنَوَّرَتْ altına girmek gerektir. Hem telaş etmeyiniz, onlar birbirleriyle meşguldürler.

Sâlisen: Zülfikar'ın âhirinde yazılacak Hizb-i Nuriye'den (kısmın âhirindeki) yirmiikinci sahifede وَ فِى صَحِيفَةِ محمد وَ فِى صَحَائِفِ فيضى وَ اَمْثَالِهِ fıkrası bedeline

حَسَنَاتِ الْكَاتِبِينَ لِلرِّسَالَةِ النُّورِ yazılsın. Çünki Zülfikar daha umumîdir. Bütün müstensihler hissedardırlar.

Râbian: Makine ile yazılan parçalar gayet emin ve ayrı ayrı yerlerde muhafaza edilsin. Tâ bitinceye kadar. Dikkat ediniz ki, münafıkların müsaderesine uğramasın. Hem hiç telaş etmeyiniz ve sarsılmayınız. İnayet-i Rabbaniye tam devam ediyor. İnşâallah yine bizi onların şerrinden muhafaza edecek.

Umum kardeşlerimize selâm ve dua ederiz. Dualarınızdan her vakit istifade eden kardeşiniz.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim ve Kur'an hizmetinde muktedir arkadaşlarım!

Evvelâ: Bu defa uhrevî ve firdevsî yadigârlarınızı aldım. Cenab-ı Erhamürrâhimîn her harfine mukabil herbir kâtibine bin rahmet eylesin ve her satırına bedel yüzer hasene defter-i a'maline yazdırsın, âmîn. Ve her sahifesine mukabil sahaif-i hasenatlarında yüzbin sevab yazdırsın, âmîn. Sava Medrese-i Nuriyesinin Hâfız Mehmed, Mustafa Çavuş, Sâlih Çavuş kahramanlarının Zülfikarları ve Zekâi, Hâfız Ahmed, Halil İbrahim Nur fabrikasının şakirdlerinin Asâ-yı Musa'ları bizleri memnun ve müferrah ettikleri gibi, elbette onların üstadları ve ustabaşıları olan merhum Büyük Hâfız Ali ve Merhum Büyük Hâfız Mehmed bizden ziyade âlem-i berzahta ve hususî medreseleri olan nurlu kabirlerinde bu hizmetlerinden müftehirane seviniyorlar. Biz ölmemişiz gibi, dünyadaki bu kardeşlerimiz yüzünden sevab kazanıyoruz derler. Hattâ bu kıymetli mübarekler buraya girmeden on saat evvel yoldan geliyordum. Yine Hüdhüd-ü Süleymanî önüme çıktı. Âdete muhalif beş defa sağa sola gitti geldi. Ve altıncıda uzun gitti. Başka bir vaziyetle başka bir haber veriyor gibi hissettim.

Bana hizmet eden Mehmed'e söyledim: "Her halde bir müjde beni sevindirecek, manevî bir hediye var" dedim. Ben sabah kapıyı açtım, aynı müjde tam çıktı.

Altıncı müjdeli işareti ise, Nazif'ten gelen makine mahsulâtı olduğunu şübhem kalmadı. Ben bugünlerde rakibleri çok olmasından Nazif'in devamına mâni' çıkmasın diye çok endişe ediyordum. Hadsiz şükür olsun; hem devam eder, hem güzel ve dikkatli ve sıhhatli bir tarzda o kahra Zülfikarını keskinleştiriyor. Mâşâallah yanlışların azdır. Hem dikkatle yanlışlar anlaşılıyor. Meselâ:

Medeniyetle Kur'anın hükümlerini müvazenede birinci kelimeyi vücub-u zekatla, ikinci kelimeyi riba ve faizle deyip (hurmet) kelimesi noksan kalmış. Dikkat eden anlar. Hem aynı bahiste (bütün ihtilâlât) yerinde (ihtilâlât) yazılmış. خ ح olmuş.

Sâniyen: Hizb-i Nuriye'den olan parçayı bekliyorum ki; Zülfikarlar tamam olsunlar. Bu hediye sahiblerine ve bu elmas kalemli kardeşlerimize binler bârekâllah ve mâşâallah deriz. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve iki cihanda selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Evet Üstadımın bana söylediği aynı çıktı. Mehmed

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 93

Mektup 93

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: On seneden beri siyaset ve harb vaziyetlerine çok ehemmiyet verip, merak edip bakmadığım halde bugünlerde Nur makinesinin faaliyeti azalmasından yalnız bir tek saat dünya siyasetine baktım. İnsanın en geniş dairesi, gafleti bu harb ve mücadele dairesini gördüm. Ehl-i imana böyle lüzumsuz gaflet dairelerine girmek çok zararlıdır hissettim. İnsanın hissiyat-ı uhreviyesini boğuyor ve huzur ve marifet-i imaniyenin lem'alarını söndürüyor. Çünki kendi şahsında ve en zahir şahsî fiillerinde icadsız bir cüz'-i ihtiyarîden ve gayet cüz'î bir kesbden başka elinde bulunmayan bu âciz insanlara, o daire-i siyaset içinde öyle acib ef'ali ve iktidarı veriyor ki; neûzü billah firavunane bir nevi hallâkıyeti o âciz insanlarda ve adem âlemleri hesabına çalışan o tahribçilerde tevehhüm edip, Hâlık-ı Zülcelal'in tasarrufat-ı rububiyetini ve şuunat-ı uluhiyetini daha göremiyor. O halde Hazret-i Ömer Radıyallahü Anhu ve Sahabeler gibi zemin yüzünde, o geniş daire-i siyaseti dolduracak derecede bir marifet-i imaniye taşımak lâzımdır ki; kalbini bozmasın, gaflette boğulmasın. Veya eski mücahidler gibi, yalnız cihad için

baksın veya sırf din namına her şeyi kudret-i İlahiyeden bilip, beşer üstüne bir tecelli-i gazab veya adalet suretinde mukadderat-ı beşerde kader kaleminin harekâtını görsün. Yoksa boğulur. Faidesiz, zararlı sermaye-i ömrünü mahveder. Bu hakikata binaen bu asırda vukua gelen acib tehlikelerden ve tahribattan nev'-i beşer dine, imana, Allah'a, âhirete kaçmaları ve iltica etmeleri lâzım iken ve dünya hayatı tam fâni ve belalı ve tam bekasız, temelsiz, muvakkat olduğunu bilmeleri zarurî iken, bütün bütün aksine olarak ölmez, demir vücudu var ve dünyada ebedî kalacak gibi dinden ve imandan sıyrılıyorlar. Dinsizlikte çırpınıyorlar. Daha ziyade tokatlara müstehak olup en acınacak hallerinde merhametlere liyakatlarını kaybediyorlar.

Risale-i Nur'un şakirdleri siyasetten çekilmeleri ve karışmamaları çok isabetlidir. Ve vazife itibariyle vazifeli bir kısım Nurcular siyasete bakmaları, elbette selef-i sâlihîn mücahidleri nazarıyla bakıyorlar. Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Nazifin makinesi işliyor mu? Hüsrev'in makine kağıtları neden İstanbul'dan gönderilmiyor.

Mahrem bir Haşiyedir: Burada bir kaymakam bir doktora demiş ki; Said Nursî'nin vücudu ortadan kalkmalı. Yarı resmi Üstad aleyhinde itlâf planını ifşa etmiş. Üstadımız ..... çok kızdı. Hatta size bir mektup da yazmış. Şimdi Üstadımız der ki; O memur dost idi ki o gizli planı ifşa etti. Bizi ikaz etti. Hatta hem onu hem o doktoru buradan kaldırdılar. Fakat hiç merak etmeyiniz. Üstadımızın büyük bir hıfz-ı İlahi içinde olduğunu hissediyoruz..

Ceylan

Üstadımızın mektubuna bir Hâşiye: Latif ve manidar bir vakıa:

Üstadımız bu son hastalıkta ziyade üşüyordu. Tahtalardan, çabuk yanacak odunlar lâzımdı. Hiç münasebet yokken Âyet-ül Kübra'nın kerametiyle yangından kurtulan Çalışkanların müşterek dükkânı, bir maslahata binaen tahta yerinde tuğladan yapılmak îcab

etti. Aynı tahta hatırımızda yok iken Üstadın küçücük medrese-i Nuriyesinde yakmak için fikrimizde yok iken bütününü oraya verdik. Boşboşuna fırıncılara verilecekti. Demek Âyet-ül Kübra'nın bu odunları kendi medresesinde yakmak için hârika bir surette muhafaza etmiş, kanaatımız geldi.

Ceylan, Mehmed, Hasan

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 94

Mektup 94

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ Denizli makinesi şimdilik işlemediğinde bir hayır var. Hem birden üç makinenin, üç mühim merkezde faaliyetleri سِرّاً تَنَوَّرَتْ sırrına göre maslahat değildir. Hem Isparta, İnebolu gibi, Denizli şakirdleri mübarek kalemleriyle çok iş görmediklerinden, onların kalemini Nur hizmetinde çalıştırmak için, muvakkaten makineleri işlemedi. Şimdilik Isparta ve İnebolu makinelerinin mahsulü, muhtaç müştaklara teberrüke inayet böyle tecelli ediyor.

Sâniyen: Gül Nur fabrikasının demirbaş kâtiblerinden Hüsrev ve Kâtib Osman'ın o civardaki Nur şakirdleri nâmına benim bu defaki şiddetli hastalığıma şiddetli teessürleri ve ölümden gelen iftiraktan teellümleri Nurcularının hesabına onlara teşekkür ve memnuniyetle beraber derim ki: Sizler gibi hakikî kardeşin pek fevkinde vârislerim ve vekillerim ve haleflerim bulunduğundan ben kemal-i sürur ve ferahla ecelimi bekliyorum, ölümü sevinçle karşılıyorum. Yalnız Zülfikar ve Asâ-yı Musa gibi birkaç mecmua-i Nuriyenin makine ile intişarına kadar bu dünyevî hayatında kalmamı, belki tashih gibi şeylerde de yardım ederim diye isterdim.

Bir küçücük hissiyatımı beyan ediyorum: Bu defa ölümü pek yakın zannettim. Hattâ sekerat tahmin eyledim. Birden çok sevdiğim kardeşlerimden ve Nur Risalelerinden dünyevî müfarakat beni müteessir etmeye başladı. Hem o Nurlar Mecmualarının intişarında her tarafta muhtaç insanların imanı bir sürur ve umumî teselli vermesinin bayramını göremeyeceğim diye derince bir hüzün hissettim. Hizb-i Nuriye'nin hülâsasını okudum. Birden kalbime geldi: Nur'un güneş gibi hakikatı, hakkalyakîn derecesinde göstermiş ki: Ölüm bizim için bir terhistir. Ve aynelyakîn hissettim ki; iman hem beni, hem bütün alâkadar olduğum dostlarımı ve kardeşlerimi ve hususî dünyamı, i'damdan ve ademden ve hiçlikten ve zulümattan kurtarıyor. Ve ilmelyakîn kat'iyyen bildim ki: Ölüm beni ahbabımdan ayırmıyor, belki yüzde doksandokuz ahbablarım bulunduğu güzel bir âleme götürüyor. Sonra buradaki ahbabım da ve müfarakatlarından müteellim olduğum dostlarım da oraya geleceklerinden, sonra dünyada kaldıkları müddetçe bana hasenat kazandıracaklar. Ben onları yine göreceğim ve sair dünyevî güzel manzaralarını ve beni alâkadar eden hayatımın levhalarını, âlem-i misal sinemasında temaşa edeceğim. Hem izn-i Rahman ile bu dünyayı dahi berzahî bir göz ile daha ziyade seyredebilirim diye, sarsılmaz bir kanaat geldi. Ben de mümkün olsaydı hususî dünyamdaki bütün mevcudatın dilleriyle "Elhamdülillahi alâ nimet-il iman vel Kur'an" diyecektim. Hem onlar adedince, tasavvuran ve niyeten ve fikren "Elhamdülillah" dedim. Sonra o halde iken ehl-i dalaletin ölüm hengâmında ve ihtiyarlığındaki pek çok dehşetli elemlerini ve teessüflerini ve çok hazîn firak acılarını düşündüm. İman ne derece zîşuur insanlara lüzumlu ve herşeyden ziyade zarurî ve her ihtiyacın fevkinde beşeriyete kat'î bir hâcet, bir madde-i hayat ve beşeriyet için bütün nimetlerin menbaı bir medar-ı saadet olduğunu, ilmelyakîn, belki aynelyakîn gördüm. Her ne ise.

Kardeşlerim beni çok merak etmeyiniz. Hastalığın tehlikesi geçti, hafifleşiyor. Yalnız dimağıma ve başıma tesiri var, çok uğultu veriyor, başım dönüyor. Fakat hadsiz şükür olsun ki; maddî, manevî vazifeme devam edebilirim, kendi kendimi idare edebilirim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza binler selâm. Duanızdan daima istifade eden kardeşiniz ve size müştak ve hizmetinizden gayet memnun ve minnettar

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 95

Mektup 95

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ مَا تَكْتُبُونَ وَ تَقْرَؤُنَ فِى خِدْمَةِ الْقُرْآنِ وَ الْاِيمَانِ

Çok aziz ve tam sıddık kardeşlerim!

Bu defaki dört-beş mektublarınıza hususî birer mektubla cevab vermeğe şimdiki halim müsaade etmediği için kusura bakmayınız, kısa bir mektubla iktifa ediyorum.

Evvelâ: Hüsrev kardeşim! Sizi bu derece müteessir edeceğini bilse idim, zehirli hastalığımı ve vasiyetnamemi yazmayacaktım. Madem inayet-i İlahiye ve himayet-i Rabbaniye devam ediyor ve madem bu çok azablı hayattan saadetli ve bâki bir hayata geçmek ta'ziyeye değil belki tebrike lâyıktır. Ve madem te'lif vazifesi neşir vazifesine yerini bırakmış ve neşirde binler genç Said'ler, Hüsrev'ler, Abdurrahman'lar çalışıyorlar. Ve madem Risale-i Nur'un daimî ve bâki olan şahs-ı manevîsi, bu bîçare, âciz, fâni Said'den yüz derece ziyade şakirdlerine üstadlık edebilir. Elbette sizin elîm ve hazîn teessüratınız yerine teselliler ve bana ciddî tavsiye ve dualarla tahammüle yardım etmek ve beni tazib eden münafıkları

Cehennem’e ve gazab-ı İlahîye havale etmekle kalben istirahat etmek gerektir.

Sâniyen: Kardeşim Re’fet! Senin Kur’an’a kuvvetli hizmetin ve Nurlara ehemmiyetli alâka ve irtibatın çoklara bir hüsn-ü misal ve sebeb-i teşvik olduğunu kat’î biliyoruz. Hususan bu defa Mu’cizat-ı Ahmediye tashihinde yedi çocuğun bahsine yedi yaşında iken Meliha’nın merakla dinlemesiyle tâ o zaman bu çocuk, Kur’ana ve Risale-i Nur’a tam bir şakird olacağını bildim. Ve Şükrü Efendi’nin vefat eden yedi-sekiz yaşında Hayrunnisa namındaki kızı dahi Meliha gibi nazar-ı dikkati celbetmiş idi. Şimdi onun bedeline hemşiresi vazifesini görmeğe başlamış, inşâallah öteki iki arkadaşları da onlar gibi hem Kur’ana hem Nurlara çalışacaklar. Ben onları masum şakirdler içinde dualarıma dâhil ettim. Hem mektubunuzda madem Konya’lı Hâfız Mustafa ve İsmail, Risale-i Nur’a müştaktırlar. Onları kabul ediyoruz. Çünki Isparta’dan başka, her yerden ziyade Konya âlimleri, Risale-i Nur’a tam sahib olmaya başlamışlar.

Sâlisen: Safranbolu kardeşim Mustafa Osman! Senin mektubunda benim haddimden yüz derece ziyade hüsn-ü zannın ve bana karşı samimi şefkatin ve Nurlara kuvvetli irtibatın beni çok mesrur eyledi. Yalnız Hazret-i Azrail Aleyhisselâm hakkındaki tabirin bana ağır geldi, kalben dedim: “Üstadını hürmet cihetinde bu derece ifrat caiz değil.” Birden Yirmisekizinci Mektub’un Üçüncü Mes’elesi hatıra geldi ki, herkesin ruhunu Azrail Aleyhisselâm bizzât kabzetmiyor, belki onun taht-ı emrinde neferler gibi onun aveneleri küçük melekler var. Bu meleklerden birisi Said’in ruhunu kabzetmek için gelse, Mustafa Osman’ın tabiri ifrat-ı muhabbetten gelen bir hüsn-ü zanla caiz olabilir bildim. Fakat medar-ı itiraz olmasın diye onu çizdim. Ve Hıfzı ve Abdi ve Osman oralardaki kardeşlerimiz, benim bedelime kendileri ölmek istemeleri beni cidden ağlattırdı. Mâşâallah onlar gençtirler, benim bedelime dünyada kalıp Nur’a çalışsınlar. Mehmed Feyzi’nin vâlidesi Ayşe’nin vefatını yazıyorsunuz. Cenab-ı Hak ona rahmet eylesin. Ve Feyzi’ye sabr-ı cemil ihsan eylesin. Benim tarafımdan onu ta’ziye ile deyiniz ki: O merhume Ayşe, Nurlar ile alâkadar idi, şakirdler içinde sayılmış idi. Şimdi eski gibi yine Hüsrev’in merhume vâlidesi Ayşe’ye arkadaş olup dualarımda ve manevî kazançlarımda ikisi beraber hissedar oluyorlar. Hem Feyzi madem serbest kalmış, fırsat bulunsa, zaman

müsaade etse ben onu yanıma celbedeceğim. Vâlidesine bedel bana hizmet etsin. Çünki o Rüşdü'den ve Süleyman'dan sonra benim mizacımı ve hususi işlerimi görmesini tam biliyor, altı-yedi sene tam yapmış.

Râbian: Hüsrev'in mektubuyla gelen Tavas'lı Mehmed Çavuş'un ve A'ma Mehmed'in pusulaları bana ehemmiyetli geldi. Eğer bu Mehmed Çavuş, Molla Mehmed namında biz hapiste iken, tam kardeşimiz olmuş ve Nurlara çalışmış ve şimdi de o hapiste Asâ-yı Musa mecmuasına çalışıyor adam ise, benim nazarımda çok ehemmiyeti var. Çünki ben, o hapsi ehemmiyetli bir medrese-i Nuriye biliyorum. Nurların yazmasına ve okumasına ne lâzım ise, siz yardım ediniz. Benim tarafımdan hem ona, hem o A'ma Mehmed'e, hem o hapisteki umum dostlara selâmımı yazınız. Ve o hapis ve içindekileri ve Denizli'yi hiç unutmayacağımı bildiriniz. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime ve masumlara ve ihtiyar ümmilere birer birer selâm ve dua ederiz ve dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 96

Mektup 96

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ شَعْبَان

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Şaban-ı şerifinizi tebrik ve muvaffakiyetinize dua ederiz.

Sâniyen: Bir lüzuma binaen “Dâhiliye Vekiliyle Bir Hasbihal” parçası namındaki fıkrayı açık mektub olarak bir münasib gazete ile neşretmek için Sâlih Yeşil’e gönderdik. Ve bir suretini Başvekil’e ve birisi de Adliye Vekiline ve biri de Dâhiliye Vekiline ve biri de Afyon Emniyet Müdürüne veyahut Valisine buranın kumandanı vasıtasıyla gönderiyoruz. Bir suretini dahi yine size gönderiyoruz.

Sâlisen: Eğirdir’de Ali Osman’ın uzun bir mektubunu aldım. Hususi cevaba halim müsaid değil. Mektubunda isimleri bulunan ve başta Hakkı ve پ olarak oradaki kardeşlerimize çok selâm ederiz ve Ali Osman’ın bir kısım mektubunu Lâhika’ya geçirdik. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve dualarınızdan
daima istifade eden
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 97

Mektup 97

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniyede muktedir, muhlis arkadaşlarım!

Evvelâ: Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki Nurları münafıkların tecavüzünden kurtarıyor, yalnız taarruz bana oluyor. Hem taarruz edenleri rezil ediyor ve kısmen vazgeçiriyor, bana sabır ve sevab veriyor, neticede mesrur ediyor. Bu defa az telaşım, Asâ-yı Musa nüshaları birden elime geçti. Onlar da haber aldılar. Acaba bunlara hücum olmasın? Lillahilhamd hiç ilişmediler, hattâ birisi düşmanlığı bırakıp dost oldu. Ankara'ya vekillere gönderilecek "Dâhiliye Vekiliyle Hasbihal" mektublarını ona verdim, sen gönder dedim. Sonra Sâlih Yeşil'e göndermeyi münasib gördük, ona yazdık. Eğer münasib ise o, onları İstanbul'dan Ankara'ya göndersin ve bir suretini bir münasib gazete ile neşretsin diye yazdık. Bera-yı malûmat size haber veriyoruz. Eğer siz şimdilik münasib değil derseniz, Sâlih'e yazınız vermesin.

Sâniyen: Denizli Hüsrev'i ve Hâfız Ali'si Hasan Feyzi'nin bu pusulanın başına yazdıktan sonra bu saatte çok müjdeli uzun bir mektubunu aldım. Elhak o zât Nurların fütuhatına büyük bir sebebdir. Bin bârekâllah o kardeşime. O şehnameleriyle ve bu gibi gayretli (ibretli) tesellidar mektublarıyla Nurların dairesini tam genişlettirir. Herkesi şevke ve gayrete getirdi. Cenab-ı Hak Denizli'yi de Isparta gibi bir medreset-üz zehraya çevireceğine delildir. Bu çalışkan ve

muktedir kardeşimiz mektubunda benden bazı mes’elelere dair fikrimi soruyor. Ben de sizin meşveretinize havale ediyorum. Ve hemşiremiz refikasının yazısındaki satırlar kelimelerinden çıkan keramet-i Nuriye çok güzel ve latiftir. Ona bârekâllah deriz. Ve mektubunda bahisleri bulunan ve bilhassa hâkim-i âdil, bütün o eski ve yeni kardeşler ve hemşirelerimize çok selâm ve dua ederiz. Ve bu mübarek şuhûrda dualarını rica ederiz. Ve Feyzi’nin tam hâlis ve sâdık talebelerinden ve Nur’un gayretli ve ciddî şakirdlerinden Ahmed’in bir mektubunu aldım. Hususi cevab vermeye halim müsaade etmediğinden şimdilik bu kadar derim:

Denizli hapsi madem bize Feyzi ve eski talebelerini ve dostlarını ve Hâfız Mustafa ve Muharrem, hâkim-i âdil ve ve ve ve ve ve ve ve ve ve ve ilâ âhirihî.. gibi hakiki kardeşleri kazandırdı. Elbette o hapis, nazarımızda çok mübarektir ve medrese-i Yusufiye namına lâyıktır.

Sâlisen: Abdurrahman Salahaddin’in mektubunu çok beğendim. Mâşâallah hüsn-ü ifadede ileri ve terakki etmiş. Baba-oğul Nur’un iki kahramanı olduklarını her fırsatta isbat ediyorlar.

Râbian: Sav Medrese-i Nuriye’nin kahramanlarından Marangoz Ahmed’in mektubunda iki keramet-i Zülfikar nümunesi aynen hem Barla’da hem Kastamonu’da biz de gördük fakat ayrı bir tarzda. Beğenmediğimiz siyah mürekkep birden hâlis kırmızı mürekkebe döndüğünü ben ve arkadaşlarım hayretle gözümüzle gördük.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umuma selâm. Ve dualarınıza muhtaç kardeşiniz,

Said Nursî

Daha yazacaktım, vakit kalmadı.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 99

Mektup 99

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelen: Bin gece kadar kıymetdar Beraet gecenizi, geçen sene müjdeci ve şimdi aynı vakitte yanıma gelen kuddüs kuşuyla beraber tebrik ederiz.

Sâniyen: Bu defa bana hafif taarruzları ve bana hizmet eden Mahmud namındaki çocuğu hafiye yapmaya çalışmaları akîm kalması ve başka vilayetlerden gelen yabanileri kabul ettiğimi diye asılsız bahaneleri ise şimdi hakikatı anlaşıldı:

Bana ilişen memurlardan birisi demiş: “Nerede dince bir hareket olsa, en evvel buraya ve Said Hoca’ya bakarlar” diye ifşa etmiş. Ve anladık ki: Nurcu ve hapis arkadaşlarımızdan ve kardeşimiz Şemseddin Yeşil, Sultan Ahmed Câmiinde Nur hakikatlarından ders vermesiyle, Re’fet’in yazdığına göre 5000 adam o vaazda toplanmasından Nurların rakibleri kıskanç adamlardan bir hoca demiş: Otuzbeş sene evvel Mart hâdisesinden bir-iki ay evvel Molla Said’in Ayasofya’daki dersinde otuz-kırk bin adam toplandı, dinlediler. Demek Şemsi Yeşil onun gidiyor (gibidir) ve risaleleri için beraber hapse girdi. Onun dersleri Risale-i Nur ve onun talebesidir ve hesabınadır diye Afyon’a kadar işaa etmeleri, bu defaki

ehemmiyetsiz taarruza sebeb olmuştur. Fakat taarruz edenler, nedamet ettiler. Bize bir zarar olmadı, fakat güzel rahmet hergün gelen yağmurları birden kesildi. Siz merak etmeyiniz, inayet devam ediyor.

Sâlisen: Nazif, Re'fet, Mustafa Osman, Küçük İbrahim mektublarındaki mes'ele-i tab' ve makine ve bir ay kadar sabretmemiz ve Nurların serbest tab'edileceği ve misyonerlerin yalnız bir müstensihin sehviyle İncil-i Yuhanna'da (61) yazılması ve doğrusu (16) budur diye o koca eserde bundan başka kusur bulmamaları bizi çok mesrur eyledi. Fakat çok defa söylediğimiz gibi yine tekrar ediyorum ki, herşeyden evvel sıhhatına ve yanlış olmamasına çok dikkat etmek lâzımdır. Çünki Risale-i Nur başkalarına benzemez. Bazan bir tek kelime ve bir harf ve bir nokta yanlışıyla ehemmiyetli bir mes'ele bozulur, hakikat sureti değişir. Sizin isabetli reyinize havale ediyoruz.

Hem herhalde Zülfikar-ı Mu'cizat en evvel eski harfle makine ile ve Asâ-yı Musa mecmuası en evvel yeni harfle tecrübe edilse münasib olur. Görseniz yaparsınız. Ben bu dört kardeşimize çok minnetdarım. Re'fet'in sıhhatını merak ediyorum. Küçük İbrahim bir tashihli Zülfikar'ı İnebolu'ya istiyor, sonra gönderilecek. Mustafa Osman'ın bize gönderdiği Asâ-yı Musa'yı çok beğendim. Hem çok dikkatli ve sıhhatlı ve güzel fakat tevafuksuz, bin mâşâallah. Nazif hakikaten kahramancasına Nurlara çalışıyor, bin bârekâllah.

Kardeşlerim! Tâ bayrama kadar istirahata ve sükûnete ve sıhhata ihtiyacım var. Dualarınızla bana yardım ediniz. Merhum Hâfız talebelerinden Hasan ve Ahmed'in fıkraları Lâhika'ya girsin. Umuma selâm ve dua.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 100

Mektup 100

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ ثَوَابَاتِ قِرَائَةِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ فِى شَهْرِ رَمَضَانَ آمِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Buraya görüşmek için çok zâtlar, bazan çok uzak yerlerden gelip çok da masarıf ederek bizimle görüşemeden ve mecburiyetle görüşmeden dönüyorlar. Hocalardan birisi uzaktan gelmişti. Bir saat âdi şahsıma bedel, Asâ-yı Musa mecmuasıyla bir sene sohbet etmek için aldı, memnuniyetle gitti. Evet Risale-i Nur'la görüşen benim âdi şahsımla değil, belki Kur'an hâdimi ve Nur tercümanıyla görüşür. Çünki Nurlardaki ilim, başka kitablar ve ilimler gibi bir ilmî ders dinlemek değil, belki müellifinin manevî ameliyat ve tedavileri içinde bütün latife ve duygularıyla çırpındığı ve çalıştığı ve kısmen ayn-el yakîn kazandığı aklî ve halî ve kalbî ve hissî tasdik ve zevkettiği hakikatları onun ders aldığı yerden ders almak ve o manevî muhavere ve sual ve cevabı müstefidane dinlemektir. Bu ise fâni ve fena şahsımla sohbetten çok ziyade faidesi var. Hem meşrebimizde surî ve muvakkat sohbet esas değildir. Manevî ve daimî sohbet yeter.

Sâniyen: (Bkz. Bu manidar yeni zelzeleyi merak…)

Sâlisen: Marangoz merhum Barla'lı, hârika sadakatlı Mustafa Çavuş'un tam yerine geçen Medrese-i Nuriyenin tam çalışkan kahramanlarından Marangoz Ahmed'in benim için Sava'nın Davraz Dağı'nda berzahî ve uhrevî bir menzil, bir mezar düşünmesi ve yazması, beni çok sevindirdi ve hazînane ağlattırdı.

Umum kardeşlere ve hemşirelere selam ve dua ve istida eden,

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 101

Mektup 101

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, kahraman, sarsılmaz, çekilmez, mücahid kardeşlerim!

Evvelâ: Hem sizi, hem ikinci küçük Isparta kahramanlarını, hem bütün Nurcuları tebrik ediyoruz ki; bu kudsî hizmet-i Nuriye-i imaniye makine vasıtasıyla yine mübarek kalemlerinize kısmet oldu. Kahraman Nazif'in dediği gibi, bu sırada tam Zülfikar'ın lüzum-u neşri hengâmında bu hârika makinenin imdadımıza gelmesi Zülfikar-ı Mu'cizat'ın mu'cizevarî bir kerameti ve büyük bir inayet-i Rabbaniyedir. Hem Hüsrev ve Tahirî gibi güzel ve şirin yazıları aynen intişar eder. Fakat Nazif'in buraya yazdığı izahatında anlaşılıyor ki; çok masraflı düşer. Şimdilik 200 veya 500 veya 1000 nüsha hem eski yazı ile hem taksim-ül a'mal kaidesiyle Zülfikar'a Nazif'ler başlaması gibi, siz dahi Asâ-yı Musa veya İstanbul'a Tahirî'nin tab' etmek için beraber aldığı manevî tarihçe-i hayat mecmuası veyahut İnebolu makinesine, makinenizle Zülfikar'dan Mu'cizat-ı Ahmediye parçasını onların yazdıkları aynı kıt'ada yazıp yardım ediniz. Madem risalelerden daha müteaddid mecmualar çıkacaklar, siz meşveretle intihab edersiniz. Kardeşlerim, dünya işlerini bilemediğimden sizlere havale ediyorum. Bu büyük masraflara karşı ekser kardeşler fakir-ül hal ve çoktan beri aleyhimizde propaganda ile herkeste bir çekinmek ve Nurlardan kaçınmak cihetiyle, abone usûlüyle, hem ucuz verilmemek, tâ kıymetini takdir etmeyenlerin ellerine düşmesin. Hem

büyük masraflara girmemek, hem temkinli ve ihtiyatlı bulunmak ve hürriyetçilerin Nur’un neşrinde yardımlarını ve himayelerini elde etmek lâzım geliyor.

Sâniyen: Ben bu sene çok zaîfim ve zehirlemeden teessüratım ve teellümatım ziyadeleşmiş. Ve buranın havasıyla imtizaç edemediğimden hasta oluyorum. Bu pek çok kıymettar Ramazan-ı Şerifte çalışmama makbul dualarınızla yardım etmenize çok ihtiyacım var ve derim: “Yâ Rab! Bu Ramazandaki Leyle-i Kadr’i, Nur şakirdleri hakkında bin ay kadar hayırlı yap ve Ramazan’ın herbir gününü onlara bin gün ve her geceyi bin gece kadar sevablı ve faziletli eyle, âmîn, âmîn. **(Haşiye)**

Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Latif bir tevafuktur ki, bir aydan beri burada hiç yağmur gelmiyordu ve kalbimiz dahi malûm taarruzdan Nurculara gelen füturdan ağlıyordu. Birden Hüsrev'in iki gün evvel makine müjdesi ve Nazif'in bugün tafsilli mektubu ve makinenin yazısının nümunesi elime verildiği aynı zamanda, -ve bana hizmet edenler- Eskişehir ezan-ı Muhammedî'yi okumağa başlaması ve malûm çavuşa bana ihanet için emr-i cebrî veren adam tokat yediğini dedikleri aynı vakitte rahmet yağmuruyla çoktan ağlayan mahzun kalblerimizin büyük ferahlarına ve sevinç ve inşirahlarına tam tamına tevafuku ve tetabuku, inşâallah bir fâl-i hayırdır

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 102

Mektup 102

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin üç merkezde üç makineye dair müjdeniz, Nur'un fütuhatına geniş bir zemin ihzar edilmiş diye bütün ruh-u canımla mesrur olup şükrettim. Tashihat hakkındaki endişelerim kalmadı. Çünki sizler daima başında bulunacaksınız. Hem bu pek büyük hizmet-i imaniye temiz, kuvvetli, mübarek elleriniz ile olacak, matbaacıların kirli elleri karışmayacak. Hem yine tekrar ederim ki: En ehemmiyetli mes'ele, tashihine dikkat etmektir. Az olsa, yanlışsız olsa daha iyidir. Rakibler tarafından medar-ı itiraz ve tenkid olmamak için sıhhatına ihtimam etmek gerektir. Şimdilik eski yazı ile olsa daha münasibdir. Tevafuk muhafaza edilmese de zarar yok, belki kendine mahsus başka tevafuk çıkar. Hem madem iki sahife yazılsa tereşşuh eder, İnebolu gibi uzun kıt'ada yalnız bir sahife yazılsın. Hem elmas kalemler "Makine geldi, hizmetimiz hafifleşti" demesinler. Belki daha parlak bir faaliyet meydanı açıldı. Yüzer nüshaların tashihatı ve yüzer risalelerin ayrı ayrı ve beraber yüzbinlere yetiştirmek için beş nevi ibadet hükmündeki kalemle yazmak vazifesi, başka tarzda inşâallah ziyadeleşecek, noksan olmayacak.

Sâniyen: Şimdilik asabiyetle haricî ve dâhilî cereyanların mücadeleleri içinde, Dâhiliye Vekilini mahkemeye vermeye dair pek kuvvetli açık mektubum gazeteye ve makamata verilmemesi isabettir. Yoksa istibdad-ı mutlakın pek zahir bir misalini gösterdiği için, çok dedi-kodulara sebeb olup nazar-ı dikkati bize celbedecekti. Halbuki maslahatımız, onlar bizi düşünmemektir.

Sâlisen: Uşak'ta İmam İzzet, masum evlâdlarıyla (Şâkir, Şeref, Fahreddin) ve orada mektubunda isimleri bulunan şakirdler ile uzun mektubunu okudum. Mâşâallah, bârekâllah dedim. İnşâallah hanesini ve köyünü tam nurlandıracak. Homa'lı Mehmed Ali'nin de samimi ve hâlis fakat imlâsız mektubunu okudum. Veffakakellah ve bârekâllah dedim. Onlara ve rüfekalarına selâm ve ramazanlarını tebrik ederim. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Kusura bakmayın, başımı kaşıyacak vaktim yok, meşgalem çoktur.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 103

Mektup 103

Aziz, Sıddık, Fedakâr Kardeşlerim!

İnebolu kahramanlarının tebrik mektublarında iki tevafuk ve iki kuşun garib ziyaretleri çok manidardır. Evet, benim birtek mektubumu yazan birtek adamın hükûmetçe araştırılması ve ehemmiyetle bakılması tazyiki zamanında, şahsımdan binler derece daha ziyade konuşan ve tesirli ders veren Risale-i Nur'un Zülfikar-ı Mu'cizat'ın bin nüshaları ve bin dille ve binler mektubatıyla şimdiye kadar çok rakibleri bulunan ve takib edilen ve mümaşata tenezzül edemeyen Ahmed Nazif'in kalemiyle serbest ve mümanaat görmeden yazılmasına; değil yalnız kuşlar, belki melekler ve ruhanîlerden bir kısım, temessül edip bu hârika muvaffakıyeti tebrik etseler, yine çok değil. Biz dahi o küçük Isparta kahramanlarına binler bârekâllah ve mâşâallah ve veffakakümullah deriz. Bütün ruh u canımızla onları tebrik ederiz ve bu pek büyük vazifede ihtiyat ve dikkatin lüzumunu ihtar ederiz.

Aziz kardeşlerim!

Kahraman Nazif’in 5000 nüsha kadar teksir fikrine şimdilik iştirak etmediğimin üç sebebi var:

Birincisi: Risale-i Nur’un meşrebi izhar-ı hacet etmemek ve ehl-i dünyanın cemaatlerindeki o sû’-i istimal edilen ianeler toplamak gibi, başkaların malî yardımlarını istememek ve dünya menfaatı için mukaddesatı âlet edenlerin nazarlarında ihlas zararına “ver” dememek, belki istemeden verilse ve kabulü rica edilmek şartıyla alınmaktır. Yoksa bu kadar rakibler karşısında, Nurların hâlis ve sâfi mesleğini muhafazası müşkil olur.

İkinci sebeb: Nur’un çok mecmuaları var. Bütün himmet birisine sarf edilmemek, meselâ Lâhika ve Tasdik-i Sikke-i Gaybî ve resmî ve gayr-ı resmî iki müdafaat mecmuaları gibi çok vazifeleri, taksim-ül a’mal ile yapmak; Denizli, Isparta, İnebolu ve üç merkez tam tesanüd ve meşveretle, teenniyle hareket ve sarsıntılara meydan vermemektir.

Üçüncü sebeb: Ehl-i dünya aleyhimde ve Nurlar aleyhinde yirmi seneden beri umumî propagandaları, ekser halkı ve bilhassa en ziyade alâkadar olmaları onlara farz olan hocaları o kadar ürkütmüş ki; kabil-i tevil olmayan bid’aların altında kendilerini saklıyor. Nurlardan çekiniyorlar. Hattâ bir kısmı bahaneleri arıyorlar ki; kendini mazur göstersin diye Nurlar herkesin eline geçmesine bir cihette mani’ olmaktır. Şimdilik 1000 veya 500 nüsha yeter. Her merkez kendi muhitinde istenilmeden verilen yardımlara kanaat edip ve idare etsin. Fakat ben dünyaya bakamadığım için size havale ediyorum, yalnız fikrim budur diye yazdım. Yoksa siz meşveretle münasib görseniz kabul ederim.

Sâniyen: İnebolu makinesine yardım için tashihimden geçen bir Zülfikar Mu’cizatı lâzımdır. Ben Küçük İbrahim’e va’d etmiştim. Fakat yanımda yoktur. Hem bu mübarek ayda rahatsızlık ve yalnızlık ve başka lüzumlu meşgaleler müsaade etmiyorlar. Herhalde Kastamonu’da Feyzi ve Emin vasıtasıyla ve Isparta’dan tam musahhah ve mükemmel parçaları ve mecmuanın eczalarını tedarik etsinler. Hem sıhhatına ve yanlış olmamasına, makine mahsulâtına pek çok dikkat etmek gerektir. Feyzi ve Gevre'li Nuri ve İhsan ve Zekeriya gibi parlak kalemler Nazif’e yardımları lâzımdır.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeş ve hemşirelere birer birer selâm ve selâmetlerine ve muvaffakiyetlerine dua eder ve deriz: Yâ Rabbenâ! Bu Ramazandaki Leyle-i Kadr’i, Nur şakirdleri hakkında bin ay kadar hayırlı yap! Âmîn, âmîn, âmîn.

Kardeşiniz
Said Nursî

Haşiye: Gülcü Hüseyin'in güzel Asa-yı Musa'sını kim yazmış merak ediyorum.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 104

Mektup 104

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Leyle-i Kadir gizli olmasından Ramazanın her gecesinde; hususan nısf-ı ahîrede ve bilhassa aşr-ı âhirde ve bilhassa yirmibir, yirmiüç, yirmibeş, yirmiyedi, yirmidokuzda bulunması ihtimaliyle, onlarda aramalı diye hadîste vardır. Cenab-ı Erhamürrâhimîn, Nurcular hakkında bu Ramazanın her bir gecesini bir Leyle-i Kadir kadar sevabdar ve Leyle-i Kadr'i de bin ay kadar hayırlı yapsın. Âmîn, âmîn, âmîn.

Sâniyen: Onüçüncü Şua namındaki küçük mektubları, Hüsrev'in yazdığı nüshayı okudum. Fıkraları çok beğendim, çok samimi ve ayn-ı hakikat gördüm. Hüsrev'in âdetine muhalif olarak çok zaman onunla meşgul olmasını haklı gördüm. İçinde çok ehemmiyetli fıkralar var, Lâhika'ya girdiği halde yine mühim bir kısmı müstakil yazılsa münasibdir.

Sâlisen: İnebolu civarında bulunan ve Nurlara güzel kalemiyle çok hizmet eden kardeşlerimizden Mehmed Zekeriya'nın bir mektubunu aldım. Endişelerimi izale edip beni mesrur eyledi. Şimdi Nurların bir vazifesi olan, çocuklara Kur'an okutmak ve iman derslerini vermek hizmetiyle meşgul olduğunu yazıyor. Ona yazınız ki: Bu hizmetin, aynen eskide Nurlara çalışmanız gibi kıymetlidir.

Hem senin yazdığın kesretli risaleler, senin bedeline Nurların neşrine hizmet ederler. Merak etmesin; o, eski makamını muhafaza

ediyor.

Râbian: Makine mahsulâtını tam muhafaza için ayrı ayrı ve emîn yerlerde saklayınız ki; bir tecessüs olsa, bütüne zarar gelmesin. Hem Nazif ile bu vazifede meşveret edip yazılarınızı nümune için birbirinize gönderiniz ve çok ihtiyat ve sıhhatına dikkat ediniz. Dünyevî fırtınalar sizi sarsmasın. Eğer inayet-i Rabbaniye ile bu kudsî vazife tam yerine gelse, bu millete ve âlem-i İslâma pek büyük faidesi olacak. Umum kardeşlerimize selâm ve selâmetlerine ve Ramazanlarının makbuliyetine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç
kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 105

Mektup 105

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Hüsrev'i tashihte ve tevzi'de ve tedbirde ve muhaberede ve Nurların neşir ve yetiştirmesinde tebrik ve muvaffakıyetine dua ederiz. Bu ehemmiyetli vazifelerle beraber; yine o şirin ve parlak kaleminin yazılarını çok nüshalarda görüyoruz; hem müstakil nüshaları da yazıyor, mektubundan anlıyorum. Hakikaten o, hizmet-i Nuriyede bir inayete mazhardır. Eğer o lüzumlu ve çok vazifeler olmasaydı bir ayda ondört risaleyi yazan kerametli bir kalem, Nur'un zülfikarı ve bir asâ-yı Musa'sı olurdu.

Sâniyen: Denizli Hüsrev'i Feyzi'nin Kur'anımızın meccanen tab'ına dair salahiyetdar bir zâttan verdiği haber çok ehemmiyetlidir. Fakat eğer tab'edilse, masrafını on derece ziyade çıkaracak. Yalnız teshilâta ihtiyacımız var. Nurcu olmayanların muaveneti değil, belki mümanaat etmemesini isteriz. Bu işde Tahirî ve Aziz gibi tecrübekârlar Zülfikar-ı Mu'cizat'ın tab'ından sonra çalışsınlar. Ve Feyzi'nin bir fedakâr kardeşimizin teşvikiyle Asâ-yı Musa mecmuasını yeni harfle 1000 nüsha tab'etmek ise, inşâallah yeni makine o vazifeyi daha kolay görecek. Fakat herşeyden evvel tashihe çok dikkat etmek lâzım ve elzemdir. Tab'edildiği zaman has kardeşlerimizden dikkatli ve meharetli bazı zâtlar başında bulunmak elzemdir. Yoksa Nurlara muarız bedbahtlar, tenkide başlarlar. Hattâ bir hoca, Asâ-yı Musa âhirindeki Arabîde فِى الْمُطْلَقِ görmüş, demiş: "Hem elif-lâm-ı tarif, hem tenvin-i tenkir bir kelimede olmaz." Evet öyledir, fakat nahiv ilmini okumayan kardeşlerimizden

birisi Hizb-i Nuriye’de elif-lâmsız مطلقةٍ فى سرعة مطلق : مطلقةٍ görmüş. Hülâsat-ül Hülâsa’da lâm varken فِى الْمُطْلَقِ yazmış. Salahaddin de öyle tab’etmiş. Her ne ise…

Hem hâkim-i âdil Hülâsat-ül Hülâsa’nın tercümesini istiyor. Fakat şimdilik pek çok meşgaleler ve tashihler, müsaade etmiyorlar. İnşâallah müsaid vakit gelir. Hem Âyet-ül Kübra ve bir kısım Hizb-i Nuriye’nin âhirinde bulunan tercüme-i Münacat, o Arabînin manasını tam bildirir.

Sâlisen: Karaağaçlı Yusuf Ali’nin mektubu, onu Nurlarla tam bağlı gösteriyor. Allah muvaffak eylesin ve sebat versin, âmîn. Ve rü’yası hayırdır, Nur hizmetiyle alâkadardır. Allah hayra çevirsin.

Rabian: Şimdi birden Sava medrese-i Nuriyenin Hacı Hâfız'ı Mehmed ve merhum Hâfız Mehmed'i ve kardeşlerini ve Mehmed'lerini ve Ahmed'leri ve masum Nurcuları ve mübarek ihtiyar ve sair kahraman şakirdlerini düşündüm. Hayatım müddetince ona yakın olmak bütün canımla istedim ve vefattan sonra onların mezaristanında defnolmamı arzuladım. Birden ihtar edildi ki: "Gerçi Medreset-üz Zehra'nın merkezi olan Isparta vilayetinde maddeten bulunmak çok cihetle faideli, saadetlidir; fakat Nur'un mesleği ve Nurcuların meşrebi cihetiyle daima berabersiniz. Zaman ve mekân, perde olamazlar. Şarkta, garbda, şimalde, cenubda, dünyada, berzahta bulunsanız, manen bir mecliste beraber sayılırsınız. Onların manevî yardımları daima birbirine oluyor ve sana da gelir." diye beni teskin etti.

Ben dedim: Madem şimdi her tarafta Nurlara kuvvetli ve kesretli eller sahib çıkıyorlar ve tam muhafaza ve neşrine çalışıyorlar, elbette ben bir parça istirahat etsem tenbellik olmaz.

Umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize selam ve dua ve mübarek gece ve gündüzünü tebrik ederiz. Ve her vakit tesirini gördüğüm dualarını rica ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 106

Mektup 106

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, mübarek, kahraman kardeşlerim!

Evvelâ: Bin defa mübarek leyle-i kadrinizi tebrik ederiz.

Sâniyen: Seydi'yle gönderdiğiniz Zülfikar-ı Mu'cizat ve Mehmed Nuri'nin güzel seccadesini ve onun ve kahraman Rüşdü'nün ve Tenekeci Mehmed'in gülyağı şişeleri ve Terzi Mehmed'in tatlısı, Medreset-üz Zehra'nın umum talebeleri namına ramazan ve bayram hediyesi olarak kabul edildi.

Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarından Süleyman'ın yazdığı Zülfikar çok mükemmeldir. Cenab-ı Hak her harfine mukabil defter-i a'maline bin hasene yazdırsın. Biz dahi bin mâşâallah deriz. Ve Hüsrev'in çok şirin yazısıyla Zülfikar'ın tab'ı bizi fevkalhad mesrur ettiği gibi, inşâallah âlem-i İslâmı ve bu memleketi çok memnun edecek. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Mübarek Mehmed Terzi'nin küçük ve tatlı ekmeklerini de aldık, hilaf-ı âdet kabul ettik.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 107

Mektup 107

Aziz sıddık kardeşlerim..

Eskişehir ve İstanbul için bana yirmi tane onar banknot fiyatında gönderiniz. Ben bazı zatlara hediyye vermeğe mecbur olduğumdan onbeş fiyatını belki tedarik edemem.

Said Nursi

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 108

Mektup 108

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Re’fet’in selâmet ile ameliyatı ve vazife-i Nuriye başına gelmesi ve çok ehemmiyetli vazifemiz olan tashihe yardım etmesi ve seyahatında çok âlimleri ikaz etmesi beni çok mesrur eyledi ve hastalığıma bir nevi merhem oldu. Ve o ameliyata gittiği vakit tâ İstanbul’dan, edilinceye kadar kendi şahsıma ait şifa duasında şerik oldu ve lâyıktı. Ve orada bana tashihatla yardım etmek fikri şimdi çok isabetli oldu. Çünki ben şimdi çok yoruluyorum. Hem kuvve-i hâfızam yardım edemiyor. On ve onbeş sene evvel yazılan bazı risaleleri tashih vaktinde başka nüsha ile mukabele olmadan ezber olarak, kelime ve harflerini aynen tahattur etmek bu haletimde ancak hârika olabilir. Bu münasebetle hizmet-i Nuriyeye ait bir ikram-ı İlahîyi beyan etmek zamanı geldi. Şöyle ki:

Nasıl te’lif zamanında on dakika ve kırk ve bazan bir saatte te’lif olunan risaleleri, şimdi on günde ne ben, ne başkası yapamadığı gibi, aynen onun gibi bir ikram-ı İlahî olarak hem Barla’da, hem Kastamonu’da yalnız iken; hem dağlarda gezmek ve te’lif vazifesini de, hususî işlerimi de görmekle beraber hem etrafta pek çok Risale-i

Nur müstensihlerinin birinci tashihlerini tevfik-i İlahî ile mükemmel yapıyordum. Hem başka nüshalar ile hiç mukabele etmeden, hem çok zaman evvel yazılan risalelerin en ince noktaları, harfleri kadar ezber tashihe muvaffak oluyorduk. Bazan bir günde, üç-dört risale tashih ediliyordu. Ve yüzer sahife manayı tamamıyla dikkate alıp noksan kelimeler, bazı satırlar noksan kalemimle mükemmel yazılıyordu. Şimdi kat'iyyen hiçbir şübhem kalmadı ki, o acib tashihler ve mukabelesiz her risalenin te'lif zamanını tahattur edip aynı kelime ve hurufatını ıslah etmek, sırf bir ihsan-ı İlahî ve ikram-ı Rabbanîdir. Ve hizmet-i Nuriyenin makbuliyetine ve marzî-i İlahî dairesinde olduğuna bir işarettir. Bugünlerde bu hastalığın tesiriyle bu noktayı anladım. Bazı günde çok meşgaleler içinde yüzelli sahifeden ziyade, Asâ-yı Musa, Zülfikar gibi mecmualardan tashih ederken şimdi mukabelesiz yapamadığım gibi ancak yirmi sahife yapabilirim. Yine şükür ederim. Yalnız olduğum için çok yerlerden gelen nüshaların tashihatına vakit bulamıyorum. İnşâallah sizler bundan sonra bu noktadan bana yardım edersiniz. En ziyade noktalar ve harekelerde sehiv düşüyor. Meselâ: Bir müstensih bütün "ihtiyac"ı "ihtiyaç" yazmış. ج, ج olmuş. Tarz-ı telaffuza bakıp noktalar yanlış konuluyor. Hem ilm-i nahv itibariyle harekeler yanlış düşer. Bu kusurla beraber çok şükür ediyoruz ki; elmas kalemli Nurcular fevkalâde ihtimam ve iştiyak ile mükemmel ve müzeyyen ve çabuk ve tevafuklu yazıp ehl-i imanın yardımına koşuyorlar. Hattâ bir-iki gün evvel kitablar içinde Isparta'lı Halil İbrahim'in yazısıyla bir Zülfikar elime geçti. Baktım ki, baştan aşağıya kadar öyle süslü ve şirin bir tezyinat ve benim çok hoşuma giden bir tarzda yazılmış, tezyin edilmiş. Bin mâşâallah ve bârekâllah dedim. Bu nüshanın bana geldiğini bilmiyordum. O nüshayı birden bulmuş kadar memnun oldum.

Sâniyen: Küçük Isparta'nın makinesinin faaliyette olduğu, bizlere ve Anadolu'lu ehl-i imana büyük bir ihsan-ı İlahîdir. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn. Ve Medreset-üz Zehra'nın şimdilik kâğıtlarının bulunmaması, fakat Hüsrev'in kalemi ihzariye için onun mukaddemesini yapması cihetiyle o te'hir zarar vermez, belki bir hikmeti var, hayırdır. Yahut faaliyetlerine karşı ya bir dost maslahat niyetiyle bilmeyerek veya bir muarız düşmanlık ederek bir

bulantı vermiş. Merak etmeyiniz, hiç ehemmiyeti yok. Muarızların üflemesiyle o parlak dağ gibi Nurlar sönmez, belki daha ziyade ışıklanır. Hem beş vecihle ibadet olabilen Nurların kalemle kitabeti ve yazıyla Medreset-üz Zehra'nın faaliyeti manevî ve hiç durmaz bir makinedir.

Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve duanız berekâtıyla hastalığı hafifleşen..

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 109

Mektup 109

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Umum kardeşlerimizin namına Tahirî'nin buraya gelip hem leyali-i aşereyi, hem bayramımızı tebrik, hem iyadet-ül marîz a'nî bîçare hasta kardeşinizin keyfini sormak için gelmesi, benim hastalığıma bir manevî ilâç oldu. Ben de o mübarek kahraman kardeşimizi umumunuz namına ve umumunuzu görmüş gibi kabul ettim. Şimdi ben de onu bir Said olarak kendi yerimde umumunuza birer birer bayramınızı tebrik için gönderiyorum. Cenab-ı Hak böyle tevfikli ve faal ve hâlis kardeşleri ve vârisleri bana verdiği için kemal-i sürur ve ferah ile dünyayı terkedebilirim. Umumunuza binler selâm ve tebrikler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 110

Mektup 110

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Dört Zülfikar, bir Asâ-yı Musa arefe gecesinde bu bayramımıza firdevsî ve nuranî bir hediye oldu. Onları yazan Marangoz Ahmed, Efe Şükrü, Ali Osman, Merhum Ahmed'in kerimesi Hatice'nin defter-i hasenatına Cenab-ı Hak herbir harfine mukabil bin hasene yazsın ve onlara ve geçmişlerine binler rahmet eylesin, âmîn. Hakikaten bu kahraman şakirdler, Zülfikar'ın güzel hakikatlarına güzel bir libas giydirmişler. Benim şiddetli hastalığım ve o hastalıktan gelen şiddetli sıkıntılarım onları yanımda görmekle ve düşünmekle ve bakmakla hafifleşiyor. Maddî bir ilâç hükmüne geçiyorlar. Sava medrese-i Nuriyenin kahramanane kalem hizmetleri bu memleketi ve âlem-i İslâmı ileride çok minnetdar edeceğini gösteriyor. Mâşâallah Ali Osman, Nur'un neşir ve yazı gibi iki vazifesini yaptığı gibi, iki mecmuayı birden ve mükemmel yazmış.

Sâniyen: Kahraman Nazif'in makine mahsulü sekiz sahifede yalnız iki küçük sehivden başka bulamadım. Bin mâşâallah. Bu faal kardeşimiz kâğıdların âdi olmasına rağmen pek güzel ve süslü ve dikkatli yazıyor. O sehivlerden birisi: 61. sahifede "büyük" yerine

“bütün” sehven yazılmış. 59. sahifede “mütederric” yerinde “münderic” yazıp “te” noktasının yarısını noksan bırakmış. Madem böyle hârika şakirdler, Risale-i Nur’a sahib çıkmışlar. Benim vazifeme çalışmama mâni ne kadar hastalıklar ve ölüm de olsa beş para ehemmiyeti yok. Zâten işaret-i gaybiye ile altmışdörtte vazifem bitecek ihbar edilmiş. Demek bana ihtiyaç kalmayacak. Evet iki Isparta’nın kahramanları o vazifeyi benden çok mükemmel görüp sahib çıkacaklar diye müjde verilmiş. İnebolu şakirdlerinden Ali Osman’ın oradaki şakirdlerin bir kısmını Nur hizmetinde gayretlerini ve lâyık oldukları faziletlerini gösteren mektubunu işaret ettiğim kısımlar Lâhika’ya girsin.

Sâlisen: Karye-i İrfan talebeleri namına ciddî iki kardeşimiz Mehmed Asan ve Mustafa Bayram’ın tebrik mektublarını ve neşriyat-ı Nuriyede faaliyetlerini ve tam sebatkârane ileri gittiklerini anladım. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin. Ve onların ve Karye-i İrfan ve Soma’daki kardeşlerimizin de benim bedelime bayramlarını tebrik ediniz. Hususan Isparta, Kastamonu ve Denizli vilayetleri, umum memlekette umum kardeşlerimize ve hemşirelerimize ve masum ve ihtiyar taifelere birer birer hem bayramlarını tebrik, hem selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Duanızdan daima istifade eden kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 111

Mektup 111

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Çok alâkadar olduğum Kastamonu Nurcuların başı hükmünde merhum Şeyh Ziyaeddin'in vefatı bizi çok müteessir eyledi. O zât eskiden beri Hâlid Ziyaeddin, Ahmed Ziyaeddin, Hazret-i Ziyaeddin, dördüncü bu Şeyh Ziyaeddin olarak daima her gün bütün manevî kazançlarımı onlara da bağışlıyorum. İnşâallah devam da edeceğim. Kastamonu'nun Hüsrev'i olan Mehmed Feyzi bizim bedelimize hem merhumun akrabasını ta'ziye, hem Kastamonu ve civarındaki Nurcuların bayramını tebrik ettiğimizi tebliğ etsin. Hususan Hilmi, Emin'ler, Tahsin'ler, İhsan'lar, Ahmed'ler, Hâfızlar ve sâir Nurcu hemşirelere hem selâm, hem bayramlarını tebrik ediyorum. Hem oradaki komşularıma ve dostlarıma ayrıca selâm ederim.

Sâniyen: Medreset-üz Zehra'nın demirbaş şakirdlerinden Kâtib Osman'ın oranın şakirdleri namına bayram tebrikleri içinde hakkımda ve hakkımızda gayet güzel ve tesirli, inşâallah makbul ve mübarek duaları, benim bu sıkıntılı hastalığımda sürurlu bir inşirah vermesi, o duaların makbuliyetine bir emare telakki ettim. Isparta Hulusi'si

Re’fet’in benim yerimde tashihata başlaması ve mübareklerden Tahirî’nin ciddî arkadaşı Abdullah Çavuş’un Zülfikar’ını benim için tashih etmesi, beni çok memnun ve minnetdar eyledi.

Sâlisen: Nurlarla alâkası çok kuvvetli ve az bir zamanda çok iş gören Mustafa Osman’ın Safranbolu şakirdleri namına bayram tebriki münasebetiyle, Nur’un ihbarat-ı gaybiyesinin tezahürüne dair uzun mektubunun mesleğimize muhalif olan siyaset maddelerini bırakıp, yalnız başta ve âhirde bir kısmını Lâhika’ya geçirdik. Hem ona, hem iki masumu ve refikası ile Nurlara çalışan Hıfzı’ya ve o civardaki Nurculara bilmukabele bayramlarını tebrik ve muvaffakiyetlerine dua ediyorum.

Râbian: Aydın tarafında bulunan ve eskiden beri ehemmiyetli bir kardeşimiz Halil İbrahim’in Nur dersinde bir zeki arkadaşı ve hapishanede Nurların kuvvetli bir dava vekili Ahmed Feyzi’nin sizlere yazdığı güzel tebriknamesini ve şiddetli alâkasının devam etmesini gördüm, çok mesrur oldum. İnşâallah o kuvvetli Nurcu o tarafı tenvir edecek. Zâten öyle birisi öyle bir yerde lâzım imiş. Benim tarafımdan ona çok selâm ve şiddetli alâkasını ve bayramını ve orada Nurlarla alâkadar olanların bayramlarını tebrik ediyoruz. Hususan Hacı Emin ve akrabalarına çok selâm ediyorum. Denizli ve civarında ve hapsinde bütün kardeşlerimize ve Nurculara, hususan Denizli Hüsrev’i Hasan Feyzi ve rüfekası ve Nurları bana getiren Hâfız Mustafa ve Yalvaç’lı م ق ى ve hâkim-i âdil ve Nur’un serbestiyetine hizmet eden Muharrem gibi zâtlara ve hapisteki bize kardeş olup çok insaniyet gösteren zâtlara hem bayramlarını tebrik, hem çok selâm ediyoruz ve onları unutmuyoruz ve unutamıyoruz. Umum Nurculara binler selâm.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 112

Mektup 112

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Az ihtiyatsız olarak buranın parti reisiyle gönderilen merhum Hasan Feyzi'nin dört parça şehnamesini aldık. Şimdi de bu dakikada çok müjdeli ve hastalığıma şifalı Hüsrev'in mektubunu aldım. O mektubda Zülfikar'ın fütuhatına ve makine ile Mu'cizat-ı Ahmediyeye başlamasına kadar ileri gitmesi o kadar bana sevince sebeb oluyor ki; bu gece rü'yamda aynı sevinci bir mektubdan aldığımı görmüştüm. Sorduğunuz bir ay evvel "Evvelen bir mes'eleyi…" ünvanıyla Mu'cizat-ı Kur'aniye Risalesi'ndeki âyetlerin ekseri …ilââhir… olan parçayı Mu'cizat-ı Kur'aniye başında nasıl münasib görürseniz yazarsınız.

Sâniyen: Üniversite namındaki dâr-ül fünunu tenvire çalışan, ikinci bir Salahaddin Abdurrahman Mustafa Oruç'a yeni harfle Asâ-yı Musa'dan beş mecmuayı daha gönderiyoruz. Yazdığı mektubunu leffen gönderiyoruz. Lâhika'ya da geçsin. Tenbel ehl-i kaleme bir kamçı-yı teşvik hükmünde bir fıkra yeni harfle İstanbul'a gönderildiği gibi, size de eski harfle gönderildi. Islah ve tashih edebilirsiniz. Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 113

Mektup 113

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: İki mübarek Ali'lerin topladıkları tılsımat-ı Kur'aniyenin keşşafları olan parçaları mütalaa ettim. O Tılsımlar Mecmuası'nı hakikaten çok ehemmiyetli ve çok güzel gördüm. Umum halka değil, âlimlere ve muallimlere çok lüzumu var. O mecmuayı tashih ettim, size göndereceğim. Münasib gördüğünüz zaman makinenizle, eğer makineniz Hüsrev'in kalemi kâfi gelmiyorsa Tahirî ve Küçük Ali'nin iştirakiyle, kabilse başka yerden muvakkat bir emanet makine ile yazılsın. Yalnız içindeki Yirmiikinci Söz'ün hikâye-i temsiliyesi zâten Asâ-yı Musa'da var, yazılmasın. İkinci Makamı ise tevhidin tılsımlarını açar. Eğer siz meşveretle münasib görseniz yazarsınız. Yoksa o da kalsın. Yirmiyedinci Söz olan İçtihad bahsi şimdilik yazılmasın ve Sahabe hakkındaki zeyli yazılsın. Bu mecmuaya daha münasib gördüğünüzü ilâve edebilirsiniz.

Sâniyen: İkinci Isparta İnebolu kahramanı Nazif Çelebi'den bir mektub aldım. Yazmakta oldukları Zülfikar'ın daha sıhhatlı ve hatadan sâlim olması ve sizin yazdıklarınızın usûlünüze göre yazılması için Isparta kahramanlarının yazdıkları Zülfikar

sahifelerinden gönderilmesini rica ediyor. Siz ona lâzım olan makine mahsulâtından gönderiniz.

Sâlisen: Safranbolu'lu Mustafa Osman'ın çok ehemmiyetli bir cenahı ve ikinci bir Hasan Feyzi olan muallim Ahmed Fuad'ın Zülfikar'ın tab'ı için teberruuna mukabil, şehid merhum Hâfız Ali'nin tamam Risale-i Nur nüshalarını göndermek münasib görmüşsünüz. Siz meşveretle ne münasib görseniz ben razıyım, çok münasibdir. Re'fet'in tashih ettiği Abdullah Çavuş'un yazdığı Zülfikar'ı dahi ona gönderebilirsiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 114

Mektup 114

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Hadsiz hamd ve şükür Erhamürrâhimîn'e ki sizleri Zülfikar'ın hizmetinde muvaffak eylemiş. Hitama yakınlaşmanızı bütün ruh-u canımla tebrik ediyorum. İnşâallah Nur'un daha çok mecmualarını yazmasına muvaffak olursunuz. Başta Münacat ve âhirinde tensibinizle Denizli Müdafaanamesi dercedilen manevî Tarihçe-i Hayat Mecmuası ile ve size gönderdiğim Tılsımlar Mecmuası, ikisi evvel yazılsın. Eğer ikisi beraber olmazsa, Tılsımlı Mecmua takdim edilse münasibdir. Sonra Sikke-i Gaybî ve Lâhika ve sizin münasib gördüğünüz mecmualar, İnebolu ve daha yeni meydana çıkacak kahramanlarla teşrik-i mesaî ve taksim-ül a'mal ile yazdırırsınız. Bütün çektiğimiz sıkıntıları ve ızdırablarımızı hiçe indirirsiniz. Belki o elemleri sürurlara, lezzetlere çevirirsiniz.

Sâniyen: Kahraman Nazif'in İnebolu fedakâr kardeşleriyle mükemmel çalışmaları, hususan ikinci bir Salahaddin olan Küçük İbrahim kendi hanesini gecede Nurlara dershane yapması ve sair fedakâr arkadaşları Zülfikar'ın tashihatına ve sair hizmetlerde ve lügatların tercümelerinde ve hata-savab cedveli yapmakta şevkle çalışmaları, Nur dairesini belki bu memleketi minnettar ediyor. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin ve onlardan ebediyen razı

olsun, âmîn. Nazif’in bazı noktalarda, Sure-i Alak’a ait remizde ikinci letafet, nüshalarımızda ve fihristede yoktur, der soruyor. Benim yanımdaki nüshalarda da yoktur. Acaba اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغَى ya ait mahrem sırra dair olmasından mıdır ki yazmamışım veyahut ben yazmışım müstensihler sehvetmişler diye şimdilik bilemiyorum. Zâten mana bozulmasa böyle küçük noksanlar, dikkatle anlaşılacak nokta ve harflerdeki sehivlerin o kadar ehemmiyeti yoktur. Bin bârekâllah Nazif hassasiyetle belki asabiyetle dikkatli ve ehemmiyetli yazıyor. Mâşâallah o kardeşimizin ziyade hassasiyet ve asabiyeti ve ihtiyatı gerçi bir derece kendi istirahatına dokunur; fakat Risale-i Nur’un hizmetinde tam faide veriyor, zararlara mâni’ oluyor.

Sâlisen: Hakikaten Merhum Hasan Feyzi gibi az zamanda çok hizmet eden ve Nurlara karşı pek çok ciddî alâkadar olan Mustafa Osman’ın hizmetinin makbuliyetine bir delil olarak, Hasan Feyzi’nin ve onun ruhlarında ve sadakatlarında iki muallim olan Ahmed Fuad ve Mustafa Sungur ve iki yüksek talebe olan Mustafa Oruç ve Rahmi’yi bulması ve Risale-i Nur’un o kuvvetli ellerle hizmetine çalışması, o havali için büyük bir saadettir. Hem bazı cümleleri ta’dilâtla beraber Lâhika’mıza geçirdiğimiz Mustafa Osman’ın ve muallim Mustafa Sungur’un müşterek acib mektubları gösteriyor ki, Merhum Hasan Feyzi nev’inde bir sünbül orada inkişafa başlamış. İnşâallah çok bîçarelerin imanını kurtaracaklar. Hususan onların mahiyetinde ve Isparta’nın küçük masum kahramanlarına benzer Rahmi namında ondört yaşında bir mektebli çocuğun fedakârane Nurların derslerini gaye-i hayat bilmesi, bizleri ve Nurcuları cidden sevindiriyor. Ve o havali için gençlerin kurtulmasına bir fâl-i hayırdır.

Risale-i Nur’un Zülfikar ve sair mecmuaların intişarı için büyük yardımlarda bulunan ve merhum şehid Hâfız Ali’nin en mükemmel tarzda yazdığı ve Nur fabrikasında tam çalışkan bir arkadaşı ve sâdık bir vârisi olan Hâfız Mustafa’nın eline emanet bırakılan bütün Risale-i Nur eczaları onun eline geçmesini temin eden Ahmed Fuad’ı ve emaneti ona teslim eden kardeşimiz Hâfız Mustafa’yı ve Safranbolu memleketini ve oradaki kardeşlerimizi ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. İnşâallah Zülfikar’a verdiği herbir banknota mukabil,

bin kâr görecek, binler hayırlara medar olacak. Hem ona, hem kardeşlerinden Hatib İbrahim'e, hem yeni bir fedakâr muallim olan Mustafa Sungur'a ve küçük bir Salahaddin olan Rahmi'ye ve başta Mustafa Osman ve Hıfzı olarak oradaki bütün kardeşlerimize selâm ederiz.

Râbian: Risale-i Nur'un erkânından ve Merhum Hasan Feyzi'nin aynı mahiyetinde ve hârika sadakatında olan Halil İbrahim'in Hasan Feyzi'nin vefatı hakkında hem bizi, hem umum Nurcuları, hem memleketini ta'ziye eden güzel mektubunu, hem Ahmed Fuad'ın mektubunu, hem iki Mustafa'nın vesika ve ehemmiyetli mektubunu Lâhika'ya yazdık ve size de gönderiyoruz. Ve Zekâi ve Ahmed Feyzi eski makamlarını tam muhafaza ediyorlar diye selâmımla tebliğ ediniz. Ve müjdeli mektubunuzu aldığım aynı zamanında bize müjde verildi ki, mekteblerde din dersleri okunacak diye radyo söylemiş.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza binler selâm ve dua eden hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 115

Mektup 115

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Zülfikarınız ümidimizin fevkinde güzel ve yanlışı pek az zannederim, daha bakamadım. Fakat Hüsrev'in dikkatli kalemi çok yanlışlara meydan vermemiş inşâallah. Buraya arkadaşlara nüshaların herbirine, onbeşer banknot ve medrese-i Nuriyenin kahramanlarından mübarek Süleyman ve Mustafa Yıldız tarafından hediye edilen Sözler, Mektubat'lar, Şualar 1000 lira kadar arkadaşlar sevindiler. Onlara mukabil 1000 lira kadar mukabele lâzım geldiğinden maddî 150 liraya indirmemek için hediye olarak umum medrese-i Nuriye şakirdleri namına kabul edildi. Mübarekler pehlivanı Küçük Ali'nin Lemaatları o güzel ve dikkatli hattıyla 200 lira kadar makbul oldu. Onun için altmış lira ona küçücük bir hediye ve fiatının üçten birisidir diye verilsin. Buradan oraya gönderilen bâki kalan 140 liraya mukabil dokuz Zülfikar'ı buradaki arkadaşlara gönderirsiniz. Ben de Zülfikar'a bakacağım, manaya çok zarar vermeyen yanlışların ehemmiyeti yok. Eğer varsa inşâallah yirmi gün sonra yanlışları hâvi bir pusula göndereceğiz.

Sâniyen: Homa taraflarında Nur'un kahramanlarından kardeşimiz Sami Bey ve Mehmed Ali'nin vasıtasıyla gönderilen İzzeddin Hoca'nın mektubunda isimleri yazılan yedi sekiz yeni kardeşlerimiz ve onsekiz sene evvel Barla'da gelip benimle görüşen ve Homa'lı Mehmed Ali kardeşimizle gönderilen diğer bir mektubda dokuz yeni kardeşlerimiz ve Denizli Şehir Oteli'nde bulunduğum vakit görüştüğümüz zâtın mektubunda isimleri yazılı, üç-dört Osman içinde bulunan ondokuz kardeşimiz beraber bu üç mektubdaki o isimlerin herbiri, Risale-i Nur şakirdleri olarak duamıza dâhil edip kabul edildi. Cenab-ı Hak onları Nur'un hizmetinde muvaffak eylesin, âmîn. Başta Sami ve Mehmed Ali ve İzzet ve Haydar olarak umumuna selâm ve dua ediyoruz.

Merhum Hasan Feyzi'nin küçücük bir nümunesi, faal kardeşimiz Sabri Bey'in mahdumu ve üniversitenin bahadır bir talebesi Feyzi'nin güzel manzumesini dinledim, çok güzel. Elli defa Nur kelimesi ile hâtime verilen nuranî kasidesini kahraman pederinin ve Konya Nurcularının nâmına kabul ettik. Onları da tebrik ediyoruz ki; böyle bir kalbde bir genç şimdi çok bîçare gençleri Nur'la aşılar, kurtarır inşâallah. Eğirdir'den gelen Zülfikar sandığı altında oradaki ciddî ve hakikî kardeşlerimizin Nur hizmetleriyle bizi çok minnettar eden o kardeşlerimize pek çok selâm ediyoruz. Onların Nur'a bu zamanda bu hizmetleri kıymettardır. Kahraman Tahirî'nin ve büyük ruhlu Küçük Ali'nin makine yazısında Hüsrev'in yardımına koşmaları inşâallah hem bizi çok mesrur, hem Âlem-i İslâmı memnun, hem medreset-üz zehrayı Câmi-ül Ezher gibi şaşaalandıracak.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Kastamonu'da Çaycı Emin'in ve Feyzi'nin yanında, benim orada kalan Hizb-i Nuriye kaç nüshası varsa, orada çok lüzumu yoksa bana gönderilsin. Burada lüzumu var. Onları ve orayı hiç unutmadığım gibi de çok merak ediyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 116

Mektup 116

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz kardeşlerim!

Evvelâ: Makine ile yazdığınız Zülfikar'da yanlış pek azdır. Mu'cizat-ı Ahmediye makamıyla Haşir makamının yarısını dikkatle baktım, manaya zarar verecek bir tek sehiv buldum. Binler mâşâallah Hüsrev'in şirin ve parlak kalemi sönük yerleri de okutturuyor. Bugün yetmişbeş sahife Mu'cizat-ı Ahmediye'yi tedkik ettim. Cenab-ı Hakk'a şükür ki, pek az sehiv var. Hem dikkatle onların manası anlaşılır. Yalnız Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Dördüncü İşareti'nin Dördüncü Esas'ında dokuzuncu sahifenin birinci satırında "asıl mehdinin" kelimesi yerinde sehven "asılmış mehdinin" yazılmış. "Asılmış" kelimesini "asıl" kelimesine tebdil ediniz.

Sâniyen: Bu defa Beşinci Şua'ı tedkik ettim, dedim ki: Madem iki mahkemeler beraber çok tedkik ettiler, bizi onunla mes'ul etmediler ve müdafaatımda da gayet kat'î ve reddedilmez tarzda o risaleye dair beyanat var. Elbette onun neşrinde zarar olmaz. Eğer siz münasib görseniz manevî tarihçe-i hayat mecmuasının âhirinde müdafaattan sonra ilhak edilmesini meşveretinizle karar vermenize havale ediyorum. Mübarekler kahramanları ve Nur'un bahadırları

olan Tahirî ile Küçük Ali inşâallah iki Hüsrev ve iki Hâfız Ali hükmünde Nur’un bu tarzdaki en mühim hizmetini de eskide yaptığı hizmet gibi fevkalâde bir surette yapacaklar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Makine mahsulünden bir nüsha Nazif’e gitsin. Tâ ona göre bâki kalan Zülfikar’ı tekmil etsin. Latif bir mana, bir yanlışımızda göründü. El ile yazılan Zülfikar’a kıyasen Zülfikarınıza 700 sahifeli bir sahife-i hasenatınız demiştim. Sonra baktık 350 yaprak içinde, 350 sahife çıktı. Dedik ki: Yazılan sahifeler maddî hasenatları olması gibi, beyaz sahifelerin de manevî ve ileride kazandıracak hasenat manen yazılmış hükmünde olması münasebetiyle 700 sahife yanlışını doğru çıkarıyor.

(Hâşiye): Beş nevi ibadeti kazandıran kalemle yazmak hizmetini yapan elmas kalemlilere yine bu yeni vazifede daha kolay ve daha sevablı bir vazife açıldı ki; makinenin sönük okunmayan kelimelerini yazmaktır. Fakat acele olmasın. Hem dikkatle, hem güzel bir tarzda makinenin noksanları tekmil edilsin. İnşâallah Zülfikar’ı yazmış gibi bir sevaba mazhariyet kazancı var. Herbiri istediği miktar tashihli bir Zülfikar’la mukabele ve sönük yerleri ıslah etsin diye hatırımıza geldi, siz daha iyi bilirsiniz.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 117

Mektup 117

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşlerim!

Evvelâ: Fahr-i Âlem, Hâtem-ün Nebiyyîn, Şefî'-ül Müznibîn, Resul-ü Rabb-il Âlemîn Seyyidina Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın veladet-i şerifesinin mübarek gecenizi bütün canımızla tebrik ederiz.

Sâniyen: Zülfikar'a tamamen baktım. Mâşâallah hataları pek azdır. Yalnız bazı nüshalarda sönük kelimeler var. Okunmayan kısmını ben işaretler koydum, bir defterde hangi makam, hangi sahife, hangi satırda sehivler ve sönükler var diye rakamla yazdırıp size göndereceğim.

Sâlisen: Kardeşimiz Nazif Asâ-yı Musa'dan şimdilik yeni harfle yazısını bitirdiği "Meyve" kısmını makine ile otuz-kırk nüshasını ihtiyaç varsa acele çıkarmasını benden soruyor. Hadsiz şükür olsun ki, elmas kalemleri ihtiyaç bırakmamışlar. Hem Asâ-yı Musa parça parça olmasın, mecmuunda başka bir kuvvet var.

Bu dakikada hatırıma, Küre medrese-i Nuriyesi geldi. Saatçı Nuri ve Muallim Abdurrahman İhsan ve evvelce İstanbul'da Nurlar nâşiri Hâfız Emin hayalimin karşısında göründüler. Ve lisan-ı halleri dedi:

“Biz Nurlara ebedî bağlıyız, eski alâkamızı tamamen muhafaza ediyoruz. Hem hiç merak etme.” Ben de onlara hem selâm edip, hem eski makamlarını nazarımızda muhafaza ettiklerini tebşir ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza binler selâm. Hasta kardeşiniz..

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 118

Mektup 118

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Asâ-yı Musa ve Zülfikar'ın bir kısmı iki defa Câmi-ül Ezher'e göndermek için emin vasıtalara verildiği halde, gitmediğinin hikmeti anlaşıldı. Kahraman Nazif'in çok mükemmel yazdığı o Asâ-yı Musa bana geldi, açtım birden Tabiat Lem'asının Üçüncü Kelimesi'nin Üçüncü Muhali'nde sehven "o ilim ve kemalden" yazılmış. Halbuki doğrusu "o ilim ve kelâmdan"dır. Hem birden Hülâsat-ül Hülâsa'dan gözüme ilişti:

İki satırda يُظْهِرُ رُبُوبِيَّتِهِ وَ شَفْقَتِهِ .. يُعْلِنُ رَحْمَانِيَّتِهِ وَ اُلُوهِيَّتِهِ bir kaide-i nahviyece galattır. Doğrusu يُظْهِرُ رُبُوبِيَّتَهُ وَ شَفْقَتَهُ .. يُعْلِنُ رَحْمَانِيَّتَهُ وَ اُلُوهِيَّتَهُ Dedim: Elhamdülillah tashih edilmeden gitmedi. Yoksa o ulûm-u Arabiyede mahir ülemaların nazarında hoş görünmeyecekti…

Sâniyen: Bu defa Medrese-i Nuriye'nin buradaki Nur şakirdlerine hediye ettiği risalelerden Birinci Mektub'un Dördüncü Sual'i ki; "Cehennem neredir?" cevabında, nısf-ı kutr-u arz sehven 600 bin kilometre yazılmış. Halbuki doğrusu altı bin kilometredir. Eğer nüshalarınız böyle yanlışlar varsa çabuk tashih ediniz.

Sâlisen: İnebolu fedakârlarından Küçük İbrahim ve Gülcü Hüseyin yanıma geldiler, bizim işimiz için size de gelmek istediler. Dedim: Emanetlerimiz geldi. Onlar da sizlere çok selâm edip, selâmetle gittiler.

Râbian: Bana göndereceğiniz yirmi Zülfikarların bir kısmının fiatı olarak cübbe, şalvar gibi bana çok lüzumu olmayan ve fazla bulunan eşyalarımı satıp yüz lirayı size gönderdim.

Hâmisen: Kırk sene evvel Câmi-ül Ezher reisi Şeyh Bahit'in sualine karşı size malûm olan verdiğim cevabın birinci şıkkı: العثمانية حاملة بالاوريائية فستلد يوم ما hakikatı da şimdi çıkmaya başlamış ki; İsveç, Norveç, Finlandiya Kur'anı kabul etmişler.

Sâdisen: Aydın tarafında kardeşimiz Ahmed Feyzi hapishanede olduğu gibi, bugünlerde yine yemeğim için bir parça mübarek zeytin göndermiş. Kaideme muhalif olmamak için o teberrüke mukabil bir Zülfikar'ı benim bedelime ona gönderiniz. Hem ona selâmımla beraber yazınız ki: Ben ona ikinci Hasan Feyzi nazarıyla bakıyorum. İnşâallah hem Ahmed Feyzi, hem Hasan Feyzi vazifesini görecektir. Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 119

Mektup 119

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu defa gelen çok mektublara hiç vaktim, hâlim müsaade etmiyor ki, tam bakayım. Mektub sahibleri gücenmesinler. Yalnız Sava Medrese-i Nuriyenin kahramanları bir mecmuayı makine ile yazmak niyetlerini ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. İnşâallah şimdiki evham fırtınası bir sükûnet bulsa, Sikke-i Gaybiye mecmuasını veyahut mecmualara girmeyen Lem'alar mecmuasını yazacaklar inşâallah. Isparta Hulusi'si kardeşimiz Re'fet'in İstanbul'a gidip dört Hüccet-i İmaniye ve Meyve'nin iki mes'elesini ecnebi lisanıyla sıhhatlı, dikkatli tercüme ettirmeğe çalışacağını büyük bir hizmet-i Nuriyedir. Allah muvaffak eylesin, âmîn. Ve ayrı bir fütuhata anahtar olacak inşâallah.

Sâniyen: Antalya'daki kardeşlerimizin Zülfikar'ı alması münasebetleriyle samimi mektublarına mukabil tarafımdan onlara pek çok selâmımı tebliğ ediniz. Ben Antalya ile ehemmiyetli bir alâka hissediyorum. Ve Denizli'nin merhum kahramanının vârislerinden Ahmed'ler ve Bakırcı ve Kalaycı Kâzım ve Ali'nin mektublarına mukabil onlara ve mübarek heyetlerine pek çok selâm ediyorum. Ve

mâşâallah, bârekâllah derim. Hasan Feyzi’nin ruhunu memnun ediyorlar.

Sâlisen: Şimdilik bahar fırtınası gibi manevî bir evham fırtınası var olduğuna, İstanbul hocaları ve Şemsi Zülfikar’ı almaktan çekinmesi ve burada hakkımızda tekrar az ve hafif ve akîm kalan ehemmiyetsiz bir taarruz olması gösteriyor. Hiç merak etmeyiniz. Yalnız ihtiyat ve dikkat edip telaş etmeyiniz. Bu münasebetle derim ki: Isparta şakirdler müstesna olmadıkları gibi, oranın hükûmeti de insaf noktasında bir imtiyazı var. Onlara ve zabıtasına Risale-i Nur hesabına minnettarım.

Râbian: Sizden aldığım Zülfikar’ın bâki fiatı olan yüz banknotu posta ile gönderildi. Umumunuza binler selâm ve dua eden kardeşiniz

Said Nursî

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 120

Mektup 120

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Siracünnur namında olan manevî tarihçe-i hayat mecmuasının âhirinde yazılacak Denizli müdafaanamesinin bir nüshasını tashih ettim. Bazı yerleri münasib görmediğimden çizdim. Denizli ehl-i vukufuna karşı itiraznamenin tamamını çizdim ki yazılmasın. Hem Ankara ehl-i vukufunun on aded sehivlerinin cevablarından dört tane yazılacak, ötekilere çizgi çektim, yazılmasın. Hakikaten bu müdafaaname hem ilmî, hem nurlu, hem kuvvetli bir risale-i Nuriyedir. Onu hem Siracünnur olan tarihçe-i hayatın âhirinde, hem bir kısım nüshaları müstakil bir risale olsa münasibdir. Hem bu sıralarda evham fırtınası var. Elli sene evvel yazılan Şeyh Ahmed'in vasiyetnamesinin gizli intişarlarından, bazı hocalara korku veriyorlar. Hattâ İstanbul'da Zülfikar'dan iki-üç hoca çekindiler, alamadılar. Çok dikkat ve ihtiyatla beraber, devam etmek ve telaş etmemek gerektir.

Sâniyen: Yirmidokuzuncu Mektub'un Birinci Makamında Hücumat-ı Sitte'nin Zeyli ve İşaret-i Seb'a Tılsım Mecmuası'nın âhirine konulmasın, sonra ilâve edilebilir. Hem Beşinci Şua dahi

şimdilik tarihçe-i hayatın içine konulmasın, fakat yazılsın. İnşâallah Müdafaanamedeki kuvvetli hakikatlar bütün mu’terizleri susturup Risale-i Nur’daki parlak ve zedelenmez ve hiçbir şeye âlet olmaz ve tam ihlasla yoğrulmuş olduğunu bildirecektir. Mübareklerin pehlivanı Tılsım Mecmuası’nda Yirmidokuzuncu Söz’ün İkinci Makamı’nı yazsın, eliflere bakmasın.

Umum kardeşlere binler selâm ve selâmetlerine dua eden kardeşiniz

Said Nursî

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hâşiye: Şimdiki evham fırtınasında yalnız bir tek nüsha Zülfikar, bir şakirdin ihtiyatsızlığı yüzünden Posta Müdürü alıp zabıtaya vermiş. Zabıta da şimdilik müsadere etmiş. Belki bunda bir hayır var. Belki de sizin bir nüshanız ele geçip Ankara’ya gönderildiğinin neticesi olarak buraya dikkat etmeye başlamışlar. Tek size ilişmesinler yeter. Bize ilişmelerinin hiç ehemmiyeti yok. Belki bizden alınan nüsha da, çokların imanını kurtarmaya vesile olacak. Demek “sırran tenevverat” daima bir düstur-u esasîmizdir.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 121

Mektup 121

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Risale-i Nur’un erkânından ve elmas kalemleriyle hârika bir surette hizmet eden ve iki Hâfız Ali hükmünde kahraman Tahirî ve mübarekler pehlivanı Küçük Ali’nin az zamanda Siracünnur ve Tılsım Mecmualarındaki büyük hizmetleri inşâallah Nurların büyük fütuhatına bir mukaddimedir. Ve Rüşdü ve masum Cavid’i ve Mehmed ve masum Talat’ı ve Halil’in ve Bürhan’ın az zamanda pek büyük ve çok kudsî hizmetleri inşâallah Anadolu ve Asya’ya belki zemin yüzünün tebrikler ve alkışlarını kazanacaklar. Madem Cenab-ı Hak Medreset-üz Zehra’dan böyle şakirdleri ihsan etmiş. Bu vazife-i imaniyede benim daha endişelerim kalmadı. Hafif ve ehemmiyetsiz fırtınaları daha müteessir etmez.

Sâniyen: Siracünnur’a girmek için gönderdiğim müdafaatta çok yerlere çizgi çektim. Mütebâki yazılacak kısmı çok ehemmiyetlidir. İnşâallah Siracünnur’u daha ziyade parlattıracak. Beşinci Şua’ı da ben tashih ediyorum, onu reyinize havale ediyorum. Münasib görseniz şimdi de Siracünnur’da dâhil olsun. Münasib olmasa yine müstakil ileride o mecmuaya konulmak için yazılsın.

Sâlisen: İki Zülfikar'ı İstanbul'da Risale-i Nur'la kendini çok alâkadar bildiğimiz ve hapiste bize arkadaşlık eden hocalara korkularını, vaziyetlerini tecrübe etmek için göndermiştim. Hatırları kırılmamak için iki pusula da yazmıştım. Benim şiddetli hastalığımdan Nurlara tam sahib olamadığımdan sizi de has şakirdler gibi Nurlara sahib çıkacağınızı ümid ederim diye yazmıştım. O iki kısım dostlar Zülfikar'dan korkmaları, bîçare onlar gibi hocaların ne derece acınacak hale girdikleri anlaşıldı. Bundan siz müteessir olmayınız. Muallimler cesurane ve müştakane Nurlara sarılmaları, onlar gibi hocalara ihtiyaç bırakmıyor.

Râbian: Kardeşim Re'fet Bey'in mektubunda Nureddin, Mehmed Feyzi namında iki zâtın Nurlar dairesine ciddî girmelerini tebrik ve onlara selâm ediyorum.

Hâmisen: Bu mektubu Kahraman Tahirî'nin bir mektubu münasebetiyle yazıp kahraman Tahirî'ye göndermek niyet ederken aynı vakitte geldi. Bu muvaffakiyetli hakikî ve hârika ve samimî hizmet-i Nuriyesi ve en mühim işlerde hususan Nur'un teksir ve neşrinde gayet kolay yaptırması, hususî bir eser-i inayet olduğuna kanaatımız var. Beşinci Şua'ı onun için tashih edip bazı kelimelerini sû'-i tefehhüme medar olmamak için çizdim, ona teslim ettim. Müdafaatın yanında Siracünnur'a girmesi inşâallah zarar vermez. Siz de tedkik edersiniz. Eğer münasib görmediğiniz kelimeler varsa çıkarabilirsiniz. Eğer bir makine dört müstensihe kâfi gelmezse, daha birisini alabilirsiniz.

Sâdisen: Sava kahramanlarının Emirdağ şakirdlerine hediye ettikleri kitabların aynı fiatı olan 140 banknotu o kahramanların hayrına olarak kâğıd masrafı için burada kahraman Tahirî'ye teslim edildi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeşlerimize binler selâm ve selâmetlerine dua eden kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 122

Mektup 122

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Denizli'deki mu'cizatlı ve yaldızlı Kur'anımız bize iki hâlis Nurcuların ve mübarek heyetinde iki zâtın ve Denizli'de Nurlarla alâkadar çokların namına bu kudsî vazifeyi gördüler, getirdiler. Yalnız Yirmidördüncü cüz noksandır. İnşâallah yakında o da bulunur veya yazılır.

Sâniyen: Ben hayatı ve sıhhatı ve dünyada kalmayı yalnız medreset-üz zehranın başladığı dört mecmuanın çıkmasına ve tashih cihetinde benim de bir parça hizmetim olması ve intişarını görmek için istiyorum. Yoksa medreset-üz zehranın yetiştirdiği talebeler bana da öyle bir hayat-ı maneviyeyi temin ediyorlar ki, bu dünyevî hayat-ı şahsiyemden bin defadan ziyade kıymetdardır.

Sâlisen: Yakında bana zarurî lüzumu olmayan bazı mübarek eşyamı ve bana gönderdiğiniz bazı Zülfikar'larımı sattığımdan o mübarek fiyatı olan 150 banknotu sizde yeni çıkacak Asâ-yı Musa'nın nüshalarından almak için göndereceğiz.

Râbian: Şarkta çok çalışan Hulusi'nin mektubuyla üniversitede gençleri uyandıran Mustafa ile Ziya'nın oradaki Nurcu gençler

namına müşterek mektubları ki Nurlarla nefislerini terbiyeye başlamalarına bir nümune olarak Lâhika’ya girmek için leffen gönderildi. Fakat siz ta’dil ve ıslah edersiniz.

Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 123

Mektup 123

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Asâ-yı Musa'nın hitamı ve Zülfikar'ın da yakında çıkması, o müşkilâtlı havalide büyük bir muvaffakiyettir. İnşâallah fütuhat-ı mühimmenin bir anahtarı olacak.

Sâniyen: Evvelce ümid ettiğimiz ve dediğimiz gibi, o iki mecmuanın çıkması, memleket için geniş fütuhat-ı imaniyeye bir vesile olduğuna Kur'an mekteblerinin açılması ve hattâ sair dinî hususî mekteblerin ve hattâ Nurların dersleri için de hususî mekteblerin açılmasına resmen müsaade edilmesi ve şimdi de Isparta'da müsadere edilen ve Diyanet Riyaseti'ne gönderilen o iki kitabımızdan dört-beş nüshaları o zamandan beri Diyanet Müşavere Heyeti'nden onbeş ehemmiyetli hoca inceden inceye tedkik etmek neticesinde bize mevsukan haber verilmiş ki; onlar bir rapor yapıp Dâhiliye Vekili ve adliyeye verecekler ki, bu eserler bu millet ve memlekete gayet lâzımdır. Hattâ bir rivayette, resmen yeni hurufla neşretmek için çok külliyetli bir para imtiyaz hakkı olarak eserler sahibine verip tâ imtiyazı onlara versin. Her ne ise, demek o hâdise aleyhimizde cereyan etmiyor. Nurlar hem kendilerini, hem bizleri

kurtarıyorlar. Fakat ihtiyat her vakit lâzımdır. Gizli münafıklar evham vermesinler.

Sâlisen: Küçük Isparta İnebolu’nun yeni huruf Asâ-yı Musa’dan otuz nüshasını ciltleyip bana göndermek lâzımdır.

Râbian: İnebolu hâlis muhlis kardeşlerimizin Ramazan’da mağribden sonra okudukları hatme-i şerifin hatim duasını bana havale etmişler. Ben de kemal-i şükran ile kabul ederim. Fakat çok zaîf ve rahatsızım. Belki mükemmel yapamayacağım diye, hem ben nâkıs iktidarımla yapacağım, hem de kendimi hayalen onların dairesinde farz edip onlar o hatim duasını yaptıkça ben de manen âmîn dediğimi farz ve tahayyül ve tahattur etsinler.

Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz ve dualarını rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Size, bera-yı malûmat İnebolu’ya gönderilen iki mektubun sureti ve Şam’a gönderilen bir mektubun sureti, Üstadımızın emriyle size gönderildi.

Hizmetkârı Ceylan

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 124

Mektup 124

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Salahaddin ile gönderdiğiniz ramazan tebrik mektublarınıza mukabil ramazan-ı şerifinizi tebrik ve bu ramazan leyle-i kadrini hakkınızda ve hakkımızda bin ay kadar hayırlı olmasına dua ediyoruz. Ve küçük Isparta'nın eskiden beri Nur'a çalışan ve şimdi masum çocuklara Kur'an ve iman dersini vermekle yine vazife-i Nuriyesini yapan Mehmed Zekeriya ve Kuru Mehmed İbrahim'in mübarek kalemlerinin yadigârları ve Mehmed Zekeriya'nın masum çocuklarla bana dua etmeleri, beni çok minnetdar eyledi ve şiddetli hastalığıma bir nevi merhem oldu. Ve Nur'un çok ehemmiyetli bir nâşiri olan küçük İbrahim'in muhterem refika-i hayatı Şâhide'nin en büyüğü altı yaşında ikizli dört kızını imana, Kur'ana, Risale-i Nur'a hizmetkâr vermesi ve birkaç sene evvel bir bülbülden açık olarak mübarek kuşun lisanıyla "Said, Said, Said" demesini işitmesinden bütün ruhuyla Risale-i Nur'a alâkadar olması ve az bir zamanda güzelce Nurları yazmasını tebrik ediyoruz ve küçük İbrahim'i de böyle bir refika-i hayata sahib olmasını tes'îd ediyoruz.

Kardeşimiz İzzet'in muhterem ailesiyle mübarek masum mahdumu Sabri az zamanda Risale-i Nur'u yazmayı öğrenmeleri ve aşk u şevk ile meşgul olmaları ve İsmail'in ailesi Latife'nin Nurları güzelce yazması ve tam alâkadar olması, inşâallah hem orada, hem başka yerlerde de muhterem çok hanımları ve masumları Nur dairesine girmeğe bir hüsn-ü misal ve bir vesile-i teşvik olur. Cenab-ı Hak bütün onları muvaffak ve bahtiyar eylesin, âmîn.

Ve İnebolu Cenuriye Köyünden Sa'dullah'ın hem kendisi, hem muhterem refikası Risale-i Nur'a ciddi çalışmaları, hususan gece saat üçte haremi "Bismillah" çekip Risale-i Nur'u yazmak için kalemi eline alırken pencerelerine bir kafes kuşu gelmesi ve pencereyi açıp onların yanında sabaha kadar ürkmeyerek misafir kalması, onların dediği gibi Risale-i Nur'un bir kerametidir. Ve Rüşdü'nün kardeşi Mehmed'in mektubunda Risale-i Nur'a şiddetli alâkası; hem annesi, hem ağabeyisi, hem biraderi Nur dairesinde çalışmalarını ve İbrahim'in küçük medrese-i Nuriyesinde Nurları anlamaya çalışmalarını ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak dünyada ve âhirette onları ve sizleri mes'ud eylesin, âmîn.

Asâ-yı Musa'nın yanlışları pek az olması, küçük Isparta kahramanlarının muvaffakiyetlerine zahir bir delildir. İnşâallah Zülfikar'ı da yakında göreceğiz. Umum kardeşlerime binler selâm ve dua ediyoruz ve dualarınızı rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç
hasta kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 125

Mektup 125

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşim ve eski zamanda ders-i ilmîde arkadaşım ve bu fâni misafirhanede yoldaşım, Bitlis'li …… Molla Abdülmecid!

Evvelen: Sizin merhum kardeşiniz Molla Said'in vefatı münasebetiyle sizi ta'ziye edip, Cenab-ı Hak sabr-ı cemil ihsan eylesin diye dua ederim. Cenab-ı Hak o din mücahidi ve gayyur merhumun kabrini daima rahmetle pür-nur etsin, âmîn. Ve kabrini رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ eylesin âmîn, âmîn, âmîn. Ve senin ramazan-ı şerifinizi ve içindeki seksen sene bir ömr-ü bâki kazandıran leyle-i kadrinizi ve bayramınızı tebrik ediyorum.

Sâniyen: Nur şakirdlerinden Emirdağ'lı Ali'nin eliyle Risale-i Nur'un yirmi kitabından iki kitabını Asâ-yı Musa ve Zülfikar namında ve bu havalide ve adliyelerde fütuhat yapan o iki mecmuayı size gönderip, sizin vasıtanızla Şam-ı Şerif heyet-i ülemasına göstermek ve onların tensibiyle birkaç âlim, herbiri bir kısmını Arabîye tercüme etmek ve orada tab' etmek için gönderdim.

Hem yine bu iki kitabın teksir makinesiyle yazılan iki nüshayı (Hacı Bekir) namında bir hacı ile, hem Şam heyet-i ülemasına

gönderdiğimiz gibi, iki nüsha da Câmi-ül Ezher ülemasına, iki nüsha da Medine-i Münevvere ülemasına gönderdik. Elyazısı ile size gönderdiğimiz kitablar güzel okunur. Makine ile olan nüshaların sönük kelimelerine bir me’haz olur. Ben ziyade hasta ve ihtiyarlıktan gelen ziyade za’fiyet ve yalnız gurbette bulunduğumdan kendim o risaleleri Arabîye tercüme etmeğe vakit bulamıyorum. O ehemmiyetli vazifeyi Şam’ın yüksek âlimlerine havale ediyorum. Eğer o muhterem âlimler aynen Türkçe olarak tab’ etmeğe taraftar iseler öylece tab’ edilebilir. Fakat tashihine çok dikkat lâzım. Eğer mükemmel bir vasıta bulunsa el yazısı nüshaları Câmi-ül Ezher’e gönderdiğimiz iki nüshaya me’haz olmak için size lüzum olmadığı vakit gönderirsiniz. Mümkün ise ya sen, ya getiren Ali, Mısır’a gitsin, göstersin.

Sâlisen: Şam’da hususan Sâlihiye mahallesinde ben orada bulunduğum zaman benimle görüşen ve hayatta kalan ahbablarıma ve Hazret-i Mevlâna Hâlid’in (Kuddise Sırruhu) makberesinin civarındaki hemşehrilerimize pek çok selâm edip dualarını rica ediyoruz.

İnşâallah kardeşim Molla Abdülmecid, sen bu vazife-i Nuriyeyi görsen, otuz seneden beri medresede beraber ilme ve Nurlara çalışmışız gibi Eski Said’in yüksek talebesi olduğun misillü, Yeni Said’in hakaik-ı imaniye hizmetinde mükemmel bir kardeşi ve arkadaşı olursun. Benim düşmanlarım buralarda çok kuvvetli ve mahvıma çalışanlardan kurtulmak ümidim zaîfleştiğinden, seni ve Şam’ın muhterem ülemasını Nur Risalelerine vâris ve sahib ve hâmi olmak fikriyle size nümune iki tane gönderdim. İsterseniz sonra başka Nur kitabları daha gönderilecek. İmkânı olsa ve bulursanız belki inşâallah Mevlâna Hâlid’in komşuluğuna gelirim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 126

Mektup 126

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu ciddi zamanda sizinle mülatafe nev'inde konuşmak istediğimden aynı günde latif, manidar tevafuklardan birkaç taneyi beyan ediyorum. Dünkü gün Zekâi'nin Asâ-yı Musa'sının tashihini bitirirken, acele ve tashihsiz yazdığı için çok yoruldum. Eski talebelerce malûm bir kaideye binaen mahtumane isterim dedim ve küçük İbrahim'in gönderdiği Zülfikar'ın tashihine başladım ve dedim: Bir talebe kitabını bitirse ve başkasına başlasa bizce bir ziyafet vermek kaidesine binaen meftîhane bekledim. Birden ondokuz gün evvel Hasan Âtıf'ın bir parmak kalınlığında bir tek dalda ondokuz tane portakal yeşil yaprağıyla beraber Ondokuzuncu Söz, Mu'cizat-ı Ahmediye'ye (A.S.M.) dair Ondokuzuncu Mektub ve ism-i a'zamın ondokuz harfi ve Bismillahirrahmanirrahîm'in ondokuz harfindeki sırr-ı a'zamını bu portakal dalı kerametkârane gösterdiği aynı vakitte, Kastamonu'da Âsiye'nin pek ciddî Nurcu arkadaşları olan Zehra'lar bir ay evvel gönderdikleri elma teberrükü aynı vakitte portakala tevafuk edip elimize geçtiği gibi, aynı vakitte dokuz gün evvel aynı Zehra'lar güya benim hastalık hararetimi görüyorlar gibi sevdiğim

“üryani” namındaki erik kurusunu hoşaf için gönderdiği o üryani, elma ve portakala tevafuk edip aynı vakitte elimize geçti. Ben de bu latif ve tatlı tevafukattan ferahlandım. Gönderenlere çok selâm ve dua edip “Bârekâllah!” diyerek, o tevafuk hatırı için kabul ettim.

Sâniyen: Size evvelce bir derece meâlinde iki parça gönderilmişti. Birisi benim başımda levha hükmünde ehemmiyet kesbettiği, biri de buraca lüzumlu olmasından belki size faidesi olur diye leffen iki fıkra gönderiyoruz.

Umum kardeşlerimize binler selâm, selâmetlerine dua eden

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 127

Mektup 127

(Burada bir kardeşime yazdığım bir parçadır. Belki size faidesi var diye yazıldı.)

Aziz kardeşim!

Madem seni burada Nur hizmetinde rükün göstermişler. Bugün küçücük bir ihtara binaen ihtiyatlı bir tedbiri beyan ediyorum. Şöyle ki:

Bir yerde aleyhimizde istimal edilen plânlardan birisi; enaniyetli, sofi-meşreb, büyükçe bir mütekaid memuru enaniyetini tahrik edip, o dahi ve tasavvufta aldanıp kendini veli zanneden o adamı Nurlar aleyhinde istimal ettiler. Bir halt edemediler. Fakat enaniyetli bid'akâr hocalardan başka şeyhlerden ziyade bir cihette tesanüdümüze zarar verdi. O vakit memuriyetten çekildiği için makamını istimal edemedi. Yoksa daha ziyade zarar verebilirdi. Demek aleyhimizde nasıl dinsizleri istimal ediyorlar. Öyle de enaniyetli ve bid'akâr bazı hocaları ve sofilikle münasebettar resmî makam sahiblerini istimal ediyorlar. Kardeşlerin tesanüdünü kırmağa çalışıyorlar. Gerçi her cihette aleyhimizdeki plânları kırıldı, fakat bu cihette şübhemiz var. Sen rüküniyet itibariyle senin eski dostun olan bu yeni memura tam dikkat et. Eğer benlik, hodfüruşluk varsa ve ona verdiğin eserlere tam mağlub olmayarak ve Nurlara ihtiyacını ve yarasını bilip Nur'un sırrı olan ihlasa girmezse ve eski Dâhiliye Vekili zamanında buraya tayin olmuşsa ve doğrudan doğruya Van'dan buraya nakledilmişse ihtimali var ki; bunu resmî makamının ehemmiyeti cihetinde ve Nur'a müştak olanlara hususan rükünlere bir fütur vermekte istimal edilebilir. Onun için bak, eğer tamamıyla bizi himayeye ve bize ilişenleri mümkün olduğu kadar teskin etmeye çalışmak isterse ona

dost kal. Ve ona ve bildir ki; bizi muhafaza etmek hem resmî, hem manevî vazifesidir. Çünki bizim gibi, binler zalimlerin hücumlarına maruz mazlumları, o makamın vazifesi onları himaye etmektir. Onun bize eziyetine hiç lüzum kalmıyor. Çünki binler eziyetçiler var. Eğer Nurların nüfuzunu kırmak maksadıyla bir memurun dediği gibi, “Diyanet Riyaseti’nde bundan daha güzel eserler var. Hem diyanet ve hakikat Nurculara mahsus değil, bizde de çok şeyhler ve veliler var” diye hem enaniyetini, hem makam-ı resmîsini o garaza vesile eden bazı malûm memurlar gibi davranıyorsa dikkat et! Senin dostun bu noktalarda aldanmamış olsun ve seni de aldatmaya çalışmasın. Sana az bir za’f, burada Nurlara büyük bir zarardır. Eğer sen onu tam Nurcu yapsan buraca büyük fütuhattır. Eğer sen mağlub olsan, ehemmiyetli bir zarardır. Mektublar çoktur. Hastalık ve meşgalemin çokluğundan hususî cevab veremediğimden gücenmesinler.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 128

Mektup 128

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Hem kalem sahibi, hem makineyi istimal edenler ve muvaffakiyetle Zülfikar'ı bitiren zâtları ve memleketlerini tebrik ederiz. Rüşdü, Burhan iki kardeş kalemle başkalar gibi iş göremedikleri halde, daima en ileri safta 500 risale yazan en haslar sırasında daima mevki almalarının hikmeti şimdi anlaşıldı ki: O iki kahraman kardeş 500 Zülfikar'ı birden yazdılar. Ve yedi yaşında iken Mu'cizat-ı Ahmediye'de yedi çocuğun yedi Mu'cizat-ı Ahmediye'ye mazhar olmaları bahsini tevafukla gelip çok alâkadarane dinlemesi ile Lâhika'ya giren masum Meliha'nın dahi o masumane alâkadarlığının hikmeti anlaşıldı.

Sâniyen: Sizin heyetinizin kararı inşâallah daima isabetlidir, siz bilirsiniz. Fakat Zülfikar'ın masraf hediyesi onbeş olsa belki daha maslahattır. İhtimal var ki yeni mecmuaların tab'ına medar olsun. Hem lâyık olmayanların çabuk eline geçmesin. Çünki ucuz alan, ucuz bakar. Hem Zülfikar kendisi müşterileri aramamalı, ihtiyacını ve yarasını hissedenler yalvarmalı ve aramalı. Hem gizli münafıklar da sür'at-i intişarından tedehhüş edip ortalığa bir evham vermesinler.

Birden intişarına karşı bir bahane bulmasınlar. Her ne ise, siz daha iyi bilirsiniz.

Sâlisen: Nurların santralı Sabri ve Sıddık Süleyman'ın üç-dört merakımı birden def'eden güzel bir mektublarını aldım. O iki mübarek kardeşimin yanıma gelmesi benim için bir ilâç olduğu gibi, gittikten sonra benim için bıraktıkları çok tatlı teberrükleri tam bir ilâç hükmüne geçti. Onların mektubu içinde, Şinasibey Köyü'nden Osman nâmında bir talebenin mektubunda isimleri ile müteaddid Nur şakirdlerinin masumlar taifesine, hem iki kerimesi içinde Nurlara çalışmalarına bârekâllah deriz. O masumlara dua, ona da çok selâm ediyoruz.

Râbian: Ben hem Denizli'de, hem hapsinde Tavaslıları ve kendimle ve Nurlarla ziyade alâkadar gördüm. Onun için ben Tavaslıları umumun namına Molla Mehmed'in ve A'ma Mehmed'in mektublarını kabul ediyoruz. Onlara ve Nurlarla alâkadar hemşehrilerine çok selâm ediyoruz.

Hâmisen: Denizli şakirdlerinin namına uzun ve tafsilâtlı bize mektub yazan Ahmed'ler kardeşlerimiz başta şehid merhum Hasan Feyzi olarak onbir zât tam bir tesanüdle Risale-i Nur'a çalışmak ve neşir ve muhafaza etmek ve Hasan Feyzi'nin nurlu mesleğinde yürümekte sebat eden o kardeşimizi ruh u canla tebrik ediyoruz. İnşâallah onlar şehid Feyzi'nin vazife-i Nuriyesini de tam yapacaklar. Hususan Nurların kurtulmasına ve bize vusulüne çalışan Muharrem ve Hâfız Mustafa ve hapsinde bizi Denizli ile tam alâkadar eden Şevket ve ben Şehir Oteli'nde iken hâlisane ve fedakârane hem bana, hem Nurlara hizmet eden Merhum Feyzi'nin has şakirdlerinden Ahmed'leri ve Yusuf ve Kâzım'ı ve mahkemede Musa ve köyde Hoca Musa ve sair arkadaşları hiç unutmuyoruz. Cenab-ı Hak o heyeti daima Nur'un ve imanın hizmetinde muvaffak eylesin. O tesanüdlü heyetin Nurlar hakkında tebdirleri, Isparta ile arasıra meşveret etmek şartı ile daima makbuldür. Tedbirlerine itimad ediyoruz. Hem onlara, hem sair Denizli'deki dostlara; hususan Ahmed'lerin mektubunda isimleri bulunan ve hapsindekilere çok selâm ve dua ediyoruz, onları unutmuyoruz.

Sâdisen: Sabri kardeşimizin güzel mektubunun bir parçasıyla Şinasibey Köy'lü Osman'ın bir parça mektubu Lâhika'ya girebilir diye

size leffen gönderiyoruz. Sandıklı’da Nur’un yeni şakirdlerinden Hasan onbaşı samimi mektubuna karşı ona ve kendi gibi Nurcu arkadaşlarına selâm ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umumunuza selâm ve dua eden kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 129

Mektup 129

Bkz. Denizli Ehl-i Vukufunun Raporudur

Sâniyen: Denizli'den bize gelen Muharrem'in ve Yakub Cemal'in mektubları gösteriyor ki; Hasan Feyzi'nin yerini boş bırakmayacaklar ve vazifesini mütesanid bir heyetle yapacaklar. Hususan Tavas tarafında birden Muharrem'in gayretiyle ehemmiyetli şakirdlerin çıkması ve ben Denizli'de iken hem hapiste hem hariçte çok alâkadarane hizmet eden Şevket ve Hâfız Mustafa ve Ahmedler ve onbir mübarek arkadaşlara ve Muharrem'in mektubunda isimleri bulunan zâtlara, Risale-i Nur namına onları tebrik ve muvaffakiyetlerine dua ve çok selâm ediyoruz. Ben çok rahatsız olduğum için onlara hususî cevab vermediğimden gücenmesinler.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 130

Mektup 130

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Asâ-yı Musa'nın hitamı ve Zülfikar'ın da yakında çıkması, o müşkilâtlı havalide büyük bir muvaffakiyettir. İnşâallah fütuhat-ı mühimmenin bir anahtarı olacak.

Sâniyen: Evvelce ümid ettiğimiz gibi o iki mecmuanın çıkması, memleket için geniş fütuhat-ı imaniyeye bir vesile olduğuna; Kur'an mekteblerinin açılması ve hattâ sair dinî hususî mekteblerin ve hattâ Nurların dersleri için de hususî mekteblerin açılmasına resmen müsaade edilmesi ve şimdi de Isparta'da müsadere edilen ve Diyanet Riyaseti'ne gönderilen o iki kitabımızdan dört-beş nüshaları o zamandan beri Diyanet Müşavere Heyeti'nden onbeş ehemmiyetli hoca inceden inceye tedkik etmek neticesinde bize mevsuken haber verilmiş ki: Onlar bir rapor yapıp Dâhiliye Vekili ve adliyeye verecekler ki, "Bu eserler bu millet ve memlekete gayet lâzımdır." Hattâ bir rivayette, resmen yeni hurufla neşretmek için çok külliyetli bir para imtiyaz hakkı olarak eserler sahibine verip tâ imtiyazı onlara versin. Her ne ise, demek o hâdise aleyhimizde cereyan etmiyor.

Nurlar hem kendilerini, hem bizleri kurtarıyor. Fakat ihtiyat her vakit lâzımdır, gizli münafıklar evham vermesinler.

Sâlisen: Küçük Isparta İnebolu’nun yeni huruf Asâ-yı Musa’dan otuz nüshasını cildleyip göndermek lâzımdır.

Râbian: İnebolu hâlis, muhlis kardeşlerimizin Ramazan’da mağribden sonra okudukları hatme-i şerifin hatim duasını bana havale etmişler. Ben de kemal-i şükran ile kabul ederim. Fakat çok zaîf ve rahatsız belki mükemmel yapamıyacağım diye hem ben nâkıs iktidarımla yapacağım, hem de kendimi hayalen onların dairesinde farzedip onlar o hatim duasını yaptıkça ben de manen âmîn dediğimi farz ve tahayyül ve tahattur etsinler. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz ve dualarını rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 131

Mektup 131

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Salahaddin ile gönderdiğiniz Ramazan tebrik mektublarınıza mukabil Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ve bu Ramazan Leyle-i Kadrini hakkınızda ve hakkımızda bin ay kadar hayırlı olmasına dua ediyoruz. Ve Küçük Isparta'nın eskiden beri Nur'a çalışan ve şimdi masum çocuklara Kur'an ve iman dersini vermekle yine vazife-i Nuriyesini yapan Mehmed Zekeriya ve Kuru Mehmed İbrahim'in mübarek kalemlerinin yadigarları ve Mehmed Zekeriya'nın masum çocuklarla bana dua etmeleri, beni çok minnettar eyledi ve şiddetli hastalığıma bir nevi merhem oldu. Ve Nur'un çok ehemmiyetli bir naşiri olan Küçük İbrahim'in muhterem refika-i hayatı Şahide'nin en büyüğü altı yaşında ikizli dört kızını imana, Kur'ana, Risale-i Nur'a hizmetkâr vermesi ve birkaç sene evvel bir bülbülden açık olarak mübarek kuşun lisanıyla "Said Said Said" demesini işitmesinden bütün ruhuyla Risale-i Nur'a alâkadar olmasını ve az bir zamanda güzelce Nurları yazmasını tebrik ediyoruz. Ve küçük İbrahim'i de böyle bir refika-i hayata sahib olmasını tes'id ediyoruz. Kardeşimiz İzzet'in muhterem ailesiyle mübarek masum mahdumu

Sabri, az zamanda Risale-i Nur’u yazmayı öğrenmeleri…(mektubun devamı kesik)

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 132

Mektup 132

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Medreset-üz Zehra'dan medrese-i Nuriyenin kahramanlarından iki kardeşin medrese-i Nuriye hesabına Ramazan tebrikine ve teberrüküne karşı umum o medrese-i Nuriyedeki şakirdlere selâm ve dua ve ramazanlarını tebrik ve dualarını isteriz. Ve sorduğu sual-i şer'iye Mezheb-i Şafiî'ye aiddir, 27. Söz sırrını halletmiş.

Sâniyen: Risale-i Nur'un Medreset-üz Zehra'nın kahramanlarından ve Nur'un demirbaş kâtiblerinden Kâtib Osman'ın mektubunun başında gayet güzel duasına binler âmîn deriz. Ve Nur'un fütuhatının âsârından mübarek Medreset-üz Zehra merkezi mübarek Isparta'nın diyanetçe ileri gitmesine ve vaizlerin doğrudan doğruya Nur'un mesleği gibi ders vermeleri ve İstanbul Müftülüğünün âlem-i İslâma yazdığı tebrikinde tam Ramazanın hürmetini tavsiyesine bin bârekâllah deriz. Ve Nur'un demirbaş erkânlarından Halil İbrahim'in Milas havalisindeki Nur şakirdleri hesabına Ramazan tebrikine karşı Ramazanlarını tekrar tekrar tebrik ve onun mektubunda selâm gönderenlere de birer birer selâm ediyoruz.

Sâlisen: Nur’un birinci medresesi olan Barla’nın Nur’un kahraman bir şakirdi ve hanesi bir küçük medrese-i Nuriye bulunan kardeşimiz Bahri’nin Lâhika’ya ta’dilinizden geçtikten sonra geçmek için leffen gönderdiğimiz bir manzumeciği güzeldir. Hem ona hem küçük medrese-i Nuriyesindeki masum şakirdlerine ve Nur’un birinci medresesi olan Barla’daki başta Tevfik, Süleyman umum şakirdlerine ve bütün ahalisine de hem Ramazanlarını tebrik, hem çok selâm ediyoruz. Ve Bahri’nin manzumeciğinin sureti ve Ürgüp’te kardeşim Abdülmecid’e yazdığım mektubların suretlerini leffen gönderiyoruz. Ve umuma birer birer selâm ve hususan Siracünnur’un kahraman ve yardımcılarını tebrik ve tekmilini ve Sikke-i Gaybiye’nin Siracünnur gibi meydana çıkmalarını merhamet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz. Siracünnur’daki şiddetli tabirleri lüzum görseniz ta’dil edebilirsiniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta ve gıdası pek az, fakat mesrur ve müferrah kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Siracünnur’da Hücumat-ı Sitte’nin üç sahifelik zeyli, hiddetli bir zamanda zuhur ettiğinden içinde şimdilik dâhil olmasın. Eğer makineden çıkmışsa, o kısım ayrı kalsın, Sonra isteyen nüshalarına ilâve edebilir. Hem İşaret-i Seb’ada münasib gördüğünüz kelimeleri ya tayy ya ta’dil edebilirsiniz.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 133

Mektup 133

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşim!

Evvelâ: Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ve bu Ramazandaki Leyle-i Kadrinizi ve Leyle-i Kadrimizi bin ay kadar hayırlar, hasenatlar defter-i a'malinize ve a'malimize yazılmasını Cenab-ı Hakk'ın hadsiz rahmetinden niyaz ediyoruz.

Sâniyen: Gerçi çok rahatsızlık ve sıkıntı çekiyorum. Fakat kat'î yüzer tecrübelerle kat'î kanaatımız gelmiş ki: O zahirî, cüz'î sıkıntılar altında büyük inayetler ve iman hizmetindeki menfaatler ve Nur'un fütuhatları var. عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ sırrına daima mazhar oluyoruz. Meselâ: Bir-iki ay evvel Zülfikar ve Asâ-yı Musa mecmualarından 180 kitab adliyenin eline geçti, müsadere edildi. Nur şakirdlerine üç bin lira kadar maddî zarar oldu. Fakat kat'iyyen tahakkuk etti ki, o hâdise yüz bin lira kadar hem Nur şakirdlerine, hem Nur fütuhatına, hem ehl-i imana faide verdi. Çünki herkesten ziyade o mecmualara muhtaç resmî adamlar ve adliye memurları ve Diyanet dairesinin hocaları oldukları

halde onlara verilmiyordu. Şimdi bu hâdise ile kemal-i şevk ü merakla o hârika mecmuaları o memur, o hocalar takdirkârane mütalaa ediyorlar. Hattâ akşam bir kısım adliye hâkimleri birer Zülfikar koltuğuna koyup mütalaa etmek için hanelerine götürüyorlarmış diye haber aldık. Diyanet Riyaseti'ndeki onbeş ehemmiyetli âlim hocalar kemal-i dikkat ve merakla Zülfikar ve Asâ-yı Musa'yı mütalaa edip bize gizli gelen mevsuk bir habere göre onlar karar vermişler ki, bu eserler bu millete lâzımdır. Ve müellifine imtiyazını kendileri veya Maarif Dairesi alıp yeni hurufla tab'etmek için imtiyazına mukabil müellifine pek büyük bir para teklif etmek fikrinde olduğunu gizli haber aldık. Eğer gizli münafıklar onların bu fikrine karşı bir plân yapmazlarsa, pek büyük bir fütuhatın anahtarı olur. Bütün çektiğimiz zahmetleri, sıkıntıları hiçe indirir. Şayet şimdi o fikir bilfiil çıkmazsa da, perde altında "Sırren tenevverat" sırrıyla yine o fütuhat devam eder inşâallah.

Sâlisen: Kalbim çok arzu ediyordu ki; Eski Said'in mümtaz talebelerinden başta sen kardeşim, bir kısım Yeni Said'in kahraman kardeşleri içinde bütün vazife-i hayatlarını Nurlara ve hakaik-i imaniye hizmetinde fedakârane sarfetsin diye beklerdim ve bekliyorum. İnşâallah hayatta kalan başta Abdülmecid, bir kısmı yine o ümidime göre davranacaklar. Başta Nihad ve çocukların, refika-i hayatın olarak oradaki Nurlarla alâkadar zâtlara selâm ve dua ediyoruz ve dualarını istiyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Hasta fakat mesrur kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 134

Mektup 134

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Ehemmiyetli bir kardeşimiz ve Nur'un pek ciddi bir naşiri Refet Bey'in ve Nur dairesine onun teşvikiyle giren ve tam hizmet edecek mektubundan anlaşılan Hâfız Emin'in müşterek bir mektubunu aldım. Adreslerini bilmediğimden benim tarafımdan Refet Bey'in İstanbul'a gitmesini ve faaliyette bulunmasını ve Hâfız Emin'in Nurlarla ciddi alâkadar olmasını tebrik ediyorum ve dualarını da istiyorum.

Sâniyen: Bu yeni hâdise olan, Sulh Mahkemesine üç kardeşinizi kırk gün sonra davet etmeleri gösteriyor ki; Risale-i Nur'un hakikatlarına karşı mağlubdurlar. Daha onunla mübareze edemiyorlar ve gizli münafıkların da dehşetli plânlarının akîm kalmasına bir emaredir. Onlar divaneliklerinden şimdi takib ettikleri iki plân, birisi: Beni ihanetlerle, haysiyetimi kırmakla güya Nurların kıymeti düşecek. İkincisi: Nur şakirdlerine telaş ve fütur vermekle Nurların intişarına mani' olmak iken Cenab-ı Hakk'a şükür ki, bu plânları da akîm kalıyor. pek muvakkat bir telaş verir. Fakat büyük ve ciddi bir nazar-ı dikkati celbettirmeğe sebeb olur. Hem "Sırran

tenevverat” düsturuna ve sırrına ihtiyat ile girmemize faideli bir surette vesile oldu. Hiç merak etmeyiniz. Mahkemede son sözümde dediğimiz gibi ki; milyonlarla kahraman başlar feda oldukları bir hakikat, bizim gibi bazı bîçarelerin dahi başları da feda olsun diye kemal-i iftihar ile herbir sıkıntıya tahammüle karar vermişiz mealindeki fıkra bizim için her vakit kuvve-i maneviyeyi ve teselliyi veriyor. Tarihte bizim kadar az zahmetle böyle kudsî hakikata çok hizmete muvaffak olanlar görünmüyor. Demek biz daima Allah’a şükretmeliyiz. İnşâallah yakın bir zamanda bu memleketin daire-i maarifi ve hamiyetperverleri, Nurlara şiddet-i ihtiyaçlarını hissedip sahib çıkacaklar.

Salisen: Nur şakirdinden bir muallime söylediğim bir fıkranın suretini ve Yakub Cemal’in mektubunun bir parçasını Lâhika’ya geçmek için leffen gönderiyoruz. Sandıklı’dan bir-iki Nurcu Hicaz’a gidiyorlar. Homa’lı Mehmed Ali, Ahmed Çavuş’la yanıma geldiler. Dedim: Mümkün olsa yetişse, bir-iki nüsha Siracünnur’u Isparta’dan alıp Şam’a götürürsünüz. Hem Nurculardan hacca gidenler benim bedelime de o mübarek mevki’leri ziyaret ederken, beni de hayalen yanında bulunduğumu düşünsünler, onlara dedim. Başkalar da bunu bilmeli. Madem ben gidemiyorum, o hakiki kardeşlerim bana da vekalet etsinler. Yine tekraren leyle-i kadrinizi tebrik ederek, umuma selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Nazif’in yeni hurufla yazdığı Asâ-yı Musa’nın âhirinde üniversitelilerin namına Mustafa Oruc’un imzasıyla yazılan fıkrayı âhirinde dercetmeleri güzel olmuş. Cildlenmek için İstanbul’a 120 nüshayı göndermişler.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 135

Mektup 135

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Risale-i Nur’un sadık bir şakirdi ve muallimlerden bir kardeşimiz Risale-i Nur’dan aldığı bir ders-i hakikat aşkıyla Maarif Vekili’ne ve hem Meclis Reisine resmen yazmış ki: “Elbette Küre-i Arz hareketinden duracak ve bu dünya bozulacak. Hayat-ı bâkiyeyi bu merkez-i İslâmiyet radyo ile nev’-i beşere ders vermek lâzımgeliyor.” Bu hâlis şakirdin müracaatına mukabil, sözleri anlaşılmıyor diye kabul etmemişler.

Yanıma geldi, ben de dedim: “Kardeşim madem seni sual-cevaba aldılar. Onlara de ki: Evet bu dehşetli harb-i umumînin dehşetli zulümlerini ve tahribatlarını ve hayat-ı dünyeviyenin bütün lezzetlerini zîr ü zeber edip, hiçe indirip hayat-ı dünyeviyeyi tamamıyla herkese fâni olduğunu ve beşeriyetin ruhunu tatmin edemediğini güneş gibi gösterdiği için elbette nev’-i beşer bundan sonra medeniyet ve felsefenin uyutucu, aldatıcı lezzetleri yerinde ezvak-ı bâkiyeyi ve beşeriyetin fıtraten şiddetle muhtaç olduğu hayat-ı bâkiyeyi arayacak. Şimdi de emareleri görünüyor. Şimalde küçük devletler, hayat-ı bâkiyeyi güneş gibi ders veren Kur’ana

sarılmaları, hem garbın en büyük devleti olan İngiliz'in büyük hatibleri kürsülerinde Kur'anın hayat-ı bâkiyeye dair âyetlerini birer birer tefsir ederek bağırarak diyorlar ki: Şimdi İngiliz Devleti İslâmiyeti kabul etmesi lâzımdır. Çünki nev'-i beşerin ekseriyetini hükmü altına alıp o nev'-i beşerin hakikî aradığı hayat-ı bâkiyeyi mu'cizane ders veren Kur'anı, İngiliz kabul etmek ile beşeri memnun edebilir. Geçen dehşetli yaralarını Kur'anla tedavi edebilirler diye resmen beyanatı var.

Madem hakikat budur. Elbette eskiden beri hayat-ı bâkiyenin dershanesi ve medresesi olan bu memlekette ve İslâmiyet ve Kur'anın bayrakdarı bu vatandaki hükûmetin şimdi en ehemmiyetli vazifesi, hayat-ı bâkiyenin muallim-i ekberi olan Kur'anın hakikatlarını hükûmetin ilim dairesi olan maarif heyetiyle ve radyo diliyle rûy-i zemin mektebinde nev'-i beşere bu en büyük mes'ele-i beşeriyeyi ders vermek o maarif dairesinin hakkıdır. Bu kudsî vazifeyi, şimal-i garb devletlerine bırakmamalı. Bin senedir üstad iken şimdi hidayet dersinde ecnebilere şakird olmağa mecbur olmasın, diye ben gibi bir muallimin maarifin haysiyetini ve şerefini muhafaza için Nur'dan aldığım derse göre kısa bir cümle ile ifade etmek istedim, fakat sözüm anlaşılmadı, dersin diye ona söyledim. Umuma binler selâm ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 136

Mektup 136

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Siracünnur'u merak ediyorum, hitam bulmuş mu? Mütebâkisi bize gönderilmedi. Demek İstanbul'a da daha gönderilmemiş. Hacılar da gitmek üzeredirler.

Sâniyen: Medreset-üz Zehra'nın demirbaş talebelerinden Kâtib Osman'ın ve Mehmed Nuri'nin bayramda Arabî tekbirler alınması müjdesi ile ve Isparta havalisinde eskiden beri perde altında mevcud olan Nur'un küçücük medreseleri daha ziyade intişarına çalışmaları bizi çok sevindiriyor. İnşâallah bir zaman Isparta'da Câmi-i Kebir gibi, Anadolu câmia-i a'zamında şeair-i İslâmiye ve kelimat-ı mukaddese "Allahü Ekber, Allahü Ekber, Allahü Ekber"lerle kendini gösterecek ve o küçücük Nur medreseleri birer medrese-i ilm-i hakikat, birer dershane-i marifetullah olup, mecmuunda birden Medreset-üz Zehra'nın bir sureti maddeten görünecek.

Sâlisen: Ankara'nın resmî emriyle Mehmed Dayı ve Hilmi'nin müsadere olunan mahrem ve gayr-ı mahrem bütün risalelerinin onlara iade edilmesi gösteriyor ki, daha hükûmet ve siyaset Risale-i Nur'a ilişmez ve beraet ve serbestiyet veriyor. Makine mahsulünün

verilmemesinin bir parça te’hiri ise, Risale-i Nur itibariyle değil belki eski hurufla basmak cihetinde hafifçe bir bahanedir. Âyet-ül Kübra, Hizb-ün Nuriye’yi madem verdiler, elbette onları iade etmeğe kanunen mecburdurlar. Şimdilik vermeseler de, resmî memurlar onları gizli okumak için, kader-i İlahî belki müsaade eder. Biz de razıyız.

Râbian: Nur’un santralı Birinci Sabri’nin manidar mektubunun işaret olunan kısmını ve Emirdağ şakirdlerinin yazdığı tebrikname mektubunu Lâhika’ya geçmek için leffen takdim ediyoruz. Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Bu Ramazan-ı Şerif’in üçüncü günü, Üstadımızın söylemesi üzerine küçük bir fıkra yazmıştık. Fakat bugüne kadar her nasılsa unutmuşuz. Şimdi aynen yazıyoruz. Bu mektubu yazarken fıkrayı gösterdim. Dedi: “Hemen şimdi yaz.”

“Ramazan-ı Şerif’in üçüncü günü birdenbire hiç alâmet yok iken abdest almağa çıktığımda, yağmurun müjdecisi rüzgâr pencereyi açmış. O rahmet, minderimin üçten birisini yaş etmiş. Kalbime geldi ki: Madem yağmurun Risale-i Nur’un fütuhatıyla alâkası var, Zülfikar’la Asâ-yı Musa’nın tedkikinde bulunan Ankara ve Isparta’da bir fütuhat veya teslim kararı var diye ümid ettik. Demek o ihbar-ı gaybî ayn-ı hakikatmış. Bir sülüs-ü minderimin ıslanması, kitabların üçten birisinin verilmesi tam o tevafuku kuvvetlendiriyor.”

Risale-i Nur’un en geri hizmetkârı

Ceylan

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 137

Mektup 137

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Siracünnur, Asâ-i Musa'yı aldık. Bin bârekâllah, mükemmel ve yanlışları az. Yüzbin elhamdülillah ki maddî manevî hem dar hem geniş dairelerde din lehinde tezahüratın aynı zamanında Nur mecmuaları meydana çıkıyorlar. İnşâallah Tılsım ve Lem'alar ve Sikke-i Gaybiye ile tevfik-i İlahî ile ehl-i imanın imdadına yetişecekler.

Sâniyen: Dünkü gün Keramet-i Gavsiye'yi tashih ederken و منشدًا نظمى fıkrasında telaffuz itibariyle ظ olsa makamı bin (1000), رسائل كتاب النّور بِهَا yine bin (1000) denilmiş. Bir küçük sehiv var. رسائل كتاب النّور bin ikidir (1002). بِهَا kelimesi de lüzumsuz oraya girmiş. Hem "Risalet-ün Nur" dokuzyüz doksansekizdir (998). İki fark var.

رسائل كتاب النّور ile beraber iki bin (2000) olur. Yalnız “Risalet-ün Nur”da şeddeli “nun” iki “nun” sayılır. رسائل كتاب النّور ise النّور daki lâm-ı aslî sayılır. Buna binaen nüshalarınızda بِهَا kelimesi kalkmalı, “Risalet-ün Nur” da ilâve edilmeli.

Sâlisen: Eskide Nurların ehemmiyetli bir merkezi olmaya zannedilen, bazı arızalarla o vaziyet bilfiile çıkmayan, şimdi Ahmed Feyzi’nin gayretiyle Aydın’da yine Nurlar lehinde bir intibah var. Hususan Ali Akdağ Gazi Bulvarı’nda Masıracı Mestan eliyle Aydın adresiyle bize mektub yazan ehemmiyetli, Nurlara müştak ve çalışkan o kardeşimiz hususî mektub yazamadığımdan ve Isparta’nın adresinin bizden sorduğundan ona münasib gördüğünüz şeyleri yazarsınız. Benim bedelime hem ona hem Ahmed Feyzi’ye ve Doktor Şevket ve merhum Hacı Emin’in akrabalarına hem selâmımı, hem onların bayramlarını tebrik ettiğimi onlara yazınız. Umuma binler selâm ve dua ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Siracünnur Muallim Halil ile İstanbul’a gönderildi. Orada cildlenecek, sonra Asâ-yı Musa ile beraber gidecek.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 138

Mektup 138

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bu defaki mektublarda tekrar bir kısım kardeşlerimizin tebriklerine mukabil ruh-u canımızla maddî ve manevî bayramlarını tebrik ederiz. Ve Sava Medrese-i Nuriyenin kahramanlarından Marangoz Ahmed, Mustafa Gül, Ali Gül gibi o medresenin değerli, kıymetdar üstadlarından merhum Hacı Hâfız Mehmed ve merhum Hâfız Mehmed'in tam hayr-ul halefleri olan o çalışkan kardeşlerimizin Sikke-i Gaybiye'ye başlamalarını tebrik ve muvaffakiyetlerine dua ediyoruz. Eğer siz münasib görseniz, Sikke-i Gaybiye'nin başında bu fıkranın mealini yazarsınız. Şöyle ki:

Bu Sikke-i Gaybiye'yi mahrem tutardık, yalnız has kardeşlerime mahsustu. Ben vefat ettikten sonra neşredilsin demiştim. Fakat zabıta geldi, adliye hesabına onu sakladığımız yerden çıkardılar. İki sene ellerinde kaldı. Üç mahkeme tedkikinden sonra iade edildi. Bize muhalif gayet nâmahremler dahi beraber okudular. Bize çok yabanî insanlar gördüler. Bu iki defadır Isparta adliyesinin eline başka risalelerle girmiş, hiçbir itiraz edilmeden verilmiş. Madem umumun nazarına istemediğimiz halde gösterilmiş ve madem Risale-i Nur'un

ehemmiyetini isbat edip şakirdlerini şevke getiriyor, kuvve-i maneviyelerini ziyadeleştiriyor. Elbette Medreset-üz Zehra erkânlarının neşrine karar vermelerine iştirak ederim.

Said

Sâniyen: Siracünnur, Sikke-i Gaybiye ve yeni huruf Asâ-i Musa hediyesine dair münasib gördüğünüz yedi buçuk gibi fiatı sizin reyinize havale ediyorum, münasibdir. Fakat lâyık olmayan ellere verilmemeli. Hem tam şakird ve fakir olmayana fiatsız vermemeli. Çünki ucuz alan, ehemmiyetsiz bakar. Risale-i Nur müşterileri aramaz, müşteriler Risale-i Nur'u aramalı ve yalvarmalı. Hem kemmiyete ehemmiyet verilmez, keyfiyet nazara alınır. Bazan bir adamın tam şakird olması, yüz adam yerini tutar. Hem kendini satmaya çalışanlara, hususan enaniyetli hocalara hediye verilmemeli. Nurlara herkesten evvel sahib çıkmaya medreseden çıkanlar lâzım iken, Nurların bir cihette tokatlarını yiyen fen muallimleri ve talebeleri ruh-u can ile fedakârane Nurlara müşteri olup fazla kıymet verdikleri halde; istinkâf eden ve çekinen bir kısım hocalara fiatsız vermek, Nurların onların nazarında ehemmiyetini kırar. Onun için Nur kumandanlarından Refet kardeşimizin İstanbul hocalarına risaleleri hediye etmek, şimdilik maslahat görünmüyor.

Sâlisen: Siracünnur'dan 237 sahifesi bize gelmişti. Mütebâkisi varsa gönderilsin ki, beraber cildleyeceğiz ve tashih edip hata-savab cedveli yapılsın.

Râbian: Medrese-i Nuriye kahramanlarından Marangoz Ahmed'in şaşaalı mektubunda çok güzel şeyler bulunduğunu ve büyük bir ümid beyan ettiği halde, "Mehdi" lafızları siyaseti îma ettiği için münasib değil. Ve Asâ-i Musa'yı benim için tevafukatını yaldızla yazmasına bin bârekâllah deriz. Üstadlarımın içinde manevî kazançlarımı bağışlamak vaktinde Hâfız Ali ve Hacı Hâfız Mehmed'le beraber giren merhum Hâfız Mehmed'in iki kıymetli kardeşlerinin tebriklerine ve Sikke-i Gaybiye'ye başlamalarına bin bârekâllah ve veffakakümullah deriz. Ve Nur'un erkânından Milas'lı Halil İbrahim'in ve civarındaki Nurcuların bayram tebriklerine mukabil, onların bayramlarını ruh-u canımızla tebrik ediyoruz.

Hâmisen: Nur'un demirbaş kâtiblerinden kardeşimiz Kâtib Osman'ın güzel ve benim için müjdeli mektubunda akrabasından

hacca giden o mübarek kardeşimiz benim bedelime de o mübarek mevkileri ziyaret edeceğine bütün ruh-u canımla sevindim, mesrur oldum. Bu münasebetle size beyan ediyorum ki; çok zâtlar bu sene benim bedelime de hacda beni hayalen beraber farzedip ziyaret edecekleri va'dlerine mukabil, ben de onları Nur şakirdlerinin haslar dairesinde kabul edip manevî kazançlarıma şerik ettiğimi ve şirket-i maneviyemiz itibariyle Nur'un has şakirdleri dahi sizleri manevî kazançlarına şerik edecekler diye onlara söz verdiğim için, siz de dualarınızda dersiniz ki:

"Yâ Rabbî! Kardeşimiz Said'in Nur şakirdi dairesi duhûlüne kabul ettiği bu sene hacca gidenlerin hem gitmeyenlerin de ve şakird yerinde kabul ettiklerinin defter-i hasenatına dahi geçir." mealinde bir fıkra ile benim va'dimi tasdik etmenizi arzu ediyorum. Tavas'lı Molla Mehmed ve A'ma Mehmed'in tebriknamelerine ve Tavas havalisinde hususan çok ehemmiyetli bir kardeşimiz Muharrem'in bayramlarını ruh-u canımızla tekrar tebrik ediyoruz.

Sâdisen: Ben risaleleri hediye vermeğe mecbur olduğumdan, İnebolu'nun bana göndereceği otuz aded nüshasının herbirine ve Siracünnür'unuzun otuz adedinden herbirisine beşer lira verebilirim. Tahirî'nin on tanesini hediye kabul ederim. Umum kardeşlerimize binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 139

Mektup 139

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Maddî-manevî bir sual münasebetiyle garib bir ihtar:

Şöyle ki: Denildi: Sen müdafaaatında demişsin: “Müslümanlar din terbiyesini terketse, anarşi olur. Başka ecnebî milletler gibi komünist veya sosyalist gibi kayıd altında kalamaz ve anarşilere idare etmek yalnız istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlaka ile olabilir, başka çare olamaz.” Hem müdafaatta demişsin: “Risale-i Nur küfr-ü mutlakı kırdığı için küfr-ü mutlakın üstü olan istibdad-ı mutlakı ve altı olan anarşiliği def’eder, kaldırır.” Acaba bir misal gösterebilir misin?

Ben de dedim: Mahrem ve kısaca bir cevab şudur ki: Hakiki anarşilik değil, belki bir tevehhümle bir mikdar lâdinî terbiyesi altında kalan bu vatandaki dindar millete anarşilik gelmiş veya gelmesi ihtimaline binaen umumî ve küllî acib bir rüşvet-i mutlaka nevinden memurlara maaşı kadar bir ilâve ve çiftçilerden şimdi çok maslahatlı ve merhametli olan öşür vergisini kaldırıp para ile buğdayı onlardan satın almak gibi; dâhilî haricî cereyanlar anarşilik damarından istifade etmemek için, çok garib maddî-manevî cüz’î-küllî rüşvetler göründüğü; çok zamandan beri hayat-ı içtimaiyeye bakmadığım için bilemediğim ve istemediğim halde birden köylülerden işittim.

Yine bu münasebetle manen denildi ki: Nurcular gayet büyük bir kuvvettir. Ne için onlara da hakk-ı sükût olarak tamam serbestiyet vermekle manevî bir rüşvet verilmiyor?

Ben de dedim: Risale-i Nur'un tamamen ehemmiyetini takdir ve kıymetini tam tasdik ettikleri halde intişarına meydan vermemesiyle, hariçten gelen dehşetli dinsizlik cereyanına güya Risale-i Nur'u neşrettirmemekle surî, dinsizcesine, lüzumsuz, faidesiz bir rüşvet veriyorlar gibidir. Tâ o haricî ve hücum etmek isteyenler hücum etmesinler. Halbuki Risale-i Nur dâhilde kuvvetli manevî fütuhatı ile anarşiliğe meydan vermediği gibi, hariçten gelen ve içimizden anarşiliği yetiştirmeğe çalışan, şimalden gelen dehşetli dinsizlik cereyanına karşı sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'anîdir. Bu vatandaki milliyetperver ve vatanperver ve ehl-i hamiyet siyasetçe, hayat-ı içtimaiyece ve kendi menfaatlerince Risale-i Nur'un neşrine mecbur olduklarını iddia ederiz. Ve Nurları iman için okuyan veya resmen tedkik eden binler şahid, bu davayı tasdik ederler. Eğer bu yirmi senede, perde altında Risale-i Nur Kur'anın mu'cize-i maneviyesiyle yüzbinler iman-ı tahkikî sahiblerini yetiştirmese idi, bu mübarek vatan ve millet pek dehşetli fırtınalara tutulacaktı. Ve tutulmadığına bir sebeb de Risale-i Nur olduğuna Sure-i Vel-Asr işaret ediyor.

Said

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 140

Mektup 140

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Asâ-yı Musa, Zülfikar'ın bir kısmı iki defa Câmi-ül Ezher'e göndermek için emin vasıtaya verildiği halde gitmediğinin hikmeti şimdi anlaşıldı. Kahraman Nazif'in çok mükemmel yazdığı o Asâ-yı Musa bana geldi. Açtım, birden Tabiat Lem'asının Üçüncü Muhalinde sehven "o ilim ve kemalden" yazılmış. Halbuki doğrusu "o ilim ve kelâmdan"dır. Hem birden Hülâsat-ül Hülâsa'dan gözüme ilişti:

İki satırda يُظْهِرُ رُبُوبِيَّتِهِ وَ شَفْقَتِهِ .. يُعْلِنُ رَحْمَانِيَّتِهِ وَ اُلُوهِيَّتِهِ kaide-i Nahivce galattır. Doğrusu يُظْهِرُ رُبُوبِيَّتَهُ وَ شَفْقَتَهُ ❊ يُعْلِنُ رَحْمَانِيَّتَهُ وَ اُلُوهِيَّتَهُ Dedim: Elhamdülillah ki tashih edilmeden gitmedi. Yoksa o ulûm-u Arabiyede mahir ülemaların nazarında hoş görünmeyecekti.

Sâniyen: Bu defa Medrese-i Nuriye'nin buradaki Nur şakirdine hediye ettiği risalelerden Birinci Mektub'un Dördüncü Suali ki, "Cehennem nerededir?" cevabında nısf-ı kutr-u Arz sehven altıyüz bin kilometre yazılmış. Halbuki doğrusu altıbin kilometredir. Eğer nüshalarınızda böyle yanlışlar varsa çabuk tashih ediniz.

Sâlisen: İnebolu fedakârlarından Küçük İbrahim ve Gülcü Hüseyin yanıma geldiler. Bizim işimiz için size de gelmek istediler. Dedim: Emanetlerimiz geldi. Onlar da sizlere çok selâm edip selâmetle gittiler.

Râbian: Bana göndereceğiniz yirmi Zülfikarların bir kısmının fiatı olarak cübbe ve şalvar gibi bana çok lüzumu olmayan bazı o fazla bulunan eşyalarımı satıp 100 lirayı size gönderdim.

Hâmisen: Kırk sene evvel Câmi-ül Ezher reisi Şeyh Bahit'in sualine karşı size malûm olan verdiğim cevabın birinci şıkkı العثمانية حاملة بالاوروپائية فستلد يومًا ما yirmi sene evvel hakikatı çıkmış. Şimdi de cevabın ikinci şıkkı الاوروپائية حاملة بالاسلامية فستلد يومًا ما hakikatı da şimdi çıkmaya başlamış ki; İsveç, Norveç, Finlandiya Kur'anı kabul etmişler.

Sâdisen: Aydın tarafında kardeşimiz Ahmed Feyzi, hapishanede olduğu gibi bugünlerde yine yemeğim için bir parça mübarek zeytin göndermiş. Kaideme muhalif olmamak için o teberrüke mukabil bir Zülfikar'ı benim bedelime ona gönderiniz. Hem ona selâmımla beraber yazınız ki: Ben ona ikinci bir Hasan Feyzi nazarıyla bakıyorum. İnşâallah hem Ahmed Feyzi hem Hasan Feyzi vazifesini görecektir. Umumunuza binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 141

Mektup 141

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Zülfikarınız ümidimizin fevkinde güzel ve yanlışı pek az zannederim. Daha bakamadım. Fakat Hüsrev'in dikkatli kalemi, çok yanlışlara meydan vermemiş inşâallah. Buraya arkadaşlara nüshaların herbirine onbeşer banknot ve Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarından mübarek Süleyman ve Mustafa Yıldız tarafından hediye edilen Sözler, Mektublar, Şualar 1000 lira kadar arkadaşlar sevindiler. Onlara mukabil 1000 lira kadar mukabele lâzımgeldiğinden maddî 150 liraya indirmemek için hediye olarak umum Medrese-i Nuriye şakirdleri namına kabul edildi.

Mübareklerde pehlivanı Küçük Ali'nin Lemaatları o güzel ve dikkatli hattıyla 200 lira kadar makbul oldu. Onun için altmış lira ona küçücük bir hediye ve fiatının üçten birisidir diye verilsin. Buradan oraya gönderilen bâki kalan 140 liraya mukabil dokuz Zülfikar'ı buradaki arkadaşlara gönderirsiniz. Ben de Zülfikar'a bakacağım. Manaya çok zarar vermeyen yanlışların ehemmiyeti yok. Eğer varsa inşâallah yirmi gün sonra yanlışları havi bir pusula göndereceğiz.

Sâniyen: Homa taraflarında Nur'un kahramanlarından kardeşlerimiz Sami Bey ve Mehmed Ali'nin vasıtasıyla gönderilen İzzeddin Hoca'nın mektubunda isimleri yazılan yedi-sekiz yeni kardeşlerimiz ve onsekiz sene evvel Barla'da gelip benimle görüşen ve Homa'lı Mehmed Ali kardeşimizle gönderilen diğer bir mektubda dokuz yeni kardeşlerimiz ve Denizli Şehir Oteli'nde bulunduğum vakit görüştüğümüz zâtın mektubunda isimleri yazılı üç-dört Osman içinde bulunan ondokuz kardeşlerimiz beraber bu üç mektubdaki o isimlerin herbiri Risale-i Nur şakirdleri olarak duamıza dâhil edip kabul edildi. Cenab-ı Hak onları Nur'un hizmetinde muvaffak eylesin, âmîn. Başta Sami ve Mehmed Ali ve İzzet ve Haydar olarak umumuna selâm ve dua ediyoruz.

Merhum Hasan Feyzi'nin küçücük bir nümunesi, faal kardeşimiz Sabri Bey'in mahdumu ve üniversitenin bahadır bir talebesi Feyzi'nin güzel manzumesini dinledim. Çok güzel, elli defa Nur kelimesi ile hâtime verilen nuranî kasidesini, kahraman pederinin ve Konya Nurcularının namına kabul ettik. Onları da tebrik ediyoruz ki, böyle bir kalbde bir genç, şimdi çok bîçare gençleri Nur'la aşılar kurtarır inşâallah.

Eğirdir'den gelen Zülfikar sandığı altında oradaki ciddi ve hakiki kardeşlerimizin Nur'a hizmetleriyle bizi çok minnetdar eden o kardeşlerimize pek çok selâm ediyoruz ve onların Nur'a bu zamanda bu hizmetleri kıymetdardır. Kahraman Tahirî'nin ve büyük ruhlu Küçük Ali'nin makine yazısında Hüsrev'in yardımına koşmaları, inşâallah hem bizi çok mesrur, hem âlem-i İslâmı memnun, hem Medreset-üz Zehra'yı Câmi'ül Ezher gibi şaşaalandıracak.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Bu defa Sâlih Yeşil'in uzunca yazdığı bir mektubuna karşı yazılan cevab, bera-yı malûmat size gönderildi.

Hâşiye: Kastamonu'da Çaycı Emin'in ve Feyzi'nin yanında benim orada kalan Hizb-i Nuriye kaç nüshası varsa, orada çok

lüzumu yoksa bana gönderilsin. Burada lüzumu var. Onları ve orayı hiç unutmadığım gibi de çok merak ediyorum.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 142

Mektup 142

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Zülfikar ve Asâ-yı Musa'nın manevî fütuhatından, şimal-i garbîde bu asrın Kur'ana şiddet-i ihtiyacını üç medenî devletin kuvvetli imzalarıyla imza ettikleri gibi; bu defa Amerika'nın en büyük âlim ve feylesof ve misyonerlerinden aynen Âyet-ül Kübra'nın birkaç hakikatını ve Asâ-yı Musa'nın vahdaniyet-i İlahiyenin iman-ı billah hüccetlerinden bir hakikatını aynen dava edip Amerika'dan yazması ve buradaki Millet mecmuasında neşretmesini imza ediyor diye bana hizmet eden şakird söyledi. Demek en küçük hâdiseyi de haber alan Amerika, bu memleketin en büyük bir hâdisesi olan Âyet-ül Kübra'nın 500 nüsha tab'iyle yüz şakirdini dokuz ay hapis hâdisesini bir seneye yakın onların ehemmiyetli misyonerlerinin elinde Asâ-yı Musa ve bir kısım Zülfikar'ın bulunması vasıtasıyla, Amerika'nın heyet-i diniyesi başında olan, bu yeni imana dair makale yazan profesör misyonerler elbette haber almışlar ve Âyet-ül Kübra ve Asâ-yı Musa'yı görmüşler ki, aynı hakikatların bir hülâsasını makalesinde yazmışlar. Hem Risale-i Nur'a mahsus bir tarzda hususan arıdaki parlak bir surette

El-Kübra’nın وَ اَوْحَى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ âyetinin tefsirinde parlak beyanı makalesinde aynen yazması, onların El-Kübra’yı gördüklerine kuvvetli bir emaredir. Demek Kur’ana bu asrın şiddet-i ihtiyacını, şimal gibi dünyanın öteki yüzü olan Amerika da hissetmeğe başlamış.

Evvelce müjde verildiği gibi, Zülfikar’ın çıkmasıyla rûy-i zeminde fütuhat olacak. İşte nümunesi de iki köşesinde görüldü. Ve Zülfikar’ın yakınında bulunanların gafletine ve lâkaydlıklarına elbette rûy-i zemin dahi hiddet edebilir bir hatadır. Zülfikar ve Asâ-yı Musa’nın şakirdlerini sıkıştıranlar, akıllarını başlarına alsınlar, insaf etsinler.

Sâniyen: Bugünlerde Otuzüçüncü Mektub olan Otuzüç Pencere’yi tashih ettim. Pek kuvvetli bir hüccet-i imaniye gördüm. Acaba size Tılsım veya Tarihçe-i Hayat mecmualarına girmesini yazmış mıyım, şimdi tahattur edemiyorum. Madem kendi hukukumu sizlere hususan Medreset-üz Zehra’nın erkânlarına vermişim, bu Otuzüçüncü Mektub’u (ki bir cihette Otuzüçüncü Söz’dür ve bir cihette Birinci Mektub’dur) siz hangi mecmuaya münasib görürseniz onu da makine ile neşredersiniz, size aiddir.

Sâlisen: Asâ-yı Musa’nın âhirinde aynen Zülfikar gibi Hasan Feyzi’nin tarifnamesi tarzında bir tasdikname hükmünde bu ikisine de Halil İbrahim’in aynen Hasan Feyzi misillü Risale-i Nur kıymeti hakkında yazdığı ve Lâhika’ya giren fıkralarından şahsıma ait kısmı tayyetmek şartıyla ve daha siz münasib gördüğünüz Nur hakkında ehemmiyetli fakat muhtasar parçaları ve Salahaddin’in de kendi Asâ-yı Musa’sının âhirine yazdığı tarihçe-i hayatımın bir küçük hülâsası gibi münasib gördüğünüz bazı parçaları birleştirip (fakat uzun olmasın) Risale-i Nur’un şakirdleri namına mütefennin bir kısım muallimlerin ve âlimlerin de imzalarıyla Asâ-yı Musa’nın arkasında neşrini siz dahi münasib görseniz iyi olur. Eğer vaktim müsaade etse, bir parça ben de burada yardım edeceğim.

Râbian: Bugünlerde ehemmiyetsiz, telaş edilecek bir mahiyeti haiz olmayan bir küçük hâdise için sizi merak ettim. Acaba onlara bir ilişmek mi var ki burada bu vaziyeti aldılar, merak ettim. Hâdise şudur:

Bugünlerde bir-iki miralay, bir-iki mühim memur teslimkârane ve dostane yanıma gelmeleri ile ve ben de bir-iki gün sonra nefes almak için araba ile gezmeğe gittiğim sırada kapımda pekçok kalabalık, hürmetle beni karşılamaları; gizli düşmanlarım bu teveccüh-ü ammeyi kırmak ve bir bulantı vermek için yine bazı iftiralarla bazı memurları Ankara'da evhamlandırdılar. Onlar buranın hükûmetine sormuşlar: Câmi'den çıktıktan sonra kiminle görüşüyor? Ne ile yaşıyor? Hediyeleri kabul eder mi? diye bir tahkikat ediniz. Buradaki yeni nurlu kaymakam zabitle beraber cevab vermişler ki: Bir senedir câmiye gitmiyor, daima kapısı kilitlidir. Kimseyi yanına kabul etmiyor. Mukabelesiz hiç kimsenin hediyesini kabul etmiyor.

Bu hâdise burada bu suretle söndü. Fakat o gizli düşmanlarımız içinde çok alçak ve iftiracı adamlar var ki, o kadar ahmakane iftiralar ettikleri halde, burada hiçbir adamı kandıramadılar. İftira plânını çevirmişler ki, teveccüh-ü ammeyi bu suretle halkları ürkütmekle kırmaya çalışıyorlar. Halbuki gittikçe teveccüh ziyadeleşiyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua eden hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 143

Mektup 143

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Müdakkik ve muhlis Refet'in ve sizin ecnebi lisanıyla ve bilhassa İsveç, Norveç, Finlandiya'da hangi lisan daha ziyadedir, (zannımca Alman lisanı olacak) şimdilik Alman lisanına Nurlardan hüccet-i imaniyeleri tercüme etmek, onlara göndermek, ben de o fikirlerinize iştirak ederim. Evet Avrupa'nın mağlubiyetinden ve maddî ve manevî, dünyevî tehlikelerinden ancak ve ancak teselli-i mutlakı Kur'anda bulabilirler. Hazret-i İsa Aleyhisselâm Havariyyunlara demiş ki: "Ben gidiyorum ki, size tesellici gelsin. Yani Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm Kur'an ile gelsin." demesiyle gösteriyor ki; nev'-i beşer hususan bu zamanda, hususan me'yus Avrupa'da teselli-i mutlakı Kur'anın hakaik-ı imaniyesinde bulabilirler.

Sâniyen: Asâ-yı Musa'nın Birinci ve İkinci ve Üçüncü ve Sekizinci Hüccet-i İmaniyeleriyle beraber Meyve'nin Altıncı ve Yedinci Mes'eleleri şimdilik Alman ve Fransız lisanıyla fakat sıhhatli ve dikkatli tercüme etmeğe Medreset-üz Zehra'nın erkânları nasıl münasib görürlerse yapılsın. Yalnız Üçüncü Hüccet-i İmaniye olan Tabiat kâfi değil. Başında Asâ-yı Musa'nın bir parçası diye yazılsın.

Bugün İstanbul’a bir kardeşimiz gidiyor, onunla da bu mes’eleye dair oraya cevab gönderdik.

Sâlisen: İki gün evvel erkândan Halil İbrahim’in Hasan Feyzi tarzında yazdığı bazı fıkralarını ta’dil ve ihtisar ile ve daha münasib gördüğünüz bazı ehemmiyetli parçaları cem’ edip Asâ-yı Musa âhirinde yazılsın diye yazmıştık, postaya vermiştik. Dünkü gün Halil İbrahim’in güzel manzumesini aldık. O fikri tasdik etti. Bârekâllah dedik. Medrese-i Nuriye kahramanlarından Mehmed Çavuş’un Emniyet Müdürüyle Zülfikar hakkındaki mes’elesi, bu sırada çok güzel oldu. Umuma binler selâm. Aceleye geldi, kısa kesiyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 144

Mektup 144

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَدًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Asâ-yı Musa'nın bazı nüshaları Eğirdir adliyesinin eline geçmesi inşâallah yine hakkımızda büyük bir hayra vesile olacak. Nasılki bizden alınan bir nüsha Zülfikar, bize verdiği zararın yirmi misli manevî faideler verdi. Hem herkesten ziyade Asâ-yı Musa'ya memurlar ve adliyeler muhtaçtırlar. En evvel onların okumaları gerektir. Hem eğer bu fırtınacık hafif geçse, öteki üç mecmuanın serbestiyetine bir derece faide verecek. Hem siz hiç merak etmeyiniz. فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ sırrıyla, inayet ve hıfz-ı Rabbanî altındayız. Bu hâdise tesadüfe benzemiyor. Gizli münafıklar bir şey bulamadılar, bu sırada böyle hafif bir bulantı vermeğe çalıştılar. İhtiyatın lüzumunu gösterdi. Bana göndereceğiniz nüshaları eğer kolay ve münasib görseniz İstanbul'da cildlensin.

Sâniyen: Bir Nurcu dedi ki: Hindistan buradan iki milyon liraya mukabil Kur'anlar istiyor diye bir gazete yazıyormuş. Bunda iki ihtimal var. Biri şimalde İsveç, Norveç'te olduğu gibi cenubda da Kur'ana fevkalâde ihtiyaç hisseden bir cereyan çıkmış. Zaîf bir

ihtimal ile de şark-ı şimalîdeki dinsizlik cereyanının imhasına uğramamak için öyle bir azîm yekûnle Kur'anlar istenilmiş. Birinci kuvvetli ihtimale binaen mu'cizatlı Kur'anımızı Hizb-i Nuriye, Hizb-i Kur'aniye gibi fotoğrafla tab' edilip binler nüshalarını o kuvvetli dindar cereyana ve dine fedai ve himayetkârlarına göndereceğiz. İnşâallah beraberinde Kur'anın kılınçlı iki hizmetkârı olan Asâ-yı Musa ve Zülfikar'ı göndereceğiz. Öyle ise Risale-i Nur kahramanı Hüsrev'in kerametli kalemi, yanımızdaki mu'cizatlı Kur'anımızda zayi' olmuş Yirmidördüncü Cüz'ü yazsın.

Sâlisen: Safranbolu kahramanlarından Mustafa Osman ve Hıfzı'nın şuhur-u selâsemizi tebriklerine mukabil hem onların hem Eflani ve Kastamonu havalisindeki bütün kardeşlerimizin hem Receb-i Şeriflerini hem fevkalâde çalışmalarını tebrik ediyoruz. Ve Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarından Marangoz Ahmed'in mektubunda merhum Hâfız Mehmed'in vârisi olan İsmail Gül'ün çocukları aynı Hâfız Mehmed gibi Kur'anı hem Risale-i Nur'u ders vermesi ve hanımlar ve kızların iştiyak ile Kur'an dersine başlamaları ve o derste bazılarını hattâ bir a'ma kızı hıfza çalıştırmalarını bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn. Ve Hüseyin Hilmi'nin bizim için yazdığı Asâ-yı Musa'nın her harfine mukabil Cenab-ı Hak ona bin merhamet etsin.

Râbian: Denizli'nin merhum Hasan Feyzi'nin vârisleri mübarek heyetinden Ahmedlerin samimi hâlisane mektubları gerçi benim hakkımda pek ziyade hüsn-ü zanla tabiratları meşrebime gelmiyor, fakat onun o tabiratlarını sair mektubu içindeki duaları gibi bir dua-i manevî olarak telakki ediyoruz. Hem onun dualarına âmîn demekle beraber, hem ona hem Nur'un başta başkâtibi Şamlı Hâfız Tevfik'e ve mübarek heyetin herbirisine ve hâkim-i âdile binler selâm ediyoruz. Ve Hâfız Tevfik'in göz hastalığının selâmeti için dua ediyoruz. Cenab-ı Hak şifa versin ve vazife-i Nuriyesine dönsün, âmîn.

Hâmisen: Hocaların kahramanlarından ve ayrı bir tarzda Hasan Feyzi'nin vazifesini gören Ala Mescid imamı İbrahim Edhem'in sadakatının bir kerameti olarak, yeni çıkan Asâ-yı Musa'nın bir kısım nüshalarını Isparta'dan beraber alıp bana getirmesi, bu sırada bana çok kıymetdar oldu. Çok şiddetli bir merak ile beklerdim. Halbuki bu defa müsadere hâdisesi bütün bütün beni merakta bırakacaktı. Onun

sadakatının kerameti olduğunu kanaat verdi. Cenab-ı Hak onu hem onun gibi çokları Nurlara teşvik eden Homa'lı Mehmed Ali kardeşimizden razı olsun. Hem Çivril kazasının Sütlüce köyünden Ali Çelik imzasıyla gelen mektubda isimleri bulunan yeni kardeşlerimiz ve hemşirelerimiz Nur dairesinde kabul edilmişler. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin, âmîn.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Muhterem efendim!

Bugün posta ile Berber Burhan adresine 405 lira gönderildi. Bu para Tahirî'nin otomobil için verdiği 400 lira ile İstanbul'da satılan Zülfikar bakiyyesi 5 liradır. Hürmetle ellerinizden öper, dualarınızı pek çok rica ederim. Umum efendilerimize arz-ı hürmet eyleriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç Ceylan

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 145

Mektup 145

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ الْمَقْرُوئَةِ فِى رَمَضَانَ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sizin birer birer ramazanınızı ve leyle-i kadrinizi ve bayramınızı tebrik ederim.

Sâniyen: Ben gerçi çok sıkıcı ve kederli bir memlekete gönderildim. Fakat size ve mübarek Isparta'ya bir derece yakın bulunduğumdan çok memnunum, şükrederim.

Sâlisen: Size Meyve'nin Onuncu Mes'elesini gönderdim. Bir-iki gün zehirli bir şiddetli hastalık içinde yazıldığından muğlak ve gayet muhtasar düşmüş. Pek anlaşılmaz, fakat ehemmiyetlidir. Hem bu mektubun arkasındaki fıkralar, büyük makamlarda medar-ı nazar olmasından size gönderildi.

Râbian: Kolaysa İhtiyarlar ve Hastalar ve İktisad Risaleleri bana gönderilsin. İnşâallah bu Emirdağ karyesi dahi bir ikinci Barla olacak. Fakat eski kalemler yoktur, şanlı Tevfikler bulunmaz.

Kardeşlerim! Bu ramazan-ı şerifte şiddetli hastalığımdan vesile-i necatım, sizin dualarınız olduğuna kanaat ettim. Çünki birdenbire bir şifa ile leyle-i kadirde çalışabildim. …… hapiste bana Meyveleri yazan hakikaten çok bahtiyar ve muvaffakiyetli ve amelleri makbul

olduğunu aynen gördüm. Geniş bir sahada onlara sevab kazandırıyorlar. Ben de onların hesabına tevziat memuru bulunduğumdan, çok müteşekkir ve onlara minnetdarım.

Ahmed Nazif bir-iki mektub bana yazmış. Ben cevab vermeye çare bulamadım. Size yazdığım defterin bir mislini onun için kendim yazdım. Eğer siz onun ile kolay muhabere edebilirseniz, bir suretini ona gönderirsiniz. Yoksa ben zahmetle onun için yazdığım defteri ve mühim bir sual cevabı olan fıkrayı buradan bir emin vasıta bulsam ona göndereceğim.

Bu geçen musibetimiz, Risale-i Nur'un büyük ve geniş sahalarda intişarına ve fütuhatına sebeb olduğundan, büyük bir inayet ve rahmet hükmüne geçti. Pek ucuz oldu. Umum kardeş ve hemşirelerime birer birer selâm ve tebrik ederim. Kardeşlerim! Bu muğlak Onuncu Mes'eleyi ıslah edebilirsiniz. Hem Mu'cizat-ı Kur'aniye zeyillerinin âhirinde dahi yazarsınız.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 146

Mektup 146

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Re'fet ameliyat oldu mu? Ne haldedir? Merak ediyorum. Ona çok dua edildi. Sava'lı kahraman Ahmed'in kerimesi Hatice'nin yazdığı Asâ-yı Musa mecmuasını kahraman Tahirî, İstanbul'da birisine emaneten bırakmış. O nüsha hanımları Nurculuğa teşvik ettiği için zayi' olmasın. Muattal kalmışsa, lüzum kalmamışsa bana gönderilsin.

Sâniyen: Kardeşlerimizden ve Nur’lara devamlı çalışanlardan Kozca Hatibi Hüseyin Şükrü’nün tebrik mektubunda namları bulunan Mehmed Celal ve pederi ve kardeşleri ve muhterem hanımlar ve hatibin mahdumu Said ve saire herbirisine selâm ve dua ederiz. Umuma selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Kardeşiniz

Said Nursî

İstanbul'dan Salahaddin, İstanbul için birkaç nüsha Zülfikar'dan ve Asa-yı Musa'dan benden ..... Orada çok müştaklar bulunduğunu söylüyor. Ben Asa-yı Musa'dan gönderdim. Zülfikar bende yoktur. Hazır varsa iki-üç nüshayı ya bana yada kardeşim mübarek Tahiri'nin münasib gördüğü zatlara mütalaa için vermek üzere İstanbul Nazif Çelebisi vasıtasıyla Salahaddin'e gönderilsin. Eğer tam tashihli ise.. Tam tashih olmamış ise bana gelsin sonra oraya gitsin.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 147

Mektup 147

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Umumunuza pek çok selâm. Sizin gayet mübarek hediyelerinizi aldım. Cenab-ı Hak, onların her bir harfine mukabil sizlere binler rahmet eylesin, âmîn. Efe Şükrü'nün bu defaki hizmeti, bizimle beraber hapisteki sıkıntıyı çekmiş kadar bir fazilet ve kahramanlık gösterdi. Şimdi makine gideceği için kısa kesip, Şükrü'yü hayatdar bir mektubum olarak size gönderdim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 148

Mektup 148

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ اللَّيَالِى الْعَشَرَةِ وَ اَيَّامِ الْعِيدِ الاَضْحَى

Aziz, sıddık ve mübarek ve sebatkâr ve fedakâr kardeşlerim!

Geçen bayramınızı bütün ruh u canımla tebrik ederim. Ve bana gönderdiğiniz çok mübarek teberrüklerini, Cennet'ten gelmiş gibi ruhumu mesrur eyledi. Cenab-ı Hak her bir harfine ve her bir dirhemine mukabil bin rahmet ve bin batman bereket sizlere ihsan eylesin, âmîn. Kat'î kanaatım gelmiş ki; Isparta vilayeti eskiden beri bir gaye-i hayalim olan Medreset-üz Zehra'nın hakikatını ve manevî suretini taşıyor. Ve dokuz sene orada çalışmanız, doksan sene kadar sebat ve tesanüdünüz sayesinde Kur'ana ve imana hizmet ettiğiniz gibi, hapiste dokuz ay yine sebat ve tesanüd ve ihlasınız ile dokuz sene kadar o hizmeti yaptınız. Ve benim İhtiyar Risalesi'nde davamı ve ümidimi ki; otuz Abdurrahman belki yüzden ziyade Abdülmecid'leri Isparta bana ve Risale-i Nur'a verdi, hadsiz şükür olsun. Ben ne kadar sıkıntı çeksem ve dünyadan gitsem dahi hiç merak etmem. Çünki siz varsınız ve hakikî vârissiniz. Geçen hâdisede Risale-i Nur pek çok kazancı var. Yüz senelik işi gördü. Küfr-ü mutlakı kırdı ve zındıka inadı bozdu. En lâkayd olanları dahi meraklandırdı. Kendini onların gözlerine soktu, mütemerridleri

serfüru’ ettirdi. Bizim çektiğimiz küçük zahmetleri, büyük rahmetlere çevirdi. Hadsiz hamd ü sena olsun.

Emanetlere daha tam bakamadım. Şimdilik bavul ve merhum Hâfız Ali’nin mübarek teberrüklerini taşıyan Hâfız Mustafa’nın sepeti burada kaldı. Sonra gönderilecek. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime, hususan şehid merhumun vârisesi ve Cennet refikası gibi hanımlara ve masumlara ve ümmilere ve mübareklere ve Medrese-i Nuriye şakirdlerine birer birer selâm ve bayramlarını tebrik ve selâmetlerine dua ederiz ve dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve duanıza çok muhtaç

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 149

Mektup 149

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar. Tecrid-i mutlak ve haps-i münferid hükmünde bir vaziyette olduğum halde hadsiz şükür olsun ki, sizden gelen sevinç ve sürur bütün sıkıntılarımı ve elemlerimi ve endişelerimi izale eder. Bugünlerde zarurî hizmetimi gören adamlar dahi çekinmeye başladıkları münasebetiyle, bu mektubun arkasındaki fıkrayı onları tatmin ve temin için ellerine verdim. Belki size de bir faidesi var diye gönderdim.

Beni merak etmeyiniz. İnayet-i İlahiye devam ediyor. Ben daha tam Risale-i Nur'un eczalarına bakamadım. Fakat bu kışta benim ve ihvanımın en güzel ve tatlı bir manevî erzakımız olacaklarını tebşir ederim. Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarından Hâfız Mehmed'in mektubu, beni çok müferrah ve mesrur eyledi. Merhum Hâfız Mehmed'in tam bir vârisi ve o medresenin üstadı ve çok hâlis olan mübarek pederinin tam hayr-ül halefi olduğunu gösteriyor. Merhum Hâfız Zühdü'nün vâlidesi, benim vâlidem ve hemşirelerim içinde manevî kazançlarıma hissedar ve merhum Hâfız Ali ve Hâfız Mehmed gibi, üstadlarımın içinde bütün okuduklarımda hissedardırlar. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz ve daima duanıza muhtaç

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 150

Mektup 150

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Size evvelce hizmetimde bulunan zâtlara söylediğim ve gönderdiğim parçanın tetimmesi olarak gayet müşevveş bu müsveddeyi gönderdim. Siz ıslah edebilirsiniz. Münasib görseniz, lüzum olsa hem bu parça, hem evvelki parçadan bir suretini bizimle alâkadar makamata gönderilecek. Beni merak etmeyiniz, inayet-i Rabbaniye devam ediyor. Gayretiniz sayesinde Risale-i Nur parlak bir surette bu havalide dahi intişarda devam ediyor. Umumen selâm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 151

Mektup 151

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hiç merak etmeyiniz, inayet tam devam ediyor. Bana burada istediğim tarzda bir hane yapmak ve iaşe ve müteferrikata ait tahsisatlarını kabul etmediğimden beni sıkıyorlar. Ben de bu lâhika ve ileride onlara vermek niyetiyle, eski yazıyı yazamayan birisi yeni harfle acele yazdırdım. Sonra tashihte çok karıştı. Kusura bakmayınız. Bu şiddetli kışta sizler beni o derece memnun ve minnetdar ve müteşekkir etmişsiniz ki, kıyamete kadar unutmayacağım. Tam beni çalıştırdınız. Cenab-ı Erhamürrâhimîn, her bir kitabın her bir harfine mukabil bin rahmet sizlere eylesin, âmîn. Merhum Hâfız Ali’nin nüshalarını tashih ettim. Sonra size me’haz olmak için göndereceğim.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 152

Mektup 152

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sizin firdevsî ve kudsî ve nuranî hediyenizi aldım. Cenab-ı Hak o nüshaların her harfine mukabil, Leyle-i Kadir'de gibi binler sevab ve defter-i a'malinize otuzbinler hasenat yazdırsın, âmîn. Hakikaten Asâ-yı Musa Risalesi tabca geri kalması, büyük bir ikram ve inayet ve büyük bir hikmet ve rahmet ve büyük bir fütuhat ve kudsî bir hizmet için idi. Binler mâşâallah ve bârekâllah ve veffakakümüllah. Hadsiz şükür olsun ki; İnebolu Nazif ve İbrahim gibi oradaki fedakârların gayretiyle ikinci bir Isparta olduğunu ve sebatkâr bir Medrese-i Nuriye ve Zehraviye olacağını isbat ediyor.

Daha nüshalara bakamadım. İnşâallah bunlar, pek çokların imanlarını kurtaracaklar. Ve Zülfikar-ı Mu'cizat mecmuasının pek büyük fütuhatına hem tab'ına hem çokların daire-i Nur'a girmesine vesile olacak.

Kardeşlerim! Herbir nüshanın kâtibine ayrı ve uzun bir hususî mektub yazmak arzu ediyorum ve haklarıdır. Fakat halim ve kalemim ve vaktim müsaade etmediğinden, ona bedel tâ bayrama kadar manevî kazançlarda daire-i Nur has şakirdlerinde bulunmaları gibi, dualarda ve bağışlamalarda has üstadlarımın dairelerinde dahi -merhum Hâfız Ali gibi dahi- bulundurmaya karar verdim. İnşâallah Zülfikar-ı Mu'cizat'taki manevî ferah ve iştiyak kendini kolayca yazdıracak. Çok zahmet yazanlara vermeyecek ve Asâ-yı Musa

yardımına çabuk yetişecek. Fakat ben tashihe kâfi gelmiyorum. Mümkün olduğu kadar tashih ediniz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Umum Nurculara birer birer selâm ve dua ve dualarını isterim.

Kardeşiniz

Said Nursî

(Haşiye): Nazif'in bisküvit teberrükünü dün aldım. Âdetime muhalif olarak yüz defa o teberrük kadar sürur verdi. Hem bu bir fâl-i hayırdır diye İnebolu'dan bir müjde bekledim. Birden bugün kıymetdar ve sebatkâr ve Hüsrev ve Nazif ruhunda ve mahiyetlerinde büyük ruhlu Küçük İbrahim, İnebolu bir kahramanı bu Cennet hediyesini getirdi. O sevincin sırrı zahir oldu.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 153

Mektup 153

Tılsım mecmuasının başında yazılacak olan parça

Kâinatın muazzam tılsımını ve muallak muammasını açan, Kur'ân-ı Mu'ciz-ül Beyânın yüzer tılsımlarını, yine Kur'ânın feyziyle Risale-i Nur'un keşif ve isbat ve izah ettiği din tılsımlarından ve muammalarından en ehemmiyetli kısmı bu tılsımlı mecmuadadır. Tafsilât ikinci mektubdadır.

Haşiye: Mübarek Hüsrev'in mektubunda benim kış mahrukatıma ait bir ricasını gördüm. Çalışan Hanedanı bu vazifenin kendilerine bırakılmasını istiyorlar.

Sabri ve Süleyman selametle zahmetsiz gelebilmişler mi? merak ederim. Birden şiddetli kış başlarken onlar yola çıktılar...

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 154

Mektup 154

Mektubun baş kısmı için bkz. (Maddî ve mânevî bir sual münasebetiyle hatıra gelen bir cevaptır.)

Hâşiye: Makine mahsulü bir Zülfikar'ın evvelce size yazdığım gibi postahaneden müsadere edilip zabıta valiye, vali de emniyet müdürüne verdikten sonra buranın ehemmiyetli bir adamı emniyet müdürünün dairesine gitmiş. Zülfikar'ı masası üstünde görüp sormuş. Emniyet müdürü demiş ki: Ben bunu, tamamını dikkatle okuyacağım, bitireceğim. Sonra fikrimi beyan ederim. Demek mütemadiyen okuyormuş ve tam zevk almış, imanını kurtarmaya başlamış. Elbette o daire münasebetiyle ve oradaki hükûmetin mühim adamları dahi Zülfikar'dan ders alacaklar inşâallah. Isparta emniyet müdürü gibi, bu da kalben Nurlar lehinde olacak ve vazifeten ve resmen ehemmiyetsiz ilişmelerin hiç kıymeti kalmaz. Bu hayra karşı bin maddî zarar olsa ehemmiyeti yok. Demek Nurlara ait her işte bir hayır var.

عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

hükmü daima devam ediyor. Bununla beraber "sırran tenevverat" hükmüyle, her vakit tam ihtiyatlı bulunmalıyız. Mübarekler pehlivanı Küçük Ali'nin Lem'alar mecmuasını yazması münasibdir. Fakat Sikke-i Gaybiye gibi mecmualara giren Lem'a yazılmasa daha münasibdir zannediyorum. Siz daha iyi bilirsiniz. Umum kardeşlerime pek çok selâm ve dua ediyoruz.

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 155

Mektup 155

[Mektubun baş kısmı için Bkz.]

Saniyen: Yeni çıkan Asa-yı Musa'nın en ahirinde Hüsrev ve yardımcılarına olan hususi dua ki, Zülfikar'ın en ahirinde yazılmıştır. Aynen o dua Asa-yı Musa'nın ahirinde yazılsın. Yalnız "Zülfikar hurufu" yerine "Asa-yı Musa" yazılsın. Hem Nazif ve yardımcıları dahi aynı duayı "Hüsrev" kelimesi yerinde "Nazif" olarak yeni harfle çıkardıkları Asa-yı Musa'nın ahirinde yazsınlar.

Salisen: Bana çok lüzumu bulunan ve etraftan bazen istenilen Zülfikar nüshalarından beş on Zülfikar'ı benim için hususi bir yere bırakınız. Sonra bir müsaid vakitte bana gönderiniz.

Umum kardeşlerimize binler selam ve bugünkü hızır-ilyas olan bayram-ı ammenizi tebrik ederiz.

الباقی هو الباقی

Hasta fakat memnun
Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 156

Muhtelif_P09_m156

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حاَصِلِ ضَرْبِ حُرُوفِ ذُوالْفِقاَرِ الْمَطْبُوعِ عاَشِراَتِ دَقاَئِقِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ يَوْمِ الْعِيدِ

Aziz kardeşlerim, sıddık arkadaşlarım ve mübarek yoldaşlarım..

Evvelen: On aded mektuplarınızdaki bayram tebriklerinize mukabil Risalet-en Nurun şahs-ı manevisi namına bin بارَكَ اللهُ لى عِيدِكُمْ وَ اَسْعَدَكُمُ اللهُ لى عُمْرِكُمْ وَ وَفَّقَكُمُ اللهُ لى خِدْمَتِكُمُ النُّوراَنِيَّةِ اَلعِينَ deriz.

Saniyen: Şimdi üç cihette hâlim müsaadesizliği sebebiyle şu mübarek mektuplarınıza cevap veremediğimden sıkılmayınız. Vaktim olsa idi ayrı ayrı konuşacaktım. Her mektupta ismi veya bahsi bulunan bütün o kardeşlerime ve hemşirelerime birer birer selam ve

dua ederiz. Başta medresetü'z Zehra kahraman şakirdleri ve İnebolu ve Kastamonu ve Safranbolu fedakarları ve Denizli ve Milaslı muhlis nurcuları olarak umum nur şakirdlerini belki bu memleketi belki alem-i İslamı Zülfikar'ın teksir makinesiyle ehl-i imanın imdadına yetişmesini tebrik ve bu manevi bayramımızı tes'îd ederiz. Ve bu pek ehemmiyetli ve kudsî hizmete zarar gelmemek için herbir tedbir ve ihtiyat ve dikkat ve sebâtı tavsiye ederiz.

Salisen: Halil İbrahim'in maddeten dahi o hizmete yardımı inşaallah makbuldur. Ve Hasan Feyzi, hâkim-i âdilin Konya'ya naklini nurlar noktasından sorması ise; Denizli razı olsa, Konya kemal-i memnuniyetle kabul eder, nurlu sinesine basar, kucağına alır.

Nur santrali Sabri'nin dairesinden Eğirdir ve Barla'da onun eski muhterem kardeşlerini ve yeni çalışkan arkadaşlarını unutmuyorum. Sözlere çok hizmet eden Atabeyli Ali Osman'ın ve Çamdağında gaybî bir ekmeğin şâhidi Barlalı Mübarek Süleyman'ın mektuplarını Sabri'nin mektubu içinde gördüm. Üçüne Barekallah dedim ve Maşaallah derim. Ali Osman'ın mektubunda isimleri bulunanlara hususi selam ederim. Ve medresetü'z Zehra'nın demirbaş eski talebelerinden Katip Osman'ın umum nurcular hesabına yazdığı bayram tebriknamesini umumun namına ruh u canımızla kabul ve o nurcular adedince Barekallah deriz.

Yine o havali şakirdlerin namına Hüsrev'in mektubu içinde küçük Ali Rıza'nın tebrikine ve Zülfikar Mecmuasını hediye etmesine karşı herbir harfine mukabil on hayr defter-i hasenatına ilave edilmesini rahmet-i İlahiyeden niyâz ederiz.

Çok güzel kalemli ve çok ince hisli ve nurlara alakası çok kuvvetli Âtıf'ın buraya tashih için gönderdiği ve müstesna kalemiyle yazdığı Hulâsatü'l hulâsadan pek şirin ve kendi evvelce yazdıkları salavat-ı nuriye kıtasında iki nüshayı şimdi tashihe vakit bulamadım. Sonra göndereceğim.

Salih Yeşil bayram için mektubunda Başbakan ve onun dostu Recep Bey'den bahseder. Siz benim tarafımdan yazınız ki; bilmukabele bayramını tebrik edip derim:

Yirmidört sene evvel Ankara'ya gittiğim zaman Recep Bey namında vicdanlı ve dindarları sever bir zatı gördüm. Eğer bu Recep o Recep ise benim selamımı ona söyleyebilir. Fakat bana işkenceli

zulmedenler cihetinde şekvayı demesin. Çünkü ben onların her nev ta'ciz ve ta'ziblerine karşı sabra tahammüle karar vermişim. O zalimlere daimi Cehennem ve bize ebedi Cenneti kazandıran bu muvakkat sıkıntıları netice itibariyle hoş görüyorum. Hem medar-ı hayret ve ibret ve şükrandır ki bu mazlumiyet ve gurbet zamanımda bütün memleketimden en ziyade benim imdadıma koşan Erzurum adamlarıdır. Hatta Kastamonu'da ve Konya'da ve Afyon'da ve İstanbul'da onlardır ki beni Erzurum'la alakadar ve ahalisine çok minnettar eylemişler.

الباقى هو الباقى

Umuma selam ve dua ve istid'â eden
kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 157

Muhtelif_P09_m157

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Süleyman'ın güzel ve dikkatli yazısıyla bana gelen Zülfikar Mecmuasını acele tashih ettim. Ahirinde Hizbü'n Nuriye'nin parçasını ve Mu'cizat-ı Kurâniye başında bir iki fıkra ve Mu'cizat-ı Ahmediye başında dahi bir fıkra ve bazı yerlerde haşiyecikler konuldu. Size gönderdik. Siz çabuk nüshanızda bulunmayan bundaki fıkraları ve haşiyeleri kaydediniz. Bu nüshayı acele, ve Emin vasıtasıyla İnebolu'ya gönderiniz. Ta onlara bir mehaz olsun.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 158

Muhtelif_P09_m158

Ceylan..

Şimdilik Nazif'in telaşı için yirmi gün kadar buranın postasıyla muhabereye dikkat edilmek ihtimaliyle arasıra başka yerin postasıyla mektup göndermesi ihtiyaten münasibtir.

Hem Isparta'ya Nazif'in telaşlı mektubunu gönder ki onlar meselenin ne şekilde olduğunu bize bildirsin. Hem telaş ve merak etmesinler. Bir şey yoktur. Yalnız Nazif'in rakipleri oranın ihtiyatsızlığından ve ziyade şevkle tab'a çalışmasından istifade edip şevklerini kırmak için ona ve ortalığa evham veriyorlar. İnşaallah bir zarar olmaz. Fakat her vakit ihtiyat lazımdır. Biz dahi muvakkaten ihtiyat etmeliyiz.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 159

Muhtelif_P09_m159

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Zülfikar'ın ahirinde hem kalemle hem makine ile yazılanların Hulasatü'l Hulasa'nın bedeline Hizb-i Nuriye'nin yirmi ikinci sahifesine kadar yazılsın. Ve onun başında Türkçe kerametine ve kıymetine dair olan üç fıkra dahi yazılsın.

Madem Hüsrev hatıra getirdi, Çok münasib....

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 160

Muhtelif_P09_m160

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Sizi ve fedakar arkadaşlarınızla beraber bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz ki; muvaffakiyetle hizmet-i nuriyeyi mükemmel yapıyorsunuz.

Sâniyen: Zülfikar'ın ahirinde yazılacak bir duayı kendi kalemimle yazdım. Ve başında konulacak bir diğer bir yağlı kağıdınıza bir fıkra daha yazdım. Isparta'ya, size makine mahsulatlarından göndermeleri için evvelce yazmıştım. Salih Yeşil'in alevilik hesabına ..... bahislerine dair Çalışkan Mehmed Efendi ile bir pusula gönderdim. Senin Delail-i Hayrat'ın da senin hatırın için hastalığımla beraber bir derece tashih ettim.

Sâlisen: İkinci bir Salahaddin, büyük ruhlu Küçük İbrahim'in küçük kardeşi İsmail'in samimi ve halisane mektubu ve hizmet-i nuriyeye refikasıyla beraber kardeşi gibi ciddi alakaları bizi çok mesrur eyledi. Onları çoluk çocuklarıyla beraber duamda dahil ediyoruz. Bu iki fedakar kardeşlerle beraber oradaki umum kardeşlerimize pek çok selam ve muvaffakiyet ve selametlerine dua ediyoruz.

الباقى هو الباقى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 161

Muhtelif_P09_m161

[Sevgili Üstadımızın Salih Yeşil'e yazdığı mübarek mektubun bir suretidir.. Yani Mehmet Çalışkan'a yazmış, Yeşil'e okusun diye. Biz de bir ders mahiyetinde olduğundan lahikamıza ilave ettik.]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşim Mehmed..

Madem İstanbul'a gidiyorsunuz, kardeşimiz Mehmed Salih'e çok selam ile beraber söyle ki; madem Risale-i Nura tâbi' ve sahib ve naşir olmaya karar verdin. Şimdilik lüzumsuz ve zararlı eski zaman meselelerini ortaya atmayınız. Çünkü ihtilâftan istifadeye çalışan dinsizler ve dâhili ve hârici cereyanlar nurlara ve şakirdlerine zarar verecekler. Madem ehl-i iman karşısında muannid bir zındıka var. Elbette müminlerin ittifakı lâzım. Ve medar-ı nizâ' maddeleri bırakmak gerektir. Yoksa fırsat bekleyen bid'akâr ve Hicaz'da hükmeden Vehhabi mezhebini vesile ederek bazı hocaları Risale-i Nur aleyhinde istimal etmeleri kaviyyen muhtemeldir.

Sıffîn Harbinde bağîler tarafında çok sahabeler bulunmuşlar. İctihâda binaen hataya düşmüşler. Hata-yı ictihâdî affedildiğinden, Ehl-i Sünnet onların sohbet-i Nebeviyeye mazhariyetleri için o harplerden bahsetmek câiz görmüyorlar. Zaten Risale-i Nur, mirkât-üs-Sünne ve minhâc-üs-Sünne gibi lem'aları ile o meseleyi halletmiş.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 162

Muhtelif_P09_m162

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim..

Matbû Celcelutiye'de bir başka menşur Münacat-ı Celcelutiye'nin manzum satırları içinde cümleleri parça parça yazılmış. İkisi bu vaziyette okunsa manaları bozulur. Ben yalnız Celcelutiye'yi okuyorum. Eğer ötekisini okusam, onu birden kasideyi karıştırmadan okurum. Bu tarzdaki tab'ının hikmetini bilmiyorum. Umumunuza binler selam.

Said

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 163

Muhtelif_P09_m163

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşim..

Evvela: Senin Risale-i Nur'a kahraman arkadaşlarınla beraber ettiğiniz hizmet ve gösterdiğiniz kuvvetli sadakat ve metanet nur şakirtlerine çok güzel bir hüsn-ü misal olmakla beraber, çok zaif şakirdleri çekinmekten kurtarmaya sebeb oldu. Sizlerin kahramanâne sebatınızı ve çalışmanızı işitenlere büyük bir kuvve-i maneviyeye vesile olur. Maşaallah bu defa gönderdiğiniz altmış sahifede zararsız birkaç nokta, ziyade noksan bir iki kelimenin de makine bozmasından başka yalnız 78. sahifenin 4.satırında *"Söz mukavemet-sûz olur"* yerinde sehven *"Söz mukavemetsiz olur"* yazılmış. Mana aksine döner. Bundan başka yalnış bulamadım. Sizlere binler "Bârekallah ve veffakakümüllah" derim.

Sâniyen: Senin gönderdiğin dört yağlı kağıdı, Zülfikarın başında yazılacak dört küçük fıkrayı yazdık. İki fıkrayı da yağlı kağıt kafi gelmediğinden size gönderdik. Siz orada yağlı kağıda yazarsınız. Benim rahatsızlığım için yağlı kağıda yalnız bazı kelimeleri ben yazdım. Ötekileri ben söyledim yazdılar. Tashihe de vakit

bulamadım. Umumunuza çok selam ve selametlerinize ve muvaffakiyetinize pekçok dua ederiz.

الباقی هو الباقی

Kardeşiniz
Said Nursî

İnşaallah hatimesinde de yazanlara bir dua yazılacak. O vakit yağlı bir sahife gönderirsiniz. Sizin yazacağınız iki fıkra şunlardır.

1. Bu mecmua büyük bir bahçedir. Her adam her meselesini, her meyvesini elde edemez. Ne kadar bilse kârdır. Baştaki kısımdan ehl-i ilim ve ahirden herkes tam istifade edebilir. Bütününü bilemedim diye vazgeçme. Tekrar ile oku.

2. Elde Kur'ân gibi bir mu'cize-i bâki varken, başka burhan aramak aklıma zâid görünür..

Elde Kur'ân gibi bir burhan-ı hakikat varken, Münkirleri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 164

Muhtelif_P09_m164

Risale-i Nur'un yazı ve neşriyle iştigâl etmek ne kadar çok faideleri var olduğuna bir numune için size bir pusula gönderiyorum. O pusulayı müştâklara gösterirsin.

İhlas Risalesinin ahirinde şakirtlerin Üstaddan sordukları bir suale cevaptır.

Demişler; Biz, Risale-i Nura hizmetimizin hâzır neticesi nedir? O da elcevap demiş;

Beş türlü ibadet; (Bkz.)

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 165

Muhtelif_P09_m165

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Kahraman Tahiri'nin bize yazdığı Zülfikarın başına konmak için mahkeme iadesinin fıkrasından sonra Ankara Ehl-i Vukûf Raporu'nun neticesini de hatimesinde yazmış göndermiş. Bu raporun neticesi ve hatimesi, gerçi beraetimize çalışmışlar ve Risale-i Nurdaki şiddetli tokatlardan bizi mesul etmemek için arasıra bir cezbeyi isnad etmişler. Tâ bizi mesuliyetten kurtarsınlar. Ve muvakkat cezbeye gösterdikleri garip emmareler, müdafaatımda onlar tam çürütülmüş. Hem onlar aleyhimizdeki dinsizleri zındıkları okşamak için "bazen ihtilal-i ruhiyeye maruz kalıyor" ihtimalini yazmışlar.

Fakat o neticeyi Zülfikar başında halklara göstermenin hakikati bilinmediği için, bulantı verir. Sakın o hatimeyi yazmasınlar. Yazanlar var ise kaldırılsın. Veyahut benim o emmarelere verdiğim cevabı dahi yazsınlar.

Bu münasebetle Denizli'den getirdiğim evraklarım içinde dün baktım, hayret ettim. Denizli Ehl-i Vukûfunun raporunu gördüm ki, onların aleyhimizde bütün Risale-i Nur'da gördükleri maddeler,

Risale-i Nur'un fevkalade kıymetini gösterecek ve herkesin takdirine mazhar olacak maddelerdir. Risale-i Nur'un düşmanlarının tahsînine de vesile olması için hem Hasan Feyzi hem Hâkim-i Âdil'in hatırı için onları helal ediyoruz. Ve selam da ediyoruz. Onların raporlarının bana ait kısmının bir suretini size gönderiyorum. Münasib görseniz hem lâhikaya hem müdafaatımın ahirinde yazılsın.

Saniyen: Bu defa kahraman Nazif dört yağlı kağıt bize göndermiş. İkisi imza koymak, ikisi de Zülfikarın başında bir fıkra ve ahirinde bir dua yazılması için idi. Onlara yazdığımız fıkrayı aynen size gönderiyoruz. Dua kısmını Zülfikarın ahirinde o kısa fıkra da başında yazılsın.

الباقی هو الباقی

Umum kardeşlerimize birer birer selam
ve selametlerine dua eden kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 166

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Sizin Zülfikar tamamlanmasını ve Asa-yı Musa'ya başlanmasını tebrik ediyoruz. "Sizin karar ve tensibleriniz bizce maslahattır." diye kanaatimiz var. Hatta burada yazılan tedbirlerin ve mektupların ıslah ve tebdilinde muhtarsınız. Sabri ve Süleyman'ı evvelce sormuştum. "Yolda rahatsız oldular mı? Haber almadım" diye merak ediyorum.

Saniyen: Ehemmiyetli bir ihtara binaen iki nurcuya bir tedbiri beyan ederken size leffen gönderilen parça bazı kısımları nota edildi. Belki size de bir faidesi olur diye gönderildi.

Salisen: Kastamonu'yu ve içindeki kardeşlerim ve hemşirelerimle alakadar bir merak ile düşünürken bana haber verildi ki; Pek ciddi hemşirelerimizden nurcu Zehra oradaki hemşirelerimizden belki oradaki umum nurcuların ve Kastamonu'nun namına bu hastalık harareti zamanında arzuladığım bir miktar elmaları bir ay evvel trenle Afyon'a göndermiş. Onun namına gönderilen Hayri kardeşimiz haber almış. Gelmesi için bir adam göndermiş. Fakat o adam unutmuş. Ben şimdi haber aldım.

Kastamonu'daki Mehmed Feyzi, o mübarek hemşirelerimiz Zehra'ya o elma teberrüküne mukabil, hangi risaleleri isterlerse değil teberrüküne mukabil, belki Risale-i Nur'un ona bir hediyesi olarak verilsin. Orada bulunmazsa Nazif'ten veya Ahmed Kureyşi'den tedarik edilsin.

Rabian: Ehemmiyetli bir kardeşimiz Dürgan'lı Ahmed Kureyşi'nin Dürgan talebeleri namına hususen muhterem pederi ile yazdığı güzel mektubundan, ziyade mesrur oldum. Ben de onu ve babasını ve arkadaşlarını ve sebatlarını ve hizmette devamlarını tebrik ediyoruz. Ve onun pek mübarek iki acib ve müjdeli rüyasını Allah hayretsin. Tebrik ediyoruz. Çok güzeldir. Fakat tabire hal ve vaktim müsaade etmiyor. Hem hastalığıma yardım etmeyi dua edip ve aynı zamanda hastalanması ve vücuduyla yardım etmesi onun şiddet-i alakasına ve kemal-i sadakatine bir emaredir. Küçük Hüsrev Mehmed Feyzi'nin aynen benim oradaki vaziyetimi alıp onunla görüşen benimle görüşmüş gibi tesellidar vaziyeti, Ahmedleri ve Feyzileri o havalide çoğaltsın. Bütün Kastamonu' daki Hilmi, Emin, İhsan ve isimlerini yazmaya kağıt müsaade etmediği ve onları her vakit hasretle tahattur ettiğimi ve takdir ve tahsinle düşündüğümü, selamımla tebliğ ediniz.

Hamisen: Merhum Asım Bey'in vârisi ve nurlara güzel kalemiyle çok hizmet eden eski ve yeni kardeşimiz nurculardan Yakup Cemal'in Denizli'nin bir kısmı namına yazdığı güzel mektubundan çok memnun oldum ve ferahlandım. Hem ona hem oradaki Şeyh Ali ...., hem Ahmed ....., Mehmed Ali, Mustafa Tevfik gibi nurlarla alakadarlara çok selam ediyorum. Yakup Cemal'i eski zamanda bildiğim gibi şimdi de öyle biliyorum. İnşaallah o Nazilli tarafında merhum Hasan Feyzi'nin kalem hizmetini görecek ve mektubunda ismi bulunan altı mahdumunu ileride nurun altı masum şakirtleri nazarıyla bakıyorum. Allah onları nurlara bağışlasın. Amin.

الباقى هو الباقى

Umum kardeşlerimize birer birer selam ve dua eden.. ve duanızdan kat'i surette istifade eden kardeşiniz,

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 167

Muhtelif_P09_m167

İhtar edilen dört maddedir

1. Risale-i Nur'a perde altında hücum eden zındıka kuvvetle Adliye ile adavetle galebe edemediği için şimdi hulûl **(Haşiye)** ile yani dostane içine girip has rükünleri bir derece zaifleştirmek, hiç olmazsa şevklerini kırmakla nurlara darbe vurmak planını takib ediyorlar, ihtar edildi.

2. Bu merkezde ismini söylemeyeceğim iki nurcu bana rükun gösterildi. Bu ikisi hizmet-i nuriye ve muhafaza ve mukavemet noktasında pek az oldukları için pek çok metanete ve dikkate ve fevkalade sadakate muhtaçtırlar diye ihtar edildi.

3. O perde altındaki düşmanlarımıza alet olup bilmeyerek resmen vazifeleri bizi himaye ve muhafaza olduğu halde azab vermek düşmanların gaddarane zulmünden çok aşağı bir alçaklıktır bir cinayettir. Çünki bir mazlum, zaif, eli bağlı. Yüzer adam onu dövmeye tazib etmeye çalışdıkları halde yalnız onu himaye ve yaralarına merhem sürmeye asayiş namına vazifeten veya insaniyeten vazifedar. Yalnız mahdud birkaç adam varsa onlar dahi onu dövseler eziyet etseler, ne derece insaniyet haricinde bir gadr ve canavarcasına bir merhametsizlik bir alçaklık olduğunu bilmediler ki, her günde bir ay hapis kadar bana azab verdiler.

4. Bir haneyi yirmi adam yirmi günde ancak yaptığı halde bir adam bir günde onu harap eder. Şimdi tahribatçı ehl-i dalaletin binler vasıtalarıyla hakaik-i imaniyeye ve hâdimlerine hücumları zamanında o tamirci biçareler milyonlar olmak ve o tahripçilerin on misli bulunmak lazım gelirken; halbuki onlara nisbeten yüzde bir-iki mukabele ediyor ve bir cihette galebe çalıyor. Bu acib ve dehşetli

vaziyetteki sebebin birincisi; hıfz ve inayet-i ilahiye.. ikincisi; o inayetin eseri olarak o nur şakirdlerinin hatta ruhanileri dahi alkışlamaya sevk eden sebatkârâne mukâvemetleridir, kahramanlıklarıdır diye ihtar edildi.

Bu parça o iki talebeye verilen tenebbüh dersinin birkaç cümlesidir.

Hem tafsilatı hem bazı mahrem cihetleri yazılmadı.

Haşiye: Hem bid'akar bazı hocaları Vehhabilik damarıyla Vehhabiliklerini örtmek fikriyle nurculara yani hakiki Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan Risale-i Nur şakirtlerine Aleviliği isnad ettirmek ve resmi hocalar vasıtasıyla nurlardan soğutmak planını istimal ediyorlar.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 168

Muhtelif_P09_m168

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Bu günlerde hem yalnızlık, hem kış, hem sıkıntılı hastalık, hem ihtiyarlık vaziyetinden gelen ziyade hassasiyet tesiriyle nefsim kör hissiyat hesabına beni ta'ciz etti. "Bu hal çekilmez, tahammül edilmez" dedi. Bu gece nefsimin bu şekvasını tam izale edecek Risale-i Nur'da izahı bulunan bir hakikat inkişaf etti. Manevi iken maddi bir ilaç hükmüne geçti. Şöyleki;

Her musibette kader eli var. Gelen zâhirî zulümler altında kaderin adaleti var. Ve bilhassa çok tecrübelerle Risale-i Nur bizler hakkında o kader adaleti içinde gayet sevimli inayetler var.

Ezcümle: Hiç görünmeyecek bir yerde saklı Nur'un parlak hakikatlerini Masonlar zulmen gelip çıkardılar. Adalet ve inayet-i ilahiyye onlarla ehemmiyetli merkezlerde çokların imanını kurtarmasına vesile eyledi..

İşte bu hakikat için ben ne kadar sıkılsam ve zulüm görsem, kaderin adaletine bakıp rıza ile sabır ile ve adalet içindeki inayeti düşünüp şükür ve sürûr ile mukabele ettiğim gibi, elîm hastalıklar ve sıkıntılarda da birden geçmiş elemlerin ruhumda irsiyet bıraktığı

manevî lezzetler ve defter-i a'mâlimde sevablar bırakmakla beraber geçmiş lezzetlerden kalan tahassürler ve teessüfler ve zevalindeki manevi elemler bulunması ve bu fânîde zevk-i bâkî olmaması ve nefsim uzun ömründe çok ziyade hissesini lezzetten ve geçici zevkten alması cihetiyle hâzır ve geçici elemlere ve sıkıntılara karşı tam bir teselli ve nefse de bir teslim ve hassas damarlarıma bir teskin verdi. Beraber اَلْحَمْدُ ِللهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيمَانِ dedik. Bu manevi ve imanî hakikat adeta tecessüm etti. Müteellim ve muzdarib olan a'sâbıma merhem ve ilaç oldu.

Bu ince hissiyatımı, birden ihtar edildi ki; "Sana mahsus bu ince hissini kaleme al. Belki senin gibi bazı biçarelere bir faidesi olur" diye ben de kaleme aldım.

Saniyen: Kahraman Tahirî'nin gönderdiği Hizb-i Kuraniye ve Nuriye'yi aldık.

الباقى هو الباقى

Umum kardeşlerimize birer birer
selam eden ve dua eden
kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 169

Muhtelif_P09_m169

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: Merhum Hasan Feyzi Denizli Kahramanı yerine ve onun fedakar ehemmiyetli arkadaşlarının bedeline Ahmed Fuad'ı ve başta Mustafa Osman olarak Kastamonu vazifesini gören Safranbolu havalisinde yetişmeye başlayan Nur'un fedakar ve sebatkar kardeşlerimizi Risale-i Nur dairesi hesabına ve bu memleket namına ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Şehid Hasan Feyzi, kardeşi Büyük Hâfız Ali'nin yanına gidip hayat-ı berzahiyyeleri ile Nur'un hakikatleri içinde mesud ve mesrur oldukları gibi, Şehid Hâfız Ali'nin hayat-ı dünyeviyesini ve hizmet-i nuriyesini idame ettiren büyük kıt'ada yazdığı bütün Risale-i Nur onun bedeline Hasan Feyzi sisteminde ve mahiyetinde olan Ahmed Fuad'a Mustafa Osman vasıtasıyla gitmesi büyük bir fâl-i hayırdır. Hakikaten birden hiç ümid etmediğimiz halde Mustafa Osman gibi harika bir sadakatle ve Hıfzı ve Mustafa Sungur ve Mustafa Oruç ve Hatib İbrahim Abdullah ve ..... Emin, Hoca İbrahim, Hüseyin, Şükrü, Şevket, Reşad, Ali gibi ciddi nurcuların, Ahmed Fuad ve Mustafa Osman'la teşrik-i mesai etmeleri ve nurlara sarılmaları güzel bir

inayet-i ilahiyyedir. Ve Denizli Kahramanı'nın vefatından gelen elemi tamamen izale ediyor.

Saniyen: Size yazmıştım ki; Zülfikar'ın hediyesi onbeş olsun. Fakat Nur Şakirtlerinin fazla parası olmayana -re'yiniz gibi- on banknotla veya siz de münasib görseniz bazılara hediye siz de verebilirsiniz.

Salisen: Hulusi'nin bana gelen mektubunun birinci yaprağını ve Ahmed Fuad'ın da işaret olunan kısmını Lahika'ya geçmek için leffen gönderiyoruz. Hem burada Risale-i Nur'un bir talebesi bir hafta sonra bir şakirt, bura şakirtleri namına mübayaa edilen Risale-i Nur ve Zülfikar emanetlerini almak için oraya gelecek. Umuma selam.

الباقی هو الباقی

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 170

Muhtelif_P09_m170

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, fedakar, metin kardeşlerim!

Evvela: Siz gibi Küçük Isparta'nın kahramanları, her şeyden evvel hakiki, kuvvetli, bir tesanüde muhtaçsınız. **(Haşiye)** Birbirinizin kusuruna bakmamak, hiçbir cihetle rekabet etmemek ve tam ihtiyat etmek, سِرًّا تَنَوَّرَتْ sırrıyla amel etmek ve Yirmibirinci Lem'a-i İhlası dikkatle mükerreren okumak size lazım ve elzemdir. Çünkü siz büyük bir vazife-i imaniyeyi o vilayetler hesabına üzerinize aldınız. Bilfiil omuzunuza alıp bütün o vilayetlerin belki İstanbul'un da hesabına o kudsi vazifeyi üzerinize aldınız. İbtidâda güzelce de çalıştınız. Fakat perde altındaki münafıklar öyle desiseleri yapıyorlar ki şeytan bile bilemez. Bazı faal has talebeleri felçe nuzüle uğratıyorlar. Evhamlarla fütur verip şevklerini kırıyorlar. Bazı dost suretinde girip faal hasların nazarlarını Nur'un dairesi haricine çeviriyorlar. Tâ o ehemmiyetsiz şeylerle meşgul olsun, hizmet etmesin. Ben zaten bidayetteki fevkalade faaliyetinizden hissederdim ki; "Size karşı herhalde zayıf damarlarınızı bulup sizi atalete uğratacaklar, tevekkuf verecekler. Veyahut resmi bir zarar

verecekler." diye telaş ederdim. Cenab-ı Hakk'a şükür ki size fevkalade bir sadakat, bir ciddiyet, bir ihlas ihsan etmiş ki, çok dağdağalardan sizi kurtardı. Yalnız faaliyetinizi kırdı. Sakın, sakın meşveretsiz, ihtiyatsız davranmayınız. Kardeşimiz Nazif'in ziyade hassasiyeti sizi incitmesin. Onun fevkalade kalemi ve hizmeti ve ciddiyeti kusuratını affeder. Onun bazı fikrinize muvafık gelmeyen fikirlerinden gücenip tesanüde zarar vermeyiniz.

Ve bilhassa Risale-i Nur namına ondan dahi isterim. Ve şahsım itibariyle de rica ederim ki, onun hizmet-i nûriyede Salahaddin gibi, İbrahim, Gülcü Hüseyin, Osman, İzzet, Salih misillü çok Salahaddin'ler yardımcı vermenin nimetine karşı hakiki bilfiil şükür etmek yani hiç kusurlarına bakmamak asabiyetle onlardan gücenmemek ve yalnız kendi fikriyle meşveretsiz hüküm etmemek; çünkü daire-i nuriye geniştir, vazife çoktur. Bir-iki fikir kafi gelmiyor. Bu kahraman kardeşim ve sizin ağabeyiniz Nazif, bir derece müşkil-pesenddir. Yani herşeyin en iyisini ister. En mükemmelini arar. Halbuki böyle acib şerait altında bu derece ahlak bozulduğu bir zamanda istediği gibi olamıyor.

Hem nurlara karşı perde altında düşmanlar veya bid'akar muarızlar o faal kardeşimizin asabiyetinden ve müşkil-pesendliğinden istifade etmesin diye telaş ederdim. Fakat bununla beraber şimdilik ziyade ihtiyata ihtiyacımız olduğundan onun hassasiyetle ihtiyatı maslahattir, belki de lazımdır.

Hem Risale-i Nur, o havalide mahdud birkaç zatın dairesinde hususi bir surette olamaz. Çünkü Asa-yı Musa, Zülfikar gibi Nur'un çok mecmuaları çıkacak. Nazif'in elmas kalemine ileride Feyzi, Sadık gibi şakirtlerin kuvvetli kalemleri imdadına yardımına gelmek lazım gelecek. Nasıl ki şimdiden Tahirî, Küçük Ali Hüsrev'in imdadına koştular. Her ne ise..

Risale-i Nur'un hâtırı ve hürmeti ve şakirtleri ve bizim hâtırımız için birbirini tenkid etmeyip tesanüdü zaifleştirmeyiniz. Maslahat, ihtiyat noktasında düşmanların gizli desiselerine ve bahanelerine meydan vermeyiniz. Umuma binler selam..

الباقى هو الباقى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Umumunuz namına İbrahim, Gülcü Hüseyin'i gördüm. Umumunuzu görmüş gibi oldum. Hakikaten bu iki kahraman kardeşimiz Nazif'e iki Salahaddin hükmünde gördüm.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 171

Muhtelif_P09_m171

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, metin, fedakar kardeşlerim!

Evvela: Küçük Isparta'nın iki kahramanı İbrahim ve Gülcü Hüseyin ile umumunuzun hesabına görüştüm. Sizleri bütün görmüş gibi memnun oldum. Bu iki fedakar kardeşlerimi iki zîhayat mektup olarak benim tarafımdan size gönderiyorum. Benim bedelime sizinle musafaha etsinler.

Saniyen: Makine mahsulü Zülfikârlarınızın makineden çıktıktan sonra ciltlediğiniz zaman başında kısmı a'zamı onuncu söz makamı bulunsun. Çünkü Mu'cizat-ı Kurâniye ibtidâda herkes birden anlamaz. Hem acemilik cihetiyle makine başta tam güzel çıkaramamış. Ve bir kısım nüshaların başında Mu'cizat-ı Ahmediye makamı bulunsun. Ve münasib gördüğünüz bir miktar Mu'cizat-ı Kurâniye makamı olsun.

Salisen: Sizler gibi fevkalade bir sadakatle Nur'lara sahib ve muhafız ve naşir olmaları cihetinden ben kemal-i istirahat-i kalble ecelimi bekleyebilirim. Ve ölsem de benden daha ziyade çalışanlar var diye ferahla teslim-i ruh ederim.

الباقی هو الباقی

Umuma binler selam

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 172

Muhtelif_P09_m172

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, sebatkar, bahtiyar kardeşim Süleyman Rüşdü!

Seni ve kahraman kardeşin Bürhan'ı ve senin iki masum mübarek evladını ve senin hane halkını Risale-i Nur namına ve umum şakirtleri hesabına ruh-u canımızla sizi tebrik ediyoruz. Böyle kudsî ve daimi sevab kazandıracak uhrevî bir hizmete muvaffakiyyetinizi Isparta ve bu memleket istikbalde çok alkışlayacaktır. Size çok hayırlı dua kazandıracak inşaallah Zülfikar gibi daha çok emsaline de muvaffak olursunuz. Bu acib şerait içinde bu fevkalade muvaffakiyyet, hem Zülfikar'ın hem sadakatinizin bir kerametidir. Çok mübarek olan senin rüyan ki, emr-i ilahi ile Kur'ânı, Hazret-i Peygamber'e (A.S.M) vermek Hazret-i Cebrail'in vazifesinin bir cilvesidir. İşarettir ki; bu hizmetiniz hem rıza-yı ilahiyeye hem rıza-yı peygamberîye (A.S.M) muvafıktır. "Mu'cizat-ı Kur'âniye ve Mu'cizat-ı Ahmediye vasıtasıyla ümmet-i Muhammediye'ye (A.S.M) tebliğ etmek" manasıyla senin rüyan tabir edilir.

Nasıl küçük bir cam parçasında güneşin bir timsali ziyasıyla o elindeki camı tutanla münasebettar olur. Bir nev' muhabere eder. Öylede hususi bir tecelli ile rüyalarda selef-i sâlihînde bu çeşit

rüyalar görülmüş. Makbuliyet ve rıza alametidir. Hazret-i Peygamber'in (A.S.M) yanında gördüğün adam da Risale-i Nur ve Risale-i Nur şakirtlerinin şahs-ı manevisidir.

Umumunuza selam ve hane halkınıza çok dua ve bilfiil Zülfikar'ın tab'ına çalışanlara binler Barekallah ve Maşaallah deriz.

الباقی هو الباقی

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 173

Muhtelif_P09_m173

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Medrese-i Nuriye'nin ehemmiyetli bir kahramanı ve merhum Mehmedler ve Ahmedlerin ciddi bir vârisi Marangoz Ahmed'in tatlı teberrükü ve o mübarek Medrese-i Nuriye'nin şakirtleri namına alındı.

الباقى هو الباقى

Said Nursî

Haşiye: Bu gönderilen üç fıkra makine mahsülü Asa-yı Musa'nın ahirinde yazılması re'yinize havaledir. Elyazısı Asa-yı Musa arkasında da yazılsa münasib olur. Siz daha iyi bilirsiniz. Eğer o üç fıkranın ahirinde "medresetü'z zehranın erkanları namına biz de iştirak ediyoruz" diye imza etseniz, benim de Said namını o erkanlar içinde yazabilirsiniz.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 174

Muhtelif_P09_m174

.....

Sabian: Çok çalışkan ve muvaffakiyetli bir kardeşimiz Alil Ali Osman'ın uzunca ve içinde çok talebelerin isimleri bulunan bir mektubu, adreste "Çalışkan" kelimesi bulunmasından Mehmed namında başka bir adama vermişler. Onlar da o mektubu açmışlar. Bu sırada muhabereme çok dikkat ettikleri için müteessir oldum. Demek Isparta vasıtasıyla olmayan muhabereye manen izin yok ki; "Çalışkan" lafzı adreste konmamış yanlış ellere geçmiş. Bu ehemmiyetli ve uzun mektubu casuslar görmemesi ve bir dostun eline geçip bize vermesi Alil Ali Osman'ın sadakatinin bir kerametidir. Ve nurlara hizmetinin makbuliyetine bir alamettir. Yoksa Eğirdir'le muhaberemize ve irsâlâta ehemmiyetli zarar olurdu. Rahatsızlığım cihetiyle hususi mektup yazamadığımdan gücenmesinler. Ondokuz yirmiden ziyade ehemmiyetli nurcuların isimlerini ve hizmetlerini ve alakalarını beyan eden ve beni pek çok müferrah eden o mektubundaki zatlara ve o kardeşlerimize birer birer selam ve muvaffakiyetlerine dua ediyoruz. Ve Cenab-ı Hakk'a çok şükür ediyorum ki, Risale-i Nur'un birinci medresesi olan Barla'nın vazifesini görüyorlar. Ve Barla'nın kahramanı Bahri ve evladı ve Barla nurcuları Eğirdir'le teşrik-i mesai ederek ve çok ehemmiyetli vazifelerine inşaallah devam ettirecekler. Cenab-ı Hakk onları muvaffak eylesin. Amin.. Amin..

Benim o kazada sekiz sene nurların yazmasıyla geçen hayatımı başka bir tarzda daha bereketli bir tarzda nurların neşriyle idame ettirecekler.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 175

Muhtelif_P09_m175

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvela: عَسٰى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ sırrıyla şimdiye kadar pek çok tecrübelerimizle bize kat'i kanaat gelmişki Risale-i Nur hizmeti ve şakirtleri bir dest-i inayet ve rahmet altında çalıştırılıyor. Ona binaen ihtiyatınızı ziyadeleştirmekle beraber şevk ve gayratiniz ziyadeleşmeli. Evet bu hadisenin hiçbir faide olmasa da yalnız en ziyade muhtaç olan resmi memurlar dikkate mecbur olmakla vartaya düşmüş bir kısmı imanlarını kurtarmak bu maddi zarardan çok ziyade menfaat-i manevi temin eder. Bilirsiniz ben size hapiste mahremce yazmıştım ki; "Ankara'ya giden Risale-i Nur'la imanlarını kurtarmak şartıyla beni idama mahkum etseler razıyım, helal ediyorum" demiştim. Madem vazifemiz imanı kurtarmaktır. Ve madem ahalinin eline üçyüzelli Zülfikar dağılmış. En ziyade muhtaç resmi memurlara yüzelli Zülfikar gitmesi, hem onları vazifece dikkate mecbur etmesi ve Zülfikar'ın iştiharına bir ilanname bir propaganda hükmüne geçmesi, hususen

şimdiki dahili, harici din cereyanının kuvvetlenmesi hengamında lazımdı. Hem çok faidesi var. Çabuk iade edilmezse de hiç zararı yoktur. Denizli Mahkemesinde perde altında ayet-ül kübra ile çok risaleler çokların imanlarını kurtardıkları gibi, inşaallah bu hadisede öyle hayırlı neticeler verecek.

Fakat bu meselede bid'akarların kıskanmak cihetiyle ve şimaldeki dinsiz cereyanını dinsizcesine okşamak fikriyle Zülfikar ve Asa-yı Musa'ya karşı çoktanberi bir dolap çeviriliyordu. İnşaallah onların aksi maksuduyla neticelenecek ve onları utandıracak.

Saniyen: Safranbolu havalisinin kahramanı Ahmed Fuad'ın samimi ve müjdeli ve futuhat-ı nuriyenin parlak bir tarzda kumandanı Eflâni Hasan Feyzî'si olan Ahmed Fuad'ın güzel mektubunda isimleri bulunan nurcu kardeşlerimiz ve isimleri yazılmayan umum o havalideki kardeşlerimizi ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin. Amin. Ve onlardan razı olsun. Amin. Onun mektubunu tadil ve ıslahtan sonra Lahika'ya geçmek için gönderiyoruz. Pek ciddi bir kardeşimiz Hıfzı'nın masum mahdumları ile tebriklerine mukabil onlara, hem oradaki bütün kardeşlerimize şuhur-u selaselerini tebrik ve onların ve sair nurcuların hakkında o eyyam-ı mübarekenin herbiri bir leyle-i Kadr hükmünde olmasını rahmet-i ilahiyeden niyaz ediyoruz. Umuma binler selam..

الباقى هو الباقى

Kardeşiniz

Said Nursî

Bu hadisenin nereden neşet ettiğini ve bu derece ehemmiyet verilmesi, Ankara'dan bir işâr gelmiş olsa gerektir. Tafsilatını merak ediyorum. Menfiler memleketlerine gitmelerine izin verildiği bu sırada beni müstesna bırakmak fikriyle böyle bir hadiseye bir sebeb olabilir diye ihtimal var.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 176

Muhtelif_P09_m176

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Haşiye: Bu dakikada hatıra geldiki, Onüçüncü Söz'ün ikinci makamı "Rehber" olsa ve "Leyle-i Kadrin Nüktesi" de ona bir küçük zeyl olsa münasibtir. Fakat size havale ediyorum. Onüçüncü Söz kısa kalmış. Hem de İ'caz-ı Kur'ânî içinde aynı parca tekrar edilmiş. Hem herkes onu birden anlamaz. Rehber'in de yeri taayyün etmemiş. Öyle ise Onüçüncü Söz'ün ikinci makamı olsa herkes istifade eder. "Leyle-i Kadrin Nüktesi" ni siz Sikke-i Gaybiye gibi münasib gördüğünüz yere koyabilirsiniz. Hem tevsî' ve ilave edebilirsiniz.

Saniyen: Bu Mustafa Osman'ın ve Ahmed Fuad'ın samimi ve müjdeli mektuplarına bin Barekallah.. Ve içindeki halis dualarına binler amin. diyerek size gönderildi. Hiç vakit bulamadık ki ne tashihe ne ta'dile.. Gayet acele oldu kusura bakmayınız.

الباقى هو الباقى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 177

Muhtelif_P09_m177

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Medrese-i Nuriye'nin kahramanlarının Sikke-i Gaybiye'den ellisekiz sahifeyi gayet güzel ve şirin Hüsrev'in hattı gibi yazmalarını tebrik ve muvaffakiyetlerine ruh-u canımızla dua ediyoruz.

Sâniyen: İslâmköy'lü Mustafa ve arkadaşını umumunuzun namına kabul ettik ve namımıza da size gönderiyoruz. Mâşâallah şehid Hâfız Ali'nin medresesi kapanmıyor ve şakird arkadaşları onu kabrinde mesrur ediyorlar.

Sâlisen: Bugün Tahirî'nin gelmesini bekliyoruz. İnşâallah gelir. Yarın Ceylan'la bir muallim Birinci ve Onüçüncü Söz'ün İkinci Makamı olan Gençlik Rehberi'ni iki zeyli ile beraber yeni hurufla matbaada basmak için buranın büyük memuru ve Eskişehir'in Emniyet Müdür müsaade ve tensibiyle bir mikdar basılacak.

Râbian: Mübareklerin pehlivanı büyük ruhlu Küçük Ali'nin Zülfikar'ı ile Mustafa Gül'ün Asâ-yı Musa'sı hem Şam, hem Mısır ülemasına gitmiş. Evvel Küçük Ali'nin Asâ-yı Musa'sını da gönderecektim. Fakat onun kaleminin sıhhatına itimaden tashih

etmemiştim. Onun için onun yerinde Mustafa Gül'ünki gitti. Ali'nin Zülfikar'ı ve Mustafa Gül'ün Asâ-yı Musa'sı inşâallah bir zaman Arabça tercüme edilecek. Arabî bir surette orada intişar edilecekler. Denizli'deki ehemmiyetli bir kardeşimiz Hâfız Mustafa hacca gidiyor. Zülfikar ve bazı Nurları beraber alıyor. Zaten Nurlarla alâkadar çok hacılar Nurları o nuranî yerlere götürüyorlar. O Nurlar bizim bedelimize o mübarek yerleri ve oradaki mübarek zâtların ellerini öpecekler. İnşâallah bizi de o yerlere çağırmaya vesile olacaklar.

Hâmisen: Antalya'dan Mehmed Hulusi ora şakirdleri namına tebriklerine ve Tefenni'deki Nur şakirdleri namına Ahmed Rasih'in tebriklerine mukabil, pekçok selâm ve tekraren bayramlarını da tebrik ediyoruz. Umum kardeşlerimize binler selâm ve dua ediyoruz.

الباقى هو الباقى

Aceleye geldi, siz tashih ve ıslah edebilirsiniz.

Hâşiye: Emirdağ Kaymakamı, Diyanet Reisi'ni görmüş. Nurlara tam sahib olacak tahsinkârane vaziyet göstermiş ve demiş ki: Kütübhanemde Nur Risalelerini muhafaza edeceğim. Hem bize selâm ve çok hürmet eylediğini söylemiş. Ona mukabil hem o daireyi Siracünnur'un hakikatıyla tam alâkadar etmek için bir nüshayı o reise hediye ettim. Fakat resmî reis olarak değil, belki Nurların hami ve muhafızı ve muhakkik bir âlim olarak kaymakam vasıtasıyla hediye ediyorum.

Said

Mahremce bir fıkra leffen gönderildi. Gençlik Rehberi şimdi hazır değil, sonra size tashihli gönderilecek.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 178

Muhtelif_P09_m178

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Umumunuzun hesabına Tahirî'yi gördüm. Ve kendi hesabımıza da umumunuza da tam bir Said ve canlı bir mektup olarak gönderdim. Ve Sandıklı'dan Edhem Hoca ile Mustafa Hoca bugün geldiler. Nurlu vazifelerine gittiler.

Saniyen: Huslusi Bey Kardeşimiz, Zülfikar ve Sirac-ün Nur'u ve sonra Sikke-i Gaybiyeyi istiyor. Nur Santrali Sabri muhabere etsin. Göndermeye çalışsın.

Salisen: Risale-i Nur kendi kendine hem dahilde hem hariçte intişar edip futuhat yapıyor. En muannid dinsizleri de teslime mecbur ettiğini haber alıyoruz. Yalnız şimdilik bir derece ihtiyatın lüzum olduğuna hususen Beşinci Şua, içinde bulunan Sirac-ün Nur layık olmayan ellere verilmemelidir.

İmam-ı Ali (R.A), Risale-in Nur'a "Sirac-ün Nur" vermesi ve سِرًّا تَنَوَّرَتْ demesiyle işaret ediyor ki, "Sirac-ün Nur perde altında daha ziyade tenvir edecek" diye bir işaret-i gaybiye telakki ediyoruz. Umumunuza selam ediyoruz.

الباقی هو الباقی

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 179

Mektup 179: 9. Zehirlenme hadisesi

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela: Sizin birer birer Ramazanınızı ve leyle-i kadrinizi ve bayramızını tebrik ediyorum.

Saniyen: Gerçi çok sıkıcı ve kederli bir memlekete gönderildim. Fakat size ve mübarek Isparta'ya bir dereceye yakın bulunduğumdan çok memnunum, şükrederim.

Salisen: Size meyvenin Onuncu meselesini gönderdim. Bir iki gün ***zehirli*** ve şiddetli bir hastalık içinde yazıldığından muğlak ve gayet muhtasar düşmüş; pek anlaşılmaz. Fakat ehemmiyetlidir. Hem bu mektubun arkasındaki fıkralar büyük makamlarda medar-ı nazar olmasından size gösterildi.

Kardeşlerim, bu Ramazan-ı şerifte şiddetli hastalığımdan vesile-i necatım sizin dualarınız olduğuna kanaat ettim. Çünki birden bire bir şifa ile leyle-i kadre çalışabildim...

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 180

Mektup 180: 10. Zehirlenme hadisesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ [2]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [3]

Çok aziz, çok sıddık ve sadık kardeşlerim ve Risale-i Nur cihetinde emin ve hâlis vârislerim,

Çok mânidar ve kuvvetli bir tevafuk ve şakirtlerin sadakatlerine delil, bir zahir keramet-i Nuriyeyi beyan etmeme bir ihtar aldım. Şöyle ki:

Ben vasiyetnamemi yazdığım aynı zamanda, gizli münafıklar, benim itimad ettiğim hizmetçilerimi zabıta tarafından yanıma gelmekten men ettikleri aynı vakitte, fırsat bulup, tanımadığım birisiyle, sabık dokuz defadan daha tesirli bir zehir bana yutturdular.

Hem aynı zamanda, Tunuslu ve âlim kardeşlerimizden ve buraya kadar geçen sene beni görmek için gelip görüşmeden giden Hoca Haşmet, Yozgat'tan buraya yazıyor ki: "Said vefat etmiş, Risale-i Nur'un yüz otuz risalesi muhafaza edilsin. Tâ ki, ileride tab edeceğiz."

Hem aynı zamanda Halil İbrahim'in, vefatım hakkında bir hazin mersiye hükmündeki parlak mektubu, şakirtleri ağlattırdı.

Hem bu zamana pek çok yakın, Hüsrev'in, kendi âdetine muhalif, benim vefatıma dair bir iki mektubunda, iki üç gün ömür gibi tabirlerle ecelime işaretleri, bir parça beni müteessir etti. Acaba ben gidiyorum diye endişe ettim.

Hem aynı bu hengâmlarda, en ziyade hayat-ı dünyeviyedeki vazifemi düşünüp vefatımdan sonra şakirtler bu dehşetli zamanda benim bedelime de o vazifeyi yapacaklar mı diye çok merak ederken, birden Denizli, Milâs, Isparta, İnebolu, ümidimin yüz derece fevkinde ve öyle bir sahabetkârane ve iltizam-perverane o vazifeye koşup başkaları da ve muallim ve âlimleri koşturdular ki, beni hayret hayret içinde bıraktılar.

Elhasıl: Bu beş cihetteki tevafuk, zahir bir keramet-i Nuriyedir.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى [4]

Kardeşlerim, merak etmeyiniz, Cevşen ve Evrâd-ı Bahâiye bu defa dahi o dehşetli zehrin tehlikesine galebe etti. Tehlike devresi geçti, fakat hastalık devam ediyor.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua edip şüphesiz makbul olan dualarını isterim. Ve İnebolu'da ve civarında hem çok hanımların, hem küçücük yavrularının Risale-i Nur'u yazmaya başlamalarını ve Kur'ân dersini çok mâsumların almasını bütün ruh u canımızla tebrik ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى [5]

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; üzerinize olsun.
4.)Allah'a hamd olsun. Bu Rabbimin ihsânıdır.
5.)Bâkî olan sadece Odur.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 181

Mektup 181: 11. Zehirlenme hadisesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِين

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Bugünlerde bana sû’-i kasd edenler yine Afyon hükûmetinin evham yüzünden bize ilişmek fikrini hissedip gayet tesirli gizli iliştiler. Ben yirmidört saattir hayatımda görmediğim dehşetli başdönmesiyle hastalık gördüm. Hayatımdan ümidim kesildi, vasiyetimi ettim. "Ben öldükten sonra Tahirî’yi buraya çağırınız, gelsin malım olan Nurlara sahib olsun" dedim. Birden inayet-i Rabbaniye imdada yetişti, duanızı bana şifa eyledi. Hattâ bu semmin darbesiyle yirmi gün sıkıntılar çekeceğim diye düşünürken birden öyle bir geçti ki, bir şey olmamış gibi bugün at ile gezmeğe çıktım. Dün mektubunuzda onbeş sivil polis Afyon’dan Isparta’ya “tarîkat var” bahanesiyle Nurculara ehemmiyetsiz bir telaş vermesini gördüm, “Fesübhanallah” dedim. Demek hem bana, hem kardeşlerime aynı zamanda, eskide geçen sene olduğu gibi iliştiler. Telaş etmeyiniz. Madem bana vurulan şiddetli darbe bir halt etmedi. İnşâallah Medreset-üz Zehra şakirdlerine de zararları olmayacak diye teselli buldum. Evet o polisler makineye ve Hüsrev’e ve kahraman arkadaşlarına birden ilişmemeleri birden bir emare-i rahmettir. Aldığım bir habere göre Afyon’da bize ilişenlere demişler: “Bu zararsız adama neden sıkıntı veriyorsunuz?” İlişenler demişler: Bizden ondan korkuyoruz, çok kuvveti var. Yüzbinler talebesi var.

Hattâ bu Emirdağı'nda dahi bazı resmî adamları öyle diyorlar. Hem ürküyorlar, hem ürkütüyorlar.

Sâniyen: Beni hiç merak etmeyiniz, inayet devam ediyor. Ben de hayırlı neticesini düşündükçe sabırda lezzet buluyorum, sabırda şükrederim. Hem Nurlar da daha ziyade nazar-ı dikkati kendilerine celbedip en ziyade muhtaç ve manen yaralı olan resmî memurlarına kendini okutturup onları tedavi eder ve dershanesini genişlettirir, şenlendirir. Sizin dahi şevkiniz kırılmasın, yalnız ihtiyatınız ziyade olsun.

Sâlisen: Lüzum olsa dersiniz: On sene fâsıla ile iki şiddetli mahkeme hâkimleri ve yirmi sene zarfında üç vilayetin dikkatli zabıtaları ve son mahkemede dokuz ay tedkikte üç adliyenin, Ankara ehl-i vukufun inceden inceye teftiş eden münekkidleri; ne asayiş, ne idare, ne vatan, ne millet aleyhinde kanunca hiçbir madde yüzer risalede bulmadıklarına kat'î delil ise; ittifakla hem Said'in, hem risalelerinin, hem kardeşlerinin beraetlerine karar vermeleridir. Hem biz onun kardeşleri, size ve hükûmete beyan ve ilân ederiz ki: Said bizi siyasetten ve asayiş bozmaktan o derece men'ediyor ki, hiçbirimiz hilafına hareket edemiyor. Bu vatanı zararlardan muhafaza eder. Madem hakikat budur, Said'in hayatı bu vatan ve millet için lâzımdır. Ondan tevehhüm edip korkan ve sû'-i kasd eden, elbette ya haindir veya tam cahildir veya bu memlekete düşmandır. Çalışır ki Said ölsün, onun nasihatını dinleyen yüzbin vatanperver zâtlar ihtilâle karışıp vatan aleyhinde hareket etsinler.

Umuma binler selâm ve selâmetlerine dua eden kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Evet Üstadımızın yazdığı aynı hakikatı gözümüzle gördük ve korkudan sıkıntı verdiklerini kat'iyyen bildik. Hattâ bu gece bekçibaşı Nureddin'e demiş ki: Hükûmet ondan çok korkuyor. Yetmiş bin talebesi var. Onun için sıkıntı veriyorlar.

Daimî hizmet eden

Ceylan, Mehmed, Nureddin

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 182

Mektup 182: 11. Zehrin etkisi ve sebebleri hakkında

....

Evvelâ şimdi bir haletimi beyan etmek için, sinir hassasiyetiyle ve bu defaki tesemmümüm doğrudan doğruya dimağıma ilişmesi ve damarımı sarsmasıyla iki haletimi beyan ediyorum:

Birincisi: Öyle bir nisyan, bir unutkanlık bu tesemmümden gelmiş ki, kendi abdest, yemek gibi şahsî işlerimi çok zor ile görebiliyorum. Bir kaşık veya bir kabı almak için kapıyı açıyorum, unutuyorum. Bu halden dehşet aldığım halde, Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki; Risale-i Nura temas eden hallerde ve evradlarımda o acib nisyan şimdilik gelmedi.

İkinci Hal: Pek garib bir hiddet ve teessür o zehirden bana ârız olmuş ki; Sinek kanadı kadar bir arıza beni müteessir edip hiddete getiriyor. Biçare bana hizmet eden saf ve sadık hizmetçiler de o lüzumsuz hiddetlerden azap çekiyorlar. Uzun zamanlardaki iki Süleyman'ın hiç beni hiddete getirmiyerek hizmet ettiklerini çok hasretle onları ve o zamanları tahattur ediyorum. Şimdi tahakkuk etti ki, bana su-i kasd edenler iki noktayı hedef etmişler, ona göre zehirli maddeleri bulmuşlar.

Birinci Nokta: Dimağıma zarar verip, ta nurlara hizmetim olmasın. Bedbahtlar bilmiyorlar ki; Binler Nur sahipleri ve yüz Nur mecmuaları benim bedelime binler derece ziyade o vazifeyi görüyorlar.

İkinci Nokta: Sabır ve tahammülümü kırmak, hiddetimden istifade etmek, bir mesele çıkarmak... Hakikaten ihsan-ı ilâhî ile harika bir sabır ve tahammül olmasaydı, tahammül edilmezdi. Fakat o bedbahtlar bilmiyorlar ki; Yüz başım ve yüz haysiyetlerim ve

şereflerim ve rahatlarım ve hayatlarım olsa; Risale-i Nurun selâmetine kemal-i sürür ile terk ederim. Fakat bazı resmi adamlar bütün bütün kanun haricinde garazkârane ve sinirlerime kasden ilişmeleri çok ağır oluyor. İnşaallah onlara karşı sabrın güzel neticesi bütün o elemleri izale edecek, hayırlara çevirecek....

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 183

Mektup 183: Ceylan'a birkaç tavsiye

Ceylan! Zaman naziktir. Nurların faaliyeti vaktinde çok dikkat lâzımdır. Nurun ve bizim ve Nurcuların selâmeti ve münafıkların şerrinden kurtulması için sen bu üç maddeyi bil:

Birincisi: İktisada tam riayet etmek lâzımdır... Tâ validen ve baban senden gücenip, hizmet-i Nuriyeye zarar gelmesin. Dükkancılık eden, mertlik edemez, on paraya dikkat eder. Mal senin değil, ikram etsen caiz değil.

İkincisi: Şimdilik nazar-ı dikkati kendine celbetmeye ve gösteriş yapmağa çalışma! Senin elindeki Nur emanetlerine zarar gelmesin... hevesatını, faydasız eğlencelerini bırak... Hizmet-i Nuriye'nin, sana verdiği zevkler yeter.

Üçüncüsü: Bizi görmek için buraya gelenlerden herkese açılma! Lüzumsuz onlara esrarımızı bildirme... Çünki içlerinde ya safdil veya kurnaz veya aptal bulunabilir, ifşa eder. Habbeyi kubbe yapar. Ondan münafıklar ve casuslar istifade eder. Hususen bu kasabada daha çok dikkat ve ihtiyat lâzımdır.

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 184

Mektup 184: Ceylan'a birkaç ikaz

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan! sen bahtiyardın ki; bu acib zamanda Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir hizmeti ve onun ma'nevi hazinesinin bir anahtarını elde ettin. Benim de anahtarımı aldın... Ve küçük bir Abdurrahman ve küçücük bir Hüsrev namını aldın. Bu kudsî ve ehemmiyetli vazifeye lâyık olacağını gayet kuvvetli bir sadakat ve metanet ve ihtiyat ile isbat edersin. Gerçi çocuksun... Fakat sende kuvvetli bir sadakat hisettiğimizden, küçülmüş bir kuvvetli ihtiyar nazarıyla bakıyorum. Sen de dikkat et! Çocukluk hevesatına ve aldanmalarına kapılma!

On adamın şimdiki benim hizmetimde vazifeleri mecburiyetle sana yüklenmiş. Az bir yanlışın büyük bir zarar verir.

Bunu kat'iyyen bil ki: Senin hizmet ettiğin hakikatin, sana vereceği hem dünyada, hem ahirette kâr ve menfaate mukabil, dünyada hiç birşey gelemez. Belki bir elmas hazinesini, şişe gibi çabuk kırılacak fânî Dünya menfaatleriyle elinden kaçırma... Çocukluk kulağıyla cinnî, insî şeytanların vesveselerine kapılma!...

Said Nursi

Emirdag-1 Mektupları [Üstad] : Mektup 185

Mektup 185

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz Sıddık Kardeşlerim ve benim hakkımda bu gurbette samimi akrabalarım Osman, Mehmed, Hasan Efendiler!

Sizin halisane bana ve Risale-i Nura karşı hiç unutulmayacak hizmetinize bir mükâfat-ı acile olarak, Hasan Feyzi ve sair talebelerin Çalışkan Hanedanı'na karşı fevkalâde teveccühleri ve umum memlekette sizin şerefinizi neşretmeleri ve ehl-i hakikati size dost yapmaları cihetiyle, benden ziyade Risale-i Nur ve şakirtlerini himaye ve muhafaza etmek ve ehl-i siyasetin ve beni zehirleyen düşmanların desiselerinden kurtarmak için gayet derecede bir ihtiyat ve tam bir sadakat ve benim yerimde tam bir dikkat ile mükellefsiniz. Yoksa az bir hata, yalnız bana değil, belki umum ma'sum kardeşlere ve şimdi parlayan şerefinize dokunacak.

Benim bu vaziyetim ve verilen sıkıntılar altı vecihle kanunsuz olmasından, ileride mesuliyetten kurtarmak için insafsız ve kanunsuzca beni ta'zib edenler, kendilerine bir bahane, bir vesile arıyorlar. Pek çok dikkatli olmanız lâzımdır.

Said Nursî

Emirdağ-1 Mektupları [Talebeler]

Emirdağ-1 Mektupları

[Talebeler]

Gayr-i Münteşir

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Ağabeyim Abdurrahman Salahaddin'in Medreset-üz Zehra'nın Câmi-ül Ezher'in reisine gönderdiği Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye'den bir kısmını münasebetiyle latif bir hâdiseyi mahrem yerden işittim. Aynen yazıyorum:

Kırk seneye yakın bir zaman evvel Üstad İstanbul'a gittiği vakit, ülemalar münazara edip ilzam edememişler. Meşhur Câmi-ül Ezher reisi allâme bir zât oraya gelmiş. Hocalar ona demişler: "Bizim bedelimize onu ilzam et." O da bazı hocaları Ayasofya avlusundaki çayhanede rastgelmiş ve gelecek sual ve cevab vuku' bulmuş. Fakat cevabın ikinci parçası, mutaassıb bazı zâtlara ağır gelmiş, itiraz etmişler. Senin bu memleket hakkında sû'-i zannın var, demişler. Onun için Üstad sonra vakıayı hikâye ettiği zaman, başkalarının taassubuna ilişmemek için ikinci kısmı söylemiyordu. Fakat zaman söyledi, evet dedi.

Vakıa şöyledir:

Câmi-ül Ezher reisi allâme Şeyh Bahit Hazretleri kırk sene evvel İstanbul Ülemasının tedbiriyle Üstadımızı ilzam etmek için Ayasofya çayhanesinde bazı hocalarla geldiği vakit en birinci sorduğu sual

budur: يَا اَخِى مَا تَقُولُ فِى حَقِّ ٱلاَوْرُوپَا وَالْعُثْمَانِيّة Yani Avrupa ve Osmanlı memleketi hakkında fikrin nedir? Üstad da demiş ki:

اِنّ ٱلاَوْرُوپَا حَامِلَةٌ بِٱلاِسْلاَمِيّةِ فَسَتَلِدُ يَوْمًا مَا وَ اِنّ هذِهِ الْمَمْلَكَةَ حَامِلَةٌ بِٱلاَوْرُوپَائِيّةِ سَتَلِدُ يَوْمًا مَا

Yani Avrupa İslâmiyet'le hamile, elbette bir gün doğuracak. Ve bu memleket de bir Avrupayı doğuracak. (Bu cümle mahremdir.) Çünki onun medeniyetiyle hamiledir. O vakit Câmi-ül Ezher reisi hocalara demiş ki: Bu adamla münazara edilmez, ilzam edilmez. Benim fikrim de bu merkezdedir.

Evet o reisin takdirine mazhar olan Üstad'ın verdiği o haberin yarısı çıkmış. İnşâallah öteki yarısı da çıkacaktır. Bu fikre binaendir ki, işittiğime ve anladığıma göre Üstad bu harbin evvelinden bir sene evvel "Bir devlet İslâmiyet'e kuvvet verecek ve İslâm olacak" diye merakla bakmış. Sonra anladı ki, zaman gelmemiş. Daha yedi sene bakmadı.

Risale-i Nur'un âciz, bîçare bir şakirdi ve hâdimi

Ceylan

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 2

Mektup 2

(Hüsrev'in bir mektubudur. Çizgiler içi Lâhika'ya girsin.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok kıymetdar, çok mübarek, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Vücud-u mübarekinizi kara topraklara atmak için mütemadiyen çalışan hain ellerin merhametsiz darbesi ki son tesemmüm neticesi olan şiddetli hastalığınızın ihtarıyla vazifenizin bitmek üzere olduğu ve bir Said yerinde maddî ve manevî pek çok Said'ler vazifenizi gördüklerini ve göreceklerini haber veren ve talebelerinizin dua ile yardımlarını isteyen, hem kahraman Tahirî'nin Nurcu masume Hicreti hakkında hepimizi hususan mübarek Tahirî'yi çok sevindiren duanızı ve Uşaklı Haydar ve hocası İzzet'e dua ve selâm ettiğinizi, Sinop yangını ve Isparta köylerine dağılan polisleri ve Nazif'in makinesi ve Aydın'da oturan Ahmed Feyzi hakkında sevgili Üstadımızın merak ettiklerini, hem Nurcuların hiçbir partiye karışmadıklarının isabet olduğunu ve ancak küfre ve zındıkaya ve dalalete karşı cephe aldığını ve Nur mesleğinde mü'minlerin uhuvveti esas olduğunu bildiren acıklı, hüzünlü, kıymetli bir mektubunuz ile, Mu'cizat-ı Kur'aniye Risalesindeki ekser âyetlerin ya mülhidlerin tenkidlerine

veya ehl-i fennin itirazlarına veya şeytanların vesvese ve şübhelerine maruz olan âyetler olduğunu ve kusur zannedilen noktalar i’cazın lemaatı ve belâgat-ı Kur’aniyenin kemalâtı olduğunu ve ilim noktasında çok ehemmiyetli mes’elelerin hakikatlerini beyan ettiğini.. Hem bu zamanda tehikeler maruz müslümanlara Risale-i Nur'un parçaları ekmek ve ilaç gibi lazım olduğunu ve nurcuların az hizmetlerinin çok kıymettar olduğunu ve hususen nurculara ihsan-ı ilahi olarak iman kurtarması hizmeti verildiğini.. İkinci haşiyesinde hakikaten hepimizi yeniden şevk ve gayrete getiren ve bizim ıslah ve saadetimiz için hem sekeratta daha çok hücum eden Şeytanı susturmak için, hem kabirdeki suallerimize hazırlık olmak için, sekerat gibi şiddetli olan dehşetli hastalığınız içinde -Sevgili mübarek Üstadımız bizim kadar muhtaç oldukları halde- nurun hizmetine ve tashihine -bize olan fart-ı şefkatinizden- koştuğunuzu bildiren acıklı ve hüzünlü ikinci bir mektubunuzu aldık.

الباقی هو الباقی

Talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek, çok sevgili, çok aziz, çok kıymetdar Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Safranbolu kardeşlerimizin tebrikleri münasebetiyle yazılan ve sevgili Üstadımızın şan ü şereften ve şahsî medihlerden hoşlanmadıklarını, hem bu gibi enaniyeti kamçılayan kelimelerin kabulüne İhlas Lem'alarının müsaade etmediğini, yalnız talebe-i Nur'un hüsn-ü zanlarını kırmamak için ve Risale-i Nur'a karşı sadakat ve kanaatlarına bir emare olduğu için bazı müfrit tabirlerin zaruretle kabul edildiğini bildiren mübarek mektubunuzla beraber aynı günde gelen ve mübarek aylarda Nurcuların şirket-i maneviyesine pek çok kudsî servet gireceğini tebşir eden hem latif, tatlı, manidar tevafuklarıyla sevgili Üstadımızın rızkında bereket ve inayeti müjdeleyen bir mübarek mektubunuzu daha aldık ki, bu mübarek mektubunuzla Nurcuları yutmak için koşan tagut hücumlarının sona erdiğini, Arzı istila için saldıran küfrî inkârın şiddetli tazyikinin nihayete yaklaştığını, bütün dehşetiyle Nurcuları mütemadiyen ezen bu zulümlü ve zulmetli gecenin metaını toplayarak ufûle hazırlandığını, bu merhametsiz beşer semasının

âfâkını saran rahmetsiz kara bulutlarının çekilmekte olduğunu, dalalet ve ilhadın kahhar elleriyle attığı zehirli gazları içinde son günlerini yaşadığını mana-yı işarî ile haber veriyorsunuz. Ve letaif-i insan ile ruh-u beşere dehşetli cehennem ateşleri biriktiren bu münkerat asrında ızdırabından mütemadiyen inleyen Nurculara sonsuz müjdeler, beşaretler saçıyorsunuz. Ruha inşirah verecek bir tatlı nesîm için mütemadiyen gözyaşları döken talebelerinize nihayetsiz in'amlar, ihsanlar yağdırıyorsunuz.

İşte bu kıymetdar, sevimli, mübarek mektubunuzla birlikte gönderilen ve lâhikalarımıza geçmesi emredilen bu kusurlu Hüsrev'in Mu'cizatlar Mecmuası hakkında yazdığı kusurlu mektubuyla, mübarek kardeşimiz Hasan Feyzi'nin vazife-i Nuriyesini pek ciddi bir surette îfa ederken sevimli Üstadımıza fidye-i necat olarak giden ve Âlem-i Misal'e istirahata çekilen şanlı şehid Hâfız Ali kardeşimiz hakkında kaleme aldığı çok hoş, çok hazîn, hakikaten takdir edilen manzume mersiyesini aldık. Bu mübarek şanlı şehid, Üstadımızın mübarek dualları arasında silsile-i aktab içine girdiği gibi feragatkârane fedakârlığıyla Nurcu kardeşlerinin kalblerine de girmiştir. Bu şanlı şehid kardeşimizin aramızdan muvakkaten müfarakatı, Risale-i Nur hesabına bize çok ağıra mal olmuş; fakat mukabilinde bize öyle bir Üstad kazandırmış ki, bütün talebeler bu mübarek Üstad için seve seve fidye-i necat olmaya hazırdır. Bu büyük şanlı şehidi, bu güzel manzum mersiyesiyle her an bize hatırlatmağa vesile olan ve Risale-i Nur'un hoş bir bülbülü denmeğe seza bulunan mübarek kardeşimiz Hasan Feyzi'den Cenab-ı Hak ebediyen razı olsun, âmîn âmîn âmîn.

Bu şanlı şehidin ind-i uluhiyetteki makbuliyetinin yüksekliğine ve kerametlerinin ulviyetine bir emaredir ki, Onüçüncü Şua'ı yazarken manzum mersiyesi elime verilmiş. Sevgili Üstadımıza bu mektubu yazarken mübarek şanlı şehid Hâfız Ali ile birlikte vefat eden Homa'lı bir Ali ve Denizli hapsindeki Risale-i Nur'a tabi Mustafa, bu üçünün selâmetimiz hesabına feda olduklarını bildiren sevgili Üstadımızın mektublarını yazmıştım. Ne kadar garibdir ki, iki seneden beri sevgili Üstadımızda olan bu şanlı şehidin bu şanlı yazıları, kendi vefatıyla ve gösterdiği fedakârlığıyla alâkadar mektubunu yazarken gönderilsin. Bu dört mektub, lâhikalarımıza kaydedilerek kardeşlerimize gönderilmiştir

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Üstadımız Hazretleri!

Talebelerinizin hizmet-i Nuriyedeki hataları yüzünden daima o pâk vücudunuz zahmetlerimize katlanıp bin türlü müşkillerimizi hallederek türlü türlü işkence ve sıkıntıları tevekkül olarak tahammül etmektesiniz. Ey sabır kahramanı olan Üstadımız! Cenab-ı Hak sana tûl-ü ömürler ihsan ederek sabrınıza mâşâallah ve bârekâllah deriz. Bizler talebeleriniz bir adı Asâ-yı Musa, diğer ismi Âyet-ül Kübra olan pek büyük mu’cizeli eseri zaîf ve nâkıs akıllarımızla ve âciz ve pek noksanlı imlâlı hatlarımızla ve kalemlerimizle yazmış olduklarımız Yedinci Şua Risalelerimizi kabul buyurup bu mukaddes eserlerin mu’cizat-ı maneviyatına müştak ve arzu eden talebeleriniz kardeşlerimize hediye ederek okuyup ve yazmalarında ve intişarı için siz müncîmiz tarafından tevzi’ ve terakkiyatları münasib görürsünüz. Risale-i Nur’un Asâ-yı Musa Risalesi şu asrın pek dağdağalı ve çok kalblerin nurunu söndürüp dalaletlerde kalıp fesadat ve bid’a cereyanlarından husule gelen ateşleriyle yanan milyonlar insanın kalblerinde yanan ve ateşleri söndürüp nur-u imanı doldurup parlatan böyle bir eser âb-ı kevsere mâşâallah, bârekâllah. Böyle iman

edenler insanlar Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes hazretlerine hakiki bir kulluk ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm Peygamberimiz Efendimize ümmet olup tebliğ buyurmuş olduğu Şeriat-ı Ahmediyeyi ve Sünnet-i Seniyeyi îfa etmekle Hazret-i Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın emri kanun-u İlahî tatbik ve temin ederek Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın tefsiri olan Risale-i Nur dahi binler hüccetleriyle hakaik-i imaniyelerimizi takviye edip o dalalet bataklıklarından çıkarıp nurlu yollara sevk ve hareket ettirmektedir. Bu asırda dalalet ve fesadat cereyanlarına karşı nurlu risaleleri okuyup yazmak ve hâlisane tasdik ederek imanlarımızı taklidden tahkike çıkararak daha kalblerimizde kalan dalalet ve fesadat, bid'a kirlerini tamamen yıkayıp temizlemek, ehl-i İslâm ve ibad-ı müslimînin pek büyük vazifeleri ve vazifemizdir. Bu mübarek eserlerin batnında bizler anlayamıyoruz fakat Üstadımızın İlm-i Kelâmları ve diğer kardeşlerimizin vasıf ve bahisler izah etmektedir. Şöyle ki:

Ehl-i iman ve İslâm, Risale-i Nur'a hakikat-ı halde ve sıdkıyla bağlanan, talebe olan kardeşlerimiz gerek bu fâni dünyada ve saadet-i ebediyede mes'udane yaşayacaklardır. Ve âb-ı kevser feyzinden feyiz alarak haslar içine katılıp hakiki bir iman sahibi olacağımız duygu ediliyor. Madem bizlerin için ne büyük müjde ve ne büyük servet ve ne büyük ticaret ve kazançtır ki, kelime-i tevhidi ve salavat-ı şerifeleri bir nebze dahi kalblerimizden çıkarmayıp zikrederek, yarın dehşetli mahşerde o selâmlarla ve o mektublarla Rabbimize bir kavl-i Peygamberîmiz ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerine ve evlâd-ı Resul'e ve ezvac-ı Resul'e ve yârları olan Cihâr-ı Yâr-ı Güzîn ve Ashabîn ve Aktabîn huzurlarında yüzlerimiz ak olup biz mücrimlere şefaat ve yardımlar ederek ve müncîmiz olan Hazret-i Üstadımız olan Risale-i Nur dahi bizleri yavrulu kuş gibi ardına düşürüp Huzurullah'a ve Huzur-u Peygamberî'ye Risale-i Nur'un nurlu eserlerine hizmet eden hizmetçilerin emek mükâfatını ister ve taleb eder ve alıverir inşâallah. Bizler şimdi fırsat elde iken Kur'an-ı Azîmüşşan'ın feyzinden akıp gelen ve Risale-i Nur'da tecelli eden nurlu kevser şarabı ile kalblerimizi yıkayıp, kalblerimizi tathir edip ve kaplarımıza da doldurup yarın mahşerin dehşetli, elemli, karanlıklı, hararetli ve daha bin türlü derdlerimize derman, derin ve uzun yollara köprü olup

saadet-i ebediyeye vâsıl eylesin. Şübhemiz kalmadı ki, Risale-i Nur bu dünyada insanlar ve talebeleri ve şakirdleri için kötü huylarını tebdil ve kötü ahlâklardan ırak ve kötü amellerden dahi uzak ederek, nur-u imanla müşerref ve saadet-i ebediyeye mazhar, Rabbimizle mülâkat ve cemalullahı müşahede ve Habibullah'ın sancak-ı şerifi altına cem'edeceği için pek sevgili olan Üstadımız haps-i münferidde ve çilehanede gurbet ellerde bin türlü zahmetler ve binler türlü işkenceleri tahammül edip Mevlâmıza mütevekkil olup başka bir mahalden imdad taleb etmeğe hemen Allah'a sığınıp senelerden beri vücud-u pâkini harab edip canını dahi Nur yollarına feda etmektedir. Güzel Allah'ımız muîn olsun, imdad etsin, inayet etsin. Âmîn âmîn âmîn.

Risale-i Nur'un kudret, keramet, hikmet, ulviyet yüceliği Kur'anın nuru ve tefsirdir ve mu'cizedir. Ey Üstadımız Hazretleri! Şu cihet-i memnuniyetimizi tarif edemeyeceğim. Her Üstadlar talebe ve şakirdlerine binbir türlü san'at öğretip, fânide iaşelensin diye muvakkat ömre çalışırlar. Üstadlarına binlerce dualarla minnetdar oluyorlar. Zât-ı pâkin bizlere öğretmiş olduğunuz Risale-i Nur öyle bir mukaddes san'at ki; fânide bütün sıkıntılara merhem ve tiryak, ukbâda dahi saadet-i ebediyeye bir vasıta-i necat olduğu ve bu dünyada dahi dalalet ve fesadat cereyanlarına karşı bir hançer, bir zülfikar, bir asâ-yı Musa'dır. Böyle bir derdlerin dermanı olan nurlu eserleri ve âb-ı kevserleri bu asra kadar uzatıp siz Üstadımız tarafından te'lif edilip ve bizler âciz ve fakirleri hizmetçi olmaklığımızı nasib eden Erhamürrâhimîn'den ve Peygamberimiz'den ve Haydarî ve …… ve siz Üstadımızdan Allahımız razı olsun. Ve mektubları ve malûmatları günü gününe metanetiyle mahallerine ulaştıran kardeşlerimizden dahi Allahımız razı olsun.

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Karye-i irfanın çok kusurlu ve sizi çok zahmetlere düçar eden talebeleriniz, ruh u canımızla severek hasretlik çeken iştiyaklı gönül selâmetlerinizi diler, pâk ellerinizden öperek hürmetlerimizi takdim ve selâmlarımızı sunar, pâk el ve ayaklarınızı öperiz Üstadımız Efendimiz Hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Çok kusurlu, çok hatalı ve çok günahkâr talebelerinizden,
Karye-i İrfan talebeleri namına

Mustafa Ertuğrul

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 5

Mektup 5

(Birinci Hulusi, Sabri'ye yazdığı mektubdur)

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Levha-i Hakikat

Hakikat dersini Nurlardan aldık
İhlasın zevkini Nurlardan aldık
Hamd olsun Allah'a hizbullahtanız.

Kur'anın feyzini Nurlardan aldık
Tevhidin şevkini Nurlardan aldık
Şükr olsun Hüda'ya mü'minlerdeniz.

Nur ismi tecelli eyledi birden
Nurları görenler geçtiler serden
Hamdolsun Allah'a hizbullahtanız.

Muhammed (A.S.M.) ümmeti kurtuldu derdden
Allah'a şükredip dediler birden
Şükrolsun Hüda'ya mü'minlerdeniz.

Tercüman-ı Kur'an açıkça dedi

Kur’ana yapışmak zamanı geldi.
Hamdolsun Allah’a hizbullahtanız

İmanı kurtarmak zamanı geldi
Allah’a sığınmak zamanı geldi
Şükrolsun Hüda’ya mü’minlerdeniz.

Düsturlar şunlardır bilin ey ihvan
Kanaat, mal için bir bahr-ı umman
Hamdolsun Allah’a hizbullahtanız.

Dost ancak Allah’tır, yârân da Kur’an
Düşmandır nefis, mevt vâiz inan
Şükrolsun Allah’a mü’minlerdeniz.

Çok sözü bırakıp kısa derim
Mürşidim Kur’an, tevhiddir virdim
Hamdolsun Allah’a hizbullahtanız.

Muhatab nefsimdir, ihlas derdim
Mü’minler ihvanım, ben de bir abdim
Şükrolsun Allah’a mü’minlerdeniz.

Hulusi hulusla ihlasa çalış
Nurları bırakma, ihvana karış
Hamdolsun Allah’a hizbullahtanız.

Hâdim ol Kur’ana, irfana alış
Aldanma dünyaya tövbeye çalış
Şükrolsun Allah’a mü’minlerdeniz.

Uhrevî kardeşiniz, muhibb-i muhlisiniz Hulusi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ ذَرّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Şuhur-u selâsenin hulûlü ve geçen Regaib ve gelecek bulunan Mi’rac ve Beraet eyyam ve leyali-i mübarekesinin tebrik ve teyemmünü ve bilhassa Risale-i Nur’un birinci sınıf ve birinci talebe ve muhatabı olan muhlislerin muhlisinin kalem-i destiyle muharrer vürud eden hem manen ve ruhen daha doğrusu ez-her cihet zengin bir rüknünün pek kıymetdar gayet manidar name-i mergubelerinin Nur menbaına bu yol ile irsalini ihtiyarı sanki Rauf ve Rahîm olan Allah-u Azîmüşşan’ın sâlih ve zâhid ibadı da re’fet ve şefkatlidir. Ver elini, huzura çıkarayım demek şeklinde bu âcizi cebanetten cesarete atlattı. Ve hem de Otuzikinci Söz’ün hâtimesindeki taş-misal yürekleri eriten ve ihya eden “Yâ Rab senin mahbub abdin olan Veysel Karanî’nin eda ve nidasıyla dakk-i bâb ediyorum. Dergâh-ı İlahiyene onu kabul ettiğin gibi, beni de kabul buyur!” nida-i hazînanesinden in’ikas suretiyle durgun kalemime kuvvet-i mahz gelerek her an nazargâhımız olan bu makam-ı ulyaya yazı ile bari olsun dehalet ve yüz sürmek emellerimi takviye etti. Bundan daha büyük bir fırsat belki bulamam deyip o sevgili muhatab-ı evvele açılan mübarek kapı

ve beşaşetli sîma ve ruha pür-enverle müşerrefiyete her ayıb ve hatamla can attım.

مالى سوى قرعى لبابك حيلة ولئن رددت فاى باب اقرع

kıt’alarının kıymetdar mefhumundan müstefid oldum.

Şefkatli Üstadım! Biz bazan diyor idik ki: Üstadın bulunduğu yere gitmek değil, gittiği şeriat ve Risale-i Nur ve takva yoluna gitmeğe gayret etmeli. Neticede a’manın “Gün doğmadan neler doğar” deyip müteselli olduğu gibi, bu bîçare âciz de ummadığımız bir surette aksa-yı şarktan köyümüze hattâ evimize kadar teşrifi takdir eden Mukaddir-i Hakikî nazarımızın ve şuurumuzun dairesi fevkinde ve haricinde hayretfeza bir halde an-karib yine müşerref ve mesrur eder inşâallah deyip; bazan Barla’daki seririnizin üzerinde bazan Denizli heyet-i hâkimesi karşısında hem hâkimane hikmetli ve kuvvetli ve celalli ve kemalli hem salahiyetli müdafaa ve mukavemetleri îrad ve izharınızdaki etvar ve ahvalinize kalb ve hayal gözüyle bakarak kusurlu şahsımı nezd-i ekremîlerinde gibi görerek müteselli oluyorum.

Aziz Üstadım! Öyle kanaatım geldi ve ümidvarım ki, Rabbim (Celle Şanühü) Hazretleri Habib-i Ekremine Kelâm-ı Kadîm ve Kitab-ı Mübin’inde neler va’d ü tebşir buyurmuşsa Risale-i Nur’da münderic hattâ hususî gibi bir halde mevzubahs bulunan umum nekkad ve fukaran hiç biri müstesna kalmayarak zuhur ve vuku’ ile inşâallah neticelenecektir. Ezcümle ilk Isparta’da tevkifimizde ve Ramazan Bayramında فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ الخ. âyet-i kerimesi şakirdlere mektub olarak tefsir edilip bizim vazifemiz sabr-ı cemildir, tesbih ve tahmiddir. Başka değil. Zira nazar-ı himaye-i Rabbaniye, hizbullah ve hizb-ül Kur’ana müteveccihtir. Telkinatınıza karşı bu dehşetli zulüm taaddi ve tecavüz karşısında bize yegâne tesellidir; zu’muna kapıldığımı gizlesem Hüda âlimdir. Halbuki o dâhî-i muhakkik ve mazi ve istikbal röntgeni dokuz ay sonra verilecek hükmü dokuz ay evvel değil ondokuz ay evvel gelmiş olan mektub-u mergublarında hem vukua gelecek hâdiseyi bi-lütfihi ve keremihi

teâlâ hem neticesini ilmelyakîn hem aynelyakîn ile görüp tebşir buyurmuş olduğunu şimdi anlıyorum. Kur’an-ı Kerim mukadderat-ı umumiyeyi maziyen, halen, istikbalen nasıl ihtiva etmiş ve aynen zuhur etmiş, yine aynen Kelâmullah’ın şu asırda pek hakikatlı bir tefsiri olan Risale-i Nur’un âlempesend zaferiyle umum ehl-i tevhid ve İslâm ve nesl-i âtiye izhar-ı endam ve ilân-ı hak etmesi kabil-i inkâr olmayan bir hakikattır.

Ve هذَا فَضْلُ اللّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ kelâm-ı kudsîsini tekrarlatmıştır.

Hakir ve mütehassir, âciz

M.Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 7

Mektup 7

(M.Sabri'nin Çalışkan Mehmed ve Hasan Efendilere yazdığı mektubdur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek bahtiyar ve çok hakikatperver kardeşlerim, efendilerim!

Sizlere binler selâm ve ihtiram ve nihayetsiz ed'iye ve senalarla tebrikler ederim. İşitiyor ve biliyorum ki, sizin evlâdınız tâlii yaver Ceylan, Risale-i Nur'a verilmiş. Bu hayırlı takdire çok sevindim, hem hayretlere daldım. Çünki bu isme mensub (bir zât-ı nâdir-ül emsal) **(1)** Risale-i Nur ve müellifini yüzler senelik pek uzak bir mesafeden görüp tam ve mükemmel künye-i muvazzahalarını i'lam ve ilân ve tarif etmiş. Malûmu i'lam kabilinden olmasın, hasb-el îcab dilim döndüğü kadar tekrar ve arz edeceğim:

O mübarek Kutb-ul Aktab, Risale-i Nur sahibine karşı her hevl ü şiddet karşısında bana iltica eyle. Eyleyince ben o müridimin her ihafeli anında muhafazasına memurum. Her şerr ü fitne vukuunda kat'î sıyanet ederim. O veled-i manevim mağrib ve maşrıkta hangi beldede olursa olsun yardım ederim. Yine davasını te'kid ve takviye için kendi kendine diyor ki: Ey Abdülkadir! O mumâileyhe söyle, "Korkma" de. Hem tekrarla söyle. Sen inayet gözü altındasın. Bilâ-fütur asrının mahlas-ı Abdülkadir'i ol. Hem hak ve hakikata sahib ve feda etmek sebeble dâima mes'udsun. Hem sen beni bil ki **(2)** Resulullah Aleyhissalâtü Vesselâm ceddimizdir. Aziz ve refi' olan Zât-ı Zülcelal Ve-l İkram'a ubudiyet noktasında merbutiyet ve

temessüküm iktizası izzet ve rif’atimiz dâimdir, gibi hitabat ve beyanat-ı münireleriyle beşaret dersi veriyor.

Risale-i Nur’un en âciz ve çok kusurlu bir hakir talebesi

Sabri

1: Şâh-ı Ceylanî kuddise sırruh-ul âlî hazretleri.

2: Bu kelime tam okunamıyor. Tahmini olarak "bil ki" kelimesi konuldu. mS

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok kıymetdar, çok mübarek, çok aziz, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Bu hakir talebeleriniz bizler, sevgili mübarek Üstadımızdan bu hafta içinde iki mübarek mektub aldık. Bu mübarek mektublardan birisi, şuhûr-u selâsenin hulûlu ve derd-i maişetin tazyiki ile Nurların kitabetine fütur verilmemesine, hem Nurların serbestiyetine emare olduğu evvelce sevgili Üstadımızca müjdelenmiş olan yağmurların rızkımız üzerine mebzulen yağması, hususan bu şuhûr-u selâsede daha çok gelmesi ve ruhlarımızın en çok muhtaç olduğu rahmetin Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu'cizat mecmuaları elleriyle mebzulen nüzul etmesi ve bu baharda çiçeklerin envaıyla tezyin edilen dağlar ve taşlar gibi, Nurcuların ve ehl-i imanın kalbleri füyuzatla bezenmesine dairdir. Diğer mübarek mektub ise, her iki Isparta'nın hususan Küçük Isparta'nın çok güzel çok letafetli nüshaları ve hem kızıl (karye-i) irfan ve Homa talebelerinizin sevgili Üstadımıza takdim edilen firdevsî, kudsî, nuranî hediyelerinin mübarek kahraman hem çok çalışkan kardeşimiz Nurcu İbrahim'in eliyle sevgili Üstadımıza vâsıl olduğuna ve sevgili mübarek Üstadımızın fevkalhad memnuniyetlerine dairdir. Evet sevgili mübarek Üstadımız! Sizi daima şen ve şâdân görmek isteyen Isparta ve civarı talebeleriniz

lillahilhamd fütursuz Mu’cizatlar Mecmualarını tamamlamakta, yağmurlar da maddî ve manevî pek kesretli yağmakta devam ediyorlar. Hududsuz şükürler olsun Rabbimize.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا بَاقِيًا بِشَفَاعَةِ الرّسُولِ عَلَيْهِ الصّلاَةُ وَالسّلاَم

Çok aziz, çok sevgili ve çok muhterem ve şefkatli Üstadım Efendim Hazretleri!

Mübarek şuhur-u selâselerinizi tebrikle mübarek el ve etek ve bizlere yümn-ü bereket bahşeden kadem-i mübarekelerinize yüzümü ve gözümü sürerek hürmetlerle pûs ederim. Bu fakir âciz talebeniz iki gün evvel mübarek aylara tebrikiniz olan mübarek kendi yazınız tebdil edilmeden iki mübarek mektubunuzu aldım. Birisi kahraman Tahirî ve İnebolu ve Kastamonu kahramanlarından aldığınız teberrüklerin tevafukunu bahseden.. ikincisi: Bizlerin sa'y ü gayretlerini artıran bu mübarek aylarda beş vecihle sevab kazandıran Zülfikar Mu'cize-i Kur'anî ve Ahmedî'ye çalışmamıza dair müjde ve beşaretleriniz.. üçüncüsü: Canlı canlı bir mektubunuz olan kahraman Tahirî ağabeyimin bu mektublarla beraber gelerek, bir akşam hanemizde kalarak, siz sevgili Üstadımız Hazretlerinin karşıdan selâmlaşmalarınızla cismen bizimle görüştürür gibi anlatmaları bu âciz pür-kusur talebenizi tarifinde âciz bir derecede memnun ederek bu mükerrer tebriklerin bir günde gelmesini hakkımda büyük bir nimet bilerek kabul ettim. Cenab-ı Hak her ikinizden ebediyen razı olsun, âmîn.

Sevgili Üstadım Efendim! Biz, mübarek Nurlarınızı burada ümmi talebeniz Çilingir vasıtasıyla herkese hattâ her eve ulaştırıp okutmakta ve neşrine çalışmadayız ve Nurlar takdir edilmektedirler. Cenab-ı Hakk'ın lütfu ve siz sevgili Üstadımızın dua-i himmetleri ve Nurların tesiriyle Cenab-ı Hak bizlere yoldaş verip bu hafta iki tane Asâ-yı Musa siz sevgili Üstadımızın mübarek ellerinizle tashih ettiğiniz bir müsveddeden tashih ediyoruz. Ve bu arada tashih için gelecek arkadaşlarım gelinceye kadar da ikinci vazife Zülfikar'ı yazıyorum. Onuncu Söz zeyliyle ve Yirmibeşinci Söz zeyilleriyle beraber hemen bitmek üzere. Yetmiş sahife kadar bir şey kaldı. Ondan sonra Ondokuzuncu Mektub'u Cenab-ı Hakk'ın müsaadesiyle ve dualarınız himmetiyle bu mübarek şuhurlarda hitam buldururum inşâallah.

Sevgili Üstadım! Senelerden beri Nur içinde bulunduğum halde ve bütün ömrümü ona sarf edip hattâ başka eski güzel tefsir görüp içerisinde bazı ihtiyaç görülen mes'ele olup okunması lâzım iken, dikkatin zayi' olmaması için Risale-i Nur'dan anladığım ve aldığım feyiz kâfi diye onları okumaya bile vakit geçirmediğim halde Nurları takdirime dair kalemim kalbimdeki takdir ve tahsinlere tercümanlık yapıp hiç bir vecize yazamamaklığım ve bir kısım yeni kardeşlerimin mektublarındaki güzel tahsinler görüp kendimi Risale-i Nur'dan uzak görüp bu güzel Nurlar kalbimde bir ilham açmayıp, açtı ise de kalemim tercüman olamadığına müteessir oluyorum. Anlıyorum ki; her kardeşim terakki edip, kendimi de tedennide görüyorum. Risale-i Nur'dan aldığım izahla ben kendime yine büyük bir lütuf olduğunu anlayarak kabul ediyorum. Çünki sıhhatım yâr olsa idi ben de bir kısım emsalim gibi mübarek Nurların kevser şerbetlerini siz sâkî olan sevgili Üstadımdan alıp sizlerle temas edemezdim, biliyorum. Bu kusurlu talebeniz fakir aileye mensub, ibtidaiye tahsilimden başka tahsilim olmayıp, onbeş-onsekiz senedir de mariza-i bedenimin şiddetli ızdırabları yüzünden ve tahsilin açtığı fikir ve zekâ kapıları kapanıp bilgilerimi unutmuşum. Şu on senedir de bulunduğum haneden bir tarafa çıkamayıp, anlamak istediğim müşkillerimi anlamak için hiç bir âlimin yanına varamıyorum. Allahıma şu dünyadaki bütün zerratlar adedince hamdolsun, şu zamanın hattâ mazi ve müstakbelin de en büyük ve en mühim üleması olan Risale-i Nur'u bizlere bahşetmiş.

Nur şakirdlerinden, Atabey'li Alîl Ali Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kur’an’dan çıkan ne güzel kevsersin
Ne büyük eser, ne tatlı kevsersin
Nursun çün sildin kâinatın sisini
Ey Nur kaldırdın münafıkların şivesini
Topladın etrafında mü’min kafilesini
Ders veriyorsun 350 milyon müslümana sen
Gelmişsin bu zamanda âcizlere iman hazırlığı
İnşâallah âcizlerden sil dünya pasını
Risale-i Nur derdlere derman hem merhemsin
Ey Risale-i Nur var senin kapında hikmet
Dolaştıkça zemini olursun hem fazla çok
Hakk’ın rahmetiyle Nur köprüsünü aşarsın
Hikmetinle kasa tılsımları açarsın
Nurların her sözü sekine, her kelimesi mizan
Nurların her nükte ve ihtarı birer ferman
Nurların açılmış her satırında birer âlem
Nurların üstüne dökülmüş türlü kokular
Yâ Rab sen Kadir-i Kayyum’sun bize de lütfeyle
Nurların Mektubları Lem’aları açılmış bir güldür
Ol gülün bülbülü Üstadımız Hazretleri
Yâ Rabbi! Yuvası olan cismini sen gizleyesin

Dökülecek yavruları olan talebeleri
Risale-i Nur dairen büyük, gezenler bulsun teselli
Risale-i Nur'u okuyanlar bulacak emsalsiz hakikatı
Her birinde konuşturur mevcudatı Sâniine
Hep bir ağızdan nutka gelmiş dua ederler âsânına
Nurlara âşık olanı nasib etsin maksuduna
Arzumuz Nur bölgesinde hizmet etmektir
Kapısında çoktur hizmetçileri hademeleri
Hep yolunda eylemektir iman, can fedadır
Kapısına gelmişiz biz iki bîçare âcizler
İnşâallah kabul eder iki serseri kulunu ol İlahî!

Risale-i Nur talebelerinden merhum Hâfız Ali'nin şakirdleri, elyevm asker bulunan Hasan ve biraderi

Ahmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 11

Mektup 11

Müstensihin Üstadı hakkında edindiği kısa bir malûmat:

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İhtiyar, bîçare, eşsiz yaşamış, dostsuz bırakılmış, senelerdir inzivaya çekilmiş olduğu halde ikamete memur, daimî tarassud altında bulundurulan yetmişlik bir fâtın-ül asr, yirminci asrın hem Bediüzzamanı hem garibüzzamanı hem imanı kurtarıcısı Said-ün Nursî Hazretleri

Tercüme-i hâline kısaca bir nazar

1- Bitlis'in Hizan kazasının Isparta nâhiyesinin Nurs Köyü'nde doğmuştur. Anası Nuriye Hanım, babası Mirza Efendi'dir. Kürd ailesine mensub olmakla beraber kendisi aslâ Türklük, Kürdlük, Arablık ve Acemlik tanımaz. Milliyeti ancak din bakımından kabul eder. Dünyadaki bütün Müslümanlar ve muhtelif dinlerden İslâmiyete girenler kardeşidir. (Bu fikriyle, dünyadaki iyilikleri ..... ve İslâm Âleminde bir vahdet kurulmasına güzel bir nümune)

2- Tahsil ve terbiyesi, (ümmi)dir. Çocukluğunda hastalığını okuyan hocadan dönerken merdivenden yuvarlanıyor. Ağzından burnundan dehşetli surette akan kandan sonra, min-tarafillah fazilet, ismet, fıtnet, şefkat, zekâvet hassaları peyda oluyor. Fikren mevcudattan ders alıyor. Ulûm-u diniye ile fünun-u asriyeyi mezc, hakaik-ı diniyeyi fünun-u müsbete ile teyid etmiştir. (Bu hârika haliyle, asrının insanlarına fevkalbeşer bir hoca, bir muallim oluyor.)

3- İstikbalde şarkta cehalet yüzünden vuku' bulacak zararları hissederek önlenmesi için mekteb medrese açtırmak gayesiyle İstanbul'a gelen, millî kıyafetli genç âlimin (Maarifin bugün

mekteblere verdiği ehemmiyet o vakit yapılsa idi şarkta belki bir hâdise bile çıkmazdı.)

4- Ülemayı ve müsbet ilimler profesörlerini davet ile bütün suallere tatminkâr cevab vermesiyle bir çok mesailde âlim ve feylesofların şübhelerini izale etmiş olduğundan beynelmilel meşhur Mısır'lı âlim Abdülaziz (Fâtin-ül Asr) namıyla yâd ve ilân etmiştir. Câmi-ül Ezher'e mukabil El-Medreset-üz Zehra namında Van'da bir üniversite yapılmasına irade alınmışsa da harb-i umumî zuhur etti. (Anadolu'nun sinesinde doğan, büyüyen ve acz-i mutlakla, fakr-ı mutlakla, şükr-ü mutlakla Hâlıkına sığınan ve rızaen lillah iman kurtarmak için ihlas ve sebatla çalışan bu zâttan, asrın müslümanları ve bilhassa Anadolu halkı iftihar eder.)

5- Vatanımıza, dinimize, namusumuza taarruz eden Rus ordularına karşı Bitlis milis kuvvetleri kumandanı olarak çok fâik kuvvetlerle hücum eden Rus ordusuna günlerce ve kahramanca müdafaa ile, şehirdeki bütün mühimmat ve erzak ve halkın ve askerin geri taşınmasını temin etmiş. Yaralandığı halde geri çekilmeyi şahsen züll saydığından gazilik makamıyla da karargâhında son mermisine kadar şerefle döğüşmüş. Nihayet bilmecburiye Ruslara esir düşmüştür. Dininin ve vatan ve milletinin selâmeti için canını fedadan çekinmeyen bu kahraman kumandana üç Rus mermisinden biri isabetle kalbinin üzerindeki maden tabakayı deliyor, iç çamaşırda kalıyor. İkincisi, sol tarafta hançerin sapını delerek durur. Üçüncüsü, omuzunda hafif bir yara açar. Nihayet Bitlis'in hîn-i sukutunda ayağı kırılmış ve omuzu mecruh bir halde Ruslara esir düşüyor.

6- Sibirya'da esir ikametlerinde iki sene üç ay kardeşlerinin maneviyatlarını takviye etmiş ve Varşova yoluyla İstanbul'a gelmiştir. O sırada İngiltere Anglikan kiliseleri baş piskoposunun ve Japon başkumandanının padişah hükûmetinden sorduğu suallere cevab veren ve Lemaat, Katre, Zerre, Habbe, Kızıl İcaz ve İşarat-ı İ'caz namında yazdığı Arabî eserleri okuyanlara mevcudatın tılsımını keşf ile bir hakikat yolu açılması.. (o vakit makarr-ı ülema olan İstanbul'la Hicaz, Yemen, Mısır, Suriye, Irak, İran, Afgan ve Hindistan ülemasının teması bulunduğundan, bu eserleri kendi eserlerine me'haz tutmaları ve Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye a'zalığında ilmiye ve diniye ile meşgul olması.)

7- İstanbul’da mutantan ve şaşaalı, muhteşem, siyasî ve içtimaî hayata dalarken manevî üstadlarından ve muhafızlarından Abdülkadir-i Geylanî (Kaddesallahü Sırrahu)nun Fütûh-ul Gayb ismindeki eserini okurken, (Ey dinini dünyaya satan hain) cümlesiyle başlayan ağır hitabı ve itabı şahsına kabul ederek o anda cazib ve şerefli siyasî ve içtimaî hayatı terk ile eski Saidlikten yeni Saidliğe geçmiş. Bir müddet Yuşa Tepesi ve Eyüb mezarlıklarını kendine ev, taşlarını arkadaş yaptığı halde, sık sık eski dostları ziyaret ederek dünyaya davet ile rahatsız ettiklerinden uzaklara ıssız dağlara, Ağrı maverasına çekilmiştir.

8- İstiklâl Harbi’nin en tehlikeli anlarında Türk Milletini ve ordusunu ve kumandanlarını teşci’ için yazdığı Hutuvat-ı Sitte namındaki eseriyle Millet Meclisi’nin ve Başkumandanın fevkalâde takdiriyle Ankara’ya ısrarla davet edilmesi, hem meb’usluk hem vaiz-i umumîlikle taltif edilmiş. Fakat siyasetle ve içtimaiyatla alâkasını kestiğinden tekrar Van kal’asına inzivaya giriyor.

9- Şark isyanında Şeyh Said, Bediüzzaman’a Şarktaki büyük nüfuzundan istifade için mücadeleye iştirake davet ettiği zaman cevaben: “Yaptığınız mücadele kardeşi kardeşe öldürtmektir ve neticesizdir. Çünki Türk Milleti bin senedir İslâmiyete bayrakdarlık etmiş, dini uğrunda binlerce şehid vermiş ve binlerce veli yetiştirmiştir. Binaenaleyh kahraman ve fedakâr İslâm müdafilerinin torunlarına Türk Milletine kılınç çekilmez ve ben de çekmem.” diye hem red cevabı ve hem mücadelesinden vazgeçmesini söylemiştir. (İsyan hitamında şarkta ileri gelen nüfuzlu şahısları yurdun muhtelif yerlerine nakilleri münasebetiyle, müşarün ileyhi de Isparta’ya ikamete memur bırakılıyor.)

10- Sekiz sene sonra Menemen hâdisesi münasebetiyle meşhur hoca ve şeyhlerde yapılan aramada, Isparta’da te’lif edilmiş Risale-i Nur’un yüzyirmi eseri ve 120 talebesi üstadlarıyla birlikte (Menemen hâdisesi ile alâkaları olmadığı halde) Dâhiliye Vekili Kaya Şükrü’nün sû’-i kasda makrun emriyle tevkif edilerek Eskişehir Mahkemesinde altı ay mevkuf bırakarak bir kısmını ve eserlerin tamamını beraet edilmiş. Üstadım da Kastamonu’ya ikamete memur edilmişti.

11- Sekiz sene sonra, kırk sene evvel çekirdeği yazılan Beşinci Şua’ın ele geçmesi ve Âyet-ül Kübra’nın tab’ı münasebetiyle her

tarafta toplattırılan ve aranılan binlerce Risale-i Nur eczalarının ve ifadeye celbedilen yüzlerce Risale-i Nur talebesinden ancak 120 temiz nasiyeli, saf kalbli ve düşünceli dindar Türklerin dokuz ay Denizli'de mevkufiyeti ve 135 parça Risale-i Nur eczalarının Ankara'da teşekkül eden bir heyet-i ilmiyenin tedkikinde, Kur'anın bir tefsiri olduğu ilmî raporla tevsik ve tasdik edilmesinden, eserlerle beraber 120 talebenin beraetiyle neticelenir. Hazret-i Üstad da Afyon'a ikamete memur ediliyor. Yetmişlik bir ömrün onbir mühim hâdisesi bu tehlikeli madde, tabiiyyun, enaniyet asrında bu ömür ve vücudun yegâne vazifesi, gayesi, emeli ve arzusu insanların imanlarını kurtarmak olduğunu; hem mutlakiyet hem meşrutiyet hem cumhuriyet devrinde ayrı ayrı gayet muhakkik, müdakkik ülema ve hükema ve fuzalanın ve gayet kurnaz şeytan ve evhamlı casus ve feylesofların inceden inceye yirmi sene tahkik, tedkik ve tahlili neticesinde dünyevî ve siyasî hiç bir maksad olmadığı kat'î anlaşılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in ve Hadîs-i Şerif'in binlerce hakikatlarını isbat eden Risale-i Nur'u hiç bir dindar âlim veya dinsiz bir feylesof bir kelimesini dahi cerh ve nakzedememiştir ve tasdike mecbur olmuşlardır. 23 senede tamamlanan Risale-i Nur, Resail-in Nur, Risalet-ün Nur adlı 140 parça eserler, Kur'an-ı Azîm ve Hadîs-i Şerif'in evvelki asırlarda meşkuk ve şübheli bıraktırılmış veya rumuzlu veya şümullü ve mecazî yazdırılmış tefsirlerden alınmış değildir. Menba'-ı Kur'an'dan, Hadîsten asrımızda tereşşuh etmiştir. Üstadım der: "Beyanatımız Kur'an-ı Hakîm'in feyzindendir. Nefsi teslime, kalbi kabule ihzardan ibarettir. Asıl söz ise Kur'anındır ve zira söz odur ve söz onundur." der ve kendine has bir usûl-ü tedris bularak beş kıt'a büyüklüğünde Medreset-üz Zehrasında milyonlarca talebeye hocalık eder. Ulûm-u diniye ile fünun-u asriyeyi mezc ve hakaik-ı diniyeyi fünun-u müsbete ile teyid ve teşdid etmek suretiyle talebenin fikir ve imanının tenvirine çalışır. İstediği anda hocasından istediği dersi alabilir. Ve aldığı dersle amel ettiği takdirde de imanını muhafaza edebilir. Risale-i Nur'un hülâsası makamında olan bu Asâ-yı Musa Risalesini dikkatle anlayarak okuyan veya dinleyen bilâ-istisna dinli-dinsiz, âlim-cahil herkes İslâmiyetin esası olan imanın altı şartını tamamen diliyle ikrar ve kalbiyle tasdik etmekle beraber imanı muhafaza İslâm'ın binası olan namaz kılmayı, oruç tutmayı,

hacca gitmeyi, zekat vermeyi, kelime-i şehadet getirmeyi kendine vazife-i asliye bilecektir.

Risale-i Nur'u okumaya, yazmaya ve neşretmeye çalışacak ferdler, cem'iyetler, milletler, devletler dünyevî ve uhrevî fenalıklardan kurtulacak ve zulmetten nura çıkacak, saadet ve selâmet temin edecektir.

Risale-i Nur'un hülâsası olan Asâ-yı Musa Risalesi, atomdan daha kuvvetli ve tesirli nurlu bir silâh ve hikmetli bir asâdır. Atom gibi, beşeriyetin ve medeniyetin mahvına değil, saadet ve selâmetine çalışıyor.

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Risale-i Nur talebelerinden çok günahkâr

Abdurrahman Salahaddin

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 12

Mektup 12

Lâhika'ya:

Risale-i Nur'un birinci talebelerinden Muhacir Hâfız Ahmed onüç sene sonra vefatından iki gün evvel yazdığı bu mektub, Nurcuların hüsn-ü hâtimelerine ve imanla kabre girmelerine bir delildir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek sevgili ve faziletmend Efendim Üstadım Hazretlerine!

Evvelâ: Arz-ı hürmetlerle hatır-ı fâzılanelerinizi sual eder ve her beş vakit arkasında sıhhat ve âfiyette daim olmanızı Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak ve Rabb-ül Felak Hazretlerinden rûz u şeb istirham ve temenni ile beraber ömr-ü âlînizin izdiyadını tekrar Cenab-ı Mevlâ'ya Kur'an-ı Hakîm ve din-i mübin ve şeriat-ı garra-i Ahmediye'ye (A.S.M.) hizmetinizde devam edip bu ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) yollarını size ihsan olunan mukaddes ilim ile tashih etmek üzere son derece yalvarırım.

Efendim! Afv-ı âlîlerine mağruren beni benden siz daha iyi bilirsiniz. Elimde kalemim yok. Lâkin bu hâlimden ne kadar müteessirim ki, bu teessürümün mikdarını Hallâk'ım bilir. Yalnız Rabbime şundan dolayı şükür ve teşekkürler ederim ki, benim kalemsizliğimden olan teessürlerimin izale hususunda Cenab-ı Hak nihayette damadlarım Bahri ve Mehmed ve kerimeleri ve hafidlerim ve mahdumum Hâfız Kâzım aldılar ve yazmağa her gün için devam

ediyorlar. Rabbimin bu ihsanına hadsiz şükürler olsun. Ben yazamadığımdan kalbimde yanan ateş sönmedi ama biraz serinledi. Ben fakir kardeşiniz ise Risale-i Nur; Kur'an-ı Azîmüşşan ile Arş-ı A'zam'a merbuttur. Bu mübarek risaleler Kur'an-ı Kerim'in tefsiridir, diye câmide cemaatıma ve zamanın içinde yeni yetişen delikanlılara lisanım döndüğü kadar söylüyor, hem davet ve hem de Risale-i Nur'a çalışmalarına tenbih ve tebliğ ediyorum.

Efendim! Zât-ı fâzılaneleriniz burada bulunduğu gibi değil, mâşâallah talebe çoğaldı ve daha tezayüd edecektir. Her gün Risale-i Nur'lardan bir tanesini terketmeksizin mütalaa ile meşgulüm. Oradan aldığım ahkâmı cemaatime haddim olmayarak va'z u nasihat etmekteyim. Ve onları da elimden geldiği kadar tenvire çalışıyorum. Bu hususta muvaffakiyetime dua buyurunuz.

Kıymetli Üstadım! Ömrüm oldukça buradaki din kardeşlerime Risalelerden aldığım ahkâmı tebliğ etmek en büyük vazifemdir. Efendim! Mahdum-u âcizî köleniz Hâfız Kâzım Risale-i Nur'a o kadar müştak idi ki, gece ve gündüz çalışarak Asâ-yı Musa'yı yazıp Lemaatlardan epeycesini de yazdı. 14 Mayıs'ta mahdumum Kâzım ve hafîdim Bahri mahdumu Mehmed ikisi de asker oldular. Daha henüz kıt'alarından haber alamadım. Lemaat'tan ve Mektubat'tan ve Sözlerden dört tanesini kaybetmişim. Zayi' olan Sözlerle Mektubat ve Lemaat'tan ne kadar noksanım varsa kardeşimiz Şamlı Hâfız'a yazdırıyorum. Muvaffakiyet duasını rica ederim.

Efendim! Zât-ı fâzılaneleri burada iken bana, benim ikinci vatanım Barla'dır buyurdunuz. Yine dönüp buraya gelirim diye va'd-i kavî vermiştiniz. Ben de bu söz üzerine efendimin vatan-ı sânîsi olan Barla'ya geleceğinizi beklemekte iken bilakis uzak memleketlere gittiniz. Bu hususta gelemeyecekler diye kalbimize bir ateş düştü. Bu tahassüre tahammül edemeyeceğim. Üstadım vücudca çok ihtiyar oldum. Dünyaya veda etmeden, hakiki müçtehid ve şeriat imamı bulunan siz efendimin mübarek nurlu yüzünü bir daha görmek arzu ve emelim o kadar yükseldi ki, tahammülüm fevkindedir. Emir buyurunuz damadım berber Mehmed'le beraber hiç olmazsa bir gün için ziyaretinize geleceğim. Bu hususta Allah aşkına emrinizi beklerim. Refikam âhiret kardeşiniz Emine ve gelinim Nimet, ellerinizi ve ayaklarınızı öper, duanıza yalvarırlar. Hafîdim mini mini Hasan Hüseyin de ellerinizi öper ve kerimelerim ve damadlarım ve

çocuklarım ve komşularım cümlesi ricalen ve nisaen selâm ederler efendim.

Efendim! Siz burada iken namaz nihayetinde cemaatla beraber okuduğunuz evradları, biz de terketmeyip cemaatla her namaz arkasında okuyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Âhiret kardeşiniz

Muhacir Hâfız Ahmed Karaca

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 13

Mektup 13

(Bu da Lâhika'ya girsin. Şamlı Hâfız Tevfik yazıyor.)

Üstadım Efendim Hazretleri!

Muhacir Hâfız Ahmed Efendi kemal-i hararetle ve iştiyakla şu mektubu ağlaya ağlaya yazdırdı. Bu mektubu yazdıktan iki gün sonra deniz kenarında bostanları vardı. Bir amele alıp, otlarını temizletip bakmağa gitti. O gün orada kalbine bir ağrı gibi bir şey giriyor. Akşam üzeri geldi. Receb-i Şerif'in 23 ncü Pazar günü gündüz saat beş buçukta öğleden bir saat sonra اِرْجِعِى emrine boyun büktü. Bundan böyle mübarek merhum ağabeyimizi rahmetle yâd edip duanıza almanızı çok çok yalvarırım.

Vefatı da şöyle oldu: Ben başında idim. Kat'iyyen ölüm nişanesi yok. Bana, kardeşim bu defa yüküm ağır dedi. Ben de, merak etmeyin geçer efendim, kelimesiyle karşıladım. Kardeşim Hâfız, ben ölümü severek karşılarım. Âh bu aylarda vefat edenlerden olsam, dedi. Yâ Rabbi! İhtiyarım, tahammülüm yok. Azametine iltica ediyorum. Kaldıracağım kadar yük ver, fazla verme yâ Rabbi deyip hemen Kur'an okuyor ve salavat-ı şerifeye devam ediyor. Bundan sonra da devamı şudur:

اَللّٰهُمّ اِنّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّى

Mübarek kelimatına devam ediyordu. Ba'dehu bana dönerek dedi: Kardeşim Hâfız Tevfik, ben Rabbime söz verdim ve borç edindim. Eğer bana emr-i Hak vaki' olursa, noksan kitablarımı

bırakma, ikmal et. Sana vasiyetim budur dedi. Biraz rahat etmek üzere üzerini örttük. Aklı başında, kuvveti yerinde. Biraz on dakika kadar geçti. Hemen uyandı. Salavat ve diğer okuduklarına devam etmeğe başladı. Baş ucundaki saate baktı. Saat altı buçuk mu oldu dedi. Ben saate baktım. Bizim müezzin Camuz Hoca oğlu Hâfız Nuri Efendi de beraberdi. Hayır efendim, saat beşi yirmi geçiyor dedim. Hemen abdest almak üzere davrandı. Gelinine, kızım leğeni getir de abdest alayım, cemaatle namaz kılalım, dedi. Gelin, dışarıdan leğeni getirinceye kadar hemen kıbleye teveccüh edip, mübarek Allah İsm-i Celali ile secdeye kapandı. Orada büzüldü. Bu andan on dakika sonra vefat etti. Bendeniz ve müezzin Nuri Efendi, Hâfız Ahmed Efendi'nin vefatına böylece muttali' olduk. Allah cümlemize ecr-i cezîl ihsan buyursun âmîn. Pazar câmii hatibsiz, sizin namaz kıldırdığınız câmiler öksüz kaldılar. Vazife görecek huffazımız kalmadı efendim.

Kardeşiniz Hâfız Şamlı Mehmed Tevfik Merhum Hoca Hâfız Ahmed damadı Berber Mehmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 14

Mektup 14

Risale-i Nur’un başta başkâtibi Hâfız Tevfik’in bu fıkrası Lâhika’ya girsin. Çok ilişemedim. Hatırını kırmamak için ta’dil etmedim.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek sevgili ve faziletmend Üstadım Efendim Hazretleri!

Hadd ü hududsuz ve nihayetsiz tahassürlerle selâm-ı âcizîyi ba’de-t tebliğ mübarek ellerinizi öper ve beş vakit namaz ba’dinde zât-ı fâzılanelerinin sıhhat ve âfiyetlerinin devamı ve ömrünüzün efzuniyetini hizmet-i Kur’an ve şeriat-ı Ahmediye ve Kur’an-ı Hakîm’e merbut bulunan Risale-i Nur’unuzun ikmali hususunda kıtmiriniz ve fakiriniz olan kardeşinizin âciz lisanı döndüğü kadar Cenab-ı Perverdigâr hazretlerine ruz u şeb yalvarmak virdimdir.

Efendim âh hasret, âh hasret! Üstadım bu hasret ateşi ârâmsız cism-i âcizîyi her an yakmaktadır. Heyhat ne yapayım efendim! Elim ermez, gücüm yetmez. İnşâallah an-karib-üz zaman Hallâk-ı Lemyezel Hazretleri pek yakın vakitte serbest mülâkatlar nasib edecektir. İnşâallah sümme inşâallah ve sümme inşâallah. Nur-u Muhammedî (A.S.M.) ile nurlanmış ve buy-i Nebevî ile kokulanmış ve Kur’an-ı Hakîm’de mezkûr olan üzerinde Cennet rayihası olan Reyhan denilen o çiçeğin Cennet rayihasıyla rayihalanmış olan nurlu Üstadım Efendim Hazretleri! Cenab-ı Hak Celle ve Alâ Hazretleri,

Sure-i A’raf’ta nass-ı katı’ ile Nebiyy-i Zîşan (A.S.M.) Efendimize irsal buyurulan şu âyet-i celilede Allahu a’lem bissavab ve muradihî rahmet-i İlahiyenin ne kadar büyük ve yüksek ve son derece büyük her zîruha nefi’li ve ölmüş arzı ihya edip nâtık ve gayr-ı nâtıkların iaşelerini her cihetle temine medar olduğunu kullarına bildirmek ve tebliğ etmek üzere Resul-i Kibriya Efendimize (A.S.M.) Cibrîl Aleyhissalâtü Vesselâm vasıtasıyla inzal buyurulmuştur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ
وَهُوَ الّذِى يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ
رَحْمَتِهِ حَتّى اِذَا اَقَلّتْ سَحَابًا ثِقَالاً
سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ
الْمَاءَ فَاَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثّمَرَاتِ
كَذلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلّكُمْ تَذَكّرُونَ
صدق اللّٰه العظيم

Efendim şu âyet-i celile (Allahu a’lem, lâ ya’lemu-l gaybe illallah) Hallâk-ı Lemyezel Hazretleri evvelen rahmete işaret olan rüzgârı müjdeci olarak gönderiyor. Arkasından rahmet-i İlahî olan yağmuru ölmüş arz üzerine gönderip o ölü bulunan arza yağmurla hayat verip kuvvet ve kudretiyle o ölü arzda herşeyi yetiştirip kullarını ittifak ediyor bu ölmüş ve herşeyden uzaklaşmış ve hattâ âdeta hayat ile memat arasında çırpınarak büyük ölüme sürüklenmekte olan ümmet-i merhumeyi bu pek korkunç olan dinsizlikten kurtarmak için Cenab-ı Hak, ölmüş arza yağmur ile hayat verdiği gibi, Hallâk-ı Kerim bu ümmet-i merhumenin tahlisi için Üstadıma kendi kudret ve azametiyle ihsan buyurduğu ilim ile ve manevî cedd-i a’lânız bulunan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinin manen ahfadı bulunduğunuz cihetle Nebiyy-i Âhirzaman hazretleri de siz Üstadıma “Kalk evlâdım, Kur’an-ı Hakîm’in kırk vech-i i’cazı üzerine i’caz edilmek zamanı geldi, i’caz et ve ümmetimi kurtar.”

emr-i Peygamberîsiyle emrolunup bu vazifeyi aldınız. Cenab-ı Hak ve Resulullah Efendimiz sayesinde Kur’ana, dine ve şeriata çok büyük hizmet ettiniz. Allah kabul etsin ve sa’yiniz meşkûr olsun, âmîn.

Sevgili Üstadım! Hattâ değil müslümanlar belki umum gayr-ı müslimler dahi tefsir buyurmuş olduğunuz Risale-i Nur’un ahkâmına cümlesi muhtaç ve müştaktırlar ve bil’umum insan tabakatından olanların susamış bulunanları bu Risale-i Nur’un nur nehrinden o şifalı suyu içmeğe son derece şitab ediyorlar efendim.

Sevgili Üstadım! Sizin bu zaman için lütf-u İlahiyle gönderilmenizde Cenab-ı Hakk’ın büyük hikmetleri var. Yolunu kaybeden ümmet-i merhume mühlik karanlıkta kalmış, hiçbir tarafını göremeyip hak ve hakikat ne olduğunu tamamen şaşırdığı bir zamanda Cenab-ı Hakk’ın siz Üstadımı bu ümmet-i merhumeye kaybettiği hakikat ve şeriat yolunu ve ahkâmını göstermek hususunda gönderilmeniz pek büyük ve çok büyük bir kudrettir. Bu mes’elede şek ve şübhe yoktur efendim. Boşa gitmedi efendim.

İnşâallah Cenab-ı Hak arzı yağmurla ihya ettiği gibi, âhirette de umum insanları hayata irca’ ettiği günde siz dünyada yolunu ve edyanını unutmuş ve uzaklaşmış bulunan ve ümmet-i merhumeden olan bîçarelere “Geliniz, gafletten gözünüzü açınız. Şeriat-ı Garra-i Ahmedî’nin (A.S.M.) kitabı bulunan o nurlu Risale-i Nur’u okuyup hayat-ı ebediyenin yolunu öğrenip edyanınızı muhafaza ediniz” diye 130 küsur Risale-i Nur’un sözleri keza ve otuz küsur mektublar ve keza lemaatlarıyla bütün dünyaya Cenab-ı Hakk’ın emri ve Resulullah (A.S.M.) Efendimizin müsaadesiyle o nur kılıncıyla mücahedeye girdiniz. Avn-i Hak ve himmet-i Resulullah (A.S.M.) ile cihada galebe ettiniz. Rabbim âhirette aynen böyle kabul buyursun efendim Üstadım!

Şu sözler, Resul-i Kibriya Efendimizin hadîs-i Peygamberîsini hutur ettirdi, öyle yazdım. Tevfik bana makam veriyor, demeyiniz. Yalnız fem-i saadetten çıkıyor. Hadîsten efendim yazmağa da hakkım vardır zannediyorum. عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَاَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ Sadaka Resulullah. İnşâallah efendim,

üstadım da şeksiz Peygamberimizin tarif ettiği ülemadansınız. Eğer böyle olmasaydı, size dünyada böyle vazifeler tahmil edilmezdi. Cenab-ı Hak Kitabullahında ve Resulullah Efendimiz de diğer hadîslerde buyurmuşlardır. Ülema-i hakikat olanlar da, âhirette Peygamberlerden sonra (şefaat) edeceklerini Sahib-i Şeriat göstermiş. Ben kıtmiriniz de o günde fakir ve hakir kardeşiniz, o günde siz efendimden şefaat beklerim.

Şamlı Hâfız Tevfik

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 15

Mektup 15

(Lâhika'ya girsin, Hasan Feyzi'nindir.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri,

Leyali-i Mübareke olan regaib, mi'rac ve berat gece ve günleri ile takarrüb etmekte olan Ramazan-ı Şerif ve leyle-i kadrinizi tebrik eder, sizin ve bütün kardeşlerimizin ve umum Âlem-i İslâm'ın hakkında hâssaten bu sene daha hayırlı şeref ve faziletli ve îd-i fıtrın siz büyük Üstadımız hakkında ve hakkımızda bir halas günü olmasını Cenab-ı Erhamürrâhimîn Hazretlerinin merhamet ve âtıfetinden ve Mahbub-u A'zam (A.S.M.) Efendimizin şefaatından ve Kur'an-ı Kerim ve Risalet-ün Nur'un inayet ve himmetinden bekleriz. Ve bu vesile ile bütün buradaki eski ve yeni kadın ve erkek, çoluk ve çocuk kardeşlerimizle ve aile efradımızla birlikte mübarek ellerinizi ve eteklerinizi öperiz. Ve cümleten mergub ve makbul dualarınızı umar, hakirane zelilane ve âcizane dualarımızın da barigah-ı Ehadiyette kabulünü Resul-i Hâşimî (A.S.M.) Efendimiz hürmetine dileriz. Mütedeyyin ve mütefekkir, âdil ve âmil olan malûm efendinin selâm ve sevgilerini takdim ediyorum. Lillahilhamdü vel-minnetü bu muhterem zâtla her zaman görüşme imkânlarını buluyorum. Her

mülâkatımda siz efendimizin ahvalinden sual buyurup söylediklerimi merakla dinliyorlar. Sıhhat ve âfiyet haberlerinizi verdikçe memnun ve mesrur oluyorlar. Ve her zaman selâm ve dualarınızı bekliyorlar. Risale-i Nurları daima okuyorlar. Emrinizle kendisine takdim ettiğimiz cildler arasında Yedinci Şua olmadığını anlayınca bu defa bir tane de matbu' nüshalardan verdik. Daha çok memnun oldular. Mektublardan da bazılarını ve mersiyeleri okudular. Şimdi de vasiyetnamenizi görmek ve okumak için istediler. Onun için ayrıca bir tane Arabî Hülâsat-ül Hülâsa yazıp harekeliyerek takdim etmiştim. "Oh ne güzel, ben böyle şeyleri severim. Yalnız sen Üstad'a yaz ve benden selâm söyle. Kendi ifadesiyle her ne kadar zahmet ise de, bunun bir Türkçe tercümesini yazıp lütfetsin" dediler. Bendeniz de "Yazayım" diye söz verdim. Hazretinize arzeyleriz. Hem o hamiyetli kardeşimiz "Artık Risale-i Nur serbest olmuştur. Korkulacak bir şey yoktur. Şimdi içinizden birisi çıkıp bir fedakârlık yapsa, bu eserlerin hepsini tab'ettirebilir." buyurdular. Ve bize büyük cesaret verdiler ve bize zahîr ve muîn oldular. Bunun üzerine yenilerden başka bir kardeşimiz "Burada yapsak pahalıya mal olur. Bütün masraflar bana ait olmak üzere sen İstanbul'a git, hiç olmazsa Asâ-yı Musa Mecmuasını yeni yazılarla serbest olarak bin kadar bastır gel de burada gençlere mekteblilere verip okutalım diye bendenize bir teklifte bulundu. Bunu da efendimize bildirmeyi muvafık bulduk. Emirlerinize intizardayız. "Risale-i Nur'un perde arkasında fütuhatı var ve olacaktır" diye senelerden beri verdiğiniz müjdelerin ve sevinçli haberlerin hârika ve kerametlerin işte bugün böylece tezahür ve tevali etmesi, hattâ gözlere girecek kadar yaklaşması ve kendini apaçık göstermesi, onun perdeyi bile parçaladığına delil sayılabilir, diyoruz.

Geçen gün burada yapılan hâfız cem'iyeti münasebetiyle İstanbul'dan memleketimize gelmiş olan hocalar arasında bulunan Fatih Câmi-i Şerifi imamı reis-ül kurra Ömer Efendi Hoca'ya bizdeki tevafuklu Kur'an cüzleri gösterildi. Âsâr-ı İslâmiye neşriyatında ve müftülükte de âzâ olan bu zât, mümkün ve müyesser olursa bunları meccanen tab' ettirmeye söz vererek buradan ayrıldı. Eğer fotoğrafla olursa, yaldızlı kelimeler çıkmaz ve yerleri beyaz ve açık kalır, deniliyor. Emirlerinize intizaren bu ciheti de arzeyleriz. Eskiden sizi memlekette tanıyıp burada tekrar şeref-i muhabbetinizle müşerref

olan ve müftülükle uzak bir kazaya giden Hasan Efendi mezunen şimdi buradadır. Eserlerinizden istedi. Bir tane matbu' nüshalardan Yedinci Şua verdik. Kazasının hâkimi ve memurlarıyla okuyacaklar. Selâm ve hürmetlerini arzeyleriz. Yine yakınlarda buraya gelmiş olan ve sizinle geçen sene bir defa görüştüğünü söyleyen yüksek ziraat mühendislerinden ve Şeyhülislâm Sabri'nin torunlarından bir zâta da Asâ-yı Musa Mecmuasını verip okuttuk ve yazdırdık. Bundan büyük haz ve kuvvet-i iman duyduğunu ve memnunluğunu bildirdi. Bu adam aynı zamanda size yan bakan o ma'hud zabitin arkadaşı imiş. O vak'adan çok müteessir olduğunu söyledi. Ve o zaman arkadaşının bir hafta kadar geceleri hiç uyku uyuyamayıp sıkıntılar çektiğini anlattı. Burada doktorlara ve eczacılara ve bazı daire müdürlerine de Risale-i Nurları verip okutuyoruz. Hasılı, Risale-i Nur cüzleri etrafa yayılmakta ve yazılmakta devam ediyor. Âcizane arasıra yaptığım Cum'a hutbelerinde de Nur'un sözlerinden söylüyorum. Buradaki resmî vaiz ve köy hocaları da onunla alâkadar olmağa başladılar. Yalnız burada Risale-i Nur'un tam cüzleri yoktur. Bunun için çok zahmet çekiyoruz. Elimizde ancak vaktiyle hapishaneden çıkan kardeşlerimizden birer tane isteyebildiğimiz bazı eserler var ki, bunlar da karışıktır. Hele Lem'a ve Şualardan burada pek az var. Şimdi Reis Bey'den birer cild yazmağa başladık, amma onlar da noksandır. Burada tam bir takım yapmak istiyoruz. Bunun için Hüsrev Bey kardeşimize ve İslâmköylü Halil İbrahim'e yazdık. Her kaç para olursa olsun, fazla varsa alıp yazılmasına burada da çoğalmasına çalışacağız.

Burada kardeşlerimiz yazdıkları Asâ-yı Musa mecmualarından birkaçını Üstadımız Efendimize hediye etmişlerdir. Bunları takdim ediyoruz. Bu ilk yazıların sehiv ve hatalarıyla beraber kabulünü ve afvımızı rica ederiz. Burada Refika isminde bir hemşiremizin yazdığı Asâ-yı Musa defterinde bir sahifede gördüğümüz şu musîb ve garib tevafuku (eğer bu buluşumuz ve hesabımız doğru, tevafuka uygun ise) aynen Üstadımız Efendimize müsaadeleriyle arzetmeyi münasib gördük. O sahifenin her satırı başından birer kelime alıp, yukarıdan aşağı okuduğumuzda aynen şu manalı ve kerametli cümleler çıkıyor: "Bugün baharın kapısı açıldı. Kuşlar ve hayvanlar tesbih ve tehlile başladı." Bu cümlelerin manalı olduğu işte meydandadır. Fakat kerametli olduğunu da şöylece anladık: Bu sahife tam baharın kapısı

açıldığı gün olan rumi hesabla 9 ve efrencî hesabıyla da 22 Mart günü yazılmıştır. Tam nevruz günü yazılan bu sahife, yazanın hiç de haberi olmadan kendi kendine deftere yazıldığı tarihi de kaydetmiştir. Bu tevafuk ve kerameti görüp anladıktan sonra o hemşiremiz “Sen bu sahifeyi iki gün evvel yani Mart’ın 22’sinde nevruz günü yazmışsın. Çünki bugün 24’dür. Ve bu defter bize bunu söylüyor ve iki gündür ben yazılmadım, diyor. Aslı var mı ve bu duygumuz doğru mu?” deyince, “Allah aşkına öyledir, iki gündür yazamadım. Çünki meşgul ve mazurdum. Fakat bunu siz nasıl bildiniz?” diye zevciyle beraber yüzüme bakıp hayret edince, Risale-i Nur’un bu kerameti himmetinizle onlara da ayân edildi.

Âciz talebeniz

Hasan Feyzi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 16

Mektup 16

(Salahaddin'in mektubudur. Lâhika'ya)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ الْحُرُوفَاتِ عَصَايِ مُوسَى وَ ذُوالْفِقَار مُعْجِزَات احمديه وَ قرآنيه

Aziz, şefkatli, faziletli efendim ve Üstadım Hazretlerine!

Ekser mu'cizeli âyet ve ism-i a'zamların 19 harften müteşekkil olması ve Risale-i Nur'da da hikmetleri bulunan bu mübarek rakam adedince havalimiz nuranîlerinin ve Medresetüzzehra'nın baş muallimine ve Risale-i Nur'a hürmet ve bağlılıklarının nişanesini imtihan kabul ederek bu mübarek receb-i şerifte 19 aded cildli tashihli Asâ-yı Musa'yı kahraman ve sebatkâr bir kardeşimizin büyük gayret ve himmetiyle takdim edilmesinden dolayı Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'e hadsiz şükür ve Resulü sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallallahü Teâlâ aleyhi ve sellem Efendimize hadsiz salavat olsun, âmîn. Matbaaya lüzum bırakmayarak bu kıymetli elmas parmaklardan maada bu kerre ısmarlanan Amerikan son sistem teksir makinesiyle yüzlerce nüsha Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Kur'aniye tevafuklu tab'edilebileceğinden, diğer havali kardeşlerimize tavsiyeyi borç bilirim. Risale-i Nur'un

hakikatına şehadet eden Lâhika'daki tefekkür mahsulü, riyasız, hâlisane, sırf rızaen lillah yazılmış binlerce mektublar bu asırda Âlem-i İslâm'da Risale-i Nur'un çok büyük fütuhat yaptığına büyük canlı bir delildir. Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Kur'aniyeyi okuyanlar, ihlası nisbetinde yüzbin, onbin mumluk elektrik lâmbaları gibi nurlanıyorlar.

Ey Mısır, Suriye, Irak, Hindistan, Cava, Hicaz üleması! Bu madde, tabiiyyun ve fen asrında fikrinizi nurla aydınlatmak, kalblerinizi imanla doldurmak ve ilminizle amel etmeniz için enaniyetten silkinerek lütfen nazarlarınızı Risale-i Nur'a çeviriniz. Anadolu'nun her tarafında fışkıran nurların mecmuu bir güneştir, Küre-i Arz üzerindeki zulmeti dağıtıyor. Yalnız İslâmlara ve İslâmiyete girenlere dünyevî ve uhrevî veya İslâmiyetle ittihad ve ittifak edenlere dünyevî refah ve saadet veriyor. Çünki Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ve Kur'aniye Risalesi ismiyle müsemmadır. Semadan, Kur'an-ı Kerim'den, Medine ve Mekke'den, hadîs-i şeriften tereşşuh etmiştir.

Nice şuhur-u selâsenin mübarek kadrini bularak, nice 83 sene manevî ibadeti kazanmanızı ve kazanmamızı Hak Teâlâ'dan diler ve mübarek el ve ayaklarınızdan cümlemiz hasretle ve iştiyakla öperiz.

Duanıza muhtaç, çok kusurlu ve günahkâr talebeniz Abdurrahman Salahaddin Çelebi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 17

Mektup 17

(Çalışkan hanedanından, Risale-i Nur'a ciddi alâkadar, bana da çok hizmet eden Hacı Osman ve refikası Sultan ve mahdumları Halil'in Nurlar hakkında yazdıkları bu fıkra, Lâhika'ya girsin.)

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok muhterem Üstadım Efendim Hazretleri!
Ey Risale-i Nur, aşkınla feryad u figan içinde ben
Sevginle cuş u huruş eden yine ben
Acıyarak haline vicdanla elem çeken ben
Mübarek Nur! Yirmibeş seneye nasıl tahammül ettin sen

Kudret yazsın seni, bütün dünya seyretsin
Âlemi nur kaplasın, mü'minler şâd……olsun
Zulüm kalksın, dalalet ağlasın, zındığın mumu sönsün
Hasret kalan züvvar, nur ellerini öpsün

Mübarek nur el bende, kalem bende, parlayan ziya sende
Emir sende, hüküm sende, beşaret yine sende
Bağlayan sen, çözen sen, ferman sende
Açılsın mekteb, okunsun ebced, sultanlık sende

Dileriz rahmet Cenab-ı Hak’tan bol olsun
Talebeler umar himmet, Üstadımız var olsun
Çoğalsın kardeş, cihana iman dolsun
Ey Risale-i Nur ömrünüz uzun, üç aylarınız mübarek olsun

Seni bize imdada yolladı Rahman
Sıfatın biliriz, kurtarmak iman
Nurdan davamız var, korkmayız hemen
Ey korkaklara bir kuvvet Risale-i Nur

Artık göster yüzünü açılsın gözümüz
Dağıt dermanını gülsün yüzümüz
Nurunla yoğruldu bütün özümüz
Ey karalara bir ak Risalet-ün Nur

Nurunla aydınlandı cihan güneşi
Dünyaya gelmedi Nur’un bir eşi
Bu kadar aramızda hâinin işi
Ey zındıka bir korku Risalet-ün Nur

Vallah sensin cihana manevî başkan
Senin cismin büyüktür dağdan ve taştan
Sen aman çekilme sen bu faideli işten
Ey ölümden korkmayan Risalet-ün Nur

Senin Nur’un bir Nur ki tadına doyulmaz
Nur’un deryasına dalan artık ayılmaz
Senin mübarek yüzünü görmeden durulmaz
Ey insanlara bir ümid Risalet-ün Nur

Senin eserlerini dünyada kapıştık

Nur’un eline Bismillah deyip yapıştık
Meylimiz yok dünyaya tek bir kuruşluk
Ey derdlilere derman Risalet-ün Nur

Bizler âciziz çevirme geldik kapına
Senin yolunu gördük, girdik yoluna
İmdad eyle kemter âciz kuluna
Ey doğruya delil olan Risalet-ün Nur

Canımız feda olsun senin yoluna
Kılıncı çekip girdik senin koluna
Kendimizi attık Risale-i Nur yoluna
Ey münkire bir tufan Risalet-ün Nur

Artık imdad eyle bizlere
Allah uzun ömür versin
Nur deryasına dalan gözlere
Ey bu zamanda şifa veren Risalet-ün Nur

Senin Nur’un bir Nur ki aleyhinde atılmaz
Nurun eserleri bir dahi pis ellerle tutulmaz
Nurun perdesi altına girdik, artık kaçılmaz
Ey bu zamanda bir eczahane Risalet-ün Nur

Nurlu kitabların Lem’a, Sözler, Şualar
Okumağa doyulmaz birkaç defalar
Nurun bize verir manevî gıdalar
Ey bu zamanda bir nümune Risalet-ün Nur

Dünyanın sana karşı bu kadar sözleri
Sürüyoruz senin gittiğin nurlu izleri
Âh deyip de nurdan yaş döken gözleri

Ey bu zamanda bir hakikat Risalet-ün Nur

Saatlerce hiç durmadan çalıştın
Çalışa çalışa Hak yoluna ulaştın
Hakk'a aman deyip ellerini açtın
Ey karanlığa bir ışık Risalet-ün Nur

Her derde derman bir risalen var
Durmadan çalışalım bize büyük kâr
Artık sana olduk ebedî bir yâr
Ey bize doğru misal Risalet-ün Nur

Hasta olan gönüller artık açılsın
Her tarafa Nur'un deryası saçılsın
Bu zamanda kötünün yanından kaçılsın
Ey kötülere doğru yol Risalet-ün Nur

Sana kimse kötü gözle bakamaz
Senin eserlerini kimse elden atamaz
Şeytana uyup bizlere çatamaz
Ey zamanın müceddidi Risalet-ün Nur

Sensin bu zamanda en büyük âlim
Eserinle olduk birer küçük âlim
Âciz küçük taleben çok zalim
Senden meded bekliyor ey Risalet-ün Nur.

Üstadım Efendim Hazretleri! Nur'un deryasından alabildiğimiz sözleri size sunduk. Kabulünü rica eder, hürmetle el ve ayaklarınızdan öperiz efendimiz.

Çalışkan hanedanından baba-oğul Osman ve Halil ve vâlidesi Sultan

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 18

Mektup 18

(Hüsrev'in mektubudur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili kardeşim!

Dünkü gün iki müjdeli mektub aldım. Biri Üstadımızdandır. Aynen elhamdülillah kendine verilen zehirden dolayı sıhhatinin muhtell olması düşüncemizi izale ediyor. Safranbolu'dan bir kardeşimiz bizzât Üstadımızı görüyorlar. Üstadımızın kendine verdiği bu mektubla bize sıhhatini tebşir ediyor.

İkincisi: Şimdiye kadar verilmeyen Denizli Mahkemesindeki risalelerimizin verilmesi hakkında vekaletin emir vermesi müjdesidir ki, Üstadımız Hazretleri iki mektublarında sarahaten verilecek diye daha evvelden müjde etmişti. Şübhesiz bu beşareti, sevgili Üstadımıza da arzettim. Risaleler alındığında yine size yazarım sevgili kardeşim.

Size, hem Salahaddin'e, hem oradaki talebe kardeşlerimize kalbler dolusu selâmlar, hürmetler ediyoruz sevgili kardeşim efendim.

الحب فى الله

Kusurlu kardeşiniz Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşimiz Mustafa Osman!

Risale-i Nur'un Lâhikası'na geçen ve gazete lisanıyla neşrini sevgili Üstadımıza yazdığınız açık mektubunuzu ve sevgili Üstadımızın bu münasebetle yazdığı cevabî mektublarını iki gün evvel aldık ve her ikisinden bir suretini size takdim ediyoruz.

Sevgili kardeşimiz! Sizin fevkalhad rabıtanızı ve kuvvet-i imanınızı gösteren bu yazınız bizim de hoşumuza gitti. Biz de sevgili Üstadımızın yaptığı gibi, o mübarek mektubunuzu Lâhikalarımıza yazdık. Mübarek kardeşim! Aziz Üstadımızın Risale-i Nur'a aid bu gibi ehemmiyetli mesailde Risale-i Nur'un has şakirdleri ve müdakkik naşirleri meşveretle hususan Isparta'dakilerle maslahat ne ise yaparsınız diye olan emirleri üzerine, biz burada husus-u mezkûr hakkında kardeşlerimizle meşveret ettik. Mübarek Üstadımız bu mektublarından gazetecilerin ve baştakilerin hakikatları tam takdir edememeleri, hem Risale-in Nur yalvarmaz, onlar yalvarmalı ve aramalı ve müşteri olduktan sonra diyorlar. Hem şimdi nazar-ı dikkatin Risale-i Nur şakirdlerine celbini münasib görmüyorlar. Daha evvelce Afyon Emniyeti'ne yazdıkları kıymetdar yazılarında sevgili Üstadımız diyorlar ki: "Risale-i Nur'a aid mes'ele bu vatan ve millete pekçok ehemmiyeti var. Size kat'iyyen ve çok emarelerle ve kat'î kanaatımla beyan ediyorum ki: "Gelecek yakın bir zamanda bu vatan, bu millet ve bu memleketteki hükûmet âlem-i İslâma ve

dünyaya karşı gayet şiddetle Risale-i Nur gibi eserlere muhtaç olacak. Mevcudiyetini, haysiyetini, şerefini ve mefahir-i tarihiyesini onun ibraziyle gösterecektir.” buyuruyorlar.

Biz sevgili Üstadımızın bu kıymetdar beyanatına bakarak, Cenab-ı Hakk’ın Risale-i Nur’u kabul ettirmeğe mecbur edecek **(Haşiye)** esbabı göndereceğine, bugün taannüd ederek kabul etmeyenlerin yarın ister istemez Risale-i Nur’un cenah-ı himayesine iltica edeceklerine, o mev’ud vakte kadar intizarımızın zarurî bulunduğuna kanaatımız gelmiştir. Aynı zamanda Risale-in Nur’a ait her bir hususta sevgili Üstadımızın kudsî irşadlarına göre gitmeğe ihtiyacımız şiddetlidir. Vaktin gelip gelmediğini ve nasıl yapılacağını ondan öğreneceğiz. Kemal-i tevazularından ve hem de sünnet-i seniye olan meşveretle hareket etmeyi talebelerine ders vermek için bu kıymetdar mektublarında “Benden sorulmaz, meşveretle yapınız” diye buyurmuşlar dedik.

Sevgili kardeşimiz Mustafa Osman Bey! Eğer sizce münasib olursa bu mektubumuzdan bir suretini selâmlarımızla beraber Mehmed Feyzi kardeşimize, bir suretini de İnebolu mübarek kardeşlerimize gönderebilirsiniz. Bu vesile ile hürmetlerimizi takdim eder, selâm ve dualar ve dualarınızı istiyoruz mübarek kardeşimiz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kusurlu kardeşiniz

Hüsrev

Haşiye: Sizin mektubunuzla bildirilen komünistliğe karşı başlayan İstanbul’da tezahürata başlangıç olarak bakmaktayız.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 20

Mektup 20

Denizli - Receb-üş Şerif - 1362 Hicri

Hazret-i Üstad maal-i cemaat muzafferen Denizli Hapsinden çıktıktan sonra hapis esnasında âlem-i bekaya kavuşan şehid, mağfur Hâfız Ali Efendi'nin kabrini Hazret-i Üstad önünde ziyaret ederken. (İbrahim)

Hâfız Ali'ye
Ey Nur yolunun yolcusu, ey ruh-u münevver
Bu medfen-i pâkin ola ruhun gibi enver
Ey ölmeyen, ey fidye-i Üstad-ı Mübarek
Razı ola Allah Teâlâ ve Tebarek
Gönderdi selâm bak sana ol Hazret-i Üstad
Hem ruh-u azizi dedi her dem ola dilşad
Kur'an-ı Kerim uğruna fânideki hizmet
Bahşeyledi şimdi sana sonsuz ebediyet
Yerlerde beşer, gökte bütün nurlu melekler
Her gün sunuyor ruhun için Arş'a dilekler
Bu makbereler fahredecek haşre kadar hep
Emvata okut nüsha-i Nur, aç gene mekteb
Ey menba'-ı envâr ve ey hâfız-ı esrar
Ey canını canana veren zât-ı fedakâr
Hâfız diye ben namını duydum o huzurda
Medhin okunur hem de bugün meclis-i Nur'da
Son kevser-i safî bize sensin gene sakî

Bahşeylemiş Allah sana bir âlem-i bâki
Sormam sana birşey ne bugünden ne de dünden
Bir nokta okut sen bize esrar-ı Ledün’den
Âh çok mu uzak doğrusu bir şevk-i şedidin
Gitsem yoluna senin gibi bir şanlı şehidin
Feyzi yürü sen Hazret-i Üstad’a yakın ol
Hâfız gibi Firdevs’e bulursun oradan yol
Hasan Feyzi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 21

Mektup 21

(Halil İbrahim'in mektubunun suretidir.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Muhterem, mübarek, sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Mektub-u âlînizde işaret-i gaybiyenin 64'te Risale-i Nur te'lifçe tamam oluyor diye haber-i gaybiyeyi iki hal tasdik ediyor cümleleri, bizleri ağlatmış ve mahzun ve mükedder eylemiştir ve ciğerlerimizi dağlamaktadır. Zira hayatımızın hayatı ve canımızın baharı ve gönlümüzün safası ve gözümüzün nuru, kalbimizin sururu, maddî ve manevî gıdamızın ukde-i hayatiyesi olan Nur denizinin kaptanı, eşref zamanın bedii ve Risale-i Nur'un müellif-i muhteremi biricik Üstadımız Efendimiz Hazretleri! Acaba bizleri yetim mi bırakacak ve bu asr-ı zulmette parlayan şems-i tâbân seyrini mi değiştirecek ve yegâne kesb-i şerif-i fahrimiz olan Üstad-ı Yekta'mız dide-i dünyadan ufulüyle bizleri mahzun ve mükedder ve müteessir mi eyleyecek ve onun şefkat-i maneviyesinden mahrum mu kalacağız? Gerçi Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın menbaından fışkıran şelale-i Nur ve sertac-ı evliya olan Risale-i Nur nam-ı mübeccelesi ve onun açtığı hidayet yolu ve İslâmiyet güneşi ve insaniyet şuaı ve melekûtiyet deryası ruhlarımızı tenvir ve iska ettiği âb-ı hayatı kanımızda küreyvat-ı hamra ve beyza ve hattâ ruhumuz misillü bütün ecza-yı bedeniyemizde tahallül ve hattâ aklımız, fikrimiz, şuurumuz,

gözümüz, nurumuz ve kalbî sururumuz ve bütün maddî ve manevî havassımız olan Nur denizi ve cevher pazarı ve gevher deryası meydanda, yanımızda ve elimizdedir. Fakat başta Kur'an-ı Azîmüşşan ve onun muhtelif bahrlerinde ve hassaten فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَ سَعِيدٌ âyât-ı beyyinat ile sarahat derecesinde işaret buyurduğu mev'ud-u Peygamberî ve sahabet-i Haydarî ve himayet-i Gavsî ve Selef-i Sâlihînden nice kutub ve asfiya ve mümtaz evliyanın zuhurundan haber verdikleri ve tarif ve tavsifinden âciz ve nâkıs bulunduğum muhterem ve muazzam ve mübarek ve muazzez mübeccel Üstadımız Efendimiz, nurumuz, ziyamız, sevgilimiz, mürşidimiz, güzelimiz, kaptan-ı deryamız, ağabeyimiz, kardeşimiz, arkadaşımız, yoldaşımız, teselli-i hatırımız, nâsırımız, muînimiz, şefîimiz, sebeb-i necatımız, cevherimiz, gevherimiz, şükufe-i baharımız, bülbülümüz, zümrüd-ü ankamız, hüma-yı devletimiz ve bu kadar ünsiyet ettiğimiz …… makam-ı mahbubiyetin şahikalarına yükselen medar-ı tesellimiz ve dürr-i yektamız! Acaba senin firakın bizleri deli divane etmez mi? Senin gaybubetine bizler nasıl tahammül edebiliriz? Aman aman Üstadımız Efendim? Sen sağ ol, ben sana kurban olayım. Talebelerin dide-i dünyada gaybubetine tahammülü yoktur. Senden daha çok istifade ve istifaza bekliyorlar. Senin meşam-ı ruhumuz olan mektub-u âlîlerin daha elimize gelmeden evvel bizleri Ya'kubvari اِنِّى َلاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ misillü ihsaslar, işaretler lisanımızda letafetler, zihnimizde incizablar husule getirmekte idi. Müteakiben mektub-u âlîlerinizi alıp عَلَى وَجْهِهِ فَرْتَدَّ بَصِيرًا âyetini tefsir ediyorduk. Allahümmahfazna böyle bir hal olursa, bizler bu feyizli tarabları ve bu istişmam-ı rîhları nereden bulacağız? Bizim hazîn kalblerimizi kim okşayacak? Gözlerimizden akan yaşları kimler dindirecek? Yaralı gönüllerimize kim merhem sürecek? Kırılan hatırlarımızı şefkatle kim tamir edecek? Derdli yüreklerimize kim şifa verecek? Aman Allahım, güzel Rabbim! Biricik Üstadımızı daha çok muammer buyur ve başımızdan eksik etme! Âmîn yâ Muîn!

Sevgili Üstadım! Sizin duanız müstecabdır. Vâhib-ül Hayat olan Mücîb-üd Daavat, niyaz buyurun ömrünüze bereketler ihsan buyursun ve 64 senesi şimdi hükümferma olan miladi 1964 senesine tahvil buyursun, âmîn. Senin mübarek vücud-u şerifin yalnız bizler için değil, belki âlem-i İslâma mahz-ı rahmettir, **(1)** bâis-i saadettir. Gaybubiyetin ise, Allahümmahfazna mûcib-i felâkettir. İrtihalin akabinde kıyametin vukuu kuvvetle melhuzdur. Mübarek şahsiyetin bulunduğu mahalle haricî düşman ayak basamıyor. Güzel Rabbim, sabîlere, ihtiyarlara ve mü'minlere bağışlasın, âmîn yâ Muîn!

Muhterem Efendim! Heyecanımın binde birini izah edemeyen ve zât-ı âlîlerince mübarek şahsınızdan bahsi makbul görülmeyerek şu pürkusur varakpareciğimi nazar-ı müsamaha ve afvile bakılmasını istirham eylerken feyyazbahş mübarek ellerinizden hararetle öper ve kalbimden kopan selâmlarımı, dualarımın kabul olmasını Mücîb-üd Daavat Hazretlerine niyaz buyurulmasını istirham eylerim. Ve taraf-ı âlîlerinde bulunan bilcümle kardeşlerimi de ayrı ayrı selâmlarımla istifsar-ı hatır eylerim. Bütün Risale-i Nur talebeleriyle birlikte muhterem Üstadımızın ömr-ü şeriflerinin daha çok muammer olmasını elbirliğiyle el kaldırıp dualarda bulunmamızı kendilerine âcizane hatırlatırım.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Günahkâr, kusurlu, âciz, nâkıs ve duanıza çok muhtaç kardeşiniz Halil İbrahim

Çok aziz, çok kıymetdar, çok mübarek, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri! Halil İbrahim kardeşimizin bu yazılarına biz de iştirak ettiğimizi bu mübarek mektubu takdim ile birlikte istifsar-ı hatır ederek el ve ayaklarınızdan öperek arzediyoruz, sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri.

Terzi Mehmed Kâtib Osman Rüşdü Hüsrev

1: Risale-i Nur yeter. Bizim gibilere ihtiyaç bırakmıyor.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 22

Mektup 22

(Hüsrev'in Üstadına yazdığı mektubundan bir parçadır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve mübarek Üstadımız Efendimiz!

Bizi her vakit Risale-i Nur'un nurlu beşaretleriyle kalblerimizi sürurla doldurdukları halde, maalesef 120 bin şakirdlerinizden hiçbirimiz sevgili Üstadımızın çekmekte oldukları sıkıntılarından hiç birisini tahfif edemediğimizden çok müteessiriz. Bu hal bizi çok üzüyor. Demirden kafeslere konularak enzar-ı nâsta teşhir edilen arslanların o demir çenberlerden kurtulmak için gösterdikleri hiddet ve şiddetlerini yan taraflarıyla kendilerini hapseden demirlere yüklenerek, mukavemet edemeyen kaburga kemiklerinden aldıkları gibi; yetmiş senelik hayatıyla her ân hâfızalarda iyilikle yaşamış bulunan ve 140-150 dinî eseriyle beşerin saadetine koştuğunu göstermekle ellerimiz üzerinde gezecek olan siz sevgili Üstadımız, senelerden beri kendi etrafınızı saran demir çenberlerini kırmıyorlar. Manen dünyayı istilaya hazırlanan dinsizliğin Kur'anın etrafına çevirdiği dehşetli ve şiddetli, imansız ve amansız çelik çenberlerinin tam merkezinde oturup o dinsiz mefkûrelerin gönderdiği zehirli oklarına mütemadiyen mübarek vücudlarınızı hedef ederek, bir taraftan o azametli Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin mümessil-i âlîsi haysiyetiyle Kur'an-ı Azîmüşşan'ı ve onun parlak ve hem çok

güzel bir veled-i manevîsi olan Risale-in Nur'u diğer taraftan yüzbini mütecaviz şakirdlerinizi o dinsiz mefkûrelerden gelen zehirli oklara karşı muhafaza, müdafaa ve himaye ederek arslanları da titreten ulvî cesaret ve metanetinizle zaîf ve âciz bizlerin imdadımıza koşuyorsunuz. Bütün ağırlıklarımızı, bütün ızdırablarımızı, bütün zahmetlerimizi kendi mübarek vücudunuza yükleniyorsunuz. Talebelerinizi "Müsterih olunuz. Müjdeler olsun size! Hiç müteessir olmayınız. Hepsi de muvakkattır. Ben dinsizlerin her türlü işkencelerine tahammüle karar verdim, sabra azmettim." diyerek teselli ediyorsunuz ki, bu halleriniz bizi daha çok ağlatıyor. Yalnız şu on sene içinde geçen üç menfa ve iki hapishane hayatınız bu hallerinize şahid-i âdildir. Evet aziz ve muhterem Üstadımız! Bizler size bakıp ağlıyoruz. Yüreklerimiz bu hallerinize tahammül etmiyor. Meded yâ Sabûr!

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 23

Mektup 23

(Konya'lı Sabri'nin fıkrasıdır.) (Sabri'nin Üstad dediği, benim şahsım değil belki Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsidir. O mana ile kabul ediyorum.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Gönüllerimizin nuru sensin aziz Üstadımız
Müslümanlığın süruru sensin aziz Üstadımız
Her güçlüğe göğüs geren, sevgisini Hakk'a veren
Bize nur yolunu gösteren sensin aziz Üstadımız
Uzağız şöhretten, şandan, bu aşkla bağlıyız candan
Bize her yolda kumandan sensin aziz Üstadımız
Adın zikrolur her yerde, varlığın ilâçtır her derde
Şu münafıklara perde sensin aziz Üstadımız
Mü'minlerin temel taşı, imanların arkadaşı
Risale-i Nur'un başı sensin aziz Üstadımız
Sevgin yanar içimizde, yürürüz açtığın izde
Bu aşkı yerleştiren bizde sensin aziz Üstadımız
Canlarımız olsun feda Risale-i Nur uğruna
Ya gaziyiz ya şüheda Risale-i Nur uğruna
Gönlümüz aşk ile vurur, alnımız oldukça nur
Akıp giden sular durur Risale-i Nur uğruna
Biz her hayalden geçmişiz, nur şerbeti içmişiz
Manevî cihad açmışız Risale-i Nur uğruna

Pîrimizin, nurumuzun yâ Rab ömrü olsun uzun
Bizleri eyleme mahzun Risale-i Nur uğruna
Daha çok yaşasın Üstad kalbimizde budur murad
Bizi gamdan eyle âzad Risale-i Nur uğruna, âmîn
Yâ Rab bizleri ağlatma, derd-i hicranla çağlatma
Yüreklerimizi dağlatma Risale-i Nur uğruna
Çok kusurlu, duanıza muhtaç talebeniz
Sabri 6 R.A. 65

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 24

Mektup 24

(İnebolu umum talebelerin mektubudur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Ey Risale-in Nur ile imanları kurtaran halaskâr Üstad! Ey âlemlere rahmet, hüccet-i Kur'an, hülâsat-ül hülâsa nur-u nübüvvet, canımız, Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Çok manidar ve acib, Üstadımız gözbebeğimize ve Risale-in Nur talebelerine dalaletin ahmakça ilişme niyetlerine bir ihtar tokatı ve Risale-in Nur ve Âyet-ül Kübra'nın kerametiyle sönen bir yangından haber verdiniz. Sevgili Üstadımıza ve Çalışkan'lara ve yardım eden diğer Nur yolcularına geçmiş olsun ve cümlenizden Allah razı olsun. Hizmet-i Kur'aniyede Isparta'daki kardeşlerimiz gibi o kardeşlerimizin de ümmet-i Muhammediyenin iftiharı olacaklarına inanıyoruz. Bilhassa Risale-i Nur ile tam kaynaşmış olan Çalışkan hanedanı, ebedî minnetlerimizi kendilerine çekiyor. İnşâallah saadet-i ebediyede de bu gıbtaya değer mevkiinde görünmeğe muvaffak olur. Cidden gönüllerimizde yer bırakan Çalışkan'lara ve Nur kardeşlerimize sonsuz selâm ve dualarımızı gönderiyoruz.

Çok sevgili, mübarek Üstadımız! Isparta kahraman ve fedakârları muhterem kardeşlerimizin vazife-i imaniyemizden olan Asâ-yı Musa Mecmuasına başlamaları gibi, Nur santralcısının elektriği andırır kuvvetiyle her zamanki gibi uçurduğu işaret-i Nuriye

delaletiyle içten gelen bir sürur ve heyecanla Risale-i Nur'un verdiği bir iman ve iz'an ve sarsılmaz bir şevk-i gayretle ve bir çok manevî ikaz edici emarelerin de lütuf buyurulması ile, ne kadar hoş ve şirin bir zevkle lütf-u Bari ile elhamdülillah burada da cümleten Asâ-yı Musa'ya başladık ve hayli de ilerledik. İnşâallah bu mesaînin âsâr-ı fiiliyesini yakında arz u takdim ederiz. Hadsiz şükürler olsun ki, nur-u Ahmedî bu mukaddes hasenatı basımın geri kalmasıyla bizlere de sundu. Hem cümlemizi yeniden gayrete geçirdi. Risale-i Nur'a minnet ve tahdis-i nimet maksadıyla yukarıda arzedilen emarelerin lâalettayin birkaçını zikretmeden geçemiyoruz:

Risale-i Nur'a yeni talebe olmuş, bundan dolayı yazısı pek acemî olan bir genç kardeşimiz devam ettiği istinsahı bırakarak Asâ-yı Musa'ya başlamayı tasavvur etmiş. Fakat acemî yazı ile başkalarının okuyamıyacağını da mülahaza ederek tereddüd içinde iken rü'yasında siz sevgili Üstadımızı görüyor. "Yaz" buyuruyorsunuz, o da yazıyor. Huzur-u Üstad'da yazıyor, yazıyor. Bir yazı deryası içinde kalıyor. Yine kendisi rü'ya ile uyanıklık gibi bir halde, birçok kimyager gibi kimseler akla muvafık olmayan bir hazırlık ve faaliyet gösteriyorlar. Merakla soruyor. Diyorlar ki: "Bu öyle bir müessir Asâ-yı Musa'dır ki, atom bombasının yüz misli fazla dünyayı teshir ve ıslah edecek." İlahî yâ Rab! Bu ne büyük hakikat!

Asâ-yı Musa'nın yazılmasını ve tarifini bildiren emr-i üstadanelerini havi mecmua ve Hülâsat-ül Hülâsa'yı Sâlih kardeşimiz göğsüne yerleştirerek diğer bir kardeşe getirmesi esnasında ve bir Cum'a vaktinde ve câmi' yakınında bir serçe kuşunun nereden geldiği belli olmadan yüzüne yaklaşıp müteaddiden kanatlarını sürerek âdeta okşaması ve göğsünün üstünde birkaç daire çevirip ve öper gibi yaparak ayrılıp yerlere sürünür gibi câmiye doğru gitmesi ve bu esnada orada avcılığı ile meşhur bir kedinin bu mübarek kuşa birkaç defa atlayıp tuttu zannedildikçe pek garib olarak tutulmaması…

Risale-in Nur'un pek yakınımızda iken parlayan şualarına hedef olmuş köylerimizden birisinde çalışkan genç bir talebeniz. Bu kardeşimiz senelerden beri mezkûr köyünde mesleği olan hatibliği ve imameti ile Risale-i Nur'u herşeye rağmen neşre devam etmiş. Öyle zamanlar olmuş ki, belki birkaç kimse müstesna köylü bütün düşman kesilmiş. Fakat himmet-i Nur orada da tecelli ediyor. Malen zengin

olan bu insanlar bundan evvel meyhaneleri doldururken, Nur'un feyzi ile şimdi câmiini dolduruyor. Ve en inadcı muhalifleri de yola gelerek 60-70 masum çocukların ilm-i hal, Nur ve Kur'an öğrenmesi neticesiyle beraber bugün bu medrese-i Nuriyede yetişmekte olan Nur fidancıkları Sözler'i yazarak tahsile ve hocalarının tashihlerine de yardıma koşuyorlar. Büyükleri de şevke getiriyorlar. **(1)** Ey yüce Üstad-ı Nur! Risale-in Nur'un manevî havaya hâkim bulunmasından olduğunu kör ve nankör gözlere güneş gibi gösteriyor.

Risale-i Nur nice harab şehirleri gül-gülistan, nice sönmüş ocakları şenlendirmiş. Nice rehbersiz, hâmisiz kalmış nur arayan bîçareleri menzil-i maksuduna eriştirmiş olduğunu, inadsız ve insafla bakan her akıl kabul ve tasdik etmemek mümkün mü olur?

Meselâ: İstanbul'da ülema ile bir mes'ele mevzuuna sebeb olan ve bu vesile ile mühimce bir kısmı şirket-i maneviye-i Nuriyeden tayinleri kesilen civarımız sahil köylerinde birisinde o zaman iki-üç arkadaşıyla kalan mübarek Zekeriya, sair yerlere nisbetle daha çok medenî halkı içinde bilâ-fütur vazifesine devam ederken lihikmetin bir sâika-i Rabbaniye ile imamsız kalan câmilerinin kapanmaması için muhalifleri arasında yegâne çare olarak mübarek Zekeriya bulunmuş. Bununla beraber 50-60 masum yavruların da Kur'an ve imanına gece-gündüz çalışarak o muhitte Nur'un gözleri kamaştıran ulviyetini tebarüz ettirmekte, düşmanlarını susturup teslime mecbur etmiş.

İşte daha memleketimizde son zamanlarda zuhur eden bu hallerden dost ve düşmanın da tasdiki ve hayreti altında İnebolu ve civarı köylerinden bütün çocukların Kur'an-ı Kerim talimine âdeta seferber edilmişçesine rağbeti ve bunların muallimlik vazifesi de mühim bir ekseriyeti Risale-i Nur talebelerine bir sâika-i Nur kerametiyle tevcih edilmesi… İşte Risale-i Nur böylece mümkün olmaz zannedilen, mağlub edilmez korkusunu veren, fakat hakikatta çürümüş, temelsiz, bu zahirde sağlam kal'alarını tar ü mar ediyor. En hücra köşelere kadar saadet-i ebediye hayatbahş şu'lelerini nüfuz ettiriyor. Manevî fütuhatında hayli terakki etmiş bulunuyor.

İşte ey Kur'an hesabına bizleri kendisine kardeş ve yoldaş yapan Zât-ı faziletkâr!

İşte ey ebediyet yolunun rehber-i necatı!

İşte ey dünyayı istila etmeğe uğraşan deccal-ı vahşetle lâyemut ve lâ-yetezelzel mücahede eden Risale-in Nur!

Senin bu Kur’an ve iman hesabına tefani ve şevk-i gayretini bütün âlem-i İslâm ve ervah ve bütün felek-i ecram ve melekler gıbta ile alkışlamıyorlar mı?

Hissiyatımızı ifadeye maddeten hiçbir kabiliyet-i ilmiye ve kalemiyemiz yok. Zâten buna kelime ve harfler kâfi gelmeyecek. Senin meddahın Kur’an olabilir!

Ey Nur! Seni tasviri Hüsrev’lere, Feyzi’lere, Halil’lere bırakmakla müteselli oluyoruz.

Evet biz de istiyoruz, Nurunun her bir harfine Yunus Emre’ler gibi bir beyit ile pervane gibi yanmak…

Evet, nutuklar duruyor, gözler yaşarıyor, ses yok. Herkes bîkes. Yalnız Nur’un okunuyor.

Gece kıyamda yazı ile menamda.. gündüz kıraet, talim ve tashih ile sıyamda.. belki hasb-el beşer zaruretle, olmasın minnet diye nâmerde.. çalışılır.

Ey cihana rahmet olan Risale-i Nur! Ey yolunda feda-yı canı bir hüccet-i iman bilerek her ân olduğumuz reyyan Üstad-ı Mübarekimiz!

Memleketimizi zaman zaman kalemle de tasvir ve şereflendiriyorsunuz. Bu sebeble evvelden beri mürşid ve nurlu neferlerinizle memleketimizde de kurulan hangâh-ı Nuriye mahkeme esnasında dahi bu nurlu himmet-i âliyenizle burada kalan kardeşlerimizi kahramanca muhafaza ve müdafaadan ayırmamıştır. Şimdi ise bazı şahsî ve maddî sebeblerle Risale-i Nur’a evvelden beri yapılmak istenilen plânlarını da suya düşürmüş ve bilhassa tabiat ve madde gibi iki müdhiş zulmet bulutları memleketimiz üzerinden sıyrılmağa başlamış. Dün müstehzî bir tavırla bakan çehreler, ekseriyetle bugün pişman görünmek yolunu tutmağa yelteniyor. Lâkin bizdeki ihtiyat, ondaki ene onun hasretini artırıyor. Vicdansızın “Ne olacak?” sualine cevab, iki mahkeme cereyanıyla verilmiş. Fakat ahmak deve kuşu gibi başını kuma sokmuş, eliyle yapıp Allah diye taptığına yalvarıyor, ağlıyor. Bize yan bakanların, sahibsiz sanıp çatanların cevabını فَاصْبِرْ لِحُكْمِ

رَبِّكَ...الخ âyeti veriyor. Bu muhitte nümunelerini görmek mümkün. Bir kısmı nüzul gibi belalara, bir kısmı Ebucehl'in Beytullah'ın örtüsünü çalıp satması gibi foyası sonradan gözlere batıyor. Beş vakit ehli göründükleri halde, kebair ve zilletleri günden güne meydana çıktığı dillerde geziyor. Cenab-ı Hak ıslah etsin!

Sevgili ve mübarek Üstadımız! Biz Risale-i Nur talebesi olmak yolunda daim duanıza muhtaçlarız. Bilmeden bir ilham-ı Rabbanî ve ikram-ı Sübhanî ve füyuzat-ı Nuriyenizle mazhar olduğumuz bu fevkalâde sururlu, zevkli, şevkli, neş'eli, mukni', muzaffer, manevî hizmet içinde yine bilmeden, istemeden bir ikram-ı İlahî yani Nur'un bir hediyesi olan hiss-i kabl-el vukuun Asâ-yı Musa başlandığından beri artması ve çoklarına da hissettirmesi ve nuru arttırması, Hüccetullah-il Baliğa yazıldıkça zerrat-ı cihanın tâbi' olduğu Padişah-ı Zülcelal hesabına sevkiyat neticesi, münkirlerin dilleri tutularak mü'minlerin artması aynelyakîn hissetmesi, maddî rızık acz-i iftikara göre verildiği gibi, talebe olmazdan evvel hakikatı acz-i iftikarla aratması ve buldurması… "Biliyoruz, âlimiz" diyen birçoklarının hangi sahada kaldıkları da meydanda…

İşte bu münevver, bu müzeyyen, bu münakkaş, bu musanna' Risale-i Nur-u İlahî, kâinatın sahibini ve meleklerini ve âhireti (teşbihte hata olmasın) el ile tutulur, gözle görülür, bir sinema perdesi gibi seyredilir bir hale, bir kemale çıkarması ve hissettirmesi acz-i iftikarlarından başka hiçbir şey olmayan bu bîçarelere Üstadlarından bir atiyye, ebediyen minnetdar bırakan bir nimet-i İlahiyedir.

Burada hepimizin ve müteaddid semtlerden Hazret-i Üstad'a hususî bir ricamız var. Risale-i Nur'u yazmak üzere mini mini yavrularda ve annelerde İlahî bir arzu görüldüğünden, bu arzu ve emellerinin tahakkuku ve devamı için hususan duanızı minnetle istiyor, vakî kusurlarımızın afvını diliyoruz ey yüce Üstad, vâris-i Muhammedî Sallallahü Aleyhi ve Sellem. 6 R.A. 65

Hak uğrunda canını fedaya hazır

İnebolu ve havalisi Risale-i Nur talebeleri

1: Bu arada bulunan kısımda bir bahis, lüzumuna binaen kaldırılmış olduğundan yalnız cevabî kısmı kalmış. Üstad Hazretlerinin murad-ı şerifi böyle îcab etmiş. İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدُ الْآبِدِين

Muhterem, mübarek, sevgili, faziletli Üstad-ı Yektamız, Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: Arz-ı hal şudur ki: Birbiri içindeki muvakkat iftiraktan hasıl olan ihtirak bizleri cidden dağderun eylemekte olduğundan, kendim gibi pürkusur olan şu varakpareciğime nazar-ı afv u merhamet ve müsamaha ile bakılmasını istirham eylerim.

Ey Halil-ür Rahman ve ey İbrahim-üz Zaman Sellemehullahü-l Mennan! Maden-i mayeniz ve secaya-yı âliyeniz olan tefekkür, hıllet, tevazu', şefkat, sehavet, kemal-i ubudiyet ve marifet-i uluhiyet ve mekarim-i ahlâk gibi birçok hasail-i hamide-i âliyenizle Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm ile müteşabihat-ı maneviyeniz hissediliyor.

Ezcümle Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da

وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ اَمْنًا وَ اتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ اِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَ عَهِدْنَا اِلَى اِبْرَاهِيمَ وَ اِسْمعِيلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ

وَ الْعَاكِفِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ .. وَ اِذْ قَالَ اِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هذَا بَلَدًا آمِنًا وَ ارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ

âyet beyanında işaret buyurulan beytin mana-yı remzîsi Risale-i Nur ile münasebet-i maneviyesi de hissediliyor. Zira bir Kâ'be-i Ulya olan Risale-i Nur'a dehalet edenler, dünyevî ve uhrevî her nevi ateşlerin itfası ve hastalıklar şifası ve emn-i imanla müşerref safası ve maddî ve manevî rızıklarında vüs'at ve kuvası gibi daha birçok hakaik ve gavamıza erişemediğim manaları makam-ı İbrahim olan Musalla'dan

وَ اَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ يَاْتُوكَ رِجَالاً وَ عَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَاْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

sayha-i nuraniyesini aktar-ı arza nida etmektedir. İbrahim Aleyhisselâm'ı Nemrud bir defa ateşe attı. İmdad-ı يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا عَلَى اِبْرَاهِيم emr-i celilini imtisalen ateşi gülzar oldu. Siz muhterem Üstad-ı Yektamız ise, dokuz defa zehir ateşine atıldı. Lillahilhamd hârika bir surette يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَ سَلاَمًا emr-i Sübhanîsi imdada yetişti. İbrahim Aleyhisselâm'ın gülzarı misillü, Risale-i Nur daha ziyade güller açtı ve o gülistande nice nice bülbüller coştu.

Madem ki o ulü-l azm Peygamberan-ı İzam'la münasebet ve müşabehet-i maneviyeniz var. Ben size kurban olayım. Kurban olmağa nefsim de razı oldu. Sen sağ ol ey Bediüzzaman-ül Cemal ve ey Yusuf-u Bâ-kemal! Bilmem ki Yusuf-u Evvel misin, yoksa sânî misin? İlk Yusuf (A.S.) bir defa zindana girdi, sen ise müteaddid

defalar zindanlarda ve hattâ haps-i münferidlerde hayatın geçiyor. Ebediyete kadar devam edecektir. Onun için sana Bediüzzaman demeğe şayestesindir. Hem Yusuf Aleyhisselâm'ın saltanatı hem maddî idi, hem manevî. Buna mukabil Nurlar cihetiyle hem manevî bir sultansın ve o saray-ı minberinde manevî bir şahsın. Bizler gedayız. Hiç sultansız saray olur mu? Evet evet o saray-ı envârın her köşesinin mir'at-ı mücellalarında eski evliyalardan şah, sultan görünüyor ve sohbet ediliyor. Ve biraz daha im'an-ı nazarla bakılsa, tefani-ül mir'at âyinesinde Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm görünüyor.

O âyine-i mirsad-ı musaffa-yı muhsinînin cilve-i cemali içinde şuunat-ı külliye ve tecelli-i esma ve sıfat-ı muhita ve taarrüf-ü rububiyet ve o cilve-i ef'al, hüsn-ü mir'at içinde bürhan-ül vahdet ve o hüsn-ü mir'at-ı kemal içinde Vâcib-ül Vücud-ul Bâki-l Vedud ve o maanî-i mukaddese-i envâr içinde tebarüz-ü uluhiyet ve tecelli-i zât-ı ehadiyet şuhud derecesinde manzur-u âlem oluyor. Fesübhanallah! Bârekâllah!

Furkanımızdan intişar eden Risale-i Nur'un feyzasıyla ve ondan sıçrayan bir lem'a-i envârın şu'lesinde uzaklıkla mahcub ve ataletle meşhur ve benim gibi bir odundan şuurlu güller açtıran Risale-i Nur'a yüzbinler mâşâallah, yüzbinler bârekâllah! Acaba ona yakın olanlar ve o nura boyananlar muhakkikîn-i asfiyalar derecesinden daha ileri değil midirler?

Ey Hakk'ın nur hokkası! Senin derunundaki nur mürekkep, Furkan-ı Mübin'den takattur ediyor. Ve ondan tereşşuh eden şelale-i ziya bu asrın zulmetlerini dağıtıyor. Dünyaya şua ve âleme elvan-ı ziya ve âdeme iman-ı şifa ve insaniyete şu'le-i hidayet ve mü'minlere iz'an-ı feyza nurlarını saçıyor. Ve onun mir'at-ı ümmetinden teşa'ubla tezahür eden kitab-ı kâinatın halka-i zikrinde görülen ve işitilen bütün mevcudattan

لاَ اِلهَ اِلاّ هُو .. لاَ اِلهَ اِلاّ اللّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ .. لاَ اِلهَ اِلاّ اللّهُ الّذِى تَزَاحَمَتْ

خَوَاتِيمُ وَحْدَتِهِ عَلَى كُلِّ مَكْتُوبٍ مِنْ مَصْنُوعَاتِهِ

marifet-i girdigârını okutturuyor.

Duanıza çok muhtaç günahkâr kardeşiniz

Halil İbrahim

4 C.E. 65

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 26

Mektup 26

Hasan Feyzi’nin Denizli ve Hapsinin ve civarının has talebelerini temsil ederek onların namına, Üstadının vasiyetnamesi ve zehirlenmeden şiddetli hasta olması münasebetiyle yazdığı bir mersiyedir. Ve vefat haberini almış gibi kalemi ağlamış. Lâhika’ya geçirilsin.

Said-ün Nursî

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ عِلْمِ اللّهِ

فداك أبى و أمى و نفسى يا استادى!

Anam, babam ve tatlı canım sana feda olsun Üstadım!

Birkaç gündür acılarımıza zehirler katan ve ciğerlerimize şişler ve hançerler saplayan ve gözyaşlarımızı kızıl ırmaklara çeviren acı ve kara haberler almaktayız. Işığında derdimize devalar aradığımız o mübarek ay, akibet husufa mı uğruyor? Nuruyla bu güzel vatanı aydınlatan ve parlatan Üstadımız, bir daha dönmemek ve bizlere görünmemek üzere akibet göç mü ediyor? Vâ halîlah!

Neşr ü tamim buyurduğunuz vasiyetname bizler için hakikaten böyle bir kara haberi bildiren bir ye’s ü matem işareti midir? Yoksa yıllardan beri rûy-i zeminde ağlayıp inleyen kimsesiz müslümanların büsbütün kurtuluş beşareti midir? Bize bir haber sal. Sal ki eğer böyle bir beşaret ise, senelerden beri hep ağlayan gözyaşlarımızı

tutup biraz da gülmesini bilelim ve öğrenelim. Acaba bu bize tahminlerimizi teyid ve takviye edecek bir nevruzî mi? Yoksa maâzallah gözyaşlarını çağlatıp umman edecek bir nevmidî mi verecek? O bir vasiyetname mi, yoksa bir tebrikname mi? Yoksa oğul ve uşak ve aileden mahrumum, belki bana yas tutan ve mersiye yazan olmaz diye kendi mersiyeni kendin mi yazdın Üstadım? Senin sayısı yüzbinleri aşan büyük bir aile efradın var. Hem öyle ki eğer istesen hepsi sana canlarını fedaya hazır. Sana 350 milyon insan yas tutup ağlar. Belki sana aylar ve güneşler de ağlar. Sana melekler de mersiyeler okur ve yazar. Sana seninle beraber daima “Lâilahe illallah” deyip zikreden geceler ve gündüzler de ağlar Üstadım. Şimdiye kadar hangi ölünün böyle milyonlarca yasçısı, mersiyecisi ve aile efradı vardı ki? Bize sultanların ve hakanların bile bırakamıyacağı bir mirası, çok zengin ve büyük bir hazineyi, ölmeyecek olan Risale-in Nur’u armağan edip asıl dosta gidiyorsun. Allah senden ebediyen razı olsun Üstadım! Demek bundan sonra kederlerimizi onunla giderip, bütün müşkillerimizi o Risale-i Nur’a mı havale edeceğiz? Gece gündüz hep onunla mı müteselli olacağız. Demek

حَيَاتِى خَيْرٌ لَكُمْ وَ مَمَاتِى خَيْرٌ لَكُمْ

diyerek hayatının bizim hakkımızda hayırlı ve nurlu olduğu kadar, mevtinin de aynı vecihle yine bizler için iyi ve hayırlı olduğunu göstermek istiyorsun.

Şahsıma ait diye belki bu yazılarımı da kabul etmek istemezsin. Fakat kabul buyurmanı rica ederim. Çünki ben seni medh ü sena etmiyorum. Ben senin medhini ve vasfını hep Hazret-i Kur’ana havale ediyorum. Esasen bende o dil, o kudret ve o iktidar yok ki. Ben ancak bu ölme ve göçme hâdisesinin bize saldığı elemlerden ve yağdırdığı kederlerden ancak bir damlasını yazıyorum. Zâten şimdiye kadar sana “Gavs” dedik, “Müncî” dedik, Kutub” dedik, hiçbirini kabul etmedin. “Veli” dedik, “Hazret” dedik, aslâ iltifat etmedin. İsmini ve resmini, nam u nişanını hep unutmak ve unutturmak istedin. Kendini hâk ile yeksan ettin. Son “Ebu-t Türab” da sen oldun. Senin Kur’an hâdimliğinin meddahı ve vassafı o Hutbe-i Ezeliye iken, biz âcizler seni nasıl medhedebilirdik? Nasıl tarif ve tavsif edebilirdik? Madem ki Kur’an sana “Said” demiş,

elbette sen saidsin. Hem ismin ve hem resmin saiddir. Madem ki Kur’an sana “صعيد” demiş, elbette hem için temiz ve tahir, hem de dışın. Madem ki Celcelutiye sana “Bedi’” demiş. Bundan daha güzel medih ve bundan daha a’lâ ve ezkâ bir vasıf mı olur? Sen böyle nişanlar ve ihsanlarla gelen, bu asrın bir hidayet serdarısın. Bizler senin kadrini ve bu kıymetini bilemedik. Senin büyük kadrini ve şanını, gelecek olan asırlar takdir edip asıl menkıbe ve mersiyeni yine onlar yazacaklar.

Âh ne olurdu şimdi şu sayılı nefeslerini verdiğin şu anda, şu son deminde huzurunda ve yanında bulunup sana hizmet edebilse idim. Son kelâmını ve son vasiyetini işitebilse idim. Hararetten kuruyan o mübarek ağzına sıcak bir fincan çay, birkaç damla su verebilse idim. Ağrıyan mübarek kollarını ellerimle tutup oğuşturabilse idim. Risalet-ün Nur’un te’lifini tamam edip neşrinin dahi esbabını temin ve tanzim ederek ve talebelerinize, biz âcizlere bırakarak ebediyete, Refik-i A’lâ’ya ve Allah’a gidiyorsun. Âlem-i ervaha uçtuğunda bizi unutma. Büyük ağabeyimiz ki şanlı ve muhterem şehid Hâfız Ali’dir; ona ve bütün kardeşlere ve ecdada ve atalara ve evliyanın büyük ruhlarına bizden selâm et. Halet-i nez’imizde ve berzahımızda, ruz-i ceza ve mahkeme-i kübramızda bize şefaatçi ol.

Âh! Demek o sû’-i kasdcılar nail-i meram mı oluyor? Demek güzel yüzün bize artık haram mı oluyor? Âh! Ahbabın ağlayıp a’dânın güleceği böyle kara bir günü görmek istemezdik. Biz hep halâsı bekler ve arardık. Demek onlara bayram, bize matem mi var?

Biz dostlara ne diyelim? Seni soranlara ne cevab verelim? Demek bundan sonra seni bu dünyada şu baş gözümüzle bir daha görmeyecek miyiz? Artık vuslat, hasrete mi döndü? Öyle ise rü’yamızda olsun bize görünüver. Kusurumuza bakma. Âlem-i hayal ve menamda olsun teselli buyur. Biz senin terhisini ister ve serbest olmanı dilerdik. Fakat böyle mevt tezkeresiyle değil. Yoksa ten kafesinden çıkan, uçan can kuşunun daha şen ve daha serbest, beden kınından çıkan o ruh kılıncının daha parlak, daha keskin olacağını ve o vakit bize daha şefik ve daha rahîm ve daha kurtarıcı olacağı için mi ölümü arzuladın Üstadım? Çünki Hâfız Ali’yi evvelce yerine bedel göndermeğe razı olduğun ve icra ettiğin halde, bu sefer

hiçbir bedel ve feda da kabul etmiyorsunuz. Hüsrev gibi bir sevgilinin senin yerinde ölmek teklifini reddediyorsunuz. Demek göç ve sefer muhakkak mı Üstadım? Demek Hazret-i İmam-ı Ali'yi (R.A.) ağlatıp Ömer' (R.A.) şaşırtan, Ehl-i Beyt'i inletip Medine-yi Münevvere'yi karartan o hal-i pürmelalin bir nümunesi, akibet bizim bu garib başlarımıza da mı çöküyor? Pek vakitsiz, pek erken değil mi Üstadım?

Sana bu mektubum acaba son mu olacak diye titriyorum. Gerçi sen diyorsun: "Mektuba, şahsa ve söze ne hacet? Bize uzaklık ve yakınlık yok. Birimiz şarkta, birimiz garbda veya kabirde olsa yine istediğimiz zaman görüşebiliriz." Evet âmennâ bu doğrudur, fakat benim gibi körler ve körpeler ne yapsın Üstadım?

Otuz yıl evvel Lemaat'ınızda yazdığınız "Yetmişinci oluptur o mezara bir mezar taş, beraber ağlıyor hüsran-ı İslâma" hakikatı bu muydu? Böyle mi tecelli edecekti? Aziz canınızın canan iline, cemal güllerine ermesi bu dem mi idi? Yirmibeş yıldır çekmekte olduğunuz çilelerden halâs ve necatınız böyle ölümle mi, ayrılıkla mı olacaktı? Acılar ve ağrılar çeken ve zehirler içen o mübarek kalıbınızın istirahatı, böyle varıp kara toprağa yatmakla mı olacaktı? Hiç birimizin huzurunuzda hazır bulunmadan ve bu gözlerimizle bir daha görmeden yapyalnız ve hücra bir köşede bu ölümün, bu ufulün ne acı ve ne hazîn! Günün birinde birdenbire "Üstad ölmüş, âh!" diye bir ses işitmek veya bir-iki satırlık bir mektub almak veyahut rü'yada görüp pür-telaş uyanmak ve sarsılmak ne kadar elîm Üstadım! Mübarek vasiyetnamenizi görmek ve okumakla ve korkulu ve endişeli haberler gelmekle beraber, biz hâlâ bu irtihal ve bu mevt hâdisesinin bu kadar yakın bir zamanda vuku' bulacağına inanamıyoruz. Hattâ bunu şu suretle tevil ve hayr ile tefsir ederek, bunun eza ve işkencelerden ve esaretten kurtulması ve dirilmesi alâmetidir diye telakki ediyoruz. Evet madem ki اِنَّكَ مَيِّتٌ وَ اِنَّهُمْ مَيِّتُونَ var. Senin de bir gün olup öleceğini biliyoruz. Fakat böyle tenha ve garib, mesmum ve mağmum ve işkencelerle ve biraz da mevsimsiz olarak değil.

Yirmibeş senedir seni hep menfalarda ve hep hücralarda arayan bu hicranlı gönüller, demek hiç mi gülmeyecek? Üç-beş sene, hattâ bir senecik olsun gözlerimizle serbest olarak bu dertliler ve kimsesizler seni hiç mi görmeyecek? Zehirli yılan ve akreplerin bile gezip dolaşmasına, vahşi ve kâfirlerin bile serbest yaşamasına açılan bu yer yüzü yalnız sana mı yasak? Dünya kurulalı akan ve harlayan ve her zîruha mubah ve helâl olan gümüş gibi ırmak ve çayların tatlı ve şirin suları, bağ ve bahçe ve gülistanları ve bunların türlü çiçek ve meyveleri yalnız sana mı memnu'? Çekilen âhlar yüzünden yalnız senin değil, yüzlerle yerinden delinen hepimizin ciğerlerimizin tamir ve tedavisi kabil değil. Biz hep ağlayan bu beşeriyetin gözyaşlarının seninle yani Risale-i Nur ile dineceğine, hep sızlayıp acıyan kalblerin hâdim olduğun Nurlarla teselli bulacağına bel bağlamış ve inanmıştık.

Böyle bir emr-i Hak vuku' bulduğunda seni nerede defnedeceğiz? Konya'da Hazret-i Mevlâna'da mı? Civar-ı Hazret-i Eyyûb'da mı? Yoksa Cennet-ül Muallâ veya Cennet-ül Baki'de mi? Bunu bize açıkça bildir. Hâyır, Üstadım! Gel biz seni Risale-in Nur tercümanı şahsiyetiyle gönlümüze gömelim. Her zaman seni orada görelim, görüşelim, her zaman sevelim, sevişelim ve söyleşelim. Yahut bu ciheti

ما قبض اللّٰه نبيّا الا فى الموضع الذى يجب ان يدفن فيه

hadîs-i âlîsine havale ederek vasiyetnamenizde onun için mi beyan ve tasrih buyurmadınız? Eğer böyle ise Emirdağı'nı intihab ve ihtiyar ettiğiniz anlaşılıyor.

Âh o Emirdağı! Biz onun nasıl bir dağ olduğunu hâlâ anlayamadık. Ondaki esrarı hâlâ çözemedik. O dağ hakikaten Emir Dağı mı? Yoksa Esir Dağı mı? O dağ bize bir dağ oldu. O dağın vurduğu dağ yine bizi dağladı. Onun dağı bizi yaktı, kavurdu. O dağ bizim bir dağımız üzerine binlerle dağ vurup, hepimizi dağdar-ı hüzn ü elem etti. Âh o dağ yüzbinlerle kardeşin yetim kalmasına kasdetti. Hepimizi diri diri ateşlere yaktı. Hasılı o dağ seni harab, bizi kebab etti Üstadım? Ona Emir Dağı değil, Emer Dağı ve Ecel Dağı demeli.

Seni aramızdan alıp, kendine ve içine çeken o dağa Emir Dağı değil, Emen Dağı demeli.

Ey اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ nefes-i Rahmanîsiyle dirilen Üstadımız! Said öldü desek inanırlar mı? Hem Said ölür mü? Ölen şakî ve hayvan değil midir? Buyurduğun gibi bu ancak bir yer değiştirme ve muvakkat bir ayrılmadır. Fakat bizim için çok acı, çok…

“Ey benim kıymetli babam” diye ağlayan Fatımat-üz Zehra anamız gibi, “Ey Seyyidimiz, ey Üstadımız! Vâ esefâ, vâ kürbeta!” diye yaşlar döküp ağlıyoruz. O anamızın dediği صبت علىّ مصائب لوانها .. صبت على الايام صرن لياليا misillü biz de deriz: Âh Sevgili Üstadımız! Üzerimize öyle musibetler çöktü ve döküldü ki, eğer o musibetler şu güneşli güzel gündüzler üzerine dökülse ve yağsa idi gündüzler kararır, muhakkak gece olurdu. Artık bundan sonra yapacağımız bir şey varsa, o da semler içip gamlar çeken Üstadınız göçtü bekaya, hasret kalan kardeşlerim, dostlarım size olsun elveda deyip ağlamak, hep ağlamak.

Üstadım! Sen dünya lezzetlerini tatmadan, ömründe bir kerre olsun bu fena güllerine el uzatmadan ve uzana uzana bir saat bile sıcak ve rahat döşeklerde yatmadan akibet bırakıp gidiyorsun. Şimdi biz Hıccetü-l Veda’sız böyle bir ölüme nasıl inanalım? Hutbe-tül Veda’sız bir hicrana nasıl dayanalım?

Ey Fahr-i Âlem’in nurdan bir incisi! Ey ehl-i İslâmın bir müncîsi! Gel sana bir değil bu sefer bin bedel verelim de şu rıhlet, şu hicret ve şu hicran daha birkaç sene sonraya kalsın. Hep beraber Arz-ı Hicaz’a varalım, Kâ’be’ye yüzler sürelim. Bizi Arafat’a çıkar. Son sözlerini Hind’den, Yemen’den, Irak’tan ve Afgan’dan ve dünyanın her yerinden o mahall-i mübarek ve mukaddeste toplanan bütün müslümanlara, bütün âşıklara ve bütün hicranlı gönüllere söyle. Bize اَلاَ هَلْ بَلَّغْتُ yü tekrarlayıp فليبلغ الشاهد

منكم الغائب derken, âlem-i gayb ve ervaha işte oradan pervaz et. Mübarek cesedini alıp, hürmetle Harem-i Şerif'e getirip, pâk olan vücudunu âb-ı zemzem ile gaslederken biz de bir taraftan hiç durmadan akan gözyaşlarımızla yıkanıp arınalım. Mübarek na'şını Risale-in Nur'dan yapılan ak kefene kat kat sarıp misk-i anberle buhurladıktan sonra, öd ağacından yapılan hususî tabuta koyup son defa olmak üzere bir daha ellerini öperek Kâ'be-i Muazzama'nın kara perdesini de üstüne çekerek Hacer-ül Esved huzuruna çıkalım. Kâ'be avlusunda toplanan ve daireler şeklinde saf saf dizilen yüzbinlerle ehl-i iman ve melaike-i arz ve âsumana o aziz ruhun imam olup cenaze namazını eda edelim. Arştan ve hâtiften duyulan "Nice bilirsiniz?" sualine:

Fahr-i Âlem'in nurdan bir incisi bu

Ehl-i İslâm'ın büyük bir müncîsi bu

Şanında söylemiş Kur'an-ı Mecid

Deriz hep فَمِنْهُمْ شَقِىّ وَ سَعِيدٌ

diye cümleten cevab verip oradan başlarımız ve parmaklarımız üstünde yalın ayak ve baş açık, Arz-ı Hicaz'ı velveleye ve dehşete salan tekbir ve tehlil sadâları ve meleklerin de çıkardığı yas ve matem sesleriyle Medine-i Resulullah'a ve Ravza-i Mutahhara'ya varalım. "Es-salâtü vesselâmü aleyke yâ Resulallah! İşte emanetin, işte Risalet-ün Nur'un kahramanı, işte Kur'anında Said ve hadîsinde Seyyid diye söylenen mübarek Üstadımız!" diyerek seni Fahr-i Âlem'e sunalım. O nuranî yeşil perdeler arkasında uzanan Muhammedimizin (A.S.M.), mahbubumuzun nur elleri tabutunu kendine ve kabr-i saadetine çekerken hepimiz bayılıp bir daha ayılmamak üzere Allah na'resiyle Ravza-i Pâk'e serilip ve اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ olup biz de canlarımızı cananımıza verelim. Ve

وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

sırrına erelim.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 27

Mektup 27

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek, çok sevgili, çok kıymetdar, çok aziz Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Arz-ı ta’zimat ile istifsar-ı hatır ederek mübarek ellerinizden öperiz. İki gün evvel mazruf içinde dört kıymetdar mektublarınızı aldık. Birisi: Maddî, manevî, hem nefsî, hem sevgili Üstadımıza temas edenler tarafından sorulan suallere verilen cevabları; diğeri: Hakir talebeniz Hüsrev’in hilafet-i hakikiye hakkında sualine ikinci olarak uzun hakikatları ihtiva eden mektubunuzu; üçüncüsü: Denizli Ağırceza Mahkemesinin sevgili Üstadımızın kitabların iadesine dair emanet memurluğuna yazılmış tezkere sureti; dördüncüsü: Mübarek Ceylan’ın tensib edip bize gönderdiği, Emniyet-i Umumiye Müdürlüğüne verilmek üzere kaleme alınmış tezkere sureti idi. Daha evvelki vak’a-i müessifeden çok me’yus idik. Vicdansızların hücumu ile inkısara uğrayan mübarek kalbinizi tamire lisanımız ve kalemimiz kâfi gelmiyordu. Lillahilhamd Cenab-ı Vâhib-ül Ataya bizim kalbî arzularımızı Risale-i Nur’un lisan-ı haliyle sevgili Üstadımıza ilham etmesinden fevkalhad memnun olduk. Sonsuz minnetdarlık içinde Cenab-ı Hakk’a şükrettik.

Evet sevgili Üstadımız Hazretleri! Biz de Üstadımız Hazretleri gibi, takviye-i imana muhtaç ehl-i imana ve yolunu şaşırmış

zavallıların tehlikeye girmiş imanlarının selâmetine ve tarîk-i haktan uzaklaşmış ehl-i insafın dalalet vâdilerinden kurtulmalarına var kuvvetimizle bir köle gibi çalışmak istiyoruz. Gerek dünyevî ve gerek uhrevî makamata hasr-ı nazar edilerek yapılan hizmet şübhesiz bir ücret mukabilidir. Bu ise mukabilinde hiç bir menfaati kabul etmeyen ihlas hakikatının neticesi olan rıza-yı İlahîyi tahsile muhaliftir. Hem makamatı arzu etmek, bazı istidadları tahrik ederek aynı cemaat efradını birbirine düşürmekle, en çok muhtaç olduğumuz ve bir inayet-i İlahiye olan tesanüdün kırılmasına, ittihadın çözülmesine, ittifakın bozulmasına sebeb olur. Menfaatleri için çalışmakta olduğumuz ehl-i imanın bütün bütün zararlarına badi olur.

Hem sevgili Üstadımız Hazretleri Hazret-i Hasan Radıyallahü Anh'ın altı aylık hilafet-i hakikiyelerinin hakikî bir muavini ve bir veled-i manevîsi olarak Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini göstermekle talebelerinizi sonsuz sevinçlere ve nihayetsiz şükürlere sevkettiniz. Çünki zamanımızın cemaat zamanı olması, taksim-i mesaî ile Risale-i Nur'un revac ve intişarına çalışan kıymetdar kalemlere de o hakikî hilafetten bir hisse tefrik ediliyor ki, o şuaatın incecik tel gibi bir nuruna mazhariyet teveccüh-ü İlahî noktasında cihandeğer bir kıymette ve bütün saadetlerin başı olarak kabul edilebilir. Halbuki o hakikata uzaktan uzağa gayet çürük ve zaîf ve incecik bir iple bağlanmayı pek büyük bir nimet bilen benim gibi âcizlere el ile yapışmak şerefleri bahşediliyor ki, bu derece hakikî adalete her şeyini feda eden bir üstad ile aynı hakikata hizmet ettiren Hâlıkımıza nihayetsiz hamd ve şükürdarlıkla şükürler ediyoruz. Hem çok dikkatli bir kalem ile Emniyet-i Umumiye Müdürlüğüne yazılan çok acıklı tezkerenin hakikatı inşâallah onları da insafa getirir. Risale-i Nur'un hakikatlarını kalblerine kabul ettirir ve hakikatları söylemeğe yanlış düşünceleri ıslah etmeğe vesile olur.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Arz-ı hürmet ediyor, istifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden öpüyoruz. Müjdeler dolu yeni mektublarınız yeni yeni sürurlarla sînelerimizi doldurdu. İki gün evvel bir mazruf içinde aldığımız iki mektubdan birisi sevgili Üstadımızın memnuniyetini tebşir eden mektublarıyla mübarek Üstadımızın pek çok ve pek büyük bir alâka ile bağlandığı ve hiç de unutamadığı Van'daki Horhor Medresesinin ve içindeki masum talebelerinin hatıratını el'an Isparta ve civarı Medrese-i Nuriyesi ve içindeki talebeleri idame ettiklerini ve sevgili Üstadımızın her vakit aramızda ve içimizde olup her birimizle sohbet ettiklerini ve bu sohbete hiç bir şeyin mani' teşkil etmediğini, aynı zamanda Nur Gül Fabrikasının daima âlem-i İslâma hizmet edecek kahramanları yetiştireceğini ve Isparta'nın bir Şam-ı Şerif hükmünde olduğunu müjdelemektedir. Diğeri ise; yeni bir kardeşimize yazıldığı anlaşılan ve kıymetli Ceylan ile babası Mehmed Efendi'nin tensibleriyle bize gönderdikleri mektubuyla, bilhassa nihayetindeki cümleleri Cennet meyveleri gibi nihayetsiz bir zevk-i manevî veriyor. Tekrarı zevkimizi tezyide vesile oluyor.

Evet sevgili Üstadımız "Üveysî" kelimesi altında bulunan makbuliyet damgası hem Gavs-ı A'zam (R.A.), Zeynelâbidîn (R.A.), Hazret-i Hasan (R.A.) ve Hüseyin (R.A.) ve İmam-ı Ali (R.A.) gibi ilm-i hakikatta dâhîlerin dairesine bugünde şakird olmak şerefini

bahşediyor ki, horluk ve hakirliğimizle beraber bu intisab ettiğimiz zâtların manevî medreselerinde bulunmak manen Risale-i Nur'la onların medreselerinde tedris etmek, onların feyizlerinden tefeyyüz etmek, hem de sa'yimizin semeresi şahsî kusurlarımızla zayi' edilmezse herhalde tamam olarak verilmek gibi müjdeler karşısında, vesile olan sevgili Üstadımızı dergâh-ı İlahiyeye tazarru' ve niyaz ettiğimiz vakitlerde her günde pek çok defa hayırlı dualarla yâd ederiz. Yâ Rabb! Sen sevgili Üstadımızdan razı, tâ kendilerini hoşnud edinceye kadar, deriz.

Ey kıymetdar Üstadım! Cenab-ı Hakk'ın nimetlerini nıkmete çevirmemek için temeddühü kabul buyurmadığınızı ve bizi de men' ettiğinizi biliyoruz. Fakat bir hakikat var ki, hataya düşmemek için bilinmesine bir ihtiyaç var. Hallini istiyoruz. O hakikat da budur:

Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm Hazretleri kendilerinden sonra hilafetin otuz sene olduğunu ihbar buyurmuşlar. Hazret-i Hasan Radıyallahü Anh'ın altı aylık hilafetiyle tamamlanan adalet-i hakikiyeyi ihya eden hiçbir veliyy-i azîm bulunmamış. Evet âdil çok şahıslar gelmişler, adalet-i hakikiyeyi tatbik etmişler. Fakat zaman-ı idarelerine inhisar etmiş, âlem-i İslâma teşmil edememişler. Biz Risale-i Nur'a bakıyoruz görüyoruz ki, adalet-i hakikiyeye sarılmış gidiyor ve kanaatımız kat'îdir ki öylece de gidecektir. İşte şu kat'î kanaat bize, bilhassa bu hakir talebeniz Hüsrev'e dedirtiyor ve el'an kardeşlerime diyorum ki:

Ey kardeşlerim! Âgâh olunuz, Cenab-ı Hak Celle ve Alâ Hazretleri kemal-i kereminden Hulefa-i Erbaa'nın beşincisi, yalnız neşr-i iman vazifesinde Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini manevî üstadımız yapmıştır. Biz şimdi o manevî üstadımıza, İmam-ı Ali'den (R.A.) sonra Hazret-i Hasan'ın altı aylık hilafeti ile beraber beşinci halife nazarıyla bakabiliriz. Çünki adalet-i hakikiye ile bütün dünyayı mes'ud edebilir bu Risale-i Nur'dur diye söylemekteyim. Eğer sevgili Üstadımız Hazretleri tahdîs-i nimet olarak "Evet" diye cevab lütfunda bulunsalar, pek büyük bir zevk-i ruhanî ile dersimizi alırız. Eğer vakit gelmemiş ise, sükûtla cevab verilse bizim için yine kâfidir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 29

Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok kıymetdar Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Üç-dört gün evvel biri çoluk-çocuğuyla Risale-i Nur'a talebe olan kumandana yazılan mektub sureti, diğeri liyakatsız, âciz talebeniz kusurlu Hüsrev'in sevgili Üstadına yazdığı mektublarının suretiyle sevgili Üstadımızın memnuniyetlerini tebşir eden mektublarınızı almıştık. Aldığımıza dair cevablarını takdim edeceğimiz zamanda diğer bir mazrufunuzu daha aldık ki, münderecatı kusurlu Hüsrev'in sevgili Üstadından sual ettiği bir hakikata dört hakikat ile verilen cevab içinde, o halifet-i maneviyenin mazhar-ı hakikîsi Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi olduğunu ve tercümanının yalnız takdim şerefi bulunduğu gibi, bir cihette de o hilafet-i maneviyeyi tercümanına tevcihte hata olduğunu ders veren nuranî kıymetdar yazılarınızı memnuniyetle ve sevinçle mütalaa ederken bu mektubun ikinci mes'elesi ve melfufu mahrem parçası hepimizi de ağlattı. Kalben pek çok ızdırab içinde bıraktı. Bir-iki senelik hazînane dünyaya bakacak nazarlarınızı dünyadan küstürmekle ve rikkatli kalbinizi rencide ederek cemaat-ı beşeriyeden nefret ettirmekle müslümanlık âlemi için mahz-ı hayr olan ve Cenab-ı Hakk'ın lütf u keremi olarak bize verdiği vücud-u mübarekinizi bir an evvel kabre göndermekle vesileler ile uğraşanlara iyilik için çalışıyorsunuz ki, bu hal bizi daha çok ağlatıyor. Sevgili Üstadımıza yapılan bu

muamelelerden çok hicab duyuyoruz. Sevgili Üstadımızı daha çok incitmemek için, duyduğumuz elemlerimizi yazamıyoruz.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili, mübarek Üstadımız Efendimiz!

Sarsılmadan ihtiyatla vazifelerini yapan İnebolu kahramanlarının yeni yazı Asâ-yı Musa mecmualarını aldığınıza, hem küçük kahraman ve birer küçük Said isimleriyle taltif buyurduğunuz Mustafa Sungur'un Safranbolu ve havalisi Nurcuları namına kabul buyurulduğuna, hem Nurların her cihetle mağlub olan muarızları Nurcuların tesanüdlerini kırmak maksadıyla ihsas edilmeden Nurcuları dağıtmak için takib ettikleri plânları Nurların intişarına sebeb olduğuna, hem onlarca hapse müstehak olduğumuz (Denizli hapishanesinin medrese-i Nuriyeye çevrilmesiyle) hapse konulmamıza tarafdar olmadıklarına, hem Nurların hakkaniyetine teslim olan adliyeler istikbalde gelecek nefretten çekindikleri için aleyhimizde hükmedemediklerine, hem Nurların hakikatlarına mağlub olan muannid dinsiz mülhidlerin inadı terk ettiklerine, hem hapishanelerin Nur Medresesi olmasından korkan gizli düşmanlarımız hapisten çıktığımızı istediklerine, hem inayet-i İlahiyenin Risale-i Nur'a verdiği bir keramet kabul buyurulan bu üç kısmın beraetimize müttefikan tarafdar çıktıklarına, hem 31 Mart vak'asında Divan-ı Harb Reisi'nin, hem harekât-ı milliyede İstanbul'da İngiliz işgal kumandanının, hem Ankara'da divan-ı

riyasette reisicumhurun siz sevgili Üstadımızı öldürmek istemelerine rağmen gayzlarını kendilerine yutturup hiç bir zarar edememeleri gibi, üç adliyenin de siz sevgili Üstadımızın şiddetli müdafaatları karşısında hakperestane ve musalahakârane beraet kararını vermeleri Kur'anın bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur'un bir kerametidir diye siz sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine ilham edildiğine, hem haşiyesinde Onüçüncü Söz'ün ikinci makamı Gençlik Rehberi ve Leyle-i Kadr'in nüktesi zeyli olmasına, hem Leyle-i Kadr'in nüktesi Sikke-i Gaybiye mecmuasında dahi yazılmasına, hem kahraman Mustafa Osman ve Ahmed Fuad'ın güzel mektublarının Lâhika'ya geçmek üzere beraber gönderildiğine, hem gayet acele dar vakitte yazıldığından ta'dil ve tashih edilemediğine dair olan kıymetli mektubunuzu ve melfufu iki güzel mektubu aldık. Lâhikalarımıza kaydedip, arkadaşlarımıza gönderdik.

Aziz ve mübarek Üstadımız Efendimiz! Bu mazruf içindeki mektubları, hususan İnebolu'lu kardeşimizin bu hakir talebeniz çok kusurlu Hüsrev'e fazla kıymet vererek yazdığı mektubunu sevgili Üstadıma büyük bir hicab içinde takdim ediyorum. Kıymetdar Üstadımız talebelerini biliyorlar diye müteselliyim.

Çok kusurlu Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 31

Mektup 31

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Bu hafta zarfında siz sevgili Üstadımızdan aldığımız mektubdan birincisinde dokuz Zülfikar'la elyazması iki Zülfikar'ın mübarek Sabri ile İnebolu'lu Küçük İbrahim'in hoş ve güzel mektublarının ba'd-et ta'dil ve ıslah Lâhika'ya geçirilmek üzere beraber gönderildiği, hem Safranbolu kahramanlarından Mustafa Oruc'un ve babasının sarsılmaz bir fedakârlık ile Nur'a çalışacakları bildirilmektedir. Bu mübarek mektubu, hem mübarek Sabri'nin, hem Küçük İbrahim'in mektublarını biz de sevgili Üstadımız gibi çok güzel gördük. Hiç ilişmeden Lâhikalarımıza kaydedip kardeşlerimize gönderdik.

İkinci mübarek mektubunuzu bir gün evvel aldık. İnşâallah iki gün sonra da arkadaşlarımıza göndereceğiz. Bu mübarek mektub kahraman Nazif'in yazdığı Zülfikar ve Asâ-yı Musa mecmualarının hatalı olmasından Câmi-ül Ezher'e gönderilmediğinden isabet olduğunu ve birinci mektubda "altıyüz bin kilometre" sehven yazılan nısf-ı kutr-u arzın başka nüshalarda sehiv varsa "altı bin kilometre" olarak tashihini ve İnebolu fedakârlarından kahraman Küçük İbrahim ile Gülcü Hüseyin'in sevgili Üstadımıza gelip gittiklerini ve istiğnada yed-i tûlâ sahibi olduğunu yakînen bildiğimiz sevgili Üstadımız o

yüksek istiğnası kendi eserlerinde de göstererek, (bize göre lüzumlu olan) fazla eşyasını satıp, gönderdiğimiz yirmi Zülfikar'ın bir kısmının parası olarak 100 lira gönderdiğini bildirmekte, hem kırk sene evvel Câmi'-ül Ezher Reisi'nin Şeyh Bahit'in izharına vesile olduğu evvelce bize bildirilen pek şâyan-ı hayret ve pek garib ve dehşetli iki hakikatın birinci kısmının yirmi sene evvel kendini gösterdiğini ve bugün de İsveç, Norveç ve Finlandiya hükûmetlerinin Kur'anı kabul ederek dünyanın garbında üç mütemeddin İsevî devletinin bir cihette bir nevi müslüman olmalarıyla ve hakikatın ikinci kısmının meydana çıkmağa başladığını (kalb ve ruhlarımızı sürur ile dolduran) ihbarını tebşir etmekte, hem Ahmed Feyzi'nin zeytin teberrüküne mukabil bir Zülfikar'ın Ahmed Feyzi'ye gönderilmesini emretmektedir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 32

Mektup 32

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz ve mübarek Üstadımız Efendimiz!

Bu hafta iki mübarek mektubunuzu aldık. Birinci mübarek mektubunuz Dâr-ül Hikmet'in bereketinden ve hacca gitmek niyetiyle bugüne kadar sevgili Üstadımıza refakat eden ve 1000 lira kıymetinde bulunan doksan banknotun Medreset-üz Zehra mecmualarının masraflarına yardım olmak üzere Hâfız Mustafa ile bize gönderdiğinize, hem Medreset-üz Zehra erkânlarından her bir mecmuayı bin hediye hükmünde kabul buyurduklarınızı bildiren büyük iltifatlarınıza, hem Risale-i Nur'un hacılarla hariç İslâm'a yayıldığının beşaretlerine, hem Şam'a gönderilen Asâ-yı Musa ve Zülfikar'ın oradaki müştaklar tarafından okutturulmakta olduğuna, hem Mısır ülemasının iştirakiyle ehemmiyetli yüksek bir heyet-i ilmiye marifetiyle bu iki mecmuanın Arabçaya tercümesi lâzım olduğuna, hem İstanbul'a gönderilen mecmuaların şimdilik Mekke-i Mükerreme'ye gitmemesi yeni inkişafa başlayan İslâm birliği fikri ve ittihad-ı İslâm siyaseti Risale-i Nur'u kendine bir kuvvet ve bir âlet yapmağa çalışacağına ve bizi de bizce memnu' olan siyaset-i İslâm'a bakmağa mecbur edeceğine ve müşteriler Risale-i Nur'a ihtiyaçlarını

hissedip yaralarını tedavi için Risale-i Nur'u aramaları lâzım olduğuna ve o mübarek merkezler Nurlara hakikî ihtiyaçlarından ziyade, âlem-i İslâmın hayat-ı dünyeviyesine aid cihetleri düşündüklerine, hem Nur mesleğinde mergub olmayan bir nevi gösteriş ve şöhretperestlik olması cihetiyle, kader-i İlahînin şimdilik o mecmuaların hacılarla beraber âlem-i İslâmın içtimagâhı olan o mübarek yerlere gitmesine müsaade etmediğine, hem Yakub Cemal'in güzel mektubunun Lâhika'ya geçmek üzere beraber gönderildiğine, hem Denizli mübarek heyetinin şehid merhum Hâfız Ali ile Hasan Feyzi'nin kabirlerini ziyaretleri o iki şehidin hayatta oldukları gibi bayramlaşmak telakki edildiğine, hem Alamescid'den İbrahim Edhem'in talebesi Abdullah Çavuş'la Süleyman Rüşdü'ye dua edildiğine, hem Hüve Nüktesi'ne emredilen ilâvenin yapılmasına, hem اَللّٰهُ نُورُ السَّموَات âyetinin nuruyla Na'büdü Nüktelerinin Hüve Nüktesi'yle birlikte Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasının âhirine yazılmasına, hem İnayet-i Seb'a konulmamış ise ilâvesine, hem Hâfız Mustafa ile mübarek Hasan'ın canlı iki mektub olarak bize gönderildiğine dairdir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 33

Mektup 33

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Bu hafta içinde iki mübarek mektubunuzu aldık. Birincisi Kahraman Tahirî siz sevgili Üstadımızın bedeline bize gönderildiğine ve Edhem Hoca ile Mustafa Hoca'nın nurlu vazifelerine gittiklerine ve Nur santralı mübarek Sabri'nin şimdi bir Zülfikar ve bir Siracünnur mecmuasını bilâhere de Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasını Hulusi Bey'e göndermesine, hem Risale-i Nur'un dâhilde ve hariçte fütuhat yaptığına ve Siracünnur'un şimdilik lâyık olmayan ellere verilmemek suretiyle ihtiyat edilmesine ve Nur'un makinistlerinin fevkalâde hizmetlerine, hem sordukları mes'ele-i şer'iyede kasr-ı namaz ve takdim-te'hir sabit olan mesafeye bina edileceğine, tayyare ve şimendifer gibi seyr-i seri' vesaitte abdest alıp namaz kılmakta daha ziyade müşkilat olmasıyla bir yolcu üç günlük mesafeyi tayyare ve şimendiferle az bir zamanda kat' etse bile kasr-ı namaza ruhsat-ı şer'iye bulunduğuna dairdir. Bu mübarek mektubun neşredilmemesi emredilen haşiyesinde, Jandarma Alay Kumandanına Minhac-üs Sünne, Mirkat-üs Sünne, Telvihat-ı Tis'a, dört hatve ve Âl-i Beyt'e

müteallik risalelerin ve muhabere neticesinde hangi risaleleri isterse gönderilmesi emrolunmaktadır.

İkinci mübarek mektubunuz Na’büdü nununun nüktesi ve اَللّٰهُ نُورُ السَّموَات âyetinin nuruyla birlikte Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasının âhirine yazılması emredilen لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ ve قُلْ هُوَ اللّٰهُ da “Hüve” lafızlarında sevgili Üstadımızın seyahat-ı fikriyelerinde müşahede buyurdukları pek çok berahin-i vahdeti bildiren ve iman mesleğinde hadsiz derece kolaylık ve sühulet ve şirk ve dalalet yolunda nihayetsiz derecede suubet ve binler muhalât bulunduğunu bildiren çok dakik, çok tatlı, çok lezzetli, çok yüksek “Hüve” lafzının hava sahifesine çıkmasıyla hava sahifesinin Hüve emrine müsahhariyeti Hüve merciine verilmezse o nazik hava sahifesinde meydana gelen azametli müşkilat, eğer hava sahifesi Hüve emrine verilse gayet derece makuliyetle kolaylık o kadar güzel izah edilmiş ki, gözümüzün önünde, ağzımızın içinde, kulağımızın dibinde çevik-çalak hava sahifesini hayretler içinde bir mu’cize-i vahdet ve bir hârika-i kudret olarak mütalaa ettiriyor. Evet Hüve havaya hâkim olmazsa, havanın her bir zerresine dünyada mevcud bütün telefonların, telgrafların, santralların, radyoların muhtelif konuşmaların yükletilmiş olması lâzım olduğunu ve Hüve havaya hâkim olsa o vakit her bir hava zerresi Hüve’nin emirber neferleri ve kalem uçları olup gayet kolaylıkla hadsiz hududsuz mu’cizat-ı kudret yazıları bir anda yazar bozar, gayet muntazaman işlediği pek çok vazifeleriyle beraber hem sür’atle rü’yete, hem ziya ve zulmetin, hem elektrik ve asvatın sür’atiyle nakline hizmet etmesiyle vahdette hadsiz derece kolaylık ve makuliyet bulunduğunu o seyahat-i hayaliye-i fıkriyede siz sevgili Üstadımızın aynelyakîn gördüklerini ve Hüve lafzında ve havasında böyle parlak bir lem’a-i vâhidiyet bulunduğu içindir ki, ehl-i tevhidin bu kelime-i kudsiyeyi çok tekrar ettiklerini, hususan bir nokta kâğıda çok noktalar konsa karıştığı ve bir adama çok işler yaptırılsa şaşırdığı ve küçük bir zîhayata çok yükler yüklense altında ezildiği ve bir lisan ve bir kulağa aynı anda müteaddid kelimeler beraber girip çıksa karıştığı halde

gayet zaîf, gayet kesrette, gayet hafif, gayet müteharrik hava unsurunun hiç şaşırmadan, hiç karıştırmadan pek çok, pek acib vazifeleri muntazaman işlediği ve bu işlediği işler bir Hâlık-ı Küll-i Şey'e ve bir Alîm-i Küll-i Şey'e verilmezse o vakit Hâlık-ı Küll-i Şey'e has bütün sıfatların, fiillerin bir zerrede bulunması lâzım olduğunu, bu ise muhalâtın en bâtılı ve en büyüğü olduğunu ve her bir hava zerresi teşkil ettiği hava sahifesi içinde bir lisan olup لاَ اِلهَ اِلاَّ هُوَ .. قُلْ هُوَ اللّهُ اَحَدٌ dediklerini siz sevgili Üstadımızın bildiklerini bildiren çok güzel, çok hoş, çok şirin mektubunuzu aldık. Lâhikalarımıza kaydettik. İnşâallah bir-iki gün sonra da arkadaşlarımıza gönderilecektir. Hem siz sevgili Üstadımızın emirleri üzere Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasının âhirine idhali emir buyurulan bu mübarek nükte ile Na'büdü Nun'u nüktesini ve اَللّهُ نُورُ السَّموَات nüktesi ba'de-t tashih Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasının âhirine ilhak edilecektir inşâallah.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 34

Mektup 34

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Bu hafta zarfında siz sevgili efendimizden beş mübarek mektub almış bulunuyoruz.

Birincisi: Tashihen iade buyurulan Keramet-i Gavsiye fıkrası münasebetiyle Keramet-i Gavsiye'den ta'dilata ve Sikke-i Gaybiye mecmuasıyla manevî tarihçe-i hayat mecmualarında münasib görülmeyen bir kısım kelimelerin kaldırılmasına müsaade buyuruluyor. Hem Nur'un perde altındaki fütuhatına kanaatımız tavsiye olunarak, şimdiye kadar tarihin kaydetmediği bu derece tesirli ve ağır şerait altında intişar eden Risale-i Nur'un resmen intişarına, sarsıntı vermesinden korkup telaş eden reislerin telaşlarına rağmen Nurlar lehindeki kuvvetli cereyanların o telaşı iştiyakla Nurların resmen neşrine çevireceklerinin ve Nurların galebe edeceğinin müjdelerini tebşir ediyor ve merak etmemekliğimizi emrediyor.

İkincisi: Siracünnur'un Hata-Savab Cetveli gönderiliyor. Hem manevî bir Medreset-üz Zehra olarak müjdelenen Isparta'nın hükûmetine mümkün olduğu kadar Risale-i Nur'a müsaadekâr davranmasından ve bize olan tazyikleri neticesinde ehemmiyetli hayırlar olmasından dost nazarıyla baktığınızdan, hem muallim

Daday'lı Hâfız Hasan ve rüfekasından, hem Refet Bey ve arkadaşı Abdülehad hocadan, hem sevgili Üstadımızı gördükleri vakit sevgili Üstadımızın ellerini öpmekle izhar-ı sürur eden çocukların bu tesellikâr hallerine mukabil menfîlerin bırakılmasına rağmen sevgili Üstadımızın maddî-manevî havasıyla imtizaç edemedikleri Emirdağı'nda kalmasına alâkalı büyüklerin lâkayd kalmalarından bahsediyor. Beraberinde Hâfız Hasan'ın mektubu Lâhika'ya geçmek üzere gönderiliyor.

Üçüncüsü: Sava medrese-i Nuriyesinde Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasını yazan kardeşlerimizden, Hem İslâmköy'lü Mustafa'nın sevgili Üstadımıza ziyarete geldiğinden, hem kahraman Ceylan'ın bir muallim ile Birinci Söz'ü ve Onüçüncü Söz'ün İkinci Makamı'nı ve iki zeylini yeni yazı ile basacaklarının müjdelerinden, hem mübareklerin pehlivanı Küçük Ali'nin Zülfikar'ı ile Sava kahramanlarından Mustafa Gül'ün Asâ-yı Musa'sının bir zaman sonra Arabçaya tercüme edileceğinden, hem Denizli'den hacca giden Hâfız Mustafa'nın beraberinde o mevâki'-i mübarekeye giden Zülfikar ve diğer Nurların o âlî yerlere bizleri de çağıracaklarından, hem Antalya Nurcuları namına Mehmed Hulusi'nin, hem Tefenni'den Rasih Hoca'nın bayram tebriklerinden haşiyesinde tam bir Nurcu olmakla bütün Nurcuları sevindiren Emirdağı kaymakamı ile Nurlara tam sahib çıkan ve siz sevgili Üstadımıza selâm ve çok hürmet ettiğini söyleyen Diyanet Reisi'ne Siracünnur'u hediye eylediğinizden bahsediyor. Hem mahremce bir fıkra beraber gönderiliyor.

Dördüncüsü: Mahremce olan bu fıkradır. Maddî ve manevî bir sual münasebetiyle garib bir ihtar olup, siz sevgili Üstadımız müdafaatınızda yazdığınız din terbiyesini terkeden bir müslüman anarşi olur. Anarşileri idare etmek ya istibdadı mutlak veya rüşvet-i mutlaka ile kabildir. Risale-i Nur küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın üstü olan istibdadı ve altı olan anarşiliği def'eder. Buna bir misal gösterebilir misin diye siz sevgili Üstadımıza vaki' olan suale, bir miktar lâdinî terbiyesini alan ve anarşiliğe yüz tutan bu vatandaki dindar millette memurlara verilen bir misli fazla maaş ile çiftçilerden vergi namıyla alınan hububatın sonradan para ile alınması rüşvet olarak gösterilmiş ve gayet büyük bir kuvvet olan Nurcuların hakk-ı sükûtlarına mukabil tam serbestiyet verilmekle Nurculara verilecek rüşvet, hariçten gelen ve içimizde anarşiliği yetiştirmeğe çalışan

dinsizlik cereyanının hücum etmemesine rüşvet verildiği gösterilmiş. Halbuki Risale-i Nur’un dinsizliğe karşı Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur’anî olduğuna ve neşrine mecbur olmaları kendi menfaatları olduğuna, Nurları iman ile okuyan ve resmen tedkik eden binler şahid bu davayı tasdik ettiğini ve bu yirmi senede perde altında yüz binler tahkikî iman sahiblerini yetiştirdiğini ve bu mübarek vatan ve milletin başına gelecek pek dehşetli manevî fırtınalardan Risale-i Nur’la kurtulduğunu Vel’Asrı Suresi’nin işaret ettiği bildirilmektedir.

Beşincisi: Kahraman Tahirî ile gönderilen bir pusuladır. Cava’ya Medreset-üz Zehra erkânı namına ötekiler gibi yazılması emrediliyor. Hem mahkemede müdafaamızın hülâsası bildiriliyor. Hem Siracünnur’un herkese verilmemesi tavsiye buyuruluyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz ve sevgili Üstadımız Efendimiz!

Bu hafta içinde siz kıymetli Üstadımız Efendimizden aldığımız üç mübarek mektubunuzdan birincisi: Leyle-i Kadir'de nev'-i beşer hakkında sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine gelen ve pek uzun ve geniş iken pek kısa olarak bize bildirilen ehemmiyetli bir hakikattır. Şöyle ki:

En son harb-i umumîde mağlub düşen devletlerin şiddetli zulüm ve istibdad altında ezilmeleri ve merhametsiz tahribat ile dehşetli perişaniyet içinde meyusiyetlerinden ve galiblerin büyük ve müdhiş tahribatlarını tamir edememelerinden gelen dehşetli vicdan azabları ve dünya hayatının fâni ve medeniyet fantaziyelerinin aldatıcı ve uyutucu olduğunun herkese görünmesi ve yüksek istidadat-ı beşeriyenin umumen dehşetli yaralanması ve ebediyeti seven hissiyat-ı bâkiye ve fıtrî aşk-ı insaniyenin heyecan içinde uyanması ve gaflet ve dalaletin en sert ve sağır kal'ası olan tabiatın Kur'anın elmas kılıncı olan Risale-i Nur ile parçalanması ve yine gaflet ve dalaletin en boğucu ve aldatıcı ve en geniş perdesi olan siyasetin ruy-i zeminde pek çirkin, pek gaddar olan hakikî sureti beşere

görünmesi ve beşerin maşuk-u mecazîleri olan hayat-ı dünyeviyenin hem geçici, hem çirkin olmasından elbette ve elbette nev'-i beşer eğer aklını kaybetmezse ve maddî veya manevî bir kıyamet başlarına kopmazsa, İsveç, Norveç, Finlandiya hükûmetleri ve İngiltere'nin meşhur hatibleri ve Amerika'nın din-i hakkı arayan ehemmiyetli cem'iyeti gibi, rûy-i zeminin kıt'aları ve hükûmetleri ondört asırdan beri her asırda 350 milyon şakirdi bulunan ve her hükmünü ve davasını tasdik edip imza basan milyonlar ehl-i hakikat bulunan ve her dakika kudsiyetiyle kalblerinde bulunup lisanlarıyla beşere ders veren milyonlar hâfızları bulunan ve hayat-ı bâkiye ve saadet-i ebediyeyi müjde verip beşerin dehşetli yarasını tedavi etmekte hiçbir kitaba benzememekle hârikulâde bir imtiyaza mâlik olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'a bütün ruh-u canlarıyla sarılacakları müjdelerinden ve sâniyen fıkrasıyla Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın elinde bir elmas kılınç olan ve en muannid düşmanları teslime mecbur eden ve verdiği nâfi' ilâçlarıyla kalbî ve ruhî hissiyatı tenvir ederek hazine-i Kur'aniyenin dellâllığını yapan ve merci' me'haz olarak ancak Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'a istinad eden Risale-i Nur Kur'anın bir elmas kılıncı vazifesini yaptığından ve aleyhinde olanlara tam galebe çaldığından ve Tabiat Risalesi'yle dalaletin en sert ve kuvvetli kal'ası olan tabiatı parça parça ettiğinden ve Asâ-yı Musa'nın bir kısım hüccetleriyle fennin en geniş perdelerinden ve geniş daire-i âfâkta en kalın ve boğucu olan gafleti darmadağınık edip nur-u tevhidi gösterdiğinden, Nur şakirdlerine lâzım ve millete elzem olan ve resmen izin verilen din tedrisatı için mümkün olduğu kadar Nur şakirdlerinin her yere küçücük birer dershane-i Nuriye açmaları sevgili Üstadımızın emirleri olduğundan ve bu dershanelerin açılmasının lüzum ve ehemmiyeti herkes için ilim ve marifet ve ibadete ihtiyaç bulunduğu haşiyesindeki izahat ile de takviye edildiğinden, hem beş-on sene gibi uzun zamanlarda elde edilecek neticenin Risale-i Nur ile beş-on haftada temin edileceği müjdelerinden, hem hükûmet elbette millet ve vatanın hayat-ı dünyeviye ve siyasiye ve uhreviyesine pek çok faidesi bulunan ve Kur'anın lemaatlarının dellâlı olan Risale-i Nur'a ilişmek değil, bilakis terviç etmekle neşrine çalışmaları elzem olduğundan ve hem dehşetli günahlara keffarete ve hem müdhiş belalara ve anarşiliğe pek kuvvetli bir sed olduğu beşaretlerinden, hem bu ramazan-ı

şerifte sevgili Üstadımızın elemli hastalık ve yorgunluk içinde mu'cizatlı Kur'an ile Hizb-ül Ekber-i Kur'aniye'den hiç vesvesesiz ders-i Kur'anîyi zevk ve şevk ile okuyup aldıklarından ve mu'cizatlı Kur'anın fotoğrafla tab' edileceğinin müjdelerinden, hem çok kusurlu liyakatsız Hüsrev'in sevgili Üstadının kıymetli ve bereketli mektublarından aldığı dersini hülâsa ederek sevgili Üstadına yazdığı mektublarının Lâhika'ya parlak bir zeyl yapılacak tebşiriyle Nur'un hakir bir talebesi değersiz Hüsrev'e sevgili Üstadının fevkalhad çok büyük iltifatlarından, hem siz sevgili Üstadımızın umum Nurcu talebelerinin Leyle-i Kadir ve bayramlarını tebriklerinden, hem beraber gönderilen üniversite talebelerinden Daday genç Nurcuları namına yazdığı ve bizlere mâşâallah dedirten güzel mektubunun Lâhika'ya kaydedilmesinden bâhistir. Bu kıymetli mektub ve melfufu Şevket'in mektubu Lâhikalarımıza kaydolmuş ve arkadaşlarımıza gönderilmiştir.

İkinci mübarek mektubunuz Siracünnur'u merak ettiğinizi.. hem inşâallah bir zaman sonra Anadolu câmi-i a'zamında Câmi-i Kebir gibi şeair-i İslâmiye ve kelimat-ı mukaddese Allahü Ekber, Allahü Ekberler ile Isparta'da gibi kendilerini göstereceğini ve yine Denizli Mahkemesinde heyet-i hâkime tarafından sorulan bir suale cevaben aziz Üstadımız buyurdular ki: "Ben Isparta'lıyım. Benim ecdadım Isparta'dan gitmiş." diye bizlere pek büyük şeref bahşeden sevgili Üstadımızın vatan-ı aslîleri olan şimdiki Isparta'da şimdiye kadar perde altında faaliyeti devam eden o küçücük Nur medreselerinin âtiyen birer medrese-i ilm-i hakikat ve birer dershane-i marifetullah olacağının ve mecmuunda Medreset-üz Zehra'nın bir sureti maddeten görüneceğinin müjdelerini, hem bu defa müsadere edilen mahrem ve gayr-ı mahrem bütün Risale-i Nur eczalarının Ankara'nın resmî emriyle sahiblerine iade edildiğini ve eski hurufla basılması bahanesiyle Sulh Mahkemesine verilen ve şimdi iadesi te'hir edilen makine mahsullerinin kader-i İlahînin resmî memurların gizli okumaları için verdiği müsaadesine sevgili Üstadımız da razı olduklarını, hem hükûmet ve siyaset Risale-i Nur'a ilişmediğinin ve beraet ve serbestiyet verdiğinin ve neticesinde Âyet-ül Kübra ve Hizb-ün Nuriye'ler gibi makine mahsullerini de kanunen iade etmeğe mecbur olacaklarının müjdelerini, hem Nur'un santralı mübarek birinci Sabri'nin güzel mektubuyla Emirdağ Nurcularının

tebriknamelerinin Lâhika'ya geçmek üzere gönderildiğini, hem mübarek Ceylan'ın imzasıyla haşiyesinde Risale-i Nur ile alâkalı yağmurun müjdecisi rüzgârın açtığı pencereden içeriye giren yağmurun sevgili Üstadımızın minderinin üçten birisini ıslatması ile müsadere edilen Risale-i Nur'un üçten birisi iade edilecek diye sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine gelen beşaretin ayn-ı hakikat olarak zuhur ettiğinin müjdelerini iş'ar buyurmaktadır.

Üçüncü mübarek mektubunuz: Nurcu talebeleriniz tarafından gönderilen bayram tebriklerine mukabeleten siz sevgili Üstadımızın tebriklerini ihtiva eden bu mübarek mektubunuz gelir gelmez, suret çıkmak üzere kardeşlerimize verilmiş. Henüz bize gönderilmemiştir. Aziz ve mübarek Üstadımızı daha çok intizarda bırakmamak için bu mübarek mektubu aldığımızı i'lam edecek kadar bir malûmat arzedilebilmiştir. Aziz ve mübarek Üstadımız Efendimiz! İkinci ve Üçüncü mübarek mektublarınızla, birinci Sabri'nin ve Emirdağı kahraman kardeşlerimizin güzel mektubları Lâhikalarımıza kaydedilmiş, iki-üç gün sonra inşâallah kardeşlerimize gönderilecektir.

Aziz ve mübarek Üstadımız Efendimiz! İki-üç ay evvel Çorum zindanından siz sevgili Üstadımıza mektub yazan Beylerbeyli Süleyman'a emir buyurduğunuz risaleleri göndereceğimiz zaman müsadere vak'ası olunca göndermemiştik. Risalelerimiz bize iade edilir edilmez iki aded Meyve Risalesi, bir aded Gençlik Rehberi, bir aded Hastalar Risalesi Isparta postasıyla lillahilhamd serbest olarak açıktan Çorum zindanına Süleyman Bey'e gönderilmiştir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz, çok mübarek, çok kıymetdar kardeşlerim!

Bayramınızı bütün ruh u canımla tebrik ediyorum. Buraya bugün emniyet müdürü, Afyon valisi ve emniyet müdürü ve daha birkaç kişi geldiler. Onlar konuşmak isterse, Üstadımız Efendimiz Hazretleri bunu yazdılar, verecekler. Ben de suretini çıkararak bir tanesini de size göndermeyi münasib gördüm. Umumunuza selâm ve hürmetle ellerinizden ve ayaklarınızdan öperim. Kardeşim Küçük Ali'nin tebriğini aldım. Bilmukabele selâm ve bayramını tebrik ederim.

Küçücük, çok kusurlu ve duanıza çok muhtaç kardeşiniz Ceylan, İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 37

Mektup 37

Risale-i Nur kahramanı ve Isparta gülistanında Nur’un Gül fabrikasının parlak kâtibi, kuşların Risale-i Nur ile alâkadarlıklarına dair latif tevafuka bir güzel zarafet veren ve gül ile münasebeti meşhur bülbülün dahi aynı tevafuka imza basmasına ve o letafete bir zarafet katmasına dair mektubunun bir parçasıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok mübarek, çok aziz, çok kıymettar Üstadım!

Tevafuk kerametleriyle tuyûrun cevelangâhı olan feza-yı âlemin sükût ve sükûnunu ihlâl ederek meskânı olan tuyûrun istirahatlarını azametli ve dehşetli gürültüleriyle selbeden tahribatçı canavar insan kuşlarının zulümlerini, beşerin menfaatine tebdil ve tahviline vesile olacak olan Risale-i Nur’un yazılması ve okunması zamanında alâkadarlıklarını gösteren kuşların muhtelif mahallerde gelip dinlemelerinin tevafuklarını teyid edecek iki tevafuk cümlesiyle karşılaşmıştık.

Birisi: Bu mübarek mektubun geleceği gün kuşluk vaktinde bu fakir talebeniz Hüsrev’in evinin sofasına açık pencerelerinden bir bülbül geldi. Sofada dolaştı çıktı, gitti. Sofaya bülbülün hiç geldiği yoktu. Çok hayretime gitti. Bu mübarek acaba ne için geldi dedim. Akşam üzeri oldu. Bir kardeşimiz bu mübarek mektubu getirdi.

Okuduktan sonra anladım ki: Bu bülbül kendi taifesi namına kendi bahislerinin geldiğini müjdelemek için gelmiş.

İkincisi: Ertesi gün kahraman Tahirî ile beraber idik. Ben söylüyordum, o yazıyordu. Kuşların bahsine gelmiştik. Ben bir iş için oturduğum yerden kalkmıştım. Pencereye doğru yakınlaştım. İki serçe kuşu pencereye geliyorlardı. Birisi geldi, kondu. Beni görünce derhal uçtu gitti. Kardeşimiz Tahirî'ye dedim: "Alâkadarlıklarını teyid etmek için gelen bu kuşlara ne dersin?" O da: "Haktır, bu hakikatlı bahiste vücudlarını göstermekle hakikatı imza etmeğe gelmişler" dedi.

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 38

Mektup 38

İnebolu ve civarındaki şakirdlerin tam sadakatlarını ve geçen fırtınalardan sarsılmadıklarını gösteren bir vesika ve sened bulunan, umum namına bir mektubun bir kısmıdır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Candan sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Günleri takib eden gecelerin gelmesi gibi cihanın karardığı bir anda her şey karanlık, cihanın dört bucağını kaplamış, pâyansız bir dehşet içinde bunu biraz fark edenlerimiz şöyle diyor ki: “Bir hakikat doğacak, bir Nur parlayacak.” Amma akla gelmiyordu ki; herşeyi bitmiş halet-i nez’de bir hasta gibi, tam o sırada önce bildiğimiz, sonra söz ile anlatamayacağımız Arş-ı A’zam’dan inmiş Kur’anın tefsiri bir hâzık doktor oldu.

Onun tercümanı hubb-u câh düşkünü olmadığı, dünyada en mütevazi. Çünki esrar-ı Kur’anın son müfessiri ve nâşiri. Ve sürgün, mahpus, canını hakikat-ı iman ve Kur’an uğrunda fedaya hazır. Evet selefleri aynı akibete giriftar olmuşlar. Evet nihayetsiz kelimeler deryasını bulup nihayetsiz bir hakikatı ifade etmeğe çalışmak, ön ve ardına sed çekenlere hakikatı göstermek ne ile mümkündür?

İşitiyorduk, Kastamonu’ya gelmiş. Kitabları matbu’ değilmiş, hükûmetten gizli imiş, basit sözler fakat çok manalı imiş! Evet nasılki Mekke’de Haliliye Mezhebi’ne can atanlar, bir Nur arayanlar Kur’anın

hakikat ruhunun nurunu gönüllerde aldılar. Aynen öyle de: Kahraman kardeşlerimiz, çok zorluk içinde bu hakikate talib olmuşlar. Allah'ın hidayetiyle muvaffak da oldular. Elhamdülillahi hâzâ min fadli Rabbî.

Evet kıymetli Üstadımız Efendimiz. Zillete batmış, nefsinin kurbanı olmuş, Allah mefhumunu bilmemiş ve yemek içmek ve ezvak-ı âlemin tadını tadıp hayvanî hisleriyle hevesat-ı nefsaniyesine boğulmuş bir kısım bîçarelere ve o zamanki bizlere cihan kadar hayattar, belki bütün bütün vücud kadar kıymettar olan Risale-i Nur imdada geldi. Bu çok güzel ve kudsî isim müfessiri ve müellifinin kendi kafasından uydurarak veya başkalarının tesiriyle değil olduğunu Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, Kur'an-ı Azîmüşşân'ın ve Selef-i Sâlihînin ve ülema-i muhakkikînin haber verdiği bir hakikatın dellâlı, hâdimi ve mücahidi tarafından malım değil; belki âlem-i İslâmın, bütün dünyanın susuz kaldığı bu asırda onun ile teyemmüm edilecek yegâne çare-i necat olarak Kur'anın malıdır ve onun bir mücevherat hazinesidir. Bir hakikattayız diyen sâlik-i dinin susup susturulup ezildiği, şaşırtıldığı halde bunun tercümanı ise, tek başıyla kaldığı ve hiçlik içinde, kimsesiz, muavinsiz, ihtiyar, hasta, âciz, zaîf, fakir halleriyle susturulup mağlub edilmeyeceği ve edilmediği hakikatta hakikat perdesinin arkasına bakıp, maziyi, hâli, hattâ istikbali izah etmesi ve pâyansız metanet ve cesaretiyle ve her kuvvetli muannid muarızlarını kat'î ve cerhedilmez cevablar ile mütecaviz ve muarız ağızlara tokat vurması, yüz otuz risale eczaları içinde binler kelime-i hârikayı kendi üzerine almaması (ki bir beşerin en mümtaz temayüz ve hakkı budur) bunlardan bile müstağni olması ve bütün hayatını bu hakikata sarfettiği halde kendisine hiçbir hisse vermemesi ve ancak Kur'ana ve Risale-i Nur'a bağışlaması, "Ben onların müflis bir hizmetkârıyım" demesi, âza ihbara göre "Binde bir pâyana erişilmez" dediği bir zamanda, o kudsî Risale-i Nur'un ektiği tohumların sünbülleşip meyve verdiği mıntıkamızda dehşetli muvakkat buhran zamanlarında, Risale-i Nur'un tercümanı kalendercesine, cesurane ve vakurane, mütevazi ve manalı ve nuranî cevabları ve tesellileri Nurculara hakikaten bir ikram-ı İlahî olduğu ve talebelerin istinadgâh-ı hakikîsini bulmuş ve hakikî bir mü'min olduğunu hissetmiş, bilhassa geçmiş günahlarına tövbe ile Nur uğrunda canını feda etmeğe zaman zaman iştiyak hissetmeleri ve arzu etmeleri gibi kudsî muhabbetle hakikî saadeti

bizzât hissetmeleri, eğer Peygamber olmasa idi cihan zulmet içinde boğulurdu. Dünyaya bağırıp ilân ve isbat etmesi. Biz de deriz ey kıymetli ve sevgili Üstadımız: Eğer şimdi Risale-i Nur olmasa idi kıyamet tamam olurdu. Işıksız mağarada hayat olmaz. Dinsiz dünya yaşamaz. Ölüm insanı yaşatmaz, hayat yaşatır. Yaşayan ölmez, ölen sükût edip hiçe iner. Din varlıktır, Nur'dur, Risale-i Nur'dur. Bugün Risale-i Nur'suz dindarlar, küçük feneriyle yalnız olarak zulümat içinde ilerlemeğe uğraşmak gibidir. Risale-i Nur dairesi ise; perde-i gafleti, tabiatı, maddiyunculuğu zîr ü zeber ettiğinden; Nur güneşinin sönmez ışıkları içinde o cadde-i kübra-yı hakikatte yürütmektir.

Risale-i Nur dairesi dışında olanlar, evvelce kuvvetli bir ele yapışmış dahi olsalar, bîçare oldukları görülüyor. Din, iman ve Kur'an ve İslâm noktasında bir kısım tarîkat sâliklerinin dikenli berzahlarından daha selâmetli bir caddede çalışan ey sâdık umum kardeşler!.. Bizlere hakikatın nurlu cadde-i kübrasını gösteren, hidayet eden ve Kur'an-ı Azîmüşşan'ın mücevherat hazinelerini bize nasib eden Cenab-ı Hakk'a sonsuz secde-i şükrünü eda ve Üstadımıza ve onun yardımcılarına dua edelim ve diyelim ki: "İlahî ya Rabbî! Bizleri bu hakikat ve hidayet yolundan ve hizmetinden ayırma. Hepimize hüsn-ü akibet ihsan eyle, âmîn!.."

İnebolu ve havalisi Risale-i Nur Talebeleri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 39

Mektup 39

53/175 441/327

Büyük Türk milletinin saygıdeğer başkanlarına açık mektub:

Yedi seneden beri ateş püsküren bedbaht beşerin hali bugün çok elîm, acıklı ve daha çok ızdırablı bir hale girmiş bulunuyor. Her bir zîukûl ve idrak, acaba yarın ne olacak diye hayretler içinde düşünüyorlar. Şarkta Japonya'nın mağlubiyetiyle, dünyanın sulh u selâmete ve emn ü emana kavuşması beklenirken, deccalane bir hareket şimalde **(1)** kendini gösteriyor. Beşeri hergün biraz daha heyecan ve endişeye sevkediyor. İstikbal zulmetlere gidiyor zannıyla merakla radyo ve gazeteleri takibe mecbur ediyor. Bu telaş ve ızdırabın muhik sebebleri var. Şöyle ki: İnkâr-ı uluhiyet mefkûresiyle Hristiyan dinini mağlub eden ve her tarafta anarşi çıkaran bu dehşetli cereyan-ı azîm, manen bütün dünyayı istilâya hazırlanıyor ve tedricen ediyor da. İşte beşerin saadet ve selâmetini temin ve bu müdhiş cereyanın istilâsından korunmak için, dinî telkinat ve neşriyata şiddetle ihtiyaç vardır. Zira din, hayat-ı içtimaiyede saadet ve selâmeti temin için şu beş esas lâzım ve zarurî görüyor:

Merhamet, hürmet, emniyet, haram ve helâli bilip başkalarının hukukuna tecavüz etmemek, serseriliği bırakıp itaat etmek. İşte bu vatan ve bu memlekette bu esasatı telkin ve neşreden Risale-i Nur'a bu müdhiş cereyanın komiteleri ve nâşiri olan gizli münafıklar, hükûmetin bazı erkânını iğfal ederek bu esasatı kaldırmak ve bu mübarek vatan ve bu mübarek millet içinde nifak tohumları ekerek, fesad ve tefrika biçmek ve bulanık suda balık avlamak ve bir kardeşler kavgası çıkararak arzularını yapmak istediler. Fakat ileri ve dürüst görüşlü hükûmetin derin tedkikat ve adlî takibattan sonra,

Risale-i Nur’un ve talebelerinin siyasî bir hedef ve arzuları olmadığı ve hiçbir zarar ihtimali bahis mevzuu olamıyacağı ve Risale-i Nur’un dersleri dünyaya baktığı vakit, bütün kuvvetiyle asayişin temellerini muhafaza etmek ve korumak ve fesad ve ihtilâllerin önünü almak olduğundan, manevî bir inzibat komiseri hükmünde olduğu kat’iyyetle tahakkuk etmiş. Ve dünyaca maruf ilim adamlarımızdan teşekkül eden yüksek ilmî heyet, 130 küsur parça olan bu eserlerin bilhassa vatan ve millete istifadeli olduğunu tebarüz ettirmiş. Ve neticede de Denizli Ağırceza Mahkemesi’nin 25/6/945 gün 199/196 sayılı kararlarıyla müellifin bütün eser ve mektubatı bilâ-istisna iade edilmiştir.

İşte Hristiyanlık dinini Avrupa’da mağlub ederek manen Avrupa’yı istilâ etmiş bulunan ve Asya’nın da istilâsına hazırlanan bu dehşetli cereyandan şarkın kapısı olan mübarek vatanımızı muhafaza ve istilâsına karşı da Risale-i Nur, Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur’anî vazifesi göreceğinden ve âlem-i İslâmın bu mübarek vatan ahalisine karşı pek şiddetli itiraz ve ithamlarını da izale ederek iktisadî ve siyasî bir ittifakı temin edeceğinden, bu millet ve memleketin saadet ve refahı için ellerinden gelen fedakârlığı yapan ve yapmağa hazır bulunan ileri ve doğru görüşlü büyüklerimizden, bu dehşetli ve acib şerait ve garib inkılab ve infilâklar devrinde beşerin ve hususan bu mübarek vatan ve milletin selâmet ve saadeti için ondört asra yakın bir zamandan beri beşere ruhanî, ahlâkî, içtimaî yollarda kudsî bir rehber olan Kur’an-ı Kerim’in hakikî tefsirinden ibaret bulunan Risale-i Nur Külliyatı’nın hiç olmazsa yukarıda mezkûr esasatı ders veren kısımlarının neşri için, âcilen alâkadar makamata emir ve hattâ yardım ve alâka göstermelerini yalvarır, sonsuz saygılarımı sunarım. Yüksek ve temiz huzurlarına…

20 Kânunusâni 945 Safranbolu Akçasu Mahallesi numara: 42

Mustafa Osman

Bendeniz bütün dünyaya dehşet salan tahribatçı o fesadçı anarşist bir cereyana karşı hiçbir siyasî emel ve arzu peşinde olmayarak sırf Kur’an ve iman namına ve hesabına mukabele ve müdafaa eden ve bu yüzden bu dehşetli cereyanın gizli nâşirleri bulunan zındık ve münafıklar tarafından defalarca hükûmetin dürüst

ve derin görüşlü adliyesi tarafından beraet ettirilip, bütün eser ve mektubatı bilâ-istisna şahsına iade edilen Risale-i Nur müellifi Said Nursî'nin bir genç talebesiyim. Memleket büyüklerine şu açık mektubumu yazıyorum. Bu mektubumun neşrine imkân varsa aynen neşrini, bu vatan ve milletin saadeti namına yalvarırım.

Bu mektubun neşri ile hasıl olacak bir muvaffakiyet neticesi, neşr-i iman yolunda çalışmış olarak, ehl-i imanın imanını muhafaza ve bu millet için âlem-i İslâmın ve Asya kıt'asının hâl-i hazırdaki itirazı ve ithamını izale ve eskideki muhabbet ve uhuvvetini iadeye hizmet etmiş olacağınızdan Kur'an ve iman namına çok kudsî bir hizmet yapmış olacaksınız.

Hem de "Bir adamın seninle imana gelmesi sana sahralar dolusu kırmızı koyundan hayırlıdır" hadîs-i sahihi sırrına nâil ve bu kudsî hizmet-i imaniyede eserin müellifi bulunan Üstadımız Said Nursî Efendi'nin bütün manevî kazanç ve dualarına hissedar olarak Risale-i Nur'un manevî dairesine dâhil olacağınızı müjdeler, neticeden haberdar edilmekliğim ricasıyla selâm ve saygılarımı arzederim.

Mustafa

1: Bu kelime milletler arası siyasete dokunacak halde ise "dünyada" kelimesiyle değiştirilir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 40

Mektup 40

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Muazzez ve muhterem Üstadım!

Nâçiz vücudum ebediyet yolunda sevk-i kaderle sürüklenerek biraz da, her tarafı beyaz kefene boyanmış ve bu suretle bir nevi ölmüş bulunan Kars mıntıkasına getirildi. Nurların en değersiz bir hâdimini elbette Kars'a gönderen Hakîm-i Mutlak, onu şuuru taalluk etmeden en hayırlı işde istihdam edecektir.

Aziz ve muhterem Üstadım! Kalbime şimdi gelen ve hayatta beni çok zevkli tefekküre sevkeden اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ fermanını tefsir eden dersinizdir. Risale-i Nur, ehl-i imanı bir nevi liva-i Ahmedî (A.S.M.) altında topluyor, tefrikadan kurtarıyor, kuvvetleştiriyor. O liva-i Ahmedî (A.S.M.) Barla'da açılmış ve kemal-i hikmetle muhtelif yerlerde bulundurulmuştur. Bir kerre Nurlar yolu ile kendilerini bu kudsî, manevî sancak altına girmiş bilenlere ayrılık kalmıyor. Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, hep bir yerde imiş gibi hep o mübarek ve mukaddes liva-i şerifin gölgesini düşünüyorlar. Bir kalb gibi çarpıyor, bir göz gibi görüyor, bir dimağ gibi düşünüyorlar. Ayrılık ve ayrılmak, hiss-i rekabet aslâ düşünülmüyor. Bu mukaddes, fakat dünyevî hiçbir zararı olmayan varlığa karşı çok sû'-i kasdlar yapıldı. Müellif-i muhteremine ve yakınlarına çok rahatsızlıklar verildi.

Fakat neticede اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ fermanının tecellisi oldu.

Şu birkaç satırı birkaç gün izin ile yanıma gelmiş olan yeğeniniz, biraderzadeniz Nihad ile beraber buluştuğumuz zaman yazıyorum, yani yazdırılıyor. Demek bu tahrir işinde de âciz ve nâçiz bir vasıtayım. Kalbimi kim sun'u ile işletiyorsa, kalemimi de hikmetiyle o tahrik ediyor. Size çok benzeyen Nihad'ın yüzüne bakmakla, aziz ve muhterem Üstadımın manevî huzurlarında geçirdiğim dakikaları hatırladım. Evet bu dârın fâni olduğuna, ebedî ve sermedî diğer bir dârın mutlak açılacağına imandan gelen kuvvetli tesellidir ki, bu surî iftiraka tahammül ettiriyor. Bilirim her dakikanızı ebedî âleme yarayacak ve mütehayyir insanları dalaletten hidayete götürecek hayırlı umûra hasretmişsinizdir. Şu birkaç satırın mütalaası inşâallah huzurunuza mâni' olmaz. Ve ebediyen size merbut âciz talebenize mübarek duanızı celbe vesile olur temennisindeyim. Nihad'la birlikte ellerinizi öper, hayır duanızı istirham ederiz. Cenab-ı Kerîm-i Mutlak, her muradınıza nâil etsin, âmîn.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Âciz kardeşiniz

Hulusi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve muhterem, şefkatli üstadım efendim hazretleri!

Vasiyetnamenizi okuduğum günden beri huzur-u kalble vakit geçirmek müyesser olmadı. Yalnız teessüratımı tahfif edebilmek için bir çare bulabildim. O da Kur'an-ı Hakîm'e sarılmak ve çok büyük bir merak ve iştiyakla Kur'an okumağa çalışan masumlarla meşgul olmaktır. Bunların arasında Lemaat'ın yazılması ve mütalaası bir tiryak hükmüne geçmektedir. Şimdi en büyük emelim, hastalığın tamamen zâil olduğuna dair tebşirat-ı Üstadanelerini almaktır. Hafiflediğine dair bize müjde verdiniz. İnşâallah tamamen iade-i âfiyet ettiğinize dair yakında beşaret bekliyoruz. Bazı kardeşlerin aynı teessürat tahtında bir çok mektublar yazarak herbiri Üstadımızı tavsif etmeğe çabaladıklarını gördüm ve kendi kendime dedim: Benim Üstadım madem ki Şeyh Geylanî ve Hazret-i Ali (Radıyallahü Anhu) gibi zevat-ı muhtereme tarafından medh ü sena edilmiş, كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ denilmiş ve Celcelutiye'de sarahaten kendisinden bahsedilerek Hazret-i Ali (Radıyallahü Anh'ın) iltifatına mazhar olmuş mübarek Üstadımızın hakkında ne yazsak, onların yanında sönük kalır. Şimdiye kadar Risale-i Nur'un müellifinden

başka hiçbir müellif ve müfessir ile bu kadar alâka olmamış ve hattâ Kur’an-ı Hakîm’in otuzüç âyeti ile de teyid edilmiş bir te’lifat işitilmemiştir. Binaenaleyh âciz ve kuvve-i kalemiyesi pek nâkıs olan bu talebeniz, diğer kardeşlere şu tavsiyede bulunmak isterim: Üstadımızın mahiyet-i hakikiyesini hakkıyla kavrayabilmek için Risale-i Nur eczalarının kâffesini anlamak şartıyla ve gayet müdakkikane mütalaa etmek ve bilhassa Otuzuncu Lem’ayı tekrar tekrar okumak, hazmetmekle, Üstadımızın manevî rütbesini herkes anlar ve tavsif edemeyeceğine kanaat getirerek lâl ü ebkem kalır ve kalemi de bu hususta hiçbir şey yazmayarak durur.

Hakkınızda yapılan sû’-i kasda gelince: Bu mes’ele hakkında da fikrim şudur: Bu mel’aneti bir Türk yapmaz. Olsa olsa milliyetsiz bir dönme, bir zındık ve milliyetsiz bir dinsiz veya bir çingene tarafından deruhde edilmiş bir vazife olabilir. Bu alçak hakkında yazacak söz bulamıyorum. Yalnız kendimi şöyle teselli ve teskin edebiliyorum: Madem ki bu vicdansız ve denaetkârane hareket, Türk olmayan bir zındık komitesinin işidir. Ve madem onların bu Din-i Mübin ile alâkaları yoktur. Ve madem küfr-ü mutlaktadırlar. Biz de onlar hakkında sarahat-ı Kur’aniyeye istinaden şu âyet-i celile ile intikamımızı alabiliriz: Esteîzü billah

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْلاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّهُ لَهُمْ

Ve keza فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ âyet-i kerimesiyle de gülmek sırasının âhirette mü’minlere geleceği tebşir buyurulmaktadır ve onların ecelleri, ölümleri bir i’dam-ı ebedî olmaktadır.

İşte muhterem ve sevgili Üstadım! Eğer mü’minleri teselli eden böyle yüzer âyet olmasa idi, ehl-i dalaletin bize karşı yapmış olduğu muamelâta dayanılmazdı. Geçen mektubunuzda buyurduğunuz gibi, madem hayat-ı bâkiyede beraberiz, bu iman kuvvetiyle bu

misafirhanede ne kadar meşakkate maruz kalsak حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ diyerek müteselli olabiliriz. Biz daima sevgili Üstadımızdan sıhhat haberi bekliyoruz, gözyaşlarımızı azaltacak yegâne çare odur. Cenab-ı Hak ömrünüzü müzdad buyursun duasını tekrar ile, Kur’an okuyan masumlar beraber mübarek ellerinizden ve ayaklarınızdan öper ve arz-ı ta’zimat eylerim şefkatli üstadım efendim hazretleri.

Size çok müştak ve duanıza çok muhtaç âciz talebeniz

Re’fet

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 42

Mektup 42

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ey muhterem üstadım!

Anam babam ve tatlı canım ve altı evlâdım senin yoluna feda olsun. Senelerden beri zahirî esarette akl u hayale gelmeyen türlü türlü ezâ ve işkenceler altında yaşarken, şimdi de hayata göz kapamayı kendinize tercih ettiniz. Sizin o mübarek hayatınızın varlığından bütün dünya müstefad ve ferahnâktır. Fakat benim gibi bir echelin varlığı ile yokluğunda hiçbir fark olmadığından, yerinize beni tercih ediniz. Burdur'daki Âsım Bey'in ve Hâfız Ali kardeşlerimizin senin yerinde şehid olmaları gibi, gerçi ben talebelik vazifesini tamamen îfa etmemiş isem de, siz tamam sayarak yerinize hemen beni tercih ediniz. Sevgili üstadım! Gece-gündüz Risale-i Nur'a hizmet eden ihvan kardeşlerimi yetim bırakmayarak başlarında biraz daha bulunmanızı, Hakîm-i Zülcelal Hazretlerinden temenni ve niyaz ederim.

Üstadım! Sizin varlığınızdaki feyiz ve nur ile, yokluğunuzdaki bir midir? Tabiî bir değildir. Onbir senedir hasretinizi çekip acaba bir daha dünya gözüyle görmek nasib olacak mı derken, bu acı haberi işitir işitmez bütün vücudumdaki et ile kemik birbirinden ayrıldı zannettim. Gece gündüz gözyaşlarım durmaz oldu, dünya başıma zindan oldu. Bu gözyaşlarımı kim teskin edecek sevgili üstadım.

Kuleönü'nde İstasyonunda Cemal Yakub değil, Cemal Yakub müteveffa Âsım'a refîk yaptığınız kusurlu Yakub

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 43

Mektup 43

Hâfız Ali’nin tam vârisi Hasan Feyzi’nin bu mektubu şehnameli mektublarından geri kalmaz. Belki Denizli’de şakirdlerin faaliyetlerinden tam haber verdiği için, o şehnamelerden bir cihette daha ziyade menfaatlidir. Ve beni çok mesrur eyledi, Lâhika’ya girsin.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ اَنْفَاسِ الْخَلاَئِقِ مِنَ الاَزَلِ اِلَى الاَبَدِ

Ey muhabbetiyle gönülleri dolduran sözleri ve Risalet-ün Nur’uyla âlemleri nurlandıran mübarek Üstadımız!

Bu âciz kalemim yine sana bu yazıları yazmağa fırsat buldu. Yine gözlerim nur ile doldu. Yüksek ve mübarek şahsına, aziz ve kıymetli zâtına akraba ettiğin Çalışkan ailesinden buraya gelen mübarek kardeşimizin âyinesinde yine sizi gördük. Yine nurunuzla müşerref olduk. Sıhhat ve âfiyet haberinizi bize getiren bu sevimli kardeşimiz, Yusuf’un gömleğini Yakub’a götüren ve hazrete yepyeni bir çift göz veren beşîrden daha beşaretli, daha neşatlı ve daha saadetli geldi. Bize sükûn ve sürur verdi. Bize safalar ve şifalar getirdi. Yusuf’un nefesini Yakub’un hasretle yanan kalbine kattı. Vaktiyle çok âşık kardeşlerin var diye taltif buyurduğunuz burada kardeşlerimiz hemen onu görünce etrafına toplandılar. Size gösterdikleri aşk ve alâkayı aynen ona da gösterdiler. Yarı gecelere

kadar onunla oturdular. Âşık diye bahşettiğiniz aşkın eri olduklarını gösterdiler. Evet Üstadım, bunlar hakikata âşıktırlar.

Aralarında memur, muallim, esnaf ve işçi olarak her sınıf halktan bulunan bu âşık ve sâdık kardeşlerimiz, Risale-i Nur'ları hergün yazmakla ve okumakla ve okutmakla bu aşk ve muhabbeti artırıyorlar ve hem isbat ediyorlar. Eski yazıyı yazamayan bazı gençler de yeni huruflarla ve bazıları da bunu makinelerle yazıp çalışıyorlar. Çalışan bu kardeşlerin sayısı ve miktarı hergün artıyor.

Bu âciz talebeniz de şimdi her işi terkederek sade bu işle meşgul bulunmaktadır. Öğleye kadar hergün yazmakla vaktimi geçiriyorum. Öğleden sonra da birer birer kardeşlerimin yanlarına uğrayıp elimden geldiği kadar onlara yazı hususunda tarifler ve izahlar yaparak himmetinizle yardım ediyorum. Lâzım olan eserleri ve defterleri bulup vererek ve değiştirerek hizmet ediyorum. Gençler de matbu' Yedinci Şualardan Hüsrev kardeşimizden getirtmiş ve olmayanlara vermiştim. Bu sefer oradan onbeş daha istedim. Bunları da meraklılarına ve yazabilecek olanlara verecektim. Bu kerametli Âyet-ül Kübra Risalesi'ni her arkadaş ayrı ayrı birer tane yazıyor. Bitirenler de şimdi Meyve Risalesi'ni yazmağa başladılar. Meyve'yi bulamayan yazıcılar da boş durmamak için İktisad, Şükür, Hastalar ve İhtiyarlar Risalelerini ve başka risaleleri yazıyorlar.

Yakın zamanda bu hizmete giren bildiğiniz Ahmed'lerden başka bir Ahmed kardeşimiz, kısa bir zamanda hem Âyet-ül Kübra, hem Meyve, hem Şükür ve hem de İktisad Risalelerini gayet güzel olan kendi elyazısıyla yazmış ve bitirmiştir. Rü'yasında dahi sizi görüp konuşan ve huzurunuzda kara sakallı bir veli zâtın لا يكلف اللّه demesiyle ve sizin ağlamanızla ağlayan ve yemekler yiyen ve iltifatınıza mazhar olan bu Ahmed'e söyledim. Büyük dört tane defter alacak. Birine Sözler'i, birine Lem'aları, birine Şuaları ve birine de kâmilen mektubları yazacak. Ve kendisi de söz verdi ki, Risalet-ün Nur'un her nüshasını ve tamamını yazacak. Çünki yazısı hem güzel ve hem kalemi seri'dir. Bir başka kardeşimiz de 60-65 yaşlarında olduğu halde yine güzel yazılarıyla Âyet-ül Kübra Risalesini iki defa yazmış ve bitirmiş. Şimdi de yine üçüncü defa olarak aynı risaleyi

yazmağa başlamıştır. Gündüz akşama kadar nafakasını tedarik etmek için yarı resmî bir dairede oturup yazı yazan bu zavallı ihtiyar hacı efendi kardeşimiz, gece yarısına kadar kör kandili ve kuru hasırı üzerinde hiç durmadan 10-15 sahife Risalet-ün Nur'u yazıyor. Hem âşık, hem sâdık, hem fakir hâline sâbir ve hem de siz Üstadımıza duacı ve dualarınızı umar ve bekler ve hem haftada bir Yedinci Şua meydana getirir ve hem yazdıklarını teberrük ve teberru' eder ve herkesin yazmasına çalışır. Bu hacı dedenin sair yerlerde inşâallah bir nümune ve bir örnek olması beklenir.

Yedinci Şua'lardan birisini de Müftü efendiye verdim. O da yazmağa başladı. Birisini bir değirmenciye verdim, o da yazıyor. Hem de münavebe usûlüyle, nüshalar yetmediğinden gece değirmenci, gündüz bir mütekaid yazıyor. Hem de Üstadım, öyleleri var ki; karısı kitabdan okuyup söylüyor, kocası yazıyor. Bir çatı altında hem karı, hem koca, hem de kayınbirader münavebe ile yazıyorlar. Hem kime vermiş isem ve söylemiş isem kabul ediyor. Yalnız bir adam yazarım diye söz verdiği ve kitabı aldığı halde ihmal etmiş ve yazmamıştı, kitabı da iade etmemişti. Sermayesi olan 120 lira kıymetinde bulunan kıymetli ve yüzünden ekmek yediği medar-ı kazancını birisi gelip alarak kaçmış ve bulunamamıştı. Arkasından kendisi de bir çok masraflar ederek günlerce arayıp yorulduktan ve ümidini kestikten sonra hâib ve hâsir geri dönmüş ve şaşkın bir hale düşmüştür. Bu suretle onun sille ve tokat yediğine de şâhid oldum. Gerçi o anlamadı amma bize ibret oldu. Bir kardeşimiz de bir Yedinci Şua İstanbul'a götürerek eski harflerle kendi nam ve hesabına birkaç yüz tane bastırmak ve meccanen dağıtarak bu suretle hizmet tasavvurunda bulunuyor.

Burası hakkında "Bir Medreset-üz Zehra olacak, büyük bir İslâmköyü, ikinci bir Isparta olacak" diye yaptığınız duaların tesiri görülmeye ve bârigâh-ı Ehadiyette makbule geçtiği artık sezilmeye başladı ki; hiç okuyup yazmasını bilmeyen ve elifini bile bilmeyen, olabildiği kadar ümmi genç bir kadın, kocası yazarken yorulup kalemi elinden bırakıp nefes almağa başlayınca derhal kalemi alarak ve kitaba dalarak orada gördüklerini aynen ve harfiyen yazıp kopya etmesi, hattâ sahifeler doldurması, bunun yani mübarek duanızın kabulünün bir delili ve şâhididir. Kadın ve erkek Risalet-ün Nur'u yazan ve okuyan bütün kardeşlerimiz Ahmed'ler ve Hüseyin'ler,

Muharrem ve Mehmed'ler ve Müftü ve Reis-i Âdil ve bütün aile halkımız ve câriyeniz refika-i âcizî ve Fikret ayrı ayrı selâm edip selâmetinize dualar ederler ve hürmet ve ta'zimlerini arzederler ve mübarek ellerinizi öperler ve duanızı rica ederler.

Ayrılmaz ve sarsılmaz ve himmetinizle ve avn-i İlahî ile bu yolda yürümekten yılmaz ve yorulmaz olan bu âciz ve edna talebeniz de selâm, sevgi ve saygılarını sunar, ellerinizi öper, selâmetinize âcizane dua eder ve duanızı bekler, Üstadımız Efendimiz.

Bîçare ve âciz talebeniz
Hasan Feyzi

Eski talebelerinizden Yakub buradadır. O da risaleleri yazmağa başladı. Selâmını ve hürmetlerini takdim ediyor. Âtıf da buraya gelip gidiyor efendim.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 44

Mektup 44

Bu Çalışkanlardan Hasan, iki senedir kemal-i sadakatla bana ve Risale-i Nur'a hizmet etmiş. Hasan Feyzi'nin bu defaki mektubunun başında ondan bahsediyor. Öyle ise bu da Lâhika'ya girsin.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ

Bizim gibi milyonlarca ehl-i dalaleti Hak yoluna koyan hamiyetli, merhametli, şefkatli Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Bu defa ticaretle İzmir'e ve dönüşte Aydın ve has kardeşlerimiz memleketi olan Sultanhisar ve Denizli'ye uğradım. Nur'dan hisar ve Nur'dan deniz olan o havalilerde Nurcular ve nuranîler ve nur ummanı olan çok muhterem ve pek sâdık, gayet çalışkan olan kardeşlerimizin bazılarıyla yüzyüze görüşmek lehülhamd nasib oldu. Şu âdi, cahil, âciz, hakir, günahkâr bana gösterdikleri iltifat beni utandırdı. Böyle yaşamaktan, ölmeye razı oldum. Fakat Elhamdülillahi hâzâ min fadlı Rabbî Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'e sad hezar şükürler olsun ki dersinizi dinlemek, elinizi öpmek nasib oldu. İçimden gelen ve beni her an sefalete sürüklemek isteyen nefsime "Sen öl. Benim daha tekrar tekrar öpeceğim el var, hizmet edeceğim Nur dâhî var" diye kendimi teselli edebildim. Saye-i âlînizde talebeleriniz kalemlerinden hanedanımız ve isimlerini duyunca, görünce lâyık olmadığımız bu şerefi şu âciz şahsımıza münasib görmediğimiz gibi cevab da yazmaya cesaret edemiyoruz. Madem Nur dâhîsisiniz, bizleri akrabalığa kabul eden babamızsınız. Mektublarında bizleri hatırla satırlara yazanlara yerimize siz muhterem Üstadımız cevabda bulunmanızı rica eder, el ve

ayaklarınızı öperek zât-ı nuranîniz için hangi virdleri okursak şifa ve makbul olacağını bildirmenizi istirham ederiz, Efendimiz Hazretleri.

Pür-kusur Çalışkanlardan çok günahkâr Hasan köleniz

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 45

Mektup 45

Sabri kardeşimiz bu samimi mektubundaki garib ve zarif duasına Nur’un has şakirdlerini şefaatçı yapması güzeldir. Lâhika’ya girsin.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, mürşidim Efendim Hazretleri!

Benim gibi âciz ve günahkâr kemter bir mahluka göndermiş olduğunuz kıymetli mektubunuzu aldım, derecesiz memnun oldum. Cenab-ı Allah nasılki bu dünyada bu mel’anet akıntısının şerrinden bizleri kurtarmak için, siz gibi büyük bir Üstadımızın himayesine vermişse, âhirette de yine cümle Risale-i Nur talebelerini, Risale-i Nur hürmetine bizi Peygamber Efendimizin liva-ül hamd sancağı altında, sizin himayeniz altında bir araya cem’ eylesin. Âmîn, âmîn bihürmetil Kur’an ve esrarihî ve envârihî ve bihürmeti Seyyid-il Mürselîn ve bihürmeti 1400 seneden beri dünyayı ışıklandıran Nur-u Kur’anı ortadan kaldırmak maksadıyla bu aziz vatanın yavrularını küfr-ü mutlaka çevirmek isteyen karanlığa karşı bizleri kurtarıp Nur yoluna çeviren Risale-i Nur’un ilk teşkilâtı ve bihürmeti Allah rızası için dünyada bir kardeşliği uhreviyeyi temin maksadıyla başka bir dünyevî gayesi olmayarak fîsebilillah altı ay Eskişehir hapishanesinde yatanların ve bihürmeti Denizli hapishanesinde Risale-i Nur kahramanı ve Denizli hapishanesinin ve kabristanının şehidi, dünyada Risale-i Nur uğruna canını feda ederek ve âhirette de Risale-i Nur talebelerinin derecelerini müjdelemek için, onlara şefaat etmek için Risale-i Nur uğruna canını feda eden Hâfız Ali’nin

ve bihürmeti Denizli hapishanesinde ve Denizli vilayetinde medrese-i Nuriyeyi vücuda getiren ve bîgünah, hiçbir cürme mâlik olmadığı halde sırf Allah rızası için dokuz ay yatanların ve Hasan Feyzi gibi Risale-i Nur'un sırlarına vâkıf olan kardeşimizi kazananların ve bihürmeti Âyet-ül Kübra'yı Asâ-yı Musa namını veren nasılki evvelki firavunun bütün tılsımlarını ve sihirlerini zîr ü zeber etmişse şimdiki firavunun da bütün dinsizliğini mürtedliğini öylece zîr ü zeber etmeğe sebebiyet vermek için Asâ-yı Musa'nın mecmuasının tab' olması da fevkalâde başarı gösteren talebelerin ve basılmasına sebeb olan Tahirî kardeşimizin ve bihürmeti Üstadımızın âşıkı olan daima âlimane Risale-i Nur'a talebelerini cûş u huruşa getiren ve daima Lâhika'ya geçen Halil İbrahim kardeşimizin ve bihürmeti Risale-i Nur teşkilât-ı esasiyesinden bugüne kadar büyük Üstadımızın Risale-i Nur'un deryasından fışkıran feyzini alıp bütün talebelere günügününe yetiştiren ve bu yüzden bütün talebelerin daha ziyade Nur'a çalışmasına sebebiyet veren ve canını, malını ve gençliğini bu yolda feda eden aziz ve sıddık kardeşimiz Hüsrev'in ve bihürmeti Risale-i Nur başlangıcından bugüne kadar fevkalâde Üstadımızın hizmetinde bulunan ve Risale-i Nur uğrunda iki sefer hapse giren ve Lâhika-i Nuriye'de ismi yazılan aziz sıddık kardeşimizden Re'fet ve Rüşdü'nün ve bihürmeti aslı Sinop'lu olup tedavi için İstanbul'a gelip İstanbul doktorlarının tavsiyesiyle Aydın'a gelen ve Aydın'da bir tüccar dükkânına girmesiyle masanın üstünde duran bir Risale-i Nur'u okur okumaz derhal manevî kuvvetli bir şifa görmesiyle, "Benim için çare-i necat, Risale-i Nur'a hizmettir" diyerek derhal Isparta'ya giderek ve bu risalelerin sahibi olan Üstadımızı hiç görmediği halde Eskişehir mahkemesi hakkında gayet manidar, gayet kıymettar bir müdafaaname yazan ve bugüne kadar da bütün hayat-ı dünyeviyesini, Risale-i Nur uğruna feda ederek elyevm çalışmakta olan kardeşimiz Hasan Âtıf'ın ve bihürmeti sekiz sene Kastamonu'da Üstadımız Hazretlerine hizmet eden Kastamonu talebelerinin ve bihürmeti İnebolu kardeşlerimizin ve bihürmeti Emirdağı'nda Üstadımıza candan yardım eden vefakâr kardeşlerimizin ve bihürmeti daha isimlerini bilmediğimiz bütün talebe kardeşlerimizin ve bundan sonra daha ne kadar gelecek talebe varsa…

Nasılki Risale-i Nur, sonra çıkacak olan Mehdi-i Resul'e baktığı sırrını ifşa etmişse, Şeyh Muhyiddin-i Arabî Hazretlerinin bir risalesinde 309'da doğan çocukların Mehdi-i Resul'ü göreceklerini haber veriyor. İnşâallah biz Risale-i Nur ordusu, bu ordu-yu Nuriyeyi sonra gelecek Mehdi-i Resul'ün askeriyiz ve onun için feda-i cân etmeğe hazırlanıyoruz.

Üstadım Efendim Hazretleri! Benim gibi tahsil ve terbiyesi hiç olmayan, sizin ve Risale-i Nur'un feyzi sayesinde bugün okur-yazar olduk. Biz âcizler, böyle yazılarla sizi meşgul ve rahatsız ediyoruz. Bu husustaki kusurumuzun afvını dilerim.

Burada, başta Vehbi Hoca olmak üzere umum hocalar bil'mukabele selâm ile arz-ı hürmetler ederler. Ve bütün talebeler el ve ayaklarınızdan öper ve dualarınızı bekleriz efendim.

Çok günahkâr köleniz

Mehmed Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 46

Mektup 46

(Baba-oğul Mehmed Çalışkan ve Keçel Geylan’ın bir küçücük fıkralarıdır.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفَاتِ الْقُرْآنِ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Çok aziz, çok kıymetdar, çok mübarek, çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: İstifsar-ı hatırla mübarek el ve ayaklarınızdan öperiz.

Ondördüncü asrın emsalsiz zulüm ve zulümatına karşı çıkan Risalet-ün Nur ve siz sevgili Üstadımız, bugün artık lillahilhamd muvaffak olmuştur. Yirmi seneden beri huruf-u Kur’aniyenin sönmesi için vurulan darbeler tamamen akîm kalmıştır. Bugün artık nurumuz sayesinde tekrar Kur’an okumak için mahallelerde kadınlar ve erkekler tarafından okutulmağa başlamış, bir çok kadın-erkek, genç-ihtiyar, çoluk-çocuk vardır. Fakat bununla beraber yüreklerimizi yakan bir şey varsa o da siz sevgili Üstadımızın dâr-ı bekaya, bizleri bu zulmetli dünyada bırakıp da gitmeniz olacaktır. Yine kalblerimiz ağlayarak Hasan Feyzi Efendi ağabeyimizin söylediği şu mısraları tekrarlıyoruz:

Çekilip nur-u hidayet yine zindan olacak,
Yine firkat yine hasret yine hüsran olacak.

Bu mısraın manasını düşündük. Âhirzamanın bir rahmeten lil-âlemîn olan Risale-i Nur'un müellifi siz sevgili Üstadımız dâr-ı bekaya teşrif ettikten ve Nur güneşi çekildikten sonra biz gibi körler nasıl yolumuzu göreceğiz, diye hatırıma geldi. Fakat yine Hasan Feyzi Efendi kardeşimizin cesed ve beden kınından çıkan ruh kılıncı bütün kuvvetiyle faaliyete geçecektir, cümleleri bizi biraz teselli edebildi.

Mübarek Üstadımız Efendimiz! Yine kalbimiz ağlıyor. Nur çekildikten sonra ne olur bizim halimiz diye hazînane düşünüyoruz. Bu hususta dualarınızı çok rica eder ve dua defterinden silinmememizi yüksek şefkatinizden yalvarırız. Ve yine hizmet-i mübarekenize Ceylan'ın gitmesi için lâzımgelen manevî işlerin görülmesini dileriz.

Âciz ve günahkâr talebeniz Geylan ve Mehmed Çalışkan

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek muhterem Üstadım!

Âh mübarek Üstadım! Emirdağı'nda iki cihan serveri Resul-i Ekrem'in vârisiyle ve Kur'an-ı Azîm'in muazzez nuruyla karşılaştığıma halkedici Rahman'a hesabsız şükürler olsun. Yalnız lâyık olan hürmeti îfa edemediğimizden afvımızı dilenirken bütün arkadaşlar da birlikte bu uğurda canlarımızı kurban etmeğe hazırız. Geçende rü'yada, doğacak çocuğun adını Said konmasını emretmişsiniz, müsaadeniz var mı?

Sû'-i kasda cür'et gösteren güruh-u nâriyenin Allah herbirisinin belasını versin. Zehirin dâhil-i beden olduğunu hissedince âcizin bildiği tedbir; bir okkaya yakın tuzlu ılık su veya beş-on aded yumurtanın akını içmeli, kustursun. Arkasından kay ettikten sonra müshil için hindyağı almak. Gerçi panzehirinizin mâşâallah, bârekâllah bunlara ihtiyaç bırakmıyor.

Yakından bütün hizmetinizi yapmağa ve el ve ayaklarınızı hürmetle öpmeğe meftun, duanıza müştak ve muhtaç, âciz, zavallı talebeniz

Hayri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 48

Mektup 48

Sevgili Üstadım!

Cenab-ı Hakk'a yüzbinler şükrolsun ki, heryerde nasılki Risale-i Nur kerametini göstermiştir. Burada da büyük bir câmiin hem hatibi, hem de imamı olan Hâfız Mehmed iki seneden beri herhangi bir işde ve yazıda eli titriyordu. Risale-i Nur'u yazmasıyla elinin titremesi derhal durmuş. Evimize geldi ve bizi müjdeledi. Ve bir de Molla Fethullah kardeşimizin yazmış olduğu İhlas Risalelerinden birisini siz Üstadımıza takdim ediyoruz, kabulünü rica ederiz. Ilgın'da genç birisi eskiyazı ile alâkası yok, yalnız ibtida-i tahsili görmüş Mehmed Abdülmetin isminde… Sizinle bir sefer evvelce görüşmüş olan Nebi isminde bir kardeşimiz, o genci bize getirdi. Birinci olarak bu iki kardeşlere yalnız Risale-i Nur'dan Sirac-ül Gafilîn verdik. Bu genç Abdülmetin ismindeki kardeşimiz Sirac-ül Gafilîn'den yeni hurufla birkaç nüsha yazarak ve o feyzinden doğan birkaç satırlık şiirini beraber siz Üstadımıza gönderilmesi için bize göndermiş. Biz de bunu siz büyük Üstadımıza gönderiyoruz. Abdülmetin'in Gençlik Rehberi hakkındaki şiiri:

Sensin bize bu fâni doğru yolu gösteren
Sensin bütün gençlere o ilhamı veren
Seni okuyan kimsenin kalbine girer kerem
Sen şifasın derdlere ey Sirac-ül Gafilîn.
Cehaletten ayrılmak onu okumak demektir
Okudukça okumak ayrı bir zevk demektir
Seni okuyan kimse eğri yoldan çevrilir
Doğru yolun önderi ey Sirac-ül Gafilîn.

Seni yazan ellerin ben de olsam türabı,
Görsem bir kez cemalin şu fâniden geçmeden
Rabbim nasib eylesin şu kısa bir zamanda
Sensin bize yardımcı ey Sirac-ül Gafilîn.
Ebedî dünyasını mes'ud eder okuyan
Bîçaredir ne yazık okuyup da tutmayan
Gafilliğin sonu gelmez gireceğiz hep yere
Al ilhamı Kur'andan gelmesin cismin yere.
Kulun Mehmed derdini anca böyle söyledi
Derdlerine şifalar senden taleb eyledi
Gamı gitmez bu fânide hiç kimsenin bir zaman
Ebedîde rahmet eyle, yoksa halimiz yaman.

Çok muhterem huzura ve Sirac-ül Gafilîn'den aldığım ilham üzere âcizane yazdığım birkaç beytin kabulünü rica eder, ellerinizden hürmetle öperim, efendim.

Duanıza muhtaç kardeşiniz
Mehmed Abdülmetin

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 49

Mektup 49

Çok Mübarek Üstadım Efendim!

Bendeniz âciz burada Risale-i Nur'un çalışkanları ağabeylerimin meziyetleriyle iftihar etmekteyim. Cenab-ı Hak sizin ve Risale-i Nur'un hürmetine bu hususta maksadıma muvaffak eyler inşâallah. Benim Nur'a karşı hadsiz ebedî hürmetimi izah etmeğe liyakatım olmadığı için, çok hatalarım uzun yazmaktan vazgeçirdi. Çalışkanların, Nur'un hürmetine asker olmaklığımla beraber kısmen âcizane Risale-i Nur vazifemi elimden geldiği kadar îfa etmeğe çalışan çok kusurlu, bîçare, âciz talebeniz binler selâm ve binler hürmetlerimi sunar, mübarek el ve ayaklarınızdan öperim, efendim hazretleri.

Günahkâr, âciz talebeniz Mehmed Eşref

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 50

Mektup 50

(Medar-ı hayrettir ki; ben bugün niyet ettim ki, Zekâi'yi soracağım. Ne haldedir diye Hüsrev'e yazacaktım. Birden onun bu fıkrası elime verildi. Niyetim cevabını aldım.)

Aziz Üstadıma
Sabi iken aşikârdı Hak yolunun râhîsi
Olacakmış en sonunda Nur âsârın dâhîsi
Öpmüş alnından rü'yada Hak dininin bânisi
Bu sırdan hasımdı o zındıkların âdisi.
Tâ ezelden ufuklara semalara ağlaya
Âşık idin sürüklendin menfalara hücraya
Hikmet-i Hak zindanlara Hak emrini îfaya
Girmiş idin, sandı hasmın mahkûm olur i'dama.
Her çileye şükredip hem cefalara katlanan
Her hasmına acıyarak yol gösterip ağlayan
Ehl-i iman yarasına tiryakları bağlayan
Sendin Üstad hem hayatı fânilere satmayan.
Emr-i Hakk'ı lâyıkıyla bilâ-perva yazdın sen
Hak yolunda kaleminle mezarını kazdın sen
Gam-ı cihanî içindeyken bize nurlar saçtın sen
Binler iman ehlinin de duasını aldın sen.
Fâni dedin, geçer dedin mihnetleri zevkettin
Zalim, zındık hepsi sana zulmetti de şükrettin

Alçak eller on tecrübe zehirledi hazmettin
Cevşen-Baha iksiriyle tesirini def’ ettin.
Lâkin şimdi şu son günler ve acılı zamanda
İftiharla vazife son, işim bitti manada
Bir vasiyetnamenizle karşılaştık bir anda
Hazan oldu bir cihan alevlendi bu canda.
Şakirdlerin ruhu hasta bu acılı haberden
Yaş yerine kan akıyor gözlerinden kederden
Zekâi’nin derdli başı bu cihan-ı elemden
Sana bedel kurban gitsin söz al Üstad ecelden.
Her risalen bir Üstaddır, üstad olur Nur Sözler
Gavs-ı A’zam, İmam-ı Ali seni gözünde gözler
Her şakird ve ehl-i iman bunu kalbden özler
Defterinde okunsun bu iman veren hak sözler.
Hasmın gönlüne düğüm siz müsterih biz ölgün
Vasiyetin hükmüne münkadız bizler her gün
Vazifende kazandın ki aşikâr oldu bugün
Hak’dan da umarız ecelden ol şanlı bir düğün.
Dûr olmamak dünya gibi ukbada dileğimiz
Bizi gönder, bizi gözet günahkâr her birimiz
Aşikârken nihan olmak zahirî elemimiz
Bizi bekle aziz Üstad bîçaredir hepimiz.
Her an günahkâr Zekâi her an emrine münkad,
Ölüme müştak olduk irşadınla aziz Üstad.
Risale-i Nur’un kusurlu hâdimi
Zekâi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 51

Mektup 51

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı Celil-ül Kadrim Efendim Hazretleri!

Her ân u zaman müştak ve mütehassir bulunduğum dest-i mübarek ve dâmen-i pâklerini tekrar tekrar öperim.

İki aydan beri etrafımı dinliyorum ve gördüm ki vasiyetnamenizi hem Risale-i Nur şakirdlerini; daha doğrusu bu memlekette umum kulûb-u mü'minîn ve muvahhidîni dağdar etmiş, telaşa düşürmüş ve arîz ve amîk düşündürmüş olduğunu gördüm ve bildim. Bilhassa bu hakir, pür-kusur nâme-i mezkûreyi ilk görüş ve okuyuşumda âni ve serâpa bir sıcaklık ve müdhiş bir me'yusiyet ve muhît bir hüzün içinde boğuluyordum. Bir müddet sonra rahmet-i İlahiye ile o hüzün ve teessür bulutu azar azar başımdan sıyrıldı hissettim ki, Sure-i Kevser'in manevî kevserinden bir katrecik ruh ve dimağıma verilmiş. O mübarek Sure-i Kevser alâ kadr-it tâka inkişafa başladı ve kalb-i hakiraneme manen dendi:

Nebî-i Zîşan Aleyhi Salavat-ur Rahman Efendimiz Hazretleri de divan-ı Sübhanîye kemal-i hâhiş ü sürurla irtihal buyurdular. Ve keza enbiya-i saire ve evliya, asfiya ve etkıyanın en mühim ve gaye ve hedefleri âlem-i beka olduğu bedihî iken kim ister ki ahbab ve

yârânından geri kalsın. Hülâsa Sultan-ı Enbiya Aleyhissalâtü Vesselâm haklarında reva gördükleri tefevvühattan birisi ki; o kâfir, müşrik münafıklar “ebter” tabir-i gayr-ı lâyıkını atf u sarfettiler. Halbuki zerre kadar şuur ve insafı olan derkeder ki, o Rahmeten lil-âlemîn’in her asırda ve her günde ve her anda âramsız temadî ve teselsül edegelmiş şeriat-ı garra-yı Ahmediyesi (A.S.M.) ve 350 milyondan ziyade tâbi’ ve müntesiblerinin ondört asır ve ilâ yevm-il kıyame devam u devri i’lam ve ilân ve isbat ediyor ki, “ebter” ancak o kâfirler ve münafıklardır. Çünki o ebterler, mezar denilen hufre-i nirana sukuttan sonra bir namlarından mâadâ dünyada hiçbir zikr-i cemile mazhar olamamışlar. Ancak “Firavun” “Nemrud” “Ebu Cehil” ve saire aleyhimülla’ne gibi en mezmum ve müteneffir sıfatlarıyla kendilerini kemal-i nefretle andırmağa sebebiyet vermişler. Binaenaleyh Nurlar Külliyatı şiddetli ihtiyaç ânında zuhur edip inşâallah ebede kadar asırları, âlemleri tenvir ve teşrif ettiği ve edeceği için bu gibi mâ-bih-il iftihar-ı yekta, âlem-i beka sermaye-i feyyazını Kur’an-ı Kerim’in nihayetsiz hakaik ve gavamızını atşan ve kemal-i şevk ile muntazır bulunan ehl-i imana tefviz ve tevdi’ ve ehemm umûr ve vezaifi bihakkın îfa ile ölmüş kalbleri nur-u iman ile ihya eden her zaman mevcud ve berhayattır. Nesli de hem kesretli, hem de ebede kadar dâim ve lâyezaldir. Elhamdülillahi Teâlâ hâzâ min fadli Rabbina.

Hem irtihalin şartı, vazife-i kudsiyenin tekmil ve nihayet bulmasına menut değil midir? Halbuki Mektubat’tan, Lem’alardan henüz kaleme alınmayan mevzular var. Bilhassa Yirmibeşinci Mektub ki lâakall üç senelik bir mevzu değil midir? Eğer ilk niyet ve talebimizi Cenab-ı Hak müyesser ve muvaffak kılsa, umum Kur’anın tefsiri edna otuz senelik vazife önümüzde beklemiyor mu? Hem Allâm-ül Guyub olan Hâlık-ı Ekrem zaman içinde zaman halketmesi cihetiyle üç seneye otuzüç senelik meyve ve sünbüller vermesi şe’n-i kudretullahtan olduğuna şübhe var mı?

Madem ki فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ اَلْفَ سَنَةٍ وَ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ kavl-i kerimanesi ve ihbar-ı Sübhanîsi elimizde hüccettir. O günlerden bir gün daha zamm ve ilâve edilse Cenab-ı Hakk’ın kudret ve kuvvetine ve nihayetsiz ihsan

ve rahmetine ve tükenmez fazl u keremine ne gibi nakîse verir ve ne halel gelir? Öyle ise **(1)**

اللّهم يسر جميع مرادهم و حصل مرامهم و آتى مقاصدهم و حقق اعمالهم و طول عمرهم فى خدمة القرآن والايمان

daavat-ı hâlisanesine müvazebet edelim diyorum.

İzzetli Üstadım! Bir müddetten beri oldukça ehemmiyetli taaddi ve tecavüzler vukuunu maalesef işitiyorum. Fakat Risale-i Nur heyetinin inayet-i Hak'la son zaferi, küfr-ü mutlakın şiddetli hükümferma olduğu bir sırada asılsız ve esassız ne kadar isnad ve tecavüzat yapılsa, muhkem bir kal'aya atılan taşın tekrar atan kimsenin kendine isabet etmesi gibi, dışı koca içi baca halliler her söz ve hareketleriyle kendilerinin ne mal olduklarını irae ediyorlar, demeyi zâid görüyorum. Bir cihet de şöyle hatırıma geliyor ki: Risale-i Nur müellifine karşı tecavüzat-ı vakıada bulunmaları hafî ve manevî bir esrarın izharı için olduğuna kani ve kailim. Zira Mürşid-i Ekmelimize gaddarane muamelelere kalb-i nazgânelerini rencide etmekte ise de, öyle zamanlarda çok müteessir ve hikmetfeşan ve cihandeğer münazarat-ı kalemiye ve fıkarat-ı hikemiyenin sudûru temaşa ve mütalaa edene çok büyük neş'e ve neşat veriyor. O da, o acı tecavüzün netaic ve semeratıdır bildim. Asr-ı Saadette Ekrem-ür Rusül (A.S.M.) Efendimiz Hazretlerine birçok tecavüzatın îkaı sebebiyle ki, hadsiz hakikatdar, hem nurefşan, hem pek ziyade teselliyetbahş âyât-ı Kur'aniye inzal kılınmış ve ilâ-yevmina hâzâ umum ehl-i hak ve bütün ümmete o beşaretli ve azametli ve ünsiyetli ve ihatalı âyât-ı adîde medar-ı kuvvet ve rasîn bir istinadgâh olmuş değil midir?

Sevgili mürşidim! Ezcümle ((فَلاَ يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ)) ((فَلاَ تُطِعِ الْكَافِرِينَ)) ve (قُلْ) emr-i celil ve kavl-i münifi

ile başlayan yüzler âyâtlar ve فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ gibi çok manidar âyât-ı azîmenin sebeb-i nüzûlleri, ruh-u Habib-i Kibriya'nın incinmesinden münbais olduğuna şekk var mı? O zamandaki anûd mürtedlerin hücum ve savletleri sebebiyle o çok mühim ve gayet ziyadar ve pek lüzumlu hitabelerle tâ arştan yârân ve ahbabına sarsılmaz bir kuvvete, ebedî bir melcee, sermedî bir müncîye merbutsunuz; ağyar ve a'dasına da kemal-i heybet ve azametle "Utanın ey ehl-i dalalet, fikriniz söndü mü? Ey mahkûm-u gaflet, insaniyetiniz uçtu mu? Ey âşık-ı zulmet" diye dünyada gözü aç, uhrada işi ve içi hiçlere berk-i hâtıf gibi nida etmek ve Hakk'ın âlî olduğunu ibraz etmek.

İzzetli Üstadım! Her kalb ve ruhun Nur'la imtizac ve itilaf edemediklerini çok kerreler müşahede ettim. Horozun dürre değil darıya kıymet vermesi gibi, böylelere tam misal oluyor. Fakat nuranîlere bütün insaniyet ve hakaikte tecerrüd ile zulmetli gece gibi olunuz demek kâr-ı insaniyet değil. Tıynet ve fıtrat itibariyle karga bülbüle "Sen gülistandan çık, gel yollarda ve mezbelelerde lâşeleri yokla" diyemez. Ancak karga talaş yoklamağa, bülbül de gül koklamağa devam eder. Nurlar şu İslâm muhitinde vücud-u beşerin her zerresinde kanın deveran ve seyelanı gibi, ehlinin bütün ruhuna işlemiş ve kökleşmiş ve yerleşmiş. Akar suyun önüne sed çekilmez tabirince buna mümanaat, aks-i tesir suretiyle teşvik-i mahz olur. Bir çok makamlara verilen Müdafaa ve Meyve'de Risale-i Nur yasak edilmez beyan-ı kat'îsine karşı hiçbir kimsenin لا diyememesi ve her alâkadarın nâfi'dir diye tasdiki, bu davanın en bâriz bir delilidir. Bir de sebeb-i saadet bir zâtın zevali ve ufûlünü arzu eden şaşkın düşünmüyor ki, o vâris-i rahmet-i âlem dünyadan alâkasını kat' etse, öyleler değil rahat, huzur bulmak; başlarına çok belalar gelecek, bî-huzur kalacaklar. Bu mücerreb bir hakikat iken, elin şaşkını oturduğu dalı kesmek nevinden dünyevî bir cehenneme ayak atmak istiyor. Ah..

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ

Nur'un bir şakirdi, kusurlu Sabri

Gerçi meşrebime uygun gelmeyen müteaddid cümleler var. Fakat Sabri'nin eskiden beri Nurlar hakkındaki takdirkârane ve samimane fıkraları beni ta'dilden vazgeçirdi, ilişmedim.

Said Nursî

1: Şakirdlerin mümessili itibariyle cemi' zamiri münasibdir.)

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 52

Mektup 52

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili, aziz Üstadım Efendim!

Kıymetli mektubunuzu aldım. Derecesiz memnun oldum. Mecmuaları aldığıma dair mektub yazmıştım. Nasıl oldu da o mektubumu Üstadım almadınız. Son gönderilen 69 lirayı da aldım. Bizim mektub yazmadığımızın sebebi, sizi meşgul etmekten çekindiğimiz için sık sık yazmaya cesaret edemiyoruz. Emir buyurursanız her zaman için yazmayı arzu ederiz.

Üstadım! Risale-i Nur Konya'da bir hocadan başka bütün hocaları tebaiyetine almıştır. Her gece her toplantıda bütün görüşüp konuşmaları Risale-i Nur'un hikmetlerine dairdir. Bütün ilim ve kemalleriyle Risale-i Nur karşısında âciz kaldıklarını itiraf ediyorlar. Bütün şehir, kaza ve köyler herkes işitir işitmez birbirlerine haber vererek gelip bizden "Risale-i Nur varmış, bir tane bize verin" diyorlar. Biz burada hem el ve hem de makine ile suretlerini çıkarmak suretiyle cahil olanlarına Sirac-ül Gafilîn'i ve âlim olanlarına İhlas Risalesini, sonra da âlimlere Yedinci Şua'ı, birden dörde kadar Lem'aları veriyoruz. Hele son gönderdiğiniz Risale-i Nur mizanlarından birinci risale olan Küçük Sözler, ilk evvel hocalara bu eserleri verdiğim için bütün hatibler hayran kaldılar. Bunları hutbede okumak istediklerinden, bu Sözler'i yazmak için sıra bekliyorlar. Bu

eserlere karşı alâka o derece fazladır ki, gündüzleri dükkânımıza, geceleri de evime kadar geliyorlar. Hattâ bazı muallimler ve müfettişine kadar bu eserleri verdim ve bir adliye müfettişine dahi verdim. Bir kerre okuyunca derhal teslim oluyorlar. Ankara Hukuk Mektebi talebelerinden bazısına Sirac-ül Gafilîn ve Yedinci Şua'ı gönderdim. Zabitanların da bazıları Risale-i Nur'u tekrar iade etmek üzere okuyorlar. Artık vermiş olduğunuz ilham üzere, herkesin şahsına göre kavrayabileceği risaleleri veriyoruz. Öyle ümid ediyoruz ki, az bir zamanda Konya Vilayeti fevkalâde yüksek bir medrese-i Nuriye olacaktır. Başta Vehbi olmak üzere diğer bütün âlimler, birisinden başka Risale-i Nur'a boyun eğerek takdirane ders almak istiyorlar. Eğer bugün hükûmetin müsaadesi olsa, buradaki bütün halk ziyaretinize gelecektir. Hattâ birkaç tanesi gelmek için müsaade istiyorlar. Şayet emir buyurursanız kendilerine haber vereyim.

Sabri

Vekalete yazmış olduğunuz istidanın bir nüshasını Hüsrev ağabeyimiz bize gönderdi. Bu hususta bizim için de, bize düşecek bir vazife varsa bildiriniz. Mehmed Abdülmetin yeniden bir şiir yazmış, bunu gönderiyoruz. Tashih edilen İhlas Risalesi'ni aldım. Buradaki âlimler bazıları Risale-i Nur tashihatının burada yapılmasını arzu ediyorlar. Bu husustaki emirlerinizi bekliyoruz. Şayet isterseniz yazdığımız risalelerin tashihi için oraya gönderelim. Ve bir de sizde fazla İhlas Risalesi, Sirac-ül Gafilîn varsa ister eski, ister yeni yazıyla olsun bize gönderiniz. Talebelerin ekserisi eski yazıyı okuyamıyorlar, onlara veririz. Bizim yazdıklarımız kifayet etmiyor. Bu mektubu bu kadar uzun yazmayacaktık. Fakat Ceylan kardeşimizin emri üzere, uzunca yazmak lüzumunu hissettik. Buradaki bütün hoca efendiler arz-ı hürmet ederler, hayırlı duanızı beklerler. Başta Eşref ve Risale-i Nur talebeleri, el ve ayaklarınızdan öperler. Başta Ceylan kardeşimiz olmak üzere ve diğer bütün talebelere çok selâm ve arz-ı hürmet ederler. Ben de Ceylan kardeşimizin gözlerinden öper ve umum kardeşlerimizin ellerinden öperim, hayır dualarını …… beklerim.

Çok kusurlu, günahkâr köleniz, duanıza muhtaç Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstadım Efendim Hazretleri!

Faidesiz yazı ve mektubumla Üstadımı iz'ac ve kıymetdar dakikalar israf ettirmek istemiyorum. Arzî ve semavî âfâtlara ve maddî cereyanlara karşı Anadolu'nun manevî muhafızı ve beşeriyeti tevhid ve istikamet yoluna misilsiz ve i'cazlı eserleriyle sevkeden ve hissiyat-ı insaniyesini risalelerindeki hakikatlarla kamçılayarak uyandıran, ömrünü ve hayatını bu uğura bezlettiği mahkemelerin uzun müddet ve en ince tedkiki ve zabıtanın her tarafta geniş mikyasta aramasıyla tahakkuk eden bu asrın manevî meb'usuna, tarihin burjuva ve engizisyon devirlerinde bile misli görülmeyen tazyik ve işkencelerin yapılma haberleri bana bu feryadnameyi yazarak Üstadımın kıymetli dakikalarını bir an için işgal etmek cür'etini verdi. Mükellef bulunduğu halde hiçbir kardeşine, hattâ Üstadına bile üzerine farz olan teavün-ü İslâmiye borcunu ödeyemeyen bîçare kütleler meyanında bir ferd olarak bulunuyorum. Ve bu tazyiklerle ezilen ruhumun iniltilerini Üstadıma duyurarak elemlerine bir kat daha eklediğimden dolayı kusurumun afvını hak-i pâyinden rica ederim. Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den saadet ve İslâmiyet güneşinin bir an evvel doğmasını niyaz ederek ebed yolunda ve ebedde dahi muhtaç olduğum büyük büyük pek büyük Üstadımın kudsî

teveccühlerini ve şifadar dualarına daimî ihtiyacımı arzeder, mübarek el ve ayaklarınızdan öperim Üstadım Efendim Hazretleri.

Her an ruhu ağlayan, teselli ve şifayı Risale-i Nur'u yazmakta bulan, âciz, bîçare, fakir Taşköprülü talebeniz Sâdık

Talebelerinizden çok kusurlu ve âciz ve teveccühünüze muhtaç Hıfzı ve Mustafa Osman, hürmetlerini arzederek mektubuma iştirak ederler efendim.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 54

Mektup 54

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve çok mübarek ve çok sevgili Üstadım Efendim Hazretleri!

Evvelâ: Hürmetle el ve ayaklarınızdan öper, saadetler içinde hayırlı ömürler ve âfiyetlerinizi Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den niyaz eder, kusurumun afvını istirham ederim.

Sâniyen: Hayatımda sevgili Üstadımdan sonra ziyade sevdiğim ve hususî hizmetini yapmakla mütelezziz olduğum merhume vâlide, iki senedir dağdağa-i dünyadan âlem-i nura istirahata geçmeğe şevkle hazırlanıyordu. Rebiülevvelin onikinci cum'a gecesinde rahmet-i Rahman'a kanat açarak mübarek kardeşimiz Ahmed Hüsrev'in ve şehid merhum Hâfız Ali Efendi kardeşimizin mübarek vâlidelerinin gittiği âleme bu üçüncü Âişe ismindeki vâlide dahi tayeran etti. Cenab-ı Erhamürrâhimîn başta sevgili mübarek Üstadımız olarak umum Risale-i Nur şakirdlerine hizmet-i Nuriyeye müsaid hayırlı ömürler ihsan buyursun, âmîn.

Sevgili Üstadım her zaman Risale-i Nur talebelerinin imdadına yetiştiği gibi, bu defa dahi hem masume ve ihtiyare bir şakirdi ve hem bu miskin, âciz, tenbel, kusurlu, bîçare bir talebesinin vâlidesi olması münasebetiyle öyle hârika bir surette yetişti, imdadına koştu ki, bizi hayretler içinde bıraktı. Şöyle ki:

Bu iki senedir çok teselliye muhtaç olan hastalığının imtidadında şifa-yı hakikîyi ve nur-u teselliyi veren derslerini hususan Hastalar ve İhtiyarlar Risaleleri ve Yirminci Mektub ve Yirmibirinci Mektub ve

Onyedinci Söz'ün Birinci Makamı gibi hakikat-ı mevti bildiren nurlu derslerini âb-ı zemzem gibi mükerreren ders alıp haline tam bir sabır içinde şükretmesi ve sekeratında yine Risale-i Nur'un hâlis şakirdleri haber verilmediği halde birdenbire gelip Sure-i Yâsin ve Sure-i İhlas ve سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ الرَّحِيم tilavetleri ve tevhid sadâları içinde hiç şaşırmadan beraber okuyarak tekmil-i enfas etmesi dahi, o gece sabaha kadar Risale-i Nur şakirdleri tarafından kefini üzerinde Sure-i Yâsinler ve Cevşen-ül Kebirler, Hizb-i Nuriler ve Salavat-ı Şerifeler ve Dua-i Rahman'lar okunup hem Üstadımıza, hem merhume vâlideye, hem bütün Risale-i Nur şakirdlerine dualar edilmesi ve sabah da yine haber verilmediği halde İnebolu'dan Salahaddin, Devrekâni'den Ahmed Kureyşî, Daday'dan Fuad kardeşlerimiz Asâ-yı Musa'ya ait vazife ile gelip defninde hazır olmaları gibi çok alâmetler, emareler var ki; Üstadına ve Risale-i Nur şakirdlerine kesretle dua eden, hattâ uykuda iki eli mütemadiyen açık yatmayı bizim hapsimizden sonra kendine âdet eden o vâlideye bu bîçareler muîni olan Risale-i Nur imdadına yetişip hüsn-ü akibetine vesile olduğuna şübhemiz kalmadı.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Sevgili, kıymetdar, müşfik Üstadım! Zât-ı âlînizin hayatı bana herşeye bedel kâfi ve vâfi ve medar-ı tesellidir, diye vâlidenin müfarakatından gelen teessürü izaleye çalışıp hemen Risale-i Nur'un nur-u teselliyi veren derslerine müracaat ettiğim bir hengâmda, birdenbire sevgili Üstadımızın vasiyet etmekte olduğunu haber veren ve bir bedbaht tarafından zehir vermeye cesaret edildiğini iş'ar eden gayet heyecanlı ve acıklı ve hüzünlü bir namelerini aldık. Hüzün hüzün üstüne, musibet musibet üstüne geldi. Âh öyle mahzun olduk ki, sanki bütün âlem hüzünle dolmuş gibi gözlerimiz kanlı yaşlarla doldu. Cenab-ı Erhamürrâhimîn sevgili Üstadımızın firkatini göstermesin, âmîn, âmîn, âmîn.

Sevgili Üstadımız ve ey ism-i Nur'a mazhar Said-ün Nursî (Es-Seyyid Bediüzzaman Sellemehullahü teâlâ) ve ey otuz âyât-ı Kur'aniyenin hususî iltifatına nâil ve ey يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ

وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ âyetinin bir sırrına, hem وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا âyetinin bir iltifatına mazhar ve ey اَقِدْ كَوْكَبِى بِالْاِسْمِ نُورًا وَ بَهْجَةً مَدَى الدَّهْرِ وَالْاَيَّامِ يَا نُورُ جَلْجَلَتْ münacat-ı Haydariyeye bir mâsadak ve ey فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ فَاِنَّكَ مَحْرُوسٌ بِعَيْنِ الْعِنَايَةِ ile müeyyed ve ey فَالْوَاصِلُ اِلَى سَاحِلِ السَّلاَمَةِ هُوَ السَّعِيدُ الْمُقَرَّبُ tebşiriyle mübeşşer ve ey yüzelliyi mütecaviz âsâr-ı bedia-i i’cazkâranenle tabiiyyunluk ve maddiyyunluk fikr-i küfrîsini öldürüp nev’-i beşeri küfr-ü mutlak bataklığından sâhil-i selâmete çıkaran hârika-i kudret ve ey münevver kalbi ağraz-ı dünyadan pâk olduğu halde yetmiş sene bu dine hizmet eden Muhyiddin ve ey vâris-i Kitabullah ve ey vâris-i Resulullah ve ey âyetün hârikatün min âyâtillah ve ey kurret-ül uyûni talebeti Resail-in Nur ve ey ilmen, ahlâken, etvaren, ahvalen ve ef’alen bir hazine-i maarif ve bir sefine-i kemalât ve bir nümune-i imtisal ve ey Risale-i Nur şakirdlerine bir mir’at-ı tecelliyat, ey allâme-i muhakkik, ey maden-i hamiyet ve şefkat ve ey Eflatun’lara ve Farabi’lere ve İbn-i Sina’lara bir kütübhane-i hikmet ve hakikat olan sevgili Üstad Risale-i Nur! Sende tulû’ eden şems-üş şümus-u manevî kemal-i haşmetle tele’lü’ edip ebediyen parlayacak. Hem senin mâ-i hayata kanmış ve beka-i billaha mazhar olmuş hakikî vücuduna aslâ gelmez fena. Eğer kabul olursa ruh u canımız olsun sana kurban. Ya Rab! Bihakkı sırr-ı Furkan, gelmesin Üstadımıza ziyan. O nuru söndürmek isteyen şakiyy-i mübe’ad, ism-i Kahhar hürmetine kahrolsun. O zehir vermeye cesaret eden el kurusun. Ya Rab! Bihakkı ismike-l a’zam ve

bihakkı hakaik-ı Resail-in Nur, Üstadımızı (Sellemehullahü Teâlâ ile-l ebed) maddî ve manevî her türlü taarruzdan eyle masûn, âmîn, âmîn, âmîn.

Orada bulunan umum kardeşlerimize ayrı ayrı selâmlar ve dualar eder ve dualarını ister ve tekrar sevgili Üstadımızın el ve ayaklarından öper, hayır dualarını gözler, âfiyetlerini Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den niyaz ederiz. Abdülmecid Efendi'ye gönderilecek Nurlar hakkındaki emirnamenizi aldık. Bundan sonra da aldığımız Nurları kendisine göndereceğiz inşâallah.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu fakat Üstadlarının afvını bekleyen bîçare, âciz talebelerinden

Feyzi ve Emin

Mübarek kardeşlerimizin bu mübarek hürmetnamesini takdim ederken biz kusurlular da bu mübarek hürmetnameye iştirakimizi aziz huzurunuza arzeyler, ihtiramla ve hürmetle mübarek el ve ayaklarınızdan öperiz, sevgili ve şevketli Efendimiz Hazretleri.

Duanıza çok muhtaç, ziyaretinize çok müştak ve kusurlu hizmetkârlarınızdan

Hıfzı, Osman, Mustafa

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 55

Mektup 55

Isparta Medreset-üz Zehrasının parlak bir Medrese-i Nuriyesi olan Sava'da o medresenin mübarek üstadının hafîdi Ahmed'in samimi bir tarifnamesidir. Lâhika'ya girsin.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Her eserden daha nurlu Sözleri
Her kitabdan daha şavklı Lem'aları
Bu asırda bulunmaz bunların hiç değeri
Zira meşgul olanlardan giderir gammı kederi.

Tek bir kelimesi bin elmasa bedeldir
Nur eserler bütün eserlerden güzeldir
Görünmüyor bunların şimdi benzeri
Nur bahridir hep Sözler'i Mektubat'la Lem'aları.

Bu Nurların tesirlidir sözleri
Her birisi sema-i Kur'anın parıldayan yıldızı
Türk vatanı bu Nurların zuhur eden menbaı
Üstadımın hediyesi hem Kur'anın tefsiri.

İlimlerin kaynağıdır bu Nurlar elbet

İmanların miftahıdır bu Nurlar elbet
Görmek istemeyenler divanedir elbet
İman ile hizmet edeni mes’ud eder elbet.

Ey Nurlar gözüm açıp gördüm sizi
Hem yazdım okuyarak sevdim sizi
Nurunla açtın gözümüzü ettin ikna’ kalbimizi
Budur emelimiz râh-ı hidayetten ayırma bizi.

Yoluna kurban olayım ey güzel Nurlar
Seninle kalbimize doluyor imanla sürurlar
Muvakkat bir zaman hicranınla oldumsa mahzun
Yakında bahr-ı ummanına girip olurum memnun.

Âh ben küçükten beridir Nur içinde yaşadım
Âh ne çare asker olup ağlayarak ayrıldım
Ondört aydır bu Nurları düşündükçe özledim
Kavuştur Allah’ım bu Nurlara diye gözledim.

Sakın arkadaş çirkin ellere kaptırma tanı
Düşün ki çoktur arayıp da bulamayanı
Bulmak isteyen dolaşsın Konya, Afyon’u
İmalâthanesini Isparta’da bulur menbaını.

Ey bu zamanda gaflet zulmetinde kalan vatandaş,
Ey bu Nurlardan mahrum kalan arkadaş
Derdine derman, kalbine iman bulmak istersen
Bu Nurları her yerde arayıp bulmağa çalış.

Gezme sergerdan Nur dairesinde tahkikî iman
Buna şâhid kalb-i selim hem de bozulmayan vicdan
İçinde istif edilmiş, eczacısı Üstad Bediüzzaman.

Buna şâhid başta Hazret-i Kur’an-ı Azîmüşşan
Ediyor isbat otuzüç âyâtıyla ayan
Gösterdi bize Hazret-i Ali şecaatta arslan
Hem pîr-i muazzam كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ile ediyor ilân.

Hem bunları teyid ediyor binlerce veli
Ediyor kanaat Allah’ın sevgili kulu
Bakıp da göremiyor başka doğru bir yolu
Allah’ın emrini tutmayanlar hepsi de deli.

Canım fedadır ey Risale-i Nur senin yoluna
Hakiki olayım kardeş nâşirine, hâdimlerine
Hiç görülmüyor benzeyen senin hakikatlarına
Canım feda olsun Risale-i Nur’a hem müellifine.

Derdlere derman, kalblere iman nuru
Her tarafa şan verir, düşmanın kalbine sızı
Bir seher yıldızı bu Nurların yüzü
Ondört aydan beridir ruhum arzular sizi.

Anadolu sinesinde doğup parladın
Ehl-i imana müjdeler verip etrafına topladın
Ehl-i gaflet dehşet alıp zulümlerle saldırdı
Nihayette mağlub edip onları da susturdun

Her yerde hayretle zikrolunur namın
Gökyüzüne çıkmak mıdır muradın
Şübhe yok ki bir urvet-ül vüskasın
Hep yolunda can vermektir muradım.

Feda edeceğim yolunda cismimi elbet
Fâni cismim seninle bâkileşir elbet
Ey mübarek Risale-i Nur lübb-ü şeriat
Azmimiz Allah’a kulluk hem Peygamber’e ümmet.

Hayatımdan kıymetlidir Risale-i Nur
Hem ruhumdan izzetlidir Üstadım
Ne hoştur sizinle kavuşmak Üstadım
Mukadder olursa terhiste varmaktır muradım.

Aklaşmış saçlarının her teli nurlar saçar
Her görünüşte yeni nurlu bir ufuk açar
Sana hakiki talebe olanlar ey Nur, nefs-i emmareden geçer
Münafıklar Nur’dan kaçar, mütehayyirler hayretle bakar.

Çok büyük nimetsin İslâm denen millete
Hâdimlerini tattırıyorsun elemsiz bir lezzete
Elbette uhrâda kavuşturacaksın hüsn-ü akibete
Budur gelmekten maksud bu dâr-ı mihnete.

Madem ki hep Allah’a kul, Peygamber’e ümmetiz
Cümlemizi Risale-i Nur dairesine çiz
Neler çektik bu Nurları görmeden biz
Şimdi eriştik nihayetsiz bir Nur’a biz.

Bundan sonra ölsek de hiç gam yemeyiz
Taklid iken oldu tahkik imanımız
Nurlar ile oldu rehber Üstadımız
İnayetlerle ömrünü etsin müzdad Yezdanımız.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Çok muhterem, aziz Üstadım!

Ondört aydan beri Risale-i Nur’un dersinden nim-mahrum olduğumdan çok müteessirim. Binaenaleyh zihnimde kalan bâkiye-i Nur’un şevkiyle ve kardeşlerimizin kasidelerinden pederimin bana mektub göndermesiyle akl-ı perişanımla şu müşevveş, perişan vecizelerimi yazıp sunuyorum. Kusurumun afvıyla kabulünü temenni ile kemal-i hürmetle el ve ayaklarınızı öperek duanızı taleb ederim, Efendim Hazretleri.

Medrese-i Nuriye Üstadının torunu,

Risale-i Nur Şakirdlerinden Ahmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 56

Mektup 56

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve sevgili Üstadım Efendim!

Evvelâ: Mübarek ellerinizden öper, sıhhat ve âfiyetinize dualar ederim.

Sâniyen: Beş masum, Kur'an-ı Hakîm'i hatme muvaffak oldular. Mûcibince amel etmek için Üstadımızın duasını istirham ediyorlar. Risale-i Nur'dan Dördüncü Söz de kendilerine yazdırıldı. Gençlik Rehberi yazdırılmaktadır.

Sâlisen: İstanbul'a vâlidemin ziyaretine gitmek istiyorum, inşâallah. Asâ-yı Musa Risalesi'nden oradaki ülema ve sulehanın istifade etmek için (münasib gördüğünüz kadar) Üstadımız tarafından tashih olunanlardan gönderilmesini rica ediyoruz. Üstadımıza yardım olmak üzere burada bir nüshasını tashih ettim, ikincisine başladım. Fakat Üstadımın tashihi eksiksizdir. Eğer siz tashih ettiğiniz nüshalardan bir tane yanımda olsa, o zaman eksiksiz tashihe muvaffak olabiliriz. Zira ülema eline geçeceği için hatasız olması iktiza edeceği Üstadımızca malûmdur.

Râbian: Lem'aları yazarken yine zihnim bir yere takıldı. Üstadımıza sormak mecburiyetinde kaldım. Meraklı talebenizin sual sormakta sizi yormaktan mütevellid kusurumu afv buyurmanızı rica ederim. Madem hakaik-ı Kur'aniyeyi öğrenmek azmetmişiz ve onun

için Risale-i Nur'a talebe olmuşuz. Ve madem Üstadımız dellâl-ı Kur'an'dır ve hakaik-ı imaniyenin neşriyle meşguldür ve madem bütün hayatını o yola hasretmiş ve talebelerine de öyle tavsiye eylemiştir. Ve madem Denizli Mahkemesi ve Ankara ehl-i vukufunca bütün müellefat tedkik edilmiş, muhteviyatı hakaik-ı imaniyeden ibaret olduğu tasdik olunmuştur. O halde söylenmeyecek ve yazılamayacak bir hakikat kalmadığı kanaatinde olarak şu suali arzediyorum:

"Onsekizinci Lem'ada Altıncı Emare kuvvetlidir fakat yazamayız. Yedinci Emare zahir fakat gösteremiyoruz" deniliyor. İşte bu cümlelerde yazıldığı günden beri merakım tekâsüf etmiş, fakat zamanı olmadığından sormamıştım. Bugün bu hakikatın da öğrenilmesi zamanı geldiği kanaatındayım. Şayet bugün dahi yazılmasını Üstadımız tasvib buyurmazlarsa, hiç olmazsa suret-i hususiye ve mahremane olarak bu hakikatı bildirmenizi istirham eder ve tekrar mübarek ellerinizden öperek duanızı isterim efendim.

Esrar-ı Kur'aniyenin inkişafına âşık, kusurlu ve âciz talebeniz

Re'fet

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili, hakikatlı, şefkatli, fatîn-ül asr Üstadım Efendim Hazretleri!

Hürmetle ve iştiyakla mübarek el ve ayaklarınızdan öperim. Dünyevî-uhrevî daimî ömürle sıhhat ve âfiyet ve saadetlerinizi temenni ederim.

1- Elhamdülillah burada tekrar dükkân açabildik. Terakki ve teâlisi için kıymetli dualarınıza muhtacım.

2- Yeni Dünya'nın hakikat uğrunda çalışmak isteyen dindar misyonerleri, (şimalden çıkan ejderin mağribden maşrıka kadar uzanan kolunun korkunç, vahşi azametiyle binlerce insanı zehirli pençesiyle yakaladığını ve zehirli dili ile ısırdığını) gördükleri halde, dünyevî menfaatları için çalışan diplomatları gibi bu zavallıların hem dünyevî, hem uhrevîlerini kurtarmak için bu dehşetli canavar hortlağa karşı müslümanlarla birlikte cephe almaları îcab ettiğini Risale-i Nur'dan hissetmem üzerine pederimle bil'istişare Yeni Dünya'nın dindar misyonerlerini ikaz ve İsevîlerin bir nevi mümessili olan bu müsteşriklerin İsevîlerin bu felâketten mes'ul olduklarını hatırlatmak ve selâmet ve saadetleri için o dehşetli canavarı yegâne öldürecek ve atomdan daha tesirli silâh olan Asâ-yı Musa'yı ve Mu'cizat-ı Ahmediye'yi verdim. Dikkatli okuyorlar. Tesir verilmesi için duanıza

muhtaçtırlar. İnşâallah ittihad ederler. İstanbul'da Risale-i Nur'a müştak çoğalmaktadır. Bu sebeble ayrı ayrı defterlere yazılmış bir takım Risale-i Nur'la bir-iki takım Asâ-yı Musa'nın Tahirî'nin İstanbul'a göstereceği yere gönderilmesinin ve orada muhafazasının teminini rica ederim. Bu iki ay zarfında gittiğimde bir kitabhane vasıtasıyla neşrine ehemmiyet verilecektir.

Duanıza muhtaç, çok kusurlu, günahkâr talebeniz

S. Abdurrahman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 58

Mektup 58

(Dokuz sene hiç gücendirmeden kemal-i sadakatla Üstadına hizmet eden Barla'lı Sıddık Süleyman'ın mektubudur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili Üstadım Efendim Hazretleri, sermaye-i sürurum efendim!

Dokuz sene kadar ehemmiyetli bir hizmet içinde unutulamaz müşerrefiyetlerden sonra üzerimize ârız olan ateş-i müfarakat yüreklerimizi pek ziyade dağdar etmektedir. Her zaman malûm odanıza vardıkça ve çeşmenize uğradıkça, yakından uzaktan çınarınızı gördükçe ve Çaşırlı nam yayladaki meşhur Yıldız Sarayı'ndan daha kıymetdar taht-ı Süleymanî gibi müteharrik Katran ve Çam saraylarınızı ve her …… geçtikçe, Uzun Kuyu nam muvakkat konak mahalleri gibi kadem-i şerifinizle müşerref olan mahallat ve menazili gördükçe o menzillerden soruyorum: Hani sizin mekîniniz? Nerede sizin ve bizim sultanımız? Acaba bu gözlerimize, o nuranî ve mübarek gözlere bir daha nâzır ve şâhid olmak müyesser olur mu? Benim bu gibi vakıatı hatırladıkça kalbim, gözüm, ruhum hattâ nefsim başbaşa çatıp nâlân ve giryan oluyorlar. Ey âb-ı hayat çeşmesi, senin de har har akan gözlerinin yaşları da mı o mahbub-u zîşanın firakından neş'et ediyor. Ey ağaçlar! Sizin şu …… ve mahzunane ve müteellimane hışıltılarınız o bâis-i şeref velinimetin

müfarakat ve bu'diyetinden dolayı mı sizler müteessirane âh u eninler ile inliyorsunuz ve izhar-ı esef ediyorsunuz?

Ey çehre-i âlîşan! Senin uzun zaman müstağfirane, müsebbihane ve muvahhidane yıldırım sadâsı gibi arş-ı a'zama suûd eden ve âlemleri cezbeye ve cuş u huruşa getiren ve pek hârika neş'e ve neşatı etrafa saçmakla ölmüş kalbleri ihya eden halve-gîr sadâ ve nidaların inkıtaa uğradı. Şimdiki şu acib sükûtun ve şerefbahş mekîninin iftirak ve tahassürü sebebiyle midir? Fakat biz Rabbimize kemal-i itimadla merbutuz. Madem ki o nimet-i maneviye ve o devlet-i kudsiye bize hayalimize bile gelmeyen bir surette verildi. Yine o devlet ve saadete mülâkat müyesser olur ve gün doğmadan neler doğar demekle manen onları ve zahiren ruh-u pürmelâlimi teselli ediyorum. Hele Tumsu tabir ettiğiniz mahalde sarpın üzerinde yalçın ve yangın kulesi gibi sivri kayanın başına bülbülvari oturup çay içmek ve içirmeniz hiç hatırımdan gitmiyor. Âh o zevkli ve şevkli ve nuranî hayatın avdetini dört gözle görmeyi Rabbim Teâlâ Hazretlerinin lütf u kereminden bekliyorum. Hem şunu da iftiharla müjde ve arzeylerim ki, o zamandan beri kuraklıktan tahaccür etmiş kıraç arazi gibi kabil-i hars ve ziraat olmayan Barla'daki ruhlara dahi hamden sümme hamden hayat rahmeti yağmaya başlamış. Küçük elmas sabanlar ile ondan fazla çiftçiler Nur tohumlarını ekip sürmeğe başladılar ve faaliyette Allah'tan muvaffakiyetler dilerim. Kazamıza da keza.

Barla'lı

Süleyman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 59

Mektup 59

Bu masum Kâzım'ın babası sekiz sene sadakatla Said Nursî'ye hizmet edip birinci safta Nurlara şakird olmuş.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek muhterem Üstadım hazretleri!

Ced ve ecdad ve ana ve babamdan daha sevgili Üstadım Efendim!

Bilhassa arz u ta'zimlerle mübarek dest ve dâmen-i fâzılanelerini öperim. Aziz Üstadım! Şimdiye kadar noksan bir düşünce bendenizi şu tarîk-i müstakim ve münevverden geri bıraktı. O hatam da şudur ki: Askerliğimin yakınlaşması dolayısıyla hem o hizmeti yapmak için, hem vazife-i diniyemi ârızasız bir şekilde idame edebilmek, hem bir san'at ile mücehhez olmak âmâliyle Ankara'ya öyle bir fabrikaya mukaddemen gitmiştim. Bizim o hareketimizin yanlış olduğunu oradan işe nihayet verdirilmek ve hakiki maksada şurû' etmek için Cenab-ı Rabb-ül Mennan menba'-ı Nur olan Barla'mıza gönderdi ve Nurlara kavuşturdu. Şimdi kemal-i hâhişle derya-i Nura dalıp yüzmeğe, hayrı-şerri, hakkı-bâtılı sezmeğe lillahilhamd başladım. Ve nihayetsiz füyuzata müstağrak oldum ki sabahtan akşama kadar yazıyorum, doyamıyorum. Gün be-gün şevkim tezayüd ediyor. Hattâ açlığımı da hissedemiyorum. Yalnız namaz vakti şu çok ticaretli

fermanı bırakıyorum. Askerliğim gelinceye kadar inşâallah Asâ-yı Musa'yı da ikmal etmeğe çalışacağım.

Sevgili Üstadım! İlk matla'-ı Nur olan memleketimiz şu bir-iki sene evvele kadar maalesef devr-i fetrete benzer bir hale gelmişti. Şimdi ise o zulmetli bulut altında mahkûm ve mağlub gibi görünen memleketimizde Nurculuk şâyan-ı iftihar bir şekilde parladı ve tecessüm etti. Aleyhdar gibi görünen bir kısım şahıslar, Risale-i Nur'a toz bile kondurmaz bir hale geldiler. Elhamdülillahi hâzâ min fadlı Rabbî.

Şâyan-ı hayrettir ki; dindarlara hususuyla Nurculara yapılan taarruzlar yegâne Şems-i Kur'anı peyderpey sislendirmek ve söndürmek emeliyle o azîm cinayete irtikâb edildiği halde, Cenab-ı Kibriya kat kat bir şevk ve sarsılmaz bir gayret ile hadsiz talibleri ihsan buyurarak, o niyet-i faside ve makasıd-ı kerihiyeyi akîm bıraktı. "Bir şem'a ki Mevlâ yaka, üflemekle sönmez" kıt'a-i manidarını hatırlattı.

Âciz talebeniz, Barla'da Muhacir Hâfız Ahmed mahdumu

Hâfız Mustafa Kâzım

Mâşâallah Kâzım tam mükemmel konuşuyorsun. Ben merak ettim, acaba bu güzel yazı ve ifade senin midir? Ben orada iken sen küçük bir çocuk idin. Şimdi elli yaşında müdakkik muhakemeli bir Nurcu tarzında hissettim.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 60

Mektup 60

Hanımların Hüsrev'i olan Âsiye Hanım'ın mektubudur.

Üstadım Efendim!

Nurlu ellerinizden öper, rahatsızlığınızın tamamıyla şifasını âcizane niyaz etmekteyim. Mevlâm güzel eyler inşâallah. Müsaadenizle ebedî hayatıma göçmeden yazmağa mecbur oldum. Dünya çileleri masivalar dolayısıyla taklidde kaldım, lâyıkıyla kul olup Ma'budumu bulamadım. Hazret-i Kur'anın nurlarıyla nurlanıp, Sultan-ı Enbiya Efendimize lâyıkıyla ümmet olamadım. Pîr-i pîranın bendesi olup istiğfar suyu ile pâk olamadım. Maksadım; güzel ömrüm boşa gitmeden yüksek himmetiniz, yüce yüce dualarınızla yazdıklarıma ait nâil olurum ümidiyle teselli olmaktayım. Sizi Rabb-ül Âlemîn'e emanet ederim.

Kardeşiniz Âsiye

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 61

Mektup 61

Hasan Feyzi kardeşimizin bu güzel mektubunu sevgili Üstadımızın el ve ayaklarından öperek arz-ı ta'zimatla birlikte takdim ederiz, hem dualarınızı çok rica ederiz sevgili mübarek ve kıymetdar Üstadımız efendimiz hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Yüz mâşâallah, şehid merhum Hâfız Ali'nin Risale-i Nur'a karşı fevkalâde sadakat ve itikadını bu Hasan Feyzi aynen taşıyor, hem çokları ikaz eder, Risale-i Nur'a çalıştırır. İnşâallah o mübarek Denizli'de merhumun yazı cihetinde dahi hem Feyzi hem arkadaşları vâris olacaklar. Asâ-yı Musa Mecmuasını taksim-ül a'mal ile aynı kıt'ada onlar da yazsınlar, sonra bir cild içine alsınlar.

Feyzi'nin bu üçüncü şehnamesi, güzel bir kamçı-yı teşviktir. En son hülâsası ve yirmibirinci maddesi başta olsa daha şirindir. Ben üç maddesini yazdırmadım, gücenmesin. Âhirki madde başta olsaydı daha iyi olurdu. O malûm zabit, büyük bir memurdan aldığı emre binaen beni sebebsiz hükûmete istedi. Gerçi dostane konuştu. Fakat hakkımda teveccühü kırmak, bir nevi ihanet olması cihetiyle çok sıkıldım. Odama geldim. Bir saat sonra Feyzi'nin o ihanetten yüz derece ziyade hürmetkâr bir teveccüh ve o adamdan bin derece yüksek bir mertebeden bu takdirnamesi elime verildi. Aynı Halil İbrahim gibi, o adamın onbir gün fâsıla ile iki ihanetine ikişer tevafukları gördük. Umumunuza selâm.

Said Nursî

(Merhum Hâfız Ali’nin tam bir vârisi Hasan Feyzi’nin Risale-i Nur hakkında üçüncü bir şehnamesidir. Lâhika’ya ve daha münasib yerlere ve risalelere yazarsınız.) (Hasan Feyzi’nin Emirdağ yangınına dair ta’ziyesi. Umuma bakar.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Orada (Emirdağı’nda) âni olarak bir gece parlayıp, şiddetle her tarafı saran ve bazı müskirat dükkânı ve memurların büyük bir dairesi ve dükkânları yakıp kül eden yangın hâdisesi cidden elîmdir ve acıdır. O dehşet saçan ateşler ve alevler içinde ve arasında yalnız bir tek dükkânın da sanki demir ve taştan bir hisarmış gibi yanmayıp kurtulması da, hakikaten bir hârika ve keramettir. Bu yangında zarar gören zâtların teessürüne iştirak ettiğimiz gibi böyle büyük, hârika ve kerametle bundan zararsız çıkan ve mağazaları yanmayan o muhterem Çalışkan kardeşlere de vasıtanızla geçmiş olsun der, tebrik ve takdirlerimizi arz ve bu münasebetle hatıra gelen aşağıdaki şu birkaç noktayı da yazmaklığıma müsaade buyurmanızı rica eylerim efendim hazretleri.

1- Risalet-ün Nur, o yangın ile etrafını tarayıp temizliyor. Şübheli, kirli ve karışık olan eşya ve mevaddı yakıyor, haram ve harem dairesini ve harîm-i nurunu tanzif ve tathir ediyor. Nur’un bulunduğu böyle mübarek ve mukaddes bir mahalde ancak helâlı ikame ediyor.

2- Risalet-ün Nur etrafında yapılan fenalıklara razı değil, zulmü ve zulmeti ortadan kaldırıyor. Bulunduğu yerde aslâ kötülük ve fenalık olamaz deyip zecr ü men’ ediyor.

3- Risalet-ün Nur, her zaman her yerde tayyib ve tahir malı koruyup kurtarıyor.

4- Risalet-ün Nur, sadaka ve zekatı verilen malı hark ve garktan nasıl himaye ve vikaye ettiğini gösteriyor.

5- Risalet-ün Nur böyle dört yanı ateşlerle çevrilen bir dükkânın insan eliyle değil, ancak bir mu'cize veya bir keramet ile ve bir Nur ile kurtulabileceğini anlatıyor.

6- Risalet-ün Nur kalblerde yanan fitne ve fesad ateşinin dahi bu Nur ile söndürülebileceğini gösteriyor.

7- Risalet-ün Nur yangından zarar gören her adama (Çalışkanların yanmayan dükkânını ve kendilerini göstererek) "Siz de bunlar gibi olun, ba'dema siz de benimle meşgul bulunun. Bugünkü ve yarınki yangınlardan kurtulmak ve emin olmak istiyorsanız, işte ben en mükemmel bir İslâm sigortası, ateşten ve hattâ Cehennem'den korunmağa ve kurtulmağa yarar bir iman vesikasıyım. Sakın gaflet etmeyin. Namları ve lakabları, isimleri ve müsemmaları da çalışkan olan şu Çalışkanlar gibi siz de çalışın ve her sahada çalışkan olun" diyor.

8- Risalet-ün Nur Çalışkanların ve Ceylanların imanına kuvvet ve kudret veriyor, yakînlerini artırıyor. Daha bir çok Ceylan ve Geylanları hep bizim mübarek Ceylanımızın yoluna ve halkasına getirmek istiyor.

9- Risalet-ün Nur her tarafını saran o cehennemî ateşten o mübarek ticarethanenin, Nur'un ve hususan Âyet-ül Kübra'nın o dükkânda bulunan çok nüshalarının kerameti sayesinde masûn ve mahfuz kalıp yanmadığını, keramet ve mu'cizeleri inkâr eden bazı münkir ve itikadsızlara ve dolayısıyla da şu asır halkına göstererek tövbe ve rücû' etmelerini, hakka ve Nur'a dönmelerini, salah ve felaha ermelerini lehlerine olarak hitab ediyor, işaret ediyor, açıkça gösteriyor.

10- Risalet-ün Nur, nur-u imana bürünen mü'min ve muvahhidlerin bu nurlarıyla dünyada maddî ve manevî her türlü ateşi söndürdükleri gibi, berzahta ve dûzahta dahi o emansız ateşi nasıl söndüreceklerini aynen gösteriyor.

11- Risalet-ün Nur hiç okunmasa; sade, safi bir itikadla yazılı nüshalarından bir veya birkaç tanesi bir evde veya bir dükkânda bulundurulsa ve saklansa, hürmet ve ta'zim ve iyi bir itikadla arasıra

nazar edilse bile, yine mahallin tehlike ve korkulardan emin olacağını bu vesile ile yine bize anlatıyor.

12- Risalet-ün Nur, kendisinin bir rahmet-i İlahiye olduğunu ve Rabbi Celle ve A'lâ'nın gazabını gidermeğe ve söndürmeğe kâfi geleceğini keza bizlere söylüyor.

13- Risalet-ün Nur, maddî suyun harlayıp gelen selin ve itfaiyenin bile yine maddî bir yangını söndürmeğe kâfi gelmediğini, telaş ve tedbirin ve sairenin yangınlara karşı gelemeyeceğini ve asıl Nur'un ve rahmet-i İlahiyenin müessir olduğunu bildiriyor.

14- Risalet-ün Nur, bununla bazan perde arkasında ve bazan da perde önünde fütuhat yaptığını ve füyuzat saçtığını gösteriyor.

15- Risalet-ün Nur, her bulunduğu yerde kendi kendini sıyanet ve haraset ediyor. Zarfını ve gılafını, sanduk ve sadefini dahi o dürr-i yekta muhafaza ve müdafaa ediyor.

16- Risalet-ün Nur, nesiller boyunca söylenecek ve asırlarca yâd edilecek ve dillere destan olacak yeni ve parlak bir hakikat ve bir hârika darb-ı meselini "Herkes yanmış da Çalışkanlar yanmamış. Taştan, tunçtan değil Nur'danmış" bize ifşa ve ihda ve armağan ediyor.

17- Risalet-ün Nur, "Ya Rabbî, kurtar!" nida ve duasından, ol Rabb-i Rahîm'in, ol Zât-ı Hakîm'in ne derece hoşnud ve razı olduğunu ve derya-yı rububiyet ve hem Rahîmiyetinden o mahalle serpilen bâran-ı şefkat ve rahmetinin o müdhiş ateş ve alev selini nasıl söndürdüğünü yine bize gösteriyor.

Öyle bir ses, öyle bir nefes ki; istese o umum yangına tevcih ve tenfis edilse idi, elbette derhal söner. Ve bir cehennem de olsa onu da mahv u nâbud olurdu. Fakat bu sayılı hakikatları ve Nur'un kerametini bize ve âleme göstermek için öyle olmadı, yalnız bir daireye hasredildi.

18- Risalet-ün Nur, yine bize anlatmak ve duyurmak istiyor ki: Türlü meşakkat ve zahmetlerle ve türlü düşünceler ve korkularla kazanılan ve biriktirilen ve karışık bir hal alan ve ekall-i kalil olan bu meta'-i dünya işte böyle birkaç saat kadar az bir zaman içinde hebaen mensura olup gidiyor ve sahibini hâib ve hâsir bir hale getiriyor. Onun için cem'-i iddihar etmeyin diyor ve hele ihtikârdan

şiddetle men’ ediyor. Ve onlara ve hem bize كَلاَّ لَيُنْبَذَنَّ فِى الْحُطَمَةِ hakikat ve mu’cizelerinden bahis açıp ders veriyor. تَطَّلِعُ عَلَى الاَفْئِدَةِ yangınının o dehşetinden dem vuruyor ve gözlerini açtırıyor. Ashab-ı İzamdan malûm Ebu Zerr gibi bugünkü Ebu Zerr ve Ebu Fıdda’lara va’z u nasihat ediyor, tefekkür ve teyakkuza sevk ediyor.

19- Risalet-ün Nur, kurtulan bu dükkânı ve sahibini dükkânı yananlara ve hem Nur’dan mahrum ve gafil olanlara göstererek onları da gayrete getirip Nur’a bağlamak istiyor.

20- Risalet-ün Nur, Nur’un nâra olan galebe ve zaferini ve fütuhatını, şübhesi olanlara ve inanmayanlara açıkça gösteriyor. Yıldırım, yangın, sel ve isabetten hakikî ve en emîn çare ve en kavî sed ve siper-i saıka ve sıyanet, Nur’un tâ kendisi olduğunu ilân ve isbat ediyor.

21- Risalet-ün Nur, her ateşi ve her yangını çok güzel söndürür.

(Devamı için Bkz.)

Bütün aile efradımız ve kardeşlerimizle birlikte mübarek ellerinizi öper ve dualarınızı bekleriz efendim hazretleri.

Bîçare talebeniz

Hasan Feyzi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 62

Mektup 62

Kâtib Osman’ın mektubudur. Bu mektubda muhatab, Risale-i Nur’un şakirdlerinin şahs-ı manevîsi olarak kabul ettim. Yoksa ehemmiyetsiz şahsım itibariyle haddim değil.

Said Nursî

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Ey semavat ve arzın halifesinin sevgilisi ve ey Nebiyy-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinin vekili ve ey Hazret-i Kur’an-ı Azîmüşşan’ın dellâlı ve ey Risale-i Nur’un tercümanı ve ey Sahabe-i Güzin efendilerimizin yârânı ve ey bütün ehl-i iman ve İslâma yardımcı ve ey bütün emvat-ı müslimînin ruhlarına duacı ve ey cemalullahı müşahede edip fâni dünyanın başka hüsünlerine perestiş etmeyen ve ey Cennet-ül Firdevs nimetlerini görüp, dünyanın nimetlerine aldanmayan ve ey bâki ve nuranî bir âlemi seyredip fâni ve dağdağalı ve fırtınalı, elemli, firaklı dünya âlemine hiç ehemmiyet vermeyen ve ey şu fâni dünyada açlıktan ölmeyecek kadar bir rızk ve soğuktan müteessir olmayacak kadar bir elbiseden başka bir şeye tenezzül etmeyen ve ey bütün ömrünü ehl-i iman ve İslâm’ın dünya ve âhirette selâmetleri için Risale-i Nur’a feda eden ve ey şu Âlem-i İslâm diyarı olan Anadolumuzu şu dağdağalı, fırtınalı zamanda mübarek duası ile ve yazdığı mübarek eserleri olan Risale-i Nur ile bir sefine-i Nuh (A.S.) gibi semavî ve arzî âfâttan izn-i İlahî

ve himmet-i Peygamberî ile kurtaran çok mübarek, çok sevgili, çok kıymetdar, çok hamiyetli, çok merhametli, çok şefkatli Üstadım Efendim Hazretleri! İrsal buyurmuş olduğunuz vasiyetnameniz biz âciz, kusurlu, günahkâr talebenizin gözlerini kanlı yaşlar ile doldurarak ağlattı ve el'an gece gündüz ağlamaktayım. Ve bu vasiyetnameniz kalbimize bir müfarakat ateşi saçtı ki, artık bu ateş kalbimizde kıyamete kadar sönmeyip yanacaktır. Ve Cenab-ı Erhamürrâhimîn bu dünyada pek çok kusur ve günahlarımız olduğu halde, Risale-i Nur gibi pek büyük eserleri elimize vererek siz mübarek Üstadımıza talebe yaptığına hadsiz şükürler ederek, başta Hazret-i Kur'an-ı Azîmüşşan ile Peygamberimiz Hazret-i Muhammed Mustafa Sallallahü Aleyhi ve Sellem Efendimizi ve Risale-i Nur'u şefaatçi yaparak âhirette de umum kardeşlerimizle birlikte Nebiyy-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin mübarek Liva-ül Hamd sancak-ı şerifi altında toplanmaklığımızı Cenab-ı Hak'tan temenni ve niyaz ederim. Ve Cenab-ı Hak ömrünüze lütfundan ve kereminden daha pek çok seneler ilâve ederek Kur'an'ın nurundan yeryüzüne daha bir çok nur saçmanızı ihsan buyursun. Âmîn, âmîn, âmîn. Ve biz âciz, kusurlu talebelerinizde olan hakkınızı helâl etmenizi gözyaşlarımızla temenni ederek mübarek el ve eteklerinizden öperim efendimiz hazretleri.

Daima hasret ve müfarakat ateşiyle kalbi yanan kusurlu talebeniz

Kâtib Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz, çok kıymetli, müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Nur havzasının lemaat ve şuaatından himmet ve dualarınızla daima ve peyderpey feyz almaktayız. Ve emr-i Üstadanelerini inkıta'sız bizlere ulaştıran Nur fabrikası mübarek kahramanlarına şükranlarımızla minnetdarlığımızı arzederiz. Başta Üstadımız olarak Cenab-ı Hak cümlesinden ebediyen razı olsun, âmîn.

Sevgili Üstadım! Muhitimizde Risale-i Nur'un intişar ve inkişafı gün geçtikçe artmaktadır. Bilhassa son günlerde tab' işinin geri kalmasıyla bu kudsî hizmetin talebelerin kalemlerine tahsis buyurulması gibi, çok yüksek ve çok mübarek ve hem çok feyizli, hem çok sünbüller vermesi, hem maddî terakkiyat ve medrese-i Nuriyedeki tahsilini ikmal gibi dünyevî ve uhrevî, menfaatli bu kudsî ve mübarek hizmetin îfa ve ikmali için kalemlere sarılarak ve hummalı bir faaliyetle şevk ve aşk ve sürurlarla Asâ-yı Musa mecmuasının yazılmasına ve birer nüsha üstadlarına hediye etmek şerefini kazanmak için talebeleriniz yekdiğerleriyle âdeta rekabetli müsabakalar derecesinde çalışmakta olduğunu gördükçe, dünyalar kadar sevinç ve sürurla müferrah ve mes'ud oluyoruz. Ve bu uğurda yani Risale-i Nur'un terakki ve teâlisi ve inkişaf ve intişarı yolundaki herhangi bir hususî ve umumî ve yakînî rekabetlerden iftiharla zevk

ve haz duymaktayım. Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle ihsanatına hadsiz ve nihayetsiz şükürler olsun ki, lâyık olmadığım halde günahlarla mülevves bu âdi şahsımın böyle mübarek ve kudsî hizmet-i Nuriye-i imaniyeyi (manevî kazanç sevda ve aşkına matuf rekabetin şirket-i maneviye sırrıyla) muhitimizde intişar ve yerleşmesine bir vasıta olunmaklığım gibi nihayetsiz ve hududsuz ihsanat-ı İlahiyeye mazhariyeti gibi, yolunda bulunduğumuz bu mübarek ve kudsî hizmetinin nurlu âleminde son nefesime kadar istihdam olunmaklığımı niyaz ediyorum. Hâşâ hiçbir kardeşimi kıskanmak değil, belki takdirler ve takdisler ve tebriklerle teşci' ve teşvik ediyorum. Cenab-ı Hak hayırlı muvaffakiyetler ve Üstadımızın kudsî dualarına mazhar eylesin, âmîn.

Kıymetli Üstadım! Bu havalide de bazı gizli desiseler, hileler, Nurcularda halkı uzaklaştırmak siyaseti takib edildiği maalesef devam etmekte ise de, talebeler arasında herhangi bir bâtıl tesire kapılarak za'fa düşecek veya bu mübarek hizmetten çekilecek hiçbir arkadaş yoktur ve olamaz. Nur'un hakiki lezzetini tatmış olan kardeşlerimiz, tam ve sarsılmaz imana mâliktirler. Cenab-ı Hakk'a hadsiz ve nihayetsiz hamd ü senalar olsun ki, siz sevgili Üstadımız ve mübarek Nur fabrikası başımızda ve kudsî ve elmas kılınçlı Risale-i Nur'umuz elimizde bulundukça inşâallah hiçbir zındıka, mülhid ve ehl-i bid'anın ve fırka-i dâllenin şuursuz, camid, kör kuvvetlerinin şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da tesirsiz olacağı gibi daima mağlub ve makhur ile zelilane ric'atleri değil imanımıza, ihlasımıza zarar veya za'f, belki bir urvet-ül vüska ve bir hablullah sırrıyla çok muhkem ve kopmaz bir zincirle o mübarek rabıtalarımızı takviye etmektedir. Elhamdülillahi hâzâ min fadlı Rabbî.

Ey yüce Üstadım ve büyük rehberim! Tab'ın adem-i muvaffakiyeti ile, teessürü ile zedelenen kalblerimizi tedavi ve Nur'la techiz ve tezyin eden Asâ-yı Musa mecmuası üzerinde el ve makine ile eski ve yeni huruf ile liyakatsız matbaacılara mukabil, liyakatlı talebelerin elleriyle yazılması emrinin ne kadar şefkatli ve menfaatli ve merhametli bulunduğu, mecmuanın yazı hizmeti ilerledikçe artan şevk ve gayretlerimizden anlaşılmaktadır.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Günahkâr ve çok kusurlu, afv ile dualarınıza muhtaç hizmetkârınız

Ahmed Nazif Çelebi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 64

Mektup 64

(Emirdağı Risale-i Nur talebeleri namına Mustafa'nın fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Muhterem ve mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Nur deryasından almış olduğum bir zerre feyzi bildirmek için şu kusurlu yazılarımı huzur-u âlîlerine sunuyorum. Kusurlarıyla kabulünü rica eder, mübarek el ve ayaklarınızdan hürmet ve hasretle öperim.

Hoşgeldin bizlere sen zulmetleri yıkan Nur
Safa geldin, bizleri candan seven yüce Nur
Aşkınla ağlamıştık senelerden beri biz
Nurunla gülüyoruz işte bugün yine biz
Bu zamanda bizler hep dalalete dalmıştık
Zulmetlerin içinde hemen de bunalmıştık
Yetiştin imdadımıza Hakk'a şükürler olsun
Nur bahrine dalanların kalbleri Nur'la dolsun
Mübarek Üstadımızın ömrü çok uzun olsun
Kurtardı biz âcizleri Hak ondan razı olsun
Zulmetleri hep yıktın, Nur saçtın önümüze
Bunu iyi biliriz Hakk'ın lütfudur bize
Kaleminle yüce Nur, zulmet kabrini kazdın
Kaleminle yine sen kalblere iman yazdın

Hak kitabınla Nur sen bütün dünyayı gezdin
Kararan kalblere sen kaleminle Nur yazdın
Kendin gelmezden evvel Nur’un geldi bizlere
Gösterdin nurunu sen bizdeki bu gözlere
Bizler bugün nurunla yaşıyoruz dünyada
Yine yarın nurunla yaşayacağız ukbâda
Sen bize Hak’tan gelen hakikatı söyleyen
Kötülükleri yıkan, iyiliği bildiren
Hakk’ın nurlu kitabından çıkan büyük bir nursun
Dinsizleri, fâsıkları yakan yüce bir nursun
Vesveseli kalblere iman veren bir nursun
Seninle meşgul olan kalbler hakikatını görsün
Sana sû’-i niyetle uzanan el kırılsın
Sana sû’-i niyetle söz atan dil bozulsun
Bunu yazan ben değilim, yazdıran sensin ey Nur
Verdin nurunu bize söyleyen sensin ey Nur
Nurunu görmeyen kör göz varsa senin yüce Nur
Açsın gözünü de alsın nurundan ey yüce Nur
Mücrim olarak geldim kapına ben yüce Nur
Şu kemter Mustafa’nın halini bir sen de gör
Senin kapına lâyık bir hademe değildir
Fakat gelmiş kapına onu sen artık güldür.

Emirdağı Risale-i Nur talebeleri nâmına çok kusurlu, âciz Mustafa

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 65

Mektup 65

(Emirdağ Çalışkanlar nâmına Ceylan'ın fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Nurs'un gezmek isteriz nur bölgesinde
Derdlere dermandır Risalet-ün Nur
Cehennem'den muhafaza nur gölgesinde
Ateşlerden amandır Risalet-ün Nur
Altıncı Söz'ün aldı fiil ü sıfatı
Bizi çok ağlatacak Nur'un vefatı
Risalet-ün Nur kaldırmıştır bütün şübehatı
Ey münkire tokat Risalet-ün Nur
Güldür yüzünü açılsın hava
Sensin ey Nur, derdlere deva
Biz derdli kuluz, sun bize şifa
Ey derdlere derman Risalet-ün Nur
Âciz hakir geldik senin kapına
Can vermeğe hazırız Nur'un yoluna
Sen imdad eyle bu hakir kuluna
Ey bîçareye meded Risalet-ün Nur
Kur'an senin üstadın, sen Kur'anın tefsiri

Sensin aziz üstadım, bu Nur’un müfessiri
Risalende çözmüşsün binler meçhul esrarı
Ey tılsımları halleden Risalet-ün Nur
Şübheler sokulamaz, hiç giremez vesvese
Yüksek sesle ders veriyor hakikatı herkese
Perdeyi kaldırsa da yüzünü bir gösterse
Görünür bir nur-u ekber Risalet-ün Nur.

Aziz, sevgili, mübarek Üstadım Efendim!

Diğer has kardeşlerimin Nur’un hakkında yazdığı yazılardan aldığım bir ilhamla bu âciz, tenbel talebeniz bu kadar yazabildi. Kabulünü rica eder, el ve ayaklarınızdan öperim efendim hazretleri.

Çalışkanlar nâmına, çok kusurlu talebeniz Ceylan

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 66

Mektup 66

(Az bir zamanda Nurlara çok hizmet eden Mustafa Osman kardeşimizin bu fıkrası Lâhika'ya girsin.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok sevgili ve çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Sâniyen: Bu son sevimli ve müjdeli mektublarınızın âhirindeki "Latif bir tevafuktur ki" kelime-i mübarekesi ile başlayan ve Zülfikar Mu'cizatın makine ile tab'ına başlar başlamaz hemen zuhur eden inayet ve eltaf-ı Rabbaniyeyi müjde ve daha silsileler halinde zuhur edeceğini (Bir fâl-i hayırdır) müjdesiyle ihbar ve ihsan eden latif, kıymetli hâşiyeniz, bizleri de diğer Nurcu kardeşlerimiz gibi çok mütehassis, çok memnun ve biz Nurculara her an, her zaman lütf u inayetini bol bol ihsan eden Latif-i Zülcemal, Kahhar-ı Zülcelal ve Aziz-i Zûintikam hazretlerine hadsiz ve nihayetsiz hamd ü senalara ve şükür secdelerine sevketti. Ve siz mübarek ve sevgili Üstadımızı ihanet ve Risale-i Nur'un fütuhatına sed çekmek isteyenlerin cezalandığını duymak siz sevgili Üstadımızın kalb-i şeriflerine ârız olarak biz bîçarelere kadar sirayet eden ızdırab ve teessüratı izale ve mahzun ve mükedder ağlayan kalblerimizi ferahlandırdı.

Aziz ve sevgili Üstadımız! Mukaddemen Asâ-yı Musa’nın kaleme alındığı sırada bazı keramet-i Nuriye merkezde görülmesi üzerine tebşir ve işaret buyurduğunuz gibi Eskişehir müjdenizi takiben Zülfikar Mu’cizat’ın tab’ı henüz hitama ermeden en büyük keramet ve mu’cizatını o merkezde ve Süfyan’ın kendine taptırmak için âbide olsun diye rekzettirdiği âfilesinin yanıbaşında gösterdi. Elhamdülillahi hâzâ min fadlı Rabbî.

Sevgili Üstadım! 10 Ramazan Perşembe günü, Zincirli Câmi-i Şerifinde bir başçavuş tarafından ezan-ı Muhammedî (A.S.M.) okunmuş. İnzibatlar tarafından götürülmüş ise de serbest bırakıldığı şâyi’ olmuştur. Yine bunu takiben yarınsı günü Cum’a namazında Hacı Bayram Veli (Kuddise sırruhu) câmi-i şerifinde bir kardeşimizin bizzât duyduğu üzere bir asker tarafından yine ezan-ı Muhammedî’ye (A.S.M.) başlanmış, fakat bir gürültü patırtı olarak bıraktırılmış. Câmi, cemaat birbirine girmiş. Müteakiben tekrar bir sivil şahıs yine başlamış ve büyük bir kargaşalık yine bıraktırılmış. Okuyanları almışlar, götürmüşler. Fakat henüz neticesi malûm olmamış. Bu hâdise-i azîmin birbirini takib etmesiyle velev ki bir hâdise çıkarmak kasdıyla müstebidlerin eseri dahi olsa, bu fakir ve âciz şu kanaata âcizane olarak vardım ki: Artık nur eser harekete geçti. Esasen سِرّاً تَنَوَّرَتْ emrine nihayete ermesi de bunun işareti değil mi idi? Artık Asâ-yı Musa, küfür ve isyan kayalarını parçalayacak, âb-ı hayat olan ve bu milletin pek çok muhtaç bulunduğu iman kevserlerini akıtmağa başlayacak, teşne-dilan Nur havzasına dalarak kana kana içecekler. Artık Nur havzasının Nur sâkisine saldıran Süfyan’ın altı başlı hunhar ejderi, Asâ-yı Musa ve Zülfikar’dan aldığı derin, onulmaz yaraların ızdırabıyla inleye inleye canhıraş feryadlarla can verecek. Evet evet, bu muhakkak ve kat’î. Çünki o Nur’a ihanet ve gadredenler cezalarını bulmadılar mı? Kendilerine min tarafillah Denizli hâdisesiyle ve mübarek Meyve ile yapılan ihtar işaretine kulak asmayanlar, ehemmiyet vermeyenler ve yine utanmadan, korkmadan o Nur’un fütuhatına sed çekmek isteyenler ve o Nur’un kat’iyyen sönmez ve sönmeyecek olan dünya umum elektrik kuvvetlerinin bir araya toplanmasından daha kuvvetli ve daha çok nurlu şuaatını üflemekle söndüreceğiz sanan bedbahtlar birer birer o güvendikleri mevki ve câh sandalyelerini kaybetmediler

mi? Eğer henüz gıyablarında mahkeme-i adaletin âdilane kararı kendisine tebliğ olmayan mücrimler varsa bilsinler ki: Hâkim-i Hakikî olan Allah-u Zülcelal Hazretleri onları afvetmiş değil. Belki şiddet-i tecziye için mühlet vermiştir. Meğer ki nedamet ederek tövbekâr olup, afv dileye, tarziye vere.. Kime? Hazret-i Kur'an'a ve Risale-i Nur'a.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu ve dualarınıza çok muhtaç Mustafa Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 67

Mektup 67

(Risale-i Nur’un eski ve anlayışlı ve çalışkan ve zeki bir şakirdi olan Zekâi’nin bu samimi ve tekellüfsüz fıkrası Lâhika’ya girsin)
Said Nursî

Risale-i Nur’dan mededlerim
Gamla geçen yeisle dolu bu cihan-ı elemden
Beklediğim şifa vardı, aradığım ezelden
Nice gaflet perdesine bürünmüştü hayatım
Şifa diye sundukları zehir imiş her elden
Buğulanan gözlerimle seçemezdim yolumu
Feryad eder dururdum düşündükçe sonumu
Nâ-ümiddim çaresizdim gurbet elde ağlardım
Bir mürşid ki bir rü’yada hemen tuttu kolumu
Ne hal böyle çocuk dedi bu saatta bu dağda
Şafak söksün gel buraya misafir kal otağda
Okşadı hem ikram etti, acıdı her halime
Ne Yaradan’a tahammül dedi bu çağda
Şafak attı, yol göründü ayrıldım ben otağdan
İçim dışım sevinç dolu uyandım bu rü’yadan
Âni sebeb, âni nefret üç gün sonra gurbetten
Ayrıldım o deryadan, sıyrıldım ben o ağdan
Yaralarım manevîdir, Hak’tan şifa beklerdi
Korkuyordum yaşamaktan ölüm derdi birdir dedi

Bu dünya da göçtü bana hem derd bulmak riyasız
Gönlüm hemen incitmeyen kalb doktoru dilerdi
Birgün bana bir dost gelip bir eseri vererek
Dedi bunu oku hem yaz, sana rehber diyerek
Arasıra irsal etti tiryak gibi eserler
İstinsaha koyuldum ben eserleri severek
Fevk-al beşer zulümlere iftiharla sabreden
Hak uğruna koydum başı, ben bir dellâlım diyen
Rü'yamdaki halâskârı ben ona şakird oldum
Çünki bana olmamıştı ondan başka nur veren
Hak kitabın dellâlıdır, dostu Hak, dostluğu hak
Özü doğru, sözü doğru her tarafta yüzü ak
Bu samimi ve bu kudsî hasletleri taşıyan
Üstadım ve âsârı bana rehber oldu ancak
O derin manalı Sözler, ruh safına ma'kes
Görür ve okur vechinden şems-i cihanı herkes
Bir lem'ası müştakına meh-i tâbân oluyor
Zerre-i envârına nice zulmet ediyor pes
Bilemez kadrini, manasını ehl-i şekavet
Hak yolunu gördü bu nurla ehl-i nedamet
Hayret içinde okudu o Risale-i Nur'u
Bu ne kudsî hitabe dedi, pek çok ehl-i hitabet
Her felsefe ehli okudukça oluyor müflis
İman ehli olan oldu cümlesi hâlis muhlis
Nice şaşkın korkaklara can verdi bu nur
Şefkat tokadıyla çok hırçını eyledi munis
Nice bin candan sâliki var ol rehber-i Hakkın
Ve yanan kalbime sunduğu bir kevser-i aşkın
Mümkün mü tahammül âh bu yağan bunca belaya
Olmasa Hakk'ın sunduğu iksir ve senin şevkin
Ne teselli ne büyük lütfun var şaşkın beşere
Bağlansa cihan yine azdır bu güzel esere

Hakk’ın va’dettiği günlere sen bir müjdecisin
Ne güzel ilhamın var, bu dünya gitse değmez esefe
Kabil mi ki ey Nur, senin tarif ve tavsifin
Hak ismini söyler kalblerde gezerken takdisin
Allah aşkına olsun ey Nur senden eyleme dûr
Şevk veriyor, ruh veriyor ruy-i siyaha tahsinin
Ey Nur, olayım Üstadına, ihvanına bende
Bahşeylese lütfun feyzini yazabilsem ben de
Yazabilsem kudsî hizmetine haşmetli kaside
Senin dersin ve medhin virdim olsun ölürken de
Üstadından, ihvanından dua bekler Zekâi
Ey nur-u ezel lütfet bizlere eyle tedavi
Sen bize bir nursun, hasmına yangın görünürsün
Taşırım uğruna kalbimde bin sırr-ı tefani
Ey nur-u hakikat ve ey ma’kes-i şems-i cihan
Senden razı ola Hak ve eyleye nice ihsan.
Risale-i Nur’un kusurlu hâdimi
Zekâi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 68

Mektup 68

(Bu fıkra; hem yazısı, hem ifadesi ile ehemmiyetli ve alâkası çok kuvvetli Atabey'li Abdullah'ındır. Bu mübarek kardeşimiz isterse Lâhika'ya girsin.) (Ve de girmiştir biavnihî teâlâ. Abdullah)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا وَ قَائِمًا

Aziz ve şefkatşiar cihan değeri Üstad-ı Muhteremimiz Efendimiz Hazretleri!

Hulûlüyle müşerref ve feyz-i bînihayesinden ümidvar bulunduğumuz Îd-i fıtr-ı mübarekelerinizi tebrik ile daha nice emsal-i kesîresine nâiliyetlerinizi Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak Hazeratından niyaz ve ricalarda bulunarak envâr-ı Kur'an başta ihvan ve yârân peşde Üstad-ı Muhteremimiz kaşda tasnifat ve tekemmülât-ı nuriyenin hasîn kal'asında tahassun etmiş zaîf ve liyakatsız ve âciz uzuvlarını alâ-kadr-it tâka teşkil eden bizleri arasıra tefekkürat-ı ruhiye gıdalarımızı gerek Asâ-yı Musa'nın âhirine ilhak edilen tefekkür ve gerekse ahîren elde eylediğimiz Eski Said ve Yeni Said'in …… tefekkürat-ı ulviye-i Üstadanelerinin bahşeylediği istirahat-ı kalbiyelerimizde pâyansız hem maddî, hem manevî cihadı bıraktığı şu âyât-ı beyyinatın tam i'cazıyla mütenasib tesellilere muhtaç bizlere وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ وَطُورِ سِينِينَ وَهذَا الْبَلَدِ الاَمِين ferman-ı celiline mana-yı zahiriye-i

ruhiyemize tam uygun gelmesi itibariyle ber-vech-i zîr arz-ı keyfiyet eyleriz efendimiz.

Yirmi küsur seneyi tecavüz eden fütuhat-ı Nuriye ve cihadiyeden herhangi bir çare müşkilpesendliklerinden me'yusen ve makhuren ve hâlen zehirli bir sıtma illetine mübtelâ musibetzede gibi hem yanan, hem titreyen münafıkların fikrine tercüman ve müslümanlık ile gâvurluk ortasında münhal bir mahal var zanneden safdil iğfal edilen bir kundakçının suret-i mahsusada memur edilip meslek-i Nuriyemizi muahazeye cür'et eden bir zavallının müracaatına aldığı cevabın bir buçuk ay te'hirinden sonra Ankara'da tasannu'kâr geçici surî bir hâdiseyi bir nebze izah eden Mustafa Osman kardeşimizin mektubunda rastlamış bulunuyoruz. Şöyle ki:

Nurcu, nurcusunuz kabul ettik fakat Cum'a namazının feyzinden mahrumiyetinize sebeb nedir? Ve keza siyaset-i diniye manzarasını ve hilafet-i ulya kisve-i muazzamasını tahayyül edip lâdinîliğini unutarak şerait-i müteaddideyi esasatıyla ihtiva etmeyen bugünkü o eyyam-ı mukaddesesinin feyzinden bizleri mahrum eden bid'akâr ve ülema-üs sû'un kulakları çınlasın demekle başta ezan-ı Muhammedî'nin tebdilini hangi maslahat iktiza etmiştir? Şu diyarın Türk ve Türkçülük bilâdı teranesiyle Türklüğün izzetine Arabça konuşmak şayet zıd ise bütün ecanib-i müteaddide lisanlarıyla zümre-i süfehanın tiyatro ve sair lehviyat pazarlarında ve hattâ cihana karşı ve şu mübarek yurdlarımızda medfun ervah-ı neyyirenin merkadlerinden uzletle ve sarih küfürlere tahammül edemeyip müntesib bulundukları mahall-i mahsusalarına ric'atlerini keşfeden bir kardeşimiz olan Şemseddin Yeşil kardeşimize aslâ itiraza mecal bulunmamaktadır. Zira zındıka meşreb-i menhusesinin mahsulünden çırılçıplak hoplayıp zıplamalarına karşı, öz Türklüğün nesli İbrahim Aleyhisselâm'a bağlılığı ve keza oddan ve beredden necat bulan yine o Halilürrahman nesl-i mübarekinden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm nesliyle özkardeşliği beş-altı asır evvel o bahadır Türk kardeşliğiyle memlû' bulunduğu şecere-i tûbâ-yı İslâmiyetin çekirdeklerini tâ Orta Avrupalara kadar mürşidane ve kahramanane Kırklareli nam-ı müstearını taşıyan ve mahsulâtı beş-altı kavim **(1)** necat bulmuş ve meydanda iken, o asîl Türklüğün necabetini lekedar edip böyle tahribkâr hevesatlara yeltenen bedbahtların artık mütenebbih ve mütenassıh olmalarını ihtar ederek

ilzam ve iskât edilerek Ankara Hacı Bayram Câmiinde ve başka yerlerde bu hâdiselerin ucu görünmeye başlanmış, mukallidane ve dessasane dahi olsa bizlerce şâyan-ı şükran-ı nimet bilerek bu gibi mahrum bulunduğumuz pek çok mevaddın tahkiki ve tevsiini an-karib temenni ve niyazmend-i Huda bulunduğumuzu arzedip başta Üstad-ı A'zamımız olarak ora kardeşlerimize ve hemşirelerimize bilumum selâm ve selâmetlerine dua ederiz.

Lütfi Vârisleri

Abdullah

1: Başta Arnavutluk, Boşnaklık, Sırblık, Bulgarlık, Yunanlılık lisanlarında sebat ettikleri halde şeref-i İslâmiyetle müşerref milel-i muhtelifedir.)

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 69

Mektup 69

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz ve çok kıymetli Üstadım Efendim Hazretleri!

Şimdi haber aldığıma göre bura ve havalisi zabıtası şiddetli emir almışlar: Nurcuları sıkı bir kontrol ve gözaltında bulundurulması hakkında… Bu haberin ne derece mevsûkiyeti belli değilse de bugünden itibaren nazarlarının üzerimizdeki faaliyeti ve bazı vesileler aramak gibi hareketleri görüldüğünden, bu haber teyid ediyor. Bizim dünyalarıyla alâkamız yok. Fakat her nedense Nurculardan çok korkuyorlar. Bu da budalaca ve divanece bir hareket olduğundan, temkinle ve sükûtla mukabele ediyor ve تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّهِ sırrıyla tevekkül ediyoruz. Muhaberatımızdan çok endişe edenlerin nazarlarını tahrik etmemek için muhaberatın yalnız Isparta yoluyla Emirdağ'lı mahreç postası nazar-ı dikkati celbettiğinden bu hususta oradan buralara yazılan mektubları ora postasına verilmesi çok muvafık olacağından o yolda emir buyurulmasını ta'zimle el ve ayaklarınızdan öperek selâmet dualarınızı dilerim kıymetli üstadım efendim hazretleri.

Günahkâr ve kusurlu talebeniz Nazif Çelebi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 70

Mektup 70

(Hüsrev'in mektubundan bir parça)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz, çok kıymetdar, çok mübarek, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Aziz ve şerif olan mübarek hatır-ı şerifinizi sual ederek sıhhat ve âfiyetinize dua eder ve binlerle geçmiş olsun deriz. Hayat-ı dünyada bekası için mütemadiyen el açıp dua ettiğimiz vücud-u şerifinizin ifnasına uğraşan zümre-i münafıkînin hücumuyla bizi daima titretip korkutan çok acıklı ve çok acılı matem haberini bize getiren bir mektubunuzu aldık. Okuyan talebelerinizin kalbleri hüzünle doldu. Âni şifa, âni âfiyet bahşedildiğini okumakla, hüzün içinde ağlayan kalblerimiz sürurla doldu. Hududsuz şükürler olsun o Rahîm ve Kerîm Rabbimize ki, düşmanların merhametsiz elleriyle verdikleri zehirlerini, vücud-u şerifinizde istihale ederek şefkat ve merhamet hasselerinizin takviyesine hâdim etti. Şiddet-i acz ve eşedd-i ihtiyaç içinde saadet-i dâreyn için çırpınan bizlere merhameten o âlî vücudu fânide yine bıraktı. Mahzun kalblerimizin ebede kadar âh u enîn içinde tahammülsüz feryadını muvakkat bir zaman için yine ta'til etti. Elemli ruhlarımızın ızdırablarına sed çeken gafletin altında saklandığı acıklı ve ateşli iftirakı, bir müddet için yine te'hir etti.

Mevlâsına ulaşmak için iştiyakla sür’at gösteren o ruh-u pürnuru, bizim için bu diyar-ı elemde yine ibka etti.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 71

Mektup 71

(Mustafa Osman'ın pek ciddî ve samimî sadakatını ve fedakârlığını gösteren ve haddimden çok fevkindeki mektubu, fedakârlığının bir vesikası olarak Lâhika'ya yazıldı ve size de gönderildi.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve mübarek Üstadım ve müşfik Efendim Hazretleri!

Sevgili Halil İbrahim kardeşimizin mektubuna dört mübarek sevgili ve ehemmiyetli kardeşlerimiz gibi bu fakir niyazmendiniz de iştirak etmekle beraber, aylardan beri muhtelif vesilelerle ihsas edilen, fakat ruhumun tahammül edemeyeceği bu çok acıklı firakı haber veren kelimeleri kat'î bir mecburiyet tahtında tevile yeltendiğim halde, artık bugün teviline yer bulunamayan bu muvakkat fakat çok acı ayrılığı ihbar eden vasiyetname-i âliyelerini aldıkta muhterem kardeşimiz ve büyük ağabeyimiz Abdülmecid Efendi'ye hitaben olan emir ve işaret-i âliyeye müraatla gözyaşlarımı zabt ve hapsetmeğe çalışarak bir şâirin sekerattaki maşukasına dediği gibi:

Bu dökülen giryelerim olsa da semm,

Sana feda olsam da ben ölsem de gitsem.

diyerek ağlayan ve delik deşik olan kalbimin kaleme intikal eden şu âcizane niyazını, merhamet ve şefkat ve lütufkârlığınıza iltica ederek, huzur-u fâzılanelerine arzeyler, hasret ve hürmetle mübarek

yed ve kadem-i şeriflerinizden öperim, canımdan daha çok aziz ve daha çok kıymetli efendim.

Evet anlıyoruz ki: اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى sırrı zuhur etti. 1341'de başlayan vazife-i Nuriye 1364'te kemale erdi. Artık ruh, vasıta-i mevt ile habibini bulmak istiyor. Ayrılık cana yetti. Aslından cüda ve Mahbub-u Ezelî'den uzak düştüğünden halktan uzlet ve ebeden Hak ile halvet istiyor. Esasen hiç bakmadığı zindan-ı dünyadan ıtlak, âlem-i nurda ve gülzar-ı cinanda seyran istiyor. Bu sebeble de bizlerin düştüğü telaş ve ızdıraba karşı kulaklarımızda

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلاَّ رَسُولٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَاِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى اَعْقَابِكُمْ

nida-i Sübhanîsi bir mana-yı işarîyle tekrar ediliyor. Her birerlerimiz bu sual ve ferman-ı Sübhanîye "Yâ Rab! Sen şâhid ol, geri dönmediğimiz gibi her birerlerimiz bu yolda inşâallah feda-i can edeceğiz." diye boyunlarımız bükük olarak cevab veriyoruz. İşte bizler bugün o günü, o acıklı günü yaşıyor gibiyiz. Ve bizim halimizde, şimdi hemen aynen Fahr-i Âlem Sallallahü Teâlâ Aleyhi Vesellem Efendimiz Hazretlerinin hastalıkları hengâmında Mescid-i Saadet'te namazı müteakib cemaate tevcih-i hitab ederek Cenab-ı Hakk'ın bir kulunu hayat-ı dünyeviye ile hayat-ı uhreviye arasında mütehayyir bıraktığını, onun ise hayat-ı uhreviyeyi tercih eylediğini beyan ile nefs-i Muhammedîsine işaret eylediğini anlayan ve ciğerleri pürhûn olan ashab-ı bâsafanın hali gibidir. İşte Cenab-ı Hazret-i Sıddık-ı Ekber Radıyallahü Anhu gibi makam-ı sıddıkıyette bu zamanda birer nümunesi bulunan Hüsrev'lerin, Tahirî'lerin, Feyzi'lerin, Ali'lerin ve nice binlerce Abdurrahman'ların gözleri kanlı yaşlarla doluyor, kalblerine akan gözyaşlarıyla da kalb-i hazînleri parçalanıyor, ciğerleri delik deşik oluyor. Bu hal-i pürmelâl karşısında

bu çok kusurlu niyazmendiniz, canı hükmünüzde, emrinizde olan bîçare de şöyle yalvarıyor:

Ey vücudu Risale-i Nur cihetinde âhirzamana bir vesile-i rahmet ve bir sebeb-i mağfiret olan, وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ferman-ı Sübhanîsinin bir mana-yı işarî ile, imana hizmet noktasında daire-i şümulünde bulunan sevgili efendim! Vücudunuz Risale-i Nur'la bu âleme ayn-ı rahmettir. Bazı ehl-i hakikattan hikâyet ediyorlar: Âşıklar canlarını istedikleri zaman verirlermiş. Ey derdlerin dermanı, bîçarelerin melce' ve penahı olan müşfik efendim! Biz zavallılara, boynu bükük, kalbi kırık âcizlere merhamet buyurup, taleb buyurulan o vücud-u âlîyi vermeyip bu hiç-ender hiç olan ve gaflet-i tefrika içinde çırpınan ve halâika hiç faidesi olmayan bu çok kusurlu talebenizin canını, o mübarek ve mukaddes cana bedel ve ivaz olarak verip, bir müddetçik daha olsun âlem-i nura bu dünyayı merhameten tercih buyurunuz. Bu can sizin yolunuza ve size kurban ve feda olsun. Sevgili Üstadım, müşfik ve merhametli efendim! Huzur-u âlînizde bu küstahane cür'etimden dolayı afvımı ve bu niyazlarımın hem kabulünü, hem mahrem kalmasını yalvarıyorum. Afv buyurunuz, firak sillesiyle sarsılan kalbime ve ona tâbi' olarak sallanan kalemime hayır (haber) anlatamadım; niyaz-ı âcizanemin kabulünü tekrar tekrar niyaz eyler, hayat-ı bâkiyeyi kazanan مُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا sırrına nâil bir vücud-u mübareke Cenab-ı Hayy-ı Lâyemut'un mevti iki defa tattırmayacağını bildiğim ve inandığım için, barigâh-ı Ehadiyete el kaldırıp şöylece dua ve niyaz eylerim ve bil'vesile tekrar tekrar el ve ayaklarınızdan hürmet ve hasretle öperim sevgili efendim hazretleri.

Ya Rabbî! Bu küre üzerinde bulunması bu zavallı beşer için Risale-i Nur ile bir vesile-i rahmet ve sebeb-i mağfiret olan mübarek Üstadımız Said Nursî kuluna ihsan-ı İlahiyeyi her an müzdad kıl ve bu âlem-i fenadan âlem-i nura irtihalini daha çok uzun seneler te'hir eyle! Yâ Erhamerrâhimîn, bu duamı Hazret-i Kur'an ve nur-u Kur'an hakkı için, Habib-i Ekrem hürmeti için, ism-i a'zam ve esma-i hüsna

hakkiçün ve hamse-i Âl-i Aba ve ehl-i beyt-i kiram hürmeti için kabul buyur âmîn, âmîn, âmîn. Velhamdülillahi Rabbil'âlemîn.

Safranbolu talebeleri namına, çok kusurlu ve duanıza çok muhtaç

Mustafa Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 72

Mektup 72

Çok sevgili, çok mübarek efendim!

Bugün kardeşlerimizden Hıfzı ve Osman Efendiler birbirinden ayrı vakitlerde yanıma geldiler. Müteessirane, boyunları bükük dediler ki: Üstadımız Efendimiz Hazretlerine bir mektub yazmalıyız. O vücud-u mübareke ehl-i imanın nihayetsiz ihtiyacı var. Bizim faidesiz olan vücudlarımız onun yerinde feda olsun. Bu fakir bu mektubu umum yazdığım için, yazdığımdan o mübarek kardeşlerimi haberdar etmedim. Anladım ki, onlar da aynı niyazı niyaz ediyorlar, aynı mektuba parmak basıyorlar. Ve kat'iyyen inandım ki: Bu fakir, zâtınızın yerine feda-yı can etmek isteyen binlerin en sonuncusudur. Ve o binlerin mübarek kalblerinden kalbime مِنَ الْقَلْبِ اِلَى الْقَلْبِ سَبِيلاً fehvasınca akseden arzuları üzerine bu uzun mektubumdaki fakirane niyazlara o mübarek binler nam u hesabına iştiraklerini bildiren imzamı koyuyorum sevgili efendim hazretleri.

Binler mübarek kardeşler namına Mustafa Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Manevî babamız, ilimde hocamız, iman yolunda üstadımız, çok mübarek ve sevgili efendimiz hazretleri!

Emirdağı'na teşrif buyurup, biz hakir ve âciz aileyi gaflet uykusundan uyandıran ve sû'-i ahlâklardan ayırıp koruyan, dalalet yolundan çevirip hakikat yoluna koyan, çok temiz ve tahir manevî âl-i Resul'den olduğunuza kat'iyyen şübhe olmayan zât-ı âlînize; bizler gibi insanlıkla alâkası olmayan, içi dışı günahlarla dolu olan bizleri kendine akraba eden, yârân kaydeden mübarek, mümtaz vücud-u şerifinize nasıl hizmet edeceğiz, bu şükrü nasıl îfa edeceğiz? Bize hakikatı haber veren, ders-i imanı içimize dolduran, ebediyet yolunu gösteren zât-ı âlînize nasıl hizmet edelim bilmiyoruz. Zaîf aklımıza, âciz fikrimize göre Nur'un kerametleri, Nur'un bereketleri pek açık ve aşikârdır. İsabet olan yangın dolayısıyla bütün dünyadan ve vefakâr hass-ul has kardeşlerimizden gelen ta'ziyeye, tebrike, takdire, çalışkanlığa hiç de lâyık olmayan bizler ve âciz, zaîf, miskin bizler nasıl cevab verelim? O müdhiş Nur deryalarına nasıl kalem kaldıralım? Hemen ancak dilimize, kalbimize gelen şudur:

"Yâ Rabbî! İsm-i A'zam ve nur-u Kur'an ve Habib-i Ekrem ve müceddid-i ekber olan Risale-i Nur yüzü hürmetine, dünyada Nurcular milyarlara çıksın ve bütün dünya Nurcular ve Nur ile dolsun.

Kalemleri mahşere kadar yazsın, dilleri berzaha kadar okusun. Nurculara sû'-i kasd eden münafıkları ve zındıka şebekelerini Cenab-ı Rabb-ül Mennan Hazretleri kahretsin. Nurcuları tazib için tecessüs etmek isteyenlerin gözlerini kör etsin. İlişmek isteyenlerin el ve ayakları kırılsın veyahut Cenab-ı Hak kalblerini Nur şuaı ile doldurup, nefislerini ıslah edip iman nasib etsin, âmîn.

Çalışkanlar namına

Osman

1: Üstadın yazdığı mektuba mukabele olarak bu mektup yazılmıştır. mS

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Merhum ve şehid ve Nur’un kahramanı olan Hâfız Ali Efendi’nin talebelerinden Molla Süleyman Efendi. Bu adam beş-altı senedir kemal-i sadakatla, bîfütur Risale-i Nur’a hizmet etti ve hâlen etmekte idi. Hüccetullah-il Baliğa’nın dokuz hüccetini bitirmiş ve Meyve Risalesi’nin Sekizinci Mes’elesinin hitamına yaklaşmış ve Asâ-yı Musa Risalesi’ni tamamlamağa ahdetmiş olan bu altmışbeş yaşında ihtiyar Süleyman Efendi, manevî kılınç olan kalemini bırakarak emr-i hak olan eceline: Yâ ecel, sen hoşgeldin. Cenab-ı Erhamürrâhimîn’den bana terhis tezkeresini getirdin. Elhamdülillah ben Cenab-ı Hak’tan gelene razıyım fakat Cenab-ı Hak kemal-i iman nasib etsin. Hem emanetimi ins ü cinn şeytanlarından ve beni kabir azabından muhafaza etsin. Ve sual meleklerimi câni ve katillere gönderdiği dehşetli melaikeler gibi değil, padişahın bir ziyafetgâhında iki arkadaşın musalahakârane birbirlerinin hal ve ahvallerini sorar gibi melaikelerini göndersin, âmîn.

İslâmköylü Mustafa

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok mübarek, çok kıymetdar, çok aziz, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Bu hakir talebeleriniz bizler; sevgili, mübarek üstadımızdan bu hafta içinde iki mübarek mektub aldık. Bu mübarek mektublardan birisi, şuhûr-u selâsenin hulûlü ve derd-i maişetin tazyiki ile Nurların kitabetine fütur verilmemesine, hem Nurların serbestiyetine emare olduğu evvelce sevgili Üstadımızca müjdelenmiş olan yağmurların rızkımız üzerine mebzulen yağması, hususan bu şuhûr-u selâsede daha çok gelmesi ve ruhlarımızın en çok muhtaç olduğu rahmetin Asâ-yı Musa ve Zülfikar-ı Mu’cizat mecmuaları elleriyle mebzulen nüzûl etmesi ve bu baharda çiçeklerin envaıyla tezyin edilen dağlar ve taşlar gibi, Nurcuların ve ehl-i imanın kalbleri füyuzatla bezenmesine dairdir.

Hususan küçük Isparta’nın çok güzel, çok letafetli nüshaları ve hem Kızıl İrfan ve Homa talebelerinizin sevgili Üstadımıza takdim edilen firdevsî, kudsî, nuranî hediyelerinin mübarek, kahraman hem çok çalışkan kardeşimiz Nurcu İbrahim’in eliyle sevgili Üstadımıza vâsıl olduğuna ve sevgili, mübarek Üstadımızın fevkalhad memnuniyetlerine dairdir.

Evet sevgili, mübarek Üstadımız! Sizi daima şen ve şadan görmek isteyen Isparta ve civarı talebeleriniz lillahilhamd fütursuz Mu’cizatlar mecmualarını tamamlamakta ve yağmurlar da maddî ve manevî pek kesretli yağmakta devam ediyorlar. Hududsuz şükürler olsun Rabbimize.

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 76

Mektup 76

(Çalışkan hanedanından, Risale-i Nur'a ciddî alâkadar, bana da çok hizmet eden Hacı Osman ve refikası Sultan ve mahdumları Halil'in Nur hakkında yazdıkları bu fıkra Lâhika'ya girsin.)

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Ey Risale-in Nur! Aşkınla feryad-ı figan içinde ben
Sevkinle cûş u huruş eden yine ben
Acıyarak haline vicdanla elem çeken ben
Mübarek Nur, yirmibeş seneye nasıl tahammül ettin sen.
Kudret yazsın seni, bütün dünya seyretsin
Âlemi nur kaplasın, mü'minler şâd …… olsun
Zulüm kalksın, dalalet ağlasın, zındığın mumu sönsün
Hasret kalan züvvar, nur ellerini öpsün.
Mübarek Nur, el bende kalem bende, parlayan ziya sende
Emir sende, hüküm sende, beşaret yine sende
Bağlayan sen, çözen sen, ferman sende
Açılsın mekteb, okunsun ebced, sultanlık sende
Dileriz rahmet Cenab-ı Hak'tan bol olsun

Talebeler umar himmet, Üstadımız var olsun
Çoğalsın kardeş, cihan iman dolsun
Ey Risale-in Nur ömrünüz uzun, üç aylarınız mübarek olsun.
Seni bize imdad yolladı Rahman
San’atını biliriz, kurtarmak iman
Nur’dan devamız var, korkmayız heman
Ey korkaklara bir kuvvet Risale-in Nur
Artık göster yüzünü, açılsın gözümüz
Dağıt dermanını gülsün yüzümüz
Nurunla yoğruldu bütün özümüz
Ey karalara bir ak Risalet-ün Nur.
Nurunla aydınlandı cihan güneşi
Dünyaya gelmedi Nur’un bir eşi
Bu kadar aramızda hâinin işi
Ey zındığa bir korku Risalet-ün Nur.
Vallah sensin cihana manevî başkan
Senin cismin büyüktür dağdan ve taştan
Sen aman çekilme bu faideli işten
Ey ölümden korkmayan Risalet-ün Nur.
Senin nurun bir nur ki tadına doyulmaz
Nur’un deryasına dalan artık ayılmaz
Senin mübarek yüzünü görmeden durulmaz
Ey insanlara bir ümid Risale-in Nur.
Bizler âciziz çevirme geldik kapına
Nur’un eline Bismillah deyip yapıştık
Meylimiz yok dünyaya tek bir kuruşluk
Ey derdlilere derman Risalet-ün Nur.
Bizler âciziz çevirme geldik kapına
Senin yolunu gördük, girdik yoluna
İmdad eyle kemter âciz kuluna
Ey doğruya delil olan Risalet-ün Nur.
Canımız feda olsun senin yoluna

Kılıncı çekip girdik senin koluna
Kendimizi attık Risale-i Nur yoluna
Ey münkire bir tokat Risalet-ün Nur.
Artık imdad eyle bizlere
Allah uzun ömür versin
Nur deryasına dalan gözlere
Ey bu zamanda şifa veren Risalet-ün Nur.
Senin nurun bir nur ki aleyhinde atılmaz
Nur’un eserleri bir dahi pis ellerle tutulmaz
Nur’un perdesi altına girdik artık kaçılmaz
Ey bu zamanda bir eczahane Risalet-ün Nur.
Nurlu kitabların Lem’a, Sözler, Şualar
Okumaya doyulmaz birkaç defalar
Nurun bize verir manevî gıdalar
Ey bu zamanda bir nümune Risalet-ün Nur.
Dünyanın sana karşı bu kadar sözleri
Sürüyoruz senin gittiğin nurlu izleri
Âh deyip de nurdan yaş dökerken gözler
Ey bu zamanda bir hakikat Risalet-ün Nur.
Saatlerce hiç durmadan çalıştın
Çalışa çalışa Hak yoluna ulaştın
Hakk’a eman deyip ellerini açtın
Ey karanlığa bir ışık Risalet-ün Nur.
Her derde derman bir risalen var
Durmadan çalışalım bize büyük kâr
Artık sana olduk ebedî bir yâr
Ey bize doğru misal Risalet-ün Nur.
Hasta olan gönüller artık açılsın
Her tarafa Nur’un deryası saçılsın
Bu zamanda kötünün yanında kaçılsın
Ey kötülere doğru yol Risalet-ün Nur.
Sana kimse kötü gözle bakamaz

Senin eserlerini kimse elden atamaz
Şeytana uyup bizlere çatamaz
Ey zamanın müceddidi Risalet-ün Nur.
Sensin bu zamanda en büyük âlim
Eserinle olduk birer küçük âlim
Âciz küçük taleben çok zalim
Senden meded bekliyoruz ey Risalet-ün Nur.

Üstadım efendim hazretleri! Nur'un deryasından alabildiğimiz sözleri size sunduk. Kabulünü rica eder, hürmetle el ve ayaklarınızdan öperiz.

Çalışkan hanedanından baba-oğul
Osman ve Halil ve vâlidesi Sultan

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 77

Mektup 77

(İnebolu kahraman şakirdlerinin ramazan tebrikleri)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, çok aziz, çok mübarek ve kıymetli Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Zât-ı Müncînize olan hasret ve iştiyak ateşi Risale-i Nur'a hizmet yollarında devre devre geçirdiğimiz muzafferane ve galibane mücahedattan mütevellid hissiyat-ı azîmenin şevki Asâ-yı Musa mecmuasının yazılması anlarında ve Zülfikar mecmuasının yazılmaları arasında zuhur eden hikmet mecmualarla kalblerimize dolan ferah ve sürur neş'esi en son müşerref olduğumuz açık mektub emr-i âlîsine tebaiyet eden şu birkaç haftalık vukuatlar, Musa Aleyhisselâm'ın asâsı ile taştan sular fışkırmasının bir nev'i olan maddiyat ile mahsur şehevat ile ölmüş kalblerin bir anda başka bir şekil alarak hayatlanması bir vakitler iki kardeş bir arada gördükleri zaman tabiatla kör olmuş, evhamla çıldırmış الخائن خائف zümresinin güya gündüz gözleri önünde binlerce insan taptıkları putları elleriyle kırarak bağırırken, biz Risale-i Nurculara lütf-u Sübhanî feyz ve himmet siz Üstadımız Hazret-i Bediüzzaman müzeyyen kanatları altında duyduğumuz his ve gördüğümüz mu'cize-i Kur'an ve Nur karşısında sabahlara kadar şükren-lillah

tecemmu’ eden Nur meclisinde yirmibeş senedir siz sevgili Üstadımızın her ân be ân işaret edip haber verdiği vukuatların tezahüründen hattâ yarınlar ve hattâ hayat-ı uhreviyeyi de aynen böylece siz sevgili Üstadımızın Kur’anın Risale-i Nur’uyla haber verdiği hakikatlar ve müjdeler tahakkuk etmişçesine bizlere verdiği sevinç, ferah ve sürur ve onun ateş-i aşkı ve en sıcak ve saf hissiyat-ı medidesiyle şu mecliste bulunamayan kardeşlerimize de vekaleten hepimiz şeref-i hulûluyla müşerref bulunduğumuz mübarek ramazan-ı şeriflerinizi âcizane, fakirane ve çok kusur ve günahlarımızla fakat şefkat, merhametle afvlarınıza sığınarak tebrike müsaraatla müşerref olarak çok sevgili Üstadımızın ömürleri müzdad, sıhhat ve âfiyetle daha pek çok şuhûr-u selâseler, ramazan-ı şeriflerde siz sevgili Üstadımızı başımızda görmek isteyerek bizim için menba’-ı hayat ve nümayan olan mübarek ve müteyemmen hâk-i payîlerinizi ve kadem-i şeriflerinizi ve mübarek temiz ellerinizi biz İnebolu ve havalisi Risale-i Nur şakirdleri hep ayrı ayrı yüzlerimize ve gözlerimize öpmekle mes’ud ve son derece müftehiriz. Aynı hissiyatlarla bildiğimiz ve bilmediğimiz bilcümle Risale-i Nur kardeşlerimize ve bilhassa başta Hüsrev ve Tahirî ve Kâtib Osman ve Ali, Mehmed, Geylan ve refikleri mübarek Isparta ve civarları ve daha hatırımıza gelmeyen bütün Nurcuları bu muazzam ve mübarek ramazan-ı şeriflerini tebrik eder ve çok seneler dünyada ve cennetlerde hep beraber böylece siz sevgili ve mübarek Üstadımız başımızda çok mübarek günler geçirmemizi Rabbimizden temenni ve niyaz eyliyoruz, âmîn, âmîn, âmîn.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

İnebolu ve civarı
Risale-i Nur şakirdleri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 78

Mektup 78

Çok muhteşem bir tevafuk:

Çok sevgili Üstadımızın tahminen altı aydan daha evvel yazmış olduğu müjdeli mektublarından bir satır yazıdır: “Matbaanın tahir olmayan kirli elleriyle, yeni huruf libasında 500 nüshayı vermesine bedel, inşâallah Risale-i Nur şakirdleri 5000 nüshayı temiz elleriyle, hatt-ı Kur’an ile, müslümanların ellerine yetiştirecekler… ilh.”

Bir eser-i inayet ve bir teşvik feyz-i nur ve sevkiyatla idrakine tam muktedir olamayacağımız muazzam bir inkılabın anahtarı olan Zülfikar Mu’cizatlar Mecmuasının kitabet ve teksiri için çareler araştırırken, bir hüsn-ü tesadüfle ve kardeşlerimiz Nazif ve Salahaddin maddî ve manevî hamiyet-perverlikleri ile münasib ve muvafık bir makineyi İnebolu’ya yerleştirmiş ve tecrübe nümunesini de sevgili Üstadımıza gönderdik. İntizarda iken bir gün alemdar-ı Nur ve mücahid ve kahraman kardeşimiz Tahirî güler ve nur yüzüyle burada karşımızda çıkıyor ve bizi meserretlerle gark ediyor. Sebeb-i ziyareti gayet basit. Hem bir hasbihal, hem de bu acib makine hakkında malûmat alıp îcab ederse bir de kendisi alacak. Henüz gönderilen nümuneye bir cevab alınamadığından Zülfikar’a da başlanmamış. Bu hususta konuşuyoruz. Bu esnada Tahirî kardeşimiz, “Bir kerre ben de tecrübe edebilir miyim?” diye sual etmesiyle, hiçbir şey yukarıya yazdığımız bir satır yazı ve saire hatır u hayalimize gelmeden sırf bir tecrübe mahiyetinde onun muayyen kalem ve kâğıdını Tahirî kardeşimizin eline verip bu tecrübe için yapılan kâğıtlar da boşa gitmesin gayesiyle, Mu’cizat-ı Kur’aniye’nin “Bismillah” ve ilk sahifesini yazarak bu sahifeden yapılması arzu edilen bin aded mecmuanın bin aded ilk bir numaralı sahifesi kendi

kaleminden hasıl oluyor. Bundan onbeş yirmi gün evvel vaki' olan bu tevafuk, bugün şu âciz mektubumuzu ramazan-ı şerif tebriki münasebetiyle yazarken hatırlıyor ve derhal yukarıya yazdığımız sevgili üstadımızın, bir seneye yakın evvelden o tahir eli haber vermesi bizi hayretlere düşürüyor. Ve bu satırları yazmak mecburiyetinde kalıyoruz. Şübhesiz ki, bu bin nüsha ilk teşebbüstür. Nitekim bu hafta içinde Asâ-yı Musa'nın da bin nüshası için, cem'an yekûn şimdilik üç ton kâğıt sipariş vermiş bulunuyoruz. Şu halde 5000 nüsha az bir zamanda Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle hazır olmuş demektir.

Ey sevgili Üstadımız! Buna biz kusurlu ve âciz talebeleriniz gözyaşlarımızdan başka hiçbir söz bulup söyleyemiyoruz. Şu halde Risale-i Nur'un elli senelik, Hazret-i Kur'an'ın 1500 senelik mücahedatının son azametli mahsulünün bu çok manidar tevafukuna biz mâşâallah ve bârekâllah diyerek, daha geniş tasrih ve şümullerini kudretli kalemlere bırakarak Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler ediyoruz. Evet bu ne büyük bir hakikat ki, pek yakın şanlı istikbalin ve cadde-i şeriat-ı kübrasının resm-i küşadını pek çok zaman evvelden manevî işaretlerinizle bu mübarek alemdar-ı Nur'un tahir elleriyle kendi zât vekaleten yaptırdığınıza bizler şâhid ve bütün ruh-u canımızla bu tasdik ediyoruz.

Nazif Çelebi, Büyük İbrahim, Küçük İbrahim, Sâlih, İsmail, Gülcü Hüseyin, Dursun, Ahmed Hamdi, Berber Osman ve arkadaşları.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 79

Mektup 79

Bu mektub yazılmasından az sonra garib bir vakıa…

Risale-i Nur'un hakikatlarına şimdiye kadar alâkadar olmamış, beş vaktini kılan birisi, son günlerde, hayat-ı uhreviyesini mahvedecek bir kâğıt kullanmış. Bu vesile ile Risale-i Nur'un hakikatlarını bir kardeşimiz, dört kişi arasında onlara izaha çalışmış. Cinsini bilmediğimiz bir ufak kuş geliyor, o kâğıdı kullananın göğsüne tırnaklarını geçiriyor. Bu beş kişilik kalabalığın içinde ve hayret nazarları arasında hiç kaçmadığı gibi gözleri, o adamın gözlerinde ve başını da mütemadiyen sallıyor. Bir müddet mütehayyir seyrediyoruz. Ve elimle alıp sevdikten sonra, oradakiler de seviyor ve bırakıyoruz. Bir ok gibi gidişi, bu hayvanın tamamen sıhhatta ve özürsüz olduğunu bize isbat ediyor. Risale-i Nur hakikatlarının yalnız insanlar değil; hayvanat, tuyurat dahi tasdikçisi olduğunu bizlere ve bütün orada bu hakikatları dinleyen ve görenlere tasdik ve kabul ettiriyor. Biz Nurculara da şükren-lillah gözyaşları döktürüyor.

Hâşiye: Bu mektubun yazıldığı gece; yani, kardeşimiz Küçük İbrahim'in sabahtan anlattığı mezkûr kuş hikâyesini tasdik eden ikinci bir defa, Zülfikar-ı Mu'cizat'ın ondördüncü sahifesini yazarken Nazif'in penceresine gelen ayakları beyaz tüylü, cinsini bilemediğimiz küçük bir kuşun ayrılmadığını görünce, pencereyi açıp kuşun içeriye girdiğini ve yazı masasının yanındaki pencere perdesine konarak, kaçmayıp eline aldığı ve sevdikten sonra odada ve salonlarda bir müddet dolaşıp, tekrar gelerek yine tutup sevmiş ve açık pencereden bırakmış ve uçup gitmiş olduğu ve sabah ve akşamda Nurcuları ziyaretleri tesadüfî olmayan bu hakikatları, şükranla karşılayarak,

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى diyoruz. Ve bu ziyaretçileri takiben gece yarısından sonra çoktan beri muhtaç olduğumuz çok bereketli ve nâfi’ ve sâkitane rahmet-i İlahiye lehülhamd kuşluk zamanına kadar devam etmesi, daha yazamadığımız bir çok emareler, bu mübarek günlerin bu seneye mahsus kudsiyetini ve Zülfikar’ın yazılması berekâtın tezyidine vesile olduğu kanaatındayız.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

İnebolulular

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 80

Mektup 80

(Emirdağı talebelerinin)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ قِرَائَةِ حُرُوفِ الْقُرْآنِ فِى شَهْرِ رَمَضَان

Çok aziz, çok kıymetdar, çok şefkatli ve merhametli, nuruyla cihana şan u şeref veren, âciz, fakir ve hakir kalblere iman dolduran, kurtarıcımız, anamız, babamız, Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Kalblerimizden coşan sevgi ve saygı ile evvel mübarek gülden nazik hatır-ı âlînizi candan sual eder, el ve ayaklarınızdan ve eteklerinizden öper ve iki cihan içinde ehl-i iman için bir nimet ve bir lütf-u İlahî olan o mübarek vücud-u şerifinizin sıhhat ve âfiyet ve selâmet kadîm olması için Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn Hazretlerinden tazarru' ve niyaz eyleriz.

Mübarek senenin bir ayı ve ayların sultanı, ömrümüzün leyle-i kadri ve âhiret şehrinin kârlı pazarı olan, mübarek mü'minlere nur saçan ve Nurculara çok uğurlu gelen ve gelirken her iki kanadında iki aded makine getiren, Risale-i Nur'u çoğaltıp sebeb olan şehr-i ramazan-ı şerifinizi tebrik eder ve bu uğurlu aydaki hasenatın zât-ı sevgilisi Üstadımız ve umum Risale-i Nur talebeleri ve ehl-i iman için

binler aydan hayırlı olmasını diler ve bizleri dalalet ve gaflet bataklıklarından kurtarıp nurlarıyla imdadımıza yetiştiren Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e milyarlar defa şükreder ve الحمد للّه رب العالمين حمدًا يوافى نعمه و يكافى مزيده deriz.

Yeni bir muvaffakiyet ve keramet-i Nuriye olan canımızdan kıymetli Üstadımız bundan bir sene evvel ihbar ve iş'ar ve tebşir buyurduğunuz bu açık ve aşikâr olan hatt-ı Kur'an o matbaacıların kirli ve lâyık olmayan ellerine verilmez. Bunlara bedel yine Risale-i Nur'ları binler nüshaları kendi mübarek ve tahir elleriyle yazacaklar, emrinizin çok zahir bir tasdikçisi olarak elde edilen hârikulâde makinenin Isparta ve İnebolu medrese-i Nuriyesinde milyonlar kalem yerine muvaffakiyetle çalışmaları bizleri nihayetsiz derece sevinç ve sürurlara garketti. Bu uğurlu makine ve çalışan Kur'an hizmetkârlarını biz Emirdağı talebeleri tebrik ve takdis ederiz. Yine öpmeye, koklamaya doyamadığımız el ve ayaklarınızdan öper ve ehl-i imana iki cihanda gayet müessir olan hayır dualarınızı bahr-i umman kadar âcizleri karayüzlüler bekler, dileriz efendimiz hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağ talebeleri namına kusurlu günahkar asi talebelerinizden,

Terzi Raşid, Sıhhiye Hayri, Terzi Sâdık, Mehmed, Ceylan, Camcı Mehmed, Hasan, Terzi Mustafa, Kasap İbrahim, Osman.

Çok mübarek üstadımız..

Görmeyi çok arzu ettiğimiz mübarek İnebolu ve gül kokulu Ispartalıların aldığı uğurlu ve hayırlı makinelerin levazımatına yardım için küçük Emirdağı'nın bîçare talebeleri bir yardım olmak üzere şimdilik her makineye yüzer lira ayırıp hazırladılar. Göndermemize yüksek müsaadeyi candan rica eder, ellerinizi öperiz.

Emirdağlılar

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Nureddin, Mehmed, İsmail, Nâil'in fıkralarıdır.)

Üstadımızın rızkında acib bir bereket, biz Nureddin, Mehmed, İsmail, Nâil gördük ki: Ramazan'ın başından onaltı gün kadar buranın küçük ekmeğinin bir tanesinin yarısından dört veya beş parçasından bir tek parça (yirmi gram kadar) hem sahurda, hem iftarda, suyu çok bir çorba ile kâfi geldiğini gözümüzle gördük. Şübhemiz kalmadı ki; yaptığı iktisada binaen rızkındaki bir berekettir. Acibdir ki; onbeşinci günü, böyle hesab ettik izhar eyledi. Aynı gecede bereket noksanlaştı, gözümüzle gördük. Keşke söylemese idik de, bereket kalkmasa idi. Üstadımıza zarar ettik.

Üstadımızın hizmetinde bulunanlar

Nâil, İsmail, Mehmed, Nureddin

Evet ben de bu dört kardeşin gördüğünü kat'iyyen tasdik ederim.

Ceylan

Hâşiye: Her gün bir ekmek alıyorum. Yarısını bana teberrük veriyordu, öteki yarısını da dört parça edip, üç parçasını, sabah, akşam kedilerine veriyordu, bir parçasını da kendine alıyordu.

Mehmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 82

Mektup 82

(Kuvvetli ve dikkatli kalemiyle Nurlara ehemmiyetli hizmet eden, hâlis ve muhlis bir kardeşimiz olan Raşid'in bu samimî ve dualı güzel fıkrası, Emirdağı talebeleri namına Lâhika'ya geçsin.)

Çok muhterem, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Vasiyetnamenizden müteessir olduğumuzu bildiren şu kusurlu yazılarımı huzurunuza sunar, kabulünü rica eder, bu vesile ile de ihtiramatımı takdim ederek, mübarek el ve ayaklarınızı öperiz, efendimiz hazretleri.

Vasiyetnameniz ağlattı bizi,
Kalbimizden silinmez ayrılık izi,
Allah için olsun unutma bizi,
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Risale-i Nur'dur nurlu yazısı
Kalbimize düştü firkat acısı
Yâ Rabb! Bize bağışla üstadımızı
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Nur yolunu sensin bize gösteren
Nur ilini sensin bize bildiren
Bu cihetle hepimizi tâ özünden güldüren
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Emirdağı meyvesinin çiçeği
Bozdurur zındıkların ocağı
Risale-i Nur'dur deccalı öldüren bıçağı
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.

Senin Nur’un yüzümüzü güldüren
Nur’dur bize doğru yolu bulduran
Dalaleti, bid’atı kökünden öldüren
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Bütün dünya Nuruna el bağlıyor
Şakirdlerin gizli gizli ağlıyor
Nur-u firkat yürekleri dağlıyor
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Çoktan beri görmedik nurlu yüzünü
Eserinde okuyoruz mutlu sözünü
Nur’dur biliriz senin özünü
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Risale-i Nur’dan aldık ilhamı
Attık artık bid’alar efhamı
Risale-i Nur’dur Hakk’ın kelâmı
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Nur uğrunda arşa çıktı ünümüz
Hazret-i Üstad’dır nurlu pîrimiz
Nur yoluna feda olsun canımız
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Daldık bizler Nurlu deryaya
Kapılmayız artık kuru hülyaya
Şimdiden sonra aldanmayız riyaya
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Kardeşlerim haber vereyim size
Hak selâmet versin o nurlu yüze
Üstadım hakkını helâl et bize
Nurlu ömrün uzun olsun Üstadım.
Emirdağı talebeleri namına, fazla kusurlu talebeniz
Raşid

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 83

Mektup 83

Kalbe gelen ve tazyik eden birkaç satır şiirle konuşmak isterim.
Ey şah-ı câvidan Risale-in Nur
Gün gibi doğdun bize âlemi nur ettin.
Ey canan-ı ekvan-un Nur
Ey Risalet-ün Nur! Küfriyeti, zulmeti cihandan dûr ettin.
Ey hars-ı sünbül, zümrüd ve yakut-u bostan-un nur
Râh-ı Hüda'da abd-i zelili mesrur ettin.
Ey bütün kevn ü mekânın, sayısız zîhayatın
Yandın ve yakıldın, nice yıl kandırdın nura bizi
Nuru ruhu hayatı bağı bostanı olan Risale-in Nur
Sabrınla asırlar boyunca eyledin kalbe ……
Bu âvâre gönlümü refk-i a'lâya
Çeken kimdir acib Cemil-i Mevlâ'ya
Bakın âşık olmuş urûc eden semaya
Beşaret işaretle refk-i a'lâya
Bakın gülüyor, doğdu mağribden dünyaya
Her nesne birer dost Mâlik-ül Mülk'ten
Her ses bir sadâ-yı Kur'andır, bu alınmaz bizden
Beyn-en nevm ve-l yakaza ey nur dehası
Ben gördüm seni arş önünde safası
Kalemle çiziyordun nur davası
Bî-tahammül seyre aynım muamması.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 84

Mektup 84

(İnebolu Nurcuları hakkında kısa bir tarifedir)

Birincisi: Üstadından ve nurundan mün'akis, her an bir sultan, bir küheylan vakar-ı azametinden gezerken; sokakta titrer zemin, gürler melekler heybetinden, çarpar kalbim görünce köşeden. Der için için: "Nazif geliyor." Bütün gözler ona dikilmiş. Kimi beğenmez temerrüdünden, kimi bakamaz yüzüne utancından, kimi kalbinden âşık, havf-ı halktan hakkı izhar edemez. Nurcu kalbinde tık-tak sanki huzur-u Üstad'da… Buyurun lütfen oturalım, Üstad hesabına cevab. Sağol, teşekkür ederim. Bazan yeni muvafık haydi oturalım. Bil ki gönüller mesrur o anda, melekler bile tebessümde, nâciz kalemim nasıl tarif etsin? Siyasetten bahiste bir fısıltı: "Biz Nazif'i siyasetçi diyorduk. Şimdi anladık ki onlar Nurcu imişler."

Evet Ahmed Nazif Çelebi, maddî-manevî memleketi kurtarmak külfetini tek başına bile sırtına aldığı zaman aleyhinde yapılan zalimane en fena telakkilerin vakarını bozmayan bu kardeşin imanî hizmetine âlem-i İslâm minnetdar eder.

İkincisi: Zeki ve tahsilli olup bütün bilgi ve zekâsını Risale-i Nur'dan tahsil eden çok gayretle çalışan, Risale-i Nur'u şarkta garbda yayan, Amerika misyonerlerine yani Amerika kıt'asına Risale-i Nur'u tanıttıran, müslümanca neşriyat yapan ve mecmuacı şâir Necib Fazıl ile Risale-i Nur'un arasını bularak sâbık çekingenliğini ortadan kaldırıp Asâ-yı Musa mecmuasını vererek remzen parça parça intişarına sebeb olan ve gerek tab', gerek Risale-i Nur'un umumi-hususi çok mühim işlerinde baş rolü alan ve çalışan Abdurrahman Salahaddin…

Üçüncü: Zahirde küçük boyuyla, mana dolu lisanıyla, pek temiz ana doğma kirlenmemiş hergün tezayüd eden güzel huyuyla Risale-i Nur'daki gayreti ve gayret nümunesi, çok takdire değer gidişatıyla mantık ve bilgi dolu hitabıyla İnebolu Risale-i Nur talebelerinin topluluk ve tesanüd timsaliyle ve hanesini bizzât bütün talebeye açık bir medrese-i Nuriye vaziyetine getirmesiyle memleketimizi temsilde çok ileri giden hakikaten şerefli ve çok çalışkan kardeşimiz Küçük İbrahim…

Dördüncüsü: Risale-i Nur'a intisabıyla gençliğinin ilk sarhoşluklarından çabuk ayılan ve ciddî, sarsılmaz zühd ve takvasıyla ve çalışmasıyla Nur'u tarif ve tavsif te hoş sohbetiyle güzel yazı tashihi ve mücrimiyetiyle maddî ve manevî Nur'a hizmeti kat'î ve çok ciddî vakar ve haysiyet takdirkârlığıyla temiz bir nâsiye-i irfan haline gelen, ikinci mübarek Zekeriya olan Mehmed bin Salahaddin…

Beşinci: Sevgili Üstadımızın şifalı nazarlarıyla Nur'un tedavisine mazhar olmuş, gençliğini bu suretle sefahetin elinden kurtarmış, ümmi olduğu halde tereddüdsüz teslimiyetiyle Nur hesabına gülcülüğünü ve iki evsafı birleştirmesiyle Isparta'nın yazılı Nurlarını yüzlerce lira sarfından çekinmeyerek memleketimizde intişar ettirip burayı tam gayrete getirmesiyle kuvve-i hâfıza ve nâtıkasının dürüstlüğü sebebiyle Nur hakikatlarını arzu edenlere kâtiblerin iksirinden daha iyi izah etmesiyle evini, güzel bahçesini Nur dershanesi haline getirmesiyle, hoş sohbetiyle Risale-i Nur'un haysiyet ve azametini göstermekte çok iyi tanıyan kardeşimiz Gülcü Hüseyin…

Altıncı: Süflî bir hayatla otuzbeş yaşını harcayıp istikbalinden korkarak Risale-i Nur kucağına atlayan, ümmi denecek derecede yazıda noksan olduğu, Hâfız Mustafa kardeşimiz İnebolu'ya geldiği zaman elinden tutup keramet-i Nuriyeyi bizzât bu kardeşlerimize gösteren; ondan sonra buranın en güzel kalemini kullanan, Risale-i Nur'a derin bağlılığıyla tanınan, Nur cadde-i kübrasına girdiğinden dolayı çok büyük sefahet, felâket çukurundan kurtulduğundan çok sevinç ve neş'eli olan, gerek maddî, gerek manevî Nurlara yardımda zevk duyarak çalışan ve içimizde çok sevilen kardeşimiz Nalbant Ahmed…

Yedinci: Risale-i Nur talebelerinin ramazanda tevkifi sırasında Isparta'dan getirtmiş olduğu kitabların içinde Hücumat-ı Sitte ve Beşinci Şua gibi risaleler "sende var" diye pestil gibi gece sabaha kadar döğülüp yine sabrederek birçok zorlukların geçilmeğe sebeb olan, günlerce ızdırabını çektiği halde zerre kadar şikayet etmeyen, Risale-i Nur'a talebe olmadan evvelki gaflet, Nur'u elde etmek suretiyle hasenata tebdilinden daima şükren intişarında; gerek yazı ve gerek maddî feragatta gayret gösteren kardeşimiz Semerci Dursun…

Sekizinci: Sevgili Üstadının elini öpmesiyle ve kaleme sarılıp Nurları yazmağa başlamasıyla hayret verici bir değişikliğiyle son derece çalışan, son zamanlarda kendi yazısını çok güzel saymadığı için Sâlih kardeşimizle beraber tashihçilikte çok ileri iş gören, Risale-i Nur'a açıktan açığa dil uzatanlara karşı şahin bakışıyla onları susturan, feragat ve gayretiyle ittihad ve teşebbüste kuvvetli teslimiyet ve hayırhahlığıyla anılan ve sevilen kardeşimiz Büyük İbrahim…

Dokuzuncu: Genç bir şahsiyet olduğu halde ihlası sebebiyle Risale-i Nur'un mütenevvi' keramat ve güneş gibi hakikatlarıyla bütün köyünün öne gelenlerini fenalıklardan şimdi de küçük-büyük ahalinin kısm-ı a'zamını Risale-i Nur dairesine sokmağa muvaffak olan, bütün sene köyünün çocuklarına Kur'an dersi vermek ve bilhassa Risale-i Nur'un yazısında çok gayret gösteren, bütün köyünü olduğu gibi; hattâ civar köylere de yardımda tesir gösteren ve onları da Risale-i Nur'a teşvik ederek ıslahına sebeb olan mütevazi, mükerrem, takva ve hüsn-ü ahlâka sahib olmak güzelliğine mazhar olan, köyünün birçok çocuklarına Risale-i Nur derslerini bizzât çalıştıran, va'z ve hutbesini Risale-i Nur'dan aldığı ilhamla söylediğini her an ilân eden Urze köyü hatibi Molla Rıfat…

Onuncu: Güzel yazısıyla bütün talebelerin başkalarına yazdırmak hissini duyanların yazı hayretine alan, yirmidört saatte birkaç saatçiğini yemek, uyku gibi zarurî işlerinden mâada bütün gününü yazı yazmakla Risale-i Nur'un gölgesinde hakk-ı diyanet ve takvaya ve kendine mahsus ehl-i kalb olmuş Nur yazıcısı ve kâtibi ünvanına bihakkın liyakat gösteren İzzet…

Onbirinci: Risale-i Nur’u ilk okuyuşta âşıkı olan ve gözyaşlarıyla kuruyan kalemini ıslatan, köyünde tek oldukları halde ehl-i ilhadın en ateşli zamanlarında iman ve Kur’an derslerine çalışan ve köyünün çocuklarını çalıştıran Ömer Ağa…

Onikinci: Kardeşi büyük ruhlu Küçük İbrahim kardeşimizin tavsiye ve gayretiyle çok kalın ve pas ve gaflet ve sefahet çukurundan Risale-i Nur’un ışığı sayesinde kurtulan, az zamanda çok çalışan, umuma çok, her cihette yardım eden kardeşimiz İsmail…

Risale-i Nur’a sevgisi, çalışkanlığı, bağlılığıyla, güzel yazısıyla, teşvik ve tergibiyle sevilen Molla Ahmed, Ömer Lütfi, Mübarek Zekeriya, Tabakçı İsmail, Ali Osman ve daha çok büyük-küçük kardeşler var. Risale-i Nur hesabına isimlerini vermek isterim.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 85

Mektup 85

Altı-yedi sene kemal-i sadakatla bana ve Risale-i Nur'un kitabetine hakikatlı hizmet eden Kastamonu Hüsrev'i Mehmed Feyzi'nin mektubu, şahsıma ait haddimden pek çok ziyade makam vermesi gerçi mesleğime muhaliftir; fakat onların hüsn-ü zanları hakkımda bir makbul duadır diye ilişmedim. Onun gibi dikkatli, Nur'un serkâtibinin yazısına ilişmemeli diye aynen Lâhika'ya girmesini kabul ettim.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Mübarek leyali-i aşerenizi, hem kudsî bayramınızı, hem Risale-i Nur'un tenvirini tebrik ve başta sevgili üstadım olarak umum Risale-i Nur şakirdleri ve bütün ehl-i iman hakkında bu mübarek leyali ve eyyamın müjdeli, beşaretli ve sürurlu olmasını Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den niyaz ve istirham eder, sevgili Üstadımızın

hayra yükselen nurlu mübarek ellerinden öper, külliyet kesbetmiş makbul dualarını bekler ve en derin hürmetlerimizi takdim ederiz.

Bu defa yine sevgili Üstadım şakirdlerinizin hüsn-ü zanlarını kırıyorsunuz ve şahsıma fazla kıymet vermeyiniz buyuruyorsunuz. Elbette bu hal tevazu ve kudsiyetinize delalet ediyor. Fakat sevgili Üstadım! Sizin suretiniz inayet-i Hak'la ayn-ı hakikat, şahsınız ayn-ı şahs-ı manevî olmuş. Cenab-ı Hak sizi ism-i a'zamın tecellisine mazhar,

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ ِلْاِسْلاَمِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ âyetinin sırrına nâil buyurup, mübarek kalbinize öyle hârika bir kudsiyet ve hikmet, sadrınıza öyle bir inşirah ve vüs'at ihsan eylemiş ki, işte o mes'ud sadr-ı vâsiin sema-i manevîsi olan ulvî kalbinizde külliyet-i Nur'da Risale-i Nur'un Sözler'i namını alan ve herbiri gayet hârika birer iman-ı tahkikî hüccetleri olan otuzüç aded "Siracünnur", hem Risale-i Nur'un Mektubat'ı nâmını alan ve herbiri birer bürhan-ı vahdaniyet ve risalet olan otuzüç aded "Mesabih-ün Nur", hem Risale-i Nur Lem'a namını alan ve nur-u hidayet caddelerini gösteren "Lemaat-ün Nur", hem Risale-i Nur'un Şualar'ı namını alan ve nur-u marifet ve rahmet-i İlahî dûrbînleri olan "Şuaat-un Nur" kalbinizden tulû' ve zuhur bulmuş, izn-i Hak'la ulü-l ebsar'a tarîk-ı hidayeti gösteriyor.

اَللّٰهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ وَلاَ مُعْطِىَ لِمَا مَنَعْتَ

Sevgili Üstadım! İşte şakirdlerinize hüsn-ü zanlarındaki ifrat bu hakikatı kâh Risalet-ün Nur'un nur-u hidayet ve nur-u tevfik ve nurlu tevafuk mesabihleriyle zînetli sema-i manevîsi olan nurlu sahifelerinde, kâh sevgili Üstadımızın nur-u ilm-i hakikat ve nur-u hikmetle münevver, mes'ud sîmasında yine Risale-i Nur'dan açılan dîde-i nur-u iman ve çeşm-i basiretle temaşalarından hasıl olan pür-safa-yı kalbî ve müteşekkirane ve takdirkârane ve istihsankârane ve minnetdarane silsile-i tefekkürattan neş'et eden bir sürur-u ruhanînin temessül ve tecessüm etmiş birer meyvesi ve suretidir. Çok defadır

alâkadarane merakla sorduğunuz muhterem, fâzıl, merhum Şeyh Ziyaeddin Efendi, âlem-i Nur’a irtihal eyledi. Cenab-ı Hak başta sevgili Üstadımız olarak bütün Nurcuları hizmet-i kudsiye-i Nuriyede daim buyursun, âmîn. Hakikaten bu mübarek zât, âhir ömrüne kadar burada bütün ülema ve meşayih ve eşraf içinde Risale-i Nur’a ve sevgili Üstadımıza karşı ciddî alâkadarlığını göstermekten, hattâ bir bayramda ziyaretine gitmiştik. Cemaat huzurunda

نه غم امت محمد عليه الصلاة والسلامه كه

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gibi şefi’leri ola ne korku,

Denizin dalgasından ol kimseye ki; Nuh Aleyhisselâm gemici ola.

Ne hüzün, ne keder sizlere ki, Bediüzzaman gibi müdafiiniz, Said Nursî Hazretleri gibi üstadınız ola!..

diyerek Sa’d-ı Şirazî’nin

چه غم ديوارامترا كه باشد چون پشيطان

چه پاك از موج بحران را كه باشد نوح كشتيبان

beyitlerini okuyup üstadımızı hürmetle yâdeylemiştir. (Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten)

اللهم النور قبره يه نور حقائق النور آمين

Mehmed Feyzi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 86

Mektup 86

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek, çok sevgili Üstadımız efendimiz hazretleri!

İrsal buyurmuş olduğunuz birinci mektubunuzda geçen leyali-i aşeremizin her bir gecesi bir leyle-i kadir ve leyle-i berat ve leyle-i mi'rac kadar büyük, kıymetli olduğunu Kur'an-ı Azîmüşşan'ın وَالْفَجْرِ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ sure-i celilesi isbat ederek ve o gecelerde biz âciz kusurluların dualarımızın makbuliyeti için rahmet-i İlahiyeye el açıp dua ettiğinizden çok memnun ve müteşekkiriz. Cenab-ı Hakk'a hadsiz, hududsuz şükürler olsun ki; şu âhirzaman biz âcizleri insan olarak yaratıp kendi zâtına kul ve Habib-i Zîşan Efendimiz Hazretlerine ümmet olarak halkedip ve siz çok mübarek ve hak hakikatların kahramanı ve Hazret-i Kur'anın ser-tercümanı olan Üstadımız Hazretlerine talebe ve bu zamana kadar bir daha misli getirilmeyen Risale-i Nur'a şakird olduğumuza medyun-u şükranız. Ve esrar-ı Kur'aniye ve imaniyenin hakikatlarını bize öğreten siz hamiyetperver ve sabır kahramanı Üstadımız Efendimiz Hazretleri için milyonlar sene ömrümüz olsa, gece ve gündüz hizmetinizde bulunsak ve daima Cenab-ı Hakk'a saadet ve

selâmetiniz için dualar yapsak yine hakkınızı ödeyemeyeceğiz. Cenab-ı Risaletpenah Hazretleri olan Nebiyy-i Zîşan Sallallahu Aleyhi Vesellem Efendimiz Hazretleri dünyaya teşrifinde “Ümmetî, ümmetî” ve âhirete, dâr-ı bekaya teşrif buyurduklarında “Ümmetî, ümmetî” diye Mevlâsına kavuştuğu gibi, siz aziz Üstadımız da sekerat gibi olan dehşetli ve ağır hastalık ve sıkıntılarınızda biz âciz kusurlulara dua ediyorsunuz. Cenab-ı Hak, ümmet-i Muhammed’in selâmet ve saadeti için yaptığınız dualarınızı ind-i uluhiyetinde kabul buyursun, âmîn. Ve Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm’ın bu yevm-i arefe ve bayram gününde gözünün yaşını döktürüp ve İsmail Aleyhisselâm’ı bıçaktan kurtarıp selâmete çıkaran ve bütün melaikeleri ve enbiya ve evliya ruhlarını şâd …… eden bu mübarek günler hürmetine Cenab-ı Hak vücud-u şerifinize şifa versin, âmîn ve bu mübarek arefe ve bayramların emsal-i kesîresiyle müşerref eylesin, âmîn ve biz âciz kusurlularını Nur’un fütuhatı için ve dünyaya ilânı için izn-i İlahî ile arkanıza alıp hak ve hakikatları meydana çıkardığınız gibi, öyle de yine dünyada bizleri peşinize alıp hacca götürüp Nebiyy-i Zîşan Sallallahü Aleyhi Vesellem Efendimiz Hazretlerinin eşiğine yüzümüzü sürmek, gözyaşlarımızı akıtmaklar nasib ü müyesser eylesin, âmîn ve âhirette de yine ol Nebiyy-i Zîşan Efendimiz Hazretlerinin şefaatını cümlemize ihsan eylesin, âmîn.

Bu tarafta cümle kardeşlerimiz kalbler dolusu selâm ile mübarek el ve ayaklarınızdan öper ve bayram-ı şerifinizi tebrik ederek emsal-i kesîresiyle müşerref olmaklığınızı tekrar tekrar Cenab-ı Vâcib-ül Vücud Hazretlerinden temenni ve niyaz ederiz, efendimiz hazretleri.

Kusurlu talebeniz

Kâtib Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 87

Mektup 87

Çok sevgili, çok kıymettar, çok mübarek ve çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Mübarek el ve ayaklarınızı ta'zim ve ihtiram ile öperek, umum Nurcu kardeşlerimizle beraber îd-i saîd-i adhânızı ruh-u canımızla tebrik ve tes'id eyler, bu hayat-ı fâniyede idrak ettiğimiz seneler boyunca beşer için çok ehemmiyetli ve mukaddes ve lüzumlu olan hayatınız ve bu mes'ud ve nezih hayatın ehemmiyetli ve kıymetli ve hayat ve vücud kadar lüzumlu olan semeresi Risale-i Nur'la umum beşere (ister bilsinler, ister bilmesinler) alet-tevali nur ve feyiz ve bereket ilka ettiğinizden yine ruh-u canımızla tebrik ve biz Nurculara has bir teveccühle ve Risale-i Nur'un nefes kadar lüzumlu dersleriyle her nefesimizde büyük bir bayram yaptıran zât-ı faziletmeabınıza sonsuz minnetdarlıklarımızı arzederken Cenab-ı Erhamürrâhimîn Hazretlerinden şöyle niyaz ederiz: "Yâ Rabbî! Sevgili Üstadımızın ömrünü müzdad ve saadet ve selâmet-i daima içinde daha çok seneler bizimle bu hayat-ı fâniyede beraber eyle ve Risale-i Nur'u küfür ve dalalet bataklıklarında çırpınan beşere bizzât okutmasını nasib ü müyesser eyle ve biz zavallıları ebediyen onun gösterdiği yoldan ve ondan ayırma ve ondan ve umum Nurculardan razı ol, âmîn."

(Hizmetkârlarınız ve talebeleriniz Safranbolu ve civarı kusurlu Nurcuları, Risale-i Nur şakirdleri siyasete tenezzül etmediklerinden bu Mustafa kardeşimizin Nur'un fütuhatı hesabına yazdığı üç-dört

madde yazılmadı. Nurculara lüzumu yok, yalnız netice ve hâşiye yazıldı.)

Neticet-ün netice: Bu gençlik mümessili olan genç, bilmeyerek âdeta bu hâdisenin delalet ve işaratıyla Risale-i Nur'un hakikatlarını tasdik ve hak ve ayn-ı hakikat olduğuna bütün gençlik namına imza koyuyor ve fakir kat'iyyen tasdik ediyorum ki: Biz Nurculara müjdelediğiniz inayat ve eltaf-ı Sübhaniye peyderpey tezahür ediyor ve din ve iman ve Kur'an aleyhine harekete geçmek isteyenlere derhal bir muhalif ve muarız kitle zuhur ve yüzlerinden sütreleri, maskeleri alınarak aktar-ı nâsta teşhir ediliyor. Müjdeleriniz hep tezahürde ve Risale-i Nur'un hakikatları düşmanları tarafından bile tasdik olunmakta sevgili Üstadım.

Hâşiye: Ne mutlu o Nurculara ki, o Süfyan'ın hempâsına bel bağlamamışlar ve üstadlarının emirleri altında bu siyasî cereyanlarında gözlerinin ucuyla bile bakmamışlar. Hâdiseleri zuhuruyla milletin kalbinde bugün ölenler, o Nurcuların kalblerinde esasen yer tutamamışlar. Çünki Nur'un elimize verdiği pertevsûz dûrbîn çok ileriyi ve herşeyin hakikatını apaçık gösteriyor. Bizlere o mübarek ve mukaddes dûrbîni lütfeden o üstadımızdan ve kardeşlerimizden Cenab-ı Erhamürrâhimîn ebediyen razı olsun.

Çok kusurlu niyazmendiniz

Mustafa Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 88

Mektup 88

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, çok mübarek, çok muazzez, çok kıymetli kardeşlerim!

İki seneden beri âdeta aranızdan çekilmiş ve âdeta Risale-i Nur'u ve onun mübeşşir-i efhamını unutmuş gibi sükût ettim. Risale-i Nur bülbülleri şakırken uşak-ı hakikat şems-i hidayetin havlinde enva'-ı nağamat-ı garâm-âlûd ile terennüm-sâz olurken şems-i Muhammedî'nin âhirzamanda defa-i sâniyedeki tulu' dehrini, karşısında hayranlığın en yüce tahassüsatıyla bir cemaat-ı kudsiye, bir hizb-i İlahî, bir ikram-ı İlahînin süruru ile a'zamî bir coşkunluk gösterirken ben hissiz, camid bir taş parçası gibi sustum. Üstad-ı Mübeccel'in firakı ihtimaliyle tahassür volkanları fışkırırken, sadakat fevvareleri çalkanırken ben suyu kesilmiş bir çeşme gibi, bir değirmen gibi susuz, nuru sönmüş bir lâmba gibi ziyasız kaldım. Fakat aziz, sevgili, mübarek kardeşlerim! Hiç mahz-ı nur-u risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm olan Risalet-ün Nur'un câzibesine bir defa maruz kalan bir insanın o câzibe-i dilrübayı terketmesine, onun münşid-i ecmelinden o maden-i şefkat ve keremden vazgeçmesine imkân var mıdır? Hâyır sevgili kardeşlerim, daimî bu bîçare, bu pürkusur insan sizin daimî, ebedî malınız evet memlukünüzdür. Ve rahmet-i İlahiyenin feyziyle onu sizden ayıracak hiçbir kuvvet yoktur. O mahz-ı nur-u Kur'anî olan Risale-i Nur'un

âzad kabul etmez bende, onun menba’-ı akdesinin lâ-yeteazzel kölesiyim.

Sevgili kardeşlerim! İnşâallah şimdiye kadar söylemesine müsaade edilmeyen lisanıma müsaade verilecek ve mektublarım kesilmeyecektir. Bilvesile îd-i adhanızı can ü yürekten tebrik eder, cümlenize karşı hasret ve iştiyakımın hududsuzluğunu arzederim sevgili kardeşlerim.

Pür-kusur ve bîçare kardeşiniz

Ahmed Feyzi Kul

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 89

Mektup 89

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem ve müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Kardeşim Ceylan'ın babasıyla göndermiş olduğunuz kıymetli mektubunuzu sonsuz sevinçler içinde aldım. Çok sevgili ve müşfik Üstadım hazretleri! Bu yüksek lütuflarınıza mazhar olduğumdan dolayı ne kadar memnun olduğumu tarifte âcizim. Cenab-ı Hakk'ın bu ihsanına karşı ne kadar şükürler etsem yine azdır. Âlicenab Üstadım efendim! Sizin yine tesemmümden rahatsızlığınızı öğrenince çok üzüldüm. İnşâallah buna cür'et eden zındıkların elleri yakında kurur. Göndermiş olduğunuz Nur eczalarından Asâ-yı Musa'nın birisini mütalaa için mütekaid hâkim beye verdim. Çok memnun oldular. Zâten siz üstadımız İstanbul'da bulunduğunuz sıralarda kendilerini tanırlarmış. Size arz-ı hürmet ve selâmları vardır. Vaiz Şerif Bey ise yine siz üstadımız İstanbul'dalar iken ziyaretinize gelir giderler imiş. Daha o zamandan talebe imişler. Ben kitablar gelmeden önce, yanımda bulunan Meyve Risalesi'ni takdim etmiştim. Şimdi de Zülfikar mecmuasını takdim edeceğim ve dediğiniz gibi Âyet-ül Kübra'nın sekizinci sahifesini de göstereceğim. Diğer kitablar ise meraklı üniversiteli gençler tarafından okunuyorlar.

Üniversite gençliğinin Risale-i Nur'a ekmek, su, hava, ziya gibi ihtiyacı vardır. İnşâallah sevgili Üstadımız, iş'ar buyurduğunuz gibi üniversite, yakında Nur mektebi haline girecektir. Zâten sevgili üstadıma olan en derin sevgi ve samimi iştiyakımı izhar için faal bir hizmet istiyor idim. Yaradan'a sonsuz şükür olsun ki, bunu pek geciktirmedi. Benim için dünya ve âhiret ezvakı, hakiki saadetim Nurlara hizmetim nisbetindedir. Bu kudsî vazifeyi (bütün kusur ve aczimle beraber bu hakikatlara olan fazla ihtiyacımdan dolayı) siz müşfik üstadımın âlî himmetiyle Rabbimin büyük bir lütfu telakki ediyorum.

Sevgili ve müşfik üstadım! Sizin nezaret ve ulvî himayeniz en sıkıntılı zamanlarımda imdadıma yetiştiği gibi, inşâallah hizmet hususunda da müstecab olan dualarınızı bizden esirgemeyip lütfedersiniz. Zâten müşfik üstadım, siz Kastamonu'da iken demiştiniz: "Mustafa, senin üzerinde babandan ziyade hakkım var." Ben kısa fehmimle bir şey anlayamamıştım. Abdullah ile bana olan nasihatlarınız daha hâlâ eski tazeliğiyle kulaklarımda çınlıyor: "Hakka bir çok yollardan gidilebilir, fakat kısa yol olan Risale-i Nur yoludur. Bizim için ayrılık yoktur, berzahta, kabirde dahi beraberiz." Âh ne büyük saadet, fakat duyabilmek. Buna karşı ben de derim:

Ey manevî babamız, ilimde üstadımız! Demiştin ki: Dünyada, berzahta, ukbada biz daima beraberiz. İnşâallah ayrılmayız. Bu kusurlu talebenizi inşâallah bu beşaretten mahrum etmezsiniz. Hem Yunus Emre gibi, Nurlar yolunda derim:

Ne gam bunda, bin kişi ölürsem
Bunda ölüm olmaz, ölmezem artık.
Yansın canım yansın aşkın oduna
Boyandım rengine solmazam artık.
Beni irşad eden Nur kâmildir
Yapıştım eline dönmezem artık.

Çok sevgili Üstadım efendim! Çok kusurlu olan bu âciz talebeniz her hususta dualarınıza muhtaç olduğum gibi, bilhassa Nurların neşrinde Nurlara yaraşacak bir tarzda bir üslûbu ve sevilme ve doyurma kabiliyeti duanız berekâtıyla umuyorum. Çünki çok sıkılgan ve tutuğum. Ve mektubuma son verirken el ve ayaklarınızdan öper,

arz-ı hürmet eyler, sıhhat ve âfiyetleri Hak’tan dilerim sevgili Üstadım efendim.

Çok kusurlu ve dualarınıza muhtaç

Mustafa Oruç

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 90

Mektup 90

(Hulusi'nin mektubudur)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ كَلِمَاتِ اللّهِ آمِين

Aziz ve muhterem ve müşfik Üstadım!

Bugün derde deva, maraza şifa, kalbe nur ve ziya getiren mübarek lealle renk hatırınızı aldım. İşlerimizde tesadüf olmadığına bir delil daha vukua gelmiş oldu. Yirminci Söz'ün İkinci Makamına başlamış وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ celilesinin tefsirini yazıyorken bu mübarek mektub geldi. Sanki mektubun tamamını yazmakta olduğum mübarek sözdedir deniliyor. Dün akşamki mahdud cemaatıma Üçüncü Söz'ü okumuş ve alâ-kadr-it tâka izah etmiş, bu sırada latif bir hatıranızı zikretmiştim. Eğirdir'de iken ziyaretinizden dönen bir köy imamına Birinci, İkinci, Üçüncü Söz'leri yazmaklığımı emir buyurmuştunuz. O sâfi zâta bu üç söz kâfi gelmiş, onu Nurlara alâkadar etmiş. Hâdim ve talebelere ilhak ettirmiş, ebedî yolunu aydınlatacak nuranî bir kandile sahib etmişti.

Bütün Risale-i Nur şakirdlerini işhad ederek derim ki: Nurların bütün eczası, bir tûbâ-yı Cennet olan Kur’an şecere-i maneviyesinin münevver meyveleridir. Tek bir meyvenin hikmetle takıldığı bu nuranî şecerenin ufacık dalına bile yapışılsa; yol nurlanır, hakikat anlaşılır. Hayat denizinde nihayetsiz emvac içinde yüzen vücud sefinesi sıhhatlı ve nurlu bir pusula; kalb, bütün mükevvenatı ve mevcudatı hakikatları ile gösteren bir âyine-i nur, ruh ve diğer letaif ebede kadar nurlanan yolculuklarını emniyet ve imanla yapacak gayet kuvvetli bir menba’-ı nur bulurlar.

Allah’ın lütf u inayetiyle hizmet-i Nuriyede fütursuz ve ihtiyarsız istihdamım devam ediyor. Evet emir buyurduğunuz gibi, bizler ücretimizi peşinen almışız. Böyle Kur’anî ve imanî hizmete bütün acz ve noksanımızla beraber bütün Risale-i Nur şakirdlerinin üstadlarının taht-ı riyasetindeki sarsılmaz ihlaslı dualarının muaccel ücreti olarak Kerîm ve Rahîm Rabbimiz muvaffak etmiş.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى وَ رَبِّنَا

Nihad’a emirlerinizi şimdi yazacağım inşâallah. Geçen hafta buranın bir köyünde oturan Kasım Hoca ile görüştük. Biraz Nurlardan mütalaa ettik. Bir seneye yakındır görüşmek isteyen, Farisî ve Arabî bilen bu zât, eserlerden yazmak niyetindedir. Allah muvaffak eylesin, âmîn. Cenab-ı Hak mânileri bertaraf eder inşâallah. Nurlardan peyderpey tertib ettiğim mev’izaların neşr ü tebliği lillahilhamd devam ediyor. Geçen cum’a günkü mev’iza, câmide cemaatı ağlattığını söyleyebilirim.

Aziz ve muhterem Üstadım! Siz hasta değilsiniz, Cenab-ı Hak âfiyette daim etsin. Hasta benim. Çünki nefsimin ıslahına muktedir olamadım. İkincisi: Maddî uzaklık, yalnız başıma, zahirî garib. Ancak başta aziz ve muhterem, mübarek Üstadım olduğu halde bütün uhrevî kardeşlerimin duaları eseri olarak bir dest-i gaybî tarafından hidemat-ı Nuriyede sevk olunuyorum.

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ

hakikatı ve bu dersinizi çok iyi biliyorum.

Hulusi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 91

Mektup 91

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı âlîşanım efendim hazretleri!

Hem daavat-ı mübarekelerini niyaz, hem teveccühat-ı fâzılanelerinin bekasını hâsseten istirham eylerim. Kardeşim Süleyman Efendi ile birlikte, esas menba'-un Nur olan Barla, Nur fabrikası faal ve cevval Tahir'ler merkezi, mübarekler harmanı Medreset-üz Zehra, Saflar Köyü, Gül fabrikası gayyur fedakâr erkân ve efradı kâffesine bera-yı tebliğ memur olduğumuz selâm ve duayı bihamdihî ve-l minne îfaya muvaffak olduk. O seyahatta gördüğüm, görüştüğüm zevat-ı muhlise ve eşhas-ı mübareke aralarında pek âciz ve çok kusurlu kendimi gördüm. Ruhen müteellim, vicdanen muazzeb oldum. Sonra gönlüme medar-ı teselli aşağıdaki cümleler hutur etti:

Dedim: "Madem o erkân-ı mümtazeye aza çok şûbiyetim ve alâkam ve muhabbetim var. Ve اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ اِلَيْه beşaret-i Nebeviyesi sırrıyla şirket-i maneviye cihetinden inşâallah müstefid olurum, mahrum kalmam" düşünceleri en büyük

bâis-i teselli ve sebeb-i sürurum oldu. Şu umûr-u hayriye ve hizmet-i kudsiyeye sair kardeşlerim derecesinde eda-i hizmet edemediğimden çok mahcub ve me’yusum.

Ezcümle: Nur fabrikasının her türlü taarruz ve tecavüzlere göğüs gererek, cansiperane, lâyık-ı takdir ve tebrik mesaî-i azimkâranesi mûcib-i şükür ve seza-yı şükrandır.

جزاهم اللّٰه تعالى مع امثالهم خيرًا كثيرًا و اعطاهم فى الفردوس ملكًا كبيرًا آمين بحرمة فخر المرسلين

duasına devam ediyorum. Sâlif-üz zikr ihvanımdan gıbtakârane avdet ederken me’yus kalbime hitaben dedim: Umum ümmetin her an الامان الامان من فتنة آخر الزمان diye diye istiaze ve istiane edegeldikleri zaman, bu zaman değil mi? Madem o ihafeli devre düşmüşüz, zararlı ve hatarlı işlerin neresinden ihtiraz ile ictinab müyesser olsa, küllî hayır ve a’zamî kârdır. Şu müz’iç devirde zulümat bulutları her tarafı sarmış, hak ve hakikat perde-i kesafette kalmış. Ehl-i hak pek muztar bir halde bunalmış. Mâlik-ül Mülk de icraatını sa’y ü amel kanunları uhde ve tatbikine salmış. Rahmeten lil-âlemîn olan Habib-i Zîşan’ını bile aynı kayıd ve kanuna tâbi’ kılmış. Kâffe-i enbiya ve evliya ve asfiya ve suleha terfi-i derecata böyle yol bulmuş. Gaye-i kemal ve nokta-i hedeflerine öyle vâsıl olmuşlar. Tarîk-i hakikat ve menzil-i hidayete bundan başka yol yokmuş.

Evet فَلَهُ اَجْرُ مِأةِ شَهِيد cümle-i mübeşşiresiyle şerefvârid-i beşaret-i Nebeviyenin (A.S.M.) pek mühim ve hayatdarane beyanat-ı ezeliyelerinin tam sırrı zahir olmuş. Şu hakikatın ehemmiyeti ise, bu bâbda mev’ud olan pek büyük fiat ve kıymetle bilinmiş.

Şu sadeddeki cümlelerden hisse alarak kendime karşı dedim: “Sen eğer sair bahtıkaralar gibi Risale-i Nur’un ders, ikaz ve irşadından mahrum kalsa idin, acaba kendi kusur ve ayıbını nasıl

görecektin? Acaba hangi zakkumu, tiryak diye yutmayacaktın? Acaba hangi bid'ata rağbetle koşmayacaktın? Acaba hangi kirli ellere yapışmayacaktın? Acaba hangi kömür ruhlulara boyun eğmeyecektin? Acaba hangi zalime muîn ve yâr olmayacaktın? Ve hâkeza… Şimdi nihayetsiz şükret ki; mahluka kul ve esir değil, Hâlıka âbid ve muti' ve muhatab oldun. Bid'ata kabil değil, sünnete mütemessik oluyorsun. Hataba hâdim ve mâil değil, kutba karîn ve mazhar-ı vuslat oldun. Dinarı din bilenlere değil, Kur'an'dan ders alanlara kardeş oldun. Küfran ve tuğyana yüz tutanlara değil, Rahman'a secde yapanlara; harama can atıp koşanlara değil, şerden kaçıp hayır ve hakka koşanlara karîn ve refik oldun" diye Rabbime sad hezar hamd ü şükran ettim.

Hem tefekkürde kalb-i kemteraneme hadsiz sürur ve ibtihaclar bahşeden ve biri binler değerinde bulunan kardeşlerimi hayalen tahattur ettiğim zaman, onları sanki İstanbul gibi her şehir karşıdan bakılınca pek (ilk) nazarda minareler ve alemleri görünmesi gibi; şu zamanda Anadolu içinde ehl-i hak ve kulûb-ü selime ashabı başkalardan alâ kadr-il imkân ictinab ve imtiyaz ile manen teâlîye sa'y ile nazar-ı hakikatta şâhika-i cibale-i müşaye bir vaziyet ve li-hikmetin İsa Aleyhisselâm'ın semaya urûcunu temsil eder bir halde bizler zahir ve aşikâr bir hakikat üzerinde beyaza kara, müsbete menfî, gaddara âdil, çirkine güzel, harama helâl ve hâkeza.. namı veremeyiz dediklerini, müstakimane ve hak-şinas hal ve vaziyetleriyle isbat ediyorlar. Lillahilhamd bu Nurcu ve nuranî bî-had zâtlar, şu asırda sefine-i Nuh'u (A.S.) andıran Anadolu kıt'amızda âleme nur ve ziya ve manevî hayata davetçi münadiler hükmünde bulunuyorlar. Ne mutlu ki, o âlîcenab kafileye iştirakle li-rızaillah yâr ve karîn olup Hazret-i Kur'anın âb-ı hayatını nûş edenlere… Hem ne büyük saadet ve bahtiyarlık ki; hak ve hakikata adavet değil, belki muhabbetle sahabet ve barışanlara, deyip gayr-ı ihtiyarî kalem-i hakiranemden gelen şu pür-hata tahatturatımı mazhar-ı kabul ve afv buyurulur ümidiyle arzediyorum.

Barla'da evvelce çalışan kalemlere İmam Hakkı Efendi'nin iştirak ettiğini ve Şem'î Ağa'nın da başlamağa söz verdiğini arzediyorum. Nezd-i kerîmanelerinde bulunan ve isimlerini yazmağa müsaade olmayan muhlisler ve munisler, şenler ve şevkliler ve sıddıkların kâffesine nihayetsiz selâm ve ihtiram ederken tekrar sevgili, aziz

üstadımın mübarek el ve eteklerinizi ve çok sevgili Ceylan’ın da gözlerini öperiz. Hanelerimiz efradı keza dest-i şeriflerini öper, duanızı isterler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hadsiz kusurlarıyla âlî huzurlara çıkmak isteyen âciz

Süleyman, Sabri

Bazı kardeşlerin hatırına gelen bir mesele, imkan varsa halli mercûdur.

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُ□□□ وَكُلَّ شَىْءٍ اَحْصَيْنَاهُ □□□ى اِمَامٍ مُ□□ينٍ

اِنَّ الـ□□ينَ بَدَأَ غَ□□يباً وَسَيَعُودُ غَ□□يباً فَطُوبٰى لِلْغُرَباَءِ الَّ□□ينَ يَصْلِحُونَ ماَ اَفْسَدَ ناَسٌ

Ayet-i kerime ve hadis-i şeriflerinin hesab-ı cifir ve ebcedî ile bu zamana münasebeti var mı?

Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili ve mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Son haftalar içinde bizlere vâsıl olan ve manevî yaralarımıza merhem ve şifalar veren ihsasat ve ihbarat-ı Nuriyeniz, vazifelerimize daha çok vakitle sarılmak ve bu suretle siperlerimizden dışarıya çıkmak olan gevşeklikten kurtularak taze bir gayretle Nur kalemlere dayanıp bu müdhiş ve pek acib hengâmda kendilerimizi yegâne tahassüngâh olan Risale-i Nur'a atmış bulunmaktayız elhamdülillah.

Bugün ehl-i dünyanın gözünü yıldıran komünistlik gibi bir cereyanların yegâne düşmanı ve müdafii ve ondan gelen hastalık ve yaraların hekimi ve ilâcı olan Risale-i Nur'un üstadı ve gözümüzün nuru, ruh-u canımız ve yegâne teselli-i hayatımız, çok sevgili efendimiz Üstadımız hazretlerinin otuz seneden beri ve bugün hâlen biz hep Nurcuların ve ehl-i vicdanın elemle müşahedemizle ve herbir zerrelerimize kadar hissettiğimiz ve tarihlerde dahi emsali görülmemiş şekil ve tarzlarda mason ve tarafdarlarının ve komünistlerin gaddarca, vahşice, mezalimane Kur'anı ve imanı muhafaza ve müdafaa etmek bahasına hedef olmuş mübarek ve muazzez şahsiyeti; halbuki merhum şehid Hasan Feyzi ve diğer

hayattaki ehl-i kalb ve ârifînden olan kardeşlerimizin Lâhika ve malûmatlarımızı süsleyen “Azamet-i hakikat-ı Üstad” hususundaki beyanatlarında teyiden anladığımız vecihle, zahiren bu dünyada maddî yanlızlığı, zaîfliği, hastalıklı hayatı ile beraber o mübareğin yalnız bir Allah ve Habibine ve Kur’anına dayanıp pek muazzam manevî kuvvetlere, hâmilere mazhar olmuş, bu dünyalardan vâsi’ iktidarıyla beraber Risale-i Nur’un esas mesleği olan ihlas ve tefani sırrı içine bürünüp kaderin adaletinin tecelliyatıdır diye tevekkülle nefsine tam sabır içinde şükrettiren ve manevî ve uhrevî meyve ve mükâfatlarını şimdiden görüp bizlere de müjde verip “Elhamdülillah alâ nimet-il iman” diyen ve şakirdlerine dedirten sevgili Üstadımızın çok ince hissiyatıyla ruhlarımıza bir ferahlık ve ehl-i dünya ve dalaletin içinden göynüyüp tefessüh ederek yıkılmasından hasıl olan müdhiş sallantı ile rahatsız olan kalblerimize âb-ı hayatlar serpen o ehemmiyetli ve kıymetli duygularını kaleme alması cidden bizi pek çok mesrur ve müteselli ve bütün ruh u canımızla teşekkür ettirdi.

Tazelenen bu büyük mukaddes dersinden dolayı çok mübarek Üstadımıza ebedî minnettarlıklarımızı arzetmeyi bir borç telakki ettik. Mün’im-i Hakikî’nin kudretini isbat eden, şükre şâyan olan, fakat maalesef bu fenler ve san’atları tahribciler dalalet ve adem yolunda kullanarak bütün felsefeleriyle, tabiatlarıyla ve servet nüfuzlarıyla bin senedir tahakküm edip meydana getirdikleri bu müdhiş deccalane dalalet şahs-ı manevîsini Risale-i Nur’un otuz senelik mücahede-i maneviyesi ile mağlub edip, son defa kat’î ve iflah olmayacak derecede yaralar aldırarak tecavüzlerini kahretmek üzere başlarını dünyalarına yedirip, çarptırıp zîr ü zeber ve perişan, Nurlara teslim olmak günlerini görmek için âdeta sabırsızlanarak Allah’ından isteyen sevgili Üstad-ı Nur’un arşı titreten, yürekleri eriten naz niyazı, tazarru’ ve münacatı İlahî yâ Rab bütün mukaddesatın aşkına kabul buyur duasını bir zerrenin dahi ihtiyaç duasına muhtaç oldukları esbab-ı nimeti vermekle îcab eden Cenab-ı Erhamürrâhimîn hazretleri Kur’anı için, sevgili Habib’i (A.S.M.) ve onun şeriat-ı garra-yı Ahmedîsi için kabul buyursun, âmîn.

Ve Zât-ı Ecell-i A’lân için ey Kahhar-ı Zülcelal! Senin şeriatına karşı ordular besleyen bu zalimleri imana getir; yoksa kafalarını kır, duasına bütün mevcudat ve mahlukatın fahri ve sahib-i şeriat sevgili Habibi’nin bu cihanları şereflendiren teşrif gece ve ayı hürmetine

kabul buyur duasına bütün Risale-i Nur’un şakirdleri bizler, Risale-i Nur’un hurufatının manevî ve maddî semereleri, hasenatları adedince “âmîn” diyoruz. Velhamdülillahi rabb-il âlemîn.

Sıhhat ve âfiyetinize her an duakâr ve dualarınızı istirham ederek, el ve ayaklarınızdan öpen bütün Nurcu kardeşlerimiz dâhil, bilhassa orada Geylanîlere selâm ve minnetdarlıklarını arz eden, her türlü acz ve fakrlarıyla beraber mütesaniden Nur hizmeti görmekte ihtiyacı olan kardeşlerim namına, çok günahkâr perişan haliyle huzur-u âlîlerine hayalen çıkıp el ve ayaklarınızdan öperek şifakâr ve müşfik dualarınızı yalvaran pürkusur köleniz

İnebolu’lu Küçük İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 93

Mektup 93

(Mahremdir. İkinci ihtarın bizim tarafımızdan bir izahıdır.)

Üstadımızın mektubunda Risale-i Nur'un kıymetini düşürmeye bir hâdise, Üstadın ifşasına rızası olmadan bera-yı malûmat siz kardeşlerimize haber veriyoruz.

Aldığımız habere göre Üstad'a kendini dost gösteren birisi, aleyhimizdeki siyasî bazı adamlarla Nur'a dair görüşmesi neticesinde, Nur'un hem parlak kıymetinden maddî istifade edip halka satmakla paraca istifade etmek, hem kendi eseri ve kendi yazdığı gibi hiç Nur ismini vermeyerek ve Nur'un mesleğine muhalif kendi mesleğine âlet etmek ve hususî efkârını Nurlara karıştırmak suretinde yeni harfle İstanbul'da neşrine başlamış. Hattâ bu işi tam başa çıkarmak ve bu çalması tam anlaşılmamak için bazı siyasîleri vasıta yapıp Nazif'i yeni harflerle yazmamak için tevkife sebebiyet vermiş. Hiçbir maksada ve hiçbir cereyana âlet olmayan ve ihlasın tam esası üzerine giden Risale-i Nur böyle müşevveş maksadlara âlet yapmak büyük zarardır, kıymetini sukut ettirir, diye Üstadımızın rızası olmadan size haber veriyoruz.

Üstadımız böyle şeyleri hissettiği vakit derdi ki: "İstanbul'da Şefik, Gönen'li Hâfız Mehmed ve eski talebesi Mehmed Mihri ve Hacı Bekir gibi Barla'lı dostlar, hususan Tahirî'nin akrabasından Hacı Nazif ve matbaacı Aziz ve Yeşil Şemsi gibi Nur'un dostları var. İnşâallah bu çeşit çalmalarla Nur'un kıymetine bir sû'-i kasd gelmez" diyordu. Fakat şimdi Üstad'ın bu hüsn-ü zannı, hapis arkadaşları olan Şefik, Şemsi, Gönen'li sükûtuyla ve başkaların aldırmamasıyla hüsn-ü zannı kırılabilir. Bu çalmalara karşı şa'şaa etmeden oradaki hakikî şakirdler gizlice anlasınlar, Nur'un hangi risalelerini yeni

hurufa çevirmişler, o adama da bildirmesinler. Eğer o adam Nur hesabına neşrediyorum, benim eserim değil, Nur’un parçasıdır. Başlarında Risale-i Nur ismi yazılsın. Yoksa kanunen bu nevi çalmak memnu’dur. Sahibinin izni gerektir. Sahibi ise Nur’un has şakirdleridir. Zâten Üstad, hakkını onlara bırakmaz. Hem orada kendi namlarına neşrettiği aynı parçaları orada Nur şakirdleri bir makine ile yeni harfle ve aynı parçaları bir mecmua suretinde çıkarsınlar, tâ bir bulantı vermesinler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu Nur şakirdlerinden Emirdağ
Hayri ve Mustafa

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 94

Mektup 94

(Kardeşlerim! Ben, resmî hocaların ürkmelerinden ve Nurlara karşı lâkaydlıklarından kızmıştım. Fakat bu Edhem Hoca benim hiddetimi izale etti. İnşâallah nasıl merhum Hasan Feyzi, muallimleri Nurlara sevketmeye bir vesile oldu. Öyle de bu Edhem dahi bir kısım hocaları sevkedecek. Ben bu uzun mektubunu hem ta'dil etmek, hem kısaltmak ve hem de pek ziyade senalarını kaldırmak ve ıslah etmek halim ve vaktim müsaade etmediğinden size havale ederim. Bu mektub müstakil yazılsın. Medar-ı ibret olarak korkaklığından Nurlardan çekinen bazı hocalar okusun. Hem mektubun bir kısmı da Lâhika'ya geçsin.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

An-asıl Rumeliliyim. Hicretim Balıkesir'dir. Celaleddin-i Rumî (Kaddesallahu sırrahu) mensublarındanım. Yirmi seneye karib köy hocalığı ve çocuk okutmakla meşgul olmaktayım. Risale-i Nur'a hizmetim bu sene mümkün olduğu kadar hem kendim okuyup istifade etmek, hem de memleketim olan Balıkesir ve Kırkağaç havalisindeki kardeşlerimi tenvir etmek maksadıyla Risale-i Nur'dan risale yazıp gönderiyorum. Kırk sene, belki yüz seneden beri dinimiz

Nur-u Muhammediye (A.S.M.) nurunu söndürmek için var kuvvetleriyle sa'y ü gayrette bulunan Avrupa feylesoflarının ve onların sözlerine itimad eden bir takım bedbahtların din aleyhinde yaptıkları propagandalarla o derece ileri gidildi ki, dinine ta'zim edip Ma'bud-u Hakikî'sine ibadet eden bir mü'mine kendi nazarları ile ve bâtıl fikirleriyle kendilerine münasib olan sözü o mü'mine isnad ederek dünyanın fikirsizi olduğuna olan itikadları, kelâmları imanında noksaniyet olanları taaccübde bıraktılar. Hattâ o zavallılar öyle zannettiler ki, artık nur-u imaniye yeniden parlamak için hâric-i imkân olduğuna kani' oldular. İman-ı hakikî bulan Nur şakirdleri ise zerre mikdarı imanlarına halel getirmedikleri gibi, öyle sersemlerin bâtıl itikadları ve yaptıkları propagandalar âdeta solda sıfır hükmünde kalacağını yakînen bildiklerinden, o münkirlerin yalnız ehl-i İslâma değil, bütün âlem-i beşeriyete yaptıkları çirkin akideleri ne dereceye kadar varacağını ve her zevalin bir kemali ve her kemalde bir zevali olacağını Zülfikar-ı Mu'cizat-ı Ahmediye ve Kur'aniye ile bildiklerinden o şakirdler sarsılmaz imanlarıyla tereddüd ve şübhe bile getirmediler.

Evet nasılki bir milletin başında gayet kurnaz ve manyetizma ve ispirtizma nev'inden teshir edici hassalarıyla zalimane, müstebidane tabiiyyun maddiyyun mezhebliğini kendine rehber eden akıllı, şeytanî tali'li istidraclı bir kumandan bulunur. Ve taht-ı hükmünde olan milyonlarla insanların ve kendilerinin sa'y ü gayretiyle yaptıkları terakkiyat, iyilikler o milletin kendine ait iken, bir tek gözüyle kendini dev âyinesinde görerek ve haksız olarak o yapılan kahramanlıklar, cesaretlikler güya kendinden kendisine ve heykeline bir nevi rububiyet ubudiyetkârane secde edercesine baş eğen hempâları tarafından olduğunu zannettiren Süfyan'ın zuhurunu Mu'cizat-ı Ahmediye ile bildiklerinden, o Süfyan'ın yalancılıklarını, hilekârlıklarını ve bütün sahtekârlıklarını yalnız ehl-i İslâm'a değil, belki bütün kâinata bildirmek ve nur-u Muhammediye ve şeriat-ı Ahmediyeyi (A.S.M.) yeniden parlatacak, inşâallah yakın bir zamanda çıkacak olan Mehdi-i Resul-i Ekber'in tavrını mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ile sabit olduğunu bildiklerinden ve din düşmanı olan Avrupa feylesoflarının ve onların sözlerini kendilerine düstur ittihaz eden bedbaht dinsizlerin, zındıkların din aleyhinde yaptıkları

propaganda entrikalar, elbette ve elbette suya düşüp akîm kalacaklarını bildiklerinden Nur şakirdleri sarsılmıyorlar.

Evet nasılki bir milletin siyaset istikameti hakkıyla muhafaza edilmez ise ve adaleti de yalnız yalnız adliyede kalırsa, o milletin akibeti bataklık uçurumuna gideceği bedihidir. Tabiiyyun ve maddiyyun dinsizlerin âlem-i beşeriyete saçtıkları çirkin akide tohumu güya Hâlık-ı A'zam'ın halkettiği şeyleri tabiata, madde ve kuvvete maledip Hâlık-ı Kâinat'ta -hâşâ sümme hâşâ- Cenab-ı Hakk'ın hiçbir mefhumu yokmuş. Öyle çirkin akide insanları dünyanın acı cilvesine uğrayan kimsenin kendi kendine teselli edecek yerini bırakmadılar. Evet madem ki herşeyi tabiata, madde ve kuvvete maledip itikad ediyorlar, musibet zamanlarında başlarına bir felâket geldiği zaman "Aman tabiat, imdad eyle" diyemez. Yahut "Ne yapayım dünyam böyle geçti ise, âhiretim iyi olur" diyemez. Çünki Hâlık'ı inkâr etmiş. İşte hakikî imanı olan zâtlar, bu dinsiz tabiiyyun maddiyyunların akibet çektikleri emekler hebaen mensura olacak bildiklerinden, elbet bu zalim dinsizlerin ve onların sözlerine itimad edip Hâlık'ı inkâr edenlerin yalanlarını, hilekârlıklarını bütün kâinata karşı meydana çıkaracak, sönmez ve ebedî ve nur-u Muhammediyeye (A.S.M.) ait bir nur zahir olacağına şübhe edilmediğinden, ehl-i İslâm gayet müdhiş bir bungunluk zamanında şarktan garba kadar bir şimşek ve saikası gibi kâinatı aydınlatan ve kararmış kalbleri de ân-ı vâhidde parlatan mübarek (Risale-i Nur) zahir olunca âlem-i İslâmı ayın ondördü gibi aydınlattı. Ve وَ مِنْ ظُلُمَاتِ اِلَى النُّورِ sırrını izhar ve bir hikmeti zahir olduğu gibi, işte yüzlerce seneden beri din aleyhine yapılan zulümata karşı (Risale-i Nur) o propagandacıların başına ve bozuk beyinlerine bir yangın bombası gibi patladı.

Din aleyhine ettikleri, İslâm ile beraber hiç İslâmiyetlikle alâkası olmayan ve umum dünyaya hükmünü sürdüren ve sözünü dinlettiren adaletperver Amerika da anladı ki; Hâlık-ı Kâinat var olduğunu kendilerinin ecnebi memleketlerde bulunan tebeasını himaye etmek için hükûmet tarafından tayin edilen bir elçisi, bir peygamberi olması lâzımdır. İşte zindandan daha karanlık olan bu asırda, şimdiye kadar emsali nadir değil belki hiç emsali olmayan Risale-i Nur'un aydınlığı,

kâinatı baştan başa ihata etti. Kâinattaki tabiiyyunluk, maddiyyunluk ve hâsiyeti artık gizlenmeye başladı. Hattâ hakikat, güneş gibi zahir olmaya yüz tuttu. Bütün dünyayı hemen hemen ihata edecek kadar ileri giden tabiiyyunluk, maddiyyunluk dinsizliğinin kökünü kazıyacak yegâne çare, Risale-i Nur'un bu necib Türk milletinin ve mübarek aziz vatanın içinde zahir olması -Allahu a'lem- Türk milletinin refah-ı saadetine işaret ve rahmet-i Rahmaniyeye mazhar olacağına bir alâmettir.

Tabiiyyunluk, maddiyyunluk, dinsizlik yüzünden ziyade darlaşan akılların hikmetli ve azametli mes'eleleri bir türlü ihata edemediğinden, kendilerine bir gururluk hasıl olarak doğrudan doğruya inkâra, küfre sapar. Hem maneviyattan kararmış hattâ ölmüş olan kalbler, kılı kıldan ayıracak kadar ince ve geniş ve gayet derin imanî mes'eleleri o manen kurumuş ve sıkışmış kalbler birdenbire ihata edemediğinden, zavallı bedbaht çar nâçar çaresiz küfre, dalalete yuvarlanıp ebedî i'dam mücazatına müstehak olur. Evet eğer o uçurumdan silkinip kendi küfrünün içyüzüne dikkat ile nazar ederse, şübhesiz görecektir ki; bu mevcudat ve kâinatın muhakkak bir Hâlıkı var olduğunu ve o Hâlıkın şefkatini, merhametini, adaletini kullarına tebliğ etmek için yine kendi hemcinsinden bir vasıta, bir elçisi, bir peygamberi vardır ve tebligat-ı İlahiyeyi kullarına bildirmek için, mukaddes bir kitabın inzali muhakkak vardır. Ve o kitabın meyvesi hükmünde olan Risale-i Nur, bir ucu arş-ı a'zamda olan Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümanı olduğuna zerre mikdarı şübhe getirmez.

Ey din ve meslek yolunda hâfız ve hoca efendi kardeşlerim! Nefsimle beraber size derim: Ünvanımız olan veraset-ül enbiya olan ilim, bizlere yalnız şahsımıza ait değildir. Belki bütün ehl-i İslâmın, hattâ bütün kâinatın bizlere olan ilimde hakkı ve hissesi vardır. O ilim bizlere bir emanettir. Emanete ihanetlik etmek ise, imanın münkirliğine emanettir. Allâm-ul Guyub Celle Celalühü ve Tekaddes Hazretlerinden korkmayıp ve hakikatı söylemeyip ve ne cihetle olursa olsun hatır için dalkavukluk edip Kur'an-ı Azîmüşşan'ın hakikî ahkâmını, hikmetini bildirmekten ictinab etmek ise kâfirliktir.

İşte asıl bu zamandadır, mâlikine karşı aczini ikrar ve kusurunu itiraf edip Ma'bud-u Hakikîsine ibadet etmek… İşte asıl bu zamandadır ki, sünnet-i seniyeye ittiba' etmek… İşte asıl bu

zamandadır ki, Ehl-i Sünnet ve-l Cemaat mezhebine uymak… İşte asıl bu zamandadır ki, hakiki imanın ne olduğunu bilmeyen bir din kardeşini iman nuruyla tenvir etmek… İşte asıl bu zamandadır ki, yoldan sapmış bir ehl-i İslâmı yola getirmek… İşte asıl bu zamandadır ki, dünya metaına tama' etmeyip Hak rızası için Kur'an-ı Hakîm'in ahkâmını bildiğimiz kadar bilmeyenlere bildirmek… İşte asıl bu zamandadır ki, Hâlık-ı Kâinat'ı inkâr etmeğe cesaret eden tabiiyyun, maddiyyunlara Hakk'ın Hâlık ve Rezzak-ı Âlem olduğunu isbat ederek müdafaa etmek… İşte asıl bu zamandadır ki, âhiretin ilk ve gayet tehlikeli kapısı olan kabir azabından emin olmak için çare bulmak…

Ey hâfız ve hoca efendi kardeşlerim! Nefsimle beraber size derim: Bize emanet olan din-i Muhammediyenin (A.S.M.) terakkisine bizler çalışmaz isek, Âdil-i Mutlak olan Vâcib-ül Vücud Celle Celalühü ve Tekaddes Hazretlerine ne yüzle varacağız. Müekkel bulunduğumuz makam-ı mübarekenin sahibi sevgili Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin sünnet-i seniyesini bizler muhafaza etmez isek, ne yüzle rûz-i cezada şefaat bekleyeceğiz. Herkese nasib olmayan ancak takdir-i İlahî olan ilmi -bilhassa Hazret-i Kur'an-ı Azîmüşşan'ın ahkâmını- Cenab-ı Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinin kullarına bilâ-ücret tebliğ etmez isek; o Hakk'ın kelâmı Hazret-i Kur'an-ı Hakîm rûz-i cezada bizden dava etmez mi? Râzıkımızı terkedip dünya metaı için halka boyun eğmek, Hakk'ın kapısını terkedip halkın kapısına âcizliğimizi teşekki etmek, bizim için reva mıdır? İslâmiyetin şân ü şerefini ayaklar altına almak değil midir?

Ey nefsim! Düşün, seni Hâlık'ın olan Zülcelal ve Tekaddes Hazretleri İslâmiyet üzerine yaratmayıp, Hâlık'ı inkâr eden dinsizlerden halkedeydi ne olurdun, halin neye varırdı? Ey nefsim, rızk için Ma'bud-u Hakikî'den beklemeyip, kendi rızka ihtiyacı olan bir âciz kula köle olmak kadar âdilik var mıdır? Ana rahminde bulunduğun zaman, Rezzak-ı Âlem olan Kadîr-i Mutlak ve Tekaddes Hazretleri senin rızkını bacadan indirir gibi ana rahminde seni gıdalandırmadı mı? Âleme ibret-i nümune olarak uzuvda noksan mı yarattı? Bu kadar nimetler yetmemiş gibi.. fazla ayrıca da hem dünyanı, hem âhiretini pek yakından anlamak için sana ilim vermedi mi? Bunca nimetlere mukabil evamir-i İlahiye karşı sen ne yaptın?

Ey nefsim! Âdil-i Mutlak olan Allah Celle Celalühü ve Tekaddes Hazretleri senden evvel gelen bazı ilim sahibleri Kur'an-ı Hakîm'in ahkâmını terkedip yanlış yahut yalan fetva veren dalkavukçuların daha âhirete gitmeden ukubet-i İlahiye başına geldiğini görmedin mi? Ey nefsim! Senden evvel gelen ilmiyle âmil âlimlerin cisimleri ölüp, kendilerinin el'an "Rahmetullahi Aleyh" ismiyle yâdedildiğini işitmedin mi? Hem böyle mübarek zâtların ahvallerine özencin olmuyor mu? Ey nefis! Gözünle gördün, kulağınla işittin, sen rahat rahat şahane yaşar iken Üstadımız Hazret-i Bediüzzaman Hazretleri, din uğrunda yalnız ehl-i İslâm değil, belki âlem-i kâinatın i'dam-ı ebedîden hayat-ı ebediyeye tebeddül için kendinin istirahatını hatırına bile getirmeden, gecesini gündüzüne katıp çalışmakta iken müteaddid defalar nice nice müşkilâtlara, engellere maruz kaldı. Gerçi her yerde Hakk'ın inayetiyle muhasımlarına galebe çaldı. Hem kendinin, hem dinin muhasımları yakînen anladılar ki; Üstad Hazretlerine değil kendileri, bütün halk başına hücum etse kendisine karşı mağlub olacak. Artık kendisiyle musalaha etmekten başka çare olmadığını çok iyi bildiler. Kendisinin en ziyade şu dünyada yegâne gayesi beşeriyeti dalaletten kurtarıp, saadete kavuşturmaktır. Ve bundan aldığı zevki, hiçbir şeyden almaz. Hem kendisine Hak'tan gelen musibetlere o derece iftihar eder ki, sururundan gayet neş'eli bulunması bütün âlemi hayret ve taaccübde bırakıyor. Hele fakr u kanaatı o derecedir ki, beşerin sabr u tahammülü imkân hâricindedir.

İşte ey nefsim! Bu mübarek zât-ı muhteremi bu ahvalde ve bu ahlâk-ı hamîdede olduğunu biliyorsun. O da senin gibi bir nev'-i beşer, insan değil midir? Yalnız İslâmlara değil, bütün bu asırdaki insanlara rehber olduğunu biliyorsun. Ne için onun takib ettiği yoldan yürümüyorsun? Onun takib ettiği yoldan bu asırda yürümemek bütün ehl-i İslâm içinde, bilhassa hâfız ve hocalar için gayet müdhiş bir hatadır, bir kabahattır, bir akılsızlıktır. Ey nefsim! Sen neyine güvenip, kendi menfaatından başka kimsenin iyiliğini düşünmüyorsun. Ey nefsim! Sen az-çok ilim sahibisin, Allah'tan kork. İlmin hesabını muhakkak vereceksin. Ey nefsim, iyi dinle! Bütün insanların dalaletten kurtarmak için çalışan ve Cenab-ı Hakk'ın buyurduğu

وَ اِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنَنَّهُ لِلنَّاسِ وَلاَ تَكْتُمُونَهُ ilâ âhiril-âye evamir-i İlahiyeyi yerine getirmek için müşkilâtlara maruz kalacağını hiç tahattur etmeyen ve dini âlet edip din aleyhine hücum eden propagandacılara ve tabiiyyunlara, maddiyyunlara, dinsizlere galebe eden dalkavukluk etmeyip ve dünya metaı için dinini dünyaya değişmeğe irtikâb-ı tenezzül etmeyip ve yalnız servet-i ebediye, saadet-i sermediye olan Hak rızasından başka bir matlubu olmayan, hele ahlâk-ı hamîdesi arş-ı Rahman'a ulaşan ve âlem-i beşeriyete şefkat ve merhameti yetişen, zehirleri tiryak yapan, bütün ins ü cinni, dost ve ağyarı, bizi ve yabancıyı, zengini ve fakiri iman nuru zincirleriyle sarsılmaz rabıtalarla bağlayan, bir ucu arş-ı a'zamda olan, Allah Celle Celalühü kelâmının hakiki tercümanı olan Risale-i Nur hâdimi ve tercümanı ve sahib-i Zülfikar'ın manevî evlâdı ve bütün Nur şakirdlerinin serdarı, Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) ile sabit âhirzamanda rahmet olarak gönderilecek Hazret-i Bediüzzaman (Radıyallahü Teâlâ Anhü) hazretlerinin en küçük bir şakirdi olmak kadar ondan daha ferah ve sürur ve uhrevî bir saadet ve bahtiyarlık var mıdır acaba?

Risale-i Nur yardımcılarından, hususan medreset-üz zehra erkân-ı hal-i kibarından ve bütün Risale-i Nur şakirdlerini bir kardeş gibi kendine müsavi kıyas eden ve akıllara hayret verici kalemiyle 500 nüshayı birden yazan ve Üstad hazretlerinin yârı olan ve Risale-i Nur'un kahraman yardımcısı hiçbir şeyden yılmayan cesur, gayyur, faal Hüsrev gibi bir zât-ı muhteremin bir küçük kardeşi olmak kadar memnun edecek bir şey var mıdır acaba? Ez-hamd medreset-üz zehra erkân-ı sâlibinden Risale-i Nur uğrunda yorulmak ne olduğunu bilmeyen ve Risale-i Nur hakkında olan müşkilâtlara göğüs geren ve Risale-i Nur intişarı için her türlü fedakârlığı yapan Tahirî gibi bir muhterem zâtın kardeşi mukabilinde bulunmak kadar, şu zamanda sevimli bir şey var mıdır acaba? Ezcümle, gençliği ile beraber sarsılmaz imanı ile yüzlerle, belki binlerle ehl-i İslâmı Risale-i Nur'un nuruyla müstağrak etmek, gecesini gündüzüne katarak her cihetle sa'y ü gayret etmekte usanç hissi duymayan, başta Üstad hazretleri olduğu halde bütün şakirdlerinin hüsn-ü teveccühünü kazanan

çalışan Âtıf gibi kıymetli bir zâta kardeş olmak kadar, şu asırda tatlı, lezzetli bir şey var mıdır acaba? Ezcümle, bulunduğum Alamescid Köyü'nde Risale-i Nur hakkında nakden ve bedenen var kuvvetleriyle çalışan Ahmed Hamdi ve Mustafa Hoca ve Kadir kardeşlerle birlikte bulunmak zevki gibi güzel zevk var mıdır? Ezcümle, Masıl Köyü'nde ara postası yapan Deli Ahmed Çavuş ve ihtiyarlığıyla beraber gece-gündüz risale yazmakla meşgul olan Hasan Onbaşı kardeşler ve ezcümle muhitte en ziyade Risale-i Nur şakird bolluğu olan ve hemen hemen hepsi hâfız ve hoca olan karye-i irfan kardeşlerin Risale-i Nur'u ruhları gibi seven, âdeta yekdiğerleriyle faaliyet hususunda rekabet eden kardeşlere komşu olmak kadar sevinçli duygu bu kâinatta var mıdır acaba? Hususan umum kâinatı bilhassa zındıkları hayrette bırakan Risale-i Nur'un terakkiyatı için nur zincirleriyle beraber bağlı olan ve yekdiğeriyle olan ünsiyet kardeşlikten ziyade olan umum Risale-i Nur şakirdlerinin yanında bulunmak kadar şu kâinatta uhrevî gıda verecek kıymetli bir şey var mıdır acaba?

İşte ey nefsim! Bunları işittin. Bu fâni dünyanın vefası olmadığını yakînen pekâlâ bilirsin. Ey nefsim insaf et. Fâni duygular için ebedî lezzetleri terketmek kadar Cenab-ı Hakk'ın indinde ve Resulullah (S.A.V.) indinde ve bütün enbiyalar ve evliyalar indinde daha çirkin, daha âdilik, daha büyük kabahat, kusur var mıdır? Haydi nefsim, artık durmak dinlenmek zamanı değildir. Hemen çalışmalı. İnayet-i Hak'tan himmet, Risale-i Nur'a çalışmak da bizden.

Pâk el ve ayaklarınızı öperek hayırlı dualarınızı bekleriz. Ve bu taraf talebelerinizin cümlesi selâmlarla selâmetlerinizi Cenab-ı Hak'tan temenni eylerler.

Balıkesir, Kırkağaç ve havalisi Nur şakirdleri namına, Sandıklı Alamescid Köy imamı, pek kusurlu İbrahim Edhem Talasî

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 95

Mektup 95

(Lâhika'ya)

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ملأ الدنيا و ملأ الآخرة

Aziz ve muhterem ve mübarek Üstadım!

Evvelâ: Maddî ve manevî sıhhat ve âfiyetinizin devamını rahmet-i bînihaye-i İlahiyeden niyaz ederim.

Sâniyen: Fütuhat-ı nuraniyenin müjdeli haberlerinden dolayı اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى derim.

Sâlisen: Fütuhat-ı nuraniyenin bütün sekene-i arz üzerinde fazlî neticelerini idrake mazhariyeti, abîdane tazarru eylerim.

Râbian: Memleketimde iki seneye yakındır Nurlardan tefeyyüz eden ve talebeliğinize kabul buyurduğunuz uhrevî kardeşimiz Hâfız Ömer'in va'zları ile çok müessir hizmette bulunduğunu ve yedi ay evvel izinli gittiğim zaman kendisine bıraktığım Nurlardan istifade ederek, bu feyizli Kur'anî ve imanî hizmete devam etmekte olduğunu arzederim.

Hâmisen: Bu muhitte hutbe mev'izelerinin çok müessir olduğunu ve yazanların çoğaldığını, buranın bir köyüne bir hafta evvel gittiğimde etraf köylerden toplananlara da Nurlardan bazı dersleri okumak müyesser olduğunu, böylelikle bir dest-i rahmet ve inayetin

sevki ile hidemat ve fütuhat-ı Nuriyenin devam etmekte olduğunu arzederim. Bilirim ki muhterem Üstadım ancak bu nurlu haberlerden, neticelerden memnun olurlar. Ve yine kat'î bilirim ki, işimizde tesadüf-ü yevmiye olamaz düsturunu bütün hâdimlere emr ü talim buyuran, takrir eden o muhterem Üstaddır. Güneş gibi zahir inayetin emarelerine birer tasdik demek olan bu gibi mazhariyetlerimizi şimdiye kadar hutbe mev'izelerinin yirmidörde baliğ olduğu hamd ü şükrü artırmaya vesile olur, kanaatıyla yazmak lüzumunu hissediyor ve hususî mesleğimin kaidelerinden olan vaziyetini merkeze bildirmeyi zarurî görüyorum.

Sâdisen: Birkaç sene evvel bu havalide bulunan bir kardeşimizin başlamak istediği fakat li-hikmetin muvaffak olamadığı nurlu hizmetin bu fakir ve âciz kusurlu kardeşiniz vasıtasıyla feyizli ve parlak semere vermesi, pek acib ve hikmetli bir hâdisedir. O zaman mâni' olanlar bu kerre müşevvik oldular. Çok yerlerde olduğu gibi halk zannediyorlar ki, benim bir şahsî meziyetim var. Ondan sonra emanetçilik emanetçisine emanet edilen Nurlara bakıyorlar. Fesübhanallah, Hakîm-i Mutlak'ın hikmetli tedbirlerine küçücük bir nümunecik olduğumuzu anlamıyorlar. Emirnamenizin ikinci kısmını istinsah ederek Vehbi Efendi kardeşimiz vasıtasıyla Nakşî ve Kadirî Alvarlı Muhammed Efendi'ye gönderdim.

Aziz, muhterem Üstadım! Bu kusurlu kardeşinizi, kâmil insanlar sınıfında ve hizasında saymanıza müteessir oldum. Benim Üstadım yalnız sizsiniz. Bu fânilerin hiçbirine bana bâki hayatımı kazandıracak nuranî yolu gösteren ve hakaik-ı imaniyeyi ders vermekle nihayetsiz şefkatini gösteren aziz Üstadımdan ziyade hubb-u fillah ile mütehassis olamam. Benim Nurların dairesinde âciz bir ferd olarak hizbullaha dâhil olduğumu bilmek ve mübarek dualarınızla Nur şakirdlerin dualarına nâil olmak, en büyük ve mübarek ücretimdir. İman ederim ki اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ ebedî âlemde bütün güzelliği ile meyvesini verecektir. Kardeşlerimizle muhaberemiz sureta inkıtaa uğramış gibidir. Muhitinizde ve eski ikamet mıntıkalarınızda ve civarlarındaki bütün Nurculara alelhusus muhaberemiz vasıta olan zâta selâm, dua ve hürmetler eder, dualarını beklerim. Aziz ve muhterem üstadımın da

mübarek ellerinden kemal-i hürmet ve ta’zimle öper, hayır dualarına şiddet-i ihtiyacımı bir kerre daha arzederim.

اَلْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Uhrevî muhlis kardeşiniz

Bu havalideki bütün alâkadarlar namına onların selâm ve dualarını da ayrıca arzediyorum.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 96

Mektup 96

(Ta’dilinden sonra Lâhika’ya)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Birkaç mütedeyyin kardeşlerimin ruhî haletleri az ve çok benimkine tevafuk ettiğinden müşfik Üstadımızın himmet ve mübarek duaları benim ve bizim gibi olanların derdlerine deva olur ümidiyle şu hasbihali yazıyorum.

Ey nefsim, madem diyorsun ki; kendimi beğenmiyorum. Günah ve isyanla âlûde olmuşum. Allah’ın iyi bir kulu olmak birinci dileğim, fakat kusurlarla doluyum. Derdime deva olacak derman isterim. Ey nefsim! Ne ye’s-i mutlak içinde çırpınırsın? Ne için dünyaya gelişinden pişmansın? Bilirsin ki, Rabb-i Rahîmimizin rahmeti çok geniştir. O Yaradan Rahîm-i Zülcelal’in rahmeti hadsizdir. Hem biliyorsun ki, bu vücud sefinesinde senin hiçbir tasarrufun yok. Bütün hüceyrat-ı bedeniyenin hilkat ve fıtrat-ı haliyle o Rabb-i Rahîmini takdis ve tesbih ediyorsun. Ve vazifen o sefine-i Rabbaniyede yalnız dümencilikten ibarettir. O halde sen neden isyan ile küfran-ı nimet ediyor ve hayatından bıkıyorsun? Yoksa kabiliyetsizliğin Rabbimin huzurunda bulunmama bir mania mı teşkil ediyor? Eğer kabiliyetsizliği bir kusur telakki edip bedbînliğe ve isyana

düşüyorsun, bilmiş ol ki; kabiliyet ve istidad, Cenab-ı Hakk'ın bir lütf u keremidir. Eğer üzerindeki Hâlık ve Rahîm'in bu nimetlerine karşı şükredersen, o nimet manen güzelleşerek inkişaf eder. Küfür ve isyan ile mukabele etsen, büsbütün elinden çıkmak ihtimali var.

Hem bilirsin ki, ey nefs-i emmarem, sen insanın en büyük düşmanısın. Senin firavunluğunu kırıp şirkten kurtulmak, her kişinin harcı değildir. Ey maraz-ı vesvese ibtilasına maruz kalan nefsim! Hem diyorsun ki, kendini ıslah edemeyen, başkalarının ıslahına vasıta olamaz. Anladım ki, sen o menhus şeytanın hücumlarına maruz kalıp kalbe verdiği ilkaatın tesiriyle evham, vesvese derelerinde inliyorsun. Bundan dolayı müteessir olup, ye'se düşme. Zira bunlar senin arzun hilafında oluyor ve senin malın değillerdir.

O cinn şerirlerine karşı de ki: Elhamdülillah ben mü'minim. Senin şerrinden beni benden ziyade sever Rabbime sığınıyorum. O senin bana vermiş olduğun keder ve ye's-i mutlak, kâfirlerin başına olsun. Onun için ben aczimi görerek Rabb-i Rahîmime iltica ediyorum. Fakrımı anlayıp onun şefkatine güveniyorum. Üzerimdeki nimet ve âsârını tefekkür ederek hamd ü sena ile lütf u keremine istinad ediyorum. Risale-i Nur'dan aldığım ders Risale-i Nur'un da bir kusurlu talebesi olmaklığım hasebiyle yine Risale-i Nur'u duacı ve şefaatçı yaparak ıslahımı ve ıslahımızı Risale-i Nur hürmetine yaradandan niyaz ediyorum.

Yâ İlahî ve yâ Rabbî! Ebedî kudretinde duran can ve canlar hakkiçûn, kapına gelip yalvaran bu kusurlu biz kullarına rahmet edip kusurlarımızı affeyle. Bizleri Habibin ve Risale-i Nur'un hürmetine ıslah eyle. Âmîn, âmîn, âmîn.

Dualarınıza çok muhtaç talebeniz

Mustafa ve Ziya

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 97

Mektup 97

(Bu mektubu Emirdağı kardeşlerimiz Isparta'ya yazmışlar. Biz de size bera-yı malûmat gönderiyoruz.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek ve muhterem ağabeyimiz!

Arz-ı ta'zimat ve takdim-i ihtiramat ile istifsar-ı hatır ederek mübarek ellerinizi öperiz.

Size Üstadımız efendimizin kendi şahs-ı mübareklerine aid bir mes'eleyi, hem bera-yı malûmat ve hem istişare ve hem de müsaade-i âlîlerinizin ve himmet ve dualarınızın celbi için yazıyoruz. Şöyle ki:

Senelerden beri âlem-i İslâmın felah ve saadeti için, bütün lezzet ve keyifleri terk ile bütün sıkıntılara tahammül eden ve vazife-i neşr-i esrar-ı Kur'aniyesi bitmiş olan Üstadımız bu sene artık kırlarda bol bol gezmek istiyor. Sıhhatının ve hayatının ancak bu şekilde idamesini söylüyor. Biz de emirlerine imtisalen bir tek atlı payton aldık. İki buçuk aydır geziyor. Bugünlerde ruhunun fazla sıkıldığından bahs ile Isparta, İnebolu, **(Haşiye-1)** Konya, Kastamonu, Eskişehir'e kadar seyahat edeceğini haber verip bir taksi otomobili alacağını söyledi. Bu haber gittikçe teyid ve inkişaf ederek; Isparta, Konya ve İnebolu, Emirdağı'nın iştirakiyle bir hususî otomobil alınacaktır dedi. Bu mes'elenin halli için Konya'lı Sabri Efendi kardeşimiz İstanbul'a gitmiştir. Buralı kardeşlerden Mehmed Çalışkan da gidecektir. Müsaadelerinizle Kahraman Tahirî **(Haşiye-2)** de İstanbul'a

doğrudan doğruya gitsin. Salahaddin Çelebi'yi de çağıracağız. Tahirî Efendi kardeşimizin yazmakta olduğu tarihçe-i hayat mecmuasının inkıtaa uğramamasını istiyoruz. Kahraman, hareket ettiği günü buraya telgrafla bildirsin. Üstadımız Efendimiz kat'iyyen minnet kabul etmediklerinden, bu iş halledilinceye kadar duyurmak istemiyoruz.

Mektubumuza son verirken ellerinizden öperiz.

Emirdağı Talebeleri

Haşiye-1: Bu günlerde bir beşaret hissediyoruz.

Haşiye-2: Kahraman'ı İstanbul'a celbimizin sebebi, dört merkezin iştirakiyle alınacak olan taksinin parasının şimdi belki hazır olmadığı ümidiyle, cüz'î bir mikdar istikrazı Nazif Çelebi'den alınması veya kefil olması içindir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 98

Mektup 98

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Mürşid-i ekmel ve rehber-i a’zam efendim hazretleri!

Yâ Rab, sana nasıl hamd ü sena edeyim ki; diyarımız ve sair diyar-ı İslâm’da يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللّهِ اَفْوَاجًا mantukunca gözle görülen müntesib-i Kur’an ve kafile-i ehl-i iman bu zamanda bütün mü’minlerin gözlerini sefih ehl-i dalalet ve ahmak mülhidlere ilân-ı muhalefetle biz mazlumlar nur istiyoruz, sen yangın veriyorsun deyip yıldırım gibi gürleyen, elmas gibi parlayan müslümanların “Allah, Allah, Allah!” diyerek meydan-ı nura ve şâhika-i saadet ve sürura çıktıklarını görünce intibaha gelen bu bîçare düşündüm. Cadde-i kübra-i nur bundan başka olamaz. Hergün kerratla اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ emr-i celili ile istediğimiz râh-ı hakikat tam inkişaf ve tavazzuh etmiş elhamdülillah deyip, ben de o mübarek ve nuranî kafileye karıştım ve dikkatle bakıp gördüm ki; güya asr-ı saadet-i sâni gelmiş, zulmet kâbusu dağılmış, kara kalbler cilâlanmış, parlamış. Hem her bir diyar-ı İslâmda etfal-i müslimîn refahı olan Kur’an ve iman derslerini almağa başlamış olmakla fikrime bir dikkat, kalbime bir rikkat geldi. Beni birçok düşünceler aldı. Anladım ki: Nurlu yollarda alâ hâlihî

herkes müsabaka ediyor, ne yapalım âcizim, tâkatım yettiği kadar taata devamla beraber peder ve mader-i istikbal olacak olan köyümün çocuklarından bugün yirmi ilâ yirmibeş çocuğa eski yazı ve kıraet-i Kur’ana sa’y ile ümid ediyorum ki şu zamanda can feda edercesine çalışan kardeşlerin nezdinde o mübarek heyetin bir ferdi olabilir miyim, فاتقوا اللّٰه و يعلمكم اللّٰه sırrına mazhar olabilir miyim?

Eğirdir Şinasibey Köyü Risale-i Nur’un en edna ve gayet hakir bir talebeliğine namzed

Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 99

Mektup 99

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok muhterem üstadımız efendimiz hazretleri!

Âlem-i İslâm ve bilhassa Nur talebeleriniz için bir mahz-ı rahmet olan mübarek vücud-u şerifinizin sıhhat ve âfiyeti için Rabb-ül Âlemîn ve Tekaddes Hazretlerine her vakit niyaz eder, mübarek dest-i şeriflerinizi öperiz. İnşâallah Nur şakirdleri için çok büyük kazançları hazine-i rahmet-i İlahiyeden bizlere getirmekle ehl-i imanı cidden sürurlara garkeden mübarek Ramazan-ı Şerifinizi ve içindeki seksenüç sene ibadeti mü’minlere bahşeden Leyle-i Kadrinizi ve bunu müteakib gelen bayram-ı mübarekenizi başta siz sevgili Üstadımız olmak üzere bütün mübarek Nur talebelerinin ve bilhassa Zülfikar ve Asâ-yı Musa ve Siracünnur gibi her mü’minin şiddetli ihtiyacı bulunan nurlu mecmuaları ehl-i imana yetiştirmekle âlem-i İslâmı minnetdar eden medrese-i Nuriye kahramanlarının ve Anadolu’nun eski ilim medresesi olmakla şimdi eski vaziyetini tekrar almak için fedakârane genç mekteblilerle çok sür’atli çalışan Konya muhterem şakirdlerinin ve ehl-i ilhad ve inkâra karşı büyük zaferlerin hamisi bulunan Medrese-i Yusufiye şakirdlerinden, kısa bir zamanda yazılarıyla kalbleri Nur’a teshir ederek yirmi senelik hizmetini birden

görerek dâr-ı bekaya Üstadının bedeline giden ve Nur dairesinin hakikaten iftihar edeceği şehid merhum Hasan Feyzi vârislerinin ve küçük Isparta namını vermenize cidden elyak bulunan İnebolu Nurcularının ve siz sekiz sene orada kalmakla kadınları Nur'a çok hizmet eden ve takva cihetinde siz sevgili Üstadımızı aynen taklid etmekle o taraftaki birçok şakirdlerin imanlarının takviyelerine yardım eden Mehmed Feyzi gibi kardeşlerimizin vatanları bulunan Kastamonu ve civarı mübarek Nur şakirdlerinin ve Nur'un ilk te'lif mevkii olmakla Nur talebelerinin acib bir nazarla baktığı Barla Nurcularının ve daha ismini söylemediğimiz birçok yerlerdeki has Nurcuların bayram-ı şeriflerini bütün ruh-u canımızla tebrik eder ve hakikat-ı Leyle-i Kadr'i Nur şakirdlerine kazandırmasını ve emsal-i kesîresiyle cümleten müşerref etmesini Kadîr-i Zülcelal ve Rahîm-i Zülkemal Hazretlerinden tazarru' ve niyaz ederiz.

Üstadımız Efendimiz! Üç ay evvel Nur'un bazı mühim parçalarını müsadere etmekle bize edilen taarruz inşâallah akîm kaldı ve münafıklar aksi ile muvaffak oldular. Çünki onların gayesi, "Nur-un alâ Nur" olan Risalet-ün Nur'un parlak fütuhatına bir perde çekmek istiyorlardı. Fakat bu hücum, Nur'un dairesini daha ziyade genişletti. Bu fütuhatı merhum şâirimiz gibi şöyle ifade edebiliriz:

Sönsün diye üflense o derya gibi kaynar

Söndürmeğe hem kimde aceb zerre mecal var?

Evet mübarek Üstadımız! Kur'anın otuzüç âyâtıyla ve İmam-ı Ali'nin (Kerremallahü Vechehu) Kaside-i Ercuze'sinden 17 yerde ihbaratıyla ve Gavs-ı A'zam'ın (Kaddesallahü Sırrahu) yüksek ianatıyla hak ve hakikat olduğu kat'î tahakkuk eden Risalet-ün Nur sönmez ve ilelebed sönmeyecektir.

Üstadımız! Bayram-ı Şerife tevafuk eden Nurlarımızın bir kısmının iadesi, Ramazanın mesruriyetine ilâve olmuş, bu perişan ve müşevveş kalblerimizi handan eylemiştir.

Ey Kur'anla el-ele vererek ve onu kendisine üstad ve mürşid edinerek, bütün ömrünü ehl-i imanın saadeti ve selâmeti için sarfeden ve hattâ onların Cennet'e girmesi yolunda Cehennem'i dahi kabulden çekinmeyen ve kaleminden şimşekler çaktıran Üstad! Biz âciz talebelerinizin bütün bu âsârınızı ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ı ve Rahmetenlil'âlemîn Efendimizi ve hakikat-ı Leyle-i Kadr'i ve şehr-i

Ramazan’da kazanılan bütün mü’minlerin hayratlarını şefaatçi ederek şöyle dua ediyoruz:

Yâ Erhamerrâhimîn! İsm-i A’zam’ın hakkı için, Kur’an-ı Mu’ciz-ül Beyan’ın hürmetine ve Nebiyy-i Muhterem Sallallahü Teâlâ Aleyhi Vesellem Efendimizin şerefine, Üstadımızı Cennet-ül Firdevs’te ebediyen mes’ud eyle, âmîn! Ve fütuhat-ı azîmesini bizzât hayat-ı dünyeviyede iken kendisine göster, âmîn! Ve اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ düsturuna mazhar ederek, hakikat-ı Leyle-i Kadr’e vâsıl olan Nur talebelerinin hasenelerinin bir mislini defter-i a’maline yazdır, âmîn! Beraber dergah-ı izzetinde kabul eyle, âmîn elfü elfi âmîn yâ Muîn!

Bütün kardeşlerinin şerefleriyle iftihar eden, çok kusurlu

Emirdağ Nur Şakirdleri

Yâ Erhamerrâhimîn! Bu duayı, edenler hakkında dahi kabul eyle, âmîn! Ve onları Firdevs’te ebedî mes’ud eyle, âmîn! Ben de bilmukabele bayramınızı tebrik ederim.

Said Nursî

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 100

Mektup 100

(Lâhika'ya girsin, siz ta'dil ve iktisar edersiniz.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok müşfik, çok sevgili üstadım efendim hazretleri!

Evvelâ: Mübarek el ve ayaklarınızdan ta'zim ve ihtiramla öper, devamlı kusurlarımın afvını cenah-ı şefkatinize iltica ederek yalvarıyorum.

Sâniyen: Aziz üstadımız! Bu bayram biz âciz Safranbolu'lu kardeşler mübarek İnebolu'lu kardeşlerimizin hediye ettikleri Asâ-yı Musa'ları cildlemekle meşgul olarak, Nur ailesinin ve o mübarek ailenin şahs-ı manevîsinin kudsî mümessili aziz üstadımızın huzur-u manevîlerinde kıymetli, bereketli, nurlu, huzurlu bayram yaparak rabıta-i muhabbet ve rabıta-i maneviyelerimizi takviye eyledik.

Sâlisen: Aziz üstadımız! Şu hürmetnamemizi takdim vesilesiyle zât-ı faziletmeabınızı Nurlar şahs-ı manevîsinin en aziz, en kudsî, en büyük mümessili sıfatıyla tebrik etmeyi bir borç biliyoruz. Verilen ihbarat-ı gaybiyeler, büyük dairelerde zuhur eden fütuhat-ı Nuriye ile aynen çıktığı gibi; en ehemmiyetli olan küçük dairede de bariz bir şekilde görünüyor. İşte kahraman ordu alâmet-i küfür olan şapkayı başından çıkarıp atmağa gayret etmeğe başlayalı, silsile halinde

fütuhatlar zuhura başladı. Bugün gördüğüm yeni tedavüle çıkarılan bir 100 kuruşluk parada âdet-i menhus ve onlarca ehemmiyetli olan resim koymağa muvaffak olamamışlar. Bunu bir alâmet-i kat'iyye olarak kabul ettim ki, Süfyan'ın prensipleri de kendi gibi ölüyor. Senelerdir yanan cehennemi sönüyor. Devir artık dönüyor. İnşâallah önümüzdeki bayramlar bizlere daha çok hayırlarla ve saadetlerle yüklü gelecek.

Sevgili Üstadım! Sizleri çok meşgul ettim. Afvınızı bu liyakatsız âcizi mektub yazmağa memur eden kardeşlerimi şefi' tutunarak yalvarıyorum. Bâki Allahım siz sevgili üstadımızı semavat, zemin yed-i beyza-i İslâm'a teslim olmadıkça başımızdan eksik etmesin ve vücudunuza sıhhat ve âfiyet ihsan buyursun ve ebeden sizden ve Nurculardan razı olsun, âmîn âmîn âmîn bihürmeti Seyyid-il Mürselîn duasıyla hatm-i kelâm eyler, mübarek hâk-i pâyinizden ta'zim ve ihtiramla öperim efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 101

Mektup 101

Kastamonu, İnebolu, Eflani, Daday, Araç, Safranbolu Nurcuları namına en âsi, en hakir, en liyakatsız hizmetkârınız, niyazmendiniz Mustafa

فيا منشدًا نظمى fıkrasında نظمى kelimesi makam-ı ebcedîsi bin (1000) olup “Risalet-ün Nur” iki farkla رسائل كتاب النّور un iki medde sayılmazsa ve şedde de lâm sayılsa makam-ı ebcedîsi yine bindir (1000). Demek فيا منشدًا نظمى فقله ولا تخف fıkrasının meal-i gaybîsi şudur ki:

يَا مؤلف رسالة النّور جاهد بها فقل ولا تخف... الخ.

Sevgili üstadımız efendimiz! Bu defaki tashihi emir buyurulan Keramet-i Gavsiye’nin bu fıkrasını böylece tashih edip efendimize arz ediyoruz. Lütfen nazar buyurulduktan sonra, bu varakparenin iadesini istirham eyleriz efendimiz hazretleri.

Kusurlu talebeniz
Hüsrev

Hâşiye: Kırmızı kalemle yazılanlar bu kerre Üstadımız tarafından ilâve edilmiştir.

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 102

Mektup 102

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz Üstadım!

Bu hafta, zâtınıza mahsus iken terahhumen telattufen biz zavallı ve bîçare şakirdlerinize hediye ettiğiniz garib bir münazara-i nefsiyeyi aldık. Bizlere Nur yolunda en kuvvetli, en faideli hakikat dersini veren bu kıymetli lütufnameniz bizi nurlara garketmekle beraber kabil-i iltiyam olmayan dehşetli yaralarımızı yine deşti, ızdırab ve kederlerimizi kat kat artırdı. Âh nasıl müteessir olmayalım, nasıl âh u figan etmeyelim? O aziz nur üstad Nurların fütuhatlar devresini, Allah'ın bu zafer-i nihaiyesini dünya gözüyle seyrediyorken, risaletinin hitama erdiğini bütün mesaî ve teşebbüsat-ı maneviyesinin meyvelerini sünbüllenerek inkişafta olduğunu müşahede ederek âhirzamanda deruhde ettiği vazife-i ıslahı îfa ettiğinden gelen kudsî ve İlahî bir zevk ile bu hayat-ı fâniyeden kat'iyyen çekilerek âlem-i berzahtaki milyonlar sevgilileri olan hanedan-ı Nur'a iltihak etmek istiyorlar. Ve böyle bir mevzu ile bizim yaralarımıza en şâfî merhemi şimdiden sürerek bir teselli kapısını merhametle bizlere açıyorlar. Ve bu vesile ile de en kudsî ve mesleğimizin esasından evvel ihlası ders veriyorlar.

Evet Üstadım! Takdir ve tebrike lâyık ulvî ve kudsî hizmetlerinize bir mükâfat olarak zehirler verilen, izzet-i ilmiyeyi muhafaza edip ilmi medar-ı maişet ittihaz etmediğinizden zavallı rakibler, menfaatperest hodperest rakibler tarafından çürütülmek istenilen, resmen muhafaza vazifesini üzerine alanlar tarafından dahi en caniyane işkence ve tahkirlere maruz kalan bir şahsın âlem-i nura intikali, elbette ve elbette zâtı için en arzu edilen bir halettir. Fakat aziz Üstadım, biz senin bu kadar ızdırab ve meşakkatlerden, bu kadar cefa ve sû'-i kasdlardan, bu kadar eza ve işkencelerden sonra azıcık olsun bu hayat-ı fâniyede her cihetten rahat ve saadetini arzuluyoruz ve rahmet-i İlahiyeden binler dillerle niyaz ederek bekliyoruz. Nefsin arzusuna olmayan, sırf misafiri olacağın talebelerinin hatırı için kabul edeceğin bu saadetin saadet-i bâkiyeye ne zararı var? **(Haşiye)**

Evet aziz Üstadım! Siz fırsat buldukça "Benim şahsıma ehemmiyet vermeyiniz. Nurlar size kâfidir." buyuruyorsunuz. Evet emirlerinize itaat ediyoruz, fakat sözden anlamayan, kayıd altına girmeyen letaifimize nasıl haber anlatalım? Onların manevî gözyaşlarını nasıl teskin edelim? Onların yaralarına nasıl merhem sürelim? Evet Üstadım! Biz sana bağlı olduğumuz kadar ve aynı alâka ile Nurlara da bağlıyız. Biz sana meftun olduğumuz kadar, Nurların da meftunuyuz. Biz sana hayran olduğumuz kadar, Nurlara da hayranız. Kur'anın sema-i manevîsinden tulû' eden o afitab-ı manevî ve şems-i hakikat olan Nurların mahall-i in'ikası, kalb-i şerifiniz değil midir? O bahr-i hakikat her ne kadar Cennet-i Kur'andan nebean ediyorsa da, senin o vâsi' kalb-i azizine dökülüp orada cuş-u huruşa gelerek bir âb-ı kevser, bir âb-ı hayat halinde kalem kanalıyla kalblerimize akmıyor mu? O kararmış kalblerden zulmet-i küfür ihraç ve o ölmüş kalb ve ruhları âb-ı hayatıyla ihya eden Nurlar değil de nedir?

Biz Nurları senin mübarek elinle bulduk. Nur'u ve Nurları sevdiğimiz gibi, seni de seveceğiz. Buna kimse bir ad takamaz, bir ayıb bulamaz. Sana en ağır ve dinsizce tabirlerle iftira eden ve kendilerini âlim sanan feylesoflar, ehl-i dalaletin başına indirdiğin en ağır darbeler karşısında bile Nurların hakikatını inkâra cür'et edebildiler mi? Neticesinde asâ-yı inkârlarını kırarak, Asâ-yı Musa'ya teslim olmadılar mı? Nur'un müellifinin ve onun kahraman hâdimlerinin ve Nurların yok edilmek istenildiği bir hengâmda inayet-i

İlahiyenin imdad ile hıfz u harasetiyle çürütülmeyen, mağlub edilmeyen Nurları çürütmek, artık kimin haddine düşmüş? Bizi yoldan çevirmek, bizi şübhelere düşürmek, inayet-i İlahiye bizim ile olduktan sonra hangi münkirin, hangi mülhidin haddidir? Hayatınızda da, âlem-i nura irtihalinizde de Nurlar yolundan dönmeyeceğiz, hizmette kusur etmeyeceğiz. Tasarruf-u maneviyeniz sayesi altında, ömrümüz oldukça Nurları neşre devam edeceğiz. Daima Risale-i Nur'u pişvamız edinip her umûrumuzda iktida ve her halimizde iltica edeceğiz. Sözümüz yeminimizdir. Fakat Allah'ım, sizi başımızdan çok uzun seneler eksik etmesin. Rahmet-i İlahiyeden niyazmend olduğumuz noksanlarımızı da tamamlayalım.

Aziz Üstadım! Hem bu münazara-i nefsiye diye isim verdiğin mevzu' senin nefsanî arzuların sebebiyle değil, biz bîçarelere ders vermek için, bizim en korkunç ve derin yaralarımıza merhem sürmek için kalbde tulû' etmiştir. Zira ki Hazret-i Kur'anın maşrık-ı manevîsinden işrak eden hakikat güneşinin ma'kesi olan bir kalbe zulmet duhûl edemez. Nurların menba'-ı feyzi olan bir bahr-i bîpâyana bulanık su akamaz.

Aziz Üstadım! Tekellüf ve hodfüruşluk, tasannu' ve riyasını çürütmek isteyen bîçare rakiblerinin hal ü şanıdır. Eğer bu davada sadık olmasaydım ve iddiamda isabet bulunmasa idi, Nurlardaki kat'î tesirler olur mu idi? Bu kadar hak ve hakikat yolcusu hayatını vakfederek, her an lüzum görülürse canını da fedaya söz vererek o Nurlara sarılırlar mı idi? Bu kadar küstah ve zalim düşmanlar karşısında hizmet-i Nuriyede sebat ederler mi idi? Hâyır! Ya niçin her felâketi gözönünde tutarak, başlarını koltuk altına alarak, hizmette kusur etmemeğe çalışıyorlar? Bu yola bunları sevkeden saik ne? Evet o saik o ki, bütün talebelerin Nurlarda en ulvî, en kudsî hakikatı iman ve îkanın yine Nurlarla verdiği nur-u ferasetle görüyorlar. Senelerce tarîkat berzahlarında alamadıkları feyiz ve nuru, zevk ve süruru Risale-i Nur'dan alıyorlar.

Hazret-i Fahr-i Âlem Sallallahü Aleyhi Vesellem Efendimizden veraset-i nübüvvet tarîkiyle gelen nur-u nübüvveti, Risale-i Nur'dan aldıkları bir nur-u imanla senin nasiye-i kudsiyende ve dolayısıyla da Risale-i Nur'da görüyorlar. İşte Nurcuların Nurlardan, Nur hizmetinden bütün zulümlere rağmen ayrılamamalarının yegâne saiki budur.

Aziz Üstadımın en ufak emirlerine itaat etmekliğimiz şart iken, bizleri rızanız hilafında bu vâdide dolaştıran bir saik de, yine Nurların kudsî kamçılamasıdır. Çünki sizin hakikat-ı ihlası ders veren bu mütevaziane mektublarınız okuyan bazı insafsız kimseler sathî görüş ve düşünceleriyle Nurları piyasa-i âlemden kaldırmağa çalışacaklar. İşte bu ahmakane fikir sahibleri bugünden bize çürüttürülüyor. Rızanız hilafına hareketi Nurlar hizmetinde en büyük caniyet addeden bizler, bu yolda tahammül edemeyip rızanız hilafına müessir bir kuvvetin tesir ve tahrikiyle harekete mecbur oluyoruz. İşte bunun için bizleri afvet Üstadım!

Aziz Üstadım! Ruh ve kalbini ve Nurlara teslim ve hayatını hizmet-i Nuriye-i kudsiyeye vakfeden ve Nurlar yolunda yegâne sahibini, seyyidini Nurlar kabul eden ve Nurları din-i mübin-i İslâm'da bir imam-ı sani ve bir nümune-i iktida tanıyan, aynı ruh aynı hissiyatı taşıyan şakirdlerini kusurlarından dolayı afv buyur. Daire-i Nuriyeden, daire-i tedrisinden uzaklaştırma! Hatalarından dolayı gelmesi çok muhtemel şefkat tokatlarına şefi' olup merhamete seyir ol. Rahmet-i İlahiyeden de bu mübarek gecede niyaz ederiz ki; gerek Nurların tevessü' ve intişarı ve gerek ümmet-i Muhammed (ASM) ve Nurcuların saadet-i bâkiyeleri ve i'dam-ı ebedîden kurtulmaları için, alettevali devam eden külliyet kesbetmiş dualarınızı ism-i a'zam hakkı için, nur-u Kur'an hürmeti için, Habib-i Rahman ve onun doğduğu bu mübarek gecenin şerefi için kabul buyursun, âmîn âmîn âmîn.

Bilvesile mübarek ellerinizden, mübarek ayaklarınızdan öperek, kusurlarımın affını tekrar niyaz ve kardeşlerimin selâm ve hürmetlerini arzederim sevgili efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Nurlar hizmetinde, Nurlar yolunda çok kusurlu şakirdiniz, çok hakir ve zelil niyazmendiniz

Mustafa

Haşiye: Garib bir tevafuk: Şu mektubu kaleme alırken karşımda muhatabım Nurların tercümanı Nur Üstad, sağımda günlerden beri beklediğimiz merhum Hâfız Ali kardeşimizin Fuad Efendi'ye hediye

edilip bu akşam üstü elimize bir kandil hediyesi gibi tevdi' edilen ecza-yı Nuriyeler, solumda hanedan-ı Nur'un müstakbel bir talebesi üç gündür hariçte iken evimize bu akşam avdet eden masum Nuriye. İşte bu gece, Süleyman Çelebi merhumun "Doğdu ol saatte ol Sultan-ı Din, nura garkoldu semavat-u zemin" diye tarif ettiği, tavsif ettiği Rahmeten lil-âlemîn'in (A.S.M..) meşime-i kerime-i Hazret-i Âmine'den bi-ş şerefi ve-s saade kademnihade-i zemin oldukları leyle-i münevvere (12 Rebi'-ül Evvel)

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 103

Mektup 103

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ مُرَكَّبَاتِهَا

Üstad-ı âlîşanım, efendim hazretleri!

Hem daavat-ı mübarekelerini niyaz, hem teveccühat-ı fazılanelerinin bekasını hassaten istirham eylerim. Kardeşim Süleyman Efendi ile birlikte esas manba'-un Nur olan Barla, Nur fabrikası, faal ve cevval Tahirler merkezi, mübarekler harmanı, Medreset-üz Zehra, saflar köyü, Gül fabrikası, gayyur fedakâr erkân ve efradı kâffesine bera-yı tebliğ memur olduğumuz selâm ve duayı bihamdihi velminne îfaya muvaffak olduk. O seyahatte gördüğüm zevat-ı muhlisa ve eşhas-ı mübareke aralarında pek âciz ve çok kusurlu kendimi gördüm. Ruhen müteellim, vicdanen muazzeb oldum. Sonra gönlüme medar-ı teselli aşağıdaki cümleler hutur etti.

Dedim: Madem o erkân-ı mümtazeye az-çok mensubiyetim ve alâkam ve muhabbetim var ve اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ اِلَيْهِ beşaret-i Nebeviyesi sırrıyla, şirket-i maneviye cihetinden inşâallah müstefid olurum, mahrum kalmam düşünceleri en büyük bâis-i teselli ve sebeb-i sürurum oldu. Şu umûr-u hayriye ve hizmet-i

kudsiyeye sair kardeşlerim derecesinde eda-i hizmet edemediğimden çok mahcub ve me’yusum. Ezcümle: Nur fabrikasının her türlü taarruz ve tecavüzlere göğüs gererek cansiperane, lâyık-ı takdir ve tebrik mesaî-i azimkâranesi mûcib-i şükür ve seza-i şükrandır.

جَزَاهم اللّٰه مع امثالهم خيرًا كثيرًا و اعطاهم فى الفردوس ملكًا كبيرًا آمين بحرمة فخر المرسلين

duasına devam ediyorum.

Salif-üz zikr ihvanıma gıbtakârane avdet ederken me’yus kalbime hitaben dedim: Umum ümmetin her an “El-Aman el-aman min fitnet-i âhirizzaman” diye diye istiaze ve istiane edegeldikleri zaman, bu zaman değil mi? Madem o ihafeli devre düşmüşüz. Zararlı ve hatarlı işlerin neresinden ihtiraz ile içtinab müyesser olsa, küllî hayır ve a’zamî kârdır. Şu müz’iç devirde zulümat bulutları her tarafı sarmış. Hak ve hakikat perde-i kesafette kalmış. Ehl-i hak pek muztar bir halde bunalmış. Mâlik-ül Mülk de icraatını, sa’y ü amel kanunları uhde ve tatbikine salmış. Rahmeten lil-âlemîn olan Habib-i Zîşanını bile aynı kayıd ve kanuna tabi’ kılmış. Kâffe-i enbiya ve evliya ve asfiya ve suleha terfi-i derecata böyle yol bulmuş. Gaye-i kemal ve nokta-i hedeflerine öyle vâsıl olmuşlar. Tarîk-i hakikat ve menzil-i hidayete bundan başka yol yokmuş. Evet فَلَهُ اَجْرُ مِاَةِ شَهِيد cümle-i mübeşşiresiyle şerefvârid ve beşaret-i Nebeviyenin (ASM) pek mühim ve hayatdarane beyanat-ı ezeliyelerinin tam sırrı zahir olmuş. Şu hakikatın ehemmiyeti ise, bu bâbda mev’ud olan pek büyük fiat ve kıymetle bilinmiş. Şu sadeddeki cümlelerden hisse alarak kendime karşı dedim:

Sen eğer sair bahtıkaralar gibi; Risale-i Nur’un ders, ikaz ve irşadından mahrum kalsa idin acaba kendi kusur ve ayıbını nasıl görecektin? Acaba hangi zakkumu tiryak diye yutmayacaktın? Acaba hangi bid’ata rağbetle koşmayacaktın? Acaba hangi kirli ellere

yapışmayacaktın? Acaba hangi kömür ruhlulara boyun eğmeyecektin? Acaba hangi zalime muîn ve yâr olmayacaktın? Ve hâkezâ… Şimdi nihayetsiz şükret ki; mahluka kul ve esir değil, Hâlık'a âbid ve muti' ve muhatab oldun. Bid'ata temayül değil, sünnete mütemessik oluyorsun. Hatab'a hâdim ve mail değil, kutba karin ve mazhar-ı vuslat oldun. Dinarı din bilenlere değil, Kur'andan ders alanlara kardeş oldun. Küfran ve tuğyana yüz tutanlara değil, Rahman'a secde yapanlara; harama can atıp koşanlara değil, şerden kaçıp hayr u hakka koşanlara karin ve refik oldun diye Rabbime sadhezar hamd ü şükran ettim.

Hem her tefekkürde kalb-i kemteraneme hadsiz sürur ve ibtihaclar bahşeden ve biri binler değerinde bulunan kardeşlerimi hayalen tahattur ettiğim zaman, onları sanki İstanbul gibi her şehir karşıdan bakılınca yek nazarda minareler ve alemleri görünmesi gibi; şu zamanda Anadolu içinde ehl-i hak ve kulûb-u selime ashabı başkalardan alâ kadr-il imkân içtinab ve imtiyaz ile manen tealîye sa'y ile nazar-ı hakikatta şahika-i cibale müşabih bir vaziyet (İsa Aleyhisselâm'ın semaya urûcunu temsil eder bir halde) bizler zahir ve aşikâr bir hakikat üzerinde beyaza kara, müsbete menfî, gaddara âdil, çirkine güzel, harama helâl ve hâkeza namı veremeyiz dediklerini, müstakimane ve hakşinas hal-i vaziyetleriyle isbat ediyorlar. Lillahilhamd bu Nurcu ve nuranî bîhadd zâtlar şu asırda sefine-i Nuh'u (AS) andıran Anadolu kıt'amızda âleme nur ve ziya ve manevî hayata davetçi münadiler hükmünde bulunuyorlar. Ne mutlu ki o âlîcenab kafileye iştirakle, lırızaillah yâr u karin olup Hazret-i Kur'anın âb-ı hayatını nûş edenlere! Hem ne büyük saadet ve bahtiyarlık ki, hak ve hakikata adavet değil belki muhabbetle sahabet ve barışanlara! deyip gayr-ı ihtiyarî kalem-i hakiranemden gelen şu pürhata tahatturatımı mazhar-ı kabul ve afv buyurulur ümidiyle arzediyorum.

Barla'da evvelce çalışan kalemlere İmam Hakkı Efendi'nin iştirak ettiğini ve Şem'î Ağa'nın da başlamağa söz verdiğini arzediyorum. Nezd-i kerimanelerinde bulunan ve isimlerini yazmağa yer müsaid olmayan muhlisler ve munisler, şenler ve şevkliler ve sıddıkların kâffesine nihayetsiz selâm ve ihtiram ederken tekrar sevgili aziz üstadımın mübarek el ve eteklerinizi ve çok sevgili Ceylan'ın da

gözlerini öperiz. Hanelerimiz efradı keza dest-i şeriflerinizi öper, duanızı isterler.

Hadsiz kusurlarıyla âlî huzurlara çıkmak isteyen âciz

Süleyman, Sabri

Bazı kardeşlerin hatırlarına gelen bir mes’ele, imkân varsa halli mercûdur:

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَ نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَ آثَارَهُمْ وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِى اِمَامٍ مُبِينٍ

ان الدين بدأ غريبًا و سيعود غريبًا فطوبى للغرباء الذين يصلحون ما افسده الناس

Âyet-i kerime ve hadîs-i şeriflerinin hesab-ı cifir ve ebcedî ile bu zamana münasebeti var mı?

Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 104

Mektup 104

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık ve eşsiz üstadım efendim hazretleri!

Sizin feyzinizden ve zekânızdan coşan Risale-i Nur’un nuru bütün âlem-i İslâmı ihata etmekte berdevamdır. İşte Konya’mızda Şükrü Bey kardeşimizle gönderdiğimiz risaleler ilk mahsuldür. İnşâallahü Teâlâ ikinci postada göndereceğimiz, bunun birkaç misli olacaktır. Çünki herkes yazıyor. Hattâ gençlerden yazıp okuması olmayanlar, bu Risale-i Nur’daki ders verme kerametini görünce ihtiyarsız sarılıyorlar. Sebebi ise; yirmi sene medrese görmüş, ismini yazmaktan âciz çok zâtlar olduğundan, hiç mekteb medrese görmeyen bîçare bir cahil bir ay zarfında Risale-i Nur’u hem yazıyor ve hem okuyor. Bu kerametiniz bütün âlimleri bile hayrette bırakıyor. İşte Şükrü Bey’le siz efendimiz hazretlerine mektub gönderen Ziver kardeşimizin bugün bile Kur’an okumasını bilmediği halde, bugün Risale-i Nur’un kerametini bütün Konya halkına göstermiştir. Diğer kardeşimiz Receb de aynı Ziver gibi köylü çocuğudur ve okur-yazar olmadığı halde, o da bütün böyle cahil gençleri hayrette bırakıyor. Bu kardeşlerimizi herkese nümune olarak gösteriyoruz ve diyoruz ki: “Risale-i Nur hoca istemiyor. Kim arzu ederse bir ay buna devam

etsin, kendi kendine hem okur hem yazar.” Himmet ve kerametinizin bereketiyle, herhangi bir genç bir ay zarfında okur-yazar oluyor. Şimdi ekseriyeti kazalar, köyler yazı bilmeyen bazı hocalar bu keramet-i Nuriyeyi görünce herkes yazı yazmaya mecbur oluyor.

Aziz Üstadım! Size ne kadar bu hususta yazı yazsam yazmaktan âcizim. Çünki Risale-i Nur’a talebe olanlar îcabında anasını babasını dinlemediği gibi, canını feda etmeğe hazırdırlar. Hattâ müteaddid yüksek ailelerden lisenin onuncu sınıfına kadar okuyanlar Kur’an dersine devam ettikleri gibi, Risale-i Nur’a da mıknatıs gibi yapışmışlardır. Ve diyorlar ki: “Îcabında Risale-i Nur uğruna canımızı bile feda etmeğe hazırız.” Artık bu büyük müjdenin tarifini yapmaktan âcizim.

Fezai’nin şiirinin bazı mısraları

Bu mısralardaki hikmetler, Risale-i Nur’un gösterdiği yolu açık olarak gösteriyor. Burada Mahmud Bey isminde bir kardeşimiz var. Bu hem yüksek bir aileye mensub ve hem de bir câmiin hatibidir. Bu bizdeki Risale-i Nur’un dörtten birini okumuş ve yazmıştır. Ve bütün hocaları evine çağırarak Risale-i Nur’un hikmeti ve kerametini onlara söylemekle beraber ve her hutbesinde hep Risale-i Nur’dan okur ve hususî el ve ayaklarınızdan öper, dualarınızı diler. Maraş’lı vaiz hocası Zekeriya Efendi el ve ayaklarınızdan öper ve Ilgın Müftüsü ve Ilgın’da Nebi Efendi kardeşimiz ellerinizden öperler. Ankara’da biri Tıb’da biri de mühim bir vazifede bu iki kardeşimiz Rıfat’lar ellerinizden öperler. Onlara Ondörde kadar mektubları gönderdim, yazacaklar. Bu risaleleri gönderen kardeşimiz Receb el ve ayaklarınızdan öper, hayırlı duanızı diler. Daha burada çok yazan kardeşlerimiz vardır. Onların risalelerini gönderdiğim zaman isimlerini bildiririm. Bütün buradaki Risale-i Nur’un gençleri, el ve ayaklarınızdan öper, duanızı diler.

Isparta’dan üniversiteye göndermek için Yirmidokuzuncu Mektub’un şimdilik Yedinci Kısmı İşaret-i Seb’adan yirmi aded, yirmi aded Sirac-ül Gafilîn ve Otuzbirinci Mektub’un Lem’aları onar aded, on aded Yirmiikinci Sözler, ve daha başka eserlerden bedeli mukabilinde istedim. Gençleri bunlarla elde ediyoruz. İlmi ile mağrur hoca efendilere Yedinci Şua’ı ve İhlas Lem’asını veriyoruz, derhal teslim oluyorlar. İstanbul’daki talebeler, istediğiniz Asâ-yı Musa’dan

parçaları tercüme ettirmek için çalışıyorlarmış. Cenab-ı Hak muvaffak etsin. Ve ziyaretiniz için müsaade buyurulursa cevab bekliyorum.

Âciz, günahkâr köleniz

Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 105

Mektup 105

(Lâhika'ya)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Mübarek ve sevgili Üstadım, şefkatli efendim hazretleri!

Biz Safranbolu ve havalisi Nurcularına hemen her vesile ile nazar-ı şefkat ve muhabbetle bakıyor ve bizlere hadsiz sürurlar bahşediyorsunuz ki; bu şefkat ve muhabbetinizin bilhassa nahiyemizde azîm tesirleri görülmektedir. Nihayetsiz hamd ve şükür ol Hâlık-ı Zülcelal'e ki, bu son aylarda Nur'un fütuhat dairesi muhitimizde çok genişlemiştir. Nurları isteyen ve iştiyakla yazmaya başlayan ve şakirdliğe kabullerini siz Üstadımız efendimizden rica edenlerin sayısı hergün biraz daha artmaktadır. Câmilerde kadın ve erkek yüzlerce halk, Risale-i Nur'un hakikat derslerini derin bir alâka ile dinleyerek imanlarını tazelemektedirler. Susamış bir toprakta rahmet-i İlahiyenin feyizleriyle fışkıran sünbüller gibi, muhitimizde inşâallah imanî hakikatları dinleyen ve öğrenen mü'min kardeşlerimizin kalblerinde Nur sünbülleri inkişaf edecek ve inşâallah ileride burası Üçüncü bir Isparta olacaktır. Bu mes'ud neticeyi arz ve mübarek ellerinizi öperek tebrik ederim.

Eflani Nahiyesi Nurcuları namına

Çok kusurlu, perişan ve miskin şakirdiniz

Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 106

Mektup 106

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ تَعَالَى مِنَ الاَزَلِ اِلَى الاَبَدِ بِعَدَدِ كَلِمَاتِ اللّه

Aziz ve muhterem ve müşfik Üstadım!

Haddimin pekçok fevkinde teveccühlerini havi emirname-i üstadanelerini şükranla aldım. Hürmetle, dikkatle ve defaatle okudum. Dedim: Ey nefis! Sen sakın medhediliyorsun sanma! İhtiyarsız nurlu hizmette istihdamın mahza lütf-u İlahîdir. Bu mazhariyetten dolayı tebrik edildiğini anla ve şükret. Hem sen bir talibsin. Talebenin vazifesi, Üstadının emirlerini kayıtsız ve şartsız dinlemek ve yapmaktır. Hem talebenin üstaddan matlubu duadır, rızadır, şefkatine nailiyettir. İhtiyarsız bu nurlu hizmette teklif olunan vazifeyi iyi niyetle, üstadın duasını celbedecek tarzda, inayet-i Rabbanî ile yapabilen talebenin ücreti peşinen verilmiştir. Çünki hâdim ne kadar âdi ise de, hizmet o derece âlî, nurludur. O hâdimin böyle nurlu bir vazifede bulundurulması, bir inayet-i gaybiye eseridir ve nihayetsiz şükre vesiledir. Bu çok nurlu hizmete iştirak edenler, Hizbullah denilen Hizb-i Kur'anîdir. Ferdleri bir geminin mürettebatı ve taifeleri (tayfaları), bir makinenin âlâtı ve çarkları ve bir fabrikanın teferruatı ve tezgahtarıdırlar. Her saat başı kaptanın, başmakinistin ve fabrika müdürünün şu iradesi duyuluyor: Aczinizi biliniz, fakr u ihtiyacınızı anlayınız, şevkle ve şükürle işleyiniz. Niyette, düşünüşte, işleyişte hata ve kusur haksızlık, şükürsüzlük ve küfran-ı nimet

demektir. Sonra tokata müstehak, azaba lâyık ve şefkatten mahrum olursunuz. Bazı nümune ve misalleri de ilân tahtasında görüyorsunuz. Filan hâdim şu kusurdan dolayı, bu suretle cezalandırılmıştır, diyerek nefsimle konuştuktan sonra “Esselâmü Aleyke Eyyühe-l Üstad” diyerek girdiğim manevî huzurunuzda birkaç dakika fazla kalmak için maruzatıma devam ediyorum.

Hutbe mev’izeleri Risale-i Nur’un kendisinden başka birisi değildir. Yazılması sırasında bazı tulûat oluyor, onlar da Nurların tesirleriyledir. Hiç iyi şey bana aid değildir. İçlerindeki bazı bozuk yerler oluyorsa da, benim fuzulî müdahale ve kusurumdandır. Ne dünkü suallerim ve mektublarım ve diyar diyar dolaşmaklığım ve ne de bugünkü hizmet tarzım, aslâ ihtiyarımla değildir.

Mübarek Üstadım! Nihad bir hafta evvel askerlikten terhis edildi ve kardeşimiz Abdülmecid’in yanına gitti. Her ne kadar Nihad yanımda değil idi ise de, yakında idi. Birkaç ayda bir görmekle müteselli oluyordum. Esasen efrad-ı ailem yanımda değiller, yalnızım. Nurlarla iştigal ve Nurcularla ünsiyet ederek ve henüz kalkmayan malûm musibetin ref’ini niyaz ederek imrar-ı vakit eylemekteyim. Aziz Üstadımı, ehl-i beytimin de büyüğü biliyorum ve karabet cihetiyle onun mensubları ile de bir aile efradı olduğumuzu hissediyorum. Bu hisler beni اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ fermanına daha kuvvetli bağlıyor.

Ramazanın hikmetlerinden bâhis nurlu dersin dört mev’izesi hariç, yirmisekiz mev’ize bitti. Üstadıma tebean otuzüç aded-i mübarekinden sonra ikinci tertib adıyla yine birden ve baştan başlamak düşünüyorum.

وَ مِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ

Bu defa Alvar’lı Mehmed Lütfü Efendi Hoca’dan vasıta ile ve size çok muhibb Vehbi Efendi vasıtasıyla aldığım manzum mektubundan bir suret leffen takdim ediyorum. Mehmed Lütfü Efendi Hazretlerinin ihtiyarlıktan rü’yeti çok azaldığı ve kâtibin de imlası bozuk olduğu için ne kadar anlayabildimse o kadar yazabildim. Yanlışları aziz Üstadım tashih buyururlar. Benim hesabıma asaleten, bütün bu havalideki alâkadarlar namına vekaleten siz sevgili Üstadımın kemal-i hürmet

ve ta’zimle mübarek ellerinden öper, başta vasıta-i muhabere olmak üzere bütün o havalideki Nurcu kardeşlerime yüksek vasıtanızla selâm ve dua eder, hayır duanızı istirham ederim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى اَلْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Uhrevî âciz kardeşiniz
Muhlis

Elhamdülillah Said-ün Nursî aziz Üstadım
Eşşükrü lillah bâ emr-i üstad Muhlis bir adam
Vird-i zebanım Lâ ilahe illallah’dır daim
Sana canım da ben de fedayım müşfik üstadım
Hamden lillah nur-u tevhid yâr-ı garındır senin
Nur-u tevhid nur-u didem dilde yârındır senin
Rahm-ı Rahman ez-ezel tâ be-ebed ihsan-ı Hak
Mahza fazlından Hüda’ya Bâki varındır senin
Bir Kerim’dir, bir Rahîm’dir, bir Hakîm’dir Zülcelal
Kerem-i fazl-ı İlahî yâr-ı garındır senin
Nice hamdetmek gerektir Lütfü yâ bu nimete
Gubar-ı kadem-i canan meşk-i barındır senin
Esselâm ey şem’a-i nur-u hidayet esselâm
Esselâm ey matla’-i mühr-ü saadet esselâm
Lüvlübn-ü tevhidde gonce-i hümrah
Nur-u tevhid ise dilde dil-ârâ
Kerem-i Kerim’e bu mazhariyet
Hamdeyle Mevlâ’ya rû ber-zemin-i evvel
Mehmed Hulusi Efendi kardeş *anlayamadığım yerler*
Bir haknüma zâta olmuşsun yoldaş
İlm-i Ledündana olmuşsun sırdaş
Bir kadri vâlâya olduğun haldaş
Nâehle esrarı eyleme sen fâş.
Alvar’lı Mehmed Lütfü

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ

Biinayetillahi teâlâ meyan-ı ümmet-i Muhammed’de halde haldaşım, yolda yoldaşım, dinde kardeşim Mehmed Hulusi Efendi! Şem’a-i hidayet nurunu firuz eden bir zât-ı âlîkadrin huzur-u saadetine nam-ı kemteranemi tahrir eyle. Tezekkürde bulunduğunuz ve bize hüsn-ü himmetlerini celb ve selâmlarını tebliğiniz, kıymet-i dünya ve mâfiha olan eşyadan değerlidir. Ol zât-ı âlîkadrin himmetlerini istirhamında bir bende-i âciz ve müznib kemter ol bâbda himmetlerine havale.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 107

Mektup 107

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى وَ بَرَكَاتُهُ ملأ الدنيا و ملأ الآخرة

Aziz ve muhterem ve mübarek Üstadım!

Evvelâ: Maddî manevî sıhhat ve âfiyetinizin devamını rahmet-i bînihaye-i İlahiyeden niyaz ederim.

Sâniyen: Fütuhat-ı nuraniyenin müjdeli haberlerinden dolayı اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى derim.

Sâlisen: Fütuhat-ı nuraniyenin bütün sekene-i Arz üzerinde feyizli neticelerini idrake mazhariyeti abîdane tazarru’ eylerim.

Râbian: Memleketimde iki seneye yakındır Nurlardan tefeyyüz eden ve talebeliğinize kabul buyurduğunuz uhrevî kardeşimiz Hâfız Ömer’in vaizleri ile çok müessir hizmette bulunduğunu ve yedi ay evvel izinli gittiğim zaman kendisine bıraktığım Nurlardan istifade ederek bu feyizli Kur’anî ve imanî hizmete devam etmekte olduğunu arzederim.

Hâmisen: Bu muhitte hutbe mev’izalarının çok müessir olduğunu ve yazanların çoğaldığını, şimdiye kadar hutbe mev’izalarının yirmidörde baliğ olduğunu, buranın bir köyüne bir hafta evvel gittiğimde etraf köylerde toplananlara da Nurlardan bazı dersleri okumak müyesser olduğunu, böylelikle bir dest-i rahmet ve inayetin sevki ile hidemat ve fütuhat-ı Nuriyenin devam etmekte

olduğunu arzederim. Bilirim ki muhterem Üstadım ancak bu Nurlu haberlerden, neticelerden memnun olurlar ve yine kat'î bilirim ki, işimizde tesadüf yok ve olamaz düsturunu bütün hâdimlere emr ü talim buyuran, takrir eden o muhterem üstaddır. Güneş gibi zahir inayetin emarelerine birer tasdik demek olan bu gibi mazhariyetlerimizi, hamd ve şükrü artırmaya vesile olur kanaatıyla yazmak lüzumunu hissediyor ve hususî mesleğimin kaidelerinden olan vaziyeti merkeze bildirmeyi zarurî görüyorum.

Sâdisen: Birkaç sene evvel bu havalide bulunan bir kardeşimizin başlamak istediği fakat lihikmetin muvaffak olamadığı Nurlu hizmetin bu fakir ve âciz, kusurlu kardeşiniz vasıtasıyla feyizli ve parlak semere vermesi, pek acib ve hikmetli bir hâdisedir. O zaman mani' olanlar, bu kerre müşevvik oldular. Çok yerlerde olduğu gibi, halk zannediyorlar ki benim bir şahsî meziyetim var. Ondan sonra emanetçinin emanetçisine emanet edilen Nurlara bakıyorlar. Fesübhanallah, Hakîm-i Mutlak'ın hikmetli tedbirlerine küçücük bir nümunecik olduğumuzu anlamıyorlar. Emirnamenizin ikinci kısmını istinsah ederek Vehbi Efendi kardeşimiz vasıtasıyla Nakşî ve Kadirî Alvar'lı Mehmed Efendi'ye gönderdim.

Aziz ve muhterem Üstadım! Bu kusurlu kardeşinizi kâmil insanlar safında ve hizasında saymanıza müteellim oldum. Benim üstadım yalnız sizsiniz. Bu fânilerin hiçbirine bana bâki hayatımı kazandıracak nuranî yolu gösteren ve hakaik-i imaniyeyi ders vermekle nihayetsiz şefkatini gösteren aziz üstadımdan ziyade hubb-u fillah ile mütehassis olamadım. Benim Nurların dairesinde âciz bir ferd olarak hizbullaha dâhil olduğumu bilmek ve mübarek dualarınızla nurlu şakirdlerin dualarına nail olmak, en büyük ve mübarek ücretimdir. İman ederim ki اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ ebedî âlemde bütün güzelliği ile meyvesini verecektir. Kardeşlerimizle muhaberemiz sureta inkıtaa uğramış gibidir. Muhitinizde ve eski ikamet mıntıkalarınızda ve civarlarındaki bütün Nurculara, alelhusus muhaberemize vasıta olan zâta selâm, dua ve hürmetler eder, dualarını beklerim. Aziz ve muhterem Üstadımın da mübarek ellerinden kemal-i hürmet ve ta'zimle öper, hayırlı dualarına şiddet-i ihtiyacımı bir kerre daha arzederim.

اَلْبَاقِی اَلْحُبُّ فِی اللّٰهِ

Uhrevî kardeşiniz

Muhlis

Bu havalideki bütün alâkadarlar namına, onların selâm ve dualarını da ayrıca arzediyorum.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 108

Mektup 108

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Birkaç mütedeyyin kardeşlerimin ruhî haletleri az-çok benimkine tevafuk ettiğinden müşfik Üstadımızın himmet ve mübarek duaları benim ve bizim gibi olanların derdlerine deva olur ümidiyle şu hasbihali yazıyorum:

Ey nefsim! Madem diyorsun ki kendimi beğenmiyor, günah ve isyanla âlûde olmuşum. Allah'ın iyi bir kulu olmak, birinci dileğim. Fakat tasavvurlarla doluyum. Derdime deva olacak derman isterim. Ey nefsim! Neden ye's-i mutlak içinde çırpınırsın? Ne için dünyaya gelişinden pişmansın? Bilirsin ki Rabb-i Rahîmimizin rahmeti çok geniştir. O yaratan Rahîm-i Zülcelal'in rahmeti hadsizdir. Hem biliyorsun ki, bu vücud sefinesinde senin hiçbir tasarrufun yok. Bütün hüceyrat-ı bedeniyen hilkat ve fıtrat haliyle o Rabb-i Rahîmini takdis ve tesbih ediyor. Senin vazifen o sefine-i Rabbaniyede yalnız dümencilikten ibarettir. O halde sen neden isyan ile küfran-ı nimet ediyor ve hayatından bıkıyorsun. Yoksa kabiliyetsizliğin Rabb'in huzurunda bulunmağa bir mania mı teşkil ediyor? Eğer kabiliyetsizliğini bir kusur telakki edip bedbînliğe ve isyana düşüyorsan bilmiş ol ki, kabiliyet ve istidad Cenab-ı Hakk'ın bir lütf u

keremidir. Eğer üzerindeki Hâlık-ı Rahîm'in bu nimetlerine karşı şükredersen o nimet manen güzelleşerek inkişaf eder, küf ü isyan ile mukabele etsen büsbütün elinden çıkmak ihtimali var. Hem bilirsin ki ey nefs-i emmarem, sen insanın en büyük düşmanısın. Senin firavunluğunu kırıp, şerrinden kurtulmak her kişinin harcı değildir. Ey maraz-ı vesvese ibtilasına maruz kalan nefsim! Hem diyorsun ki, kendini ıslah edemeyen başkalarının ıslahına vasıta olamaz. Anlıyorum ki, sen o menhus şeytanın hücumlarına maruz kalıp kalbe verdiği ilkaatın tesiriyle evham ve vesvese derelerinde inliyorsun. Bundan dolayı müteessir olup ye'se düşme. Zira bunlar senin arzun hilafında oluyor ve senin malın değillerdir. O cinn şerirlerine karşı de ki: Elhamdülillah ben mü'minim, şerrinden beni benden ziyade seven Rabbime sığınıyorum. O senin bana vermiş olduğun keder ve ye's-i mutlak, kâfirlerin başına olsun. Onun için ben aczimi görerek Rabb-i Rahîmime iltica ediyorum. Fakrımı anlayıp onun şefkatine güveniyorum. Üzerimdeki nimet ve âsârını tefekkür ederek hamd ü sena ile lütf u keremine istinad ediyorum. Risale-i Nur'dan aldığım bu dersi Risale-i Nur'un bir kusurlu talebesi olmaklığım hasebiyle yine Risale-i Nur'u duacı ve şefaatçı yaparak ıslahımı ve ıslahımızı Risale-i Nur hürmetine Yaradan'dan niyaz ediyoruz.

Yâ İlahî ve yâ Rabbî! Ebedî kudretinde duran can ve canlar hakkı için kapına gelip yalvaran bu kusurlu biz kullarına rahmet edip kusurlarımızı afveyle! Bizleri Habib'in ve Risale-i Nur'un hürmetine ıslah eyle! Âmîn âmîn âmîn.

Dualarınıza çok muhtaç talebeniz
Mustafa ve Ziya

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 109

Mektup 109

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Pek çok sevgili Üstadım efendim hazretleri!

Ellerinden ve eteklerinden öperiz. Bizler boğucu ve öldürücü zehirlerin teessürü altında gizli Risale-i Nur'a çalışırken bu nura dayanamayan münafıklar, hükûmeti kuşkulandırıp siz Üstadımızı ve kardeşlerimizi Denizli hapsine koymuşlardı. Bizim gibi kusurlu talebeler dışarı kaldığımıza çok müteessir olduk. Madem dışta kaldık, hiç olmaz ise biz de akradaşlarımızın ihtiyacını temin edelim diye arkalarını takib edip Denizli hapishanesinin etrafında pervane gibi dönüyorduk. Hattâ o zamanda münafıklar, arkadaşlarımızı çok tehlikede gördükleri halde bizleri de korkutmak isterlerdi. Bizlere Risale-i Nur'un verdiği kuvvetli iman ile hiç korku gelmezdi. Hattâ birgün hapishane müdürü bize dedi: Sizden usandım, yine mi geldiniz. Sizi de içeri koyduracağım, dedi. Bizler de dedik: Biz zâten hapse girmek istiyoruz, bizim için iyidir, dedik. Öfkelendi. "Yahu bunlar herşeyi gözlerine almışlar, bunlar nasıl adamlar?" diyerek def'oldu gitti. Biz de arkasından güldük. Şimdi ise:

Ey evhama düşen ve âleme korku veren hocalar! Bakınız, bizler sizce en tehlikeli gördüğünüz zamanlarda bile Risale-i Nur'un

intişarına koştuk. Cenab-ı Hak daima koştursun âmîn! Yirmi seneden beri sevgili Üstadımız efendimiz hazretleri bizim gibi ümmi, hiçbir şey bilmeyen talebeler ile Risale-i Nur'un intişarında çok sıkıntılar çekmiş ve çekiyor. Halbuki bu vazife, siz hocaların idi. Fakat sizler bu Nur'u bırakıp bid'alara gittiğiniz için; Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, Üstadımız Risale-i Nur vazifelerinin bir ucunu bizlere veriyor. Bizler de gücümüz yettiği kadar çalışıyoruz. Bu bizlere yeter. Cenab-ı Hak bizleri Risale-in Nur vazifesinde daima çalıştırsın, âmîn.

Şimdi ise ey Risale-i Nur'dan ürkenler! Risale-i Nur'un her eczaları meydandadır. Hiç korkacak bir şey yoktur. Hükûmet hepsini tedkik etmiştir. Risale-i Nur'un hedefi âhirete bakıyor, siyaset ile alâkası yoktur diye rapor vermişlerdir. Halbuki Risale-i Nur dünyada ve âhirette ehl-i imanı saadete çıkaracağına biz Isparta talebeleri bütün imanımızın kuvvetiyle şahidiz. Onbeş seneden beri kerametlerini gözümüz ile görüyoruz. İşte büyük bir keramet daha gösterdi. O keramet de şudur:

Bir zaman sevgili Üstadımız efendimiz hazretleri Denizli'yi nurlandırmak için Risale-i Nur istemişti. İstemiş olduğu risaleleri götürmüştüm. O zaman Üstadımız bana ders vermişti: Kardeşim, öyle görüyorum ki her taraf Isparta'ya bağlıdır. Isparta her tarafa imam olmuştur, dedi. Ben de bakıyordum, acaba nasıl imam olacak? Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, şimdi imam olduğunu görüyoruz. Şimdi ise Isparta'ya Üstadımız olan Bediüzzaman Hazretleri büyük bir Nur fabrikası yapmış ki, o fabrikadan dünyanın her tarafına nurdan teller uzatıyor. O nurdan teller gittikçe parlıyor, bazı münafıkların gözlerini kamaştırıyor, bu nura dayanamıyorlar. O nurdan telleri koparmak istiyorlar. Fakat o fabrika sahibi de o muzır münafıklara karşı o Nur fabrikasında bir nurdan zülfikar yaptı ki, o nurdan telleri koparmak için uzanan elleri ve dilleri kesiyor. Kimin haddi var ki, bir daha ellerini o Nurlara uzatsın?

Ey insanlar! Aklınızı başınıza alınız. Risale-i Nur'u elde ediniz. İşte Allahu a'lem âhirzamanda gelecek olan Mehdi, münafıkları kılınçtan geçirecek diye gelen rivayetin zamanı gelmesi yakındır. İnşâallah o da Risale-i Nur'un gayet parlak Zülfikarıdır. Şimdi ise inşâallah o Nur fabrikasından Asâ-yı Musa da çıkıyor. Ey Risale-i Nur'dan gözünü kapayan insanlar! Her kim Asâ-yı Musa ile iman

ederse, onun alnında هذَا مُؤْمِن yazılmış demektir. Eğer bile bile Risale-i Nur'a muarız ise, alnında هذَا ظَالِم yazılmış demektir. Risale-i Nur meydanda, kim isterse okusun.

Ey bedbahtlar! Eğer biz Isparta talebelerinin ellerinden gelse, Risale-i Nur'u bazı bedbahtların mâ-dide gözlerine sokmak için ibriz, ibrizî ile yani altun ile yazacaklar. İnşâallah bir gün onu da yazarlar. Cenab-ı Hak yazdırsın, âmîn. Cenab-ı Hak bizleri daima Risale-i Nur hizmetinde çalıştırsın. Âmîn, âmîn, âmîn.

Sava talebeleri namına,
Acizli, kusurlu talebeniz
Marangoz Ahmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 110

Mektup 110

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili ve mübarek üstadımız efendimiz hazretlerine!

Mektubunuzu aldık, çok memnun ve mesrur olduk. İsterdik ki daima bir arada olalım. Muhabbetine doyum olmayan meclisinizde bulunalım. Kur'an-ı Kerim'in i'caz-ı manevîsinden süzülen Risale-i Nur'u ile kararmış kalbleri aydınlatan, vesveseye mübtela olup ta fânilerden âh çeken masumlara müdhiş sarsılmaz bir istinadgâh olan dindarlara karşı müstehzi tavır takınarak onları medenî hayata **(Haşiye)** alıştırmakla onlara iyilik yapacaklarını zannedenlere karşı imanın nuru ile karşı koyduran Üstadımız Hazretleri! İşte mektublarınızı alınca, bu bir arada bulunmak muhabbeti canlanıyor ve kısmen teselli oluyoruz. Acaba müşfik Üstadımız ve Risale-i Nur olmasa idi, dağdağalı ondördüncü asır dünyasında nasıl yaşayacaktık, diye bazan hatırımıza geliyor. Böyle bir hal bizi ağlatıyor, yüreğimizi yakıyor. Aman bize Risale-i Nur'umuzu ihsan eden Allahımıza hamdolsun dedirterek Risale-i Nur'suz bir dünyadan Risale-i Nur'lu bir dünyaya fikir ve ruhumuzu sevinç içinde naklediyoruz.

Sevgili Üstadım! Başınızı ağrıttığım için kusurlarımızı afvedin. Mektubuma burada son verirken, mübarek el ve ayaklarınızdan öper, dualarınızı beklerim. Ayrıca Yüksek Ticaret Mektebi'nde Risale-i Nur'a alâka gösteren Kemal Koca da ellerinizden öper. Dua ve himmetlerinizi çok bekliyorum efendim.

Risale-i Nur'un çok günahkâr, duaya muhtaç, âciz bir talebeniz

Yusuf Ziya

Ben de Ziya'nın fikirlerine iştirak ederek, müşfik Üstadımıza karşı olan en derin ve samimi hürmetlerimi arzederek, hürmet ve muhabbetlerinle mübarek el ve ayaklarından öper, sıhhat ve âfiyetler temenni ederim.

Duanıza muhtaç

Mustafa Ramazanoğlu

Haşiye: Dans, balo, erkek ve kadınların karışık olarak bulunduğu sosyete hayatı denilen birçok melanetleri medeniyet hayatı telakki ediyorlar.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 111

Mektup 111

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek, çok muhterem ağabeyimiz!

Evvelâ: İstifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden öper, sıhhat ve âfiyetinize ve muvaffakiyetinize dua ederiz. Bu Gençlik Rehberi Eskişehir'in Emniyet Dairesi heyetinden tedkikten geçti. Hiç medar-ı itiraz bir nokta bulamadılar. Yalnız Birinci Söz'ün hâşiyesinde tabiiyyunu vuran bir cümleye iliştiler. Fakat neşrinde mani' yoktur dediler. Fakat biz neşretmedik. Tab'dan sonra da resmî ondört ehemmiyetli makama gönderildi. Üstad bir tane de sizin istemeniz üzerine eski huruf bir Gençlik Rehberi göndermiştir. Biz de bütün Emirdağ şakirdleri ve naşirleri çok selâm ile mübarek ellerinizden öperiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağ Nur naşirleri

Hâşiye: İstanbul'a, Safranbolu'ya, Kastamonu'ya, İnebolu'ya gönderilmek üzere onlara seksen tane gönderdik.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 112

Mektup 112

[Lâhikaya girebilir fakat tashih ve ta'dili size havaledir]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

-Marangoz Ahmed'in mektubudur.-

Kardeşimiz Hüsrev ile bir hasbihalimizi siz sevgili üstadımıza arz ediyoruz..

Her Isparta pazarı günü kardeşimiz Hüsrev'in yanına varırım. Bu defa yine vardığımda bana dedi: Ahmed müjde.! Müjdeme ne vereceksin.?

Ben de dedim: Ne istersen vereyim..

Sana para versem almazsın. Mal versek istemezsin, ne vereyim? dedim.

Sonra ben: Ne istersen iste, vermeye hazırım dedim.

Daha sonra Sav'daki diğer kardeşlerime de dedim. Hepsi de benim gibi razı oldular. Sonra kardeşimiz Husrev siz sevgili üstadımızın mektubunu okuyuverdiler.

Bizim gibi kusurlu ve aciz ve fakir talebeleri düşünerek âhirde kabristanımıza defnolmak istiyorsun. Bizleri bu mektubun hakikaten çok sevindirdi ve yeniden bizleri gayrete getirdi. Hakikaten sevgili

Üstadım bizler de bu bayram-ı şeriflerimizi burada beraber yapmak istiyoruz. Ve Cenab-ı Hakk'a dua ediyoruz. İnşaallah Risale-i Nur'u perde altından çıkaran ve dünyanın her tarafına saçan Cenab-ı Allah, İnşaallah müellifini de selamete çıkarıp bizim gibi kusurluların başına gönderir ve İnşaallah göndersin. Amin.

Hakikaten sevgili Üstadım Efendim Hazretleri.. Biz Sav talebeleri öyle arzu ediyoruz ki; "Cenab-ı Hakk Üstadımızı memleketimize gönderse de bizde Barla ve Kastamonu talebeleri gibi memleketimizin üstüne binen Davraz Dağı'na Üstadımızı çıkarıp o yüksek dağlarda hizmetinde bulunsak ve duasına iştirak etsek. Hem de noksan kalan risalelerimizi Cenab-ı Hakk'ın izniyle burada te'lif etsek" diye Cenab-ı Hakk'tan istiyoruz. Sonra da terhis zamanı bütün talebeler âcizane ve fakirane dualarımızla uğurlayıp bu mektubun müjdesine herşeyi vermeye razı olduğumuz gibi, o koca dağın tepesine de rızamızla sırtımızda taş çekip bir türbe yapacağız. Sonra o mübarek türbeye varıp Hasan Basri Hazretlerinin talebeleri gibi bizler de vefatından sonraya kalan derslerimizi ve müşkillerimizi o mübarek türbende alacağız.

İnşaallah Cenab-ı Hakk arzumuzu böyle kabul buyurup bizleri kıyamete kadar sevindirsin. Amin. Amin. Amin.

Sav talebeleri namına
Günahkar kusurlu talebeniz
Duanıza çok muhtaç
Marangoz Ahmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 113

Mektup 113

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

-Husrev'in mektubudur.-

Çok azîz, çok mübarek, çok kıymettar, çok sevgili üstadımız efendimiz hazretleri..

Arz-ı ta'zîmât ve takdim-i ihtirâmât ile hâtır-ı şeriflerinizi sual eder, sıhhat-i âfiyetinize dua ederiz. Yine her vakit olduğu gibi bu defa da huzur ve sükûnunuzu bütün bütün ihlâl eden ve hiç yoktan sebebsiz on defadan fazla hükümete celb edilmeniz hadisesine son verilmek üzere, Emirdağı kardeşlerimize hitaben yazılmış acıklı bir pusulanız ile birlikte sevgili üstadımıza ve nurlara yapılan bu tahkîrkârâne ihanet ve şetimlerinin cezası olarak bir gecede dört defa şiddetli gelen zelzele ile Risale-i Nurun ta'tiline rıza göstermeyen ve sevimli müellifinin hiçbir tevbih ve tahkire hedef olmasına müsaade etmeyen inâyet-i İlahiye yalnız Emirdağında değil, silsilevârî alakadar olan Afyon ve Ankara'da dahil olmak üzere zalimleri korkutması ve titretmesi ile Risale-i Nurun bir vesile-i def'-i belâ olduğunu tekrar gösterdiğini bildiren acıklı bir mektubunuzu ve beraberinde Emirdağ Zabıtası ile bir hasbihalinizi ve kaymakamın cebrî emriyle sevgili Üstadımızı hükümete istemeleri üzerine onlara söylediğiniz ifadelerinizi aldık. İki gün sonra çok uzaklardan sevgili Üstadımızla görüşmek için gelen, ve zaruretle görüşemeden giden

zatların, sûrî bir saat sohbete mukabil bir sene manevi sohbet etmeleri.. Hem müellifinin en ince hissiyat ve latifeleriyle en yüksek ve en dakîk hakikatleri en nurani ve en nâfiz ve en ulvi makamdan aldığı dersi müstefidane dinlemelerinin ehemmiyet ve kıymetini çok güzel bir surette izah eden ve sevgili mübarek Üstadımızın müdafaatındaki zelzelelerle alakadar olan ve şiddetli olduğu halde zararsız geçen bu dört zelzelenin bir hikmeti mübarek Üstadımızı tekrar cebren hükümete götürmek için emir alıp sevgili Üstadımızın kapısına gelen bir onbaşı ile bekçilerin, Sevgili Üstadımız kendi kapılarını kilitlemeleri üzerine; "Biz vazifemizden istifa ederiz, bu kapıyı kırmayız" deyip geri dönüp gitmeleri ve sevgili Üstadımızı daha çok rencide etmemeleri gösteriyor. Ve eğer bu maddeten küçük medrese-i nuriyenin kapısı kırılsa idi, Denizli Hapsindeki zelzeleler gibi dehşetli zelzelelerle inayet ve rahmet-i İlahiye imdada geleceği tebşir edilen sabır ve tahammülde temkin ve sükûnda harika metanet gösteren sevgili Üstadımıza bu hâl-i esefin şimdiye kadar gördüğü işkenceli azaplardan daha çok ağır geldiğini ve fakat nur ve nurcuların hâtırları için sükûnetin kati lüzumu sevgili Üstadımızı teskin ettiğini işâr eden ve Sav kahramanlarından nurcu Marangoz Ahmed'in sevgili Üstadımız için Davraz Dağı'nın başında uhrevi bir menzil yapmak arzusundaki mektubunun ba'd-et tashih ve ta'dil lahikalarımıza kaydedilmesi hakkında bir diğer hüzünlü mektubunuzu aldık. Hepsini de birlikte Marangoz Ahmed'in mektubunu da tashih ve ta'dil ederek lahikalarımıza kaydedip kardeşlerimize tamamen gönderildi.

Aziz ve mübarek Üstadımız.. Bu hüzünlü ve elemli yazılarınız bizi de pek çok muztarib bir halde bırakmış. Fakat inayet-i İlahiyenin yardımı yâr olup koşması, ve sevgili Üstadımızın izzet ve şerefini, haysiyet ve refahını çok defalar bizim için terk ederek bu kadar gadirli işkenceli azabları hazetmesi bizi çok şükrettirdi. ve sevgili mübarek Üstadımızın sabır ve tahammülde daha çok metin olmaları için dua ettirdi.

الباقى هو الباقى

Kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 114

Mektup 114: Muhteşem bir tevafuk

Çok muhteşem bir tevafuk

Çok sevgili Üstadımızın tahminen altı aydan daha evvel yazmış olduğu müjdeli mektuplarından bir satır yazıdır...

"Matbaanın tahir olmayan elleriyle yeni huruf libasında beşyüz nüshayı vermesine bedel, inşâallah Risale-i Nur şakirdleri beşbin nüshayı temiz elleriyle hatt-ı Kur’an ile müslümanların ellerine yetiştirecekler...ilh."

Bir eser-i inayet ve bir teşvik-i feyz-i nur ve sevkiyatla idrakine tam muktedir olamayacağımız muazzam bir inkılâbın anahtarı olan Zülfikar-Mu'cizâtlar Mecmuası'nın kitabet ve teksiri için çareler ararken bir hüsn-ü tesadüfle ve kardeşlerimiz Nazif ve Salahaddin'in maddi ve manevi hamiyyetperverlikleri ile münasib ve muvafık bir makineyi İnebolu'da yerleştirmiş ve tecrübe ve tecrübe numunesini sevgili Üstadımıza göndererek intizarda iken bir gün alemdâr-ı nur ve mücahid ve kahraman kardeşimiz Tahiri, güler ve nurlu yüzüyle burada karşımıza çıkıyor. Ve bizi meserretlere gark ediyor. Sebeb-i ziyareti gayet basit. Hem bir hasbihal, hem de bu acip makine hakkında malumat alıp icab ederse bir de kendisi alacak. Henüz gönderilen nümuneye bir cevap alınamadığından Zülfikar'a da başlanmamış. Bu hususta konuşuyoruz. Bu esnada Tahiri kardeşimiz "Bir kere ben de tecrübe edebilirmiyim?" diye sual etmesiyle hiçbir şey ve yukarıya yazdığımız bir satır yazı ve saire hâtır-ı hayalimize gelmeden sırf bir tecrübe mahiyetinde onun muayyen kalem ve kağıdını Tahiri kardeşimizin eline verip bu tecrübe için yapılan kağıtları da boşa gitmesin gayesiyle Mu'cizât- Kur'aniyenin Bismillah ve ilk sahifesini yazarak bu sahifeden yapılması arzu edilen bin aded

mecmuanın bin aded ilk 1 numaralı sahifesini kendi kaleminden hasıl oluyor. Bundan onbeş-yirmi gün evvel vaki olan bu tevafuk bugün şu aciz mektubumuzu ramazan-ı şerif tebriki münasebetiyle yazarken hatırlıyor ve derhal yukarıya yazdığımız sevgili Üstadımızın bir seneye yakın evvelden o "tahir el" i haber vermesi bizi hayretlere düşürüyor. Bu satırları yazmak mecburiyetinde kalıyoruz. Şüphesizki bu bin nüsha ilk teşebbüstür. Nitekim bu hafta içinde Asa-yı Musa'nın da bin nüshası ceman yekün şimdilik üç ton kağıt sipariş vermiş bulunuyoruz. Şu halde beşbin nüsha az bir zamanda Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle hazır olmuş demektir.

Ey sevgili Üstadımız.. Buna biz kusurlu ve aciz talebeleriniz gözyaşlarımızdan başka hiçbir söz bulup söyleyemiyoruz. Şu halde nurun elli senelik, Hazret-i Kur'anın binbeşyüz senelik mücahedatının son azametli mahsulünün bu çok manidar tevafukuna bie Maşallah ve Barekallah diyerek daha geniş tasrih ve şumüllerini kudretli kalemlere bırakarak Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler ediyoruz.

Evet bu ne büyük hakikat ki; pek yakın şanlı istikbalin ve cadde-i şeriat-ı kübrasının resm-i küşadını pek çok zaman evvelden manevi işaretinizle bu mübarek alemdâr-ı nurun tahir elleriyle kendi zatınıza vekaleten yaptırdığınıza bizler şahid ve bütün ruh-u canımızla bunu tasdik ediyoruz.

Nazif Çelebi, Büyük İbrahim, Küçük İbrahim, Salih, İsmail, Gülcü Hüseyin, Dursun, Ahmed, Samed. Berber Ali, Osman ve arkadaşları...

Bu mektubun yazılmasından az sonra garip bir vakıa:

Risale-i Nur'un hakikatlerine şimdiye kadar alakadar olmamış, beş vaktini kılan birisi son günlerde hayat-ı uhreviyeyi mahvedecek bir kağıt kullanmış. Bu vesile ile Risale-i Nur'un hakikatlerini bir kardeşimiz dört kişi arasında onlara izaha çalışıyorken, cinsini bilmediğimiz bir ufak kuş geliyor. O kağıdı kullananın göğsüne tırnaklarını geçiriyor. Bu beş kişilik kalabalığın içinde ve hayret nazarları arasında hiç kaçmadığı gibi, gözleri o adamın gözlerinde ve başını da mütemadiyen sallıyor. Bir müddet mütehayyir seyrediyoruz. Ve elimle alıp sevdikten sonra oradakiler de seviyor ve

bırakıyoruz. Bir ok gibi gidişi, bu hayvanın tamamen sıhhatte ve özürsüz olduğunu isbat ediyor.

Risale-i Nur hakikatlerinin yalnız insanlar değil, hayvanat tuyurat dahi hizmetcisi olduğunu bizlere ve bütün orada bu hakikatleri dinleyen ve görenlere tasdik ve kabul ettiriyor. **(Haşiye)** Biz nurculara şükren lillah göz yaşları döktürüyor.

Haşiye: Bu mektubun yazıldığı gece, yani kardeşimiz Küçük İbrahim'in sabahtan anlattığı mezkur kuş hikayesini tasdik eden ikinci bir vakıa:

Zülfikar-ı Mu'cizatın 14. sahifesini yazarken Nazif'in penceresine gelen, ayakları beyaz, tüylü cinsinden bilmediğimiz küçük bir kuşun ayrılmadığını görünce pencereyi açıp kuşun içeriye girdiğini ve yazı masasının yanında ki pencere perdesine konarak kaçmayıp eline aldığı ve sevdikten sonra odada ve salonlarda bir müddet dolaşıp tekrar gelerek yine tutup sevmiş ve açık pencereden bırakmış ve uçup gitmiş olduğunu, sabah ve akşam da nurcuları ziyaretleri tesadüfi olmayan bu hakikatleri şükranla karşılayarak اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى diyoruz. Ve bu ziyaretcileri takiben gece yarısından sonra çoktan beri muhtaç olduğumuz çok bereketli ve nâfi' ve sâkinâne rahmet-i ilahiye lehülhamd kuşluk zamanına kadar devam etmiş bulunması daha yazamadığımız birçok emareler, bu mübarek günlerin bu seneye mahsus kudsiyetini ve Zülfikarın yazılması berekâtın tezyidine vesile olduğu kanaatindeyiz.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 115

Mektup 115: Nur doğması zamanıdır

Risale-i Nur'un erkânından ikinci Sabri'nin ve hâs arkadaşlarının hesabına ve mahdumu Feyzi Fezâi'nin yazdığı bu samimi fıkrasındaki "Nur doğması zamanıdır" müjdesine âmin deriz. Bazı kelimelerini bilemedim. Siz ıslah edersiniz.

Said Nursî

Aziz Üstadım Efendim Hazretleri.. Risale-i Nur feyzinden almış olduğum ilham üzere yazılan bu kıymetsiz şiirin kabulünü rica ederim.

Umduğumuz gün pek yakın
Nur doğması zamanıdır
Semavattan akın akın
Nur doğması zamanıdır.

"Allah" söyler kamu zerre
Demek lazım birkaç kerre
Bundan böyle veda şerre
Nur doğması zamanıdır.

Can mübteladır illete

Kim dayanır bu zillete
Müjde evlad-ı millete
Nur doğması zamanıdır.

Her kalb bir gümüş buhurdân
Hisse al düşen yağmurdan
Şükür Risale-i Nurdan
Nur doğması zamanıdır.

Kalb gittiği yoldan emin
Dönmemeye ettik yemin
Bin şükür Rabb-ül âlemîn
Nur doğması zamanıdır.

Gözümüzden akan yaşlar
Sözümüz hamd ile başlar
Yüzyirmibin kalem işler
Nur doğması zamanıdır.

Önümüzde nur denizi
Sevinçle bekler bizi
Yıkayalım içimizi
Nur doğması zamanıdır.

Yardım eyle yüce Allah
Her işte bulalım felah
Şükür yakınlaştı sabah
Nur doğması zamanıdır.

Allah'ı anan sözlere
Bütün dağlara düzlere
Şol nurdan aydın yüzlere

Nur doğması zamanıdır.

Gönül kurtulsun yasından
Nur içelim aşk tasından
Yedi dağın arkasından
Nur doğması zamanıdır.

Ölünceye dek aşk ile
Allah diyelim meşk ile
Ol cennetteki köşk ile
Nur doğması zamanıdır.

Tahammül kalmadı sabra
Lanet kötülüğe kibre
Işık düşer gibi kabre
Nur doğması zamanıdır.

Anlaşılmıyor bu ne hal
Dünya dediğin bir hayal
Uyan ey evlâd u iyâl
Nur doğması zamanıdır.

Gözlerimiz hasret düne
Dert inletmede gün güne
Şu karanlıklar üstüne
Nur doğması zamanıdır.

Uğruna feda can-beden
Bizleri teselli eden
Nur kaynağı Risale'den
Nur doğması zamanıdır.

Şükürler olsun Risale-i Nur'a
Gark etti bizi murâda
Hızır (A.S) yetişti imdada
Nur doğması zamanıdır.

Yıllarca çekse de cefâ
Kim hakkına kılmaz vefâ
Mü'min olana ne safâ
Nur doğması zamanıdır.

Alnında okundu yazı
Her kul kısmetine razı
Çoktan kuruldu terazi
Nur doğması zamanıdır.

Gayri söz kalmasın derde
Dünyalık hevesler nerede
Güneşin doğduğu yerde
Nur doğması zamanıdır.

Sancakla donanmada buruc
Azade olsun şek şüphe suç
Hakka şükür avuç avuç
Nur doğması zamanıdır.

Yazık olsun gafillere
"Allah" demeyen dillere
Hakkı aramayan ellere
Nur doğması zamanıdır.

Semavatın hikmetine
Nurların himmetine

Ahirzaman ümmetine
Nur doğması zamanıdır.

Arayalım aynı izi
Bayramlar bekliyor bizi
Yıkayalım içimizi
Nur doğması zamanıdır.

Pek imrenme saltanata
Hangi dindar ana ata
Gam deryası kainata
Nur doğması zamanıdır.

Bu hesabı bilen bilir
Herkes kazancını alır
Hak hukuk nasıl kaybolur
Nur doğması zamanıdır.

Kubbelerden taştı ezan
Yakınlaştı yevm-i mîzan
Çalınmak üzere borazan
Nur doğması zamanıdır.

Yolumuz, tanrımız tek, bir
Getir teâlîye tekbîr
Bal bir, arı bir, petek bir
Nur doğması zamanıdır.

Yürü aşk gülüne eğil
Göreceksin yalan değil
Vicdanına sebil sebil
Nur doğması zamanıdır.

Yeter bu çağırıp coşan
Gün gelir olursun pişman
Dinine kesilme düşman
Nur doğması zamanıdır.

Gözünü aç olma deli
Kainattaki sır belli
Ara derdine teselli
Nur doğması zamanıdır.

Bu tuttuğumuz hak yolu
Yüreğimiz iman dolu
Görme yeter sağı solu
Nur doğması zamanıdır.

İşlediğin günah sâfî
Bu bitmeyen isyan kafi
Günahı eyle telafi
Nur doğması zamanıdır.

Çeken çeksin seni
Almaz Hakk kalesini
Birgün bulur belasını
Nur doğması zamanıdır.

Üstad engelleri yardı
Müjdenin gelmiyor ardı
Ufuk, ins-i melek sardı
Nur doğması zamanıdır.

Akan gözyaşları ile

Dağların taşları ile
Güvercin kuşları ile
Nur doğması zamanıdır.

Bu bir imtihandır çetin
Yolunu ara cennetin
Esiri olma cinnetin
Nur doğması zamanıdır.

Bu mudur Tanrıya kulluk
Bak etrafına ne bolluk
Tanrı'nı ara bir yolluk
Nur doğması zamanıdır.

Vaziyetin alameti
Andırıyor kıyameti
Bulmak lazım selameti
Nur doğması zamanıdır.

Acele eyle vakit dar
Al nasibini bahtiyar
Nur yolunda genç ihtiyar
Nur doğması zamanıdır.

Ne kadar değişti zaman
Yeter gam keder el-aman
Ortada hazır kahraman
Nur doğması zamanıdır.

Ak güvercin çırptı kanat
Göklerde kurdu saltanat
Kafire şeytana inad

Nur doğması zamanıdır.

Kul Fezâi ağlayıp der
Günah işlediğin yeter
Biraz ıslah ol der-beder
Nur doğması zamanıdır.

Sabri ve Arkadaşları namına
çok günahkar âciz
Fezâi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 116

Mektup 116

Faziletlû Rehberimiz

Biinâyet-i teala, dünyayı nuruyla münevver eden hocamızın mübarek iki ellerinden öperim. Cenab-Hak ve Feyyaz-ı Mutlak ve Rabb-ül Felak Hazretleri ömr-ü âlîlerinizi müzdâd ve firâvân buyursun. Muhtaç ve müştak bulunduğumuz envar-ı İlahiyyeyi ihvân-ı dîne rehber olarak telkin ve tebliğ ettiğinize ve aciz kulları da alâ kadr-il imkan o dünyaya saçılan envar-ı İlahiyyeden hisseyâb olduğuma ve duanız berekâtıyla inşaallah füyuzat-ı İlahiyenin daha ziyade inkişafına ve bu nurani kitapları okudukça efrad-ı insanın sıdkla kabul buyurulan Risale-i Nur vasıtasıyla ıslah ve iflahına ve güneşin tulûu gibi meydana gelen şakirtleriniz dahi bütün bilâd-ı İslamiyede herkesin derece-i insaniyete girmeleri hakkında son derece çalıştıkları ..... görüldükçe milyonlarca tâ ebede kadar teşekkür eder, kusurumun afvını diler ve mektubumun kabul buyurulmasını rica ederim.

24 Ramazan-ı Şerif

İnebolu'nun .... bağı mahallesinden

..... oğlu Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 117

Mektup 117

Haddimden yüz derece fazla hüsn-ü zan ile bu mektubu yazan zat, hem Eskişehir'in Hüsrevi ve Hasan Feyzîsi, hem Risale-i Nura bütün mensupları alakadarlık gösteren Seydişehir'li Hacı Abdullah Hazretleri'ne tam merbut, hem oniki sene ve bir cihette otuz senedenberi benim ile ciddi dost bir kardeşimizdir. Onun hâtırı için aynen lahikaya geçebilir.

Said Nursi

Reşâdet-meâb efendim..

Bu Emirdağ seferimizde maksadımız sırf yed-i beyzâlarınızı takbîl ve himem-i kudsiyenizi istirham idi. Lehül hamd vel minnet iltifatınız bizi mesrur etti. Bu teveccüh ve iltifatınızla ebediyen müftehirim. Efendimize karşı muhabbetimde samimi olduğumu zan ediyorum. Tabii bu da Üstadımızın mukaddem iltifatı semeresidir. Civarınızda bir haftadır bûy-u kudsînizle müstağrak-ı sürûrum.

Yarın inşaallah müsaade-i âliyenizle cismen Emirdağından ayrılıp ruhumla yine sizinle beraber kalacağım. Tarafımdan niyâbeten şu âcizane yazılarımı veda ziyaretini ifa ve yed-i beyzâlarınızı takbîle vasıta olmak üzere takdime cesaret ediyorum. Vâki' kusurlarımın affıyla teveccühat-ı kudsiyenizi istirham ederim. Allaha ısmarlarım.

el-fakîru'l muhtaç ilâ duâ-i üstâdihî
Abdullah Toprak

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 118

Mektup 118

Madem Medreset'üzzehranın şakirtleri bu âciz kardeşlerinin hastalık ve sıkıntılarına samimi ve ciddi manen iştirak ediyorlar. Ve nur derslerinin ehemmiyetini ve kıymetini gösteriyorlar. Lâhikaya girebilir. Fakat bir parça mahremdir. Herkese işâa edilmesin. Kâtip Osman'ın mektubudur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ حُرُوفاَتِ الْقُرْاٰنِ وَ رِسالَةِ النُّورِ

Çok sevgili, çok kıymetli, çok mübarek, çok sabırlı Üstadımız efendimiz hazretleri...

İrsal buyurmuş olduğunuz şu kalplerimizi gam, kederle dolduran ve gözlerimizden Nil-i mübarek gibi yaş akıtan su-i kasd neticesini bildiren mektubunuzu aldık. Kalbimizin en derin köşesinden çıkan ah ve enînimiz semavatı delip arş-ur-Rahman'a vasıl olmuştur

inşaallah.. En edna ve en âciz ve en ufak bir mahlukunun her dilediğini her istediğini veren Rabb-i Rahîmimiz ve Hâlık-ı Kerîmimiz bu doğrudan doğruya kalbimizin en derin yerinde istediğimiz maksudumuzu inşaallah verecektir.

Çünkü; din, Allah'ımızın, kitap keza.. Bu sebepten dolayı Rahmeten-li'l âlemîn olan Nebiyy-i Zîşân Efendimizin mu'cize-i bâhiresi olan ve bütün semavî kitapların efdali ve ekmeli olan ve bin üçyüz küsur senedir dünyaya ferman okuyan ve nurlar saçan bu kitabın bu zamana kadar pek çok esrarları ve tılsımları kapalı kaldığı halde izn-i ilahî ve himmet-i peygamberî ile mübarek üstadımız hall ve keşif etmesinden ve bütün müşkillerimizi hallettiği bu mübarek üstadımız tahsin ve takdirlerle taltif edilmeleri lâzım iken ve vücûd-u şerifleri bu zamanda âleme rahmet olduğu halde bilakis vücudunu ortadan kaldırmak niyetiyle sû-i kasd etmeye cesaret alanların Kahhâr-ı Zülcelal'in ne kadar şiddetli azabına müstehak olacaklarını divaneler de anlar.

Çünkü siz mübarek Üstadımızın yazdığı Risale-i Nur doğrudan doğruya Nebiyy-i Zîşân Efendimizin vekaletini yaptığından o kıymetli nurların tercümanına ilişmek Cenab-ı Allah'ın yaver-i ekremi olan Nebiyy-i Zîşân Efendimiz Hazretleri'ne bir cihette ilişmek ve aynı zamanda onun mu'cize-i bâhiresi olan Kelam-ı Ezelî, Kelam-ı Kadîm olan Kur'ân-ı Azîm-üş Şân'a ilişmiş oluyor.

Hem milyonlarla bizim gibi muhtaçların arzularını zehirli bıçakla kesmek demek olan bu pek büyük cinayet-i azîmeye mazhar olanlar İbrahim Aleyhisselamı ateşe attıran Nemrud'dan ve Hazret-i Musa Aleyhisselam ile harbeden Firavun'dan daha çok ziyade azap görecekleri anlaşılıyor. Çünkü peygamberlerin en efdalinin ve seyyidinin dinine dokunan ve kitabına ilişen Ebu Cehil ile haşrolup onun ile ebedi cehennemin en şiddetli esfel-i sâfilîninde azap görerek dünyada sevgili ve sabırlı Üstadımıza ..... verdikleri şiddetli maddî manevî zehirlere mukabil, Cehennem'de ebedî Cehennem'in ..... zehirli hamîm sularını döve döve içirip karınlarından bağırsakları dökülecekleri unutmasınlar.. Cenab-ı Vâcib-ul Vücûd Hazretlerine çok hamd ve şükür ediyoruz ki; Elhamdülillah sevgili Üstadımızı bu feci' ve daima bizi korkutan ölüm tehlikelerinden kurtarmış. Kalbinizde ve nurcuların kalplerinde dolu olan iman hazinesinin nuru o zehirleri inayet-i ilahiye ile yakıp

mahvediyor. Vücud-u şerifinizi Hazret-i Ömer Radıyallahü anh efendimiz gibi selamete çıkarıyor.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Bu taraftan cümle kardeşlerimiz selam ile mübarek ellerinizden öperek sağlık ve afiyetinizi Cenab-ı Haktan dua ve niyaz ederiz, Efendimiz Hazretleri... Isparta ve civarı Risale-i Nur şakirtleri namına;

Kusurlu talebeniz

Kâtip Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 119

Mektup 119

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ مِنَ الْاَزَلِ اِلىَ الْاَبَدِ

Aziz ve muhterem Üstadım.!

Maddi bir endişe ve düşünceden değil, insafsız insanların çok haksız olarak sizden bir fenalık tevehhüm etmelerine karşı manevi arzunuza sem' ve tâa demekle manalandırabileceğim "Uzaklığın alameti olan muhabere âdetim değil" buyurmuş olan üstadımla doğrudan doğruya muhaberem hâl-i inkıtâ'dadır. Nurları mütalaa ve yazmak ile namaz ve niyazlarda muhabere ve muvasala lillahilhamd devam ediyor. Zilkade içinde maddi vazifem sarıkamışa tayin suretinde tecelli etti. Kars'taki Hizb-i Kur'ânî, Hakîm ve Rahîm rabbimin inayeti nurlu hizmette istihdamı lillahilhamd devam ettiriyor. Nihad ile görüşmek arasıra mümkün oluyor. Kars'taki bir muhib için Sözler'i yazmaktayım. Maalesef bizzat yazanlar pek az fakat ..... imanlarını kuvvetlendirenler pek çok. Yazma işini hep bana bırakıyorlar. Ben de maalesef layıkıyla buna muktedir olamıyorum. Muhtelif yerlerde ki uhrevi kardeşler iştiyaklarını bildirdikçe nurlu sözlerden yazmakta ve göndermekteyim. Benim hâdimliğim manzume-i nuriyede Plüton'un Manzume-i Şemsiyedeki dairesi gibi merkezden çok uzak bir dairede devam ediyor. Öyle garib tecelliyat var ki sanki dest-i gaybî sâfî bir zata imani bir devânın yetiştirilmesini daire-i ..... hanedanı faal ve nurani hâdimlerine bedel çok kusurlu

bir hâdimi memur ediyor. On altı sene evvel dediğim gibi kemal-i ta'zim ve ihtiramat ve edble mübarek ellerinizi iştiyakla öper hayr duanızı istirham eylerim. Bütün Hizb-i Kur'ânî ferdlerine binler birer birer selam ve dualar.

الباقی هو الباقی

Muhibb-i muhlisiniz
Hulusî

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 120

Mektup 120

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok müşfik, çok sevgili Üstadım Efendim Hazretlerine..

Lütuf buyurduğunuz sevimli mektuplarınızı ve nurlara ait sekiz parça emanetleri mesrurane aldım. Ve hadsiz derece memnun oldum. İnşaallah himmet ve dualarınız bereketiyle ve bizim de elimizden geldiği kadar nurların neşrinde olan gayretlerimiz pek yakında semeresini verecektir. Ve yine inşaallah üniversite gençliğinde Risale-i Nur'a olan sonsuz ihtiyaç Allah'ın tevfik ve inayetiyle gençlik tarafından idrak olunup üniversitemiz bir nur mektebi haline dönecektir. Çünkü Risale-i Nur'a olan ihtiyaç pek çok fazladır. Zaten Risale-i Nur yeni neslin en derin ihtiyaçlarına Kur'an-ı Kerim namına ders veriyor. Yeni neslin terbiyesinde ve yetişmesinde vasıta olacak. Rububiyet-i mutlaka'nın da bunu iktiza etmesiyle bu asırda Kur'an-ı Kerim namına ders veren ve hâdî vazifeliğini temsil eden Risale-i Nur'dur. Risale-i Nur bu ihtiyacı karşılamak için doğmuştur. Ve yine onun içindir ki Risale-i Nur eczaları bu devrin münevver tabakasına herkesten ziyade bakıyor ve dersini veriyor. Madem ki dersini vermiş ve veriyor, mutlaka onun tilmizleri de bulunacak. Bu münasebetle bir sene önce dediğim gibi;

Aşığım deryâna dalmaya geldim.. Dertliyim dermanım bulmaya geldim.
Kusurumun affını niyâza geldim.. Aczimi fakrımı beyana geldim.
Gözlerim görmüyor görmeye geldim.. Kulağı duymuyor duymaya geldim.
Kalbimi pas bağladı silmeye geldim.. Dağılan aklımı dermeye geldim.
Varımı yoğumu satmaya geldim.. Lütfunla felâha ermeye geldim.
Fazlınla rızâna ermeye geldim.. "Rabbimsin" diyerek kapına geldim.

Bu kudsî vazifemde dahi derim;

Aşığım aşkında deryâmı buldum.. Dertliyim derdimde dermanım buldum.
Mâsivâ tozunu gönül yüzünden, tevhid ile sildim Elhamdülillah.

Buradaki umum nurcu kardeşlerimizin bâkî hürmet ve selamları vardır. Bilhassa Vaiz Şeref Efendi, el ve eteklerinizden öperek dualarınızı niyaz ediyorlar. Mektubuma bu kadarla son verirken en derin sevgi ve hürmetlerimle yed ve kadem-i şeriflerinizi öperek sıhhat ve afiyetler dilerim.

الباقی هو الباقی

Duanıza çok muhtaç
Mustafa Oruç

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 121

Mektup 121

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok kıymettar, çok mübarek, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Alem-i nura sefer etmesi siz mübarek üstadımızı çok acıtan kahraman-ı âlişan merhum Hasan Feyzî hakkındaki hüzünlü mektubunuzu aldık. Lâhikalarımıza kaydederek kardeşlerimize gönderdik. Burada bütün talebeleriniz sevgili Üstadımızın fevkalhad hüzünlerine iştirak ederek, bu mübarek kardeşimizin Risale-i Nur hakkında yazdığı şehnamelerini yâd edip sevgili üstadımızın emirlerine ittibaen hususi dualarımıza ismiyle idhal ettik. Bir Hâfız Ali mukabilinde Denizli'yi sünbül veren kerîm Allah'tan, bir Hasan Feyzi mukabilinde darülfünun isteyen çok mübarek makbul dualarınıza hep bir ağızdan amin, amin, amin diyerek iştirak ettik. Cenab-ı Hakk geride kalanlara hususen sevgili üstadımıza sabr-ı cemil, ecr-i cezîl, ömr-ü tavîl ihsan buyursun. amin..

Zülfikarın fütuhatını son günlerde hakkımızda, dine karşı rağbetin artmasıyla gerek Halk Partisi mebuslarından ve gerekse Demokrat Partisi A'zalarından halktan ne istedikleri soruldukça her iki parti taraftarları da pek hararetli bir lisanla "Biz çocuklarımıza din

öğretilmesini mektepler din dersi konulmasını istiyoruz." demeleriyle ve bu taleplerin kabul edilerek tervîcinin Ankara Makamatına yazıldığını memnuniyetle işitmekle görüyoruz. "Zülfikar çıksa büyük fütuhat yapacak" diye olan sevgili üstadımızın müjdelerini Zülfikar daha saha-i faaliyete çıkmadan fütuhatına başladığını sürurlar içinde sevgili üstadımıza arz ediyoruz.

الباقی هو الباقی

Çok kusurlu talebeniz
Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 122

Mektup 122

Hüsrev'in mektubunda bu fıkra "Darülfünun" ismi, "Üniversite" tebeddülünden bir müjdeli bir manaya dair olmasından lâhikaya girsin.

Said Nursi

اونورسيته "Üniversite" kelimesinin نور "nur" ve نورسى "nursi" ismiyle münasebeti beyan edildiğinden bu âli mektep nazarlarda yükselen bu âlî levhasıyla diyorki;

"Şimdi ben bana bakılmayan eski ismi bıraktım. Çoktan beri âh edip hasretini çektiğim ey Nûr, senin ismini aldım. Garbın nurunu boğan zulmetleri içinde inleyerek seni beklerdim. İşte bugün silkenip o zulmetten işrâk eden nuruna vuslat için şarka koşup geldim. Biraz bana dikkat etsen ismimin ortasında نور "nur" ismini görürsün. Daha biraz dikkat edip ilerlesen نورسى "nursi" lakabını çabuk bulursun. O Nurs'lu nurun nurlu üstadına, bana gelen binlerce zekalı genç ezelden meftun. Yâ Rabbenâ Yâ Nur-en Nur ve Yâ Hâlık-an Nur, Nurs'lu Said kuluna verdiğin nuruna beni kandır. Bir parça refah için âh eden evlad-ı vatanı nurunla refâha kandır." diyor.

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 123

Mektup 123

Merhum Muallim Hasan Feyzi'nin bedeline darulfünun genç talebeleri, pek ciddi nura ihtiyaçlarını hissedip çalışmalarına bir küçük numune olarak bu mektuplarını size gönderiyoruz.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek, çok müşfik, Üstadım Efendim Hazretleri..

Lütuf buyurduğunuz kitaplarınızı sonsuz sevinçler içinde aldık. Fıkra ve sözleri ihtiva eden o güzel mecmuayı okuduk.. İştirak-i a'mal-i uhreviye düsturunu Merhum Hasan Feyzi'nin güzel yazılarını tasdik ve ruh-u canımızla iştirak ediyoruz. İnşaallah a'mal-i uhreviye düsturu ihlasla çalışan sadık Risale-i Nur şakirtlerine Cenab-ı Hakkın sonsuz rahmet kapılarını açmasıyla bu ümmet için رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ âyetinin bir cilvesine mazhar olur.

Bu zamanda şeriatin maddi ve manevi ihtiyacatı o kadar artmışdır ki saadet-i ebediyesini kazanmak için elinde cüz'i bir sermaye ile dünyaya gönderilen zaif insan, eğer aczi fakrı ile beraber o sermayeyi ebedi saadetine medar olacak manevi bir şirkete vermez de kendine güvenirse, o manevi ticarette kazanmak ihtimali pek azalır. Eğer ihlas dairesinde o manevi şirkete iştirak etese pek çok kârlıdır. Bilhassa Risale-i Nur talebelerinin az olduğu şu zamanda Kur'an-ı Hakîm ve iman hakaikinin neşrinde hizmet etmek herkese müyesser olmayacak bir manevi kazanç ve fazilettir. Risale-i Nur'un hizmetinde kullanılmasına mukabil âtîde nur fütuhatını tam yapdığı zaman bütün ehl-i imanın hayr duaları a'mal defterine işlenebilsin. Bundan böyle Risale-i Nur'a hizmette gaye sırf rıza-yı ilahi olmalıdır.

Hem umum Risale-i Nur şakirtleri her hususta dua ve himmete muhtaç bizim gibi günahkar ve fakir talebelere hizmetlerini tam yapabilmesi için duaları ind-i ilahîde kabule şayan olsun.

Risale-i Nur futuhatını kendine mahsus fevkalade bir tarzda yapıyor ve yapacaktır. Yalnız biz bu işte adi bir vasıta olabiliriz. Risale-i Nur hiçbir şeye alet olamaz ve edilemez. onun talebeleri ona yaraşacak bir tarzda sâfiliğini muhafaza etmelidir.

Umum üniversite talebeleri bilhassa Konya'lı Ziya, Feyzi, Mehdi, Bahaeddin, Abdurrahim ve Kastamonulu Aziz ve Ömer ve bu aciz talebeniz, ellerinizden öper sıhhat ve afiyetler dileriz.

Üniversite nurcuları namına
Duanıza muhtaç
Mustafa Oruç

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 124

Mektup 124

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek ve muhterem, çok sevgili ve müşfik, Üstadım Efendim Hazretleri..

Nurların neşri ve tab'ı hakkındaki istirhâmâtımı reddetmeyerek kabu.. ve bu hakir ve biçare şakirdiniz mahzâ lütuf ve inayetinizle en geri saftaki yerinden haslar sınıfına almakla taltif ve tesrir buyurdunuz, teşekkürlerimi arz eylerim. Bu zavallı milletimizi gösterdiğiniz nurlu yolda Şeriat-i Ahmediye (A.S.M.) caddesinde izinizden yürür görmekle Rabbim siz Üstadımız Efendimizi hem bu dünyada mesrur eylesin, hem de nurlar sebebiyle imanlarını kurtararak ehl-i Cennet olduklarını âlem-i ahirette temaşa buyurmakla sizleri ebediyen memnun eylesin. Amin, amin, amin...

Kıymetli Üstadım Efendim..

Kainatın tılsımını çözen Hazret-i Kur'anın esrarını biz muhtaçlara gösteren taklidî imandan biz biçareleri tahkikî imana terfi ettiren, ruhlarımızı nurlar alemine yükselten Risale-i Nur'u bizlere armağan etmekle üzerimize geçen haklarınız pek büyük ve çok ağırdır.

Bu çok kusurlu biçare şakirdiniz, bu unutulmaz iyiliklerinizin hadsiz ve ölçüsüz haklarınızın şükrünü ve hizmetini ödeyememekle dil-hûnum. Gönül ne kadar ister ki; âzâd kabul etmez bir köle gibi, kalan ömrümü zâtî ve şahsî hizmetlerinize vakfedeyim. Biz biçarelerin imanlarımızı kurtarmak ve ebedi saadetlerimizi temin arzusuyla çarpan o mübarek ve müşfik kalbinize Rabbim elem ve keder vermesin. Ondaki bütün hakikatleri ferah ve sürura tebdil ve tahvil eylesin. Amin, amin, amin.

O kalb-i mübareki incitenlere Allah-ü Zülcelal iman ve insafla inayet.. ve kalplerini nurlara musahhar eylesin. Amin, amin.. İlahî Ya Rabb Sidre-i Arş-ı Mualla hürmetine Üstadımız Said Nursi'nin manevi havasından ve mişârun-ileyhin dualarından bu dünyada bizleri mahrum etme Yâ Rabbi.. Amin, amin, amin.. Alem-i ahirette sevgili Habib'inin livâ-ül hamd isimli sancağı altında biz nurcuları Üstadımızın yanında kafile-i nur olarak haşir ve cem' eyle Yâ Rabbi.. Amin, amin, amin..

El ve ayaklarınızı hürmetle öper dualarınızı rica ederim, Üstadım Efendim.. Duanıza pek muhtaç kusurlu şakirdiniz Safranbolu Eflani Nahiyesi'nde mütekaid,

Muallim Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 125

Mektup 125

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok sevgili ve çok müşfik Üstadım Efendim Hazretleri..

Evvela: Mübarek ve müteyemmin ellerinizden ve pak ayaklarınızdan sonsuz hasret ve iştiyak-ı ta'zim ve ihtiramla öper ve Risale-i Nur'un geniş ve külli ve fevk-at-tasavvur futuhatı dolayısıyla tebriklerimi arz eylerim.

Saniyen: Safranbolu'ya kadar teşrif edip başta zâtınıza ve umum nurcu kardeşlerimize selam ve hürmetler eden mübarek kardeşimiz Fuad ve Hatip İbrahim ve diğer kardeşlerinin ve yine Risale-i Nur'a Mecnun'un Leyla'ya olan alakası kadar alaka edip taaşşuk edip, hem biz acizleri ziyaret hem de zat-ı fazilet-meab efendimize hürmet ve selamlarını bildirmemizi reca maksadıyla mâşiyen dağlar ve dereler aşıp buraya gelen ve üçüncü fıkrada bahsedeceğim Mustafa ve kardeşlerinin ders arkadaşı olan on dört yaşındaki nurcu Rahmi'nin nihayetsiz hürmet ve selamlarını yüksek huzurlarınıza arz eyler umum nurcular için hususen memleketimiz ve civarı nurcuları ve hususen istikbali nurlandıracak bu genç nurcular için kabûlü muhakkak olan dualarınızı niyaz eylerim.

Bu muallim kardeşimiz zındıka komitesinin "ders" ismini verdiği zehirli pastalarla beslenmiş, müdhiş zehirli iğnelerle şırınga edilmiş ..... ismi verilen maddiyunluk ve tabiiyyun fikirleri tamamen kendisine bir hakikat diye telkin edilmiş ve tamamen o müdhiş fikirler kabul ettirilmiş. Ve bu fikirleri neşre ve yeni nesle ve henüz zehirlenmeyen ve kalpleri öldürülmeyen köylü saf ve temiz dindaşlarımıza aşılamak üzere tavzif edilmiş. Gerek tahsil hayatı boyunca ve gerekse vazife aldıktan sonra ve Risale-i Nur dairesine ve dehalet etmeden evvel o aldığı zehirlerle yeni nesle ve her görüştüğüne zehir saçan ve Nur'dan aldığı kuvvetli ve hüccetli imani derslerle gittiği yolun uçurum ve karanlık bir felaket ve helaket yolu olduğunu görüp nedametle tevbekar olup şimdi çok ciddiyetle ve çok faal bir halde iman ve Kur'an ve Nur hizmetinde çalışan ve çok kısa bir zamanda hem Kur'an-ı Azim-üş Şân hem Kur'an hurufatını iyice öğrenen ve hem kendi gibi müdhiş zehirle mesmûm bir genç muallimin ve daha küçük büyük bir çok ferdlerin Nur dairesine koşmalarına vesile olan ve yegane saadet yolu diye gösterilen maddiyunluk ve tabiiyyunluk yollarında seyahat etmiş ve seyrettiği felaket ve helaket yolunun hakikatini idrak ederek kendini iman ve ikan caddesine atan ve bu iki yolu tam mukayese ve muvazene edebilen ve zındıklar tarafından maddiyunluk ve tabiiyyunluk perde altında neşre memur edilen bir kimse olup bu mektubu gençliğin derin yaralarını gösteren bir vesika ve şedid ihtiyaçlarını açıklayan bir ilanname ve bu yaralara da ancak ve ancak Risale-i Nur'un bir merhem ve o tesemmümlere ancak ve ancak bir tiryak olduğunu pek açık göstermesi sebebiyle bir mühim sened olarak gördüm. Ve sevgili Üstadımızı üzmemek için yeni yazı aslını Kur'an hurufatına tebdil ederek takdim ediyorum..

Talebeniz

Mustafa Osman

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 126

Mektup 126

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Muhterem, muazzez, mübarek, kıymettar, sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Bu hafta aldığım mektubunuzda "zaten benim vazifem bitmek üzeredir" cümleleri bizleri yine dağ-derûn eylemiştir. Evet sizin için alem-i ervaha yürümek ve o nurani alemin şahikalarında pervaz eylemek matlab-ı a'lâ ve mev'ûd-u Kur'aniye olduğundan müsterihim. Lakin bu alem-i fani denilen keşmekeşte huzursuzluk içinde yegane medar-ı tesellimiz olan Üstadımız Efendimizin nazar-ı faniyemizden gaybûbetinin tesiriyle ciğerlerimiz kebab olmaz mı? sizin ruh-nevâz mektuplarınız bizlere istişmam-ı bûy-u cân vermekte iken canımızın cananımızdan muvakkat iftirakatinden mütevellid inşikâk-ı sadırla mecruh kılmaz ızdırâbât-ı tırpânla sekteye uğramaz mı? Zira yegane varlığımız sizden gelen nefha-i ruh idi. Onun inkıtâa uğramasının nâr-ı firkati bizleri deli divane etmezmi?

Evet elimizde Risale-i Nur denilen cadde-i kübra-yı istikamet ve sevahil-i necata doğru yol açan bir sefine-i Nuh ve bütün nevbaharın lezaiz-i ezharı ve nefha-i ruh-u canfezası ve şifa-yı medarı var. Fakat o şifa kavanozlarının yegane tabib-i hâzıkı ve o sefine-i necatın

üstad-ı yektası ve o gülistanın biricik bülbülünün nefha-i efzası bizlere veda ederek kafile-i envar olan Murtaziyye ve Gavsiyye zincir-i nuraniyesini devr-i teşkil eden kıtârına iltihak ederse nâr-ı firkat bizleri yakmaz mı?

Evet içinde bir Said'e mukabil binler Said bulunan o eşcar-ı semavînin istişmamı o bûy-u firdevse nasıl nazar atfedelim. O mücellâ-yı mir'atımız manzûrumuz oldukça firkatten gelen derya-yı dümûğ-u telâtümde idare elde kalır mı? Bütün dürbîn-i himmetimiz o kevkeb-i saadetin tulûunda idi. Bizden sonra gelen Risale-i Nur talebeleri için "Radıyallahu anhu ve rahmetullahi rahmeten vâsiaten" duasıyla iktifa edilen gaybûbetiniz bizler için tahammül olunmaz bir firkat değil mi?

Aman güzel Allahım.. Üstadımıza daha çok hayırlı ömürler ihsan buyur. Mu'tî-yi Hakiki ve her şeye kâdir olan yalnız sensin. Ve Mucîb-üd da'vet olan yine sensin. Risale-i Nur talebelerinin dualarını kabule karîn eyle. Amin, amin, Yâ Muîn..

Sevgili Üstadımız.. Gerçi tahammül-ü beşer fevkinde hayatınızın işkencelerini hiç bir beşer çekemez. Siz de dua buyurun. Daha çok zaman muammer olunuz. Eğer alem-i bekaya doğru herhalde müteveccih iseniz, ben zaif kardeşini de bırakma. Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e tazarru buyurunuz. Her ikimizin ruhunu birlikte kabz buyursun. O nuraniyet aleminde ve o kafile-i envarın etrafında peyk-misal devir edelim. Ve himmetlerinizi en âdi talebelerinize dahi o alemden ibzal buyurup tedris ve tenvir buyurunuz..

الباقى هو الباقى

Zaif, aciz, günahkar, kusurlu

Kardeşiniz

Halil İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 127

Mektup 127

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem ve çok sevgili, kıymettar Üstadımız Efendimiz Hazretleri'ne..

Hulûlüyle müşerref olacağımız ve alem-i İslam için bir fidye-i can ve re's-i necat olan îd-i adhânızı tebrik ve tes'îd eyler ve nice nice emsal-i kesiresiyle sema-yı manevî olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da üstadlık ve dellallık eylemenizi kabe-i muazzamada rızâ-yı ilahi için yapılan tavaflar ve tekbir-i teşrikler ve cebel-i Arafat'ta "Lebbeyk, Lebbeyk, Allahümme Lebbeyk" sayhaları ve kesilen kurbanlar hakkı ve hürmeti için ol Mevla-yı Müteal ve Tekaddes Hazretlerinden tazarru ve niyaz eyler ve bu münasebetle mübarek feyyaz-bahş yed-i saadetlerinizden takbil ile arz-ı hürmetler eylerim, Efendim.. Muhterem Üstadım. Çoktan beri hatırıma gelip yazmaya cesaret edemediğim şu maruzatımı ulvi cenablarınıza istinaden arz etmek cüretinde bulunduğumdan nâşi kusurumun nazar-ı müsamaha ile bakılmasını ve affınızı istirham eylerim.. Şöyleki;

Gerek Risale-i Nur'un ve gerekse Layiha'nın müteaddid sütûn-u âlilerinde mübarek, mübeccel, münevver ve çok muhterem büyük şahsiyetinizden takdirkarane bahs etmekliğimiz men ediliyor. Evet âli

ruhların yüzlerine karşı medih bazen soğuk düşer. Ve lakin girdaba batmakta olan bizleri Hızır (A.S.) gibi yetişip sahil-i selamete çıkaran muhterem Üstadımıza teşekkürat ve hissiyatımızı arz etmek için yapılan iyilikten çok noksan tabirlerimizi hüsn-ü kabul eylemenizi çok rica eyleriz. Münevver şahsiyetinizi çekemeyen huffaş-misaller güneşin bu kadar şaşaalı ihtişamıyla beraber a'maya bir faide vermediği gibi onların nazar-ı bedbinlerinde siz ne olursanız olunuz, cevheri çamura atsalar da cevher, yine cevherdir. Bizler zât-devletlîlerini şems-i Kur'andan ve füyuzat-ı risaletten in'ikas eden feyyaz-bahş nurun merkezinde bir havz-ı kebir biliyoruz.

Onların o gibi nâhoş sözleri kulaklarımıza zerre kadar girmediği gibi bilakis arâis-i gülizâra karşı vuslat heyecanı veriyor. اَلْكَلاَمُ صِفاَةِ الْمُتَكَلِّمُ fehvasınca size bakıp kendilerini gördükleri muhakkaktır. Sizin kusurlarınız olsa olsa benim gibi bir iki kusurlu talebeniz olabilir. Onlar da Nur'dan aldıkları feyz ile tashih-i ahlak etmektedirler.

Elhamdülillah farz-ı muhal olarak Üstadımıza karşı isnadkarane bir iftirada bulunsalar اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الاَنْبِيَاءِ hadîs-i şerifi muktezasınca bizler zat- âlikadirlerinde Peygamber Aleyhissalatü Vesselam'ın kokusunu alıyoruz. Ve Elhamdülillah o kokuyu duyuyoruz. Onun için herkes lisanı döndüğü kadar şiddet-i muhabbetini teskin veya iştiyaktan yanan meşaleyi şulelendirmek üzere arz-ı intikam ve saf-beste-i akdâm ile huzur-u âlîye çıkmak istiyorlar. Menşur hakikatin ayrı ayrı mazharları bulunan takdirkar talebelerinize müsaade buyurulmasını çok rica eyleriz. Zira aynı hisle memlû lakin ifade-i [meramdan] aciz benim gibi kusurlu talebeleriniz o takdirleri takdir edip "eğer yazabilse idim böyle yazardım" diyor. Ve hissiyatımızın bir olduğundan memnun oluyoruz.

Anadan doğma gözsüzler görmez eşyayı,
Dilberi sorarsan ûlü'l ebsardan sor.

kaidesince gerçi ûlü'l ebsardan olamadım, lakin elimde Elhamdülillah Kur'andan verilmiş mirsâd-ı tefekkür ayineleri ve dürbünleri vardır. Onlar vasıtasıyla en çapaklı gözler dahi o nur-u vahdeti görür.

Münevver şahsiyetinize siyah perde çekmek isteyenler ne derlerse desinler, hased ateşleriyle kendi nâ-pâk, habîs vücudlarını yaksınlar. Risale-i Nur Talebeleri bal-kaymak yesinler, gül-menekşe koklasınlar, bülbül gibi cûş u hurûşa gelsinler. Onlar da güneşin balçıkla sıvanmadığını göreceklerdir. Havâss-ı şemmesi muhtel olanlardır, güle "kokmaz" derler. Bülbül ise gagasını gülün goncasına sokup kanatlarını açarak feda-yı can eder.

Hem zat-ı âlilerini takdirkarane tavsif etmek, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın münevver bir mucizesi olan "envar-ı kudsiye-i nûriye"ye ve bilvesile "Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan" a medh-ü senâdır. Çünkü o şümûs-u Kur'anın elvan-ı seb'asını muhtevi olan ve ismiyle müsemma bulunan Risale-i Nur ve onun tercümanını takdirkarane tavsif etmeklik bir nev şükür olduğu cihetle Hazret-i Kur'an da müsaade verir kanaatindeyim.

Risale-i Nur'un gerek kendisiyle ve gerek tercümanıyla kainat ve kainattaki mevcudat, zerreden tâ tuyûruna ve şemsten tâ anasırına kadar alakadardır. Yani kainatın merkez ve medarında bulunan nur denizi ve onun tercümanıyla hâdisat-ı kevniyenin irtibatı Güneşin kainatla münasebetinden daha kuvvetlidir. Hele talebeleri arasında gâibane ve ..... öyle bir tesanüd ve ihtizazat ve bir vahdet his ediliyorki, şâyân-ı hayret ve şâyân-ı tebcildir. Beynlerindeki irtibat ehl-i Tarik gibi yalnız rüya keşif ile değil, kainattaki herhangi bir mevcudat adeta telefon, telgraf ve radyo misillü vazifeler görüyorlar. Bunları hissetmek için de ona tam sadık bir talebe ve çok mütalaa gerektir. Yani kainat, Hazret-i Kur'andan feyiz iktibas ettiği için onun bie ayinesi ve bedi' bir müfessiri olan Risale-i Nur'un hizmetinde mevcudat istihdam ediliyorlar.

Muhterem Üstadım.. Bizler Risale-i Nur'a ve onun tercümanına karşı aynı hisle mütehassisiz. Yalnız isteriz ki Üstadımız Efendimiz onların o gibi herzelerinden müteessir olmasınlar. Ve Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den tazarru ve niyazımız ancak mübarek ve muhterem vücud-u şerifleri hüsn-ü afiyette ve selamette olmasıdır.

Ve bilvesile tekrar tekrar selamlarımla mübarek ellerinden hürmet ve hararetle öper ve nusret ve muvaffakiyetlerle selametinizi daima duacı olduğumu acizane arz eylerim. Ve bura kardeşlerimizden Mehmed Efendi bayramınızı tebrik ve tes'îd eyler mübarek el ve ayaklarınızdan öperek samimi selamlarıyla arz ve hürmet eylerler. Bura Milas Müftülüğü'nde Debre'de doğmuş İlyas Vassaf isminde bir müftü vardır. Zat-ı fazılanelerini gıyaben tanır, takdirkarlarımızdan olup derin saygılarla hürmet ve selamlarını arz eyler.

الباقی هو الباقی

Günahkar, kusurlu, duanıza çok muhtaç

Kardeşiniz

Halil İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 128

Mektup 128

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili ve çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Risale-i Nur'un hurufatı adedince Cenab-ı Hakk'a şükürler olsun ki, başımızda kurtarıcımız, şefîimiz, baş tacımız, sevgili Üstadımız olarak bizleri bu mübarek günlerde bulundurdu. Elhamdülillah bu sebeple siz sevgili Üstadımız'ın da hulûlüyle müşerref olduğumuz îd-i saîd-i adhânızı bilcümle İnebolu Nurcuları cemi nurcu kardeşlerimizle beraber tebrik eder, bu vesile ile vücud-u nazikanelerinizin her an sıhhat ve rahat üzere olarak nice bayramlara hep beraber ermemizi Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den her an dua ve niyaz eyleriz.

Çok sevgili ve canımız Üstadımız Efendimiz..

Zat-ı pâkınıza şu tebrikâtımızı Zülfikar-ı Mu'cizatın tab'ı ile ve bu hususta gerek ferden ve gerek toplu şekillerde gece ve gündüz uhdemize düşen vazifeleri eda etmemizden hasıl olan neşe ve heyecan içinde yazmak arzusunda iken son günlerde aldığımız çok keder veren ve bizleri ağlatan câniyane zâlimane bir şekilde siz sevgili ve ruhumuz Üstadımıza yapılan vahşi zehirli saldırış üzerine hâlimiz çok elemli olmuştur.

Sevgili Üstadımıza ve Risale-i Nura yapılan bu dehşetli suikast düşmanlarımızın bizim hakkımızda düşündüklerini bir defa daha bize hatırlatarak bizleri vazifelerimiz etrafında daha sıklaştırmış, بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ olan kal'a-i Nûriyede gecesi ve gündüzü hesap edilmeden ihtiyatı elden bırakmamak şartıyla bütün nurcu kardeşler seferber bir halde, hâssaten Zülfikar vazifesine sarılmış ve bir an evvel neticelendirmek için ne yapabilmek lazımsa yapmaya müheyya Muhterem Nazif Bey kardeşimizin emirlerini cân u bâş ile başarmaya yek-vücud olarak çalışmakta bulunuyoruz. Cenab-ı Hak sevgili Üstadımızın himmetlerini üzerimizden eksik kılmasın.

Çok sevgili Üstadımız..

Son ihbaratınızda yine makam-ı ulyânıza vâsıl olmak için yolculuğunuzu mevzu bahis ediyorsunuz. اَلدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْاٰخِرَةِ olan bu alemde maateessüf müthiş dalalet cereyanlarıyla bu hakikatin unutulduğu bir hengamda bir lütf-u sübhânî ve bir eser-i rahmet olarak civarımıza lütfen teşrif buyurarak ehl-i imanı sevinçlere ve âsumânımızı nurlara gark ettiniz. Bizler o zaman zaten isyan ile ve irşadsız kör gibi geçen ömrümüzün mühim bir kısmını israf etmiş bulunuyorduk. Fakat ahiretimizi ve imanımızı kurtarıcı bir müncînin teşrifini duyup hevesimizi alamadığımız o muazzez sekiz senelik Kastamonu misaferetinizde, âh sevgili Üstadımız biz senin kıymetini bilemedik. Sana layık ihtiramatı yapamadık. Seni kim bilir ne kadar üzdük. Ve Risale-i Nur'un saadet-bahş inceliklerini layıkı vecihle idrak edemeden.. evet biz itiraf ediyoruz. Ve Risale-i Nur'un şahs-ı manevisinden özürler diliyor ve aflar taleb ediyoruz.

Saadet-i ebediyeyi kazandıran bu mukaddes hizmette bizler bihakkın îfâ-i vazife yapamadan bu diyardan kuşlar gibi uçtunuz. Müteessir ve melül aciz ve fakir kalplerimiz gönüllerimiz Sevgili Üstadımızı mahcubane takip etmek için ellerimiz açık istirhamatımızı Sevgili Üstadımız vasıta kılarak Rabbimizden talep etmekte berdevâmız. Bu acip seyahatle ve Denizli Hapsi dolayısıyla ve

ba'dehu Emirdağ ve bilvesile Konya, Afyon, Eskişehir gibi bu Anadolu'nun manevî yıldızları olan bu şehirler içinde binler kardeş kalpleri kazandırdıkça ve manevi havz-ı nûriyenin kabarıp taştığını gördükçe teselli oluyor, iftihar ediyoruz. Ve Sevgili Üstadımıza karşı mahcubiyetimize sebep olan "layıkıyla hizmet vazifemizi yapamamazlık" kusuratını bu yeni sevgili nurcu kardeşlerimizi Sevgili Üstadımıza şefaatçi yaparak Sevgili Üstadımızdan afflar ve vakfettiğimiz canlarımızı da feda etsek mukabil gelmez olan hakkınızı helal ettirmeyi çok müşfik ve rahîm olan siz Üstadımızdan el ve ayaklarınızı öperek talep ve niyaz eyliyoruz.

Vâcib-ül Kahhâr olan Allah'ımız, bu cihanın güneşi ve son nuru olan cism-i şerifinize hunhar, ebedi idama mahkum olmuş katillerin verdirmek istedikleri acılara karşı hiç duyurmaz, incitmez şifalar ve sabırlar versin. Amin, amin..

Bu mübarek eyyam-ı duhâda İsmail Aleyhisselam vâri kurban olduğumuz Sevgili Üstadımızın maruz kaldığı bu zulümler karşısında gözlerimizden akan kanlı gözyaşlarımızı huzur-u Rabb-i Teala da istediğimiz necat ve felah saatinin tecellisi için kabul buyurmasına Sevgili Üstadımızın nurlu dualarına refik kılsın. Amin, amin, amin..

Çok sevgili Üstadımız.. Burada Nazif kardeşimiz nezdinde tab olunan Zülfikar-ı Mü'cizat Mecmuası hergün artan şevk-i iştiyakla devam olunmakta iken diğer bir kısım kardeşlerimiz de kalemleriyle Zülfikar'ı yazıyorlar. Biz çokları da nurlardan noksanlarını itmâma çalışıyorlar. Ve hâssaten müjdeli, şifalı, tatlı sıhhatnameleriniz bir an içinde her tarafa yetişiyor, bizleri nurlara gark ediyor. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Çenab-ı Hakk devam ettirsin.. İnşaallah yakınlarda tamam olan el yazması mu'cizatlardan ba'd-et tashîh hemen irsal edilecektir. Hamdolsun burada düşmanlara karşı bizleri kal'a-i nûriyede himaye eden nur dualarınız dolayısıyla bir sıkıntı vermemektedirler. İnşaallah veremeyeceklerdir. Bahusus nurcular her an artmakta bilhassa gençler ve kadınlar ve çocuklar arasında çok müştaklar duanız berekâtıyla hâsıl olmakta, bahusus Kunduracı Rüştü ve kardeşi Mehmed, Kunduracı Sa'dullah ve çırağı Rüştü ve yine Nizameddin ve bir senedir faal bir şekilde bulunan

Küçük İbrahim'in kardeşi İsmail ve ailesi Risale-i Nur'a yeni talebe olmuşlar. Dualarınızı talep ederler. Ve civar mahâllâtta isimlerini bilmediğimiz pek çok yeni kardeşler dualarınızı talep ederler, beklerler. Bunlardan bir kısımlarının yeni öğrenmelerini gösteren ufak birer nüshalarını siz Sevgili Üstadımıza takdim etmişlerdi. Kabul buyurmanızı ellerinizden öperek niyaz eylerler. Mektub-u âlînizde mevzu bahis olan Sinop Yangını aynen buyurmuş olduğunuz gibi ehl-i dalaleti kendine çevirmiş ve meşgul eylemiştir. Hamdolsun bildiğimiz cihette bizlerden bir zarar vaki olmamıştır.

Çok müşfik ve Sevgili Üstadımız..

Mektubumuza nihayet verirken kalplerimiz istiyor ki, Zat-ı Üstadânenize bütün şükran ve minnet hissiyatlarımızı ifade edebilelim. Cenab-ı Hakk Hazretleri vücud-u nâzikânenize şifa-i acil ve sıhhat afiyet ihsan buyurarak ömrünüzü müzdâd buyursun. Amin, amin, amin..

Muhtaç olduğumuz füyûzât-ı nûriye olan dualarınızla ve kusurlarımızı affınızla bizleri sevindirmenizi el ve ayaklarınızdan öperek rica ve istirham eyleriz, Efendim Hazretleri..

الباقی هو الباقی

İnebolu ve civarı

Risale-i Nur şakirtleri

Bu mektubu yazdığımız Cuma Gecesi saat yediye karib Semerci ve Gülcü Hüseyin validesi Hasbiye Hanım sizlere ömür vefat eylemiş. Dualarınıza muhtaç olduğunu arz eyleriz. Mezbûre, bir senedir yatakta bulunuyordu.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 129

Mektup 129

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz ve sıddık Üstadım Efendim Hazretleri..

Hulûlüyle şeref-yâb olduğumuz mübarek bayram-ı şerifinizi candan tebrik eder, Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den alem-i İslam için mübarek vücud-u nâzikânenizi sıhhat ve afiyet üzere daim olmasını dileriz.

Üstadımız Efendimiz Hazretleri.. Şu son günlerde tekrar mel'ûnane size yapılan tecavüzden dolayı çok mahzunuz. Bizim gibi acizlerin elinden hiçbir şey gelmez, hatıra geliyor. Bu zamanın bütün alem-i İslamın fevc fevc isyan deryasına gark olduğu malumdur.. Tabiidir ki bunları kurtarmak için bu asrın bir şefaatçisi olmak lazım. İşte yine hatıra geliyor ki; o şefaatçi de Risale-i Nur'dur.

Bugün ki hiçbir beşer bu asrımızda sizin gibi otuzbir sene bu işkenceler içerisinde münzevi olarak Hazret-i Eyyüb Aleyhisselam vârî bu kadar zulme tahammül edecek yoktur. Zaten yazmış olduğunuz mektuplarda bu müjdeyi gösteriyor. Cenab- Allah, Hazret-i Peygamber Aleyhisselam hürmetine ve Hazret-i Kur'an hürmetine ve Risale-i Nur'un bütün hakikatleri ve kelimeleri ve harfleri hürmetine ve otuzbir senedenberi size yapılan işkenceye karşı yapmış olduğunuz sabır tahammül hürmetine ve zilhiccenin aşr-ı ahirinde şimdiki her günün bir sene sayılan o günün şerefi hürmetine ve

alem-i İslamiyeye mahşeri andıran mübarek kurban bayramı hürmetine ve temiz kazancıyla farîza-i ilahiyeyi ödemek için hacca giden huccaclar hürmetine Cenab- Allah kalbimizi ıslah etsin ve bu zalimlerin zulmünden alem-i İslamiyeyi kurtarsın. Ve nasılki bu dünyada siz Risale-i Nur Hazretleri bizi himayeniz altına almışsanız, öbür dünyada yine öyle bizi Nur'un himayesi altına ve şefaatine nâil eylesin. Amin, amin, amin..

Tekrar Konya havalisi Risale-i Nur talebesi namına bayramınızı candan tebrik eder, hayırlı dualarınızı dileriz.

Aciz köleniz

Şefaatinize çok muhtaç

Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 130

Mektup 130

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık Üstadım Efendim Hazretleri..

Bu günlerde üniversiteye giden birkaç talebelere birden üçe ve onaltıdan yirmiye kadar Sözler'i verdim. Ve Sirâc-ul Gâfilîn ve İhlas Risalesi'ni de beraber verdim. Bugün sayenizde üniversitede ve Ankara Hukuk'unda mevcut talebeler; -mühendis, kimyager, eczacı, dişçi, doktor- yüksek [taallümde] muallim olan otuz kadar Risale-i Nur talebesi vardır. Ve bunlar öyle bir ciddiyetle sarılmışlarki, her birisi "istediğimiz kadar arkadaş elde edeceğiz" diye söz veriyorlar. Ve hepsi duanıza muhtaç ve sizden manevî himmet diliyorlar. Bu gün Maraş vâizi Zekeriyya Efendi'den aldığım mektupta Risale-i Nur'u yazmaya başladığını ve sizden himmet ve dua talebinde bulunduğunu ve hürmetle ellerinizden öpeceğini bildiriyor.

Üstadım Efendim Hazretleri.. Mağazamın bulunduğu yere hiçbir kuşun yere inmesi imkanı olmadığı halde öğle namazından sonra bayramdan üç-dört gün evvel birkaç kişi mağazada bulunuyorduk, gördük ki; Bir güvercin kapıdan yürüyerek mağazanın içerisine girdi. Ve hiç kimseden çekinmeyerek yazıhaneme girdi. Evvelen sandalyenin üzerine, sonra yazıhanenin üzerine çıktı. Daha sonra kasanın üzerindeki çokça dini yani Risale-i Nur kitaplarının bulunduğu yerin karşısında mağazanın camekanına ait olan kırık camın üzerine çıktı. Arkasını dışarıya yüzünü kitaplara çevirerek saat onbir alaturkaya kadar kitaplara bakarak durdu. Yazıhaneye

müteaddid defalar girip çıktık, hiç kimseden ürkmedi ve deprenmedi. Hatta gelen birkaç müşteri ve hâfızlara gösterdim. Saat onbirden sonra mağazayı kapayacağımız sırada bu hayvana bir zarar gelmesin diyerek aldık sokağa bıraktık, uçtu gitti.

Tekrar hulûlüyle şeref-yâb olduğumuz mukaddes ve mübarek bayramınızı candan tebrik eder ve cümle Risale-i Nur talebeleri ve mümin kardeşlerimiz hakkında çok hayırlı bayramlarıyla hem dünyevi hem uhrevi şefaatinize mazhariyetimizi diler, mübarek el ve ayaklarınızdan öperim.

Konyalı Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 131

Mektup 131

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek muhterem ve müşfik Efendim Hazretleri..

Evvela: El ve ayaklarınızı çok derin hürmetlerimle ebediyen öperim. Bu biçare zavallı talebenizin şu acizane mektubu o biçarenin Risale-i Nur'a karşı sonsuz hayranlığının çok ufak bir ifadesidir. Bundan bir sene evvel Kastamonu Gülköy Mektebinden, bulunduğum bu Çalışlar Köyü'ne öğretmen olarak geldiğim zaman bütün aklım ve fikrim herşeyim gaflet perdesi altında idi. Bütün hakaiklere aykırı uydurulmuş ve efsaneleşmiş yalan şeylerin peşinde çırpınıyordum. Hatta bütün mektep hayatı müddetince ve köyde gece yarılarına kadar gazete sütunlarında siyaset, efsane, roman yazılarını okuyor, gözlerim uykusuz kalan geceler sebebiyle ağrımaya başlıyordu. Radyo dinlemek, çalgı çalmak birinci ihtiyacım halinde idi. Sonra halk arasında çıkıp Süfyan Ordusu'nun yıkıcılığını bir inkılab halinde halka anlatmak merakında idim. Şimdi bütün ruh-u canımla reddettiğim o sözlerin hemen hepsinde "Ey dâhilerin dâhisi, yarattığın gençlik" vesaire gibi imansızların sözlerini söylüyordum. Şimdi bütün ömrümün nefesi kadar bu sözlerimi red ediyorum. Ve adeta şu ândaki biçare durumumla o zamandaki divane ve sefilane durumumu tahkir ediyorum. Beni bu durumlardan telkini ve irşadıyla Kur'an yoluna çevirmeye sebeb olan Fuad Hoca'ya ve benim Risale-i

Nur yoluna girmeme sebeb olan ve Nur'un kalplerine damlattığı ilham ateşleriyle bu zavallıyı aşka getiren Mustafa Osman gibi Safranbolulu kardeşlerim ve Risale-i Nur'un ilhamıyla ve mütalaasıyla eserler neşreden ve bu eserlerle hakikati bana telkin eden Şemseddin Yeşil'e ebediyyen minnetdarım. O zamanki gaflet ve küfran içinde geçen hayatıma bakarak bu günkü imanlı aşklı fakat en geride ve en zavallı hayatı çok mesud görüyorum. Ve bu bahtiyarlığa beni kavuşturan Cenab-ı Erhamürrâhimîne yüzbinler defa şükür ediyorum. Ve o Kadîr-i Zülcelalden bu fakir hakiri bu zavallı biçareyi ve bu perişan âsiyi geniş şefkatiyle kabul eden Efendim Üstadım Hazretlerinden ebediyen razı olmasını binlerle niyaz ediyorum. O nur-u iman yolundaki biçareliğimle haddim olmadan maddiyata tapan o bedbahtlara sanki şöyle diyesim geliyor ve diyorum;

Ey gaflet uykusu içinde yutturulan zehirlerle uyuşmuş sersemleşmiş, körleşmiş, sağırlaşmış ve behîmî zevklerle coşup insanlıktan milyonlar derece aşağı düşüp hakiki elemler ve ızdıraplar içinde çırpınan bedbahtlar. Gelin siz ve ben bütün bu hevâî şeylerden bu hayvânî arzulardan elimizi gönlümüzü çekelim. Ateş kaynayan sahrada kuruyan boğazımıza bir avuç su ihtiyacı gibi şu asırda esbab ve tabiat zehirleriyle uyuşan ve kuruyan ve ölüme yüz tutan kalbimiz bir nur-u iman istiyor.. Bir âb-ı hayat bekliyor. Gelin bütün dünyamızı ve içindekileri ebedi terk ile hakaik-i Kur'aniyenin önünde diz çökelim. Ve o hakaikin gösterdiği ebedi saadet yoluna dönelim. Evvelce yürüdüğümüz şekavet ve helaket yolunun kirlerinden ve çirkef küfür ve dalaletten arınmak temizlenmek için nur denizine dalalım. Ve bu günün ve bu asrın rehber-i saadeti olan ve bu asırda saadet-i ebediyyenin en birinci vesilesi olan nur medresesine Risale-iNur derslerine koşalım. Saatlerce günlerce yıllarca alkışlayıp durduğumuz o yalancı sefillerden ve onların hakikat diye gösterdikleri hayal peşinden o felaket yolundan ayrılalım. Vazgeçelim zulmetten nura dönelim.

Otuz senedenberi yalnız rıza-yı ilahi için kimseden minnet ve alkış istemeden aklın ve havsalanın kabul etmeyeceği beşer vücudunun tahammül edemeyeceği câniyane zulümlere göğüs geren Bediüzzaman Said Nursi Efendimizin önüne gelelim. Onun derslerine gönül bağlayalım. Onun risalelerini üstad edinelim. O zat

bizden alkış istemez, hediyye istemez, ücret istemez, hürmet istemez. Yalnız bir şey ister, "imanını kurtar, maddeye bakma manaya bak, aciz insana tapma Allah'a tap."

Evet ey gafil ve dalalet yolundaki eski arkadaşlarım. O zat şu anda bulunduğu kemalat-ı insaniyenin zirvesinde kendini küçük göstermek istiyor, edna göstermek istiyor. Öyle iken bizim divane yalancı kahramanlarımız yuvarlandıkları adi ve pis çukurda kendilerini yüksekte görüp milyonlarda göstermek istiyor. Ve öylede hergün ve her fırsat buldukça "ben şunu yaptım, ben bunu yaptım" diye yıktıkları maneviyat ve insanlık âbidesini ilan ederek, milyonlardanda alkış minnettarlık dileniyorlar. Vâ-esefâ ve vâ-veyletâ, milyonlar esefler ve yazıklar olsun onlara ve onların câniyâne ve şakîyâne kahramanlıklarını takdir ve tebrik edenlere..

Sonra gelin bakın o Üstad'ın ve Nur'un talebelerine bakın. Onlardaki sadakatin bağlılığın derecesine bakın. Onlardaki ihlasın aşkın imanın ve yüzlerindeki nurun kuvvetine bakın. Ve öyle ise gelin bakıp bakıp ta hayran kaldığımız o mübareklerin gittiği yola gidelim.

الباقی هو الباقی

Duanıza muhtaç çok kusurlu talebeniz

Mustafa Sungur

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 132

Mektup 132

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ اَنْفاَسِ الْخَلاَئِقُ

Aziz, muhterem ve mübarek Üstadım...

Buradan yazdığım mektubuma lütfen ve merhameten cevap verdiğiniz için bu hakîr kardeşinizi o kadar mesrur ve müteşekkir ettiniz ki, tarifinden acizim.. Hemen Cenab-ı Erhamürrâhimîn gerek zat-ı âlî-i üstâdâneleri, gerek hanedan-ı nur ve gerekse ümmet-i Muhammediye (A.S.M) için alettevâlî yapdığınız duaları ve Risale-i Nur şakirdlerinin bu mübarek duaya "Amin" demeleri demek olan hıdemât-ı nuriyedeki ihlaslı, feyizli ve nurlu fiilî dualarını Nur ism-i azîmi hürmetine kabul buyursun, Amin derim.

Eğer iktidarım olsa bütün mevcudat ve zerrat adedince ve onların lisan-ı hallerini de imdadıma alıp diyeceğim " Yâ Rabb.. Bizleri Nurlarla nurlandırmaya vâsıta ettiğin Üstadımızdan râzı ol. Onun uhrevî kardeşleri olan Nurların Şakirtlerini de Habîb-i Ekrem (A.S.M), Kur'an-ı Mübîn ve o nurlar hazinesi olan Kur'anın nurlu tılsım-küşâsı olan âsâr-un nur ve müellifi hürmetine lütfuna mazhar et. Amin."

Kars'taki kardeşlerimiz için yazmakta olduğum Risale-i Nur'da tevafuk çok hayret edilecek haldedir. Artık şüphe edilmez ki Risale-i Nur'un mümeyyiz bir vasfı ve el ile tutulur, gözle görülür ve yakîn hâsıl edilir bir parlak alameti de tevafuktur. Nurlara hizmetim

huzurunuza arza layık olacak dereceden çok uzaktır. Gerçi hizmette füturum yok fakat buyurduğunuz vecihle hayırlı şeylerin çok manileri oluyor.

Nurlardan bazı mev'iza tertip ederek ve hutbenin mev'iza kısmında cemaate hakaik-i imaniyeyi iblâğa teşebbüs ettim. Nurlara müştak bir hatip, hâfız fakat çok tekrarlara ve harekelemelere rağmen okuyamıyor. Lillahilhamd kemiyyet itibarıyla değil fakat keyfiyet itibarıyla inkişaf ve سِرًّا تَنَوَّرَتْ hükmü tezahür etmekte alakadarlar ve Risale-i Nur Müellifinden dua isteyenler Karadeniz sahiline kadar vardır. Anadolu'nun muhtelif yerlerinden [aldığım] mektuplara cevaplarım, nurlardan parçalar ve hulasalardır.

Uhrevî kardeşiniz

Duanıza muhtaç

Hulusi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 133

Mektup 133

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, çok sevgili, çok mübarek Üstadımız Efendimiz..

Nihayetsiz hamd ü senâ ve şükür olsun ol Allah-ı Zülcelâl'e ki bu karanlık asırda sizin yazdığınız Risale-i Nur ve bu mübarek vatan ve bu şerefli millet içinde bulundurmuştur. O nurlar yalnız bu memleket ve biz Türkler için değil, belki beşeriyet için de bir hâdî bir müncî ve bir necm-i münevverdir. Evet Hazret-i Kur'an'ı en derin esrarını i'cazını en kör gözlere, en kapalı zihinlere sokan, en katı kalpleri süngerleştiren Risale-i Nur'u bu asırda yaşayan her zîşuur insanın bir gıda-yı ruhî olarak daima beraberinde bulundurması kati bir zaruret iken onu görmemek duymamak okumamak telafisi mümkün olmayan büyük bir ziyandır. Okuyup ta ruhunu o nurlara bağlamamak o nur sözlere ve o nurların kaynağı Hazret-i Kur'an'a ve onun tercüman ve dellâlına hayran olmamak kâbil değil..

Evet biz Risale-i Nur'u görmeden ve ona şakirt olmadan önce de Elhamdülillah iman dolu kalplere sahip idik. Fakat imanın zevkini, Allah kapısına hizmetkar olmanın saadetini bize tattıran Risale-i Nur'dur. Onun müellifinin hayatını yakînen bilmek ve onun hayatına bakarak hayatımızı ayarlamakla, biz imanımızda kemal buluyoruz.

Fırtınalı bir mevsimde bulutlu ve karanlık gecenin zulmetinde gideceği yolu şaşıran biçare hayat yolcusuna şeytanlarda ve şeytanî

cinsinden diğer mahluklar da musallat olursa onu korkunç uçurumlardan yuvarlayarak esfel-i sâfilîne indirir. İşte o yolcuyu esfel-i sâfilînden kurtaracak biricik vâsıta-i necat, bir ucu arş-ı a'zama bağlanmış Risale-i Nur ipidir. Elhamdülillah biz bu nahiyedeki ehl-i iman o nur ipine sarılmış ve onu son nefse kadar elden bırakmamak azminde bulunuyoruz.

Çok şefkatli Üstadım Efendim.. Bu defa Nur'a ait mektuplar içinde bu hakir ve biçare şakirdinizden inayetkarane elfaz ve tabirat ile bahseden yazılarınıza baktım. Baktım da orada kendimi göremedim. Ve dedim "Ben kim oluyorum ki Denizli kahramanı Merhum gibi Üstadımızın havâss-ül hâs bir şakirdinin irtihal ve ziyâı acısını izale edebilecek, onun boşluğunu dolduracak derecede Üstadımız Efendimizin nazar-ı şefkat ve muhabbetine layık olayım." Evet Üstadım, nur hizmetlerinde çok kusurluyum. Ben o mübarek sözlerinizi bir kamçı-yı teşvik ve tahrik ve hakkımda bir dua-yı hayr olarak bildim. Nurun en tenbel ve en miskin bir şakirdi olmakla onun hem maddi hem manevî hadsiz feyizlerinden hisse-yâb oluşuma milyarlarca hamd ve şükür ettim. Nurlara bigane kalanlara, o nur sofralardan nasibini alamayanlara acıdım. Hele o nurlara ve o nurların müellifine karşı hasmane cephe tutanlatın korkunç akıbetlerinden titredim. Ve dedim: Yâ İlâh-el âlemîn.. Üstadımız Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerini, bu fani alemde sıhhatli neşeli ve bereketli ömürle muammer eyle. Amin.. Mişâr-un ileyhe zalimane ve hasmane muamele edenlerin kalplerindeki sû-i niyyâtı hüsn-ü niyyâta tebdil ve tahvil eyle. Amin. Sana iltica eden ehl-i nur ve ehl-i imandan meded ve inayet ve nusretini ebede kadar kesme Ya Rabb. Amin. Amin. Amin. Bi-hurmeti seyyid-il mürselîn.

Üstadım efendim.. Dualarınıza çok muhtaç duacınız, pek hakir ve çok kusurlu şakirdiniz

Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 134

Mektup 134

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
اَبَدًا باَقِياً داَئِماً

Üstad-ı eazz-ı ekremim Efendim Hazretleri.. Ve pek sevgili halaskârımız..

Bizler şöyle bir kanaate bağlıyız ki; Şu zulüm ve zulümat asrında ferâiz-i diniyyeden olan menâsik-i haccı bizzarure eslem tarîk ile ifa edemeyen ehl-i iman ve sahib-i takva ve vicdanın her an mükedder ve muazzebiyetleri arz ve ifadeden vârestedir.. Binaenaleyh o Sahib-i Şeriat aleyhi ekmel-üt tahiyyat Efendimiz Hazretlerinin ümmetine vedia olarak bırakdıkları Kur'an-ı Hakîm ve Ferman-ı Mübînin ahkâm-ı celîlesini layıkı vecihle ifa ve bihakkın infazına cansiperane bezl-i himmet ve ibrâz-ı gayret ve inayetleriyle arz ve semavatı tenvir ve şenlendiren ve vazife-i hilafet-i islamiyeyi bir cihette eda eden, şu zamanda yegane Risale-i Nur bulunduğunu Kur'an sarahat derecesinde işaret ve Mübelliğ-i Kur'an (A.S.M) Efendimiz kuvvetli beşaret ve o Şems-i Cihan Efendimizin yıldızları mesabesinde olan ervah-ı neyyirenin parmakla gösterir derecelerinde ehemmiyetli tarif ve takdir ve tebşir ve tebrik ve teşci' ve takviye eylemeleri sâbit olduğu halde bu fesad-ı ümmet zamanında ise müminlerin mecruh ve ma'lul kalplerine o malum nurlar şifâ-i âcile ve devâ-i karîbe ve

inayet-i hâssa olarak verilmesi hakkaniyete en büyük bir delil ve cerh, bir sened-i kat'î bulunduğu rayb ve zunûndan beri ve celîdir. Madem şimdi mesdûd bulunan o yola gitmekte niyyây ve makasıd, tâib ve müstağfer olmak ve icâbe-i dua ya vesile aramak ve şefaat-i Peygamberiyyeden hisse-mend olmak

قُلْ ﷺيرُوا فِى ٱلاَرْضِ .. فَﷺيحُوا فِى ٱلاَرْضِ

emr-i celîline mutâvaat ve temessük noktasında neşren envara çalışmak ve ona fedakarlık yapmak ile hususiyeti feda ile li-rızâillah matlup olan umum mü'minînin ve mü'minâtın imanlarını tahkîm ve tarsîn cihetini herşeye tercih ile sarf-ı mesaiyi mahz-ı gaye ve hedef bilmekle aynı sevab ve ecri kazanmak muvafık-ı maslahat olmaz mı? Ve öyle hadsiz ecirleri lütuf ve ihsan etmekte mu'tiyy-ül mes'ûlât olan Cenab-ı Hakkın kudret ve azametine ve hazine-i rahmet ve ihsanına halel gelir mi? tarzında kanaat-i kemterânemiz mukârin-i Hakk olur mu? deriz..

Talebeniz

Sabri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 135

Mektup 135

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ كَلِمَاتِ اللهِ اٰمِينَ

Aziz ve muhterem ve müşfik Üstadım..

Bu gün derde deva, maraza şifa, kalbe nur ve ziya getiren mübarek laal-renk hattınızı aldım. İşlerimizde tesadüf olmadığına bir delil daha vukua gelmiş oldu. Yirminci Söz'ün İkinci Makamına başlamış وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ âyet-i celîlesinin tefsirini yazıyorken bu mübarek mektup geldi. Sanki mektubun tamamı, yazmakta olduğum mübarek sözdedir deniliyor.

Dün akşam ki mahdud cemaatime Üçüncü Söz'ü okumuş ve alâ kader-it tâka izah etmiş bu sırada latif bir hâtıranızı zikretmiştim. Eğridir'de iken ziyaretinizden dönen bir köy imamına Birinci, İkinci, Üçüncü Sözler'i yazmaklığımı emir buyurmuştunuz. O sâfî zâta bu üç Söz kâfi gelmiş, onu nurlara alakadar etmiş, hâdim ve tâliblere ilhak ettirmiş. Ebedi yolunu aydınlattıracak nurani bir kandile sahip etmişti.. Bütün Risale-i Nur Şakirtlerini İşhâd ederek derim ki: Sözlerin bütün eczası bir tuba-i cennet olan Kur'an şecere-i

maneviyesinin münevver meyveleridir. Tek bir meyvenin hikmetle takıldığı bu nurani şecerenin ufacık dalına bile yapışılsa yol nurlanır, hakikat anlaşılır. Hayat denizinde nihayetsiz emvac içinde yüzen vücud sefinesi sıhhatli ve nurlu bir pusula, kalp bütün mükevvenatı ve mevcudatı hakikatleriyle gösteren bir ayine-i nur, Ruh ve diğer letâif ebede kadar nurlanan yolculuklarını emniyet ve imanla yapacak gayet kuvvetli bir menba-ı nur bulurlar. Allah'ın lütuf ve inayetiyle hizmet-i nuriyede fütursuz ve ihtiyarsız istihdâmım devam ediyor. Evet emir buyurduğunuz gibi bizler ücretimizi peşinen almışız. Böyle Kur'anî ve imanî hizmete bütün acz ve noksanımızla beraber bütün Risale-i Nur Şakirtlerinin, Üstadlarının taht-ı riyâsetindeki sarsılmaz ihlaslı dualarının muaccel ücreti olarak Kerîm ve Rahîm Rabbimiz muvaffak etmiş.

اَلْحَمْدُ لِلهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى رَبَّنَا

Nihad'a emirlerinizi şimdi yazacağım inşaallah.. Geçen hafta buranın bir köyünde oturan Kasım Hoca ile görüştük. Biraz nurlardan mütalaa ettik. Bir seneye yakındır görüşmek isteyen, Fârisî ve Arabî bilen bu zat eserlerden yazmak niyetindedir. Allah muvaffak etsin. Amin. Cenab-ı Hak manileri bertaraf eder inşaallah. Nurlardan peyderpey tertip ettiğim mev'izaların neşir ve tebliği lillâhilhamd devam ediyor. Geçen Cuma günki mev'iza camide cemaati ağlattığını söyleyebilirim.

Aziz ve muhterem Üstadım..

Siz hasta değilsiniz. Cenab-ı Hak afiyette dâim etsin. Hasta benim. Çünki nefsimin ıslahına muktedir olamadım.

İkincisi; Maddi uzaklık, yanlız başıma, zâhirî garip ancak başta aziz ve muhterem mübarek Üstadım olduğu halde bütün uhrevî kardeşlerimin duaları eseri olarak bir dest-i gaybî, gayb tarafından hidemât-ı nuriyede sevk olunuyorum. مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ hakikatini ve bu dersinizi çok iyi biliyorum.

Hulusi

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 136

Mektup 136

Bu ikinci Hasan Feyzi, Ahmed Fuad'ın bu samimi mektubu gerçi ehemmiyetsiz şahsiyetime fazla ehemmiyet... fakat onun fevkalade kendini feda etmek arzusu lâhikaya girmeye hakk kazandı..

Şefkatlû Üstadımız, çok merhametli Efendimiz..

Nur hizmetlerinde çok geride kalan biz tenbel ve miskin ve çok aciz liyakatsiz şakirtlerinizi ileri saftaki kahraman kardeşlerimize yetiştirerek mücahade-i maneviyeye katılmak için Isparta Kahramanlar Hey'âtı'nın tensib ve teklifi.. ve siz Üstadımız Efendimizin tasvibi ile büyük ve şanlı şehid Merhum Hâfız Ali gibi nuraniyyeti, mübarekiyyeti ve kudsiyyeti.. Hem büyük nur ailesinin tarihçesine hem islam büyükleri tarihine altın satırlarla yazılmaya elyak bir zatın nurlu elleriyle yazdığı Risale-i Nur Külliyatının ve bütün nur hazinelerinin biz biçarelere teberru'u kalplerimize nâmütenahi bir ferah ve süruru bahş etmiştir. Hadsiz minnettarlıklarımızı kalplerimizden taşan şükran hislerimizi huzur-u fâzılânelerinize arz ederek mübarek el ve ayaklarınızdan ta'zimle öperiz.. Kerîm ve Rahîm olan hâlıkımız bizlerdeki bu ferah ve sürûrun binler fazlasını çok şefkatli ve merhametli kalb-i mübarekenize ihsan buyursun, Amin. Ondaki dâimi sıkıntıları daimi meserretlere tebdil ve tahvil eylesin, Amin, Amin, Amin.

Aziz Üstadımız Efendimiz..

Sıddık Süleyman ve Mübarek Sabri'nin ziyaretinize gelişlerinden bahs ederken maddi manevi kışın verdiği elem sıkıntıları münasebetiyle dünyadan müfarakat ve büyük nur ailesinden iftirak ihtimaline işaretle bütün aileniz mensublarının kalbinde ..... ve kabuklanmış bir yarayı tekrar deşiyor ve kanatıyorsunuz. Âh böyle bir yara öyle bir ızdırab ki bir yanardağ gibi zaman zaman feveran ederek kıvılcımları dökülen kalpleri dağlıyor. Evet sizin maddî ve manevî varlığınızdan, sahabet ve himayet kanatlarınız altından ayrılmış olmanın gönüllerimize düşüreceği firak ateşinin şiddetini tasvir edici kelimeleri bulamıyoruz. Buna tahammül ve sabrımız olmadığından bedelinize üçüncü bir kurban olarak bu miskin şakirdinizi feda etmenizi ayaklarınızı öperek yalvarırım.

O zat-ı fâzılânelerinizin şu fena aleminde bir saat fazla kalmanız âlem-i İslam için ve bilhassa aziz milletimiz ve memleketimiz için hadsiz bir rahmet ve bereket olduğu kadar, buradan bir saat önce müfarakatiniz de telafisi imkansız büyük bir ziyan ve bir ziyâ'dır. Bu ziyâ'ı bir müddet daha geciktirmek bedeline bir kurban ve ikinci bir Hasan Feyzi olarak onun cânibine bu hakîr şakirdinizin gönderilmesinde hiçbir zarar görülmez.

Yâ ilâh-el âlemîn.. Dünyadan müfarakat ihtimalinden bahs eden Üstadımız Efendimizin mektuplarını okuduğum anda kalbe doğan bu hâlisâne dileği dergâh-ı ulûhiyetine arz ediyorum. Hazret-i Kur'andan feyezan eyleyen nûr-u ilm-i ilâhiyyeyi Risale-i Nur ve onun müellifi lisanıyla kulûb-ü mü'minîne akan mecrasını kesme. İmana ve Kur'ana çok şumüllü hizmet eden o mübarek lisanı daha uzun müddet susturma. O nurlu kalbi daha çok yıllar işletmek ve yaşatmak ıvaz lazım ise bu miskin ve ahkar-ul hakîr kulunu fidye olarak kabul et. Amin, amin, amin..

Yâ Erhamerrâhimîn.. Ahirzamanda Sevgili Habibinin şeriatini ihya yolunda fanî ve cismanî hayatını feda eden Üstadımız Said Nursi Hazretlerini bu fena aleminde ihya eyle ki; o mübarek vücud yeryüzündeki zümre-i muvahhidîn için bâis-i rahmet ve bâdî-i mağfirettir.

Sidre-i arş-ı muallâ hürmetine bu âcizâne dualarımızı müstecâb eyle ya Rabb.. Amin, amin, amin. Bi-hürmet-i Seyyid-il Mürselîn ve'l hamdü lillâh-i Rabb-il âlemîn..

Hürmet ve ta'zimle el ve ayaklarınızdan tekrar öperim, Üstadımız Efendimiz..

الباقی هو الباقی

Eflani Nahiyesi nurcuları namına

Çok kusurlu şakirdiniz

Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 137

Mektup 137

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Soyun gaflet libâsını
Yıka kalbin kirli pasını
Bulayım dersin Hak rızâsını
Oku sıdk ile Risale-i Nuru

Bu sözler nura gufrandır
Bu sözler kalbe imandır
Bu sözler derde dermandır
Oku sıdk ile Risale-i Nuru

Belalara perde olur
Kamu derde şifa olur
Şefaat eder mahşerde
Oku sıdk ile Risale-i Nuru

Ararsın derdine derman
Umarsın tanrıdan iman
Olursun mahşerde sultan
Oku sıdk ile Risale-i Nuru

Risale-i Nuru yazan kula
Dahi hem okuyan dile
Kabrine nurlar ine
Oku sıdk ile Risale-i Nuru

Bu manzume burada oldu tamam
Üstadıma olsun hadsiz selam

Ya Rabb.. Üstadımızı selametler çıkar, Ya Rabbî sen..!

الباقی هو الباقی

Aciz, fakir talebeniz
Marangoz Ahmed

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 138

Mektup 138

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz ve kıymetli, müşfik, sıddık çok sevgili Üstadımıza..

Hakîm-i Zülcemal, Rahîm-i Zülkemal, Mukîm-i Zülcelal-i ve'l İkram Hazretlerine hesabsız ve tadadsız hamd ve şükür olsun ki; Bizim gibi dalalet çukuruna hemen hemen düşmüş ve tâife-i insaniyeden uzaklaşmış gibi olan biçarelere "kardeş" ve "talebe" kelimesiyle hitap ediyorsunuz. Bin üçyüz elli senedenberi misli görülmeyen ve ehl-i hakkı hayrete düşürüp titreten bu karanlıklı zulümatlı asr-ı fesadiyede ve medeniyet-i avrupaiye ve tabiiyyûnun senelerden beri fırsat beklerken asr-ı mezkurdan istifade ederek belde-i İslamiyeyi istila edip bazısını evhamla ve bazısını zevkini okşayan ihtişam ve açıklığıyla ve kendilerine bende ettikleri ile de kalmayarak beşikteki çocuktan ta en ihtiyar çocuk haline gelen ihtiyarları bile aşılayıp sarhoş ettikleri bir sırada Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın eczahane-i kudsiyesinden çıkan şifa-i nuriye fabrikasının tezgahında bir hizmetçi olarak bulunup Süfyankomitesinin o taffün etmiş aşısından kurtulduğumuz, bizim için ne büyük saadet, ne yüksek izzet, ne tatlı lezzet, ne üstün bir nimet, ne azîm fahr, ne a'lâ sürûr, ne âlî bir şeref olduğundan o mübarek fabrika-i nuriyenin

müdürüne meftun ve tezgahında bir hizmetçi olduğumuza da memnun ve medyunuz.. Çünkü asırlardanberi misli görülmeyen bu güzel esere şimdiye kadar nûş edilmeyen bu güzel kevsere cümle nurcu kardeşlerimizle Denizli Kahramanı Hasan Feyzi'nin vârisi sıfatıyla bilhassa Cemiyet-i Mübarek'e mal ve canımızı fedaya hazırız.

Büyük Üstadımız, o büyük rehber ve şefiimiz olan Resul-ü Ekrem (S.A.V.) Efendimizin

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِى عِنْدَ فَسَادِ اُمَّتِى فَلَهُ اَجْرُ مِأَةِ شَهِيدٍ

fermanında buyurduğu gibi, böyle bir zamanda temessük uğrunda ve böyle bir şehadetlik her insana müyesser olabilir mi?

Üstadımız.. Biz biçareler "Hayır, hayır.. Her insana müyesser değildir" diyoruz. Çünkü bu mertebe-i ulyayı kazanmak görünüşte o kadar tehlikeli o kadar karanlıklı ki, herkes bunu idrakten acizdir. Layıkıyla yapışan bu sevabı alacağı aşikar. Fakat bu uğurda dönmemek için de feda-yı can etmek nur-un alâ nur değil mi, Üstadımız.?

Zaman-ı câhiliyette Peygamberimiz, Seyyidimiz Resûl-ü Ekrem Efendimiz Hazretlerinin dîn-i İslamı süratle meydana getirmek üzere Zülfikar'ın İmam-ı Ali Kerremallahü vechehü Hazretlerinin eline vererek o mübarek zat dahi imana gelmeyenleri saldırdığında sahîhen rivayet edildiği gibi, şimdi de aynı ismi taşıyan ve ilim güzergahı olan Risale-i Nur'un güzide-i hulasası "Zülfikâr" ismine mutabakati için bir yazılışında beşyüz Risale-i Zülfikar-ı Nuriye yazdığı da bir harika değil midir?

Bu harika ki ozamanda manen yetmiş arşın uzayan mübarek Zülfikar'ın, şimdi en son Zülfikar olan Risale-i Nur'un zübde-i hulasası bu mübarek ise beşyüz arşın ve hatta bütün dünyayı istila ettiğini görüyoruz. Bu hakikat değilmidir, Üstadımız?

Elhamdülillah ve Barekallah deriz.

الباقى هو الباقى

Nur şakirtleri namıa
Ahmedler

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 139

Mektup 139

Çizgiler ortasındaki parçalar Lâhika'ya, hem o parçadan bir kısmını yani ikinci çizgiden sonra Asa-yı Musa'nın ahirinde Feyzi'nin yazdığı lugat-nameden evvel yazılsın..

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Her cihetle düstur-u ehl-i sünneti bihakkın muhafaza edip mertebe-i şeriat ve mertebe-i hakikate tam riayetle ve her mertebe ehlinin meşrebine muvafık, mezâkına mutabık hak ve hakikat üzere makam-ı sıddıkiyette fevkalade bir tedkikle hakaik-i imaniye ve Kuraniyeyi beyan ettiği ehl-i hakikat ve ehl-i şeriat ve ehl-i fence musaddak ve müsellem olan Risale-i Nur'a bir kısım bidatkar hocalar itâle-i lisan ederek nuruna karşı göz kapatarak şah-ı velayetin o harika kerâmât-ı kudsiyesini ve ihbârat-ı gaybiyesini kör olup görmüyorlar. İnkar derecesinde ahmakâne bir temerrüdle Vehhabiliklerini ..... ediyorlar. Feya subhanallah.. Bunlar ehl-i sünnetin *"Kerâmât-ı evliya hak"* düsturuna bütün bütün zıd olarak

insaniyetin her devresinde yeryüzünde umur-u bâtınaya vâkıf ve serâir-i ahvâle muttali binler harikaları Cenab-ı Hakk'ın onlara ikram ettiği milyonlar evliyanın, başta şah-ı velayetin zahir bâhir kerâmaâtlarını ve ihbârât-ı gaybiyelerini inkar mı etmek istiyorlar. Hadlerine mi düşmüş..

Sevgili Üstadım.. Bunlar inad ve hasedlerinden ister patlasınlar ister çatlasınlar, bütün planları esassız, temelsiz ve çürüktür. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki Sevgili Üstadımızın şahs-ı manevîsi ve lisan-ı hakikisi ve seyf-i maneviye-i bediiyesi olan Risale-i Nur, i'câzkâr lisanıyla konuşuyor, onları susturuyor. Ve şems-i maneviye-i hidayet olarak aktâr-ı âleme ifâza-i envar edip وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ayetinin bir hakikatini güneş gibi gösteriyor. Bunlar ahmaklıklarından üflemek isteseler dahi sönmek değil belki nurunun lemaları daha ziyade parlayacaktır.

Buradan nihayete kadar Lugatçe'nin başında yazılacaktır. Biz yazdık..

Bkz. Asa-yı Musa : Mektup 1

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 140

Mektup 140

Kısmen Lâhika'ya, re'yinize havaledir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ ماَ
لاَ يُحْصٰى لَهُ

İzzetlû Üstadım Efendim Hazretleri..

Ta'zimat ve tekrîmat-ı fâikamı arz ve takdim ile mübarek dest ve damen-i pâklerini pûs ve teveccühat-ı keremkârîlerini talep ve niyaz eylerim..

Ahiren okuduğum müessir bir fıkrada Eflanlı Eflatun-misal ve hakikaten fedakar ve hakikatli bir makaleyi yazan Ahmed Fuad Efendi kardeşimiz Risalet-en Nur'un tercüman-ı ferîd ve nâşir-i yektâsına irtihal babında bakiye-i ömrünü bahş ve feda etmek emel-i hâlisanesiyle yazıyorlar ki; muhtaç, aciz, alîl, biçare, kemter talebe ve müminlere derinden derine acılar ve elemler îrâs eden el-veda ve el-firâk işaretlerinize mukabil Ey Şevketli Sultanım ve Ey Rehber-i Alişanım.. Siz izzet ve devlet ve hatta dellâlı bulunduğunuz Kitab-ı Kerîm-i Rabbânî olan Kur'an-ı Mübîn ile bir yaşayınız. Sâlif-ül arz rıhlet-i mîâdînin acıklı mebâhisi bizleri için için yakıp eritiyor. "Size bedel olarak beni kabul buyurunuz" diyor. Binâen alâ zâlike katî kanaat ve yakînî imanımız varki, ehl-i imanın ve hususuyla heyet-i nuriyenin hayat, memat yeri olan ve gazve-i Uhud'u andıran ma'hûd

vak'anın pek şiddetli ve gayet dehşetli hem nihayet derecede ateşli zamanında Şehid Merhum Hâfız Ali kardeşimiz, kafile-i nuriyenin keşmekeş ve maddiyyun muvacehelerinde zahiren bîkes kalmaması için irtihale vekalet aldığı ve gittiği ve iki sene sonra da Merhum Hasan Feyzi Efendi kardeşimizin birinci şehidi terdîfen bedel gitmesi ve üçüncü olarak ta Ahmed Fuad Efendi kardeşimizin nâm-ı fâzılânelerine ihtizâr ve irtihâle me'zûniyet talebinde bulunması bu abd-i pürkusurda da dördüncü olarak bedellik arzusunu uyandırdı ve ihtar etti. Kalp ve nefsimi yokladım. Bâis-i hayat-ı bâkiyemiz olan Üstad-ı eşfaka bedel olarak ahiret alemine nakle maalmemnuniye rıza göründü. Ve teslimiyet kararı vücut buldu. Bir de döndüm dünya cihetine baktım. Mûcib-i nefret bir çok hâlat-ı müz'ice vekâyi-i kerîhe re'y-ül ayn göründü. "İstemiyorum" deyip yüzümü âlem-i bekâya çevirip maal-mesâr ûlâdan uhrâya naklime karar verdim.

Hem bu ehemmiyetli emr-i hayrda çok fevâid ve menâfi mündemiç olduğunu gördüm. Evvela; bu hakîr ve günahkar öyle ulvî ve kudsî ve nezih bir şahs-ı adîm-ul misâle ecel tarîkinde namzed ve bedel olsa, hem bi-eyyi-hâl vükuu muhakkak olacak olan nöbetini ifâ etmiş olur. Hem her bedel ve vekil, müvekkil ve asîlinin makamı ve mansıbı, terakkî ve tealîsi nisbet ve derecesinde ve gittiği menzilde rağbet, tesrîr ve tekrîm ve mazhar-ı mükafat olur. Nazîrsiz enîslere, misilsiz refîklere iktiran eder. Muammer olan asîl dahi şu fetret anında ve fesad zamanında arz üzerindeki muvahhidîn zümresinin tek bir hâmisi olmak itibarıyla kabul-ü Rabbânî ve kazâ-yı Yezdânî dairesinde bir acizi tevkil buyurulursa maslahata muvafık olur bilirim. Zira *"Tekkeye gelen kurbanın semiz ve zayıflığına bakılmaz"* mefhûmunca gûnâ-gûn kusurlarımıza bakılmayarak şayan-ı kabul olsak Kur'an dellâlsız ve ehl-i iman muinsiz ve mürşidsiz ve babasız kalmaz. Bu husustaki mülâhaza-i âcizânem binnetice ehem ve elzem olan zât-i pâk-i Hazret-i Üstad ve müşevvik-i sebîl-ür reşâdı hizmet-i nuriyyede asrın sın sistem zülfikarını tam talim ve ehillerine tevdî ve huzur-u tâm ile Hudâ'ya tefvîz kılsalar da اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ وَالْحَقِّ كَفَاعِلِهِ sırrına adem-i liyakatimizle beraber mazhar olmaya müşerrefiyyet kesbetsek hazine-i rahmet-i İlahiyeye nakîsa gelir mi? deyip bendeniz de bakiyye-i ömrümü

Risalet-ül envar tercüman-ı bedî ve nâşir-i hakîm ve hâdim-i cemîline feda ettim.

Nezd-i fâzılânelerinde bulunan bilcümle ihvana .. buralardaki umum kardeşlerim namına hadsiz selam ve arz-ı tahiyyat eylerken mübarek ellerinizi ve sevgili çok kıymettar Ceylan'ın gözlerinden öperim.

الباقى هو الباقى

Özü sözüne uygun olduğunu kasemle tasdik eden aciz ve pek çok hakir

Sabri

Barla'da tezahürat-ı diniye:

Şamlı Hafız Tevfik Efendi'nin halka-i tedrisinde Süleyman Efendi'nin mahdumu Yusuf'tan Merhum Mustafa Çavuş'un oğlu, Nur sâkîsi Ahmed'e kadar bir çok talebeler her akşam has yazı talim ve Kur'an okumaya çalışıyorlar. Hem muvaffakiyet duasını talep, el ve ayaklarınızı öperler. Keza [İlama]'da Hulusi ve Hâfız Hakkı Efendiler bu günlerde risale yazmaya başladılar. Keza onlar da kemal-i hürmetle el ve ayaklarınızdan öperler, Efendim..

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 141

Mektup 141

Ta'dil ve ıslahtan sonra Lâhika'ya girsin. Bunu yazan ikinci bir Hasan Feyzi olduğu gibi, bizim ve nurcuların beraatimize tam çalışan ikinci bir Ali Rıza'dır.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek muhterem ve şefkatli Üstadım..

Nurların hukukunu muhafaza ve müdafaaya has şakirtlerin uhdesine bıraktığınıza dair olan mektubunuzu aldık. Beyan olunan sebepler arasında yapılan su-i kast ve işkencelerden bahs eden kelimeleri okurken ciğerlerimiz parçalandı.. Ve bilhassa *"Ben bir çekirdek gibi çürüdüm"* ibaresi hıçkırıklarla ağlattı.

Üstadım.. Şimdiye kadar misli görülmeyen ve hiç bir imam ve velîye tatbik edilmeyen bu insafsızca muameleler hakikaten vücud-u şeriflerinizi bir çekirdek gibi çürüttü ve çürütmektedir. Fakat bu çürüme, esbab ve şerâitin tekemmül etmesinden çürümeyip, aslını kaybeden bir çürüme olmadığını, bilakis bütün insanlara hayat-ı ebedî bahşeden Nur'un şecere ve meyvelerini husule getirmek için yıpratıp hakikî varlığa kavuşan mukaddes bir çekirdek olduğunu düşünerek bir derece kendimizi teselli eyledik.

Nur'un hukukunu muhafaza vazifesinin şakirtlere devri, ilk görünüşte bize ciğerler yakan bir âkıbeti düşündürdü. Henüz Nurların

lemean ettiği kalb-i şerîfi taşıyan vücud-u mübarekeleri meydanda iken vazifeyi devretmekle düşmanların gözlerini aksi istikamete çevirmeye imkan yokken ve esasen Nur'un hukukunu muhafaza ve müdafaa, bütün şakirtler ve hatta müslümanların asıl vazifeleri iken "Nasıl olur? Yoksa hacc-ül vedâ'ın arefesindeyiz.? Acaba yakında göç mü var?" diyerek bir türlü kendimizi teselli edemiyorduk. Bu düşüncelerle kalplerimiz sızlarken Zülfikar'ın Emniyet Müdürü tarafından şevkle okunması ve bazı ehemmiyetli şahısların ziyaret ve hüsn-ü alakaları, bu devir muamelesinin tamamen değil yine baş menbaı Nur Hazret-i Üstad olduğu halde tesanüdün ve meşveretin sırr-ı azimlerinden husule gelecek şirket-i maneviye ile Nur'ların tam fütuhat yapmasını te'min olduğunu anladık ve sevindik. Cenab-ı Mevla'dan siz Hazret-i Üstadımızı başımızdan eksik etmemesi için aşağıdaki dua ile yalvarıp niyaz eyledik..

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رَبَّنَا اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى

لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ

Ey Rabbimiz.. Bir münâdî işittik ki bizi ve bütün âlemi sana iman etmeğe çağırıyor. Bir dellâl duyduk ki, gözlerimizle gördük gönüllerimizle bildik ve hepimiz ona iman ettik. Hiç şüphe yok ki o münâdî bidayette asr-ı saadette senin en birinci mahbubun Muhammed Aleyhissalatü Vesselam'dı. Veya ona gönderilen Kur'an-ı Kerim'di. Veyahut her ikisi idi ki birisi olmasa diğeri olamaz. Zira Resul-ü Hâşimî Aleyhisselam ayn-ı rahmet ve bereket olan bu nidâ sadâsına cemâdât ve nebâtât ve hayvânât ve beşeriyet âlemi hep işitmiş "Lebbeyk" demişti. Yirmiüç yıl bu suretle nidâ edip bütün zerrat-ı cihânesinin emir ve fermanını duyuran o münâdî yalnız başına cehalet ve vahşet dolu olan sıcak ve susuz arabistan çöllerini Kur'anın feyziyle sulamış ve nuruyla her tarafı aydınlatmıştı. Haccet-ül veda'ında Arafat tepelerinde topladığı yüzbin ashabına hitap ederek irtihalinin yaklaştığını bildirmiş ve kıyamete kadar gelecek olan her asırda ki ümmetlerine selamlar yollamış ve onlara selametler dilemişti..

Şân-ı aleyhlerinde اَصْحَابِى كَالنُّجُومِ بِاَيِّهِمْ اِقْتَدَيْتُمْ اِهْتَدَيْتُمْ buyurulan ve hangisine iktidâ edilse ihtidâ edilebilecek olan bu yıldızlar misali devri geçtikten sonra her asra zahirde ve bâtında tamamıyla o habîbine bağlı bir müceddid birer müncî gönderdin. Ve onları vekil ve imam yaparak ve herbirini birçok velîler ve safîlerle te'yid ve takviye ederek o münâdîler ve dellâllar vasıtasıyla yine dinini te'yid ve takviye eyledin. Meslek ve meşrebleri ayrı ayrı olan fakat hep Muhammed Aleyhissalatü Vesselam ve Kitab-ı Kerîm'e bağlı bulunan bu kıymetli rehberlerin ve mübarek münâdîlerin ilhâmınla yazdıkları eserler yalnız asırlarındaki islamlara hitap ediyor. Ve onları İslamiyet camiasında tutuyordu. Ve herbirisi evvelce geçmiş olan enbiyâdan birinin hüviyetini taşıyordu. İslamiyetin heryerde zayıflayıp sarsıldığı garîb ve kimsesiz kaldığı ve diyâr-ı İslamın her köşesine bir bela çöktüğü يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجًا ayetinin tamamıyla aksine tecelli ettiği ve İslam ve Hristiyan dininin din akidesinin bazı memleketlerde büsbütün değişmek ve hatta kalkmaya yüz tuttuğu asırda ise bize öyle bir müceddid ve öyle bir müncî ve öyle bir münâdî gönderdin ki, o da Risale-i Nur'dur. Onun sesini işittik, nurunu gördük, biz ona yüzler sürdük, biz onlara canlar verdik. Rüyalarımızda olsun bir kere görelim diye aradığımız ve hasretle ağladığımız bize, Bedi ism-i şerifinin ayinesinde aşikar gösterdin, hamd olsun Allah'ım..

Gitmeye ve mübarek dersini dinlemeye gücümüz yetmediğini bildiğin içindir ki o uzak mesafelerdeki Ravza-i Mübareke'yi bize yaklaştırıp tavaf ve ziyaret ettirdin, çok şükür Allah'ım..

O türbenin cennet kokularıyla ve onun içinde Sevgili'nin [visâli] ve kudret elinle hazırlayıp sunulan nur-u şerîfinle bizlere yaydın Allah'ım..

Onun müncîliği hususi değil umumidir. Bu mübarek münâdînin nidâsı yalnız İslam değil, bütün insanadır. O enbiyâdan birinin hüviyetinde değil. Onun şahs-ı manevîsi olan Risale-i Nur, o Fahr-ul Beşer, Sâhib-i Havz ve'l Kevser Hazret-i Muhammed Aleyhissalatü

vesselamın bir gölgesi olan ve şimdi onun vekili bulunan menba-ı nurdan bizi ayırma Allah'ım..

Bunun içindir ki

قُلْ لاَ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِى الْقُرْبىٰ

ayetine göre muhabbet-i vücudunuz üzerimize vâcib oldu. Ey nurun sadık ve dost ve şakirtleri.. سلّمنا منّا اهل البيت hadîs-i âlîsine mazhar oldunuz, sizi tebrik ediyoruz. Muhterem Üstadımıza söyleyin bu acizleri de şakirtliğe kabul buyursunlar. Onun uleması mahrem-râzı ve serkâtibi ve vâris-i ilm-i irfânısınız. Şayet orada irtihal buyurulur ve defnedilirse kabir taşına bunları yazınız.

Fahr-ı âlem'in nurdan bir incisi
Ehl-i İslamın büyük müncîsi
Şânında söylemiş Kur'an-ı Mecîd

فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ

Ona akraba olmakla beşyüz yılda tahsil edilmeyecek fezâili kısa az bir zamanda bir-iki sene zarfında elde ettiğiniz için bahtiyarsınız. وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ayetine dâhil olan ve ahirzamanda miktarları pek az ve ekall-i kalîl olan zümreye dâhil oldunuz. Hâşâ bu halinize hased değil fakat gıbta ediyoruz. Vâsıl olduğunuz bu pâyeyi istemek haddimiz değildir. Onun biz civâr-ı huzurunda bir pervanesi olmak ve daima şem'ine yanmak isteriz, nasip eyle Allah'ım..

O bizim gözümüzün gözü, içimizin içidir.Katmerleşen ve sünbülleşen asaletinizin hayranıyız. Alem Hızır'ı uzaklarda arar bulamazken siz onu yanınızda ve daha yakınınızda ve belki içinizde buldunuz. Hatta öyle bir pâye kazandınız ki, meserretle doldunuz. Hem bu sizin Hızır'ınız.. Cenab-ı Musa (A.S) Hızır'dan üç şey öğrenebildi. Siz ve Çalışkan Hanedanı ise Hızır'ın hem akrabası hem

vârisi oldunuz. Kavuştuğunuz bu Hızır, bambaşka bir Hızır'dır. Bu suretle siz bütün nur talebelerinin şerefini kendinizde görebilirsiniz. O nur incisinin sadefini kendinizde gösterebilirsiniz. Ve Üstadın kaybından sonra da hazine-i nuriyenin miftahı ve mührü keza erkânlara verildiği gibi bir cihette sizlere de intikal etmiş demektir. Siz Sıddık ve Süleymanların yoldaşı oldunuz.. Yâ Rabbenâ.. Bize de o zümreden bir parçacık yer ayır Allah'ım.. Amin, amin, amin..

Büyük ruhlu Şehid Hasan Feyzi'nin ruh-u mübarekleriyle Tavas Şakirtleri namına, çok kusurlu ve hakîr talebeniz

Muharrem

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 142

Mektup 142

Bu mektuba vakit bulamadım ki kendim bakayım. İmlasında kelimelerinde lüzum varsa siz tashih ediniz. Üniversite talebesi olan Şevket'in Daday genç talebeleri namına yazdığı mektubunu tashihinizden geçtikten sonra Lâhika'ya girmek için leffen gönderiyoruz.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek muhterem Üstadım..

Risale-i Nur'u lezzetle okuyalıdanberi ruh ülkelerinin kapıları açıldı. Öyle bir aleme vardım ki, orada çiğ taneleri güneş kadar parlak ve ziyasına hiçbir engel yok. Hac yollarında bir kervana önder gibi, Şimdi siz Üstadımız da müminlerin önünde elinizde nurlu meşale ve sarsılmaz bir azim ve irade ve hiçbir seddin engel teşkil etmediği ve edemeyeceği kudretle iman yollarını aydınlatınca dîn-i İslamın için için sızlayan yaralarına öyle bir ilaç sürüyorsunuz ki "fânilik" denilen mefkûre zihinlerden silinip yerine bâkîlikleri yani müebbed hayatı kudretli ve feyizli kaleminizle gösteriyorsunuz. İşte şimdi ben de Risale-i Nur deryâsında bütün hevesimle yelken açıp uçsuz ve sonsuzluklara doğru ilerliyor ve ruhumda hasıl olan akisleri ağaran ufuklardaki imanın müjde .....larını temaşa ettikçe titriyor, titredikçe hızlanıyor, hızlandıkça o herbir damlası Kur'an'dan feyzî olarak umman haline gelen eserinizin nurlu sularında cismimi unutup gark olmak istiyorum.

Bu satırları şimdi elimden bıraktığım Asa-yı Musa Mecmuası'nın zihnimde kamçıladığı hislere kapılarak yazıyorum. Şu anda tatlı bir bahar sabahına benzeyen hayrete şayan bir ferahlık [tekmil] ruhumu kaplarken Allah'tan yüzbinlerle şükürler ediyorum ki, siz Üstadıma ben aciz talebenizi kavuşturdu. Tabiatiyle bu vuslat Risale-i Nur'u feyizli çizgileri muhtaç olduğum ruhî gıdayı tam manasıyla bana vermesi ve şimdiye kadar hiçbir eserde rastlamadığım ve bundan sonra da rastlayacağıma asla ümit etmediğim parlak ve nurlu yolunun cazibesi oldu. Hiç şüphesiz ki şimdi olduğu gibi, bilhassa ayette Risale-i Nur'un kıymeti altın yaldızla İslam'ın sinelerine işlenecek ve ruhlardan çağlayanlar halinde akacaktır. Müslümanlığın en karanlık bir gününde şark ufuklarından bir güneş kadar ihtişamla parlayıp ışıklarında gafletle kendinden geçenlere yol gösterdin. Ve ruhlarda din aşkının İlahî meşalesini yaktın. En ziyade feryadın, korkusuzluğun, imanın.. şems-i ebediyete kadar İslamlığın sinesinde iftihar ve şerefle terennüm edileceksin.

Düşünürken Hakka uzanan yolu ân-be-ân,
Nurdan kollarını uzattı Bediüzzaman.

Risale-i Nur çekti hemen beni kendisine,
Okumaya koyuldum içime sine sine.

Titrerken ruhum yürüyor izinde,
Açıldı birden gözlerimin önünde.

Ben ondan emânsız bir alev aldım sönemem,
Kim ne derse desin, onun yolundan dönemem.

Kur'an'ın feyzini hissettim uzun uzun,
Daha ilk basamağında Risale-i Nurun.

Atıldım içine nuruyla hislerimi ördüm,
Hiç sönmeyen ışığı onun içinde gördüm.

Mehtabın suda aksi gibi nurdan çizgiler,
Fecri kucaklayan meşaleler gibi seraser.

Altın yaldızla yazılmalı onun hurûfu,
Müminler buradan alıyor en parlak nuru.

Zevkimi salıyordum bu bucaksız engîne,
Daldım Risale-i Nur'da dinin ahengine.

Nice eserleri yanında hep kuru buldum,
Onun meşalesiyle İlahî nuru buldum.

Ruhlarda latîf şırıltılarla çağlayan o,
Nurla kalpleri fetheden Bediüzzaman o.

İsmiyle, eseriyle millete bir mucizedir,
Bunu anlayan müdrike-i âcizedir.

Mehtab gibi nuruyla mütecellî akisler,
Coştu yine içimden onunla dolu hisler.

Bütün semalar boşansa, ırmaklar çağlasa,
Çimenler üzerinde çiçekler el bağlasa.

Alev dolu hicranları eflâke saçsalar,
Gülistanda ne kadar gül varsa açsalar.

Asırları kapayıp asırları açsalar,
Avuçlarında bütün bilgileri saçsalar.

Toplansa etrafına bilginler, sihirbazlar,

Kıymetli varlığını yine anlayamazlar.

Ey sanki bir misalsin koca bir bahri .....,
Ey sen ki daim bir nur-u latifsin serâpâ.

Kınalı saçlarında sanki bir bahar şemsi,
Şefkatli gözlerinde bir hakikat .....

Parıldıyor bir ebedi gonca-i .....
Son asırda ..... en büyük dellâlı Said-ün Nursî

Karşımda senin harika gibi nurun,
Elimde imanın yolu Risale-i Nur'un.

Daima duanıza muhtaç, aciz ve kusurlu talebeniz,

Dadaylı Şevket

Kıymetli Üstadım..

Başta siz Üstadımız, bütün Risale-i Nur talebelerinin mübarek Ramazan-ı Şerifini kutlar, ellerinden hürmetle öperiz. Biz Kastamonu'da genç nur talebeleri Mehmet Feyzi kardeşimizle herzaman sık sık giderek görüşür ve bu hususta onun sadık ve kıymetli irşadıyla ve her bakımdan gerek lafız, gerek hareketsiz Üstadımız yolunda gitmesi sebebiyle nice yeni yeni nur şakirtlerine Risale-i Nur'un nurlu ilhamlarını dağıttığı gibi biz de istediğimiz risaleleri okutturarak imanımızı nurlandırıyoruz.

Kastamonu ve Daday genç nur talebeleri namına,

Şevket

Haşiye: Said diyor; "Bediüzzaman" ismini Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi namı olarak kabul ederim. Yoksa o meziyetler hakkım değil.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 143

Mektup 143

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Hizmet-i Nuriyede, aziz ve mübarek kardeşlerimle bir hasbihal

Beşeriyet tarihinde asrımız kendine mahsus hususiyet kesbetmiştir. Dünyevi sahadaki fevkalade keşfiyat ve ilerleme insanların nazarını tamamen dünyaya çevirmiş ve çoğalan ihtiyaçlarını tezyidden başka bir işe yaramamıştır. Ruhlarının gıdasını unutmak için sefahet derelerine atmıştır. Beşerin bu derin yaralarına çare bulabilmek için bir çok tabiiyyun bedbahtlar beşeri tabiat bataklığına düşürmüştür. İnşaallah yakında aklını başına alarak Kur'an-ı Hakim'in eczahane-i kübrasında tedavi olarak, insan olacaktır. Beşeriyet aleminde vuku' bulan bu acip inkılabların çarpışmalarından husule gelen bu bîkarar halin tıpkı havuza atılan bir taş gibi, dünyada vukua gelen bu büyük değişiklikler bilhassa asrımızda daha ziyade müteessir olmuştur. Maateessüf içimizde yetişen bazı frenk-meşreb bedbahtlar âlem-i islamın vahdetini parçalayarak memleketimizi frenk-meşreb bir zemin haline getirmek için çalıştılar. Frenklerin bed nazarlarına bazı bedbahtları meftun ettiler. Fakat beşeriyeti hakiki saadete ve selamete ulaştıracak ve bu dîn-i celîl-i İslamı tâ kıyamete kadar muhafaza edecek olan hâfız-ı

hakikî küfr-ü mutlak hesabına Kur'an ve iman hakikatlerine hücum eden ehl-i ilhada yine Kur'an-ı Kerimin manevî icazından süzülmüş ve onun bir nev lemaları olan Risale-i Nur'la cevap verdi. Evet felsefe ve dalaletten gelen şekillere ehl-i ilhadın küfrüne karşı ancak Kur'an namına ders veren, Kur'an ve iman hakikatlerinin müdafii ve küfr-ü mutlakı zîr ü zeber eden Risale-i Nur'a sahip çıkmakla karşı konulabilir. Zira ehl-i küfrün silahlarına karşı bir nev atom bombası hükmünde olan nur bombası ile mukabele edilebilir.

Nur bombası tahrip değil tamir eder. Hepimiz hak ve hakikat yolcusu olmamız hasebiyle bu kudsî hizmet yoluna canımız feda olsun. Zira hak yolunda can verebilenlerdir ki hakka kavuşsun. Hak yolunda korku değil muhabbet esastır. Korkakların içimizde yeri yoktur. Hak yolunda çalışanların yardımcılarının Cenab-ı Hak olduğuna katî inancımız vardır. O muinimiz olduktan sonra bütün dünya kâfir olsa kıymeti yoktur.

Ey bu dîn-i celîl-i İslam'a hizmet arzusunda bulunan mümin kardeşlerim.. Ve bu hizmette çalışır görünen hocalar.. Bilmiş olunuz ki; bu zamanda ibadetin en hayırlısı dinsizlerle manen mücahede ederek iman hakikatlerinin neşrine çalışmaktır. Zira zamanımız iyi ile kötüyü ayıran mihenk taşı hükmündedir. Vazifeniz mesuliyetlidir. Onun için elinize nur meşalesini alarak alem-i islamın tenvirine çalışınız ve şems-i hakikinin nur sancağı altında birleşiniz. Her hareketi bir sükunet ve her inişi bir yokuş takip ettiği gibi inşaallah istikbalde islamlar için hayırlı ve mesud günler ümit ediyoruz. Yalnız Elhamdülillah ben müminim diyen her ferdin riayet etmesi zaruri ve müslümanlık muktezası olan tebarüz ettirilmeye değer noktalar var.

Ulema ve hoca sınıfı bunların bu acip zamanda vazifeleri çok mühim ve mesuliyetlidir. Onların vazifesi sade bir dini makam sahibi olmak değil, bu bakımda o makamı temsil edebilmeye liyakat kesb etmek icabında Şeriat-i Ahmediye (A.S.M) nin tebliğinde o uğurda feda-yı cân edebilmektir. O makam çok mesuliyetli ve ayn-ı zamanda çok şereflidir. Bunlar hak ve hakikat namına hak ile âmir olmalıdır. Bunlardan hissesi olmayana ulema denilmez. Hocalar ve avam-ı müminin kısmı ise bu acip zamanda dinsizlerin ithamlarından aleyhlerindeki sistemli imha planı ve birbirine düşürmekten kurtulmak ve küfr-ü mutlak namına iman hakikatlerine mülhidlerin hücumundan kendilerini muhafaza ve müdafaa edebilmek Kur'an-ı Hakîmin

manevî i'cazından süzülmüş Risale-i Nur'a sahip çıkmak ile ve onu elde etmekle mümkündür.

Evet Risale-i Nur onların küfürlerini hakikat namına zîr ü zeber ederek canlarını Cehennem'e göndermeye vesile olur. Ve ehl-i imanı hak namına Cennet'le tebşîr eder.

Aciz kardeşiniz
Mustafa Ziya

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 144

Mektup 144

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Muhterem ve müşfik Üstadım Efendim..

Hulûlüyle müşerref olduğumuz şehr-i sultânınızı ve içindeki din-i mübînin a'mal bilançosunu değiştiren o mübarek leyle-i Kadrinizi tebrik eder ve böyle nice nice mübarek günlere tekrar be-tekrar kavuşmanızı Cenab-ı Hak ve Feyyaz-ı Hüsn-ü Mutlak ve Rabb-ül Felak hazretlerinden temenni ve niyaz eder ve bu eyyam-ı mübarekenin feyzi ve berekatından istifade bekleyen biz günahkarları da dua-yı mübarekenize idhâlini himmet-i âlîlerinden bekleriz.

Hallak-ı Zülcelal ve Rezzak-ı Zülkemal ve Rabb-i Müteal Hazretlerine hesabsız şükürler olsun ki, beşeriyetin ukulünü zîr ü zeber eden bu asrın sefih-i rezilanesinden bizleri bir annenin küçük yavrusunu kucağına şefkatle bastığı gibi, siz de Risalet-en Nurun kalesi dahilinde bağrınıza basarak kurtardınız. Rahman-ı Rahîm ve Mün'im-i Hakîm Hazretleri siz Üstadımdan ebediyyen râzı olsun, râzı olsun. Amin, amin, amin.

İslam dini ve ahkamı eskimeyeceği ve hiçbir zaman sönmeyeceği tahakkuk eden ve her zaman genç ve dinç bulunan

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan insanları yaşamak ve refaha kavuşturmak için çektiğinin farkına varan garbın en yüksek devleti olan İngiltere'nin **(Haşiye)** dindar hatipleri kürsülerde artık "İngiltere'nin islamiyeti kabul etmesi lâzımdır" diyerek bağırdıklarını ve beşeriyetin bütün ihtiyacatını câmi olan Furkân-ı Hakîm'in ayetlerini birer birer okuyup beyan ettiklerini en son dakika gazetesinde arkadaşların okuduklarını işitiyoruz.

Üstad-ı Muhteremim Efendim..

Bu sıralarda bedbaht nefis gurura ve ziynet-i dünyaya tamamıyla kalkıştı. Çok dehşetli muharebe-i maneviyeye başladı. ben de kendisine dedim ki; Ey bedbaht nefis, "Hizmet-i nuriye kalesine girdim. Bana hiçbir şey yaklaşamaz ve aldatamaz" diyerek iftihar etme. Karşında gördüğün asra uymuş, nefis ve hevasına tabi olmuş, ve her türlü menhiyâta ve denâete irtikâb eden o vatandaşların bir gün olur da hidayet-i Rabbanî ile gittiği yolu anlar ve derhal doğru yola çevilir de seni utandırır. Onun için bunları hakîr görme. Hakikat yoluna girmeleri için zat-ı ehadiyetten niyaz et. Esas vazifeni yap. Hiçbir zerreye, hiçbir ferde abesiyetle bakma. İbretle nazar et. Eğer elinden gelirse zaman-ı asrın musibetzedelerinin haline acıyarak gece gündüz ağla feryat et. Zira sana da sirayet etmesi yüzde yüz muhtemeldir.

Nefs-i şeytaniye ne diyor? Can kulağıyla dinle.. Nefsim dedi;

-Beni ikna edebilir misin?

Ben dedim: Hay hay.. Cenab-ı Hakkın izni ve keremiyle emir ve teklifi ve Risale-i Nurun bir kıvılcımını ve Üstad-ı Muhteremin himmetiyle sizi ikna için zekatı imtiyaz, ibâd-ı muhlisîn için sıyâmı, takviye-i din için Haccı, izzet-i İslam için cihadı, ıslah-ı avam-ı nâs için emr-i marufu, zecr-i süfeha için nehy-i münkeri, muhafaza-i dima için kısâsı, muhafaza-i akıl için terk-i şarab-ı hamrı, muhafaza-i neseb için terk-i zinâyı emir buyurmuştur.

"İşte bu emri, bu teklifi ve emrin hâricine çıkmaktan haya eder, hıfz-ı İlâhiye sığınır, Risalet-en Nur kalesi dâhilinde yaşarım" dedim. Ne tank ile hatta ulûm-u fünûnun en son ictihad ettiği birkaç tanesi infilak ederse dünya çerçevesinden oynar diyerek rapor verdikleri atom bombasıyla da yıkılamaz..

Velhasıl: "Bu kal'a-yı mübarekeye beşeriyetin en müdakkik fününu, şeytanet-i nefsaniyenin en yüksek desîsesi hiçbir tesir yapamaz" der, akl-ı selim teslim olur.

İşte ey ziynet-i dünyayı benim gibi sırtına yüklenmiş etrafını göremeyen dindaş kardeşler. Zaman-ı asrın bütün dünyayı zelzeleye düşüren o dehşetli musibetten kurtulmak ve bütün mevcudatın fahr-ı ebedîsi Resul-ü Kibriya, Habîb-i Hudâ, Muhammed Mustafa (S.A.V) Efendimizin şefâat-i uzmâsına nâil olmak isterseniz saadet-i ebediye yolunun başlangıcı وَابْشِرُوا اِنَّ الْجَنَّةِ □□ى رِسالَةِ نُورِ لِلْخادِ□□ينَ الْمُخْلِ□□ينَ nidâsıyla kendisine davet edip müjde veren Cennet-i A'lâ'nın miftahı ve hayat-ı dünyeviyenin refahı ve bütün kitapların fasîhi Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın i'câz-ı manevîsinden çıkan Risale-i Nur'un o metin kalesine gir de kendini kurtar. Ve oradan ferman-ı İlahînin özü ve hulasası olan o mübarek Nurun mikroskobu yani dürbünü ile kanun-u ilâhî sinemasını hakiki gözünle seyret. Senin gördüğün o zâhirî sinema ile kıyas et.

الباقى هو الباقى

Denizli nurcuları namına fakir ve aciz günahkar talebeniz

Yakub Cemal

Haşiye: İngiltere dindarlarına Asa-yı Musa gibi münasib görülen kitap gönderilmesini muvafık buluyorum.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 145

Mektup 145

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstadım Efendim Hazretleri..

Cenab-ı Erhamürrâhimîn Zat-ı Zülcelalinin ayine-i samedâniyesi, makam-ı mahbûbiyet ve ubûdiyette tekâmül-ü insaniyenin timsâli, tılsım-ı kainatın müfessiri, müminlerin dest-gîri ve Rahmeten lilâlemîn, mefhar-ı mevcudat ve hoca-i kainat, Habîb-i Hudâ, Muhammed Mustafa Aleyhissalatü vesselam Efendimizle beşeriyet ve mükevvenata atiye-i ilahiyenin en büyüğü ve bayramların bayramı olan mübarek leyle-i regaibinizi tebrik ederek efrad-ı ailemle beraber kudsi ve ulvî hâk-i pâyinizi öperiz. Üstadımız Efendimiz'in hizmet-i Kur'aniye ve nuriye ile cihan-şumul irşad-ı kudsîlerinde ebeden muvaffakiyetlerine dua-hânız. Sıhhat-i afiyetle uzun yıllar ve pek çok bayramlar başımızda nigehbân olmalarını rahmet-i ilahiyeden niyaz ederiz. Talebelikteki liyakatsizlik ve büyük kusurlarımın affını müşfik Üstadımın hâk-i pâyinden dilerim.

Üstadımız Efendimiz, tensib buyururlarsa Risalet-en Nur'un şahs-ı manevîsi tarafından, ne derece ağır ve elim şerait-i hayatiye altında bir mücahede-i ekber ile meydana geldiğini, müştaklarına ve gelecekteki Risale-i Nur talebelerine hem bir münakıb hem bir rehber ve numune ve hem de bir düstur-u mücahede-i Diniye-i İslâmiye

olmak ve bir araya toplayarak bir risale olması için fikr-i acizanemi Hazret-i Üstadımın afflarına iltica ederek arz ediyorum.

1. Merhum ve mağfur Abdurrahman Efendi hazretlerinin neşir buyurdukları Üstadımız Efendimizin tarihçe-i hayatları,

2. İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi,

3. İhtiyarlar Risalesi'nden Üstadımızın tensib buyuracakları parçalar,

4. Eski Said'in Yeni Said'e inkılabı,

5. Üstadımızın Ankara'ya teşrifleri ve Meclis'e hitabeleri ve Reis-i Cumhurla münakaşaları,

6. İsparta mektuplarından Risale-i Nurun menakıbına ait parçalar veya tamamı,

7. Eskişehir mahkemesi müdafaanamesi ve hapishanesi mektuplarından parçalar veya tamamı,

8. Üstadımızın Kastamonu'ya teşrifleri ve Kastamonu mektuplarından parçalar veya tamamı,

9. Denizli Mahkemesi Müdafaanamesi ve hapishane mektuplarından parçalar veya tamamı,

10. Emirdağ mektuplarından parçalar veya tamamı,

11. Umum lâhikada taharriyat ve takibatlara ve Risale-i Nur'a ait ikramat-ı İlahiyyenin beyanları gibi, gerek Risale-i Nur'un ve gerekse şahs-ı maneviyesinin tarihçe-i hayatını açıklayan mektubat ve fıkralar,

12. Mehmed Feyzi Efendi kardeşimizin yazdığı yazı ve merhum ve mağfur Hasan Feyzi Efendi kardeşimizin Risale-i Nur şahs-ı manevisi hakkında yazdığı medhiye ve daha bendenizin bilemediğim ve görüp okuyamadığım Risale-i Nur'un şahs-ı manevisinin hayatına dair yazıların sıra ve seyr itibariyle yazılacak yerlere, Efendimiz işaret buyurarak bunların bir küll halinde toplanmasına ve Üstadımızın tetkiklerinden sonra, gerek makina veyahut matbaa ile intişar ve teksîrine; ve mukaddes Risalenin daha tafsilatlı olması için Üstadımız Efendimizin bu hususta işaret ve emirlerine intizardayım.

Şefkatli Üstadımın kudsî teveccühlerinin bekâsı ile ben aciz ve çok hakîr talebesinin kusurlarının affını rica ve niyaz ederek hâk-i pâyinizden öperim, Üstadım Efendim Hazretleri

Taşköprülü fakir, hakir imdad-ı maneviyelerine çok muhtaç talebeniz

M.Sadık

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 146

Mektup 146

-Lâhika'ya girsin-

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Üstadım Efendim Hazretleri.. Hulûlüyle müşerref olduğumuz Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ederek sıhhat ve afiyetinizin devamına ve pek çok Ramazan-ı Şeriflerle müşerref olmanızı Cenab-ı Kibriya ve Tekaddes Hazretlerinden niyaz ederim.

Üstadımız Efendimizin emirleri mucibince, Kastamonu'ya giderek Mehmed Feyzi Efendi kardeşimizle bil-istişare, İnebolu'da Nazif Efendi ve sair kardeşlerimizin çalışmakta oldukları kudsî vazifelerine nakîsa vermemek için, Sirac-ün-Nur'un yazı işini bendeleri üzerime aldım. Lâhika'dan alınacak kısmın Mehmed Feyzi Efendi kardeşimiz tarafından işaretlenerek kopya kağıdı ile dört nüsha olarak bendeniz tarafından yazılıp peyderpey yazıldıkça nüshası tashih için Üstadımız Efendimiz'e arz edilecek ve tamamlandıktan sonra inşaallah ve Üstadımız Efendimiz'in teveccüh ve himmet-i âlîleri ile makine ile teksir edilecektir.

Talebelikteki liyakatsizlik ve aczimle beraber Sirac-ün-Nur'un bir araya toplanmasını, benim gibi hakîre havale buyurmanızın şükranını ödemek haddimin çok fevkinde olmasıyla beraber, Üstadımız Efendimizin bu husustaki nazar-ı müsamahaları, semahat ve şefkat ve lütufkârlıklarının en büyük delilidir.

Üstadımız Efendimizin affına iltica ederek şunu da acizane arz ederim ki; Otuzüç ayet-i Kur'aniyenin iltifat ve tebşiratına mazhar ve Hazret-i İmam-ı Ali Kerremallahü veche'nin ve Hazret-i Şâh-ı Geylani'nin (K.S) takdirine mazhar Üstad-ı muazzamamızın ve tercümanı ve şahs-ı manevîsi bulundukları Risalet-en Nur'un gerek muazzam mücahede-i imaniyelerini ve gerekse hârika ve bedi' tarihçe-i hayatlarını yazmak hiç kimsenin haddi dâhilinde olmadığından Risale-i Nur hem kendi tarihçe-i hayatını ve hem şahs-ı manevîsinin menâkıbini yazdığından biz aciz talebelere düşen vazifenin müstensihlikten ibaret kalması cihetiyle Üstadımız Efendimizi bazı hususlarda rahatsız ve iz'aç edeceğimden affınızı hâk-i payinizden öperek istirham ederim.

Üstadımız Efendimizin Şâm-ı Şerife teşrifleri ve bu seyahat hakkında bir nebze malûmat.. Ve Hutbe-i Şamiye'nin ya Üstadımız tarafından veya Üstadımız ruhsat buyururlarsa, Mehmet Feyzi Efendi kardeşimiz tarafından tercüme edilerek, icab eden noktaları.. Ve Selanik'e teşrifleri.. Ve Ayasofya hutbesi.. Ve Medreset-üz-Zehra ser müderrisi Hasîb Efendi ile olan mükâleme.. Ve İstanbul'dan Van'a ve Van'dan Ankara'ya ve Ankara'dan Van'a ve Van'dan İsparta'ya teşrifleri gibi Siracü-n-Nuru aydınlatacak ve evvelce arz ettiğim on iki bende ilaveten bu malûmatları hangi menba'dan alabileceğimizi.. Ve üstadımızın hâl-i hayatının altmış senelik harika ve bedi' mücahade-i kudsiyesini beyan edecek "Sirac-ün-Nur" ne kadar tafsilatlı olursa müstensihlerini, okuyucularını o kadar memnun ve müstefid edeceğinden, kaleme alınmayan vekâyi' için Üstadımız Efendimize vereceğimiz zahmetten dolayı, biz aciz talebelerini afv buyurarak lütuf buyurmalarını hâk-i payinizden öperek rica ve niyaz eder ve ömr-ü devletlerinin devamını, sıhhat ve afiyetlerini bârgâh-ı izzetten temenni ve niyaz ederim. Sevgili Üstadım Efendim Hazretleri.

Fakir, hakir, aciz, imdad-ı maneviyelerine çok muhtaç talebeniz

Taşköprü'nün KadıKöyü'nde

M. Sadık

Haşiye: Üstadımız Efendimiz tensib buyururlarsa Sirac-ün-Nur iki kısım olarak toplanacak.

Birinci Kısım - Eski Said

1. Abdurrahman Efendi merhum ve mağfurun yazdığı tarihçe-i hayat

2. İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi

3. Yeni Said'e inkılâba kadar geçen vekâyi'

İkinci Kısım - Yeni Said

1. Yeni Said'e inkılâbtan Eskişehir hapishanesine ve Kastamonu'ya teşriflerine

2. Kastamonu'dan Denizli hapsine ve Emirdağı'na teşriflerine kadar

3. Emirdağı'nda ve istikbaldeki menâkıb.

Sirac-ün-Nur'un tahririnde intizamı muhafaza için yukarıdaki haşiyenin tashihini istirham ederim, Üstadımız Efendimiz.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 147

Mektup 147

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ مِنَ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ

Mübarek Üstadım..

Asla layık olmadığım ve hak etmediğim halde daima şefkatinize ve duanıza dahil etmekle bu hakir kardeşinize, çok zaif daima manevî yardıma muhtaç biçare talebenize Cenab-ı Kerîm-i Mutlak'ın tevfik buyurduğu kadar Risale-i Nur müellifine ve nurlu şakirtlerine Allah için muhabbet ve fütursuz şuursuz iman ve Kur'an hizmetinde bulundurulan bu aciz Muhlis'inize yapdığınız dualara ebede kadar şükre mecburum.

Öyle kanaatim var ki nurlara hâdim olmakla ancak hakk-ı şükür maa'l kusur edâ ile olabilir. Böylelikle nurların zaif bir hâdimi cüzî hizmetini bütün nurlu hâdimlerin münevver hizmetleri arasında görürse, ücretini de peşin olarak aldığını hisseder. "Şükür Elhamdülillah" der. Tecrübenizden geçtiğim için tarife kalkıp huzurunuzu ihlal etmek istemem. Fakat hâtıra geleni de yazmaktan men-i nefis edemem.. Kedi nasıl okşandığı zaman Yâ Rahîm, Yâ Rahîm, Yâ Rahîm diyorsa, mübarek Üstadımın bizi şefkatli okşaması o Rahîm-i Zülcemal'in dergahına Yâ Rahîm, Yâ Kerîm Yâ Latîf gibi esmayı vasıta ederek "Yâ Rabb.. Aziz ve muhterem ve şefkatli

Üstadımızın dünyevî ve uhrevî bütün dualarını kabul buyur. Ve nur-u Kur'an hâdimlerinin üzerindenduasını eksik etme. Sıhhat ve afiyetle dâim eyle..

بِحُرْمَةِ اَسْمآئِكَ اْلاَعْظَمِ وَ بِحُرْمَةِ قُرْاٰنِ اْلاَحْكَمِ وَ بِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ اْلاَكْرَمِ صَلَّ اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمِ

اٰمِينَ اٰمِينَ اٰمِينَ

Evet ebed için halk olunan, ebede müştak olan, ebed yolculuğu yapan insana bu yolculuk esnasında kendisi gibi bir insandan küçük bir iyilik görünce onu yapan insana karşı fıtratı muktezası "Allah razı olsun" derse, ebedi yolculuğunda ebede yetecek kadar zâd ve zahîre , nur ve burak olan iman-ı tahkîkî dersini veren ve bihakın üstad olan vr bu manevî vazifeyi kemal-i şefkatle ifa eden bir insan-ı ekmele

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ

ferman-ı akdesinden gelen nurlu feyizle o insan-ı mazhar, ezelden ebede kadar gelmiş ve gelecek bütün mevcudatı da imdadına çağırıp dua etmekle talebeliğin dostluğun Üstada karşı vazifesini ve nurani perde arkasındaki Üstad-ı Ezelînin nihayetsiz nimetlerinin şükrünü bir dereceye kadar yerine getirebilsin.

Aziz ve muhterem Üstad.. Tabiratımda gayr-i kâbil-i ictinâb hatalarım varsa aff buyur. Beş adet düsturunuzla bir zaman kardeşimiz Abdülmecid'e yazdığınız bir hüznü bir gâilesi var [olduğunu] hissediyorum. Risale-i Nur şakirtlerine inayet ve rahmet-i İlahiye nezaret ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevap verip geçerler, o musibetlere karşı sabır içinde şükür ile metanetle mukabele edilmek gerektir. "Sen ve Hulusî bütün dualarımda ve kazançlarımda berabersiniz" emir ve irşadınızı her sabah "Dost istersen Allah yeter" ile başlayan beş adet nuranî düsturunu beraber okurum. Bu nasihatlerden çok feyiz ve kuvvet alıyorum. Allah üstadımdan ebediyen razı olsun. Amin..

Bu havalideki alakadarlar selam dua ile ellerinizden öperler. İsminin yazılmasında ısrar eden Erzurum'da Vehbi Efendi ile Of'lu olup geçen Ramazan'da Kars'ta vaaz etmiş Hoca İdris Efendiler'in dualarını tahsisen arz ederim.

Alvarlı Muhammed Efendi'ye selam ve dualarınızı yazmıştım. Çok memnun olmuş ve çok dua etmiş. İsmi geçen Vehbi Efendi'ye yazdırdığı yazıda hulasaten;

Yadigâr-ı Fahr-ı âlemdir o zat bu ümmete

Nâil eyledin dû dîdem sen bizi bu himmete

Bu meydan-ı hidayette nice ..... var

O zat-ı âlî kadir ..... bize bugün ..... var.

Cenab-ı Zülkerem, o zât-ı muhteremin bu ümmet-i Muhammed'e sâyebân olması için lütuf ve keremiyle uzun ömürle muammer buyursun. Ve sizler gibi bir yâr-ı sâdıkın sıdk u sadakatini müzdâd ederek o zatın feyzinden istifade etmeye müyesser buyursun. Amin.. Bu tarafta olan ihvân-ı din o zât-ı âlî kadrin göndermiş olduğu selamlarını can-ı ..... kabul etmişlerdir.

demektedir. Arz ederim..

Başta vasıta-i muhaberemiz zâta ve eski ve yeni bütün nur şakirtleri uhrevî kardeşlerime selam ve dualar eder, hayır dualarını niyaz ederim. Mübarek ellerinizden kemal-i hürmet ve tazimle öper ve daima muhtaç olduğum mübarek hayırlı dualarının üzerimden eksik edilmemesini arz ve istirham eylerim.

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الباقى هو الباقى

Aciz kardeşiniz

Muhlis

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 148

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Şefkatlû Üstadım, Muhterem Efendim..

Uzun senelerdenberi hâlisen muhlisen Lillâh için bir dost bir kardeş olarak görüşüp tanıştığım şakirdiniz Ahmed Fuad kendisinin Daday'dan temin ederek istinsah ettiği Risale-i Nur eczalarını bu fakir ve miskin şakirdinize de istinsah ettirerek bizi nur dairesine çekmek isterdi. Bilahire Kastamonu'da zât-ı fâzılanelerinizi ziyaretle mübarek ellerinizden öpmek ve Risale-i Nur şakirtliği çok şerefli bir mesleği ihraz etmekle mesruren Kastamonu'dan avdet eden Ahmed Fuad kardeşimiz Risale-i Nur'a karşı kalplerimizde aşk derecesine varan bir aşk uyandırmıştır. Ne çare ki; O zaman kader-i İlahi sizi Kastamonu'dan uzaklaştırmış ve bizlere de ziyaret fırsatı bahşetmemiştir. Fakat bu arzu ve iştiyak, mübarek ellerinizi öpmek ihtiyacı kalplerimizde hergün biraz daha artmaktadır.

Sevgili Üstadım.. Bu geçen aylarda zât-ı fâzılanelerinizin Safranbolu ve havalisine şefkat ve merhamet nazarıyla bakmanız eseridir ki, nur dairesine atılan kardeşlerimizin sayısı çoğalmaktadır. Ve bilhassa mevlid cemiyetleri vesilesiyle muhitimizde Risale-i Nur'un imani hakikatlerini halkımıza duyurmaya nur derslerini izaha ve neşre çalışan Ahmed Fuad Kardeşimizin bulunduğu camilerde meclislerde kadınlı erkekli yüzlerle halk toplanarak Risale-i Nur'un imani derslerini dinlemektedirler. Bu dersler muhitimizde o kadar alaka hasıl etmiştir ki; her gün ve her hafta muhtelif köylerin camilerinde mevlid cemiyetleri tertip edilmiş. Ve yüzlerce cemaat

camileri doldurmuş, kalpler Risale-i Nur'un imanı tahkim eden nurlarıyla parlamıştır.

Üstadım Efendim.. Şu bir hakikattir ki, halkımızın nurun derslerini şiddetli bir alakası vardır. Bu alaka ile evvelce bir saff-ı cemaat görülemeyen camilerimiz Elhamdülillah şimdi hıncahınç dolmaktadır. Ahmed Fuad Kardeşimiz "Bu mesud neticede bizim hiçbir tesirimiz yoktur. Bu Risale-i Nur'un, Hazret-i Üstad'ın muhitimize şefkatle bakışlarının bir neticesidir." demelerini biz de tasdik ediyoruz. Halık Zülcelal size sıhhatli ve bereketli ömürler ihsan buyursun. Ve hayırlı dualarınızdan bizleri daha uzun yıllar müstefid eylesin. Amin. Başta Ahmed Fuad Kardeşimiz olarak buradaki bütün nurcu kardeşlerimiz selam ve dua ederek mübarek el ve ayaklarınızı hürmetle öper hayırlı dualarınızı yalvarırız.

Eflani'de kusurlu ve biçare şakirdiniz,

Hatip İbrahim

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 149

Mektup 149

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ دَائِمًا وَ رَحْمَةُ اللهِ اَبَدًا
هركه داد اقرار اينجا محرم ابر ارشد
قلب آن آز عشق رساله‌ءنور
پرانوارشد

İmanımızı nur-un alâ nur eden candan sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri...

Mahall-i iskanım olan Balıkesir Kırkağaç havalisindeki nurcu kardeşlerimizi ziyaret için iki hafta mezuniyetle gittim. Elhamdülillah ziyaret ettim. Oranın nurcu kardeşlerimizin yirmibeş kadara bâliğ olduğunu şimdiki hâl-i hazırda Risale-i Nur'a hevesi, seviyyeleri.. Hâlık-ı Kainat Hazretlerinin inayet hikmetiyle ve Mucizat-ı Ahmediye (A.S.M) ile ve siz Üstadımızın dua ve himmetinizle Risale-i Nur o muhitte gayet büyük bir rağbet kazanmıştır. Acizane o kardeşlerimin Risale-i Nur'a tazimen faaliyetlerini ve Risale-i Nur'un her vardığı karanlık yerleri ve kararmış kalpleri ân-ı vâhidde aydınlık aydınlık içinde tesirini görünce sürurumdan ağlamaya başladım. Gayet çok iftihar eyledim. Ve İnşaallahü Teala kendilerinden ve herbirinin kısa künyesiyle talebeliğe kabul hususunda istirhamkarane bir mektup

göndereceklerdir. Yalnız ben acizin kalbinde bir endişe vardı. O da acizâne zât-ı fâzılânelerine arz-ı ihtiramat ve kölenizi de nurcu kardeşlerimizin en geri sınıfına ve en tenbel bir şakirdi olarak kabülü hususunda bir mektup göndermiştim. Kabul olacakmıyım acaba çok tereddüdde idim. Avdetimde Ala Mescid köyüne geldiğimde nurcu kardeşlerimden Mustafa Hoca, Ahmed Hamdi Çavuş ve Abdülkadir kardeşlerim beni görünce dediler ki; "Müjdeler olsun Üstadımız Efendimiz Hazretleri'nden mektubun cevabı geldi.." Ve okumaklığım için bana verdiler. Amma o mübarek mektub-u şerifi okumak için sururumdan mecal kalmadı. Acaib bir hal vaki oldu. 130 hanelik olan Ala Mescid köyü âcizâneme dar geldi. Artık o mesut günümüzün tarihini bulunduğum odamın başım ucuna yazdım. Yalnız âcizânemi değil umum nurcu kardeşlerimizin kalplerini tenvir edip şereflendiren mektubunuzda Risale-i Nur'un intişarı hakkında çok yüksek faaliyet ve cesaret gösteren medreset-üz zehra erkanı olan ağabeyimiz Hüsrev ve kardeşlerimize buyurmuşsunuz ki "Hakkımda olan senaları kaldırıp sonra Lâhika'ya geçiriniz." Köleniz Lâhika'ya geçecek kadar olmadığım gibi acizane, fâzılânelerinizin şahs-ı âlînizi medih ve sena etmedim. Ve hata diye buyurduğunuz âcizânem, bilmeyerek değil bilerek ve düşünerek yazdım. Gerçi Yirmiyedinci Söz'de buyurmuşsunuz ki; *"Sahabelere kimse erişemez.."*

Muhterem Üstadımız Efendimiz..

Gerçi bir miktar ta'ciz edeceğiz. Lütfen ve hâlimize merhameten aff buyurmanızı göz yaşlarımızla yalvarırız. Köleniz her nerede olursa olsun hakk-ı hakikati zâhiren görüp ve kalben tasdik ettikten sonra hâşâ-min-huzûr bir takım enaniyetlilere var kuvvetimle müdafaa etmeye her vakit her an hâzırım. Çünkü; hak - hakikatı gizlemek adeta değil, hakiki ve katî bir cürümdür. Şimdiye kadar emsali nâdir değil, emsâli bulunmayan Risale-i Nur gibi tesirli ve dinini imanını herkesin anlayacağı şekilde bir kitap olmadığını enaniyetli hocalardan başka bütün ehl-i iman takdir etmektedir. Bilhassa zindandan daha karanlık bu fesad zamanında hakiki uhrevî bir ilaç hükmünü alan Risale-i Nur'un intişarı hakkında yılmadan usanmadan ve herşeyi gözüne alan ve hertürlü meşakkatlere katlanan her fedakarlığı esirgemeyen, siz Üstad değil misiniz? Bu da şahsınızı medih ve sena mıdır? Bunu da söylemeyelim mi? Bu asırda hiç âlim hoca yok mu idi? Bu sefer mezunen Balıkesir'e

gittiğimde Eski Belediye Meydanı'nda gazete bayiinin dükkanı önünden geçerken birçok dinî mecmua ve gazeteler gözüme ilişti.. Hemen dört tanesini aldım. Bu mecmua ve gazeteler bu sene intişar etmektedir. Risale-i Nur ise 50-60 senedenberidir. Bu gazeteci muhterem âlim müellif hoca efendiler, memleketimize bu sene mi geldiler? Daha evvelden bu memlekette değilmiydiler? Hususen 1324 Hürriyet ilanında Avrupa filozoflarının çirkin akîde tohumlarını memleketimize saçmak istediği zaman sancak-ı şerifi ile Ayasofya Cami-i Şerîfi'nde Avrupalılara karşı binlerle halk ile miting yapıp ve Avrupanın efkar-ı nâşiri olan matbaaları, hükûmetin şerefinin muhafazası ve Din-i Muhammediyenin (A.S.M) selametliği için tahrip edilmedi mi? bunu da söylemeyelim mi?

Sevgili Üstadımız Efendimiz..

Ehl-i imanı hakikat yolumuzu şu cümleler ile arz etmeyi münasib gördüm..

Şem'-i rûhumuzla cismimizi pervane düşürdün,
Hayfâ, yolumuzu kendimizi ummana düşürdün

Takdir edemeyiz derd-i derûnumuzla İlâhımız var,
Mevla'yı severseniz söyletmeyin gâmımız var.

Dinleyin sözümüzü ey ehl-i iman özüne edâdır hakka dost,
Ey münkir bizim sohbetimizi gel gör bütün derdlere devâdır hakka dost,
Risale-i Nurları okumak câna safâ, ruha gıda hakka dost,
Risale-i Nur'u yazmak klabe cilâ aşka Hudâ'dır hakka dost.

Siz Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Din-i Mübin hakkında yapmış olduğunuz hizmetleri bilhassa filozofların en tazyikleri zamanlarında bile bilâ-tereddüd haktan başka hiçbir şeyden yılmayan Nur-u Muhammediye'yi (A.S.M) herkesin anlayabileceği bir şekilde ehl-i imanı âgâh ettiğinizde o zaman mezkur mecmua ve gazetelerin cismi değil ismini anmak, kimin haddi var idi.. Acaba bunu da söylemeyelim mi? Yüzünüze karşı medh ü senayı asla ve katiyyen kabul etmediğinizi çok iyi biliriz.

Maamafih bir deryaya bir taraftan değil bir kaç yerden bulanık çay aksa bulandırmaz. Sonra halk beyninde hakkınızda dil uzatacak kimse olmaz. Hatta ehl-i İslam ehl-i iman değil, belki hiç iman ve islamlık ile alakası olmayan gayr-i müslümanlar bile hak-hakikati görünce birşey söylemeye cüret edemezler, belki takdir ederler. Risale-i Nur'un siyaset ile politika ile fırkacılık ile alakası olmadığını ve ancak gâye-i fikri ebedi hayatın vesikası bir terhis tezkeresi olan iman yolu olduğunu güneşten daha ayan olduğunu gördüğümüz halde ne için bu zamanın uhrevî en elzem ilacı hükmünde olan Risale-i Nur'a el birliğiyle sarılıp bir vücut gibi bir kardeş gibi Risale-i Nur'u hem yazalım hem okuyalım.. Hem de din iman yolunda sapmış din kardeşlerimizi hiçbir şey matlup ve maksat etmemek şartıyla âgâh etsek olmaz mı?

Bu iman yolu hakkında hükümetten korkacak birşey yoktur. Hükümetimizin politikasına ve kanunlarına aykırı bir hareket olmadığı gibi esas hükümaetten korkulacak şeylerden korkmayız. Türk Millet'nin namusunu ve şerefini ecnebilere karşı tahkir eder derecesinde "Türkiye dinî ilmî hocalarını gerek Hükümet gerek Türk Milleti idare ettiremiyor da köy köy kapı kapı geziyorlar." Ecnebiler bu sözü bize söylemezler mi? İşte milleti seven sayan öyle hem cinin hem kanunun emirlerine mugâyir çirkin hallerden vazgeçmeliyiz. Berber, Hâfız, Hoca Efendiler.. Bediüzzaman nur-u Kur'anla yalnız ehl-i islama değil umum insanlara bir uhrevî sofra kurdu. Ve herkesin iştihasına göre uhrevî leziz yemeklerle tezyin eyledi. Nasibi olup yiyen ve din kardeşlerine takdim eden fevz ü necat buldu. Bin üçyüz sene evvelinden Türkler birçok dinleri kendilerine rehber olarak kabul ettiler. Din-i Muhammediye zuhurunda ve Hazret-i Kur'an-ı Azimüşşan'da olan bu emr-i ilahiyeyi kendilerince pek doğru ve uygun bulduklarından ve yekdiğeriyle kabile kabile aralarında kavga eksik olmazdı. Halbuki Hazret-i Kur'an bunları dost-düşman, fakir-zengin, küçük-büyük bir safta hakkın divanına durmayı ve hakkıyla evamir-i ilahiyeyi birbirine getirene kalbine ilham-ı Rabbanî vaki olduğunu Türkler görünce Din-i Muhammediye uğrunda her türlü fedakarlıklardan kendilerini esirgemedikleri gibi en aziz olan canlarını da bilâ-tereddüd feda ettiler. İşte şimdiki medenî âlem bütün evsafıyla medeniyeti Türklerden aldılar. Bu aziz necip Türk Milleti ve bizim ecdadımız bu Din-i Mübîn'i dokuzyüz sene âlem-i kainata

hayret verici idaresini hükümet-i hâzıra pekala bilir. Ve bildiği için yalnız hârice karşı lâ-dîni ilan etti. Yoksa kendi milletine "Türklerin dini yoktur" demez ve diyemez. Her ne ise..

Risale-i Nur müellifi ve şakirtlerini mahkemeye sevk etmenin sebebi ise iki cihettendir.

Birinci Cihet: Bir kısım tarikatçi fakat enaniyetli zatlar sebep oldular. Bu vaziyetlerine âgâh olan Hükümet acaba Bediüzzaman'da öyle çirkin vaziyet olup olmadığını adlî muvazene olan mahkeme terazisine koyup tarttılar. Netice-i mahkemede gerek Risale-i Nur müellifini gerek şakirtlerinin beraatini ve bir ucu arş-ı a'zamda olan Risale-i Nur'un intişarına serbest olmasına karar verdiler.

İkinci Cihet: Akıldan fikirden istifa etmiş bazı küçük memur ve zabıta, Hükümet'e yüzlü görünüp mansıb kazanmak yahut başka bir menfaat ve matlup sebebiyle dinsizliği siyasete, siyaseti dinsizliğe alet ederek Hükümet'in yüksek memurlarını evhamlandırarak her ihtimale karşı acaba diye mahkemeye sevkedildi. Hem netice-i mahkemede, hem ehl-i vukufun tetkikinden sonra yalnız Türk Milleti'ne değil, bütün kainatın zamanın en ziyade gerek uhrevî, gerek dünyevî ihtiyacı olan Hâlık-ı Zülcelal'in bizzat kendi kelamı olan Kur'an-ı Azimüşşan'ın hakiki tercümanı olan Risale-i Nur'un serbest intişarına müsaade edildi..

Bediüzzaman'ın göz nezaretinde bulunmaklığının sebebi de şudur;

Bu mesele Hükümet-i hâzıra'nın kendisinin sır bir efkâr-ı manevîsidir. Yoksa hükümet-i cumhuriye şimdi değil ilk bidayetinden beri Bediüzzaman insaniyet terazisinde muvazene etti. Onun temsil ettiği Risale-i Nur ve şakirtlerinin şahs-ı manevîsi şimdi alem-i beşeriyette bütün evsafıyla ve dinin ve insanlığın bütün memdûhasıyla o manevî şahıs muttasıf olarak hakiki kusursuz hem zerre miktarı lekesiz halk olunmuş. Ve gaye-i fikri beşer alemini hiçbir matlub ve maksad olmamak şartıyla rahmet-i ilahiyeye kavuşturmak için halk olunmuş. Yegane dünyanın en dindar ve en büyük mürşididir.

Muhterem Üstadımız Efendimiz Hazretleri..

Bulunduğum Ala Mescid Köyü'nden zîrdeki esâmîleri yazılı kardeşlerimin kendi istek ve arzularıyla şakirtliğe kabul

buyurmaklığınızı cân-ı gönülden göz yaşlarıyla yalvarırlar.

1. Molla Mestan 2. Mustafa Hoca 3. Ahmed Hamdi Çavuş 4. Abdülkadir 5. Ali Şengül 6. İsmail Pala 7. Mehmed Pala 8. Hasan Koçak 9. Abdullah Çavuş 10. Ahmed Kılıç 11. Mehmed Atmaca 12. İbrahim Kaygusuz 13. İbrahim Caran 14. Bekir Aktaş 15. Ahmed Koçak 16. Mustafa Ceviz 17. Ahmed Akçay 18. Mustafa Yılmaz 19. Hasan Esen...

Risale-i Nur, Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle ve siz Üstadımız dua ve himmetinizle ve bütün nurcu kardeşlerimizin dualarıyla yakın vakte çok terakkî edeceğine kâni' olmanızı ve bu hususta müsterih ve müteselli olmanızı ve mübarek gönül-ü şerîfinizi daima mesrur bulundurmanızı istirham eyleriz.

Siz Üstadımız Efendimiz memnun ve mesrur bulundukça biz de kendimizi büyük bir bahtiyar addedeceğimize şüphe etmeyiniz. Hayır ve duanızı bekleriz.

Hey, hey, nedir ol hâl-i muteber rûhu enver,
Ol sâkî-i kevser ol rûh-u musavver.

Seyret nice cem eylemiş ol nur ile nârı
Zî-sanat cârî, zî-kudret Bâri.

Nur şakirtlerini kıtâr eyledi Tarîk-i Muhammed,
Ol Şâh-ı Mümecced ol matlab-ı maksada.

Ey münkir sen olsa görsen bu pîş kıtârı,
Çek aşk eyle Bârî'yi dert eyle hârrı.

Ey vâhime ey vâlihe ey şûrîde ey şeydâ,
Ey peste-bâ ey divane ve rüsvây.

Derd ile bela ile geçir leyl nehârı,
Kıl nâle-i vizârı, nûş eyle bihârı.

Yar yüreğimizi, del ciğerimizi gör ki neler var,
Nur-u şevkle doğrudan doğruya Hakk'a haber var.

Ya Rabb, nurcuları Hazretine râhı bağışla,
Ya derd ile bir âh-ı sehergâh bağışla.

Aldın dil-gümrahımızı koydun bizi bî-dil,
Bari yerine bir dil-i âgâh bağışla..

Ala Mescid Köyü imamı
İbrahim Edhem
Talas

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 150

Mektup 150

Göre'li Muallim İhsan'ın fıkrasıdır. Siz ıslah ve tadil edebilirsiniz. **(1)**

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Kıymeti nuruyla görülen Üstad Hazretlerine..

Uzun zamandanberi bir köşe-i gaflet ve telâşe-i maişet, âlâma dalan ve fakat hasretiyle yanan İhsan Abdurrahman'ın kalbi ve dili ile sohbetlerde Nur'un ilhamıyla tezahür eden temsilatlar ile muhibbleri nur-u hakikinin tecellisine yardımda tekasül edilmedi. Leh-ül hamd tekrar iade-i memuriyet yani muallimliğe alınmaklığım hasebiyle terbiyesine memur bulunduğum çocukların pek yolsuz vaziyetlerinden üzüldüğüm bir sırada, sonradan Risale-i Nur'a talebe olanların yazdıkları mektubat kalplerdeki gayr muhabbeti silerek mücellâ ve musaffâ bir hâl ile hallendirmekte bayılmamak imkan haricinde olduğu katiyetle okuyan her hangi nur nasiblisi bulunan ehl-i iman o kati ve sarih belagatin önünde meczup ve müştak olmasın, imkanı yok. Zerre kadar iman kıvılcımı olan kalp bu nur talebelerinin aldığı feyizle ateşîn mektubatını alınca bütün vücudu aşk-ı imanla yanmaktadır. Kati şahid göz önünde görülen bir hakikat günden güne Nur Risaleleri bütün mevcudatı titreten yakıcı

ifadeleriyle her tarafta nev-i insanı insanlık hakikatiyle abd-i salih zümresine çekiyor. Misali meydanda Kur'an-ı Azimüşşan'ın mübelliği Aleyhissalatü vesselam Efendimizin az zamanda intişarı ile dünyayı yeniden ihya eden Kur'an hakikatinin şu zamanımızda beşerin biiznillah keşfiyatı arasında nefsin şaşırıp tamamen şeytana ve şeytanın yardımcılarına uyduğu bir sırada rahmet-i ilahiyenin son bir tecelliyatı olan nur sözleriyle nur lemalarıyla nur şualarıyla nur reşehatıyla yanan kalb-i [sâfiye] nin menba-ı nurdan aldığı nurlu eşhas-ı muhtelife-i ihvanın ifadatı ve tecelliyatı olan nurlu mektubat arasına tekrar girmek aşk-ı harîsânesiyle bu kalem de harekete geçirildi. Geçen bir çok mütalaa edilen nur risale ve lemeat ve şuaâtın ve mektubat lahikaların bir kısım mütalaa neticesi ile düşünüldü. Şöyle ki;

Hâlık-ı Zülcelal-i Lemyezel'imiz emr-i kelamında يَا اَيُّهَا النَّاسِ hitabıyla insanlık iddisasında olanlara

اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

emriyle imanı, salih ameli, hakkı tavsiyeye ve bu tavsiye meyanında sabrı tavsiye etmiyor mu? İlmi emretmiyor mu? O halde Risale-i Nur Kur'ana bağlı olduğu bunca mahkeme müdafaatında Üstad Hazretlerimiz himaye-i ilahiyede bulunduğunu beyan etmiş. Ve hergün her yerde ikrâmât-ı ilahiye ile taltif edilen Üstad Hazretleri ve Risale-i Nur ve talebeleri muhafaza edildiği görülüyor. Fakat ey ehl-i ilim ve ehl-i tarikat.. Biliniz, dünün vesâit-i nuriyesi bu günkü elektrik yanında müzeye kondu. Zira güneşin yanında yıldız görünmez ki. Dünün patika münferid yolu, orada zuafânın bile gitmediği bir yol-u bâtıl oldu. Yerine otobüslerin, trenlerin ve elektrikli trenlerin keşfi yanında o yoldan gitmek şöyle dursun bakarken yorulacak derecede sıklet veriyor. Böyle güzel Risale-i Nur caddesinde asfalt, tren, tramvay dururken patikaya gitmek ne derece cehalet olur.? Veya göz kapamak ne derece doğrudur? Nimet-i İlahiyeye göz kapamak ne derece doğrudur? Bu Nimet-i İlahiyeye göz kapamak ne derece

hasarettir? Tayy-ı zaman ve mekanı, peygamberân ve evliyasına denizden yürümek mucizatı, Keza enbiya ve evliyasına verildiği halde Zahirîlerin tayyare ile havada uçması, radyo ile dünyanın öbür tarafında konuşması ve taht-el bahr ile deniz altından geçmesi ve seyr-i süluk yanında tünel geçitlerini ileri süren zahirî maddiyyun ve tabiiyyûnun güya icadlarıyla öğrenmesi ve hedef ve gayenin neye varacağını bilemedikleri gibi imanın hissiyle ve marifet-i ilahiye aşkıyla bu günkü Risale-i Nur yolunu görmemek, anlamamak, sonu nereye varacağını düşünmemek veya "Benim bildiğim bana yeter" gibi sâbıkînin patika yolundan bu günkü vesâit-i nakliyeyi geçirmek gibi gülünç bir harekete düştüğünü şu temsilatla insafla düşün anla.!

Diğer bir cihet-i mütalaa, düşünce;

Bütün yollar menzile bakar, vuslata medar bir tarîktir. İnkar edilmez ya o yol bir emr-i mühim ile kapatılmış ise, ya türlü tâğîlerle dolmuş ise sönük fenerle mi gidilir? Risale-i Nur yolu kat'ileşmiştir. Zira ilm-i hakikat, ilm-el yakîn yoludur. Bu cihad-ı ekberde bugünki vesâitin en keskin tesirlisi ile cihad edilir. Ey kardeş, kurun-u vustâda değiliz, asr-ı âhirdeyiz. Hâlâ çakmaklı tüfek kullanmak sevdasında olmak hatadır. Hasmın atom bombası, makineli kullanıyor. Şu temsilattan da anla ki; Kur'anın tefsir-i tâmmı olan Risale-i Nur, Sözleriyle, Lemalarıyla, Müdafaatıyla, Şualarıyla, Lahikaya geçen mektubatıyla ve mektubat tebşiratlarıyla başta Üstadımız Bediüzzaman olduğu halde yüreği aşk-ı muhabbet nur-u hak, vuslat-ı hak ile yanan nurlanan envâ-ı eşhasın türlü türlü tasdik terennümatıyla bir cadde-i kübra olan Nur Risalelerinden sen de al. Nur, nar ile tev'emdir. Nur ile yolun aydınlansın. Narı da nefis ve şeytanı ve şeytanları yaksın. Oku yaz gör ki beyhude geçirdiğin ömürle şimdi feyz-i lütf-ü Hakka gözünün yaşı aksın, Amin.

تَوَاصَوْا emr-i celîline ittibaen söylüyoruz. İcbar yok, ihbar var. Bu günkü cadde-i kübra-yı ilm-i hakikati bırakıp başka yollara sapma. İşte iman muhabbetiyle yoldaşlığımız namına sana tebliğ ediliyor. Gözünü aç. Yolcular gün-begün Nur'a dönmekte. Sen de nur al nura kavuş. Yoksa bir sürü gafil ve cahil avına ..... Bir de zaman-ı hâzırda herşeyin terakki ettiği gibi şeytanın nefsin dinsizliğin düşmanlığı da artmıştır. O halde insafla düşün. Ve lütf-u hakkı düşün

iste.. Bu büyük mücahededede kelam-ı ezelînin esrarlı beyanatının son bir şekl-i hidayeti olarak Nur Risaleleri ile Hak dostluğu rızasını arayanlara andırıyor. Senin yolun nereye gidiyor. Hangi şehre, hangi kumandana gideceksin. Bu günkü harb bugünkü vesâitle oluyor. Ve böyle olursa muvaffakiyet görülüyor. Manevî harp te böyledir. Dünün erkân-ı harbi, bugünün yardımcısı. Zira kullanılacak alet yeni. Erkân-ı harbin zamanında icad edilmiş vazife-i âmiriyet eskiler, yardımcı.. O halde geçmişlere dua hürmet tazim, yeniye itaat farzdır.

Nur dellâllığı hizmetkarlığı muhabbetiyle herhangi bir kardeşimizin berâ-yı mütalaa ve tefekkür gayrete lütf-u hak ile gelir, nur talebeliğine girer. İlmi yüksekse bir derece noksanlarına belki izahta yardım eder. Zira ehl-i iman ile ehl-i küfür taban tabana zıddır. O halde ehl-i iman ve taatin nur ilmiyle mücehhez olup küfür ve felsefe dalalet bataklığına düşenlerin karşısında sarsılmaz. Şaşırmaz bir inayet-i hakla Risale-i Nur silahıyla silahlanmalıyız. فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ Amin, tazarruatımızı emir buyuran Rabbimizin nusretlerini dilemekle her zaman müşahede etmekteyiz.

İşbu arîzamı Üstadımız Hazretlerine takdimle zuhur edecek hatamın tashihleriyle nurlu kardeşlerimle sıla-i nur, muhabbet sevabı kastıyla nur-u aşkla nur ordusuna iltihaklarını kemterâne arzularımı bir niyaz-ı acizane olarak içinden gelen arzu ile yazdırılmış bulundum. Hüsn-ü kabul ve tesvibleri Rabb-i Rahîmimizin ve Habîb-i Ekrem Aleyhissalatü vesselam Efendimizin kabul buyurmalarıyla mektubata katılırsa kâriîn-i kiram-ı envarın hayır ile yad ve dualarında hissedar olmaklığımı rica ile Üstadımız Hazretlerinin ellerinden öper, kâriîne selam hürmetler ederim.

Safranbolu diyarında duanıza muhtaç bendeniz..

Muallim

İhsan Abdurrahman

Arayın Nur'u her yerde, şifâdır her derde

Risale-i Nur ile aydınlanıyor özümüz

Bir nev cilve-i rahmet yazılıyor sözümüze
Nur-u rahmetiyle nurlansın ebede kadar gözümüz âmin

İlmini aklını nur deryasına daldır
İman aleyhine çalışana nur kılıncıyla saldır.

Ya Rabb.. ehl-i imana gelen menhûs belayı kaldır, amin
Zira bu ne korkunç bir afet bir haldir

Nur risalesiyle maskelenmeyenin hali yamandır
Maskenin nuru aşkla okuyup yazmaktır.

Kitabımız Kur'an, zamanımız âhirzamandır,
Üstadımız Bediüzzaman'dır.

Açıldı baharın gülü öter bülbül.
Layıksa sıraya girmeye olur sevgili

Nur şakirdlerinden
İhsan Abdurrahman

1: Bu fıkra, Üstad Hazretlerinin 173 No'lu Mektubun "Salisen" maddesinde bahsettiği fıkradır. mS

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 151

Mektup 151

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Şefkatli, faziletli Sıddık-ı ekber Üstadım Efendim hazretleri..

Bu ne mübarek şehirdir, Mevlana Celaleddin Rumî, Sahib-i Atâ Şemseddin Tebrizî, Sadreddin Konevî hazeratının ziyaretgahlarına merkeziyet teşkil eden noktada kuvvetli bir nur etrafı bir şems-i tâbân gibi aydınlatıyor. Ve bu rahmetullahi aleyhler manevî nazarlarıyla ziyaretçilerine bu nuru gösteriyorlar. Bu mübarek beldeye gelenler bu nuru hayretle seyrederlerken daire-i nuriyenin nurlu cazibesine giriyorlar. Kahraman Sabri Bey'in İlahiyat Fakültesi makamındaki medrese-i nuriyesinde Risale-i Nur'dan ders alan münevver zümrüd gibi zümrenin ağuşundayım en az tahsili orta olan ve ekseriyeti üniversite talebesi bulunan yüzlerle gençler nurlarla müşerref ve münevver olmuşlar. İnşaallah herbiri yarın bu vatanın gözbebeği ve bu dünyanın birer hâdîsi mesabesine geçeceklerdir. Mühendis, Tıbbıye, Hukuk, Kimya, İktisad talebelerinin fünûn-u müsbete ile Risale-i Nur'u mezcederek Nur'un nurlu hakikatlerini dünyaya ilan etmek için mezûniyetlerini sabırsızlıkla bekliyorlar. Ve arkadaşlarının sarraf misillû Risale-i Nur'un gayet kıymettar hazinelerini mihenk taşıyla bilbedahe gösteriyorlar.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Hüsrevler, Nazifler, Sabriler, Feyziler yetiştiren ve numune-i irfan olan buradaki nur fakültesi takdire hürmete layıktır. Benliğini nur havuzunda eriten bu fakülte müessisi muhlis vefakâr fedakâr kardeşimiz Muhterem Sabri Bey'i ve şanlı ve mutlu talebelerini şimal nurcuları namına tebrik ve daima muvaffakiyetler temenni ederiz. Cenab-ı Hak Ramazan-ı Şerifte yapılan bütün ibadetler hürmetine nurculardan razı olsun. Ve siz Üstadımıza uzun ömürler sıhhatler ihsan etsin. Ve Şeytan'ın ve Deccal'in şerrinden ve zehrinden muhafaza etsin. Ve Leyle-i Kadr'in seksenüç sene manevî sırrına ..... . Amin, amin diye dua eden mübarek el ve ayaklarınızdan öperim.

Çok kusurlu ve dua ve teveccühünüze muhtaç, hizmetkar ve talebeniz,

Abdurrahman Çelebi Salahaddin

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 152

Mektup 152

Feyzî'nin

Nev-i beşer bir yol tutmuş
Hakka varan yol bizdedir
Risale-i Nur aşkına
Çiçek açan dal bizdedir.

Nura çekilir mi perde?
Karşı koyan kuvvet nerde
Varsın düşsün düşen derde
Allah diyen kul bizdedir.

Yeter bu nura bir bakış
Eksilir mi kalbe akış
Hak yolunda nakış nakış
Yazı yazan kol bizdedir.

Kimi bir yol tutmuş eğri
Gider dalalete doğru
Dikendir kiminin bağrı
Yedi veren gül bizdedir.

Bu aşk bizde var oldukça

Allah bize yar oldukça
Ömrümüz bahar oldukça
İlim ile amel bizdedir.

Bakma zamanın zehrine
Uğrama Rabbin kahrına
Risale-i Nur'un nehrine
Katre olan sel bizdedir.

Vâkıf olanlar bu hâle
Kavuşmak diler visâle
Okumak için risale
Yetmiş iki dil bizdedir.

Kâfire gelirde aman
Nasıl değişmez bu zaman
Üstad gibi bir kahraman
Baş bizde temel bizdedir.

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 153

Mektup 153

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Risale-i Nur bir bahçesi
Hüd Hüd mü yalnız onun müjdecisi
O civarın güverciniyle serçesi
Hatta medrese-i nuriyenin çekirgesi
Tesadüf mü zannedilir
Böyle harika işin habercisi

Halıkımızın inayetinden
Risale-i Nur'un kerametinden
Ne hamakattir kaçmak
Bu mübarek nurun devletinden

Risale-i Nur'un kerametinden
Hasan Feyzi'nin cemaatinden
Bir kadının nura bir dakika muhabbetinden
Ayn-ı dakika içinde Risale-i Nur yazısı muvaffakiyetinden

Şübhesiz Huda'nın hikmetinden
Yakînen bu fakirin hanesinden

Risale-i Nur yazar refîkası diyorki
Mevlâ'nın kudretinden

Çürüklerin sağ olur
Zehirlerin bal yağ olur
Mahşerde yüzün ak olur
Ateş sana ırak olur
Amelin sana burak olur
Cennet sana durak olur
Oku Risale-i Nur'u

Ameline kemal istersen
Cehline zeval istersen
Nefsine terbiye istersen
Oku Risale-i Nur'u

Maişette bereket istersen
Doğru yolda hareket istersen
Müminlere muhabbet istersen
Münafıklara adavet istersen
Oku Risale-i Nur'u

Ruhunun selametini
Hânenin saadetini
Efrad-ı ailenin itaatini
Vücudun sıhhatini istersen
Oku Risale-i Nur'u

Alim ile cahil bir olmaz
Dîde-i rûşen ile a'mâ bir olmaz
Adil ile zalim bir olmaz
Bilmek ister isen

Oku Risale-i Nur'u

Sâdık ile sârık bir olmaz
Kâmil ile nâdân bir olmaz
Arif ile ahmak bir olmaz
Oku Risale-i Nur'u

Ey Hak'tan hidayet isteyen
Nurlardan keramet isteyen
Berzahta selamet rahat isteyen
İki hayatta devlet isteyen
Dininde gayret isteyen
Oku Risale-i Nur'u

Şeytan'a maskara olmadan
Deftere günahın dolmadan
Kabir azabını görmeden
Mahşerde rüsvay olmadan
Oku Risale-i Nur'u

Risale-i Nur'dan ders alan
Sıdkla Hak kapısını çalan
Asla bu meslekte söyleme yalan
Risale-i Nur mühim bir derstir inanan
Yetmez mi Risale-i Nur burhan sana?

Dünya için ahireti terk eyleme
Risale-i Nur'a sarıl Kur'anı terk eyleme
Sübyanlara insaf eyle şerlere sevk eyleme
Dinsizlere adavet et mertliği terk eyleme
Yetmez mi Risale-i Nur burhan sana?

Bu gün ecnebilerin bir kısmı imana gelince
Mülhidler ve münafıklar azab-ı Cehennemi düşünseler derince
Gelecek birgün bu mevt ihtiyara gence
Münker ve Nekir suale başlayınca
Ol günde mahşere toplanır fil ile karınca
Mizan ile adaleti her ferd görünce
Tâ yol sırat-ı müstakîme varınca
Müminler sürûru, münafıklar kâfirler azabı görünce
Acep ol günde ikâb-ı Hak'tan nere kaçılır
Yetmez mi Risale-i Nur burhan sana?

Nur şakirtlerinden
Barlalı Bahri
ve
Refikası

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 154

Mektup 154

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Sevgili ve mübarek Üstadım Hazretleri..

Cenab-ı Hak Teala ve Tekaddes Hazretlerine hadsiz hamd ve şükürler olsun ki, bizim gibi acizleri Kur'an ve iman ve Risale-i Nur dairesinde tenvir ile tarîk-i müstakîme hidayet eyledi. Zira Avrupa'da bulunduğum bir zamanlar ilim ve fennine derd ile sarılkmakla beraber zâhiren yaldızlı hayatına da meftun olmaya başlamış, bu suretle tabiat ve dalalet bataklığı çirkâbına düşerek dünya ve ahireti perişan etmeye istidad göstermiştim. Vatanıma avdetimde bu hal-i acip bende devam etmek istiyor. Faskat kalbimdeki iman ve ruhum buna razı olmuyor, nefsimi tazyik ediyor, aman bir hidayet diye çırpınıyordum. Nihayet şükür olsun Yaratanıma ve Allah razı olsun siz Üstadımdan ki, Risale-i Nur'un iman hakikatleri imdadıma yetişti. Şimdi onun Kur'an-ı Kerîm ve iman yolundaki nurlu dairesinde sevgili ve mübarek vatanıma ve milletime ve cemiyet-i beşeriyeye hayırlı bir uzuv olmaya çalışıyorum. Nur Risalelerinin iman derslerinden istifade etmek isteyen din kardeşlerimize öğretmeye ve ulaştırmaya çalışıyoruz. Bu din-i mübîn-i İslam yolunda yerleştirmekliğimi Cenab-ı Hakka karşı vaad ettiğim ve elyevm sekiz yaşında olan köleniz ve masum talebeniz Hakkı'ya Kur'an-ı Kerîmi öğrettim. Maşaallah Risale-i Nur'u da Kur'an-ı Kerîm harfleriyle okumaya ve yazmaya

başladı. İnşaallah yakında yazdıklarını Onuncu Söz'e kadar siz Üstadıma göndereceğim ki sizin ind-i ilahîde müstecab hayırlı mübarek dualarınıza nâiliyetle hâl-i masumanesiyle Risale-i Nur dairesine dahil olabilsin. İnşaallahü Teala ve Cenab-ı Hak Hazretlerinden dilerim ki; Sevgili Habîbi Muhammed Mustafa (S.A.V) Hazretlerinin hürmetine Kur'anı ve ilmini daha nice masumlar öğrensinler. Nitekim çokları öğreniyorlar. Ve Elhamdülillah birleştiriyoruz. Kıyamete kadar bâkî olduğuna iman-ı kâmilemiz var. İnşaallah bunu hiçbir kuvvet söndüremeyecektir. Bunun çırâğı nuru kalplerde hakkın ateşiyle yanmaktadır. Gafletle geçen ömürlere acıyorum. Denizli Hapsinden geldikten sonra medrese-i nuriyedeki maddî ve manevî lütuf ve ikram-ı ilahî'nin lezzetleriylr hakikî nurlu yolu yakînen görerek daha ziyade gayret ve şevk ile çalışmaya başladık. Elhamdülillah evladlarımın da hepsini Kur'an yolunda yerleştirdim. Şimdi Risale-i Nur'u, Kur'an harfleriyle son derece arzu ile yazıyorlar. Bunların risalelerini siz Üstadımız, Kastamonu'da iken göndererek müstecab dualarınızı almışlardı. Bilhassa henüz masum derecede bulunan Küçük Kerimem zât-ı Üstadâneleri talebenizin risaleciğine aynen şöyle yazmıştınız; "İnşaallah Kerime'niz Saliha Isparta'daki Risale-i Nur şakirtlerinden yüzer mübarek masumların numunelerini gösterip bir çığır açacak." Elhamdülillah mübarek dualarınız ind-i ilahîde makbuliyetle aynen zâhir olarak Kur'an ve Nur yolunda hadsiz terakki ettiğini görerek Büyük Allah'ıma şükürler ediyorum. Hatta lugatlarını da bir istidad-ı fevkalade ile süratle öğreterek yazılmış ve yazılan Risale-i Nur eczalarının mukabele ve beraberce tashihinde bana yardım ile büyük bir müşkili halletmiş bulunuyor. Şimdi azamî gayretle Risale-i Nur eczalarını ikmale çalışıyorum. İnşaallah yakın âtîde muvaffak oluruz ümidindeyim. İman ve Kur'an yolunda elemsiz kedersiz çalışabilmekliğimiz için yalvarmaktayız. Yaratanımdan ümidim kesmem. Fakat ben çok kusurlu, fakir, zelil ve hakîr, aciz bir kulum. Onun için siz Üstadımın dualarına çok muhtacım.

Sevgili Üstadım.. Sizi uzun yazılarımla rahatsız ettiğimden kusuruma bakmayıp kabul buyurmanızı mübarek ellerinizden öperek niyaz eylerim. Ve nurlu dualarınızı dilerim.

الباقى هو الباقى

Kusurlu talebeniz
İnebolu'daki
Kitapçı Ömer Lütfü

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 155

Mektup 155

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım Efendim Hazretleri..

Hüsrev kardeşimizin makine ve kitapları için "Mahkemeye şöyle müracaat edelim mi?" diye siz Üstadımızla hasbihal etmekteyiz. Şöyle ki;

"Üç Mahkeme ve Ankara Hükümeti bu kitapları tetkikten sonra siyasete ve asayişe ve kanuna aykırı bir hareket olmadığını tasdikten sonra bu kitapları ve müellifini ve yüz küsür talebelerini beraat ettirdikleri zaman herbirimiz bu kitapları okuduk ve gördük ki, iman kurtarmak için bu kitaplara her milletin ihtiyacı var. El yazısı yetişmediğinden bu makineyi beraberimizde tertip edip bu kardeşimizin yazısı güzel olduğunu kitapların içinde gördüğümüzden buna yazdırıyoruz. Bu makine yalnız onun değildir. Ve gayr-ı resmi olarak kendimize iman kurtarmak hususunda olduğundan kanuna ilişmez"

diye hakkımızı arayacağız. Eğer münasib görürseniz iştirak edecek kardeşler imzalarıyla Müddei Umumiliğe istidâ edeceğiz.

Medrese-i nuriyeden şakirtler namına,

Mehmet Çavuş

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 156

Mektup 156

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz ve mübarek Üstadım, fazilet-meâb efendim..

Evvela: Zât-ı fâzılânelerinize her an mektup yazmak iştiyakını duyan ve fakat bir çok meşâgıl-i kesîreniz arasında tasdî' ile sizi üzmemek için sıra ve vesile bekleyen bu fakir, nâciz, aciz şakirdiniz bütün nahiyemiz nurcuları namına hürmet ve tazimle mübarek el ve ayaklarınızdan öper sıhhatli bir vücut ve berekâtlı bir ömürle ferah ve sürur içinde bir hayat size ihsan buyurmasını rahmet-i İlahiyeden niyaz eylerim.

Sâniyen: Bu her cihetle kusurlu ve perişan şakirdinizi takiben Zât-ı fâzılânelerinize bedel alem-i berzaha göçmeye mezuniyet talebinde bulunan âlim ve fâzıl ve muhterem kardeşimiz Sabri Efendi'nin mektubu vesilesiyle *"Bakî kalan iki ömrümü o iki kardeşime verip benim bedelime hizmet-i imaniye ve nuriyede hizmet etsinler"* cümlesiyle gözlerimizi yaşarttınız.

Üstadım Efendim.. Uğrunuza fedâ-yı cânı bir nimet bilenlerin sayısı nur ordusunda büyük bir yekün tuttuğu şüphesizdir. Cenab-ı Erhamürrâhimîn sizi mahzâ sizin için titreyen nurlu kalplere bağışlasın. Biz şakirtlerinizi de emir ve işaret buyurduğunuz hizmet-i

imaniye ve nuriyeden son nefesimize kadar ayırmasın ve ayırmaz inşaallah..

Sâlisen: Bir beşarettir ki uzun süren kuraklık sebebiyle sularımız, merâ ve mezrûâtımız kuruma tehlikesi arz etmekte iken binlerce halkın iştirakiyle nahiyemizde rahmet dualarına çıkılmış ve nur derslerinin ve imani hakikatlerin istimaına bu dualar vesile edilmiştir. Mazîde gafletli ve seyyiat ile geçen hayatımızdan tam bir nedamet ve tevbe ile Kur'an-ı Hakîm ve onun bir tefsiri Risale-i Nur şefaatçi tutularak münacat-ı acz ve fakrımızı dua ile dergah-ı ilahiyeye arzımız neticesinde feyizli ve bereketli ve kafî derecede rahmet-i İlahiyeye mazhar olan nahiyemiz ve civar kazalarımız halkı, iman, ibadet, itaat, salih amel, takvâ ve hüsn-ü ahlak ile Allah kapısına bağlanmanın acz ve fakrımızı bilerek dergah-ı ilahiyeye ilticanın âsârını müşahede suretiyle imanlarını takviye ve tahkim etmişlerdir.

Râbian: Risale-i Nur'un bütün eczalarının nahiyemize girmesi ve Zât-ı fazîlet-meâbınızın nahiyemiz nurcularına ve nahiyemiz halkına şefkat ve muhabbetle bakmaları dua ve himmetleri âsârıdır ki nahiyemiz ve köylerimiz camileri evvelce bir saffı cemaat doldurmazken bugün camilerimiz cemaate kafî gelmediğinden cami civarları dahi cami içerisindeki kadar cemaatle hıncahınç dolmakta ve bütün kalplerde nur-u iman parlamaktadır. Bu mesut neticeyi bizlere sevinç gözyaşları içerisinde temaşa ettiren Risale-i Nur'dur. Cenab-ı Hak onun müellifinden ebeden razı olsun. Biz biçare nur şakirtlerini son nefeslerimize kadar hizmet-i imaniye ve nuriyeden ayırmasın. Amin, amin.

Sevgili Üstadım.. Nurların nahiyemizde yaptığı tesir o kadar büyüktür ki, kadın erkek yüzlerce halk nurun imanî hakikatlerinden hiç değilse üç-beş dersi istima suretiyle iman ile Halık-ı Zülcelal'e intisabın Sünnet-i Peygamberîye iktidânın zevk ve saadetlerini tam hissetmişler. Ve bütün mazîde gaflet ve sefahetle geçen hayatın nedametiyle imanî akîdelere sarılmışlardır. Bu itibarla nahiyemizde nurları iştiyakla isteyenlerin sayısı hergün biraz daha artmaktadır. Bugün fiilen nurları yazan ve yazdıran ve nurların neşrini maksad ve meslek bilen bahtiyarlar çoktur. Bunların hepsinin isimlerini yazmakla sizi üzmek ve yormak istemiyorum. Ancak isimlerini kıymetli Üstadımıza duyurulmasını ısrarla bu fakirden isteyenler; Mualli

Mehmed, Hatib Mehmed, ... Mustafa ve Hasan Sobacı, Ahmed, Berber Emin ve Niyazi, Bakkal [Salih] ve İsmail, Hatip Tevfik ve mahdumu Ahmed ve diğer mahdumu Terzi Mahmud ve Bakkal ve bu fakire hizmet-i nuriyede tam bir kardeş Hüsnü Mübarek, el ve ayaklarınızı hürmet ve tazimle öper, nur şakirdliğine kabullerine, kalp itminanı hasıl etmek kaygısındadırlar. Bilhassa Araçlı Vaiz ve Hoca Tahir Efendi bu fakirle görüşmek üzere fakirhaneye kadar gelerek nurlara iştiyakının ve zât-ı fazilet-meabınıza hürmet ve tazim hislerinin ve nur şakirtliği şerefinin kendisine de bahşına müsaadelerinizi ve selam ve dualarını iblâğına bu hakîr şakirdinizi memur buyurmuşlardır. Bilvesile buradaki nurcu kardeşlerimle birlikte şuhur-u selase ve mübarek Regaib ve Miraç kandillerinizi el ve eteklerinizden takbîl ile tebrik eder, daima muhtaç bulunduğumuz mübarek ve hayırlı dualarınızda bizleri de hissedar kılmanızı arz ve istirham eyleriz.

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الباقى هو الباقى

Eflani Nahiyesi nurcuları namına, dualarınıza pek muhtaç, kusurlu şakirdiniz,

Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 157

Mektup 157

Re'fet tarafından ihtisar ve tadilinden sonra Lâhika'ya girse ve sair arkadaşlarınız da mealine muttali olsa tensibinize havaledir.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili ve müşfik Üstadım Efendim Hazretleri..

Emriniz üzerine Kunduracı Mehmed Efendi ile birlikte Ankara'ya gittik. Celal ve Himi Beyleri göremedik. Birisi İstanbul'da diğeri fazla meşguliyette bulunduğundan görüşemedik. Fakat kardeşimiz Müteahhit İsmail Efendi, Hilmi Bey'le hususi olarak her vakit görüşmekte olduğundan bu hususte lazım gelen izahatın verilmesini ona havale ederek biz doğruca Diyanet Riyaseti'ne gittik. Orada evvela bizim Isparta'da iken tanıdığımız Müderris Hasan Hüsnü Bey vardı. Kendisi Diyanet Riyaseti Heyet-i Müşavere a'zasındandır. Onunla hususi olarak bir müddet görüştüm. Ve izahat verdim. Bilahire beraberce Heyet-i Müşavere odasına giderek Ankara Ehl-i Vukuf Raporu'nda imzası bulunan müderris Yusuf Ziya Bey'i gördüm. Baktım, Zülfikar ve Asa-yı Musa mecmualarıyla, hakkımızda yazılmış olan evraklar önünde duruyordu. Yanında yer gösterdi. Mufassalen izahat verdim.

Dedim: Sizin Raporunuz ve Denizli Mahkemesinin kararı ve Mahkeme-i Temyiz'in tasdiki varken kitaplarımıza vuku bulan taarruz ve bizlere verilen bu sıkıntı neden ileri geliyor.? Madem Cumhuriyet idaresinde kanun herşeyin fevkindedir ve onun hükmü cârî olur. Biz kanun huzurunda beraat etmişiz. Bundan böyle bize ilişmemek gerektir. Bunun men'i sizin vereceğiniz isabetli bir kararla mümkündür. Yoksa biz hakkımızı arayabiliriz. dedim.

Sonra ilave etti: Bu oradaki Adliye memurlarıyla Zabıtanın sizin meseleye vükuf-u tammeleri olmadığından ileri geliyor. Şimdi evrak önümdedir. Sû-i tefehhüme uğramış. Mütalaalarına birer birer cevap vereceğim, dedi. Ve eserleri takdir ettğini söyledi. Ve Üstadımızın selamını söyledim. Bilmukabele selam ve duanızı istediğini bildirdi. Ondan sonra oradan ayrıldım. Diyanet Reisi'nin yanına girdim. Onunla bir müddet görüştüm ve izahat verdim.

Cevaben: Ben Hoca Hazretlerini Dar-ül Hikmet'ten tanırdım. Hürmetim vardır. Kendisine selam ve hürmetlerimi iblağ ediniz, dedi. Ve biz lazım gelen cevabı vereceğiz. İnşaallah iyi olur, dediler. Ve bilumum Diyanet müntesipleri eserleri takdir ile karşıladılar. Bu gibi yolsuz işlerin ancak âsâr-ı diniye mütalaasında hüsn-ü niyet taşımayarak kendi kafalarına göre mana vermelerinden ileri geldiğini anladım.

Ertesi günü Mehmed Efendi kardeşimiz, Erzurum Mebusu Vehbi Paşa'yı görmüş. O zat dahi "Dâhiliye Vekili'ni görüp bu hususta uzun uzadıya görüşeceğim. Üstad Hazretlerine hürmet ve selamlarımı götürünüz" demiş.

Bunun üzerine Parti erkânıyla görüşmeyi İsmail Efendi'ye havale ederek Ankara'dan ayrıldık. Isparta'ya geldim. Kardeşlerimize bu hususta izahat verdim. Hepsi de memnun oldular. Sevgili Üstadımıza dua ederek mübarek ellerinizden öperek dualarınıza muhtaç olduğumuzu arz ederiz, Efendim Hazretleri..

Kusurlu talebeniz

Re'fet

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 158

Mektup 158

Lâhika'ya girsin. Siz tadil ve iktisar ediniz.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok müşfik, çok sevgili Üstadım Efendim Hazretleri..

Evvela: Mübarek el ve ayaklarınızdan tazim ve ihtiramla öper devamlı kusurlarımın affını cenah-ı şefkatinize iltica ederek yalvarıyorum.

Saniyen: Aziz Üstadımız.. Bu bayram biz aciz Safranbolu'lu kardeşler mübarek İnebolu kardeşlerimizin hediye ettikleri Asa-yı Musa'ları ciltlemekle meşgul olarak nur ailesinin ve o mübarek ailenin şahs-ı manevisinin kudsi mümessili aziz Üstadımızın husur-u manevilerinde ve kıymetli bereketli nurlu huzurlu bayram yaparak rabıta-i muhabbet ve rabıta-i maneviyelerimizi takviye eyledik. Bayramın birinci günü cesedim yol üzerinde ruhum ulvî huzurlarınızda o kabe-i maneviyeyi tavaf eylerken nurlarla ve zât-ı fazilet-meabınızla alakalı hayvanattan mübarek Hüdhüd Kuşunun yolum üzerine konarak iki üç dakika kadar refakat edip on defadan fazla kalkıp oturup, adeta bir müjde vermek gibi selamlaşıyordu. Hayır dedim. Allah'a hadsiz hamd ü sena ve şükürler olsun ki kardeşlerimizden Osman ve İzzet Efendilere Nur'un serkâtibi

Mübarek Feyzi ve Sadık Bey ve arkadaşlarını ziyareti nasip ve biz hizmetle meşgul olanlara da bir ücret-i âcile ve bir ikram ve inayet-i rabbaniye olarak İnebolulu mübareklerden meşreb-i İbrahimiyyede serfirâz Küçük İbrahim kardeşimizle ismi müsemmasına uygun Salih Efendi kardeşlerimizi ve bir kısım Eflanî'li kardeşleri göndererek hem Hüdhüdün haber vermek istediği müjdeyi saha-i zuhura çıkarmış. Hem de biz acizleri nur ve sürura gark buyurmuştur. Bu mübarek kardeşlerimizin huzurlarında bulundukça kendimizi aziz Üstadımızın huzurunda gibi saymış ve aziz Üstadımızın ve mübarek nurcu kardeşlerimizin zikr-i cemîlini bir vird-i zeban gibi sohbetimizde esas tutarak bu mübarek günlerde o daire-i maneviyenin içinde bulunmaya muvaffak olduk.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Aziz Üstadım.. Bu fakiri selam ve hürmetlerinin iblâğına şifâhen ve tahrîren memur eden hadsiz nurcu ve nur muhiblerinden başta aziz kardeşim İbrahim Salih Hıfzı ve mahdumları ve umum Safranbolu ve Karabük nurcuları Daday'lı Hâfız Hasan ve arkadaşları, Eflani'li Fuad Efendi ve talebeleri, velhasıl Kastamonu, İnebolu, Daday, Araç, Eflani, Karabük nurcuları birer birer tazim ve ihtiramla mübarek hâk-i pâyinizden öperler, selam ve dua ederler. Ve bizlere vekaleten hâdimlik şerefine nâil olan mübarek Ceylan ve arkadaşlarına ve oradaki umum nurcu kardeşlere de hâsseten selam ve dua ve minnettarlıklarımızı arz eder ellerinden öperiz.

Salisen: Aziz Üstadımız, şu hürmetnamemizi takdim vesilesiyle zât-ı fazilet-meabınızı nurlar şahs-ı manevîsinin en aziz, en kudsî, en büyük mümessili sıfatıyla tebrik etmeyi bir borç biliyoruz. Verilen ihbarat-ı gaybiyeler büyük dairelerde zuhur eden futuhat-ı nuriye ile aynen çıktığı gibi en ehemmiyetli olan küçük dairede bâriz bir şekilde görünüyor. İşte kahraman ordu alamet-i küfür olan şapkayı başından çıkarıp atmaya gayret etmeye başlayalı silsile halinde futuhatlar zuhura başladı. Bugün gördüğüm yeni tedavüle çıkarılan bir yüz kuruşluk parada âdet-i menhus ve onlarca ehemmiyetli olan resim koymaya muvaffak olamamışlar. Bunu bir alamet-i katiye olarak kabul ettim ki, Süfyan'ın prensipleri de kendi gibi ölüyor. Senelerdir yanan cehennemi sönüyor. Devir artık dönüyor. İnşaallah

önümüzdeki bayramlar bizlere daha çok hayırlarla saadetlerle yüklü gelecek.

Sevgili Üstadım, sizleri çok meşgul ettim. Affınızı bu liyakatsiz âcizi mektup yazmaya memur eden kardeşlerimi şefî' tutunarak yalvarıyorum. Bâkî Allahım, siz sevgili Üstadımızı semavat zemin yed-i beyzâ-i İslama teslim olmadıkça başımızdan eksik etmesin ve vücudunuza sıhhat ve âfiyet ihsan buyursun. Ve ebediyyen sizden ve nurculardan razı olsun, Amin, amin, amin. Bi-hürmet-i Seyyid-il mürselîn duasıyla hatm-i kelam eyler, mübarek hâk-i payinizden tazim ve ihtiramla öperim efendim..

الباقی هو الباقی

Kastamonu, İnebolu, Eflani, Daday, Araç, Safranbolu Nurcuları namına en âsî, en hakîr, en liyakatsiz hizmetkarınız, niyaz-mendiniz

Mustafa

Haşiye: Aziz Üstadımıza ve Nur'lara çok âşık, henüz Üstadımızla teşerrüf olmayan yeni nurculardan Karabük'te dünya işleri pek çok fakat özü pâk kardeşimiz Süleyman Efendi hâssaten selam ve tazim ve dua ile ellerinizden ve ayağınızdan öpüyor. Bu kardeşimiz Küçük İbrahim kardeşimizin şeref-i sohbetine nâil olarak bir pervane gibi nurlara atılmıştır. Mektubumuzu hâmilen Emirdağı'na ayak basmak şerefine nâil olan Muallim Mustafa Sungur, memleketimiz ve Kastamonu ve İnebolu ve Daday ve civarları nurcularını temsilen hareket etmiştir. Kabulünü ve hâmil bulunduğu hürmet ve tazim ve niyazlarımızın kabulünü niyaz ediyoruz, Efendim..

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 159

Mektup 159

Lâhika'ya girsin.Tadilini siz yaparsınız.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Üstad-ı âlikadrimiz, sevgili efendimiz..

Hem bu biçare hakîr şâkirdiniz hem Safranbolu ve Eflani medrese-i nuriyesindeki şakirtleriniz bedeline siz fazilet-meab ve aziz Üstadımız Efendimizi ziyaretle hürmet ve tazimlerimizin arz ve iblağı için Nur'un küçük kahramanlarından Muallim Mustafa Sungur huzur-u fâzılânelerinize kabul buyurulursa hepimizi temsilen mübarek el ve ayaklarınızı öpecektir. Mustafa Sungur, Nahiyemiz medrese-i nuriyesi mensuplarının çok kısa bir zamanda Risale-i Nur'dan [feyiz-yâb] oluşlarının bir numunesidir. Buradaki diğer talebeleriniz Nurları okuyarak, yazarak ve yazdırarak neşir ve tamimine çalışmakta ve bu işi her vazifenin fevkinde çok kudsî bir hizmet ve bir meslek bilmektedirler. Okuma ve yazma nimetinden mahrum olan binlerle ehl-i iman da bu hakîr şakirdinizin münhasıran Nur'lar üzerindeki musahabe ve mevizalarını istima suretiyle imanlarını tahkim ve takviye etmektedirler.

Aziz Üstadım Efendim.. Bir ağaç dalındaki ham meyve Güneş'in hararet ve nuruyla gün geçtikçe dolgunlaşarak olgunlaştığı gibi, halkımız da Elhamdülillah Risale-i Nur'un güneşinin feyiz ve nuruyla günden güne imanlarında inkişaf ve kemale doğru mütezâyid bir terakki vardır. Bilhassa geçen yıllara nazaren nahiyemizde bu yıl Ramazan-ı Şerif te çok güzel geçmiştir. Halkımızda hususen nurcularda Risale-i Nur'un kazandığı tahkikî iman zembereğine takılmış ibadet, salih amel, takva ve hüsn-ü ahlak çarklarıyla güzel işleyen İslamiyet ruhu, akıl ve irade anahtarıyla Risale-i Nur'a bakarak kurulmuş ve ayarlanmıştır. Dua ve himmetlerinizle bu ayar bozulmadan inşaallah ruhlarımız işleyecek. Ve son nefeslerimize kadar Risale-i Nur havasıyla teneffüs edecektir. Cenab-ı Hak aziz ve mübarek Üstadımızdan ebediyyen razı olsun. Mişâr-un ileyhi sıhhatli ve saadetli ömürle muammer ve bütün Nur ailesini şefkat ve himayesinden ve hayır dualarından ayırmasın, Amin. Berzah'ta ve ebediyyet aleminde dahi Fahr-ı âlem ve Seyyid-ül beşer, Sultan-ül enbiya Efendimiz'in (S.A.V) âb-ı havz-ı kevserde şeref-i musahabetlerine mazhar sevgili Üstadımızın cemaat-i nuriyyesiyle bir arada daim ve sâbit eylesin, Amin, amin, amin.

Başta aziz kardeşimiz Mustafa Osman ve Hıfzı Efendiler olmak üzere buradaki bütün kardeşlerimiz hürmetle takrar tekrar el ve ayaklarınızdan iştiyakla öper, saadetler içinde bereketli ömür ve afiyetlerinizi erhamürrâhimînden niyaz eyleriz.

الباقى هو الباقى

İltifatlarınıza hak kazanamayan hizmette kusurlu dualarınıza pek muhtaç şakirdiniz,

Ahmed Fuad

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 160

Mektup 160

فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى fıkrasında, نَظْمِى kelimesi, makam-ı ebcedîsi bin olup, رِسَالَةِ النُّورِ iki farkla رَسَائِلُ كِتَابِ النُّورِ ’un—iki medde sayılmazsa ve şedde de lâm sayılsa,—makam-ı ebcedîsi yine bindir. Demek فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ fıkrasının meal-i gaybîsi şudur ki:

يَامُؤَلِّفَ رِسَالَةِ النُّورِ جَاهِدْ بِهَا فَقُلْ وَلاَ تَخَفْ

Sevgili Üstadımız Efendimiz.. Bu defaki tashihi emir buyurulan Keramet-i Gavsiyenin bu fıkrasını böylece tashih edip Efendimize arz ediyoruz. Lütfen nazar buyurulduktan sonra bu varakpârenin iadesini istirham eyleriz, Efendimiz Hazretleri

Kusurlu talebeniz
Hüsrev

Haşiye: Kırmızı kalemle yazılanlar bu kere Üstadımız tarafından ilave edilmiştir.

Hüsrev

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 161

Mektup 161

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem fazîletlû Üstadımız Efendimiz Hazretleri.. Ey Hazret-i Üstad..

Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve keremiyle biz zaif ve biçarelere hediye ve emanet buyurduğunuz nurlar fânî vücudumuzun dahil ve hâricini tenvir ederek ebediyete kuvvetli bir elektrik nuru bahşetmekle beraber nurlar çerçevesi dahilinde bulunan bütün nurlu kardeşleri öyle birbirimize bağladı ki, hiçbir insani kuvvet ve tesir bu rabıtayı kesip izale edemiyor. Çünki اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ âyet-i celîlesinin sırrı olan tam kardeşlik şerefini ancak Risale-i Nur temin etmiştir. Öyle kardeşlik ki, bugün ve bu zamanda bir hanede yaşayan ana-baba bir, iki kardeşin birbirine temin edemediği muhabbet ve hürmet ve tesanüdü ancak Nur'lar temin etmiştir. Bizzat fakir, nâciz talebenizin bu defaki seyahatimde bu samimiyete şâhid oldum.

Ey unutulmaz ve unutmak imkanı olmayan Hazret-i Üstad.. Nasıl ki şu fâni dünyanın zemin ve semasında hadsiz masnular Cenab-ı Sani-i Zülkerimin turra-i ilahiyesini muhafaza ederek biz zîşuur kullarına nasıl müşahede ettiriyorlarsa bugün göğüslerde tutulan bunca Risale-i Nur eczalarının herbir kelime ve cümle ve satırları da hakikat-i imaniye ve saadet-i ebediyeyi müşahede ettiriyorlar.

İnşaallah siz daha çok sıhhatle yaşarsınız nihayet bu fânîden ebede göç ettikten sonra bile nurların yazıları silinip kayıp oluncaya kadar siz Üstadımızı bütün müminlere dualarında müşahede ettirecektir. İnşaallah Cenab-ı Hakkın lütuf ve kereminden dileriz ki, "Nur'lar vasıtasıyla bağladığınız biz günahkar zaif talebe ve kardeşlerinizi haşir zamanındada Cenab-ı Rabb-i Kerîmimizin izn-i ilahiyesiyle bir ordu ve bir tümen halinde livâ-ül hamd ismindeki mübarek sancak-ı şerîfi altında Peygamberimiz (S.A.V) Efendimiz Hazretlerine takdim ve teslim edeceğinizi Cenab-ı Hakk'ın rahmetinden muhakkak ümit ediyoruz. Ve bu teselsül eden nimetleri ihsan eden hâlıkımıza nâmütenâhi lâ-yuadd velâ-yuhsâ hamd ederiz.

هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Ve siz Üstadımıza ebediyen minnettar ve arz-ı şükran eyleriz. Ve bu hizmetinizden Cenab-ı Hakk sizden ebediyen razı olsun." dua ve fertadıyla hatm-i kelam eylerim, Efendim Hazretleri..

Oğullarım Doktor Hakkı ve Hüsnü ve bütün efrad-ı ailem ve Dadaylı nur kardeşlerimizin cümlesi iştiyakla mübarek ellerinizden öperek hayırlı dualarınızı rica ederler. Ve ayrıca Daday'a gelen Araçlı Vaiz Tahir Efendi hürmetle ellerinizden öper. Oradaki kardeşlerimize başta Ceylan Efendi olduğu halde cümlesine selam eder eyyam ve leyle-i mübarekelerini tebrik ederiz. Alâ kadr-il istitâa elimizde mevcut nur eczalarından iştiyaklılara göndermeye kemâ fi's-sâbık devam ediyorum. Fakir, aciz, nâciz, câhil talebeniz,

Dadaylı Muallim Hâfız

Hasah Hayri

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 162

Mektup 162

Bedreli Sabri'nin mektubudur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ عاَشِراَتِ دَقاَئِقِ شَهْرِ رَمَضاَنَ
الَّ□ى سَبَقَ

Üstad-ı Eazz ve Ekrem'im Efendim Hazretleri..

Hâssaten dest-i ekremîlerini kemal-i tahassür ve iştiyakla tekrar tekrar öperim. Ve şimdiye kadar ifâ edemediğim tebrik-i Regaib ve Miraç ve Beraat ve Ramazan-ı Şerîf ve gelecek Leyle-i Kadr ve îd-i fıtrı tehir ile kusur ettiğimden mazhar-ı afv olmamı diler, nice nice bu gibi eyyam-ı mübarekeye idrak-i daavat-ı nâcizânemi arz ile ve kabulünü Kadıyy-ül Hacat'tan tazarru ve niyaz eylerim.

Sevgili Üstadım.. Kalb-i hakîrânemden doğan dilekleri ketmetmek elimden gelmiyor. Şöyle ki;

Bu bayram ziyaret ve tebrikini bedenen ve vicâhen ifâ etmem için musırrane izin ve ruhsat talep ediyor, Cevaben Üstadımızın ikamet ettikleri yere değil takip ettikleri nurlu yola git diyorum. Bu fıkrada pek ziyade hak ve hakikatli ise de cismen rüyet ve

müşerrefiyyet ve mazhar-ı iltifat ve inayet ve beşaret olmaktaki feyz-i bî nihaye ve intibâh-ı fevkalade ve irşad-ı kerîmane ve hitâbât-ı gâlibâneden mütevellid semerât-ı adîde ve fevâid-i kesîre ve menâfi-i vefîrelerinin kâbil-i inkar bir kaziye olmadığı delile muhtaç bir dava değildir. Cümleleri ile yapılan mukabele karşısında sâkit ve sâmit kalarak

اَللّٰهُمَّ يَسِّرْ نِيَّاتِناَ وَ مَقاَصِدَناَ وَ طَهِّرْ قُلُوبَناَ وَ اَعْماَلِناَ وَانْصُرْناَ عَلَى الْفِرْقَةِ الْمُلْحِدِينَ وَالْمُناَفِقِينَ وَالْمُبْدِينَ اٰمِينَ ياَ مُجِيبَ السَّائِلِينَ وَياَ خَيْرَ النَّاصِرِينَ

Kerametkâr Üstadım.. Tahdîs-i nimet tarîkıyle şu hakikati itiraf ederim ki, lisan-ı kudsî ve hitâbât-ı azb-ül Beyan şeref-sâdır hikemiyyât-ı Kur'aniye ve marifet-i ezeliye ve i'câzkâr fermân-ı Nebeviyyenin mahsul ve netâici olan ve Lâhika'mızı kemal-i şeref ve ziynetle donatan mektubat-ı fazilet-meâbîleri mesleğimizdeki gaye ve [kemâlimiz] Hakka mukarenet ve ehemmiyet ve savâbiyeti zâhir bir hakikat yolunda olduğunu müekked ve müeyyed bir hüccet-i kâtıa, daha açıkça tabir hata değilse Rahmânî bir radyonun hayret-bahş nida ve hakikat-i emr-i işârları nur talebelerine ve maneviyat müşterilerine bilâ-fâsıla yetişip imanlarını gün-begün tecdid ve tezyid ve takviye edip bizim gibi muhtaç ve mücrimler nur-u Kur'andan alâ kader-it tâka [hazz ü nasibimizi] alıyoruz. Ve müştak bulunduğumuz nihayetsiz füyuzâta nâiliyyet karşısında kâffe-i Risalet-en nur [müntesibîni]sad-hezâr şükür ve ifâ-i şükranla medyûn bulunuyor.

نَشْكُرُهُ وَ نَحْمَدُهُ تَعاَلٰى وَنَدْعُوهُ الْمُرشِدِ اِلٰى طَرِيقِ مُستَقِيمِ وَ كَذاَ

نَقُولُ وَ نَطْلَبُ يا رَبِّ يَسِّرْ ما يُريدُ الْمُؤْمِنينَ

Şefkatli Üstadım.. Sizin cansipârâne irşadınız ile mümtaz ehl-i imanın ihlaslı hâdimleri ve medar-ı ibtihâc ve iftiharları olan sarsılmaz nur kahramanlarının ciddi mesai ve hakiki mücahedeleri ve meslek ve meşreblerinin hakikatli yeganesi tercümanı bulunan âlimâne, kâmilâne hem müdakkikâne yazılan müteaddid takriznamelerini takdirkâr fıkralarını mütalaa ettikçe ruhumun sürur ve hubûru tezâyüd ve inkişaf ile koltuklarım kabarıyor, kendi kendime "Sen sus. Sana bedel çok mübarek kardeşler nurun medh ü senâlarını yapıyorlar. Ancak sana teşekkür etmek düşer." diyorum. "Var olsun, sa'yleri meşkûr olsun. Rabbim nihayetsiz tevfîkâtıyla müşerref eylesin." Münacat-ı hâlisanesiyle iktifa edip söylemekten ziyade dinlemeye rağbet ediyorum. Bir zaman evvel kâsır nazarımla vaziyet-i islamiyeye baktıkça acaba cemaat-i İslamiyenin sükûtu sukûtundan mı neşet ediyor diye endişe ediyordum. Hamden lillâhi Teâlâ Risale-i Nur peyderpey ehl-i imanı İsrafil'in suru mesabesinde ki telkinat ve tenviratıyla "Ba'sü ba'd-el mevt" hâline ifrâğ etti.

İnayete mazhar Üstadım..

Geçenlerde kitaplar ve makinemizin müsaderesi adeta i'cazkâr eserlerin kendi kendilerini müdafaa ve muhakemesi suretine inkılab etti. Mütevehhimlerin zu'm-u fâsidlerince müştâkları bir tehdid, ve [ta'rîzî] vehhâmları nurdan tenfir ve teb'îd olduğu halde lütf-u Bârî aks-ül amel suretinde tecelli ve tezahür etti. Asa-yı Musa ve Zülfikarın, isim müsemmasına mutabakatle mahiyyet-i İslamiye ve esâsât-ı imaniye ve erkân-ı meşrûanın ne kadar yüksek bir derecede mukni ve müdellel ve makbul usul ve kavâid-i şeriyyeyi câmî ve hâvî bulunduğunu yâr ve ağyâr anlayıp gizli a'dâya parmak ısırttı. Bu eserlere müşteri ve müştak olanların hakları varmış dedirtti. Hem şimdiye kadar Nur'lara bîgâne ve zulümâta göğüz açanlara ilâm ve ilan vazifesini bu sebeple yerine getirdi. Okumak emelinde olupta aramak sormakta vehimlenenlere [üç] حَصِلَ الْمَطْلُوبِ dedirtti.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنا مِنَ الْغالِبينَ الْحاكِمينَ
على نَهْجِ الْقُرْآنِ الْعَظيمِ وَكَما وَفَّقْتَ
وَ اَيَّدْتَ النَّبِيَّكَ الْكَريمِ اَلْفينَ اَلْفُ
اَلْفِ اَلْفينَ

İzzetli Üstadım.. Bura nur santrali Ali Çilingir daire-i nurda cihangir külliyyat-ı nuriye macmualarının iade emrini aldığında mestur bir halde değil belki mutantan ve aleni bir surette şaref-i Kur'aniye ve meziyet-i nuriyeyi izhar niyyetiyle inşaallah 185 cild kitap için bir çok adamlar hazırlayıp herbiri başları üstlerine üçer, dörder alarak mecma-ı nâstan getirmek ile kudsiyet-i Kur'aniye ve müşerref-i nuriyeyi ve elde edilen imtiyazı Hak namına bildirmek istiyor. Muvaffakiyet duasını niyaz eder.

اَللّٰهُمَّ يَسِّرْلَنا بِحَقِّ شَهْرِ رَمَضانَ الَّذى
اُنْزِلَ فيهِ الْقُرْآنِ

Perişan müşevveş kelamları kendini bildirmeye kâfî, imzaya ihtiyaç görmeyen hizmette çok geri kusurda pek ileri,

Aciz Talebeniz

Emirdag-1 Mektupları [Talebeler] : Mektup 163

Mektup 163: Hayri Dinçerin, Üstada 11.zehir hakkında tavsiyesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ [1]
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ [2]
أَبَدًا دَائِمًا

Pek Muhterem Üstad'ım!

Ah mübarek Üstad'ım, Emirdağı'nda, iki cihan serveri Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) bir vârisiyle ve Kur'an-ı Azim-üş-Şan'ın nuruyla karşılaştığıma, Halk edici Rahman'a hesapsız şükürler olsun. Yalnız lâyık olan hürmeti ifa edemediğimden afvımızı dilerken, bütün arkadaşlarla birlikte bu uğurda canlarımızı kurban etmeye hazırız.

Geçen de rüyada, doğacak çocuğun adının "Said" konmasını emretmişsiniz... Müsaadeniz var mı?

Su-i kasda cür'et gösteren güruh-u nâriyenin Allah her birisinin belâsını versin. Zehirin dâhil-i beden olduğunu hissedince; acizin bildiği tedbir bir okkaya yakın tuzlu ılık su ve beş-on adet yumurta akı içmeli ki kustursun.... Arkasından, yani kay ettikten sonra, müshil için hint yağı almalı... Gerçi panzehiriniz Maaşallah Barekallah bunlara ihtiyaç bırakmıyor. Yakında bütün hizmetlerinizi yapmaya ve el ayaklarınızı hürmetle öpmeye meftun, duanıza müştak ve muhtaç, aciz zavallı talebeniz.

Emirdağ'lı Hayri

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

Emirdağ-2 Mektupları [Üstad]

Emirdağ-2 Mektupları

[Üstad]

Gayr-i Münteşir

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ دَائِمًا اَبَدًا

Aziz, sıddık, muhlis **(1)** kardeşim ve hizmet-i imaniyede metin, muktedir arkadaşım!

Evvelen: Sizi Nurların neşrinde ve vaizlerin diliyle ders vermenizde ve benim bedelime benim borcum olan o memleketimde Nurlarla o hemşehrilerime yardım ve imdad etmekte ruh u canımla tebrik edip, bin bârekâllah derim.

Sâniyen: Hadsiz hamd ü şükrederiz ki, pek az sıkıntı ve zahmetlerle Nurların pek çok fütuhatı geniş dairelerde tezahür etti ve ediyor, hususan mekteblerde.

Sâlisen: Orada Nurlarla alâkadar yeni o kardeşlerimize çok selâm ve dua ederiz. Ve hassaten Hoca Kasım'a selâmımla dersiniz: Risale-in Nur medrese mahsulü olmasından herkesten evvel hocalar ona koşmak ve sahib çıkmak lâzım iken geri kalıyorlar. Ve mekteb muallimleri felsefeye Nur'un tokatları için tenkid etmek değil, belki kemal-i takdir ve tasdikle Nurlara sarılmaları ve sahib çıkmaları ehemmiyetli bir hâdisedir. İnşâallah hocalar dahi yakında kendi mallarına koşacaklar.

اَلّبَاقِی هُوَ الّبَاقِی

Kardeşiniz

Said Nursî

1: Gavs'ın (K.S.) Hulusi'ye "Muhlis" namını vermesi tam yerindedir.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 2

Mektup 2

Rapor

Bediüzzaman Said Nursî ve diğer şahıslara aid teslim olunan kitab ve defterlerin içlerinde kanunen müsaderesi îcab eden muzır kitablar bulunup bulunmadığı hakkında incelenip neticesinin bir raporla bildirilmesi için Ankara Birinci Ağır Ceza Yüksek Reisliğince ehl-i vukuf seçilmemiz üzerine işbu beş çuval ve bir tahta sandık içindeki ilişik listede isimleri yazılı kitab ve mektub ve defterler teker teker okunup incelendikte:

Bunların çoğu Said Nursî'ye aid eserler olup, münderecatlarının hiçbir şahıs zikredilmeyerek yalnız Kur'an-ı Kerim ve ehadîs-i şerifeden ilham alınarak başka başka ünvanlar altında karihasına göre hazırladığı bir takım esrar-ı ilmiye ve hikemiyenin, madde âleminden temsiller getirilerek izahları yazılmış ve hal-i hazırdaki nev'-i beşeri ve bilhassa memleketimizdeki küçük ve büyük insan kitlelerini gafletten ikaz ile fikrî ve şehevanî dalaletten ve sû'-i itikad ve sû'-i ahlâk girivelerinden kurtarmağa matuf ifadelerden ve onları devletimizce dahi matlub olan güzel ahlâka sevkedebilecek yazılardan ibaret bulunmuş olduğu ve diğer şahıslara ait mektub ve saire dahi Said Nursî'nin eserlerinde okudukları noktalara ait hatırlarına gelen bazı mühim dinî ve ahlâkî mesailin kendisinden istifsarlarından ve bazıları dahi bu zâtın nâsih-i ümmet olduğundan bahisle arkadaşlarına kendisini tanıttırmalarından ibaret defterler olduğu anlaşılmış ve netice itibariyle münderecatlarında kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî bir mahzur görülememiş olduğundan, bu eserlerde müsaderelerini îcab eden bir hal

bulunmadığı kanaatına varılmış bulunduğuna dair işbu raporumuz Ankara Birinci Ağır Ceza Yüksek Reisliğine sunulmuştur. 23/5/956

Diyanet İşleri Reisliği Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme heyeti a'zaları

Bilirkişi Bilirkişi Bilirkişi

Hasan Fehmi Başoğlu Hasan Hüsnü Erdem Şehid Oral

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız Said Nursî diyor ki:

Madem Isparta benim hakikî bir memleketimdir. Ben ruh u canımla bu hakikî memleketime ve insanlarına hayır kazandırmak istiyorum. Şimdi çok mühim olan o hayır da şudur:

Afyon nasılki bütün Risale-i Nur Külliyatı'nı iade etmekle âlem-i İslâm ve hattâ âlem-i insaniyette çok büyük bir hayra vesile oldu. Ve sekiz seneden beri olan hatayı hiçe indirip affettirdi. Bu mübarek Isparta da âlem-i İslâm nazarında Mısır Câmi'-ül Ezher'i ve eski Şam-ı Şerif mübarekiyetine mazhar olduğundan; elbette Risale-i Nur'u sahiblerine iade etmekle hasıl olacak çok büyük şeref noktasında Afyon'dan geri kalmayacak, belki yirmi derece yükselecektir. Isparta'nın âdil adliyesi, vatanperver demokratı ve dindar halkı bu hayr-ı azîmi memleketine kazandırmak ve Afyon'un mazhar olduğu şereften yüz derece ziyade bir şerefi kendilerine temin etmek için, bu mübarek Isparta'nın mahsulü olan Nur Risalelerinin iadesine çalışsınlar.

Hizmetinde bulunan Nur talebeleri

Haşiye: Nasılki Isparta'nın bir mebusu olan Tahsin Tola, Ankara ve Afyon'un Risale-i Nur'u iadesine yüz adam kadar faide verip bu hayr-ı azîmin yarısını Isparta'lılara kazandırdı. Gıyaseddin vilayat-ı şarkiye mebuslarının bu hayr-ı azîmde büyük bir hisse almalarına vesile oldu. Gazi Yiğit de Afyon'un o büyük hayrının yarısını Demokrat mebuslarına kazandırdı.

Üniversite Nur talebelerinin bu ilânnameyi neşretmesiyle, Risale-i Nur'un âlem-i İslâm ve Avrupa'da büyük fütuhatına vesile oldu. Ve bir İslâm devletinin maarifine ehemmiyetli bir hayır kazandırdı. S.N.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sözler Mecmuasına aid hata-savab

sahife satır hata savab

148. sahife bize gelenlerde noksan kalmış, gelmedi.

174 6 naks nakz

178 (Hâşiye) 18 (Hâşiyenin 2. satırında) beraber nüktesiz beraber isimdeki ى hariç nüktesiz

179 7 yetiştirmemiş bindirmemiş

Hâşiye: Bu sehivde de bir sır var ki: Altmışdörtte çendan te'lif tamam olmuş, fakat yetmişdörde kadar bazı hâşiye, bazı nükteler ilâvesine bir nevi îma-i gaybîdir diye ihtimali var.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sözler Mecmuasının hitam bulması ve müsaderedeki mecmuaların umumen geri alınması bizler için büyük bir bayram hükmündedir. Sizin elinize geçen o mübarek mecmuaların bir kısmının fiyatı olarak elli banknotu Bahri ile gönderdiğim gibi, şimdi bugün Nur'un bir kahramanı Seyyid Sâlih'in Urfa'ya gönderdiğim kitabların fiyatı olarak verdiği 100 lirayı dahi kardeşimiz Halıcı Halil ile gönderdim.

Sâniyen: Muallim Abdurrahman haremiyle Nurlar hesabına bu havalide Nurlara büyük hizmetlerinin bir emaresi olarak, onların mektubunu ve Seyyid Sâlih'in Nurlara temas eden birkaç mühim suallerini havi pusulayı bera-yı malûmat size gönderdim. Benim bedelime Ankara'ya giden Seyyid Sâlih'e meşveretinizi beyan edersiniz ve münasib olan cevabı verirsiniz. Size havale ediyorum. Zâten Medresetüzzehra erkânıyla üniversitenin Nurcularına herşeyimi havale etmişim. Onlar ne yapsa razıyım.

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Ben hadsiz şükrederim ki, sehivler pek azdır. Sizi ruh u canımla tebrik ederim.

Sâniyen: Barla'lı kardeşimiz Bahri bana dedi: "Matbu' Onuncu Söz'den bir kısım nüshaları Barla'da kalmış." Varsa siz alınız, bana gönderiniz.

Sâlisen: Ben Denizli ile pek çok alâkadarım ve oraya müştakım. Fakat şimdi ihtiyar elimde değil. Siz fedakâr Ahmedlerin mektublarına cevab veriniz.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Mecmualara girmeyen Mektubatı dahi makine ile teksir etmek, erkânların münasib gördüğü kısımlar teksir kâğıdında Hüsrev'in pek kıymetdar tashihiyle yazılması bugün hatırıma geldi. Birden aynı zamanda Nur efesi Hacı Sami geldi. Sami mektubumdur.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Veladet-i Fahr-i Âlem'in kâinatı tenvir gecesini ve onunla âlem-i İslâmın manevî büyük bir bayramının bir fecri hükmünde olarak sizleri bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Hacı Sami'nin size haber verdiği Mektubat teksir edilsin. Yalnız Mektubat'tan başka risalelerde teksir olunan parçalar yazılmasın. Hem Yirmidokuzuncu Mektub'un tevafukata dair kısmı herkese faidesi olmadığından şimdilik yazılmasın. Yirmisekizinci Mektub'un yine tevafukata dair kısmı dâhil yazılmasın. Küçük mektublardan Onuncu Mektub Sözler Mecmuasına girdiğinden yazılmasın. Ve Onbirinci Mektub'un İkinci Mes'elesi Barla Yaylası ile başlayan kısım o da Sözler Mecmuasına girdiği için yazılmasın. Yirminci Mektub'un baştaki sahifesi yazıldıktan sonra Birinci Makam tâ ikinci Makam'a kadar Asâ-yı Musa'ya girdiği için yazılmasın. Daha münasib gördüğünüz tarzda yaparsınız. Bazı cümleler veya fıkraları da çıkarabilirsiniz veya ilâve edebilirsiniz.

Sâlisen: Bana gönderdiğiniz İnebolu'nun çıkardığı Tarihçe-i Hayat ile keza göndereceğiniz İnebolu'nun çıkarmakta olduğu Cevşen-ül Kebir fiyatlarına mukabil yüz banknot gönderiyorum.

Râbian: Samsun tarafında İnebolu gibi sadakat ve gayretle Nurlara çalışmakta bulunan kardeşlerimizin meb'uslara yazdıkları mektubuyla Küçük İbrahim'in mektubunun bera-yı malûmat

suretlerini de gönderiyorum. Aynılarını da Ankara'ya Sungur ve arkadaşlarına gönderdik.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerimiz!

Avukatımız Temyiz'e bir istida yazmış. Afyon'daki kitablarımızın tamamını müsadere eden kararname ile bana gönderdi. Ben de istida ve kararnameyi Ankara'daki Nurculara bu hülâsa ile bera-yı malûmat gönderdim. Bu hülâsa da size gönderildi.

Said Nursî

Reis Tevfik Önen, Aza Kâzım Kaynak, Aza Dursun İlhan, Aza Vedat Mengi, Savcı Büker, Kâtib Alaaddin, Kâtib Fevzi Yaman, Kâtib Lütfü Kaynak

Bunlar bu defaki müsadere kararıyla kahr duasına müstehak oldular.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Mektubat'ın tevafuka dair kısmı şimdilik yazılmasın demiştim. Bugünlerde Mektubat'a aid fihristeyi tashih ettim ki, Onbeşinci Lem'a namını almış. Baktım ki, tevafuka dair güzel noktalarını tamamıyla yazmış. eğer büyük ruhlu Küçük Ali kardeşimizin teksir kâğıdına yazdığı Lem'alarda o fihriste tamamıyla yazılmışsa o kâfidir. Yoksa tevafuka dair yalnız Rumuzat-ı Semaniye ve tevafukata dair fihristesi yazılsın. Ben tashihten sonra size göndereceğim. Bera-yı malûmat Tarsus'taki Abdülmecid'in mektubu ile, İstanbul dârülfununu Nurcularının Ankara Nurcularına yazdığı mektubu ve benim de ve Hayri ve Osman'ın da Ankara'daki Nurcu kardeşlerimize ehemmiyetsiz bir evhamdan bir kardeşimizin telaşına dair bir mektubumuz gönderildi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelâ: Yedinizde bulunmayan Mektubat'ı tashih ederek gönderiyorum. Mektubat'a mahsus fihristenin bir kısmı içinde var. Eğer Küçük Ali Onbeşinci Lem'ada Mektubat fihristesini yazmamış ise yazarsınız. Eğer münasib görürseniz o yazmış ise de, umum kısmı Mektubat'a aid parçayı Mektubat içinde tekrar yazarsınız. Ben fihristeyi Yirmialtıncı Mektub'a kadar tashih ettim.

Sâniyen: Matbu' Hizb-ü Ekber-i Nuriye'nin 29. sahifesinden 35. sahifeye kadar Arabîsinin mükemmel tercümesi müstakillen yazılmış. Hattâ ben nüshalarıma elyazısı ile o nüshaları ilâve etmişim. O Türkçe tercümesini haber gönderdim ki yeni huruf ile tab'edilen Gençlik Rehberi'nin arkasına ilhak edilsin. Hem münasib görürseniz eski huruflu mevcud olan Rehberlerin arkasına ilâve etmek için 100 kadar eski harfle teksir edilsin. Eğer sizde Münacat Türkçe tercümesi yoksa göndereceğiz. Hasan Hüseyin de canlı mektubumuzdur. Umuma binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 12

Mektup 12

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz sıddık ve mübarek kardeşlerim!

Evvelâ: Yirmidokuzuncu Mektub'daki Kur'an kelimesine dair âyetlerle Resul kelimesine aid yüzelliden fazla âyetleri ben kendime hizb-ül Kur'anın âhirinde vird etmişim. Fakat bazı âyetler noksan yazılmış. Ben burada hâfızlara verdim. Hem o hâfızlar Kur'an ve Resul kelimesine aid âyetlerin tamamını yazdılar. Hem ben de Hizb-ül Kur'anın âhirinde okudukça gayet kuvvetli ve şirin gördüm.

Sâniyen: Mısır'daki Câmi-ül Ezher'in büyük bir müderrisi Ali Rıza isminde bir zât hususi bir adamı benim yanıma göndermiş. Pek çok selâm ve alâkadarlık göstermiş ve demiş ki: Said Nursî'nin eserleri benim yanımda var. Onun talebeleri de burada yani medresemizde var. İnşâallah Medresetüzzehra'nın üstadı olan Câmi-ül Ezher'de bir küçük Medrese-i Zehra da teşekkül edecek. Ben de o mübarek müderrisi, İstanbul'da Fetva Emini ve Nurlara çok tarafdar olan merhum Ali Rıza Efendi ile ve bizim ve Risale-i Nur'un beraetine Denizli'de sebebiyet veren Ali Rıza ile beraber her sabah manevi kazançlarımı defter-i a'mallerine geçmesi için rahmet-i İlahiyeden niyaz etmeğe karar verdim.

Sâlisen: Hüsrev'in imzasıyla Reis-i Cumhur'a Hüsrev'in haberi olmadan çekilen telgrafın bir zararı yok. Veya meczub bir dostun

veya kurnaz bir adamın bir fuzuliliğidir, ehemmiyetsizdir.

Râbian: İstanbul’dan haber aldım ki; Rehberler bütün ciltlenmiş, Münacatın da tab’ı tamam olmuş O beşyüz Münacat, Rehber’in beşyüz nüshasının arkasına konulacak. Hakikaten Münacat gayet basit ve kolay olduğu halde, gayet kuvvetli ve her okuyana faidesi kat’î var. Ben eskiden beri onun Arabîsini vird olarak okuyordum. Şimdi Türkçesini de Arabî gibi okudukça hiçbir usanç vermeden zevkli görüyorum. Demek تَفَكُّرُ سَاعَةٍ onda var. Tam bu zamanda da intişarı ehl-i imana umum kardeşlerime ve hemşirelerime hususan mübarek ihtiyarlar ve masum evlâdlara dua ediyorum, onların dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 13

Mektup 13

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Mübareklerin Medresetüzzehra namına bu defa bana getirdikleri Nur hediyeleri içinde merhum şehid Hâfız Ali'nin mahsus nüshasını, İşarat-ül İ'caz tefsirinde Hâfız Ali'nin tevafukat-ı harfiyesine dair çok güzel tevafukatlı işaret etmiş o tefsiri benim çok hoşuma geldi ve herşeyi bıraktım onu mütalaaya başladım. Gördüm ki: İşarat-ül İ'caz umum Risale-i Nur'un bir fihristesi, bir listesi ve o Nur bahçesinin bir fidanlığı ve sırr-ı i'caz-ı Kur'anın bir menbaı olduğunu gördüm. Gayet ince ve derin olduğu için şimdiye kadar âlimler pek azını anlamışlardı. Fakat kimin eline geçmiş ise fevkalâde takdir etmiş ve emsalsiz demiş. Hattâ Dârülhikmet'te merhum şâir Mehmed Âkif demiş ki: En büyük âlim odur ki, bu tefsiri anlasın; değil ki emsalini yapabilsin. Hakikaten ben de merhum Mehmed Âkif gibi derim. Dehşetli eski harb içinde avcı hattında bazan da at üzerinde îcazdaki i'cazın en ince münasebatını görmek, onlarla tam meşgul olmak ve koca dehşetli harbin tehlikesi onu müşevveş etmemek ve incimad derecesindeki soğuk içinde avcı hattında o incecik i'caz münasebetlerini herşeyden daha ehemmiyetli görmek, Eski Said'in hakikaten hizmet-i Kur'aniyede hârika bir fedakârlığıdır. Hattâ Yeni Said'in 30 sene bu acib zamanda gazeteleri okumamasını ve 10 sene İkinci harbi bilmemesini, sormamasını ve i'dam niyetiyle hapisliğinde Kur'an esrarını yazmaktan vazgeçmemesini ve bütün tehlikeleri hiçe saymasını; o Eski Said'in ilmî ve manevî fedakârlığını, Yeni Said'in bu otuz senedeki fedakârlığından daha hârika gördüm.

Sâniyen: Bu İşarat-ül İ’caz bir defa daha aynı tarzda ve kerametli kıt’ada tab’ etmek ve Arabistan, Pakistan gibi yerlere gitmek münasib görüldü. Fakat Eski Said’in îcazda i’cazı beyan ettiği ve en ince münasib belâgatı beyanı içinde gayet ince ve kısa îcazlı cümleleri bir derece izah veya Türkçe tercüme etmek lâzım geliyor. Eski kuvvet ve iktidarım kalmadığı için yalnız kendi başıma yapamıyacağım. İnşâallah yakın bir zamanda Arabî bilen Nur kahramanlarından üç-dört talebe eski zamandaki Said’in talebeleri gibi yanıma gelip eski medresede gibi bir ders verip onlar da o ders içinde kısmen tercüme kısmen izah suretinde yazılmasını rahmet ve tevfik-i İlahîden niyaz ediyoruz. Arabîsini İstanbul tab’ edecek ve yazacağımız tercüme ve izahı Medresetüzzehra erkânları yazacaklar inşâallah.

Sâlisen: İzmir’de Mehmed Yayla ve Abdurrahman Bey’in makine ile hizmet-i Nuriye etmek niyetlerine yüz bârekâllah diye ruh-u canımızla onları tebrik ediyoruz. Onların ne yolda hareket edeceklerini de Medresetüzzehra erkânlarına havale ediyoruz. Bir de Kastamonu havalisi kahramanlarından Ahmed Kureyşî’nin ve leffen size görderdiğimiz mektubunda eski meb’us oğlu Demokrat meb’usu ikisi de Nur’un has talebeleri içinde kabul edildiklerini Ahmed Kureyşî’ye benim bedelime yazarsınız.

Binler dua ve umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Eskiden gönderilmişken şimdi tekrar zamanıdır. Münasib görür bu mealde Tarsus mes'elesini karşılamak için bir şey yazılsın. İtalya'da Papa'nın Zülfikar'ı alıp çok takdir ettiklerine dair melfuf mektubu da gönderiyoruz.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Hiç merak etmeyiniz. Bu yeni taarruzda hiçbir halt edemiyecekler. Belki şimdiye kadar olduğu gibi عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ sırrına mazhar olacağını, yüzden birisi Nurları göremeyen resmî memurlarda görmeğe, vazife itibariyle dikkat etmeğe mecbur olmalarıdır. Zâten Nur'un fevkalâde parlaması, Pakistan ve Mısır'a gitmesi elbette dinsizler tarafından bir taarruza maruz olmak ihtimali kavi idi. Lillahilhamd pek hafif geçiyor.

Meselâ: Bana karşı burada pek hainane ve damarlarıma dokunduracak bir tarzda, birden sermaye-i hayatım has nüshaları müsadere etmek niyeti ile buraya geldiler. Bu ise Başvekil'e ve Dâhiliye ve Maarif Vekillerine ve din lehinde olanlara komünist ve masonlar hesabına bir taarruz manasında görünüyor. Onun için onlar bizim müdafaamıza ihtiyaç bırakmıyacaklar inşâallah.

Sâniyen: Hiç ömrümde tahattur edemediğim ve benim arkadaşlarım dahi diyorlar ki: Biz ömrümüzde görmedik ki, zîhayatların umumî bayramı olan nevruz günü ve gecesi en şiddetli zemherir günleri gibi sabahtan akşama kadar kar yağması, birkaç gün yağmurla şiddetli gelmesi aynı zamanda hem İstanbul'da hem burada hem Tarsus'ta Risale-i Nur'a taarruz tevafuk etmesi, mükerrer tecrübelere binaen buradaki Nurcuların kanaatleri geliyor ki, zelzeleler gibi bu hârika vaziyet dahi küre-i havanın da bir hiddetidir ve taarruza bir itirazıdır.

Sâlisen: Hoca Sabri'nin burada üç ders İşarat-ül İ'caz'dan okuması, inşâallah üç ay kadar kıymeti, ehemmiyeti var. Ve üç saat karakoldaki sıkıntısı beni üç gün belki üç ay sıkıntıdan kurtarmağa vesile oldu. Eğer onu Halıcı Sabri zannedip onunla uğraşmasa idiler, benim menzilimi basacak idiler. Çok müteessir olacaktım. Onun için bu hali medar-ı teessür değil, bilakis medar-ı şükürdür. Onun medrese tayini bıraktığı bulgurunu gömleğiyle beraber teberrük olarak ona gönderiyoruz. Küçücük medrese-i Nuriyesinde aynı medrese tayini gibi âfiyetle yesin.

Râbian: Mason komünistler hesabına eski müfritlerin namına bu defa bana karşı taarruzları birden tevakkuf etti. İnşâallah sondur. Çünki buraya o iş için gelenler, birden geri gittiler. Umum kardeşlerime ve hemşirelerimize selâm ve dualarını istiyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Medar-ı şükrandır ki, ben gayet hiddetli iken, en has buradaki kardeşlerimin üçünü şiddetle itab ederken, birden Cevşen-ül Kebir nüshaları geldi. Hem benim hiddetimi feraha ve sürura çevirdi ve dinsizlerin hücumunu da manen bir derece kırdı. Cevşen'de sahife 132'de ikinci satırdan sonra melfuf pusuladaki oniki satır noksandır. Bir kâğıda yazılıp ilâve ediniz. Sahife 112'nin altıncı satırının âhirinde (لا يغيب) olacak, (لا) noksan kalmış.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelâ: Bütün ruh-u canımızla Leyle-i Kadir sırrıyla seksen sene ibadetkârane bir ömr-ü bâkiyi kazandıran Ramazan-ı Şerifinizi tebrik eder ve rahmet-i İlahiyeden niyaz ederek herbir gecesi Nurcular hakkında bin geceden daha hayırlı olmasını dergâh-ı İlahîden rica ediyoruz.

Sâniyen: Bir aydır Hüsrev'in tafsilatlı mektubunu almadığımızdan bir parça merak ettim. **(Haşiye-1)** İnşâallah şimdiye kadar olduğu gibi daima hârika bir muvaffakiyetle Medresetüzzehra'nın vazifesini görecek ve görüyor. Çok cihetlerde hâriç ve dâhilde çekirdekleri sünbüller veriyor.

Sâlisen: Ankara'da küçük Nur medresesi talebelerinin bir ehemmiyetli mektubunu da leffen gönderiyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye-1: Üstadımıza yazılan mufassal mektubumuzu Nurcu kardeşlerimizle takdim etmiştik. Her nasılsa o mektub zayi' edilmiş, Üstadımızın eline varmamış. Hüsrev

Haşiye-2: Sıhhıye memuru Hayri kardeşimiz, size yakın olan Dinar'a yine sıhhiye memuru vazifesiyle naklen tayin edilmiştir.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Demokratlar içerisinde meb'us Gazi ve Gazi gibi dindarlar ve Isparta'da Rüşdü ve akrabası ve Emirdağı'nda Mehmed Çalışkan ve Hamza gibi demokratların hatırı için yalnız bir saat dünyaya baktım.

Said Nursî

Aziz kardeşlerim!

(Bu yazıyı Üstadımız yazdırdılar.)

İngilizlerin bizi Atlantik Paktı'na almadıklarına müteessir olmuştuk. Bilakis Üstadımızın bize beyan ettiği bu hakikatlar karşısında alınmadığımıza ruh-u canımızla memnun olduk.

Mehmed, Hamza

İngiltere'nin İslâmiyet'e karşı düşmanlığı

Ellibeş sene önce İngiltere'nin Hindistan Müstemleke Nâzırı matbuatta intişar eden bir makalesinde, müslümanların elinde Kur'an bulundukça İngiltere'nin İslâmlara tamamıyla hâkim olamıyacağını, tam hâkimiyetin tesisi için Kur'anın sukut ettirilmesi îcab ettiğini yazmak suretiyle, hükûmetinin İslâmiyet hakkındaki gizli siyasetini açığa koymuştu. İngiltere hükûmeti, İslâmlar hakkında iki türlü hatt-ı hareket takib etmektedir:

Birisi: O zamanın İslâmların önderliğini yapan Türklere karşı olup, Türkiye'de gizli bir ifsad komitesi kurarak, Türkleri İslâmiyet'ten

uzaklaştırmağa ve Kur'anı Türkiye'de sukut ettirmeğe çalışmakta idiler.

Diğeri de: Türkiye'den başka memleketlerdeki müslümanlara tatbik edilen siyaset idi ki, bu siyasete göre de din hususunda müslümanlara geniş müsamaha gösteriyorlar ve onları okşuyorlardı. Türkiye'deki faaliyetlerinden, Türkleri İslâmiyet'ten uzaklaştırmak ve bu gayede muvaffak oldukları takdirde Türkleri diğer müslümanların gözünden düşürerek Türklerin önderliğini bertaraf etmek amacını güdüyorlardı. Lozan Muahedesi'nde İngilizler, İslâmiyet ve Kur'an aleyhine olan siyasetlerine devam ederek, o zamanki Türk hükûmetiyle İslâmiyeti Türkiye'den kaldırmak esasında anlaşmaya varmışlardı. Eski İngiliz Başvekili Loid Corc ölünceye kadar bu siyaseti izhar etmiştir. Lozan Anlaşması'na göre o zamanın hükûmeti İngilizlere İslâmiyeti peşkeş çekmişler, Türkiye'den İslâmiyeti otuz sene zarfında kaldıracaklarını tahmin ederek ona göre teşkilatlar vücuda getirerek çalışmaya başlamışlardı. Otuz sene geçince, bu müddetin kâfi gelmediğini görerek tekrar otuz sene daha çalışmak îcab ettiğini o zamanın başvekili Meclis'te açıklamıştı. Şimdiki Demokratların bazı dindarları, eski İttihad-ı İslâm ve İttihad-ı Muhammedî gayesini tahakkuk ettirmek için çalışanlarla birlikte idiler.

Demokratların eski hükûmet gibi dini ve şeair-i İslâmiyeyi İngilizlere rüşvet vermemeğe kalkmamaları îcab eder. Zira artık buna lüzum kalmamıştır. İngilizler son resmî beyanatlarında, Türklerin Asya'lı ve müslüman bulunmalarından dolayı onlarla işbirliği yapılamıyacağını açıklamışlardır. Halen Ehl-i Salib fikrini devam ettirdiklerine, bu aşikâr bir delildir. İngilizler de zâten İkinci Cihan Harbi'nden sonra Amerika'nın gölgesinde kalarak, talî derecede bir devlet olmuştur. Bu yüzden kendilerine fazla ehemmiyet verip, dostluğunu temin için dini rüşvet vermeğe ve onlara yaranmağa çalışmanın lüzumu kalmamıştır. İngiliz'in kendisi de bugün Amerika'nın yardımına muhtaç bir haldedir. Demokratlar 400 milyon müslümanın nefretini kazanmış olan İngilizlerin dostluğu yerine; bilakis müslümanları intibaha getirip onlarla kardeşlik ittifakı yaparak, onların eskiden olduğu gibi önderliğini yapmağa çalışmalıdırlar. Elbette bu daha çok hayırlıdır. Bu hayırlı nokta-i istinadı kazanmak için ezan-ı Muhammedî gibi dinin diğer şeairini de yerine getirmek, yeni hükûmetin en büyük vazifesi olmalıdır. Yeni hükûmet İngiliz

dostluğundan ziyade, Amerika'nın dostluğuna ehemmiyet vermelidir. Çünki Amerika ve Amerikan halkının âlem-i İslâmla dost olmaları daima menfaatları îcabıdır. Ve İngilizler gibi İslâmiyet aleyhine bir siyasetleri yoktur.

İşte ben ellibeş seneden beri İngilizlerin bu gizli çalışan Kur'an düşmanlarına karşı, Risale-i Nur'u ikameye çalıştım. Cenab-ı Hakk'a yüzbin şükür olsun ki, Risale-i Nur onların bu sinsi siyasetine karşı geldi ve onları mağlub etti. Eski İttihad-ı İslâm ve İttihad-ı Muhammedî'nin arkadaşı olan demokratların bazı dindarları, herşeyden önce elmas bir kılınç gibi, Kur'anî hakikatlar olan Risale-i Nur'u ellerinde tutarak âlem-i İslâmın kardeşliğini kazanmaya ve aynı zamanda İngilizlerin son beyanatlarıyla bize karşı takib ettikleri siyaset ellibeş sene önceki siyasetin aynı olduğu anlaşıldığına nazaran, içimizde bulundurdukları ifsad komitelerini yok etmeğe çalışmalıdırlar. **(Haşiye)**

Haşiye: Otuzbeş seneden beri "Eûzü billahi mineşşeytani vessiyaseti" diyen ve siyasetle hiç alâkadar olmayan Bediüzzaman, yalnız bugün 20/6/1951'de bir saat için dünya ile meşgul olmuş ve bu hakikatleri yazdırmıştır.

Hamza, Mehmed, Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Bütün ruh-u canımızla leyle-i kadrinizi tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak sizler ve bizler hakkında o mübarek gecesini bin ay kadar hayırlı eylesin. Seksen sene bir ömr-ü bâki Nurculara temin eylesin, âmîn.

Sâniyen: Mu'cizatlı Kur'anımızı fotoğrafla gayet güzel yirmibin nüsha tab' etmek için Abdülmuhsin'i buradan gönderdik. Buradan bir-iki adamı dahi o mes'ele için gönderdik. İstanbul'daki Hacı Nazif gibi dostlar bu mes'eleye çalışacaklar. Masarıf-ı tab'iyesi için sadaka ve hediye kabul etmiyoruz. Yalnız bir nevi abone gibi yani ödünç alıp bilâhere iade etmek şartıyla, bazı Nur merkezlerinde kendi ihtiyarlarıyla bir iki üç adam tedarik edebilir. Emirdağı'nda beş arkadaş 1500 banknot hazırladılar. Hüsrev'in gönderdiği 1000 banknot burada duruyor. Ben de nafakama ait ve sattığım bazı kitablarımın fiyatı olarak 500 banknotu Abdülmuhsin ile İstanbul'a gönderdim. Eğer tam mükemmel olarak İstanbul'da muvaffak olamazsak, Mısır'a gönderip Câmi-ül Ezher'deki Nurcular onu hem daha güzel ve daha mükemmel fotoğrafla tab' etmeğe çalışacaklar.

Bu hârika ve herkesin nazarını celbeden Mu’cizatlı Kur’an intişarıyla hem hatt-ı Kur’aniyeye, hem Kur’anı iştiyakla okumasına büyük bir hizmet olacak. Baştaki Kur’an tarifine dair iki sahife, hem Türkçe hem Arabça basılacak, sonra Kur’anın başına bırakılacak.

Sâlisen: Eskiden kaybolan Yirmidördüncü Cüz’ün yerine yazılan cüz yaldızlı olmamasından ve öteki cüzlere yetişmemesinden eğer sizde yaldızlı yazılmış Yirmidördüncü Cüz varsa buraya gönderiniz. Yoksa bu cüz’ü göndereceğiz ki, güzelce ve hem daha ziyade yaldızlı yapınız ki, arkadaşlarından geri kalmasın.

Umum kardeşlerime, hemşirelerime selâm ve dua ve Ramazan-ı mübareklerinin tam makbuliyetini rahmet-i İlahiyeden niyaz ederiz ve dualarını da rica ederiz.

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Umuma selâm. Tekrar Sadık ile Kur'anımızı burada toplanan para ile İstanbul'a gönderiyoruz. Hem yanımdaki kitablarımı da şimdilik muvakkaten Eskişehir'e, sonradan sizinle meşveretten sonra da ya Antalya ya Mersin ya Urfa'ya göndermek niyetindeyiz. Mektubat'ın 99. sahifesinin 2. satırının âhirinde "Rabbanî" sehivdir, savabı "Ribaî"dir. Bundan başka pek az ve manaya zarar vermeyen küçücük sehivleri işaret etmedim. Mektubat mâşâallah çok güzel ve sıhhatli basılmış.

Said

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 20

Mektup 20

Aziz, sıddık Medreset-üz Zehra erkânları ve Kur’an-ı Mu’ciz-ül Beyan’ın kâtibi Altunbaşlı Hüsrev kardeşim!

Sâbık mektubu şimdi de neşredebilirsiniz. Münasib görürseniz Mektubat mecmuasının âhirinde de ilhak edersiniz. Hem şimdi buradaki hizmette bulunan kardeşlerime El-Hutbet-üş Şamiye namındaki Arabî ve matbu’ risaleyi onlara bir parça okuyorum. Onlar da tercümesine çalışıyorlar. Çok da mühim hakikatları var. Âdeta bu zamandaki insanlara ders veriyor. Tercümesi de kolaydır. Ben rahatsız olduğumdan siz orada tercüme edin. Bu mektubla beraber neşredersiniz. Bu zamanın yaralarına inşâallah bir deva olur.

Sâniyen: İstanbul’a gönderdiğimiz Kur’anımızı fotoğrafla yaldızla tab’ etmek için altmış bin lira lüzumu var demişler. Onun için şimdilik o azîm mes’eleyi iki-üç ay te’hir etmeğe lüzum oldu. Belki de bunda bir mühim hikmet var ki, te’hir edilmiş. Daha tam zamanı gelmedi ve tefsiri olan Risale-i Nur’un tamamını, o cevher-i arşî ve âlî için gayet muvafık bir zaman ve zemin lâzımdır ki, bir parça te’hir etti. Belki de Câmi-ül Ezher Medreset-üz Zehra ile teşrik-i mesaî edip Mısır’da parlak bir tarzda fotoğrafla basılmasını bekliyor. Kur’anın tab’ı için İstanbul’da toplanan parayı muhafaza edilmesi için size göndereceğiz.

Sizin gönderdiğiniz Delâil-ün Nur ve Hülâsalar geldi. Hem Mektubat’ın 128. sahifesine kadar aldık. Size de Hüccet-üz Zehra’nın Birinci Makamının mumlu kâğıda yazılmışını gönderdik. Sungur veya Ceylan hangisi lüzumu varsa yardımınıza gelebilirler. Yüz mâşâallah, bin bârekâllah, Mektubat hem sıhhatli hem güzel çıkıyor. Mumlu

kâğıdı da bir gelen olursa gönderebileceğiz. Burada biz tashihine bakamadık, lüzum varsa siz bakarsınız.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Seksen küsur sene bir ömr-ü bâki kazandıran ve hayratın sevabını yüzlere, binlere çıkaran şuhur-u selâsenizi ruh-u canımızla tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Nur'un kahraman talebelerinin müdafaatlarının mecmuası çok güzel olmakla beraber Nur'un kahramanının kalemi yine bir kerametini göstermiş ki, tamamında zararlı bir yanlış yapmayarak yalnız son sahifenin beşinci satırında Hata-Savab Cedveli kelimesinde "savab" yerinde "sevab" yazmış. Latif ve zarif, zararsız bir yanlış yapmış, yani "hata-sevab" olmuş.

Sâlisen: Bugün Yirmiikinci Mektub'u tashih ettim. Birinci Mebhası mü'minler içinde adavetin ne kadar zararlı olduğunu hüccetlerle isbat ettiğinden şimdiki çok esbabın iktiza ettiği adavet hastalığına tam bir ilâç buldum. Yirmi sene evvel bir münzevi, cemaat-ı İslâmiyeye ziyade şefkatinden bu hakikatı görmüş, o zaman yazmış idi. Şimdi dünya halini bilemiyorum. Fakat tahminen dâhil ve hâriç ihtilaftan, adavetten istifade eden vatan ve millet düşmanları, dehşetli ve geniş bir adaveti aşıladıklarından, bu Birinci

Mebhas mümkün olsa her vilayetin resmî adamları neşrine izin verip ahaliye okutturulması vatan ve millet namına elzemdir. Eğer siz münasib görseniz orada vali ve emniyet müdürüne bir suretini gösterirsiniz. Yirmi sene evvel bir adam millete acıyarak bu parçayı yazmış, dört-beş mahkeme onu görüp değil itiraz, beğenmiş bir nasihattır. Müsaade ederseniz biz bunu teksir edeceğiz dersiniz. İçinde münasib görmediğiniz kelimeleri tadil edebilirsiniz. Meselâ âhirzamanda gelecek Süfyan ve Deccal yerine eşhas-ı müdhişe yazabilirsiniz. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki Risale-i Nur'un neşrinde Medresetüzzehra erkânlarının sarsılmaz, geri çekilmez himmetleri, gayretleri ceridelerle intişarına ihtiyaç bırakmamış. İntişardaki ihlası, ceridelerdeki münafî-i ihlas olan cereyanlara âlet olmaktan muhafaza etmiş. Hattâ en ziyade Nurlara tarafdar olan Sebilürreşad'ın hakkımızda neşriyatına tarafdar olamazdım. Ve hatırını kırmamak için onu teşebbüslerini zahir reddedemedim fakat kalben razı değildim. Medresetüzzehra'nın ihtiyac-ı hakiki derecesinde neşriyat-ı hâlisanesi, ceridelere ihtiyaç bırakmamış.

Sâniyen: İstanbul Üniversitesinin küçük Saidlerinin Eski Said ve Yeni Said'in tarihçe-i hayatından yazdıkları ve Sebilürreşad'ın neşrine teşebbüs ettiği ve size gönderdiğimiz risaleciğini gayet az tashih ettim. Onu mükemmel bir surette hem tashih hem tadil hem tekmil etmek size aittir. Onu tadilinizden sonra Birinci Zeyl olan talebe müdafaatının bir zeyli veya bir lâhikası diye teksir etseniz, Risale-i Nur aleyhine çalışanları bir derece susturabilir diye hem

Ankara hem İstanbul Üniversitesindeki talebeler karar vermişler, haber aldım.

Sâlisen: Eşref Edib'in benim hakkımda bir nevi müdafaa nevinde neşri için benden izin istediği ve evvelce size gönderdiğim ve siz de münasib görüp Zübeyr'e gönderdiğiniz ve "Parlak Makale" namını verdiğiniz parçayı da bu yeni zeylin âhirinde neşrini münasib görseniz teksir edilsin. Ve başında "Sebilürreşad bunu neşretmek için Said'den izin istemiş. O da bize havale etmiş. Biz de bu surette neşrini münasib gördük." yazınız.

Râbian: Bunda bana göndereceğiniz Birinci Zeyl'i Afyon'dan gönderdiğim parayı onun fiyatını saymak istiyorsunuz. Halbuki ben size çok borçluyum. O eski nüshaların bir kısım fiyatı imiş. Şimdi parası verilmiş diye yazmanız, Nur kahramanının bir nevi kerameti telakki ettiğimden, ileride fiyatını vermek üzere kabul ediyorum. Çünki bugünlerde hem hane kirasını hem zeylin fiyatın vermeğe halim müsaid değildi. Bin bârekâllah dedirtti.

Umum kardeşlerimizin ve hemşirelerimizin geçen Leyle-i Regaiblerini ve gelecek Leyle-i Mi'raclarını ruh-u canımızla tebrik ve benim için şimdiden Isparta'dan bir hane hazırlamanız, beni fevkalâde minnetdar eyledi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Hâşiye: Mehmed Ali ile hem üniversitenin genç Saidlerinin risaleciğini hem Eşref Edib'in makalesini gönderdik. Fakat Eşref Edib'in makalesinin âhirinde bir kısmını çizdim. Üniversite talebelerinin nüshasını tam tashih edemedim. Hususan imlâ yanlışları. Siz benim bedelime tashih edersiniz.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 23

Mektup 23

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Mahkememizin yine kırk gün te'hir etmesinde üç faide var. Mûcib-i merak değil, mûcib-i teşekkürdür.

Birincisi: Maddeten ve manen hissedildi ki, Afyon adliyesi de Denizli gibi Nurlardan istifadeye perde altında başlamasıdır.

İkincisi: Risale-i Nur'un hârika kuvvetini mahkeme anlamış ki, böyle bahanelerle bir-iki günlük işi kırk güne atıyor ki, Adliye Vekili ve Başvekil Meclis-i Meb'usan'da "Nur'un faaliyetine karşı gelemiyoruz" demeleri ve Afyon Adliyesi de aynı hârika kuvveti bilmiş ki, serbestiyetine mani' olmak için böyle te'hir etmiş ve ediyor.

Üçüncüsü: Bu te'hir gösteriyor ki, üç senede hakiki olarak medar-ı mes'uliyet bir şey bulamıyorlar. Yoksa habbeyi kubbe yaptıkları halde böyle nazik zamanlarda çok medar-ı mes'uliyet bahaneler gösterecektiler. Demek Risale-i Nur tam galebe etmiş.

Sâniyen: Nur'un hizmetinde çok ehemmiyetli vazifeleri gören Şamlı Hâfız Tevfik ve Safranbolu'lu Mustafa Osman'ın mektubları beni cidden ağlattırdı. Ben Barla'yı ve Tevfik gibi kardeşlerimi unutamıyorum. Hayalen çok vakitlerde kendimi orada tahayyül

ediyorum. Âhir hayatımı da o mübarek yerde geçirmek isterdim ve bazı vakitte Senirkent'te oturmak arzu ederdim. Fakat şimdilik ihtiyar elimde değil. Isparta ve civarı benim için taşı toprağı ile mübarektir. Isparta'nın Medresetüzzehra'sı ise, umum Anadolu üniversitesi ve âlem-i İslâmın dârülfununu olacağını kuvvetle ümid ediyoruz. Onun için ben kabrimi o havalide istiyorum.

Mustafa Osman'ın Bitlis'li Abdürrezzak ve Van'lı Çaycı Emin ile muhaberesi ve Nur'dan hediyesi beni çok memnun eylemiş. Zâten Mustafa Osman'da Safranbolu Isparta'sında bir Hüsrev olduğunu biliyorum.

Sâlisen: Eski hizmetkârım Tenekeci Nakkaş Küçük Mehmed'in şoförle gönderdiği mektubu beni çok memnun etti. Mâşâallah eski zamanda gördüğüm Tenekeci Mehmed'i bu mektub vasıtasıyla eski gördüğüm gibi cidden ferahlandım. Onun hayatta ve ne halde olduğunu bilemiyordum. Fakat şimdi kırk gün sonra yine mahkeme burada olduğu için ta bayrama kadar burada kalmak lüzum var.

Râbian: Kardeşimiz Âtıf'ın Pakistan gibi yeni İslâm devletlerine Delâil ve Hülâsat-ül Hülâsa'yı göndermek ve başında Arabî bir fıkrada benim bulunmak niyetini Hüsrev'e yazıyor. Evet Âtıf'ın bu fikriyle bunları büyük Nur mecmualarıyla beraber Medresetüzzehra'nın erkânı münasib gördüğü tarzda göndermeleri münasibdir. Erkânlar benim bedelime Arabî fıkrayı yazarlar.

Hâmisen: Hakiki fedakâr Zübeyr, en lüzumlu ve hizmete şiddet-i ihtiyacım zamanında buraya imdadıma geldi. Yoksa Isparta'dan o sistemde birisini isteyecektim. Çünki Halil askere gitmek üzeredir. Umum kardeşlerime ve hemşirelerime selâm ve dua ve dualarını isteriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 24

Mektup 24

Ziyaret etmek ve görüşmek isteyenler bu mektubu görsün, görüşmediğimden gücenmesin.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Şimdilik görüşmediğimin altı sebebi var:

Birincisi: Mahkemelere gitmemek için doktorlar rapor vermişler ki, bunun (yani Said'in) insanlarla görüşmeğe tahammülü yoktur. Raporu tekzib etmemek için şimdilik sabretmek lâzım.

İkincisi: Yirmiyedi senedir ehl-i siyaset beni tazyik ediyor. Bir bahaneleri de, "İnsanları başına topluyor" diyorlar. Ben de bu yeni mübarek Eskişehir'e geldim. Resmî adamları o eski asılsız vehme ve bahaneye düşürtmemek için şimdilik zaruretsiz görüşmüyorum.

Üçüncüsü: Yirmisekiz senedir mütemadiyen tarassud ve tecessüs ile halkları benden ürkütmek, hattâ hapislerimde tecrid-i mutlakta bıraktıkları için, insanlarla görüşmekten bana sıkıntı geldi.

Dördüncüsü: Otuzbeş senedir "Eûzü billahi mineşşeytani vessiyase" diye hayat-ı içtimaiyeye hususan hayat-ı siyasiyeye mümkün olduğu kadar karışmamak, bakmamak bir düstur-u hayatım olduğundan, insanlarla dünyevî sohbetlerden sıkılıyorum. Yalnız imana ve hakikata ait bir sohbet-i ilmiye edebilirdim. Yoksa bana sıkıntı veriyor.

Beşincisi: Benimle gürüşenler benim haddimden ziyade hüsn-ü zan etse bana ağır geliyor. Cenab-ı Hakk'a şükür, kendimi beğenmiyorum, benim şahsımı beğenenleri de beğenmiyorum. Çünki beni ya tasannua ya riyaya sevk etmek için, kuvvetimden fazla manevî bir yük yüklüyorlar.

Altıncısı: Müteaddid defa zehirlendiğim için hususan bu son zehir pek ziyade sinirlerime, asabıma tesir etmiş. Az bir şey ile müteessir oluyorum. Gayet ihlas ve samimiyet ve uhrevî bir niyetle yahut zarurî bir hizmet için olmazsa ruhum istiskal ediyor. Onun için benimle görüşmek isteyen kardeşlerim sıkılmasınlar, gücenmesinler. Şimdilik görüşmediğime bedel, Risale-i Nur'la görüşsünler. Benim has talebelerim ki, onlara birer genç Said namını vermişim, benim bedelime onlar görüşsünler.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelen: Kardeşimiz Kahraman Rüşdü'nün gönderdiği mektub ile gazeteyi bana okudular. Dünkü gün aynı gazeteyi görmüş gibi hiddet ediyordum. Fakat Demokrat bütün kuvvetiyle beni müdafaa etmek lâzımgelirken, acaba Demokrat dindarları da aldanmışlar ki, beni ve Risale-i Nur'u himaye etmiyorlar. Ve aleyhime dönmek ihtimali var mı ki diye bu akşam telaş ettim. Fakat birden bu sabah mektubunuzu aldığım vakit o telaşım gitti ve anladım ki: Demokratlar anlamışlar ki, onların büyük bir kuvveti Nurcular olduğundan, Demokrat kongresinde milletvekili beni müdafaa etmiş. O Halk partilerinin müfrit kısmından o gazeteci iki acib yalan ve iftirası, bu noktayı yazmaya beni mecbur etti ki;

Birisi: Ciltlerle kitabları inkılab aleyhindedir diye demesi gösteriyor ki, o hakaik-ı imaniye ve Kur'aniyenin haricinde sırf bir dinsizlik manasını inkılaba vermiş, inkılabı öyle kabul ediyor. Bu müslüman millete bu iftirayı eden, belasını bulacak.

İkinci iftirası, diyor ki: "Said Nursî Kürd milliyetini din namına Anadolu evlâdlarına neşrediyor." Acaba bu bedbaht, İslâmiyet milliyetini Kürd milliyeti demekle divanece mana veriyor. Ellibeş

seneden beri “Irkçılık firengî bir hastalıktır ki, firenkler İslâmiyet’i parçalamak için içlerine sokmuşlar” deyip ellibeş seneden beri “Milliyetimiz yalnız İslâmiyettir” der. Bütün eserlerinde bu esası takib etmiş gitmiş bir adam hakkında böyle bir isnad, yirmi derece bir iftiradır. Kürdlük isnadıyla ilişenlere karşı, Hücumat-üs Sitte’nin bir desisesinde ve Yirmialtıncı Mektub’un bir kısmında kat’î cevabı var olmakla beraber, ellibeş seneden beri hattâ Mart hâdisesinde ırkçıların kulüpleri açıldığı zaman, onların umumuna “Milliyetimiz İslâmiyettir. Bütün biz kardeşiz. Irkçılıkla tefrika vermeyiniz. Türk milliyeti, İslâmiyet milliyeti içinde mezcolmuştur. Türk milliyeti, İslâmiyet milliyetidir.” diye o dehşetli hâdiselerde belayı onda birisine indiren ve bütün memleketini, akrabalarını ve aşiretlerini bırakıp sırf Türk milleti evlâdına hakikat-ı imaniyeyi ders veren ve yirmisekiz sene işkencelerle azabı çektirdikleri halde o hizmet-i imaniyeden vazgeçmeyen bir adama bu ırkçılığı isnad etmek, yüz derece bir haksızlık ve insafsızlıktır.

Hem medeniyet nikâhı içinde şer’î nikâh da yapılsın demesini, aile hayatı aleyhinde sayması; o gazetecinin bu dinin kıymetini takdir etmediğini ve din aleyhinde olduğunu îma ediyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Haşiye: Üstadımız hem çok rahatsız, hastalığı şiddetli ve kendisi hiddetli, acele bir surette söyledi. Biz de kaleme aldık. Ve dedi: Medresetüzzehra erkânları ne karar verseler ben kabul ederim. Bana sormağa lüzum yok, dedi. Daha tashihe vakit bulmadan postaya verildi. Siz imlâsını ve yanlışını tashih edersiniz.

Halil, Mustafa

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Nur’un Kahramanı Hüsrev Kardeşim!

Evvelâ: Size müjde. Afyon mahkemesi (Müddeiumumî müstesna) müttefikan bütün Risale-i Nur’un beraetine karar vermişler. On güne kadar kararnamenin suretini de bize verecekler. Müddeiumumî temyiz ettiği için resmen onbeş gün kadar te’hir etmiş. Onbeş güne kadar tam netice verecekler. Demokratların mühim bir kısmı Risale-i Nur lehinde olduğuna bazı emareler görüyorum. İnşâallah yakında lâkayd kısımları da Nurları iltizam etmeğe manevî mecburî bir ihtiyaç hissedecekler.

Sâniyen: Hüccetüzzehra’nın Arabî kısmını size gönderiyorum.

Sâlisen: Yirmidokuzuncu Mektub’un tevafukata dair iki nükteciğini bugün gördüm. Bera-yı malûmat size de gönderiyorum.

Sual: En büyük hakaik-ı Kur’aniye ve imaniye ile meşgul olduğun halde, neden onu muvakkaten bırakıp en ziyade uzak olan Kur’an’daki huruf-u hecaiyenin adedlerinden ve sırlarından bahsediyorsun?

Elcevab: Çünki o meş’um zamanda, Kur’anın bir temel taşı olan hurufuna şiddetli hücum ediliyordu. Ve o mübarek, kudsî ve herbiri

ondan yüze ve bine kadar sevabı bulunan o harflerin tebdiline çalışıyorlardı.

İkinci Nükte: Huruf-u Kur'aniyenin tahrif ve tebdiline ve Kur'an hattının latin hattına değiştirilmesine mukabil, Risale-i Nur hakikatlarıyla o dehşetli hatayı reddettiği aynı zamanda, Kur'anın harflerindeki lemaat-ı i'caziyeyi göstermekle o belaya karşı müdafaa etmek hissi, tevafukat hakkında Said'in pek çok israfat ve tafsilâta girmesini teşvik eden sebeb ise, Kur'an'la ve kıraatiyle meşguliyet bir ehemmiyetli ibadet olduğuna ve her harfin hiç olmazsa on sevabı olduğu gibi, harfleriyle bu nevi' iştigal dahi gayet şirin ve tatlı bir ilmî ve fiilî kıraat ve ibadet olduğuna Said'in kanaatıdır. Umuma selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç
hasta kardeşiniz
Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 27

Mektup 27

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Isparta'daki fırtına ve zayiatı ta'ziye ediyorum. Böyle musibetlerde zayi olan mallar sadaka hükmüne geçerek bir mal-i bâki olması bana teselli verdi. Cenab-ı Hak o mübarek memleketi âfâttan muhafaza eylesin, âmîn.

Sâniyen: Abdülmuhsin buraya geldi. Eskiden teksir ettiğiniz Hüccetüzzehra'nın birinci kısmının لاَ اِلهَ اِلاَّ اللّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ... الخ yirmi sahifelik kısmı ve ondan sonra Yirminci Mektub'un İkinci Makamı'nda müjdeler hariç yalnız mukaddimesi dâhil olarak, isbat kısmında Birinci Kelime'den tâ Onuncu Kelime'ye kadar ve ondan sonra yine Hüccetüzzehra'nın Üçüncü Kısmı olan اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّهِ hakikatına şehadet eden yirmidört sahife kadar yazılacak. Sonra da Küçük Ali'nin Risale-i Nur'un çok tahşidatı hakkındaki sualine dair cevabı da içinde bulunan mektub, hem bu defa Abdülmuhsin'in beraber aldığı tebdiline dair bir parça başta yazılacak. Hem yanında götürdüğü o parçanın bir suretini size gönderecek.

Sâlisen: O küçük mecmuacık iman hakikatında ehemmiyeti olduğu gibi, bazı yerlerde gece konferanslarında iştiyakla okunmuş

ve bazı meb’uslar da iştirak etmişler. Nurlar yalnız vücud ve vahdeti mutlak bir surette isbat etmek değil, belki tevhidin bütün meratibini ve hakaik-ı imaniyeyi aynelyakîn derecesine getiren bir tarzda, bütün kemalât-ı insaniyenin en yükseği olan hakikî marifetullahı kazandıran ve hakaik-ı imaniyenin inkişafını temin eden ve dehşetli rahneleri tamir ederek ve umumî daire-i İslâmiyeti muhafaza için küfr-ü mutlaka karşı bir sedd-i âhenin yapmasıyla hem hâlis ve tefekkürî ve ilmî bir ibadet, hem iman, hem huzur ve marifet-i İlahiye ve sıfat ve esma-i İlahiyenin hazinelerini açan miftahlar destgâhıdır.

Râbian: Eğer vaktiniz ve vaziyetiniz müsaid ise, bu mübarek mecmuacık en evvel Nur kahramanı Hüsrev’in mübarek yazısı ile olsun. Eğer sizin şimdi Arabî teksir meşguliyetiniz fazla ise, kendiniz Ahmed Nazif Çelebi’ye havale edip onlara bir cihette yardım edersiniz.

Duanıza çok muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Medreset-üz Zehra erkânlarını “her cihetle benim vârislerim olduklarından” benim bedelime umum Nur kardeşlerime bana gelen tebriklerine mukabil bayramlarını tebrik etmeleri için tevkil ediyorum. Hem onları yani Medreset-üz Zehra erkânlarını hem onlar vasıtasıyla bütün Nurcuları bilmukabele tebrik ederim. Ben hastayım, onlar bana dua etsinler. Ben de onlara dua ederim.

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

(Haşiye): Muhterem Ağabeyimiz,

Üstadımıza muhtelif yerlerden tebrikler geliyor. Üstadımız “Ben hastayım, cevab veremem. Hüsrev’e bu mealde bir şey yazarsınız.” dedi. Hürmet ve selâmlarımızla arzederiz.

Çok kusurlu âciz kardeşleriniz

Abdülmuhsin, Mustafa Acet, Mehmed Çalışkan

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 29

Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Ben de bütün ruh u canımla, seksen sene bir bâki ömrü kazandıran Ramazan ve içindeki Leyle-i Kadrinizi, pek az ve muvakkat (yüzler masumlar bedeline) bir zahmetle pek çok sevab ve bâki ve saadetli feyizler, faziletler kazanmanızı tebrik ederim.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan!

Bu mektub kimin bilemedim. Ziya aynen Zübeyr gibi etsin. Hayatını Nurlara, iman hizmetine fedakârane verecek bir mahiyette bilirim. Dünya ile hususan kadınlarla evlenmek, alâkadar olup bağlanmaz zannederim. Salahaddin, Nur'un bir kahramanı iken tezevvücü onu dünyaya esir eyledi. Ona ve Nurlara çok zarar oldu. Eğer Ziya'nın dünya ile ve evlenmek ile alâkadar olmağa niyeti kat'î varsa, Nur'un erkânlarıyla meşveret etmek ona lâzımdır. Ben bu mes'elede fikir beyan edemem. Ziya gibi bir Nur kahramanı dünya ile zincirlerle bağlanması, hizmet-i Nuriye fetva vermesiyle olur.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 31

Mektup 31

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, sıddık, fedakâr kardeşlerim ve hakikî vârislerim genç Said'ler!

Ben sizleri benim yerimde Nurlara tam sahib ve muhafız ve nâşir bildiğimden, bu hayattan çıkmak bana ağır gelmiyor. Genç Said'lerin hayatları yeter. Hem her biri inşâallah Nur'un birer kahramanı olup Nur'un her bir mecmuasını birer üstad yaparak, bu bîçare Said'e ihtiyaç bırakmayacak diye teselli buluyorum ve hadsiz şükrediyorum.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç,
hasta kardeşiniz
Said Nursî

Abdülmuhsin benim size hayatdar mektubumdur. Onu umumunuza bedel kabul ettim.

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 32

Mektup 32

(Bediüzzaman Said Nursî'nin hastalığı dolayısıyla verilen raporun suretidir.)

Doktor Tahir Barçın
Diploma No: 1221/4689

Emirdağı'nın Çilli Mahallesinde mukim Bediüzzaman Said Nursî'nin 25/4/1958 günü evinde yapılan muayenesinde:

Hastanın yatakta yatar vaziyette bulunduğu, kaşektik denecek derecede zayıf, kansız ve mecalsiz olduğu, sesinin çıkmadığı, konuşmasının işitilip anlaşılmasına imkân bulunmadığı, ayağa kalkacak durumda olmadığı, umumî bir düşkünlük hali görülmekle şimdilik bir hafta yatakta tedavisi îcab ettiğine dair rapor verildi.

25/4/1958
Pul İmza

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 33

Mektup 33

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Şimdi muhtelif garazkâr çok cereyanlar perde altında kendilerine tarafdar bulmak ve muarızlarını çürütmek için her çeşit desiseleri istimal ettiklerinden, Nur dairesindeki kardeşlerimize bir hakikatı beyan etmek lâzım geliyor. Tâ ki kudsî hizmet-i Nuriye ve imaniyeye bir zarar gelmesin.

Birincisi: Risale-i Nur'a girenin birinci vazifesi, tam sadakat ve tam sebat etmektir. Yoksa hem kendine zarar, hem binler hakikî mü'minler olan Nurculara yardım lâzım gelirken fütur verir.

İkincisi: Yirmibirinci Lem'a-yı İhlas'ta isbat ve tafsil edildiği gibi; Nur şakirdleri birbirlerini tenkid etmemek ve itiraz etmemek, kusuru varsa da lütufkâr bir tarzda hatıra getirmek ve mümkün olduğu kadar birbirine tam tesanüd ve ittifak ve kusura bakmamak.. değil evhamla, şübhelerle ittiham etmek, belki gözü ile de kabahatını görse ve kendine karşı da adavetini bulsa, yine onun aleyhine itiraz etmemek, yalnız bir nev' meşveretle birbirini kusurdan muhafazaya çalışmak gerektir. Yoksa perde altında fırsat bekleyen münafıklar ve siyasî dinsizler ve bid'akâr cereyanlar az bir gevşeklik mabeyninizde bulsa, parmaklarını sokabilirler. Sizin tesanüdünüzü kırıp, ehemmiyetli zarar verebilirler. Çünki en büyük kuvvetimiz tesanüd ve sebat ve sadakattır. Bu âhirde Alevîlik ve Vehhabîlik cereyanları da birbiriyle çarpıştırılmış.

Elhasıl: Nurcu bir şakird, iki vazife-i içtimaîsi var:

Birincisi: İhlas. Hiçbir dünyevî menfaatı hizmetinde niyet etmemek. İstemeden menfaat gelse, Allah'a şükreder. Hem sadakat ve tam sebat etmek gerektir.

İkincisi: Tam tesanüd ve kardeşlerini tenkid etmemek, kuvve-i maneviyelerini kırmamak ve hiçbir vecihle rekabet etmemek ve kusuru varsa örtmektir.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 34

Mektup 34

Aziz Kardeşlerime beyan ediyorum ki:

Ben İstanbul'a ve İstanbul'daki dostlarıma pek ziyade müştaktım. Her vakit ruhen temenni ediyordum ki; İstanbul'a gelip bu mübarek şehirdeki sadık dostlarımı ve ahbablarımı göreyim. Fakat maatteessüf otuz senedenberi tecrid ve inzivada bulunduğum için, insanlarla görüşmeye zaruret olmadıkça tahammülüm kalmadığından, za'fiyetten, ihtiyarlıktan ve hasta bulunmuş olmaktan dolayı fazla konuşamıyorum.

Buna mukabil kat'iyyen size haber veriyorum ki: Risale-i Nurun her bir kitabı bir Said'dir. Hangi kitaba baksanız, siz benimle karşı karşıya görüşmekten on defa ziyade hem faydalanır, hem hakiki surette benimle görüşmüş olursunuz.

Ben şuna karar vermiştim ki: Allah için benimle görüşmek isteyenleri, görüşemediklerine bedel, her sabah okuduklarıma, dualarıma hissedar ediyorum ve inşaallah etmekte devam edeceğim.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Üstad] : Mektup 35

Mektup 35

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Hakiki bir vatanım olan mübarek Isparta'ya misafir geldiğimden, siz kardeşlerimiz beş defadır haddimden pek çok ziyade şefkatkârane iltifatınıza karşı ruh-u canımla teşekkür ediyorum. Fakat bu tezahür yeter. Çünkü hem mesleğime, hem tarz-ı hayatıma, hem burada bir miktar istirahat etmeme zarar gelmek ihtimali var. Onun için umumunuzu duama dahil ediyorum. Siz de bana dua edersiniz. Ben sizlere hakiki akraba ve kardeşlerim nazarıyla bakıyorum. Sizler de öyle göstermişsiniz... Daha istikbal etmeyin, hoş geldin vakti kalmadı.

Kardeşiniz

Hasta

Said Nursî

Emirdağ-2 Mektupları [Talebeler]

Emirdağ-2 Mektupları

[Talebeler]

Gayr-i Münteşir

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili, kahraman kardeşlerim!

Afyon Savcılığından Temyiz'e gönderilen dosyaların tarih ve numarasını bildiren ve Ankara'da alâkalı zâtların takib edilmesi beyan edilmesini bildiren mektubunuzla Ahmed Hikmet Bey'in mektubunu aldık. Alâkadarlara verilecektir. Dünkü cum'a günü dost, dindar meb'uslara yirmi aded daha Ed-Difa' ceridesinin yazısı ile, Üstadımızın onları alâkadar eden ve en büyük vazifeniz ve vazifeleri diye belirten mektublarını Gazi Bey vermiştir. Arz olunur.

Yine dünkü gün kahraman Seyyid Sâlih kardeşimizin Emniyet tarafından odası arandı. Bazı risaleler ve mektublar ve Ankara Üniversite Nurcuları namına imzalı teksir edilen mektub da beraber alınmıştır. İnşâallah hizmet-i Nuriye cihetinde hayırdır. Hem o, hem diğer fedakârlar Ziya ve emsalleri Nurlardan aldığımız fevkalâde iman ve Kur'an derslerini ilân için bir zemin ihsan etmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyoruz, diyorlar. Hem kahraman Sâlih gibi bizim de aransa o hakikat-ı âliyenin yüksek kıymetini iftiharla beyan etmek bizim için bir saadettir, diyorlar. Bakalım o nur-u hakikatı bu zaman ve zemine rahmetiyle ihsan eden Hak nasıl ve ne suretle ilân ettiriyor ve ettirecek? Mukabele edilemez İlahî ve Kur'anî hakaiki önünde dalaleti zahiren de nasıl zebun edip eğdirecek, bekliyoruz. Ve yalnız onun rahmetine, onun merhametine ve inayetine ve himayetine güveniyoruz. Hem bu büyük ihsanına bizleri mazhar buyurup ve yine

o ihsanın ilerideki mazhar olacak hadsiz ferdlerine o ihsanını arzetmekte ve neşretmekte biz âciz kullarına o ihsanının intişarına hademe ve hizmetkâr kıldığından hadsiz iştiyak ve minnetdarlıkla Rabb-i Rahîm'e şükrediyor ve o ihsan-ı İlahînin vesilesi olan sevgili Üstadımızdan daima razı olmasını âciz lisanımızla ve kalbimizle yalvarıyoruz.

Ey sevgili Üstadımız! Bu lütf u ihsanın vesilesi bulunmaklığınızla şu zindan-ı dünyada kalbimizde bir manevî cennet, bir nur-u saadet hediye etmekle ve bütün saadetlerin ve iştiyakların fevkinde bir menba'-ı huzur ihsan etmekle biz talebelerini mes'ud eden siz mübarek Üstadımıza ve siz bir misal-i rahmeti olduğunuz Rabb-i Rahîmimize acaba nasıl teşekkür edelim? İster istemez daima arzetmek mecburiyetinde kaldığımız bu hadsiz teşekkür ve minnetdarlığımız bize o Nur'un daima gelen ihsanının bir in'ikası ve siz sevgili Üstadımızın bizi tarîk-i hidayette iştiyakla sevkeden ve letaifimize daima muhtaç olduğu gıda-i manevîsini veren Risale-i Nur hediyenizin ve bununla beraber her gece ve her gündüz tekrar ile zikrettiğiniz o Nurların, o hakikatların madeni ve esası olan kudsî tesbihat ve evrad ve zikr-i İlahînin mübarek kalb ve lisanınızla tekrarından çıkan nur-u feyzi ve sevabları talebelerinize birer birer hediye ve ihsan etmekteki her günkü lütfunuzun bu maruzatımız iştiyaklarımızın sönük bir âyinesidir.

Evet sevgili Üstadımız! Siz her günkü bu ihsan ve hediyelerinizle talebelerinizi şu hizmetlere bir derece liyakat kesbetmeğe yine siz vesile oluyorsunuz. Nurlardaki hizmetiniz ve ihsanınızdan ayrı olarak bu cihette dahi azîm ve tarife gelmeyen ihsanlarınız var ki, kısm-ı a'zamını hakir talebeleriniz dâr-ı bekada mizan-ı haşirde kendi defter-i hasenatlarında o muazzam hediyeleri tam anlayacaklar.

Evet sizin hizmetiniz nasıl ki bir çekirdek olup âlemşümul şu hizmet-i Kur'aniyeyi netice verdi ve verecek. Onun gibi sizin kudsî dualarınız ve dualarınızla hediyeleriniz o çekirdekmisal hizmetin neşv ü nemasına ve parlak yayılmasına ve sünbüllenmesine manevî bir bahar, bir bereket hükmüne geçmiş. Evet Sıddık Süleyman kardeşimizden dinledik: Barla'da büyük muazzam çınar ağacında ve Çam Dağlarındaki büyük çam ve katran ağaçlarında uzun geceler ve aylar ve seneler herkesin nevm-i gaflet içerisinde olduğu zamanlarda o büyük ağaçların dallarında yaz ve bahar mevsimlerinde bülbüller

gibi ötüşünüzü, arkası kesilmeyen o zikir ve fikr-i İlahîde mütemadiyen devam ettiğinizi ve Barla Dağları ve o haşmetli ağaçlar ve o ağaçların hadsiz dal ve budakları ve hadsiz çiçekleri arasında şu asrın ve nev’-i insanın bir bülbülü olarak bulunduğunuzu hayretler ve ruhumuzu saran iştiyaklar ve hasretler ve âh ne olaydı o zamanları görse idik, dinlese idik diye hasretli iştiyaklarla o kardeşlerimizden işte her cihetle İslâmiyetin beşeriyete şamil bütün tarîklerinde İslâmiyet hesabına şu asrın bir bülbülü ve veraset-i nübüvvet itibariyle bir serzakiri olduğunuzu kat’î anladık.

Demek o ıssız ve kimsesiz dağların haşmetli ağaçları ve dalları arasında Rahman-ur Rahîm’in rahmetini celbedecek hazînane ve garibane niyazlarınızla Cenab-ı Hak’tan zafer-i İslâmı dilediniz. Âfâk-ı İslâmı saran zulmet ve karanlıkların izalesini yalvardınız. Ve istikbalin nuranî sahiblerinin ve İslâmiyetin fedakâr hâdimlerinin ihsas etmesini istediniz.

وَ آمِنْ فَزَعَنَا بِدَفْعِ الْبِدْعِيّاتِ الْهَائِلاَتِ عَنْ شَعَائِرِ الْاِسْلاَمِ وَ فَرِّحْ قُلُوبَنَا بِاِعْلاَنِ الشَّعَائِرِ الْاِسْلاَمِيّةِ

عَلَى رُؤُسِ الْمِنَارَاتِ عَنْ قَرِيبِ الزَّمَانِ وَ بِنَشْرِ رَسَائِلِ النّورِ بِكَمَالِ الرَّوَاجِ بَيْنَ الْعَالَمِ الْاِسْلاَمِ

وَ سَلِّمْنَا وَ سَلِّمْ دِينَنَا وَ سَلِّمْ رَسَائِلِ النّورِ وَ طَلَبَتَهَا...الخره

yalvarışlarla bugünkü neşr-i imanîyi ve zafer-i İslâmı yalvardınız.

Nur Sözleriyle tahkikî imanı bütün memlekette bütün ferdlere neşredip ve bid’aları o Nurlar ile mağlub etmekle ve bütün âlem-i İslâm ve insana uzanan bu mukaddes hizmet-i imaniyenizle bu karanlık asrın bir meş’ale-i hidayet ve vesile-i saadeti olduğunuz dost

ve düşmanın tasdike mecbur olacağı surette zahir ve aşikâre olup tebeyyün eden ve şimdi bilfiil şu zamanda ve şu vatanda en mühim ve en haşmetli ve en kıymetdar mes’ele ve dava olarak kendisini meydana koyan ve nazarları kendisine çeviren ve bütün devair-i hükûmet ve tabakat-ı milleti kendisiyle meşgul eden ve din düşmanlarının bütün plân ve niyetlerini altüst eden ve en mütemerridleri dahi bu ne acib bir mes’ele ve ne yenilmez ve söndürülmez bir nur imiş diye hayretlere sevkeden ve bütün muannidlerin inadlarını, zalimlerin zulümlerini yüzlerine çarpan, muvakkat ve aldatıcı ve cazibedar oyunlardan, denaetlerden, inkılablardan sonra bâki ve sermedî olan ezelî hakaikını meydana çıkarıp “Çekilin ey beşeri idlâl eden ve ehl-i imanı me’yus ve mükedder eyleyen haysiyetsiz, faziletsiz, yalancı, habis ruhlar! Söz ve karar, hüküm ve ferman Kur’an namına benimdir.” deyip Kur’an namına lisan-ı hal ile nida eden Risale-i Nur’un şu aşikâr mücahede-i uzmasından kat’-ı nazar..

Yalnız olarak o garibane ve kimsesiz dağlarda haşmetli çam ve katran ağaçlarının dallarında kim bilir nasıl bir ubudiyet ve naz u niyaz içerisinde dergâh-ı İlahîye takdim ettiniz ki, zafer-i İslâmı isteyen o dualarınızla dahi yine şu muhteşem ve emareleri görülmeğe başlayan ve istikbalde tam tahakkuk edeceğini müjdeleyen feveran-ı İslâmın bir çekirdeği, bir vesilesi olmuştunuz. Ve yine rahmet-i Rahmaniyeyi şu mazlum millet lehine celbeden o dualar sebebiyle اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ sırrına nail olurdunuz. Fakat heyhat! Yalnız şu hal-i mazlumane ve garibaneniz, şu dua ve ubudiyetiniz kâfi gelen şu hakikata (kâfirin dahi tasdik edeceği bir bürhan ile) ve veraset-i nübüvvetin bir tecellisi olan Risale-i Nur’la iman-ı tahkikîyi neşredip, dinsizlik ve dalalet önüne sed çeken güneş gibi zahir ve müeyyed bürhanlarla hiç mümkün değildir ki, mezkûr hakikat inkâr edilebilsin veya unutturulmak istenilsin veyahut üzerine perde çekilsin ve hâkeza…

Şu mücahedatınız ve hizmet-i imaniyeniz arasında maruz kaldığınız sıkıntılar ve işkenceli nefiyler, hapisler, yirmiye yaklaşan zehirler, akl u hayale gelmeyen iftira ve isnadlar ve bütün kuvvetinizle şu mübarek vatan ve milletin saadetine çalıştığınız ve 1000 yıllık kahraman ecdadları olan şu vatan ve milletin asıl sahibleri

olan ve ekserîsi şeref-i İslâm uğrunda şehid olmuş nuranî zâtların imanlı bahadırlarının namına onların İslâmiyetle parlayan tarihlerini muhafaza ve onların evlâdları olan, şimdi şu vatanda yaşayan müslümanların o şeref-i âlîden mahrum olmamaları için sa'y ü gayret edişinize ve binler polis ve emniyet memurları kadar asayiş ve emniyete hizmet edişinize mukabil, tam aksine mütemadiyen emniyet ve asayişi ihlâl suçu ile itham edilişiniz ve işte böyle acib bütün isnad ve ithamlara karşı a'zamî sabr u tahammülünüz ve bununla beraber daima o kudsî vazifenizde devam edişiniz, mukabele etmek iktidarınız olduğu halde bir tek masuma dahi zarar gelmemesi için masum ve mazlum olarak çilelere boyun eğmeniz ve bütün bunlara karşı sabr u tahammülünüz öyle kat'î ve sarsılmaz bir şehadettir, bir delalettir ki; sâbık güneş gibi parlak iki hakikat faraza olmasa dahi, şu hal dahi o mev'ud zafer-i İslâmın bir sebebi, bir dâîsi olabilirdi.

Bunlara kıyasen daha nice hakikat-ı kudsiye ve berahin-i mutlaka vardır ki; baştan aşağıya, mebde'den müntehaya, çekirdekten meyvesine kadar insaniyetin bütün taifelerini ve çeşitli meslek ve meşreb sahiblerini tatmin edip, itiraza mahal bırakmayacak bir tarzda ruh-u İslâmı ve hakikat-ı İslâmı tam tebarüz ettirmek ve tatbik edip ve ettirerek bütün mahiyet ve hakikatıyla şu asrın başında görünüyor; Kur'an namına, İslâmiyet hesabına cinn ü inse hakikatı bağırıyor ve memuriyetinizi ilân ediyorsunuz. Ve mezkûr deliller gibi küllî ve umumî binler bürhanlar kuvvetinde şehadetlerin, güneşten daha parlak işaretlerin icmaıyla veraset-i nübüvvetin bir âyinesi, bir hakikatı olan Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsini enzar-ı cihana ve ins ü canna, ehl-i iman ve insana gösteriyorsunuz.

Şu halde ehl-i iman ve İslâm tek çare-i necatın ve tek kurtuluş yolunun ve yalnız rıza-i İlahî ve kabul-ü Rabbanî canibine karşı yol alan bu sırat-ı müstakim âyinesinde yürümek, ona bakmak ve ona iltihak etmek ve kuvvetini ona sarfetmek lâzım ve elzem olduğu bedihîdir, aşikârdır ve artık tamamen zahirdir.

Ankara'daki Nur Talebeleri

Üstadımız Efendimizden aldığımız bir mektubdur. Bir suretini bera-yı malûmat sizlere de takdim ediyoruz.

Hüsrev

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili, kahraman, fedakâr kardeşlerim!

Dindar Demokratların delaletiyle Afyon Mahkemesi, Risale-i Nur'un bütün risalelerini ve mecmualarını ve mektublarını tamamen sahiblerine iadesine karar verdiğini Emirdağı'ndan aldığımız telgraf üzerine hem bera-yı malûmat sizlere arzediyoruz, hem başta Üstadımız olarak sizleri bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Hem bu büyük zafere bizi kavuşturan Hazret-i Allah'a nâmütenahî şükredip, şükran secdeleriyle arz-ı minnetdarî eyliyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hüsrev

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri İstanbul'dan Emirdağı'na tekrar avdet etmişlerdir. Şimdi Emirdağı'nda bulunuyorlar. Aşağıdaki manzumeyi Emirdağ talebelerinden bir zât Üstadımıza yazmış. Üstadımız Efendimiz de bize göndermiş. Biz de hem malûmat, hem tebrik olarak sizlere gönderiyoruz.

Hüsrev

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ
شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

Olsun sana salâtü selâm ey Peygamber-i İzam
Gelmese idin cihana gelir mi idi bize Kur'an
Ey içi dışı nurlar dolu Furkan
Hoş geldin mübarek Ramazan
Emr-i Resul ile geldin, şahid oldun ey Eyyüb Sultan
Çok kumandanlar geldi, fethine olmadı ferman
Nihayet bahtiyar-ı tam oldu Fatih Sultan Mehmed Han
İşte size eş oldu bugün Bediüzzaman
Hoş geldin mübarek Ramazan
Bir devirde dalalet, idare-i Süfyan
Ufuklar karardı, çağırıyor millet el-aman

Bekliyor dünya yepyeni bir nur-u iman
İşte Risale-i Nur fatih-i cihan
Hoş geldin mübarek Ramazan
Zulüm ile zulmet göklere ağdı
Bu güzel vatana çok musibetler yağdı
Bu koca kubbeler kapkara karardı
Tenvir etti üstad-ı a’zam Bediüzzaman
Hoş geldin mübarek Ramazan
Yediden yetmişe kadar nurlu kardeşleri var
Dünya için ne kavga, ne bir savaşları var
Ne bir kaynayan kazan, ne bir matbah, ne bir leziz aşları var
İçleri dışları nurlar taşıyan
Hoş geldin mübarek Ramazan
Talebenizin kapıkulu da olamaz bu abd-i âciz
Aşkınızla dolu kanı ve canı, ediliyor kalbi taciz
Üstad eyliyor niyaz leylü nehar yazsın da bir mektub nâçiz
Belki böyledir kabule nişan üstad-ı âlîşan
Hoş geldin mübarek Ramazan

diye hem mübarek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik, hem kalbimizin sururundan gelen süruru beyan, bu şekilde kaleme almak hatıra geldi. Aczimize, cehlimize, yarı kırık kalemimize bakmadan, afvınıza mağruren tahrir ü takdimine cür’et edildi. Kabulünü rica ederken, mübarek el ve ayaklarınızı kemal-i hürmetle öper, ömr ü âfiyetinize dualar ederek siz mübarek Üstadımızın dualarını ruh-u canımızla yalvarıyoruz efendim hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Çok kusurlu
ve günahkâr,
bîçare talebeniz

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz, çok mübarek ve çok müşfik Üstadımız Hazretleri!

Evvelen: Bütün hayatını iman ve Kur'an hizmetine vakfeden, muvazzaf bulunduğu kudsî ve İlahî hizmetin aşk, vecd ve coşkunluğu ile mütemadiyen çalışan, vazifeyi yapıp vazife-i İlahiyeye karışmamak sırrıyla tam Peygamberimizin (A.S.M.) yolunu takib eden, ruhu kadar ve ondan daha fazla sevdiği talebelerine de aynı yolu tavsiye edip ders veren, insanlığın en yüksek mertebelerinde son derecede ince bir hassasiyetle bağlı bulunduğu kendi öz vatanını ve oradaki akrabalarını sırf Nur hizmeti için arayamayan ve dünya işlerini tamamen terkedip iktisad ve bereketle yaşayan, en büyük haz ve zevki Risale-i Nur'da bulan ve onun dersiyle talebelerine "İnsanlar âlem-i gaybdan âlem-i şehadete imtihan için gelmişler ve yine rücu' edeceklerdir. Bu dünya dâr-ül mükâfat değildir. Hem yeknesak istirahat döşeğindeki hayat, şerr-i mahz olan ademe yakın olduğundan ezici, sıkıcı, boğucu ve zevksizdir. Bütün çile ve tehlikelere rağmen memur-u İlahîlerin arkasından gitmek ve âlem-i şehadete gönderilmiş birer vazifedar sıfatıyla en ulvî zevkleri tadarak tefekküre dalmak gerektir." diye pek çok hakikatları isbat ederek saadet ve selâmet yollarını öğreten kahraman ve mübarek ve dâhî Üstadımızın hürmet, muhabbet ve en coşkun şevk ile el ve

ayaklarından öper ve o büyük Üstadımızın Cenab-ı Hak'tan aynı yolda daima ve yılmadan yürüyebilmek için Zât-ı Zülcelal Velkemal Hazretlerinden bizim içi duada bulunmasını ve himmetlerini eksik etmemesini rica ve istirham ederiz.

Sâniyen: Çok kıymetli Üstadımız Efendimiz Hazretleri! Dua ve himmetinizle muvaffak olacağız diye giriştiğimiz bir teşebbüsle Meclis-i Meb'usandaki kıymetli meb'uslarımıza tarihçe-i hayatınızı göndermek için yazdığımız mektubu müsaade ve münasib buyursanız bütün tarihçe-i hayat nüshalarının başına ilâve edeceğiz ve çabuk teksiri için de mektubun bir suretini Nazif Çelebi'ye göndereceğiz. Bizim şimdi göndereceğimiz nüshalara bu mektubu daktilo ile yazdık. Emr ü ferman Hazret-i Üstadımızındır.

Sâlisen: Hâfız Emin Ağabeyimiz vasıtasıyla mübarek selâmlarınızı aldık ve sevinçlerle kabul ederek Allah razı olsun dedik.

Sevgili Üstadımıza sıhhat ve âfiyetler dilerken, cümlemiz el ve ayaklarınızdan tekrar öperek müsaadelerinizle yazılarımıza burada son veririz kıymetli Üstadımız Efendimiz Hazretleri.

Dualarınıza her zaman muhtaç, kusurlu talebeleriniz

İstanbul Üniversitesi Nurcuları

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 5

Mektup 5

Üniversite talebeleri tarafından Meclis-i Meb'usana bir istidadır.

Vatan ve milletimizi dinimizle kurtarmak, muhafaza etmek, refaha kavuşturmak için seçilen, kudsî ve şerefli bir vazife ile muvazzaf kıymetli meb'uslarımıza vatan ve milletin ebedî saadet ve selâmetini temin için dindar ve kahraman milletimizin iradesiyle seçilmiş hakikî mümessiller olmanız hasebiyle vatan ve millet hâdimliği mevzuundaki çok ehemmiyetli olan ve en baş plâna alınması lâzımgelen şu maruzatımızı sizlere arzetmeyi mukaddes bir vazife bildik. Şöyle ki:

Vatan ve milletimiz âlim, münevver, avam, muallim, profesör, liseli, üniversiteli, memur, tüccar, esnaf, san'atkâr, genç, ihtiyar, erkek ve kadın gibi muhtelif tabakalardan müteşekkildir. Şu halde bu mübarek milleti maddî ve manevî felâket ve ızdırablardan kurtarmak ve muhafaza etmek için bütün sınıfları ancak ve ancak dinen ve manen kalkındırmakla mümkün olduğu, umumî huzur ve salahın temini için bundan başka bir hall çaresi olmadığını ve olamıyacağını derketmiş bulunuyoruz. Tabiî sizler, bizden daha evvel bu âlî hakikatı idrak buyurursunuz.

Yalnız İslâmiyetin hakikatına nüfuz edip mükemmel bir müslüman olabilmek ve yüce İslâm dininin sonsuz zevkini alabilmek ve bunu halk tabakalarına aşılayabilmek için Kur'an-ı Hakîm'in her asra bakan vechesini ve hakikatlarını izhar etmek ve o asır beşeriyetini en kısa, en tesirli yoldan tenvir ve irşad edecek âyet-i kerimelerin tefsir edilip tahsil ettirilmesi lâzımdır. Bir kısım üniversite gençliği sizlere bu asırdaki bu mahiyet ve esasta olan bir eser

külliyatının büyük müellifinin tarihçe-i hayatını takdim ediyor. İşte bu gayet ince hakikata binaendir ki, bu asırdan evvelki te'lif edilen İslâm dâhîlerinin eserleri yirminci asırda binbir çeşit sû'-i kasdlarla zehirlenen nesli, tahsil gençliğini ve türlü desise ve dehşetli plânlarla gaflet ve dalalete götürülen ehl-i imanı tam uyandıramıyor. Risale-i Nur okuyucuları içinde Risale-i Nur'u tanımazdan önce İslâmî eserlere merak etmemiş, ancak ve ancak Risale-i Nur'u okumaya başladıktan sonra o Avrupa'nın hakikî münevverlerinin dahi hayret ve takdir ve tahsinle okuduğu eserlerin kıymetini anlamış olan gençler pek çoktur. Eski eserleri okuyup da Risale-i Nur'u sonradan tanıyan, enaniyetten kurtulmuş ilmî şahıslar da o kadar eser okuduğu zamanımızda tertib edilen müdhiş plânlarla gaflet ve bid'atlar ve bir kısmı dalaletler içinde boğulduğunun hâlâ farkında olmadıklarını anlamışlar ve evvelâ Risale-i Nur Külliyatı'nı dikkat, tefekkür ve devamla okumaya karar vererek merak ve …… azmetmişler.

Bâtıl ve felâketli ideolojilerle nuranî yol istikametini kaybetmiş nesil ve koyu fikir karanlığı içinde uçuruma sürüklenmek plânı dâhilinde bırakılan biz tahsil gençliğini en dakik noktadan tenvir ve irşad eden, aynı zamanda gizli zındık düşmanların en dehşetli silâhları karşısında bahşettiği tahkikî iman kuvvetiyle çelikten bir kal'a gibi mukavemet ettiren din ve vatan fedaisi olarak feragat-ı nefisle kahramanane mücahede etmek kuvvetini veren ancak ve ancak Kur'an-ı Hakîm'in bu asırdaki bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur eczaları olmuştur. Bu eserler yekta bir İslâm dâhîsi olan büyük müellif ve mütefekkir Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri tarafından Risale-i Nur namı altında hârika ve muazzam bir külliyat halinde te'lif edilmiştir. Dalalette kalanlar eserleri okuyunca Hak yoluna girmiş, koyu ve muannid dinsizler kuvvetli dindar olmuş, imanları zaîfleyerek gaflet ve dalalete düşenler intibaha gelerek mukaddesatlarına sarılarak ulviyet peşinde koşmağa başlamışlar, imanlı kimseler iman meratibinde terakki ve tealî etmişler, yanlış itikadlarla miskinleşenler cevelan ve hareket haline gelerek dinî, ilmî, fennî sahalarda yüksek cihetine mâlik olmuşlardır. Risale-i Nur'un kesretle neşrolunduğu mıntıkalarda sû'-i istimal, hırsızlık, ahlâksızlık, serkeşlik kalkmış; hakikî müslümanlık yerleşmiştir. Risale-i Nur kafalara öyle bir manevî yasakçı yerleştirmiştir ki, bu nimete eren

memurlar resmî zarf ve kâğıtları şahsî işlerinde istimalden korkmaya başlamışlardır. Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle okuyan tahsil gençliği aldığı tahkikî iman derslerinin sağladığı iman kuvvetiyle menfîliklerden çekilip; ilim, irfan, terakki ve teâlî iştiyakıyla hummalı ve nuranî çalışmaların başından kalkamayacak bir hale gelmiş, vaktin kıymetini idrak gibi en mühim bir haslete mâlik olmuşlardır. Bunun içindir ki, eserleri temin edebilmek için günlerce iktisad hayatı yaşayarak para artırmak gayreti (ile) çırpınan gençler vardır. Devr-i sâbıktaki gizli din düşmanları bu eserlerin neşrine mani' olmak için tertib ettikleri aleyhteki bütün plânlar inayet-i İlahiye ile lehine çevrilmiş. Bediüzzaman hapiste tecrid-i mutlakla ve istibdad-ı mutlakın eşedd-i zulmüyle mahvedilmesine çalıştırılırken eserlerin neşriyatı Anadolu, âlem-i İslâm ve Amerika'ya kadar intişar etmiş. İstanbul ve Amerika Üniversitesi'nde tehacüm ve iştiyakla okunarak o yüksek hakikat menbaı eserler kendi kendini neşretmiştir. Bugün birçok imanlı gençler Risale-i Nur'a medyun u müteşekkirdirler. Ve her iki üniversitedeki dinî kalkınma ve uyanış, Risale-i Nur eczalarının netice ve sünbülleridir.

Evet Efendim! Risale-i Nur'a manevî halaskârımız diye sarılan biz gençler şu kat'î kanaata varmışızdır ki; eğer Bediüzzaman Hazretleri vatan ve milleti mahv u perişan etmeğe matuf en müdhiş ve tahribçi savletler hengâmında, en ağır şartlar içerisinde eserlerini yazmak kahramanlığını yapmasa idi ve o hârika eserlerle iman ve İslâmiyet ve Kur'anı muhafaza ve müdafaa etmese idi, yüzbinlerle kardeşlerimiz Risale-i Nur'la tenvir edilmese idi, bu vatan çoktan elimizden gidecek ve dinsizlik hâkim olacaktı ve Risale-i Nur'un sünbül ve meyvesi olan bugünkü kurtuluş mümkün olamıyacaktı. Yirmibeş seneden beri Anadolu'nun her tarafında intişar eden Risale-i Nur eczaları şaşaasız, sessiz, gürültüsüz, mütevazi' bir tarzda bugünkü zaferin kazanılmasında en büyük ve fakat en gösterişsiz bir tarzda rol oynamış, bu mübarek vatan ve milletin ve âlem-i İslâmın büyük bayramlarının mukaddimesini temin etmiştir. İşte millet ve gençliğimizin imanını kurtardığı ve Risale-i Nur'un büyük mecmualarından âlem-i İslâmın mühim merkezlerine gitmesiyle o dindar memleketlerde dinsiz bir devlet tarafından Türkiye aleyhinde yapılan propagandaları kırdığı ve milyonlarca müslümanların Türkiye'ye karşı olan uhuvvetini muhafaza ettiği ve

daha da umumî ve küllî bir surette edeceği için Bediüzzaman senelerden beri mütemadiyen gizlenmekte, tanıtılmamakta ve çürütülmeğe ve ondört defa zehirletilmek suretiyle sû'-i kasdlarla imha edilmeğe çalışılmakta idi. Fakat onun eserlerindeki hakikat pek yüksek ve pek kuvvetli olduğu için tarihte hiçbir ilim adamına yapılmayan eşedd-i zulüm ve istibdad, bu müellif ve mütefekkirin şahsına yapıldığı halde kat'iyyen beş para etmedi. Bilakis emsalsiz işkence ve taarruzlar, eserlerin kesretle intişarına medar oldu. Nihayet Cenab-ı Hak antidemokratik cebirlere nihayet verecek ve bu istibdadı da yıkacak olan sizleri imdadımıza yetiştirdi. Bunun içindir ki sizlere gayet derecede mühim ve Meclis'te halledilmesi ihtiyaç lüzumu şedid ve âcil olan vatan ve millet ve âlem-i İslâm ölçüsünde bir hakikatı şu takdim eylediğimiz tarihçe-i hayatla ifşa etmeğe muvaffak olabilmişsek, üniversite gençliğinin uhdesindeki kudsî vazifelerden en mühimmine muvaffak olmanın sevinciyle Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler edeceğiz.

Bununla beraber Kur'an-ı Hakîm'in bu asırdaki bir mu'cize-i maneviyesi olması haysiyetiyle vatan ve millet ve gençliğimizin ve âlem-i İslâmın şiddetli ihtiyacını tam karşılayacak kuvvet ve mahiyette olan ve bunun için bu vatan ve milletin her sahadaki refah ve saadetini temin edecek hârika ve muazzam bir eser külliyatının müellifine tamamen serbestiyet verilerek, eserlerin fazla miktarda neşredilip hususan gençliğimizin imdadına yetiştirilmesine imkân verilmesinde ve yalnız ve yalnız particilik namına ve iktidarın elden gitmesi tevehhümüyle ve eserlerin neşrine mani' olmak kasdıyla ve fahrî avukatların Demokrat olmaları sebebiyle Afyon Ağır Ceza muhakemesinde mahkûmiyeti mûcib en küçük bir delil bulamadıkları halde kanunsuz ve kasdî uzatılan mahkemelere son verilmesinde gayret ve himmetinizi istirham eder, hürmetle ellerinizden öperiz. Kat'î kanaatlarımıza bürhan ve hüccet olarak da 130 parçadan mürekkeb Risale-i Nur Külliyatı'nı ve müellifinin mütevazi tarihçe-i hayatını yüksek irfan ve vicdanlarınıza arz ve takdim ediyoruz.

Üniversite Nur Talebeleri namına,

Edebiyat Fakültesi'nden .... Yusuf Ziya Arun

Edebiyat Fakültesi'nden .... Muhsin Alev

Teknik Üniversite'den .... Nur Ziya Aksun

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ دَائِمًا اَبَدًا

Aziz, kahraman ağabeyimiz Ahmed Feyzi!

Evvelen: Biz Emirdağ talebeleri, belki umum Nurcular, başta Üstadımız senin ile iftihar ediyoruz. Ve senin sadakatın, Nurlara karşı sarsılmaz alâkan ve müdakkikane ve âlimane ehl-i dalalete karşı müdafaatınız bizlere bir hüsn-ü misal ve nümune-i imtisal hükmündedir.

Sâniyen: Bugünlerde Üstad'ın son sû'-i kasdı ile zehirlenmesinden hastalığı ağırdır ve seni çok merak ediyordu. Acaba Nur'un kahraman avukatı Ahmed Feyzi ne haldedir diye soruyordu. Bugünlerde birden mübarek zeytinden bir teberrükünüz geldi. Üstad dedi: Bu hâlis, müdakkik kardeşimin hatırı için, mukabelesiz hediyeyi kabul etmemek kaidemi bu defa kırdım, o hediyeyi kabul ettim. Ramazanda yemek için bir kısmını kendine aldı. Diğer kısmını bizlere yedirdi. Hem bugün Hüsrev Ağabeyimizin mektubunda senin bir parça şekvalı mektubunu Üstad'a okuduk. Üstad dedi ki: Ahmed Feyzi'nin Nur dairesinde kıymeti çok ehemmiyetlidir. Demir gibi sadakatı var. Her sabah merhum Hasan Feyzi ile beraber bütün manevî kazançlarıma şerik ediyorum. Onun

bazı yazılarında zahiren bize bir zarar varsa da عَسَى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ sırrıyla Nurların menfaatına ve intişarına bir vesile olması cihetiyle o kusuru hiçe indirir dedi. O dünyevî cihetinde sıkıntılarına merak etmesin. Belki bir cihette bana karşı gelen şiddetli sıkıntılara aynen merhum Hasan Feyzi gibi sıkıntılarımı kısmen kendine alıp tahfifine yardım ediyor. Bu cum'a gününde senin o dünyevî sıkıntının geçmesine, kendine dua ettiği vakit otuz-kırk defa kendi nefsine ettiği aynı duayı sana da tekrarlamış.

Emirdağ Nur Talebelerinden
İbrahim, Zübeyr, Halil

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا بِعَدَدِ اَمْوَاجِ ذَرّاتِ الْكَائِنَاتِ

Çok aziz, çok müşfik, kurtarıcımız Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelen: Sonsuz selâm ve hürmetlerimizle beraber ramazan-ı şerifinizi ve bilhassa yirmibeş seneden beri devam eden karanlık bir geceden sonra Allahü Ekber sadâlarıyla başlayan sabahınızı bütün ruh-u canımızla tebrik ederiz.

Sâniyen: Ey mücahid-i İslâm olan Üstadımız! Yakînen biliyor, inanıyor ve ilân ediyoruz ki: Bu asırda Kur'anın i'caz-ı manevîsinden süzülen ve bir şems-i manevî ve bir rahmet-i İlahî olan Risale-i Nur ve onun i'damlara götürüldüğü, zindanlara atıldığı ve zehirler verildiği ve daima tarassud ve tazyik altında tecridler içinde konulduğu halde yılmadan, usanmadan, sabr u sebatla çalışan, kahraman, vatan ve millet ve İslâmiyet kurtarıcısı olan müellifi Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri olmasa idi, hiçbir günkü salah alâmetleri görülebilir mi idi? Hâşâ bu çöl kanununu kırk senede kaldırırız deyip ezanı artık bir daha dirilmemek üzere mezara gömdüklerini söyleyenler, gazab-ı İlahî ile mahvoluyorlar.

Müderrisin var mı senin? Bence o çoktan yürüdü

Haydi göster bakayım şimdi de İbn-ür Rüşd'ü
İbn-i Sina niye yok? Nerede Gazalî'yi görelim
Hani Seyyid gibi, Razî gibi üç-beş âlim
En büyük fazlınız bunların âsârından
Belki on şerhe bakıp bir kuru mana çıkaran
Yedi yüz yıllık eserlerle bu dinin hâlâ
İhtiyacatını kabil mi telafi? Aslâ!
Doğrudan doğruya Kur'andan alıp ilhamı
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı
Kuru dava ile olmaz bu fakat ilim ister
Ben o kudrette adam görmüyorum, sen göster

Diye ruhları ağlayarak felahı isteyen Mehmed Âkif'ler mezarlarından kalkıp hizmet-i Nuriyenin şahlanışını temaşa etselerdi, acaba böyle mi söylerlerdi? İslâm felsefesini hakkıyla bilen yoktur diye hayıflanan Ali Fuat Başgil'ler bu hükmü vermeden evvel etraflarını dikkatle tedkik etselerdi, şu son çeyrek asrın en kahraman bir mücahidini ve İslâm felsefesinin en ince noktalarına nüfuz eden ve onu gayet açık, kolay ve anlaşılır bir şekilde ehl-i İslâma Risale-i Nur gibi hârika bir eser külliyatıyla sunan Bediüzzaman Said-ün Nursî Hazretlerini göreceklerdi. Bu suretle ruhlarını sıkan elemler muhakkak ki dinecek ve çektikleri âhlar sevince kalbolacaktı. Bu gibi daha binlerle Nur hârikalarını bir çırpıda saymak mümkün, fakat ne çare ki bizim âciz kalemimiz bunları yazmağa müsaade etmiyor. Efendimiz! Dua ve himmet buyurun da iman ve Kur'an hizmetinde fedai olalım.

Üstadımız! El ve ayaklarınızdan sonsuz hürmetlerle öperiz efendimiz.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 8

Mektup 8

Afyon Ağır Ceza Mahkemesi Reisliğine

Biz Nur talebeleri ve Risale-i Nur'un fahrî avukatları, Risale-i Nur'dan imanını kurtaran yüzbinler müslümanların namına bu mahkemeden soruyoruz ki:

Dört mahkeme beraetine karar verdikleri ve Temyiz de dört defa beraeti tasdik ettiği ve dört emniyet dairesi de aynen iade ettikleri ve 25 mahkemenin de "Risale-i Nur'da suç bulamıyoruz." dedikleri halde; dört seneden beri 400 mübarek risalelerimizi mahzende çürütüp hapsetmek ve bahanelerle dört senedir 400 alâkadar Nur talebelerine gelip gitmek, soruşturmak için fakir halleriyle masraf ettirmek veya paralarıyla aldıkları risaleleri müsadere etmek ve bahanelerle evham verip 600 bin nüsha neşrolunan ve hiçbir yerde zarar vermeyen ve dâhil ve hariçte yüzbinler şahidin tasdikiyle imanı kuvvetlendirip büyük menfaatler temin eden Risale-i Nur'a karşı okutmamak için ihdas edilen bu vaziyet, bir musibet-i ammeye vesile olacağından cidden korkuyoruz ve size de ihtar ediyoruz.

14/10/952

Afyon Mahkemesi'ne verilen 51 Nur talebesi namına

Nur talebelerinden

Hüsrev Nazif Feyzi Zübeyr

Mahkeme-i temyiz dört defa Risale-i Nur lehinde karar verip beraati tasdik ve bir mahkemenin aleyhinde kararını da reddettiğinden, yüksek bir adaleti nurlara gösterdiği için; şimdi bir

küçük mesele vesilesiyle temyizin şimdiki kararına uyup uymadığını çok hasta Üstadımızdan Emirdağ sorgu hâkimi ve müdde-i umumisi geldiler sordular. O da musırrane dedi:

"Ben adaletli temyizin kendi kendini tekzib etmesine bir emare olan bu kararına razı değilim. Çünki mahkeme-i temyiz kendi dört defa lehdeki kararını tekzib etmek hükmüne geçer. Ben o mahkemeye bu hürmetsizliğe vesile olmayacağım." onun için musırrane "Razı olmam, bu defaki soruşturmasına cevab vermem" dedi.

Üstad'ımız şimdilik Eskişehir'dedir.

Zübeyr

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 9

Mektup 9

Başvekile, Dâhiliye Vekaleti ve bera-yı malûmat Adliye Vekaleti'ne

Emirdağ demokratlarının bizzât verdiği hakikatlı bir arzuhaldir.

Partimizi için için çürütmeye matuf çeşitli entrikaları çeviren muhalefetin en müessir bir silâh telakki ettikleri ve resmî makamlardaki sureten bîtaraf bir hükûmet memuru görünen muhalefetin gizli mensubları vasıtasıyla muvaffak olmaya çalıştıkları bir plânı ifşa ve arzediyoruz:

Kazamızda on seneden beri ikamet etmekte olan Bediüzzaman Said Nursî otuz senedir "Eûzü billahi mineşşeytani vessiyase" deyip siyaseti terketmiş ve bütün mesaîsini Kur'an, iman ve İslâmiyet hakikatlarını, Kur'anın yüksek ve parlak bir tefsiri olduğu cumhur-u ülemaca takdir ve tasdik edilen Risale-i Nur eserlerinde beyan ve izhara hasretmiştir.

Dinî hizmetine mani' olabilmek gibi akîm kalan bir gaye ile yaptırılan iftira ve ittihamlar neticesinde müteaddid mahkemeler Said Nursî ve Risale-i Nur'a beraetler vermiş ve kitabları tamamıyla sahiblerine iade etmiştir. Bu mahkemeler marifetiyle teşekkül ettirilen yüksek ehl-i ilim heyetinden müteşekkil ehl-i vukuflar, Risale-i Nur eserlerinin Kur'anî, imanî, dinî, İslâmî ve hikemî hakikatları ders veren kitablar olduğuna dair raporlar vermiştir. Ve hususan dört mahkeme Risale-i Nur'a beraet ve iade kararı vermiş. Denizli'de verilen umumî beraet kararını, Yüksek Temyiz Mahkemesi müttefikan tasdik etmiş ve Risale-i Nur davası kaziye-i muhkeme halini almıştır. Malatya hâdisesi münasebetiyle Risale-i Nur'la

alâkadar olan yirmibeş mahkeme de “Risale-i Nur’da suç yoktur” demişlerdir.

Evet Risale-i Nur’un bu vatan ve millete olan büyük hizmeti ehl-i insaf ve ehl-i basiretçe malûm ve müsellemdir. Risale-i Nur kalblere manevî bir yasakçı bırakmakla, dâhilde emniyet ve asayişi bu kadar senedir muhafaza etmiştir. İran, Irak, Suriye, Mısır gibi yerlerden daha ziyade Türkiye’de asayişi ihlâl için tahrikatlar mevcud olduğu halde, hiçbir hâdise zuhur etmemiş ve yüzbinlerle Risale-i Nur talebelerinin otuz senedir herhangi bir vukuatı görülmemiştir. Risale-i Nur Kur’an, iman ve İslâmiyet hakikatlarını asrın müsbet ilim anlayışına muvafık yepyeni bir tarz-ı beyanla beyan ve izhar edip aklen, mantıken hüccet ve delillerle isbat ederek ders verdiğinden, şimalden gelen manevî tahribatın mukabilinde manevî hakikatlarla manevî cephede bir sedd-i Zülkarneyn hükmünde Kur’anî bir sed teşkil etmiştir. Komünizm ve dalaletin esasatını Kur’anî delil, hüccet ve bürhanlarla kökünden parçalamış ve bu gibi âfetlerin vatanımızı istila etmesine mani’ olmuştur. Hariçte Türkiye aleyhinde yapılan haricî propagandaları da kırmış ve âlem-i İslâmın Türkiye’ye olan eski muhabbetinin yeniden vücud bulmasına sebeb olmuştur. Ve nihayet Irak ve Pakistan’da olan Nur talebelerinin ziyadeliği, Bağdad Paktı’nın meydana gelmesine perde altında büyük bir âmil olmuştur.

Devr-i sâbıkın dinimize yaptığı emsalsiz taarruz ve tasallut ve eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak neticesinde, Nur talebeleri istibdadı izale edeceği ve bu mübarek milletin dinî hürriyete nail olacağı kanaatıyla Demokrat Parti’ye müzahir olmuş ve partimizin seçimlerde iktidara gelmesinde Anadolu vüs’atindeki birkaç milyonluk çoğunluğu ile en büyük bir âmil olmuştur. Bunun farkında olan muhalefet lideri İzmir seyahatında oldukça aşikâr olarak bu vaziyeti bir derece izhardan kendini alamıyarak muhalefete âdeta bir alarm işareti vermiştir.

İşte bilhassa o zamandan itibaren Demokrat Parti ile Bediüzzaman ve talebelerinin mabeynini bozmak için hükûmet mekanizmasındaki gizli muhalefet mensubları gizli bir faaliyete geçmiş ve bu cümleden olarak Said Nursî ve eserleri aleyhinde tertibler ve iftiralarla muhtelif vilayetlerde davalar açtırmış ve tazyikat ve tarassudat yapılmasını sinsice temin etmiştir. Diğer taraftan da eskiden beri millet-i İslâmiye indinde geniş bir hürmet ve metin bir

itimada mazhar olmuş Bediüzzaman Said Nursî gibi bir din adamına yapılan tazyik ve tarassutlar ve hakkında açılan mahkemeler, dindar halk arasında Demokrat hükûmetinin din aleyhinde bir icraatı olduğu propagandası yapılarak milletimizin en hassas noktasından halkı Demokrat hükûmet aleyhine için için kışkırtmak plânı tatbik edilmiş ve edilmektedir.

Böyle dinî hisleri haince istismar ise, milletimizin ve partimizin ekseriyet-i mutlakasını teşkil eden dindar ahali içinde aldatıcı ve tesirli rol oynamaktadır. Birkaç misal:

1- Said Nursî çok ihtiyar ve hasta bir vaziyette olduğundan arasıra tebdil-i hava için menzil değiştirmekte, bulunduğu mahallin (tâ gençliğinden beri alışkın olduğu) dağ ve kırlarında teneffüs için çıkıp birkaç saat istirahat etmektedir. Ziyaretçi kabul etmemekte ve zaruret olmadıkça hem hastalığı dolayısıyla ve hem de ruhî bir haleti îcabı insanlarla görüşmemektedir. Arasıra yanına kabul ettiği kimseler de onun hizmetiyle, sıhhat ve istirahatıyla veyahut mahkeme işleriyle alâkalı kimselerdir. Onu görmeye gelen kimseler ise saf mü'minlerdir ki, zaruret olmadan bir kimseyi halkın hürmetinden istiğna düsturuna binaen kabul etmediği herkesçe bilinen bir hakikattır.

İşte bu zahir ve basit ve alelâde olan şeyler, Isparta'ya vardıktan bir sene sonra güya bir şeyler çevriliyormuş gibi alelumum basit şeylere olağanüstü bir renk ve vaziyet verilmek gayretkeşliğine başlamış, habbe kubbe gösterilmeye çalışılmış ve birin yanına yirmi ilâvelerle muamele yürütülüp vekalete gönderilmeye başlanmıştır ki, tarassud ve takib emri istihsal edilebilsin. Bu plân ve tertiblerde muvaffak olunmuş olacak ki, Said Nursî'nin Isparta'daki evinin karşısına sandalye atılarak polis oturtulmuş, günlerce tarassud ve tazyikat yapılmış ve teneffüs için çıktığı şehrin haricindeki açık havalı yerlere gidip gelirken onbeş adım arkasından polis arabası yürütülmüştür.

2- Emirdağı'na geldiği zaman o mezkûr tarassud ve tazyik devredilmiş idi. Masumiyet ve hem de işin basit bir vehimden ibaret olduğunu düşünerek ehemmiyet vermemiştik. Fakat halen devam ettirilmekte olması, hattâ haddini tecavüz edip âdeta devr-i sâbık zulümlerini canlandıran hareketler yapılması ve bunların partimizin

millet indindeki sempatisine de zarar vermesi, artık tahammülümüzün fevkinde olmuştur. En son baskı budur ki: Said Nursî'nin İstanbul adliyesinden tamamen iade edilen kitablarını (hususan Adliye Vekaleti'nin İstanbul Savcısına verdiği iade emriyle Gençlik Rehberi'ni) bu geçen pazar günü getirenler Said Nursî'nin hanesine girince kapıya iki jandarma gönderilerek meskene bir nevi taarruz yapılmıştır. Ve güya büyük bir hâdise oluyormuş gibi, güya hükûmet tarafından tecrid-i mutlakta bırakılmağa, örfî idare askerî mahkemesince mahkûm ve ihtilattan suret-i kat'iyyede men'edilmiş birisinin yanına girilmiş gibi, kapıya derhal iki jandarma gönderildi. Said Nursî'nin, Adliye Vekili'nin iadesine emir verdiği eserini getiren avukatı yanına girdiği için karakola getirilmiş, halk arasında heyecan ve infial uyanmasına sebebiyet verilmiştir.

İstibdad-ı mutlakla iktidarı işgal edip yıkılmış olanlar, şimdi kalktılar millet iradesiyle hükûmet kurup istibdadı kıran ve parazit zümre saltanatını tar u mar eden Menderes hükûmetine gözleri dönmüş olarak müstebidlik isnad etmekte ve dindar ahaliyi bu isnadlarına inandırmak çaresinin en tesirlisi olarak da hükûmet içindeki gizli müntesibleri eliyle Demokrat hükûmet adına Said Nursî'ye tatbik ettirdikleri istibdad ve tarassudları şayi etmektedirler. Bir taraftan da resmîleri tahrik ederek gayr-ı kanunî menfî ve sırf şahsî zihniyet mahsulü âdi propagandaları resmî ağızlara, polis memurlarına yaptırmakta ve böylece hükûmeti temsil edenlerin bu menfîlikleri ile de halkı Demokrat hükûmetten gizliden gizliye nefret ettirmek neticesinin hasıl olmasına sinsice çalışmaktadırlar. Hususan Isparta'da.

Şu mühim noktayı da arzederiz: Yirmiyedi senelik eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak devrinin mebdeinde Bediüzzaman'a tatbik edilen takyidat ve tahdidat zamanında onun talebe dairesi umumiyetle şark vilayetlerinde iken, bu yirmiyedi sene zarfında onun aleyhindeki gayretkeşlikler ancak kalbden kalbe hamiyet-i diniye ve merhamet-i İslâmiyeyi uyandırmış ve fedakârane alâkadarlığı genişletmiştir. Ve Risale-i Nur eserlerinin bütün Anadolu sathına yayılmasına sebeb olmuş ve âlem-i İslâmda intişarını netice vermiştir. Aleyhindeki plânlar millet içinde tamamen lehine tecelli ettiği, tarihî bir vakıa haline gelmiştir.

Madem Said Nursî, Kur’anın bir kanun-u esasîsi olan وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرَى sırrı ile bir adamın cinayetiyle başkası mes’ul olamaz, kardeşi de olsa… Said Nursî Risale-i Nur’u okuyanlara, hususan vilayet-i şarkiyedekilere Nur dersiyle demiş ki: Dâhilî asayişe ilişmek, yüzden on cani yüzünden doksan masuma zulüm ve zarar etmektir. Onun için Risale-i Nur’u okuyanlar asayişe ilişmek değil, muhafaza etsinler.

İşte bu sır için siyasete ilişmiyor. Artık onun hakkında vehham ve desisecilerin plânlarını nazara alıp partimize ve milletimize zararlar tevlid edebilen muameleler icrasına son verilmesinin zamanı gelmiş ve hattâ geciktirilmiş olduğu kanaatındayız. Hakikat-ı hali vatan ve milletin ve hükûmetimizin selâmeti ve partimizin prestiji namına arzederiz.

D.P. İlçe Başkanı D.P. İdare Heyetinden Vilayet Genel Meclis Üyesi

Mehmed Başaran Abdullah Kerman Mehmed Sayın

Belediye Üyesi Belediye Üyesi Yenimahalle Muhtarı D.P. üyesi

Süleyman Güler Reşid Uzel Hakkı Saylam Hamza Emek

D.Partili D.Partili D.Partili Halktan

Mehmed Çalışkan Osman Çalışkan Mustafa Bilal Receb Atay

Not: Artık itimadımız kalmamış gibidir. Makamattaki memurlar acaba gizli ve tarafgir bir muhalefet mensubu mudur? Yoksa bîtaraf bir vazifedar mıdır? Bilemediğimizden istidamızı bizzât getirmek mecburiyetinde kaldık.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Pek aziz, çok kıymetdar ağabeyimiz!

Kemal-i hürmetle binler selâm ederek makbul dualarınızı bekler, hizmet-i imaniyede muvaffakiyetler dileriz. Sizin Risale-i Nur'un dershane-i nuranîsinde en birinci safta ve en birinci talebe olmanız ve sorduğunuz müdakkikane, âlimane ve âdeta istikbalde gelecek milyonlar Nurcular namına sualleriniz, pek çok hakaikin anahtarı olmak hasebiyle ve otuz senedir görülmemiş bir sadakat ve metanetle bu Nurlara hizmetiniz dolayısıyla sizinle daima iftihar ediyoruz.

Mektubunuzu aldık. Üstadımız şiddetli hasta olduğundan ancak sizin mektubunuz olduğu için bakabildi. Şimdi bizimle dahi konuşmağa tâkati olmayan Üstadımız, yalnız sizin hatırınız için zorla bu mektubu temaşa edebildi. Eğer hasta olmasa idi, birşey yazdıracaktı.

Nur'un otuz senelik has hâdimi muhterem ağabeyimiz!

Gördüğünüz rü'yaya Üstadımız "Çok mübarektir, Cenab-ı Hak hayretsin" diyor. O mübarek rü'ya hakkında bizim hatırımıza şöyle geldi:

Sure-i كهيعص Hazret-i Zekeriya Aleyhisselâm'ın ihtiyarlığından Cenab-ı Hakk'a tazarru'sudur ki; Üstadımızın ihtiyarlığını ve dolayısıyla Risale-i Nur'un te'lif vazifesinin hitama ermesinden Üstadımızın ihtiyarlığından Risale-i Nur'un neşrine bir noksanlık vermiyeceğine bir îma var gibi tabir ettik. Üstadımıza istirahat verilmek işaretidir.

Sure-i حم عسق değil demesi de, Kur'an-ı Hakîm'in Mekke-i Mükerreme ve etrafındaki mebde-i intişarına baktığından onun bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur'un mebde-i intişarda olmayıp, kemal-i şaşaa ile âlemin aktarına yayıldığına birer işaret nev'inde telakki ile bir müjde işareti hissettik.

Muhterem ağabeyimiz! Şimdi o kadar büyük ve muazzam mesailin olduğu bir zamanda, küçük kusuratları nazara almamak lâzımgeliyor. Çakıl taşları gibi kusuratın affına şefaatçi olan Cebel-i Uhud gibi haseneleri nazara almak ve Cenab-ı Hak haşirde adalet-i mutlaka ile mizan-ı ekberde hasenatı seyyiatı galibiyeti mağlubiyeti noktasında hükmeylediğinden, böyle bir asırda küçük haseneler büyük hükmünde olduğundan cüz'î kusurlara nazar-ı müsamaha göstermek hayırlı netice vereceğinden bunları nazara almamak lâzımgeliyor. Hem değil öyle küçücük muterizleri, mahkemelerde dahi muarızları Üstadımız helâl ediyor. Halktan kim olursa olsun helâl ediyor.

Üstadımız her zaman der ki: Ben bir çekirdeğim, çürüdüm gittim. Ben kendimi beğenmiyorum ve beni beğenenleri de beğenmiyorum diye en yakınlarının dahi hürmetine hiddet ediyor. Risale-i Nur'da bahsettiği gibi mesleğimiz benlik ve enaniyeti mutlak terktir diye Üstadımız bu ve emsali düsturlarına bütün kuvvetiyle sadık olduğunu ve kavlinin fiil ve halinde müşahede edildiğini ve bu manalar halinde tecessüm edip bütün kuvvetiyle benlikten ve şahsına kıymet vermekten kaçtığını, hususan Üstadımızın, şahsına yakın olanlar ve biz hizmetçileri kanaat-ı kat'iyye ile biliyoruz. Üstadımızın bir makam ve kemalâtı kabul etmediği ve böyle davalarda da bulunmadığı güneş gibi zahirdir. Fakat merhum Hasan Feyzi ve Ahmed Feyzi misillü ifratkâr gibi görünen müdakkik zâtları tezyif etmiş olmamak ve

dehşetli esbablar hengâmında bunların Nurlara olan şevklerini bütün bütün kırmamak için, onların kanaatlarını Risale-i Nur'a ve Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsine ve dolayısıyla esrar-ı Kur'ana aid olarak onların Üstadımızın şahsına aid çok sözlerini ta'dil ve tayyederek şevklerini kırmamak için kabul etmiş ve şahsından bahsedilen yerleri redd ve tayyetmiştir.

Risale-i Nur'un büyük mecmuaları arasında intişar eden talebelerin bazı Risale-i Nur hakkındaki mektubları bir kısmı evvelce Barla'da iken Risale-i Nur'un doğrudan doğruya Kur'an hizmetine aid bulunmasının izharıyla o zaman pek az bulunan yardımcıların kaçmamaları için az bir kısmı kabul edilmiş. Ahmed Feyzi ve merhum Hasan Feyzi ve onlara benzeyen bir kısım talebelerin takrizleri ise, Üstadımızın şahsına bakan kısımları tamamen tayyedildikten sonra mütebâki kısmı Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsi namına sükûtla karşılanmış. Müstensihler de onu bilmeyerek bazı metin içine dercetmişler.

Bu fitne ve dalalet asrında gizli düşmanlar perde altında türlü suretleri hususan dostluk suretini giyerek ehl-i imanı aldatmağa çalışanların tesiri altında farkına varmadan itiraza düşenlerin sözlerine ve kendi hissiyatını umuma mikyas yapanların ferdî fikirlerine mukabil bir cemaat-i uzma halindeki ehl-i kabul ve ehl-i istifadenin vaziyetleri, o itirazları nazar-ı itibare almamayı iktiza ediyor.

Eski zamandan beri mergub görülen ve hücum ve taarruzların bu kesreti zamanında bir nevi müsbet müdafaa hükmüne geçen Nur talebelerinin fıkralarının mecmuaların metni içine girmesi, bazı müstensihlerin sehivleridir.

Gençlik Rehberi'ndeki mes'ele-i mühimmenin baş tarafı eskiden İstanbul gibi yerlerdeki açık-saçık gezen gayr-ı müslim kadınlar ve onlara benzemeye çalışan bazı müslüman kadınları hakkında o sözü şimdi bazı din düşmanları, müslüman mübarek hanımlara teşmil ederek, Risale-i Nur'daki nurlara ve teselliye pek muhtaç kadınlar taifesinin Risale-i Nur'a karşı olan itimad ve alâkalarını zayıflatmağa medar olabilmesinden o kısmın yerine kadınların Hanımlar Rehberi'ni okumaları münasibdir. Tâ ki o fıkradaki şiddetten me'yus olmasınlar.

Resmî enaniyetlilerin olduğu bu zamanda medar-ı evham olabilen mes’elelerde Nur’un birinci şakirdi olan siz mübarek ağabeyimizle o Ahmed Feyzi ve merhum Hasan Feyzi gibi olanlar ile mülâyimane meşveret etseler ve onları kusurlu bulanlar da kusurlu olan kardeşlerimizi mülâyimane ikaz nev’inde müsamaha ile şefkatkâr olsalar, çok hayırlı ve münasib olur. Hem her meşreb bir olmadığından, müsamaha ile mukabele daha eslemdir.

O havalide ne olursa, Üstadımız size havale ediyor ve diyor ki: Hulusi nasıl münasib görse, benimki de öyledir diye size bu derece itimadı olduğuna kat’iyyetle kaniiz.

Mektubumuza nihayet verirken Risale-i Nur’un has ve kahraman ve mübarek şakirdi ağabeyimize binler selâmlar ve hürmetler ederek dualarınızı bekleriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Duanıza muhtaç

Zübeyr Ceylan Bayram

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, muhterem ağabeyimiz Abdülmecid!

Evvelen: Ellerinizden öperiz. Hem sizin, hem Hulusi Bey'in mektublarını aldık. Üstadımız size ve Hulusi Bey'e hususî selâm ediyor. Rü'yası hakkında "Allah mübarek etsin" dedi ve ilâve etti: "Rü'yada Kur'an peygamber suretinde, Kur'anın hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur da tercümanı suretinde tecelli ediyor. Halkın yanlış mana vermemesi için bu nevi rü'yaları ketmetmek daha evladır. Rü'yada Hulusi'nin hanesinin görünmesi ise, Risale-i Nur'un o hanede ders verilmesi ve Hulusi'nin bilhassa mebde-i intişarda çok muazzam hizmet-i Nuriyede bulunmuş olmasına işarettir."

Tekrar selâm eder, ellerinizden öper, dualarınızı bekleriz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşleriniz

Tahirî Zübeyr Hüsnü Ceylan

(Mektubun arkasına Abdülmecid Ağabey'in elyazısıyla not:)

Mektubunuzu aynen takdim etmiştim. Aldığım cevabı da aynen takdim ediyorum.

Pek güzel ve doğru bir tabirdir. Cümlenize hürmetler.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 12

Mektup 12

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

1- İnşâallah huzur-u Hazret'e girmek nasib-i mukadder olur. Girdiğiniz zaman münasib bir anda Hazret'e kalbî, ruhî, sırrî selâmlarımı, hürmetlerimi, ta'zimlerimi hassaten mübarek ellerinden kemal-i ihlasla takbil eyler, duasını rica ederim.

2- Üstadımızın ihvan-ı Nur'a arasıra beyanatları vechiyle Üstadımızı ve âsâr-ı Nur'u ve talebelerini kimler sever ve muhabbet ederse, onlardan rahatsız olanlar benim rahatsızlığımı tahfif ederler buyurmuşlar. Abd-i âciz de muhtelif tarihlerde iken büyük kriz geçirdim. Elyevm yataktayım. Üstadımızın arzeylediğim beyanatı ruhuma pek büyük safa-yı küll oldu. Üstadımızın rahatsızlığını Cenab-ı Hak tahfif buyurur ise, bu hastalığa bin defa razıyım. Zira Hazret'in idame-i hayatı âlem-i insan ve İslâma büyük rahmet-i İlahîdir. Bizim vücud ve adem-i vücudumuz müsavidir.

3- Mukaddema Bediüzzamanımızı Ankaramıza bilhassa âcizane naçizane inşa ettirdiğim son derece müstakil hücre-i Nuriyelerine davet eyledim. Cevab-ı savabına leyl ü nehar intizar ediyorum. Allah aşkına bir cevab-ı savab lütuf buyursunlar, gününü lütfen tayin buyursunlar, abd-i âcizî geleyim alayım. Yoksa bir eminimi göndereyim veyahut ücret-i rahiyeyi posta vasıtasiyle takdim eyleyerek zâtının münasib gördüğü kardeşlerle mi teşrif buyururlar. Hukuk-u insaniye ve İslâmiyenin livechillah müdafaa ve muhafazası ve zâtına taalluk eden haklarının müdafaası lütf-u Hak ve imdad-ı

Muhammedîmizle Ankaramıza teşriflerinde kemal-i sühuletle hall ü fasl olunması daha kolaylıkla olur. Zira ayaklara haber anlatmaktan, başlara haber anlatmak daha kolay olacağı kanaatinde olduğumu arzeylerim.

Tekrar tekrar mübarek ellerinden takbil ve cevab ve savabını beklediğimi arz ile Allah'a emanet eylerim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Münteha-i zirve-i hiçte
biricik abd-i gubar
Osman Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 13

Mektup 13

(Bera-yı malûmat huzur-u Nur’a)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sahib-ün Nur ve-l kalem ve-l kelâm Bediüzzamanımız Efendimiz Hazretleri!

Mukaddema zât-ı nuriyelerine ancak Takdir-i Hak’la takdimine muvaffak olduğum ariza-i abîdanem vâsıl olur olmaz, vaktiyle zehirin tesiriyle devam eden evca’ ve ızdırabatınız هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى o an için zâil olması ve mübeddel-i âfiyet oluvermeleri ve name-i abîdanemin nezd-i reşadiyelerinde ahsen şerait dairesinde mazhar-ı hüsn-ü kabul olduğu tebşirini hâmil, taraf-ı nuriyelerinden birbirinden muhterem canlı mektublarınız makamına kaim olmak üzere Mustafa Osmanımız ve Mustafa Sungurumuz ve Ahmed Atak’ımız ve Sâlih Özcanımız gibi kardeşlerimiz tevarih-i muhtelifede geldiler. Yekdiğerinden kıymetdar selâm ve kelâm ve dua ve iltifat-ı uzma ve hedaya-yı maneviyelerinden Delâil-ün Nur, Hülâsat-ül Hülâsa’yı ihda buyurdular. Bir müddet evvelde nam-ı abîdaneme cevab-ı tahrirî makamına kaim olmak üzere nutk-u kudsîlerinin

muhatabı olmak şerefiyle a’zamî mübahi oldum. Hâlıkımıza her an lâ-yetenahî hamd ü sena ve Peygamberimize sayısız salât ü selâm olsun ve zât-ı nuriyelerini de iki cihanda saadet-i sermediyeye şan-ı uluhiyet ve Habibullah ile mütenasib surette nasib-i müyesser buyursun. Esma-i hüsna ve esma-i Nebevî hürmetine âmîn sümme âmîn.

Pek muazzez Bediüzzamanımız ve Sahib-ün Nurumuz! Bu ana kadar birbirini veli eden iltifat-ı nuriye ve kudsîlerinin bahr-ı kudsîlerine lütf-u Hak ve imdad-ı Muhammedîmiz ve himemat-ı reşadiyeleriyle müstağrak oldum. Bu arzeylediğim bahr-ı kudsîlerinin temevvücat-ı lâhutiyelerinden samia-i abîdaneme şöylece sadâ-yı acibeler ve garibeler ve gaybîler geldi. Şöyle ki: Bediüzzaman’ın teveccühat-ı kudsiyelerine vereceğiniz cevabınız, cevab-ı kal olmasın, cevab-ı fiil olsun ki بسم الله قُلْ جَاءَ الْحَقّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ illecet isîhalİ i-îdebe ev îleze ü-mküh ev ifâk ev ifâv e’fed ev e’fer levve na rib ıtayyileb i-effâK .nusruyub is’errela eyîbyag i-rme ub nemeh zicâ i-dbA .raludruyub nuslo îfâş ecelyöş eyîliif ı-bavec âlâet îhikifvet-ib nenîatsüm ,mided nya’lev :mıdalşab

Abd-i âcizin hane ve arsa-i abîdanem Ankaramızın hal-i hazır inşaat ve ümranı devamına nazaran merkezî bir mahall-i münasibinde bulunuyor. Hava, su, menazır-ı tabiiye ve sair nokta-i nazarından yeni şehire her bakımdan müreccah olduğu gibi bilhassa semtimizin yepyeni, nur gibi çifte şerefeli bir câmi-i şerife mâlik ve sahib olması, maalesef henüz yeni şehirde ve sair pek çok semtlerde câmi-i şerif olmaması, semtimizin kadr-i maddî ve manevîsini leyl ü nehar a’lâ vü a’lâ buyuruyor. Komşularımız ilâ-mâşâallah birbirinden a’lâ ve aliyy-ül a’lâdırlar. Semtimiz Ankaramızın Ön Cebeci Topraklık mevkiinde Misafir Sokağı’nda eski numarası 24 yeni numarası 1 olan hane hane-i abîdanem bulunuyor. Bu haneye aid 4728 metre murabbaında bir arsası da vardır. Bu arsada oldukça yeşillik, muhtelif ağaçlarımız olduğu gibi menba suyumuz ve terkos suyumuz ve elektriğimiz vardır. İşte hülâsat-ül hülâsâ arzeylediğim arsa dâhilinde mâ-damelhayat ikamet buyurmanız için zât-ı nuriyelerine has müstakil bir hücre-i Nuriye inşa ettirmek lütf-u Hak ve imdad-ı

Muhammedîmizle nasib ü mukadder oldu. Bu hücre-i Nuriyenin muhteviyatı iki oda, bir sofa, bir mutfak, bir banyo vesaireden ibarettir. İnşâallah kariben ufak-tefek nevakısı da ikmal ve itmamı hitam bulmak üzeredir. Hitam bulur bulmaz hücre-i Nuriyelerini nurlandırmalarını ve şereflendirmelerini hassaten rica eyleyeceğim, halen de rica eyliyorum. Şimdi de lütfen ve tenezzülen davet-i abîdaneme icabet buyuracağınıza dair müsbet ve kat'î cevab ve savab ve haber-i tebşirlerini sabırsızlıkla bekliyorum. İnşâallah cevab-ı savabınızı alır almaz Ankaramıza teşrifiniz hakkında ayrıca bir tafsil-i maruzatta bulunacağım. İnşâallah bu bâbda îcab edecek maddî ve manevî vecibeler lütf-u Hak ve imdad-ı Muhammedîmizle tamamen ve kâmilen îfa edilmeğe sa'y ü gayret edileceği şimdiden maruzdur.

Kemal-i ta'zimat ve tekrimatla selâmlar ve hatırlar, iki cihanda aziz ve nail-i murad olmalarını Hak Celle ve Alâ Hazretlerinden tazarru' ve niyaz eyler, pek mübarek ellerinizden takbil ile kesb-i fahr eyler, îd-i adhâlarını kalbden, ruhtan, sırdan tebrik ve tes'îd eyler, zât-ı nuriyelerini ve bütün Nur mensublarını selâmlar ve hatırlar, bayram-ı şeriflerini tebrik ve tes'îd eyler, hep birlikte Allah'a emanet eylerim Efendimiz Hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Münteha-i zerre-i hiçîde
biricik abd-i gubar

Osman Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عِلْمِ اللّهِ

Aziz ve muhterem ve mübarek ve müşfik Üstadım!

Risale-i Nur'un kahraman alemdarı, kıymetli emekdarı, Nurların münevver ve fedakâr hizmetkârı aziz ve muhterem kardeşim Hüsrev'in emirlerinize atfen Nurlardan münevver meyvecikler hükmündeki genç ve dinç nuranî azaların selim ve safi kalble Kur'anın bu asırda devam eden i'caz-ı manevîsini gösteren ve faaliyet-i nuraniyelerini ilân eden ve bunları takdir ve hizmet-i Nuriyeye teşvik buyuran aziz ve muhterem ve mübarek ve müşfik Üstadımızın emirname-i cevabiyelerini, fariza-i haccın îfasından dönünce toplanmış bir vaziyette gördüm. Ne derece memnun olduğumu ve Hâlık-ı Rahîm'e ne kadar minnet ve şükran kulluğunu yapmaya mecbur bulunduğumu hissettim. Bu vecibeyi îfadan elbette âcizim fakat ebede kadar hayat yolumuzu nurlandıran dersleriniz bize felillahilhamd o aczden fütur değil, belki o aczi makbul bir şefaatçi yaptırıyor.

Umum kardeşlere ve hemşirelere hitab eden bayram tebriğinize, bilhassa ondaki şümullü mübarek duaya bütün ruh u canımla âmîn diyor ve mübarek Üstadıma ve bütün nurlu ihvana âcizane ve

bilmukabele arz-ı tebrikât ve ta’zimat eyleyerek, mübarek el ve ayaklarınızdan öpüyorum.

Ziyareti müyesser olan makamat-ı âliye-i mübarekede başta mübarek Üstadım olduğu halde bütün nurlu ihvanıma yine kemal-i acz ve noksanımla dualarda bulunmuş olduğumu arzeylerim. Mübarek dualarınıza çok muhtacım. Mütevaziane halî, lisanî ve kalemî hidemat-ı Nuriye aslî vazifemdir. Elbette bu can çıkıncaya kadar o hizmete devam niyetindeyim. Muvaffakiyeti Rahîm ve Kerim Rabbimden niyaz ederim.

اَلْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰه

Âciz, bîçare, kusurlu, dualarınıza muhtaç
muhibb-i muhlisiniz
Hulusi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, kahraman Üstadımız Efendim Hazretleri!

İlk mekteblerde din dersleri tedrisatının mecburiyeti kararı radyolarda yayınlandığı gibi, Yeni Sabah gazetesi de neşretmiştir.

Başta sevgili büyük Üstadımızın ve Risale-i Nur talebelerinin en birinci derecede matlubları ihsan-ı İlahî tarafından kabul ve hidayet-i İlahiyenin mekteblere kadar girmesi keyfiyeti kalblerimizi sürura garketmiştir. Nur'un bu fütuhatının keyfiyet ve kemmiyet itibariyle çok büyük ehemmiyet ve değeri vardır. Bu keyfiyet, Yahudi ve komünist parasıyla takviye edilen Süfyan ordusunun mağlubiyeti tezahürüdür, bid'aların ortadan kalkması alâmetidir. Şimdi 32 bin muallim İslâm dinini hem öğrenecek hem öğretecek, hem inanacak hem inandıracaktır. Bu suretle binlerce muallim ve masum yavrular imanlarını kurtarmak suretiyle dünya ve âhiretlerini kazanmış olacaklardır.

Ey dünyadaki keyfini, zevkini, makamını ve malını iman uğruna feda eden, Risale-i Nur müellifi kahraman Üstadım! Sizi Kur'an ve iman hizmetinde çalışan sadık Risale-i Nur talebelerini candan ve

bütün ruhumuzla kemal-i hürmetle tebrik eder, el ve ayaklarınızdan öperiz.

Kusurlu talebeniz
Abdurrahman ve Şahide

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 16

Mektup 16

(Seyyid Sâlih Özcan'ın mektubundan)

Efendim Hazretleri!

1- Maarif Vekaleti din derslerini mekteblerde mecburen okunmasına karar vermiştir. Bu dersleri verecek olan muallimlerin bir dersi olmadığı gibi, bilgileri de yoktur. Kendilerini yetiştirmek için Risale-i Nur'u okumaları elzem olduğuna dair, Maarif'in ve hükûmetin nazar-ı dikkatini celbedecek gazetede birkaç makale Ankara Nurcuları münasib ve müsaade buyurursanız neşredecekler.

2- Kıbrıs'a baş müftü tayin edilen Urfa'lı Mehmed Kâmil'e Nur risalesi fakir olduğu için hediye verelim mi?

3- Tarihçe-i Hayatı Cevat Rıfat veya münasib bir kimseye İngilizce tercüme ettirmemiz münasib mi?

4- İhvan-ı Müslimîn'e ve Suriye'de Zeynelâbidîn'e lâhika mektublarından muntazaman göndermek münasib mi?

5- Zeynelâbidîn orada Nurlara hizmet ediyor. Ona teşvikkârane bir mektub Hüsrev Bey yazsa münasib mi?

6- Müftü Abdurrahman ellerinizden öperek dualarınızı rica ediyor. Hâfız ve vâiz Ömer de dualarınızı istiyor.

Pederim, dedem ve halam hürmetle ellerinizden öperler. Kabul buyurmanızı ve duanızı istirham ederler. Yakında Gavs-ı A'zam'a ziyarete gidecekler. Birkaç seneden beri hasta olan amucam ellerinizden öper, dualarınızı bekler.

Talebeniz
Seyyid Sâlih Özcan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok mübarek ve çok kahraman Ağabeyime!

Sevgili Üstadımız buyuruyorlar ki:

Evvelâ: Hüsrev'in İhvan-ı Müslimîn'e yazdığı gayet parlak mektubunun bir sureti Ankara Nurcuları vasıtasıyla alınmıştır. Kıymetli mektubunuza mâşâallah ve bin bârekâllah diyor.

Sâniyen: Bakanlıklara yazılan kıymetli istidanıza aynı kelimelerle mukabele edip, gönderilip gönderilmemesi hakkında Medresetüzzehra'nın erkânlarına havale ediyor.

Bu vesile ile başta siz sevgili ağabeyim olmak üzere bütün kardeşlerime mahsusan selâm edip mübarek ellerinden öperim. Bununla beraber dört aded mektub leffen takdim ediliyor kahraman kardeşim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Âciz ve hem çok kusurlu kardeşiniz

Mehmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Risale-i Nur’a ve mübarek Üstad Hazretlerine hücum eden bir taş..

Uyku ile uyanık, rü’ya ile sayıklama arasında şurada burada saçma-sapan sözlerle dalalete kılavuzluk eden efendiler! İçinde bulunduğumuz bu asır tarîkat asrı değil, hakikat asrıdır. Deve ile menzil alan yolcular bir daha hasretiyle kavrulurken, nur-u Kur’an binlerce mu’cize ve kerametiyle bu uzun yolu Cenab-ı Hakk’ın izniyle uçsuz bucaksız çöllerden döndürüp en kısa ve en doğru bir yolu göstererek nur-u Muhammedî (A.S.M.) ile nur-u imana vâsıl eylemiştir elhamdülillah.

Ey deve yolcusu! Tayyareye bak. Sizler yola çıkmadan menzile ulaştı. Daha böyle kaç yüz yıl bu ibtidaî hayat, bu uzun yol devam edecek? Bağrı yanık yolcuya ebedî bir saadet deryası olan Kur’an ve iman kevserinden kana kana ne zaman içirebilecek? Yoksa deve de yolcusu ile beraber serab olup, kaybolup gidecekler mi?

Dinleyiniz ey kısa görüşlü, basma kalıp suret insanları! Şimdi sizlere mübarek Nur Üstadımızın büyük sözleriyle cevab verelim. Risale-i Nur’un tam hakikatını anlatmaya bizim değil, bu zamanda hiç kimsenin kudreti yetmeyeceği gibi onu ancak Cenab-ı Hak bildirir. Bizim en büyük düşmanlarımız olan şeytanlar, komünistler ve masonlar bu nuru söndürmeğe çalışmışlar ve fakat bir türlü muvaffak olamamışlar. İnşâallah hiçbir zaman olamazlar. Çünki Risale-i Nur

öyle bir nurdur ki, üfledikçe parlar. Çünki bu nuru Cenab-ı Hakk'ın izniyle Kur'an-ı Azîmüşşan yakmıştır. Bütün cihan gayret etse nur-u Kur'an'ı onun içinden süzülen berrak nuru Risale-i Nur'u söndüremez. Risale-i Nur'a girmeyenler, bu nurun kıymetini anlayıp takdir edemezler. Eski atalardan kalma meşhur bir söz vardır: Çift sürüp ekin ekmeyen, sofraya yemek dökmeyen, arı kahrını çekmeyen, balın kadrini ne bilsin? Bal Risale-i Nur'dur. Bu nur deryası dalalet batağından kurtarıp yıkayarak gönlünü ve ruhunu iman nuruyla dolduran öyle bir irfan ummanıdır ki, bu berrak deryadan süzülen tevhidler, iki cihan nuru Muhammeden-il Mustafa (A.S.M.) yoluyla Cenab-ı Hakk'a varır. Hayy-ı Kayyum olan Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn razı olduktan sonra isterse bütün cihan küsse ne çıkar? Yeter ki o razı olsun. Risale-i Nur en kısa ve en kestirme ve en doğru bir yolu talim eden öyle bir hak yolcusudur ki, gençliğimizi ve bütün Nur'a sarılanları Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle dalalet bataklıklarından kurtarıp iman ve irfan nuruna garkeder. Mesleğimiz tarîkat değil hakikattır. Rehberimiz Kur'an, şiarımız iman ve irfandır.

Nasılki bedeni rahatsız olan bir hasta doktoru ararsa, ruhî ve imanî hastalıkların tabib-i hakîmi ve komünist ve masonluğun tiryak ve panzehiri olan Kur'an ve onun bir âyinesi ve elmas kılıncı Risale-i Nur'dur. Risale-i Nur'da ne riyazet, ne sülûk, ne çille ve ne tarîkat merasimi olmadığı gibi en kısa yoldan Hakk'ı bilen ve saadete giden en kısa, nurlu bir yol ve gönüllerde yaşayan ruhî bir rabıtadır. Tenkidler, sizin gibi ağıza yakışmayan sözlerle değil, fikir mücadelesiyle olmalıdır. Bütün dünyanın Bediüzzaman diye büyük bir sıfat verdiği Üstadı, kendinizden aşağı görmenize karşı Yunus Emre Hazretlerinin şu kıt'ası hatırıma geldi:

İlim, ilim bilmektir. İlim, kendin bilmektir.
Sen kendini bilmezsen, bu nice okumaktır.

dediği gibi siz kendiniz yolun ne olduğunu bilmeden, işkembe-i kübradan ağız dolusu boyuna atıyorsunuz. Celaleddin-i Rumî Hazretleri ne için Mevlevî Tarîkatını kurdu biliyor musun? O mübarek zâtın zamanında bütün kanunlar ve bütün ahkâm şeriat-ı Muhammedî (A.S.M.) ve nur-u Kur'an ahkâmına göre hükmediliyordu. Fakat şimdi Avrupa kanunları ve hükmü yürüyordu. Eğer o mübarek zâtın zamanında da böyle birşey vaki' olsa idi,

Celaleddin-i Rumî Hazretleri Mesnevi veya Risale-i Nur gibi bir tiryak ve panzehir bulur ve onu talim ettirirdi. Çünki tarîkatla mahdud kimselerin imanını kurtardığı gibi, neşriyatla umumun imanı kurtarılıyor.

Bir de Üstadımızı Said-i Kürdî diye itham ediyorsunuz. Sizin Türk olduğunuz ne malûm? Kim bilir hangi karışık bir suyun tortusu ve döküntüsüsünüz. Çünki dinsizlik komitesine bilmeyerek yardım suretinde, dindar sîrette bir komünist olmak ihtimaliniz var.

Dinle ey gafil, karanlık zulümat selinin önüne katılan kendini bilmez adam! Bediüzzaman denilen o zât, nesli ne olursa olsun hakiki milliyeti İslâmiyettir. Fakat bu çok şefkatli zât, sizler gibi keramet değil, istikamet aradığı için daima kendini toprakla beraber bilip başına gelen felâketleri ve ona yapılan bütün eza ve cefalara siz gibi şekva değil daima şükran-ı nimet bilip rıza-i Hak için Eyyüb Aleyhisselâm gibi daima Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler etmiş. Hâlık-ı Zülcelal de bu mübarek zâta sabrının mukabili olarak, Risale-i Nur'u ihsan-ı İlahî ile âhirzamanda dalalete düşen bir kısım ümmet-i Muhammed'i kurtarmak için vermiştir. Elhamdülillah Cenab-ı Hakk'a binlerce ve yüzbinlerce hadsiz şükür olsun, Risale-i Nur'a sarılan bütün talebelerini kurtarmış. Şimdi de izn-i Hak'la Nur'a yapışan ehl-i dalaleti dahi kurtarmaktadır. Bunun için Cenab-ı Hak mübarek Üstad Hazretlerinden ebediyen razı olsun. Bizler hiç kimseye kötülük yapmamağa ve daim hasım olanları da ihvan eden bir mesleğimiz olduğu için, yine de iddia ediyoruz ki: Risale-i Nur'u okusunlar ve imanlarını kurtarsınlar, Cenab-ı Hak ıslah eylesin derken, "Güneş balçıkla sıvanmaz" diyerek ilmi ve irfanı ve imanı, insanlığı, beşeriyetin ve ebediyetin bütün esaslarını öğrenmek isterseniz, Risale-i Nur'u okuyun.

Âciz, çok kusurlu,
Nur talebelerinin son yolcusu
Osman Aydın

Kardeşlerim

Bu Muallim Osman, Ceylân'ın hapis arkadaşıdır. Ondan tam ders almış. İkinci bir Ceylân olmak kabiliyeti var. Medâr-ı hayrettir, duamda Nurcular dairesinde hergün isimleriyle yâd ettiğim iki sofî

meşrep, kendilerini satmak fikriyle bana ve Nura iliştiklerine dair mektup geldi. Ben gücenmedim, onları daha ziyade duama aldım. Aynen eskiden İstanbul'da eski partinin desiseleriyle bize ilişen malûm ihtiyar şeyh gibi, onları hem kendime mübarek kardeş, hem dost bildim, hakkımı helâl ettim. Fakat iki İhlâs Lem'alarını okumalarını arzu ediyorum.

Kardeşlerim, siz dahi böylelerden gücenmeyiniz, münakaşa etmeyiniz.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 19

Mektup 19

Beni Ankara'ya almağa çalışan Osman Nuri'nin bu mektubu, bera-yı malûmat gönderildi.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Huzur-u Nur'a Mecma-ul mezaya ve-l mehasin ve-l hakayık ve-d dekayık sahib-ün nur Bediüzzamanımız Efendimiz Hazretleri!

عليكم السين و اللام و رحمة اللّه و بركاته دائمًا أبدًا سرمدًا

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Ancak lütf-u Hak ve imdad-ı Muhammedîmiz ve himemat-ı reşadiyeleriyle ikametinize her an hâzır nâzır ve âmâde bir hale gelen medrese-i Nuriyelerini ebediyen ruh u canınızla kabul buyurmaları ve bir-iki aya kadar medrese-i Nuriyelerine teşrif buyuracağınızı tebşirleri ve va'd-i celil ve cemilleri abd-i âcizi ve bütün Nurcuları dilşad buyurdu. Ruhumuza ruh nefh eyledi. Allahımıza her an lâ-yetenahi hamd ü sena ve Peygamberimize de sayısız salât ü selâm ve zât-ı nuriyelerine de Allahımızdan kâffe-i sevdikleri hürmetine tazarru' ve niyazımız, hukukullah ve hukuk-u ibadın haklarına ahkâm-ı Kur'aniyeye evfak surette ve mihver-i lâyıkında ayarlanması için Efendimize ömr-ü tavil, sıhhat ve âfiyet-i tamme ve kâmile ve selâmet ve saadet-i sermediye şan-ı uluhiyetle mütenasib lütuf ve in'am ve ihsan buyurmasını leyl-ün nehar tazarru' ve niyaz ettik ve ediyoruz. Hemen Cenab-ı Hak

münacatımızı ahsen-i şerait dairesinde müstecab buyursun, âmîn âmîn yâ Muîn.

Eh-ı fillahümme! Bu kerre lütuf buyurulan name-i nuriyelerinde buyuruluyor ki: “Senin bu acib zamanda benim gibi bir bîçare, hasta ve garib hakkında büyük iyiliğinizi ve şefkatinizi âhir ömrüme kadar unutmayacağım. O yaptığın menzili ebedî bir medrese-i Nuriye olarak ruh u canımızla kabul ettim.” Bu beyanat-ı kudsiyelerine maruzat-ı abîdanem: İşarat-ı hakîmaneleri vechile cidden ve hakikaten a’ceb-ül acaib ve agreb-ül garaib zaman içinde yaşadık ve yaşıyoruz. Zamanın acaib ve garaibliği ne kadar kesb-i iştidad ederse hakla bâtılın müdafaa, muhafaza, münakaşa, muhavere ve mükâleme ve mücadelesi de o derece kesb-i suubet eyler. Fakat hakkı müdafaa buyuran hizbullah için sevab ve bâtılı müdafaa eden hizb-üş şeyatîn için ikab kesb-i azamet eyler. Tam bu anlarda hizb-üş şeyatîne karşı daima meydan-ı ibtilada hizbullahtan zât-ı nuriyelerini gördüm. Elhak buyurduğunuz gibi suret-i zahirede bîçare, garib-üd diyar, hastasınız; lâkin hakikatta meydan-ı ibtilâ ve imtihan ve elem ve akl-ı selime hitabda ilâ-mâşâallah arslanların arslanı, insan-ı kâmillerin ekmeli ve erşedi bir şah-ı merdan olduğunuzu, devr-i istibdad gibi devirleri şah-ı padişah ve reis-i cumhur ve erkân ve aveneleriyle birlikte lütf-u Hak imdad-ı Muhammedîmizle devirdiğinize, Hak ve halk ilâ âhir-üd deveran şâhid-i daimîdir.

Hülâsa-i maruzat-ı abîdanem: Medrese-i Nuriyeyi acib bir zamanda yaptırmağa muvaffakiyet-i abîdanem ancak avn-i Hak ve imdad-ı Muhammedîmizle ve zât-ı nuriyelerinin bütün hal ü şanınızla hallenmeyi nefs-i abîdaneme meşk ve örnek etmeğe yeltenmekten ibarettir. Hemen Cenab-ı Hak taklidimi tahkike kalb buyursun daimen ve ebeden âmîn yâ Muîn, yâ Nasîr.

Hizbullahın serfirazı Bediüzzamanımız! Medrese-i Nuriyelerini ebediyen bütün ruh u canınızla kabul buyurmak takdir-i kudsîlerinde bulunmaları hasebiyle ehl-i beytimle ve bütün Nurcularla îd-i ekber ettik ve ediyoruz. Lütf-u Hak’tan me’mul-ü kavîdir ki; Hak da halk da yurdun dâhil ve hâricindeki bütün Nurcular da bizim manevî, ruhî ve lahutî bayramımıza aşk u şevk ile iştirak buyururlar. Bir an evvel bütün varlığın külliyat ve cüz’iyatında tevhid-i Hak tecelli buyurur, ins ü cinn hakikaten sulh u sükûna kavuşuruz, bela-yı umumîden kariben eser kalmaz inşâallahü teâlâ sâdık-ul va’d-il emin.

Efendim! Müsaade-i celile ve cemilelerinize güvenerek zât-ı nuriyelerine bir an evvel medrese-i Nuriyelerine şeref-bahş etmek için (الصلح سيد الامكان) makamında bir teklifte bulunacağım. Mektub-u nuriyelerinde buyuruyorsunuz ki: “İki mühim sebebe binaen bir-iki ay burada bulunmaklığım lâzım geliyor.” Abd-i âciz bu beyanat-ı kudsiyelerine şöylece maruzatta bulunuyorum: Madem fem-i mübarekinizden ilk evvelâ “bir ay” sâdır olmuş. Lütfen bir ayı esas kabul buyurmalarını hassaten rica eylerim. Çünki zâtınızı hususi otomobil ile inşâallah bizzât alıp getireceğim. Yollarımızı iki ay sonra karlar kapatmak ihtimali pek çoktur. Bir ay kabul buyurulur ise, bu ihtimal azalır. Mektub-u nuriyelerinin zarfındaki tarihinden itibaren hesab buyurulur ise, bu Kasım ayının onbeşinde yazılıp postaya verildiği görülüyor. Şu tarihe göre önümüzdeki ayın onbeşinde bir ay tamam oluyor ve Cum’a günü hitam buluyor. Bu hesaba nazaran Rebi’ülevvelin beşine ve şimdi Aralık denilen eskiden Kânunuevvel tesmiye olunan ayın onbeşi oluyor. Bugün bir ay nutk-u kudsîleri vechile hitam buluyor ve gün de Cum’a oluyor. İnşâallah abd-i âciz Cum’anın kardeşi olan Cumartesi günü müsaade-i celileleriyle Emirdağı’na geleyim, zât-ı nuriyelerini alarak ruh u canınızla kabul buyurduğunuz medrese-i Nuriyelerine getirmek şerefiyle ebediyen mübahi olayım inşâallah. Bu şerefi abd-i âcize bahşetmek lütfunda bulunduğunuza dair kariben mektub-u nuriyeleriyle tebşiratlarınızı cihar-ı çeşm ile beklerim efendim hazretleri.

Kemal-i ta’zimat ve tekrimatla selâmlar ve hatırlar, iki cihanda aziz ve nail-i murad olmalarını Hak Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinden tazarru’ ve niyaz eyleriz. Pek mübarek ellerinizden takbil ile dua-i daimî ve ebedîlerini temenni eyler, Allah’a emanet eylerim efendim hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Münteha-i zirve-i hiçte

biricik abd-i gubar

Osman Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 20

Mektup 20

Eyyühe-l Üstadım-ül A’zam ve-ş şefik ve-l aziz ve-ş şems-ül hidaye ve-l vesilet-üs saade!

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
بِعَدَدِ ذَرّاتِ الْكَائِنَاتِ وَ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ
دَقَائِقِ عُمْرِنَا فِى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اَبَدًا
دَائِمًا اَلْف اَلْف آمِين

Çok sevgili, çok aziz Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Risale-i Nur’un bir aziz kahramanı ve Medresetüzzehra’nın bir âlî fedakârı ve rehber-i âhirzaman ve teselli-i ehl-i iman, sevgili Üstadımız Efendimizin en emin, en fedakâr, en muhlis, en sevgili şakirdi ve Risale-i Nur’un ne kadar yüksek ve ulvi bir muallim-i ekber, bir üstad-ı a’zam olduğuna ona tam bir talebe olmakla şehadet eden ve Nur’un dersinden aldığı bir hakikatla yirmi senedir bütün hayatını, malını, canını ve cananını bu hakiki can için ve canan için feda eden ve bu hayatının şehadetiyle hakiki ve tam hâlis fena fi-n nur olan ve bu sebeble Risale-i Nur’un ulvi haysiyet ve şerefine zerrecik bir şübhe gelmemek için maddî ve manevî haysiyet ve şerefini fedadan çekinmeyen, bu büyük cihad-ı ekberde Risale-i Nur’u neşretmekte cesaret ve metanette, tedbir ve harekette bağlılık ve tesanüdde, sadakat ve ihlasta bir kahraman olduğu gibi, ibadet ve takvada, ilim ve irfanda, huzur ve maneviyatta dahi büyük bir kahraman, her zâkir ve şâkir, münîb ve muhib, âşık ve hâmid, ârif ve muvahhid olarak

Risale-i Nur’un nuranî bir şakirdi ve o Nur’dan gelen feyiz ve in’ikasla ve ona tam sarılmasının ve ona tam bağlanmasının şehadetiyle akıl ve fikri hârika olduğu gibi kalbi ve ruhu dahi hârika olan sevgili Üstadımızın talebesi ve bütün Nurcular öyle bir kardeş ve ağabeye mâlik olmakla iftihar ettikleri ve ebediyen iftihar edecekleri kıymetli ağabeyimiz Hüsrev’in Risale-i Nur hesabına ve Risale-i Nur’un diliyle yazdığı ve Suriye’deki İhvan-ı Müslimîn’e gönderilmek üzere, (adresleri yanında bulunmadığından) biz bîçare hakir talebelerinize gönderdiği ve suretini alarak aslını İhvan-ı Müslimîn’e gönderdiğimiz bu çok güzel mektubunu siz sevgili ve çok mübarek Üstadımız Hazretlerine takdim ediyoruz.

Biz âciz ve hakir talebeleriniz kahraman ağabeyimiz Hüsrev’in bu çok kıymetli ve ayn-ı hakikat mektubuna bütün ruh u canımızla imza basıyor ve müşfik Üstadımız Efendimizden yalvarıyoruz ki, bu mübarek mektubu Lâhikalarımıza kaydedelim. Hem sevgili Üstadımız bizim çok kusurlarımızı ve hatalarımızı af buyursunlar. Bütün kardeşlerimiz binler hürmet ve selâmlarımızla mübarek el ve ayaklarınızdan öper, ulvî dualarınıza el açtığımızı arzederiz, sevgili Üstadımız Hazretleri.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Çok kusurlu, çok âciz talebeleriniz

Ankara Nurcuları

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok müşfik, çok mübarek ve çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: Binler selâm ve arz-ı hürmet eder, mübarek el ve ayaklarınızdan öper, sıhhat ve âfiyetinize dua eder, duanızı yalvarırız.

Sâniyen: Ankara'da Risale-i Nur'un fütuhatı bin mâşâallah, Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun gerek üniversite gençliği ve gerekse mühim mevkilerdeki kimseler arasında fevkalâde bir tarzda devam etmektedir.

Bir kısım üniversiteliler din mevzuunda her hafta konferanslar verecekler. Bunlardan bir kısmı tamamen Risale-i Nur'dan okunacak, diğerlerinde de Risale-i Nur'dan verecekleri konferans mevzuunu arayacaklar ve anlatacaklar aralarında birbirlerine kitab tavsiye ederlerken en başta Nur Risalelerini tutuyorlar. Bu Cumartesi akşamı birinci konferans iman mevzuunda bir Nurcu kardeşimiz tarafından verildi. Yedinci Rica'dan, Asâ-yı Musa'dan, Yirmiüçüncü Söz'den, imana dair olan bahislerden aynen okunmuştur ve şöyle demiştir: "Arkadaşlar! Vatan ve millet gençliğimizin her sahadaki terakki ve

tealîsini tahkikî iman dersini almakla, dinen kalkınmakla mümkündür. Evet dinen ve manen uyanacağız fakat birçok dinî malûmatlardan en başta imana dair olan bilgileri almamız lâzımdır. Zira en yüksek hakikat imandır. İmansız insan, insan olamaz. Sonra mason ve komünistler bütün kuvvetleriyle imana taarruz etmişler. Öyle ise bizim de bütün kuvvetimizle imanı kurtarmağa çalışmamız lâzımdır. Ve en evvel ve en başta imanımızı kurtaracak Risale-i Nur'u okumamız kat'îlerin kat'îsi olarak kat'î ve lâzım ve elzemdir. Bu vatanda yirmiyedi yıldan beri olan, tarihte görülmemiş bir eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içinde imanını muhafaza eden ve dalalet ve bid'atlara uymayan Risale-i Nur'dan tahkikî iman dersini alanlar olmuştur. Ve tarihte emsali geçmemiş bir taarruza, ancak Risale-i Nur'dan tahkikî iman dersini alanlar dayanabilmiş ve onlarla tarihî bir mücahede yapmışlardır. Görülüyor ki, Risale-i Nur'dan ferd ferd, şahıs şahıs tahkikî iman dersini almamız, ekmek ve suya ihtiyacımızdan ziyade olan zarurî bir ihtiyacımızdır."

Çok aziz ve sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Bu toplulukta üniversitenin her fakültesinden talebeler ve profesör ve meb'us da vardı. Risale-i Nur okunurken bunlarda husule gelen ahval-i ruhiyeyi anlatmağa muktedir değiliz. Risale-i Nur'dan feyiz alan bu kimseler, size lisan-ı hal ve kalleriyle çok fazla minnetdar olmuşlardır. Mübarek Üstadımıza her an her saniye minnet ve şükranlarımızı arz ediyoruz.

Sâlisen: Vekalette bulunan ve Nurlara çok müştak olup hayret ve takdir ve tahsinlerle okuyan Bedri Bey çok selâm ve arz-ı hürmetler ederek duanızı istirham ediyorlar.

Râbian: Zübeyr arzediyor ki: Çok aziz Üstadım Efendim Hazretleri! Risale-i Nur bu çok kusurlu talebenizi Adana'ya bağlı Islahiye kazasına tayin etti. Bu tayinde ihtiyarımız hiç karışmadı. İhtiyarımız olmadan kahraman Ceylan kardeşimizin yakınına gönderilmeden o kadar memnun ve mütehassis oldum ki, Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum. Siz sevgili Üstadımdan uzakta kalacağım. Bu cihetten fazla üzüldüm. Dua buyurun, Risale-i Nur'a ihlas-ı tamme ile çalışayım ve siz sevgili Üstadımızla daima berabermiş gibi olayım. Bugün Ankara'dan ayrılıyorum. Duanıza çok muhtacım. Allah'a ısmarladık der, arz-ı ta'zimat ve ihtiramla el ve ayaklarınızdan

öperim. Cenab-ı Hak siz sevgili Üstadıma sıhhat ve âfiyetle uzun ömürler ihsan buyursun. Dualarınızı daima makbul eylesin âmîn âmîn elfü elfi âmîn.

Buralardaki bütün kardeşlerimiz arz-ı hürmetle binler selâm edip el ve ayaklarınızdan öpüyorlar. Dualarınızı yalvarıyorlar. Biz de tekrar el va ayaklarınızdan öperiz efendimiz hazretleri.

Üniversite Nur talebeleri namına, çok kusurlu talebeniz

Seyyid Sâlih, Abdullah, Sungur, Ahmed, Zübeyr, Abdünnur

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 22

Mektup 22

Aziz, sevgili, muhterem, müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Arz-ı ta’zimat ve takdim-i ihtiramat eder, mübarek el ve ayaklarınızdan öper, duanızı beklerim. Sevgili Üstadım Efendim! Bazı ehemmiyetsiz sebeb ve maslahatlardan dolayı Ankara’ya kadar geldim ve buradaki kıymetdar Nurcu kardeşlerimizle nuranî sohbetlerde bulunuyoruz. Birkaç gün sonra kurb-u şerifinize varacağım ve el ve ayaklarınızdan öpmek şerefine nail olacağım. Urfa Nurcuları derin hürmet ve selâmlarını arzedip ellerinizden öpüyorlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu talebeniz

Ceylan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 23

Mektup 23

İstanbul üniversite Nurcularının mektubu bera-yı malûmat gönderildi. Hem Nur’un elmas kalemli pek hâlis ve sadık bir naşiri Hasan Âtıf beş-altı defadır bana Delâil-ün Nur ve Hülâsat-ül Hülâsa nüshalarından gönderiyor. Ben de o mübarek nüshaları Âtıf’ın hayrına tam müştaklara fiyatsız olarak hediye ediyorum.

Said Nursî

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, mübarek, kıymetli ve müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: Cenab-ı Hak’tan sıhhat, âfiyet ve uzun ömürlerinizi diler, en derin hürmet ve muhabbetle el ve ayaklarınızdan öperiz efendim.

Sâniyen: Hacı Osman Çalışkan kardeşimiz vasıtasıyla çok kıymetli selâmlarınızı aldık. Kalblerimiz inşirah buldu. Ondan daha evvel posta ile siz mübarek Üstadımızın çok değerli ve ayn-ı hakikat olan Adalet Bakanı ve Başbakan’a hitaben istidanızı da aldık. Fevkalâde memnun kaldık. Bera-yı malûmat gönderilen bu hakikatlı istidanın cerideler vasıtasıyla neşrini münasib görerek Sebilürreşad ve Doğu’ya götürdük. Gönderilmiş olan bu istidanın aynı ifade ve kelimelerle neşrini rica ettik. Onlar da siz mübarek Üstadımızın bir kelimesini bile değiştiremiyeceklerini itiraf etmekle beraber, daha geniş bir muhitin anlaması için yeni üslûba sokmak fikriyle müsaadelerinizi beklemektedirler. Biz kat’î surette buna tarafdar

olmadığımızdan, “Hiç neşredilmesin daha münasibdir” dedik. Hattâ Eşref Edib Bey matbaaya bile vermiş, lâkin hemen neşrine mani’ olduk. Artık siz Üstadımıza bu hususu haddimiz olmayarak arzediyoruz.

Sâlisen: Abdullah’tan aldığımız adresle Doktor Feyzullahzade Sabit Bey ile görüştük. Size çok selâm ve muhabbet ve arz-ı hürmetleri vardır. Risale-i Nur istiyor ve diyor ki: Bu asrın vazifesi, Risale-i Nur’un tercümanı olan Üstadımızındır.” Sık sık görüşeceğiz. Cevat Rıfat Bey’e selâmlarınızı tebliğ ettik efendim. Derecesiz memnun kaldılar ve selâm ve hürmetlerinin siz Üstadımıza tebliğini rica ile ellerinizden öpüyorlar. Bütün hayatını iman ve Kur’an hizmetine vakfeden Hazret-i Üstadımızın ihlaslı hizmetine hayrandır. Milletimizin bâhusus gençliğin ancak Risale-i Nur ile kurtulacağını ve gittikçe nurlanmakta olduğunu idrak etmiş.

Râbian: Buradan Câmi-ül Ezher’e bir arkadaş gidiyor. Ramazan’ın askerlikte arkadaşı imiş. Onunla bir Zülfikar gönderiyoruz. Temin edebilirsek bir aded eski huruf Asâ-yı Musa da vereceğiz. İnşâallah Hacı Kılınç Ali kardeşimizle Nur hizmetinde çalışırlar.

Efendim! Yeni harf tarihçe-i hayat gelmiş ve Isparta’ya gönderilmiştir. Oradan size herhalde gönderirler. Cevşen-ül Kebir ise henüz gelmedi. Salahaddin Çelebi de buradadır. Görüştük. İnşâallah gelince siz Üstadımıza gönderilecektir. Gençlik Rehberi’nin tab’ı ise hâşiyeler ve bir de önsöz için Hüsrev Ağabey’e yazmıştık, yeni cevab aldık. Üstadımızın sözü üzerine esasen hazır olan işlerin hemen teşebbüse geçtik. Hüsrev Ağabey ciltçiye hâşiyesi ile birlikte Gençlik Rehberi gönderdiğini yazıyor. Yarın Halil Bey’e giderek sandıktan alacağız inşâallah. Bir an evvel bu işin diğer hizmetlerimizin muvaffakiyetle olması ve muvaffak olmamız için dua ve himmetlerinizi bekliyoruz ve çok muhtacız efendim. Esasen hayırlı dualarınızla Nur hizmetinde çalışıyoruz ve Risale-i Nur sessiz fütuhatına devam ediyor, düşmanlarını mağlub ve zelil ediyor. Onların telaş ve çırpınmaları da bunu açıkça göstermektedir.

Medar-ı iftihar ve medar-ı saadetimiz olan aziz Üstadımız! Çok kıymetli vakitlerinizi zayi’ ettiğimizden ve çok kusurlarımla yazı yazmak cür’etinde bulunduğumuzdan dolayı affımızı rica ederiz.

Yalnız şurasını aziz Üstadımıza her zaman için söylemekte büyük bir haz duyuyoruz: İman ve Kur’an, Nur hizmetinde fedaiyiz veyahut bütün varlığımızı Risale-i Nur’a terk ediyoruz. Zira Risale-i Nur iman ve Kur’an hakikatlarını tam neşr ile tam liyakat kesbetmiş. Amma bu husus için de yine dualarınıza muhtacız efendim.

Efendim! Mürtedlerden en azılılarını Cehennem’e çabuk yollamak için her zaman için emirlerinize muntazırız. Siz ufak bir işaret etseniz hemen hazırız. Kusurlarımızın affını tekrar rica eder, hürmetle el ve ayaklarınızdan öperek dua ve himmetlerinizi bekleriz, rica ederiz efendimiz. Bütün kardeşler hususan Ramazan ve Mehmed Yazıcı ellerinizden öperler. Diğerleri ayrı ayrı arz-ı hürmet ile ellerinizi ve ayaklarınızı öperler efendimiz hazretleri. Gönenli Hâfız Mehmed ve Nimet Hanım çok selâm ve hürmet edip ellerinizi ayrıca öpüyorlar.

İstanbul Nurcuları ve üniversite Nurcuları namına

Abdülmuhsin ve Ziya ve Emin

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 24

Mektup 24

Salahaddin Çelebi'nin bu mektubunun bu parçası müjdelidir.

Bera-yı malûmat gönderildi.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Büyük müncî ve büyük dâhî, büyük mürşid, üstad-ı ekremimiz, efendimiz Bediüzzaman Hazretlerine!

Dünya zulmeti dağılır gibi Allahu Zülcelal Hazretlerinin mukadder kıldığı semavî âyetlerden tereşşuh eden Risale-i Nur'un o mukaddes vazifeyi bihakkın yapmasından dolayı imanını nurlandıranların şükranlarını takdim etmekle, büyük kusurlarımın affını rica ederim.

1- Âlem-i İslâma ve Hristiyaniyete hakikat-ı Kur'aniyeyi ve şer'iyeyi ilân etmeye lâyık olan Ayasofya'nın tekrar câmi olması için Hacı Nazif Çelebi gibi zâtlar Fatih'in İstanbul'u zabtının beşyüzüncü yıldönümünde namaz kılmağa açılmasına çalışmaktadırlar. İnşâallah muvaffak olacağız.

2- Necib Fazıl, Risale-i Nur'un Sözler, Mektublar, Lem'alar, Şualar gibi sünuhatla yazılmış âsârınızı aynen ve mektub ve saire lâhikalara aid kısımlarını da bugünkü edebiyatla yazabileceğini söyledi. Bu hususta Ziya Bey kardeşimiz de yazacaktır. Necib Bey diyor ki: Üstad Hazretleri beni kabul etse idi, bu müsaadeyi verirdi diyor. Bu kerreki istidaların suretlerindeki birkaç kelimeyi değiştirmekle Ziya Bey'in aynen yazılmasındaki ısrarına canı sıkılan

Necib Fazıl'a, Risale-i Nur'un eczalarında kelime değişikliği olmaz, fakat isdidada mana değişmemek şartıyla konabilir belki diyor. Üstadın üslûbu hârikadır, fakat bugünkü münevver diye geçinen adamlar bu yazı Bediüzzaman'ın olmasına hayret edecek diye bir misalle beyan etti: Padişah güzel elbise giyer ve bir meclise gelir. Orada ecnebi ve sair firenk sefirler ve vükela, padişahın iskarpininin üzerinde bir iplik veya bir toz olsa yaver derhal onu alır. İşte bu misalle ne demek istediğini anlattı. Neticede size sorulmasına karar verildi.

3- Isparta'dan yirmi kadar Sözler geldi. Ciltlenip size takdim edilecek.

4- Bizim Cevşen-ül Kebir yazılmış, yalnız tab' edilecektir. Şimdi kâğıt alacağım. Onbeş gün zarfında cilde gelir. Hemen size takdim edilecektir.

5- Ziya, Muhsin, Emin kardeşlerimiz Gençlik Rehberlerinin kâğıtlarının temini ile meşguldürler.

6- Câmi-ül Ezher'e ve Pakistan'a sefirine, Roma Vatikan Papa'ya birer Zülfikar hediye edilecektir.

7- Almanya'da Müslüman reisi Berlin Câmi imamına bir Zülfikar hediye edilmişti. Vasıta olan Hacı Bey söyledi: Berlin Gazeteleri de gayet kıymetdar olan Bediüzzaman Hazretlerinin Zülfikar'ı tayyare acentası Hacı Bey tarafından hediye edilmiştir diye yazılmıştır.

8- Sebilürreşad ve Büyük Doğu, Risale-i Nur'un neşrinde büyük vazifelerini takdir ve tebrik ediyorlar. Şimdi de İslâm Nuru ismindeki bir mecmua çıkartılacak. Ziya ve Muhsin Beyler de alâkadardırlar.

Buradaki bütün kardeşlerimiz mübarek el ve ayaklarınızdan öperler. Duanıza muhtacız efendim hazretleri. Cenab-ı Hak ebediyen razı olsun sizden ve Risale-i Nur talebelerinden.

Kusurlu ve günahkâr talebeniz

Abdurrahman Salahaddin Çelebi

Üstad-ı fâzılanemiz, efendimiz hazretleri!

Efendim, bu yazıdan sonra Câmi-ül Ezher'e kitablar hareket etmiştir. Ve şunları gönderdik: Zülfikar, yeni gelen Sözler Mecmuası, Tarihçe-i Hayat, yeni huruf Küçük Sözler.

Abdülmuhsin, Ziya, Emin

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İnşâallah elemsiz, kedersiz, âminen sâlimen Emirdağı'na varır, huzur-u hazrete girmek nasib ü mukadder olur. Aynen şu yazdıklarımı hazrete münasib ve müsaid zamanında lütfen bildirirsiniz.

Evvelâ: Hazreti daimen ebeden kalbî, ruhî, sırrî selâmlar ve hatırlar, mübarek ellerinden takbil ile dua-i daimî ve ebedîlerini rica eylerim.

Sâniyen: Son defa takdim eylediğim mektub-u abîdaneme lütfen ve tenezzülen bizzât cevablarını beklerim.

Sâlisen: Mehmed Çalışkanımız delaletiyle (هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى) selâm ve kelâm ve teveccühat-ı kudsiyelerini aldım. Fevkalâde memnun ve mütehassis oldum. Burada buyuruluyor ki: Ankara'ya gelirsem ne olsa orası kalabalık bir şehirdir. Pek çok insanlar benimle görüşmek ister. Ben ise otuz seneye karib bir zamandan beri görüşmeyi son derece azalttım. Esasen sıhhat ve âfiyetim de müsaid değil. Bu cihet hazreti a'zamî düşündürdüğünü, tevarih-i muhtelifede aldığım mektublardan da pek aşikâr anlaşıldığı için abd-i âciz bu ciheti a'zamî nazar-ı itibare aldım. Avn-i Hak ve imdad-ı Muhammedîmizle Emirdağı'ndan daha az bir surette görüşmesine ve rahatsız edilmesine meydan vermemek için tedabir-i maddiyenin maa-ziyade îcabları yapıldığını arzeylerim. Hattâ Bediüzzamanımızın Emirdağı'ndan Ankara'mıza getirilmesi

için fevkalâde maddeten nümayişe ve alayişe meydan vermeden getirmeyi ne şekilde düşündüğüm, Ceylanımızı da binnefs âgâh eyledim. Lütfen bu hususta tafsilât alabilirsiniz.

Râbian: Va'd-i celiliniz vechile inşâallah Ankaramızı an-karib şereflendirmek tebşiratınıza leyl ü nehar muntazır oldum. Medrese-i Nuriyenizin ne derecelerde mezheb ve meşrebinize uygun ve son derece müstakil, kapısı ayrı olduğuna dair Ceylanımızdan îcab eden tafsilâtı lütfen ve tenezzülen abd-i âciz pek büyük tevkir buyuruyorsunuz. Cenab-ı Hak hüsn-ü zannınızı Habib-i Kibriya hürmetine tahkik buyursun. Abd-i âciz zât-ı hakîmanelerinin binde biri bile olamadığımı Hak ve halk huzurlarından daimen ebeden mu'terif olduğumu arzeylerim.

.....

Sâdisen: Lütfen tenezzülen Ankaramıza şeref-bahş etmeleri lâ-şek velâ-şübhe pek büyük bir tecelliyat-ı İlahiyenin mazhar-ı mücellası olacağına bütün Nurcular mutmain-i kalbiz.

Sâbian: Kemal-i ta'zimat ve tekrimatla zât-ı nuriyelerini ve bütün Nurcularımızı selâmlar ve hatırlar, iki cihanda aziz ve nail-i murad olmalarını ve olmamızı Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinden tazarru' ve niyaz eyler, daimen ebeden dua ve irşadiyelerini temenni ile Allah'a emanet eylerim.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Zerre-i Osman Nuri

Osman Nuri'nin böyle mektubları sebebiyle bana mahsus kitablarımın kısm-ı a'zamını, benim için yaptığı küçük medrese-i Nuriyeye iki genç Said olarak Sungur'la Ceylan'ın nezaretinde o küçük medrese-i Nuriyeye gönderdim.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 26

Mektup 26

(Bafra'da Nur talebelerinin bir mektubudur)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ تَعَالَى اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Âlem-i İslâmın vesile-i nur-ul irşadı, fevz ü felahına hâdim üstadımız efendimiz hazretleri!

Asrımızda bütün dünyaya serpilen Kur'anın nurları lehülhamd Cenab-ı Erhamürrâhimîn'in tecelliyat-ı Sübhaniyesiyle tarîk-ı irşada müştak olan fakirlerin necat-ı imanı ile tenvire olan ihtiyacımızın mevhibe-i Rabbaniyenin taalluku ile köleniz Hacı Kemal'in tavsiye ve telkiniyle hasıl olan cehd-i ruhî ve aşk-ı maneviyeye medar füyuzatınızın mübarek nuranî meş'alelerinin mana âlemlerinde kesretle hasıl olan tecelliyatlarıyla başlayarak kalblerimize serpilmiş olması ve arkadaşlarımızdan Muammer ve Reşad'ın da ziyaret-i âlînizle hasıl ettikleri berekât-ı maneviye ile Risale-i Nur'un bizlere telkin etmekte olduğu füyuzat-ı İlahiyeden nasibedar olmakla, hakaik-i imaniyelerimizin vuzuhla inkişafına her ânımızın vesile-i felahı olması ve ehl-i imanın hararet-i aşkıyelerinin bir deva-i manevî ve maraz-ı ruhilerini tedavi ve takviye-i imaniyelerine medar hüccet ve bürhanların nimet-i ebediye esrarının telkin ettiği ruh-u maneviyeyi tezyid etmekte olduğundan muhitimiz ve civarlarında aynı aşk ve vecd-i ruhî ile sür'atle tekessür eden Risale-i Nur talebelerinin heyecan-ı aşkıyelerinin tekâmül etmekte olması itibariyle Cenab-ı Erhamürrâhimîn Hazretlerine milyonlar hamd ü senalar ile vesile-i felahımız olan siz efendimiz hazretlerinin sıhhat

ve ömr-ü âfiyetlerinizin âlem-i İslâm üzerinde şu’le-i nur-ul üstad alarak tul-ü müddet devam buyurulmasını niyaz eder, muhterem ellerinizi öper, devam-ı teveccüh ve dua-yı mübareklerinizi istirham ederiz efendimiz hazretleri.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ

İhsan, Reşad, Muammer, Şinasi, Hacı Kemal

Hamd Olsun

Yâ Rabbî! Günahkârız, beşeriz, değiliz melek
Affına muhtaçtır muhakkak kâinat, felek
Affın tecelli ederse yâ Rab oluruz masum melek
Şübhesiz kasdımız affına mazhar olmak gerek
Âciz, fakir, hakiriz huzur-u izzetinde
Nur-u İslâma kavuşturdun hükm-ü ezelinde
Mürşidi nasib kıldın bizlere lemyezelinde
Sâbit kıl imanımızı taatle ezelinde
Nur-u iman ile hep bizleri tezyin eyledin
Nur-u Nübüvvet ile bizleri teyid eyledin
Nurunu Nur Risalesiyle de tayin eyledin
Bediüzzaman Said’i rızana tahsis eyledin
Zulmette kalanları kurtardı Risalet-ün Nur
Kararmış kalbleri aydınlattı Risalet-ün Nur
Akideleri ıslah eyledi Risalet-ün Nur
Dinsizleri susturdu Risalet-ün Nur

Şinasi, Hacı Kemal

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 27

Mektup 27

Emirdağı'na kadar gelip çok mühim risaleleri Urfa'ya götüren ve Ceylan vazifesini gören Vahdeddin'in mektubunu bera-yı malûmat gönderiyoruz.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım!

Hürmet ve edeble ellerinizden öper, duanızla Nur hizmetinde çalışmak arzu ederim. Zât-ı âlînizi ziyaret ettikten sonra kendimi bu mukaddes davanın bir kölesi addetmeye müsaadelerinizi ve lütuflarınızı istirham ederim. Cenab-ı Hak bu davaya ihanet edenleri ıslah ve tecavüz edenleri de kahretsin. Ziyaretinizde nail olduğum dua ve irşadlarınız sayesinde ruhumun en karanlık ve kalbimin en gizli derinliklerini daha nurlu ve daha kavi görerek imanı kurtaran Risale-i Nur'a dört el ile sarılmağa çalışıyor ve her iki hayatın mevkilerini tayinde daha kolay ve daha emin bir vaziyet iktisab ediyorum. Yazık ki şimdiye kadar bu nur, bu hayat kaynağı Risale-i Nur'dan uzak, bîgane yaşamışız. Şâirin dediği gibi ben de derim ki: Yâ Rab! Onsuz geçen günlerimi ömürden sayma. Çünki şimdiye kadar insana has olmayan sessizlik içinde nebatlar gibi, taşlar gibi yalnız el ile tutulur, gözle görülür bir camid varlık olarak yaşamışız ve sadece boşlukta yer işgal etmişiz. Ve Cenab-ı Hakk'ın nimetlerine ve bize verdiği hayat nimetine karşı şükür vazifesini îfa edemeyen bir insan durumundayım. Bundan sonra ancak sizin duanız ve emrinizin irşadı ve Cenab-ı Hakk'ın lütfu ile bir insan ve bir müslüman olmak muradına nail olabilir. Âhirette Cenab-ı Peygamber Efendimiz

Hazret-i Muhammed Sallallahü Aleyhi Vesellem'in şefaatına mazhar olmak için mesaî sarfedebilirsem kendimi mes'ud bilirim.

Efendim! Cenab-ı Hak size âfiyet ve uzun ömür ihsan buyurarak sizi başımızdan, dua ve himmetinizi üzerimizden eksik etmesin, âmîn.

Kemal-i hürmetle ve edeble ellerinizden öper, peder ve vâlidemin selâm ve hürmetlerini arzeylerim. Kendilerine dua edeceğiniz müjdesine son derece sevinerek Cenab-ı Hakk'a şükretmektedirler.

Pürkusur köleniz

Mehmed Vahdeddin

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 28

Mektup 28

Şimdi Urfa’da Ceylan yerinde Nurlara sahib olan Kuyumcu Hacı Mehmed’in mektubudur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Ellerinizden hürmetle öper, dualarınızı bekler, âfiyetinize dua ederiz. Ceylan kardeşimizin Urfa’dan ayrıldığına her ne kadar kalben rıza göstermemiş isek de, maslahat şimdilik öyle olduğundan ve elimizde kesretle bulunan Nur Risaleleri siz sevgili Üstadımıza ve bu hizmette bulunan diğer mübarek Nurcu kardeşlerimize karşı olan hasretimizi izale etmekte ve ünsiyet-i kalb etmektedir. Temeli atılan Risale-i Nur neşriyatını Cenab-ı Hakk’ın yardımı ve siz sevgili Üstadımızın himmetiyle İhlas Risalesi’nde gösterdiğiniz kudsî düsturlara muvafık ve mutabık olarak devam ettirmeğe azmettik ve inşâallah da muvaffak olacağız. Tekrar selâm eder, mübarek ellerinizden öper, başta siz efendimiz olarak Hüsrev’e ve diğer Nur erkânlarına derin hürmetlerimizi arzederiz. Urfa’daki umum Nurcu kardeşlerimiz mübarek ellerinizden öperler ve dualarınızı isterler.

Çok kusurlu talebeniz

Hacı Mehmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 29

Mektup 29

Nur’un santralı Hulusi-i Sani birinci Sabri kardeşimizin bu hakikatlı uzun mektubu güzeldir. Fakat bu zamanda ehl-i iman mutlaka muarız muvafık dost ve düşman ne olursa olsun münakaşa zamanı değildir. Mü’min olan muarızların kusurlarına ehemmiyet verilmesin ve bakılmasın. “Vel’âfîne aninnâs” düsturumuzdur.

Said Nursî

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Üstad-ı Âlîkadrim Efendim Hazretleri!

Birlikte takdim ettiğim arîzamdan müsteban olacağı vechiyle birisi, Risale-i Nur şakirdlerinin namazları müteakib tesbihatlarına cehren olur-olmaz diye itiraz etmiş.

Hakir, bu hususta bir-iki kelâm yazmıştım. Oraya göndereceğim esnada hatırıma geldi ki, evvela Üstadıma arz ve takdim etmeden muhatabına göndermiyeyim. Afv-ı kerimanelerine sığınarak takdim ediyorum. Bu vesile ile dest ve dâmen-i fâzılanelerini a’zamî hürmetle öperim, Üstadım Efendim. 15 Safer-ül Hayr

Nezd-i faziletmeabîlerindeki bilumum hâlis ve muhlis kardeşlerime kalbler dolusu selâm ve dua ve hürmetlerimi arzeylerim efendim.

H.S.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Kardeşim Ali Efendi!

Geçenlerde Isparta Mimar Sinan Câmi-i Şerifi havalisindeki sohbetimiz esnasında, o civarda hoca sınıfından birinin gerek farzların akabinde okunan Salât-ı Münciye ve gerekse duadan sonraki zevk-i manevî ve feyz-i bâtınî semeresi olarak okuduğumuz tevhid, tesbih ve salavat-ı şerifeye rakîbane ve muannidane müdahale ve muaraza etmekte olduğunu hasb-el îcab bahsetmiştiniz. Bu mûcib-i esef itirazdan çok müteellim ve müteessir oldum. Her ne kadar bu âciz kardeşiniz ilim ve marifet denilen kıymettar cevherden çok müflis isem de, o nâhoş taannüde rıza göstermiş vaziyetinde kalmamak için, şurada hak ve hakikat bildiğim birkaç fıkrayı size yazıyorum:

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَاْتِيَكَ الْيَقِين emr-i celilinin meal-i münifi, Allahu a’lem bimuradihî teâlâ, ibadetin hadd ü hududu olmadığı ve nefs-i emmare mutmainneye varıncaya kadar sa’yin lüzumu anlaşılmaktadır. Binaen alâ zâlik itiraz edenlerin mutlaka kuvvetli bir enaniyet ve şeytana muti’ bir askerlik emel-i bâtılanesinde olduklarına şek yoktur. Bu habis zihniyette olan eblehleri Kur’an-ı Azîmüşşan مَنّاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيم âyetiyle levm ü itab ettiği sarihtir. Öyle gafillerin sözleri kendi kanaatlerinin mahsulü olmayıp kapaklık yapıyorlar. Plak gibi âhize

neyi aldıysa, ancak onu tekrar tekrar söylerler. Âdeta kendilerini deve âyinesinde görürler. Halbuki وَ فَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيم mefhum-u celili vechile edna mertebedeki bir ilim sahibi, en yüksek ve zül-cenaheyn bir allâme-i faziletmeabın tensib buyurdukları ve hususuyla sünnet-i seniyeye muvafık ders ve içtihadlarına dil uzatmak en büyük hata ve pek mezmum bir terbiyesizlik olduğu, isbata muhtaç bir dava değildir. Komünist meşrebli birçok masonların tahribkâr hücum ve hareketlerine bakmayıp da hasenat ve a'mal-i sâlihanın tezyid ve teksirine bezl-i vücud edenlere, hainane mümanaat ve münafıkane engel olmak, dava-i İslâmiyet eden hiçbir ferde münasib değildir. اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَ خُفْيَةً emr-i azîmin dekaik ve gavamızını ve hattâ serapa Kur'an-ı Hakîm'in ve Ehadîs-i Nebeviye usûl dairesinde meanisini, işaratını, rumuzatını, delalatını bilmeyenler, öyle kelâm-ı İlahîden bir hüküm ve mes'ele istinbat edemezler ve etmeye de hak ve liyakatları yoktur. Lâakal yarım asırdan beri ahkâm-ı Kur'aniyeye taarruz ve tecavüz edenlere, daha doğrusu Kelâm-ı İlahî-i Ezelî'yi perde-i nisyan ile setretmek emel-i bâtılane ve kasd-ı kâfiranesinde olanlara mukabil her nevi tehlike ve felâket ve işkence ve meşakkate hak uğrunda göğüs gererek merdane mücahede ve i'dam sehpalarına çıkmak gibi en ağır mülahazatı gözüne alarak, o cihette can ve başını müftehirane fedaya müheyya bulunan kim ise, Kitab-ı Kerim ve Kelâm-ı Kadîm'i vücuh-u adîdesiyle tefsir dahi onun hakkıdır. Künhünü, hakikatını anlamadığı bir kısım âyetlerin zahirine bakmakla veyahut başka bir din yıkıcıdan yarım kulak ve hasta dimağı ile yanlış telakki edip bu gibi hikmet ve sırrını anlamadığı en güzide mesaile münhasır zannedip -temsilde hata olmasın- hasırcının kumaş ve atlas tezgâhtarına karşı "Yahu ben senden aşağı bir ehl-i san'at mıyım?" diye mukabelesi kadar mezmum ve gülünçtür. Binaenaleyh şimdiye kadar hakkı saymayan, mukaddesatı bid'atlarla mübadeleye razı olup yorganını başına çekerek "adam sen de" deyip kendi keyfini, kendi zevkini, kendi menfaatini düşünenler, zamanında Kur'an-ı

Kerim'i benimsemediler. Emr-i bil-maruf ve nehy-i anil-münker ile memuriyeti üzerlerine almadılar. O baha yetmez hikmet hazinesine sahib olmadılar ki; şimdi o kanun-u İlahîyi ellerinde sened ve hüccet tutarak indel-hace istidlale lâyık ve müstehak olsunlar. اُدْعُوا رَبَّكُمْ ilâ âhir… emr-i münîfi Allahu a'lem bimuradihi ders verdiğini bilen kimselere şamildir. Bilmeyenler bilhassa şu zamandaki avam-ı mü'minîn için dersler ve tesbihat cehr-i a'lâ ve savt-ı sarih ile okunmalı ki, ümmi ve âmî müslümanlar malûmat-ı diniyelerini bari ağızdan öğrensinler. Hem o ânif-ül beyan münferiden zikr ü fikir edenler hakkında riyadan sâlim olmak gayesine matufdur. Elhasıl rıza-i İlahîyi tahsil emeliyle hafî ve celî îfa-i ubudiyetle ehl-i iman muvazzaf ve memur oldukları gibi alenî ve cehrî yapılması lâzım ve zarurî olan cihetler de çoktur. İnkâr da edilemez. Ezcümle bayramlarda tekbirler, cum'a ve pazar gece ve günlerinde salât ü selâm ve bilhassa haccın erkânından olan tavaf ve sa'yde gökler gürler gibi a'zamî cehr ile davet ve tekbirat ve Lebbeyklerin cehren suret-i îfası malûmdur. Risale-i Nur şakirdleri تَضَرُّعًا وَ خُفْيَةً emr-i Rabbanîsine muvafık namaz tesbih duasını hafî olarak dergâh-ı İlahiyeye arzettikten sonra cehren otuzüç defa "Lâ ilahe illallah" ve "Allahümme Salli alâ Muhammed" cehren okumak riya değil belki **(Hasiye)** âherin faide ve nef'ini arzu etmek ile اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ sırrına mazhar olmaktır. Hem "Efdal-üz zikri Lâilahe illallah ve efdal-üd duai Elhamdülillah" emr-i Nebevî-i tergibkârîsine imtisal ile beraber nihayetsiz fevaid ve fezaili mutazammındır. Bu usûle ittiba' eden bir mü'min vasatî bir hesabla bir senede yetmiş bin küsur kelime-i tevhid ve otuziki bin salavat-ı şerifeyi okumuş olur. Acaba şu zamanda ehl-i iman için bundan daha büyük külliyetli ticaret-i âhiret ve vesile-i necat olur mu?

Bu hakikate binaen her taat ve ubudiyet, lüzumî bir hikmet ve maslahata binaen yapmaktadır. Cüz'î ve küllî her zamanda olduğu gibi hassaten bu zamanda bütün mukaddesat üzerine zulmetli ve

sıkletli perdeler çekiliyor. Din-i Muhammedî (A.S.M.) ve İsevî (A.S.) ve Musevî (A.S.) gibi hak ve bâtıl umum edyan üzerine nev'-i beşerin ruhunu titreten, yüreklerine hançerler saplayan "Komünizm" gibi, âlemde misli görülmemiş habîs rejimler baş kaldırdı. Hakaik üzerine canavarca savletler yapılıyor. İnsanî ve İslâmî hâlâtı yutmak, esfel-üs safilîn caddesini tutmak ve tutturmak istiyorlar. "Lâ ilahe illallah Muhammedürresulullah Sallallahü Teâlâ Aleyhi Vesellem" kelâm-ı hakikat-nisarını ilân ve i'lam edip manen diyorlar ki: "Güruh-u dâllîn! Ey felsefe-i müfsidîn! Sizin dayandığınız ve taptığınız mamul, ma'dum, mezmum ve mahluk olan şeylerin hiçbirine zerre kadar kıymet vermiyoruz ve verilmez. Ancak şu vahdet ve kudret ve azametini ilân ettiğimiz, ancak binbir esma-i hüsna ve sıfât-ı ulyânın menşe' ve me'hazı olan Fâtır-ı Akdes ve Kadir-i Mutlak bulunan Allah-ü Azîmüşşan'ı Mabud-u Bilhak biliyoruz. Ve Sahib-i Şeriat Muhammeden-il Mustafa Efendimiz Hazretlerini bütün âlemlere meb'us bir resulü bulunduğunu her an yâdetmekle ikrarun bil-lisan ve tasdik-un bilkalb ve amel-i bil-erkânın lüzum ve ehemmiyeti izhar ediyoruz. İnkârına imkân olmayan bir hakikat ki; âciz bir surî insana -hâşâ sümme hâşâ- ma'budiyet süsü vererek perestiş derecesinde merbutiyet gibi bir cürm ve cinayete ictisar edenlere rağmen, kelime-i tevhidi bir hâtıf gibi cehren mükerreren okumakla hem Sahib-i Şeriat Aleyhi Ekmel-üt Tahiyyat Efendimiz Hazretleri hakkında "Sallû Aleyhi Ve Sellimû Teslima" emr-i Rabbanîsine ittibaen ilân-ı vahdet ve risalet-i Ahmediye (A.S.M.) etmek ile füyuzat-ı İslâmiye ve fezail-i imaniyenin âsârını tâ Arş-ı A'zama çıkarmak gibi zevkli ve tam yerinde bir ubudiyet daha tasvir olunamayacağı vâreste-i beyan ve izahtır. Şu halde her ehl-i imanın bilâ-itiraz mükellef olduğu bir vazife-i kudsiyedir. Ehl-i ilhad ve dalaletin alenî isyan ve inkârları karşısında ilmiye mensublarının bu gibi lüzumlu küllî ecr ü sevablı evrad ve ezkârına müdahale ve münakaşakâr cephe alanları Allah ıslah etsin diye dua etmekten başka ne çare olur?

Ey şaşkınlar! Asrımızın en faziletkâr, hem çok şefkatkâr bir kutbunun zulmetli bir vâdi-i helâke sür'atle yuvarlanan bîçarelere merhameten hadden efzun meziyet ve muhsenatını takdir ve tarif lâyık olmadığım nurlarıyla ıslah ve ihya, hem az bir vakitte çok sevablara müstağrak eden binler hassalı ve mûcib-i feyz ve intibah a'mal-i sâlihaya bilen bilmeyen her kişinin karışması en büyük

hadsizlik ve şâyan-ı esef bir insafsızlık değil midir? Dünyanın fâni işlerinde terakki etmek, maddeten zengin olmak için kendisini taştan taşa çarpan bir müslüman, bâki pek kıymettar âhiret saadeti ve âlem-i beka devleti için nuranî ve revnakdar derslerle meşgul ve bir derece bilgili ve manen zengin olsalar pek muvafık ve a'zamî ticaretli olmaz mı? Hem imanı takviye ve tarsine kuvvetli medar değil midir? Her türlüsüyle itiraz ve müdahaleye şâyan zındıka plânlarını âdeta meşru' gibi telakki ve kabul ve hattâ âmmeye kabul ettirmeye gayret, hem asrîlik meşrebinde olduğunu bilfiil müraîce isbat gayesiyle kendilerini küfre götüren ve ehl-i imana dehşet veren, "Allahü Ekber ile Tanrı uludur bir manadadır" ve hakeza gibi yanlış tevilleriyle, sabit katmerli hatalarını sevab addeden ve beş-on dakika zarfında okunarak hayatta nur, kabirde nur, Cennet-i behçet ve sürura vesile olan salavat-ı şerife ve dua ile meşgul olanların hak ve sevab her hareketlerine âdeta bir cürüm ve hata gibi ilişmek, ehl-i imanı gaflet ve atalete sevketmekten başka ne mana verilir? Aklı başında olan her mü'min zerre kadar tereddüd etmez ki, şu asırda ümmet-i Muhammed (A.S.M.) acınacak bir halde esasat-ı diniyeye pek bîgane kalmış malûm tarzda aşikâre surette o dersler okuna okuna, cahiller de büyük istifadeler edip hâfızalarına alırlar. İbadete merak ve hevesleri artar ve kuvvetlenir. Risale-i Nur ile alâkadar olan mahallerde bu usûl câri olduğundan, okumak bilenlerden maada cahil ve çoban sınıflarından salavat-ı şerifeleri, tercüman-ı ism-i a'zamı ve İsm-i Cemil ve sair uzun duaları ezber edenler çok oldukları gibi, âhir ömründe Kur'an-ı Kerim'i okur-yazar olanlar da çoktur. Bilmünasebe şunu da diyebilirim ki: İkinci Harb-i Umumî, cinayetkâr beşer için bir sille-i te'dib ve bir tufan-ı şedid idi. O mühlik (ateş-i tufan) arzı istilâ etti. Yalnız üç tarafı derya ile muhat yarımada halinde olan şu Anadolu'muz muhkem bir nevi gemisi üzerindeki hamûlesi ise Risale-i Nur ve tevabii olmakla manen sefine-i Nuh'u andıran bu mübarek memleket, o fetret zamanında milyonlar ehl-i imanın leylünnehar "Yâ Rabbenâ, el-eman el-eman hallisna minennar, ecirna minennar, neccina minennar" diye niyaz ve tazarruları o belayı def' u ref' ve ateşi itfa' etmiş, ancak bu nuranî muhit masun ve selâmet kalmıştır. "Elhamdülillah haza min fazlı Rabbinâ!" Yoksa bir kısım sebük-mağzânın yani beyinsizlerin iddia ettikleri gibi dirayetli rüesanın tedbirleri neticesi olmadığı, belki bir

mahz-ı inayet-i İlahiye olduğunu; koca İtalya devletinin ilk defa ve pek az bir müddet içinde mağlub ve münkarız olup ayaklar altında perişan kalması mes'elesi müddeayı isbat ile, tedbire istinad edenlerin çok yanlış davalarını cerh ve reddeder. Çünki İtalyanların Mussolini'leri bütün dünyanın en müdebbir diplomatlarının birincisi olarak iştihar etmişti. Onun meşhur tedbir ve dirayeti, o günde beş para bile etmedi. Gerçi dirayet ve feraset inkâr edilmez. Fakat öyle feraset ki; Cenab-ı Hakk'ın himayet ve sıyanetine tam itimad ve tevekkül ile kuvvetli dirayet birleşmek lâzım. Her ne ise. Böyle muarızlar bid'at ve rezaletleri hoş görüp, hikmet ve hakikatlı hasenata aleyhtarlık gösteriyorlar. Enaniyet ve hâsidliklerinden kendileri zikir ve fikre ehemmiyet vermedikleri gibi, başkaların dahi o feyzî ve nurlu yolda gittiklerine razı olmazlar. Bu gibi menfî ve menfur hareketlerin, hocalık davasında bulunanlarda zuhur etmesi garaibdendir.

Halbuki sair ehl-i iman tesadüfen bu derslerin okunduğu namazlarda bulunsalar, "Aman rica ederim bu güzel salavat ve dualardan geçmem, ben de isterim" diyorlar. "Vetevasav bilhakkı" sırrı ile gerek sırren ve gerekse cehren böyle bâis-i necat ibadetlere tergib ve teşvik için sarf-ı mesaî îcab ederken, öyleler bilakis mü'minleri duadan, niyazdan soğutuyorlar. Mü'minlerin terakki ve tasaffisine, böyle binler hassalı salavat ve daavat medar değil midir?

Belki eşedd-i ihtiyaç vardır. O güruh kimselerin o derece büyük hataları var ki; مَنْ لَمْ يَذُقْ لَمْ يُعْرَفْ hüküm ve mefhumunca hayır ve şerri seçmezler, her mes'eleye indî hükümlerini yürütürler. Gavs-ı A'zam ve Mevlâna Celaleddin gibi ekabir-i evliyayı zımnen tahtie etmek kadar cür'etkârlık yapıyorlar.

Çünki sırren ve cehren mes'elelerini mevzu-u bahs edenler o âlî makam sahiblerine haksız olarak ilişmiş oluyorlar. Netice ve gaye ve maksadımız Kur'an'a ve imana hürmet ve hizmet ise; bu gibi manasız, lüzumsuz kîl u kalleri bertaraf edelim. Müsbet şekilde bakılacak ve yapılacak çok vazifelerimiz bulunduğunu bilelim. Vesselâm.

Âciz kardeşiniz

H. Sabri

Haşiye: (Bkz. Mektup 16)

Üstad-ı A'zam Hazretleri Denizli'de emr-i yevmî gibi hergün talebelere birer tezkere lütuf buyururlar idi. Onlardan bir kıt'ası da aynı mevzu ve gayede yazılmış yukarıdaki, harfiyen suretini istinsah ettiğim bir intibah-ı emrî olmakla davamıza münasebeti cihetiyle tahşiye edilmiştir.

Âciz ve çok kusurlu H. Sabri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Candan sevgili Üstadım Efendim canib-i vâlâlarına!

Sonsuz hürmetlerimi takdimden sonra mübarek yed-i saadetinizi takbil ederim. Ömr-ü âfiyetinizi Cenab-ı Hak ve Rabb-ül Felak ve Feyyaz-ı Mutlak ve Tekaddes Hazretlerinden istirca' ve istirham ve istid'a eylerim.

Efendim! Bendeniz Hadım kazasının Gerhez Köyü'nden olup elyevm Konya'nın Karaarslan Köyü'nde ikamet etmekteyim. Mezkûr köyde imamlık vazifesinde istihdam edilmekteyim. Bundan iki ay mukaddem Konya'da Hâfız Mustafa pederi yorgancı Hacı Mehmed Efendi dükkânında konuşmakta iken, Asâ-yı Musa isimli Nur menbaından cereyan eden bir kitab-ı mübarek yed-i âcizaneme vâsıl oldu. Bu muhterem kitabı mütalaa ettim. Aynı zamanda açılan taze bir gül gibi, bütün letaifim ve ruhaniyetim açıldı. Ve bu kitab-ı mübareki bitirdikten sonra Zülfikar, Siracünnur, Sikke-i Tasdîk-i Gaybiye, Tılsımlar'dan birer risale, Eskişehir Mahkeme Müdafaası gibi kitab-ı şeriflerinizi okuyunca kendi nefsime hitaben dedim: Ey nefis! Sen dünya sekri ile meskûr olduğunu bil! Muhterem Nurları Nurlar dâhîsi otuz seneden beri taksimat-ı Nurdan dolayı mahkemelerde infilak eden bombaların misl-i ra'd sadâlarını işitmedin mi diye nefsimi ilzam ve itham edercesine bir zaman müteessir oldum. Bir taraftan da elhamdülillahi teâlâ Nur gemisinin mellahına (kaptanına) bir hizmetçi veya bir köle olacağımı farzederek

ferahnak oldum. Lütfen kabul buyurulmasını zât-ı samilerinizden beklerim.

Risale-i Nur elime geçtiği günden beri her an tarafınıza varıp zât-ı samilerinizi ziyaret etmek şerefiyle müşerref olmak arzusuyla yola çıkacağım zaman bir kabz, bir sıklet, bir fütur, bir müsamaha husule geliyor. Bunun sebebini anlayamadım. Kendi kendime şöyle bir tefekkür ettim: Herhalde benim bu nefsim gayet kirli olduğundan o âlî bahr-i enverde tathire müstaid olmadığım için ceryan gelmiyor diye düşünebildim. Malûm-u âlîniz efendim, elektrik makineleri çalıştığı halde, lâmba bozuk olunca yanmaz. Diğer taraftan da yani Risale-i Nur makinelerinden süzülmüş Asâ-yı Musa tezgâhında nescolunan taze lâmbalardan alıp masiva kiri ile kirlenen lâmba camlarını da değiştirmeğe muvaffak eden Rahîm-i Zülcelal, Kerim-i Zülkemal olan Rabbimize mahlukat adedince şükürler olsun.

Bu tarihten yedi sene mukaddem merhum olan pederim Mehmed Efendi Rahmetullahi Aleyh'ten aldığım bir ilim feneri ile nefsimi cadde-i şeriat ve tarîkata davete mücahede ile çalışırken, şeriat kitablarını mütalaa edip ehl-i imana sünnet-i Ahmediyeyi karınca kaderince alâ-kadr-il imkân beyana çalışırken, küfr-ü mutlak zındıka topu patladı. Mezkûr topun gayet semli dumanı baştan ümmetimin deccalı buyurduğu ülemayı mesmum etti. Malûm-u âlîniz, manzur-u fâzılaneniz İmam-ı Gazalî İhya'sında hadîs-i şerifler yazmıştır. Bendeniz 326 doğumluyum. Pederimden aldığım tasavvuf seyfi ile mezkûr deccallar ile çok harbettim. Fakat kendi nefsimi mezkûr seyfle katledemediğimden bir semere hasıl olmadı. Elhamdülillahi Teâlâ küfr-ü mutlak ve zındıka topundan zuhur eden zehirli ve acı sadâsını Nurlar sâikalarından çıkan şihab-ur rasad hakikatları münkirleri iskât etti. Elhamdülillahi Teâlâ mü'min muvahhidîni de ve ülema-i âmilîni de cadde-i azlemden cadde-i envâra vaz'etti. Otuz seneden beri çirkin çehreli ve gayet nâtıkaları acı

اِنَّ اَنْكَرَ اْلاَصْوَاتِ لَصَوْتِ الْحَمِير

sadâlarını Türkiye'den Akdeniz ve Karadeniz'in şimalinde susturdu.

Hak Teâlâ'ya hesabsız hamdolsun, Risale-i Nur'dan aldığımız parlak bir nurla bütün müslümanlar münevver olmaktadır. İnşâallahürrahman Nur risalelerini nesceden fabrikanın müdürü ve memurları daha çok nurlar saçacaklar. Kendi nefsime hitaben derim ki: Ey nefsim! Otuz seneden beri Kur'an-ı Azîmüşşan'ın nidasını yayan münadinin misl-i ra'd olan nidasını neden işitmedin? Bundan iki mah mukaddem işittin. Cenab-ı Kibriya ve Tekaddes Hazretlerine çok şükret. Hattâ yolunda canını feda et dedim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok günahkâr, âciz, abd-i hakir, talebe olmak isteyen ve Nur talebesi defterine geçtiğini kat'iyyen bilen talebeniz

Hatib Ahmed

Üstadım!

Birinci müşkilim: Malûm-u manzur-u fâzılaneniz başka kitablarda bilhassa ülema-i mütekellimîn (Rahmetullahi aleyhim ecmaîn) içtihad kapısı kapandı buyuruyorlar. Buna dair daha çok mes'elelerde muhalefet görünüyor.

İkinci Müşkilim: Bir hâfız Kur'an tilavet ederken Kur'an'a müteveccih olmak mı efdal, kıbleye müteveccih olmak mı?

Üçüncüsü: İspirto ile kahve, çay kaynatmak.

Dördüncüsü: Kadıhan rivayetiyle devr-i şer'iye mes'elesini Ebu Said-il Hâdimî bir kitabında ve Ali Efendi Feteva'sında daha bir çok kitablarda malûmunuz tahrir ediliyor.

Beşincisi: Birisi bankalardan alınan paralar.

Altıncısı: Bir zevc, zevcesi talak-ı selâse ile tatlik ettikten sonra zevc-i âhere varmadan nasıl helâl olur?

Yedinci Müşkilim: Zamanımızda elyevm mevcud olan müftülerin, vaizlerin, hurmeti Kur'an-ı Azîmüşşan ile sabit olan inhisarlar ve saireye gelen paralarla şu hükûmetten aldıkları paralar nasıl helâl olur?

Efendim, affedersiniz zamanımızda bu mezkûrat pek çok lâzım oluyor. Lütfen bu hususta bir kitabınıza muhtacım.

اَلّبَاقِی هُوَ الّبَاقِی

Ellerinizden öperim.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 31

Mektup 31

Eski usûl medrese dersi veren, Van tarafından Urfa'ya gelen ve orada iskân olan Molla Hamid'in mektubudur. Arabça yazılmış, Türkçeye tercüme edilmiştir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرّحْمنِ الرّحِيمِ

Mürşidimiz Bediüzzaman'ın canib-i âlîsine!

Her şeyin Cenab-ı Hakk'a karşı bir tesbih-i şükranesi olmakla, tesbih ve şükranemi îfa ediyorum. Bahasına kıymet takdiri mümkün olmayan besmele-i şerif ki, kitab ve defterler başına konuyor. Binaenaleyh şu mektubumun başını yeşil ve parlak mürekkeple nakş ve müzeyyen ettim. Meveddetini muhaberat ağızlarından kalemler dilleriyle arz-ı muhabbet ediyorum. Şol Allahu Zülcelal Hazretlerine medh ü sena cihetiyle suubet ve küdûratımız sürura mübeddel olmasından hamd ü senalar eylerim. Halkın en şereflisi olan Zât-ı Ulüvvücenab'a da salât ü selâm ile inşirah-ı hal ve ferahyab olduğundan salât ü selâmımı daima üzerlerine ve âl ü ashab üzerlerine geceler karardıkça gündüzler aydınlandıkça daima müstemirren salât ü selâm eylerim.

Bundan sonra güzel kokulu ta'zimat-ı fâikamla dua ve selâmı zât-ı âlîkadirlerine ihda ve sabahleyin âleme nurunu işrak eden güneş misillü gayet menfaatlı hisseleri zât-ı ulüvvmeabînize lâyık ve münasib görerek şu satırlarla ifham ve tefhimden âciz oluyorum. Maa-l kusur kabulünü istirham eylerim. Zira nice Rabbanî sırlar madeni ve nice Samedanî marifetler mahzenisiniz ki, ancak hadîs-i şerifteki تَخَلَّقُوا بِاَخْلاَقِ اللّٰهِ وَ بِاَخْلاَقِ

رَسُولِ اللّٰهِ sırrına mazhar düşen marifet deryası ve eltaf-ı inayetmeabî ümid ve arzukeşlerin melce-i penahı zât-ı veliyy-ül ekremîlerine mahsus ve müntehî olduğundan hemen Hüda-yı Müteâl Hazretleri ömür ve âfiyetlerini müzdad ve hayatbahşa-yı ümid ve visal ve bu sayede biz âcizlerine terahhum buyursun. Mürseller Ulusu hürmeti için dualarımız kabul buyurulsun. Hazretinizden dua-i hayriyenizi rica ve daima nazarınızdan kaybolmayıp mukaddes kalbinizde hazır bulunmamı niyaz ile ellerinizi ve ayaklarınızı öper, Allahu Teâlâ'nın selâmını sizlere, talebelerinize, ülemanıza, akrabanıza, ahbablarınıza tahiyye ediyorum.

Eğer ayağınız türabına yüz süren fakir bendelerinden sual buyurulursa, sizlere olan şevk-i dinî borcumu îfa ile mükellef ve şikayetim ise zât-ı âlînizden umuyorum ki; Bukaî kavlinin manasını, Esteîzü billah وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا اِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ kavl-i keriminde Hatib Şerbetî tefsirindeki müşkilatımın hallini ve hal-i ahvallerinize dair haberlerle serîan cevabınızı rica ediyorum. Abdülkadir-il Kaderî ve cemi' talebelerimle ellerinizi ve ayaklarınızı öper, hayır duanızı diriğ etmemenizi temenni ve istirham ediyoruz. Artık siz de îfa buyurunuz. Hâzâ kavl-ül Bukaî ilâ âhirihi hal ve tefsiri Üstad-ı Ekremîlerine mahsus ve matuftur.

Molla Abdülhamid

Bu Arabça mektubu Türkçeye tercüme eden talebeniz, aynı derece hürmetlerimle hâk-ı pâyiye yüz sürer ve sonunda وانى الاسطار سطون سطرًا لقائل يا نصير يا نصير نصرًا recziyle kelâmına nihayet verir.

Çok kusurlu talebenizden
Atabey'li Hasan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 32

Mektup 32

Eş-şeyh-ül kâmil Said-ün Nursî Hazretleri

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ على من لديكم

Emirdağı

Resail-ün Nur Külliyatınızdan mahrum bulunan Karadeniz sevahilini nurlandırmak, bu neşir hizmetine iştirak imkânına mâlik olabilmek üzere bütün eserlerinizi küll halinde göndermek lütf u inayetinde bulunmanızı ehemmiyetle ve müsta'ciliyetle rica ve istirham ediyoruz. Bu külliyatın tatlı rü'yalarıyla meşgul bulunduğumuz şu günlerimizde fazla beklemeğe sabr ü tahammülümüz kalmadığından sür'at-i mümkine ile irsallerini temin ettirmeniz ekîden müsterham ve mütemennadır. Bilvesile ellerinizden öperek, iyi dualarınızı istirham eylerim.

Avukat, Elhac

Abdülgafur Zekâi Karaismailoğlu

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 33

Mektup 33

(Ali İhsan Paşa'ya yazılan bir mektubdur)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, kahraman kumandan Ali İhsan Paşa Hazretleri Ağabeyimiz!

Evvelâ: Selâmet-i din ve vatan namına çektiğiniz zulümlerden biiznillahi teâlâ kurtulduğunuzdan, vatan ve milletin dahi kurtulduğundan zât-ı şevketinizi tebrik eder, hürmetle ta'zimle ellerinizden öperim.

Sâniyen: Malta'dan firarınızda, orduya ilk teşrifinizde Çay Nahiyesindeki karargâhınıza gelirken paşam hazretlerini bendeniz istikbal etmiş ve yol göstermiş idim. Aziz Paşam! Gazetelerde yazılarınızı okumaktayım ve çok sevinmekteyim. اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Paşam hazretlerine şunu arzedeyim ki ve hakiki ve kat'î söylüyorum ki: Bugünkü zaferin ve yarınki satvetin, azametli şevketin, kudretin, saltanatın, Hazret-i Ömer Radıyallahü Anh ve Fâtih, Yavuz hazretlerinin devirleri gibi bir devr-i adaletin muhakkak inkişafı Bediüzzaman Said Nursî hazretlerinin sayesinde olmuş ve olacaktır. Aziz Samsun meb'usumuz Hasan Fehmi Alişanzade kayınbiraderim Haşim Beylerle Bediüzzaman'ın mübarek payelerine

yüz sürerek dua-i hayriyelerini kazanmanızı dinî ve millî selâmet ve saadetimiz namına arz ve istirham eylerim. Bu fakir İhsan'ın da selâm, ta'zim, hürmet, muhabbet ve hasretlerini lütfen söylersiniz inşâallah. Millî mücadelede Birinci Ordu'dan ayrılırken, kör sağır o menhusların şerrinden ayrılırken şöylece nutuk vermiştiniz, hülâsat-ül hülâsasından:

Arkadaşlar! Îcab-ı hal aranızdan ayrılıyorum fakat kalbim, ruhum sizinledir. İstikametten ayrılmayınız. Hakikata göz yummayınız. Bu necib Türk Milleti muhakkaktır ki zaferi kazanacaktır. Allah bizimledir.

Bu mübarek kelâmınıza bir muhabere bölük kumandanı şöylece mukabele etmişti, hülâsat-ül hülâsa: Paşam, paşam! Biraz eğiliniz. Minareye bile eğilmek payı verebiliyorlar, esneme payı bırakıyorlar, demesi üzerine tekrar mübarek kelâmınıza başlayarak:

Arkadaşlar! Hakikat karşısında kimseye boyun eğmeyiniz. Boyun eğilecek bir kuvvet, bir kudret, bir azamet, bir saltanat vardır ki o da Allah'tır, demiştiniz.

Aziz Paşam! İşte şimdi Bafra'da bir bakkalcık dükkânında imrar-ı hayat edegelmekte olan Samsun'lu Ali oğlu İhsan bendenizin âcizane, fakirane, zelilane, bu millet-i necibeye duadan başka bir vazifesi yok gibidir. Yolunuz açık olsun, Allah yardımcınız olsun, Resulullah ve tabileri sizinle beraber olsun, âmîn yâ Muîn.

Bafra'da Alaçam Caddesinde Samsun'lu Bakkal İhsan bendeniz. İstiklâl Harbi Mülga Garb Cephesi ve Birinci Ordu'da muhabere takım subaylığı yapan âciz ve nâçiz, fakir, pürtaksir Samsun'lu Ali oğlu İhsan bendeniz tekrar arz-ı ihtiram eylerim ve o güzel ve kahraman mübarek ellerinizden öperim.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 34

Mektup 34

(Samsun meb'usu Hasan Fehmi Bey'e yazılan bir mektubdur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşimiz, muhterem hocamız Hasan Fehmi Efendi hazretleri!

Evvelâ: Bediüzzaman Said Nursî Efendimiz hazretlerinin mübarek dua-yı şeriflerine dâhil edildiğinizden sizi tebrik ederim ve müjdelerim ve mübarek ellerinizden hürmet ve muhabbetlerimle takbil eylerim.

Sâniyen: Melfuf mektubu kayınbiraderim, Samsun meb'us-u muhteremi, Çarşamba'lı Alişanzade Hâşim Bey'e lütfen verirsiniz ve diğer mektubu Ali İhsan Paşa hazretlerine tarafımdan takdim edersiniz. Paşa hazretleri Kuva-yı Milliye harbinde benim Birinci Ordu kumandanım idi. Bendeniz de Birinci Ordu Muhabere Bölüğü Takım Subayı idim.

Sâlisen: Ankara'da bulunan Risale-i Nur şakirdleri, aziz sıddık kardeşlerimize selâmet-i din, vatan namına a'zamî yardım ve muhabbetlerinizi rica ve istirham eyleriz.

Râbian: Baframızın sâbık Evkaf Memuru Hasan Fehmi Erdoğan Ağabeyimiz, kıymetli aziz sıddık kardeşimiz Ankara'dadır. Sofi âlîcenab mahdumu Riyaset-i Cumhur Muhafaza Kıt'ası Doktor Edib Erdoğan Bey'dir. Lütfen zahmet olmazsa din ve millî vazife-i mukaddesemiz hesabına Fehmi Bey'i ziyaret edip şu küçücük muhabbetnamemi takdim buyurmanızı istirham eylerim.

Hâmisen: Ali İhsan Paşa hazretleriyle kayınbiraderim Hâşim Bey'in Üstad Hazretlerinin ziyaret-i âlîlerine yüz sürmelerine delalet buyurmanızı candan rica ve istirham eylerim. Mübarek ellerinizden tekrar tekrar öperim efendim hazretleri.

رَبَّنَا لاَ تُخْرِجْنَا مِنَ الدُّنْيَا اِلاّ مَعَ الشَّهَادَةِ وَ الاِيمَانِ آمِين

dua-yı şerifleriyle mektubuma son veririm, aziz ve necib meb'usumuz, hocamız, efendimiz.

Hürmetkârınız, pür-taksir, alîl ve zelil duanıza muhtaç

Samsun'lu İhsan bendeniz

Cevabına muntazırım efendim.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 35

Mektup 35

(Samsun meb'usu Hâşim Bey'e yazılmış bir mektubdur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık biraderim, muhterem Samsun meb'usu Hâşim Bey!

Evvelâ: Din ve vatanımızın i'lasına son derece gayret ve yardımda bulunmanızı, candan gelen ricalarımızla arz ve istirham eyleriz.

Sâniyen: Ankara'da bulunan ve bu aziz dinimiz ve vatanımız uğrunda can ve mallarını feda ederek birçok zulüm ve işkencelere göğüs gererek, biiznillahi teâlâ çalışmış ve kıyamete kadar çalışacak olan Risale-i Nur şakirdlerine lâzımgelen yardım ve delaletlerinizi mukaddes ve dinimiz ve sevgili vatanımızın selâmet ve saadeti namına pek çok rica ve istirham eylerim. Mübarek ellerinizden doya doya öperim. Pek büyük kusurlarımın affını âlîcenab, şerefli, kahraman, sabırlı, ciddi, din ve vatan uğrunda hiçbir şey esirgemeyen biraderimden çok rica ederim. Hastalık daha doğrusu o azîm günahımın cezasını elbette çekmeli idim. اَلْحَمْدُ لِلّهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى Fakat bu arada sizleri

gücendirdiğimi zannediyorum. Affetmek büyüklerin şanındandır değil mi efendimiz?

Mustafa Beyefendi ile arasıra Samsun'da ve Bafra'da görüşmek nasib oluyor. Eğer bütçem müsaid olsa idi, İstiklâl Harbi hatırasını canlandırmak ve aziz sadık demokrat meb'uslarımıza vicahen de arz-ı hürmet etmek üzere Ankara'ya gelecektim. Mevlâ nasib eyleye, âmîn.

Sâlisen: Zât-ı âlînize hakiki ve kat'î olarak söylüyorum ki, bugünkü zaferin ve yarın gelecek ve satvetin, azametin, şevketin, kudretin, saltanatın muhakkak inkişafı dahi Bediüzzaman Said Nursî efendimiz hazretlerinin sayesinde olmuş ve olacaktır. Samsun meb'usumuz, muhterem Ustazade müderris aziz hoca efendimiz daha iyi bilir ve takdir ederler. Din ve vatanımızın ve âlem-i İslâm kardeşlerimizin selâmet ve saadeti için Alişanzade Hâşim ve Hasan Fehmi efendimiz, Ali İhsan Paşamız gibi aziz ve sadık Demokrat meb'us efendilerimizle birlikte bu zât-ı şerifin mübarek babalarına yüz sürmenizi pek çok rica ve istirham ederken, mübarek ellerinizden tekrar tekrar öperim.

Ey Azîm Allah! Sen ehl-i İslâma nusret ver. Zalimleri perişan eyle âmîn.

Yâ Rab bu abd-i ruy-i siyah
Dergâhını kılam penah
Ettimse de yüzbin günah
Affındır ancak melceim yâ İlahî!

Hürmetkârınız, fakir, garib, âciz bendeniz El-malûm enişteniz İhsan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, âlîcenab ağabeyimiz!

Malûm-u âlîleridir ki, Ankara'da Risale-i Nur şakirdleri ciddi, samimi, fedakâr, mücahid kardeşimizle görüşürsünüz. Medrese-i Yusufiye kahramanlarımızla teşerrüf ettiğiniz zaman bîçare Samsun'lu İhsan kardeşinizin de selâm, hürmet, muhabbetlerini lütfen ve merhameten söylersiniz. Fakiri de duadan unutmasınlar. Risale-i Nur'un müellifi, büyük mütefekkir, üstad-ı azîm Said-ün Nursî Bediüzzaman efendimiz hazretlerini ziyarete gidip, teveccüh-ü âlîlerine mazhar bulunduğunuz zaman inşâallah İhsan fakir, garib, bîçarenin de selâm ve hürmet ve ta'zimat ve hürmetlerini lütfen söylersiniz. Hasretle mübarek ellerinizden öperim aziz ağabeyciğim.

Hürmetkârınız, kusurlu ve duanıza pek çok muhtaç,

El-malûm kardeşiniz,

Samsun'lu İhsan bendeniz

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 37

Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, aziz, sıddık, müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Evvelâ: Cümle Nurcu kardeşlerimizle beraber istifsar-ı hatırla selâm-ı mahsus eyler, hasret ve iştiyakla mübarek el ve ayaklarınızdan öper, sıhhat ve âfiyetinize gece-gündüz dualar eder ve dualarınızı bekleriz.

Sâniyen: Risale-i Nur’un nuruna dayanamayan ilhad ve istibdadın inşâallah tamamen mağlub ve müzmahil olmasına doğru görülen emareler meyanında mecmualarımıza kavuşmamız ve tarihçe-i hayatın en mühim mes’elesi olan Medresetüzzehra’nın Van’daki temelleri üzerine Reis-i Cumhur tarafından Meclis’te söylenen ve radyoda yayınlanan nutuktan anlaşıldığına, sevgili Üstadımızın da tasdiki ile tahakkuk eden Doğu Dârülfünunu ve mekteblere din dersleri mecburî okumak ve yeni çıkan kanunlar ile cebbar ve zalimlerin evvelce sevgili Üstadımızı ve Risale-i Nur’u imha için o çok lastikli ve dindarlara bir köstek olan 163. maddeye ek olarak “Said-i Kürdî’nin faaliyetine mani’ olmak için” kaydıyla Meclis’te alenen ilân edilen fıkrasına mukabil, hürriyet-i fikir ve kalem ile müellifin kanaatlarına hürmet ve onu sıyanet kanun altına alınıp

resmîleşmek ve kat'îleşmek üzere oluşu, Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanıyla artık merhum Hasan Feyzi kardeşimizin haklı ve hakikatlı şehnamelerinde umduğu ve müjdelediği günler, sevgili Üstadımız nasib-i müyesser olmasını Kadîr-i Zülcemal'den âcilen ve cümlemiz hakkında kabul buyurmasını temenni ve niyaz eyleriz.

Çok müşfik Üstadımız! Ahmed Kureyşî kardeşimizle gönderdiğiniz müjdeli selâmlar, sıhhat ve âfiyet haberlerinizi bizleri son derece memnun ve mesrur eyledi. Cenab-ı Hakk'a şükürler olsun, İnebolu'muz dualarınız berekâtıyla her zamankinden daha gayretli olmak azmindedir. İnşâallah yakın zamanda Cevşen-ül Kebir münacat-ı Peygamberî tekemmül edecektir.

Sâlisen: Ramazan-ı Şeriften bu tarafa lütufkâr irşad ve himmetlerinizle Samsun ve Bafra'da teveccüh eden vazifemize lâyık olabilmek için karınca kudretince âcizane çalışmaktayız. Son hafta içinde hem oradan bir kardeşimiz gelmiş, hem de vasıtamızla birkaç zâtlara mektublar yazıp göndermişler. Bunları ne yapmak lâzım diye Nazif ve diğer kardeşlerimizle istişare ettik. Nihayet sevgili Üstadımıza arzetmeyi muvafık bulduk. Evvelce olduğu gibi Hüsrev Ağabeyimiz vasıtasıyla göndermek, kalabalık olduğu için külfetli olur diye doğru siz sevgili Üstadımıza affınıza sığınıp takdim ediyoruz. Zât-ı Üstadaneleri arzu ve münasib görürlerse mektubları sahiblerine irsal buyururlar. Bu meyanda oradaki kardeşlerimizin durumlarını aydınlatmak bakımından oradan gelmiş mektublarını leffen takdim ediyoruz. Zira Bafra ve Samsun bütün Risale-i Nur eczalarını ve mektubları peyderpey göndermekte olduğumuzdan, inşâallah orası yeni bir küçük Isparta olmak dualarınız berekâtındandır. Ayrıca Berber Osman kardeşimizin de bir mektubu leffendir. …… Müdürü olan Emin Bey'e ve diğer yüksek mühendis Osman Bey'e mektublar ile birkaç müracaatlarından sonra cevab ve takım mecmualar gönderildi. Ve Bafra kardeşlerimize yeniden yazıp Yirmidokuzuncu Mektub'un mühim dört parçasını (Ramazan, Turuk ve Hücumat gibi risaleleri) bugün posta ile gönderiyoruz. Cenab-ı Hak rıza-i İlahiyesine muvafık tesirler halk buyursun, âmîn.

Râbian: Çok sevgili Üstadımız! Anne ve babamızdan müşfik hem ihtiyar hem hasta hem garib ve bîçare geçen hayatınız bizlere çok hicran oluyor. Siz sevgili Üstadımızı hiçbir an unutamıyoruz. Elimizden duadan başka bir şey gelmiyor. Ancak her derdlere

derman olan risalelerinizi tavsiye ederken, şifa ve manevî kudret ve kuvveti Nurlarda bulduğunuzu aynelyakîn olarak bildiğimizden biz de öyle teselli olmaktayız. Bu kerre İnebolu Medrese-i Nuriyesi sevgili Üstadımıza üç cilt içinde Sözler'in kısm-ı küllîsini ihda eder. İnebolu, Anadolu, bütün ehl-i iman, evlerimizdeki yavrular, anneler, yetmişlik ihtiyarlar, hastalar ve alîller ey sevgili Üstad ve muazzam nur-u Kur'an bütün bunlar ancak nurunla, Risale-i Nurunla derdlerini dindiriyor ve dindirecekler. Her an şimdiye kadar şeni' ve ceberut bir tecavüzle senelerden beri damarlarımızı mikroplarıyla doldurup deşen, evlerimize kadar giren âdetler, bid'atlarla insanlığı saran dinsizlik ve komünizm cereyanlarına karşı hayatınız boyunca yılmadan çarpışmış, asırlık bir vücudun bütün kan ve kuvvetini o yolda harcayıp akıttınız. Bugün bu imanlı savaş yolunda komünizm ve o kızıl ejderle yüz yüze iç içe bulunduğumuz halde, tâ dünyanın öbür ucunda aynı izi arayan saf ve muti' Anadolu yavrularının dünyaya nümune bir şecaat-ı diniye ile şehid düşerken, âh sevgili Üstadımız senin mahkemelerdeki arslanlar gibi coşan Haydarî-misal na'ralarınız ve bu millete şefkat-i merhametinizden gelen çok derin tesirlerinizden damlayan kanları vücudumuzun her zerresinden işitir ve hisseder gibi oluyoruz. Hattâ hayalimizde Risale-i Nurlarını yazan kaleminden damlayan her damla, aynı şehidin kanı. Fakat bu şehadet damlaları toprağa düşmüş bir tohum gibi, her bir harfi ve kelime olan o şehid kanlarından binler gaziler, fâtihler sünbülleri vermiş ve veriyor. İşte bu ordu, vatanın harîm-i ismetinden ciddi ve neticesi zafer olması müeyyed olarak dinin ezelî düşmanlarını boğacak, koğacak, onları nuruyla yıkacak, bütün beşeriyetin hasretini çektiği ve onun için çırpınıp ağlaştığı saadet-i dâreyni bahşedip armağan bırakacak.

Sevgili Üstadım! Seni o günlerin başında görmek, bütün ruh u canımızla temenni ve niyaz ederken hürmet ve hasretle ve iştiyakla el ve ayaklarınızdan öperiz sevgili Üstadımız efendimiz hazretleri. Şimdiye kadar çok müracaatlar ile Nur Risalelerinden isteyenlerin emanet selâm ve hürmetlerini tebliğ ile kesb-i şeref ü hasret eylerim efendim.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Duanıza muhtaç İnebolu Nurcuları namına
kusurlu talebeniz İbrahim

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 38

Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok müşfik Üstadım Efendim!

Zülfikar'ın Mu'cizat-ı Ahmediye bahsinde dua-yı Peygamberî (A.S.M) tamamen kabul olunduğuna dair mütevatir hadîsleri okurken, bilebildiğim onbir senelik Risale-i Nur alâkadarlığımdan beri gerek Lâhika mektublarında gerek hususi dualarında ve gerekse Risale-i Nur'un diğer risalelerinde Risale-i Nur, Risale-i Nur tercümanının dualarının kabulü yüzbinler defa ve şahıslarla isbatı sabit olmuş. Evet Nur tercümanı şahsî ve nefsanî iradesiyle dilemez ki, duası kabul olmasın. O bize uzak görülen, erbabına pek yakın olan Levh'i okur. (O kendini ne kadar gizli tutsa, mahz-ı hidayet kaynağı olan sadr-ı şerifi Hak âyinesine mazhardır. "Evet ben çekirdek gibi çürüdüm." Dallandın, meyvelendin, o kadar genişledin ki ve genişlemeğe istidadın var ki ve görülüyor ki, hiçbir kuvvet bunun önüne geçemiyecek.

Çok aziz Üstadım! Sen bir gaye-i hayalsin, yani tam bir rehber-i Hak'sın. Bu yazı bir tarif kasdıyla değil, belki sibobdan hava kaçıyor. Şuna inanmışız ki: Bir Nurcu, Risale-i Nur'a çalışmak şartıyla, hayatının her dakikası çok büyük Cennet zevklerini tatmaktadır. Yeter ki bir parça ihlas ile elden geldiği kadar çalışsın. Biz âcizler her duamızda ancak ve ancak Üstadımıza dua etmek ve onun duasına âmîn demekten başka bir çıkar yol bulamıyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz
Berber Ali Osman
İnebolu

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 39

Mektup 39

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Fahr-i Kâinat, hülâsa-i mevcudat, Resul-i Zîşan Aleyhi Salavat-ür Rahman Efendimiz hazretleri bir hadîs-i şerifte: “Emr-i İlahî gelinceye kadar yani tövbe kapısı kapanıp iman etmenin faide vermeyeceği zamana kadar daima bu din-i mübin-i Ahmedî’yi müdafaa ve inad edilmeyen hisarına teveccüh eden fenalıkları nefis, malıyla, varlık ve imkânıyla karşılayan bir taife, bir topluluk bulunur. Muhalif herhangi bir kuvvet hiçbir suretle o topluluğa zarar îras edemez.” Diğer bir hadîs-i münifte: “Bu ümmet-i Muhammediyenin her asırda umûrunu tahkim ve tecdid eden bir müceddid gelir.” buyurmuşlardır. Evet Cenab-ı Hakk’ın hikmet iktizası olan bu topluluğu hiçbir kuvvet dağıtamaz ve haktan ayıramaz. Bu topluluk öyle bir taifedir ki; hak ile zuhur eder, Allah Teâlâ nusret eder ve Cenab-ı Allah’la mansur olur ve Cenab-ı Hakk’ın inayetiyle hak üzerine sebat eder. Bu topluluk i’lâ-yı kelimetullah uğrunda hayatlarını feda ederler. Bu topluluk halen mevcud olup bunlar Türklüğü, Türk dinini, Türk mukaddesatını, Türk ahlâkını hattâ ecdadların kanıyla yoğrulmuş Türk’ün mukaddes yurdunu hem dışından ve aynı zamanda para kuvvetiyle elde ettikleri vatansız, cibilliyetsiz, vicdansız, imansız, ahlâksız, kansız bir sürü hainlerin vasıtasıyla içinden çökertmeğe ve parçalamağa uğraşan kara, kızıl, sarı kuvvetlere yani masonluk, komünistlik ve dinsizliğe karşı kemal-i sebat ve metanetle, yalçın azimleriyle ve sarsılmaz imanlarıyla çarpışan ve vatanımızın her bucağında nur meş’alesini taşıyan bu topluluk kimlerdir? Türklüğün ve İslâmiyetin temellerini

tarsin eden ve müceddid bir ruh aşılayan bu müceddid, asrımızda kim olabilir?

Bunlar o kimselerdir ki: Kendilerine yirmiyedi seneden beri tatbik olunan tazyik, işkence, tehdid, tahkir, tehcir, hapis ve mütenevvi fenalıklara ve azîm muhalefetlere bir tevekkül-ü dindarane ile göğüs geren ve gayeleri peşinde esnemeden yol alan, Türklüğü, Türk dinini ve demokrasiliği maddî manevî sahalarda ve şehrah-ı imanda hükûmet ve millete manevî zabıtalık yapan Nur Risaleleriyle Nur kahramanlarıdır. Bunlar Kur'an-ı Kerim'in âb-ı manevîsinden kana kana içmişler ve nur-u İlahîyi bütün karanlıklara saçmışlar. Bunların zimamdarı ve âlem-i İslâmın medar-ı iftiharı ve Resul-i Zîşan'ın müceddid-i meşarii ve asrımızın müceddid ve müçtehidi ve ümmetin mutemedi, mihnetlere mütehammil, din yolunda kendisine teveccüh eden engelleri inayet-i Hak'la tar ü mar etmeğe muvaffak olmuş, zindanlara giriftar olmuş, mahrumiyetler içinde bırakılmış, ihtilattan men' edilmiş, iman ve dince salabetli, şöhret ve şecaatçe mehabetli, mürşid-i âlemiyan Bediüzzaman Said-ün Nursî hazretleridir.

Bâlâda bahsolunan masonluk, komünistlik ve dinsizlik güden veya bunlara müzahir olan ve para ile kendini satmış olan bazı ahlâk-ı habîse erbabı ve hem-ayarları kısa görüşlüler, bilmem nasıl oluyor da Nur müellifi bu muhterem din kahramanını ve Nur talebelerini ve Nur kitablarını senelerle zindanlara attırdı, türlü türlü fâcialı komedyalar ve entrikalar çevirerek türlü işkencelerle inim inim inletti? Otuz-kırk sene evvel Kur'an-ı Kerim'den iktibasen eserlerinde yazdığı veraset ve tesettür maddelerini ellerine bir meta' geçmiş gibi vesile ittihaz ederek, mukaddes bir din kitabını imha etmek yoluna giderler. Halbuki yüzlerce tefsir kitabları aynı hakikatı tafsilen yazarlar. Nur-u İlahî sönmez ve söndürülmez ve kalbinde zerre miktarı iman olan bir müslüman bu hâdiseyi kabul etmez ve rıza göstermez.

Garibdir ki; bu mücahid muhtereme ait olup üç sene evvel müsadere edilen 1800 lafz-ı celali altun ile yazılan bir kelâm-ı Kadim'in defaatle istenişine rağmen iade olunmamasıdır. Acaba ne için bu Kur'an-ı Mukaddes iade olunmuyor? Hayret!…

Hülâsa-i kelâm ve zübde-i meram şudur ki: Türklüğü, müslümanlığı, dini, ahlâkı, şerefi müdafaa uğrunda hayatını yıpratan

bu müceddid-i fâzıla ki; bütün dünya müslümanlarınca takdire mazhar olmuş ve Nur Risalelerine ki, beşeriyetin takdirine liyakat ihraz etmiş ve Nur talebelerine ki, din-i mübin yolunda cihadından geri kalmamış olmalarına rağmen bu kadar fena muamelelere giriftar olmalarının sebeb-i hikmeti nedir? Bunlara hakaret; dine, müslümanlığa, Kitab-ı İlahî'ye hakarettir. Bu gibi fiillerin bir müslümandan sudûr etmesi muhaldir. Bu fenalığı şimdiye kadar irtikâb edenler Türk, müslüman neslinden doğmuş birer müslümanzadedir. Böyle iken hangi cereyana kapılarak bu şenaati irtikâb ediyorlar. Yoksa bunlar Türk maskelerine bürünmüş birer dinsiz midirler? Buna da vicdanım bir türlü kail olamıyor. Eğer bunlar müslüman iseler ve ruhlarında iman cabgîr ise derhal hatalarını tamire şitab ederler. Ve defaatle beraet kazanıp en yüksek makamların tasdikine iktiran eden ve Cenab-ı Hak tarafından masonluğa, komünistliğe ve dinsizliğe karşı selledilmiş birer kılınç olan bu taifeye ve kitablarına ilişmesinler ve bu suretle bütün müslümanları ve Türklüğü sevindirsinler ve Cenab-ı Feyyaz-ı Mutlak'ın ve İki Cihan Serveri'nin rıza ve hoşnutlarını kazansınlar. Cenab-ı Hak affedici ve bağışlayıcıdır. Aksi takdirde Allah Teâlâ'nın kahr u intikamına hedef olurlar. Çünki Cenab-ı Hak gayret sahibidir, müntakimdir, batşı şiddetlidir, âni ve fevrî intikamları da vardır, imhal etse de ihmal etmez. Vesselâmü alâ men-it tebea-l hüdâ.

Nur meftunlarından, Kerkük'lü Naibzade,
subaylıktan emekli Abdülmecid Özfırat

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 40

Mektup 40

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Velinimetim, üstad-ı muhteremim, efendim hazretleri!

Onaltı seneden beri hasret ve iştiyakla ziyaretinizi özlediğim için hiç olmazsa birkaç dakika olsun sohbet-i mübarekenizde bulunabilmek arsuzuyla yola çıktım. Medrese-i Zehra namıyla yâd buyurduğunuz Isparta'ya uğradım. Küçük üstadım Hüsrev Efendi'yi ziyaret ettiğimde o mübarek şahsiyetteki faaliyet-i Nuriyeyi o kadar hârika gördüm ki, izahına muktedir değilim. Çünki bu faaliyet-i hârika sa'y-i beşerin kat be-kat fevkindedir. Bu zât-ı mübareğin Risale-i Nur'a sa'yde bu asrın bir Ebubekir'i, kahramanlıkta bir Ömer-ül Faruk'u, Nurcu kardeşlerine karşı gösterdiği edeb ve hayâda Osman-ı Zinnureyn'i, şecaat-ı Nuriyede bir Aliyy-ül Murtaza'sı olduğunu yakînen müşahede ettim. Cenab-ı Hak bu mübarek şahsiyeti kamçılayan üstadımızdan ebediyen razı olsun ve bu küçük üstadımızın sa'yinde devamla kendisine daha büyük muvaffakiyetler ihsan buyursun ve bütün Nurcu kardeşlerimizi de hizmet-i Nuriyede berdevam buyursun, tarîkat davasıyla şeyhlik iddiasında bulunan ve bataklığa saplanan zavallı dindaşlarımızı Risale-i Nur tarîk-i müstakimine ilhak buyursun, âmîn.

Muhterem Üstadım! Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükürler olsun ki, siz müşfik üstadımı ziyaret ettirmek nasib ü müyesser eyledi. Bu hususta kendimi bahtiyar addediyorum. Çünki bu asr-ı fesadiyede Risale-i Nur’a sıdkıyla yapışarak iki dakika sohbet-i Üstadiyede ihlas ile bulunan bir şahıs, Asr-ı Saadet’teki huzur-u Resulullah’ta sohbet-i Nebeviye ile müşerref olan bir sahabe derecesini kazanabildiği bedihidir. Kendisini Risale-i Nur talebesi göstererek tarîkat ve şeyhlik davasında türlü türlü indî mütalaalarda bulunan şahısların da bu dereceleri anlayamayacağı da gün gibi aşikârdır. Risale-i Nur’un bu asırdaki görülmeyen hastalıklara bir şifa, hem maddiyyun, tabiiyyun ve Süfyaniyyun derdlerine de bir deva olduğu sıddık kardeşlerimce de bedihidir.

Müşfik Üstadım! Kur’an-ı Mu’ciz-ül Beyan’ı mütalaa ederken, Sure-i Şuara’nın 79. âyet-i kerimesinden 90. âyet-i kerimesine kadar olan âyet-i mübarekeler o kadar ruhumu ferahnak ediyor ki, siz üstadıma beyan etmeyi ve beş vakitte aldığımız abdestin nihayetinde Sure-i Kadir’den sonra veyahut

اللّهم اجعلنى من التوابين واجعلنى من المتطهرين واجعلنى من عبادك الصالحين واجعلنى من الذين لا خوف عليهم ولاهم يحزنون

den sonra mı okuyayım beyan buyurmanızı ve bir de farz namazlarından sonra tilavet edilen Salât-ı Münciye’nin nihayetinde

يا مجيب الدعوات والحمد للّه رب العالمين den sonra

اللّهم ارحم ابو بكر و عمر و عثمان و على و استادمز سعيد النورسى رضى

اللّه عنهم اجمعين

demekliği çok yerinde buluyorum. Bir mahzur olup olmadığını da lütuf ve beyan buyurmanızı siz üstad-ı şefikimden rica eder ve kusurlarımın affıyla Asr-ı Saadet'ten şimdiye kadar hiçbir benzeri görülmeyen te'lifat-ı Nuriyenizin fütuhat-ı uzmasını Cenab-ı Vâcib-ül Vücud hazretlerinden temenni ve niyaz ederek, mübarek ellerinizden koklaya koklaya öperim.

15/12/1950

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Denizli Nurcuları namına talebeniz, kusurlu ve hem de çok kusurlu Yakub Cemal

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz, çok mübarek, çok sevgili üstadımız efendimiz!

İstifsar-ı hatır ederek mübarek ellerinizden öper, dualarınızı rica ederiz. Siz sevgili üstadımızdan üç mühim mektubları sevinçle aldık ve bugüne kadar cevab vermeğe muvaffak olamadık. Bunlardan birincisi: Küçük Isparta namını alan İnebolu'lu kardeşlerimizden Küçük İbrahim'in siz sevgili üstadımıza gönderip, verilip verilmemesini size havale ettiği Samsun'lu İhsan'ın yazdığı ve bazı meb'uslarla bazı askerî erkâna verilecek olan teşvikkâr ve hakikatın ifadesi olan mektublar idi ki; bunları Samsun'lu meb'us-u muhterem Hasan Fehmi Efendi'ye verdik ve sahiblerine verilmesini söyledik. O da ait olduğu kimselere vermiş. İkincisi: Ankara'daki faaliyet-i Nuriyeye ait bazı müşkillerimizi halleden mektub idi. Üçüncüsü de, aldığımızda bizleri bir parça müteessir eden Afyon'daki kitablarımızın müsadere edildiğine yani onların irtidad ve dinsizlik namına müsadere kararıdır. Biz bunları alınca, Temyiz avukatımız Hulusi Bey'e gittik. Vaziyetin ehemmiyetini anlattık. O da Temyiz'de bozulması için çalışacağını ve fakat Afyon'daki avukattan Temyiz'e gönderildiğine dair dosya ve tarih numarasının istenmesini söyledi. Biz de Afyon'dan istedik. Çok ehemmiyetli olan Mahkeme-i Kübra'ya Şekva'nın Hâşiyesinin hülâsasından on-onbeş nüsha çıkarıp dindar

tanıdığımız meb'uslara bugün gönderdik. Onlar vasıtasıyla erkân-ı hükûmete mahkemenin bu zulmünü duyuracağız.

Ey sevgili muhterem Üstad! Ekalliyette ve fakat henüz kanun ellerinde bulunan dinsiz bir kısım kimselerin verdikleri zalimane kararı, âlem-i İslâm'ın mühim devletlerinin temsilcilerinin müştakane ve ayn-ı hakikat izhar ettikleri bağlılık ve hürmet ve takdirkârlık, o zalimane kararı nefyediyor ve lisan-ı hal ile diyorlar ki: Bediüzzaman Hazretlerinin hakikat cadde-i kübrasında açtığı çığırda bütün biz âlem-i İslâm beraberiz ve dönmeyeceğiz. O zalimlerin dinsizlik ve irtidad hesabına verdikleri karar onların bid'akârlıklarına ve zulümlerine kat'iyyen iştirak etmediğimizi ve bilakis bütün şevket ve satvetiyle mücadele ettiğini gösteren bir delil olmaktan başka bir şey ifade etmez.

Siz sevgili üstadımızı ziyaret eden o muhterem zât, siz sevgili üstadımızın huzurlarınızda duyduğu heyecan hissini ifadeden âciz bulunduğunu, yalnız bir deryaya bir katre ile işaret nevinden, kendisini teşyi' için giden kalabalık bir Nurcu kitlesine dedi ki: Her ne kadar hazretin ismini Türkiye'ye ve âlem-i İslâm'a duyurmamak için çalışmışlarsa da, artık bütün âlem duydu ve duyacaktır. Hem Bediüzzaman yalnız Türkiye'nin değil, bugün âlem-i İslâmiyetin ve yarının dünyasınındır. Âlem-i İslâmın mukadderatı hakkında yolda hazırladığım bir çok sualleri hiç zikretmeden bir saat kadar konuşması esnasında tamamıyla halletti. O gün artık hayatımda ebediyen unutulmayacak bir gün olarak kalacaktır. Elli senedir hakikat ve hakiki mürşid arayan âciz bir insan sıfatıyla sizi kat'iyyen temin ederim ki: Âlem-i İslâm çapında hakiki mürşid ve kurtarıcı yalnız Bediüzzaman'dır. Kat'iyyen derd-i maişet ve meşgale-i dünyeviye sizi mağlub etmesin. Îcab ederse bu mübarek eserin külliyatı için değil, yalnız bir harfi için ölünüz ve onu muhafaza ve neşrediniz. İslâm tarihini tedkik ettim. Birçok halifeler ve kumandanlar her ne kadar İslâmiyete hizmet etmişlerse de bir kısmı şan, şeref ve cazibe-i dünyadan kendilerini kurtaramamışlardır. İşte milyonluk bir kitleye hâkim olan Bediüzzaman'ın evinde bir lâmba bile yok, demiştir.

Bizler de mübarek ellerinizden hürmetle öper, dualarınızı bekleriz.

Ankara Nurcuları namına

Abdullah, Sungur, Osman, Ceylan, Sâlih, Abdünnur, Ahmed Atak, Mehmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 42

Mektup 42

Ey Allahım, isminle başlıyorum.

Ey Sahibim, sana hamdolsun. Vech-i celalin ve azîm sultanlığına lâyık olduğu üzere sana hamdederim. Nur-u fıtnet kendisinde mezkûr ve asr-ı hazırada misli bulunmak cihetinden biricik olan ve umumumuzun umum ilimde üstadı ve dostumuzun dostu Said-ün Nursî hazretlerini, Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri Beyt-ül Ma'mur hürmetine düşmanların hud'asından muhafaza eyle, dâreyn saadetine okunan Kur'anlar hürmetine kâsyab kıl, âmîn sümme âmîn.

Mübarek ellerinizi takbilden sonra ulüvv-ü cenabınıza arz ve hürmetlerimi takdim ve zât-ı seniye-i münifelerinden ed'iye-i hayriyeler rica eylerim. Bu defa posta vasıtasıyla bir paket derûnunda mahz-ı eser-i hamiyetinizin semere-i feyz-i müsmiresi olan Risale-i Nur mizanlarından Otuzüçüncü Mektub'u amucazadem Tevfik Efendi ile alıp, manasını doğru ve hakikatlarını topladım. Âdeta inci taneleri gibi tek tek dizilmiş olmasıyla birçok faidelerle faidelendim. Şöyle ki:

Mislini diğer kitablarda tesadüf etmediğim bir büyüklüğe nail olarak, şanınıza lâyık olarak mücazatlanmanızı yazmamı kendime vazife addettim ve hattâ nüshalardan birini yazmağa başladım. İtmamını Cenab-ı Hak müyesser kılsın. Bu Risale-i Nur'dan dolayı bir takriz yazdım, ikinci sahifededir. Eğer ruy-i rıza ile kabul buyurulacak olursa, bütün umum içinde her ne suretle olursa olsun şükr-ü mahmidetinin îfasına mümkin ve muktedir olmayacağımı itirafla kendimi bahtiyardan addederim.

Muhterem kardeşimiz sıhhıye memuru Hayri Bey’den aldığım mektubda Asâ-yı Musa, Tılsımlar, Müdafaa ve Siracünnur’u göndereceğini iş’ar ediyordu. Binaen aleyh öyle sürur ve ibtihacla haneme dönmüştüm. Bilâhere risalelerin istihsaline adem-i muvaffakiyetle melûl ve mahsur kaldım. Bir de nefsime dedim, yine elemleniyorum. Cenab-ı Allah’a binlerle şükürler olsun nice usrleri yüsre tebdil etmiştir ve eder deyip müteselli oldum. Şefkatinizden ve Hayri Bey’den rica ederim ki, Ankara’ya vardığında te’lifat-ı mezbureyi alıp posta ile buraya göndersin. İşte bu suretle zamanların uzunluğu miktarda memnuniyet hasıl olduğundan âlî hazretinizden dilerim. Risalelerin ve dua-i hayriyenizin tezayüdü meveddetimizin tezayüdüne sebeb olacağından, şayet kısa olacak olursa bu kadarla iktifa, lâkin emir büyük emir sahibinindir efendim.

Hâk-i paye yüz süren, çok kusurlu, âciz, miskin
Mehmed Ali

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 43

Mektup 43

Takriz

Allahu Teâlâ'ya hamdolsun. Nebisi Muhammed Resulullah Sallallahü Teâlâ Aleyhi Vesellem'e ve âline ve ashabına ve evlâdlarına ve cemi' cemaatlarına salât olsun. Gani Allah'a muhtaç bu kul yani Mehmed Ulvi Tillovî ki, ona Cenab-ı Hak lütfu ile muamele edip nefsinin ayıplarını görenlerden ve bugünü dünden hayırlı bilenlerden kılsın. Der ki:

Bediüzzaman'ın vahdaniyet-i İlahiye risalesini mütalaa ettim. Mislini görmediğim beyanlara yetiştim. Şöyle ki: İlimde beyanatlı güneş misillü açık beyanlara eriştim ve kaybolan hikmet güllerini topladım. Binaen aleyh bundan dolayı bir mevzu kaleme alıyorum. Biri için ki kendisinde rağbet ve ittifak hasıl olmuş öyle geliyor, müellifi tab'ında da hiç eğrilik yumruluk görünmüyor. Bu öyle bir risale ki âdeta insana anız içiriyor, kalbleri zebun ve müsahhar ediyor. Zira onda öyle bir yenilik var ki, bakanlar hayran olup bu bir uzun el sahibidir ve elini nereye uzatsa yetişebiliyor ve eline geçirebiliyor dedirtiyor. Tahsilden bizlerin gece ve gündüz çalışıp çabalayarak elde ettiğimiz kaftan beratını bile olmayacak güzel kokularından sabah yeli gibi temiz kokularını kokuyorum. Eğer bu kelâmlar aynen meydana çıksa herbiri birer yakut olacak ve eğer taam olmak lâzımgelse akıllara azık olacak ve erbab-ı fenne de vakit vakit okunacak bir kitab olacak. Sabah yelini estiren Bari Teâlâ'ya kasem ederim ki bu da en kat'î kasemdir, bu bir risaledir ki gizli manalardan aşikâr ettikleri manalar sabah yıldızı gibi parlak bir surettedir. Ve lafızlarının tatlılığı da kalblerde tutuşan şevki, alevleri sondürüyor ve müellifini de hatırlatıp andırıyor. Sekiz bölükten

seçilmiş en yücesi ve baş kumandanı, faziletli bir zâttır. Yemin ederim ki bunda dirayette bayrakdar, alemdar ünvanı mevcuddur.

Şu tabirleri gayr-ı mu'tekidlere karşı diyebilirim ki, bu eserlerin müellifi tab'ında galiblik olan bir sahib-i zekâdır. Arzu ve ümidlerin fevkinde faideleri hâmil ve ne kadar güzel kelâmlarla vasfolunsa ancak o kelâmlar dörtte biri olacak. Dersleri ise, kara bulut gibi iftiralara rağmen, ayın ondördüncü gecesi gibi nurlu ve münevverdir. Yazılarının revnaklığı da bahçesinin gülleri misillü sevimli ve zînetli olması cihetinden insana neş'e verip, şu satırların sebeb-i menşei olmuştur. Bahr-i ulûmda yüksek bulutlar kadar yükselse, âlî ve şerefli âhirzamanda kendisiyle iftihar olunacak bir allame-i asr ve o zamanda misli olmadık bir dâhî efendimiz Said-ün Nursî Bediüzzaman hazretleridir. Cenab-ı Hak ilâ-gayr-ın nihaye şeref ve meziyette is'ad ve hüsn-ü hitamlarla işlerimizi ve işini kâsyab buyursun, âmîn. Âlemîne rahmet için gönderilen zât-ı âlîkadrin mensabı hürmetine dualarımız kabul buyurulsun.

El-hakir Mehmed Ali

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 44

Mektup 44

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok sevgili ve çok kıymetdar Üstadımız Hazretleri!

Evvelâ: Mübarek el ve ayaklarınızdan arz-ı ta’zimat ile öper, dua ve himmetlerinizi yalvarırız.

Sâniyen: Bütün hayatımızı vakfetmek istediğimiz Risale-i Nur hizmetinde her hususta siz aziz Üstadımızı taklid ederek çalışmak en büyük bir zevk ve saadet kaynağı olmak hasebiyle fedai olduğumuzu söylemekten kendimizi alamıyoruz. Bununla birlikte nihayet derecede bir acz, fakr ve za’f ile yoğrulan mahiyetimiz itibariyle o nisbette dua ve himmete muhtaç olduğumuzu izhara lüzum görmüyoruz. Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükürler olsun ki, Risale-i Nur’daki hakikatların pek çok yüksek ve parlaklıkta olmasıyla kendisini yeni dairelerde hayretler ve takdirlerle kabul ettiriyor. Hususan Ankara’daki kahramanların ellerinde bulunan Nur risalelerinin geniş fütuhatı, bizleri son derece sevindirmiştir. İstanbul’da ise Nur’a karşı yeni bir iştiyak belirmiş ve düşmanlarının inadlarını kırmıştır. Yeni bir haber olarak da işittik ki, Konya ve Kütahya hapishanelerinin bir medrese-i Yusufiye haline getirilmesi için müdürleri tarafından karar alınmış. Dinî telkinatla mahpuslar yetiştirilecekmiş. Bunun çok hayırlı bir başlangıç ve çok manidar olduğu kanaatindeyiz. Hem burada genç müslüman üniversiteli arkadaşlar, Nazif Çelebi’nin evinde toplanmaktayız ve içimizden bir

arkadaş herhangi dinî bir mevzu üzerinde hazırlanarak konferans vermektedir. Bizler mümkün mertebe Risale-i Nur'a aid bir mevzu alarak oradaki topluluğun nazarını Nur'a çevirmeyi ve onun yüksek mahiyet ve hakikatını, ona olan ihtiyacı belirtmek düşüncesiyle gayret etmek ve çalışmaktayız. Aziz Üstadımız dua buyururlar da, hayırlısı ile muvaffak oluruz inşâallah. Geçen hafta Nur'un bir kahramanı olan Muhsin kardeşimiz iman-ı taklidî ve iman-ı tahkikî başlığı altında Asâ-yı Musa'nın sonundaki mektublardan Küçük Ali'nin sualine cevab kısmı ile Elhüccetüzzehra'nın İkinci Makamı'nın başından kudretin isbatına kadar aynen olduğu gibi okumuş ve büyük takdir ve teşekkürle karşılanmıştır. Hattâ mübarek bir kardeşimiz bu yüzden her hafta bizzât kendi evinde toplanılmasını ve çok istifade edildiğini izhar etmişlerdir. Ve önümüzdeki hafta ise, iman ve küfrün müvazenelerine dair Yirmiüçüncü Söz'den okunacaktır inşâallah.

Sâlisen: Trakya'da Saray-ı İslâm Kütübhanesi için bazı risaleler gönderilmiştir. Geri kalanlar inşâallah ikmal edilecektir. Hem Bayezid Câmii Kütübhanesi memuru siz Üstadımızı Ragıb Paşa Kütübhanesinden tanıyormuş. Bu zât Risale-i Nur Külliyatını istiyor, kütübhaneye koyacaktır. Şimdilik bir Zülfikar vermeyi düşünüyoruz, eğer Üstadımız muvafık buyururlarsa.

Râbian: Mübarek bir kardeşimiz tarafından Gençlik Rehberi için on top kâğıt aldık ve bastırılma işi dualarınızla inşâallah çabuk biter.

Kıymetli Efendimiz Hazretleri! Risale-i Nur talebesine ya dünya küsmeli veyahut o dünyaya küsmeli sırrına tam mazhariyetle, Risale-i Nur bahrinde fâni olup erimek için dua ve himmetlerinizi rica ve istirham eder, kıymetli vakitlerinizi zayi' ettiğimizden kusurlarımızın affını rica ederiz. El ve ayaklardan hürmet ve en derin sevgi dolu hislerimizle öperek Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den uzun ömür ve sıhhat ve âfiyet ve hayırlı muvaffakiyetlerinizi dua ederiz.

Kusurlu talebeleriniz

İstanbul Nurcuları

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 45

Mektup 45

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ حُرُوفِ رِسَالَةِ النُّورِ

Çok mübarek, çok sevgili, canım Üstadım Efendim Hazretleri!

Bir iki gündür mübarek kardeşlerin çehrelerinden görünen eyvah sadâları bîçare beni de yorgun ve bîtab düşürdü. Senelerden beri beklediğimizin, günlerden beri sevineceğiz dediğimizin yerine meyusiyet kalkanı mı oynayacaktık. Milyonlarla ihtiyar genç bilhassa çok dinç bizimle beraber olan büyük mektebliler, talebe kardeşler bu acıyı da duyacaklar mı idi?

Gökten inen bu mukaddes Nur'un Şuaları, Lem'aları, Sözleri, Mektubları, Rehberleri, deste deste mecmuaları o takdirsiz ellerde, kıymetsiz yerlerde esir mi kalacaktı? Böyle hiç düşünmeden, sıkılmadan, Allah'tan korkmadan, zerre kadar hayâ etmeden, tedkik ediyoruz diye müsadere kararı mı vereceklerdi? Mağribden maşrıka kadar bütün dünyada İslâmiyetin âh çektiği, bir kerrecik yüzünü görmeğe âşık oldukları, tek birisinin yüzünü görmek için malını, canını feda ederek dünyayı dolaşarak ziyarete geldikleri bu mübarek Nur eserlerine mi müsadere kararı verdiler? Âh Yâ Rabbî, İlahî Yâ Rabbî, Aman Yâ Rabbî! Nur-u Kur'ana taalluk eden imanın sünbüllendirilmesine mani' olan, müslüman kalbini kıran, Nurcuların aşkını kırmaya çalışan bu kararı verenleri ve sebeb olanları, o kalem

tutanları yâ Rabbî Nur isminin hürmetine onları ıslah eyle ve kafile-i Nur’a ilhak eyle.

Âh Üstadım! Herşeyi şefkatinizden yalvarıyorum. Sen bilirsin, ayaklarını öperim, Allah ve ceddin Resulullah ve pederin imamlar ve üstadların Gazalî, Rabbanî, Geylanîler aşkına bu sefer de merhamet et, o mübarek hakkını helâl et, bunların ıslahı için dua et.

Nur Üstadım, gayyur Üstadım! O âdil Padişah-ı A’zam, o büyük Hallak-ı Kerim ve Resulü sizi severler, vallahi senin sözünü çevirmezler. Eğer zamanı geldi ise, billahi geri döndürmezler. Saye-i âlînizde bizler de el açalım, Hüda’ya yalvarıp dua edelim, onlar da bir an evvel kurtulsunlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurunun affını rica edip yalvaran,
bîçare, sersem Osman

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 46

Mektup 46

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّتُهُ وَ مَرْضَاتُهُ اِلَى حَسَنَةِ الرَّحْمنِ زُبْدَةِ اَهْلُ الْعِرْفَانِ نَاصِرِ الْقُرْآنِ غُرَّةِ جَبِينِ اَهْلِ الاِيمَانِ عُمْدَةِ اَهْلِ التَّصْدِيقِ وَ الاِيقَانِ الصَّارِمِ الْيَمَانِ الْمَسْكُولِ لِقمع اَهْلِ الطُّغْيَانِ سَيِّدِى بَدِيعُ الزّمَانِ حِمَاهُ اللّهُ مِنَ النُّقْصَانِ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ بِجَاهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ وَلَدَ عَدْنَان

اَللّهُمَّ اجْعَلْهُ وَسِيلَةَ الصَّلاَحِ وَ مُشْكَاةَ الاِصْلاَحِ وَ مِصْعَاةَ الاَرْوَاحِ وَ مِصْبَاحَ

الْهِدَايَةِ وَ الْفَلاَحِ
وَ جَادَّةً مُوصِلَةً اِلَى النَّجَاحِ بِلاَ جَنَاحٍ ..
اَللّٰهُمَّ اَسْعِدْ بِهِ الْاُمَّةَ الْمُحَمَّدِيَّةَ وَ نَوِّرْ بِرَسَائِلِ نُورِهِ
الْمِلَّة ا؛لاِسْلاَمِيَّة وَ شَيِّدْ بِهِ وَ بِاَنْصَارِهِ الاَرْكَانَ الاِيمَانِيَّة وَ اَيِّدْهُمْ بِاٰيَاتِكَ الصَّمَدَانِيَّة وَاجْعَلْ
آثَارِهِ اَبَدًا مُنِيرة وَ اَعْمَالَهُ مَبْرُورة وَ اَنْصَارَهُ مَنْصُورة وَ اَدِمْهُ مُقْتَدا وَ لِلْحَقِّ مُنْجِدًا وَ مُسْتَنِدًا
وَ وَسِيلَةً اِلَى الْهِدَايَةِ لِلْهُدَي وَ هِدَايَةِ لِمَنْ ضَلَّ وَاعْتَدَاي مُسْتَمِرّاً اَبَدًا اِلَى يَوْمٍ لاَ يَنْفَعُ مَالٌ وَلاَ فِدًا

Ey hürmete lâyık, ey tebcile şâyan! Haddim olmayarak şu varakpare-i âcizîyi ikinci olarak atebe-i bâlânıza sunuyor ve saygılarımı takdim ediyorum. Gerçi sizin gibi muhakkik ve mücahid ve hakikatı müşahid bir zât ile muhabere etmeğe kendimde liyakat göremiyorum. Zira sizi karşılayacak ve muhatabaya lâyık edecek ilmim yok, fazl u faziletim yok, amelim yok. Ömrüm beyhude geçmiş. Ne geçmişlerin izini tuttum, ne de muasır fâzıllara katıldım, ne de efazılın yürüdükleri caddeden yürüyebildim. Hüsranın feza-yı nâmütenahîsinde sefil ve sergerdan bir serseri gibi yol aldım. Ancak son günlerde hikmet-i Rabbanî ve mukteza-yı irade-i Rahmanî

envâr-ı sâtıanızdan lem’alar şaşaapâş olmağa başladı. O nur-u pürserverden belki bir kabes iktibas ederim ümidiyle tevcih-i inan ederek koştum. Buldum elhamdülillah buldum. Meğer irade-i Kayyumiyet iktizası bilvasıta bir rahmet deryasının bir cedveli imiş gördüm. Hemen o cedvel-i irfana hücum ettim. Evvelâ bir reşfe-i irtişaf, ba’dehu bir gurfe-i igtiraf ettim. Fakat anlıyorum ki, reddedilmedim, kabul kaydı da görmedim. Yalnız ruhumu tebşir eden bir his, o cedvel-i nuranî

رَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ umman-ı bîpâyanından bahşedilmiş ve makbul bir vârise ve lütfe mazhar bir hârise ikram olunduğundan herbir talibe bir matlab, her ragıba meyvedar bir maktaf, her garibe himayekâr bir me’va, her yoksula sıyanetkâr bir melce’, her müride ulaştırıcı bir murad, her mütenemmîye husulpezir bir mütenemma, her susamışa bir selsebil, bir şifa-yı yeşfi-l galil, verrad ve kassada bir hayr-ı makîl imiş. Evet öyle gördüm, buldum, o ravza-i yaniaya girdim, kovulmadım. İçindeki hıyazdan içmek istedim, içtim, reddedilmedim anladım. Hoca-i Kâinat’ın تُقْبَلُ التَّوْبَةَ مِنَ الْعَبْدِ مَالَمْ يُعَزْعِزْ sırrını anladım. Ve Mübdi-ü Mükevvenat Mâlik-ü Melekût-ul Arz Vessemavat’ın

وَهُوَ الَّذِى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ

ve merzasını anladım. Cenab-ı Zülcelal’e şükrettim ve gayr-ı ihtiyarî

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

yet-i celile-i cemilesini tilavet ve münzilinden inayet diledim.

Ey Üstad-ı kâmil ve mürşid-i fâzıl! Ahval-i münife ve mezaya-yı şerifenizi ve ahval-i latifenizi uzun zaman matbuatta hayran hayran

okur ve efvahtan hürmetkârane dinlerdik. Fakat كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا mesabesinde munkatı’ haller geçirirken bîdarîlik zamanı hulûl edince اَلَمْ يَاْنِ sırr-ı celili çatınca hicab-ı gaflet parçalandı. Her taraf nur şuaları sutû’ etti, yollar göründü, izler meydana çıktı ve muhitle birlikte sübat-ı gafletten haşyetle uyanıldı, bahar-ı iman yer yer filizlendi. Zulüm ve fesad âmilleri adalet-i İlahiye tokadını yiyerek, hafîd-i muzlim esefle yuvarlandı. Nurcular ezan-ı İslâmı ilân etti. Allahü Ekber sadâları mükevvenatı çınlattı. Envâr-ı Kur’an elvah-ı hayatı aydınlattı.

İşte o nurlar içinde gözlerimizi açınca kalblerimizden in’ikâs eden cazibe ile ve nurdan istimdad suretiyle basiret gözlerimizi açınca sizi gördük. Kalb gözleriyle yine sizi gördük. Baş gözleriyle de esfar-ı celilenizi okumaya muvaffak olduk. İşte bu kadar. Ey üstad-ı mükerrem! Bu haysiyetle size dehalet ve sırr-ı dehalet ederiz. Biz ehl-i beytimiz kalbî teveccühlerinizle ve makbul duanızla Cenab-ı Müteâl’den sahil-i selâmete teveccüh ve cadde-i müstakime de temiz, şaibesiz yürümemize ve hizmetinizde iş görmemize bilâtereddüd imkân bulalım. Ola ki teveccühünüz berekâtıyla ümniyyemize nail oluruz. Zira herşey vesileye menut وَ لَوْلاَ الْواسطة لَهَلَكَ الموسوط

Ey üstad-ı fazıl! Tarsus’ta mevcud ihvanımız ve hassaten adlarını arzedeceğim bendelerinizle cümlemiz tevfik ve saadetinizi ve tul-i ömürle muammer olmanızı Cenab-ı Hak’tan dileriz. Bizi yani Tarsus Nurcularını dualarınıza katmanızı mütevaziane diler ve rica eyleriz. Öteden beri gıyaben muhabbetleri olup şimdi tamamen Nur’a bağlanan Tarsus Noteri Hacı Yakub Bey, Edhem Hoca, şoför Delikli Mustafa Efendi, Hâfızlar kurs muallimi Türkistanlı Hacı Abdullah Efendi, Câmi-i Kebir hatibi Enis Efendi, Faruk Efendi, maliyeci Abdürrezzak Efendi, göncü Osman Efendi, betoncu İsmail Efendi, Nur çayhanesi çaycısı Buharalı Hacı Mehmed ve daha birçok

arkadaşlar vardır ki, bunlar iman bağlarıyla habl-i metin-i İlahîye bağlandıkları gibi, zât-ı âlînize hâlisane intisab etmişler ve cümlesi dua ve iltifat-ı nefs âyâtınızı dilerler ve bendenizle beraber hep eyadi-i nediyelerinizi hürmetle öperler. Bihamdihi teâlâ وَ اَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ âyet-i celilesine tevfikan her gece ba'de-s salât-il işâ bu zikrettiğim zevatla birçok kimseler toplanır ve bendenizin etrafında çevrelenir ve enfas-ı kudsiyeniz berekâtıyla كُلُّ اَمْرٍ ذِى بَال hadîs-i şerifine imtisalen besmele çeker ve saatlerle Sözler mecmuasını ve bazan Asâ-yı Musa'yı veya diğer Nur risalelerini vakurane okur, fehmedemedikleri noktalarını kendilerine Cenab-ı Hakk'ın bahşettiği kudret nisbetinde anlatırım. Bazı müşkil gördükleri bahisleri anlayışlarına göre muhterem noter Hacı Yakub Bey feyzinizden müstemidden kendilerine izah ve ifzah eder ve Efendimiz olan zât-ı fâzılanenize sitayişle meclisimize son veririz.

Bu kadar tasdiatımıza affınızı istirham eder, tekrar hepimiz ellerinizden öper, tûl-i ömürle muammer ve sa'yinizin müsmir olmasını Cenab-ı Rabb-i Ekber'den niyaz eyler, Tarsus Nurcularının muattar tahiyyat ve teslimat-ı hâlisanelerini sunar, müntehada sümme-s salâtü vesselâmü ale-l Mustafa-l Muhtar ve âlihi-l ethar ve sahbihi-l ebrar ve tâbiîhi-l ahyar ilâ yevm-il haşri ve-l karar. 8/1/951

الداعى ملتمس ادعتكم و منسوب سدتكم عبد المجيد النائب الكركوكى الشهر زورى

Adres: Abdülmecid Özfırat Bay Rasim Dokur Fabrikası Emekli Tarsus

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık, Ankara'nın Nur kahramanları!

Evvelâ: Binler selâm edip hasretle kucaklar, gözlerinizden öperiz ve şu mübarek Rebîülevvel ayında dünyayı tenvir eden o mübarek Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hürmetine nurlu ve feyizli çalışmalarınızda hayırlı muvaffakiyetler dileriz. Ve böyle mübarek gün ve gecelere kavuşmalarınızı, Cenab-ı Hakk'a hesabsız şükürlerle birlikte bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Göndermiş olduğunuz çok kıymetdar müteaddid mektublarınıza çok geç cevab verdiğimizden dolayı müteessiriz. Bazı meşguliyetlerin sebeb olduğu bu gecikme hususunda affınıza ve hoş görürlüğünüze güvenerek üzüntümüz kısmen zâil oluyor. Hele sizin fevkalâde nurlu çalışmalarınız hakkında haberler aldıkça bütün keder, endişelerimiz sürura kalbolup bizleri sevinç ve takdirler içinde bırakıyor. Risale-i Nur'u tefekkürle okumaktan mütevellid hakikat sermestiyeti ile fıtrî ve İlahî vazifelerin peşinde durmadan, yılmadan koşmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Türlü türlü fikir ve cereyanlar bu yirminci asrın acib dağdağaları içinde en doğru, en kısa, en selâmetli, en hâlis bir meslekte gitmek büyük bir lütf-u İlahî olup tebrike şâyandır.

Asrımızda Kur’an namına en salahiyetli bir lisanla konuşup iman ve Kur’an hakikatlarını ders veren ve bütün şübhe ve tereddüd, evham ve vesvese hastalıklarını izale ve bütün medar-ı şübhe noktaları ve en muğlak mes’eleleri halleden ve ruhun dört hassası olan akıl, his, irade ve latife-i Rabbaniyeyi dördünü birden terbiye edip gayat-ul gayatına sevkeden Kur’an-ı Mu’ciz-ül Beyan’ın cadde-i kübrasını açarak ders veren ve Kur’an-ı Hakîm’in en derin tabakalarından süzülerek okuyanları hayrette bırakan akıcı bir üslûb hârikalığı ile bir şiir ve edebiyat kitabının muvaffak olamadığı coşkun bu terennümle kalblere, akıllara nur saçan ve kâinat kadar geniş bir huzur kazandıran, Hakk’a kurbiyet ve vuslat yollarının en kestirmesini gösteren, değil akıl kalb ve hissi ikna’ etmek belki nefsi dahi ilzam ve ikna’ edip susturan, insanın ve kâinatın tılsımlarını halledip hakikatların perdesini kaldırarak aynelyakîn veya hakkalyakîn derecelerinde inkişafı temin eden ve bunları kırk senelik bir nefis mücadelesini, riyazet ve çile çekmesini îcab ettirmeden belki kırk dakikada veya birkaç hafta içinde kazandıran mesleği, ashab-ı kiram gibi iman hakikatlarını doğrudan doğruya neşr olan ve bu hususta rıza-i İlahîden başka hiçbir gayesi bulunmayan ve her iki cihanın saadet anahtarlarını Kur’anın bir mu’cizesi olarak insanın eline veren ve yine Kur’anın zahir manasından başka işarî ve cifrî gibi diğer mana tabakalarından hakikat cevherleri çıkararak düşmanları kendi karşısında âciz bırakan ve Kur’an-ı Hakîm ve hadîs-i şerif ile küllî mana tabakalarının bir ferdi olarak işaret ve medh-ü senasında muvaffak ve nail olan ve Hazret-i Ali (R.A.) ve Gavs-ı A’zam (R.A.) gibi çok büyüklerin takdir ve tahsin ve hususi işaretlerine tam hak kazanıp nail olan ve Kur’an-ı Hakîm’in en son bir mu’cizesi olarak asrın irşad vazifesi ve sıfât ve salahiyetini üzerinde taşıyan ve asrın ihtiyaçlarını tam karşılayan ve her hakikatı ya âyet yahut hadîsin tefsiri ve izah ve şerhi olan Risale-i Nur Külliyatını dikkat ve tefekkürle ve devamla ve azimle okuyarak bu ve daha birçok hakikatlara vâkıf olan siz kardeşlerimiz, bizler için de örnek teşkil ediyorsunuz. Böyle kudsî sırları taşıyan bir hakikat için herşeyi feda eden sizler gibi bizler de her ne kadar feda etsek yine ucuzdur diye kat’î kanaatımız gelmekle beraber, bu hususta makbul dualarınıza ne kadar muhtaç olduğumuzu zikretmeye bilmiyoruz lüzum var mıdır? Dualarınıza ihtiyaç ve iştiyakımız çok fazla olmakla

beraber, aynı zamanda hakiki kardeşlik sevgi ve hisleriyle sohbet etmek, sizlerle görüşmek en tatlı zevklerimizden birisidir.

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükürler olsun ki, sizlere şu kusurlu mektubumuzu yazarken, tam bu esnada Konya'dan Remzi kardeşimiz gelip sizlerden hayırlı havadisler vererek bizleri mesrur etti. Eski Remzi'yi yeni bir Remzi olarak görmek de ikinci sürur daha kattı. Hem gönderdiğiniz konferansı da aldık. Allah razı olsun. Sâlih kardeşimiz de üstadımızın söyleyip takdir edilen sözlerini de bilmek isteriz, lütfederseniz memnun kalırız. İşlerin çokluğu fazla yazmamıza mani' olduğundan şimdilik bu kadarla yazılarımıza son verirken cümlenizin gözlerinden ve ellerinden öper, hayır dualarınızı hep birlikte bekleriz aziz kardeşlerimiz.

Kusurlu kardeşleriniz
İstanbul Dârülfünun Nurcuları

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 48

Mektup 48

Mübarek ve kahraman kardeşlerimiz!

Osman Nuri Efendi'nin çekingenliğine hiç ehemmiyet vermeyiniz. Evvelce yani birkaç sene evvel ısrarla Risale-i Nur'dan isterken, aman kimse duymasın diye evham ettiği halde mübarek Üstadımız onun evhamına ehemmiyet vermeyerek sadakatına istinaden Risale-i Nur vasıtasıyla yapacağı imana hizmete müsaade edilmiş idi. Fakat bu defa pek fazla ve manasız bir şekildeki tevehhümüne binaen, siz de onu gücendirmeden alâkanızı uzaklaştırırsınız. Tanıdıkları içinde kahraman Nurcular bulunmak ihtimali olduğu gibi, muhakkak Risale-i Nur aleyhinde olanlar da vardır. Hattâ mübarek Üstadımızla beraber Sungur, Ceylan, Sâlih, Abdullah, Ziya, Ahmed gibi İstanbul'da Ziya, Abdülmuhsin gibi Nur'un ileri hizmetinde olanlar parça parça olsalar da zerre kadar bu vazife-i Nuriye ve imaniyede bir parça bile çekingenlik yapacaklarına ihtimal vermiyoruz.

Kardeşim Ceylan! 70 lira ücreti Nur hizmetine halel geleceğine binaen geri bırakmanızı memnuniyetle karşıladık ve buradaki Nurcular sizi ayrıca tebrik ediyoruz. Nur'un fazla intişarından münafıklar telaş ederek, Nurcuların başında onu zannederek ürkütmek için bir plân olmak ihtimali var.

Osman, Hayri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 49

Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok sevgili, çok müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Evvelâ: Cenah-ı şefkat ve merhametinize sığınarak mübarek el ve ayaklarınızdan nihayetsiz ta'zim ve ihtiramla öperim.

Sâniyen: Bütün kusuratıma nazar-ı müsamaha ile bakan ve affeden sevgili ve müşfik üstadımdan afv buyurulmamı niyaz eylerim.

Aziz Üstadım! uzun zamandan beri zât-ı faziletmeabînizi meşgul etmemek gayesiyle iki satırlık bir hürmetname arzedememiştim. Bugün kıymetli ve hâlis kardeşlerimizden Sabri'nin leffen arzettiğim mektubu ve hizmet-i âliyenize kabulünü niyaz eylemekliğim için musırrane ricaları yine rahatsızlığa vesile oldu. Bu hâlis ve muhlis ve fedai neferinizi başta Hüsrev ve Tahirî, Mehmed Feyzi, Ceylan, Mustafa ve Zübeyr ve emsali ve bizler ve bîçarelerin bedeline emirberliğe kabulünü, adı geçen kardeşlerimin hatırı için niyaz ve istirham ediyoruz.

Sâlisen: Bu civardaki faaliyet-i Nuriyeye gelince: Her hafta nail olduğumuz mektubat-ı seniye-i kudsiyelerinizi ve denizler gibi coşan, şimşekler gibi parlayan hâlis kardeşlerimizin terennümat-ı Nuriyelerini âşıklara okuyor, okutuyor ve vazifedar olduğumuz muhite

gönderiyoruz. Eflani'li kardeşlerimiz Mustafa Songül kardeşimizin aşıladığı aşk ve şevk ile Ahmed Fuad kardeşimizin cenah-ı nuriyesinde hizmet-i Nuriyelerinde devam ediyorlar. Safranbolu ve köyleri Nurcuları da mübarek kardeşimiz Hıfzı ve Hüsnü ve Yılmaz baba-oğullarıyla devamlı irtibat ve sohbet halindedirler. Bu bîçare ve zelil, miskin hizmetkârınız da Karabük'te ancak talib-i hakikatlara Nurları tevzi' edebiliyorum. Alâ kadr-il imkân Bitlis, Diyarbekir ve Ankara ve İstanbul'la irtibatı muhafaza ediyor, hususan Bitlis'e Tercüme-i Hal, Elhüccetüzzehra, Müdafaa, Zeyl, Talebeler Müdafaatı ve Kararname ve İnebolu'nun yeni yazılı tab'ı üç parça cüz' inayet-i İlahiye ve himmet-i âliyenizle gönderildi. Peyderpey başkalarında da gönderilecek, nasib olan yerlere gidiyor, okunuyor. Çankırı ve Küre de bu meyandadır. Risale-i Nur'un envârını görenler, onun bahr-i bîpâyanının ka'rına inenler, ondaki gizli esrarı müşahede edenler, haklı olarak sabırsızlıkla

قَالَ رسول اللّٰه صلى اللّٰه عليه وسلم:
حتى تضل الخلق عن اديانهم فعند ذلك
يقبل كاشهاب الثاقب ياتى
بذخيرة الانبياء عليهم السلام فيملأ
الارض قسطًا و عدلاً كما ملئت جورًا و
ظلمًا
سدق رسول الله صلى اللّٰه عليه و آله
و سلم

tebşir-i Nebevîsinin zuhur-u alenîsini bekliyorlar. اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ اِنْتِظَارُ الْفَرَجِ emr-i Nebevîsine müraat ediyorlar.

Aziz Üstadım! Lehülhamd fütuhat-ı Nuriye iç ve dış dairelerde bütün sür'atiyle devam ediyorlar. Küfrün ve mel'anetin kal'ası Nur atomuyla yıkılalı, başta kahraman ordu olarak halkta da bir intibah-ı ruhî başladı. İnşâallah Nur'un himmetiyle manevî Nur atomu nasıl İslâmiyet için en büyük tehlike ve bir bela olan Süfyan ve tebeasını berbad ü perişan ve mağlub etmişse, onun gibi ve aynen öyle de Hristiyan Deccalını perişan edecektir.

اَللّٰهُمَّ يَسِّرْ لَنَا بِحُرْمَةِ رَسَائِلِ النُّورِ

Bâki emirlerinize intizar eyler, bu civardaki hürmetkârlarınızın selâm ve ihtiramlarını arzeyler, mübarek el ve ayaklarınızdan hasretle öperken dualarınızı niyaz eylerim efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Hadsiz ve nihayetsiz kusurlar içinde kabahatli
ve affa muhtaç hizmetkârınız Mustafa Osman

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 50

Mektup 50

Afyon Kocatepe Gazetesi Başyazarına

Gazetenizin 7 Şubat tarihli sayısının birinci sütununda “İrtica’la Mücadele” başlığı altında bir yazı okuduk. Bu yazıdan anlaşılan mana şunlardır:

1- Afyon’da yıllardan beri devam eden ve hükûmet tarafından önlenemeyen bir irtica’ hareketi vardır.

2- Bu irtica’ hareketini Bediüzzaman’la Büyük Doğu’cular idare etmektedir.

3- Her zaman ve her vesile ile ifade ettiğinize göre, sol temayülleri ve komünistlik, vatanın bekası için tehlike arzetmez, fakat irtica’ tehlike arzeder.

1- Afyon’da senelerden beri bir irtica’ hareketinin bulunduğunu, Halk Partisi hükûmeti ile Demokrat Parti hükûmetinin politik mülahazalarla ehemmiyetsiz tedbirler alarak ürküttüğünü, fakat söndüremediğini yazıyorsunuz.

Evvelâ: Afyon İlinde bulunmamız sebebiyle bu fikirlerinizi şiddetle reddederiz. Afyon’da imanlı halk kitlesi vardır, irtica’ ve mürteci’ yoktur. Laiklik perdesi arkasında dini senelerce baskı altında tutan, Allahü Ekber diyenleri hapse atacak kadar vicdan ve din hürriyetine tecavüz eden Halk Partisi hükûmetleri, varlığını iddia ettiğiniz irtica’ görememiş, Ceza Kanununda bir suç mevzuu olan irtica’ hükûmetin emniyet ve adliye teşkilatları yakalayamamış da siz keşf buyurmuşsunuz. Madem senelerden beri mevcudmuş gibi bir tezahür göstermiş, gizli bir cem’iyet mi kurmuş, şekl-i hükûmeti tebdile mi kalkmıştır? Madem ki hükûmet kuvvetleri yakalayamamış,

siz keşfetmişsiniz, ne için adliyeye haber vermediniz? Hakikatta mevhum ve kafanızın içinde mevcudiyetine inandığınız ve hattâ komünistlikten daha tehlikeli gördüğünüz ve Afyon'a yakıştırdığınız bu evhamı, Afyon'luk namına reddederiz. Ve sayın Başbakan'ın inkılab softaları kadrosuna dâhil bulunduğunuza inanıyoruz.

2- Vehimlerinize Bediüzzaman'ı da bu işe karıştırıyorsunuz. Biz Afyon'lu Nur talebeleri, sizin hilaf-ı hakikat olan isnadınızı da şiddet ve nefretle reddederiz. Bediüzzaman Said Nursî senelerden beri Afyon Vilayeti dâhilinde ikamet etmekte ve Emirdağ nüfusuna mukayyed bulunmaktadır. Bu yüksek ilim adamının ismini yazınıza karıştırdığınıza göre, bu zâtın ne gibi karakterde bulunduğunu, ne işle meşgul olduğunu ve şimdiye kadar ne yapmış olduğunu ve şahsiyetini tedkik ettikten sonra yazınıza mevzu yapmanız îcab ederdi.

Yazınızdan bunları bilmediğiniz anlaşılmaktadır. Kısaca anlatalım: Bediüzzaman büyük bir İslâm âlimidir. Nur Risalesi namı altında toplanmış 133 parça dinî ve ilmî eseri mevcuddur. Bu eserler dili ile yazılmış Kur'anî hakikatlardır. Bu eserleri Avrupa, Amerika ve bütün İslâm Âlemi tanıyarak zevkle okumakta ve hergün takdirlerini bildirmektedirler.

Pakistan âlimlerinden, son zamanda memleketimizi ziyaret eden, milletvekili ve Sind Üniversitesi Dekanı Ali Ekber Şah, Bediüzzaman'ı ziyaret için Emirdağı'na kadar gelmiş ve ziyaretinde bulunmuştur. Eserlerinden birer nüsha alarak Urdu lisanıyla Pakistan'da neşredeceğini söylemiş, birçok ilmî müşkillerinin Bediüzzaman tarafından bir saat zarfında halledildiğini takdirle anlatmıştır. Bediüzzaman Said Nursî bir vatanperverdir. Hürriyet mücadelelerine karışmış, Birinci Harb-i Umumîde talebeleriyle birlikte gönüllü alay kumandanı olarak Kafkas cephesinde harbetmiş, Bitlis'i kahramanca müdafaa etmiş, yaralanmış esir olmuş ve esarette iken Rus Başkumandanına bile boyun eğmeyerek ilmî vakarını muhafaza etmiş, esaretten İstanbul'a dönüşünde İngiliz İşgal Kuvvetlerine karşı şiddetli yazılarıyla hücuma geçmiş muhterem, vatanperver, cesur ve âlim bir zâttır. Otuzbeş seneden beri siyasetle alâkasını kesmiş, o zamandan beri gazete bile mütalaa etmemiştir. Uzun seneler emniyet teşkilatının gözü önünde tutulmuş ve üç mahkemede bütün eserleri ve mektubları ehl-i vukuf ve mahkemelerce tedkik edildiği

halde, siyasetle hiçbir alâkası, cem'iyetçiliği ve kanunen suç teşkil eden bir hareketi görülmemiştir. En son olarak Afyon Mahkemesinde gözünüzün önünde sizin yakıştırmak istediğiniz suçlardan iki sene kadar mahkemesi cereyan etmiş, suç unsuru olacak delil ve emare bulunmadan kanaat-ı vicdaniye ile mahkûm edilmişse de yüksek Yargıtay bu hükmü esasından bozmuştur. Bu kadar tedkikler ve tahkikler, yıllarca süren mahkemeler böyle bir suç tesbit edememiş de siz mi bulmuşsunuz? Bu hareket garazkârlık ve iftiradan başka bir şey değildir.

3- Sol cereyanların vatanın bekası için zarar vermeyeceğini, Türk kültür ve ahlâk anlayışının sol temayülü daima tepeceğine inanıyorsunuz da; aynı Türk kültür ve ahlâk anlayışının irticaı tepemiyeceğine inanmanız bir tezad değil midir? Matbuatta aylardan beri keşfedile edile bitirilemiyen ve her gün yenisi bulunan komünistlik, sol cereyan değil midir? Gazeteci olmanız sıfatıyla matbuatı takib etmeniz ve günlük hâdiselerden haberdar çıkmanız îcab etmez mi? Bu tecahül ve dolayısıyla sol temayülü müdafaa, komünistliğe hizmet değil midir? Komünistlikten daha tehlikeli gördüğünüz mürteci'ler nerededir? Şimdiye kadar kaç tane yakalanmış ve adliyeye teslim edilmiştir? Bütün dünya komünistliğe karşı hep hürriyet cephesi kurarken ve beşeriyeti bu harbden korumağa çalışırken, mevhum fikirlerle millet içerisinde ikilik çıkarmağa çalışmak; kendi öz memleketine iftira etmek, bilgili vatanperver bir Türk'e yakışır mı? Cenab-ı Hak'tan size akıl, fikir, muhakeme, bilgi ve hidayet vermesini dileriz.

Afyon Emirdağı Nur Talebelerinden

Tahir, Nuri, Sadık

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 51

Mektup 51

Afyon’daki Kocatepe Gazetesi’nin gayet acib ve asılsız bir iftira ile, Üstadımız Said Nursî aleyhinde bir neşriyatını gördük. Gazete diyor ki: Solcular yani Komünistlerin vatana zararı yoktur veya azdır. Belki sağcılar yani dindarlar ki, Said Nursî Bediüzzaman vatana ziyade zararlıdır, diyor. Acaba dünyada böyle bir yalan olur mu? On milyon askeri bulunan, bin seneden beri bu vatana düşman ve şimdi bütün beşeriyete tehlikeli olan komünist hükûmeti bu vatana zararı yoktur demek; fakat ihtiyar, hasta, garib, zarureti olmadan kimse ile görüşmeyen üç mahkeme yirmi senelik bütün kitablarını, mektublarını tahkik, tedkik, inceledikleri halde hiçbir siyasetle ve medar-ı mes’uliyet bir madde görmediği ve yirmiyedi sene zarfında bütün talebelerinden sehven bir çocuğun ve bir mütecavizin zulmüne karşı mukabelesinden başka hiçbir vukuatı hiçbir vilayet zabıtası kaydetmediği ve bütün kuvvetiyle ve talebeleriyle vatan ve milleti anarşilikten muhafaza ve emniyet ve asayişin teminine çalışan Üstadımızı daha ziyade komünist hükûmetinden zararlı göstermek, hiçbir şeytan böyle bir yalanla hiç kimseyi inandıramaz. Hattâ o yalanın bir ikinci nümunesi olarak yine kendi gazetesinde 8 Şubat tarihli nüshasında, Emirdağı’nın Karacalar Köyü’nde Kadir isminde bir adam Kore’ye gitmek için gönüllü toplama teşebbüsü ile tevkif edilmesine dair o gazete diyor ki: Bunlar Bediüzzaman’ın müridleridir. Bu teşkilatın kökü derindir. Hükûmet ürkütmek değil, belki zecrî tedbirleri almak lâzım.

Halbuki biz altı seneden beri her haline muttali’ olduk. Yalnız gönüllü toplayan o adam ile bir-iki defa halk içerisinde merhabalaşmışlar. Gönüllüleri de hiç tanımadığı ve bu işle de hiç alâkası olmadığı ve bilemediği halde bizler o vukuatı gazete

sütunlarında okuyarak Üstadımıza anlattık. Halbuki Üstadımız otuzbeş seneden beri gazete okumadığı ve dinlemediği gibi, Üstadımızın otuzbeş sene içerisinde iki ay müstesna hiçbir gazete okumadığı ve dinlemediği ve “Eûzü billahi mineşşeytani vessiyase” deyip siyaseti terkederek bütün talebelerine siyasete karışmayınız diye mükerreren ders veren ve bu hakikatı mahkemelerde isbat eden müdafaanamesi meydandadır. Şübhe eden okuyabilir. Ve dünyanın bütün siyasî cereyanlarını bırakıp inzivayı ihtiyar eden Üstadımıza, siyaset namına teşkilat yapmasını isnad etmek emsalsiz bir iftira ve divanecesine bir yalandır ve bütün kuvvetimizle reddediyoruz.

Garib, fakir, hasta olmasından Allah rızası için nöbet ile ona hizmet eden ve gizli halini bilen ve ondan Nur dersini alan

Sadık, Hamza, Tahir, Nuri, Hayri, Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 52

Mektup 52

(Hulusi Bey’in manzum fıkrasıdır)

İrşad-ı Hakikat

Derdli gönül derdli gönül derdin nedir söyle bana
Gerçi tabib değilsem de ben ararım derman sana
Şâfî Hak’tır şübhe etme onda çoktur rahm-ı atâ
Derdlilere şifa veren vermez mi hiç şifa sana
Bu muhlisin çoktur derdi meded ancak bekler Hak’tan
Kimin varsa böyle derdi tevhid etsin can ü dilden
Tevhidin çok hassası var, ta’dad ile bitmez aslâ
Teslimin çok lezzeti var, tatmayanlar bilmez aslâ
İhlasın çok hikmeti var, anlayanlar bıkmaz aslâ
İmanın çok envârı var, üflemekle sönmez aslâ
Bu muhlisin çoktur derdi meded ancak bekler Hak’tan
Kimin varsa böyle derdi tevhid etsin can ü dilden
Harab tekne, sarhoş kaptan böyle gemi batar her ân
Taklid ile zayıf iman sahibinin sonu yaman
Ma’mur belde muti’ sükkân böyle şehri gören hayran
Tahkik ile kavî iman sahibidir mes’ud insan
Bu muhlisin çoktur derdi meded ancak bekler Hak’tan
Kimin varsa böyle derdi tevhid etsin can ü dilden

Âhirzaman fitneleri dehşetlidir meded Allah
Bu zamanın şerlileri vahşetlidir meded Allah
Mü'minlerin bazıları hayretlidir meded Allah
Mazlumların feryadları rikkatlidir meded Allah
Bu muhlisin çoktur derdi meded ancak bekler Hak'tan
Kimin varsa böyle derdi tevhid etsin can ü dilden
Yâ Rab bize ihsanınla fitnelerden kurtar bizi
Rahmınla da ikram eyle şerlilerden kurtar bizi
Lütfunla hem in'am eyle zalimlerden kurtar bizi
Fazlınla da imdad eyle hainlerden kurtar bizi
Belamızı bal edecek Muhammed'in (A.S.M.) sünnetidir
Sünnetine yapışanlar o Hazretin ümmetidir
Bizi şerden koruyacak o Serverin himmetidir
Muhlis seni kurtaracak iman Kur'an hizmetidir
Bu muhlisin çoktur derdi meded ancak bekler Hak'tan
Kimin varsa böyle derdi tevhid etsin can ü dilden

Üstadım son hapsindeki zulümleri manen hisseden kalb ve ruhumun tefani-i Üstad ve ihvan sırrınca hüzünlü bir terennümüdür. Muhlis yerine Nurcu denilirse bütün kardeşlerin dili olur.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 53

Mektup 53

(Vastan'lı Abdürrahîm Hoca'nın Arabça yazılmış mektubunun tercümesidir)

Şerif ismiyle başlar, her şeyin tesbih-i şükranesi olmakla tesbih-i şükranemi îfa ederim. Üzerinize Allah'ın selâmı ve rahmeti ve berekâtı daimî ve ebedî surette olsun. Hakk'ın sevgilisi ve mutlak cezbelisi huzuruna:

Açık dilli, yekta, çarşaf gibi kanadlarını semanın pek yüksek mahallerine eflâke seren kuşcağızı, sevimli ve zînetli çemenzar gülistanda ötüşen gülün bülbülü, mana sarayının şahidi ve medhedici bülbülü, güzel ve dilber hakikatları biçimine sokan şeker sözlü tuti kuşu, Mustafa ahlâkıyla ahlâklanmış ülema şahı, ulu enbiya halifesi, vâsıllar imamı, din ve sünnet ihya edicisi büyük hocam! Ayağınızın tozunu öpüp yüz sürsem. İki gözüm karası ölmezden evvel daima ruhum ve hayatım sana feda olsun. Nitekim hakkında denildi.

Akıl ve edeb sahiblerinin kalbleri tutuştu, ilim ve rütbede âlîhimmet olan zât-ı âlîkadrin vasfında şöyle zât-ı kerim ve saiddir ki, kendisine arslanlar zelil ve hakir olarak boyun eğmişlerdir. Hazret-i Samed Teâlâ ve Tekaddes de onu sevmiştir. Binaen aleyh hasedkârlarına rağmen aşikâre medhediyorum. Bu başka değil, askerinin arasında ancak bir kutubdur. Cenab-ı Hak bizlere uzun zamanlar fazlından ve feyzinden hisseyab buyursun. Şevki arzu ve iştihalara nailiyet komşulukla darlıktan genişliğe erdirsin. Menkıbesi ve tarihçesi hizasında bir mahluk daha yoktur. Ancak onun için ukûl-ü beşer bayağı fazlını inkâra kalkışıyor, lâkin o ayıbdan müberra ve mutahhardır, güzeldir. Manzarası ve görünüşü bakımından akılları

zebun ve müsahhar eder. Ol sîma-yı mücessemdir ki, kemale ermiş ay gibi nurlu ve münevverdir ve musavverdir, en güzel surette yaratılmıştır. İslâmiyet kendisiyle nurlanır. Hidayet nuru ondan hiç eksilmez. İlminden ilimler tutuşur.

Ey sabah rüzgârı! Eğer benim dostum arzına uğrayacak olursan selâmımı ve hasretle ağladığımı oku! Umarım ki bu kadar uzun hasretten sonra nimet-i vuslata kavuşurum. Zira senin ayrılık cihetinden hakkın ciğerimi delik-deşik etmiştir. İftirak kederiyle bağıldım ayılamıyorum, genişliğe eremiyorum. Dosta kurbiyetten başka bizim için deva yoktur.

Abdurrahîm

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 54

Mektup 54

(Adapazarı tarafından Dağıstan'lı bir Nurcunun mektubundan bir parçadır. Bera-yı malûmat gönderildi.)

Sübhanallah bu üstadın ne muazzam bilgisi var. Mâşâallah bu Said'in ne müdhiş anlayışı var. Bu Bediüzzaman bize bu zamanın güneşidir. Bütün ehl-i iman için hakiki bir müceddiddir. Hak Teâlâ tarafından mü'minlere bir lütuftur. Bugün için yaratılmış, imanın bir hamisidir. Kaba cahillere bile yüksek hakikatlarından bildiriyor, anlatıyor. En ince nüktelerinden, ne âlimin dimağında ve ne velinin kelâmında bulamazsın o hakikatleri Kur'andan başka bir yerde, Kur'andan onları bilmek Bediüzzaman'a mahsus. Bu zamanın mülhidlerine Saidimizdir ancak sus. Peygamber'in (A.S.M.) ulu vârisi nasıl miras dağıtıyor? Kitab, Sünetin zübdesini nasıl bize bildiriyor? Ayrı ayrı dilleriyle kâinatın tesbihleri muhtelif suretlerinde takdisleri ve hamdleri kör, sağır, cahillere de işittiren Üstadımız İslâm Dini'nin tercümanı canımızdır Saidimiz. Gördün mü Asâ-yı Musa âsileri, tâgileri nasıl susturdu? Tabiatın kör evlâdlarını, münkirleri, mülhidleri yerin dibine indiren Risale-i Nur'u oku, tazelensin sende iman. Allah aşkına bakınız bu mübarek eserlere, Risale-i Nur'dan inen imanın lem'alarına. Saadetin rehberidir Saidimiz hepimize. Okuyalım risaleleri, verelim el elimize. Said Bediüzzaman'ın zemzemlerinden içeriz, hep birlikte tekbir alıp kudsî Nurlara gireriz. Melekûtî hayatından hisse arayan mü'minlere işte Gavs-ül A'zam bize verdi nurlu risaleler.

Çok kıymetli Üstadım! Anlayamadığım hakikatları böyle cahil kafa ile tavsif ettiğimden lütfen affediniz. Heva-yı nefse esir olan benim gibi bedbahtların hiçbir şeyi doğru olamaz. Onun için kendime

Murad-ı Kâzib derim ve bütün ahlâk-ı zemimenin me’vası, mercii olduğumdan, kendimi sizin saha-i irfanınızdan feyiz almak için ehil olmadığımı tekrar tekrar itirafla ellerinizden öperim ve ziyaretinizle müşerref olduğumda İbn-i Saka gibi matruden avdet ettirmemenizi rica ile tekrar tekrar el ve ayaklarınızdan öperim.

Hâdim-i türab-üd dâîniz,

Adapazar’da Dağıstanlı Murad

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 55

Mektup 55

(Kastamonu'da Araç kazasında Nur'un has talebelerinin bir mektubudur. Bera-yı malûmat gönderildi.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا
اَلْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى دِينِ الْاِسْلاَمِ وَعَلَى تَوْفِيقِ الْاِيمَانِ وَعَلَى رَسَائِلِ النُّورِ

Hakiki mürşid, hakiki mücahid, hakiki vâris-i Peygamberî Üstadımız Hazretleri!

Senelerce şu misafirhane-i dünyada dolaştıktan sonra ve babadan ecdaddan görme bir iman-ı taklidî ile ömrümüzün belki çoğunu harcadıktan sonra, kâh kendimizi dünyanın fâni ve nefsaniyatına meyl ve kâh tabiiyyunların o dehşetli hastalıkları tesiriyle âhiretimizi ve bazan hep unutmak derecesine gelerek muzır ve süflî beş paraya değmez fâni lezzetlere heveslenerek dehşetli zararlarla bugüne geldik. Eğer ömrümüz bu dehşetli hal ile Risale-i Nur hakikatına alâkasız şekilde devam etse idi ve bir dakika hazır gayr-ı meşru' lezzeti tatmak yüzünden belki 1000 sene âhirette azab çekeceğimizi Risale-i Nur iki kerre iki dört eder derecesinde isbat ederek ilmelyakîn göstermeseydi ve sizin gibi iman hakikatlarını ehl-i imana ve bütün beşeriyete bu karanlık maddeci devirde bir daha

gösteren, ilân eden İslâm hakikatlarını ilmelyakîn ve aynelyakîn ve hakkalyakîn bilen bir İslâm dâhîsini göndermese idi hayatımızın, varlığımızın kıymeti kalmayacaktı. Dünyamız da, âhiretimiz de zindan olacaktı. Evet bütün varlığımızla inanıyoruz ve ilân ediyoruz ki: Risale-i Nur, Allah'ın rahmetinin tecellisidir ve ona vasıta olan kalb, kalblerin en mücellasıdır. İmanını, saadet yolunu kaybetmiş insanlığa Kur'an-ı Kerim'i güneş gibi gösteren, onun mu'cizeli hârika hakikatlarını ilân eden en parlak bir eser olduğunu en muannid feylesoflara dahi gösterip küfürlerini elmas nur kılıncı ile kesen, zamanımızın en büyük kenz-ül irfanı Risale-i Nur olduğunu bilerek Cenab-ı Hakk'a sonsuz şükürler etmekle, acziyetimizle beraber himmetinizle çalışmaktayız.

Evet Kur'an-ı Hakîm'in cadde-i kübrasında gitmekle bizler her türlü fenalıklardan kurtulabiliriz. Risale-i Nur'un hiçbir tefrika, tarafdarlık tanımayarak sırf Allah rızası için Hasbünallahü ve ni'melvekil ile iman ve Kur'an hakikatlarına davet etmesi aklı başında her mü'mine her insana diyor ki: Aklın varsa Nur dairesine gir. Aklın gıdası, ruhunun âb-ı hayatını al, korkmadan karanlıktan küfürden kurtul. Kanun-u İlahîyi dinle. En kısa en kolay en selâmetli yol olan Nur yolunda imanı inkişaf ettirerek, hakiki zevki ve bu asırda hakiki vazifelerini anla. Yazması ve konuşması bir ibadet haline gelen Risale-i Nur'dan bahsederek zamanın dehşetli fitnesinden ve yıldız böceği olmaktan ise, nur-u İlahiyeye dalarak güneşin nuruyla âyinedarlık et. Bu hak sesleri dinleyen er-geç nurlu dairede kendini görerek müşerref olacak, kalbler parlayacak, nur-u hidayet insanları hakiki selâmete getirecek, dünyadaki bu bîçare insanlar en kötü hastalık olan dinsizlikten, alâkasızlıktan, komünistlikten, inşâallah ehl-i dalalet nefisperestlikten kurtulacaktır.

Lütufkâr ve çok müşfik Üstadımız! Bizi bahtiyar eden ömrünüz uzun olsun, Allah sizden razı olsun ebeden daimen diye Nur-un Nur olan Cenab-ı Hakk'a âcizane niyaz ile dualarınızı istirham ediyoruz.

Biz hem çok kusurlu hem çok tenbel ve geriyiz. Diğer Nurcu kardeşlerimizin hayranıyız. Risale-i Nur'un nurlu ışığı kalblerimizi nur ve sürura getiriyor. Derslerimizde hakiki kardeşlerimiz olan Nurcular gibi ilerlememiz ve feyzimizin, gayretimizin ve günden güne Nur'a bağlılık ve muhabbetimizin artması için çok mübarek duanızı bekliyoruz. Sizlere lâyık nurcu kardeşlerimiz gibi hakiki bir telebe

olmamız, en büyük gayemizdir. Evet ekserî insanların birkaç günlük dünya hayatı için boğuştukları, huzur ve adaleti ve hakikatı düşünmeden hayvanlığa doğru terakki ederek gittikleri ve dünyanın nefislerin, şeytanların plânı ile karıştığı ve karışık bir zamanda bütün hayatını ve ruhunu iman ve Kur'ana hizmet için vakfederek, bunun istidad ve varlığı ile sırf rıza-i İlahî için en büyük dünya tehlikelerini hiç sayan ve nurlu yolu besleyen ve hakiki imanı kazandıran ve Risale-i Nur'un yolunda devam eden siz çok kahraman ve çok aziz Üstadımızın peşinde gittiği nuru sezerek ve bilerek ona katılan nurlu kafilenin aziz azaları gibi olmak, o nurlu kafilenin en küçük bir azası veya hizmetçisi bulunmak bizim en büyük şerefimizdir. Zira rıza-i İlahî uğruna hizmetin büyüğü küçüğü yoktur. Madem o nurlu yolda zerre, yıldız gibi olur. Bütün varlığımızı feda etsek, bu İlahî lütf u kereme, rahmete hakkıyla şükrümüzü yapamayız. Her zaman sizlerin duanıza muhtaç olduğumuzu tekrar arzeder, hasretle ve muhabbetle ellerinizi ve kademinizi öperiz. Bütün kardeşlerimizin de ayrı ayrı bağlılık ve şükranla selâmlarını ve manevî yardımlarını dileriz çok muhterem Üstadımız hazretleri.

Araç'ta çok kusurlu ve her ân dua bekleyen talebeleriniz ve manevî evlâdlarınız

Ali İmam Makber oğullarından Hüseyin Yıldız, Tahir Soğukçam, Ahmed Güloğlu, Süleyman Yeğin, Abdullah Yeğin, Behiye Onur

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 56

Mektup 56

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem, çok aziz, çok sabûr ve çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: Siz mübarek Üstadımız Efendimizin geçen mübarek mevlüd-ü Nebeviyenizi candan tebrik edip, mübarek nur kokulu el ve ayaklarınızı hasretle öper ve ol Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinden uzun ömür ve sıhhat-ı âliyelerinizi âcizane duacıyım ve mübarek nurlu dua-i fâzılanelerinize her ân muhtacım.

Siz hakikatlı ve mübarek Üstadımız Hazretlerinin Cenab-ı Hakk'ın hidayet ve inayetiyle ol misk ü anber kokulu mübarek ziyaretinizden ve âcizaneme mühim ânlarınızda kıymetli vaktinizden fedakârlık yaparak ikaz lütfunda bulunduğunuz cevahir kelâmlarınızın lezzeti ve şuaı o zamandan beri günden güne daha ziyade canlanmakta ve Risale-i Nur'a bağlı olan aşkım kat kat artmakta ve Risale-i Nur'u okumak hele yazmak zevkim, o arada geçen bütün dakika ve sâniyelerimin birbirinden fevkalâde farklı olduğunu bütün vücudumun her uzvu ve bütün kan damarlarımda manevî sevinçli cereyanın faal bir surette seyrini zevk-i manevî ile beraber olduğunu âcizane lütf-u Hak'la hissedebildim. Ve her ân o

mübarek zevk-i manevî ile yaşayabilmekteyim. Ve bütün Nur kardeşlerime aczimle şunları ifade etmek lütfuna siz mübarek Üstadımız Efendimizin müsaade-i âlîlerine dayanarak ve kusur ve hatalarıma bakmayacağınıza güvenerek mazhar olmama Cenab-ı Bari ve Tekaddes Hazretlerine yüzbinler hamd-ü sena edip ve ol sevgili Peygamberimiz Fahr-i Âlem Efendimizin mübarek manevî şefaatlarına dayanarak dilerim.

Aziz sıddık Nur kardeşlerim! Risale-i Nur'u yazmakla ne kadar meşgul olsam ve gece yarılarına kadar o Nurla başbaşa kalsam, Elhamdülillah hiç yorulmak ve hattâ uykudan fedakârlık etsek ve hattâ gecede iki saat uyku bile Risale-i Nur hizmetinde çalışan bütün kardeşlerime kâfi geleceğini, Cenab-ı Hakk'ın aynı uyku gıdasını verdiğine bizzât âcizane şahidim. Bilhassa gündüzleri zarurî işlerinde meşgul olan Nur kardeşlerim yazmak zamanını kazanamazlarsa, gece vakitlerini ihmal etmeyerek Cenab-ı Hakk'a tam niyet-i hâlise ile mübarek kalemlerini ellerine alıp mübarek Nurlardan yazma gayretleriyle gündüz gibi manevî hizmetlerinden noksan kalanlarının tamamıyla telafi edileceğine inşâallah eminim. Gerçi hâlis ve sadık kardeşlerim bunları bilirler.

O gündüzleri üzerimize saran ehl-i zulmetin kirli havalarından gelen kirlenen vücud-u beşerin ve ehl-i imanın vücudunu sarsan elîm yorgunluk, akşam mübarek Nur vazifesine sarılmasıyla ve onunla başbaşa kalarak hem yazmak hem de orada bütün kalb ve akıl ve fikir ve hattâ bütün vücudu da aynen Nurlarla beraber olmak şartıyla ondan alınan zevk ve sürurdan gelen manevî tanzifat ancak gündüz aldığımız o kirli zulmeti tamamıyla yıkayıp atar, vücudumuzun her tarafı yeniden manevî bir hayata ve hassas bir duyguya mâlik olarak, Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'in biz âcizlere bahşettiği ertesi günü hayatına kavuşuruz. Ehl-i gaflet ise bütün günlerini dünyevî hayatlarına bırakıp haris-i dünya olarak ahmakça maddiyatı kazanmak kaygusuna düşerek akşamları evlerine geldiklerinde bîtab bir halde sersem sersem gaflet uykusunda veyahut kendilerini birbirinden daha kederli ve elemli olarak hayat-ı dünyeviyelerini ve bâkiyelerini zehirlemektedirler. Cenab-ı Hallak-ı Rahîm cümle ümmet-i Muhammed'i (A.S.M.) ve ehl-i gafleti hidayete mazhar ederek Risale-i Nur nurlarıyla yıkamak nasib buyursun âmîn.

Âlem-i beşerin bu asrımıza kadar küre-i arzın böyle derin ve çirkin çehresi içinde her türlü manevî şuaın söndürülmesine tam sahib olduk diye mel'unane hak ve hakikatı inkâr ederek bütün menahiyatla deccalane haykırdığı ânda ve ehl-i imanın eli dili bağlı olduğunda yalnız ruhî sessiz münacatları gayretullaha ulaşmış olmalı ki, tam o anda Cenab-ı Hakk'ın en sevgilisi, habib-i edibi, fahr-i kâinat, seyyid-i sâdât, Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallallahü Teâlâ Aleyhi Vesellem Efendimize inzal buyurulan mübarek Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ında ve mücevher kelâm olan hadîs-i kudsî-i mübarekede tebşir edilen ve asr-ı evvellerimizde emsali görülmeyen ve Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'in mübarek Kur'an-ı Mübin'in bu âna kadar hiçbir şahs-ı mühimme nasib olmayan hazine-i İlahînin bütün anahtarlarına mazhar olan ve o eşsiz mücevherat hazinesinden aldığı Risale-i Nur ile zulmeti yırtıp nur-u Muhammedîyi (A.S.M.) saçan ve âşıkları o nuru görünce coşan ve hidayetullaha koşan âciz bîçareleri de kurtaran ve imanımızı kazandıran eşsiz bir üstad-ı a'zam-ı kübra ve her gün ve her gece tezayüd-ü ömrüne ve sıhhatine yüzbinler âcizane duacı olduğumuz Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-ün Nursî Efendimiz Hazretleridir. Cenab-ı Hak kendilerinden ebeden razı olsun ve ömürleri uzun ve sıhhatleri daim ve hükümleri kâinata hâkim olsun, âmîn, âmîn, âmîn.

Muhterem Üstadımız Efendimiz! Burada mühim şahıslardan ve Ankara ilk Meclis-i Meb'usanı teşekkülünde on sene meb'usluk yapan ve siz mübarek Efendimiz Hazretlerini tâ Meşrutiyet ve ondan evvel de tanıyan, hattâ ölen ile Ankara'da aranızda geçen muhavereyi yakînen gören ve şimdi yatakta muzdarib halde yatan Kastamonu sâbık meb'usu, aslen Devrekâni'li şimdi de burada ikamette olan çiftçi Mehmed Müftüoğlu'dur. Kendisi seksen yaşlarında vardır. Bu zât-ı muhterem Sebilürreşad'da siz efendimizin tarihçe-i hayatını okumuş, Risale-i Nur'dan bahsi duymuş ve âcizin de Risale-i Nur şakirdi olduğumu işitmiş. Kendisini ziyaretimde Risale-i Nur'dan sordular. Aczimle bildiklerimi ifade ettim. Okumak için risale istediler. İlk tarihçe-i hayatın tamam olanını ve Afyon müdafaasını verdim. Çünki kendisi mahkeme hakkında sormuştu, ondan verdim. Tekrar ziyaretimde Lem'alardan İhtiyarlık, Hastalık ve bazı diğer Lem'aları da verdim. Memnun oldular. Kendisi Risale-i Nur'u tam sevdiğini ve Nur talebeliğini tam kabul ettiğini ve eğer

sıhhatim yerinde olsa idi bizzât siz mübarek efendimiz nurlu ellerinizden ve feyizli kelâmlarınızdan faidelenmeyi arzu ettiği hakkında siz mübarek efendimize mektub yazmamı ısrar ettiler. Elleri de titrediğinden mektub yazamadığını beyan ettiler. Ve Risale-i Nur'u tam takdir ettiler. Ve bütün âlem-i İslâm ve kâinata bir rehber-i hakikattır diye hakikatı tebrik ettiler ve beklenilen hakikat budur diyerek mübarek Üstadımız Efendimizin de talebeliğe kabul buyurmasını rica ve temenni ederek hürmetle ve hasretle mübarek nurlu el ve ayaklarınızı öptüklerini beyan buyurdular. Şunu da ilâve ettiler: Eğer efendi hazretleri kusurumla beni talebe kabul buyururlarsa ufacık bir muhabbetnamelerini benden esirgemezler dediler. Bu zât-ı muhteremin mahdumu şimdi Ankara'da Demokrat Kastamonu meb'usudur. Kendisi bazı Risale-i Nur'dan okudu ve elinde yine bazı emanet verdiğim risalelerim de vardır. O da babasından evvel başladı ve Ankara'da ezan-ı Muhammedî hakkında ilk sözü o söyledi ve metanetini muhafaza etti. İnşâallah o vazife de yine Risale-i Nur'un şevkiyle açıldı.

Mübarek Efendimizin selâm-ı mübarekelerini bütün kardeşlerime bazılarına mektubla, bazılarına aynen âcizane tebliğ edebilmek lütfuna mazhar oldum. İnayet-i İlahiye ile Feyzi kardeşime bizzât görüp selâmlarınızı tebliğ ettim, çok sevindiler. Mâşâallah bugünlerde talebeleri çok artmış, yeni hâfızlar Risale-i Nur dersi alıyorlar. Dualarınıza muhtaçtırlar. Burada babam ve bütün Nurcu kardeşlerimin herbirerleri ayrı ayrı selâm edip mübarek mevlüd-ü Nebeviyenizi candan tebrik ederler. O civardaki bilhassa Çalışkanlar kardeşlerime ve bütün Nurcu kardeşlerimize ayrı ayrı selâm ve duacıyız ve hayırlı dualarına muhtacız. Bu sefer almış olduğumuz mübarek nurlu haberlerinizi okudukça bazı zındıkanın yeni taarruzlarına çok üzüldük. Bir cepheden bir zaferin arkasında olduğumuza müteaddid şahid olduk. Onlar ne yaparlarsa yapsınlar, biz de وَ كَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلاً deriz. Şimdi bütün âlem-i İslâm takdir etti.

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

Uzun kusurlu yazılarımla kıymetli vaktinizi zayi' ettim. Âcizane kusurumun affıyla tekrar be-tekrar mübarek nurlu el ve ayaklarınızdan hasretle öperim Üstadımız Efendimiz Hazretleri.

Çok âciz, günahkâr, kusurlu,
her an hayırlı dualarınıza muhtaç
Ahmed Kureyşî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Afyon’da intişar eden Kocatepe Gazetesi, Üstadımız Said Nursî aleyhine pek yanlış iftiralarda bulunmuştur. Bu iftira Üstadımızın binlerce derece haddinden hariç olup, bütün hayatında hususiyle bu âhirzamanda hiçbir şeytanın dahi hiçbir kimseyi inandıramayacağı şekilde bir iftiradır.

Şöyle ki: Üstadımız bir çok adamları peşine takmış, hâşâ peygamberlik taklidi yapıyormuş. Halbuki biz bütün arkadaşlar kat’î biliyoruz ki; o şahsını hiçbir vakit beğenmediği gibi, kendisini talebelerin en ednasından daha bîçare bilir. Ve bunun böyle olduğunu birçok risalelerde isbat etmiştir. Herkes makamlara, velayete, manevî kemalâta müştak iken o bilakis iman hizmetindeki ihlasına zarar gelmemesi için, herkese muhalif olarak, bütün kuvvetiyle manevî makamdan ve benlikten kaçtığını biz hepimiz daima gözümüzle görmekteyiz. Bu müfteri gazeteci ise, en taşkın velilerin dahi dava etmedikleri peygamberlik taklidini ona isnad ediyor. Bu ise yüz derece muzaaf bir yalandır. Üstadımız bütün dünyanın ezvakını, makamatını terkedip bütün ehl-i dünyanın işkencelerine de tahammül etmiştir. Sünnet-i seniyeye tebaiyetini ve

peygambere biat farziyetinin sırrıyla o Âhirzaman Peygamberi'nin şeriatı yolunda üç defa dehşetli bir tarzda i'dam tehlikesine maruz kaldığı halde şeriata tebaiyetini bırakmamıştır. Güneşin camid bir cam zerresinde cilvesi kadar Peygamber'in nurundan hisse alması en büyük maksadı bulunan ve Hâtem-ül Enbiya'dan sonra hiçbir peygamberin gelmiyeceğine ve şeriatının daimî ve ebedî olacağına iman ederek bu dersleri bizlere veren bir zâta, peygamberlik taslaklığı isnad etmenin ne kadar acib bir isnad olduğunu zerre kadar aklı bulunanın anlaması îcab eder.

Aynı zamanda o müfteri gazeteci gazetede: Biz İslâmiyetimizin dersini Kur'andan alıyoruz ve Atatürk'ün arkasında gidiyoruz, gençler de onun yavrularıdır. Onun için biz Said Nursî'den ders almayacağız diyor. Bu sözden anlaşılan mana, Atatürk Kur'an yolunda gidiyor. Acaba şeytanlar içinde en hannas ve en dessas şeytan dahi bunu hiçbir zîşuura kabul ettirebilir mi? Üstadımız esarette iken Ali Akdağ kardeşimizin yazdığı ve tarihçe-i hayatında mevcud bulunduğu gibi, Rus Başkumandanı yanına geldiği ve geçtiği zaman Üstadımızın ayağa kalkmayarak hürmet etmediği ve bu suretle Rus hükûmetine hakaret ettiği için i'dam kararı vermişti. İkinci defa üstadımızın yanına geldiği zaman tercüman vasıtasıyla ne için Rus'un Başkumandanına hürmet etmediğini sormuş. Cevaben benim maksadım hakaret değildir. Müslüman ve imanlı bir adam, müslüman olmayana ayağa kalkıp onun hâkimiyetini ve kumandanlığını kabul etmez demiştir. İşte Üstadımızın bu acib macerası çok eskiden bir hiss-i kabl-el vuku' ile risalelerinde yazdıklarına bu zamanımızı ihbar-ı gaybî nevinden talebeleri mana verdikleri gibi biz de Hürriyet Gazetesi'nin yazdığı Amerika'nın mühim bir profesörünün söyledikleri gibi deriz. Rusya dünyaya bir derece hâkimiyetini kabul ettirdiği halde, İslâmiyet onun hâkimiyetini kabul etmeyerek onu mağlub edecek ve ona hürmet etmeyecektir, manasını Üstadımızın o kumandana kırk sene evvel söylediği sözlerin bir ihbar-ı gaybî olduğunu şimdi Amerika'nın Waşington'daki Orta Şark Üniversitesi'nin toplantısında mühim bir profesörün itiraf etmesiyle sabit olmuştur.

Kocatepe Gazetesi'nin divaneliğinin ikincisi de: Sol temayülü komünistliğin bu vatana tehlike teşkil etmemesi, fakat sağcı olan Üstadımızın **(1)** ve Büyük Doğu'cuların vatana ve millete daha

ziyade zarar verebilir demesidir. Acaba dünyada hiçbir zîşuur böyle bir iftiraya ihtimal verebilir mi?

Emirdağı Nur Talebeleri namına
Tahir, Nuri, Sadık, Raşid

1: Ki, ne Büyük Doğu ve ne de sağ ve sol gibi siyasî teşekkülle hiçbir ilgisi yoktur.)

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 58

Mektup 58

Afyon Kocatepe Gazetesi Başyazarına

Gazetenizin 7 Şubat 951 tarihli sayısının birinci sütununda “İrtica’la Mücadele” başlığı altında yazmış olduğunuz yazıdan anlaşılan haksız manaya cevab vermemek, hakka karşı sükût etmek hürmetsizlik olduğundan bilmecburiye cevab vermek vazifemizdir.

1- Afyon’da yıllardan beri devam eden ve hükûmet tarafından önlenemeyen bir irtica’ hareketi vardır.

2- Bu irtica’ hareketini Bediüzzaman’la Büyük Doğu’cular idare etmektedir denilmektedir.

3- Her zaman her vesile ile ifade ettiğinize göre, sol temayülleri ve komünistlik vatanın bekası için tehlike arzetmez fakat irtica tehlike arzeder denilmektedir.

1- Afyon’da yıllardan beri irtica’ hareketinin bulunduğu Halk Partisi hükûmeti ile Demokrat hükûmetinin politik mülahazalarla ehemmiyetsiz tedbirler alarak ürküttüğünü fakat söndüremediğini yazıyorsunuz.

Elcevab: Sayın başyazar! 1935 senesinde Bediüzzaman 120 arkadaşıyla gizli cem’iyet ve siyasetçilik ve tarîkatçılık gibi bahanelerle Eskişehir’de tevkif edildiği zaman, sizin ifade etmiş olduğunuz irtica’ hareketini o zamanın diplomat ve diktatörleri olan Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya bir irtica’ damgası vurmak için şarktan garba kadar istintaklar, taharriler devam etmiş, irticaa dair zerre kadar bir suç mevzuu bulup o lekeyi yapamamış.

Sayın başyazar! Bediüzzaman Said Nursî 133 parça Nur risaleleri ile müdafaa etmiş, bu dindar vatanda kökleştirilmeğe çalışılan komünistliğin kökleşmesine fırsat vermemiştir. Yine bir

müddet sonra dinine imanına çalışanlara ve Hazret-i Kur'ana hizmet edenlere, Risale-i Nur'un gizli düşmanları, din katilleri komünist baykuşları adliyeyi teşvik ederek Bediüzzaman Said Nursî'yi 70 arkadaşıyla Denizli'de tevkif ettirmişler ve bütün matbu' ve elyazıları risaleleri müsadere etmişler. Bu risaleleri Ankara'nın ehl-i vukuflarına göndermişler, ehl-i vukuflar Risale-i Nur'u üç sene inceden inceye tedkik ederek hiçbir suç mevzuu bir şey bulamamışlar, bütün risaleleri beraet ettirerek sahiblerine iade etmişler ve kendisi arkadaşlarıyla dokuz ay tevkiften sonra beraet etmişlerdir.

Tekrar üç sene sonra, komünistliğe mani' olan Risale-i Nurları yine o komünist baykuşları gizli düşmanlar komünistliği ilerletmek için, kaziye-i muhkeme haline geçmiş ve kanunda yeri olmayan aynı mevzuu ele alarak adliyeye vermişler. Afyon'da bir kısım arkadaşlarıyla tevkif etmişler, kendisine ve talebelerine halkın hürmeti ve sevgisini çekemediklerinden sorgularda garazkârane tahkir etmişler ve tevkif etmişlerdir. Ve nihayet mahkeme sonunda Bediüzzaman Said Nursî hazretlerine iki sene ve arkadaşlarına altışar ay haksız ve kanunsuz ceza verilmiş, bu verilen haksız kararı Yargıtay'ın adalet bilen yüksek zekâlı ve yüksek vicdanlı ve adaletten kendini ayırmayan hâkimleri bu kararı esasından bozmuş, zîr ü zeber etmiştir. Hak, hakikat meydana çıkmıştır.

Sayın başyazar! Artık şimdi Halk Partisi hükûmeti yoktur. Demokrat hükûmeti vardır. Demokrat hükûmeti ise böyle sol temayülü yani komünistlik ve kızıllığı daha iyidir diyen ve komünistliği bu dindar vatanda yerleştirmek isteyen komünist baykuşlarına yer vermeyecektir.

Sayın arkadaş! Bediüzzaman'ın 133 parça eserlerini okuduktan sonra o zâtın hakkında neşriyatınızı öyle yapınız. Böyle sol temayül yani kızıllık ve komünistlik tehlike arzetmez; yani Kur'ana, dine ve imana hizmet edenler memleketin bekası için tehlike arzeder demek, bütün İslâm âlemini kendine nefret ettirmektir. Biz de bu ithamı şiddetle, nefretle reddederiz. Yalnız bu ifade etmiş olduğunuz memleketin bekası için sol temayül tehlike arzetmez demeniz, yalnız Bediüzzaman'la Büyük Doğu'culara değil binlerle minarelerde Allahü Ekber sadâlarını arşa kadar yükselten ve radyolarda okunan Kur'an seslerini İslâm âleminin kalblerine nurla dolduran ışıklandıran nurlandıran Demokrat hükûmetine de bir nevi irtica' tenkidi etmektir.

Sayın başyazar! Bundan evvelki sâbık hükûmetin başvekilliğinde bulunan ve şeriat-ı Muhammedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'a zehir diyen Saraçoğlu ve aynı sâbık hükûmetin Maarif Vekilliğinde bulunan Hasan Ali Yücel'in komünistlikten mahkeme oldukları ve rahmet-i Rahman'a kavuşan cennet-mekân Kenan Öner, Hasan Ali Yücel'in komünistliği mahkemede resmen karar verilip ve bu kararı Yargıtay heyeti tasdik ettiği halde; Hasan Ali Yücel'in yine Büyük Millet Meclisi'nde yer alması bütün bütün uyumayan ve dindar ve henüz göğsünde ve kanında ve ruhunda iman ışığı ve nuru sönmeyen ve Kur'anın bayrakdarı olan bu asil dindar Türk Milleti uyanmış ve vicdan hürriyetinin üzerine çakılan paslı zincirleri koparmış ve çekilen siyah perdeleri yırtarak o komünist baykuşlarının kulağından tutmuş, siz bu makama lâyık değilsiniz demiş atmıştır.

Sayın arkadaş! Dinine ve Hazret-i Kur'ana hizmet edenleri irtica' ile gösteren ve komünistliğin daha iyi olduğunu söyleyen vatan hainlerini, kanında ve neslinde bozuk olan din düşmanlarını, bu millet hükûmetten daha ziyade takib etmektedir.

Vatanın bekası için tehlike arzetmez denilen ve sol temayül olan komünistliğin karşısında bütün beşeriyet titrediği gibi, bütün dünya ayaktadır.

Sayın arkadaş! Bediüzzaman'ı din düşmanları ile komünist baykuşları imha etmek için son kuvvetleriyle çalışmışlarsa da, artık mağlub olmuşlardır ve daha mağlubiyetlerine inanamayan gizli düşmanlar inad ve ısrarlarında duran komünistler, kızıllar yine o hakkın karşısında mağlub olarak teslim-i silâh edecektir. Çünki Bediüzzaman rızaen lillah Kur'anın tercümanıdır. O mübarek Allah kelâmına hizmet ediyor. Bütün yeni neslin saadet-i ebediyesine uğraşıyor. O zâtın koruyucusu Allah'tır. Onu kimse mağlub edemez ve edemediler. Halkın teveccühünü Bediüzzaman'dan başka kimse söndüremez. Kur'ana, dinine bağlılığından dolayı esarette, başkumandan olan Rus Çarı'nın dayısına geçerken ayağa kalkmayıp ona ta'zim etmediğinden verilen i'dam emrine hiç ehemmiyet vermeyip, neden ayağa kalkmadın diye sorulan suale, "Ben imanlıyım, sen imansızsın. İmanlı imansıza hürmet etmez." diye cevab veren ve o başkumandan dinine hürmetinden dolayı i'dam emrinden vazgeçip tarziye vermesi anlaşılıyor ki, o zâtın koruyucusu ancak Allah'tır. Çünki Kur'ana hizmetleri bütün rızaen lillahtır.

Sayın başyazar! Bediüzzaman'ın 133 parça eserleri yalnız Türkiye'de değil, bütün İslâm âleminin merkezlerinde takdir ve tahsinle karşılaştıktan sonra, Amerika ve Avrupa'da da o büyük âlimin âlimliği takdir edilerek baş mecmua olan Zülfikar mecmuası Almanya'da radyolarda neşredilerek âlimlik hususunda Türkiye'ye büyük şerefler kazandırmıştır. O hârikulâde deha sahibi ve eşi rastlanmayan o büyük din âlimini bütün dünya takdir etmiştir ve bilmiştir. Ne yazık ki siz daha bilmiyorsunuz. İnşâallah eserlerini siz de okur, bilirsiniz.

Sayın arkadaş başyazar! Hükûmete bildirmek istediğin ve irtica'cı olarak anlatmak istediğin Bediüzzaman ve talebelerini, hükûmet erkânları senden iyi bilir. Bediüzzaman ve Risale-i Nur talebelerinin, hükûmetin asayişini temin ettiğini bazı vilayetler isbat etmiştir ve biliyorlar. Sizin anlatmanıza hacet yoktur. Bediüzzaman ve talebelerini irtica' itham edenleri, biz de din düşmanları komünist baykuşları diye itham ediyoruz.

Risale-i Nur Talebelerinden,
Bursa'da mukim Aydın'lı
Ali Akdağ

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 59

Mektup 59

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Üstad-ı faziletmeabımız, çok müşfik efendimiz!

Biz Eflani medrese-i nuriyesindeki bîçare talebeleriniz, uzun bir zamandan beri birkaç satırlık bir hürmetname takdim edemediğimizden aflarınızı yalvarırız.

Hadsiz hürmet ve ta’zimlerimizi arzederek mübarek el ve ayaklarınızı hepimiz bedeline öpmesi için kardeşimiz Reşad Efendi bu kerre ziyaret-i âlîlerinize gönderilmiştir. Çok kıymetdar Üstadımız! Merdese-i nuriyemizdeki talebeleriniz hizmet-i nuriyede geri kalmamak için şevkle çalışmaktayız. Civar kazalarda Nur merkezleriyle irtibatı muhafaza etmekteyiz. Masum talebelerinizin gayretleri de takdir ve tahsininize şâyandır. Onların kalemlerinden çıkan risaleler de huzur-u Üstadanelerine arz u takdim kılınmıştır. Son mektublarınızdan birisinde bizleri teşvik edici kelimelerle taltifiniz cümlemize sürur bahşetmiştir. Risale-i Nur’un feyiz ve nuruyla meşbu’ kalblerimiz, siz Üstadımıza ebediyen ve daimen minnet ve muhabbetle bağlı kalacaktır. Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri ömrünüze bereket, vücudunuza sıhhat ve kuvvet ve saadet-i ebediyeye mazhariyetle ve daima rahmet ve inayetle siz aziz

efendimize muamele buyursun, âmîn. Müstecab dua-i hayriyelerinizi biz bîçare miskin şakirdleriniz üzerinden kesmesin, âmîn.

Aziz Üstadımız! Reşad Efendi kardeşimiz Eflani Nurcularının canlı bir mektubudur. Onun bu ziyaretini burada bütün talebelerinizin bedeline kabul buyurmanızı bilhassa rica ederiz. Biz miskin ve bîçare talebelerinizi dua-i hayriyelerinizden hissedar kılmanızı yalvararak, cümle damen-i pâkinizi tekrar tekrar öperiz aziz üstadımız efendimiz.

Eflani Nur Şakirdleri namına, bîçare, miskin

Ahmed Fuad

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 60

Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Pek muhterem ağabeyim Hüsrev!

Evvelâ: İstifsar-ı hatırla el ve ayaklarınızdan öper, sıhhat ve âfiyetinize duacıyız. Bu kerre müdafaattan bir parça ile, Ankara'daki kardeşlerimize yazılan bir kısa mektubu takdim ediyoruz. İstanbul'da Hâfız Emin Efendi kardeşimize Denizli beraet kararı şiddetle lüzum etmiş. Bizde mevcudu olmadığından siz ağabeyimize havale ediyoruz. Lütfen kendisine gönderilmesini rica ederiz.

Kusurlu kardeşiniz

Mehmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 61

Mektup 61

Ankara’daki kardeşlerimize!

Sungur ve arkadaşlarına yeni harfle gönderdiğimiz müdafaa parçası mümkün ise gazetelerle neşredilsin. Ve bilhassa Yeni Sabah Gazetesi o bahsi yazmış, insaniyeten mürüvveten yazsın. Hem başka gazetelere de ya aynen veyahut hülâsasını yazmasını münasib görüyoruz.

Bazı lüzumsuz kelimeleri ta’dil veyahut çıkarmağa Üstadımız izin vermiştir. Hem bir suretini veyahut hülâsasını biri Adnan Menderes’e bera-yı malûmat, biri de Maarif Vekili’ne, birini de Dâhiliye Vekili’ne bera-yı malûmat veriniz. Çünki Üstadımıza ve Nurlara hücum, manen o üç zâtadır. Çünki o üç zât, İslâmiyet ve hakkaniyet için çalıştıkları ve Nurlar da onlara kuvvet verdikleri sebebiyle, politikacılar ve inkılab softaları böyle bahanelerle Nurlara ilişiyorlar.

Mehmed, Sadık, Hamza, Nuri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 62

Mektup 62

Bir sene evvel yazılan mezkûr istidada şimdi Rehber'in müsaderesine dair Yeni Sabah Gazetesi Rehber'in ikinci defa basılmasını müellifine medar-ı mes'uliyet gösteriyor. Halbuki Rehber'in başında yazılan parça, onların yanlışını gösteriyor.

Gençlik Rehberi Önsöz

Bu Gençlik Rehberi Eskişehir'de Emniyet Müdürü izniyle ve resmî bir müsaade ile yeni harfle basıldığı gibi, eski harfle Isparta'da dahi teksir edilip hükûmetin ve zabıtanın ilişmemesi ve her tarafta iştiyakla okunması ve intişarı gösteriyor ki, bu Rehber'in millete hususan gençlere çok menfaati var. Yalnız Ankara'nın Emniyet Müdürü, onaltıncı sahifede onikinci satırında "dinî tedrisat için hususi dershaneler açılmağa izin verilmesine binaen" cümlesini okumadan, onüçüncü satırdaki "mümkün olduğu kadar heryerde küçük birer dershane-i nuriye açmak lâzımdır" cümlesine ilişmiştir. Demek sonra hakikatını anlamış ki, daha intişarına mani' olmadı.

Madem Said Nursî kendisi tab'etmemiş ve hem üç mahkeme de Rehber'e ilişmemiş. Hem Rehber nüshaları resmen toplatılmamış ve hem de Rehber gençlere gayet menfaatli ve hiç bir zararı olmadan hiçbir âlim ve feylesof ona itiraz etmemiş. Elbette böyle zararsız ve çok menfaatli bir eser yasak edilemez.

Hamza, Mehmed, Nuri, Sadık

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, şefkatli, fedakâr üstadımız ve efendimiz hazretleri!

Âlem-i İslâm'ın merkezleri olan Türkiye, Mısır, Pakistan'da Risale-i Nur neşrolurken hristiyan âlemi de bu kudsî ışıktan nurlanmak ve ebedî saadeti kazanmak istiyor. Bir zaman ehl-i salib ordularını Kudüs-ü Şerif müslümanlarına saldırtan hristiyanlığın en mümtaz ve salahiyetli ruhanî reisi Papa, İslâmların medar-ı iftiharlarından kahraman mücahid kumandan Salahaddin-i Eyyubî'nin kılıncıyla mağlub edilmişti. Şimdi o makamın bugünkü halefi Papa, seleflerinin hatasını idrak ederek Risale-i Nur mizanlarından, iman âhiret bürhanlarından, müslümanların nurlu ve elmas kılıncı olan Zülfikar'ın hak ve hakikatını, kuvvet ve kudretini kabul ve teslimiyetini havi İsevî dininin mümessilinin zât-ı fazılanelerine aid tercüme edilmiş bir mektubunu takdim etmekle Cenab-ı Hakk'a hamd ve şükür ile bin günahlarıma keffaret olmasını temenni ederim.

هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى

İnşâallahürrahman Zülfikar'ın nurlu fütuhatıyla din-i İsevîye tebşir buyurduğunuz gibi, hurafattan tasfiye edilerek hakiki İsevîlik

İslâmiyetle ittihad ve inkılab ederek dinsizliği tazammun eden komünizmi zîr ü zeber etmesini Cenab-ı Hak'tan diliyoruz. Bütün Nurcular birlikte mübarek ellerinizden öper, sıhhat ve âfiyetinizi Hak Teâlâ'dan niyaz ederiz.

Talebeniz

Salahaddin Çelebi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 64

Mektup 64

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili ve mübarek Üstadım Efendim!

Hacı Sabri Halıcı'nın yüksek nasihatlarınızdan istifade ettiğini müş'ir mektubunuzla Hizb-i Nuriye'nin tashihatına aid emirlerinizi sevinçle aldım. Cenab-ı Hak ebediyen razı olsun. Her hususta hizmet-i Nuriyeye çalışmakta olduğumuzu arz ve kudsî ve mübarek dularınızı dileyerek el ve ayaklarınızdan öperiz efendim

Günahkâr, kusurlu hizmetkârınız

Nazif Çelebi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 65

Mektup 65

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sevgili Üstadımız Efendimiz!

Yüksek huzurlarına mübarek Bayram'ı canlı bir mektub olarak takdim ediyor ve mübarek el ve ayaklarınızı hürmet ve hasretle öpüyorum. Sevgili Üstadım! Kudsî nazarlarınızın müşfik ve ihyakâr iltifatından cüda düşeli, canından ayrılmış bir cesed halini aldım. Sizin mücaveretiniz bizim için ne kıymetli bir mazhariyet, ne âlî bir iksir-i hayat imiş. Hapisten sonra âdeta manevî bir hapse atıldım. Kim bilir belki de sevgili ve kudsî Üstadıma lâyık olduğu hürmeti gösteremediğimin cezasını çektim. Her zaman rü'yalarımda kendimi hapishanede görüyorum. Ve bu müşahedelere mutabık olarak, hayatım hapishanede görmediğim bir derecede mihnet ve meşakkat ve endişe ve müşkilatla geçiyor. Acaba diyorum sevgili üstadım beni hâlâ affetmiyecek mi? Yed-i halaskârîsiyle beni bulunduğum varta-i hüsrandan kurtarmıyacak mı? Acaba ben fâni ve dünyevî pislikler gayyasında ilel'ebed çürüyüp gidecek miyim? Âhirzaman Güneşi'nin mir'at-ı mücellası, ey Fahr-ül Mürselîn'in vâris-i hakikisi, artık bu bîçareni, bu kusurlu küsurlu fedaini kurtar, onu lâyık-ı afv gör. O senin müşfik nazarlarından imdad bekliyor. Rahmeten Lil-âlemîn'in

vârisine, son asırların imam-ı hidayetine, mana ordularının kumandanına iltica ediyor. Sevgili Üstadım! Bende hayırdan eser kalmadı. Beni kurtarmazsan, hâlikînden olacağım muhakkaktır. Gözyaşlarımla kapına geldim. Beni hakiki hizmet ve hâlis vefa ve fedakârlık mensabına yükselt. Akşam sabah dualarım: “Yâ Rabbî! Bu bîçareni Habib-i Zîşan’ın nur-u aynı ve necl-i kerimi olan sevgili Üstadımın ayakları altında türab eyle!” diye yalvarıyorum.

Sevgili Üstadım! İzmir’de Nur’un inşiaâtı pek parlak bir hal aldı. Başta Mehmed Yayla ve Abdurrahman olmak üzere, hergün mikdarı fazlalaşan bir zümre-i saadet Nur’un parçalarını elden ele gezdiriyorlar. Bunlardan bazılarının isimleri: Bahaeddin, Ömer, Hüseyin, Remzi, Hasan, Mehmed, Nazif, Vehbi, Yakub, Hamid, Hüsnü, Mehmed, Emin, Süha, Ahmed, Mehmed, Nuri, Celil, Abdullah, Ferdi vesairedir. Makine ile teksir işinde muvaffakiyet hergün daha fazladır. İzmir muhitinde tarîkat erbabı pekçok münteşir olduğu için, Telvihat-ı Tis’a’nın eski yazıyla neşrini münasib gördük. Tashih işini bendeniz deruhde eyledim. Matbu’ nümunelerini elbette takdim edeceğiz. Dua ve yüksek himmetinizi diriğ buyurmazsanız inşâallah tevfik-i İlahîye mazhar oluruz. Bütün Nurcu kardeşlerimize selâmla mübarek el ayaklarınızdan tekrar hasretle öperim.

Bîçare, kusurlu, günahkâr, Risale-i Nur hizmetinden cüda ve vefasız köleniz

Ahmed Feyzi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 66

Mektup 66

Emirdağı 30/4/951

Çok muhterem, çok âlîcenab, çok vicdanlı İçişleri Bakanı sayın Bay Halil Özyörük

Ankara

Demokrasi davasını müdafaa eden ve bu zihniyeti memlekette tesise çalışan Demokrat Hükûmeti zamanında kanun ve nizamlara uymayan, vicdan ve şahıs hürriyetine aşikâr bir tecavüz olan ve burada tatbik edilen aşağıdaki hâdiseleri yüksek nazarlarınıza arzediyoruz.

Afyon Vilayetinin bir kazası olan Emirdağı'na bundan yedi sene önce kanunların çiğnendiği, hürriyetlerin hiçe sayıldığı, şahsî arzuların kanunlar üstünde tutulduğu bir devirde menfî olarak Bediüzzaman Said Nursî namındaki zât gönderiliyor ve buranın nüfusuna kaydettiriliyor. Bir müddet sonra da menfîliği kaldırılarak burada serbestçe ikamete başlıyor. Ecdadından misafirperverliği seven, ihtiyar ve garib ve kimsesizlerin imdadına koşmayı miras alan her Müslüman Türk gibi bu kaza halkı da bu zâtın ihtiyar bir din âlimi ve bir münzevi olduğuna bizzât müşahede ederek kanaat getiriyor. Kazamızın yüzde yüz müslüman olan ahalisi bu zâtın hizmetine koşuyor, misafirperverlik gösteriyor; fakat bu zâtın ne bir hediye, ne bir ikram, hiçbir şey kabul etmeyerek kut-u lâyemut bir lokma bir hırka ile geçindiğini, kimseye minnet etmeyen, İslâm'ın ve ilmin izzet ve vakarını muhafaza eden hakiki bir din âlimi olduğunu, dünyanın fâni zevklerine değer vermediğini, yegâne gayesinin Kur'an-ı Kerim'in ahkâmını tebliğ ve insanları doğruya, iyiye ve namusluluğa

sevketmek ve fikirlerini Risale-i Nur adı verilen dinî ve ilmî eserleriyle neşretmek olduğunu öğreniyoruz. Siyasetle ve dünya ile hiçbir alâkası olmayan ve rıza-yı İlahîyi tahsile çalışan bir şahsiyet olduğunu, burada bulunduğu yedi sene zarfında hepimiz tamamıyla öğrenmiş bulunuyoruz. Bu bilgi, yedi senelik müşahedeye müstenid hakikatın tâ kendisidir.

Halk Partisi hükûmeti gerek mecburî ikameti ve gerekse serbest ikameti zamanında kanunsuz olarak arkasına memurdan ve halktan gizli ajan temin ederek mütemadiyen takib ediyor, kendisiyle görüşen, konuşan, mektublaşan, hülâsa uzaktan bir selâm bile veren takibe uğruyor. Halbuki Emirdağı'na gelinceye kadar iki defa mahkemeye verilmiş, bütün eserleri, mektubları en ufak teferruatına kadar mahkeme ve ehl-i vukuflar tarafından arîz amîk tedkik edilmiş, hiçbir suç unsuru görülmeyerek beraet ettirilmiş olmasına rağmen, emniyet ve hükûmet peşini bırakmıyor. Sebebini o zamanki hükûmetin dindarlar üzerine ve vicdan hürriyeti üzerine ve İslâmiyet üzerine yaptığı kanunsuz baskıda aramak lâzımdır. Onlar bu memleketten müslümanlığı kaldırmağa çalışıyorlar, bu zât ise İslâmiyeti bir din âlimi olmak sıfatıyla neşir ve iman kurtarmağa çalışıyor. Bu yüzden nazarlarında en tehlikeli bir şahsiyet olmuştur. Yine hapse atmak, mahkemelerde süründürmek için günün birinde şeflerinin işaretiyle vali ve kaymakam vekili ikametgâhını çeviriyorlar. Yakaladıkları ve suç unsuru saydıkları elyazması tevafuklu Kur'an-ı Kerim ile Kur'an-ı Kerim'in umumun anlayacağı şekilde açık Türkçe bir tefsirinden ibaret olan Risale-i Nur parçalarını yakalıyorlar. Ziyarete gelen, kendisine ihtiyarlığı dolayısıyla hizmet eden veya mektublaşanların da evlerinde taharriyatla buldukları mektubları ve kitabları toplatıyorlar. Kendisini ve diğer taharriyat yapılanları Afyon hapishanesine atıyorlar. Bu masum ve mazlum, hiçbir suçları olmayan ve suçları yalnız mukaddesatlarına bağlı bulunmaları ve bir İslâm âlimine hürmet ve hizmet etmeleri olan bu zavallılar, adalet tecelli edinceye kadar Afyon hapishanesinde kalıyorlar. Bu suretle işlerinden ve güçlerinden, çoluk ve çocuklarının iaşelerini teminden alıkonuyorlar. Adalet tecelli edince yirmi ay kadar bîgünah hapishanede yattıktan sonra Bediüzzaman da tahliye ediliyor, tekrar Emirdağı'na dönüyor. Aradan bir müddet geçtikten sonra 14 Mayıs inkılabı vuku' buluyor, mukadderatına hâkim oluyor. Millet Meclisi'ni

milletin iradesini temsil eden hakiki mümessiller teşkil ediyor, bütün yurt düğün ve bayram yapıyor. Hakiki demokrasiye, hakiki cumhuriyete kavuşmuş bulunuyor. Münkariz Halk Partisi hükûmetinden Demokrat Partisi hükûmeti devralıyor. Sevincimize pâyan yoktur. Artık kimse suçsuz olarak bir şefin ve bir valinin, bir kaymakamın ve bir jandarmanın keyfi için kanunsuz olarak taciz edilmeyecek. Kanun devri, demokrasi devri başlayacak diye bekliyoruz. Günlerimiz böyle intizarla geçerken bir de ne görelim? Aynı Halk Partisi hükûmeti zamanındaki gibi, vali bir sürü taharri ile geliyor. Kaymakam, jandarmaya emir veriliyor. Taharriler birbiriyle konuşan iki-üç kişinin arkasında dolaşmağa, Bediüzzaman'ın kapısının önünden geçenleri sıkı bir kontrola tabi' tutuyor. Bu esnada ise Bediüzzaman bundan kırk sene önce Kafkas cephesinde ve ateş hattında yazdığı Arabça tefsirinin Türkçeye tercümesine başlamıştır. Arama emri ve yakalama kararı olmadan müsveddelerin tebyiz edildiği odaya jandarma çavuşu girerek tefsiri ve Türkçe tercümesini yakalıyor ve tam bir irtica' evrakı yakaladım diye sevinerek karakola götürüyor, müddeiumumîliğe veriliyor. Birkaç gün sonra da Bediüzzaman hava almak için tenha sokaklardan kazanın dışına kıra gidiyor. Yalnız başına oturduğu sırada, "Vay sen bere giyiyorsun" diye başçavuş ve jandarmalar kaymakamın emriyle yakalayıp karakola getiriyorlar. Çarşının en kalabalık yerinden, azılı bir cani gibi jandarmaların arasında karakola getirilerek zabıt tutuluyor. Bundan sonra ikametgâhı sıkı bir nezaret altına alınıyor. Ziyaretine gelenler, hizmet edenler hergün kaydediliyor. Bu arada bir gün kumandan, kaymakama gelerek soruyor: "Beyefendi, bugün birkaç milletvekili geldi, Bediüzzaman ile görüştü. Onları da vilayete bildirecek miyiz?" Kaymakam "Hâyır, onları bildirme." diyor. Bu hareketlerle hem Bediüzzaman'ın şahsı ve meskeni sebebsiz olarak tarassud altında bulunduruluyor. Uzaktan yakından görüşmek ve dinî bir müşkilini halletmek için gelenler karakola çağrılarak sıkıştırılıyor. Kasaba içerisinde bir korku havası estiriliyor. Sizin gibi demokrasi davasının kanunî hatlarını çizerek, adaletin tecellisi ve kanunun memlekette hâkim olmasında rol oynayan bir şahsiyetin İçişleri Bakanı olduğu bir devirde aynıyla eski hükûmet zamanında vuku' bulan hâdiseler cereyan etmektedir. Her vatandaşın yurt içinde istediği yere gitmek gelmek ve istediğini ziyaret etmek tabiî bir hakkı değil midir? Eğer bu

şahsı ziyaret etmek bir suç teşkil ediyorsa ve zararlı ise, hükûmetin bunu bildirmesi ve tedbir alması îcab etmez mi?

Sayın hükûmet reisimiz birçok beyanatlarında iftiharla kimsenin arkasında polis hafiyesi dolaştırılmadığını, fiş usûlünün kaldırıldığını, şahsî hürriyetin vicdan hürriyetinin tesis edildiğini bütün dünyaya ilân etmedi mi? O halde burada Halk Partisi hükûmeti sistemindeki hareketler ne için devam ediyor? Biz bu hareketlerin sizin haberiniz olmadan ve eski alışkanlığın tesiri altında yapıldığına kanaat getirdiğimiz için, bu derdlerimizi size haber veriyoruz. Kazamızda yapılan bu kanunsuz ve yolsuz hareketlerden, demokrasiden herkesin faidelendiği bir devirde, vicdanlar ve şahıs hürriyetlerine yapılan bu baskıdan şikayet ediyoruz. Ve sizin yüksek dirayet ve liyakatınızdan bunlara son verilmesi hususundaki tedbirlerinizi dört gözle bekler, bu vesile ile derin hürmetlerimizi sunarız.

Emirdağı halkından

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 67

Mektup 67

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımızla beraber biz Emirdağ Nurcuları Medresetüzzehra'daki kardeşlerimizin leyle-i regaiblerini ve şuhûr-u selâselerini ruh u canımızla tebrik ediyoruz ve bu defaki geniş ve dehşetli hücumun akîm kaldığı için, Cenab-ı Hakk'a şükredip selâmetinize dua ve mahfuz kaldığınıza tam müteselli olduk. Bizi de merak etmeyiniz.

Emirdağ Nur talebelerinden

Sadık

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 68

Mektup 68

(Hulusi mahiyetinde bir binbaşının manzum bir fıkrasıdır)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Çok muazzez ve mukaddes efendim hazretleri!

Mehmed Çalışkan kardeşimiz eliyle lütfen buyurulan iltifatnamenizi aldım. Allah'ın rahmet ve rızası size olsun. Bendenizi en büyük teselliye sevketti. Bugün Zülfikar'ın Üçüncü Zeyli'nin Onikinci Söz'ünü okurken bir füyuzat eseri olarak aşağıdaki manzum satırlar sudûr etti. Eskiden müstaid olan fıtratım, iki senedir hikmet-i Hüda tek bir manzum meydana getiremez iken perişan mısraların meydana gelişini bir hikmete hamlederek, inşâallah açılır ümidiyle teberrüken arzına cesaret ettiğimden özürler diler, kusurlarımın bağışlanmasını yalvararak mübarek ellerinizden saygı ve huşu' ve hürmetle öper, duanızı istirham ederim. Cümle arkadaşların saygı ve selâmlarını da iblağ ederim efendim hazretleri.

Mehmed Reşad

Zülfikar'ı Okurken

Bu nasıl ifade bu nasıl kelâm
Ey Allah'ın dostu sana bin selâm
Cezalet, belâgat, bu hüsn-ü üslûb
Ancak sana vermiş Gaffar-üz Zünub
Kur'ana hizmetin mükâfatı mı

Tefsir-i Kur’anın bir sıfatı mı
Allahım Zülfikar ne azîm eser
İçtikçe kanılmaz bir havz-ı kevser
Dillere muhatab bir nur-u mübin
Sanki dile gelmiş Kur’an-ı Kerim
Habib-i Ekrem’den söylüyor gibi
Veli değil ya ne bunun sahibi
Bu yalnız ilim eseri değil
Eğil ey dost sen de önünden eğil
حَدَّثَنِى قَلْبِى عَنْ رَبِّى diyen
Velilik tacını başına giyen
Ey Bediüzzaman, ey abd-i said
Veyl ona ki ola o senden baid
Ey benim Sultanım kurbanın olam
Dua et potanda ben de yoğrulam
Ey nâşir-i din-i mübin-i Ahmed
Zülcelal Allah’tan sana bin rahmet
Duam budur: Yâ Rab abd-i hakirin
O Habib-i Ekrem nur-u mübinin
Muhammed Mustafa aşkına bizi
Yolundan ayırma Said-i Nursî
İzinde daim et ey zâtı dâim
Kur’an-ı Hakîm’in aşkına âmîn

14 Nisan 1951

Mübalağalarında fazlalık hüsn-ü niyetimize bağışlanmasını ve diğer kusurlarının afvını istirhamla arz olunur.

Mehmed Reşad

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 69

Mektup 69

(Bu parça bera-yı malûmat gönderildi. Said Nursî)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, çok kıymetdar, çok mübarek, çok aziz Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Risale-i Nur'a ve sevgili Üstadımıza yapılan müdhiş iftiralar ve o vesile ile Nurculara hazırlanmak istenen hücumlardan bir nümunesi olarak bu defa Isparta Emniyet Âmiri'nin iftirası münasebetiyle, Emirdağ kardeşlerimizin burada bazı dindar meb'uslarla görüşerek bu hücumun eski partinin müfritleri tarafından Demokrat'ın dindar üç vekiline bir hücum olduğunu, sebebi de Nurcular bu üç vekile bir manevî kuvvet ve asayişin teminine ehemmiyetli bir vasıta ve muzır cereyanlara karşı bir sed olmasından, münafıkların bu iftiralı geniş hücumu yaptıklarını bildirmemizi bize emreden mektublarını ve Nur kahramanı Hüsrev Ağabeyimizin sevgili Üstadımıza takdim ettiği bir mektubunu aldık. Ve ikinci bir defa da, Berlin'de İslâmiyetin geniş bir surette inkişaf etmesi dolayısıyla Berlin İmamına 50 aded yeni harf münacatlı Gençlik Rehberi'nin gönderilmesini emreden Emirdağ Nur Şakirdleri imzasıyla gelen kıymetli mektubunuzu aldık.

Isparta Emniyet Âmiri'nin yaptığı iftirasını ve mektubdaki hakikatları, derhal Isparta meb'usu Tahsin Tola ile görüşerek anlattık. Zâten kendisinin haberi var imiş. O Emniyet Âmiri eski partinin

hesabına çalıştığı için daha evvelde Van'dan Isparta'ya nakledilmiş. Isparta Valisinin dindar olduğunu ve inşâallah hiçbir halt edemeyeceklerini ve arkadaşlarına söyleyeceğini söyledi.

Berlin câmi imamına 50 aded Rehberlerin gönderilmesi hususunda adres aldığımızı, fakat bizde Münacatlı Rehber olmadığı için siz sevgili Üstadımızın göndermenizi kahraman Seyyid Sâlih kardeşimizle rica etmiştik.

Sevgili Üstadımız Efendimiz! Mu'cizatlı Kur'anı İstanbul Mushaflar Tedkik Heyeti tedkik ederek Diyanet Riyaseti'ne göndermiş ve Diyanet Riyaseti de Afyon savcılığının istemesi üzerine iki gün evvel Afyon'a göndermiştir. Mushaflar Tedkik Heyeti bazı iki noktaların bir nokta halinde, bir noktaların iki nokta halinde konulduğunu, yazısının daha iyi olması lâzımgeldiğini ve baştaki mukaddeme hâriç olarak basılmasında bir mahzur yoktur diye bir de rapor yazmışlar. Halbuki o müdakkik heyet i'caz-ı Kur'anın lemaatını aşikâre gösteren o Kelâm-ı Ezelî'nin bir mu'cize-i İlahî olduğunun bir hakikatını Kur'an sahifelerinin dizilişinde ve âyetlerinin tanziminde tevafuk mu'cizesini pek açık ve gören herkese dahi hayret ve tebrik ile inandıracak zahir bir parlaklıkla göstermesinden, elbette bu kudsî hizmet Kur'an-ı Kerim'in hakkaniyet ve kudsiyetinin pek bariz bir şekilde isbatı olduğundan Kur'ana, imana ve İslâmiyete pek büyük bir hizmet olan mu'cizat-ı Kur'anın tab' ve neşrini o tedkik heyeti bütün ruh u canlarıyla alkışlamaları, hem yaldızlı Kur'anın pek zahir görünen mu'cizatı dolayısıyla hem böyle bir zamanda Kur'anın hakkaniyetini ilân ve isbat için başta sevgili Üstadımızın ve Nur Talebelerinin o kudsî hizmetlerine bu yaldızlı Kur'an bir vesile olmasından Kur'an ve İslâmiyet namına takdir etmeleri dinî bir vazifeleri oldukları halde; aleyhte olmasa dahi Kur'an hesabına lehte takdirkârane sena etmeleri lâzım olduğundan tedkik heyetindeki hocalar enaniyetleri hesabına takdirkâr yazmamışlar kanaatındayız. Fakat ne garib ki, Diyanet dairesindeki allameler ve memurlar hayret ve merakla o yaldızlı Kur'anı görmüşler. Biz kimin ile görüşmüş isek hepsi de hârikalığından, yazısının güzelliğinden ve bilhassa ism-i Celal'in pek parlak ve hârika tevafukuna hayran kaldıklarını söylüyorlar ve bu ne zaman neşrolacak diyorlar.

Sevgili Üstadımız Efendimiz! İki-üç aydan beri, bilhassa bugünlerde bütün mekteb talebeleri lise, san'at ve üniversiteliler

arasında bir fikir mücadelesi başlamış bulunuyor. Bazan işitiyoruz, bazan şahid oluyoruz ki; Mustafa Kemal'in bu millet ve memlekete yaptığı fenalıklar açıkça hem ilân ve isbat olunuyor. Bu defa yeni hükûmet eski partinin şiddetli ithamı olan, yeni hükûmet inkılabları yıkıyor ithamından kurtulmak için Atatürk hakkında bir kanun layihasını Adliye Komisyonuna vermiş, orada meb'uslar birbirleriyle pek çetin münakaşada bulunmuşlar. Yalancı meddahların müdafaasına mukabil, bazı muhterem meb'uslar "Hâyır olamaz, bir kişi için kanun yapılamaz, hukuka aykırıdır." bazıları "O bir diktatördür, müstebid kraldır", bazıları "Bu yirmibeş seneden beri bu memlekette İslâmiyet aleyhindeki bütün hücumlar onun yüzünden gelmiş" diye yalancı meddahlara mukabele etmişler. Neticede Adliye Vekili'nin ve Başvekil'in ricaları üzerine yediye mukabil dokuz rey ile Meclis'e gelmesi kabul edilmiş. Milletvekilleri arasında şiddetli fikir mücadelesi olması ihtimali var. Ve hakikatperverler istikbalin ve nesl-i âtinin nefret ve tahkirinden kurtulmak için hakikat-ı hali söyleyeceklerini ümid ediyoruz.

Sevgili Üstadımız Efendimiz! Gençlik Rehberi'nde neşredilen Leyle-i Kadir'de ihtar olunan bir mes'ele-i mühimme fıkrasından beş-altı suret alarak bera-yı malûmat bazı dindar meb'uslara gönderilmiştir. Hem Emirdağı'ndan vaktiyle sâbık Reis-i Cumhur'a genderilen istidanın zeylini, sevgili Üstadımıza takdim ediyoruz. Otuz-kırk nüshasını bera-yı malûmat bazı dindar meb'uslara vereceğiz. Eğer sevgili Üstadımız münasib buyurursanız, bazı mecmualarda gönderelim.

Sevgili Üstadımız! Çok mübarek şuhûr-u selâsenizi, mübarek gece ve gündüzlerinizi bütün ruh u canımızla tebrik eder, bize Risale-i Nur'u ve sevgili Üstadımızı ihsan ederek nihayetsiz lütuf, merhamet ve rahmetini bize açıkça gösteren Rahîm ve Kerim Hâlıkımız bu mübarek aylarda bütün âlem-i İslâma lütfettiği nur, feyiz ve in'amının bir mislini sevgili Üstadımıza lütfetmesini nihayetsiz rahmetinden niyaz ediyoruz. Hem affımızı, hem dua ve şefkatinizin lütuf ve devamını yalvarıyoruz çok aziz, çok sevgili, çok mübarek üstadımız Efendimiz Hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Ankara’da çok kusurlu talebelerinizden
Ziya, Abdullah, Ceylan, Hüsnü, Sungur, Hayrullah vesaire.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Kurret-ü aynım ve nur-u basarım, üstad-ı muhteremim!

Mübarek yüzünüzü görmek maksadıyla ziyaretinize geldim, o şereften mahrum olarak avdet ediyorum. Ne yapalım, hayır böyledir deriz. Emr-i âlînize imtisalen iki muhterem arkadaşımla yine Adapazarı'na dönüyorum. Mübarek yüzünüze bedel Risale-i Nurları okuruz ve öperiz, kendime teselli veririm. Yalnız İbn-i Saka gibi meş'umen ve matrudan avdet ediyorsam, o benim için ebedî felâkettir. O kadar me'yus olamam, çünki necatım ve halâsım için hususi duanıza nail olmaklığım bana çok teselli veriyor. Onun için sultan-ül âşıkîn Ömer İbn-ül Faris Kuddise sırruhu-l aziz'in bir-iki beyti hazîn kalbimle terennüm ederek dönüyorum.

اِذَا كَانَ خَطَّى الْبَحْرِ مِنْكُمْ وَ لَمْ يَكُنْ .. يُعَادُ فَذَاكَ الْبَحْرُ عِنْدِى هُوَ الْوَصْلُ

وَمَا الْعَبْدُ اِلاّ الْوُدُّ مَالَمْ يَكُنْ فَلَى .. وَ اَصْعَبُ شَيْءٍ غَيْرِ اِعْرَاضُكُمْ سَهْلُ

وَ تَعْذِيبُكُمْ عَذْبٌ لَدَىَّ وَجَوْرِكُمْ .. عَلَىَّ بِمَا يَقْضِى الْهَوَى لَكُمْ عَدْلٌ

Ahlâk-ı zemimem ve evsaf-ı rediyem ve mülevves olan yüzümle lahutî nur ile müzeyyen yüzünüze karşı çıkmak şübhesiz çok büyük bir hicabdır. Yalnız şu noktayı rica ederim ki: Gavsım! Mana-yı ubudiyetten en az şemme bile burnuma gelmeyen bu Murad-ı Kâzib'in son nefesinde hiç olmazsa zerre kadar olsun bir imanla terk-i hayat etmesini, rahmeti herşeyden vâsi' ve geniş olan Erhamürrâhimîn'den hususi surette Allah Celle Şanühü ve Resul-i Ekrem Sallallahü Aleyhi Vesellem aşkına Allah'a niyaz ediniz. Esasen sizden o hususta ümidim pek fazladır. Bu fâni dünyada mübarek yüzünüzü görmek nasib değilse, inşâallah yevm-i mahşerde şefaat-ı uzma ve bütün âlemin melcei olan Resul-i Ekrem'in vech-i cemili ile beraber yüzünüzü Allah nasib eder.

Hakk'a ve halka karşı sadakattan tam manasıyla müflis ve muarra

Dağıstanlı Murad

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 71

Mektup 71

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem, çok aziz, çok sabırlı ve çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: Siz mübarek Üstadımız Efendimizin geçen mübarek Receb-i Şerifinizi ve Leyle-i Mi'racınızı cidden tebrik edip mübarek nurlu, kokulu el ve ayaklarınızı hasretle ve hürmetle öperim. Ve ol Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinden uzun ömür ve sıhhat-ı âliyelerinize âcizane duacıyım ve mübarek nurlu dua-i fâzılanelerinize her ân muhtacım.

Siz hakikatlı ve mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretlerinin Cenab-ı Hakk'ın hidayet ve inayetiyle ol misk ü anber kokulu mübarek ziyaretinizden âcizaneme mühim zamanlarınızda kıymetli vaktinizi fedakârlık yaparak ikaz lütfunda bulunduğunuz cevahir kelâmlarınızın lezzeti ve şuaı o zamandan beri günden güne daha ziyade canlanmakta ve Risale-i Nur'a bağlı olan aşkım kat kat artmakta ve Risale-i Nur'u okumak hele yazmak zevkim, o arada geçen bütün dakika ve sâniyelerimin birbirinden fevkalâde ferahlı olduğunu bütün vücudumun her uzvu bütün kan ve damarlarımda manevî bir sevinçli cereyanın faal bir surette seyrini aynı zevk-i

manevî ile yaşayabildiğim ve bütün Nur kardeşlerime aczimle şunları ifade etmek lütfuna siz mübarek Üstadımız Efendimizin müsaade-i âlîlerine dayanarak, kusur ve hatalarıma bakmayacağınıza güvenerek mazhar olmama Cenab-ı Bari ve Tekaddes Hazretlerine yüzbinler hamd ü sena edip, o sevgili Peygamber (A.S.M.) Fahr-i Âlem Efendimizin mübarek manevî şefaatlarına dayanarak derim.

Aziz sıddık Nur kardeşlerim! Risale-i Nur'u yazmakla ne kadar meşgul olsam ve gece yarılarına kadar o Nur'la başbaşa kalsam, Elhamdülillah hiç yorulmak ve hattâ uykudan fedakârlık etsek ve hattâ gecede iki saat uyku bile Risale-i Nur hizmetinde çalışan bütün kardeşlerime kâfi ve vafi geleceğini ve Cenab-ı Hakk'ın aynı uyku gıdasını vereceğine bizzât âcizane şahidim. Bilhassa gündüzleri zarurî işlerinde meşgul olan Nur kardeşlerim yazmak zamanını kazanamazlarsa, gece vakitlerini ihmal etmeyerek ve Cenab-ı Hakk'a tam niyet-i hâlise ile mübarek kalemlerini ellerine alıp mübarek Nurlardan yazmağa gayretleriyle gündüz gibi manevî hizmetlerinden noksan kalanları tamamıyla telafi edileceğine inşâallah eminim.

Ehl-i gaflet ise bütün günlerini dünyevî hayatlarına bırakıp, harîs-i dünya olarak ahmakça maddiyatı kazanmak kaygusunda veyahut kahvehanelerde oyun başında veya bütün diğer menahî yerlerinde vakit geçirerek bütün günlerini birbirinden daha kederli ve elemli olarak hayat-ı dünyeviyelerini ve bâkiyelerini zehirlemektedirler. Cenab-ı Hallak-ur Rahîm ümmet-i Muhammed'i (A.S.M.) ve ehl-i gafili hidayete mazhar ederek Risale-i Nur'un nurlarıyla yıkamak nasib buyursun âmîn.

Âlem-i beşerin bu asrımıza kadar küre-i arzın böyle derin ve çirkin çehresi içinde her türlü manevî şuaın söndürülmesine tam muvaffak olduk diye mel'unane ve hak, hakikatı inkâr ederek bütün menahiyetle deccalane haykırdığı ânda ve ehl-i imanın eli ve dili bağlı olduğundan yalnız ruhî sessiz münacatları gayretullaha ulaşmış olmalı ki, tam o anda Cenab-ı Hakk'ın ol sevgili Habib-i Zîşan'ı Fahr-i Kâinat, Seyyid-i Sâdât, Peygamberimiz Muhammed Mustafa Sallallahü Aleyhi Vesellem Efendimize inzal buyurulan mübarek Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ında ve mücevher kelâm olan hadîs-i kudsî-i mübarekede tebşir edilen ve asr-ı evvellerimizde emsali görülmeyen ve Cenab-ı Rabb-ül Âlemîn'in mübarek Kur'an-ı

Mübin’in bu âna kadar hiçbir şahs-ı mühimme nasib olmayan hazine-i İlahînin bütün anahtarlarına mazhar olan ve o eşsiz mücevherat hazinesinden aldığı Risale-i Nur ile zulmeti yırtıp nur-u Muhammedîyi (A.S.M.) saçan ve âşıkları o nuru görünce coşan ve hidayetullaha koşan âciz bîçareleri de kurtaran ve imanımızı kazandıran eşsiz bir üstad ve emsalsiz bir kurtarıcı Üstadımız Bediüzzaman Said-ün Nursî hazretleri olduğunu güneş gibi kâinata ilân etmiştir.

Yazıklar olsun ki, böyle güneş gibi bir hakikat meydanda varken enaniyete boyun eğip gaflete, dalalete saplanıp kör insanlar gibi zindan içinde olduklarını hâlen farketmiyorlar. Çünki Cennet ucuz değil, Cehennem de lüzumsuz değil. اَلدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ Bu dünya âhiretin tarlasıdır. Bâki âlemin yolu işte şu fâni ve bizi aldatan, dünya dediğimiz ve üzerinde gezdiğimiz zemindir. Zerre kadar aklı olan, bâki âlemin yolunu bulur.

Biz öyle inanmış ve iman etmişiz ki; evvelâ ihlas, sonra Kur’an ve iman hizmeti ve tam bir itikad ile Risale-i Nur dairesine girip rızaen lillah çalışmadıkça, imanını muhafaza etmek pek güçtür. Çünki günahlar bin yerden hücum ediyor. Bu zamanda takvalık, hususi ibadet bin yerden gelen günahlara bir dil ile mukabele etmek, hiçbir ferdin kârı değildir. Onun içindir ki, herbir Risale-i Nur talebesi bin dil ile dua eder. Bin yerden gelen günahlara mukabele eder. Bizim aklımız yüz kat daha fazlalaşsa, ancak Risale-i Nur’a kâfi gelebilir. Ve bu hizmetten dönenler bilsinler ki, Risale-i Nur’a düşman olan dinsizlere yardımcıdırlar.

Dinar Baraklı Nur Talebelerinden

Mehmed Çavuş

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem, çok kıymetdar İmam Efendi Hazretleri!

Sizin Almanya gibi İslâm Âleminden maddeten uzak bir yerde hakikat-ı Kur'aniyeye imtisal ve neşr-i hakikatta hakikatperverlerin ve ehl-i imanın cidden takdir ve tebrikini kazandıran muhlisane rıza-i İlahî için çalışmanızı ruh-u canımızla tebrik ediyor ve daha ziyade muvaffakiyet ve rıza-yı Hakk'a daha çabuk vuslatınız için dua ediyoruz.

Zât-ı âlînize bundan onbeş gün mukaddem Gençlik Rehberi isimli, Türkçe ibareli, kemmiyet itibariyle küçük ve fakat keyfiyet ölçüsünü aşk-ı hakikatla çarpan kalblerin takdirine havale ettiğimiz bir eser takdim etmiştik. Bu eser, arzu buyurduğunuz takdirde mütevazi bir tercüme-i halini takdim edebileceğimiz mücahid-i din ve nâşir-i esrar-ı Kur'an Bediüzzaman Said Nursî nam zât tarafından te'lif edilmiştir. Âlem-i İslâmın kumandanı ve Kur'anın bayrakdarı ve sena-i Peygamberiyeye mazhar olmuş bu necib millet, şimdi içinde bulunduğunuz şeci' ve kahraman Alman Milleti gibi birçok inkılablara ve din, iman, Kur'an, ahlâk, fazilet cihetinden birçok manevî sû'-i kasdlara kurban gitmiş bir millettir. Fakat bununla beraber hârice

gösterildiğinin tamamen aksine olarak, içten içe salabet-i diniye sahibi zevat-ı mübarek Kur'anın kudsî hizmetinde bütün işkence ve tazyiklere rağmen çalışmışlar ve bütün hırs, garaz, hubb-u câh, şöhret, tama' gibi menafi'-i hasise-i dünyeviyeden tamamen âzade ve uzak kalarak Kur'anın bu asırdaki bir mu'cize-i maneviyesi olarak hakiki manasından tereşşuh etmiş bir eser te'lif etmişlerdir. Risale-i Nur namı altındaki bu eser ayn-ı hakikat olarak nefse, akla, ruha, kalbe hitab etmiş, onların herbirisinin gereken hisselerini manalarındaki nüfuz ve tesir ile vermiştir. İşte size takdim etmek istediğimiz zât ve eser, tam manasıyla tarif ve tavsifinden âciz bulunduğumuz bir eser ve onun hakikatşinası muhterem müellifidir.

Muhterem efendimiz! Şunu da bera-yı malûmat ilâve edelim ki, eserini takdim ettiğimiz zâtın Risale-i Nur nâmı altındaki te'lifatı, zamanın fehmine uygun, hakikat arayan müstakim kalblerin ve nurlu akılların, âlî ruhların tercümanı olmak şerefine tam hak kazanmış bu eser külliyatı çeşit çeşit bahisleri muhtevi, Kur'anın mihver-i hakaiki etrafında toplanmış 130 parça eserdir. Âlem-i İslâmın her tarafında takdir ve tebrikle karşılanan ve Türkiye dâhilinde bir milyona yakın okuyucusu bulunan bu eser ve muhterem müellifini daima takdirle karşıladığımızı siz muhterem zâta takdim etmekle müftehiriz ve Cenab-ı Hakk'a şükrediyoruz, derin hürmetlerimizle dualar ederiz.

Ankara Üniversite Nurcularından

Abdullah, Ziya ve Mustafa, Ceylan, Hüsnü

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 73

Mektup 73

Mersin Valisi ve Tarsus Kaymakamı'na gönderilen mektubu siz aziz Üstadımıza bera-yı malûmat takdim ediyoruz.

Muhterem Efendim!

Bazı yerlerde, medar-ı saadetimiz olan Risale-i Nurlardan bir kısmının her ne sebeble olduğunu anlayamamakla beraber tedkik edilmek üzere müsaderesini işittiğimiz zaman müteessir olmuştuk. Zira yüzbinlerce Anadolu kahraman Türk halkının ve hâriçte çokların imanlarını kurtarıp hayat-ı içtimaiyenin üss-ül esası olan ahlâk, fazilet, hürmet, muhabbet, uhuvvet, itaat, faaliyet gibi ulvî hisleri telkin ile bu vatanın anarşilikten muhafazasında büyük hizmeti olan 130 parça Risale-i Nur Külliyatı Isparta, Denizli, Ankara hükûmetlerinin ellerine geçtiği ve tam tedkik neticesinde beraet kazandığı ve üç defa Temyiz Mahkemesi de aynı kararda ısrar ettiği, hattâ son Afyon Mahkemesi adaletten uzak bir garazla, başka nam ve hesabla çok çalıştığı halde bir suç bulamayıp tam bir mağlubiyetle ancak kanaat-ı vicdaniye ile verdiği altı ay mahkûmiyet kararını Temyiz esasından bozarak, "Eğer Denizli Ağırceza Mahkemesi kararı hatalı dahi olsa, o hüküm sanıklar lehinde kat'iyyet kesbetmiş olduğundan tekrar muhakeme edilemez" dediği halde ve hürriyet-i vicdan düsturu ile dinsizlere ilişilmediği halde; Kur'an hakikatlarını tefsir eden, onun hakkaniyeti yüksekliğini iki kerre iki dört eder gibi kat'î isbat eden ve Kur'anın elinde bir elmas kılınç hükmünde onun nurunu etrafa yirmi seneden beri mücahidane neşredip dinsiz feylesoflara meydan okuyan ve kâinatın manasız kışrını yırtıp onun manidar ve güzel hakiki yüzünü gösterip dünya ve âhiret saadetini temin edecek düsturları veren ve medar-ı itiraz ve şübhe olmuş

âyetler hakkında medeniyetin itirazlarına tam cevab verip susturan, ikna' ve isbat eden ilmî, felsefî, edebî eserler hakkında yine mi eski zihniyetle harekette devam ediliyor diye kafalarımızda bir istifham uyandığı aynı zamanda, bizi mesrur edip sevindiren şu haberi aldık: Tarsus'ta müsadere edilen risaleler, kanunun ruhuna uygun bir tedkikten sonra iade edilmiş.

Memleketimizde sizin gibi hak ve hakikatı anlamak ve onun namına hareket etmek isteyen münevver ve iyi kaymakam ve devlet adamlarımız bulundukça, bu kahraman ve fedakâr milletimizin bir ân evvel yükseleceğine, hakikatın çok kısa bir zaman içerisinde aydınlanacağına kat'î kanaatımız vardır. Bir zamanlar İslâmiyete bayrakdarlık etmek suretiyle dünyayı titretmiş ve en ileri medeniyet seviyesine yükselmiş bulunan kahraman, mübarek bir ecdadın torunları başlarında bulunan hak ve hakikat müdafii, faziletli, ve değerli vali, kaymakam ve idarecilerimize cidden minnetdarız. Sizler var olun, sağ olun. Bizler örnek hareketlerinizle arkanızda daima beraberiz. İmanımız, ümidimiz yüksektir. Elimizde sahib olduğumuz Kur'an-ı Hakîm'in en yüce düsturları sayesinde, istikbalin nurlu ufuklarına doğru en derin bir hızla yürüyoruz. Allah'tan hayırlı muvaffakiyetler diler, içten sevgi ve selâmlarımızı sunar, hürmetle ellerinizden öperiz efendim.

Sizlere minnetdar kalan üniversite Nur talebeleri namına

Abdullah

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok mübarek, çok kıymetdar Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ: İstifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden hürmetlerimizle öper, affımızı ve dualarınızı bekleriz. Sevgili Üstadımıza daha sık mektub yazmak istediğimiz halde, lihikmetin muvaffak olamıyoruz. Bu mektubumuzu ziyarete gidecek bir kardeşimizle göndereceğiz diye te'hir etmiştik. Bir mazerete binaen o da geri kaldı.

Aziz, mübarek Üstadımız! Emirleriniz üzerine Berlin'deki müslüman cemaatın reisi olan İmam Muhammed'e 50 aded Münacatlı Gençlik Rehberi'ni gendermiştik. Bilâhere de suretini leffen takdim ettiğimiz mektubu, risaleleri kendisine göndermekteki maksadımızı bildirmek üzere gönderdik. İnşâallah tam intibaha gelip büyük bir kitle üzerinde, Risale-i Nur'dan aldığı ilhamla tesir icra ederler ve azîm müjde ile musibetzede Alman Milletini tebşir ederler.

Sâniyen: Yine sevgili Üstadımızın emirleri üzerine, Tarsus'ta iade edilen Nur risalelerinden dolayı Tarsus Kaymakamı'na ve Mersin Valisi'ne suretini takdim ettiğim şekilde birer teşekkür ve

tebrik ve muvaffakiyet temennisi şeklinde birer mektub yazarak taahhüdlü olarak gönderdik.

Sâlisen: Bir müddet evvel sevgili Üstadımız tarafından dindar milletvekillerine gönderilmesi işaret buyurulan yirmisekiz sene evvel yazılan “Meb’usana Hitab”, “Mahkeme-i Kübra’ya Şekva” ve Reis-i Cumhur’a hitaben yazılan istidadan yirmiye yakın meb’usa gönderdik ve bazılarına elden takdim ettik, daha da onbeş meb’usa göndereceğiz.

Râbian: Sevgili Üstadımız! Son defa Kore’ye giden kahraman bir Nur talebesinin kardeşi ve kendisi de bir Nur talebesi olan bir askerle Tokyo’daki müslüman cemaatın imamına ve mütedeyyin askerler arasında okunsun diye de bir aded Gençlik Rehberi göndermiş bulunuyoruz.

Hâmisen: Sevgili Üstadımızın kurb-u şeriflerinden zaman zaman gelen bütün kardeşlerimizle görüşüyoruz. Hususan Ramazan burada bir-iki gün kaldıktan sonra Zübeyr’e uğrayıp mahall-i maksuduna vâsıl olmuştur.

Sâdisen: Son defa haber aldığımız ve Risale-i Nur’un yeni ve daha parlak bir inkişafına medar olacak olan Eskişehir kahramanlarının teksir makinesi ile faaliyete geçmelerini ruh-u canımızla tebrik ve takdir ederiz. Bu hususta üzerimize terettüb edecek en küçük bir hizmeti dahi Risale-i Nur dolayısıyla Kur’ana taalluku hasebiyle en büyük bir şevk ve ihtimamla yapacağımızı sevgili Üstadımıza şükranla arzediyoruz. Hususan bu vazifenin yeni huruf kısmının yeni hurufu iyi bilen Ankara Nurcularına tevdiini de yalvarıyoruz. Ellerinizden tekrar öper, dualarınızı bekleriz efendimiz hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Ankara’da kusurlu talebeleriniz
Sungur, Ceylan, Abdullah, Hüsnü,
Ziya, Rıfat, Ziya, Ahmed, Sâlih

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, çok aziz üstadımız efendimiz hazretleri!

İstifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden öpüyoruz. Bu mübarek aylarda dualarınıza daha çok muhtaç olduğumuzu arzediyoruz.

Evvelâ: Buradaki âciz kusurlu talebeleriniz ruh-u canımızla mübarek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ve tes'îd ediyor, emsal-i kesîresiyle saadetler içinde vâsıl olmamızı Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyoruz.

Sâniyen: Sevgili Üstadımızın işaretleri üzerine hem kanunî salahiyetimiz hem haddimiz olmadığı halde mektubu aldıktan bir gün sonra İstanbul'daki makam-ı aidine suretini takdim ettiğimiz şekilde itiraz eyledik.

Sâlisen: Mehmed Mihri Bey'e de yine suretini leffen gönderdiğimiz mektubla birlikte iddianamenin de bir suretini çıkartarak gönderdik.

Râbian: İddianamenin hem eski yazı suretini hem yeni huruf aslı hem Mehmed Mihri Bey'e hem İstanbul Mahkemesine gönderdiğimiz parçalar, sevgili Üstadımıza leffen gönderilmiştir. Mahkeme-i Kübra'ya Şekva'lar meb'uslara gönderilmekte berdevamdır. Derin hürmetlerimizle Üstadımızın ellerinden ve ayaklarından öpüyoruz.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Kusurlu talebeleriniz

Ceylan, Sungur, Abdullah, Ziya

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 76

Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok aziz ve muhterem ağabeyimiz Avukat Mehmed Mihri Efendi!

Malûmunuz üzere bu son defa Gençlik Rehberlerinin müsaderesi üzerine İstanbul Basın Bürosu Gençlik Rehberlerinin tab' ve neşrini kanuna güya aykırıdır diyerek müellifinin Ağırceza Mahkemesine verilmesi için hakkında son tahkikatın açılmasını, İstanbul Birinci Sorgu Yargıçlığından taleb etmiş. Bu hususta Üstad hazretlerine gönderdikleri iddianamenin suretini leffen takdim ediyoruz. İddianameye üç gün zarfında cevab vermek işini mübarek üstadımız hazretleri bize emir buyurmuşlar. Biz de üç gün geçmekle beraber bir cevab yazdık. Şimdi İstanbul'da mahkeme karşısında Nur'un bu ehemmiyetli vazifesini üzerine almak ve sevgili üstadımızın yerinde mahkemeye müracaat ve müdafaa ve diğer işleri sizin daha evvelki şiddet ve ısrarla arzu buyurmanız üzerine Üstadımız Hazretleri size havale etmişler. İnşâallah büyük muvaffakiyetler ve kahramanlar kahramanı bir zâtın o ulvi kahramanlığına münasib bir kahramanlıkla, Nurların yüksek kıymetini maddî manevî bu millet ve memlekette en büyük hizmeti yaptığını ve hakikat nokta-i nazarında Türk Milletine ve Türk Milletinin haysiyet ve şerefine hiçbir tarihte bu kadar fedakârane ve mahrumiyetler içinde bu derece büyük ve ehemmiyetli hizmet eden bulunmadığını izhar etmesini, Nur'un eski bir kahraman talebesi Mihri ağabeyimize hatırlatıyoruz.

Evet İslâmiyetin ve bu milletin tarihinde nice zâtlar, nice bahadırlar ve nice kahramanlar gelmişler. Hakikaten İslâmiyete ve millete büyük hizmetlerde bulunmuşlar. Fakat ücretlerini de bir derece almışlar. Bazan maddî ve bazan manevî şeref ve alkışlarla karşılanmışlar. Fakat Bediüzzaman Hazretleri hiçbir iltifat ve maddî yardım görmeden bilakis en yüksek resmî makamlar maddî bütün kuvvetleriyle (hapishaneler, tecridhaneler ve zehirler gibi) ve bütün propagandalarıyla hem vücudunu ortadan kaldırmak, hem haysiyet ve şerefini türlü türlü iftira ve yalanlarla çürütmek istemişler. O büyük üstad te'lif ettiği ve bir mu'cize-i Kur'aniye olan Risale-i Nur'la bu memleket gençliğine iman ve İslâmiyeti telkin ve irşadî hizmetiyle komünistliğin, farmasonluğun ve muzır bütün cereyanların bütün tehlikelerinden bu milleti kurtarmasından büyük iltifatlar ve tezahürler ve minnetdarlıklar gelmesi beklenirken, bilakis doğrudan doğruya İslâmiyetin ve Türk'ün mahvına çalışan hain düşmanların namına ve onların menfaatine hareket etmek manasında kırk seneden beri o din ve millet düşmanlarıyla mücadele eden ve bilfiil en tehlikeli zamanlarda birdenbire imdada yetişmek şartıyla hizmetinin tesirini gösteren bu mübarek üstada karşı bu haksız isnadlar ve iftiralar ve uydurmalar ve tecavüzlere mukabil, elbette pek yakın bir istikbaldeki nesl-i âti ve bu milletin hakiki milliyetperver ve hamiyetperverleri bu hücumu yapanlara ve hain din ve millet düşmanlarının gizli maksad ve desiselerine âlet olanlara binler lanet ve nefret edecekleri gibi, elbette o büyük üstad için de binler rahmet duası hükmünde yüz milyonlar belki milyarlar halinde sonsuz bir hayranlıkla o zâtı alkışlayacaklar. Onun için gafil davranan ve hainlerin propagandalarıyla iğfal olunan bedbahtlar akıllarını başlarına alsınlar; pek yakın bir âtideki milyonların nefret ve tahkirinden sakınsınlar.

Hattâ burada bazı milletvekilleri şu hakikatı anlamışlar ki, diyorlar: Nurcular yirmi seneden beri imanî hizmetleriyle komünistliğin bu memlekette intişarına ve büyük tehlikesine mani' oldular. Şimdi hükûmet komünistlikle mücadele ediyor. Bunu evvelâ Nurculara borçludurlar, diyorlar. Daha bunun gibi bu memleket aleyhindeki maddî manevî her ne kadar tehlikeler mevcud ise, onların tehlikesinden muhafaza ve kurtulmaya tek vesile Risale-i Nur olduğunu ve bu zamana kadar bu memleketi muhafaza ettiğini

(aynen komünistliğin tehlikesine Nurların bir sed olması gibi) büyük hizmetini elbette anlayacaklardır diye siz muhterem ve fedakâr ağabeyimize arzeder ve ellerinizden öperiz efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Nur Talebelerinden, hürmetkârınız
Abdullah, Ceylan, Ziya, Sungur

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 77

Mektup 77

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عِلْمِ اللّهِ

Çok aziz, muhterem, müşfik ve mübarek Üstadım!

Evvelâ: Mübarek ellerinizi öper, hayır duanızı istirham ederim.

Sâniyen: Ziyarete muvaffak olarak avdet eden kardeşlerle lütuf buyurulan tesellibahş emirlerinizin tahakkukunu ve şu vatanda bütün şaşaasıyla Nurların parlamasını, evliya-yı umûrun bu emr-i hayra ciddi hâdim ve muvaffak olmalarını, manilerin bertaraf olmasını, sermaye-i hakikiyeleri gasb olunmuş, zulmet ve cehl ü dalal içinde şuursuz, rabıtasız, sürü haline gelmiş zavallı insanların ve gidenlerin yerlerine gelip daha beter akibete namzed olan masumların serbestçe iman ve Kur’an nurlarına kavuştuklarını görmekliğimizi kemal-i iştiyakla rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz.

Sâlisen: Mübarek münacatlarınızın ve bütün Nur mensublarının halen ve kalen ettikleri dualarının semerelerini bu âlemde de idrak ile taltifat-ı Sübhaniyeye mazhariyetimizi Kitab-ı Mübin, İmam-ı Mübin ve Nur isminin mazharı Risale-i Nur ve ulvî kadri nass-ı Kur’anla müsbet Ramazan-ı Şerif hürmetine barigâh-ı Samedaniyeden âcizane, fakirane, abîdane istiyoruz.

Râbian: Kardeşimiz Hacı Sabri ile Nurların neşrinde bu fakire çok yardımı olan Hacı Mahmud o tarafa geliyorlar. Onları muhlisinizin üzerine ariza-i tahririyesi makamında kabul buyurursunuz inşâallah.

Hâmisen: Mübarek Üstadım! Artık sizde değil, bizim gibi zuafada sabır kalmadı. Size ve talebenize ve nurlu eserlerinize en ufak taarruza muttali olunca, hayat-ı maneviyemize insafsız hücum telakki ediyoruz. Gerçi hizmet-i Nuriye vazifemize lütf-u Hak'la mani' olamıyorlar. Amma اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ fermanını ihlas düsturuyla aşıladığınız ve böylece tecezzi kabul etmez bir vücud haline getirdiğiniz için, hakiki Nur'un mensubları manevî tek bir şahıs hükmüne gelmişlerdir. Ve bu hakikatın hükmüyle diyorum ki: Bir kardeşine edilen zulüm ve tahkirden kendisinde bir teessür ve nefret duymayan ve rahmet-i İlahiyeye iltica etmeyen, maalesef iddiasında sâdık değildir; tedavi-i Nuriyeye muhtaçtır. İşte hassasiyetimiz bu noktadandır.

Sâdisen: İnşâallah elyazılı, tevafuklu mübarek Kur'an iade ve risalelerin tam serbestiyeti ile mübarek Ramazanı daha şevkli geçirir ve bayramı hakikatlı ve vesile-i şükran bir bayram olarak idrak ile manen taltif olunuruz.

اَللّٰهُمَّ يَسِّرْ لَنَا آمِين بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ آمِين وَ آخِرُ دَعْوَينَا اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اَلْبَاقِى اَلْحُبُّ فِى اللّٰهِ

Pürkusur talebe kardeşiniz

Muhibb-i Muhlisiniz

Kardeşimiz Abdülmecid ve hanesi tarafı lehülhamd sıhhat ve âfiyettedirler. Sizi merak ediyordu, teselli mektubu yazdım. Yakınınızdaki alâkadarlar ile birlikte mübarek Ramazanınızı tebrik

ediyor, füyuzatından Nurlar hesabına da istifadeye mazhariyetimizi Allah-u Rahman-ur Rahîm’den tazarru’ ve niyaz ediyoruz.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 78

Mektup 78

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili Üstadım, Efendim Hazretleri!

Evvelâ: Şuhur-u selâsenizi ve leyali-i mübarekenizi hususan Ramazan-ı Şerifinizi ruh u canımla tebrik eder, mübarek nurlu ellerinizden hürmet ve hasretle öper, dualarınızı rica ediyoruz.

Sevgili Üstadım! Buralarda mûcib-i merak bir hal yoktur. Risale-i Nur vazife-i tenviriyesini yapmaktadır. Günden güne nurunu neşretmekte, bizim gibi her an onun hakaik-ı kudsiyesine ihtiyacı olan biz talebelerine ifaza-i nur etmektedir. Eğer bir kusur varsa o da bu kusurlu âciz talebenize aittir. İnşâallah o da sevgili Üstadımızın duasıyla telafi olmaktadır. Eski yeni, genç ihtiyar bil'umum talebeleriniz hem selâm, hem dua, hem duanızı rica ediyorlar.

Sevgili Üstadım! Acele olduğundan mektub pek kısa oldu, kusurumu affediniz ve bu mübarek günlerde hayırlı müstecab dualarınızda bulundurunuz. Tekrar tekrar ellerinizden iki senelik tam bir hasretle öperim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu âciz talebeniz

Mehmed Feyzi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 79

Mektup 79

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Nurun alâ nur, şefkatli efendim hazretleri!

Cenab-ı Kadir-i Mutlak Hazretlerinden müncî-i imanımız, üstadımız efendimizin sıhhat ve âfiyetlerle ve uzun hayırlı amellerle başımızın sertâcı müncî-i imanımız ve nigehbanımız üstadımız efendimizin berdevam bulunmalarını efrad-ı ailemizle hususan vâlidem, cariyenizle an-samim-il kalb temenni ve niyaz eder, hâk-i payinizden öperiz. Allah (Celle Celalühü) Hazretleri şahidim, gece gündüz ziyaret-i âlîlerinin iştiyakıyla, ateşiyle yanmaktayım. Günahkârlığım ve vazifede noksanlığım bütün niyet ve teşebbüslerimi akîm bırakıyor. Mübarek aylarda ve günlerde efendimize tebrik ve tazarru'larımı yazacağım vakit kalemi elimden düşürüyor, yüzümün karası ve seyyiatım bütün mefkûremi durduruyor. Temiz, nezih ve mübarek kudsî huzurunuza yazı yazmağa kendimde cesaret ve seviye bulamıyor, Allah-u Azîmüşşan'dan, sevgili habibi Aleyhissalâtü Vesselâm efendimizden ve sevgili habibinin son vârisi üstadım efendimden hicab ediyorum. Cenah-ı şefkat ve şefaat ve merhametinizden başka dünya ve âhirette hiçbir ilticagâhım, hiçbir yerim yok. Nazar-ı rahm ve

merhametinize ve müsamahakâr lütuf ve affınıza ve hayırlı dualarınıza pek çok muhtacım ve diriğ buyurmayacağınızı âlîcenab vicdanınızdan bekler ve o emniyetle bir derece ye’s-i mutlaktan kendimi kurtarabilmekteyim.

Hulûlüyle müşerref olduğumuz şuhûr-u selâsenizi ve mübarek günleri ve takarrüb eden Ramazan-ı Şerifinizi tebrik eder, mübarek üstadımın kudsî teveccühlerini bekler, âciz ve hakir ve günahkâr talebenizi hatırlamağa bir vesile olmak üzere teberrüken Yirmidokuzuncu Söz’ü takdim ediyorum. Kabul buyurmanızı, el ve ayaklarınızdan öperek rica ve niyaz ederim üstadım.

Çok kusurlu, çok günahkâr, âciz talebeniz

Taşköprü’nün Kadıköyünden

M. Sadık

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 80

Mektup 80

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Çok sevgili, çok mübarek ağabeyim Hüsrev!

Çok şükürler olsun ki, bazı böyle hizmet-i Nuriye dolayısıyla siz ağabeyimle gıyabî konuşmak nasib oluyor.

Evvelâ: Mu'cizeli Kur'anın tab'ına dair namımıza gönderdiğiniz 1000 lirayı aldım. Bu hususta sevgili Üstadımız şöyle buyurdular: Bayramdan sonra bir talebeyi İstanbul'a göndereceğiz. Hacı Nazif ile tam görüşüp, Hizb-ül A'zam-ı Kur'anî ve Hizb-i Nuriye gibi fotoğrafla mükemmel olarak tab'etmek için teşebbüs etsinler. Hem kahraman Tahirî de Nazif'le muhabere etsin. Tab' vaktinde hem kahraman Tahirî, mümkün olsa Hüsrev de başında lâzım olacak diyerek.. inşâallah bir-iki ay sonra başlanacak. Şimdilik sizin para göndermenize lüzum yoktur. Bazı kardeşlerimizin o hayra hissedar olması ve hayırdan mahrum kalmaması için, iştirak kapısı kapanmasın dedi. İşte sevgili Üstadımız bu şekilde işaret buyurdular. Cenab-ı Hak inşâallah bu mükemmel hayırlı işi de muvaffak eder.

Sâniyen: Malûm-u âlîleri sevgili Üstadımızı İstanbul'da masonların parmaklarıyla Gençlik Rehberi'nin tab'ından dolayı mahkemeye verdiler. Şimdilik siz ağabeyime leffen takdim ettiğimiz Sorgu Hâkimliği karar suretini bera-yı malûmat gönderiyoruz. Âcizleri geçen hafta İstanbul'da idim. Orada malûm avukat Mehmed Mihri

Üstadımızın vekaletnamesini aldılar. Onun dediğine göre mahkeme Ağırceza'da olduğundan, Üstad'ın mahkemeye gelmesi mecburî imiş. Fakat bir istida ve bir de doktor raporu olursa, belki istinabe suretiyle Emirdağı'nda ifadesi alınır diyor. Sonra istidaya rabtedilmek üzere eskiden Denizli beraet kararı ve Yargıtay'ın tasdik kararı, suretleriyle son Afyon Mahkemesi kararının Temyiz bozma karar sureti, hattâ îcab ederse Tarsus Kaymakamı'nın verdiği vesikanın suretini ilk istida ile ilişik olarak mahkemeye takdimi lâzım geliyor. Bunların teminini siz ağabeyimizden rica ediyoruz. Gerçi daha davetiye gelmemiş. Fakat daha evvelden hazırlanmak lâzım ki, mahkemeden evvel yetişsin. Eğer Üstadımız bu defa gerek Emirdağı'ndaki takke giymesi yüzünden ve gerek İstanbul'daki Rehber için mahkemeye gelirse çok ağır konuşacağını söylüyor. Ondan da en ziyade Demokratlar zarar edeceğini ilâve ediyor. İnşâallah bu mahkemelerin ikisinden de hiçbir şey çıkmaz.

Orada bütün kadeşlerime çok selâm eder, mübarek ellerinden öperim. Ve bu vesile ile hem Ramazan-ı Şerifinizi ve hem leyle-i kadrinizi, hattâ mübarek bayram-ı şerifinizi candan tebrik eder, derin hürmetlerimi sunar, el ve ayaklarınızdan öperim. Çok muhterem ağabeyim! Buradaki bütün kardeşlerimiz çok selâm eder ve mübarek ellerinizden öperler.

Âciz, kusurlu kardeşiniz
Mehmed Çalışkan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 81

Mektup 81

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Muhterem Üstadım Bediüzzaman Hazretlerine!

Uzun zamandan beri beni Emirdağı'na çeken bir kuvvetin emrini yerine getirmek için didinirken, nihayet Allah'ın lütf u keremi ile bu içten içe doğan vazifeyi îfa etim. Dünya gözüyle aynelyakîn siz muhterem üstadımızı doya doya temaşa imkânını buldum. Ne büyük mazhariyettir ki, siz ulvi insanla Allah'ın bütün masiyet ve fenalıklardan masun tuttuğu o güzel Emirdağı'nın kırlarında tam bir safiyet havası içerisinde görmek ve görüşmek lütfunu istihsal edebildim. Hakk'a hamd ü sena olsun.

Sevgili Üstadım! Sizinle uzun uzun her bâbda ruhumun geçirdiği istihaleleri ve buhranları izale etmek maksadı için konuşmak aşk ü şevk ile oralara kadar koştum ise de, maalesef bu fırsatı temin edemedim. Fakat ne de olsa değil mi ki, siz muhterem zâtla yakından görüşebildim. Bu da bana yeter. Bundan böyle mektubla olsun hal ü ahvalimi size ifşa ile, derdimin dermanını istirham edeceğim.

Maddî ve manevî bakımdan bugüne kadar çok şey kaybettim. Zira gerçek mürşid bulamadım. Küfrün ve dalaletin şaşaalı, yaldızlı sefahet ve cazibesine kapılan nefsimi bir türlü o menhus yoldan kurtaramadım. Bu levs yüklü âlemin içinde bir hayli fırtına ve tehlikeler geçirdim. Boğulmak üzere iken aziz üstadımızın, Kitabullah'ın iman hakikatlarına taalluk eden âyetlerini beliğ ifadelerle

açarak Risale-i Nur Külliyatı adı altında ortaya atışı neticesi, işbu küfür ummanı……iman nurunu havi hakikat nüktesini yegâne kurtuluş yolu olarak görüp ona sarılmağa karar verdim. İşte bugün Risale-i Nur'u mütalaa ettikçe bir hayli manevî sahadaki ruhumun buhranları izale olmakta. Bundan böyle bahtiyarım. Allah bütün Nur davasında koşanların yardımcısı olsun. İnandım ve iman ettim ki: Bu milleti bu badireden salaha, saadet-i ebediyeye ulaştıracak yegâne yol, İslâmın iman hakikatlarını havi Nurcuların yoludur. Artık bu kanaat ve düşünceden sonraki kararıma kat'î olarak fî-sebilillah bu mukaddes davaya son demine kadar hizmet etmektir.

Üstad Hazretleri! İçime öyle bir istek ve arzu doğuyor ki, bütün sermaye-i ömrümü iman hakikatlarını yayma yoluna hasrettim. Bütün meşgale-i sa'yimi bundan ibaret olsun. Fakat bu sefer de ebeveynimin hizmetleri ve onlara bakmak ve dahi onların geçimlerini temin etmek mes'elesi ihmal olacak gibi bir hal önümde heykelleşiyor. Artık şu muhakkak ki; bu mukaddes davaya nasıl hizmet edebilirim, bu yolu gösterin. Beni irşad ediniz. Çok ama pekçok bîkesim. Ne olur aziz üstadım benimle biraz meşgul olunuz da, bendeniz de bu kudsî dava bâbında rıza-i İlahiyeden hissedar olabileyim. Belki böylece gözümün önünde dağ silsileleri kadar ulu şekilde yükselmiş günahlarım tedricî eriyebilir. Nihayet i'dam-ı ebedîden saadet-i ebediyeye intikal edebilecek bir ruhun sahibi olabilirim. Huzur-u İlahiyeye onun rızasını hâmil çıkmak azmi ile çalışmak istiyorum. Beni ruhumun bu keşmekeşliğinden salaha inkılab ettirebilecek o feyizli ikaz, izah, irşad ve nasihatlarınızla tenvir etmenizi tekrar tekrar Allah rızası için istirham ediyorum. Daima dualarınıza bendenizi de dâhil ederek maddî ve manevi kurtuluş çarelerini lütfetmesi için Hâlık-ı Zülcelal'e benim için de dualarınızı esirgemeyin.

Bu mukaddes davaya hizmet ve duhul bâbında çok geri kalmış diye ifade ettiğiniz, o dalalet içinde yüzen İzmit'i inşâallah en ileri iman nuruyla müşerref olmuş beldeler safına ulaştırmak için çalışacağım. Esasen daha henüz faaliyete geçtiğim şu günlerde çok müsbet neticeler almış, çok geniş alâka toplamış bulunuyorum. Seyahatten dönüşümde Isparta'da Hüsrev Ağabeyimizden temin ettiğim Nur risalelerini âdeta burada kapış kapış elimden aldılar. Ve birçok kardeşlerimiz büyük bir hayranlık ve bağlılık izhar ederek

okumaktadırlar. Sık sık İzmit'in Nurcularına dâhil olan kardeşleri hakkında siz Üstadımıza izahat vereceğim. Ramazandan sonra da buyurduğunuz gibi toplu şekilde haftanın muayyen günlerinde Risale-i Nur'u okuyarak içimizde bulunan kıymetli âlimlerimizle izah ede ede daima mütalaa edeceğiz. İzmit'te mevcud iki müderris ilim adamımız, Risale-i Nur'un Asâ-yı Musa ile Siracünnur'u okumakta olduklarını ve size karşı bağlılıklarının gün be-gün artmakta olduğunu zikretmeden geçemiyeceğim.

Mektubuma burada son verirken, kıymetli dakikalarınızı israftan ötürü affımızı diler, def'aten selâm ve muhabbetlerimle Cenab-ı Hak'tan sağlığınızı candan temenni ederim aziz Üstadım.

Adres: İzmit Alemdar Caddesi No: 9
Nur Talebelerinden
Abdurrahîm Bezci

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 82

Mektup 82

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok kahraman ve muhterem ağabeyimiz Hüsrev!

Pek muhterem Üstadımızın işareti üzerine Mu'cizatlı Kur'anımızın tab'ı hususundaki gönderdiğiniz 1000 lira ile kıymetli mektubunuzu aldık, okuduk. Can ü yürekten tebrik ederiz. Muhterem Üstadımız, "Madem Hüsrev 1000 lira koymuş, ben de onun yarısı olan 500 lirayı nafakamdan vereceğim" buyurdular. Sizin gönderdiğiniz ile oradaki bu işi yapanlarla temas için İstanbul'a gönderildi. Sizin bu himmetinize ve Üstadımızın ikazı üzerine burada bulunan arkadaşlardan beş kişi ile 1500 temin ettik. İnşâallah daha artırmağa çalışacağız.

Sevgili ağabeyimiz! Cenab-ı Hakk'ın rahmeti ve inayeti ve Üstadımızın duaları berekâtı ile inşâallah mu'cizeli Kur'anımızın tab'ına muvaffak olacağız. Bilcümle kardeşlerimize selâm eder, hayır dualarınıza intizar ederiz.

Kardeşleriniz, Emirdağı Nurcuları

Mehmed, Sadık, Tahir, Nuri, Halim

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 83

Mektup 83

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerimiz!

Üstadın söyledikleri:

Mu’cizeli Kur’anı fotoğrafla tab’ etmeğe kat’iyyen karar verdim. Bütün eşyamı satıp ona sarfedeceğim. Hergün bir cüz’ü okudukça “Mâşâallah, bârekâllah, binler bârekâllah” ruhum söylüyor. Büyük bir iştiyak ruhuma, kalbime geliyor. Onun için Nurların mecmualarından sonra bu Kur’anımızı âlem-i İslâmın mühim yerlerine Pakistan, Hindistan ve Arabistan’a göndermek, büyük bir hizmet-i Kur’aniye olacak.

Sâniyen: Eski eserimden Medreset-üz Zehra’ya ait size gönderdiğim parçanın tamamını bir derece tashih edip size gönderiyorum. Sizler münasib görmediğiniz cümleleri çıkarabilirsiniz. Ve münasib gördüğünüz kısmını hemen Mektubat’ın âhirinde yazarsın. Hem de müstakil, yalnız neşredilsin. Ve bir kısım nüshaları Ahmed Feyzi’nin fıkrasıyla ve İşarat-ül İ’caz tefsirinin Sabri’ye verdiğim üç ders ile beraber küçük bir mecmua olarak, Mahkeme-i Kübra’ya Şekva gibi makinede tab’ edilmesi reyinize havaledir.

Sâlisen: Ben her vakit Hüsrev'in sıhhatıyla alâkadarım. Onun hastalığı olsa, ben canım ve ruhumla kendime almak istiyorum. Fakat hissediyorum, haber aldığıma göre Hüsrev benim hastalığımda bana yardım ediyor. Benim hastalığımın bir kısmını bana versin, tâ Nurlara muvaffakiyetle çalışsın.

Üstad'ın hizmetinde bulunan

Hamza, Mehmed, İbrahim, Nuri

Mahkeme-i Kübra'ya Bir Şekva'nın tashih cetveli:

sahife	satır	
2	9	ithamnameleri
8	9	Yunan'ın
11	5	isyan eden
16	l2	sayılabilir
25	12	söner
29	5	zarar

30 8 sönmüş kelimesi üstüne (hâşiye) denilecek. Sahife nihayetine bu gelen satır yazılacak::

(Hâşiye): Yirmibeş senelik hükûmet, buna kat'î bir şahid oldu.

32	7	millet ya taklid edecek
32	8	hukukullah ise hukuk-u ibadı

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 84

Mektup 84

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Volkan, Hür Adam ve Sebilürreşad gazetelerine neşir için gönderilen parçadır.)

Üstadımız hakkında olan iftiranın ve acib yalanın bir nümunesi şudur ki: Beş sene evvel dehşetli ve zehirli bir hastalığa binaen yatsıdan sonra iki hizmetçisini çağırmış ki, bayılmasına ve kusmasına binaen hizmet etsinler. O vakitten beri biz bütün buradaki onu tanıyanlar biliyoruz ki, şimdiye kadar akşam namazından sonra, tâ sabah güneş doğuncaya kadar hiçbir kimseyi kabul etmediğini biliyoruz ve şehadet ediyoruz. Yalnız bu Ramazan Bayramının akşamında kendi yediği yemeğine gizli düşmanı bir fırsat bulup zehir attığı için, bilmeyerek bir kısmını yemiş. Yatsıdan sonra, seksen sene ömründe görmediği gayet dehşetli bir zehirlenmekle beraber şiddetli bir sıtma ve dört-beş defa kusmakla hayatından ümidini kestiği için, karşı evdeki iki hizmetçisini çağırıp son vasiyetini yapmak için o acı ve acınacak haliyle aşağıya kapıya inmiş. Bekçiye demiş: “Ben ölüyorum, sıtmadan tahammülüm kalmadı. Hizmetçilerim gelsin.” Karşıdaki komşucağız haber aldı, gitti hizmetçiyi çağırdı. Ve bekçiye dedi: “Kuvvetim kalmadı, düşeceğim.” Koltuğunun altına girip, yukarı çıkarmış. İki hizmetçisi gelip sobayı yaktılar, kustuğu kilimi temizlediler.

İşte beş sene zarfında, güneşin gurubundan tulûuna kadar bu tek bir muamele, gece iki hizmetçisi yanına gelmiş. Bu acınacak bir tek muameleyi, resmî âmir bunu bu surete çevirmiş ve makamata yazmış ki: “Said Nursî gece yanına ziyaretçiler kabul ediyor, yani

siyasî bir maksadı var. Gece toplantı yapıyor.” Bu bir plân değil, yüzer cihette yalandır.

Hattâ aynı günün bayram günü kapısına ilân yazıp, dostlarını bayramlaşmak için kabul etmemiş. Böyle bir resmî memur, böyle iftirayı böyle garib ve ihtiyar ve hasta ve otuzbeş sene gazeteyi okumayan ve siyaseti terk eden ve üç mahkeme dört sene zarfında onun siyasetle ve dünya ile alâkadar medar-ı mes’uliyet bir maddeyi isbat etmediğinden elbette bu tarz iftira ile ona böyle ilişmek, damarına dokundurmak; vatan ve millet ve İslâmiyetin zararına ve haricî komitelerin menfaatine olduğuna kanaat ediyoruz ve emare ve delillerini gösterebiliriz.

Hâşiye: Hem bu plânı resmîleştirmek için, bekçileri çağırmışlar ki, “Geliniz gecede ziyaretçileri yanına kabul ettiğini imza ediniz.” diye karakol çavuşu bekçilere demiş. Bu asılsız yalanı, bekçiler imza etmemişler.

Emirdağ Nurcularından ondört imza

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 85

Mektup 85

من نورشين سيد اقبس

(Salahaddin Şenses'in mektubudur.)

Sübhanehu ve Teâlâ ismiyle başlarım.

Cemadat ve nebatat gibi herşeyin Cenab-ı Hakk'a karşı tesbih-i şükranesi vardır. Ben de tesbih-i şükranemi îfa eylerim.

Cenab-ı Allah'ın selâm ve rahmeti ve berekâtı daimî ve ebedî surette üzerinize olsun. Mutlaka câmia-i İslâmiyede sevgili mübarek zât-ı âlî-i kerimin huzur-u âlîsine, gözümün karası ve gördüklerimin en nurlusu efendim!

Hocam, bil'ittifak Nur hocası!

Evvelâ: Nazif ve şerif, mutahhar ve mücella hatır-ı âlîlerinizi sorup sual eder ve nihayet derecede hasret ve muhabbetle ve kemal-i şevk ve zevk ve lezzetle ellerinizi ve ayaklarınızı öperim. Şu nifak-ı zahirle bezenen bid'iyyat ve dalalet gussalarıyla gussalanan asr-ı hazırın müceddidi ve vaktin gavsı efendim! Cenab-ı Erhamürrâhimîn olan Allah-ı Kerîm'den umar ve temenni eylerim ki, şu zamanda din-i Muhammedî'yi aşikâr etmek emel ve arzusunda ömr-ü azizini hizmet-i imaniyede ifna-yı vücud eden siz üstadımın sıhhat ve âfiyette daim olmasıdır. Ve efendimin müstecab dua-i hayriyeleri lütfuna her vakitte ermektir. İnşâallahü Teâlâ en ehass gaye-i âmâlim de budur.

Sâniyen: Affınızı ve kolaylığa ermekliğimizi diliyorum ki, ey hocam! Bizler öz vatanınızın ve akrabalarınızın evlâdlarıyız. Hususan muhterem büyükbabanız, ana ve taallukatınızın merkad ve mezarları bulunan mahaldeniz. Bundan dolayı üzerinizde olan bir

hukuktan bahsedeceğim. Amma buna hazm edip ihtimam vermemek de şanınızdan değildir.

Efendim, bunu size bir nasihat için arzetmiyorum. Bu benim yüzler belki binler haddimin fevkinde olan halettendir. Belki bu hukukumuzu sizden istiyorum. Zira üstadımız vilayet-i şarkiyeye kudûm-u mübarek ve meymûneleriyle ayak basmış olsa, benim hesabıma göre uzun, enli ve geniş bir medrese olarak gece ve gündüz Risale-i Nur tedrisatı yapılacak. Maamafih yine yapılıyorsa da işitmek, görmek gibi olmuyor. Evet şunu yakînen biliyorum ki, üstadım bulunduğu mahalde ikamete manen memurdur. Zira orada iman cidden büyük muhataradadır. Lâkin ne olaydı, şu benim bildiğim gibi olsa idi? Hiç olmazsa az bir gün olsun şu hazîn memleketimize selâmetle teşrif edip, bu büyük emr-i manevî-i kudsî misillü, yekdiğerini veli eden uzun zamanlar kesilip, bir fasıla olaydı? Acaba olur mu ki? Ne bileyim, meğer Allah dileye.

Ey Efendim! Bu bizim nefs-i emmare sahiblerine büyük bir perde oluyor. Allah'ın nuruyla zînetlenmiş mübarek yüzünüzle, maasi ve günahla kararmış ve içleri ahlâk-ı zemime ile vasıflanmış kirli yüzler yüz yüze gelmiş olacaktı. Lâkin ben yüzünüzün güzelliğine öyle müştakım ki, âdeta sahra-yı kebir kum çöllerinde şiddetli soğuk suya ihtiyaçlı bir susuz gibi size müştakım. Kalbim senin için öyle oluyor. Muhabbetim şiddetli ve alâkam te'kidlidir. Hemen Fâil-i Hakikî'den umarım ki, husul-ü matluba esbab halkediversin ve yakın zamanda çok meşakkat çekmeksizin meram ve maksudumuza nail olalım.

Sâlisen: Cenab-ı Hazret-i Üstadımızın da malûmudur: Ya şu kusurlu, fakir, müznib kul ile efendisi arasında hasıl olan halet bazan nurdan âtıl kalıyorum. Hüsrev Bey ve Hacı Hulusi Bey'ler mektubat ve müraselat hususunda hâlislerdir. Hattâ bazı Mecmuat-ı Kübra-yı Nuriyelerinizi onlar vasıtasıyla celbediyorum. Hele Hüsrev Bey alettevali Üstad tarafından olanları gönderiyor. Lâkin kalbim buna razı değil ve bununla kanaat edemiyorum. Yüz yüze seyyidden bir kula hitab lezzeti hasıl olmak için, arada vasıta olmaksızın Hazret-i Üstad ile müraselata iştiyakım vardır.

Râbian: Ey gönlümün gönlü ve ruhumun gıdası! Şu mühim suallerin zımnındaki haletten idi ki; geçen sene Hazret-i Üstad'a bir mektub yazmıştım. Kardeşim Hacı Hulusi Bey vasıtasıyla Risale-i

Nur üzerine Üstadımın tahlil edivermesi âlem-i İslâmda müteessir müşfik efendimden umdum ki; bana emredip üzerime lâzım gelen ezkâr-ı lisaniyeyi bildirsin, ona devam edeyim. Üstadın hatırası ve hediyesi olsun idi. Tâ ki ölüm gelinceye kadar bununla meşgul olmak idi. Ey efendim, şimdiye kadar bu tahakkuk etmedi. Bu muradımı halleder misiniz, Risale-i Nur'la bunu bana emreder misiniz, yoksa fakirin hususi bu sual cevabından i'raz mı edersiniz? Emel ve arzum büyük efendimden her ne kadar etrafın gözönünde buna tesirli ağır hastalığından dolayı biraz müşkil ise de, şayet öyle ise bunu Allah Teâlâ Benî Haşimî hürmetine izale buyursun. Bunun hakikatını bir satır veya iki satırcık olsun bir mektubla izah ediveriniz. Zira bu benim yanımda büyük ehemmiyeti haizdir.

Hâmisen: Seyda Kabes Et-tâhî'ye bunun izharıdır; büyük ihtiyarlardan tâ küçük masumlara kadar ellerinizi öpüp selâm ve dua-i hayrınızı tazarru ve niyaz ederiz ki: Risale-i Nur ve üstadı ve tilmizlerini imhaya çalışan dessas, müfrit, fâcir fırkaların plânlarının inkırazıyla münkesir ve müteferrik olarak hâlis ayarlı altun olan ehl-i imandan bakır olan müfsidlerin seçilip ayrılmasıdır. Ve buna hükûmet nâzırlarından Dâhiliye Veziri, Maarif Veziri muvaffak olmasıdır. Zira bu hal, İslâmiyetin terakki ve tealisine ve vatanın ma'mur olmasına sebebdir.

Sâdisen: Gaiben selâm ve hürmetlerimi Nur sahibi kardeşlerimin cümlesine, hususuyla muhterem âhiret kardeşlerime takdim eder, tekrar mübarek el ve ayaklarınızdan bir hararet-i tam ile öper, son kelâmım da Hayr-ul Enam âl ve ashab-ı kiram üzerlerine salât ü selâmımdır.

Ey sabah rüzgârı! Eğer dostumun diyarına yolun düşüp de uğrayacak olursan, dostumun ayağının tozuna yüz-göz sürüp öpüver. O derenin güzel kokusundan bir nefescik olsun getirip kokutuver. Tutîlere şeker çıkan yerden bu miskine muradınca bir şeker getiriver ve gerçek tahassürle elini baş üzerine koyup bir ateş çakıver.

Talebeniz

Salahaddin Şenses

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 86

Mektup 86

(Adapazarı’nda Murad Hoca’nın mektubunu bera-yı malûmat takdim ediyoruz.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ محمولا باجنحة النسيم

Gavs-ı A’zam ve Üstad-ı Ekrem Said-ün Nursî Bediüzzaman Hazretlerine!

وجودك لاهل النور عيد مبارك بجودك وجه الدين بالنور ضاحك وكل اوانت فينا مبارك بعد واقبل و للحق ناسك فلا زالت الازمان تسعدنابكم بنور من القرآن وللرنند سالك.

Tercümesi: Senin vücudun ehl-i Nur’a mübarek bayram. Senin kereminle dinin yüzü nur ile gülüyor. Ve her an sen bizlere mübarek ve sonra gelecek olan tarîk-i hakta gidecek bizlere hayır verici ve

Kur’anın nuruyla tarîk-ı hakta gidici! Hakk’ın selâmı sana ey gavs-ı a’zam, Rabb’in lütfu sana üstad-ı ekrem! Bu ümmete doğan Nurlar Güneşi, ehass-ı havassın ruhların arşı hergün bayram. Bize senin varlığın kadir gecesidir. Senin hayatın Resul-i Ekrem’in nurlar vârisi, bütün ehlullahın mübarek gavsı, lâhutî huzura kabul olursam, o büyük lütfuna nâil olursam, mübarek yüzünü görmek kısmeti, yed-i beyzanızı öpmek devleti Allah nasib etse ne mutlu bana! O nimet-i uzma ne devlet bana! Nurların menbaı Bediüzzaman, ruhların hayatı ey refi’üşşan, mes’ud ettin ümmete iman nurunu gösterdin hak yolu risalelerle. Murad’ın muradı affımız gavsım, maksadım meramım dua üstadım. Garîk-ı isyanım büyük melceim, esir-i hevayım ey halaskârım. Hakk’ın selâmı sana her daim olsun, Rabb’in lütfu sana ebedî olsun.

……

Ziyaretinizle müşerref olmak arzu ediyorum, müsaade buyurulursa.

3 Şevval 1370

Adapazarı Dağıstanlı

Murad Hoca

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 87

Mektup 87

(Bera-yı malûmat gönderilmiştir.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşimiz Emirdağı'nda Mehmed Çalışkan!

Sevgili Üstadımızın tab'ına karar verdiği mu'cizatlı Kur'an-ı Kerim'in masarıf-ı tab'iyesini karşılamak üzere ve yine Üstadımızın emir ve işaretleriyle açılan nurlu yola Adapazarı Nurcularının da küçük bir hisse-i iştiraki teşkil etmek üzere, bugün Ziraat Bankası vasıtasıyla namınıza 2120 lira havale takdim edildi. Nazarları hârika bir surette celb eden mu'cizatlı Kur'an-ı Kerim'in intişarına bizler de hadsiz bir iştiyak ile intizar etmekteyiz. İnşâallah müslüman yuvalarının en büyük bir fevz-i felah vesilesi olacak olan bu mukaddes eserin kısa zamanda reside-i hitam olacağına ait olan derin ve kuvvetli imanımızı arz ediyoruz. Sevgili Üstadımızın hürmetle, hasretle mübarek el ve ayaklarından öper, sıhhat ve âfiyette devamını Cenab-ı Rabb-i Rahîm'den niyaz ederiz. Sizlere ve bütün Nurcu kardeşlerimize hürmet ve muhabbetlerimizi arz ve hayır dualarınızı bekleriz.

Adapazarı Nurcuları adına

Ahmed Remzi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 88

Mektup 88

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Yüksek emirleriniz mûcibince hareketle İstanbul'a geldim. Abdülmuhsin ve Hâfız Emin Bey'lerle yaptığımız istişare mûcibi sizlere arz ediyoruz:

1- Nazif Bey'le kardeşinin tavassutuyla Almanya'da Kur'an-ı Kerim'in iyi bir şekilde bastırılması ve ciltlenmesi daha münasib ve ucuz ve iyi olacağını ve gümrük resmî alınmayacağını söylemeleri üzerine biz de gayet münasib gördük.

2- Kur'an-ı Kerim'in tab'ı için burada teraküm eden 500 siz Üstadımızdan, 2120 Adapazarı'nın, cem'an 2620. Nazif Bey'e makbuz mukabilinde kasada karıştırmadan muhafaza edilmek üzere verilmiştir. Bu hareketin muvafık olup olmadığı hakkında siz Üstadımızın emirlerini bekliyoruz.

3- Volkan Gazetesi'nde son zehirlenme hâdisesinin yazılacağı ve ba'demâ bir sahife Risale-i Nur'un Sözler'den başlamak üzere neşri yapılacaktır. Abdülmuhsin ve Hâlid ve Emin bu işi vazife bilmişlerdir. Emirlerinizi sür'atle bekliyorlar.

4- "Kur'an nedir?" yazınızın Arabçaya tercümesi için teşebbüsüne başlayalım mı? Yazanlara örnek için birinci cüz dâhil

birkaç cüz münasibse gönderilmesi, Üstadımızın mübarek arzularına vâbestedir.

5- Hacı Nazif Bey'le Ali Rıza Cansu da birbiriyle istişare ederek mu'cizeli Kur'anın iyi bir şekilde tab'ı için çalışacaklardır. Bu sebeble tashihli Kur'an-ı Kerim'in de tam otuz cüz'ünün buraya gönderilmesi ve Hacı Nazif Bey'in kasasında muhafaza edilmesi ve tab'ına iştirak edecek müslüman tüccarların bu mübarek âyetleri gözleriyle görmeleri, bir an evvel mu'cizeli Kur'anın tab'ına sebeb olacaktır.

6- Hamid Çağal isimli ateşli ve müslüman bir avukat, arzu ederseniz Avukat Mihri Bey'le birlikte davanızı takib etmek üzere vekaletinizi istiyor. Zât-ı âlînize bera-yı malûmat arzediyoruz. Emir Üstadımızındır.

Mübarek el ve ayaklarınızdan öperek sıhhat ve âfiyetinizi Cenab-ı Hak'tan dua etmekteyiz.

Dualarınızı bekleyen çok kusurlu talebeleriniz
Salahaddin, Muhsin, Emin

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 89

Mektup 89

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok sevgili ağabeyimiz Hüsrev!

Cüzlerin Almanya'da daha güzel ve daha ucuz basılmasını İstanbul'daki kardeşlerimiz münasib görmüşler. Sevgili Üstadımız da sizlerin ve bazı merkezlerin istişaresine havale ediyor. Bu hususta mevcud paranın ve gelecek paraların İstanbul'da Hacı Nazif Çelebi'nin kasasında ayrıca makbuz mukabili muhafaza edilmesi münasib görülmüş. Sevgili Üstadımız da münasib gördüler. Para göndermek isteyen kardeşlerimiz İstanbul'da Hacı Nazif Çelebi'ye göndersinler. Elhamdülillah Üstadımız zehir hastalığından bir derece âfiyet bulmuştur. Ellerinizden öper, Hüda'ya emanet eyleriz muhterem ağabeyimiz.

Mehmed Çalışkan

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 90

Mektup 90

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Sevgili Hüsrev Ağabeyimiz Efendimiz!

Üstadımızın bize hem itiraznameye yazın hem de bütün nüshalara ilâve ediniz diye gönderdiği Üçüncü Kelime ki, bunun için Eski Said “Eûzü billahi mineşşeytani vessiyaseti” deyip siyaseti terketti.

(Hâşiye): Üstadımızın 27 senelik hayatı ve 130 parça kitabı ve mektubları üç mahkeme ve hükûmet memurları tarafından tam tedkik edildiği ve aleyhinde çalışan zalim mürted ve münafıklara karşı mecbur da olduğu halde, hattâ i’damı için gizli emir verildiği halde, dini siyasete âlet ettiğine dair en ufak bir emare bulamamaları, dini siyasete âlet etmediğini kat’î isbat ediyor. Ve hayatını yakından tanıyanlar biz Nur şakirdleri ise, bu fevkalâde hale karşı hayranlık duymakta ve Risale-i Nur’un dairesindeki hakiki ihlasa bir delil sayıyoruz.

Biz de sevgili ağabeyimize arz-ı ta’zimat ile takdim ediyoruz.

Nur Şakirdleri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 91

Mektup 91

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ اَمْوَاجِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili Üstadım Efendim Hazretlerine!

Mübarek ve makbul dualarınızla Konya'dan döndüm. Fakat mektubumu geç bıraktığım için kusurlarımı afv buyurmanızı yalvarırım. Çok sevgili Üstadım Efendim Hazretleri! Emir buyurduğunuz Konya'lı Vehbi Hoca'nın akrabalarına ta'ziye ettiğinizi ve Hoca Efendi'yi bütün şeyhlerle beraber duanıza dâhil ettiğinizi Hoca'nın oğlu Feyzi Efendi'ye bildirdim. Çok memnun oldu. Sizin en istikametli ve şeriatı tam tatbik eden yekta bir zât olduğunuzu ve pek haksız bir zulme uğradığınızı söyledi. İman hakikatlarını felsefî ve ilmî bir şekilde isbat eden 130 parçadan mürekkeb pek hârika ve kerametli bir şems-i manevî olan Risale-i Nur namında emsalsiz eserleriniz olduğunu söyledim.

Sabri Bey Amucama siz çok aziz ve müşfik Üstadımın pek kıymetli sözü olan "Ben Nurs Bitlisini bıraktım. Mezarımın Konya'da olmasını istiyorum." buyurduğunuzu ve pek çok kıymetdar selâmınızı söyledim. Pek çok sevindi ve memnun oldu.

Çok kahraman, fedakâr, müşfik ve sevgili Üstadım Efendim Hazretleri! Çok kıymetdar ve mübarek mektubunuzu Konya ve İstanbul’daki genç Saidlerle okuduk. Cenab-ı Hak sevgili ve mübarek üstadımızdan ebediyen razı olsun. Biz böyle lütuflara lâyık değiliz. Hazret-i Üstadımız bizlere çok büyük lütufkârlık etmiş diye Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükürler ettik.

(Devamı için Bkz. Abdülmuhsin'in mektubu)

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, sevgili Üstadımız, kurtarıcımız, Efendimiz Hazretleri!

İki gün evvel Ankara'ya geldim ve kıymetli kardeşim Abdullah ile daima dua ve şefkatinizle beraberiz. Elaziz'li Hüseyin'in odasında yatıyorum. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür Ankara'da dahi İstanbul'daki fedakâr kardeşlerimiz gibi kıymetli kardeşlerimiz var. İnşâallah dua ve şefkatinizle daha çok kıymetli fedakâr hem kahramanlar inşâallah çıkacak. Elhamdülillah hakikaten dârülfünunda yüzlerce talebe Risale-i Nur'un yüksek kıymetini anlamışlar. Gerçi yüzlerce talebe Nurlarla daimî meşgul olamıyorlar veyahut yazmıyorlar. Fakat bu ağır şerait altında, hem Ankara denilen bir yerde, kat'iyyen muaraza etmeyerek takdirle hem Risale-i Nur'u hem aziz müellifini yâdetmeleri ve tarafdar çıkmaları, hem dua ederek "Allah o zâtı daima aziz ve şerif eylesin ve ömrünü uzun etsin" söylemeleri, hem daima olarak namazlarını kılmaları bu bîçareye kat'î kanaat ve ümid vermiş ki, bu üniversite içerisinde yüz talebe ve yüzlerce dost var inşâallah.

Çok aziz, müşfik, sevgili Üstadım Hazretleri! Kıymetli muhterem Abdullah kardeşim yeniyazı Asâ-yı Musa için Kastamonu'nun küçük Isparta'sına yazmış fakat bir cevab gelmemiş, on aded yeniyazı Asâ-yı Musa lâzım. İstanbul'daki kahraman kardeşler, buradaki fedakâr kardeşlerimizle muhabere ediyorlar. Mübarek Abdülmuhsin on tane eskiyazı Asâ-yı Musa ile bazı risaleleri Ankara'daki kardeşlerimize getireceğim demiş. Fakat yeni harf ile muhakkak lâzım. Hem diyanette iki hoca ısrarla mecmualardan istiyorlar. Bu bîçare onlara karşı biraz mahcub oldum, fakat yakında geleceğini söyledim, teskin oldular. Bunlardan birisi dârülfünun mezunu, genç ve hatib olarak halka ve mekteblilere İslâmiyet hakkında câmilerde ders veriyor. Risale-i Nur'dan faideleneceğini ve ondan ders alacağını söyledi. Acele olarak bütün mecmualardan istiyor. O.N. Efendiye de bazıları söylemişler, Nur mecmualarını alacağız diye. Hattâ onda dört Müdafaat vardı, onları almışlar, diğerlerinden istiyorlarmış.

Çok sevgili Üstadım Efendimiz! Şimdilik acele bunlar lâzım: Zülfikar beş aded, yeniyazı Asâ-yı Musa on aded, Siracünnur beş aded, Tılsımlar beş aded, Sikke-i Gaybî beş aded, Elhüccetüzzehra beş aded, Müdafaa zeyilleriyle beş aded, eski harf Asâ-yı Musa İstanbul'dan gelecek gerçi fazla lâzım fakat şimdilik bu kadar olsun, çünki çok acele ve ısrarla istiyorlar.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Daimî hizmetkârınız, çok kusurlu, perişan

Sungur

Haşiye: Sungur'u tekrar Ankara'ya göndermiştik. Orada hem üniversiteden hem hocalardan Risale-i Nur'a çok müştak olanlar Nur'un her nevi mecmualarından beşer tane ısrarla istiyorlar diye Sungur, Abdullah iki adamı buraya gönderdiler. Biz de Zülfikar'dan ve Müdafaat'tan beş tane, Hüccetüzzehra'dan iki tane, Tılsım, Sikke-i Gaybî, Asâ-yı Musa'dan üçer nüsha gönderdik. İki üniversitenin şakirdleri Nurlara derece-i irtibatlarını gösteren bu mektublarının suretleri bera-yı malûmat size gönderildi.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 93

Mektup 93

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili üstadımız, kurtarıcımız, Efendim Hazretleri!

Sizlerden ayrıldıktan sonra ağabeyimin yanına uğradım. Oradaki bütün kardeşlerim sizlerden gelen selâma çok sevindiler ve memnun oldular. Her zaman dualarınızı bekliyorlar. Bu ay başı buraya geldim. Buradaki kardeşlerim de aynı şekilde çok memnun oldular. Üniversite gençleri diyorlar ki: “Memleketin hakikaten büyük bir kurtarıcıya ihtiyacı tamdır. Memleketin her bakımdan kurtulmasına çalışan üstadımıza daha çok ihtiyacı vardır. Biz de o mübarek kahraman Üstadın yolunda gidelim. Bizlere dualarını buyursunlar.”

Evet çok müşfik Üstadım Hazretleri! Karanlıklar içindeyiz. Her tarafımızdan ateş biz gençleri sarmış. Kardeşimiz Mustafa Sungur bizlere sizlerden selâmlar ve Nurlar getirdi. Üniversiteye Nur müştakları içinden bir-iki aydır Nur risaleleri istedik, cevab alamıyorum. Mustafa geldi, derhal cevab da geldi. Yakında inşâallah Nur dairesi daha genişleyecek. Sebilürreşad Gazetesi’nin neşredeceği yazıyı, kalblerimiz coşarak okuduk. Cenab-ı Hak bütün ehl-i İslâmı nurlandıracak inşâallah. Ben henüz Kastamonu’da sizin

çok küçük ve çok kusurlu talebeniz iken söylediğinizi şimdi tahattur ettim. Hem o zamanki gibi şimdi de çok kusurlar içinde olduğum halde, nasıl oldu da Cenab-ı Hak bu muazzam Nur dairesini kısmet etti diye düşünüyorum. O zamanki sözleriniz birer birer çıkıyor. Nur dairesinin bir şakirdi olmam bir tarafta ve varlığım ve bütün kâinat bir taraftadır. Şimdi bize dünya padişahlığını verseler, biz Nur'un çok kusurlu bir talebesi olarak kalmaktan aslâ ayrılmayacağız, inşâallah bunu isbat edeceğiz.

Aziz Üstadım! Müdafaatınızı bütün milletsever gençler okuyorlar, okuyacaklar. Gittikçe Nur'a karşı iştiyak artıyor. Dualarınız berekâtıyla bu ifsad olmuş yeni baştan dirilecek, ebedî hayatı hatırlayacaklar. Medeniyet adı ile uyutulan varlığını bir defa daha duyacak, hakiki İslâm ruhunu yaşayacak. Risale-i Nur'da kusur arayan, onu söndürmek isteyen bedbahtlar iyi bilsinler ki, Kâinat Sahibi'nin yaktığı güneşe ne kadar üfleseler çocuklardan daha gülünç olacaklar. Gönüller üzerine tahtı kurulan Zât-ı Zülcelal'in müsaade ettiği Nur meş'alesi ebediyen bizleri aydınlatacaktır inşâallah.

Bendenizi Risale-i Nur vazifesinde hâdim olarak Mısır'a göndermek lütfu beni her an sevinçler içinde bırakıyor. Sevgili Üstadım dua buyurun ki, ben lâyık olmadığım o vazife için ehil olayım. Kendimi çok bîçare görüyorum ve utanıyorum. Dualarınızın tesirlerini her zaman görmekle beraber daim dualar bekliyorum. Aziz Üstadım, kusurlarım çok fazla. Afvederek dualarınızı daim eyleyesiniz. Yeni Saidler Bediüzzaman Said Nursî daima dua bekliyorlar. Tekrar selâm eder, ellerinizden öperim. Bütün arkadaşlarım ve kardeşlerim selâm edip dua bekliyorlar. Bedriye Hanım da çok selâm eder, mübarek ellerinizden öperler.

Duanıza muhtaç talebeniz

Araç'lı Abdullah

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 94

Mektup 94

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem, çok kıymetli ağabeyimiz Hüsrev Efendi'ye!

Sevgili Üstadımız diyor ki: Birinci Zeyl yüz mâşâallah istediğimiz tarzda gayet güzel, yanlışları pek az bir surette çıkması Hüsrev'in hârika kaleminin bir kerametini daha göstermiş. Ben bu dakikada yüz otuzuncu sahifeye kadar baktım. Zararlı yanlışlar göremedim. **(Haşiye)** Demek Medresetüzzehra'nın erkânı hiçbir cihette bana daha ihtiyaç bırakmıyor ki, çok parçaları münasib bir tarzda yerleştirmişler. Eğer sonra bazı ehemmiyetli yanlış görsem, küçük bir hata-savab cedveli göndereceğim. Fakat bu nüshayı göndermiyeceğim, bende kalsın. Gönderilen hediye-i Nuriyeye karşı bin bârekâllah derim. Şiddetli hastalığıma bir tiryak hükmüne geçti, diyor.

Çok sevgili ağabeyim, arz-ı hürmet eder mübarek ellerinizden öperim.

Âciz, kusurlu kardeşiniz

Mehmed

Haşiye: Yalnız 73. sahifenin sekizinci satırında "aktablar"ın yerinde "ehl-i tahkik" yazılsın. Tâ mübalağa zannedilmesin.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 95

Mektup 95

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, sevgili, kahraman kardeşlerim!

Sevgili mübarek Üstadımıza kendilerine ait yeni çıkarılan tarihçe-i hayatlarından bir nüshasını takdim etmiştik. Memnuniyetlerini müş'ir, sureti bâlâya çıkarılan mektubla, Reisicumhur'un cevabî telgrafını göndermişler. Hem aynı zamanda Nurs karyesinde bulunan ve uzun zamandan beri münzevi yaşayan hem büyük bir âlim olan, üstadımızın büyük biraderleri Molla Muhammed'in üç-dört ay evvel dâr-ı bekaya teşrif ettikleri haberini aldığını ve kendilerine vekaleten Nur ailesini ta'ziye etmekliğimizi ve o mübarek merhuma vesile-i rahmet olan dua ile yardım edilmesini emretmişler.

Biz de başta sevgili Üstadımız olarak bütün Nur ailesini hem ta'ziye ediyoruz hem o aziz mağfurun ruh-u enverlerine rahmet-i vâsiaya vesile olacak olan bu mübarek şehr-i Ramazanda hususan mübarek günlerinde dua edilmesini bilvekale rica ediyoruz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Nur Talebeleri namına

Hüsrev

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 96

Mektup 96

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, sevgili kardeşlerim!

Bizleri sevindiren ve kardeşliğin manevî sahadaki sönmez sevinçleriyle bizleri coşturan, beraberce bulunduğumuz o günü hatırlatan ve yaşatan mektubunuzu aldık, çok memnun ve mütehassis olduk. Türlü türlü fikir cereyanları içerisinde Risale-i Nur gibi tenvir edici ve hakaik-ı imaniye ve Kur'aniyeyi tahsil ettirip dalalet yollarının çoğaldığı dehşetli bir zamanda en istikametli yol olan Kur'an ve iman yolunu gösteren ve öğreten hârika eserlere sarılmak uyanıklığını gösteren siz gibi kıymetdar kardeşlerimize karşı misafirperverlik vazifesini hakkıyla yapamadığımız için müteessiriz. Siz gibi sevgili kardeşlerimize, mezkûr mahiyetteki olan kimselere ne kadar ikram ve izzet yapsak o kadar lâyıktırlar. Risale-i Nur'u dikkat ve tefekkürle devamlı okuyanlar arasında hiçbir beşerî kuvvetin çözemiyeceği manevî bir bağ husule geliyor. Risale-i Nur İslâmiyetin hakikatlarına nüfuz ve vukuf ettirici hârika bir eser-i külliyat olduğu için, müslümanlığın bir şiarı olan kardeşliği de Nur talebeleri arasında tesis ediyor. Bu sırra binaendir ki Risale-i Nur talebeleri İhlas Risalesi'nin düstur ve vecibeleriyle birbirlerini çok severler. Aralarında maneviyatı daima maddiyata tercih ederler, yekdiğerlerine samimi ve ciddi hürmet ve iltifat ederler. Bediüzzaman Hazretlerinin bir eserinde buyurduğu gibi:

“Aziz sıddık kardeşlerim! Birimiz şarkta, birimiz garbda, birimiz şimalde, birimiz cenubda birimiz dünyada, birimiz ukbada olsak biz yine birbirlerimizle beraberiz.” derler. Risale-i Nur’u dikkat ve tefekkürle okuyan bir Antalya’lı birisiyle Kastamonu’lu birisi karşılaşsalar, “Aziz kardeşim, sevgili kardeşim” diye sevgi ve samimiyetle öz kardeşiyle birleşmiş olmaktan ziyade bir uhuvvet ve muhabbetle mütehassis olurlar. İman ve İslâmiyete şiddet ve dehşetle taarruz ve hücumun beşeriyeti istilâ ettiği en korkunç bir zamanda imanların sarsıldığı, zaîflediği, çürüdüğü ve tahrib edildiği bir hengâmda ehl-i imanın ve insanların hattâ baba oğul ve iki kardeş arasında bile itimadın olmadığı bir vakitte, Risale-i Nur Kur’an ve iman hakikatlarını tahkikî bir surette ders vermiş. Bu dersleri dikkat ve tefekkürle devamlı olarak okuyup öğrenen bahtiyar kimselerdeki kurumuş imanlara sünbül vermiş, onun manevî âleminde muazzam bir bahar açılmış, mes’ud kimsenin iman ve fikir âlemindeki meydana gelen o nuranî baharın bahşettiği haz ve zevk, inşirah ve saadet o kimseyi Allah’a ve Resulüne ve İslâmiyete bağlanmış. Risale-i Nur’un parçalarını okudukça bu bağlar perçinleşmiş. Risale-i Nur’un külliyatını dikkat ve tefekkürle okumak nimetine nail olan ve millet fedaisi olan kahraman Türk gençlerinde bu nuranî bağlar hiçbir beşer kuvvetinin ve en kahhar ve zalim dinsizlerin en müdhiş silâhlarının bile koparamıyacağı bir vaziyete gelmiş. İşte İslâmiyetin hakikatına bir derece nüfuz eden o kahraman gençler, vatan ve milletin ve gençliğimizin ebedî saadet ve selâmeti ancak ve ancak tahkikî bir imana sahib olmakla kabil olduğunu ilmelyakîn idrak etmişler ve bu idrakin verdiği gayret ve kuvvetle mektebî derslerinden sonraki müsaid vakitlerini boşa gidermemişler. Senelik ta’tillerde o çok kıymetdar ta’til günlerinde, elde edebildikleri risalelerle saatlerce başbaşa kalmışlar. Okudukça sevmişler, sevdikçe onu okuyup hakikî ve cesur müslüman olan kimselere içlerinde içli bir sevgi ve kuvvetli bir itimad beslemeye başlamışlar. İşte bizler de siz gibi çok kıymetdar ve sevgili kardeşlerimizi ancak iman ve İslâmiyetin verdiği kardeşlik kuvvet ve samimiyetin tâ kalbinden gelen sevgisiyle kucaklarız. Gözlerinden öper, derslerinizde ve Nurlu çalışmalarınızda muvaffakiyetler dileriz. Kıymetli mektublarınızdan bizleri mahrum etmemenizi isteriz.

Sizi çok seven kardeşleriniz

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 97

Mektup 97

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok mübarek Üstadım Efendimiz!

Evvelâ: Geçenlerdeki alınan Nur eczalarının hemen hepsi dağıldı. Nur'un müştakları sürur içinde kaldılar. Nur'dan kısmeti olanlar, birer birer çıkıp ona koşuyorlar. Nur arayan sineler مَنْ طَلَبَ وَجَدَّ وَجَدَ hakikatına göre buluyorlar. Bu sefer Ziya kardeşimizin getirdiği otuzdört aded Sözler kapışıldı. Ziya kardeşimiz ziyası ile bizi de aydınlattı. Asâ-yı Musa'lar Anadolu'nun muhtelif yerlerine ve Ankara'ya dağılıyor. İttihadın lüzumu, tefrika ve tarafgirliğin zararlarını isbat eden Yirmiikinci Mektub elden ele geziyor.

Sâniyen: Bazılarının istediği fakat isim ve resimden ibaret olan resmî İslâm cemaati teşekkülünün kurulması ile yapılacak hizmetin daha çok muazzamı, buyurduğunuz gibi Medresetüzzehra îfa ediyor. Bir kısım mü'min kardeşlerimiz, İslâm cemaati kurulmasını, resmen işe başlamasını arzu ediyorlar. Hepimizin istediği bu hayırlı cem'iyetin gayesini, Risale-i Nur fütuhatıyla yapıyor. İhlası kıran manilerden korunarak hakiki ders veriyor. Bir cemaatin teşekkülüne tarafdardırlar. Risale-i Nur Medresetüzzehra'sı o muazzam cemaati Anadolu çapında vücuda getirmiş ve âlem-i İslâm ölçüsünde de genişleyeceğini Risale-i Nur'daki hakikatın yüksekliğinden ve dikkat,

tefekkürle okuyan mü'minlerin, ehl-i ilmin ve âlimlerimizin arasında vücuda gelen sarsılmaz uhuvvet ve kardeşlikten anlıyoruz. Medresetüzzehra'nın bu muazzam faaliyeti, zemin yüzünde bahar mevsiminde olan İlahî ve muazzam neşir gibi sessiz, gürültüsüz, şaşaasız, gösterişsiz ve mütevazi ve fakat muazzam bir şekilde icra edilmiş. Acûl fıtratta olan insanoğlu âlemde hâkim olan kanun-u İlahîyi düşünmeyerek kendi arzusuyla her mes'elenin istediği vakitte hallolunmasını istiyor. Küçük dairelerdeki vazifelerini atlayıp, büyük dairelere sapıyor ve çok zarar içinde kalıyor. Tohumları atılmış, sünbül vaktine gelmiş olan Risale-i Nur'un yetiştirdiği hakiki imanlı zâtlar, inşâallah yakın bir zamanda âlem-i İslâma nur-u hidayeti gösterecekler ve hakiki İslâm cemaatini tanıttıracaklardır inşâallah.

Sâlisen: İstanbul Üniversitesindeki Nurcu kardeşlerimizin bizlere yazdıkları kıymetdar mektublardan birini takdim ediyoruz.

Râbian: Mübarek ay ve günlerinizi hepimiz beraber ruh-u canımızla tebrik ediyor, Allah'tan **(Haşiye)** size çok uzun ömürler diliyoruz. Ellerinizden öperek, dualarınızı tekrar istirham ediyoruz.

Ankara Üniversite Nurcuları namına

Abdullah

Haşiye: Allah'tan Üstadımıza uzun ömürler dileğiniz duaya biz Medresetüzzehra talebeleri de bu duaya "Âmîn âmîn âmîn" diyoruz.

Umum Nur talebeleri namına

Marangoz Ahmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 98

Mektup 98

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz milletvekilleri, muhterem ağabeylerimiz Kasım Küfrevî ve Salahaddin Bey'ler!

Sizlerin bu milletin manevî tarihinde ve hayatında en aziz üstadları ve medar-ı iftiharları bulunan mübarek ecdadlarınızın namına ve onların yüksek şerefleri hesabına bir ehemmiyetli vazifenizi sizlere arzediyoruz.

Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin sizlere pek çok selâmları var. Kırk seneden beri hayatını ona sarfettiği ve üç defa hapislere ve daima tecrid-i mutlakta işkencelere maruz kaldığı ve onbeş defa zehirlendiği ve hayatının gayesi ve mahsulü ve meyvesi bulunan 133 parça Risale-i Nur eserlerinin bugünlerde beraetine veya müsaderesine Temyiz Mahkemesinde karar verilecektir. Afyon Mahkemesinin üç sene evvelki Nurları müsadere ve müellifini ve talebelerini mahkûm eden kararını iki sene evvel Temyiz nakzetmiş ve vaktiyle beraet etmiş ve iade edilmiş eserlerin neşri suç olamaz, binaenaleyh mahkûmiyet kararı kanunsuzdur diye Risale-i Nur'un müsaderesini ve talebelerinin mahkûmiyetini reddettiği halde Afyon Mahkemesi bir türlü beraetine karar vermeyerek muhakemeyi uzatmak yoluna gitti ve nihayet Af Kanunuyla bütün dosyalar ortadan kaldırıldı. Demokrat idarenin başa geçtiği zamanda hem mahkemeye hem Adalet Bakanlığına eserlerin iadesini taleb ettiğimizde, Adalet Bakanı Halil Özyörük hususi olarak iadesini mahkemeye yazmış, mahkeme tekrar bilakis müsadere kararıyla hem bize hem Halil Özyörük'e cevab verdi. Ve biz müsadere kararını tekrar temyiz ettik.

İşte şimdi Temyiz'de tedkik edilmekte bulunan bu mes'elede hem İslâmiyetiniz, hem milletiniz, hem mübarek ecdadlarınız, hem sizlerin manevî pek yüksek şeref ve haysiyetlerinizin iktizası olarak bu ehemmiyetli vazifelerinizi takdir edersiniz. Biz sizlere yalnız haber veriyoruz.

Sizlerin çok kıymetdar mübarek ecdadlarınızın yüksek şeref ve haysiyetiyle dolu kahramanlıklarını inkâr ile, o aziz evlâdları olan sizlere ve binlerce sizlerin akrabalarınıza ve dindaşlarınıza dinsiz zalimlerin işkencelerini hatırlatmağa lüzum yok. İşte Cenab-ı Hak o zalimlerin o zulümlerine mukabil yine sizi ecdadlarınızın içinde onların namına birer elmas kılınç ihsan ederek o zalimlerden zulümlerinin intikamını öyle aldı ve aldırttı ki, en müstahkem kal'alarını ve muazzam cisimlerini parça parça etti ki, o elmas kılınç Kur'an-ı Hakîm'in manevî i'caz ve hakikatlarının bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi bulunan ve inayet ve himayet-i İlahî ile yüz binler nüshaları yüz binler şakirdlerinin kalemleriyle vatanın her köşesinde neşredilen bu müdhiş asrın müdhiş manevî yaralarına en hakiki ilâç ve önüne geçilmez bir cesamet ile her tarafa hücum eden dinsizlik ve masonluğa karşı en keskin silâh ve bu asrın tabiiyyun ve fâsıkıyyun zulümatına karşı en parlak ziya olarak parıldayan Risale-i Nur'dur. İnşâallah yakın zamanda bu vatan ve milletin elinde dinî, içtimaî, resmî ve siyasî bütün hayatında en kuvvetli halaskâr ve bütün milletlere karşı mefahir-i âlîsi olarak yâdedilecek bir eserin müsaderesi ve bilhassa şimdi Demokrat idare zamanında hem vatan ve milletin aleyhinde hem Demokrat idarenin siyasetinin aleyhinde olacak ve milletin ve İslâmiyetin aleyhindeki gizli zındık düşmanlarının ekmeklerine yağ sürülmüş olacaktır.

Bazı muhterem milletvekillerine arzettiğimiz bu hakikatı, hususan sizler gibi fıtratları o hakikatın hamuruyla yoğrulmuş İslâmiyet kahramanlarına da arz ediyoruz ki; şimdi elinize geniş salahiyet bahşeden resmî vazifenizle Nur Risalelerinin müsadereden kurtulması hususundaki hizmetinizi rica ediyoruz. Sevgili Üstadımız dahi sizleri haberdar etmemizi bize emrettiler. Biz de size arzediyoruz. Hem hürmet ve selâm ederek muvaffakiyetinize dua ediyoruz.

12/11/1951

Nur talebeleri namına
Mustafa Sungur

Dosyalarımızın numarası:
Baş Savcılık 8/466
Birinci Ceza 951/187

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 99

Mektup 99

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَدًا

Seyyidimiz! Risale-i Nur'u okudum. Bu eserde gerçekten nur ile karşılaşarak aydınlandım. Artık Nur talebesi gibi ben de ruhum ten kafeste bulunduğu müddetçe Risale-i Nur'un emr-i talimine ve emr-i tedrisine ve terbiyesine bağlı olarak çalışırsam dünyada ve âhirette zulmetten uzak kalacağımı anlamış bulunuyorum. Ümid ile dolan yüreğimle dilerim: Sevgili ulu Allahımız, Saidimizden razı olsun.

Dalalete kayan beşeriyeti tenbih için kendi içinden ekmelen sonuncu olarak yarattığı ve ümmi iken nuraniyetinden armağan eylediği Kitab-i Mübin'i ile mükemmil ve büyük muallim yaptığı Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm efendimizin bu asırda vekaletini tam îfa eylemiş bulunuyorsunuz. Sevinçle dolan yüreğimizle dileriz: Sevgili, güzel ve ulu Hâlıkımız, Saidimizden razı olsun.

Asrımızda komünist, siyonist, masonist ve emperyalist karması olan ehl-i dalaletin karşısında iman-ı tahkikîyi kurtarmak gibi muazzam vazifenizi îfa yolunda o ehl-i dalaletin bizdeki sadık bendeleri ve hayfa ki idaremizi inhisarları altına alan cebbar zümreden gördüğünüz aşırı zulümler, tarihimizde dalalet hareketi

olarak yerini alacaktır. Nitekim haksız ve kanunsuz olarak zindanlara atılmalarınıza ve muhakeme altlarına alınmalarınıza karşı yaptığınız müdafaalar, nesilden nesile sizi tebcilen takdim edecek, zalim güruh da nefretle yâdedilecektir.

İslâmiyetin ebede kadar bayrakdarı ve insaniyetin mürşidi olacağı kendisine Allah armağanı olarak verilmiş bulunan asil Türk Milleti için Said evlâdının sebatı saadet olmuştur. İman gayreti ile dolan yüreğimizle dileriz: Sevgili, güzel, ulu Rabbimiz, Saidimizden razı olsun.

Bayrakdar millet olarak bizim, insan olarak da dünya milletlerinin kurtuluşları, Kur'an ışığı ve Kur'an yolu ile olacaktır. Nurlar bütün şübheleri yok ederek aydın bir şekilde bu yolu gösteriyorlar. Gözü açılan kalbimizle dileriz: Sevgili, güzel, ulu Mabudumuz, gerçek kılavuz Saidimizden razı olsun.

Dünya çapında kurduğunuz iman mektebinde muallim olarak sizin, kitab olarak Nurların siyaseti reddeyleyişiniz; ehl-i dalaletin bizdeki tilmiz ve bendelerini dayanaklarından mahrum bırakmıştır. Hem öyle bir mahrumiyet ki, iman cephesine yalan, dolan ve iftiralar isnad ederek saf insanları kandırıp uyuşturarak imansız zehirlerini içtimaî bünyemize tam zerkedemediler. Çünki ma'şerî vicdanı tenbih ettiniz. Uyanan vicdanımızla dileriz: Sevgili, güzel Sübhanımız, Saidimizden razı olsun.

27 yıldan beri kâh ölümlü ve biteviye zulümlü tedbirleriyle milleti susturup uyuşturarak imansızlık aşısı vura vura ma'şerî vicdanı uyutacaklarını sanmışlardı. Bunu yapamadılar. Fakat yaptıkları, karanlıkta bu sahte hamiler niyetlerinin lâzım-ı gayr-ı müfarıkı olan haramîliklerini üstün başarı ile yürüttüler. İşte milletimiz yalın ayak, başı açık kaldı. Buna rağmen tarihe millet olarak doğuşunun ve bu İlahî vazifesine olan İlahî bağının sağlamlığı dolayısıyla devletini yine ayakta tutuyor ve tutacaktır. Arınan kalbini imanına taht yapan Türk Milleti çalışarak yine zengin olur, fakat milleti soyup dalayan imansız ve hırsız güruh mutlaka sürünecektir.

Bu millî vazifemizde Nurlar bize en güzel yolu gösteriyorlar. Gözlerimizi menhus çapaklardan temizlediniz. Bu itibar ile âlem-i şehadete lekesiz pencere olan gözlerimizin aydınlığıyla dileriz: Sevgili, güzel, ulu Tanrımız, Saidimizden razı olsun.

Beşeriyetin nurlu geleceğine imanıyla ve imanından doğacak sarsılmaz gücü ve kuvvetiyle parlak mevkiinde ve beşeriyet nizamında sözü dinlenecek olan ulu Türk Milletinin bugünkü biz nesli, üzerimize asaleten ve o günkü neslimize vekaleten yürekten diliyoruz: Güzel, ulu Mevlâmız, Saidimizden razı olsun.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Risale-i Nur talebelerinden

Selçuk Köroğlu

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 100

Mektup 100

-Iraklı âlim Tâhir eş-Şûsî nin mektubudur.-

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Irak'tan gelmiş, Türkçe'ye tercüme edilen Arabça yazılmış bir mektubdur

Rahman, Rahîm sıfatlarıyla mevsuf olan Allah'ın ismiyle başlarım. Hâdim-i Kur'an olan büyük hocam Molla Said Bediüzzaman'ın huzur-u sâmîsine… Cenab-ı Hak ömür ve âfiyetini ve nef'ini ziyade etsin. Şerafetli parmaklarınızı öptükten sonra muhakkak ki Allah Teâlâ Hazretleri, naziri olmayan "İşarat-ül İ'caz Fi Mezan-il İ'caz" tefsirinizle benim üzerime in'am ve ihsanını yağdırdı. Bu tefsirde gayet halâvet ve nihayet derecede sevimlilik buldum. Allah için çalışmış olduğunuzdan atâyâ-yı cezilenizi de Allah verecektir. Bu öyle güzel üslûb ile heyet ve zînette yekta bir tefsirdir ki, bir olan Allah Teâlâ ve Tekaddes Hazretlerinin parlak ve geniş yolunda mütalaa edenler için üç cihette nizam ve intizamlıdır. Gizli nükteleri hatırlatmakta ve en garib işaretlerle hakaikı açıvermekte ve sırlarını aşikâr etmekte ve bütün fenlerin ruhu mesabesinde hak ve hakikat cihetinde bunların hepsinde de latif ve zarif ibarelerle ve tatlı terkiblerle ülfetletmiş ve ilmin kapalı cihetlerini aydınlatmış ve çözmüştür.

Elhasıl: Baştan nihayete kadar güzel sıfatlarla vasıflanmıştır. Bundan dolayı Allah'ın ism-i a'zamı ile ve Resul-i Ekrem ve Âl ve Ashabı'nın yüzü-suyu ile isterim. Cenab-ı Hak ona ve onlara salât-ı selâm ile ikram etsin. Cenab-ı Hak, size iyilik ve ihsanda bulunduğu gibi, siz de bizlere büyük fazilet ve iyilikte bulundunuz. Bu tefsir-i

mübarek, bu tarz ve bu minval üzere ikmal edildiği gibi, bizde de bulunur ve bize gelecek olursa nasıl gelebilir? Ve tekrar tab’ ettirmek imkânı var mıdır? Bu faideleri ikmal etmek ve Kur’ana hizmet edip ümmet-i Muhammed’e menfaat vermek ve Cenab-ı Hakk’ın وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ âyet-i celilesi ile amel etmek için delalet buyurmanızı diliyoruz. Bu tefsiri her gören ve işiten almak ister. Dostlar ve kardeşler arasında bu tefsirin şöhretlenmesi ve etrafa yayılması için, kendi yazımla iki nüsha yazdım ve bütün kuvvetimle emek çektim. Bize göre bu nüshayı bulup elde etmek, misli olmadık bir nadire-i muvaffakiyet demektir.

Netice-i meram; gece-gündüz şu mektubun cevabının gelmesini beklemektir. Uzun kelâm ile üzmekle hoşlanmadım. Lâkin ifrat derecesinde şevk ve muhabbetim, şu tefsirin neşrinde âlem-i İslâmın menfaatyâb olmasıdır. Bu sözüme vekilim Allah’ımdır, ona malûmdur. Duanızı umarak üzerinize selâm ile sözümü keserim efendim.

العراق .. عقرة
الخادم المخلص الشوشى
امام قرية سوسنان
طاهر

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 101

Mektup 101

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

İnşâallah elemsiz kedersiz âminen sâlimen Emirdağı'na varır, huzur-u hazrete girmek nasib ü mukadder olur. Aynen şu yazdıklarımı hazrete münasib ve müsaid zamanında lütfen bildirirsiniz.

Evvelen: Hazreti dâimen, ebeden, kalbî, ruhî, sırrî selâmlar ve hatırlar, mübarek ellerinden takbil ile dua-i daimî ve ebedîlerini rica eylerim.

Sâniyen: Son defa takdim eylediğim mektub-u abîdaneme lütfen tenezzülen cevablarını beklerim.

Sâlisen: Mehmed Çalışkan'ımız delaletiyle هذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى selâm ve kelâm ve teveccühat-ı kudsiyelerini aldım. Fevkalâde memnun ve mütehassis oldum. Burada buyuruluyor ki: Ankara'ya gelirsem ne olsa orası kalabalık bir şehirdir. Pekçok insanlar benimle görüşmek ister. Ben ise otuz seneye karib bir zamandan beri görüşmeyi son derece azalttım. Esasen sıhhat ve âfiyetim de müsaid değil. Bu cihet hazret-i a'zamı düşündürdüğünü tevarih-i muhtelifede aldığım mektublardan da pek aşikâre anlaşıldığı için, abd-i âciz bu ciheti a'zamî nazar-ı itibare aldım. Avn-i Hak ve imdad-ı Muhammedîmizle (A.S.M.) maaziyade îcabları yapıldığını arzeylerim. Hattâ Bediüzzaman'ımızın Emirdağı'ndan Ankara'mıza getirilmesi için fevkalâde maddeten nümayişe ve alayişe meydan vermeden getirmeyi ne şekilde düşündüğüme Ceylan'ımızı da binnefsi âgâh eyledim. Lütfen bu hususta tafsilat alabilirsiniz.

Râbian: Va’d-i celiliniz vechiyle inşâallah Ankara’mızı ankarib şereflendirmek tebşiratınızı leyl ü nehar muntazır oldum. Medrese-i Nurunuzun ne derecelerde mezheb ve meşrebinize uygun ve son derece müstakil kapısı ayrı olduğuna dair Ceylan’ımızdan îcab eden tafsilatı lütfen alabilirsiniz.

Pek mübarek Bediüzzaman’ımız Efendimiz Hazretleri! Lütfen ve tenezzülen abd-i âciz pek büyük tevkir buyuruyorsunuz. Cenab-ı Hak hüsn-ü zannınızı Habib-i Kibriya hürmetine tahkik buyursun. Abd-i âciz zât-ı hakîmanelerinin binde biri olamadığımı Hak ve halk huzurlarında daimen ebeden mu’terif olduğumu arzeylerim.

Sâdisen: Lütfen ve tenezzülen Ankara’mıza şerefbahş etmeleri lâşek velâ şübhe pek büyük bir tecelliyat-ı İlahiyenin mazhar-ı mücellâsı olacağına bütün Nurcuları mutmain-ül kalbiz.

Sâbian: Kemal-i ta’zimat ve tekrimatla zât-ı Nuriyelerini ve bütün Nurcularımızı selâmlar ve hatırlar, iki cihanda aziz ve nâil-i murad olmalarını ve olmamızı Vâcib-ül Vücud ve Tekaddes Hazretlerinden tazarru’ ve niyaz eylerim. Dâimen, ebeden dua-i irşadiyelerini temenni ile Allah’a emanet eylerim.

اَلْبَاقِی هُوَ الْبَاقِی

Zerre-i Osman Nuri

Osman Nuri’nin böyle mektubları sebebiyle bana mahsus kitablarımın kısm-ı a’zamını, benim için yaptığı küçük medrese-i Nuriyeye iki genç Said olan Sungur ile Ceylan’ın nezaretinde o küçük medrese-i Nuriyeye gönderdim.

Said Nursî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 102

Mektup 102

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ تَعَالَى

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

اَبَدًا دَائِمًا

Bafra’da Nur Talebelerinin bir mektubudur.

Âlem-i İslâm’ın vesile-i nur-ul irşadı, fevz ü felahına hâdim Üstadımız efendimiz hazretleri! Asrımızda bütün dünyaya serpilen Kur’anın nurları lehülhamd Cenab-ı Rahman-ür Rahîm’in tecelliyat-ı Sübhaniyesiyle tarîk-i irşada müştak olan fakirlerin necat-ı imanı ile tenvire olan ihtiyacımızın (mevhibe-i Rabbaniyenin) taalluku ile köleniz Hacı Kemal’in tavsiye ve telkini ile hasıl olan cehd-i ruhî ve aşk-ı maneviyeye medar füyuzatınızın mübarek nuranî meş’alelerinin mana âlemlerinde kesretle hasıl olan tecelliyatlarıyla başlayarak kalblerimize serpilmiş olması ve arkadaşlarımızdan Muammer ve Reşad’ın da ziyaret-i âlînizle hasıl ettikleri berekât-ı manevî ile Risale-i Nur’un bizlere telkin etmekte olduğu füyuzat-ı İlahiyeden nasibedar olmakla hakaik-ı imaniyelerimizin vuzuhla inkişafına her ânımızın vesile-i felahı olması ve ehl-i imanın hararet-i aşkıyelerinin bir deva-i manevî ve maraz-ı ruhlarını tedavi ve takviye-i imaniyelerini medar-ı hüccet ve bürhanların nimet-i ebediye esrarının telkin ettiği ruh-u maneviyeyi tezyid etmekte olduğundan, muhitimiz ve civarlarında aynı aşk ve vecd-i ruhî sür’atle tekessür eden Risale-i Nur talebelerinin heyecan-ı aşkıyelerinin tekâmül etmekte olması itibariyle, Cenab-ı Erhâmürrâhimîn Hazretlerine milyonlar hamd ü

senalar ile vesile-i Nur-ul Üstad olarak tul-i müddet devam buyurulmasını niyaz eder, muhterem ellerinizi öper, devam-ı teveccüh ve dua-i mübareklerinizi istirham ederiz, Efendimiz Hazretleri. Esselâmü Aleyküm.

Bafra'da umum Risale-i Nur şakirdleri namına fakir ve hakir köleleriniz İhsan, Reşad, Muammer, Şinasi Hacı Kemal

Hamdolsun Ya Rabbi
Ya Rabbi, günahkârız beşeriz, değiliz melek
Afvına muhtaçtır muhakkak kâinat felek
Afvın tecelli ederse Ya Rab oluruz masum-u felek
Şübhesiz kastımız afvına mazhar olmak gerek
Âciz, fakir, hakiriz huzur-u izzetinde
Nur-u İslâma kavuşturdun hükm-ü ezelinde
Mürşid nasib kıldın bizlere lemyezelinde
Sabit kıl imanımızı taatle ezelinde
Nur-u iman ile hep bizleri tezyin eyledin
Nur-u Nübüvvet ile bizleri teyid eyledin
Nurunu Nur Risalesiyle tayin eyledin
"Bediüzzaman Said'i" rızana tahsis eyledin
Zulmette kalanları kurtardı Risale-i Nur
Kararmış kalbleri aydınlattı Risale-i Nur
Akideleri ıslah eyledi Risale-i Nur
Dinsizleri susturdu, yıldırdı Risale-i Nur

Şinasi Hacı Kemal

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 103

Mektup 103

Emirdağı’na gelip çok mühim risaleleri Urfa’ya götüren ve Ceylan vazifesini gören Vahdeddin’in mektubunu bera-yı malûmat gönderiyoruz.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz Üstadım Efendim!

Hürmet ve edeble ellerinizden öper, duanızla Nur hizmetinde çalışmak arzu ederim. Zât-ı âlînizi ziyaret ettikten sonra, kendimi bu mukaddes davanın bir kölesi addetmeme müsaadelerinizi ve lütuflarınızı istirham ederim. Cenab-ı Hak bu davaya ihanet edenleri ıslah ve tecavüz edenleri de kahretsin. Ziyaretinizde nâil olduğum dua ve irşadlarınız sayesinde ruhumun en karanlık ve kalbimin en gizli derinliklerini daha nurlu ve daha kavi görerek imanımı kurtaran Risale-i Nur’a dört el ile sarılmağa çalışıyor ve her iki hayatın mevkilerini tayinde daha kolay ve daha emin bir vaziyet iktisab ediyorum. Yazık ki; şimdiye kadar bu Nur, bu hayat kaynağı Risale-i Nur’dan uzak, bîgane yaşamışız. Şâirin dediği gibi ben de derim ki: “Yâ Rab, onsuz geçen günlerimi ömürden sayma!” Çünki şimdiye kadar insana has olmayan sessizlik içinde nebatlar gibi, taşlar gibi yalnız el ile tutuyor, göz ile görülür, bir camid varlık olarak yaşamışız. Ve sadece boşlukta yer iştigal etmişiz. Ve Cenab-ı Hakk’ın nimetlerine ve bize verdiği hayat nimetine karşı şükür vazifesini îfa edemeyen bir insan durumundayım. Bundan sonra ancak sizin duanız ve emrinizin irşadı ve Cenab-ı Hakk’ın lütfuyla bir insan ve bir müslüman olmak muradına nâil olabilir. Âhirette Cenab-ı Peygamber Efendimiz Hazret-i Muhammed (A.S.M.) şefaatına mazhar olmak için

mesaî sarfedebilirsem kendimi mes’ud bilirim. Efendim, Cenab-ı Hak size âfiyet ve uzun ömür ihsan buyurarak sizi başımızdan, dua ve himmetinizi üzerimizden eksik etmesin, âmîn.

Kemal-i hürmet ve edeble ellerinizden öper, peder ve vâlidemin selâm ve hürmetlerini arzederim. Kendilerine dua edeceğiniz müjdesine son derece sevinerek Cenab-ı Hakk’a şükretmektedirler.

Pürkusur köleniz

Mehmed Vahdeddin

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 104

Mektup 104

Şimdi Urfa’da Ceylan yerinde Nurlara sahib olan Kuyumcu Hacı Mehmed’in mektubudur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Ellerinizden hürmetle öper, dualarınızı bekler, âfiyetinize dua ederiz. Ceylan kardeşimizin Urfa’dan ayrıldığına her ne kadar kalben rıza göstermemiş isek de, maslahat şimdilik öyle olduğundan ve elimizde kesretle bulunan Nur Risaleleri siz sevgili Üstadımıza ve bu hizmette bulunan diğer mübarek Nurcu kardeşlerimize karşı olan hasretimizi izale etmekte ve ünsiyet-i kalb etmektedir. Temeli atılan Risale-i Nur neşriyatını Cenab-ı Hakk’ın yardımı ve siz sevgili Üstadımızın himmetiyle İhlas Risalesi’nde gösterdiğiniz kudsî düsturlara muvafık ve mutabık olarak devam ettirmeğe azmettik ve inşâallah da muvaffak olacağız. Tekrar selâm eder, mübarek ellerinizden öper, başta siz efendimiz olarak Hüsrev’e ve diğer Nur erkânlarına derin hürmetlerimizi arzederiz. Urfa’daki umum Nurcu kardeşlerimiz de mübarek ellerinizden öperler ve dualarınızı isterler.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hacı Mehmed

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 105

Mektup 105

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili kahraman kardeşlerim!

Şimdi bir mektubunuzu ve beraberinde üç Nur kahramanının müdafaalarını ihtiva eden risaleciği aldım. Daha evvelden Hazret-i Üstad'ın "Asâ-yı Musa'dan akan bir Nur Çeşmesi" ünvanlı eserini de almıştım. Hem bizde yapılan son taharri, altı gün sonra altı ay olacak. Gerek bura adliyesince ve gerekse yirmibeşi bulan Nurlar ve Nurcularla alâkalı adliyelerce hiç bir cihetle suç unsuru bulunmamıştır. Hem bura adliyesinin mütemadiyen "Suç bulamıyoruz" diye itiraf ettiklerini işitiyoruz. Yalnız Homa'dan Hacı Sami'yi beş-altı arkadaşı ile Denizli Hapishanesine almışlardı. Halen mevkufiyetleri devam ediyor. Hem Isparta hapishanesinde Denizli'nin Çal kazasından Mehmed Kara isminde bir Nurcu, bir aya yakın bir zamandır mevkuf bulunuyor. Bunların da mevkufiyetleri şahsî hususlardandır, Risale-i Nur'dan değildir. Bunlara rağmen Nazilli'de mevkuf bulunan yedi-sekiz Nurcu tahliye edilmiş. Yalnız bir kimsenin parti taraftarı olduğunu söylemesi yüzünden mevkufiyeti devam ediyormuş. Âtıf ve Konya'lı Halıcı Sabri, bu tahliye edilenler içinde imişler. Hem Maraş'ta onbeş-yirmi güne kadar mahpus bulunan Mellî Süleyman ismindeki Burdur'lu bir Nurcu da tahliye edilmiş. Mahkemesi serbest olarak devam ediyormuş. Hem aziz, mübarek üstadımıza hem sizlere müjde edip beşaret ile arzediyoruz ki, memleketimizde Nurculuğun tazyik edilmesine mukabil, ehl-i imanın

ubudiyete şiddetli alâka göstermeleriyle mahzun kalblerimiz ferahlanmakta.. hem geçen ramazan hem şimdi hac münasebetiyle hacıların hacca hareketleri, memleketimizde dindarlık hayatının durdurulmasının imkânsız olduğunu, inkârda musırr bulunanlara açıktan açığa gösterdiğini görmekle ızdırab ve teessürlerimizin yerlerini sevinçler doldurmuştur.

Sizlerin bize gönderdiğiniz Nur Çeşmesi ki, hususan beşeriyeti kasıp kavuran inkâr-ı uluhiyeti اَفِى اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّموَاتِ وَ الْاَرْضِ âyet-i kerimesinin gayet hakikatlı, gayet azametli hem gayet derecede makul delilleriyle uluhiyetin varlığını zaruretle hem bedahetle hem şeksiz şübhesiz akl-ı beşere ders verip kabul ettiren, hem şimdi de üniversite gençliğinde inkâra yol açmak için “seb’a semavat” hakkında yanlış telkinatta bulunan bir profesöre ve o profesörden ders alanlara gayet güzel ve gayet parlak bir cevabı ihtiva eden bu eserden ve bu defa gönderdiğiniz üç Nur kahramanının müdafaalarından bizim için sizde mevcudlara nisbetle bir mikdar gönderiniz.

Siz kahramanlara hususan aziz Üstadımız Efendimize çoktan beri mektub yazmamıştım. Bu mektubum bu ihtiyacı telafi için biraz uzun oldu. Şimdilik memleketimizde Nurculara ızdırab verecek yeni hâdiseler yoktur. Aziz ve mübarek Üstadımızın ellerinden öper ve sizlere de binlerle sevgi ve selâmlar takdim ederiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu kardeşiniz

Hüsrev

Haşiye: Afyon kararının bozulmasını isteyen Temyiz’in bozma kararı münasebetiyle istinabe suretiyle bundan onbeş gün evvel Isparta Ağır Ceza Mahkemesince ifadem alınmıştı. Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükürler olsun ki; Nur Risaleleri menafi’-i memleketin en büyük bir hâdimi olduğunu, Nurcuların şübhe edildiği gibi memleket ve millet için hiç bir cihetle zararlı olmadığını ve Üstad-ı Nur’un, düşündükleri gibi yanlış mefkûrelerden tamamen âzade olduğunu bir

defa daha Isparta Ağırceza Mahkemesine gösterdiğini, aziz Üstadımız Efendimize şükranla arzederiz. Hem ikiyüze yakın Nurcu ve Nurcuların muarızlarıyla altı aydan beri meşgul olan evvelce Afyon'a daha sonra Isparta'ya bağlı iken şimdi müstakil Ağırceza teşkilâtı bulunan Dinar kazası adliyesi, yeniden Nurcuları sual ve cevab için çağırmış. Serbest bırakmış. Hiç birini tevkif edemediğini beşaretle arzederiz.

Hüsrev

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 106

Mektup 106

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadımızın mektubundaki, Nur’un serbestiyeti Demokratlara büyük bir kuvvet olduğuna bir emaresi şudur ki: Bağdad’da Irak’ın mühim bir ceridesi olan Eddifa’ namındaki Arabî ceride elimize geçti. O ceridenin “Celal Bayar’ın riyaset ettiği hükûmet, tam müslüman olduğuna ve dinsizliğe ve komünistliğe kat’iyyen mani’ olduğuna en mühim delili şudur ki: Risale-i Nur’un talebelerini Demokrat hükûmeti bildiği gibi biz Irak ehli de biliyoruz ki…” diye uzunca yazdığı bir parçasıdır. Aynen aşağıya yazılmıştır:

بان الاناطولى يكاد لا يخلو منه محل من (طلاب النور) هذه الجماعات التى تتألف من ملايين الدعاة الى الاخذ بتعاليم الاسلام والعمل على نشرها واعنى بهذه الجماعات تلك التى تعمل بارشاد (الشيخ سعيد النورسى) وما زالت تعمل منذ ٢٢ سنة واصبح افرادها يعرفون باسم (طلاب النور) و

هم بين صبى لم يتجاوز الثامنة من عمره وشيخ بلغ الثمانين وبينهما من الدعاة الاشداء على اختلاف اعمارهم التى ذكرت حديها الادنى والاعلى خلق كثير واذا كان هؤلاء قد صادفو قبل الحكم البايارى من التعقيب والمراقبة والتعذيب والمعاقبة بسبب الشك فى دعوتهم والتصديق لما يروجه عنهم اعداؤهم من انهم يعملون على قلب النظام الجمهورى فانهم لقوا فى عهد رئيس الجمهورية الحالى فخامة السيد جلال بايار من الحرية ما جعلهم يؤدون رسالتهم بالدعوة الى القرآن الحكيم والحديث الشريف وبالنشر لرسائل مرشدهم السابق ذكره وهى رسائل تزيد على المانه عدا وكلهم تبشير بمحاسن الاسلام و تنديد بمساوى المبادى الغربية عن المسلمين

الممهدة للاستيلاء الشيوعى و لهذا يرانى
القارى اسمى تركيا اليوم البابارية المسلمة

Bu gazetenin bu ifadesinin küçücük ve kısacık bir hülâsası şudur:

“Anadolu’nun hiç bir yeri yoktur ki, Nur Talebesi orada bulunmasın. Bu büyük cemaatlar içinde milyonlar davetçiler var. Bunlar İslâmiyetin talimatlarına ve esaslarına herkesi çağırıyorlar. Ve o davete dair risaleleri neşrediyorlar. Bu cemaatler, Said Nursî’nin kardeşleri ve Nur derslerini okuyanlardırlar. Yirmiiki senedir bu cemaatler çalışıyorlar. Bunların adı Nur Talebeleridir. Bunlar sekiz yaşını bitirmeyen masum çocuklardan tâ seksen yaşını bitiren çok ihtiyarlar içinde bulunan taifelerden müteşekkildir. Onlar içinde şiddetli ve tesirli, hâlis ve sadık ve fedakâr nâşirleri vardır. Bunlar bu Demokrat Bayarî hükûmetinden evvel pek haksız olarak çok azab ve sıkıntı çektikleri halde, Demokrat Cumhuriyeti zamanında ve Celal Bayar riyaseti altında tam hürriyet ve serbestiyet almaları cihetiyle, bütün kuvvetleriyle herkesi Kur’an-ı Kerim’e ve Hadîs-i Şerif’e davet edip, üstadları olan Said Nursî’nin yüzden ziyade kitablarını neşredip dinsizliğe, komünistliğe ve anarşistliğe mâni’ oluyorlar. Demek şimdi Türkiye’ye البابارية المسلمة ismini vermek tam yerindedir. Türk ve Arab birbirlerinin kusurlarına bakmayarak el ele vermek zamanıdır…”

Bu gazete daha çok şeyler söylemiş. Demek bu devletin tam müslümanlığa hizmet edeceğine gösterdiği delil, Nur Talebelerinin Kur’an hakkındaki faaliyetleridir. Bera-yı malûmat bir suretini size gönderdik.

Demek Demokratlar, Nur Talebeleri gibi Nurları neşretmeye siyaset-i İslâmiyece dörtyüz milyon kuvve-i ihtiyatiye kardeşleri kazanmağa mecburdurlar.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 107

Mektup 107

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bağdad’da çıkan ehemmiyetli siyasî bir ceride olan Eddifa’ ceridesinin muharriri İsa Abdülkadir diyor ki:

“Türkiye Nur Talebelerinin mürşidi olan Bediüzzaman Nursî hakkında, Eddifa’ ceridesini okuyanlar benden soruyorlar. Türkiye’deki Nur talebelerinden ve Üstadları olan Said Nursî’den bize malûmat ver, diyorlar. Ben de bunlar hakkında kısa bir cevab vereceğim. Çünki Üstad-ı Nur’un ve Nur Talebelerinin Arablar’da hakkı olduğu için Arablar onlardan ciddi bahsetsinler. Zira İslâmiyet’in madde-i esasiyesi olan Arablar, Risale-i Nur’dan ziyadesiyle faide görmeye başlamışlar.

Bu Nur Talebeleri, Risale-i Nur’la hem Türkiye’de, hem bilâd-ı Arabda komünistliğe karşı muhkem bir sed tesis ediyorlar. Ben de Sebilürreşad sahibi Eşref Edib’in yazdığı, Nur Talebelerinin üstadı olan Said’in tercüme-i halinden bir kısmını yazacağım.

İşte bu Said Nursî, Anadolu’nun şarkında hicret tarihiyle 1293’de Bitlis Vilayeti’nin Hizan kazasının Isparta nahiyesinin Nurs karyesinde dünyaya gelmiş. Babasının adı Mirza’dır. O küçüklüğünde hârika bir zekâ ve izzet-i nefisle meşhur, zilleti hiçbir zaman kabul etmez. İlmin dersine pek küçük iken, sekiz-dokuz yaşlarında başlamış. Fakat çok küçük olduğundan bir müddet tevakkuf etmiş. Onüç ondört yaşında birden acib bir tarz ile üç ayda on senelik kitabları okumuş. Tercüme-i halinde yazmışlar ki, hıfzı pek hârika imiş. Onbeş günde bütün Kur’anı hıfzetmek derecesinde imiş. Hattâ Cem’-ül Cevami’ kitabını bir cumada zihninde hıfzettiğine

meşhur âlimler şehadet etmişler. Hattâ meşhur olan Kamus-ül Lügat'tan Bâb-üs Sin'e kadar hıfzetmiş. Ve onun ulûm-u diniye kitablarını okuması da pek acib olmuş. Bir kitabı bir gün eline alır, bir kısmını okur. Onu bırakır, ikinci gün ikinci bir kitabı alır, bir kısmını okur. Umumunu anlar gibi, üçüncü gün daha başka bir kitabı.. hakeza üç ayda, on senede okunabilen kırk kitabı okumuş ki, medaris-i diniyenin âdetlerindeki tederrüse fâik olarak emsalsiz bir surette akranına tefevvuk etti.

Hem o yalnız ulûm-u diniye ile iktifa etmemiş. Van'da iken kendi kendine kısa bir zamanda fizik, kimya, tarih, coğrafya, riyaziyat, felsefeyi tam elde edip, garb ülemasıyla galibane mücadele ederek onları tam ilzam etmiş. Hattâ o fenlerden ders veren mekteb muallimlerinin bütün suallerine doğru cevab vermiş. Böylece hem ulûm-u diniyeyi hem fünun-u asriyeyi cem'etmekle hiç kimseye mağlub olmamış.

Sonra Osmanlı Devleti'nin hürriyet başında kanun-u esasîyi ilânı zamanında İttihad-ı Muhammedî Cem'iyetini teşkil etmiş. Bir makalesiyle Adapazarı ve İzmit taraflarında elli bin adam birden İttihad-ı Muhammedî Cem'iyetine intisab etmiş. Hem 31 Mart vak'asında isyan-ı askeriyede hem ümmete, hem askere pek büyük hizmet etmiş. Hem isyan eden ve nasihatı dinlemiyen sekiz taburu bir nutukla itaata getirmiş. Onlara güzel bir nutuk söylemekle isyanın dehşetini bastırmış ve askerlere karşı ders ve nasihatı çok tesirli olmuş. Hem Said Nursî, Sultan Reşad'a arkadaş olup Rumeli'ne gitmiş. Sultan Reşad, Rumeli'den döndükten sonra onun Van'daki niyet ettiği üniversitesi ve medresesi için yirmibin altun lira tahsis etmiş. O da şarkî Anadolu'da Medreset-üz Zehra namında darülfünununu inşa etsin. Bu iş için hazırlanırken Divan-ı Harb-i Örfî'ye 31 Mart bahanesiyle verilmiş. Fakat Divan-ı Harb'deki şiddetli müdafaasıyla beraber beraet verilmiş. Beraetten sonra İstanbul'u terkederek Batum tarîkıyla Van'a gitmiş. Sonra da Van'dan Şam'a gelmiş. Câmi-i Emevî'de El-Hutbet-üş Şâmiye ismiyle meşhur hutbesini o Câmi-i Emevî'de binlerle insanlara ders vermiş. Sonra Şam'dan İstanbul'a dönmüş. Ve İstanbul'dan şarkî Anadolu'ya yani Medresetüzzehrasını yapacağı yere gitmiş. Fakat temeli atıldıktan sonra eski Harb-i Umumî çıkıp muvaffak olamamış. O inşaat teehhür etmiş. O Harb-i Umumî'de gönüllü alay kumandanı olarak talebe ve

dostlarından mürekkeb gönüllüleriyle birlikte Ruslarla kavga ede ede en nihayet yaralanmış ve Rus'a esir düşmüş. Sibirya taraflarında ikibuçuk sene kaldıktan sonra tek başıyla firar ederek Petersburg'a gelerek sonra Varşova'ya daha sonra da İstanbul'a çıkmış. Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'ye haberi olmadan aza tayin edilmiş. Sonra Ankara'daki reisler ve Mustafa Kemal onu Ankara'ya davet etmişler. Fakat o gitmemiş. Tâ düşmanları olan ecnebi devletlerinin kumandanları İstanbul'a girince mecburiyetle Ankara'ya gitmiş. Hattâ Meclis-i Meb'usan'a girdiği vakit çok alkışlarla ve takdirlerle mukabele edilmiş ve ona Mustafa Kemal'in de rızasıyla o şarktaki Medresetüzzehrasına Meclis-i Meb'usan'ın ekseriyet-i mutlakasıyla yani 200 meb'ustan 163 meb'usun imzası ve tasdikiyle (150 bin lira) Câmi-ül Ezher tarzında bir Câmia-i Şarkıyye manasında bir üniversite açmak için kabul edilmiş. Hem Said'e meb'usluk ve Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye azalığı hem umum vilayat-ı şarkıyyenin vaiz-i umumîliği vazifesi verilmiş. Fakat bilinmeyen bazı hakikatlar için o mühim vazifelerin hiçbirisini kabul etmeyerek, onlarla ileride teşrik-i mesaî edemem deyip Van'a gitmiş. Sonra tâ zaman düzelinceye kadar veya kendisi ölünceye kadar inziva ve uzlet ile mağaralarda yaşamaya karar vermiş. Bir zaman sonra şarkî Anadolu'da bir hâdise olunca Ankara Hükûmeti Said'i o isyanın def'ine çalışmasını istemişler. Onlar o hâdiseyi kuvvetle ve kesmek ile bastırmak istedikleri için Said onlara iştirakten çekilmiş. Said "Böyle hâdiselerin ilâcı nasihat ve irşad ve hüsn-ü muameledir. Asmak ve kesmekle iş fenalaşır." demesiyle onu garbî Anadolu'ya nefyettiler. O nefiyde iken siyaseti fena gördüğü için siyaseti terkederek dünya ile alâkasını kesti. Yirmibeş sene bu kararı üzerine devam etti. Eski zamanda günde sekiz ceride okuduğu halde, yirmibeş senede bir ceride okumadığı gibi ahval-i dünyayı da sual etmedi. O siyaseti bütün bütün terkettiği ve Eûzü billahi mineşşeytani vessiyaseti dediği halde, siyaset ehli onu terketmedi. Ve daima takib edip, yirmibeş sene hapiste, tecridde çürütmek istediler. Hattâ rical-i siyasî, hapiste iken onu zehirle öldürmek istediler. Fakat Cenab-ı Hak ona selâmet verdi. Müteaddid defalar zehirlenmesiyle cism-i bedeninden şekva edip çok zaman hasta olarak yatağında kalıyordu. Bununla beraber tâ Demokrat Hükûmeti çıkıncaya kadar bütün o azablar onu irşad ve

hidayetten ve Risale-i Nur'un neşrinden geri çekemedi ve men' edemedi.

Şöhreti memleketimizin her tarafını kaplayan bu zât hakkında bir çok mektublar alıyoruz. Hayatına, meslek ve meşrebine dair malûmat isteniyor. Muhtelif halk tabakaları arasında şâyan-ı hayret derecede kuvvetli bir rabıta husule getirmesinin sırrı nedir? Bu bir tarîkat değil, bir cem'iyet değil, siyasî bir teşekkül ise aslâ değil. O halde nedir? Müddeiumumînin ifadesine göre memlekette lâakal beşyüz bin kişi nasıl olmuş da bu zâtın etrafında toplanmış. Ve bu aded günden güne neden artıyor?

Evet ortada bir topluluk var. Fakat bu topluluk, kanun çerçevesine girmiyor. Bir cem'iyet gibi ne bir proğramı var, ne azası var, ne teşkilâtı var, ne de tarîkatla meşgul oluyor. Bir parti gibi siyasî bir proğram ve teşkilâta tabi değil. Kaziye-i muhkeme haline gelen mahkeme kararlarıyla bu cihet tebeyyün ve tahakkuk etmiş. Böyle maddî ve kanunî yollardan gidilmek suretiyle daha senelerle tahkikat ve tedkikat yapılsa yine menfî bir neticeye varılamaz. Çünki bu gönüllerde yaşayan ruhî bir rabıtadır. Yani, din gibi manevî bir şey, el ile tutulmaz. Çünki kanun çerçevesine giremez. Belki de devr-i sâbık hükûmetleri, bunun üzerine fazla düşmekle bu işi alevledi, genişletti. Önüne geçilmez bir hale gelmesine sebeb oldu. Diktatörlük zamanında Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya, bu harekete bir irtica damgası vurabilmek için çok çalıştı. Fakat muvaffak olamadı. Nefiyler, hapisler, takibler, tazyikler, kitle halinde tevkifler, muhakemeler, hiç bir şey kâr etmedi. Bilakis bunlar şöhretinin yayılmasına hizmet etti. Ortada mes'uliyeti mûcib, kanuna aykırı hiçbir şey yok. Yalnız bir Risale-i Nur var. Bu risaleler matbu' değil. Fakat elyazısı ile yüzlerle, binlerle nüshaları etrafa dağılıyor. Bu risaleler toplatıldı. Mahkeme marifetiyle ehl-i vukuflara tedkik ettirildi. Bunlarda kanuna aykırı hiçbir şey görülmedi. Mahkeme kararıyla teeyyüd eden bu hakikat, kaziye-i muhkeme haline geldi. Bunun üzerine artık bu risaleler, alabildiğine çoğaldı. "İhvan-ı Safa" risaleleri gibi bir mahiyet aldı. 130 parçadan ibaret olan bu risalelerden bir kısmı, yüzlerle sahife teşkil eder. Bazısı makaleler şeklindedir. Bazısı da birer kitab halindedir. Beşyüz sahifeden fazla olanları da vardır. Nur risalelerinin bir kısmı para ile satılmaz, meccanen dağıtılır. Eski harflerle kitab tab'ı kanunen memnu' olduğu için, bu risaleler elyazısı

ile mütemadiyen istinsah olunur. İşini gücünü terkedip hayatını buna vakfedenler var. Kur'an-ı Kerim yazan hattatlar gibi, Nur Risalelerini istinsah edenler de o derece ecr ü sevaba nâil olduklarına itikad ederler. Her kimde Nur Risalelerine kalbî bir temayül hissettiler mi, derhal yazma bir nüshasını ona yazmak için verirler.

Bu kısım, Eşref Edib'in Nur Talebeleri ve Üstadları hakkında yazdığı uzun makalesinin bir kısmıdır. Bu yazı Demokratlar çıkmadan evvelki zamana bakar. Onun için Nur Talebelerinin adedi hakkında müddeiumumînin dediği gibi yalnız beşyüz bin değil, belki şimdi Türkiye'de milyonu da geçmiş bulunuyor. Ve her gün de çok ziyadeleşiyor. Risale-i Nur ise, öyle geniş bir mikyas ile intişar ediyor ki, değil yalnız Türkiye'de ve bilâd-ı İslâmiyede, hattâ ecnebilerde de iştiyakla istenilir oluyor. Ve Nur Talebelerinin şevklerini hiçbir şey kıramıyor.

Hattâ dinî ceridelerinin mühimlerinden başta Sebilürreşad, Nurcuların kıymetdar hizmetlerini takdirle neşrediyorlar. İşte Nur Talebeleriyle Nur Risaleleri ve onların bu büyük hizmet-i Kur'aniyeleri Demokrat Hükûmetinin büyük bir hasenesidir ki, mübarek âlem-i İslâm'daki hareket-i İslâmiye bu hükûmet-i demokrasiyeyi takdir ve tahsinle karşılıyor. Bütün Irak ahali-i müslimesi ki, Arab, Türk, Kürd, İran, bu İslâmî hizmeti ve bu kudsî mücahedeyi kemal-i ferah ile karşılıyorlar. Ve Türkiye'de Türk kardeşlerimiz, garbın yanlış tesiratlarına karşı bunlarla mukavemet gösteriyorlar kanaatindedirler.

İsa Abdülkadir

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 108

Mektup 108

Ahmed Ramazan Sâlih

Bağdad

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Gayet muhterem büyük Üstadımıza ve aziz Nur Talebeleri arkadaşlarımıza,

Masdar-ı Nur ve menba'-ı irfanımız olan Kur'an-ı Kerim'in El-Hicr Suresindeki اِنّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ اِنّا لَهُ لَحَافِظُونَ âyet-i kerimesi muktezasınca, bu âyet-i kerimeye dayanması tabiî olan Kelâm-ı Kadîm'den müstemid ve onun evamirine davet ve nevahisinden tahzir eden Nur Risalelerinin serbest bırakılması hususundaki Afyon Mahkemesinin en son kararı, bu risalelerin yayılması için uğraşan ve bu yolda hattâ feda-yı can etmeğe hazır ve müstaid olan Irak Nur Talebelerince ve diğer Nur Talebeleri arkadaşlarınca da şübhesiz olduğu misillü âdeta bir büyük bayram telakki edilmiştir.

Çoktan beri neticesine muntazır olduğumuz bu vazifedeki sevgili Üstadımızın bugüne kadar çekmiş olduğu bir çok zahmetlerle tahammül olunmaz eziyetlerini unutturmuş olması gerektir. Zira Hak yolundaki zahmetin, Hakk'ın tealisi ve bâtılın inhizamı ile nihayetlenmesi, rahmetten başka bir şey addedilmiyeceği tabiîdir.

Muhterem Üstadımızın daha çok yaşamasını Cenab-ı Hak'tan temenni eylemekle, daha bir çok zaferlere mazhar olmasını dileriz. Ve bu münasebetle gayet mübarek Üstadımıza samimî tebriklerimizi takdim ederken, muhtelif müslüman ülkelerindeki Nur Talebeleri arkadaşlarımızı da musafaha ile tehniye eyleriz. Ve Risale-i Nur'un dünya âfâkına intişar ve yayılmasını Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'dan niyaz etmekle bu mektubumuza hâtime veriyoruz, sevgili Üstadımız ve muhterem arkadaşlarımız.

Irak Nur Talebeleri namına

Bağdad Nur Talebeleri

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 109

Mektup 109

Başvekil’e ve Meclis-i Meb’usana ve makamata verilen bir tekzib

Ankara’da çıkan bir gazeteye verilen cevab

Bediüzzaman Said Nursî hakkında bir gazetede intişar eden yazıların, bir takım kasd-ı mahsuslara binaen uydurulmuş şayialar olduğu herkesçe malûmdur. O isnadların Said Nursî’de kat’iyyen mevcud olmadığına, kendisinin otuz senelik işkenceli inziva hayatı şehadet etmektedir. Bununla beraber gizli düşmanların sebebiyet verdikleri müteaddid mahkemeler beraetler vermişler ve Said Nursî’nin masumiyet ve mazlumiyeti kaziye-i muhkeme halini almıştır. Bunun için hilaf-ı hakikat yapılan böyle neşriyatlar, başka bir hesaba çalışanların vatan ve millet ve devlet aleyhine gizli iğfal ve tahriklerinin mahsulü olan yaygaralardır. İntibaha gelen millet ve gençliğimiz de anlamıştır ki, Said Nursî’ye yapılan iftiraların bugünkü gizli maksadlarından başlıcası, ekseriyet-i mutlakayı teşkil eden dindar müslüman halkı iktidar aleyhine kışkırtmaktır. Bu ise tüyler ürperten garazkârane bir maksaddır.

Anadolu’nun ve Âlem-i İslâm’ın, Bediüzzaman’ın eserlerinden müstefid olduğunu bilen o gizli düşmanlar, bu müellif hakkında uydurma haberler çıkararak vatan ve milletimiz içinde anarşilik hesabına çalıştıkları aşikâr olduğundan biz kısa kesiyoruz. Ve hamiyetli ve kadirşinas Isparta ve Anadolu gençliği namına o iftiraları nefretle karşılıyor ve protesto ediyoruz. Şeytanların dahi inanmıyacağı o acib yalan ve iftiralarını, efkâr-ı umumiye müvacehesinde şöylece bir kerre daha isbat ederiz:

1- Üstadımız otuzbeş seneden beri, şeytandan istiaze eder gibi siyasetten istiaze etmiş ve siyaseti tamamıyla terketmiştir. Hiçbir siyasî gayesi ve maksadı bulunmadığı ve bütün kuvvetiyle imanı kurtarmağa çalıştığı, hem 130 parça eseriyle hem bütün alâkadar mahkemelerin tasdikleriyle sabit olmuştur.

Müfterinin “Hilafet istiyorlar” manasındaki iftirasını, yirmisekiz senedir beş mahkeme ve Üstadımızın bulunduğu altı vilayet, asayiş aleyhine ve siyasî mücadeleye delalet edecek hiçbir emare bulmadıklarından dört mahkemenin beraet verip eserlerinin iadesine karar vermeleri, o iftiranın ne kadar esassız olduğunu gösteriyor.

2- Üstadımız bütün ömründe bir tek kimseye olsun tarîkat dersi vermemiştir. Yalnız imanı kurtarmak zamanı olduğundan bütün kuvvetiyle ve bütün eserleriyle imanı kurtarmağa çalıştığı, bütün onu bilenlerce malûmdur. Ve bu husus, mahkemelerin kaziye-i muhkeme halini alan kararlarıyla da sabittir.

Uydurma olarak takılan bir isimle zikredilen tarîkatın ismini Üstadımızdan sorduğumuzda, Üstadımız kasem ile “Böyle bir tarîkatı, o gazeteden yeni işitiyorum” demişlerdir. Hakikaten Üstadımızın çok ihtiyarlığı dolayısıyla hizmetinde bulunan bizler de öyle bir tarîkatın ismini yeni işitiyoruz.

3- Üstadımız cum’a günleri, sıhhati yerinde olduğu vakitler, cum’a namazını kılmak için câmiye gider. Hattâ halk kendisine bir tezahürat yapmasın diye o yine yakın olan câmiye araba ile gider. Ve namazdan sonra derhal döner. Üstadımız bütün hayatı boyunca hürmetten kaçmış ve gelen ziyaretçileri dahi bu sır için kabul etmemiştir. Isparta gibi gayet şirin ve hoş bir memleketi bırakıp, Barla gibi yol uğramayan dağlık bir köye giderek uzun müddet oralarda kalması, yine teveccüh-ü âmmeden kaçmasından ve hürmeti istememesindendir. Muhabirin bildirdiğine göre, Üstadımız hem cum’aya gidiyor, hem cum’anın aleyhinde imiş. Ne kadar tezad bir ifadedir. Esasen gizli din düşmanlarına bilerek, bilmeyerek âlet olanlar, bir taraftan Risale-i Nur mekteb-i irfanının talebeleri cum’aya gelmiyorlar diyorlar. Diğer taraftan aynı ağızlar gazetelerin sütunlarında “Cum’ada yapılan tezahürat” başlıkları altında yazı yazmaları gösteriyor ki; yazdıkları yazıların manalarından gafil olarak bir cehl-i nâdanî içine yuvarlanıyorlar.

4- Üstadımızın Dersim harekâtında alâkadar olduğunu ileri süren muhbir, o kadar bedihî ve uydurma bir yalanla cehlini gösteriyor ki, tarif edilmez. Üstadımız, Dersim harekâtının vuku' bulduğu senelerden on sene kadar evvel, zulmün mahkûmu olarak herkesten tecrid edilmiş bir vaziyette Anadolu'da menfa hayatı yaşamakta idi. Hakikatları bu kadar tahrif etmek, matbuat hesabına çok acıdır.

5- Bediüzzaman Said Nursî'nin, Kur'anın parlak ve yüksek bir tefsiri olduğu umum ülemaca kabul ve tasdik edilen Risale-i Nur eserlerinin, birçok üniversiteliler ve mektebliler tarafından, imanı kurtaran ve saadet-i ebediye yolunu gösteren en mükemmel bir rehber ve manevî halaskârımızdır diye ruh u canla ve sarsılmaz bir alâka-i kalble okunduğu mahkemelerde de aşikâr olması ve müdakkik ve müdrik ehl-i ilmin "Risale-i Nur; tılsım-ı kâinatın ve hikmet-i hilkatın muammasını keşf ve halleden hârika bir keşfiyat.. ve zulümat ve dalaletten kurtaran bir şaheser.. ve hakikî müsbet bir ilmin ve hakaik-ı Kur'aniyenin hak ve hakikatlı yüksek bir tefsiri olduğu.." kanaat-ı kat'iyyesine vardıkları için Risale-i Nur'u mütalaa etmeleri, "Talebeleri cahil tabakadandır" yalanının ne kadar büyük bir garazla söylendiğini aşikâr olarak göstermektedir.

6- Bu gazete ile beraber bilerek veya bilmeyerek gizli din düşmanlarına âlet olan iki gazete birbirinden kopya ederek, Üstadımız Said Nursî için "Eseri yoktur" diyorlar. Bu kadar zahir bir yalan hiç görülmemiştir. Üstadımızın bütün âlem-i İslâmca ve hattâ dünyaca bilinen emsalsiz bir ilmi ve bu ilmin mahsulü olarak meydana gelen ve mecmualar halinde bulunan ve 130 parçadan ibaret olan Risale-i Nur namında gayet muazzam bir eseri var. "Eseri yok" diyenlerin bu 130 parça eserin nurlu ziyadar ışıklarını gözlerine sokuyoruz. "Eseri yoktur" diyenler, "Gözü hasta olanlar, güneşin ziyasını inkâr ederler" darb-ı meseline mâsadaktırlar.

Yirmibeş senedir bazı münafıkların iğfalatıyla mahkemeleri meşgul eden ve hakkında beş-altı defa beraet verilen Risale-i Nur Külliyatı, Üstadımız Said Nursî'nin eseridir. Risale-i Nur, Âlem-i İslâm'da çok büyük bir takdir ve tebrike mazhar olarak kendi lisanlarıyla neşredilmekte ve garb âleminden de ısrarla istenilmektedir. Risale-i Nur, Avrupa'da hususan Almanya ve Amerika'da İslâmiyetin inkişafına hizmet etmektedir.

Risale-i Nur, hiçbir esere nasib olmayan bir iştiyak ve arzu ile okunmakta ve yazılmakta ve çoğaltılmaktadır. Evet, Üstadımızın eseri vardır. Ve bu eser bugün bütün âlem-i İslâmca eserlerin en üstünde bir mevki alarak tetebbu ve tercüme edilmekte ve mecmualarda kısım kısım neşrolunmaktadır.

7- Üstadımıza tevcih edilen “Bediüzzaman” ünvanı, bir söylentiden ibaret değildir. Üstadımız Said Nursî, elli-altmış sene evvel “Kim ne isterse sorsun” diye emsalsiz bir ilânat yapmıştır. Daha gençliğinde iken en büyük âlimlerin kendisinden her ilimden sordukları bütün suallere doğru ve musîb cevablar verdiği ve kendisini hiçbir âlim ilzam edememiş olduğu meydandadır. Bu vaziyet karşısında o zamanın ülema merkezinde ehl-i ilim müttefikan “Bediüzzaman” lâkabını Üstadımıza tevcih etmişler ve Mısır ve âlem-i İslâm’daki ülemalarca da tasdik edilmiş ve o zamanlar Mısır’da “Bediüzzaman, Fâtın-ül Asr” diye hakkında neşriyat yapılmıştır. Bu hakikatı çürütmeğe çalışmak, safdilane ve neticesizliğe mahkûm olan bir gayretkeşliktir.

8- Üstadımız, Kur’anı kendine üstad ittihaz ederek menfî milliyetin zararlı olduğunu ve milliyetimizin İslâmiyet olduğunu, bütün kuvvetiyle eskiden beri ilân etmiştir. Ve bilfiil de öyle olması, “Kürdçülük dava ediyor” diye ittihamlarının ne kadar gaddarane bir iftira olduğunu isbat eder.

9- Üstadımız Isparta’da ikamete memur edilmiş olarak değil, ihtiyarıyla oturmaktadır. Herkesin malûmu olan bu hakikatı, acib sathî bir görüşle tahrif edenler, vicdan-ı umumî müvacehesinde mes’uldürler.

10- Gazetenin “Isparta gençleri mücadelede” demesi, bütün bütün iftiradır. Üstadımızın eserlerinden hususan Gençlik Rehberi’nden istifade eden ve okuyan Isparta gençleri, Risale-i Nur’dan edindikleri azîm manevî faideden dolayı Üstadımıza ruh u canla minnetdardırlar. Hiçbir hakikî Ispartalı, memleketlerinin şerefini, kadr ü kıymetini yükselten Risale-i Nur ve müellifi aleyhinde değildirler. Üstadımız dahi kim olursa olsun gençlere karşı daima kardeş nazarıyla bakıyor ve onlara acıyor ve bazan da nasihat ediyor. Hiçbir genç, onun mesleğinde de olmasa ona muaraza

ettiğini işitmedik. Gazetenin “Isparta gençleri onunla mücadele ediyor” demesini, biz Isparta gençleri protesto ediyoruz.

11- Üstadımız bütün hayatı boyunca kimseden hediye almamış, iktisad ve kanaatla hayatını geçirmiş ve geçirmektedir. Herkesin bildiği bu halden dolayı, mahkemeler dahi her hususta olduğu gibi bu hususta da Üstadımızı tebrie etmişlerdir.

Seksenbeş senelik tertemiz ve en müstakim hayat ve harekâtıyla bu millet-i İslâmiye ve Âlem-i İslâm’ın sarsılmaz bir itimad ve emniyetine mazhar olan muhterem Said Nursî’nin şahsına sarfedilen gayet insafsızca ve kötü maksadlara matuf olan sözlerin cevabı olarak bu sözleri işitenlerde hasıl olan nefret ve infialin derece-i azametini hatırlatırız. Mevzubahis neşriyat sebebiyle nazar-ı dikkatleri çevrilen alâkadar makamata hakikat-ı hali böylece arzederiz.

Isparta Nur Talebeleri

Üstadımız otuz seneden beri tecrid ve inzivada olmakla beraber, zehir hastalıkları ile de rahatsız olduğundan, zaruret olmadan ve daha bazı esbaba binaen insanlarla görüşmeyi ruhu kaldırmıyor. Bunun için ziyaretçi kabul etmiyor. Münafık dinsizler ise, güya Üstadımız hükûmetçe dikkat altında imiş gibi bir desise uydurarak evham verip bundan istifadeye çalışıyorlar. Halbuki ne kadar yalan ve uydurmadır. Üstadımız ise serbesttir. Kendisine hükûmet tarafından hiçbir müdahale yoktur. Çünki emniyet daireleri, Risale-i Nur zabıtanın bir manevî kuvveti olduğunu ve bu vatana emniyet ve asayişi temin ettiğini anlamışlar ve Üstadımıza karşı dost ve minnetdarlık vaziyetini almışlardır. Hem Risale-i Nur dâhil ve hariçte, bu iktidarın âlem-i İslâm gibi azîm bir kuvveti elde etmesine mühim bir âmil olduğu için, ehl-i hükûmet Üstadımıza değil ilişmek, bilakis dost olmak vaziyetindedirler. İşte bu sırdandır ki, gizli dinsizler uydurmalar ve yalanlarla evham verip aldatmağa çalışıyorlar.

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 110

Mektup 110

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Teksir etmekte olduğumuz, Arabçaya tercüme edilen Asâ-yı Musa'nın bir kısım sahifelerinin tashihi münasebetiyle yazılmış, Emirdağı'ndan bize gönderilen Üstadımız Efendimize ait yazılarını ve tebriklerini aynen arzediyoruz.

Hüsrev

Latif bir inayet-i İlahiye:

Üstadın bugün konuşmakta ve çalışmakta hiç iktidarı yoktu. Zehirin şiddetiyle konuşamıyordu. Kahraman Bayram, 38 sahife Asâ-yı Musa'nın Arabîsini getirdi. Üstadımız bir saat ve birkaç dakika içinde kemal-i dikkatle tashih etti. Ben ve kardeşim Bayram ikimiz listeyi yazıyorduk. Üstadımıza yetişemiyorduk. En nihayet biz Üstadımıza yetiştik. Üstadımız da tashihi bitirdi. Bu hâli hârika gördük. Bu münasebetle Üstadımız buyuruyorlar ki:

Medreset-üz Zehra erkânlarının bana yazdıkları güzel mektublarına mukabil, hem onların hem bütün Nurcuların Ramazan-ı Şeriflerini hem Leyle-i Kadirlerini hem bayramlarını bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Hem onların dualarına "âmîn, âmîn" diyoruz. Hem eğer inşâallah bayramdan sonra hayatta kalsam yine görüşeceğiz, diyorlar. Hem de sizlere de çok selâm ediyorlar.

Emirdağ Nurcuları namına

Mustafa

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 111

Mektup 111

23/1/1953 tarihli Vatan Gazetesi'nin hususi muhabiri Yılmaz Çakıner, bir üniversiteli perdesine bürünerek; otuzbeş seneden beri siyasetten ve dünyadan elini çekip hayatını hakikat-ı Kur'aniye ve imaniyenin hizmetine vakfeden ve bu kudsî hizmeti hiçbir şeye âlet etmeyip iman ve Kur'an dersinde dost ve düşman tefrik etmeyen, hattâ hayatına kasdeden zalim gaddarlara dahi Risale-i Nur'la imanlarını kurtarsalar onlara hakkımı helâl ederim diyen ve yirmiyedi senedir hiçbir din ehline yapılmayan eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdadlara karşı imanlı göğsünü geren, haysiyet ve şerefini tahkir edenlere masum çoluk ve çocukların hatırı için sükûtla mukabele eden ve bu sıkıntılara ve tazyiklere, hapislere ve tecridlere, ihanetlere ve nefiylere ve keyfî tahkirlere karşı beşyüz bin hakikî kardeşi ve sarsılmaz talebeleri olduğu halde hiçbirisinden ufak bir zabıta hâdisesi bile kaydedilmeyen.. hem yirmiyedi senede komünist, mason ve dönmelerin teşvikiyle harekete gelen hükûmet, bu Nur'un talebelerini dört defa taht-ı muhakemeye alarak bütün risale, mektub ve mecmuaları kelime kelime gayet ince bir tedkikten ve bilirkişilere tedkik ettirdikten sonra Üstad'ın ve talebelerin ve risale ve mecmuaların zararsız olduğuna ve gayelerinin sırf iman ve Kur'ana hizmet etmekle Din-i İslâm'ı yükseltmek istedikleri kanaatına varmışlardır.

İşte böyle bir allame-i zamanı ve İslâmiyetin medar-ı iftiharı bulunan kahraman Üstadımız Bediüzzaman'ı; hergün biraz daha kesifleştirilen sun'î sisin arkasından bulut çıkarmakla efkâr-ı umumiyeye tehlikeli bir adam mıdır? Son hâdiselerle alâkası var mıdır? Ve düşünceleri nelerdir? Ne yapmak istediğini duyurmak ve gazetecilik vazifesini yapmak istemiş.

Şimdi İslâmiyet âleminde ve efkâr-ı umumiye müvacehesinde vicdanları yalanlarıyla titreten, kalbleri hile ve desisesiyle muazzeb eden bu dönme gazetesinin hususî muhabirinin Üstadımızla olan muhaveresini ve muhaveredeki olan yanlışlıklarını efkâr-ı umumiyeye arzetmeyi kendimizce bir borç bildik. Şöyle ki:

Bediüzzaman'a göre siyaseti dine âlet etmek lâzım imiş!.. Evet Üstadımız, dini bütün herşeyin fevkinde görmektedir. Çünki din mukaddestir, hiçbir şeye âlet edilmez. Siyaset ise bilhassa o dönmelerin takib ettikleri siyaset ki, felâkettir. Çünki yalan ve iftiraları, en büyük düsturlarıdır. Nerede dine karşı bir intibah görseler, hep bir ağızdan akla ve hayale gelmedik yalan ve iftiralarıyla zehirlerini o din ehline ve o âhiretin mübarek yolcularına püskürmekte aslâ çekinmezler. Allah onların şerlerinden bu vatanın mübarek nesillerini muhafaza eylesin, âmîn.

İkinci yanlışı: Emirdağı'na bir Nur talebesi namzedi olarak gittim. Başımda kasket, elimde tesbih vardı ve kravatsızdım. Said Nursî'nin yanına kabul edilmem için tanıdıklardan birinin tavsiyesi îcab ediyordu. Binbir müşkilâtla bunu da temin ettikten sonra, ikinci el beni Bediüzzaman'ın kapısına götürüp üçüncü ele teslim etti. Ve orada dediler ki: "Uzak yoldan gelmişsin. Efendimiz hazretleri seni kabul edecekler. Yarım saatlik bir vakti vardır. Fazla görüşemezsiniz."

Bu siyasetin kâzib muhabirini birkaç noktada tekzib edeceğiz:

Üstadın yanına yalnız olarak değil, kendisinden başka üç kişi daha vardı ki, bunlardan biri Üstadımızın kırkbeş senelik dostu olmakla beraber, ikisi de Üstadın tanıdıklarındandır. Bir ikindi vakti taksi ile geldiler ve o dostun yanlarında bulunması, onların teklifsiz olarak Üstadın yanına gelmelerine vesile olmuştur. Hem o muhabire, yarım saatten fazla görüşemezsiniz diye bir şey denilmemiştir.

Üçüncü yanlışı: Nur talebesi kapıyı açtı. Bomboş bir oda içinde idik. Kenarda bir sandık, gaz tenekesi ve saire vardı. Nihayet buradan da başka bir küçük odaya geçtik. Ortada bir odun sobası bütün şiddetiyle yanıyordu. Tavan gayet alçaktı. Sol tarafta bir

teldolap üzerinde bir takım kavanozlar, teneke kutular, kese kâğıtları vardı. Yerdeki kilimin üzerinde üç dört tane minder gelişigüzel bırakılmıştı. Karşı köşede tahta bir kerevetin üzerindeki yatakta Bediüzzaman Said Nursî yatıyordu. Beni görünce yatağının içinde doğruldu. “Hoş geldin evlâd” dedi.

O dikkatli muhabirin görüşündeki hataları kusura bakmazsa tashih edeceğiz:

Birinci odada gaz tenekesi ve sandık yok. Desti ve ıbrıklar vardır. İkinci odada soba yanıyordu fakat tavanın yüksekliği üç metreden aşağı değildir. Teldolapta kavanozlar yoktur, çaydanlık ve çay bardağı vardır. Yerde kilim üzerinde üç dört minder olmayıp, Üstadın üzerinde namaz kıldığı kalınca bir namazlığı vardır. Üstad tahtadan kerevet üzerinde değil, demirden bir karyola üzerinde yatmaktadır. “Hoş geldin evlâd” diye yalnız o kâzib muhabire demiş değil, belki yanındaki arkadaşlarına gösterdiği iltifata o da şerik olmuştur.

Dördüncü yanlışı: Dünyanın her tarafında şubelerimiz var. Nur, bütün dillere tercüme ediliyor. Arabçaya, İngilizceye, Almancaya ve Japoncaya tercüme edildi. Pakistan Kültür Ateşesi buraya gelerek elimi öptü ve teşekkür etti…

Üstadımız, dünyanın her tarafında şubelerimiz var, demedi. Belki, dünyanın her tarafında Nur’a karşı rağbet ve iltifat çoğaldı, dedi. Nur, yalnız Arabçaya tercüme edilmiştir. Dünyanın her tarafına da ya Türkçe veya Arabça olarak gitmiştir. Pakistan Kültür Ateşesi değil, Pakistan Maarif Vekili Muavini Ali Ekber Şah gelmiştir. Ve Ankara’da şu hitabede bulunmuştur:

“Ben kırk senedir Âlem-i İslâm’da aradığımı Türkiye’de buldum. Bediüzzaman yalnız Türk Milletinin değil, bütün İslâm Âleminindir. Ondan Âlem-i İslâm’ın mukadderatına dair soracaklarım vardı. Bütün bu müşkillerim, kendileriyle görüştüğüm bir saat içerisinde halledildi. Şimdi memleketime büyük müjdelerle dönüyorum.” demiştir. Üstadımızın en çok kaçtığı şöhretfüruşluktur ki; “Geldi, elimi öptü” aslâ dememiştir ve demez de.

Beşinci yanlışı: Necip Fazıl’ı mağlub ettiler. Said Nursî’ye Necip Fazıl hakkında ne düşündüğünü sorunca, başını iki yana salladı.

Dedi ki: “Yazık oldu. Kendisine çok nasihat ettim, dinlemedi. Kamer, güneşten ayrılan bir parçadır. Güneş, kamere peyk olmaz. İşte bunun gibi, din de mukaddestir, siyasete âlet edilemez. Ancak siyaset dine âlet edilebilir. Necip Fazıl hiç nasihatımı dinlemedi. Yanlış yolda yürüdü, dini siyasete âlet etti. Sonunda onu mağlub ettiler.” Bediüzzaman bu hususta daha bazı şeyler söyleyecekti fakat birden sustuktan sonra şu kelimeleri mırıldandı: “Bana bu suali keşki sormasa idin.”

Bu muhabir kendi şahsî ve siyasî hissiyatının tesirine kapılarak burada çok fazla ilâveler etmiştir. Üstada bu suali o muhabir değil, Ruşen isminde bir genç, “Necip Fazıl nasıl bir adamdır?” diye sordu. Üstadımız da çok müteessir olmakla beraber, Necip Fazıl ihtiyatsızlık etti. Onu mağlub ettiler. Kendisine biraz ihtiyat et, diye söylemiştim. Kamer, güneşten ayrılan bir parçadır. Nasıl güneş kamere peyk olmazsa, din de mukaddestir siyasete âlet olmaz dediği.. Üstadımızın otuzbeş sene evvel siyasete baktığı zamana ait olan sözünü, Necip Fazıl’a vermesi ve hiçbir nasihatı dinlemedi, mağlub oldu demesi gösteriyor ki, o muhabir böyle ilâveli sözleriyle Necip Fazıl’ın hatırını kırmak istiyor. O eski zamanda Üstadımız, siyaseti dine âlet etmekle tâ siyaseti dinsizliğe âlet edenlere mukabele ediyordu.

Altıncı yanlış: Rusya’da ikibuçuk sene esir kaldım. Birgün bana fena muamele yapan kumandana hakaret edince, o yanıma yaklaştı ve takdir etti. Burada ise bana bir jandarma çavuşu ile hakaret ve küfür ettirdiler, sustum. İstanbul’daki genç talebelerime selâm söyle, onlar için sustum. Onlar için hakaretlere katlandım. Konuşmamız yarım saati geçmişti. Said Nursî talebesine bir anahtar vererek bir kitab getirmesini istedi. Ve bana, artık sen bir Nur talebesisin, Nurcusun. Ben kimseye ne hediye veririm, ne de hediye alırım. Sana bir başlangıç kitabı hediye ediyorum.

Efkâr-ı umumiyeyi böyle yanlış fikirleriyle bulandıran ve siyaseti her şeye tercih etmekle din ve imandan uzak düşen, yalan ve iftiralarını gazete sütunlarına hattâ baş makalelerine yazarlarken hiç vicdanları muazzeb olmayan o dönmelere bilâ-perva diyoruz ki:

Üstadımız Rusya'da esir iken, Rus'un Başkumandanı üç defa önünden geçtiği ve diğer esirler kıyam edip, Üstadımız İslâmiyetin şerefini, ilmin izzetini, dinin azametini kırmamak için o kumandana kıyam etmemiştir. Neden kıyam etmiyorsun, dediklerinde "Ben bir müslüman âlimiyim. Müslüman olan kimse, kâfire kıyam etmez." demesiyle Üstadımızı i'damla cezalandırmışlar. Üstadı seven dostlar, "Aman efendim, bir parça sühulet gösteriniz. Sizi i'dam edecekler." diyenlere "Ben i'dam olmuyorum, terhis oluyorum. Âlem-i saadete gitmek için bunların i'damları bana bir pasaporttur." diyen İslâm'ın hakikî kahramanını, burada kırda gezerken "Sen neden başına şapka giymedin?" diye keyfî bir emirle bir jandarma başçavuşu ve iki silâhlı asker o kırda yalnız başına gezen seksenüç yaşındaki ihtiyar ve zaîf olan Üstadımızı karakola getirdiler ve bir sürü eziyetlerden sonra bıraktılar. Bu tahammül edilmez harekete ve şeni' muameleye karşı susması, masumlar ve çoluk çocuklar ve gençler içindir. Yalnız İstanbul'un üniversite talebelerine mahsus değildir. Said Nursî'nin genç talebeye anahtar vererek getirdiği kitab bir aded değildir, üç adeddir. Çünki o muhabirden başka kendi gibi iki genç daha vardı.

Hatırımıza gelmişken şunu da kaydedelim ki: O muhabirin arkadaşı bulunan iki genç dinledikleri derslerden fevkalâde istifade etmişler ki, semerelerini müsbet olarak gösterdiler. Ve gittikten sonra, memnuniyetlerini bildirir tebrikleri Mücadele gazetesinin sütunlarında intişar etmeye başlamıştır.

Vatan başmuharriri, bu muhabirin sözlerinin arkasından şahsî kin ve ihtirası ile 31 Mart hâdisesini bahane ederek Üstadımız aleyhinde iftiralar etmiş. Bundan kırk sene evvel Divan-ı Harb-i Örfî'de 31 Mart hâdisesi sebebiyle iki defa tab'edilen ve şimdi de aynı lüzuma ihtiyaç hissedilen "İki Mekteb-i Musibeti Şehadetnamesi" adındaki risale, o muharririn bu iftiralarını esasıyla keser ve ona tam cevabdır.

Emirdağ Nur Talebeleri ve hizmetkârlarından

Mehmed, Sâlih, Ahmed, Mustafa, Hamza

Emirdağ Nur Talebelerinden aldığımız bu mektubu bera-yı malûmat takdim ederken, bu mektubla beraber bize yazılan diğer küçük bir mektubdaki İstanbul Ağırceza Mahkemesinin "Gençlik Rehberi"ni iadesine karar verdiğinin müjdesini de arzederiz.

Hüsrev

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 112

Mektup 112

Vatan Gazetesi'nin 1 Ocak 1953 tarihli nüshasında, hasta olan Üstadımız hakkında hiç münasebetsiz, sırf yalan ve garazlarla bahsetmesi biz Nur talebelerine çok sıkıntı verdi. Üstadımız otuzbeş seneden beri siyaseti terkettiği ve çok hasta olduğu için böyle sıkıntılı haberleri ona duyurmak istemiyorduk.

O dönme gazetesi demiş ki: "Said, İzmir'de i'dadiye mektebinde Arabiye muallimliği yapmış ve Mart hâdisesinde Derviş Vahdeddin'in baş yardakçılığını ve Mart hâdisesinin ihtilâlini çıkarmış" diye beş vecihle yalan ve iftiralarını okuduk.

Bu yalanlardan birincisi: Biz Üstadımıza sorduk: "Hiç İzmir'e gittiniz mi?" Dedi: "Bütün eski ve yeni dostlarım biliyorlar ki, tek bir defa Şam'dan gelirken vapur ile geçmişim."

İkinci yalan: Üstadımız hiç bir vakit mekteb muallimliği yapmamış. Belki Van'da medresede müderrislik etmiştir.

Üçüncü yalan: Hiç bir vakit i'dadî mektebine ne girmiş, ne muallim olmuş, ne de Arabî ders vermiştir.

Dördüncü dehşetli yalan: 31 Mart hâdisesinin başyardakçısı namını vermesi ne kadar asılsız yalan ve iftiradır ki, kırkbeş sene evvel Divan-ı Harb-i Örfî'de bir ay zarfında, Üstadımız memleketine gittiğinden sonra "İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesi"ni Ahmed Ramiz iki defa rağbet-i umumiyeye binaen tab'ettirmiş. O zaman o kadar şeriat aleyhinde desiseler olduğu halde, Divan-ı Harb-i Örfî ittifakla beraet kararı vererek o "İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesi" şimdiki bu dönme muharririn yalan ve iftirasını esasıyla keser. Çünki hem Divan-ı Harb-i Örfî, hem Hareket Ordusu kuvvetli delillerle anlamış ki, ihtilâli çıkaranlar başkasıdır. Üstad ise o

ihtilâli kısmen bastırmış ve çok taburları itaata getirmiş ve itaat-ı askeriyeye çok hizmet etmiştir. İşte böyle bir vatanperver ve İslâmiyetperver ve asayiş teminine çalışan ve herkesin kalbinde iman ve Kur'an dersiyle bir yasakçıyı bırakan, asayişe ilişmeyiniz diyen Üstadımıza böyle siyasî iftira ile efkâr-ı umumiyeyi bulandırdığı için, efkâr-ı umumiye namına protesto ederiz.

Hattâ Üstadımıza dedik: "Avukatınız vasıtasıyla bu yalancı ve iftiracı muharriri mahkemeye verelim."

Üstadımız dedi: "Ben böyle yalan ve iftiracılarla alâkadar olmak istemem."

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 113

Mektup 113

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Üstadım Efendim Hazretleri!

Evvelâ: Mübarek el ve ayaklarınızı öper, dua-i âlîlerinizi yalvarırım.

Sâniyen: Beyrut'tan İbadurrahman Cem'iyeti'nin reisi bütün kardeşleri namına Arabça Asâ-yı Musa'yı okuduktan sonra tebrik ve tahsinleri ile, hepsinin talebe kabul edilmesi hakkında zât-ı âlînizden istirhamda bulunuyor ve bu münasebetle zât-ı âlînize ve bütün Nur talebelerine hizmet-i Kur'aniyede muvaffakiyetler diliyorlar. Ayrıca Mevlid-i Nebevî münasebetiyle zât-ı âlînize ve Nur talebelerine bayramınızı tebrik eden bir mektub aldık. Ve siz mübarek Üstadımızdan bütün Risale-i Nur kitablarını o kardeşlerimiz namına göndermenizi rica ediyorlar.

Sâlisen: İngiltere'den Londra'dan bir mektub aldım. Bu mektubda zât-ı âlînize ve Nur talebelerine ayrı ayrı hürmet ettikten sonra Arabça yazılmış Risale-i Nur'dan ne varsa istiyor. Bu hususta ayrıca emirlerinize muntazırız. Bütün kardeşlerimiz hürmet ve selâm ederek ellerinizden öperim.

Kusurlu talebeniz

Seyyid Sâlih

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 114

Mektup 114

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Sevgili, mübarek, Nur kahramanı ağabeyimiz Hüsrev!

Gönderdiğiniz Hutbe-i Şâmiye'nin sahifelerini Üstadımız gayet hasta ve sıkıntıda iken gördü. Birden tiryak gibi ona ilâç olup ferahlandı.

Dedi: Hüsrev ve yardımcılarına yüzbin bârekâllah. Nur kahramanı Hüsrev Arabî hattı olmadığı halde yirmibeş sene evvel Kur'an yazmasında Arabî hattında mümtaz zâtları geçtiği gibi, şimdi de Arabî Asâ-yı Musa'yı o kadar sıhhatli ve güzel yazması ve yanlışının pek az olması Hüsrev'in ihlasının bir hârikasıdır. Allah daima onu ve yardımcılarını muvaffak eylesin, âmîn dedi. Hem Abdülmecid'in Arabî tercümesi İkinci Şua'yı beğendi.

Sâniyen: Arabî Asâ-yı Musa'nın Hazret-i Üstad'a gelen yirmi nüshasını Hazret-i Üstad, Seyyid Sâlih ile Arabistan taraflarına göndereceği için tekrar dikkatle baktı. Manayı bozmayan fakat Arabî Nahiv ve Sarf ilminin hocalarının tenkidine medar olabilecek bazı noktalar, bazı kelimeler, bazı harfler yanlış olduğu için yeniden bir hata ve savab cedveli yapıldı. Size gönderiyoruz. Hazret-i Üstad

diyor ki: Eğer münasib görseniz, o cedveli teksir edip Arabî Asâ-yı Musa nüshalarının âhirlerine ilhak edersiniz, dedi.

Sâlisen: “Artık yeter, tahammülüm kalmadı” serlevhasıyla olan mektubu az bir tadil ile Afyon Mahkeme reisine vermeyi Hazret-i Üstad niyet etmiş. Bir suretini de size bera-yı malûmat gönderiyoruz. Evvelce size gelen aynı suretin bazı kelimeleri belki bazılara dokunur diye İstanbul’a göndermişti, neşri için izin vermedi. Siz münasib görseniz teksir edersiniz. Hem ıslah ve tadil etmeyi Hazret-i Üstad size bırakıyor. Ellerinizden öpüyor ve dualarınızı rica ediyoruz.

Muhtaç kardeşleriniz

Halil ve Mustafa

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 115

Mektup 115

Dört sene evvel yazılan bir mektubdur.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz ve muhterem milletvekillerimize ve şark vilayetlerinin meb'uslarına!

Sizlerin, bu milletin manevî tarihinde ve hayatında en aziz üstadlarınız ve medar-ı iftiharlarınız bulunan mübarek ecdadlarımız namına ve onların yüksek şerefleri hesabına bir ehemmiyetli vazifenizi sizlere arzediyoruz:

Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî'nin sizlere pek çok selâmları var. Kırk seneden beri hayatını ona sarfettiği ve üç defa hapislere ve daima tecrid-i mutlakta işkencelere maruz kaldığı ve onbeş defa zehirlendiği ve hayatının bütün gayesi ve mahsulü ve meyvesi bulunan 130 parça Risale-i Nur eserlerinin bugünlerde beraetine veya müsaderesine Temyiz Mahkemesi'nce karar verilecektir.

Afyon Mahkemesinin üç sene evvelki Nurları müsadere ve müellifini ve talebelerini mahkûm eden kararını, iki sene evvel Temyiz nakzetmiş ve vaktiyle beraet etmiş ve iade edilmiş eserlerin neşri suç olamaz, bu husustaki mahkûmiyet kararı kanunsuzdur diyerek Risale-i Nur'un müsaderesini ve talebelerinin mahkûmiyetini reddettiği halde, Afyon Mahkemesi bir türlü beraetine karar vermeyerek mahkemeyi uzatmıştı. Nihayet Af Kanunu'yla bütün dosyalar ortadan kaldırıldı. Demokrat idarenin başa geçtiği zamanda, hem mahkemeden hem Adalet Bakanlığı'ndan eserlerin iadesini taleb ettiğimizde, o zamanki Adalet Bakanı bu mes'eleye gayet ehemmiyetle alâkasını göstermiş iken, mahkeme bilakis tekrar

müsadere kararında ısrar etti. Biz de müsadere kararını tekrar temyiz ettik.

İşte şimdi Temyiz'de tedkik edilmekte bulunan bu mes'elede hem İslâmiyetinizin, hem milletinizin, hem mübarek ecdadlarınızın, hem sizlerin manevî pek yüksek şeref ve haysiyetlerinizin iktizası olarak bu ehemmiyetli vazifelerinizi takdir edersiniz. Bizler, sizlere yalnız haber veriyoruz. Sizlerin çok kıymetdar mübarek ecdadlarınızın yüksek şeref ve haysiyetiyle dolu kahramanlıklarını inkâr ederek, o aziz zâtların evlâdları olan sizlere ve sizlerin binlerle akrabalarınıza ve dindaşlarınıza, dinsiz zalimlerin ettikleri işkenceleri hatırlatmaya lüzum yok.

İşte Cenab-ı Hak o zalimlerin o zulümlerine mukabil yine sizin ecdadlarınızın içinde onların namına bir elmas kılınç ihsan ederek, o dinsiz zalimlerin müstahkem kal'alarını parça parça etti. O elmas kılınç ise; Kur'an-ı Hakîm'in manevî i'caz ve hakikatlarının bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi bulunan ve inayet ve himayet-i İlahiye ile yüzbinler nüshaları yüzbinler şakirdlerin kalemleriyle vatanın ve Âlem-i İslâm'ın her köşesinde neşredilen ve bu müdhiş asrın müdhiş manevî yaralarına en hakikî ilâç ve önüne geçilmez bir kesafetle her tarafa hücum eden dinsizliğe ve komünistliğe karşı en keskin bir silâh ve bu asrın tabiiyyun ve maddiyyun zulümatına karşı en parlak bir ziya olarak parıldayan Risale-i Nur'dur.

İnşâallah yakın bir zamanda bu vatan ve bu milletin elinde hem dinî, içtimaî, hem resmî ve siyasî bütün hayatında en kuvvetli halaskârı ve bütün milletlere karşı mefahir-i âlîsi olarak yâdedilecek olan böyle bir eserin müsaderesi, bilhassa şimdi Demokrat idare zamanında hem vatan ve milletin aleyhinde hem Demokrat idarenin siyasetinin aleyhinde olacak, hem milletin ve İslâmiyetin aleyhindeki gizli zındık düşmanların ekmeklerine yağ sürülmüş olacaktır.

Bazı muhterem milletvekillerine arzettiğimiz bu hakikatı, hususan sizler gibi fıtratları o hakikatın hamuru ile yoğrulmuş İslâmiyet kahramanlarının evlâdlarına da arzediyoruz ki; şimdi elinize geniş salahiyet bahşeden resmî vazifenizle Nur Risalelerinin müsadereden kurtulması hususundaki hizmetinizi rica ediyoruz. Sevgili Üstadımız da, sizleri haberdar etmemizi bize emrettiler. Bizler de hem sizlere

arzediyoruz, hem hürmet ve selâm ederek muvaffakiyetinize dua ediyoruz.

Nur Talebeleri namına
Mustafa Sungur

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 116

Mektup 116

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَكَاتُهُ اَبَدًا

Aziz, sıddık kardeşlerimiz!

Biz Emirdağı'ndaki Nur talebeleri, bu son zelzelenin yine Risale-i Nur'a bir taarruza münasebeti var mı diye Üstadımıza sorduk. Hususan Hüsrev'in hapis müdafaatında isbat ettiği gibi, zelzeleler çok defa Risale-i Nur'a taarruza karşı zeminin bir hiddeti ve itirazı gibi telakki ediyoruz.

Üstad da dedi:

"Ben de bir cihette telakkinize iştirak ediyorum. Çünki bu son zelzelenin aynı zamanında Risale-i Nur'un beş mühim merkezinde olan beş vilayette hem şahsıma, hem Risale-i Nur'a pek insafsızcasına iliştirilmiş. Ve iftiralarla taarruz ettiklerini mektublarla haber aldık. Birincisi: Isparta'da bütün iftira eski partinin bir gazetesi.. 2- Yine aynı zamanda İnebolu'da yine iftiralarla Nurlara ve şahsıma taarruz.. 3- Yine aynı zamanda Elaziz tarafında imzasız bir mektub ile Nurlara taarruz.. 4- Yine aynı zamanda yirmibeş sene Said'e zulmeden eski parti şefi İzmir'de nutkunda hücum etmiş.. 5- Hem aynı zamanda Eskişehir Nur talebelerine taarruz, fakat akîm kalmış.. 6- Hem aynı vakitte birbuçuk saatlik iki mahkemenin birbuçuk ay

te’hiriyle mahkeme ile alâkadar bîçare Nur talebelerine bir sıkıntı verilmiş. Elbette bu haller hususî değil, umumî bir proğram tahtında bir taarruz olmasından, zeminin zelzele ile itirazı ve hiddeti tesadüfe benzemiyor.” dedi.

Biz de Üstadımızın bu ihtimaline kurbetle inanıyoruz. Siz kardeşlerimize de beyan ediyoruz ki, madem Cenab-ı Hak inayetiyle Nur’u ve talebelerini himaye ediyor. Bütün dünya da bize ve Nurlara hücum etse, telaş etmemek lâzımgeliyor.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Emirdağ Nur talebeleri namına

Tahir, Nuri, Mehmed, Mustafa, Halil, Halim

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 117

Mektup 117

Doğu Üniversitesi hakkında Reisicumhur'un Meclis-i Meb'usandaki nutkunun bir parçasıdır.

"Bugünkü iktidarın siyasî proğramında, doğuda yüksek bir kültür merkezi tesisinin yer aldığı malûmdur. Geçmiş senelerde maruzatım arasında, doğuda bir üniversitenin tesisi lüzumuna ben de temas etmiştim. Yüksek meclisinizce kabul buyurulan ödenekle, mütehassıs bir ilim heyetine îcab eden tedkikler yaptırılmış ve neticede doğuda bir üniversite kurulması için lâzımgelen şartların mevcud olduğu ve böyle bir müessesenin doğunun içtimaî seviyesinin yükselmesine, maddî ve manevî bakımdan kalkınmasına hizmet edeceği kanaatı teyid edilmiştir. Müstakil Doğu Üniversitesi'nin kuruluş kanunu tasarısı hazırlanarak yüksek tasvibinize arzolunmuştur."

Reisicumhur'un birbuçuk saat devam eden nutkunda devletin büyük ve küllî umûrları içinde bu hususî mes'eleyi küllî bir vazife-i hükûmet şeklinde göstermesi ve bir-iki sene evvel Maarif Vekili ile beraber Van'a gidip yalnız bu mes'eleye büyük bir ehemmiyet verip herşeyden evvel bu üniversiteyi açacağız diye va'detmesi, bu şarkın Câmi'-ül Ezher'i hükmünde olan Medreset-üz Zehra manasıyla Doğu Üniversitesi namındaki dârülfünuna üstadımız elli seneden beri o mes'eleye çalışması ve otuz sene evvel mevcud 200 meb'ustan 163 meb'usun imzasıyla 150 bin lira tahsisatına dair imza ile kabul etmeleri ve Sultan Reşad da aynı dârülfünuna yirmi bin altun lira tahsisat vermesi gösteriyor ki; şarkın ve âlem-i İslâm'ın şimdi en büyük bir vazifesi bu dârülfünunu açıp İran, Hindistan, Türkistan ile

manevî bir meclis şûrası ve küllî ve umumî bir medrese-i âlîsi ve ikinci bir Câmi'-ül Ezher'i yapmaktır.

Emirdağ Nur Talebeleri namına

Mehmed, Nuri, Tahir, Mustafa, Ahmed, Sâdık, Halim

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 118

Mektup 118

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur’un gizli düşmanları eski mahkemelerimizde olduğu gibi, yine bu defa da hükûmeti ve adliyeleri desiseleriyle iğfal edip Nur’un faal 600 talebesini mahkemelere sevketmek istemelerine mukabil, mahkemelere sevkedebildikleri 16 Nur talebesinden yalnız Mustafa Sungur’a Mahkeme-i Temyiz’in nakzına uğrayan bir hükümle bir buçuk sene ceza vermişlerdi. Kahraman Mustafa Sungur’un 600 Nur talebesi namına mübarek Üstadımıza hitaben yazdığı bu mektubundaki Üstadımız Efendimizin şahs-ı mübareklerine ait olan medh ü senaları mübarek Üstadımız şahs-ı manevî-i Nur’a tevcih etmişlerdir.

Hüsrev

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

بِعَدَدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ اَبَدًا دَائِمًا

Çok aziz, çok kıymetdar, çok mübarek, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Emirdağı’ndan Eskişehir’e teşrifinizden sonra nerede olduğunuzu merak ederken, bir kardeş ufak bir pusla ile mübarek

Isparta'ya teşrif ettiğinizi yazmıştı. Hem aynı zamanda burada bizi garib bırakmayan Bafra'nın hâlis kahramanları, Risale-i Nur'un fedakâr, faal, bahadır ve mümtaz kahramanları Bayram, Zübeyr, Ceylan, Abdülmuhsin kardeşlerimin kıymetli mektublarının mealini söylediler. Ve siz sevgili Üstadımızın sıhhat ve âfiyette olarak mübarek Isparta'da bulunduğunuzu haber verdiler.

Ey sevgili Üstadımız! Size hakiki şakird olamamaktan gelen elemim var. Acaba Risale-i Nur'un hakiki talebeliği ile kederlerden tasaffi etmiş ve eneden uzaklaşmış ve siz sevgili Üstadımızın tabiriyle bir buz parçası hükmündeki enaniyetini havz-ı Nur'da eritebilmiş ve bu suretle tasavvurunda hayalin bile âciz kaldığı koskoca Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinin şerefiyle ve makamıyla müftehir olmayı ve ona tam şakird olmayı ve o saadete tam girmeyi acaba Rahîm-i Mutlak bana da ihsan edecek mi? İşte aklımız başımıza geldiği zamanlarda, bu lütufları Hak'tan istiyoruz.

Sevgili Üstadımız olan Risale-i Nur! Biz sizden ebediyen razıyız. Bu rızamızla ve şâkirane ağlayan kalbimizle Rabbimizin sizden hadsiz razı olmasını niyaz ediyoruz. Gerçi Hak, size olan hadsiz rızasının ve nihayetsiz eltafının bu zemin ahalisine ve Mele-i A'lâ sâkinlerine ilânatının parlak nümunesi olarak Risale-i Nur'u ihsan etmiş. Acaba Risale-i Nur'un 130 risalesi ve o risalelerde Kur'anın ve imanın dile gelen hakikatları ve kudsî dersleri, o rıza-yı Bâri'nin hadsizliğinin bir işareti değil midir? Hem yalnız o kudsî hakikatların mazharı olmak, o ulvî derslerin ve o âlî ilimlerin âmili bulunmak dahi başlı başına bir hazine ve insaniyetin ekmeliyetine bir işaret ve Hâlık-ı Kâinat'ın sevgilisi bulunduğuna bir alâmettir.

Fakat bu ekmeliyetin, bu sevgi ve rızanın daha haşmetli, daha şaşaalı bir tecelli ve tezahürünü görüyoruz ki; halen binler, yüzbinler, milyonlar, elbette istikbalde milyarlar ehl-i iman o nurla nurlanıyorlar ve nurlanacaklar ve saadete eriyorlar ve imana kavuşuyorlar ve kavuşacaklar. Ve âlem o nur ile başka bir hayata, başka bir renge kavuşuyor, akıl müşahede ediyor.

1300 yıldan beri bütün ümmetin her asırda 350 milyon müslümanların o aziz Peygamber'in (A.S.M.) imanından feyz almaları ve o âlî Peygamber-i Zîşan, Habib-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın emsalsiz bir şeriat ve misilsiz bir İslâmiyet ve hârika bir

ubudiyet ve fevkalâde bir dua ve cihanpesendane bir davet ve mu’cizane bir iman sahibi bulunması gibi.. Risale-i Nur’un da bu mu’ciznüma Peygamber’in (A.S.M.) bu zamanda bir mu’cizesi, bir tasarrufu, bir nuru olması ve veraset-i Nübüvvetin bir in’ikası, Risale-i Nur’da tam tecelli etmesi hasebiyle aynen bütün talebeleri şahs-ı manevînin imanından feyz alıyorlar. Duada, takvada, imanda, ubudiyette, davette, Kur’an ve iman hizmetinde, cesarette, şecaatta fevkalâde bir itminan-ı kalbde ve kat’iyyen sarsılmamakta.. a’zamî ihlas ve a’zamî sadakatta ve metanette ve a’zamî iktisad ve kanaatta onu üstad biliyorlar. Umum esma-i hüsna a’zamî mertebesiyle Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsinde tecelli ettiğinden bu binler, milyonlar şakirdlerinizin herbiri yüksek bir tecelli ile ayrı birer isme ve o haslet-i memduhalara mazhar ve âyine oldukları.. bir bahr-ı umman veya bir şems-i hakikat olarak bu asrın efkârında, meydanında ve âfâkında tulû’ eden bu binler levnleri havi ve binler renklerde akseden ve binler tarzlarda ve şekillerde çağlayan küllî şahs-ı manevîden birer Said ve o âlemde Saidler çekirdek olup ondan fışkıran Nur ağacının birer dalı, birer meyvesi oldukları gibi.. bazı has ve hâlis talebeleriniz dahi o küllî hakikata ve o tecemmu’ etmiş Saidlere baştan başa tam bir âyinelik de ediyorlar.

Benim hissem ve talebim ise: Bu başka başka âyinelerin ve ayrı ayrı levnlerin ve çeşitli güzel meşreblerin, bu çeşit çeşit parlayan lem’aların muhabbetiyle yanmaktır ve onların ışıklarıyla aydınlanmaktır. Belki bu ayrı ayrı ırmakların menbaı ve bu nehirlerin denizi ve bu ayrı ayrı tezahür eden manaların hakikatı ve bu lem’aların güneşi ve mercii olan o şahs-ı manevî-i hakikata karşı hürmet ve ta’zimdir, sevgi ve muhabbettir. Ve bu nâçar ömr-ü zâili ve nâkıs istidadı onların yolunda, onların hürmet ve takdirinde sarfetmektir.

اللّهم يسر لنا بحرمة استادنا سيدنا ذلك الشخص المعنوى و دعائه و شفقته و عفوه و نظر مرحمته آمين

Ey sevgili Üstadımız! Madem insan fıtraten ihsana perestiş eder. Ve insaniyet daima kemale, cemale ve ihsana müştaktır, aşkla mukabele arzu eder. Ve bu üç hakikata karşı hediyeler vermek arzu eder. Ve madem biz ve her akıl ve idrak sahibi Risale-i Nur sahifelerini mütalaa neticesinde hakiki kemal ve cemalin mahiyetini izah eden sevimli dersinden ve iman hakikatı ile şu kâinat ve şu mevcudatın hakiki mahiyeti tebarüz edip ve zaman seylinde akan mevcudatın ezelden ebede seyahatinin hikmetini anlatan ince rumuzlu mes'elesinden ve insan denilen bu varlık şu kâinat ağacının en câmi' ve son meyvesi olup ve âlemin bir misal-i musaggarı bulunup kâinattan ve bu hadsiz zaman ve cevelandan murad insan olduğunu ve insan ebedî hayat ve saadete namzed ve ebedî bir Zât-ı Akdes'in âyine-i müştakı bulunduğunu ve binaenaleyh insan ölmeyeceğini ve ademe gitmediğini ve vücud dairesinde ebedî kalacağını beyan ve isbat ve izah eden nurlu risalelerinden ve bütün zîşuur ve insan için en yüksek saadetin hem en yüksek kemalâtın, en şirin nimetin iman-ı billah, marifetullah ve muhabbetullah olduğunu ders veren lem'alarından ve mektublarından ve nihayet şu kâinatta ve şu mevcudat âyinelerinde müşahede edilen ihsanlı kemalât ve kemalli cemaller ve güzellikler ve hüsünler.. kendini bu hadsiz ihsanıyla bildirmek, tanıttırmak isteyen ve bu hadsiz cemal ve hüsün ve ihsan ile kendi cemal-i esmasına ve sıfâtına ve kemalât-ı İlahiyesine nazarları çevirmek isteyen perde arkasında münezzeh ve müberra bir Cemil-i Zülcelal'in ve bir Rahîm-i Zülkemal'in esma ve sıfatının tezahürleri olduğunu ve insan için en hakiki saadetin ve nihayet maksad-ı aksâ ve gaye-i ulyânın da bu Zât-ı Kudsî'ye karşı alâka peyda etmek, ona yakınlaşmak, onun muhabbetiyle kendinden geçmek olduğunu bildiren Onbirinci Söz ve emsali risalelerinden tut tâ bu risalelerin te'lifi ve intişarındaki güzelliğe ve mükemmeliyetine kadar.. ve müellif-i muhteremin doğuşundan itibaren gerek tahsil hayatındaki hârika hal ü ahvalinden acaib ve garaib ihsanlara ve istihdamlara kadar.. ve hayatının maksad-ı aslîsi olan altmışından sonraki Risale-i Nur hizmetindeki ihlas-ı tâmmı, dünyevî ve uhrevî menfaat ve makamlardan ve her türlü teveccüh-ü fâniyeden yüz çevirip, bütün kuvvetiyle ve hissiyatıyla ve ahvaliyle hak ve hakikata müteveccih ahlâk-ı hasenesine.. ve bu asır zulmetindeki insanları ve müslümanları Kur'andan aldığı ders ve nur ile irşad edip, büyük bir

hizmet-i imaniyede bulunan Nur talebelerinin yüksek şahsiyetine kadar.. ve bu dinî hizmetlerini yalnız lillah için yaptıklarına.. dost ve düşmanı tasdik ettirecek şekilde ilânatlarına kadar.. ve çok müşfik kalblerle ve iman dersleriyle gönülleri okşayan, ruhları terbiye edip akıllara istikamet veren derslerine ve hizmetlerine kadar… Evet biz ve her zîakıl gerek Risale-i Nur'da ve gerek Risale-i Nur'un te'lifinde ve intişarında ve ona müellif, hâdim ve tercüman olan zâtın hayatında ve ahvalinde en parlak ve muazzam şehadet olarak o dersleri okuyan, o tercümanı dinleyen, ilânatına kulak veren Nur şakirdlerinin ve kari'lerinin temiz ahlâka, faideli duruma gelmelerinde ve sabit olmalarında bizzarure görüyor, derk ediyor ve müşahede ediyoruz ki; bu Risale-i Nur'da muazzam ve mükemmel bir cemal ve gayet yüksek ve parlak bir kemal var. Belki bütün kâinata serilen bütün cemaller ve mahlukatın kemalleri mücmelen onda tecemmu' etmiş, tezahür etmiş. Ve Hâlık-ı Kâinat'ın ism-i a'zamına mazhar ve bütün esmasının tecelli ettiği âyine olmuş. Meratib-i cemal ve kemal tamamen o manevî yüzde dercedilmiş, o yüzde nakşedilmiş bildiğimizden.. insaniyetin fıtratı îcabı Nurlarla alâkadarlığı kışırda, zahirde, kabukta değil belki ruhun, kalbin, aklın ve bütün hissiyat ve letaifin derinliklerinde kök salmış olduğuna hükmediyoruz ve şübhesiz öyledir.

Madem iman ve İslâm gibi hakikatlar kâinatın esasıdır. Ve her şey imanın nuruyla Hâlık'ın varlığına delalet ettiği aşikâr görünüyor. Ve gündüzü dolduran ziya, güneşe parlak şehadet ve işaret ediyor. İşte Risale-i Nur dahi iman nurlarının toplanmış hazinesidir. Risale-i Nur'daki hakikat, kâinatta hükümferma olan emir ve iradenin kendisinden başka bir şey değildir. Afv buyurunuz, tarif edemedim. Böyle insanın bütün letaifinin tâ derinliklerine kadar kök salmış ve fıtratıyla alâkadar olmuş iman ve İslâmiyet hakikatından başka bir şey olmayan Risale-i Nur'u nasıl mahkûm edebilirler? Nasıl insanları ondan uzaklaştırabilirler? Nasıl talebelerini ondan ayırabilirler, mümkün müdür? demek istiyorum. Şimdi Afyon'un yerinde Risale-i Nur'u tedkik eden ve inşâallah tam bir beraet ve serbestiyet kararını verecek ümid ettiğimiz Isparta adliyesine hem rica hem arz ediyoruz.

İnşâallah ehl-i imanın saadeti için Risale-i Nur'un intişarına, serbestiyetine herkesten ziyade çalışan, gayret eden siz mübarek Üstadımızın Nur'un bir kısım kahramanlarıyla mübarek Isparta'ya bu

dördüncü seyahatinizi iman ve Kur’an hesabına inşâallah büyük hayırlara medar olacak ümid ediyoruz. Sevgilisinin arkasından dağ dere demeden koşan âşıklar gibi, siz de o mu’cize-i Kur’an olan Risale-i Nur’un arkasından mütemadiyen koşuyorsunuz. Onun serbestiyeti için ummanlar, deryalar geçiyorsunuz, ciballer aşıyorsunuz. Kâh oluyor kışın ayazlı gecelerinde, kâh oluyor Temmuz’un bunaltıcı sıcaklarında durmadan dinlenmeden mütemadiyen gidiyor, koşuyor, üşüyor, terliyorsunuz. Yoruluyor, bunalıyorsunuz. Ve mütemadiyen o sevgilinin arkasında veya önünde o cazibedar cemal-i Bâki’ye nazarları çevirmek ve o ruhanî hüsnün kemaline insanları koşturmak için çırpınıyorsunuz.

Bu ne müdhiş faaliyet ve bu ne muazzam hizmet. Hattâ o hâdimlerden birisinin seksen yaşından sonra hastalıklı hâlinde şu mübarek ihtiyarın mücahedesine bak. Şu durmak bilmeyen, yorulmak bilmeyen fedakârlara ve şu herkesten daha genç daha dinç kahramanlara nazar eyle. Risale-i Nur’un zahirî müellifi olan Said, Yalnız Risale-i Nur’un bir şakirdidir. Yine o şakirdler birer birer bu Anadolu’nda, şu mübarek millette, Risale-i Nur’un neşri ve muhafazası ve o Nur-u Kur’anın yerleşmesi için nasıl gayretler ve hizmetler ediyorlar? Üç dehşetli hapisler ve otuz senelik nefiy ve inzivalar ve türlü türlü azablar, işkenceler ve bir şakirdine verilen yirmiye yaklaşan zehirler ve bu uzun ahvallerde nice gözlerin görüp görmediği çileler, ızdırablar.. hep bu Nur’un uğrunda değil mi? Bir gardiyanın azablı hiddetine, bir çavuşun işkenceli hareketine karşı o ihtiyar şakirdin sükût edip tahammül etmesi.. yine bu sevgilinin hatırı için değil mi? Ona nazar ermesin, o yabani ellerle kirlenmesin deyip kendini feda eden işte bu fedakârlar, Risale-i Nur’un hakiki şakirdleri bu Said’ler değil midirler?

Şimdi de sevgili Nur talebeleri, ders-i Kur’anda muhatabları ve Nur’un ilk talib ve müştakları ve naşirleri ve bizim muhterem ağabeylerimiz hem bir cihette üstadlarımız ve büyük kardeşlerimiz olan Hüsrev’lerin, Hâfız Ali’lerin, Tahirî ve Mustafa’ların memleketine, Nuri ve Rüşdü’lerin, Sabri ve Süleyman’ların şehrine ve onların yanına gidiyorlar. Niçin ve neden? Hikmetini onu sevkeden Allah bilir. Bu hakir ise, bir hikmetini böyle zannettim ve tahayyül ettim. Saidlerimiz koşuyorlar hem müşfik bir annenin evlâdının arkasından koşmasından daha ziyade bir şefkat ve muhabbetle koşuyorlar.

Bazan kanlı gözyaşları ve acı feryadlarla ve işitenleri ağlatacak eninlerle koşuyorlar, ağlıyorlar, bazan da gülüyorlar. Fakat daima koşuyorlar ama kimin arkasından koşuyorlar ve ne için koşuyorlar? Evet onlar Risale-i Nur'un arkasından koşuyorlar. Müslümanların imanına hizmet için, Allah için koşuyorlar. En büyük vazifemiz budur. Hayatımızın gayesi de budur, neticesi de budur, saadeti de budur diyerek koşuyorlar.

Birisi seksenüç yaşında ihtiyar hasta olduğu halde, Anadolu yaylalarında, İslâm ovalarında, ecdadın üstünde cihad ettiği vâdilerde; namus-u millet ve şeref-i din için şehidlerin al kefenleriyle yattığı mübarek topraklarda koşuyorlar. Hem öyle topraklar ki; herbir karış toprağında ve her bir bucağında İslâmın şerefi dalgalanan bu Türk diyarında koşuyorlar. Ellerinde Risale-i Nur'un yaldızlı sahifeleriyle Anadolu'yu deveran edip Âlem-i İslâm'ı cevelan ediyorlar. Kurumağa yüz tutmuş bağlar, bahçeler, âb-ı hayat bekleyen ovalar ve susuz kalmış bîçare yolcular ve zindanlar içinde inleyen zavallı mahpuslar, elemler içinde kıvranan marizler, yoksullar ve ölmeğe yüz tutmuş mahlukat bak nasıl bu deveranla, bu nuranî faaliyetle yeniden dirilmeğe başlıyorlar. Bu mâ-i Nisan arkasında bu topraklar bak nasıl kabarmağa, yeşillenmeğe başladılar. Bu taze hayatla bak nasıl yurdumun ağaçları çiçeklenmeğe, meyvedar olmağa ve ıssız ovalar, gül gülistan olmağa, hadsiz yeşil kuşlar bülbüller ötmeğe, pürneşe terennüm etmeğe başladılar.

Dikkat et, bak. Bahadır ecdadımızın sıtmadan bir deri bir kemik kalan torunlarına bak. Şimdi bu memlekete sema-i rahmetten nehirler gibi boşanan âb-ı hayatla ve nesim-i baharla nasıl şifa bulmağa başladılar? Çocuklar neş'elerinde, büyükler faideli san'atlarında devam ediyorlar. Yepyeni bir hayat, taptaze nurlu bir nesîm-i bahar, bu Anadolu memleketinde ve İslâm illerinde esmeğe başladı. Nazar ile bak şu mübarek ecdada… Kabirlerinde titreşen, ağlayan, feryad u figan eden dedelerimize dikkat et. Ve zemin yüzüne muntazır olan gökteki ervah-ı âliyeye ve melaikelere göz gezdir, bak nasıl sürur içindeler. Tebrik ve tahmid vazifesiyle Hâlık-ı Kâinat'a şükranlarını arzediyorlar. Ve nuranî babalarınız kabirlerinde sizlere selâm gönderiyorlar. Ve bizi azabdan kurtardınız, kabrimizi pürnur, kalbimizi mesrur eylediniz evlâdlarımız, diyorlar. Allah sizlerden razı olsun, diyorlar.

Safahat'ında İslâm'ın garibliğine, İslâm'ın bîkesliğine ağlayan, "Yâ Rab! Bu uğursuz gecenin yok mu sabahı" diye zulmetten feryad eden, "O nuru gönder İlahî, asırlar oldu yeter. Bunaldı milletin âfâkı, nurlu bir sabah ister" diye Hakk'a yalvaran ve "Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın.. Kimbilir belki yarın belki yarından da yakın" diye ümid ve teselli gösteren o millî şâire ve o gibi ağlayan "Yâ Rabbî! Bana ve neslime bir nur ver" diye niyaz eden müttakilere bir de şimdi bak. Bak nasıl mesrur ve memnunlar. Allah'a şükrediyorlar. Hem kendi vatanlarında hem kendi zamanlarında tulû' eden bu Nur-u Kur'anîyi ve bu hakikat güneşini bak nasıl alkışlıyorlar, tebrik ediyorlar.

Bak birer birer şu memleketin, şu İslâm diyarının her bir köşesinden, her bir hanesinden, her bir köy ve bucağından ormanlarından ovalarına, nehirlerine, denizlerine kadar ve herbir ferdinden, yavrusundan ihtiyarına kadar, mezarlarında bekleyen hadsiz ecdadından semalarında tayeran eden ervahına kadar bütün İslâm diyarı ve bu Anadolu bak nasıl bir bahar ve bayram havasının neş'esiyle dolmuş. "İslâm'a zafer ver, bizi kurtar, bizi güldür. A'damızı et hâk ile yeksan yine ey Nur-u Furkanî." "Her belde-i İslâm ile olsun bu yeşil yurt. Tâ haşre kadar cennet-i cânân yine ey Nur-u imanî." diye olan âriflerin niyazı, bak nasıl dergâh-ı rahmette kabul edilmiş.

Sakın ey kardeşlerim! Bu sönük ifadelerin bazı sevimli hayalât gibi görünen çehresini bir tasavvurat zannetme. Hem söyleyen ben değilim. Şu sema denizinde ezelî parlayan güneşin ziya ve in'ikasıyla lemaan eden hadsiz emvac-ı bahr gibi Nurlardaki hakikatlara karşı teşekküre gelen hadsiz lisan ve mukabeleden bir katredir bu ifadeler…

Dinle Nur Şualarında dercedilen İşarat-ı Kur'aniyeyi ve İşarat-ı Aleviye ve Keramat-ı Gavsiye'deki kudsî zemzeme-i ihbarata kulak ver. Ve hâdisat-ı zamana göz gezdir. Nasıl ayn-ı hak ve mahz-ı hakikat olduğunu göreceksiniz. Ve o nurlu Sözleri bağrınıza basacaksınız. Bir de o Nur'un iştiyaklı ve incizablı şakirdlerinin derslerini dinle:

"Bu anasır yüzüne her ne kadar çekse hicab
Yine haksın buna şahid yine Kur'an olacak.

Kab-ı Kavseyn'den dersimi bildim ki ayân
O güzel Nur-u Kur'an manevî sultan olacak."

müşahedesini işit.

"Vallah bunu ben ezelden eyledim ezber
Risale-i Nur'dur vallah bir müceddid-i ekber."

ne kadar doğru olduğunu anla.

Buna kıyasen bu Nur'a hayatıyla, hizmetiyle, gayretiyle, incizabıyla tam âyinedarlık eden Hüsrev'lerin, Hâfız Ali'lerin, Feyzi'lerin, Hulusi'lerin, Mehmed'lerin, Ahmed'lerin feyizli ve cemalli hal ü ahvallerine bak. Binde bir dile gelen aşklı ve iştiyaklı gönüllerine, kelâmlarına nazar eyle. Daha sonra ehl-i tahkik erbabının ilânatına kulak ver. Ehl-i fen ve mekteblilerin tedkikatının neticesini gör. Her taife ve her meslek erbabının kemal-i takdir ve tebrikini mütalaa eyle. Merhum Fetva Emini Ali Rıza Efendi'den, merhum Vehbi Hoca'ya ve emsali müderris ve müfessirlere kadar ve ilm-i teceddüdün yüzler mütehassıs profesörlerine ve âlimlerine kadar bütün bu taife-i ilmiye ve ehl-i tahkik zevat-ı kudsiye bil'ittifak Risale-i Nur'un hakkaniyetine ve Kur'an-ı Kerim'in hakaikına vâris olduğuna ve bu zaman-ı âhirde bid'a ve dalaletlerin istilası zamanında ehl-i imana ihsan edilmiş bir nur-u mev'ud-u İlahî, bir menba'-ı ilm-i irfan ve bir mahzen-i hakikat-ı Kur'an ve bir dava-yı Hazret-i Rahman bulunduğuna imza basıyorlar ve dava ediyorlar, derk eyle…

Bu kadar muhbir-i sâdık ilânatçılar ve bu kadar çeşitli erbab-ı tahkik muhakkikler ve hakikata aynelyakîn yetişen bu kadar zâtlar hiç mümkün müdür ki, yalan söylesinler veya körükörüne bağlansınlar? Hâşâ zulmeti, ziya zannetsinler? Hiçbir cihetle ihtimali yok ve mümkün değildir.

En şiddetli imtihanlarda ve kavurucu, elemli hallerde ve yakıcı çorbalarda ağızlar yandığı halde derslerinden vazgeçmeyen şakirdlerin uzun senelerdeki sabır ve metanetlerine bak. Maddî ve manevî herkesin perestiş ettiği menfaat ve makamları terkedip veya hiç iltifat etmeyip bütün kuvvetleriyle ve bütün hissiyatlarıyla bu Nur'a sarılmalarına dikkat et. Kat'iyyen anlayacaksın ki: Risale-i Nur'da muazzam bir hakikat ve gayet kudsî bir kemal-i tam ve tam bir

güzellik mevcuddur. Reddedilmez ve inkârı gayr-ı kabil bir bürhan-ı bahir göze çarpıyor.

İşte bu yirmi-otuz seneden beri bu binler bahtiyar talebeler, müdakkikler Risale-i Nur'u mütalaa ve bilhassa müellifinin bütün hayat ve ahvalini ve en ince meşrebine, hususî hissiyatına kadar bütün haliyle tedkik ve mütalaa ettikleri ve gözleriyle gördükleri ve bir kısmı hizmetinde bulunmalarıyla bilmüşahede o zâtta hizmet-i kudsiyesine münasib bir ihlas ve samimiyet ve fedakârane hizmette bir mertebe-i kemalât görüyorlar. Bu kemalât ise, Risale-i Nur hizmetini dünyevî ve şahsî menfaate âlet etmemek ve bu Risale-i Nur'la ehl-i imana hizmet etmeyi yani bu iman hizmetini manevî makamata ve manevî rütbelere âlet etmemek ve vesile kılmamak gibi bir evsafla ekmeliyet suretinde tecelli ve tezahür etmektedirler. Kemalâttan maksadımız da budur.

İşte ey Üstad! Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsinde bizzarure kendisini gösteren bu ekmel cemal ve kemalât ve güzelliğe karşı ve ona bakan ve onu bağrına basıp mütalaa eyleyen talebe ve müştaklarına verdiği hadsiz hakiki feyizli ihsanatına mukabil işte fıtraten insan kemale, hüsün ve ihsana perestiş edip hediyelerle teşekkürünü arzetmek istemesi sırrınca, bu mütalaacılar ve Nur talebeleri gibi bu fakir dahi hediyeler vermek arzu ediyorum.

Saidlerimize hakiki talebeler ve şakirdler olmak istiyoruz. Hüsrev'lerin, Hâfız Ali'lerin ve Feyzi'lerin ve Hulusi'lerin ve Mehmed'lerin ve Ahmed'lerin arkalarında:

الحمد للّٰه رب العالمين على الايمان و القرآن و الاسلام و رسالهء النور حمدًا بعدد ذرات الكائنات و انواع الموجودات
و المخلوقات و تسبيحاتها و تحميداتها

demek istiyoruz.

اَلّبَاقِی هُوَ الّبَاقِی

Çok kusurlu talebeniz
Samsun’da mevkuf
Mustafa Sungur

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 119

Mektup 119

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok hasta Üstadımız hakkında haber aldık ki, gizli bir dinsiz komite çok para ile hattâ bir vakit kırk bin banknot, Üstadımızı imha etmek için sarfetmek teşebbüsünü onbeş sene evvel kat'î haber aldığı vakit Üstadımız dedi: "Hıfz-ı İlahî, inayet-i İlahî bize kâfidir. Onlar ne yaparlarsa yapsınlar." Onlar pek acib vasıtalarla onsekiz defa zehirlemeğe çalıştıkları halde, Cenab-ı Hakk'a şükür hıfz-ı İlahî onu kurtardı. Fakat çok zaman sonra Üstadımız hissetti ve işitti ki, bazı dostlarına bir rüşvet ile beraber kendini dost gösterip düşmanlık suretinde güya bir cihette Üstadımıza bir faide verecek gibi bazı has dostlarını veya o dostların akrabasına büyük bir yekûn bahşiş verilmeğe teşebbüsler var.

Üstadımız bu şeyi hissetmesiyle dedi: "Madem bu fedakâr talebelerim ve dostlarım ruhlarını, dünya menfaatlarını benim için feda ediyorlar. Ben de bir-iki sene hastalık gibi musibetleri kabul edeceğim. Tâ o fedakâr talebelerimin hayatları yirmi sene o bahşişle faide görsün.

Birden kalbe ihtar edildi ki ve yüz hâdise ile isbat oldu ki: Risale-i Nur'a zarar vermek cihetiyle büyük bir maksud hatırı için bir kusur olduğu vakit, aksi maksuduyla tokat yedikleri muhakkak olmasından, o büyük bahşişler düşmanlar tarafından gelen o büyük mallar, aksi maksadla netice verdiğinden, yani o aldığı bahşişin on misli dünyada da zarar göreceği muhakkak olduğundan, Üstadımız o fedakârlıktan vazgeçti ki, dostlarına, has kardeşlerine zararlar, tokatlar gelmesin.

Onun için “A’zamî dikkat ediniz, çok dikkat ediniz!” diye mükerreren emretti.

Tahirî, Zübeyr, Ceylan, Bayram, Hüsnü

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 120

Mektup 120

Aziz kardeşlerimiz Ahmed Feyzi, Mehmed Emin!

Necdet Bey'in tekrar ifade vermesini bildiren mektubunuzu aldık. Hz. Üstadımıza okuduk. Üstadımız sizlere selâm söylüyor ve muvaffakiyetler niyaz ediyor ve diyor ki:

"Aziz kardeşlerimiz! Şu dünyanın gidişatı ve hâdisatın sevkiyatı her daim bitamamihâ âhiret hesabına olmasından, ehl-i hakikat âhiret ve beka itibariyle dünyaya bakıyorlar. Bu dünyada muvaffakiyet ve parlak saadet, maksud-u bizzât değil. Belki rıza-yı İlahî, saadet-i ebediye gibi ulvî emirlerdir. Esma-i hüsnanın mütenevvi' tecelliyatına mazhariyet kesbetmektedir. Mahiyet-i insaniyede münderic acz, fakr, za'f gibi madenleri tazyiklerle işlettirip, dergâh-ı uluhiyete iltica ettirmektedir.

Eğer bunlar olmasaydı, yalnız kürsülere çıkıp konferanslar ve va'zlar vermek, fikrî münakaşalar yapmak gibi meşru' hususlar dahi olsaydı; sönük kalırdı, tam kemal olmazdı. Hakiki ubudiyet yapılmayacaktı, yalnız bir cihette âyinedarlık olurdu. Mes'ele, ruhun derinliğine nüfuz edemiyecekti.

İşte bu ve bunun gibi daha birçok sebebler var ki; Risale-i Nur şakirdleri cüz'î küllî dünyevî müzayakalara, kederlere düçar oluyorlar. Tâ ihlaslarını muhafaza edebilsinler, hâdisatın şaşaa-i surîsine kapılıp aldanmasınlar."

Hattâ bu sene içindeki Üstadımızın Ankara ve İstanbul'a son seyahatları ve neticesinde muhalif ve muvafık muhitlerin birden Nur'a iltihakları mana teşkil edip meydana gelen Risale-i Nur'un nuranî ve bedi' ve ulvî dairesine nâehillerin girmemek, dünyevî ve siyasî cereyanlar bulaşmamak için, kader-i İlahî dest-i inayetle

muhafaza ediyor. Sırr-ı imtihanı muhafaza ediyor, gibi bazı sebebler olsa gerektir.

Çok selâm ve muvaffakiyetler.

Bu mektubumuz hususidir.

Kardeşiniz

Zübeyr, Mustafa Acet

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 121

Mektup 121

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Risale-i Nur’un nurlu havuzundan iman nurlarını bizlere ulaştıran, çok sevgili, mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelen: En derin gönülden ve içten gelen duygularımızla selâm, sevgi ve muhabbetlerimizi arzeder, hak uğrunda hakikat yolunda zalimlere mağlub olmayan hamiyetkâr, müşfik ellerinizden öperiz.

Sâniyen: Risale-i Nur’un matbuat lisanıyla intişarından istifadeye nasibdar olan bizler hayatımızın seyrini yeni bir ufka doğru değiştirmesi bakımından arzediyoruz ki: İstanbul açık-saçıklığın revaçta olduğu ve oldurulmak istendiği bir şehir. Ahlâksızlığın bir tufan gibi her tarafı kapladığı bir zamanda, o fırtınaya kapılma endişesiyle çırpındığımız sırada imdad-ı İlahî ile Risale-i Nur’a kavuştuk, kurtulduk. İ’dam-ı ebedîden kurtulduk, sefalet ve rezaletten kurtulduk, israfat ve ihtirasattan kurtulduk, kurtulduk, kurtulduk şükür…

Canımız Üstadımız! Beş seneden beri Risale-i Nur’u okumaktayız. Risale-i Nur’ların maddî manevî hayatımızda yaptığı müsbet tesiratıyla aldığımız feyz, edindiğimiz bilgi, kazandığımız ahlâk sayesinde imanımız inkişaf ederek dünyada Cennet hayatını yaşamak bahtiyarlığına nail olduğumuz kanaatındayız. Yine tahdis-i nimet suretinde arzedelim ki: Risale-i Nur’dan aldığımız yüksek feyizle, bir hafta içinde Kur’an yazısını öğrendik. Hocasız, medresesiz nasıl öğrendiğimize biz de hayret ediyoruz. Fakat Risale-

i Nur öğretiyor. İşte biz öğrendik. Ve bütün varlığımızla Risale-i Nur'un yirmi senede ancak tahsil edilebilen hakikat ilmini bir haftada kazandırdığını tasdik ediyoruz. Risale-i Nur'u görmeden önce, mektebden aldığımız tesiratla zamanın gidiş şartlarına kendimizi uydurmak mecburiyetinde telakki ettiğimizden tesettüre pek riayet edemiyorduk. Şimdi Allah'a yüzbinler şükür olsun, Risale-i Nur'dan aldığımız telkinatın manevî ihtarı sayesinde, genç olduğunuza rağmen Kur'anımızın tarif ettiği şekilde örtünmeğe başladık. İlahî emirlere riayetle iman nurunun kalbimizde nakşeylediği manevî zevk ve huzurumuzu dünyalara değiştirmeyiz. Kur'anın nuruyla nurlanmak isteyen, fakat ehl-i dalaletin iğfalatıyla yolunu şaşırıp sefahete düşen eski arkadaşlarımız, İslâmî kıyafetlerimizi görünce bize imreniyorlar ve bize benzemeğe çalışıyorlar. Biz de siz sevgili Üstadımızın Hanımlar Rehberi'nde "Bu mübarek hemşirelerimi ifsad eden komiteler kahrolsunlar. Allah bu hemşirelerimi de o serserilerin şerlerinden muhafaza eylesin." diye buyurduğunuz gibi onları Aziz-i Cebbar'a havale edip Risale-i Nur'dan aldığımız iman esasıyla onlara acıyarak Cenab-ı Hak'tan kısa zamanda hidayete eriştirmesini yalvarıyoruz.

Sevgili Üstadımız! Hanımlar Rehberi ile müsemma risale-i hârikanız devrimizin istikametsiz hanımlarına, hissiyatlarına mağlub olup sefih bir hayat sürme alışkanlığına kapılanlara ve bir dirhem hazır lezzeti ileride bir batman zehire tercih eden ve ettirilmeğe sevkedilen zavallı tazelere, genç körpelere, şefkatini yanlış yolda sarfeden aldatılmış annelere ışık tutarak nurlu yola, istikamete, hidayete getirmesi bakımından ne kadar büyük bir hizmete haiz olduğu malûm ve aşikârdır. Bu hususta minnet ve şükranlarımızı dile getirmekten âciziz.

Efendimiz! Hanımlar Rehberi'nin ehemmiyetinin büyüklüğü, tesiratının hârikalığı sebebiyledir ki, birinci tab'ı çok kısa bir zamanda bitmiş. İstanbul'daki kahraman ve fedakâr kardeşlerimiz ikinci tab'ını yapıyorlar. Sağ olsunlar. Allah o fedakâr kardeşlerimize Üstadımızın kuvvet, cesaret ve sadakatını ihsan eylesin. Siz sevgili Üstadımıza da sıhhat ve selâmetler bağışlasın, âmîn.

Şefkatli Üstadımız! Eğer imkân ve iktidarımız olsa idi, bütün Müslüman Türk kızlarına ve annelerine ve dolayısıyla âlem-i İslâma hitaben diyecektik: Ey muhterem Anadolu anası ve genç körpeler!

Huzur içinde, nur içinde, saadet ve refah içinde yaşamak isterseniz Risale-i Nur'u okuyunuz. Uyanınız artık gafletten. Safiyetinizden istifade ederek sizi iğfal etmek isteyen mel'un güruha tükürünüz. Sizi aldatmasınlar.

Anneler! Dikkatli olunuz. Şefkatinizi yanlış yolda kullanmayınız. Evlâdlarınızı terbiye-i İslâmiye dairesinde yetiştiriniz. Âhirette şefaatçi yerine davacı olmasınlar.

Genç kızlar, mektebliler! Size hitab ediyoruz. Zamanın surî zevkleri karşısında aldanmayalım. Hayvanca yaşamayı şiar edinenlerin zebunu olmayınız ve olmayalım. Ahlâkımızı Kur'an nuruyla zînetlendirip istikametimizi düzeltelim. Allah'a hadsiz şükürler olsun namus u ismetimizin, şeref ü haysiyetimizin, tek kelime ile kadınlığımızın muhafaza yollarını bize öğreten Risale-i Nurlarımız ve sevgili Üstadımız var. Ahlâk yıkıcı neşriyatı takib edeceğimize, iki dünyanın saadetini kazandıran Kur'anın nurlu derslerini okuyalım, nurundan nur alalım. Ulvî hislerimizi rencide eden, bizi menfî propagandalarla baştan çıkarmak isteyen fitne ve fesadçıların yaygaralarına kulak vererek zahiren süslü ve cazib görünen hristiyan ve hristiyanlaşmış zengin ve dünyaca makam sahibi kodamanların gece yarılarına kadar zıplayıp hoplayan sarhoş ve açık-saçık karı ve kızlarını taklid edip, Cenab-ı Allah'ın bir nimeti olan güzellik ve gençliğimizi birkaç senelerde harcayarak yaşlandığımızda âdi, kocamış ve çirkinleşmiş ve herkesin nazar-ı nefretine maruz kalmak derecesine düşmek değil; gençlik ve güzelliğimizi âdâb-ı Kur'aniye zînetiyle zînetlendirelim ve iki cihanın hakikî sultanı olan Hazret-i Peygamberimizin izinden giden mübarek ve müşfik zevcelerini taklid edelim ve ondört asır şanlı ecdadımızın ünlü kahramanlarını, şehid ve gazilerini yetiştiren ve vefakâr ve sadakatlı annelerimizi ve o annelerimizin rehberliğini yapmış olan o pâk ve edebli Peygamberimizin tahir ve temiz hanımlarına ve gayet derecede nazik ve nezaketli kızlarına benzemeye çalışarak sünnet-i seniyeye tam uyalım ki, âhirette bize şefaatçi olsun ve olsunlar.

Lütufkâr Üstadımız! Evet hayatımızın iki devresiyle kat'iyyetle anladık ki: Bir zamanlar Gençlik Rehberi adlı eserinizi neşretmekle binlerce gençleri, hususan mektebli genç kardeş ve ağabeylerimizi kurtarmağa, küfrün cazibedar ve cezbedici küfrün çenberine düşmemelerine izn-i İlahî ile azîm bir sed yaptığınız gibi; Hanımlar

Rehberi’ni lütfetmekle de o nurlu ve katmerli sedler içinde çelikten bir parmaklık, elmastan siperler olan bir kafes ve onun içinde müstahkem bir harîm-i ismet yaptığınızdan aslâ şübhemiz kalmadı. Fakat bu kafes öyle kafestir ki, çürük tahta evlerin eski pencerelerine gerilmemiş; doğrudan doğruya kalb, ruh ve manevî latifelerimizin üzerine serilmiş nuranî bir ağdır. Gözle görülmez, fakat maddî atom bombasıyla dahi tahrib edilmez bir zırh-ı mukaddestir.

Sevgili Üstadımız! Artık acıyarak ağlamayınız. Yıllar yılı ağlamalarınız, gözlerinizden kanlı yaşlar akıtmalarınız dinsin. Zira Sedd-i Zülkarneyn’den daha sağlam olan bu sedleri hiçbir zalim, hiçbir ırz düşmanı aşıp o mes’ud, o sâkin ve kardeşle çocuklarımızın ve türlü emellerimizle hayallerimizin başbaşa kaldığı dünya cennetimize, yuvamıza veya harîm-i ismetimize giremiyecek ve sızamayacaktır. Hiç bir mikrop, Kur’andan Risale-i Nur’la aldığımız iman panzehiri o sînemizde ve ciğerlerimizde bulunduğu müddetçe içimize giremiyecek. Kendileri için zehirli hançer olan kafes parmaklıklarından ve manevî çelik avlarından içeriye burunlarını sokamıyacaklardır. O halde “Kafesi kaldırdık” diye burunları Kaf Dağı’na çıkanlar, Kaf harfinin noktaları kadar dahi İslâmın imanlı sînesinde bu kadar uğraşmalarına rağmen bir yara açamadıkları için, bir yol bulup içeri giremedikleri için kahırlarından kendilerini parçalamak derecesine geliyorlar. Paralansınlar, kendilerini Kaf Dağı’nın arkasına atarak kahrolsunlar, âmîn.

Siz ey sevgili Üstadımız! Değil Türkiyemizin ve âlem-i İslâmın, belki sükûnet ve saadet isteyen bütün âlem-i insaniyetin beklemekte olduğu cefakâr, vefakâr ve sabırlı Efendimiz! Siz artık müsterih olunuz. Çünki biz, çünki genç evlâdlarınız, çünki Risale-i Nur’u insaf ve dikkatle okuyan herkes kurtulmaktadır ve kurtulacaktır inşâallah.

Mübarek Üstadımız! Bu perişan ve karmakarışık yazılarımızla, kıymetli vaktinizi zayi’ ettiğimizden vicdanımız sızlıyor. Afvınızı istirham ediyoruz. Hepimize maddî gözlerimizle sizi görmek nasib olmadı. Nurları okumak ve yazmakla müsterih oluyoruz.

Müstecab dualarınızı eksik etmemenizi yalvarır, mübarek ellerinizden hürmetle öperiz, sevgili Üstadımız Efendimiz.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

İstanbul’da dualarınıza çok muhtaç kusurlu talebeleriniz ve manevî evlâdlarınızdan genç Nurcu hanımlar namına

Ayten, Nurten, Fatıma, Zeliha, Feryal, Makbule, Halîme, Ümmü Gülsün, Fatıma, Gülderen, Sıddıka

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 122

Mektup 122

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz muhterem ve mübarek üstadım!

Çok uzun bir fasıladan sonra şu perişan bir kaç satırlık yazı ile huzurunuza geliyorum. Öğrettiğiniz imani ve Kur'anî dersler sayesinde Rabb-i Rahimime itimadla, sabırla, tevekkülle, niyazla, fîzarla bekledik. Mahfi hikmetini ittiham veya şekvayı işmam edecek hareketlerden muvaffak buyurduğu kadar içtinab ve lillahilhamd hizmetinizin mayesi ve üss-ül esası olan ihlâs ile cüz'î irademizi irade-i külliye-i İlâhiyyenin hükmüne karınca kaderince bağlayarak, imanî ve Kur'anî hizmete fütursuz çalıştık.

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّى لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ

tefsirinizi unutmadık ve duadan asla geri kalmadık. Ebedî hayatımızın saadetini en yüksek şefkatle arzu edip, bizi o yola irşad eden acz, fakr, şefkat ve tefekkürün bu dört nuranî sütunuyla iman-ı tahkiki gülşen-sarayının ayakta durabileceğine hayatını nezir ve vakf ve her belâya sinesini açıp manevi vazifesi için وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلاَّ الْبَلاَغُ diyenlere ittiba' ve imtisal etmek suretiyle, tam bir numune olan mücahid-i muhterem, nur-u dîdemiz, aziz ve muhterem ve mübarek Üstadımızdan Cenab-ı Hak ebediyyen razı olsun.. Ve onun hizmetinde bulunduğu, Nurların arzu

buyurduğu gibi kemal-i şa'şaa ile parlayıp ta'zimli alâkalarla kalbleri feth ve teshir ettiğini görmeklik nasib ve mukadder buyursun amin.

Benim geçen sene ayrıldığım yerdeki Hacı İsmail adlı bir zat bu sene Hicaz'dan aziz ve muhterem ve mübarek Üstad'ımıza bir mektup yazıyor. Ve benden göndermekliğimi istiyor. Bu acib cezbeli zatın arzusu, huzurunuza girmekliğime de vesile oldu. Fakat yazısının okunabilmesi için bazı yerlerini tercümeyi faydalı buldum.

Her biri binlere bedel Nur şem'inin pervaneleri ve Kur'anın fedakâr hadimleri iman-ı tahkikînin kahraman mücahidleri kardeşlerime birer birer binler selâm ve dualar ile aziz ve muhterem ve müşfik ve mübarek Üstad'ımın kemal-i hürmet ve ta'zimle ellerini öper, hayır dualarından mahrum edilmemekliğimizi istirham ederim.

Kardeşimiz Abdülmecid ile muhaberemiz var. Lehülhamd sıhhattedir. Şimdi de Suad'ı askerdir. Bu muhitte lütf-u Hak'la alâkadarlar meydana geldi. Alâkalılar nurlardan hayli fayda gördüler.

Allah nasib ederse, iki veya üç ay sonra fiilî ve maddî işten ayrılmak, hizmet-i Nuraniyeye devam etmek için Erhamürrahiminden tevfik ve medet niyazındayım. Buradaki alâkadarlar namına da hürmet ve ta'zimle mübarek ellerinizi tekrar öper, hayırlı dualarınızı niyaz ederim.

Elbaki

Elhübbufillah

Hulusi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 123

Mektup 123

İkaz-ı Hakikat
Üstad çıkmış zindandan müjdeler hepimize
Zâlimleri kahredip göstersin Hüdâ bize,
Nurlar daim parlasın lütfetsin Allah bize,
Sakar mev'ud dinsize, hamdolsun Rabbimize.

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

Hâkimler zalim olmuş istiyorlar belâyı,
Kulaklar sağır olmuş, duymuyorlar sadayı,
Gözleri a'ma olmuş görmüyorlar eşyayı,
Kalbleri kasî olmuş bilmiyorlar Mevlayı,

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

Ahkem-ül Hâkimîn var inanmışız biz ona,
Ekrem-ül Ekremîn var dayanmışız biz ona,
Erhamürrahimîn var sığınmışız biz ona,
A'del-ül âdilîn var güvenmişiz biz ona

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

Nur Şakirdi çalış sen, Allah ecri verecek,
Sana kalkan elleri Rabbin kırıp ezecek,
Dırdır eden dilleri, Semî' kökten kesecek,
Hain bakan gözleri Basîr a'ma edecek.

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

Üstadını örnek yap eûzü çek şeytana,
İhlâsını rehber yap, besmele çek Kur'ana,
Namazını miraç yap, tekbiri çek Yezdan'a,
Tevhidini siraç yap, kandili yak merdane,

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

Emelimiz kudsîdir sarılalım Kur'ana,
Üstadımız Nursîdir yapışalım bürhana,
İhvanımız Nurludur dayanalım sultana,
Muhlisiniz diyor ki yalvaralım Sübhana.

Nurlar Kur'an tefsiri bize büyük ni'mettir,
Şakirtlere vazife ihlâs ile hizmettir.

h.1368-m.1949
Hulusi

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 124

Mektup 124

Nurcu Kardeşim

Şanlı dost, her ne kadar cismen uzaksam senden
Şâir oldum ebedi, ruhumu yaktım sana ben,
O ilâhî yüce gayen ne temizdir öyle,
Can atar, şanlı zaferler sana bundan böyle,
Âkif olsaydı da görseydi bu parlak gününü,
Ebediyetlere yatmıştır eminim önünü
Mavi mor, pembe ufuklarda hayalin görünür,
Dalgalar sahili örter gibi okşar sürünür.
Hep sevinç gözyaşı halinde akar bak dereler.
Nurun esrarını ilham ediyor meşcereler.
Goncalar güller açarken ötüşürken kuşlar,
Kalelerden kulelerden kopuyor alkışlar.
Her gönülden sana sevgiyle selâmlar geliyor.
Bak dualar nasıl Allah'a kadar yükseliyor.
Sen o Üstad-ı küllün feyzine er, aşkına yan.
O büyük gayenin uğrunda şehid oldu baban.
Sana ilk şiirimi yazdım bu mübarek gecede,
Sanki cennetlere uçmuş gibi geldim vecde.

Ali Ulvî

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 125

Mektup 125: Eserlerin imhası hakkında Ispartaya Mektup

Aziz sıddık kahraman ağabeyimiz!

Evvelâ: Gayetsiz derecede bir ehemmiyetle arzediyoruz ki; büyük mecmualarımızın imhasına sakın sakın meydan verilmiyecektir.

Ne pahasına olursa olsun kurtarılacaktır. Yalnız imha kararı şimdi mi yoksa eskiden mi verilmiştir?.. Ve sizce bu imha kararı resmen sabit midir? Bu ciheti olduğu gibi öğrenerek acele ve derhal bildiriniz.

Saniyen: Bu hususta Ankara'da olan kahraman Sungur'a ve devlet bakanına yazılan yazıyı beray-ı malumat takdim ediyoruz. Binler selâm ve hürmetler. Ellerinizden öperiz. Siz de nasıl münasib görürseniz, Ankara'ya müracaat edersiniz.

21.10.950

Emirdağı

Ziya, Zübeyr

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 126

Mektup 126: Eserlerin imhası hakkında Sungur'a Mektup

Aziz ve çok kıymetli kahraman kardeşimiz Sungur!

Evvelâ: Binler selâm eder, Cenab-ı Hak'tan hizmetinizde hayırlı muvaffakiyetlerinizi dileriz.

Saniyen: Çok ehemmiyetli ve mahrem bir işi haber veriyoruz. Haber aldığımıza göre, Isparta adliyesinde zaptedilen yüzyetmiş cild Asa-yı Musa ve Zülfikâr mecmuaları ki, o mecmuaları şimdiki Adliye Bakanı beraetini, iadesini tasdik edip, daha evvelce Denizli'de de Üstad'ımıza geri verilen kitaplardır. Bunların imhası için karar verilmiş. Zemin ve semavatı hiddete getirecek ve mevcudatı ağlatacak bu müthiş kararın, Demokratlar aleyhinde CHP'sinin müfrit adamları tarafından tertib edilen bir plan olduğunda kat'iyyen şüphemiz yoktur. Zira Nur talebelerinin, Demokratları muhafaza ettiğini ve Demokratların kuvvetli bir istinadgâhı olduğunu müfrit şeytanlar anlamışlar. Nur talebelerini de Demokratlardan nefret ettirip hükümeti yıkmaya çalışıyorlar. Bu planın akim kalması ve mecmualarımızın kurtarılması ve Afyon'daki kitaplarımızın tamamen iade edilmesi için pek fazla bir ehemmiyet ve gayretle çalışmasını Üstad'ımız sizlere havale etti.

Ziya, Zübeyr

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 127

Mektup 127: Eserlerin imhasını hükümete haber mektubu

Devlet Bakanı, fazilet kahramanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu!

Zat-ı âlinize vatan ve milletin mukadderatı mevzuunda, gayetsiz derecede ehemmiyetli ve şeytanın zor düşünebileceği bir tarzda tertip edilen Demokratlar aleyhinde bir planı ifşa ediyoruz. Şöyleki:

Bu vatanda dinsizlikle ve istibdat-ı mutlak ve eşedd-i zulümle yirmi yedi yıldır perde altındaki hususi neşriyatla, harikulade bir feragat-ı nefisle mücadele eden Bediüzzaman Said-i Nursi'nin vücuda getirdiği muazzam Nur talebeleri camiasının DP'yi muhafaza ettiğini, CHP'sinin müfrit dessasları anlamış, hatta bir zamanlar gayet gizli olarak, Nur talebelerinin kesretle bulunduğu mıntıkalara tedkik ve tecessüs için çıkılmıştı.

İşte Anadolu'nun her tarafında harika bir kuvvet-i imaniye ile fevkalâde bir fedakârlık ile bu milletin iman ve İslâmiyetine hizmet edip, cebbarlar saltanatının esasından ve kökünden yıkılmasına medar olan Nur talebelerini, Demokratlardan nefret ettirmek için, uhrevi ve dünyevi hayatlarının halaskarı olan yüzbinler ehl-i iman ve bir kısım yüksek tahsil gençliğim tenvir ve irşad eden ve Arabistan'da ve Mısır'da büyük bir takdir ve tahsine mazhar olan ve mübarekliğine hürmeten Peygamberimizin kabr-i şerifi ve Hacer-ül Esved üzerine konulan Zülfîkâr ve Asa-yı Musa mecmualarının Isparta adliyesi tarafından yakılmasına karar verilmek gibi, arz ve semavatı hiddete getirecek ve mevcudatı ağlatacak derecedeki bir hükmü haber aldık.

Halbuki yüz otuz parçadan müteşekkil Risale-i Nur külliyatından olan bu büyük mecmuaların parçaları da, Risale-i Nur küiliyatıyla beraber 1944 senesinde Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde müttefikan beraet verilmiş ve yüksek temyiz mahkemesi tasdik

etmiştir. Kaziye-i muhkeme haline gelmiş ve bütün eserler müellif-i muhteremine ve sahiplerine iade edilmiştir. Son Afyon mahkemesinde de CHP hükümetinin komünist vekilinin hususi emirleriyle verdiği garazkâr hükmü, kahraman Demokratların adliye vekili, eski temyiz mahkemesinin âdil reis-i muhteremi esasından nakzetmiştir. Nihayet af kanunu ile, gaddarane giriştikleri ve içinden çıkamadıkları iftira ve ittihamların üzerine perde çekmişler ve afla neticelendirmişlerdir.

Hakikat bu merkezde iken ve şimdi eski hükümete binler hakaretli neşriyatlar bütün hızıyla devam ederken ve dörtyüz sahifelik gayet hak ve hakikatli bir mecmuanın iki sahifesinde bir ayetin tefsirini arz ve o bahane ile medar-ı mesuliyet yapıp, o mecmuanın imhası cihetine gidilmesi, doğrudan doğruya eski zalim parti hesabına şu maksada ma'tufdur ki; yüzbinler Nur talebelerini Demokratlar aleyhine çevirip DP'nin sessiz, sadasız, gösterişsiz, fakat dindarlıklarıyla gayet muhkem bir istinadgâhlarını yok etmek ve DP hükümetini yıkmaktır. Bu müthiş ve şeytanî planın akim kalması için zat-ı âlinize ehemmiyetle ihbar eder, selâm ve hürmetlerimizi arzederiz.

Üniversite Nur talebeleri adına
Yusuf, Ziya Arun

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 128

Mektup 128

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Aziz Kardeşlerimiz!

Sözler mecmuası muayyen miktarda ve ancak alıcılar sayısınca yeni yazı ile basılacağından, arzu edenlerin tahmini hediyesi olan on beş lirayı talib olanlardan toplayıp, en geç yirmi gün zarfında hasıl olan yekûnü aşağıdaki adrese göndermenizi rica ederiz.

Bu şekildeki hareketle pek çok kardeşlerin bu hizmete iştirakleri mümkün olacak. Hem de kendileri otuzüç sözü havi Sözler mecmuasına sahip olacaklardır. İnşaallah..

Not: İsteyen birden fazla kitaba abone olabilir.

الباقى هو الباقى

Kusurlu kardeşleriniz
Mustafa Türkmenoğlu
Atıf Ural

Adres:
Said Özdemir
Bend deresi, Öncüler Mahallesi No: 2
Altındağ/ANKARA"

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 129

Mektup 129: Pakistan'dan Adnan Menderes'e gelen mektup

26.1.957

Büyük Türkiye Başvekili Adnan Menderes Hazretlerine!

Dostumuz Türkiye Başvekiline gönülden selâm ve hürmetler... Gazetelerden aldığımız bir habere göre, siz islâm dünyasının büyük mütefekkiri ve din mücahidi olan Bediüzzaman Said-i Nursi'nin imanî ve Kur'anî eseri olan Risale-i Nurun neşri için emir vermişsiniz!

Bu mübarek ikdamınız münasebetiyle, Pakistan'da İslâmiyet yolunda çalışan ve komünizme karşı mücadele eden İslâm talebe cem'iyeti merkezi namına hulûs ve ihtiramlarımı bildirip size teşekkür ederim.

Dinsizlik ve komünizm, sadece Türkiye ve İslâm dünyası için değil, belki insaniyet için en büyük tehlikedir. Komünistler ve dinsizler yıllardır ki Türkiye'yi yıkmak istiyorlar. Ve dinsiz ve ahlâksız rejim için çalışıyorlar.

Dinsiz bir milletin payidar olabileceğine inanmıyoruz. Türkler Müslümandır. Müslüman olarak yaşayabilir ve yaşayacak. Filhakika komünizme karşı nazarî bir mücadele de lâzım geliyordu.

Esasen sizin bu büyük ikdamınızdan Nur talebeleri ve Said-i Nursi, Türk düşmanlarına karşı artık açıkça mücadele edebilirler ve İslâmiyet ve insaniyete de iyice hizmet edebilirler. Bu ikdamınızdan Türkiye aleyhindeki hârici propagandalar kırılacak ve Türklere izzet ve hürmet izafe olacaktır. Biz istikbalde bu gibi ikdamlara muntazırız ve Türk gençleriyle de şerikiz. Allah tuttuğunuz bütün hayırlı işlerinizde yardım etsin.

Din kardeşiniz

Ebsar Alem
Pakistan İslâm Talebeleri
Cemiyeti Başkanı

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 130

Mektup 130

18.12.956

Karaçi-Pakistan

Muhterem Doktor Salih Özcan -İslâm mecmuası müdürü- Ankara

İçten gelen samimi selâmlarımı arzettikten sonra, sizden aşağıdaki kısacık sözlerimi yüksek mecmuanızda neşretmenizi şimdiden binler teşekkürle rica ediyorum.

Evvelâ:.....

Saniyen: Müslümanlar hizmetinde ve İslâmiyet yolunda çok mücadelede bulunan Üstad Said-i Nursi'nin Risale-i Nur nâmındaki eserlerini Maarif Vekâletinin yakında neşretmeye başlıyacağını duyduk. Hükümetinizi tebrik ediyorum. Bu suretle hem İslâmî eserler neşredilmiş olacak, hem de Türkiye'de ve bütün İslâm Aleminde komünizm fikri öldürülmüş olacak. Bu iki mühim ileri adımdan dolayı bütün İslâm memleketlerinin hükümetinize büyük bir sevgi ile bağlanmasını dilerim. Selâmette daim olunuz..

Muhammed Hasan El-A'zami

İslâm Alemi Kongresi Kurucusu

Emirdag-2 Mektupları [Talebeler] : Mektup 131

Mektup 131

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ
اَبَدًا دَائِمًا

Pek muhterem ve çok sevgili aziz üstadım Bediüzzaman Hazretleri!

Evvelen: Sonsuz selâm ve hürmetlerimi takdim eder, mübarek ellerinizden öper, sıhhat, âfiyet ve muvaffakiyetinizi Ekrem-ül Ekremîn'den niyaz eylerim.

Muhterem Üstadım! Sizleri hatırladığım zaman size olan aşk ve muhabbetimden kalbim yanarak gözlerim yaşarıyor. Sizleri o kadar seviyor ve özlüyorum ki; Allah-u Teâlâ ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan sonra siz bir tarafa bütün kâinat bir tarafa. Ve Risale-i Nur'u okudukça o kadar ona bağlanıyorum ki, bin tane canım olsa ona fedaya hazırlanarak bütün kâinata belki onsekiz bin âleme ilân ve neşretme aşk ve şevkiyle doluyorum.

Sâniyen: Hattâ bundan bir müddet evvel kat'î olarak karar verdim ki, Risale-i Nur'u bütün dünyaya ilân ve neşredeceğim. Hem gizli olarak değil, açıktan. Ve bu açığa çıkmaktan dolayı bütün maddî tehlikelere karşı hazırım.

Kur'ana hizmet uğrunda, imanı kurtarma yolunda, aile ve çocuklarımı hakikî sahibleri olan Rezzak-ul Âlemîn'e bırakarak bu

ulvi gaye uğrunda canımı fedaya hazırlanarak ve üstadım hazretleri gibi *“Ecel birdir, tegayyür etmez”* diyerek teşebbüse geçtim.

Ve evvelce üçbin aded olarak bastırdığımız, Zübeyr kardeşimizin konferansına ve hem de üniversite beyannamesinin içine konulmak üzere, Risale-i Nur’un herkes tarafından okunması ve okutulması için âcizane olarak bir mukaddime yazdım. Ve memleketin her tarafına gidecek olan bu mukaddimeli konferans ve beyannamelerle, içinde Risale-i Nur’u okuma aşkı doğanların Risale-i Nur’u temin edebilmeleri için fakirhanenin adresini de ekledim. Ve dörtbin aded bastırdım. Dağıtmak üzere iken siz üstadım hazretlerini rü’yada görerek bana istikbale ait sizce malûm olan bazı mühim beşaretler verdikten sonra ezanı yani ilânı benim okumamamı yani perde arkasında gizli kalmamı ikaz buyurdunuz ve o sırada Allahü Ekber nidalarının başkası tarafından okunmakta olduğunu duydum. Allah hayırlısını etsin. Bu ikazınız üzerine şimdilik perde arkasında kalıyorum. O adresleri keserek, bastırdığım mukaddimeleri kullanıyorum.

Sâlisen: Şimdilik Diyanet’in raporu ile ilişik listeleri ve Afyon kararını ikibin aded mikdarında bastırıyoruz. Türkiye’nin bütün emniyet müdürlüklerine ve vilayet savcılıklarına inşâallah göndereceğiz. Tâ ki bu umumî beraetten her yer haberdar olup hiçbir yerde herhangi bir şekilde bir daha bir mahkeme açılmasın. Ve bütün kitabların tedkik edilmiş olduğu görülsün.

Râbian: Buyurduğunuz gibi Eskişehir Yeşil Nur Matbaasında Gençlik Rehberi ile ve Hüccet-i İmaniyeler basılmak üzere. Hüccet-i İmaniyelerin bazılarını âcizane olarak yazıp, basılması için gönderdik.

Hâmisen: Hüsn-ü niyetinizin eseri olarak bana karşı gösterdiğiniz teveccühe hiçbir cihetle kendimi lâyık görmüyorum. Çünki mahlukatın en âcizi ve en zaîfi benim. Fakat Cenab-ı Hak o kadar kudret, rahmet ve kerem sahibidir ki, mahlukatının en âcizine en büyük nimeti ihsan ederek, bir sineğe kartal sıfatları giydirerek Esma-i Hüsnasının yüksekliğini izhar eder. Onun rahmetinden her şey beklenir.

Sâdisen: Sevgili Üstadım! Bu âcizi lâyık olmadığı halde Ankara seyyar vaizliğine aldılar. Bir câmide vaaz ediyorum. Allah-u Teâlâ’ya

ne kadar şükür etsem azdır. Mahlukatının en âcizine bu şekilde hiçbir kimseye nasib olmayan Risale-i Nur gibi en büyük bir nimeti ihsan etti. Risale-i Nur'u ezberleyerek cemaata vaaz ediyorum. Vakıa daha kendi nefsimi ıslah etmiş değilim ki, başkalarına vaaz edeyim. Fakat inşâallah himmetinizle ve Risale-i Nur dersleri sayesinde onu da ıslah edeceğimi Allah-u Teâlâ'nın rahmetinden ümid ediyorum. Bütün vakitlerimi Risale-i Nur'a hasretmiş bulunuyorum. Onu ezberliyorum, onu yazıyorum ve ona çalışıyorum. Fakat bu çalışmama engel olmağa çalışılıyor. İllâ dairede çalışacaksın, yoksa seni şarka tahvil ettiririz diyorlar. Ben ise Risale-i Nur'a daha fazla sarılabilmek, istifade etmek ve ettirmek için dairede çalışmaya yanaşmıyorum. Her ne ise. İnşâallah duanız bereketiyle hayırlısı olur.

Sevgili Üstadım, bazı fuzulî ve belki yanlış söz ve yazılarla sizi üzdüm ise acemîliğim ve âcizliğime vererek kusura bakmayınız.

Tekrar olarak selâm ile ellerinizden öper, sıhhat, âfiyet ve muvaffakiyetinizi Feyyaz-ı Mutlak'tan diler, duanızı istirham eylerim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Âciz ve kusurlu

Duanıza en çok muhtaç talebeniz

Said Tillovî

Pederim size selâm ile ellerinizden öper, sıhhat, âfiyet ve selâmetinizi diler, dualarınızı rica eder.

Hapis Mektupları

Hapis Mektupları

Gayr-i Münteşir

Afyon Hapis Mektupları

Afyon Hapis Mektupları

Gayr-i Münteşir

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 1

Mektup 1

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Ben merak ediyorum, sizlerden bana ait ne soruyorlar ve vaziyet ne merkezdedir? Burada çok dostlarımız vardı. Onların lehimizde çalışmaları var mı, yok mu? Mahkemeye ne vakit çağrılacağız? Ben iki gece sobasız bu koğuşta sıtmadan gelen ağır bir hastalık sıkıntısı içindeyim.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 2

Mektup 2

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz sıddık kardeşlerim!

Sekiz lira gönderdim. Borçlarımı veriniz. Gelirken Mustafa ve Halil'in otomobil ücreti dahi sayılsın. Hasan'ın bana çok faidesi dokunan kömürünün bedelini dahi kabul etsin.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 3

Mektup 3

(Bu gelen mektub, Ceylan'ın mektubudur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Çok muhterem, çok mübarek ağabeyim, efendim hazretleri!

İstifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden sıhhat ve âfiyetinize dua ederek öpüyoruz. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür, üçüncü medrese-i Yusufiyeye bizi de idhal etti. Ve geleli günden beri vazife-i Nuriyelerimizi noksansız görmeğe çalışıyoruz. Kalem sahibi olan arkadaşlar, hususan Halil, Mustafa, Kasap İbrahim, Hacı Osman Çalışkan hapishane hatıratlarını mükerreren yazmaktadırlar. Ve şöyle diyorlar: Bizim vazifemiz, neşr-i esrar-ı Kur'aniyedir ve kalemle hizmet etmektir. Zındıkların vazifeleri de, nura perde çekmeğe çalışmaktır. Biz vazifemizi yapıyoruz, onlar da vazifelerini yapıyorlar. Va'dinde hulfetmeyen Rahîm-i Zülcemal hazretleri, elbette bizleri muvaffak edecek, onları aksiyle tokatlayacaktır. Buyurduğunuz gibi inşâallah ecr-i azîm ve sevab-ı kesîr ile bu üçüncü medrese-i Yusufiyeden çıkacağız. Ve üç arkadaş dediğimiz gibi, zaferle Medreset-üz Zehra'yı ziyaret edeceğiz. Bizim kat'iyyen çabuk çıkmamak (çıkmak) fikrimiz yoktur. İstiyoruz ki; bir ay yatıp zafersiz çıkacağımıza, senelerce yatalım fütuhat-ı azîm ve Nur'un tamamen serbestiyetiyle çıkalım.

Emanetleri tamamen aldık. İnayet-i İlahiye ile işlerimiz de fütursuz görülmektedir, Üstadın rahatı da elhamdülillah çok iyidir, mûcib-i merak tarzda değildir. Mübarek mektubunuzu ve fakire hitaben Nur şakirdlerine yazılan mektubunuzu sevinçler içinde aldık ve mazrufu açmadan sevgili Üstadımıza takdim ettik. Tevkifat

olmadığınızdan çok memnundurlar. Esasen merakları sizdedir. Bizlerden yüzlerce hapiste kalsak da, Nur’un faaliyeti ve intişarı geri kalmamak için sizlerin serbest kaldığınızı, Cenab-ı Erhamürrâhimîn’den istiyoruz. İki Nurcunun gelip de görmeden gittiklerine çok müteessir olduk. Şimdiden sonra gelenler, Çobanlarlı Ali veya kardeşi Ahmed namıyla gelsinler. Çünki İsmail yakında asrî cezaevlerine gidecektir. Efe Şükrü’yü Üstadımız ikinci bir Said olarak tarafınıza göndermiştir. Birkaç şişe gülyağı daha ihtiyacımız vardır. Denizli müdafaatını da istiyoruz. Ve Gençlik Rehberi’nin bir küçük haşiyesiyle Afyon hapsi mektublarını ve Onbeşinci Rica’yı Efe Şükrü ile takdim ettiğimizi arzeder, ellerinizden hürmetle öperiz. Osman, Hıfzı, Hasan, Mehmed, İbrahim Edhem, Mehmed Yayla kardeşlerimizin sadakatla çalıştıklarını ve Tavşanlı’dan üç hocanın ve Mustafa Amuca oğlunun geldiklerini bildirerek nihayet veririm efendim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kusurlu
Ceylan

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 4

Mektup 4

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Gerçi Nur talebeleri tam bîtaraf kalmak ve siyasete girmemek, mesleğimizce lâzım ve elzemdir. Fakat hem avam hem siyasetçiler, bizi siyasî bir cereyana alâkadar tevehhüm ederler. O cereyanın seyyiatından hissedar tahayyül edebilirler. Her nasılsa Emirdağı'nda bir kısım kardeşlerimiz eski parti ile bir maslahata binaen münasebetdar olmuş ve merhum bir dostumuz oradaki parti reisinin kardeşi olmasından, bırakmadı ki aleyhimize hareket etsinler. Hem Nurlarla alâkadar ve derd-i maişet için muvafık siyasete girmiş çok zatlar bulunması, hem Emirdağı'nda bir-iki muzır münafık ve bize çok zararı dokunan ve zahiren kendilerini muhalif partide gösterip tâ bize yardımları olmasın ve yardımımız dahi onlara olmasın ve çok iftiralarla bu yeni hâdisede bir tesir yaptı ve Emirdağı'nda bir kısım kardeşlerimiz hakikaten bîtaraf iken, siyasetçi tevehhüm edildiler.

İşte bu hâdise Nurcuları, siyasetin şimdiye kadar bu dindar millete ettiği seyyiatlarından tebrie etmek ve o zulümlere hiçbir cihette tarafdar olmadıklarını ve razı olmadıklarını göstermek ve hiçbir garaz ve başka maksadlar karışmadan kemal-i ihlasla hakaik-ı imaniye hizmetini yaptıklarını herkese bildirmek ve bizi temizlemek için, inayet-i İlahiye şefkat tokatıyla bu çilehaneye bizi topladı.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 5

Mektup 5

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Bugünde sorguda çok ehemmiyetsiz bazı mektublarda isimleri bulunan zâtları sordular. Ben de hiçbirisini söylemedim. Dedim: “Böyle manasız şeylere cevab vermeye mecbur değilim. Hiç ehemmiyeti olmayan lüzumsuz şeyleri benden sormayınız.” Ben de kısa cevab verdim. Ben anladım ki, Nurlara ilişmeğe çare bulamadılar ve bulamıyorlar. Onun bedeline beni çürütmek, ihanet etmek, sıkıştırmak için yapıyorlar. Ben de “Tevekkeltü Alallah” diye sabır ve tahammül ediyorum. Siz de hiç merak etmeyiniz. Yeni gelenlere selâm ederim.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 6

Mektup 6

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Pehlivan cür’etli kardeşim!

Bir zaman gayet cesur ve kuvvetli bir adam, ona hücum eden bir korkak ve kuvvetsiz adamdan kaçıp ona yalvararak “Aman bana ilişme” dediğini gördük. Merak ile sorduk. Dedi: “Belimde sepette kıymetli yumurtalar var, kırılmasın diye kaçıyorum.” İşte biz dahi, bir cihette ona benzeriz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşim Sabri!

Benim bir parça tereyağım var. Şimdi bir parça un aldım. Sen benim için güzel bir helva yap. Sen nezaret et ve tarif et, Hıfzı ve Mustafa ve Metin yapsınlar. Senin bana Emirdağı'nda gönderdiğin tatlılar hoşuma gidiyordu. Hem bunu aynen onlar gibi senin sadakan ve hediyen olarak kabul edeceğim. Ben zayıf düşmüşüm, pek az yiyebilirim. Belki inşâallah bu bir teberrük ve ilâç olur.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Ben merak ediyorum, dünkü mahkememizin te’hiri sizi mahzun etti mi? Ve Halil Hilmi’nin tam işitemediğim müdafaası neye istinaden konuştu? Ve benim de kısaya (kısaca) bir-iki cümleyi onlara hitabımı münasib gördünüz mü? Eğer Yirmiüçüncü Söz tam yazılmış ise, tashih için bana gönderiniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Benim müdüre va’dettiğim ki, sana Pencereler Mektubunu yazdıracağım. Sizi bu kıymetdar risale ile, bu kıymetli zamanda meşgul etmek için gönderdim. Hem yazınız, hem inşâallah تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ sırrına mazhar olursunuz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 10

Mektup 10

12/10/1948

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Eski zamanda memleketimde medrese talebeleri arefe gününde bin İhlas-ı Şerif okuyup bir hatme-i İhlasiye ile hacıların sevablarına ve dualarına hissedar olmağa çalışıyordular. Ben iki gündür okuyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim ve mahpus arkadaşlarım!

Bütün ruh u canımla Kurban Bayramınızı tebrik ederim. Ve bazı esbaba binaen sureten musafahaya halim müsaade etmediğinden benim bedelime canımdan ziyade sevdiğim Nur şakirdlerini tevkil ediyorum. Sizin ile bayram musafahasını yapsınlar. O has kardeşlerimle bayramlaşan, benim ile on defadan ziyade bayramlaşmış gibidir. Çünki herbiri bu bîçare âciz Said yerinde, muktedir hâlis bir Saiddirler. Hem sureten görüşmek bedeline, her koğuştaki tevkil ettiğim eski kardeşlerimi ve yeni hapis kardeşlerimi bu dört gün bayramda bütün dualarıma ve manevî kazançlarıma dâhil etmeğe karar verdim.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 12

Mektup 12

Çok aziz, tam sıddık, hâlis, çok cesur kardeşim!

Senin bu yeni müdafaanı haklı ve hakikatlı ve kanunî gördüm. Fakat bir derece mübarezekârane olmasından, şimdilik onlara izhar zamanı gelmemiş. Çünki mesleğimiz, müsbet harekettir. Menfî tarzda hücuma halimiz müsaid değildir.

Binler bârekâllah, çok ince tedkikatla hakiki hukukumuzu müdafaa etmişsin. Fakat bu kudsî hakikatlara kulak verecek başlar lâzımdır ve bu güzel manaları tasdik edecek kalbler gerektir. Bizi adliye ile ezdirmeğe çalışanlar o kulakları ve kalbleri bulmağa kadar ihtiyatkârane sabretmek lâzımdır.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 13

Mektup 13

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Çiçekler altı ay benim seccademin başında bulunmuş. Peynir parçaları, her gece benim yediğim mübarek bir teberrüktür. Üzüm taneleri, bu gece yedim bildim ki, başkaların kısmeti içinde var. Saçlarım da beraber Hüsrev'e ve Mehmed Feyzi'ye…

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Herhalde üç avukatlarımız mahkeme elinde bulunan çok kıymetli mu'cizatlı Kur'anımızı ve kitablarımızı o insafsızların ellerinden kurtarmağa çalışmak lâzımdır. Hem Siracünnur'un âhirindeki yasak olmuş Beşinci Şua'ı çıkarsınlar, o mecmuamızı da bize iade ve Zülfikar'ın sebeb-i müsaderesi olan iki sahifeyi koparsınlar, o büyük kıymetdar mecmuamızı bize iade etmelerine çalışmaları elzemdir. Hem benim bu ağır vaziyetimin tahfifine, hem Ankara'da hem burada Arpacı Sâlih ile beraber müracaat etsinler. Hem benim Denizli'de dokuz ay hapsim kanunen aynı mes'ele ve aynı mevhum cürüm olmasından bu cezamıza sayılması hakkımızdır. Çalışsınlar.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 15

Mektup 15

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan!

Bir sene çamaşırlarımı yıkayan Râbia bana bir gömlek, bir parça kömür göndermiş. Ben bir senedir ona çok minnetdar olduğumdan, onun hediyesini geriye çevirmem. Fakat kaidem bozulmamak için, bana Mekke'den gelen zemzemi ve hurmaları ona mukabil çok selâmım ile beraber gönderiniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 16

Mektup 16

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim! Siz nasıl münasib görseniz makbulümdür. Abdurrahman Salahaddin'in mübarek masumu olan Said Nuri'nin dünyaya gelmesi, bir fâl-i hayırdır. İnşâallah sıkıntıların gitmesine bir işarettir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 17

Mektup 17

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan!

Bana ve Nurlara ait kırk küsur sahife kararnameden benim için yazılan ve tashih ettiğim iki parça zayi' olmasın ve size lüzumu kalmadığı vakit bana gönderiniz. Hem son yazdığım pusulalar, benim defterime göre küçük yapraklarda yazınız, belki bana lâzım olur, bana gönderiniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 18

Mektup 18

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Mahkememizi başka yere nakletmek esbab-ı mûcibesinden yalnız bir-ikisine işaret etmeğe bir ihtar aldım ki, siz ve avukatlarımıza bir me’haz olsun.

Birincisi: Burada dehşetli bir mana hükmediyor ki, çok muktedir üç avukatımızın haklı kanunî müdafaatlarını ve heyet-i hâkimenin çok ümid ve itimad ettiğimiz hüsn-ü niyetlerini akîm bıraktı. Ve hiç emsali bulunmayan bir uzun tecrid-i mutlakta mecbur olduğum hukukumu müdafaadan beni men’etmekle mes’ele bir iken arkadaşlarımla teması yasak edip beni insafsız ve kanunsuz tam perişan etmek ve mahkemelerde şahlar, âdi adamlar ve muvafıklar ve muhalifler, hattâ en muzır dinsizler ve vatanperver dindarlar beraber bulunup garazsız ve hissiyat karışmadan muhakeme oldukları halde; burada kâh “O Kürddür, ne için ona talebe oldunuz?”, kâh “O Şafiîdir,” bazan “O, Mustafa Kemal aleyhindedir, onun dersini dinlemeyiniz”, bazan “Onun dostları müfritane onu medhediyorlar, elini öpmeyiniz”, yani ihanet ediniz ve çürütünüz, kâh bir adamın (İbrahim Kantar gibi) mahkemeye gelmemesiyle, otuz-kırk masumun mahkemelerini te’hir ve mevkufiyetlerini devam ettiriyorlar. Kâh “Belki bir-iki şakird daha var” diye sırf kanunsuz onbeş günde Temyiz hakkımız iken, iki ay belki niyetlerince altı ay te’hir etmek ve onbir ay beni tecrid etmek, konuşturmadan herbir günde Denizli hapsinde bir ay kadar azab vermek ve masum şakirdlerin ayn-ı hakikat ve kuvvetli müdafaatlarına hiç ehemmiyet vermemek kat’î gösteriyor ki; hakikat-ı adaletin zıddı bir mana burada hükmediyor ki, bu iş böyle oluyor.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 19

Mektup 19

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Kat'î bildim, şimdiye kadar hem dostlarımızı hem avukatlarımızı on defadan ziyade o malûm düşman münafık aldatmış ki; bütün teşebbüslerini akîm bırakmış. Avukatlarımız aldanmasınlar, onun sözlerine itimad etmesinler, hakkımızı kanun dairesinde arasınlar. Benim şahsıma karşı, bu ağır kışta çok ağır ve soğuk muamele yapıldı. Burada bir gün, Denizli'de bir ay kadar sıkıntı çektirdiler. Kaç defa avukatlarımıza tahliye olanlar ile haber gönderdim, onlardan bir ses çıkmadı. Demek onları da aldatmış. Bu hakikatı ihtiyatla, gücendirmemek ve mahrem tutmak ve meşveret tarzında üç avukatımıza bildirmek münasib ise, onlar ifşa etmemek şartıyla mahremce bildiriniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 20

Mektup 20

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Bir ehemmiyetsiz mes'eleyi size beyan etmek için bir ihtar aldım. Şöyle ki: Gizli düşmanlarımızın telkinatıyla benim aleyhimde hatır u hayale gelmeyen propaganda yapılmış, mahkemeyi ve makam-ı iddiayı şaşırtmışlar. Meselâ birisi şudur: Müslüman memurları aleyhime çevirmek desisesiyle derler: "Said bize dinsiz der." Hattâ savcının doksan hatasını gösteren cetvelde otuzaltıncı hatayı resmen mahkemeye okudu. Buna karşı bir-iki yerde ve mahkemede bir defa kısaca cevab verildiği halde, yine o propaganda kimseyi kandıramadığı ve akîm kalmakla beraber devam ediyor. Şimdi buna karşı derim:

Evvelen: Ben fıtratımda ziyade şefkat itibariyle eskiden beri sair âlimlere nisbeten mümkün olduğu kadar tekfirden çekindiğimi, beni tam tanıyanlar bilir.

Sâniyen: Mezheb-i Hanefî'de çok maddelere küfür denildiği halde, mezheb-i Şafiî'de o günahlara küfür denmez, günah-ı kebire denilmez. Eğer sarih küfrü görse o vakit hükmeder. Ben Şafiî iken yine tevili mümkün olsa, hükmetmekten çekinirim. Çünki tekfir bana çok ağır geliyor.

Sâlisen: Benim sarfettiğim zındık ve dinsiz kelimelerini, gizli ve şahsen tanımadığım ve kırk seneden beri bu millette iman ve İslâmiyet aleyhinde çalışmalarını bildiğim, kökü Avrupa'da bir komite efradına diyorum. Bana zulmedenlerin çoğunu, masumlarının hatırı için hakkımı onlara helâl ediyorum. Yalnız bazan hiddet ettiğim vakit, "ehl-i dalalet" derim. Yani harekâtında dalalet ve zulme ve fıska düşer. Yoksa küfre düşer demek değildir.

Râbian: Gayr-ı muayyen ve şahısları ve isimleri zikredilmeyen insanlara dair bazı fena sıfatlar için “Böyle yapan münafıktır” veya “Dinsizliğe yardım eder” veya “Kâfir olur” denilse dahi gıybet dahi sayılmaz. Ve Kur’an-ı Hakîm’de böyle mübhem şahıslar hakkındaki şiddetli tabiratı gibi bir tabir olduğu halde; savcı o tabiratı kendine ve muayyen şahıslara alsa, o kendi kendini tekfir eder. Bana ilişmesi bütün bütün kanunsuzdur.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu onbir sahifeyi çok güzel gördüm. Siz çabuk yazınız. Hem eğer münasib görseniz, benim tarafımdan mahkeme heyetine bir istida yazınız:

Afyon Ağırceza Mahkemesine

Bu ellibir sahife kararnamenin bana ve Nurlara ait kırk küsur sahifesini gayet ehemmiyetli bir mübarek eser olarak gördüm. Ve heyet-i hâkimenin kıymet-i ilmiyelerini ve adaletlerini ve geniş tahkikatlarını gayet parlak gösterdiğinden benim aleyhimde olsa ruh u canımla o kıymetdar eserin neşrine tarafdarım ve size minnetdarım. Çok rica ederim ki, o şaheserin teksiri için bize izin veriniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 22

Mektup 22

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Yarım felçli ve yarım nüzullü ve semli hastalığım, kırk seneden beri hiç terketmediğim hususî evradıma mani' olduğu ve kuvve-i müfekkiremi ve cesedimin her tarafını atalete uğrattığı halde, ihtiyarsız teşehhüde ve Fâtiha'ya dair parça yazıldı. Kalben derdim: "Bundan bir faide çıkmaz." Halbuki benim namazıma öyle parlak bir huzur ve tefekkür verdi ki, gafleti dağıttı. Beni hayrette bıraktı. Zaten az bir intibah dahi, ibadette büyük ehemmiyeti var. Acaba siz o son parçayı nasıl görüyorsunuz? Namazınızda o kelimeler, o beyandan sonra sizde bir değişiklik yaptı mı?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 23

Mektup 23

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

İhlas ve tesanüdümüze zarar veren hususî hissiyattan ve lüzumsuz tenkidlerden çekininiz. Ben bu yüzden çok zahmet çektim. Geçmiş halleri tenkid etmek manasızdır, o daha dönmez ve ıslah edilmez. Hem bir-iki zâtın ihtiyatsızlığını, hakikî fedakâr kardeşlerimize teşmil etmek büyük bir hatadır. Hem her doğruyu söylemek, doğru değildir. Ve hususan Üstadı hakkında hususî fikrini ve mübalağakârane medhini izhar etmek, aleyhimizdekilere bir yardım hükmüne geçebilir. Hem burada en lüzumlu vazifemiz, Nurları yazmak ve tashih etmek ve yazdırmaktır. Bunun hâricinde böyle hodfüruşane ve zararlı bir münakaşaya sebeb olur. Ben bazı yazılarınızda israf görüyorum. Malda israf olduğu gibi, kelâmda dahi israf caiz olmaz. Bize zarardır. Çabuk bu dedikoduları kesiniz, Nurlarla meşgul olunuz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 24

Mektup 24

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Eski kabineye verdiğim istida ki; “Siracünnur ve Zülfikar’da iliştiğiniz iki parçayı çıkarınız, mütebâki kısmının neşirlerine izin veriniz” meâlindeki talebimiz kabul olmamış diye cevablarından hiç müteessir olmayınız. Çünki heyet-i vekile, Nur’daki hakikate karşı gelmeye çabalıyordu ki, bahanelerle ve iftiralarla bizi hapse soktular. Ben bu adem-i kabulden mahzun değilim, belki bir cihette memnunum. Çünki ……. Ferasetinize havale ediyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 25

Mektup 25

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz, muhlis kardeşlerim!

Evvelen: Bu medrese-i Yusufiyedeki tek ders zahiren küçük ve hakikaten pek büyük ve çok kuvvetli ve çok geniş bir risaledir. Hem benim tefekkürî hayatımın, hem Nur'un tahkikî hayat-ı maneviyesinin ilmelyakîn, aynelyakîn ittihadından çıkan bir meyve-i imaniye ve firdevsî bir semere-i Kur'aniyedir. Denizli meyvesinden değil geri, belki ileride. Ve bu semere-i Firdevs'in inşâallah çok fütuhatı olacak.

Sâniyen: Zülfikar, Siracünnur elbette gizli düşmanımız mason ve komünist maskesi altında anarşist ve mürted münafıkların çok dehşet verip bellerini kırdıklarından, herhalde Beşinci Şua'ı bahane derek eski kabinenin bir kısım erkânını aldatmışlar. Fakat bu plânları dahi akîmdir. Neşrolan ve istinsahla ziyadeleşen kısım kâfidir. Hükûmetin elindeki kısım, hükûmet memurlarına lüzumu var ki, kader-i İlahî bu hale müsaade ediyor.

Sâlisen: Benim kanaatım gelmiş ki, beni merhametsizce tazib edenlerin bir kısmı yahudi komitesiyle ve mürted ve komünist ve zındık ve anarşist komitesiyle bilerek veya bilmeyerek bir alâkaları var ve Türk milletinden değildirler. Çünki Türk'te ve İslâmiyet'te ve insaniyette fıtrî bir tarzda ihtiyarlara, hem gariblere, hem hastalara, hem zaîflere, hem mazlumlara ve hem münzevilere, hem ciddi âlimlere karşı şefkat, merhamet, acımak, dostane bakmak hasleti var olduğu halde; şimdi benim gibi bütün o acınacak haller birden üstünde varken; tam bir kin, bir adavet, bir gayz ile ihanetlerle beni sıkanların içinde görüyorum. Fakat merak etmeyiniz, onların hiç ehemmiyeti yok. Ben aldırmıyorum, beş para kıymet vermiyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 26

Mektup 26

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, hâlis, müdakkik kardeşlerim!

Evvelen: Senin gazi elin bu derece güzel, okunaklı yazısını bilmezdim. Yoksa o mübarek parmakları çok çalıştıracaktım.

Sâniyen: Nur'un metni izaha ihtiyacı olsa, ya satırın üstünde ya kenarda hâşiyecikler yazılsa daha münasibdir. Çünki metin içine girse, teksir edilen nüshalar ayrı ayrı olur, tashih lâzım gelir. Hem sû'-i istimale kapı açılır, muarızlar istifade ederler. Hem herkes senin gibi muhakkik, müdakkik olmaz; yanlış bir mana verir, bir kelime ilâve eder, ehemmiyetli bir hakikatı kaybetmeye sebeb olur. Ben tashihatımda böyle zararlı ilâveleri çok gördüm. Hem benim tarz-ı ifadem, bu zamanın Türkçesine pek uygun gelmiyor. Bir parça dikkat ve teenni ister. Belki bunun da bir faidesi, bir hikmeti var.

Sâlisen: Senin nüshanın başında ve âhirindeki mektublardan işaret ettiğim kısmını, risalenin âhirinde yazılsa münasib bir takriz olur.

Râbian: Şimdi ihtiyat çok lâzım. Hem senin, hem koğuşun dikkat altında olduğunu hissediyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 27

Mektup 27

Ceylan!

Son yazdığım ve bu dehşetli ve zehirli hastalık tekmiline mani olmuş parçayı Hüsrev'e gönder. O benim bedelime ilim, irade, kudret, Hülâsat-ül Hülâsa'daki kısmını bir nevi tercümesini yazsın. Eğer isterse yazdığını bana tashih için göndersin. Hem bana çok dua etsinler.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 28

Mektup 28

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Hemşiremiz Zehra'ya Elhüccetüzzehra vermek lâzımdır. Eğer Nazif Çelebi kendi yazdığı nüshayı Kastamonu için ona verse iyi olur. Yoksa benim yanımda bir nüsha var, onu vereceğiz. O hemşiremiz tam bir ilâç gibi, hem maddî hem manevî hastalığımın şiddetli fırtınaları aynı vaktinde gelmesi ve o iki marazın bir derece sükûnet bulması, o mübarek hemşirenin tam sadakatına bir emaredir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 29

Mektup 29

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Bu gelen noktalara dair hem buradaki dostlar ve avukatlar, hem Emirdağ'ındaki kardeşlerim çalışsınlar.

Birinci Nokta: Bana hapis kanunuyla muamele etsinler. Keyfî ve tahakkümî tazyiklere tahammülüm kalmadı.

İkinci Nokta: Onlara desinler ki: "Said kendine hürmet, muhabbet istemiyor. Hattâ talebelerini de kendini medhetmekten men' ediyor. Yalnız der: Bana eziyet ve hakaret edilmesin?" Halbuki evham yüzünden beni hem mahpuslara hem kapıya hâriçten gelen dostlarıma bakmaktan ve onlara "Merhaba" işaretini vermekten men' edip yasak etmişler. Dünyada emsali bulunmayan bir tecrid içindeyim.

Üçüncü Nokta: Tâ bayrama kadar mümkün olduğu kadar beni dünya ile meşgul etmemek ve taciz ve eziyet vermemek, pek çok ihtiyacım var.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 30

Mektup 30

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Bu taamlara hediye manası karıştığı için bana dokunuyor. Onları ucuz fiyatla münasib ve talib adamlara veriniz. O fiyatla şuhur-u selâsede bana lâzım olacak yiyecek şeyleri alırsınız. Ben sizlere teberrük verecektim. Sonra bildim ki, sizin ihtiyacınız yoktur.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 31

Mektup 31

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kararnamenin yetmişbeşinci sahifesinde büyük bir hataları var. O da şudur:

Ben Denizli müdafaatımda yazmışım ki: Gizli düşmanlarımız bize hücum için istibdad-ı mutlaka “Cumhuriyet” namını vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka “medeniyet” namını vermekle cebr-i keyfî-i küfrîye “kanun” namını takmakla, hem hükûmeti ve adliyeyi iğfal, hem bizi perişan etmeğe çalışıyorlar.

Şimdi kararnamede tamamıyla tahrif ve tağyir edilmiş, aleyhimize çevirmişler. O mahdud gizli münafıklara ait müdafaamızı, garazkâr ehl-i vukufun yanlışlarına istinaden hükûmete, bütün memurlara çevirip büyük bir hata ve iftira etmişler. Hem benim Kürdlüğüm hakkında insafsızca isnadları zalimanedir. Bizim avukatlarımız bu iki noktayı hem tamam müdafaatımı tam nazara alsınlar.

Hem yahudi ve hristiyan içimizde hem Peygamber’i (A.S.M.) hem milletin ecdadlarını inkâr ve adavet edenlere mahkeme ilişmediği halde, neden Mustafa Kemal’e benim haklı tenkidimi ve onu sevmememi suç saymış?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 32

Mektup 32

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Ben de ruh u canımla Receb-i Şerifinizi tebrik ve umumunuza dua ve selâm ederim. Allah sizlerden ebediyen razı olsun ve sizleri dünya ve âhirette mes'ud eylesin, âmîn. Ve hizmet-i imaniye ve neşr-i envârda daima muvaffak etsin, âmîn. Ve bu şuhur-u selâsede sizler Leyle-i Regaib ve Leyle-i Mi'rac ve Leyle-i Beraet ve Leyle-i Kadr'in esrarlarına, envârlarına ve tam faziletlerine mazhar eylesin, âmîn. Ve Zübeyr'i hizmet-i imaniye ve Nuriyede daima muvaffak eylesin, âmîn âmîn âmîn.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 33

Mektup 33

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan!

Bu gönderdiğim Temyiz Lâyihasını Emirdağı'nda baban ve amucaların yazdılarsa, elbette onlardan birisi Ankara'ya gidecek; orada dostların tensibiyle mahkemeye verebilir. Fakat bize karşı muameleleri ne kanunîdir ve ne de hakikattır. Onun için bizim kanunî ve hakikatlı müdafaatlarımızı nazara almıyorlar. Bir kısmını aksülamel ile aleyhimize çeviriyorlar. Şimdi merak ettim, acaba bizim bütün evrak ve müdafaatlarımızı Mahkeme-i Temyiz'e göndermişler mi? Yoksa bunda da bizi aldatmışlar mı?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 34

Mektup 34

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz sıddık kardeşlerim!

Şimdi bu anda bir mes’ele için sizinle bir meşveret etmek hatıra geldi:

Denizli’de beraetimize ehemmiyetli bir sebeb, Meyve Risalesi’nin Ankara’ya makamata göndermek ve galebe etmesi olmasından; eğer siz bu Elhüccetüzzehra’yı Meyve derecesinde veya daha ileri biliyorsanız veya münasib görseniz çabuk üç-dört nüsha Ankara’nın iki-üç makamatına gönderilsin. Çünki bizimle mücadeleleri siyasî ve içtimaî değil, belki hakaik-ı Kur’aniyenin bütün felsefelerin fevkinde tezahürlerine hizmetimizdir ki; onlar bilemediklerinden başka manalar verip, gizli münafıklar onlardan istifade ederler, bize memurları hücum ettiriyorlar.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 35

Mektup 35

Kardeşlerim!

Maksad, hakikatı ve Nurların mahiyetini gösterip kurtarmaktır, ilân etmektir. Yoksa beraetimize ve lehimizde hüküm verilmeğe vesile olmak değil. Madem münasib gördünüz. Risale-i Nur'un bir müdafaası namında hem yeni harf, hem eski harf, hem resmî, hem gayr-ı resmî bera-yı malûmat başta Diyanet Riyasetine, Mahkeme-i Temyiz'e, Denizli'de beraetimize muvafakat eden Ankara Ağırceza Mahkemesine gönderilsin.

Said Nursî

11/5/1949

Hazret-i Üstadımız bu manalı mektubunu, Ankara Temyiz mahkemesinde duruşmamızın yapılmakta olduğu saatlerde Afyon hapishanesinde yazdı.

Zübeyr

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 36

Mektup 36

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşim Ahmed Feyzi!

Ben bu gece merhum Hasan Feyzi sisteminde bir Feyzi'yi gördüm. Birden sen zihnime iliştin. Ben dedim: "Fırsat buldukça bu cesur Feyzi'yi, Mehmed Feyzi gibi yanıma alıştıracağım. Tam temkinli, israfsız ve tam ihlasla Nurları hiçbir şeye vasıta, hattâ uhrevî makamlara ve dünyadaki maksadlara âlet yapmamağa ve yaptırmamağa çalışsın."

Şimdi o hakikatı gece hali bir hakikat olarak senin bu Hasan Feyzi gibi yeni bir takrizin ile elime geldi. Nazif, Salahaddin, Ceylan, Zübeyr, Sungur, Tabancalı şimdi sizler bu takrizi güzelce tashih, ıslah ve bir derece muhtasar yapınız ki, Hasan Feyzi'nin takrizi gibi, buranın dersinin âhirinde neşredilsin.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 37

Mektup 37

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, çok hâlis, çok eski kardeşim ve hizmet-i Kur'aniyede çok fedakâr arkadaşım Ahmed Nazif!

Evvelen: Hiç hayatımda görmediğim ve her gün ondan vefatımı beklediğim bu semli, pek ağır ve sıkıntılı hastalığımdan kalben diyorum ki: Ben ölsem, pek çok Hüsrevler, Tahirîler, Nazifler gibi benden daha kuvvetli kardeşlerim kalıyorlar. Bana ihtiyaç kalmadı. El-hükmü lillah diyerek ölümümü kemal-i ferahla karşılamak suretini rahmet-i İlahiyeden niyaz edip istiyorum.

Sâniyen: Şimdiye kadar hakkımızda kanunsuz şiddetli muameleler, hizmet-i imaniye ve Nuriyemize başka ve ehemmiyetli sahalarda daha parlak ve tesirli inayetlerin tezahürü, bizi şimdilik pek ağır sıkıntımızda sabırla tahammüle davet eder.

Sâlisen: Bu üçüncü musibetimizde bana karşı bütün bütün kanunsuz ve garaz ve aksülamel ile mukabele ve beni mahkemede haklı müdafaatımdan men'etmek ve ondört ay tecrid-i mutlakta tazib etmekle bildim ki; benim onlara müracaatım lüzumsuzdur, belki zararlıdır. Onun için senin ve Abdurrahman'ın iki ehemmiyetli fikrinize cevab vermedim.

Râbian: Salahaddin'in yeni ve ihtiyatkârane ve tedbirdarane takrizini sen münasib görsen, bazı ihtiyatsızlara bir ikaz nevinden baba-oğul Çelebilerin imzasıyla Elhüccetüzzehra'nın âhirinde, Hüsrev ve arkadaşları münasib görseler Isparta'da neşretsin. Siz bir defa daha bakınız, ıslah ve tadile lüzum varsa yaparsınız.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 38

Mektup 38

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Benim kalbime bu gece bir mana geldi. Size yazıyorum ve beyan ediyorum.

Evvelen: Ben tahammülüm fevkindeki şimdiki azabım ve ikinci defa olarak öldürmeyecek fakat kuvvetten tam düşürecek bir nevi semli ilâcı ile şiddetli sıkıntılarım ile ben Temyiz mahkemesinin çabuk bizi kurtarmasını istemiyorum, uzatmasını istiyorum; tâ hakikat tam tezahür etsin. Milyonlar başlar feda oldukları o hakikata, değil muvakkat rahatımız ve fâni dünya hayatımız, belki lüzum olsa başımızla beraber bütün şeref, mal, rahat, haysiyet, maddî ve manevî makamat kemal-i iftiharla feda edilse yine kazanıyoruz ve vazifemizdir.

Sâniyen: Elhüccetüzzehra herhalde Meyve gibi, Nurların manevî bir müdafaası olarak resmen neşretmek ve resmî makamata vermek lâzımdır. Çünki ona karşı hiçbir felsefe, hiç şübhe, hiçbir inad dayanamaz. Küfr-ü mutlakı esasıyla keser, kırar. Hem Risale-i Nur'a karşı gelenlere mukabil elmas kılınçtır. Hem onu neşreden Medreset-üz Zehra şakirdlerini, zabıtanın taarruzlarından kurtarmağa vesile olur. Çünki hükûmet onlara ilişse, onlar derler ki: Mahkemeleriniz bizlerde bir siyaset, bir cem'iyet bulmadı. Kararnamesiyle yalnız ilmî olarak Nurlara iliştiler. Biz dahi Nurlar hülâsat-ül hülâsasını ilmî ve imanî bir müdafaaname yazdık ve neşretmesi bizim kanunca inkâr edilmez hakkımızdır, deyip onları susturur.

Said Nursî

Kardeşlerim!

Bir hiss-i kabl-el vuku'la avukatların mektubunu görmüş gibi, bir saat evvel yazdığım pusulayı nasıl buldunuz?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 39

Mektup 39

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Onbeşinci Rica’nın işaret ettiğim kısmı, sizlerin tensibiyle bu mukaddemeden sonra veya Hüccet’in âhirinde veyahut Hüsrev’in münasib gördüğü yerde yazılsın. Sizler ve Isparta kardeşlerimiz, makamata karşı yazılan mukaddemeyi tadil ve tevsi’, ıslah edebilirsiniz. Hem makamata gönderilecek nüshalarda benim hastalığım bahisleri, aynı yerde haşiye yapılsın, daha münasibdir. Hem meşveretle, münasib görmediğimiz bir kısım mes’eleleri, yeni harfle yazacağınız nüshalarda terkedebilirsiniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 40

Mektup 40

(Makamata gidecek Elhüccetüzzehra'nın mukaddemesi)

Mukaddeme: Hapse beraber giren ve Said'den Elhüccetüzzehra'yı ders alan Nur şakirdlerinin bir ilmî müdafaalarıdır. Evet biz Nur talebeleri, bizi mahkûm edenlere deriz:

Madem mes'elemiz birdir, Said Nursî'nin aynı suçuyla mes'ul oluyoruz. Ve madem bu yirmi senede pek şiddetli taharri ve mahkemelerin tedkikinde Said'in siyasete ve emniyet ihlâline dair bir kat'î madde bulunmamış. Ve Denizli mahkemesinde dava edip bizi şahid gösterdiği gibi, biz yakînen biliyoruz ki; o otuz senedir siyaseti bırakmış ve gazeteleri okumamış ve on sene harb-i umumîyi sormamış, bilmemiş ve istirahatı için yirmibeş sene müracaat etmemiş, her sıkıntıya tahammül etmiş. Elbette onun suçu siyasî olamaz. Demek yalnız ve yalnız onun mevhum suçu ilimden, belki o hayatını vakfettiği hakaik-i imaniye ve Kur'aniyenin beyanında bir medar-ı mes'uliyet var diye tevehhüm edilmiş. Hattâ Denizli'de bu mezkûr hakikata binaen Meyve Risalesi'ni yazdı, bir müdafaa-i Nuriye namında Ankara'nın yedi makamatına gönderdi. Hem orada takdir edildi, hem beraetimize bir sebeb oldu. İşte biz Nur talebeleri, bu Afyon hapsinden ders aldığımız Elhüccetüzzehra'yı aynen Meyve Risalesi gibi bir müdafaaname olarak bera-yı malûmat makamınıza takdim ediyoruz.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 41

Mektup 41

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim! Başta Hüsrev'in, Tahirî'nin müdafaaları, sonra Zübeyr'in üç müdafaası, hem Sungur'un iki müdafaası ve Ceylan'ın birinci kısa müdafaası, Ahmed Feyzi'nin birinci ve kısa müdafaası gibi münasib olan parçalarla bir zeyl olarak benim büyük müdafaamın neşrinden sonra bu avukatların ve talebelerin müdafaaları neşredilecek. Tâ intişar eden kararnameye ve neşri muhtemel bulunan garazkâr iftiranamelere karşı mukabele etsin.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 42

Mektup 42

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan! Isparta'dan Diyanet Riyaseti'ne verilmek üzere bana gönderilen ve tevkifimizden sonra Emirdağı'na gelen kitablardan Dâr-ül Fünun'un parasına mukabil Ziya'ya verilen Emirdağı'ndaki Hatice çoktan beridir Sultan, Fethiye, Şadiye ve sair hemşirelerimin isimlerini dualarımda söylerken bu Hatice daima beraberdir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 43

Mektup 43

Ceylan!

Ben unutmuştum, Isparta'dan gelen kitablar benim tashihimden geçmemişler. Tahliyemden sonra veya bir çare bulunsa tashih edilecek, inşâallah.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 44

Mektup 44

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Hüsrev gelmiş. Ben müdüre verdiğim pusulayı Zübeyr'e de verdim. İcazetnameyi ve karar sehivlerini yarın onlara vereceğim. Acaba müdafaatımı zeyilleriyle bitirmişler mi, merak ediyorum. Siz benim tarafımdan Hüsrev'e binler safalarla geldiniz deyiniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 45

Mektup 45

Kardeşlerim!

Bu arzuhali mümkün olduğu kadar çabuk Hüsrev'e ki, hem müdafaatta hem müstakil teksir etsin. Ve bir surete dahi bera-yı malûmat Mahkeme-i Temyiz'e ve başında bu fıkra yazılsın:

"Beni konuşturmadılar. Üçüncü bir şiddetli iddianameyi bize dinlettirdiler. Yanıma kimseyi bırakmadılar ki, gelsin bana yazı ile yardım etsin. Ben hasta, yazım noksan. Bu şekvamı bu zamanda hakkımda iki defa tam adalet yapan Mahkeme-i Temyiz'e bir Layiha-i Temyizim olarak makamınıza takdim ediyorum." mealinde bir başlık yazınız. Yazdığınız ve yazdırdığınız eski veya yeni harfle olan suretlerin sıhhatlerine çok dikkat ediniz. Bazan bir harfin noksanı ve ziyadesi, bir hakikatı bozar. Gördünüz, mahkemede "kabul etmemek" de bir mim noksan kasden bıraktılar. Lehimizde iken aleyhimize çevirdiler.

Daha tamam yazmadım. Altıncı'da kaldı, mâba'di var.

Benim bu nüshamı sonra bana iade etmek ve sıhhatına çok dikkat etmek şartıyla bir sureti Sebilürreşad gazetesini çıkaran Eşref Edib'e, birisi de Ehl-i Sünnet gazete sahibi Abdurrahîm Zapsu'ya, biri de Temyiz mahkemesine, biri de Diyanet Riyaseti'ne ve Yusuf Ziya'ya, biri de Ankara Ağırceza Heyetine, biri de din lehinde çalışan Millet Partisi'ne taahhüdlü veya emin vasıtalarla göndermek münasib ise gönderiniz. Hem çok ihtiyat ediniz, burada sizi tecessüs ederler.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 46

Mektup 46

Aziz, sıddık, kahraman kardeşim Hüsrev!

Üstadınız tahliye oldu. Hayri'yle Ziya, Konya namına gelmişler. O da ruh u canıyla kabul etmiş. Kararın sehivleri olan parça, Mahkeme-i Kübra'ya Şekva hem müdafaatın âhirinde, hem münasib görülürse ehemmiyetleri için birer müstakil nüshaları bulunsun. Bu iki kardeşimizi iki canlı mektub olarak gönderiyoruz.

Said

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 47

Mektup 47

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ey beni görmek isteyen âhiret kardeşlerim ve hemşirelerim!

Bazı esbaba binaen şimdilik zaruret olmadan görüşmemek lâzım gelmiş. Zübeyr'i tam bir Said olarak tevkil ettim. Onunla görüşen, benimle görüşmüş gibi kabul ederim.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 48

Mektup 48

(Otuzuncu Söz'ün başına geçecek bir fıkradır)

Risale-i Nur'un Otuzuncu Söz'ün evvelinde ve Otuzuncu Lem'anın âhirinde şiddetle vurduğu felsefe ise, dini dinlemeyen ve Kur'an hakikatına dehalet etmeyen ve tabiata ve maddiyyun mesleğine beşeri sevkeden, manen zararlı bir kısım felsefedir. Yoksa bizim dârülfünunlarımıza giren ve münevver muallimlerimizin imanlarına zarar vermeyen hakiki felsefe değildir. Bu felsefe, Risale-i Nur'la çabuk barışır. İnşâallah bir vakit bizim dârülfünunlarımızın kıymetdar muallimleri tam barışacaklar.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 49

Mektup 49

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Geçen bayramınızı ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Sureten görüşmediğimizden merak etmeyiniz. Biz manen daima beraberiz.

Sâniyen: Zübeyr'in ve başkaların bir-iki sualine cevabdır. Dediler ki: Neden halkın hâlisane teveccüh ve hürmetlerinden çekiniyorsun. Ve memurların bu bayramda halkı senin ziyaretine gelmesine men'etmelerine ve mütemadi tarassud etmelerine karşı sıkılmadın, memnun oldun?

Elcevab: Risale-i Nur bazı yerlerinde bu ehemmiyetli sualin cevabını vermiş. Bir hülâsası budur:

Bu zamanda enaniyet ziyade hükmettiğinden hakikata hizmet edenler ihlasını muhafaza etmek için, enaniyeti okşayan şeylerden bütün bütün çekilmek lâzım geldiği gibi; bu zamanda ekseriyetçe halkın teveccüh ve hürmeti ve malını pek pahalı verir. Yani verdiği sadaka, hediye ve hürmete mukabil bende salahat belki de bir manevî mertebe niyetiyle veriyor. Bazan makbul duaları da mukabilinde ister. Demek benim hakikî şahsıma vermiyor, belki hüsn-ü zanla kâmil tahayyül ettiği "Said" namında bir şahsa veriyor. Öyle ise o sadaka ve hürmet ve teveccüh bana caiz değil, helâl olmuyor. Çünki eğer ben kendimi sâlih ve onların düşündüğü gibi bilsem, o vakit bir gurur ve enaniyet olup o salahatın ademine delildir. Salahate mukabil olan mal, bana helâl olamaz. Eğer kendimi sâlih bilmezsem, onların düşündüğü bende olmadığını bilsem yine

bana o teveccüh ve o hediye caiz olmaz. Hem mukabilinde makbul dua ve himmet istenildiğinden o fiyatı veremediğimden alması bana ağır geliyor. Belki de caiz değil. Eğer yalnız gurbetim ve ihtiyarlığım ve hastalığım ve hocalığım için merhamet, hürmet, teveccüh, yardım olsa idi belki bana dokunmayacaktı.

Sâlisen: Risale-i Nur haysiyetiyle benim şahsıma haddimden çok ziyade olan teveccüh ve hürmeti aynen hediye ve sadaka ile verilen mal gibi bana şahsım itibariyle kabul ve arzu etmekliğimi caiz görmüyorum. Çünki Nurlardaki mal benim değil, Kur'anın malıdır. Fikrimin mahsulü değil, belki şiddet-i ihtiyacım için bu zamanda en evvel o kudsî ilâçlar bana verilip tercüman oldum. Sonra o çok menfaatlı hizmeti, Nur şakirdlerinin şahs-ı manevîsi tam tamına gördü. Benim hisseme karşı ziyade teveccüh ve hürmet çok pahalı oluyor. O fiyatı veremediğimden ve başkaların hakkı olduğu için o manevî hediyeyi kabul etmek bana ağır geliyor, helâl olmuyor. Onun içindir ki, şimdi bu üçüncü imtihanımızda Nur şakirdlerinin her birini derecesine göre nisbeten kendime birer vâris ve hizmet-i kudsiyede birer Said ve her birisine hususan haslara icazet-i ilmiye ve bir nevi şehadetname hükmünde birer icazetname vermeye karar verip ve o icazetnameye liyakatlarını rahmet-i İlahiyeden rica ediyorum. Ve onların hüsn-ü zan ile benden bekledikleri üstadlık ve ustabaşılık vazifesi itibariyle benim bedelime Nur'un her bir mecmuası birer üstad ve birer ustabaşı, onlara inayet-i İlahiye tarafından verildi. Ve Nur'a hizmet olan büyük vazifem dahi, o mübarek ve metin ve hâlis şakirdlere verilmiş diye kanaat ettim. Bunun için benim bu teveccüh ve hürmet-i umumîde hissem pek azdır. O küllî teveccühü kendime kabul etmek, kendi nokta-i nazarımda ihlasıma münafî görüyorum.

İkinci sual: Senin bu teveccüh-ü ammeden çekilmen, Nur'un intişarına ve istifadesine belki bir zarar olur.

Elcevab: Vazifemizi yapmak ve vazife-i İlahiyeye karışmamak elzemdir. Nurları halka kabul ettirmek ve onları ondan istifade ettirmek, vazife-i İlahiyedir. Ona karışmayız. Yalnız müşteri ve muhtaç olanlara tebliğ ve göstermektir. Ve onları aramak ve Nurları satın almağa teşvik etmeğe ihtiyaç kalmamış. Çünki hem bu şiddetli imtihanlarda Nurlar çok kıymetdar olduğu tahakkuk ettiği için müşteri aramaz. Müşteri onu aramalı ve yalvarmalı. Hem Nur onbeş sene zarfında üç-dört dehşetli imtihan meydanında muhtaç müşterilere

kendini göstermiş. Hem اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَ يُنْظَرُ لَهُ yani zarara rızasıyla ve pis zevkiyle veya inadıyla razı olana merhamet edilmez ve lâyık değildir, kaide-i esasiye ile Nurların hiç bir şübhe ve vesvese bırakmayan kuvvetli hüccetlerine karşı temerrüd edip kabul etmeyen belki aleyhinde bahanelerle çalışanlara şefkat ve merhamet edilmez. Ve onların hatırı için onlara dalkavukluk ve temelluk etmek, Nurların izzetine münafî olduğu gibi اَلرَّاضِى بِالضَّرَرِ لاَ يُنْظَرُ لَهُ düstur-u esasiyesine muhalif ve onların pek çok çirkin temerrüd ve inadlarını bir okşamak hükmüne geçtiği için onları unutmak, zihnen meşgul olmamak şimdiki vaziyetime lâzım gördüğümden; bu pek soğuk ve ihanetkârane bana karşı vaziyetlerinden müteellim olmuyorum, belki bir cihette memnun oluyorum.

Râbian: Bu zamanda avam-ı mü'minînin tam itimad etmesi ve iman hakikatlarını tereddüdsüz alması için öyle muallimler lâzım ki; değil dünya menfaatlerini belki âhiret menfaatlerini dahi ehl-i imanın menfaat-i uhreviyesine feda ederek o ders-i imanîde her cihetle şahsî faidelerini düşünmeyip yalnız ve yalnız hakikatlara rıza-i İlahî ve aşk-ı hakikat ve hizmet-i imaniyedeki şevk-i hak ve hakkaniyet için çalışsın. Tâ her muhtaç delilsiz kanaat edebilsin, bizi kandırıyor demesin. Ve hakikat pek çok kuvvetli olduğunu ve hiç bir cihette sarsılmadığını ve hiç bir şeye âlet olmadığını bilsin, tâ imanı kuvvetlensin ve o ders ayn-ı hakikattır desin ve vesvese ve şübheleri zâil olsun. İşte mezkûr hakikatlar içindir ki, mukabil bir şey vermediğim maddî ve manevî hediyeler bana dokunuyor ve kabul edemiyorum.

Hâmisen: Madem hususî vazife-i Nuriyem kardeşlerime havale edilmiş, benim şahsıma karşı ne kadar bela gelse ehemmiyeti yoktur, merak etmeyiniz. Bilakis hizmet-i imaniye itibariyle memnun oluyorum. Çünki gizli düşman münafıklar yalnız beni ihanetlerle, iftiralarla düşürmeğe, çürütmeğe, söndürmeğe gaddarane çalışmaları, şahsımdan pek çok ziyade çalışan kardeşlerime ilişmemeye bir vesile olduğu için Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 50

Mektup 50

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Yirmidokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Birinci Remzi'nin Beşinci Remz'inde İşarat-ül İ'caz'daki Lafzullah'ın hurufatının (72) (77) tevafukatına dair kanaat-ı kat'iyye ile bir işaret-i gaybiyeyi hissettik. Bu hâşiyeyi o makama yazdık. Kim biz gibi kanaat getirse, kendi nüshasındaki o makama yazar.

Hâşiye: Bu yetmişyedide bu mübarek harflerin tevafukatı otuzsekiz sene evvel te'lif edilen İşarat-ül İ'caz bu tevafukla güya işaret eder ki, müellif yetmişyedide vazife-i te'lifiyesi tam olur. Hakikaten Hüccetüzzehra son te'lifi ve yetmişyedi senesinin mahsul-ü hayatı olduğunu tasdik ederiz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 51

Mektup 51

Bu istida, lâyiha-i tashihin bir parçasıdır. Mümkünse büyük müdafaatımın âhirindeki şekvanın âhirine veyahut birinci zeylinin başında veyahut ikinci zeyl olan Onaltıncı Mektub'un başında yazılmasını Hüsrev'in tensibine havale ediyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 52

Mektup 52

Aziz, sıddık, kahraman ağabeyim!

Evvelen: Hazret-i Üstadımız şöyle buyurdular: Diyanet Riyaseti'ne gönderilmek üzere hazırlanan Nur takımı, Emirdağı'ndan Isparta'ya iade edilmiş. Bu takım bir yere verilmemişse muhafaza edilsin, belki bir zaman lâzım olacak. Ben tashih edeceğim.

Sâniyen: İkinci Zeyl'i aldık. Üstadımız çok sevindiler. Rahatsızlığına bir ilâç gibi şifa verdi.

Zübeyr

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 53

Mektup 53

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık, kahraman ağabeyim!

Evvelen: İstifsar-ı hatırla arz-ı hürmetler eder, ellerinizden öperim.

Saniyen: Ankara işini Çalışkanlar görecek. Benim gitmeme lüzum kalmadı.

Sâlisen: Hazret-i Üstadımız tashihatta ilâve buyurdukları hâşiye ve nükteler ve müdafaattaki bir-iki sehvi havi bir pusulayı takdim ediyorum. Hazret-i Üstadımız dün Emirdağı'na teşrif buyurdular. Bendeniz mahkeme gününü burada bekliyeceğim. Az da olsa bu ayrılık çok acı geldi. Mübarek odasına çıkamıyorum. Ancak namazı orada teessür ve yeis içinde kılıyorum. Emniyete haberleri olsun kabilinden gideceğini söylediğim zaman şöyle dediler: "Hoca Efendi'nin hiç bir şeyine müdahaleye kanunen hakkımız yoktur. Türkiye'de 63 vilayet var. Arzu ettiği vilayete ve kazaya gider."

Kahraman ağabeyim. Dua ve himmetinizi yalvarırım. Bu kadar aceleyle yazabildim. El ve ayaklarınızdan öperim. 3.12.1949

Çok kusurlu biçare

Zübeyr

Mahkeme bu ayın ondördünde:

14/12/1949 günü

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 54

Mektup 54

Üstadımızın tashihatta ilâve ettiği nükteler:

Evvelen: Yirmidokuzuncu Mektub'un İkinci Makamı'nın en baş sahifesindeki sual ve cevabdan sonra şu nükte yazılacak:

Bu risalenin sebeb-i te'lifi; Kur'anın tercümesini Kur'an yerinde câmilerde okutmak olan dehşetli sû'-i kasdına karşı bir nevi mukabeledir. Ziyade tafsilat ve lüzumsuz bahisler girmiş. Fakat o mücahidane ve heyecanlı mukabelede kıymetdar bir gaybî anahtarı hissedip meczubane arattırmak içinde lüzumsuz tafsilât ve zaîf ve pek ince emareler dahi girmiş. Kalbime geldi ki: "Yirmidokuzuncu Mektub'un gayet ehemmiyetli ve lüzumlu ve parlak ve îcazlı olan Birinci Makamı, bu İkinci'nin bütün kusuratını ve israfatını afvettirir." Ben de kemal-i sürurla şükrettim, o kusurlarımı unuttum.

Sâniyen: Yirmidokuzuncu Mektub'un İkinci Makamı'nın Sekizinci Kısmı'nın Üçüncü Remz'in Birinci Kısmındaki Dördüncü Letafetinde bir sahife kadar sonra, tevafuk sırrıyla şahid gösterilen onyedi sureden ondördüncü suredeki 359 tarihinin üzerine hâşiye konulacak. Hâşiyesine şu nükte yazılacak:

Hâşiye: (359 (اِذَا السّمَاءُ انْفَطَرَتْ hurufuyla, beşerin başına semadan atom bombasının inmesine ve kalbine anarşi mikrobu girmesine remzeder.

Sâlisen: Yirmidokuzuncu Mektub'un İkinci Makamı'nın Sekizinci Kısmı'nın Üçüncü Remzi'nin İkinci Kısmındaki "Mühim bir ihtar"dan bir sahife kadar sonra "351 adedi bu sene-i Arabiyeyi gösterdiğinden otuzbir defa (Haşiye)" cümlesindeki "otuzbir defa" kelimelerinin üzerine ve hâşiyesine şu nükte yazılacak:

“Bu işarete otuz bin defa bârekâllah. Çünki İkinci Harb-i Umumî beşerin şükürsüzlük ve küfran-ı nimetten çıktı.”

Hâmisen: Yirmidokuzuncu Mektub’un İkinci Makamı’nda Sekizinci Kısım’da Birinci Remz’in Beşinci Remz’indeki Hâtime’ye bir hâşiye yapılacak ve şu nükte yazılacak:

“Ehemmiyetli yetmişler, yetmişyedi senedeki Said’in yaşını gösterdiği gibi, Nur te’lifi o tarihte tamam olur diye remzeder.”

(Müdafaat’taki cüz’î sehivler)

Birincisi: Müdafaatın altmışdördüncü sahifesinde on ve onbirinci satırlarında “cazibe-i umumiye” kelimelerinden sonra “yi” harfi ve “muhafaza” kelimesi sehven girmiş, kaldırılsın.

İkincisi: Seksenaltıncı sahifede onuncu satırın âhirine yakın “demesi” kelimesi kaldırılacak.

Bin bârekâllah Hüsrev’e ki, koca müdafaatta üç-dört sehivden başka yok.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 55

Mektup 55

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Evvelen: Sekizinci Lem'anın Keramet-i Gavsiyesinin tetimmesi (فَيَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ) bahsinde (نَظْمِى) kelimesinin makam-ı ebcedîsi 1000 olup, "Risalet-ün Nur" makam-ı ebcedîsi iki farkla bindir, diye tashih edilsin. (رسائل كتاب النور بها) cümlesi yerinde (رسالة النور) yazılsın.

Sâniyen: Mu'cizat-ı Kur'aniyenin Beşinci Zeylinde Kenz-ül Arş'ın birinci nükte-i Kur'aniyesi sahifesinde iki nun yerinde iki mim girmiş. İki sehiv olmuş. Birisi "vav" yirmi bin olarak hem "yâ"nın hem "mim"in; sahihi hem "lâ"nın iken, hem "lâm"ın yazılmış, sehiv olmuş.

İkincisi: "Yâ" yirmibin dokuzyüz ve bir cihette ondokuz bin olmakla; sahihi hem "lâ"nın iken sehven hem "lâm"ın yazılmış.

Sâlisen: Âtıf'ın güzel tab'ettiği Hülâsat-ül Hülâsa'nın sahifesinde sahihi (تزاحمت خواتيم وحدته على كل مكتوبٍ حتى مصنوعاته) iken (مكتوب) yerinde (مكتوم) yazılmış. Mâşâallah hem Delâil-i Nuriye hem Hülâsat-ül Hülâsa çok şirin ve parlak basılmış.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 56

Mektup 56

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

İnşâallah mahkememizin te'hiri hayırdır. (اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ) Siz merak etmeyiniz. Ben az merak ederken kalbe ihtar edildi ki: "Şimdilik te'hirde iki maslahat var:

Birincisi: Denizli gibi Afyon'un dahi Nurlardan ister istemez resmî ve gayr-ı resmî olan muhtaçların istifadeleridir. Bu te'hir ise, mes'ele-i Nuriyeyi i'zam ve nazar-ı dikkati celbe bir ilânat olup, ehemmiyetini gösterir. Müştaklar onu aramağa başlar.

İkincisi: Bu sıralarda birden serbestiyet verilse idi, herhalde resmen Nurlardan bahsetmekten men'edilen gazete ve mecmua cerideleri neşriyatlarıyla hem Nurların hem şakirdlerinin yüzlerini dünyaya ve cereyanlara çevirmek ve dindar cereyanlar onların manevî kuvvetinden istifadeye çalışmak ve bir nevi siyaset-i diniye şeklini vermek cihetiyle, Nurların hiçbir şeye ve dünyevî ve siyasî hiçbir maksada âlet olmaya hiçbir cihette müsaade etmeyen ihlası zedelenirdi. Belki de zaîf talebelerde kırılırdı. Bu zarar gelmemek hikmetiyle âdil kader-i İlahî zalimlerin bu gadirlerine müsaade etti.

Sâniyen: Herbiriniz derecesine göre birer Said, birer vâris ve vekilim olarak benim bedelime hem Nur'un hem benim işlerimi düşünmeye ve idare etmeye kuvvetli bir ihtarla tayin ve tavzif olmanızın bir hikmeti şudur:

Bu son zehirlenmek, benim vücuduma ağır bir kuvvetsizlik ve fikrime öyle bir halet vermiş ki; siz benim bedelime çalışıyorsunuz ve

düşünüyorsunuz diye teselli vermese idi, hiç dayanamıyacaktım. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükrederiz ki, bir mütekaid Said yarım ölmüş fakat binler Saidler dirildiler. Daha ihtiyaç bırakmıyorlar.

Hâşiyecik: Mükerreren o malûm masondan bildim ki; Denizli beraeti ile Nurların fevkalâde parlaması, intişarı dinsizlere dehşet vermesinden, mahkemeyi aldatıp bahanelerle Nurların serbestiyetine mani' oluyorlar. Fakat (سِرًّا تَنَوَّرَتْ) ile aksülamel oluyor. Nurların daha ziyade parlamasına ve perde altında intişarına bir vesile oluyor inşâallah.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 57

Mektup 57

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Yirmi günden beri şiddetli tesemmüm hastalığımla beraber gayet endişeli ve meraklı bir tarzda Medreset-üz Zehra'nın vaziyeti ve erkânlarının faaliyeti bir taarruza hedef olmuş veya oluyor gibi şiddetli ızdırabda idim. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun, hem Hâfız Ali hem Hâfız Mustafa hem bir Said olan bir kardeşimiz Hakîm-i Lokman gibi o manevî yaralarıma merhemler getirdi.

Sâniyen: Siz hiç merak etmeyiniz. Nurlar her tarafta hâriç ve dâhilde intişar edip parlaklığını gösteriyor, hasımlarını susturuyor. Gizli münafık düşmanlar bütün kuvvetleriyle Nurların neşrine ve parlamasına mani' olmağa çalıştıkları halde, bilakis parlamasına vesile oluyor. Şimdi de mahkemeyi te'hirleri, Nurların sırf serbestiyetine ve neşrine meydan vermemek plânıdır. Onun da ehemmiyeti yok.

Sâlisen: Emanetleri aldık.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 58

Mektup 58

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok sevgili ağabeyimiz!

Sevgili kıymetdar Üstadımız, Diyanet Riyaseti'ne gidecek takımı tashih ederken bazı yerlerini tashih ve bazı yerlerine ilâve yapmıştır. İnşâallah aynı nüshayı (Haşiye; Diyanet Riyaseti'ne gidecek nüsha gibi sizde varsa tashih edip bizim o Diyanet'e gidecek nüshamızı bize iade edersiniz.) size takdim ediyoruz. Diyanet hocalarının ilişmemeleri için, Üstadımız öyle yapmış.

1- Yirmidokuzuncu Mektub'un Üçüncü Kısmı başından nihayete kadar onbeş sahifenin başına Üstadımız şöyle yazmışlardır:

"Bu Üçüncü Kısım, uzun bir müşavere ve ziyade tafsilatlı bir mes'ele-i nakşiye ve lafziyye ve hatt-ı Kur'anî yasak olmasından gelen hiddetli ve heyecanlı ve israflı bir tedbir ve mübarek tevafuka dairdir. Herkes istifade edemediğinden iğneledim."

2- Yirmidokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı'nın başında:

"Bu Hücumat ve Zeyli ve İşarat-ı Seb'a hem mahrem hem yirmi sene evvel hakkımda eşedd-i zulme karşı te'lif edilmesinden, onları neşretmezdim. Fakat üç-dört mahkeme fevkalâde neşrettikleri için, mecmuadan çıkarmadım. Yirmi sene işkenceli cezasını çektiğimden intişarına mani' olmak manasızdır."

3- Yedinci Remz'in Üçüncü parçasının iki küçük remzinden birinci küçük remzinin başına:

"Bu kısmı herkes bilemez ve faide vermez. Okunmamak için iğneledim."

4- İşarat-ül İ'caz tefsirinin latif ve yüksek bu şübhesiz tevafukun başına:

“Bu dört-beş yaprak, çok zaman evvel bir latif mana için pek uzun bir taharri ve lüzumsuz bir sohbet-i ilmiye ve tevafukiyeye dair kaleme alınmıştı. Sonra kardeşlerim benim herşeyimi kaydettikleri gibi, bu lüzumsuz ve uzun tafsilatlı mebhası dahi İşarat-ül İ’caz tefsirinin hatırı için Yirmidokuzuncu Mektub’un içine dercetmişler. Ben de iğneledim.”

5- Yirmidokuzuncu Mektub’un Sekizinci Kısmı’nın Dördüncü Remzi’nin bir kısmı “Bir mes’ele-i ilmiye-i itikadiye-i kaderiyeyi beyan eder. Şöyle ki: Dördüncü Remiz’de zikredilen ihbar-ı gaybî iki kısımdır.” Buradan Beşinci Remiz’e kadar mükerrer yazıldığından üstadımız çizmiştir. Ve arkasına da şöyle yazmıştır:

“Kardeşlerim! Denizli beraetimizde lehimizde rapor veren ehl-i vukuf demiştiler: “Said normal olduğu zaman gayet sıhhatlı ve hakikatlı yazar. Ve normal olmadığı zaman yani meczub olduğu vakit yazıları müşevveş olur.” Ben onların bu kararlarından çok hayret ederdim. Şimdi sırrını bildim: Onlar bu remizleri ve Kur’an harflerine ait nükteleri tedkik edememesinden meczubane ve gayr-ı ilmî bir tafsilat zannetmişler. Bir cihette az hakları var. Fakat huruf-u Kur’ana hücum, o meczubane ve heyecanlı beyanı lüzumsuz görmez.”

6- Rumuzat-ı Semaniye’nin âhirinde:

“Ben bu nüshanın tashihinden tesemmüm hastalığıyla çok yoruldum. Ehl-i vukufun Nur’un Remizler kısmını cezbe halinde yazmış demelerine bir derece hak verdim. Fakat Kur’anın tercümesini Kur’an yerinde câmilerde hâfızlar okumak plânını işiten bîçare Said, bu israflı tafsilata manen mecbur olmuş.”

7- Otuzüçüncü Mektub’un başında:

“Otuzuncu Mektub, Arabî matbu İşarat-ül İ’caz tefsiridir. Otuzbirinci Mektub, otuzbir Lem’adır. Otuzikinci Mektub, Arabî Katre, Zerre, Şemme, Zühre ve Zeyilleri ve matbu’ ve kendi kendine manzum tarzını alan Lemaat Risaleleridir.”

8- Yirmidokuzuncu Mektub’un Sekizinci Kısmından Yedinci Remz’in ikinci parçası olan 10 sahife ve her cüzde Lafzullah ve Rab adedlerini gösterir. Şimdi yeniden derin tedkikat ile tashih etmeğe halim kat’iyyen müsaid olmadığından ve yanımda mukabele edilecek başka nüsha bulunmadığından tashih edemedim.

9- Yedinci Remz’in üç parçasından birinci parçasının başında:

“Bu fihriste-i huruf-u Kur’aniye, Yedinci Remz’in birinci parçasıdır. Tashihine mani’ şiddetli hastalık, hem yanımda başka nüsha olmadığıdır.”

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 59

Mektup 59

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(İstanbul'a gönderdiğimiz bir pusuladır. Bera-yı malûmat size gönderiyoruz. Mahremdir, haslara mahsus.)

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Kat'iyyen tahakkuk etti ki: Bize karşı gizli zındık düşmanlarımızın tahrikâtıyla mahkeme ve Ankara'da bazı dinsiz masonların plânıyla mahkeme bütün kuvvetiyle Risale-i Nur'un intişarına mani' olmağa çalıştıklarını ve Nurcuların da tesanüdlerini kırmak, birbirinden soğutmak; hakkımızdaki en baş proğramlarıdır. Medar-ı mes'uliyet hakikat noktasında bir şeyi bulamıyorlar. Resmen savcı demiş, makamata yazmış: "Denizli beraeti bütün bütün Risale-i Nur'u parlattı ve tevessü' ettirdi. Ona karşı susturmak veya söndürmeğe çalışmak lâzımdır. İşte bu dehşetli plânları içindir ki; iki-üç günlük işi, üç sene bahanelerle uzatıyorlar.

İşte ey hakikî Nur şakirdleri! Birinci vazifeniz, bu dinsizcesine hücuma karşı bütün kuvvetinizle Nurların perde altında neşrine ve muhafazalarına, onların maksadı aksine olarak kardeşlerinizin mabeyninizde tesanüdün takviyesine çalışmaktır. En ziyade lâzım ve ehl-i imanın imanına kuvvetli bir hizmet ve bu vatanın saadetine en ehemmiyetli bir medar-ı saadet budur.

2- İstanbul'daki Zülfikar'ı bütün tedbirinizle müsadereye meydan vermemek ve zayi' olmamak için muhafaza edip emin ellere yetiştirmektir. Çabuk cildleyiniz, hem çok ihtiyat ve tedbirle otuz-kırk tane şahsıma emin bir zâtla acele gönderiniz.

3- Bu mahkememizin te'hiri gerçi onların plânıyla aleyhimizdedir, fakat hakikatta Nur'un hiç bir şeye âlet olmadığını, hakaik-ı imaniyeden başka bir maksad bulunmadığını göstermek ve ehl-i

imanın tam itimad ve kanaatlarına vesile olmak; bu tarafgirane, garazkârane seçimler zamanında kader-i İlahî hakkımızda bu te’hire müsaade verdi.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 60

Mektup 60

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kışın son zamanı olduğu halde, soğuğun sıfırdan otuz derece aşağıya düşmesi hatırıma iki manayı gösteriyor:

Birinci mana: Risale-i Nur Külliyatı iki defa talebeleriyle beraber Ankara Ağırceza ve Temyiz Mahkemelerinde tedkikten geçtiği ve hiç bir şey bulunmadığından ittifakla beraet kazandığı ve Temyiz Mahkemesi aynı kanaatla beraet hükmünü tasdik ettiği halde, bu sefer de yine taht-ı muhakemeye alınıp keyfî uzatılması ve Mahkeme-i Temyiz'in dahi iki-üç gün zarfında karar verdiği halde, Afyon mahkemesi iki buçuk sene keyfî uzatıp sırf Nurların intişarına ve serbestiyetine mani olmak istenilmesi, elbette bu soğuk muameleye karşı kış dahi soğuk yüzünü gösterdi.

İkinci mana: Dinî mecmuadan okuduğumuza göre; imanın altı rüknünü inkâr eden, Türklüğün Yeni Âmentü'sü isimli ve bu vatan ve millete çok dehşetli bir hakaret olan bu yazının yirmi seneden beri memleketimizde yayılmasını isteyen ve eline ehemmiyetli bir memuriyet geçen bazı insafsız ve dinsizlere bakınız ki; bütün âlem-i İslâma yayılan, hususan Mekke, Medine, Mısır, Şam, Hindistan allâmelerinin takdir ve tahsinlerine mazhar olup, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın kabr-i şeriflerinin üzerine konulan ve yüzbin adamların imanlarını kurtaran Risale-i Nur Külliyatı, hususan Asâ-yı Musa, Zülfikar mecmualarının neşrine izin verilmemesi elbette kışın bu emsalsiz soğuğunun bir sebebi olmasına hiç şübhemiz kalmadı. Mükerrer vakıalar ve emarelerle Risale-i Nur bir sadaka-i makbule hükmünde belaların def'ine bir vesile olduğundan; şimdi iki günlük işi, iki buçuk sene uzatmakla Nurların gizlenmesine

çalışmakla elbette musibet ve bela fırsat buldu geldi. Kışın hiddetiyle kendini gösterdi kanaatındayız.

Emirdağ Nur talebelerinden

Sadık, İbrahim

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 61

Mektup 61

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, kıymetdar ağabeyimiz Hüsrev!

Bundan evvelki yazılan mektubların tetimmesidir: Diyanet Riyaseti şubelerine takımın birer nüsha göndermesini mümkünse eski harfle teksir edilip teksir makinesiyle yirmi-otuz adet teksir edilmek hakkındaki Üstadımızın maksadı ki, Hüsrev'i bu işde tashih bahanesiyle veya hakiki teksir ciheti ona verilip tâ makine kâğıdına yazılan, hazır olan Sözler ve Lem'alar bu vesile ile makine ile teksir edilsin ve Diyanet Riyaseti namına denilsin ki, resmen ilişilmesin. Üstadımız bu şekilde buyurdular.

Sâdık, İbrahim, Halil

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 62

Mektup 62

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok sevgili, çok aziz ağabeyimiz efendimiz!

Eğer sizler karar verseniz ki; siz kendiniz Ankara Diyanet Riyaseti ile Kur'anımızın tab'ına ve bazı müftülere Nur Risalelerini göndermek için Diyanet Riyaseti teksir etmesine dair oraya gitmek kat'î kararınızı verdi iseniz, bize çabuk acele bildiriniz. Tâ biz hem takımı, hem de makine ile çıkan her mecmualardan birer tane alıp hareketiniz gününde biz de buradan hareket edeceğiz. Hattâ niyet etmiştik ki, o takımı oraya Halil getirip siz beraber oraya götürecektiniz. Fakat nazar-ı dikkati celbetmemek için Halil'i oraya göndermekten vazgeçtik.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 63

Mektup 63

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok mübarek, çok sevgili ağabeyimiz, efendimiz!

Size üç defa Ankara Diyanet Riyasetine gitmek için mektub gönderdik. Fakat bu Eflani'den Sungur ve arkadaşları geldiler. Sevgili üstadımız o vazifeyi Sungur'a verdi ve siz sevgili ağabeyimiz şimdilik kaldınız. Ve bilâhere Diyanet Riyaseti Kur'anı tab' edeceği zaman işaret vereceğini haber vermek üzere hâmil-i pusula Reşad Efendi'yi size gönderiyoruz. Bilâhere Diyanet'ten gelen haberi size bildiririz.

K. Halil

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 64

Mektup 64

Yirmidokuzuncu Mektub'un Sekizinci Kısmı'nın Birinci Remzi'nin Beşinci Remzinde, İşarat-ül İ'caz'daki Lafzullah'ın hurufatının (77) tevafukatına dair kanaat-ı kat'iyye ile bir işaret-i gaybiyeyi hissettik. Bu hâşiyeyi o makama yazdık:

Hâşiye: Bu yetmişyedide bu mübarek harflerin tevafukatı, otuzsekiz sene evvel te'lif edilen İşarat-ül İ'caz, bu tevafukla güya işaret eder ki; müellif yetmişyedide vazife-i te'lifiyesi tam olur. Hakikaten Hüccetüzzehra son te'lifi ve yetmişyedi senesinin mahsul-ü hayatı olduğunu tasdik ederiz.

Nur şakirdleri namına Zübeyr

Yine bu remzin hâtimesinde yazılacak hâşiye:

Hâşiye: Ehemmiyetli yetmişler, yetmişyedi senedeki Said'in yaşını gösterdiği gibi, Nur te'lifi o tarihte tamam olur diye remzeder.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 65

Mektup 65

Yirmidokuzuncu Mektub'un İkinci Makamı'nın Sekizinci Kısmın Üçüncü Remzin birinci kısmındaki Dördüncü Letafetinde bir sahife kadar sonra, tevafuk sırrıyla şahid gösterilen onyedi sureden ondördüncü suredeki "259" tarihinin üzerine bu hâşiye yazılacak:

Hâşiye: (359 (اِذَا السّمَاءُ انْفَطَرَتْ hurufuyla, beşerin başına semadan atom bombasının inmesine, kalbine anarşi mikrobu girmesine remzeder.

Yirmidokuzuncu Mektub'un İkinci Makamı'nın Sekizinci Kısmı'nın Üçüncü Remzi'nin ikinci kısmındaki "Mühim bir ihtar"dan bir sahife kadar sonra gelen "351 adedi, bu sene-i Arabiyeyi gösterdiğinden otuzbir defa" cümlesindeki "otuzbir defa" kelimelerini üzerine bu gelecek hâşiye yazılacak:

Hâşiye: Bu işarete otuz bin defa bârekâllah. Çünki İkinci Harb-i Umumî, beşerin şükürsüzlük ve küfran-ı nimetten çıktı.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 66

Mektup 66

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok muhterem, çok kıymetli ağabeyimiz Hüsrev Efendi!

Sevgili Üstadımız diyor ki: Birinci Zeyl, yüz mâşâallah istediğimiz tarzda gayet güzel, yanlışları pek az bir surette çıkması, Hüsrev'in hârika kaleminin bir kerameti daha göstermiş. Ben bu dakikada yüzotuzuncu sahifeye kadar baktım, zararlı yanlışlar göremedim. **(Haşiye)** Demek Medreset-üz Zehra'nın erkânı hiç bir cihette bana daha ihtiyaç bırakmıyor ki, çok parçaları münasib bir tarzda birleştirmişler. Eğer sonra bazı ehemmiyetli yanlışı görsem, küçük bir hata-savab cedveli göndereceğim. Fakat bu nüshayı göndermiyeceğim, bende kalsın. Gönderen hediye-i Nuriyeye karşı bin bârekâllah derim, şiddetli bir hastalığıma bir tiryak hükmüne geçti, diyor.

K. Mehmed

Haşiye: Yalnız 73. sahifenin sekizinci satırında "aktablar"ın yerinde, "ehl-i tahkik" yazılsın; tâ mübalağa zannedilmesin.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 67

Mektup 67

(Sebilürreşad'ın 26. sayısının kapağından)
İmtisal-i cehd-i fillah olubdur niyyetim
Din-i İslâm'ın mücerred gayretidir gayretim
Fazl-ı Hak, himmet-i cünd-ü ricalullah ile
Ehl-i küfr serteser kahreylemektedir niyyetim
Enbiya ü evliyaya istinadım var benim
Lütf-ü Hak'dandır hemen ümid-i feth-i nusretim
Mal can ile n'ola olsam cihanda içtihad
Hamden lillah var gazâya sad hezar rağbetim
Ol Muhammed mu'cizat-ı Ahmed-i Muhtar ile
Umarım galib ola a'da-yı dine devletim.
Fatih Sultan Mehmed

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 68

Mektup 68

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Mahkememizin yine kırk gün te'hir etmesinde üç faide var. Mûcib-i merak değil, mûcib-i teşekkürdür.

Birincisi: Maddeten ve manen hissedildi ki, Afyon Adliyesi de Denizli gibi Nurlardan istifadeye perde altında başlamasıdır.

İkincisi: Risale-i Nur'un hârika kuvvetini mahkeme anlamış ki, böyle bahanelerle iki günlük işi kırk güne atıyor ki; Adliye Vekili ve Başvekil Meclis-i Meb'usanda Nur'un faaliyetine karşı gelemiyoruz demeleri ve Afyon Adliyesi de aynı hârika kuvveti bilmiş ki, serbestiyetine mani' olmak için böyle te'hir etmiş ve ediyor.

Üçüncüsü: Bu te'hir gösteriyor ki; üç senede hakikî olarak medar-ı mes'uliyet bir şey bulamıyorlar. Yoksa habbeyi kubbe yaptıkları halde, böyle nazik zamanlarda çok medar-ı mes'uliyet bahaneler gösterecektiler. Risale-i Nur tam galebe etmiş.

Sâniyen: Nur'un hizmetinde çok ehemmiyetli vazifeleri gören Şamlı Hâfız Tevfik ve Safranbolu'lu Mustafa Osman'ın mektubları beni cidden ağlattırdı. Ben Barla'yı ve Tevfik gibi kardeşlerimi unutamıyorum. Hayalen çok vakitlerde kendimi orada tahayyül ediyorum. Âhir hayatımı da o mübarek yerde geçirmek isterdim ve bazı vakitte Senirkent'te oturmak arzu ederdim. Fakat şimdilik ihtiyar elimde değil. Isparta ve civarı benim için taşı toprağı ile mübarektir. Isparta'nın Medreset-üz Zehra'sı ise, umum Anadolu Üniversitesi ve âlem-i İslâm'ın dârülfununu olacağını kuvvetle ümid ediyoruz. Onun için ben kabrimi o havalide istiyorum.

Mustafa Osman'ın Bitlis'li Abdürrezzak ve Van'lı Çaycı Emin ile muhaberesi ve Nur'dan hediyesi, beni çok memnun eylemiş, zâten Mustafa Osman da Safranbolu Isparta'sında bir Hüsrev olduğunu biliyorum.

Sâlisen: Eski hizmetkârım nükteci nakkaş küçük Mehmed'in şoförle gönderdiği mektubu beni çok memnun etti. Mâşâallah eski zamanda gördüğüm nükteci Mehmed'i bu mektub vasıtasıyla eski gördüğüm gibi cidden ferahlandım. Onun hayatta ve ne halde olduğunu bilemiyordum. Fakat şimdi kırk gün sonra yine mahkeme burada olduğu için tâ bayrama kadar burada kalmak lüzum var.

Râbian: Kardeşimiz Âtıf'ın Pakistan gibi yeni İslâm devletlerine Delâil ve Hülâsat-ül Hülâsa'yı göndermek ve başında Arabî bir fıkra da benim bulunmak niyetini Hüsrev'e yazıyor. Evet Âtıf'ın bu fikriyle bunları büyük Nur mecmualarıyla beraber Medreset-üz Zehra'nın erkânı münasib gördüğü tarzda göndermeleri münasibdir. Erkânlar benim bedelime Arabî fıkrayı yazarlar.

Hâmisen: Hakikî fedakâr Zübeyr, en lüzumlu ve hizmete şiddet-i ihtiyacım zamanında buraya imdadıma geldi. Yoksa Isparta'dan o sistemde birisini isteyecektim. Çünki Halil askere gitmek üzeredir.

Umum kardeşlerime ve hemşirelerime selâm ve dua.

Kardeşiniz

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 69

Mektup 69

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelen: Leyle-i Kadrinizi ruh u canımızla tebrik ve Ramazanın her bir gecesinin Nur şakirdlerinin hakkında birer Leyle-i Kadir kadar bir Leyle-i Beraet hükmünde olmasını rahmet-i İlahiyeden niyaz ediyoruz.

Sâniyen: Ramazanın aşr-i âhirinde en ziyade dünyayı unutmağa ihtiyacım varken, Risale-i Nur'a ehemmiyetsiz bir taarruz yapıldı ki; buradaki kardeşlerimizin Sebilürreşad'a bera-yı malûmat yazdıkları ve size bera-yı malûmat leffen gönderdiğimiz mektubdaki hâdise beni bir-iki gün ziyade sarstı. Fakat inayet-i İlahiye ile inşâallah bu hâdise yeni hükûmeti eski hükûmetin rağmına olarak Risale-i Nur lehinde vaziyet almağa sebebiyet verecek diye teselli oldum.

Sâlisen: İnebolu talebeleri namına büyük ruhlu küçük İbrahim'in mektubuyla Abdurrahman Salahaddin'in merhum Molla Mehmed kardeşimin vefatı münasebetiyle yazdıkları mektubları bu küçük hâdisenin teessüratını izale ettikleri için Allah razı olsun dedim. Benim kardeşim onların kardeşi de olduğu için, ben de onları ta'ziye ederim. Benim tarafımdan onlara bildirirsiniz. Ve Akşehir'de Nur'un on talebesinin imzasıyla benim Akşehir'de bir mikdar kalmam arzusuyla yazdıkları samimane mektublarına çok teşekkürle beraber, şimdilik kendim onlara cevab veremiyorum, kader kısmete bırakıyorum.

Umum hemşire ve kardeşlerine dua eden ve dualarını isteyen

Kardeşiniz

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 70

Mektup 70

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Mübarek ağabeyimiz Hüsrev!

Evvelen: Üstad bayramınızı tebrik ediyor.

Sâniyen: İnşâallah yeni çıkaracağınız Sözler mecmuasının fiyatı olarak Üstadımız kendine ait 100 lira, kardeşimiz Şükrü Efendi ile gönderdim. Şükrü Efendi benim de vekilim olarak bayramınızı tebrik edecek diyor. Biz de büyük ağabeyimiz Hüsrev'le Medreset-üz Zehra erkânlarının ellerinden öper, bayramlarını tebrik ederiz.

Ziya, Zübeyr, Sungur, Ceylan

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 71

Mektup 71

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Kahraman Ağabeyim!

Şu pusulayı çok acele yazıyorum ki, Halil'e yetiştiremedim diye onun için kusura bakmazsınız. Üniversitenin meb'uslara hitaben yazdığı beyanname İstanbul'a gönderilen 200 aded Tarihçe-i Hayatların başına geçecek. Ayrıca Üniversitenin meb'uslara yazdığı beyanname, Sungur'un müdafaası ve Mustafa Osman'ın istidası bir arada müstakil olarak teksir edilecek. Bu üçü Tarihçe-i Hayatların âhirine ilâve edilmeyecek. Hem Hazret-i Üstadımızın emriyle şimdilik meb'uslara Tarihçe-i Hayat'ın gönderilmesi te'hir edilmiştir.

Sâniyen: Yukarıdaki Tarihçe-i Hayatlara ait malûmatı, Hazret-i Üstad'dan sorarak yazdık. O da teyid etti.

Bîçare Kardeşiniz

Yusuf Ziya

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 72

Mektup 72

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

(İstanbul’a gönderilen mektubun suretidir.)

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Mektubunuzda isimleri bulunan has kardeşlerimizin İstanbul’a gelmekliğim hakkında tedbirlerine minnetdarım ve onlardan ziyade kendim oraya gelmeyi ruh u canımla arzu ediyorum. Ve çok zaman o mübarek yerlerde geçirdiğim eski hayatlarımı sinemavari görmek bu âhir-i ömre büyük bir iştiyakım var. Fakat görüyorum ki, ihtiyar arzularımdan ziyade gaybî bir irade ve inayetkâr bir sevkiyat benim ihtiyar arzumu susturuyor. Ben de Risale-i Nur’a birer faide, birer maslahat gördüğümden her zahmete sabır ve tahammüle karar veriyorum. Şimdilik daha Afyon’dan kitablarımızı ve Kur’anımızı almadığımdan buradan çok sıkıldığım halde, başka yere gidemiyorum. Belki inşâallah bir zaman arzu ettiğiniz tarzda hayatım kalmış ise oraya gelirim.

Sâniyen: Başta mektubunuzda isimleri bulunan bütün hakikî dostlarımıza çok selâm edip onların dualarını rica ediyorum. Şahsıma karşı şu son sû’-i kasd şiddetle beni rahatsız ediyor. İnşâallah dualarınızla Şâfî-i Hakikî şifa ihsan eder. Benim İstanbul’da kalbimle alâkadar çok yerler var. O zamanlar oralarda ciddî dostlarım vardı. Hayatta olanlara çok selâm ve dua ediyorum ve dualarını isterim.

Sâlisen: Dine ve hakaik-ı imaniyeye neşriyatıyla hizmet eden Eşref Edib gibi dinî mecmualar sahibi Yirminci Lem’a-i İhlas’ı hem neşretmek, hem mâbeynlerinde hakikî bir düsturu rehber yapmak ve

beraber dikkatle okumak bu zamanda iktiza ediyor ve hizmet-i imaniye onu emrediyor. Şayet Lem'a-i İhlas'ta bazı cümleleri beğenmezlerse orada Nur talebeleri tayyedebilirsiniz. Din ve iman için neşriyat yapanlar, bu ağır şerait altında bir neferin bir saat nöbeti bir sene ibadet gibi, sırr-ı ihlas şartıyla bir büyük fazilet ve yüksek bir hizmet-i imaniye ve derecat-ı uhreviye kazanırlar.

Râbian: Otuzbeş senedir ki, siyaseti bırakmıştım ve Nurculara da bırakınız diyordum. Sebebi, siyaset ihlası kırar. Fakat şimdi hissettim ki; bazı münafıklar dindarları perde yapıp dini siyasete âlet, sonra da siyaseti dinsizliğe âlet etmeğe çalıştıklarından safdil dindarların hatırı için bir-iki defa siyasete baktım. Gördüm ki: Bizi bu üç-dört mahkemede dini siyasete âlet ediyor diye bizi itham edenler, kendileri dessasane dini tezyif etmek için dinsizlik düsturlarını kanuna bağlamak gibi, dünyada hiç bir şeddad, hiç bir zalim yapmadığı bir dehşet gördüm. Şiddetli bir me'yusiyetim içinde Hürriyet başında bizimle yani İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) cem'iyetiyle İttihadcıların bir kısmındaki gizli farmasonlara muarız ve manen bizimle yani İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) ile müttefik olan Ahrar Fırkası yine otuzbeş sene sonra dirildi, yine uyandı. Birden şeair-i İslâmiyenin başında olan ezan-ı Muhammedî'yi (A.S.M.) farmasonların zincirlerini kırıp ilân etmesiyle siyasetten kat'-ı alâka eden eskide İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) şimdi Nurcular namını alan ve İttihad-ı İslâm içinde bulunan kardeşlerimiz yanlış basmamak için bazı şeyleri söylemek isterdim. Fakat Risale-i Nur benim bedelime konuşuyor ve Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir nâşiri Eşref Edib Bey, seksenikinci nüshasında söylemek istediği "Kızıl taassub" hakkında aynen söylemiş. Allah razı olsun dedim, yine yüzümü çevirdim.

Hâşiye: Maatteessüf bir halimi beyan edeceğim: Pek çok iştiyakla o merkez-i mübarekte hâlis dostlarımla konuşmak, sohbet etmek çok ziyade ihtiyacım olduğu halde, bu yirmibeş sene işkenceli tecrid-i mutlak ve benimle ihlasa zararlı olan siyasete hiç bir cihetle karışmamak için inziva-i mutlakta kendimi alıştırdığımdan gayet müştak olduğum bir kardeşimi yirmi dakikadan fazla zarurette ancak tahammül edebilirim. Ben oraya gelsem, ruh u canımla sevdiğim eski

ve yeni kardeşlerimle görüşmeğe tahammülüm olmayacak. İnşâallah bu acib hal de tahavvül eder.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz
Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 73

Mektup 73

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Sözler mecmuasının hitam bulması ve müsaderedeki mecmuaların umumen geri alınması, bizler için büyük bir bayram hükmündedir. Sizin elinize geçen o mübarek mecmuaların bir kısmının fiyatı olarak elli banknotu Bahri ile gönderdiğim gibi, şimdi bugün Nur'un bir kahramanı Seyyid Sâlih'in Urfa'ya gönderdiğim kitabların fiyatı olarak verdiği 100 lirayı dahi kardeşimiz Halıcı Halil ile gönderdim.

Sâniyen: Muallim Abdurrahman haremiyle Nurlar hesabına bu havalide Nurlara büyük hizmetlerinin bir emaresi olarak onların mektubunu ve Seyyid Sâlih'in Nurlar'a temas eden birkaç mühim suallerini havi pusulayı bera-yı malûmat size gönderdim. Benim bedelime Ankara'ya giden Seyyid Sâlih'e meşveretinizi beyan edersiniz ve münasib olan cevabı verirsiniz, size havale ediyorum. Zâten Medreset-üz Zehra erkânıyla üniversitenin Nurcularına her şeyimi havale etmişim. Onlar ne yapsa razıyım.

Kardeşiniz

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 74

Mektup 74

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Veladet-i Fahr-i Âlem'in kâinatı tenvir gecesini ve onunla âlem-i İslâm'ın manevî büyük bir bayramının bir fecri hükmünde olarak sizleri bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Hacı Sami'nin size haber verdiği Mektubat teksir edilsin. Yalnız Mektubat'tan başka risalelerde teksir olunan parçalar yazılmasın. Hem Yirmidokuzuncu Mektub'un tevafukata dair kısımları hem Yirmisekizinci Mektub'un yine tevafukata dair kısmı herkese faidesi olmadığından şimdilik yazılmasın. Küçük mektublardan Onuncu Mektub, Sözler mecmuasına girdiğinden yazılmasın. Ve Onbirinci Mektub'un İkinci Mes'elesi "Barla Yaylası" ile başlayan kısım o da Sözler mecmuasına girdiği için yazılmasın. Yirminci Mektub'un başındaki sahifesi yazıldıktan sonra Birinci Makam tâ İkinci Makam'a kadar Asâ-yı Musa'ya girdiği için yazılmasın. Daha münasib gördüğünüz tarzda yaparsınız. Bazı cümleler veya fıkraları çıkarabilirsiniz veya ilâve edebilirsiniz.

Sâlisen: Bana gönderdiğiniz İnebolu'nun çıkardığı Tarihçe-i Hayat ile keza göndereceğiniz İnebolu'nun çıkartmakta olduğu Cevşen-ül Kebir fiyatlarına mukabil 100 banknot gönderiyorum.

Râbian: Samsun tarafından İnebolu gibi sadakat ve gayretle Nurlara çalışmakta bulunan kardeşlerimizin meb'uslara yazdıkları mektubuyla Küçük İbrahim'in mektubunun bera-yı malûmat suretlerini de gönderdim. Aynılarını da Ankara'ya Sungur ve arkadaşlarına gönderdik.

Hasta Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 75

Mektup 75

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Mektubat'ın tevafuka dair kısmı şimdilik yazılmasın demiştim. Bugünlerde Mektubat'a ait fihristeyi tashih ettim (ki, Onbeşinci Lem'a namını almış) baktım ki, tevafuka dair güzel noktalarını tamamıyla yazmış. Eğer büyük ruhlu Küçük Ali kardeşimizin teksir kâğıdına yazdığı Lem'alarda o fihriste tamamıyla yazılmışsa o kâfidir. Yoksa tevafuka dair yalnız Rumuzat-ı Semaniye ve tevafukata dair fihristesi yazılsın. Ben tashihten sonra size göndereceğim. Bera-yı malûmat Tarsus'taki Abdülmecid'in mektubu ile İstanbul dârülfununu Nurcularının Ankara Nurcularına yazdığı mektubu ve benim de ve Hayri ve Osman'ın da Ankara'daki Nurcu kardeşlerimize ehemmiyetsiz bir evhamdan bir kardeşimizin telaşına dair bir mektubumuz gönderildi.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 76

Mektup 76

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Evvelen: Yanınızda bulunmayan Mektubat'ı tashih ederek gönderiyorum. Mektubat'a mahsus fihristenin bir kısmı içinde var. Eğer Küçük Ali Onbeşinci Lem'ada Mektubat fihristesini yazmamış ise yazarsınız. Eğer münasib görürseniz, o yazmış ise de umum kısmı Mektubat'a ait parça Mektubat içinde tekrar yazarsınız. Ben fihristeyi Yirmialtıncı Mektub'a kadar tashih ettim.

Sâniyen: Matbu' Hizb-ül Ekber-i Nuriye'nin yirmidokuzuncu sahifesinden otuzbeşinci sahifeye kadar Arabîsinin mükemmel tercümesi müstakillen yazılmış. Hattâ ben nüshalarıma elyazısıyla o nüshaları ilâve etmişim. O Türkçe tercümesini, haber gönderdim ki yeni hurufla tab' edilen Gençlik Rehberi'nin arkasına ilâve etmek için yüz kadar eski harfle teksir edilsin. Eğer sizde münacat Türkçe tercümesi yoksa göndereceğiz. Hasan Hüseyin de canlı mektubumuzdur. Umum kardeşlerime binler selâm.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 77

Mektup 77

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Medreset-üz Zehra’nın medrese-i Nuriyesi olan Sava kahramanlarının başta Mustafa Gül’ün gayet güzel ve içinde Nur’un çok mübarek şakirdlerinin isimleri bulunan mektubu beni çok sevindirdi. O mektubda isimleri bulunan o hâlis, fedakâr kardeşlerime birer birer selâm ve dua ederim ve dualarını isterim.

Sâniyen: İnebolu kahramanı Nazif Çelebi’nin benim hesabıma size göndereceği 500 Cevşen ve 300 Hizb-i Ekber-i Nuriye’den Emirdağı’na bana 100 Cevşen, 100 Hizb-ül Ekber-i Nuriye’yi gönderiniz. Öteki kısmı benim size borçlarım hesabına siz orada müştaklara verirsiniz. Münasib gördüğünüz fiyata verirsiniz.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 78

Mektup 78

(Bu parça ilâvedir.)

Sahife	Ukde	Satır	Hata	Savab
38	22	2	لاَ يُؤَاخِذُ	لاَ يُؤْخَذُ
85	70	5	لاَ يَزُولُ	لاَ يَذِلْ
94	79	2	يَا ذَا	يَا ذالتاس الْبَاْسِ
46	30	7	صَرِيخَ مَنِ اسْتَصْرَمَهُ	صَرِيخَ مَنِ اسْتَصْرَخَهُ
112	97	6	خَطَايَا مَنْ يَغِيبُ	خَطَايَا مَنْ لاَ يَغِيبُ

Bu yanlışlar tashih edilip sonra müştaklara verilsin. Hem benim için 100 tane geldi. Kâfi gelmedi. Benim için 50 tane daha gönderiniz.

Sâniyen: İki Nurcu Ankara’ya gittiler. Hem Başvekil, hem Dâhiliye Vekili, hem Maarif Vekili lehimizdedir. Ve bize müjdeli haber geldi. Onun için beni merak etmeyiniz. Ben gelen sıkıntıdan manevî sürur duyuyorum.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 79

Mektup 79

(Bu parça, Diyanet Riyaseti'ne gönderilecek olan talebelerin müdafaalarının baş tarafına yazılacaktır.)

Muhterem Reis Ahmed Hamdi Efendi!

Bu defaki Afyon Mahkememizde Risale-i Nur'un tercümanı ve talebeleri ve Risale-i Nur hakkındaki Afyon Mahkemesi'ne gönderdiğiniz kıymetdar raporunuzla bir vazife-i zaruriyeniz olan ulûm-u diniye ehlini himaye etmeyi mükemmel yaptığınızdan hem mazlum Said, hem masum arkadaşları sizlere çok teşekkür ile beraber fevkalâde minnetdardırlar. Mes'elemiz dinî ve ilmî olmasından, her daireden hususan adliye ve zabıtadan evvel daireniz alâkadar olduğundan, hem Denizli mahkememizde hem Afyon mahkememizde en evvel dairenize müracaat edip şekvamızı siz mübarek âlimlere arzediyoruz.

Hüsrev

Münasibdir...

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 80

Mektup 80

(Bu samimi mektub, mektubatta yazılmaya lâyıktır. Said Nursî)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا دَائِمًا

Çok sevgili, çok mübarek, çok müşfik Üstadım Efendim Hazretleri!

Arz-ı ta'zimat ile el ve ayaklarınızdan, sıhhat ve âfiyetinize dua ederek öperiz efendim.

Evvelâ: Bütün kuvvetimle Risale-i Nur'un kurbanı ve en geri ve âdi bir hizmetkârı olmaklığımla iftihar ederek Rabbime şükrediyorum.

Sâniyen: Ehl-i imanın saadeti ve selâmeti için bütün hayatını Kur'anın hakikî tefsiri olan Risale-i Nur'la geçiren ve Risale-i Nur'dan âlem-i İslâm'ın istifadeleri için kendi istirahatını ve rahatını dahi feda ederek daimî yalnızlıkla geçen inziva köşelerinde ve hapishanelerde vakit geçiren Üstadımın ve Risale-i Nur'un küçük ve âdi bir fedaisi olmakla kendimi bahtiyar biliyorum.

Sâlisen: Ufacık fâni ve geçici ve aldatıcı bir hayata geniş, bâki ve daimî bir hayatı bağışlayan Risale-i Nur'a ve bu kudsî hizmette Üstadıma sadakatla bağlanan ve hayatlarını da tamamen Risale-i Nur'a bağışlayan Nur'un hâlis kahraman talebelerinin arasında liyakatsız bu âcizanenin de bulunması ve az zamanda bazı noktalarda çok istifadeler görmesi elbette Risale-i Nur'un zahirî bir

kerametidir. Böyle bir hakikatın en geri hâdimliğinde bulunmaklığım, benim için en büyük bir bahtiyarlıktır.

Râbian: Dünkü gazetede Risale-i Nur’un ehl-i siyaset için mühim parçaları olan mahrem Hücumat-üs Sitte ve Beşinci Şua için Siracünnur mecmuasının toplanması bizi çok müteessir etmiş ise de, daha ziyade onların Nurlarla meşguliyetleri ve Nurlara gösterdikleri alâkaları ve ileride inşâallah Risale-i Nur’u kendilerine rehber edecekleri ve onunla da amel edeceklerine pek kuvvetli kanaatımız geldiği için birden mesrur olduk Üstadım Efendim.

Siz sevgili Üstadımıza Afyon mektubatını tashih için takdim ediyorum. Nefsinin esiri olmuş bu fakire mübarek dualarınızı ve himmetlerinizi, el ve ayaklarınızdan öperek yalvarırım Efendim Hazretleri.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Mustafa

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 81

Mektup 81

(Hüsrev'in bir mektubudur.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَبَدًا

Çok sevgili, çok mübarek, çok aziz, çok kıymetli Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Diyanet Riyaseti'nin bu raporu Afyon müddeiumumîsinin iddianamesinden evvel olmakla beraber, bu rapor netice itibariyle bizi cezalandıracak bir mahiyette değildir. Hem sevgili Üstadımız, iddiacının Diyanet Riyaseti'nin bu raporuna istinaden yazdığı ve suç gösterdiği noktalara hem itiraznamesinde, hem cetvelde noksansız olarak cevab vermişlerdir. Bu vaziyetten hiçbir talebenizin Beşinci Şua'nın mes'elelerinde yazılan rivayetlere mevzu ve tevillerine yanlış demelerinden başka hiçbir zararımıza …… yoktur.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 82

Mektup 82

Afyon’da çıkan Kocatepe Gazetesi’nin 29 Teşrin-i Evvel 948 tarihli nüshasında:

Kendi ağzından Bediüzzaman, nam-ı diğer Said-i Kürdî’nin hayatı

Bediüzzaman hakkında kısa malûmat:

Yukarıda yan tarafta Bediüzzaman’ın müridleriyle beraber mahkemeye gidişlerini gösterir iki fotoğrafı

Aslen Van’lı olan ve şarkta büyük nüfuz sahibi bulunan Bediüzzaman, nam-ı diğer Said-i Kürdî Bakanlar Kurulu’nun kararıyla evvelâ Denizli’ye sürülmüştür. Denizli’de din propagandası yaptığı için bir yıl hapse mahkûm edilerek Isparta’ya nakledilmiştir. Isparta’da aynı suçtan iki yıl hapsedilmiş ve oradan iki yıl evvel Emirdağı İlçesi’ne sürgün olarak gelmişti. Yeni İskân Kanunu’nun çıkmasıyla Şeyh Said Emirdağı’ndan ayrılmayacağını hükûmete bildirmiştir. Bunun üzerine hükûmet Bediüzzaman’ın Emirdağı’ndaki durumu ile yakından alâkadar olmağa başlamış ve şeyhin Emirdağı’nda Nur isminde risaleler çıkararak din propagandası yaptığını tesbit ederek olayı şehrimiz C.Savcılığına bildirmiştir. Hâdiseye Savcılık el koymuş, şeyh ile müridlerini tevkif ederek Afyon Ağırceza Mahkemesine dosyayı vermiştir. Bediüzzaman’ın Afyon’a getirilmesini alâkadar eden davanın ilk tahkikatı sona ermiştir. Okuyucularımıza üç buçuk ay evvel ilk tahkikatın açılması hitamından sonra Bediüzzaman hakkında tafsilat vereceğimizi va’detmiştik. Bu nüshadan itibaren sözümüzü yerine getirmiş bulunuyoruz. Bediüzzaman’ın kendi ağzından hikâye edilen hayatında rejim aleyhinde dinî propaganda mahiyetinde gördüğümüz cümleler tamamen çıkartılmıştır. Şeyhin hayatını yazmakla hiçbir gizli emelimiz bulunduğunu belirtmeyi yerinde buluruz.

Mesleğimiz îcabı efkâr-ı umumiyenin alâkasını çeken hâdiseleri ve hâdiselerin muvakkat kahramanlarının hüviyetlerini bildirmek meslekî vazifemiz çerçevesi içindedir. Bediüzzaman'ın insanlık üstünde bir kudret olduğu hakkındaki dedikoduyu ref'eden, onun da bizim gibi bir alel'âde insan olduğunu isbat eden bu yazı serisi, bir bakımdan faideli olduğu kanaatındayız.

Kendi ağzından Bediüzzaman'ın hayatı

Şimdi sözü Bediüzzaman'a bırakalım:

Hürriyet ilânını, Birinci Harb-i Umumî'yi, mütareke senelerini, millî hükûmetin ilk teşekkülünü ve cumhuriyet zamanını birden derk eden hükûmet ricali beni pek iyi tanırlar. Bununla beraber müsaadenizle hayatıma bir sinema şeridi gibi, sizinle göz gezdirelim.

(Arkası devam edecek)

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 83

Mektup 83

(Kahraman Zübeyr'in Kocatepe Gazetesi'ne verdiği cevaptır.)

Bediüzzaman Said-ün Nursî gibi realizmin yüksek bir feylesofu olan bir dâhî hakkında vereceğiniz bir malûmattan memnun kalmış, sevinmiştik. Bu husustaki merak ve tecessüsle takib edeceğimiz yazılarınızı sabırsızlıkla bekliyorduk. 29 Teşrin-i Evvel 948 tarihli nüshanızda ilk yazınızı okuyunca müteessir olmakla beraber, bu ehemmiyetli âlemşümul hâdisenin içyüzüne vâkıf olmadan sathî bir malûmat eseri olan yazılarınızı sütunlarınızda neşrettiğinize hayret ettik. Zira biz gazeteyi realiteyi tahrif veya tahvil etmeden motomot (aynen) efkâr-ı umumiyeye arzeden bir neşir vasıtası olarak biliyoruz ve böyledir. Şimdi yazılarınızdaki yanlışları sırasıyla takdim ediyoruz:

1- Said-ün Nursî'nin şöhreti "Bedi'zaman" değildir, "Bediüzzaman"dır.

2- Bediüzzaman Denizli'ye nefyedilmemiştir. Orada sadece beraetle neticelenen muhakemesi yapılmıştır.

3- Bediüzzaman Denizli ve Isparta'da mahkûm edilmemiştir. Bilakis masumiyeti güneş gibi aşikâr olarak beraet ettirilmiştir.

4- Şeyh diye, tarîkat tesis eden ve tarîkat dersi verene denir. Bediüzzaman'ın tarîkatla ilgisi olmadığı mahkemelerde isbat edilmiştir. Bu itibarla Bediüzzaman şeyh değildir. Onun eserleri vardır. Cem'iyeti eserleriyle irşad etmiş ve etmektedir. Eser veren bir kimseye de müellif denir. O hârika eserleriyle dâhî bir müellif olarak büyük bir şöhret ve değere mazhar olmuştur.

5- Mürid tabiri de, şeyhle talebesi mabeynindeki bir ıstılahtır. Bediüzzaman'la mahkemeye verilen temiz nasiyeli şahsiyetler mürid değildir. Bediüzzaman'ı dâhî bir feylesof ve üstad bilip, eserlerini

iştiyakla okuyan ve yazan ve kendilerini böylelikle eserlerinden ilm ü irfan elde ettikleri hocalarının talebeleri addeden kimselerdir.

6- Rejim aleyhinde ve dinî propaganda mahiyetinde gördüğümüz cümleler, üç mahkemenin gayet geniş ve dakik tahkikat ve taharriyatı Bediüzzaman'ın yazılarında rejim aleyhinde bir tek cümle tesbit edemediği halde; sizin bu körükörüne yaptığınız taklid efkâr-ı umumiye indinde gazeteniz hakkında menfî bir kanaat uyandırmış ve gazetecilik şeref ve haysiyetiyle kabil-i te'lif olmayan vukufsuzluğunuzu şiddetle reddetmiştir. Bediüzzaman propagandacı değildir. O, hârika eserleriyle materyalizm bataklıklarında halâskârlık vazifesini yapmış, eserlerini bulup okuyabilen millet ve gençliğimizin ahlâk ve vazife bağlarını takviye etmiştir. Bu hilaf kabul etmez hakikatı, yüzlerce eseri teyid etmektedir.

7- Yüzlerce eserleriyle bu vatan ve millete senelerdir mürşidlik eden, materyalizm ve rasyonalizm gibi komünistlerin iki dehşetli silâhı olan felsefenin hakikatla hiç alâkası olmadığı, tamamen bâtıl ve muhal olduğunu isbat edip felsefe âleminde yeni bir çığır açmasıyla komünistlikle zehirlenmek tehlikesine maruz kalan kahraman Türk gençliğini kızıl ejderin yaralayıcı vahşeti ve korkunç pençesine düşmekten kurtaran bir mütefekkir, bir dâhî ve realizm feylesofuna alel'âde bir insan nazarıyla bakmanın bir cinayet olduğunu her halde siz de takdir edersiniz. Said-ün Nursî'deki bahr-ı umman halindeki bir ilim ve hârika bir şahsiyetin mevcudiyetini, dâhiyane te'lif ettiği eserlerini dikkat ve iştiyakla tetebbu' eden allâmeler tasdik ederek, ona Bediüzzaman şöhretini vermişlerdir. O dâhî hiçbir menfaat gözetmeden yalnız ve yalnız bu mübarek vatan ve kahraman Türk milleti ve eşsiz Türk gençliğini komünistlik ve masonluktan muhafaza etmek için hiç görülmeyen bir feragat-ı nefisle, komünist ve masonların taarruz ve tazyiklerine karşı göğüs gererek, yılmadan çekilmeden, yorulup yıpranmadan çalışmıştır. Gayet şümullü ve ehemmiyetli davasının tahakkukunda da daima muvaffak, muzaffer olmuştur. İstanbul, Ankara Üniversitesi gibi en yüksek bir ilm ü irfan ocağı muhitinde Yirminci Asrın tek realizm feylesofu diye takdir ve tahsin ile tanıtılan dâhî bir büyüğümüz herhangi bir insan seviyesinde görülemediği gibi; bugün en yüksek bir ilim adamı ile bile mukayesesi kabil değildir. Çünki Mısır'daki Câmi'-ül Ezher gibi büyük bir İslâm üniversitesindeki allâmeler dahi,

onun eseri karşısında hayranlık ve takdirkârlıklarını izhar ederek onun manevî büyüklüğü karşısında gıyaben ta'zimkâr vaziyet takınmışlardır. Bediüzzaman'ı tanıyan ehl-i ilim şu kanaata sahib olmuşlardır: Bediüzzaman'ın cevablandıramayacağı bir sual yoktur. Bediüzzaman'ın ikna' edemiyeceği bir allâme tahmin ve tasavvur edemiyoruz.

8- "Birden terk eden" cümlesindeki "terk" değil, "derk"tir. Yazılarınızdaki yanlışları çok kısa olarak izah ettik. Yoksa o değişiklikleri gazeteniz sahifesiyle yirmi sahifelik bir yazı ile açıklamak lâzım geliyor. Bu münasebetle bir memleketin mühim bir elemanı olmanız hasebiyle sizin ile şu kadarcık konuşabileceğiz. Şöyle ki: Türk Milleti cihanşümul bir çok dâhîler yetiştirmiştir. Memleketimizi kırk senedir satmak kasdıyla çabalayan mukaddesat düşmanı ve vatan haini olan mason ve komünistler, o dâhîleri neslimize tanıtmamışlardır. Daima gizlemeğe çalışmışlardır. Aynen bunun gibi Yirminci Asır'da tek bir feylesof olan Bediüzzaman Said-ün Nursî'yi de kapatmağa çalışmışlar ve bir derece muvaffak olmuşlardır. Fakat uyanık Türk Milleti ve Türk gençliği o dâhîdeki yüksek hakikatı görmüş ve onu tanımış ve tanıtmıştır. O dâhînin cihanşümul dehasını bütün dünya ilim âlemine tanıtmakta Türk gençliği gecikmeyecektir. Zâten o yüksek hakikat şimdiye kadar kendi kendini tanıtmış ve tanıtacaktır. Binlerce nüshanın bir haftada kapışılacak olan o hârika eserlerin tab'ında intizar etmektedir.

Hakikat böyle iken, siz onun kıymetini idrak edemezseniz; böyle tahrifkâr yazılarınızla komünist ve masonlara yardım etmiş olursunuz. Bunu da sizden ümid etmiyoruz. Bilakis büyük değerlerin tanıtılmasına, vatan ve millet ve gençliğimizin ve beşeriyetin ilm ü irfana sahib olmalarında büyük yardımları yapmanızı bekliyoruz ve bu yazımızı Matbuat Kanunu mûcibince de gazetenizin aynı sütununda neşretmenizi, kanunun verdiği hakka dayanarak istiyoruz.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 84

Mektup 84

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Ben sizi merak ederim. Rahatınız nasıldır?

Sâniyen: Beni merak etmeyiniz. Ümidimizin haricinde emsalsiz bir zulüm ve garazla Risale-i Nur'a hiddet ve kanun namına kanunsuzlukla tecavüzle soğuk muamele ile Nur şakirdlerini ağlatmalarına, aynı zamanda kışın bu vakitte emsalsiz kar ve soğuk ile hiddeti ve ağlaması ve ağlatması tevafukunda tesadüfî olmadığını ve tevkifimiz ve Nur'un müsadere zamanında geçen kışın aynı hiddetine benzer tevafuk ederek zeminin zelzele ile, Nur'un bir sadaka-i makbule hükmünde olduğuna işaretini inkâr eden ve vatan namına vatanın bir medar-ı saadeti olan Nurları tezyif eden o zalim, bu vatan ve millete musibettir diye işaret eder. Fakat yazık ki, şahsına değil, masumlara dokunur. Büyük hatalar Mahkeme-i Kübra'ya bırakılmasından, öyleler muvakkaten ceza görmüyorlar.

Said Nursî

(Bundan evvelki mektubun tetimmesidir.)

Birincisi: "Geçici şeylerin kıymeti, ehemmiyeti yok" bir darb-ı meseldir. Hususan o geçici musibetlerin çok ve bâki manevî faideleri kazandıranı olsa, sıkıntısının hiç kıymeti yok.

İkincisi: Kâfir münafıklar, Yahudi, Nasrani şiddetle Kur'an aleyhinde oldukları halde sahabelerin alâka-i imaniyelerine ve Kur'anın kıymetine hiçbir zarar hattâ vesvese vermediği gibi; garazkârların dahi Nurlara tezyifleri hiç kıymeti olmaz.

Üçüncüsü: Sizler az zamanda pek uzun zaman, belki bir kısmınız yüz sene kadar vazife görmüşsünüz. Ve yazılarınız dahi bedelinize o vazifenizi etrafta mükemmel yapıyor. Onun için vazife-i İlahiyeye karışmayıp, kaza ve kaderine razı olmak lâzımdır.

Dördüncüsü: Bu fânilerin bize fenalıklarına karşı pek yakında kabir azabı ve intikam-ı İlahî ve Cehennem ateşi, bizim hiddet ve intikamımıza ihtiyaç bırakmıyor. Hem bu mazlumiyetimizi bilenden yüzde doksanı hem bize cidden acıyor, dualarıyla yardım ederler. Hem zalimlere hiddetle beddua edip bize muavenet ederler.

Beşincisi: Eğer biz şimdi çıksak, tam ve hazîn bir iftirak olur. Hem bizi rahat bırakmazlar.

(Daha yazacaktım. Bir hal mâni' oldu.)

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 85

Mektup 85

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Hem ihtiyat ve tesanüde dair bir ihbar-ı gaybî, hem hariçten birisinin “Bir casusun Feyzi’nin yazılarını aleyhimize çevirdiklerini” bana ihbarı, hem sobamın demiri sebebsiz üç parça olmasının, hem benim Ahmed Feyzi kardeşime şiddetli bir surette “Bu müdafaatı bırak ve yazdıklarını gizle, başka birine gösterme. Çünki siyasetvaridir. Hem Nurcuları, Risale-i Nur’u siyasete âlet ediyorlar diye mana veriyorlar.” deyip o dikkatli ve haklı kardeşimi bir derece incittiğimin ve şevkini o nevi yazılardan kırdığımın, hem bu kabinenin zamanında dehşetli ve sebebsiz bir sıkıntı çektiğimin hikmetlerini şimdi kardeşim Nazif’in bir gazeteden aldığı bir parça bu beş halin sırrını gösterdi.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 86

Mektup 86

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Tahminimce kışın bu hiddeti bize hücum için değil, belki Sebilürreşad gibi dindarların neşriyatlarına bir taarruz içindir. Siz o taarruzdan korkmayınız. Şimdiye kadar yalnız bize idi. Şimdi pek çok muarızları bulacaklar. İnşâallah bizim için bir zarar olmaz. Vakit bulamamıştım, iki defteri şimdi gördüm. Birisini tashihe başladım.

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 87

Mektup 87

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Sebilürreşad'ın bu sırada bizim lehimizde yazıları bize zararlı idi. Çünki Risale-i Nur'u dahi dinî ve siyasî bir mecmua nazarıyla bakmaya sebeb olup, kabinenin dikkatini celbedecekti. Hem bu fırtınalı sırada evrakımız Temyiz'e gitmediği hayırlıdır. Demek kabinenin dindarlar aleyhindeki şiddeti, komünistleri aldatmak veya Rus'a bir rüşvet için idi. Dünkü beyanname hangi gazete ve kimindir?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 88

Mektup 88

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Mehmed Ali dilimi anlamıyor. Ben demiştim ki, Zübeyr ile Sungur Nur'un kahramanlarıdır. Her biri yirmi-otuz yeni talebelerden ziyade ehemmiyetleri vardır. Ben bir sebebden telaş ettim. Acaba hiç sarsılmayan bu iki Abdurrahman'larım, bunlar da aldanabilir mi ki tam Ceylan gibi çalışamadılar.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 89

Mektup 89

(Bu mektub, Nazif Çelebi'lerin Afyon'a hapse geldikleri günlerde yazılmıştır. İbrahim)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Böyle sıkıntılı, hüzünlü vakitlerde ve yerlerde mümkün olduğu kadar birbirine teselli vermek ve kuvve-i maneviyesini kırmamak, belki takviye etmek ve tesanüdü kuvvetleştirmek ve keder verecek sözleri ve hâdiseleri lüzum-u kat'î olmadan söylememek, hususan bana keder verecek hiçbir şeyi dememek bizlere şimdi gayet elzemdir. Aleyhimizde olanlar istifade ediyorlar, daha ziyade sıkıntı vermeğe başlıyorlar.

Madem sizin için istirahatımı, izzetimi, haysiyetimi, hattâ lüzum olsa canımı feda ediyorum. Siz dahi binler masum kardeşlerimiz ve Nurlar için sabr u tahammüle çalışınız. Ve çirkin hallere ve sözlere bakmayıp kulak vermeyiniz. Nur dersleri yazılarındaki kedersiz zevkler size yeter. Biz vazifemizi yapıp, vazife-i İlahiyeye karışmamak ve inayet-i Rabbaniyenin imdadımıza gelmesini beklemektir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 90

Mektup 90

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Medreset-üz Zehra'nın bana gönderdiği mübarek teberrükleri, ben de size teberrük veriyorum. Ben bir parça yağı kendime aldım. Siz kendinize taksim ediniz. Yüksek mektebden hanımlar taifesinden bir nevi Abdurrahman ve bir Âsiye mahiyetinde Nurlarla çok alâkadar, hem sebatkâr Nurcu hemşiremiz Bedriye'nin mektubuna, Salahaddin (onu biliyor) münasib bir cevab yazsın.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 91

Mektup 91

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Heyet-i Vekile’nin istidamıza ayn-ı cevab suretini Ahmed Hikmet arasın. Bize gösterilen kâğıd ise, o garazkârın ifadesidir. Hem bu cevab yeni kabinenin, yoksa eskisinindir? Merak ediyorum. Zannımca eskisinindir.

Tashih bu surette olsun: “Bazı yerlerde ehl-i imanın nokta-i istinadının yıkılmağa başladığı ve bir kısım esbab ve neşriyat imanın erkânına karşı muhalif cephe alıp” ilâ âhirihi…

Siz bu musahhah tarzı çabuk Hüsrev’e bildiriniz. Belki teksir ederler ve muarızların ellerine geçer, yanlış mana verirler. Hem benim son mektubumdaki parçacığı dahi beraber Hüsrev’e gönderebilirsiniz. Hem Hüsrev münasib görmediği kelimeleri ya kaldırır, ya ta’dil eder. Ona havale ederiz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 92

Mektup 92

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Âsiye ve Râbia'ya pek çok selâm ve dua ederiz. Ben yarım saat evvel birden Âsiye namı dilime ve kalbime geldi. Ben de mükerrer kaç defa dedim: Çok Âsiye'leri Afyon bize hemşire veriyor.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 93

Mektup 93

Aziz, sıddık, halis, sebatkâr ve fedakâr kardeşlerim,

Evvelâ: (bkz. Mektup 85)

Sâniyen: Benim yazımla son ders bir defter burada bir kardeşimizde vardı. Ona diyeceğim, sana versin.

Sâlisen: Birden kalbime kuvvetli bir hatıra ile geldi ki: “Bu medresede yazılan Arabî Hülâsat-ül Hülâsa’sından ilim ve irade ve kudret-i İlahiye hakkındaki kısmı risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm hakkındaki kısım gibi bir nevi tercüme içinde muhtasar bir tarzda o çok ehemmiyetli kudsî sıfât-ı İlahiyeyi isbatına çalış ve ehl-i dalalet ve tabiatı sustur.”

İnşâallah vakit ve hal müsaade etse, birkaç gün sonra başlayacağım.

Said Nursî

(Bu gelen mektub yazıldığında Üstadımız bir gün dehşetli ateşler içinde yatağıma yıkılmış ve beş gün kalkamamış, çok ızdırablar içinde inlemiş. Kendisi ve bizce tam bir zehirle zehirlendiği kat’î tahakkuk etmiş. Hattâ ümidlerimizi kıran vasiyetlerini yapmış. Bugünlerde benim tahliye günüm olduğundan pek fecaatli durumda Üstadımı …… bırakmak mecburiyetinde kaldım. 9-2-49 Çarşamba

(Üç gün Afyon’da kaldığımda Üstadım iyiliğe yüz tutmuştu. İbrahim)

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 94

Mektup 94

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, müdakkik kardeşim Ahmed Feyzi!

İlim, irade, kudretin tercümesini sana havale edecektim. Fakat Hüsrev teksir makinesiyle kolayca ve muhtasar yazması fikri, o vazifeyi ona verdirdi. Hem tashih için buraya geldiği vakit inşâallah seninle beraber hem izah, hem ıslah, hem tekmil edeceğiz. Sen şimdi Nur'un dersiyle ve yazmak ve yazdırmasıyla meşguliyetin ve koğuşun ve kışın sıkıntısının ve nüshalar ayrı olmak için şimdi en münasib Hüsrev ve arkadaşları o vazifeyi yapsınlar. Biz onlara yardımcı olacağız.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 95

Mektup 95

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Vatan Gazetesi Üstadımıza kırk sene evvel olan 31 Mart hâdisesinde bir inkılabcı nazarıyla bakmış. Onun o hâdisedeki mahiyetine dört-beş not olarak hem matbu' tarihçe-i hayatına, hem bir haftada iki defa basılan meşhur Divan-ı Harb-i Örfî ve Said-ül Kürdî namıyla olan müdafaatına ve o zaman İstanbul'da bulunanların malûmatlarına istinaden deriz:

Birinci Nokta: O hâdise İtilafçı-İttihadcıların bir müsademesidir. İttihad-ı Muhammedî Cemaati ekseriyet-i mutlaka itibariyle karışmadı. Belki teskinine çalıştı. Hattâ Üstadımız Bâb-ı Seraskerî'de isyan eden sekiz taburu bir nutukla itaata getirdi. Yüzer zabitleri kurtardı.

İkinci Nokta: Üstadımız o vakit İstanbul'da bütün kuvvetiyle ihtilali yatıştırmağa tesirli çalıştı. Ve İttihad-ı Muhammedî (A.S.M.) yani İttihad-ı İslâm Cem'iyeti'ne dair hiç emsali vuku' bulmamış Ayasofya'da elli bin adama okuduğu nutkunu umumuna kabul ettirmiş. Ve Volkan Gazetesi'ne verdiği bir makale ile İzmit ve sair taraflarda otuz bin kişinin o makale hakkaniyetine karşı o cem'iyete dâhil oldukları ilân edildi.

Üçüncü Nokta: Divan-ı Harb-i Örfî'de pek şiddetli ve dokunaklı müdafaatı, hattâ demiş: "Eğer meşrutiyet bir şubenin istibdadından ibaretse veya hilaf-ı şeriat hareket ise, bütün dünya şahid olsun ki ben mürteciim." Hem reis Hurşid Paşa ona sordu: "Sen şeriat istemişsin?" Cevaben dedi: "Ben şeriatın bir tek mes'elesine bin ruhum olsa feda etmeğe hazırım." Hem bu şiddetle beraber beraet etmiş.

Afyon Medrese-i Yusufiye talebeleri namına

Ahmed Nazif Hüseyin Tabancalı Salahaddin Ahmed Feyzi Zübeyr Ceylan

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 96

Mektup 96

Kardeşim Nazif Bey!

Halil Hilmi Bey'e sordum. 28 Mayıs 949 günü karar verileceğini söylemiştir. Sabri Bey'e de dünkü bir mektub yazarak yaptıkları duruşmayı bildirmiş. Tanrı'dan hakkınızda hayırlısını temenni eder, selâmlarımı sunarım. Salahaddin Bey'in gözlerinden öperim.

13/5/949

Yusuf Akgün

Evvelâ: İnşâallah bu Yusuf dahi Denizli'deki beraetimize ve lehimize rapor veren ehl-i vukuftan iki Yusuf gibi Nur'un bu Üçüncü Medrese-i Yusufiye'nin şakirdlerinden sayılmış ki, bize sizin ve Sabri'nin münasebetiyle çok alâkadar ve elinden geldiği kadar yardım etmiş.

Sâniyen: Bir hiss-i kabl-el vuku' ile, avukatların Temyiz Mahkemesi'nin uzatmasına dair mektubunu görmüş gibi bir saat evvel yazdığım pusulayı nasıl buldunuz?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 97

Mektup 97

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok sıddık, çok eski, çok metin, çok sarsılmaz kardeşim Ahmed Nazif!

Sen hem Hüsrev, hem Hâfız Ali sisteminde bütün hayatınızı iman hakikatlarına, Nurlara vermişsin. Ben bugünlerde sende bir mahzunluk, bir çekinmek ve yazıda bir füturluk hissettiğimden merak ettim. Bugünlerde iki-üç pusula yazmıştım ve senin fikrini bilmek isterdim.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 98

Mektup 98

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan! Eğer münasibse Âsiye ve Râbia peynirimi salamur yapsınlar, tâ yumuşak kalsın. Hem bu tuzsuz parçayı bu şekerle beraber Âsiye'ye ver, tâ tatlı yapılsın. Yanımda Hüsrev'in hattıyla bir Meyve var idi, çabuk suretini almak için Ahmed Feyzi'ye gönderdim. O koğuşta güzel yazılar var, nöbetle yazsınlar. Ormancı güzel yazısıyla yardım etsin, her biri bir kısmını yazsın.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 99

Mektup 99

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Salahaddin kardeşim ve biraderzadem!

Sinop Hapsinde bilmediğim birisi mektubla benden para istemesi, iki-üç cihette bana ve mes'elemize zarar verdi. Sen ona de ki:

Hediye kabul etmeyen, hediye veremez. Hem yirmibeş senedir Nurs'taki kardeşine, oralarda hiç kimseye mektub yazmayan ve hükûmet ve mahkemeler onu muhabere için kimse ile görüştürmemek için sıkıştıran ve ne ile yaşıyor diye hakkında asılsız evham edilen ve emsalsiz bir tecrid-i mutlakta fakr-ı haliyle beraber azab çeken bir adama bu tarzda mektublar yazmak üç cihetle zarar verdi.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 100

Mektup 100

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bütün ruh-u canımla sizin mi’rac-ı şerifinizi tebrik ederiz. Cenab-ı Hak, Erhamürrâhimîn bu mübarek gecede ettiğiniz duaları ve ibadetleri ahsen-i kabul ile kabul eylesin ve Leyle-i Kadir gibi hakkınızda bin ay kadar hayırlı ve sevab versin. Âmîn, âmîn, âmîn. Benim bedelime hapis arkadaşlarımızı da tebrik ediniz.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 101

Mektup 101

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bir hafta te’hir Hüccetüzzehra’nın kerametidir ki, kendini resmî olarak okuttursun diye kanaatım var. Bundan müferrah oldum. Tahirî ile az konuştum. Tam işitemedim. Hüccetüzzehra’nın birkaç nüshasını buraya getirmiş gibi kulağıma geldi. Eğer getirmiş ise, herhalde bir nüshayı görmek isterim. Siz münasib ve emin bir surette elime geçiriniz. Hem Halil ve Mehmed Çalışkan tekrar Mahkeme-i Temyiz’e gittiler mi? Merak ediyorum. Siz merak etmeyiniz, اَلْخَيْرُ فِى مَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ Hüccet dahi Meyve gibi çokların imanlarını kurtarmaya vesile olur.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 102

Mektup 102

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Mahremdir. İhtiyat her vakit lâzımdır.)

Ceylan! Hakikaten Nur kahramanı çok güzel yapmış. Hem o tarz lâzım idi. Ben çok sevindim. Kararnameye mukabil, büyük müdafaatım meydana çıkması gerektir. Ve Hüccet dahi Meyve gibi, resmî bir ilmî müdafaa olur. Nurların teksirine bir nümune ve vesiledir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 103

Mektup 103

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Merak ediyorum, Onbeşinci Rica Hüccet'e girmiş mi? Ve Hüsrev ve arkadaşları münasib gördüler mi? Ve müdafaatım tamamen ve Cetvel ve Posta Gazetesi'ne Cevab dahi girmiş mi? Avukat Ahmed Hikmet burada mı? Yoksa Ankara'da mı kaldı? Ahmed Feyzi iki nüsha Meyve'yi yazdı. Hangisi benim, hangisi onun? Yoksa ikisini de benim için mi yazdı? Bin mâşâallah. Tam vazife-i Nuriyede Medreset-üz Zehra erkânlarının mesleğine girdi. Bütün müsaid vaktini Nurların tashihine ve dersine ve yazmasına ve yazdırmasına hasretmeğe başlamış.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 104

Mektup 104

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Ceylan! Senin yazı faaliyetinde bir noksan, bir tevakkuf hissediyorum. Senin gibilerin az bir sarsıntıları şimdilik beni meraklandırıyor. Sakın, sakın! Yoksa bir kederin mi var?

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 105

Mektup 105

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Ruh-u canımla bayramınızı tebrik ederim.

Sâniyen: Belki beni uzak yere gönderirler veyahut bu defaki zehir beni kabre sevkedecek. Ben de herbirinizi kendi yerimde birer Said ve Nurlara birer bekçi ve muhafız olarak vâris bırakıyorum. Bir bekçiye binler muhafız olursunuz. Hem sizler dahi benim yerimde her bir mecmua-i Nuriyeyi bir manevî Said görüp benim bedelime ondan ders almağa çalışınız. Sarsılmayınız. Fâni zahmetlerin ehemmiyeti yoktur. Bizim manevî sıhhatimize hiçbir şey mâni' olmaz. Hattâ berzahtaki merhumlar ve yirmi sene sureten görmediğim Nur kardeşlerimi her zaman görür gibi bir nevi beraberlik hissediyorum.

Sâlisen: Bu musalaha-i hasbihale karşı o adam dönmeyip inadında devam etse şimdiye kadar bilerek bilmeyerek mason ve anarşist hesabına beni emsalsiz tazib veya yanlış mana vermek ile iftiralarla Nurlara hücum ettikten sonra, doğrudan doğruya gizli zındık, mason, anarşist, mürted, komünist hesabına bir nifak perdesine bürünerek belki zahiren mutaassıb, kıskanç, bid'akâr bazı ehl-i ilim gibi müslümanlık suretini kendine takıp öyle neşriyat yapmak ihtimali var. Siz merakla değil, belki ehemmiyetsiz iftiralar ve münafıkane isnadlardır, bir garazkârane neşriyattır diye halkın bunu okumasından vazgeçirmeğe çalışınız. Hem mahkemede yaptığınız gibi, iftiralı bir ithamnameye karşı yirmi kuvvetli itiraznameye yazdığınız ve Zübeyr ve Sungur ve Ahmed Feyzi, emsalleri hiç çekinmeyerek mukabele ettiğiniz bunun eseri intişarına sebeb olmadan çürütünüz. Çünki o halde doğrudan doğruya Kur'an ve

iman ve İslâmiyete karşı zındıka ve anarşistlik davası ve mücadelesidir.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 106

Mektup 106

[Sungur Ankara'da iken Üstadımıza yazdığı mektubun suretidir.]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Çok aziz, çok mübarek, çok müşfik, çok sevgili Üstadımız Efendimiz Hazretleri,

Mübarek, makbul, kıymetli mektubunuzu Diyanet Riyaseti Başkanı Ahmed Hamdi Efendiye teslim ettik. Sevinçler içinde mübarek mecmua ve Nurları kendi hususî kütüphanesine koydu. "İnşaallah bunları kendi öz ve has kardeşlerime okumak için vereceğim ve bu suretle tedricî tedricî neşrine çalışacağız" dedi.

Çok sevgili Üstadım Efendim,

Mübarek mektubunuzdaki emirlerinizi yapacağını söyledi. "Fakat şimdi hemen birdenbire bunların neşri olmaz. Ben bu eserleri has kardeşlerime okutturup meraklılara göre ileride neşrederiz. İnşaallah tam ve parlak şekilde ileride neşrine çalışacağını" söyledi.

Aziz Üstadım Efendim! Şimdi derhal bu bîçare talebeniz Nurların neşri için elimize bir vesika vermediğinden üzüldüm. Fakat kendisi Risale-i Nur'un neşrine taraftar ve bütün kuvvetiyle çalışacağını söylediği için sevindim.

Çok sevgili Üstadım! Ahmed Hamdi Efendi siz sevgili Üstadımızı nasıldır dediler. Bu bîçare "Evrad ve manevî vazifeler cihetinde bir noksanlık yok. Fakat cihette her türlü perişanım." Perişan olmayan ve daima aziz olan siz sevgili Üstadımızın bu sözlerinizi söyleyince

gözleri yaşararak dediler: “İnşâallah o daha çok yaşayacak ve pek büyük hizmetler daha yapacak.” dediler.

Çok sevgili Üstadım Efendim! Bundan sonra bu bîçare yine görüşmek üzere oradan ayrıldım. Konya’lı ve Emirdağ’lı Mülkiye okuyan Ahmed ve Mustafa ile beraber şimdi Ankara Müftüsü olan ve siz sevgili kahraman Üstadımızla Erzincan ve İstanbul’da arkadaşlık eden ve ihtiyar olan Sadık Efendi ile görüştük. Âh sevgili Üstadımız bize, kurtarıcımız ve vesile-i saadetimiz olan sevgili Üstadımızın eski hatıralarından biraz bahsettiler. Kendisi anlatırken daima âh çekiyor, hayret ve istihsanla kâh gülüyor, kâh üzülüyor ve bize diyor ki: “Kardeşler! O zât, bize benzemez. O bir hârikadır. Hem onun bazı halleri vardır ki, o o zaman kendine sahib değildir. Kalbine ne doğarsa, o tecelliyat-ı İlahiyedir.” diye Risale-i Nur’un kudsî tercümanını bize anlatıyordu. Hattâ Ayasofya Câmiinde binlerce kişiye aziz, kahraman Molla Said’in nutkunu anlatırken hayretler içinde kaldık. “Ey mehdiler, bu kurulacak bina-yı devletin mehdileri sizsiniz. Bu bina ya bina-yı küfür, ya bina-yı iman, ya bina-yı nifak olacak… ilh.” nutkunuzu ve sonlarında “Kalbden hakaik çıplak çıkıyor. Nâmahrem olanlar dışarıya gitsinler.” diye bütün binlerce halkı hayretlere sevkeden kahramanlar kahramanının nutkunu bize söylerken, keşki o zamanki nutkunu dinleyebilse idik diye içimizden âh ettik. Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükür, mübarek kalbinizden fışkıran Risale-i Nur’u okuduk elhamdülillah. Hem Divan-ı Örfî’de mahkemedeki paşalara, aziz Üstadımızı i’damla tehdid etmelerine karşı, “Ben ecel istasyonunda ölüm şimendiferini bekleyen bir kimseyim. Ben korkmam.” diye istikbalin kahraman kurtarıcısının kahraman sözlerini, bu mübarek ihtiyar müftüden dinledik.

Duanıza muhtaç, perişan ve çok kusurlu hizmetkârınız

Sungur

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 107

Mektup 107

باسمه سبحانه

Aziz Sıddık sarsılmaz kardeşlerim!

Mecliste muhalif partilerin şiddetli tenkidleri içinde dindarlara temas eden bir kanunun kabulü ve adliye vekili o gürültülere karşı: "Mesela biz Said'in faaliyetine mani olamıyoruz" demesi iki cihetle lehimize dönecek.

Birincisi: Kemiyeten kesretli muhalifler, Nurlar'ın lüzumuna ve intişarına taraftar olmalarına bir vesile oldu.

İkincisi: Madem adliye vekili "Nurun neşrine mani' olamıyoruz" diyor. Demek mevcud kanunlar bizi mes'ul etmezler. Zaten meselemiz eski kanunla olacak.. ve Başvekilin "Belki bu yeni kanunu tatbik etmiyeceğiz" dediği ve çok gürültülere sebeb olan aynı kanunla, yeni bir mesele gibi muamele görmesi bütün bütün kanunsuzdur.

Said Nursi

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 108

Mektup 108

باسمه سبحانه

Evvela: Ruh-u canımla bayramınızı tebrik ederiz.

Saniyen: Belki beni uzak bir yere gönderirler. Veyahut bu defaki zehir beni kabre sevkedecek. Ben de herbirinizi kendi yerimde birer Said ve Nur'a birer bekçi ve muhafız olarak vâris bırakıyorum. Bir bekçiye bedel, binler muhafızlar olursunuz. Hem sizler dahi benim yerimde her bir mecmua-i Nuriyeyi birer manevi Said görüp, benim bedelime ondan ders almaya çalışınız!..

Sarsılmayın!. Fânî zahmetlerin ehemmiyeti yoktur. Bizim manevi sohbetimize hiçbir şey mani' olmaz. Hatta berzahtaki merhumlar ve yirmi sene sureten görmediğim Nur kardeşlerimi her zaman görür gibi bir nevi beraberlik hissediyorum.

Said Nursi

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 109

Mektup 109

Aziz Sıddık sarsılmaz kardeşlerim.!

Mücmel bir manevî ihtar ile bir meseleyi kısaca kalbe geldiği gibi beyan edeceğim:

Altı makamata gidip galebe eden müdafaatım cevabı gelmiş: Ve bize tecavüze çare bulamamışlar. Yalnız bir makamdan gizli bir iş'ar ile, benim fedakâr kardeşlerimi benden soğutmak ve şiddetli alâkalarını gevşetmek plânı var. Zaten çoktan beri beni ihanetler ve iftiralar ve tecridlerle bu kudsî ve uhrevî ve imanî alâkayı bozmaya çalıştılar, muvaffak olamadılar.

Şimdi Nurcuları ürkütmek ve zaif bir damar bulup nazarlarını başka tarafa çevirmeye bazı bahaneler buluyorlar. İnşaallah demir gibi metin Nurcular'ın kahramanâne sebatları ve tahammülleri ve bir mücahid-i ekber olan Nurun hakikatleri, onun elinde birer elmas kılınç bulunan şakirtlerin şahs-ı manevisinin pek harika fedakârlığı onların bu plânını da akim bırakacak...

Evet, cennet ucuz olmadığı gibi, Cehennem dahi lüzumsuz değil...

Sizlere tekrar ile beyan edilmiş: Eski zamanın kahraman mücahidlerine nisbeten, en az zahmet çeken ve ağır şerait altında ve bu zamanın şiddet-i ihtiyaç cihetiyle çok sevab kazanan, inşaallah hâlis Nurculardır... Ve boşu boşuna bad-ı heva belki zararlı giden birkaç sene ömrünü, böyle bir kudsî hizmet-i imaniye ve Kur'aniyede sarfeden ve onun ile ebedî bir ömrü kazanan Nur talebeleridir.

Ben kendi hisseme düşen bütün hücumlarına karşı pek çok zaafiyetimle beraber tahammüle karar verdim. İnşaallah kuvvetli, fedakâr, kahraman kardeşlerim benden geri kalmazlar ve kaçmazlar. Ve kaçanları da geri çevirmeye şimdiye kadar çalıştıkları gibi çalışacaklar.

Said-i Nursi

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 110

Mektup 110

Bu gelen noktalara dair hem buradaki dostlar ve avukatlar, hem Emirdağı'ndaki kardeşlerim çalışsınlar:

Birinci Nokta: Bana hapis kanunuyla muamele etsinler. Keyfî ve tahakküm! tazyiklere tahammülüm kalmadı.

İkinci Nokta: Onlara desinler ki; Said kendine hürmet, muhabbet istemiyor. Hatta talebelerini de kendini medhetmekten men'ediyor. Yalnız der: Bana eziyet ve hakaret edilmesin... Halbuki evham yüzünden beni hem mahpuslara hem kapıya hariçten gelen dostlarıma bakmaktan ve onlara merhaba işaretini vermekten men' edip yasak etmişler. Dünyada emsali bulunmayan bir tecrid içindeyim.

Üçüncü Nokta: Ta bayrama kadar mümkün olduğu kadar beni dünya ile meşgul etmemek ve ta'ciz ve eziyet vermemek pek çok ihtiyacım var.

Said Nursi

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 111

Mektup 111

باسمه سبحانه

Kardeşlerim!

Hücum edenlere karşı şimdilik bizim mabeynimizdeki uhuvvetimizde en kuvvetli kuvvetimiz tesanüd ve birbirinin kuvve-i maneviyesini takviye etmek ve müdafaatta yardım ile tenkidlerden memnun olmak, hiçbir vecihle gücenmemek ve telâş etmemek.. ve ihtiyatla beraber aleyhimizdeki işa'alara kulak vermemek, demir gibi sebat etmektir. Yoksa üç elifin yüzonbir kuvvetini, üç kuvvete tebdil etmek ile, hücum edenlerin planlarına karşı mağlubiyete sebebiyet verir.

Hatta yirmi dakika evvel yazdığım mahrem müşahede-i hayaliyede iki zat tahmin etmiştim. Şimdi başka iki ehemmiyetli kardaşımız pek ehemmiyetsiz bir tenkid yüzünden birbirlerine bir gücenmek hissettim.

Said Nursi

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 112

Mektup 112

باسمه سبحانه

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Sizin Leyle-i Mi'racınızı bütün ruh-u canımla tebrik ederim.

Saniyen: Yirmi seneden beri bir davamız ki: asayişe mümkin olduğu kadar Nur şakirtleri dokunmuyorlar. Ve bize hücum edenlerin, en başta "Emniyeti ve asayişi bozmak" davalarına bir emare ve davamızı cerhetmeye bahane olması kuvvetle muhtemel bulunan bu hapis hadisesi inayet-i ilâhiyye ile harika bir tarzda sizin sadakat ve ihlâsınızın bir kerameti olarak yüzden bire indi. Kubbe, habbe edildi. Yoksa hakkımızda habbeyi kubbe yapanlar bundan istifade edip aleyhimizdeki iftiralarını çoklara inandıracaklardı..

.....

Hamisen: Nur'un dersleri vasıtasıyla geçen musibet, yüzden bire indi. Yoksa zemin ve zamanın nezaketi cihetiyle, baruta ateş atmak hükmünde onun habbesi kubbeler olacaktı. Hatta resmi bir kısım memurlar demişler ki: "Nur'un dersini dinleyenler, hapiste vukua gelen fırtınaya karışmadılar. Eğer Nur'un dersi dinlense idi hiçbir şey olmazdı."

Siz mümkin olduğu kadar ikiliğe meydan vermeyiniz. Hapis sıkıntısına başka sıkıntı ilave olmasın. Mahpuslar dahi Nurcular gibi kardeş olsunlar, birbirinden küsmesinler.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 113

Mektup 113

باسمه سبحانه

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu medrese-i Yusufiye'nin koğuşlarının birden açılmaları, biçare mahpuslara bir bayramdır. Ve çobanların kavalı ve Mevleviler'in neyi ve dervişlerin tekkelerde def çalmaları gibi, burada düdük ve def çalınması dinleyenlere, ya Şafiî mezhebini takliden ve ehl-i tarikatın ve Mevlana Celâleddin'in fetvalarına ve Kur'an'ın neş'e ve şevk-i uhrevî veren edebiyatının, toprağı altın yerine çeviren bir nevi müsaadesine ve ehl-i kalbe mahsus, haram olmayan ayn-ı sefahet ve lehviyatta bir çeşit zevk-i manevi te'minine binaen muvakkaten dinlenebilir. İnşallah hüsn-ü niyete göre ve اِنَّمَا الاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ sırrıyla zararı olmaz. Hem istemeden kulağa kendi kendine gelen çalgı seslerinin zararı yoktur.

Fıtratımda ziyade şefkat bulunmasından, hapistekilerin sıkıntıları ve teneffüse beraber çıkmamaları beni sıkıyor, sıkıntılarıma yüz sıkıntıları ilâve ediyordu. Bu hal beni o sıkıntıdan kurtardığı için, hem kendimi hem onları tebrik ederim.

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 114

Mektup 114

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Hiç telaş ve merak etmeyiniz. Hakkımızdaki her hadisede hem perde altında, hem neticeler itibariyle, hem rahmet ve inayetin iltifatları ve tebessümleri, hem kader ve kısmetin adalet ve şefkat ve terbiyeleri var olduğu, kat'î ve mükerrer tecrübelerle tahakkuk ettiğinden, biz en acı vaziyet ve sıkıntılara karşı kemal-i sabır içinde şükretmekle mükellefiz. Ve cildleri ve derileri soyulan Cercis Aleyhisselâm gibi binler, milyonlar hakikat mücahidlerinin hakaik-i imaniyyenin kudsî hizmetinin bir numunesine mazhar olan Nur şakirtlerinin çektikleri zahmetler, o eski zatların zahmetlerine nisbeten binde bir olmaz. Ve ücret ve kazanç cihetinde inşaallah birdirler ve beraberdirler.

Saniyen: Onbir defa bana su-i kasd eden ve dört defa mahkemeleri aleyhimize sevkedip üç hapse sokan gizli düşmanlarımızın Nurlar hakkında planları akîm kaldığından, bütün desiseleriyle ehemmiyetsiz şahsıma karşı sıkıntı ve tecrid-i mutlak ve kimseyle temas etmemek ve damarıma dokundurmakla işkenceler verdirmeye çalışıyorlar. Ben de o işkencelerin altında inayetin iltifatını görüp, tahammül ederek şükür ederim.

Zannederim, her birinizden vücudça on derece zaif ve on derece ziyade sıkıntılarıma karşı tahammülüm, sizin gibi kuvvetli âlicenab

zatların küçücük ve geçici ve cüz'î sıkıntılarınızı nazarınızda hiçe indirir. Daha size teselli vermeye lüzum görmüyorum.

Salisen: Şimdi şahsımı çürütmek ve sıkmak ve ihanet etmekten sıkılmayın. Çünkü Nurlar'a ve talebelerine ilişilmediğine bir alâmettir ve tam aldandıklarına bir emaredir. Yani kıymeti, hüneri şahsımda zannedip beni sıkıyorlar, çürütmek istiyorlar. Bu aldanmalarında pek büyük bir maslahat ve Nurlar'a çok faydası var. Benim yapamadığım vazife-i şahsiyem ve hizmet-i nuriye bu suretle menfî bir tarzda yapılıyor. İnşaallah o nisbette sevab kazandırarak kusuratlarıma keffaret olur.

Rabian: Gizli münafıklar her nasılsa, bazı resmi memurları aldatıp ki; "Said ile görüşen dost ve Nurcu olur. Kimse temas etmesin!" Onları evhamlandırmışlar. Hatta hey'et-i idare ve gardiyanlar dahi benden kaçıyorlar. Ben de memnun olurum ve bu hale şükür ederim. Sizlerle sureten görüşemediğimden zararı yok. Çünkü bir hanede maddeten ve manen ve ruhen ve kalben ve vazifeten ve fikren ve muaveneten daima beraberiz, manevî görüşüyoruz, yeter...

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 115

Mektup 115

.....

Sâniyen: Eskişehir’in dehşetli musibetinden intibaha gelmeyen Eskişehir’li muannid müddeînin iftiralı desiseleriyle mürur-u zaman ve afv kanunlarını geçiren, onaltı sene evvel garazkârane ittihamnamelerini toplattırıp iki çuval kadar evrakları Eskişehir’den Afyon’a celbettirip o bahane ile Risale-i Nur’un serbestiyetine ve intişarına mani’ olmak için bir vesile yapmak garazıyla bütün bütün kanunsuz ve emsalsiz bir surette Afyon mahkemesi bu defa dahi yine otuzdokuz gün mahkemeyi te’hir ettirdi. Fakat bunların eşedd-i zulmüne mukabil inayet-i İlahiye birkaç cihette bu te’hirde Nurlar ve şakirdlerine hususan hakikat-ı ihlaslarına menfaata çevirdiğine kanaatımız var. Her ne ise, uzun söyleyecektim fakat rahatsızlık yeter dedi.

Sâlisen: Sebilürreşad’ın hakkımızda neşretmek için size leffen gönderdiğimiz makaleyi, siz münasib görseniz neşretsin. Bana o fikirle göndermiştiler. Ben de size havale ediyorum. Hem üniversitedeki küçük Saidlerin ve üniversiteyi tenvir eden ve nurlandıran Nur şakirdlerinin namına Abdülmuhsin imzasıyla gelen ve leffen size gönderilen mektubları gösteriyor ki, üniversite ileride bir Nur medresesi olacağına bir emaredir.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Said Nursî

Afyon Hapis Mektupları : Mektup 116

Mektup 116: Cemaatle namaz hakkında mühim bir mektup

باسمه سبحانه

Ey musibete, hastalığa ve hapse düşen bîçare insan!

Uzun bir ömür isterseniz ve büyük bir ticaret arzu ederseniz ve manevî büyük bir sürur ve sevinç isterseniz ve umum vaktinizi, hattâ uykuda dahi olsa, ibadette olmak isterseniz, öyle ise farz namazınızı terk etmeyiniz. İşte bu farz namaz, sizin hapiste ve hastalıktaki herbir dakika ömrünüzü bir saat kadar ibadet zamanına çevirebilir. Ve Ahiretiniz için musibette geçen dakikalar bir ibadet ve tesbih taneleri gibi olur. Farz namaz ise, tesbihi çeken ip gibi onları cem edip dağılmaktan muhafaza ediyor, Nefs-i emmarenin bir parça tembelliğinin hatırı için ruh ve kalb ve aklın zahmetini ve sıkıntısını çekmek, hapis ve hastalığı ve musibeti ikileştirir. Yani maddî musibete merakla manevî bir musibeti ilave eder. Farz namaz, ruha ve kalbe ferah vermekle bearaber nefis dahi zahir az bir zahmet içinde bir istirahat hissedebilir, işsiz ve özürsüz bir insan hapis gibi yerlerde musibetlerde herşeyden ziyade Cenab-ı Hakkın dergâhını namaz ile çalar, meded ister.

Hastaların piri, üstadı, Hazret-i Eyyüb Aleyhisselam'dır. Mahbusların pîri, üstadı dahi, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'dır. Medrese-i Yusufiye'de oturanlar namazsız kalmamalı. Hususan şuhur-u selasede ayetle seksen üç sene dört ay mânevi uzun bir ömrü kazandıran Ramazan-ı Şerif ayındaki oruç ve namaz gibi ibadet, büyük şevk ile yapılmaz mı? Hususan günahlardan bir derece kesilmiş olan hapiste; musibette ve hastalıktaki insanlar daha ziyade hürmet edip farzları eda etmek gerektir, elzemdir. Namazı vaktinde kılmanın ne derece tükenmez uhrevî bir sermaye olduğu bununla anlaşılıyor ki: herbir namaz vaktinde âlem-i İslâm denilen

muazzam camiinde yüz milyondan fazla bir cemaat-i kübra namaz kılıyor. O cemaatte her bir adam umum o cemaate hem şefaatçi, hem duacı olur. O vakit namaza iştirak etmeyen hissesini alamaz. Kaynayan mîrî ve askeri kazanına karavanasını götürmeyen tayinatını alamadığı gibi o cemaat-i kübranın manevî matbahında, kaynayan kazanından manevî erzakını alamaz. Belki vaktinde namaza iştirakle, o cemaatin ordusuna iştirak etmiş olmakla ve dualarına "âmin" demek hükmünde olan namazı vaktinde kılmakla olabilir.

İşte alem-i Ebedî olan Ahiretin nihayetsiz hayatını tükenmez böyle âb-ı hayat çeşmesi hükmünde olan üçyüz elli milyonun dualarını, ve şefaatlerini, namazı vaktinde kılmakla kazanılabilir.

Evet, her asırda üç yüz elli milyondan ziyade efradı bulunan müslümanlardan her vaktin namazında hiç olmazsa yüz milyondan fazla bir cemaat-i a'zam beraber اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ deyip *"bizleri doğru yola hidayet eyle."* Namazın akabinde, *"müminleri mağfiret eyle*" diye duâ ve niyaz ediyorlar. Bu şefaat ve bu dua bir mü'mine ahiret için tükenmez bir sermayedir. Namazı kılmakla ve bilhassa cemaate girse, o sermayeyi kazanabilir. Ebedî hayatına daimî bir varidat te'min eder.

Said Nursî

Denizli Hapis Mektupları

Denizli Hapis Mektupları

Gayr-i Münteşir

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 1

Mektup 1

(Ehemmiyetlidir)

Kardeşlerim!

Merak etmeyiniz. Ve hizmetinizi ve tesanüdünüzü gayet sıkı muhafaza etmek zarurîdir ve ihtiyat etmek lâzımdır. Hem mahkemeye, hem Ankara makamatına vermek için yeni hurufla yazdığım istidanın evvelce size gönderdiğimin tetimmesi olarak iki parça daha gönderdim. Çabuk kimse bilmesin, suretini alınız, benimkini bana gönderiniz. Eğer evvelki parçaların suretlerini almamışsanız, tekrar size göndereceğim.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 2

Mektup 2

…Bana gönderdiğiniz nüshaları güzel tashih etmişsiniz. Fakat birkaç yerde ben de kalem karıştırdım. Bu nüshamı mukabele için gönderdim. Nüshalarınızı ona göre tashih ediniz. Hiç bir cihetle Risale-i Nur ile kuvvetli ve kıymetli hizmetleri ve alâkaları gizlenmeyen ve inkâra kabil olmayan Sabri, Re'fet, Şamlı'nın kalemleri ile birer Meyve Risalesi, hiç olmazsa üçünden müşterek Meyve'yi elimde görmek arzu ediyorum.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 3

Mektup 3

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sakın sakın dikkat ediniz, birbirinizden gücenmeyiniz. Yoksa hiç faidesi olmadığı halde, bizlere büyük zarara vesile olur. Ben sizin tesanüdünüz ile dünyaya karşı iftiharımı, titizlik ile tekzib etmeyiniz. Bu hapis, sair yerlere nisbeten pek çok sıkıdır. Gayet ehemmiyetsiz şeylere, asabiyetle ehemmiyet veriyorlar. Görüyorsunuz ki; hattâ doktora, mahkemeye çıksa ve girse yeni gelmiş gibi pabucuna kadar arıyorlar. Hattâ beni de o derece sıkıyorlar ki, bir gün Eskişehir'in bir ay kadar beni incitiyorlar. Tahammüle çalışınız. İkilik içinizde düşmesin. Ben zannederim ki; Hâfız Ali koğuşunuzda benim namımla muamele ettiğinden, bir nevi nâzır ve çavuş hükmünde telakki edilmiş. Buranın pek sıkı, vesveseli ve evhamlı idare inzibatından bir tesir ve telaş var. Başta erkân-ı selâseden sadakatı metin Re'fet ve Abdülmecid'den daha ziyade bana yakın Sabri ve büyük kardeşimin namdaşı Abdullah Çavuş benim hesabıma, Risale-i Nur hatırına, şakirdlerinin selâmetine, Hâfız Ali'den gücenmesinler ve kat'iyyen bilsinler ki; böyle bir vaziyette bir namazsız memurun az tahakkümü, bir kardeşimizin on tokadından daha elîmdir. Ben her gün tecrübelerini görüyorum.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 4

Mektup 4

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri,

وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَائُهُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا âyet-i celilesi katiller hakkında pek korkunçtur. Bunu soruyorlar. İstiğfar eden kabul olunmaz mı diyorlar. Cevaben dedim:

اِنَّ اللّٰهَ لاَ يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ âyeti mûcibince kabil-i afvdır. Her iki âyet-i celilenin manalarının te'lifini ve biri diğerini nakzedip etmediğinin bildirilmesini istediler. Üstadımıza müracaata mecbur kaldım. Cevabınıza intizar ile hürmetle ellerinizden öperim efendim.

Re'fet

Birinci âyetin tefsirinde, istihlal ile küfre gider, ebedî Cehennem'de kalır, demişler.

Said Nursî

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 5

Mektup 5

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bin bârekâllah, yüz mâşâallah. Evet Hüsrev, Tahirî gibi tam kendine muvafık bir kahraman kardeş bulmuş. Benim perişan hattım, pek dikkatli, müdakkik Hüsrev'i de şaşırtmış. İki kelime sehve sebeb olmuş. "Allahü Ekber" bahsinde "Nasıl bir nefer bir bayramda müşir ile" cümlesinde yazdım. "bayramda", "bir madde" şeklinde göstermiş. Hem iki yerde "ihtar" kelimesini, "ihzarî" yazdırmış. Size evvelki gün iki kıymetli kazancımızı yazmıştım. İkincide "yüzer lisanla dua, tesbihat" ilh… demiştim. Noksan var. Ve sahihi: "Her birimiz derecesine göre yüzer lisanla" ilh… Ben pek çok alâkadar olduğum Sava Köyü'nden çok muhterem bir ihtiyar ile ellerimiz birbiriyle kelepçe edip beni pek çok memnun edip, o mübarek köyün bana karşı şiddet-i alâkasını anladım.

Aziz kardeşim,

Senin mübarek rü'yan hayırdır, mübarektir ve tabiri zahirdir. Fakat cifir, onun zamanını göstermiyor. Şeddeler sayılsa geçer. Sayılmazsa geçmiş olur. Muhlis ve pek sâdık ve ciddi bir kardeşimiz ve büyük kardeşimin namında Lütfü vârisi Abdullah, burada olduğunu bilmiyordum. O gün gördüm, hayret ve teessüf ettim. Merak etmesin, Allah kerîmdir. Homa'lı kahraman Nâmi kardeşimize benzeyen bir arkadaş ve Kadir namında zannettiğim bir zâttan bana selâm geldi. Dün anladım ki, Kadir başkadır diğer bir gençtir. Acaba o namını bilmediğim zât yanınızda mıdır?

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 6

Mektup 6

(Çok ehemmiyetlidir)

باسمه سبحانه

Ankara'ya Reis-i Cumhur'a gönderilen Müdafaa, Meyve Risaleleri inceden inceye tedkik ettiklerini Başvekil bize diyor. Hem Reis-i Cumhur'dan gelen o müdafaalar Başvekil Adliye Vekili'ne verdiğini, bize neticesini bildireceğini bir mektubla haber veriyor. Risale-i Nur hesabına inceden inceye tedkiklerine pek çok memnun oldum. Ve bundan sonra en ağır cezaların hiç bir ehemmiyeti kalmaz. O risalelerin kuvvetli hakikatları elbette binler adamı tehlike-i ebediyelerinden kurtarmalarına meydan açtığı için, başımıza ne gelirse gelsin medar-ı şükrandır. İnceden inceye okunması gayet mühimdir.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 7

Mektup 7

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Dün müddet-i ömrümde görmediğim hem kalbî, hem ruhî, hem fikrî, hem cismî şiddetli sıkıntılar içinde çırpındığım bir dakikada sizin cennet meyveleri gibi hediyeleriniz Hakîm-i Lokman gibi imdadıma geldiler. Cenab-ı Erhamürrâhimîn onların ve onların seleflerinin her bir sahife ve her bir satır ve her bir kelimelerinin mukabil, yazanların defter-i hasenatlarına bin hasene yazdırsın, âmîn. Nur ve Gül kahramanlarını bu hizmet-i kudsiyede daim eylesin, âmîn. Ve onlardan ebediyen razı olsun, âmîn, âmîn, âmîn.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 8

Mektup 8

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim!

Sizin komşunuzdaki mahpus arkadaşlar dahi Risale-i Nur dairesi içinde manevî kazançlarımıza hissedardırlar. Şimdiye kadar size benzemekle istihkaklarını gösterdiler ve bize de bazan yeni huruf yazılar ile yardım ettiler. Mükemmel Meyve'yi bize yazan Homa'lı Sezai gibi, talebe dairesine girmeye hak kazandılar. Size Başvekil'in mektubunu gönderdim. Bakınız, sonra bana gönderiniz. Demek Ankara ziyade ehemmiyet vermeye başlamış. Gönderdiğimiz yedi takımın alındığına dair posta makbuzu yedi parça Ankara'dan geldi.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 9

Mektup 9

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık ve hakikatlı kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükrediyorum ki, Risale-i Nur'a sizler gibi kahramanları hâmi ve sahib ve vâris ihsan eylemiş. Bin bârekâllah sana Hüsrev kardeş! Burada iken beni çalıştırdığın gibi, aynen oradan da tam işim bittiği dakikada bu iki defadır bana, meşgul edip çalıştıracak işleri kahraman Ahmed ile gönderdiniz. Cenab-ı Erhamürrâhimîn sizlerden ebediyen razı olsun. Bu Denizli inşâallah Risale-i Nur'a sahib olacak. Ve şakirdleri çoğalmaya başlamış. Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz. Bu pek çok sevablı ve kârlı ve kıymetdar şuhur-u mübarekede kardeşlerimden dua rica ederim. Onların duaları hakkımda makbul olduğuna tecrübelerle kat'î kanaatım var.

Size müştak ve duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 10

Mektup 10

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Merak etmeyiniz. Dünkü vaziyetin ehemmiyeti yok. Eskişehir müdafaatımdan ve eski mektublardan cevabları verilen saçmasapan hücumları endişe vermesin. İnayet-i İlahiyenin bir lütfunu göstermesini, rahmet-i Rabbaniyeden niyaz ederiz. Yalnız bu hücumdan kuvvet alan isabet-i nazar hükmünü bende icra etti. Duanız berekâtıyla inşâallah gidecek. Ankara'ya gönderdiğimiz müdafaayı, buraya resmen yalnız bazı parçalar verilmişti. Şimdi o hücumlarına karşı yanımdaki yeni harfle bir nüshayı mahkeme gününde vermeyi münasib görseniz umumunuz namına verip, okunmasını teklif edeceğiz.

Said Nursî

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 11

Mektup 11

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

İşittim ki; siz üç yerde bulunan kardeşlerim müttefikan üç-dört gün evvel müdafaa etmemek, işi sürüncemede koymamak için karar vermiştiniz. Çünki mahkeme bildiğini işliyor. Yalnız “Ankara ehl-i vukufunun tasdiki vechile, suçumuz yok. Beraetimizi isteriz.” diye bir ağızdan söylemek ve îcab ederse, “Üstadımızın müdafaası umumumuza kâfidir” denilse daha iyidir? Yoksa İnebolu ve başkaların istedikleri gibi hususî müdafaalar mı iyidir? Bir karar veriniz. Zâten Ankara’ya gönderilen müdafaam, burada resmen verilmemiştir. Yalnız bir-iki parça verilmiş. Şimdi az bir parça ilâve ile yeni harfle yanımda bulunan bir nüshayı umumumuz namına verilse ve okumasını teklif edilse münasib midir? Eğer münasib görseniz, yeniden ilâve edilecek cümleler hem gayet kısa, hem vaziyeti değiştirecek bir tarzda. Size bırakıyorum. Müdafaanın başında bir parça istidavari. Onu tevsi’ ve ıslah için İhsan’a, Ahmed Feyzi’ye ve Âtıf’a ehl-i vukuf raporuna cevabı hâvi bir defterim ile gönderdim. Tâ onunla tekmil ve ıslah etsinler.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 12

Mektup 12

Ankara Ehl-i vukufunun müttefiken verdikleri beraat kararının neticesidir.

Netice-i Fezleke

1 - Heyetimiz şu neticeye varmıştır ki; Said Nursî normal hayatında, kanaatlarında samimî ve kalbi dinî hissiyat ile meşbu' olmakla beraber, bazan kendisinin cezbeye ve şuur hezeyanına tutulduğu anlaşıldığı, risale ve kitab ve mektubların incelenmesinden anlaşılmasına göre, bu adamların yazılarında halkı dinî mukaddesata âlet ederek devletin emniyetini ihlâle teşvik etmek veya bir cem'iyet kurmak kasdında olduğunu gösterir bir sarahat ve emare olmayıp, kendini yegâne âlim mahiyetinde satılığa meraklı bir tavır takındığı görülmektedir.

2 - Gerçi Said Nursî'de bir enerji var. Bu enerji, tarîkat gütmek ve mezheb çıkarmak, cem'iyet kurmak, tedrisat icra etmek enerjisi değil. Ben, benim vazifem Kur'anın hakikatlarını anlatmaktır.. ve ciddi kanaatıyla arzu edenleri ilminden faidelendirmek enerjisidir. Bununla beraber kendisi de Eski Said, Yeni Said diye iki şahsiyet göstermesine, yazılarındaki Risale-i Nur mizanlarından Otuzüçüncü Söz'ün Otuzüçüncü Mektubunun Otuzüç Penceresi gibi tabirlerin normal olmadığına, cifir ve ebced ve tevafuk hesablarından yapılan istihraçlara binaen hükmetmesine ve kulağına gelen kedinin "Yâ Rahîm" diye tesbih çekmesine, "Filan yerde durdum, dünya gözüme şöyle göründü, kendimi mezar taşı gördüm" denmesine bakarak, Said Nursî'nin sem'î ve basarî hallüsinasyon, ihtilâl-i dimağîye mübtelâ olması ihtimali de nazar-ı dikkate alınabilir.

3 - Mevkuflardan Said Nursî'nin mensublarına gelince: Bunlar Said Nursî'nin zihnen normal olduğu ilmî ve ekseriya vâkıfane eserlere kapılarak, cezbeli ve ruhî ihtilâl halinde yazdığı gayr-ı ilmî ve

şaşırtıcı eserlerine aldanmış ve ondan dahi din mes'elelerini ve Kur'an hakikatlarını öğreneceğiz diye safdilliklerinden peşine düşmüşlerdir. Bunlar hüsn-ü niyet sahibleri olup, sırf dinî itikad yolunda safdilliklerinden Said'e ve okudukları risalelere bağlılık göstermekle ve birbiriyle yaptıkları muhabere mektublarının münderecatında, hükûmete karşı kötü bir kasıd besledikleri, bir cem'iyet kurmak, bir tarîkat kurmak fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmaktadır. İşbu rapor, ehl-i vukufun ittifakıyla tanzim ve makam-ı âidine takdim kılındı. 22/4/1944

Ehl-i vukuf Diyanet İşleri Müşavere Heyeti azasından, Dersiâm Profesör Yusuf Ziya

Ehl-i vukuf Dil-Tarih Fakültesi Şarkiyat Enstitüsü Müdürü Necati Ögal (Lügal)

Ehl-i vukuf Türk-Tarih Kurumu Türk-İslâm Kitabları Derleme azasından Yusuf Aykub (Aykut)

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 13

Mektup 13

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Madem her hâdisede en hakikî sebeb ve en büyük hisse, kader-i İlahînindir. Ve madem kader, adalet eder. Ve adalet vechi güzeldir. Ve madem rahmetin her şeyde bir izi, bir yüzü var. Ve madem haklı ve mazlum olanın âhı arşa kadar çıkar. Ve bire mukabil on derece mükâfatı var. Ve madem biz bu belayı tahrik etmedik. Ve madem kudsî hizmetimiz zâyi olmadı. Belki bir cihette tevakkuf da etmedi, başka sahada tezahüratı var. Ve madem bu işsiz ve sıkıntılı kışta, hakikî ve hakikatlı ve hâlis dostlar ile sohbet ve dertleşmek gayet hoştur. Ve madem koca âlem-i İslâm'ın en büyük bir vazifesini milyonlar adam yerinde, Risale-i Nur'un mahdud şakirdleri yapıyorlar. Ve aldıkları manevî nur ve sürur ve şeref, zahmetlerini rahatlattırır. Akşamda büyük bir ücret alan adamın, ikindideki şiddetli çalışmasında meşakkati lezzet vermesi gibi, sıkıntıları bir cihette lezzetlenir. Elbette ve elbette bize lâzım, sabır içinde daima şükür etmektir. Ben hadsiz şükür derim.

Aziz kardeşlerim,

Meyve'den yeni harfle Altıncı Mes'eleyi de yazınız. Yeni harfle yazdığınız beş aded mes'eleler çok faide veriyor. Dikkatli ve okunaklı yazılsın.

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Sizdeki ihlas ve sadakat ve metanet, şimdiki ağır sıkıntılarda birbirinizin kusurlarına bakmayacak ve setretmek kâfi bir sebebdir. Ve Risale-i Nur zinciriyle kuvvetli uhuvvet öyle bir hasenedir ki, bin seyyieyi afvettirir. Haşirde adalet-i İlahiye, hasenelerin seyyielere râcih gelmesiyle afvettiğine binaen, siz de hasenelerin rüchaniyetine

göre muhabbet ve afv muamelesini yapmak lâzımdır. Yoksa bir seyyie ile hiddet etmek, sıkıntıdan gelen bir titizlik, bir asabîlik ile zararlı bir-iki cihetle zulüm olur. İnşâallah birbirinize sürurda ve tesellide ve tahammülde yardım edip sıkıntıyı hiçe indirirsiniz.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 14

Mektup 14

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Gönderdiğiniz mübarek şeyleri aldım. Hüsrev'in kıymetli mektubunu hem çiçeğin âhirinde hem hapsin üçüncü meyvesinin (Küçük Mektubat) arkasında yazılsın. Ben Hüsrev'in her mektubunu Isparta ve civardaki umum kardeşlerimin şahs-ı manevîlerinin bir mektubu olarak alıyorum. Her biriyle bizzât konuşuyorum ve dinliyorum hükmündedir. Kardeşlerim! Gerçi benim haps-i münferidim daha ziyade infirad ve tecrid içindedir. Fakat Isparta'ya bir derece yakın olduğumdan ve sizin her müşkile karşı metanet ve vazife-i Nuriyede tam ciddiyet ve bana ihtiyaç bırakmayacak bir vekalet ve veraset ve yazınız vasıtasıyla manen her vakit siz ile görüşmek cihetinden çok memnun ve mesrurum ve şükür ederim. İhtiyar ve Hasta'dan bir-iki risaleleri daha lâzımdır. Emin bir vasıta olsa gönderilsin.

Sizin ile konuşulacak çok şeyler var. Fakat şimdi başka işlerim fâsıla verdiğinden kısa kesiyorum. Bütün kardeşlerime ve bilhassa haslara ve hususan bilfiil çalışanlara birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederim ve daima faidesini gördüğüm dualarını isterim.

اَلْبَاقِى هُوَ الْبَاقِى

Kardeşiniz

Said Nursî

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 15

Mektup 15

Aziz, sıddık, hakikatli kardeşim Sadık Bey,

Senin kemâl-i sadâkatini ve bahadırlığını gösteren pusulanı aldım. Zaten seni ilk gördüğümden sende bir yüksek fedâkârlık hissetmiştim. Benim şahsım Risale-i Nur'a nisbeten hiç hükmünde olması için, seni Risale-i Nur'un hizmetine vermesini rahmet-i İlâhiyeden beklerim ki, tahliye olsan. Evet, senin gibi ve Hilmi, Emin gibi fedakârları yanımda, hizmetimde arzu ederim. Fakat hem hanelerinizde talebeler var, hem de Kastamonu'da benim yerimi boş bırakmak olmaz. Yanımda yalnız Feyzi kalsa yeter. Hafız Tevfik ise, o Kur'ân dersi için vazifesi oradadır.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 16

Mektup 16

Kardeşim Sadık,

Şimdi hatırıma geldi ki, o yazılmayan cümlenin bu kelimesi ağırdır ki yazmışsınız. Yani, "irtidâd-ı mutlaka rejim ismi takmakla." Bunun yerine böyle olsa pek ağır olmaz: "irtidâd-ı mutlakı rejim altına almakla."

Hem siz nasıl yapsanız ben razıyım. Mahzurlu gördüğünüz cümleleri tayyedebilirsiniz.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 17

Mektup 17

Aziz kardeşlerim Feyzi, Sadık,

Bu defteri size gönderdim. Tâ siz defterinizi ondan tekmil edip çabuk defterimi bana gönderiniz. Eğer Feyzi münâsip görse, Husrev'in yazdığı zelzele bahsini bu defterin âhirinde yazsın. Hem imzasını da atsın. Ve tam tasdik edip kanaat getiren imzasını atabilir.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 18

Mektup 18

باسمه سبحانه

Aziz kardeşim sıddık Sadık Bey,

Hakikaten ben sizde ve Hilmi ve Feyzi ve Emin'de, kardeşte ve evlâtta ve vâlideynde bulunan hâlis ve minnetsiz bir şefkat gördüğümden, hem ruh rahat ediyor, hem sizin bu ehemmiyetli hizmetinizi mukabelesiz kabul ediyorum. En evvel Hilmi Bey seni bize getirdiği için ona minnettârım. Zâten ben sizin beşinizi bir ruhta telâkki ediyorum. Feyzi, Emin, Hilmi çoktan beri benim akrabam içinde de kazançlarıma hissedar idiler. Şimdi Gavs-ı Azamın bize işaretinde, has kardeşlerin bir kısmını bu fıkrada,

وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ ِللهِ مُخْلِصًا تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِى

gösteriyor. Sadıklar daha sarih görünüyorlar.

Eğer darılmasanız, yemek masrafında ben de iştirak edeceğim. Zâten tam vaktinde bana muvafık hediyeleriniz manevî kıymeti ondur. Dokuzu ihsanınız olsun. Birisi de daimî ve eski kaidem için ben versem ne olur? Ben Isparta'da bazı eşyamı satmıştım. Çok şükür, iktisat bereket iyle o az para bana kâfi geliyor. **(1)**

Husrev kalemiyle yazılan defterler zayi olmasın. Hem Hizb-i Nûrî'yi size göndermiştim. Hocalar okusunlar ve okutsunlar, muattal kalmasın.

1: Hazret-i Üstadımız bir sohbetle beyan etmişti ki, "Ben Isparta'dan Denizli'ye sevk edileceğim günlerde baktım kapı önünde Terzi Mehmed gelmiş. O zaman eşyalarını satıp cem'an 150 lira kadar paramı bana hizmet için Müdür tarafından tayin edilen bir Kürt mahpusa verip pencereden Terzi Mehmed'i göstererek, "Bu parayı ona ver" diye, 150 lirayı gönderdim. Ben zannediyordum ki, Denizli'de, Sadık Bey pirinç çorbası yapıp bana getiriyordu. Sonra tebeyyün etti ki, o adam parayı Terzi Mehmed'e vermemiş, kendi almış, bana da 'Verdim' demişti." Üstadımız bu hâtırayı, Sadık Bey Emirdağı'na ziyarete geldiğinde "Kardeşim, ben sana ebediyyen minnettarım" diye kucakladığı zaman anlatmıştı.

Mustafa Sungur

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 19

Mektup 19

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Kastamonu'nun yüzünü ak eden sizin gibi hakikatli ve emektar kardeşlerimin hatırı için hediyelerinizi kabul ettim. Fakat bilirsiniz ki az yiyorum, siz çok gönderiyorsunuz. Beş altı günde bir defa Kastamonu'daki sizinle beraber bir yemekten yemek benim için hem teberrüktür, hem tatlı ve geçmiş hayatımı tazelemektir. Ben sizi çok merak ederdim. İnşaallah rahatsınız, yeriniz geniş midir? Feyzi size Meyve'yi okuyor mu? Zâten ben onu bir bahane ile hapse gönderip mahpuslara okumak için Kastamonu'da ona söylemiştim. Oradaki umum kardeşlere çok selâm.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 20

Mektup 20

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Bu iddianameyi gönderdim. Ehl-i vukufun raporu bende yoktur. Sadık'ın kısa, kuvvetli müdafaanâmesini beğendim. Onun cesaret ve dirayet ve asalet ve şâkirdlikte tam sadâkatine muvafık gördüm. Denizli'nin kahraman Sadık'ı ve Rüşdü'sü olan Beylerbeyi Süleyman'ın Risale-i Nur'a gayet kıymettar hizmetleriyle beraber Kur'ânî dersleri de öğrenmesi bizleri çok memnun edip Denizli'yi bize sevdiriyor. Ve Kastamonu'da çok çalışan ve burada bir cihette tembellik eden kardeşimiz Mehmed Feyzi'den Kur'ân ve risaleler dersini almasıyla onun tembelliğini tam affettiriyor. Cenâb-ı Hak onlardan ve sizlerden ebediyen razı olsun. Amin, âmin, âmin.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 21

Mektup 21

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ بِعَدَدِ عَاشِرَاتِ دَقاَئِقِ عُمْرِكُمْ

Aziz, sıddık, hakikatli kardeşim Sadık,

Yarın Afyon'a beni gönderiyorlar. Merak etmeyiniz. İnâyet-i İlahiyenin himâyeti devamdadır. Senin ettiğin hizmet tam makbul olmasına ve her günü bir ay kadar kıymetli olduğuna bende şüphe kalmadı. Sen yüzümüzü ak ve kalbimizi mesrur eyleyen halisane hizmetle, Gavs'ın (r.a.)

تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِى

fıkrasında seni de Said'e sadık bir kardeş olduğuna kerâmetkârâne işaret ediyor diye kanaatim geldi. Başta muhterem hemşirem valideniz olarak, kardeşim olan kardeşinize ve hânenizdekilere çok selâm ve duâ ederek bu mübarek aylarda dualarını istiyorum. Benim yanımda kıymettar ve isimlerini söylemek münâsip görmediğim zatlara çok selâm ederim.

Said Nursi

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 22

Mektup 22

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrediyorum ki, bir Hafız Ali yerinde şimdilik üç kahraman imdadımıza gönderdi: Birisi Sadık, biri de Süleyman, biri de Mümtaz. Şimdiye kadar yeni harfle yazılan Risale-i Nur'un her harfine mukabil, Erhamürrâhimîn herbirinize bin rahmet eylesin. Amin, âmin, âmin.

İnşaallah şimdiye kadar Hafız Ali'nin fevkalâde hizmet-i nûriyesi gibi, bu üçünün hizmet-i îmâniye ve nûriyeyi tam gördükleri gibi devam edecek. Denizli'yi ve hapsini tenvir edip Risale-i Nur şâkirdlerini ve Hafız Ali'nin ruhunu şad ve mesrur edecekler. Âmin.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 23

Mektup 23

Aziz, sıddık kardeşlerim.

Tekrar küçük mektupları yazdığınız zaman Hafız Ali hakkında son yazdığım fıkra, hem müdafaadan çıkarılan ve hâkimlere ve emniyet müdürüne yazılan mektuplar ilâve edilip beraber yazılsın.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 24

Mektup 24

Aziz kardeşlerim..

Biliniz ki, içinizde az ihtilâftan bize zındıka hesabına desiselerle hücum edenler çok istifade ederler. Hattâ bu defa iki risaleyi elimizden almaları, o cüz'î ihtilâfın verdiği meşveretsizlikten ileri geldi.

Hem bunu kat'î biliniz; Mesleğimizde, hususan Risale-i Nur hizmetinde rekabet, kıskançlık olmaz ve olmamalı. Sakın birbirinin kusurunu bahane edip tesânüdünüzü zayıflaştırmayınız. İçinizde, lillâhilhamd, çok sâdık ve hâlis ve mübarek ve âlimler var. Bu zâtlar himmet etsinler, şimdi pek çok muhtaç olduğumuz tesânüdü muhafaza ve kuvvetleştirsinler. Ve bu hapiste bulduğumuz yeni kardeşlerimizden çok rica ediyorum ki Risale-i Nur'a kuvvetli merbut bulunanların hususî kusurlarına bakmasınlar ve tereşşuhatlarını harice bildirmemek için perde olsunlar. Ben yeni ve ciddî ve hakikatli o Denizli kardeşlerimin hatırları için bütün ağır ceza koğuşundakileri dualarıma dahil etmişim ve bu cihetle umum Risale-i Nur talebelerinin manevî kazançlarında hissedar olmuşlar. Bu zâtlar, bu faydaya mukabil, şimdiye kadar bilfiil gösterdikleri sadâkatle hizmet-i nûriyeye devam etsinler, hapishanelerin bir âdeti olan rekabet ve ikiliğe meydan vermesinler.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 25

Mektup 25

Aziz kardeşim Sadık Bey,

Sabah Birinci Noktayı Feyzi'ye ver diye Âdem'e verdim. O da Hafız Mehmed'e vermiş. Mütebakisini ve Feyzi'ye hitap bir pusula ile, siz hamamdayken Husrev'e sonra size vermek üzere gönderdim. Beş Noktayı münakaşa edenler okudular mı? Ve müdâfaâtın Ankara'ya gitmek hakkında razı oldular mı?

Hem daha dört nüsha başka makamala göndermek fikriyle ve bahanesiyle yazılmak lâzımdır.

Şimdi Adem söyledi: "Sadık Bey dedi: Bundan sonra kimseye pusulayı verme, bana getir. Çünkü mesele mühimdir." Ben merak etlim: Acaba bir gerginlik mi var? Ve hıyanet edenler içinize de girmişler mi diye telâş ettim. Sen ve Kastamonulu arkadaşlar varken inşaallah bir zarar gelmez.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 26

Mektup 26

Aziz kardeşlerim.

Bu zamanda hapis, biz gibilere bir cihette hürriyet yeridir. Fakat maatteessüf bize karşı gelen istibdad-ı mutlak burada dahi casuslarıyla bizi çok sıkıyorlar. Hattâ dün Müdür tehdit suretinde dedi: "Hapiste ne oluyor, ben bütün bilirim."

Ben ümit ederim ki, bu istibdat sizin gibi azimkârları sarsmaz. Yalnız ziyade ihtiyata ve dikkate ve kuvvetli bir tesânüde ve yılmaz, çekilmez bir sebata sevk edecek.

Ben ona dedim: "Arzuhalciler bizim için yazmıyorlar. Muavin Cemil onlara söylemiş. Hakkımızı nasıl müdafaa edeceğiz? Aleyhimizdeki itirazlar Ankara'ya gidecek. Bizim müdafaamız da gitmek lâzımdır."

Şimdi kardeşimiz Âdem geldi. Daha bitiremedim.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 27

Mektup 27

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Merak etmeyiniz, اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللهُ Dünkü mesele gerçi meşveretsizlikten ve ihtiyatsızlıktan iki müdafaa, iki Meyve onların ellerine geçti. Fakat o mülhidler o risalelerin kuvvetlerini bildiler ve mağlûp olmazlar anladılar. Ben demiştim ki "ihtiyat ediniz o mason ve dessas elinizden almasın." Halbuki verdiğimiz buna dair istidanın cevabı gelmeden onun zahirî müsaadesine aldandılar, acele etliler. Belki bunda da bir hayır var ki, tam okunmayan el yazıları o üç makam yerine makine yazısıyla sekiz makamata birden gitsin.

Cenâb-ı Hakkın inayeti hakkımızda devamdadır. Merak edilecek birşey yok. Yalnız dikkat ve ihtiyat lâzım. Bazı safdil arkadaşlar o münafıklara aldanmasınlar.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 28

Mektup 28

Aziz kardeşlerim..

Bu tehir ve sürüncemenin hikmeti nedir, ben bilemiyorum. Niçin bitirmiyorlar? Elbette bir sebebi var, tahminimce lehimizdedir. Siz nasıl anlıyorsunuz, bana da bildiriniz. Merak ediyorum. Başka arkadaşlardan da sorunuz.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 29

Mektup 29

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Elimizde itimat ettiğimiz Âdem Ağa, bir hâdise bana şüphe verdi. Siz sakın ona ihsas etmeyiniz. Eski gibi dostluk gösteriniz. Fakat ihtiyat ediniz.

Said Nursi

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 30

Mektup 30

[Bunun bir suretini alınız, sonra çabuk Husrev'e gönderiniz.]

باسمه سبحانه

Aziz, sıddık kardeşlerim..

İki kardeşimizin, lüzumsuz bir masrafla, vahdet-i mesele haysiyetiyle, muvaffak olamayan avukatlarını mahcubiyetten ve o ehemmiyetli kardeşlerimizi teessüften kurtarmak fikriyle, benim tarafımdan o avukata deyiniz ki:

Madem Risale-i Nur ile ciddî ve taraftarâne alâkadar oldun ve o taraftarlık devam edecek. Gerçi vahdet-i mesele icbârıyla mahsus bir ki zâtı daha evvel kurtaramadın. Elbette senin gibi bir yeni kardeşimizi umumumuz nâmına fahrî bir dâva vekili kabul edip öylece ilân ederek, değil mahcubiyet, belki kemâl-i iftiharı sana kazandırmak niyet ettik.

Kardeşlerim,

Eğer faraza müddeti tamamen geçmiş bir ceza verilse, iki üç memur kardeşlerimize maddî bir zarardan başka hiçbir zararı olmamakla beraber, bizlere ve Risale-i Nur kıymetine büyük bir menfaati var. Yani, yeni icadların günahlarına iştirakimiz olmadığına bir hüccet-i salâbet-i diniyedir.

Kardeşlerim,

Ehl-i vukuf raporunda seciyeli, insaflı bir ehl-i vukuftan bahseder. O Eskişehir Mahkemesinin ehl-i vukufudur. Eski müdâfaâtımı görmek münâsebetiyle söylemişler. Beni ismen vermek değil, belki mecbur olduğum zaman, sizlere dokunmamak şartıyla ibraz etmek için ehl-i

vukuf raporundaki sehivlerini, yanlışlarını, iltibaslarını yazacağım. Belki sizden teberrî edeceğim.

Said Nursi

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 31

Mektup 31

İki kıymetli kardeşlerimizin avukatları eğer münâsip görseler ve onun da hatırı kırılmamak şartıyla, bu vekaletten bir özür bahanesiyle vazgeçse, çok lüzumu var. Eskişehir'de tecrübe edildi, zarardan başka fayda olmadı. Bu zât şimdiye kadar en ziyade muhtaç olduğumuz kuvve-i mâneviyemizi kıran ve telâş verdiren sözler ondan tereşşuh ettiklerini gördüm. Gerçi vekil olduğu kardeşlerimizin haklarında hayırhahtır, çalışıyor.

Fakat bir iş göremediği için mecburiyetle habbeyi kubbe yapıp korkaklık vererek kuvve-i mâneviyeyi kırıyor. Belki... Her ne ise, lisan-ı münâsiple eğer sizler ve o iki mübarek zâtlar muvafık görseniz, onu, meselemiz de uzaması ve birbirinden ayrılmaması bahanesiyle istimal etmeyiniz ve havadisleri sormayınız.

Bu pusulayı mahrem tutunuz.

Said Nursi

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 32

Mektup 32

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Siz ne şeye karar verseniz kabul ediyorum. Küçük mekluplardaki tadilâtınız güzeldir. Şimdi onu herkes ve resmî memurlar dahi görse itiraz edemezler. Çıkarılan mektupların bir kısmı ehemmiyetlidirler. Zayi olmamak ve ileride bir vesika hükmünde izhar edilmek için, şimdi değil, bir zaman sonra tamamını kabil ise yazılsın.

Çünkü onlar da ihtara binâen yazılmışlar. Ahmed Feyzi'nin Risale-i Nur hesabına yazdığı itiraznâme güzeldir, onu da meşveretinize havale ediyorum.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 33

Mektup 33

باسمه سبحانه

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Umumumuzun hesabına buraya ve makamata verilen benim müdafaâtımın âhirinde büyük küçük Husrev'lerin ve Nazif'lerin ve Sadık'ların ve daha başkaların yazılmış hususî müdafaaları varsa, yeni harfle yazılsın. Fakat herbiri bir iki sahifeden ziyade olmasın, ihtisar edilsin. Hem onlar eski harfle de benim defterime bir kıymetli yadigâr olarak yazılsın.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 34

Mektup 34

Aziz kardeşim Sadık Bey..

Bir günde iki defa yemek gönderme. Hem hergün gönderme. Çünkü Ispartalılar da gönderiyorlar. Hem tatlı lâzım değil. Yalnız üç dört günde bir defa az incir pişir. Tâ benim çok ehemmiyetli iktisat kaidem bozulmasın.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 35

Mektup 35

Sıddık, kahraman kardeşim Sadık,

Ben senin ve sizin tensip ettiğini kabul ediyorum. Zelzele ve sert başlıklar gitmesin. Bugün yazdığım iki parçayı güzelce okuyunuz ve suretini alınız ve bana yazınız.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 36

Mektup 36

Aziz kardeşlerim..

Zelzele fıkrasında birincide zelzele ile "bir vesile-i def-i belâ olan Risale-i Nur'a yardım etmiş" cümlesindeki "yardım" yerine, "ehemmiyetini ve âfâtın def'ine vesile olduğunu gösterdi"; ikincide "bir korkunç zelzele ile Risale-i Nur'a ve şâkirdlerine" cümlesinde "Risale-i Nur" kelimesinin arkasında bu "ehemmiyetini gösterip" kelimesi ilâve edilsin. Tâ Husrev'in onda maksadı anlaşılsın.

Ben nüshalarımı öyle yaptım. Dördüncünün "zâlimleri Cehenneme yuvarlayan dehşetli diğer bir zelzeleyi gönderdi" cümlesi arkasında "Risale-i Nur bir vesile-i def olduğunu gösterdi" bu cümle ilâve edilsin.

Sonra bunu Sadık'a gönderiniz. Tahmin ederim, Ankara'ya göndermemek taraftarları bu yerlerden ürkmüşler.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 37

Mektup 37

Aziz kardeşlerim..

Bu defa posta ücreti vermek benim hakkım olmasından, beş banknot gönderdim. Şimdilik Meyve'den yeni harfle yazılan bir nüshayı bana gönderiniz.

Zelzele fıkrasının âhirinde, yanımda yalnız dört imza var. Beşincisini bilmem. Hem zelzele fıkrasını tâdil edebilirsiniz. Meselâ: "Zelzele Risale-i Nur'a yardım etti." İki yerde bulunan o cümlesi yerine "Risale-i Nur âfâtın define sadaka gibi bir vesile olmasından, ona hücum ve ta'tili ile zelzele âfetine karşı müdafaası zayıflaştı, zelzele de bastı" cümlesi o iki yerde yazılsın.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 38

Mektup 38

Aziz, sıddık kardeşlerim..

Maarif Vekilinin telâşlı, hâifâne beyannâmesi bizimle alâkası azdır, belki yoktur. Maarife gönderdiğimizden daha evvel olduğuna bir emaresi, hiç bizi ihsas etmiyor. Ve perde altında diğer bir hareket bulunduğunu gösteriyor. Ve tam tamına küfr-ü mutlakı müdafaaya hazırlanıyor. Ve Resâili'n-Nuriye de tam vaktinde oraya yetişiyor. Bunun neticesi inşaallah hayır çıkacak. O vekil çok fena bir dinsiz olduğunu şimdi öğrendim. Elbette o dairede Risale-i Nur kuvvetli bir cereyan çıkacak.

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 39

Mektup 39

Faziletli Üstadım efendim Hazretleri!

Hizb-ün Nuri okunmaktadır. Yazı makinası Süleyman Bey'in (Süleyman Hünkâr) vasıtasıyla gelmiştir. Ücret verilmeyecek. Yeni yazıyla Müdafaat ve Meyve yazılmaktadır. Hürmetle hâk-ı payinizden öperiz.

Aciz Talebeniz

M. Sadık

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 40

Mektup 40

Sevgili ve muhterem Sadık Bey kardeşimize,

25.7.1944 tarihli iltifatkâr mektubunuzu aldım. Üstadımız efendimiz Hazretlerine aid olan kısmını takdim ettim. Pirinci de aldım. Merak etmeyiniz, efendimizin sıhhati ve afiyeti yerindedir. Yapılması lâzım gelen hürmeti halk yaptı. Çok memnun ve mesrur olarak, bugün Afyon vilâyetine ikamete memur olarak gönderildi. Kendisi de memnundur. Hükümet büyük iltifat gösterdi, dörtyüz lira harcırah gönderdi. Bir komiserin refakatinde hareket etti. İki defa hapishaneye, bir defa da kabristanda Hafız Ali Efendi merhumun kabrini ziyarete gitti. Başka tarafa gitmedi. Pirinç torbasını eşyalarının içine koyduk gönderdik.

Ale'l usul evrakınızı müdde-i umumilik temyize gönderdi. İnşaallah tasdik edilir. Bu yüzde yüz tasdiki muhakkak biliniz. Merak etmeyiniz. Neticesi bildirilecektir...

Kardeşiniz

Hâfız Mustafa

Denizli Hapis Mektupları : Mektup 41

Mektup 41: "Hayatım tehlikededir"

باسمه سبحانه

(1) Hadsiz selam. Beşaretinize çok teşekkür... Ben tarafından oradaki hem mahkemeye hem mahkeme-i temyize teşekkürümü tebliğ ediniz. Mümkün olduğu kadar beni buradan alınız. Mahkeme Reisi ve Emniyet Müdürü beni bu meselemiz için ya Denizli'ye veya yakınındaki bir kazaya resmen aldırsınlar. Hayatım tehlikededir. Ben burada yaşamam, şiddetle rahatsızım.

Said

1: Denizli hapsinde iken Üstad bu pusulayı aceleyle yazıp, bir kibrit kutusu içerisinde pencereden Hâfız Mustafa'ya atmıştır.

Müteferrik Mektuplar

Gayr-i Münteşir

Müteferrik Mektuplar : m1

Sultan Abdülhamid hakkında bir beyan

Bir muallim kardaşımız, Sultan Hamid'in hakkında Üstâdımızın Hürriyet başında söylediği nutuklarda, Sultan Hamid'e hücum etmiş ve o kıymettar padişahın kıymetini takdir etmemiş gibi bir şüphe gelmiş.

Elcevap: Biz Üstâdımızdan aldığımız hakîkat-i hal ile cevap veriyoruz.

Evvelâ: Üstâdımızın bütün hayatındaki birinci düsturu, Kur'ân-ı Hakîmin bir kânun-u esâsîsidir ki: "Bir adamın cinâyetiyle başkası mesul olamaz" kâide-i Kur'âniyesi ile, "O padişahın zamanındaki hükûmetin hatâları ona verilmez" diye dâimâ hayatında ona hüsn-ü zan etmiş, onun bâzı zaman mecburiyetle ettiği kusurları da, onun muârızlarına karşı da tevile çalışmış.

Saniyen: Üstâdımız, Hürriyetin başında bütün kuvvetiyle şeriat dairesindeki hürriyet-i şer'iyeyi senâ etmiş, nutukları ile halkları o hürrıyete dâvet etmiş ve hürriyet-i şer'iyeye muhâlif olanlara demiş ki:

"Eğer şeriat dairesinde olmazsa, istibdat nâmını verdiğiniz, bir şahsın mecburî, cüz'î ve hafif istibdâdı, pek şiddetli bir istibdâd-ı küllî olup inkısam edecek. Herkes, bir nevî müstebit olur. İstibdâd-ı mutlak çıkar. Binler istibdad hükmüne dönecek, yani, hürriyet ölecek, bir istibdâd-ı mutlak çıkacak."

Hattâ, bu meselede Üstâdımız, idam için kurulan Dîvân-ı Harb-i Örfî'de demiş ki: "Eğer meşrûtiyet, İttihatçıların istibdâdından ibâret ise veya hilâf-ı Şeriat hareket ise, bütün dünya şâhit olsun ki, ben mürteciyim."

Sâlisen: Üstâdımız, o zamanda bir hiss-i kable'l-vukû nevinde şimdiki âlem-i İslâmın ecnebî istibdâdından kurtulması ve bir Cemâhir-i Müttefika-i İslâmiye tarzında tezâhüre başlamasını tasavvur etmiş, ümit etmiş, hissetmiş ve bütün kuvvetiyle bağırmış,

hürriyet-i şer’iyeyi takdir etmiş. O zamanki hutbelerinde demiş ki: "Hürriyet, terbiye-i İslâmiye ile olmazsa, ölecek; bir istibdâd-ı mutlak, yerine çıkacak."

Râbian: Üstâdımızdan hem işitmiş, hem hâlinden anlamışız ki, ecnebîlerin şiddetli desîse ve kuvvetlerine karşı gösterdiği sebat ve kanaat; husûsan âlem-i İslâmın kısm-ı âzamının halîfesi olmak; hem, bîçare vilâyât-ı Şarkiyenin bedevî aşâirini Hamidiye Alayları ile en yüksek bir derece-i askeriye ve medeniyeye onları sevk etmesi, Hamidiye Camiinde her Cuma günü bulunması, şeâir-i İslâmiyeye elden geldiği kadar mürâât etmesi, dâimâ Yıldız dairesinde mânevî üstâdı kabul ettiği bir şeyhi var olduğu gibi, çok hasenâtı için, Üstâdımız, bütün hayatında onun padişahlar içinde bir nevî velî hükmüne geçtiğini kanaat etmişti.

O zaman Üstâdımız Said Nursî’nin hizmetinde bulunan

Muhsin-Ziyâ

1953, Fatih/İstanbul

Müteferrik Mektuplar : m2

Molla Sadreddine mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

(1) Pek Muhterem Ve Mübârek Sadreddîn Efendi Hazretleri, Azîz Kardeşimiz,

Bu hafta içerisinde Hazret-i Üstâdımız Allâme Saîd En-Nursî'nin yanında iken çok def'a sizden ve Saîd'ten **(2)** ve Hazret-i Seydâ'nın **(3)** medresesinden bahsederek tahsîn etttiler. Size selâmlarını tam zamanında ulaştıramayacağım için mektupla arzediyorum. Hazret-i Üstâd buyurdular ki:

"Ben o mübârek medresenin talebesiyim. Hazret-i Seydâ son nefesini vereceği anda talebe-i ulûmun ruhunu kabzeden meleği istemesi ve aynen Risâle-i Nûr'un mesleğinin bir nev'inde hareket etmesi gibi acîb bir temâyüzü vardır. Bugün hem Anadolu'da hem âlem-i İslâm'da çok geniş bir dâirede envâr-ı imâniyeyi neşreden ve talebe-i ulûmun kıymetini i'lân eden ve Kur'ân hakikatlerini ders veren Risâle-i Nûr, o medresenin de mahsülü olması cihetiyle umûm âlem-i İslâm'daki bu büyük hayr-ı azîmden ve neşr-i hakîkat-i imâniyeden büyük hisseleri vardır. Şeref onlarındır.

Ben her sabah, o medresenin üstâdlarını, talebelerini, Şeyh Ma'sum'u **(4)** ve Sadreddîn'i duâlarımda ve mânevî kazançlarımda hissedâr ediyorum."

"Arabî Mesnevî-yi Nûriye'de "Hubâb" risâlesinde medenî mü'min ile medenî kâfirin muvâzenelerine dâir mühim bir bahiste medenî mü'mine misâl ve numuneyi Norşin medresesinden aldıklarını ve o

parçaları size okumaklığımı, Şark ulemâları içerisinden sizin çıktığınızı ve Cenâb-ı Hakk'a şükrettiğini" söylediler. Ve size söylemekliğimi ve bunları aynen Norşin'e bildirmenizi bana emrettiler. Ben de size arzediyorum.

Mektup yazdığınızda bizlerden de pek çok hürmet ve selâmlar arzetmenizi istirhâm ederiz. Evet, biz üstâdımızın dersinden ve Risâle-i Nûr'dan ve üstâdımızın Tarihçe-i Hayâtından yakînen anlamışız ve bilmişiz ki, Cenâb-ı Hakk nihâyetsiz rahmetiyle Anadolu'da ve âlem-i İslâm'da ve beşeriyette Kur'ân hesâbına ve Kur'ân nâmına hareket eden ve Kur'ân'ın bayrağını dalgalandıracak, akıl ve kalplerde Dîn-i İslâm'ın hakikatlerini yerleştirecek olan nûrlu bir Kurân tefsirini ve muazzam bir dîn ve imân kahramânını o muhitten, bulunduğunuz yerlerden ihsân etti.

Üstâdımız hazretleri çok def'a, hem senelerdir, kerâmetle o mübârek medreseden sitâyişle bahseder. Bütün Nûr talebelerinin kalplerinde o mübârek medreseler nûrlu bir irfân ocağı hâlinde bilinmektedir. Hem İnşaallah, o medreseler kendi öz malları olan Risâle-i Nûr'u tam elde ederek medâr-ı iftihâr hizmet-i dîniyelerinde muvaffakiyetler dileriz. Sizlerin umûmen ellerinizden öperiz.

الباقى هو الباقى

Kusurlu

M.Sungur

Mesnevî-yi Nûriye'de "Hubâb" Risâlesinde Nurşîn'le Alakalı Bölüm

فان شئت فاذهب بخيالك الى مجلس
سيدا قدّس سرّه في قرية نورشين . و
ما اظهرت من المدينة الاسلامية
بصحبته القدسيّة تر فيها ملوكاً في زيّ

الفقراء و ملائكةً في زيّ الاناسي . ثم اذهب الى باريس وادخل في لجنة الاعاظم تر فيها عقارب تلبسوا بلباس الاناسي و عفاريت تصوروا بصورالآدميين. و قد بيّنت الفروق بين مدينة القرآن والمدينة الحاضرة في لمعات و سنوحات فراجعهما لترى فيهما امراً عظيماً تفاغل عنه الناس

Tercümesi: “ Eğer dilersen hayalinle Nurşin karyesinde Seydâ‘nın (K.S) **(5)** meclisine git. Orada İslâm şehrinde, onun kudsî sohbetinde açıkça, fukarâ kıyâfetinde melikleri, insan kıyâfetinde melekleri göreceksin. Sonra (yine hayalinde) Paris’e git. Ve orada soylular toplantısına dahil ol. Orada insan elbiselerine bürünmüş akrepleri, âdemiler suretinde tasvir olunmuş ifritleri göreceksin. Kur’ân şehri ile asrî, modern şehir arasındaki farkları Lemaât ve Sunûhât’ta beyân etmiştim. Bunlara müracaat edersen, her iki risâlede yüce şeyler görceksin ki, insanlar ondan gâfil olmuşlardır.”

1: Bu mektup, Merhum Sadreddin Yüksel'in oğlu Araştırmacı-Yazar Müfid Yüksel tarafından ortaya çıkarılmıştır.

2: Said, 1952 yılında doğan, Sadreddîn Efendi'nin en büyük oğludur. Sadreddîn Efendi tarafından ona Üstad'ın adı verilmiş, ancak henüz üçbuçuk aylık iken Nurşin’de vefat etmiştir.

3: Şeyh Abdurrahman Et-Tâhî. (Vefatı: 1304/1888)

4: Şeyh Ma’sum, Şeyh Abdurrahman Et-Tâhînin torunu ve Sadreddin Yüksel’in kayınpederi. (Vefatı:18 Haziran 1971)

5: Şeyh Abdurrahman Et-Tâhî’nin lakabı. Nurşin ve çevresinde "Seydâ" lakabı Şeyh Abdurrahman Et-Tâhî’ye özel olarak halen kullanılmaktadır.

Müteferrik Mektuplar : m3

Ahmet Feyzi'nin Nurlar hakkında bir teklifi

باسمه سبحانه

Sevgili Üstadımız!

Bizim bu mahkememiz, bu kanunlara göre olmayacak. Zira kanunlar, makabline şamil değildir. Ancak bu kanunlar, bundan sonraki faaliyetlerimiz için tatbik edilmek istenecek. Görünüşe göre bu kanunlar en ziyade Nur'un faaliyetine sed çekmek ve bu faaliyete son vermek için kabul edilmiştir. Bundan evvel olduğu gibi, bizim herhangi cüz'î bir hareketimizi bahane ederek derhal bu maddeleri bütün ağırlığıyla üzerimizde tatbik etmek isteyeceklerdir. Eski kanunda suç "halkı devlet emniyeti aleyhine teşvik" idi. Ve bunun için "dini âlet etmek" kisvesi kullanılıyordu. Telkinî mahiyet suç teşkil etmiyordu. Hattâ Temyiz, bu defaki kararının sonunda, "Said Nursî'nin eserlerindeki mütalaaların telkinî mahiyette olmayıp da, hareket ile müterafık teşvikî mahiyette bulunup bulunmadığını etraflı olarak tebarüz ettirilmesinin" lüzumunu bildiriyordu. Fakat şimdiki kanunda "Şahsî nüfuz tesis eylemek veya her ne suretle olursa olsun lâiklik esasını sarsmak maksadıyla dini âlet ederek her ne surette olursa olsun propaganda yapan veya telkinde bulunan kimse" demek suretiyle telkinî mahiyeti de suç yapmış. "Ve şahsî nüfuz tesis eylemek veya her ne suretle olursa olsun lâiklik esasını sarsmak maksadıyla" gibi gayet umumî ve câmi' tabirlerle bütün dinî telkinleri bu çerçevelere sokarak men' etmek hedefini takib etmiştir. Bu vaziyet cidden mühimdir ve kat'iyyen ihmale gelmez. Onun için istikbal hakkında çok mütebassırane ve gayet ihtiyatlı hareket etmemiz lâzım ve zaruridir.

Bir kerre neşr-i hakikat hususunda nisbeten mestur faaliyet ve bilhassa dokunaklı ve umumî mektublaşma şekilleri, âni taarruzlara

hedef teşkil edecek ve buldukları vesikaları “devlet emniyeti aleyhine telkin” çerçevesi altında bizi ezmeğe yarar vesait olarak istimal edeceklerdir. Onun için mesturiyet mes’elesinin ve vehmi tahrik edecek mahiyette umumî ve dokunaklı mektublaşma faaliyetinin devamına imkân görmüyorum. Buna mukabil kanunun tanıdığı hürriyet-i matbuat çerçevesi içinde, hakikatları makul ve musib tarzda ve kanunların leh ve aleyhimizdeki hükümlerini her ân göz önünde tutarak ve imkânlardan a’zamî istifade ederek, açıkça faaliyet sarfetmek daha makul ve tehlikesizdir zannederim. Bunun için de yegâne açık yol, kanun ve nizam çerçevesi içinde Nur’un hakikatlarını yaymak ve Nur’u ilân etmek ve cihan-ı ilme duyurmak için, aslâ siyasî olmayan ilmî ve dinî bir mecmua çıkarmak îcab ediyor.

Belki “Sırran tenevverat” müddeti tamam olmuştur. Ve bu vaziyet bizi mecburen zahire çıkarmak için bir vesile olacaktır. Bir de Denizli’de beraet eden eserlerin neşrini aslâ yasak edemeyeceklerdir. Buna kanunen imkân da yoktur. O halde bu fırsattan da faydalanacağız ve Nur’un en ehemmiyetli parçalarını, gerek neşredeceğimiz dinî mecmuada ve gerekse müstakillen eser halinde neşredeceğiz. Ve bu hususta yeni ve eski yazı mes’elesi hakkında biraz fedakârlıkta bulunacağız.

Bunlar benim âcizane fikirlerimdir. Faaliyet-i Nuriyenin istikbaliyle şiddet-i alâkamın bürhanıdır. Bunları yazmaktan maksadım, yeni kanunların vaziyetinden korkarak vazife-i kudsiyelerimizi terk etmemizin aslâ mevzubahis olmadığını ve ölümden mâada hiçbir maniin bizi kudsî hizmetimizden döndüremiyeceğini ve eskiden daha şiddetli bir sadakatla vazifelerimize devam ahd ü peymanında olduğumuzu, sevgili ve kudsî Üstadımızın mübarek huzurlarına arzetmektir. Âciz şahsiyetim namına bil’asale ve bütün Nur Talebeleri namına Nur’un manevî avukatlığında istihdamım sebebiyle bilvekale bu kudsî ve hâlis ahd ü peymanı, kudsî kumandanımızın huzur-u ulyâlarına arzediyorum.

İstinadgâhımız Allah ve Resulü ve onun ferman-ı kudsîsidir. Hakikat aslâ mağlub olmaz ve edilemez. Fâni varlıklarımız, Allah ve Resulü uğruna ve onun şem’-i mukaddesi yoluna bin defa kurban olsun ve olacaktır. Allah ve Resulüne verdiğimiz ahd ü peymandan bizi hiçbir şey döndüremiyecektir. Eskisinden daha şiddetli bir azm

ve imanla ve daha metin bir tesanüd ve sadakatla memur-u Rabbanî etrafında bir hale-i muhabbet ve vefa teşkil edeceğiz. Bir kal'a-i nur ve hakikat olacağız. Büyük kumandanımızın fermanları, yegâne rehber-i hareket ve düstur-u icraatımız olacaktır.

Sırr-ı meşveretin bir tezahürü olarak yukarıda arzettiğim fikirler mazhar-ı kabul olursa ve açık neşir sahasına çıkmamız tasvib ü ferman buyurulursa, bu hususun temini uğrunda bu bîçarenin yedinde hayli maddî mevcudiyet ve servet mevcuddur. Son habbesine kadar Nur'un olmasını ve Nur uğrunda sarfedilmesini iki kardeş müttefikan niyaz ettiğimiz bu gayr-ı menkul servetlerin şimdiye kadar lihikmetin anahtarları ve menafii bizim elimize verilmedi. Bunlardan bir kısmını satmak istediğimiz halde, zaruretle yaşamamıza rağmen bir türlü satamadık. Demek ki servet bizim değil, Nur'undur. İnşâallah Üstadımız da bunu böyle kabul ederlerse ve ihtiyaca göre satılarak Nur'a sarfını ferman ve himmet buyururlarsa, faaliyete geçmemiz için hiçbir mani' kalmaz. Muhtelif parçalar halinde olan bu emvalden, ihtiyaç nisbetinde satılır.

Ben gece gündüz dualarımda "Yâ Rab! Bana emanet ettiğin bütün serveti ve kardeşimi ve zevcelerimi ve evlâdlarımı hizmet-i kudsiyen ve rıza-yı Akdes'in için hasr u tahsis et ve istihdam et!" diye yalvarıyorum. Kudsî Üstadımın da bu bîçareler için o nev' nazar-ı şefkatlerini ve o yolda dualarını niyaz ü istirham eylerim. Hele kardeşim Mehmed Emin hakikaten dua-yı müşfikanenize kesb-i istihkak edecek derecede bilhassa bu sefer pek fazla ibraz-ı sadakat etmiştir. Yazdığı mektublarda, mübarek el ve ayaklarınızı öptüğünü size iblağım için mütemadiyen yalvarmaktadır. Faruk, Ârif, Said, Nuri olan dört masum kölenizin ve annelerinin de Nur ordusunda hakikat ve hidayet hizmetinde yer almaları için dua-yı kudsînizi ayrıca ve pederane şefkatim cihetiyle istirham ederim. Merhum peder ve vâlidemi unutmamanızı yalvarırım.

Benim kusurlarıma bakma sevgili Üstadım. Sizi bazı ahvalde ızdıraba sevkettiğim vaki' oldu. Fakat bütün bunlar, hüsn-ü hizmet aşkımın bir tezahüründen başka bir şey değildir. Sizin âzad kabul etmez bir memlukünüzüm ve daima inşâallah öyle kalacağım. Gerçi Hüsrev ve Tahirî gibi kahramanlar ayarında olmadığımı biliyorum. Ve onlar gibi katıksız ve saf hizmet ruhunu taşıyamadım. Bu, bir nev' hastalık mahiyetindeki bazı za'flarımdan ileri geliyor. Hâşâ bir nev'

itimadsızlık, daha iyi kavramak, daha vâzıh ve etraflı anlamak için tahkik ve tedkike pek fazla mübtelayım. Risale-i Nur'un desatir-i âliyesini bütün vücuh-u kâinata tatbik etmek ve onların hududsuz ihatasını ve kâinat şümul azametlerini tezahür ettirmek için, kitab-ı kebir-i kâinatın her sahifesini, her satırını tam bir ilmî ehliyetle ve riyazî kat'iyyetle temaşa etmek ve okumak için bütün şuubat-ı ulûm ve fünuna meylim sonsuz bir ibtila halindedir. Huzurunuza arzettiğim yazılar ise, sırf sevgili Üstadımızın tashih veya tasvibini elde etmek maksadına binaendir. Dersim doğru mudur, nereleri hatadır demek içindir. Gerek kaydettiğim bazı ilmî hakikatlar ve gerek bazı tevcihler, hakikata uygun mudur diye sevgili Üstadımdan istifsarda bulunmak için. Arabçaya çok fazla hevesim de sonsuz ilim ve tahkik aşkımdan ileri gelir. Bir çok hakikatları ve fikirleri hiç tereddüd etmeden sevgili Üstadımın pîşgâhına arzetmekliğim ve onların sû'-i edeb olup olmayacağını düşünmemekliğim, sırf açık yürekliliğimin ve safvetimin ve hakikat ve ilim aşkına fart-ı meclubiyetimin bir tezahüründen başka bir şey değildir.

Ne yapalım Sevgili Üstadım, beni de böyle kusurlarımla kabul et. Risale-i Nur câmiası içinde bir de böylesi bulunsun. Belki îcabında bu kabil bir talebenizin de bulunması faidelidir. Benim şahsî hususiyetlerim bana münhasır kalsın. Ben de bu sahada hizmette bulunayım. Fikr-i tahkikten tevellüd edecek füyuzatla, Risale-i Nur'un zerrin sahası daha çok parlasın. Şurası muhakkak ki; bütün dünya sizi inkâr etse, siz de onların inkârlarını tasdikle onlarla beraber olsanız, bu bîçarenin a'zamî bir kuvvet ve metanetle sizi ve davanızı ve temsil ettiğiniz kudsî hakikatı dava ve isbattan ve sizin için kat'î şehadetten feragat etmesine imkân ve ihtimal yoktur. Bu ancak feyz-i tahkikin verdiği bir metanettir. Müdafaalardaki sarsılmaz ve kat'î hakikatlar ve davalar, kuvvetini bütün bu feyz-i tahkikten almıştır.

Bırakınız ben de Nur'un bir muhakkik ve müdakkiki olayım. Benim faaliyet saham da, tefekkürî ve tahkikî olsun. Her büyük kumandanın maiyetinde, fikrî ve tertibî sahayı idare eden bir erkân-ı harbiye dairesi vardır. Kumandanın fermanı dâhilinde, bu fikrî sahanın inkişaflarını hazırlar ve kumandana arzeder. Siz ki, en büyük mana kumandanısınız. Elbette sizin izhar ettiğiniz büyük davalar için bîtaraf bir şahid, ilmî ve tahkikî esaslarla hareket eden bir şahid-i âdil lâzımdır. Fikir ve tedkik sahasında çalışan bir vazifedar lâzımdır.

Bütün aczimle beraber bunu bîçareye ifaza ve himmet buyurursanız ümid ederim ki, sizin kudsî himmetinizle Cenab-ı Hak kendisine tevfik ihsan eder.

Benim sırf hüsn-ü niyetle ve hizmet ve maslahat düşüncesiyle ve sırf meşveret ve istîzan maksadıyla yaptığım bazı cür'etkârlıklar size bir tevhiş vermesin. Risale-i Nur'un ve onun kudsî tercümanının ezeliyen ve ebediyen malı olan bu bîçareden, Nur'a hâlisane hizmetten ve kat'î sadakattan ve canla başla gayretten ve a'zamî sekinet ve temkinden ve a'zamî ihtiyat ve tebassurdan başka inşâallah bir şey zuhur etmeyecektir. İnşâallah onda, hakikatı ve nur-u kudsîyi dünya ve uhrâ makasıdına âlet etmek, enaniyet ve hodfüruşluk gibi fazihalar, kudsî üstadının himmetiyle görülmeyecektir. Üstadının duası bu bîçareyi münafî-i ihlas ahvalden ve lüzumsuz ve zararlı ifratkârlıktan inşâallah daima muhafaza edecektir. Bütün varlığını emrinize hasr u tahsis etmiş bu bîçareyi kusurlarıyla kabul ediniz. Za'flarıyla ve manevî hastalıklarıyla seviniz ve onu ihyakâr ve şefkatli nazarınızın âtıfetinden ayırmayınız sevgili Üstadım! Kapınızda her ân dilenci olan bu bîçare Ahmed Feyzi'yi reddetmeyiniz. Bütün kusurlarıyla beraber o sizin öz memlukünüzdür. Tenbelliklerini nazar-ı müsamaha ile görünüz ve affediniz. O size daima nazlanacak ve kovsanız dahi kapınızdan gitmeyecektir.

Hasretle ve hürmetle el ve ayaklarınızdan öperim.

Afyon Medrese-i Yusufiyesi

26 Ramazan-ı Şerif Cumartesi

Bîçare, pür-kusur, pür-ilel, pür-mesaib

Ahmed Feyzi

Müteferrik Mektuplar : m4

Üstadın teklif karşısında temkini

Ceylan bu mahremdir. Bak, sonra yırt!

Ben manevî bir ihtara binaen, bir pusula Feyzi'ye yazdım. Sen onu gördün mü? Sen anlaki o ne ile meşguldür. Bir cevap vermedi. Başka lüzumsuz şeyleri yazmış, "Nurları bir mecmua ile neşredeceğiz" gibi manasız bir şeyler yazdı. Sakın Şemsi gibi Nurları tagyir etmesin.

Said Nursi

Müteferrik Mektuplar : m5

Sadeleştirme hakkında Ceylan'ın Büyük Doğu'ya mektubu

باسمه سبحانه

Büyük Doğu Mecmuası Neşriyat Müdürlüğüne!

Memleket muvacehesindeki kudsî cihadınızı tebrik eder, hürmetlerimizi arzederiz.. Hakikaten asrımızdaki bütün fenalıklar hususen hayat-ı ictimaiyyeyi kökünden sarsan fuhuş aleyhindeki hüsn-ü niyete makrûn neşriyatınızdan dolayı şâyân-ı takdirsiniz.

Hasseten şunu tebarüz ettirmek isteriz ki; intişar eden son nüshalarınızdan birisinde, bir sütun açıp dercetmek vazifeperverliğini gösterdiğiniz Bediüzzaman Hazretlerinin müdafaatından ve Risale-i Nur'dan parçalar neşretmek meselesine gelince: Çok memnun olmakla beraber, memleket çapında satışını tezayüd ettireceğinize şüphe etmediğimiz kıymetli mecmuanız için medar-ı şeref olan bu mukaddes vazifeyi yaparken, onun yarım milyonu mütecaviz hakiki varislerini tahattur edip, çok muhterem müellifine mahsus üslub-u belagat, fesahat ve tarz-ı beyanın aynen hıfzıyla, hakikatlerin -fehme takrib hüsn-ü niyetine müstenid- tahrifini kaldırmanızı çok rica ederiz.

Bu hususta göstereceğiniz titizlik ve muhafazakarlık manevi mevkiinize bir o kadar daha ilave edilmesine inşaallah vesile olacaktır. Bilvesile selam ve hürmetler...

Nur talebelerinden

Ceylan

Müteferrik Mektuplar : m6

Ceylan'ın Üstadı mektup hakkında bilgilendirmesi

باسمه سبحانه

Çok mübarek, çok muazzez, çok kıymettar, çok müşfik Üstadım Efendim Hazretleri..

İstifsar-ı hâtırla mübarek el ve ayaklarınızı öper, makbul dualarınıza el açarız.

Evvela: Büyük Doğu Mecmuası'nın birkaç nüshadır neşretmekte olduğu Risale-i Nur parçalarını yeni hurufa tercüme ederek Risale-i Nur ve kudsî Üstadım sayesinde verdiğim cevapla birlikte takdim ediyorum. Verdiğim cevaba mukabil çnünde "Nur Talebelerine" başlığı altında bir cevabı da beraberdir. Şayet ikinci bir cevaba lüzum varsa, işaret buyurunuz ki muktedir ve âlim kardeşlerimiz cevap versinler. Çünki tahrife yol açılmak ihtimali mevcuttur.

Saniyen: Üstadımıza edilen en ufak bir hizmetin dahi çok büyük bir ehemmiyeti hâiz olduğunu takdir ederek, vaktâ ki kendi yemekleriniz mübarek hanenizde pişinceye kadar bu ehemmiyetli sevabın biçare hemşireniz Fethiye'ye verilmesini bütün efrad-ı ailemiz mübarek el ve ayaklarınızdan öperek yalvarıyoruz. Risale-i Nur'un neşrini layıkı vecihle yapabilmemiz için makbul dualarınıza gayet derecede muhtacız.

الباقی هو الباقی

Biçare günahkar talebeniz
Ceylan

Talebeliğe kabul buyurduğunuz ve Afyon'dan buraya kadar da beraber geldiğiniz Muallim Osman, eski bir mahkumiyetini infaz için

gelmiştir. Selam eder, mübarek ellerinizden öper.

Müteferrik Mektuplar : m7

Üstad'ın hemşerilerine mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

Eyyühel İhvan, Abdülmecid, Nuh, Hasan, Ömer, Haydar, Yasin!..

Mektubunuzu aldım. Bu gurbet havasında, vatan kokusunu duydum. Uzaktan uzağa hazin nağamat-ı vataniyenin, hissiyatımın tellerine dokunmasıyla hoşça dinledim.

Her birinize ayrı birer mektup yazmak ruhum isterdi. Fakat bu dakikada muvaffak olamıyorum, gücenmeyiniz. Bir mektupta her birinizle ayrı ayrı konuşacağım.

Evvela: Kardeşim Abdülmecid Efendi! Senin mektubunu aldığım günün gecesinde, rü'yada gördüm ki, Ergani'deki kardeşim Abdülmecid yanıma gelmiş, Merhum büyük kardeşimden bana mektub gelmiş. Sabahleyin hikâye ettim.. Biraz sonra bir mektub elime verildi... Baktım ki, ahiret kardeşim Abdülmecid'in imzası var. Demek sen de Abdülmecid gibi bir kardeşimsin. Hem Abdülmecid 'den büyük bir kardeşsin. İşte bu vakıaya binaen seni o günden itibaren isminizle en has talebeler, kardeşler içine dahil edip, her sabah ne kazanıyorsam, peder ve valideme ve hakiki ve çoğu âlim, berzahta bulunan kardeşlerime verdiğim gibi, senin defter-i a'maline yazılmak için dergâh-ı ilâhîye niyaz ediyorum. Sen dahi beni uhrevî kazancına teşrik et!

Saniyen: Ey Nuh Bey! Ora havalisinde pek çok bulunan talebelerim, kardeşlerim içinde sen kahraman çıktın. Beni her vesile ile aradın.. Molla Hamid'le beraber beni buldun.. Van kardeşlerimle görüştürdün. Bahtiyar ol! Senin gibi ciddi gayretli bir dost, yanımda

kıymettardır. Bugünden sonra sen de Abdülmecid Efendi gibi isminizle duamda ve kazancımda dahil oldun.

Niyet ettiğiniz ziyaret-i beytullah ise;

وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلًا

meşverete ihtiyaç bırakmıyor.. Mümkün ve kolay ise gidebilirsin.

Salisen: Ömer Efendi kardeşim! Sen Şeyh Fethullah ve Hazret gibi çok sevdiğim ve çok ihtiram ettiğim mübarek zatlara mensub olduğundan, onların namına ve hesabına seni çok düşünüyorum. Sen de onlardan aldığın ders iledir ki; gaflet ve gurur veren dünyevî me'muriyetlerde bulunduğun halde, benim gibi kûşe-i nisyan ve gurbette olanı unutmuyorsun. Cenab-ı Hak sizi o mübarek zatların marziyyatı dairesinde muhafaza etsin.. Âlem-i berzahta onların kafilesinden ayırmasın..

Rabian: Ey Şeyh Hasan! Senin küçük mektubun bana büyük geldi. Ağlattırırken, güldürdü. Sen ve Muhammed Salih benim için pek kıymettar iki kardeş ve iki talebesiniz.. Siz duamda ve kazancımda dahilsiniz. Hem tevziat zamanında o yüksek kametinle çoklardan evvel hayalen görünüyorsun. Fakat gurbet arkadaşım Muhammed Salih'in halini çok merak ediyorum,dünyada ise benim hususî selâmımı tebliğ et!..

Hamisen: Orada iseler, Molla Şükrüllah, Molla Yasin, Molla Resul, Molla Yusuf, Molla Ma'ruf, Molla Abdurrahman ve Şeyh Hasan'ın biraderzadesi Fehmi, Gevaşlı Molla Abdülhakim ve Molla Abdülvahhab ve Fakah Haydar ve Molla Hamid'in valideleri ve Nuh Bey'in kayınbiraderi Fahrî ve Abdülmecid Efendi'nin mahdumları gibi kardeşlere ve hayalimde kendileri bulunup isimlerini yazmadığım umum dostlara ve kardeşlere selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum.

Bu gurbette benim halet-i ruhiyemî anlamak isterseniz, şu gelecek fıkralara bakınız, ağlamama ağlayınız!..

Evet, ahiretine pek ciddi çalışan pek çok mübarek zatlar, kazandılar, gittiler.. Ben beraber çalışmadım, gafletten uyandım.

Fakat heyhat yalnız ve müflis kaldım.. Ve bu hal hâtıra geldikçe böyle bağırarak ağlarım:

Bir ticaret yapmadım nakd-i ömür oldu heba.
Yola geldim.. Lâkin göçmüş cümle kervan bîhaber.
Ağlayıp, nâlân edip, düştüm yola tenha garib,
Dîde giryan, sine püryan, akıl hayran bîhaber..

الباقى هو الباقى

Kardeşiniz
Said Nursi

Müteferrik Mektuplar : m8

Kızkardeşinin Üstad'a mektubu

Muazzez biraderim Said-ül Meşhur Efendi!

Efendim, evvela arz-u hulus ve ihtiramla, kemal-i iştiyakla selâmımızı zât-ı âlinize takdim ettikten sonra hâtır-ı vâlâlarınızı istifsar eylerim. Gerçi bizden sual buyurursanız, lehülhamd cümlemiz kemal-i sıhhat ve afiyetteyiz. Siz dahi der-sıhhat olmanızı Cenab-ı Hak'tan niyaz ve temenni eylerim.

Elyevm Şam'da, Salihiye mahallesinde ikamet ediyoruz. Hiç bir keder ve merakımız yok. Ancak pek uzun bir müddetten beri sizin ahvalinizden ve nerede kaldığınızdan ve hangi cihette bulunduğunuzdan haberdar olmadığımız için ziyadesiyle merak ve endişedeyiz.

اختكم الشقيقة الداعية المستدعية [1]

H.n.m

1.)Öz hemşireniz, size dua eden ve dua istiyen, Hanım..

Müteferrik Mektuplar : m9

Üstad'ın Eniştesi Molla Said'e ve Kızkardeşine mektubu

Aziz kardeşim,

Evvela sizlere selâm ederim. Ellerinizden öperim. O mübarek şehirlerdeki mübarek makamlarda duanızı isterim. Duanıza pek çok muhtacım. Oradaki ahbablara, bâhusus kardeşin Molla Abdülmecid'e, Şeyh İsa'nın mahdumu Mehmed Ali Bey'e çok selâm ederim. Hemşireme selâm ederim, duasını isterim. Onu çok merak ediyorum. Elhamdülillâh siz de, o da sıhhattesiniz.

Benim halimi soruyorsun, Cenab-ı Hak Hakîm, Rahîm olduğundan başıma gelen her işte hikmet içinde bir eser-i rahmet hissediyorum. Şimdi bir köyde imamım. Yalnız olarak dağlarda kader-i İlâhî beni gezdiriyor. Sizlere ve Şam'a çok müştakım. Şu misafirhane-i dünyada mülakat nasip olmazsa da inşaallah öteki âlemde Rahmet-i ilâhiye bizi görüştürecek. Benim ne niyette olduğumu ve nereye gideceğimi soruyorsun. Hiçbir niyetim yoktur. Rahmanürrahim olan Hâlıkıma tefviz-i umur etmişim. İnşaallah başka yere gidersem size yazarım. Mektup yazmak âdetim değil, fakat sırf duanızı almak için size yazacağım.

الداعی و المستدعی

Said Nursî

Müteferrik Mektuplar : m10

Eniştesinin Üstad'a karşılık mektubu

Mektubun Zarfı

Türkiye Isparta vilâyetine gidecektir.

Polis dairesine

Isparta Merkez Polis Komiserliği vasıtasıyla Van menfilerinden Bediüzzaman namıyla maruf Molla Saidü'l-Meşhur Efendiye takdim kılınır.

Mumaileyhin Eğirdir kazasına merbut Barla Nahiyesine nakledilerek halen nahiye-i mezkûrede bulunduğu anlaşılmakla..

Vilâyet posta müdüriyet-i aliyesine

Komiser

22 Mayıs 1928

Muazzez ve muhterem kardeşim Molla Said,

Göndermiş olduğunuz sıhhatnameyi dest-i meserretle aldım. Sıhhat ve afiyette olduğunuz mübarek haberi alarak ziyadesiyle neşâd ve sürur dolduk. Her ne halde olduğunuz ise de yine Cenab-ı Vacibü'l-Vücud ... herhalde Molla Abdülmecid, Molla Mehmed ve Molla Abdurrahman kardeşlerimizin haberleri, nerede olduklarını te'kiden bildirmeniz arz olunur.

Almış olduğumuz mektubunuzun günü bizim için bir şanlı bayram idi. Bu münasebetle hulül olunan mübarek îd-ül edhiyenizi tebrik ediyoruz ve sıhhat ve afiyette olmakla ... Cenab-ı Haktan temenni eyleriz... Bu münasebetle ellerinizi sıkarım efendim.

25 Zülkade 1346

العبد البعيد من مولاه الذى هو اقرب اليه من حبل الوريد

Said

1.)Kendisine şahdamarından daha yakın olan Mevlâsına uzak olan kul

Müteferrik Mektuplar : m11

Muhammed Said el-Cezeri'nin bir mektubu

Serdehl'in Seydası diye bilinen **Muhammed Said el Cezeri (Şeyh Seyda)** hazretlerinin mektublarını ihtiva eden "Mektubat" adlı eserin, 31. Mektubudur.. Halen hayatta olup, Şeyh Seyda'nın halifelerinden olan muhterem Muhammed Emin Er Hocaefendi'ye (d:1914) yazılmıştır. 1950'lerde Isparta'da üstadı ziyaret eden Molla Emin Efendi, Bediüzzaman'ın selamını bir mektupla Şeyh Seyda'ya ulaştırmıştı.

Görüşme sırasında Üstad hazretleri Emin Efendi'ye *"Şeyh Seyda ile iki cihetten alakadarım, hem selam, hem tebrik ederim"* demiştir.

Adı geçen kitapta yazdığına göre, Bediüzzaman hazretleri Eski Said döneminde Cizre'de Şeyh Seyda'nın dayısı allame Şeyh Abdülhakim Dirşevî hazretlerinin medresesini ziyaret edip, derslerini izlemiş, bu arada medrese talebelerinden Şeyh Seyda'nın ortanca ağabeyi Siraceddin el-Cezeri merhum, parlak zekâsıyla Bediüzzaman'ın dikkatini çekmiş ve üstadın övgüsüne mazhar olmuştur. Şeyh Seyda Hazretleri de ağabeyi Siraceddin Efendi'den ilim icazetini almıştır.

Aslı Arapça olan mektubun tercümesi Şeyh Abdüssamed el-Farkini'ye aittir. (*Salih Okur - cevaplar.org*)

31. Mektup

Yine adı geçen Emin'e… Nefse, Allah'ın emrini tazim etmeyi, onda yok olmayı, onunla var olmayı, onun dışındaki her şeyi atmayı tavsiye etmek, Bediüzzaman'ın selamına cevap vermek, her konuda en büyük Üstad olan Molla Said Nursi Rahmetullahi aleyh ve Radiyallahu anh'ı tebrik etmekle ilgilidir.

باسمه سبحانه

İlmiyle âmil, kalb-i selim ve güzel huy sahibi, apaçık sırat-ı müstakîmi yol edinmiş, kerim kardeş, Şeyh Molla Muhammed Emin! Allah onu koruya, afiyet vere ve bereketlendire..

Esselamü aleyküm ve rahmetullah! Sizden dua talep ediyoruz. Fazl ve kereminizden istimdad ediyoruz. Kendimize ve kardeşlerimize, Allah'ın emrini ta'zim etmelerini, onun dışındaki her boş şeyi ve her engeli terk etmelerini tavsiye ediyoruz. Çünkü bunun dışında hiçbir şey fayda vermez, sonuç getirmez, hayır yoktur, hidayete de erdirmez.

Menfaat veren, hidayete erdiren yalnız O'dur. Ondan başka da yoktur. Çünkü başkalarında yorulma olur, abesle iştigal vardır, zarar vardır. Mutlaka terk edilmeli ve toptan atılmalı. Ne dururken, ne de hareket ederken hatıra getirmemeli. Fenâ ancak O'nda, Beka ancak Onunladır. Gerisi zarar ve şerdir, noksanlık ve hüsranlıktır. Kâmil akla muhalefettir. Belki de serâpâ ahmaklıktır, cehalettir ve sapıklıktır.

Hakkın dışında sapıklıktan başka ne olabilir ki? Allah, bizleri muvaffak eyleyip, rüsvay eylemesin. Kerim O'dur, Mennan O'dur. Rahman ve Rahim olan O'dur. Büyük fazl u kerem sahibi, ihsan sahibi O'dur.

Ayrıca, bize Üstad'ın selam ve tebrikini ve ihsanını belirten mektubunuz ulaştı. O Üstad ki, fazileti meşhur, kadr u kıymeti büyük, ilmi derin, yüce imam-ı hümâm ve şeyh olan.. Vasıfları belirtilen zat-ı kerimin selamı bizim için bayram olur. Allah, izzetini, şerefini, yükseklik ve derecesini artırsın. Ziyadesi olmayan bağışlayıcılığını her iki dünyada da versin.

Selamına karşılık "Aleyna ve aleyke ve aleyhisselam" (bize, sana ve ona selam olsun) deriz.

Tebrike gelince, bu onun faziletidir ve ondan kaynaklanmaktadır. Her iki halde de fazilet onundur.

"Benim onunla her iki cihetten alakam var" sözüne gelince, bu hayırlı bir kelimedir. Hoş bir sözdür. Hoş kelime ise sadıktır. Onun için ikram etti. Çok değişik manaları ve ihtimalleri vardır ki, duyan kişi dilediği manaya ve ihtimale yorsun. Lakin muvafık ve makbul olan, muhalifi olmayan mana budur vesselam. Allah geniş rahmetiyle rahmet eylesin ve uçsuz bucaksız Cennetine koysun.

"Benim onunla her iki cihetten alakam var" sözünden şu miskinin ümidi şudur ki, o son derece faziletli zatın, bu miskinin hem dünyasına, hem de ahiretine dua etmesi, aynı zahir ve batında nazargâhı olması, gözünün bu miskinin üzerinde bulunmasıdır. İnşallah Allah ona bol mükâfat versin.

Âmin. Yine de en iyisin bilen Allah'tır. En Hakim, en Rahim, en Kerim olan O'dur. Vesselam..

Yaptığınız te'lif esere gelince, çok iyidir, inşallah faydalı olacaktır. Sizinle bir araya gelme şerefine nail olunca, bir takriz yazarız vesselam.

Kaynak: Mektubat

Hazırlayan: Şeyh Abdüssamed el-Farkinî

Türkçeye tercüme: İbrahim Öztürk

Sahife:168-169

İnegöl-2008

Müteferrik Mektuplar : m12

Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 1

Çok büyük bir musibet olan vâkanın
***küçük bir hatırası* (1)**

Babamızdan kalma bir eski handa
Hancılık işlerdim çoktan beri o zamanda.

Bakardım kendi halime, hiç kimsenin işine karışmazdım
Hem ibadet, bazan mütalâa, hem de geçinmek için çalışırdım.

Severdim bu işleri, zira misafire bakmak hoştur diye
Gerçi ücretle kabul edersem de, bu o zamanda meşrudur diye.

Hesabımca hanın bir kısmını ayırmıştım, garip yoksuzlara
Ücret almazdım, muavenet ettiğim de olurdu öksüzlere.

Hayatımda birçok musibetlere kaldım maruz
Bu hepsinden zor geldi, nâçar ona da gerdim göğüs.

Pederimin vefatında dört yaşlarında kaldım yetim.
O zamandır akıyordu gözyaşlarım düm düm.

Uzatmayalım macerayı, 935 senesi, o günkü 26 Nisan'dı
İkindi namazını edâdan sonra Belen Camiinde biraz kaldımdı.

Dışardan geliyordu birkaç ayak sesi

Meğer benim camide olduğumu haber almış hükûmetin polisi

Nihayet girdi içeri bir bekçi ile bir polis
Dediler: "Seni istiyor komiser, yürü tiz"

Kalktım camiden, hana uğramadan polisle yürüdüm
Boduroğlu mağazasının önünde komiseri gördüm.

Dedi: "Haydi bakalım, bir tarafa gideceğiz
Bu iş için sizin evi taharrî edeceğiz."

Yürüdük iki polis, biri komiser, iki de mahalleden âzâ
İşte ondan itibaren gösterdi kendini kader-i İlâhî olan kazâ.

Vardık eve, girdik içeri, başladılar, her tarafı arıyorlar
Evdekiler telâş ve havfla, bana "Bu nedir?" diyorlar.

Aradıkları benden, Bediüzzaman Hazretlerinin risaleleri imiş
Zaten gizli olmayan risaleleri bulunca dediler: "Gerisi nerede?" Bu ne iş?

Komiserin istihza ile yüzü gülmüştü
Çünkü yakalamıştı güya mücrimi.

Aldılar risaleleri, beni de götürdüler polis dairesine
Dinle artık, sen komiser Besim'in hailesine.

Dinlememek elde mi, çünkü kabahat çok büyük imiş
Bilmiyordum, kitap ve dinî risale okumak kabahatmış.

Kendimden geçmiş bir vaziyette düşünüyordum bir nice
O halde alaturka saat altı olmuştu gece.

Komiser Besim'in ağzından zehir çıkıyordu
Mücrim yakalamış gibi dişleri gıcırdıyordu.

Mümkün olsa da komisere sormuş olsaydım
"Bu hükûmetin tesisinde hizmetin nedir?" deseydim

Mutlaka vereceği cevapta epeyce düşünecekti
Onu bırak şimdi, o seni hesaba çekecekti.

Lâkin birinci komiser olan o âlicenap zat
Dedi ki: "Müteessir olma Halil, hadi git yat."

Zira beni bekliyordu hısım, akraba ve evdeki bacı
Dediler: "Nedir bu hal? Nedir bu olan? Nedir bu acı?"

Dedim ki: "Bu bir kader-i İlâhîdir eyliyor tecellî
Hem su-i niyetim yok, ehemmiyetsizdir" diye ettim tesellî.

Ne ise, uzatmayalım, çarşıya çıktım sabaha
Bir de baktım, karşıdan geliyor polis Mustafa.

Dedi: "Seni istiyorlar, haydi gidelim"
Peki, komiser haydut yakalamış, n'delim?

Tekrar orada bizden ifade alındı
Mektupda ismi geçen arkadaşlar da yakalandı.

Zavallıların her birerleri işlerinden getirildiler
Onlar da neye uğradıklarını bilemediler.

Lâkin beni görünce sövmek istediler

Halbuki konuşmaktan da memnu idiler.

Artık komiser her birinin ifadesini alıyordu
"Siz de bu işlere medhaldârsınız" diyordu.

Onların kabahatı bir selâmdan ibaretti
Cürümleri Üstada gâibane bir hürmetti.

Uğraştılar üç gündüz iki gece ifadelerle
Müdde-i umumî valiye haber veriyordu ilâvelerle.

Telefonla diyordu "Biz neler yakaladık neler?"
Her tarafa veriyordu mübalâğalı şifreler.

Verildi istintaka o gün yirmi sekiz Nisan
Hayat buldukça neler görüyor insan?

Tekrar ifadelerimizi aldı mustantık dairesi
Tehdit ediyor, "Cezanız bu değil, daha var gerisi".

Dört gün hapishanede kaldık hep beraber
Halâsımızı niyet ediyorduk büyük yerden.

Milas hapishanesinde bir ikindi vaktiydi
Gardiyan Emin Efendi çağırdı, bizlere dedi:

"Eşya ve para lâzım olur, yanınıza alın
Sizi sevk edecekler hazırlanın."

Tepeden inme gülle gibi bu söz karşısında
Alacağımızı aldık, alamadığımızı havale ettik Milâs çarşısında.

Geldi jandarma kumandanı, bizlere bakıyordu
"Karakol kumandanına büyük bir zincir lâzım" diyordu.

Bizler zaten mutî, boynu bükük, o devamla
Gardiyan Emin dedi: "Bunlar namuslu insan, olmaz böyle".

Nihayet gece otomobille sevk edilmemizi verdi emir
Her birimiz telâş ve havf içinde olduk demir.

Hısım, akraba, evlâd, iyalimizle vedalaştık
Firkatten kopan bir heyecanla çok ağlaştık.

Müsaade edildi, geldi ahbab, yârân
Bazısı korkudan gelmediler, lâkin ettiler feveran.

O gece durmadan geldik Aydın'a
Meğer Aydın denilen yerde koydular zindana.

Güçle oradan buldurduk bir otomobil
Geldik Nazilli'ye, o gece orada kaldık bil.

Doğrudan doğruya varmak üzere Isparta'ya
Bir otomobil tuttuk belki ucuzdur diye.

Hep beraber Nazilli'den hareketle Denizli'ye geldik
Hapishanede misafir kaldık, biraz dinlendik.

Tesellî ettiler hapishanede misafirperver arkadaşlar
Diyorlar: "Bizim gibi olmayın, bunlar ehemmiyetsiz şeyler."

Ramazan isminde olan mahkûmlardan birisi
Bize çok hürmet gösterdi, mahcub etti doğrusu.

Denizli'den mektup yazdım gönderdim
Hareketimizi ve müteessir olmamalarını bildirdim.

Sabah otomobile bindik, hareket ettik Isparta'ya
Lâkin jandarmalardan yiyorduk sıpartaya.

Diyorlardı: "Nenize lâzım? kılsaydınız beş vakit namaz
Eğer dek durmuş olsaydınız kimse size karışmaz."

Halbuki biz birşeye karışmamıştık
Lâkin bu derdimizi kimlere anlatırdık.

Adeta Müslümanca hareketten arkadaşlar korkuyorlardı
Zira 163. madde "dinî hassiyatı teşvik etmek" diyordu.

Kime ne teşvik edilecek, bilmem ne var ortada
Bilmediğimiz bir musibet karşısında yüreğimiz korkuda.

Teşvik etmek şöyle dursun, hakkını müdafadan âciz bizler
Hiçbir suçumuz yok, lâkin ne olacağımız meçhul, ciğeriniz sızlar.

Cuma günü Isparta'ya geldik Denizli'den hareketle
Meğer Isparta hapishanesinde varmış bizim gibi bir kitle.

Onlardan ilk tanıdığım Asım Bey isminde sahib-i irfan
Ne çare, zavallıyı Isparta'ya vermiştik kurban.

Sonradan Hüsrev ve Rüştü isminde efendiler
Keçeci Mustafa, mahdumu ve Hafız Ahmed, daha kimler.

Dahî saatçi Lütfü ve yüzbaşı Refet

Hem bizi tesellî ediyorlar, hem diyorlar: "Nedir bu âfet?"

Kısa keselim, etraftan daha toplamışlar sonradan..
Ulu Cami imamı ve aşçı Hüseyin Usta Antalya'dan.

Beşinci günü Dahiliye Vekilinin geldiğini söylediler
"Refakatında yüz kadar jandarma varmış" dediler.

Vardı hapishanede Milâslı Abdurrahman
"Merak etmeyin" diye tesellî ederdi bizi her an.

Münafıklar hükûmete ihbar etmişler
Bizleri mürteci diye ihbar etmişler.

Daima niyazımız hasbünallah ve ni'mel vekil
Yâ Rabbenâ, bizleri âli eyle, eyleme zelil.

Hapishanede arkadaşlar gazete almışlar
Hakkımızda tezvirle neler neler yazmışlar.

Milâs muhbirlerinden Nihad isminde bir efendi
"Memlekette irtica var" demekle güya yüze çıkmış kendi.

Lâkin Milâs'ı temsil eden hükûmetin emniyetli erleri
Derhal takip ettiler o iki gözü körleri.

Tedkik etti vâkıayı içişleri bakanı
Demiş ki: "Ayıp etmişler, nerde mürtece hani?"

Mürtecinin mânâsını anlamayanlara demiş
Mesele zapt vak'asından ibaretmiş.

Lâkin bundan tabiî yok bizim haberimiz
Gece gündüz derinleşiyor kederimiz.

Ne de olsa emir vermiş alâkadarlara
Sevk edin bu masum fedakârlara.

Isparta hapishane müdürü âni olarak
Dedi: "Hazır olun, size burada durmamak gerek."

Pür telâş heyecanla eşyalarımızı bağladık
Akıbetimiz meçhul, gideceğimiz yeri anlamadık.

İkişer ikişer ellerimize vuruldu kelepçe
Akıl gitti, fikir perişan, her birimiz bir nice.

Benim kelepçe arkadaşı Ramazan isminde biri
Meğer o köylünün hiçbir şeyden yokmuş haberi.

Yalnız o fakirin ismi Ramazan imiş
Cürmü de Ramazan isminde bir risale varmış.

Isparta'dan hareketimizde otuz iki kişi idik hepimiz
Yüzden fazla jandarma süngüleri arasında, gitti bizden bet beniz.

Otomobille sevk edilirken çok acıklı vaziyetimizi
Görmek istemezdi, lâkin binlerce halk almıştı etrafımızı.

"İyi olmuş" diyen varsa da çoğu kan ağlıyor halkın
Çoluk çocuk ve aileler, parçalanıyor kalbi validelerin.

Hareket etti otomobil, ağzımızı açmıyor bıçak

Her tarafı kapalı, hava almak için bırakmıyor, jandarmalar diyorlar "Yasak"

Yolda giderken jandarma kumandanı vicdanlı Ruhî Bey
Ellerimizi çözdü, dedi: "Korkmayın, ehemmiyetli değil."

Sanki bu sözüyle ellerimizi değil, çözmüştü kalbimizi
Diyordu: "Yakında kavuşacaksınız çoluk çocuğunuza."

Anladım ki henüz dünyada tükenmemiş iyi kalbli erler
Emsalinin teksir ve afiyette daim olmasını gönül diler.

Hak kendini memnun etsin, bizleri tesellî etti elhâsıl
Kıyas et, ölüme muntazırken bir haber ki hilâf-ı memul.

Saat kaçtı bilmem, gece Afyonkarahisar'a geldik
Hepimiz ve eşyalarımız otomobilden indirildik.

Süngülü jandarmalar arasında ikişer olduk
Yürüttüler şimendifere, eşyalarımızı da sırtımıza aldık.

Tren hareket etti sabah Eskişehir'de dediler: "İnin"
Lâilâhe illâ Ente Subhaneke innî küntü minezzalimin.

Yine etrafımızı ihata etti süngülü jandarmalar, askerler
Bizleri görenler diyorlar: "Bunlar mı mürteci?"

Halimizi görenler inanmıyorlar gözüne
Kalben tekzip ediyorlar muhbirlerin sözüne.

Yüksek ruhlu Ruhî Bey anlatıyor
Bizi bekleyen kumandanlara, "Yazık olmuş bunlara" diyor.

"Ankara'da dahi bildireceğim alâkadar makamlara
Yazık etmişler müfritler bu millete, bu adamlara."

İstasyondan yürüttüler, hapishaneye doğru belli
Her birimiz birer sınıf esnaf ve bazımız kelli felli.

Hapishane kanununca aranıldı eşyalar ve üzerlerimiz
Belki bir çakı bulunur, vak'a çıkarırız, onları üzeriz.

Hapisler sorgalmazlar, gardiyanlar çehreleri yıkık
Dehşetten dehşete insan olduğumuzdan bıktık.

Gönül yorgun, vücut bitkin bir halde düşünürken
Bir gardiyanla, bir efendi girdiler koğuşa selâm vermeden.

"Niçin oturuyorsunuz, kim var karşınızda?" diye etti tekdir
Derhal ayağa kalktık, meğer o hapishanede müdür imiş.

Nereli olduğumuzu ve kaç çocuk babası olduğumuzu sordu
Bu sualiyle yaralı kalbimize bir ok da o vurdu.

Ertesi gün yatmıştım yorgunluktan
İçeride fotoğrafçıyla müdürü gördük aralıktan.

Dediler: "Dörder dörder fotoğrafınız alınacak"
Bir dehşet daha aldı bizi, acaba bu ne olacak?

İtidal ile karşılıyoruz gerçi zahiren
Molla Mehmed dedi: "Bu iyi bir iş değil galiben."

Fotoğrafçı çekti gitti resimleri

Müdür geldi, ertesi gün yazdı arkasına isimleri.

Aldılar, götürdüler resimleri bilmem nereye
Galiba dediler merkez-i hükûmet Ankara'ya.

Ne ise, daha etraftan gelen çok oldu
Hepimiz yekûnu kırka bâliğ oldu.

Muallim Galib Beyle, Şefik Bey gelmişti bir gün
Gelenler çoğaldıkça örülüyordu yüreğimiz düğüm.

Tığlı oğlu Hakkı mektup yazmıştı Eğridir'den
Mektubunda demiş: "Sana gönderdim dinî risalelerden."

Hıfz etmiştim mektubu, zira yoktu su-i niyetim
Meğer hüsn-ü niyetten bazan tevellüd edermiş mesele-i vahîm.

Lâkin adalet-i İlahî tecellî eyler, eylersem sabır
Bizler böyle birşey görmediğimizden eyliyorduk tehur.

Barla'dan vardı Hafız Tevfik'le kardeşi Mesud
Mesud men-i mahkeme edildi, Tevfik kaldı meskud.

Vardı bir de içimizde Kürt Bekir
Der idi daima: "Alah versin akıl, fikir."

Eğridir'den vardı bir de Hafız Mustafa
Hakka teslim olmuş, görürdüm daima pürsefa.

O günden beri yatıyoruz, hâlâ netice belli değil
Yâ Rabbenâ hasbünallahu ve nimelvekil.

Gerçi eskisine nisbetle işimiz biraz hafiflemişti
Kırktan yirmi arkadaş men-i mahkeme edilmişti.

Ne de olsa var idi bizlerde bir heyecan, bir havf
Yâ Hafiyye'l-Eltaf, neccinâ mimmâ nehaf.

Yâ Rabbenâ afveyle kusurumuzu, bizleri eyleme nâlân
Sevgili Habîbin hakkı için eyleme günahımızla kısas.

Bizler günahkâr mücrimiz, hem de müflisiz
Lâkin afv merhametin yanında günahımız pek değersiz.

Yâ Rabbî, bizden kulluğuna şâyan olan ef'al sudur eyle
Yâ Rabbî, Senden Senin şanına lâyık olan ahval sudur eyle.

Furkân-ı Mübînde buyurdun "Vesiat rahmetî"
Haberde geldi "Sebekat rahmetî alâ gadabî"

Bundan anladı Halil ibrahim derya-yı rahmetini
Bîperva ilticaya geldi, göster Lâtif ismi şerifinle merhametini.

1: Bu manzume Halil İbrahim Çöllüoğlu'nun kendi el yazması şiirlerini yazdığı hatıra defterinin 19 Ağustos 1935 tarihi taşıyan sayfasında kayıtlıdır. Hatıra defterinde gün gün Eskişehir hapsini ve hadiseyi anlatmaktadır. Isparta köylerinde "Ramazan'a aittir" diye Ramazan Risalesi'nin üzerinde yazdığından dolayı Ramazan isimli, hiçbir şeyden habersiz bir köylü vatandaşın da tevkif edilerek Eskişehir'e götürüldüğünü, Çöllüoğlu'nun manzum hatıralarında görülmektedir. (*son şahitler*)

Müteferrik Mektuplar : m13

Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 2

-Halil İbrahim Çöllüoğlu'nun, Mahkeme kararından sonra yazdığı 19 Ağustos 1935 tarihli manzumesi.-

İşte günlerden bir gündü, çağırdılar bize beşer kişi
Alelusûl sordular ismimiz, anladık işi.

Mahkememiz olacağını söylediler on üç Ağustos
Sabırsızlıkla değil, teheyyüçle o günü bekliyor herkes.

O gün sabah mahkemesinde, öğleye kadar sordular
Öğleden sonra usûlen ifadeleri dinlediler.

"Müdafaanızı yapmak için şimdi gelin" dediler
"Ayın on dördünde mahkemeye gelirsiniz hep beraber."

Ertesi gün oldu, iki jandarma süngüleri arasında
Vardık mahkemeye hepimiz maznun sırasında.

Arkamızda süngülü jandarmalar, önümüzde ağır ceza mahkemesi
Dinliyordu güya her birimizin müdafaasını.

Öyle bir mahkemedeyiz ki tarihte emsalsiz bulunur
Bin senede ancak bir âleme nasip olur.

Gerek ifadeler, gerek mahkeme gizli oluyordu
Heyet-i hakime hürmetkârane bulunuyordu.

Suçumuz ise kimi kitap okumak, kimi ziyaret, kimi selâm
Bunların cürüm olmadığını isbat ediyor Bediüzzaman.

Diyordu "Siyasetten çekildim on üç senedir
Siyasetle ne alâkası var kitablarımın, bu yapılan nedir?

Risalelerimin her bireri yüzer keşfiyat-ı maneviyedir
Bunları bir Avrupalı yazsaydı mücâzat yerine edilirdi takdir.

Bir akademi heyeti bütün kitaplarımı tedkik etsin
Var ise siyasî bir kelime, burdayım, muhalif desin.

Madem ki hürriyetin en geniş şekli cumhuriyettir
Madem hükûmet ise cumhuriyetin en geniş şeklini kabul etmiştir.

Madem ki hükûmet, dini dünyadan tefrik edip, bîtaraftır
Dinsizlere dinsizliklerinden ilişmediği gibi, dindarlara ilişmemek gerektir.

Hükûmeti iğfal eden bazı dinsiz komiteler
Dindarlara takmak için iki kulp tutuyor o eller.

İnkâr edilemez ki kâinatta dinsizler ve dindar
Âdem zamanından tâ kıyamete kadar var.

Kur'ân-ı Hakîmin âyat-ı kat'iyesiyle bin üç yüz senedir milyonlar tefsirler
"Lizzekeri mislü hazzi'l ünseyeyn" ve "Veliümmühüs südüs" hakaik-ı kudsiyelerde

Otuz seneden beri Avrupa feylesoflarının itiraz ve tecavüzü
Yaptığım müdafat-ı ilmiyemi, nasıl denir muhaliftir.

Beni itham etmek öyle zahir bir garaz ve öyle vehim esassızdır
Halkı hükûmet aleyhine teşvik mânasını veren hangi insafsızdır?

İyi hasletlerin menşei ve menbaı olan iman asayişi temin eder
İmansızlık kitle-i seciyesizlikle emniyeti ihlâl eder.

Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeden ve imanın en yüksek erkân-ı azimesinden bahseder
Böyle mesail-i kudsiyeden yalnız şeytanlar tevehhüm eder.

Risale-i Nur Kur'ân-ı Hakîmle bağlanmış bir âb-ı hayattır
Kur'ân ise arzı arşa bağlayan cazibe-i umumiye gibi hakikattır.

Bu hükûmeti dinsizlik cereyanlarına meydan vermeyen bir hükûmet-i İslâmiye biliyorum
Beni 'Dini siyasete âlet ediyor' diyenlere 'Siz siyaseti dinsizliğe âlet ediyorsunuz' diyorum.

Ben hakaik-i kudsiye-i imaniyeyi Avrupa feylesoflarına müdafaa ediyorum.
Dahile bakmıyorum, dahildeki kusura Avrupa'nın hatasıdır diyorum

Bizi hayrette bırakan 'Cemiyet ve teşkilât için nerden para alıyorsunuz?' diyorlar.
Evvelâ ben soranlara soruyorum: 'Böyle bir cemiyetin bizim tarafımızdan vücuduna hangi emare var?'

Başımıza Menemen hadise-i vak'asının bir mevhum taklidini geçirdiler

Hem masum millete, hem hükûmete büyük zarar verdirdiler.

Hedefimiz siyaset ve dünya olsaydı,

o vakit 120 risalenin 20 noktası yerine binler medar-ı tenkit bulunurdu muhalif.

Bin siyasetim olsa hakaik-ı imâniyeye feda ediyorum

Lüzumsuz şeylere, tenezzül etmem, mukaddesata yemin ediyorum

Düşman bir ecnebinin müdhiş bir adamı bir memlekete gelse onunla temas eden muaheze edilir mi?

Bu millete hizmet edenle dostluk gösteren.

Hangi maslahata istinaden hangi fikirle? Hakikaten bilmiyorum.

Benimle görüşen dost olan müttehimse size ilân ediyorlar.

Hükûmetin en sadık meb'us ve vükelâsından binlerce dostum var.

Dostluğumla itham olanlardan daha ziyade dost ve münasebettar."

Hoca Efendinin bunun gibi ifadesi daha çok, istersen okumak için ara da bul oğul.

İşte deliller yerli yerinde, hep mundefi yahu cevamiu'l-kelâm

Gerçi alelusûl nezaketle dinlendi ifadeler, bütün hakkınızdaki karar 19 Ağustos 935 verilecektir o gün.

Suçumuz anasır-ı cürmiye erkânına gayri cami bulunmakla

Kable'l-muhakeme verilmiş kararı, söz yerini bulmuş olmakla.

65. madde delâletiyle 163. maddeye tevfikan

Altışar ay mahkûm edildik reddedildi iddiamız tamamen.

Diğer arkadaşlar kimi inkâr, kimi ikrar ettiler
Lâkin faide vermedi, hepimizi mahkûm ettiler.

Hattâ üç kişinin vardı bir dâvâ vekili
Hiç fayda temin etmedi, verdiler yüz elli papeli.

Müteferrik Mektuplar : m14

Milaslı Halil İbrahimin hatıra manzumesi 3

Eskişehir hapishanesinde çıkmama kırk bir gün kalınca karalanmış bir buçuk satır

Bugün ruhta sükûnet, tende huşunet var
Bilmem hasta mıyım, yoksa yine firkat mi var?

Beytimin ifade ettiği gibi, Üstaddan ayrılacağımı hatırladıkça firkatten gelen ses:

Daha kırk bir gün varken şimdiden başladı
Düşündükçe firkat ateşi ciğerimi haşladı.

Ah Üstadım, birşey daha var ki, aklıma geliyor
Yalnız kalacağınızı düşündükçe yüreğimi deliyor.

Gerçi şiir yazmaktan men edilmişken ben
Ateş-i hicranla kalbimi edemem teskin, neler desem.

Bilirim avf buyurursun bütün hatîamı
Sanki gözlerim göstermiyor kalbimin ifadatını.

İştirak ediyor işte benim gönlüm gibi güya
Benimle mahzun hemdert oldu cevv-i sema.

Ağlasam değil, gözyaşlarımdan seller aksa

Hicranımı tarif edemez bütün kalemler yazsa.

Süleyman Efendi demişti Mevlid-i Nebevîde dilinden bırakın
Gerçi zahiren cennetteyim, lâkin manen yaktı beni firakın.

Ben de gerçi hapis içinde nirandayim
Yaklaştıkça ayrılık firkatinle gün-begün hicrandayım.

Hiç olmazsa isterdim beraber geçirmek daha üç ay
Yahut mümkün olsaydı cezayı paylaşmak bu da muhal.

Halil muhal olan şeyi söylemede ne kâr var?
Sen derdine yan, ağla, figan et zâr zâr.

Bugünleri çok arayacağımı kalbim ediyor tasdik
Acaba Üstadım, bu ayrılık devam eder mi mahşere dek?

Selâmetle Hak nasip etmez mi, acaba göstermez mi bir dahi?
Yoksa bu hasret devam edecek mi uzun böyle yâ ahî?

Memleketten çıkarken duymuştum bir türlü firkat
Sevinmem lâzım gelirken şimdi tam aksi zuhur etti, unuttum o hasreti.

Anlaşılmaz muamma Hakkın tecellîsi, tahayyür kaldım
Bu bahrin mevcindeki hikmetin hallini yine kendine saldım.

Bahr-i hakikatten kanmadı atşan olan yüreğim
Rabbim muzaffer kılsın, muîni olsun, budur benim dileğim.

Ne mutlu o kese ki mevcelendikçe Rahmanın bahri
Sefine-i necatta bulunur boyanırlar feyzi, nuru.

Bâri bizi unutmasalar tekaddur ettikçe feyz-i bârân
Hatırlayın bu fakiri mevcelendikçe feyz-i Rahman.

Sahib ol bu günahkâra yâ sahib-i Kemâl
Hem imdadıma yetiş, nazar kıl, daima bulmayım zeval.

Bahr-i hakikatta nam-nişan istemem. Hakkın rızası kâfi
Var olsun Üstadım, himmeti daim olsun yâ Bâki.

Yâ Bâkî Entel Bâkî
935 Eylül Halil İbrahim

Müteferrik Mektuplar : m15

Mehmed Seyrani'nin mektubu

بِاسْمِهِ تَعاَلٰى عَزَّ وَ جَلَّ

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ

□□ى كُلِّ اٰنٍ اَلْفُ اَلْفُ مَرَّاةٍ

Çok muhterem üstadımız!.. **(1)**

Tevafuklu ve haşiyeli bir Kur'an-ı Kerim yazılması hususundaki fikir ve kanaatımızın iş'arına dair telakki ettiğimiz emr-i âlilerine imtisâlen fikir ve kanaatimi bervech-i âti zîrde arz eylerim, şöyle ki:

Fakir, mahlasımdan anlaşılacağı üzere seyrine müştak olduğum cihetle nakış ve suretinden ibaret olan tevafukata fazla bir kıymet ve ehemmiyet vermemekteyim. Çünkü, bir kelimenin, satırın baş veya ortasında bulunmasında ne mahzur olabilir? Aslında, yani Levh-i Mahfuzda mevcut olduğu halde, kâğıt üzerinde tevafukat bulunmaması Kur'an-ı Hakimin hiçbir vecihle kıymetine halel vermez. Ve bu tevafukatın maddî ve manevî bir nef'i mevcut olduğunu bilmiyorum.

Haşiye meselesine gelince: Haşiyeye yazılacak şeyler Sözler'de olduğu gibi âyât-ı Kur'aniyenin, ihtiraat-ı hâzıra-ı medeniyete göre tefsir ve tatbikinden ibaretse, bu cihet, yeri geldikçe Sözler'de izah edilmiş ve esasen, bu âyâtı fenn-i hâzır icadatına tatbiken tefsir, herkes tarafından yapılabileceği cihetle, fazla bir kıymeti haiz olmayacak ve herkes birer defa okumakla iktifa edecektir. Sözler'deki اَللهُ نُورُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ ilaahir, قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِ ilâahir... âyetlerinin tefsirleri olan elektrik tesisatı ve şimendifer bu kabildendir. Fakat,

istiyorum ki, Kur'an-ı Hakim'in yüksek maâni-i celîle ve esrar-ı hafiyyesi üzerinde birer parça perde kaldırılarak henüz ihtirâ edilmemiş ve belki bir kaç yüz sene sonra ihtirası mümkün fünundan bahsedilsin.

وَيَخْلُقُ مَالاَ ilaahir... وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ اِلاَّ تَعْلَمُونَ âyât-ı celileri bize ilm-i cifir ve ilm-i cerr-i eskâl vs. gibi ulum-u mensiye-i mektumeden başka nice yüzbin fünunun Kur'an-ı Hakimde münderiç olduğunu beyan buyurduğuna göre, Kur'an-ı Azimü'l-Bürhan'ın projektörüyle bütün dünya milletlerinin gözlerini kamaştırıp sulandırmak ve ister istemez yönlerini Kur'an-ı Hakime çevirmek için esrâr-ı hafâyâ-yı Kur'aniye'den bazıları açık edilecekse haşiye yapmak doğru, ve illâ fuzuli emek ve zahmet olacağından, bundan sarf-ı nazarla bu asra layık ve uygun bir şekilde müstakil bir ilm-i kelâm yazılarak her gün biraz daha tersin edilmekte olan dinsizlik kalesinin kökünden sökülüp atılması daha muvafık-ı maslahat olacağını arz ve beyân eder ve bilvesile ellerinizden öperek, fikir ve kanaatımda ayağımın kaydığı nükat hakkında tenvir ve ihtar-ı mürşidanelerini niyaz eylerim efendim.

Terzi Mehmed SEYRANÎ

1: Onuncu Lem'adaki Şefkat Tokatları risalesinde Sekizinci Tokat'ta bahsi geçen, Üstadı rahatsız eden "Cidden bana dokunmuş bir mektup yazdı" dediği mektuptur.

Toplama

TOPLAMA ESERLER

Zülfikar Mecmuası

Zülfikâr

Mucizât-ı Ahmediye ve Kur'aniye

Mecmuası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Hicri 1365

Bu mecmua [üç makam] ve [bir hatime] dir.

Birinci makamı Yirmibeşinci Söz Mucizat-ı Kur'âniye Risalesi ve Zeyilleri.

İkinci makamı Ondokuzuncu Mektub Mucizat-ı Ahmediye Risalesi ve Zeyilleri.

Üçüncü makamı Onuncu Söz Haşir Risalesi ve Zeyilleri.

Hatimesinde Hizb-i Nuri ile Risale-i Nur hakkında bir mektub vardır.

Bu acib asırda ehl-i iman Risale-i Nura ve ehl-i fen ve muallimler Asa-yı Musa'ya şiddetle muhtaç oldukları gibi hafızlar ve hocalar dahi bu Zülfikar'a şiddetle muhtaçtırlar. Evet mesela i'caz-ı Kur'âni bahsindeki ekser âyetlerin medar-ı şüphe olmuş aynı yerlerde i'cazın lem'aları ve Kur'ân'ın güzel nükteleri ispat edilmiş.

Risale-i Nur'un umum şakirtleri namına.

Said

Risale-i Nur'un bütün eczalarını iki sene hem Ankara hem Denizli mahkemeleri ve ehl-i vukufu tetkikten sonra hem beraatimize hem umum Risale-i Nur eczalarını bana teslime müttefikan karar vermelerine binaen neşirlerine bir mani yoktur. Bana verilen Risale-i Nur'dan birisi bu mecmuanın eczalarıdır.

Said Nursî

Bu mecmua büyük bir bahçedir. Her âdem her meselesini, her meyvesini elde edemez. Ne kadar bilse kârdır. Baştaki kısımdan ehl-i ilim ve nısf-ı ahirden herkes tam istifade edebilir. Bütününü bilemedim diye vazgeçme. Tekrar ile oku.

Said Nursî

•Mektup 1
•Mektup 2

Zülfikâr'ın 1.Makamı

Yirmibeşinci Söz Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesi Ve Zeyilleri

•25.Söz: Mucizât-ı Kurâniye Risalesi

1.Zeyil:

- 7.Şuanın 17.Mertebesi

2.Zeyil:

- 20.Söz: Mucizat-ı Enbiya yüzünde parlayan bir i'caz

3.Zeyil:

- 12.Söz: Kuran ile Felsefe muvazenesi
- Sual: Güneşin bir çeşme suyunda gurup etmesi hakkında
- 7.Lema: Sure-i Fetih'deki İhbar-ı gaybi

4.Zeyil:

- 2.Remiz: Gâyet muazzam hakâikinin küçük bir fihristesi olduğundan aynen dercedildi. Şöyle ki:...
- 2.Remzin Mühim Bir Zeyli
- 3.Remiz
- 5.Remiz
- 6.Remiz
- 8.Remiz

3.Zeyilden bir parça: Kızıl İ’caz

- Îcaz ile beyan-ı i'caz-ı Kur'an
- Kuran edebi ile Medeniyetin edebi muvazanesi
- Habbenin Zeyli İlem 27: [Risale-i Nur’un Habbe Zeyli'nin bir fıkrasıdır. İsterseniz onun tercümesini yazarsınız. *Said Nursi*]
- Tevhidin iki muazzam burhanı

5.Zeyil: İ’caz-ı Kur’ânın Beşinci Zeyli

- 10.Mesele: Tekrarat-ı Kuraniye

Zülfikâr'ın 2.Makamı

Ondokuzuncu Mektup; Mu'cizat-ı Ahmediyeye dair..

- 19.Mektub: Mu'cizat-ı Ahmediye
- 19.Söz: Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Birinci Zeyli [Ondokuzuncu Söz, Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) ve zeyli Şakk-ı Kamer Mu'cizesine dair olduğundan, makam münasebetiyle buraya alınmıştır. *Said Nursi*]
- Ondokuzuncu ve Otuzbirinci Sözlerin Zeyli: Şakk-ı Kamer Mu'cizesine Dairdir.
- Mu'cizat-ı Ahmediye Zeylinin Bir Parçasıdır: Risalet-i Ahmediye (A.S.M.) delaili hakkında olup, Mi'rac Risalesinin Üçüncü Esasının nihâyetindeki üç mühim müşkilden birinci müşkile aid suale, muhtasar bir fihriste suretinde verilen cevabdır. *Said Nursi*
- Âyet-ül Kübranın 16.Mertebesi: Âyet-ül Kübra Risalesinin Risalet-i Ahmediyeden bahseden Onaltıncı Mertebesi Makam münasebetiyle buraya lahika edilmiştir. *Said Nursi*

Zülfikâr'ın 3.Makamı

- Onuncu Söz: Haşir Bahsi
- Onuncu Söz'ün Mühim Bir Zeyli: 9.Şua [Onuncu Söz'ün Mühim Bir Zeyli ve Lâhikasının Birinci Parçası]

•Zeylin İkinci Parçası: 9.Şuanın 1.Makamı
•Zeylin Üçüncü Parçası: Haşir münasebetiyle bir sual
•Zeylin Dördüncü Parçası
•Makam-ı ispatın îcazlı ve i'câzlı bir misali
•Sekizinci Meziyet-i Cezalet
•Zeylin Beşinci Parçası: 5.Reca'dan bir parça [...Evet, nass-ı hadisle, nev-i beşerin en mümtaz şahsiyetleri olan yüz yirmi dört bin enbiyanın icmâ ve tevatürle, kısmen şuhuda ve kısmen hakkalyakine istinaden....]

Zülfikâr'ın Hatimesi

•Hizb-i Ekber-i Nurî
•Hasan Feyzi'nin mektubu
•Dua

Tılsımlar Mecmuası

Tılsımlar

Mecmuası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Kâinatın muazzam tılsımını ve muallak muammasını açan, Kur'ân-ı Mu'ciz-ül Beyânın yüzer tılsımlarını, yine Kur'ânın feyziyle Risale-i Nur'un keşif ve isbat ve izah ettiği din tılsımlarından ve muammalarından en ehemmiyetli kısmı bu tılsımlı mecmuadadır. Tafsilât ikinci mektubdadır.

•1.Parça: Birinci Söz
•2.Parça: On Dördüncü Lem’anın İkinci Makamı
•3.Parça: 11.Söz
•4.Parça: 16.Söz
•5.Parça: 20.Mektub'un 10.Kelimesi
•6.Parça: 20.Mektub'un 11.Kelimesi
•7.Parça: 20.Mektub'un 10.Kelimesine Zeyildir
•8.Parça: 22.Sözün 2.Makamı
•9.Parça: 24.Mektub
•10.Parça: 26.Söz (Kader Risalesi)

- 11.Parça: Yirmi Yedinci Sözün Zeyli (Sahabeler hakkındadır)
- 12.Parça: 29.Söz'ün 2.Maksadı (Kıyamet ve mevt-i dünya ve hayat-ı âhiret hakkındadır)
- 13.Parça: 30.Söz'ün 2.Maksadı
- 14.Parça: Tılsım-ı kâinatın üç esası hakkında mektup
- 15.Parça: 24.Söz'ün 5.Dalı
- 16.Parça: 31.Sözün 4.Esası (Mi'racın Meyveleri)
- 17.Parça: 4.Şua'ın 1.Mertebesi
- 18.Parça: Hasan Feyzi’nin Risale-i Nur hakkında bir kasidesi

Asa-yı Musa

Asâ-yı Mûsâ

Mecmuası

Müellifi

Bediüzzaman

Said Nursî

Hicri 1366

•Mektup 1
•Mektup 2: [Sadece mektubun Saniyen kısmı]

Asâ-yı Mûsâ'dan Birinci Kısım

Denizli Hapsinin bir meyvesi

•11.Şua: Meyve Risalesi

Asâ-yı Mûsâ'dan İkinci Kısım

Hüccetullahü'l-Bâliğa Risalesi

On Bir Hüccet-i İmaniyedir

Bu risaleyi Ankara ehl-i vukufu çok takdir ettikleri gibi, bu defa da beraetimize ehemmiyetli bir sebep ve küfr-ü mutlakı kıran en keskin ve yüksek ve kuvvetli bir hüccet-i katıa ve bürhan-ı bâhirdir.. Said Nursî

- 1. Hüccet-i İmaniye: Ayet-ül Kübra'dan.. [On Dokuzuncu Mertebe'nin sonuna kadar.]
- 2. Hüccet-i İmaniye: Otuz İkinci Söz'ün Birinci Mevkıfi
- 3. Hüccet-i İmaniye: 23.Lema [Tabiat Risalesi]
- 4. Hüccet-i İmaniye: 30.Lema'nın 2.Nüktesi [Adl İsm-i A'zamı]
- 5. Hüccet-i İmaniye: 30.Lema'nın 3.Nüktesi [Hakem İsm-i A'zamı]
- 6. Hüccet-i İmaniye: 10.Sözün 9.Hakikatı
- 7. Hüccet-i İmaniye: Pencereler Risalesinden 17.Pencere
- 8. Hüccet-i İmaniye: 3.Şua [Münacat Risalesi]
- 9. Hüccet-i İmaniye: 9.Şua'ın Mukaddeme-i Haşriyesidir
- 10. Hüccet-i İmaniye: 20.Mektubun 1.Makamıdır
- 11. Hüccet-i İmaniye: 22.Söz'ün 1.Makamı

- 20.Lema: İhlas hakkında
- 21.Lema: İhlas hakkında
- 19.Lema: İktisat Risalesi
- 28.Mektubun 5.Meselesi: Şükür Risalesi
- Mektup 3: Risale-i Nur'un matbuat âlemiyle tezahüre başlamak zamanı gelmiştir.

- Hulâsat-ül Hulâsa

- Mektup 4
- Mektup 5
- Mektup 6
- Mektup 7: Halil İbrahim'in Risale-i Nur hakkında yazdığı bir fıkrasının bir parçasıdır

•Mektup 8
•Mektup 9

Nur Çeşmesi

Risale-i Nur Külliyatından
Asâ-yı Musa'dan akan bir

Nur Çeşmesi

Müellifi
Bediüzzaman Said Nursi

Tamirci Atom Bombasından Bir Nümune

Nur Talebeleri tarafından soruldu ki: Nur Risalelerinde denilmiş; "Küfr-ü mutlakın dehşetli tahribatına karşı tamirci bir atom bombası Risale-i Nur'dur." Bunun bir nümunesini isteriz.

Elcevab: Asâ-yı Musa mecmuaları; hususan bir nümunesi Altıncı, Yedinci, Sekizinci Meseleler ve Sekizinci ve Onbirinci Hüccet-i İmaniye ki; en derin bir feylesofla bir çocuk, onlardan en derin hakikatı anlayabilir ve vehim ve vesveseleri bırakmaz.

Said Nursî

•1.Parça: 11.Şua'ın 6.Mes'elesi
•2.Parça: 11.Şua'ın 7.Mes'elesi
•3.Parça: 11.Şua'ın 8.Mes'elesi
•4.Parça: 3.Şua [Münacat Risalesi]
•5.Parça: 22.Sözün 1.Makamı
•6.Parça: 23.Lema [Tabiat Risalesi]
•7.Parça: 32.Sözün 1.Mevkıfi [Tevhide dair, temsil libası giydirilmiş bir hakikat..]
•8.Parça: 31.Pencere [İnsan penceresi]
•9.Parça: 30.Lem'anın 5.Nüktesi'nden bazı parçalar

•10.Parça: 22.Sözün 1.Lemasından Esbaba dair parça
•11.Parça: 22.Sözün 3.Leması
•12.Parça: 22.Sözün 4.Lemasının 3.Penceresinden..
•13.Parça: 22.Sözün 5.Leması

Risale-i Nur'un şimdi vuku' bulan bir inkâra kırk sene evvel verdiği kat'î cevap

Mukaddeme

Evvelâ: Bu Ramazan-ı Şerifte üniversitede ecnebi bir müsteşrik feylesof konferansında Kur'ana itiraz suretinde "Seb'a Semavat" cümlesini inkâr tarzında, dinleyen safdil müslüman gençleri şübheye sevketmek ihtimaline binaen; Birinci Harb-i Umumî'nin başında Arabî İşarat-ül İ'caz tefsirinde ve yirmibeş sene evvel Onikinci Lem'ada İkinci Mes'ele-i Mühimme serlevhasıyla, o müsteşrikin inkârına karşı kuvvetli cevabını göstermek lâzım geldi. Tâ çok âyet-i Kur'aniyede bulunan o cümle (Seb'a Semavat cümlesine) mektebli İslâm yavrularının kalblerine bir şübhe, bir vesvese gelmesin.

Sâniyen: Kur'an-ı Hakîm arz ve semavattan bahsi, Sâni'-i Zülcelal'i sıfatıyla bildirmek için bahsediyor. Dolayısıyla ve mana-yı harfiyle bakıyor. Kozmoğrafya, Coğrafya ders vermiyor. San'at ve intizam, hikmet ve mizan ile Hâlık'ı bildiriyor. Mana-yı harfiyle o kitab-ı kebir-i kâinata bakıyor, okuyor. Ehl-i fen gibi mana-yı ismiyle, madde ve tabiat hesabıyla bakmıyor.

Sâlisen: Madem Kur'an kâinattan bahsi istidlal suretiyledir, delil zahir ve malûm olmak lâzım geldiğinden, örf ve âdetçe malûm tabiratı istimal etmek talim ve irşad iktiza ediyor. Onun için bazı zahir manası, ehl-i fennin derin meselelerini bildirmiyor.

Râbian: Risale-i Nur'da Mu'cizat-ı Kur'aniye Zülfikar Risalesinde, ehl-i fennin anlamadıkları için bütün iliştikleri pek çok âyetlerin her birinin, aynı iliştikleri yerinde Risale-i Nur birer i'caz lem'asını göstermiş. Medar-ı şübhe ve kusur zannettikleri noktalar, medar-ı i'caz yüksek hakikatlar gösterilmiş. İsteyen bakabilir. Fakat münkirlerin şübhelerini zikretmeden cevab vermiş. Tâ zayıf kalblilerde bir iz, bir şübhe bırakmasın. Zâten Risale-i Nur'un mümtaz bir hasiyeti de şudur ki: Hiç şübheleri, itirazları zikretmeden

öyle bir tarzda cevab verir ki, o şübheler kalbe gelmeye ihtimal kalmıyor. Başka münakaşa ve münazaralar gibi, münkirlerin şübhelerini göstermeden mahvediyor. Bu hakikatı görmek isteyenleri, Risale-i Nur'a havale edip; yalnız nümune için bu Ramazan-ı Şerifte o konferansı dinleyen bir kısım İmam-Hatib talebelerinden ve Kur'an hıfzı ile meşgul olan masum gençlerin kalbine vesvese, vehim gelmemek için pek çok âyetlerdeki "Seb'a Semavat" cümlesini inkâr eden müsteşrik feylesofun inkârından kırkbeş sene evvel Risale-i Nur bu gelen cevabı vermiş:

•14.Parça: 2.Mesele [Yedi kat sema hakkında]

•15.Parça: İki sualin cevabına dair bir mektup
•16.Parça: Üstadın, İstanbul Mahkemesinde okuduğu, Samsun Mahkemesine Karşı Müdafaasıdır.

Urfa kahramancıklarının oranın savcılarını susturan müdafaalarıdır.

•17.Parça: Abdullah Yeğin'in Urfa Asliye Ceza Mahkemesine Müdafaasıdır.
•18.Parça: Hüsnü Bayram'ın Urfa Asliye Ceza Mahkemesine Müdafaasıdır.

•19.Parça: Ecnebi filozofların İslamı tasdikleri

Tiryak

Risale-i Nur Külliyatından

Tiryak

Me'yusiyet ve enaniyet hastalığını izale eden,
ihlâs ve teselli mayasıyla, yedi kavanozdan alınan
imanî bir tiryak.

Müellifi
Bediüzzaman Said Nursi

Mariz bir asrın, hasta bir unsurun, alil bir uzvun reçetesinden bir parçadır. Risalet-i Ahmediye (a.s.m.) ile münasebettar olmasından buraya derc edilmiştir.

Risalet-i Ahmediyeden (a.s.m.) bahs eden bu gelen On Dokuzuncu Söz, gerçi derc edilen On Yedinci ve On Sekizinci Sözlerden sonra ise de, kudsiyetine binaen bunlardan mukaddem oldu.

•1.Parça: Muhakemat'ın mukaddemesinden.. (Sadece salavat kısmı)
•2.Parça: Şuaat'ın mukaddemesi

•3.Parça: Risalet-i Ahmediye'ye (ASM) dair olan Ondokuzuncu Söz'ün bir parçasıdır.

•1.Reşha: Rabbimizi bize anlatan üç külli muarrif
•2.Reşha: Onun risaletine şehadet eden afaki ve enfüsi deliller
•3.Reşha: Onun, hilkat-i alem hakkındaki suallere mukni cevapları
•4.Reşha: Onun getirdiği nur alemin şeklini değiştirir
•5.Reşha: Onun getirdiği nur alemin kıymetini yükseltir
•6.Reşha: Onun ubudiyet ve risalet ciheti
•7.Reşha: Onun akıllar, nefisler ve ruhlar üzerindeki etkisi
•8.Reşha: Onun yaptığı inkılab-ı azimdeki muvaffakiyeti
•9.Reşha: Onun tebliğde cesareti
•10.Reşha: Onun haber verdiği meselelerin ehemmiyeti
•11.Reşha: Onun haberlerinde sağlam ve güvenilir olması
•12.Reşha: Onun bütün mahlukat namına Allaha duası
•13.Reşha: Onun dualarının kabülünün katiyyeti

Mu'cizât-ı Ahmediye (a.s.m.) Zeylinin bir parçasıdır.

Hatime: Risalet-i Ahmediye (a.s.m.) delaili hakkında olup, Mi'rac Risalesinin Üçüncü esasının nihayetindeki üç mühim müşkülden birinci müşküle ait suale muhtasar bir fihriste suretinde verilen cevaptır.

Sual: Şu mirac-ı Azîm niçin Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâma mahsustur?

•4.Parça: 1.Müşkilin cevabı
•Haşiye: Arabi ceridenin beyanatı

•5.Parça: Otuzuncu Söz'ün zeyli (On Yedinci Söz'ün Bir Parçasıdır.)

Onyedinci Sözün 2.Makamı

•6.Parça: Bırak Biçare Feryadı..

•7.Parça: Siyah Dutun Bir Meyvesi
•8.Parça: Fecir Vaktinde Ağlayan bir Kalbin Ağlayan Ağlamalarıdır.
•9.Parça: 18.Sözün 1.Noktası

•10.Parça: Eski Saidin hayatındaki bazı harikalar hakkında (1-4.Nümuneler)
•11.Parça: Mahkemede aleyhimdeki bir iftiraya cevaptır
•12.Parça: Bu mektup kısmen alınmıştır.
•13.Parça: Mahkeme-i Kübrâya Şekvâ
•14.Parça: 22.Lema (İşaret-i Selase Risalesi)
•15.Parça: Mustafa Sungur'un Üstada yazdığı uzunca bir mektup

•16.Parça: Nur talebelerinin, sevinçler içinde Üstadımıza çektikleri tebrik telgraflarıdırlar.

Tabiiyyunun münkir kısmının gittikleri yolun iç yüzü, aklen ne kadar uzak ve ne kadar çirkin ve ne derece hurafe olduğu Lâakal doksan muhali tazammun eden dokuz muhal ile, Asâ-yı Mûsa mecmuasının Üçüncü Hüccet-i İmaniyesi'nde tam beyan ve ispat edilmiş. İsteyen oraya bakar. Tabiat risalesinin hatimesi orada yazılmadığından, o hatimenin üç sualinden İki sualini de bir sebebe, yani Japonya'nın eskide sualinin bir noktasına temasına binaen burada yazıyoruz.

•17.Parça: Tabiat risalesinden 2.Sual
•18.Parça: Tabiat risalesinden 3.Sual
•19.Parça: Demirin indirilmesi hakkındaki ayete iki misal

Zühretunnur

Risale-i Nur Külliyatından

Zühret-ün Nûr

Müellifi
Bediüzzaman Said Nursi

•1.Parça: 25.Lema [Hastalar Risalesi]
•2.Parça: 3.Şua [Münacat Risalesi]
•3.Parça: 26.Lema [İhtiyarlar Risalesi]
•4.Parça: 21.Mektub [İhtiyar valideyn hakkında]
•5.Parça: 17.Mektub [Çocuk Taziyenamesi]
•6.Parça: 17.Lemanın 12.Notası [Eski Saidin bir münacatı]
•7.Parça: Ankara Ağır Ceza Mahkemesine [Tahiri Mutlu]

Hakikat Nurları

Risale-i Nur Külliyatından

Hakikat Nûrları

Müellifi
Bediüzzaman Said Nursi

•1.Parça: 8.Mektup
•2.Parça: 3.Lema [Ya Baki ente'l Baki]
•3.Parça: 4.Lema [Sadece 1.Makamın üç nüktesi alınmıştır]
•4.Parça: 20.Mektub [Sadece Mukaddeme ve 1.Makam alınmıştır]
•5.Parça: Tasdik-i Gaybi Mecmuasından bir Mektup
•6.Parça: 5.Mektup
•7.Parça: Telvihat-ı Tis’a
•8.Parça: 15.Mektubun 1.Suali
•9.Parça: 18.Mektup
•10.Parça: 26.Mektubun 4.Mebhasinden 2.Mesele
•11.Parça: 26.Mektubun 4.Mebhasinden 4.Mesele
•12.Parça: 26.Mektubun 4.Mebhasinden 9.Mesele
•13.Parça: 26.Mektubun 4.Mebhasinden 10.Mesele
•14.Parça: 28.Mektubun 3.Meselesine ait Beş Noktadır
•15.Parça: Sahabeler risalesinin ahirindeki ehemmiyetli dört sual-cevap
1.Sual: Resul-i Ekrem'i görmeden iman edenlerle sahabelerin mukayesesi

2.Sual: Terk-i dünya edenlerle sahabelerin mukayesesi
3.Sual: Nefsini öldürenlerle sahabelerin mukayesesi
4.Sual: Sahabelere karşı iddia-yı rüçhaniyet nereden çıkıyor
- 16.Parça: 28.Lemanın 11.Nüktesi [Bir Düstur]
- 17.Parça: Tasdik-i Gaybi Mecmuasındaki bir mektubun bir parçasıdır.. [Saniyen: Mübareklerin pehlivanı hem Abdurrahman, hem Lütfi...]
- 18.Parça: 28.Lemanın 14.Nüktesi
- 19.Parça: Bir suale cevap olarak yazdığım bir fıkrayı, size de faydası olur ihtimaliyle beyan ediyorum:....
- 20.Parça: Bediüzzamanın İaşesi ve geçimi hakkında ehl-i dünyanın suali

Miftah-ul İman

Risale-i Nur Mizanlarından

Miftâh-ul İman

Risalesi

Müellifi
Bediüzzaman Said Nursi

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَىٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Bir rivâyet-i sahîhada İsm-i Âzam mertebesini taşıyan şu cümle-i tevhidiyenin on bir kelimesi var. Herbir kelimesinde, hem birer müjde ve beşaret, hem birer mertebe-i tevhîd-i rubûbiyet, hem bir İsm-i Âzam noktasında bir kibriyâ-i vahdet ve bir kemâl-i vahdâniyet vardır. Bu büyük ve ulvî hakikatlerin izahını sair Sözlere havale ediyorum.

•Mukaddeme:

Afyon hapsinde yazılan Elhüccetü'z-Zehra'nın Birinci Makamının Birinci Kısmı.

Şimal-i Şarkîde zuhûr eden küfr-ü mutlakın dehşetli bir inkâr ile ve Allah'ı tanımamak ile hücumunu yazan gazeteleri ve kitapları okuyan gençler ve ihtiyarlar, elbette iman-ı billâhdaki mevcudiyet ve vahdâniyet-i İlâhiyeye dair gayet kat'î ve kuvvetli derslere pek ziyade ihtiyaçları var diye tesbihatta kalbe geldi ki: "Bu kısacık hulâsayı ihtiyarlara ve gençlere ders ver." Ben de "Bismillâh" deyip başladım. Dedim:

Bu kelime-i tevhidde on bir müjde, on bir hüccet-i imaniye var. Şimdi yalnız hüccetlere gayet kısa bir işaret edip, izahını ve müjdelerini Yirminci Mektup ve Nur eczalarına havale edeceğim.

İşte o kelime-i tevhidin on bir kelimesinden,

•1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
•2.Kelime: O birdir
•3.Kelime: Onun şeriki yoktur
•4.Kelime: Mülk onundur
•5.Kelime: Hamd onundur
•6.Kelime: Hayatı veren Odur
•7.Kelime: Mevti veren Odur
•8.Kelime: Hayatı daimidir
•9.Kelime: Hayır Onun elindedir
•10.Kelime: Hiçbir şey Ona ağır gelemez
•11.Kelime: Dönüş Onadır

20.Mektubun 2.Makamı

İsm-i Âzam noktasında, tevhidin ispatına muhtasar bir işarettir.

•1.Kelime: Allahtan başka ilah yoktur
•2.Kelime: O birdir
•3.Kelime: Onun şeriki yoktur
•4.Kelime: Mülk onundur
•5.Kelime: Hamd onundur
•6.Kelime: Hayatı veren Odur

- 7.Kelime: Mevti veren Odur
- 8.Kelime: Hayatı daimidir
- 9.Kelime: Hayır Onun elindedir

- 3.Kısım: Elhüccetü'z-Zehra'nın Birinci Makamının Üçüncü Kısmıdır. (Hz.Muhammedin risaleti)

- Mektup
- Mektup: Yedi sene evvel İstanbul Üniversitesindeki bazı nur talebelerine yazılan mektuptan bir parçadır.
- Mektup: Âsâ-yı Musanın âhirinde ki bir mektupta, mübarekler pehlivanı büyük ruhlu Küçük Ali kardeşimizin sualine verilen cevap.
- Mektup: Nur Risalelerine çok müştak bir doktora hitaptır.
- Mektup: Risale-i Nur'dan Sikke-i Tasdik-i Gaybi mecmuasında on dokuzuncu sahifedeki bir lahika mektubundan "iman ile kabre girmek" hakkında mühim bir mektuptan bir parçadır.

ARAPÇA ESERLER

ARAPÇA ESERLER

Mesnevi [Arabca]

ARAPÇA ESERLER

Mesnevi-i Nuriye (Arabca)

Mesnevi [Arabca] : Tenbih

تنبيه .. إخطار .. إعتذار

اعلم

ان هذه الرسالة نوعُ تفسيرٍ شهودي لبعض الآيات القرآنية. وما فيها من المسائل، ازاهيرٌ اقتطفت من جنّات الفرقان الحكيم، فلايوحشك مافي عباراتها من الاشكال والاجمال والايجـــاز، فكرر مطالعتها حتى ينفتح لك سـر تكرار القــرآن؛ امثـــال : لَهُ مُلكُ السّمــواتِ والارض

ولاتخف من تمرد النفس؛ لأن نفسي الأمارة المتمردة المتجبرة انقادتْ وذلّلت تحت سطوة مافي هذه الرسالة

من الحقائق! بل شيطاني الرجيم أفحم وانخنس
كُن مَن شئت، فلانفسُك اطغى
واعصى من نفسي، ولاشيطانُك اغوى
واشقى من شيطاني
ايها القارئ
لاتحسبَنّ براهين التوحيد ومظاهره في (البابِ الاول) يغني بعضها عن بعضٍ.. مطلقاً. اذ شاهدتُ الاحتياج الى كلٍ واحدٍ في مقام مخصوص، اذ قد تلجئ الحركة الجهادية الى موقع لابد للخلاص من فتح بابٍ في ذلك الموقع؛ إذ لا يتيّسر في ذلك الآن التحول الى الابواب الأُخر المفتوحة
وكذا لاتظنن أني باختياري أشكلتُ عليك عبارة هذه الرسالة؛ اذ هذه الرسالة مكالمات فجائية مع نفسي في وقتٍ مدهش. والكلمات انما

تولدتْ فَي اثناء مجادلة هائلة كإعصار يتصارع فيها الانوارُ مع النيران، يتدحرج رأسي في آن واحد من الأوج الى الحضيض، ومن الحضيض الى الأوج، من الثرى الى الثريا؛ اذ سلكتُ طريقاً غير مسلوك، في برزخٍ بين العقل والقلب، ودار عقلي من دهشة السقوط والصعود. فكلما صادفتُ نوراً نصبتُ عليه علامة لأتذكّره بها. وكثيراً ما أضع كلمةً على مالايمكن لي التعبير عنه، للإخطار والتذكير، لا للدلالة..
فكثيراً مانصبتُ كلمة واحدة على نور عظيم
ثم شاهدت أن اولئك الانوار الذين يمدونني في بطون ارض الظلمات ماهم الاّ شعاعات شمس القرآن تمثلوا لي مصابيح

اللهم اجعل القرآن نوراَ لعقولنا، وقلوبنا، وارواحنا ومرشداً لأنفسنا..
آمين
يامن نظر في كتابي! ان استفدت منه شيئاً
لابد أن تفيدني فاتحةً او دعاءً خالصاً في سبيل الله

Mesnevi [Arabca] : Lemalar

Lemalar

الرسالة الاولى
لمعات
من شمس التوحيد

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : Mukaddeme

Mukaddime

بسم الله الرحمن الرحيم

في بيان جواهر من خزائن هذه الآيات

الله خَالِقُ كُلِّ شئٍ وهوَ على كُلِّ شَئٍ وَكِيلٌ _ لَهُ مَقاليدُ السَّمــواتِ والارضِ فَسُبحَانَ الَّذي بيدهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شئٍ وإنْ من شئٍ إلاّ عِندَنا خَزائِنهُ مَا من دآبةٍ إلاّ هُوَ آخِذٌ بِناصِيَتِها

يا ايها الغافل المنغمس فـــي الاسباب! انّ الاســـباب حجابُ تصرّف القدرة؛ اذ العزةُ والعظمة تقتضيان الحجابَ، لكنَّ المتصرف الفعال هو القدرة الصمدانية؛ اذ التوحيد والجلال هكذا يقتضيان. اذ سلطان الازل له

مأمورون، لكن ليسوا وسائط الإجراء حتى يكونوا شركاء سلطنة الربوبية، بل هم من الدلالين الذين يُعلنون إجراآت الربوبية، ومن النُظّار الذين يشاهدون ويشهدون، ويكتسبون - في الانقياد للاوامر التكوينية - عباداتٍ تُناسبُ استعداداتهم. فهذه الوسائط لإظهار عزةِ القدرة وحشمة الربوبية وامّا السلطان الانسانيّ، فلعجزه واحتياجه يحتاج الى وسائط ومأمورين يشتركون في سلطنته. فلا مناسبة بين المأمور الالـهي والانساني

نعم، ان نظر اكثر الغافلين لايدرك حُسنَ الحادثات ولايعرف حِكمَتَها، فيشتكي بلاحقٍ، ويعترض جهلاً. فُوضِعَتِ الاسبابُ لتتوجه الشكاوى اليها. واذا وُفِّقَ احدٌ لدَرك الحكمة والحقّ ارتَفعَت الاسبابُ عن نظره

وقد قيل بتمثيل معنوي: انّ عزرائيل (عليه السلام) اشتكى اليه تعالى: بان عبادك يشتكون منّي في قبض الارواح، فالُقي اليه: انّي اضع بينك وبينهم، وسائط المصيبات حتى يتوجّه شكواهم اليها لا إليكَ

الحاصل

إنّ العزةَ والعظمة تقتضيان وضع الاسباب الظاهرية لردّ الشكايات الباطلة، ولئلا يرى العقل الظاهريُ مباشرةَ يد القدرة بالامور الخسيسة الجزئية. ولكن التوحيد والجلال يردّان ايدي الاسباب عن التأثير الحقيقي

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : Tenbih

Tenbih

تنبيه

انّ التوحيد توحيدان

الاول: توحيد عامي يقول: "لاشريك له، ليس هذه الكائنات لغيره" فيمكن تداخل الغفلات بل الضلالات في افكار صاحبه

والثاني: توحيد حقيقي يقول: "هو الله وحدَه له الملك، وله الكون، له كل شئ" فيرى سكتّه على كل شئ ويقرأ خاتمه على كل شئ، فيثبته له اثباتاً حضورياً. لايمكن تداخل الضلالة والاوهام في هذا التوحيد

فنحن نُسمِعُكَ لمعاتٍ من هذا التوحيد التي استفدناها من القرآن الحكيم

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 1.Lema

1.Lema

اللمعة الاولى

ان للصانع جل جلاله على كل مصنوع من مصنوعاته سكةً خاصةً بمن هو خالق كل شئ.. وعلى كل مخلوق من مخلوقاته خاتمٌ خاص بمن هو صانع كل شئ.. وعلى كل منشورٍ من مكتوبات قدرته طغراء غرّاء لاتُقلّد خاص بسلطان الازل والابد

مثلاً: انظر ممالايعد من سكاته، الى هذه السكة التي وضعها على "الحياة". انظر الى الحياة كيف يصير فيها شئ كلّ شئٍ. وكذا يصير كلُّ شئٍ شيئاً

نعم! يصير الماء المشروب - باذن الله - مالايعد من اعضاءٍ وجهازاتٍ حيوانية،

فصار شئ بامر الله كلّ شئ. وكذا يصيرُ جميعُ الاطعمة المختلفة الاجناس - باذن الله - جسماً خاصاً وجلداً مخصوصاً وجهازاً بسيطاً، فيصير كلُ شئ شيئاً لامر الله. فمَن كان له عقل وشعور قلب يفهم: انّ جعل شئٍ كلّ شئ وجعل كلّ شئٍ شيئاً سكةٌ خاصة بصانع كل شئ وخالق كلّ شئ جلّ جلاله

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 2.Lema

2.Lema

اللمعة الثانية

انظر الى خاتم واحد من الخواتم الغير المعدودة الموضوعة على "ذوي الحياة" وهو
ان الحيّ بجامعيته كأنه مثالٌ مصغّر للكائنات، وثَمر مُزْهِرٌ لشجرة العالم، ونَواةٌ منوّرة لمجموع الكون، أدرج الفاطر فيه انموذج اكثر انواع العالم، فكأنَّ الحيَّ قطرةٌ محلُوبةٌ من مجموع الكون بنظامات حكيمة معينة، وكأنهُ نقطةٌ جامعةٌ مأخوذة من المجموع بموازين حساسة علمية، فلايمكن ان يَخْلُقَ أدنى ذي حياةٍ إلاّ مَن يأخذ في قبضة تصرفه مجموع الكائنات. فمَن

كان له عقل لم يفسد يفهم: أن مَن جعل النحل - مثلا - نوعَ فهرستةٍ لأكثر الاشياء، ومن كتب في ماهية الانسان اكثر مسائل كتاب الكائنات، ومَن ادرج في نواة التينة هندسة شجرة التين، ومَن جعل قلب البشر انموذجاً ومرصاداً لآلاف عوالم، ومَن كتب في حافظة البشر مفصل تاريخ حياته وما يتعلق به.. ليس إلاّ خالق كل شئ، وان هذا التصرف خاتمٌ مخصوص برب العالمين

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 3.Lema

3.Lema

اللمعة الثالثة

انظر الى نقش طغرائه المضروب على "الإحياء، واعطاء الحياة".. نذكر ممالايعد واحداً وهو أنه
كما أن للشمس على كل شفاف - او كشفاف - من السيارات، الى القطرات، الى الذرات الزجاجية، والزجيجات الثلجية سكة مثالية من جلواتها وطغراء غرّاء خاصة بها
كذلك انّ للشمس الاحدية السرمدية على كل ذي حياة من جهة الإحياء وافاضة الحياة، طرةً وسكةً من تجلي الأحدية تظهر بخصوصية، لو اجتمع الاسبابُ - بفرض الاقتدار والاختيار لها

- على ان يقلدوا ويأتوا بمثلها لم يفعلوا : ولَوْ كَانَ بَعضُهُمْ لِبعضٍ ظَهيراً
فكما انه لو لم تُسنِد تماثيل الشمس المتلألئة في القطرات، الى تَجلي الشمس، يلزم عليك ان تقبل شُميسة حقيقيةً وبالاصالة في كلّ قطرة قابلتها الشمسُ وفي كل زجاجة اضاءتها الشمسُ بل في كل ذرةٍ شفّافةٍ تشمّسَتْ. وما هذا الفرض إلاّ بلاهة من اعجب البلاهات
كذلك انك لو لم تُسند كلَّ حي وحياة وإحياء بواسطة تجلي الأحدية الجامعة، وبواسطة كون الحياة نقطة مركزية لتجلي الاسماء - التي هي اشعةُ شمس الازل والابد - لَزِمَ عليك ان تَقبَل في كل ذي حياة - ولو ذبابةٍ او زهرة - قدرةً فاطرةً بلا نهاية وعلماً محيطاً وارادةً مطلقة. وكذا، صفاتٍ لايمكن وجودها

إلاّ في الواجب الوجود. حتى تضطرَّ ان تعطي لكل ذرةٍ الوهيةً مطلقة، إنْ اسنَدت الشئ الى نفسه، او تقبل لكل سبب من الاسباب الغير المحدودة الوهية مطلقة ان اسندت الشئ الى الاسباب. وتَقْبَل شركاء غير متناهية في الالوهية التي شأنها الاستقلالية التي لاتَقبَلُ الشركة اصلاً
اذ إنَّ كل ذرة - لاسيما اذا كانت من البذرة والنواة - لها وضعية منتظمة عجيبة، ولها مناسبة مع اجزاء الحي الذي هي جزءٌ منه، بل لها مناسبات مع نوعه، بل مع الموجودات، ولها وظائف في نِسَبِها كالنفر في الدوائر العسكرية. فلو قطعتَ نسبة الذرة عن القدير المطلق، لزِمكَ ان تقبل في الذرة عيناً ترى كل شئ وشعوراً يحيط بكل شئ

الحاصل: كما انه لو لم تُسنِد
الشُّمَيسَاتِ المشهودة في القطرات
الى جلوة الشمس في ضيائها، لزمك
قبول شموس غير محصورة في اشياء
صغيرة تضيق عن نُجيمة الذبيبة التي
تطير في الليل
كذلك لو لم تُسنِد كل شئ الى القدير
المطلق الذي تتساوى بالنسبة الى
قدرته الذراتُ والشموس، والجزء
والكل، والجزئي والكلي، والصغير
والكبير.. لزمك قبول آلهاتٍ غير متناهية
وسقطتَ في بلاهة من اشنع البلاهات

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 4.Lema

4.Lema

اللمعة الرابعة

فكما ان الكتاب لو كان مكتوباً، يكفي له قلمٌ واحدٌ لواحدٍ. ولو كان مطبوعاً، يلزم لطبعه اقلام بعدد حروفه - على شكل حروفه - واشتراك كثيرين لتصنيع تلك الاقلام، اي الحروف الحديد. ولو كتب بخط دقيق اكثر الكتاب في بعض الكلمات - كما قد تُكتب سورة (يس) في كلمة (يس) - فحينئذ لابد لطبع تلك الكلمة الواحدة اقلامٌ حديدية بعددحروف أكثر الكتاب

كذلك هذه الكائنات اذا قلتَ أنها مكتوبة بقلم الواحد الاحد، سلكت طريقاً سهلاً معقولاً في نهاية السهولة

بدرجة الوجوب، واذا اسنَدتَها الى الطبيعة والى الاسباب، سلكت طريقاً في نهاية الصعوبة بدرجة الامتناع وفي نهاية عدم المعقولية بدرجة المحالية؛ لانه يلزم على الطبيعة ان تُحضِر لطبع كل حي كلَّ ما يلزم لأكثر الكائنات. فهذه من الخرافات التي تمجّها الاوهام. بل لابد ان تُوجِد في كل جزء من التراب والماء والهواء؛ إمّا ملايين مطبعات معنوية وماكينات مستترة فيه حتى بعدد الازهار والاثمار، ليُمكن تَشكّل هاتيك الازاهير والثمرات المتخالفة الجهازات والماهيات.. وإمّا فَرضُ وجودِ قدرةٍ قادرةٍ على تصنيع جميع النباتات، ووجودِ علمٍ بلا نهاية محيطٍ بتفاصيل جميع خواص جميع الاشجار والمتزهرات وجهازاتها وموازينها، في كل جزء من التراب

والماء والهواء؛ اذ كل جزء من هذه الثلاثة يَصلَح انْ يصير منشأ لتشكل كل النباتات او اكثرها
فافرض قصعة تراب، ثم افرض دخول كل بذر ونواة فيها على التعاقب، ثم افرغ القصعة واملأها من صُبْرَةِ التراب حتى تكيل كل التراب، ترى النتيجة واحدة. على ان المشهود يكفيك؛ اذ تُشاهد في سيرك في الارض منشأية اكثر اجزاء التراب لأكثر النباتات، مع ان تشكل كل واحدٍ واحدٍ من النباتات المزهرة والمثمرة، مخالف لكل واحدٍ واحدٍ منها؛ وكل واحد منها له من الانتظام والاتزان والامتياز طرز خاص وخصوصية تستلزم جهازات مخصوصة، وماكينة خاصة، ومطبعة تخصه، بل تستلزم وجود كل جهازات تشكيل تمام الشجرة والنبات في كل واحد من نواته

وبذره، مع بساطة البذور والنواتات وتشابهها. فيلزم على الطبيعة ان تُحضر معنىً جهازات تشكل كل الاشياء وماكيناتها المعنوية واسبابها في كل شئٍ شئٍ. فهذه سفسطة يتنفّر منها السوفسطائي ايضاً، وخرافة يخجل منها من يُضحِكُ الناس بنقل الخرافات

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 5.Lema

5.Lema

اللمعة الخامسة

انظر! كما ان كل حرف من كتاب يدل على نفسه بمقدار حرف وبوجه واحد، لكن يَدُل على كاتبه بوجوه ويعرّفُ نقّاشه بمقدار سطر

كذلك كلُّ حرف مجسمٍ من كتاب الكائنات يدل على نفسه بمقدار جِرمه ويُظهر ذاته بمقدار صورته، لكن يدل على صانعه بوجوه كثيرة، افراداً وتركيبا بدخوله في المركبات. ويُظهر اسماءَ صانعه ويُنشد في بيانها بمقدار قصيدة طويلة؛ فعلى هذا لو تحَمَّقَ احدٌ كالهبنّقة فانكر نفسه وانكر الكائنات،

ينبغي ان لا يتجاسر باظهار نهاية البلاهة على انكار الصانع

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 6.Lema

6.Lema

اللمعة السادسة

انظر! كما ان الصانع سبحانه وضع على كل جزئيٍ جزئيٍ خاتمه الخاص، وضرب على كل جزءٍ جزءٍ سكّته المخصوصة - كما مرّ - كذلك وَضَع على كل نوع نوع وعلى كل كُلٍ كُلٍ خاتمه الخاص، وخَتم اقطار السموات والارض بخاتم الواحدية، وضرب على مجموع العالم سكة الاحدية بصورة جلية واضحة

فانظر الى خاتمه الذي اشارت اليه آية: (فَانْظُرْ الى آثارِ رَحْمَتِ الله كيفَ يُحيي الارضَ بَعدَ مَوتِها انَّ ذلِكَ لَمُحيي المَوتى وهوَ على كلِّ شيءٍ قَديرٌ). إذ

في كيفية إحياء الارض حشرٌ عجيب، ونشر غريب، يُحشَرُ في إحيائها ازيد من ثلاثمائة ألف نوع، تُساوي افرادُ نوع واحد - من كثير من تلك الانواع - في السنة مجموع افراد الانسان في الدنيا؛ لكن لحكمة خفية لاتعادُ في الأكثر بأعيانها، بل بأمثالها بمثليةٍ كالعينية!.. وكيفما كان فلا بأس في دلالتها على سهولة حشر البشر، وفي كونها امثلة النشر واشارات الحشر

فإحياء تلك الانواع الكثيرة المختلطة المشتبكة في نهاية الاختلاط والاشتباك بنهاية الامتياز، واعادتها في كمال التمييز، بلا خطأ ولا خلط، بلا غلط ولاسقط، خاتمٌ خاص بمَن له قدرة بلانهاية وعلم محيط

وكذا كتابةُ ثلاثمائة ألف كتاب مختلفة بل ازيد في صحيفة سطح الارض؛

مختلطةً لكن في نهاية الانتظام بلا سهو ولا مزج، ومشتبكةً لكن في نهاية الانتظام بلا نقص ولا بخس، وممتزجةً لكن في نهاية التمييز والتشخيص بلاقصور ولافطور!.. سكةٌ خاصة بمن: بيده ملكوت كل شئٍ، وبيده مقاليد كل شئ، ولايُشغله شئٌ عن شئٍ
فيا من يستبعد الحشر مستنكراً له! انظر كيف ترى في كيفية إحياء الارض مائة ألف امثلته واشاراته في ستة اسابيع!.. فمَثلُك في استبعادك الانكاري، كمثل
مَن يرى ذاتاً ذا معجزات يكتب في آن واحد في صحيفة واحدة كتباً كثيرة مندرسةً بقيت في حافظته، او يؤلفها جديدةً امثال المندرسة، فقيل له: سيَكتب هذا الكاتبُ كتابك الذي هو الّفه فمَحاه الماءُ، في صحيفة في طرفة

عين. فقال: كلاّ، كيف يمكن كتابة كل ما اندرس من حروفاته في آن واحد؟! فقاس الكاتبَ الحفيظَ القديرَ ذا الاعجاز على نفسه الجاهلة العاجزة ومَنْ يقول لمن يرفع الجبال - بالاشارة - لإظهار عظمته او سلطنته: هو لايرفع هذه الصخرة العظيمة التي سَدّت الطريق على المسافرين الذين دعاهم الى بستان نِعَمِهِ!.. ما هو الاّ مجنون أبله

نعم، للربوبية في هذا التصرف العظيم الربيعي خاتمٌ عالٍ عظيم دقيق النقش، هو الاتقان المطلق في الانتظام المطلق، في الجود المطلق في الوُسعة المطلقة، في السرعة المطلقة في السهولة المطلقة، في الامتياز المطلق مع الاشتباك المطلق. فهذا الخاتم يختص بمن لايمنعه فعلٌ

عن فعل، ولايغيب عنه شئ، ولايثقل عليه شئ
نعم، نشاهد في الربيع في وجه الارض فعالية حكيمة بصيرة كريمة، وصنعة خارقة في آن واحد في كل مكان بطرزٍ واحد في كل فرد وبإتقان ممتاز في جود مطلق بانتظام مكمّل في سرعة مطلقة بابراز خوارق منتظمةٍ، في سهولة مطلقة في وُسعة مطلقة، فما هذه الفعالية الاّ خاتمُ مَن؛ كما انه ليس في مكانٍ، هو في كل مكان، حاضر ناظر بقدرته وعلمه لايؤوده شئ ولايستعين بشئ

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 7.Lema

7.Lema

اللمعة السابعة

انظر! كما يُشَاهَدُ على صحيفة الارض، ويُتراءى على اقطار السموات والارض خاتمُ الاحد الصمد، كذلك يشاهَدُ على "مجموع العالم" خاتم التوحيد واضحُ النقش بدرجة كُبره؛ اذ هذا العالم كالقصر المحتشم، كـ(الفابريقة) المنتظمة، كالبلد المكمل، فيما بين اجزائه - كاجزائها وافرادها - معاونة حكيمة ومجاوبة كريمة؛ اذ يَسرَعُ بعض الاجزاء لمعاونة بعض، في الطرق الطويلة المعوَجّة بلا انحراف وبانتظام، وفي وقت الحاجة، ومن حيث لايحتسب. فانظر تَرها قد مدَّ بعضٌ يَدَ

المعاونة لحاجة بعض. وفي هذا التعاون تجاوبٌ بـ: لبيك لبيك! بألسنة الاحوال لأسئلة الأغيار والامثال.. قد اخذ بعضٌ يَدَ بعضٍ فيسعون ويعملون بالانتظام يداً في يد، ويَخدمُونَ ذوي الحياة رأساً مع رأس، ويتوجهون الى غاية، ويطيعون مدبّراً واحداً كتفاً بكتف فانظر الى دستور "التعاون" كيف يجري من الشمس والقمر ومن الليل والنهار ومن الصيف والشتاء، الى سعى النباتات لإمداد الحيوانات بحمل ارزاقها واخذها من خزينة الرحمة.. ثم إمداد الحيوانات للبشر للخدمة، حتى النحل والدود يأخذان العسل والحرير من خزينة الرحمن، ويوصلانهما الى الانسان.. ثم امداد الذّرات الغذائية للثمرات، مع تخالف اغذيتها، وامداد

المواد الطعامية لتغذية حجيرات البدن بكمال الانتظام والعناية والحكمة فمظهرية هذه الاشياء لاسيّما الجامدة لهذا التعاون الحكيم المنتظم الكريم المكمَّل دليلٌ واضح وبرهان ساطع على انها خدامُ مربٍ حكيم وعَمَلة مدبرٍ كريمٍ يتحركون بأمره وإذنه وقوته وحكمته

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 8.Lema

8.Lema

اللمعة الثامنة

انظرِ! ان ما يشاهَد من "الرزق" المُوزَّع على المرتزقين على قدر حاجاتهم، بطرز يناسب كل واحدٍ واحدٍ منهم.. وهذا الرزق العامُّ في هذه الرحمة الواسعة المشهودة المتضمنة للتودد والتعرّف.. وهذه الرحمة الواسعة في هذه العناية التامة المتضمنة للتلطيف والاكرام.. وهذه العناية المشهودة في هذه الحكمة العامة المتضمنة للقصد والشعور.. وهذه الحكمة المشهودة في هذا الانتظام المشهود.. وهذا الانتظام في ضمن هذه المسخّرية المشهودة ..

وهذه المسخرية في ضمن هذا التعانق مع التجاوب.. وفي ضمن هذا التساند مع التعاون فيما بين اجزاء الكائنات..
خاتمٌ خاص بمن هو رب كل شئ ومربّى كل شئ ومدبّر كل شئ..
وسكة مخصوصة بمن الشمس والقمر والنجوم مسخّراتٌ بأمره

الّذي أحسَنَ كُلَّ شـئٍ خَلَقهُ
اذا أرادَ شيئاً انْ يقُولَ لَهُ كُنْ فيكونُ

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 9.Lema

9.Lema

اللمعة التاسعة

فكما رأيت خاتم الأحدية على الجزئيات، وعلى الارض، وعلى العالم؛ فانظر ترَ ذلك على الانواع المنشورة، وعلى العناصر المحيطة

فكما ان زرع بذرٍ في مزرعة يدل على ان المزرعة في تصرّف صاحب البذر، وان البذر لمتصرف المزرعة؛ يشهد هذا لذاك، وذاك لهذا.. كذلك، ان هذه العناصر التي هي مزرعة المصنوعات، بلسان واحديّتها وبساطتها في كليتها واحاطتها بطرز متعيِّنٍ بعلمٍ، وبصورة مُحكمة بحكمة.. وان هذه المخلوقات التي هي ثمرات الرحمة ومعجزات

القدرة وكلمات الحكمة، بلسان انتشارها الحكيم، مع المماثلة في الاشخاص، وبلسان توطنها في الاطراف المتباعدة، بتوزيعٍ عجيب حكيم مع المشابهة في الافراد..
تشهدان على ان المحيط والمحاط والمزارع والبذور، في قبضة تصرف صانع واحد. فكل نوع وكل عنصر يشهد لكلٍ وللكل؛ بانكم مالُ مَنْ، أنا مالُهُ!. فيصير كل زهرة وكل ثمرةٍ وكل حيوان وحُوينة سكةً ناطقة وخاتماً متكلماً وطرةً متلفظة بلسان انتظام الحال وحكمة المآل؛ بأن هذا المكان: مُلك مَنْ أنا ملكه!. وصُنعُ مَنْ أنا صنعُه!. ومكتوبُ مَنْ أنا حرفه!. ونسجُ مَن أنا نقشه
فعلى هذا، فكما ان التصرف الحقيقي في ادنى مخلوق، والربوبية على

اضعف موجود يختصان بمَن دَخَل في قبضة تصرفه جميعُ العناصر.. كذلك ان تدبير اي عنصر كان وتدويره، يختص بمَن يربّي جميع الحيوانات والنباتات ويدبّرها ويأخذها في قبضة ربوبيته سبحانه!.. فهذا خاتم توحيد يبصره مَن لم يكن في عينه غين وعلى قلبه رَين ايها المتفرعن! جرّب نفسك هل تقدر ان تملك شيئاً من الكون؟.. فاذهب واستمع مايقول كل فرد جزئي. اذ يقول بلسان المِثلية: مَن تَملَّك مجموع نوعيٍ يمكن ان يَدّعي التملُّكَ عَليّ والاّ فلا.. ثم اذهب الى النوع تَر كُلَّ نوع يقولٍ بلسانٍ الانتشار: مَن تملّك الارض ظهراً وبطناً يمكن له ان يَدّعي التملك علي والاّ فلا .. ثم اذهب الى الارض تَرَها تقول بلسان التساند بينها وبين اختها السماء: مَن تملَّك مجموع

الكائنات يمكن له ان يدّعي التملك علي والاّ فلا

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 10.Lema

10.Lema

اللمعة العاشرة

فاذا رأيت ما اشرنا اليه من بعض خواتم التوحيد المضروبة على الجزء والجزئي والكل والكلي، وكل العالم، وعلى الحياة وذي الحياة والإحياء، فانظر الى سكة واحدة مما لاتعد من سكات الوحدانية المضروبة على الانواع والكليات

نعم! كما ان كمية كلفة تربية الشجرة المثمرة تساوي كلفة ثمرة واحدة في السهولة؛ لوحدة التربية واتحاد التدبير، إذ لاتحّاد المركز ووحدة القانون ووحدانية التربية تخففت الكلفةُ والمشقةُ والمصرف، وتسهّلت بدرجة

لافرق بين الشجرة ذات الثمرات الغير المعدودة وهي في يد الوحدة وبين الثمرة الواحدة وهي في يد الكثرة. فالشركة والكثرة وتعدد المركز تحتاج لتربية ثمرة واحدة، الى كل ما يحتاج اليه تمامُ الشجرة بأثمارها من جهة كمية الجهازات، ولا فرق الاّ في الكيفية. كما ان كل الفابريقات والماكينات التي تَعمل لاستحصال الجهازات العسكرية للجيش العظيم تلزم بتمامها لتجهيزات نفر واحدٍ والفرق في الكيفية فقط. وكما ان اجرَةَ طبع الوف نسخٍ في المطبعة التي طبعت كتابك تساوي بل اقل من الاجرة التي اعطيتها لطبع نسخةٍ واحدة، واذا تركت المطبعة الواحدة وذهبت الى الكثرة اضطررت الى اعطاء الوف اُجَر

الحاصل: اذا تركت اسناد الكثرة الغير المحدودة الى الواحد - فمع انك تضطر لاسناد شئ واحد الى الكثرة الغير المحدودة - تتزايد الكلفةُ بعدد الافراد. فما يشاهد في انشاء كل نوع منتشر من السهولة الخارقة فانما هي من يُسر الوحدة والتوحيد

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 11.Lema

11.Lema

اللمعة الحادية عشر

كما انّ توافق كل افراد النوع وتشابهَ كل انواع الجنس في الاعضاء الاساسية، يدلاّن على اتحاد السكة ووحدة القلم، الشاهدان على ان جميع المتوافقات والمتشابهات صُنْعُ واحدٍ.. كذلك هذه السهولة المطلقة المشهودة وخفّة الكلفة، تستلزمان بدرجة الوجوب ان يكون الجميع آثار صانعٍ واحد؛ والاّ لَذَهَبَت الصعوبةُ الصّاعدة الى درجة الامتناع بذلك الجنس وبذلك النوع الى العدم. فكما يمتنع شريكُ ذاتهِ سبحانه، وإلاّ لفسد العَالمُ بالخروج عن الانتظام.. كذلك

يمتنع شريكُه في فِعْله، والاّ لانعَدَم العالمُ ولم يوجد

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 12.Lema

12.Lema

اللمعة الثانية عشر

انظر! كما ان الحياة برهان الأحدية، ودليل وجوب الوجود، فالموت دليل السرمدية والبقاء. اذ كما ان ظهور قطرات النهر الجاري وحَبابات البحر المتمّوج وشفافات وجه الارض المتجددة شاهداتٌ على الشمس باراءة تماثيلها وضيائها، وان زوال تلك القطرات والحبابات والشفافات وغروبَها وأفولَها وفَناءها وموتها مع استمرار تجلي الضياء على امثالها الآتية عقيبها ودوام جلوات التماثيل على كل قافلةٍ سيارةٍ خلفها، شاهداتٌ على بقاء الشمس في تجلياتها ودوام

الضياء في جلواتها وعلى ان كل هذه التماثيل والأشعاتِ آثارُ شمسٍ واحدة، فيظهرون وجودها بوجودهم وبقاءها ووحدتها بعدمهم، مع انعدام اسبابهم الظاهرية معهم
كذلك هذه الموجودات تشهد بوجودها على وجوب وجود الواجب الوجود، وتشهد بزوالها مع اسبابها ومجئ امثالها عقيبها على ازليته وسرمديته وأحديته؛ اذ إن تجدّد المصنوعات الجميلة وتبدلَ الموجودات اللطيفة وغروبَها في طلوع امثالها وافولَها في ظهور اشباهها عند اختلاف الليل والنهار وعند تحول الفصول وتبدل العصور، تَشهَدُ شهادةً قاطعةً على وجود ذي جمالٍ مجرد سرمدي عالٍ دائم التجلي، وعلى بقائه ووحدته.. وان زوال الاسباب السفلية مع المسبَّبات

في الانقلابات السنوية والعصرية، ثم اعادة امثالٍ المسبَّبات مع الاسباب، يشهد قطعاً على ان الاسباب كالمسبّبات عاجزة مصنوعة قورنَت بينها وبينها لِحكَمٍ دقيقة، بل تدل على ان كل هذه المصنوعات اللطيفة السيّالة وهاتيك الموجودات الجميلة الجوّالة انما هي صَنْعَةٌ متجددةٌ للذات الأحدية ذي الجلال والجمال - الذي جميع اسمائه قدسية جميلة - ونقوشهُ المتحولة ومراياه المتحركة وسكاتهُ المتعاقبة وخواتمه المتبدلة

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 13.Lema

13.Lema

اللمعة الثالثة عشر

انظر! ان كل شئ من الذرات الى السيارات، ومن النفوس الى الشموس؛ بلسان عجزه في ذاته، يدل على وجوب وجود خالقه، ويشهد بلسان حَمله - مع عجزه - وظائف عجيبة في النظام العمومي على وحدة خالقه

ففي كل شئ له شاهدان على انه واجب واحد

وفي كل حي له آيتان على انه احد صمد

ولقد فهمتُ من فيض القرآن الحكيم ان كل جزءٍ من اجزاء الكائنات يشهد

للواجب الوجود الواحد الاحد الصمد
بقريب من خمسة وخمسين لساناً
فذكرتُها إجمالاً في رسالة عربية
تسمى "قطرة" فان شئت فراجعها

Mesnevi [Arabca] : Lemalar : 14.Lema

14.Lema

اللمعة الرابعة عشر

اعلم! ان هذه الموجودات كما تشهد على وجوبه ووحدته سبحانه.. كذلك تشهد على جميع اوصافه الجلالية والجمالية والكمالية.. وكذلك تشهد على كمال ذاته، وعلى انه لانقص ولاقصور لافي ذاته، ولافي شؤونه، ولافي صفاته، ولافي اسمائه، ولافي افعاله؛ اذ ان كمال الاثر يدل على كمال الفعل بالمشاهدة؛ وكمال الفعل يدل على كمال الاسم بالبداهة، وكمال الاسم يدل على كمال الصفة بالضرورة، وكمال الصفة يدل على كمال الشأن الذاتي بالحدس اليقيني،

وكمال الشأن يدل على كمال الذات بحق اليقين
فكما ان مكملية نقوش تزيينات قصر بلا قصور، تُظهر لك مكملية افعال الصانع المهندس المستترة تلك الافعال تحت النقوش، والمتحركة تحت التزيينات.. ومكملية تلك الافعال تصرّح لك بمكملية اسماء ذلك الفاعل، اي: هو صانع ماهر ومهندسٌ عليم ونقاش حكيم، وهكذا.. ومكملية اسمائه تُفصح لك عن مكمّلية صفات المسمى، اي: له علم وحكمة وصنعة وهندسة.. ومكملية صفاته تشهد على مكملية شؤون ذاته، اي: له قابلية فائقة واستعداد جيد.. ومكملية الشؤون تكشف عن وجه مكملية ذاتِ ذلك النقاش بوجه يليق به ويناسب مقامه

كذلك ان مكملية هذه الآثار المشهودة في هذه الكائنات بلا قصور ولا فطور، تشهد بالمشاهدة الحدسية على مكملية افعال مستترة خلفها.. ومكملية هذه الافعال التي هي كالمشهودة، تشهد بالبداهة على كمال اسماء ذلك الفاعل.. وكمال تلك الاسماء، يشهد بالضرورة على كمال الصفات؛ اذ الاسماء ناشئة من نسب الصفات.. وكمال الصفات يكشف باليقين عن كمال الشؤون الذاتية التي هي مبادئ الصفات القدسية.. وكمال الشؤون يشهد بحق اليقين على كمال الذات بما يليق بجنابه سبحانه. بل مجموع ما في الكائنات من الكمال والجمال انما هو ظل ضعيف مفاض بالنسبة الى كماله عزّ كماله، والى جمالِه جلّ جمالُه

Mesnevi [Arabca] : Reshalar

بسم الله الرحمن الرحيم

تنبيه

ان ما يعرّف لنا ربَّنا لايعد ولايحد، ولكن البراهين الكبيرة والحجج الكلية ثلاثة احداها: هذه الكائنات، وقد سمعتَ بعض آيات هذا الكتاب الكبير

وثانيتها: الآية الكبرى من هذا الكتاب، وهي خاتم ديوان النبوة، ومفتاح الكنوزالخفية عليه الصلاة والسلام

وثالثتها: مفسر كتاب العالم، وحجة الله على الانام، اي القرآن الحكيم

فلابد ان نعرف هذا البرهان الثاني الناطق ثم نستمع اليه.. فنذكر من بحر معرفته رشحات

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 1.Resha

1.Reşha

الرشحة الاولى

اعلم! ان ذلك البرهان الناطق له شخصية معنوية عظيمة
فان قلت: ماهو؟ وما ماهيته؟
قيل لك: هو الذي لعظمته المعنوية صار سطحُ الارض مسجدَه، ومكةُ محرابَه، والمدينةُ منبرَه.. وهو امامُ جميع المؤمنين يأتمون به صافّين خلْفَهُ.. وخطيبُ جميع البشر يُبين لهم دساتير سعاداتهم.. ورئيسُ جميع الانبياء، يزكّيهم ويصدّقهم بجامعية دينه لأساسات اديانهم.. وسيدُ جميع الاولياء، يرشدهم ويربيّهم بشمس رسالته..

وقطبٌ في مركز دائرةِ حلقةِ ذكرٍ تركّبَتْ من الانبياء والاخيار والصديقين والابرار المتفقين على كلمته الناطقين بها.. وشجرةٌ نورانية عروقها الحيوية المتينة، هي الانبياء باساساتهم السماوية، واغصانُها الخضرة الطرية وثمراتُها اللطيفة النيرة، هي الاولياء بمعارفهم الالهامية. فما من دعوىً يدّعيها الاّ ويشهد لها جميعُ الانبياء مستندين بمعجزاتهم، وجميعُ الاولياء مستندين بكراماتهم. فكأن على كل دعوى من دعاويه خواتمَ جميع الكاملين؛ اذ بينما تراه قال: (لا إله إلاّ الله) وادعى التوحيد فاذا نسمع من الماضي والمستقبل من الصفّين النورانيين - اي شموسِ البشر ونجومِه القاعدين في دائرة الذكر - عينَ تلك الكلمة، فيكررونها، ويتفقون عليها، مع

اختلاف مسالكهم وتباين مشاربهم.
فكأنهم يقولون بالاجماع: صَدَقْتَ وبالحَق نَطقتَ
ولاحدّ للوهم ان يَمُدّ يَده لردّ دعوىً تأيدتْ بشهاداتِ مَن لايحد من الشاهدين الذين تزكّيهم معجزاتُهم وكراماتُهم

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 2.Resha

2.Reşha

الرشحة الثانية

اعلم! ان هذا البرهان النوراني الذي دل على التوحيد وأرشد البشر اليه، كما انه يتأيد بقوة ما في جناحَيه: نبوةً وولايةً من الاجماع والتواتر.. وكذا تصدّقه اشاراتُ الكتب السماوية من بشارات التوراة والانجيل والزبور وزُبُر الاولين.. وكذلك تصدّقه رموزات الارهاصات الكثيرة المشهودة.. وكذا تصدّقه بشارات الهواتف الشائعة المتعددة.. وكذا تصدّقه شهادات أهل الكهانة المنقولة بالتواتر.. وكذا تصدقه دلالات الف معجزات من امثال شق

القمر ونبعان الماء من الاصابع
كالكوثر، ومجئ الشجر بدعوته، ونزول المطر في آن دعائه، وشبع الكثير من طعامه القليل، وتكلم الضب والذئب والظبي والجمل والحجر الى الفٍ مما بيّنَه الرواةُ الثقاة والمحدّثون
المحققون.. وكذا تصدّقه شريعته الجامعةُ لسعادات الدارين
وقد سمعت ورأيت في الدروس السابقة شعاعاتٍ من شمس شريعته المفيضة للسعادات. فيكفيك إن لم يكن على عينك غين وفي قلبك رَين فلا نطوّل هنا

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 3.Resha

3.Reşha

الرشحة الثالثة

اعلم! انه كما تصدّقه الدلائل الآفاقية، كذلك هو كالشمس يدل على ذاته بذاته، فتصدّقه الدلائل الأنفسية؛ اذ اجتماع اعالي جميع الاخلاق الحميدة في ذاته بالاتفاق.. وكذا جمعُ شخصيته المعنوية في وظيفته افاضل جميع السجايا الغالية والخصائل النزيهة.. وكذا قوة ايمانه بشهادة قوة زهده وقوة تقواه وقوة عبوديته.. وكذا كمال وثوقه بشهادة سِيَره وكمال جدّيته وكمال متانته.. وكذا قوة امنيته في حركاته بشهادة قوة اطمئنانه، تصدّقه

في دعوى تمسكه بالحق وسلوكه على الحقيقة، كما تصدّق الاوراقُ الخضرة والازهار النضرة والاثمار الطرية حياةَ شجرتها

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 4.Resha

4.Reşha

الرشحة الرابعة

اعلم! ان للمحيط الزماني والمكاني تأثيراً عظيماً في محاكمات العقول!.. فان شئت فتعال، نخلع هذه الخيالات الزمانية والعصرية والمحيطية، ونتجرّد من هذا اللباس الملوّث؛ ثم نخوض في بحر الزمان السيال، ونَسبَحُ فيه الى ان نخرج الى عصر السعادات التي هي الجزيرة الخضراء فيما بين العصور والدهور. فلننظر الى جزيرة العرب التي هي المدينة الشهباء في تلك الجزيرة الزمانية. ولنلبس ما نسج لنا ذلك الزمانُ، وخاطه لنا ذلك المحيط،

حتى نزور - ولو بالخيال - قطبَ مركزِ دائرةِ الرسالة، وهو على رأس وظيفته يعمل
فافتح عينيك وانظر! فان اول ما يتظاهر لنا من هذه المملكة: شخصٌ خارقٌ، له حسنُ صورةٍ فائقة، في حُسنِ سيرةٍ رائقةٍ؛ فها هو آخذ بيدِه كتاباً مُعجزاً كريماً، وبلسانه خطاباً موجزاً حكيماً يبلّغ خطبة ازلية ويتلوها على جميع بني آدم، بل على جميع الجن والانس، بل على جميع الموجودات
فيا للعجب!.. مايقول؟ نعم، يقول عن أمرٍ جسيم، ويبحث عن نبأٍ عظيم؛ إذ يشرح ويحل المعمّى العجيبة في سرّ خِلقة العالم، ويفتح ويكشف الطلسم المغلق في سر حكمة الكائنات، ويوضح ويبحث عن الاسئلة الثلاثة

المعضلة التي اشغلت العقول واوقعتها في الحيرة؛ اذ هي الاسئلة التي يَسأل عنها كلُّ موجود، وهي: مَن أنت؟ ومِن اين؟ والى اين؟

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 5.Resha

5.Reşha

الرشحة الخامسة

انظر! الى هذا الشخص النوراني كيف ينشر من الحقيقة ضياءً نَوّاراً، ومن الحق نوراً مضيئاً! حتى صيّر ليل البشر نهاراً وشتاءه ربيعاً، فكأن الكائنات تبدل شكلُها فصار العالم ضاحكاً مسروراً بعدما كان عبوساً قمطريراً. إذ اذا لم نستضئ بنوره نرى في الكائنات مأتماً عمومياً، ونرى موجوداتها كالاجانب والاعداء، لايعرف بعضٌ بعضاً، بل يعاديه؛ ونرى جامداتها جنائز دهاشة، ونرى حيواناتها واناسيها ايتاماً باكين بضربات الزوال والفراق. ونرى

الكائنات بحركاتها وتنوعاتها وتغيّراتها ونقوشها ملعبة التصادف منجرة الى العبثية مهملة لامعنى لها. ونرى الانسان قد صار بعَجزه المزعج وفقره المعجز وعقله الناقل لأحزان الماضي ومخاوف المستقبل الى رأس الانسان، ادنى واخسر من جميع الحيوانات.
فهذه هي ماهية الكائنات عند مَن لم يدخل في دائرة نوره
فانظر الآن بنوره، وبمرصاد دينه، وفي دائرة شريعته، الى الكائنات كيف تراها؟ انظر! قد تبدل شكلُ العالم، فتحول بيتُ المأتم العمومي مسجدَ الذكر والفكر ومجلس الجذبة والشكر.. وتحول الاعداء الاجانب من الموجودات احباباً واخواناً.. وتحول كلٌّ من جامداتها الميتة الصامتة حياً مؤنساً مأموراً مسخراً، ناطقاً بلسان حاله آيات

خالقه، وتحول ذوو الحياة منها - الايتام الباكون المشتكون - ذاكرين في تسبيحاتهم، شاكرين لترخيصاتهم عن وظائفهم.. وتحولت حركات الكائنات وتنوعاتها وتغيراتها من العبثية والمهملية وملعبة التصادف الى صيرورتها مكتوبات ربانية وصحائف آيات تكوينية ومرايا اسماءٍ إلهية، حتى ترقى العالمُ وصار كتاب الحكمة الصمدانية

وانظر الى الانسان كيف ترقى من حضيض الحيوانية العاجزة الفقيرة الذليلة الى اوج الخلافة، بقوة ضعفه، وقدرة عجزه، وسَوق فقره، وشوق فاقته، وشوكة عبوديته، وشعلة قلبه وحشمة ايمان عقله. ثم انظر كيف صارت اسبابُ سقوطه من العجز

والفقر والعقل اسبابَ صعوده بسبب تنورها بنور هذا الشخص النوراني ثم انظر الى الماضي، ذلك المزار الاكبر في ظلماته، كيف استضاء بشموس الانبياء وبنجوم الاولياء! والى الاستقبال تلك الليلة الليلاء في ظلماته، كيف تنور بضياء القرآن وتكشف عن بساتين الجنان فعلى هذا؛ لو لم يوجَد هذا الشخص لسقطت الكائناتُ والانسانُ، وكل شئ الى درجة العدم، لاقيمة ولااهمية لها، فيلزم لمثل هذه الكائنات البديعة الجميلة من مثل هذا الشخص الخارق الفائق المعرِّف المحقق، فاذا لم يكن هذا فلا تكن الكائنات، اذ لامعنى لها بالنسبة الينا. فما اصدق ما قالَ مَنْ قوله الحق وله الملك : لولاكَ لَولاكَ لَما خَلقتُ الاَفلاكَ

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 6.Resha

6.Reşha

الرشحة السادسة

فان قلت: مَن هذا الشخص الذي نراه قد صار شمساً للكون، كاشفاً بدينه عن كمالات الكائنات، وما يقول؟

قيل لك: انظر واستمع ما يقول! ها هو يخبر عن سعادة ابدية ويبشّر بها، ويكشف عن رحمة بلا نهاية، ويعلنها ويدعو الناس اليها. وهو دلاّلُ محاسن سلطنة الربوبية ونظّارُها، وكشافُ مخفيات كنوز الاسماء الالهية ومعرِّفها فانظر اليه من جهة وظيفته؛ تَرَه برهانَ الحق وسراجَ الحقيقة وشمس الهداية ووسيلة السعادة

ثم انظر اليه من جهة شخصيته تره مثال المحبةِ الرحمانية، وتمثال الرحمة الربانية، وشرفَ الحقيقة الانسانية، وأنورَ أزهرِ ثمراتِ شجرة الخلقة
ثم انظر كيف احاط نورُ دينه بالشرق والغرب في سرعة البرق الشارق، وقد قَبِل بإذعان القلب قريبٌ من نصف الاَرض ومن خُمس بني آدم هديةَ هدايته بحيث تُفدي لها ارواحها
فهل يمكن للنفس والشيطان ان يناقشا بدون مغالطة في مدّعيات مثل هذا الشخص، لاسيما في دعوىً هي اساس كل مدعياته وهو "لاإله إلاّ الله" بجميع مراتبه؟

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 7.Resha

7.Reşha

الرشحة السابعة

فان شئت ان تعرف ان ما يحرّكه، انما هو قوّة قدسية. فانظر الى إجراآته في هذه الجزيرة الواسعة! ألا ترى هذه الاقوام الوحشية في هذه الصحراء العجيبة، المتعصبين لعاداتهم، المعاندين في عصبيتهم وخصامهم، القاسية قلوبُهم بدرجة يدفن احدُهم بنتَه حيةً بلا تأثّر! كيف رفع هذا الشخص جميع اخلاقهم السيئة والوحشية، وقلعَها في زمان قليل! وجهّزهم باخلاق حسنة عالية، فصيّرهم معلمي العالم الانساني واساتيذ الامم المتمدنة.

فانظر ليست سلطنته على الظاهر فقط، بقوة الخوف كسائر الملوك، بل ها هو يفتح القلوب والعقول، ويسخِّر الارواح والنفوس حتى صار محبوبَ القلوب ومعلم العقول ومربي النفوس وسلطان الارواح

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 8.Resha

8.Reşha

الرشحة الثامنة

من المعلوم ان رفع عادةٍ صغيرة (كالتتون) مثلاً، من طائفة صغيرة بالكلية قد يَعسَرُ على حاكم عظيم بهمّة عظيمة، مع أنّا نرى هذا الذات ها هو قد رفع بالكلية؛ عاداتٍ عظيمة كثيرة، من اقوام عظيمة متعصبين لعاداتهم، معاندين في حسياتهم، بقوة جزئية، وهمةٍ قليلة وفي زمان قصير، وغَرسَ بدلها برسوخ تام في سجيتهم عادات عالية، وخصائل غالية. فانظر الى "عمر" رضى الله عنه قبل الاهتداء وبعده، تَرَه نواةً قد صار شجرةً باسقة.

وهكذا يتراءى لنا من خوارق اجراآته الاساسية الوف ما رأينا، فمن لم يَرَ هذا العصر نُدخل في عينه هذه الجزيرة!. فليجرّب نفسه فيها.
فليأخذوا مائة من فلاسفتهم وليذهبوا اليها وليعملوا مائة سنة هل يتيسر لهم ان يفعلوا بالنسبة الى هذا الزمان جزءٌ من مائة جزءٍ مما فعل سيدُنا في سنةٍ بالنسبة الى ذلك الزمان؟

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 9.Resha

9.Reşha

الرشحة التاسعة

اعلم! ان كنت عارفاً بسجية البشر، انه لايتيسر للعاقل ان يدّعي في دعوى فيها مناظرة كذباً يخجل بظهوره، وان يقوله بلا حجاب وبلا مبالاة وبلا تأثر يشير الى حيلته، وبلا تصنّع وتهيّج يُوميان الى كذبه، في انظار خصومه النقادة، ولو كان شخصاً صغيراً، ولو في وظيفة صغيرة، ولو بحيثية حقيرة، ولو في جماعة صغيرة، ولو في مسألة حقيرة. فكيف يمكن تداخل الحيلة ودخول الخلاف في مدّعيات مثل هذا الشخص الذي هو موظف عظيم، في

وظيفة عظيمة، بحيثية عظيمة، مع انه يحتاج لأمنية عظيمة، وفي جماعة عظيمة، وفي مقابلة خصومة عظيمة، وفي مسألة عظيمة، وفي دعوى عظيمة؟ وها هو يقول ما يقول بلا مبالاة بمعترض، وبلا تردّد وبلا حجاب وبلا تخوف وبلا تأثر، وبصفوةٍ صميمية، وبجذبة خالصة، وبطرزٍ يحرِّك اعصاب خصومه بتزييف عقولهم وتحقير نفوسهم وكسر عزّتِهم، باسلوب شديد علوي. فهل يمكن تداخل الحيلة في مثل هذه الدعوى من مثل هذا الشخص في مثل هذه الحالة المذكورة؟ كلاَّ : انْ هوَ إلاّ وَحيٌ يُوحى

نعم، ان الحقَّ اغنى من ان يُدلِّس، ونظر الحقيقة اعلى من ان يُدلَّس عليه!

نعم، ان مسلكه الحق مستغنٍ عن التدليس، ونظرهُ النفّاذ منزّهٌ من ان يلتبس عليه الخيال بالحقيقة

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 10.Resha

10.Reşha

الرشحة العاشرة

انظر واستمع ما يقول! ها هو يبحث عن حقائق مدهشة عظيمة، ويُنذر البشر ويبحث عن مسائل جاذبة للقلوب، لازمة جالبة للعقول الى الدقة فيبشّر البشر. ومن المعلوم ان شوقَ كشفِ حقائق الاشياء، قد ساق الكثيرين من اهل (المَرَق) الى فداء الارواح. ألا ترى انه لو قيل لك: ان أفديتَ نصفَ عمركَ او نصف مالك، لنزل من القمر او المشتري شخصٌ يخبرك بغرائب احوالهما ويخبرك بحقيقة استقبالك، اظنك ترضى

بالفداء؟ فياللعجب! ترضى لدفع (مَرَقِك) بترك نصف العمر والمال، ولاتهتم بما يقول هذا ويصدِّقه اجماعُ اهل الشهود وتواتر أهل الاختصاص من الانبياء والصديقين والاولياء والمحققين؛ فيبحث عن شؤون سلطانٍ: ليس القمرُ في مملكته الاّ كذبابٍ يطير حول فراشٍ، يطير ذلك الفراشُ حول سِراجٍ من القناديل التي اسرجها في منزلٍ أعدّه لضيوفه المسافرين من الوفِ منازله! .. وكذا يخبر عن عالمٍ هو محل الخوارق والعجائب، وعن انقلاب عجيب، فرضاً لو انفلقت الارضُ وتطايرت جبالُها كالسحاب ما ساوتْ عُشر معشار عشير غرائب ذلك الانقلاب

فان شئت فاستمع من لسانه امثال: (اذا الشَّمسُ كُوِّرَتْ) و (اذا السَّماءُ

انْفَطَرَتْ) و (اذا زُلّزِلَتِ الارضُ زِلّزالَهَا) و (القَارِعَةُ) .. وكذا يخبر بتحقيقٍ عن استقبالٍ؛ ليس الاستقبال الدنيوي بالنسبة اليه الا كقطرةِ سرابٍ بلا طائلٍ بالنسبة الى بحر بلا ساحل.. وكذا يبشّر عن شهودٍ بسعادةٍ؛ ليست السعادة الدنيوية بالنسبة اليها الا كبرقٍ زائل بالنسبة الى شمس سرمدية

نعم، تحت حجاب هذه الكائنات - ذات العجائب - عجائبٌ، تنتظرنا وتنظر الينا. ولابد لاخبار تلك العجائب والخوارق شخصٌ عجيب خارق يشاهِد ثم يشهَد، ويبصُر ثم يُخبر. نعم، نشاهد من شؤونه واطواره انه يشاهد ثم يشهَد فينذر ويبشّر. وكذا يخبر عن مرضيات رب العالمين ومطالبه منّا وهكذا.. من عظائم مسائل لامفرّ منها، وعجائب حقائق لامنجأ منها، ولا سعادة بدونها

فيا حسرةً على الغافلين! وياخسارةً على الضالين! وياعجباً من بلاهة اكثر الناس! كيف تَعامَوا عن الحق وتصامّوا عن هذه الحقيقة! لا يهتمون بمثل هذا الذات في عجائبه، مع ان من شأن مثله ان تُفدى له الارواحُ ويُسرع اليه بترك الدنيا وما فيها

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 11.Resha

11.Reşha

الرشحة الحادية عشرة

اعلم ! ان هذا الشخص، المشهود لنا بشخصيته المعنوية، المشهور في العالم بشؤونه العلوية؛ كما انه برهانٌ ناطقٌ صادقٌ على الوحدانية، ودليلٌ حقٌّ بدرجة حقانية التوحيد.. كذلك هو برهان قاطع ودليل ساطع على السعادة الابدية؛ بل كما انه بدعوته وبهدايته سببُ حصول السعادة الابدية ووسيلة وصولها.. كذلك هو بدعائه وعبوديته سببُ وجود تلك السعادة ووسيلة ايجادها

فان شئت فانظر اليه وهو في الصلاة الكبرى، التي بعظمة وُسعَتها صيّرت هذه الجزيرة، بل الارض، مصلين بتلك الصلاة الكبرى.. ثم انظر انه يصلي تلك الصلاة بهذه الجماعة العظمى، بدرجةٍ كأنه هو امامٌ في محراب عصره واصطفّ خلفَه، مقتدين به جميعُ افاضل بني آدم، من آدم الى هذا العصر الى آخر الدنيا، في صفوف الاعصار مؤتَمّين به ومؤمنّين على دعائه.. ثم استمع ما يفعل في تلك الصلاة بتلك الجماعة. فها هو يدعو لحاجةٍ شديدةٍ عظيمةٍ عامةٍ بحيث يشترك معه في دعائه الارضُ، بل السماء، بل كل الموجودات، فيقولون بألسنة الاحوال: نعم يا ربَّنا تقبل دعاءه، فنحن ايضاً نطلبه، بل مع جميع ما تجلى علينا من اسمائك، نطلب حصول

ما يطلب هو.. ثم انظر الى طوره في طرز تضرعاته كيف يتضرّع بافتقارٍ عظيمٍ في اشتياق شديد وبحزن عميق في محبوبية حزينة! بحيث يهيّج بكاء الكائنات فيبكيها فيُشركُها في دعائه.. ثم انظر لأيّ مقصدٍ وغاية يتضرع؛ ها هو يدعو لمقصدٍ لولا حصول ذاك المقصد لسقط الانسانُ بل العالم بل كل المخلوقات الى اسفل سافلين لاقيمة لها ولا معنى. وبمطلوبه تترقى الموجوداتُ الى مقامات كمالاتها.. ثم انظر كيف يتضرع باستمدادٍ مديد، في غياث شديد، في استرحام بتودد حزين، بحيث يُسمع العرشَ والسموات، ويهيّج وجدَها، حتى كأن يقول العرش والسموات: آمين اللهم آمين.. ثم انظر ممّن يطلب مسؤولَه؟ نعم، يطلب من القدير السميع الكريم ومن العليم

البصير الرحيم، الذي يسمع اخفى دعاءٍ من اخفى حيوانٍ في اخفى حاجة، إذ يجيبه بقضاء حاجته بالمشاهدة، وكذا يبصر ادنى املٍ في ادنى ذي حياة في ادنى غاية؛ إذ يوصله اليها من حيث لايحتسب بالمشاهدة، ويُكرم ويَرحم بصورة حكيمة، وبطرز منتظم؛ لايبقى ريب في ان هذه التربية والتدبير من سميع عليم ومن بصير حكيم

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 12.Resha

12.Reşha

الرشحة الثانية عشرة

فياللعجب! .. مايطلب هذا الذي قام على الارض وجمَعَ خلفَه جميع الانبياء، افاضل بني آدم، ورفع يديه متوجهاً الى العرش الاعظم ويدعو دعاءً يُؤمِّن عليه الثقلان، ويُعلَم من شؤونه انه شرف نوع الانسان، وفريد الكون والزمان، وفخر هذه الكائنات في كل آن؛ ويستشفع بجميع الاسماء القدسية الالهية المتجلية في مرايا الموجودات، بل تدعو وتطلب تلك الاسماء عين ما يطلب هو . فاستمع! ها هو يطلب البقاء واللقاء والجنة والرضاء. فلو لم

يوجَد مالا يُعد من الاسباب الموجبة لاعطاء السعادة الابدية من الرحمة والعناية والحكمة والعدالة المشهودات - المتوقف كونها رحمة وعناية وحكمة وعدالة - على وجود الاخرة، وكذا جميع الاسماء القدسية، اسباباً مقتضية لها؛ لكفى دعاءُ هذا الشخص النوراني لان يبني ربُّهُ له ولأبناء جنسه الجنة، كما يُنشئ لنا في كل ربيع جناناً مزينة بمعجزات مصنوعاته

فكما صارت رسالته سبباً لفتح هذه الدار الدنيا للامتحان والعبودية، كذلك صار دعاؤه في عبوديته سبباً لفتح دار الآخرة للمكافأة والمجازاة

فهل يمكن ان يتداخل في هذا الانتظام الفائق، وفي هذه الرحمة الواسعة، وفي هذه الصنعة الحسنة بلاقصور، وفي هذا الجمال بلا قبح، بدرجة انطق

امثال الغزالي بـ"ليس في الامكان ابدع مما كان".. وان تتغير هذه الحقائق بقبحٍ خشين، وبظلم مُوحش، وبتشوش عظيم؛ اذ سماع ادنى صوت في ادنى خلق في ادنى حاجة وقبولها باهمية تامة، مع عدم سماع ارفَع صوتٍ ودعاءٍ في اشد حاجة، وعدم قبول احسن مسؤول، في اجمل امل ورجاء؛ قبحٌ ليس مثله قبح، وقصورٌ لايساويه قصور، حاشا ثم حاشا وكلاّ.. لايقبل مثلُ هذا الجمال المشهود بلا قصور مثل هذا القبح المحض، والاّ لانقلبت الحقائقُ بانقلاب الحُسن الذاتي قبحاً ذاتياً

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : 13.Resha

13.Reşha

الرشحة الثالثة عشرة

يارفيقي في هذه السياحة العجيبة، ألا يكفيك مارأيت؟ فان اردت الاحاطة فلايمكن، بل لو بقينا في هذه الجزيرة مائة سنة ما احطنا ولامَلَلْنا من النظر بجزءٍ واحد من مائة جزء من عجائب وظائفه، وغرائب اجراآته.. فلنرجع قهقرياً، ولننظر عصراً عصراً، كيف اخضرّت تلك العصور واستفادت من فيض هذا العصر؟

نعم، نرى كلَّ عصرٍ نمرُّ عليه قد انفتحت ازاهيرهُ بشمس عصر السعادة واثمَر كلُ عصرٍ من امثال ابي حنيفة،

والشافعي، وابي يزيد البسطامي، والجنيد البغدادي، والشيخ عبدالقادر الكيلاني والامام الغزالي، ومحي الدين بن عربي، وابي الحسن الشاذلي، والشاه النقشبند، والامام الرّباني ونظائرهم الوف ثمراتٍ منورات من فيض هداية ذلك الشخص النوراني فلنؤخر تفصيلات مشهوداتنا في رجوعنا الى وقت آخر، ونصلي ونسلم على هذا الذات النوراني، ذي المعجزات، اعني سيدنا محمداً عليه الصلاة والسلام:

اللهم صلّ وسلّم على هذا الذات النوراني الذي اُنزل عليه القرآن الحكيم من الرحمن الرحيمٍ من العرش العظيم. اعني سيدنا محمداً الفُ الفِ صلاة وسلام بعدد حسنات امته.. على مَن بَشَّر برسالته التِوراة والانجيل

والزبور والزبر، وبشَّر بنبوته
الأرهاصات وهواتف الجن واولياء
الإنس وكواهنُ البشر وانشقَّ باشارته
القمر سيّدنا ومولانا محمد الف الف
صلاة وسلام بعدد انفاس امته.. على
مَن جاءت لدعوته الشجرُ، ونزل سرعة
بدعائه المطرُ، واظلته الغمامة من
الحرّ، وشبعَ من صاعٍ من طعامه مئات
من البشر، ونبع الماء من بين اصابعه
كالكوثر، وانطقَ الله له الضَّبّ،
والظبي، والذئب، والجذع، والذراع،
والجمل، والجبل، والحجر، والمدر،
والشجر، صاحب المعراج ومازاغ
البصر؛ سيدنا وشفيعنا محمد الف الف
صلاة وسلام بعدد كل الحروف
المتشكلة في الكلمات المتمثلة باذن
الرحمن في مرايا تموجات الهواء عند
قراءة كل كلمة من القرآن من كل

قارئٍ من اول النزول الى آخر الزمان واغفرلنا وارحمنا يا إلهنا بكل صلاة منها. آمين.. آمين.. آمين

Mesnevi [Arabca] : Reshalar : Ihtar

İhtar

اعلم! ان دلائل النبوة الاحمدية لاتعد ولاتحصى، وقد ذكرنا قسماً منها في [الكلمة التاسعة عشرة والمكتوب التاسع عشر] فمع شهادة "معجزاته" البالغة الى الف، ومع شهادة "القرآن" البالغ وجوه اعجازه الى اربعين، السابق تفصيلها في (الكلمة الخامسة والعشرين) على رسالة محمّد عليه الصلاة والسلام.. كذلك تشهد هذه "الكائناتُ" بآياتها على نبوته؛ اذ كما ان في هذه المصنوعات المبثوثة في الكائنات آياتٍ لاتُحد، تشهد على وحدانية الذات الاحدية، كذلك فيها

بيّنات لاتعد، تشهد على رسالة الذات الاحمدية عليه الصلاة والسلام:
منها كمال حسن الصنعة؛ اذ كمال حُسن الصنعة في هذه المصنوعات، يدل على الرسالة الاحمدية دلالة قطعية؛ لان جمال هذه المصنوعات المزينات يُظهر للناظر حُسنَ صنعةٍ وزينةٍ بالمشاهدة، وان حسن الصنعة وزينة الصورة يدلان بالبداهة على ان في صانعها ارادةَ تحسينٍ وطلبَ تزيينٍ في غاية القوة. وان ارادة التحسين وطلبَ التزيين يدلان بالضرورة على ان في صانعها محبةً علويةً لصنعته، ورغبةً قدسية لاظهار كمالاتِ صنعته. وان تلك المحبة والرغبة تدلان بالقطع على ان الانسان الذي هو اكمل المصنوعات وابدعها واجمل المخلوقات واجمعها، هو المظهرُ

الجامعُ والمدارُ البارعُ لتلك المحبة والرغبة، وهو الذي تتمركزان فيه. وان الانسان لكونه اجمع وابدع المصنوعات فهو الثمرة الشعورية لشجرة الخلقة. أي هو لها كثمرةٍ ذات شعور. فلكونه كالثمرة، فهو ما بين اجزاء الكائنات جزء أجمع وأبعد من جميع الاجزاء. فلكونه اجمعَ وابعدَ وذا شعور، فله نظرٌ عام وشعور كلي. فلكون نظره عاماً يرى مجموع شجرة الخلقة، ولكون شعوره كلياً يعرف مقاصد الصانع، فهو المخاطَب الخاص للصانع. فلكونٍ عموم النظر وكليةُ الشعور، سبباً لخصوصية الخطاب، فالفرد الذي يَصرِف كلَّ نظرهِ العام وعموم شعوره الكلي الى التعبد للصانع، والتحبب اليه، والمحبة له، ويوجّه تمام شعوره ودقة نظره الى استحسان صنعة الصانع

وتقديرها وتشهيرها، ويستعمل جميع نظره وشعوره ومجموع قوته وهمّته الى شكر نعمةِ ذلك الصانع الذي يطلب الشكر في مقابلة إنعامه، والى دعوة الناس كافةً الى التعبد والاستحسان والشكر، فبالبداهة يكون ذلك الفرد الفريد هو المخاطب المقرَّب والحبيب المحبَّب

فيا ايها الناس! هل يمكن عندكم ان لا يكون محمّد عليه الصلاة والسلام ذلك الفرد الفريد؟ وهل يستطيع تاريخكم ان يظهر فرداً آخر أليقَ بهذا المقام من محمّد عليه الصلاة والسلام؟ فيامَن له بصر بلا رَمَد، وبصيرة بلا عمى! انظر الى عالم الانسان في هذه الكائنات، حتى تشاهد بالعيان دائرتين متقابلتين، ولوحتين متناظرتين

فاما احدى الدائرتين، فدائرة ربوبية محتشمة منتظمة في غاية الاحتشام والانتظام. واما احد اللوحين فلوح صنعةِ مصنّعٍ مرصّع في غاية الاتقان والاتزان
واما الدائرة الاخرى فهي دائرة عبودية منوّرة مزهرة في غاية الانقياد والاستقامة. واما اللوح الاخر، فهو لوح تفكر واستحسان في غاية الوسعة، وصحيفة تشكر وايمان في غاية الجمع فاذ شاهدت هاتين الدائرتين وهذين اللوحين، فانظر الى مناسبة الدائرتين واللوحين حتى تشاهد بالعيان
ان دائرة العبودية تتحرك جميعُ جهاتها باسم الدائرة الاولى، وتعمل بجميع قوتها بحسابها. وحتى تشاهد بأدنى دقة ان لوح التفكر والتشكر والاستحسان

والايمان ينظر بجميع معانيه واشاراته الى لوح الصنعة والنعمة
فاذ شاهدتْ عينُك هذه الحقيقة فهل يمكن لعقلك ان ينكر اعظَم المناسبة بين رئيس دائرة العبودية وصاحب دائرة الربوبية؟ وهل يجوز لقلبك ان لايوقن بان ذلك الرئيس الذي يخدم بالاخلاص لمقاصد الصانع في تشهير صنعته وتقديرها، له مناسبة عظيمة مع الصانع، وانتساب قوي اليه وله معه مكالمة ومنه اليه رسالة؟ نعم، فبالبداهة يُعْلَمُ انه محبوبٌ مقبولٌ عند مالك الملك بل احب الخلق اليه واقربهم منه
فيا ايها الانسان
هل يمكن في عقلك ان لايبالي ولايهتم صانعُ هذه المصنوعات المزيّنات بانواع المحاسن، ومُنعِمُ هذه النعم، المُراعي

لدقائق الاذواق في افواه الخلق، بمثل هذا المصنوع الأجمل الأكمل المتوجه اليه بكمال الاشتياق والتعبد والتحبب، وبمثل هذا المخلوق الذي اطرب الفرشَ والعرشَ بوَلوَلة استحساناته، ودمدمة تقديراته، لمحاسن صنعة ذلك الصانع، واهتز البرُّ والبحرُ جذبةً من زمزمة تشكراته لاحسانات ذلك الفاطر، ومن شعشعة تكبيراته لعظمة ذلك الخالق المنعم؟

فهل يمكن ان لايبالي مثلُ ذلك الصانع المُحسن المقتدر بمثل هذا المصنوع المستحسن المتشكر؟ وهل يمكن ان لايتوجه اليه؟ وهل يمكن ان لايتكلم معه؟ وهل يمكن ان لا يحبه؟ وهل يمكن ان لايقرّبه اليه؟ وهل يمكن ان لايريد سرايَة وضعيته الحسنة وحالته الجميلة الى عموم الخلق؟ وهل يمكن

ان لايجعله قدوةً للناس حتى ينصبغون بصبغته ووضعيته وحالته؟ وهل يمكن ان لايجعله رسولاً الى الناس كافة؟
ام هل يمكن ان لايكون لصانع هذه المصنوعات المنتظمة الدالة نقوش صنعتها على علم بلا نهاية وعلى حكمة بلا غاية شعورٌ واطلاعٌ على الفرد الأكمل والأجمل من مصنوعاته؟
ام هل يمكن ان يعلَم ويبصر ولايتكلم معه؟
ام هل يمكن ان يتودد ويتعرف بتزيينات مصنوعاته ولايودّ ولايعرف مَن يودّه كما يحق، ويعرفه كما يليق، ويتودد اليه بالصدق، ويتعبّد له بالحق؟

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar

الرسالة الثالثة

لا سيما

المقام الثاني العربي من الكلمة]
الثامنة والعشرين [
واساس الكلمة العاشرة]

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي شهدتْ على وجوب وجوده ووحدته ذراتُ الكائنات ومركباتُها بلسان عجزها وفقرها والصلاة والسلام على نبيّه الذي هو كشاف طلسمِ الكائنات ومفتاحُ آياتها، وعلى آله وصحبه وعلى اخوانه من النبيين والمرسلين وعلى الملائكة

المقربين وعلى عباد الله الصالحين من أهل السموات والأرضين

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Ilem 1

İlem 1: Şirk ve küfürdeki nihayetsiz muhallerden birisi

اعلم! يامن سدت عليه الطبيعةُ والاسباب بابَ الشكر، وفتحتْ له باب الشرك! ان الشرك والكفر والكفران تأسست على محالات غير محدودة، فانظر من تلك المحالات الى هذا المحال الواحد؛ وهو
ان الكافر اذا ترك سُكْر الجهالة ونظر الى كفره بعين العلم، يَضطر - للاذعان بكفره - أن يحمل على ظهر ذرةٍ واحدةٍ الفَ قنطار، وأن يقبل في كل ذرةٍ ذرّةٍ ملايين مطبعات للطبيعة، واطلاع - مع مهارة - على جميع دقائق الصنعة في

جميع المصنوعات؛ اذ كل ذرة من الهواء - مثلا - تصلُح أن تمرّ على كل نباتٍ وزهرة وشجرة وثمرة، وان تعمل في بنيتها، فلابد لهذه الذرة والقوة البسيطة المستترة فيها - إن لم تكن مأمورة، تعمل باسم مَن بيده ملكوت كل شئ - أن تعرف كيفية جهازات كل مادخلت الذرةُ في بنيتها وكيفية صنعته وتشكيله، مع أن الثمرة مثلا متضمنةٌ لمثال مصغر للشجر، وان نواتها كصحيفة أعمال الشجر، وفيها تاريخ حياته. فالثمرة تنظر الى كل الشجرة بل الى نوعها بل الى الارض ايضاً. ومن هذه الحيثية فالثمرة بعظمة صنعتها ومعناها في جسامة صنعة الارض بوجه، فمَن بناها بهذه العظمة المعنوية الصنعوية، لابد أن لايعجز عن حمل الارض ِوبنائها

فياعجباَ للكافر المنكِر كيف يدّعي العقل والذكاوة مع انه يتبطن - بكفره - في قلبه مثل هذا الحمق والبلاهة
فياعجباً للكافر المنكِر كيف يدّعي العقل والذكاوة مع انه يتبطن - بكفره - في قلبه مثل هذا الحمق والبلاهة
لاتشففها الشمس وحُللا خضرة متزينة موزونة بكمال السهولة والسرعة بلا كلفة ولا معالجة. فسبحان مَن
انَّما أمرُهُ إذا أرادَ شيئاً أنْ يقولَ لهُ كُنْ فيكونُ
فَسُبحانَ الَّذي بيدِهِ مَلَكوتُ كُلِّ شَيءٍ واليهِ تُرجَعونَ

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Ilem 2

İlem 2: Zat-ı Ehad ve Samed'in her şey üstündeki bir sikkesi

اعلم! ان للاحد الصمد على كل شئ سكةً وخاتماً وآيةً، بل آياتٍ تشهد بأنه له وملكُه وصُنعه. فان شئت فانظر - مما لايحد ولايعد من سكات أحديته وخواتم صمديته - الى هذه السكة المضروبة على صحيفة الارض في فصل الربيع بمرصاد هذه الفقرات الآتية المتسلسلة المتعانقة المتداخلة، لترى السكةَ كالشمس في رابعة النهار، وهي

انا نشاهد في صحيفة الارض ايجاداً بديعاً حكيماً: في جُودٍ واسع عظيم في

سخاوة مطلقة في اتقان مطلق، في سهولةٍ مطلقة في انتظام مطلق، في سرعة مطلقة في اتزان مطلق، في وُسعة مطلقة في حُسن صُنع مطلق، في رخيصيةٍ مطلقة وقيمته في غلو مطلق، في خِلطة مطلقة في امتياز مطلق، في بُعدةٍ مطلقة في اتفاق مطلق، في كثرة مطلقة في أحسن خلقة

على أن كلاً من هذه الفقرات بانفرادها تكفي لاظهار السكةِ؛ اذ

نهاية السخاوة نوعاً مع غاية الاتقان وحسن الصنعة في فردٍ فردٍ، تختص بمَن لا يُشغلهُ شئ عن شئ، وله قدرة بلا نهاية

وكذا ان نهاية السهولة مع غاية الانتظام، تختص بمن لا يُعجزه شئ، وله علم بلا نهاية

وكذا ان نهاية السرعة مع غاية الاتزان والموزونية، تختص بمن استسلم كل شئ لقدرته وأمره
وكذا ان نهاية وُسعة التصرف - بانتشار النوع - مع غاية حسن صنع كل فردٍ فرد، تختص بمن ليس عند شئ، وهو عند كل شئ بقدرته وعلمه
وكذا ان نهاية الرخيصية والمبذولية مع غاية غلوّ قيمة الفرد باعتبار الصنعة تختص بمَن له غَناء بلا غاية وخزائن بلا نهاية
وكذا ان نهاية الاختلاط والاشتباك - في افراد الانواع المختلفة - مع غاية الامتياز والتشخيص بلا مَرْج ومزج وبلا خلط وغلط، تختص بمن هو بصير بكل شئ، وشهيد على كل شئ لايمنعه فعل عن فعل، ولايختلط عليه سؤال بسؤال

وكذا انّ الفعالية؛ مع نهاية التباعد بين الافراد المنتشرة في اقطار الارض، مع غاية التوافق في الصورة والتشكيل والايجاد والوجود، حتى كأن افراد كل نوعٍ نوعٍ منتظر أمراً يخصّها من مدبرٍ واحد، تختص بمن الارض جميعا في قبضةِ تصرّفه وعلمه وحكمه وحكمته وكذا ان نهاية الكثرة في افراد النوع مع غاية مكملية خلقة فردٍ فردٍ وحسن ايجاد جزءٍ جزءٍ، تختص بالقدير المطلق الذى تتساوى بالنسبة اليه الذرات والنجوم والقليل والكثير
على أن في كل فقرة آيةً اخرى على صنع القدير المطلق وهي التضاد بين السخاوة والاتقان الاقتصادي، وبين السرعة والموزونية، وبين الرخيصية وغلو القيمة، وبين الاختلاط الاطم والامتياز الاتم... وهكـذا

فاذا كان كل فقرة بانـفرادها كافيةً لاظهـار خاتم الاحديـة، فكيف اذا اجتمعت متداخلة متآخذة في فعالية واحدة؟! .. ومن هذا ترى سر

(ولَئِن سَألتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمواتِ والارضَ لَيَقُولُنَّ الله)

اي: ان المنكِر المتعنّد اذا سُئل منه - بتنبيه عقله - يضطر لان يقول: الله

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Ilem 3

Ilem 3: Uluhiyet ve Risalet arasındaki telazum

اعلم! ان بين الايمان بالله والايمان بالنبي والايمان بالحشر والتصديق بوجود الكائنات تلازماً قطعياً، وارتباطاً تاماً للتلازم في نفس الامر، بين وجوب الالوهية وثبوت الرسالة، ووجود الآخرة وشهود الكائنات بدون غفلة. اذ كما لايمكن وجود كتاب لاسيما اذا تضمن كل كلمة منه كتاباً وكل حرف قصيدة منتظمة، بلا كاتب.. كذلك لايمكن شهود كتاب الكائنات - بدون سُكر - بلا ايمان بوجوب وجود نقاشه الأزلي

وكما لايمكن وجود بيت لاسيما اذا اشتمل على خوارق الصنعة وعجائب النقوش وغرائب التزيينات - حتى في كل حجر منه - بلا بانٍ وصانع، بلا منشئ وصاحب.. كذلك لايمكن التصديق بوجود هذا العالم - بدون سُكر الضلالة - بلا تصديق بوجود صانعه

وكما لايمكن شهود تلمعات الحَبابات في وجه البحر، وتلألؤ القطرات المائية وتشعشع الزُجيجات الثلجية في وسط النهار مع انكار وجود الشمس، اذ يلزم حينئذ قبول وجود شُميسات بالاصالة بعدد الحبابات والقطرات والزجيجات الثلجية.. كذلك لايمكن، لمن له عقل لم يفسد، شهود هذه الكائنات المتحولة دائماً في انتظام، المتجددة في انسجام، بلا تصديقٍ بوجوب وجود خالقها وبانيها، الذي أسس ذلك البيت

المحتشم، والشجر المعظم، باصول مشيئته وحكمته، وفصّله بدساتير قضائه وقَدَره، ونظّمه بقوانين عادته وسنته، وزيّنه بنواميس عنايته ورحمته، ونوّره بجلوات أسمائه وصفاته
نعم! وبعدم قبول الخالق الواحد يُضطر الى قبول آلهات غير متناهية بعدد ذرات الكائنات ومركباتها، بحيث يقتدر إله كلِّ واحدٍ، على خلق الكل؛ بسر أن كل جزئي ذي حياة كانموذج للكل؛ فخالقهُ لابد أن يقتدر على خلق الكل ثم انه كما لايمكن وجود الشمس بلا نشر ضياء، كذلك لايمكن الالوهية بلا تظاهر بإرسال الرسل
ولا يمكن جمال في نهاية الكمال بلا تبارز وبلا تعرُّف بواسطة رسول معرِّف ولايمكن كمال صنعةٍ في غاية الجمال بلا تشهير بواسطة دلال ينادي عليه

ولايمكن سلطنة ربوبية عامة، بلا عبودية كلية، باعلان وحدانيته وصمديته في طبقات الكثرة بواسطة مبعوث ذي الجناحين
ولايمكن حُسنٌ لانهاية له، بلا طلب ذي الحسن، ومحبته لمشاهدة محاسن جماله ولطائف حسنه في مرآة، وبلا ارادته لإشهاد انظار المستحسنين عليه واراءته لهم بواسطة عبد حبيب يتحبب اليه، ورسول يحببه الى الناس. اي هو بعبوديته مرآةٌ لشهود ذي الجمال، جمال ربوبيته، وبرسالته مدار إشهاده
ولايمكن وجود كنوز، مشحونة بعجائب المعجزات، وغرائب المرصعات، بلا ارادة صاحبها ومحبته لعرضها على الانظار، واظهارها على رؤوس الاشهاد، لتبيّن كمالاته المستورة بواسطة معرّف صرّاف ومُشهر وصّاف

فاذ هذا هكذا، فهل ظهر في الَعالم أجمعَ لهذه الاوصاف من سيدنا محمد عليه الصلاة والسلام؟ كلا، بل هو أجمعُ وأكملُ وأرفع وأفضلُ. فهو سلطان الرسل المظهرين المبلّغين المعرّفين المُشهرين الدلالين العابدين المعلنين المرشدين الشاهدين المشهدين المشهودين المحبوبين المحبين المحببين الهادين المهديين المهتدين، عليه وعليهم وعلى آلهم أفضل الصلوات وأجمل التسليمات، مادامت الارض والسمــوات

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 1-11

Lasiyyema 1-11: Haşre dair temsili anlatım

ثم انظر الى قوة حقانية الحشر والآخرة، وهي انه
كما لايمكن سلطان بلا مكافأة للمطيعين وبلا مجازاة للعاصين
لاسيما: اذا كان له كرم عظيم يقتضي الاحسان، وعزة عظيمة تقتضي الغيرة
ولاسيما: اذا كان له رحمة واسعة تقتضي فضلا يليق بوسعة رحمته، وله جلالُ حيثيةٍ تقتضي تربية مَن يستخف به، ولايوقّره
ولاسيما: اذا كان له حكمة عالية، تقتضي حماية شأن سلطنته بتلطيف

الملتجئين الى جناحه، وله عدالة محضة تقتضي محافظة حشمة مالكيته بمحافظة حقوق رعيته
ولاسيما: اذا كان له خزائن مشحونة مع سخاوة مطلقة، تقتضي وجود دار ضيافة دائمة، وتقتضي دوام وجود محتاجين بأنواع الحاجات فيها. وكذا له كمالات مستورة تقتضي التشهير على رؤوس المشاهدين المقدرين المستحسنين. وكذا له محاسن جمال معنوي بلا مثل، وله لطائف حسن مخفي بلا نظير، تقتضي الشهود لحُسنه بنفسه في مرآة، والاشهاد لغيره، والاراءة بوجود مستحسنين متنزهين ومشتاقين متحيرين بل دوام وجودهم؛ اذ الجمال الدائم لايرضى بالمشتاق الزائل

ولاسيما: اذا كان له شفقة رحيمة في اغاثة الملهوف، واجابة الداعي، بدرجة يُراعي أدنى حاجة من أدنى رعية تقتضي تلك الشفقة اقتضاءً قطعياً يقيناً، أن تُسعِف أعظم الحاجة من مقبول السلطان، وبالخاصة اذا كانت الحاجة عامة مع انها يسيرة سهلة عليه، ومع اشتراك العموم في تضرع مقبول السلطان

ولاسيما: اذا شوهد من اجراآته آثار سلطنته في نهاية الاحتشام، مع أن مايرى من رعيته انما اجتمعوا في منزل معدّ للمسافرين، يُملأ ويُفرغ في كل يومٍ، وحضروا في ميدان امتحان يتبدل في كل وقت، وتوقفوا قليلاً في مَشهَر قد أُعد لاراءة انموذجات غرائب صنعة المَلك، ونمونات احساناته؛ وهذا المشهر يتحول في كل زمان. فهذه

الحالة تقتضي بالضرورة أن يوجَد خلفَ هذا المنزل والميدان والمشهر وبعدَها قصورٌ دائمة ومساكن مستمرة وخزائن مفتحة الابواب مشحونة بجيدات اصول الانموذجات المغشوشات

ولاسيما: اذا كان الملك في نهاية الدقة في وظيفة الحاكمية، بحيث يكتب ويستكتب أدنى حاجة وأهون عمل وأقل خدمة، ويأمر بأخذ صورة كل مايجري في ملكه ويستحفظ كل فعل وعمل. فهذه الحفيظية تقتضي المحاسبة، وبالخاصة في أعظم الاعمال من أعاظم الرعية

ولاسيما: اذا كان الملك قد وعد وأوعد مكرراً، بما ايجادُهُ عليه هين يسير، ووجودُهُ للرعية في نهاية الاهمية، وخُلفُ الوعدِ في غاية الضدية لعزة اقتداره

ولاسيما: اذا أخبر كل مَن ذهب الى حضور ذلك الملك، انه أعدّ للمطيعين والعاصين دار مكافأة ومجازاة، وانه يَعِد وَعداً قوياً ويُوعِد وعيداً شديداً، وهو أجلّ وأعز من أن يذل ويتنزل بخُلف الوعد، مع ان المخبرين متواترون قد أجمعوا على أن مدار سلطنته العظيمة انما هو في تلك المملكة البعيدة عنا. وما هذه المنازل في ميدان الامتحان الاّ مؤقتة، سيبدّلها البتة بقصور دائمة؛ اذ لايقوم مثل هذه السلطنة المستقرة المحتشمة على هذه الامور الزائلة الواهية المتبدلة السيالة

ولاسيما: اذا أظهر ذلك المَلِك في كل وقت، في هذا الميدان المؤقت، كثيراً من أمثال ذلك الميدان الاكبر ونموناته. فيُعلَم من هذه الكيفية، أن ما يُشاهد من هذه الاجتماعات والافتراقات،

ليست مقصودة لذاتها، بل انما هي تمثيل وتقليد لتؤخذ صورها، وتُركَّب وتُحفظ نتائجها، وتُكتب لتدوم. وتدور المعاملة في المجمع الاكبر، والمشاهدة في ذلك المحضر عليها، فتثمر الفانية صوراً ثابتة وأثماراً باقية ولاسيما: اذا أظهر ذلك الملك في تلك المنازل الزائلة والميادين الهائلة والمشاهر الراحلة؛ آثار حكمة باهرة، وعناية ظاهرة، وعدالة عالية، ومرحمة واسعة، بدرجة يَعرف باليقين مَن له بصيرة أنه لايمكن ان يوجد أكمل من حكمته، وأجمل من عنايته، وأشمل من مرحمته، وأجلّ من عدالته. فلو لم يكن في دائرة مملكته أماكن دائمة عالية ومساكن قائمة غالية، وسواكن مقيمة خالدة لتكون مظاهر لحقيقة تلك الحكمة والعناية والمرحمة والعدالة،

للزم حينئذ انكار هذه الحكمة المشهودة، وانكار هذه العناية المبصرة، وانكار هذه المرحمة المنظورة، وانكار هذه العدالة المرئية؛ وللزم قبول كون صاحب هذه الافاعيل الحكيمة الكريمة سفيهاً لعّاباً وظالماً غداراً. فيلزم انقلاب الحقائق بأضدادها، وهو محال باتفاق جميع أهل العقل غير السوفسطائي الذي ينكر وجود الاشياء حتى وجود نفسه

وهكذا مما لايعد ولايحصى من دلائل، أنه سينقل رعيته من هذه المنازل المؤقتة الى مقر سلطنته الدائمة، ومما لايحد ولايستقصى من امارات تبديله، هذه المملكة السيارة بتلك المملكة المستمرة

كذلك لا يمكن بوجه من الوجوه قطعاً وأصلاً، أن يوجد هذا العالم ولايوجد ذلك

العالم، وان يبدع الفاطر هذه الكائنات ولايُبدع تلك الكائنات، وان يخلق الصانع هذه الدنيا ولايخلق تلك الآخرة؛ اذ شأن سلطنة الربوبية يقتضي المكافأة والمجازاة

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 12

Lasiyyema 12: Kerem ve İzzet

ولاسيما: يُعلَم بالآثار ان لصاحب هذه الدار كرماً عظيماً، ومثلُ هذا الكرم يقتضي كمال الاحسان، وحسن المكافأة. وان له عزة عظيمة تقتضي كمالَ الغيرة وشدة المجازاة؛ مع ان هذه الدار لاتفي بعُشر مِعشار عَشير ما يقتضيه ذلك الكرم وتلك العزة

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 13

Lasiyyema 13: Rahmet ve Celal ve Gayret

ولاسيما: ان لصاحب هذا العالم رحمة وسعت كل شئ، ومن لطائف تلك الرحمة شفقة الوالدات مطلقاً، حتى النباتات على اولادها، وسهولة أرزاق أطفال الحيوانات وضعفائها، وهذه الرحمة تقتضي فضلا واحساناً يليقان بها. انظر أين مقتضى هذا الرحمة، ثم أين هذه التنعمات الزائلة المنغصة، في هذه الدنيا الفانية - في هذا العمر القصير - التي لاتفي بقطرة من بحر تلك الرحمة؟ بل الزوال بلا اعادة يصيّر النعمةَ نقمة، والشفقة مصيبة، والمحبة

حرقة، والعقل عقاباَ، واللذة الماَ، فتنقلب حقيقةُ الرحمة. فتلزم المكابرة بانكار الرحمة المشهودة، كانكار الشمس مع شهود امتلاء النهار من ضيائها. وكذا يُعلم من تصرفات صاحب هذا العالم ان له جلالَ حيثيةٍ وعزةٍ، يقتضيان تأديب من لا يوقّره وقهر من يستخف به، كما فعل بالقرون السالفة في هذه الدنيا مايدل على انه لايهمل وإن امهل.وكذا يفهم من اجراآته ان له غيرة عظيمة على استخفاف أوامره ونواهيه

نعم، ومن شأن من يتعرف الى الناس بأمثال هذه المصنوعات المنظومات، ويتودد اليهم بأمثال هذه الازاهير الموزونات، ويترحّم اليهم بأمثال هذه الثمرات المزينات؛ ثم لايعرفونه بالايمان، ولايتحببون اليه بالعبادة،

ولايحترمونه بالشكر الا قليل.. ان يعدّ لهم في مقر ربوبيته الابدية دار مجازاة ومكافأة

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 14

Lasiyyema 14: Hikmet ve Adalet

ولاسيما: ان لمتصّرف هذا العالم حكمةً عامةً عالية، بشهادات رعاية المصالح والفوائد في كل شئ، وبدلالات الانتظامات والاهتمامات وحسن الصنعة في جميع المخلوقات. فهذه الحكمة الحاكمة في سلطنة الربوبية، تقتضي تلطيف المطيعين الملتجئين الى جناحها.. وكذا يشاهد ان له عدالة محضة حقيقية بشهادات وضعه كل شئ في الموضع اللائق، واعطاء كل ذي حق حقه الذي يستعد له؛ واسعاف كل ذي حاجة حاجته التي يطلبها - لوجوده او حفظ بقائه - واجابة كل ذي

سؤال سؤاله. وبالخاصة: اذا سئل بلسان الاستعداد او بلسان الاحتياج الفطري او بلسان الاضطرار.. فهذه العدالة تقتضي محافظة حشمة مالكيته، وربوبيته، بمحافظة حقوق عباده في محكمة كبرى؛ مع أن هذه الدار الفانية أقل وأحقر وأضيق وأصغر من أن تكون مظهراً لحقيقة تلك العدالة؛ فلابد حينئذ لهذا الملك العادل والرب الحكيم ذي الجمال الجليل والجلال الجميل من جنة باقية وجهنم دائمة

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 15

Lasiyyema 15: Sehavet ve Cûd, Cemal ve Kemal

ولاسيما: أن لصاحب هذا العالم والمتصرف فيه بهذه الافعال، سخاوة وجوداً عظيماً، وخزائن مشحونة. ومن ظرائف ظروف تلك الخزائن هذه الشموس المملوءة من الانوار، وهاتيك الاشجار المشحونة من الاثمار، وهذه السخاوة السرمدية مع هذه الثروة الابدية تقتضيان وجود دار ضيافة أبدية، ودوام وجود محتاجين بأنواع الحاجات فيها؛ اذ الكرم بلا نهاية يقتضي الامتنان والتنعيم بلا نهاية؛ وهما يقتضيان قبول المنة والتنعم بلا نهاية؛ وهما يقتضيان

دوام وجود الشخص المكّرَم عليه، ليقابل بدوامه في التنعم شكرَ المنة الدائمة، وإلاّ لانحصر مقابلة كل واحد في دقائق عمره الزائل، ولصار بحيث لايهتم بما لايرافقه، بل يتنغص عليه ذلك التنعم الجزئي ايضاً
وكذا لفاعل هذه الافعال الحكيمة الكريمة كمالات مستورة. يفهم من تظاهره بهذه المعجزات المزينات، انه يحب أن يشهر تلك الكمالات على رؤوس الاشهاد المستحسنين المقدرين
نعم، ان من شأن الكمال الدائم، التظاهر بالدوام، ووجود نظر المستحسن الدائمي.. فالناظر الذي لايدوم يسقط من نظر محبته قيمة الكمالات

وكذا لصانع هذه المصنوعات الجميلات المليحات المزينات المنورات، محاسنُ جمالٍ مجرد معنوي بلا مثل، وله لطائف حسن مخفي يليق به بلا نظير؛ بل في كل اسم من أسمائه كنوز مخفية من جلوات ذلك الحسن المنزّه والجمال المجرد
نعم! أين عقولنا وأين فهم جمال مَن: مِن بعض مراياه الكثيفة وجه الارض المتجددة التي تظهر وتصف لنا في كل عصر، بل في كل فصل، بل في كل وقت، ظلال جلوات ذلك الجمال الدائم التجلي، مع تفاني المرايا وسيالية المظاهر.. ومِن بعض أزاهيره ونقشه: الربيع.؟
ثم انه من الحقائق المستمرة الثابتة: ان كل ذي جمال فائق يحب أن يشاهد جماله بنظره، وبنظر غيره؛ وينظر الى

محاسنه بالذات، وبالواسطة؛ ويشتاق الى مرآةٍ فيها جلوة جماله المحبوب، والى مشتاق فيه مقاييس درجات حسنه المرغوب. فالحسن والجمال يقتضيان الشهود والاشهاد؛ وهما يقتضيان وجود مستحسنين متنزهين في مناظرهما، ووجود مشتاقين متحيرين في لطائفهما. ثم لأن الجمال سرمدي، يقتضي أبدية المستحسن المتحير؛ اذ الجمال الدائم الكامل لايرضى بالمشتاق الزائل الآفل؛ اذ بسرّ أن الشخص المقيد بنفسه، له نوع عداوة لما لايصل اليه فهمهُ او يدهُ، ولمن يردهّ او يطرده من دائرة حضوره، فيحتمل حينئذ أن يقابل هذا الشخص ذلك الجمال - الذي يستحق أن يقابل بمحبة بلا نهاية، بشوق بلا غاية

واستحسان بلا حد - بعداوة وحقد وانكار
الحاصل: ان هذا العالم كما يستلزم صانعه بالقطع واليقين، كذلك يستلزم صانعهُ الآخرةَ بلا شك ولاريب

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 16

Lasiyyema 16: İhtiyaçlar, dualar ve ilahi şefkat

ولاسيما: ان لمالك هذا العالم رحيمية شفيقة في سرعة اغاثة الملهوف المستغيث، وفي اجابة الداعي المستجير؛ اذ قد نرى انه يراعي ادنى حاجة من أدنى خلقه، بدليل قضائها وقت وجودها من حيث لايحتسب، وانه يسمع اخفى نداء من أخفى خلقه، بدليل إسعاف مسؤوله ولو بلسان حاله فانظر! الى حسن تربية أطفال ذوي الحياة وضعفائها، كي ترى هذه الشفقة كالشمس في ضيائها. فهذه الشفقة الرحيمة الكريمة تقتضي اقتضاء

ضروريا قطعيا أن تسعف أعظم حاجة وأشدها، من أعظم عباده وأحب خلقه اليه
وبالخاصة اذا كانت الحاجة عامة بحيث يؤمِّن على دعاء ذلك الحبيب جميعُ الخلق بألسنةِ الاقوال والاحوال
وبالخاصة اذا كانت مهمة عند كل شئ، لكونها سبباً لصعود قيمة الاشياء الى أعلى عليين، وبدونها تسقط قيمة كل شئ الى أسفل سافلين. فحينئذ يشترك في تضرع ذلك الحبيب جميعُ الموجودات بألسنة استعداداتها
وبالخاصة اذا كانت مطلوبة لكل الاسماء المتجلية في الكائنات. نعم! تلك الحاجة كمخزن الغايات لتلك الاسماء ولكمالاتها في ظهورها باجراء أحكامها، فحينئذ تشفع جميع الاسماء

عند مسمّاها لاسعاف حاجة ذلك الحبيب
وبالخاصة اذا كانت تلك الحاجة كلمح البصر سهلة يسيرة على مالكها الكريم وبالخاصة اذا تضرع ذلك الحبيب بأنواع التضرعات الحزينة، متذللا بأنواع الافتقارات المشفعة، متحبباً بأنواع العبادات المقبولة. وقد اصطف خلفه مؤتمين به مؤمّنين على دعائه، جميعُ أفاضل ثمرات شجرة الخلقة من الانبياء والاولياء والاصفياء، وهو انما يطلب من ربه الكريم الجنة، والبقاء، والسعادة الابدية والرضاء
فبالضرورة لايمكن بوجه من الوجوه أن يقبل جمالُ هذه الشفقة الشاملة المشهودة بآثارها، قبحاً غداراً بعدم قبول مثل هذا المطلوب المعقول، من مثل ذلك المحبوب المقبول!.. نعم كما

ان ذلك الحبيب الذي هو مدار الشهود والاشهاد للشاهد الازلي رسولٌ؛ وبرسالته كاشفُ طلسم الكائنات، ودلاّل الوحدة في غمرات الكثرة، وسببٌ لوصول السعادة في الجنة.. كذلك عبدٌ؛ فبعبوديته كشافُ خزائن الرحمة، ومرآةٌ لجمال الربوبية، وسببٌ لحصول مدار السعادة، وسبب لوجود الجنة. فلو فُرض عدم جميع الاسباب الغير المحصورة المقتضية للجنة الاّ مثل هذا الطلب من مثل ذلك الحبيب، لكفى لإيجاد هذه الجنة ووجودها من جُود جَوادٍ يوجد في كل ربيع جناناً مزينة كانموذجات تلك الجنة. فما هذه بأسهل من تلك، وما هي بأصعب عليه من هذه. فكما يحقّ، وحقٌ ان يُقال، وقد قيل: (لولاك لولاك لما خلقت

الافلاك) يستحق أن يقال: لو لم يكن الاّ دعاؤك لخلقت الجنة لاجلك
اللهم صلّ وسلّم على ذلك الحبيب الذي هو سيدُ الكَونين وفخرُ العالَمين وحياةُ الدارَين ووسيلةُ السعادتين وذو الجناحين ورسولُ الثقلين وعلى آله وصحبه أجمعين وعلى اخوانه من النبيين والمرسَلين. آمين

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 17

Lasiyyema 17: Daimi asılların fani numuneleri

ولاسيما: انه يُشاهَد في جريان هذا العالم آثار سلطنة محتشمة في تسخير الشموس والاقمار والاشجار والانهار. فيُعلم أن لمتصرف هذه الموجودات، سلطنة محتشمة في ربوبية معظمة؛ مع ان هذه الدار بسرعة تحوّلها أو زوالها، كمنزلٍ في خانٍ أُعد للمسافرين، يُملأ ويفرغ في كل يوم، وكميدان إمتحان يتبدل في كل وقت، وكمشهر أُحضر لاراءة انموذجات غرائب صنعة صاحب الموجودات، ونمونات احساناته. وهذا المشهر

يتحول في كل زمان. مع أن الخلق والعباد الذين هم كالرعية ومدار السلطنة اجتمعوا في ذلك المنزل، وهم على جناح السفر في كل آن. وحضروا ذلك الميدان مستمعين ناظرين بمقدار سؤال وجواب، وهم على نية الخروج في كل زمان. وتوقفوا قليلاً في ذلك المشهر وهم على قصد التفرق في كل وقت وأوان
فهذه الحالة تقتضي بالضرورة ان يوجد خلف هذا المنزل الفاني والميدان المتغير وبعد هذا المشهر المتبدل، قصورٌ دائمةٌ ومساكن أبدية وخزائن مفتحة الابواب مشحونة من جيّدات اصول تلك الانموذجات المغشوشات لتقوم تلك السلطنة السرمدية المشهودة عليها؛ اذ من المحال أن يكون قيام هذه الربوبية المحتشمة

بأمثال هذه الفانيات الوانيات الزائلات الذليلات
نعم، كما يتفطن مَن له أدنى شعور إذا صادف في طريقه منزلاً اعده ملكٌ كريم في الطريق لمسافريه الذين يذهبون اليه. ثم ان الملك قد صرف ملايين الدنانير لتزيين المنزل لتنزه ليلة واحدة. ثم رأى ان أكثر المزينات صور وانموذجات!.. ثم رأى المسافرين يذوقون من هذا وذلك للطعم لا للشبع، اذ لايشبعون من شئ، ويأخذ كل واحد (بفوطوغرافه) المخصوص صورٍ ما في المنزل، ويأخذ خدام الملك ايضاً صور معاملاتهم بغاية الدقة.. ثم رأى ان الملك يخّرب في كل يوم أكثر تلك المزينات الغاليات القيمة، ويجدد لضيوفه الجديدين مزينات اخرى.. ويتفهم بلاشك ان لصاحب هذا المنزل

المؤقت منازل عالية دائمة، وثروة
غالية مخزونة، وسخاوة عظيمة كريمة؛
وهو يريد ان يشوّق الى ما عنده
ويرغّبهم فيما ادخره لهم
كذلك؛ لابد ان يتفطن الانسان
ان هذه الدنيا ليست لذاتها وبذاتها، بل
انما هي منزلٌ تُملأ وتُفرغ بحلول
وارتحال، وان ساكنيها مسافرون،
يدعوهم رب كريم الى دار السلام..
وان هذه التزيينات ليست للتلذذ بالتنزه
فقط، بدليل انها تُلذّك آناً، ثم تؤلمك
بفراقها أزماناً، وتذيقك وتفتح
اشتهاءك، ثم لاتشبعك لقصر عُمرها او
قصر عمرك، بل انما هي للعبرة
وللشكر، وللشوق الى اصولها الدائمة
ولغايات علوية.. وان هذه المزينات
صور وانموذجات لما ادّخره الرحمن
في الجنان لأهل الإيمان، وأن هذه

المصنوعات الفانيات ليست للفناء، بل اجتمعت اجتماعاً قصيراً لتؤخذ صورها وتماثيلها ومعانيها ونتائجها، فيُنسج منها مناظر دائمة لاهل الأبد، او يَصنع منها مُحَوّلُها ما يشاء في عالم البقاء
ومن الدليل على ان الاشياء للبقاء لا للفناء، بل الفناء الصوري تمام الوظيفة وترخيص له، أن الفاني يفنى بوجهٍ ويبقى بوجوهٍ غير محصورة!.. مثلاً: انظر من كلمات القدرة الى هذه الزهرة التي تنظر الينا في وقت قصير، ثم تفنى؛ تراها كالكلمة التي تزول لكن تودِع باذن الله في الآذان الوف تماثيلها، وفي العقول - بعدد العقول معانيها؛ اذ هي وقت تمام الوظيفة تُبقي وتودع في حافظتنا، وفي حافظة كل مَن رآها في الشهادة، وفي بذورها في الغيبِ صورها ومعانيها؛ حتى كأن

حافظة كلِّ مَن نظر اليها وكل بذيراتها (فوطوغرافات) لحفظ زينة صورها، ومنازل لبقائها. وقس عليها ما فوقها وما فوق ما فوقها من ذوي الارواح الباقية

وان الانسان ليس سدىً غاربهُ على عنقه: يسرح كيف يشاء، بل تؤخذ صور أعماله، وتكتب وتحفظ نتائج أفعاله ليحاسب؛ وان التخريبات الخريفية للمصنوعات الجميلات الربيعية، انما هي ترخيصات بتمام الوظيفات وتفريغات لوفود مخلوقات جديدات، واحضارات لنزول مصنوعات موظفات، وتنبيهات للغفلات والسكرات. وإن لصانع هذا العالم عالماً آخر باقياً يسوق اليه عباده ويشوقهم اليه، وانه قد أعد لهم

مالاعين رأت ولااذن سمعت ولاخطر
على قلب بشر

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 18

Lasiyyema 18: Hıfz ve hafîziyet

ولاسيما: ان لمتصرف هذا العالم حفيظية تامة بحيث لاتغادر صغيرة ولاكبيرة الا تحفظها في كتاب مبين. ومن أبواب هذا الكتاب المبين النظام والميزان المشهودان، اذ نشاهد ان كل ما تمّ عمرهُ بتمام وظيفته، وذهب عن الوجود في عالم الشهادة، يثبت فاطرهُ كثيراً من صوره في ألواح محفوظة، وينقش أكثر تاريخ حياته في نواتاته ونتائجه، ويبقيه في مرايا متعددة غيباً وشهادة، حتى كأن كثيراً من الاشياء موظفون بأخذ صورة جريان معاملة الاشياء المجاورين لها

فان شئت فانظر الى حافظة البشر وثمرة الشجر ونواة الثمر وبذر الزهر، لتفهم عظمة احاطة قانون الحفظ والحفيظية، حتى في السيالات الزائلات. فقس من هذا قوة جريان هذه الحفيظية في الامور المهمة المثمرة في العوالم الغيبية والاخروية. فيفهم من هذه المحافظة التامة ان لصاحب هذه الموجودات اهتماماً عظيماً بانضباط مايجري في ملكه، وان له نهاية دقةٍ في وظيفة حاكميته، وانتظاماً تاماً في سلطنة ربوبيته، بحيث يكتب ويستكتب أدنى حادثة وأهون عمل وأقل خدمة، ويأمر بالامر التكويني بأخذ صورة كل ما يجري في ملكه، ويحفظ ويستحفظ كل فعل وعمل. فهذه الحفيظية تشير بل تصرح بل تستلزم المحاسبة. وبالخاصة في

أعظم الاعمال وأهمها من اكرم المخلوقات وأشرفها اي الانسان، لان الانسان كالشاهد على كليات شؤون الربوبية وكالدلال على الوحدانية الالهية في دوائر الكثرة وكالمشاهد والضابط على تسبيحات الموجودات، وهكذا.. مما لايعد من اسباب تكريمه بالامانة وتقليده بالخلافة

فمع هذا (ايَحسَبُ الانسَانُ اَنْ يُترَكَ سُدىً) ولايُسأل غداً؟ كلا.. بل ليحاسَب على السَبَد واللَبد، وسيذهب الى الحشر والابد. وما الحشر والقيامة بالنسبة الى قدرته الاّ كالربيع والخريف. فكل الوقوعات الماضية معجزات قدرته تشهد قطعاً على انه قدير على كل الامكانات الاستقبالية

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 19

Lasiyyema 19: Vaad ve Vaid

ولاسيما: ان مالك هذا العالم قد وعد مكرراً بما ايجاده عليه هيّن سهل يسير، ووجوده لخلقه وعباده مهمّ بلا نهاية، وغال بلا غاية. مع ان خُلف الوعد في غاية الضدية لعزّه اقتداره ومرحمة ربوبيته؛ اذ خُلفُ الوعد نتيجة الجهل اولاً والعجز آخراً. فخلف الوعد محال على العليم المطلق والقدير المطلق. فليس ايجاد الحشر بانقلاباته وبجنّاته بأعسر عليه من ايجاد الربيع بتحولاته وبجنانه. واما وعدُه سبحانه فثابت بتواتر كل الانبياء باجماع جميع

الاصفياء. استمع قوة وعده سبحانه من هذه الآية

الله لا إلهَ الاّ هُوَ لَيَجمَعَنَّكُمْ الى يَوم القيــمةِ لاريبَ فيهِ ومَنْ اَصْدقُ من الله حديثاً

قُتلَ الانسانُ ما اكفره لايصدِّق حديث من هذه الموجودات كلماته الصادقة بالحق، وهذه الكائنات آياته الناطقة بالصدق؛ ويعتمد على هذيانات وهمِه وحماقات نفسِه واباطيل شيطانه، نعوذ بالله من الخذلان ومن شر النفس والشيطان

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 20

Lasiyyema 20: Sermedi saltanat

ولاسيما: انا نشاهد في هذا العالم تظاهرات ربوبية محتشمة سرمدية، وآثار سلطنة مشعشعة مستقرة. وقس عظمة صاحب هذه الربوبية من كون هذه الارض بسكنتها كحيوان مسخّر مذلل تحت امره يحييها ويميت، ويربّيها ويدبّر. والشمس بسياراتها مسخرة منظمة بقدرته ينظمها ويدَوِّر، ويقدرها ويكوّر. مع ان هذه الربوبية السرمدية المستمرة والسلطنة المستقرة المحيطة بشهادة تصرفاتها العظيمة المحيّرة للعقول، لاتقومان على هذه الامور الزائلة الواهية

المتبدلة السيّالة، ولاتبنيان على مثل هذه الدنيا الفانية المغيّرة المتخاذلة المنغّصة. بل لايمكن ان تكون هذه الدنيا في سرادقات هذه الربوبية الا كميدان بُنيت فيها منازل مؤقتة للتجربة والامتحان والتشهير والاعلان، ثم تُخرَّب وتبدل بقصور دائمة ويساق اليها الخلق. فبالضرورة لابدّ ان يوجد لربّ هذا العالم الفاني المتغير؛ عالمٌ آخر باقٍ مستقر. ومع ذلك قد اخبر كلُّ مَن ذهب من الظاهر الى الحقيقة من ذوي الارواح النيّرة والقلوب المنوّرة والعقول النورانية، ودخل في حضور قُربه سبحانه، انه اعدّ للمطيعين والعاصين دارٍ مكافأة ومجازاة، وإنه يَعِدُ وعداً قوياً ويوعد وعيداً شديداً، وهو اجلّ واقدس من ان يذلّ ويتذلّل بخلف الوعد، وأعلى واعزّ من ان يعجز عن

انجاز الوعيد. مع ان المخبرين الذين هم الانبياء والاولياء والاصفياء متواترون، واهل اختصاص لمثل هذه المسألة وقد اجمعوا واتفقوا - مع تخالفهم في المسالك والمشارب والمذاهب - على هذا الإخبار الذي تؤيده الكائنات بآياتها. فهل عندك ايها الانسان حديثٌ اصدق من هذا الحديث؟ فهل يمكن ان يكون خبر اصدق من هذا الخبر وأحق؟

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 21

Lasiyyema 21: Haşr meydanının numuneleri

ولاسيما: ان متصرف هذا العالم يُظهِر في كل وقت - يوماً وسنة وقرناً ودوراً - في ميدان الارض الموقت الضيّق كثيراً من امثال ذلك الميدان الاكبر الأوسع، ومن نموناته ومن اشاراته.. فان شئت فتأمل في كيفية إحياء الارض في الحشر الربيعي، كي ترى قريباً من ثلاثمائة الف حشر ونشر بكمال الانتظام في مقدار ستة ايام، وبكمال الامتياز والتشخيص مع غاية اختلاط تلك الاموات الغير المحصورة المشتبكة المنتشرة، متداخلة في

صحيفة الارض!.. فمن يفعل هذا كيف يؤوده شئ؟
وكيف لايخلق السموات والارض في ستة ايام؟.. وكيف لايكون حشر الانسان كلمح البصر بالنسبة اليه؟
نعم، مَن يكتب ثلاثمائة ألف كتاب قد انمحت حروفها في صحيفة واحدة معاً، ومختلطاً بلا غلط ولامرج ولامزج، كيف يعجز عن استنساخ كتاب عن حافظته - هو الّفه اولاً ثم محاه - كتابةً ثانيةً؟ فان شئت فانظر الى آية

فَانظُر الى آثارِ رَحمَتِ الله كيفَ يُحيي الارضَ بعدَ موتِها إنَّ ذَلِكَ لَمُحيي المَوتى وهوَ عَلى كلِّ شيءٍ قَديرٌ

لترى في تلك الكيفية حقيقة هذا التمثيل. فيفهم من هذه التصرفات ويتحدس من هاتيك الشؤونات، ان ما يشاهَد من هذه الاجتماعات

والافتراقات، ليست مقصودةً لذاتها، لعدم المناسبة بين تلك الاحتفالات المهمة وبين الثمرات الجزئية الفانية في زمان قصير!.. بل انما هي تمثيل وتقليد لتؤخذ صورُها، وتُركب وتحفظ نتائجُها، وتكتب لتدور المعاملة في المجمع الاكبر عليها، وتدوم المشاهدة في المحضر الاشهر بها؛ فتثمر هذه الفانيات صوراً دائمة واثماراً باقية ومعاني ابدية وتسبيحات ثابتة، فما هذه الدنيا الاّ مزرعة، والبيدر الحشر، والمخزنُ الجنة والنار

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Lasiyyema 22

Lasiyyema 22: Hikmet,İnayet,Adalet ve Rahmet

ولاسيما: اذا اظهر ذلك الرب السرمدي والسلطان الازلي الابدي، في تلك المنازل الزائلة والميادين الآفلة والمشاهر الراحلة، آثار حكمة باهرة ماهرة، وعناية ظاهرة زاهرة، وعدالة عالية غالية، ومرحمة واسعة جامعة؛ بدرجة يعرف باليقين مَن لم يكن على عينه غين وفي قلبه رين، أنه ليس في الامكان اكمل من حكمته، واجمل من عنايته، واشمل من مرحمته، واجلّ من عدالته. فلو لم تكن في دائرة مملكته - في ملكه وملكوته - اماكن دائمة عالية،

ومساكن قائمة غالية، وسواكن مقيمة خالدة، لتكون تلك الامور مظاهر لتظاهر حقائق تلك الحكمة والعناية والرحمة والعدالة، للزم حينئذٍ انكار هذه الحكمة المشهودة لذي عقل، وانكار هذه العناية المبصرة لذي بصيرة، وانكار هذه الرحمة المنظورة لذي قلب، وانكار هذه العدالة المرئية لذي فكر؛ وللزم قبول كون صاحب هذه الافعال الحكيمة الرحيمة الكريمة العادلة.. حاشا، ثم حاشا!.. سفيهاً لعّاباً وظالماً غدّاراً، فيلزم انقلاب الحقائق باضدادها. وهو محال باتفاق جميع اهل العقل غير السوفسطائي الذي ينكر وجود الاشياء، حتى وجود نفسه. فمن لم يصدّق فهو كالسوفسطائي، احمقَ من هبنقة المشهور الذي كان لايعرف الاّ نفسَه، ولايعرف نفسَه الاّ بقلنسوته،

حتى اذا رآها على رأس أحد ظن انه نفسه!.. ففكرُ المنكِر كقلنسوة هذا

Mesnevi [Arabca] : Lasiyyemalar : Hatime

فيامن رافقني بفهمه من اول المسألة الى هنا! لاتظنّن انحصار الدلائل فيما سبق. كلا!.. بل يشير القرآن الحكيم الى مالايعد ولايحصى من امارات: ان خالقنا سينقلنا من هذا المشهر المؤقت الى مقرّ سلطنة ربوبيته الدائمة.. ويلوّح الى مالايحد ولايستقصى من علامات: أنه سيبدل هذه المملكة السيّالة السيارة بتلك المملكة المستمرة السرمدية
وكذا لاتحسبنّ أنّ ما يقتضي الآخرة والحشر من الاسماء الحسنى، منحصرٌ على "الحكيم والكريم والرحيم والعادل

والحفيظ". كلا، بل كل الاسماء
المتجلية في تدبير الكائنات، تقتضيها
بل تستلزمها
الحاصل: ان مسألة الحشر مسألة قد
اتفق عليها
الحقُ سبحانه بجماله وجلاله وجميع
اسمائه
والقرآنُ المبين المتضمن لإجماع كل
كتب الانبياء والاولياء والاصفياء
واكملُ الخلق محمد الامين عليه
الصلاة والسلام، الحامل لسرّ اتفاق
ذوي الارواح النيّرة الصافية العالية، من
الرسل والنبيين ومن اهل الكشف
والصديقين
وهذه الكائنات بآياتها، حتى ان لكلٍ من
هذه الموجودات كلاً وجزءً وكلياً وجزئيا،
وجهين

فوجه؛ ينظر الى خالقه وفي ذلك الوجه ألسنةٌ كثيرة، تشهد وتشير الى الوحدانية
ووجه آخر؛ ينظر الي الغاية والآخرة، وفي هذا الوجه ايضاً ألسنةٌ كثيرة تدل وتشهد على الدار الآخرة واليوم الآخر مثلا: كما تدل انت بوجودك في حُسن صنعةٍ، على وجوب وجود صانعك ووحدته.. كذلك تدل بزوالك بسرعة مع جامعية استعدادك الممتد آمالهُ الى الابد على الآخرة، فتأمل
وقد يتحد الوجهان. مثلا: ان ما يشاهد على كل الموجودات من انتظام الحكمة، وتزيين العناية، وتلطيف الرحمة، وتوزين العدالة، وحسن الحفظ؛ كما تشهد على الصانع الحكيم الكريم الرحيم العادل الحفيظ، كذلك

تشير بل تصرح بحقانية الآخرة وبقرب الساعة وبتحقيق السعادة
اللهم اجعلنا من اهل السعادة واحشرنا في زمرة السعداء وادخلنا الجنة مع الابرار بشفاعة نبيك المختار
فصلّ عليه وعلى آله كما يليق برحمتك وبحرمته وسلّم وسلمّنا وسلم ديننا آمــيــن
والحمد لله رب العالمين

Mesnevi [Arabca] : Katre

الرسالة الرابعة

قطرة

من بحر التوحيد

مفتاح حل هذه الرسالة المستفادة من فيض القرآن

إنما يحصلُ بعد مطالعتها بتمامها مرةً بدقة

Mesnevi [Arabca] : Katre : Ifade-i Meram

افادة المرام

اقرأ بدقة تَقِرَّ عينُك بإذن الله

اعلم.. يا ايها الناظرون!. أنى قد ساقني القدر الآلهي الى طريق عجيب، صادفتُ في سيري فيه مهالك ومصائب واعداء هائلةً. فاضطربتُ، فالتجأت بعجزي الى ربي.. فاخذت العنايةُ الازلية بيدي، وعلّمني القرآنُ رشدي، واغاثتني الرحمة فخلصتني من تلك المهالك. فبحمد الله صرتُ مظفراً في تلك المحاربات مع النفس والشيطان اللذين صارا وكيلين فضوليين لانواع اهل الضلالات

فاولاً ابتدأت المشاجرةُ بيننا في هذه الكلمات المباركة وهي
سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلاّ الله، والله اكبر، ولاحول ولاقوة الا بالله.. فوقع تحت كلٍ من هذه الحصون الحصينة ثلاثون حرباً. فكلُّ جملة، بل كل قيد في هذه الرسالة نتيجة
مظفريةٍ لحرب لم يبق للعدوّ في شئ منها مطمَع وأدنى ممسك.. فما كتبتُ الاّ ما شاهدتُ.. بحيث لم يبق لنقيضه عندي إمكانٌ وهمي. فأُشير بعضاً الى حقيقة طويلة مع دليلها بقيدٍ او صفة اندمج دليلُ الحكم فيهما، يُعرف بالدقة. وما صرّحتُ ليُحسَّ بالمرام من احتياجٍ ولايشتغلَ مَن لم يحتج فيحتاج
اظن ان جريان هذا الزمان يلقي العقولَ والقلوبَ في المهالك التي أمَرَّني القدِرُ عليها. فهذا الاثرُ يمكن ان

يكون نافعاً باذنه تعالى لبعض
المصابين. ومن الله التوفيق
سعيد النورسي

Mesnevi [Arabca] : Katre : Mukaddeme

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله والصلاة على نبيه
فهذا الأثر: على اربعة ابواب وخاتمة ومقدمة

المقدمة

اعلم! اني حصلتُ في اربعين سنة في سفر العمر، وثلاثين سنة في سير العلم: اربع كلمات، واربع جمل. سيجئ تفصيلها. اشير هنا الى الاجمال
اما الكلمة فهي
المعنى الحرفي، والمعنى الاسمي، والنية، والنظر
اعني: ان النظر الى ما سواه تعالى، لابد ان يكون بالمعنى الحرفي

وبحسابه تعالى، وان النظر الى الكائنات بالمعنى الاسمي اي بحساب الاسباب خطأ. ففي كل شئ وجهان: وجهٌ الى الحق، ووجه الى الكون. فالتوجه الى الوجه الكوني لابد ان يكون حرفياً وعنواناً للمعنى الاسمي الذي هو جهة نسبته اليه تعالى. مثلا: لابد أن يُرى النعمةُ مرآةً للانعام، والوسائطُ والاسبابُ مرايا لتصرف القدرة

وكذا، ان النظر، والنيّة يغيرّان ماهيات الاشياء، فيقلبان السيئات حسناتٍ. كما يقلب الاكسيرُ الترابَ ذهباً، كذلك تقلب النيةُ الحركات العادية عباداتٍ. والنظر يقلب علومَ الاكوان معارفَ إلهية.. فان نُظر بحساب الاسباب والوسائط فجهالات، وان نُظر بحساب الله فمعارف إلهية

واما الكلام
فالاول: "اني لست مالكي" وان مالكي هو مالك الملك ذو الجلال والاكرام... فتَوهَّمْتُني مالكاً، لأفهم صفات مالكي بالمقايسة. ففهمت بالمتناهي الموهوم، الغيرَ المتناهي. فجاء الصباح وانطفأ المصباح المتخيل
الثاني: "الموت حق" فهذه الحياة وهذا البدن، ليسا بقابلين لان يصيرا عمودَين تُبنى عليهما هذه الدنيا العظيمة؛ اذ ما هما بأبديين ولا من حديد ولاحجر بل من لحم ودم وعظم، ومتخالفات توافقوا في ايام قليلة هم على جناح التفرق في كل آن.. فكيف يُبنى بالآمال قصرٌ يسع الدنيا على هذا الاساس الرخو الفاسد والعمود المدَوّد الكاسد
الثالث: "ربي واحد": كل السعادات لكلِ واحدٍ هو التسليمُ لرب واحد. والاّ

لاحتَاج الىَ الارباب المتشاكسين من مجموع الكائنات؛ اذ لجامعية الانسان، له احتياجات الى كل الاشياء، وعلاقات معها، وتألمات وتأثرات، شعورياً وغير شعوري بكل منها، فهذه حالة جهنميّة. فمعرفة الرب الواحد الذي كل هذه الارباب الموهومة حجابٌ رقيق على يد قدرته هي حالة فردوسية دنيوية

الرابع: ان "انا" نقطة سوداء، وواحد قياسي، التفّ على رأسه خطوط الصنعة الشعورية، تشاهَد فيها ان مالكه اقربُ اليه منه

سيجي تفصيل هذه الجمل في خاتمة الباب الاول

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab

1.Bab: 55 Lisan

الباب الاول
فى
لا إله الا الله

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : 55 lisanın icmali

55 lisanın icmali

بسم الله الرحمــن الرحيم
الحَمدُ لله ربِ العاَلمينَ والصّلاةُ والسّلامُ عَلى سيّد المرسَلين، وعلى آله وصَحبه اجمعين
أُشهدُ كلَّ شاهدٍ ومشهود بأنّي اشهَدُ انْ لا إلهَ الاّ الله الذي دلّ على وجوب وجوده، ودلّ على اوصاف كماله، وشهد على انه واحد احد فرد صمد الشاهدُ الصادق المصدَّق والبرهانُ الناطق المحقَّقُ.. سيدُ الانبياء والمرسلين.. الحاملُ لسر إجماعهم وتصديقهم.. وامامُ الاولياء والعلماء المتقين.. الحاوي لسر اتفاقهم

وتحقيقهم.. ذو الآيات الباهرة والمعجزات القاطعة المحققة المصدّقة.. والسجايا السامية والاخلاق العالية المكملة المنزّهة.. مهبط الوحي الرباني.. سيّارُ عالم الغيب والملكوت مُشاهدُ الارواح ومُصاحبُ الملائكة.. مرشد الجن والانس.. انموذج كمال الكائنات بشخصيته المعنوية المشيرة الى انه نصبَ عين فاطر الكون.. ذو الشريعة التي هي انموذج دساتير السعادات، المرمزَة بانها نظام ناظم الكون سيدنا ومهدينا الى الايمان: محمّد بن عبدالله بن عبدالمطلب عليه افضل الصلوات واتم التسليمات.. فانه يشهد عن الغيب في عالم الشهادة على رؤوس الاشهاد بشيراً ونذيراً ومنادياً لأجيال البشر خلف الاعصار والاقطار بأعلى صوته، وبجميع قوته

وكمال جديته، وغاية وثوقه ونهاية اطمئنانه وكمال ايمانه بانه
لا الهَ الاّ الله الذي دل على وجوب وجوده، وصرّح باوصاف جلاله وجماله وكماله، وشهد على وحدانيته
الفرقانُ الحكيم المتضمن لسرّ اجماع كلّ كتب الانبياء المختلفة الاعصار، وكلّ كتب الاولياء المختلفة المشارب، وكلّ كتب الموحدين المبرهنين المختلفة المسالك. فقد اجمع الكلُّ - اي العقول والقلوب في هؤلاء - على تصديق حُكم القرآن الكريم المنوّر جهاته الست: كلام الله، المحافظ لياقته لهذا الاسم على مر الدهور.. محض الوحي باجماع مهبط الوحي واهل الكشف والالهام.. عين الهداية بالبداهة.. معدن الايمان بالضرورة.. مجمع الحقائق باليقين.. موصلٌ الى

السعادة بالعيان.. ذو الثمرات الكاملين بالمشاهدة.. مقبول الملك والانس والجان بالحدس الصادق، المتولد من تفاريق الامارات.. المؤيد بالدلائل العقلية باتفاق العقلاء الكاملين.. المصدّق بشهادة الفطرة السليمة عن الامراض باطمئنان الوجدان.. المعجزة الابدية بالمشاهدة.. لسان الغيب يشهد في عالم الشهادة شهادات مكررة جازمة بـ: (فاعلم أنه لا إله الاّ الله) الذي دل على وجوب وجوده ودل على اوصاف جلاله وجماله وكماله، وشهد على وحدانيته
العالمُ، اي هذا الكتاب الكبير بجميع ابوابه وفصوله وصُحفه وسطوره وجُمله وحروفه، وهذا الانسان الكبير بجميع اعضائه وجوارحه وحجيراته وذراته واوصافه واحواله. اي هذه

الكائنات بجميع انواع العوالم تقول: لا إله الاّ الله.. وبأركان تلك العوالم: لاَ خالِق الاّ هو.. وباعضاء تلك الاركان: لاصانع الاّ هو.. وباجزاء تلك الاعضاء، لامدبّر الاّ هو.. وبجزئيات تلك الاجزاء: لامُربّيَ الاّ هو.. وبحجيرات تلك الجزئيات: لامتصرف الاّ هو.. وبذرات تلك الحجيرات: لا خالِقَ الاّ هو.. وبأثير تلك الذرات: لا إله الاّ هو.. فتشهد الكائنات على انه هو الواجب الوجود الواحد الاحد بجميع انواعها واركانها واعضائها واجزائها وجزئياتها وحجيراتها وذراتها واثيرها، افراداً وتركيباً متصاعداً بتركيبات منتظمة رافعاتٍ اعلامَ الشهادة على وجوب وجود الصانع الازلي.. ومتنازلاً بنقوش غريبة، شاهدات على وجوب وجود النقاش الازلي.. والكائنات كل واحد من

مركباتها واجزائها تشهد بخمس وخمسين لساناً بانه واجب الوجود الواحد الاحد

سيجئ تفصيل تلك الالسنة. اما إجمالها فهي
تنادي بألسنة افرادها وتركيباتها المنتظمة.. وفقرها وحاجاتها المقضية.. واحوالها المنتظمة.. وصورها المكملة العجيبة اللائقة.. ونقوشها المزينة الغريبة الفائقة.. وحِكَمها العالية.. وفوائدها الغالية.. وبتخالفاتها الخارقة المتلاحظة.. وتماثلاتها المنتظمة المتناظرة.. وبألسنة نظامها وموازنتها جزءاً وكلاً.. وبانتظامها واطرادها.. وباتقان الصنعة الشعورية وكمالها في كل شئ.. وبتجاوب المتخالفات الجامدات بعضٌ لحاجة بعض.. وتساند

المتباعدات المتفاوتات.. وبلسان الحكمة العامة.. والعناية التامة.. والرحمة الواسعة.. والرزق العام.. والحياة المنتشرة.. وبلسان الحُسن والتحسين.. والجمال المنعكس الحزين.. والعشق الصادق.. والانجذاب والجذبة.. وظليّة الاكوان.. وبلسان التصرف لمصالح.. والتبديل لفوائد.. والتحويل لحِكَم.. والتغيير لغايات.. والتنظيم لكمالات.. وبألسنة إمكانها وحدوثها.. واحتياجاتها وافتقاراتها.. وفقرها.. وضعفها.. وموتها.. وجهلها.. وفنائها.. وتغيرها.. وعباداتها.. وتسبيحاتها.. ودعواتها.. والتجاآتها

فالكائنات - مركباتها واجزاؤها - بكل هذه الألسنة شاهدات على وجوب وجود خالقها القديم القدير.. ودالات

على اوصاف كماله - كالدوائر المتداخلة المتحدة المركز - شاهدات على وحدانيته تعالى.. وذاكرات تاليات لاسمائه الحسنى.. ومسبّحات بحمده تعالى.. ومفسّرات لآيات القرآن الحكيم.. ومصدقات لاخبارات سيد المرسلين.. ومولّدات لحدس صادق منظّم الى نور الاسلام، المنظم الى التسليم لطور النبوة، المنظّم لنور الايمان بواجب الوجود الواحد الاحد. فإجماع الكائنات بكل ألسنتها تحت أمر الكلام القديم، ورياسة سيد الانام والمرسلين.. قائلات ناطقات: الله لا إله الاّ هُو الحيّ القيّوم

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 1-4

Lisan (1-4): [Nizam : İntizam : İtkan-ı Sanat : Tecavüb]

فاستمع تفصيل هذه الفقرات المذكورة
اذ ما يتراءى ويتظاهر في الكائنات مجموعاً واجزاءاً من نوع "التنظيمات" المتلاحظة والنظامات المتناظرة و"الموازنات" المتساندة، الدالة على وجوب وجود مَن هذه الكائنات في تصرف قبضَتي "نظامه وميزانه" والشاهدة بالتلاحظ والتناظر والتساند على ان المقنن والاستاذ والنظّام واحد.. يفتحان مَنفذاً نظاراً الى المطلوب: اي وجوب الوجود والوحدة،

تشهد الكائنات فيه بهذا اللسان: الله لا اله الاّ هُو

وان ما في بيت الكائنات من "الانتظام والاطراد" الدالين على عدم تداخل الايدي المتعددة، وان الصنعة والنقش والمُلك لواحد.. يفتحان كوةً نظارةً بطرز آخر ايضاً، تشهد الكائنات فيها بهذا اللسان: الله لا اله الاّ هو

وان "اتقان الصنعة الشعورية، وكمالها" في كل شئ بما تسعه لياقة قابليته المجعولة بقلم القَدَر من يد الفياض المطلق الدالّين على اتحاد القلم، وان كاتب صحيفة السماء بنجومها وشموسها هو كاتب صحيفة النحل والنمل بحجيراتها وذراتها.. يفتحان مشكاة نظارة بطور آخر ايضاً، تشهد

الكائنات فيها بلسان كل مصنوع منادية: الله لا اله الاّ هو

وان "تجاوب الاشياء المتخالفة" الجامدة في الطرق الطويلة المعوجة، بعضٌ لحاجة بعض؛ كمادة غذاء الحجيرات والثمرات "وتساند الاشياء المتباعدة المتفاوتة" كالسيارات التي هي ثمرات الشمس، الدال ذلك التجاوب والتساند على ان الكل خُدام سيدٍ واحد، وتحت أمر مدبّر واحد، ومرجعهم مربٍ واحد.. يفتحان منفذاً نظاراً ايضاً بمرتبة اخرى، تشهد الكائنات فيه بهذا اللسان: الله لا إله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 5-7

Lisan (5-7): [Müşabehet : Esma : İrtibat]

وان "تشابه الآثار" المنتظمة
المتناظرة، كنجوم السموات،
"وتناسب الآثار المتلاحظة" كأزاهير
الارضين، الدالّين على ان الكل مالُ
مالك واحد، وتحت تصرّف متصرف
واحدٍ، ومصدرهم قدرةُ واحدٍ.. يفتحان
منفذاً نظاراً ايضاً، تشهد الكائنات فيه
بهذا اللسان: الله لا إله الاّ هو
وان "مظهرية كل حي لتجليات اسماءٍ
كثيرة شعورية" مختلفة الآثار والجمال،
المتساندة في التأثير، والمتشابهة
المتشاركة حتى في حجيرة واحدة،
والمتعاكسة كلٌ في كلٍ، والمتمازجة

كالالوان السبعة في ضياء الشمس الدالة هذه الاحوال مع وحدة اثرها، على ان مسماها واحد، تدل بالضرورة على ان خالقَ الحيّ هو بارئهُ، ومصوّره، والمنعم عليه، ورزاقه، وأن رزاقه هو خالقُ منابع الرزق، وخالقُها هو الحاكم على الكلٍ.. فتفتح هذه الحقيقة منفذاً نظاراً ايضاً الى مرتبة الوجوب والوحدة، تشهد الكائنات فيه بلسان كل حي: الله لا إله الاّ هو
وان "ارتباط" امثال عين النحل والنمل ومعدتهما بالشمس ومنظومتها، مع "المناسبة" في الجزالة الكيفية والتلاحظ والتناظر، الدال ذلك الارتباط والمناسبة على انهما: كلاهما نقشا نقاشٍ واحد.. فيفتحان منفذاً نظاراً ايضاً، تشهد الكائنات فيه منادية: الله لا إله إلاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 8-10

Lisan (8-10): [Cazibe : Münasebet : Kudretin Tasarrufu]

وان "اخوة الجاذبة" المكتوبة المنسوجة المنقوشة بين الذرات والجواهر الفردة "للجاذبة العمومية" المكتوبة المنسوجة الممددة بين النجوم والشموس، الدالة على انهما: كلاهما كتابةُ قلمِ واحدٍ ومدادِه ونَسجا نسّاج واحدٍ وأسدائه، وشعاعا شمس واحدٍ وفيضِه.. تفتح مرصاداً نظاراً ايضاً الى الوجوب والوحدة، تشهد الكائنات فيه بهذا اللسان الدقيق والعلوي: الله لا إله إلاّ هُو

وان "نِسَب كلّ ذرةٍ في المركبات" المتداخلة المنتظمة الموظفة، تلك الذرة كالنفر في كل نسبة له وظيفة لفائدة، كذرة العين في مركبات الاعصاب المحركة والحساسة والاوردة والشرايين والباصرة. فتدل بالضرورة على ان خالق عين العين والعين، وعين العالم - اي الشمس - وواضعها موضعَها اللائق، هو خالق كل المركبات.. فتفتح هذه الحقيقة ايضاً مشكاة نظارة، تشهد الكائنات فيها بلسان كل ذرة من ذراتها: الله لا إله إلاّ هُو

وان "وُسعَة تصرف القدرة في النوع الواحد" الذي لا يصدر الاّ عن الواحد بالبداهة، مع شمول بعضِ الانواع اكثر الكائنات - كالحيات والملَك والسمك - يُتحدس منِه بأن خالق الفرد هو خالقُ

النوع، مثلاً: ان القلم الذي رسم تشخّص وجه زيد، لابد بالضرورة ان يكون كل افراد البشر منظوراً له دفعةً، لمخالفة تعينه لكل فرد، والاّ لوقع التوافق بالتصادف! وخالقُ النوع بهذا السرّ هو خالق الاجناس.. فتفتح هذه الحقيقة ايضاً منفذاً نظاراً، تشهد الكائنات فيه: الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 11

Lisan (11): [İstiğrab ve İstib'ad]

وان "ما يتوهم بقصور النظر من الاستبعاد والاستغراب والحيرة والكلفة" المنجرة الى الاستنكار في اسناد كل شئ الى الواجب الوجود الواحد الاحد. فتلك الاستبعاد والاستغراب والحيرة والكلفة والمعالجات تنقلب حقيقية عند عدم الاسناد الى صاحب مرتبة الوجوب والوحدة، بل تتضاعف تلك الامور عند اسناد الآثار الى جانب الامكان والكثرة والاسباب وانفسِها، عددَ اجزاء الكائنات.. فما يتوهم في اسناد الكل الى الواجب يتحقق في اسناد جزء

واحد الى غيره تعالى. بل الاولُ اسهل وايسر؛ اذ صدور الكثير عن الواحد اقل كلفة من صدور الواحد عن الكثير المتشاكسين العُمي الذين اجتماعهم يُزيدهم عمىً؛ اذ النحلة لو لم تخرج من يد قدرة الواجب، لزم اشتراك ما في الارض والسموات في وجودها!.. بل تترقى الكلفة والمعالجة في الجزء الواحد من الذرة بالنسبة الى الوجوب الى امثال الجبال، ومن الشعرة الى امثال الحبال، لو احيل على الاسباب.. اذ الواحد بالفعل الواحد يحصّل وضعية ومصلحة للكثير، لايصل الى عين تلك الوضعية والنتيجة الكثيرُ، الاّ بفعل كثير؛ كالامير بالنسبة الى نفراته، والفوّارة الى قطراتها، والمركز الى نقاط دائرته. فبفعل واحدٍ تصل هذه الثلاثة الى تحصيل وضعيةٍ للكثير، ونتيجةٍ

لاتصل النفرات والقَطرات والنقاط لو احيلت عليها الاّ بافعال كثيرة وتكلفات عظيمة. بل الاستغراب والاستبعاد الموهومان في طرف الوجوب، ينقلبان هنا الى محالات متسلسلة
من بعض المحالات: فرض صفات الواجب في كل ذرة بضرورة اقتضاء النقش الكامل والصنعة المتقنة.. وكذا، توهم شركاء غير متناهية في الوجوب الذي لايقبل الشركة اصلاً.. وكذا، فرض كل ذرة حاكماً على الكل ومحكوماً لكلٍ من المجموع، وللكلِ معا، بضرورة اقتضاء النظام والانتظام.. وكذا، فرض شعورٍ محيط، وعلمٍ تام في كل ذرةٍ، بضرورة اقتضاء التساند والموازنة. فاسناد الاشياء الى الاسباب في جانب الامكان والكثرة يستلزم التزامَ هذه

المحالات المتسلسلة، والممتنعات العقلية، والاباطيل التي تمجّها الاوهام واما اذا اسند الى صاحبها الحقيقي، وهو صاحب مرتبة الوجوب والوحدة، لايلزم الا ان تكون الذرة ومركباتها - كقطرات المطر المتشمسة المتلمعة بتماثيل الشمس - مظاهرَ للمعاتِ تجليات القدرة النورانية الازلية الغير المتناهية المتضمنة للعلم والارادة الازليين الغير المتناهيين، فلمعتُها المالكة لخاصيتها، اجلّ من شمس الاسباب تأثيراً بسبب التجزؤ والانقسام في جانب الامكان والكثرة دون الوجوب والوحدة. فالتّماس مع تلك القدرة في اقل من ذرة اكبر تأثيراً من امثال الجبال في جانب الكثرة، بسبب ان جزء النوراني مالكٌ لخاصية الكل، كأن الكلّ كِلي، والجزءَ جزئيٌ ولو كان

النور ممكناً، فكيف بنور الانوار المتنور من جانب الوجوب؟.. وكذا لاكلفة ولامعالجة بالنسبة الى تلك القدرة؛ اذ هي ذاتية للذات محالٌ تداخل ضدها فيها، فتتساوى بالنسبة الى لمعتها الذراتُ والشموس والجزء والكل والفرد والنوع، بسر الشفافية والمقابلة والموازنة والتجرد والاطاعة والانتظام بل بالحدس والمشاهدة، اذ تلك القدرة تفعل بامثالِ الخيوط الدقيقة الجامدة امثال العناقيد، تلك الخوارق الحيوية.. لو احيلت على الاسباب؛ لاحتيج لتصنيع عنقود واحد - لو امكن - الى ملايين قنطارٍ من تلك الكلفة والمعالجات!.. وكذا أن تلك القدرة تتجلى بجلوات الوجود المنعكس من ظل الوجوب في سم الخياط، على صفحات الشفافات

بالتماثيل البرزخية.. لو احيلت على الاسباب لامتنعت او احتيجت الى ما لايحد من المعالجات
اعلم! ان الحياة والوجود والنور - لشفافية وجهَي المُلك والملكوت فيها ما استتُرت القدرةُ عند ايجادها تحت الوسائط الكثيفة، فيترقق السببُ الظاهري فيها بحيث يتراءى تحتَه تصرفُ القدرة. فمن امعن النظر في اطوار الحياة والانوار، يشاهد تصرفات القدرة تحت الاسباب؛ اذ تلك القدرة لاتصرّف لتصنيع عنقودِ العنب، الاّ غصناً دقيقاً جامداً، ولترسيم شُميسة في زجيجة، الاّ إمرار النور في سمّ الخياط، ولتنوير البيت الا توسيط شعرة في زجاجة
وكذا ان الارواح والعقول في اضطرابات مزعجة ناشئة من امراض

وضلالات ناشئة من الاستنكارات الناشئة من الاستبعاد والاستغراب والحيرة في اسناد الاشياء الى انفسها واسبابها الامكانية. فتجبر الاضطراباتُ الارواحَ للخلاص والتشفي الى الفرار الى الواجب الوجود الواحد الاحد الذي بقدرته يحصل ايضاح كل مشكل، وارادتُه مفتاح كل مغلق، وبذكره تطمئن القلوب. فلا ملجأ ولامنجأ ولامناص ولامخلص، الا الالتجاء والفرار الى الله والتفويض اليه. كما قال الله تعالى (فِفرّوا الى الله) (ألا بِذِكرِ الله تطمَئِنُ القُلوبُ) فتفتح هذه الحقيقة ايضاً مشكاةً نظارة الى الحدس الصادق، المنظّم الى نور الاسلام، المنظّم الى التسليم لطور النبوة، المنظّم لنور الايمان بواجب الوجود

الواحد الاحد، فتشهد الكائنات بلسان كل جزء من اجزائها: الله لا إله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 12

Lisan (12): [Esbabın Besateti]

وان "بساطة الاسباب" الظاهرية
كالخبز واللبن، ومحدوديتها وحصرها
وانضباطها وعرضية بعضها وفقرها
وضعفها وموتها وجمودها في ذاتها
وعدم شعورها وعدم ارادتها
بالمشاهدة، واعتبارية القوانين،
وموهوميتها، وعدم تعينها الا بمقننها،
وعدم وجودها الموهوم الا بعد رؤيتها،
وعدم رؤيتها الاّ بعد وجود المسبب "مع
خوارق نقش المسببات" واعجبية
صنعتها كتشكيلات نُسُج حجيرات البدن
بسببية اكل الخبز، وكتابة النقوش الغير
المحدودة المنتظمة المكتوبة في

خردلة الحافظة، كأن تلك الخردلة سند استنسختها يدُ القدرة من صحيفة الاعمال، واعطتها ليد الانسان ليتذكّر به وقتَ المحاسبة، وليطمئن ان خلفَ هذا الهرج والمرج الوجودي مرايا للبقاء، يرسم العليمُ فيها الاشياء بانتظام بلا اختلاط - ولو كانت الاشياء كثيرة مختلطة - وكان المرسم فيه اضيق الاشياء بسببية وضعية التلافيف وتشكيلات الحروف والصور الذهنية في التكلم والتفكّر، بسببية قرع اللها وحركة الذهن المقتضية هذه المسببات بالضرورة لقدرة غير متناهية؛ بل علم وارادة غير متناهيين. فتستلزم هذه الحقيقة انه لامؤثر في الكون على الحقيقة الاّ خالق قدير لانهاية لقدرته بوجه من الوجوه. وما الاسباب الاّ (بهانات) وما الوسائط الاّ حجابات

ظاهرية، وما الخاصيات والخواص الاّ اسماء وعنوانات وزُجيجات جامدة للمعاتِ تجلياتِ القدرة الازلية النورانية الغير المتناهية، المستندة، بل المتضمنة للعلم والارادة الازليين الغير المتناهيين. اذ التماس مع تلك القدرة بادنى شئ، اعظم واجلّ واكبر من جبال الاسباب. اذ تفعل لمعةُ تلك القدرة بامثال الخيوط الدقيقة الجامدة اليابسة امثالَ العناقيد، تلك الخوارق الحيوية الطرية، لو احيلت على الاسباب واجتمعت الاسباب والوسائط على ان يأتوا بمثله ما فعلوا ولو كانَ بعضُهُم لبعضٍ ظَهيراً. وتستلزم هذه الحقيقة ايضاً ان ما يسمى بالقوانين والنواميس انما هي: اسماء وزجيجات لتجليات مجموع العلم والامر والارادة على الانواعِ. وما القانون، الاّ امرٌ

ممدود او أوامر مسرّدة. وما الناموس، الاّ ارادة مطولة او تعلقات منضدة..
فتفتح هذه الحقيقة مشكاة نظارة في الامكان الى مرتبة الوجوب تشهد الكائنات بلسان كل مسبب من مسبباتها منادية: الله لا إله الاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 13

Lisan (13,6): [Nakş-ı Sanat : Esma]

وان "عدم تناهي خوارق نقش صنعة الكائنات واتقانها" والاهتمام بها، تستلزم قدرة غير متناهية، بل كل جزء منها ايضاً يستلزم تلك القدرة. فاذاً تستلزم وتقتضي وتدل بالضرورة على ان لهذه الكائنات خالقاً قديراً، له قدرة كاملة لانهاية لتجليات تلك القدرة بوجه من الوجوه. فاذاً استغنى عن الشركاء بالقطع فلاحاجة اليها بالضرورة، مع ان الشركاء الموهومة المُستَغنية عنها بالقطع والضرورة، ممتنعةٌ بالذات. لايمكن أن يوجد فرد منها؛ وإلاّ لزم تحديد القدرة الكاملة الغير المتناهية

من كل وجه، وانتهاءها في وقت عدم التناهي بالمتناهي بلا ضرورة، بل مع الضرورة في عكسه وهو محال بخمس مراتب بالضرورة. فمن هنا يكون الاستقلال والانفراد خاصيتين ذاتيتين للالوهية. مع انه لامحل ولاموضع ولا مكان للشريك، الا في الفرض الوهمي؛ اذ ما نزل سلطانٌ قط ولا احتمالٌ عن دليل، ولا امكاناً ذاتياً ولم يوجد امارة ما قط على وجود الشريك في جهة من جهات الكائنات. والى اي جهة روجع واستُفسر عن الشريك، اعطي جواب ردٍ باراءة سكة التوحيد، مع انه لامؤثر في الكون على الحقيقة إلاّ واحد احد؛ بسرّ انّ اشرف الكائنات واوسع الاسباب اختياراً: الانسان، مع انه ليس في يد البشر من اظهر افعاله الإختيارية كالأكل والكلام من مائة جزء

الاّ جزءٌ واحد مشكوك فيه. فاذا كان الاشرفُ والاوسعُ اختياراً هكذا مغلول الايدي فكيف بالاسباب الجامدة الميتة؟ فكيف يكون المنديل والظرف الذي لف فيه السلطانُ هديته، شريكاً للسلطان او معيناً له؟.. فتتحدس من هنا قطعاً، بان الاسباب حجاب القدرة فقط؛ ومناط الحكمة ليس الاّ.. فتفتح هذه الحقيقة ايضاً مرصاداً ناظراً الى الوجوب والوحدة؛ فتشهد الكائنات فيه بهذا اللسان منادية: الله لا إله إلاّ هُو

وان "تساند الاسماء المتجلية" في الكائنات، مع شمول بعض الاسماء كل شئ بظهور اثره فيها كالعليم، وتشاركها وتشابكها حتى في ذرة واحدة، وتعاكسها كلاً في كلٍ، وتمازجها كالالوان السبعة في ضياء الشمس،

تدل هذه الاحوال مع وحدة أثرها على ان مسماها واحد احد فرد صمد؛ فتفتح مشكاة نظارة الى الواجب الوجود الواحد الأحد تشهد الكائنات فيها بهذا اللسان النوراني: الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 14-18

Lisan (14-18): [Hikmet : İnayet : Rahmet : Rızk : Hayat]

وان ما يتظاهر في مجموع الكائنات كلاً واجزاء: من "الحكمة العامة" المتضمنة للقصد والشعور والارادة والاختيار، الدالة على وجوب وجود حكيم مطلق؛ لإمتناع الفعل بلا فاعل، ولإمتناع ان يكون جزء المفعول المنفعل الجامد فاعلاً لهذا الفعل العام الشعوري وما يتلألأ على وجه الكائنات من "العناية التامة" المتضمنة للحكمة واللطف والتحسين، الدالة بالضرورة على وجوب وجود خلاق كريم؛ لامتناع الاحسان بلا محسن

وما انبسط على وجه الكائنات من "الرحمة الواسعة" المتضمنة للحكمة والعناية والاحسان والانعام والاكرام والتلطيف والتودد والتحبب والتعرف، الدالة على وجوب وجود الرحمن الرحيم؛ لإِمتناع الصفة بلا موصوف ولإِمتناع ان يُلبس هذه الحلة التي تسع السموات والارض غيره تعالى. اذ اين قامة هذه الاسباب الجامدة الميتة القصيرة الحقيرة، واين قيمة هذه الحلة الغير المحدودة؟

وما وزع على ذوي الحياة على تنوع حاجاتها من "الرزق العام" المتضمن للحكمة والعناية، والرحمة والحماية، والمحافظة والتعهد، والتعمد والتودد والتعرف الدال بالضرورة على وجوب وجود رزاق رحيم؛ لاِمتناع الفعل بلا

فاعلٍ، وامتناع أن يكون جزء المفعول فاعلاً لهذا الفعل العام
وما انتشر وانتشر في الكائنات من "الحي والحياة" المتضمنتين للحكمة والعناية والرحمة والرزق والصنعة الدقيقة والنقش الرقيق والاتقان والاهتمام المترشحة بتجليات قصد وشعور وعلم وارادة تامة عليها الدالة تلك الحياة على وجوب وجود قادر قيوم محيي مميت واحد؛ ولأن كل شئ واحد فخالقه واحد؛ اذ "الواحد لايصدر الاّ عن الواحد" فخالق الكل واحد خلافاً لقاعدة الفلسفة الكاذبة المشركة "القائلة: "الواحد لايصدر عنه الا الواحد
فهذه الحقائق الخمسة الممتزجة كالألوان السبعة في الضياء وكالدوائر المتداخلة المتحدة المركز، تدل بالبداِهة عليِ ان لهِذه الكاِئنات رباًِ،

قديراَ، عليماَ حكيماَ، كريماَ، رحيماَ، رحمانَ، رزاقاً، حياً، قيوماً، متصفاً باوصاف الكمال.. فتفتح هذه الخمسة الممتزجة بضياء واحد مشكاة نظارة الى الحدس الصادق المنظم الى نور الاسلام، المنظّم الى التسليم لطور النبوة، المنظّم لنور الايمان بانه: هو الله الواجب الوجود الواحد الاحد.
فتشهد الكائنات في تلك المشكاة بهذا اللسان ذي النغمات الخمس منادية.
الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 19-23

Lisan (19-23): [Hüsün : Cemal : Aşk : Cezbe : Zılliyet]

وكذا ان ما يتلمع على وجه الكائنات
من "الحُسن العَرَضي، والتحسين"
المشيرين الى وجوب وجود مَن له
الحسن الذاتي والاحسان
وما يُرى في خد الكائنات من "الجمال
الحزين" المنعكس المرمِز الى وجوب
وجود ذي الجمال المجرد
وما يُرى في قلبها من "العشق
الصادق" المنادي على المحبوب
الحقيقي
وما يُحَسّ به في صدرها من "الانجذاب
والجذبة" الملوحين بالحقيقة الجاذبة

التي تنجذب اليها الاسرار
وما "يُسمع من كل الكُمّلين من
شهادتهم" بمشاهدتهم كون كل الاكوان
ظلال انوار ذات واحد
آيات نيرات.. فهذه الحقائق الخمسة
تدل بالضرورة على ان لهذا الكون رباً
واجب الوجود، متصفاً باوصاف الجلال
والجمال والكمال. فتفتح كوة نظارة
ايضاً تشهد الكائنات فيها بهذا اللسان
ذي النغمات الخمس: الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 24-28

Lisan (24-28): [Tasarruf : Tebdil : Tahvil : Tagyir : Tanzim]

وكذا ان ما يُرى في جزئيات انواع الكائنات، من "التصرفات المتناظرة" والتصرف لمصالح الدال بالبداهة على وجوب وجود متصرفٍ حكيم واحد؛ لإمتناع الفعل بلا فاعلٍ، وامتناع ان يكون جزء المفعول المنفعل الجامد فاعلا لهذا الفعل العام الشعوري المتلاحظ

وما يُرى في اجزاء الكائنات من انواع النباتات والحيوانات من "التبديل لفوائد، والتحويل لحِكَم" الدالين على وجوب وجود رب مدبر حكيم

وما يُرى في اعضاء الكائنات ككرة الارض بليلها ونهارها من "التغيير لغايات" الدال على وجوب وجود فاعل مختار، فعال لما يريد؛ لإِمتناع الفعل بلا فاعل، ولإمتناع ان يكون مصدر هذه الافاعيل المتناظرة، غير قدرة الواجب
وما يُرى في العالم من "التنظيم لكمالات" الدال بالبداهة على وجوب وجود القادر القيوم؛ لاِمتناع التنظيم بلا ناظم، وامتناع ان يكونٍ جزء الكثير الممكن المنفعل فاعلاً لهذا الفعل المحيط الشعوري. واين يد العنكبوت من نسجِ حُلّة قُدّت على مقدار قامة الكائنات؟ بل اين الاعمى الاشل الجامد واين نسج قميص مطرز لهذا العالم؟
ايضاً آيات على وجوب الوجود والوحدة.. وهذه الحقائق الخمسة في

الفعالية كالالوان السبعة في الضياء، وكالدوائر المتداخلة المتحدة المركز؛ تدل بالبداهة على ان لهذه الكائنات رباً متصرفاً حكيماً مدبراً فاعلاً مختاراً فعّالاً لما يريد قادراً قيّوماً متصفاً باوصاف الكمال. فتفتح هذه الحقائق الخمسة ايضاً بضياء واحد كوة نظّارة الى مرتبة الوجوب والوحدة، فتشهد الكائنات بهذا اللسان ذي الأصوات الخمسة منادية: الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 29-30

Lisan (29-30): [Hudûs : İmkan]

وكذا ان "حدوث الكائنات" كلاً وجزءاً يستلزم محدِثاً قديماً.. وان تردد الكائنات مجموعا واجزاء بين "الامكانات" الغير المحدودة ذواتٍ وصفاتٍ وكيفياتٍ بمقدار تخصصها تتزايد الامكانات. ثم اخذها هذا الشكل المنتظم المتقن المحكم من بين تلك الطرق العقيمة يستلزم ذلك التردد، ويدل بالضرورة على وجوب وجود رب عليم حكيم قدير

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 31-37

Lisan (31-37): [İhtiyacat : İftikarat : Fakr : Gına : Mevt : Cehl : Fena]

وان "احتياجات الكائنات" كلاً واجزاءً وجوداً وبقاءً مادة ومعنى، حياة وفكراً، مع فقرها وضعفها في ذاتها وقصر يدها عن ادنى حاجاتها، ثم قضاء حاجاتها - على تنوعها - من حيث لايُشعَر في اوقاتها المناسبة؛ تستلزم وتقتضي وتدل على وجوب وجود رب مدبر رزاق كريم رحمان رحيم

وان "افتقارات الكائنات" مجموعاً واجزاءً وجوداً وبقاء مادة ومعنىً، مع ضعفها في ذاتها وقصر يدها عن ادنى مطالبها، ثم اغناء مطالبها من حيث

لايُحتسب في الاوقات اللائقة؛ تستلزم وتقتضي وتدل على وجوب وجود رحيم كريم فياض لطيف ودود
وان "فقرها في ذاتها" كالشجر والارض اليابسين في الشتاء "مع تظاهر الاقتدار المطلق" في معدن ضعفها كحياتهما في الربيع، يدل على وجوب وجود القدير المطلق الذي تتساوى بالنسبة اليه الذراتُ والشموس
وان فقر الكائنات لذاتها، مع تظاهر آثار "الغناء المطلق" كظهور الارزاق من التراب اليابس، يدل على وجوب وجود الغني المطلق الذي من حجيرات خزائن رحمته: الشمسُ والشجر، ومن مسيلات حوض رحمته: الماء والضياء
وان "موتها في ذاتها مع تظاهر انوار الحياة" يدل على وجوب وجود الحي القيوم المحيي المميت

وان "جمودها وجهلها مع تظاهر آثار الشعور المحيط" وان ذا هذا الشعور سميع بصير، يدلان على وجوب وجود عليم خبير
وان "فناءها وتغيرها على الدوام بالانتظام" يدلان بالحدس القطعي على وجوب وجود المغير، الغير المتغير الدائم الباقي

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 38-41

Lisan (38-41,23): [İbadet : Tesbihat : Dua : İltica]

وان ما لذوي الارواح من "العبادات النورانية" المقبولة المثمرة المتضمنة للمشاهدات والمكالمات والفيوضات والمناجاة، تدل على وجوب وجود معبود حقيقي
وان "تسبيحات الكائنات" القالية والحالية، تدل على وجوب وجود من
(يُسبّحُ لهُ ما في السمــواتِ والارضِ)
اذ دلالة الفطرة صادقة، وشهادتها الفذة لاترد.. فكيف بدلالات غير متناهية وشهادات غير محصورة، قد اتفقت كالدوائر المتداخلة المتحدة المركز،

على وجوب وجود مَن (يُسَبّحُ لَهُ مَا في السَّمواتِ والارضِ) بألسنة اقوالها واحوالها وبنقوش جباهها؟
وان "ادعية ذوي الحاجات" المقبولة والمستجابة، والمؤثرة والمثمرة، تدل بالضرورة على وجوب وجود مَن يجيب المضطر اذا دعاه
وان "التجاآت ذوي البلايا" شعورياً وغير شعوري عند الاضطرار الى حاميها المجهول، بل خالقها، تدل على وجوب وجود ملجأ الخائفين، وغياث المستغيثين
وان "مشاهدة كل الكُمّلين" العابرين من الظاهر الى الباطن، واتفاقهم بالكشف والشهود والذوق والمشاهدة على ان كل الاكوان ظلال لانوار ذات تدل على وجوب وجود شمس الازل الذى هذه الاكوان ظلال انواره

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 42

Lisan (42,11): [Zerre miktar mahluka Dağ gibi vazife yüklenmesi]

وكذا ان مايُعلم بل يُتحدس بل يُحسّ
بل كأنه يُرى ويُشاهد ملء الكون
والفضاء، قد توضعت على مثل الذرة
امثال الجبال من "الافاعيل المتجلية،
وتجليات الاسماء" السيالة الهابطة من
مرتبة الوجوب والوحدة، تدل
بالضرورة على ان مبدأ هذه الافاعيل
ليس مرتبة الامكان، بل هي اشعة
مرتبة الوجوب، وتدل على وجوب
وجود ذات مقدس فاعل لهذه
الافاعيل، ومسمىً لهذه الاسماء

وان "اضطرابات الارواح" من الاستبعاد والاستغراب والحيرة والكلفة المنجرة الى الاستنكار ثم الى محالات متسلسلة في تفويض الاكوان الى انفسها واسبابها تلجئ العقول والارواح، للخلاص من مرض الاضطراب والتشفي منه الى امتثال امر

(فـفـرُّوا الى الله)

(ألا بِـذكــرِ الله تَطمَئِنُ القُلوب)

(والى الله تُرجعُ الاُمور)

الذي بقدرته يحصل الايضاح لكل مشكل وبذكره تطمئن القلوب. نعم لامؤثر في الكون حقيقةً الا الله

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 43

Lisan (43): [Bedihi ve Nazari Kader]

وكذا ان ما يُرى من "القَدر بالضرورة" في المحسوسات، و"بالنظر" في غيرها، يدلان على وجوب وجود مَن خلق كل شئ وقدّره تقديراً؛ اذ عالم الشهادة مجموعاً واجزاءً لكل شئ منه غايات منتظمة، ونهايات مثمرة وحدود كانها آجال منتظمة، التي تسمى بالمقادير التي لاتحصل الا بقوالب وما هى إلاّ القضاء والقدر، التى هي قوالب القدر قُدّتْ على مقدار قامات الاشياء تعينت اولاً فبنيت الاشياء على هندستها. فان شئت مثالا فانظر الى بدنك باعوجاجاته ويدك باصابعها..

فينتقل بالحدس الصادق، من هذا القَدر الضروري الى القَدَر النظري في المعنويات والاحوال؛ اذ لها ايضاً نهايات وغايات مثمرة وحدود وآجال منتظمة، هي مقاديرها، هي قوالبها ترسمت بيد القضاء والقدر، فكتبت القدرةُ كتاب المعاني على مِسطر القَدَر. فالقُدرة مصدرٌ، تنظر الى مِسطَر القدر. فهذان القَدران يدلان بالضرورة على وجوب وجود مَن هذه الكائنات خطوط قلم قضائه وقدره. آمنا

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 44-45

Lisan (44-45): [Camiiyet : İmkan-Kesret-İnfial Mertebeleri]

وكذا ان "جامعية استعدادالانسان" تخبرنا بان البشر ثمرة شجرة الخلقة، فيكون اكملَ وابعدَ، فوجههُ الشفاف متوجه الى الظلمة وفضاء العدم الذي هو باطن الدنيا. وما في جامعية الاستعداد من قابلية العبادة، تخبرنا بان الانسان ما خلق هكذا، ليكون منكوس الرأس يخلد الى الفاني، بل قابلية العبادة لصرف وجهه الشفاف من الظلمة الى النور، ومن فضاء العدم الى الوجود، ومن المنتهى الى المبدأ، ومن الفاني الى الباقي، ومن الخلق

الى الحق. كأن العبادةَ حلقة اتصال بين المنتهى والمبدأ في دائرة الخلقة. فتشهد الفطرة بهذا اللسان على وجوب وجود مَن خلق الخلق ليُعْرَف وخلق الجن والانس ليُعْبَد. آمنا وكذا ان ما يُشاهد في الكون من مرتبة "الامكان والكثرة والانفعال" يستلزم بالبداهة الاَولَوية مرتبة الوجوب والوحدة والفاعلية، فيدل بالضرورة على وجوب وجود الواجب الوجود الواحد الاحد الفعال لما يريد. آمنا

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Lisan 46-47

Lisan (46-47): [Nokta-i Kemal : Batının Zahirden Latif olması]

وكذا يُشاهَد في الكائنات ان "الاشياء تتحرك قبل الوصول الى نقطة الكمال لها" ثم تسكن بعد الوصول وتستقر. فيتحدس من هنا بان الوجود يقتضي الكمال؛ والكمال يقتضي الثبات، فوجود الوجود بالكمال، وكمال الكمال بالدوام، فالواجب السرمدي، هو الكامل المطلق. فكل كمالات الممكنات ظلال لتجليات انوار كماله. فتدل هذه الحقيقة على ان الله هو الكامل المطلق في ذاته وصفاته وافعاله. آمنا

وكذا ان "ألّطفية باطن الشئ من ظاهره" كما يدل على ان صانعه ليس خارجاً بعيداً منه، كذلك "محافظته لِنِسَب النظام والموازنة" مع سائر الاشياء يدلٍ على انه ليس داخلاً في الشئ ايضاً. فالنظر الى المصنوع في ذاته كما يدل على ان صانعه عليم حكيم.. فالنظر اليه مع الغير يدل على ان صانعه سميع بصير، فوق الكل يراه مع الغير يرسم بهما نقشاً لمصلحة. فيدل هذه الحقيقة على وجوب وجود الصانع الذي ليس داخلا في العالم ولا خارجاً، كما هو في أبطن البطون كذلك فوق الفوق، كما يرى شيئاً يرى معه كل الاشياء. آمنا

فهذه الحقائق العشرون المتمازجة كالوان القوس القزح وكالدوائر المتداخلة المتحدة المركز، آيات نيرات

تدل بالضرورة على ان لهذه الكائنات رباً، قديماً واجب الوجود، عليماً، حكيماً، مريداً، قديراً، رحمان، رحيماً، رزاقاً، كريماً، قادراً، غنياً، حياً، قيوماً، عليماً، خبيراً، دائماً، باقياً، معبوداً

((يُسَبحُ لَهُ ما في السمــواتِ والارضِ))

((يُجيبُ المُضطرَّ اذا دَعاهُ

ملجأ الخائفين، غياث المستغيثين، الذي هذه الكائنات ظلال انواره وتجليات اسمائه وآثار افعاله.. الذي بذكره تطمئن القلوب.. واليه ترجع الامور.. خلق الجن والانس ليعبدوه.. نظّم الكائنات بقوانين قضائه وقدره.. وهو الواجب الوجود الواحد الاحد.. الكامل المطلق في ذاته وصفاته وافعاله.. وهو اللطيف الخبير السميع البصير

فتفتح هذه العشرون من الحقائق المتمازجة، بانوار مخططة كواتٍ نظارة بوجوهٍ وجهاتٍ ومراتبَ الى الحدس الصادق المنظم لنور الاسلام المنظم الى التسليم لطور النبوة المنظم الى الايمان؛ بانه هو الله الواجب الوجود الواحد الاحد. فتشهد الكائنات بهذا اللسان ذي النغمات العشرين منادية: الله لا إله إلاّ هُو

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Risalet-i Muhammediye

Risalet-i Muhammediye

واعلم! ان "الله لا اله الا هُو" بكل دلائله المزبورة مثبت "لاحولَ ولاقُوّةَ الا بالله"
وكذا فاعلم انه "لا اله الا الله" بكل براهينه المذكورة، يستلزم "محمد رسول الله". فمحمد رسول الله كما يتضمن من الايمان خمسة اركانه، كذلك هو مظهرٌ ومرآةٌ لصفة الربوبية. فبهذا السر صار قريناً موازيا لـ"لااله الا الله" في ميزان الايمان، فتأمل. ولأن النبوة مظهر لصفة الربوبية تكون جامعةً وكليةً، والولاية خاصة وجزئية، فنسبتها اليها كنسبة صفة "رب

العالمين" الى "ربي"... ونسبة العرش الى القلب.. ونسبة المعراج الممتد من الارض الى مافوق العرش المار على طوائف المُلك والملكوت الى معراج المؤمن في سجوده.. بالوجه الخاص

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Tenbih

تنبيه

اعلم! ان هاتيك البراهين على هذا المطلب العالي، كالدائرة المحيطة بالمركز، وكل نقطة من المحيط كمنفذ ينظر بلونه المخصوص الى المركز، وبين النقاط تساندٌ يزيل ضعفَ الأفراد الخصوصية، ويتولد من مجموع البراهين حدسٌ صادقٌ ينظَّم الى نور الاسلام، ثم يُنَظَّم الى التسليم لطور النبوة، ثم يُنظَّم لنور الايمان القيوم للمطلوب. وما البراهين الا منابع لتحلّب هذا الحدس، فضعف الفرد يزول بسرّ التساند.. ومع فرض عدم زواله لايسقط الفردُ عن الجزئية وعن

الاعتبار، بل عن الاستقلالية والبرهانية.. ومع فرض إبطال الفرد لاتبطل الدائرةُ بل تتصاغر.. وبفرض إبطالها لايزول الحدسُ الصادق.. وبفرض زواله فلا بأس ايضاً.. اذ نور الاسلام قائم، وبعدَه التسليمُ لطور النبوة لايتزلزل.. وبعدَه نور الايمان الموهوب قيومٌ. فطلبُ قوةِ وضوحِ المطلوب المترتب على مجموع البراهين من كل فردٍ على حدة بجزئية الذهن من مرض النفس، الذي يزيد مرضَها ويلقنها ملَكةُ الرد والانكار.. اللهم احفظنا!. فالبرهان الواحد اولاً يُنظر به الى المطلوب، ثم يتشرب انموذجُ المجموع فتتساقط عنه الاوهامُ اعلم! ايضاً ان من البراهين ماهو كالماء، ومنها ما هو كالهواء، ومنها ماهو كالضياء، لابد من التوجه بلطفٍ ووُسعة نظرٍ في لينة؛ والاّ فبالحرص

والتعمق والَجسّ باصابع التحري يسيلُ ويزولُ ويختفي
ثم اعلم! ان النظر الى شجرة ذات اغصان وفروع وثمرات لمعرفة حياتها وطعمها ودرجة قوتها على قسمين
نظرٌ من طرف الاصل والجرثوم، فهذا نظر سهل وبسيط مستقيم متين
والثاني: من طرف الثمرات والفروعات، فهذا النظر بدون النظر الاول سقيم موصلٌ الى الضلالات
كذلك ان شجرة الاسلامية جرثومها في السماء، اغصانها منتشرة في آفاق الكثرة، فلمعرفتها نظران؛ وللدخول في دائرتها طريقان
فالنظر الاول
هو النظر من جانب الاصل، فاذا نظر الموفَّق الى الجرثوم يرى فيها حوضاً عظيماً منبعهُ الصافي هو الوحي

المحض، فتزايدَ الحوضُ بتحلّب الآيات الآفاقية والأنفسية، فمن ذلك الحوض الممتزج مادة حياة الثمرات وغذائها. فاثبات حياة ثمرة واحدة تكفي لاثبات سائر اخواتها، بل - وكذا - تدل على حياة شجرتها مع ان اثبات حياة الثمرة سهل سريع يحصل برؤية الاتصال فقط. وابطالها وزوالها عسير بطئ لايقتدر على ابطالها مع بقاء الاتصال، وعلى منبع سريان الحياة اليها مالايقتدر على قلع الاصل. ولو صادف هذا النظر بين الثمرات ميتة يابسة حَكَمَ بانها دخيلة ويحيل موتَها على الاسباب الخارجية. هذا النظر هو النظر الايماني والاسلامي والمستقيم السهل والمنقاد لطور النبوة.. اللهم ارزقنا وثبتنا عليه

والنظر الثاني

السقيم الذي هو منشأ الضلالات ومعدن الاضطرابات، هو النظر من جانب الثمرات بنظر تنقيدي.. وفي هذا النظر يحتاج في كل ثمرة الى الاثبات والذوق لفقد الاتصال هنا، مع ان اثبات ثمرةٍ فردةٍ وايصال مادة غذائها عسير يحتاج الى مايحتاج اليه تمامُ الاصل، مع ان زوالها وبطلانها سريع يحصل بادنى شئ. ولو صادف بينها ميتة يابسة احالها على موت الاصل.. اعاذنا الله من هذا النظر. لكن لو كان هذا النظر تابعاً للنظر الاول كان حسناً وسبباً لاطمئنان النفس

سعيد النورسي

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Takriz

تقريظ
الشيخ صفوت افندي
رئيس مجلس تدقيق المصاحف
الشريفة والمؤلفات الشرعية
بسم الله الرحمن الرحيم
وبه ثقتي
احمد الله سبحانه وأصلي واسلم على نبيه الذي انزل عليه قرآنه وعلى آله واصحابه الذين شيّدوا معالمَ الدين ومهّدوا بنيانه.. وبعد
فقد تجلى لعيني هذه "القطرة من بحر التوحيد" فرأيت لافرقَ بينها وبينه، لأنها اظهرت وافاضت في دين الاسلام عينه، وفي الحقيقة منه بدت واليه

تعود، فشَكَر الله تعالى سعي اخينا في رضاعة ثدي الاسلام المغترف من بحار التوحيد "بديع الزمان العلاّمة سعيد" والغريب في هذه الأيام.. فطوبى للغرباء.. كما قال عليه الصلاة والسلام وعلى آله وصحبه اجمعين. والحمد لله رب العالمين

الفقير اليه سبحانه
تراب اقدام العلماء
صفوت

هو مصطفى صفوت، ولد (1282هـ) في اورفة ، تخرج في الازهر، كان يتقن العربية والتركية والفارسية. اصدر مجلة اسبوعية في استانبول سنة 1327باسم "التصوف ". تقلّد منِاصب

علمية عديدة، حتى اصبح عضواً في "دار الحكمة الاسلامية " وعيّن رئيساً لهيئة تدقيق المصاحف والمؤلفات الشرعية سنة 1335هـ . وانتخب للمرة الثانية نائباً من اورفة وظل هكذا حتى سنة 1927م

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Bab : Hatime

خاتمة هذا المبحث
في اربـعـــة امــراض

الاول: اليأس

اعلم! انك اذا تدهّشت من العذاب وما وُفِّقتَ للعمل، تتمنى عدمَ العذاب، فتتحرى ما ينافيه، فترى الامارات المنافية براهينَ، فتخطفك الشياطين؛ فاستمع بقلب شهيد قوله تعالى

قُلْ يا عِبَادي الذينَ أسرفوا على أنفُسهِم لاتَقنَطوا مِن رَحمَةِ الله إنَّ الله يَغفِرُ الذُنوبَ جَميعاً إنَّهُ هوَ الغَفورُ الرحيمُ

والثاني: العُجُب

نعم يانفس! ايستَ ثم تَحريتَ ماتستند اليه في مقابلة العذاب، فرأيت
محاسنك، فوقعت في ضلالةٍ من باب العُجب، مع انه لاحقَّ لك قطعاً في شئ من الكمالات، فتأمل
يانفسي! هذا الوجود الذي سكنته ما هو صنعتُك حتى تتملكٍ وما هو لقيطةٌ التقطتها، حتى يُتَمَلَّك. وما هو نتيجة تصادفٍ اعمى واتفاقية عوراء واسباب جامدة حتى يُقتطف ويُتملك. وليس شيئاً رخيصاً بلا اهمية تافهاً سدىً
اعرض عنه مالكهُ حتى تأخذَه وتتملَّكه، بل هذا الوجود بعجائب صنعته وغرائب نقشه يدل على انه خرجٍ من يدِ صانعٍ حكيم، مهيمن عليه دائماً
الا تَرى انه ليس في يدك من تصاريف هذا الوجود من ملايين تصرفاتٍ الاَّ تصرفٌ واحد مشكوكٌ هو حجتُه عليك

وكذا الا ترى انكٍ اشرف الاسباب وأوسعها اختياراً واظهرُ افعالك الاختيارية الاكل والكلام، مع انه ليس في يدك من مائة جزءٍ منهما الاّ جزءٌ واحد
وكذا ان اضيقَ خاصياتك الاختيارُ واوسَع حواسك الخيالُ، مع ان الخيال لايحيط بالعقل وثمراته، فكيف تُدخِله تحت دائرة الاختيار فتفتخر به؟
وكذا تجري فيك وعليك افاعيلٌ لايلحقها شعورك مع انها شعورية، فصانعهما ذو شعور سميع بصير، لا انت ولا الاسباب العُمي الصُم. فلابد ان تتبرأ من دعوى المالكية وتوهُم مصدرية المحاسن، وتعترف بانه: ليس اليك منك الا النقصان والقصور؛ اذ بسوء اختيارك تغير صورة فيضِ الكمال المفاض عليك.. وبانَّ الجسد الذي هو منزلك

عاريةٌ وامانة وانت مسافر، ومحاسنك هذه موهوبةٌ وسيئاتِك مكسوبة لك، فلابد ان تقول: له الملك وله الحمد ولاحول ولاقوة الاّ بالله

والثالث: الغرور

وكذا من مرضك غرورك، فبحُكمهِ نظرتَ الى الاسلاف العظام من بُعدٍ فتصاغروا في عينك، فحُرِمْتَ محاسنَ ارشاداتهم، وابتليتَ بالاوهام المتطايرة من تحت اقدامهم في سلوكهم مع اوهامك. فانظر اليهم من قُربٍ تَرَهُم اعاظمَ كشفوا في اربعين يوماً ما لم تقتدر على كشفه إلاّ في اربعين سنة

والرابع: سوء الظن

وكذا من مرضك سوء الظن، فبحُكم أن الجائع يتوهم الناسَ جياعاً، اسأت الظن بسبب مرضك ورياءك باولئك الاسلاف العظام. فقدِ رأيت انك بغمض

عينك جعلتَ النهارَ ليلاً على نفسك فقط
اللّهم احفظنا من اليأس وسوء الظن والعجب والغرور، آمين

Mesnevi [Arabca] : Katre : Taht-el Arz Seyahat

ثم قد شاهدت في سياحة تحت الارض المعنوية وفي بطنها حقائق

Mesnevi [Arabca] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 1.Hakikat

الحقيقة الاولى

اعلم! ان الغفلة عن المالك الحقيقي جل جلاله، سببٌ لفرعونية النفس، فتتوهم نفسَها مالكةً لها، فيتشكل في وهمها دائرةٌ لحاكميتها، ثم تقيس الناسَ بل الاسباب على نفسها، فتقسم مال الله عليها، فتعارض الاحكام الالهية، وتبارز مع مقدرات خالقها؛ مع ان الحكمة في اعطاء انانيةٍ لها، ان تصير واحداً قياسياً لفهم صفات الالوهية، فاساءت بسوء الاختيار، فصرفَتْها في غير ماوُضِعَت له

ياايها الناظر

ان هذه الحقيقة الدقيقة الرقيقة صارت مشهودةً لي بتمام ظهورها، فرأيت أن ما في النفس من "انا" المتنبت بماء الغفلة هو "نقطة سوداء" تصير واحداً قياسياً لِفَهمِ صفات خالقها الذي لاشريكَ له، لا في ملكه ولا في ربوبيته ولا في الوهيته
اذ معرفة الناس للاشياء اولاً نسبية وقياسية. وتفهّم الصفات المحيطة التي لاحد لها، يحصل بتوهم الحد فـ"انا" يتجاوز عن حده.. فيتوهم الحدَّ، فيقيس، فيفهم.. فيرجع الى حده، فيزول الحد الموهوم.. فيصير أولاً سمكاً، وثانياً حَبابا. فقد مَرّ:
ان النفس ليست مالكة لنفسها ولالجسمها، اذ ما هو لقيطة ولانتيجة تصادف، ولاشئ تافه، ولامتشكل بنفسه؛ بل هو ماكينة دقيقة عجيبة

إلهية يعمل فيه في كل وقت قلمُ
القدرة بيد القضاء والقدر
فيا ايتها النفس
تفرّغي من هذه الدعوى الباطلة،
وسلمي الملك الى مالكه، وكوني امينة
على هذه الامانة
فاذا خنتِ في درهمٍ واسندتهِ لذاتك،
تشرعين - بسرّ قياسٍ النفس - تعطين
من مال الله لأبناء جنسك، ثم للاسباب
قناطير مقنطرة، كما فعلته الفلاسفة
ايتها النفس
لستِ مالكةً لك وإلاَّ لابد ان تكوني
صانعةً وموجِدة لهذا البدن، او صنعَته
الاسبابُ فاغتصبته منها
كيف تكونين صانعةً وانت اخت الغنم؟
فالغنم كيف يدعي انه صانع جسمه؛
والغنم اخو الرمان؟

وكيف تكون صبغةُ الرمان صانعة حبّاته؟
وكيف تكون الثمرةُ المتوضّعة على رأس الشجرة خالقةً وصانعة لشجرتها؟
فان صحّت هذه، صحّت لكِ المالكية
واما على الشق الثاني
فالمصنوع ينادي بأعلى صوته بأنى صنعةُ عليمٍ حكيم، سميع بصير، بنظام وميزان. معً ان الاسباب عميٌ صمٌ جامدة ميتة؛ كلما اجتمعت واختلطت - ففضلاً عن حصول صنعة بصير - يتزايد العميُ والأصمّية؛ اذ اختلاط العمي الصُم لايزيدهم الاّ عُمياً وأصمية، مع ان الاسباب بالنسبة الى ذلك البدن كنسبة زجاجات الأدوية في (اجزخانة) بالنسبة الى معجونٍ ذي خاصية عجيبة يؤخذ من كلِ مقدارٌ معين بلا زيادة ولانقصان

بميزانٍ مخصوص، ان زاد او نقص درهمٌ من مئات من الزجاجات، فاتَتْ خاصيةُ المعجون؛ فان امكن ان يخرج من كل زجاج مقدارٌ مخصوص بنفسه بلا حكيم مع تفاوت المقادير، ثم
يتحصل ذلك المعجون بنفسه، امكن ان تدّعي: ان هذا البدن اختطفتهُ من ايدي الاسباب، فتملكتُه
الحاصل: توهّم المالكية انما نشأ من حُمقكِ وبلاهتكِ

Mesnevi [Arabca] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 2.Hakikat

الحقيقة الثانية

اعلمي! يا ايتها النفس الامارة! ان لك دنيا هي قصر، واسعة مبنية بآمالك وتعلقاتك واحتياجاتك الى الاكوان، فالحجر الاساس، في ذلك القصر والاصل الاول والعمود الفريد، هو وجودك وحياتك، مع ان هذا العمود مدوّد، وهذا (التمل جوروك) والاساس فاسد ضعيف مهيأ للخراب في كل آن. فليس هذا الجسم بأبديّ ولا من حديد ولاحجر؛ بل من لحم ودم مهيءٍ لان يتفرق في كل آن، فبانحلاله تنفلق عنك هذه الدنيا بحذافيرها، فتخرب على

رأسك دنياك. فانظري الى الماضي اذ هو قبر واسع خرب على رأس كل ميتٍ كان مِثلُك في دنياه. والمستقبل ايضاً قبر واسع يكون مثله. وانت الآن بين ضغطة القبرين، كما ان امس قبرُ أبي، وغداً قبري، وانا ايضاً بين ضغطة القبرين. فالدنيا مع انها واحدة؛ تداخلتْ واندمجت فيها - لكل احد - دُنياً بتمامها، فهي شخصية كلية، مَن مات قامتْ قيامتهُ

Mesnevi [Arabca] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 3.Hakikat

الحقيقة الثالثة

قد شاهدتُ ان الدنيا بجميع لذائذها حمل ثقيل، وقيدٌ لايرضى بها الا المريضُ الفاسد الروح؛ فبدلاً من التعلقات بالكائنات، والاحتياجات الى كل الاسباب، والتملق لكل الوسائط، والتذبذب بين الارباب المتشاكسين الصم العمي؛ لابد من الالتجاء الى الرب الواحد السميع البصير الذي إن توكلتَ عليه فهو حسبُك

Mesnevi [Arabca] : Katre : Taht-el Arz Seyahat : 4.Hakikat

الحقيقة الرابعة

اعلم! يا انا، ان ما التفت على رأسك من سلاسل الايجاد العلمية، واتصلت بانانيتك من سطور الصنائع الشعورية، وما اخذت بايدي حوائج ذاتك من وسائل المدد والاجابة، تدل على ان موجدك وصانعك ومغيثك يسمع انينات فاقاتك، فيتحنن لها، ونداء حاجاتك وآمالك، فيتعرف بتعهّدها؛ اذ ذلك الصانع والموجد يغيث ويلبي نداء حاجة حجيراتك الصغيرة بالمشاهدة؛ فكيف لايجيب ولايغيث - وهو السميع البصير - لدعائك

ايتها الحجيرة الكبرى المعبرة بأنا، المركبة من تلك الحجيرات! فقل يا الهي، ياربي، ياخالقي، يامصوري، يامالكي، ياسيدي، يامولاي لك الملك ولك الحمد: انا مسافر في وديعتك وامانتك ومملوكك الذي هو هذا الجسم بمشتملاته
فيا انا لِمَ تتملك ما لايصير لك ملكاً؟ فتفرَّغْ من هذه الدعوى الباطلة، اذ توهم التملك يوقعك في ألم أليم.
فانظر الى الشفقة التي هي من مزينات الروح ومراوحه، لو بُنيتْ على توهمك هذا لانقلبت نكالاً مزعجاً للروح مثلاً: اذا رأيت يتيماً واحداً ضعيفاً فقيراً له بيت صغير ومُلك قليل يتهاجم عليه الوفٌ من القاسية القلوب، كيف تتألم بألمه؟! ولو تزايد مثل هذه الواقعة الى مالاحد له تتزايد الآلام المنعكسة اليك

بنسبته. واما اذا رأيت أحدَ نفرِ العسكر للسلطان، قد احترق مسكنهُ او غُصِبَ مَركَبه - بغير قصورك وبأذن السلطان - لاتتوجع على النفر؛ اذ المالُ للسلطان الذي لايتأثر بمثل هذا النقصان، ولايتأثر العساكر بضياعه تأثراً عميقاً؛ اذ ليس هو ملكه وهو فقير بل ملكُ غني خُرّب مالهُ بواسطة اخرى، بل تترحم بحساب السلطان وبنظر رحمة السلطان.

فالشفقة على خلق الله من حيث هو خلق الله، كلما تزايدت تنبسط الروحُ. والشفقة الناشئة من الغفلة والمبنية على توهم المالكية بتزايدها ينقبض الروح ويتألم القلب بظلمة الغموم

كذلك: ان النظر الايماني والتوحيدي يرى كلَّ ذي حياة يتصرف في وجوده، كالامير المستأجَر على السفينة للسلطان الذي يتصرف في ملكه كيف

يشآء. فهذا النظر لايرى النملة ولا النحلة الصغيرة الفقيرة تصارع الاسباب الظالمة المهاجمة، بل يرى النملة والنحلة تتصرفان في سفينة برية وطيارة هوائية، زمامهما وناصيتهما تصل بيد قدرة قدير، تتصاغر الاسبابُ الهاجمة في نظر راكبهما. انما النملة وكذا النحلة تصارع الاسباب - ولو عظمت - بالاستناد بمالكه الحقيقي واذا قيل عند المصيبة (إنّا لله وإنّا الَيهِ رَاجِعُونَ) فمعناه: المالُ له، وأنا في أمره، وإليه اذهبُ، ما عليّ لو لم اقصّر في حفظه. مثلُه كمثل نفرٍ هجم على ما في يده من مال السلطان بعضُ الناس. يقول النفر: انا وما معي للسلطان واليه اذهب، فان كان بإذنه فلا عليّ.. واما اذا نظر بنظرٍ توهم التملك انقلبت الشفقةُ ناراً محرقة

لمن له قلب؛ اذ يصير كل الحيوانات مثل اليتيم المذكور ويُرى في الكون مأتماً عمومياً

Mesnevi [Arabca] : Katre : 2.Bab

2.Bab: Subhanallah Beyanındadır

الباب الثانى

فى

سـبـحـان الله

بسم الله الرحمـن الرحيم

سُبحان الله القادر المطلق بالقدرة الذاتية، والغني المطلق المتقدس المتنزّه عن العَجز والاحتياج

سُبحانَ الله الكامل المطلق في ذاته، وصفاته، وافعاله، المتقدس المتنزّه عن القصور والنقصان؛ اذ كمال آثاره دالٌّ على كمال افعاله، وهو على كمال اسمائه، وهو على كمال أوصافه، وهو على كمال ذاته جل جلاله. بل مجموع ما في الكائنات والمصنوعات من

الكمال والجمال؛ انما هو ظلّ ضعيف بالنسبة لكماله وجماله بالحَدس الصادق، وبالبرهان القاطع، وباجماع جماعاتٍ عظام متواترين متفقين بالكشف والذوق والشهود والمشاهدة: على ظلية كمال الكائنات بل كل الأكوان لأنوار واجب الوجود
سبحان الله الواحد الاحد المتقدس المتنزّه عن الشركاء، لاشريك له؛ لا في ملكه لواحدانية الأثر الدالة على وحدة المؤثر، ولا في ربوبيته لاتحاد القلم، ولا في الوهيته المستلزمة للانفراد والاستقلال بالذات
سبحان الله القدير الأزلي المتقدس المتنزّه عن المعين والوزراء؛ لامتناع التحديد والانتهاء في القدرة الكاملة الغير المتناهية بواسطة الممكن المتناهي

سبحان الله القديم الأزلي المتقدس المتنزّه عن مماثلة المحدثات
سبحان الله الواجب الوجود المتقدس المتنزّه عن لوازم ماهيات الممكنات
سبحان الله الذى له المثل الاعلى في السموات والارض وهو العزيز الحكيم
المتقدس المتنزّه عما تصفه العقائد الباطلة الخاطئة، وعما تتصوره الاوهام الباطلة القاصرة، وعن كل النقائص؛ اذ هي إما من الأعدام، او الى الأعدام.
فكيف تصل الى ذيل الوجود الواجب؟
سبحان الله السرمدي الابدي
المتقدس المتنزّه عن التغير والتبدل اللازمين للكثرة والامكان والمنافيين للوجوب والوحدة
سبحان الله خالق الكون والمكان،
المتقدس المتنزّه عن التحيّز والتجزء المنافيين للغناء الذاتي

سبحان الله القديم الباقي المتقدس المتنزّه عن الحدوث والزوال
سبحان الله الواجب الوجود المتقدس المتنزّه عما لايليق بجنابه من الحلول والاتحاد - ما للتراب ولرب الارباب! - ومن الحصر والتحديد المستلزمين للمحكومية؛ ومن الوالد والولد تعالى الله عَمَّا يقول الظَّالمون عُلوّاً كبيراً
سبحان الله الذي تسبح له الملائكة كلهم ويسبح له ما في السموات وما في الارض، بما على جباهها من نقوش قلم القَدَر

ايضاح هذا الباب الثاني الذي يخص "سبحان الله " في اللمعةالعربية التاسعة والعشرين وفي مواضع عدة

ـِ

من رسائل النور، لذا جاء هنا مختصراً ..
المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 3.Bab

3.Bab: Elhamdülillah Beyanındadır

الباب الثالث
فى
الحـــــمـد لله

بسم الله الرحمــن الرحيم

الحمد لله الذي تحمِد له وتثني عليه باظهار صفاته الكمالية هذه العوالمُ بجميع ألسنتها الحالية والقالية؛ اذ العوالم بانواعها، واركانها، واعضائها، واجزائها، وذراتها، واثيرها؛ بألسنةِ حدوثها وإمكاناتها، واحتياجاتها، وافتقاراتها، وحكمتها، وصنعتها، ونظامها، وموازنتها، واتقانها، وكمالاتها، وعباداتها، وتسبيحاتها.. ألسنات مسبّحات تاليات لأوصاف جلاله بانه:

هو الله الواجب الوجود القديم السرمدي الأبدي الواحد الاحد الفرد الصمد العزيز الجبار المتكبر القهار.. وكذا حامداتٌ تاليات لأوصاف جماله قائلات بان: خالقنا رحمن، رحيم، رزاق، كريم، جواد، ودود، فياض، لطيف، محسن، جميل.. وكذا ذاكرات تاليات لأوصاف كماله ناطقات - قالاً وحالاً - بان خالقنا ومالكنا: حيٌّ، قيوم، عليم، حكيم، قدير، مريد، سميع، بصير، متكلم، شهيد.. وكذا ألسنات تاليات لاسمائه الحسنى المتجلية في الكائنات ثم، الحمد لله الذي تحمده وتسبح له وتثني عليه باظهار صفاته الكمالية هذه الكائناتُ بجميع ما فيها؛ اذ هذا الكتاب الكبير بجميع ابوابه وفصوله وصحفه وسطوره وجُمَله وحروفه؛ بحكمتها وصنعتها بصفاتها ونقوشها، كلٌ بقدر

نسبته مظاهرٌ متفاوتة ومرايا متنوعَة لتجليات بوارق اوصاف جلاله واضواء اوصاف جماله وانوار اوصاف كماله واشعات اسمائه الحسنى
الحمد لله على نعمة الوجود الذي هو الخير المحض، وعلى نعمة الحياة التي هي كمال الوجود، وعلى نعمة الايمان الذي هو كمال الحياة بل حياة الحياة
الحمد لله على نور الايمان المزيلِ عنا ظلمات الجهات الستة، والمنوّر الجهات الافاقية والانفسية، والنَيِّرِ الذي فيه الانوار الستة ومنه الاضواء الثلاثة المنعكسِ من شمس معرفة سلطان الازل
الحمد لله على الايمان بالله، اذ به يخلص الروح من ظلمات الأعدام ووحشة الاكوان ومن المأتم العمومي،

ومِن، ومِن، ومِن، ومِن، ومِن الى ما لايحد مِن الاهوال المحرقة للروح
الحمد لله على نور الايمان الذي ارانا ملجأً، محسناً، كريماً، ودوداً، رؤوفاً، رحيماً؛ اذ الايمان هو المنوّر لنا الحياة الابدية، والمبشر المضئ لنا السعادة الابدية، وهو المحتوي على نقطتي الاستناد والاستمداد، وهو الدافع لحجاب المأتم العمومي عن وجه الرحمة المرسَلة على وجه الكائنات، وهو المزيل للآلام الفراقية عن اللذائذ المشروعة باراءة دوران الامثال، ويديم النعم معنىً باراءة شجرة الانعام
وكذا يبدّل نور الايمان ما يُتوهم من الكائنات اعداءاً أجانب امواتاً موحشين؛ ويحولها أودّاء اخواناً احياء مؤنسين

ـِ

وكذا يصور ذلك النور كلّ الكائنات ومجموع الدارين مملوءاً من الرحمة هديةً لكل مؤمن حقاً - بلا مزاحم - يستفيد من جميعها بوسائطها وحواسها المتنوعة الكثيرة الموهوبة، فحُقَّ له وعليه ان يقول: "الحمد لله على كل مصنوعاته". ولازمٌ له وواجب عليه ان لايرضى بمَن ليس كل الكائنات في يده يهديها لمن يشاء، رباً ومعبوداً ومحبوباً ومقصوداً

الحمد لله رب العالمين على رحمته على العالمين التي هي سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم، اذ به وبرسالته استثبت واستقر ما انطفأ تحت كثافة الفلسفة ما في سائر الاديان من انوار فكر الالوهية.. وكذا برسالته تظاهر للبشر مرضيات رب العالمين.. وكذا به

اهتدى البشر الى الايمان الذي هو نور الكون والوجود
الحمد لله على نعمة الاسلامية التي هي مرضيات رب العالمين؛ اذ الاسلام هو الذي أرانا ما يرضى به ويريده ويحبه ربُّنا وربُّ العالمين ورب السموات والارضين
الحمد لله على نور الايمان المستضئ بضياء: بسم الله الرحمن الرحيم؛ لابد للحامد أن ينظر من النعمة الى الاِنعام، ليرى ان المُنعم أبصرُ به واقربُ منه اليه يتعرّف بالانعام، ويتوَدّد بالاحسان، ويتحبب بالاكرام الى الانسان.
فالانسان انما يكون شاكراً اذا استشعر ذلك التعرّف والتودّد
لقد كتب هذا الباب المهم في "الحمد] لله" كتابةً مفصلة في الرسالة العربية "التفكر الايماني الرفيع" (اللمعة

التاسعة والعشرين) لذا جاء هنا مختصراً] . المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab

4.Bab: Allahu Ekber Beyanındadır

الباب الرابع
فى
الله اكبر

هذا الباب قسمان: هذا القسم الاول بغاية الاجمال، والقسم الثاني فيه ايضاح تام

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 1.Kısım

القسم الاول

بسم الله الرحمن الرحيم

الله اكبر.. من كل شئ، اذ هو القدير على كل شئ، بقدرة لانهاية لها بوجه من الوجوه، تتساوى بالنسبة اليها الذراتُ والنجومُ والجزءُ والكلُ والفردُ والنوعُ بسرّ

مَا خَلْقُكُمْ ولابَعْثُكُم إلاّ كَنَفسٍ واحِدَةٍ

نعم! ان الذرة والجزء والفرد ليست بأقل جزالةً من النجم والنوع والكل الله اكبر.. اذ هو العليم بكل شئ بعلمٍ لانهاية له بوجه من الوجوه لازمٍ ذاتيٍ للذات، فلايمكن ان ينفكّ عنه شئ بسر

الحضور.. وما في الكائنات من الحكمة العامة، والعناية التامة، والشعور المحيط، والاقضية المنتظمة، والاقدار المثمرة، والآجال المعينة، والارزاق المقنّنة، والرحمات المتنوعة، والاتقانات المفننة، والاهتمام المزين شاهدات على احاطة علمه تعالى بكل شئ بسر:(ألا يَعلَمُ مَنْ خَلَق وهُو اللّطيفُ الخَبيرُ) جل جلاله الله اكبر.. اذ هو المريد لكل شئ؛ اذ تردد الكائنات بين الامكانات الغير المحدودة، ثم تنظيمها بهذا النظام وموازنتها بهذا الميزان، وخلقُ المختلفات المنتظمة - كالشجر باوراقها وازهارها ثمراتها مثلاً - من البسيط الجامد.. شاهدات على عموم ارادته تعالى، ومستلزمة لـ: ماشاء كان وما لم يشأ لم يكن. جل جلاله

الله اكبر.. ان قلت: لِمَ ومَن هو؟ قيل لك: اذ هو الشمس الازلي الذي هذه الكائنات ظلالُ انواره وتجليات اسمائه وآثار افعاله باتفاق اهل الشهود
الله اكبر.. من كل شئ.. وان قلت: لِمَ ومَن هو؟ قيل لك: اذ هو السلطان الازلي الذي هذه العوالم بتمامها في تصرف قبضتي نظامه وميزانه جل جلاله
الله اكبر.. ان قلت: لِمَ ومَن هو؟ قيل لك: اذ هو الحاكم الازلي الذي نظّم الكائنات بقوانين سنته، ودساتير قضائه وقَدَره، ونواميس مشيئته وحكمته، وجلوات عنايته ورحمته، وتجليات اسمائه وصفاته. وما القوانين والنواميس الاّ اسماءٌ لتجلي مجموع العلم والأمر والارادة على الانواع

الله اكبر.. ان قلت: لِمَ ومَن هو؟ قيل لك: اذ هو الصانع الازلي الذي هذا العالمُ الكبير ابداعهُ وانشاؤه وصنعته، وهذا العالمُ الصغير ايجادهُ وبناؤه وصبغته.. وعلى جوانبهما بل على كل جزء من اجزائهما سكتُه
الله اكبر.. ان قلت: لِمَ ومَن هو؟ قيل لك: اذ هو النقاش الازلي الذي هذه الكائناتُ خطوطُ قلمِ قضائه وقَدَره، ونقوشُ بركار حكمته، وثمرات فياض رحمته، وتزييناتُ يدِ بيضاء عنايته، وازاهيرُ لطائف كَرَمه، ولمعاتُ تجليات جماله

تنبيه

احكام هذه الابواب الثلاثة تشربت براهينها تعرف بالدقة، في قيودها دلائل الاحكام

الله اكبر.. ان قلت: مَن هو؟ قيل لك: اذ هو القدير الازلي الذي هذه الموجودات معجزات قدرته. تشهد تلك المعجزات على انه على كل شئ قدير. لم يخرج ولن يخرج عن حكم قدرته شئٌ
تتساوى بالنسبة اليه الذراتُ والشموس
الله اكبر.. إن قلتَ: مَن هو؟ قيل لك: اذ هو الخالق البارئ المصور له الاسماء الحسنى. الذي هذه الاجرام العلوية نيّرات براهين الوهيته وعظمته، وشعاعات شواهد ربوبيته وعزته جل جلاله
الله اكبر.. ان قلت: مَن هو؟ قيل لك: اذ هو الخالق لكل شئ، اذ هو الرزاق لكل حي، وهو المنعم لكل النِعَم، وهو الرحمن في الدارين؛ مِن عظيمِ رحمتهِ سيدنا "محمد" عليه الصلاة والسلام،

و"الجنة". وهو الرب لكل شئ، وهو المدبّر لكل شئ وهو المربي لكل شئ الله اكبر.. ان قلتَ: مَن هو؟ قيل لك: اذ هو المصور لكل شئ، وهو المتصرف في كل شئ، وهو النظّام لهذا العالم الله اكبر.. واعظم واجلّ مِن ان يحيط به الافكارُ والعقول، وارفعُ واعلى واجلّ وانزَه من أن يناله العجزُ والقصور الله اكبر من كل شئ؛ اي ما يكون لأجله اكبر، وأعلى، وأحسن، وأولى.. وما يكون به اعظم واجلّ

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : Tenbih

تنبيه

هذه الكلمات المباركة التي تتكرّر بعد الصلوات؛ شاهَدتُ انها ليست تكراراً، بل تأسيسٌ - كما اشير اليه في الابواب - او تأكيد في تأسيس معانيها متساندةً لا متحدةً

مثلاً: رميتَ حجراً في وسط حوضٍ كبير تقول للدائرة المتشكلة من وقوعٍ الحجر: واسعة.. واسعة.. واسعة.. كلما تتلفظ بواسعة تتظاهر دائرةٌ اوسع. وكذا تأكيدٌ في المعنى، تأسيسٌ في المقاصد والثمرات

ان قلت: ما معنى "الله اكبر" من كل شئ. ماقيمة "الممكن" حتى يقال: "الواجب" اكبر منه؟ اين (الخالقين.. والراحمين) غيرهُ تعالى حتى يُقال (احسنُ الخالقين) و (ارحم الراحمين)؟ قيل لك: اي: ماكان منه اكبرُ واعلى، وما كان له احسنُ وأولى، وما كان به اعظمُ واجلُّ. وهو في ذاته اكبرُ من كل ما يتصوره العقول.. وكذا لابد ان يكون اكبر في قلوبكم وأهم من كل مقاصدكم ومطالبكم.. وكذا اكبر واعظم من ان يستره ويحجبه حجاب الكائنات

واما "احسن الخالقين"! اي: هو في ذاته احسنُ من الخالقين الذين في مرايا العقول بتجلي صفة الخالقية فيها، كالشمس في المرايا. يقال: الشمسُ في ذاتها انورُ من تماثيلها

المنورين في المرايا.. وكذا احسنُ في مرتبة وجوبه من الخالقين الموهومين في فرض الاوهام.. وايضاً نظرنا الوهمي الظاهري لما يرى الاثار من الاسباب ويتوهم الخالقية، اي: هو احسنُ خالقاً بلا حجاب الاسباب، فلابد ان يُتَوَجّه اليه بالذات، ولا يُبالى بالاسباب الظاهرية.. وكذا ان نسبة المفاضلة تنظر الينا والى الاشياء التي تتعلق بنا، لافي نفس الامر، كما يُقال لنفرٍ في وظيفة جزئية: السلطانُ احسن واعظم. اي: مدخله في وظيفتك هذه أزيد؛ فلابد ان تلاحظه ازيد من سائر امرائك الظاهرية الله اكبر واجلّ من ان تحيط به الافكار والعقول.. وارفع وانزه من ان يناله العجز والقصور.. وهو الكامل المطلق في ذاته، وصفاته، وافعاله، جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım

الباب الرابع المفصل
فى مراتب
الله اكبر
القسم الثاني

سنذكر سبعاً من ثلاث وثلاثين مرتبة لهذا الباب، حيث قد ذُكر قسمٌ مهم من تلك المراتب في المقام الثاني من المكتوب العشرين، وفي نهاية الموقف الثاني من الكلمة الثانية والثلاثين، وبداية الموقف الثالث منها، فمن شاء ان يطلع على حقيقة هذه المراتب فليراجع تلك الرسائل

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 1.Mertebe

المرتبة الاولى

بسم الله الرحمن الرحيم

وَقُلِ الحَمْدُ لله الَّذي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَريكٌ في المُلكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَليٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرهُ تَكبيراً

لَبَيكَ وَسَعْدَيكَ جل جلاله. الله اكْبَرُ مِنْ كُلِّ شئٍ قُدرَةً وَعِلماً، إذْ هُوَ الخَالِقُ البارىءُ المُصَوِّرُ الَّذي: صَنَعَ الانسَانَ بقُدرَتهِ كالكَائِنَاتِ، وَكَتَبَ الكَائِنَاتِ بقَلَمِ قَدَرِهِ كَمَا كَتَبَ الانسَانَ بذَلِكَ القَلَمِ. إذْ ذاكَ العَالَمُ الكَبيرُ، كَهَذَا العَالَمِ الصغيرِ: مَصنُوعُ قُدرَتِهِ، مَكتُوبُ قَدَرِهِ. إبدَاعُهُ لِذَاكَ صَيَّرَهُ مَسْجداً، اِيجَادُهُ لهذا صَيَّرَهُ

ساجِداَ. إنْشَاؤُهُ لِذَاكَ صَيَّرَ ذاكَ مُلكاَ، بِنَاؤُهُ لِهذا صَيَّرَهُ مَملُوكاَ. صَنْعَتُهُ في ذاكَ تَظاهَرَتْ كِتَابَاً، صِبْغَتُهُ في هَذا تَزَاهَرَتْ خِطابَاً. قُدرَتُهُ في ذاكَ تُظهِرُ حِشمَتَهُ، رَحْمَتُهُ في هَذا تَنظِمُ نِعْمَتَهُ. حِشمَتُهُ في ذاكَ تَشْهَدُ هُوَ الوَاحِدُ. نِعْمَتُهُ في هَذا تُعلِنُ هُوَ الأَحَدُ. سِكَّتُهُ في ذَاك في الكُلِّ وَالاَجْزَاءِ سُكونَاً حَرَكَةً. خاتَمُهُ في هَذا في الجِسمِ وَالاَعْضآءِ، حُجَيْرَةً ذَرَّةً

فَانْظُرْ إلى آثَارهِ المُتَّسِقَةِ كيفَ تَرى - كَالفَلَقِ - سَخَاوَةً مُطْلَقَةً مَعَ انْتِظَامٍ مُطْلَقٍ، في سُرْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اتِّزَانٍ مُطْلَقٍ، في سُهُولَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اتْقَانٍ مُطْلَقٍ، في وُسْعَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ حُسْنِ صُنْعٍ مُطْلَقٍ، في بُعْدَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ اتِّفَاقٍ مُطْلَقٍ، في خِلْطَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ امْتِيَازٍ مُطْلَقٍ، في رُخْصَةٍ مُطْلَقَةٍ مَعَ غُلُوٍّ

مُطْلَقٍ، فَهَذهِ الكَيْفِيَّةُ المَشْهُودَةُ شَاهِدَةٌ للعَاقِلِ المُحَقِّقِ، مُجْبِرَةٌ للاَحْمَقِ المُنَافِقِ، عَلى قَبُولِ الصَنْعَةِ وَالوَحْدَةِ للحَقِّ ذِي القُدْرَةِ المُطْلَقَةِ وَهُوَ العَلِيمُ المُطْلَقُ
وَفي الوَحْدَةِ سُهُولَةٌ مُطْلَقَةٌ، وَفي الكَثْرَةِ وَالشِّرْكَةِ صُعُوبَةٌ مُنغَلِقَةٌ. إنْ اُسْنِدَ كُلُّ الاَشْيَاءِ لِلوَاحِدِ؛ فَالكَائِنَاتُ كَالنَّخْلَةِ وَالنَّخْلَةُ كَالثَّمَرَةِ سُهُولَةً في الابْتِدَاعِ.. وَإنْ اُسْنِدَ لِلكَثْرَةِ فَالنَّخْلةُ كَالكَائِنَاتِ وَالثَّمَرَةُ كَالشَّجَرَاتِ صُعُوبَةً في الامْتِنَاعِ؛ إذْ الوَاحِدُ بِالفَعْلِ الوَاحِدِ يُحَصِّلُ نَتِيجَةً ووَضْعِيةً لِلكَثيرِ بِلا كُلْفَةٍ ولا مُبَاشَرَةٍ؛ لَوْ اُحِيلَتْ تِلْكَ الوَضْعِيَّةُ وَالنَّتيجَةُ إلى الكَثرَةِ لا يُمْكنُ أنْ تَصِلَ إلَيهَا إلاّ بِتَكَلُّفَاتٍ وَمُبَاشَرَاتٍ وَمُشَاجَرَاتٍ، كَالاَمِيرِ مَعَ النَّفَرَاتِ وَالبَانِي مَعَ الحَجَراتِ وَالاَرض مَعَ

السَّيَّارَاتِ والفَوَّارَةِ مَعَ القَطَرَاتِ وَنُقطَةِ المَرْكَزِ مَعَ النُّقَطِ في الدَّائِرَةِ بِسِرٍّ: أَنَّ في الوَحْدَةِ يَقُومُ الانتسَابُ مَقَامَ قُدْرَةٍ غَيْرِ مَحْدُودَةٍ. وَلا يُضْطَرُ السَّبَبُ لِحَمْلِ مَنَابعِ قُوَّتِهِ، وَيتعَاظَمُ الاَثَرُ بالنِّسْبَةِ إلى المُسْنَدِ إلَيهِ. وَفي الشِّرْكَةِ يُضْطَرُّ كُلُّ سَبَبٍ لِحَمْلِ مَنَابعِ قُوَّتِهِ، فَيَتَصاغَرُ الاَثَرُ بِنِسْبَةِ جِرْمِهِ. وَمِنْ هُنَا غَلَبَتِ النَّمْلَةُ وَالذُّبَابَةُ عَلى الجَبابِرَةِ، وَحَمَلَتِ النَّوَاةُ الصَّغِيرَةُ شَجَرَةً عَظِيمة وَبِسِرٍّ: أنَّ في إسْنادِ كُلِّ الاشياءِ إلى الوَاحِدِ لايَكُونُ الايجَادُ مِنَ العَدَمِ المُطْلَقِ، بَلْ يَكُونُ الايجَادُ عَيْنَ نَقلِ المَوجُودِ العِلمِيِّ، إلى الوُجُودِ الخَارِجِيِّ. كَنَقْلِ الصُّورَةِ المُتَمَثِّلَةِ في المِرآةِ، إلى الصَّحِيفَةِ الفُوطُوغْرافِيَّةِ لِتَثْبِيتِ وُجُودٍ خَارِجِيٍّ لَهَا بِكَمالِ السُّهُولَةِ، أوْ إظهارِ الخَطِّ المَكتُوبِ بِمِدَادٍ لايُرى بِواسِطةِ

مَادَةٍ مُظهِرَةٍ لِلِكِتَابَةِ المَسْتُورَةِ.. وَفي إِسْنَادِ الاَشْيَاءِ إلى الاَسْبَابِ وَالكَثْرَةِ يَلْزَمُ الايجَادُ مِنَ العَدَمِ المُطْلَقِ؛ وَهُوَ إنْ لَمْ يَكُنْ مُحَالاً يَكُونُ أصْعَبَ الاشْيَاءِ! فَالسُهُولَةُ في الوَحْدَةِ واصِلَةٌ الى دَرَجَةِ الوُجوبِ، وَالصُعُوبَةُ في الكَثْرَةِ وَاصِلَةٌ الى دَرَجَةِ الامتِنَاعِ.. وَبِحِكْمَةِ أنَّ في الوَحدَةِ يُمْكِنُ الابْدَاعُ وَايجَادُ "الاَيْس مِنَ اللَّيْس" يَعْني إبْدَاعَ المَوْجُودِ مِنَ العَدَمِ الصِّرْفِ بِلا مُدَّةٍ وَلا مَادَّةٍ، وَإفراغَ الذَّرَّاتِ في القَالَبِ العِلْمِيِّ بلا كُلْفَةٍ وَلا خِلْطَةٍ.. وَفي الشِّرْكَةِ وَالكَثْرَةِ لايُمْكِنُ الإبْدَاعُ مِنَ العَدَمِ بِاتِّفَاقِ كُلِّ أهلِ العَقْلِ. فَلا بُدَّ لِوُجودِ ذي حَيَاةٍ جَمْعُ ذَرَّاتٍ مُنْتَشِرَةٍ في الارضِ وَالعَناصِرِ، وَبِعَدَمِ القَالَبِ العِلْميِّ يَلْزَمُ لِمُحَافَظَةِ الذَّرَاتِ في جِسْمِ ذي الحيَاةِ وُجُودُ عِلْمٍ كُلِّي وَإرادَةٍ مُطْلَقَةٍ في كُلِّ ذَرَّةٍ. وَمَعَ

ذلِكَ إنَّ الشُّركاءَ مُسْتَغْنيةٌ عَنْهَا وَممْتَنِعَةٌ بالذَّاتِ بخَمسَة وجوهٍ متداخلة، والشُركاء المُستَغنيةُ عنها والمُمتَنِعَةُ بالذات تَحَكُّمِيَّةٌ مَحْضَةٌ، لاأمارَةَ عَلَيْها وَلاإشَارَةَ إلَيْهَا في شَيءٍ مِنَ المَوْجُودَاتِ، إذ خِلْقَةُ السَّموَاتِ وَالأرضِ تَسْتَلْزِمُ قُدْرَةً كَامِلَةً غَيْرَ مُتَناهِيَةٍ بالضَّرُورَةِ، فَاسْتُغْني عَنِ الشُّرَكَاءِ.. وَإلاَّ لَزِمَ تَحْديدُ وَانْتِهَاءُ قُدْرَةٍ كَامِلَةٍ غَيْرِ مُتَنَاهِيَةٍ في وَقْتِ عَدَمِ التَّناهِي بِقُوَّةٍ مُتَنَاهِيَةٍ، بِلا ضَرَورَةٍ، مَعَ الضَّرُورَةِ في عَكْسِهِ. وَهُوَ مُحَالٌ في خَمْسَةِ أوْجُهٍ: فَامْتَنَعَتِ الشُّرَكَاءُ، مَعَ أنَّ الشُّرَكَاءَ المُمتَنِعَةَ بِتِلكَ الوُجوُهِ لا إشَارَةَ إلى وُجودِها، وَلاأمارَةَ عَلى تَحققهَا في شىءٍ مِنَ المَوجُودَاتِ فَقَدِ استَفسَرنا هذِهِ المَسْألَةَ في المَوقِفِ الاَوَّلِ مِنَ الرِّسالَةِ الثَّانِيَةِ

وَالثّلاثِينَ: مِنَ الذَّرَّاتِ إلى السَّيَّارَاتِ، وَفِي المَوْقِفِ الثَّاني: مِنَ السَّمَواتِ إلى التَّشَخُّصَاتِ الوَجْهِيَّةِ، فَاعْطَتْ جَمِيعُها جَوَابَ رَدِّ الشِّرْكِ بِإراءة سِكَّةِ التَّوْحِيدِ
فَكَمَا لا شُرَكَاءَ لَهُ. كَذَلِكَ لامُعِينَ وَلا وُزَراءَ لَهُ. وَمَا الاسْبَابُ إلاّ حِجَابٌ رَقِيقٌ عَلى تَصَرُّفِ القُدْرَةِ الاَزَلِيَّةِ لَيْسَ لَهَا تَأثِيرٌ إيجادِيٌ في نَفسِ الأمرِ؛ إذْ أشْرَفُ الاسْبَابِ وَاوْسَعُها اِختِيَاراً هُوَ الانسَانُ، مَعَ أنَّهُ لَيسَ في يَدِهِ مِنْ أظْهَرِ أفْعَالهِ الاختِيَارِيَةِ - كَالاَكْلِ وَالكَلامِ وَالفِكْرِ - مِنْ مِئَاتِ أجْزاءٍ إلاّ جُزْءٌ وَاحِدٌ مَشْكُوكٌ. فَإذَا كَانَ السَّبَبُ الاَشْرَفُ وَالاَوْسَعُ اختِيَاراً مَغْلُولَ الاَيْدي عَنِ التَّصَرُّفِ الحَقِيقِيِّ كَمَا تَرى، فَكَيفَ يُمْكِنُ أنَ تَكُونَ البَهِيماتُ والجَمَاداتُ شَرِيكاً في الايجَادِ وَالرُّبُوبِيَّةِ لخَالِقِ الأرضِ وَالسَّمَواتِ؟

فَكَمَا لاَ يُمْكِنُ أَنْ يَكُونَ الظَّرْفُ الَّذي وَضَعَ السُّلطَانُ فيهِ الهَدِيَّةَ، أو المَندِيلُ الَّذي لَفَّ فيهِ العَطيَّةَ، أو النَّفَرُ الَّذي أرسَلَ عَلى يَدِهِ النِّعْمَةَ إليكَ؛ شُرَكَاءَ لِلسُلْطَانِ في سَلْطَنَتِهِ.. كَذَلِكَ لا يُمْكِنُ أنْ تَكُونَ الاسْبَابُ المُرْسَلَةُ عَلى أيْدِيهِمُ النِّعَمُ إلينَا، وَالظُرُوفُ الَّتي هِيَ صَنَادِيقُ لِلنِّعَمِ المُدَّخَّرَةِ لَنَا، والاسْبَابُ الَّتي التَفَّتْ عَلى عَطَايَا إلَهيَّةٍ مُهْداةٍ إلَينَا؛ شُرَكَاءَ أعْواناً أو وَسَائِطَ مُؤَثِّرَة

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 2.Mertebe

المرتبة الثانية

الله أكبَرُ مِنْ كُلِّ شَيءٍ قُدْرَةً وَعِلْمَاً، إذْ هُوَ الخَلاَّقُ العَلِيمُ الصَّانِعُ الحَكِيمُ الرَّحمنُ الرَّحِيمُ الَّذي: هذِهِ المَوجُودَاتُ الأرضِيَّةُ وَالاجْرَامُ العُلوِيَّةُ في بُسْتَانِ الكَائِنَاتِ، مُعجِزَاتُ قُدْرَةِ خَلاَّقٍ عَلِيمٍ بِالبَدَاهَةِ. وَهَذهِ النَبَاتَاتُ المُتَلَونَة المُتَزَيِّنَةُ المَنْثُورةُ، وَهَذِهِ الحَيْوَانَاتُ المُتَنَوِّعَةُ المُتَبَرِّجَةُ المَنْشُورَةُ في حَدِيقَةِ الأرضِ، خَوَارِقُ صَنْعَةِ صانِعٍ حَكِيمٍ بِالضَّرُورَةِ. وَهَذهِ الاَزْهَارُ المُتَبَسِّمَةُ وَالاَثْمَارُ المُتَزَيِّنَةُ في جِنَانِ هذِهِ الحَديقَةِ هَدَايَا رَحْمَةِ رَحْمن رَحِيم

بِالمُشَاهَدَةِ.. تَشْهَدُ هاتِيكَ، وَتُنَادي تَاكَ، وتُعْلِنُ هذِهِ: بِأَنَّ خَلاَّقَ هَاتِيكَ، وَمُصَوِّرَ تَاكَ، وَوَاهِبَ هذِهِ عَلى كُلِّ شيءٍ قَدير، وَبِكُلِّ شيءٍ عَليم، قَد وَسِعَ كُلَّ شَىءٍ رَحْمَةً وَعِلْمَاً، تتَسَاوى بِالنِّسْبَةِ إلى قُدْرَتِهِ الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالقَليلُ وَالكَثيرُ والصَغيرُ وَالكَبيرُ وَالمُتَنَاهِي وَغَيرُ المُتَنَاهِي، وَكُلُّ الوُقُوعَاتِ المَاضِيَةِ وَغَرَائِبها مُعْجِزَاتُ صَنْعَةِ صانِعٍ حَكيمٍ، تَشْهَدُ: أنَّ ذَلِكَ الصَّانِعَ قَديرٌ عَلى كُلِّ الامْكَانَاتِ الاسْتِقْبَالِيَّةِ وَعَجائِبِها، إذ هُوَ الخَلاّقُ العَليمُ وَالعَزيزُ الحَكيِمُ

فَسُبْحانَ مَنْ جَعَلَ حَديقَةَ أرضِهِ مَشْهَرَ صَنْعَتِهِ، مَحْشرَ فِطْرَتِهِ، مَظْهَرَ قُدرَتِهِ، مَدَارَ حِكْمَتِهِ، مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ، مَزْرَعَ جَنَّتِهِ، مَمَرَّ المَخْلُوقَاتِ، مَسِيلَ المَوجُودَاتِ، مَكيْلَ المَصْنُوعَاتِ

فَمُزَيَّنُ الحَيْوانَاتِ، مُنَقَّشُ الطّيورات، مُتَمَّرُ الشَّجَرات، مُزَهَّرُ النَبَاتات؛ مُعْجِزَاتُ عِلمِهِ، خَوَارِقُ صُنْعِهِ، هَدايَا جُودِهِ، بَراهِينُ لُطْفِهِ
تَبَسُّمُ الأزهَارِ مِنْ زينَةِ الاثْمَارِ، تَسَجُّعُ الاطيَارِ في نَسْمَةِ الاسْحَارِ، تَهَزُّجُ الامطارِ عَلى خُدُودِ الازهَارِ، تَرَحُّمُ الوالِدَاتِ عَلى الاَطفَالِ الصِّغَارِ، تَعَرُّفُ وَدُودٍ، تَوَدُّدِ رَحمن، تَرَحُّمُ حَنَّانٍ، تَحَنُّنُ مَنَّانٍ، لِلجِنِّ وَالانسَانِ، وَالرُّوحِ وَالحَيوَانِ وَالمَلَكِ وَالجانِّ. وَالبُذُورُ وَالاثْمَارُ، والحُبُوبُ وَالازهَارُ مُعجِزَاتُ الحِكمَةِ.. خَوَارِقُ الصَّنْعَةِ.. هَدَايا الرَّحْمَةِ.. بَرَاهينُ الوَحْدَةِ.. شَوَاهِدُ لُطْفِهِ في دارِ الآخِرَةِ... شَوَاهِدُ صَادِقَةٌ بأنَّ خَلاَّقَهَا عَلى كُلِّ شئٍ قَديرٌ وَبِكُلِّ شئٍ عَلِيمٌ. قَدْ وَسِعَ كُلَّ شئٍ بِالرَّحْمَةِ وَالعِلْمِ وَالخَلْق وَالتَّدْبير وَالصُّنْع وَالتَّصْوير.

فَالشَّمَسُ كَالبَذَرَةِ، وَالنَّجْمُ كَالزَّهْرَةِ، وَالاَرضُ كَالحَبَّةِ، لاتَثْقُلُ عَلَيهِ بِالخَلْقِ وَالتَّدْبيرِ، وَالصُّنعِ وَالتَّصْويرِ. فَالبُذُورُ وَالاَثْمَارُ مَرَايا الوَحْدَةِ في اَقْطَارِ الكَثْرَةِ، إشَاراتُ القَدَرِ، رُمُوزَاتُ القُدْرَةِ؛ بِأنَّ تِلكَ الكَثْرَةِ مِنْ مَنْبَعِ الوَحْدَةِ، تَصْدُرُ شَاهِدَةً لِوَحْدَةِ الفَاطِرِ في الصُّنْعِ وَالتَصْويرِ. ثُمَّ إلى الوَحْدَةِ تَنْتَهي ذَاكِرَةً لِحِكمَةِ الصَّانِعِ في الخَلْقِ وَالتَّدْبيرِ..وَتَلْويحاتُ الحِكْمَةِ بأنَّ خَالِقَ الكُلِّ - بِكُلِّيَّةِ النَّظَرِ إلى الجُزْئيِّ - يَنْظُر ثمَّ إلى جُزْئِهِ، إذْ إنْ كانَ ثَمراً فَهُو المَقْصُودُ الاظهَرُ مِنْ خَلقِ هَذا الشَّجَرِ. فَالبَشَرُ ثَمَرٌ لِهَذِهِ الكَائِنَاتِ، فَهُوَ المَقْصُودُ الاَظْهَرُ لِخَالِقِ المَوْجُودَاتِ. والقَلبُ كَالنُّوَاةِ، فَهُوَ المِرآةُ الأنْوَرُ لِصَانِعِ المَخْلُوقَاتِ، ومِنْ هذِهِ الحِكْمَةِ فَالانسَانُ الاَصْغَرُ في هذِهِ الكَائِناتِ هُوَ

المَدَارُ الاَظْهَرُ للنَّشْرِ وَالمحَشْرِ في هذِهِ المَوجُوداتِ، وَالتَّخْريبِ والتَّبْديلِ وَالتَّحويلِ وَالتَّجْديدِ لِهَذِهِ الكَائِناتِ الله أكبَرُ: يَا كَبيرُ أنتَ الَّذي لاتَهدِي العُقُولُ لِكُنْهِ عَظَمَتِهِ

كه لا اله الاّ هو برابر مي زند هر شئ، دمادم جويد: ياحق، سراسر كويد: ياحى

هذه المرتبة الثالثة تأخذ بعين الاعتبار زهرة جزئية وحسناء جميلة ، فالربيع الزاهر كتلك الزهرة والجنة العظيمة مثلها؛ اذ هما مظهران من مظاهر تلك المرتبة ، كما ان العالم انسان جميل وعظيم، وكذا الحور العين والروحانيات وجنس الحيوان وصنف الانسان.. كل منها كأنه في هيئة انسان جميل يعكس

صفحاته هذه الاسماء التي تعكسها هذه المرتبة .. المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 3.Mertebe

المرتبة الثالثة

ايضاحها في رأس الموقف الثالث من الرسالة الثانية والثلاثين

الله أكبرُ مِنْ كُلِّ شئٍ قُدْرَةً وَعِلماً، إذْ هُوَ القَديرُ المُقَدِّرُ العَلِيمُ الحَكيمُ المُصَوِّرُ الكَريمُ اللَّطِيفُ المُزَيِّنُ المُنْعِمُ الوَدُودُ المُتَعَرِّفُ الرَّحْمنُ الرَّحِيمُ المُتَحَنِّنُ الجَميلُ ذُو الجَمَالِ وَالكَمَالِ المُطْلَقِ، النَّقَّاشُ الاَزَليُّ الَّذي: ما حَقَائِقُ هَذِهِ الكَائِناتِ كُلاً وَأجزَاءً، وَصَحَائِفَ وَطَبَقاتٍ، وَما حَقائِقُ هذِهِ المَوجُودَاتِ كُلّياً وَجُزئِياً وُجُوداً وَبَقاءً.. إلاّ خُطُوطُ قَلَمِ قَضَائِهِ وَقَدَرِهِ بِتَنْظِيمٍ

وَتَقدِيرٍ وَعِلْمٍ وَحِكْمَةٍ.. وَإلاّ نُقُوشُ بَركَارِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ بِصُنْعٍ وَتَصويرٍ.. وَإلاّ تَزْيِيناتُ يَدِ بَيْضاءِ صُنْعِهِ وَتَصوِيرِهِ وَتَزْيينهِ وَتَنْوِيرِهِ بِلُطْفٍ وَكَرَم.. وَإلاّ أزاهِيرُ لَطائِفِ لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وتِعِرُّفِهِ وَتَوَدُّدِهِ بِرَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ.. وَإلاّ ثَمَرَاتُ فَيَّاضِ عَيْنِ رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ وَتَحَنُّنِهِ بِجَمَالٍ وَكَمالٍ.. وَإلاّ لَمَعَاتُ جَمالٍ سَرْمَديٍّ وَكَمالٍ دَيْمُومِيٍّ بِشَهَادَةِ تَفانِيَّةِ المَرايا وَسَيَّالِيَّةِ المَظاهِرِ، مَعَ دوامِ تَجَلي الجَمَالِ عَلى مَرِّ الفُصُولِ وَالعُصُورِ وَالادْوَارِ، وَمَعَ دَوَامِ الاِنْعَامِ عَلى مَرِّ الاَنَامِ وَالاَيَّامِ وَالاَعْوَامِ

نَعَم! تَفَانِي المِرْآةِ، زَوَالُ المَوجُودَاتِ مَعَ التَّجَلِّي الدَّائِمِ مَعَ الفَيضِ المُلازِمِ، مِنْ أظْهَرِ الظَّوَاهِرِ مِنْ أبْهَرِ البَوَاهِرِ أنَّ الجَمالَ الظَّاهِرَ، أنَّ الكَمالَ الزَّاهِرَ ليسَا مُلْكَ المَظَاهِرِ، مِنْ أفصَحِ تِبيانٍ مِنْ

أوضَحِ بُرْهَانٍ لِلجَمَالِ المُجَرَّدِ لِلاِحسانِ المُجَدَّدِ، للواجِبِ الوُجُودِ لِلبَاقي الوَدُودِ نَعَم! فَالاَثَرُ المُكَمَّلُ، يَدُلُّ بالبَدَاهَةِ عَلى الفِعْلِ المُكَمَّلِ. ثُمَّ الفِعْلُ المُكَمَّلُ يَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلى الاسمِ المُكَمِّلِ، وَالفَاعِلِ المُكَمَّلُ. ثم الاسم المُكَمّلُ يَدُلُّ بِلا رَيبٍ عَلى الوَصفِ المُكَمَّلِ. ثُمَّ الوَصفُ المُكَمَّلُ يَدُلُّ بِلا شَكٍ عَلى الشَّأنِ المُكَمَّلِ. ثُمَّ الشَّأنُ المُكمَّلُ يَدُلُّ بِاليَقينِ عَلى كَمالِ الذَّاتِ بِمَا يَليقُ بِالذَاتِ، وَهُوَ الحَقُّ اليَقينُ

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 4.Mertebe

المرتبة الرابعة

جَلَّ جَلالُهُ الله أكبَرُ؛ إذْ هُوَ العَدلُ العَادِلُ الحَكَمُ الحَاكِمُ الحَكِيمُ الأزَليُّ الّذي: أسَّسَ بُنْيَانَ شَجَرَةِ هذِهِ الكَائِنَاتِ في سِتَةِ أيَّامٍ بِأُصُولِ مَشِيئَتِهِ وَحِكْمَتِهِ، وَفَصَّلَها بِدَساتِيرِ قَضائِهِ وَقَدَرِهِ، وَنَظَّمَها بِقَوَانينَ عادَتِهِ وَسُنَّتِهِ، وَزَيَّنَها بِنَواميسِ عِنَايَتِهِ وَرَحْمَتِهِ، وَنَوَّرَهَا بِجَلَواتِ أسْمآئِهِ وَصِفَاتِهِ: بِشَهَادَاتِ إنْتِظامَاتِ مَصنُوعَاتِهِ، وَتَزَيُّنَاتِ مَوجُودَاتِهِ وَتَشابُهِها وَتنَاسُبِها وَتَجَاوُبها وَتَعاوُنِها وَتَعانُقِها، وَاتْقانِ الصَّنعَةِ الشُّعُوريَّةِ في

كُلِّ شَيءٍ، عَلى مِقْدَارِ قَامَةِ قابِلِيَّتِهِ المُقَدَّرَةِ بِتَقْدِيرِ القَدَرِ
فَالحِكمَةُ العَامَّةُ في تَنْظيماتِها، وَالعِنَايَةُ التَّامَّةُ في تَزيِينَاتِها، وَالرَّحمَةُ الوَاسِعَةُ في تَلطيفاتِها، وَالاَرزَاقُ وَالاعَاشَةُ الشَّامِلَةُ في تَربِيَتِها، والحَيَاةُ العَجيبَةُ الصَّنعَةِ بِمَظْهَرِيَّتِها لِلشُؤنِ الذَّاتِيَّةِ لِفَاطِرِها، وَالمَحَاسِنُ القَصْدِيَّةُ في تَحْسينَاتِهَا، وَدَوَامُ تَجَلي الجَمَالِ المُنْعَكِسِ مَعَ زَوالِهَا، وَالعِشْقُ الصَّادِقُ في قَلْبِها لِمَعبُودِهَا، وَالاِنْجِذَابُ الظَّاهِرُ في جَذبَتِها، وَاتِّفاقُ كُلِّ كُمَّلِهَا عَلى وَحْدَةِ فاطِرِها، وَالتَصَرُّفُ لِمَصالِحَ في أجزائِها، وَالتَّدْبيرُ الحَكيمُ لِنَباتاتِها، وَالتَّربِيَةُ الكَريمَةُ لِحَيواناتِهَا، والاِنتِظامُ المُكَمَّلُ في تَغيُّراتِ أركَانِها، وَالغاياتُ الجَسيمةُ في انتِظامِ كُلِّيتِها، وَالحُدُوثُ دَفْعَةً مَعَ غايَةِ كَمَالِ حُسن صَنْعَتِها،

بِلااحتِياجٍ إلى مُدَّةٍ ومَادَّةٍ، وَالتَّشَخُّصاتُ الحَكِيمَةُ مَعَ عَدَمِ تَحْديدِ تَرَدُّدِ إمْكاناتِها، وَقَضاءُ حاجاتِها عَلى غَايَةِ كَثْرَتِها وَتَنَوُّعِها في أوقَاتِها اللاَّئِقةِ المُنَاسِبَةِ - مِنْ حَيثُ لايَحتَسِبُ وَمِنْ حَيثُ لايَشْعُرُ - مَعَ قصرِ اَيْدِيها مِنْ أصغَرِ مَطالِبِها، وَالقُوَّةُ المُطلَقَةُ في مَعْدَنِ ضَعْفِهَا، وَالقُدْرَةُ المُطلَقَةُ في مَنبَعِ عَجزِها، وَالحَياةُ الظَاهِرَةُ في جُمُودِها، وَالشعُورُ المُحيطُ في جَهْلِها، وَالانتِظامُ المُكَمَّلُ في تَغَيُّراتِها المُسْتَلزِمُ لِوُجُودِ المُغَيِّرِ الغَيرِ المُتَغَيِّر. وَالاتِّفاقُ في تَسْبِيحَاتِها - كَالدَوّائِرِ المُتَدَاخِلَةِ المُتَّحِدَةِ المَرْكَزِ - وَالمَقْبُولِيَّةُ في دَعَوَاتِها الثَّلاثِ: بِلسانِ إستِعدادها وبِلسانِ إحتِيَاجَاتِها الفِطريَّةِ وبِلسانِ اضطِرارِها، وَالمُناجاتُ وَالشُّهوداتُ وَالفُيُوضاتُ في عِباداتِهَا، وَالاِنتِظامُ في قَدَرَيها، وَالاِطمِئنَانُ بِذِكر

فاطِرِها، وَكَونُ العِبادَةِ فيها خَيْطَ الوُصْلَةِ بَينَ مُنْتَهاها وَمَبْدَئها، وسَببَ ظُهُورِ كَمَالِها، وَلِتَحَقُّقِ مَقَاصِدِ صانِعِها وَهكَذا. بِسائِرِ شُئُوناتِها وَاحْوَالِها وَكَيفِيَّاتِها.. شاهِداتٌ بِاَنَّها كُلُّها بِتَدبيرِ مُدَبِّرٍ حَكيم واحِدٍ، وَفي تَربِيَةِ مُرَبٍ كَريم اَحَدٍ صَمَدٍ، وَكُلُّهَا خُدَّامُ سَيِّدٍ واحدٍ، وتَحتَ تَصَرُّفٍ متصرِّف واحدٍ وَمَصدَرُهُمْ قُدْرَةُ واحِدٍ، الَّذي تَظاهَرتْ وَتَكاثَرَتْ خَواتِيمُ وَحْدَتِهِ عَلى كُلِّ مَكتُوبٍ مِنْ مَكتُوبَاتِهِ في كُلِّ صَفحَةٍ مِنْ صَفَحَاتِ مَوجُودَاتِهِ نَعَمْ، فَكُلُّ زَهرَةٍ وَثَمَرٍ، وَكُلُّ نَبَاتٍ وَشَجَرٍ، بَل كُلُّ حَيوانٍ وَحَجَرٍ، بَل كُلُّ ذَرّ وَمَدَرٍ، في كُلِّ وادٍ وَجَبَلٍ، وكُلِّ بادٍ وقَفَرٍ.. خاتَمٌ يَبِّنُ النَّقشِ وَالأثَر، يُظْهِرُ لِدِقَّةِ النَّظرِ بِأنَّ ذا ذاكَ الأثر هُوَ كاتِبُ ذاكَ المَكانِ بِالعِبَر، فَهُوَ كاتِبُ ظَهْرِ البَرِّ

وَبَطْنِ البَحْرِ، فَهُوَ نَقَّاشُ الشَّمْسِ
وَالقَمَرِ في صَحيفةِ السَّموَاتِ ذاتِ
العِبَرِ جَلَّ جَلالُ نَقَّاشِها الله أَكْبَرُ

كه لا اله الاّ هو برابر می زند عالم

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 5.Mertebe

المرتبة الخامسة

الله أكبَرُ؛ إذْ هُوَ الخَلاّقُ القَديرُ المُصَوِّرُ البَصيرُ الّذي هذِهِ الأجرَامُ العُلويَّةُ والكَواكِبُ الدُّرِّيَّةُ نَيِّراتُ بَراهينِ اُلُوهيَّتِهِ وَعَظَمَتِهِ، وَشُعاعاتُ شَوَاهِدِ رُبُوبِيَّتِهِ وَعِزَّتِهِ، تَشْهَدُ وَتُنادي عَلى شَعْشَعَةِ سَلْطَنةِ رُبُوبِيَّتِهِ، وَتُنَادي عَلى وُسْعَةِ حُكْمِهِ وَحِكْمَتِهِ، وعَلى حِشمَةِ عَظَمَةِ قُدْرَتِهِ.

فَاسْتَمِعْ إلى آيةِ (اَفَلَمْ يَنْظُرُوا إلى السَّمآءِ فَوقَهُمْ كَيْفَ بَنَينَاهَا وَزَيَّنَّاها ..) الخ.. ثُمَّ انظُرْ إلى وَجْهِ السَّمآءِ: كيفَ تَرى سُكُوتاً فِي سُكُونَة، حَرَكَةً فِي

حِكْمَةٍ، تَلألَؤاَ في حِشمَةٍ، تَبَسُّماَ في زِينَةٍ؛ مَعَ انتَظامِ الخِلقَةِ مَعَ إتِّزَانِ الصَّنْعَةِ.. تَشَعْشُعُ سِراجِها لِتَبديلِ المَوَاسِمِ، تَهَلهُلُ مِصْباحِها لِتَنويرِ المعَالَم، تَلألُؤُ نُجُومِها لِتَزيينِ العَوَالِم.. تُعْلِنُ لاَهلِ النُهى سَلْطَنَة بلاَ انتِهَاءٍ لِتَدبيرِ هذَا العَالَمِ
فَذَلِكَ الخَلاّقُ القَديرُ عَليمٌ بِكُلِّ شَيءٍ، وَمُرِيدٌ بِإرادَةٍ شَامِلَةٍ "ما شآءَ كانَ وَمَالَم يَشأ لَمُ يَكُنْ". وَهُوَ قَدِيرٌ عَلى كُلِّ شَيءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحيطةٍ ذاتِيَّةٍ. وَكَما لا يُمكِنُ ولا يُتَصوَّرُ وُجُودُ هذِه الشَّمس في هذا اليَومِ بِلاِ ضِياءٍ ولا حَرارةٍ، كذَلِكَ لايُمْكِنُ ولايُتَصوَّرُ وُجودُ إلهٍ خالِقٍ لِلسَّمواتِ بِلا عِلم مُحيطٍ وبِلا قُدرَةٍ مُطلَقَةٍ.. فَهُوَ بِالضَرورَةِ عَليمٌ بِكُلِّ شَيءٍ بِعِلم مُحيطٍ لازِم ذَاتيٍّ لِلذاتِ يَلزَمُ تَعَلُّقُ ذلِكَ العِلم بِكُلِّ الاَشيَاءِ،

لايُمكِنُ أنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَيءٌ؛ بِسِرِّ الحُضُورِ وَالشُّهُودِ وَالنُّفُوذِ وَالاحَاطَةِ النُّورانِيَّةِ
فَما يُشَاهَدُ في جَميعِ المَوجُودَاتِ: مِنَ الاِنْتِظامَاتِ المَوزُونَةِ، وَالاِتِّزَاناتِ المَنْظُومَةِ، وَالحِكَمِ العَامَّةِ، وَالعِنَايَاتِ التَّامَّةِ، وَالاَقْدَارِ المُنْتَظَمَةِ، وَالاَقْضِيَةِ المُثْمِرَةِ، وَالاَجالِ المُعَيَّنَةِ، وَالاَرزَاقِ المُقَنَّنَةِ، وَالاِتْقَانَاتِ المُفَنَّنَةِ، وَالاِهْتِمَامَاتِ المُزَيَّنَةِ، وَغَايَةِ كَمَالِ الاِمتِيازِ، وَالاِتِّزانِ، وَالاِنْتِظَامِ، وَالاِتْقَانِ، وَالسُّهُولَةِ المُطلَقَةِ.. شَاهِدَاتٌ عَلى إحَاطَةِ عِلمِ عَلاّمِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَيءٍ، وَإنَّ آيَةَ: (ألَايَعلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الخَبيرُ). تَدُلُّ عَلى أنَّ الوُجودَ في الشَيءِ يَسْتَلزِمُ العِلمَ بِهِ، وَنُورَ الوُجودِ في الاَشيَاءِ يَستَلزِمُ نُورَ العِلمِ فيها.
فَنِسبَةُ دَلالَةِ حُسن صَنْعَةِ الاِنسانِ عَلى

شُعُورِهِ، إلى نِسبَةِ دَلالَةِ خِلقَةِ الاَنسانِ عَلى عِلمِ خالِقِهِ، كَنِسبَةِ لُمَيعَةِ نُجَيْمَةِ الذُّبَيْبَةِ في اللَّيلَةِ الدَّهمَاءِ إلى شَعشَعةِ الشَمْسِ في نِصفِ النَّهارِ عَلى وَجهِ الغَبْراءِ
وَكَما أنَّهُ عَليمٌ بِكُلِّ شَيءٍ فهو مريد لكُلِّ شَيءٍ لايُمْكِنُ أنْ يَتَحَقَّقَ شَيءٌ بِدُونِ مَشِيئَتِهِ
وَكمَا أنَّ القُدْرَةَ تُؤَثِّرُ وَأنَّ العِلمَ يُمَيِّزُ، كَذَلكَ أنَّ الارادةَ تُخَصِّصُ ثُمَّ يَتَحَقَّقُ وُجودُ الاَشيَاءِ، فَالشَوَاهِدُ عَلى وُجودِ إرادَتِهِ تَعالى وَاختِيَارِهِ سُبحانَهُ بِعَدَدِ كَيفِيَّاتِ الاَشيَاءِ وَاحْوالِهَا وَشُئُوناتِها نَعَمْ! فَتَنْظيمُ المَوجودَاتِ وَتَخْصيصُها بِصِفاتِها مِنْ بِينِ الاِمْكَانَاتِ الغَيْرِ المَحْدُودَةِ، وَمِنْ بَينِ الطُّرُقِ العَقيمَةِ، وَمِنْ بَينِ الاحتِمَالاتِ المُشَوَّشَةِ، وَتَحتَ أيدي السُّيُولِ المُتَشاكِسَةِ بِهذا النِّظَام

الاَدَقِّ الاَرَقِّ، وَتَوْزِينُهَا بِهذا المِيزانِ الحَسَّاسِ الجَسَّاسِ المَشْهُودَينِ.. وَاَنَّ خَلقَ المَوجُوداتِ المُختَلِفَاتِ المُنتَظَماتِ الحَيَويَّةِ مِنَ البَسائِطِ الجَامِدَةِ - كَالإنسانِ بِجِهَازاتِهِ مِنَ النُّطفَةِ، وَالطَّيْرِ بِجوارِحِهِ مِنَ البَيضَةِ، وَالشَّجَرِ باعْضَائِهِ المُتَنَوعَةِ مِنَ النَّوَاةِ - تَدُلُّ عَلى أنَّ تَخَصُّصَ كُلِّ شَيءٍ وَتَعَيُّنَهُ بارادَتِهِ واختِيَارِهِ وَمَشِيئَتِهِ سُبْحَانَهُ فَكَما أَنَّ تَوافُقَ الاشيَاءِ مِنْ جِنْسِ وَالافرَادِ مِنْ نَوع، في اسَاساتِ الاَعْضاءِ، يَدُلُّ بالضَّرُورَةِ عَلى أنَّ صانِعَها واحِدٌ أحدٌ.. كَذلكَ أنَّ تَمايُزَها في التَّشَخُّصاتِ الحَكيمَةِ المُشتَمِلَةِ عَلى عَلاماتِ فارِقَةٍ مُنْتَظَمَةٍ، تدُلُّ عَلى أنَّ ذلكَ الصَّانعَ الواحِدَ الاَحدَ هُوَ فاعِلٌ مُختَارٌ مُرِيدٌ.. يَفعَلُ ما يَشآءُ وَيَحكُمُ ما يُريدُ. جَلَّ جَلالُهُ

وَكَما أنَّ ذلِكَ الخَلاّقَ العَليمَ المُريدَ؛ عَليمٌ بِكُلِّ شَيءٍ وَمُرِيدٌ لِكُلِّ شَيءٍ، لَهُ عِلمٌ مُحيطٌ وَارادةٌ شَامِلَةٌ وَاختيَارٌ تَامٌّ، كَذلكَ لَهُ قُدرَةٌ كاملَةٌ ضَرُوريَّةٌ ذَاتِيَّةٌ ناشِئَةٌ مِنَ الذَّاتِ وَلازِمَةٌ لِلذَّاتِ. فَمُحَالٌ تَداخُلُ ضِدِّها، وَإلاَّ لَزِمَ جَمْعُ الضِّدَّيْنِ المُحالُ بالاتِفَاقِ، فَلا مرَاتِبَ في تِلكَ القُدرةِ، فَتَتَساوى بِالنِّسبَةِ إلَيها الذَّرَّاتُ وَالنجُومُ، وَالقَليلُ وَالكثِيرُ، وَالصَغيرُ والكبِير، وَالجُزئيُّ وَالكُلِّيُّ، وَالجُزءُ وَالكُلُّ، وَالانسانُ وَالعالَمُ، والنُّوَاةُ والشَّجَرُ؛ بِسِرِّ: النُّورَانيَّةِ، وَالشَّفافِيَّةِ، وَالمُقابَلَةِ، وَالمُوَازَنَةِ، وَالانتِظامِ، وَالامتِثالِ؛ بِشَهادَةِ الانتِظامِ المُطلَقِ، وَالاتِّزَانِ المُطلَقِ، وَالامتِيَازِ المُطلَقِ، في السُّرعَةِ وَالسُّهُولَةِ وَالكَثرَةِ المُطلَقَاتِ. بِسِرِّ: إمدادِ الوَاحِديَّةِ، ويُسرِ الوَحدَةِ، وتجَلِّي الاَحَديَّةِ؛ بِحِكمَةِ

الوُجوبِ، وَالتَجَرُّدِ، وَمُبَايَنَةِ الماهيَّةِ.
بِسرِّ: عَدَمِ التَّقَيُّدِ، وَعدَمِ التَّحَيُّزِ، وَعَدَمِ التَّجَزُّءِ. بِحِكمَةِ انقِلابِ العَوَائِقِ وَالمَوَانِعِ إلى الوَسَائِلِ في التَسهيل إن احتيجَ إلَيهِ. وَالحَالُ: أنَّهُ لااحتِيَاجَ كاعصابِ الانسانِ وَالخُطُوطِ الحَديديَّةِ لنَقلِ السَيَّالاتِ اللَّطيفَةِ؛ بِحكمةِ أنَّ الذرَّةَ وَالجُزءَ وَالجُزئيَّ وَالقَليل وَالصَغيرِ والانسانَ والنَّواةَ ليسَت بِاقَلَّ جَزَالَةً مِنَ النَّجْمِ وَالنَّوعِ وَالكُلِّ وَالكُلِّيِّ وَالكَثيرِ وَالكَبيرِ وَالعَالَمِ وَالشَّجَرِ. فَمَنْ خَلَقَ هؤُلاءِ لايُسْتَبعَدُ مِنْهُ خَلقُ هذِهِ؛ إذْ المُحاطاتُ كالامثِلَةِ المَكتُوبَةِ المُصَغَّرَةِ أو كالنُّقَطِ المَحلُوبَةِ المُعَصَّرَةِ؛ فَلابُدَّ بالضَرُورَةِ أنْ يَكونَ المُحيطُ في قَبضَةِ تَصَرُّفِ خالِقِ المُحَاطِ، لِيُدْرِجَ مِثالَ المُحيطِ في المُحَاطَاتِ بِدَسَاتيرِ عِلمِهِ، وَاَنْ يَعْصُرَها مِنْهُ بِمَوازين حِكمَتِهِ.

فَالقُدرَةُ الّتي أبرَزَتْ هَاتيَكَ الجُزئيَّاتِ لايَتَعسَّرُ عَليها إبرَازُ تَاكَ الكُلِّيَّاتِ فَكَما أنَّ نُسخَةَ قُرآنِ الحِكمَةِ المَكتُوبَةِ عَلى الجَوهَرِ الفَردِ بِذَرَّاتِ الاَثيرِ؛ لَيسَتْ بِأقَلَّ جَزَالَةً مِنْ نُسْخَةِ قُرآنِ العَظَمَةِ المَكتُوبَةِ عَلى صَحَائِفِ السَّمواتِ بِمِدادِ النُّجُومِ وَالشُّموسِ.. كذَلِكَ لَيسَتْ خِلقَةُ نَحلَةٍ وَنَمْلَةٍ بِاقَلَّ جَزَالَةً مِنْ خِلقَةِ النَّخلَةِ والفيلِ، وَلا صَنْعَةُ وَردِ الزَّهْرَةِ بِاقَلَّ جَزَالَةً مِنْ صَنْعَةِ دُرِّيِّ نَجمِ الزُّهْرَةِ. وَهكَذا فَقِسْ. فَكمَا أنَّ غايَةَ كَمالِ السُّهُولَةِ في إيجَادِ الاَشيَاءِ أوقَعَتْ اهلَ الضَّلالَةِ في اِلتِبَاسِ التَّشكيلِ بالتَّشَكُّلِ، المُستَلزِمِ لِلمُحَالاتِ الخُرَافيَّةِ الَّتي تَمُجُّها العُقُولُ، بَل تَتَنَفَّرُ عَنها الاَوهَامُ.. كذلِكَ أثْبَتَتْ بِالقَطعِ وَالضَرُورَةِ لاَهلِ الحَقِّ وَالحَقيقَةِ تَساوِيَ السَّيَّاراتِ مَعَ الذَّرَّاتِ بالنِسبَةِ

إلى قُدْرَةِ خالِقِ الكائِناتِ. جَلّ جَلالَهُ وَعَظُمَ شأنُهُ وَلَآ اِلهَ إلاّ هُوَ

لقد وضحت هذه المرتبة في ذيل الموقف الاول من الكلمة الثانية والثلاثين وفي المقام الثاني من المكتوب العشرين .. المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 6.Mertebe

المرتبة السادسة

جَلَّ جَلالُهُ وَعَظُمَ شَأنُهُ الله أكبَرُ مِنْ كُلِّ شَيءٍ قُدْرَةً وَعلمَاً؛ إذْ هُوَ العَادِلُ الحَكيمُ القَادِرُ العَليمُ الوَاحِدُ الاَحَدُ السُّلطَانُ الاَزَليُّ الَّذي: هذِهِ العَوَالِمُ كُلُّهَا في تَصَرُّفِ قَبْضَتَىْ نِظامِهِ وَميزَانِهِ، وَتَنْظيمِهِ وَتَوزِينِهِ وَعَدلِهِ وَحِكمَتِهِ وَعِلمِهِ وَقُدرَتِهِ، وَمَظهَرُ سِرِّ وَاحِدِيَّتِهِ وَأَحَديَّتِهِ بِالحَدْسِ الشُّهُودِيِّ، بَل بِالمُشَاهَدَةِ؛ إذ لاخَارِجَ في الكَونِ مِنْ دَائِرَةِ النِّظَامِ وَالميزَانِ، وَالتَّنظيمِ وَالتَّوزينِ. وَهُمَا بَابانِ مِن"الاِمامِ المُبينِ وَالكِتَابِ المُبينِ"، وَهُما عُنوَانانِ لِعِلمِ

العَليمِ الحَكيمِ وَأمْرِهِ، وَقُدْرَةِ العَزيزِ الرَّحيمِ وَإرادَتِهِ. فَذلكَ النِّظامُ مَعَ ذلكَ المِيزَانِ في ذلكَ الكِتَابِ مَعَ ذلكَ الاِمامِ بُرهَانانِ نَيِّرانِ؛ لِمَنْ لَهُ في رَأسِهِ إذعَانٌ وفي وَجهِهِ العَينَانِ: أنْ لاشَيءَ مِنَ الاَشياءِ في الكَونِ وَالزَّمانِ، يَخْرُجُ منْ قَبضَةِ تَصَرُّفِ رَحمن، وَتَنْظيمِ حَنَّانٍ وَتَزيينِ مَنَّانٍ وَتَوزينِ دَيَّانٍ
الحَاصِلُ.. أنَّ تَجَلِّيَ الاِسمِ "الاَوَّلِ وَالاَخِرِ" في الخَلاّقِيَّةِ ، النَّاظِرَينِ إلى المَبدَإِ وَالمُنتَهى، وَالاَصلِ وَالنَسلِ، وَالمَاضي وَالمُستَقبلِ، وَالاَمرِ وَالعِلمِ، مُشيرانِ إلى"الاِمامِ المُبينِ". وَتَجَلِّيَ الاِسمِ "الظّاهِرِ وَالباَطِنِ" عَلى الاَشيَاءِ في ضِمنِ الخَلاّقِيَّةِ، يُشيرانِ إلى"الكِتابِ المُبينِ".
فَالكَائِناتُ كَشَجَرَةٍ عَظيمَةٍ، وَكُلُّ عالَمٍ مِنها ايضاً كَالشَّجَرةِ. فَنُمَثِّلُ شَجَرَةً

جُزئِيَّةً لِخِلقَةِ الكائِناتِ وَاَنواعِها وَعَوالِمِها. وهَذِهِ الشَّجَرَةِ الجُزئِيَّةُ لها أصلٌ وَمَبدَأٌ، وَهُوَ النَّواةُ الَّتي تَنبُتُ عَليهَا. وَكَذا نَسلٌ يُديمُ وَظيفَتَها بَعدَ مَوتِها؛ وَهُوَ النَّواةُ في ثَمَراتِها. فَالمَبدَأُ وَالمُنتَهى مَظهَرانِ لِتَجَلّي الاِسمِ "الاَوَّلِ وَالآخِرِ" فَكأنَّ المَبدأَ وَالنَّواةَ الاَصليَّةَ بِالانتِظامِ وَالحِكمَةِ فِهرِستَةٌ، وَتَعرِفَةٌ مُرَكَّبَةٌ مِنْ مَجمُوعِ دَساتيرِ تَشكُّلِ الشَّجَرةِ، وَالنَّواتَاتُ في ثَمَراتِها الَّتي في نِهاياتِها مَظهَرٌ لِتَجَلّي الاِسمِ الآخِرِ فَتِلكَ النَّواتاتُ في الثَّمَراتِ بِكمَالِ الحِكمَةِ كَأنَها صُنَيدِيقَاتٌ صَغيرَةٌ اُودِعَتْ فيها فِهرِستَةٌ وَتَعرِفَةٌ لتَشَكُّلِ ما يُشابِهُ تِلكَ الشَجَرةَ وَكأنَّها كُتِبَ فيها بِقَلَمِ القَدَرِ دَساتيرُ تَشكُّلِ شَجَراتٍ آتِيَةٍ. وَظاهِرُ الشَّجَرَةِ مَظهَرٌ لِتَجَلّي الاِسمِ "الظَّاهِرِ". فَظاهِرُها بِكمالِ الاِنتِظام

وَالتَّزيينِ وَالحِكمَةِ كَأَنَّها حُلَّةٌ مُنتَظَمَةٌ مُزَيَّنَةٌ مُرَصَّعَةٌ، قَد قُدَّتْ عَلى مِقدارِ قَامَتِها بِكَمالِ الحِكمَةِ وَالعِنَايَةِ. وَبَاطِنُ تِلكَ الشَّجَرَةِ مَظهَرٌ لِتَجَلّي الاِسمِ "البَاطِنِ" فَبكَمالِ الانتِظامِ وَالتَّدبيرِ المُحَيِّرِ لِلعُقُولِ، وَتَوزِيعِ مَوَادِّ الحَياةِ الى الاَعَضاءِ المُختَلِفَةِ بِكَمالِ الانتِظامِ، كأنَّ باطِنَ تِلكَ الشَّجَرَةِ ماكِينَةٌ خَارِقَةٌ في غَايَةِ الاِنتَظامِ وَالاِتِّزَانِ. فَكَما أَنَّ أوَّلَها تَعرِفَةٌ عَجيبَةٌ، وآخِرَها فِهرِستَةٌ خارِقَةٌ يشيرانِ إلى "الاِمامِ المُبينِ".. كَذَلكَ إنَّ ظَاهِرَها كحُلَّةٍ عَجيبَةِ الصَنْعَةِ، وَباطِنَها كَمَاكينَةٍ في غَايَةِ الاِنتِظامِ، يشيرَانِ إلى"الكِتَابِ المُبينِ". فَكمَا أنَّ القُوَّاتِ المُحَافِظاتِ في الاِنسانِ تُشيرُ إلى"اللَّوحِ المَحفُوظِ" وَتَدُلُّ عَلَيهِ، كَذلِكَ إنَّ النَّوَاتاتِ الاَصليَّةَ وَالثَّمَراتِ تُشيرَانِ في كُلِّ شَجَرةٍ إلى"الاِمام

المُبينِ" وَالظّاهِرُ وَالبَاطِنُ يَرمُزَانِ إلى"الكِتَابِ المُبينِ". فَقِسْ عَلى هذِهِ الشَّجَرَةِ الجُزئِيَّةِ شَجَرَةَ الاَرض بِمَاضِيها وَمُستَقبَلِها، وَشَجَرةَ الكَائِناتِ بِاَوائِلِها وَاتِيها، وَشَجَرةَ الاِنسانِ بِاَجْدَادِها وَانسَالِها. وَهَكذا جَلَّ جَلالُ خالِقِها وَلا إلَهَ إلاّ هُوَ.. يا كَبيرُ أنتَ الَّذي لاتَهدِي العُقُولُ لِوَصفِ عَظَمَتِهِ، وَلاتَصِلُ الاَفْكَارُ إلى كُنْهِ جَبَرُوتِهِ

لو كتبت هذه المرتبةِ السادسة كسائر المراتب لطالت جداً، لان «الامام المبين والكتاب المبين "لا يمكن بيانهما باختصار، وحيث اننا ذكرنا نبذة منهما في "الكلمة الثلاثين" فقد اجملنا هنا ، الاّ اننا اسردنا بعض الايضاحات اثناء الدرس .. المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : 7.Mertebe

المرتبة السابعة

جَلَّ جَلالُهُ الله أكبَرُ مِنْ كُلِّ شَيءٍ قُدرَةً وَعِلماً إذ هُوَ الخَلاّقُ الفَتَّاحُ الفَعَّالُ العَلاّمُ الوَهَّابُ الفَيَّاضُ، شَمسُ الاَزَلِ الَّذي: هذِهِ الكَائِناتُ بِانواعِها وَمَوجُودَاتِها ظِلالُ أنوَارِهِ، وَآثارُ أفعَالِهِ، وَألوانُ نُقوشِ انواعِ تَجَلّياتِ اسمائِهِ، وخُطُوطُ قَلَمِ قَضائِهِ وَقَدَرِهِ، وَمَرَايَا تَجَلّياتِ صِفَاتِهِ وَجَمَالِهِ وَجَلالِهِ وَكَمالِهِ؛ بِاجمَاعِ الشَّاهِدِ الأزَليِّ بِجَميعِ كُتُبِهِ وَصُحُفِهِ وآياتِهِ التَكْوِينيَّةِ والقُرآنيَّةِ، وباجمَاعِ الاَرضِ مَعَ العَالَمِ بِافتِقَاراتِها وَاحتِيَاجاتِها في ذاتِها وَذَرَّاتِها مَعَ تَظاهُرِ

الغَناءِ المُطلَقِ وَالثّروَةِ المُطلَقَةِ عَلَيها؛
وباجمَاعِ كُلِّ اهلِ الشُّهُودِ مِنْ ذَوي
الاَرواحِ النَّيِّرَةِ، وَالقُلوبِ المُنَوَّرَةِ،
وَالعُقُولِ النُّورانيَّةِ مِنَ الاَنبِيَاءِ وَالاَولِيَاءِ
والاَصفِيَاءِ بِجَميعِ تَحقيقَاتِهِمْ
وَكُشُوفَاتِهِمْ وَفُيُوضاتِهِمْ وَمُنَاجَاتِهِم. قَدْ
اتَّفَقَ الكُلُّ مِنهُم، وَمِنَ الاَرضِ وَالاَجرَامِ
العُلويَّةِ وَالسُّفليَّةِ بِما لا يُحَدُّ مِنْ
شَهادَاتِهِمُ القَطعيَّةِ وَتَصدِيقاتِهِمُ اليَقينيَّةِ
بِقُبولِ شَهَادَاتِ الآيَاتِ التَّكْوينيَّةِ
والقُرآنيَّةِ وَشَهَادَاتِ الصُّحُفِ والكُتُبِ
السَّماويَّةِ الَّتي هيَ شَهَادَةُ الوَاجِبِ
الوُجُودِ عَلى أنَّ هذِهِ المَوجُودَاتِ: آثارُ
قُدرَتِهِ ومكتوبات قَدَرِهِ وَمَرايا أسمائِهِ
وَتَمَثُّلاتِ أنوَارِهِ
جَلَّ جَلالُهُ وَلا إلَهَ إلاّ هُوَ

يمكن الانتقال الى المسمى ذي الجلال والاكرام بالنظر بمنظار هذه الاسماء المباركة الى مظاهر الافعال والآثار الالهية وراء هذه الموجودات .. المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Bab : 2.Kısım : Hatime

خاتمة
فى مسائل مشهودة متفرقة
المسألة الاولى

اعلم: إني اقول مادمتُ حياً، كما قال مولانا جلال الدين الرومي قُدس سرّه من بندهء قرآنم اكر جان دارم من خاك راه محمد مختاره م

لأني أرى القرآن منبع كلّ الفيوض، وما في آثاري من محاسن الحقائق ما هو الاّ من فيض القرآن. فلهذا لايرضى قلبي أن يخلو اثرٌ من آثاري من ذِكرِ نُبذٍ من مزايا اعجاز القرآن. ولقد ذكرتُ في [اللوامع] انواع اعجاز القرآن

البالغة الى نيف واربعين نوعاَ. أذكرُ هنا تبركاً مسألة فقط؛ هي هذه
انظر الى مَن قال؟ ولمَن قال؟ ولِمَا قال؟ وفيمَا قال؟
نعم! ان مَنابع علو طبقة الكلام؛ وقوتَه وحسنَه وجماله اربعةٌ: المتكلم، والمخَاطَبُ، والمقصدُ، والمقامُ. لا المقام فقط.. كما ضلّ فيه الادباء. وكذا ان الكلام لفظُه ليس جسداً بل لباسٌ له، ومعناه ليس روحاً بل بدنٌ له. وما حياتهُ الاّ مِن نية المتكلم وحسّه. وما روحه الاّ معنىً منفوخٌ من طرف المتكلم. فالكلام إن كان أمراً أو نهياً فقد يتضمن الارادة والقدرة بحسب درجة المتكلم، فتتضاعف علوية الكلام وقوته
نعم؛ اين صورة امر فضولي ناشئ من اماني التمني وهو غير مسموع، واين

الامر الحقيقي النافذ المتضمن للارادة والقدرة؟ فانظر اين (يَا أرضُ ابْلَعي مَاءكِ ويَا سَماءُ أقلِعي) واين خطاب البشر للجمادات كهذيانات المُبَرسَمين: "اسكني ياارض وانشقي ياسماء وقومي ياايتها القيامة".. وكذا اين أمر امير مُطاع لجيش عظيم مطيع بـ"آرش!..." واهجموا على اعداء الله، فهجموا وغلبوا، ثم اين هذا الامر اذا صدر من حقير لايُبالى به وبأمره.. وكذا اين تصويرُ مالكٍ حقيقي، وآمرٍ مؤثر أمره، نافذ حكمه، وصانع وهو يصنع، ومُنعمٍ وهو يُحسن قد شرع يصوّر أفاعيله، يقول: فعلتُ كذا وكذا.. افعل هذا وذاك.. صيّرتُ لبيتكم الارضَ فرشاً والسماء سقفاً، ثم اين تصوير فضولي وبحثه عن افاعيل لاتماسَّ له بها.. وكذا اين أعيان النجوم ثم اين تماثيلها

الصغيرة السيالةَ - التي لا هي موجودة ولا معدومة - المرئية في الزُجيجات؟ نعم، اين ملائكة كلمات كلام خالق الشمس والقمر، ثم اين زنابير مزامير مزوّرات البشر؟.. وكذا اين الفاظ القرآن التي هي اصداف الهدى والحقائق الايمانية والاساسات المنبثة من عرش الرحمن مع تضمن اللفظ للخطاب الازلي وللعلم والقدرة والارادة، ثم اين الفاظ الانسان الهوائية الواهية الهَوسيَة؟.. وكذا اين شجرة تفرعت واورقت وازهرت واثمرت، ثم اين المعجون الذي اتخذه احد من بعض ثمراتها بتغيير صورة الثمرات وازالة العقدة الحياتية منها مع مزجها بمادة اخرى؟

نعم! ان القرآن انبتَ شجرةً هكذا فانقلبتِ كل نويّاته دساتير عملية

واشجاراَ مثمرةً، تشكل وتركب منها هذا العالمُ الاسلامي بمعنوياته واعماله، فأخذ منها كلُّ الافكار فتَصَّرفَ فيها الى الآن حتى صارت حقائقهُ العلوية العالية علوماً متعارفة ومُسَلّماتٍ. فيقوم احدٌ ويأخذ من تلك الحقائق ويتصرف فيها بتغيير الصورة، فتزيل منها العقدةَ الحياتية. ثم على زعمه يزيّنها بتهوسه، فيوازن ذوقه الفاسد بينه وبين الآيات. فكيف يمكن الموازنة بين الصورة العَرضَية التابعة المنحوتة بهوس الصبيان في جواهر منتظمة ودرر منثورة، وبين تلك الجواهر والدرر نفسها؟

ولقد شاهدتُ ان مشاهدة جمال القرآن تابعةٌ لدرجةِ سلامة القلب وصحته. فمريضُ القلب لايشاهد الاّ ما يشوّه له مرضه. فاسلوب القرآنِ

والقلب كلاهما مرآتان ينعكس كلّ
واحدٍ في الآخر

Mesnevi [Arabca] : Katre : Nukte ve Noktalar

Nükte ve Noktalar

Mesnevi [Arabca] : Katre : 1.Nukte

1.Nükte

نكتة

اعلم .. ان ما يُرى على كل شئ من اثر الشعور والعلم والبصر فيه إطلاق يشير الى عدم التناهي ، لا يتيسر للمقيّد المتناهي - من الشعور والعلم والبصر - ذلك التأثير . وان ذرة الاطلاق وعدم التناهي اجلّ واعظم بلا حدّ من المحدود المقيد.. فإن شئت تقريب هذه الحقيقة الى الفهم فانظر الى «عالم المثال» الذي هو اقرب الى الاطلاق من عالم الشهادة المقيد، ترَ ذرة من جرم شفاف - الذي هو منفذ من هنا الى عالم المثال - يمكن ان

تسع - تلك الذرة من الصور المثالية ما لا تسع الارض من اعيانها

Mesnevi [Arabca] : Katre : 2.Nukte

2.Nükte

نكتة

ولأن الايمان يؤسس الاخوة بين كل شئ، لايشتد الحرصُ والعداوةُ والحقد والوحشة في روح المؤمن؛ إذ بالدقة يرى اعدى عدوه نوع اخٍ له.. ولأن الكفر يؤسس اجنبيةً وافتراقاً - لا الى اتصال - بين كل الاشياء، يشتد في الكافر الحرصُ والعداوةُ والتزام النفس والاعتمادُ عليها. ومن هذا السر صاروا غالبين في الحياة الدنيا. ولأن الكافر يرى في الدنيا مكافأة حسناتِه في الجملة، والمؤمن يرى جزاءَ بعضَ

سيئآته في الدنيا؛ صارت (سجن المؤمن وجنة الكافر).

واعلم: ان اكسير الايمان اذا دخل في القلب يصيّر الانسان جوهراً لائقاً للابدية والجنة، وبالكفر يصير خزفاً خالياً فانياً. اذ الايمانُ يرى تحت القشر الفاني لباً لطيفاً رصيناً، ويرى مايُتوهم حَباباً مُشمساً زائلاً، ألماساً متنوراً. والكفر يرى القشر لباً فيتصلب فيه فقط. فتنزل درجة الانسان من الألماس؛ الى الزجاجة بل الى الجمد، بل الى الحباب، هكذا شاهدتُ

Mesnevi [Arabca] : Katre : 3.Nokta

نقطة

قد شاهدتُ ازدياد العلم الفلسفي في أزديادِ المرض، كما رأيت ازدياد المرض في ازدياد العلم العقلي. فالامراض المعنوية توصِلُ الى علوم عقلية، كما ان العلوم العقلية تولّد امراضاً قلبية

وكذا شاهدت الدنيا ذات وجهين

وجه: ظاهرهُ مأنوس في الجملة مؤقتاً، باطنهُ موحشٌ الى مالايحد

ووجه: ظاهره موحِش في الجملة، وباطنهُ مؤنس الى مالانهاية

فالقرآن يوجّه الانظار الى الوجه الثاني، الذي يتصل بالآخرة. والوجه

الاول الذي يتصل بالعدم ضد الآخرة، وضرّتها ومعكوستها حسنه قبيحها، قبيحه حسنها
وكذا شاهدتُ ان ما في الممكن من وجه الوجود بالانانية يوصِل الى العدم وينقلبُ اليه، وما فيه من وجه العدم بتركِ الانانية ينظرُ الى الوجود الواجب. فان اَحببتَ الوجودَ فانعدم لِتَجِد الوجود

Mesnevi [Arabca] : Katre : 4.Nukte

4.Nükte

نكتة

اعلم! ان النية إحدى الكلمات الاربعة التي ذُكرت في المقدمة انها محصولة اربعين سنة من عمري

نعم! ان النية؛ اكسيرٌ عجيب تقلب بخاصيتها العادات الترابية والحركات الرملية الى جوهر العبادة.. وكذا هي روح نافذة تحيا بها الحالات الميتة، فتصير عبادات حيوية.. وكذا فيها خاصيةٌ تقلبُ السيئات حسنات

فالنية روح، وروحها "الاخلاص" فلا خلاص الاّ بالاخلاص. ويمكن بالنية - بسبب هذه الخاصية - عملُ كثير في

زمانٍ قليل، فيمكن اشتراء الجنة بما يُعملُ في هذا العمر القليل بهمّة تلك الخاصية
وبالنية يصيرُ المرءُ شاكراً دائماً؛ لأن ما في الدنيا من اللذائذ والنِعَم يُقتطف بوجهين
الوجه الاول: يقول المرءُ بسبب النية هذه النعمة مَدَّتْها اليّ يدُ رحيمٍ محسن، فينتقل نظرهُ من النِعمة الى الإِنعام. فيتلذذ به ازيد من نفس النعمة
والوجه الثاني: يتحرى اللذة بتهّوس النفس. فلا يتخطر الإنعام، انما ينحصر نظرهُ على النعمةِ واللذة فيتلقى اللذةَ غنيمةً فيقتطفها بلا مِنّة، بل يغتصبها
ففي الوجه الاول: تموت اللذةُ بالزوال ويبقى روحُها، اي: إن رحمةَ المُنعمِ تَخَطّرتني، فلا تنساني. فهذا التخطُر رابطةٌ ومناسبةٌ في الخاطر

وفي الوجه الثاني: لاتموت اللذة الموقتة ليبقى روحُها، بل تنطفئ ويبقى دخانُها. والمصيبة يخمد دخانها ويبقى نورها، ودخانُ اللذة زوالها واثمها
واذا نُظرَ بنور الايمان الى اللذائذ المشروعة في الدنيا والنِعَم في الآخرة، يرى فيها حركة دورية ووضعية تتعاقب فيها الامثالُ، فلا تنطفئ الماهية، وانما يحصل الفراقُ والافتراق عن التشخصات الجزئية. فلهذا لاينغَّص - بألم الزوال والفراق - اللذائذُ الايمانية بخلاف الوجه الثاني. فان لكلّ لذةٍ زوالاً، وزوالُها أَلَمٌ، بل تَصورُ الزوالِ ايضاً ألمٌ؛ اذ في الوجه الثاني، ليست الحركة دوريةً بل حركةٌ مستقيمة، ففيها اللذة محكومة بالموت الابدي

Mesnevi [Arabca] : Katre : 5.Nokta

نقطة

اعلم: ان التعلق بالاسباب سببُ الذلّة والاهانة. ألا ترى ان الكلب قد اشتهر بعَشرِ صفاتٍ حسنة، حتى صارت صداقتهُ ووفاؤه تُضربُ بهما الامثال؟! .. فمن شأنه ان يكون بين الناس مباركاً. ففضلاً من المباركية ينزل على رأس المسكين من طرف الانسان ضربةُ الاهانة بالتنجيس؛ مع ان الدجاجة والبقر حتى السنّور، الذين ليس فيهم حسّ شكرانٍ وصداقةٍ في مقابلة احسانِ البشر، يُشرَّفون بين الناس بالمباركية. اقول - بشرط ان لاينكسر

قلب الكلب ولايصير غيبةً - إن سببه: أن الكلب بسبب مرض الحرص اهتم بالسبب الظاهري، بدرجةٍ أغفَلته بجهةٍ عن المُنعم الحقيقي، فتوهَّم الواسطة مؤثرةً. فذاَق جزاءَ غفلته بالتنجيس، فَتَطهّر.. وأكل ضربَ الاهانة كفارةً للغفلة، فانتَبه!. اما سائر الحيوانات المباركة فلا يعرفون الوسائط ولا يقيمون لها وزناً، او يقيمون لها وزناً خفيفاً. مثلاً: ان السنّور يتضرع حتى يأخذ الاحسان، فاذا اخذ فكأنه لايعرفك ولاتعرفه. ولايحس في نفسه شكراناً لك. بل انما يشكر المنعم الحقيقي بـ: يارحيم.. يارحيم.. يارحيم.. فقط؛ اذ الفطرة تعرف صانعَها وتعبدهُ شعورياً وغير شعوري

Mesnevi [Arabca] : Katre : 6.Nukte

نكتة

ولقد شاهدتُ: انه لو لم يُسند كلُّ شئ اليه تعالى لَزِمَ اثبات آلهة - كلٌّ منها ضدٌ للكل، ومِثلٌ في آن واحدٍ - غير متناهية.. يزيدعددُها على عدد ذرات العالم ومركباتها، بوجهٍ يكون كلٌّ إلهٍ يَمُدُّ يَدَه الى مجموع العالم ويتصرف فيه

مثلاً ان القدرة الخالقة لفردِ نحلةٍ او حبةِ عنب، لابد ان ينفُذ ويَجري حكمُها في عناصر الكائنات؛ اذ هما أنموذجان أخذَت اجزاؤهما من جميع الكون. مع انه لامحل في الوجود إلاّ للواجب الأحد.

واما لو احيلت الاشياءُ على انفسها لزِمَ اثباتُ الألوهية لكلِّ ذرةٍ. الا ترى ان الاحجار التي في قبة "آيا صوفيه" اذا انتفى الباني، لزِمَ ان يكون كلُّ حجرٍ منها مثلُ "معمارِ سنان". فدلالةُ الكائنات على خالقها الواحد اظهرُ وأنورُ وأجلى وأولى وافصحُ واوضحُ من دلالتها على وجود نفسها بمراتب. فيمكن انكارُ الكون ولايمكن انكار الواحد الاحد القدير على كل شئ

Mesnevi [Arabca] : Katre : 7.Nokta

7.Nokta

نقطة

ما اعجب شأن الضلالة بسبب الغفلة! كيف استخرجت العلّية من المقارنة الساذجة والدوران الطردية بين المصنوعات! مع ارتكاب محالاتٍ متسلسلة، مع انه لم يتبين ولم يتحقق قط في شئ من الاشياء امارةٌ صادقة على وجود شريكٍ صانعٍ لذلك الشئ، بل تحت صنعةِ كلِّ شئٍ مجهوليةٌ تتكشف عن قدرة غير متناهية لقدير واجب الوجود. فياخسارة الانسان وياجهالته!.. كيف اخذ الشركُ لنفسه موقعاً في نفسه وفي عقله

Mesnevi [Arabca] : Katre : 8.Nukte

8.Nükte

نكتة

وما في نون (نعبُدُ) من سر الجماعة، يصور للمصلي المتنبه سطحَ الارض مسجداً، اصطفّ فيه - مع المصلي - جميعُ المؤمنين، ويرى نفسه في تلك الجماعة العظمى. وبما في اجماع الانبياء والأولياء على ذكر "لا إله إلاّ الله" من توافق الاصوات يتيسرُ للذاكرِ ان يرى الزمانَ "حلقة ذكرٍ" تحت رياسة "إمام الانبياء".. في يمين الماضي "الانبياء" قاعدون.. في يسار الاستقبال "الاولياء" جالسون.. يذكرون الله بصوتٍ يسمعه مَن ألقى السمعَ

وهو شهيد. فان كان حديد السمع والبصيرة استمع الذكر من مجموع المصنوعات ايضاً ورأى نفسه في حلقة ذِكرها

Mesnevi [Arabca] : Katre : 9.Nokta

نقطة

إعلم! أن محبة ماسواه تعالى على وجهين
وجهٍ ينزل من علوٍ، أي يحب الله فبحبّهِ يُحب من يُحبّهُ الله، فهذه المحبة لاتُنقصُ من محبة الله بل تزيدها
والوجه الثاني: يَعرُج من سُفلٍ، أي يحب الوسائل، فيتدرج في محبتها ليتوسل الى محبة الله، فهذه المحبة تتفرق، وقد تصادف وسيلة قوية فتقطع عليها الطريق فتهلكها، وإن وصلت.. وصلت بنقصان

Mesnevi [Arabca] : Katre : 10.Nukte

نكتة

اعلم! ان الرزاق جل شأنه تعهّد بآية: (وَمَا مِن دَآبَةٍ في الأرض إلاّ عَلى الله رزقُهَا) رزق كل دابة، الاّ ان الرزق قسمان
حقيقي ومجازي، فالمتكفَّل بالآية هو الحقيقي. واما المجازي الصُنعي اللازم بالتزام ما لايلزم وبالاختيارات السيئة والاعتيادات المضرة، حتى صارت الحاجات الغير الضرورية ضرورية، فَلَبست الحاجاتُ الكاذبة صورةَ الرزق. فهذا الرزق غير متكفَّل بالآية. ومَن تأمل في الباذنجانات التي هي اسماكُ

البر وفي الاسماك التي هي باذنجانات البحر كيف اسَمَنتها القدرة الفاطرة؛ اذ كلها سمينةٍ - ما فيها هزيلة - يأتيها رزقُها رغداً من حيث لاتحتسب.. عَلِم ان الوسوسة في الرزق واتهام الرزاق، من البلاهة

Mesnevi [Arabca] : Katre : 11.Nukte

11.Nükte

نكتة

اعلم! ان المصائب التي تصيب المعصوم من الحيوان والانسان، يجوز ان يكون لها اسبابٌ تدقّ عن فهم البشر؛ مثلاً: ان الشريعة الفطرية التي هي دساتير المشيئة، لاتنظر الى العقل حتى يَسقط التكليفُ بها عند عدم العقل، بل تنظرُ الى القلب والحس، بل والاستعداد ايضاً، فتجازي على أفاعيلها.. وقد نشاهد الحيوان كاملاً في حس النفس، والصبي بالغاً في حس القلب، بل حس طفلك، اكمل من عقلك واشد تيقظاً؛ اذ تظلِمُ يتيماً

بالضرب ولايمنعك عقلَك، وصبيُك الناظر اليك يُبكيه حسُّ شفقته.. لو كان هو لانزجر
فاذ كان هذا هكذا؛ فالصبي الذي يمزّق للتهوس والتلهي نحلةً مسكينة، ولم يسمع نهي حسّ شفقته الحساسة، فاصيب بأن انكسر رأسه.. استحقَّ مثلا: ان النمرة تحس في نفسها على شبلها شفقةً شديدة ومع رفيقها حس حماية، فلا يمنعها هذان الحسّان من تمزيق الظبية المسكينة.. فمزّقتها، ثم اصيبت هي ببندقة الصياد مثلا، أفلا تكون مستحقة؟ اذ رزقها الحلال امواتُ الحيوانات لااحياؤها! على ان هذا مبنيّ على توهم مالكية الحيوانات لأنفسها، والحق ان هذا باطل كما مرّ سابقاً. وان المالك الحقيقي هو مالك الملك ذو الجلال والاكرام يتصرف في

ملكه كيف يشآء، وهو الفاعل المختار الفعال لما يريدُ

(لايُسئَلُ عَمّا يَفعَلُ وَهُم يُسئَلون)

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli

Katrenin Zeyli

ذيل القطرة

بسم الله الرحمن الرحيم

الحَمْدُ لله رَبِّ العَالمين

والصَلاةُ والسّلامُ على سيدنا مُحمّدٍ

وعلى آله وصَحبهِ أجمَعين

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 1.Remiz

رمز

اعلم! ان الصلاة في اول الوقت، والنظر الى الكعبة خيالاً مندوبٌ اليهما، ليرى المصلي حول بيت الله صفوفاً كالدوائر المتداخلة المتّحدة المركز، فكما احاط الصفُ الأقربُ بالبيت، احاطَ الأبعدُ بعالم الاسلام. فيشتاق الى الانسلاك في سلكهم. وبعد الانسلاك يصير له اجماعُ تلك الجماعة العظمى وتواتُرهم حجةً وبرهاناً قاطعاً على كل حُكمٍ ودعوى تتضمنّها الصلاة

مثلاً: اذا قال المصلّي "الحمد لله" كانه يقول كلُّ المؤمنين المأمومين في

مسجد الارض: نعم صَدَقتَ. فيتضاءل ويضمحل تكذيبُ الاوهام ووسوسة الشياطين. وكذا يستفيض كلّ من الحواس واللطائف حصةً وذوقاً وايماناً، ولايعوقها لِمَ؟ وكيف؟ ففي اول الوقت تنعقد الجماعةُ العظمى "للمتقين" ولإتفاق الصلوات الخمس في الاقوال والاركان لايخلّ اختلاف المطالع بخيال المصلي.. ولينظر المصلي وهو في مكانه الى الكعبة، وهي في مكانها لايجذبها اليه ولايذهب اليها ليتظاهر الصفوف، لايشتغل بها قصداً، بل يكفي شعورٌ تَبَعي. ومايُدريك لعل القَدر الذي لايَهملُ شيئاً من الاشياء يكتب باشكال هذه الصفوف المباركة المنتظمة في حركاتها سطوراً على صحائف عالَم المثال الذي من شأنه حفظ ما فيه دائماً

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 2.Remiz

رمز

اعلم! إنّي شاهدت في سيري في الظلمات، السُّنَن السَّنية نجوماً ومصابيح، كلُّ سنَّةٍ، وكلُّ حَدٍ شرعي يتلمع بين مالايُحصر من الطرق المظلمة المضلّة. وبالانحراف عن السنة يصير المرء لعبة الشياطين، ومركَب الاوهام، ومعرض الاهوال، ومطية الاثقال - امثال الجبال - التي تحملها السنةُ عنه لو اتّبعها

وشاهدتُ السننَ كالحبالِ المتدلّية من السماء، من استمسك ولو بجزئي استَصعد واستسعد. ورأيتُ مَن خالَفَها

واعتمدَ على العقل الدائر بين الناس، كمَن يريد ان يبلُغَ اسباب السموات بالوسائل الارضية فيتحمّق كما تَحمّقَ فرعونُ بـ ياهَامَانُ اِبنِ لِي صَرحَاً

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 3.Remiz

رمز

اعلم! ان في النفس عقدة مغلقةً مدهشةً تُصيّرُ الضدَّ مولِّدَ الضّدِ، وترى ماعليها كأنه لها

مثلاً: ان الشمسِ تصل يدُها إليك تمسحُ او تضربُ وجهكَ، ولاتصل يدُك اليها ولايؤثر (كيفُك) فيها. فهي قريبةٌ اليك، بعيدة منك!.. فكما ان جعل وجه البُعديّة دليلاً على عدم تأثيرها فيك، ووجه القُربية دليلاً على تأثرها منك، جهلٌ..

كذلك نظرُ النفس - بعين الهوى والانانية - الى خالقها القريب اليها، البعيد منها سببُ ضلالتها

وكذا ترى النفسُ عظمة المكافأة، فمن شدة الحرص تقول: ليت، وانّى، وهيهات. وتسمع دهشة المجازاة، فمن شدة الخوف تتسلى بالتعامي والإنكار فيا ايتها النقطة السوداء الحمقاء ان افعاله تعالى انما تليق به وتنظر اليه تعالى، لا بكَ ولا الى حَوصلتِكَ الضيقة، ولا بنَى هندسةَ الكائنات على هَوَسِك، ولا أشهَدَك خَلقها. ولقد صدق الامام الرباني في قوله

لايحمل عطايا المَلِك الاّ مطاياه

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 4.Remiz

رمز

اعلم! ان مَن يُزَيِّن رأسكَ ويُحسنه، ويعلّق به زينةَ البصر؛ أبصرُ بك منك. فالصانعُ الذي زيّن رأسك بفصّي العينين، وصَدَفي الأُذنين، وعلّق مرجان اللسان في مغارة وجهك - يتلقلق - لهو أبصر بك منك، واقربُ اليك منك، واشفقُ عليك منك، واسمع لك منك

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 5.Remiz

رمز

اعلم! ان الدعاء لاسيما من المضطرين، له تأثير عظيم، يسخِّر بسببه اقوى الاشياء واعظمها لأضعفِ الاشياء واصغرها، كسكوتِ غضب البحر لأجل معصومٍ على لوحٍ منكسر دعا بقلبٍ منكسر؛ فيدلّ على ان المجيبَ يحكم على الكل فهو ربُّ الكل

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 6.Remiz

رمز

اعلم! ان من اهم مرض ضلالة النفس؛ طلبُ شوكةِ الكلِ من الجزء، وحِشمةِ السلطان من نَفَر، فاذا لم تجده فيه تَردُّه. مثلاً: تطلب تمامَ تجليات الشمس في تمثالها المرتسِم في حباب، فاذا لم تجد بالتمام تَنكرُ أنه منها ايتها النفس!. وحدةُ الشمس لاتستلزم وحدة التجليات، وان الدلالة لاتستلزم التضمن، وان ما يصفُ لايلزم ان يتَّصف؛ فالذرةُ الشفافة تصفُ الشمسَ، والنحلة تصف الصانعَ الحكيم

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 7.Remiz

رمز

اعلم! ان الذهاب في طريق الكفر كالذهاب في الجَمَد بل تحت التراب بل الحديد، مع دفع الدافعة، مشكلٌ عسير على من توجَّه اليه قصداً وبالذات. وهذا الاشكال يستتر تحت النظر التَبعي

وفي سبيل الايمان كالذهاب في الماء بل الهواء بل الضياء، مع جذبة الجاذبة، سهلٌ يسير للموفَّق

مثلا: تريد ان تقابل الشمسُ جهاتك الستة، فإما ان تتحول انت بلا كُلفة فيحصل المقصود، واما ان تكلف

الشمسَ قطع مسافةٍ مدهشةٍ لمقصد جزئي. فالاول: مثال التوحيد سهولةً والثاني: مثال الشرك إشكالاً، هكذا شاهدتُ. وبرهان هذا الرمز في قطرة فان قلت: فكيف يُقبل الكفر مع هذا الاشكال ويُترك الايمان مع هذه السهولة؟

قيل لك: ان الكفر لايُقبل قصداً، بل يُزلَق بسوء الهوى ويسقط فيه ويتلوث به. واما الايمان فيُقصد فيقبَل ويُوضع في القلب

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 8.Remiz

رمز

اعلم! انه كما ان الكلمة الفردةَ مسموعةٌ لألوفٍ من المخاطبين كواحدٍ لافرقَ بين الواحد والملايين، كذلك نسبةُ الاشياء الى القدرة الازلية، لافرق بين الفرد والنوع

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 9.Remiz

رمز

اعلم! ان جامعية القرآن ووسعته، ومراعاته لحسيات طبقات المخاطبين، لاسيما: تَنّزلاته لتأنيس العوام - الذين هم الاكثر المطلق والمخاطبون اولاً وبالذات - مع انها سببٌ لكماله.
فالنفس المريضة تضلّ بها؛ اذ تتحرى في ادنى طرزِ تفهيمِه المناسب للمقام أعلى وأزينَ صور الافادة، وتصيّرِ الاسلوبَ - الذي هو ميزانٌ ومَعكَسٌ لحسّ المخاطب وفهمهِ - ميزاناً ومرصاداً تنظُرُ منه الى المتكلم، فتضل ضلالاً بعيداً

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 10.Remiz

10.Remiz: Dünyanın 3.Yüzü ve İnsan

رمز

كيف السكون الى الدنيا بالوجه الثالث والفرح بها؟.. ان الدنيا لها وجوه ثلاثة
وجه: ينظر الى اسماء الله
ووجه: هو مزرعة الآخرة.. فهذان الوجهان حَسنان
والوجه الثالث: الدنيا في ذاتها بالمعنى الاسمي، مدار للهوسات الانسانية ومطالب الحياة الفانية
انا رُكِّبتُ نقطةً ميتة، وتركَبُني جيفةٌ ميتة. ويومي تابوتي، بين أمسِ وغدٍ قبرَي أبي وابنه. فانا بين تضييق ميتتين وضغطة القبرين. الاّ ان الدنيا من جهة

انها مزرعة الآخرة والنظر اليها بنور الايمان تصير كجنةٍ معنوية

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 11.Remiz

11.Remiz: Vücut emanettir, muhafazası gerektir

رمز

اعلم! ان وجودك كالبندقة الميرية او الفرس الميري في يد عسكر. كما ان العكسر مكلّف بتعهد بندقته وفرسه السلطانيَين، كذلك انت مكلف بحفظ امانتك وتعهدها

اعلم! ان السائق لهذا القول، اني رأيت نفسي مغرورة بمحاسنها. فقلتُ: لاتملكين شيئاً!. فقالت: فاذاً لااهتم بما ليس لي من البدن.. فقلت: لابد ان لاتكونيٍ اقل من الذباب.. فان شئتِ شاهداً فانظري الى هذا الذباب، كيفَ

ينظَفُ جناحَيهِ برجليهِ ويمسحُ عينيه
ورأسه بيديه! سبحانِ من ألهَمَه هذا،
وصيّره استاذاً لي وأفحمَ به نفسي

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 12.Remiz

12.Remiz: İnsanın karıştırdığı bazı meseleler

رمز

اعلم! ان من المزالق للاقدام: خلطُ احكامِ الاسم "الباطن" بأحكام الاسم "الظاهر" وسؤالها منه.. ولوازم "القدرة" بلوازم "الحكمة" وطلب رؤيتها فيها
ومقتضيات دائرة "الاسباب" بمقتضيات دائرة "الاعتقاد والتوحيد" وطلبها منها.. وتعلقات "القدرة" بجلوات "الوجود" او تجليات سائر الصفات، وملاحظة نواميسها وحِكمها فيها.. مثلاً: وجودُك هنا تدريجي، ووجودك في المرايا

البرزخية دفعيّ آني؛ لتمايز الصفات الالهية في التعلقات.. وللفرق بين الايجاد والتجلي

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 13.Remiz

13.Remiz: İslamiyet umumi bir rahmettir

رمز

اعلم! ان الاسلامية رحمة عامة، حتى ان الكفار سعادةَ حياتهم الدنيوية وعدَم انقلاب لذائذهم الى الآلام الأليمة، سببُها الاسلامية!.. اذ الاسلامية قَلَبت الجحود والكفر المطلق، والانكار المحض المتضمنين لليأس الاليم، والالم الشديد الى الشك والتردد. فالكافر بسبب تولّد احتمال الحياة الابدية في ذهنه بصيحةِ القرآن يستريحُ من الألم المنغِّص، وبعدم اليقين يستريح من الكلفة اللازمة للديانة. فهو كالنعامة (ابل الطير) اذا قيل له: طِرْ

يقول: انا ابل.. اذا قيل له: احمل الحمل. يقول: انا طير! فهذه الدسيسة الشيطانية هي التي صيَّرت الكافر والفاسقَ مسعودين ظاهراً في الحياة الدنيوية بالنسبة الى الكافر المطلق والمؤمن الخالص

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 14.Remiz

14.Remiz: Nefis kendi daire-i rububiyetini muhafaza etmek ister

رمز

اعلم! ان النفس لاتريد ان تعترفَ وتتصور صُدور ما هو اصغر او اقلُ قيمةً منها من يدِ قدرةِ الخالق، لتحافظ على دائرة ربوبية نفسها، فتعطي للخالق مافوقَها، وتتغافل عما تحتها. فما دامت لم ترِ نفسَها اصغر الاشياء او لاشئ، لاتخلَص من ميل نوعِ تعطيلٍ او شرك خفي

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 15.Remiz

15.Remiz: Nefis Malik-ül mülkün ademini arzu eder

رمز

اعلم! ان النفس بسبب تكاسلها في وظيفتها، تريد أن لايكون عليها رقيب فتحب التستر. فتلاحظ عدم المالك مكرراً، فتعتقد حريتها؛ فأولاً تتمنى، ثم تترجى، ثم تلاحظ، ثم تتصور، ثم تعتقد العدَم. ثم تمرُق من الدين!.. ولو استشعرت بما تحت الحرية والراحة وعدم المسؤولية من الاهوال المدهشة المحرقة واليُتم الحزين الأليم؛ لما مالتْ أدنى ميلٍ، بل لفرّتْ وتبرأت وتابت أو ماتت

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 16.Remiz

رمز

اعلم! ان الاشياء تتفاوت بتفاوت مدار الاستناد. مثلاً: ان النفر المستند بسلطانٍ عظيم يفعل ما لا يقتدر عليه (شاه) عظيم، فالنفر يزيد بسبعِ مراتب على من زاد عليه بسبعين مراتب.
فالبعوضة المأمورة من طرف القدرة الازلية تغلب نمرود النماريد المتمرّدة.
فالنواة المأذونة من طرف فالق الحَبّ والنوى، تتضمن وتَسَعُ كلَّ ما تحتاج اليه النخلةُ الباسقة، ولاتسعُهُ (فابريقات) تسَع قريةً

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 17.Remiz

17.Remiz: Üstadın yolu ve felsefe yolu

رمز

اعلم! ان الفرق بين طريقي في "قطرة" المستفادة من القرآن؛ وطريق اهل النظر والفلاسفة، هو اني احفر اينما كنتُ، فيخرج الماءُ، وهم تشبثوا بوضعِ ميازيبِ وانابيب لمجئ الماء من طرَفِ العالَم ويُسلسِلونَ سلاسل وسلالمَ الى مافوق العَرش لجلب ماء الحياة، فيلزم عليهم بسبب قبول السبب وضع ملايين من حفظة البراهين في تلك الطريق الطويلة لحفظها من تخريب شياطين الاوهام. واما ما علّمنا القرآنُ فما هو الاّ ان

اَعطينا مثلَ "عصا موسى" اينما كنتُ -
ولو على الصخرة - اضربُ عصاي
فينفجر ماءُ الحياة، ولا احتاج الى
السفر الطويل الى خارج العالم، وتعهّد
الانابيب الطويلة من الانثلام والانكسار

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 18.Remiz

18.Remiz: Nefsin vücudu bir nev körlüktür

رمز

اي واه) واسفاً!. إن وجودَ النفس) عمى في عينها، بل عينُ عُميها، ولو بقي من الوجود مقدارُ جناحِ الذباب يصيرُ حجاباً يمنع رؤيتها شمسَ الحقيقة. فقد شاهدتُ ان النفسَ بسبب الوجود ترى على صخرةٍ صغيرةٍ في قلعة عظيمة مرصوصةٍ من البراهين القاطعة ضعفاً ورخاوةً، فتنكر وجود القلعة بتمامها. فقس من هنا درجة جهلها الناشئ من رؤيتها لوجودها

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 19.Remiz

19.Remiz: Vücudu malikinin izni dairesinde kullanmak

رمز

اعلم! يا انا قد علمتَ انه ما في يدك منك من الأُلوف، الاّ جزءٌ مشكوك.
فأبنِ على ذلك الجزء الاختياري الضعيف مايطيق حملَه. ولاتحمل على الشعرة الشعورية الصخورَ العظيمة، ولاتحمل على ماليس إليك، الاّ باذن مالِكهِ
فاذا تكلمتَ بحسابكَ - بالغفلة - فلا تتجاوز عن حدك، وميدان جولانك شعرة فقط

واذا تكلمت بحساب مالك الملك
فاحمل ماترى كيفما أمر، وكيفما يشاء
لا كيفما تشاء وإذنُ المالكِ ومشيئتُه
تُعرف من شريعته

Mesnevi [Arabca] : Katrenin Zeyli : 20.Remiz

20.Remiz: Şöhret, riyadır ve kalbin ölümüdür

رمز

يامن يطلب الشهرة المسماة في العرف بـ(شان وشرف)! اسمع مني.

فقد شاهدتُ الشهرةَ عينَ الرياء وموتَ القلب، فلا تطلبها لئلا تصير عبدَ الناس، فان اعطيتَها فقل

إنَّا لله وإنَّا الَيهِ رَاجِعُونَ

Mesnevi [Arabca] : Habab

الرسالة الخامسة

حباب

من عُمّان القُرآن الحكيم

خداى بركرم خود ملك خودرامى خَرد أز تو

براى تونكه دارد بهاء بى كران داده

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 1

İlem 1: Musalli'yi milyonlar tasdik eder

بسم الله الرحمن الرحيم
الحَمدُ لله ربّ العالَمينَ والصَلاةُ والسَّلامُ على سيّد المُرسلينَ. وعلى آلهِ وَصَحبهِ أجمَعين
اعلم! ايها المؤمن المصلي الذاكر، اذا قلت: "اشهدُ أن لا إلهَ الاّ الله" او "محمدٌ رسولُ الله" او "الحمد لله".. مثلاً: حكمتَ بحكمٍ، ادّعيتَ دعوى، واعلنت اعتقاداً، يشهد لك في دعواك في آن تلفظك ملايين، وقبلك ملايين ملايين من المؤمنين المتكلمين بما تكلمت به؛ كأنهم يصدّقونك.. وكذا يؤيدك في دعواك، ويُثبت حكمَك ويزكّي شهداءك، كلُّ ماقام على صدق

الاسلامية، وكلّ ماأثبت حُكماَ من أحكامها، وكلُّ ما استند عليه جزءٌ من اجزاء قصر الاسلام من الشواهد والبراهين ومسامير الدلائل.. وكذا اندمج في ملفوظك وتوضَّعَ عليه امرٌ عظيم، ويُمنٌ جسيمٌ من الفيوضات والبركات القدسية.. وكذا اتصل بملفوظك واحاطَ به معنىً جاذب، وروحٌ جالب من شرارات جَذَبات توجهات جمهور المؤمنين، ومن رشاشات رشحات رشفات قلوب الموحّدين الشاربين ماء الحياة من عيون تلك الكلمات المباركة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 2

İlem 2: Müsbit, nafiye müreccahtır

اعلم! انه قد تقرر في الاصول: ان المثبت يرجَّح على النافي. وسرّه: ان النفي ينحصر في موضعه، والاثباتُ يتعدى. ولو نفى الفٌ، واثبته الفٌ كان كلٌ من المثبتين كألفٍ. بسرّ: انه اذا رأى واحدٌ الشمسَ من مشكاةٍ، وآخر من اخرى، وهكذا؛ فكلٌ يؤيد كُلاً، لاتحاد المرئي والمشهود مع تعدد المناظر.. واذا لم يره واحدٌ لعدم المشكاة، وآخر لضعف البصر، وآخر لعدم النظر، وهكذا.. فقوةُ كلٍ في نفسهِ فقط. والانتفاءُ عنده، لايدل على الانتفاء في نفس الامر، فلا يؤيد احدٌ احداً لاختلاف

الاسباب مع تعدد المدَّعى؛ لان الانتفاء مقيّدٌ عند النافي بـ"عندي" مثلا فاذا تفهّمت هذا السر؛ فاعلم! ان اتفاق كلِّ اهل الضلالة والكفر على نفي مسألةٍ من المسائل الايمانية، فاتفاقهم لاتأثير فيه، بل كحُكم واحدٍ. مع انه حجةٌ قاصرة ينحصر على النافي فقط. واما اتفاقُ اهل الهدى على المسائل الايمانية فكلٌ يتأيد بكلٍ، كأن الكلَّ شواهد كلِّ واحدٍ

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 3

İlem 3: Cüz, küllün kuvvetine istinad eder

اعلم! انه كما ان الاجزاء والاحجار في البناء المتساند، يستند كلُّ واحدٍ بقوة الكل، ويزول ضعفُ كل بتساند الكلِّ، كأن الكلَّ عَوَنَةُ كلِ واحدٍ ومساميره.. وايضاً كما ان الاغصان والاثمار في الشجرة تستند معرفةُ صفاتِ كل واحدٍ بالكلِ، فكلٌّ للكلِّ معرِّفٌ، كأن كلَّ واحدٍ لكلِ واحدٍ منفذٌ نظّار، ولمعرفته معيار.. كذلك ان تفاصيل لمعات الايمان والاسلام ومسائلهما يستند كلُّ جزئي بقوة الكل، فبازدياد التفاصيل والجزئيات يزداد وضوح فهم كل جزء وقوة معرفة كل جزئي، واذعان كل

حكم، وايقان كل مسألة. ومع كل ذلك، فالنفسُ الشيطانة تعكس فتنتكس.
فتزعم ضعفَ الجزء، سببَ ضعفَ الكل

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 4

İlem 4: Cüzler birbirine mikyastır

اعلم! ان كل جزء من كل الكون واحد قياسيّ لإمكانات سائر الاجزاء.
وبالعكس، فاجزاء الكائنات مقاييس للامكانات بينها كلٌّ لكلٍ

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 5

İlem 5: Cüz ile küllün ihtiyacı birdir

اعلم! ان اصغر جزءٍ؛ من اعظم كلٍ، يحتاج الى مايحتاج اليه كل الكل كمًّاً، فالثمرةُ تحتاج الى كلِ ما يحتاج اليه كل الشجرة. فخالق الثمرة بل حجيرة من حجيراتها لابد ان يكون خالق الشجرة، بل خالق الارض، بل خالق شجرة الخلقة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 6

İlem 6: Semere vermiş hakikatler iltibas edilmez

اعلم! ان المسألة التي طرفاها في غاية التباعد، كل طرف كنواة تسنبلت واشجرت وتفرعت، لابد ان لايتوصّع عليها الشكوك والاوهام؛ اذ التباس نواة بنواة ممكن مابقت النواةُ نواةً مستورة. واما اذا صارت شجرة واثمرت، ثم شككتَ في جنس النواة شهدت الثمراتُ عليها، ولو توهمتَها غيرها، كذّبتْكَ تلك الثمرات
مثلاً: لايتيسر لك فرضُ النواة التي انقلبت شجرة التفاح نواةَ حنظلةٍ، الاّ بتوهمها اياها، او تبديل كل ما اثمرت من التفاحات حنظلات وهو محال

النبوة نواةٌ، انبتت شجرةَ الاسلامية بازاهيرها وثمراتها، والقرآنُ شمسٌ اثمرت سياراتِ اركان الاسلامية الاحد عشر

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 7

İlem 7: Peygamberimizin şahsiyet-i maneviyesi

اعلم! انه كما ان مَن يرى قشر بيضة انقشعت عن طير همائي تكمَّل وطار في السمآء، ثم يتحرى ما يسمع من كمالاتِ ذلك الطير الطائر في فضاء العالَم في تلك القشرة اليابسة، لابد ان يغالط نفسه، او يكذّب. وكذا لو نظر الى فلقتَي نواةٍ انكشفت عن شجرةٍ تكمّلت وأثمرت، ومددت اغصانها في جو السماء، ثم تحرّى ما قرع سمعه من عظمتها وثمراتها وازهارها في تلك القشرة المطروحة في التراب، لابد ان يتبلّه او ينكر

كذلك ان مَن نظر الى صورة ما نقله التواريخ من مبادي ظهور نبيّنا عليه الصلاة والسلام نَظراً مادياً وسطحياً وصورياً، لايتيسر له دركهُ وتقديرُ قيمته ومعرفة شخصيته المعنوية؛ بل لابد ان ينظر الى ما نقله التواريخ والسِير بنظر قشر رقيقٍ، انشقَّ عن قَمري - كقمر - في جو المَلكوت. ويرى مايرى من لوازم البشرية، والاحوال الصورية كقشر نواة انكشفت منها شجرة طوبى المحمدية، التي تُسقى بماء الفيض الإلهي، وتنمو بامداد الفضل الرباني على مرّ الدهور. فكلما مرّ على سمعه شئٌ من الاحوال الصورية والمبدئية، فلابد ان لاينحبسَ عليه ذهنهُ، بل ليرفع رأسه بسرعة وفي كل مرة منه الى ماترقى وتصاعد اليه الآن مما لايدرك منتهاه

وكذا ان ممّا يشط النظر لاسيما نظر المتحري الشاك، انه لايفرق بين المصدرية والمظهرية، بين المنبعية والمعكسية، وبين المعنى الاسمي والحرفي، وبين الذاتي والتجلّي. فكونه عليه السلام عبداً محضاً، واعبدَ خلق الله لله؛ يستلزم ان يُنظر اليه بانه مَظهرٌومَعكَسٌ لتجلياته تعالى. وكل ما فيه من الكمالات من فيضه تعالى نعم! قد ذكرنا مراراً ان الذرة لاتسع مصدرية ولو رأس ذبابة، ولكن تسع مظهرية ولو نجوم سمــوات. ونظر الغفلة ينظر اولاً وبالذات الى الذاتي الاسمي والمصدرية، فيتوهم الصنعة الالهية طبيعة طاغوتية

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 8

İlem 8: Dua hakkında

اعلم! ان الدعاء انموذج لأسرار التوحيد والعبادة؛ اذ الداعي في نفسه خُفيةً، لابد ان يعتقد سماع المدعو لهواجسَ نفسه وقدرته على تحصيل مطلبه، فيستلزم هذا الاعتقاد، اعتقادَ أن المدعو عليمٌ بكلِ شئ، وقديرٌ على كل شئ

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 9

İlem 9: Masdariyet ve Mazhariyet

اعلم! انه كما يمكن دخول هذه الشمس - سراج العالم - في عين الذباب بالتجلي فتتنور، ولايمكن دخول شرارة من كبريتٍ في عينها بالأصالة، بل لو دخلتْ لانطفت العين.. كذلك يمكن بل يجب مظهرية كل ذرة لتجليات اسماء شمس الأزل، ولايمكن بل يمتنع ان تكون ذرةٌ مصدراً وظرفاً لمؤثر حقيقي، ولو كان اصغر واقل من الذرة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 10

اعلم! يا "انا" المتمرد المغرور المتكبر،
انظر الى درجة ضعفك وعجزك
وفقرك ومسكنتك!.. اذ يبارزك
ويصارعك - فتخرّ صعقاً - اَلحُوَينُ الذي
لايُرى الاّ بتكبيره مرات ودرجات

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 11

اعلم! ومن صُغر الانسان انه يجول في خردلة حافظته، وتصير تلك الخردلة عليه كصحراءٍ عظيمة يسري دائماً ولايقطعها الى جانب. فقس درجة مَن يسري دائماً ولايتم دَورَ خردلةٍ، ومع ان الخردلة الحافظة تصير كصحراء عظيمة على عقل الانسان، كذلك يصير ذلك العقل كبحر يبتلع الدنيا.. فسبحان مَن جعل الخردلة لعقل الانسان كالدنيا، وجعل الدنيا له كخردلة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 12

اعلم! ان من اشد ظلم البشر اعطاء ثمرات مساعي الجماعة لشخصٍ، وتوهم صدورها منه، فيتولد من هذا الظلم شركٌ خفيٌ؛ اذ توهّم صدور محصّل كسب الجماعة، وأثَر جُزئهم الاختياري من شخصٍ، لايمكن الاّ بتصور ذلك الشخص ذا قدرةٍ خارقة ترقت الى درجة الايجاد، وما آلهة اليونانيين والوثنيين، الاّ تولدت من امثال هذه التصورات الظالمة الشيطانية

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 13

اعلم! ان الانسان كدوائر متداخلة متحدة المركز. ففي دائرةٍ: لباسه جسمهُ، وفي اخرى: بلدهُ، وفي اخرى: وجه الارض، وفي اخرى: عالم الشهادة وهكذا.. ولكنه لافعلَ ولاتأثير له إلاّ في الدائرة الصغرى، وفيما سواها من الدوائر عاجزٌ مسكين، منفعلٌ وقابل لأخذ الفيض فقط. لو تَفَعَّل مافعل الا تغييرَ صورة الفيض بالقصور والنقصان اللذين هما من الوان العدم

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 14

اعلم! ان في الذاكر لطائف مختلفة في الاستفاضة؛ بعضُها يتوقف على شعور العقل والقلب، واستفادة بعضٍ لاشعوري تحصل من حيث لايُشعر. فالذكر مع الغفلة ايضاً لايخلو من الافاضة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 15

اعلم! ان الله خلق الانسان في تركيب عجيب، ووحدةٍ في كثرة؛ بسيطٌ وهو مركب، فردٌ وهو جماعة، له اعضاء وحواس ولطائف، لكلٍ في ذاته المُ ولذة مع تألمه وتلذذه من انفعالات الكل وتأثرات اخواته؛ بدليل سرعة التعاون والامداد بينها. فمن حكمة هذه الخلقة جعلُ الانسان مظهراً لأنواع اللذائذ ولأقسام النِعَم ولأصناف الكمال - لاسيما في الآخرة - إن سلكَ في سبيل العبودية.. وكذا جعله محلاً لأنواع الآلام ولأشكال العذاب ولأقسام النقم، ان ضلَّ في طريق الأنانية. فألمُ وَجَع السنِ غيرُ ألم وجع الأذن. ولذةُ العينِ

غير لذة اللسان، واللمس والخيال
والعقل والقلب وهكذا

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 16

اعلم! ان كثرة فوائد عدم تعين الآجال؛ دليل نيِّر على تعيُّنها في علم الباري، ولو تعينت لَتوهِّمَ عدمُ تعيُّنها من جهة العلم بتوهم تفويض تَعيّنها على القانون الفطري، واذ لم تتعين فيما بين الحدين المعيّنين؛ لاحقّ للوَهم ان يدّعي عدمَ التعيّن

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 17

اعلم! ان الذكر من شأنه ان يكون من الشعائر، والشعائر ارفع من ان تنالها ايدي الرياء

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 18

اعلم! ان تكرار كلمة التوحيد؛ لتجريد القلب من انواع العلاقات، وطبقات المعبودات الباطلة، ولأن في الذاكر أنواعاً من لطائف وطبقاتٍ من حواس؛ لكلٍّ توحيدٌ وتجريدٌ من الشرك المناسب له

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 19

اعلم! ان الفاتحة المقروءة، مثلاً؛
لاتفاوتَ بين إهداء مثل ثوابها لواحدٍ،
ولألوفٍ، او لملايين، كمثل الكلمة
الملفوظة، سواءٌ في استماعها الفردُ
والالوفُ، لسرٍ لطيف في سرعة
التناسل والاستنساخ في اللّطيف..
ولرمزٍ شريفٍ في التكثر مع الوحدة
في النوراني، كمصباح قابله مرآة فردٍ،
او ألوف من المرايا

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 20

اعلم! ان الصلاة على النبي عليه الصلاة والسلام كاجابة دعوة المنعم الذي افاضَ فيضه، وبسطَ مائدة انعامه على مقام صاحب المعراج. واذا وصف المصلّي النبيَ بصفةٍ، لابد ان يتأمل في مناط تلك الصفة ليشتاق المصلي لتصليةٍ جديدة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 21

اعلم! ايها العالم الديني!. لاتحزن على عدم الرغبة في عملك وقلّة اجرتك؛ اذ المكافأة الدنيوية تنظر الى جهة
الاحتياج، لا الى درجة القيمة الذاتية، اذ جهة المزية الذاتية ناظرة الى المكافأة الاخروية، لايجوز لك ان تشتري بها ثمناً قليلاً من متاع الغرور.

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 22

اعلم! ايها المحرّر والخطيب العمومي بلسان الجريدة! لك ان تتواضع وتهضم نفسك وتعلن قصورك تندماً. ولاحقّ لك ان تتمرد وبالتجاهر بما يضاد شعائر الاسلام. فاين جاز لك، ومَن وكّلَكَ، وبأيّ حقّ تتجاسر على اعلان القصور الديني، بل اشاعة الضلالة بحساب الملة وباسم الامة، وتظن الملة على قلبك الضال؟!.. فلا يجوز لأحدٍ - فضوليا - ان يهضم نفسَ غيره حتى نفسَ أخيه. فمن اين جاز لك ان تزيِّفَ عامة الملة الاسلامية باساءة الظن بهم بإعراضهم عن الشعائر الاسلامية.. ولاريب ان نشر ما لايقبله جمهور المؤمنين في

الجرائد العمومية من المستحدثات دعوةٌ الى الضلالة، فناشرها داعٍ الى الضلالة، فلا يُجاب بالضرب على فمه فقط، بل يُعنّف بالأخذ على يده

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 23

اعلم! ان الكفار لاسيما الاوربائيون ولاسيما شياطين في انكلترة واباليس الفرنك، اعداءٌ الدّاء، وخصماء معاندون ابداً للمسلمين واهل القرآن.. بسر: ان القرآن حَكَم على مُنكر القرآن والاسلام وعلى آبائهم واجدادهم بالاعدام الابدي، فهم محكومون بالاعدام ابداً، والحبس في جهنم سرمداً بنصوص ذلك القرآن الحكيم. فيا اهل القرآن كيف توالون مَن لايمكن ان يوالوكم او يحبوكم ابداً؟.. فقولوا

حَسْبُنَا الله ونِعمَ الوَكيل (نِعمَ المَولى ونِعمَ النَّصير)

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 24

اعلم! ان الفرق بين مدنية الكافرين ومدنية المؤمنين، ان الاولى: وحشةٌ مستحالة ظاهرها مزيّن، باطنها مشوّه، صورتها مأنوسة، سيرتها موحشة.. ومدنية المؤمنين باطنها أعلى من ظاهرها، معناها أتمّ من صورتها، في جوفها أنسية وتحبب وتعاون. والسر: أن المؤمن بسر الايمان والتوحيد يرى اخوةً بين كل الكائنات، وانسية وتحببا بين اجزائها، لاسيما بين الآدميين ولاسيما بين المؤمنين. ويرى اخوةً في الاصل والمبدأ والماضي، وتلاقياً في المنتهى، والنتيجة في المستقبل. واما الكافر فبحكم الكفر له اجنبية ومفارقة

بل نوعُ عداوةٍ مع كل شئ لانفع له فيه، حتى مع اخيه؛ اذ لايرى الاخوة الاّ نقطة اتصال بين افتراق ازلي ممتد، وفراق ابدي سرمد؛ الاّ انه بنوع حميةٍ ملّية او غيرة جنسية تشتد تلك الاخوة في زمان قليل، مع ان ذلك الكافر لايحب في محبة اخيه، الاّ نفس نفسه. واما ما يُرى في مدنية الكفار من المحاسن الانسانية والمعالي الروحية، فمن ترشحات مدنية الاسلام، وانعكاسات ارشادات القرآن وصيحاته، ومن بقايا لمعات الاديان السماوية
فان شئت فاذهب بخيالك الى مجلس "سيدا" قدّس سره في قرية "نورشين".. وما اظهرت من المدنية الاسلامية بصحبته القدسية، تَرَ فيها ملوكاً في زي الفقراء وملائكة في زي الاناسي. ثم اذهب الى "باريس" وادخل

في لجنة الاعاظم تَرَ فيها عقارب، تلبسوا بلباس الاناسي، وعفاريت تصوروا بصور الآدميين. وقد بينتُ الفروق بين مدنية القرآن والمدنية الحاضرة في [اللوامع] و[السانحات] فراجعهما لترى فيهما أمراً عظيماً، تغافل عنه الناس

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 25

اعلم! يامن يطلب الاجتهاد في مسائل الدين في هذا الزمان! ان باب الاجتهاد مفتوح، لكن لايجوز لكم الدخول فيه لستة امور

فاولاً: لان عند هبوب العاصفات في الشتاء يُسَدّ المنافذ الضيقة، فكيف تُفتح الابواب؟ وعند احاطة سيل المنكرات والبدعيات وتهاجم المخرّبات لايُشق الجدار بفتح منافذ

وثانياً: ان الضروريات الدينية التي لامجال للاجتهاد فيها، والتي هي في حكم الغذاء والقوت للمسلمين قد اُهملت وتزلزلت، فلابد صرفَ كل الهمّة لأقامتها وامتثالها واحيائها، ثم بعد

اللتيا والتي تُمَسّ الحاجة الى الاجتهاد في النظريات التي توسعت باجتهادات السلف، بحيث لايضيق عن حاجات كل الزمان
وثالثاً: ان لكل زمان متاعاً مرغوباً، يشتهر في سوقه تُجلب اليه الرغبات وتُوجَّه وتنجذب الافكار اليه، كالسياسة وتأمين الحياة الدنيوية الآن..
وكاستنباط مرضيات خالق العالم من كلامه، وتأمين السعادة الأبدية في زمان السلف. فلأجل توجُّه الاذهان والقلوب والارواح في الجمهور الى معرفة مرضيات ربّ السموات والارض في ذلك الزمان، صار كل مَن له استعداد جيد يتدرّس قلبهُ وفطرتهُ من حيث لايشعر من كل مايجري في ذلك الزمان من الاحوال والوقوعات والمحاورات، كأِن كلَّ شيِئ معلّمٌ يلقن

فطرته استعداداَ إحضارياَ للاجتهاد، حتى يكاد زيت ذهنه يضئ ولو لم تمسسه نارُ كسب. فاذا توجه الى الاجتهاد صار له نورٌ على نور. واما الآن فلتشتت الافكار والقلوب، وانقسام العناية والهمة، وتحكّم السياسة والفلسفة في الاذهان، لايمكن لمن كان في ذكاء "سفيان بن عيينه" مثلا ان يحصل الاجتهاد الا بعشرة امثال وقت ماحصل سفيان الاجتهاد فيه. اذ ان سفيان يبتدئ تحصيله الفطري من حيث التمييز. فيتهيأ استعدادهُ كالكبريت للنار. واما نظيره الآن - فبسر مامرّ آنفاً - يتباعد استعدادهُ بدرجة تبحّره في الفنون الحاضرة ويتقاسى عن قبول الاجتهاد بدرجة تغلغله في العلوم الارضية

ـِ

ورابعاَ: ان ميل التوسيع والاجتهاد ان كان من الداخلين بحق في دائرة كمال الاسلام بمظهرية التقوى الكاملة وامتثال الضروريات، يكون ذلك الميل كمالاً وتكملاً. واما ان كان ممن يهمل الضروريات ويرجّح الحياة الدنيوية على الآخرة يصير ذلك الميل ميلَ تخريبٍ، ووسيلةً لحل ربقة التكليف عن عنقه وخامساً: ان المصلحة حِكمة مرجّحة، وليست بعلّة للحُكم. ونظرُ هذا الزمان يصيِّر المصلحة علّة للحكم. وكذا نظرُ هذا الزمان يتوجه أولاً وبالذات الى السعادة الدنيوية، مع ان نظر الشريعة متوجه أولاً وبالذات الى السعادة الاخروية، وثانياً وبالعرض الى الدنيا من حيث هي وسيلة الآخرة.. وكذا ان كثيراً من الامور التي ابتلي الناسُ بها، وعمّت البليةُ بها حتى صارت من

"الضروريات"؛ فلتولدها من سوء الاختيار، ومن الميول الغير المشروعة "لاتبيح المحظورات" ولاتصير مداراً لاحكام الرّخصية. كما ان مَن سَكر بشرب حرامٍ لايُعذر في تصرفاته في حالة السُكر.. وهكذا فالاجتهادات بهذا النظر في هذا الزمان تصيرُ ارضية، لاسماويّة. فالتصرف في أحكام خالق السموات والارض وفي عباده بلا إذنه مردود

مثلاً: يَستحسن بعض الغافلين الخطبة بالتركية لتفهيم السياسة الحاضرة لعامة المسلمين، فهذا الغافل المسكين لايعلم ان السياسة الحاضرة بكثرة الكذب والحيلة والشيطنة فيها صارت كأنها وسوسة الشياطين، فلا حقّ لهذه الوسوسة السياسية ان ترتقي الى مقام تبليغ الوحي. وكذا

لايَفهم هذا الجاهل، ان اكثر الامة انما يحتاجون لإخطار الضروريات وتذكير المسلّمات والتشويق على امتثال الحقائق المتعارفة بين المؤمنين، من اركان الايمان والاسلام ومراتب الاخلاص والاحسان. فبكثرة التسامع يتساوى العوام والعلماء في التذكر والتخطر بسماع القرآن. اذ العجمي يفهم المآل اجمالاً وإن لم يعرف المعنى. وكذا لايعقل ذلك الغافل ان عربية الخطبة وَسْمٌ سماوي مسدّد ومُزيَّن في سماء وحدة الاسلام، وبالتغيير يصير وَشماً مشتِتاً مشيناً

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 26

اعلم! يامن احاط به الغفلة واظلمت عليه الطبيعة حتى صار "أعمى وأصم" يعبد الاسباب في ظلمات الطبيعة الموهومة!. اني اترجم لك لساناً واحداً من خمسة وخمسين ألسنة يتكلم بها كلّ واحدٍ من مركبات الكائنات وذراتها شاهدات على وجوب وجوده تعالى ووحدته في الوهيته وربوبيته جل جلاله.. وهو ان اضطرابات الارواح والعقول الناشئة من ضلالاتها الناشئة من استنكاراتها الناشئة من الاستبعاد والاستغراب والحيرة في اسناد الاشياء الى انفسها، والى الاسباب الامكانية تلجئ الارواحَ والعقول للفرار الى

الواجب الوجود الواحد الأحد الذي بقدرته يحصل ايضاح كل مشكل، وبارادته يحصل فتح كل مغلق، وبذكره تطمئن القلوب

فان شئت تحقيقه فانظر الى هذه الموازنة وهي: ان الموجودات إما فاعلها جانبُ الامكان والكثرة وإما جانبُ الوجوب والوحدة. فما يُتوهم بقصور النظر من الكلفة والاستبعاد، والاستغراب في اسناد كل شئ الى الواجب الوجود، تصير محققة عند الاسناد الى الكثرة، لقصور اي سبب كان، وضعفه عن تحمل اي مسبَّب كان، في جانب الكثرة دون الوحدة. فما يُتوهمُ هناك، متحقق هنا. ثم بعد هذا تتضاعف الكلفة والاستبعاد والاستغراب عدد اجزاء الكائنات مع انها في الاسناد الاول كانت واحدة

موهومة وصارت هنا حقيقة متضاعفة عدد اجزاء الكائنات؛ اذ في الاسناد اليه تعالى نسبةُ كثيرٍ غير محدود الى واحدٍ مباين الماهية لها، وفي جانب الكثرة نسبةُ واحدٍ الى كثير غير محدودٍ متماثلة الماهية؛ اذ النحلة مثلاً، لو لم تُسند الى الواجب الواحد، لزِمَ اشتراك السموات والارض في ايجادها لعلاقتها باركان العالم. مع ان صدور الكثير عن الواحد اسهلُ بمراتب من صدور الواحد عن الكثيرين المتشاكسين الصُم العمي الذين لايزيد اختلاطهم الاّ اعميتَهم واصميتهم. ثم مع ذلك ان الكلفة لو كانت في الاسناد الاول مثل ذرة، تترقى في الاسناد الثاني الى امثال الجبال؛ اذ الواحد بالفعل الواحد يحصل وضعية ونتيجة للكثير، لايتيسر للكثير لو احيلت عليهم ان يحصلوا تلك

الوضعية، او يصلوا الى تلك النتيجة الاّ بافعال كثيرة وتكلفات عظيمة؛ كالامير مع نفراته، والفوارة مع قطراتها، والمركز مع نقاط دائرته
ثم مع ذلك ان الاستبعاد والاستغراب الموهومَين في الاسناد الاول، ينقلبان في الاسناد الثاني الى محالات متسلسلة
من بعض المحالات: فرض صفات الواجب في كل ذرة؛ اذ كمال الصنعة ونقوشها واتقانها تقتضي علماً محيطاً، وبصراً مطلقاً، وقدرة تامةً وارادةً شاملةً
ومنها فرض شركاء غير متناهية في الالوهية والوجوب اللذين لايقبلان الشركة اصلاً؛ إذ لو لم تُسند الاشياء الى الواحد الواجب، للزم ان يكون لكل واحدٍ وفي ضمنه واحد منِ الآلهة

ومنهاَ فرض كل ذرة حاكماَ على الكل، ومحكوماً للكل ولكلٍ، كالاحجار في البناء المعقد لو انتفى الباني، لزِمَ انٍ يكونٍ كل حجر كالباني عالماً مهندساً بانياً؛ اذ النظام والانتظام والاتقان والحِكمُ هكذا تقتضي، لامحل للتصادف فيها

ومنها فرض الشعور المحيط والعلم التام والبصر المطلق في كل ذرة وسبب؛ اذ الموازنة والتناظر والتساند والتعاون يقتضي شعوراً محيطاً وبصراً مطلقاً وهكذا، من الصفات المحيطة. فلو اسندت الاشياء الى انفسها لزم تصوّر هذه الصفات في انفسها، ولو اسندت الى الاسباب لزم تصور هذه الصفات في اسبابها، بل في كل ذرة من ذراتها.. وهكذا من المحالات

المتسلسلة والممتنعات العقلية
والاباطيل التي تمجها الاوهام
واما اذا اسندت الى صاحبها الحقيقي
وهو صاحب مرتبة الوجوب والوحدة،
لايلزم الاّ أن تصير الذرات ومركباتها -
كقطرات المطر الحاملة لتماثيل
الشمس بالانعكاس - مظاهر لتجليات
لمعات القدرة النورانية المطلقة
المحيطة الازلية الغير المتناهية،
المستندة بل المتضمنة للعلم والارادة
الازليين الغير المتناهيين. وهي القدرة
التي شهدت عليها معجزات
المخلوقات، التي لمعتها الفذة اجلّ من
شمس الامكان والكثرة بسر التجزء
والتوزيع والانقسام في جانب الامكان
والكثرة، دون جانب الوجود والوحدة.
وان ذرةَ تلك القدرة اعظم من جبال
الاسباب، بسر ان جزءٍ تجلي النوراني

مالكٌ لخاصية الكل، كأن الكلّ كليٌّ، ولو في جانب الامكان، حتى ترى الشمس بتمامها في ذرة زجاجية. فكيف نور الانوار المتظاهر من جانب الواجب الوجود الواحد الاحد؟
فالفرق بين الاسناد الاول والاسناد الثاني، كالفرق بين تجلي الشمس بخاصيتها في قطرة بل في ذرة بالتجلي. وبين دعوى وجود شمس بالأصالة في تلك القطرة؛ ومحالية هذه الدعوى اظهر من ان تُخفى.. ومع كل ذلك لا كلفة ولامعالجة ولاتَعَمّلَ في عمل تلك القدرة المجهولة الازلية، بل تتساوى بالنسبة اليها الذراتُ والنجوم والجزء والكل والفرد والنوع والقليل والكثير والصغير والكبير وانت والعالم والنواة والشجرة. والسر في انه لاكلفة بالنسبة اليها؛ ان تلك القدرة لازمة

ذاتية ضرورية ناشئة للذات الازلي، فلذاتيتها محالٌ تداخل ضدّها في مابينها. فاذ لاعجزَ فلا مراتب فيها، فاذ لامراتب فيها تتساوى بالنسبة اليها اصغرُ الاشياء واعظمها
فان شئت تقريب هذه الحقيقة الى الفهم بتمثيلات في دائرة الامكان والكثرة، فاستمع مثلا: ولله المثل الاعلى
يتساوى في اخذ تجلي الشمس في تمثالها الذراتُ الزجاجية، والبحور الارضية، والسيارات السماوية بسر "الشفافية".. وان المصباح المركزي للمرايا المحيطة يتساوى بالنسبة الى المصباح زجاجةٌ من زجاجات اصغر دائرة، ومجموع الزجاجات في اكبر الدائرة، بسر "المقابلة".. وان النور والنوراني تتساوى بالنسبة الى

الاستضاءة والاستفاضة، الواحدُ والالوفُ لاتزاحم فيه بسر "النورانية"، فلنوع نورانيةٍ في لطافة الكلمة يتساوى في الاستماع الواحدُ والالوف.. ومثلاً: ان الميزان الحساس بدرجةٍ يتحسس بذرة، لو كان في كفتيه شمسان او جوزتان، ما تفاوت بين رفع كفةٍ الى الثريا وكفة الى الثرى، بوضع جوزةٍ اخرى في كفة بسر "الموازنة".. ومثلاً: ان اعظم السفن لايتعسر سوقها وتحريكها على صبي كما لايتعسر عليه تحريك سفينته التي هي ملعبته في كفه، او تحريك ساعته بسر "الانتظام".. ومثلاً: ان (القماندان) لافرق في أمره بـ(آرش) بين نفر وفيلق، يتساوى في التحريك والتحرك النفرُ، وكلُ العسكر بسر التزام "الامتثال".. ومثلاً: ان الماهية المجردة في الانواع والكليات،

يتساوى بالنسبة اليها فردٌ من اصغر الافراد واكبرُ الافراد وكلُ الافراد الغير المحدودة بسر "التجرد".. وهكذا من الامثلة الدالة على انه يمكن عدم التفاوت بين القليل والكثير والصغير والكبير بالنسبة الى شئ.

فبسر "شفافية" الملكوتية في كل شئ، وبسر "مقابلة" وجه كل شئ للقدرة، وبسر "نورانية" تلك القدرة، وبسر "الموازنة" الامكانية، وبسرّ "الانتظام" بقوانين القضاء والقدر، وبسر "امتثال" كل ذرة من ذرات الكائنات بكمال الشوق واللذة للاوامر التكوينية المندمجة في امر "كن"، وبسرّ "تجرد" الواجب الوجود عن الماديات. فبهذه الاسرار الستة تتساوى بالنسبة الى قدرته احياء البعوضة واحياء الارض وخلق النحلة

وخلق السماوات والارض وايجاد الذرة وايجاد الشمس. بل ان التساوي وعدم التفاوت ثابت بالحدس القطعي والمشاهدة؛ اذ تلك القدرة المجهولة بماهيتها، والمعلومة بمعجزاتها تفعل بمثل غصن دقيق - كخيط رقيق - امثال العناقيد التمرية والعنبية وغيرهما، تلك الخوارق الحيوية التي لو أحيلت صنعتها على الاسباب لاحتاجت الى مالايحد من التكلفات، وتتجلى تلك القدرة بجلوات الوجود في سُمّ الخياط على الشفافات والعيون الناظرة الى الخيال بالتماثيل البرزخية، لو احيلت على الاسباب لامتنعت او لاحتاجت الى مالايحد من المعالجات

الحاصل: ان مايُرى من ايجاد القدرة للاشياء الحيوية والوجودية والنورية يدل على امور ثلاثة

الاول: ان الوسائط والاسباب الظاهرية حُجُبٌ ضعيفة وضِعَت لمحافظة عزة القدرة في المباشرة الظاهرية في وجه المُلك الكثيف الخسيس فقط
والثاني: ان الحياة والوجود والنور - لشفافية وجه مُلكها كملكوتيتها - ما وضعت الحُجُب الكثيفة على يد القدرة، بل ترقرقت الوسائط فيها
والثالث: لاتكلّف ولاتَعمّل ولامعالجة في تأثير تلك القدرة؛ اذ من يصنع بنواة تينةٍ، شجرة تينة بعظمتها، وبخيط دقيق عنقوداً من حبات العنب، وكل حبة فيها ما فيها؛ لايتعسر عليه شئ.. ولاريب في الحقيقة ان ظهور صاحب تلك القدرة الازلية
اشد بمراتب من ظهور الكائنات. اذ كل مصنوع دلالته على نفسه بوجوه قليلة مرئية، وعلى صانعه بوجوه كثيرة

مشهودة وعقلية وغيرهما. واي مصنوع كان لو أحيل على الاسباب، واجتمعت عليه الاسبابِ الارضية والسماوية لم يَأتُوا بِمِثلِهِ وَلَو كانَ بعضُهَمْ لبَعضٍ ظهيراً. اذ حبة نواة في حبة تينة ليست باقل جزالة من شجرة تينة، وليس الانسان اقل جزالة وادنى صنعة من الارض. فالقدرة التي اوجدت النواة والانسان لايتعسر عليها ابراز الشجر والعالم

فيا من ضلّ بالاستبعاد والاستغراب والحيرة والاستنكاف في جانب الحق، فقد سمعت بهذه التحقيقات ان الاستبعاد بلا نهاية، والاستغراب بلا غاية، والحيرة بلا حد، وتحقق الكلفة بما لايحصى مع محالات عجيبة، فقد سمعتَها موجودة في جانب باطلك الذي ابتليت به من نسبة الاشياء

بالاصالة الى انفسها واسبابها.
فاضطرابات الارواح والعقول الناشئة من هذه الضلالة؛ تلجئ القلوب الى الفرار بالتسليم الى الواجب الوجود الواحد الاحد الذي لايحصل ايضاح شئ من الاشياء الاّ باضافته الى قدرته، ولايحصل فتح شئ من المغلقات الاّ باتصاله بارادته، ولايطمئنُ قلبٌ ولايستقر يقينٌ في مسألة من المسائل الاّ بربطها بذكره واسمه جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 27

اعلم! ان ميدان اشتغال الانسان، ومساير جولان الهمة، اوسع من ان يُحاط به. فقد يجول في ذرة، ويسبَح في قطرة، وينحبس في نقطة، مع انه قد يضع العالَم نصب عينيه، وقد يُدخل الكائنات في عقله حتى يتطاول الى رؤية الواجب الوجود ومشاهدته. فقد يكون الانسانُ اصغر من ذرة، وقد يصير اكبرَ من السموات، فيدخُلُ في القطرة مع انه يدخل فيه الفِطرةُ بانواعها واركانها

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 28

اعلم! ان كل ما انعم الله به على الانسان، له شرائط ومفاتيح بعضها آفاقي وبعضها انفسي. مثلاً: ان الله انعم بالضياء والهواء والغذاء والصدى، وعلّق الاستفادة منها على فتح العين والانف والفم والسمع وهكذا.. مع ان هذه الفتوح الأنفسية من كسبنا، فلا يتحصل الاّ بخلقه وايجاده تعالى. فلا تتخيّلن ايها الغافل هذه النعم سدىً مهملة تسئم فيها كيف تشاء بلا منّة ولا حساب. كلا!.. بل تُساق اليك بقصدِ مُنعمها فتلتقم باختيارك ثم تنتشر على مظان حاجاتك بارادة مُحسنها عمّ نواله

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 29

اعلم! ان اواخر الاشياء ونهاياتها ليست باقلّ انتظاماً واتقاناً من اوائلها؛ ولا ظواهرها ولاصورها باحسن صنعة وحكمة من بواطنها. فلا تحسبنَّ اواخر الاشياء وبواطنها سدىً مهملةً تلعب بها يد التصادف. ألا ترى الثمرة مع الزهرة، اظهر حكمةً من الجرثوم النابت من النواة. فالصانع جل جلاله هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شيء عليم

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 30

اعلم! ان اعجاز القرآن، حَفظَ القرآن عن التحريف، فلا يتيسر لكلام مفسِّر او مؤلّفٍ او مترجم او محرّف وغيرهم، ان يلتبس بالآيات او يلبسَ زيّها كما التبست واختلطت سائر الكتب المنزلة حتى صارت محرفة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 31

اعلم! ان تكرار آية: (فبأيّ الآءِ رَبِّكُما تُكَذِّبانِ) في مقاطع الآيات التنزيلية المشيرة الى الآيات التكوينية المتنوعة المختلفة في سورة "الرحمن" يدل على ان اكثر عصيان الجن والانس وأشدَّ طغيانهما وأعظم كفرانهما يتولد من: عدم رؤية الانعام في النعمة.. والغفلة عن المنعم.. وإسناد النعم الى الاسباب والتصادفات.. حتى يصيرا مكذّبين بالآء الله. فلابد للمؤمن من ان يبسمل بَدء كلّ نعمةٍ قاصداً بها أنها منه، أنا آخذها بأسمه وبحسابه، لابحساب الوسائط، فله الشكر والمنة

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 32

اعلم! ايها المتوسوس المتخطر بالقاآت الشيطان، واخطار مرض القلب والخيال، وبامرار خسة النفس ولؤمها مزخرفاتٍ شتّى على عين عقلك عند توجهك الى الحقائق الالهية، حتى قد تمر على عينيك سحائبُ مظلمةٍ ممطرة رذائل وفواحش، وشتوماً تقشعر منها عند نظرك الى شمس الحقائق، كأنك تمدّ يد التنزيه والتقديس، وترسل عينك للتسبيح والتمجيد؛ والحال ان يدك تتنجس بارجاس خيالك، ويستقذر نظرك ممّا يمر عليه من سفاسف خبث نفسك، ثم تنعكس تلك المستقذرات على

المقدسات في نظرك، فتتألم فتتأمل في المستقذرات.لاتيأس ولاتتأثر ولاتلقِ نفسك في الغفلة للفرار من هذه الحال، والنجاة من هذا اللوم الأليم؛ اذ لاضررَ الاّ ضررُ توهّمِ الضرر،فتتكرر فتتضرر.ألا ترى انك اذا نظرت الى الشمس وضيائها، والسماء ونجومها والجنة وازاهيرها في مسامات ثوب مستقذر بمزخرفات شتى، لايمكن ان تسري تلك اليها وتتكدر هي بها بل تنفعل انت منها. فلا تهتم بها لتذهب؛ اذ هذه الوهميات والهوائيات كالهوام والزنابير؛ إن دافعتَهم قاتلوك، وإن تركتهم فارقوك

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 33

اعلم! ايها المتفلسف المرجِّح للعقل على النقل، فتؤِّول النقل بل تحرِّف؛ اذ لم يسعه عقلُك المتفسخ بالغرور والتغلغل في الفلسفيات! انني كنتُ في حينٍ كما كنتَ، ثم شاهدتُ قصراً شاهقاً شارقاً اتصل سطحهُ بسقف السماء، قد أرسلت متدلية من شبابيكها العالية زنابيل متفاوتة، حبالها في المبدأ والمنتهى. فبعضها قريب من الارض فيقذف الانسان الموفّق نفسه في ذلك الزنبيل فيرتفع الى اعلى المنازل، وبعضها اخفض مبدأ وارفع منتهى. وهكذا.. ثم رايت بعض الناس الخاسرين المغرورين لايبالون بتلك

الزنابيل، فيتشبثون للصعود بجمع الاحجار والاشياء ويضعونها تحت ارجلهم، فيتصاعدون قليلاً ثم يتساقطون، وأنّى لهم الصعود!.. وشاهدت بعض المعتمدين على انفسهم المتفرعنة، يدقون مسامير في جدار القصر فيضعون ارجلهم عليها متصاعدين فيخرّون فتندق اعناقهم وهكذا.. ورأيت ان ما جُهزوا به من مكاسبهم والآتهم انما اعطوها ليستعملوها على قدر الاستعداد والتوفيق في الصعود الى الزنبيل، لا الى المنازل. فعقلكَ عقالُكَ، وبالنقل نقلتُك. مَن توكّل على الله فهو حسبه

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 34

اعلم! يا من تحير في سبب غلبة الفجار على الابرار، وتفوّق الطالحين على الصالحين في الحياة الدنيوية. اني قد شاهدت في واقعةٍ قصوراً، في كل قصر سرادقات متداخلة متصاعدة، سكان طبقاتها متفاوتون في اللطافة والعلوية والنورانية، فمن في المركز العالي كالسلطان، وتحته منازل فيها سكان متفاوتون في القيمة والنورانية، وهكذا الى الباب. ومن عند الباب خادم مظلم كثيف، وقدام الباب كلب متملق. ثم رأيت بعض القصور تلألأت ساحة بابه، فتأملت فيها فرأيت ملك القصر يلعب مع الكلب قدّام الباب،

والمخَدّرات يداعبن مكشوفات رؤوسهن مع الصبيان وقد تعطلت الوظائف النزيهة في الطبقات، وتشعشعت وظائف الكلب والصبيان وسَفَلة الخدام، فتفتق القصر عن مكنوناته متفسقاً، مشرقاً مقتدراً قوياً ظاهر الباب، مظلماً معطلاً ذليلاً في الداخل. وفسوقه كفتوق فلقتي الرمان مثلا عن حباته. فعلمت ان تلك القصور هي الاناسي، حتى رأيت كل انسان قصراً، حتى رأيت نفسي العاصية ايضاً قصراً.. وسقوط اهل القصور على مراتب مختلفة نزولاً ادنى فأدنى. فشاهدت ان مايزعم اهل المدنية: ترقيا ما هو الاّ سقوط، واقتداراً ما هو الا ابتذال، وانتباهاً ما هو الاّ انغماس في نوم الغفلة، و(نزاكة) ماهي الاّ رياء نفاقي، و(ذكاوة) ماهي الاّ

دسيسة شيطانية، وانسانية ماهي الاّ قلب الانسانية حيوانيةً. لكن يلوح على هذا الشخص الساقط العاصي لوائح اللطافة والجاذبية لاختلاط لطائفه النورانية بنفسه الظلمانية؛ خلافاً للمتدين المطيع الذي عند الباب نفسهُ المتكدرة فقط. الاّ انه قد يتنازل لطائف الصالح ايضاً، لا للهوسات السفلية، بل لإرشاد الناس الخارجين من الحدود وامدادهم بارجاعهم الى ماهم خلقوا لأجله، ان الله سبحانه، اذا احب عبداً لايحبب اليه محاسن الدنيا بل يُكرهها اليه بالمصائب

ايواه! واأسفا!. قد اظهرت هذه المدنية السفيهة خوارق جلابة وملاهي جذابة، يتساقط اليها سكان قصور الانسان ومخدراتها، كتساقط الفراش على

النور المشرق المنقلب الى النار المحرقة

ان ايضاح هذه المسألة قد ذكر في بيان الطرق الثلاثة في آخر »الفاتحة« في رسالة "أنا " [الكلمة الثلاثون] وفي [اللوامع] في سياحة خيالية ختام "الكلمات". والزنابيل المتدلية اشارة الى الحقائق القرآنية التي هي الصراط المستقيم.. المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 35

اعلم! ايها السعيد الشقي! ماهذا الغرور والغفلة والاستغناء؟ ألا ترى ان ليس لك من الاختيار الاّ شعرة، وليس من الاقتدار الاّ ذرة، وليس من هذه الحياة الاّ شعلة تنطفئ، وليس من العمر الاّ قليل مثل دقيقة تنقضي، وليس من الشعور الاّ لمعة تزول، وليس من الزمان الا آن يسيل، وليس من المكان الا مقدار القبر!.. ولك من العجز ما لايُحدّ، ومن الاحتياج مالايتناهي، ومن الفقر ما لايُحصى، ومن الآمال ما لاغاية لها، وهكذا.. فمن كان بهذه الحالة من العجز، وفي هذه الدرجة من الحاجة، هل يتوكل على ما

في يده ويعتمد على نفسه.. او يتوكل على الله الرحمن الرحيم الذي من ظروف خزائن رحمته وصناديق نعمته: هذه الشموس وهؤلاء الاشجار المملوءة من الانوار والاثمار، ومن موازيب حوض فيضه ومسيلات رحمته: الماء والضياء

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 36

اعلم! يامن يستعظم النتيجة
ويستضعف دليلها! انه ما من دليل
يشهد على حقيقةٍ من الحقائق
الايمانية، الاّ ويزكيّه ويؤيّده ويقوّيه
ويمدّه كلُّ ما قام على صدق شئ ما
من الاسلامية. فكأن كلَّ مالايعد من
الشواهد والشهداء والبراهين
والامارات، كل منها يضعُ امضاءه على
سند كلٍ من اخواتها، فيختم كلٌّ منها
خاتمَ تصديقه على منشور كلِّ واحدٍ
بسرٍّ مامرّ - في بداية هذه الرسالة -
خلافاً للنافي؛ اذ للمنافاةِ بين النافي
والمثبتِ يُنفى منَ النَّافي مايُثبِتُ
للمُثبتِ. فالفُ نافٍ كفردٍ

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 37

اعلم! انه قد تصير شدة محبة الشئ سبباً لانكاره، وكذا شدة الخوف، وكذا غاية العظمة، وكذا عدم احاطة العقل

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 38

اعلم! اني قد تيقنتُ كأني شاهدتُ بحدس قطعي: ان جهنم مندمجةٌ بالقوة في بذر الكفر كاندماج شجرة الحنظلة في نواتها.. وان الجنة مندمجة في حبة الايمان كاندراج شجرة النخلة في نواتها. فكما لاغرابة في استحالة النواة وانقلابها الى شجرة الحنظلة أو شجرة النخلة، كذلك لا استبعاد في تحول معنى الضلالة متجسماً جهنماً تعذِّب، ولافي تمثل انوار الهداية جنةً تُستَعذب. وفي [اللوامع] نبذة من هذه الشهود في هذا العالم ايضاً

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 39

اعلم! كما ان الحبة من بذور الحبوبات ونوى الثمرات اذا ثقبت في قلبها، لاتتكبر بالتنبت. كذلك حبة "انا" اذا ثُقبت بشعاع ذكر: الله.. الله.. لاتتعاظم تلك الانانية متفرعةً بالانتعاش ومتفرعنةً بالغفلة، ومستحصنةً ومستندةً بآثار النوع، ومبارزةً بالعصيان لجبّار السموات والارض. والاولياء النقشبنديون موفَّقون لفتح حبة القلب وكشف طريق قصير بثقب جبل (انا) وكسر رأس النفس بمثقاب الذكر الخفي. كما ان بالذكر الجهري تُخرّب طاغوت الطبيعة أو تمزَّق

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 40

اعلم! أن أبعد واوسع وأرق دوائرِ الكثرة وطبقاتها يتلألأ عليها ايضاً اثرُ الحكمة والاتقان والاهتمام. فان شئتَ فانظر الى نهاية ما انبسط وانتشر اليه التكثر من جلد الانسان وصورته، لترى كيف يحشّي قلم القدرة صحيفة جبهته ووجهه وكفيه بخطوط ونقوش وآلات دالات على معانى في روح الانسان، وعلى طائره المعلق في عنقه المشير الى القَدر المكتوب في فطرِته، حتى لم يترك هذه التحشيةُ منفذاً لدخول التصادف الاعمى والاتفاقية العوراء

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 41

اعلم! يامن ابتلي بحب هذه الحياة حتى حسبتَ ان العلة الغائية في الحياة وبقائها، وان كل ما اودعته القدرة الازلية في جوهر الانسانية وذوي الحياة من الجهازات العجيبة والتجهيزات الخارقة، انما اعطاها الفاطر الحكيم لحفظ هذه الحياة السريعة الزوال، ولاجل البقاء. كلا ثم كلا!. اذ لو كان بقاء الحياة هو المقصود من كتاب الحياة، لصار اظهر وابهرُ وانورُ دلائل الحكمة والعناية والانتظام وعدم العبثية باجماع شهادات نظامات الكائنات؛ اعجَبَ واغربَ وانسَب مثال العبثية والاسراف، وعدم الانتظام وعدم

الحكمة. كمثل شجرٍ - كجبل - ليس لها الاّ ثمرة فردة كخردلة. بل يرجع الى الحي من ثمرات الحياة وغاياتها بمقدار درجة مالكية الحي للحياة وتصرفه الحقيقي فيها. ثم سائر الثمرات والغايات راجعة الى المحيي جل جلاله بالمظهرية لتجليات اسمائه، وباظهار الوان وانواع جلوات رحمته في جنته في الحياة الاخروية التي هي ثمرات بذور هذه الحياة الدنيوية وهكذا اذ كما ان الشخص الموظف لأن يجس ويضع اصبعه عند اللزوم على الجهازات التي تتحرك بها السفينة العظيمة للسلطان، لايرجع اليه من فوائد السفينة الا بمقدار علاقته وخدمته، اي من الالوف واحداً.. كذلك درجة تصرّف كل حي في سفينة وجوده. بل هنِاك يمكن ان يستحق من

الالوف واحداَ، لكن لايستحق بالذات
هنا من ملايين ملايين واحداً ايضاً

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 42

اعلم! يا قلبي ان لذائذ الدنيا وزينتها بدون معرفة خالقنا ومالكنا ومولانا ولو كانت جنة، فهي جهنم. هكذا ذقت وشاهدت. حتى في نعمة الشفقة كما في "قطرة" ومعرفته تُغني عن كل ما في الدنيا حتى عن الجنة ايضاً

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 43

اعلم! يا قلبي: إن كل مايجري في هذه الدنيا له وجهان: وجه الى الدنيا والنفس والهوى، ووجه الى الآخرة. فاما الوجه الدنيوي فاعظم الامور واثقلها واثبتها هو في نفس الامر بدرجة من الصغر والخفة والزوال، بحيث لايساوي ولايوازي ولايليق لان يُشوِّش له القلب (بالمرق) والتضجر، والتألم وشدة التأمل

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 44

اعلم! ياقلبي هل ترى احمق وابله واجهل ممن يرى تمثال الشمس مثلاً في ذرة شفافة، او تجليها في صبغة زهرة؛ ثم يطلب في الشُميسة المرئية في الذرة ومن لون الزهرة وصبغتها، كلَّ لوازمات السراج الوهاج في سقف العالم، حتى جذبها للسيارات ومركزيتها للعالم. ثم اذا زال بعارضٍ ماراه في هذه الذرة والزهرة شرع - بسبب قصر النظر وانحصاره - ينكر وجود الشمس في وسط النهار، مع وجود شهادات سائر الذرات وكل (الشبنمات) والرشاشات والقطرات

والحبابات والحياض والبحور
والسيارات في ضحوة النهار الصحو
ثم ان ذلك الاجهل يلتبس عليه "الوجود الظلي بالتجلي" بمقدار لياقة قابلية الشئ المرسمة بالقَدَر "بالوجود بالاصالة". فاذا رأى الشمس في ذرة شفافة يقول: اين عظمة الشمس، واين حرارتها الخارقة، وكيف وكيف؟. الى آخر بلاهاته
وقد يريد ان يقتبس من نارها او يحسها بيده او يؤثر في ذاتها تأثيراً بوجه ما، ولايتفطن ان قربها منه بالتأثير فيه، لايستلزم قربه منها حتى تتأثر الشمس من فعله. ثم انه يرى في صغار الاشياء وخسائسها اتقاناً عجيباً واهتماماً غريباً وصنعة فائقة وحكمة رائقة، فيزعم بالقياس الباطل ان صانع هاتيك تكلّف في صنعها وتعمَّل كثيراً؛ فيقول: ما

قيمة الذباب مثلا، حتى يُصرف له هذا المصرف المهم من صانع حكيم؟ حتى يصير ذلك المسكين سوفسطائياً
فيا هذا (ولله المَثَلُ الأعلى) (الله خالقُ كلّ شيءٍ وَهُوَ علىٍ كلّ شيءٍ وكيل)
لابد ان تعلم اموراً اربعة ينحل بها الاشكال
الاول: ان كل شئ من الذرات الى الشموس يصفه تعالى بما له في كمال ربوبيته، لكن لايتصف بماله لاجل مظهريته لتجليه
الثاني: انه ينفتح من كل شئ الى نوره تعالى بابٌ، لكن بانسداد باب واحد في نظر قاصر لاينسد مالايحد من الابواب، وإن امكن فتح الكل بفتح واحدٍ
والثالث: ان القدر المنعكس من العلم المحيط قد قيَّد ورَسَم لكل شئ حصة

لائقة من فيض تجلي الاسماء المطلقة النورانية
والرابع: (انّمــا امـرُه اذا أرادَ شــيئاً انْ يَـقولَ لهُ كُــنْ فيَـكونُ). و(مَا خلقُكم ولابَعثُكم الاّ كَنَفسٍ واحدَةٍ). واما اذا اسند بالغفلة الاشياء الى انفسها والى الاسباب الامكانية، للزم على كل العقلاء ان يقبلوا المحالات الناشئة من حكم ذلك الاجهل الابله

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 45

اعلم! ان القرآن المعجز البيان يعبّر كثيراً عن تبيين الحقائق بضرب المثل، بسر ان الحقائق المجردة الالهية متمثلة في دائرة الممكنات بقيود الامثال، فالممكن المسكين ينظر الى الامثال في دائرة الامكـان، ويلاحظ من خلفها شـؤون دائرة الوجوب

ولله المَثَل الاعلى

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 46

اعلم! ان العرش كالقلب، فقلبك فيك ملكاً وانت في قلبك ملكوتاً ففي دائرة الاسم "الظاهر" العرش العظيم محيط بالكل، وفي دائرة الاسم "الباطن" كالقلب للكون. وفي الاسم "الاول" يشار اليه بـ (وكانَ عَرشُه على المَاء) وفي الآخر يرمز اليه بـ: (وسقف الجنة عرش الرحمن) اذ لعرش من (هو الاولُ والآخرُ والظاهرُ والباطِنُ) حصة الاولية والآخرية والظاهرية والباطنية

Mesnevi [Arabca] : Habab : Ilem 47

اعلم! ان العجز معدن النداء، وان الاحتياج منبع الدعاء
فيا ربي ويا خالقي ويا مالكي! حجتي عند ندائي حاجتي. وعدتي عند دعائي فاقتي. ووسيلتي انقطاع حيلتي. وكنزي عجزي. ورأس مالي آمالي وآلامي. وشفيعي حبيبك ورحمتك. فاعف عني واغفر لي وارحمني يا الله، يارحمن، يارحيم

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli

Hababın Zeyli

ذيل الحباب

مَن كان لله كان له كل شئ
ومَن لم يكن له، يكن عليه كلُّ شئ
والكونُ له بتركِ الكلّ له والاذعانِ بأن
الكلَّ مالهُ ومنه واليه

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ifade

افادة مرام
يايها الناظر في رسائلي العربية الثمان
اني اول ماكتبتُها، ماكتبتُ الاّ لنفسي، ثم تخطرتُ ان هذه النعمة من شُكرها نشرُها، لعل ان ينتفع بها أناسٌ. ثم بعد تكرار النظر فيها تفطنت فيها سراً ترددتُ في اظهاره من زمانٍ ، ولكن أحسّ في قلبي الآن سائقاً لإظهاره، وهو
انه أرى مسائل تلك الرسائل وسائلَ وسلالم.. للصعود الى الزنابيل النورانية المتدليّة من عرش الرحمن التي هي

الآيات الفرقانية. فما من مسألةٍ منها الاّ ويماسّ رأسُها قدمَ آيةٍ من الفرقان. فمسائلها وإن حصلت لي اول ماحصلت شهودية وحدسية وذوقية، لكن لدخولي في صحراء الجنون مع رفاقة عقلي مفتوح الجفون - فيما يغمض فيه ذوي الابصار - لفّ عقلي على عادته مارآه قلبي في مقاييسه ووزنه بموازينه واستمسكه ببراهينه.. صارت مسائل هذه الرسائل من هذه الجهة كأنها مبرهنة استدلالية
فيمكن لمن ضلّ من جهة الفكر والعلم أن يستفيد منها مايُنجيه من مزالق الافكار الفلسفية
بل يمكن ان يستخرج منها بالتهذيب والتنظيم والايضاح عقائد إيمانية وعلم كلام جديد في غاية القوة والرصانة لردّ ضلالات أفكار هذا الزمان

بل يمكن لمن اختلط عقلهُ بقلبه، او إلتحق قلبهُ بعقله المتشتت في آفاق الكثرة ان يستنبط منها طريقة كسكة الحديد متينةً أمينة يسلك فيها تحت ارشاد القرآن الكريم..كيف لا، وكل ما في رسائلي من المحاسن ما هو الاّ من فيض القرآن
ولله الحمد كان القرآن هو مرشدي واستاذي في هذا الطريق
نعم! مَن استمسكَ به استمسك بالعروة الوثقى لاانفصام لها

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 1

Ilem 1: Vücudumuz ibahe dir temlik değildir

اعلم! ان ما انعم الله عليك من وجودك وتوابعه، ما هو الا اباحة وليس بتمليك. فلك ان تتصرَّف فيما اعطاكَ كما يرضي مَن أعطي، لا كما ترضى انت. كمن أضاف احداً، ليس للضيف ان يُسرف او يَصرف فيما لا اذن للمضِّيف فيه

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 2

Ilem 2: Haşrin Nümuneleri

اعلم! يامن يستغرب الحشر الاعظم ويستبعده! ألا تنظر الى ما بين يديك مما لايحصى من انواع الحشر والنشر والقيامات الخصوصية! وكيف تستبعد القيامة الكبرى مع مشاهدة مالايحد من القيامات في كل سنة، حتى في كل شجرة مثمرة او مزهرة؟ وان شئت اليقين الشهودي، فاذهب مع عقلك في آخر الربيع والصيف الى تحت شجرة التوت او المشمش، مثلا.. وانظر كيف حُشرت ونُشرت هذه الثمرات الحلوة الحية.. والمخلوقات الطرية اللطيفة النظيفة. كأنها اعيانُ

الثمرات اللاتي ماتت في السنة الخالية. فهؤلاء الثمرات المنشورة المنثورة اللاتي يضحكن في وجهك، ما هي الاّ اخوات الميتات الخاليات وامثالها كأنها هي. ولو كانت لها "الوحدة الروحية" كالانسان كانت هي إياها، أي عينُها، لامثلها!.. ثم تأمل في الشجرة مع يبسها وجمودها وحقارتها وصغرها، مع ضيق مجاريها واشتباك مسيل حَمَلة ارزاق الازهار والاثمار.. كيف صارت تلك الشجرة برأسها عالَماً عجيباً، يصور للمدقق تمثال (وإذا القُبورُ بُعثِرَت). الحق ان القدرة التي تنشر من الشجرة اليابسة هذه المصنوعات اللطيفة لايتعسر عليها شئ ما في الامكان. آمنا

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 3

Ilem 3: Bir surenin Kur'anı tazammun etmesi

اعلم! ان تضمين كلِّ سورةٍ سورةٍ من القرآن مجمل ما في كل القرآن وسائر السور من المقاصد واهم القصص، لأجلِ ان لايحرمَ من يقرأ سورة فقط عما أُنزلَ له التنزيل؛ اذ في المكلفين الامّيُ او الغبيُّ، ومَن لايتيسر له الاّ قراءة سورةٍ قصيرة فقط، فمِن هذهِ اللمعة الاعجازية تصير السورةُ قرآناً تاماً لمن قرأها

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 4

Ilem 4: Vahidin kesrette tasarruf etmesi

اعلم! ان الواحد المتصرف في الكثير لايلزم ان يكون مباشراً مخالطاً متداخلاً فيما بينهم؛ لاسيما اذا كان مباين الماهية، ولاسيما اذا كان غير مادي ولا ممكنٍ، بخلاف الكثير.
والفاعلُ الكثيرً - كفعل الامير في النفرات - يحصل بالارادة والامر بدون الاختلاط والمعالجة. ولو احيلت وظائف الامارة وافاعيلها على النفرات، لَزِمت المباشرة الذاتية والمعالجة، او انقلاب النفرات الى ماهية الامير. فالحق سبحانه مع غاية تقدّسه وتنزّهه وعلوّه وعظمته، ونهاية بُعدنا وخساستنا،

يتصرف فينا كما يشاء. وهو سبحانه كالشمس قريبٌ منا.. ونحن بعيدون منه جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 5

Ilem 5: Kesretin sonu vahdettir

اعلم! ان الكثرة تنجر الى الوحدة بجهة صيرورة الجزء انموذج الكل، كالشجرة الى الثمرة؛ فيصيرُ الكل كالكلي، والجزء كالجزئي كضياء الشمس المنبسط في الفضاء، اذ قد تضمن كلٌّ من ذرات ذلك الضياء لتمثالٍ من تماثيل الشمس، كأن الذراتَ المهتزة شُميساتٌ اتصلت فصارت ضياء مثلا: (ولله المَثل الأعلى).. هكذا تجليات اسماء نور الانوار الازلي فتجلي اسماء الله يُرى بهذين الوجهين كلاً وكلياً

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 6

Ilem 6: Dünya hayatının mahiyeti

اعلم! يامن اطمأن بالدنيا وسكن اليها!.. ان مَثَلكَ كمثل من يتدحرج ساقطاً من اعلى قصر، يتدحرج ذلك القصر في سيلٍ، يتساقط ذلك السيل من أعالي جبل، يتدحرج ذلك الجبل متنازلاً بالزلزلة الى اعماق الارض.. اذ قصر الحياة ينهدم، وطائر العمر يمرّ كالبرق اوشك ان يبيّضك في وكر القبر، وسيلُ الزمان تسرع دواليبهُ بدرجة تُدهش العقول، وسفينة الارض تمر مرّ السحاب. فمن كان في (شمندوفر) يسرع سرعة شديدة، ثم مدَّ يدَه - في وسط الطريق وفي آن

السرعة - الى ازاهير ذات اشواك مفترسة في جانب الطريق، فمزّقت الاشواكُ يده.. فلا يلومنّ الا نفسه. فاذا كان هذا هكذا.. فلا تمدنّ عينيك ولايديك الى زهرة الدنيا، فان اشواكَ الآم الفراق تمزّق القلوب في آنِ التلاقي؛ فكيف بوقت الفراق
فيا نفسي الامارة بالسوء! اعبدي مَن شئت وادّعي ماشئت.. وأما انا فلا اعبدُ الاّ الذي فطرني واقَتَدَر على ان سخر لي الشمس والقمر والارض والشجر، ولااستمدُّ الا ممن حَملني في طيارة العمر السابح في فضاء محيط القَدر، وسخّر لي الفلكَ الدائر الطائربين النجوم السيارات، وأركبني في (شمندوفر) الزمان المار كالبرق في اخدود الارض وتحت جبل الحياة الى باب القبر في طريق ابد الآباد.. وانا

قاعد باذنه وتذكرته في (واغون) هذا اليوم المتصل طرفاه بحلقتي الامس والغد.. ولا ادعو ولا استغيث الاّ مَن يقتدر على توقيف (جرخ الفَلَك) المحرك ظاهراً لفُلكِ الارض.. وعلى تسكين حركة الزمان بجمع الشمس والقمر.. وعلى تثبيت هذه الدنيا المتغيرة المتدحرجة من شواهق الوجود في اعماق أودية الفناء والزوال بتبديل الارض غير الارض؛ اذ لي آمال ومقاصد متعلقة بكل شئ، تبقى آمالي ملتزقة على مايمر عليه الزمان، وتذهب عليه الارض وتفارقه الدنيا، ولي علاقة ولذة بسعادة كل صالح من اهل السموات والارض. ولا اعبد الاّ مَن هو؛ كما يسمع ادقّ هواجس سري ويصلح لي ارق آمال قلبي وميوله.. كذلك يقتدر مع ذلك على ما يتمناه

عقلي وخيالي من تحصيل السعادة الابدية لنوع البشر باقامة القيامة وتقليب الدنيا بالآخرة؛ فيصل يدهُ الى الذرة والى الشمس، فلا تتصاغر الذرةُ مختفية عن تصرفه، ولايتكبر كبر الشمس على قدرته.. اذ هو الذي اذا عرفتَه انقلبت لك الآلامُ لذائذَ، وبدونه تُنتج العلومُ اوهاماً.. والحِكَمُ اسقاماً.. بل هي هي

نعم وبدون نوره تبكي الوجودات لك اعداماً، والانوار ظلماتٍ، والاحياء امواتاً، واللذائذ آلاماً وآثاماً، ويصيرُ الأودّاء بل الاشياء اعداء، وما البقاء بدونه الاّ بلاء، والكمال هباء، والعمر هواء، والحياة عذاب، والعقل عقاب، وتبكي الآمالُ آلاماً

مَن كان لله تعالى كان له كل شئ، ومَن لم يكن له كان عليه كل شئ،

والكون له بترك الكل له والاذعان بأن الكلّ مالُه.. وهو الذي فطرك بصورة احاطت بك دوائرُ متداخلة من الحاجات وجهّزك في اصغرها التي نصف قطرها مدّ يدك باقتدار واختيار. وجهّزك في البواقي التي وُسعت بعضها كما بين الازل والابد والفرش والعرش بالدعاء فقط.. وفي التنزيل (قُل مَا يَعبؤا بِكُم ربي لَولاَ دُعاؤكم) فالصبي ينادي ابويه فيما لايصل يدهُ اليه؛ فالعبد يدعو ربَّه فيما عجز عنه

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Sırr-ı vahdet ve Kemal-i sanat

اعلم! ان كمال صنعة كل شئ واتقانها، ما هو الاّ من سر الوحدة. ولولا الوحدة بلا توزيع وبلا تجزؤ وبلا تزاحم لتفَاوَتَت المصنوعات. كوحدة الشمس ووجودها بالتجلي في كل مامسه ضياؤها.. من ذرةٍ شفافة الى وجه البحر، ولا يشغلها شئ عن شئ. فهذا السر تشاهده في هذه الشمس الممكنة المسكينة المقيدة المحدودة الجامدة الميتة التي هي قطرة متلمعةٌ بتجلي شعلةٍ من اسم النور الحق. فكيف شمس الأزل والسلطان الابد والقيوم السرمد الواجب الوجود الواحد الأحد الحي

القدير الصمد جل جلاله؟. (ولله المثل الاعلى) فوحدة الضياء المحيط تشير الى الواحدية، ووجود الشمس بخاصيتها بالتجلي في كل جزء وذرة من ذلك الضياء المحيط يرمز الى الأحدية. فتأمل

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Ehadiyet-i İlahiyenin şahidleri

اعلم! ان من اصدق شواهد الاحدية الوحدةُ في كل شئ" من ذرات" حجيرة من عينك، الى وحدة العالم و"الاتقان الاكمل في كل شئ" بما تَسَعه لياقة قابليته المجعولة بقلم القضاء وقالب القدر
و"السهولة المطلقة في انشاء كل شئ وايجاده". وان السهولة المطلقة تدل على ان وجود الصانع ليس من جنس وجود المصنوع، بل لابد ان يكون اثبت وأرسخ منه بما لايتناهى

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 9

Ilem 9: Nihayetsiz ucuzluk ve mebzuliyet

اعلم! ان الارض تعطيكم وتبيعكم متاعها والمال الذي في يدها، رخيصاً بنهاية الرخيصية. فلو كان المتاع مالها او نسجَ الاسباب الامكانية، لما اشتريتم رمانةً فردةً بجميع ماتصرفون، لاستحصال جميع ماتأخذونه من جميع الارض بايادي اشجارها ومزارعها؛ اذ يُرى في كل حبةٍ ان صانعها اهتم بها واتقن فيها بنهاية الاتقان وغاية التزيين، وجَمعَ فيها ما جمع بشعور تام، ومهارة حكيمة، وجهّزها بلطائف اللّون والطعم والرائحة لجلب انظار المشترين. فلو

لم تكن هي مصنوعةُ مَن لا كلفةَ ولا معالجةَ ولا مباشرة في صُنعه وايجاده حتى تتساوى بالنسبة الى قدرته الحبةُ والحديقةُ والفردةُ الفذةُ وكل النوعِ والذرة والشمس.. لما كان هذا هكَذا بلا ريب وبالبداهة وبالحدس القطعي؛ اذ لابد ان يكون صانع هذه الحبّات العنبية والرمانية المصنوعة ظاهراً لتطمين ذوقٍ موقت وهَوَس جزئي لبعض الحشرات والحيوانات، إما مسلوب الشعور ومفقود الحس وعديم الارادة بلا علم وبلا اختيار وبلا كمال، ليكون هذا هكذا رخيصاً تافهاً مبذولاً؛ والحال ان الصنعة الشعورية المتقنة الحكيمة المختارة تكذّب هذا الفرض اشد تكذيب.. وإما واجب الوجود: قدير، مريد، عليم، حكيم، بيده ملكوت كل شئ

انّمَا امرُهُ اذا أرادَ شيئاَ انْ يقولَ لهُ كُنْ) فيكون)

(مَا خلقُكُم ولا بَعثُكم الاّ كنفسٍ واحدةٍ)

بالنسبة اليه. وله في كل مصنوع حِكَمٌ وغايات تنظر الى تجليات اسمائه والى اسرارٍ له في الفعالية الشؤونية، غير ما يعود الى المستهلكين من الفوائد الجزئية. فلايمكن ان يكون منشأ هذا الفيض العام قوّة عمياء تسيل منها هذه الثمرات كالسيل، ثم تلعب بها يد التصادفات والاتفاقيات؛ اذ تشخصاتها المنتظمة الحكيمة وخصوصياتها المتقنة الشعورية تردّ يد التصادف الاعمى والاتفاقية العوراء رداً قطعياً يقيناً. فبالضرورة تدل هذه الرخيصية المبذولة والسهولة نوعاً وكمّاً، والاتقان والاقتصاد فرداً وشخصاً وكيفاً، وتشهد على الجود المطلق من الجواد المطلق

والحكيم المطلق والقدير المطلق جلّ جلالهُ وعمّ نوالهُ وشمل احسانه فسبحان مَن جَمع نهاية الجود المطلق مع نهاية الحكمة المتقصدة، وادرج الفيض المطلق الغير المحدود في ظروف النظام التام والميزان الحساس والعدل العادل.. الحساسة - تلك الثالثة - بدرجة: تجبر الفيل لمدافعة الذباب العاض على ذرة من جسمه الجسيم، وتقلق هذا الانسان المتكبر، الذي يحكّ بيافوخه كتف السماء بطعن البعوض "رُميحته" فيتشمر لمقاتلته (ضَعُفَ الطالبُ والمَطلوب).. ويسكن غضبُ البحر ويسكت غيظُ العاصفات وتسكن حدةُ البرودة بدعاءٍ خفي من قلب منكسر لصبيّ نجا على لوح منكسر في البحر اللجيّ.. (أمَّنْ يُجيبُ المُضطرَّ اذا دَعاه)

يجيبه مَن يسمع هواجس القلب والسر ويحكم على حركات الشمس والقمر، جلّ سلطانه

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 10

اعلم! يا ايها المبتلى بالاسباب، ان خلق السبب وتقدير سببيته وتجهيزه بلوازم انشاء المسبَّب، ليس باسهل وأولى واكمل وأعلى من خلق المسبَّب عند السبب بامر (كن) ممن يتساوى بالنسبة اليه الذراتُ والشموسُ

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 11

اعلم! ياقلبي ان مايُرى ملء الدنيا من آلام الأعدام، انما هي تجدّد الامثال، ففي الفراق مع وجود الايمان توجد لذة التجدد دونِ ألم الزوال. فآمِن تُؤمَن، وأسْلِم تسلَم

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 12

اعلم! ان العصبية العنصرية الجاهلية، ماهي الاّ الغفلة المتساندة المتصالبة، والاّ الضلالة والرياء والظلم المتجاوبة المتعاونة.. فيصير الخلقُ وملّتهُ كمعبودِه العياذ بالله.. واما الحمية الاسلامية فهي النور المهتز المنعكس من ضياء الايمان

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 13

اعلم! يامن يشتغل بالمناظرة مع الملحدين والمتشككين والمقلدين للزنادقة الأوروبائيين! انك على خطر عظيم إن كانت نفسُك غير مزكاةٍ، لاجل إلتحاق نفسك سراً وتدريجاً من حيث لاتشعر بخصمائك.. على ان المناظرة بالانصاف المسمى بالتركي (بي طرفانه محاكمه) اشد خطراً على ذي النفس الامارة؛ اذ بكثرة تكرار فرض المنصف نفسَه في موقع الخصم يقيمُ في ذهنه خصماً خيالياً فيتولد منه في دماغه "لُمةَ تنقيدٍ" تصيرُ وكيل

خصمه داخلاً، فيتعشش الشيطان في تلك اللمة
لكن لاتيأس ان كانت نيتُك خالصة. فاذا أحسَستَ بهذا الحال فاصرف عنان الجهاد الى عدوك الاكبر الداخلي، وعليك بكثرة التضرع والاستغفار

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 14

اعلم! ان الآلات الجامدة والحيوانات وجهلة العَملة المستخدمة في بناء قصر عجيب لسلطان عظيم، وترسيم نقوشه، يعلم كلُّ مَن رآها انها "لا تعمل بحساب انفسها بل بحساب من يستخدمها" في مقاصده العالية الواسعة واغراضه الرقيقة التي تتقاصر عن ادراكها افكارُ خواص العلماء، فكيف بجَهلَة العوام وبهيمة الانعام وجامدات الاقلام.. كذلك من امعن في جلوات الازاهير وتودداتها وتحبباتها الى انظار ذوي الحياة تيقَّن: ان الازاهير موظفون - من جانب حكيمٍ كريمٍ -

بالخدمة والتودد لضيفان ذلَك الكَريم النازلين بإذنه في أرضه، وكذلك الحيوانات
نعم اين حس الزهرة وشعورِ البهيمة، واين درك غايات نقوش الحِكَم ولطائف محاسن الكرم المودعة في جلوات الازاهير بتزييناتها، وتطورات الأنعام بمنافعها؟ فما هذه الحالات الا تعرُّفُ ربٍ كريم وتودُده وتحبّبه الى عباده وضيوفه جلّ جلاله وعمَّ نواله وشمل احسانهُ

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 15

اعلمي! ايتها النفس المشؤومة! انك تطلبين كلَّ لوازمات المراتب المختلفة في كل مرتبةٍ، وحاجاتِ كل الحواس في حاجة كل حسٍ، واذواق كل اللطائف في درجةً كل لطيفةٍ، وشعاعات كل الاسماء الحسنى في كلّ اسمٍ، وعظمةَ المؤثر خلفَ كل أثرٍ ومصنوعٍ، وخواصَ المعنى الخارجي في المدلول الظلي، بل في الدال.
فاطلبي من كلٍ مايليق به ومايَسَعه لئلا تستهوي بك الاوهامُ

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 16

اعلم! انه لابد اذا رأيت نفسَك بعظمتها ان تنظر الى ما هو اعظم منك من السموات وغيرها، واذا رأيت ما هو اصغر منك من الهوام والحشرات فانظر الى حجيرات جسدك وادخل مع نظرك في حجيرة منها، ثم انظر اليها حتى ترى البعوضة فما فوقها اكبر منك، لئلا يسقط في عينك اهمية الحِكمة والرحمة والنعمة واتقان الصنعة فيك. واذا رأيت الغير الغير المحدود المماثلين لك في النِعم، فانظر الى احتياجك وعَجز نفسك

وحكمة النعمة، لئلا تهون عندك قيمة نعمتك
نعم، هل يخفّف احتياجك الى العين وجودُ العين في عموم الحيوان؟. ام هل ينقص الشمول اثر القصدوالانعام الخاص؟ كلا، بل يشدّه ويزيده

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 17

اعلم! ان الحياة في كل ذي حياة لها غايات لاتعد ولاتحصى، يعود الى الحي واحدٌ والى المحيي بمقدار مالكيته الغير المتناهية؛ ولاحق للكبير أن يتكبر على الصغير في الخلقة، ولاعبثية في الواقع، وانما هي في نظر البشر النفسي الغرور الذي يزعم ويرى ان الاشياء كلها لاجل منافعه وهوساته. ويحسب ان لاغاية لها غير مايعود اليه.. نعم، هذه الضيافة المفروشة على ظهر الارض اكرامٌ للبشر بسرّ الخلافة وبشرط استحصال لياقة الكرامة.. لا لَهُ ولإستفادته فقط

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 18

اعلم! انه اذا قال لك الموسوس: ما انت الاّ حيوان مما لايحد من الحيوانات، والنمل اخوك والنحلة اختك، فاين انت واين مَن يَطوي السّماء

(كَطيّ السِّجلِّ للكُتبِ)

(والارضُ جَميعاً قَبضتُهُ يَومَ القيامَة)

(والسّمواتُ مطويَّاتٌ بيمينه)

فقل له: ان عدم تناهي عجزي وفقري وذلي، مع علمي الاذعاني به يصيرُ مرآةً لعدم تناهي قدرته وغنائه وعزته. فهذا السر رقّاني من مرتبة اخواني الحيوانات. وان من لوازم كمال عظمته واحاطة قدرته ان يسمع ندائي ويرى

حاجاتي ولايُشغله تدبير الارض والسموات عن تدبير شؤوني الحقيرة واما تباعد الانسان والممكن بدرجة عظمته عن الاشتغال بجزئيات الامور وخسائسها، فليس من عظمته.. بل انّما ينشأ من عجزه ونقصه وضعفه. أفلا تشاهد كل حَبابٍ بل كل رشاشةٍ من القطرات والذرات الزجاجية، تشتمل على تمثال الشمس، لو تكلّمت تلك لقالت كلٌ منها: الشمس لي وعندي وفيّ ومعي.. وما يزاحم تلك الذرات في المناسبة مع الشمس لاعيون السيارات ولاخدود البحور ولاعظمة الشمس، بل بدرجة علمنا بعدم تناهي فقرنا وحقارتنا تتزايد القربة - والمناسبة بعدم المناسبة - فما ألطف مناسبة من لايتناهى في فقره

وعجزه، مع من لانهاية لغناه وقدرته وعزته وعظمته
فسبحان مَن ادرج نهاية اللطف في نهاية العظمة، وغاية الرأفة في غاية الجبروت، وجَمعَ نهاية القُرب مع غاية البُعد. وآخى بين الذرات والشموس، فأظهر قدرته بجمع الأضداد
فانظر كيف لاتُشغلهُ حشمة تدبير الارض والسموات عن لطافة تربية الهوام والحشرات، ولايعوقه تدبير البر والبحر عن ايجاد اصغر النحل والطير وعن احياء صغار السماك في اعماق البحور، ولاتزاحمه شدةُ عاصفات البر وحدّة غضب البحر عن كمال لطفه واحسانه الى اخفى واضعف واعجز واصغرٍ حيوان ساكنٍ في اخفى مكان، متوكلاً تحت ظلماتٍ كثافة البحر

وغياهب امواجه وتفاقم ارتجاجاته، وظلمة الليل وظلمات سحابه فتبسم الرحمة في خلال غضب البحر وخلف وجهه العبوس القمطرير؛ اذ ينادي هذا البحر بنغماته الواسعة: ياعظيم، ياجليل، ياكبير، ياالله.. سبحانك ما اعظم كبرياءك. فيقابله ذلك الحيوان الصغير بترنّماته الخفية: يا لطيف، يا كريم، يا رزاق، يا رحيم، يا الله.. سبحانك ما الطف احسانك. ففي اقتران هذين الذِكرين، وامتزاج هذين التسبيحين حِشمةٌ لطيفة ولطافة محتشمة وعبودية عالية للواحد الاحد الصمد جل جلاله وعمّ نواله

Mesnevi [Arabca] : Hababın Zeyli : Ilem 19

اعلم! ان الاهم الألزم بعد علوم الايمان، انما هو العمل الصالح؛ اذ القرآن الحكيم يقول على الدوام

الذينَ آمنوا وعملوا الصالحات

نعم هذا العمر القصير لايكفي الاّ لما هو أهمّ.. واما العلوم الكونية المأخوذة من الاجانب فمضرة؛ الا للضرورة وللحاجات وللصنعة واستراحة البشر

اللّهم يا ارحم الراحمين ارحم امة محمد صلى الله عليه وسلم ونوّر قلوب امة محمد صلى الله عليه وسلم بنور الايمان والقرآن ونوّر برهان القرآن وعظّم شريعة الاسلام آمين

Mesnevi [Arabca] : Habbe

Habbe

الرسالة السادسة

حبة

من نواتات ثمرة من ثمرات
جنان القرآن
حبة مى كويد
من شاخ درختم براز ميوهء توحيد
يك شبنمم أزيم بر از لئلؤ تمجيد

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ifade

افادة المرام

اعلم ! انه قيل لي ان الناس يقولون: لا نفهم كثيراً مما في آثاره فتصير ضايعة فأقول: لا تضيع باذنه تعالى . وسيجئ زمان يفهمها اكثر المتفكرين المتدينين ان شاء من بيده مقاليد كل شئ؛ اذ اكثر هذه المسائل ادوية جربتها في نفسي اعطانيها الفرقان الحكيم ، لكن يمكن ان لا يفهمها الناس كما أفهمها بتمامها! لان نفسي - بسوء اختيارها - من الرأس الى القدم ملمعة بالجروح المتنوعة ، فالسليمُ بحياة القلب لا يفهم درجة تأثير الترياق في السقيم بلدغ حية الهوى كما يفهمه هو

وايضا اني لا أتصرف في السانحات للتوضيح؛ عجزاً من التحرير او خوفاً من التغيير . فأكتبها كما سنحت
وايضاً اتكلم في مكاني ، لا في مقام السامع المواجه لي - خلافاً لسائر المتكلمين الذين يفرضون انفسهم في مقام السامعين - فيصير امام كتابي (الذي) وجههُ اليّ، ومعكوسه ومقلوبه الى السامع، فكأنه يقرأ في المرآة فيتعسّر عليه؛ فاذا لا اذهب الى مقامه، فليرسل هو خياله اليّ لأضيفه على عيني ، في رأسي كي يرى كما أرى
أدرجتُ في "نقطة وقطرة وذيلها وذرة وشمة وحبة" تفاريق حدسيات ، وقطعات مرآة اذا جاء باذنه تعالى من يركّبها ، بتحرير وتصوير، تظهر مرآة يظهر فيها وجه عين اليقين ويتحصل

حدسٌ يزهر منه نور حق اليقين .. كيف لا ، وهو من فيض القرآن المبين

اللّهم أرنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه
وأرنا الباطل باطلاً وارزقنا اجتنابه
آمـــيـــن

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 1

İlem 1: Nur-u Muhammedi

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله على دين الاسلام وكمال الايمان والصلاة والسلام على محمّد الذي هو مركز دائرة الاسلام ومنبع انوار الايمان وعلى آله وصحبه اجمعين مادام المَلَوان ومادار القمران
اعلم ! أنه بينما ترى العالم كتاباً كبيراً ترى نور محمد "عليه الصلاة والسلام" مداد قلم الكاتب.. وبينما ترى العالَم يلبس صورةَ الشجرة ترى نورَه "عليه الصلاة والسلام" نواتها أولاً، وثمرتها ثانياً.. وبينما ترى العالم يلبس جسم الحيوان ترى نوره "عليه الصلاة والسلام" روحه.. وبينما ترى العالم

تحوّل انساناَ كبيراَ ترى نوره "عليه الصلاة والسلام" عقله.. وبينما ترى العالم حديقةً مزهرةً ترى نوره "عليه الصلاة والسلام" عندليبه.. وبينما ترى العالم قصراً مزيناً عالياً ذا سرادقات تتظاهر فيها شعشعة سلطنة سلطان الازل وخوارق حشمته، ومحاسن تجليات جماله، ونقوش خوارق صنعته، اذاً ترى نوره "عليه الصلاة والسلام" نظّاراً يرى لنفسه أولاً، ثم ينادي بيا ايها الناس تعالوا الى هذه المناظر النزيهة، وحَيهلوا على مالَكُم فيه شئ من المحبة والحيرة والتنزه والتقدير، والتنور والتفكر ومالايحد من المطالب العالية. ويريها الناس، ويشاهِد ويشهَد لهم.. يتحير ويُحيِّرهم.. يُحب ويُحبِّبُ مالِكه اليهم.. يستضيئ ويُضئ لهم.. يستفيض ويفيض عليهم

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 2

İlem 2: İnsan şecere-i hilkatin semeresidir

اعلم ! ان الانسان ثمرةُ شجرة الخِلقة.
والثمرةُ تكون اكمل الاجزاء وأبعدها
من الجرثوم، واجمعها لخصائص الكل..
وهي التي من شأنها ان تبقى وتُسْتَبقى
ومن الانسان مَن هو نواةٌ انبتَ القديرُ
جل شأنه منها تلك الشجرة.. ثم صيّر
الفاطرُ جل جلالُه ذلك الانسانَ ثمرةَ
تلك الشجرة.. ثم جعل الرحمنُ تلك
الثمرة النورانية نواةً لشجرة
الاسلامية.. وسراجاً لعالمها.. وشمساً
لمنظومتها
وانه لابد في الثمرة من نواةٍ تشتمل
بالقوة على لوازمات شجرةٍ هى مثل

اصلها. واصغريةُ النواةِ لاتنافي اعظمية الشجرة، كنواة شجرة التينة
وان في الانسان حبةً، لو كان الانسانُ ثمرةً، لكانت تلك الحبة نواتهُ، ألا وهي القلب
فقد رأيت فيه بواسطة الاحتياج علاقاتٍ الى انواع العالَم، بل الى اجزائها.. وارتباطاتٍ الى جميع انوار الاسماَء الحسنى باحتياج شديد وفقر عظيم لتجلي فردٍ فردٍ منها.. حتى كأن له حاجات عدَد اجزاء العالَم، وله اعداء ملء الدنيا.. فما يطمئن الا بمَن يقتدر ان يُغنيه عن كل شئ، ويحفظه من كل شئ
ورأيت فيه ايضاً قابلية تمثل مجموع العالم كالخريطة والفهرستة والانموذج والتمثال.. وان المركز فيه لايقبل الاّ الواحد الأحد.. ولايرضى الاّ بالابد

والسرمد.. فهذه النواة وهي حبة القلب - ماؤه الاسلام وضياؤه الايمان - فان اطمأنتْ تحت تراب العبودية
والاخلاص، وسُقيت بالاسلام، وانتبهتْ بالايمان، انبتت شجرةً نورانيةً مثاليةً من عالم الامر هي روحٌ لعالمه
الجسماني. وان لم تُسق بقت نواةً يابسةً منكمشة لائقة للاحراق بالنار الى ان تنقلب الى النور
وكم في النواة من اعصابٍ رقيقة واشياء دقيقة لايُبالى بها، وتُرى اقلُّ من ان يُهتَمّ بها، الا ان لكلٍ منها - اذا انكشفت النواة - وظيفةً مهمةً بحشمة وعظمة.. كذلك لحبةِ القلب خدّام
كامنة نائمة اذا انتبهتْ وانبسطتْ بحياة القلب يجولون في بساتين الكائنات كطيور سيارة، وتنبسط بدرجة يقول المرء: الحمد لله على كل مصنوعاته،

لأنها كلها لي نِعَمٌ.. حتى ان الفرض او الخيال الذي هو من اضعف خدام القلب واهونهم، له وظيفة عجيبة، يَدخل به صاحبهُ المتوكل - وهو في السجن مقيد - في حديقةٍ نزيهة، ويضع رأس صاحبه المتنبّه وهو يصلي في الشرق او الغرب تحت "الحجر الاسود" ثم يودع في الحجر الاسود شهادتي صاحبه

ومن المشهود ان "البيدر" يدور على رؤوس "الاثمار".. والثمرة هي التي تنتَقى وتُستبقى.. فبيدر الحشر ينتظر بني آدم

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 3

İlem 3: Herkesin hususi alemi

اعلم ! ان لكل احدٍ من هذا العالم العام؛ عالماً خاصاً، هو عين العام، لكن مركزه هو الشخص، بدل الشمس. فمفاتيحُ ذلك العالم في نفس الشخص ومعلّقه بلطائفه.. ولونُ ذلك العالم وصفاؤهُ وحُسنهُ وقُبحهُ وضياؤه وظلمته تابعةٌ لذلك المركز. فكما ان الحديقة المرتسمة في المرآة تابعة في احوالها من الحركة والتغيّر وغيرهما للمرآة، كذلك عالم الشخص تابعٌ لمركزه الذي هو الشخص كالظل والتمثال. فلا تحسبنّ صغر جِرمك سبباً لصغر جُرمك، اذ ذرة من قساوة قلبك، تكدّر عليك نجوم عالمك

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 4

İlem 4: Ene ve Tabiat tağutları

اعلم ! ان هذه ثلاثون سنة لي مجادلة مع طاغوتين وهما: "انا" في الانسان، و"الطبيعة" في العالم
اما هذا، فرأيته مرآةً ظلياً حرفياً. لكن نظر الانسانُ اليه نظراً اسمياً قصدياً بالاصالة، فتفرعن عليه وتَنَمرَدَ
واما هذه، فرأيتها صنعة الهيّة وصبغة رحمانية.. لكن نظرَ البشرُ اليها بنظر الغفلة فتحولت لهم "طبيعة" فتألّهتْ عند ماديهم. فأنشأتْ كفران النِعَم المنجرّ الى الكفر
فللّه الشكر والحمد وبتوفيق الاحد الصمد وبفيض القرآن المجيد انتجت المجادلة قتل الطاغوتين وكسر

الصنمين؛ بالنقطة ، والقطرة، والذرة، والشمة، والحبة، والحباب.. فتكشَّفتْ الصنعةُ الشعورية الالهية والشريعةُ الفطرية الربانية من حجاب الطبيعة الموهومة، وانسلختْ هي منها، اي نهارُها من ليلها. وتكشف "انا" عن ظل "هو". وانشقّ عنه فاشارت بـ"هو"الى مَن ليس كمثله شئ جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 5

İlem 5: İnsana ait dokuz emir

اعلم ! يا "انا"! لك امور تسعة في دنياك تعاميتَ عن ماهيتها وعواقبها
أما جسدك؛ فكالثمرة المتزهرة المتزينة صيفاً، المنكمشة المتفسخة شتاءاً
وأما حيوانيتك؛ فانظر الى جنس الحيوان كيف يسرع فيهم الموت والزوال
وأما انسانيتك؛ فمترددة بين الانطفاء والاصطفاء والزوال والبقاء، فاستحفظ على ما بقي بما من شأنه ان يبقى بذكر الدائم الباقي
واما حياتك؛ فكقامتك قصيرة معينة الحدود لاتقدَّم ولاتؤخَّر فلا تتألم

ولاتحزن ولاتخف عليها ولاتحمّلها مالاطاقة لها به مما تطاول اليه طول الامل
واما وجودك؛ فليس ملكاً لك، فله مالكٌ، الملكُ له واشفقِ به منك؛ فمداخلتك بغيرِ ما أمركَ به، فكما انها من الفضول وشُغل فضولي فكثيراً ما تضر؛ الا ترى الحرص و(مرق) النوم كيف يفعلان ويجلبان الخيبة والسهر
وأما مصائبك؛ فلا تمر حقيقةً لانها تَمُرُّ سريعاً، بل تحلو لانها تَحوُل؛ فتحوِّلُ وجهكَ من الفناء في الفاني الى البقاء بالباقي
واما انت هنا الآن؛ فمسافرٌ ثم مسافرٌ ثم مسافرٌ، والمسافرُ لايَعلّقُ قلبه بما لايتعلق به ويفارقه بسرعة. فكما ترتحل من هذا المنزل في هذا المسجد البتة، كذلك تفارق هذه البلدة قطعاً،

إما الى بطنها او الى خارجها.. فكما ستفارقها بالضرورة، كذلك تذهب بل تُخرَج وتُطردُ - شئتَ أم أبيتَ - من هذه الدنيا الفانية؛ فاخرجْ وانت عزيز قبل ان تُطرد وانت ذليل

واما وجودك؛ فافْدِهِ لموجدهِ الذي يشتريه بثمنٍ غالٍ، فسارعْ الى البيع بل الفداء

اولاً: فلأنه يزول مجاناً

وثانياً: لانه مالُه واليه يؤول

وثالثاً: لأنه إن اعتمدتَ عليه سقطتَ في العدم لانه "باب اليه"، واذا فتحته بالتَركِ وصلتَ الى الوجود الثابت

ورابعاً: لانه اذا تمسكتَ به كان في يدك نقطة وجودٍ فقط، ويحيط بك مالايتناهى من الأعدام الهائلة.. واذا نَفَضْتَ يدك منه استبدلت لمعةً

بشمس فينقلب محيطَكَ الى
مالايتناهى من انوار الوجود
واما لذائذ الدنيا؛ فقِسمتُكَ تأتيك، فلا
تَطِشْ في طلبها.. ولزوالها بسرعة
لايليق بالعاقل تعليقُ القلب بها. وكيف
ما كانت عاقبة دنياك فتركُ اللذائذ
أولى؛ اذ إما الى السعادة، وهي
تستلزم تركها.. وإما الى الشقاوة، ومَن
ينتظرُ الصَلبَ كيف يلتذُّ ويَستعذِبُ ما
يزيد عذابهُ من تزيينات آلات الصَلب؟
وان توهمتَ بالكفر العدمَ - العياذ بالله
- فأولى بالترك؛ اذ بزوال اللذة يحسُّ
ذلك العدم الهائلُ ألمه الاليم آناً فآناً
في ضمن زوال اللذائذ، وهذا الالمُ اثقلُ
بمراتب من لذة الوصال إن كنت تشعر

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 6

İlem 6: Kaderin attığı musibet taşları

اعلم! ان مثلك وقد تصيب رأسَك المصائبُ المرماةُ "بالقدر"، كمثل اغنام مُرسَلة في المرعى، يراها الراعي قد تجاوزت، فيرمي الاحجار خلفها لترجع، فيقول المُصابُ رأسُه بلسان الحال: نحن تحت أمر الراعي، وهو أعرفُ بنا منا فلنرجع.. فيرجع.. فيرجعون

فلاتكوني يانفسي اضلّ من الغنم!.

فقولي عند المصيبة

إنّا لله وإنّا اليه راجِعُون

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 7

İlem 7: Kalb, Ayine-i Sameddir

اعلم! ان من الدليل على ان القلب ماخُلق للاشتغال بامور الدنيا قصداً؛ انه: اذا تعلق بشئٍ تعلّق بشدةٍ، واهتمّ به اهتماماً عظيماً، ويتطلب فيه أبديةً ودواماً.. ويفنى فيه فناءاً تاماً. واذا مدّ يده يَمُدّ يداً تطيق ان تقبضَ على الصخور العظيمة وتَرفَعَها، مع ان ما يأخذه بتلك اليد من الدنيا، انما هو تينةٌ او تبنةٌ او ريشةٌ او شعرةٌ او هباءٌ او هواءٌ

نعم القلب مرآةُ الصمد؛ فلايقبل حجرَ الصنم بل ينكسرُ به. والعاشق المجازي يرى ظُلمَ معشوقه في الأكثر، بسرّ: ان المعشوق بفطرته - بلا شعور - يردّ

ولايرضى ماليس له بحق، وهو ليس
بلائقٍ اسكانه في باطن قلب العاشق

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 8

İlem 8: Kuranın farklı tabakalara hitabı

اعلم! ان القرآن اُنزل وانزلت به مائدةً سماويةً، يوجد فيها كل انواع ما تحتاج اليه طبقاتُ نوع البشر المتفاوتين في اشتهاء الأفهام.. في المائدة اطعمة مترتبة، قُدِّمَ أولاً في وجهِ السُفرة الالهية رزق الاكثر المطلق والجمهور الاعظم، اي العوام.. مثلا: (أنّ السمواتِ والارضَ كانَتا رَتقاً فَفَتَقناهُما) الصفحة الاولى: اي هما رتقاوان، اما هذه فنقية صحو صافية. واما تلك فميتة غبراء يابسة. فازدوَجَتا باذنه تعالى فاولدت هذه امطاراً وتلك اثماراً.
والدليل على هذه الصحيفة (وَجَعلنا مِنَ الماءِ كُلَّ شيءٍ حَيّ). وخلف هذه

الصفحة والصحيفة انفصال السيارات مع شمسها من عجين المادة التي خُلِقَت من نور سيّد الانام صلى الله عليه وسلم والآية على هذه الصفحة حديث

(اول ما خلق الله نوري..الخ)

مثلاً: (أفَعَيينَا بالخَلقِ الاَولِ بَل هُم في لَبسٍ منْ خَلقٍ جديد) الصحيفة الاولى المقدمة في النظر، أنهم مع اقرارهم بخلقهم الاول الأعجب المشهود، يستبعدون الخلق الجديد الأهون؛ اذ له مثال سبق.. وان خلف هذه الصحيفة برهاناً نيراً على كمال سهولة النشر.. ايها المنكرون للحشر.. تُحشَرون.. وتنشرون في عمركم مرات، بل في سنتكم، بل في يومكم، تلبسون وتخلعون هذا الجسم كلباسكم صباحاً ومساءً يتجدد عليكم جسمكم كلباسكم

تفصيله في اشارات الاعجاز - في تفسير قوله تعالى (وبالآخرة هم يوقنون) - المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 9

İlem 9: Nefsin acib bir belaheti

اعلم! فيا عجباً من بلاهة النفس!.. ترى في نفسها اثر المصنوعية والمملوكية والتربية من طرف ربّ مختار حكيم، ثم تنظر الى امثالها من سائر الافراد والانواع والاجناس، فيتظاهر سر كلية القاعدة وشمول الفيض، وتحلب نوع اجماع وتصديق فعلي، فكان لازماً عليها ان تطمئن بتفطن سر: "كلية القاعدة ودستورية الحادثة". والحال انها تتخيل ما يقوي تجليات الاسماء عليها من عموم تجلياتها في دائرة الآفاق سبب الضعف وواسطة التستر وامارة الاهمال وعلامة انه لارقيب عليها فتقول: اتسعَ فامتنع.. عَظُم

فَعَدِم. فهذه مغلطة يخجل منها الشيطان ايضاً

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 10

İlem 10: Her şey kader ile tayin edilmiştir

اعلمي! ايتها النفس المتضجرة القلقة.. ان كل احوالك في التعين، والنقش في جبهتك بقلم القَدر، كطلوع الشمس وغروبها. فان اردت ان تضربي سندان القدر برأسكٍ العليل، فتضجّري.
واعلمي يقيناً، ان من لايستطيع ان ينفذ من اقطار السموات والارض، لابد ان يرضى رضاء محبةٍ بربوبيةِ مَن
(خَلقَ كلَّ شئٍ فَقَدَّرهُ تَقديراً)

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 11

İlem 11: Eşya ve Sanii hakkında

اعلم! لو كان صانع الشئ في الشئ لناسَبه، ولَتَنَوعَ بعدد الاشياء . واذا لم يكن فيه فلا ، كهذا الكتاب : يُكتب بقلم واحد مع انه لا يُطبع الا بحديدات مصنوعة ، موضوعة تحته عدد حروفه، ولو تَنَبَّتَتْ نقوش الصنعةِ المتقنة في شئ منه وتحلّبت ثمراتُها وترشحت حروفُها من نفسه وإمكانه ، لا نبثتْ وانتثرتْ وانتشرتْ ولخرجت عن الانتظام . لكن فيها استقرار تام وانتظام كامل فلم ينكتب نقشَ الشئ منه ولن ينكتب منه ابداً ، بل يُكتب عليه بقلم القُدرة على مِسطَر القَدَر

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 12

İlem 12: Aklın garip bir tavrı

اعلم! ومن الغرائب ان العقل الذي يتطاول الى الاحاطة بالعالم والنفوذ الى الخارج والخروج من دائرة الامكان، يغرق في قطرة.. ويفنى في ذرة.. ويغيب في شعرة.. وينحصر الوجود عنده فيما فنى فيه.. ويريد ان يدخل معه كل ما احاط به في النقطة التي بَلَعته

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 13

İlem 13: Nimet ve şükür

اعلم! انه لو كان المُلك لك لتنغّص عليك التنعم بتكلف التعهد والتحفظ والتخوف. والمنعمُ الكريم يتعهد كل لوازمات النعمة.. وما يفوّض اليك الاّ التنعم والتناول من سُفرة احسانه. والشكر الذي يزيد لذةَ النعمة.. اذ الشكر رؤية الاِنعام في النعمة ورؤية الاِنعام تزيل ألمَ زوال النعمة؛ اذ تزولُ النعمة حينئذٍ فلا تعطي موضعها للعدم حتى تُؤلم، بل تُخلي الموقعَ لمجئ المثل كالثمرة، فتعطيك لذة التجدد وآخرُ دعْويهُم اَنِ الحمدُ لله رَبّ العَالمين) يدل على ان الحمدَ عينُ اللذة. نعم، ان سر الحمد؛ رؤية شجرةِ

الاِنعام في ثمرة النعمة. فيزول المُ
تصوّر الزوال فيُلتَذ بنفس الحمد

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 14

İlem 14: Afakî malumat

اعلم! ان المعلومات الآفاقية لاتخلو عن الاوهام والوساوس. واما اذا استندت الى الأنفس واتصلت بالوجدانيات المشعورة بالذات، تصفّت عن الاحتمالات المزعجة. فانظر من المركز الى المحيط، ولاتعكس فتنتكس

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 15

İlem 15: Medeniyet ve günahlar

اعلم! ان هذه المدنية السفيهة المصيرة للارض كبلدة واحدة، يتعارف اهلُها ويتناجون بالاثم ومالايعني بالجرائد صباحاً ومساءً، غَلُظَ بسببها وتكاثفَ بملاهيها حجابُ الغفلة، بحيث لايُخرق الاّ بصرف همةٍ عظيمة. وكذا فتحت لروح البشر منافذ غير محدودة نظّارة الى الدنيا يتعذّر سدُّها الاّ لمن خصّه الله بلطفه

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 16

İlem 16: Masdariyet-Mazhariyet

اعلم! ان الذرة تسع الشمس بتجليها فيها بالمشاهدة ولا تسع تلك الذرة ذرتين بالذات بالبداهة، فذراتُ الكائنات ومركباتها - كقطرات المطر ورشاشاتها المتشمسة المتلألئة بتماثيل الشمس - قابلةٌ لأن تصير مظاهر للمعات تجليات القدرة النورانية الازلية المطلقة المحيطة المستندة؛ بل المتضمنة للعلم والارادة الازليين الغير المتناهيين.. ولايمكن ان تكون ذرة حجيرة عينك منبعاً ومعدناً لقدرة وشعور وارادة تتحمل وظائفها العشرة من خَدَمتها في الاعصاب المحركة والحساسة والاوردة

والشرايين والابصار والتصوير وغيرها مما يتيه فيه الفكر
فهذه الصنعة المتقنة العجيبة، والنقش المزين المنتظم، والحكمة العميقة الدقيقة، تقتضي قطعاً
إما ان يكون كلٍ ذرة وكل مركب في الكائنات معدناً ومنبعاً ومصدراً لصفات محيطة مطلقة كاملة
وإما ان يكون مظهراً ومعكساً ومَجلَىً للمعاتِ تجليات شمس الازل الذي له هذه الصفات
والشِق الاول فيه محالات بعدد ذرات الكائنات ومركباتها. فمن جاز عنده ان يحمل على جناحىَ نحلة جبلى "سُبحانْ وآرارات" وان ينبع من عيني بعوضة "النيل والفرات"، فليذهب الى الشق الاول؛ فتشهد كلُّ ذرةٍ بِعَجزها عن تحمل مالا طاقة لها به، انه: لاموجد ولا

خالق ولا رب ولا مالك ولا قيوم ولا إله الاّ الله. وكل ذرات الكائنات ومركباتها بألسنتها المختلفة ودلالاتها المتنوعة تتكلم بـ

عباراتنا شتى وحسنك واحد وكل الى ذاك الجمال يشير

نعم، ان كل حرف من كتاب الكائنات، يدل على وجود نفسه بوجهٍ واحدٍ، وبمقدار حرف، لكن يدل على كاتبه وصانعه بوجوه كثيرة. وينشدُ من اسمائه المتجلية عليه قصيدة طويلة

تأمل سطور الكائنات فإنها من الملأ الأعلى اليك رسائل

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 17

İlem 17: Tecelliyatın aynaları çok mütenevvidirler

اعلم! إن مرايا التجليات متنوعة منها: الزجاج، والماء، والهواء - لاسيما للكلمات - وعالم المثال، والروح، والعقل، والخيال، والزمان. وغيرها مما لانعلم او لاتعلم.. وتماثيل الماديات الكثيفة في المرايا منفصلة حُكماً، وامواتٌ حقيقةً.. وليس لها خاصية الأصل.. وغيرٌ للاصل ايضاً، بدليل انتقالها الى الفطوغراف، دون النورانية الخالصة، وفي غير الخالصة تنتقل هوية صورتها المادية فقط
واما تماثيل النورانيات فمتصلةٌ حكماً، ومرتبطةٌ حقيقة، ومالكةٌ لخواص

ـِ

الاصل، وليستْ غيراً له. فلو جعل الفاطرُ جل جلاله حرارةَ الشمس حياتها، وضياءها شعورَها، والوان الضياء حواسَّها؛ لتكلمت الشمسُ معك في قلب مرآتك التي في يدك، كتلفونك ومرآة قلبك. اذ مثالها الذي في يدك له ايضاً بمقدار استعداده حرارة حياة، وضياء شعور، والوان حواس. ومن هذا السر يطّلع النبي صلى الله عليه وسلم الذي هو النور النوراني على صلوات كلّ مَن صلى عليه في آن واحد. ومن هذا السر ينفتح مغلقات اسرار

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 18

İlem 18: Masnuatta tefekkür şekli

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 19

اعلم! ان "سبحان الله والحمد لله" يتضمنان التوصيف بصفات الله: الجلال بالاول.. والجمال بالثاني. "فسبحان الله" ينظر الى بُعد العبد والممكن عن الله الواجب الوجود العلي العظيم. و"الحمد لله" ينظر الى قُرب الله بالرحمة واللطف الى العبد ومخلوقاته. فكما ان الشمس قريبةٌ منك تُوصل حرارتها وضياءها اليك وتتصرف فيك باذن خالقها، الذى صيّرها مرآة لجلوة اسمه" النور" وظرفاً لنعمه التى هى الحرارة والضياء مع انك بعيد عنها لايصل يدك اليها، وانت بالنسبة اليها قابل فقط لافاعل ولامؤثر.. كذلك

(ولله المثل الاعلى) ان الله جلّ جلاله قريبٌ منا فنحمده، ونحن بعيدون عنه فنسبّحه. فاحمده وانت تنظر الى قربه برحمته. وسبّحه وانت تنظر الى بُعدك بإمكانك. ولاتخلط بين المقامين، ولاتمزج بين النظرين، لئلا يتشوش عليك الحق والاستقامة. لكن يمكن لك - بشرط عدم الالتباس والمزج - ان تنظر الى القرب في جهة البُعد.. والى وجه البُعد في جهة القرب.. والى الوجهين معا فتقول: "سبحان الله وبحمده"

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 20

İlem 20: Dört şey için dünyayı terk etmek lazımdır

اعلم! ياطالب الدنيا! لابد ان تتركها لامور أربعة
اولاً: فلأنها سريعة الزوال، وألم الزوال مذلّ ومزيل للذة الوصال
واما ثانياً: فلأن لذائذها منغّصة بآلام مقارنة وأكدار متعاقبة
واما ثالثاً: فان ما ينتظرك وانت تذهب اليه بسرعة بلا انحراف من القبر الذي هو باب الى الآخرة، لايقبل منك مزينات الدنيا هدية، اذ تنقلب هناك قبائح
واما رابعاً: فوازن بين سكونك ساعة في موقع بين الاعداء والمؤذيات

والحشرات المضرة، وبين السكون في سنين كثيرة في موقع آخر قد اجتمع فيه كل احبابك وكل عظمائك. ومالك الملك ايضاً يدعوك الى ترك لذة تلك الساعة ليريحك في تلك السنين مع اودّائك. فأجب داعي الله قبل ان تُساق اليه بالسلاسل

فسبحان الله ما اعظم فضل الله على الانسان يشتري بثمن غال من الانسان مالاً له وديعة عند الانسان ليحمله عنه.. ويبقيه له.. ويحميه مما يفسده. مع ان الانسان ان تملّكه ولم يبعه وقع في بلاءٍ عظيم في تعهّده بقدرة لاتكفي - من الوف مصالحه - بواحد.. ولو تحمله بنفسه على ظهره لأنقضّ ظهره. ولو امسكه بنفسه لزال سريعاً وذهب مجاناً وفنى مورثاً لآثامه واثقاله على مالكه الكاذب

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 21

İlem 21: Medeniler, gafleti uyanıklık zannederler

اعلم! انه انني مصداق لما قيل

وعيني قد نامت بليلِ شبيبتي ولم تنتبه الاّ بصبح مَشيب

إذ اشد اوقات انتباهي في شبيبتي رأيته الآن اعمقَ طبقات نومي!.. فالمتنورون المتنبهون في عرف المدنيين كانتباهي فيما مضى، مَثَلُهم كمثل مَن رأى في رؤياه انه انتبه وقص رؤياه على بعض الناس. والحال انه بهذا الانتباه مرّ من طبقة النوم الخفيفة الى الطبقة الكثيفة. فمن كان هكذا نائماً كالميت كيف يوقظ الحي الناعس، وكيف

يُسمع الناعسَ ما يتكلم به من وراء حُجب نومه المضاعف
ايها المتنبهون النائمون! لاتتقربوا الى المدنيين بالمسامحة الدينية والتشبه، ظناً منكم انكم تصيرون جسراً بيننا وبينهم، وتملأون الوادي بيننا. كلاّ، ان المسافة بين المؤمنين والكافرين غير محدودة، والوادي بيننا في غاية العمق لاتملأونه، بل تلتحقون بهم او تضلون ضلالاً بعيداً

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 22

İlem 22: Masiyetin mahiyetinde küfür tohumu vardır

اعلم! ان في ماهية المعصية - لاسيما اذا استمرت وكثرت - بذر الكفر.. اذ المعصية تولد الُفةً معها وابتلاء بها، بل تصير داءً، دواؤها الدائمى نفسها، فيتعذر تركُها. فيتمنى صاحبُها عدَم عقابٍ عليها، ويتحرى بلا شعور ما يدل على عدم العذاب، فتستمر هذه الحال حتى تنجر الى انكار العذاب وردّ دار العقاب. وكذا ان خجالة المعصية - بغير الندامة والقلع - تلجئ صاحبَها الى انكار كون المعصية معصيةً، وانكار مَن يطلع عليها من حَفَظة الملائكة وغيرها.. فمن شدة الخجالة يتمنى عدمَ الحساب..

فان صادف وهماً ينفيه، تلقاه برهاناً..
وهكذا الى ان يسودّ القلب، العياذ بالله

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 23

İlem 23: Kuranda tesanüd ve tekrarat

اعلم! ان من لمعات معجزات القرآن كما في [اللوامع] المشتملة على الاشارة الى اربعين نوعاً من اعجازه، ومن كمال بلاغته
انه جمع السلاسة الرائقة، والسلامة الفائقة، والتساند المتين، والتناسب الرصين، والتعاون بين الجمل وهيئاتها، والتجاوب بين الآيات ومقاصدها
بشهادة علم البيان وعلم المعاني مع انه نزل في عشرين سنة منجماً لمواقع الحاجات نزولاً متفرقاً متقاطعاً بتلائمٍ كأنه نزل دفعةً.. ولاسباب نزولٍ مختلفةٍ متباينة مع كمال التساند، كأنَّ السبب واحدٌ.. وجاء جواباً لاسئلة

مكررة متفاوتة، مع نهاية الامتزاج والاتحاد، كأن السؤال واحدٌ.. وجاء بياناً لحادثات احكام متعددة متغايرة، مع كمال الانتظام كأن الحادثة واحدة.. ونزل متضمناً لتنزلات إلهية في اساليب تناسب افهام المخاطبين، لاسيما، المنزَل عليه "عليه السلام" بحالات في التلقي متنوعة متخالفة، مع غاية التماثل والسلاسة، كأن الحالة واحدة.. وجاء متكلماً متوجهاً الى اصناف مخاطبين متعددة متباعدة، مع سهولة البيان وجزالة النظام ووضوح الافهام كأن المخاطب واحد، بحيث يظن كلُ صنف كأنه المخاطب بالاصالة.. ونزل مهدياً وموصلاً لغايات ارشادية متدرجة متفاوتة، مع كمال الاستقامة والنظام والموازنة كأن المقصد واحد؛ تدور تلك المقاصد

والغايات على الاقطاب الاربعة: وهي "التوحيد، والنبوة، والحشر، والعدالة". فبسر امتلائه من التوحيد، التأم وامتزج وانتظم واتحد
ومن كان له عين في بصيرته، يرى في التنزيل عيناً ترى كل الكون، كصحيفة مبصرةٍ واضحة.. وقد جاء مكرراً ليقرّر.. ومردّداً ليحقق قصصاً واحكاماً. مع انه لايُملُّ تكرارهُ، ولايُزيل عَوْدهُ ذَوْقَه ولايُسئمُ ترداده. كلما كرّر حقّق وقرّر، بل ما كررته تحلو وتفوحُ انفاسُ الرحمن منه "ان المسك ماكررته يتضوّع". وكلما استعدتَه استَلذْتَه؛ ان كان لك ذوق سليم بقلب غير سقيم. والسر فيه: انه قُوتٌ وغذاءٌ للقلوب، وقوة وشفاء للارواح. والقوت لايُملُّ تكرارهُ.. فمألوفه آأنس وألذ، خلاف

التفكّه الذي لذتُه في تجدده، وسآمتهُ في تكرره
وكما ان الانسان في حياته المادية يحتاج في كل آنٍ الى الهواء، وفي كل وقتٍ الى الماء، وفي كل يوم الى الغذاء، وفي كل اسبوع الى الضياء، في الاكثر.. فتتكرر هذه الامور لتكررّ الحاجات، فلا تكون تكراراً.. كذلك إن الانسان بجهة حياته الروحانية ايضاً؛ يحتاج الى انواع مافي القرآن؛ فإلى بعضٍ في كل دقيقة بل في آن سيال كـ: "هو.. الله" فبه يتنفس الروحُ.. والى بعضٍ في كل ساعة كـ: "بسم الله".. والى بعض في كل وقت.. والى بعض في كل زمان متدرجاً بدرجات الاحتياج، فيكرر القرآن على ما تقتضيه حياة القلب تكراره

مثلاً: "بسم الله" كالهواء النسيمي يطهِّر الباطن داخلاً ويثمر خارجاً في نَفْسِك كَنفَسِك في جسمك.. وايضاً في تكرار القرآن بعض الحادثات الجزئية اشارة الى ان الحادثة الجزئية تتضمن دستوراً كلياً، كما اشرتُ الى بعض من جمل قصة "موسى" عليه السلام التي هي اجدى من تفاريق العصا
والحاصل: ان القرآن الحكيم كتاب ذكر، وكتاب فكر، وكتاب حُكم، وكتاب علم، وكتاب حقيقة، وكتاب شريعة، وشفاء لما في الصدور، وهدىً ورحمة للمؤمنين

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 24

İlem 24: İnsanın bazı dalaletleri

اعلم! ان من اعاجيب فطرة الانسان في وقت الغفلة، التباس احكام اللطائف والحواس.كالمجنون الذي يصلِ نظرُه الى شئ، فيمدّ يدهُ اليه ظناً منه - لمجاورة العين لليد - إن مايحصل بتاك، يحصل بهذه ايضاً. فالانسان الغافل الذي لايصل يد اقتداره الى تنظيم أدنى جزء من اجزاء نفسه يتطاول بغروره وبوسعة خياله الى الحكم والتحكم في افعال الله في الآفاق.. وكذا من اعجب فطرة البشر ان افراده، مع تقارب درجاتها في الصورة الجسمية، تتفاوت معنىً بدرجات، كما بين الذرة الى الشمس

الى شمس الشموس خلافاَ لسائر الحيوانات؛ اذ هي مع تفاوت افرادها في الصور الجسمية، كالسمك والطير، تتقارب في قيمة الرّوح؛ فكأن الانسان الذي قام من "مخروط الكائنات" في حاق الوسط، منه الى الذرة ومنه الى شمس الشموس سوآء؛ اذ لم يُحدَّد قواه ولم تُقيّدْ، أمكَنَ له ان يتنزل ويتسفل "بالانانية" الى ان يكون هو والذرة سواء. وكذا جاز له ان يتجاوز بالعبودية وبترك "انا" ويتصاعد باذنه تعالى الى ان يصير بفضل الله كشمس الشموس مثل محمد عليه الصلاة والسلام

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 25

İlem 25: Eşyada asıl olan şey, 'Beka'dır

اعلم! ان الاصل في الشئ البقاء، حتى ان الامور السيالة السريعة الزوال كالكلمات والتصورات لها ايضاً مواضعَ أُخر يتحصنون فيها من الزوال. لكن يتطورون في الصوّر، حتى كأن الاشياء موظفون لحفظ الشئ إما بتمامه كالنوراني، او وجهٍ من الشئ، يسارعون بكمال الاهتمام لأخذه ووضعه في قلوبهم الشفافة والحكمة الجديدة تفطنت لهذا السر لكن بلا وضوح، فلهذا اخطأت بالافراط فقالت: لاعدم مطلقاً، بل تركّبٌ وانحلال. كلا! بل تركيب بصُنعه تعالى..

وتحليل باذنه.. وايجادٌ واعدام بأمره..
يَفعَلُ مَا يَشاءُ ويَحكُم مَا يُريدُ

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 26

İlem 26: Sekiz mühim esas

اعلم! ايها السعيد الشقي! ان القبر باب باطنه الرحمة، وظاهره من قبله العذاب.. وأودّاؤك ومَن تحبه اكثرهم - حتى كلهم - ساكنون خلف هذا الباب. ألَمْ يأنِ لك أن تشتاق اليهم والى عالمَهم.. فَتنظّفْ، والاّ استقذروك لو قيل لك مثلاً: ان "الامام الرباني احمد الفاروقي" قُدس سره، ساكن الآن في الهند، لاقتحمتَ المهالك وتركتَ الاوطان لزيارته. مع ان تحت اسم احمد فقط الوفُ نجوم حول شمس مَن في الانجيل اسمه "احمد" وفي التوراة "أُحيد" وفي القرآن "محمد".. وتحت اسم محمّد ملايين..

وهكذا كلهم خلف باب القبر في رحمة الله ساكنون. فلابد ان يكون نصب عينك دائماً "هذه الاساسات" وهي
ان كنتَ له تعالى كان لك كلُّ شئ، وان لم تكن له كان عليك كلُّ شئ
وكلُّ شئ بِقَدَرٍ، فارضَ بما آتاك تزد
يُسْراً على يُسْرٍ، والاّ زدْتَ مرضاً على مرضٍ
المُلكُ له، ويشتريه منك ليبقيه لكَ..
ويزول مجاناً لو بقي عندك
وانت فقيرٌ اليه من كُلِّ وجهٍ
وانت مقيّدٌ بجهات اربع مسدودة. تُساق الى باب القبر المفتوح لك
لالذة للقلب حقيقةً فيما لادوام فيه؛
تزول انتَ، وتزول دنياك، وتزول دنيا الناس
وستُنْزَع من الكائنات هذه الصورة.
وسيُخلَع عليها اخرى. كالثانية،

والدقيقة، والساعة، واليوم.. كأن الكائنات ساعة كبرى كما ذكر في [النكتة الرابعة من الكلمة التاسعة]. فلا تهتم بما يبقى لك أثراً في الفاني ويفنى عنك في الباقي

ولاتنظر من بُعدِك وخستك ومن عظمته وعزته تعالى - ونقطة نظرك هذه الحيثية - الى تصرفاته وتنزّلاته برحمته ونعمته؛ اذ حينئذٍ لايليق الاّ التسبيحُ

ولاتنظر من حيثية قربه واحاطته بعلمه ورحمته، ومن مخلوقيتك ودخولك في عنايته وكرمه، الى صفات جلاله، لئلا تستهوي بك الاوهامُ والاهواءُ

فسبحان من تقدستْ وتنزهتْ عن ان تحيط به الافكارُ والعقولِ، والحمد لله الذي وسعت رحمتهُ كلَّ شئ..

...

لا الهَ الاّ الله وَحْدَهُ لاشَريكَ لهُ، لهُ المُلكُ ولهُ الحمدُ يُحيِي ويُميت بيدهِ الخَير وهوَ على كلِّ شئٍ قدير

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 27

İlem 27: Subhanallah-Elhamdulillah-Allahuekber

اعلم! ان مَن في قلبه حياة اذا توجه الى الكائنات يرى من عظائم الامور مالا يحيط به ويعجز عن ادراكه ويتحيّر فيه، فللتشّفي من ألم الحيرة يشتاق الى "سبحان الله" كتعطش العليل الغليل الى الماء الزلال
ويرى من لطائف النِعم واللذائذ ما يُجبرهُ على اظهار تلذذه وتزييد تلذذه واستيزاد لذته بالدوام برؤية الإنعام في النعمة، والمنعم في الإنعام بعنوان الحمد، فيتنفس بـ"الحمد لله" كما يتنفس المظفر السالم الغانم.

ويرى من عجائب المخلوقات وغرائبها مالايطيق مقاييس عقله وزنَها ويضيق ذهنهُ عن محاكمتها، وحسٌّ تجسس الحقيقة يُشغله بها، فينادي: "الله اكبر" فيستريح. اي خالقها اعظمُ واكبرُ فلا يثقل عليه خلقُهاوتدبيرها، كمثل من يرى القمر يدور حوله فيغشاه ألمُ تعجب، او خروج جبل بالزلزلة فيتدهش فيكبّر، فيلقى عن ظهره اثقال العَجب والتدهش على سفينة القدير القوي المتين جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 28

İlem 28: Seyyiatımız Allaha zarar vermez

اعلم! انك بسيئاتك لاتضر الله شيئاً انما تضر نفسك. مثلاً: ليس في الخارج شريكٌ حتى تقوّيه باعتقادك فتؤثّر في كمال ملكهِ تعالى، بل في ذهنك وفي عالمك فقط. فيخرّب بيتك على رأسك

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 29

İlem 29: Tevekkül edene Allah kâfidir

اعلم! انه من توكّل على الله فهو حسبه.. فقل: "حسبي الله ونعم الوكيل"

فاولاً: لانه الكامل المطلق، والكمال محبوب لذاته وتُفدى له الارواحُ

وثانياً: لانه محبوب لذاته وهو المحبوب الحقيقي، والمحبة تقتضي الفداء

وثالثاً: لانه الموجود الواجبَ.. وبقربه انوارُ الوجود.. وببُعده ظلماتُ العَدَمات، وألمٌ أليم في افول آمال الروح الانساني

ورابعاً: لانه الملجأ والمنجأ للروح الذي ضاقت عليه الاكوانُ، وآلمَته مزخرفات الدنيا، وعادَتْهُ الكائنات وأنقض ظهره

تحت الشفقة اليتمية والمرحمة المأتمية
وخامساً: لانه الباقي الذي به البقاء، وبدونه الزوال، وكل العذاب في الزوال. وبدونه يتراكم على الروح آلامٌ بعدد الموجودات، وبه يتظاهر على المتوكلٍ انوارٌ بعددها
وسادساً: لانه المالك يحمل عنك مُلكه الذي عندك، اذ لاتطيق حملهُ، فبتوهم التملّك تقع في عذاب أليم أليم. فلبقائه ودوام إنعامه لاتغتم بفناء ما في يدك، كما لاتحزن الحباباتُ المتشمسة بالتحول والانحلال. فلإظهار تجددات تجليات الشمس يفدي الحبابُ صورتَه بكمال النشاط بل يموت وهو يضحك. وكما لاتغتم الثمرات بفراق الشجرة ولا النواة بانحلال الثمرة ولا انت بزوالها اذ

تقولون فلتحى الشجرة اذ في حياتها موتُنا حياةٌ
ياهذا! انت ثمرة إنعاماته بل مجسَّمُ إنعاماته
وسابعاً: لانه الغني المغني وبيده مقاليد كل شئ، اذا صرتَ عبداً خالصاً له، ثم نظرت الى الكائنات تراها ملكَ مالكك وحِشمته وحواشيه فتتنزه بها، كأنها ملكٌ لك بل أعلى، بلا كلفة ولا ألم زوال.. اذ الخادمُ الخالص للمَلِك والفاني في محبته يفتخر بكل ما للمَلِك
وثامناً: لانه ربّ الانبياء والمرسلين والاولياء والمتّقين وكلهم مسعودون في رحمته، فعِلْمك بسعادتهم يعطيك في شقاوتك سعادةً ولذةً إن كنتَ ذا قلب

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 30

İlem 30: Dünya işlerine ehemmiyet vermemek

اعلم! انه لايليق بك إن كان لك عقلٌ سليم أن تهتم وتغتم وتغضب وتصخب لما يأتيك او يفوتُك من امور الدنيا، لان الدنيا تزول لاسيما دنياك، ولاسيما انت؛ اذ لست بأبدي هنا، ولستَ من حديدٍ ولاشجر حتى يطول بقاؤك، بل من لحم متجدّد ودم متردد وروابط في غاية رقة تتأثر بادنى شئ. وقد تنقطع تلك، وينجمد هذا، ويتفسخ ذلك باختلال ذرتين، ولاسيما تَنفس فيك صبحُ المشيب وكَفنَ نصف رأسك.. ولاسيما تضيّفَت بل توطنت فيك العللُ التي هي طليعة الموت، والامراض التي هي

مخالبُ هادم اللذات، مع ان امامك عمراً أبدياً ألقيته خلفك ظهرياً، انما ترتّبت راحته على سعيك هناك، مع انك في حرصك وشَرهَك كمن هو خالد وخَلُدَت له الدنيا خاصة.. فانتبه قبل ان تُنبّهك سكراتُ الموت

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 31

İlem 31: Allah'a malum ve mechul ünvanlarıyla yönelmek

اعلم! انك اذا توجهت اليه تعالى بعنوان المعلومِ والمعروف يصير لك مجهولاً ومنكراً، اذ هذه المعلومية والمعروفية نتيجة الأُلفة العُرفية والتسامع التقليدي، والتداول الاصطلاحي، وهي لاتغني من الحقيقة شيئاً؛ بل ما يتراءى لك فيها مقيد لايتحمل الصفات المطلقة. بل انما هو نوع عنوان لملاحظة الذات الاقدس
واما اذا توجهت اليه بعنوان الموجود المجهول، تكشّف لك عن اشعة المعروفية.. وعن بروق شروق موصوفٍ لاتثقل ولا تتعاظم عليه هذه

الصفات المطلقة المحيطة المتجلية في الكائنات، كما لا يثقل عليك حمل قميصك من الحرير الرقيق ومنديلك من الخز المنمنم

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 32

İlem 32: Allah'a münacat tarzı

اعلم! كفاك فخراً بلا نهاية - لا كفخرك بكمال كبرائك - ان يكون لك مالكٌ قدير على كل شئ. ومن اقتداره وهو هو الذي السموات مطويات بيمينه، والارض قبضته يوم القيامة، انه يربيك بشفقة أتمّ من شفقة ابويك، وانت انت: كقطرة في بحر، والبحر كنقطةٍ في صحراء، والصحراء كذرةٍ بين عظائم مصنوعاته؛ اذ هو نور الانوار العالمُ بالاسرار.. وليس من عظمة السلطان الانساني عدم اشتغاله بتفاصيل جزئيات الامور، بل من عَجزه وعدم اقتداره.. ومن عظمة سلطان الازل انه كما يكتب بقلم صُنعه على

صحيفة السماء بمداد النجوم الدراري
آيات الوُهيته، كذلك يكتب بذلك القلم
على صحيفة سواد العين بمداد الجواهر
الفردة آيات ربوبيته
فسبحان مَن هذه الاجرام العلوية
والكواكب الدرية نيّرات براهين الُوهيته
وعظمته، وهذه المصابيح المزينة
والنجوم المتبسمة شعاعات شواهد
ربوبيته وعزته جلّ جلاله

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Ilem 33

İlem 33: Esma ve İsm-i Azam

اعلم! ان الاسماء الحسنى كلٌ منها يتضمن الكلَّ اجمالاً، كتضمن الضياء للألوان السبعة.. وكذا كلٌ منها دليل على كلّ منها، ونتيجةٌ لكلٍ منها، بينها تعاكسٌ كالمرايا. فيمكن ذِكرها كالقياس الموصول النتائج متسلسلاً، وكالنتيجة المترتبة الدلائل. إلا أن الاسم الاعظم الواحد يتضمن الكلَّ فوق هذا التضمن العام. فيمكن للبعض الوصول الى نور الاسم الاعظم بغيره من الاسماء الحسنى. فيتفاوت الاسم الاعظمُ بالنظر الى الواصلين. والله اعلم بالصواب

Mesnevi [Arabca] : Habbe : Tazarru

تضرّع و نياز

إلهي لازم عليّ أن لا أُبالي ولو فات
مني حياةُ الدارين وعادَتْني الكائناتُ
بتمامها؛ اذ انت: "ربي وخالقي والهي"..
اذ انا مخلوقُك، ومصنوعُك، لي جهةُ
تعلّق وانتساب، مع قطع نهايةِ عصياني
وغايةِ بُعدي لسائر روابط الكرامة.
فأتضرع بلسان مخلوقيتي
ياخالقي!. ياربي!. يارازقي!. يامالكي!.
يامصوري!. يا الهي
اسألك باسمائك الحسنى وإسمك
الاعظم، وبفرقانك الحكيم وبحبيبك
الاكرم، وبكلامك القديم، وبعرشك
الاعظم، وبألف الفِ (قُل هُوَ الله أحدْ)

ارحمني يااللهِ، يارحمنُ، ياحنّانُ، يامنّانُ، ياديّانُ.. إغفر لي ياغفّارُ، ياستّارُ، ياتوّابُ، ياوهّابُ.. أعفُ عني ياودودُ، يارؤفُ، ياعفوّ، ياغفورُ.. اُلطف بي يالطيفُ، ياخبيرُ، ياسميعُ، يابصيرُ.. وتجــاوز عني ياحليــمُ،ياعليمُ، ياكريمُ، يارحيمُ.. (اهدنا الصّراطَ المستَقيم..) ياربُ، ياصمدُ، ياهادي.. جُد عليَّ بفضلِكَ يابديعُ، ياباقي، ياعدلُ، ياهو.. أحي قلبي وقبري بنور الايمان والقرآن يانورُ، ياحقُ، ياحيُّ، ياقيّومُ، يامالكَ الملكِ ياذا الجلال والاكرام، يااوّلُ، ياآخرُ، ياظاهرُ، ياباطنُ، ياقوّيُ، ياقادرُ، يامولايَ، ياغافرُ، يارحمَ الراحمين.. اسألك باسمك الاعظم في القرآن.. وبمحمد عليه الصلاة والسلام الذي هو سِرُّكَ الاعظم في كتاب العالم ان تفتحَ من هذه الاسماء الحسنى كواتٍ

مُفيضةً لأنوار الاسم الاعظم الىَ قلبي في قالبي، والى روحي في قبري..
فتصير هذه الصحيفة كسقف قبري، وهذه الاسماء ككوات تُفيضُ اشعةَ شمسِ الحقيقة الى روحي
إلهي اتمنى أن يكون لي لسانٌ ابدي ينادي بهذه الاسماء الى قيام الساعة، فاقبل هذه النقوش الباقية بعدي نائباً عن لساني الزائل
اللّهم صلِّ وسلِّم على سيدِنا محمدٍ صلاةً تُنجينا بها من جميع الاهوال والآفات، وتقضي لنا بها جميعَ الحاجات، وتُطهّرنا بها من جميع السيئاتِ، وتغفرُ لنا بها جميع الذنوب والخطيئات
يا الله، يامجيب الدعوات! اجعل لي في مدة حياتي وبعد مماتي، في كل آن اضعافَ اضعاف ذلك.. الفَ الفَ صلاةٍ

وسلامٍ مضروبَين في مثل ذلك وامثالِ أمثالٍ ذلك، على سيدنا محمد وعلى آلِهِ واصحابه وانصاره واتباعه.. واجعل كل صلاةٍ من كل ذلك تزيد على انفاسيَ العاصية في مدة عمري.. واغفر لي وارحمني بكلِّ صلاةٍ منها برحمتك ياارحمَ الراحمين.. آمين

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli

ذيل الحبة

يا ناظر
اظنني أحفر بآثاري المشوّشة عن أمرٍ
عظيم بنوع اضطرارٍ مني
فياليت شعري هل كَشَفتُ.. او
سينكشفُ.. او انا وسيلة لتسهيل
الطريق لكشّافه الآتي
لا حولَ ولاقوّةَ الاّ بالله
حَسْبُنا الله ونِعمَ الوَكيل
اللّهمَّ لاتُخرِجنا مِنَ الدُّنيا الاّ مَعَ الشَّهادة
والايمانِ
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله على نعمةِ الايمان والاسلام،
بِعدَدِ قطراتِ الامطار، وأمواجِ البحار

وثَمراتِ الاشجار، ونُقوش الازهار
ونَغماتِ الاطيار، ولَمعاتِ الانوار،
والشُكرُ لهُ على كُلِّ نِعمهِ في الاطوار،
بعدد كُلِّ نِعمهِ في الادوار.
والصلاة والسّلامُ على سيّد الأبرار
والأخيار مُحمّدٍ المختار، وعلى آلهِ
الاطهارِ وأصحابه نُجوم الهداية ذوي
الانوار، مادامَ اللّيلُ والنهار

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 1

Ilem 1: Her makamın kendine has şartları vardır

اعلم! ان المسافر كما يُصادف في سيره منازلَ، لكلِّ منزلٍ شرائط تخصّهُ.. كذلك للذاهب في طريق الله مقامات ومراتب وحالاتٌ وحُجبُ واطوار، لكل واحدٍ طورٌ يَخصهُ؛ مَن خلَطَ غلطَ. كمثل مَن نزل في قرية اسطبلاً سمع فيه صهيل الفرس، ثم في بلدٍ نزل قصراً فسمع تَرَنُّم العندليب، فتوهم الترنم صهيلاً، وارادٍ ان يستمع منه صهيل الفرس مغالطاً لنفسه

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 2

Ilem 2: Mazi ve müstakbel cihetiyle bir gaflet

اعلم! ان مما زيّن في عينك هذه الحياة تلألؤ تماثيل نجوم الهداية من اماثل الاسلاف في مرآة الدنيا، بسرّ: أن المستقبل مرآة الماضي، والماضي يلتحق بالبرزخ - بمعناه - ويُودع صورته ودنياه في مرآة الاستقبال والتاريخ واذهان الناس. مثلك في حب الحياة بحبهم كمثل مَن صادف في وجه طريقه مرآة عظيمة فرأى فيها تماثيل رفقائه واحبابه الذاهبين الى الشرق (مغرّبين في المرآة) فيتوحش من الشرق فيهرول مغرباً. ولو كُشِفَ عن

وجهك غطاءُ الغفلة لرأيتك تسرع في بيداء خالية يابسة لسراب وعذاب، لا لِعَذْبٍ وشراب

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 3

Ilem 3: Kuran, hakikatlerin tenasübünü gözetir

اعلم! أن من عظيم علو القرآن واصدقِ دليل حقانيته محافَظَتهُ لكلِّ لوازمات التوحيد بمراتبه.. ومراعاتُهُ لموازنة الحقائق العالية الآلهية.. واشتماله على مقتضيات الاسماء الحسنى، والتناسب بينها.. وجمعهُ لشؤونات الربوبية والأُلوهية بكمال الموازنة. وهذه خاصيّةٌ ماوُجدَت قطّ في أثر البشر وفي نتائج افكار اعاظم الانسان من الاولياء المارين الى الملكوت، والاشراقيين الذاهبين الى بواطن الامور،

والروحانيين النافذين الى عالم الغيب. فانهم لايحيطون بالحقيقة المطلقة بانظارهم المقيدة، بل انما يشاهدون طَرفاً منها فيتشبثون به وينحبسون عليه ويتصرفون فيه بالافراط والتفريط.. فتختل الموازنة ويزول التناسبُ

مَثلهم كمثل غوّاصين في البحر لكشف كنزٍ متزين ممتلء بما لايحصى من اصنافِ الجواهر، فبعضٌ صادف يدهُ ألماساً مستطيلاً مثلاً، فيحكمُ بأن الكنزَ عبارةٌ عن الماسٍ طويل، وإذا سمع من رفقائه وجود سائر الجواهرِ فيه يتخيلها فصوصِ ألماسه، وصادفٍ آخرُ ياقوتا كروياً وآخر كهربا مربعاً وهكذا. وكل واحد يعتقد مشهودَه جرثوم الكنز ومعظمه، ويزعم مسموعَه زوائده وتفرعاته، فتختل الموازنِة ويزول

التناسب، فيضطرون للتأويل والتصلف والتكلف حتى قد ينجرّون الى الانكار والتعطيل. ومَن تأمل في آثار الاشراقيين والمتصوفين المعتمدين على مشهوداتهم بلاتوزين بميزان السُّنة لم يتردد فيما قلت
ثم انظر الى القرآن فانه ايضاً غواص لكن له عينٌ مفتوحة تحيط بالكنز ومافيه، فيصف الكنزَ كما هو عليه، بتناسب وانتظام واطراد مثلا يشتمل على ما تقتضيه عظمةُ مَن

(والارضُ جميعاً قبضَتُهُ يومَ القيامةِ والسمواتُ مطوياتٌ بيمينهِ)

وكما قال

(يومَ نَطوي السّمآءَ كَطيّ السّجلِّ للكُتُب)

مع انه

(يُصوِّرُكـم في الارحام كيفَ يشاءُ)

(مامن دآبةِ الاّ هو آخذٌ بناصيتها)
(و (خلق السّمواتِ والارضَ
مع انه
(خلقكم وما تَعْملون) (يحيي الارض)
وأوحى ربُّك الى النحلِ) (والشمس)
(والقمرَ والنجومَ مسخراتٍ بأمرهِ
أوَلم يروا الى الطيرِ فَوقَهُم صآفاتٍ)
ويقبضنَ ما يُمْسِكُهنَّ الا الرحمن إنه
(بكلِّ شيء بَصيرٌ
ويكتب صحيفة السماء بنجومها
وشموسها ككتابة صحيفة جناح النحلة
بحجيراته وذراته
(وسع كرسيّهُ السمــوات والارض)
مع انه
وهو مَعكُم أينَ ماكُنتم) (هو الأولُ)
والآخرُ والظاهرُ والباطنُ وهو بكلِّ شئ
(عليمٌ

وهكذا.. وقس عليها.. ومايشاهد في نوع البشر من انواع الفرق الضالة، انما نشأت من قصور أئمتهم المارين الى الباطن المعتمدين على مشهوداتهم الراجعين من اثناء الطريق المصداقين لما قيل

حفظت شيئاً وغابت عنك اشياء

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: "Sema-ed-Dünya" tabiri

اعلم! ان توصيفَ السماء بالدنيا في: (وَزيَّنّا السّماءَ الدُنيا) ومقابلة الدنيا للآخرة، تشير الى ان السموات الست الأُخر ناظرة الى عوالم اخرى، من البرزخ الى الجنة، والمشهودة بنجومها وطبقاتهاسماء الدنيا. والله اعلم

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 5

Ilem 5: Verilmiş ve verilmemiş nimetler

اعلم! انه جئ بك من العدمِ الى الوجود، ثم رقّاك موجِدُك مَن ادنى اطوارِ الوجود حتى اوصَلكَ بإنعامه الى صورة الانسان المسلم. فما تخلل بينك بين مبدأ حركتك من المنازل الكثيرة المتعددة كلٌ منها نعمةٌ عليك، وفيك ثمرةٌ وصبغةٌ من كلِّ واحدٍ. فصرتَ كقلادةٍ منظّمة، وعنقودٍ نضيدٍ بحبات النِعَم، وسنبلةٍ منضدة من الرأس الى القدم، كأنك فهرستة لطبقات نِعَمه تعالى؛ ولان الوجودَ يقتضي علّةً، والعدم لايقتضي.. كما تقرر في العقول.. تُسأل ويُسألُ عنك في كل

منزل في مراتب الوجود من الذرة الى العدم: كيف وصلت الى هذه النعمة؟ وبِمَ استحقيتها وبـ"هل شكرت؟"
ولايَسأل من له مسكةُ عقلٍ عن حَجَر لماذا ماصار شجراً، وعن شجرةٍ لماذا ماصارت انساناً
فيا أيها السعيد المسكين المغرور! انت نقطةٌ في وسط سلسلةِ الموجودات، فعليك نِعَمٌ بعددِ ماتحتَك الى العدم الصرف، وانت مسؤولٌ عن شُكرها.
واما مافوقك فليس لك ولالأحدٍ أن يسأل لماذا ماوصلت الى أعلى مما انت فيه، كما لاحقَّ للذرة ان تقول:(اي واه) لِمَ ماصرتُ شمساً، ولا للنحلةِ ان تقول لصانعها: هلا خلقتَني نخلةً مثمرة؟.. اذ ماتحتك وقوعاتٌ، ومافَوقك عدمات إمكانات شبيهة الممتنعات

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 6

Ilem 6: Herşeye hakkını vermek gerektir

اعلم! يا انا! ان مما اهلكَكَ واهواكَ وأوهمك واهزاك وأذلك واضلك؛ أنك لاتعطي كل ذي حقٍ مقدارَ حقّه، وكل ذي حِمل حملَهُ بوسعه، بل تَفرُطُ وتُفرِّطُ فتحمِّل على نفرٍ ممثلٍ للجيش كلِّ لوازمات الجيش العَرَمْرم، وتتحرى في تمثال الشمس في عين القطرة او وجه الزهرةكلّ لوازمات عظمة شجرة الشمس المثمرة بالسيارات. نعم، القطرة والزهرة تصفان ولاتتصفان

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Mülk emanettir

اعلم! ان المُلكَ له، وامانته، واشتراه، لافائدة في (المرق). لاخير فيما لايبقى. وإياك ونقض العهد معه. وعليك بالموت، والموت المنجر الى الحياة اولى من هذه الحياة المنقلبة الى الموت

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 8

Ilem 8: Akis, hem ayn hem gayrdır

اعلم! ان مافي المرآة كما انه "ليس عيناً ولاغيراً" فهو "عين وغيرٌ"، فمن حيث انه مظروف ملكوت المرآة "عين" فاحكامه احكام الاصل. ومن حيث انه صفة ملك المرآة المتلألئة به "غيرٌ"، فله اوصاف ناظرة الى المرآة، لا الى الاصل فقط. ومن الحيثيتين "لاعينٌ ولاغيرٌ". كما ان الشئ في مرآة الذهن - من وجه انه مظروفه - معلومٌ، ومن جهة انه صفته علمٌ مع تغاير لوازمهما

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 9

Ilem 9: Muhtelif vücud alemleri

اعلم! انه لاتزاحم بين العوالم المختلفة في نوع الوجود. فان شئت فادخل في ليلة مظلمة منزلاً منوراً بالمصابيح
واربع جدرانه من الزجاجة التي هي نوع مشكاةٍ للعالم المثالي
فأولاً: ترى فيها باتصال - الحقيقي بالمثالي - منازل عديدة متنورة عمّت البلد كأنه لاظلمة بمقدار مد النظر
وثانياً: تراك تتصرف بالتغيير والتبديل بكمالِ السهولة في تلك المنازل
وثالثاً: ترى السراج الحقيقي اقرب الى ابعد السُرُج المثالية من لصيقهِ، بل من نفسهِ لانه قيّومه

ورابعاَ: ترى ان حبةً من هذا الوجود تقتدر ان تقل وتحمل عالماً من ذلك الوجود
فهذه الاحكام الاربعة تجري في مواد كثيرة حتى بين الواجب وعالم الممكنات التي وجوداتها ظلال انوار الواجب، فوجودها في مرتبة الوهم، لكن استقرّ وثَبتَ - بامره تعالى له - وجودٌ خارجي، فليس خارجياً حقيقة بالذات ولاوَهمياً محضاً ولاظلياً زائلاً بل له وجودٌ بايجاد الواجب الوجود. فتأمل

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 10

Ilem 10: Risaletin lüzumu

اعلم! انه كما انه محال ان لايكون لهذا المُلك المُعتنى به مالك، كذلك محالٌ ان لايتعرف ذلك المالك الى الانسان الذي يدرك درجات محاسن الملك الدالة على كمالات المالك، مع ان ذلك الانسان كالخليفة في مهده الممهّد له يتصرف فيه كيف يشاء؛ بل في السقف المحفوظ السماوي ايضاً بعقله. ومع ذلك ان الانسان اشرفُ المخلوقات بشهادة تصرفاته العجيبة الخارقة مع صغره وضعفه، وانه اوسعُ الاسباب اختياراً بالبداهة. فبالضرورة يرسل المالك من يعرّف المالك الى

مماليكه الغافلين عنه ويخبرهم
مايرضى به ويطلبه منهم ذلك المالك
جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 11

İlem 11: İnsan hasselerinin hakta ittifakı

اعلم! ان كل الحواس حتى الوهم والفرض والخيال يتفقون في النهاية على الحق ويلتجؤن اليه، ولايبقى عندهم للباطل امكان. فيقرون بان الكائنات لايمكن أن تكون الاّ على ما اخبَربه القرآن.. هكذا شاهدتُ وعقلي معي

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 12

Ilem 12: Alemler arasında müzahemet yoktur

اعلم! انه كما لاتزاحم ولاتصادم بين عالم الضياء وعالم الحرارة وعالم الهواء وعالم الكهرباء (والالكتريقية) وعالم الجاذبة الى عالم الأثير والمثال والبرزخ. تجتمع الكلُّ بلا اختلاط معك في مكانك بلا تشكّ من أحدٍ منكم، من مزاحمةِ أخيه.. فهكذا يمكن ان يجتمع كثيرٌ من انواع العوالم الغيبية الواسعة في عالم أرضنا الضيقة. وكما لايعوقنا الهواء من السير ولايمنعنا الماءُ من الذهاب ولايمنع الزجاجُ مرورَ الضياء ولايعوقُ الكثيف ايضاً نفوذَ شعاع

(رونتكن) ونورِ العقل وروح المَلَك،
ولايمنع الحديدُ سيلانَ الحرارة وجريان
(الالكتريق) ولايعوق شئ سريانَ
الجاذبة وجولان الروح وخدّامه وسيران
نور العقل وآلاته.. كذلك هذا العالمُ
الكثيف لايمنع ولايعوق الروحانيات من
الدوران، والجن من الجولان،
والشيطان من الجريان، والمَلَك من
السيران

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 13

İlem 13: Nurani şeylerin tecelliyatı

اعلم! ان النور والنوراني كالعين والسراج والشمس، يتساوى لها الجزئي والنوع والجزء والكل والواحد والأُلوف. فانظر الى الشمس كيف انصبغت بتماثيلها السياراتُ والبحورُ والحياضُ والحبابات والقطرات والرشاشات (والشبنمات) والذرات الزجاجية، دفعةً بالسهولة والمساواةِ بين السيارات والذرات
كذلك (ولله المَثَلُ الأعْلى) تصرفات شمس الازل نور الانوار في كتاب الكائنات هكذا.. يكتُب كلَّ ابوابه

وفصوله وصحفه وسطوره وجمله
وحروفه دفعةً بلا كُلفة كما قال
(مَاخَلقُكُمْ ولا بَعثُكُمْ الاّ كَنَفْسٍ واحدةٍ)
آمَنـا

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 14

İlem 14: Kaderin manevi kalıbları

اعلم! ان من تأمل في ذرات الاشياء وسَرَيانها الى حدود، ثم توقفها عندها لفوائدٍ وثمرات، تيقّن ان عند الحدود من يأمر الذرات بـ: قفي وانثني! كما يأمر القالبُ الذهبَ الذائبَ بلسان حديد، وينهى بـ: لاتَسِل واستقر! فيما عَيَّنَتْه لك معاطفي وتلافيفي المصنوعة لحِكم
وآمرُ الذرات ما هو الاّ علمٌ محيطٌ يتجلى ذلك العلمُ قدراً، فينعكس القدَرُ مِقداراً فينطبع المقدارُ قالباً

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 15

İlem 15: Esma-i hüsna

اعلم .. ان الاسماء الحسنى ابواب متفاوتة ،ووجوه مختلفة ، ناظرة الى الذات، وقد تتجلى اسماء متقابلة في شئ واحد، كالمعطي والمانع والضار والنافعٍ ، فيدل على انه كما يعطي لهذا قصداً ، يمنع ذلك الشئ من ذا بارادة ،ويضر ذاك بما ينفع هذا . كلاهما مرادان له تعالى ، ويتحدس من هنا : ان من اتصف بحقيقة اسمٍ من الاسماء يتصف بجميعها

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 16

Ilem 16: Kitab-ı alemin ayetleri birbirini açıklar

اعلم! ان القرآن كما يفسّر بعضه بعضاً، كذلك ان كتاب العالم يفسِّر بعضُ آياته بعضها. فكما ان العالم المادي يحتاج احتياجاً حقيقياً الى شمس تفيض منها عليه انوارُ نعمته تعالى، كذلك العالمُ المعنوي يحتاج ايضاً الى شمس النبوة لفيضان اضواء رحمته تعالى. فنبوةُ احمد عليه الصلاة والسلام في الظهور والوضوح والقطعية بدرجة الشمس في وسط النهار، وهل يحتاج النهارُ الى دليل؟

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 17

Ilem 17: Zîhayatın vücuduna terettüb eden faide

اعلم! ان الثمرات المترتبة على وجود الحي لاتنظر الى الحي وبقائه ونفعه وكماله فقط، بل اليه بحصةٍ ودرجة، والى المحيي جل جلاله بدرجات غير محصورة.. فحصةُ الحي قد لاتحصل الا بزمان مديد، لكن ما ينظُرُ الى المحيي قد يحصل في آنٍ سيال، كاظهار الحي - بمعكسيته ومظهريته لتجليات الاسماء الحسنى - حمدَ خالقهِ بتوصيفه بأوصافِ كماله وجماله وجلاله بلسان الحال

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 18

Ilem 18: İnsanın bir ferdi, bir nevi gibidir

اعلم! ان فرد الانسان كنوع سائر الانواع، بسر
ان فرد الانسان له ماض ومستقبل يجتمع في الشخص معنىً كلُّ مَن مات منه من افراد نفسه؛ اذ في كل سنةٍ يموت منه فردان صورةً ويورثان فيه معنَييْهما من الآلام والآثام والآمال وغيرها، فكأنه فردٌ كلي.. واحاطةُ فكره وعقله ووُسعة قلبه وغيرها تعطيه نوعَ كليةٍ.. وكون فرده كنوعه في الخلافة والمركزية لعالمٍ خاص كالعالم العام.. والعلاقة الشعورية مع اجزاء العالم وتصرفه في كثير من انواع النباتيِ

والحيواني والمعدني تحويلا وتغييراً خلافاً لسائر الحيوانات وغيرها، ايضاً تعطي له نوع كليةٍ، كأنَّ كلَّ فردٍ نوعٌ منحصر في الشخص.. ودعاء المؤمن لعموم اهل السموات والارض يشير الى ان الشخص يصير بالايمان كعالَم، او مركزه. فما تجري في نوع الحيوان من القيامات المكررة النوعية المشهودة في كل سنة - فان شئت فَانظُر الى آثارِ رحمة الله في كل سنة في الثمرات المتجددة الامثال كأنها اعيانها، والى حشر انواع الهوام والحشرات بكمال سهولة من القيامة - تجري بالحدس القطعي في كل فرد من افراد الانسان، فيدل كتاب العالَم في هذه الآيات التكوينية على قيام القيامة الكبرى لابناء البشر، كما يدل القرآن عليه بالآيات التنزيلية.. فالدلائل

العقلية على القيامة ذكرتُها في "اشارات الاعجاز" وفي الباب الثالث في "نقطة" فراجعهما ان شئت، فان فيهما مايطرد عنك الوساوس ويطيّر عنك الاوهام

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 19

Ilem 19: Kuran muhtelif mertebelere göre dinlenebilir

اعلم! انك اذا استمعت القرآن فألبس لكلّ نغمةٍ من نغماتهِ المتطوّرة على الحُجُب، والمتنوعة في المراتب الارشادية، والمنصبغة بحسيات الوسائط، من جبرائيل عليه السلام الى من تسمع منه، مايناسبها فلك ان تَمُرّ بسمعك من القارئ في مجلسك الى الاستماع من النبيِّ صلى الله عليه وسلم الذي يقرأه في ذروة شاهق النبوة في مجلس الارض على ابنائها من بني آدم وغيرهم

ولك ايضاان تستمع من جبرائيلوهو يخاطب النبيَّ في الافق الاعلى
""عليهماالصلاة والسلام
ولك ان تستمع من خلف سبعين الف حجابٍ من المتكلم الأزلي، وهو يتكلم مع النبي في قاب قوسين او ادنى.
فألبسْ ان استطعتَ لكلٍّ ما يليقُ به

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 20

İlem 20: İnsanın ilmi ve Halıkın ilmi

اعلم! ان ما يتعلق بك منك من الشعور والعلم، انما هو بدرجة مايرجع اليك منك، بسر: عدم الاسراف، ومناسبة السبب للمسَّبب، والقوة للعمل.
ومايرجع اليك بالنسبة الى مايرجع الى مَن خَلَقَك كنسبة شعرةٍ الى حبل، وخيط الى ثوب. فنسبة علمِك وشعورك المتعلقين بك بالنسبة الى علمِه وبصره المتعلقين بك كنسبة (تنور الذباب) الذي يبرق منه النور كنُجيمة بتلمعه في النهار تحت ضياء الشمس المحيط به. وانت في ظلمات

ـِ

الغفلة، وليل الطبيعة ترى لمعتك نجماً ثاقباً

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 21

اعلم! ان فيما بين افعال الله تناسباً، وبين آثاره تشابهاً، وبين اسمائه تعاكساً، وبين اوصافه تداخلاً، وبين شؤوناته تمازجاً. الاّ ان لكلٍ طوراً يخصُّه، يستتبع ماسواه في طوره. فلا يُتوجّه قصداً في بيته ودائرة حُكمه الى غيره، ولايُطلب لوازم الغير منه، لأن لازم اللازم ليس بلازم الاّ بقصدٍ جديد. اذ التابع لايُستتبع، كما ان الحرف التبعي لايُحكم عليه

فاذا نظرت من آثاره الى الجامدات فتوجّه قصداً الى القُدرة والعظمة،

ويتراءى لك تجليات سائر الاسماء استطراداً وتَبَعياً
فاذا نظرت الى الحيوانات الغير الناطقة فالبَس لها طورها، فهكذا
وكل شئ عندهُ بمقدار (خلق كل شئ فقدره تقديراً)

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 22

Ilem 22: Kusur ve Noksan, Ademin iki rengidir.

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 23

Ilem 23: İnsan, mahrutî bir dürbün gibidir

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 24

Ilem 24: "La havle vela kuvvete.." cümlesi

اعلم! ان "لاَحَولَ ولاَقُوّةَ الاّ بالله" ينظر الى مراتب اطوار الانسان وادوار وجوده من الذرات الى الوجود الحي، معدناً جامداً، ونباتاً نامياً، وحيواناً حساسا، وانساناً مؤمناً، ففي كل مقام من تلك المنازل، ولكل لطيفة من لطائفه آلامٌ وآمال

فلاحول عن العدم ولا قوةَ على الوجود الاّ بالله

لاحول عن الزوال ولا قوةَ على البقاء الاّ بالله

لاحول عن المضار ولا قوةَ على المنافع الاّ بالله

لاحول عن المصائب ولا قوةَ على المطالب الاّ بالله
لاحول عن المعاصي ولا قوةَ على الطاعات الاّ بالله
لاحول عن النقم ولا قوةَ على النعم الاّ بالله
لاحول عن المساوئ ولا قوةَ على المحاسن الاّ بالله
لاحول عن الآلام ولا قوةَ على الآمال الاّ بالله
لاحول عن الظلمات الهائلة ولا قوة على الانوار المتلألئة الاّ بالله العلي العظيم

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 25

Ilem 25: İnsan kendini isteklerine kadir zanneder

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 26

اعلم! من توكل على الله فهو حسبه
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لانه مالكنا ومالك الكل، فالكلُّ كمُلكنا إن كنّا له تعالى
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لانه الكامل المطلق والكمال محبوب لذاته، من شأنه ان يُفدى له الوجود
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لانه الجليل الجميل ذو الكمال والجلال والجمال المحبوب لذاته، فلشوق تجديد تجليات جماله نموت ضاحكين ونحيا مسرورين
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لانه الواجب الوجود الموجد لكل موجود فعلمنا

بوجوب وجوده يعطينا كل الوجود، وبعدم العلم يصير في يدنا نقطة وجود يتحامل عليها أعدام هو ملء الدنيا
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ : لانه القديم الابدي الدائم الباقي (كلُ شئ هالكٌ الاّ وجهه)
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لان الدنيا فانية والحياة زائلة
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لان بدونه يصير كلُ لذائذ الدنيا منغّصة بآلام هائلة، وبالتوجه اليه والارتباط برحمته لاتزيد اللذائذُ الزائلة الا لذة تجدّد الامثال خالصة عن آلام الزوال
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لان به انوارَ الوجود وبدونه ظُلمات الأعدام الهائلة
حَسبُنا الله ونِعمَ الوكيلُ ؛ لانه إن عرفناه وشكونا اليه وأرضيناه كفانا كلّ حاجاتنا الى انواع الكائنات، وأما اذا

توجّهنا الى الاسباب - التي حاجاتُنا عندها في النظر الظاهري - وشكونا اليها فمع انها عمي صم لاتسمعنا ولاترانا، تتشوش علينا الامورُ وتتشتت بنا الطرقُ، كمثل مَن شكى الى سلطان فانفذ في آنٍ، ومَن شكى الى كلّ اهلِ البلد فرداً فرداً ليتفقوا على إمداده. ولو اتفقوا ما اتفقوا الا في زمان طويل وتكلف عظيم

ان ايضاح هذا القسم الذي يخص «حسبنا الله» في اللمعة التاسعة والعشرين العربية وفي الشعاع الرابع والرجاء الرابع عشر والخامس عشر من رسالة الشيوخ - المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeyli : Ilem 27

Ilem 27: Kur'an bütün insanlara rahmettir

اعلم! ان من لطائف اعجاز القرآن
ومن دلائل انه رحمة عامة للكافة
انه كما ان لكلِ احد من العالم عالماً
يخُصُّه، كذلك لَكلٍ باعتبار مَشْرَبه من
القرآن قرآن يخُصُّه ويربّيه ويُداويه
ومن مزايا لطف ارشاده
ان آياته مع كمال الانسجام وغاية
الارتباط وتمام الاتصال بينها، يتيسرُ
لكل احدٍ ان يأخذَ من السّوَر المتعددة
آياتٍ متفرقة لهدايته وشفائه، كما
أخذَها عمومُ اهل المشاربِ واهل
العلوم؛ فبينما تراها أشتاتاً باعتبار

المنازل والنزول، اذاَ تراها قد صارت كقلادةٍ منظمةٍ إئتلفت واتصلت مع أخواتها الجديدة. فلا بالفصل من الاصلِ تنتقص، ولا بالوَصْل بالآيات الاُخر تَستوحش. فهذا السر يشير الى ان لاكثر الآيات الفرقانية مع سائر الايات مناسباتٌ دقيقة يجوز ذكرها معها واتصالها بها

فكما أن سورة "الاخلاص" اشتملت على ثلاثين سورة بضمّ جُمَلها بعضٌ الى بعض دليلاً ونتيجةً، كما ذكر في [اللوامع] كذلك القرآن الكلّي الجزئي والنوع المنحصر في الشخص يشتمل بجامعية الايات للمعاني المتعددة ومناسبة الكل للكل يحتوي على الوف الوف قرآنٍ في نفس القرآن. فلكل ذي حقيقة فيه كتابٌ يخصُّه ومن اتبعه

اللهم يامنزلَ القرآن

بحقّ القرآن
اجعلْ القرآنَ مونِساً لي في حياتي
وبعد مماتي
ونوراً في قلبي وقبري
لا إله الاّ الله مُحمّدٌ رسُولُ الله
الوداع

ظننت بشدة مرضى قرب الاجل في ذلك الوقت فقلت : الوداع. انا اسافر من باب القبر الى مجمع احبابي واساتيذي ورفقائي من طلبة المدارس والنور - المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli

Habbenin Zeylinin Zeyli

ذيل الذيل

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 1

Ilem 1: Sana ait olmayan işlere bakma!

اعلم! ياسعيد الشقي! لاتنظر الى
ماليس لك، بل انظر اليكَ، ايُّ شئ
انت؟ وما انت؟ وبِمَ تستند؟ اذ انت
عَجزٌ متجسّدٌ واحتياجٌ محضٌ ومجسّمُ
إنعامٍ ونومٌ مموَّهٌ باليقظة
فالعجز جسدُك والاحتياجُ روحٌ فيه
يتحرك، والإنعام جسمك، وحياتُك نومٌ
تسكن به. (اي واهٍ) واشقاوتا أغرقُ في
قطرة تصير بحراً عليّ، واغيبُ في آن
يصيرُ كالأبد، واظن لمعةَ هذه الحياة
شمساً شارقة
ايها السعيد المسكين! مارأس مالك الا
ستون ديناراً تقريباً، اخذت خمسة

واربعين فصرفتها كلّها لمصارف يوم في خانِ الدنيا، ونسيتَ بيتكَ وما يلزم له فصارَ مالُكَ عليكَ دَيْناً وناراً، وما بقيَ من خمسة عشر ديناراً مجهولٌ لاتدري أتأخُذُها او بعضها او لاتأخذ شيئاً منها. فكلما اخذت شيئاً منها فاصرفه لبيتك الدائمي. ولا اقل استَبْق لكَ ثُلثه ليَصيرَ لك ديناً ونُوراً. فما اجهلَكَ واشدكَ خسارة! صرفت كلِّ الماخوذ ليوم زائل وما بقي في يدك لمقامك الباقي الا اقلَّ قليل، وانت راحلٌ غافلٌ، كانت لك ثلاث درجات.. خطوت على اثنتين بخروجك من المنزل والبلد، فرفعت قدمك لتخطى على الدرجة الثالثة بالخروج من الدنيا الفانية

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 2

İlem 2: Tabiat Hakkında

اعلم! انه كَبُرَتْ كلمةً تخرجُ من افواه الناس، اذ يقولون: "تشكّل بنفسه".. و"اقتَضَتْهُ الطبيعة" و"اوجَدَتْهُ الاسباب"اما الاوّل: فمحالٌ بوجوهٍ غير محصورة
منها: لابد ان تعطي لكل ذرةٍ من ذراتك عيناً ترى كلَّكَ بل كلَّ الكون وشعوراً كذا، وهكذا ممّا يستلزمه كمال صنعتك لنظر نسب الجزء الى نقوش الكل
ومنها: لابد ان توجد فيك عدد المركبات المتداخلة المتصاعدة المتنازلة في ذراتك قوالب كقوالب الطبع من

ـِ

الحروف الحديدية المصنوعة ايضاَ، لو لم تُكتب بقلم القدير الازلي الواحد
ومنها: لابد ان يكون كل ذرة بسر وحدة الاثر حاكمةً على الكل ومحكومة للكل، كالاحجار في البناء المعقد بفرض نفي الباني.. وكذا ضداً ومثلاً، ومُطلقةً ومقيدةً، ومصدراً ومنبعاً لصفاتٍ تستبعد وجودها حتى فيمن يطوي السماء كطي السجل
واما الثاني: فمحالاته لاتحصى
منها: ان المواد التي صُنِعت منها كزجاجات الادوية في "صيدلية"، فإن أمكن عندك ان يخرج بانصباب وسيلان بلا مداخلة أحدٍ من كل زجاج مقدارٌ معين بميزان حساس، ثم تجتمع المقاديرُ المتفاوتة لتشكيل علاج الحياة او تركيب معجون حيويّ، أمكنَ لك ان تتوهم صدورك من اسباب جامدة

ومنها: صدور شئ واحدٍ بكمال الانتظام من اسبابٍ غير محدودة جامدين متشاكسين عُمياً صماً مترددين بين الامكانات. تزداد بالاختلاط أعمّيتها وأصميّتها، ومع ان مباشرتها بظاهر الشئ. والحال ان باطنه ألطفُ واكمل صنعة، فمحاليةُ صدورك منها اظهرُ من ان يُخفى

ومنها: ان اجتماع تلك الاسباب الغير المحصورة بكمال الاتفاق والانتظام بميزان الحاجة في حجيرة من حجيرات عينك ليس بأسهل من اجتماع اركان العالم بوجوده الخارجي بأجرامه العظيمة في كفِّك، بل في ظُفركَ، بل في حجيرةٍ منه؛ اذ من يعمل في بيت، جاز اشتمال البيت عليه ان كان العامل مادياً، فما دام العالم باجزائه عاملاً في جزئكَ جاز دخوله في ذرتك. وهذه

سفسطة يخجل منها السوفسطائي..
وهكذا من المحالات المتسلسلة والممتنعات العقلية والاباطيل التي تمجّها الاوهام
والاحتمال الثالث: وهو تأثير الطبيعة، فابطلُ وافسد
اذ الطبيعة لها ظاهرٌ عرفي موهوم ظَنّته الغفلةُ والضلالة حقيقةً، ولها باطنٌ هو الصنعة الإلهية والصبغة الرحمانية
واما القوةُ فحقيقتها تجلي قدرة الحكيم العليم الخبير المريد. واما ما يصوره نظرُ الغفلة والتغافل من الصانع الواحد وما اتصل به من جناحي التصادف الاعمى والاتفاقية العوراء..
فمن مخترعات الشياطين بالاضطرار الناشئ من الضلالة

ولقد حققنا في "نقطة، وقطرة وذيلها، وشمة، وذرة، وحبة وذيلها" بما لم يُبق شبهة: ان هذه الصنعة الخارقة لاتصدر الاّ من قدرة خبير بصير، يتصف بجميع اوصاف الكمال
فاين يد الممكن المسكين المقيد المحدود الجامد الكثيف من نسج حلة الكائنات؟! وأين يد البعوضة من نسج قميصات مطرزات منقشات لَبِستْها هذه العوالم؟
فلم يبقَ الاّ ان تكون انت وكلُّ شئ، مصنوعَ الصانع الازلي الذي شواهدُ خلاقيته بعدد الموجودات:
منها الكائنات بجميع ذراتها ومركباتها. كُلٌّ يشهدُ عليه بخمس وخمسين لساناً كما في "قطرة"
ومنها: القرآن مع كل كتب الانبياء والاولياء والموحّدين، مع الآيات

التكوينية في الكون
ومنها: سيدُ الانام مع كل الانبياء، والاولياء والمَلك
ومنها: ما في الجن والانس من الفطرة بانواع احتياجاتها
ومنها: (شَهِدَ الله أنّهُ لا إلهَ الاّ هُوَ) فمع ما سمعت
فاعلم! ان مَثَل اسناد الصنعة الى الممكن على الوجوه الثلاثة الاُول، والى الواجب كما هو الحقُّ؛ كَمَثلِ الشجرة باثمارها إن اسندتها للوحدة، بان اسندتها بقوانين النمو الى جرثومها المستمد من النواة الممتثلة للاوامر التكوينية المُفاضة من أمر "كُن" الصادر من الواحد الواجب. فالشجرةُ بجميع اجزائها واوراقها وازهارها واثمارها كثمرةٍ واحدة، ولا فرق بين شجرة ذات ثمرتين كخردلتين، وشجرة

كجبل ذات اثمار غير محدودة من الجوز الهندي (لسر مجهول (١) في وجود السهولة واليُسر في الوحدة والاتفاق، حتى في تشريك المساعي وتوحيدها بتقسيم الاعمال.. ووجود الصعوبة والعسر في الكثرة والتشتت) وأما اذا اسندت الى الكثرة الامكانية وغير ما عيّنه الصانع؛ لاحتاج كُلُّ ثمرةٍ وكلُّ زهرةٍ وكلُ ورقٍ وكل غصن الى كلِّ ما يحتاج اليه كلُّ الشجرة، لاندماج انموذج الكل في جزءٍ جزءٍ. فانظر ما تَرَى: ما بين الشقين، كما بين الوجوب والامتناع؛ اذ سهولة الاوّل بدرجة جاز أن يقال يجب ان يكون هكذا.. وصعوبة الثاني بدرجة تضطرنا ان نقول : يمتنع ان يكون كذا

الحاصل: ان أعطيتَ التصريف لغيره تعالى لزمك:

اما ان تجعل كلّ حجيرة من حجيرات اجزائك محيطة بصفاتها بالكائنات، إن اسندتها الى نفسها.. وإما ان تجعل كلَّ حجيرة كحجرة تجتمع فيها مجموع أسباب العالم العاملة فيها، إن اسندتها الى الاسباب؛ لأن وحدةَ الحجيرة الى ان تصل الى وحدة العالم تدل على وحدة الصانع، اذ الواحد لايصدر الا عن الواحد، لاسيما الحجيرة التي لاتسع اصبعين ليعوضتين، فكيف تسع ما لايسعه كلُّ الكون من تصرف الهين؟ فدليل الوحدة هو الوحدة. وزجيجة - كخردلة - يمكن ان توجد فيها الشمسُ بضيائها والوانها وحرارتها بالتجلي بكمال السهولة، ولايمكن وجود خردلتين في خردلةٍ بمصدريتها لهما فكما ان الوجود الخارجي اثبتُ واثقلُ واحكمُ من الوجود المثالي، فتسع ذرةُ

ذاك جبلَ هذا، وشمسُ هذه تدخل في لمعةِ ذاك.. كذلك الوجود الوجوبي اثبت وارسخ وارزن وارصن بل هو الوجود الحقيقي والخارجي البحت، واحقّ بما لايُحد من الوجود الامكاني،
فالموجودات الامكانية بحذافيرها المتمثلة في مرآة العلم الازلي المحيط تصيرُ كالمرايا لتجليات انوار الوجود الوجوبي. فالعلمُ مرآتُها، وهي مرآة الوجود الوجوبي. فوجودها خرج من مرتبة العلم الى الوجود الخارجي، ولم يصل الى مرتبة الوجود الحقيقي

---

١) لم ينكشف ذلك السر بعد اثناء تأليف هذه الرسالة، الاّ انه اتضح بعد ذلك بـ" الشفافية والمقابلة والموازنة والانتظام والتجرد والاطاعة". المؤلف

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 3

Ilem 3: Nuraniyet & Failiyet

اعلم! انه من تأمل في الكون يتحدس منه: ان الفاعلية والتأثير من شأن اللطيف، والنوراني، والمجرد.. وان الانفعال والقابلية والتأثر من شأن المادي والكثيف والجسماني
فان شئت انظر الى النور والى الجبل، فالاول: يقوم في السماء، ويدهُ الرقيقة اللطيفة في الارض فعالة جوالة.
والثاني: بعظمته وبايادیه الغليظة لايقتدر على فعل وتأثير حتى في لصيقه وجاره.. وكذا نرى في تفاعل الاشياء في الظاهر: ان بدرجة لطف الشئ ونورانيته تظهر مرتبة السببية

فيه، وبالكثافة يتقرب الى درجة المسَبَّب. فيُعلم من هنا ان خالق الاسباب الظاهرية وموجد المسَّببات هو نورُ الأنوار الذي

(لَيسَ كَمثلهِ شَئٌ وهوَ السميعُ البصير)

(لاتُدْرِكهُ الأبصارُ وهو يُدركُ الابصارَ وهوَ اللطيفُ الخبير)

لا إله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: Afak ve enfüsde tefekkür tarzı

اعلم! ان التفكر نور يُذيبُ الغفلة الباردة الجامدة، والدقةُ نارٌ تحرق الاوهامَ المظلمةَ اليابسة، لكن. اذا تفكرتَ في نفسِك فدقِّق وتمهّل ،وتغلغل وفصّله تفصيلاً
اذا تفكرتَ في نفسِك فدقِّق وتمهّل وتغلغل وفصّله تفصيلاً، بمقتضى الاسم "الباطن" المتعمق؛ اذ كمالُ الصنعة اتمُّ في تحليله وتفصيله
واذا تفكرت في الآفاق، فاجمل واسرع ولاتَغُص ولا تَخُضْ الاّ لحاجة ايضاحِ القاعدة، ولا تحدِّد النظر، كما هو مقتضى الاسم "الظاهر" الواسع؛ اذ

شعشعةُ الصنعة أجلى وابهرُ واجملُ في إجماله ومجموعه، ولئلا تغرق فيما لا ساحل له. فاذا فصلتَ هناك - يعنى في نفسك - واجملتَ هنا، تقرّبتَ الى الوحدة. فصارت الجزئياتُ اجزاءً، والانواعُ كلاً، والمختلط ممتزجاً، والممتزج متحداً فيفور منه نورُ اليقين. واذ عكستَ بان اجملتَ فيك، وفصّلتَ في الآفاق تتشتت بك الكثرةُ وتستهوي بك الاوهامُ وتستغلظ انانيتُك وتتصلّب غفلتُك، فتنقلب طبيعةً. فهذا طريق الكثرة المنجرة الى الضلالة... اللّهمَّ لاتجعلنا من الضالين آمين

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Rızık hakkında

اعلم! انه قد روي ان الانسان "اذا تحرك سكن رزقهُ، واذا سكن تحرك رزقهُ". الحق انه من لمعات حقيقة واسعة.. فانظر الى الاشجار لما سكنتْ متوكلةً تحركتْ اليها ارزاقُها، والى الحيوانات لما تحركتْ حريصاتٍ سكنتْ عنها ارزاقها ثابتة في مقامها نابتةً على عروقها، تدعو بالوانها وروائحها الى انفسها مَن جاع واحتاج من الحيوانات المتحركة باهوائها والدائرة بهَوَساتها

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 6

Ilem 6: Bir ihtimale güvenip çok ihtimali terketmek

اعلم! انه ما اجهل الانسان الغافل وما اضلّه وما اضرّه لنفسه!. يترك خيراً عظيماً لوجود احتمال عائقٍ بين تسعة احتمالات سائقة، ويرتكب الضلالة بترك الهداية لشبهةٍ سوفسطائية مع وجود الوفِ براهين الهداية، والحال ان الانسان وهّام ذو احتياط وحزمٍ يتجنب من المضار العاجلة باحتمالٍ واحدٍ من عشرة احتمالات. فكيف لايتجنب من اضرّ المضرات بتسعة احتمالات بل بتسعة وتسعين؟

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 7

Ilem 7: İnsanın nihayetsiz elemlere müsait kabiliyeti vardır

اعلم: ان في روح الانسان احتياجاتٍ لاتتناهى وقابليةً لتألمات لاتتناهى واستعداداً لتلذذات لاتتناهى ومهيءٌ لآمال والآم لاتتناهى؛ حتى انٍ الشفقة مع ضلالة القلب تتضمن آلاماً غير متناهية. كما ذكر في "قطرة"، فليس لك ان تقول: ما انا ومَن انا وايُّ شئ انا حتى تقوم لي القيامة، ويوضَع لي الميزان، ويجري عليّ الحساب! فيا ايها الضال الشاك..! لاتغتر بهذه الحياة، فان لذتها معلقةٌ بمغلطة مربوطةٍ بالشك لأهل الضلالة. فيفرُّ الضالّ

الشاك من دهشةِ ألم الزوال والفناء الى احتمال السعادة الابدية. ويفرُ ايضاً من تكلف تحمل التكاليف الدينية الى احتمال عدمِ الآخرة، فيتخلص بهذه المغلطة من الألَمين مؤقتاً. ففي قريب من الزمان تنحلُّ عليه العقدة، وتنكشف الحقيقة. فلا الاحتمال الاول، يهوِّن ألَمه بل يحسه كلَّ الألم دفعةً، ولا الثاني، يخفف حمله بل يضاعف عليه آلاماً جهنمية. وكذا يقول - لكن في زمان قليل - : فالمصيبة عمّت وطابت، فلا عليّ اني كأمثالي فلا أُبالي! لكن يجيء زمان عن قريب، تتضاعف عليه المصيبة بدرجة عمومها، كاصابة الشخص في نفسه ثم أقاربه وأحبابه، لأن في روح المرء علاقات بأبناء جنسه فمهما عمّت المصيبةُ تضاعفت البلية

ايها الشاك الغافل! لاتحسب ان تذوقه بيدي الغفلة والشك لذة لذيذة، بل فيه ادخار آلام أليمة، ستهجم عليك دفعةً وتنقلب آلاماً جهنمية. فإن احببتَ ان يتبدل لك هذه الآلامُ المترصدة لذائذَ متجددةً، وتنقلب هذه النارُ نوراً؛ فقوِّس انفَ غرورك بالركوع في الأوقات الخمسة، ووسِّع رأسه لنزول ضيفِ الفرقان مع فيض الايمان. فلابد من المداواة بالتفكر بالآيات وملازمة مَرارة هذه الضلالات، وتنكشف لذة المناجاة

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 8

İlem 8: Abd, efendisini tecrübe edemez

اعلم.. ان العبودية تستلزم التسليمَ دون الاختيار والتجربة والامتحان اذ "للسيد أن يختبر عبدهُ، وليس للعبد ان يختبر ربّه"

Mesnevi [Arabca] : Habbenin Zeylinin Zeyli : Ilem 9

İlem 9: İsm-i Batın ve İsm-i Zahir

اعلم: ان دائرة الاسم "الباطن" ودائرة الاسم "الظاهر" متداخلتان ومتقابلتان. فاهل الأُولى يقولون قدرته، مثلا كالبحر. واهل الثانيةيقولون كالشمس. فالبحر كالكل ذي الاجزاء. والشمس كالكلي ذي الجزئيات تماثيلها كجزئياتها. والباطني المحض المفرط لايخلص من شائبة التجزء والاتحاد. والظاهري السطحي المخالف للسنة لايخلص من شوب شرك الاسباب، فالصراط المستقيم هو القرآن

فيا مُنزلَ القرآن، بحق القرآن اهدنا الصّراط المُستقيم

آمین آمین آمین

Mesnevi [Arabca] : Zehre

زهرة

من رياض القرآن الحكيم

كلُّ حيّ في الدنيا كعسكر موظّف، انما يعمل بحساب المَلِك وبإسمه

فمن زَعمَ انه مالِكٌ، فهو هالِكٌ

ان هذا النظام والميزان المشهودين عنوانان لقبضتي الرحمن وبابان من الكتاب المبين.. ومن كتاب الكائنات والقرآن ترجمانُ الكتابين وفهرستة البابين وفذلكةُ القَبْضَتين

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 1

اعلم! ان مايوصل اليك - بحسب الظاهر - من الوسائل؛ إمّا له اختيار أو لا. وما لا اختيار له، لاريب انه يعطيك ما يعطيك بحساب الله وباسمه. فخذ وكُل انت باسم الله، وتوجَّه بتمام شكرك اليه.. وإما له اختيارٌ ما، فلا تأخذ ولاتأكل منه ما لَمْ يُذكَرِ اسمُ الله عَليهِ، أي باخطار صاحبه الحقيقي وبتوجيه نظرك اليه كما ترمز اليه الآية: (ولا تأكُلوا مِمّا لَم يُذكَرِ اسمُ الله عليه).. فان لم يَذكُر هو، فاذكر انت. وانظر من فوقه الى مَن أنعمَ عليه وعليك. فانظر في النعمة الى الانعام، ومنه الى المنعم الحقيقي. فاشكره بهذا النظر،

فإن هذا النظر شكرٌ، ثم ارجع انٍ شئت وانظر الى الوسيلة وادعُ له مُثنياً عليه بسبب ارسال النعمة على يده. واياك اياك ياقلبي ان تنظر اوّلاً وبالذات الى المنعم الظاهري
الحاصل: لابد من "بسم الله": مرتين في المختار، ومرة في غيره. واياك اياك يانفسي ان تظني "الاقتران علّية.." فقد يقارن وصولُ نعمةٍ فعلَ أحدٍ، فيظنُ قاصرُ النظر أن فعله علّتُها، كلا!. واياك ان تجعل عدمَ نعمةٍ عند عدمِ شئ دليلاً على ان وجودَ ذلك الشئ علةُ وجودها. فقد تترتب النتيجةُ على الوفِ امورٍ، فلاتوجد - بسنّة الله - تلك النعمة لفِـقَدْ اي جزءٍ كان ولو اضعف الامور. فهل يجوز لمن فتحَ قنطرة جدولٍ فسال الماءُ على نواة وبذر فانشجرت وتسنبلت، ان يدّعي ان

الشجرة صُنعهُ ومُلكه ومالهُ حقيقةً؟
فهذه المسألة ميزان تُعرف به درجاتُ الغفلة والشرك الخفي
واياك اياك ياقلبي ان تسنِد مايُفاض على الجماعة او يتظاهر منها او يتحصل من مساعيها اليكَ والى غيرك من ممثل الجماعة او استاذها او مرشدها؛ اذ مع ان هذا الاسناد والتصوّر ظلمٌ عظيم يوقع المسنَد اليه - المستتر فيه "انا" - في غرور عظيم، وانانية غليظة، ويفتح لمَن يسنِد منافذ الى نوع شركٍ خفي، فتأخذ الوسيلةُ حكمَ المقصود ويلبس البوابُ زيّ السلطان
واياك اياك اذا رأيت من احدٍ فيوضاتٍ تَردُ عليك، ان تظن انه مصدرُها او منبعها. بل ما هو الاّ مظهرها ومَعكَسُها، بل يحتمل ان لايكون مصدراً ولامظهراً، بل لأجل حصر نظركِ عليه تتخيل ما

يُفاض عليك من مقلّبِ القلوب الى قلبك، كأنه تمثّل أولاً في مرشدك، ثم انعكس عليك. كَمَثل من يُمعن النظر في زجاجة، فيتجرد ذهنه فيجول في عالم المثال، فيشاهد غرائب فيزعمها متمثلة في الزجاجة، كلا.!

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 2

اعلم! يامن يستمد من الاسباب: تنفخ في غير ضرمٍ وتستسمِن ذا وَرَم
مثلاً: اذا شاهدت قصراً عجيباً يبنى من جواهر غريبة لايوجد وقت البناء بعضُ تلك الجواهر الا في الصين، وبعضها الا في فاس، وبعضها الا في اليمن، وبعضها الا في سبيريا، وهكذا.. أفلا تشهد ان ذلك القصر بناء يبنيه مَن يحكم على كرة الارض ويجلب من اطرافها ما يريد في اسرع وقت؟
وهكذا؛ كل حي بناء، وكل حيوان قصر إلهي، لاسيما ان الانسان من احسن تلك القصور، ومن اعجبها، لانه امتدت حاجاتهُ الى الابد، وانتشرت آمالهُ في

اقطار السموات والارض، وشرعت روابطهُ في مابين ادوار الدنيا والآخرة. فيا هذا الانسان، لايليق بك ولايحق لك وانت تحسبك انسانا ان تدعو وتعبد الاّ مَن يَحكم على الارض والسماء ويملك ازمة الدنيا والعقبى

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 3

اعلم! ياقلبي ان الابله الذي لايعرف الشمسَ اذا رأى في مرآةٍ تمثالَ شمس، لايحب الا المرآة ويحافظ عليها بحرص شديد لاستبقاء الشمس، واذا تفطن ان الشمس لاتموت بموت المرآة ولا تفنى بانكسارها، توجَّه بتمام محبته الى الشمس؛ اذ ما يشاهَد في المرآة ليس بقائم بها، بل هو قيومُها. وبقاؤه ليس بها، بل بنفسهِ.. بل بقاء حيوية المرآة وتلألؤها انما هو ببقاء تجليات الشمس ومقابلتها، اذ هي قيومُها. ياهذا قلبُك وهويتُك مرآةٌ. فما في فطرتك من حب البقاء ليس لأجلها، بل لأجل ما فيها.. فقل "ياباقي

انت الباقي" فاذ انت باقي فليفعل
الفناءُ بنا ما شاء فلا نبالي بما نلاقي

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 4

اعلم! يايها الانسان! انّ من غرائب ما اودع الفاطرُ الحكيم في ماهيتك أنه قد لاتَسعك الدنيا فتقول (اوف)
كالمسجون المخنوق، مع انه تَسعُك خردلةٌ وحجيرةٌ وخاطرةٌ ودقيقةٌ حتى تفنى فيها، وتستعمل اشد حسياتك لها..
واعطاك لطائف بعضُها يبتلع الدنيا فلا يشبع، وبعضها يضيق عن ذرة ولا يتحمل شُعيرة، كما ان العين لاتتحمل شعرة
فاحذر وخفّف الوطء، وخَف ان تغرق ويغرق معك ألطفُ لطائفك في أكلةٍ، او كلمةٍ، او شعرة، او شُعيرة، او لمعةٍ، او لحمةٍ، او بقلةٍ، او قبلةٍ.. فان في كل

شئ جهة من عدم التناهي يطيق ان يُغرِقَك، ولايضيق عن بلعِك. فانظر الى مرآتك كيف يغرقُ فيها السماء بنجومها! والى خردلة حافظتك كيف كتب "الحق" فيها اكثر ما في صحيفة اعمالك واغلب ما في صحائف اعمارك! فسبحانه من قادرٍ قيوم

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 5

اعلم! ان دنياك كمنزل ضيق كالقبر، لكن لأجل ان جدرانه من زجاجة تتعاكس تراه واسعاً مقدار مد البصر؛ اذ الماضي المعدومُ من جهة الدنيا، والآتي المفقودُ؛ مرآتان متقابلتان تصلان جناح حالك وتتصلان بزمانك. فلا تفرق بين الحقيقة والمثال؛ فيصير خطُ "آنِكَ" سطحاً، حتى اذا تحركت بتحريك المصائب ضربت الجدرانُ رأسكَ فيطيرُ خيالكَ ويُطرد نومُك، فترى دنياكَ اضيق من القبر والجسر، وزمانك اسرع من البرق والنهر

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 6

اعلم! يامن يريد ان يرى شواهد
تجليات اسمه "الحفيظ" المشار اليه بـ
فمَن يَعمل مثقَالَ ذَرَّةٍ خيراً يرهُ_ ومَن
يعملْ مِثقالَ ذرَّةٍ شراً يرهُ
وبـ: وما يَعزُبُ عَن رَبِّكَ مِن مِثقالِ ذَرَّةٍ
في الارضِ ولا في السّماءِ ولا أصغَرَ
منْ ذلكَ ولَا أكبرَ الاّ في كتابٍ مُبين
في صحائف كتاب الكائنات المكتوب
ذلك الكتاب على مِسطرِ الكتاب
المبين
انظر الى غرفة تأخذها بقبضتك من
اشتات بذور الازهار والاشجار، قد
اختلطت تلك البذور والحبات المختلفة
الاجناس والانواع، المتشابهة الاشكال

والاجرام، بحيث لايميَّز بينها. ثم ادفنها معا - في الظلمة - في ظلمات تراب بسيط جامد محدود. ثم اسقه بالماء الذي لاميزان له ولايفرّق بين الاشياء، فاينما توجهه يذهب. ثم انظر اليها عند الحشر السنوي وقد حُشر بنفخ الرعد في الصُور في الربيع، حتى ترى تلك البذور المختلطة المتشابهة كيف امتثلت بلا خطأ الأوامر التكوينية من فاطرها الحكيم، بصورة يتلمع منها كمالُ الحِكمة والعلم والارادة والقصد والبصيرة والشعور!. ألا ترى تلك المتماثلات كيف تمايزت؟ حتى صارت هذه شجرةَ التين تنشُر وتنثر على رؤسكم نِعم ربها!. وصارت هذه ازاهير تزيَّنت لاجلك وتضحك في وجهك وتتودّد لك؟ وصارت هاتيك فواكه مما تشتهون تدعوك الى انفسها وتفديها

لك؟ حتى صارت تلك الغرفة باذن خالقها جنة مشحونة من الازهار المختلفة والاشجار. وانظر هل ترى فيها غلطاً او قصوراً؟. (فَارجِعِ البَصرَ هَل تَرى من فُطور) بل قد اعطى "الحفيظ" لكلٍ منها ماورثه من مال ابيه وأصله بلاً نقصان وبلا التباس. فما يفعل هذا الفعل الا من يقتدر على ان يقيم القيامة. فمن يفعل هذا، هو الذي يفعل تلك.. فاظهار كمال الحفظ ها هنا مِن الامور التافهة الزائلةِ حجةٌ بالغة على محافظة ما له اهمية عظيمة وتأثير ابدي، كافعال خلفاء الارض وآثارهم، واعمال حَملة الامانة واقوالهم، وحسنات عبدة الواحد الاحد وسيئآتهم. (أيَحسَبُ الانسَانُ اَنْ يُتركَ سُدىً) بلى انه لمبعوث الى الابد، فيحاسب على السبَد واللبد

فهذا المثال الذي تنسج انت على منواله ليس قبضةً من صُبرة او غرفة من بحر، بل حبة من رمال الدهناء، ونقطة من تلال الفيفاء، وقطرة من زلال السماء.. فسبحانه مِن حفيظ رقيب وشهيد حسيب

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 7

اعلم! ايها السعيد الغافل! ان ما لايرافقك بعد فناء هذا العالم بل يفارقك بخراب الدنيا، لايليق ان تلزق قلبك به. فكيف بما يتركك بانقراض عصرك؟.. بل فكيف بما لايصاحبك في سفر البرزخ؟.. بل فكيف بما لايشيّعك الى باب القبر؟.. بل فكيف بما يفارقك سنة او سنتين فراقاً ابدياً مورِثاً إثمه في ذمتك؟.. بل فكيف بما يترِكك على رغمك في آن سرورك بحصوله؟
فان كنت عاقلاً لاتهتم ولاتغتم، واترك ما لا يقتدر ان يرافقك في سفر الابد، بل يضمحل ويفنى تحت مصادمات الانقلابات الدنيوية والتطورات

البرزخية والإنفلاقات الأُخروية. الا ترى ان فيك شيئاً لايرضى ألا بالابد والابدي، ولا يتوجه الا اليه، ولا يتنزل لما دونه؟ وذلك الشئ سلطانُ لطائفك، فأطِعْ سلطانك المطيع لأمر فاطره الحكيم جلّ جلاله

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 8

اعلم! اني رأيتني في المنام وأنا أقول للناس: يا أيها الانسان! ان من دساتير القرآن: ان لا تحسبن شيئا مما سواه سبحانه أعظم منك بحيث تتعبد له..
وان لا تحسبن انك أعظم من شئ من الاشياء بحيث تتكبر عليه. اذ يتساوى ما سواه في البعد عن المعبودية وفي نسبة المخلوقية

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 9

اعلم! يا ايها السعيد الغافل! تنظر الى اطرافك الآفاقية فتراها ثابتة مستمرة في الجملة وبالنوع، فتظن نفسك ايضاً ثابتة دائمة حتى لاتتدهش الاّ من القيامة، كأنك تدوم الى ان تقوم هي. كلا!.. انك ودنياك في معرض الزوال والفناء في كل آن. فمثلك في هذا الغَلط كمثل مَن في يده مرآة متقابلةٌ لمنزل او بلد او حديقة ارتسمتْ هي فيها، ففي ادنى حركة للمرآة وتغيرها يحصل الهرج والمرج في تلك الثلاثة التي اطمأننت بها. واما بقاؤها في انفسها فلا يفيدك، اذ ليس لك منها الا ماتعطيك مرآتُك بمقياسها وميزانها.

فتأمل في مرآتك وامكان موتها
وخراب ما فيها في كل دقيقة. فلا
تحمل عليها ما لاطاقة لها به

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 10

اعلم! ان من سنة الفاطر الحكيم - في الاكثر - ومن عادته، اعادةُ ما لهُ اهميةٌ وقيمةٌ غاليةٌ بعينهِ لابمثله في الادوار والفصول المتكررة بتجدد الامثال في اكثر الاشياء. فانظر الى الحشر العصري والسنوي واليومي، تَرَ هذه القاعدة مطّردة. وقد اتفقت الفنونُ وشهدت العلومُ على ان الانسان اكملُ ثمرات شجرة الخلقة، وله اهمية عظيمة وقيمة غالية، وفردُه كنوعٍ غيره. فبالحدس القطعي يُعادُ كلُّ فردٍ من البشر في الحشر والنشر بعينه وجسمه واسمهِ ورسمهِ

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 11

اعلم! يا نفسي الجاهلة المغرورة! ان لكل مقام ومرتبة ظلا، بل ظلالا متباينة وأين الظل من الاصل؟ فهل يليق بمن يرى عكس سرير سلطان في الماء تحته او في المنام، فقعد عليه ان يظن نفسه سلطاناً او مساوياً للسلطان؟ او يشاهد النجوم في حوضه فيظن نفسه في السماء كمن يسري بين النجوم وفوقها. على ان من يرافقه علمه وعقله في السير الملكوتي على خطر عظيم من الغرور، فيقيس نفسه بسبب اخذ علمه ظلاً من ظلال مرتبة على صاحب اصل المرتبة. وكذا على خطأ جسيم من العجب فقد يقول

كفراناَ للنعمة انما اوتيته على علم... بل هي فتنة

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 12

اعلم! ان الفذلكات المذكورة في اواخر الآيات، لاتنظر الى تلك الآية التي هي فيها فقط، بل تنظر الى مجموع القصة، بل الى تمام السورة، بل الى جميع القرآن؛ لتساند الايات وتلاحظها وتناظرها، فلا تزن ما في الفذلكة بميزان مآل آيتها فقط، ولاتحمل عظمتها على حُكمٍ جزئي مُمهّد المحلُ لذكرها، والاّ بَخَسْتَها حقَّها. مثلاً قال

(وكَذلكَ نُفصِّلُ الآيــات)

(ولقدْ صَرَّفنا في هذا القرآن)

(ولقد ضَربنا للناس في هذا القرآن من كلِّ مثل)

(وانّ الله عَزيزٌ حكيم)

(وانّ الله عَليمٌ قَديرٌ)

ومثل

(لعَلّكم تَذَكَّرون) و (لعلَكم تتقونَ)

وامثالها مما له عيون ناظرة الى اكثر الآيات التنزيلية، واكثر الآيات التكوينية، واكثر الاحوال البشرية

فهذه الخواتيم القرآنية التي تُمهَرُ بها الآيات مع تأييدها لاياتها، ترفع رأس المخاطب من الجزئى المشتّت الى الكلي البسيط؛ ومن الجزء المفصّل الى الكل المجمل. وتوجِّه نظره الى المقصد الاعلى.. وغير ذلك من اسرار البلاغة

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 13

اعلم! ياقلبي قد يغالطك الشيطان باراءة الغير الغير المحدود، ليهون عندك قيمة ما انعم عليك. فانظر حينئذٍ الى احتياجك ونفسك وعجزك وحكمة النعمة والانعام القصدي في النعمة، والى عدم تناهي تجلي القدرة والعلم والارادة، والى غايات وجودك ونتائجه العائدة الى مالكه وصاحبه الحقيقي الذي له الاسماء الحسنى. وكذا يغالطك الموسوس مستمداً من انانيتك ومستنداً بفرعونية النفس باراءة صغار الحيوانات وخساس الحشرات، ويضعها نصب عينك ويقول لك: ما الفائدة في خلقتها السريعة

الزوال؟ فيلقنك العبثية - بعد تلقين ان غاية الحياة هي الحياة، وان قيمة الحياة بالبقاء - ليسقِطَ في عينك اهمية الرحمة والنعمة واتقان الصنعة فيما تشاهد هذه الثلاثة فيه، ليُنسيكَ الصانع بالتعطيل. فقابل انت باراءة السموات بنجومها والارض بحيواناتها. هذا اذا نظرت اليها وانت انت.. واما اذا نظرت الى ماهو اصغر منك، فانظر ايتها الحجيرة الكبرى الى غرائب حياة حجيرات جسدك ووظائف الكريوات الحمراء والبيضاء في دمك الدائر مادمتَ في هذه الدار، والى رقائق لطائفك الطائفة بقلبك

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 14

اعلم! يا ايها الاوروبا!. انك اخذت بيمينك الفلسفة المضلة السقيمة، وبيسارك المدنية المضرة السفيهة، تدعي ان سعادة البشر بهما. شلّت يداك وبئست هديتاك
ألا يا ناشر الكفر والكفران! هل يمكن لمن اصيب في قلبه وعقله ووجدانه وروحه بمصائب هائلة، السعادة بكونه في ذروة الرفاه والزينة بجسمه؟ ألا ترى ان من انكسر خياله او خاب من امل وهمي او انقطع رجاؤه من امر جزئي كيف يَمر له الحلو ويعذّبه العَذبُ اللذيذ وتضيق عليه الدنيا؟ فكيف بمن اُصيب بشؤمك في اعماق قلبه وروحه

باليُتم الروحي والضلالة التي فيها انقطاع كل الآمال وانشقاق كل الآلام؟ فهل يقال لمن روحُه مع قلبه في جهنم، وجسمُه في جنةٍ كاذبة زائلة: انه مسعود؟

فاستمع ايها الروح المفسد لما يتلى عليك، اذكر لك واحداً فقط، من الوفِ المهالك التي اوقعت البشر فيها، واقدّم لايضاحه مثالاً

مثلا: ههنا طريقان؛ فذهبنا في هذه، فنرى في سيرنا بمد النظر في مدة السفر عند كل خطوة رجلاً عاجزاً يتهاجم عليه رجالٌ غُلَّب يغتصبون ماله ودوابَه ويخرّبون بيتَه، وقد يجرحونه بحيث تبكي عليه السماء، فاينما نظرنا نرى الحال على هذا المنوال بحيث لاتسمع الاّ صيحات الظالمين ونياحات المظلومين، فطمّ عليهم المأتم

العمومي. فبسر:" ان الانسان يتألم بألم الغير" والحال ان الوجدان لايتحمل التألم بهذه الدرجة، يضطر الناظرُ للتجرد عن الانسانية والتزام نهاية الوحشة بتبطّن قلبٍ لايبالي بهلاك الناس عند سلامته

فيا اوروبا اهديت بدهائك الاعور لروح البشر هذه الحالة الجهنّمية، ثم تفطنت لهذا الداء العضال دواءً لإبطال الحسّ في الجملة، وهو الملاهي الجذابة والهَوسات الجلابة. فتعساً لك ولدوائك ثم ذهبنا في الطريق الاخرى؛ فترى في كل منزل وفي كل مكان وفي كل بلاد عساكر موظفين منتشرين في الآفاق والطرق، فيجيئ بعض المأمورين فيرخّصون بعضهم من الوظيفة ويأخذون سلاحهم ودوابهم ولوازماتهم الميرية ويعطون لهم تذكرة الاذن،

فيفرحون بالترخيص وبالرجوع الى المَلِك وزيارته باطناً، وان حزنوا بترك المألوف ظاهراً. ونرى انه قد يصادف المأمورون نفراً عجمياً لايعرفهم فيقول لهم: انا عسكر السلطان وفي خدمته، واليه ارجع، فان جئتم باذنه ورضائه فعلى الرأس والعين، والاّ تَنَحوا عني لأقاتلنكم وحدي ولو كنتم اُلوفاً، لا لنفسي بل لحفظ امانة مالكي، وحماية حيثية سلطاني وعزته. وهكذا نرى في مد طريقنا ومدة سفرنا تحشيدات بتهليل وسرور تسمى "تولدات" و"ترخيصات" بتكبير وحبور تسمى"وفيات". فالقرآن الحكيم أهدى للبشر هديةً لو اهتدوا بها لسلكوا بها في مثل هذا الطريق

(لاخوفٌ عَليهم ولاَهُم يحزنونَ)

فيا أوروبا تزعم ان كل ذي حياة من اصغر السمك الى اكبر المَلَك مالك لنفسه ويعمل لذاته وانما يسعى للذته، له حق حياة وغايةُ همته حفظ البقاء. وما ترى فيما بينها من "التعاون" المأمور به من جانب خالقها: كامداد النباتات للحيوانات والحيوانات للانسان، تظنه "جدالاً".. حتى حكمتَ بان "الحياة جدال". فيا سبحان الله كيف يكون امداد ذرات الطعام بكمال الشوق لتغذية حجيرات البدن جدالاً وخصاماً؟ بل انما الامداد تعاون بامر رب كريم. والدليل على ان ذا الحياة ليس مالكاً لنفسه، هو ان اشرف الاسباب واوسعها "اختياراً" الانسانُ. والحال انه ليس في يد اختياره ودائرة اقتداره من اظهر افعاله الاختيارية - كالاكل والكلام والتفكر -

من المائة الاّ جزء واحد منهم. فاذا كان الاشرف الواسع الاختيار هكذا مغلول الايدي عن التملك والتصرف الحقيقي، فكيف بسائر البهيمات والجمادات؟ وما ورّطك في هذا الخطأ الاّ دهاؤك الاعور؛ اذ نسيَ ربّه الذي هو خالق كل شيءٍ، واستند بالطبيعة الموهومة واسند الآثار الى الاسباب، وقسم مال الله على الطواغيت. فعنده يضطر الانسان وكل ذي حياة ان يصارع مع ما لايعد من الاعداء لتحصيل ما لايحد من الحاجات، باقتدارٍ كذرة، واختيار كشعرة، وشعور كلمعة تزول، وحياة كشعلة تنطفئ، وعمر كدقيقة تنقضي؛ مع أنه لايكفي كل ما في يده لواحد من مطالبه. فاذا أُصيب بمصيبة لايستمد الا من اسباب صمّ وعمي: (ومَا دُعاءُ الكافرينَ الاّ في ضَلالٍ) فقَلبِ دهاؤك

المظلم نهارَ البشر ليلاً متنوراَ بانوار كاذبة مستهزية. وصَيّر كل ذي حياة في نظر تلاميذه كالرجل المسكين المبتلى بهجوم الظلمة كما رأينا في الطريق الاولى.. ويرى في الدنيا مأتماً عمومياً، ويرى الاصوات نعيات الموت ونياحات اليتامى

وصير تلميذه الخاص: "فرعونا" لكن يعبد اخس الاشياء. ويرى كل سبب نافع أنه ربَّه.. "متمرداً" لكن يتمسكن بنهاية الذلة للذَّته. ويقبّل رِجلَ الشيطان لمنفعة خسيسة.. و"جباراً" لكن لعدم نقطة الاستناد عاجزٌ في ذاته بغاية العجز

وان غاية همة تلميذك: بطنةَ وفرجه او منفعة قومه، لا لقومه بل لاجل منفعة نفسه او تطمين رقة الجنسية، او

...

تسكين حرصه وغروره. ولايحب الاّ نفسه، ويفدي لها كل شئ
واما خالص تلميذ القرآن فـ"عبد" لكن لا يتنزل للعبودية لأعظم المخلوقات ولا لأعظم المنفعة ولو كانت جنة.. و"ليّن هيّن" لكن لايتذلّل لغير فاطره الاّ باذنه و"فقير" لكن يستغنى بما ادخر له مالكه الكريم.. و"ضعيف" لكن يستند بقوة سيده الذي لانهاية لقدرته.
ولايرضى تلميذهُ الحقيقي حتى بالجنة الابدية مقصداً وغايةً، فضلاً عن هذه الدنيا الزائلة. فانظر الى درجة تفاوت همة التلميذين
وكذا، مايرى اعظم الاشياء كالعرش والشمس الا مخلوقاً عاجزاً مسخّراً مأموراً، ويرى في روحه علاقة شديدة مع كل الصالحين من اهل السموات

والارض، فيدعو لهم من صميم قلبه، كما يدعو المرء لأهل بيته
فانظر التفاوت بين مروءة التلميذين؛ ذاك يفر من اخيه لنفسه، وهذا يرى كل العباد اخوانه. والقرآن يعطي ليد تلاميذه بدل هذا التسبيح العادى اعداد ذرات الكائنات فيسبّحوا الله، وفي ايديهم بدل التسبيح الذي عدده تسعة وتسعون "سلسلة جميع ذرات الكائنات" فيقرأون اورادهم بذلك التسبيح العجيب، ويذكرون ربهم باعداد ذلك، بل يزيدون.. فانظر الى تلاميذ التنزيل من الاولياء امثال الكيلاني، والرفاعي، والشاذلي كيف اخذوا في اياديهم سلاسل الذرات والقطرات وانفاس المخلوقات وغيرها كالتسبيح يذكرون الله بها، بل يستقلّونها فيمدون ايديهم الى مالايتناهى من عدد

معلومات "علام الغيوب"!.. انظر الى هذا الانسان الذي يصارعه اصغر مكروب ويصرعه ادنى كرب، كيف ترفَّع وانبسط لطائفه بفيض ارشاد القرآن، حتى استصغر الدنيا ان تكون تسبيحاً لوِرده، واستقل الجنة ان تكون غايةً لذكره!.. ومع ذلك لايرى لنفسه فضلاً على ادنى شئ من خلقه سبحانه واما هدى القرآن فيقول: يا ايها الانسان ان ما في يدك امانة، وملكاً لمالك قدير على كل شئ وعليم بكل شئ، رحيم بك، كريم يشتري منك مُلكه الذي عندك ليحفظه لك، لئلا يضيع في يدك، واجَّل لك ثمناً عظيماً وانت مأمور وموظف كالعسكر فاعمل بحسابه وباسمه، وهو الذي يرزقك ما تحتاج اليه، ويحفظك مما لاتقتدر عليه

وغاية حياتك: مظهريتك لتجليات اسمائه وشؤونه. فاذا اصابتك مصيبة فقل: "إنّا لله" وفي خدمته، فان جئت ايتها المصيبة باذنه ورضاه فمرحباً بك: "إنّا اليه راجعون" والى رؤيته مشتاقون. وسيعتقنا من تكاليف الحياة يوماً ما، فليكن على يدك وان جئت بارادته وأمره فقط ابتلاءً دون إذنه ورضاه فلا اسلّم امانته لغير الامين ما استطعت

فحقيقة الحال في الطرفين على هذا المنوال. لكن درجات الناس متفاوتة في الهداية والضلالة. ومراتب الغفلة مختلفة. لكن الغفلة ابطلت الحس بدرجة لايحس المدنيّون بايلام هذا الالم الاليم، ولكن بتزايد الحساسية العلمية وايقاظات الموت تتشقق الغفلة. فويل ثم ويل لمن ضل بطواغيت الاجانب

فيا شبان الترك! فهل بعد كل مارأيتم من ظلم اوروبا معكم وعداوتهم لكم تتبعونهم في سفاهاتهم وافكارهم بل تلتحقون بصفهم بلا شعور؟.. ألا انكم تكذبون في دعوى الحمية، اذ هذا الاتباع استخفاف بالملية واستهزاء بالملة. "هدانا الله واياكم الى الصراط المستقيم"

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 15

اعلم! يامن يستكثر عدد الكفار
ويتزلزل باتفاقهم على انكار بعض
حقائق الايمان
اما اولاً: ان القيمة ليست في الكمية،
اذ الانسان اذا لم يصر انساناً انقلب
حيواناً شيطاناً، لان الانسان اذا ترقى
في الاحتراصات الحيوانية كالمنكرين
للاديان، فهو اشد حيوانية. وانت ترى
كثرة كميات الحيوانات بلا حد وقلة
الانسان مع انه هو الخليفة
وثانياً: ان الانكار نفي، والفُ نافٍ
لايرجّحون على اثنين من اهل الاثبات
فان قلت: كافرٌ ما هو؟ قيل لك:
فالكفار الذين لا دين لهم نوعٌ خبيث من

حيوانات الله، خَلَقهم لعمارةِ الدنيا، وللنار.. وليكون واحداً قياسياً لدرجات نِعَمه تعالى على عباده المؤمنين
واما اتفاقهم على انكار حق ونفيه فلا قوة في اتفاقهم بسر النفي. اذ الكفر نفيٌ وانكارٌ وجهلٌ وعدمٌ، ولو كان في صورة الاثبات. مثلا: لو نفى كلُّ أهل استانبول رؤية الهلال؛ واثبت رؤيته شاهدان، ترجّحا على اجماعهم بسر تساند الاثبات، ونظر الاثبات الى نفس الامر، ونظر النفي الى نفس النافي وعنده. مثلا: لو طبق الغيم في وجه السماء فرفعنا رؤسنا، فما رأى الشمس من جميع اهل المملكة الا حزب قليل. فهل يقبل منك ان تقول: ان النافين متواترون، والرائون اقلّ قليل فاتباع الاكثر أولى؟ كلا.. اذ لمن لم ير ان يقول: لا شمس عندي، وفي

رؤيتي،دون لا شمسَ في نفس الامر وفي وجه السماء. وهكذا فلتعدد المدعى بهذا الاعتبار بين النافين لا يقوى حكم بعض ببعض. فاجماعُهم في قيمة الفرد كالاجتماع لحل مسألة، او المرور في ثقبة ضيقة. خلافاً للمثبتين الناظرين الى نفس الامر لاتحاد المدعى وتعاون القوى، كالتساند على رفع صخرة عظيمة

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 16

اعلم! يامن يشوّق المسلمين على الدنيا ويدعوهم الى صنائعها وترقياتها ويضربهم بعصا التشويق، تمهّل وتأمل في رقة بعض حبالهم المربوطين بها بالدين، واحذر ان ينقطع قسمٌ من حبالهم فيصيرون ضرراً محضاً في الحياة الاجتماعية، بسر: ان المرتد لاحقٌّ له في الحياة لانفساده بالكلية، خلافاً للكافر، فالشريعة تعطي له حق حياة، وان الفاسق خائن ومردودُ الشهادة، لانفساد وجدانه خلافاً للذمي في مذهب الحنفية. فاعتبر! ولا تغتَر بكثرة الفساق؛ فان الفاسق لايرضى بالفسق، وما طَلبه بالذات بل وقع فيه..

...

وما من فاسق الاّ ويتمنى ان يكون متقياً وان يكون آمرهُ متديناً صالحاً، الا ان ارتدّ، العياذ بالله! اتظن ان المسلمين لايحبون الدنيا ويحتاجون لان يُنبَّهوا ولاينسَوا نصيبهم من الدنيا؟ كلا! بل اشتد الحرصُ.. والحرص في المؤمن سببُ الخيبة؛ اذ الدعاة الى الدنيا في كل شخص بكثرة؛ كنفسه واحتياجه وحواسه وهواه وشيطانه، وامثالكم من رفقاء السوء، وحلاوة العاجلة وغيرها، مع ان الداعي الى الآخرة الباقية بقلّة. فمن الحَمية والهمة امداد القليل. ام تحسب ان فقرنا من زهدنا؟ كلا.. الا ترى المجوس والبراهمة وسائر مَن تسلط عليهم الأوروبائيون افقرَ منا؟ ام انت اعمى لاترى ان ما زاد على القوت الضروري لا يبقى في يد المسلمين في الاكثر، بل

يغتصبه او يختلسه الكفار بدسائسهم؟ وان اردتَ من تمدنِهم، تسهيل ادارتهم وحصول الامن في المملكة؛ فقد اخطأت الطريق. لان ادارة مائةٍ من الفاسقين الذين فسدت اخلاقهم وتزلزل اعتقادهم اصعب من ادارة الوف من المتدينين. فاهل الاسلام لايحتاجون الى التشويق على الحرص على الدنيا، بل يحتاجون الى تنظيم مساعيهم، والتعاون، والامنية بينهم، وما هي الاّ بالتقوى

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 17

اعلم! ان الحق سبحانه بكمال كرمه ادمج قسماً من مكافاة الخدمة في نفس الخدمة، وادرج اجرة العمل في نفس العمل. حتى ان الموجودات ولو الجمادات تمتثل اوامره التكوينية بكمال الشوق والتلذذ، وبالامتثال تصير معاكسَ تجليات اسماء نور الانوار.
كالحباب الحقير المظلم الذي يتوجه بقلبه الصافي الى الشمس، فيتنور مبتسماً في وجهك، بجعل قلبه سرير الشمس. وكيف لاتلتذ الذراتُ ومركباتها - بفرض شعورٍ فيها - بمظهريتها لتجليات اسماءً ذي الجلال والجمال والكمال المطلق مع ارتقائها

بالامتثال، مثل الحباب من نهاية الخمود والظلمة الى نهاية الظهور والنور
انظر الى حواسك واعضائك وخدَمتها التي تخدم لبقاء الشخص او النوع كيف تتلذذ بنفس خدمتها حتى يكون التَركُ عذاباً لها
ثم انظر الى الحيوانات كيف تلتذ بوظائفها، ألا ترى الديك مثلا: كيف يوُثر الدجاجات على نفسه في دعوتها الى اكل مارآه من الغذاء ولا يأكل هو؟ ويرى من طوره انه يفعل هذا بالشوق والتلذذ والافتخار. وهكذا الدجاجة الراعيةُ لأفراخها وهي صغيرة، التاركةُ لها اذا كَبُرت كسائر الوالدات النباتية والامهات الحيوانية غير الانسان!..
فيظهر من هذه الحال انها لاتعمل بحساب نفسها ولا لكمالها، بل بحساب

من وظّفها مُنعِماَ عليها برحمته بإلقاء لذةٍ في وظيفتها
ثم انظر الى النباتات والاشجار كيف تمتثل اوامر فاطرها بطورٍ يرمز بشوقٍ ولذة؛ اذ تزّيناتها ونشر روائحها تُظهِر شوقَها، وفداؤها نفسها لسنبلتها ولثمراتها تُعلن ان لذتها في امتثال الامر. اذ تُعد وتُحضر وهي سائلة من باب الرحمة اطيَب الغذاء، فتطعِم ثمرتَها باذن ربّها. ألا ترى شجرة التين كيف تُطعم التين لبناً خالصاً تأخذه من خزينة الرحمة وهي لاتُطعم نفسها الا الطين!.. وشجرة الرمان تسقي الرمان شراباً صافياً مما اعطاها ربُّها وهي لاتشرب الاّ الماء!.. وهكذا
ثم انظر الى الحبوبات تَرَ فيها اشتياقاً ظاهراً للتسنبل كمثل المحبوس في اضيق المكان كيف يشتاق للخروج الى

البستان. ومن هذا السر الجاري في الكون بسنةِ الله يكون العاطلُ المستريح اشقى من الساعي المجدّ، اذ ذاك شاكٍ من عمره، وهذا شاكرٌ. واندمجت الراحةُ في الزحمة، والزحمة في الراحة

ثم انظر الى الجامدات ترى فيها ان ما "بالقوة" يجتهد لأن يصير "بالفعل" ويسعى بسنة الله بطور يرمز الى ان في المسألة شوقاً ولذة. ألا ترى قطرة الماء كيف يشتمل قلبُها على شوق لامتثال امر بارئها، بحيث اقتدر الماءُ بشدّة ذلك الشوق مع لطافة الماء وضعفه على شق الحديد مع قوة مقاومته عند سماع امر: "توسَّع ايها الماء باذن ربك" بواسطة لسان البرودة! وهكذا

حتى ان جميع ما في الكون من السعي والحركة: من اهتزاز الذرات، الى دوران الشمس انما يجري على قانون القَدر، وانما يصدر من يد القُدرة، وانما يظهر بالامر التكويني المتضمن للعلم والامر والارادة، بل يتضمن القُدرة ايضاً. حتى ان كل ذرة وكل مركب وكل ذي حياة كنفرٍ من العسكر له نَسَب في دوائر المركبات. وله وظائف لفوائد، بعدد نَسَبه فيها كذرة عينك في حجيرة عينك، وفي عينك، وفي اعصاب وجهك، وفي شرايين بدنك.. لها في كل نسبةٍ وظيفةٌ لفائدة وهكذا.. فكل شئ يشهدُ على وجوب وجود القدير الازلي بلسان عجزه عن تحمل ما لاطاقة له به، من وظائفه المحمولة عليه في نظام الكون وحفظ موازنة قوانينه؛ اذ "النظام والموازنة" بابان مهمان

دقيقان من "الكتاب المبين". فاين الذرة والنحلة - مثلا - واين قراءة ذلك الكتاب الذي هو في يد مَن يطوي السماء كطي السجلّ للكتب!.. وكذا يشهد كلُّ شئ على وحدة واجب الوجود الحق سبحانه بعلاقته وهو فرد بالمركبات المتداخلة المتصاعدة ووظائفه في مقاماتها ونَظَر نِسَبِه ووضعيته الى نقوشها!.. ثم ان الفاطر الحكيم أجمل لكل شئ دساتير بابي الكتاب المبين في لذة خاصة واحتياج مخصوص بذلك الشئ، اذا عمل الشئ عليها صار ممتثلاً من حيث لايشعر لأحكام ذلك الكتاب. مثلا: ان البعوض في حين ما يجئ الى الدنيا يخرج من بيته بلا توقف، فيهجم على وجه الانسان فيضربه بعصاه فينفجر منه له ماءُ اِلحياة، فمَن علّمه بهذه الصنعة كرّا

وفراَ؟. واعترف أني لو كنتُ في موقعه لما تعلّمتها الا بتدرّس مديد وتدرب عديد. فقس على البعوضة والنحلة والعنكبوت الملهمين كل الحيوانات والنباتات، قد اعطى الجواد المطلق سبحانه ليدِ كل فرد منها "تذكرة مكتوبة بمداد اللذة والاحتياج".
فسبحانه سبحانه! كيف ادرج سرائر ما في سطور بابَي الكتاب المبين في تذكرة مسطورة في رأس النحلة مثلا، مفتاحُها لذة خاصة بالنحلة المأمورة؟
وهكذا فيظهر مما سمعت مما مر بالحدس الايماني سرٌ من اسرار

(وَرحمتىَ وسِعَت كُلَّ شئ)

وسرٌ من أسرار

(وإنْ مِنْ شَئٍ الاّ يُسَبِّحُ بحَمدهِ ولَكِن لاتفقهونَ تَسبيحهُم)

وسرٌ من اسرار

انما امرُهُ اذا اَرادَ شَيئاَ أنْ يقولَ لهُ كُنْ)
فَيكونُ_ فَسُبحَانَ الذَّي بيده مَلَكوتُ
كُلِّ شَئٍ واليهِ تُرجَعونَ)

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 18

اعلم! يامن يدعو المسلمين الى الدنيا، اخطأت!.. اتحسب ايها الغافل ان المطلوب بالذات من الانسان عمارةَ الدنيا، واختراع الصنايع، وتحصيل الرزق وغير ذلك مما يعود الى الدنيا؟ والحال ان صاحب الملك الذي أمرهُ بين الكاف والنون يقول بقول يصدقّه الوجود والكون والواقع وتجهيزات الفطرة الانسانية

(وَما خَلقتُ الجنَّ والانسَ إلاّ لِيَعْبـُدونَ)

(وَكأيّن مِن دآبَةٍ لاتَحمِلُ رِزقها الله يَرْزُقُهَا وإيَاكُم)

ام تزعم ان مَن صنعك ويصنعك دائماً بتجديدِ وجودكَ في كل زمان يحتاجُ لما

تصنعُ في نظام ملكه والى توسيطك في تصرفاته؟.. اترى كل مصنوعات البشر تساوي خلقة نخلة او نحلة او صنعة عين او لسان؟

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 19

اعلم! يا ايها الغافل! ان من ابعد المحالات ان لايعلم مَن خلقك ما يتوارد عليك وانت تتقلب فيه من الاحوال الاجتماعية والاطوار الدنيوية. فكن من شئت اعتقاداً وفكراً ولو معطِلاً وماديوناً، فبالضرورة والمشاهدة ترى في النطفة والبيضة والحبة والنواة فعالية وخلاقية وصنعة وتصرفاً. أيمكن في عقلك ان يكون المتصرف في النواة - هذا التصرف البصير الحكيم الناظر الى مناسبات تلك النواة لعالم نوعها ولمن يستفيد منها - غير عالمٍ بعالم الاشجار واحوالها وارتباطها بسائر العوالم؟ وان لايرى ولايشاهد

"فالق الحبة ومُسَنبلها" مَن يزرعها ولِمَ يزرعها وما يحصل منها وما يحصد منها وجهة ارتباطها بعالم الحيوانات ومحيطها وما يجري فيه؟ ان يُحتمل عندك ان يكون مَن يصوّر البيضة - فرخاً مجهزاً بالآلات اللائقة بعالم الطير - غير بصيرٍ باحوال عالم الطيور واطوار جيران الطيور من سائر الأنواع؟ ام يجوز في زعمك ان لايرى خالقُ النطفة علقةً، والعلقةَ مضغةً، والمضغةَ عظاماً وكاسِ العظامَ لحماً ومنشئه خلقاً آخر ذا حياة؛ ومصوره بصورة تتلمع منها اثر صنعة عليمٍ، بصير حكيم، بما لا غاية فوق علمه ورؤيته وحكمته؛ ومجهزه بجهازات يتصرف بها ذلك الانسان المخرَج من النطفة في كثير من الانواع والعوالم. وان لايشاهد ذلك الخلاق عالم الانسان

واحواله وشؤونه وما يجري على رأس نوع الانسان. وان لايعلم ادوار الانسان والعوالم التي يجول الانسانُ فيها بجسمه وحواسه وروحه وعقله وخياله، وغير ذلك مما اودع في جوهر الانسان من نظارات العوالم ومراصد الحقائق؟ ايها الغافل! اتظن انك حرّ ومأمون من مداخلةِ مَن يمد الى يدك بعصا الغصن رمانةً مصنوعةً لك وبخيط الشار بطيخة مطبوخةً لاجلك؟ فمن غفلتك تظن صانعَ البطيخ غافلاً عن آكله، ومِن عُميكَ تتوهم صانعَ الرمانة قوةً عمياء لاتعلمُ ما تعمله للمتفكهين بالرمانة وطراوتها والمتحيرين في صنعتها القائلة:"سبحان من صوّرني فاحسن صورتي". والمتفكرين في لطافتها الناطقة بـ:(فتَباركَ الله أحسنُ الخالقينَ). والمتأملين في انتظامها

المتقن المنضّد المنادي باعلى صوته:
(ألاَ يعلَمُ مَن خَلَقَ وهوَ اللطيفُ الخبيرُ).
ام تحسب ايها الجاهل ان لايرانا ولا يعرفنا مَن يرسل الينا لحاجاتنا الخصوصية هذه الثمرات؟ او لايشاهدنا مَن يبث في ما بين ايدينا وفي خلال ديارنا ولمنافعنا بهيمات الانعام وسائر الحيوانات؟

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 20

اعلم! يامن يعتمد على نفسه وعلى الاسباب وعلى الدنيا! انك حينئذٍ تصير كالذباب ذي النُجيم يترك النهار بشمسه، ويعتمد على نُجيم نفسه وتلمّعه في الليل.. ومثلك كمثل نفر عسكر يتصور أن سلطانه يعمّ احسانه وانفاقه، حتى ادنى نفر وحيوان؛ ثم يقول في نفسه اين انا؟ واين نظرهُ الخاص وعنايته الخصوصية من بين مالايتناهى من المنعَم عليهم، مع ان قلبي محتاج لحبيب وشفيق خاص يعينني على حسياتي ويصاحبني.
فالاولى ان اتخذ من دونه ولياً ومرجعاً، ثم يتحرى في خارج نظام العسكر

ـِ

روابط ومعاملات حتى يصير عاصياَ، فيُطرد ويُحبس "كالفاسق المحروم". ويقال له: ألم تعلم ايها المسكين ان خزينة الملكِ تكفي لكل حاجتك وحاجات سائر الافراد المرتزقين؟. واما ما في يدك ويد اربابك فلا يكفي لأدنى حاجتك، اذ انت بين اعداء لاتُعد وآمال لاتُحد. وان قانون الملك لتجرده عن الماديات لايُشغل - ذلك القانون - نفرٌ عن نفر، بل يتوجه بتمامه لأي فردٍ كان. ولو كنتَ وحدكَ في السلك العسكري لما تفاوتَت المعاملة. فكأن السلطان ينظر اليك خاصةً دائماً في منظار قانونه، ويراك بأبصار ملتزمي قانونه، لاسيما اذا لم يكن السلطان مادياً كقانونه المجرد، فلا يغفل عنك حينئذٍ ولو طرفة عين. ففي عموم احسانه نظرٌ خصوصي اليك، بدليل

انطباق الاحسان على الحوائج التي تخصك بذاتها، او تخصك بكيفياتها.
ومفتاح هذا السر هو: ان الاحدية تتلمع في خلال وُسعة الواحدية، كتلمع عين الشمس في خلال الضياء المحيط حتى في كل ما مسه الضياء من الذرات الشفافة وكتلمع النظام التام في خلال المشوشية الظاهرية الناشئة من اشتباك اشتات الاشياء
والحاصل: ان فاطرك ومالكك ارحمُ واكرمُ وألطفُ وأرأفُ بك من كل قريبٍ وحبيبٍ ورفيقٍ وشفيقٍ وهو العليمُ بك وبأسرارك، وهو القديرُ على اعظمِ مطالبك وعلى اخفاها. فاترك الكلَّ وتوكل عليه

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 21

اعلم! ان كتاب الكائنات الذي هو "كتابُ القُدرة" مكتوبٌ على مِسطرِ "الكتاب المبين" الذي هو "كتاب العلم" بشهادة ان هذا النظام والميزان المشهودَين المحيطين بابان بعينهما من هذين الكتابين، ورابطة اتصالهما، وبرزخٌ بينهما، وعنوانان لقبضتي الرحمن: ولا رَطبٍ ولايابسٍ الاّ وهما داخلانِ من باب هذين البابين في الكتاب المبين. ولأجل انه لاخارج في الكون والوجود من البابين بالمشاهدة، فكل شئ داخل في ذلك الكتاب واما القرآن المبين الذي هو كتاب "صفة الكلام" فهو ترجمان الكتابين

الغيبيّ والشهودي، القُدرتي والعلمي.
وفهرستةُ البابين وفذلكة القبضتين.
ومن دساتير هذه الكتب الثلاثة الآتية
من الصفات الثلاث التي هي "العلم
والقدرة والكلام"؛ أنّ كلَّ حي بل كلَّ
شئٍ كعسكرٍ موظفٍ وكعبدٍ مأمورٍ، انما
يعمل بحساب المِلِكِ المالكِ له،
لابحساب نفسه ومالكيتها، ولا لِذاته
وللذته، بل انما لذّته في ذات وظيفته.
ومن زَعمَ انه مالكٌ فهو هالكٌ ومَن
تملّك تهتّك

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 22

اعلم! ان السموات مصنوعة من غير فطور ترونها. فصانعها اعزُّ واجلُّ واكبرُ واعظمُ من ان يتعسَّر عليه ايجادُ كل جزئيات كلِّ ما في جوفها، ومن ان يخرُج من ملكه شئٌ ما من الاشياء.. فلأجل الاشتباك التام بين جزئيات الانواع لابد ان يكون خالقُ نوعٍ واحد كالسمك والذباب مثلا، خالقُ كل الانواعِ. فله المُلكُ وله الحمد وله الخلقُ وله الامرُ وله الحُكمُ لا إله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 23

اعلم! ان النبي صلى الله عليه وسلم ونبوتَه فذلكةُ الكمال والخير، وان مسلكه والدين فهرستة السعادة والحُسن المجرد. وقد نرى في العالم كمالاً فائقاً وحقاً ناطقاً، وخيراً شاهقاً وحُسناً شارقاً، فبالضرورة يكون الحقُ والحقيقة في جانب النبي، والضلالةُ والوهم والعدم في خلافه. فإن شئت فانظر من الوف الوف محاسن العبودية التي جاء بها النبيُّ الى هذا الواحد: وهو توحيد قلوب الموحدين وجمعُ ألسنتهم في امثال صلاة العيد والجمعة والجماعة، بحيث يقابل هذا الانسانُ عظمة خطاب المعبود الازلي

بجميع اصوات القلوب وادعيتها واذكارها، بتظاهرٍ وتظافرٍ في اتفاقٍ وتساندٍ وتجاوب في وسعةٍ كأن هذه الارض تنطقُ هي بنفسها، وتصلي باقطارها وتمتثل باطرافها أمر: "اقيموا الصلاة" النازل بالعزّة والعظمة من فوق السموات السبع، حتى صار هذا الانسان المخلوق الضعيف - مع صغره وكونه كذرة بين هذه العوالم - عبداً محبوباً لخالق الارض والسموات وخليفة الارض، ورئيس الحيوانات، وغاية خِلقةِ الكائنات. الا ترى ان لو اجتمع في الشهادة كما في الغيب اصواتُ المكبرين البالغين مئات الملايين في آن واحد بـ"الله اكبر" في صلاة العيد وادبار الصلوات تساوي تكبير كرة الارض لو كبّرت، فكأن الارض في العيد تتزلزل زلزالها فتكبّر

الله باقطارها واوتادها، وتتكلم من صميم قلب قِبلَتِها، بفم مكّتِها بـ"الله اكبر" فتتموج كلمتُها متمثلةً في هواء كهوف افواه المؤمنين المنتشرين في اطرافها، بل - وكذا - في اطراف البرزخ والسموات جل جلالُ مَن خَلَقها ومَهَّدها وجعلها مسجداً لعباده سبحانه

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 24

اعلم! يامن يحب ان ينظر ويصل الى نور معرفة الحق سبحانه من مسامات الدلائل والبراهين ومن مرايا الآيات والشواهد، لاتتجسّس باصابع التنقيد ماجرى عليك، ولاتنقد بيد التردد ماهبّ اليك، ولاتمدنّ يدَك لأخذ نورٍ اضاء لك. بل تجرّد وتعرّض وتوجّه.. فأني قد شاهدت من انواع الشواهد والبراهين ثلاثة

قسم منها كالماء يُرى ويُحسّ، ولكن لايُستمسك بالاصابع، فتجرد عن خيالاتك وانغمس فيه بكليتك، ولاتتجسسّ باصبع التنقيد، فأنه يسيل ولايرضى بالاصبع محلا

وقسم منها كالهواء يُحسّ ولكن لايُرى ولايُتخذ.. فتعرّض بوجهك وفمك وروحك لنفحات رياح الرحمة، ولاتقابلها بيد الاخذ والتنقيد والتردد بدل تنفسِ الفم وتروّح الروح، فانه يزول، وهو منطلقٌ ولايرضى باليد منزلاً
وقسم منها كالنور يُرى ولكن لايُحس ولايُؤخذ؛ فتوجّه ببصرِ بصيرتك مقابلاً له بقلبك، فان النورِ لايؤخذ ولايُصاد الا بالنور، ولاتمدّ يداً ماديةً حريصة، ولاتزنه بميزان الماديات فانه يختفى، وان لم ينطفى. ولايرضى بالماديّ حَبساً وقيداً وبالكثيف مالكاً وسيداً

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 25

اعلم! وانظر الى درجة رحمة القرآن وشفقته على جمهور العوام ومراعاته لبساطة افكارهم كيف يكرر ويُكثر الآيات الواضحة المسطورة في جباه السموات والارض فيُقرؤهم الحروفات الكبيرة الظاهرة التي تُقرأ بكمال السهولة بلا شبهة كخلق السموات والارض، وانزال الماء من السماء، واحياء الارض وامثالها. ولا يوجّه الانظار الى الحروف الدقيقة المكتوبة في الحروف الكبيرة الاّ نادراً. ثم انظر الى جزالة بيان القرآن كيف يتلو على الانسان ما كتبَتْه القدرةُ في صحائف الكائنات ، حتى كأن القرآن قراءة

للكائنات ونظاماتها وتلاوة لشؤون مكونها وافاعيله. فان شئت فاستمع بقلب شهيد امثال سورة "عمَّ" وآية (قُل اللّهُمَّ مالِكَ المُلك) وامثالهما

Mesnevi [Arabca] : Zehre : Ilem 26

اعلم! اني قد اكتب تضرع قلبي الى ربي - مع ان من شأنه ان يُستَرَ ولايُسطر - رجاءً من رحمته تعالى ان يقبل نطق كتابي، بدلا عني اذا اسكت "الموت لساني "ومنه هذه المناجاة

ياربي الرحيم ويا الهي الكريم

قد ضاع بسوء اختياري عمري وشبابي وما بقي من ثمراتهما الاّ آثام مؤلمة مذلة، وآلام مضرة مضلة، ووساوس مزعجة معجزة. وانا بهذا الحمل الثقيل والقلب العليل والوجه الخجيل متقرب بالمشاهدة بكمال السرعة بلا انحراف وبلا اختيار كآبائي واحبابي واقاربي واقراني الى باب القبر، بيت الوحدة

والانفراد في طريق ابد الآباد للفراق الابدي من هذه الدار الفانية الهالكة باليقين، والآفلة الراحلة بالمشاهدة، ولاسيما الغدارة المكارة لمثلي ذي النفس الامارة

فياربي الرحيم، وياربي الكريم اراني عن قريب قد لبست كفني وركبت تابوتي وودعت احبابي وتوجهت الى باب قبري، فانادي في باب رحمتك:

الامان الامان ياحنان يامنان نجني من خجالة العصيان

آه كفني على عنقي، وانا قائم عند رأس قبري، ارفع رأسي الى باب رحمتك انادي:

الامان الامان يارحمن ياحنان خلصني من ثقل حمل العصيان

آه انا ملتف بكفني وساكن في قبري وتركني المشيعون، وانا منتظر لعفوك ورحمتك.. ومشاهد بان لاملجأ ولامنجأ الا اليك وانادي:

الامان الامان من ضيق المكان ومن وحشة العصيان ومن قبح وجه الآثام، يا رحمــن يا حنان يامنان يا ديان نجني من رفاقة الذنوب والعصيان

الـــهي !.. رحمتك ملجئي ووسيلتي، واليك ارفع بثي وحزني وشكايتي ياخالقي الكريم، وياربي الرحيم، وياسيدي، يامولاي

مخلوقك ومصنوعك وعبدك العاصي العاجز الغافل الجاهل العليل الذليل المسيئ المسن الشقي الآبق قد عاد بعد اربعين سنة الى بابك ملتجأ الى رحمتك، معترفاً بالذنوب والخطيئات، مبتلى بالاوهام والاسقام، متضرعاً

اليك. فان تقبل وتغفر وترحم فانت لذاك اهل وانت ارحم الراحمين . والا فأي باب يقصد غير بابك، وانت الرب المقصود والحق المعبود. ولا اله الا انت وحدك لاشريك لك

آخر الكلام

اشهد ان لاَ إله الاّ الله واشهد ان محمّداً رسول الله

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli

Zehrenin Zeyli

ذيل الزهرة

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله على نعمته بانزال القران، وعلى رحمته بارسال سيد الانام، عليه وعلى آله الصلاة والسلام

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 1

İlem 1: Küçük mahlukların çoğaltılması

اعلم! ان الفاطر الحكيم جل جلاله جعل النباتات والحيوانات - لا سيما صغارهما - من اوسع ميادين تصرفات قدرته، ومن اكثر مظاهر تجليات صفاته، ومن اغلب مرايا جلوات اسمائه؛ لأسرارٍ غالية وحكمٍ عالية:

منها: ان النبات كالنواتات للأرض، وان الحيوان ثمرةُ العالم. والنواة انموذج مصغّر للشجرة، والثمرة مثال مصغر لها. فكل ما يتجلى عليها يتجلى عليهما ايضاً.

فما دام ان غايات الخلقة والحياة هي المظهرية لتجليات اسماء ذي الجلال

والجمال والكمال المطلق، تكون العناية بتكثير جزئيات النبات والحيوان، لاسيما دقائقهما هي الأوفق للحكمة الأزلية

روي ان موسى عليه السلام اشتكى الى الله من كثرة البعوضات الهاجمة عليه، وسأل: "ما الحكمة في تكثيرها؟ فأوحى اليه: ان البعوض يسأل: لِمَ خلقت هذا الانسان بهذه الجسامة، وهو يغفل عنك؟ ولو خلقت رأسه بعوضاتٍ لبلغت مائة الف مسبحين بحمدك في عالمهم، وذاكرين لك بين اخوانهم، مظهرين لجلوات اسمائك ونقوش صنعتك بلسان قالهم وحالهم"

نعم! ان القرآن المعنوي المكتوب بمداد النجوم على صحائف طبقات السموات، إذا قرأ على الانظار آيات العظمةِ والجبروت التكوينية، يقرأ معه

- رأساَ برأس - القرآنُ المكتوب بمداد الجواهر الفردة على جزء لا بتجزأ في حجيرة عينك: آيات العلم والحكمة فاذا سمعت من ذاك: سبحانه ما أعظم شأنه! سمعت من هذا ايضاً: سبحانه ما ادق حكمته وما ألطف صنعته! فاذ تساوى القرآنان، واقتضت الحكمة تكثير نسخ احدهما - وتكثير نسخ الكبير لا يفيد الناظرين - فلا بد من تكثير نسخ الصغير للمطالعين المتفكرين الغير المحدودين، من المَلَك والجن والانس وغيرهم. وفي تكثير النسخ لايبقى الكتاب كتاباً واحداً، بل تتنوع الكتب وتتفاوت الفوائد وتتعدد المفاهيم، فتتلاحق الامثالُ فيتزايد الحُسن والجزالة. ولولا ادراج كثير من سور الكتاب الصغير ونُسَخه في بعض

حروفات القرآن الكبير لفاق الصغير على الكبير بدرجة صغره
ومنها ايضاً: ان اتم التجليات؛ تجلي الاحدية. واكمل الصنعة؛ ادراج الاكبر بتمام نقوشه في الأصغر. وان الثمرة والنواة بالنسبة الى النبات، وان النبات والحيوان بالنسبة الى الارض، وان الانسان والنبي بالنسبة الى العالم. وان القلب والسر بالنسبة الى الانسان..
انموذج مختصٌر جامع مظهر لجميع الاسماء المتجلية على الاصل والكل والمحيط
وان الثمرة - مثلاً - كما انها "جزء" من الشجرة وهي "كلّها"، فتشير من هذه الجهة الى الواحدية.. كذلك "كالجزئي" لها تشتمل على تمام الشجرة وهي "كلّيها" فترمز بهذه الجهة الى الأحدية..

فالواحدية شاهدة الوحدة عند تجلي الاحدية في مرايا الكثرة والجزئيات مثلا (ولله المثل الاعلى) ان الضياء المحيط في النهار مثال الواحدية، وتمثال الشمس في كل ذرة شفافة وقطرةٍ وحوضٍ وبحرٍ ونجوم سيارة مثال لتجلي الأحدية.

فاذا رأيت الشمس في مرآتك بلون مرآتك، وبما تقتضيه وضعيتّها، ثم رأيتها في مرايا اخرى،فتنظر الى الضياء، فيشهد لك بالوحدة، وان لا كثرة في المتجلي، كما تتوهم. وتنشد الكثرة والمرايا:

عباراتنا شتى وحسنك واحد وكلٌ الى ذاك الجمال يشير

فيُتحدس من هذه الاسرار، ان الفاطر الحكيم جلّت حكمته، ودقّت صنعته متوجهٌ بألطف قدرته وأتمّ عنايته

وأكمل رحمته وأدق حكمته من العالم الى الارض، ومنها الى ذوى الحياة، ومنهم الى الانسان، ومن فرد الانسان الى قلبه، ومن نوع الانسان الى ما هو قلبُ النوع وقلبُ العالم ونواتُه التي خُلق العالمُ عليها، وثمرتُه المنوّرة التي انتهى اليها مخلوقاً لأجلها، وتمثال محبة فاطر العالم، ومثال رحمته.. وما ذلك القلب العالي الغالي المطهّر المنزّه الاّ سيدنا وسيد الأنام محمد عليه صلوات وتسليمات بعدد ثمرات شجرة العالم.

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 2

Ilem 2: Melaikenin mevcudiyyeti

اعلم! يا من يتوهم الاسراف والعبثية في بعض الموجودات! ان كمال النظام والميزان في انشاء كل موجودٍ يطرد هذا الوهم إذ النظامُ خيط نُظم فيه الغايات المترتبة على الاجزاء الجزئية والتفاصيل الفرعية. ومن المحال ان يراعي احدٌ كلّ غايات تفاصيل قصرٍ - بدلالة انتظام بنائه - ويترك غاية المجموع، التي بها تصير الغايات الجزئية غاياتٍ

فان شئت التحقيق فاستمع يا من له قلب شهيد وسمع حديد!: ان لكل شئ غايات دقيقة كثيرة تعود منها الى الحي

القيوم المالك بمقدار مالكيته وتصرفه بمظهرية الشئ لانواع تجليات اسمائه، وما تعود الى الحي الاّ بدرجة تلبّسه الجزئي
وان كلٍ شئ من الاشياء يصير هدفاً مشتركاً بين ذوي العقول، فلا يصير عبثاً اصلا؛ اذ إذا لم يطالعه هذا هنا الآن، طالعه هؤلاء، ومع ان وجوه استفادة كل أحدٍ من كل شئ في غاية الكثرة، وان جنود الله لا تحصى (وَمَا يعلمُ جنودَ رَبّك إلاّ هو). فلا شئ في الكون الاّ ويتزاحمُ عليه - بلا مزاحمةٍ - انظارُ مَن لا يحصى من الملائكة المسبّحين المقدّسين باجناسهم وانواعهم المالئين للكون، ومن الجان المتحيرين المتفكرين باقسامهم واصنافهم، ومن الارواح المكبّرين المهللين بطوائفهم، وقبائلهم وغيرهم

ممن لا يمنعهم كثيفات الاشياء عن رؤية ما في اجوافها، ولا يشغلهم شهودُ شئ عن شئ، وفوق الكل رؤية صانع الكل لصنعته.. وكذا كثير من الناس المؤمنين المتنبهين، بل وكذا الحيوانات المتحسسات المتأثرات بحواسهم
فان قلت: أية آيات كتاب الكائنات تدل على وجود معتبرين و متحيرين و متفكّرين ومسبّحين من غير الانسان؟ واي سطرٍ من ذلك الكتاب يشير اليه؟
قيل لك: آية النظام في سطر الميزان من صحيفة الحكمة
الا ترى انك اذا ذهبت الى دار تمثيل - مثلا - فرأيت في تلك الدار انواعاً كثيرة من الغرائب التي تتحير فيها الانظارُ، واصنافاً من الملاهى التي تستحسنها الاسماعُ، واقساماً متنوعة من السحر والشعبذة التي تتلذذ بها العقول

والخيال. وهكذا من كل ما يتلذذ به مالا يحد من لطائف الإنسان وحواسه وحسياته، ثم نظرت في ساحة محل التمثيل، فما رأيت الاّ صبياناً صماً عمياً مفلوجي الحواس والحسيات الاّ قليل منهم. فبالضرورة العرفية تتفطن وتتيقن بأن خلف هذه الحُجُب والاستار المرسلة على وجوه الجدار عقلاء مختلفون في الاذواق والمشارب لهم حواسُ سليمة جاءوا للتنزّه، يشتاقون لكل ما ابدع وشهر في ذلك المجلس، ويرونك والتمثيل من حيث لا ترونهم فاذ تفطنت لسر التمثيل، فانظر من دار الدنيا الى هذه المصنوعات. فمنها كزرابي مبثوثة، وفُرُشٍ مرفوعة، وحلل ملبوسة، وحلية منثورة، وصحائف منشورة.. ومنها ازاهير وثمرات اصطفت؛ تدعو بألوانها وطعومها

وروائحها ذوى الحياة واصحاب الحاجات وتدعو بنقوشها وزينتها وصنعتها اولى الالباب وذوى الاعتبار.. ومنها نباتات شمّرت عن ساقاتها لوظيفة خلْقَتها، وحيوانات قامت على ارجلها لوظيفة عبوديتها، واكثرها لا تشعر بما أودع في أنفسها من المحاسن الرائقة واللطائف الفائقة فليست تلك اللطائفُ والمحاسن لِحَمَلَتَها البُهْمُ العُجْمُ، بل ما هي الاّ لغيرها السميع البصير.. ومنها الى مالا يحد ولا يعد. فمع كل هذه الحشمة الجلابة والزينة الجذابة، وانواع التلطيفات والتوددات، وانواع التحببات والتعرفات، واقسام التعهدات والتعمدات واصناف التزينات والتبسمات واشكال الاشارات والجلوات، وغير ذلك من ألسنة الحال

التي كادت ان تنطق بالقال مع انه لا نرى ظاهراً في ساحة الدنيا من ذوي الاعتبار والابتصار الاّ هؤلاء الثقلين اللذين صيرت الغفلة اكثرهم كصبيانٍ صمٍ عميٍ فلج في ظلمات طاغوت الطبيعة يعمهون

فبالحدس الصادق وبالضرورة القطعية وبالبداهة العقلية، لابد ان يكون الكون مشحوناً من ذوي الارواح المعتبرين المسّبحين مما عدا الثقلين. كما قال من قوله القول

تسبّح له السمــوات السّبع والارض ومن فيهن، وان من شئ الاّ يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 3

İlem 3: Küçüklük, ihtimamı artırıyor

اعلم! ان بمقدار توسع تصرف القدرة في الجزئيات وتزييد الامثال تتقوى العناية بالفرد. فلا تقل: انا قطرة في بحر، فيُنسينى البحرُ. كلا! بل البحر شاهدٌ على انك بنسبة محاطيتك به محفوظ ابداً بنظام قوي نافذ بقوته في جميع امثالك؛ إذ بدرجة الصغر والخفاء والمحُاطية يتزايد الاهتمام به، والمصونية من الاهمال، والمحفوظية من مداخلة الغير، ومن لعب التصادف، ويزيد ظهورُ المخلوقية والمجعولية الا ترى أن المركز أصون من تسلط الغير والمهاجمات، وان النواة أحصن

من لعب التصادفات وتعجيز
العاصفات، وان الاهتمام بالنواة أشد؟
ايها الانسان! انت نواة الارض والارض
بيضة العالم. ومن هذا السر يُكثر
القرآن ذكر خلق السمــوات والارض
ويجعله عنواناً لخلق كل شئ

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 4

İlem 4: İnsanın camiiyeti

اعلم! وانظر الى كمال النعمة في كمال الحكمة، وكمال الحكمة في كمال النظام، وكمال النظام في كمال الميزان، في صنعة الحواس الخمسة الانسانية؛ اذ فطَرها فاطرها بوضعيةٍ وجهزّها صانعها بجهازاتٍ، يحس الانسانُ بها ويَذُوّق صاحَبَها خصوصيات جميع انواع الثمرات والازهار والاصوات والروائح وغيره، حتى ان في حاسة الذائقة حسيات رقيقة دقيقة منتظمة بعدد طعوم جميع اجناس الثمرات وانواعها واصنافها.. وهكذا حاسة السمع لخصوصيات مالا يحد من

الاصوات. وقس سائر الحواس الظاهرة، ولاسيما الباطنة التي هي اكثرُ غناءً وجهازاً
ومن هذا السر بلغت جامعيةُ فطرة الانسانِ الى درجة صيّرَت هذا الانسان: مظهراً لما لا يحد من انواع تجليات اسماء فاطره جلّ شأنه، وذائقاً لما لا يعدّ من الوان نِعمه، عمّ نواله
مثلك ايها الانسان، كمثل المركز العمومي للتلفون، فكما ان فيه لمخابرة كل موقع في الولاية مفتاح خاص، كذلك فيك لحسّ ذوق جميع انواع نِعَمه، ولذوق لذة مظهريتك لما لا يحد من اقسام تجلياته مفاتيح مخصوصة عُلّقت برأسك ولطائفك، فاستعملها كما يرضى به بارئُها، بالحركة بميزان شريعته

ومن هذا السر يمكن التفاوت بلا نهاية بين مراتب لذائذ شخصين هما في عين جنةٍ وفي عين مكانٍ. وبشارة (المرء مع من أحب) قد تجمع بين الادنى والاعلى

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 5

İlem 5: Eşyanın ihtilat ve karışıklığı

اعلم! ان ما يرى عند اختلاط اشتات الاشياء وأوباشها من المشوشية المنافية للنظام والميزان، فليس مما لعب به التصادف، بل خرج من صورة النظام الى نقش الكتابة، لكن تلك الكتابة غير مقروءة بالسهولة للنظر الظاهري الامي الناظر الى معكوسها في مرآة الوهم
ألا ترى أن تلك الاشتات لو كانت بذوراً، اذاً تنبتت، تكشفت عن نظام تام.
فالجمع بينها كتابةٌ غريبة لقلم القدر

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 6

Ilem 6: Nübüvvet-i Ahmediyenin hatemiyeti

اعلم! ان الحجة القاطعة على خاتمية النبوة الأحمدية، ايصالُها حدود الدين في كل قاعدةٍ منه الى حدٍ لا يتعقل أوسع ولا اكمل ولا اتمّ منه
مثلاً، في مسألة التوحيد والربوبية، يقول

بيده ملكوت كل شئ) (هو آخذ بناصية كل شئ)
والسّمــوات مطويات بيمينه) (هو الذي يصّوركم في الارحام كيف يشاء)
هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شيءٍ عليم)

...

وَمَا تَشَاؤون الاّ ان يشاء الله) (وَنحْنُ اقرب اليه من حبل الوريد)

وكذا يحكم ذلك الدين بأن نهايات ما تنقسم اليه المادة وتنبسط وتصل اليه حدود الماديات من الجواهر الفردة والذرات واعظم ثمرات العالم من الشموس والسيارات، متساوية الاقدام كتفاً بكتف في امتثال امر خالقها المنزّه عن صفاتها، المقدس عن حدودها ولوازماتها

وفي مسألة الحشر والتوحيد، وصل الى مرتبة لا حد فوقها بالبداهة

وهكذا في كل مسألة مسألة، فلا يمكن فيه الاكمالُ والاتمام بآخرِ. فحقه الابدية والدوام الى يوم القيام

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 7

İlem 7: Bir münacat

اعلم! ان قلبي قد يبكي في خلال انيناته العربية بكاءً تركياً، بتهييج المحيط الحزين التركي، فاكتب كما بكيت

İstemem zail olanı istemem, faniyim fani olanı istemem
Âcizim âciz olanı istemem, ruhumu Rahman'a teslim eyledim, gayr istemem
İsterim, fakat bir yar-ı baki isterim. Zerreyim fakat bir Şems-i Sermed isterim
Hîç-i der hîçem fakat bu mevcudatı birden isterim.
Beni dünyaya çağırma, ona geldim fena gördüm
Dema gaflet hicab oldu ve nur-u Hak nihan gördüm
Bütün eşya vü dünyayı birer düşman muzır gördüm
Lezaiz ger desen tattım, zevalinde elem gördüm
Vücud desen onu giydim, âh ademde çok azab gördüm
Hayat desen onu onsuz azab ender azab gördüm
Evet vakta onun nuru nazarımdan nihan oldu
Akıl ayn-ı ikab oldu, bekayı bir bela gördüm
Kemal aynı heba oldu, ömür nefs-i heva gördüm
Amel ayn-ı riya oldu, eviddayı adüvv gördüm
Evet onsuz ulûm evhama kalboldu, hikem ayn-ı sakam gördüm
Bu nurlar zulümat oldu, bu ahyayı mevat gördüm.
Bu eşya düşmanım oldu ve herşeyde zarar gördüm

Emel ayn-ı elem oldu, vücudu pür-adem gördüm
Visal ayn-ı zeval oldu, bekasız şey elem gördüm
Eğer Allah'ı bulmazsan, bütün eşya sana zıddır
Zarar ender zarar ayn-ı zarar gördüm.
Eğer bulsan muhakkak terk-i eşyada bulursun sen
O nur ile cenneti dünyada gördüm
Bütün emvat birer zîruh göründü
Bu asvatı birer ezkâr gördüm
Bütün şeyler birer munis göründü
Birer lezzet bütün âlâmda gördüm
Hayat mir'at-ı zat-ı Hak göründü
Fenada bir beka-i baki gördüm
Bütün zerrat birer lisan göründü
Lisan ve gözlerinden akar gördüm
Şehadet şehdini, tevhidi gördüm.

وَ فِى كُلِّ شَيْءٍ لَهُ اٰيَةٌ تَدُلُّ عَلَى اَنَّهُ وَاحِدٌ

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 8

Ilem 8: Dünyevi lezzeti dine tercih etmek

اعلم! يا من يتوهم اللذة والسعادة الدنيوية في الغفلة وفي عدم التقيد بالدين
اني جربت نفسي مرةً فرأيتني على جسر امتد من رأس جبلٍ الى رأس جبل شاهقين، وتحتهما وادٍ عميق في غاية العمق، وقد أظلم علينا الدنيا بما فيها
فنظرت في يميني الماضي، فما رأيت الاّ ظلمات عدمية مدهشة
ثم في يساري المستقبلي، فما رأيت الاّ غياهب مهددة دهاشة

ثم الى تحتي، فرأيت عمقاَ الى اسفل السافلين
ثم الى فوقي، فما رأيت الاّ غيماً بكماً صماً يمطر الغم واليتم واليأس والبأس
ثم في امامي فرأيت في خلال الظلمات عفاريت وعقارب وليوثاً وذئاب كاشرة اسنانها للافتراس
ثم في خلفي، فما رأيت مدداً ولا مغيثاً ولا معيناً
فبينما انا مدهوش مأيوس نادم من تجربتي، ! إذ نبهتني الهداية الربانية، فرأيت وقد طلع على الانام قمر الاسلام واشرقت شمس القرآن، فرأيت جسر الحياة طريقاً تمر بين جنان النعم السبحانية وتنتهي الى جنة الرحمة الرحمانية..
ويميني الماضي بساتين مزهرة بالصلحاء، منورة مثمرة بالانبياء

والاولياء تجري من تحتهم انهار الدهور
وهم في البقاء خالدون
ويساري فراديس تزهر فيها الآمال
والأماني برحمة الحنان المنان
وفوقنا سحائب الرحمة تفيض علينا ماء
الحياة، وفي خلالها تبتسم الشمس
بأنوار الهداية والسعادة الابدية
وأما ما في أمامي من الكائنات،
فاخواني واحبابي وانعام مؤنسات،
صوّرتها ظلمةُ الضلالة وحوشاً
موحشات، فقرأت علينا هذه الواقعة
الله ولي الذين آمنوا يخرجهم من
الظلمات الى النور والذين كفروا
أولياؤهم الطاغوت يخرجونهم من النور
الى الظلمات
يا نور النور بحق اسمك النور اخرجنا
من الظلمات الى النور
آمين

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 9

İlem 9: İnsanın zeval için üzülmesi

اعلم! ايها السعيد المجنون المحزون ! ان مثلك كمثل صبي أبله قعد على ساحل البحر يبكي دائما لزوال الحبابات المتشمسة. كلما زال واحد بكى عليه ظناً منه انطفاء الشُميسة المتبسمة في الحباب بزوال الحباب وتحوله، وقد يبكي لتكدر مافي الحباب وتشوهه باختلاط مواد كثيفة به، ولا يرفع رأسه حتى يتفطن لتنزّه الذات - التي هذه التماثيل جلوات انوارها المتجددة على وجه البحر وخدود الامواج وعيون القطرات - عن الزوال

بزوال مرايا تجلياته، بل ليس في ما ترى زوال مؤلم ولا فراق أليم
أما الجمال بمحاسنه وجلواته فثابت بكمال حشمته في تجدد شؤونه وتعدد مراياه
وأما المرايا والمظاهر فتظهر لوظيفتها وهي راقصة، فاذا تمت الوظيفة استترت وهي ضاحكة
كذلك أنت، قاعد على ساحل بحر الدنيا تتألم باكياً على افول ذوي الكمال والجمال والحسن، وعلى زوال ثمرات النعم عند انقضاء أوانها، تزعم بالغفلة ان الجمال ملكُ ذى الجمال والثمرات مال الشجرة، وتغتصبهما منهما عاصفات التصادفات فتلقيهما في ظلمات العدمات. أفلا تعقل ان من نوّر ماتحبه بنور الحسن هو الذي نوّر كل

ازاهير بستان الكائنات وشوّق عليها قلوب البلابل العاشقين
الى كم تبكي ايها المسكين على زوال ما في يدك من الثمرة! فانظر الى تواتر نِعَم فالق الحب والنوى في ابقاء شجرة تلك الثمرة.. ثم الى دائرة انعاماته في اقطار الارض من امثال تلك الشجرة ان عقمت.. ثم الى دائرة تجدد احساناته في تجدد الفصول والسنين ان صارت سنتك شهباء.. ثم الى دائرة ادامة احسانه حتى في عالم المثال والبرزخ بأمثال ما شاهدت في عالم الشهادة.. ثم الى دائرة انعاماته الواسعة الابدية في عالم الآخرة باشباه ما استأنست به في حديقة الارض، ثم.. و.. ثم.. وهكذا! فلا تنظر الى النعمة بالغفلة عن الإنعام حتى تحتاج الى التشفي بالبكاء، بل انظر من النعمة

الى الانعام ودوامه، ومن الإنعام الى المنعم ووسعة فيضه وكمال رحمته، فاضحك شاكراً له، وبفضله فافرح وحتى متى تدمع عينُك ويجزع قلبُك على فراق جمال زال! فانظر الى كثرة ووسعة الدوائر المتداخلة المحيطة بما تحبه تنسيك ألم فراقه بإذاقة لذة تجدد أمثاله وترادف اشكاله. وتلك الدوائر المتفاوتة صغراً وكبراً الى اصغر من خاتمك واكبر من منطقة البروج، وزوالاً وبقاءً الى آنٍ ودقيقة والى دهر وأبدٍ؛ مظاهر ومرايا ومعاكس ومجاري لجلوات ظلال انوار جمال ذي الجلال والاكرام الازلي الابدي السرمدي القيوم الباقي المقدس عن الحدوث والزوال المنزّه عن التغير والتبدل. فلا تظنن ان مافي المرآة ملك للمرآة، كي لا تبكي على مافي المرآة بموتها

وانكسارها، فارفع رأسك عن الدنيا بخفضه الى منظار قلبك لترى شمس الجمال، فتعلم ان كل مارأيت واحببت انما هو من آياته نِعَمٌ.. ومن آيات جماله انْ زيّن السماء بمصابيحها والارض بازاهيرها.. ومن آيات حُسنه ان خلق الانسان في احسن تقويم.. وان كتب العالم في ابدع ترقيم.. ومن ايات بهائه ان اشرق ارواح الانبياء ونوّر اسرارالاولياء وزيّن قلوب العارفين بانوار جماله المجرد. جلّ جلاله

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 10

Ilem 10: İnsanın acz cihetiyle ubudiyeti

اعلم! يا انا! اراك انك لا ترى تناسباً بينك - وانت عجز مطلق وفقر مطلق، قد تضايقت عليك الحدود والقيود حتى صرت كذرة غابت في رمال الجزئيات وكنملة تراكمت عليها جبال الحادثات، وكنحلة تفاقمت عليها العاصفات - وبين من لا نهاية لقدرته وغنائه، ولا حد ولا قيد لتجليات اسمائه وصفاته، وجميع الخلق في قبضة قدرته، والسموات مطويات بيمينه، لا تتحرك ذرة في الكون الاّ باذنه، لاشريك له في ملكه والوهيته، ولا منازع له في جبروته وربوبيته، ولا اله الاّ هو

نعم! لو كانت وظيفتك في الدنيا الاشتراك مع فاطرك في ربوبيته سبحانه، لكانت المناسبة لازمة في المعاملة معه، لكن هيهات! اين يد البعوضة من نسج قميصات مطرزات قُدّت على مقدار قامات هذه العوالم، بل وظيفتك في فطرتك وغاية كمالك في استعداد ماهيّتك انما هي: العبودية التي على المحوية تنبتت، ومنها ابتدأت والى المحبوبية انتهت، واياها اثمرت. والعبودية ضد الربوبية والمالكية. فعدم المناسَبة هي المناسِبة. فبدرجة علمك ببعدك عن الربوبية والمالكية تصير عبداً محبوباً مرحوماً

وان العبودية مرآة الربوبية بالضدية ككتابة الحروف النورية على صحيفة الظلمة، فكلما تقربت الى العدم تراءت منها اعالى مراتب جلوات

الوجود للواجب الوجود جل جلاله ولا اله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Zehrenin Zeyli : Ilem 11

Ilem 11: Amellerin fazileti hakkındaki rivayetler

اعلم! يا من يتوهم المبالغة في بعض ماورد في فضائل الاعمال
مثلاً: قد يروى: من فعل هذا مثلاً كان له مثل ثواب الثقلين.. حتى قال بعض : ان المراد الترغيب فقط، وبعض: مطلق الكثرة. وقد انكشف لي في ما مضى؛ ان القضية في تلك المتشابهات مطلقة وقتية يكفي في صدقها وجود الحكم في بعض الافراد، في بعض الاوقات، فليست تلك القضايا كلية؛ اذ لصحتها شرائط غير مذكورة معروفة. فان كانت كلية فهي قضية ممكنة، وكذا

ليست دائمة لتقيدها بالاخلاص وبالقبول
وقد انكشف لي الآن، ان الثواب فضل الله وفيضه، ونظر العبد لا يحيط بما يعطي من لا نهاية لتجليات فيضه لعبده الذي لا نهاية لاحتياجه في دار بقاء لا نهاية لدوامها
فما من فيض اذا نظرت اليه من جانب الله، الاّ وفيه جهة من عدم التناهي لو وزن بجميع ما احاط به علم العبد لزاد عليه. مثلاً روي: من قرأ هذا اعطي له مثل ثواب موسى وهرون عليهما السلام
المراد ان ما ترونه وتتصورونه بنظركم المتناهي في هذا العالم المتناهي من ثوابهما لايزيد على ثواب قراءة آية في نفس الأمر وبالنظر الى الله بشرط القبول والاخلاص

وكذا ان التشبيه في الكمية دون الكيفية، فللقطرة المتشمسة ان تقول للبحر لا يزيد وجهك على عيني في أخذ فيض الشمس من ضيائها وألوانه
نعم! ان الثواب ينظر الى عالم الاطلاق، وذرة من ذلك العالم تسع عالما من هذا العالم، كما تسع ذرة من زجاج عالم السماء بنجومها
وكذا قد يتيسر لأحد فتح خزينة من رحمة بكلمة طيبة في حالةٍ قدسية، فيقيس الناس على نفسه فيعبر عن القضية الشخصية بالمطلقة الموهمة كليةً والعلم عند علام الغيوب ومقلب القلوب جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Zerre

الرسالة الثامنة

ذرة

من شعاع هداية القرآن

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Mukaddeme

اعلم! ان هذه الرسالة محادثات مع نفسي الامارة المرائية ، ورشاشات من شرارات "القطرة " اظن اني مأذون في نشرها. اذ يتكرر الاحتياج للمعالجة في كل (رمز) مادام لم يكتب . فاذا كتب يزول الاحتياج، لكن يبقى نوع تمايل للمناقشة مادام لم ينشر . فاذا نشر زال ذلك واطمأن القلب. فيدل على انه ليس لي فقط ، بل فيه للغير حصة. فلهذا اتجاسر على نشرها لعل فيها نفعاً لبعض الناس ان شاء الله تعالى

ولتنوع الرموز يمكن الاستفادة للكثير فـ "ما لايُدرك كله لا يُترك كله" . ولترك

التصنع تركتُ الخاطرات في الصور التي برزتْ فيها اول ما خطرت في القلب . ومن الله الهداية

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Salavat

بسم الله الرحمن الرحيم
يـا مـن لـه الملك ولـه الحمد صلّ وسلم على سيد البشر الذي قلتَ لـه: يا ايها النبيّ
فقال: لبيك !.. بحيث اسمع من عرفاتٍ ملائكةَ السموات العليا.. فقلتَ : بشّر وأنذر. فنادى بـ (يَا ايّها النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُم) بحيث اسمع ادوار الزمان واطراف المكان.. اذ صار (بشيراً ونذيراً) بطورِ المشاهِد.. اذ يشاهد فيشهد منادياً لاجيال البشر خلف الاعصار والاقطار.. اذ اسمع فهذا صدى صُوته يُسمَع باعلى صوته.. اذ قد ملأ الدنيا بنداء القرآن وبجميع قوّته.. اذ قد

استولى على نصف الارض وبكمال جديته بشهادة سِيَره، وبغاية وثوقه بشهادة زهده في الدنيا، ونهاية اطمئنانه بشهادة قوة دساتيره ومعالمه، وبكمال ايمانه بشهادة انه كان اعبدَ واتقى من الكل

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 1

İlem 1: Marifetullaha açılan kapılar çoktur

اعلمى ! يا ايتها النفس الجاهلة ! ان الابواب المفتوحه النظارة الى الله عدد طبقات العالم وصحائفه، وعدد المركبات المتصاعدة والمتنازلة. فما اجهلك اذا انسد في وجهك بابٌ عادي تتوهمين انسداد كل الابواب. مَثَلك كمثل مَن إذا لم يَرَ أو لم يعرف في بلد فرسان العسكر مع وجود سائر جيوش السلطان وخدامه ودوائر حكومته ، يشرع ينكر وجود السلطان ويؤَوِّل كل شعائره ومعالمه

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 2

İlem 2: Batın zahirden daha mükemmeldi

اعلم! ان الدليل على ان الباطن أعلى وأتم شعوراً وأقوى حياة، وأزيَن واعلم واكمل واحسن وألطف من الظاهر.. وان ما على الظاهر من الحياة والشعور والكمال وامثالها، انما هو ترشحٌ ضعيف من الباطن - لا الباطن جامدٌ ميت اثمَر حيّا عليماً !- كون بطنك اكملٍ انتظاماً من بيتك، وجلدك احسنُ نسجاً من ثوبك، وحافظتك اتم نقشًا من كتابك. فقس على هذه الجزئيات عالمَ الملك وعالمَ الملكوت وعالمَ الشهادة، وعالمَ الغيب والدنيا والاخرة. فيا حسرةً على النفوس! ان النفس

الامارة النظارة بعين الهوي ترى
الظاهر حياً مونساً مفروشاً، على باطنٍ
ميت عميق مظلم موحش

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 3

İlem 3: Yüzdeki alamet-i farika

اعلم! ان وجهك يتضمن من العلامات الفارقة عدد افراد الانسان الماضية والآتية، بل لو وجد الغير المتناهي من الافراد لتصادف كلُّ واحدٍ في وجهك ما يميزك عنه - مع التوافق في اركان اجزاء الوجه - كأن الوحدة تجلت من وجهك في كثرة غير متناهية
فالتوافق في اساسات اعضاء افراد الانسان والحيوان يدل بالبداهة على ان الصانع واحد احد. والتخالف في التعّينات المنتظمة يدل بالضرورة على ان الصانع مختار حكيم
ويتعاظم هذا السر بالنظر الى كل فردٍ فردٍ.. ومن أبعد المحالات وابطلها ان لا

يكون هذا التمييز الحكيم والتخالف المثمر والتفريق المفيد بقصدِ قاصدٍ واختيارِ مختارٍ وارادة مريد وعلم عليم فسبحان من ادرج وكتب الغير المتناهي في صحيفة الوجه ، بحيث يُقرأ بالبصر ولا يحاط بالعقل. نعم يقرأ بالنظر واضحاً مفصلاً ولا يُرى بالنظر إجمالُهُ، بل ولا بالعقل ايضاً. فهو المعلوم المُبْصر، المجهولُ المطلق، والمشهودُ الغائب. فمحالٌ بمراتب ان يكون هذا التخالف المنتظم المفيد في نوع الانسان، والتوافق المطّرد المتناظر في انواع امثال الحنطة والعنب، وكذا النحل والنمل والسّمك، بالتصادفِ الاعمى والاتفاقية العوراء، كلاَّ ثم كلاَّ. انه لصنعةُ سميعٍ، بصير، عليم، حكيم

فاذا كان اوسعُ اطوار الكثرة وابعدها وارقاها وانسب مراتب الكثرة لجولان التصادف - لو كان - واكثرها انتشارا وادناها اهمية هكذا غير مُهمَل ولا سدىً، بل محفوظاً من يد التصادف، حتى صار ميدانا لجولان القصد الحكيم والاختيار العليم والارادة السميعة البصيرة. فيا ايها التصادف لا محل لك في ملك الله فاذهب مع اخيك الطبيعة وابيك الشرك الى جهنم العدم والفناء بل الامتناع. وآية

وَمِنْ آيَاته خَلْقُ السَّموآتِ والارْضِ وَاخْتلاف اَلْسِنَتِكُمْ وَالْوانكُمْ

اشارت الى أول مراتب تجلّي الحكمة والى آخرها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 4

İlem 4: Herşey liyakatine göre yaratılır

اعلم! ان مما يوسوس به الشيطان، انه يقول: ان البقر مثلا لو كان مُلكاً ونَقشاً للقدير الازلي العليم لما كان هكذا مسكيناً، اذ حينئذ تحت جلده وداخل بيته يحكم قلمُ قدير عليم مريد على الاطلاق؛ فكيف صار فوق الجلد وخارج البيت هكذا عاجزاً جاهلاً يتيماً مسكيناً ؟

قيل له : ايها الشيطان الإنسي الذي صار استاذاً لشياطين الجن

اولاً: لو لم يكن صنعة القدير الازلي الذي يعطي كل شئ ما يليق به بمقدار المصلحة ، لزم ان يكون اذن حمارك اعقل واحذق منك ومن اساتيذك، ولزم

ان يكونٍ في داخل اصبعك مثلا: شعوراَ واقتداراً يزيدان على شعورك واختيارك بمراتب. فمَن قيَّدَهما في حدِّهما مع ان شأن هذه اللطائف الانبساط والانتشار وثانيا: إنّ القدر يرسم مقداراً وقالباً، يُنشئ منه قابليةً، تقبل من الفيض المطلق مقدار قالبه، وكل ما يترشح من الداخل الى الخارج فبمقياس الجزء الاختياري وميزانه، وبقدر الاحتياج ودرجته، وبمساعدة القابلية وتحملها، وبميزان نظام حاكمية الاسماء وتقابلها. فليس المصنوع البقر فقط، خارجُه داخل آخرٍ. ففي كل شئ الداخل مظهر المطلق، والخارج مظهر المقيد. ومن طلب اضاءة الدنيا وجذب السيارات ومركزية العالم وامثالها من لوازم عظمة الشمس وحشمتها، من شميسة الحباب انعزل عن العقل

نعم، يصف الحباب تلك اللوازم ولا يتصف

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 5

İlem 5: İnsan kendi vücudunu yüklenemez

اعلم! انك صنعة شعورية بحكمة، حتى كأنك بوضوح الدلالة على صفات الصانع؛ مُجَسَّم الحكمة النقاشة، ومتجسَّدُ العلم المختار، ومُنجَمَدُ القدرة البصيرة بما يليق بك، وثمرة الرحمة السميعة لنداء حاجاتك، ومتصلّب الفعل المريد لما يريده استعدادك، ومتكاثَف الانعام العليم بمطالبك، وصورة القدر المرسِّم المهندس الخبير بما يناسب بناءك. فكيف يمكن لك ان تذهب بجزئك الجزئي الاختياري والشعرة الشعورية، وتخلص عن احكام الكل وتصير حراً

برأسك. ثم ترجع تقيس الكل على الجزء؟ وكيف يتيسر أن تتغافل عن مالكك المالك لكل شئ ؟ وكيف تتوهم مع هذا العلم ان ليس عليك رقيب، سميع، بصير، عليم، مجيب، مغيث.. يسمع انيناتك يبصر فاقاتك ويعلم جناياتك ؟

يا نفسي المسكينة ، لم تتوهمين نفسك خارجة؟ حتى يلزم عليك مراعاة كل حي واحترامه، او ظلم الكل بعدم الاهمية. فهذا حمل ثقيل لا يطاق حمله، فحينئذٍ لابد ان تتركي الاجنبية الشركية وتدخلي في دائرة ملك الله، لتستريحي بالاخوة، بل تصيرين اختا كبيرة محترمة. ألا ترين ان مثلك كمثل من كان في سفينة مشحونة بمال السلطان وقد فُوّض اليه تدبير جزئي من دواليبه، فوضع الشخص الابله ذلك

الدولاب المربوط بالسفينة مع ارزاقه على ظهره بكمال الاهتمام. فان كان له جزء من العقل لقال: اني ايضا في السفينة فاطرح فيها ما لي مع مال مالكها.. وكذا واحملي الدساتير الاسلامية على سفينة دماغ عالم الاسلام لتستفيدي وانت مستريحة مطمئنة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 6

İlem 6: İnsanı yaratan, herşeyi yaratan zattır

اعلم! ان من خلقك لا يبعد منه ولا يستغرب ان يخلق العالم بجميع ما فيه، لانه فيك ما فيه، بل يجب ان يكون خالقك هو الخالق لكل شئ، لامتناع ان يكون خالق البطيخ غير خالق نواته التي هي انموذجه المصغر المتلخص منه المحاط به

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 7

İlem 7: Ömrü bakileştirmek

اعلم! انك مقيد بالتعين، في مقيد بالبدن، بمقيد بالعمر، محدود الحياة في محدود البقاء بمحدود الاقتدار. فحينئذ لابد ان لا تصرف هذا العمر القصير القليل الفاني للفاني حتى يفنى، بل للباقي ليبقى؛ اذ الاستفادة منه هنا تصير مائة سنة، كمائة نواة نخلة تتآكل مع يبوستها وقلة نفعها واضاعة فوائد الغرس على آكلها، وان وجّهت الى الآخرة وسقيت بماء الشريعة صارت مائة نخل باسقات.. الحق ان من يشترى بمائة نخل باسقات، مائة نواة يابسات.. فهو لائق لان يكون حطب الحُطَمَة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 8

İlem 8: Nefsin bir dalaleti

اعلم! ان مخزن الاوهام والشبهات بل الضلالات فرضُ النفس نفسَها خارج الدائرة التي تجلى القدرُ والصفات الالهية فيها، ثم تفرضُ النفسُ نفسَها الاجنبية في موقع الشئ الذي تعلّق به القدرُ وتجلى عليه اسمٌ من الاسماء الالهية فتفنى فيه، ثم بصبغة الاجنبية تشرع تُخرج ذلك الشئ ايضا عن ملكِ الله، وتصرِّف قدرتَه بتأويلاتٍ تصير بها استاذ الشياطين، وتعكس حالاتها المترشحة من شركها الخفي في ذلك الشئ المعصوم. فالنفس الامارةِ كالنعامة ترى فيما عليها، لها وجهاً، وكالسوفسطائي تقول للمتخاصميَن: يا

هذا دليل خصمك يردّك، وكذا: ياذا دليل هذا يبطلك، فلا حق لكما

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 9

İlem 9: Dünyayı ahirete rabtetmek cihetiyle bir gaflet

اعلم! ان النفس تديم الغفلة بربط الدنيا بالآخرة، كأنها منتهاها، كلا بل معكوستها. فبتصور الآخرة - ولو مع الشك - تتخلص من دهشة فناء الدنيا وألم الزوال، وبسبب الغفلة او الشك تريد الخلاص من كلفة العمل للآخرة وتنظر الى الاسلاف الميّتين، كأنهم احياء غائبون، فلا تعتبر بالموت. وكثيراً ما يثبت عروق مطالبها الدنيوية في ارض الآخرة للتأبيد بدسيسة ، ان تلك المطالب لها وجهان: وجهٍ الى الدنيا لاثباتَ له، بل هباء منثوراً. ووجه الى الآخرة تتصل اساساته بارضها فتدوم،

كالعلم مثلا له وجه مظلم ووجه مضئ.
فالنفس الشيطانة تريك المضئ
وتُبلعك المظلم. اذ النفس نعامة (دوه
قوشي) والشيطان سوفسطائي،
والهوى بيطاشي

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 10

İlem 10: Bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır

اعلم! اني قد تيقنت بلا ريب انه لو لم تصدق "الموجبة الكلية" لزم صدقُ "السالبة الكلّية" في مسألة خلق الاشياء؛ اذ كل الخلق بالتساند المنتظم كلّ لا يقبل التجزي، فإما وإما. مع ان الوهم الذي يطيق ان يتوهم عدمَ العلة في كل شئ اهون بمراتب من نسج العنكبوت، فالقبول في شئ ما، يستلزم بالحدس الصادق القبول في كل شئ

وكذا ان الخالق إما واحد واما غير متناه، لا وسط قطعاً، اذ الصانع لو لم يكن واحداً حقيقياً، لكان بالضرورة

كثيراَ حقيقياَ. وهو ما لا يتناهى. وعلى الثانى مع محالات عجيبة يلزم عدم التركيب وفقد الوحدة مطلقاً وامتناع الوجود

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 11

İlem 11: Bütün kemaller Saniin feyz-i kemalinden gelir

اعلم! انه كما ان من المحال الظاهر ان يكون منيرٌ غير متنور. والموجد غير موجود، والموجب غير واجب.. كذلك محال ان يكون مُنعِم العلم غير عالم، ومحسن الشعور غير ذي شعور ، ومُعطي الاختيار غير مختار. ومفيض الارادة غير مريد ، وصانع المكمل غير كامل. وهل يمكن ان يكون مرسم العين ومصور البصر ومنور النظر غير بصير ؟ بل من الواجب ان يكون ما في المصنوع من انواع الكمال من فيض الكمال المناسب للصانع.. والمكروب الذي لايعرف من الطيور الا البعوضة

اذا رأى البازي يقول ليس بطير اذ ليس له ما للبعوضة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 12

İlem 12: Nefsin devam ve beka talebi

اعلم! ان اشد ما تطلبه النفس الناطقة البقاء والدوامَ، حتى لو لم تنخدع بتوهم الدوام ما التذت بشئ. فيا طالبةَ الدوام اشتملى على ذكر الدائم لتدومي، وكوني زجاجة لنوره لئلا تنطفي، وصدفاً لدرّه لتصطفي وبدنا لنسيم ذكره لتحيى، وتمسكي بالخيط النوراني الذي هو شعاع من اسم من الاسماء الالهية لئلا تسقطي في فضاء العدم. فالثمرة الغافلة اذا لم تتوجه الى ما تقوم به، وانجذبت الى التشعشع الاجنبي وضحكهم في وجهها، انقطعت وسقطت على رأسها

يا نفس استندى على ما يقوّمك، اذ الى عهدته منك من الالف تسعمائة وتسعة وتسعون، واليك واحد فقط. فاطرحي واحدك ايضا في سفينة ماله
واستريحي

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 13

İlem 13: Sebeblerin icaddan eli kısadır

اعلم! انك اذا لم تُطق ان تفعل لنفسك، ولم تصل يدُك اليك. فالناس والاسباب البعداء - بالطريق الأولى - لا يطيقون ولا تصل ايديهم الى خويِّصة ذاتك، فجرب نفسك هل تقدر ان تصنع لسانك الذي هو شجرة الكلمات وحوض الاذواق و(سانترال) المخابرات، فان لم، ولم.. فلا تشرك بالله

ان الشرك لظلم عظيم

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 14

İlem 14: Icad ve Tecelli

اعلم! ان العالم دكان ومخزن الهي
يوجد فيه كل نسجٍ وطرز وشكل
وقشر، كثيف ورقيق وزائل ودائمى،
ولب صلب ومايع وهوائي ، بعضها نَسجُ
الايجاد وبعضها ترسيم التجلي. قد
ضلت الفلاسفة في الايجاب بالذات،
بادراج الايجاد في التجلّي

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 15

İlem 15: Şirk-i hafi

اعلم! ان الشرك الخفي الناشئ من الانانية، اذا تصلب انقلب الى شرك الاسباب، وهو اذا استمر تحوّل الى الكفر، وهو اذا دام تبدل الى التعطيل، والعياذ بالله

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 16

İlem 16: Nefsin zulmetten soyunması

اعلم! ان طلَب الضياء في طور الظلمة مع محافظة النفس عليها وتطبعها بها اليم شديد، مخل بحرمة الضياء، ومُلوث له. فلابد من التعري والانسلال من الظلمة. ثم النظر منها - لا فيها - الى الضياء

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 17

İlem 17: Enenin mahiyeti

اعلم! ان من الاعاجيب: إن الانسان خُلق ليكون فاتحاً وكاشفاً مريئاً، وبرهاناً نيّراً، ودليلاً مبصّراً، ومعكساً نورانياً، وقمراً مستنيراً للقدير الازلي، ومرآة شفافة لتجلي الجمال الازلي. وقد انجلت وتصيقلت بحمل الامانة التي تدهّشتْ من حملها السموات والارض والجبال. اذ من مضامين تلك الامانة صيرورة الانسان واحداً قياسياً لفهم الصفات المحيطة، وصيرورة ما فيه من "انا" - الذي هو النقطة السوداء بالغفلة والشرك الخفي - مفتاحاً لتنوير الصفات. فكيف ولأي شئ صار اكثر الانسان حجاباً وباباً وسداً. وكان لازماً

عليه ان يفتح فاغلق.. وان ينوِّر فاظلم.. وان يوحِّد فاشرك.. وان ينظر بمرصاده الى الله فيسلم الملك اليه ، لكن نظر الى الخلق بمرصاد "انا"، فقسّم ملك الله عليهم.. نعم

ان الانسان لظلوم جَهُول

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 18

İlem 18: Allahı razı etmek

اعلم! يا نفسي، ان ارضيتِ خالقك بالتقوى والعمل الصالح، كفاك ارضاء الخلق. فان رضوا منك بحسابه تعالى فنافعٌ، وبحساب انفسهم فلا فائدة. اذ هم عاجزون مثلك. فان اردت الشق الاول فارض ربك، وان أردت الثاني اشركت بلا فائدة

الا ترين ان مَن ذهب الى مقر سلطان مطلق لمصلحة، ان ارضاه تمت بلا كلفة، مع محبة الرعية له. وان طلبها ممن تحت حكمه المطلق يتعسر، بل يتعذر ارضاء الكل واتفاقهم على ايفاء مصلحته. ثم بعد الاتفاق يحتاج الى اذن السلطان، واذنُه يتوقف على ارضائه

ـِ

ان كان اكراما، وان كان استدراجاً فلا بحث

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 19

İlem 19: Allahın fiilleri mahlukatınkine benzemez

اعلم! ان الواجب الوجود كما لا يشبه الممكن في الذات والماهية، كذلك لا يشبهه في افعاله
مثلا: لا فرق بالنسبة اليه بين القريب والبعيد، والقليل والكثير، والصغير والكبير، والفرد والنوع، والجزء والكل بالحدس الشهودي. وكذا لا كلفة ولا معالجة ولا مزاولة ولا مباشرة في فعله، خلافا للممكن. ولهذا يتحير العقل في فهم كنه افعاله تعالى فيظن الفعل لا فعلا

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 20

İlem 20: Tahrib olan vicdan

اعلم.. ان الوجدان "قلب كاذب "
للنفس، يبنى من انقاض القلب، بعد
خرابه بالغفلة وموته بالهوى ، وموقع
هذا الوجدان بين الجنبين تحت الصدر
فوق رأس المعدة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 21

İlem 21: İnsanın vazife-i fıtriyesi ubudiyettir

اعلم! ان انياب الاسد كما تدل ان من شأنه الافتراس، وان لطافة البطيخ على انه للأكل، كذلك استعداد الانسان يدل على ان وظيفته الفطرية العبودية. وان علوية روحانيته واشتياقه الى البقاء والابدية تدل على ان الانسان خُلق اولا في عالم ألطف من هذا العالم، وأُرسل الى هنا، ليتجهز ويعود اليه. وان كونه ثمرة شجرة الخلقة يدل على ان من الانسان من هو نواة انبت منها الصانعُ شجرة الخلقة، وما تلك النواة الا من اتفق كل الكُمّل بل نصف البشر - بسر انصباغ العالم بصبغته

المعنوية - على انه افضل الخلق بالتمام، وهو نور سيد الانام الفاتح الخاتم عليه الصلاة والسلام

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 22

İlem 22: Herşeyde tek mutasarrıf, Kudrettir

القطعة الثانية

مـن ذرة

من شعاع هداية القرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

اعلم! ان ناظم السموات والارض، ومكوّر الليل والنهار على جمجمة ارضنا ومهدنا كالعمامة المخططة.كيف يليق بالوهيته ان يفوض بعضَ صفحات العالم الى ممكن مسكين؟ وهل يمكن ان يتصرف بالذات في ما تحت العرش، غير رب العرش؟ كلاّ. اذ لا تتقاصر تلك القدرة عن الاحاطة. فلا

فُرجةَ للغير للمداخلة، مع ان عزة الجبروت والاستقلالية ومحبة التودد والتعرّف لا تساعد للغير - كائناً ما كان - ان يكون حجاباً وواسطة اسمية تجلب الى نفسه انظار عباد الله
على ان التصرفات في الكل والجزء والنوع والفرد متداخلة متساندة لايمكن التفريق ولو بين فاعلين متفقين، اذ ناظم العالم في عين الوصف يدبر مهدنا، وفي عين الحال يربي الانسان، وفي عين الوقت يتصرف في شؤونات الانواع، وفي عين الآن يصنع حجيرات البدن، وفي عين الزمان يخلق الذرات بتلك القدرة المتوجهة الى جميع الصفحات. بل بعين النظم يدبر، وبنفس التدبير يربّي، وفي عين التربية يتصرف ويخلق

فكما لا يمكن ان تنور الشمسُ وجهَ البحر دون خدود الحبابات، وعيون القطرات، وأناسى الرشاشات. كذلك لايمكن مداخلة شئ من الاشياء في ذرة من حجيرة من عضو من جزئي من ساكني الارض، بغير القدرة التي تكوّر ليلها ونهارها. ومن صوَّر وانشأ ونظم دماغ الذباب وعين المكروب، لايترك افعالك غاربها على عنقها سُدىً ومهملة بل يكتبها في إمام مبين، فيحاسبك عليها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 23

İlem 23: Kudrette inkısam olmaz

اعلم! ان ما يُتحدس ويُرى في كل مصنوع، بل في كل ذرة من التصرف المطلق، والقدرة المحيطة، والحكمة البصيرة - بجميع ما يتعلق بها وما ينظم معها في سلك - برهانٌ باهر وآية بينة؛ على ان صانع كل شئ واحد لا شريك له، وليس لاقتداره توزيعٌ ولا انقسام ولا تجزؤ اللازمة للانتهاء، اذ لو كان الممكن صانعاً، لكان في تصرفه توزيع وفي قوته انقسام وفي توجّه اقتداره واختياره تجزؤ، مع ان ما يتعلق من الثلاثة بالنحلة مثلا بحيثية لا يمكن - لو كان من الممكن المتجزي المتجاوز - ان لا يتجاوز. مع ان النحلة تتكشف عن

اقتدار صانعها بوجهٍ لا يتعسر على ذلك الاقتدار خلق عوالم. فكيف ينحبس فيها ولا يتجاوز الى المجاور، فلا بد بالضرورة انٍ يكون الصانع واجبَ الوجود واحداً لا نهاية ولا حد ولا انقسام لقدرته التي تجري في ميزان قدره، وتكتب على مسطره

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 24

İlem 24: Küçük mahlukların ömrünün kısalığı

اعلم! ان كون البعوضة والعنكبوت والبرغوث وامثالها اذكى بمراتب، واجزل فطرة، واتم صنعة من الفيل والجاموس والابل، مع قصرٍ اعمار هؤلاء، وعدم نفعها ظاهراً، بخلاف اولئك.. برهان باهر وآية نيرة على ان الصانع لا كُلفةَ ولا معالجة ولا تعمُّل في خلقه الاشياء، بَل يقول: كن فيكون، ولا يحكم عليه شئ، يفعل ما يشاء لا اله الا هو

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 25

İlem 25: Güneşin bir habbedeki tecellisi

اعلم! ان شُميسة الحباب كما انها جزء كذلك جزئي؛ اذ هي شمسٌ بالهوية الظلّية دون الماهية الاصلية فهي لا هي ولا غيرها. فاشتراك الكائنات في الشمس لا ينقص من حصة الحباب شيئاً سواء وجودها وعدمها بالنسبة اليه. فللحباب ان يقول: الشمس بالتمام لي وفيّ، متوجهة الىّ

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 26

İlem 26: Büyüğün küçüğe tekebbür hakkı yoktur

اعلم! ان ما يتصاغر ويتباعد عن دائرة الاسم الظاهر العظيم الواسع يتقارب ويتقيد بدائرة الاسم الباطن النسبي أو الحقيقي (والله مِنْ وَرَآئِهِمْ مُحيط) باسمائه. فالانسان بذهنه الجزئي المحدود المقيد الفاني فيما تعلق به، ينظر الى عظمته تعالى وتدويره للسيّارات حول الشمس، فيستبعد منه ان يشتغل بخلق الذباب مثلا، بقياس الواجب على الممكن المسكين قياسا شيطانياً. فمن هذا القياس ينشأ ظلم عظيم للمخلوقات الصغيرة، وتحقيرلهم؛ اذ ما من شئ الا ويسبح

خالقه، ولايتنزل لان يكون له رب غير مَن صيّر الدنيا بيته، والشمس سراجه، والنجوم قناديله، كأنه ليس في الدنيا الا ذلك الشئ الحي. فلا يجوز للكبير ان يتكبر على الصغير، اذ الوجود كالحق، لا فرق بين القليل والكثير. وكم من قليلٍ كثيرٌ، وكثير قليل

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 27

İlem 27: Eşyadaki imtiyaz ve tesanüd

اعلم! ان كل شئ من شمس الشموس الى ثمرة الشجرة اذا امعن النظر يُرى انه اُنتخب واختير ومُيّز مما لا يحد. فاي شئ كان ينظر الى ما لا يتناهى، فلا يتصرف فيه بالذات الا من لا نهاية لتجليات صفاته. فتأمل

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 28

İlem 28: Umumi inam hususi inama engel değildir

اعلم! ان العموم لا ينافي القصد الخصوصي والعناية الشخصية في الإنعام، اذ نِعم الله ليست مثل مال الوقف او ماء النهر، حتى يرى إنعاماً على الاطلاق، وحتى لا يحس الشخصُ في نفسه احتياجاً الى الشكر الخاص. وان التعيّنات، والخصوصيات، ليست كالاواني والقوالب الحاصلة اولا، حتى يكون التعين، هو الذي يحصّل وجهَ الانعام للمتعين. اذ المنعم الحقيقي جل شأنه يصنع لكل فرد قصعة تناسبه، ثم يملأها من طعام نعمته فيحسنهما بالقصد الخصوصي للشخص باسمه

ورسمه. فكما وجب الشكر على مطلق النعمة، وجب على الخاصة بالخصوصي

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 29

İlem 29: Kainat ve Kuran'a nazar farkı

اعلم! ان الكتاب الكبير المشهود "اي العالم" والكتاب العزيز المسموع "اي القرآن" بَخسَ اكثر البشر حقّهما، اذ فيلسوفهم المتفكر لا يعطي بالذات "للواجب" الا جزءاً بسيطا وقشرا رقيقاً او تركيباً اعتبارياً، ثم يقسم الباقي على علل موهومات، بل ممتنعات، واسماء بلا مسميات (قَاتَلَهُمُ الله أنّى يُؤفكُونَ). واما الموحّد، فيقول: الكل مالُه ومنه واليه وبه. اما القرآن، فاديبهم المتخيل لا يعطي لذي العرش من ذلك القصر المحتشم من اساساته المتينة ودساتيره المكينة واحجاره المذهبة واشجاره المزهرة الا بعض نقوش

النظم، وقسماً من المعاني.. ثم يقسم الباقي من تلك النجوم السماوية على ساكني الارض بدسيسة تلاحق الافكار. (تُوه) على عقله الذي خيل اليه تطاول يد البشر الى النجوم بتبديلها والتصرف في اجرامها. مثله كمثل من يعطي لفياض البحر بعض الحبابات. والمؤمن المحقق يقول: كل ما اشتمل عليه من اول الاساسات الى آخر نقوش النظم منه وله. وان القرآن لُفَّ في اساليب هي معاكِسُ الوفِ مراتب مقتضيات المقامات وحسيات المخاطبين. وكذا مرّ القرآن على سبعين الف حجاب؛ وتداخل الى اعماق القلوب والارواح، وسافر ناشراً لفيضه ومونساً بخطابه على طبقات البشر، يفهمه ويعرفه كلُ دور، ويعترف بكماله ويقبله كل قرن. ويستانس به ويتخذه استاذاً كل عصر،

ويحتاج اليه ويحترمه كل زمان بدرجة يتخيل كلٌ: انه أُنزل له خاصة. فليس ذلك الكتاب شيئاً رقيقاً سطحيا، بل بحر زخّار وشمس فياض وكتاب عميق دقيق

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 30

İlem 30: Su ve havanın hilkatindeki letafet

اعلم! انظر الى الماء والهواء كيف خلقا سهلين سلسين، فسبحان من يرزق ويلقم المكروب والفيل، فانظر طباخ القدرة كيف صنع طعاماً لا يضيق عن لقمته فم النحل ويملأ فم الفيل، ولا يتكبر على فم المكروب ولا يتكبر عليه فم الكركدن، ويقول كلاما يسمعه صماخ الذرة ويمتلئ به اذن الشمس، ويعطي للكلمة التي تتكلم به تناسلا واستنساخاً، بوجه يمتلئ بعين تلك الكلمة كهف الجبل فيجيبك بالصدى، ولا تتعاظم على الحجيرة التي في صماخ البعوضة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 31

İlem 31: Her namaz vakti yapılabilecek bir tahayyül

اعلم! انه يليق ان يتصور وقت الصلاة عالم الاسلام مسجداً، محرابه مكّة وآية المحراب الكعبة، يصلي في ذلك المسجد اجيال. فاذا سجدوا في الفناء، يجئ اجيال اُخر فيصلون فيذهبون، فيملأ ويفرغ دائماً. فالاعصار كدقائق وقت العصر في مسجد بايزيد

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 32

İlem 32: Dünyayı terk etmek

اعلم! يا سعيد!. من السعادة ان تترك اليوم على الكرم منك - وانت عزيز مستبقياً للفضيلة - ما يتركك غدا على الرغم منك وانت ذليل، مبقيا عليك الخسارة؛ اذ ان تركتَ الدنيا انسللت من شرها واورثت خَيرها، واذا تركتك انسللت من خيرها واثمرتْ لك شرها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 33

İlem 33: Riya

اعلم! إن المدنية الفاسقة ابرزت رياء مدهشاً يتعذر الخلاص منه على اصحاب المدنية، اذ سمّت الرّياء بـ (شان وشرف) وصيرت المرء يرائي للمِلَل ويتصنع للعناصر كما يرائي للاشخاص، وصيرت الجرائد دلالين له، وجعلت التاريخ يصفق ويشوق بالتصفيق، وانست الموت الشخصي بحياة العنصرية المتمردة بدسيسة الحَمية الجاهلية الغدارة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 34

İlem 34: Zaiflerin cemaati kavidir

اعلم! ان جمعية النساء مذكر يتخاشن، كما ان جمعية الرجال مؤنثة تتلاين باشارة (وقال نسوة) و (قالت الاعراب). وجمعية الضعفاء قوى، وجمعية الاقوياء ضعيف

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 35

İlem 35: Veciz bir ifade

اعلم! ان في انكسار الجِنَّة وخَفْضِها، انفتاحُ الجَّنة وفَتحُها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 36

İlem 36: Nübüvvetin en zahir burhanı tevhiddir

اعلم! ان من اظهر براهين النبوّة الاحمدية، التوحيد. اذ الرافع لاعلام التوحيد بمراتبه على رؤوس الكائنات، ودلال التوحيد بمقاماته على انظار العالم، ومفصّل ما اجمله الانبياء عليهم السلام، سيدُنا محمد عليه الصلاة والسلام ففي حقيقة التوحيد وقوته حقيقة نبوته وحقانيتها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 37

İlem 37: Alemdeki hüsün, elbette aşıklarını ister

القطعة الثالثة

من ذرة

من شعاع هداية القرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

اعلم! انه يلزم لمثل هذه التزيينات والكمالات والمناظر الحسنة وحشمة الربوبية وسلطنة الالوهية، من مشاهد لها، ومتنزه بها، ومتحير فيها، ومتفكر ينظر الى اطرافها ومحاسنها، فينتقل منها الى جلالة صانعها ومالكها واقتداره وكماله

نعم، ان الانسان مع جهالاته وظلماته له استعداد جامع كأنه انموذج مجموع العالم، واُودع فيه امانةٌ يفهم بها الكنز المخفي ويفتحه. ولم يُحدد قواه، بل اُرسلت مطلقة فيكون له نوع شعور كلي بشعشعة كمال حشمة جلال سرادق جمال عظمة الوهية سلطان الازل. وكما ان الحُسن يستلزم نظر العشق، كذلك ربوبية النقاش الازلي تقتضي وجود نظر الانسان بالتقدير والحيرة والتحسين والتفكر، وتستلزم ايضاً بقاء ذلك المتفكر المتحير الى الابد ورفاقته لما تحير فيه في طريق أبد الآباد

نعم، ان من زيّن وجوه الازاهير كما اوجد لها عشاقاً مستحسنين من انواع الذبابات والعصافير، وزيّن خدود الملاح فاوجد لها انظار المشتاقين الوالهين..

كذلك من زين وجه العالم بهذه الزينة الجاذبة، ونوّر عيونه بهذه المصابيح المتبسّمة وحسّنه بانواع المحاسن المتلألئة، وادمج في كل نقش بكمال الوضوح تودداً وتعرفاً وتحبباً، لا يخليه من انظار مشتاقين متحيرين متفكرين منجذبين عارفين بقيمة كل؛
فلجامعيةالانسان صار الانسان الكامل سبب خلق الافلاك علة غائية له وثمرة له

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 38

İlem 38: Vücudu mucidi yolunda feda etmek

اعلم! ان من كمال السعادة واللذة الحقيقية، ترك كل شئ حتى الوجود لاجل انه جل شأنه هو هو، ولاجل انه واجب الوجود، ولاجل انه الكامل المطلق، ولاجل انه ذو الجلال والجمال المطلق، فليكن له فداء كل شئ لي، وكلي والكل وكل شئ

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 39

İlem 39: Eşyadaki tevafuk ve tehalüf

اعلم! ان التوافق بين الاشياء كما يدل على ان الصانع واحد احد، كذلك ان التخالف المنتظم بينها، يدل على ان الصانع مختارٌ حكيم. مثلا: توافق افراد الانسان بل الحيوان في اساسات الاعضاء. لاسيما التماثل في الاعضاء المثناة في الشخص برهان باهر على وحدة الخالق، وتخالفها في التعينات والصور المتقنة آية نيّرة على اختيار الخالق وحكمته

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 40

İlem 40: Mahlukatın en zalimi insandır

اعلم! ان اظلمِ الخلق الانسانُ. فانظر ما اشدّه ظلماً ! فلشدة حبه لنفسه لا يعطي الاشياء قيمة الا بمقدار خدمتها لنفسه، وينظر الى ثمرتها بمقياس نفعها للانسان، ويظن العلّة الغائية في الحياة عينِ الحياة. كلا، ان للخالق في كل حي حِكَماً تدق عن العقول. لِمَ لا يجوز ان يكون هذه الحيوانات القصيرة الاعمار والحوينات السريعة الزوال مبادي ومساطر ومصادر واساسات ونواتات لغرائب مثالية وبرزخية وملكوتية وتجليات سيالة وترشحات وثمرات لتصرفات القدرة في الغيب؟

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 41

İlem 41: Nefsin körlüğü

اعلم : ان البصر كما ينحصر عنده المعلوم - بل الموجود - في المبصر ، كذلك النفس الامارة اذا لم تر شيئاً تنكر وجوده ، ولو كان من أبده البديهيات

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 42

İlem 42: Zerreler evamir-i tekviniyeye emirberdir

اعلم! ان الله بكمالٍ قدرته صير جميع ذرّات الكائنات عبيداً لشريعته الفطرية واوامره التكوينية. فكما يقول للذباب كن هكذا، فيكون هكذا.. كذلك يقول بعين السهولة لجميع الحيوانات كونوا بهاتيك الصفات وبهاتيك الاشكال
وبهاتيك الاعمار، فيكونون كما امروا بلا كلفة

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 43

İlem 43: Kudret hiçbir şeyde aciz kalmaz

اعلم! ان القوة والقدرة التي اخذت هذه الاجرام في قبضتها، ونظمتها كتنظيمك فصوص الجواهر على مرآتك بيدك، لا تعجز عن شئ ولا تساعد لمداخلة شئ ما في دائرة تصرفها

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 44

İlem 44: Ittihad-ı esma

اعلم! انه كما لا ريب في اتحاد القطرة مع البحر في كونهما ماء، ومع النهر في كونهما من السحاب، واتحاد شُميسة القطرة مع شمس السموات، واتحاد السمك مثل الابرة مع السمك الذي يسمّى بـ (بالينه بالغى) في النوع، واتحاد الحبة مع الصُبرة.. كذلك ان الاسم المتجلي على حجيرة في جزء من الجزئيات متحد في المسمى مع الاسم المحيط بالكون من الاسماء الحسنى، كالعليم بكل شئ مع الخالق لهذه الذرة، والمصوّر لهذه النحلة، والمنشىء لهذه الثمرة، والشافي لهذه

العلة، بل محال ان لا يكون الواسع الاوسع عين الاسم للجزء الجزئي

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 45

İlem 45: Nur-u vücud, tagayyüratı ister

اعلم! انه لان العطالة والسكون والتوقف والاستمرار على طرز في الممكن - الذي ظهور وجوده بتغيره - نوعُ عدمٍ في الاحوال والكيفيات، والعدم ألَم محض وشر صرف، كانت الفعالية لذة شديدةٍ والتحول في الشؤون خيراً كثيراً، ولو كان ألماً ومصيبة. فالتأثرات والتألمات حسنة من جهات، قبيحة من جهة فالحياة التي هي نور الوجود تتصفى بالتأثرات، وتتصيقل بالتألمات.. فلا تنافرها الحياة. فلا توزَنْ بميزان البقاء العائد للحي، بل بميزان الظهور والمعكسية لتجلّي شؤون "المحيي"

جل شأنه، اذ للمحيي في الحياة الوف حصص، وللحي حصة عرضية. كمالُها في تبعيتها لحصص المحيي
فتزيّن الحباب بِشُميسيته في آنٍ سيال لا يعطي له حقاً بدرجة يعارض
الشمس في حقوق تجلياتها المشحونة بالحكم الجسيمة. إلاّ ان حباب الانسان اذا آمن ينقلب بالايمان زجاجة كأنها كوكب دريّ يوقد مصباحها من اشعة شمس الازل

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 46

İlem 46: Hilkat-i alem gayesiz olamaz

اعلم! انه كيف يمكن ان يصنع احدٌ جميع اساسات قصر واثاثاته وتركيباته المتوجهة جميعاً الى بناء القصر الواحد، ولا يكون القصر علة غائية لذلك الصانع، (نسخه) ولا يكون ثمرات القصر عائدة اليه. ايها الانسان !. الارض قصر والعالم قصر

نسخه : لذلك الصانع ولو معلوما مبصراً، ولا يكون في تدبيره وتصرفه ، بل لا يمكن اصلا، كذلك انت قصر والارض قصر

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Ilem 47

İlem 47: Levlake hitabı haktır

اعلم! ان الله جل جلاله تعرّف الينا بخلقه ومصنوعاته وتودّد بنعمه وانعاماته وتحبّب برزقه ورحماته، ففعل هاتيك لتلك، بل كأنها هي. وهكذا تجلى كل اسم من اسمائه الحسنى. فمن تفَهّمَها منها كما هو حقها - بتفهيمه تعالى - ثم فهّمها لغيره كافةً - باذنه جلّ شأنه - يحق له ان يقال في حقه: "لولاكَ لَولاكَ لمَاَ خَلَقْتُ الاَفْلاَك" وما هو الا الرابط المتين الامين بين السموات والارض، الذي ارتبط العرش بالفرش بالحبل المنسوج على قلبه الذي هو اشرف الكائنات جنساً، واكملُ ذوي الحياة نوعاً وسيدُ النوع الذي

شُرّف بالخلافة شخصاَ، وهو سيد المرسلين وامام المتقين، حبيب رب العالمين محمد عليه وعلى آله وصحبه الصلاة والسلام أبد الآبدين

Mesnevi [Arabca] : Zerre : Hatime

خاتمة

لله دَرُّ العلة والمصيبة والذلة، ما احلاها وهي مرة! اذ هي التي تُذيقك لذة المناجاة والتضرع والدعاء

عن ابن سمعون: كل كلام خلا عن الذكر فهو لغو

اعلم ! اني على جناح السفر الى الآخرة، فلكثرة ذنوبى لا يكفي عمرى بل اعمار للاستغفار، فاوكل كتابي هذا واُوصيه بان ينادي مستغفراً بعدي بدلاً عني دائماً بهذا الفرياد

اي واه واسفا واحسرتا واخسارتا واندامتا! على تضييعي لعمري وحياتي وصحتي وشبابي، في المعاصي

والذنوب والهوسات الزائلة المضرة،
فاورثت في أوان شيبي ومرضي آثاماً
وآلاماً. وانا بهذا الحمل الثقيل والوجه
الاسود والقلب المريض متقرب الى
باب القبر للفراق الابدي من الدنيا
الفانية
فياذلّي اذا ما قال ربي: الى النيران
سوقوا ذا المرائى
إلهي لا ملجأ ولا منجأ الا باب رحمتك
إلهي عبدُك العاصي أتاك مقرّاً بالذنوب
وقد دعاك
فان ترحم فانت لذاك اهلٌ وان تطرد
فمن يرحم سواك
يا رب زكناه زشت خود منفعلم
از قول بدو فعل بدخود خجلم
فيضي بد لم زعالم قدس بريز
تامحو شود خيال باطل زدلم
استفتح باب الرحمة بنداء مولانا

اى خدا مَن الله الله مى زنم
بردر تو شيئاً لله مي زنم
اى خدا باسوى خود راه نما
زانكى من كم راهم راه مي زنم
إلهي لستُ للفردوس اهلاً ولا اقوى
على نار الجحيم
فهبْ لي توبةً واغفر ذنوبي فانك غافرٌ
الذنب العظيم

Mesnevi [Arabca] : Semme

الرسالة التاسعة

شَمَّةٌ

مِن نسيم هداية القرآن

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ifade

افادة المرام

اعلم! ايها الناظر! اني اسمع من الناس شكاية عن الغموض في آثاري، فاستمع مني ثمانية كلام

فاولاً: لا تعجل لعتابي لأجل الاشكالات، اذ مخاطبي نفسي الدساسة، وهي تفهم بسرعة أجوبة أسئلتها المخطئة ولو بالرمز

وثانياً: ان كل مسألة افتتحت بـ"اعلم" سلاح قاطع، ودواء نافعٍ، أُعطيته من حيث لم احتسب، في وقت شدة احتياجي وكثرة جروحي. فليس لي في الكتاب مال الاّ ماليس في الكتاب من الألم والجرح والداء المستتر في

الضمير. واما المذكور في الكتاب من الدواء والسلاح وذوق الحق، فليس منى، ولا مما
مضغه فكري، بل من فيض القرآن الكريم
وثالثاً: اني لا ابالي بتنقيد الناس؛ اذ لله الحمد اني لا اعرف الآن لنفسي غير القصور والعجز وما تستحق من الذم. فاذا اردتُ التمدح والافتخار بأثرى لا أرى الاّ ما اخجل به وافتضح، الاّ ان الله ستّار العيوب. فكما لا قيمة لنفسي، حتى ابتهج متصنعاً بما يُظن محاسن وهي في الحقيقة مساوئ،كذلك لا اقيم لنفس غيري المتكدرة بالأنانية ايضاً وزناً، حتى اتصنع له بالرياء الكلامي والتصلف في العبارة. الاّ انه يليق ان تلبس الحقايق ما يليق بها.. ولكن هيهات انا عاجز وأعجمي وخام لا اطيق

ان انسج غير ما ترونه من اساليبي المشوشة، فاعترف وانادي بأعلى صوتي: باني عاجز، قاصر في الافهام. لكن اقول تحديثاً بالنعمة واداء للامانة بأني لا أخدعكم، انما اكتب ما اشاهد أو أتيقن عين اليقين أو علم اليقين
ورابعاً: لا تحسبن ان ما اكتبه شئ مضغته الافكار والعقول. كلا! بل فيض أفيض على روحٍ مجروح وقلب مقروح، بالاستمداد من القرآن الكريم، ولا تظنه ايضاً شيئاً سيالاً تذوقه القلوب وهو يزول. كلا! بل أنوارٌ من حقائق ثابتة انعكست على عقلٍ عليلٍ وقلبٍ مريضٍ ونفسٍ عمي
وخامساً: اني ما أدري كيف صار عقلي ممزوجاً بقلبي، فصرت خارجاً عن طريق اهل العقل من علماء السلف وعن سبيل اهل القلب من الصالحين،

فان وافقتهما "فبها ونعمت" وان خالفتُ في كلامي ايَّ السبيلين منهما فهو مردود عليّ
وسادساً: لاتطلب في آثاري انتظاماً وانسجاماً ووضوحاً، لانها تقيّد وتلخّص مشاهداتي في تحولات غريبة ومجربات نفسية مختلفة، مع امور اخرى، لو اطلعتَ عليها لعزّرتني
وسابعاً: لا تقل: اذا لم ادرِ الكلِّ، لا اريد الكل.. فاذا كنت في بستان اتترك كل الثمرات ان لم تأكل كلها
وثامناً: ان ما يصادفك في المسائل من صورة البرهان والاستدلال ليس برهاناً حتى يقال: فيه نظر! بل مبادئ حدسية قيدت وعقدت واستحفظت بأنوار اليقين المفاضة من القرآن الكريم

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 1

İlem 1: Alem, bütün teşkilatıyla bir zatı gösterir

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين على رحمته على العالمين برسالة سَيد المرسلين محمد صلى الله عليه وعلى آله وصحبه اجمعين

اعلم ! ان العالم بجميع انواعه من طبقات الغيب والشهادة يشهد بانه: " لا اله الاَّ هُو " اذ التساند بينها هكذا يقتضي
وبجميع اركان جميع انواعها من المنظومة الشمسية وغيرها تشهد بانه

: "لاَ رَبَّ الاّ هُوَ" اذ التشابه مع التناظر هكذا يقتضي
وبجميع اعضاء جميع اركانها من ارضنا وغيرها تشهد بانه: "لا مَالِكَ الاَّ هُوَ" اذ التماثل مع اتحاد السكة هكذا يقتضي
وبجميع اجزاء جميع اعضائها من طوائف النباتات وقبائل الحيوانات تشهد بانه: "لا مُدبِّر الاَّ هُوَ" اذ التعاون مع الاشتباك هكذا يقتضي
وبجميع جزئيات جميع اجزائها تشهد بانه: "لا مُربّيَ الاَّ هُوَ" اذ توافق الافراد في اساسات الاعضاء يصرّح باتحاد القلم وبأن المربي واحد، وتمايزها في الصور المنتظمة ينصّ على ان الكاتب مختار حكيم
وبجميع حجيرات جميع جزئياتها تشهد بانه: "لاَ مُتَصَرف في الحَقيقَةِ الاَّ هُوَ" ولا تصرف الا تحت امره التكويني؛ اذ

لو لم يتحد للزم وجود متصرفين غير متناهيين، مع انها اضدادٌ امثال ومع انها مستقلين اسراءٌ، ومع انها مطلقين مقيَّدين مع محالات اُخر كثيرة
وبجميع ذرّات جميع حجيراتها تشهد: بانه: "لاَ نَاظِمَ الاَّ هُوَ" اذ اتحّاد الخيط بين الجواهر الفردة هكذا يقتضي
وبعموم اثير ذَراتها تشهد بانه: "لاَ الهَ الاَّ هُوَ" اذ بساطة الاثير وسكوته وانتظاره وسرعة امتثاله لاوامر الخالق هكذا يقتضي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 2

İlem 2: Sani-i Alem, insanın hevesatını esas tutmamıştır

اعلم ! انّه لا حقَّ لأحدٍ في التشكي والاعتراض على صانع العالم؛ اذ في ارضاء الفرد المشتكي إغضاب اُلوف حكمٍ متدلية في نظام مقتضى لكسر هوسِ ذلك الفرد

وَلَو اَتَّبَعَ الحَقُ اهواءهُم لَفَسَدت السمواتُ والارضُ

فيا ايها المشتكي! من أنت حتى تعترض وتصيّر هوسَك الجزئي مهندس كليّات الكائنات، وتجعل ذوقَك الفاسد مقياس درجات النعم؟ وما يدريك لعلّ ما تراه نقمًا عين النِعَم؟ ومن انت حتى يُغيّر حركة دواليب العالَم (وجرخ

الفلك) لتسكين هوسك الذي لا يوازي
جناح البعوضة، ولا يملأ نواة التينة ؟
لكن لك ان تشتكي اليه، لا منه؛ اذ لك
منك حبة من صُبرة، والمملوك لا يملك.
فاعرف حدَّك ولا تجاوز طورَك

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 3

İlem 3: Cüz ile küll arasında mühim münasebet vardır

اعلم ! ان مَن يتصرف في حجيرة من عضوٍ من جسد، لابد ان يتصور الجسدَ اولاً، ثم يتصرّف لنظر نسَب الجزء الى نقوش الكلّ ووضعيته. فالتصرف في الحجيرة تحت امر خالق الكل البتة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 4

İlem 4: Hafîziyet hakkında

اعلم ! ان من يحفظ بيضات الهوام والسمك وبذور الحشرات والنباتات، حفظاً رحيماً نظيماً حكيماً، كيف يليق بحفيظيته وحكمته ان يهمل ولا يحفظ اعمالك التي هي نواتات لاشجار مثمرة في الآخرة، وانت حامل الامانة وخليفة الارض ؟ مع ان شدّة حس حفظ الحياة في كل حي، وشدّة حسّ التأليف للبقاء والادامة بين المتباينات المجتمعة يدلان بالحدس الصادق على ان الوجود ينجر الى البقاء الابدي بتجلي اسم "الحي الحفيظ الباقي".. وايضا رمزٌ من القدر الالهي الى ان في الفاني ما يبقى

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 5

İlem 5: Hafîziyet hakkında

اعلم ! ان من يحفظ بذر التينة مثلا في الاطوار ويحميه في الادوار ويصونه عن الانحلال ويحفظ في تلك البذيرة لوازمات شجرة التينة بكمال الاهتمام والمحافظة، وهكذا سائر النباتات والحيوانات.. لا يهمل - ذلك الحفيظ - البتة اعمالَ البشر خليفة الارض بالضرورة وبالحدس الصادق

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 6

İlem 6: Vahdetteki beka ve kesretteki fena

اعلم ! ان المعنى يبقى واللفظ يتبدل، واللب يبقى والقشر يتمزق، والجسد يبقى واللباس يتخرّق، والروح يبقى والجسد يتفرق، و "أنا" يشب والجسد يشيب، والواحد يبقى والكثير يبلى، والوحدة تديم والكثرة تتمزق، والنور يبقى والمادة تتحلل. فالمعنى الذي يبقى من اول العمر الى الآخر، مع تبديله لأجسادٍ، وانتقاله في اطوار، وتدحرجه على ادوار مع محافظة وحدانيته، يدل على انَّه يتخطى على الموت ايضاً وينسل من كلاليبه، متشقق الجسد، عريان الروح، سالماً

في طريق الابد. وشدّة دستور الحفظ والمحافظة في الماديات التي الاصل فيها الفناء ، تدل بالحدس القطعي وبالطريق الأولى على جريان ذلك القانون الباقي في المعنى والنور والروح الواحد البسيط، التي الاصلُ فيها البقاء

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 7

İlem 7: Uluhiyetin izzeti ve istiklaliyeti

اعلم ! ان عظمة الالوهيّة وعزّتها واستقلالها تستلزم دخول كلّ شئ مطلقاً عظيماً او حقيراً اعظم الاشياء واخَسها تحت تصرفها ـ فخستُك وحقارةُ احوالك لاتستلزم خروجك. اذ بعدُك لا يستلزم بعدَه، وحقارة صفتك لا تستلزم حقارةَ وجودك. وتلوث وجه المُلك فيك، لا يستلزم تلوث ملكوتك.. وكذا لا تستلزم عظمة الخالق خروج الحقير عن تصرفه، اذ العظمة الحقيقية تستلزم الاحاطة، والانفراد في الايجاد

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 8

İlem 8: Nurun herşeye nüfuz etmesi

اعلم ! ان المادي الكثيف كلّما تعاظم تباعد عن الدقائق والخفايا وتقاصر يده عنها. واما النور فكلّما تعاظم وتعالى كان اتم نفوذاً في الخفايا والدقائق. وكلما كان النور ألطف كان اكشفَ لباطن الشئ كشعاع (رونتكن). فاذا كان هذا هكذا في الممكن المسكين والكثرة المشوشة، فكيف بنور الانوار من طرف الوجوب والوحدة العالِمِ بالأسرار ومدبّر الليل والنهار؟ فعظَمته تستلزم الاحاطة والنفوذ والشمول

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 9

İlem 9: Kur'anın avam tabakasına göre hitabı

اعلم ! وانظر الى كمال مراعاة القرآن ومماشاته وتأنيسه لأفهام جمهور العوام الذين هم الاكثر المطلق. اذ يذكر في المسألة ذات الدرجات، الدرجة القريبة اليهم، والصحيفة الواضحة لنظرهم، والا لزم ان يكون الدليل اخفى من النتيجة
فالقرآن يذكر الاشياء الكونية للاستدلال على صفات الخالق جلّ جلاله. فكلما كان اظهرُ لفهم الجمهور كان اوفق للارشاد، مثلا يقول

ومن آيَاتهِ خَلّقُ السَّموَاتِ والارضِ واخْتِلافُ السنتكُمْ والوانِكُمْ
مع ان خلف طبقة الالوان مسافاتُ تعيّناتِ الوجهِ كما اشير اليها في " ذرّة" ويقول
انّ في خَلْق السَّموات والارْضِ واخْتِلافِ اللَيل والنَّهَارِ
لآياتمع ان تحت صحيفة الليل والنهار المقروءة باول النظر عجائب نقوش تحريك الارض على نفسها وتدويرها حول الشمس
ويقول : (والجبالَ اوتاداً) مع ان تحت ما يُرى من صورة سفينة الارض وخيمتها المرساة المربوطة بالعمد والاوتاد تسكينَ غضب الارض التي (تكَادُ تمَيَّزُ مِنَ الغَيْظ) بسبب الهرج والمرج في بطنها واسكات غضبها بخلق الجبال فتتنفس الارض من منافذها، فتهتز

بالزّلزلة فقط، بدل التمزق.. لولا الجبال، وتحت هذه الصحيفة ايضا جعل الجبال مخازن الماء ومشاطة الهواء وحامية التراب من استيلاء البحر والتوحل. وهذه العناصر اوتاد حياة الحيوان الذّي الناطق منه "وتد" الدنيا، فقس على هذه امثالها

ومن هذا السر ترى الشريعة تعتبر رؤية الطلوع والغروب، دون الحساب الحقيقي.. ومن هذا السر ايضاً الترداد للتثبيت، والتكرير للتقرير في القرآن الحكيم

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 10

اعلم ! ان حقائق الآيات اوسع بمراتب من خيالات الاشعار، فتنزهت عن الشعرية. والمتكلم خلف الآيات يبحث عن شأنه وفعله، وفي الشعر فضولي يبحث عن غيره. والقرآن الباحث عن العاديات في الجملة خارق للعادة، والشعر الباحث عن خوارق العادات في الاكثر عادي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 11

اعلم ! ان مرايا وحدة الخالق وصحائف شواهدها متعدّدة متنوعة متداخلة متحدة المركز غير محدودة. فتنوُّر واحدٍ في النظر المتبصر يستلزم تنور الكل، وبفتح واحد يمكن بالدّخول فتح الكل، دون العكس ؛ اذ انسداد واحد لاسيما الادنى لايستلزم انسداد الكل. مع ان النفس الامارة بتعليم الشيطان تكذِّب الاصلَ الصادق وتصدّق بالعكس الكاذب

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 12

اعلم ! انه كما لا يمكن ان يكون كاتبُ الكلمة غير كاتب الحرف، وكاتب السطر غير كاتب الصحيفة، وكاتُبها غير كاتب الكتاب.. كذلك لا يمكن ان يكون خالقُ النملة غير خالق جنس الحيوان، وخالقُه غير خالق الارض، وخالقُها غير رب العالمين

ومن اشارات الربوبية المطلقة العامة كتابةُ كلمةٍ اوكلام او كتاب في حرف كبير، لرمز عمومِ الشعور والاحاطة كخلق السمك في حرف البحر، وخلق دابة الارضة في سطر الشجر، وخلق الحيوان في نقطة الارض. والنمل في كل موضع يُظَن انه جامد مهمل

متروك، حتى ان بعض المصنوعات
كصورة "يس" كتبت فيها سورة يس

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 13

اعلم ! ا ان هذه النجوم والشموس متماثلة متساوية في الجملة، فليس ربّها منها بالضرورة، وربّ واحدها ربّ كلّها وربّ كلّ شيءٍ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 14

ايها الانسان ! لو انصفت لما تضجرت من البراغيث والبعوض وامثالها؛ اذ يتحمل بكمال التسليم افتراسك كل الثمرات واكثر الحيوانات ، تلك المخلوقات اللطيفة المعصومة، فمن الانصاف ان تتحمل اهون الاقتصاص من ايدي بعض المؤذيات.. فالجروح قصاص

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 15

اعلم ! ان الفرد الانسان جماعةٌ من المكلفين، ولكل فردٍ من حواسه ظاهراً وباطناً عبادة تخصُّه، وضلالة تفسِّقُه. فكما ان سجدة الرأس لغير الله ضلالة، كذلك سجدةُ خيال الشعراء بالحيرة المفرطة والمحبة الوالهة في مدح غير الله - لا بحساب الله - ايضا ضلالة يَفْسُق بها الخيال. وقس على الخيال اخوانه

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 16

اعلم ! ان من اَعمّ اسباب ضلالة فكر البشر : ظنُّ المألوف معلوماً، مع ان الألفة تتضمّن الجهلَ المركب، فبحُكمِ الاُلفة لا يتأملون في العادّيات المستمرة مع انها كلها خوارق معجزات القدرة، وما يمُعنون النظر الا في ما فوق العاديات من نوع التجليات السيالة، كمن لا ينظر من مجموع البحر - مع ما في بطنه من الحيوانات - الا الى تموّجاته بالهواء وتلألئه بشعاعات الشمس. فيستدل بهذين الحالتين فقط على عظمة مالك البحر وصانعه جلّ جلاله

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 17

اعلم ! ان اكثر معلومات البشر الارضية ومسلّماته، بل بديهياته مبنية على الالفة، وهي مفروشة على الجهل المركب. ففي الاساس فسادٌ أيّ فساد. فلهذا السر توجِّه الآياتُ انظارَ البشر الى العاديات المألوفة، وتثقب نجوم القرآن حجاب الالفة ويأخذ باذن البشر ويميل رأسه، ويريه ما تحت الألفة من خوارق العادات في عين العاديات

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 18

اعلم ! ان المناسبة حتى المكالمة لا تستلزم التساوي ولا التداني ولا التشابه. فقطرة المطر وزهرة الثمر لهما مناسبة ومعاملة مع الشمس. فيا ايها الانسان ! لا تحسبن ان حقارتك تسترك عن نظر عناية خلاق الكون

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 19

اعلم ! ان ما اشتهر من وقوع بسط الزّمان وطيه لبعض الاولياء كما وقع للشعراني في مطالعته للفتوحات المكية، في يوم واحد مرتين ونصفاً، كما في آخر "اليواقيت والجواهر" لا ينبغي ان يستغرب فيستنكر؛ اذ فيما تراه له نظائر تقربه الى الفهم؛ الا ترى انك ترى في الرؤيا كأن مر عليك سنة (نسخه) في ليلة بل في ساعة. ولو قرأت القرآن بدل ما جرى عليك، وما شاهدته من الاقاويل والافاعيل لقرأت ختمات في تلك الساعة. ففي انكشاف هذه الحالة لاهل الكشف في اليقظة ينبسط الزمان، ويطول العمر، ويتقرب

الى دائرة الروح التي لا يقيدها الزمان. ولو صورت "ساعة" لها اميال متداخلة لاجل ان تكون ميزاناً تشير الى درجات سرعة الحركات الموجودة في مصنوعات الله. لا سيما لبيان درجات سرعة الصوت، والضياء، و(الالكتريق)، والخيال، ونور العقل، والملك، والروح. فميلٌ يعدّ الساعات وميلٌ الدقائق، وميل الثواني الى الميل الذي يعدّ العاشرات، مع محافظة النسبة بين كلّ آنين من معدود اول الاميال الى آخرها. ففي تلك الساعة مدار الميل العاد للساعات المشير الى ابطأ الحركات، لو كان مثل دائرة ساعتك هذه، لكان مدار الميل العادّ للعاشرات المشيرة لاسرع الحركات مثل مدار زحل بل اوسع، فافرض احدا ركب ميل الساعات وواحداً امتطى ظهر ميل

العاشرات، فانظر كم بين ما رأيا وقطعا فقد انطوى لهذا ما انبسط لذاك بدرجة تكون ثانية ذا، سنة هذا. ولان الحركة كجسم الزمان او الزمان كلونها، فما يجري فيها، يجري فيه ايضا. فلم لا يجوز للولي الغالب روحه على جسمانيّته ان يُصدر افاعيلَه على مقياس سرعة الروح والخيال؟

نسخه: مرّ عليك سنة بل سنون في ليلة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 20

اعلم ! انه قد يستعظم المرء النتيجة وهي التوحيد المحض الخالص، ولا يسعها ذهنُه الكاسد، او لا يتحملها خياله الفاسد. فيشرع يردّ براهينها الصحيحة القاطعة، ويتعلل بان نتيجة بهذه العظمة لا يمكن ان يقبلها ويقيمها هذا البرهان، ولو كان في غاية القوة. فالمسكين لا يعرف ان قيوم النتيجة الايمان، وما البرهان الا منفذ ينظر اليها.. اومكنسة يطهّر الاوهام عنها. مع ان البرهان ليس واحداً، بل لها براهين عدد رمال الدهناء، وبمقدار حصى البطحاء وقطرات الامطار وامواج البحار

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 21

اعلم ! ان من هيّأ البطيخ والتفاح لأكلك، لا بد ان يكون أعلم بأكلك منك، وخبيراً بذوقك الوجداني الذي لا يدريه غيرك. فاين العروق والاغصان الجامدة الميتة من هذا العلم؟ فما الأسباب والاغصان الاّ موازيب الرحمة ومسيلات النعمة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 22

القطعة الثانية

من
شَمَّة
من نسيم هداية القرآن

بسم الله الرحمن الرحيم
فسبحان الله ما ارقّ الحجاب بين الملك والملكوت، وما اعظم المسافة بينهما! وما اقصر الطريق بين الدنيا والآخرة وما اطولها! وما الطف الحجاب بين العلم والجهل وما اغلظه! وما اشف البرزخ بين الايمان والكفر وما اكثفه! وما اقصر المسافة بين العبادة والمعصية مع ان ما بينهما كما

بين الجنة والنار! وما اقصر الحياة وما اطول الامل
فكما ان بين الامس واليوم حجاباً رقيقاً لا يمنع من مرور الروح ونفوذه الى الامس والماضي، وان ذلك الحجاب بالنسبة الى الجسد مسافة سنة او الابد.. كذلك بين الملك والملكوت، والدنيا والآخرة حجاب رقيق شفاف لاهل القلب والروح، وغليظ كثيف غاية الكثافة لاهل النفس والهواء الجسماني وكما ان بين نهارك وليلك برزخاً لطيفاً هو جفنك فاذا فتحت عين نفسك زال ليلُك وانجلى نهارك. وان نسيت نفسك فعميت دام عليك ليلك سرمداً.. كذلك من نظر بحسابه تعالى الى الكائنات صار كلّ ما شاهده علماً. واذا نظر بالغفلة وبحساب الاسباب صار كلّ ما يظنه علماً، جهلا محضاً

وكما ان بين تنوّر (آيا صوفيا) وشدة ظلماته في الليل زماناً بمقدار تحريك الاصبعين لمفتاح (الألكتريق)، وفي فضاء العالم بالتهاب البرق وانطفائه في آن، واستضاءة الدنيا وظلماتها بالسحاب الاسود وانكشافه عن وجه الشمس بهبوب نسيم الرحمة دفعة.. كذلك من نظر بنور الإيمان والتوحيد يرى العالم مملؤاً نوراً، وانسيةً وتحبباً وتودداً، واجزاء الكائنات أودّاء اخواناً احياءً مؤنسين. واما إذا انظر بالكفر يرى اجزاء العالم اعداء واجانب امواتاً موحشين ويرى العالم ظلماتٍ بعضها فوق بعض وهو في بحر مصطلم مظلم يغشاه موج من فوقه موج اذا أخرج يده لم يكد يراها

وكما ان ما بين وجهَي المرآة ارق من الورق مع ان بينهما من الفرق كما بين

الغرب والشرق، ثم تبدل الوجهين بان تضحك في وجهك او تعبس؛ يحصل بتحريك الاصبعين لها.. كذلك لأفعال البشر وجهان؛ فبتعلّق النية بها لوجه الله تنقلب وتريك وجها شفافاً معكساً يسع في عمقه المثالي ما لا يحدّ من التجليات، وبفقدان النية او النية لغير وجه الله يظهر الوجه الجامد او الاسود السطحي الذي لايغني من الحق شيئا وكما ان الوجه الاسود الملون من المرآة لا يسع في عمقه شيئا وفي عرضه، انما يسع بمقدار جرمه الصغير واما الوجه الشفاف؛ فلاتصاله بالبرزخ والمثال المطلق يسع ما لا يحد ولا يضيق عمقه من اعظم الاشياء .. كذلك الحياة لها وجهان: وجه الى الدنيا اسود ضيق فان، ووجه الى الحق شفاف واسعٌ دائمي، فالنفس الغافلة بقبول

مغلطة الشيطان تلبس الوجه الاسود وتُظهر احكام الوجه الاشف، بطول الامل وطلب الابد

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 23

اعلم! ان مفتاح العالم في يد الانسان وفي نفسه، فالكائنات مع انها مفتحة الابواب منغلقة، فالحق سبحانه اودع من جهة الامانة في الانسان مفتاحاً يفتح به كل ابواب العالم، وطلسماً يفتح به كنز خلاّق الكون. والمفتاحُ ما فيك من "انا". الا ان "انا" أيضاً معمّى مغلق، ومُطلسَم منغلق، فاذا فتحتَ "انا" بمعرفةِ ماهيته الموهومة انفتح لك الكائنات

نعم، ان الله جلّ جلاله اعطى ليد الانسان "انا" ليصيِّره واحداً قياسياً - بالفرض والتوهّم لا بالعلم والتحقق - لفهم اوصاف الربوبية

فالانسان اذا عرف "انا" ما هو ؛ بأن رآه شعرةً شعورية في حبل وجود الانسان، وخيطاً رقيقاً في ثوب ماهية البشر، والفاً في كتاب الشخص؛ له وجهان: وجه الى الخير، فبه قابل للفيض فقط لا فاعل. ووجه الى الشر والعدم وبه فاعل، وماهيته موهومة، وربوبيته مخيلة، ووجوده اضعف من ان يتحمل شيئاً بالذات.. بل انما هو كميزان الحرارة وامثاله من الموازين التى يعرف بها مقادير الاشياء. فـ "أنا" ايضا ميزان يعرف به الصفات المحيطة المطلقة للواجب الوجود.. وأذعنَ دخل تحت (قَدْ افْلَحَ مَنْ زَكّيهَا) وأدى الامانة بحقها

فاذا تأمّلت في "أنا" بالمعنى الحرفي، صار لك عيناً تفهّمت ورأيت به كل ما في الكون، لانه اذا جاءت المعلومات

الآفاقية صادفتْ في "أنا" ما يصدقها. فاذا فهمتها انتهت وظيفة "أنا" وربوبيته الموهومة ومالكيته المفروضة. فليرجع "انا" من السّمكتية الى الحبابية.. واما اذا نظرت الى "أنا" بالمعنى الاسمى واعتقدته مالكاً، وخنت في الامانة دخلت تحت (وقَدْ خَابَ مَنْ دَسّيها) اذ الامانة التي تدهشتْ من حملها السموات والارض والجبال هي "أنا" من هذه الجهة، اذ منها يتولد الشرك والشرور والضلالات، اذ اذا تستَّر "أنا" عنك غلُظ، حتى صار حبلاً بلع وجودك فصار كلك أنا. ثم استغلظ بانانية النوع والاستناد به فيصير شيطانا يبارز امر صانعه. ثم يقيس الناس، ثم الاسباب على نفسه فيقع في شرك عظيم.. ففي هذا الوجه لو ارسلت عينك وفتحت كل الآفاق انغلق في وجهكِ،

برجوع عينك الى نفسك؛ اذ ترى كلّ شئ بلون ما في نفسك من "أنا".
ولونُه في ذاته - في هذا الوجه - الشرك والتعطيل، ولو مُلئت الآفاق آياتٍ باهرةً، وبقي في "أنا" نقطة مظلمة طمَّت على الآيات
مسألة مهمة : وهي ان "أنا" له وجهان: وجه اخذته النبوة، ووجه اخذته الفلسفة
فالوجه الاول: منشأ العبودية المحضة؛ ماهيتُه حرفية، ووجوده تبعي، ومالكيته وهمية، وحقيقته فرضية، ووظيفته: صيرورتَه ميزاناً ومقياساً لفهم صفات الخالق. فالانبياء هكذا نظروا الى "أنا" فسلموا المُلكَ كلَّه لله. وحكموا بانه لا شريك له لا في ملكه ولا في ربوبيته ولا في الوهيته، وبِيَدِهِ مَقَاليدُ كُلّ شَئِ وَهُوَ عَلى كُلّ شَئِ قَديرِ. ومن هذا

الوجه الشفاف الًحي انًبت الرحيم جلّ جلاله شجرة طوبى العبودية فاثمرت اغصانها المباركة في حديقة الكائنات، دانية قطوفها، متدلية ثمرات الانبياء والمرسلين والاولياء والصديقين المتلألئين كالنجوم في الظلمات
واما الفلسفة فنظرت الى "أنا" بالمعنى الاسمي دون الحرفي، وبالوجود الاصلي دون التبعي، وزعموه مالكاً بالحقيقة، وظنوه حقيقة ثابتة، وتوهموا وظيفته تكمُّل ذاته بحب ذاته. فمن هنا تشعبت انواعُ الشرك، وعلى رأس "أنا" تنبتتْ شجرةُ زقوم الضلالة. فمن غصن "القوة البهيمية" اثمرت في انظار البشر باستحسان القوة الظالمة والحسن المرائي اصناماً عابدةً من جهة، ومعبودة من جهة.. ومن غصن "القوة الغضبية" اثمرت على رؤوس

البشر نمارد وفراعين.. ومن "القوة العقلية" اثمرت في عقول البشر الدهريين والماديين، وفلاسفة يعطون للواجب واحداً، ويقسمون سائر ملكه على غيره تعالى.. وان "أنا" في ذاته كأنه كان هواء وبخاراً، لكن بسبب شؤم نظرهم تميّع، ثم بالأُلفة تصلب، ثم بالغفلة تجمّد، ثم بالعصيان تكدر فاستغلظ حتى ابتلع صاحبه. وتوسع بافكار النوع، ثم قاسَ الناسَ والاسبابَ على نفسه فصار مبارزاً لاوامر خالقه. فمن هنا اضطر بعض الفلاسفة الى تأثير الاسباب، وايجاد الطبيعة، والتصادف، ونفي الحشر، وقدم الارواح وامثالها من ضلالاتهم (قاتلهُمُ الله انَّى يُؤفكون) اختطفتهم الشياطين بمنقار "أنا" وانابيبه ومخاليبه

فأنا في العالم الصغير كالطبيعة في العالم الكبير، كلاهما من الطواغيت

فَمَنْ يَكْفُرْ بالطَّاغُوتِ وَيُؤمِنْ بالله فَقَد اسْتَمْسَكَ بِالعُرْوَةِ الوُثقى لا انفِصامَ لَهَا والله سَميعٌ عليم

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 24

اعلم! ان حياة الحسنات بالنية،
وفسادها بالرؤية والرياء والاراءة.
وعرق الوجدانيات المشعورة بالذات
تنقطع بالنية وبشعور ثانوي، كما ان
النية حياة الاعمال، كذلك النية موت
الاحوال بجهةٍ
مثلا: نية المتواضع تفسده، ونيّة التكبر
تزيله، ونيّة الفرح تطيره، ونيّة الغم
تهوّنه وقس

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 25

اعلم! ان الشجرة بل كل ما فيه قانون التكامل، لابد ان تنبت على نواة تربت في بطن ثمرة من مثل تلك الشجرة. فان لم تُسْبَقْ بغيرها كشجرة العالم، فلابد لها من نواة عريانة ما تجسدت بالثمرة بعد. ثم حقها من العناية الازلية ان تلبس ايضا ثمرة من ثمرة الشجرة التي تنبّتت عليها، فلابد ان تكون تلك الثمرة التي تجسدت النواة بها، اعظم واكرم والطف واشرف واعلى واجل. فالكائنات شجرة، والعناصر اغصانها، والنباتات اوراقها، والحيوانات ازاهيرها، والاناسي ثمراتها

واضوأ ثمراتها وانورها واولاها واجلاها واحسنها وازينها واعظمها واكرمها واشرفها والطفها واجمعها وانفعها هو محمد عليه الصلاة والسلام سيد المرسلين وامام المتقين وحبيب رب العالمين. صاحب المعراج وما زاغ البصر، ومَن انشق له القمر، وكلّمه الضبُّ والظبي والذئب والجذع والذّراع والجمل والجبل والحجر والمدر والشجر، ونبع الماء من بين اصابعه كالكوثر، افضل الخلائق الانسانية، ومجمع الحقائق الايمانية، وطور التجليات الاحسانية، ومهبط الاسرار الرحمانية، وقائد ركب الانبياء والصديقين، وافضل الخلق اجمعين، حامل لواء العز الاعلى بالتوحيد، ومالك ازمة المجد الأسنى بالاسلام، شاهد اسرار الازل، ومشاهد انوار السوابق

الاول، وترجمان لسان القدم، ومنبع العلم والحلم والحكم المتحقق باعلى رتب العبودية، والمتخلق باخلاق المقامات الاصطفائية. الخليل الاعظم والحبيب الاكرم عليه افضل الصلوات وازكى التحيات وانمى البركات ما دامت الارض والسموات

[خذ بيدي ياسيد المرسلين
فانت الامل يانور كرم الله المبين
لا انتماء لي الا اليك يا سيدي
وأنطقُ دليلي: لا اله الاّ الله محمد
رسول الله]

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 26

الرسالة العاشرة
القطعة الثالثة
من شَمَّة
من نسيم هداية القرآن
بسم الله الرحمن الرحيم
ومن الله التوفيق لأقوم الطريق

اعلم ! يا من يضيق ذهنُه عن فهم سرّ: (وجَعَلناها رُجُوماً لِلشَّياطين) ان للصعود الى سماء هذه الآية سلّماً ذا درجات سبعة:
الاولى : ان للسموات سكانا يناسبونها يسمون بالملائكة، اذ امتلاء الارض مع حقارتها بالنسبة الى السماء من ذوي

الحياة والادراك، يشير بل يصرح بامتلآء السموات ذات البروج - تلك القصور المزينة - من ذوي الادراك
وكذا ان تزيين الكائنات بجميع هذه التزيينات والمحاسن والنقوش مستلزمةٌ لوجود انظار متفكرين مستحسنين بالحيرة والتقدير؛ اذ لا يُظهَر الحُسن الاّ لعاشق، كما لا يُعطى الطعام الا لجائع. مع انه لا يكفي الجن والانس لعُشر معشار عشير هذه الحشمة والوظيفة، بل لا تقوم بها الا ما لا يعد من انواع الملائكة والروحانيات
الثانية: ان للارض علاقة مع السماء ومعاملة معها وارتباطا يجئ منها اليها اشياء، من الضياء والحرارة والبركات وغيرها. فبالحدسِ القطعي نعلم ان للارضيين طريقاً يصعدون فيها الى

السماء، اذا خَفّوا بوضع اثقالهم وخلع اجسادهم كالانبياء والاولياء والارواح الثالثة: ان سكونة السماء وسكوتها وانتظامها واطرادها تدل على ان اهلها ليس كأهل الارض التي فيها اضطراب وتذبذب واختلافات وامتحان بمشاجرات، بسبب اختلاط الاشرار بالاخيار واجتماع الاضداد، بل كل اهل السماء مطيعون يفعلون ما يؤمَرون الرابعة: ان لمالك يوم الدين ولرب العالمين اسماءٌ متغايرةٌ احكامها، فالاسم الذى اقتضى انزال الملائكة للمحاربة في صف الصحابة مع الكفار، يقتضي وقوع المحاربة بين الملائكة والشياطين؛ أي السماويين الاخيار والارضيين الاشرار. الا ترى السلطان كيف يفعل ؟ اذ قد يقتضي شأن سَطوته واسم حِشمته تشهير

استحقاق المكافأة والمجازاة على رؤوس الأشهاد، او اعلان تعظيم بعض خدامه، بان لا يعامِلهم بعِلْمِه بهم فقط، وبتلفونه الخاص، بل يأمر الوزيرَ فيحشّد الناس لميدان مبارزة محتشمة، وامتحان علوي، واستقبال سياسي
الخامسة: انه لابد ان يقلِّد اشرار الروحانيات اخيارهم في تشبث الذهاب الى مملكة السماء للطافتهم، ولابد ان لايقبلهم اهلُ السماء ، بل يطردونهم لشراراتهم. ولابد في حكمة سلطنة الربوبية ان يكون لهذه المبارزة المعنوية والمعاملة المهمة علامة واشارة في عالم الشهادة لاشهاد الانسان الذي اهم وظيفته المشاهدة والشهادة مع انه لايرى فيما بين الحادثات السماوية انسب من اعلان

هذه المبارزة العلوية من رمي الشهب المشابهة للمنجنيقات المرماة من بروج الحصون الرفيعة، مع انه لايرى لهذه الحادثة حكمةً تناسبها غير هذه الحكمة المشهورة المشهودة لجميع أهل الحقيقة، خلاف سائر الحادثات السادسة : ان القرآن الحكيم المعجز يرشد البشر ويزجره من العصيان باسلوب غال ومثل عال.. فانظر الى انذار

يَاَ مَعْشَرَ الْجِنِ والانْسِ ان اسْتَطَعْتُمْ انْ تَنْفُذُوا مِنْ اقْطَارِ السَّمواتِ واَلارْضِ فَانْفذُوا لاتَنفذُونَ الاَّ بسلْطان

الآية في تعجيز الثقلين، واعلان عجزهما في جنب وسعة سلطنة الربوبية، كأنّهُ يقول : ايها الانسان الحقير الصغير العاجز! كيف تعصي سلطاناً يطيعه الشموس والاقمار

والنجوم والملائكة الذين يرجمون الشياطينَ ببنادقَ كأنها جبالٌ بل اعظم! وكيف تتجاسر على العصيان في مملكة سلطانٍ؛ من جنوده مَن يقتدر ان يرمي في وجه الاعداء بنجومٍ في عظمة ارضكم كما ترمى جوزكً وبندقتك.

السابعة: ان النجم كالمَلك والسَمَك له افراد في غاية الصغر وفي غاية الكبر. فكل ما يضئ في وجه السماء فهو نجم، فمن هذا النوع مايُزَيّن به السماء كالجواهر والاثمار والاسماك، ومنه مايُرجم به الشياطين كالمنجنيقات المرماة للطرد، او للاشارة الى وجود الحارسين المتيقظين المطيعين المجتنبين عن اختلاط العاصين، او للرمز الى جريان قانون المبارزة في

اوسع الدوائر.. ولله الحجة البالغة والحكمة القاطعة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 27

اعلم ! ان الآيات المصرحة بكتابة الاشياء قبل كونها وبعد كونها كثيرة، كأمثال (ولاَ رَطْبٍ ولاَ يَابِسٍ الاَّ في كِتابٍ مُبينٍ) ويصدقها منظومات مكتوباتُ كتاب الكائنات وموزونات آياتها، لاسيّما آيات النظام والميزان والانتظام والتصوير والتزيين والامتياز أما قبل الكون، فالدليلُ جميع المبادي والبذور وجميع المقادير والصور، اذ ما البذور: الا صُنيدقات لطيفة اودعت فيها فهرستة ما رسمَه القَدر، فتبني القدرةُ وتستخدم الذرات على هندسته. وما المقادير الا مكتوبات قدرية منظومة، وقوالب علمية موزونة؛ اذ الذرات

الصم العمي الجامدة تتحرك في نمو الاشياء ثم تتوقف عند حدود معوجة، توقف سميع بصير بمظانّ الفوائد والثمرات. وهكذا فقس كثرة براهين الكتابة قبل الكون

واما الدليل على الكتابة بعد الكون؛ فمن العالم جميع الثمرات التي هي كمطويات صحائف اعمال الاشجار والازهار، تَنشرُ على رأس الأشهاد ما جرى على رؤوس اصولها، اذا دُفنت في الارض وحُشرت في الربيع. ومن الانسان قوته الحافظة التي هي في محل كالخردلة في الصغر، وما هي الاّ كسَنَدٍ استنسخته يَدُ القدرة بقلم القدر من صحيفة الاعمال، واعطَتْه ليد الانسان ليتذكّر به وقت المحاسبة، وليطمئن ان خلفَ هذا الهرج والمرج والفناء والزوال: مرايا للبقاء رَسَم فيها

القدير هويات الزائلات، والواحُ يكتب
فيها الحفيظ العليم معاني الفانيات

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 28

اعلم ! انه كما ان الساعة غير ثابتة بل متزلزلة مضطربة الآلات، كذلك الدنيا التي هي ساعة كبرى ايضاً متزلزلة. فبادراج الزمان فيها صار "الليل والنهار" كميلين يعدّان ثوانيها، و"السنة" ابرةً تعد دقائقها، و "العصر" كإبرة تعد ساعاتها. وبادراج المكان فيها صار "الجو" بسرعة تغيره وتحوله وتزلزله كميل الثواني. و"الارض" بتبدل وجهها نباتاً وحيواناً، موتاً وحياةً كميل الدقائق. وبتزلزل بطنها وتولد "جبالها" كميل الساعات. و"السماء" بتغيراتها بحركات اجرامها وظهور ذوي الأذْناب

والكسوفات والشهابات كالميل الذي يعد الايام
فالدنيا المبنية على هذه الاركان السبعة - مع انها واصفة لشؤونات الاسماء ولكتابة قلم القدرة والقدر - فانية هالكة متزلزلة راحلة كالماء السيال في الحقيقة. لكن تجمّدت صورةً بالغفلة، وتكدّرت بالطبيعة فصارت حجاباً عن الآخرة
فالفلسفة السقيمة والمدنية السفيهة تزيدان جمودَتها وكُدورَتَها بالتدقيقات الفلسفية والمباحث الطبيعية. واما القرآن فينفش الدنيا كالعهن المنفوش بآياته، ويشفّفها ببيّناته، ويذيبها بنيّراته، ويمزق ابديتها الموهومة بنعيّاته، ويفرّق الغفلة المولدة للطبيعة برعداته. فحقيقة الدنيا المتزلزلة تقرأ بلسان حالها المذكورة آية

واذا قُرىءَ الّقُرآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ
وأنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرحَمون

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 29

اعلم ! ان مميز الانسان عن الحيوان شمول علاقته بالماضي والمستقبل، وكلية ادراكه بالانفس والآفاق.. وكشفه لترتب العلل الظاهرية في انشاء الاشياء الظاهرية. فاعظم وظيفته واقدمها، واتم جهازاته والزمها؛ التسبيحُ والتحميد بالجهاز المخلوق لهما، فيسبح الانسان صانعه بلسان الماضي والحال والمستقبل، وبألسنة الانفس والآفاق.. وبسر مشاهدته لتسبيحات المخلوقات وشهادته عليها يثني على صانع الاشياء بقراءة اسمائه المكتوبة بالترتيب والترتب في حكمة صنع الاشياء.

فسبحان الله يتضمن معنى الحيرة
والتقدير، ومعنى التعجب
والاستحسان، ومعنى التنزيه
والتقديس، ومعنى الهَيبة مع المحبة،
ومعنى المجهولية للعظمة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 30

اعلم ! ان لله عطايا، وقضايا، ومقدرات.. ينفذ العطاءُ في القضاء ، والقضاءُ في القدَرَ. اي يخرق العطاءُ قانونَ القضاء. كما تنخرق صلابة الحجر والتراب عند مرور العروق اللينة، وتنكسر مقاومةُ الحديد للمَيل اللطيف من الماء اللطيف عند الانجماد، ويُخرق لسهم القضاء قانونُ القدر كما ينخرق القانون الكلي الذي هو قَدَرُ النوع بشذوذ الجزئيات الخارقة المخصّصة للاشارة الى انه سبحانه فاعلٌ مختار يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ويَحْكُمُ ما يريدُ لامانع لما اعطى ولا راد لما قضى

فنسبة العطاء الى القضاء كنسبة القضاء الى القدر، اي العطاء شذوذٌ عن قانون القضاء كما يقول العارف بحقيقة الحال: "يا الهي ان حسناتي من عطائك، وسيئاتي من قضائك. لولا عطاؤك لكنت من الهالكين". اي استعداد النفس الامارة بالسوء قانون شر وهلاك

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 31

اعلم ! ان السر في تختيم الآيات
بفذلكات متضمنة للاسماء الحسنى -
كامثال آية الملك، او بعين الاسماء كما
في كثير من الآيات، هو:
ان القرآن الحكيم ببيانه الاعجازي
يبسط الآثار للنظر، ثم يستخرج منها
الاسماء، كامثال آية

وهُو الَّذي يَبْدَؤا الخَلْقَ ثُمَّ يُعيدهُ وهُوَ
اهْوَنُ علَيْه ولَهُ المثلُ الاعْلى في
السَّموات والارْض وهو العزيز الحكيم

وكذا ينشر للبشر منسوجات صُنعه، ثم
يطويها في الاسماء
وكذا يفصّل أفاعيله ثم يَجْملها باسمائه

وكذا يرتب المخلوقات ويشفّفها باراءة النظام والميزان والفوائد، ثم يريك فيها الاسماء كأن تلك المخلوقات الفاظ، وهذه الاسماء معانيها او ماؤها او نواتها ايجاداً وخلاصتها علماً
وكذا يذكر الجزئيات المادية المتكيفة المتغيرة، ثم يجملها بالاسماء الكلية النورانية الثابتة..
وكذا يفرش الكثرة المتوسعة المنتشرة، ثم يضع عليها مظاهر الوحدة كجهة الوحدة..
وكذا يُظهِر باظهارِ غاياتِ المسبَّبات بُعْدَ ما بين الاسباب والمسبَّبات المتصلتين في الظاهر، كما يُرى تماس الافق بالسّماء في ظاهر النظر، مع ان ما بينهما مسافة مدهشة. اذ لا طاقة لأعظم الاسباب بذاته على حمل اخف

المسبَّبات، فيُظهر القرآنُ باظهار هذا البُعد محل ظهور الاسماء ومَطَالِعها وكذا قد يذكر افاعيل الخلق فيهدّد، ثم يسلّي باسماء تشير الى الرحمة.. وقد يذكر مقاصد جزئية، ثم يقررها باسمآء هي كالقواعد الكلية والبراهين عليها

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 32

اعلم! ان العجز كالعشق طريقٌ موصلٌ الى الله بل اقرب وأسلم. ثم ان اهل السلوك سلكوا في طرق الخفاء على اللطائف العشرة، وطرق الجهر على النفوس السبع.. وهذا العاجز استفاد من القرآن طريقاً قصيراً، وسبيلاً سوياً هو اربع خطوات

الخطوة الاولى: ما اشارت اليها آية: فلا تُزكّوا انْفُسكم

والثانية: ما اشارت اليها آية: ولاَ تكونُوُا كالذينَ نَسوُا الله فأنسـيهم انفْسَهُم

والثالثة: ما اشارت اليها آية: مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ الله ومَا اصَابَكَ مِنْ سَيِئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

والرابعة: ما اشارت اليها آية: كُلّ شَيْء هَالِكٌ الاَّ وَجْهَهُ
وايضاحه: ان الانسان بحسب جبلّته محب لنفسه، بل لا يحب بالذات - في الاول - الا ذاته، فيمدح نفسه مدحاً لا يليق الا بالمعبود، ويدافع عن نفسه بشدة وينزّهها عن المعايب ولا يقبل القصور لها ما امكنه، حتى كأنه يصرف الجهاز المخلوق فيه لحمد معبوده وتسبيحه الى نفسه، كمن اتخذ إلهه هواه. فلابد من تزكيتها هنا بعدم تزكيتها
والثانية: نسيان النفس في مقام الكُلفة والخدمة، وشدة إلتزامها في مقام اخذ الأُجرة والحظوظات.
فتزكيتها عكس هذه الحالة اي: عدم النسيان في عين النسيان
والمرتبة الثالثة: لا يرى من نفسه الاّ القصور والنقص والعجز والفقر، ويرى

كل المحاسن نِعَماً من جانب فاطره تقتضي الحمد لا الفخر، فتزكيتُها في هذه المرتبة؛ علمها بان كمالَها في عدم كمالِها، وقدرتَها في عجزها، وغناها في فقرها
والخطوة الرابعة: دركُ انه في نفسه وبالمعنى الاسمى فان مفقودٌ حادثٌ معدومٌ، وبالمعنى الحرفي - والمرآتية لاسماء صانعه - شاهدٌ مشهودٌ وواجدٌ موجودٌ. فتزكيتُها هنا: معرفةُ ان عدَمَها في وجودها، ووجودها في عدمها، ووِردُها: له الملك وله الحمد
وكذا ان مشرب اهل وحدة الوجود يذهب الى اعدام الكائنات بنفي وجودها. ومشرب اهل وحدة الشهود يذهب الى حبس الموجودات في سجن النسيان المطلق

واما ما افهم من منهاج القرآن فهو: عفوها عن الاعدام والحبس، بل استخدامها في وظائف اعلان الاسماء الحسنى بالمظهرية والمرآتية: بالمعنى الحرفي وبحسابه تعالى، وعزلها عن الخدمة بالمعنى الاسمي وبحساب نفسها

ثم ان الانسان في وجوده دوائر متداخلة ومصنوعات متراكبة؛ اذ هو نبات، وحيوان، وانسان، ومؤمن.. فالمعاملة للتزكية قد تقع اولاً في الطبقة الرابعة الايمانية. ثم تتنازل الى النباتية التي هي شديدة المقاومة، وقد تقع المعاملة في الكل في اليوم والليلة. ومما غَلَط فيه الانسان عدم الفرق بين تلك المراتب فيقول: خلق لنا ما في الارض جميعا، فاولاً يغلط بظن انحصار الانسانية في معدته

النباتية او الحيوانية. ثم يغلط بانحصار غايات الاشياء في ما يؤول الى نفسه. ثم يغلط بتقدير قيمة الاشياء بمقياس مقدار منفعته منها، فلا يشتري نجم الزهرة بزهرةٍ مشمومة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 33

اعلم! ان العبودية نتيجة النعمة السابقة وثمنها، لا مقدمة المكافآت اللاحقة ووسيلتها
ايها الانسان! اخذت اجرتك؛ اذ صنعك هكذا في احسن تقويم. ثم تَعرَّفَ اليك باعطاء الايمان
نعم، كما انه باعطاء المعدة أنعمَ عليك بجميع المطعومات.. كذلك باعطاء الحياة صيَّر لك عالمَ الشهادة سفرةً مملؤةً من النعم. فانظر الى تفاوت السفرتين. وكما انه باعطاء النفس الانساني جعل لهذه المعدة عوالم الملك والملكوت مائدةً مشحونة بالنعم.. كذلك باعطاء الايمان فرش لك

مع الموائد المزبورة موائد مدخرات كنوز اسمائه.. وباعطاء محبته فتح لك ومنحك ما لا يوصف، فاذا اخذتَ مثل هذه الأجرة، فعليك بالخدمة. فاذا اعطاك بعد العمل نعمة اخرى فما هي الاّ من محض الفضل

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 34

اعلم! ان ما يشاهد من الجود بلا حساب في تكثير افراد الأنواع، لا سيما في صغار المخلوقات مع كمال الاتقان وحسن الانتظام، يشير بل يصرح بعدم التناهي في تجليات الصانع.. وبمباينة ماهيته.. وبتساوي الاشياء بالنسبة الى قدرته.. وبوجوبه
نعم، ما هذا الجود والايجاد الا من ذلك الوجوب ومن برهانه. والجود في النوع جلالي، والاتقان في الفرد جمالي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 35

اعلم! ان الصنعة الانسانية تسهل على الصانع بدرجة علمه بها، وتَعسر بمقدار جهله، لاسيما في المصنوعات اللطيفة الدقيقة الجهازات. فكلما كان أعلمَ كانت عليه ايسر واسهل. فما يشاهد من السهولة بلا حدّ في السرعة المطلقة والوسعة المطلقة في خلقِ الاشياء المنتظمة، يدلِ قطعاً وحدساً على ان لصانعها علماً لا نهاية له. كما تشير الى تلك السهولة آية

وَمَا امْرُنَا الاَّ واحِدةٌ كَلَمحٍ بالْبَصَر

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 36

اعلم! انه كما ان مَن لف على مصنوعٍ او مصنوعات لفائف مصنوعة، وألبس مكنونةً مزينةً أو مكنوناتٍ اقمصةً نُسجت من جنس مادتها - كالجلود - وادرج متولدات منحوتات من بطونٍ متراكمة في اجوافها، لاشك ولاريب ان المظروفَ كالظرف، والمحاطَ كالمحيط صنع واحدٍ ومالُه وملكُه كذلك لا شك ولا ريب ان من لف لفائف الوحدة الاتصالية والنوعية على الكثرة، كوحدة الكل والكلي والظرف.. وكذا ألبس على قامات جماعات هذه المصنوعات المنثورة اقمصةَ هذه العناصر التي كأمهاتها.. وكذا ادرج هذه

المخلوقات لاسيما الحيوانات التي هي تماثيل مصغرة لهذه العوالم الكبيرة في اجواف تلك العوالم اللواتي هن كأبنية متداخلة ضربت على موجودات هن كثمراتها او نواتاتها، ماهو الا واحدٌ احدٌ صمدٌ يتجلى على المحيط بالواحدية، وعلى المحاط بالاحدية..

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 37

اعلم! انه كما ان للسلطان عنوانات متنوعة لحاكميته في دوائر حكومته وطبقات رعيته ومراتب سلطنته ووظائف اميريته، كأنه موجودٌ حاضرٌ ومشهودٌ ناظرٌ في كل دائرةٍ وخلفَ كلِّ حجابٍ بممثله وقانون نظامه، كذلك مثلا: ولله المثل الاعلى ان من له الاسماء الحسنى، له تجلٍ في عالَمٍ عالَمٍ بعنوان اسمٍ من اسمائه الحسنى ويستتبع ذلك الاسم في دائرة سلطنته سائرُ الاسماء بل يتضمنها.. وكذا يتصرف في كل طبقةٍ طبقةٍ كلاًّ وجزءاً، كلياً وجزئيا بتجل خاص في ربوبية خاصة بجلوات اسم خاص، اي يتجلى

عليه بخصوصية كأنه يخصّه، مع انه يعمٌّ ويحيط.

وله سبحانه في مراتب ربوبيته شؤونات متناظرة.. وله في سرادقات الُوهيته اسماءٌ متعاكسة.. وله في مرايا حشمته تمثيلات متفاوتة.. وله في تصرفات قدرته عنوانات متنوعة.. وله في تجليات صفاته ظهورات متزاهرة. وله في جلوات افاعيله تصرفات متظاهرة.. وله في تنويع مصنوعاته ربوبيات متدائرة على تجلي الاحدية على جزئيات محاط الواحدية، كما اشار الى هذه الحقيقة العظيمة الواسعة ترجمان لسان القدم في مناجاته في "الجوشن الكبير" وهذه المناجاة مشتملة على تسعة وتسعين عقدة، وصدفٍ كل منها متضمنةٍ لاثني عشرٍ من جواهر التوحيد صريحاً او

ضمناَ؛ اذ اذا نودى احدٌ بوصفٍ مطلق في مقام التعيين يدل على انحصار الوصف فيه. مثلاً: "يادائم" أي: يامن لا دائم في العالم الا هو. فله سبحانه حجب نورانية الى سبعين الفاً، كما روي.. ولوجود المنافذ في الحجب والتناظر في الشؤونات والتعاكس في الأسماء، والتداخل في التمثيلات، والتمازج في العنوانات، والتشابه في الظهورات، والتساند في التعرفات، والتعاضد في الربوبيات، وتجلي الاحدية في احاطة الواحدية، لزم البتة لمن عرفه سبحانه في واحد مما مرّ، ان لا يستنكره في سائر ذلك، بل يفهم بالبداهة انه هو هو

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 38

لَقَدْ خَلَقْنَا الانْسَانَ في احْسَنِ تَقْويمٍ

اعلم! ان من عجائب جامعية فطرة الانسان، ان ادرج الفاطرُ الحكيمُ في هذا الجرم الصغير موازين لا تعد، لوزن مالا يُحدّ من مدخرات رحمته. وادمج فيه آلاتٍ لا تُحصى جهازاتُها المعنوية لفهم مالا يتناهي من مكنونات كنوز اسمائه الحسنى

انظر الى حواسك العشرة كيف احاطت بالوان عوالم المسموعات، والمبصرات، والمذوقات وغيرها.. وكذا اعطاه جزئيات صفات واحوال من الارادة والعلم والسمع وغيرها لفهم صفاته المحيطة وشؤونه الواسعة..

وكذا لفّ على انانيته لفائف بعدد العوالم وألوانها، ليعرف حالها بتلك اللطائف.. وكذا ألبس على قامة ماهيته اقمصة بعدد حجب الربوبية ليترقى فيها بقطعها.. وكذا اودع فيه لطيفة مدركة، بصورة عجيبة، بحيث تصير الحافظة التي هي في صغر الخردلة كعالَم واسع، تسير تلك اللطيفة في تلك الخردلة دائما، ولا تصل الى ساحلها. ومع ذلك قد يضيق على تلك اللطيفة هذا العالم الكبير. فتحيط هي بهذا العالم، وتحيط بها وبجميع ميادين جولانها ومكاتيب مطالعتها هذه الخردلة. فسبحان من صغّرها بلا غاية في عين كبرها بلا نهاية

ومن هذا السر تتفطن لتفاوت مراتب الانسان؛ فمن الانسان من يغرق في ذرة، ومن الانسان من تغرق فيه الدنيا؛

ثم ان الانسان قد يفتح بمفتاحٍ من مفاتيحه الموهوبة عالماً واسعاً من ابسط ما انتشرت اليه الكثرة، فيضل فيها فلا يصل الى الوحدة والتوحيد الاّ بعسر عظيم. فللانسان في معناه وسيره الروحي طبقات ؛ ففي طبقة يتيسر له باليسر والسهولة الحضور والتوحيد، وفي طبقة اخرى تستولي الغفلة والاوهام، وقد تتسع عليه الضيقة بحيث يغرق في الكثرة غرقاً تاما، فينسى الوحدة رأساً
وان المدنيين الذين توهموا السقوط ترقياً، والجهل المركب يقيناً، الانغماس التام في النوم انتباهاً، هم في هذه الطبقة السفلى. فهم ابعد بدرجات من البدويين من درك الحقائق الايمانية

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 39

اعلم! ان الواحدية تدل على ان الاسم يحيط بكل شئ. وان الاحدية تدل على ان كلَّ شئ حي ؛ يشير الى كل اسم له تعلق بالكون، فالتجلي بالواحدية باحاطته بكل الاشياء، وبالاحدية باراءة كل شئ لكل الاسماء

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 40

اعلم! ان اكثر مظاهر الجلال تجلي الاسماء على الكل والكليات والانواع والجماعات. والجود المطلق في النوع من تجلي الجلال. وان اغلب مرايا الجمال المتجلي، نقوشُ جزئيات الموجودات، وجمال اشخاصها مع تزايد الحسن، وجلاء المرآتية بتلاحق الامثال في تكثير الافراد، والاتقان والانتظام الاجمل في شخصٍ شخص من تجلي الجمال.. وكذا يظهر الجلال من تجلي الواحدية ؛ ويظهر الجمال من تجلي الاحدية. وقد يتجلى الجمال من الجلال كما يتجلى الجلال من الجمال.. فما

اجمل الجلالُ في عين الجمال، وما
اجمل الجمال في عين الجلال

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 41

اعلم! ان شهود البصر للمصنوع المصنّع المرصّع، مع عدم شهود البصيرة لصانعه ليس الا: اما لعدم البصيرة او عميها، او ضيقها من عظمة تصور المسألة، او للخذلان. والا فهو انكرُ من انكار شهود البصر، كالسوفسطائي بل اشنع واكمه

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 42

اعلم! انه كما ان من زرع بذرا في مزرعة، وعمتها حبات البذر ولو منمنمة، تكون المزرعة محمية له، ومصونة من تصرف الغير بالزرع مرة اخرى، حتى كأن البذر سور معنوي.. كذلك كل نوع من انواع النباتات والحيوانات المزروعة المبثوثة في مزرعة الارض والمنثورة المنشورة في اكثر وجهها، سور يمنع الشركة، وحارسٌ يطرد الغير، وحامٍ يردّ الاوهام. فكيف بتساند المجموع، وتعاضد الجميع بتلاحق الشواهد وتعانق الافراد؟

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 43

اعلم! انه كما ان من يحب ان يشاهد في رياض جنته وحديقته المنتظمة، صورة القفار الغير المنتظمة، ومثال احجارها الموحشة، وتماثيل اعوجاجاتها المشوشة؛ لإظهار لطافة تنظيماته، وقد يصنع فيما بين منظومات بستانه صخورِ الكهف بتنحيتاتٍ مشوشة، فكمالُ انتظامها هنا، في عدم انتظامها. لكن يتفطن المدقق ان تنظيم هذا بعدم الانتظام ؛ انما هو بقصد ناظم حكيم ـ ؟

كذلك ان مايُشاهد فيما بين المخلوقات المنظومة والمصنوعات الموزونة، من القفار المختلفة الاشكال المشوشة،

ومن الجبال والآكام المتفاوتة الاحجار البعيدة عن النظام؛ بدرجة تتوهم النظرة الحمقاء الظاهرية ان لعبَت بها يدُ التصادف، ما هي الا منتظمةٌ بعدم التنظيم، ومشوشيته السطحية بقصدِ صانعٍ حكيم وفاطر عليم، بشهادة احاطة المنظومات والموزونات بها وفرشها عليها، كنظم الدرر المنظومة على نحور الجواهر المنثورة لاظهار شعشعة الصنعة المنتظمة، وكاراءة شدة الظلمة لتلك النيرات. فانظر الى الاشجار ذوات الاشواك، والى النباتات المجهزة برماح اشواكها لدفع آكلِ النباتات، حتى ترى انتظاماً عجيباً في عدم انتظامها، ولطافةً ظريفةً في خشونتها الموحشة. ومن امارات كون عدم الانتظام كالانتظام بقصد صانع حكيم؛ عدم توافق شكل بعض لبعض

بدرجة كأن كل فرد من نوع مًستقل ً منحصرٍ في ذلك الشخص، مع اتحاد النوع وتآخذ اسباب التوافق. فعدم التوافق دليل عدم الاتفاقي وعدم التصادف

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 44

اعلم! ان من مزايا جامعية فطرة الانسان، ومن مميزاته على سائر الحيوان، فهمه لتحيات ذوي الحياة لواهب الحياة. اي انه كما يفهم كلام نفسه، يفهم بسمع الايمان جميع كلمات ذوي الحياة المسبّحات ، بل الجمادات. فكل منها يفهم كلام نفسه فقط - على ما يظهر - كمتكلّمٍ اصمّ من هذه الجهة. واما الانسان فمتكلمٌ سميعٌ يسمع في وسعة البصر، اي يمكن له ان يسمع في وقتٍ بلا مزاحمة ما تتكلم به الموجودات من ادلات الاسماء الحسنى. فقيمة كل منها بمقدار نفسه؛ وقيمة الانسان المؤمن

بمقدار الكل . فهو فردٌ كنوعٍ ، بل كانواع.. والله اعلم بالصواب

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 45

اعلم! ان الحقيقة تشبه الظاهر في الصورة، مع عظمة بُعْدِ ما بينهما في نفس الامر. مثلا: التوحيد العامي الظاهري يَثْبُتُ بأن لا يُثبَت ولا يُسند شئ من الاشياء الى غيره تعالى، وهذا النفي سهل بسيط. واما التوحيد لاهل الحقيقة فانما يَثْبُتُ بان يُثْبِتَ كل شئٍ مما يشاهد من الاشياء ويسنده اليه سبحانه، ويرى فيه سكته ويقرأ عليه خاتمه جل جلاله. وهذا الاثبات يثبت الحضور وينافي الغفلة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 46

اعلم! ان من حكمة امهال الكافر المتوجّه بالمعنى الاسمى والقصد الذاتي الى هذه الحياة الدنيوية؛ خدمته لتظاهر الوان نعمه تعالى الحاصلة بالتركيب الصنعي، وان لم يشعر هو.. وكذا تنظيمه لمحاسن جميلات مصنوعاته تعالى ، وان لم يفهم هو.. وكذا تشهيرُه بطرزٍ جالبٍ للنظر لغرائب صنعته سبحانه، وان لم يتفطن هو.. كالساعة تعلمك عدد الساعات وهي لا تعلم ماتعمل هي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 47

اعلم! انه يمكن ان يذهب الموفَّق من الظاهر الى الحقيقة بلا مرور على برزخ الطريقة؛ وقد رأيتُ من القرآن طريقا الى الحقيقة بدون الطريقة، اي المشهورة. وكذا رأيت طريقاً موصلاً الى العلوم المقصودة بدون المرور على برزخ العلوم الآلية

نعم ومن شأن الرحمة الحاكمة ان تُحسِن لابناء هذا الزمان - السريع السير - طريقاً هكذا قصيراً سليماً

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 48

اعلم! انه كما ان وجود الشئ وحياته برهان باهر على وجوب وجود موجده وصفاته، وآية نيّرة على انه وحده، اي له كل شئ، وحجة قاطعة لأيدي الاسباب.. كذلك فناء الشئ وموته في تجدد الامثال برهان ظاهر على بقاء المبدئ المعيد الوارث الباعث، ودليل واضح على انه لا شريك له - اي ليس لشئ من الاشياء شئ من الاشياء من جهة الخلق والايجاد - وحجة قاطعة لأيدي أنفس الاشياء من التأثير في انفسها

الحاصل: ان الحياة تقول: لا اله الا هو وحده، وتردّ الاسباب.. وان الموت

يقول: لا اله الاهو لا شريك له، ويردّ الأنفس

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 49

اعلم! ان من وظائف حياة الانسان؛ شهوده لتحيات ذوي الحياة لواهب الحياة. ثم الشهادة عليها، اي يشاهد عبادة الكل فيشهد عليها ويعلنها كأنه ممثل الكل ولسانُهم يخبر الكل بعمل الكل في الاعلان لدى سيدهم

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 50

اعلم! ان القرآن والمنَزل عليه القرآن يبحثان عن مسائل عظيمة، ويثبتان حقائق جسيمة. ويبنيان اساسات واسعة. كامثال اثبات وحدانية مَنْ يطوي السَـماء

كَطَيّ السِجل لِلكُتُبِ .. والارضُ جميعاً قَبْضَتُهُ يوم القيمة والسموات مطويات بيمينه .. ومَا امْرُ السَّاعة الاَّ كَلَمْحِ البَصَرٍ

بالنسبة اليه

وتُسَبحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبْعُ والارضُ ومَنْ فيهن .. وخَلَقَ السَّمَواتِ والارْضَ في سِتَةِ اَيَّامِ .. ويُحْيي الارْضَ بَعْدَ مَوْتِها

ويحشر في تلك الاحياء ازيد من ثلاثمائة الف حشر ونشر وقيامات، باحياء انواع النباتات والحيوانات، وكتابتها على صحيفة الارض في نهاية الاختلاط والاشتباك، مع غاية التمييز بلا خبط ولا غلط. مع انّ حشر واحد من تلك القيامات المشهودة ليس بأهون من حشر طائفة الانسان، اذ يزيد عدد طائفة واحدة من طوائف الذباب الذي يوجد في عمر سنة على عدد الانسان في عمر الدنيا. وكذا يقولان

الله خالِقُ كُلّ شَئٍ وهُوَ عَلى كُلِّ شَئٍ وكيل ـ له مَقَاليدُ السَّمــوات والارْض و خلَقَكُم وَما تَعْملُونَ) (وأعدّ للكافرينَ عذاباً اليماً

ويقولان

ومَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّة شراً يَرَهُ

وهكذا من عظائم المسائل المبرهنة المهمة، فليس نظرهما في الكائنات كنظر الفنون الفلسفية والعقول الانسانية، بل مَثَلهما كمثل من يعرّفك صنعةً لتعريف صانعه، والمصنوعُ في قبضته يقلّبه، ويريك باطنه وصحائفه وتلافيفه وغايات جهازاته عند صانعه، ويعلّمك كتاباً بمعانيه واشاراته.. ومثلُ الانسان وفلسفته كمثل من يعرّفك مصنوعاً بعيداً من يدكما ومن فهمكما - وانما يصل نظركما الى سطحه ولا ينفذ الى باطنه - فيلقمك مسائل سطحية كوساوس شطحية لا تسمن ولا تغني، وكمثل اجنبي أعجمي لا يعرف من العربية كلمةً، لكن له معرفة بمناسبات النقوش والصور، فشرع يعلمك كتاب الفصوص المذهب ببيان مناسبات نقوش الحروف، وكيفية صورها

ووضعية بعض الى بعضٍ. وهكذا، من سفاسف واهيةٍ صورية
فاذا كان هذا هكذا؛ فلا تجعل مقاييس العلوم الانسانية محكاً لحقائقهما، ولا تزنهما بميزانها؛ اذ لا توزن الجبال الراسيات، بميزان الجواهر النادرات، ولا تطلب تزكيتهما بها بجعل دساتيرها الارضية، مصداقاً على تلك النواميس السماوية. فلا تظنن التزلزل بتحريك الاهواء الضالة لبعض التفرعات الجزئية، فاهمية الشئ بقدر قيمته

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 51

اعلم! ايها المصاب ببليةٍ دامت من مدة!. لا توزّع من جنود صبرك وقوته، في مقابلة ما مضى الى يومك هذا، بل الى ساعتك هذه ؛ اذ التحقتْ تلك الايام الاليمة الخالية الى صف جنودك بانقلابها لذائذ معنوية وحسنات اخروية. وكذا لاتوزع من صبرك في مقابلة ما يأتي بعد يومك هذا، ، بل ساعتك هذه. اذ هو عدم ومعدوم وفي يد المشيئة. فاجمِع جميعَ قوة صبرك وجنودِه على هذا اليوم، وفي هذه الساعة، مع تقوّي قوتك المعنوية بالتحاق جنود البلايا الاعداء الى جنودك بانقلابها احباباً ممدةً، ،مع الاستمداد من التوكل على

المالك الكريم الرحيم الحكيم في
مقابلة ما يأتي. فاذا فعلت هكذا، يكفي
اضعفُ صبرك لاعظم مصيبتك

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 52

اعلم! انه كثيراً ما يتوهم - بقصور الفهم - ما هو من منابع الحقيقة ومعادن الحق انه من مخايل المبالغة ومظان المجازفة
مثلا: روي: (لو وزنت الدنيا عند الله جناح بعوضة، ما شرب الكافر منها جرعة ماء) او كما قال.. المراد لايساوي ما تمثّل في مرآة حياتك الفانية ووُسعة عمرك الزائل من هذه الدنيا الخارجية، مقدار جناح بعوضة من عالم البقاء. كما ان حبة باقية بالتنبت ترجّح على بيدر من تبنٍ يفنى بالتفتت.. فلكل احد من هذه الدنيا التي هي مظاهر الاسماء الحسنى ومزرعة

الاخرة دنياَ. فان نظر الى دنياه بالمعنى الحرفي، واستعملها للباقي كانت لها قيمة عظيمة؛ والا فلفنائها لا توازي ذرة باقية، وقس عليها بعض ما ورد في ثواب بعض الاذكار مما لايجري في مقاييس العقل

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 53

اعلم! ان مما يدل على ان دستور الحياة هو التعاون دون الجدال؛ كما توهمته الفلاسفة الضالة المضلة، عدم مقاومة التراب الصلب ولا الحجر الصلد، لسيران لطائف رقائق عروق النباتات اللينة اللطيفة، بل يشق الحجر قلبه القاسي بتماس حرير اصابع بنات النبات، ويفتح التراب صدره المصمت لسريان رائد النباتات

نعم، تجاوب اعضاء الكائنات بشمسها وقمرها لمنفعة الحيوانات، وتسارع النباتات لامداد ارزاق الحيوانات، وتسابق مواد الاغذية لترزيق الثمرات، وتزين الثمرات لجلب انظار

المرتزقات، وتعاون الذرات في الامداد لغذاء حجيرات البدن؛ دليل قاطع ساطع على ان الدستور العام هو التعاون وما الجدال الا دستور جزئي بين قسم من الحيوانات الظالمة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 54

اعلم! ان من اظهر براهين التوحيد، السهولة المطلقة المشهودة. مع ان في الشركة يستلزم كلُّ شئ، لاسيما حي، كلَّ ما يلزم للكل. ففي كل فرد من الكلفة كلفة ما في الكون،
لاستلزام الفرد في الانفراد، كل كلفة الكل، كميةً

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 55

اعلمى! ايتها النفس الامارة! انك متهمة في احسن مطالبك. اذ قد تشتاقين الى امور الاخرة، لكن بالمعنى الحرفي، أي لئلا تتنغص الدنيا عليكِ بفنائها، فشوق الآخرة للتسلي من الم الفناء. فاُفّاً وتُفاً لهمتك الدنية، كيف تُصيّرُ السلطان الدائمي خادماً لحقير دنيٍ زائل؟ وتعمل خاناً لسكن بعض الحيوانات في ليلة بعَمَد مرصعة بالجواهر تأخذها من تحت قصرٍ سلطاني مستمرٍ.. فتخربين القصر على رأسك، وتأكلين ثمرات الجنة الباقية قبل بدُوّ صلاحها في هذا البستان الكاذب

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 56

اعلمى! ايتها النفس العاشقة لنفسها، المستندة على ظهور وجودها! انك اكتفيت بقطرة سراب عن بحر ماء الحياة، وبلمعةٍ ضعيفةٍ في ليلةٍ مدلهمة عن الشمس في رابعة النهار. أما ظهور وجودك بالنسبة الى ظهور وجود فاطرك ؛ فكنسبة عدد نفسك الواحدة، الى ضرب جميع الموجودات في ذراتها. اذ نفسك تدل على وجود نفسك بوجه واحد، وبمقدار جرمك.. وتدل على وجود موجِدها بوجوه لاتعد، مع دلالة كل من الموجودات على ظهور وجود موجِدك بوجوهٍ لا تعد ايضاً افراداً وتركيباً، فلابد ان يكون ظهور وجوده

عندك اظهر من وجودك بدرجة اعظمية العالم على صغرك
واما حبك لنفسك، لانها مخزن لذتك ومركز وجودك ومعدن نفعك واقرب اليك. فقد التبس عليك ظل الظليل الزائل، باصل الاصيل الكامل. فان تحب نفسَك لِلذةٍ زائلة؛ فلابد ان تحب من يفيدك لذائذ باقية بلا نهاية، ويفيض على جميع من تلتذ بسعاداتهم لذائذ تسعدهم
وان كانت نفسُك مركز وجودك؛ فربُّك موجِدكَ، وقيومُ وجودك مع وجودات كل من لك علاقة بوجودهم
وان كانت نفسك معدن نفعك؛ فرازقُك هو الذي بيده الخير كله، وهو النافع الباقي، وعنده نفعُك ونفعُ كل من لك نفعٌ في نفعهم

وان كانت نفسك اقربَ اليك؛ ففاطرها أقرب منها اليها، اذ تصل يده منها الى ما لا تصل يدُها ولا شعورُها ولا حبُها الى ذلك الشئ الذي هو في بحبوحة نفسها، فلابد ان تجتمع جميع المحبات المنقسمة على جميع الموجودات مع محبتك لنفسك فتهديها الى جناب المحبوب الحقيقي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 57

اعلم! ان مما يحجبك عن الله ويبقيك في الغفلة؛ انحصار نظرك الجزئي على الجزء والجزئي، فيجوِّز صدوره بالتصادف عن الاسباب الواهية. واما اذا رفع رأسه ومد نظره الى الكل والكلي، لا يجوّز صدور ادنى شئ من اعظم الاسباب

مثلاً: يمكنك ان تسند رزقك الجزئي الى بعض الاسباب، ثم اذا نظرت الى خلو الارض وفقرها في الشتاء، ثم امتلائها متبرجة متزينة بالارزاق التي طبختها القدرة في مراجل الاشجار وجفان الجنان، تيقنتَ انه لايمكن ان

يكون رازقك الا من يرزق كل حي بإحياء الارض بعد موتها
ومثلا: يمكنك ان تسند ضياءك الجزئي المادي، ونورك المخصوص المعنوي الى بعض الاسباب الظاهرية فتقول: (انّمَا اوتُيتُهُ عَلى علمْ) ثم اذا نظرت الى اتصال ضيائك بنور النهار، واتصال نور قلبك بضياء منبع الانوار، تيقنت انه لا يقتدر على اضاءة قالبك، وتنوير قلبك حقيقةً الا من يقلب الليل والنهاربتحريك السيارات والاقمار.
يضلّ من يشاء من الفجار ويهدي من يشاء من الابرار بتنزيل التنزيل للاعتبار والاختبار

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 58

اعلم! ايها الانسان امامك مسائل عظيمة هائلة، تجُبر كل ذي شعور على الاهتمام بها
منها "الموت" الذي هو فراقك عن كل محبوباتك من الدنيا وما فيها
ومنها "السفر" الى ابد الآباد في اهوال دهاشة
ومنها "عجزك" الغير المعدود في "فقرك" الغير المحدود في سفرك الغير المحصور في عمر معدودٍ محدود، وهكذا
فما بالك تناسيتَ وتعاميتَ عنها -كطير الابل - اي "النعامة" يخفي رأسه في الرمل، ويغمض عينه لئلا يراه الصياد..

الى كم تهتم بالقطرات الزائلة، ولا تبالي بالبحور الدهاشة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 59

اعلم! اني احمد الله على ان فتح لي اعاظم مسائل هذه الكائنات بمسألة من النحو، هي الفرق بين "المعنى الحرفي والاسمى"!.. اي هذه الموجودات كلماتٌ دالات على معانٍ في غيرها، اي مكتوباتٌ ربانية تاليات للاسماء الحسنى، لا اسمية حتى تدل على معنى في نفسها لذاتها

فما تفرَّع من الوجه الاول؛ علم وايمان وحكمة. ومن الوجه الثاني؛ جهلٌ مركب، وكفران مرجَّب، وفلسفة مذهّبة

وكذا اشكره على ان فتح لي مسألةً جسيمةً من اعاظم مسائل الربوبية

بمسألة من المنطق، وهي الفرق بين الكلي ذي الجزئي، والكل ذي الجزء، فتجلي الجمال والاحدية كالاول..
وتجلي الجلال والواحدية كالثاني..
وتجلي الكمال والكبرياء جمع الجمع..
اي جمال في عين الجلال كالكلي في عين الكل، والجزئي في عين الجزء

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 60

اعلم! ان الدنيا فهرستة الآخرة، فيها اشارات الى مسائلها المهمة، منها الذوق في الرزق الجسماني. فالذي ادرج في وجودك حواس وحسيات، وجوارح وجهازات، واعضاء وآلات لإحساس جميع انواع نعمه الجسمانية، ولاذاقة اقسام جلوات اسمائه المتجلية على الجسمانيات، في هذه الدار الزائلة الذليلة التي ليست لذيذةً ولا للذةٍ

يشير بهذا الصُنع الحكيم، الى ان صاحب الاحساس والاذاقة، اعدّ لضيوف عباده ضيافةً جسمانيةً ايضا لائقة بالابدية في قصورٍ

تَجري مِنْ تَحْتِها الانْهَارُ خَالِدينَ فيها ابَدَاً

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 61

اعلم! ايها السعيد العاجز الخائف! ان الخوف والمحبة اذا توجها الى الخلق، صار الخوف بليةً اليمةً.. وصارت المحبة مصيبةً منغصةً ؛ اذ تخاف من لا يرحمك او لا يسمع استرحامك. وتحب من لا يعرفك. او يحقّرك لمحبتك، او لا يرافقك، بل يفارقك على رغمك..
فاصرفهما من الدنيا وما فيها الى فاطرك الكريم وخالقك الرحيم ، ليصير خوفُك تذلّلاً لذيذا بالالتجاء الى صدر الرحمة كتلذذ الطفل بالتخوّف الذي يجبره الى الانضمام الى صدر امه الشفيقة، وتصير محبتك سعادةً ابديةً لا تزول ولا تُذلّ، لا إثم ولا ألم

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 62

اعلم! ايها الانسان انك ثمرة او نواة لشجرة الخلقة ، فبجسمانيتك انت جزء صغير ضعيف، عاجز ذليل ، مقيّد محدود. لكن الصانع الحكيم رقاك بلطيف صُنعه من الجزء الجزئي، الى الكل الكلي
فبادراج الحياة في جسمك اطلقك من قيد الجزئية في الجملة، بجولان جواسيس حواسك المنبسطة على عالم الشهادة لجلب اغذيتهم المعنوية.. ثم باعطاء الانسانية جعلك كالكل بالقوة (كالنواة).. ثم باحسان الاسلامية والايمان، جعلك كالكلي بالقوة .. ثم بانعام معرفته ومحبته

صّيرك كالنور المحيط، فاختر ما شئت..
فان اخلدتَ الى الارض واللذائذ
الجسمانية؛ صرت جزءاً جزئياً، عاجزاً،
ذليلاً. وان استعملت جهازات حياتك
بحساب الانسانية الكبرى التي هي
الاسلامية؛ صرت كالكل الكلي
والسراج المركزي

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 63

اعلم! يامَن يحب الموجودات الدنيوية التي لا تصل اليها الا بمقدار جرمك، ومساعدة قيدك. فتتألم بسائر الفراقات الاليمة، جزاءً لصرفك المحبة في غيرمحلها.. ان احببتَ الواحدَ الاحدَ، وتوجهتَ بحسابه وباسمه وباذنه وبنظره وبحوله، تنزهت بالجميع معاً في آنٍ بلا فراق ولا ألم. كمثل من ينتسب لسلطان له مع كل جزء من مملكته ارتباط، يسمع ويبصر كل ما يجري في كل مكان ومن كل مكين،كأنه هو في كلٍ وعند كلٍ، فيسمع ذلك الخادم بسمع سيده، ويبصرُ ببصره بواسطة آلات المخابرة

والمشاهدة؛ لذيذات النغمات وجميلات الصور، الموجودات في محلّ سلطنة بعيدةٍ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 64

اعلم! يا من يشتاق الى معرفة اخبار امثال القمر، بحيث لو قيل لك ان افديت نصف عمرك؛ لنزل احدٌ من القمر واخبرك بان في القمر كذا وكذا، واخبرك بحقيقة استقبالك، لفديت بلا تأسف

انه جاء احدٌ يخبرك اخبار مَن ؛ ليس القمر الا كذباب يطير حول فَراشٍ ، يطيرُ هو حول سراجٍ من قناديل سقف بيته الذي اعدّه لعبيده المسافرين ..

وكذا يخبرك باخبار الازل والابد، والحياة الابدية، والحقائق الاساسية، والمسائل العظيمة التي اصغرُها اعظمُ من انفلاق الارض مع القمر. فان شئت

فاستمع الى سورة (اذا الشَّمْسُ كوِّرَتْ) والى (اذا السَّماءُ انفَطَرتْ) وامثالها.. وكذا يريك سبيلاً سوياً الى الوحدة، يُنجيك من التشتت في ضلالات الكثرة الموحشة، ويمد الى يدك العروة الوثقى وسلسلة عرشية تنقذ من استمسك بها من الغرق في ظلمات الممكنات المشتتة، ويسقيك من عين الايمان بالحياة الابدية ماء الحياة، لتخلِّصك من الاحتراق بنار الفراق من جميع ما تحبه على الاطلاق.. وكذا يخبرك بمرضيات خالقك الذي؛ الشمسُ والقمرُ والنجوم مسخَّرات بأمره واستقرت الارضُ باذنه وبمطالبه منك.. وكذا صار ترجماناً لمخابرة سلطان الازل والابد الذي لا نهاية لقدرته وغَنَائه، وبمكالمته معك ايها العاجز بلا نهاية، والفقير بلا غاية

فمع كل ذلك كيف لا تترك نفسك لفهم هدى القرآن؟ ولا تنسَ هَوسكَ لاستماع رسول الرحمن؟ وكيف لا تستقبل رسوله بالتسليم والايمان؟ وكيف لا تشتاق الى السلام عليه بالصلاة والسلام؟ وكيف لا تحتاج الى الاستخبار منه ما يطلبه سيدُنا الحنّان ومالكنا المنّان جل جلاله؟

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 65

اعلم! اننا نرى الصانع الحكيم بكمال حكمته، وعدم العبثية في صنعه وعدم التضييع، يُنسج من الاشياء الحقيرة الصغيرة القصيرة الاعمار، منسوجاتٍ جسيمةً غالية عالية دائمة، لاسيما في نسج النباتات.. وكذا بسر عدمِ العبثية مطلقا، وعدم الاسراف، يوظّف الفرد الواحد من الآلات والجهازات بوظائف كثيرة متنوعة، لاسيما في رأس الانسان. فلو انفرد لكل وظيفة من الوظائف المكلفة بها ما في رأسك مقدار خردلة، للزم ان يكون رأسك كجبل الطور في الكبر ليسع اصحاب الوظائف. الا ترى اللسان - مع سائر

وظائفه العظيمة - مفتش لمدخرات خزينة الرحمان، ولجميع المطعومات المطبوخة في مطبخ القدرة، فله وظائف بعدد تنوع اذواق المطعومات، وقس . أفلا تشير هذه الفعالية الحكيمة الى ان ذلك الصانع يجوز- بل يجب - ان ينسج من الاشياء السيالة السريعة في سيل الزمان، ومن الايام الميتة والأعوام الماضية والاعصار الخالية نسائج غيبية، ومنسوجات اخروية بمكوك الليل والنهار والشمس والقمر في اختلاف الملوين، وتحوّل الفصول؟ كما نسج في الانسان الذي هو فهرستة العالم ما يؤيد هذا، اذ يُبقي دقائق حياته الماضية الفانية بين منسوجات حافظته ومكتوباتها، فيكون الفناء والموت في هذه الشهادة الضيقة، انتقالا باقيا وبقاء صافيا في دوائر عوالم الغيب. وقد

نسمع من منابع الوحي "ان دقائق عمر الانسان تعود اليه"؛ فاما مظلمة بالغفلات والسيئآت، وإما مضيئة بمصابيح الحسنات المعلقة في حلقات الدقائق

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 66

اعلم! ان من حكمة تفنن الصانع الجميلِ الحكيم في تصوير الافراد صغيراً وكبيراً كما في الحيوان لاسيما فيما يطير بجناحَيه، وفي السمك وفي المَلَك وفي العوالم في الجملة، من الذرات الى الشموس، بجعل الصغير مثالاً مصغراً للكبير.. لطف الارشاد، وتسهيل التفكّر، وتيسير قراءة مكتوبات القدرة، واظهار كمال القدرة، وابراز نوعي الصنعة الجمالية والجلالية، اذ من اسباب المجهولية الدقة والخفاء، فيزيلهما بوضوح حروف الكبير. وكذا من اسباب المجهولية، الوسعة والعظمة، فلا يحيط بها النظر

ولا يضبطها الفهم فيزيلهما بتقارب حروف الصغير. واما النفس الأمارة المتتلمذة عند الشيطان فتظن صغر الجسم سبب صغر الصنعة، فتجوِّز صدورها من اسباب صمٍ عُميٍ، وتدّعى في الكبير المنبسط عدمً الكتًابة بالحكمة، ووجود العبثية والتصادف

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 67

اعلم! انه ان قيل: ان الجود المطلق والرزق بلا حساب يلائمان العبثية، وينافيان الحكمة من جهة ؟ يقال له نعم؛ ان انحصرت الغاية في الواحدة مع ان لكل شئ لا سيما حىّ، غايات متعددة وثمرات متنوعة ووظائف مختلفة. الا ترى ان للسانك وظائف بعدد شعر رأسك؟ فالجود باعتبارٍ غاية بلا حساب وباعتبار وظيفةٍ لا ينافي الحكمة والعدالة في وجوده الناظر الى مجموع الغايات والوظائف، كالعسكر المستخدم في تعقيب ذى جناية او في حماية قافلة مثلا. ففي العسكر كثرة وجود بلا حساب بالنسبة الى امثال هذه

الخدمات الجزئية مع القلة والمساواة لما يلزم لحفظ الثغور والحدود وسائر الغايات

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 68

اعلم! انه يمكن ان يُتَصَوَّر الانسانُ خلف أثره وصنعته الجزئية، ولا يمكن في مصنوع الصانع الازلي الا من خلف سبعين الف حجاب خلف ذلك المصنوع الجزئي. ولو امكن لك ان تنظر الى مجموع مصنوعاته دفعةً؛ لارتفعت الحجب الظلمانية، وبقيت الحجب النورانية. فالطريق الاقرب في نفسك، لا في الآفاق الاّ بالعشق السديد

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 69

اعلم! ان اغلب من له نسلٌ من الحيوانات والنباتات ينوى كلٌّ فرد - من الاغلب - الاستيلاء على وجه الارض، ويريد التسلط عليها ليتخذها مسجداً خالصاً لنفسه يَعبُد باظهار اسماء فاطره، في كل جزءٍ منها عبادةٌ غير متناهية لخالقها الذي لا نهاية للياقته للعبادة. فان شئت انظر الى البطيخ ونواتاته، والشجر والنواتات في ثمراته، والسمك وبييضاته، والطير وبيضاته، الاّ ان ضيق عالم الشهادة واحاطة علم عالم الغيب والشهادة بما كان، وبما يكون، وبما لم يكن لوكان كيف يكون..

اقتضيا قبول عباداتها بالقوة، ونياتها المندمجة في بذورها

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 70

اعلم! ان ذكر القرآن لبعض الغايات الراجعة الى الانسان انما هو للاخطار لا للانحصار. اي لتوجيه نظره الى الدقة في فوائد نظام ذلك الشئ ذي الغاية، وفي انتظامه الدال على اسماء صانعه؛ اذ الانسان انما يهتم بما له علاقة ما به، فيرجّح ذرة ما اليه على شمس ليست اليه.. مثلا

وَالْقَمَر قَدَّرْناهُ مَنَازِلَ .. لِتَعْلَموا عَدَدَ السنّينَ وَالْحِسابَ

هذه غايةٌ من الوف غايات تقدير القمر، وليس المراد الانحصار، اي انما خُلق ذلك لهذا، بل ان هذا المشهود لكم من ثمرات ذاك

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 71

اعلم! ان من سكته التى لا تقلَّد، ومن خاتمه الذي يختص به، ومن أبهر براهين التوحيد في قدرة غير متناهية، وعلم لايتناهى في تصرف مطلق، في اتقان مطلق، في سهولةٍ مطلقةٍ.. خلقُ اشياء مختلفات لا تعد، من شئ واحد بسيط، كالنباتات باشتاتها من التراب وكمختلفات اعضاء الحيوان دماً لحماً عظماً وغيرها من غداءٍ بسيط.. وكذا خلقُ الواحد من انواع متباينة لا تحصى كجسد الانسان - مثلا - من مطعوماته الغير المحصورة

فسبحان من هو القدير على ان يجعل شيئاً كل شيءٍ، ويجعل كل شيءٍ شيئاً

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 72

اعلم! ان في (اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ) سر عظيم ومثل عظيم!.. اذ كما انك تحفظ من التفتت والضياع بعض البذور، وتدخرها ثم تزرعها في مزرعتك..
كذلك ان الوارث الباعث الحفيظ الذي يحي الارض بعد موتها، يكتب ثمرات اعمال جميع النباتات فيرثها حافظا لها، ثم يزرعها منثورة بحكمة توزيعٍ وانتظام تقسيم، باطارة بعض البذور الى الاطراف لا مجتمعة خلف اصلها فقط، ثم ينشر اوراقها وازهارها حتى يصير نظير: (وَاِذا الصّحُفُ نُشِرَتْ)
فانظر من شدة اهتمامك حتى تقتدر على حفظ بعض البذور، الى كمال

حفيظية الحفيظ المطلق في محافظة ما لا يعد من الصنيدقات اللطيفة المتضمنة لفهرستات امهاتها المعينة بمسطر القدر، من مغيّرات ومُفسدات لا تحد في انقلابات لا تعد، مع نهاية التمييز في نهاية الاختلاط. فهذا الحفظ لا يخليك غاربك على عنقك تفعل ما تشاء ثم تموت وتستريح.. (اَيَحْسَبُ الانسانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدىً) كلا ليحاسبنّ على النقير والقطمير

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 73

اعلم! ان من وظائف الحياة الانسانية؛ فهم الانسان بمقياسية جزئيات صفاته وشؤونه وشؤون ابناء نوعه او جنسه، لصفات فاطره وشؤونه. واما فهم عظائم شؤونه الحشرية والاخروية وكليات افعاله في القيامة واحياء الاموات؛ فتحتاج لفهمها بالاذعان الى جعل الفاعلية في الحشرِ الربيعي والقيامة الخريفية، قياساً لشؤونه في القيامة الكبرى. انظر الى الربيع لترى فيه تنظيراً - كتفسيرٍ - لأمثال

اِذَا الشَّمْسُ كوِّرَتْ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 74

اعلم! ان من عظمة احاطة الاسلامية، امتداد اساسات جدرانها من اعلى عليي كليات صفات ذي العرش، ومسائل خلق العرش والسموات والارض وملائكتها، الى جزئيات خطرات القلب. مع امتلاء ما بينهما بدساتير محكمةٍ رصينةٍ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 75

بسْمِ الله الرَّحْمــن الرَّحِيْم
فَلاَ تَغُرَّنّكُمُ الْحَيوةُ الدّنْيَا ولا يَغُرنّكم بالله الغَرُور

اعلم! يامن يدعو المسلمين الى الحياة الدنيوية التي هي لعب في نوم ولهو، ويشوقهم للخروج من دائرة ما احلّه الله من الطيبات الكافية (لكيفهم) ، الى الدخول في دائرة ما حرَّمه من الخبيثات المنغّصة التي تجبرهم على ترك بعض شعائر دينهم او ترك دينهم.. ان مثلك معهم كمثل سكران بسكر لا يميز بين الاسد المفترس، والفرس المؤنس؛ ولا يفرق بين آلة الصَلب، وآلة لعب الصبيان من الحبل المتحرك

في الهواء؛ ولا يعرف الجرح المبرّحٍ من الورد المفرّح، بل يظن الاسد فرساً، وآلة الصلب حبل اللعب، والجرح المقشعر الورد المحمر. ومع ذلك يظن نفسه مرشداً مصلحاً.. فجاء الى رجل هو في وضعيةٍ مدهشة؛ اذ خلف هذا الرجل اسد عجيب متهئ للهجوم في كل آن ، وقدام الرجل آلة الصلب قد نُصِبتْ، وفي جنبيه جرحة عميقة قد انفرجت ، وقرحة مزعجة قد انفجرت.. وفي يديه علاجان اذا استعملهما، انقلب باذن الله الجرحان وردين محمّرين. وفي لسانه وقلبه طلسمان اذا استعملهما انقلب بامر الله الاسدُ فرساً يركبه الى حضور سيده الكريم الذي يدعوه الى دار السلام يضيّفه. وانقلب حبلُ الفراق والصلب المتدلي من شجر الزوال والفناء بلطف الله آلةَ

السير والتنزه، والمرور بالاهتزاز على المناظر السيالة المتجددة وعلى المرايا الجوالة المتبدلة، لازدياد لذة تجدد تجليات الجمال المجرد الدائم التجلي والظهور، على مر الفصول والعصور والدهور. ولازدياد اللذة في تجدد صور الانعام والنعم على مر الانام والايام والاعوام. ثم يقول ذلك السكران الذي هو ايضا في مثل تلك الوضعية لذلك الرجل: اترك الطلسمين واطرح العلاجين وتعال نلهو ونلعب ونرقص ونطرب! فيقول له الرجل: يكفي لكيفي ما يساعده حرز الطلسمين وحفظ العلاجين. ولا يمكن اللذة والسعادة في ما عداه. ان امكن لك ان تقتل اسد الموت الذي "لا يموت الا في الجنة".. وان ترفع هذه الآلة المسمَّرة في الارض الى الثرى بحكم

حاكم الارض، أي تزيل آلة الزوال بتبديل الارض غير الارض.. وان تشفى من هذا الجرح المستولى على كلّية حياتي، بتبديل حياتي العاجزة الفانية حياةً باقيةً قادرة على الاطلاق وان تبرئ هذه القرحة المحيطة بكلية ذاتي، بتحويل ذاتى الفقيرة ذاتاً سرمديةً غنيةً على الاطلاق. واذ لم يمكن لك هذه الامور "الاربعة" لا يتيسر لك ايها الشيطان السكران ان تخدع الا مثلك سكراناً بسُكرٍ لا يميز بين الضحك والبكاء، والبقاء والفناء ، والدآء والدواء، والهوى والهدى. واما انا "فحسبي الله ونعم الوكيل نعم المولى ونعم النصير".. فاذا تفطنت لسر التمثيل، او اشتقت الى رؤية صورة الحقيقة

فاعلم! ان تلاميذ المدنية السفيهة الضالة وطلبة الفلسفة السقيمة المضلة، قد سكروا باحتراصات عجيبة وتفرعنات غريبة، فجاؤوا يدعون المسلمين الى اتباع عادات الاجانب، وترك شعائر فيها شعور واشعار بانوار الاسلام، فيقابلهم تلامذة القرآن بـ يا ايها الضالون الغافلون! ان اقتدرتم ان ترفعوا من الدنيا الزوال والموت. ومن الانسان العجز والفقرَ فاستغنوا من الدين وشعائره، والاّ فاخسئوا واتركوا وسوستكم ودمدمتكم التي هي كزمزمة الذباب في ما بين نعرات هذه الرعود الاربعة ، والآيات التكوينية المنادية بأعلى صوتها على لزوم الدين بشعائره

وَاذَا قُرِئَ القُرآنُ فاسْتَمِعوا لَهُ وَانْصِتوُا لَعَلَّكُمْ تُرحَمُونَ

نعم، ان خلفي اسد الاجل يهددني دائماً، فان استمعت بسمع الايمان صدى القرآن، انقلب الاسد فرساً، والفراق براقا يوصلني الى رحمة الرحمن الرحيم والى حضور سيدى الحنان الكريم. والاّ صار الموت اسداً مفترساً يمزقني على رغمي، ويفرّقني عن جميع محبوباتي فراقاً ابدياً. وكذا بين يدي وامامي آلات الفناء والزوال، قد نُصبت وتدلت في اختلاف الليل والنهار، وآلات الهلاك والفراق قد تموجت على امواج الفصول والعصور. فهذه الآلات نصبت لصلبي مع جميع احبابي، فان اصغيت بصماخ الايقان لارشاد القرآن انقلبت تلك الآلات مركب السير والتنزه في نهر الزمان وبحر الدنيا لمشاهدة تجدد تجليات شؤونات القدرة على صفحات

الفصول، بزنبرك الشمس وسير القمر ودوران الارض للتعمم بلفائف الليل والنهار، والتقمص بحلتي الصيف والشتاء. ولمشاهدة تجدد جلوات الاسماء على المظاهر السيالة والمرايا المتحولة والالواح المتبدلة في اختلاف الليل والنهار

وكذا، ان في جنبي الايمن من الفقر الغير المحدود قرحةً مستوليةً، فمع اني اعجزُ من اعجز حيوان من جنس الحيوان، انى افقرُ من جميع الحيوانات، اي: حاجاتي المعنوية والمادية تساوي حاجات الكل، مع ان اقتداري اقل من فعالية عصفورة. فان تداويت بشفاء القرآنِ انقلبِ الفقرُ المطلق الاليم، شوقاً لذيذاً الى ضيافة الرحمة، واشتهاء لطيفاً لتناول ثمرات رحمة الرحمن الرحيم. فيزداد لذةُ

الفقر والعجز بمراتب على لذة الغناء والقوة. والاّ بقيت في آلام ازعاجات الحاجات، وفي ذل السؤال والتعبد لكل ما عنده حاجة من مطالبي، والتذلل لكل شئ

وفي جنبي الايسر ايضا جرح عميق هو عجز وضعف بلا حد في مقابلة اعداء ومهالك بلا عد. فألم الخوف يزيل لذة الحياة الدنيوية.. فان انصتُ بالتسليم لدعوة القرآن، انقلب عجزي تذكرة دعوة للاستناد بالقدير المطلق، والاتصال بسر التوكل بنقطة استناد فيها امنٍ وامان من الاعداء. والاّ بقيتُ مضطرباً بين اعداء متشاكسين لا تعد بعجز لا يحد

وكذا انّي على جناح سفر طويل، يمر على القبر والحشرِ الى الابد، فلا يرينا العلم والعقل نوراً ينوّر ظِلمات تلك

الطريق، ولا يعطينا رزقاً يصير زاد ذلك السفر؛ إلاّ ما يُقتبس من شمس القرآن ويؤخذ من خزينة الرحمن. فان وجدت شيئاً يمنعنى عن هذا السفر، لكن غير قطع الطريق بالضلالة التي هي قبول السقوط من فم القبر في دهشة ظلمات العدم الذي هو اهول وادهش، فقل.. وإلاّ فاسكت حتى يقول القرآن ما يقول. فبعدما قرأتْ هذه الآياتُ الخمسة من كتاب العالم على رأس الانسان آية

فَلاَ تَغُرنَّكُمْ الحَيوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِالله الغَرورُ

كيف يجوز اتباعك ايها الغر المغرور؟ ولا يختار مشربك الا سكران بشراب السياسة، او حرص الشهرة، او شهوة السُمعة، او رقة الجنسية، او زندقة الفلسفة، أو سفاهة المدنية وغيرها

مما يسكر بمثله.. مع ان هذه الضربات القارعة على رأس الانسان، وهذه الاهوال التي تضرب وجه البشر سيطيّر سكره. ومع ذلك ان الانسان ليس كالحيوان مبتلىً بآلام الحال فقط، بل يضرب رأسه خوفُ المستقبل وحزنُ الماضي مع ألم الحال

فان اردت ان لا تبقى اشقى واذل واحمق واضل من جميع الحيوانات؛ فانصت واستمع بسمع الايمان بشارة القرآن باعلان

اَلاَ انَّ اوْلِيَاء الله لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُون _ الذَّينَ امَنوا وكَانُواَ يَتقون _ لَهُمُ البُشرى في الحَياة الدّنيا وفي الآخِرةِ لاَ تَبْديلَ لِكَلماتِ الله ذلِكَ هو الفَوْزُ العْظَيِمُ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 76

بسْمِ الله الرَّحْمــن الرَّحِيْم
والتِّين وَالزيتون .. وَطورِ سينينَ .. وَهَذا البَلَد الامين .. لَقَد خلقنا الانْسانَ في احْسَن تَقْوِيم
ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اسفَلَ سَافلِينَ .. الاَّ الَّذينَ امَنُوا وعَمِلُوا الصَّالحِاَت فَلَهُمْ اجْرٌ غَيْرُ مَمْنون

اعلم ! ان إتقان الصنعة وكمالها في كل شئ يدل على ان صانع الكل كما انه عند كلٍ في كل مكان ليس في مكان وليس عند شئ
وان الانسان لإحتياجه الى كل شئ من اصغر جزء جزئي الى اكبر كل كلّي، لا

...

يليق ان يَعْبُد الاّ مَن "بيده ملكوت كل شئ وعنده خزائن كل شئ".
وان نفس الانسان من جهة الوجود والايجاد والخير والفعل في غاية الصغر والقصور والنقص، ادنى من النمل والنحل واضعف من العنكبوت والبعوضة. ومن جهة العدم والتخريب والشر والانفعال، اعظم من السموات والارض والجبال. مثلا: اذا احسن، احسن بما تسعه ذات يده وتصل اليه قوة ذاته. واذا اساء، اساء بما يتعدى وينتشر
فبسيئة الكفر يحقّر مجموعَ الكائنات والموجودات بتنزيل قيمتها من اوج كونها مكتوبات ربّانية ومرايا إلهية الى حضيض صيرورتها مواد متغيرة سريعة الزوال والفراق، يلعب بها التصادف بالعبثية.. ويُسقط الانسان الذي هو

قصيدة منظومة موزونة معلنة لجلوات الاسماء القدسية، ونواةٌ لشجرة باقية، وخليفة تفوق على اعاظم الموجودات بحمل الامانة، الى دركة جعلِهِ اذلَّ من اذلّ حيوان زائل فان، واضعف واعجز وافقر

وكذا ان الانسان من جهة "أنا" له اختيار كشعرة، واقتدار كذرة، وحياة كشعلة، وعمر كدقيقة، وموجودية هي جزء جزئي مما لا يعد من انواع لاتحد في طبقات الكائنات.. ولكن من جهة عجزه وفقره له وسعة عظيمة اذ له عجز عظيم بلا نهاية، وفقر جسيم بلا غاية، يتيسر له ان يصير مرآة واسعة لتجليات القدير بلا نهاية والغني بلا غاية

وكذا ان الانسان من جهة الحياة الدنيوية المادية الحيوانية كنواة، تصرف الجهازات المعطاة لها للتسنبل

والتشجر في وسعة عالم الفضاء الى جلب موادَّ واهيةٍ في مضيق التراب الى ان تتفسخ بلا فائدة.. فمن جهة الحياة المعنوية كشجرة باقية امتدت اغصانُ آمالها الى الابد

وكذا ان الانسان من جهة الفعل والسعى المادي حيوان ضعيف عاجز، له دائرة ضيقة نصف قطرها مَدَّ يده.. ومن جهة الانفعال والدعاء والسؤال؛ ضيف عزيز للرحمن الذي فتح له خزائن رحمته وسخرله بدائع صنعته، له دائرة عظيمة نصف قطرها مدَّ نَظَرِهِ بل خياله بل اوسع

وكذا ان الانسان من جهة لذة الحياة الحيوانية وكمالها وسلامتها ومتانتها ادنى من العصفور بمائة درجة لتنغُّص لذاتِه باحزان الماضي ومخاوف الاستقبال.. ومن جهة الجهازات

وتفصّل الحواس وتنوع الحسيات وانبساط الآلات وتكثّر مراتب الاستعدادات - المشيرة هذه الحالة - الى ان وظيفته الاصلية هي: الشهود لتسبيحات الموجودات، والشهادة عليها، والتفتش بالتفكر والنظارة بالعبرة، والدعاء للحاجة، والعبودية بدرك العجز والفقر والقصور.. ومن وجه جامعية استعداده المستعد لانواع العبادات اعلى من اعلى عصفور بمائة مراتب . فبالبداهة يعلم من له عقل ؛ انّه ما اُعطي له هذه الجهازات لهذه الحياة ، بل لحياة باقية.. مثلاً: اذا رأينا احداً اعطى لأحد خدمه عشرة دنانير ليشتري لنفسه لباساً من قماش مخصوص، فاشترى من اعلاه. ثم اَعطى لآخر الف دينار للاشتراء. نعلم يقيناً ان هذا ليس لاشتراء لباس من

ذلك القماش الذي ما قيمة اعلاه، الا عشرة دنانير، بل انما اعطي لما هو اغلى واعلى بمائة مراتب. فاذا اشترى لبلاهته بالالف لباساً من ذلك مع ان ما اشتراه ادنى بمائة درجة من لباس الاول، لابد أن يعاقَب عقاباً مديداً ويؤدب تأديباً شديداً

وكذا ان الانسان بقوة ضعفه ، وقدرة عجزه اقوى واقدر بمراتبَ، اذ يُسخِّر له بالدعاء والاستمداد ما لا يقتدر على عُشر معشاره باقتداره. فهو كالصبي يصل ببكائه الى ما لا يصل اليه بالوف اضعاف قوته. فيتفوق بالتسخير لا بالغلبة والغصب والجلب. فعليه ان يعلن عجزه وضعفه وفقره وفاقته بالاستمداد والتضرع والعبودية

وكذا ان الانسان من جهة نظاريته لمحاسن كمالات سلطنة الربوبية،

ودلاليته لبدائع جلوات الاسماء القدسية وفهمه بطعمه لمدخرات خزائن الرحمة، وعلمه بوزنه لجواهر كنوز الاسماء المتجلية، وتفكره بمطالعته لمكتوبات قلم القدرة، وشوقه برؤيته للطائف المصنوعات.. اشرفُ المخلوقات وخليفة الارض

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 77

بِسْم الله الرَّحْمـــن الرَّحِيْم
يَا اَيُّهَا النَّاسُ انْتُمُ الفُقَرَآءُ الى الله
فَفرّوُا الى الله

اعلم ! ايها السعيد القاصر العاجز الفقير! ان في نفسك قصوراً بلا نهاية، وعجزاً بلا غاية، وفقراً بلا انتهاء، واحتياجاً بلا حد، وآمالاَ بلا عدّ. فكما اُودع فيك الجوعُ والعطش لمعرفة لذة نعمته تعالى، كذلك رُكِّبْتَ من القصور والفقر والعجز والاحتياج لتنظر بمرصاد قصورك الى سرادقات كماله سبحانه، وبمقياس فقرك الى درجات غناه ورحمته، وبميزان عجزك الى قدرته

وكبريائه، ومن تنوع احتياجك الى انواع نِعَمه واحسانه
فغاية فطرتك هي العبودية. والعبودية؛ ان تعلن عند باب رحمته
قصورَك بـ"استغفر الله" وبـ "سبحان الله"
وفقرَك بـ "حسبنا لله" وبـ"الحمد لله" وبالسؤال
وعجزَك بـ "لاحول ولا قوة الابالله" و بـ "لله اكبر" وبالاستمداد
فتُظهر بمرآة عبوديتك جمال ربوبيته

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 78

بسْمِ الله الرَّحْمــن الرَّحِيْم
انَّ الاَبْرارَ لَفي نَعيمٍ .. وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفي جَحيمٍ

اعلم ! ايها السعيد الغافل!. ان لكل احدٍ في سفر حياته طريقين الى القبر، والطريقان متساويان في القصر والطول
لكن احدهما؛ مع انه لا ضرر فيه، فيه منفعة عظيمة بشهادات اهل الشهود المتواترين واجماعهم. يصل الى تلك المنفعة العظيمة من عشرة سالكيه تسعةٌ
والآخر؛ فمع انه لا نفع فيه بالاتفاق، فيه ضرر عظيم باجماع اهل الخبرة

والشهود. فاحتمال الضرر من العشرة تسعة، الا ان من يسلك في هذا لا يحمل سلاحاً ولا زاداً فيخف في الظاهر ويخلص من ثقل مَنّ، لكن يحمل على ظهر قلبه مائة مَنٍ مِن المنة ويثقل على عاتق روحه أحمال الاهوال والمخاوف. ولان التمثيل يريك المعقول محسوساً، نمثل لهذه الحقيقة مثالاً :

مثلاً : تريد ان تذهب الى استانبول، أو تُرسَل اليه، ومن مكانك اليه طريقانِ؛ يميناً وشمالاً متساويانِ قصراً وطولاً، متخالفان نفعاً وضراً خفةً وكلفةً. ففي جانب اليمين نفع عظيم باجماع اهل الشهود والاختصاص بلا ضررٍ وبالاتفاق.. وحمل سلاح ومِزوَد زاد بمقدار مَنّ، مع خلاص الروح والقلب من ثقلة حمل المنّة والخشية اللتين

هما في ثقلة الجبال.. وفي اليسار ضرر بشهادات ملايين من اهل الخبرة والشهود وبلا نفع باتفاق الموافقين والمخالفين، مع خفة الظاهر في طرح السلاح الصارم اللازم وترك الزاد الالذّ الالزم. لكن حمل على عاتق روحه بدل (قيتي) السلاح قناطير الخوف، وعلى ظهر قلبه بدل اربع (حقات) الزاد مائة مَنٍ من المِنّة. اذ قد يخبر الشاهدون الصادقون: ان الذاهبين بيُمن الايمان في اليمين في امنٍ وامان في مدة سيرهم، واذا وصلوا الى البلد حصل لتسعةٍ من العشرة نفع عظيم وربح جسيم. وان الماشين بشؤم الضلالة والبطالة والبلاهة في اليسار، لهم في مدة سيرهم اضطراب عظيم من الخوف والجوع، يتنزّل الماشي لكل شيءٍ لخوفه في ضعفه في عجزه،

ويتذَلّل لكلِ شئٍ لاحتياجه في فقره. واذا وصلوا الى البلد يُحْبَسون اويقتلون لا ينجو الا واحد او اثنان. فمن له ادنى عقلٍ لا يرجح ما فيه احتمال الضرر، على ما لا ضرر فيه لأجل خفةٍ قليلة. فكيف يرجح ما فيه اعظم الضرر من المائة بتسعة وتسعين احتمالاً، على ما فيه اَعظم النفع بتسعة وتسعين احتمالاً لاجل خفة جزئية في الصورة، مع ثقلةٍ كليةٍ في الحقيقة؟

اما المسافر فانت. واما استانبول فعالم البرزخ والآخرة. واما الطريق الايمن فطريق القرآن الآمر بالصلاة بعد الايمان. واما الطريق الايسر فطريق اهل الفسق والطغيان. واما اهل الخبرة والشهود فالاولياء المشاهدون؛ اذ ذو الولاية ذو ذوق شهودي في الحقائق الاسلامية، فما

يعتقده العامي قد يشاهده الولي. واما السلاح والزاد ففي ضمن التكليف المتضمن للعبودية المتضمنة للصلاة المتضمنة لكلمة التوحيد المتضمنة لنقطتي الاستناد والاستمداد المتضمنتين للتوكل على القدير الحفيظ العليم وعلى الغني الكريم الرحيم.. فخلص من التنزل والتذلل لكل شئ له فيه جهة ضرٍّ او نفع. اذ "لا اِلهَ اِلاَّ الله" يفيد ان لا نافع ولا ضار الا هو ولا نفع ولا ضرَّ الا باذنه

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 79

بسْمِ الله الرَّحْمــنِ الرَّحِيْم
وما هذه الَحَيَاةُ الدُّنيَا اِلاّ لَهْوٌ ولَعِبٌ وَاِنَّ الدَّار الآخِرةَ لَهِيَ الحَيَوانُ

اعلم! ايها السعيد المسافر الى الشيب، الى القبر، الى الحشر، الى الابد!. ان ما اعطاك مالكك من العمر لتحصيل لوازمات الحياتين بقدر الطول والقصر، قد ضيعتَه كله في هذه الحياة الفانية التي هي كقطرة سرابٍ بالنسبة الى البحر، فان كان لك عقل فًاصرف نصفه او ثلثه لا اقل عُشره للباقية، ومن العجائب ان يقال لمثلك من احمق الناس هو: عاقل ذو فنون

مثلاً: هل ترى احمقَ من عبدٍ اعطاه سيده اربعة وعشرينَ ديناراً وارسله من "بوردور"، الى "انطالية"، الى "الشام"، الى "المدينة"، الى "اليمن". وامره ان يصرف تلك الدنانير في لوازمات سفره ، لكن الى "انطالية"، يمشي راجلاً له نوع اختيارٍ، لو لم يصرف شَيْئاً لوصل ايضاً. ومنها الى سائر منازله لا اختيار له، اِن اشترى وثيقةً لركب سفينةً او (شمندوفراً) او طيارةً وقطع مسافة شهرٍ في يومٍ . والا لذهب ماشياً طريداً تائهاً وحيداً . مع ان ذلك السائح الابله صرف ثلاثة وعشرين ديناراً في مسافة يومين
فقيل له : فلا اقل فاصرف الواحد لزاد السفر الطويل يمكن ان يرحمك سيدك
فقال : لا اصرف لاحتمال عدم الفائدة

فقيل له: فيا للعجب لبلاهتك الَى هذه الدرجة!.. كيف يفتيك عقلك ان ترمي نصفَ مالك في قمارٍ (البيانكو) وهو ثمانية واربعون ديناراً، مع اشتراك الف انسانٍ برجاء الظفر بألفِ دينارٍ، باحتمال واحد من الف احتمالٍ. فكيف لا يفتيك هذا العقل بان تعطي جزءً واحداً من اربعة وعشرين جزء من مالك لتظفر بكنوزٍ لا نفاد لها بتسعمائة وتسعة وتسعين احتمالاً بشهادات ملايين من اهل الخبرة والاختصاص. مع انه يُهتم في مثل هذه المنفعة الجسيمة باخبار واحدٍ عامي، فكيف باخبارات شموس البشر ونجومه المتواترين واهل الشهود الذين يرجّح اثنان من مثبتى اهل الشهود على الوف النافين المنكرين، كما يرجح

شاهدان لهلال رمضان على الوف المنكرين لرؤيته
اما العبد المسافر فانت. واما "بوردور" فدنياك. واما "انطاليه" فالقبر. واما "الشام" فالبرزخ. واما "اليمن" فما بعد الحشر. واما الدنانير الاربعة والعشرون، فاربع وعشرون ساعة في عمر اليوم، تصرف ثلاثاً وعشرين ساعةً لمصالح الحياة الفانية؛ وتتهاون في صرف ساعةٍ واحدةٍ في اداء خمس صلوات التي هي من ألزم الزاد في السفر الطويل
هذا التمثيل لبيان سر من اسرار الآية الكريمة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 80

وَاُزْلِفَتِ الجَنَّةُ لِلْمُتقين ..ـ وَبُرِّزَتِ الجحيمُ لِلْغاوينَ

اعلم ! ياايها الغافل التارك للدين في طلب الدنيا! احكي لك حكايةً تمثيليةً، فيها مثال قسم من حقائق الدنيا والدين

كان فيما غبر من الزمان أخوان ، فذهبا الى ان انقسم الطريق طريقين: في احداهما كلفة اتباع القوانين، وفي الاخرى لا كلفة في الظاهر.. فذو الخلق الحسن اختار جانب اليمين مع الكلفة الخفيفة. وذو الخلق السيئ اختار جانب اليسار مع الخفة الثقيلة، فذهب ذو الشمال فيما بين القفار الى ان دخل

صحراء خالية فسمع صوتاَ هائلاً، فرأى اسداً مدهشاً يهجم عليه، ففر الى ان صادف بئراً عميقاً بستين ذراعاً، فرمى نفسه فيه ، فسقط ثلاثين ذراعاً فوصل يده الى شجرة في جداره، ولها عرقان ؛ قد تسلطت عليهما فارتان بيضاء وسوداء تقطعان العرقين. فنظر فيما تحته فرآى ثعباناً عظيماً ورفع رأسه الى قرب رجله، وسعة فمه كفم البئر. ونظر في جوانبه فرآى حشرات مضرّة مؤذيةً. فنظر الى الشجرة فرآها شجرة التين، لكن اثمرت انواعاً متباينةً من ثمرات الاشجار المختلفة، فبينما ضجت لطائِفهُ من دهشة الوضعية، اذ تجاهلت نفسُه بالتغافل مع انينات لطائفه، فحسب بالمغالطة انه في بستانٍ، فبسر حديث (انا عند ظن عبدي بيِ) هكذا ظن، فهكذا عومل.

فبقى ابداً بين هذه الاهوال لا يموت ولا يحيى. فهذا المسكين بسوء فهمه لم يتفطن انه لا يمكن التصادف في هذه الامور المطلسمة.

فلنرجع ونترك هذا المشؤوم في عذابه؛ ولنذهب خلف الاخ الميمون المتيامن. فهذا يذهب مستأنساً بحسن ظنه الناشئ من حسن سيرته. انظر كيف استفاد بحسن نَظره مما لم يستفد منه اخوه، اذ صادف في طريقه بستانا فيه اثمار وازهار، مع مستقذراتٍ وميتات. فتنزَّه بالمستحسنات ولم يلتفت الى الملوثات كأخيه. ثم ذهب حتى دخل في صحراء خالية فسمع صوت الاسد الهاجم، فخاف لكن لا بدرجة اخيه، باحتمال ان الاسد مأمور سلطان الصحراء، ففر فصادف بئراً بستين ذراعاً فطرح نفسه فيه، فتعلق

في نصفه بشجرة لها عرقان، تسلطت عليهما فأرتان تقطعانهما، فنظر فوقه فرأى الاسد؛ ونظر تحته فرأى ثعبانا عظيماً فمه كفم البئر تقرُب الى رجليه، فتدهش من الخوف لكن ادنى بمراتب من دهشة اخيه. لانه تفطّن بحُسن ظنه وفهمه من تناظر هذه الامور العجيبة ان فيه طلسماً، وانها تحت امر حاكم ناظر اليه يجرّبه. فتولد من خوفه (مرق) معرفَةَ مَن هو الذى يتعرّف اليّ ويسوقنى الى امرٍ من عنده. فتولد من (مرقه) محبة صاحب الطلسم. فنظر الى رأس الشجرة فاذا هي تينة اثمرت اثماراً متباينةً فزال خوفه بالكلية، وتيقن انه تحت حكم طلسم، اذ لا يمكن ان تثمر التينة ثمرات سائر الاشجار. فما هي الا اشارات الى الوان الاطعمة التي اعدها

ذلك الملك الكريم لضيوفه. فتولد من محبته له طلب ما يفتح به الطلسم ويرضى به الطلسم، فأُلهِمَ المفتاح، فنادى: تركت الكل لك، وتوكلتُ عليك! فانشق الجدار، فانفتح بابٌ الى جنانٍ نزيهة. فرأى الاسد والثعبان انقلبا خادمين يدعوانه الى الدخول فانظر الى تفاوت حال الاخوين: ذاك ينتظر الدخول في فم الحية، وهذا يُدعى الى الدخول في باب البستان المنور المزهر المثمر.. وذاك في دهشة اليمةٍ وخوف يتفطر منه اعماق قلبه، وهذا في عبرة لذيذة وخوف تتقطر منه محبة وحرمة ومعرفة.. وذاك في وحشةٍ ويأسٍ ويُتمٍ، وهذا في انسيةٍ ورجاء واشتياق.. وذاكَ في هدف تهاجم الاعداء الموحشة، وهذا ضيف يستأنس بخدام المضيف.. وذاك يعجل

عذابه باكل الثمرات اللذيذة التي اَذن في طعمها لاشتراء ما هي من انموذجها لا الى اكلها، اذ في بعضها سم. وهذا يؤجل الاكل ويلتذ بالانتظار فاذا تفهمت دقائق التمثيل فاعرف اوجه التطبيق: اما الاخَوَان فالروح المؤمن والكافر، والقلب الصالح والفاسق. واما الطريقان فطريق القرآن والايمان، وطريق العصيان والطغيان. واما الصحراء فالدنيا. واما الاسد فالموت. واما البئر فالبدن والحياة، واوسط العمر ستون. واما الشجر فالعمر. واما الفأرتان البيضاء والسوداء فالنهار والليل. واما الثعبان فالبرزخ الذى فمه القبر.. واما الحشرات المضرة فالمصيبات.. واما الثمرات فالنعم الدنيوية المشابهة المذكرات لثمرات

الجنة.. واما المسمومة منها فالمحرمات. واما الطلسم فسر حكمة الخلقة.. واما المفتاح فـ (الله لا اِلَهَ الاَّ هُوَ الحَيُّ القَيومُ) أي - يا الله انت معبودي ورضاك مطلوبي - و"لا إله الا الله". واما تبدل فم الثعبان بباب البستان ؛ فلأن القبر لاهل القرآن والايمان باب الى رحمة الرحمن في دهليز الجنان. ولاهل الضلالة والطغيان باب الى ظلمات الوحشة والنسيان في برزخ كالزندان كبطن الثعبان. واما تبدل الاسد المفترس فرساً مونساً؛ فلأن الموت للضال فراق ابدى عن جميع محبوباته، واخراجٌ له من جنته الكاذبة الدنيوية الى زندان القبر في الانفراد. واما للهادي فوصال الى احبابه، ووصول الى اوطانه، وخروج من زندان الدنيا الى بستان الجنان

لأخذ اجرة الخدمة من فضل الحنّان، المنّان الديّان الرّحمن. جل جلاله ولا اله الا هو

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 81

اعلم! ايها السعيد المغرور المفتخر بما لم تفعل! انه لا حق لك في الفخر والغرور؛ اذ ليس منك في نفسك الا القصور والشر. وان كان خيراً فهو جزئي كجزئك الاختياري، لكن بجزئك الاختياري تفعل شرّاً كلياً، اذ بقصورك تُسقِط ثمرات سائر الاسباب المتوجهه الى مقصودك. فتستحق خسارة كليةً وخجالةً عامةً، لكن عكست القضية فَتَفَرْعَنت

مثلك في هذا، كمثل مغرورٍ احمق صار شريكاً لجماعةٍ في التجارة بسفينةٍ، ففعل كل واحد وظيفته، فترك هو وظيفته التى بها تتحرك السفينة حتى

غرقت فخسروا الف دينارٍ، فقيل له: الحق ان كل الخسارة عليك، فقال: لا، بل تنقسم علينا فعليَّ بمقدار حصتي. ثم في سفر آخر، فعل كما فعلوا فربحوا الف دينار ؛ فقيل له : فليقسم الربح على رأس المال، فقال: لا، بل كل الربح لي، اذ قلتم اولاً كل الخسارة عليك ، فاذاً كل الربح لي. فقيل له: ايها الجاهل! "الوجودُ" يتوقف على وجود كل اجزاء الموجود والشرائط فثمرة الوجود تُعطى للكل، والربح وجود. واما الخسارة فثمرة العدم مع ان الكل ينعدم بعدم جزء واحد وبفقد شرطٍ فيا ايها السعيد اسما، والشقي جسماً! تُرجع ثمرة العدم على من صار سبباً للعدم، فلا حق لك في الفخر والغرور اما اولاً: فلأن الشر منك والخير من ربك

واما ثانياَ: فلأن شرَّك كلي وخيرَك جزئي
واما ثالثا: فلانك اخذتَ اجرة عملك الخير قبل العمل، بل لا تساوي جميعُ حسناتك لعُشر معشار عشير ما أنعم عليك مَن جعلك انساناً مسلماً. ومن هذا السر تكون الجنة من محض الفضل، وتكون جهنم عين العدل؛ اذ قد يعمل البشر بشرّه الجزئي الآني جنايةً كليةً دائمةً
واما رابعاً: فلان الخير انما يكون خيراً؛ ان كان لله. فاذا كان له، فالتوفيق منه، فالمنة له.. فالحقُ "الشكرُ" لا "الفخر" بالاراءة والرياء الذي يصير الخير شراً.. فمن جهلك بهذه الحقيقة صرت مغروراً في نفسك، غروراً لغيرك.. فتسند حسنات الجماعة اليه فيتفرعن

في نظرك، بل تقسم مال الله وفعله على الطواغيت
وكذا من هذا الجهل اسنادك سيئاتك التي هي - منك بالنص - الى القدَرَ فراراً من المسؤولية، وتملّكك للحسنات التي هي من فيض فضل فاطرك - بالنص- الى نفسك، لتُحمد بما لم تفعل.. فتأدب بادب القرآن

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ الله وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

فالتزم مالك، ولا تغصب ما ليس لك.. وكذا تأدب بآداب القرآن؛ بجعل جزاء السيئة مثلها.. والحسنة عشر امثالها.. فلا تعدّى عداوتك من المسئ بصفةٍ الى اقاربه والى سائر صفاته.. وتجاوز بمحبتك من المحسن الى انسابه مع الصفح عن عيوبه

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 82

اعلم ! ايها السعيد الغافل الفضولي!. انك تترك وظيفتك، وتشتغل بوظيفة ربك. فمن ظلمك وجهلك؛ تركك لوظيفة العبودية الخفيفة التي هي في وسعتك.. وحملك على ظهرك ورأسك وقلبك الضعيف، وظيفة الربوبية التى تختص بمن

خَلَقَكَ فَسَوّيكَ فَعَدَلَكَ _ في اَيّ صُورَةٍ مَاشَاءَ رَكّبَكَ

فالتزم وظيفتك، وفوّض اليه وظيفته لتسعد وتستريح.. وإلاّ صرت عاصياً شقياً وخائناً غوياً. مثلك كمثل نفر عسكر له وظيفة اصلية هي التعليم المخصوص، والحرب والجهاد،

والسلطان مُعينُه في هذه الوظيفة باحضار لوازماتها، ولسلطانه وظيفة مخصوصة هي اعطاء ارزاق ذلك النفر وتعييناته ولباسه حتى دوائه.. لكن قد يستخدم النفر في وسائل هذه الوظيفة، لكن بحساب الدولة
ومن هذا السر اذا قلت لنفر يطبخ طعامه: ماتفعل؟ يقول: افعل سخرةً (وعنقرةً) للدولة، ولا يقول اعمل لرزقي.. لعلمه انه ليس من وظيفته، بل على الدولة حتى ان تدخل اللقمة في فمه، ان لم يقتدر بالمرض مثلا.
فالنفر المشتغل بالتجارة لتدارك رزقه جاهلٌ شقيّ يُزيَّف ويؤدّب.. والتارك للتعليم والجهاد خائن عصيّ يُضرَب ويُعنَّف
فيا سعيد الشقي! انت ذلك النفر، وصلاتك هي تعليماتك. وتقواك - بترك

الكبائر ومجاهدتك مع النفس
والشيطان - هي حربُك. فهذه هي غاية
فطرتك لكن الله هو الموفق المعين.
واما رزقك وادامة حياتك وما يتعلق بك
من الاموال والاولاد، فهي من وظيفة
فاطرك، لكنه قد يستخدمك في وسائل
قرع ابواب خزائن رحمته بالسؤال
الفعلي او الحالى او القالى، وقد
يستعملك في الذهاب في المسالك
التى توصلك الى مطابخ نعمته، فتطلب
بلسان الاستعداد او الاحتياج او الفعل
او الحال او القال ماعَيّن وَقَدّرلك. . فما
اجهلك في اتهامك - في حق رزقك -
من رزقك اطيب الرزق، وانت طفل
صغير بلا اختيار ولا اقتدار ويرزق كل
دآبة لا تحمل رزقها وَهُو السميع العليم
القدير الغني الذي جعل الارض في
الصيف مطبخةً لضيوفه يفيض فيوضه

في ظروف الرياض، ويملأ أواني الاشجار بلذيذات الاطعمة.. فاعمل بحسابه وباسمه وباذنه فيما استعملك فيه بعد ايفاء وظيفتك الاصلية.. فاذا تعارضا فعليك بوظيفتك فتوكل عليه، وقُلْ

حَسْبِيَ الله ونِعْمَ الوَكيلُ نِعْمَ الْمَوْلى وَنِعْمَ النَّصير

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 83

بِسمِ الله الرحمــن الرحيم
وَاِذا سَاَلَكَ عِبادي عَني فَانّي قَريبٌ
اُجيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذا دَعَانِ
وكذا اُدْعُوني اَسْتَجِبْ لَكُمْ
وكذا قلْ مَا يَعْبَؤا بِكُمْ رَبّي لَوْلا دُعاؤكُم
اعلم ! يامن يدّعي انه يدعو ولا يجاب! ان الدعاء عبادة. وثمرة العبادة في الآخرة. واما المقاصد الدنيوية فاوقات تلك الادعية التي هي عبادات مخصوصة
فكما ان الغروب وقتُ صلاة المغرب، والخسوف والكسوف وقتُ صلاة الكسوفين لا غايةٌ لهما، وانقطاعَ المطر وقتُ صلاة الاستسقاء، لا ان

الصلاة وضعت لنزول المطر، بل هي عبادة لوجه الله تدوم مادام لم ينزل، واذا نزل المطر انقضى وقتها
وكذا، تسلط الظالمين ونزول البلايا اوقاتٌ لأدعية مخصوصة تدوم مادامت هي، فان رُفعت بها فنورٌ على نور. وان لم تُرفع لا يقال لم يقبل الدعاء، بل لم ينقض وقت الدعاء
واما وعد الاجابة في (اُدْعُوني اَسْتَجِب لَكُمْ) فالاجابة غير قبول الدعاء بعينها. بل الجواب دائمي، واسعاف الحاجة تابع لحكمة المجيب
مثلا: تقول لطبيبك: ياحكيم! فيقول: لبيك مجيبا.. فتقول: اعطني هذا الطعام او الدواء. فقد يعطيك عين ما طلبت او احسن منه، وقد يمنعك بضرورة في مرضك. ومن اسباب عدم قبول الدعاء ظن كون الدعاء لهذه

المقاصد الدنيوية. مثلا : يُظن صلاة الاستسقاء موضوعة للمطر فلا تكون خالصة فلا تُقبل

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 84

اعلم ! ان بالانقلاب ينفرج وادٍ معنويّ بين الطرفين، فلابد من جسر ممدود فيه مناسبة بين العالمين ليمرَّ عليه بالتعريّ والتلبس من هذا العالم الى ذلك العالم. لكن الجسر له اشكال متخالفة، وماهيات متباينة واسماء متنوعة باعتبار اجناس الانقلابات وبُعد مقام المنقلب اليه عن نوع المنقلب. فالنوم جسر بين عالم اليقظة والمثال. والبرزخ جسر بين الدنيا والآخرة. والمثال جسر بين العالم الجسماني والروحاني. والربيع جسر بين الشتاء والصيف. واما في الحشر فليس فيه

واحد، بل تندمج فيه انقلابات كثيرة
عظيمة فجسرها اعجب واعوج واغرب

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 85

اعلم! ان في اكثار ذكر القرآن لمآل
الَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ..وَالَيْهِ تُرْجَعُونَ .. وَالَيْهِ
الْمَصيرُ .. واليه مَآب
بشارة عظيمة، وتسلية جسيمة - وان
تضمنت للعاصي تهديداً - اذ تقول هذه
الآيات للناس: ان الموت والزوال
والفناء والفراق من الدنيا ليست ابواباً
للعدم والسقوط في ظلمات الفناء
والانعدام، بل هي ابوابٌ للقدوم
والذهاب الى حضور سلطان الازل
والابد. فهذه الاشارة تُنجي القلب من
دهشة ألمِ تصوُّر تَمزُّقِهِ مع جميع
محبوباته بين ايدي عدمات هائلة غير
متناهية، والتفرق بين انياب فراقات

مدهشة. فانظر الى دهشة جهنّم المعنوية المندمجة في الكفر!.. اذ بسر (انا عند ظنّ عبدي بي) ظنَّ الكافرُ هكذا.. فصَوَّرَ فاطرُه ظنَّه عذاباً ابدياً عليه.. ثم انظر الى درجة تفوق لذة اليقين بلقاء الله، حتى على الجنة. ثم بعده مرتبة الرضاء، ثم بعده درجة الرؤية، حتى ان جهنم الجسمانية للمؤمن العارف العاصي كالجنة بالنسبة الى جهنم المعنوية للكافر الجاهل بخالقه. ولو لم يكن من البراهين الغير المحصورة للبقاء ووسائله، الا "تضرعات حبيب المحبوب الازلي" وقد اصطف خلفه في تلك الصلاة الكبرى صفوف الانبياء وصفوف الاولياء مؤمّنين على دعواته ومناجاته، لكَفَتْ وسيلةً وبرهاناً. أيمكن ان يوجد في هذا الحسن الابدع الاجمل،

والجمال الابرع الاكمل هذا القبحُ الاعجب والنقصُ الاغرب؟.. اي بان لا يسمع من يَسمع اخفى هواجس الحاجات لاخفى المخلوقات بدليل قضائها في اوقاتها اللائقة، وان لا يقبل ارفع الاصوات الصاعدة من الفرش الى العرش، واحلى المناجاة، واعظم الدعوات، في اشد الحاجات..؟ كلا ثم كلا هوالسميع البصير
نعم، هذه المعاملة من اوسع مراتب شفاعته عليه الصلاة والسلام وكونه رحمة للعالمين

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 86

اعلم! انه كثيراً ما اصادف الغافلين وهم يتحججون بمسألة القدر، ويتعمقون في مسألة الجزء الاختياري، وخلق الافعال.. مع انهم بلسان غفلتهم ينكرون القدر رأساً ويعطون الازمّة ليد التصادف، يتوهمون انفسهم فاعلين على الاطلاق، ويقسمون مال الله وصنعه على ابناء جنسهم وعلى الاسباب. فالنفس الكافرة او الغافلة في وقت الغفلة تسلب الكل باطناً وان اثبتت ظاهراً. والمؤمنة العارفة تثبت الكلَّ له ايماناً واذعاناً؛ فهاتان المسألتان في الكلام، غايتان لحدود التوكّل والايمان، ولمراقي التوحيد

والاسلام، لاهل الصحو والحضور من العارفين، وبرزخ حاجز. فاين انتم ايها الغافلون المتفرعنون في انانيتكم؟ واين التحقق بهاتين المسألتين ! فان ترقيت في المحوية والعبودية الى درجة نفي الجزء الاختياري، والى مقام احالة كل شئٍ على القَدرَ، فلا بأس عليك، اذ فيك نوعٌ من السكر؛ اذ هما حينئذٍ من المسائل الايمانية الحالية، لا العلمية التصورية

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 87

اعلم! ان التواضع قد ينافي تحديث النعمة. وقد ينجرُّ تحديثُ النعمة الى الكِبر والغرور، فلا بد من الدقة والامعان وترك الافراط والتفريط وللاستقامة ميزان وهو: ان لكل نعمة وجهين
وجهٌ الى المُنعَم عليه فيزيّنه ويميّزه ويتلذذ به، فيفتخر، فيقع في السُكر فينسى المالك، فيتملك، فيظن الكمال بملكه الذاتي، فيتكبر بما لا حقّ له فيه ووجهٌ ينظر الى المنعِم فيظهر كرمه، ويُعلن رحمته، وينادي على انعامه، ويشهد على اسمائه. وهكذا مما يتلو من آيات جلواته في انعامه. فالتواضع

انما يكون تواضعاَ اذا نظر الى الوجه الاول، والا تضمن كفرانا. وتحديث النعمة انما يكون شكراً معنوياً وممدوحاً اذا نظر الى الوجه الثاني، والا تضمن تمدحا وغروراً
يا يوسف الكشرى. اذا تلبست بلباس فاخر غال لاخيك يوسف الكيشي، فقال لك سعيد: ما احسنك! فقل: الحسن للّباس، لا لي، فتصير متواضعاً في التحديث

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 88

اعلم! ان عرق الرقابة والغبطة والحسد انما يتحرك عند اخذ الاجرة وتوزيع المكافأة وملاحظتها. واما عند الخدمة وفي وقت العمل فلا، بل الاضعفُ يحب الاقوى، والادنى يميل الى الاعلى، ويستحسن تفوقه عليه، ويحب زيادته في الخدمة عليه؛ لانه يتخفف عنه ثقلُ الخدمة وكلفةُ العمل. فاذ كانت الدنيا دار خدمة وعمل فقط للأمور الدينية والاعمال الاخروية، لابد ان لا يتداخل فيها الرقابة والحسد، واذا تداخلت فيها الرقابة يظهر عدم الاخلاص، وان العامل في تلك الاعمال يلاحظ مكافاةً دنيوية ايضا، وهو تقدير

الناس واستحسانهم. ولا يعرف المسكين انه بهذه الملاحظة ابطل عمله - بدرجة - بعدم الاخلاص بتشريك الناس برب الناس في اعطاء الثواب، واضعف قوته بتنفير الناس عن معاونته

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 89

اعلم! ان معنى الكرامة مباينٌ لمعنى الاستدراج، اذ الكرامة كالمعجزة فعلُ الله.. ويتفطن صاحبُها انها منه سبحانه، وليس من نفسه، ويطمئن بانه حام له رقيبٌ عليه يختار له الخير. فيزداد يقيناً وتوكلاً. فقد يشعر بتفاصيل الكرامات باذن الله، وقد لا يشعر وهذا أولى وأسلم. كأن انطقه الله بما في قلب احدٍ، اومثّله له يقظةً لهدايته، وهو لا يعلم ما يفعل الله به لعباده

واما الاستدراج فينكشف له صورة الاشياء الغائبة وهو في غفلة، او يعمل افعالاً غريبة، وهو مستند بنفسه واقتداره فيزدادُ بعداً وانانية وغروراً.

فيقول: (انَّماَ اوتُيتهُ عَلَى عِلّمٍ) وانكشف لي بصفاء نفسي وضياء قلبي
فلا التباس بين اهل الاستدراج واهل الولاية في الطبقة الوسطى
واما مظهر الفناء الأتمَ من اهل الطبقة العليا المنكشف لهم باذن الله الاشياء الغيبية، فيرونها بحواسهم التي هي لله فالفرق اظهر؛ اذ نورانية باطنهم المترشحة الى الظاهر ارفع من ان تلتبس بظلمات من يرائي ويدعو الى انانيته

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 90

وإن مِنْ شَيْء الاَ يُسَبح بِحَمْدِهِ

اعلم! ان التسبيح والعبادة على وجوه غير محدودة في كل شئ، ولا يلزم شعور كل شئٍ بكل وجوه تسبيحاته وعباداته دائماً. اذ لا يستلزم الحصول الحضور؛ مثل ذلك كمثل اجير جاهلٍ يعمل في سفينة لمالكها الذي استأجره ليجس باصبعه على بعض مسامير (الالكتريكية) في بعض الاوقات، ولا يعرف الاجير ما يترتب على عمله من الغايات الغالية. وانما يعرف ما يعود الى نفسه من الاجرة ولذة المكافاة. حتى قد يتوهم ان وضع هذا العمل ليس الا لهذه اللذة.. كمثل الحيوان

الذي لايعرف من غايات الازدواج الا لذة قضاء الشهوة، ولا يضر جهله هذا - ولا يمنع - من حصول النسل الذي هو غاية من الغايات المطلوبة لمالكه. كمثل النمل ينظف وجه الارض من جنائز الحُوينات، مع أنه لا يعرف الا تطمين حرصه.. او كمثل العنكبوت الذي يزين وجه الفضاء، ورؤس النباتات والاحجار بخيوط حريره المتلمعة بالضياء للمسابقة مع الهوام في سير الهواء ولا يعرف الا نسج مصيدته، ومد ما يطير به ليمر عليه.. وكمثل الساعة تعرفك عدد ما انقضى من عمرك اليومي، وهي لاتعرف الاّ زوال ألم تضييق امعائها. وكمثل النحل صنع ما صنع بحلاوة الوحي المندمج في لذته الخاصة.. وكمثل الوالدات النباتية والحيوانية والانسانية انما تعمل للذة

الشفقة، ولا تخل جهالاتها بالغايات بحصول تلك الغايات التي زينت بيت الكائنات. بل كأن تلك الشفقة نواة ومسطر لتلك الغايات
ويكفي المسبحين العابدين علمهم بكيفية عملهم فقط. كما قال عز وجل (كلٌّ قد علم صلاته وتسبيحه). ولا يلزمهم علمُهم بكون عَمَلهم تسبيحا مخصوصا هكذا، وشعورهم بصفة العبادة المعينة. ويكفيهم شعور سائر اخوانهم المتفكرين بما في اعمالهم من لطائف العبادات وغرائب التسبيحات. بل يكفي علم المعبود المطلق فقط. واذ لا ابتلاء بالتكليف لا تلزمهم "النية" فلا يلزم شعورهم بوصف عملهم. على ان تلك المصنوعات في الاصل كلمات تسبيحاتٍ افادت معانيها ثم صارت تلك

الكلماتَ مسبحاتٍ بالسنتها كذواتها.
وفي تلك الكلمات مسبحات اخرى.
وفي هذه ايضا مسبحات صغار، وفيها ايضاً مسبحات اصاغر وهكذا، الى ما شاء السبوح القدّوس جلّ جلاله ولا اله الا هو

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 91

İlem 91

اعلم! ان ما ارسل اليك وزيّنك من الرأس الى القدم من اشتات النعم والمحاسن واللطائف، انما تمر "بميزان" من خلال حجب متباينة. وتتسلل "بنظام" من بين لفائف متخالفة. وتتوجه اليك "بالانتظام" من خلف طوائف متضادة

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 92

اعلم! ان في النفس امراً لطيفاً كدرهم من ورق رقيق. اظن انه مرصاد الابد. اذ ما يمسه شئ الا ويعطيه حكم الابد ويموّهه بوهم الابدية. واذا استعمله الهوى والهوس، صار آلة تجلب احجار الآخرة واساساتها الى الدنيا، فيبنى قصرها عليها، فيأكل اثمار الآخرة بلا نضج في الدنيا الفانية

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 93

اعلم! ان النفس شئ عجيب !.. وكنز آلات لا تعد وموازين لاتحد لدرك جلوات كنوز الاسماء الحسنى إن تزكت.. وكهف حيّات وعقارب وحشرات إن دسَّت وطغت. فالأولى - والله اعلم - بقاؤها لا فناؤها؛ فالبقاء مع التزكية - كما سلكت عليه الصحابة - اوفق بسر الحكمة من موتها الاتم كما سلك عليه معظم الاولياء

نعم، إن في جرثوم النفس جوعاً شديداً، واحتياجاً عظيماً، وذوقاً عجيباً. واذا تحول مجرى سجاياها، انقلب حرصُها المذموم اشتياقاً لا يشبع، وصار غرورُها المشؤوم وسيلة النجاة عن

جميع انواع الشرك. وتحول حبُها
الشديد لنفسها وذاتها؛ حبا ذاتيا لربها
وهكذا.. حتى تنقلب سيئاتُها حسناتٍ

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 94

اعلم! انه كما ان قيمة الانسان المؤمن قيمةُ ما فيه من الصنعة العالية، والصبغة الغالية ونقوش جلوات الاسماء . وقيمة الانسان الكافر او الغافل قيمة مادته الفانية الساقطة.. كذلك قيمة هذا العالم تزيد بلا نهاية - ان نظر اليه بالمعنى الحرفي وبحسابه سبحانه - كما علم القرآن. وتسقط قيمته الى درجة المادة المتغيرة الجامدة - ان نظر اليه بالمعنى الاسمى وبحساب الاسباب - كما علَّمَتْه الحكمة الفلسفية

فالعلم المستفاد من القرآن المتعلق بالكائنات أعلى واغلى بما لا يُحدّ من

العلم المستفاد من فنون الفلسفة مثلا: يقول القرآن (وَجَعَلَ الشّمْسَ سِراجاً) فانظر كيف يفتح بهذا الحكم لفهمك مشكاةً الى سلسلة جلوات الاسماء، اي ايها الانسان! ان هذه الشمس بعظمتها مسخَّرةٌ لكم، ونور لبيتكم، ونار لإنضاج مطعوماتكم بامر من يرزقكم، فلكم مالك رحيم، عظيم القدر بدرجة ما هذه الشموس الا مصابيح له اسرجت في منزل معدّ للمسافرين فيما بين منازله الباقية، وهكذا فقس
واما ماتقول الحكمة من ان "الشمس نار عظيمة متحركة على نفسها تطايرت منها ارضُنا وسيارات هي منظوماتها، وارتبطت بالجاذبة جارية في مداراتها".. فلا تفيدك الاّ حيرة في دهشة، وعظمة صماء، وحكمة عمياء

Mesnevi [Arabca] : Semme : Ilem 95

اعلم! انه لا حق لك في ان تطلب حقا من الحق سبحانه، بل حق عليك ان تشكره دائماً؛ إذ له الملك والحمد
يا الله، يا رحمن، يا رحيم، يا كريم!
اجعل هذا الكتاب نائباً عني في تكرير هذه الشهادة بعد موتي الى يوم الدين
اللهم يارب محمد المختار، يارب الجنة والنار، يارب النبيين والاخيار، يارب الصديقين والابرار، يارب الصغار والكبار، يارب الحبوب والاثمار، يارب الانوار والازهار، يارب الانهار والاشجار، يارب الاعلان والاسرار، يارب الليل والنهار! نشهدك ونشهد حملةَ عرشك، ونُشهد جميع ملائكتك، ونُشهد جميع

مخلوقاتك، بشهادات جميع انبيائك وبشهادات جميع اوليائك، وبشهادات جميع آياتك التكوينية والكلامية، وبشهادات جميع مصنوعاتك، وبشهادات ذرات الكائنات ومركباتها، وبشهادات حبيبك عليه افضل صلواتك، المتضمنة شهادته لجميع تلك الشهادات، وبشهادات قرآنك، بانّا كُلُّنا نشهد بانك انت الله الواجب الوجود، الواحد الاحد، الفرد الصمد، الحق المبين، الحي القيوم، العليم الحكيم، القدير المريد، السميع البصير، المتكلم، لك الأسماء الحسنى. ونشهد ان لا اله الا انت وحدك لا شريك لك. لك الملك. ولك الحمد. ونستغفرك ونتوب اليك.. وكذا نشهد بان محمداً عبدك، ونبيك، وحبيبك، ورسولك، ارسلته رحمةً للعالمين.. فَصَلّ وسلّم

عليه وعلى آله واصحابه ابد الآبدين
آمين آمين آمين

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha

14.Reşha

الرشحة الرابعة عشرة

المتضمنة لقطرات من بحر المعجزة الكبرى

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 1.Katre

1.Katre

القطرة الاولى

اعلم! ان دلائل النبوة الاحمدية لاتعد ولا تحد؛ ولقد صنف في بيانها اعاظم المحققين. وأنا مع عجزي وقصوري قد بينت شعاعات من تلك الشمس في رسالة تركية مسماة بـ"شعاعات". وكذا بينت اجمالاً وجوه اعجاز معجزته الكبرى "اي القرآن"؛ وقد اشرتُ بفهمي القاصر الى مقدار اربعين وجه من وجوه اعجاز القرآن في [اللوامع] ، وقد بينت من تلك الوجوه واحداً وهو البلاغة الفائقة النظمية في مقدار اربعين صحيفة من تفسيري العربي

المسمى بـ"اشارات الاعجاز". فان
شئت فارجع الى هذه الكتب الثلاثة

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 2.Katre

2.Katre

القطرة الثانية

اعلم! انك قدتفهمت من الدروس السابقة ان القرآن الذي جاء من خالق هذه السموات والاجرام العلوية وهذه الارض والموجودات السفلية، ويعرّف لنا ربَّنا ربَّ العالمين، له مقامات ووظائف كثيرة

فان قلت: القرآن ماهو ؟

قيل لك هو الترجمة الازلية لهذه الكائنات والترجمان الابدي لألسنتها التاليات للآيات التكوينية، ومفسّر كتاب العالم. وكذا هو كشافٌ لمخفيات كنوز الاسماء المستترة في صحائف

السموات والارض. وكذا هو مفتاح لحقائق الشؤن المُضْمَرة في سطور الحادثات. وكذا هو لسان الغيب في عالم الشهادة. وكذا هو خزينة المخاطبات الازلية السبحانية والالتفاتات الابدية الرحمانية. وكذا هو اساسٌ وهندسةُ وشمسٌ لهذا العالم المعنوي الاسلامي. وكذا هو خريطة للعالم الاخروي. وكذا هو قولٌ شارحٌ وتفسير واضحٌ وبرهان قاطعٌ وترجمان ساطعٌ لذات الله وصفاته واسمائه وشؤنه. وكذا هو مربٍّ للعالم الانساني. وكالماء وكالضياء للانسانية الكبرى التي هي الاسلامية.. وكذا هو الحكمة الحقيقية لنوع البشر، وهو المرشد المهدي الى ماخُلِقَ البشر له. وكذا: هو للانسان كما انه كتاب شريعة، كذلك كتاب حكمة. وكما انه كتاب دعاء

وعبودية، كذلك هوكتاب امر ودعوة. وكما انه كتاب ذكر، كذلك هوكتاب فكر. وكما انه كتاب واحد، لكن فيه كتب كثيرة في مقابلة جميع حاجات الانسان المعنوية، كذلك هو كمنزل مقدسٍ مشحون بالكتب والرسائل، حتى انه قد ابرز لمشرب كل واحدٍ من اهل المشارب المختلفة، ولمسلكِ كل واحدٍ من اهل المسالك المتباينة من الاولياء والصديقين ومن العرفاء والمحققين رسالة لائقةً لمذاق ذلك المشرب وتنويره، ولمساق ذلك المسلك وتصويره حتى كأنه مجموعة الرسائل

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 3.Katre

3.Katre

القطرة الثالثة

في بيان لمعة الاعجاز في تكرارات القرآن. وفي هذه اللمعة ستة نقط

النقطة الاولى

اعلم! ان القرآن لأنه كتابُ ذكرٍ، وكتابُ دعاء وكتابُ دعوةٍ، يكون تكرارُه أحسن وأبلغ بل ألزم. اذ الذكر يُكرَّر، والدعاء يُردَّد، والدعوةُ تُؤكَّد. اذ في تكرير الذكر تنويرٌ، وفي ترديد الدعاء تقريرٌ، وفي تكرار الدعوة تأكيدٌ

النقطة الثانية

اعلم! ان القرآن خطاب ودواءٌ لجميع طبقات البشر من اذكى الاذكياء الى

اغبى الاغبياء؛ ومن اتقى الاتقياء الى اشقى الاشقياء؛ ومن الموفقين المجدّين الفارغين من الدنيا الى المخذولين المتهاونين المشغولين بالدنيا. فاذاً لايمكن لكل احد في كل وقتٍ قراءة تمام القرآن الذي هو دواء وشفاء لكل احدٍ في كل وقتٍ. فلهذا أدرج الحكيمُ الرحيم اكثر المقاصد القرآنية في اكثر سُوَرٍ؛ لاسيما الطويلة حتى صار كل سورة قرآناً صغيراً، فسهل السَبيل لكل احدٍ. وينادي مشوّقاً

وَلَقَدْ يَسَّرنْا القرآنَ لِلذّكْرِ فَهَل مِنْ مُدَّكِر

القطرة الثالثة

في بيان لمعة الاعجاز في تكرارات القرآن. وفي هذه اللمعة ستة نقط

النقطة الاولى

اعلم! ان القرآن لأنه كتابُ ذكرٍ، وكتابُ دعاء وكتابُ دعوةٍ، يكون تكرارُه أحسن وأبلغ بل ألزم. اذ الذِكر يُكرَّر، والدعاء يُردَّد، والدعوةُ تُؤكَّد. اذ في تكرير الذكر تنويرٌ، وفي ترديد الدعاء تقريرٌ، وفي تكرار الدعوة تأكيدٌ

النقطة الثانية:

اعلم! ان القرآن خطاب ودواءٌ لجميع طبقات البشر من اذكى الاذكياء الى اغبى الاغبياء؛ ومن اتقى الاتقياء الى اشقى الاشقياء؛ ومن الموفقين المجدّين الفارغين من الدنيا الى المخذولين المتهاونين المشغولين بالدنيا. فاذاً لايمكن لكل احد في كل وقتٍ قراءة تمام القرآن الذي هو دواء وشفاء لكل احدٍ في كل وقتٍ. فلهذا أدرج الحكيمُ الرحيم اكثر المقاصد القرآنية في اكثر سُوَرٍ؛ لاسِيما الطِويلة

حتى صار كل سورة قًرآناَ صغيراَ، فسهل السَبيل لكل احدٍ. وينادي مشوّقاً

وَلَقَدْ يَسَّرنْا القرآنَ لِلذّكْرِ فَهَل مِنْ مُدَّكِر

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre

4.Katre

القطرة الرابعة
في بيان لمعة الاعجاز في اهمال القرآن في بعض المسائل الكونية الفلسفية وابهامه في بعض آخر منها، واجماله في قسم منها، وفي هذه اللمعة ست نكت

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 1.Nukte

النكتة الاولى

فان قلت: لاي شئ لا يبحث القرآن عن الكائنات كما يبحث عنها فن الحكمة والفلسفة ؟

قيل لك: لان الفلسفة عدِلَت عن طريق الحقيقة فأستخدمت الموجودات لأنفسها "بالمعنى الاسمى". واما القرآن فبالحق اُنزل وبالحق نَزَل والى الحقيقة يذهب فيستخدم الموجودات بالمعنى الحرفى لا لأنفسها بل لخالقها

فان قلت: لأي شئ ابهم القرآن واجمل في امثال ماهية الاجرام العلوية

والسفلية وشكلها وحركتها على ما بيّنها الفن؟
قيل لك: لأن الابهامَ أهم والاجمالَ اجمل
فاولا: لان القرآن انما يبحث عن الكائنات استطراداً للاستدلال على ذات الله وصفاته، ومن شرط الدليل ان يكون ظاهراً وأظْهَر من النتيجة، والنتيجة معرفة ذات الله وصفاته واسمائه. فلو قال على ما يشتهيه اهل الفن: "يا ايها الناس فانظروا الى الشمس في سكونها، والى الارض في حركتها لتعرفوا عظمة قدرة خالقها "، لصار الدليل أخفى وأغمض من النتيجة وأبعد بمراتب من فهم اكثر البشر في اكثر الازمان والاعصار، مع ان حق الاكثر المطلق اهم في نظر الارشاد والهداية. فمراعاة فهمهم لاتنافي

استفادة المتفلسفين المتعمقين القليلين. ولكن في مراعاة هذا الاقل محرومية الاكثر في اكثر الاوقات
وثانيا: ان من شأن البلاغة الارشادية مماشاة نظر العموم، ومراعاة حس العامة ومؤانسة فكر الجمهور؛ لئلا يتوحش نظرهم بلا طائل ولا يتشوش فكرهم بلا فائدة، ولا يتشرد حسهم بلا مصلحة فابلغُ الخطاب معهم والارشاد: ان يكون ظاهراً بسيطاً سهلا لايعجزهم، وجيزاً لا يملهم، مجملا فيما لايلزم تفصيله لهم
وثالثا: ان القران لا يذكر احوال الموجودات لها، بل لموجدها.. فالاهم عنده احوالها الناظرة الى مُوجدها. واما فن الحكمة فتبحث عنها لها. فالاهم عنده احوالها الناظرة الى نفسها.. فشتان ما بين الثريا والثرى

وكذا ان التنزيل يخاطب كل الناس ويراعي فهم الاكثر ليعرفوا تحقيقاً لا تقليداً.. والفن يتكلم بالاصالة مع اهل الفن، واما مع العموم فلتقليد. فما فصَّل فيه الفن - بشرط الصدق - لابد ان يجمل فيه القرآن او يبهم او يهمل على درجات نفع العامة

ورابعاً: ان القرآن لانه مرشد لكل طبقات البشر تستلزم بلاغة الارشاد ان لا يذكر ما يوقع الاكثر في المغلطة والمكابرة مع البديهيات في نظرهم الظاهري، وان لا يغير بلا لزوم ما هو من المتعارفات المحسوسة عندهم، وان يهمل او يجمل ما لا يلزم لهم في وظيفتهم الاصلية

مثلا: يبحث عن الشمس، لا للشمس ولا من ماهيتها، بل لمن نوّرها وجعلها سراجاً، وعن وظيفتها بصيرورتها

زنبرك انتظام صنعة، ومركز نظام خلقة، ومكوك انسجام صبغة في نسج النقاش الازلي لهذه المنسوجات بخيوط الليل والنهار، في اختلاف الفصول، المفروشات تلك المنسوجات على وجه الارض والسماء. ليعرفنا القرآن باراءة نظام النسج وانتظام المنسوجات كمالات فاطرها الحكيم وصانعها العليم. وحركة الشمس سواء كانت ظاهرية او حقيقية، لا تؤثر في مقصد القرآن. اذ المقصد اراءة نسج النظام الحكيم في ضمن اراءة جريان الشمس المشهود. فالنسج مشهود بكمال حشمته فلا يضره سكون الشمس في الحقيقة على ما يزعمه الفن

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 2.Nukte

النكتة الثانية

ان القرآن يقول

وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِراجاً) و (والشَمْسُ تَجْري لمُستَقَرٍ لها)

فان قلت: لاي شئٍ عبّر عن الشمس بالسراج، مع انها عند الفن اعظم من ان تكون تابعةً للارض، بل هي مركز الارض مع السَّــيَّاراتِ؟

قيل لك: ان في التعبير بالسراج تصويرُ العالم بصورة قصر؛ وتصويرُ الاشياء الموجودة فيه في صورة لوازمات ذلك القصر ومزيناته ومطعوماته لسكان القصر ومسافريه، واحساسٌ انه قد

احضرتْها لضيوفه وخدامه يدُ كريم رحيم. وما الشمس، الا مأمور مسخر وسراج منور. ففي تعبير السراج؛ اخطار رحمة الخالق في عظمة ربوبيته، وافهام احسانه في وسعة رحمته.. واحساس كرمه في حشمة سلطنته.. واعلان وحدانيته باراءةٍ اعظم مايتوهمه المشرك معبوداً؛ انه ما هو الا سراج مسخر. اذ اين السراج المسخر الجامد واين لياقة العبادة؟ وفي تعبير الجريان اخطار التصرفات المنتظمة العجيبة في ما بين اختلاف الليل والنهار ودوران الصيف والشتاء. . وفي اخطارها افهام عظمة قدرة الصانع في انفراده في ربوبيته.

فمن نقطتي الشمس والقمر يوجه الذهن الى صحائف الليل والنهار، والصيف والشتاء، ومنها الى سطور

الحادثات المكتوبة في اجوافها. فتعبير الجريان عنوان لهذه المعاني، فيكفي ظاهر العنوان ولا تعلق للمقصد بحقيقته

فانظر الى كلمات القرآن مع كونها سهلةً بسيطةً معروفةً؛ كيف صارت ابواباً ومفاتيح لخزائن لطائف المعاني. ثم انظر الى مطنطنات كلمات الحكمة الفلسفية كيف انها مع شعشعتها لا تفيدك كمالا علميا ولا ذوقاً روحيا، ولا غاية انسانية ولا فائدة دينية. بل انما تفيدك حيرة مدهشة ودهشة موحشة. وتسقطك من سماء التوحيد المضئ في اودية الكثرة المظلمة. فاستمع بعض ما يقول الفلسفي في الشمس يقول

هي كتلة عظيمة من المائع النارى)

اعظم من ارضنا بمليون وثلاثمائة الف

مرة، تدور على نفسها في مستقرها، تطايرت منها شرارات وهي ارضنا وسيارات اخرى. فتدور هذه الاجرام العظيمة المختلفة في الجسامة، والقرب من الشمس والبعد منها، بالجاذب العمومي حول الشمس في الفضاء الخالي. فان خرج احدها من مداره بالتصادف بحادثة سماوية كمرور النجم ذي الذنب به لحصل هرج ومرج في المنظومة الشمسية، وفي الدنيا بدرجة تتدهش منه السموات والارض). فانظر الى نفسك ما افادتك هذه المسألة ؟.. فيا سبحان الله!.. كيف تقلب الضلالة شكل الحقيقة، وما "الشمس مع سياراتها، الا مصنوعةٌ موظفةٌ ومخلوقةٌ مسخرةٌ بامر فاطرها الحكيم وبقوة خالقها القدير. وما هي مع عظمتها الا قطرة متلمعة في وجه

بحر السماء يتجلى شعاع من اسم "(النور) عليها
والفلاسفة لو ادرجوا في مسائلهم قبساً من القرآن فقالوا: يفعل الله بهذه الاجرام المدهشة الجامدة وظائف في غاية الانتظام والحكمة، وهي في غاية الاطاعة لامره لكان لِعِلْمِهِمْ معنىً، والاّ بان اسندوا الى انفسها والى الاسباب صاروا كما قال القرآن

وَمَنْ يُشْرك بالله فكاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاء فَتَخْطَفُهُ الطيرُ اَوْ تَهْوي بِهِ الرّيحُ في مكانٍ سَحِيقٍ

وقس على هذه المسألة سائر المسائل

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 3.Nukte

النكتة الثالثة

اعلم! ان مقاصد القرآن الاساسية وعناصره الاصلية اربعة: التوحيد، والرسالة، والحشر، والعدالة مع العبودية. فيصير سائر المسائل وسائل هذه المطالب. ومن القواعد: عدم التعمق في تفصيل الوسائل، لئلا ينتشر البحث بالاشتغال بما لا يعني فيفوت المقصد. فلهذا قد ابهم وقد اهمل وقد اجمل القرآن في بعض المسائل الكونية. وكذا ان الاكثر المطلق من مخاطب القرآن عوام وهم لا يقتدرون على فهم الحقائق الغامضة الالهية

بدون توسيط التمثيل والتقريب بالاجمال، ولا يستعدون في كل وقت لمعرفة مسائل لم يوصل اليها بعدُ القرون الطويلة الا قليل من الفلاسفة. فلهذا اكثر القرآن من التمثيل، ومن التمثيل بعض المتشابهات فانها تمثيلات لحقائق غامضة إلهية. واجمل فيما كشفه الزمانُ بعد عصور وبعد حصول مقدمات مرتبة

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 4.Nukte

النكتة الرابعة

اعلم! انه كما ان الساعة غير ثابتة بل متزلزلة مضطربة الآلات، كذلك الدنيا التي هي ساعة كبرى ايضا متزلزلة. فبادراج الزمان فيها صار "الليل والنهار" كميلين يعدان ثوانيها، و"السنة" ابرة تعد دقائقها، و"العصر" كابرة تعد ساعاتها. وبادراج المكان فيها صار "الجو" بسرعة تغيره وتحوله وتزلزله كميل الثواني، و"الارض" بتبدل وجهها نباتاً وحيواناً، موتاً وحياة كميل الدقائق، وبتزلزل بطنها وتولد "جبالها" كميل الساعات، و"السماء" بتغيراتها

بحركات اجرامها وظهور ذوي الاذناب والكسوفات والشهابات كالميل الذي يعد الايام
فالدنيا المبنية على هذه الاركان السبعة - مع انها واصفة لشؤونات الاسماء ولكتابة قلم القدرة والقدر - فانية هالكة متزلزلة راحلة كالماء السيال في الحقيقة، لكن تجمدت صورة بالغفلة وتكدرت بالطبيعة فصارت حجاباً عن الآخرة. فالفلسفة السقيمة والمدنية السفيهة تزيدان جمودتها وكدورتها بالتدقيقات الفلسفية والمباحث الطبيعيّة. واما القرآن فينفش الدنيا كالعهن بآياته، ويشففها ببيناته، ويذيبها بنيراته، ويمزق ابديتها الموهومة بنعياته، ويفرق الغفلة المولدة للطبيعة برعداته. فحقيقة

الدنيا المتزلزلة تقرأ بلسان حالها المذكورة آية

وَاِذا قُرِىءَ القُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلكُمْ تُرْحَمُونَ

فلهذا اجمل القرآن فيما فصلت فيه الفلسفة من ماهيات الاشياء وخواصها. وفصل فيما اجملت او اهملت فيه من وظائفها في امتثال الاوامر التكوينيةِ، ودلالاتها على اسماء فاطرها وافعاله وشؤونه

الحاصل: ان القرآن يبحث عن معاني كتاب الكائنات ودلالاتها، اما الفلسفة فانما يبحث عن نقوش الحروف ووضعياتها ومناسباتها. ولا تعرف ان الموجودات كلماتٌ تدل على معانٍ.

فان شئت ان ترى فرق حكمة الفلسفة، وحكمة القرآن فراجع ما في بيان آية

وَمَنْ يُؤتَ الحِكّمَةَ فَقَدْ اوُتِيَ خَيْراَ كَثيراَ

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 5.Nukte

النكتة الخامسة

تحال الى الانوار الثلاثة من الشعلة الثانية للكلمة الخامسة والعشرين "المعجزات القرآنية" حيث تتضمن هذه النكتة آيات كثيرة جداً والمقام هنا ليس مقام ايضاح

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 4.Katre : 6.Nukte

النكتة السادسة

اعلم! انه يفهم من هذه النكتة السابقة ان القرآن انما ينظر الى وجوه دلالات الآثار على افعاله تعالى، والى وجوه اظهار الافعال لاسمائه سبحانه، والى صور انصباب الافعال الى الاسماء او جريانها من الاسماء، والى وجوه احاطة الاسماء التي هي اشعة الصفات بالاشياء

الحاصل: ان القرآن انما ينظر من الموجودات الى وجوهها الناظرة الى فاطرها. واما الفلسفة فانما تنظر من الموجودات الى وجوهها الناظرة الى

انفسها واسبابها، وغايتها الناظرة الى مصالح جزئية فلسفية اوصنعوية. فما اجهل من اغترٍ بالفنون الفلسفية، وصيرها محكاً لمباحث القرآن القدسية. ولقد صدق من قال

ان الفنون جنون كما ان الجنون فنون

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 5.Katre

5.Katre

القطرة الخامسة

اعلم! ان من لمعات اعجاز القرآن كما ذكرت في (حبة) انه جمع السلاسة الرائقة والسلامة الفائقة والتساند المتين والتناسب الرصين والتعاون بين الجمل وهيئاتها والتجاوب بين الآيات ومقاصدها بشهادة علم البيان وعلم المعاني، مع انه نزل في عشرين سنة نجما نجما لمواقع الحاجات، نزولاً متفرقاً متقاطعاً مع كمال التلاؤم كأنه نزل دفعة، ولاسباب نزول مختلفة متباينة مع كمال التساند كأن السبب واحد، وجاء جواباً لاسئلة مكررة

متفاوتة مع نهاية الامتزاج والاتحاد كأن السؤال واحد. وجاء بيانا لحادثات احكام متعددة متغايرة مع كمال الانتظام كأن الحادثة واحدة. ونزل متضمنا لتنزلات الهية في اساليب تناسب افهام المخاطبين ، لاسيما فهم المنزل بحالات في التلقى متنوعة متخالفة مع حسن التماثل والسلاسة كأن الحالة واحدة. وجاء متكلما متوجها الى اصناف مخاطبين متعددة متباعدة مع سهولة البيان وجزالة النظام ووضوح الافهام كأن المخاطب واحد بحيث يظن كل صنف انه المخاطب بالاصالة. ونزل مهديا وموصلا لغايات ارشادية متدرجة متفاوتة مع كمال الاستقامة والموازنة والنظام كأن المقصد واحد؛ فمن كانت له عين سليمة في بصيِرته، فلا ريب انه يرى

في القرآن عيناً ترى كل الكائنات
ظاهراً وباطناً كصحيفة مبصرة واضحة
يقلّبها كيف يشآء، فيعرِّف معانيها على
ما يشاء

Mesnevi [Arabca] : 14.Resha : 6.Katre

6.Katre

القطرة السادسة

في بيان انه لا يقاس القرآن على سائر الكلام، كما ذكرت في رسالة قطرة

اعلم! ان منابع علو طبقة الكلام وقوته وحسنه وجماله اربعة: المتكلم، والمخاطب، والمقصد، والمقام، لا المقام فقط.. كما ضل فيه الادباء.

فانظر الى من قال؟ ولمن قال ؟ ولماٍ قال؟ وفيما قال؟ فالكلام ان كان امراً ونهياً فقد يتضمن الارادة والقدرة بحسب درجة المتكلم، فتتضاعف علويته وقوته

نعم اين صورة امر فضولي ناشئٌ أمره من اماني التمني وهو غير مسموع ؟ واين الامر الحقيقي النافذ المتضمن للقدرة والارادة ؟ فانظر اين

يَااَرْضُ ابْلَعي مَاءكِ وياسَماءُ اقْلِعي

فَقَالَ لَهَا ولِلارْضِ ائتيا طَوْعَاً اوْ كرهاً

قَالتآ اتَيْنَا طآئِعينَ

واين خطاب البشر للجمادات بصورة هذيانات المبرسمين في المرض: اسكني يا ارض وانشقي يا سماء وقومي ايها القيامة"؟. وكذا، اين امر امير مطاع لجيش عظيم مطيع بـ (آرش!..) واهجموا على اعداء الله، واين هذا الامر اذا صدر من حقير لا يُبالى به وبامره؟ اين

اذَا ارَادَ شيئاً انْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

واين كلام البشر ؟ وكذا اين تصوير مالكٍ حقيقي، وآمر مؤثر امره، ونافذ

حكمَه ؟. وبيان صانع وهو يصنع، ومنعم وهو يحسن قد شرع في آن الصنعة والاحسان يصور افاعيله، يقول فعلت كذا وكذا، وافعل هذا وذاك. انظر الى

افَلَمْ يَنْظُروُا الى السَّماء فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاها وزَيَّنَّاها ومَالَها مِنْ فُرُوجٍ .. والاَرْضَ مَدَدْنَاهَا واَلْقَيْنَا فيهَاَ رَوَاَسِي وانْبَتْنَا فيها مَنْ كُلّ زَوْجٍ بَهيجٍ .. تبصِرةً وذكرى لِكُلِ عَبْدٍ منيبٍ .. ونَزَّلْنَا مِنَ السَّمآء مآءً مُبَارَكاً فَاَنْبَتْنَا بِه جَنَّاتٍ وحَبَّ الْحَصيد .. والنّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضيد .. رزقاً لِلعبادِ واحْيَينا بِهِ بَلدَةً مَيْتاً كَذَلِكَ الخُروجُ

ثم اين تصوير فضولي في بحثه عن افاعيل لا تماس له بها؟ نعم اين اعيان النجوم.. ثم اين تماثيلها الصغيرة السيالة - التي لا هي موجودة ولا معدومة - المرئية في الزجيجات؟ نعم

اين ملائكة كلمات كلام خالق الشمس والقمر الملهمة لانوار الهداية.. ثم اين زنابير مزوّرات البشر النفاثات في عقد الهوسات؟ نعم اين الفاظ القرآن التي هي اصداف جواهر الهداية، ومنبع الحقائق الايمانية، ومعدن الاساسات الاسلامية المنبثة من عرش الرحمن مع تضمن تلك الالفاظ للخطاب الازلي وللعلم والقدرة والارادة.. ثم اين الفاظ الانسان الهوائية الواهية الهوسية؟ نعم اين القرآن الذي هو كشجرة تفرعت واورقت وازهرت واثمرت هذا العالم الاسلامي بمعنوياته وشعائره وكمالاته ودساتيره واصفيائه واوليائه، حتى انقلب كثير من نواة تلك الشجرة الطوبائية دساتير عملية اشجاراً مثمرة الذي قيل في حقه

قُلْ لَئِنْ اجْتَمَعَتِ الانْسُ والجِنُ عَلى انْ يَأتوا بِمِثْلِ هذا القُرآنِ لا يَأتونَ بِمِثْلِهِ ولَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لبَعْضٍ ظَهيراً

وقد افحم بجزالة نظمه وبلاغة معناه، وبداعة اسلوبه، وبراعة بيانه، وفصاحة لفظه، في جامعية اللفظ لوجوه كثيرة مقبولة. وحسن دلالته في جامعيته لبحر هذه الشريعة المتضمنة للحقيقة والطرائق بمأخذ المجتهدين، واذواق العارفين، ومشارب الواصلين، ومسالك الكاملين، ومذاهب المحققين.. وبطراوة شبابيته في كل عصر، وبلياقته وموافقته في كل عصر لكل طبقة. وألزَم مصاقع الخطباء ونوابغ العلماء، بل اعجز جميع البشر ان يأتوا بسورة من مثله؟ ثم اين كلام البشر؟. اين الثرى من الثريا

Mesnevi [Arabca] : 5.Ders

5.Ders

في بيان جوهرة من كنوز آية

ومَاخَلَقْت الْجِنَ والانْسَ الاَّ لِيَعْبُدونِ

اعلم! يا ايها السعيد الناسي لنفسك، ولوظيفة حياتك!. الغافِل عن حكمة خلقة الانسان، الجاهلِ بما أوضع الصانعُ الحكيمُ في هذهِ المصنوعات المزيَّنة!.. ان مَثَل بناء هذا العالم وادخال العالم الانساني فيه، كمثل سلطان له خزائن فيها اصناف الجواهر، وله كنوز مخفية، وله مهارة في صنع الغرائب، وله معرفة بعجائب فنون لا تعد وبغرائب علوم لا تحد. فاراد ذلك الملك. ان يظهر على رؤس الاشهاد حشمةَ سلطنتِهِ وشعشعة

ثروته وخوارقَ صنعتِه وغرائبَ معرفته، اي ان يشهد كماله وجماله وجلاله المعنوية بالوجهين؛ بنظره، ونظر غيره فبنى قصراً جسيماً ذا منازل وسرادقات. فزينها بمرصعات جواهر كنوزه، ونقشها بمزينات لطائف صنعته، ونظمها بدقائق فنون حكمته، ووسمها بمعجزات آثار علومه، وفرش فيها سفرة لذيذات نعمه ونعمته. وهكذا مما يظهر بمثله الكمالات الخفية. فدعى رعيته للسير والتنزه، واضافهم بضيافة لا مثل لها، كأن كل لقمة منها انموذج مئات صنعة لطيفة. ثم عين استاذاً لتعريف ما في ذلك القصر من رموز تلك النقوش واشارات تلك الصّنائع، ووجوه دلالات تلك المرصعات المنظومات والجواهر الموزونات على كمالات صاحبها، ولتعليم الناس آداب

الدخول والمعاملات مع صانع القصر، فيقول لهم
ايها الناس ! ان مليكي يتعرف اليكم باظهار ما في هذا، فاعرفوه.. ويتودد اليكم بهذه التزيينات فتوددوا اليه بالاستحسانات.. ويتحبب اليكم بهذه الاحسانات فاحبوه.. ويرحم اليكم فاشكروه.. ويتظاهر اليكم فاشتاقوا اليه. وهكذا مما يليق بمثله ان يقول للداخلين. فدخل الناس فافترقوا فرقتين: ففريق نظر الى ما في القصر، فقالوا: لهذا شأن عظيم، فنظروا الى المعلم الاستاذ فقالوا: السلام عليك! لابد لمثل هذا، من مِثلِكَ.. فَعَلّمْنَا ممّا علمك سيدُك.. فنطق فاستمعوا فاستفادوا فعملوا بمرضيات الملِك.. ثم دعاهم الملك

لقصر خاص لا يوصف، فاكرمهم بما يليق بمثله لمثلهم في مثل ذلك القصر والفريق الآخر: ما التفتوا الى شئ غير الاطعمة، فتعاموا وتصاموا، فاكلوا اكلَ البهائم فتناموا، وشربوا من الاكسيرات التى لا تشرب، فسكروا فتنهقوا، فشوشوا على الناظرين، فاخذهم جنوده فطرحهم في سجن يليق بهم وانت تعلم ان الملك لما بنى هذا القصر لهذه المقاصد، وحصول هذه المقاصد مربوط بوجود هذا الاستاذ، وباستماع الناس له.. يحق ان يقال: لولا هذا الاستاذ لما بنى الملك القصر. واذا لم يستمع الناس لتعليمات الاستاذ المبلِّغ يخرب القصر ويبدل
واذا تفطنت لسر التمثيل فانظر الى صورة الحقيقة.. واما القصر فهذا العالم الذي نوّر سقفه بمصابيح

متبسمة، وزيّن فرشه بازاهير متزينة. واما الملك فهو سلطان الازل والابد الذي

تُسَبحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبْعُ والارْضُ وَمَنْ فيهِنَّ وانْ مِن شَئٍ اِلاَّ يُسَبحُ بحمدِه الله اَلذِّي خَلَقَ السَّمــواتِ والارضَ في سِتَّةِ ايّام ثُمَّ اسْتَوَى عَلى العَرْشِ يُغشى اَللَّيْلَ النَّهار يَطْلُبُهُ حَثيثاَ والْشَمْسَ والقَمَرَ والْنُجُومَ مُسَخَّراتٍ بِاَمْرِهِ

واما المنازل فالعوالم المزينة كل بما يناسبه. واما الصنائع الغريبة فهي معجزات قدرته. واما الاطعمة فهي خوارق ثمرات رحمته. واما المطبخ والتنور فالارض وسطحها. واما الكنوز المخفية وجواهرها فالاسماء القدسية وجلواتها. واما النقوش ورموزها فمنظوماته المصنوعات المرموزات

ودلالاتها على اسماء نقاشها. واما الاستاذ المعلم ورفقائه وتلامذته فسيدنا محمد والانبياء عليهم الصلاة والسلام والاولياء رضي الله عنهم. . واما حواشي الملك في القصر فالملائكة عليهم الصلاة والسلام.. واما المسافرون المدعوون للسير والضيافة؛ فالانسان مع حواشيه من الحيوانات. واما الفريقان؛ فاهل الايمان والقرآن الذي يفسّر لأهله معاني آيات كتاب الكائنات. والفريق الآخر؛ اهل الكفر والطغيان التابعون للنفس والشيطان صمّ بكم عمي هم (كَالانْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ) لا يفهمون الا الحياة الدنيوية

فاما السعداء الابرار فاستمعوا للعبد الواصف لربه "بالجوشن الكبير" وللمبلغ بدلالته للقرآن الكريم. وانصتوا

للقرآن، فصاروا نظارين لمحاسن سلطنة الربوبية، فكبروا مسبحين، ثم صاروا دلالين لبدايع جلوات الاسماء القدسية، فسبحوا حامدين وصاروا فاهمين بالطبع بحواسهم لمدخرات خزائن الرحمة فحمدوا شاكرين. ثم صاروا عالمين بجواهر كنوز الاسماء المتجلية بالوزن بموازين جهازاتهم فقدسوا مادحين.ثم صاروا مطالعين لمكتوبات قلم القدرة، فاستحسنوا متفكرين. ثم صاروا متنزهين برؤية لطائف الفطرة، فاحبوا الفاطر مشتاقين. ثم قابلوا تَعَرُّفَ الصانع اليهم بمعجزات صنعته بالمعرفة في الحيرة فقالوا: سبحانك ما عرفناك حق معرفتك يا معروف، بمعجزات جميع مصنوعاتك.. ثم قابلوا تودده اليهم بمزينات ثمرات الرحمة بالمحبة. ثم

قابلوا تعطّفه وتعهده لهم بلذائذ نعمه بالمحمدة والشكر، فقالوا: سبحانك ما شكرناك حق شكرك يامشكورُ، بأثنية جميع احساناتك على رؤوس الاشهاد، وباعلانات جميع نعمتك ولذائذها في سوق الكائنات، وبشهادات نشائد منظومات جميع ثمرات رحمتك ونعمتك لدى انظار المخلوقات. ثم قابلوا اظهاره لكبريائه وكماله وجماله وجلاله في مظاهر الكائنات ومرايا الموجودات السيالة بالسجود في المحبة في الحيرة في المحوية. ثم قابلوا اراءته وسعة رحمته وكثرة ثروته بالفقر والسؤال. ثم قابلوا تشهيره للطائف صنعته بالتقدير والاستحسان والمشاهدة والشهادة والاشهاد. ثم قابلوا اعلانه لسلطنة ربوبيته في اقطار الكائنات بالتوحيد، بالاطاعة

والعبودية باعلان عجزهم في ضعفهم وفقرهم في فاقتهم. فادوا وظائف حياتهم في هذه الدار، حتى صاروا في احسن تقويم، اعلى من كل الخلق خليفة اميناً ذا امانة، ويمُن وايمانٍ. ثم دعاهم ربُّهم الى دار السلام للسعادة الابدية فاكرمهم بما لاعينٌ رأت، ولا اذنٌ سمعت، ولا خطر على قلب بشر واما الفريق الآخر الفجار الاشرار، فكفروا فحقَّروا بالكفر جميعَ الموجودات باسقاط قيمتها كما مر سابقاً. وردوا جميع تجليات الاسماء فجنوا جناية غير متناهية فاستحقوا عقاباً غير متناه

ايها السعيد المسكين!. اتحسب ان وظيفة حياتك حُسنَ محافظةِ النفس والتربية المدنية وخدمة البطن والهوسات؟.. ام تحسب ان غاية ادراج

هذه الحواس والحسيات، والجوارح والجهازات، والاعضاء والآلات، واللطائف والمعنويات في ماكنة حياتك استعمالها في هوسات النفس الدنية في هذه الحياة الفانية؟ كلا! بل ما حكمة ادراجها في فطرتك، الا احساسُك جميع انواع نِعَمه تعالى، وإذاقة معظم اقسام تجليات اسمائه. فما غاياتها، الا ان تزن بتلك الموازين مدخرات خزائن رحمته، وان تفتح بتلك الجهازات مخفيات كنوز جلوات اسمائه جل جلاله؛ بل ما غايات حياتك الا اظهارك وتشهيرك بين اخوانك المخلوقات ما في حياتك من غرائب جلوات اسمائه.. ثم اعلانك بحالك وقالك عند باب ربوبيته عبوديتك.. ثم تبرجك وتزيّنك بمرصعات جواهر جلوات اسمائه للعرض والظهور لنظر

شهود الشاهد الازلي.. ثم فهمك لتحية ذوي الحياة بالتسبيحات لواهب الحياة، ومشاهدتك لها، وشهادتك بها، واشهادك عليها.. ثم فهمك بمقياسية جزئيات صفاتك وشؤونك لصفات خالقك وشؤونه المطلقة المقدسة.. ثم فهمك الكلمات الموجودات الناطقات بتوحيده وربوبيته.. ثم تفطنك بامثال عجزك وفقرك لدرجات تجليات قدرته وغناه

وما ماهية حياتك، الا خزينة وخريطة وانموذج وفذلكة ومقياس وميزان وفهرستة لغرائب اثار جلوات اسماء خالق الموت والحياة

وما صورة حياتك، الا كلمة مكتوبة مسموعة مفهّمة لاسمائه الحسنى. وما حقيقتها الا، مرآتيتها لتجلي الاحدية. وما كمالها في سعادتها، الا شعورها بما

تمثل فيها مع المحبة والشوق لما هي مرآة له، واما سائر ذوي الحياة فيشاركونك في بعض الغايات المذكورة لكن لا يساوونك، اذ انت المرآة الجامعة كما رُوى :"ما يسعنى ارض ولا سماء ويسعنى قلب عبدي المؤمن"

Mesnevi [Arabca] : Sule

Şule

الرسالة الحادية عشرة

شُعْلَةٌ

من أنوار شمس القرآن

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 1

اعلم! ان الفاطر الحكيم انما ركّب في وجودك هذه الحواس، والحسيات، والجهازات لإحساس انواع نِعَمه.
ولإذاقة اقسام تجليات أسمائه
فما غايات حياتك، وما حقوقها؛ الا اظهارك لآثار تجليات اسمائه، وتشهير غرائبها لدى انظار المخلوقات
وما انسانيتك؛ الا شعورك بهذه الوظيفة
وما اسلاميتك؛ الا اذعانك بهذه المظهرية

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 2

اعلم! ان عظمة وسعةِ عموم آية
تُسَبّحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبْعُ والأرضُ ومَن فيهِنَّ وانْ من شَىءٍ الاّ يُسبّحُ بحَمْده
اقتضتْ تفسيراً، فتوجهتُ اليها فترشحتْ متقطرةً منها في قلبي كلماتٌ مفسرات لها، وسلّم مرقاةٍ للصعود اليها. فهي منها واليها. فان احببت ان ترشُف تلك القطرات المفسّرات المترشحات من عمان تلك الآية، والنازلات من سموات عظمتها، فاستمع بقلب شهيد ما سيأتي واقرأ معي هذا:
سبحانك ما عرفناك - نحن معاشر البشر - حقَّ معرفتك يا معروفُ،

بمعجزات جميع مصنوعاتك وبتوصيفات جميع مخلوقاتك، وبتعريفات جميع موجوداتك
سبحانك ما اعظمَ سلطانَك واوضحَ برهانَك
سبحانك ما ذكرناك حق ذكرَك
يامذكورُ، بألسنة جميع مخلوقاتك، وبذوات جميع مصنوعاتك، وبأنفس جميع كلمات كتاب كائناتك
سبحانك ما أجلّ ذكرك
سبحانك ما شكرناك حقّ شكرك يا مشكورُ، بأثنية جميع احساناتك على أنظار ذوي البصائر، وباعلانات جميع نِعَمك في سوق الكائنات على رؤس الاشهاد، وبشهادات نشائد جميع ثمرات رحمتك المُفْرغة تلك الثمرات في قوالب النظام والميزان
سبحانك ما اوسعَ رحمتَك

سبحانك ما عبدناك حق عبادتك يا معبودَ جميع ملائكتك وجميع مخلوقاتك بجميع انواع العبادات واصناف التمجيدات
سبحانك ما سبّحناك حق تسبيحك يا مَن (تُسَبّحُ لَهُ السَموات السَبْعُ والأرضُ ومَن فيهن وانْ مِنْ شَئ الاَّيُسَبّحُ بحمده).. آمنا.. نعم
سبحانك يامن تُسبّحُ لك الملائكة باجناسها المتفاوتة، بألسنتها المختلفة، بأذكارها المتنوعة
سبحانك يامن تُسبح لك هذه الكائناتُ بافواه عوالمها، واركان عوالمها، واعضاء اركانها، واجزاء اعضائها، وجزئيات انواعها، وحجيرات جزئياتها، وبفويهات ذراتها واثير ذراتها؛ بألسنة نظاماتها الحكيمة، وموازينها العالية،

واحوالها المنظومة، وكيفياتها الموزونة بصُنعك الحكيم
سبحانك يامن تُسبِّح بحمدك الجنة بافواه بساتينها بنشائد هي: حورُها وقصائد قصورها، ومنظومات اشجارها، ومتشابهات ثمراتها الموزونة.. كما تسبح لك اشباهُها هنا في ضرّتها
سبحانك يامن يقلّب الليل والنهار وسخر الشمس والقمر، تسبح لك هذه السموات، بمنظومات بروجها، بافواه شموسها بكلمات نجومها، بلسان نظامها في ميزانها، وانتظامها في زينتها، وتلألئها في حشمتها، وانقيادها في مسخريتها، وسكونتها في سكوتها، وحكمتها في حركاتها
سبحانك يا من تُسبِّح لك طبقاتُ الجو بافواه رعودها وبروقها ورياحها

وسحابها وشهابها وامطارها، بكلمات لمعاتها وقطراتها، بلسان نظامها في ميزانها في غاياتها وثمراتها
سبحانك يا مَنْ تُسبِّح لك الارضُ ساجدة لعظمة قدرتك بمحمدها وقرآنها، بافواه بحورها وجبالها وانهارها واشجارها، وباصوات واهتزازات صوتية - هما حيواناتها ونباتاتها - وبكلمات نورانية وحروف نورية - هما أنبياؤها وأولياؤها - بلسان نظامها وميزانها وحياتها ومماتها، وفقرها ويبسها، وتبرجها وتزينها بأذنك الكريم وصُنعك الحكيم
سبحانك يا من تسبح لك البحورُ بكلمات - هي: عجائبُ مخلوقاتها.. وبمنظومات نغماتها بلسان نظامها وميزانها وحكمتها وغاياتها

ـِ

سبحانك يامَن جعل الارض مهاداَ والجبال أوتادا. تسبح لك الجبال بافواه عيونها وانهارها واشجارها، بلسان نظاماتها وموازينها وغاياتها ومخازنها.
سبحانك يامن جعل من الماء كل شئ حي. ويامن تسبح لك الحيوانات بافواه حواسها وحسياتها وجهازاتها واعضائها وصنعتها وصبغتها وعقولها وقلوبها، بألسنة نظاماتها وموازينها، وبأسئلة استعداداتها واحتياجاتها ودعواتها وتنعماتها، في اوطارها، وتقلباتها في اطوارها وحياتها ومماتها
سبحانك يا مَن تسبح بحمدك الهوامُ في الهواء عند دورانها بزمزمة هَزَجاتها بشكرك، والطيورُ في اوكارها مع افراخها بسجعاتها ونغماتها شكراً لك، بلسان نظامهما وميزانهما، وصنعتهما ونقوشهما وزينتهما كما تناديان على

إحسانك، وتصيحان على نعمتك بأظهار شكرك في وقت تلذذاتهما بثمرات نعمتك، وتنعماتهما بآثار رحمتك.. كما تسبح بحمدك الحشرات في قرارها بدمدمتها، والوحوش في قفارها بغمغمتها بألسنة نظاماتهما وموازينهما وصورهما واشكالهما وتنعماتهما الكريمة وتقلباتهما الحكيمة
سبحانك ما الطف صنعَك وما انفذ حكمك
سبحانك يا مَنْ تُسبح لك الاشجارُ صريحاً بغاية الوضوح عند انفتاح اكمامها، وتزايد اوراقها، وتكامل ثمارها، ورقص بناتها على ايادي اغصانها؛ بافواه اوراقها الخضرة، وازهارها المتبسمة، واثمارها الضاحكة بلسان نظاماتها وميزانها وطعومها اللذيذة، والوانها الجميلة، وروائحها

اللطيفة، ونقوشها المستحسنة، وزينتها المستملحة.. كما تمجّدك وتنادي على كمال رأفتك، وتصف تجليات صفاتك، وتُعرّف جلوات اسمائك، وتفسر تحببك، وسياستك لمصنوعاتك؛ بما يترشح من شفاه ثمارها من قطرات لمعات جلوات تحبُّبك وتعهّدك لمخلوقاتك

سبحانك ما ألطف برهانك في احسانك، وازين لُطفك في توددك

سبحانك يا من تسبح لك النباتاتُ بكمال الوضوح والبيان عند تنوّر ازهارها، وتبسّم بناتها، وانكشاف اكمامها واشتداد حبوبها، بافواه ازاهيرها وسنابلها بكلمات حباتها المنظومة وبذورها الموزونة بلسان نظامها الارق وميزانها الادق.. كما تمجّدك وتعرّفك وتشفّ عن وجه

تحببك، وتصف صفاتك وتذكر اسماءك وتفسر توددك وتعرفك الى عبادك؛ بما يتقطر من عيون ازاهيرها واسنان سنابلها، من رشحات جلوات توددك وتعرفك الى مخلوقاتك
سبحانك ما الطف برهانك وما اَنوَرَه وما احلاه وما ازينه
سبحانك يا من اَنْزَل الحَديد فيه بَأس شَديد ومَنافع للناس، تسبِّح لك المعادنُ بانواعها واجناسها واشكالها وخواصها وخاصياتها وفوائدها ونقوشها وتزييناتها، بلسان نظاماتها المرصوصة وموازينها المخصوصة
سبحانك يا من تسبح لك العناصرُ باجتماعاتها المنتظمة بامرك وقدرتك، وتركباتها الموزونة باذنك وصنعك الحكيم

سبحانك يا من تسبح لك الذراتُ بفويهات تعيناتها ووظائفها بألسنة نظاماتها وموازينها، وعجزها المطلق في ذاتها مع حملها - بحولك - وظائف عظيمة، كما تشهد كلُ ذرة منها على وجوب وجودك بلسان عجزها بنفسها عن تحمل ما لاتطيق هي على حملها من وظائفها العالية العجيبة في دقائق نظام الكون. حتى ان كلاً منها كمثل نحلة نحيلة حملت عليها نخلةً طويلةَ، كما تشير كل ذرة منها الى وحدتِك بنظر وظائفها وتوجه حركاتها الى النظام العام المحيط الدال بالقطع على وحدة الناظم. ففي كل ذرة لك شاهدان؛ على انك واجب واحد. وفي كل شأن لك آيتان؛ على انك احد صمد، بل وفي كل شئ لك شواهد وآيات علي انك واجب واحد احد، صمد جل

جلالَك، ولااله غيرُك، وحدك لاشريك لك

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 3

اعلم ! ان وجودك وحواسك وجوارحك انما تنظر اولا وبالذات الى صانعها الذي يربيها ويدبرها ووجوهها متوجهةٌ اليه سبحانه، ولا تنظر اليك الا وظيفة وبمقدار مالكيتك الموهومة
فان اشارت - لاجل حسن تعهدك لها - الى لمعةِ شعورك بكيفية حاصلة من كسبك، فبالمشاهدة تصرّح بِعلمِ بارئها بما لايحد من كيفياتها المنتظمة واحوالها المتقنة.. وهكذا تفصح بسائر اسمائه وصفاته المتجلية عليها
وإن خَدَمَتْكَ بجهة في دقيقة، خَدَمَتْ صانعَها بكل الوجوه في كل آن.. ومن خدمتها تشهيرها لغرائب آثار صنعة

فاطرها الحكيم.. وكذا امتثال الوظائف الفطرية المؤذنة بكمال الموازنة في سر التعاون المادي على لطائف رحمته تعالى، ولفائف حكمته سبحانه. وكذا اعلاناتها بلسان فهرستيتها لغرائب الصنعة لمحاسن جلوات فاطرها الحكيم

وإن نَظرتْ اليك بدرجة ما يصل اليها نظرُك السطحي، وبمقدار ما يحيط بها علمك الاجمالي؛ نظرتْ الى صانعها بجميع ذراتها ومركباتها وكيفياتها واحوالها، فما ميزان مالكيتك الموهومة الا درجة نظرك وتصرفك فيها، وما هو الا كقطرة من بحر، فاعرف حدك ولا تجاوز طورَك

فوجودُك وتوابعه له وجهان

فبالوجه الناظر الى الحق سبحانه له قيمة عالية غالية

وبالوجه الناظر الى الخلق لا قيمة له لفنائه وزواله
اذ الوجه الاول يقول لك وللناظر: انك صنعةٌ لطيفةٌ، واثرٌ نظيف نزيه لمن فطر السموات والارض. فحسبُك من الوجود وكمالِه ولذتِه وقيمته علمُك بانك صنعةٌ للصانع الذي زيّن السماء بهذه النجوم والشموس حتى صِرتَ اخاً عزيزاً صغيراً لهذا العالم يخدمك اخوك الكبير
والوجه الثاني يقول لك ناعيا باليُتم: انك مجموعُ عناصر ترافقت باتفاقية عمياء، وعن قريب تتفرق بفراق اليم ومفارقة صماء
فلا تظلِم وجودك بالتملك ولا تَبْخَسْ حقَّه بقطعه عن الحق المؤدي لإسقاطه من القيمة. فلا يقام له الوزن حينئذ؛ اذ قيمة ملايين سنة والوف

قنطار من هذا الوجود الابتر المكفهر لا تساوي قيمة ذرة وآن سيال لذلك الوجود المظهر المطهر.. ألا ترى انك ما أقتطعك بارئُك اقتطاعاً من مواد حاضرة، ولا اخذك اخذاً من صُبْرة الكون، ولا اغترفك اغترافا من بحر الوجود، كيفما اتفق؟ هل ترى في سوق عالم الكون والفساد دكانا يُشترى منه العيون او مخزنا أدخر فيه الادمغة والالسنة، او ماكينة تصنع القلوب وتنسج الجلود؟ كلا ثم كلا! بل أنشأك بارئُك، واخترعك فاطرُك بصورة بديعة جامعة، وخلقك من شئ كلاشئ، او من كل شئ، حتى لا يطمع شئ من الاشياء ولو اعظم الاشياء الممكنة في خلق شئ من الاشياء ولو اصغر الاشياء، وحتى لايتطاول الى

دعوى خلق ذبابة مثلا، من لا يقتدر على خلق السماوات
فمن لا يقتدر على خلق كل شئ، لا يقتدر على خلقِ شئ ما من الاشياء

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 4

اعلم ! ان المادة التي يتصرف فيها الصانع الماهر فيُظهر فيها صنعةً عجيبة قد لا تساوي قيمةُ تلك المادة عُشر مِعشار قيمة "الصنعة". كالزجاج الذي صُنع منه المرآة الاسكندرية مثلا. وقد تتوازن قيمةُ المادة و الصنعة كالبقلواء النفيسة من يد طابخ حاذق، وقد تزيد عليها. وان لكل من المادة، وما فيها من الصنعة غايات وثمرات تغاير غايات الآخر

واما مصنوعات الصانع الازلي فاكثرها، بل كلها من القسم الاول حتى كأن المصنوعَ صنعةٌ متجسمة، لاسيما ذوي الحياة، ولاسيما صغارها التي تضاءلت

فيها المادة وتلاشت في كثافة دقائق الصنعة، وقد يصير شئ واحد غايةً لهما، لكن بجهتين كالرزق مثلا
فمن جهة المادة والحياة ما هو الاّ تغذٍ بتلذذ جزئي زائل لحفظ الحياة وبقائها واما من جهة الصنعة المعلنة المثمِرة لآثار جلواتِ الصانع، فالرزق كنزٌ عجيب لطيف، وخزينةٌ غريبة نظيفة، اذ في الرزق حينئذ التحسس باحساس جميع النِعَم والشعور بها، والتذوق عند اذاقة اقسام تجليات اسماء الرزاق الكريم، والتشرف بها والتنوّر بفَهمها. فان شئت فانظر الى لسانك الذي هو واحد من الوف آلات الارتزاق بالرزق المادي والمعنوي، كيف اشتمل هذا الجرم الصغير على جهازات ذائقاتٍ بعدد طعوم المذوقات. فان انتبه وشَعَر ذو اللسان شكر هذا اللسانُ بهذه الالسنة

الدقيقات في جهازه، لطائفَ نِعَم مَن اذاقه برحمته هذه النعم اللذيذات نعم، ومن شُكرِ النعمةِ بل ألذّ من النعمة الشعورُ بالانعام، ودركُ التفات المنعِم

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 5

اعلم ! انه ما من مصنوع الا وهو منظوم، وما من مخلوق الا وهو موزون، قد انشأه بارئه صحيحا صريحا، وانشده فاطرهُ واضحا فصيحا. وان ما يُرى في هذه الاشياء الدنيوية وما في اثاثات هذا البيت الفاني من "التنظيم" بحساب معدود وبنظام مسرود، ومن "التوزين" بموازين حساسة، والموازنة بمقاييس جساسة يرمزان بل يُفصحان بعظمة الحساب في الحشر وتحقق وجوده فيه، والى هيبة الميزان في عرصات القيامة، ووقوعه ووضعه فيها، إذ ما يشاهد هنا، ما هو الا بذور،

واساسات، ومباد، ومبشرات وشواهد وعلامات لما يتسنبل في الآخرة
وان كل ما نشاهد في هذا الكون ما هو الا مصنوع، واثرُ الصنعةِ عليه ظاهرٌ جلي، يكاد ان ينطق. ولا يُشاهد صانعُه، وما يُتوهم من جنس الممكنات انه صانعُ شئ، فهو اضعفُ واعجز بمراتب غير محدودة من ان يكون صانعه حقيقة. اذ لابد لتصنيع كل شئ وانشائه لاسيما من جنس النباتات والحيوانات من آلات مختلفة، وتجهيزات متنوعة، وموازين حساسة كالموازين المستعملة في تركيب الادوية والمعجونات. وليست فليس.. مع ان عند كل مصنوع ومعه وفوقه وفيه وتحته وقبله وآخره شئ. ومع ذلك الشئ كلُ ما يلزم للمصنوع وجوداً وبقاء، وما ذلك الشئ الا من لمعات

وتجليات انوار قدرةِ من خزائنه بين الكاف والنون
لكن ! انّ من الاسماء ما يقبل توسط الوسائط الظاهرية، فيتجلى ذلك الاسم في خلال الحُجُب، وخلفَ السرادقات: كالمتكلم، والرّزاق، والوهاب، وامثالها.
وبعضها لا يقبل التوسيط ولو ظاهريا: كالخالق، والموجِد، والمحيي، وامثالها.
كمثل السلطان مع النفر؛ ففي نفس ارزاقه وسلاحه ولباسه لا واسطة، وفي تحريكه وتعليمه وتوظيفه وتلطيفه تتوسط الوسائط، لكن باذن السلطان. الا ان التوسط هنا لعجز سلطان البشر وضعفه. وهناك لعزة سلطان الازل وعظمته

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 6

اعلم! اني رأيت على رأس شجيرة نابتة في صخرة، نوعين من الثمرات، فتحيرت منه! فتحرّيتها: فاذا أحد النوعين؛ ثمرتُها الخاصة بها يقال لها بالكردي (كزوان). والنوع الثاني كالباقلة بمقدار الاصابع، او اصغر او اكبر، مقوسة مجوفة كالمنزل المعد للمسافرين. فاخذت من الثمرة الثانية واحدةً، واذ فتحتها تسارعت الى الطيران في الهواء طويرات، كالذر في الصغر، وهي التي تراها صافاتٍ كاخواتها من طويرات النمل والذباب، قبيل الغروب وهي ترقص في الضياء بجذبةِ الذكر - فلا تظنن انهن لاهيات

لاعبات؛ بل ماهن الا مجذوبات ذاكرات للرحمن الذي يمسكهن في الهواء - وهى شبان وتجعل لهن - وهي اجنة - هذه الباقلة التي كما انها لا تناسبهن لمخالفة الجنس ولاتناسب الشجيرة لمخالفة النوع، اوكاراً كالارحام لطيفةً حصينةً من احسن الاوكار، فيها ارزاق نظيفة لذيذة

فهذه الحالة تصرح بان هذه المعاملة انما تصدر مِن نظرٍ وتدبير فوق نظر هذا الجامد وهذه البهيمة؛ اذ لما لم يصلحا لهذا التدبير الحكيم ؛ لزمتْ حوالة هذا التدبير على خارجٍ عليمٍ، وهذا الخارج المتصرف لابدً من اوّل الامر البتة ان يحيط بكل افراد هذين النوعين في جميع اقطار الارض. وكذا بما يتعلق بهما، وكذا بمهدهما بالضرورة القطعية. ولايكون هكذا الا

مَن هو عليمٌ بكل شئ، وقدير على كل شئ
اسألك يامن يجوِّز تصرف غير الله في ملك الله! ويامن يقبل امكان وجود التصادف في بعض لطائف صنع الله! كيف تسمع، ام كيف تفهم، ام كيف تعلم هذه الشجيرةُ لسانَ الذبابة التي باضت على رأس غصنها، مودعة بيضاتها في يد حمايتها، حتى تشرع الشجيرة في ذلك الآن تتخذ بألطف شفقة اوكاراً امينة كأرحام الامهات، او اَرحاماً كالاوكار رفيعةً، ومهاداً مهتزةً في الهواء. فتأخذ الشجيرة من خزينة الرحمة رزقا كافيا، وافيا، لذيذا، عزيزا. فتدخره في تلك الاوكار في سبيل الله لمن ليس من ابناء جنسها، ولا من جنس بناتها، بل لمسافرين هم وديعة الله. فما هذا "التجاوب" بين هؤلاء

المصنوعات الاّ آية شاهدة بانّ كليهما، بل الكل، بل كلّ ما في الكون خدام سيد واحد، وتحت تدبير مربٍ واحد، وفي تربية مدبرٍ واحد، احد صمد. آمنا

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 7

اعلم ! ان النظر الى الهوام الذاكرات لفاطرها في جو الهواء بألسنة احوالها واطوارها ونقوشها المنظومة واجسامها الموزونة المكتوبة كالكلمات المنقوشة كما تذكُر الله وتفهِّم ذكرها لك، وإن لم تفهم هي بنفسها بألسنتها المخصوصة واصواتها الملفوظة. كأن كل طويرة منها كلمةٌ ناطقة بلسانها عين ما تنطق به ذاتها.. وكذا النظر الى الحشرات المسبحات لخالقها في جوف الغبراء بألسنة نقوشها وتزيناتها المكتوبة بقلم القدرة، كما تسبّح بكلامها الملفوظ المخصوص بها، لابد ان يفيدك اموراً اربعة

فأولا: اطمئنان النفس، بانك في مأمن حصين وحصن أمين محاط من كل وجه بمولودات واطفال وطفيلات تربيها شفقةُ عليم، وتدبرها تربيةُ حكيم، وتزينها عناية كريم، وتحُسن اليها رحمة رحيم . فانت تحت نظر هذا العليم الحكيم الكريم الرحيم دائما

وثانيا: لابد ان يفيدك ذلك النظر قناعة النفس، بانك لستَ سدى مهملا، غاربك على عنقك تسرح كما تشاء، وان لست موكولا مفوَّضاً الى نفسك العاجزة عن ادنى حاجاتك الغير المحدودة حتى تقعد ملوما محسورا، متوحشا عن عجزك المطلق وحاجاتك الغير المحصورة. لاجل انك ترى في تلك الصغار نظاما تاما خاصا في عموميته، عاما في خصوصيته. وميزاناً حساسا

في وسعته، وجساسا بالاقتصاد والامساك في عين سماحته
ايها الغافل! الا تتلو عليك هذه الحواشي الدقيقة، والكتب الرقيقة الموجودة في بعض الحروف الكبيرة انك موزون بين موازين.. فَتَنَبَّهْ وأَقِمْ الوزن بالقسط.. والحال انك تلهو كمجنون بين مجانين، فتتبله وتخسر الميزان بالسقط
وثالثاً: لابد ان تلقنك هذه الرؤية التوكل والاعتماد بانٍ من ترجوه لكل شئ وتخافه دائماً، في نهاية القرب اليك في عينِ نهايةِ بعدك عنه. يتصرف فيك وفيما حواليك بقدرته التي يتساوى بالنسبة اليها الاصغرُ والاكبر، والاقل والاكثر، والاقرب والابعد؛ لاتكلُّفَ ولامعالجة، ولامباشرة اختلاطٍ في افاعيلها بالحدس الشهودي. افلا تقرأ

عليك هذه الحقيقة ان: لاتخف ولاتحزن ولاتتوحش؛ اذ اينما كنتَ فهناك مُلكُه، واينما توجهتَ فَثَمَّ وجهُه، وانت في وطنك، ولو في بطن الارض. وانت تحت نظره، ولو في جوف العدم. تأخذك بأذنه وامره الأيادي الرحيمة الكريمة الحكيمة من حال الى حال، وطور الى طور. لا تخرج من يد الا وتسابقَ لأخذك يدٌ اخرى بالانتظام، ولاتصادف في سفرك غَول التصادف اصلا. ولاتُظلَم بالعدم ولايظلمك الفناء بالاعدام. وكم من عدم ترى خلفه - ان اقتحمته - او تحته او فيه خزينةً من خزائن الرحمة مشحونة مما " هو يبقى " من جنس ما "هو يفنى" في هذا الوجود

ورابعا: لابد ان تفيدك رؤية صغار الهوام وضوح برهان المخلوقية التامة،

والمصنوعية العامة في كل شئ
للصانع الواحد. وتُكْبِرَ في نظرك هذا
البرهان بدرجة صغرها، وتُظهر بدرجة
خفاها؛ اذ من المحال ان يخرج المحاطُ
من دائرة تصرف خالق المحيط،
فخالقُهُ هو خالقُه بالضرورة القطعية.
إلا ان الصنعة فيها ابتلعت المادة
وغمرتها، خلافا للمصنوعات الكبيرة

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 8

اعلم ! ايها الغافل ان اكثر وسوستك انما تنشا من امور اربعة
فاولا: من نسيانك نفسَك الى درجة تنقلب شعرةُ الانانية حبلاً غليظاً؛ لانك لما نسيت الله بالهوى، فأنساك نفسك، تغلظتْ انانيتك فتفسّقت مِن قشرها المتشقق بكبرها
وثانيا: من قياس كل ذي حيـاة على نفسك. . مثلا: اذا رأيت حيوانا فمع ان المشهود حيوان معصوم، مأمون، ممنون؛ تفرضه انساناً متفكراً محزوناً متشتت الخواطر.. فتظن رقصه في فرح ؛ اضطراباً في ترح

وثالثاَ: من قِصَر نظرك على تجلّي اسم الظاهر فقط، حتى تتوهم ان ما خرج عن دائرة هذا الاسم لا يرجع الى دائرة مسماه. كلا ان المسمى الذي له الاسماء الحسنى، كما انه هو فوق الفوق، فهو في ابطن البطون فهو الاول والآخر و الظاهر والباطن

ورابعاً: مِن طلب تجلي الاحدية التي هي اعلى التجليات، وابعدها واخفاها، وابسطها في اوسع واكثر وارق ما انبسطت اليها الكثرة وانتشرت ؛ اذ تنظر الى حيوان مثلا: فتفنى فيه بالقياس النفسي المار آنفاً، فتدخل معك فيه انواع حسياتك. مثلا: تتصوره مثلك حزينا لفراق أليفهِ او وطنهِ، ومغموما بالتفكير في عاقبته ورزقه. فتتألم لمرض الشفقة من آلامه الموهومة، مع إنك لو دخلت في عالمه

بالتحقيق لما رأيت شيئا مما توهمته حينما دخلت فيه بالفرض من طريق القياس النفسي
وكما أخطأت بهذا القياس قد تخطئ اعظم خطأ بقياس آخر، وهو انك ترى النحلة مثلا، مصنوعة فتقيس بلا شعور صانعها الواجب الواحد الحكيم الذي لاكلفة ولا معالجة ولا مباشرة بالاختلاط ولاتَعَمُّلَ في افاعيله ؛ قياساً على الممكن المسكين الكثير الكثيف المقيد المحدود الذي افاعيله لا تكون الا بالمباشرة والمخالطة والكلفة والمعالجة؛ فتتوهم من هذا القياس قربَك وقربَ تلك المصنوعة التي يجول قلم الصانع عليها الآن بل دائما، من صانعها المتقدس المتنزه المتعالى.
نعم هو جل شأنه من جانبه سبحانه قريب.. لا اقربَ منه، اقربُ من كل

قريب، واقربُ من حبل الوريد.. لكن انت ، وهذا المصنوع، من جهتكما بعيدان ببعدٍ لا نهاية له، كمثل الزجاجة التي تمثلت فيها الشمسُ بالتجلي فتلألأت بشعاعها، وتنورت بضيائها، وتزينت بأنكسار الالوان السبعة التي في ضيائها، وانفتح من ملكوت قلب الزجاجة الى ذات الشمس منفذٌ وسبيل فيرى من ظاهر مُلكها تمثالَ الشمس مع لوازمه في بطن وجه تلك الزجاجة بالقرب من يدك. لكن ان مددت يَدَك ما وصلتَ الى شئ، ولو مُد يدك بسبعين بل بسبعمائة مثل قطر الارض. حتى ان من في عقله بلاهة وفي قلبه محبة للشمس، قد يريد ان يصل الى محبوبته الشمس في كل ما تلألأت فيه، مستنداً بهذا الوهم السطحي، والرؤية الظاهرة

وكذا قد يَطلب من كل ما تمثل فيه الشمس تمام ما سمعَه او عرفَه من اوصاف ذات الشمس ، ولوازماتها التي لايسعها الا مجموع عالم منظومتها، فان لم يجد الاوصاف في المثال في شئ، يشرع ينكر وجود الشمس في ذلك الشئ . بل قد ينكرها مطلقا
والقلب مرآة الاحد الصمد، لكن له شعور احتساس بما تجلّى فيه، وعلاقةُ مفتونيةٍ بما تمَثل فيه، خلافا لسائر المرآيا. كما بيّنه الامام الربّاني رضي الله عنه. وبهذه الخاصية يستعد القلب لسعادات لاتعد
فان قلت: ما السر في اقتران فعاليةٍ خارقة في مصنوع ذي حياة، مع سكونةِ ما حوله كأنه لاشئ هناك، ومع عدم ترشح هذه الفعالية المدهشة من ارق لفائفه الى الخارج، ولو بمقدار ذرة ؟

قيل لك، كما قيل لي في قلبي: لو كانت الفعالية للاسباب الامكانية، ومن انفَس الاشياء؛ لَلَزم ان يكون في كل حيوان فاعل مستقل له علم محيط، وفي كل ثمرة صانع قدير له قدرة مطلقة تامة بحيث لايتعسر على تلك القدرة خلقَ الارض بما فيها، فحينئذ يكون الترشح والتفشي والانتشار والطغيان من الضروريات، ولكن هذا الامن والامان المشهودان في الكون والمكان، وهذا السكون والسكوت المرئيان في غير عالم الانسان، وهذا الانقياد والسلم والسلام في هذا العالم في كل زمان.. ما هو الا لأن هذه الصنعة الموزونة، والصبغة المنظومة صنعة وصبغة لمن (انَّمَا امْرُهُ اذَا ارَادَ شَيْئاً انْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) ولمن يقول (وانْ مِنْ شَئِ الاَّ عِنْدنا خَزَائِنُهُ

وَمَا نُنَزِّلُهُ الاّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ). فنسبة فعلك بيدك الى فعلكَ باسرع الخيال، كنسبة الفعل بالخيال - لو امكنَ - الى فعلِ قدرة الباري بل لا مناسبة

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 9

اعلم ! ايها السعيد المسكين المغرور! انه ليس اليك منك من الوف حاجاتك الا واحد او اقل. والباقي بالتمام مفوضٌ باليقين الى فاطرك الذي خلقك اولا كالفطير بقدرته، ثم فتح صورتَك في الماء بلطيف صنعه، لتصير مرآة اسمائه.. وشق سمعك وبصرك برحمته، لتسمع الحق وتعتبر بالخلق فتعرف الخالق.. وعلّق في كهف وجهك بعنايته لسانا لتذْكُره.. وأدرج في رأسك عقلا لتَعرفَه.. واودع في صدرك جَنانا لتحبَّه.. ولطف بك في ظلمات الاحشاء، وتصرف فيك بربوبيته كيف يشاء، وركّب في وجودك بحكمته هذه الحواسَ بانواعها، وهاتيك الاعضاء باقسامها؛

لاجل احساس جميع انواع ثمرات نِعَمِهِ، ولاذاقة اقسام تجليات اسمائه
فيا ايها الغافل المغرور! الى كم تتهمه، وهو هذا وقد لطف بك هكذا. وتعتمد على ذرة اقتدارك الجزئي، فيفوضك حينئذ الى نفسك بسبب سوء اختيارك فتصير ظالما لنفسك لتحميلها ما لا طاقة لها به. وما بالك وما منعك ان تتوكل على مَن ناصيتُك بيده، وحاجاتُك راجعة اليه حتى تلقى بالتسليم له ما اليك، على ما اليه. وتُلقى بالتوكلِ عليه نفسك في سفينته الجارية بين طوفان الشؤون فتقول (بِسْمِ الله مَجْريها وَمُرْسيها) حتى تستوي على الجودي الاسلامي، وتستريح في ساحل السلامة. الا ترى ان شمس الحياة قد اقترب ان تغترب! وان قمر الوجود قد انخسف بالشَيب، واكفهرّ ببياض الهرم.

وان لا فائدة فيما سواه تعالى، بل كما انه لا فائدة فيما سواه ان لم يأذن به ففيه ضررٌ عظيم. فان كان بدونه فكل شئ ضررٌ وعدو. وان كان به فهو مغنٍ عن كل شئ، فلابد من التَرْكِ على الحالين:

أما في حال، فلكونه ضرراً محضاً

وأما في حال، فلتفويت طلب الغير غاية الغايات مع فوات نفسه

نعم، وبدونـه الالم ازيد من اللذة في كل لذة، بل اللذة بدونه المٌ مموّه... (ففروا الى الله) فان عنده من كل شئ - يفنى عندكم - ما هو يبقى من نوع ذلك الشئ، فما يزول هنا ولايدوم بدونه، يستمر هناك ويدوم به. مع ان الوقت ضيق.. الا ترى انك في سكراتِ الموت، اذ تمام عمرك سُكر في سَكرات.. وسَفَر في سقطات. فارفع رأسك من الدنيا، كي

ترى عند بارئك نعمةً ابدية، ورحمة سرمدية، ومحبة ازلية

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 10

اعلم! ايها المتفكر المتحير المتحري !
اذا انتهى علمك الى شئ، او رأيت في
شيء جهةً من عدم التناهي، فسبّح
بحمده تعالى على قربك الى الحق ؛ اذ
المجهولية واللاتناهية عنوانان وعلامتان
نصبتا على حدود تصرّف ربوبيته
المطلقة جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 11

اعلم! ايها الوهّام ! اذا تهاجمت عليك الاوهام، فانظر يمينا لترى دوائر تصرف الخلاقية تتناظر متضايقةً، من دائرة المجرّة ومدار السيارات؛ متسلسلة الى دائرة الجوهر الفرد ومدار الذرات. ومن خلق السموات مسردةً، الى خلق الثمرات. ومن انشاء الارض، الى ايجاد الارَضَة الآكلة للشجرة بتناظر، وتشابه، وتساند. تدل على اتحاد القَلَم، ووحدةِ السكّة، وانت في وسط مخروطِ الكائنات قائمٌ، حامل للامانة، مقلَّد بالخلافة

ثم انظر شمالا لترى النظام العام يأمر بالعدل في كل شئ

وترى الميزان التام ينهى عن الميل في كل شئ
ففي ذاك؛ ما هو كالبرق يطيِّر الاوهامَ.
وفي هذا ؛ ما هو كالرعد يطردُ الاحلامَ
ثم انظر اليك، لترى نفسَك وجسمك مصنوعين من الرأس الى القدم، من اصغر حجيرة، الى تمام بدنك الذي هو ايضا حجيرة كبرى
ثم انظر في قلبك، الى فوقك، لترى بايمانك انوار نور الانوار.. الذي خلق النور.. ونوّر النور.. وصوّر النور.. ونفذ انوار تجلياته في كل شئ جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 12

اعلم! ان استعمال اسم التفضيل في بعض اسماء الله وصفاته وافعاله كـ "أرحم الراحمين واحسن الخالقين، والله اكبر" وغير ذلك لاينافي محض التوحيد. اذ المراد تفضيل الموصوف بالحقيقة وبالذات، على الموصوف بالوهم وبالنظر الظاهري الاسبابي او بالامكانات العقلية. وكذا لاينافي عزة الواحد القهار؛ اذ ليس المراد منه الموازنة بين صفاته او فعله في نفس الامر، وبين صفات المخلوقين وافعالهم؛ لان مجموع ما في المصنوعات من الكمال ظل مُفاضٌ بالنسبة الى كماله سبحانه. فلا حقَّ

للمجموع - من حيث المجموع - ان تكون له نسبةُ موازنة معه، حتى يصير مفضَّلا عليه.. بل المراد الموازنةُ بين اثرِه الخاص على مفعولٍ خاص، وتأثّر المفعول من تأثيره الحقيقي فيه على درجة استعداده الخاص.. وبين اثر الوسائط الظاهرية في ذلك الشئ الخاص وتأثره منها. كما يُقال لنفر لا يعظّم اِلاّ جاوِشَه ويحصُر شكرَه وحرمته عليه: يا هذا !. السلطان اعظمُ وارحم من جاوشك.. وليس المراد المفاضلة بين الجاوش والسلطان في نفس الامر ؛ اذ هو هزلٌ، ما هو بالجد. بل المراد المفاضلة بالنسبة الى ذلك النفر، باعتبار درجة مربوطيته بالسلطان حقيقةً، وبالجاوش تبعاً مع إذن السلطان

واما ارأف من كل رؤف، واكرم من كل كريم، واعز من كل عزيز وامثالها؛
فالمراد ان لو اجتمع جميع رأفات جميع الكرماء على شخص، ما ساوت ما اصاب ذلك الشخص من بحر رحمته التي لانهاية لها
ففيها تفضيلٌ من اربعة اوجه: اذ المفضّل حقيقي، وواحد، وفي واحد، وبواحد. والمفضَّل عليه اعتباري، وجماعة، وبجميع ما في ايديهم، لا يساوي حصة واحدة، في شـخص واحـد مما لايتناهى من فيض الاحد الصمد.. وكما قال تعالى

انَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دون الله لَنْ يَخْلُقُوا ذبَاباً ولو اجْتَمَعوا لَهُ

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 13

اعلم! ان لفظ "الله" يدل بالدلالة الالتزامية، على معاني كل الاسماء الحسنى وعلى جميع الاوصاف الكمالية. خلافا لسائر الاعلام الدالة على ذوات المسميات فقط.. بسرّ ان صفات سائر الذوات ليست بلازمة للذوات، فلا يدل اسم الذات على صفتها، لا مطابقةً، ولا تضمنا، ولا التزاما. واما الذات الاقدس؛ فلوجود اللزوم البيّن، بينَه وبين صفاته واسمائه.. وكذا لاستلزام الالوهية لها، يدل اسمه العَلَمي على جميع صفاته بالدلالة الالتزامية.. وكذا لفظ الإله، في سياق النفي

اذا علمت هذا ؛ فاعلم ان "لا اله الا الله" يتضمن من التوحيد، ومن احكام التوحيد عدد الاسماء الحسنى
فهذا الكلام الواحد يشتمل على الوف كلام، كل كلام مثل هذا الكلام مركب من نفي واثبات. ولاجل ان النفي يتوجه الى فردٍ فرد بالاستغراق الفردي؛ يكون في الاثبات، اثبات مجموع ما نفي عن الغير، بالقاعدة المقررة في المنطق. فكأنه قيل: "لا خالق، ولارازق، ولا قيوم، ولا مالك، ولا فاطر، ولا قهار، الا الله".. وهكذا، فيمكن ان ينبسط هذا الكلام للذاكر المترقي في الاطوار والمراتب، على كل مراتبه واحواله. فيكون التكرار كالتأكيد بالتأسيس

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 14

اعلم! انك اذا عرفتَ ان الكلَّ منه تعالى، واذعنتَ به، لابد ان ترضى بما سرّ او ضر. وان لم ترض، اضطررت الى الغفلة. ومن هذا السر، وضعت الاسباب الظاهرية، وغُطيت الاعين بالغفلة؛ اذ ما من احد الا وما يخالف هَوَسَه، وهواه، ومشتهاه، ومناه - من حادثات الكائنات - ازيد اكثر مما يوافقها.. اذ ما بنيت الكائنات على هندسة هَوَس ذي الاماني، بل تجري الرياح بما لا تشتهي السُفن. فلو لم ير المرءُ ذو الهوى هذه الاسباب، ولم يغفل عن مسبِّب الاسباب لتوجّه اعتراضه الباطل، وكراهتُه، ونفرته،

وحدته وغيظه الواهية الى الفاطر الحكيم والمالك الكريم. فاذا رمى الغافلُ سهم اعتراضه اصاب الفلك، او الشيطان، او انعكس الى رأسه ونفسه

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 15

اعلم! انك اذا امعنت النظر، تفطنت ان
بعدَ "الممكن" عن درجة الايجاد،
بمراتبَ غير متناهية، بالنسبة الى
مقدار ما يُشاهد في ذلك المصنوع
المستند الى ذلك الاقتدار الغير
المتناهي

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 16

اعلم! ان الدعاء على ثلاثة افسام
الاول: دعاء الانسان، بهذا اللسان بالقول. وكذا الحيوانات الصائحات بالسنتها المخصوصة، في الحاجات المشعورة لهم
والثاني: الدعاء بلسان الاحتياج، كدعاء جميع النباتات، والاشجار "لا سيما في الربيع". وكذا في كل الحيوانات في الحاجات الضرورية الغير المشعورة
والثالث: الدعاء بلسان الاستعداد، كدعاء كل ما فيه نشوء ونماء، وتحوّل وتكمل. فكما ان: (وانْ من شئٍ الاَّ يُسبحُ بِحَمْدِهِ) كذلك إن من شئٍ الا

ويدعوه، ويشكره بذاته وحاله دائما،
كما قد يدعو بلسانه

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 17

اعلم! ان النواة قبل ان تتشجر.. والنطفة قبل ان تتبشر.. والبيضة قبل ان تتطير.. والحبة قبل ان تتسنبل، لابد ان تكون تحت تدبير علمٍ تام نافذ وتربيةٍ، لتساقَ مِن بين مًا لايُحَدّ من الطرق العقيمة المعوجة، الى الصراط المستقيم المنتجَة. فما هو الا علمُ علام الغيوب الذي يصوِّر في الارحام كيف يشاء، عالم الغيب: "غيب الماضي، والمستقبل، والشهادة، شهادة الحال الحاضر". فكأن كلاً من النواة والنطفة والبيضة والحبة تذكرةٌ مختصرة، استنسخت من الكتاب المبين من كتب القُدرة.. او فهرستةٌ، أستخرجت من

الامام المبين من كُتب العلم الازلي ومكتوباته.. او دساتيرٌ، أستنبطت من ام الكتاب من كُتب القَدَر الازلي، لا سيما من باب الميزان والنظام.. او فذلكةُ اوامرٍ متمثلة متمركزة ممتزجة، تنزَّلتْ من ربوبية القدير على كل شئ، العليم بكل شئ. جل جلاله

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 18

اعلم! ان نظر المؤمن الى المصنوعات حرفيٌ ؛ انما ينظر اليها لتدل على معنى في غيرها
واما نظر الكافر اليها، فقصدي اسميٌ؛ لتدل على معنى في نفسها
ففي كل مصنوع وجهان: وجه، ينظر الى ذاته وصفاته الذاتية. ووجه، ينظر الى صانعه، والى ما تجلى اليه من اسماء فاطره
والوجه الثاني؛ اوسع مجالا، واكملُ مالا، اذ كما ان كل حرف من كتاب، يدل على نفسه بمقدار حرف، وبوجهٍ واحد. ويدل على كاتبه بوجوه كثيرة، ويعرّف كاتبه، ويصفه للناظر بمقدار

كلمات كثيرة.. كذلك ان كل مصنوع الذي هو حرفٌ من كتاب القُدرة، يدلّ على وجوده ونفسه بمقدار جِرمه، ونفسِه، وبوجهٍ واحد، وهو وجوده الصُوري. لكن يدل على نقاشه الازلي بوجوه متنوعة كثيرة، وينشد من اسمائه المتجلية على ذلك المصنوع، بمقدار قصيدة طويلة.

ثم ان من المقرر ان المعنى الحرفي، لا يُحكَم عليه بالاحكام القصدية، تصديقاً وتكذيباً. ولا يستتبع اللوازم، الاّ بنظر ثانوي. فلهذا لا يتغلغل ذهنُ ناظره في دقائقه، الا اذا نظر قصداً، فحينئذ يصير الحرفُ اسماً. بخلاف المعنى الاسمي

فمن هذا السر ترى كتب الفلاسفة، احكم فيما يعود الى الكائنات في انفسها، مع انها اوهن من بيت

العنكبوت فيما يعود اليها، بالنسبة الى صانعها. وكلام المتكلمين مثلا، لا ينظر الى المسائل الفلسفية والعلوم الكونية، الاّ بالمعنى الحرفي التبعي و الاستطرادي، وللاستدلال فقط.. حتى انه يكفي لهم ان تكونٍ الشمس سراجاً، والارض مهاداً، والليل لباساً، والنهار معاشا، والقمر نورا، والجبال اوتادا. اي بمشاطيتها للهواء، ومخزنيتها للماء والمعادن، وحمايتها للتراب عن التوحل، وتسكين غضب الارض المتزلزلة بتنفسها فيها ـ ولا يكفي للفلسفي الا ان تكونٍ الشمس مركز عالم منظومتها، وناراً عظيمة بدرجة تتطاير السيارات مع ارضنا حولها كالفراش المبثوث. وهكذا، حتى لو لم يطابق رأيُ المتكلمين الواقعَ، مع مطابقة الحس العمومي، والتعارف

العام لما ضرَّهم، ولا استحقوا التكذيب.. فلهذا يُرى آراؤهم بادي الرأي ؛ اضعف وادنى طبقةً في المسائل الفلسفية، واقوى من الحديد في اساسات المسائل الالهية
ومن هذا السر ايضا تصير الغلبةُ في الاكثر في الاوائل في الاولى لاهل الضلال، فيما يعود الى الدنيا، والى ظاهر هذه الحياة. اذ هم بجميع لطائفهم الساقطة الى درجة نفوسهم، متوجهون قصدا وبالذات الى الدنيا قائلون بأعمالهم: (ان هي الا حياتنا الدنيا) ولكن العاقبة للمتقين الذين قيل لهم ولسيدهم
وللآخرةُ خَيْرٌ لَكَ مِنِ الاولى .. وما الحَيَاةُ الدنيا الا لَعِبٌ ولَهْوٌ ولَلَدارُ الاخِرةُ خَيْرٌ لِلَّذين يَتَّقُونَ افلا تعقلون .. وانَّ

الدَّار الآخِرةَ لَهِيَ الحَيوانُ لوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

فحسبنا الله ونعم الوكيل، فنعم المولى ونعم النصير

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 19

اعلم! ان عفوه تعالى فضل، وعذابه عدل؛ اذ كما ان من اكل سمًّا، فهو مستحق للمرض بحكم عادة الله المستمرة. فان لم يمْرض، فهو فضل وكرامة من الله بخرق العادة
نعم، مناسبة المعصية للعذاب قويةٌ بدرجة من القوة، حتى ضلّت فيها المعتزلة فاسندوا الشرَّ الى غيره تعالى، واوجبوا الجزاء عليه. واستلزام الشر للعذاب، بسر النظام العام لا ينافي كمال الرحمة ؛ اذ هذا الضرر الجزئي متصلٌ بانبوب في سلسلة نظام محيط، تدلت منه كالعناقيد خيراتٌ كثيرة. مع ان ترك هذه الخيرات

الكثيرة لمنع هذا الضرر الجزئي والشر القليل، ضررٌ كلي، وشر كثير. وهو ينافي حكمةَ عدالة العدل، الحكيم، الكريم

ايها الانسان الظلوم الجهول! اتق الشر ما استطعت. والا استحققت جزاءَ تركك مع جزاء تفويتك لنتيجة سائر الاسباب السابقة عليك، في سلسلة مبادي وجود النتيجة. اذ الشرُّ عدمٌ. وبعدم الجزء الآخر من العلة ينعدم المعلول. فيعود على الجزء الآخر، كل ضرر عدم المعلول. الا ان ثمرات الوجود لا تعود اليه الا بمقدار حصته، اذ وجود الجزء ليس علة لوجود الكل. فمن هنا يُرى كمال عفوه تعالى، وكمال فضله؛ اذ يجزي بالشر مثلَه، وبالخير عشرةَ امثاله. مع اقتضاء

الاستحقاق الواقعي عكسه. وكذا يُرى
ظلم البشر بحكمهم بعكس الواقع

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 20

اعلم ! ان الانسان مبتلىً بالنسيان، واسوأ النسيان نسيانَ نفسه. الا ان نسيان النفس ان كان في المعاملة، والخدمة، والسعي، والتفكر فهو الضلال. وان كان في النتائج والغايات فهو الكمال. فاهل الضلال، واهل الهدى متعاكسان في النسيان والتذكر. اما الضال ؛ فينسى نفسه عند النظر للعمل، و تطبيق دساتير الوظيفة، بل يمدّ نظرَه الى الآفاق لتطمين الانانية المتفرعنة، وغرورَه المنبسط الذي تضيق عنه النفس. لكن يتذكر نفسه في كل شئ من الغايات فتيلاً او نقيراً. حتى لا غاية عنده، الا ما يعود الى

نفسه. وان غاية الغايات في نظره، حب ذاته
واما من زكّاها فيتذكر نفسَه قبل كل شئ عند السعي، والسلوك في الحركة، او التفكر، فكأن نفسه واحد قياسي، ومبدأ مركزي لكل عملٍ وتفكر. لكن ينسَى نفسه في النتائج، والاعراض، والفوائد، والمقاصد. حتى كأن نفسه فانية، وداخلة في لا شئ، او مملوكة خدمت سيدها بلذة الاخلاص، في وظيفة عائدة من كل وجه الى السيد. فلا حق لها في مقاضاة شئ، فما اعطى سيدُها لها، تراه النفس من محض الفضل

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 21

اعلم ! ان سر تساند المؤمنين في عباداتهم، ودعواتهم في جماعاتهم سر عظيم، وامر جسيم، له شأن فخيم ؛ اذ يصير به كلُ فرد كالحجر المجصوص، في البناء المرصوص. يستفيد من اخوانه في الايمان، بالوف الف الف ما يستفيد من عملِ نفسه. (فاذا نظمهم سلكُ الايمان) يصير كلٌ لكلٍ، وللكل شفيعا، وداعيا، ومسترحما، وراجيا، ومادحا، ومزكيا. لاسيما لرئيسهم، ورأسهم. فيتلذذ كلُ فرد بسعادات سائر اخوانه كتنعم الام الجائعة، بلذة ولدها. والاخ الشفيق بسعادة شقيقه. حتى يصير هذا الانسان المسكين

الفاني مستعداً لعبودية خلاّق الكائنات، وقبول السعادة الابدية
فانظر الى النبي عليه الصلاة والسلام فاذا تراه، وهو يدعو بـ "يا ارحم الراحمين"!. ترى الامة كلهم يقولون: اللهم صل وسلم على عبدك وحبيبك محمد بحر انوارك، ومعدن اسرارك، وناشر ذكرك وشكرك، ودلال محاسن سلطنة ربوبيتك. فيزكونه عند ربهم. ويحببونه الى مَن ارسله رحمة لهم. ويؤيدون شفاعته. وكذا ينادون بلسان عجزهم المطلق، وفقرهم المطلق، غناءه سبحانه المطلق، في استغنائه الاكمل. وينادون جوده المطلق، في عزته الاجلّ. وينادون بلسان عبوديتهم المطلقة، ربوبيتَه المطلقة. وبهذا التعاون العلوي المعنوي يترقى الانسان، من اسفل سافلي الحقارة

والصغر والعجز؛ الى اعلى عليي
الخلافة، وحمل الامانة وقابلية
المكّرمية بتسخير السموات والارض له

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 22

İlem 22

اعلم ! ان من بَعُدَ عن شئ لا يرى، كما يراه القريب منه. ولو كان البعيد اشد ذكاء واحدّ بصراً. فاذا تعارضا ترجّح القريب مطلقا. فالفلاسفة الاوروبائية المتغلغلون في المادية، تباعدوا بمراتب عديدة، ومسافات طويلة عن مقام الاسلام والايمان والقرآن.
فاعظم فلاسفتهم لا يساوي عاميًا يفهم بالاجمال مآل القرآن فقط
هكذا شاهدتُ وهو الواقع. فلا تقل: من كشف خواص البرق والبخار، كيف لا يفهم اسرار الحق، وانوار القرآن ؟
نعم، ليس له، اذ عقلُه في عينه، والعينُ لا ترى ما يراه القلب والروح. لا سيما

مع البعد، ولاسيما عند موت القلب بانقلاب الغفلة الى الطبيعة

طَبَعَ الله على قُلُوبِهِمِ وسَمْعِهِمْ وابصْارهِمْ

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 23

اعلم ! ان من اعظم كفران النعم، ومن اشد تكذيب الالآء، عدم الشكر على ما عَمَّه وغيره ؛ كالسمع والبصر. أو دام واستمر، كالنور والنار. او احاط وطم كالهواء و الماء؛ بل انما يشكر الله على مايخصه من دون الناس، او يتجدد عليه، او يندر لندر الحاجة. مع ان الاعمَ الدائم الادوم، هو النعمة الاعظم الاتم. العموم يدل على كمال اهميتها، والدوام على غلو قيمتها

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 24

اعلم ! ان من آياتِ أنه تعالى (واحصْى كُلَّ شَئٍ عَدداً) التساوي، والتوازن، والانتظام بين اعداد المتجاورات، والمتقابلات، والمتشابهات كالاصابع في الايادي، والحبات في السنابل، والنواة في الثمرات، والاوراق في الازهار.. فسبحان من احصى كل شئ عدداً واحاط بكل شئٍ علما

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 25

اعلم ! ان التلقيح والتولد مع التربية الشفيقة ؛ وظيفتان عامتان نافذتان ساريتان الى اصغر الاشياء. لهما مكافاة عاجلة هي اللذة المودعة فيهما. فعموم جود المحسن الكريم، مع شدة شوق كل الاشياء (المزدوجة) في ايفاء هاتين الوظيفتين بالمشاهدة؛ يدلان على ان النباتات، والاشجار، والمعادن، بل الجامدات ايضا لها حصة من هذه النعمة واللذة بوجه يليق بها. فمراعاة المكافاة، والرحمة، والعدل بهذه الدرجة، وسر (ورحمتي وسعت كل شئ) وكثرة الروايات المؤيدات للمكافأة، والقصاص في الحيوانات في

الحشر ؛ تشير الى بقاء ارواح الحيوانات، ومكافاتها على وظائفها التي امتثلوها بكمال الاطاعة والانقياد. واما المنقلب ترابا بعد الحشر؛ فهو اجسادُهم. الا انه يجوز انٍ يجتمع تمام نوع منه "مجتمعا، او فرداً فرداً" في جسد شخص مبارك، كالناقة المذكورة في القرآن والكبش، والكلب، والهدهد، والنملة وغيرها

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 26

اعلم ! ايها السعيد المسكين الحريص على بقاء الوجود، في هذه الدنيا الفانية، فرغمًا على انفك تفنى، الاّ ما ابقاه الباقي. ويزول وجودك، الا ما توجه الى جهته سبحانه. وتنطفئ حياتُك، الا ما افنيته في سبيله
فما دام هذا هكذا.. فقل: حسبي من البقاء، ان الله المالك الباقي.. وحسبي من لذة البقاء، علمي بانه معبودي الباقي.. وحسبي من غاية البقاء، معرفتي بانه ربي الباقي.. وحسبي من البقاء وكماله، ايماني بانه موجدي الباقي.. حسبي من الوجود، كوني اثر واجب الوجود.. حسبي من قيمة

الوجود، اني صنعة من فطر السموات والارض.. حسبي من غاية الوجود، علمي باني صبغة من زيّن السماء بمصابيح، والارض بازاهير.. حسبي من لذة الوجود، علمي باني مصنوعه ومخلوقُه وهو ربي وموجدي.. حسبي من الحياة، مظهريتي لتجليات اسماء خالق الموت والحياة.. حسبي من الحياة وحقوقها وغاياتها، اظهاري على رؤس الاشهاد، وتشهيري بين ذوي الادراك من اخواني الكائنات، واعلاني في سوق العالم بسر جامعية وجودي لغرائب آثار تجليات اسماء خالق السموات والارض.. حسبي من غاية الحياة، كوني انموذجا وفهرستةً لآثار تجليات اسمائه الحسنى.. حسبي من الحياة وكمالها، اظهاري بلسان احوالي لتجليات اسماء من قامت السمــوات

بامره، واستقرت الارض باذنه.. حسبي من لذة الحياة، علمي باني مملوكُه ومصنوعُه ومخلوقه وعبده وفقيره، وهو خالقي والهي وربي وفاطري ومالكي ورحيمٌ بي ومنعِمٌ عليّ.. حسبي من الكمال، الايمان بالله.. "وحسبي من كل شئ "الله

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 27

اعلم ! ان في التوحيد، واسناد الاشياء الى الواحد سهولة بلا نهاية، الى درجة الوجوب، وقيمة غالية بلا نهاية. وان في الشرك، واسناد المصنوعات الى الكثرة صعوبة بلا نهاية الى درجة الامتناع. وسقوط قيمة، وذلة نازلة بلا غاية، كما مر مراراً. الا ترى كيف يتعاظم ما في يد الجندي مما يُنسب الى السلطان ويعزّ منه ما هو في امر السلطان. ويغلو كلامه الذي هو بحساب السلطان قيمةً وأهميةً. ويتيسر بكمال السهولة "تدارك كل لوازمات الحياة" من خزائن الملك وماكيناته. وكيف يتساقط ما ذُكر، هباء

منثورا ؛ ان انقطع الربط بعصيان الجندي

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 28

اعلم ! ان الضر كالنفع منه.. وكذا الشر كالخير منه.. والموت كالحياة بقدرته وقدره؛ اذ في موت شئ، حياة آخر او مبدؤها. او هو، هي. وكذا الشر والضر

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 29

اعلم ! ان في روح الانسان قابليةً بوجهين: لِلَذّات غير متناهية، وآلام غير محصورة من جهة جامعية ماهيته، وكثرة جهازاته بلا حد. ومن جهة تلذذه بتنعمات اولاده واخوانه من ابناء نوعه او جنسه او اخوانه من اجزاء الكائنات، وتألمه بتألماتها

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 30

اعلم ! اني قد شاهدتُ ان النظر الى الغير مع نسيان النفس، يقلب الحقائق. كالنظر في الماء يريك الاشياء المعنوية، معكوسة منتكسة. فمع انك تجهل، تعتقد أنك تعلم

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 31

اعلم ! ان ما اقتضى " تكرار بعض اجزاء القرآن " ما اقتضى تكرار الأذكار والأدعية. اذ القرآن كما انه كتاب حقيقة وشريعة، وكتاب معرفة وحكمة، كذلك هو كتاب ذكر ودعاء ودعوة.. والذكر يردَّد، والدعاء يُكرر، والدعوة تؤكّد

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 32

اعلم ! ان من مزيّات علو القرآن ؛ ايرادُ مذكّرات الوحدة، خلفَ مباحث الكثرة. والاجمالُ عقيب التفصيل. وترديف بحث الجزئيات، بدساتير الربوبية المطلقة. ونواميس الصفات الكمالية العامة الشاملة، بذِكر فذلكات كالنتائج. او كالتعليلات في اُخريات الآيات. لاجل ان لا يتغلغل ذهن السامع في ذلك الجزء الكوني المذكور، فينسى "عظمة مرتبة الالوهية المطلقة". حتى يخل بلوازم آداب العبودية الفكرية، لذى العظمة والهيبة والكبرياء . وكذا ليبسط ذهنك من ذلك الجزئي، الى امثاله واشباهه.. وكذا

يريك القرآن بهذا الاسلوب، ويفهّمك ان في كل جزئي ولو حقيرا وزائلا سبيلا واضحا ، وصراطا مستقيما، ومحجةً بيضاء الى معرفة سلطان الازل والابد، والى شهود جلوات اسماء الاحد الصمد

مَثلُ القرآن في هذا الاسلوب؛ كمثل من يريك قطرة ماء فيها شُميسة، او زهرةً فيها تجلي الوان ضياء الشمس. فيريك بلا مهلة "الشمس" في رابعة النهار بحشمتها. ويرفع رأسك اليها، لئلا تتشوش عليك الحال، فتتصاغر عندك الشمس فتصير تنكر لوازم عظمتها مثلا في سورة يوسف: (وفَوْقَ كُلّ ذي عِلْمٍ عَليم) خلف امر جزئي.. وكذا في سورة الحج: (مَا قدروا الله حَقَّ قَدْرِهِ) وفي سورة النور: (واذا بَلَغَ الاطْفالُ) الى (والله عَليم حَكيم). وفي سورة

العنكبوت: (وانَّ اوهَنَ البُيُوتِ) الى (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) وامثالها

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 33

اعلم ! ان همة الاولياء ومدَدَهم، وافاعليهم المعنوية بالافاضات نوعٌ من الدعاء، حالي او فعلي. والهادي هو الله وهو المغيث المعين. ولقد تلمّع لي شئ، لكن ما تشخص واضحاً؛ وهو ان في الانسان لطيفة وحالة، اذا دعا الانسان - ولو كان فاسقا - بلسانها استجيب له قطعا. نعم هي لطيفة اذا اقسمت على الله ابرّها

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 34

اعلم ! يا مَن يتيقن الماضي، ويشك في الآتي!.. اذهب بنفسك الى عصرين من قبل، وافرض نفسَك جدّك الذي هو في وسط شجرة نَسَبك. ثم انظر الى اجدادك الذين هم موجودات ماضوية. ثم الى اولادك المتسلسلين منك اليك، الذين هم ممكنات استقبالية، هل ترى تفاوتا بين الجناحين؟ كلا لاترى، لا في الانتظام، ولا في شئ يوهم وجود التصادف. بل كما ان الاول مصنوع بعلم واتقان يراه صانعُه. كذا الثاني ؛ سيُصنَع كذلك وهو مشهودٌ لصانعه قبل كونه. فاعادة اجدادك، ليست بأغرب من ايجاد اولادك. بل هو اهون منه. كما

قال سبحانه (وهُوَ اهْوَنُ عَلَيْه). فقس على هذا الجزء الجزئي، الكل الكلي. لترى كل الوقوعات الماضية معجزات، تشهد على ان صانَعها قدير على كل الممكنات الاستقبالية. وعليمٌ بتفاصيلها، ومحيطٌ وبصير بها
نعم، كما ان هذه الموجودات الجلية، والاجرام العلوية، في بستان الكائنات: معجزات تشهد وتنادي على ان خلاقها على كل شئ قدير، وبكل شئ عليم. كذلك هذه النباتات المتلونة المتزهرة المنثـورة، وهـذه الحيوانات المتنوعة المتزينة المنشورة في حديقة الارض، خوارقُ صنعةٍ ؛ تشهد بأعلى صوتها على ان صانعها على كل شئ قدير، وبكل شئ عليم. تتساوى بالنسبة الى قدرته الذراتُ والشموس، ونشرُ اثمار الشجر، وحشرُ ابناء البشر.. نعم ليس

انشاء ازهار شجرة منشورة على اغصانها الرقيقة الدقيقة، بأهونَ من انشاء ابناء نوع الانسان على عظامهم الرميمة المتفرقة

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 35

اعلم ! انه كم من نعمة كقطرة معصورة بنظام رقيق، وميزان دقيق من كل الكون كالثمرة من الشجرة. فان كانت معصورة محلوبة على الحقيقة مع غاية البعد، فما المنعِم الاّ مَن في قبضته كل الكون يعصره كيف يشاء، كما هو الظاهر الحق المشهود. فما المُنعِم الاّ الذي خزائنهُ بين الكاف والنون. فما من نعمة الا مِن الذي صيّر "كن" مصدر الكون. وما المنة والشكر الاّ له سبحانه

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 36

اعلم ! ان مما افيض على قلبي من فيض القرآن من كثرة ذكره احياء الارض، وجلبه انظار البشر الى التراب؛ ان الارضَ قلبُ العالم. والترابَ، قلبُ الارض. وان اقرب السبل الى المقصود يذهب في التراب، من باب التواضع والمحوية والفناء. بل هو اقرب من اعلى السموات الى خالق السموات؛ اذ لا يُرى في الكائنات شئ يساوي التراب في تجلي الربوبية عليها، وفعالية القدرة فيها، وظهورِ الخلاقية منها، والمظهرية لجلوات اسمَي الحي القيوم

وهكذا، فكما ان "عرش الرحمة" على الماء، كذلك ان "عرش الحياة والاحياء" على التراب، والتراب اجمع المرايا واتمها. اذ مرآة الكثيف كلما كان الطفَ واشفّ؛ تريك صورةَ الكثيف اوضحَ واظهر واتم. لكن مرآة اللطيف النوراني كلما كان اكثفَ؛ كان التجلي بالاسماء عليها اتم. ألا ترى الهواء لا يأخذ من فيض الشمس الا ضياءً ضعيفا. والماء وان اراك الشمس بضيائها، لكن لا يفصل الوانه. مع ان التراب يريك بازاهيره مفصل كل ما اندمج في ضيائها من الالوان السبعة ومركباتها. مع ان هذه الشمس قطرةٌ متلمعة كثيفة؛ بالنسبة الى نور شمس الازل. وتزين التراب وتبرّجه في الربيع؛ بما لا يحد ولا يعد من لطيفات الازاهير، وجميلات الحيوانات المنادية على كمال

ربوبيته، شاهدٌ مشهود. فان شئت فانظر الى هذه الواحدة، المسماة بالتركي (هرجائي منكشه) كيف تتصرف يدُ الصانع الحكيم في تلويناتها وتزييناتها وهي واحدة. لكن تظهر وتنظر اليك متبسمة، لا بل متعبسة في عشرين صورة
فسبحان من يتعرف الينا بلطيف صنعه. ويعرِّف الخلائق في قدرته بعجائب تصرفه في التراب. ومما يرمز الى هذا السر حديث
اقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد
فان كان هذا هكذا؛ فلا تتوحش من التراب وذهابك فيه، ولا تتدهش من القبر وسكونك فيه

Mesnevi [Arabca] : Sule : Ilem 37

اعلم ! ان عقلي قد يرافق قلبي في سيره فيعطي القلبُ مشهودَه الذوقي ليد العقل؛ فيبرزه العقلُ على عادته في صورة المبرهَن التمثيلي. ومن تلك الحقائق ان الفاطر الحكيم كما انه بعيد بلا نهاية، كذلك قريب بلا غاية. وكما انه في أبطن البطون، كذلك فوق الفوق. وكما انه ليس داخلا، كذلك ليس خارجاً فان شئت فانظر الى آثار رحمته المنثورة على سطح كرة الارض، والى معمولات قدرته المنشورة في دوائر صحائف الارض لتشاهد هذا السر متلمعاً من سطورها: اذ لابد لصانع ذرتين، او زهرتين، او ثمرتين، او

نحلتين في مكانين في آن واحد، من بُعْدٍ ازيد من البعد بينهما. واذا كانتا: في الكرة والدائرة، مع تخلل اعظم القوس بينهما، فحينئذٍ لابد للمقابلة التامة - على التساوي الضرورية المشهودة - من بُعدٍ بلا حد. هذا في وجه الظاهر، وفي جانب المُلك. واما في وجه الباطن وفي جهة الملكوت؛ فلابد لتساوي المقابلة - بلاكيفية - المشهودة، في كمال سهولة الايجاد وسرعته، مع الجود المطلق، في الاتقان المطلق من قرب بلا نهاية. لا كقرب المركز لتفاوت نسبِ نقاط الدوائر المتداخلة بالنسبة الَى المركز. مع انه لاتفاوت بالنسبة اِلى "الموجد" الذي اتقن كل شئ صنعاً. واحسن كل شئ خلقه

نعم هذا السر من خصائص دائرة الوجوب والتجرد، ومن خواص الاطلاق، ومن خصوصيات تجلي الاحدية في الوحدة، ومن لوازم مباينة ماهية الفاعل الاصلي للمنفعل الظلي مثلا: "ولله المثل الاعلى": ان لذات الشمس قرباً بلا حد؛ من تماثيلها في المرايا والازاهير. اذ ذات الشمس قيوم التماثيل، واقرب اليها من لصيقها، بل من انفسها. وكذا لها بُعد بلا حد من تلك الظلال؛ اذ لايتيسر، بل لايمكن قطع المسافة المتخللة بين الظل المتمكن في مرآتك، وبين الاصل.

فسبحان من تقدس عن الاشباه ذاتُه، وتنزهتْ عن مشابهة الامثال صفاتُه. هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شئ عليم

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli

Şulenin Zeyli

ذيل الشعلة

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله والصلاة على نبيه

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 1

اعلم ! انه لا يتستر عن النور المحض المحيط شئ من الاشياء، وكذا لا يخرج امر من الامور عن دائرة القدرة الغير المتناهية؛ والا لزم تناهي غير المتناهي بالتحديد بالمتناهي، وهو محال بوجوه وكذا ان الحكمة تعطي كل شئ، الفيض بقدره كما يقال: [كلّ بقدره].. وان بقدر الظرف يغترف من البحر، وان المقدر القدير الحكيم لا يشغله صغير عن كبير، ولا خطير عن حقير. وان المحيط الظاهر الباطن المجرد عن المادة لا يواري الاكبرُ عنه الاصغر. ولا النوعُ الِفردَ. وان الصغير مادةً قد

يكون كبيراَ من جهة الصنعة. وان نوع الصغير، عظيم كثير كبير. وان العظمة المطلقة لا تقبل الشركة اصلا ولا تتحملها
وان ما يشاهد من الجود المطلق في السهولة المطلقة، في السرعة المطلقة، في الاتقان المطلق، مع ارادة التعرف التام.. مع محبة ذي الجمال مشاهدةَ جماله المطلق وكماله المطلق، وتشهيرهما.. ومع الرحمة المطلقة، والغناء المطلق بشهادة الآيات التكوينية.. ومع وجود مالا يحد ولا يعد من الناظرين المتفكرين المشاهدين المعتبرين..
يقتضي - بهذه الاسباب - بلاشك وجود انواع الحوينات والطويرات ايضا، بل اَولى، اذ الصغيرُ الادق اقربُ الى الوجود.. والى القدرة النورانية

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 2

اعلم ! يا (انا) اذا كان نفسك احب اليك، لانها اقرب اليك من كل شئ؛ فلابد ان يكون ربك احب اليك منك؛ اذ هو اقرب اليك من نفسك. الا ترى ان ما لا يصل اختيارُك وخيالك اليه من اسرار ما رُكّب فيك، هو حاضر مشاهَد لربك

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 3

اعلم ! انه لا تصادف؛ فانظر الى الرياض واستمع كيف تقرأ على الناظر بنهاية الانتظام في غاية الاختلاط، وكمال الامتياز في كمال امتزاج اشتاتِ الاشياء.. آيات حكمة الصانع العليم المحيط

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 4

اعلم ! انك ان لم تُوَحِّدْ بنسبة كل شئ الى الواحد، تضطر الى فرض وجود آلهة بعدد تجليات الله على جميع افراد الانواع في العالم. كما اذا اغمضت عينيك عن الشمس، وتغافلت عنها، وقطعت عنها نسبةَ الشُميسات المتلمعات في قطرات وجه البحر بتجليها، اضطررت الى قبول وجود شموس بالاصالة فيها بعدد تلك القطرات. مع ان القطرة لا تسع اصغر مصباح، فكيف بسراج العالم

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 5

اعلم ! انه يشاهد للمدقق؛ ان طوائف المخلوقات واصناف المصنوعات تتسابق بالرقابة والاشتياق الى التبرّج والتزين، للعرض والظهور، لنظر شاهد جليل يشاهدها كلها، ودائما، وبجميع دقائق محاسنها؛ اذ المصنوعات تظهر بالمشاهدة هيئة تتضمن مالا يتناهى من لطائف اتقان الصنعة الجالبة لنظر الدقة، والاستحسان والحيرة.. فما هذا التهالك بالمسابقة للظهور، متزينةً الاّ لاجل العرض لنظر لايتناهى. وما هو الا نظر الشاهد الازلي الذي خَلَقَ الخلق ليشاهد في مرايا اطوارها جلوات انوار

جماله وجلاله وكماله.. ثم يستشهد عليها شهداء تعرّف اليهم، باراءة ذلك الكنز الخفي
فاعلى غايات وجود الشئ واغلى حقوق حياة الحي ؛ هو المشهودية والظهور لنظر فاطره، بمظهريته لآثار اسمائه. والذّ لذائذ هذه الحياة، هو الشعور بهذا الشهود..
واما الظهور لانظار اخوانه من المخلوقات، فهو ايضا غاية. لكن نسبتها الى الغاية الاولى، كنسبة المتناهي الى غير المتناهي
واما ما اشتهر بين الناس من "حق الحياة" وهو حفظ الحياة مع نوع راحة ؛ فاقل واصغر وادنى واحقر من ان يكون جزءاً من ملايين اجزاء "حق الحياة" تلك الحياة التي هي من أعلى واغلى واعجب واغرب والطف

واشرف معجزات قدرة الحي القيوم الاحد الصمد. بل ماهو الا وسيلة وانما يتشرف ما بقي وسيلةً. فاذا ترقى الي المقصدية، سقط بالزوال هباءً منثوراً اتظن ايها الغافل! ان غاية عجيب صنعة الرمانة مثلا، هي اكلُك ومضغك في دقيقة بغفلة.. كلا، بل انما هي كلمة افادت معناها للمكوّن سبحانه، وللكون؛ فوفّت فتوفّت فدفنت مِن فيكَ فيك، ويكفي من الزمان والبقاء لهذه الغاية آن سيال، فلا عبثية وكذا فاعلم ان من له جمال فائق، فلذته الحقيقية في المشاهدة لجماله شهوداً بالذات، وشهوداً باراءة مصنوعاته لمخلوقاته فيشهدونها.. فيشهد ايضا في شهودهم بشهودهم واما لذة التفوق بملاحظة الغير فغيرذاتية، بل عرضية ضعيفة، ومشوبة

مخصوصة بالامور النسبية
واما ذو الكمال الذاتي والجمال الحقيقي المجرد السرمدي، المحبوب لذاته، لذاته الذي له المثل الاعلى، فقد اخبرنا على لسان رسوله عليه الصلاة والسلام؛ "انه خلق الخلق ليُعرف".. أي صوّر مرايا ليشاهد فيها تجليات جماله المحبوب لذاته بذاته

Mesnevi [Arabca] : Sulenin Zeyli : Ilem 6

اعلم ! ايها الفاني كفاك بقاءً، انك مشهوده في علمه ومعلومه في شهوده بعد فنائك من بعض الوجوه. (ياهو) اعط كل شئ لصاحبه الحقيقي وانسبه اليه. وخذه باسمه. ثم استرح، والا اضطررت الى قبولٍ آلهة بعدد تجليات الله كما مر آنفاً. بل بعدد ذرات الكائنات كما مر مراراً ايضا. وكذا بعدد اجزاء التراب.. اذ اي جزء من التراب تراه يصلح لحصول ما لا يعد من المصنوعات المنتظمة المتنوعة.

فسبحان من تنزّه عن الاشباه ذاته
وتقدّست عن مشابهة الامثال صفاتُه

ودلّت على وحدانيته مصنوعاته
وشهدت بربوبيته آياته
واحاط بكل شئ علمُه وقدرته
جل جلاله. ولا اله الاهو

Mesnevi [Arabca] : Nur

الرسالة الثالثة عشرة

نور

من انوار نجوم القرآن

باسمه سبحانه

لقد كشف هذه الرسالة الباحث الدؤوب اخونا الكريم نجم الدين شاهين أر وذلك اثناء تحريه وتنقيبه عن آثار الاستاذ النورسى ، فوجدها ضمن مجموعة هائلة من الاوراق المتفرقة المدفونة تحت منصة الوعظ في الجامع الملاصق لمنزل الاستاذ النورسى في منفاه "بارلا". ولما كانت الرسالة مؤلفة باللغة العربية فسلمها

ـِ

لي مشكوراَ وقد قمت بترجمتها الى اللغة التركية وضممتها مع ترجمتي للمثنوى العربي
والمخطوط هو بخط جيد للحافظ توفيق الشامي وقد اجرى عليه الاستاذ تصحيحاتٍ دقيقة. والرسالة بحد ذاتها اصول موجزة واسس ملخصة لاجزاء من رسائل النور، ومن هنا فلها اهمية خاصة
واذ اقدم هذا المخطوط لأخي الكريم احسان قاسم الصالحي اباركٍ له عمله في التحقيق والنشر راجياً له التوفيق
عبدالقادر بادللى
اورفة

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 1

بسم الله الرحمن الرحيم

وبه نستعين

الحمدلله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله

لقد جاءت رسل ربنا بالحق

والصلاة والسلام على حجّة الحق على الخلق سلطان الانبياء وبرهان الأصفياء حبيب ربِّ العالمين وعلى آله وصحبه أبد الآبدين

اعلم! إنه ماِ منْ سهل ولا جبلٍ ولا وادٍ ولا بادٍ ولا بحرٍ ولا بَرٍّ ولا قطعة ولا بقعة في اقطار الأرض الاّ وقد تزاحمَتْ عليها انواعُ سكّاتِ الأحدِ الصمدِ، حتى كأن هذا الجبلَ - مثلاً - يُعلَمُ أنَّهُ مملوكُه

سبحانه بعدد ما فيه من مماليكهِ المتوطنةِ فيهِ من اقسامِ الحيواناتِ واصنافِ الاشجارِ.. وكذا يُعرَف أنّه مصنوعُهُ تعالى بعدد شهاداتِ ما ضُرِبَ عليه من سكّاتهِ المتلألئة عليه من اجناسِ النباتات واَنواع الطيور.. ويُفهَم أنَّهُ مكتوبُهُ جلّ جَلاله بعدد ما ضُرِب على جوانبهِ من خواتمهِ سبحانَهُ من مُزيّنات الأزهار وجميلات الأثمار. فاذا عَرَفْتَ ان النَّحلَ والنَّخلَ - مثلاً - مالُهُ وصُنعُهُ سبحانه تعرِفُ انٍ كلَّ ما يُوجَدُ فيه نحلةٌ او نخلةٌ هو ايضاً مُلكُه. وهكذا الكلُّ شاهدُ الكلّ. وكلٌّ دليلُ كلٍّ والدليل على انّ السكّاتِ والخواتمَ في جميع الأقطار لِمَلِكٍ واحدٍ ومالكٍ صمدٍ؛ وحدةُ زمانِ ضَربها ووضَعِها. ففي آن واحدٍ يُوجَدُ ما لايُحدّ في أقطار الأرض من المتماثلات من أجناس الأشياء

فما هذا التوافق في الوجود والايجاد والصورة والإنشاء والزمان إلاّ لأن صانعَها واحدٌ أحدٌ لايمنعُه فعلٌ عن فعل ولايُشغلُهُ شأنٌ عن شأن ولا يلهيه قولٌ عن قول ولا يختلطُ عليه سؤالٌ - قولاً أو حاجةً او استعداداً - بسؤالٍ كذلك، جلّ جلاله ولا اله الاّ هو

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 2

إعلم! انّك إن شئْتَ أنْ ترشُف إعجازيةً أُفيضتْ على قلبي من عمان القرآن.. فاستمعْ بقلبٍ شهيد ما اخاطب نفسي أيها السعيد الغافل حتى عن نفسه وعن غفلته
ان الغفلةَ والكفرانَ والكفرَ تأسسّتْ على محالات متضاعفة متسلسلة غير محصورة؛ اِذْ اذا نظرتَ الى ايّ شيء كان لاسيما من ذوي الحياة ثم غفلتَ بسبب عدمِ الاسنادِ اليه تعالى - اي الى الاله الواحدَ - لَزِمتك هذه المحالات العجيبةُ بقبولِ آلهاتٍ بعدد أجزاء التراب والهواء والماء.. بل بعدد الذرات ومركباتها.. بل بعدد تجليات الله.. ولو

أمكن عدمُ الاسناد لما لَزِم من فرضِ وقوعِهِ محالٌ - اذ اذا لَزِمَ المحالُ فهو ممتنعٌ، لاممكنٌ، مع انه لايلزمُ محالٌ واحد - بل محالاتٌ غير محصورة
امّا لزومُ آلهاتٍ بعددِ أجزاءِ التراب: فلأنّك تعلم ان أيّ جزء من التراب ترى، يَصْلُح لحصول أيِّ نباتٍ وشجرٍ وأيَّةِ زهرة وثمرةٍ.. فاِنْ شِئْتَ عين اليقين فاملأ قصعَتك هذه من التراب.. ثم ادفن فيها نواةَ التين حتى تتشجّر تينةً مثمرةً.. ثم اقلعها وأدفنْ بَدَلَها نواةَ الرُّمانةِ. ثم بعدُ نواة التّفاح.. ثم.. وثم.. وثم.. حتى تستوعب جَميعَ الاشجارِ المثمرةِ، وقد ترى كم ما بينها من التفاوتِ في الجهازاتِ المنظمةِ والتشكلاتِ الموزونة
مثلاَ: لو كانت (الماكينة القَدَرية) المندمجة في نواة التينة (كالفابريقة)

التي تصنع السكرَ من النباتاتِ لكانت (الميكانيكية القُدرتية) المندرجة في نواةِ الرّمانة كالماكينة التي تنسج الحرير وهكذا فقس. ثم ادفن بدل نواةِ الأثمارِ كلَّ واحدٍ من بذور الأزهار، بذراً فبذراً، واحداً بعد واحد الى ان لاتبقى بذرةٌ في الدنياِ الاّ وقد دخلتْ في قصعتك ذرّةً ميتةً جامدةً ثم خرجتْ حيةً متسنبلةً متزهرّة
فياصاحبَ القصعةِ إنّ حصلتْ غفلتُك من مذهب المادّيين؛ لزِمك البتة وبالقطع واليقين الأوليّ - لادامة غفلتك - ان تقبل وجود (فابريقات) معنوية بعدد الاشجار (وماكينات) بعدد الأزهار في قصعتك هذه. فلو كان المرجع "الطبيعة" لزِمَ ان يكون للطبيعة في كلِّ جزءٍ من التراب بل في ذرّةٍ مطبعات غيرِ محصورة.. وما النواتاتُ

والبذورُ الاّ أمورٌ متماثلة في المادة ومشابهة في التشكيل ومتقاربة في الشكل.. وما هي الاّ كمثل مثقالٍ واحد من قطن مع انه يُنسَج منه قناطير مقنطرة من أثواب الحرير والجوخ والصوف وغيرها. وآية (خَلَقكم من نفس واحدة) وآية (خَلق كلَّ دابةٍ من ماء) وغيرهما، تشير الى ان المادة التي تُخلَقون منها لـمّا كانت واحدة لامركبة كمثل أحدكم، بل أصغر، لايمكن ان تكون مصدراً تنشقون منه أو منشأً تُصنَعون منه، للزوم كونِ المصنوع منه أكبر أو مساوياً للمصنوع، على ان ايجاد البذور والنواتات - التي كل منها مع بساطتها كأنّها مِسطر قُدّرت خيوطُه بهندسة القَدَر، ومع صغرها كأنّها أصلٌ متضمن لمجموع دساتير وجود ماهو كأصلها - مع ابداعها

في رقائقِ نهاياتِ دقائق حدودِ أغصان الشجر وأعضاءِ النبات.. من أصدق شاهدٍ على أن خلَقها هكذا لا يُتصور الاّ ممن خَلق السموات والأرض، الذي تتساوى بالنسبة الى قدرته الذرات والشموس
وإن نشأتْ غفلتُك من مذهب الطبيعيين، لَزِمك لحفظ غفلتك - ان كنت ذا شعور - ان تقبل في قصعتك وجود قدرةٍ بصيرةٍ خارقةٍ، بحيث تقتدر على تصوير جميع الأثمار والأزهار وانشائها وابداعها.. وكذا وجود علمٍ محيطٍ بتفاصيل خواصها وخاصيّاتها.. وكذا وجود اِرادة علمية بتفاريق موازينها ولوازماتها.. وهكذا من سائر الأسماء المطلقة المحيطة التي لايمكن ان يكون مسمىً لها:

...

الاّ مَن (يطوي السّماء كطيّ السّجل للكتب) ومَنْ؛ كما ان الأرضَ قبضتُه يتصرف فيها كيفما يريد، كذلك القلبُ بين أصبعيه يقلّبه كيفما يشاء، لا يُشغله كبيرٌ عن صغير، ولا يُلهيه خطيرٌ عن حقير

والاّ مَن يتجلّى بنور قدرته على العرش والشمس والذّر، باليسر والتساوي؛ كانعكاس الشمس على البحر والمرآة والقطرات بكمال السهولة والمساواة في ماهية الفيض وان تفاوتت الكيفية التابعة للقابلية

كما يشهد لهذا السرّ ما يشاهَدِ في الربيع من الجود المطلق نوعاً.. في الاتقان الأكمل - شخصاً - في السهولة المطلقة، في السرعة المطلقة في ايجاد ما لايحدّ من أفرادِ ما لايعدّ من أنواع الأزهار والأثمار المنثورةِ

والمنشورة في غالب وجه الأرض في زمان واحد
ثم أفرغ قصعَتك في هذا التراب
واملأها من صُبرة الأرض واعمل في هذا أيضاً كل المعاملة الجارية في أخيه الأول، ثم جدّد الكيل والمعاملة الى ان تكيل كل التراب
كما يشهد لمساواة المعاملة في كلّ كيلٍ جريانُ المعاملة بالفعل في الجملة في غالب وجه التراب بظهور اشتات أفراد كثيرٍ من الأنواع في ما صادفته من صفحاتٍ التراب في سيرك في الأرض
ثم توجّه الى الهواء والماء والضياء فَزِن وكِلْ بقسطاس قصعتك تخرج لك النتيجة سواءً بسواء
هذا بالنظر الى جميع أفراد جميع الأنواع، والحال ان كل فرد واحد من

كلّ زهرة وثمرة وحيوان وحُوَيْنَةٍ كقطرة محلوبة معصورة من كل الكون ومأخوذة من أجزاء العالم بموازين دقيقة حسّاسة وبنظامات رقيقة حسّاسة لايقتدر على خلقها هكذا الاّ مَن في قبضته تصرف كل الكون، فيعصر تلك القطرة من تلك الكائنات بموازين ومقادير قَدَره ان شاء النشوّ، او يُبدع مثالاً مصغراً يكتب في نسخته مآل ما في الكائنات، إن أراد الإبداع وايجاد الأيس من الليس، كما هو الحق أو الأكثر المطلق

واما لزوم ذي الكفر والكفران آلهةً بعدد ذرّات العالم فقد مرّ في "حَباب" و"قطرة" وغيرهما.. وامّا بعدد تجليّات الله، فقد مرّ في ذيل "شعلة" زبدته؛ كما أن تماثيل الشمس المتجلية على الشفافات والقطرات إذا لم تسند الى

الشمس الواحدة بالتجلّي السهل، لزِم
قبول شموس بالاصالة في كلّ شفاف
وقطرة وذرة متشمسة
فان تفهمتَ ما تلوتُ على نفسي
تفطنتَ للمعةٍ من انوار أعجاز بيان
القرآن من جهةِ المعنى، إذ هذه
المسألة رشحة من رشحات بحر
اعجازه الزاخر المعنوي

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 3

اعلم! ان الايمان إكسير يقلِبُ فحمَ المادة الفانية ألماساً مصنّعاً مرصّعاً باقياً بمعناه بنسبته الى الصّانع الباقي.. والانسان بالكفر يعكس فينتكس، اذ كما انه يوجد في مصنوعات البشر ما تكون قيمةُ مادته خمسة دراهم، وقيمةُ صنعته الوف الدنانير، وتتزايد القيمة بكونِ صانعه شخصاً مشهوراً خارقاً عتيقاً

كذلك في مصنوعات الصانع القديم (الّذي خَلقَ السّموات والأرض في ستّة أيّام) وزيّن السماء بمصابيح، والأرض بأزاهير. بل من أغرب مصنوعاته "الانسانُ" الذي مادتُه "صلصال

كالفخار" ينكسر ويتمزّق بسرعة، ماقيمته الاّ شئ قليل.. واما ما فيه من الصنعة فأمرٌ عظيمٌ تزيد قيمتُها على قيمة المادة بدرجات لاتعد ولاتحصى.. اذ الانسان بنقش الصنعة قصيدةٌ منظومةٌ من لطائف آثار جلوات الأسماء الحسنى.. ومرآة مجلوةٌ لتجليات اشعّات شؤون شمس الأزل والأبد

فالايمان نسبةٌ يُنسِبُ الانسانَ الى مالكه، وجهةُ النسبة انما تنظر الى الصّنعة، فيكون مدار النظر حينئذٍ الى المصنوعية والصنعة. فبالايمان تزيد قيمةُ الانسان الى ان تصير الجنة ثمنَه، وتكون الخلافة رتبتَه، ويطيق على حمل الأمانة.. واما الكفر فهو قاطع النسبةِ، وقاطع الوصلة.. فاذا انقطعت النسبة استتر الصنعُ، وانتكست الصنعةُ

واختفى التجلي، وظهرت المادةُ، وانقلبت المرآة وسقطت القيمة الى دركةٍ يتمنّى الكافرُ العدمَ، أو ينقلب تراباً

الحاصل: ان الانسان كماكينة مشتملة على ملايين آلاتِ الوزنِ وميزاناتِ الفهم، توزن بها مدخرات خزينة الرحمة.. وجواهر ثروة الكنز الخفي. حتى اُودعَ في اللسان فقط جهازاتٍ للوزن بعدد المطعومات، ليحسّ ذوو اللّسان بانواع دقائق نِعَم الحق

فاذا استعمل تلك الماكينة امينُ يمين يُمنٍ الايمان أثمرت ثمرات واورثت آثاراً عند مَن لايضلّ ولاينسى

واما اذا ما وقعت في يد الكفر صارت كمثل ماكينة غالية القيمة بلا مثيل، اخذها وحشيّ لايعرف ما هي،

فاستعملها في خدمة النّار - كآلة عادية - حتى أحرقها

فيامَن بيده ملكوتُ كل شئ، وبيده مقاليدُ كل شئ، ويامَن هو آخذ بناصيةِ كل شئ، ويامَن عنده خزائن كل شئ، لاتكِلنا الى أنفسنا، وارحمنا، ونوّر قلوبنا بنور الايمان والقرآن

إن وَعدَ الله حقٌ فلا تَغرنّكُمُ الحياةُ الدنيا ولا يَغرنّكُم بالله الغرور

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 4

اعلم! أيها السكران السفيه الغافل الضّال! تورطتَ في مزبلة الدنيا فتريد اضلال الناس بتصوير تلك المزبلة معدن السّعادة ليتخَفّف عنك. فان امكن لك قلب أربعِ حقائق فاصنع ما شئت

احدها: الموت. مع انّك لاتقلِب، بل تبدّل الموت الذي هو تبديل لمكان في نظر المؤمن اعداماً أبدياً

والثاني: العجز في مقابلة الحاجات والأعداء الغير المحصورين، مع انك تحوّل العجز المنجر للاستناد الى القدير المطلق - كأن العجز داعٍ يدعوك

اليه - الى عجز مطلقٍ مع اليتم وعدم نقطة الاستناد
والثالث: الفقر في الأكثر المطلق، مع انك تصرّف الفقر - الذي هو وسيلة التوجه الى خزينة الغني المطلق كأن الفقر تذكرة دعوة - الى فقرٍ مظلمٍ مؤلم متزايد بتزايد رذائل المدنية
والرابع: الزوال؛ اذ زوال اللذة ألمٌ دائم. فلا خيرَ في لذةٍ لاتدوم. مع انك تحول الزوال - الذي هو وسيلة الوصول الى اللذة الباقية ان قارن نية صالحة - زوالاً أليماً، لا الى بديلٍ، مورثاً آلاماً وآثاماً فمَن ينتظر الموت دائماً.. ويحيط به العجز.. ويستولي عليه الفقر.. وهو على جناح السفر.. انما ينخدع بسفسطياتك حالةَ السُكر فقط، والسُكر لايدوم. فالتي تسميها سعادة الحياة هي عين شقاوةِ الحياة من كل

الوجوه، وانما تكون سعادة ظاهرية بشرط دفع الموت أو نسيانه على الاطلاق.. ورفع العجز أو الغرور المطلق.. ودفع الفقر. أو الجنة المطلقة ودوام الخلود أو تسكين جرح الفلك

نبّهني الله واياكم عن نوم الغفلة الذي تظنون فيه اليقظة الكاذبة - التي هي انغماسٌ في غمرات النوم - انتباهاً، وأفاقني الله واياكم من الجنون المطلق الذي تتوهمونه عقلاً منوراً

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 5

اعلم! وانظر كيف أدرج الصانعُ القدير ملايين عوالمٍ من أنواعِ الحيوانات والنباتات فيً سطح الأرض، كل عالمٍ كبحرٍ صارت قطرات للتوظيف، كتوظيف النمل لتنظيف وجه الأرض من جنائز الحُوَينات. وقد أطبقت تلك القطرات على وجه الأرض.. أو ككلٍّ ذي أُجزاء صار ككليّ ذي جزئيات كما ان الماء والهواء والضياء والترابِ لاسيما الثلج كقطرات صارت بحراً لتماثل الوظيفة، ووحدة الأمر، وتلقي الأمر الوحداني. فاجزاء الأربعة ككلياتِ تلك، مشعورةٌ معلومة موظفةٌ. فتداخلت تلك العوالم الغير المحصورة

واختلط الكلّ بالكلّ واشتبك، مع ان الصانع الحكيم ميّز كلَّ واحدٍ عن كلِّ واحدٍ بتشخصّاته المخصوصة ولوازماته المشخّصة، فاظهر نهاية الامتياز في غاية الاختلاط، بحيث يَضعُ عالمَ النمل أو الذباب - مثلاً - فيما بين أجزاء عوالم ذوي الحياة بايجادٍ يخصّه ثم يرفعه بإماتة تخصّه، كأن سطح الأرض وطنُه فقط، فلا تتشوش حياةُ الخاصة ولامماتُها المعين. فنسبةُ عالمٍ الى سائر العوالم المجاورة له، كنسبة حُسن انتظام تربيةِ فردٍ - مغمور في الأفراد - الى تدبير النوع. لايُشغل الصانع هذا عن ذاك، ولا ذاكَ عن هذا فيا مَن غشي بصَره بالطبيعة! وختم قلبَه بالطبع! ان تصورتَ الطبيعة الموهومة - التي لو تحققت لكانت كالمطبعة - طابعةً صانعةَ لَزمك ان

ترى للطبيعة في كلّ جزءٍ من التراب
مطبعات مكمّلات تزيد على جميع
مطابع المدنيين

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 6

اعلم! ايها الحيوان! لا تفتخر هكذا على النبات؛ اذ تفنّن الصنعة في اختك اتمُّ منها فيك. ألا ترى ان أجناس الحيوانات متقاربة أو متماثلة في لحومهم مع ان لحومَ أجناسِ الثمراتِ حتى أنواعها بل حتى أصنافها متفاوتة متخالفة؟ فهذا امارةٌ على ان قلمَ القُدرةَ تأنّقَ فيها. وكذا اِنَّ بركةَ النسلِ فِي الحيوانِ والبشرِ اذا كانت سبعاً ففي النباتِ والشجرِ سبعون، وسبع مائة، وسبعة آلاف. الاّ السمك فانه لأجل ضعف الحسيات الحيوانية فيه ملحَقٌ بالنباتات. تشير هذه الحالة الى انه

للإطعام كالحَبّ.. فهذا علامةُ الخيرية والأهمية فيه
وكذا ان اختك النبات والشجرَ مخدومةٌ متوكلةٌ، يجئ اليها رزقُها ورزقِ أولادِها الكثيرة. حتى كأنَّ جرثومةَ كلِّ شجرٍ متصلةٌ بخزينة الرحمة، لها منها منفذٌ اليها. فتقسمُ الرحمةُ عليها ما يوافقُ حاجاتِها المتخالفةَ فتعطي الوالدتين لبناً خالصاً - ولبنات الرّمان شراباً طهوراً - ولابناء الزيتون دهناً مباركاً.. وللجوز زيتاً منوّراً.. وهكذا فهذا آية الحرمة
فيا أيها الحيوان المتكبر ان سبب ترجيح مرجوحِك بمراتِبِ عليك بثلاث مراتبَ هو أنانيتُك ومرضُك واختيارُك فأسْلِمْ تسْلَمْ

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 7

وخُلِقَ الانسانُ ضعيفاً

اعلم! أيها الأنسان! لا تتكبر على الحيوان، ان سببَ رفعتِك على سائر الحيوانات انما هو ضعفُك وعجزك، كما انَّ الصبيَّ يحكم على والديه واخوانه بقدرة عجزه وقوة ضعفه.. هل ترى في الحيوانات أعجزَ منك في تحصيل لوازمات الحياة، بل ما يحصل لك بالتجارب والتدرّس في عشرين سنةً - مما يلزم لحفظ حياتك - يحصل للحيوان في عشرين يوماً، وبعضاً في عشرين ساعة، وبعضاً في عشرين دقيقة، بل فردُه برأسه يساوي في حفظ الحياة الحيوانية جماعةً متعاونةً

منكم. كما ان فرداَ منكم يساوي أنواعاَ منهم، من جهة كمال الانسانية المنحصرة في الاسلامية والعبودية
ياهذا ويا أنا! إما تصير أدنى من أدنى الحيوانات وأذلَّ واعجَزَ. وإما تصير أعزَّ وأكملَ من أنواعها. فاختَر ما شئت..
فاذ هذا هكذا فاعرف عجزَك وضعفك. واعلم بان قدرتَك وقوتَك في الدعاء والبكاء لدى مالكك
وأما ما تفتخر به من المصنوعات الانسانية فمن أثرِ إلهامه، وخَلْقه، وإكرامه، ليجمع بك أشتاتَ الأنواع المتخالفة، لاظهار حُسن غريب، وايجاد كتابةٍ عجيبةٍ، وتشهير مصنوعاته المختلفة مجتمعةً، واذاقة مراتب نِعَمه الحاصلة من تمزيج بسائط النعم بهندسة هَوَسات الانسان

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 8

اعلم! يامَن يتوسوس من اختلافات الروايات في أمثال مسألة المهدي، وقرب الساعة والملاحم الاستقبالية! أتريد ايماناً ضرورياً في كل مسألة؟ حتى في المسائل الفرعية التي ليست من ضروريات الاعتقاد؟! بل يكفي فيها القبول التسليمي، وعدم الرد، لا الإذعان اليقيني القصدي حتى تحتاج الى طلب البرهان القطعي
ألا تعلم ان متشابهات القرآن كما تحتاج الى التأويل كذلك مشكلات الأخبار تحتاج الى التعبير والتفسير؟ فاذا صادفك روايةٌ مخالفةٌ للواقع - في نظرك الظاهري - فمع احتمال: ان

تكون من الاسرائيليات.. وان تكون من أقوال الرّواة.. وان تكون من مستنبطات الناقلين.. وان تكون من كشفيات الأولياء المُحدَّثين المحتاجة للتعبير.. وان تكون من المسموعات المتعارفة بين الناس، يذكرها النبي عليه الصلاة والسلام لا للتبليغ السماوي بل للمصاحبة العُرفية للتنبيه.. يلزم الناظر ان لايَقْصر النظر على الظاهر.. بل يؤّول بتأويل تمثيلي كنائي مسوّقٌ لمقصدٍ اِرشادي.. أو يفسّرُ بتعبير كتعبير النائم في نومه ما رآه اليقظانُ في يقظته.. فكما تُعبّر أيّها اليقظان مارآه النائم، كذلك فعبّر أيُهّا النائم - ان استعطتَ - في غفلة هذه الحياة ما رآه اليقظانُ الذي لاينام قلبُه الذي هو مظهر

مازاغ البصر وما طغى

ثم ان الحكمة في ابهامٍ أجَل الشخص وموتهِ.. "لينتظره دائماً فيستعدّ لآخرته" هي الحكمة في إبهام الساعة، التي هي موتُ الدنيا لينتظرها أبناء الدنيا ومن هذا السر انتظَرها أهلُ كلِّ عصرٍ من عصرِ السعادة الى الآن، كما هي الحكمة الدافعة للغفلة العامة، وهذا الانتظار، من هذه الحكمة، لا من ارشادِ النبوة، في التعيين والحكم بالانتظار للوقوع، بل بالانتظار الذي يقتضيه الإبهام لدفع الغفلة. ولقد سهى مَن لم يميّز الحكمة من العلّة

واما المهدي فلتقوية القوة المعنوية وردّ اليأس عند استيلاء الضلالة، ولتشجيع ذوي الهمم المجدّدين في الانسلاك في سلك نوراني إمامُه ورأسُه المهدي رضي الله تعالى عنه.

فهذه الحكمة تقتضي الابهام ليُمكَن الانتظار في كلّ زمان.

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 9

اعلم! أيها المسلم في الظاهر والاسم!
مَثَلُك في تقليد الكفار في السفاهة
ومعارضة الأحكام الاسلامية كمثل فردٍ
من عشيرة يرى رجلاً عدوّاً من عشيرة
أخرى يذم عشيرة الأول ويزيّف رئيسَها
ويحقّر عاداتها، مستنداً الى عشيرته
متمدحاً بمفاخرها. فيظنّ ذلك
المسكين اَنْ لَو ذمّ هو أيضاً عشيرة
نفسِه وحقّر عاداتها صار كذلك الرجل
العدو! ولا يعرف ذلك أنَّهُ بهذا الردِ
والارتداد، اِما مجنونٌ جرئ أو رذيل دنئ
يكسر ظهرَهُ فيصير يتيماً طريداً
ألا ترى ان الشخص الأوروبائي ينكر
محمّداً عليه الصلاة والسلام ولكن

يتسلى (بالخرستيانية) المموّهة وبمدنيتهم المخصوصة الممزوجة بعاداتهم الملّية، فيمكن ان يبقى في روحه بعضُ الاخلاق الحسنة الدنيوية، وبعض الهمم العالية لأجل هذه الحياة الدنيوية. فلا يرى بسبب هذا التسلي ظلمات روحه ولايُتمَ قلبه

واما أنت ايّها المرتد! ان انكرت محمداً عليه الصلاة والسلام وآثاره لايمكن لك قبول واحدٍ من الأنبياء. بل ولاقبول ربّك، بل ولاقبول شئ من الكمالات الحقيقية. فانظرْ الى دهشة التخريبات في روحك، وابصرْ شدة الظلمات في وجدانك، ووحشة اليتم واليأس في قلبك، وعن قريب يترشح قبحُ باطنِك الى ظاهرك فيصير حُسنُكم وجميلتكم المرتدّة أقبحَ من أقبح كافر. فالمرتدُ

محرومٌ من الحياتين دون الكافر، اذ الكافرُ لهُ حقُ حياةٍ اِن لم يُحاربْ

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 10

اعلم! يامن يضيق صدرُه ولا يسع فكرُه عظمةَ بعضِ المسائل من الحقائق القرآنية كأمثال: (خَلقَ السمــوات والأرضَ في ستة أيام) و (وما أمرُ السّاعة اِلاّ كَلَمْح البَصَر) و (ما خَلْقكُم ولا بَعثكم اِلاّ كَنفسٍ واحدةٍ) و (ثم نُفخ فيه اُخرى فاذا هم قيامٌ ينظرون) و (يومَ نطوي السّماءَ كطيّ السجل للكُتُب) وامثالها

ان كتابَ الكونِ المشهود بآياته الشؤونية تفسّر تلك الآيات القرآنية، وتقرِّبُها الى فهمك بإراءة كثيرٍ من نظائرها المشهودة لعينك، في تلافيف

اختلاف الليل والنهار، وفي معاطفِ تحولِ الفصول والاعصار
فان شئت الشهودَ فافتح كنز آية
فَانْظُر الى آثار رَحمتِ الله كيفَ يُحيي الأرضَ بَعد مَوتها اِنّ ذَلك لمَحيي الموتى
لترى بعينك ما لايعد من المسائل العظيمة نظائرَ ما استبعدتَ
مثلاً: تشاهد في الحشر الربيعي إحياءَ آلافِ عوالمَ من انواع النباتات والحيوانات التي ماتت في القيامة الخريفية. وايجاد كلٍّ منها بنظامات مخصوصة، وموازين معينة في أيام معدودة. مع ان لكلِّ واحدٍ من أكثر تلك العوالم وسعةً، بحيث يُزيّن أكثر وجه الأرض كبرقعٍ منمنم.. وهكذا مما لايحد ولا يحصى من الشّواهد المشهودة الصادقة

فمما لا يحد من تلك العوالم انظر الى عالم الشجر.. ومما لا يعد من أنواعها الى نوع شجر التفاح.. ومما لا يحصى من أفرادها الى هذه الشجرة! لترى ثلاث حشرٍ ونشرٍ متعاقبة متداخلة.. بنشر أوراقها المهتزة المنتظمة.. وحشر أزهارها المزينة المنظومة.. واحياء اثمارها اللذيذة الموزونة.. فمن يفعلْ هذه الأفاعيل في سطح الأرض ويكتب بتقليب صحيفة الشتاء الوف صحائف كصفحة الأرض في الوسعة، هو الذي يخبر عن نفسه بانّه (خَلَق السموات والارضَ في ستة أيام) الى آخر ما مرّ

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 11

اعلم! ان لكل أحدٍ علاقات بالمحبة والشفقة مع أقاربه، ثم مع أفراد عشيرته، ثم مع أفراد ملّته، ثم مع أفراد نوعه، ثم مع أبناء جنسه، ثم مع أجزاء الكائنات. بحيث يمكن ان يتألم بمصائبهم ويتلذذ بسعاداتهم وإِن لم يشعر. لا سيما مع من أحبّه لكماله من جماهير الأنبياء والأولياء والإِتقياء. وكم من أحدٍ لا سيما اذا كانت "أُمّاً" تفدي نفسَها وتزيل راحتها لعلاقةٍ واحدة، ولمحبوب واحدٍ مما لايحد من أودّائها.. فالغافل الحاكمُ على نفسه وعلى أودّائه حالة الغفلةِ باليُتم وعدم التعهد مُبتلىً بحمل آلامٍ لا تعد منهم، مع آلام

نفسه وإن لم تشعر نفسُه السكرانة بعذابِ قلبه وروحه!. فلو ظفر هذا الغافل بجنةٍ - مثلاً - صار مِثل: الـذُبيبةُ المتلمعة في الليل لها لمعةُ نورٍ لكن استولت الظلماتُ الموحشة على جميع مناظرها ومحبوباتها ومأنوساتها، مع ان نورها الذاتي قد يضرّها باراءتها لرقيبها. واما اذا طرد الغفلة وردّ المُلك الى مالكه الحقيقي ينفتح لقلبه منفذٌ الى اشعّات شمسٍ سرمد، خطٌّ استوائها الأزل والأبد، ورأى ان كل هذه المحبات المنتشرة على هذه المحبوبات الكثيرة كانت لهذا الواحد الذي يكفي عن الكل ويُنسيك الكل، ولا يكفي عنه الكل، بل ولا عن تجلٍّ من تجليات حبّه. فلو دخل هذا المؤمن الموقن جهنّماً - مثلاً - أمكن له باذن الله الظفر بجنّة روحانية بالتلذذ بالعلم

بأن كل أودّائه مصونون من الفراق الأبدي، ومنعمون بالسعادة السرمدية فيا أيها السعيد الغافل؛ اترك نفسَك ووهمَ مالكيتك تظفر بسلامة جميع محبوباتك وسعاداتهم بتسليمهم لمالكهم الكريم الرحيم

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 12

اعلم! ان كل شئ بخلقه سبحانه، اِلا أن الشرور والقبائح والقصور والمساوي انّما تترتّب على لوازمات ماهيات الممكنات وقابلياتها، فيُجيبِ الخالقُ الجواد المطلق بالايجاد، كلَّ ما تسألُه الممكناتُ بألسنة استعداداتها..
فالحُسن راجعٌ اليه بالوجهين: أي بالخلق والاقتضاء. واما القبحُ والقصور، فبالخلق راجعٌ اليه، دون المقاضاة والسؤال. فله الحمدُ دائماً؛ اذ السؤال في الحسن والخير كالجواب منه ومن اسمائه. وله التسبيح دائماً؛ اذ سؤال الشر والقبح من الممكنات، والجواب

المتضمن لمحاسن كثيرة مترتبةٌ على وجود القبح منه سبحانه

ما أصابكَ من حَسَنة فمنَ الله وما أصابكَ من سَيئة فمن نفسك

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 13-14

اعلم! ان انواع المصنوعات في العالم لاسيّما انواع النباتات والحيوانات في سطح الارض كاللفائف المبسوطة المفروشة على وجه الأرض بعضٌ على بعضٍ، وكالأقمصة المنمنمة المتراكبة المتداخلة، لبستْها الأرضُ او العالمُ. لكن بعضَها أرقّ، وبعضها أقصر، وبعضها منفصِل الانساج، وبعضها يتمزّق خريفاً ويتجدّد ربيعاً، وفيها كلها نسجٌ موزون بانسجام منظوم. فتعانقُ الأنواع وتعاونها بشوقٍ، وترافق الأفراد وتجاورها بحسنِ معاشرةٍ تشهد بان الكلَّ نسجُ نسّاج واحدٍ وخُدّام سيّد واحد. ونسجُ كل واحدٍ منها بنسجٍ

مخصوصٍ بلا مزجٍ، وبأسداءٍ ممتازٍ بلا درجٍ، وإلحامٍ معيّن بلا التحام، في تلافيف تلك اللّفائف المشتبكة
المختلطة بلا تشوش ولاخلطٍ ولاغلطٍ يشهد كعين اليقين: بأنها صنعةُ مَن لا نهاية لقدرته وحكمته
وان ما يشاهَد من ترتّب أمثال التزيين القصدي على جميع المتخالفات يشهد بأن مَن زيّن قصرَ العالم بمزيّنات ألوان الأنواع هو الذي خلق لوازماته
واساساته وأجزاءه. لعمرك ان التزيين في الصنعة من أهمّ المقاصد المهمّة المعرِّفة للصانع، ومن أشفِّ مرايا التودد والتعرُّف، ومن ألطف عنوانات التحبّب
فان شئت فانظر مما لا يتناهى من الأمثلة الى هذه الواحدة وهي: الزّهرةُ الصّفراءُ الشمسِية المتبرقعةُ ليلاً

والمتبرّجة نهاراَ، الشابةُ من أول الربيع الى آخر الخريف. صيّرها صانعُها مسكناً لطيفاً نظيفاً لبعض الحوينات اللطيفة تجول مسبّحاتٍ - جماعةٌ منها في واحدةٍ منها - كأنّها حديقةٌ لها أو قصر أو قرية
فسبحان مَن ظهر في كل شئ لُطفُه.. ويعرِّف الخلائقَ قدرتَه، ويتعرّف متودّداً الى عباده بتزيينات مصنوعاته، جلّ جلالُه ولا اله الاّ هو
قوله الحقُ وله الملكُ .. لا يُسئل عمّا يفعل

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 15

اعلم! انه لايُسأل عما يفعلْ. فلا حقّ لشئ ولا لعلمٍ ولحكمةٍ اَن يَسأل عنه؛ اذ يتصرف فيً مُلكه كيف يشاء وهو عليم حكيم. يعلم ما لا نعلم. فعدم علمنا بحكمةِ شئ لا يدلّ على عدمها. اذ شهود الحكمة في الأكثر المطلق شاهدٌ على وجود حكمة مستورة عنا هنا أيضاً
مثلاً: نتألّم من موت ذوي الحياة.. ولا نرى حسناً في قِصَر عُمر بعض الحيوانات اللطيفة.. ولانفهم وجه الرحمة في انقراض بعض المصنوعات الحيويّة الطالبة للحياة في أمثال الشتاء.. والحال ان هذا التألم

والاعتراض المعنوي انّما ينشأ من جهلنا بحقيقة الحال، اِذ ما من ذي حياة الاّ وهو كَنَفرٍ موظفٍ وعبدٍ مأمورٍ بإيفاء وظائف تكاليف الحياة، الكاتبة تلك الوظائف تسبيحات وتحميداتٍ بحساب خالق الموت والحياة وبإسمه. وحقوق الحياة وغاياتها عائدة اليه سبحانه، يكفي لشهوده آنٌ، بل تكفي النيّةُ الحالية بالقوة، كما في نيّة النواتات والبذور. فما الموت الاّ ترخيص وتحرير واِذنٌ وترويجٌ ودعوةُ حضور، كما قال (ثم الى ربهم يُحشرون) على ان من كمال رحمته ان لايُبقي ذوي الحياة في أرذل العمر، وأن لا يديمهم في شدائد العمر في الشرائط المزعجة، كترخيص عشاق الأزاهير وسفرائها والمتلذذين بالخضراوات وامرائها من الوظيفة التي صارت كُلفة بعد ما كانت

لذة، فاستعملهم صانعُهم واستخدمهم سيّدُهم في مدة شوقهم مع موافقة شرائط الحياة وسهولة حمل تكاليف الحياة. فاذ تعبّس في وجوههم شرائط الحياة بامثال الشيب والشتاء واستيلاء سلطنتها بتحولات الشؤون وانطفاء شوقهم، أمدَّهُم رحمةُ الرحمن بالإذن والترخيص. الى ان يُرسل امثالهم فينسجون على منوالهم فيسبّحون مولاهم.. يبتدؤن في أعمالهم من حيث انتهت أعمال أسلافهم..

فيا أيّها الغافل المتفرعن الزاعم انّك مالكُ نفسك وحياتك والمتوهم ان سعادتك في بقاء حياتك بالراحة! أخطأتَ وخَلَطتَ وغلطتَ وعصيتَ وَقِسْتَ الحيوان الممنون المأمور والمتمِثل المسرور على نفسك الناسية لمالكها، فتراءت لكَ وَلْوَلَةُ

جلوات الرحمة العامة في الشؤون
"واويلاه" نعيات المأتم العمومي، فلا تتألم لهم حتى يكون
التألم" شفقة ممدوحة، بل "تألم""
لنفسك المفروضة في موقعهم، الفانية بطريق القياس فيهم
واما تسليط بعض الحيوانات على بعضٍ فلحمل الضّعفاء على الحزم والتيقظ والجوالية والخفّة واستعمال جهازاتها اللطيفة واخراج استعداداتها من القوة الى الفعل وغير ذلك
فوازن بين الأهلية والوحشية كَيْ ترى هذه الحكمة ظاهرةً باهرةً

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 16

اعلم! ان سرّ تخالف أحكام الأولياء في مشهوداتهم مع الاتفاق في الأصول..
وان سرّ اجمال الأنبياء السالفين وأبهام الأولياء العارفين في غير التوحيد من سائر أركان الايمان؛ اذ قد أجمل قسمٌ من اولئك في الجملة في تفاصيل الحشر وغيره وأبهم بعضٌ من هؤلاء في ما سوى معرفة الله، مع ان القرآن والمنزَل عليه القرآن فصّلا كلاًّ من المقاصد الايمانية بما لا مزيد عليه تفصيلاً قصدياً واضحاً، وان حكمتها..
هو: توسّط البرازخ.. وتفاوت القابليّات.. وتنوّع ألوان جلوات الاسماء

في المظاهر الكلية والجزئية والظلية والأصلية
مثلاً "ولله المثل الاعلى" ان الشمس لها تجلٍّ كلي بإذن خالقها على الأزاهير، ثم تجلٍّ أخص على نوعٍ نوعٍ منها، ثم تجلٍّ جزئيّ على زهرةٍ زهرةٍ، على قول من يقول ان ألوانها من استحالات ضياء الشمس
وكذا لها تنويرٌ وإفاضة كلّية باذن مُبدعها على السيّارات والقمر، مع ان القمر يفيض ذلك النور الظلّي المُستفاد منها على البحار وحَباباتها وقطراتها، وعلى التراب وشفافاته. وعلى الهواء وذراته
وكذا لها انعكاسٌ صافٍ كلّي بأمر فاطرها في مرايا جوّ الهواء ووجوه البحار. ثم لها انعكاسات جزئية وتماثيل صغيرة في الظاهر على حبابات وجه

البحر، وقطرات الماء، ورشحات الهواء، وزُجَيجات الثلج
فللشمس الى كلّ زهرة، وقطرة، ورشحة في الوجوه الثلاثة طريقان احدهما: بالاصالة وبلا برزخ، بلا حجاب.. الممثّل لمنهاج فيض النبوة
والثانية: تتوسّط فيها البرازخ.. وتصبغ الجلوات بقابليات المرايا والمظاهر وهذه ممثل لمسلك الولاية
فللزهرة، والقطرة، والرشحة ان تقول في الأول: أنَا مرآة شمس العالم، وفي الثاني: انما تقول أنَا مرآة شمسي أو شمس نوعي. مع ان شمس نفسها أو نوعها أو جنسها لاتسع "وهي في مضيقات البرازخ" كل لوازمات الشمس المطلقة من ربط السيارات بها وتسخين الأرض وتنويرها وتحريك حياة النباتات وغيرها، بل انما تسندها

الى المقيد المشهود لها، من جهة ان المقيد عين المطلق، لكن هذا الحكم له، عقلي لا شهودي. بل قد يصادم شهودَه
يارفيقي فلنفرض انفسنا إياها. فَصِرْ أنت ياذا النفس الكثيفة الترابية
"زهرة" تضمن لونُها ضياءً محلّلاَ متضمناً للتمثال الممتزج للشمس.
وليكن هذا الفيلسوف المنغمس في الاسباب "قطرة" تأخذ من القمر ظل ضوء الشمس. أنا قائلاً: "لا مؤثر في الكون الا الله"، شَبْنمة فقيرة خالية من كل لَون، صيرتْ مثالَ عين الشمس انسان عينيها
ثم ان جاذبة محبة مَن باحسانه تَنوَرنا وتَزيّنا، حَرّكَتْنا لطلبِ قُربه وقصدِ شُهوده. فسلكت "أيتها الزهرة" الى ان وصلت الى المرتبة الكلية لجنس

الزهرة - المرآة الكثيفة التي تحلل فيها ألوان ضياء تمثال الشمس - فلا تخلص من التفرق والتشتت بين خصوصيات ألوان المقيدات، ولا تسلم من الفراق بتستر عين الشمس بحجب البرازخ والصور. الاّ ان ترفع رأسَكَ من الولوغ في محبة ذاتك، وتُصعِد نظَرك من الافتتان والتلذذ والتفاخر بمحاسن نفسك الى عين الشمس في وجه السماء. وتوّجه بباطن وجهك المتوجّه الى التراب بجلب الرزق المرسَل المسرِع اليك - وإن لم تتوجه اليه ولم تعلم به - الى هذه الشمس.. اذ أنت مرآتها كما انها قطرةٌ متلمعة من بحر السماء صارت مرآة للَمعةٍ من انور قدرة "النور الحق" سبحانه.. ومع ذلك لاتراها كما هي في نفسها بل متلونة

بلون صفاتك ومرصادك ومقيدة بقيود قابلياتك
وذهبت ايها "القطرة" الى ان ترقيت الى القمر بسلّم فلسفتك فرأيت القمَر كثيفاً مظلماً لا ضياء في جرمه، بل ولا حياة. فصار سعيُك وعملُك هباءً منثوراً. فلا تخلص من ظلمات اليأس ووحشة اليتم ودهشة الاضطراب بين ازعاجات الغيلان المتشاكسين الاّ بترك ليل الطبيعة والتوجه الى شمس الحقيقة واليقين بان الأنوار الليلية ظلالٌ للاضواء الشمسية ومع ذلك لا يصفو لك شهود الشمس وصفاؤها. وانما تتجلى لك خلف مألوفاتك ومعلوماتك بصبغٍ من لون قابلياتك
فاذهبي انت ايتها "الرشحة" الفقيرة الضعيفة بالتبخر راكبة على البخار الى الهواء ثم انقلبي ناراً ثم تحولي نوراً ثم

اركبي على شعاع من أشعات جلوات الضياء.. فأين ما كنت من تلك المراتب لكِ منفذٌ صافٍ الى العين، تراها بالعين اليقين - وان لم يكن بالعين - وترى لزوم لوازماتها لها، ولا يأخذ على يدك في اثبات آثار سلطنتها الذاتية ضيقُ البرازخ، ولا قيدُ القابليات، ولا صُغر المرايا

اذ تفطنت ان ما يشاهد في المظاهر جلواتُها لا هي هي أي ذاتها في ذاتها. فالواصلون من هذه الطرق الثلاثة متفاوتون في تفاصيل المزايا والشهود وان اتفقوا على الحق والتصديق

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 17

اعلم! ايها الانسان انك واحد قياسيّ بخمسة وجوه:
اذ أنت فهرستةٌ جامعة لغرائب آثار جلوات الاسماء الحسنى
ومقياسٌ بجزئيات صفاتك وربوبيتك الموهومة لمعرفة صفاته المحيطة وفهمها بتصور حدود موهومة
وميزان لدرجات نفي الشِركة فِي الآفاق، بحيث اذا أذعنتَ بانك كُلّكَ مُلكه آمنتَ بان لا شريك له في العالم
واذا أعطيتَ ثلثك له وثلثك للاسباب وثلثك لنفسك حصل هذا التقسم في جميع الكائنات. واذا ملّكتَ أنانيتك درهماَ من مُلكه لزِمك ان تصدّق

مالكيةَ كل فردٍ وكل سببٍ لدرهمٍ فتُقسم مالَ الله على ما سواه
وكذا خريطة للعلوم الكونية والمعارف الآفاقية فاِذا إنفتحتْ (أنت) لك انكشف لك الكون، واذا اُنسيتَ نفسَك انغلق عليك المعارف الآفاقية، وانقلبت الى جهالات مركبات وسفسطيات ما لا يعنيات
وكذا خزينة مفاتيح لمطلسمات الكنوز المخفية في الأسماء الالهية، فاذا رأيت فيك عجزاً بلا نهاية شَاهدتَ لخالقك قدرةً بلا غاية، واذا شاهدتَ فيك فقراً بلا غاية، رأيت لرازقك غناءً بلا نهاية..
وهكذا كأن جلوات اسمائه حروفٌ نورية مكتوبة في ظلمات حالاتك، فبدرجة ظهور شدة الظلمة تظهر نورانيةُ الكتابة

فانت في الوجه الأول حاملٌ، وقابلٌ، ومظهرٌ، ليس لك منك شئ، بل انت قصيدةٌ منظومة للسان كن فيكون واما في الوجه الخامس فانت عامل، وفاعل، ومعكس - برابطة الضدية - وسائل بألسنة الاستعدادات والاحتياجات والافعال والاقوال، لك منك كل السيئات والقصورات والظلمات والفاقات، ولفاطرك منك كل الحسنات والكمالات والنورانيات والفيوضات. وكذا ان الأول يُظهر الأصل، والخامس يظهر مراتب الاسم المتجلّي. كما ان الحسن بلا ملاحظة القبح واحد، وبه تتفاضل مراتب الحسن ودرجاته

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 18

ان الله اشترى من المؤمنين أنفسَهم وأموالَهم بانّ لَهم الجنة

اعلم! أيها الانسان (ماغرّك بربك الكريم) الذي يشتري منك ملكَه الذي عندك امانةً ليحفظه لك من الضياع.. ولتترقى قيمتُه من درجةٍ الى ألوفٍ.. ويعطيك بَدَله ثمناً عظيماً.. ويبقيه في يدك لاستفادتك.. ويتكفل عنك كلفة تعهّده.. ربحاً في ربح في ربح في ربح وانت أيها الغافل لا تبيعه.. فتخون في أمانته.. وتُسقط قيمته من الثريا الى الثّرى.. ثم يضيع بلا فائدة.. فيفوتك ذلك الثمن العظيم. وتبقى في ذمتك تكاليف

تعهّده وآثامه ويثقل ظهرك كلفة محافظته وآلامه.. خسارة في خسارة في خسارة في خسارة في خسارة مَثَلُكَ في هذهِ المعاملةِ كَمثَلِ رجل مسكين في رأس جبلٍ، أصابت ذلك الجبلَ زلزلةٌ جعلت يتساقط منه في أعماق الأودية جميعُ أمثال ذلك الرجل فيتمزقُ ما في أيديهم، ويرى هذه الحالة وهو أيضاً "على شفا جرف هار" أوشك ان ينهار به في البوار. مع ان في يده امانةً وهي ماكينةٌ مرصّعة عجيبة، فيها موازين لا تعد وآلات لاتحد وفوائد لا تحصى وثمرات لا تُستَقْصى. فقال له مالك الماكينة كرماً ورحمةً: أريد ان أشتري منك مالي الذي في يدك كأنه مالُك - لئلا تنكسرَ ضايعاً بسقوطك - فأحافظها وأُسلّمها لك حين خروجك من الوادي بصورة باقية لاتنكسر أبداً.

ولأجل ان تتصرف في آلاتها وتستعمل موازينها في بساتيني الواسعة وخزائني المشحونة فتتزايد قيمتُها وتأخذَ أنواع أجوراتها وثمراتها، والاّ صارت كآلةٍ عاديةٍ ساقطةِ القيمة مستعملة في مضيقات بطنك وغارَيك. اِذ أين بطنُك وشهوتَك وأين البساتينُ والخزائنُ الالهية وكيف يَسعُ غاراك استعمالَ ماكينة تضيق عنها الدنيا. وها أنا أعطيك بدلها ثمناً عظيماً. ولا أخرجها من يدك في مدة بقائك في هذا الجبل، بل آخذ حلقتها العليا ليتخففَ عنك ثقلُها ولا تتعجز بكلفتها. فان قبلتَ البيعَ فتصرّف فيها باسمي وحسابي كنفرٍ يعمل في ما في يده باسم السلطان وحسابه بلا خوف مما يأتي ولا حزن على مامضى، وان لم تقبلْ هذا البيعَ الذي فيه ربحٌ بخمسةِ وجوهٍ خسرتَ بخمسةٍ وِجوهٍ

وصرتَ خائناً في الأمانة مسؤولاً عن ضياعها
خداء بر كرم خود ملك خود رامى"
خردازتو: بهاء بى كران داده نكه دار دبراء تو"
ودرسُ القرآن للبشر وتعليمه له:
"البيع". يقول له: بِعْ تربَحْ.. (انّ الدار الآخرة لهي الحيوان) واما درسُ فلسفةِ مدنيةِ الكفار يقول: تملّك (اِنْ هي الا حياتنا الدنيا) فانظر التفاوتَ بين الهدى المنوّرِ والدّهاء المزوّر

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 19

اعلم! انه سبحانه قريبٌ، وانت بعيدٌ، اِذ كما انه معك، هو مع جميع أفراد نوعك، وكما انه مع نوعك، هو مع جميع أفراد جنسك، وكما انّه هو مع جنسك، هو مع جميع جزئيات ذوي الحياة، وكما انه مع جميع ذوي الحياة هو مع سائر طبقات الموجودات ودوائرها، طبقةً الى طبقة جميع الموجودات والى طبقة الذرّات والأثير والروحانيّات والمعنويات والى مالا يحيط به الوهمُ

فأذا أردتَ القربَ من جهتك لابدّ ان تمرّ منك متبسطاً مترقّعاً من الجزئية الى مقام كليةِ النوع، ثم تذهب مترقّياً في الكلية باطلاق الرّوح في التجرّد

الى مقام الجنس، وهكذا الى قطعٍ قريبٍ من سبعين ألفِ حجاب؛ اذ اِنّه كما أنَّه عندك فهو عند كلّ شئ. فانما تكون عنده - من عندك - اِن كنتَ عند كل شئ، ثم بعده يصادفك مالا يحد من مسافة ما بين الإمكان والوجوب
كيف الوصول الى بعيدٍ في قربه ودونَهُ ألوف سرادقات؟ ودونهنَّ حتوفٌ، فاذ كان هذا هكذا فأفْنِ منْكَ بُعدِكَ لتبقى به وتَقرُب بقربه

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 20

اعلم! ان الله أقرب اِلينا منّا، ونحن بعيدون بلا نهايةٍ ومن شواهد قربه تصرّفه، واذا طلبناه عندما يتصرّف فيه لانجده الاّ عند كلّ شئ، واذا وصلنا بالترقّي الى عند كلّ شئ بالاحاطة بدائرة الامكان، لا نجده أيضاً الاّ خَلفَ الحُجُب النورانية في دائرة الوجوب من سرادقات الاسماء والصفات والشؤونات في العزّة والعظمة والكبرياء، واما اذا طلبناه من جهة قربه بترك نفسنا، فالأمر سهلٌ ان شاء الله لا حول ولا قوة الا بالله

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 21

اعلم! يا مَنِ يحب ان يعرفَ الفرقَ بين حكمةِ القرآن وحكمةِ الفلسفة! ان مثلهما كمثل قرآن كتبت في حروفاته بتذهيبات متنوعة ونقوش مزينة بعضها بالذهب والفضة وبعضها بالألماس والزمرّد وبعضها بالجواهر والعقيق.. وهكذا. وقرأه شخصان فاستحسَناه فقالا: فلنكتبْ على محاسن هذا الشئ المزيّن كتاباً فكتب كل منهما كتاباً امّا أحدهما: فهو أجنبيّ لا يعرف من العربية حرفاً واحداً حتى لا يعرف انّ مشهوده كتاب، لكن له مهارة في الهندسة والتصوير ومعرفة الجواهر وخاصياتها فكتب كتاباً عظيماً يبحث

عن نقوش الحروف ومناسباتها وجواهرها وخاصياتها ووضعياتها وتعريفاتها

واما الآخر: فحينما رآه عرف انه كتاب مبين وقرآن حكيم فلم يشتغل بنقوش حروفه المزيّنة بل اشتغل بما هو أعلى وأغلى وألطف وأشرف وأزين وأحسن بملايين المراتب مما اشتغل به رفيقُه، وهو بيان جواهر معانيه وانوار أسراره فكتب تفسيراً يبحث عن حقائق الآيات يامَن له عقل! فبالله عليك لأيّ هذين الكتابين يقال انّه كتاب حكمة هذا القرآن؟ فاذ فهمتَ التمثيلَ فأنظرْ الى وجه الحقيقة: أما القرآن فهو هذا العالمُ واما الشخصان فكُتب الفلسفة والحكماء، والقرآن وتلامذته

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 22

ومَن يتوكّل على الله فهو حَسْبُه

اعلم! يا أيها السعيدُ! انّ السعادةَ في التوكل، فتوكّلْ على الله لتستريحَ في الدنيا وتستفيد في الأخرى

مَثَلُ المتوكل وغيرُ المتوكل الذي يرجع الى التوكل، كَمَثَلَ رجلين حاملين على ظهورهما ورؤسهما أحمالاً ثقيلةً، فدخلا سفينةً، فأما أحدُهما فوضع حِملَه في السفينة وقَعَدَ على متاعِه مستريحاً واما الآخر فَلِبلاهَتِهِ في غروره لم يضع حمله، فقيل له

اطرحْ حِملك الثقيلَ على السفينة فقال: انا قويّ. فقيل له: إن السفينةَ التي حملتْكَ أقوى واحفظُ. مع ان

ظهرَك ورأسَك - المتزايدَ ضعفهما - لا يُطيقانِ حملَ هذهِ الأحمالِ المتزايدِ ثقلها. فقيل له: بل سلامتُكَ أيضاً مربوطةٌ بوضعِ حملك. اِذا رآك صاحبُ السفينة في هذه الوضعيةِ فإما يقولَ: هو مجنونٌ فليُطرِدْ أو خائن يتّهمُ سفينتنا ويستهزئُ بنا، فليحبس. بل لا تخلص من السخرية واستهزاء الخلق، اذ لمّا لم تكفِ قوتُك لدوامِ الحمل اضطررتَ الى التصنّع المشير الى الرياء، والى التكبر المشير الى الضعف، والى الغرور المشير الى العجز، فتصيرُ اضحوكةً يضحكُ من حالك الناسُ. فتفطَنَ الى خطئه. فرجع من عناده فوضع حمْلَهُ فقعد عليه. فتنفّس فاستراح فقال: جزاك الله خيراً ارشدتني الى ما فيه راحتي وسلامتي وحيثيتي

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 23

مبحث عظيم

فان قلتَ ما وجهُ تفوقِ قيمةِ القرآن على الكل مع ان القرآنِ يقول

قُل لَو كَان البَحرُ مِداداً لِكَلَمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ البَحرُ قَبلَ اَن تَنفَدَ كَلِمَاتِ رَبِّي

قيل لك: ان القرآن كلامُ الله باعتبار انه ربُ العالمين.. وبعنوان اله العالمين.. وباسم ربِّ السموات والارضين.. ومن جهة الربوبية المطلقة. ومن جهة السلطنة العامة.. ومن جانب الرحمة الواسعة.. ومن حيثية حشمة عظمة الالوهية.. ومن محيط اسمه الأعظم الى مُحاط عرشه الأعظم

واما سائرُ الكلمات الالهية

فمنها ما هو باعتبار خاص، وبعنوان خاص، باسم جزئي، في تجلي جزئي، ومن جهة ربوبية خاصة وسلطنة مخصوصة، ورحمة خصوصية، كأكثر الالهامات. ومن هذا السرّ يقول الوليّ: "حدثني قلبي عن ربي" ولا يقول: "عن رب العالمين".

نعم. أين فيضك بمقدار قابليتك من تجلي ربك في مرآة قلبك أيّها الولي، ثم اين فيض النبيّ من تجلي رب العالمين بالاسم الاعظم في مرآة العرش الأعظم الأم لجميع العروش باعتبار الاسماء بجلواتها؟.. كما، اين فيضك من شمسك في مرآتك الصغيرة المكدّرة، ثم اين الفيض من شمس العالم في سقف السماء؟

و..كما أين خطابُ مَلكٍ لأحد رعيته بأمر

جزئي لحاجة بتلفونه الخاص، ثم اين فرمان ذلك الملك
بعنوان السلطنة العظمى وباسم الخلافة الكبرى ومن حيثية حشمة مالكيته العليا وبقصد تشهير أوامره في أطراف مملكته بواسطة سفرائه وأمنائه؟
فمن هذا السرّ العظيم يفهم سرُّ كون أكثر الوحي بواسطة المَلَك، والإلهام الالهي بدونه.. وسرُّ عدم بلوغ أعلى وليّ درجةَ أحد نبيّ من الأنبياء.. وسرُّ عظمة القرآن وعزة قدسيته وعلو اعجازه في غلو اِيجازه.. وسرُّ لزوم المعراج الى السماء الى سدرة المنتهى الى قاب قوسين، لمناجاة مَنْ هو أقرب اليه من حبل الوريد.. ثم الرجوع في طرفة عين. وغير ذلك من الأسرار

ثم ان الكلام النفسي كالعلم والارادة صفةٌ أزلية بسيطة معلوم الوجود والثبوت، مجهول الكُنهِ والكيفية. وان الكلمات لا نهايةَ لها

سبحانك لا علم لنا الاّ ما علمتنا انك انت العليم الحكيم

أيها الناطر! هذا المبحث العظيم من تتمات القطرة الرابعة من الرشحة الرابعة عشرة

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 24

بسم الله الرحمن الرحيم
وبه نستعين
بسم الله. اعلم ان كل شئ يقول: بسم الله. اِما بلسان قاله أو حاله أو استعداده؛ اذ ترى: انه ما من شئ من الأشياء، من الذرات الى الشموس الاّ وهو مع عجزه في ذاته قد تحمّل وظيفة عجيبة لا تكفي قوته لعُشر معشار عشير تلك الوظيفة. فبالبداهة يُعلم انه: انما تحمّلها بحول قويّ عزيز، وانما يباشرها باسم قدير حكيم
وكذا هو مع جهله قد حمل على ظهره ورأسه غاياتٍ موزونة وثمرات منظومة، فيها نفع العموم، مع انه لا

يعود منها الى نفسه عُشر معشار عشيرها، فبالبداهة يُعلم ان ذلك الشئ انما حُمّل تلك الغايات الحكيمة باسم عظيم حكيم، ويوصلها الى ذوي الحياة باسم رحمن رحيم وبحساب عليم كريم فان شئت فانظر الى النواتات والبذور وما تحمّلت من الاشجار والسنابل، والى الأشجار وثمراتها، والى الحيوانات والحوينات ووظائفها العجيبة. فمَن له أدنى شعور؛ كما يفهم ان نفراً منفرداً اذا ساق جميع اهل بلد الى محل بعيد بغير رضاهم ثم قسّمهم الى وظائف وخدمات مختلفة، انه ما يفعل الاّ بقوة سلطانه، وما يعمل الاّ باسمه، ومايستخدمهم الاّ بحسابه، كذلك لابد اَن يفهم ان هذه الموجودات العاجزات الجاهلات، ماتحمّل هذه الوظيفات العظيمات المنتظمات، الاّ

باسم قدير عليم، وبحساب عزيز حكيم
وانما تهدي الينا هذه الثمرات باسم
رحمن رحيم، وليس من وظائفها
وغاياتها الاّ ما أعطته الرحمة العامة
لكل فرد من اللذة الخصوصية في
خدمة الخاصة، كلذّة الترحم في شفقة
الوالدات، وكحلاوة الفعالية في
استعداد النحل بامتثال الوحي، وكذوق
التلقيح في الفحول، وكالتلذذ في
التغذي، وكالاستراحة والتنفس في
الخروج من القوة الى الفعل - في نمو
الاشياء - فان ما بالقوة كالمحبوس
المقيد، وما خرج الى الفعل كالمتنفس
المطلق وهكذا فقس
فجعل الفاطر الحكيم والمالك الكريم
هذه اللذات الجزئية معاشات
لخدماتها.. وفهرستة لكيفيات وظائفها..
وزنبركاً لحركاتها

فيا ايها الانسان الحامل للأمانة الكبرى كيف لا تطيع قانوناً أحاط بكل شئ من العرش الى الفرش! وكيف تتجاسر على العصيان في مقابلة دستور مسخّر الشمس والقمر، ومستخدم النجم والذرّ

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 25

اعلم! ان الفرق بين طريق التوحيد وطريق الالحاد، كالفرق بين الجنة والجحيم، والواجب والمحال. فأن شئت فانظر الى الموازنة بين الطريقين

أما التوحيد، فيسند الكثير الغير المحدود الى الواحد فيتخفف الكلفة والمصرف بدرجة تتساوى الشموس والذرات والقليل والكثير الغير المتناهي بالنسبة الى قدرته

وكذا يظهر التوحيد في كل شئ غاياتٍ كثيرة مهمة من جهة نظره الى صانعه، ومن تلك الغايات اظهار الشئ لأسماء

خالقه، كأن الشئ كلمة واحدة جامعة لرموز الأسماء، فتدل عليها
وأما الغاية المشهورة بين أهل الغفلة التي هي جهة استفادتنا منه، من الأكل وغيره، فأقل واحصر، واذلّ واصغر من أن تكون غاية تامة لخلقة الشئ، بل هي وسيلة احدى غاياته
وأما الالحاد، فيسند الواحد الى الكثير الغير المحدود، أي يسند كل شئ الى العناصر والطبائع العاجزة الجامدة ، والى القوى والنواميس الصمّ العمي.
فتتضاعف الكلفة بدرجة تساوي كلفة الفرد كلفة عام النوع، بل تساوي كلفة شئ واحد كلفة كل الأشياء
وكذا لايرى الالحاد من غايات الشئ الاّ ما يعود الى الانسان في حظ نفسه الحيوانية أو الى نفس الشئ في حفظ حياته الدنيوية

فمثل الموحد والملحد، كمثل رجلين رأيا نواة تمر، وأرادا تعريفها
أما أحدهما، فقال: هي فهرستة واحدة مما لايحد من الفهرستات المسماة بالنواتات ومن بعض غايات هذه النواة، انها تعرفة معنوية لشجرة.. وتعريف لتاريخ حياتها.. وخريطة كينونتها بقابلياتها، لأن تكون ماكينة تنسج نخلة كأصلها
واما الآخر، فقال: لا، بل هذه الشجرة بجميع أجزائها وأوراقها اجتمعت عند هذه النواة، فأوجدتها، وجمعت جهازات نخلة باسقة فجهّزتها، لكن بلا فائدة، فلا غاية لهذه الشجرة الاّ هذه النواة، ولا غاية لهذه النواة الاّ أكل الابل بعد السحق والدق
فيا مَن له أدنى شعور - ولو كشعرة - هل يمكن مشاهدة هذه السهولة

المطلقة في الجود المطلق في رخيصية مطلقة ومع شهود هذه الحكمة العامة في الانتظام المطلق، ان يستند خلق الشئ كهذه الرمانة مثلاً الى أسباب جامدة، لكن تجلب جهازات أكثر الأشياء لتصنيع ذلك الشئ الواحد الذي هو مثال مصغر لكل تلك الأشياء.. وان لا تكون لهذه الرمانة غاية الاّ أكلها في دقيقة للذة حيوانية

نعم! كيف تساعد هذه الحكمة التي وظّفت رأس الانسان في حواسه، بوظائف عديدة، لو خصصت لكل وظيفة منها في رأس الانسان مقدار خردلة لصار رأس الانسان كجبل الطور

انظر الى لسانك ووظائفه، ومن بعض وظائفه، وزنه لجميع مدخّرات خزائن الرحمة..

بل وكيف توافق تلك الحكمة لأن لا تكون لمثل هذه الرمانة الخارقة الصنعة غاية الاّ أكلك في آن في غفلة. فمحال ظاهر أن يثمر رأسك جبلاً من الاثمار، وان لا يثمر مثل الجبل الاّ ثمرة كرأسك. اِذ يلزم حينئذٍ جمع نهاية الحكمة مع نهاية العبثية، وهو من أمحل المحال وأبطل الباطل، بل تلك الرمانة، كأمثالها تضمنت قصيدة في بيان الأسماء الحسنى، فأفادت معانيها، فوفّت فتوفّت فدفنت من فيك فيك سبحان من تحيّرت العقول في صنعته

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 26

هذه نَورةُ من شجرة آية
تُسَبِّحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبْعُ والاَرضُ وَمَن فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَئ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
رأيتها وقت انكشاف الأزهار من الاشجار في زمن الربيع فهيّجت جذبتي فتفكرت في تسبيحاتها فتكلمت أنا لي لا لغيري بهذه التسبيحات الفكرية فظهرت هكذا في بعضها رقص الجذبة بنوع وزن يشبه الشعر وليس بشعر بل قافية ذكر في جذبة فكر
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي يسبّح له كلُّ شئٍ بكلماته المخصوصة المبصَّرة كالمسموعة، مثلاً

الأنوارُ والانهارُ والأعصار كلماتُ الضياء والماء والهواء. فقس
سبحان مَن يحمده
الضياءُ بالأنوار.. والماء والهواء بالانهار والاعصار
والترب والنبات بالاحجار والأزهار
والجوّ والاشجار بالاطيار والاثمار
والسحب والسماء بالامطار والأقمار
تلألؤُ الضياءِ من تنويره، تشهيره
تموُّج الهواءِ من تصريفه، توظيفه
تفجُّرُ المياهِ من تسخيره، تدخيره..
مدحٌ بليغٌ بينٌ للقادر
تزيُّن الاحجارِ من تدبيره، تصويره
تبسم الأزهارِ من تزيينه، تحسينه
تبّرج الأثمار من اِنعامه، اكرامه.. حمدٌ جميلٌ ظاهرٌ للفاطر
تسجُّعِ الأطيارِ من إنطاقه، إرفاقه
تهزُّج الامطارِ من تنزيله، تفضيله

تحرّك الاقمارَ من تقديره، تدويره..
تسبيحةٌ فصيحةٌ للقادر، بل آية نيّرة للقاهر
سبحان من تحمده
السماءُ بالبروجِ والأنوارِ
والأفلاكُ بالشموس والنجوم والأقمار
والجو بالرعود والبروق والأمطار
والارضُ بالحيوان والنبات والاشجار
وتحمد الأشجارُ بالأوراق والأزهار..
منظومةً موزونة الثمار
اِذ تسكتُ الأزهار من انشادها، فتنطق الأثمار بالبدار.. حمداً بليغاً ناشرَ الأنوار
وتنشد النواةُ في قلبها، ذكراً خفياً جامعَ الأسرار
مكتوبةٌ مطويةٌ في سرّها صحائفُ الاعمال للاشجار
فيُظهر لسانُها حبّات مدحِ الفالق والفاطر

كل نباتٍ حامدٌ وعابدٌ مسبّحٌ وساجدٌ للقادر
تبسُّم النبات في تنوير الأزهار.. تحمدةٌ ظاهرةٌ للناظر
أفواهُها السنبلُ والاكمام، ألفاظُها البذور والحبوب في الأشفار.. منظومةً موزونة الاشعار
لسانها نظامُها، ميزانُها في نقشها النوّار
صنعتُها صبغتُها تزيينها البهّار
بطعمها، بلونها، بريحها، واصفة حامدةٌ للفاطر
اِذ تصف أوصافَه، تُعرِّفُ أسماءه، تفسّر تودّداً تعرّفاً للقادر
اِذ تَرشَحُ الاسنانُ السنابلُ، وتقطر العيونُ الأزهارُ.. قطرات رشحاتِ جلواتِ الفاطر

تودّداَ لعَبده.. تعرّفاَ لخلقه.. من غيبه في الظاهر
حتى كأن الشجرَ المزهرّة
قصيدة منظومة محرّرة
أو فتحت بكثرة عيونها المبصّرة
أو زَينت لعيدها أعضاءها المخضّرة
ليشهد سلطانُها آثارَها المنوّرة
وتُشهِرَ في المحضر مُرصّعات الجوهر
لتُعرضَ للنظر.. كالعسكر المظفّر
وتُعلن للبشر: حكمةَ خلق الشجر
بكنزها المدَّخر من جود رب الثمر
سبحانه ما أحسن احسانه! ما أزين برهانَه! ما أبيَنَ تبيانَه
من باريءٍ مصوّرٍ.. من خالقٍ مقتدرٍ.. من فاطرٍ منوّرٍ
فانظر الى رحمته.. في موسم ربيعه.. لتشهير صنعته
يظهر لك فصلُ الربيع: يَوم عيد لعبده

يَوم زينةٍ لخلقه.. من شجرٍ من نبته
فنطهر كلُ نبات مقدار رتبته
سلطنة سلطانه.. هدية مالكه.. منتظرٌ
لأمره.. ويخدم باسمه.. مزهرٌ مثمرٌ
بإذنه.. كسفرة نظيفة لضيفه
فالنور والهواء والتراب مع الماء
سُفراء أمره، حَمَلةُ عرشه
في نشر صَنعته.. في تبليغ حِكَمه
فالعلمُ والحكمة عرشُهما في: النور
فالفضلُ والرحمة عرشُهما على: الماء
فالحفظ والاحياء عرشُهما: التراب
فالأمر والارادة عرشهما في: الهواء
فاعلم بان كلها - في فعلها - مَظاهرٌ
بإسمه، مَساطرٌ لا مصدرٌ، قوابلٌ لا
فاعل، حواملٌ بحوله، تحمل ماتحمله
بإذنه، بإسمه.. تفعل ما تفعله بطَوله،
بحَوله

لو لم يكن هذا حقُ الاشياء؛ يلزم
للتراب والهواء، والنور مع الماء: ان
تُدّخِر في كل جزء ذرةٍ، وقطرةٍ من
كلها.. معرفة وقدرةً وصنعةً بلا انتهاء
اذ مثلاً هذا الهواء؛ يمرّ في جوّ الفضاء..
يزور بذرّاته كل نبات ذي نماء
فيظهر مروره خوارق بلا انتهاء.. في
معجزات صنعة لمن له خلق السماء
اِن أمكن لذرة بسيطة واحدة جامدة
جاهلة؛ ان تنشئ هاتا الاشجار.. وتضع
تاك الاثمار تصوّر هذه الأزهار، بل جملة
هذي الأشياء
وتقدر ان تحمل هذي الأرض، هذي
الدنيا، حقّ لك ان تشك في وحدة
لاشريك
فاذ هذا ليس ذاك، فلا شك أن لا ملكَ
الاّ لمن كلّ الخلق في قبضة قدرته..
فِي قبضة حكمته

لأن كلّ حبّةٍ، وقطرة، وذرة تصلح لكل
خضرة، ثمرة، وزهرة. فيلزم في ذرة
واحدة وحبّة وقطرة، اِن لم تكن
مأمورة بأمر رب السموات، من صنعةٍ
وحكمة وقدرةٍ، تكفي لكل
المصنوعات، لحمل هذي الموجودات
سبحان من تحمده الاشجار؛ بالأوراق
والأزهار والاثمار
تَكَشُّفُ الأزهار في تزايد الأوراق، في
تكامل الثمار
في رقص بناتها على أيادي غصنها
الخِضار
تهزّها مراوح نسائم الاشجار
نُطق فصيح واضح للناظر، في مدح من
يُنشئها، يُنشِدُها للواحد القهّار
أفواهُها، حروفها، ألفاظها.. الأوراق
والازهار والثمار

اذ تَرقُصُ الأوراق من فرحها في ذكرها للفاطر
وتَبسُمُ الأزهارُ من زينتها تشكراً للقادر
وتضحك الاثمار بالرحمة في النثار..
لسانها ذو نغماتٍ عشرة في الناظر
نظامُها المتّزن، ميزانُها المنظّم في لونها المنَّور
صنعتُها المنقشة، نقوشُها المصنّعة، في شكلها المصوّر
صبغتها المزينة، زينتها المصبّغة، في طعمها المسرّر
عجائبُ صنعتها، تكثّر انواعِها، تنوِّع لحومها - بكلها - حامدةٌ للفاطر..
واصفة للقادر
اِذ تصِف أوصافَه، تُعرّف اسماءه تفسّر تحبباً، تحنناً للصانع، للناظر
اِذ ترشح الثمارُ من شفاهها قطراتٍ رشحِاتٍ جِلواتِ الفاطر

تحبباَ تعرّفاَ لعبده.. تعهّدا ترحّماَ لخلقه المفتقِر
سبحانه ما أنور حجتَه! ما أبهر قدرتَه!
ما أظهر رحمتَه! من منشئٍ مصوّرٍ
ومُنشدٍ مدبّر.. ومنشر مبشّر
سبحانه ما أجمل جلاله
ما أجل جماله
ما أكبر سلطانه
فانظر الى أرضك فقل: الله أكبر.
وانظر الى الكائنات فقل: الله أكبر، هو الخّلاق الفعّال، هو الفتّاح العلاّم، هو الوهّاب الفيّاض، هو العزيز الحكيم، هو الكريم الرحيم
ان شئت ان تعرف معنى "الله أكبر"
فانظر الى الكائنات فانها كلها ظلال أنواره.. آثار أفعاله.. خطوط قلم قضائه وقدره.. نقوش أسمائه.. مرايا أوصافه

فاعلم فقل: الله أكبر.. انظر الى العوالم.. فانها كلها مأخوذة بالتمام في قبضة علمه، في قبضة قدرته، في قبضة عدله، في قبضة حكمته.. منظومةٌ وزنُه، موزونةٌ نظمهُ فالتنظيم بالنظام، والتوزين بالميزان: قبضتان للرحمن، عنوانان للبابيَن.. من الامام المبين، من الكتاب المبين.. فذلك الكتاب مع ذاك الامام.. عنوانان بيّنان.. العلم والقدرة للقادر العليم، للعادل الحكيم.. فلا شئ يخرج من نظمِ هذا النظام، من وزن هذا الميزَان.. يشهده من له في رأسه الاذعان، في وجهه العينان.. فبالحدس الشهودي بل بالشهود الحسّي.. لاشئ من الاشياء في الكون والزمان، يخرج من قبضة تصرّف الرحمن

فابصر فقل: الله أكبر.. هو العَدل الحاكم، هو الحكمُ الفرد، هو العادل الحكيم.. اذ هو الذي اسّس بنيان الكائنات، بمسطر المشيئة، بالحكمة النظّامة.. أصول حكمته رابطة الموجودات.. ففصّل الموجودات بدستور القضاء، بقانون القدر.. قوانين القدرة، خيّاطة الصور، لقامة المصنوعات.. فنظّم الكائنات بناموس السُنّة، بقانون العادات.. نواميس السنّة، قوانين العادة.. نظّامة المخلوقات.. "اذ يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد" في الأرض والسموات.. بتلطيف الرحمة، بتكريم العناية.. قد زين الكائنات.. نواميس الرحمة.. دساتير العناية.. حسّانة المصنوعات وزينة الموجودات.. فنوّر الكائنات.. بجلوة الاسماء تجلّي الصفات..

تظاهرات الاسماء.. في جَلوات الصفات.. نوّراة الموجودات.. في الارض والسموات
فافهم وقل: الله أكبر. هو الفاطر العليم، هو الصانع الحكيم.. ذاك العالم الكبير، هذا العالم الصغير.. مصنوعا قدرته مكتوبا قدره.. ابداعه لذاك، صيّره مسجداً.. ايجاده لهذا صيّره عابداً، انشاؤه لذاك، صيّر ذاك مُلكاً.. بناؤه لهذا صيّره مملوكاً.. صنعته لذاك تظاهرت كتاباً، صبغتُه لهذا، تظاهرت خطاباً.. قدرته في ذاك، تظهر عزّته.. ورحمته في هذا تنظم نعمته.. سكّته في ذاك.. في الكل والاجزاء.. خاتمه في هذا في الجسم والاعضاء
فانظر وقل: الله أكبر.. هو القادر المقيم.. هو البارئ العليم.. هو اللطيف الكريم.. هو الودود الرحيم.. هو الجميل

العظيم.. هو نقاش العالم.. ان شئت ان تعرف هذا العالم ما هو كله اجزاؤه، الكائنات ماهي نوعاً وجزئياتٍ، فانما هو هي خطوط قضائه.. رسوم قدره.. في تنظيم الذرات.. في تعيين الغايات.. في تقدير الهيئات

فبعد هذ الترسيم.. لتعيين الحدود.. لمقدار القدود.. تجئ قدرته لتشخيص الصور.. ببركار القدر.. في حكمة الأثر.. مراعاة المصالح بالقطع قد شهدت: ان النقوش فاضت، من قلم عليم، من تدبير حكيم

فبعد هذا التشخيص تجئ العناية، لتزيين الصور، بيد بيضائه، بلطف انشائه.. تزيّن الصور بابدع مايمكن.. يشهد باليقين لصاحب العينين.. ان الزينة والحسن، من اثر لطفه.. آية كرمه

فبعد هذا التزيين.. يجئ كرمه..
بالتلطيف والتحسين.. لابراز التودد..
في تزيين الحسان.. واظهار التعرف
للجن والانسان.. فما تلك المحاسن وما
هاتى اللطائف الاّ منها التودد.. الاّ منها
التعرف.. تحبّب الفاطر.. يقطر للناظر..
من تحسين الأثر.. تعرّف القادر.. من
تزيين الأثر.. يظهر للنظر.. بعد هذا
التودد
بعد هذا التودد تجئ رحمته، لإبراز
الانعام.. في نشر سفرته لتلذيذ الأنام..
ترحّم الخالق.. يرشح من الأثر.. تحنن
الرزاق.. يقطر من الثمر
الحاصل
هذا العالم.. خطوط قدره.. نقوش
قلمه.. زينات كرمه.. أزاهير لطفه..
بالحدس والعيان

اثمار رحمته.. لمعات جماله.. جلوات جلاله.. مرايا كماله.. بالحق والايمان مايُشْهَدُ من جمال.. مايُشهر من كمال.. مظاهر سيالة. مرايا جوالة ظلال انواره.. ايات كماله. ويشهد لهذا: كمال آثاره
فالأثر المكمّل.. يشهد لذي العقل. . على الفعل المكمل. . ثم الفعل المكمل يدل لذي الفهم على الاسم المكمل، والفاعل المكمل. والاسم المكمل يدل بالبداهة على الوصف المكمل، والوصف المكمل يدل بالضرورة على الشأن المكمل.. ثم الشأن المكمل، يدل باليقين على كمال الذات، مما يليق بالذات، وهو الحق المبين.. رفيع الدرجات.. خلاق العالم. يشهد لذي العين: ان الجمال الظاهر ليس ملك المظاهر

نعم تفاني المرايا، زوال الموجودات.. مع التجلي الدائم.. مع الفيض الملازم.. من أوضح برهان.. من أفصح تبيان.. للجمال المجرد.. للاحسان المجدد، للواجب الوجود.. للباقي الودود
فاعرف.. وقل: الله اكبر.. هو الخلاق الكبير، هو الفعال القدير.. فالاجسام السفلية، والزينات الأرضية، والاجرام العلوية والكواكب الدرّية.. في بستان الكائنات
معجزات القدرة.. شواهد الحكمة.. براهين للواحد الأحد، والقادر الصمد سبحان من جعل حديقة أرضه: مشهر صنعته.. مزهّر النباتات.. مثمّر الشجرات.. مزيّن الحيوانات.. محسّن الطيورات.. خوارق صنعه.. شواهد علمه..دلائل لطفه

تبسّم الأزهار.. من زينة الاثمار.. في هذه الجنان: تودّد الرحمن.. ترحّم الحنان.. تعرّف المنّان.. للجن والانسان، والروح والحيوان
فالزهر والثمر.. والحب والبذر.. معجزات الحكمة.. هدايا الرحمة.. براهين الوحدة.. بشائر لطفه.. في دار الآخرة.. شواهد صادقة.. بان صانعها بكل شئ عليم.. لكل شئ قدير.. قد وسع كل شئ .. بالرحمة والعلم.. باللطف والتدبير
فالشمس كالذرة.. والنجم كالزهرة.. والأرض كالبيضة.. لاتثقل عليه في الخلق والتدوير.. والحفظ والتصوير.. والصنع والتنوير
فافهم .. وقل: الله أكبر.. هو سلطان الأزل.. هو حاكم الأبد.. هو الملك السرمد

انظر إلى وجه السماء.. كيف ترى
سكوتاً في سكونةٍ.. حركةٍ في حكمةٍ..
تلألؤاً في حشمة.. تبسّماً في زينة.. مع انتظام الخلقة
تلألؤ نجومها.. تعلن لأهل النهى..
سلطنة بلا انتهاء
فهذه النيّرات.. وهذه السيارات..
براهين منيرة.. شواهد مضيئة.. معلنة لعزة
كبرياء الالوهية.. مظهرة لشوكة
سلطنة الربوبية.. مبينة لحشمة عظمة
قدرته.. مشيرة لوسعة احاطة حكمته
آمن وقل: الله أكبر.. وله الكبرياء في السموات والأرض وهو العزيز الحكيم
سبحانك يامَن في كل شئ لك شاهدان على أنك واجب واحد
سبحانك يامَن في كل حيّ لك آيتان على انك أحد صمد

سبحانك يامَن سكته مضروبة على جباه الخلق.. بالصدق شاهدة بالحق ناطقة
فانظر الى آثاره كيف ترى كالفلق..
سخاوة مطلقة في انتظام مطلق.. وقد ترى النظام في سهولة في اتزان مطلق.. في سرعة مطلقة في حسن صنع مطلق.. في وسعة مطلقة في اتقان مطلق.. في رخيصة مطلقة مع غلوّ مطلق.. في خلطة مطلقة في امتياز مطلق.. في بعدةٍ مطلقة في اتفاق مطلق.. في كثرة مطلقة مع كمال مطلق
فهذه الكيفية المشهودة شاهدة للعاقل المحقق.. مجبرة للأحمق المنافق..
على قبول الوحدة والصنعة للحق.. ذي القدرة المطلقة.. وهو العليم المطلق
فتأمل وقلِ

لا خالق الاّ هو
لا فاطر الاّ الحق
تمت الجذبة الفكرية بهجزاتها"

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 27

بسم الله الرحمن الرحيم
اَلَمْ تَرَ ان الله يَسْجُد له مَن فِي السَّموات ومَن في الأرضِ والشَّمْسِ وَالقَمر والنُّجُوم والجبَالِ والشَّجَرِ والدَّوابِ وَكَثِيرٍ مِن النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيهِ العَذَابُ ومَن يَهِنِ اللهَ فَما لَه مِن مُكْرِمٍ اِنّ الله يَفعَلُ مَا يَشَاءُ

اعلم! ان القرآن الحكيم يصرّح: بان كل شئ من العرش الى الفرش، ومن النجوم الى الهوام، ومن الأملاك الى الأسماك، ومن السيّارات الى الذرّات يعبد الله ويسجد له ويحمده ويسبّح له اِلاّ ان عباداتها متنوعةٌ. فنشير الى وجهٍ من وجوه التنوع، بنوعِ تمثيل

مثلاً: "ولله المثل الاعلى" اِن ملكاً عظيماً اذا بنى مدينة جسيمةً وبنى قصراً محتشماً، فذلك الملك يستعمل فيهما أربعة أنواعٍ من العَمَلة
الأول: مماليكُه: فليس لهم معاش ولا أجرة. بل لهم ذوقٌ وشوقٌ في كل ما يعملون بأمره، ويقولون في مدحه، ويكتفون بشرف انتسابهم له، ولذة نظرهم بحسابه
والثاني: خَدَمة عاميون يستعملهم الملك بعلمه بأجرةٍ جزئية تليق بهم. ولا يعرفون ما يترتّب على عملهم من الغايات العالية الكلية. حتى قد يتوهم البعضُ أنْ ليس لعمله غايةٌ الاّ ما يعود الى نفسه من الأجرة والمعاش
والثالث: حيواناتٌ له يستخدمها، فليس لها الاّ العَلَف، والتلذّذ بالعمل فيما

تستعدّ له، اذ في خروج الاستعداد من "القوّة" الى "الفعل" لذة عامة
والرابع: عَمَلة عالمون بما ولِمَا يعملون وتعمل سائر العَمَلة، وعارفون بمقاصد الملك. فلهم رياسةٌ ونظارةٌ على سائر الخَدَمة، ولهم معاشٌ متفاوتٌ على درجات رُتَبهم
كذلك اِن مالك السموات والأرض وبانيها، استخدم واستعبَد الملائكة، ثم الحيوانات، ثم الجمادات والنباتات، ثم الأناسي، لا للحاجة؛ اذ هو خالقُهم ومايعملون، بل للعزّة والعظمة وشؤونات الربوبية وغير ذلك
فاما الملائكة فليس لهم ترقيات بالمجاهدة. بل لكلٍ منهم "مقام معلوم" لكن له ذوقٌ مخصوص في نفس عملهم وفيوضاتٍ بنسبة درجاتهم في نفس عباداتهم. فمكافآت خَدَماتهم

مندرجةٌ في عين خدماتهم. فكما يتغذى الانسانُ بالماء والهواء والضياءِ والغذاء ويتلذذ بها، كذلك االملائكة يتغذَّونَ ويتنعّمون ويتلذذون بأنوار الذكر والتسبيح والحمد والعبادة والمعرفة والمحبة، لأنهم من النور فيكفي لغذائهم النور والنورانيّ، كالروائح الطيّبة، ولهم سعادة عظيمة في فعلهم بأمر معبودهم، وفي عملهم بحسابه، وخدمتهم باسمه، ونظارتهم بنظره، وتشرّفهم بانتسابه، وتنزهّهم بمطالعة مُلكه وملكوته، وتنعّمهم بمشاهدة تجليات جماله وجلاله

واما الحيوانات فلوجود النفس المشتهية فيها مع اختيارٍ جزئي ليست أعمالها خالصةً بحسابه وحَسْبةً محضةً لوجهه، فلهذا يعطيها مالِكُها الكريم معاشاً في ضمن عملها لأجله

مثلاً: اِن العندليب المشهور بالعشق للورد يستخدمه فاطرُه الحكيم لإعلان المناسبة الشديدة بين طوائف النبات وقبائل الحيوان. فالعندليب خطيبٌ رباني من طرف الحيوانات - التي هي ضيوف الرحمن - وموظّفٌ لإعلان السرور بهدايا رازقها. ولاظهاره حُسن الاستقبال للنباتات المرسلة لإمداد أبناء جنسه، ولبيان احتياج نوعه البالغ ذلك الاحتياج الى درجة العشق، على رؤوس جميلات النباتات، ولتقديم ألطف شكرٍ في ألطف شوقٍ في ألطف وجهٍ لجنابِ مالكِ الملك ذي الجلال والجمال والاكرام.. فهذه غايةُ عمله بحسابه سبحانه، فهو يتكلم بلسانه فنفهم هذه المعاني منه، واِن لم يَعرف هو معنى نغماته بتمامها. وعدمُ معرفة البلبل بهذه الغايات

بتفصيلها لا يستلزم عدمَها، لا أقل يكون كالساعة تُعلّمكَ الأوقات وهي لاتعلم ماتعمل. وأما معاشُه الجزئي فذوقه بمشاهدة الأزهار المتبسّمة وتلذّذه مجاورتها. فليست نغماته الحزينة تألّمات شكايات حيوانية، كلاّ بل هي "تشكرات عطايا رحمانية" وقس عليه النحل والفحل والعنكبوت والنمل وبلابل الهوام وغيرها. فلكلٍ منها معاشٌ جزئي في ذوق خصوصيّ في ضمن خدمتها لغاياتٍ كليةٍ ولصنعةٍ ربّانية كالنفر المستخدم في سفينة سلطانية

فالحيوانات بامتثالها للأوامر التكوينية بكمال الاطاعة واظهارها لغايات فطرتها بأحسن وجه بإسمه، وتظاهرات حياتها بوظائف بابدع طرز بحوله، وهكذا من سائر تسبيحاتها تقدم

هدايا عباداتها ومزايا تحياتها لجناب فاطرها
فالتحيات تظاهرات الحياة بلطائف آثارها المطلوبة لواهب الحياة
واما النباتات والجمادات فلأجلِ ان لا إختيار لها، لا معاشَ لها، فأعمالُها خالصةٌ لوجه الله، وحاصلةٌ بمحض إرادة الله وباسمه وبحسابه وبحوله. الاّ انه يتظاهر من حال النباتات أن لها تلذّذات بوظائفها ولا تألماتَ لها، خلافاً للحيوان المختار. فله الألم كاللذّة.
ولأجل عدم تداخل الاختيار في أعمال الجماد والنبات تكون آثارها أكمل من اعمالِ ذوي الاِختيار، ثم عمل ذي الاختيار المنوّر بالوحي والالهام كالنحل وامثاله أجملَ من غيره المعتمد على اختياره

واما الانسان فهو كالمَلَك في كلية العبادة وشمول النظارة وإِحاطة المعرفة ودلاّلية الربوبية، بل أجمع منه. الاّ ان له نفساً شريرة مشتهية، فله ترقيات وتدنيات
وكالحيوان في ادخاله في عمله حظاً لنفسه وحصةً لذاته، فله معاشان معجّل جزئي حيواني، والآخر مؤجل كلي مَلَكي. فتأمل تَنَلْ
ولقد ذكرنا في دروس رسالة النور كثيراً من اسرار عبودية الانسان ووظيفته وقسماً من عبادة النبات والجماد وتسبيحاتهما فلا حاجة الى التطويل هنا فان شئت فراجع تلك الدّروس لترى سرّ سورة "والتين "والزيتون" وسورة "والعصر

تتمة لمبحث العندليب

ولاتحسبن ان هذه الوظيفة الربّانية في الاعلان والدلاّلية والتغني لذوي الأسماع بهزجات التسبيحات مخصوصةٌ بالعندليب. بل كل نوعٍ له عندليبٌ يُمَثّل ألطفَ حسيّات ذلكَ النوع بألطف تسبيح في ألطف تسجيعِ.
لاسيما في انواع الهوام والحشرات فمنها ما له عندليب وبلابل كثيرة، تنشد على رؤوس كثير من انواع الهوام والحشرات الصغيرة المختلفة سجعاتِ تسبيحاتٍ يلتذّ باستماعها جميعُ مَن له سمعٌ
فمنها ليلية ذات سرود في مسامرةٍ لصغار الحُوَينات من نوعها وغير جنسها في سكوت الليل وسكونه حتى كأنها قُطبُ حلقةِ ذكرٍ خفيٍ. لأن الغناء كاللسان المشترك العمومي يفهمه كل من له سمع وحسّ

ومنها نهارية ذات تسبيحات بتسجيعات وهزجات لطيفة رفيعة تنشدها في فصل الصيف على منابر الاشجار على رؤوس جميع ذوي الحياة وهي تفوق البلبل المشهور بمراتب حتى كأنها رئيس حلقةِ ذكرٍ جهري تهيّج جذبات المستمعين وتُنطقهم كلّ بلسانه.
وأفضل جميع الأنواع واشرف عندليبها وأنورها وأبهرها واعظمها واكرمها واعلاها صوتاً واجلاها نعتاً واتمّها ذكراً وأعمّها شكراً، عندليبُ نوعِ البشر في بُستان الكائنات، حتى صار بلطيفات سجعاته بلبلَ جميع الموجودات في الأرض والسموات
عليه وعلى آله وأَمثاله أفضل الصلوات واجمل التسليمات. آمين

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 28

اعلم! انه يُفهم من كمال ذكاوة الحيوان وقتَ خروجه الى الدنيا ومهارته في العلم العملي المتعلق بحياته، ان ارسال‌ه الى الدنيا للتعمّل لا للتكمل بالتعلّم
ويُفهم من كمال جهالة الانسان وعجزه وقت اخراجه الى الدنيا واحتياجه الى التعلّم في كل مطالبه وفي جميع عمره اَن اِرسال‌ه الى الدنيا للتكمّل بالتعلّم والتعبّد لا للتعمّل. وما عمله المطلوب؛ الاّ تنظيم أعمال ما سخّره الله له من النباتات والحيوانات والاستفادة من نواميس الرحمة.. والاّ الدعاءُ والالتجاء والسؤال والتضرع

والتعبّد لمن سخّر له مع نهاية ضعفه وعجزه وغاية فقره واحتياجه هذه الموجودات. وما علمُه المقبول الاّ معرفةُ مَن كرّمه وسخّر له وجهّزه للعبادة والسعادة بتعلّمِ حكمةِ الكائنات بوجهٍ يُنتج معرفةَ خالقها باسمائه، وصفاته وجلاله وجماله وكماله. وغيرُ هذا الوجه اِما مالا يعنينات أو ضلالات اللهم اجعلنا لك عبيداً في كل مقام قائمين بعبوديتك متضّرعين لألوهيتك مشغولين بمعرفتك

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 29

اعلم! ان الخالق الحكيم، لإمتناع العجز عليه، ولكمال جُوده، يخلق الذرة كما يخلق الشمس، ويعطي لها الوجود مثلها
فكما يخلق الذرة مع الشمس كذلك يخلق أصغر النبات كأكبر الشجر. وكما يخلق المَلَك المسخّر على الشمس مع المَلَك المسخّر على القطرة، كذلك يخلق أصغر الحوينات كأكبر الحيوان، فيستعبده مثلَه، ويوجد الفردَ الواحد بأحسن وجه، كما يوجد مجموع الأفراد الغير المحدودة
ولكل من الموجودات صغيراً وكبيراً قليلاً وكثيراً وظيفة لائقة.. وحكمة

مناسبة وغاية حسنة.. من خزينة رحمة مَن

اِنَّمَا أَمْرُهُ اِذا أرادَ شَيْئاً اَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُون

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُل شَئٍ وَاِليهِ تُرجَعُون

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 30

علم! أيها المسلم ان لك في تطبيق عملك العرفي ومعاملتك العادية على الأصول الشرعية.. خزينةً أخروية وإكسيراً كبيراً. يصير به كلُّ عمرك عملاً، وكلُّ عاداتك المباحة عبادةً، وغفلتُك بمشاغلك حضوراً
مثلاً: اذا بعتَ أو اشتريت شيئاً وعملت بما يقوله الشرع في تلك المعاملة فتخطرتَ حُكمه في الايجاب والقبول، صار لك نوع حضورٍ وعبادةً واطاعة وعملاً أخروياً، فقِس واغتنم
طوبى لمن نوّر حركاته بالآداب الشرعية. فيا سعادة مَن وفّقه الله لإتباع السنّة في أعماله ومعاملاته حتى

أورث عمره الفاني أثماراً باقية..
وياخسارة مَن خَذَله الله باتباعِ الهوى
فاتخذ الهه هواه حتى صار عمُره هواءً
وعمله هباءً
اللهم وفّقنا لمرضاتك والعمل بكتابك
وسنة نبيّك. آمين

Mesnevi [Arabca] : Nur : Ilem 31

اعلم! انه كما ان من الانسان مَن هم رُعاة، ولهم نظارةٌ على تنظيم حركات قسمٍ من الحيوانات، ونوع محافظةٍ له وكذا منهم زرّاع لهم نظارة على تنظيم زرعِ قسمٍ من الحبوبات، ونوع ترتيب له
كذلك اِن من الملائكة مَن هو راعٍ بنوع من الحيوان في مرعى وجه الأرض.
لكن ليس كالأنسان بل نظارتُه وَرَعْيُه بمحض حساب الله وباسمه وبحوله وبأمره، بل نظارتُه هي
مشاهدتُه لتجليات الربوبية في ذلك النوع.. ومطالعته لجلوات القدرة

والرحمة فيه.. وإلهام الأوامر الالهية لها لأفعال ذلك النوع الاختيارية
ومنهم من له نظارة على نشر نوع من النباتات في مزرعة الأرض باذن الله وبأمره وبإسمه وبحوله. بل نظارتُه لها تمثيلُ تسبيحاتها وتحيّاتِها لفاطرها، واعلانها، مع نوع تنظيم وحماية بحسنِ استعمال الجهازات الموهوبة لها
فهذه الخدمة، بنوع كسب، بدون تصرّف حقيقي (اذ في كل شئ سكّةٌ خاصّةٌ بخالق كل الاشياء ليس لغيره فيها مجال) عبوديةٌ وعباداتٌ لهم، لا عادات كالانسان. فحضرةُ ميكائيل عليه السلام الذي هو من حَمَلة عرش الرزاقية له عبوديةٌ بنظارةٍ على جنس النباتات في مزرعة الأرض، وتحتَه نظّار على نوعٍ نوعٍ بقوة الله وبحَوله وبأمره وبإسمه، وهكذا نُظّار الحيوانات

فان شئتَ درك هذا المعنى فانظر الى الأرض كيف صيّرها الفاطر الحكيم مزرعةً واسعة ومرعىً عظيماً للنباتات والحيوانات.. ثم انظر الى انواع النباتات المنشورة بانتظام عجيب في توزيع بذوراتها في الأطراف بتقسيم غريب بحكمة فاطرها القدير العليم.. والى انواع الحيوانات المنشورة بطرز غريب بتقسيم عجيب وهي تسرح في مرعى الأرض في حسن انتظامٍ بعناية خالقها الحكيم الكريم جل جلالهً وعمّ نواله ولا اله الا هو

Isarat-ul Icaz [Arabca]

ARAPÇA ESERLER

İşarat-ul I'caz (Arabca)

إشارات الإعجاز
في
مظان الإيجاز

تأليف

بديع الزمان سعيد النّورسي

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Ifade

İfadet-ül Meram

افادة المرام

اقول: لما كان القرآنُ جامعاً لأشتات العلوم وخطبةً لعامة الطبقات في كل الاعصار، لا يتحصّل له تفسير لائق من فهم الفرد الذي قلما يخلُص من التعصب لمسلكه ومشربه؛ اذ فهمُه يخصُّه ليس له دعوة الغير اليه إلاّ ان يُعدّيه قبول الجمهور. واستنباطُه - لا بالتشهي - له العمل لنفسه فقط، ولا يكون حجةً على الغير إلاّ ان يصدّقه نوعُ اجماع

فكما لابد لتنظيم الاحكام واطرادها ورفع الفوضى - الناشئة من حرية الفكر مع اهمال الاجماع - من وجود

هيئة عالية من العلماء المحققين الذين - بمظهريتهم لأمنية العموم واعتماد الجمهور - يتقلدون كفالة ضمنية للامة، فيصيرون مظهر سرَّ حجِّيةِ الاجماع الذي لاتصير نتيجةُ الاجتهاد شرعاً ودستوراً الاّ بتصديقه وسكّته؛ كذلك لابد لكشف معاني القرآن وجمع المحاسن المتفرقة في التفاسير وتثبيت حقائقه - المتجلية بكشف الفن وتمخيض الزمان - من انتهاض هيئة عالية من العلماء المتخصصين، المختلفين في وجوه الاختصاص، ولهم مع دقةِ نظر وُسْعةُ فكرٍ لتفسيره نتيجة المرام

انه لابد ان يكون مفسر القرآن ذا دهاء عال واجتهاد نافذ وولاية كاملة. وماهو الآن إلاّ الشخص المعنوي المتولد من امتزاج الارواح وتساندها وتلاحق

الافكار وتعاونها وتظافر القلوب واخلاصها وصميميتها، من بين تلك الهيئة. فبسر للكل حكمٌ ليس لكلٍ كثيراً مايُرى آثارُ
الاجتهاد وخاصةُ الولاية، ونورُه وضياؤها ، من جماعة خَلَتْ منها افرادُها
ثم اني بينما كنت منتظراً ومتوجهاً لهذا المقصد بتظاهر هيئة كذلك - وقد كان هذا غاية خيالي من زمان مديد - اذ سنح لقلبي من قبيل الحس قبل الوقوع تقرّب زلزلة عظيمة، فشرعتُ - مع عجزي وقصوري والاغلاق في كلامي - في تقييد ما سنح لي من اشارات اعجاز القرآن في نظمه وبيان بعض حقائقه، ولم يتيسر لي مراجعة التفاسير. فان وافقها فبِها ونِعْمَتْ والاّ فالعُهدة عليّ.

فوقعتْ هذه الطامة الكبرى.. ففي اثناء اداء فريضة الجهاد كلما انتهزتُ فرصة في خط الحرب قيدتُ مالاح لي في الاودية والجبال بعبارات متفاوتة باختلاف الحالات. فمع احتياجها الى التصحيح والاصلاح لايرضى قلبي بتغييرها وتبديلها؛ اذ ظهرتْ في حالة من خلوص النية لا توجد الآن، فاعرضها لأنظار اهل الكمال لا لأنه تفسير للتنزيل، بل ليصير - لو ظفر بالقبول - نوعَ مأخذٍ لبعض وجوه التفسير. وقد ساقني شوقي الى ماهو فوق طوقي، فان استحسنوه شجعوني على الدوام ومن الله التوفيق

سعيد النورسي

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Kuranın Tarifi

لمعة من تعريف القرآن

فان قلت: القرآن ما هو؟
قيل لك: هو الترجمةُ الازلية لهذه الكائنات، والترجمانُ الابدي لألسنتها التاليات للآيات التكوينية، ومفسّرُ كتاب العالَم.. وكذا هو كشافٌ لمخفيات كنوز الاسماء المستترة في صحائف السموات والارض.. وكذا هو مفتاحٌ لحقائق الشؤون المضْمَرة في سطور الحادثات.. وكذا هو لسان الغيب في عالم الشهادة..وكذا هو خزينةٌ للمخاطبات الازلية السبحانية والالتفاتات الابدية الرحمانية.. وكذا هو أساسٌ وهندسةٌ وشمسٌ لهذا العالم

المعنوي الاسلامي.. وكذا هو خريطةٌ للعالم الأُخروي.. وكذا هو القولُ الشارح والتفسيرُ الواضح والبرهان القاطع والترجمان الساطع لذات الله وصفاته واسمائه وشؤونه.. وكذا هو مربٍّ للعالم الانساني، وكالماء وكالضياء للانسانية الكبرى التي هي الاسلامية.. وكذا هو الحكمة الحقيقية لنوع البشر، وهو المرشد المهدي الى ما خُلِقَ البشرُ له.. وكذا هو للانسان: كما انه كتابُ شريعةٍ كذلك هو كتاب حكمةٍ، وكما انه كتابُ دعاء وعبودية كذلك هو كتابُ امرٍ ودعوة، وكما انه كتابُ ذكرٍ كذلك هو كتابُ فِكر، وكما انه كتابٌ واحد لكن فيه كتبٌ كثيرةٌ في مقابلة جميع حاجات الانسان المعنوية، كذلك هو كمنزل مقدسٍ مشحون بالكتب والرسائل . حتى انه قد أبرز

لمشْرَب كلِّ واحدٍ من اهل المشارب المختلفة، ولمسلك كلِّ واحدٍ من اهل المسالك المتباينة من الاولياء والصديقين ومن العرفاء والمحققين رسالةً لائقةً لمذاق ذلك المشرب وتنويره، ولمساق ذلك المسلك وتصويره حتى كأنه مجموعة الرسائل

سعيد النورسي

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Kuranın dort ana maksadı

Kur'anın dört ana maksadı

بسْمِ اللهِ الرَّحْمَن الرَّحِيْم
اَلرَّحْمنُ * عَلَّمَ اَلْقُرْآنَ * خَلَقَ الاِنْسَانَ * عَلَّمَهُ الْبَيَانَ
فنحمده مصلين على نبيه محمد الذي ارسله رحمة للعالمين وجعل معجزته الكبرى الجامعة برموزها واشاراتها لحقائق الكائنات باقية على مر الدهور الى يوم الدين وعلى آله عامة واصحابه كافة
!أما بعد؛ فاعلم
اولاً: ان مقصدنا من هذه الاشارات تفسير جملة من رموز نظْمِ القرآن؛ لأن الاعجاز يتجلى من نظمه. وما الاعجِاز الزاهر الاّ نقشُ النظم

وثانياَ: ان المقاصد الاساسية من القرآن وعناصره الاصلية اربعة: التوحيد والنبوة والحشر والعدالة؛ لانه لما كان بنو آدم كركبٍ وقافلةٍ متسلسلةٍ راحلةٍ من أودية الماضي وبلاده، سافرةٍ في صحراء الوجود والحياة، ذاهبةٍ الى شواهق الاستقبال، متوجهةٍ الى جنّاته، فتهتز بهم المناسبات وتتوجه اليهم الكائنات. كأنه اَرسلَتْ حكومةُ الخِلقة فَنَّ الحكمةِ مستنطقا وسائلاً منهم بـ "يا بني آدم! مِن أين؟ الى أين؟ ماتصنعون؟ مَنْ سلطانكم؟ مَنْ خطيبكم؟"
فبينما المحاورة، اذ قام من بين بني آدم - كأمثاله الأماثل من الرسل اولي العزائم - سيّدُ نوعِ البشر محمّد الهاشمي صلى الله عليه وسلم وقال بلسان القرآن

ايها الحكمة! نحن معاشر الموجودات" نجئ بارزين من ظلمات العدم بقدرة سلطان الازل، الى ضياء الوجود.. ونحن معاشر بني آدم بُعِثْنا بصفة المأمورية ممتازين من بين اخواننا الموجودات بحمل الامانة.. ونحن على جناح السفر من طريق الحشر الى السعادة الابدية، ونشتغل الآن بتدارك تلك السعادة وتنمية الاستعدادات التي هى رأسُ مالِنا.. وانا سيُّدُهم وخطيبهم. فها دونكم منشوري! وهو كلام ذلك السلطان الأزلي تتلألأ عليه سكّةُ الاعجاز. والمجيب عن هذه الاسئلة الجوابَ الصواب ليس الا القرآنُ، ذلك الكتاب كان (١) هذه الاربعة عناصره الاساسية فكما تتراءى هذه المقاصد الاربعة في كله، كذلك قد تتجلى في سورةٍ سورة،

بل قد يُلّمَح بها في كلامٍ كلام، بَل قد يُرْمَز اليها في كلمةٍ كلمة؛ لان كلٍ جزء فجزء كالمرآة لكلٍ فكلٍ متصاعداً، كما ان الكل يتراءى في جزءٍ فجزءٍ متسلسلا

ولهذه النكتة - اعني اشتراك الجزء مع الكل - يُعرّف القرآنُ المشخَّصُ كالكلي ذي الجزئيات؟

قلت: لما أُنزل (بسم الله) لتعليم العباد كان قُلْ مقدَّراً فيه. وهو الأُمّ في تقدير الاقوال القرآنية. فعلى هذا يكون في "قل" اشارة الى الرسالة.. وفي (بسم الله) رمز الى الالوهية.. وفي تقديم الباء تلويحٌ الى التوحيد.. وفي (الرحمن) تلميحٌ الى نظام العدالة والاحسان.. وفي (الرحيم) ايماء الى الحشر

وكذلك في (الحمد لله) اشارةٌ الى الالوهية.. وفي لام الاختصاص رمزٌ الى التوحيد.. وفي (رب العالمين) ايماء الى العدالة والنبوة ايضا؛ لان بالرسل تربيةُ نوع البشر.. وفي (مالك يوم الدين) تصريح بالحشر
حتى ان صَدَف (اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) يتضمن هذه الجواهر. هذا مثالا فانسج على منواله

---

١) جواب لما .. المؤلف

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha

:: FATİHA Suresi Tefsiri ::

Enter topic text here.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-1 : Cumle-1

Cümle 1: Bismillah

بِسْمِ الله كالشمس يضئ نَفْسَه كغيرِه، فاستغنى. حتى ان باءه متعلقة بالفعل المفهوم من معناها - اي: استعين به، او المفهوم عرفاً، أي: أتَيمّن به، أو بما يستلزمه "قل" المقدَّر من "أقرأ" - المؤخّر للاخلاص والتوحيد
اما "الاسم" فاعلم! ان لله اسماء ذاتية، واسماء فعلية متنوعة كالغفار والرزاق والمحيي والمميت وأمثالها. وتنوّعُها وتكثُّرها بسبب تعدد نسبة القدرة الازلية الى انواع الكائنات.
فكأن (بسم الله) استنزالٌ لتأثير وتعلق

القدرة ليكون ذلك التعلقُ روحاَ مُمدّاَ لكسب العبد
الله لفظة الجلال نسخةٌ جامعة لجميع الصفات الكمالية لدلالتها التزاماً عليه؛ بسر استلزام ذاته تعالى لصفاته بخلاف سائر الأعلام، لعدم الاستلزام

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-1 : Cumle-2

Cümle 2: Rahmandır ve Rahimdir

الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

وجه النظم: ان لفظَ الجلالَ كما يتجلى منه الجلال بسلسلته، كذلك يتراءى الجمال بسلسلته من (الرحمن الرحيم). اذ الجلال والجمال اصلان تسلسل منهما - بتجليهما في كل عالم - فروعٌ: كالامر والنهي، والثواب والعذاب، والترغيب والترهيب، والتسبيح والتحميد، والخوف والرجاء الى آخره

وايضا كما ان لفظ الجلال اشارة الى الصفات العينية والتنزيهية؛ كذلك "الرحيم" ايماء الى الصفات الغيرية

الفعلية؛ و "الرحمن" رمز الى الصفات السبع التي هي لا عينٌ ولاغيرٌ؛ اذ "الرحمن" بمعنى الرزاق، وهو عبارة عن اعطاء البقاء . والبقاءُ تكررُ الوجود. والوجود يستلزم صفة مُمَيِّزة وصفة مُخَصِّصَة وصفة مُؤَثِّرَة، وهي العلم والارادة والقدرة. والبقاء الذي هو ثمرة اعطاء الرزق يقتضي عُرفاً ثبوت البصر والسمع والكلام؛ اذ لابد للرزاق من البصر ليرى حاجة المرزوق إن لم يَطلب، ومن السمع ليستمع كلامه إن طلب، ومن الكلام ليتكلم مع الواسطة إن كانت . وهذه الست تستلزم السابعة التي هي الحياة

ان قلت: تذييل "الرحمن" الدال على النِعَمِ العظيمة بـ "الرحيم" الدال على النعمَ الدقيقة يكون صنعة التدلّي.

والبلاغة في صنعة الترقِّي من الادنى الى الاعلى؟
قلت: تذييلٌ للتتميم كالاهداب للعين واللجام للفرس.. وايضا لما توقفت العظيمةُ على الدقيقة، كانت الدقيقة ارقى كالمفتاح للقفل واللسان للروح.. وايضا لما كان هذا المقام مقام التنبيه على مواقع النِعَمِ كان الأخفى أجدر بالتنبيه، فيكون صنعةُ التدلِّي في مقام الامتنانِ والتعدادِ صنعةَ الترقِّي في مقام التنبيه
ان قلت: "الرحمن" و "الرحيم" كامثالهما بمبادئها محالٌ في حقه تعالى كرقَّةِ القلب. وان أُريد منها النهايات فما حكمة المجاز؟
قلت: هي حكمة المتشابهات؛ وهي التنزلات الالهية الى عقول البشر؛ لتأنيس الاذهانِ وتفهيمها، كمن تكلم

مع صبيّ بما يألفه ويأنس به. فان الجمهور من الناس يجتنون معلوماتهم عن محسوساتهم ولا ينظرون الى الحقائق المحضة الا في مرآة متخيلاتهم ومن جانب مألوفاتهم..
وايضا المقصود من الكلام: افادةُ المعنى، وهي لاتتم الا بالتأثير في القلب والحس، وهو لايحصل الا بإلباس الحقيقة اسلوبَ مألوف المخاطب وبه يستعد القلب للقبول

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-2 : Cumle-1

Cümle 1: Hamd Allaha mahsustur

الحَمْدُ

وجه النظم مع ما قبله: ان "الرحمن" و "الرحيم" لما دلّتا على النِعَم استوجبتا تعقيب الحمد. ثم ان (الحمد لله) قد كُرِّرَت في أربع سُوَرٍ من القرآن ثم وجه نظمه في هذا المقام، أي جعله فاتحةَ فاتحةِ القرآن هو: انه كتصوّر العلة الغائية المقَدَّم في الذهن؛ لان الحمدَ صورةٌ اجمالية للعبادة التي هي نتيجةٌ للخِلقة، والمعرفةِ التي هي حكمةٌ وغايةٌ للكائنات. فكأن ذكره تصورٌ للعلة الغائية.. وقد قال عز وجل وماخلقتُ الجنَّ والإِنس الاّ ليعبدون

ثم ان المشهور من معاني الحمد اظهار الصفات الكمالية
وتحقيقه: ان الله سبحانه خلق الانسان وجعله نسخة جامعة للكائنات، وفهرستة لكتاب العالَم المشتمل على ثمانية عشر الفِ عالَم، وأودع في جوهره انموذجاً من كل عالَم تجلى فيه اسمٌ من اسمائه تعالى. فاذا صرفَ الانسانُ كل مااُنعِمَ عليه الى ماخُلِقَ لأجله ايفاءً للشكر العرفي - الداخل تحت الحمد - وامتثالاً للشريعة التي هي جلاء لصدأ الطبيعة، يصيرُ كلُّ انموذجٍ مشكاةً لعالَمِهِ ومرآةً له وللصفةِ المتجلية فيه والاسم المتظاهر منه. فيكون الانسان بروحه وجسمه خلاصةَ عالمَيْ الغيب والشهادة، ويتجلى فيه ما تجلى فيهما

ـِ

فبالحمد يصير الانسان مظهراً للصفات الكمالية الالهية. يدل على هذا قول محي الدين العربي في بيان حديث (كُنْتُ كَنْزَاً مَخْفِيًّا فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُوني) أي : فخلقت الخلق ليكون مرآةً أشاهِدُ فيها جمالي.، كل واحدة منها ناظرة الى نعمة من النعم الاساسية التي هي: النشأة الاولى، والبقاء فيها؛ والنشأة الاُخرى، والبقاء بعدها

لله أي الحمد مختص ومستحق للذات الاقدس المشخص الذي يُلاحَظ بمفهوم "الواجب الوجود" اذ قد يلاحظ المشخص بأمر عام. وهذه اللام متعلقة بمعنى نفسها،كأنها تشربت معنى متعلقها. وفي اللام اشارة الى الاخلاص والتوحيد

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-2 : Cumle-2

Cümle 2: O, Alemlerin Rabbidir

رَبِّ

أي الذي يربّي العالم بجميع اجزائه، التي كلٌّ منها كالعالم عالَم؛ وذرَّاتهُ كنجومه متفرِّقةٌ متحرِّكة بالانتظام واعلم! ان الله عز وجل عيّن لكل شئ نقطةَ كمالٍ وأودع فيه ميلاً اليها، كأنه أمَرَه أمراً معنويا ان يتحرك به اليها، وفي سفره يحتاج الى ما يُمدُّه ودفع ما يَعوقهُ، وذلك بتربيته عز وجل. لو تأملت في الكائنات لرأيتها كبني آدم طوائف وقبائل يشتغل كلٌّ منفرداً ومجتمعاً بوظيفته التي عيَّنَها له صانِعُه ساعياً

مُجدّاَ مطيعا لقانون خالقه. فما اعجب الانسان كيف يشذّ!
الْعَالَمِينَ الياء والنون إما: علامة للاعراب فقط كـ "عشرين وثلاثين".. أو للجمعية؛ لأن اجزاء العالم عَوالم.. أو العالمُ ليس منحصراً في المنظومة الشمسية. قال الشاعر
الَحَمْدُ لله كَمْ لله مِنْ فَلَكٍ تَجرِي النّجُومُ بِهِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وآثرَ جمعَ العقلاء مثل (رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ) اشارةً الى ان نظرَ البلاغة يصوّر كل جزءٍ من أجزاء العالم بصورةِ حيّ عاقلٍ متكلّم بلسان الحال. اذ العالَم اسمُ مايُعلَمُ به الصانعُ ويشهدُ عليه ويشير اليه. فالتربية والإعلامُ يُومِيان - كالسجود - الى انها كالعقلاء

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-3

Fatiha 3 : Rahmaniyet ve Rahimiyet

الْرَّحْمن الْرَّحِيم

وجه النظم: انهما اشارتان الى أساسَيْ التربية؛ اذ "الرحمن" لكونه بمعنى الرزاق يلائم جلب المنافع؛ و"الرحيم" لكونه بمعنى الغفار يناسب دفع المضار وهما الاساسان للتربية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-4

Fatiha 4 : Din gününün sahibi

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

اي يوم الحشر والجزاء

وجه النظم: انه كالنتيجة لسابقه؛ اذ الرحمة من أدلة القيامة والسعادة الابدية؛ لان الرحمة انما تكون رحمةً، والنعمة نعمةً إذا جاءت القيامة وحصلت السعادة الابدية. وإلاّ فالعقلُ الذي هو من اعظم النِعَم يكون مصيبةً على الانسان، والمحبة والشفقة اللتان هما من ألطف انواع الرحمة تتحولان ألماً شديداً بملاحظة الفراق الابدي

إن قلت: ان الله تعالى مالكٌ لكل شئ دائما فما وجه الاختصاص؟

قلت: للاشارة الى ان الاسباب الظاهرية التي وضَعَها الله تعالى في عالم الكون والفساد لإظهار عظمته - أي لئلا يُرى في ظاهر نظر العقل مباشرةُ يد القدرة بالامور الخسيسة في جهة مُلْك الأشياء - ترتفع في ذلك اليوم وتتجلّى ملكوتيةُ كل شئ صافيةً شفّافةً، بحيث يَرى ويَعرف كلُ شئ سيِّدَه وصانِعَه بلا واسطة. وفي التعبير بلفظ "اليوم" إشارة الى امارة حدسية من امارات الحشر بناء على التناسب البيّن بين اليوم والسنة، وعمر البشر ودوران الدنيا. كالكائن بين اَمْيال الساعة العادّة للثواني والدقائق والساعات والايام. فكما ان مَن يرى ميلاً أتمَّ دَوْرَه يحدس في نفسه ان من شأن الآخر أيضاً ان يتم دوره وإن كان بمهلة؛ كذلك ان من يرِى القيامة

النوعية المكررة في أمثال اليوم والسنة يتحدس بتولد ربيع السعادة الأبدية في صبح يوم الحشر للإنسان الذي شخصُه كنوعٍ
والمراد من (الدّين) إمّا الجزاء، أي يوم جزاء الأعمال الخيرية والشرية، أو الحقائق الدينية، أي يوم طلوعها وظهورها وغلبة دائرة الاعتقاد على دائرة الاسباب؛ لأن الله عز وجل أودع بمشيئته في الكائنات نظاماً يربط الاسباب بالمسببات وألجأ الانسان بطبيعته ووهمه وخياله الى ان يراعي ذلك النظام ويرتبط به. وكذا وجّه كل شئ اليه وتَنَزَّه عن تأثير الاسباب في مُلكه. وكلّف الانسان اعتقاداً وايماناً بان يراعي تلك الدائرة بوجدانه وروحه ويرتبط بها. ففي الدنيا دائرة الاسباب غالبة على دائرة الاعتقاد؛ وفي الأخرى

تتجلى حقائق العقائد غالبة على دائرة الاسباب
واعلم! ان لكلٍ من هاتين الدائرتين مقاماً معيناً وأحكاماً مخصوصة، فلابد ان يُعطى كلٌّ حقّه. فمن نظر في مقام دائرة الاسباب بطبيعته ووهمه وخياله ومقاييس الاسباب، الى دائرة الاعتقاد اضطر الى الاعتزال. ومن نظر في مقام الاعتقاد ومقاييسه بروحه ووجدانه الى دائرة الاسباب أنتج له توكلا تَنْبَلِياً وتمرداً في مقابلة المشيئة النظامة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-5 : Cumle-1

Cümle 1: Ancak sana ibadet ederiz

إِيَّاكَ نَعْبُدُ

في "الكاف" نكتتان

احداهما: تضمن الخطاب بسر الالتفات للاوصاف الكمالية المذكورة، اذ ذكرها شيئاً شيئاً يحرّك الذهن ويُعدّه ويملأُهُ شوقاً ويهزه للتوجه الى الموصوف. فـ"اياك" أي: يامن هو موصوف بهذه الصفات.

والاخرى: ان الخطاب يشير الى وجوب ملاحظة المعاني في مذهب البلاغة ليكون المقروء كالمُنْزَل، فينجر طبعاً وذوقاً الى الخطاب. فـ"ايّاك" يتضمن الامتثال بـ"أُعْبُدْ رَبَّكَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ

والتكلم مع الغير في (نعبد) لوجوه ثلاثة
أي نعبد نحن معاشر أعضاء وذرّات هذا العالم الصغير - وهو أنا - بالشكر العرفي الذي هو إطاعة كلٍ لما أُمر به..
ونحن معاشر الموحّدين نعبدك باطاعة شريعتك.. ونحن معاشر الكائنات نعبد شريعتك الكبرى الفطرية ونسجد بالحيرة والمحبة تحت عرش عظمتك وقدرتك
وجه النظم: ان "نعبد" بيان وتفسير لـ "الحمد" ونتيجة ولازم لـ "مالك يوم الدين
واعلم! ان تقديم "اياك" للاخلاص الذي هو روح العبادة. وان في خطاب الكاف رمزاً الى علة العبادة لان من اتصف بتلك الاوصاف الداعية الى الخطاب استحق العبادة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-5 : Cumle-2

Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

هذه كـ (ايَّاك نعبد) باعتبار الجماعات الثلاث
اي نحن معاشر الاعضاء ومعاشر الموحِّدين ومعاشر الكائنات نطلب منك التوفيق والاعانة على كل الحاجات والمقاصد التي أهمها عبادتك
كرَّرَ "اياك" لتزييد لذة الخطاب والحضور.. ولأن مقام العيان أعلى وأجلّ من مقام البرهان.. ولأن الحضور أدعَى الى الصدق وبأن لايكذب..
ولاستقلال كلٍّ من المقصدين
واعلم! ان نظم "نستعين" مع "نعبد

كنظم الاجرة مع الخدمة، لأن العبادة حق الله على العبد، والاعانة إحسانُه تعالى لعبده. وفي حصر "اياك" إشارة الى ان بهذه النسبة الشريفة التي هي العبادة والخدمة له تعالى يترفَّعُ العبد عن التذلل للاسباب والوسائط، بل تصير الوسائطُ خادمةً له وهو لايعرف الا واحدا، فيتجلى حُكْمُ دائرة الاعتقاد والوجدان كما مر. ومن لم يكن خادما له تعالى بحق يصير خادماً للاسباب ومتذللاً للوسائط. لكن يلزم على العبد وهو في دائرة الاسباب ان لايهمل الاسباب بالمرة لئلا يكون متمردا في مقابلة النظام المودع بحكمته ومشيئته تعالى، لأن التوكل في تلك الدائرة عطالة كما مر

وكنظم المقدِّمة مع المقصود لأن الاعانة والتوفيق مقدمة العبادة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-6 : Cumle-1

Cümle 1: Bize hidayet ver

اِهْدِنَا

وجه النظم: انه جواب العبد عن سؤاله تعالى كأنه يسأل: أيّ مقاصدك أعلَقُ بقلبك؟ فيقول العبد: اهدنا

واعلم! ان "اهدنا" بسبب تعدد مراتب معانيه - بناء على تنوّع مفعوله الى الهادين والمستهدين والمستزيدين وغيرهم - كأنه مشتق من المصادر الاربعة لفعل الهداية. فاهدنا باعتبار معشر "ثبّتنا"، وبالنظر الى جماعة "زدنا"، وبالقياس الى طائفة "وفّقنا" والى فرقة "اَعْطنا".. وأيضا ان الله تعالى بحكم (أعْطَى كُلَّ شَيْء خَلْقَهُ ثُمَّ

هَدَى) هدانا بإعطاء الحواس الظاهرة والباطنة، ثم هدانا بنصب الدلائل الآفاقية والأنفسية، ثم هدانا بارسال الرسل وانزال الكتب، ثم هدانا أعظم الهداية بكشف الحجاب عن الحق فظهر الحق حقا والباطل باطلا

اللَّهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اِتِّبَاعَهُ
وَاَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلاً وَارْزُقْنَا اجْتِنَابَهُ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-6 : Cumle-2

Cümle 2: Ancak senden yardım dileriz

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

اعلم! أن الصراط المستقيم هو العدل الذي هو ملخص الحكمة والعفة والشجاعة اللاتي هي أوساطٌ للمراتب الثلاث للقوى الثلاث

توضيحه

ان الله عز وجل لما اسكن الروحَ في البدن المتحوِّل المحتاج المعروض للمهالك أودع لإدامتها فيه قوىً ثلاثا

إحداها: القوة الشهوية البهيمية الجاذبة للمنافع

وثانيتها: القوة الغضبية السَبُعية الدافعة للمضرات والمخرِّبات

وثالثتها: القوة العقلية الملكية المميزة بين النفع والضر
لكنه تعالى - بحكمته المقتضية لتَكمُّل البشر بسر المسابقة - لم يحدِّد بالفطرة تلك القوى كما حدد قوى سائر الحيوانات، وإن حدَّدَها بالشريعة؛ لأنها تنهي عن الافراط والتفريط وتأمر بالوسط، يصدع عن هذا (فَاسْتَقِمْ كَما أُمِرْتَ). وبعدم التحديد الفطري يحصل مراتب ثلاث: مرتبة النقصان وهي التفريط، والزيادة وهي الافراط ، والوسط وهي العدل
فتفريط القوة العقلية الغباوة والبلادة، وافراطها الجربزة الخادعة والتدقيق في سفاسف الامور، ووسطها الحكمة. وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوتِيَ خَيْراً كَثِيراً
اعلم! انه كما تنوع اصل هذه القوة الى تلك المراتب، كذلك كل فرع من

فروعها يتنوع الى هذه الثلاث. مثلا: في مسألة خَلق الافعال: مذهبُ أهل السنة وسطُ الجبر والاعتزال، وفي الاعتقاد: مذهبُ التوحيد وسط التعطيل والتشبيه.. وعلى هذه القياسُ
وتفريط القوة الشهوية الخمودة وعدم الاشتياق الى شئ، وافراطها الفجور بأن يشتهي ما صادف حَلَّ أو حَرُمَ، ووسطها العفةُ بأن يرغب في الحلال ويهرب عن الحرام. وقس على الاصل كل فرع من فروعاته من الاكل والشرب واللبس وأمثالها
وتفريط القوة الغضبية الجبانة أي الخوف مما لايُخاف منه والتوهم، وافراطها التهوّر الذي هو والدُ الاستبداد والتحكم والظلم، ووسطها الشجاعة أي بذل الروح بعشق وشوق

لحماية ناموس الاسلامية واعلاء كلمة التوحيد. وقس عليها فروعها
فالاطراف الستة ظلمٌ والاوساط الثلاثة هي العدل الذي هو الصراط المستقيم، اي العملُ بـ (فَاسْتَقِمْ كَما اُمِرْتَ) ومَن مرَّ على هذا الصراط يمر على الصراط الممتد على النار

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-7 : Cumle-1

Cümle 1: Nimetlendirdiklerinin yoluna ilet

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

اعلم! ان نظم درر القرآن ليس بخيط واحد بل النظم - في كثيرٍ - نقوش تحصل من نسج خطوطِ نسبٍ متفاوتة قُرباً وبُعداً، ظهوراً وخفاء. لانَ أساس الاعجاز بعد الايجاز هذا النقش. مثلا: صراط الذين انعمت عليهم يناسب الحمد لله لان النعمة قرينة الحمد و (رب العالمين) لان كمال التربية بترادف النِعَم

و (الرحمن الرحيم) لان المنعم عليهم - اعني الانبياء والشهداء والصالحين - رحمةٌ للعالمين ومثال ظاهر للرحمة

و (مالك يوم الدين) لان الدين هو النعمة الكاملة
و (نعبد) لانهم الائمة
و (نستعين) لانهم الموفقون
و (اهدنا) لانهم الاسوة بسر فَبِهُداهُمُ اقْتَدِهْ
و (الصراط المستقيم) لظهور انحصار الطريق المستقيم في مسلكهم. هذا مثال لك فقس عليه
وفي لفظ "الصراط" إشارة الى ان طريقهم مسلوكة محدودة الاطراف مَن سلكها لايخرج عنها
وفي لفظ "الذين" - بناء على انه موصول، ومن شأن الموصول ان يكون معهوداً نَصْبَ العين للسامع - اشارة الى علو شأنهم وتلألؤهم في ظلمات البشر، كأنهم معهودون نصب العين لكل سامع وإن لم يتحرَّ ولم يطلب..

وفي جمعيته رمز الى إمكان الاقتداء بهم وحقانية مسلكهم بسر التواتر اذ يَدُ الله مَعَ الْجَمَاعَةِ

وفي صيغة "انعمت" اشارة الى وسيلة طلب النعمة.. وفي نسبتها شافع له كأنه يقول: ياالهي! من شأنك الانعامُ وقد أنعمْتَ بفضلك، فأنْعِمْ عليّ وان لم استحق

وفي "عليهم" اشارة الى شدة اعباء الرسالة وحمل التكليف، وايماء الى انهم كالجبال العالية تتلقى اعباء الرسالة وحمل التكليف، وايماء الى انهم كالجبال العالية تتلقى شدائد المطر لإفاضة الصحارى. وما أجمل في (الذين انعمت عليهم) يفسره (فَأُولئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ الله عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ والصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء

والصَّالِحِينَ) اذ القرآن يفسر بعضه بعضا
ان قلت: مسالك الانبياء متفاوتة وعباداتهم مختلفة؟
قيل لك: ان التبعية في اصول العقائد والاحكام؛ لانها مستمرة ثابتة دون الفروعات التي من شأنها التغير بتبدل الزمان. فكما ان الفصول الاربعة ومراتب عمر الانسان تؤثر في تفاوت الادوية والتلبّس، فكم من دواء في وقت يكون داء في آخر؛ كذلك مراتب عمر نوع البشر تؤثر في اختلاف فروعات الاحكام التي هي دواء الارواح وغذاء القلوب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-7 : Cumle-2

Cümle 2: Gazaba uğrayanların ve sapmışların yoluna değil..

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وجه النظم: اعلم! ان هذا المقام لكونه مقام الخوف والتخلية يناسب المقامات السابقة؛ فينظر بنظر الحيرة والدهشة الى مقام توصيف الربوبية بالجلال والجمال، وبنظر الالتجاء الى مقام العبودية في "نعبد"، وبنظر العجز الى مقام التوكل في "نستعين"، وبنظر التسلي الى رفيقه الدائمي أعني مقام الرجاء والتحلية، اذ اوّل ما يتولد في قلب من يرى أمراً هائلا حِسُّ الحيرة ثم

ميلُ الفرار ثم التوكلُ عند العجز ثم التسلي بعد ذلك الامر
ان قلت: ان الله عز وجل حكيم غني فما الحكمة في خلق الشر والقبح والضلالة في العالم؟
قيل لك: اعلم! ان الكمال والخير والحسن في الكائنات هي المقصودة بالذات وهي الكليات؛ وان الشر والقبح والنقصان جزئيات بالنسبة اليها قليلة تبعية مغمورة في الخلقة، خلقها خالقها منتشرة بين الحسن والكمال، لا لذاتها، بل لتكون مقدمة، وواحداً قياسياً، لظهور - بل لوجود - الحقائق النسبية للخير والكمال
ان قلت: فما قيمة الحقائق النسبية حتى اُستُحسن لأجلها الشرّ الجزئي؟
قيل لك: ان الحقائق النسبية هي الروابط بين الكائنات.. وهي الخطوط

المنسوج منها نظامها.. وهي الاشعة المنعكس منها وجود واحد لانواعها.
وان الحقائق النسبية أزيدُ بألوفٍ من الحقائق الحقيقية؛ اذ الصفات الحقيقية لذاتٍ لو كانت سبعة كانت الحقائق النسبية سبعمائة. فالشر القليل يُغْتَفَر بل يُسْتَحْسَن لاجل الخير الكثير؛ لانٍ في ترك الخير الكثير - لان فيه شراً قليلاً - شراً كثيراً. وفي نظر الحكمة اذا قابل الشر القليل شراً كثيراً صار الشر القليل حسناً بالغير، كما تقرر في الاصول في الزكاة والجهاد
وما اشتهر من: "ان الاشياء انما تُعْرَف باضدادها" معناه: ان وجود الضد سبب لظهور ووجود الحقائق النسبية للشئ. مثلا: لو لم يوجد القبح ولم يتخلل بين الحسن لما تظاهر وجود الحسن بمراتبه الغير المتناهية

ان قلت: ما وجه تفاوت هذه الكلمات الثلاث: فعلاً، واسم مفعولٍ، واسمَ فاعلٍ، في: "انعمت" و "المغضوب" و "الضالين"؟
وأيضاً ما وجه التفاوت في ذكر: صفة الفرقة الثالثة، وعاقبة الصفة في الفرقة الثانية، وعنوان صفة الفرقة الاولى باعتبار المآل؟
قيل لك: اختار عنوان النعمة؛ لان النعمة لذةٌ تميل النفس اليها.. وفعلاً ماضيا للاشارة الى ان الكريم المطلق شأنه ان لايسترد مايعطى.. وأيضاً رمز الى وسيلة المطلوب بإظهار عادة المنعم، كأنه يقول: لأن من شأنك الانعام وقد أنعَمْتَ فأنْعِم عليّ
أما (غير المغضوب) فالمراد منه: الذين تجاوزوا بتجاوز القوة الغضبية فظلموا، وفسقوا بترك الاحكام كتمرد اليهود.

ولما كان في نفس الفسق والظلم لذة منحوسة وعزة خبيثة لا تتنفر منه النفس ذَكَرَ القرآنُ عاقبته التي تُنَفِّر كلَّ نفس وهي نزول غضبه تعالى.. واختار الاسم الذي من شأنه الاستمرار اشارة الى ان العصيان والشر انما يكون سمة اذا لم ينقطع بالتوبة والعفو أمّا (ولا الضَّالين) فالمراد منه: الذين ضلوا عن الطريق بسبب غلبة الوهم والهوى على العقل والوجدان ووقعوا في النفاق بالاعتقاد الباطل كسفسطة النصارى. اختار القرآن نفسَ صفتهم لان نفسَ الضلالة أَلَمٌ، ينفر النفس ويجتنب منه الروح وإن لم يرَ النتيجة.. وإسماً لأن الضلالة انما تكون ضلالة اذا لم تنقطع

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Fatiha-7

Bütün lezzetler imanda, bütün elemler dalalettedir.

واعلم! ان كل الالم في الضلالة وكل اللذة في الايمان
فإن شئت تأمل في حال شخص، بينما اخرجَتْه يدُ القدرة من ظلمات العدم وألقَتْهُ في الدنيا - تلك الصحراء الهائلة - اذ يفتح عينيه مستعطفا، فيرى البليات والعلل كالاعداء تتهاجم عليه، فينظر مسترحماً الى العناصر والطبائع فيراها غليظة القلب بلا رحمة قد كشرت عليه الاسنان؛ فيرفع رأسه - مستمداً - الى الاجرام العلوية فيراها مهيبة ومدهشة تهدده كأنها مرامي نارية من أفواه هائلة تمر حواليه؛

فيتحير ويخفض رأسه متستراَ ويطالع نفسه؛ فيسمع الوفَ صيحاتِ حاجاته وأنين فاقاته، فيتوحش، فينظر الى وجدانه ملتجأً؛ فيرى فيه الوفاً من آمال متهيجةٍ ممتدةٍ لاتُشبعها الدنيا
فبالله عليك كيف حال هذا الشخص ان لم يعتقد بالمبدأ والمعاد والصانع والحشر؟ أتظن جهنم أشدَّ عليه من حاله وأحرقَ لروحه؟ فإن له حالة تركبت من الخوف والهيبة والعجز والرعشة والقلق والوحشة واليتم واليأس؛ لأنه اذا راجع قدرته يراها عاجزة ضعيفة؛ واذا توجه الى تسكين حاجاته يراها لاتسكت؛ واذا صاح واستغاث لايُسْمَع ولا يُغاث فيظن كل شئ عدواً، ويتخيل كل شئ غريبا فلا يستأنس بشئ؛ ولا ينظر الى دوران

...

الاجرام الاّ بنظر الخوف والدهشة والتوحش المزعجة للوجدان.
ثم تأمل في حال ذلك الشخص اذا كان على الصراط المستقيم واستضاء وجدانهُ وروحُه بنور الايمان، كيف ترى انه اذا وضع قدمه في الدنيا وفتح عينيه فرأى تهاجم العاديات الخارجية يرى اذاً "نقطة استناد" يستند اليها في مقابلة تلك العاديات، وهي معرفة الصانع فيستريح. ثم اذا فتش عن استعداداته وآماله الممتدة الى الأبد يرى "نقطة استمداد" يستمد منها آماله وتتشرب منها ماء الحياة وهي معرفة السعادة الابدية. واذ يرفع رأسه وينظر في الكائنات يستأنس بكل شئ وتجتني عيناه من كل زهرة اُنسية وتحبّبا، ويرى في حركات الأجرام حكمةَ خالقها ويتنزّه بسيرها وينظر نظر العبرة

والتفكر. كأن الشمس تناديه: أيها الأخ! لاتتوحش مني فمرحبا بقدومك! نحن كلانا خادمان لذاتٍ واحد، مطيعان لأمره. والقمر والنجوم والبحر وأخواتها يناجيه كلٌ منها بلسانه الخاص وترمز اليه: بأهلاً وسهلاً، أما تعرفنا ؟ كلنا مشغولون بخدمة مالكك فلا تضجر ولا تتوحش ولا تخف من تهديد البلايا بنعراتها، فان لجام كلٍ بيد خالقك فذلك الشخص في الحالة الاولى يحس في أعماق وجدانه ألماً شديداً فيضطر للتخلص منه وتهوينه وابطال حسه بالتسلي، بالتغافل، بالاشتغال بسفاسف الأمور، ليخادع وجدانه وينام روحُه؛ والا احس بألمٍ عميق يحرق أعماق وجدانه. فبنسبة البُعْدِ عن الطريق الحق يتظاهر تأثير ذلك الالم

وأما في الحالة الثانية فهو يحس في قعر روحه لذةً عالية وسعادة عاجلة كلما أيقظ قلبه وحرَّك وجدانه وأحسّ روحه استزاد سعادة واستبشر بفتح أبواب جنات روحانية له

اَللَّهُمَّ بِحُرْمَةِ هذِهِ السُّورَةِ اِجْعَلْنَا مِنْ اَهْلِ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara

:: BAKARA Suresi Tefsiri ::

بسْمِ الله الرَّحْمَن الرَّحِيم
السورة الاولى من الزَّهْرَاوَيْنِ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara : Tekrarat-ı Kuraniye

Tekrarat-ı Kuraniye belagata münafimidir?

ان قلت: ان في القرآ ن الموجز المعجز أشياء مكررة تكراراً كثيراً في الظاهر كالبسملة و"فبأي آلاء" الخ.. و"ويل يومئذ" الخ.. وقصة موسى وأمثالها، مع ان التكرار يُمِلُّ وينافي البلاغة

قيل لك: "مَا كُلُّ مَا يَتَلأْلأُ يُحْرِقُ" فان التكرار قد يُمِلُّ، لا مطلقاً. بل قد يُستحسن وقد يُسأم. فكمَا أن في غذاء الانسان ماهو قُوت كلما تكرر حلا وكان آنس، وما هو تفكّه ان تكرر مُلَّ وان تجدد اُستُلِذّ، كذلك في الكلام ما هو حقيقة وقوت وقوّة للافكار وغذاء

للارواح كلما استعيد اَستحسن واستؤنس بمألوفه كضياء الشمس. وفيه ماهو من قبيل الزينة والتفكه، لذتُه في تجدّد صورتِه وتلوّن لباسه.
اذا عرفت هذا فاعلم! انه كما ان القرآن بمجموعه قوتٌ وقوّة للقلوب لايُمَلُّ على التكرار بل يُستحلى على الإكثار منه، كذلك في القرآن ماهو روح لذلك القوت كلما تكرر تلألأ وفارت اشعة الحق والحقيقة من اطرافه، وفي ذلك البعض ماهو أسّ الأساس والعقدة الحياتية والنور المتجسد بجسدٍ سرمدي كـ (بسْمِ الله الرَّحْمَن الرَّحِيْم). فيا هذا شاور مذاقك ان كنت ذا مذاق!
هذا بناء على تسليم التكرار، والاّ فيجوز ان تكون قصة موسى مثلا مذكورة في كل مقام لوجهٍ مناسب من الوجوه

المشتملةً هي عليها. فان قصة موسى أجدى من تفاريق العصا أخذَها القرآن بيده البيضاء فضةً فصاغتها ذهباً، فخرت سحرةُ البيان ساجدين لبلاغته وكذا في "البسملة" جهات: من الاستعانة والتبرك والموضوعية بل الغايتية والفهرستية للنقط الاساسية في القرآن
وأيضا فيها مقامات: كمقام التوحيد ومقام التنزيه ومقام الثناء ومقام الجلال والجمال ومقام الاحسان وغيرها.
وايضا فيها احكام ضمنية: كالاشارة الى التوحيد والنبوة والحشر والعدل اعني المقاصد الاربعة المشهورة، مع ان في اكثر السور يكون المقصود بالذات واحداً منها، والباقي استطراديا. فلِمَ لايجوز ان يكون لجهة او حُكم او مقام

منها مناسبة مخصوصة لروح السورة وتكون موضوعاً للمقام بل فهرستة اجمالية باعتبار تلك الجهات والمقامات؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-1

Bakara 1 : Huruf-u Mukattaa

الم

اعلم! ان ههنا مباحث اربعة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-1 : 1.Mebhas

المبحث الاول

ان الاعجاز قد تنفّس من أُفق (الم) لأن الاعجاز نور يتجلى من امتزاج لمعات لطائف البلاغة. وفي هذا المبحث لطائف كل منها وإن دقَّ لكن الكل فجرٌ صادق

منها: ان (الم) مع سائر اخواتها في أوائل السور تنصّف كل الحروف الهجائية التي هي عناصر كل الكلمات فتأمل

ومنها: ان النصف المأخوذ اكثر استعمالاً من المتروك

ومنها: ان القرآن كرر من المأخوذ ماهو اَيْسَرُ على الألسنة كالألف واللام
ومنها: انه ذكر المقطّعات في رأس تسع وعشرين سورة عدة الحروف الهجائية
ومنها: ان النصف المأخوذ ينصّف كل ازواج أجناس طبائع الحروف من المهموسة والمجهورة والشديدة والرخوة والمستعلية والمنخفضة والمنفتحة وغيرها، واما الاوتار فمن الثقيل القليل كالقلقلة؛ ومن الخفيف الكثير كالذلاّقة
ومنها: ان النصف المأخوذ من طبائعها ألطفُ سجيةً
ومنها: ان القرآن اختار طريقاً في المقطعات من بين اربعة وخمسمائة احتمال، لا يمكن تنصيف طبائع الحروف الا بتلك الطريق، لان

التقسيمات الكثيرة متداخلة ومشتبكة ومتفاوتة. ففي تنصيف كلٍ غرابة عجيبة
فمن لم يجتن نور الاعجاز من مزج تلك اللمعات فلا يلومنّ الاّ ذوقه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-1 : 2.Mebhas

المبحث الثاني

اعلم ان (الــم) كقرع العصا يوقظ السامعَ ويهزُّ عِطفه بأنه - بغرابته - طليعةُ غريبٍ وعجيبٍ

وفي هذا المبحث ايضاً لطائف

منها: ان التهجي وتقطيع الحروف في الاسم اشارة الى جنس ما يتولد منه المسمى

ومنها: ان التقطيع اشارة الى ان المسمى واحد اعتباريّ لا مركب مزجي

ومنها: ان التهجي بالتقطيع تلميح الى إراءة مادة الصنعة؛ كإلقاء القلم

والقرطاس لمن يعارضك في الكتابة. كأن القرآن يقول: "أيها المعاندون المدّعون! انكم امراء الكلام، هذه المادة التي بين أيديكم هي التي أصنع فيها ما أصنع"

ومنها: ان التقطيع المرمز الى الاهمال عن المعنى يشير الى قطع حجتهم بـ "إنّا لانعرف الحقائق والقصص والاحكام حتى نقابلك". فكأن القرآن يقول: "لا أطلب منكم إلاّ نظم البلاغة فجيئوا به مفتريات"

ومنها: ان التعبير عن الحروف باسمائها من رسوم أهل القراءة والكتابة، ومن يسمعون منه الكلام امّيّ مع محيطه، فنظراً الى السجية - مع ان اول ما يتلقاهم خلاف المنتظر - يرمز إلى: "ان هذا الكلام لايتولد منه بل يُلقى اليه

ومنها: ان التهجي أساس القراءة ومبدؤها فيومئ الى أن القرآن مؤسس لطريقٍ خاصٍ ومعلم لأمّيين ومن لم ير نقشاً عالياً من انتساج هذه الخيوط - وإن دقّ البعض - فهو دخيل في صنعة البلاغة فليقلّد فتاوى أهلها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-1 : 3.Mebhas

3.Mebhas

المبحث الثالث

ان (الــم) إشارة إلى نهاية الايجاز، الذي هو ثاني أساسَي الاعجاز وفيه لطائف

منها: ان (الــم) يرمز ويشير ويومئ ويُلَوِّح ويلَمِّح بالقياس التمثيلي المتسلسل الى: "ان هذا كلام الله الأزلي نزل به جبريل على محمد عليهما الصلاة والسلام". لانه كما ان الاحكام المفصلة في مجموع القرآن قد ترتسم في سورة طويلة إجمالا؛ وقد تتمثل سورة طويلة في قصيرة إشارة؛ وِقد تندرج سورة قصيرة في

آية رمزاً؛ وقد تندمج آية في كلام واحد تلويحاً؛ وقد يتداخل كلام في كلمة تلميحاً، وقد تتراءى تلك الكلمة الجامعة في حروف مقطعة، كـ "سين لام ميم".. كالقرآن في البقرة، والبقرة في الفاتحة، والفاتحة في "بسْمِ الله الرَّحْمَن الرَّحِيْم" و "بسْمِ الله الرَّحْمَن الرَّحِيْم" في البسملة المنحوتة؛ كذلك يجوز ذلك في (الــم) أيضا
فبالاستناد الى هذا القياس التمثيلي المتسلسل، وباشارة (ذلك الكتاب) يتجلى من (الــم): "هذا كلام الله الأزلي نزل به جبريل على محمد "عليهما الصلاة والسلام
ومنها: ان الحروف المقطعة كالشفرة الإلهية أبرقها الى رسوله الذي عنده مفتاحها. ولم يتطاول يدُ فكر البشر اليه بعد

ومنها: ان (الــم) اشارة الى شدة ذكاوة المنزَل عليه رمزاً الى ان الرمز له كالتصريح
ومنها: ان التقطيع اشارة الى ان قيمة الحروف ليست في معانيها فقط بل بينها مناسبات فطرية كمناسبة الاعداد، كشَفَها علم أسرار الحروف
ومنها: ان (الــم) خاصة، اشارة بالتقطيع الى المخارج الثلاثة من الحلق والوسط والشفة، وترمز تلك الاشارة الى إجبار الذهن للدقة، وشق حجاب الأُلفة؛ ليلجأ الى مطالعة عجائب ألوان نقش خلقة الحروف
فيا من صبغ يده بصنعة البلاغة! ركِّب قطعاتِ هذه اللطائف وانظرها واحدة، واستمع، لتقرأ عليك: هذا كَلاَمُ الله

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-1 : 4.Mebhas

المبحث الرابع

ان (الــم) مع أخواتها لما برزت بتلك الصورة كانت كأنها تنادى: نحن الائمة؛ لا نقلد أحداً وما اتبعنا إماماً، وأسلوبنا بديع، وطرزنا غريب

وفيه لطائف

منها: ان من ديدن الخطباء والفصحاء التأسي بمثال والنسج على منوال والتمشي في طريق مسلوكة، مع انها لم يطمثهن قبله إنس ولا جان

ومنها: ان القرآن بفواتحه ومقاطعه بقي بعدُ كما كان قبلُ، لم يماثل ولم يقلّد مع تآخذ أسباب التقليد والتأسِّي

من شوق الأودَّاء وتحدي الاعداء. ان شئت شاهداً فهذه ملايين من الكتب العربية! هل ترى واحداً منها يوازيه، أو يقع قريباً منه؟ كلا! بل الجاهل العاميّ أيضاً اذا قاسها معه وقابله بها ناداه نظره بـ "أن هذا ليس في مرتبتها". فإما هو تحت الكل وهو محال بالضرورة، وإما هو فوق الكل وهو المطلوب، فهو نصيبه من درْك الاعجاز ومنها: ان من شأن صنعة البشر انها تظهر اول ماتظهر خشنة ناقصة من وجوه، يابسة من الطلاوة، ثم تتكمل وتحلو. مع ان اسلوب القرآن لما ظهر ظهر بطلاوة و طراوة وشبابية، وتحدّى مع الافكار المعمرين - بتلاحق الافكار وسرقة البعض عن البعض - وغلبهم فأعلن بالغلبة: انه من صُنع خالق القوى والقدر

فيا من استنشق نسيم البلاغة! أفلا يجتنى نحلُ ذهنك عن ازهار تلك المباحث الاربعة شَهْدَ: "اَشْهَدُ اَنَّ هذَا كَلاَمُ الله"؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2

Bakara 2 : Kur'anın Hidayeti ve şüphesizliği

ذلِكَ الْكِتَابُ لا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Mukaddeme

Mukaddime: Kelamın Hüsnü

مقدمة

اعلم! ان من اساس البلاغة الذي به يبرق حسن الكلام تجاوب الهيئات وتداعي القيود وتآخذها على المقصد الاصلي، وامداد كلٍّ بقدْرِ الطاقة للمقصد، الذي هو كمجمع الاودية او الحوض المتشرب من الجوانب، بأن تكون مصداقاً وتمثالاً لما قيل

عِبَارَاتُنَا شَتَّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَال يُشِيرُ

مثلا: تأمَّل في آية (وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ) المسوقة للتهويل المستفاد من التقليل بسر انعكاس

الضد من الضد. أفلا ترى التشكيك في "إن" كيف يمد التقليل، والمسّ بدل الاصابة في "مسّت" كيف يشير الى القلة والتروّح فقط، والمرتّية والتحقير في جوهرِ وصيغةِ وتنوينِ "نفحةٌ" كيف تلوِّح بالقلَة، والبعضية في "مِن" كيف تومئ إليها، وتبديل النكال بالـ "عذاب" كيف يرمز اليها، والشفقة المستفادة من الـ "ربّ" كيف تشير اليها، وقس؟!.. فكلٌ يمد المقصد بجهته الخاصة. وقس على هذه الآية أخواتها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Cumle-1

Cümle 1: Şu kitap ki, onda şüphe yoktur

وبالخاصة (الــم _ ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين) لأن هذه الآية ذُكرت لمدح القرآن واثبات الكمال له
ولقد تجاوب وتآخذ على هذا المقصد: القَسَم بـ "الــم" على وجه، واشارة "ذلك" ومحسوسيته وبُعديته، والألف واللام في "الكتاب"، وتوجيه اثباته بـ "لاريب فيه". فكلٌ كما يمد المقصد ويلقي إليه حصته يرمز ويشفّ من تحته عن ما يستند اليه من الدليل وإن دقّ
فان شئت تأمل في القَسَم بـ (الــم) إذ إنه كما يؤكد، كذلك يشعر بالتعظيم

الموجّه للنظر الموجب لانكشاف ماتحته من اللطائف المذكورة ليبرهن على الدعوى المرموز اليها
وانظر الاشارة في (ذلك) المختصة بالرجوع الى الذات مع الصفات لتعلم انها كما تفيد التعظيم - لانها اما اشارة الى المشار اليه بـ "الــم" او المبشّر به في التوراة والانجيل - كذلك تلوّح بدليلها؛ اذ ما أعظم ما أقسم به! وما أكمل ما بشَّر به التوراة والانجيل!.. ثم أمعن النظر في الاشارة الحسية الى الأمر المعقول لترى انها كما تفيد التعظيم والاهمية؛ كذلك تشير الى ان القرآن كالمغناطيس المنجذب اليه الأذهانُ، والمتزاحم عليه الأنظارُ المجْبِر لخيالِ كلٍ على الاشتغال به. فتظاهر بدرجة - تراه العيون من خلفها اذا راجعت الخيال - يرمز بلسان الحال

الى وثوقه بصدقه وتبرّيه عن الضعف والحيلة الداعيين الى التستر.. ثم تفكّر في البُعدية المستفادة من "ذلك"؛ اذ انها كما تفيد علوّ الرتبة المفيد لكماله؛ كذلك تومئ الى دليله بأنه بعيد عن ما سلك عليه أمثاله. فإما تحت كلٍ وهو باطل بالاتفاق، فهو فوق الكل
ثم تدبر في "ال" (الكتاب)؛ لانها كما تفيد الحصر العرفي المفيد للكمال؛ تفتح باب الموازنة وتلمِّح بها الى ان القرآن كما جمع محاسن الكتب قد زاد عليها فهو أكملها
ثم قف على التعبير بـ "الكتاب" كيف يلوّح بأن الكتاب لايكون من مصنوع الامّيّ الذي ليس من أهل القراءة والكتابة
أما (لاريب فيه) ففيه وجهان

إرجاع الضمير إلى الحكم، أو إلى الكتاب
فعلى الاول -كما عليه المفتاح - يكون بمعنى يقيناً، وبلا شك، فيكون جهة وتحقيقا لاثبات كماله
وعلى الثاني - كما عليه الكشاف - يكون تأكيداً لثبوت كماله
وعلى الكل يناجي من تحت "لاريب" بـ (وان كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا فأتوا بسورة من مثله) ويرمز الى دليله الخاص
والاستغراق في "لا" بسبب اعدام الريوب الموجودة ينشد
وَكَمْ مِنْ عَائِبٍ قَوْلاً صَحِيحاً وَافَتُهُ مِنَ الْفَهْمِ السَّقِيمِ
ويشير الى ان المحل ليس بقابلٍ لتولّد الشكوك؛ اذ أقام على الثغور امارات

تتنادى من الجوانب وتطرد الريوب المتهاجمة عليه
وفي ظرفية (فيه) والتعبير بـ "في" بدل أخواتها اشارة الى انفاذ النظر في الباطن. والى ان حقائقه تطرد وتطيّر الأوهامَ المتوضعة على سطحه بالنظر الظاهر
فيا من آنس قيمة التركيب من جانب التحليل، وأدرك فرق الكلّ عن كلٍ!
انظر نظرة واحدة الى تلك القيود والهيئات لترى كيف يلقي كلٌ حصته الى المقصد المشترك مع دليله الخاص، وكيف يفور نورُ البلاغة من الجوانب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Sual

Sual: Bu ayetin cümleleri arasında atıf olmamasının sebebi?

اعلم! انه لم يربط بين جمل "الــم.. ذلك الكتاب.. لاريب فيه.. هدى للمتقين" بحلقات العطف لشدة الاتصال والتعانق بينها، وأخذِ كلٍ بحجز سابقتها وذيل لاحقتها. فان كل واحدة كما انها دليلٌ لكلٍ بجهة؛ كذلك نتيجة لكلِ واحدة بجهة اخرى. ولقد انتقش الاعجاز على هذه الآية بنسج اثني عشر من خطوط المناسبات المتشابكة المتداخلة

ان شئت التفصيل تأمل في هذا

الــم) فانها تومئ بالمآل الى: "هذا) متحدًّى به، ومن يبرز الى الميدان؟" ثم تلوح بأنه معجز
وتفكر في (ذلك الكتاب) فانها تصرح بأنه ازداد على أخوته وطمَّ عليها. ثم تلمح بأنه مستثنى ممتاز لايماثل
ثم تدبر في (لاريب فيه) فانها كما تُفصح عن انه ليس محلا للشك تعلن بأنه منوّر بنور اليقين
ثم انظر في (هدى للمتقين) اذ انها كما تهدى اليك انه يُري الطريق المستقيم؛ تفيدك انه قد تجسم من نور الهداية
فكل منها باعتبار المعنى الأول برهان لرفقائها وباعتبار المعنى الثاني نتيجة لكل منها
ونذكر على وجه المثال ثلاثا من الروابط الثنتي عشرة لتقيس عليها البواقي

فـ (الـم) أي: هذا يتحدّى كل معارض، فهو أكمل الكتب، فهو يقيني؛ اذ كمال الكتاب باليقين، فهو مجسَّم الهداية للبشر
ثم (ذلك الكتاب) اي: هو ازداد على أمثاله فهو معجز - او - اي: هو ممتاز ومستثنى؛ إذ لاشك فيه؛ اذ إنه يُري السبيل السويّ للمتقين
ثم (هدى للمتقين) اي: يرشد الى الطريق المستقيم، فهو يقيني، فهو ممتاز، فهو معجز.. وعليك باستنباط البواقي

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Cumle-2

Cümle 2: Müttakiler için hidayettir.

أما (هدى للمتقين) فاعلم! ان منبع حسن هذا الكلام من أربع نقط
الاولى: حذف المبتدأ، اذ فيه اشارة الى ان حكم الاتحاد مسلَّم. كأن ذات المبتدأ في نفس الخبر. حتى كأنه لاتغاير بينهما في الذهن أيضا
والثانية: تبديل اسم الفاعل بالمصدر، اذ فيه رمز الى ان نور الهداية تجسَّمَ فصار نفس جوهر القرآن؛ كما يتجسم لونُ الحمرة فيصير قرْمِزاً
والثالثة: تنكير (هدى) اذ فيه إيماء الى نهاية دقة هداية القرآن حتى لايُكْتنه كُنْهها، وِالى غاية وسعتها حتى لايُحاط

بها علماَ. اذ المنكورية إما بالدقة والخفاء، وإما بالوسعة الفائتة عن الاحاطة. ومن هنا قد يكون التنكير للتحقير وقد يكون للتعظيم
والرابعة: الايجاز في (للمتقين) بدل "الناس الذين يصيرون متقين به" أوجز بالمجاز الاول اشارة الى ثمرة الهداية وتأثيرها، ورمزاً الى البرهان "الإِنِّيّ" على وجود الهداية. فان السامع في عصر يستدل بسابقه كما يستدل به لاحقه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Sual

Sual 10

ان قلت: كيف تتولد البلاغة الخارجة عن طوق البشر بسبب هذه النقط القليلة المعدودة؟
قيل لك: ان في التعاون والاجتماع سراً عجيباً. لأنه اذا اجتمع حسنُ ثلاثة اشياء صار كخمسة، وخمسة كعشرة، وعشرة كأربعين بسر الانعكاس. اذ في كل شئ نوع من الانعكاس ودرجة من التمثيل. كما اذا جمعت بين مرآتين تتراءى فيهما مرايا كثيرة، أو نوَّرتَهما بالمصباح يزداد ضياء كل بانعكاس الأشعة؛ فكذلك اجتماع النكت والنقط. ومن هذا السر والحكمة ترى كل

صاحب كمال وصاحب جمال يرى من نفسه ميلاً فطرياً الى ان ينضم الى مثيله ويأخذ بيد نظيره ليزداد حسناً الى حسنه. حتى ان الحجر مع حَجَريته اذا خرج من يد المعقِّد الباني في السقف المحدب يميل ويُخضع رأسَه ليماسّ رأس أخيه ليتماسكا عن السقوط.
فالانسان الذي لايدرك سر التعاون لهو أجمد من الحجر؛ اذ من الحجر من يتقوس لمعاونة اخيه!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-2 : Sual

Sual 11: Müfessırlerin İhtilafı

ان قلت: من شأن الهداية والبلاغة البيان والوضوح وحفظ الاذهان عن التشتت، فما بال المفسرين في امثال هذه الآية اختلفوا اختلافاً مشتتاً، واظهروا احتمالات مختلفة، وبينوا وجوه تراكيب متباينة، وكيف يعرف الحق من بينها؟

قيل لك: قد يكون الكل حقاً بالنسبة الى سامعٍ فسامعٍ؛ اذ القرآن ما نزل لأهل عصرٍ فقط بل لأهل جميع الأعصار، ولا لطبقة فقط بل لجميع طبقات الانسان، ولا لصنف فقط بل لجميع أصناف البشر. ولكلٍ فيه حصة

ونصيب من الفهم. والحال أن فهم نوع البشر يختلف درجة درجة.. وذوقَه يتفاوت جهة جهة.. وميلَه يتشتت جانباً جانباً.. واستحسانه يتفرق وجهاً وجهاً.. ولذته تتنوع نوعاً نوعاً.. وطبيعته تتباين قسما قسما. فكم من أشياء يستحسنها نظرُ طائفة دون طائفة، وتستلذها طبقة ولا تتنزل اليها طبقة. وقس
فلأجل هذا السر والحكمة أكْثَرَ القرآنُ من حذف الخاص للتعميم ليقدِّر كلٌ مقتضى ذوقه واستحسانه. ولقد نظم القرآن جُمَله ووضعها في مكان ينفتح من جهاته وجوه محتملة لمراعاة الافهام المختلفة ليأخذ كلُ فهمٍ حصته. وقس!.. فإذاً يجوز أن يكون الوجوه بتمامها مرادة بشرط أن لا تردها علوم العربية، وبشرط ان تستحسنها البلاغة،

وبشرط ان يقبلها علم أصول مقاصد الشريعة
فظهر من هذه النكتة ان من وجوه اعجاز القرآن نظمه وسبكه في اسلوب ينطبق على افهام عصر فعصر.. وطبقة فطبقة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3

Bakara 3 : Allaha İman - Namaz - Zekat

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغِيْبِ ويُقِيمُونَ الصَّلوةَ ومِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3 : Cumle-1

Cümle 1: Onlar ki gaybe iman ederler

اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

اعلم! أن وجه نظم المحصل مع المحصل انصباب مدح القرآن الى مدح المؤمنين وانسجامه به؛ اذ انه نتيجة له، وبرهان إنّيّ عليه، وثمرة هدايته، وشاهد عليه. وبسبب تضمن التشويق اشارة الى جهة حصة هذه الآية من الهداية، والى انها مثال لها

اما وجه "الذين" مع "المتقين" فتشييع التخلية بالتحلية التي هي رفيقتها أبداً؛ اذ التزيين بعد التنزيه، ألا ترى ان التقوى هي التخلي عن السيئات وقد ذكرها القرآن بمراتبها الثلاث، وهي:

ترك الشرك، ثم ترك المعاصي، ثم ترك ماسوى الله. والتحلية فعل الحسنات: إما بالقلب او القالب او المال. فشمس الاعمال القلبية "الايمان"، والفهرستة الجامعة للاعمال القالبية "الصلاة" التي هي عماد الدين، وقطب الاعمال المالية "الزكاة" اذ هي قنطرة الاسلام

اعلم! ان (الذين يؤمنون بالغيب) مع انه اذا نظرت الى مقتضى الحال ايجاز، الا انه اذا وازنت بينه وبين مرادفه وهو "المؤمنون" تظنه إطنابا؛ فأبدل "ال" بـ"الذين" الذي من شأنه الاشارة الى الذات بالصلة فقط، كأنه لاصفة له الا هي للتشويق على الايمان، والتعظيم له؛ والرمز الى ان الايمان هو المنار على الذات قد تضاءلت تحته سائر الصفات.. وأبدل "مؤمنون" بـ "يؤمنون"

لتصوير وإظهارِ تلك الحالة المستحسنة في نظر الخيال، وللاشارة الى تجدده بالاستمرار وتجلّيه بترادف الدلائل الآفاقية والأنفسية، فكلما ازدادت ظهوراً ازدادوا إيمانا
بالغيب) أي بالقلب، اي بالاخلاص بلا) نفاق. ومع الغائبية.. وبالغائب.. وبعالم الغيب
واعلم! ان الايمان هو النور الحاصل بالتصديق بجميع ما جاء به النبي عليه السلام تفصيلا في ضروريات الدين واجمالا في غيرها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3 : Sual

Sual

ان قلت: لايقتدر على التعبير عن حقائق الايمان من العوام من المائة الا واحد؟

قيل لك: ان عدم التعبير ليس عَلَماً على عدمٍ الوجود. فكما ان اللسان كثيراً ما يتقاصر عن ان يترجم عن دقائق مافي تصورات العقل؛ كذلك قد لايتراءى بل يتغامض عن العقل سرائر مافي الوجدان، فكيف يترجم عن كل مافيه؟ ألا ترى ذكاء السكاكي ذلك الامام الداهي قد تقاصر عن اجتناء دقائق ماأبرزته سجية امرئ القيس، او بدويّ آخر؟ فبناء على ذلك، الاستدلال

على وجود الايمان في العامي يثبت بالاستفسار والاستيضاح منه. بأن تستفسر من العاميّ بالسؤال المردّد بين النفي والاثبات هكذا: أيها العامي! أيمكن في عقلك أن يكون الصانع الذي كان العالم بجهاته الست في قبضة تصرفه أن يتمكّن في جهة من جهاته أو لا؟ فإن قال: لا. فنفي الجهة ثابتٌ في وجدانه، وذلك كافٍ. وقس على هذا ثم ان الايمان - كما فسّره السعد - نور يقذفه الله تعالى في قلب من يشاء من عباده، أي بعد صرف الجزء الاختياري. فالايمان نور لوجدان البشر وشعاع من شمس الازل يضئ دفعةً ملكوتيةَ الوجدان بتمامها. فينشر اُنسية له مع كل الكائنات.. ويؤسس مناسبة بين الوجدان وبين كل شئ.. ويلقي في القلب قوة معنوية يقتدر بها الانسان

ان يصارع جميع الحوادث والمصيبات.. ويعطيه وُسْعةً يقتدر بها ان يبتلع الماضي والمستقبل. وكما ان الايمان شعاع من شمس الأزل؛ كذلك لمعة من السعادة الابدية أي الحشر. فينمو بضياء تلك اللمعة بذور كل الآمال، ونواة كل الاستعدادات المودعة في الوجدان، فتنبت ممتدة الى الابد، فتنقلب نواة الاستعداد كشجرة طوبى

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3 : Cumle-2

Cümle 2: Namazlarını ikame ederler

وَيُقِيمُونَ الصَّلوةَ

اعلم! ان وجه النظم أظهر من الشمس في رابعة النهار. وان في تخصيص "الصلاة" من بين حسنات القالب إشارة الى أنها فهرستة كل الحسنات وانموذجها ومَعْكسها. كالفاتحة للقرآن، والانسان للعالم. لاشتمالها على نوع صومٍ وحج وزكاة وغيرها، ولاشتمالها على انواع عبادات المخلوقات، الفطرية والاختيارية من الملائكة الراكعين الساجدين القائمين، ومن الحجر الساجد، والشجر القائم، والحيوان الراكع

ثم انه أقام "يقيمون" مقام "المقيمين" لإحضار تلك الحركة الحياتية الواسعة والانتباه الروحاني الإلهي في العالم الاسلامي الى نظر السامع. ووضع تلك الوضعية المستحسنة والحالة المنتظمة من نواحي نوع البشر نصب عين الخيال، ليهيج ويوقظ ميلان السامع للتأسِّي؛ إذ من تأمل في تأثير النداء بالآلة المعروفة في نفرات العسكر المنتشرين المغمورين بين الناس وتحريك النداء لهم دفعة، والقاء انتباه فيهم، وافراغهم في وضع مستحسن، وجمعهم تحت نظام مستملح يرى في نفسه اشتياقا لأن ينساب اليهم. فهكذا الاذان المحمَّدي بين الانسان في صحراء العالم ولله المَثَلُ الاعْلَى

وإنما لم يقتصر في مسافة الايجاز على "يصلّون" بل اتمها بـ (يقيمون الصلاة) للاشارة الى اهمية مراعاة معاني "الاقامة" في الصلاة من تعديل الاركان، والمداومة، والمحافظة، والجد، وترويجها في سوق العالم.
!تأمل
ثم ان الصلاة نسبة عالية، ومناسبة غالية، وخدمة نزيهة بين العبد وسلطان الازل، فمن شأن تلك النسبة ان يعشقها كل روح.. وأركانها متضمنة للأسرار التي شرحها أمثال "الفتوحات المكية"، فمن شأن تلك الأسرار أن يحبها كل وجدان.. وانها دعوة صانع الازل الى سرادق حضوره خمس دعوات في اليوم والليلة لمناجاته التي هي في حكم المعراج. فمن شأنها ان يشتاقها كل قلب.. وفيها ادامة تصور

عظمة الصانع في القلوب وتوجيه العقول اليها لتأسيس اطاعة قانون العدالة الالهية، وامتثال النظام الرباني. والانسان يحتاج الى تلك الادامة من حيث هو إنسان لانه مدنيّ بالطبع.. فيا ويلَ من تركها! وياخسارة من تكاسل فيها! وياجهالةٍ من لم يعرف قيمتها! فسحقاً وبعداً وافّاً وتفّاً لنفسِ مَن لم يستحسنها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3 : Cumle-3

Cümle 3: Rızık olarak verdiklerimizden infak ederler

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

وجه النظم: انه كما ان الصلاة عماد الدين وبها قوامه؛ كذلك الزكاة قنطرة الاسلام وبها التعاون بين أهله

ثم ان من شروط ان تقع الصدقة موقعها اللائق:

ان لايسرف المتصدق فيقعد ملوماً.. وان لايأخذ من هذا ويعطي لذاك؛ بل من مال نفسه.. وان لايمنّ فيستكثر.. وان لايخاف من الفقر.. وان لايقتصر على المال، بل بالعلم والفكر والفعل

أيضا.. وان لايصرف الآخذ في السفاهة، بل في النفقة والحاجة الضرورية.
فلإحسان هذه النكت، واحساس هذه الشروط تصدَّق القرآن على الأفهام بإيثار (ومما رزقناهم ينفقون) على "يتصدقون" او "يزكّون" وغيرهما؛ إذ أشار بـ "من" التبعيض الى رد الاسراف.. وبتقديم (مما) الى كونه من مال نفسه.. وبـ"رزقنا" الى قطع المنة. أي: ان الله هو المعطي وانت واسطة.. وبالاسناد الى "نا" الى: (لاَتَخَفْ مِنْ ذِي الْعَرْشِ اِقْلاَلاً).. وبالاطلاق الى تعميم التصدق للعلم والفكر وغيرهما. وبمادة (ينفقون) الى شرط صرف الآخذ في النفقة والحاجات الضرورية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-3 : Zekat Meselesi

Zekat Meselesi

ثم ان في الحديث الصحيح (الزَّكاةُ قَنْطَرَةُ الاِسْلاَم) أي: الزكاة جسر يغيث المسلمُ أخاه المسلم بالعبور عليها؛ اذ هي الواسطة للتعاون المأمور به، بل هي الصراط في نظام الهيئة الاجتماعية لنوع البشر، وهي الرابطة لجريان مادة الحياة بينهم، بل هي الترياق للسموم الواقعة في ترقيات البشر.

نعم! في "وجوب الزكاة" و"حرمة الربا" حكمة عظيمة، ومصلحة عالية، ورحمة واسعة؛ اذ لو أمعنت النظر في صحيفة العالم نظراً تاريخياً وتأملت في

مساوي جمعية البشر لرأيت اسّ أساس جميع اختلالاتها وفسادها، ومنبع كل الاخلاق الرذيلة في الهيئة الاجتماعية كلمتين فقط
إحداهما: "اِنْ شَبِعْتُ فلا عليَّ اَن يموتَ غيري من الجُوعِ".
والثـانيـــة: "اِكْتَسِبْ اَنْتَ لآكُلَ اَنَا. واتْعَبْ انتَ لأَستريحَ اَنَا"
فالكلمة الاولى الغدارة النَهِمَة الشنعاء هي التي زلزلت العالم الانسانيَّ فاشرف على الخراب. والقاطعُ لعرق الزكاة "تلك الكلمة ليس الاّ".
والكلمة الثانية الظالمة الحريصة الشوهاء هي التي هارت بترقِّيات البشر فأوشك أن تنهار بها في نار الهَرْج والمَرْج. والمستأصِلُ والدواء لتلك الكلمة ليس إلاّ "حرمة الربا".
فتأمل!

اعلم! ان شرط انتظام الهيئة الاجتماعية ان لا تتجافى طبقات الانسان، وان لاتتباعد طبقةُ الخواص عن طبقة العوام، والأغنياء عن الفقراء بدرجة ينقطع خيط الصلة بينهم. مع ان باهمال وجوب الزكاة وحرمة الربا انفرجت المسافة بين الطبقات، وتباعدت طبقات الخواص عن العوام بدرجة لا صلة بينهما، ولا يفور من الطبقة السفلى الى العليا إلاّ صدى الاختلال، وصياح الحسد، وأنين الحقد والنفرة بدلا عن الاحترام و الاطاعة والتحبب، ولا يفيض من العليا على السفلى بدل المرحمة والاحسان والتلطيف إلاّ نار الظلم والتحكم، ورعد التحقير. فأسفاً!.. لأجل هذا قد صارت "مزيةُ الخواص" التي هي سبب التواضع والترحم سبباً للتكبّر والغرور.

وصار "عجزُ الفقراء" و"فقرُ العوام" اللذان هما سببا المرحمة عليهم والاحسان اليهم سبباً لأسارتهم وسفالتهم.. وان شئت شاهداً فعليك بفسادِ ورذالةِ حالة العالم المدنيّ، فلك فيه شواهد كثيرة. ولا ملجأ للمصالحة بين الطبقات والتقريب بينها الاّ جعل الزكاة - التي هي ركن من اركان الاسلامية - دستوراً عالياً واسعاً في تدوير الهيئة الاجتماعية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4

Bakara 4 : Kitaplara ve Ahirete İman

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِما أُنْزِلَ اِلَيْكَ وَما أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

اعلم! ان القرآن أرسلٍ النظم - أي لم يعيّن بوضع امارةٍ وجهاً من وجوه التراكيب في كثير من أمثال هذه الآية، لسرٍ لطيف، هو منشأ الايجاز الذي هو منشأ الاعجاز، وهو
ان البلاغة هي مطابقة مقتضى الحال. والحال: ان المخاطبين بالقرآن على طبقات متفاوتة، وفي اعصار مختلفة. فلمراعاة هذه الطبقات، ولمجاورة هذه الاعصار، ليستفيد مخاطب كل نوعٍ ماقُدِّرَ له من حصته، حذف القرآنُ في كثيرٍ للتعميم والتوزيع، واطلق في

كثيرٍ للتشميل والتقسيم، وارسل النظَم في كثير لتكثير الوجوه، وتضمين الاحتمالات المستحسنة في نظر البلاغة والمقبولة عند العلم العربي ليفيض على كلِ ذهنٍ بمقدار ذوقه. فتأمل!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

ثم ان وجه نظم هذه الآية بسابقتها: التخصيص بعد التعميم. ليعلن على رؤوس الاشهاد شرفَ مَنْ آمن من اهل الكتاب، وليردّ يد استغناء اهله في أفواههم، وليأخذ يد امثال "عبد الله بن سلام"، ويشوِّق غيره لان يأتم به.. وأيضا التنصيص على قسْمَي المتقين للتصريح بشمول هداية القرآن لكافة الامم، والتلويح لعموم رسالة محمد عليه السلام لقاطبة الملل.. وايضا التفصيل بعد الاجمال لشرح اركان الايمان المندمجة في صَدَف يؤمنون

بالغيب اذ دل على الكتب والقيامة
صراحة، وعلى الرسل والملائكة ضمنا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : Cumle-1

Cümle 1: Ve onlarki sana indirilene iman ederler

ثم ان القرآن لم يوجز هنا بنحو (والمؤمنين بالقرآن) لترصيع هذا المعنى بلطائف وتزيين ذيوله بنكت، فآثر (والذين يؤمنون بما أُنزل اليك) اذ في "الذين" رمز الى ان وصف الايمان هو مناط الحكم وان الذات مع سائر الصفات تابعة له ومغمورة تحته وفي (يؤمنون) بدل "المؤمنين" الدال على الثبوت في زمان، تلويح الى تجدد الايمان بتواتر النزول وتكرر الظهور مستمرا

وفي "ما" الابهام، إيماء الى ان الايمان مجملا قد يكفي، والى تشميل الايمان للوحي الظاهر والباطن وهو الحديث وفي (انُزل) باعتبار مادته اشارة الى ان الايمان بالقرآن هو الايمان بنزوله من عند الله. كما ان الايمان بالله هو الايمان بوجوده، وباليوم الآخر هو الايمان بمجيئه. وبالنظر الى صيغته الماضوية - مع انه لم يتم النزول اذ ذاك - اشارة الى تحققه المنزلة بمنزلة الواقع مع ان مضارعية "يؤمنون" تتلافى مافي ماضويته. بل لاجل هذا التنزيل ترى في اساليب التنزيل كثيرا ما يبتلع الزمان الماضي المستقبل ويتزيا المضارع بزيّ الماضي، اذ فيه بلاغة لطيفة. لان من سمع الماضي فيما لم يمض بالنسبة اليه اهتز ذهنه، وتيقظ انه ليس وحده، وتذكر ان خلفهِ

غيره من الصفوف بمسافات. حتى كأن الاعصار مدارج والاجيال صفوف قاعدون خلفها. وتنبّه ان الخطاب والنداء الموجه اليه بدرجة من الشدة والعلوّ يسمعه كل الاجيال. وهو خطبة الهية انصت لها كلُّ الصفوف في كل الاعصار. فالماضي حقيقة في الكثير - في أكثر الأزمان - ومجازٌ في القليل - في أقلها - ومراعاة الاكثر أوفى لحق البلاغة

وفي (اليك) بدل "عليك" رمز الى ان الرسالة وظيفة كُلِّف بها النبي عليه السلام وتحمَّلها بجزئه الاختياري.. وإيماء الى علّوه بخدمة جبرائيل بالتقديم اليه؛ اذ في "على" شمّ اضطرار وعلوّ واسطة النزول.. وفي خطاب "اليك" بدل "الى نحو محمد" تلويح الى ان محمداً عليه السلام ماهو

إلاّ مخاطب والكلام كلام الله.. وايضا معنى الخطاب تأكيد وتصوير لمعنى النزول الذي هو الوحي الذي هو القرآن الذي هو خطاب الله معه الذي هو الخاصة النافذة في الكل. فكشف هذا الجزء الحجاب عن حصته من تلك الخاصة. فظهر ان هذا الكلام بالنظر الى اشتماله على هذه اللطائف المذكورة في نهاية الايجاز

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : Cumle-2

Cümle 2: Ve senden önceki indirilenlere...

Enter topic text here.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : min kablike

"min kablike" lafzındaki deki beş latife

وفي (من قبلك) لطائف
اعلم! انه ما من كلمة في التنزيل يأبى عنها مكانها، أو لم يرض بها، أو كان غيرُها أولى به. بل مامن كلمة من التنزيل إلا وهي كدرٍّ مرصَّعٍ مرصوص متماسك بروابط المناسباتِ؛ فان شئت مثالا تأمل في: (من قبلك) كيف ترى اللطائف المتطايرة من جوانب هذه الآية توضّعت على هذه الكلمة الفذة.
فان (من قبلك) تشربتْ وتلونت - فتُرشِّح وتُرمز بخمس لطائف - المناسبات المنعكسة من المقاصد

الخمسة المندمجة في مسألة النبوة المسوقة لها هذه الآية
اما المقاصد المندمجة فهي: ان محمداً عليه السلام نبي، وانه اكمل الانبياء، وانه خاتم الانبياء، وانه مرسل لكافة الاقوام، وان شريعته ناسخة لجميع الشرائع، وجامعة لمحاسنها
اما وجه انعكاس المقصد الاول في تلك الكلمة، فهو
ان "من قبلك" انما يقال اذا اتحد المسلك وكان الطريق واحداً. فكأن هذه الكلمة تترشح: بأن الحجج على نبوة مَن قبله وصدق كتبهم، حجةٌ بمجموعها بتنقيح المناط وتحقيق المناط بالقياس الأولى على نبوة محمد عليه السلام ونزول كتابه. فكأن جميع معجزاتهم معجزة فذة على صدق محمد عليه السلام

واما وجه انعكاس المقصد الثاني، وهو الاكملية فيها، فهو
ان "من قبلك" بناء على ملاحظة عادة "ان السلطان يخرج في اخريات الناس".. وعلى قاعدة التكمل في نوع البشر المقتضية لاكملية المربي الثاني عن المربي الاول.. وعلى اغلبية مهارة وزيادة الخلف على السلف، تلوح بان محمداً عليه السلام سلطان الانبياء، اكمل من كلهم. كما ان القرآن أجمع وأجمل من كتبهم
واما وجه تشربها من المقصد الثالث وهو الخاتمية فهو
ان "من قبلك" بسر قاعدة "ان الواحد اذا تكثَّر تسلْسَلَ لايسكن، وان الكثير اذا اتحدّ استقرّ لاينقطع" وباشمام المفهوم المخالف تلمح بانه عليه السلام خاتم الانبياء

واما وجه انصباغها من المقصد الرابع وهو عموم الدعوة فهو
ان "من قبلك" المفيدة "انك خَلَفُهم وكلٌ منهم سلفك" بسر قاعدة "ان الخلف يأخذ تمام وظيفة السلف ويقوم مقامه" تشير بأنه اذا كان كل منهم سلفك فانت نائب الكل، ورسول جميع الامم. نعم لايكون إلاّ كذلك!.. اذ الفطرة حاكمة له، والحكمة قاضية به؛ لانه كانت امم العالم الانساني قبل زمان السعادة في غاية التباعد والاختلاف مادة ومعنى، واستعداداً وتربيةً؛ ماكفت لهم التربية الواحدة وما شملت الدعوة المفردة. ثم لما انتبه العالم الانساني بزمان السعادة بعده، وتمايل الى الاتحاد بمداولة الافكار، ومبادلة الطبائع، واختلاط الاقوام، وتحري البعض عن حال البعض حتى

تمخض الزمان بكثرة طرق المخابرة والمناقلة؛ فصارت الكرة كمملكة وهي كولاية وهي كبلدة، واتصل الرحم بين اهل الدنيا؛ كَفَت الدعوة الواحدة والنبوة الفريدة للكافة
واما وجه إشمامها بالمقصد الخامس فهو
ان "من قبلك" المومية من "من" الى "الى"، ومن "الى" الى الاغناء. اي "انتهت الرسالة بقدومك اذ اَغْنَتْ شريعتُك" ترمز بأن شريعته عليه السلام ناسخة بالانتهاء وجامعة بالاغناء واعلم! ان الامارة لنظر البلاغة على تشرب هذه الكلمة لهؤلاء اللطائف هي ان هذه المقاصد الخمسة كالانهار الجارية تحت هذه الآيات، حتى يفور هذا بكماله في آية.. وينبع ذاك بتمامه في أُخرى.. ويتجلى ذلك بشَرَاشيره

في آخرة. فأدنى ترشِّح على السطح يومي بتماس عروق الكلمة بها. وايضا تتسنبل هذه المعاني في آيات مسوقة لها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : Hasir Meselesi

Haşir Meselesi ve Burhanları

وَبِالاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

اعلم! ان مآل هذه الآية هوالمقصد الرابع من المقاصد الاربعة المشهورة وهو "مسألة الحشر". ثم انا قد استفدنا من نظم القرآن عشرة براهين عليها، ذكرناها في كتاب آخر فناسب تلخيصها هنا. وهي

ان الحشر حقٍ؛ لان في الكائنات نظاماً اكمل قصدياً.. وان في الخلقة حكمة تامة.. وان لا عبثية في العالم.. وان لا اسراف في الفطرة.. والمزكي لهؤلاء الشواهد الاستقراء التام بجميع الفنون التي كل منها شاهدُ صدق على نظام

نوع موضوعه.. وايضا ان في كثير من الانواع مثل اليوم والسنة وغيرهما قيامة مكررة نوعية.. وايضا جوهر استعداد البشر يرمز الى الحشر.. وايضا عدم تناهي آمال البشر وميوله يشير اليه.. وايضا رحمة الصانع الحكيم تلوح به.. وايضا لسان الرسول الصادق عليه السلام يصرّح به.. وأيضا بيان القرآن المعجز في أمثال (وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَاراً) (وَمَا رَبُّكَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ) يشهد له. تلك عشرة كاملة، مفاتيح للسعادة الابدية وأبواب لتلك الجنة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 1.Burhan

1.Burhan

اما بيان البرهان الاول: فهو انه لو لم تنجر الكائنات الى السعادة الابدية لصار ذلك النظام الذي اتقن فيه صانعُه اتقاناً حَيَّرَ فيه العقول صورةً ضعيفة خادعة، وجميع المعنويات والروابط والنسب في النظام هباء منثوراً. فليس نظام ذلك النظام الاّ اتصاله بالسعادة، اي ان النكت والمعنويات في ذلك النظام انما تتسنبل في عالم الآخرة. والاّ لانطفأ جميع المعنويات، وتقطّع مجموع الروابط، وتمزّق كل النسب، ويتفتت هذا النظام؛ مع ان القوة المندمجة في النظام تنادي باعلى

صوتها: ان ليس من شأنها الانقضاض والانحلال

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 2.Burhan

2.Burhan

وأما البرهان الثاني: فهو ان تمثال العناية الازلية الذي هو الحكمة التامة، التي هي رعاية المصالح والحِكَم في كل نوع، بل في كل جزئي - بشهادة كل الفنون - يبشر بقدوم السعادة الابدية. والاّ لَزِم انكار هذه الحكم والفوائد التي اجبرتنا البداهةُ على الاقرار بها؛ اذ حينئذ تكون الفائدة لا فائدة.. والحكمة غير حكمة.. والمصلحة عدم مصلحة. وإن هذا الاّ سفسطة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 3.Burhan

3.Burhan

واما البرهان الثالث المفسر للثاني: فهو ان الفن يشهد ايضا ان الصانع اختار في كل شئ الطريق الاقصر، والجهة الاقرب، والصورة الأخف والأحسن. فيدل على ان لاعبثية. فيدل على انه جدّي حقيقي. وماهو الا بمجئ السعادة الابدية. والاّ لتنزل هذا الوجود منزلة العدم الصرف. وتحول كل شئ عبثاً محضاً.. سبحانك ماخلَقْتَ هذا عَبَثاً

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 4.Burhan

4.Burhan

أما البرهان الرابع الموضح للثالث: فهو ان لا اسراف في الفطرة بشهادة الفنون. فان تقاصر ذِهْنُك عن ادراك حِكَم الانسان الاكبر وهو "العالم" فأمعن النظر في العالم الاصغر وهو "الانسان". فان فن منافع الاعضاء قد شرح واثبت: ان في جسد الانسان تقريبا ستمائة عظم كلّ لمنفعة.. وستة آلاف عصب هي مجارٍ للدم كلّ لفائدة.. ومائة واربعة وعشرين ألف مسامة وكوّة للحجيرات التي تعمل في كل منها خمس قوى من الجاذبة والدافعة والممسكة والمصوّرة والمولّدة كل

منها لمصلحة. واذا كان العالَمُ الاصغر كذا فكيف يكون الانسان الاكبر انقصَ منه؟ واذا كان الجسد الذي لا اهمية له بالنسبة الى لبّه بتلك الدرجة من عدم الاسراف فكيف يُتصور اهمال جوهر الروح؟ واسرافٌ كل آثاره من المعنويات والآمال والافكار؟ اذ لولا السعادة الابدية لتقلصت كل المعنويات وصارت اسرافاً. فبالله عليك أيمكن في العقل ان يكون لك جوهرة قيمتها الدنيا، فتهتم بصدَفها وغلافها حتى لاتخلي ان يصل الغبار اليه، ثم تأخذ الجوهرة فتكسّرها شذراً مذراً وتمحو آثارها؟ كلا ثم كلا!
ماتهتم بالغلاف إلاّ لأجل مافيه.. وايضا اذا افهمتك قوةُ البنية في شخص وصحة أعضائه واستعداده، استمرار بقائه وتكمله؛ أفلا تفهّمك الحقيقةُ

الثابتة الجارية في روح الكائنات، والقوةُ الكاملة المومية بالاستمرار في الانتظام، والكمال المنجر الى التكمل في النظام: مجئ السعادة الابدية من باب الحشر الجسماني؟ اذ هي المخلصة للانتظام عن الاختلال، والواسطة للتكمل وانكشاف تلك القوة المؤبدة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 5.Burhan

5.Burhan

واما البرهان الخامس والحدس المرمز الى القصد: فهو ان وجود نوع قيامات مكررة نوعية في كثير من الانواع يشير الى القيامة العظمى وان شئت تمثُلَ الرمزِ في مثال، فانظر في ساعتك الاسبوعية، فكما ان فيها دواليب مختلفة دوارة متحركة محركة للابر والاَمْيال العادّة واحدة منها للثواني. وهي مقدمة ومخبرة لحركة ابرة الدقائق. وهي مُعدّة ومُعلنة لحركة ميل الساعات. وهي محصلة ومؤذنة لحركة الابرة التي تعد ايام الاسبوع. فاتمام دورة السابقة يشير بأن اختها اللاحقة

تتم دورها؛ كذلك ان لله تعالى ساعةً كبرى دواليبُها الافلاكُ تعدّ أميالها الايام والسنين وعمر البشر وبقاء الدنيا، نظير الثواني والدقائق والساعات والايام في ساعتك. فمجئ الصبح بعد كل ليلة، والربيع بعد كل شتاء - بناء على حركة تلك الساعة - يشير اشارة خفية ويرمز رمزا دقيقا بتولد صبح ربيع الحشر من تلك الساعة الكبرى
ان قلت: القيامة النوعية لاتحشر الاشخاص باعيانهم فكيف ترمز بالقيامة الكبرى لعود الاشخاص هناك باعيانهم؟
قيل لك: ان شخص الانسان كنوع غيره، اذ نور الفكر اعطى لآمال البشر وروحه وُسْعة وانبساطاً بدرجة وسِعَت الازمنة الثلاثة، لو ابتلع الماضي والمستقبل مع الحال لم تمتلء آماله؛

لان نور الفكر صيّر ماهيته علوية، وقيمته عمومية، ونظره كلياً، وكماله غير محصور، ولذته دائمية، وألمه مستمراً. اما فرد النوع الآخر فماهيته جزئية، وقيمته شخصية، ونظره محدود، وكماله محصور، ولذته آنية، وألمه دفعيّ، فوجود نوع قيامة في الانواع، كيف لايشير بالقيامة الشخصية العمومية للانسان؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 6.Burhan

6.Burhan

واما البرهان السادس الملوّح: فهو عدم تناهي استعدادات البشر. نعم ان تصورات البشر وافكاره التي لاتتناهى ، المتولدة من آماله الغير المتناهية ، الحاصلة من ميوله الغير المضبوطة، الناشئة من قابلياته الغير المحدودة، المستترة في استعداداته الغير المحصورة، المزروعة في جوهر روحه الذي كرمه الله تعالى؛ كل منها يشير في ماوراء الحشر الجسماني باصبع الشهادة الى السعادة الابدية وتمد نظرها اليه. فتأمل!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 7.Burhan

7.Burhan

وأما البرهان السابع المبشر: فهو ان رحمة الرحمن الرحيم تبشر بقدوم اعظم الرحمة اعني السعادة الابدية؛ اذ بها تصير الرحمة رحمة، والنعمة نعمة. وبها تخلص الكائنات من النياحات المرتفعة من المأتم العموميّ المتولدِ من الفراق الابدي المصيّر للنعم نقماً. اذ لو لم يجئ روحُ النِعَم أعني السعادة الابدية، لتحول جميع النعم نقما؛ وللزم المكابرة في انكار الرحمة الثابتة بشهادة عموم الكائنات بالبداهة وبالضرورة..

فيا ايها الحبيب الشفيق العاشق! انظر الى ألطف آثار رحمة الله أعني المحبة والشفقة والعشق؛ ثم راجع وجدانك لكن بعد فرض تعقب الفراق الابدي والهجران اللايزالي عليها، كيف ترى الوجدان يستغيث.. والخيال يصرخ.. والروح يضجر من انقلاب تلك المحبة والشفقة - اللتين هما أحسن وألطف انواع الرحمة والنعمة - اعظم مصيبة عليك واشد بلاء فيك؟ أفيمكن في العقل ان تساعد تلك الرحمة الضرورية لهجوم الفراق الابدي والهجران اللايزاليّ على المحبة والشفقة؟ لا! بل من شأن تلك الرحمة ان تسلِّط الفراقَ الابدي على الهجران اللايزليّ، والهجران اللايزاليّ على الفراق الابدي والعدم عليهما

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 8.Burhan

8.Burhan

واما البرهان الثامن المصرّح: فهو لسان محمد عليه السلام الصادق المصدوق، ولقد فتح كلامه أبواب السعادة الابدية، على ان إجماع الانبياء من آدمهم الى خاتمهم عليهم السلام على هذه الحقيقة حجة حقيقية قطعية على هذا المدعى. ولأمر مّا اتفقوا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 9.Burhan

9.Burhan

واما البرهان التاسع: فهو اخبار القرآن المعجز؛ اذ التنزيل المصدق اعجازه بسبعة اوجه في ثلاثة عشر عصرا دعواه عين برهانها. فاخباره كشاف للحشر الجسماني ومفتاح له

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : 10.Burhan

10.Burhan

واما البرهان العاشر، المشتمل على ألوف من البراهين التي تضمنها كثير من الآيات مثل (وَقَدْ خَلَقَكُمْ أطْواراً) المشير الى "قياس تمثيلي". و(وَمَا رَبُّكَ بِظَلاّمٍ لِلْعَبيد) المشير الى "دليل عدليّ" وغيرهما. فلقد فتح القرآن في أكثر الآيات كُوّاتٍ ناظرة الى الحشر اما القياس التمثيلي المشار اليه بالآية الاولى

فانظر في وجود الانسان فانه ينتقل من طور الى طور.. من النطفة الى العلقة.. ومنها الى المضغة.. ومنها الى العظم واللحم.. ومنه الى الخلق

الجديد. ولكلٍّ من تلك الاطوار قوانين مخصوصة، ونظامات معيّنة، وحركات مطّردة يشفّ كلٌّ منها عن قصدٍ وارادةٍ واختيارٍ.. ثم تأمل في بقائه فإن هذا الوجود يجدد لباسه في كل سنة، ومن شأنه التحلل والتركب. اي انقضاض الحجيرات وتعميرها ببدل ما يتحلل من المادة اللطيفة الموزعة على نسبة مناسبة الاعضاء التي يحضرها صانعُها بقانون مخصوص. ثم تأمل في أطوار تلك المادة اللطيفة الحاملة لأرزاق الاجزاءِ. كيف تنتشر في اقطار البدن انتشاراً تحير فيه العقول. وكيف تنقسم بقانون التقسيم المعين على مقدار حاجات الاعضاء؛ بعد ان تلخصت تلك المادة بنظام ثابت، ودستور معين، وحركة عجيبة من اربع مصفاتات، وانطبخت في اربعةِ مطابخ بعد اربعة

انقلابات عجيبة؛ المأخوذة تلك المادة من القوت المحصل من المواليد المنتشرة في عالم العناصر بدستور منتظم؛ ونظام مخصوص، وقانون معين. وكل من القوانين والنظامات في تلك الاطوار يشف عن سائقٍ وقصدٍ وحكمةٍ. كيف لا، ولو تأملت من قافلة تلك المادة اللطيفة في ذرة مثلا، مستترة في عنصر الهواء تصير بالآخرة جزءاً من سواد عين "الحبيب"؛ لعلمت ان تلك الذرة وهي في الهواء معيّنة كأنها موظفة مأمورة بالذهاب الى مكانها الذي عيُنّ لها؛ اذ لو نظرت إليها بنظر فنيّ تيقنت ان ليست حركتها "اتفاقية عمياء" "بتصادف اعمى"، بل تلك الذرة ما دخلت في مرتبة الا تبعت نظاماتها المخصوصة، وماتدرجت الى طور الا عملت بقوانينه المعينة، وما

سافرت الى طبقة الا وهي تساق بحركة عجيبة منتظمة. فتمر على تلك الاطوار حتى تصل الى موضعها. مع انها لاتنحرف قطعا مقدار ذرة عن هدف مقصدها

والحاصل: ان من تأمل في النشأة الاولى لم يبق له تردد في النشأة الاخرى، ولقد قال النبي عليه الصلاة والسلام (عجباً لمن يرى النشأة الاولى كيف ينكر النشأة الاخرى)

نعم! كما ان جمعَ نفراتِ عسكرٍ فرقةٍ أُذِنَ لهم بالاستراحة والانتشار اذا دعوا بالآلة المعروفة - فيتسللون عن كل طرف ومكمن، فيجتمعون متحدين تحت لوائهم - يكون أسهل وأسهل من جلبهم أول الامر الى الانتظام تحت السلاح؛ كذلك ان جمعَ الذرات التي حصلت بينها المؤانسة والمناسبة

بالامتزاج في وجودٍ واحدٍ اذا نوديتْ بصُور اسرافيل فينساب الكل من كل فج عميق ملبِّية لأمر خالقها يكون أسهل وأمكن في العقل من انشائها وتركيبها أول المرة
أما بالنسبة الى القدرة فأعظم الاشياء كأصغرها. ثم الظاهر ان المعاد يعاد باجزائه الاصلية والفضولية معا. كما يشير اليه كبر أجسام اهل الحشر وكراهة قصّ الاظفار والاشعار ونحوها للجُنُب، وسنّية دفنها. والتحقيق: إن عجب الذَنَب يكفي ان يكون بذراً ومادةً لتشكله
وأما الدليل الذي لوح به : وما ربك بظلام للعبيد
فاعلم! أنّا كثيراً ما نرى الظالم الفاجر الغدّار في غاية التنعم، ويمرّ عمُره في غاية الطيب والراحة. ثم نرى المظلوم

الفقير المتدين الحسن الخلق ينقضي عمره في غاية الزحمة والذلة والمظلومية، ثم يجئ الموتُ فيساوي بينهما. وهذه المساواة بلا نهاية تُري ظلماً. والعدالة والحكمة الإلهيتان اللتان شهدت عليهما الكائناتُ منزّهتان عن الظلم؛ فلابد من مجمعٍ آخر ليرى الاول جزاءه والثاني ثوابه فيتجلى العدالة الإلهية. وقس على هاتين الآيتين نظائرهما. هذا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-4 : Cumle-3

Cümle 3: Ve ahiret hakkında yakîn sahibidirler

أما وجه النظم في اجزاء
وبالآخرة هم يوقنون
فاعلم! ان مناط النكت: "الواو"، ثم تقديم "بالآخرة" ثم الالف واللام فيها، ثم التعبير بهذا العنوان، ثم ذكر "هم"، "ثم ذكر "يوقنون" بدل "يؤمنون
واما "الواو" ففيها التخصيص بعد التعميم، للتنصيص على هذا الركن من الايمان، اذ هو أحد القطبين اللذين تدور عليهما الكتب السماوية
واما تقديم (بالاخرة) ففيه حصر، وفي الحصر تعريض بأن أهل الكتاب بناء

على قولهم (لن تمسَّنا النارُ اِلاّ أيّاماً مَعْدُودةً) ونفيهم اللذائذ الجسمانية، آخرتهم آخرة مجازية اسمية، ماهي بحقيقة الآخرة
واما الالف واللام فللعهد. اي اشارة الى المعهود بالدوران على ألسنة كل الكتب السماوية.. وفي العهد لمحٌ الى انها حق واشارة الى الحقيقة المعهودة الحاضرة بين اهداب العقول بسبب الدلائل الفطرية المذكورة.. وفي العهد حينئذ رمز الى انها حقيقة.. واما التعبير بعنوان "الآخرة" الناعتة للنشأة فلتوجيه الذهن الى النشأة الاولى، لينتقل الى امكان النشأة الاخرى
واما (هم) ففيه حصر وفي الحصر تعريض بأن إيمان من لم يؤمن بمحمد عليه الصلاة والسلام من أهل الكتاب ليس بيقين، بل انما يظنونه يقينا

وأما ذكر (يوقنون) بدل "يؤمنون" مع ان الايمان هو التصديق مع اليقين، فليضع الاصبع على مناط الغرض قصداً لإطارة الشكوك؛ اذ القيامة محشر الريوب.. وايضا بالتنصيص ينسد طرق التعلل بـ "انا مؤمنون فليؤمن من لم يؤمن"

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-5

Bakara 5 : Müminlerin hidayeti ve felahı

أُولئِكَ عَلَى هُدىً مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولئِكَ هُم المُفْلِحُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-5 : Cumle-1

Cümle 1: Onlar, Rablerinden bir hidayet üzeredirler

أُولئِك عَلَى هُدىً مِنْ رَبِّهِمْ

اعلم! ان المظان التي تتلمع فيها النكت: هي نظمها مع سابقتها، ثم المحسوسية في "اولئك"، ثم البُعْدية فيها، ثم العلو في "على"، ثم التنكير في "هدى"، ثم لفظ "من"، ثم التربية "في "ربهم

اما النظم، فاعلم! ان هذه مرتبطة بسابقتها بخطوط مناسبات. منها الاستيناف أي جواب لثلاثة اسئلة مقدرة:

منها: السؤال عن المثال،كأن السامع بعدما سمع ان القرآن من شأنه الهداية لاشخاص من شأنهم - بسبب الهداية - الاتصاف بأوصافٍ، أحبَّ أن يراهم وهم بالفعل تلبسوا بتلك الاوصاف متكئين على ارائك الهداية. فأجاب مُريئاً للسامع بقوله (اولئك على هدى من ربهم)

ومنها: السؤال عن العلة ، كأن السائل يقول: ما بال هؤلاء استحقوا الهداية واختصوا بها؟ فأجاب: بأن هؤلاء الذين امتزجت واجتمعت فيهم تلك الاوصاف -. إن تأملت - لجديرون بنور الهداية.

فان قلت: التفصيل السابق أجلى للعلة من الاجمال في "اولئك"؟

قيل لك: قد يكون الاجمال اوضح من التفصيل لاسيما اذا كان المطلوب متولداً من المجموع؛ اذ بسبب جزئية

ذهن السامع، والتدرج في اجزاء التفصيل، وتداخل النسيان بينها، وتجلي العلة من مزج الاجزاء قد لايُتفطن لتولد العلة. فالاجمال في "اولئك" لاجل الامتزاج أجلى للعلية
ومنها: السؤال عن نتيجة الهداية وثمرتها، والنعمة واللذة فيها. كأن السامع يقول: ما اللذة والنعمة؟ فاجاب بأن فيها سعادة الدارين. أي ان نتيجة الهداية نفسها وثمرتها عينها، اذ هي بذاتها نعمة عظمى ولذة وجدانية، بل جنة الروح؛ كما ان الضلالة جهنمها. ثم بعد ذلك تثمر الفلاح في الآخرة
واما المحسوسية في (اولئك) فاشارة الى ان ذكر الاوصاف الكثيرة سبب للتجسم في الذهن، والحضور في العقل، والمحسوسية للخيال. فمن العهد الذِكري ينفتح باب الى العهد

الخارجي، ومن العهد الخارجي ينتقل الى امتيازهم، وينظر الى تلألئهم في نوع البشر كأنه من رفع رأسه وفتح عينيه لا يتراءى له الا هؤلاء
واما البُعدية في (اولئك) مع قُربيتهم في الجملة فللاشارة الى تعالي رتبتهم؛ اذ الناظر الى البعداء لا يرى الا اطولهم قامة، مع ان حقيقة البعد الزماني والمكاني اقضى لحق البلاغة؛ اذ هذه الآية كما ان عصر السعادة لسان ذاكر لها وهي تنزل، كذلك كلُّ من الاعصار الاستقبالية كأنه لسان ذاكر لها، وهي شابة طرية كأنها اذ ذاك نزلت لا انها نزلت ثم حكيت.فاوائل الصفوف المشار اليهم بـ "اولئك" يتراؤن من بُعْدٍ. ولأجل الرؤية مع بُعدهم يُعلم عظمتهم وعلوّ رتبتهم

واما لفظ (على) فاعلم! ان سر المناسبة بين الاشياء صيَّر اكثر الامور كالمرايا التي تتراءى في أنفسها؛ هذه في تلك وتلك في هذه. فكما ان قطعة زجاجة تريك صحراء واسعة؛ كذلك كثيراً ماتذكِّرك كلمةٌ فذة خيالا طويلا، وتمثل نصب عينيك هيئة كلمة حكاية عجيبة. ويجول بذهنك كلام في عالم المثال المثالي. كما ان لفظ "بارَزَ" يفتح لك معركة الحرب، ولفظ "ثمرة" في الآية يفتح لك باب الجنة وقس! فعلى هذا لفظ "على" للذهن كالكُوَّة الى اسلوب تمثيلي هو ان هداية القرآن بُراقٌ إلهي أهداه للمؤمنين ليسلكوا، وهم عليه في الطريق المستقيم سائرين الى عرش الكمالات واما التنكير في (هدى) فيشير الى انه غير (هدى للمتقين) اذ المنكّر المكرر

غير الاول في الاغلب. فذاك مصدر
وهذا حاصل بالمصدر.. وهو صفة
محسوسة قارة كثمرة الاول
واما لفظ (من) فيشير الى ان الخلق
والتوفيق في اهتدائهم - المكسوب لهم
- من الله
واما لفظ الـ "رب" فيشير الى ان
الهداية من شأن الربوبية فكما يربيهم
بالرزق يغذيهم بالهداية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-5 : Cumle-2

Cümle 2: Ve onlardır felaha erenler

وَأُولئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

اعلم! ان مظان تحري النكت هي: عطف "الواو"، ثم تكرار "اولئك"، ثم "ضمير الفصل"، ثم الالف واللام، ثم إطلاق "مفلحون" وعدم تعيين وجه الفلاح

اما العطف فمبني على المناسبة؛ اذ كما ان (اولئك) الاول اشارة الى ثمرة الهداية من السعادة العاجلة؛ فهذه اشارة الى ثمرتها من السعادة الآجلة. ثم انه مع ان كلاً منهما ثمرة لكل ما مر، الا ان الأولى أن (اولئك) الاول يرتبط عِرْقُه بـ(الذين) الاول، الظاهر

انهم المؤمنون من الأميين، ويأخذ قوته من اركان الاسلامية، وينظر الى ما قبل (وبالآخرة هم يوقنون). و (اولئك) الثاني ينظر برمز خفي الى (الذين) الثاني، الظاهر انهم مؤمنو اهل الكتاب. ويكون مأخذه اركان الايمان واليقين بالآخرة. فتأمل!

واما تكرار (اولئك) فاشارة الى استقلال كل من هاتين الثمرتين في العلة الغائية للهداية والسببية لتميزهم ومدحهم، الا ان الأولى ان يكون (اولئك) الثاني اشارة الى الاول مع حكمه كما تقول: ذلك عالم وذلك مكرّم

واما ضمير الفصل فمع انه تأكيد الحصر الذي فيه تعريض بأهل الكتاب الذين لم يؤمنوا بالنبيّ عليه السلام، فيه نكتة لطيفة وهي: ان توسط (هم) بين المبتدأ والخبر من شأنه أِن يحول

المبتدأ للخبر الواحد موضوعاَ لاحكام كثيرة يُذكَر البعضُ ويُحال الباقية على الخيال؛ لان (هم) ينَبِّه الخيال على عدم التحديد ويشوّقه على تحري الاحكام المناسبة. فكما انك تضع زيداً بين عيني السامع فتأخذ تغزل منه الاحكام قائلا: هو عالم، هو عامل، هو كذا وكذا. ثم تقول قس! كذلك لما قال (اولئك) ثم جاء (هم) هيّج الخيال لان يجتني ويبتني بواسطة الضمير أحكاماً مناسبة لصفاتهم،كـ: اولئك هم على هدى.. هم مفلحون.. هم فائزون من النار.. هم فائزون بالجنة.. هم ظافرون برؤية جمال الله تعالى الى آخره

وأما الألف واللام فلتصوير الحقيقة.كأنه يقول: ان أحببت أن ترى حقيقة المفلحين، فانظر في مرآة (اولئك) لتمثل لك.. أو لتمييز ذواتهم،

كأنه يقول: الذين سمعت أنهم من أهل الفلاح ان أردت ان تعرفهم فعليك بـ (اولئك) فهم هم.. او لظهور الحكم وبداهته نظير "والده العبد" اذ كون والده عبداً معلوم ظاهر
وأما إطلاق "مفلحون" فللتعميم؛ اذ مخاطب القرآن على طبقات مطالبهم مختلفة. فبعضهم يطلب الفوز من النار.. وبعض إنما يقصد الفوز بالجنة.. وبعض انما يتحرى الرضاء الالهي.. وبعض مايحب الا رؤية جماله.. وهلم جرّا.. فاطلق هنا لتعم مائدة احسانه فيجتني كلّ مشتهاه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6

Bakara 6 : Küfrün Mahiyeti

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ
اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لايُؤْمِنُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

وجه النظم

اعلم! ان للذات الاحديِّ في عالم صفاته الازلية تجلِّيَيْن جلاليّ وجماليّ. فبتجليهما في عالم صفات الافعال يتظاهر اللطف والقهر والحسن والهيبة. ثم بالانعطاف في عالم الافعال يتولد التحلية والتخلية والتزيين والتنزيه. ثم بالانطباع في العالم الأُخروي من عالم الآثار يتجلي اللطف جنة ونوراً، والقهر جهنم وناراً. ثم بالانعكاس في عالم الذكر ينقسم الذكر الى الحمد والتسبيح. ثم بتمثلهما في عالم الكلام يتنوع الكلام الى الأمر

والنهي. ثم بالارتسام في عالم الارشاد يقسمانه الى الترغيب والترهيب والتبشير والانذار. ثم بتجليهما على الوجدان يتولد الرجاء والخوف.. وهكذا. ثم ان من شأن الارشاد ادامة الموازنة بين الرجاء والخوف، ليدعو الرجاء الى ان يسعى بصرف القوى، والخوف الى ان لايتجاوز بالاسترسال فلا ييأس من الرحمة فيقعد ملوماً، ولا يأمن العذاب فيتعسف ولا يبالي. فلهذه الحكمة المتسلسلة مارغّب القرآن إلاّ وقد رهَّب، وما مدح الابرار الا وقرنه بذمّ الفجار

ان قلت: فلِمَ لم يعطف هنا كما عطف في (اِنَّ الابْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ _ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ).؟

قيل لك: انّ حسن العطف ينظر الى حسن المناسبة، وحسن المناسبة

يختلف باختلاف الغرض المسوق له الكلام. ولما اختلف الغرض هنا وهنالك، لم يستحسن العطف هنا؛ اذ مدحُ المؤمنين منجر ومقدمة لمدح القرآن، ونتيجة له، وسيق له. وأما ذم الكافرين فللترهيب لايتصل بمدح القرآن

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Cumle-1

Cümle 1: Şüphesiz inkar edenler..

ثم انظر الى اللطائف المندمجة في نظم اجزاء هذه الآية
فأولا: استأنس بـ (إنّ) و(الذين) فانهما أجْوَلُ وأسْيَرُ ما يصادفك في منازل التنزيل. ولأمر مّا أكثر القرآنُ من ذكرهما؛ اذ معهما من جوهر البلاغة نكتتان عامتان غير ماتختص كل موقع أما (إنّ) فان من شأنها ان تثقب السطح نافذة الى الحقيقة، وتوصل الحكم اليها؛ كأنها عرق الدعوى اتصلت بالحق. مثلا: ان هذا كذا.. أي الحكمُ وهذه الدعوى ليست خيالية ولا مبتدعة ولا اعتبارية ولا مستحدثة؛ بل هي من

الحقائق الجارية الثابتة. وما يقال من أن "إنّ" للتحقيق فعنوان لهذه الحقيقة والخاصية. والنكتة الخصوصية هنا هي أن "إنّ" الذي شأنه رد الشك والانكار مع عدمهما في المخاطب للاشارة الى شدة حرص النبي عليه السلام على ايمانهم

واما (الذين) فاعلم! ان "الذي" من شأنه الاشارة الى الحقيقة الجديدة التي أحس بها العقل قبل العين، وأخذت في الانعقاد ولم تشتد، بل تتولد من امتزاج أشياء وتآخذ أسباب مع نوع غرابة. ولهذا ترى من بين وسائط الاشارة والتصوير في الانقلاب المجدد للحقائق لفظ "الذي" أسيرَ على الالسنة وأكثر دورانا. فلما ان تجلى مؤسس الحقائق وهو القرآن، اضمحل إنواعٌ ونقضت فصولُها وتشكلت انواع

اَخر وتولدت حقائق اخرى. اما ترى زمان الجاهلية كيف تشكلت الانواع على الروابط الملّية وتولدت الحقائق الاجتماعية على العصبيات القومية؟ فلما ان جاء القرآن قطع تلك الروابط وخربٍ تلك الحقائق فأسس بدلاَ عنها انواعاً، فصولها الروابط الدينية.
فتأمل!.. فلما أشرق القرآن على نوع البشر تزاهر بضيائه واثمر بنوره قلوب فتحصلت حقيقة نورانية هي فصل نوع المؤمنين. ثم لخبث بعض النفوس تعفنت في مقابلة الضياء تلك النفوسُ فتولدت حقيقة سمّية هي خاصة نوع مَن كفر..
وايضا بين "الذين" و"الذين" تناسب اعلم! ان الموصول كالالف واللام يستعمل في خمسة معان اشهرها العهد. فـ"الذين" هنا اشارة الى صنٍاديد

الكفر امثال ابي جهل وابي لهب وأمية بن خلف وقد ماتوا على الكفر. فعلى هذا في الآية إخبار عن الغيب. وامثال هذا لمعاتٌ يتولد منها نوعٌ من الاعجاز من الانواع الاربعة للاعجاز المعنوي واما لفظ (كفروا) فاعلم! ان الكفر ظلمة تحصل من انكار شئ مما عُلِمَ ضرورةً مجئ الرسول عليه السلام به

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Sual

Sual (16-18)

ان قلت: ان القرآن من الضروريات وقد اُختلف في معانيه؟
قيل لك: ان في كل كلام من القرآن ثلاث قضايا
"احداها: "هذا كلام الله
والثانية: "معناه المراد حق"؛ وانكار كلٍّ من هاتين كفر
والثالثة: "معناه المراد هذا"؛ فان كان مُحْكَماً أو مفسراً فالايمان به واجب بعد الاطلاع، والانكار كفر. وان كان ظاهراً، او نصاً يحتمل معنى آخر، فالانكار بناء على التأويل - دون التشهّي - ليس بكفر. ومثل الآية

الحديث المتواتر؛ الا ان في إنكار القضية الاولى من الحديث تأملا
ان قلت: الكفر جهل وفي التنزيل (يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءهُمْ) فما التوفيق؟
قيل لك: ان الكفر قسمان جهليّ ينكِر لأنه لا يعلم. والثاني جحودي تمردي يعرف لكن لايقبل، يتيقّن لكن لايعتقد، يصدِّق لكن لايـذعن وجدانُه. فتأمل!
ان قلت: هل في قلب الشيطان معرفة؟
قيل لك: لا، اذ بحكم صنعته الفطرية يشتغل قلبُه دائما بالاضلال ويتصور عقلُه دائماً الكفر للتلقين فلا ينقطع هذا الشغل، ولا يزول ذلك التصور عن عقله حتى تتمكن فيه المعرفة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Sual

Sual (19-22)

ان قلت: الكفر صفة القلب فكيف كان شدّ الزُنّار - وقد قيس عليه "الشَّوْقَة" - كفراً؟
قيل لك: ان الشريعة تعتبر بالامارات على الامور الخفية حتى اقامت الاسباب الظاهرية مقام العلل. ففي شد الزُنَّار المانع بعضُ نوعه عن اتمام الركوع، وإلباس "الشَوْقَة" المانعة عن تمام السجود علامة الاستغناء عن العبودية، والتشبه بالكفرة المومِئ باستحسان مسلكهم وملّيتهم. فما دام لم يُقطَع بانتفاء الامر الخفي يُحكَم بالامر الظاهر.

ان قلت: اذا لم يُجدِ الانذار فلِمَ التكليف؟
قيل لك: لإلزام الحجة عليهم
ان قلت: الاخبار عن تمردهم يستلزم امتناع ايمانهم فيكون التكليف بالمحال؟
قيل لك: ان الاخبار وكذا العلم والإرادة لا تتعلق بكفرهم مستقلا مقطوعاً عن السبب، بل انما تتعلق بكفرهم باختيارهم. كما يأتيك تفصيله. ومن هنا يقال: "الوجوب بالاختيار لا ينافي الاختيار"
ان قلت: ايمانهم بعدم ايمانهم محال عقليّ يشبه "الجذر الاصم الكلاميّ".؟
قيل لك: انهم ليسوا مكلفين بالتفصيل حتى يلزم المحال.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Cumle-2

Cümle 2: Onlar için müsavidir

ثم في ايراد (كفروا) فعلاً ماضياً، اشارة الى انهم اختاروا الكفر بعد تبين الحق فلذا لايفيد الانذار
واما (سواء) فمجاز عن: "انذارك كعدم الانذار في عدم الفائدة او في صحة الوقوع" اي لاموجب للانذار ولا لعدمه
واما (عليهم) ففيه ايماء الى انهم اخلدوا الى الارض فلا يرفعون رؤوسهم ولا يصغون الى كلام آمرهم.. وفيه أيضا رمز الى انه ليس سواء عليك، لان لك الخير في التبليغ؛ اذ

مَا عَلَى الرَّسُولِ إلاّ البَلاغُ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Cumle-3

Cümle 3: Korkutsan da korkutmasan da

واما (ءَاَنذرتهم ام لم تنذرهم) فالهمزة واَمْ هنا في حكم "سواء حرفيٍ"، تأكيد لسواء الاول. أو تأسيس نظراً الى اقتسامهما المعنيين المذكورين للمساواة

ان قلت: فلِمَ عبّر عن المساواة بصورة الاستفهام؟

قيل لك: اذا اردت ان تنبه المخاطب على عدم الفائدة في فعل نفسه بوجه لطيف مقنع لابد ان تستفهم ليتوجه ذهنُه الى فعله فينتقل منه الى النتيجة فيطمئن.. ثم العلاقة بين الاستفهام والمساواة تضمنه لها؛ اذ السائل

يتساوى في علمه الوجود والعدم..
وايضا كثيرا مايكون الجواب هذه المساواة الضمنية
ان قلت: لِمَ عبّر عن الانذار في "أنذرتهم" بصورة الماضي؟
قيل لك: لينادي "يا محمد قد جرَّبْتَ" فقس!
ان قلت: لِمَ ذكر (ام لم تنذرهم) مع ان عدم فائدة عدم الانذار ظاهر؟
قيل لك: كما قد ينتج الانذار اصراراً، كذلك قد يجدي السكوت انصاف المخاطب
ان قلت: لِمَ انذر بالترهيب فقط مع انه بشير نذير؟
قيل لك: اذ الترهيب هو المناسب للكفر، ولان دفع المضار أولى من جلب المنافع وأشد تأثيراً، ولأن الترهيب هنا يهز عِطف الخيال ويوقظه لانٍ يتلقى

ويجتني بعد قوله (لايؤمنون) "أبشّرتهم ام لم تبشرهم"
ثم اعلم! كما ان لكل حكم معنى حرفياً ومقصدا خفياً؛ كذلك لهذا الكلام معان طيارة ومقصد سيق له هو تخفيف الزحمة، وتهوين الشدة عن النبي عليه السلام، وتسليته بتأسّيه بالرسل السالفين. اذ خوطب اكثرهم بمثل هذا الخطاب، حتى قال نوح بعده (لا تَذَرْ عَلَى الاَرْضِ مِنَ الْكَافِرينَ دَيَّاراً).. ثم لأن آيات القرآن كالمرايا المتناظرة، وقصص الانبياء كالهالة للقمر تنظر الى حال النبي عليه السلام؛ كان كأن هذا الكلام يقول: هذا قانون فطريّ الهيّ يجب الانقياد له

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-6 : Ma-baad

واعلم بعد هذا التحليل!
ان مجموع هذه الآية الى (ولهم عذاب عظيم) سيقت: مشيرةً بعقودها الى تقبيح الكفر وترذيله، والتنفير منه والنهي الضمني عنه، وتذليل أهله، والتسجيل عليهم، والترهيب عنه، وتهديدهم.. منادية بكلماتها بأن في الكفر مصائب عظيمة، وفوات نِعَم جسيمة، وتولد آلام شديدة، وزوال لذائذ عالية.. مصرحةً بجملها بأن الكفر أخبث الاشياء وأضرها
اذ أشار بلفظ (كفروا) بدل "لم يؤمنوا" الى انهم بعدم الايمان وقعوا في ظلمة

الكفر الذي هو مصيبة تفسد جوهر الروح وايضا هو معدن الآلام.
وبلفظ (لايؤمنون) بدل "لايتركون الكفر" الى انهم مع تلك الخسارة سقط من ايديهم الايمان الذي هو منبع جميع السعادات
وبلفظ (ختم الله على قلوبهم) الى ان القلب والوجدان - الذي حياته وفرحه وسروره وكمالاته بتجلي الحقائق الالهية بنور الايمان - بعدما كفروا صار كالبناء الموحش الغير المعمور المشحون بالمضرات والحشرات، فاُقْفِل واُمْهِر على بابه ليُجتَنب، وتُرك مفوضاً للعقارب والافاعي.
وبلفظ (وعلى سمعهم) الى فوات نعمة عظيمة سمعية بسبب الكفر؛ اذ السمع من شأنه - اذا استقر خلف صماخه نورُ الايمان واستند اليه - الاحتساس بنداء

كل العالم وفهم اذكارها، وسمع صياح الكائنات وتفهم تسبيحاتها.. حتى ان السمعَ ليسمعُ من ترنمات هبوب الريح، ومن نعرات رعد الغيم، ومن نغمات امواج البحر، ومن صرخات دقدقة الحجر، ومن هزجات نزول المطر، ومن سجعات غناء الطير كلاماً ربانياً، ويفهم تسبيحا علويا، كأن الكائنات موسيقية عظيمة له، تهيّج في قلبه حزناً علوياً وعشقاً روحانياً فيحزن بتذكر الأحباب والانيس فيكون الحزن لذة؛ لا بعدم الاحباب فيكون غماً.. واذا اظلم ذلك السمع بالكفر صار اصم من تلك الاصوات اللذيذة، ولايسمع من الكائنات إلا نياحات المأتم ونعيات الموت، فلا يلقي في القلب الا غم اليتمة - اي عدم الاحباب - ووحشة الغربة - اي عدم المالِك والمتعهد -

فبناء على هذا السر أحل الشرع بعض الاصوات وهو ماهيّج عشقاً علوياً وحزناً عاشقياً، وحرّم بعضها وهو ما انتج اشتهاء نفسياً وحزناً يتمياً، ومالم يُرِكَ الشرع فمَيِّزْه بتأثيره في روحك ووجدانك.

وبكلمة (وَعلى ابصارهم غشاوة) الى زوال نعمة جسيمة بسبب الكفر؛ اذ البصر من شأنه اذا استضاء نوره واتصل بنور الايمان الساكن خلف شُبيكته ممداً ومحركاً له كان كل الكائنات كجنة مزينة بالزهر والحور، ويصير نور العين نحلا تطير عليها فتجتنى من تلك الازاهير عصارة العبرة والفكرة والانسية والاستيناس والتحبب والتهنئة، فتأخذ حميلتها فتتخذ في الوجدان شهد الكمالات.. واذا أظلم - العياذ بالله - ذلك البصرُ بالكفرِ طمس،

وصارت الدنيا في نظره سجناً،
وتسترت عنه الحقائق وتوحشت عليه الكائنات وتلقى الى قلبه آلاماً تحيط بوجدانه من الرأس الى القدم
وبلفظ (ولهم عذاب عظيم) الى ثمرة شجرة زقوم الكفر في العالم الاخروي من عذاب جهنم ومن نكال الغضب الالهي. هذا
واما "لايؤمنون" فتأكيد لـ "سواء" ينص على جهة المساواة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7

Bakara 7 : Kalplerin Mühürlenmesi

خَتَمَ الله عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ
وَعَلَى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ
وَلَهُمْ عَذابٌ عَظِيمٌ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime

مـقدمـة

اعلم! انه لزمنا ان نقف هنا حتى نستمع لما يتكلم به المتكلمون؛ اذ تحت هذه الآية حرب عظيمة بين اهل الاعتزال واهل الجبر واهل السنة والجماعة. ومثل هذه الحرب تستوقف النُظّار. فناسب ان نذكر اساسات لتستفيد منها

ان مذهب اهل السنة والجماعة هو الصراط المستقيم، وماعداه إما افراط او تفريط

منها: انه قد تحقق "اَنْ لا مُؤَثِّرَ فِي الْكَوْنِ اِلاّ الله" فإذاً لا تفويض

ومنها: "ان الله حكيم" فلا يكون الثواب والعقاب عبثين فحينئذ لا اضطرار.
فكما ان التوحيد يدفع في صدر الاعتزال؛ كذلك التنزيه يضرب على فم الجبر
ومنها: ان لكل شئ جهتين: جهة مُلكية هي قد تكون حسنة وقد تكون قبيحة تتوارد عليها الاشكال كظهر المرآة.
وجهة ملكوتية تنظر الى الخالق. وتلك شفافة في كل شئ كوجه المرآة.
فخلقُ القبيح ليس قبيحاً؛ اذ الخلق من جهة الملكوتية حسن، ولان خلقه لتكميل المحاسن فيحسن بالغير. فلا تصغ الى سفسطة الاعتزال!
ومنها: ان الحاصل بالمصدر أمر قارٌ مخلوق جامد لا يشتق منه الصفات.
واما المصدر فمكسوب نسبيّ اعتباريّ يشتق منه الصفات. فلا يكون خالق

القتل قاتلا.. فَذَرْ اهلَ الاعتزالِ في خوضهم يَلْعَبُون..!
ومنها: ان الفعل الظاهريّ في الاغلب نتيجة لافعال متسلسلة منتهية الى ميلان النفس الذي يسمّى "بالجزء الاختياري". فتدور المنازعات على هذا الاساس
ومنها: ان الارادة الكلية الالهية ناظرة بعادته تعالى الى الارادة الجزئية للعبد، فلا اضطرار
ومنها: ان العلم تابع للمعلوم، فلا يتبعه المعلوم حتى يدور. فلا يُتعلل في العمل باحالة مقاييسه على القدر
ومنها: ان خلق الحاصل بالمصدر متوقف على كسب المصدر بجريان عادة الله تعالى باشتراطه به. والنواة في كسب المصدر والعقدة الحياتية

فيه هي الميلان، فبحلّه تنحل عقدة المسألة

ومنها: ان الترجح بلا مرجح محال دون الترجيح بلا مرجح فلا تُعلّلُ أفعالُه تعالى بالاغراض؛ بل اختياره تعالى هو المرجح

ومنها: ان الامر الموجود لابد له من مؤثر وإلا لزم الترجح بلا مرجح وهو محال كما مر. واما الامر الاعتباري فتخصصه بلا مخصص لا يلزم منه المحال

ومنها: ان الموجود يجب ان يجب ثم يوجد. واما الامر الاعتباري فالترجح بلا انتهاء الى حد الوجوب كاف فلا يلزم ممكن بلا مؤثر

ومنها: ان العلم بوجود شئ لايستلزم العلم بماهيته، وعدم العلم بالماهية

لايستلزم العدم. فعدم التعبير عن كُنهِ الاختيار لاينافي قطعية وجوده
واذا تفطنت لهذه الاساسات فاستمع لما يُتلى عليك
فنحن معاشر اهل السنة والجماعة نقول: يا اهل الاعتزال! ان العبد ليس خالقاً للحاصل بالمصدر كالحاصل من المصدر، بل هو مصدر المصدر فقط؛ اذ "لا مؤثر في الكون الا الله"، والتوحيد هكذا يقتضي. ثم نقول: يا اهل الجبر! ليس العبد مضطراً بل له جزء اختياري لان الله حكيم. وهكذا يقتضي التنزيه
فان قلتم: كلما يُشرّح الجزء الاختياري بالتحليل لايظهر منه الا الجبر
قيل لكم
اولاً: ان الوجدان والفطرة يشهدان ان بين الامر الاختياري والاضطراري امرا

خفيا فارقا، وجودُه قطعي. فلا علينا ان لانعبِّر عنه
وثانياً: نقول ان الميلان ان كان امراً موجوداً -كما عليه الاشاعرة - فالتصرف فيه امر اعتباري بيد العبد؛ وان كان الميلان امرا اعتباريا -كما عليه الماتريدية - فذلك الامر الاعتباري ثبوته وتخصصه لايستلزم العلة التامة الموجبة فيجوز التخلف. فتأمل!
والحاصل: ان الحاصل بالمصدر موقوف عادة على المصدر الذي اساسه الميلان الذي هو - او التصرف فيه - ليس موجوداً حتى يلزم من تخصصه مرة هذا ومرة ذاك ممكن بلا مؤثر، او ترجح بلا مرجح.. ولامعدوماً ايضاً حتى لايصلح ان يكون شرطا لخلق الحاصل بالمصدر او سبباً للثواب والعقاب

ان قلت: العلم الازلي والارادة الازلية ينحيان على الاختيار بالقلع؟
قيل لك: ان العلم بفعلٍ باختيارٍ لاينافي الاختيار.. وايضا ان العلم الازلي محيط كالسماء لا مبدأ للسلسلة كرأس زمان الماضي حتى تسند اليه المسببات متغافلا عن الاسباب موهما خروجها.. وايضا ان العلم تابع للمعلوم، أي على أي كيفية يكون المعلوم، كذلك يحيط به العلم، فلا يستند مقاييس المعلوم الى اساسات القدر.. وايضا ان الارادة لاتتعلق بالمسبب فقط مرة وبالسبب مرة اخرى حتى لاتبقى فائدة في الاختيار والسبب؛ بل تتعلق تعلقاً واحداً بالمسبب وبسببه. وعلى هذا السر لو قتل شخص شخصاً بالبندقة مثلا، ثم فرضنا عدم السبب والرمي هل يموت ذلك الشخص في ذلك الآن ام لا؟ فاهل

الجبر يقولون: لو لم يُقتل لمات ايضا لتعدد التعلق والانقطاع بين السبب والمسبب.. واهل الاعتزال يقولون: لم يمت، لجواز تخلف المراد عن الارادة عندهم.. واما اهل السنة والجماعة فيقولون: نتوقف ونسكت؛ اذ فرض عدم السبب يستلزم فرض عدم تعلق الارادة والعلم بالمسبب ايضا، اذ التعلق واحد. فهذا الفرض المحال جاز ان يستلزم محالا. فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime

مـقـدمـة اخـرى

اعلم! ان الطبيعيين يقولون: ان للاسباب تأثيراً حقيقياً. والمجوس يقولون: ان للشر خالقاً آخر..
والمعتزلة يدّعون: ان الحيوان خالق لإفعاله الاختيارية. وأساس هذه الثلاثة مبنية على وهمٍ باطلٍ، وخطأ محض، وتجاوز عن الحدِّ وقياسٍ مع الفارق، خدعهم وشبطهم؛ اذ ذهبوا ظناً منهم الى التنزيه فوقعوا في شَرَك الشِرك.
وان شئت التفصيل فاستمع لمسائل تطرد ذلك الوهم

منها: انه كما ان استماع الانسان وتكلمه وملاحظته وتفكره جزئية تتعلق بشئ فشئ على سبيل التعاقب؛ كذلك همتُه جزئية لاتشتغل بالاشياء إلا على سبيل التناوب

ومنها: ان قيمة الانسان بنسبة ماهيته.. وماهيته بدرجة همته.. وهمته بمقدار اهمية المقصد الذي يشتغل به

ومنها: ان الانسان الى اي شئ توجّه يفنى فيه وينحبس عليه. ومن هذه النقطة ترى الناس - في عرفهم - لايسندون شيئا خسيساً وأمراً جزئيا الى شخص عظيم وذاتٍ عالٍ؛ بل الى الوسائل ظناً منهم ان الاشتغال بالامر الخسيس لايناسب وقاره، وهو لايتنزل له ولا يسع الامر الحقير همته العظيمة، ولا يوازن الامر الخفيف مع همته العظيمة

ومنها: ان من شأن الانسان - اذا تفكر في شئ لمحاكمة احواله - ان يتحرى مقاييسه وروابطه واساساته، أولاً في نفسه، ثم في ابناء جنسه.. وان لم يجد ففي جوانبه من الممكنات. حتى ان واجب الوجود الذي لايشبه الممكنات بوجه من الوجوه اذا تفكر فيه الانسان تلجؤه القوة الواهمة لان يجعل هذا الوهم السئ المذكور دستوراً، والقياس الخادع منظاراً له. مع ان الصانع جل جلاله لاينظر اليه من هذه النقطة؛ اذ لا انحصار لقدرته

ومنها: ان قدرته وعلمه وارادته جل جلاله كضياء الشمس - ولله الْمَثَلُ الاعْلى - شاملة لكل شئ، وعامة لكل امر. فلا تقع في الانحصار ولاتجئ في الموازنة. فكما تتعلق باعظم الاشياء كالعرش؛ تتعلق باصغرها كالجوهر

الفرد.. وكما خلق الشمس والقمر؛ كذلك خلق عينَي البرغوث والبعوضة.. وكما اودع نظاماً عالياً في الكائنات؛ كذلك اوقع نظاماً دقيقاً في امعاء الحيوانات (الخردبينية).. وكما ربط الاجرام العلوية والنجوم المعلَّقة بقانونه المسمى بالجاذب العمومي؛ كذلك نظّم الجواهر الفردة بنظير ذلك القانون كأنه مثال مصغر لها. اذ بتداخل العجز تتفاوت مراتب القدرة. فمن امتنع عليه العجزُ تتساوى في قدرته الاشياء، اذ العجز ضد القدرة الذاتية. فتأمل

ومنها: ان اول ماتتعلق به القدرة ملكوتية الاشياء وهي شفّافة حسنة في الكل كما مر. فكما انه جل جلاله جعل وجه الشمس مجلىً ووجه القمر

مستضيئا؛ كذلك صير ملكوتية الليل والغيم حسنة منيرة
ومنها: ان مقياس عظمته تعالى وميزان كمالاته وواسطة محاكمة اوصافه لايسعها ذهنُ البشر، ولا يمكن له الا بوجه، بل انما هو بما يتحصل من جميع مصنوعاته.. وبما يتجلى من مجموع آثاره.. وبما يتلخص من كل افعاله. نعم الذرة تكون مرآةً ولا تكون مقياساً
واذا تفطنت لهذه المسائل فاعلم! ان الواجب تعالى لايقاس على الممكنات، اذ الفرق من الثرى الى الثريا. ألا ترى اهل الطبيعة والاعتزال والمجوس - بناء على تسلط القوة الواهمة بهذا القياس على عقولهم - كيف التجأوا الى اسناد التأثير الحقيقي الى الاسباب، وخلق الافعال للحيوان،

وخلق الشر لغيره تعالى؟ يظنون ويتوهمون ان الله تعالى بعظمته وكبريائه وتنزّهه كيف يتنزل لهذه الامور الخسيسة والاشياء القبيحة؟ فسحقاً لهم! كيف صيروا العقل اسيراً لهذا الوهم الواهي هـذا؟.. ياهذا ! هذا الوهم قد يتسلط على المؤمن ايضا من جهة الوسوسة فتجنَّب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Cumle-1

Cümle 1: Allah mühür vurmuştur

اما تحليل كلمات هذه الآية ونظمها فاعلم! ان ربط (ختم) بـ "لايؤمنون" وتعقيبه به نظير ترتب العقاب على العمل. كأنه يقول لما افسدوا الجزء الاختياري ولم يؤمنوا عوقبوا بختم القلب وسدّه. ثم لفظ "الختم" يشير الى استعارة مركبة تومئ الى اسلوب تمثيلي يرمز الى ضربِ مَثَلٍ يصوِّر ضلالتهم؛ اذ المعنى فيه منع نفوذ الحق الى القلب. فالتعبير بالختم يصور القلب بيتاً بناه الله تعالى ليكون خزينة الجواهر، ثم بسوء الاختيار فسد وتعفن

وصار ما فيه سموما فاَغلق واَمهر ليُجتنب
واما (الله) فاعلم! ان فيه التفاتاً من التكلم الى الغيبة. ومع نكتة الالتفات ففي مناسبة لفظ "الله" مع متعلق "لايؤمنون" في النية، أعني لفظ "بالله"، اشارة الى لطافة، هي انه لما جاء نور معرفة الله اليهم فلم يفتحوا باب قلبهم له تولى عنه مغضباً واغلق الباب عليهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Cumle-2

Cümle 2: Kalpleri üzerine

واما (على) فاعلم! ان فيه - بناء على كون الختم متعدياً بنفسه - اشارة الى تضمين ختم "وسم"، كأنه يقول: جعل الله الختم وسماً وعلامةً على القلب يتوسمه الملائكة.. وفي "على" أيضا ايماء الى ان المسدود الباب العلوي من القلب لا الباب السفلي الناظر الى الدنيا

واما (قلوبهم) قدّمه على السمع والبصر لانه هو محل الايمان.. ولان اول دلائل الصانع يتجلى من مشاورة القلب مع نفسه، ومراجعة الوجدان الى فطرته، لانه اذا راجع نفسه يحس بعجز

شديد يلجؤه الى نقطة استناد، ويرى احتياجاً شديداً لتنمية آماله فيضطر الى نقطة استمداد، ولا استناد ولا استمداد الا بالايمان.. ثم ان المراد بالقلب اللطيفة الربانية التي مظهر حسيّاتها الوجدان، ومعكس افكارها الدماغ، لا الجسم الصنوبري. فاذاً في التعبير بالقلب رمز الى ان اللطيفة الربانية لمعنويات الانسان كالجسم الصنوبري لجسده. فكما ان ذلك الجسم ماكينة حياتية تنشر ماء الحياة لأقطار البدن، واذا انسد وسكن جمد الجسد؛ كذلك تلك اللطيفة تنشر نور الحياة الحقيقية لاقطار الهيئة المجسمة من معنوياته واحواله وآماله. واذا زال نور الايمان - العياذ بالله - صارت ماهيته التي يصارع بها الكائنات كشبحٍ لاحراك به واظلم عليه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Cumle-3

Cümle 3: Ve kulaklarına

واما وعلى (سمعهم) كرر "على" للاشارة الى استقلال كلٍ بنوع من الدلائل. فالقلب بالدلائل العقلية والوجدانية. والسمع بالدلائل النقلية والخارجية، وللرمز الى ان ختم السمع ليس من جنس ختم القلب.. ثم انٍ في افراد السمع مع جمع جانبيه ايجازاً ورموزاً الى ان السمع مصدر، لعدم الجفن له.. والى ان المُسمِع فرد.. وانٍ المسموع للكل فرد.. وانه يسمع فرداً فرداً.. ولاشتراك الكلٍ كأن اسماعهم بالاتصال صارت فرداً.. ولاتحاد الجماعة وتشخصها يتخيل لها سمع فرد.. والى

اغناء سمع الفرد عن استماع الكل فحق السمع في البلاغة الافراد.. لكن القلوب والابصار مختلفة متعلقاتهما، ومتباينة طرقهما، ومتفاوتة دلائلهما، ومعلمهما على انواع، وملقّنهما على اقسام. فلهذا توسط المفرد بين الجمعين. وعقّب القلب بالسمع لان السمع ابٌ لملكاته، واقرب اليه، ونظيره في تساوي الجهات الست عنده

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Cumle-4

Cümle 4: Ve gözlerine bir perde..

واما (وعلى ابصارهم غشاوة) فاعلم! ان في تغيير الاسلوب باختيار الجملة الاسمية اشارة الى ان جنانَ البصر التي يجتني منها دلائله ثابتة دائمة بخلاف حدائق السمع والقلب؛ فانها متجددة.. وفي اسناد الختم الى الله تعالى دون الغشاوة اشارة الى ان الختم جزاء كسبهم، والغشاوة مكسوبة لهم، ورمز الى ان في مبدأ السمع والقلب اختياراً، وفي مبدأ البصر اضطراراً ومحل الاختيار غشاوة التعامي. وفي عنوان الغشاوة اشارة الى ان للعين جهة واحدة. وتنكيرها

للتنكير، أي التعامي حجاب غير معروف حتى يُتَحفظ منه.. قدّم (على ابصارهم) ليوجه العيون الى عيونهم اذ العين مرآة سرائر القلب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Cumle-5

Cümle 5: Ve onlar için büyük bir azap vardır

وأما (ولهم عذاب عظيم) فاعلم! انه كما اشار بالكلمات السابقة الى حنظلات تلك الشجرة الملعونة الكفرية في الدنيا؛ كذلك اشار بهذه الى حنظلة جانبها الممتد الى الآخرة وهي زقّوم جهنّم

ثم ان سجية الاسلوب تقتضي (وعليهم عقاب شديد). ففي ابدال "على" باللام و"العقاب" بالعذاب و"الشديد" بالعظيم، مع ان كلا منها يليق بالنعمة رمز الى نوعِ تهكم توبيخيّ تعريضيّ؛

كأنه ينعي بهم: ما منفعتهم، ولا لذتهم، ولا نعمتهم العظيمة الا العقاب؛ نظير

تَحِيَّةُ بَيْنهمْ ضَرْبٌ وَجِيعُ

و

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذابٍ اَلِيمٍ

اذ اللام لعاقبة العمل وفائدته. فكأنه "يتلو عليهم "خذوا اجرة عملكم

وفي لفظ "العذاب" رمز خفي الى ان يذكرهم استعذابهم واستلذاذهم بالمعاصي في الدنيا فكأنه يقرأ عليهم ""ذوقوا مرارة حلاوتكم

وفي لفظ الـ "عظيم" اشارة خفية الى تذكيرهم حال صاحب النعمة العظيمة في الجنة فكأنه يلقنهم: انظروا الى ماضيعتم على انفسكم من النعمة العظيمة، وكيف وقعتم في الالم الاليم. "ثم ان "عظيم" تأكيد لتنوين "عذاب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Sual

Sual-29

ان قلت: ان معصية الكفر كانت في زمان قليل والجزاء أبديّ غير متناه فكيف ينطبق هذا الجزاء على العدالة الالهية؟ وإنْ سُلِّم، فكيف يوافق الحكمة الأزلية؟ وان سُلِّم، فكيف تساعده المرحمة الربانية؟

قيل لك: مع تسليم عدم تناهي الجزاء، ان الكفر في زمان متناهٍ جناية غير متناهية بست جهات

منها: ان من مات على الكفر لو بقي أبدا لكان كافراً أبداً لفساد جوهر روحه، فهذا القلب الفاسد استعد لجناية غير متناهية

ومنها: ان الكفر وان كان في زمان متناه لكنه جناية على غير المتناهي، وتكذيب لغير المتناهي أعني عموم الكائنات التي تشهد على الوحدانية
ومنها: ان الكفر كفرانٌ لنعمٍ غير متناهية
ومنها: ان الكفر جناية في مقابلة الغير المتناهي وهو الذات والصفات الالهية
ومنها: ان وجدان البشر - بسر حديث (لاَ يَسَعُني اَرْضِي وَلا سَمائي) - وان كان في الظاهر والملك محصوراً ومتناهياً لكن ملكوتيته بالحقيقة نشرت ومدت عروقها الى الأبد. فهو من هذه الجهة كغير المتناهي وبالكفر تلوث واضمحل
ومنها: ان الضد وان كان معانداً لضده لكنه مماثل له في أكثر الأحكام. فكما ان الايمان يثمر اللذائذ الأبدية، كذلك

من شأن الكفر ان يتولد منه الآلام الأبدية

فمن مزج هذه الجهات الست يستنتج ان الجزاء الغير المتناهي انما هو في مقابلة الجناية الغير المتناهية وما هو إلاّ عين العدالة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Sual

ان قلت: طابق العدالة لكن اين الحكمة الغنية عن وجود الشرور المنتجة للعذاب؟
قيل لك: كما قد سمعت مرة أخرى انه لايُترك الخير الكثير لتخلل الشر القليل لأنه شر كثير. اذ لما اقتضت الحكمة الالهية تظاهر ثبوت الحقائق النسبية التي هي أزيد بدرجات من الحقائق الحقيقية - ولا يمكن هذا التظاهر الا بوجود الشر؛ ولا يمكن توقيف الشر على حدّه ومنع طغيانه الا بالترهيب؛ ولا يمكن تأثير الترهيب حقيقة في الوجدان الا بتصديق الترهيب وتحقيقه

بوجود عذاب خارجي؛ اذ الوجدان لا يتأثر حق التأثر -كالعقل والوهم - بالترهيب الا بعد ان يتحدس بالحقيقة الخارجية الأبدية بتفاريق الامارات - فمن عين الحكمة بعد التخويف من النار في الدنيا وجود النار في الآخرة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-7 : Sual

ان قلت: قد وافق الحكمة فما جهة المرحمة فيه؟
قلت: لا يتصور في حقهم إلاّ العدم أو الوجود في العذاب، والوجود - ولو في جهنم - مرحمةٌ وخيرٌ بالنسبة الى العدم إن تأملت في وجدانك؛ اذ العدم شر محض، حتى ان العدم مرجع كل المصائب والمعاصي ان تفكرت في تحليلها. واما الوجود فخير محض فليكن في جهنم.. وكذا ان من شأن فطرة الروح - اذا علم ان العذاب جزاء مزيل لجنايته وعصيانه - ان يرضى به لتخفيف حمل خجالة الجنِاية ويقول: هو

حق، وانا مستحق. بل حباً للعدالة قد يلتذ معنى! وكم من صاحب ناموس في الدنيا يشتاق الى اجراء الحد على نفسه ليزول عنه حجاب خجالة الجناية. وكذا ان الدخول وان كان الى خلود دائم وجهنم بيتهم أبدا، لكن بعد مرور جزاء العمل دون الاستحقاق يحصل لهم نوع اُلفة وتطبّع مع تخفيفات كثيرة مكافأةً لأعمالهم الخيرية. اشارت اليها الأحاديث. فهذا مرحمة لهم مع عدم لياقتهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8

Bakara 8 : Münafıklar Bahsi

وَمِنَ النّاسِ مَنْ يَقُولُ امَنَّا بِالله وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَما هُمْ بِمُؤمِنِينَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

وجه النظم

انه كما يُعطف المفرد على المفرد للاشتراك في الحكم، والجملة على الجملة للاتحاد في المقصد؛ كذلك قد تُعطف القصة على القصة للتناسب في الغرض. ومن الأخير عطف قصة المنافقين على الكافرين. أي عطف ملخص اثنتي عشرة آية على مآل آيتين؛ اذ لما افتتح التنزيل بثناء ذلك الكتاب فاستتبع ثمرات ثنائه من مدح المؤمنين، فاستردف ذم اضدادهم بسر "انما تعرف الأشياء باضدادها" ولتتم

حكمة الارشاد، ناسَبَ تعقيب المنافقين تكميلا للاقسام
ان قلت: لِمَ أوجز في حق الكافرين كفراً محضاً بآيتين واطنب في النفاق باثنتي عشرة آية؟
قيل لك: لنكات؛
منها: ان العدوّ اذا لم يُعْرَف كان اضرَّ. واذا كان مخنساً كان أخبث. واذا كان كذاباً كان أشد فساداً. واذا كان داخلياً كان أعظم ضرراً؛ اذ الداخلي يفتت الصلابة ويشتِّت القوة بخلاف الخارجي فانه يتسبب لتشدد الصلابة العصبية. فأسفاً! ان جناية النفاق على الاسلام عظيمة جداً. وما هذه المشوشية الاّ منه. ولهذا أكثر القرآن من التشنيع عليهم
ومنها: ان المنافق لاختلاطه بالمؤمنين يستأنس شيئاً فشيئاً، ويألف بالايمان

قليلا قليلا، ويستعد لأن يتنفر عن حال نفسه بسبب تقبيح أعماله وتشنيع حركاته؛ فتتقطر كلمة التوحيد من لسانه الى قلبه

ومنها: ان المنافق يزيد على الكفر جناياتٍ أُخَر كالاستهزاء والخداع والتدليس والحيلة والكذب والرياء

ومنها: ان المنافق في الأغلب يكون من أهل الكتاب ومن أهل الجربزة الوهمية فيكون حيّالا دسّاساً ذا ذكاء شيطانيّ، فالاطناب في حقه أعرق في البلاغة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8 : Cumle-1

Cümle 1: İnsanlardan bazıları vardır

،أما تحليل كلمات هذه الآية
فاعلم! ان (مِن الناس) خبر مقدم لـ (مَن) على وجه
ان قلت: كون المنافق انسانا بديهيٌّ....؟
قيل لك: اذا كان الحكم بديهياً يكون الغرض واحداً من لوازمه وهنا هو التعجيب. كأنه يقول كون المنافق الرذيل انساناً عجيب؛ اذ الانسان مكرّم، ليس من شأنه ان يتنزل الى هذه الدركة من الخسة
ان قلت: فَلِمَ قدّم؟

قيل لك: من شأن انشاء التعجب الصدارة وليتمركز النظر على صفة المبتدأ التي هي مناط الغرض وإلا لانتظر ومرّ الى الخبر
ثم ان عنوان (الناس) يترشح منه لطائف
منها: انه لم يفضحهم بالتعيين، بل سترهم تحت عنوان "الناس" إيماءً الى ان سترهم وعدم كشف الحجاب عن وجوههم القبيحة أنسب بسياسة النبيّ عليه السلام؛ اذ لو فضحهم بالتشخيص لتوسوس المؤمنون؛ اذ لايُؤْمَن من دسائس النفس. والوسوسة تنجر الى الخوف والخوف الى الرياء والرياء الى النفاق.. ولأنه لو شنّعهم بالتعيين لقيل ان النبي عليهِ السلام متردد لايثق باتباعه.. ولان بعضا من الفساد لو بقي تحت الحجاب لانطفأ شيئاً فشيئاً

واجتهد صاحبُه في اخفائه ولو رُفع الحجاب - فبناءً على ما قيل "اِذا لمْ تسْتَحِ فَافْعَلْ مَا شِئْتَ" - لَيقول فليكن ما كاَن، ويأخذ في النشر ولا يبالي
ومنها: ان التعبير بـ (الناس) يشير الى انه مع قطع النظر عن سائر الصفات المنافية للنفاق فأعمّ الصفات أعني: الانسانية أيضاً منافية له؛ اذ الانسان مكرم ليس من شأنه هذه الرَذالة
ومنها: انه رمز الى ان النفاق لا يختص بطائفة ولا طبقة بل يوجد في نوع الانسان أية طائفة كانت
ومنها: انه يُلَوِّح بانٍ النفاق يخلّ بحيثية كل من كان انساناً فلابد ان يتحرك غضب الكل عليه، ويتوجه الكل الى تحديده، لئلا ينتشر ذلك السمّ؛ كما يخلّ بناموس طائفة ويهيِّج غضبهم شناعةُ فرد منهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8 : Cumle-2

Cümle 2: İman ettik derler

وأما
مَن يقول آمنا
فان قلت: لِمَ افرد "يقول" وجمع "آمنا" مع ان المرجع واحد؟
قيل لك: فيه اشارة الى لطافة ظريفة هي
اظهار ان المتكلم مع الغير متكلم وحده فـ "يقول": للتلفظ وحده و"آمنا" لأنه مع الغير في الحكم.. ثم ان هذا حكاية عن دعواهم ففي صورة الحكاية اشارة الى رد المحكيّ بوجهين، كما ان في المحكيّ اشارة الى قوته بجهتين؛ اذ "يقول" يرمز بمادته الى ان قولهم

ليس عن اعتقاد وفعل، بل يقولون بأفواههم ما ليس في قلوبهم..
وبصيغته يومئ الى ان سبب استمرار مدافعتهم وادعائهم مراآة الناس لامحرك وجداني.. وفي الدعوى ايماء منهم بصيغة الماضي الى: "إنّا معاشر أهل الكتاب قد آمنا قبل فكيف لانؤمن الآن".. وفي لفظ "نا" رمز منهم الى: "انّا جماعة متحزبون لسنا كفرد يَكذِب أو يُكذَّب"

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8 : Cumle-3

Cümle 3: Allaha ve ahiret gününe

وأما (بالله وباليوم الآخر) فاعلم! ان للتنزيل ان يأخذ المحكيّ بعينه، أو يتصرف فيه بأخذ مآله، أو تلخيص عبارته: فعلى الأول ذكروا الأول والآخر من أركان الايمان اظهاراً للقوي، ولما هو أقرب لأن يُقبَل منهم، وأشاروا الى سلسلة الأركان بتكرار الباء مع القرب. وعلى الثاني بأن يكون كلامه تعالى؛ ففي ذكر القطبين فقط اشارة الى ان أقوى ما يدّعونه أيضاً ليس بايمان؛ اذ ليس ايمانهم بهما على وجههما. وكرر الباء للتفاوت؛ اذ الايمان بالله ايمان

بوجوده ووحدته، وباليوم الآخر بحقيته ومجيئه كما مرّ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-8 : Cumle-4

Cümle 4: Onlar mümin değildirler

واما
وما هم بمؤمنين
فان قلت: لِمَ لم يقل "وما امنوا" الأشبه بـ "آمنا"؟
قيل لك: لئلا يُتوهم التناقض صورة، ولئلا يرجع التكذيب الى نفس "آمنا" الظاهر انشائيته المانعة من التكذيب. بل ليرجع النفي والتكذيب الى الجملة الضمنية المستفادة من "آمنا"، وهي "فنحن مؤمنون".. وأيضا ليدل باسمية الجملة على دوام نفي الايمان عنهم
ان قلت: لِمَ لا يدل على نفي الدوام مع ان "ما" مقدم؟

قيل لك: ان النفي معنى الحرف الكثيف، والدوام معنى الهيئة الخفيفة، فالنفي أغمس وأقرب الى الحكم
ان قلت: ما نكتة الباء على خبر ما؟
قيل لك: ليدل على انهم ليسوا ذواتاً أهلاً للايمان وإن آمنوا صورة، اذ فرقٌ بين "ما زيد سخيا" و"ما زيد بسخي"؛ اذ الأول: لهوائية الذات، معناه: زيد لايسخو بالفعل وان كان أهلا ومن نوع الكرماء. وأما الثاني: فمعناه زيد ليس بذاتٍ قابل للسماحة وليس من نوع الأسخياء وإن أحسن بالفعل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10

Bakara 9-10 : Münafıkların aldatması

يُخادِعُونَ الله وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا
يَخْدَعُونَ اِلاَّ اَنْفُسَهُمْ
وَمَا يَشْعُرُونَ .. في قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
فَزَادَهُمُ الله مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ
بِمَا كانُوا يَكْذِبُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان وجه النظم: اشارات جملها: الى التوبيخ على النفاق.. ثم تشنيعه.. ثم تقبيحهم.. ثم التهديد عليه.. ثم ترهيبهم.. ثم التعجب منهم.. ثم بيان مقصدهم من قولهم المذكور... ثم بيان علة قولهم.. ثم بيان أول الجنايات الأربع الناشئة من النفاق وهي الخداع، والافساد، وتسفيه المؤمنين، والاستهزاء بهم.. ثم تمثيل جناياتهم وحيلهم باسلوب استعارة تمثيلية هكذا: بان صوّر معاملتهم مع احكام الله تعالى ومع النبي عليه السلام والمؤمنين - باظهارهم الايمان لأغراض

دنيوية مع تبطّن الكفر، ومعاملة الله والنبي والمؤمنين معهم باجراء أحكام المؤمنين عليهم استدراجا، مع انهم أخبث الكفرة عند الله - بصورة خداع شخصين، أو الصياد مع الصيد الذي يحس الصياد بالخروج عن القاصعاء ثم يفر من النافقاء

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

أما نظم جمل الجناية الأولى من (يخادعون) الى (بما كانوا يكذبون) فانظر الى ما تضمنت من النتائج المتسلسلة المترتبة في الجمل السبع، وهي: تحميقهم بطلب المحال.. ثم تسفيههم باضرار أنفسهم بنية المنفعة.. ثم تجهيلهم بعدم التمييز بين الضر والنفع.. ثم ترذيلهم بخبث الطينة ومرض معدن الصحة وموت منبع الحياة.. ثم تذليلهم بتزييد المرض في طلب الشفاء.. ثم تهديدهم بألم محض يولد ألماً صرفاً.. ثم تشهيرهم بين الناس بأقبح العلامات أعني الكذب

وأما اتساقُ وانتظام تلك الجمل السبع وانصباب الحكم فيما بينها فهو: أنك كما اذا اردت زجر واحد عن شئ ونصحه تقول له اولاً: ياهذا! ان كان لك عقل فهذا محال.. ثم: ان كنت تحب نفسك فهذا يضرها.. ثم: ان كان لك حسّ فلِمَ لاتميز بين الضر والنفع؟. ثم: إن لم يكن لك اختيار فلا اقل من ان تعرف فساد سجيتك، وفيها مرضٍ يحرِّف الحقيقة، ويريك الحلو مراً.. ثم: ان تطلب الشفاء فهذا يزيد مرضك ولايشفي، مثلك كمثل من ابتلى بداء السهر فاجتهد في النوم فانتج له قلقا طيّر نعاسه أيضا، أو كمن أصيب قلبه بداء "المرق" فاغتمّ لوجود المصيبة حتى صير المصيبة مصيبتين.. ثم: ان تتحرَّ اللذة فهذا فيه ألم شديد ينتج ألماً أشد ليس كأمثاله التي فيها لذة

مزخرفة.. ثم: ان لم تنتبه ولم تنزجر لا يبقى الا ان يوسمَ على خرطومك بوسم قبيح، وتُعلَن بين الناس لمنع سراية فسادك الى الناس؛ كذلك ان الله تعالى قال لزجر المنافقين (يخادعون الله) بدل "يخادعون النبيّ" لتحميقهم، أي: كيف يخادعون النبيّ عليه السلام والنبيّ مبلِّغ عن الله تعالى، فحيلتهم راجعة الى الله، والاحتيال مع الله تعالى محال، وطلب المحال حمق. ومثل هذا الحمق مما يُتعجب منه.. ثم اتبعه (وما يخدعون الا انفسهم) لتسفيههم، أي: ليس في فعلكم نفع بل فيه ضرر، وضرره يعود على أنفسكم، فكأنكم تخادعون أنفسكم.. ثم عقّبه (وما يشعرون) لتجهيلهم أي: ايّها الجهلاء! قد صرتم أضلّ من الحيوان، كالاحجار الجامدة

لاتحسون بالفرق بين الضر والنفع.. ثم اردفه (في قلوبهم مرض) لترذيلهم بانفساد الجوهر، أي: ان لم يكن لكم اختيار فلا أقل من أن تعرفوا المرض مرضاً، وان سجيتكم فسدت. وان النفاق والحسد مرض في الروح من شأنه تحريف الحقيقة وتغييرها حتى تظنون الحلو مراً والمرّ حلواً والسوداء بيضاء والأبيض أسود فلا تتبعوه.. ثم زاد (فزادهم الله مرضاً) لتذليلهم، أي: إن كنتم تطلبون بهذا الدواء والتشفي من غيظكم وحسدكم فهذا داء لا يزيدكم الا مرضا على مرض. فأنتم كمن كَسرَ احدٌ يدَه فأراد الانتقام فضرَبَه بتلك اليد المكسورة فازداد كسراً على كسر.. ثم قال (ولهم عذاب أليم) لتهديدهم، أي: ان تتحروا اللذة فما نفاقكم هذا الا فيه ألم شديد عاجل ينتج ألماً أشد آجلا،

ليس كسائر المعاصي التي فيها نوع من اللذة السفلية العاجلة.. ثم أتمه بقول (بما كانوا يكذبون) لتوسيمهم بأشنع الوسم، أي: ان لم تنتبهوا ولم تنتهوا لم يبق الا ان تُشَهَّروا بين الناس بالكذب المانع للاعتماد لئلا يتعدى مرضكم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-1

Cümle 1: Allahı ve müminleri aldatmaya çalışırlar

أما وجه النظم بين أجزاء كل جملة ففي الأُولى: أعني جملة (يخادعون الله والذين آمنوا) هو
ان في التعبير عن عملهم بالخداع مع المضارعية، لاسيما من باب المشاركة، خصوصاً مع اقامة لفظة "الله" مقام النبيّ واقامة "الذين آمنوا" مقام "المؤمنين" تنصيصاً وتصريحاً بمحالية غرضهم من حيلتهم، وجعل المحالية نصب العين بصورة تتنفر عنها النفوس وترتعد، اذ فيما في الخداع من الاستعارة التمثيلية ما يوقظ النفرة..

وفيما في المضارعية من التصوير مع الاستمرار ما يَشْمَئِزّ منه القلب.. وفيما في المشاركة من المشاكلة نظِير (وجَزَاؤا سيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا) ما ينتج عدم انتاج حيلتهم؛ اذ في باب المشاركة فعل الفاعل سبب لفعلٍ المفعول، وهنا فعل المفعول صار سبباً لعقم خداع الفاعل وعدم تأثيره، بل جعل الخداع صورة واهية كانعكاس المقصد فيما اذا استهزيتَ بأحدٍ لجهله، مع أنه مستبطنٌ علماً ومستخفٍ استهزاءً بك.. وفيما في التصريح بلفظة "الله" من التنصيص على محالية الغرض - اذ خداع النبي عليه السلام ينجر اليه تعالى - ما يشيط العقلَ عن الحيلةِ.. وما في "الذين آمنوا" من جعل الصلة مداراً، اشارة الى ان المنافقين يتحببون اليهم بصفة الايمان ويهيِّجون عرق ايمانهم للتحبب

والتداخل فيهم.. وفيه ايماء أيضا الى ان جماعة المؤمنين المنورين عقولهم بنور الايمان لا تتستر عنهم الحيلة فينتج أيضا عقم حيلتهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-2

Cümle 2: Onlar ancak kendilerini aldatıyorlar

وفي الثانية: أعني جملة (وما يخدعون الا أنفسهم) هو
ان في هذا الحصر اشارة الى كمال سفاهتهم بعكس العمل في معاملتهم كمن رمى حجراً الى جدار فانثنى لكسر رأسه؛ اذ رشوا النبال لضرر المؤمنين فأُصيبت أنفسهم فكأنهم يخادعون بالذات ذواتهم.. وفي تبديل "يضرون" بـ (يخدعون) اشارة الى نهاية سفاهتهم، اذ يوجد في أهل العقل من يضر نفسه قصداً ولا يوجد من يخادع نفسه عمداً الا ان يكون حماراً في

صورة انسان. وفي عنوان "انفسهم" رمز خفي الى أن نفاقهم وحيلتهم لما كان لحظّ نفسانيّ وغرض نفسيّ انتج نقيض مطلوبهم لنفسهم.

ان قلت: هذا الحصر يومئ الى ان خداعهم ما ضر الاسلام والمسلمين مع ان الاسلام ما رأى من شئ ضرراً مثل ما رأى من أنواع النفاق وشعباته المنتشرة كالسّم في عناصر العالم الاسلاميّ؟

قيل لك: وما تراه من الضرر المتعدي والسمّ الساري انما هو من طبيعتهم المتفسدة وفطرتهم المتفسخة ووجدانهم المتعفن نظير سراية المرض؛ وليس نتيجة حيلتهم وخداعهم باختيارهم اذ يريدون خداع الله والنبي وجماعة المؤمنين، والله عالم بكل شئ والنبي عليه السلام يوحى اليه،

وجماعة المؤمنين لاتستطيع الحيلة ان تتستر عنهم مدة مديدة فهم لاينخدعون. فثبت انهم لا يخدعون الا أنفسهم فقط

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-3

Cümle 3: Fakat bunun şuurunda değildirler

وفي الثالثة: أعني جملة (وما يشعرون) أي لا يحسون، هو
ان في هذه الفذلكة تجهيلا أيّ تجهيل لهم، لأنها تشعر بأنهم إن كانوا عقلاء فهذا ليس من شأن العقل، وإن كانوا حيوانات يتحركون بميل نفسانيّ
فشأنهم ان يحسوا ويشعروا بمثل هذا الضرر المحسوس. فثبت انهم صاروا مثل جمادات لا اختيار لها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-4

Cümle 4: Kalplerinde maraz vardır

وفي الرابعة: أعني جملة (في قلوبهم مرض) هو
ان سوقها يفيد انهم لما لم يعملوا بمقتضى المحاكمة العقلية والشعور الحسيّ ظهر أن في روحهم مرضاً فلا أقل من ان يعرفوا انه مرض ليجتنبوا عن القضايا ولايحكموا عليها؛ اذ من شأن المرض تغيير الحقيقة وتشويه المزين وتحلية المرّ كما مر.. وفي لفظ (في) رمز الى ان حسدهم وحقدهم مرض في ملكوت القلب وهي اللطيفة التي مر ذكرها.. وفي عنوان "القلب" اشارة الى انه كما ان جسم القلب اذا

مرض اختل جميع أفعال البدن؛ كذلك اذا مرض معنى القلب بالخداع والنفاق انحرف كل أفعال الروح عن منهج الاستقامة اذ هو منبع الحياة ومَاكِنَتُها.. وفي تقديم (في قلوبهم) على (مرض) ايماء الى الحصر بجهتين، ومن الايماء اشارة بطريق التعريض الى ان الايمان نور، شأنه أن يعطي لجميع أفعال الانسان وآثاره صحة واستقامة.. وأيضاً في ايماء الحصر رمز الى ان الفساد في الأساس فلا يجدي تعمير الفروعات.. وفي لفظ "المرض" رمز الى قطع عذرهم وإلقامهم الحجر بان الفطرة مهيأة للحقيقة. وما الفساد والخراب الاّ مرض عارض.. وفي تنوين التنكير اشارة الى انه في مكمن عميق لا يرى حتى يداوى

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-5

Cümle 5: Allah onların marazını ziyadeleştirmiştir

وفي الخامسة: أعني جملة (فزادهم الله مرضاً) هو
انهم حينما لم يعرفوا انه مرض حتى يتجنبوا منه بل طلبوه مستحسنين له زادهم الله تعالى؛ اذ "مَن طلب وَجَد".. وفي "الفاء" التي هي للتعقيب السببي - مع ان وجود المرض ليس سببا لزيادته - رمزٌ الى انهم لما لم يشخصوا المرض فلم يتحروا وسائل الشفاء بل توسلوا بأسباب الزيادة كمن يضارب خصماً غالباً بيده العليلة صاروا كأنهم طلبوا الزيادة فزادهم الله مرضاً بقلبِ

أملهم يأساً مزعجا، بسبب ظفر المؤمنين، وقلب خصومتهم حقداً محرقاً للقلب بسبب غلبة المؤمنين، فتولد من مرضَي اليأس والحقد داء الخوف وعلة الضعف ومرض الذلة فاستولت على القلب

ثم ان الله تعالى لم يقل "فزاد الله مرضهم" بل جعل المفعول تمييزاً للإشارة الى ان المرض الباطنيّ القلبيّ سرى الى الظاهر أيضاً وتعدى الى جميع الأفعال، فكأن هذا الداء الخبيث استولى على وجودهم فكأن وجودهم نفس الداء فزيادة جراحات المرض ونفطاته زيادةٍ لنفس ذواتهم؛ اذ "اِشْتَعَلَ الْبَيْتُ ناراً" يفيد ان النار سرت الى تمام البيت حتى كأن تمام الْبَيْت نار تلتهب بخلاف "اِشْتَعَلتَ نَارُ

الّبَيْتِ" فانه يصدق بتلهب النار من أيّ جانب كان

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-6

Cümle 6: Ve onlara elem verici bir azap vardır

وفي السادسة: أعني جملة (ولهم عذاب اليم) هو
ان "اللام" التي هي للنفع، اشارة الى انه لو كان لهم منفعة لكانت البتة ألماً معذباً دنيوياً، أو عذاباً اخروياً مؤلماً، وكونه منفعة من المحال، فمحال لهم المنفعة.. وفي وصف العذاب بالأليم أي المتألم، مع ان الأليم هو الشخص رمز الى ان العذاب استولى على وجودهم وأحاط بذواتهم ونفذ في بواطنهم بحيث تحولوا بنفس العذاب، وصار العذاب عين ذواتهم، كانقلاب الفحم

جمرة نار بنفوذ النار. فاذا نظر الخيال الى صورة العذاب واستمع من جوانبه أنيناً وتألماً وعويلاً تتولد من الحياة المتجددة تحت العذاب يتخيل ان العذاب هو الذي يئنّ ويتألم. فما أشد التهديد لمن تأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Cumle-7

Cümle 7: Yalancı oldukları için

وفي السابعة: أعني جملة (بما كانوا يكذبون) هو
ان في تعليق العذاب من بين جناياتهم المذكورة بالكذب فقط اشارة الى شدة شناعة الكذب وقبحه وسماجته. وهذه الاشارة شاهد صدق على شدة تأثير سمّ الكذب؛ اذ الكذب أساس الكفر، بل الكفر كذب ورأس الكذب، وهو الأُولى من علامات النفاق. وما الكذب الا افتراء على القدرة الالـهية، وضد للحكمة الربانية.. وهو الذي خرّب الأخلاق العالية.. وهو الذي صيّر التشبثات العظيمة كالشبحات المنتنة..

وبه انتشر السمّ في الاسلام.. وبه اختلت احوال نوع البشر.. وهو الذي قيّد العالم الانساني عن كمالاته، واوقفه عن ترقياته.. وبه وقع أمثال مسيلمة الكذاب في أسفل سافلي الخسة.. وهو الحمل الثقيل على ظهر الانسان فيعوقه عن مقصوده.. وهو الاب للرياء والأم للتصنع.. فلهذه الأسباب اُختص بالتلعين والتهديد والنعي النازل من فوق العرش

فيا أيّها الناس! لاسيما ايّها المسلمون! ان هذه الآية تدعوكم الى الدّقة!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-9-10 : Sual

Sual-40: Doğruluk ve yalan hakkında

فان قلتم: ان الكذب للمصلحة عفو؟ قيل لكم: اذا كانت المصلحة ضروريةً قطعية، مع انه عذر باطل؛ اذ تقرر في اصول الشريعة: ان الأمر الغير المضبوط (أي الذي لايتحصل بسبب كونه قابلا لسوء الاستعمال) لا يصير علة ومداراً للحكم، كما ان المشقة لعدم انضباطها ما صارت علة للقصر، بل العلةُ السفر. ولئن سلّمنا فغلبة الضرر على منفعة شئ تفتى بنَسخه وتكون المصلحةُ في عدمه. وما ترى من الهَرْج والمَرج في حال العالم شاهد على غلبة ضرر عذر المصلحة.

الا ان التعريض والكناية ليسا من الكذب. فالسبيل مَثْنَى: إما السكوت؛ اذ "لايلزم من لزومِ صدقِ كلِّ قولٍ قولُ كلِّ صدق". وإما الصدق؛ اذ الصدق هو أساس الاسلامية، وهو خاصة الايمان، بل الايمان صدق ورأسه.. وهو الرابط لكل الكمالات.. وهو الحياة للأخلاق العالية.. وهو العرق الرابط للأشياء بالحقيقة.. وهو تجلّي الحق في اللسان.. وهو محور ترقي الانسان.. وهو نظام العالم الاسلامي.. وهو الذي يُسرع بنوع البشر في طريق الترقي - كالبرق - الى كعبة الكمالات.. وهو الذي يصيّر اخمد الناس وافقره أعزّ من السلاطين.. وبه تفوّق أصحابُ النبيّ عليه الصلاة والسلام على جميع الناس.. وبه ارتفع "سَيّدنا محمد

الهاشميّ" عليه الصلاة والسلام الى
أعلى عليي مراتب البشر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12

Bakara 11-12 : Münafıkların fesad çıkarması

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لا تُفْسِدُوا فِي الارْض
قالُوا انّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ
أَلا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلــكِنْ لا
يَشْعُرُون

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان وجه نظم هذه الآية بما قبلها هو
ان الله تعالى لما ذكر الأُولى من الجنايات الناشئة عن نفاقهم وهي ظلمهم أنفسهم وتجاوزهم على حقوق الله تعالى بنتائجها المتسلسلة المذكورة، عقّبها بثانية الجنايات؛ وهي تجاوزهم على حقوق العباد وايقاعهم الفساد بينهم مع تفرعاتها
ثم ان (اذا قيل) كما انه مربوط باعتبار القصة بـ "يقول" في "ومن الناس من يقول" وباعتبار المآل بـ "يخادعون"؛ كذلك يرتبط باعتبار نفسه بـ "يكذبون".

وتغير الأسلوب من الحِملية الى الشرطية امارة ورمز خفي الى مقدَّر بينهما كأنه يقول: "لهم عذاب اليم بما كانوا يكذبون؛ إذ إذا كذبوا فتنوا، واذا فتنوا أفسدوا، واذا نوصحوا لم يقبلوا، واذا قيل لهم لاتفسدوا الخ"

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

وأما وجه النظم بين الجمل الصريحة والضمنية في هذه الآية: فهو عين النظم والربط في ما أمثّل لك وهو انك اذا رأيت أحداً يسلك في طريق تنجر الى هلاكه، فاولاً تنصحه قائلا له: مذهبك هذا ينهار بك في البوار فتجنَّب. وان لم ينته بنُهاه تعود عليه بالزجر والنهي والنعي وتؤيد نهيَك وتديمَه في ذهنه إما بتخويفه بنفرة العموم، واما بترقيق قلبه بالشفقة الجنسية كما سيأتيك بيانهما. فان كان ذلك الشخص متعنتا لجوجاً مصراً ألدَّ راكباً متن الجهل المركّب فهو لايسكت بل يدافع

عن نفسه، كما هو شأن كل مفسد يرى فساده صلاحا؛ اذ الانسانية لا تخلى ان يرتكب الفساد من حيث هو فساد.. ثم يستدل ويدعي بأن طريقي هذا حق، ومعلوم انه كذلك؛ فلا حق لك في النصيحة فلا احتياج الى نصيحتك.. بل انت محتاج الى التعلم.. فما السبيل السويّ إلاّ سبيلنا، فلا تعرض بوجود طريق أصوب.. وان كان ذلك الشخص اللجوج ذا الوجهين يكون كلامه ذا اللسانين؛ يداري الناصح لإلزامه بوجه، ويتحفظ على مسلكه بآخر فيقول: أنا مصلح أي ظاهراً كما تطلب وباطناً كما اعتقد.. ثم من شأنه تأييد وتأكيد دعواه بأن الصلاح من صفتي المستمرة، لا اني كنت صالحا الآن بعد فسادي قبل.. ثم اذا كان ذلك الشخص متمردا ومتنمراً ومصراً في نشر مذهبه،

وترويج مسلكه، وتزييف ناصحه
وتعريض أهل الحق بهذه الدرجة، ظهر
انه لايجدي له دواء، ولم يبق إلا آخر
الدواء، أعني: المعالجة لعدم السراية
وما هذه المعالجة الا تنبيه الناس
واعلامهم بانه مفسد لا صلاح فيه؛ اذ لا
يستعمل عقله ولا يستخدم شعوره
حتى يحس بهذا الشئ الظاهر
المحسوس
فاذا تفهمت الحلقات المسردة في هذا
المثال تفطنت ما بين الجمل
المنصوصة والمرموزة اليها بالقيود في
واذا قيل لهم الى آخره. فان فيما بينها
نظما فطريا بايجاز يحمرّ من تحته
الاعجاز

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "Yeryüzünde fesad çıkarmayın" denildiğinde

واما نظم هيئات كل جملة جملة
فاعلم! ان جملة (واذا قيل لهم لا تفسدوا في الأرض) القطعية في (اذا) اشارة الى لزوم النهي عن المنكر ووجوبه
وبناء المفعول في (قيل) رمز الى ان النهي فرض كفاية على العموم
وفي لام (لهم) ايماء الى ان النهي لابد ان يكون على وجه النصيحة دون التحكم، والنصيحة على وجه اللطف دون التقريع

و (لاتفسدوا) فذلكة وخلاصة لصورة قياس استثنائي أي لا تفعلوا هكذا، والاّ نشأ منه الهَرْج والمَرْج، فينقطع خيط الاطاعة، فيتشوش نظام العدالة، فتنحلّ رابطة الاتفاق، فيتولد منه الفساد، فلا تفعلوا لئلا تفسدوا
ولفظ (في الأرض) تأييد وتأكيد للنهي وادامة للزجر، اذ نهى الناصح موقت لابد من ادامته في ذهن المنصوح بتوكيل وجدانه ليزجره دائما من تحته. وهو اما بتحريك عرق الشفقة الجنسية، واما بتهييج عرق التنفر من نفرة العموم.. و(في الأرض) هو الذي يوقظ العرقين وينعشهما؛ اذ لفظ (في الارض) يناجيهم بان فسادكم هذا يسري الى نوع البشر فأيّ حقد وغيظ لكم على جميع الناس الذين فيهم المعصومون ِوالفقراء والذين

لاتعرفونهم، أفلا تتوجعون لهم ولمَ لاتترحمون بهم؟ هب ان ليست لكم تلك الشفقة الجنسية فلا أقل من أن تلاحظوا ان حركتكم هذه تجلب عليكم معنى نفرة العموم

فان قلت: أيّ غرض لهم بالعموم وكيف ينجر فسادهم الى الكل؟

قيل لك: كما ان من نظر بمرآة البصر السوداء رأى كل شئ اسود قبيحاً. كذلك من احتجبت بصيرتُه بالنفاق وفسد قلبُه بالكفر رأى كل شئ قبيحاً مبغوضاً، يحصل في قلبه عناد وحقد مع كل البشر بل كل الكائنات.. ثم كما ان انكسار سنّ من جرخ من دولاب من ساعة يتأثر به الكل كلياً أو جزئياً؛ كذلك بنفاق الشخص يتأثر نظام هيئة البشر التي انتظمت بالعدالة والاسلامية

والاطاعة. فأسفاً قد تظاهرت سمومهم المتسلسلة حتى انتجت هذه السفالة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Şüphesiz bizler ıslah edicileriz"

وأما جملة (قالوا انما نحن مصلحون) ففي "قالوا" بدل "لايقبلون النصيحة" الظاهر من السياق اشارة الى انهم يدّعون ويدعون الى مسلكهم
وفي (انما) خاصيتان
الاولى: ان مدخوله لابد ان يكون معلوماً حقيقة أو ادعاء. ففيها رمز الى تزييف الناصح واظهار ثباتهم على جهلهم المركب
والثانية: الحصر ففيها اشارة الى ان صلاحهم لايشوبه فساد فليسوا

كغيرهم؛ ففي الاشارة رمز الى التعريض بالمؤمنين
وفي اسمية (مصلحون) بدل "نصلح" اشارة الى ان الصلاح صفتنا الثابتة المستمرة فحالنا هذه عين الاصلاح بالاستصحاب.. ثم انهم ينافقون في هذا الكلام أيضا اذ يتبطنون خلاف مايظهرون فباطناً يدعون فسادهم صلاحاً وظاهراً يراؤن أن عملهم لصلاح المؤمنين ومنفعتهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-11-12 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlar müfsidlerdir. Ve farkında değildirler

وأما جملة (ألا انهم هم المفسدون ولكن لايشعرون) فاعلم! انهم لما ادرجوا في معاطف الجملة السابقة معاني: من ترويج مسلكهم ودعوى ثبوت الصلاح لهم، وان الصلاح صفتهم المستمرة.. وانهم منحصرون عليه.. وان الفساد لايشوب صلاحهم.. وان هذا الحكم ظاهر معلوم.. ومن تعريضهم بالمؤمنين ومن تجهيلهم للناصح؛ أجابهم القرآن الكريم بهذه الجملة المتضمنة لأحكامٍ من اثبات الفساد لهم، وانهم متحدون مع حقيقة

المفسدين.. وان الفساد منحصر
عليهم.. وان هذا الحكم حقيقة ثابتة..
ومن تنبيه الناس على شناعتهم.. ومن
تجهيلهم بنفي الحس عنهم كأنهم
جمادات. وان شئت فانظر:
الى (ألا) التي للتنبيه كيف تزيِّف بتنبيهها
ترويجَهم الناشئ من دعواهم المترشح
من "قالوا"
والى "إنّ" التي للتحقيق كيف ترد
دعواهم المعلومية بـ "انما"، كأن "إنّ"
تقول حالهم في الحقيقة والباطن
فساد، فلا يجديهم الصلاح ظاهراً
والى الحصر في "هم" كيف يقابل
تعريضهم الضمنيّ في "انما" و"نحن"
والى تعريف "المفسدون" - الذي معناه
حقيقة المفسدين ترى في ذاتهم فهم
هي - كيف يدافع حصرهم المستفاد من
"انما" أيضا

والى ولكن (لايشعرون) كيف يدافع تزييفهم الناصح وانهم ليسوا مستحقين للنصيحة بدعوى المعلومية. فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13

Bakara 13 : Münafıkların İmanda ikiyüzlülüğü

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَما آمَنَ النّاسُ
قالُوا أَنُؤْمِنُ كَما آمَنَ السُّفَهاءُ
أَلا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهاءُ وَلكِنْ لايَعْلَمُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان وجه نظم هذا النوع بالنوع الأول
من حيث انهما نصيحة وارشاد؛ عطف الأمر بالمعروف والتحلية والترغيب، على النهي عن المنكر والتخلية والترهيب
ومن حيث انهما من الجناية؛ عطف تسفيههم للمؤمنين وغرورهم على افسادهم، كما ربط افسادهم بفسادهم اللاتي كل منها غصن من شجرة زقّوم النفاق

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

واما وجه النظم بين جمل هذه الآية فاعلم! انه لما قيل: (واذا قيل لهم آمنوا كما آمن الناس) وأشير بهيئاتها الى وجوب النصيحة على سبيل الكفاية بايمان خالص اتباعا للجمهور الذين هم الناس الكُمّل ليأمرهم الوجدان دائما بهذا الامر، حكى وقال: (قالوا أنؤمن كما آمن السفهاء) اشارة الى تمردهم وغرورهم ودعواهم انهم على الحق كما هو شأن كل مبطل يرى باطله حقا ويعلم جهله علما؛ اذ بالنفاق تفسَّد قلبُهم، وبالفساد نشأ غرورٌ وميلُ افساد، وبحكم التفسّد تمردوا، وبحكم

الافساد يقول بعضهم لبعض متناجيا بالاضلال، وبحكم الغرور يرون شدة الديانة وكمال الايمان المقتضيين للاستغناء والقناعة سفالة وسفاهة وفقراً. ثم بحكم النفاق ينافقون في كلامهم هذا أيضاً؛ اذ ظاهره: كيف نكون كالسفهاء ولسنا مجانين ونحن أخيار كما تطلبون؟ وباطنه كيف نكون كالمؤمنين الذين أكثرهم فقراء وهم في نظرنا سفهاء تحزبوا من اَوْباش الاقوام؟ وعليك التطبيق بين دقائق الجزئين من الشرطية. ثم القمهم الحجر بقوله: (ألا انهم هم السفهاء)؛ اذ من كان متمرداً بهذه الدرجة وجاهلا بجهله فحقهم الاعلان بين الخلق وتشهيرهم بانحصار السفاهة وانه من الحقائق الثابتة، وان تسفيههم لسفاهة أنفسهم.. ثم قال: (ولكن لايعلمون)

اشارة الى انهم جاهلون بجهلهم فيكون جهلا مركباً فلا يجديهم النصيحة، فلابد ان يعرض عنهم صفحاً؛ اذ لا يفهم النصيحة الا من يعلم جهلَه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Cumle-1

Cümle 1: Onlara "İnsanlar gibi iman ediniz" denildiğinde

وأما وجه النظم في هيئات كل جملة جملة
ففي جملة (واذا قيل لهم آمنوا كما آمن الناس) لفظ (اذا) بجزميته رمز الى لزوم الارشاد بالامر بالمعروف.. وبناء المفعول في (قيل) ايماء الى ان وجوب النصيحة على سبيل الكفاية كما مر
ولفظ (آمنوا) بدل "اخلصوا في ايمانكم" اشارة الى ان الايمان بلا إخلاص ليس بايمان..

ولفظ (كما آمن) تلويح بالأسوة الحسنة وحسن المثال ليخلصوا على منواله وفي لفظ (الناس) نكتتان: وهما السبب في جعل الوجدان آمراً بالمعروف دائما؛ اذ (كما آمن السفهاء) يترشح بـ "فاتبعوا جمهور الناس اذ مخالفة الجمهور خطأ من شأن القلب ان لا يقدم عليه"، وأيضا يلوح بانهم هم الناس فقط كأن من عداهم ليسوا بانسان الا صورة، إما بترقى هؤلاء في الكمالات وانحصار حقيقة الانسانية عليهم وإما بتدني اولئك عن مرتبة الانسانية.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Beyinsizlerin iman ettiği gibi mi iman edeceğiz?"

اما جملة (قالوا أنؤمن كما آمن السفهاء) التي مآلها: لا نقبل النصيحة كيف نكون كهؤلاء الأذلاّء؛ اذ هم في نظرنا سفهاء ولا نقاس نحن معاشر أهل الجاه عليهم.. ففي لفظ (قالوا) رمز الى تبرئة النفس وترويج المسلك والاستغناء عن النصيحة والغرور والدعوى.. وفي لفظ (أنؤمن) بالاستفهام الانكاريّ اشارة الى شدة تمردهم في جهلهم المركب، كأنهم بصورة الاستفهام يقولون: ايها الناصح راجع وجدانك هل ترى انصافك يقبل

ردّنا.؟ ثم ان في متعلق "قالوا" وجوهاَ ثلاثة مترتبة؛ أي: قالوا لأنفسهم، ثم لأبناء جنسهم، ثم لمرشدهم، كما هو شأن كل متنصح اذا نصحه الناصح، فاول الأمر يشاور مع نفسه، ثم يحاور مع ابناء جنسه، ثم يراجعك بنتيجة محاكمتهم. فعلى هذا لما قيل لهم ما قيل راجعوا قلوبهم المتفسدة ووجدانهم المتفسخ فاشارت عليهم بالانكار، فقالوا مترجمين عما في ضميرهم، ثم راجعوا بنظر الافساد الى اخوانهم، فاشاروا عليهم أيضاً بالانكار فأخذوا بنجواهم ومحاورتهم، ثم رجعوا بطريق الاعتذار والسفسطة الى الناصح فشاغبوا وقالوا: "بيننا فرق لانقاس عليهم إذ هم فقراء مضطرون مجبورون فشدتهم في الديانة وتصوّفهم بالاضطرار. اما نحن فأهل

عزة وجاه" فبحكم الغرور يحيلون الناصح على انصافه. وبحكم الخداع والحيلة يتكلمون بكلام ذي لسانين، أي ايها المرشد! لاتظننا سفهاء ولانكون كالسفهاء في نظركم، بل نفعل كما يفعلٍ المؤمنون الخلص. مع ان مرادهم باطناً: لانكون كهؤلاء المؤمنين الفقراء؛ اذ لا اعتداد بهم في نظرنا. ففي هذا اللفظ رمز خفيّ الى فسادهم وافسادهم وغرورهم ونفاقهم كما آمن السفهاء) أي الذين تظنونهم) الناس الكاملين هم في نظرنا اذلاء فقراء مجبورون مع كثرتهم، كلٌ منهم سفيهُ قوم. ففي دعواهم الفرق في القياس اشارة الى ان الاسلامية كهف المساكين وملجأ الفقراء وحامية الحق وحافظة الحقيقة ومانعة الغرور وقامعة التكبّر، وما مقِياس الكمال

والمجد الاّ هي.. وأيضاَ في الفرق اشارة الى ان سبب النفاق في الأغلب هو الغرض والغرور والتكبر كما يفسره: (وما نَرىــكَ اتَّبَعَكَ اِلاَّ الَّذِينَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأيِ). وأيضاً في الفرق اشارة خفية الى ان الاسلامية لاتصير وسيلة التحكم والتغلب في أيدي أهل الدنيا والجاه؛ بل انما هي واسطة لإحقاق الحق في أيادي أهل الفقر والضرورة خلاف سائر الأديان. ويشهد على هذه الحقيقة التأريخُ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Cumle-3

Cümle 3: Dikkat edin.. Onlardır 'beyinsizler'

أما جملة (ألا انهم هم السفهاء) فاعلم! ان القرآن الكريم انما أكثر من التشديد والتشنيع على النفاق لأجل ان أكثر بليات العالم الاسلامي من أنواع النفاق.. ثم ان لفظ (ألا) للتنبيه وتشهير سفاهتهم على رؤوس الأشهاد، ولاستشهاد فكر العموم على سفاهتهم. وأصل معنى (ألا) ألا تعلمون انهم سفهاء؟ أي: فاعلموا.. ثم ان "انّ" مرآة الحقيقة ووسيلة اليها كأنه يقول: راجعوا الحقيقة لتعلموا ان سفسطتهم الظاهرية لا أصل لها. ثم لفظ "هم"

للحصر لرد تبرئة أنفسهم، ودفع تسفيههم للمؤمنين الذي اشاروا اليه بـ (كما آمن السفهاء) أي ان السفيه مَن ترك الآخرة بالغرور والغرض واللذة الفانية دون من أشترى الباقي بترك الهوسات الفانية. ثم ان الألف واللام في "السفهاء" لتعريف الحكم أي معلوم انهم سفهاء. وللكمال أي كمال السفاهة فيهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-13 : Cumle-4

Cümle 4: Fakat bilmiyorlar

أما (ولكن لايعلمون) ففيه اشارات ثلاث
احداها
ان تمييز الحق عن الباطل وتفريق مسلك المؤمنين عن مسلكهم محتاج الى نظر وعلم، بخلاف افسادهم وفتنتهم، فانه ظاهر يحس به مَن له أدنى شعور. ولهذا ذيّل الآية الأولى بـ ((ولكن لا يشعرون
والثانية
ان (لايعلمون) وأمثالها من فواصل الآيات من (لايعقلون) و(لايتفكرون) و(لايتذكرون) وغيرها تشير الى ان

الاسلامية مؤسسة على العقل
والحكمة والعلم. فمن شأنها ان يقبلها
كل عقل سليم لا كسائر الأديان المبنية
على التقليد والتعصب. ففي هذه
الاشارة بشارة كما ذكرت في موضع
آخر
والثالثة
الإعراض عنهم وعدم الاهتمام بهم، اذ
النصيحة لا تجديهم، اذ لايعلمون جهلَهم
حتى يتحرّوا زوالَه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15

Bakara 14-15 : Münafıkların müminlerle alay etmesi

وإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قالُوا امَنَّا وَإِذَا
خَلَوْا اِلَى شَياطِينِهِمْ قَالُوا اِنَّا مَعكُمْ اِنَّمَا
نحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ
اَلله يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيانِهِمْ
يَعْمَهُون

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان وجه نظم مآل هذه الآية بمآل سابقتها: عطف الجناية الرابعة، أعني الاستهزاء والاستخفاف على الجنايات السابقة من التسفيه والافساد والفساد

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

وان وجه النظم بين جملها هو انه: كما ان للايمان الذي هو نقطة استنادٍ عن الآلام ونقطة استمداد للآمال ثلاث خواص حقيقية

إحداها: عزة النفس الناشئة من "نقطة الاستناد"، ومن شأن عزة النفس عدم التنزّل للتذلّل

والثانية: الشفقة التي من شأنها عدم التذليل والتحقير

والثالثة: احترام الحقائق ومعرفة قيمتها، لأن صاحب غالي القيمة ذو حقيقة، وعنده الجوهر الفريد، وعدم الاستخفاف بالحقيقة لأنه أيضاً رزين؛

كذلك لضد الايمان، أعني النفاق اضدادُ خواصِه الثلاث، فخواص النفاق الناشئة منه: ذلة النفس، وميل الإِفساد، والغرور بتحقير الغير
اذا عرفت هذا، فاعلم! ان النفاق يولِّد ذلةَ النفس وهي تنتج التذللَ، وهو الرياءَ وهو المداهنةَ وهي الكذبَ.
فأشار اليه بقوله: واذا لقوا الذين امنوا قالوا آمنا
ثم لما كان النفاق مفسداً للقلب وفساده ينتج يُتْمَ الروحِ أي عدم الصاحب والحامي والمالك فيتولد الخوف وهو يلجؤه الى التستر، اشار اليه بلفظ واذا خلوا
ثم لما كان النفاق قاطعا للرحم وقطعُه يزيل الشفقة، وزوالها ينتج الافسادَ وهو الفتنةَ وهي الخيانةَ وهي الضعفَ وهو يضطرِه الى الالتجاء الى ظهير

ومستند، أشار اليه بلفظ الى شياطينهم
ثم لما كان النفاق جهلا ترددیا انتج تذبذب الطبيعة وهو عدم الثبات وهو عدم المسلك وهو عدم الأمنية بهم وهو يجبرهم على تجديد عهدهم، أشار الى هذه السلسلة بلفظ (قالوا إنّا معكم)..
ثم لما احتاجوا الى الاعتذار استخفّوا بالحقيقة لخفتهم، ورخّصوا غالي القيمة لعدم قيمتهم، وأهانوا بالعالي لهون نفسهم وضعفها الذي ينشأ منه الغرور فقال: (قالوا انما نحن مستهزؤن)
ثم بينما كان السامع منتظراً من انصباب الكلام مقابلةَ المؤمنين لهم رأى ان الله قابلهم بدلاً عن المؤمنين اشارة الى تشريفهم، ورمزاً الى ان استهزاءهم في مقابلة جزاء الله تعالى

كالعدم، وايماءً الى حمقهم وزجرهم وردهم؛ اذ كيف يُستَهْزأُ بمن كان الله حاميه؟ فقال تعالى: (الله يستهزئُ بهم) أي يعاقبهم على استهزائهم أشد جزاء بصورة استخفاف وتهكمٍ بهم في الدنيا والآخرة مع الاستمرار التَجدديّ.. وجملة (ويمدهم في طغيانهم يعمهون) كشف وتفصيل وتصوير لجزاء استهزائهم بطرز الاستهزاء

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Cumle-1

Cümle 1: Mü'minlerle karşılaştıklarında "İman ettik" dediler

أما وجه نظم هيئات كل جملة جملة فاعلم! ان جملة (اذا لقوا الذين آمنوا قالوا آمنا) التي سيقت في مداهنتهم؛ قطعية (اذا) فيها ايماءٌ الى الجزم والتعمد والقصد، أي عزموا بعمد وقصد ملاقاتهم.. ولفظ (لقوا) ايماء الى انهم تعمدوا مصادفتهم في الطرق بين ظهراني الناس.. ولفظ (الذين امنوا) بدل "المؤمنين" اشارة الى مباشرتهم معهم وتماسهم بهم، والى ان ارتباطهم معهم بصفة الايمان، والى ان مدار النظر بين أوصاف المؤمنين صفة

الايمان فقط.. ولفظ (قالوا) تلويح الى انهم يقولون بأفواههم ماليس في قلوبهم، وان قولهم للتصنع والرياء والمداهنة ودفع التهمة والحرص على جلب منافع المؤمنين والاطلاع على أسرارهم.. ولفظ (آمنا) بلا تأكيد مع اقتضاء المقام اياه، وبايراده جملة فعلية، اشارة الى ان ليس في قلوبهم مشوق وعشق محرك ليتشددوا ويتجلدوا في كلامهم.. وأيضاً ان في ترك التأكيد ايماء الى تشددهم في دفع التهمة عنهم، كأنهم يقولون: انكاركم ليس في موقعه بل في منزلة العدم، اذ لسنا أهلاً للتهمة.. وأيضاً فيه رمز الى ان التأكيد لايروج عنهم.. وأيضا فيه لمح الى ان هذا الحجاب الرقيق الضعيف على الكذب اذا شدد تمزق.. وأيضا في فعليته اشارة الى انه لايمكن لهم ان

يدعوا الثبات والدوام، وانما غرضهم من هذا التصنع الاشتراك في منافع المؤمنين والاطلاع على اسرارهم بادعاء حدوث الايمان

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Cumle-2

Cümle 2: Şeytanlarıyla halvetlerinde dediler "Sizinle beraberiz"

وأما جملة (واذا خلوا الى شياطينهم قالوا انا معكم) فـ "الواو" الجامعة في (واذا) ايماء الى ان هذا الكلام سيق لبيان ان لامسلك لهم، ولبيان تذبذبهم المفصل بهاتين الشرطيتين.. والجزمية في (اذا) رمز الى انهم بحكم الفساد والافساد يرون الالتجاء وظيفةً ضرورية.. ولفظ (خلوا) اشارة الى انهم بحكم الخيانة يتخوفون، وبحكم الخوف يتسترون.. ولفظ (الى) بدل "مع" المناسب لِـ"خلوا" اشارة الى انهم بحكم العجز والضعف يلتجئون، وبحكم

الفتنة والافساد يوصلون اسرار المؤمنين الى الكافرين.. ولفظ "الشياطين" اشارة الى ان رؤساءهم كالشياطين متسترون موسوسون، والى انهم كالشياطين يضرون، والى انهم على مذهب الشياطين لايتصورون الاّ الشر

وأما جملة (قالوا إنّا معكم) المسوقة لتبرئة ذمتهم وتجديد عهدهم وثباتهم في مسلكهم، فاعلم! انه أكد مع غير المنِكر هنا، وترك التأكيد مع المنِكر هناك اشارةً ودلالةً على عدم الشوق المحرك في قلب المتكلم هناك ووجوده هنا. أما اسمية هذا وفعلية ذاك، فلأن المقصود اثبات الثبوت والدوام في ذا، والحدوث في ذلك

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Cumle-3

Cümle 3: Şüphesiz bizler alay ediciler iz

أما (انما نحن مستهزؤن) فاعلم! انه لم يعطف، اذ الوصل انما هو بالتوسط بين كمال الاتصال وكمال الانقطاع. مع ان هذه الجملة بدلٌ بجهة وتأكيد بجهة وهما من كمال الاتصال، وجوابُ سؤالٍ مقدَّر بجهة أخرى، وهو من كمال الانقطاع لخبرية الجواب وانشائية السؤال في الأغلب.. أما وجه التأكيد ويقرب منه البدل فهو: ان مآلها اهانة الحق وأهله فيكون تعظيما للباطل وأهله وهو مآل (إنّا معكم).. وأما وجه الجوابية للسؤال المقدر فكأن شياطينهم يقولون لهم: "ان كنتم معنا

وفي مسلكنا فما بالكم توافقون المؤمنين؟ فإما انتم في مذهبهم او لامذهب لكم" فاعتذَروا مجيبين بـ (إنما نحن مستهزؤن) فصرحوا بانهم ليسوا من الاسلام في شئ، وأشاروا بحصر (انما) الى انهم ليسوا مذبذبين بلا مذهب معلوم، وباسمية (مستهزؤن) الى ان الاستهزاء شأنهم وصفتهم. ففعلهم هذا ليس بالجد

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Cumle-4

Cümle 4: Allah onlarla alay ediyor

وأما جملة (الله يستهزئ بهم) فاعلم! انها لم توصل بسوابقها بل فصلت فصلا؛ لأنها لو عطفت فإما على (نما نحن مستهزؤن) وهو يقتضي ان تكون هذه أيضاً تأكيداً لـ (انا معكم).. وإما على (قالوا) وهو يقتضي ان تكون هذه أيضاً مقولا لهم.. وإما على (قالوا) وهو يقتضي ان تكون هذه أيضاً مقيدة بوقت الخلوة مع ان استهزاء الله بالدوام.. وإما على (اذا خلوا) وهو يقتضي ان تكون هذه من تتمة صفة تذبذبهم.. وإما على (اذا لقوا) وهو يستلزم ان يكون الغرض منهما واحداً.

مع ان الأول لبيان العمل، والثاني للجزاء، واللوازم باطلة، فالوصل لايصح. فلم يبق الا ان تكون مستأنفة جواباً لسؤال مقدّر. ثم ان في هذا الاستيناف ايماءً ورمزاً الى ان شناعتهم وخباثتهم بلغت درجة تجبر روح كل سامع وراءٍ ان يسأل بـ"كيف جزاء مَن هذا عمله؟"
ثم ان الافتتاح بلفظة (الله) مع ان ذهن السامع كان منتظراً لتلقي مقابلة المؤمنين معهم، اشارة الى تشريف المؤمنين وترحمه عليهم، اذ قد قابل بدلا عنهم.. وأيضاً رمز الى زجرهم؛ اذ لايُستهزأ بمن استناده بعلاّم الغيوب.. وأيضاً ايماء بالاقتطاع وعدم النظر الى تقرر استهزائهم الى ان استهزاءهم كالعدم بالنظر الى جزائه.. ثم ان التعبير عن نكايات الله تعالي معهم

بالاستهزاء - الذي لايليق بشأنه تعالى - للمشاكلة في الصحبة، وللرمز الى ان النكاية جزاء للاستهزاء ونتيجة ولازمة له، مع أن المراد لازم الاستهزاء، أعني التحقير.. وأيضاً ايماء الى ان استهزاءهم الذي لا يفيد بل يضر عين استهزاء الله تعالى معهم؛ كمن يظن انه يستهزئ بك مع انك تراه كالمجنون تريد ان يتكلم ولو بشتمك لتضحك منه، فاستهزاؤه بعض استهزائك.

ثم في (يستهزئ) مضارعا مع ان السابق (مستهزؤن) اسم فاعل اشارة الى ان نكايات الله تعالى وتحقيراته تتجدد عليهم ليحسوا بالألم ويتأثروا به؛ اذ ما استمر على نسق يقلّ تأثيره بل قد يعدم. ولذا قيل شرط الاحساس الاختلاف

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-14-15 : Cumle-5

Cümle 5: Onlara mühlet verir de azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar

أما (ويمدهم في طغيانهم يعمهون) أي توسلوا بأسباب الضلالة وطلبوها فأعطاهم الله تعالى.. ففي لفظ "يمد" رمز الى رد الإعتزال، وفي تضمّن "يمد" للاستمداد ايماء الى ردّ الجبر، أي اختاروا بسوء اختيارهم واستمدوا، فأمدّهم الله تعالى وأرخى عنانهم.. وفي اضافة الطغيان الى "هم" أي ان لهم فيه اختياراً رمز الى رد عذرهم بالمجبورية.. وفي الطغيان اشارة الى ان ضررهم متعد استغرق المحاسن كالسيل وهدم أساس الكمالات فلم

يبق الاّ غثاء أحوى. و(يعمهون) أي:
يتحيرون ويترددون. وفيه اشارة الى انه
لامسلك لهم وليس لهم مقصود معين

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-16

Bakara 16 : Hidayeti verip dalaleti satın almaları

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلاَلَةَ بِالْهُدَى فَما رَبِحَتْ تِجارَتُهُمْ
وَما كانُوا مُهْتَدِينَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-16 : Ma-kabl

Öncekı ayetlerle münasebet

اعلم! ان وجه نظمها بسابقتها هو:
ان هذه الآية فذلكة واجمال للتفاصيل السابقة، وتصوير لها بصورة عالية مؤثرة. وتخصيص اسلوب التجارة للتمثيل، لأجل ان المخاطبين في الصف الأول قد ذاقوا حلو التجارة ومرّها برحلتي الصيف والشتاء
ووجه المناسبة هو أن نوع البشر اُرسل الى الدنيا لا للتوطن فيها، بل ليتّجروا في رأس مالهم من الاستعدادات والقابليات ليزرعوا ثم يتصرفوا في غلاّتها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-16 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

ثم ان وجه النظم بين جمل هذه الآية هو
انها ترتبت ترتبا فطريّاً سلساً على نسق اسلوب التمثيل وهو هذا: ان تاجراً مغبونا مخذولاً أعطي له رأسُ مالٍ غالٍ فاشترى به السموم وما يضره، فتصرف فيه، فلم يربح ولم يفد؛ بل ألقاه في خسارة على خسارة، فأضاع رأس ماله، ثم أضل الطريق؛ بحيث لا يستطيع ان يرجع

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-16 : Heyet

Cümlelerin heyetleri arasındaki irtibat

أما نظم هيئات جملة فلفظ (اولئك) موضوع لاحضار المحسوس البعيد: أما الإحضار فإشارة الى أن من شأن كل سامع اذا سمع تلك الجنايات المذكورة ان يحصل شيئاً فشيئاً في قلبه نفرة وغيظ يتشدد تدريجاً بحيث يريد ان يراهم ليتشفّى الغيظ منهم، ويقابلهم بالنفرة والتحقير.. وأما المحسوسية فرمز الى أن الاتصاف بهذه الاوصاف العجيبة يجسّمهم في الذهن حتى صاروا محسوسين نصب الخيال. ومن المحسوسية رمز الى علة الحكم بسر

إنجرار المعصية الى المعصية.. وأما البُعدية فاشارة الى شدة بُعدهم عن الطريق الحق، ذهبوا الى حيث لايرجعون، فالذهاب في أيديهم دون الإياب

ولفظ (الذين) إشارة الى ان هذا نوع من التجارة عجيب خبيث تحدَّثَ وطَفِقَ ان يصير أساساً ومسلكا يمر عليه ناس؛ اذ قد مر ان الموصول اشارة الى الحقائق الجديدة التي اخذت في الانعقاد

ولفظ (اشتروا) اشارة الى رد اعتذارهم بـ "ان فطرتنا هكذا". فكأن القرآن الكريم يقول لهم: لا!. ولقد أعطاكم الله أنفاسَ العمر رأسَ مالٍ، وأودع في روحكم استعداد الكمال، وغرس في وجدانكم نواة الحقيقة وهي الهداية الفطرية لتشتروا السعادة

فاشتريتم بدلها - بل بتركها - اللذائذ العاجلة والمنافع الدنيوية فاخترتم بسوء اختياركم مسلك الضلالة على منهج الهداية، فافسدتم الهداية الفطرية، وضيعتم رأس مالكم ولفظ (الضلالة بالهدى) فيه اشارة الى انهم خسروا خسارة على خسارة. اذ كما خسروا بالضلالة؛ كذلك خسروا بترك النعمة العظيمة التي هي الهداية أما جملة (فما ربحت تجارتهم) فاعلم! ان في تخصيص نفي الربح - مع انهم كما قد خسروا فقد أضاعوا رأس المال أيضاً - اشارة الى من شأن العاقل ان لايقدم على تجارة لاربح فيها، فضلاً عما فيها خسارة واضاعة رأس المال.. ثم في اسناد الفعل الى التجارة مع ان الأصل "فما ربحوا في تجارتهم" اشارة الى انِ تجارتهم هذه بجميع أجزائها

وكل أحوالها وقاطبة وسائطها لا فائدة فيها لا جزئياً ولا كليا؛ لا كبعض التجارات التي لايكون في محصلها وفذلكتها ربح، ولكن في أجزائها فوائد، ولوسائط خدمتها استفادات.. أما هذه فشرّ محض وضرر بحت. ونظير هذا الاسناد "نامَ لَيْلُهُ" بدل "نام في الليل"؛ اذ الأول يفيد ان ليله أيضا ساكن وساكت كالنائم لا يحرِّك ليلته شئ ولا يموِّجه طارق

وأما جملة (وما كانوا مهتدين) أي كما خسروا وأضاعوا المال؛ كذلك قد اضلوا الطريق، فترشيح وتزيين كسابقتها لأسلوب "اشتروا".. وأيضاً فيها رمز خفيّ الى "هدى للمتقين" في رأس السورة. كأنه يقول: اعطى القرآن الكريم الهداية فما قبل هؤلاء

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18

Bakara 17-18 : Münafıklar hakkında Ateş Temsili

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَاراً فَلَمَّا
اَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ
ذَهَبَ الله بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُماتٍ
لايُبْصِرُوُن .. صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ
فَهُمْ لا يَرْجِعُونَ .. اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّماءِ
فِيهِ ظُلُماتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ
اَصَابِعَهُمْ فِي اذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ
الْمَوتِ وَالله مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ
يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّما اَضَاءَ
لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ
قَامُوا وَلَوْ شَاءَ الله لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ
وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ الله
عَلى كُلِّ شيْءٍ قَديرٌ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18

Nazım belagatinin iki kısmı

إعلم! ان أساس اعجاز القرآن الكريم في بلاغة نظمه. وبلاغة النظم على قسمين
قسم كالحلية وقسم كالحلّة
فالأول: كاللآلئ المنثورة والزينة المنشورة والنقش المرصع. ومعدنه الذي يتحصل منه هو توخّي المعاني النحوية الحرفية فيما بين الكلم، كإذابة الذهب بين أحجار فضة. وثمرات هذا النوع هي اللطائف التي تعهد بيانها فن المعاني
والقسم الثاني: هو كلباس عال وحلة فاخرة قدّت من اسلوب على مقدار

قامات المعاني، وخيطت من قطعات خيطاً منتظماً فيلبس على قامة المعنى أو القصة أو الغرض دفعة. وصناع هذا القسم والمتكفل به فن البيان.. ومن أهم مسائل هذا القسم التمثيل. ولقد أكثر القرآن الكريم من التمثيلات الى ان بلغت الألف؛ لأن في التمثيل سراً لطيفاً وحكمة عالية؛ اذ به يصير الوهم مغلوباً للعقل، والخيال مجبوراً للانقياد للفكر، وبه يتحول الغائب حاضراً، والمعقول محسوساً، والمعنى مجسماً، وبه يجعل المتفرق مجموعاً، والمختلط ممتزجا، والمختلف متحداً، والمنقطع متصلا، والأعزل مسلّحا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18

وان شئت التفصيل فاستمع معي لما يترنم به صاحب دلائل الاعجاز في أسرار بلاغته؛ حيث قال
فصل في مواقع التمثيل وتأثيره
اعلم! ان مما اتفق العقلاء عليه: ان التمثيل اذا جاء في أعقاب المعاني أو برزت هي باختصار في معرضه، ونقلت عن صورها الأصلية الى صورته،كساها ابهةً، وكسبها منقبةً، ورفع من أقدارها، وشب من نارها، وضاعف قواها في تحريك النفوس لها، ودعا القلوب اليها، واستثار لها من أقاصي الأفئدة صبابة

وكلفاَ، وقسرٍ الطباع على أن تعطيها محبة وشغفاً
فان كان مدحاً كان أبهى وأفخمَ، وأنبلَ في النفوس وأعظمَ، وأهزَّ للعِطْف، وأسرعَ للإلف، وأجلبَ للفرح، وأغلبَ على الممتدح، وأوجَبَ شفاعة للمادح، واقضى له بغرّ المواهب والمنائح، وأسيرَ على الألسن واذكرَ، وأولى بان تعلقه القلوب وأجدرَ.
وإن كان ذماً كان مَسُّه أوجعَ، ومِيسمه ألذَع، ووقعه أشدَّ، وحدُّه احدَّ.
وإن كان حجاجاً كان برهانه انورَ، وسلطانه اقهرَ، وبيانه ابهَر.
وإن كان افتخاراً كان شأوه ابعدَ، وشرفه اجدَّ، ولسانه ألدَّ.
وإن كان اعتذاراً كان الى القلوب اقربَ، وللقلوب أخلبَ، وللسخائم اسلّ، ولغرب الغضب افلّ، وفي عُقَد

العقود انفثَ، وعلى حسن الرجوع أبعثَ. وإن كان وعظاً كان أشفى للصدر، وادعى الى الفكر، وأبلغ في التنبيه والزجر، وأجدر بأن يَجْلي الغياية، ويبصر الغاية، ويبرئ العليل، ويشفي الغليل... وهكذا الحكم اذا استقريت فنون القول وضروبه، وتتبعت أبوابه وشعوبه.. انتهى

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18

Kurandan Temsil Örnekleri

ثم ان في الآيات الآتية دلائل اعجاز واسرار بلاغة فذكرناها هنا لمناسبتها لمسائل المقدمة الآتية

فمثال التمثيل في مقام المدح ما ذكره القرآن الكريم في وصف الصحابة من (وَمَثَلهُمْ فِي الأنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاَستَوى عَلى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ) وقس نظائره

وفي مقام الذم:

(فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ان تَحْمِل عَلَيه يَلْهَثْ أو تَتْركْه يَلْهَثْ) و (مَثَل الذين حُمّلوا التورية ثم لم يحملوها كَمَثَلِ الحِمارِ يَحْمِلُ أسفاراً) و (اِنَّا جَعَلْنَا في

اَعْنَاقِهِمْ اَغْلاَلاً فَهِيَ اِلَى الاّذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ) وقس
وفي مقام الاحتجاج والاستدلال:
مَثَلهم كمثل الذي استَوقَدَ ناراً) و (او) كَصَيِّبٍ مِن السماءِ فيه ظُلُماتٌ الى آخره و ومَثَلُ الذين كفروا كَمَثلِ الذي يَنْعِق بما لا يسمع الاّ دعاءً ونداءً) و (مثل الذين اتخذوا مِن دونِ الله اولياءَ كمثلِ العنكبوتِ اتخذتْ بيتاً) و (أنزل من السماء ماءً فسالتْ أوديةٌ بقَدَرها فاحتملَ السيلُ زبداً رابياً ومما يوقدون عليه في النار ابتغاءَ حليةٍ أو متاع زَبَدٌ مِثْلُه) و (ضَرَبَ الله مثلاً رجلاً فيه شركاءُ مُتَشاكِسون ورجُلاً سَلَما لِرَجُلٍ هل يستويان مثلا) وقس عليه
ونظير مثال الافتخار - وان لم يسمّ افتخاراً - بيان عظمته تعالى وكمالاته الإلهية قوله تعالى: (وما قَدَرُوا الله حَقَّ

قَدْرِه والأرضُ جَميعاَ قَبْضَتُه يومَ القيامةِ والسمواتُ مطويّاتٌ بِيَمِينِهِ سبحانه وتعالى عما يشركون) وقس عليه
ومثال التمثيل في مقام الاعتذار لايوجد الا حكايات أهل الأعذار الباطلة للاحتجاج عليهم كقوله:
وقالوا قُلُوبُنا في اكنّة مما تدعونا اليه) وفي اذانِنا وَقْرٌ ومِنْ بَيننا وبينك حِجَابٌ) وقس.
ومن الشعر
لاتَحْسَبُوا اَنَّ رَقْصِي بيْنَكُمْ طَرَبٌ
فَالطّيْرُ يَرْقُصُ مَذبُوحاً مِنَ الاْلَمِ
ومثاله من الوعظ في وصف نعيم الدنيا ما ذكره القرآن الكريم من كمثل غَيْثٍ أعْجَبَ الكفار نَبَاتُه ثم يَهيجُ) فتريــه مُصْفرّاً ثم يكون حُطاماً) و (أَلَم تَرَ ان الله انزَل مِن السماءِ ماءً فَسَلكه ينابيعَ فِي الأرض ثم يُخرِجُ بهِ زَرْعا

مُختلفاَ ألوانُه) وَ (اِنّا عَرَضْنا الأمانةَ على السمواتِ والأرضِ والجبالِ فأَبَيْنَ أنْ يَحْمِلْنَها وأشفقنَ مِنها وحَمَلَها الإنسانُ إنه كانَ ظَلُوماً جَهُولاً) و (لو أنزلْنا هذا اَلقرآنَ على جَبَلٍ لرأيتَهُ خاشِعاً مُتَصَدِّعاً مِن خَشْيَةِ الله وتِلكَ الامثالُ نَضْرِبُها للناس لَعَلَّهُم يَتَفَكَّرونَ) و (فَمَالَهُمْ عَن اَلتَذْكِرةِ مُعْرِضِينَ _ كَأنهُم حَمُرٌ مُستَنْفِرةٌ _ فَرَّتْ مِن قَسْوَرة) و (مثل الذين يُنفِقونَ أموالَهُمْ في سبيل الله كَمَثلِ حَبةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سنابلَ في كلِّ سُنْبلة مائةُ حَبَّة) و (كمثل جَنَّة بِرَبْوة اَصابها وابل)

وفي احباط العمل الصالح بالايذاء والرياء

أَيَوَدُّ أَحَدُكُم أن تكون له جنةٌ مِن نَخيلٍ وأَعْنابٍ تجري من تحتها الأنهارُ له فيها مِن كلِّ الثَّمَراتِ وأَصابَه الكِبَرُ وله ذُريةٌ

ضُعَفاء فأصابَها إعصارٌ فيه نارٌ
فاحْتَرَقَتْ) و(مثلُ الذينَ كَفَروا بِرَبِّهِمْ
اعمالُهم كَرَمادٍ اشتدتْ به الريحُ في
يومٍ عاصفٍ لايَقدِرونَ مِما كَسَبوا عَلى
شيءٍ ذلك هو الضلالُ البعيدُ)
ومثاله من طبقات الكلام في مقام
الوصف
ثمَّ استوى الى السماءِ وهي دخانٌ)
فقالَ لها وللأرض ائتيا طَوْعاً أو كرهاً
قَالتا أَتَيْنا طائِعين) و (قيلَ يا أرضُ
ابلَعي ماءَك ويا سماءُ اقلعي وغيضَ
الماء وقُضِيَ الأمرِ واستوتْ على
الجُوديّ وقيلَ بُعداً للقومِ الظالِمين) و
(اَلَمْ تَرَ كيفَ ضَرَبَ الله مَثَلاً كلمةً طَيِّبَةً
كَشَجَرةٍ طَيِّبَةٍ اصلُها ثابتٌ وفرعُها في
السماء _ تُؤتي أُكُلَها كلَّ حِينٍ بإِذنِ
رَبِّها) و (ومثلُ كلمةٍ خبيثةٍ كشجرةٍ

خبيثةٍ اجتُثّتْ مِن فوقِ الأرضِ مَالَها مِن قَرارٍ)

ومن الشعر

والليل تجري الدراري في مجرته

كالروض تطفو على نهر ازاهيره

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18

Kuranın temsili hakkında izah

اعلم! ان في كل آية من هذه الآيات التمثيلية طبقاتٍ ومراتبَ وصوراً وأساليبَ متنوعة. كلٌّ منها - في كلٍ منها - كفيل وضامن لطائفة من الحقائق. وكما انك اذا أخذت قوارير من فضة وزيّنتها بذوب الذهب، ثم نقشتها بجواهرَ، ثم صيّرتها ذوات نور بإدراج "الكتريق" ترى فيها طبقات حسن وانواعَ زينة؛ كذلك في كل من تلك الآيات من المقصد الأصليّ الى الأسلوب التمثيليّ قد شرعت اشارات ومُدّت رموز الى مقامات كأن أصل المقصد تدحرج على المراتب وأخذ من

كلٍ لوناَ وحصة حتى صارت تلك الكَلمات من جوامع الكلمات بل من جمع الجوامع

فصـل ومقدمــة

اعلم! ان المتكلم كما يفيد المعنى ثم يُقْنِع العقل بواسطة الدليل؛ كذلك يلقي الى الوجدان حسِّياتٍ بواسطة صور التمثيل فيحرك في القلب الميل أو النفرة ويهيئُه للقبول. فالكلام البليغ ما استفاد منه العقل والوجدان معاً، فكما يتداخل الى العقل يتقطر الى الوجدان أيضا. والمتكفل لهذين الوجهين التمثيلُ؛ اذ هو يتضمن قياساً وينعكس به في مرآة الممثل القانون المندمج في الممثل به. فكأنه دعوى مدلَّل. كما تقول في رئيس يكابد البلايا لراحة رعيته: (الجبل العالي يتحمّل

مشاقّ الثلج والبَرَد، وتخضرّ من تحته الأودية)
ثم ان أساس التمثيل هو التشبيه. ومن شأن التشبيه تحريك حسّ النفرة أو الرغبة أو الميلان أو الكراهية أو الحيرة أو الهيبة؛ فقد يكون للتعظيم أو التحقير أو الترغيب أو التنفير أو التشويه أو التزيين أو التلطيف الى آخره...
فبصورة الأسلوب يوقَظ الوجدان وينبَّه الحسُّ بميلٍ أو نفرة
ثم ان مما يحوِّج الى التمثيل عمق المعنى ودقته ليتظاهر بالتمثيل، أو تفرّق المقصد وانتشاره ليرتبط به.
ومن الأوّل متشابهات القرآن الكريم؛ اذ هي عند أهل التحقيق نوع من التمثيلات العالية وأساليب لحقائق محضة ومعقولات صرفة؛ ولأن العوام لايتلقون الحقائق في الأغلب الاّ بصورة

متخيلة، ولا يفهمون المعقولات الصرفة الاّ بأساليب تمثيلية لم يكن بدّ من المتشابهات كـ (اِسْتوى عَلَى الْعَرْشِ) لتأنيس اذهانهم ومراعاة أفهامهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Icaz

İcaza dair 12 mesele

ثم اني استخرجت - فيما مضى من الزمان - من اسّ اَساس البلاغة مقدِّمة لبيان اعجاز القرآن الكريم ثنتي عشرة مسألة. كل منها خيط لحقائق. ولما ذكرت هذه الآيات التمثيلية هنا - دفعةً - ناسب تلخيص تلك المسائل فنقول وبالله التوفيق

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 1.Mesele

1.Mesele

المسألة الأولى

ان منشأ نقوش البلاغة انما هو نظم المعاني دون نظم اللفظ كما جرى عليه اللفظيون المتصلفون، وصار حب اللفظ فيهم مرضاً مزمناً الى ان رد عليهم عبد القاهر الجرجاني في دلائل الاعجاز واسرار البلاغة، وحصر على المناظرة معهم أكثر من مائة صحيفة ونظمُ المعاني: عبارة عن توخي المعاني النحوية فيما بين الكلمات. اي اذابة المعاني الحرفية بين الكلم لتحصيل النقوش الغريبة. وان أمعنت النظر لرأيت ان المجرى الطبيعيّ

للأفكار والحسيات انما هو نظم المعاني. ونظم المعاني هو الذي يشيّد بقوانين المنطق.. وأسلوب المنطق هو الذي يتسلسل به الفكر الى الحقائق.. والفكر الواصل الى الحقائق هو الذي ينفذ في دقائق الماهيات ونسبها.. ونسب الماهيات هي الروابط للنظام الأكمل.. والنظام الأكمل هو الصَدَف للحُسن المجرد الذي هو منبع كل حسن.. والحسن المجرد هو الروضة لأزاهير البلاغة التي تسمى لطائف ومزايا.. وتلك الجنة المزهرة هي التي يجول ويتنزّه فيها البلابل المسمّاة بالبلغاء وعشاق الفطرة.. واولئك البلابل نغماتهم الحلوة اللطيفة انما تتولد من تقطيع الصدى الروحاني المنتشر من أنابيب نظم المعاني

والحاصل: ان الكائنات في غاية البلاغة قد أنشأها وأنشدها صانعُها فصيحةً بليغة، فكل صورة وكل نوع منها - بالنظام المندمج فيه - معجزة من معجزات القدرة. فالكلام اذا حذا حذو الواقع، وطابق نظمُه نظامَه حاز الجزالة بحذافيرها. والاّ فإن توجَّه الى نظم اللفظ وقعَ في التصنع والرياء كأنه يقع في أرض يابسة وسراب خادع والسرّ في الانحراف عن طبيعة البلاغة انه
لما انجذب واستعرب العجم بجاذبة سلطنة العرب صارت صنعة اللفظ عندهم اهمّ، وفسد بالاختلاط مَلَكة الكلام المُضَريّ التي هي أساس بلاغة القرآن الكريم، وتلون معكس أساليب القرآن الكريم؛ وانما معدنها من حسّيات قوم "مُضَر" ومزاجهم.

فاستهوى حب اللفظ كثير من المتأخرين
تذييل: تزيين اللفظ انما يكون زينة اذا اقتضته طبيعةُ المعاني. وشعشعة صِورة المعنى انما تكون حشمةً له اذا أَذِن به المآل. وتنوير الاسلوب انما يكون جزالة اذا ساعده استعدادُ المقصود. ولطافة التشبيه انما تكون بلاغة اذا تأسّست على مناسبة المقصود وارتضى به المطلوب.
وعظمةُ الخيال وجولانُه انما تكون من البلاغة اذا لم تؤلم الحقيقةَ ولم تثقل عليها ويكون الخيال مثالا للحقيقة متسنبلا عليها. وان شئت الأمثلة الجامعة لتلك الشرائط فعليك بتلك الآيات التمثيلية المذكورة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 2.Mesele

2.Mesele

المسألة الثانية

ان السحر البياني اذا تجلى في الكلام صيّر الأعراض جواهرَ والمعانيَ أجساما والجمادات ذواتِ أرواح والنباتاتِ عقلاءَ، فيوقِع بينها محاورة قد تنجرّ الى المخاصمة، وقد تُوصل الى المطايبة فترقص الجمادات في نظر الخيال.

وان شئت مثالا فادخل في هذا البيت

يُنَاجِيني الإِخْلاَفُ مِنْ تَحْتِ مَطْلِهِ
فَتَخْتَصِمُ الآمَالُ وَالْيَأْسُ في صَدْرِي

او استمع معاشقة الارض مع المطر في

تَشَكّى الاَرْضُ غَيْبَتَهُ اِلَيْهِ وَتَرْشُفُ مَاءَهُ رَشْفَ الرُضاب

فهذه الصورة انما تسنبلت على تصوّت الأرض اليابسة بنزول المطر بعد تأخر. ولابد في كل خيال من نواة من الحقيقة نظير هذا المثال، ولابد في زجاجة كل مجاز من سراج الحقيقة، والاّ كانت بلاغته الخيالية خرافة بلا عرق لا تفيد الاّ حيرة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 3.Mesele

3.Mesele

المسألة الثالثة

اعلم! ان كمال الكلام وجماله وحُلته البيانية باسلوبه. واسلوبه صورة الحقائق وقالب المعاني المتخذ من قطعات الاستعارة التمثيلية. وكأن تلك القطعات "سيِمُوطُوغْرَاف" خياليّ؛ كإراءة لفظ "الثمرة" جنتها وحديقتها. ولفظ "بارز" معركة الحرب. ثم ان التمثيلات مؤسسة على سرّ المناسبات بين الأشياء، والانعكاسات في نظام الكائنات، واخطار امور اموراً؛ كإخطار رؤية الهلال في الثريا في ذهن ابناء النخلة غصنَها الأبيض بالقدم المتقوس

بتدلي العنقود. وفي التنزيل (حَتى عادَ كالعُرجُون القديم)
ثم ان فائدة اسلوب التمثيل كما في الآيات المذكورة هي: ان المتكلم بواسطة الاستعارة التمثيلية يُظهر العروق العميقة، ويوصل المعاني المتفرقة. واذا وضع بيد السامع طرفاً امكنَ له ان يجرّ الباقي الى نفسه، وينتقل اليه بواسطة الاتصال، فبرؤية بعضٍ يتدرج شيئاً فشيئاً - ولو مع ظلمة - الىً تمامه. فمن سمِع من الجوهريِّ ما قال في وصف الكلام البليغ: "الكلام البليغ ما ثقبته الفكرةُ".. ومن الخمّار ما قال فيه: "ما طُبخ في مراجل العلم".. ومن الجمَّال ما قال فيه: "ما اخذتَ بخطامه واَنَخْتَهُ في مَبْرك المعنى" ينتقل الى تمام المقصد بملاحظة الصنعة

ثم ان الحكمة في تشكل الاسلوب هي: ان المتكلم بارادته ينادي ويوقظ المعانيَ الساكنة في زوايا القلب كأنها حفاة عراة. فيخرجون ويدخلون الخيال، فيلبسون ما يجدون من الصور الحاضرة بسبب الصنعة أو التوغل أو الألفة أو الأحتياج، ولا أقل من لفِّ منديلٍ من تلك الصنعة برأسه، أو الانصباغ بلون مّا. وما تجده في ديباجة الكتب من براعة الاستهلال من اظهر امثلة هذه المسألة

ثم ان اسلوبِ الكلام قد يكون باعتبار خيال المخاطَب كما في أساليب القرآن الكريم فلا تنسَ. ثم ان مراتب الاسلوب متفاوتة فبعضها ارقّ من النسيم اذا سرى يرمز اليه بهيئات الكلام. وبعضها اخفى من دسائس الحرب لايشمه الاّ ذو دهاء في الحرب؛

كاستشمام الزمخشري من (مَنْ يُحْيي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ) اسلوب "مَن يبرز الى الميدان". وان شئت فتأمل في الآيات المذكورة تر فيها مصداق هذه المسائل بألطف وجه. وان شئت زُرِ الامامَ البوصيريَّ وانظر كيف كتب "رَجَتَتَهُ" باسلوب الحكيم في قوله
وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلأَتْ مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزِمْ حِمْيَةَ النَّدَم
ورمز الى الاسلوب بلفظ الحمية. او استمع هدهد سليمان كيف أوماً إلى هندسته بقوله: (الاّ يَسْجُدُوا لله الَّذِي يُخْرِج الْخَبْءَ في السَّموَاتِ والارضِ)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 4.Mesele

4.Mesele

المسألة الرابعة

اعلم! ان الكلام انما يكون ذا قوّة وقدرة اذا كان اجزاؤه مصداقا لما قيل عِبَاراتُنا شَتى وَحسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌّ اِلَى ذَاكَ الْجَمَالِ يُشير

بان تتجاوب قيودات الكلام ونظمه وهيئته، ويأخذ كلٌ بيد الآخر ويظاهره، ويمد كلٌ بقَدَرِه الغرضَ الكليِّ مع ثمراته الخصوصية. كأن الغرض المشترك حوض يتشرب من جوانبه الرطبة، فيتولد من هذه المجاوبة المعاونةَ، ومنها الانتظام، ومنه التناسب، ومنه الحسن والجمال

الذاتي. وهذا السر من البلاغة يتلألأ من مجموع القرآن لا سيما في (الـم _ ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين) كما سمعتَه مع التنظير بقوله: (ولئن مسَّتهم نفحةٌ من عذاب ربك)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 5.Mesele

5.Mesele

المسألة الخامسة

اعلم! ان غناء الكلام وثروته ووسعته هو انه كما أن أصل الكلام يفيد أصل المقصد؛ كذلك كيفياته وهيئاته ومستتبعاته تشير وترمز وتلوح الى لوازم الغرض وتوابعه وفروعه، فكأنما تتراءى طبقة بعد طبقة ومقاما خلف مقام. وان شئت مثالا تأمل في (واذا قيل لهم لاتفسدوا في الارض) الى آخره. و(واذا لقوا الذين آمنوا) الى آخره، على الوجه المفسَّر سابقا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 6.Mesele

6.Mesele

المسألة السادسة

اعلم! ان المعاني المجتناة من خريطة الكلام المأخوذة المنقوشة "بفُوطُغْراف" التلفظ على أنواع مختلفة ومراتب متفاوتة. فبعضها كالهواء يُحسّ به ولايُرى.. وبعضها كالبخار يُرى ولا يُؤْخذ.. وبعضها كالماء يُؤخذ ولاينضبط.. وبعضها كالسبيكة ينضبط ولايتعين.. وبعضها كالدّرّ المنتظم والذهب المضروب يتشخص، ثم بتأثير الغرض والمقام قد يتصلب الهوائي. وقد تعتور على المعنى الواحد الحالات الثلاث. ألا ترى انه اذا أثر أمر

خارجي في وجدانك يتهيج قلبُك؟ فيثير الحسيات فيتطاير معانٍ هوائية فيتولد ميولٌ، ثم يتحصل بعضها، ثم يتشكل من ذلك البعض قسم، ثم ينعقد من ذلك القسم بعض. ففي كل من هذه الطبقات يتوضع وينعقد البعض، ويبقى البعض الآخر معلّقا كمعلقية بعض الصوت عند تشكل الحروف، والتبن عند انعقاد الحبوب. فمن شأن البليغ ان يفيد بصريح الكلام ما تعلق به الغرضُ واقتضاه المقام، وطلبه المخاطب. ثم يحيل الطبقات الأُخر - بمقدار نسبة درجة القرب من الغرض - على دلالة القيود، واشارة الفحوى، ورمز الكيفيات، وتلويح مستتبعات التراكيب، وتلميح الأساليب، وإيماء أطوار المتكلم. ثم ان من تلك المعاني المعلقة معاني حرفية هوائية ليس لها

ألفاظ مخصوصة، ولا لها وطن معين بل كالسيَّاح السيَّار؛ قد يستتر في كلمة وقد يتشربه كلام وقد يتداخل في قصة، فان عصرتَ تقطَّر. كالتحسر في (اِنِي وَضَعْتُها اُنْثى) والتأسف في (لَيْتَ الشَّبَابَ.. الخ). والاشتياق والتمدح والخطاب والاشارة والتألم والتحير والتعجب والتفاخر وغير ذلك. ثم ان شرط حسن المعاشرة بين تلك المعاني المتزاحمة تقسيم العناية والاهتمام على نسبة خدمتها للغرض الاساسيّ. وان شئت مثالاً لهذه المسألة فمن رأس السورة الى هنا مثال بيّن على الوجه المشروح سابقاً

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 7.Mesele

7.Mesele

المسألة السابعة

اعلم! ان الخيال المندمج في اسلوب لابد ان يتسنبل على نواة حقيقة، ويكون كالمرآة في ان ينعكس به - في المعنويات - القوانينُ والعلل المندرجة في سلسلة الخارجيات.

وفلسفة النحو التي هي المناسبات المذكورة في كتبه أيضاً من هذا القبيل؛ كما يقال: الرفع للفاعل لأن القوي يأخذ القوي. وقس عليه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 8.Mesele

8.Mesele

المسألة الثامنة

اعلم! ان سيبويه نصّ على ان الحروف التي تعدد معانيها كـ "من" و "الى" و"الباء" وغيرها، أصل المعنى فيها واحد لايزول؛ لكن باعتبار المقام والغرض قد يتشرب معنى معلقاً، ويجذبه الى جوفه، فيصير المعنى الأصلي صورة واسلوباً لمسافره.

وكذلك ان العارف بفقه اللغة اذا تأمل عَرف ان اللفظ المشترك في الأغلب معناه واحد، ثم بالمناسبات وقع تشبيهات.. ثم منها مجازات.. ثم منها حقائق عرفية.. ثم يتعدد. حتى ان اسم

"العين" التى معناه الواحد البصر أو المنهل، يطلق على الشمس أيضاً بالرمز الى ان العالم العلويَّ ينظر الى العالم السفليِّ بها، او ان ماء الحياة الذي هو الضياء يسيل من ذلك المنبع في الجبل الأبيض المشرف وقس!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 9.Mesele

9.Mesele

المسألة التاسعة

اعلم! ان أعلى مراتب البلاغة الذي يُعجِز الارادةَ الجزئية والفكر الشخصيّ والتصور البسيط: هو ان يحافظ ويراعي وينظر المتكلم دفعةً نسب قيود الكلام وروابط الكلمات وموازنة الجمل التي يُظهِر كلٌ مع الآخر نقشاً متسلسلاً الى النقش الأعظم. حتى كأن المتكلم استخدم عقولا الى عقله كالباني لقصر يضع الأحجار المتلونة بوضعية تحصل بها نقوشٌ غريبة من مناظرة وموازاة الكل مع الكل كـ"العين" في الخط المشترك بين

"الخلفاء الراشدين". ومن اظهر مسائل هذه المسألة قوله تعالى: (الـم _ ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين) ..على ما سمعت سابقا
وأيضاً من أسباب علوّ الكلام أن يكون كشجرة النسب يتسلسل متناسلا الى المقاصد التي تتدلى على المقام والغرض.. وأيضاً من أسباب رفعة طبقة الكلام أن يكون مستعداً لاستنباط كثير من الفروع والوجوه كقصة موسى على نبينا وعليه السلام

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 10.Mesele

10.Mesele

المسألة العاشرة

اعلم! ان سلاسة الكلام المنتجة للطافته وحُلْوه هو ان تكون المعاني والحسيات المندمجة فيه ممتزجة تتحد أو مختلفة تنتظم؛ لئلا تتشرب الجوانب قوّة الافادة والغرض، بل يجذب المركزُ القوّةَ من الأطراف.. وأيضاً من السلاسة ان يتعين المقصد.. وأيضاً منه ان يتظاهر ملتقى الأغراض

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 11.Mesele

11.Mesele

المسألة الحادية عشرة

اعلم! ان سلامة الكلام التي هي سبب صحته وقوّته هي: ان يكون الكلام بحيث يشير الى المبادئ والدلائل، ويرمز الى اللوازم والتوابع، وبقيود الموضوع والمحمول وكيفياتهما يومئ الى رد الاوهام ودفع الشبهات؛ كأن كل قيد جواب لسؤال مقدّر. وان شئت مثالا فعليك بفاتحة الكتاب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : 12.Mesele

12.Mesele

المسألة الثانية عشرة

اعلم! ان الأساليب على ثلاثة أنواع أحدها: الاسلوب المجرد، الذي لونه واحد، وخاصته الاختصار والسليقية والسلامة والاستقامة فهو أملس سوي، ومحل استعماله المعاملات والمحاوراتِ والعلوم الآلية. وان شئت مثالا سلساً منه فعليك بكتب السيّد الجرجاني

والثاني: الاسلوب المزين، وخاصته التزيين والتنوير، وتهييج القلب بالتشويق أو التنفير. والمقام المناسب له الخطابيات كالمدح والذم وغيرهما

والاقناعيات ونظائرهما. واذا تحرّيت المثال المزيّن فادخل في دلائل الاعجاز واسرار البلاغة ترَ فيهما جناناً مزينة

والثالث: الاسلوب العالي، وخاصته الشدة والقوّة والهيبة والعلوية الروحانية. ومقامه المناسب الإلهيات والأصول والحكمة. وإن شئت مثلا بيناً وتمثالاً معجِزاً فعليك بـ "القرآن" فان فيه ما لا عين رأت ولا خطر على قلب بليغ

انتهى الفصل بتلخيص

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

ثم اعلم! ان مدار النظر في آيتنا هذه، وهي (مثلهم كمثل الذي استوقد) الخ.
أوّلاً: نظمها بسابقها.. وثانياً: النظم بين جملها.. وثالثاً: نظم كيفية جملة جملة؛ فمع استحضار مامضى
اعلم! ان القرآن الكريم لما صرّح بحقيقة حال المنافقين ونص على جنايتهم عقّبها بالتمثيل لثلاث نكت:-
إحداها: تأنيس الخيال الذي هو أطوع للمتخيلات من المعقولات، وتأمين اطاعة الوهم الذي شأنه التشكيكات ومعارضة العقل وانقياده باظهار

الوحشي بصورة المأنوس، وتصوير الغائب بصورة الشاهد
والثانية: تهييج الوجدان وتحريك نفرته ليتفق الحسُ والفكر بتمثيل المعقول بالمحسوس
والثالثة: ربط المعاني المتفرقة واراءة رابطة حقيقية بينها بواسطة التمثيل..
وأيضا الوضع نصب عين الخيال ليجتني بالنظر الدقائقَ التي أهملها اللسان
واعلم! ان مآل جمل هذه الآية كما يناسب مآل مجموع قصة المنافقين؛ كذلك يناسب آيةً آيةً منها. ألا ترى ان مآل القصة انهم آمنوا صورةً للمنافع الدنيوية.. ثم تبطنوا الكفر.. ثم تحيروا وترددوا.. ثم لم يتحرّوا الحق.. ثم لم يستطيعوا الرجوع فيعرفوا. وما أنسب هذا بحال من أوقدوا لهم ناراً أو مصباحاً.. ثم لم يحافظوا عليها.. ثم

انطفأتْ.. ثم اَظلموا.. ثم لايتراءى لهم شئ حتى يكون كل شئ معدوماً في حقهم!. فلسكون الليل كأنهم صمّ، ولتعامي الليل وانطفاء أنواره كأنهم عُميٌ، ولعدم وجود المخاطَب والمغيث لايستغيثون كأنهم بُكم، ولعدم استطاعة الرجوع كأنهم أشباح جامدة لا أرواح لها

ثم ان في المشبَّه به نقطاً أساسية تناظر النقط الأساسية في المشبه. مثلا: الظلمة تنظر الى الكفر، والحيرة الى التذبذب، والنار الى الفتنة. وقس!

ان قلت: ان في التمثيل نوراً فأين نور المنافق حتى يتم تطبيق التمثيل؟

قيل لك: ان لم يكن في الشخص نور ففي محيطه يمكن له الاستنارة.. وان لم، ففي قومه يمكن الاستضاءة.. وان لم، ففي نوعه يمكن له الاستفادة..

وان لم، ففي فطرته كان يمكن له الاستفاضة كما مر.. وان لم تقنع، ففي لسانه بالنظر الى نظر غيره أو بالنظر الى نفسه لترتب المنافع الدنيوية.. وان لم، فباعتبار البعض من الذين آمنوا ثم ارتدوا.. وان لم، فيجوز ان يكون النور اشارة الى ما استفادوا كما ان النار اشارة الى الفتنة.. وان لم ترض بهذا أيضاً، فبتنزيل امكان الهداية منزلة وجودها كما أشار اليه اشتروا الضلالة بالهدى فانه هو الجار الجنب للتمثيل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

أما وجه النظم بين الجمل: فاعلم! ان نظم جملة (مثلهم كمثل الذي استوقد ناراً) مناسبتُها للموقع
نعم، حال هذا المستوقد على هذه الصورة تطابق مقتضى حال الصفّ الأول من مخاطبي القرآن الكريم وهم ساكنو جزيرة العرب؛ اذ ما منهم الا وقد عرف هذه الحالة بالذات أو بالتسامع ويحس بدرجة تأثيرها ومشوشيتها؛ اذ بسبب ظلم الشمس يلتجئون الى ظلمة الليل فيسيرون فيها. وكثيراً مايغمى عليهم السماء فيصادفون حزن الطرق وقدِ ينجر بهم

الطريق الى الورطة.. وأيضاَ قد يجولون في معاطف الكهوف المشحونة بالمؤذيات فيضلون الطريق فيحتاجون لإيقاد النار أو اشتعال المصباح ليبصروا رفقاءهم حتى يستأنسوا ويروا أهبتهم وأشياءهم كي يحافظوا عليها، ويعرفوا طريقهم ليذهبوا فيها ويتراءى لهم الضواري والمهالك ليجتنبوا. فبينما هم استضاؤا بنورهم اذ اختطفتهم آفة سماوية.. وبينما هم في ذروة كمال الرجاء وآن الظفر بالمطلوب اذ سقطوا في حضيض اليأس المطلق. فنص على هذا الحال بقوله

فلما أضاءت ما حوله ذهب الله) بنورهم). اعلم! ان هذه "الفاء" تشير الى انهم أوقدوا النار ليستضيؤا فاضاءت فاطمأنوا بالاستضاءة

فتعقبهم الخيبة وسقطوا في أيديهم. وما أشد تأثير العدم عليهم في آن انتظار الحصول!. ثم ان هذه الشرطية تستلزم استلزام الاضاءة لذهاب النور. وخفاء هذا الاستلزام يشير الى تقدير ما يظهر به اللزوم هكذا: فلما اضاءت استضاؤا بها فاشتغلوا.. فلم يحافظوا.. فلم يهتموا بها، ولم يعرفوا قدر النعمة فيها.. فلم يمدوها.. فلم يديموها؛ فانطفأت. لأنه لما كانت الغفلة عن الوسيلة للاشتغال بالنتيجة - بسر (اِنَّ الاِْنْسَانَ لَيَطْغَى _ اَن رَآهُ اِسْتَغْنَى) - سبباً لعدم الإدامة المستلزم للانطفاء كان كأن نفسَ الاضاءة سبب لذهاب النور

أما جملة (وتركهم في ظلمات) فبعدما أشار الى خسرانهم بذهاب النعم بزوال

النور عقبه بخذلانهم بنزول النقم بالسقوط في الظلمات
أما جملة (لا يبصرون) فاعلم! ان الانسان اذا اظلم عليه وأضل السبيل فقد يسكن ويتسلى برؤية رفقائه ومرافقه، واذا لم يبصرهما كان السكون مصيبة عليه كالحركة بل أوحش
أما (صمٌ بكمٌ عميٌ فهم لا يرجعون) فاعلم! ان الانسان اذا وقع في مثل هذا البلاء قد يتسلى ويأمل ويرجو النجاة من جهات أربع مترتبة
فأولاً: يرجو أن يسمع تناجي الخلق من القرى أو أبناء السبيل؛ إن يستمِدْ يَمدّوه. ولما كانت الليلة ساكنة بكماءَ استوى هو والأصم، فقال: "صُم" لقطع هذا الرجاء

وثانياَ: يأمل انه إن نادى أو استغاث يُحتمل أن يسمع أحدٌ فيغيثه، ولما كانت الليلة صماء كان ذو اللسان والأبكم سواء فقال: "بُكم" لإلقامهم الحجر بقطعٍ هذا الرجاء أيضاً
وثالثاً: يأمل الخلاص برؤية علامة أو نار او نيّرٍ تشير له الى هدف المقصد. ولما كانت الليلة طامية رمداء عبوسة عمياء كان ذو البصر والأعمى واحداً فقال: "عُميٌ" لإطفاء هذا الأمل أيضاً
ورابعاً: لايبقى له الاّ ان يجهد في الرجوع، ولما أحاط به الظلمة كان كمن دخل في وحْلٍ باختياره وامتنع عليه الخروج. نعم، كم من أمرٍ تذهب اليه باختيار ثم يُسلَب عنك الاختيار في الرجوع عنه تخلّيه انت ولا يخليك هو، فقال تعالى: فهم (لا يرجعون) لسد هذا الباب عليهم وقطع آخر الحبل الذي

يتمسكون به، فسقطوا في ظلمات
اليأس والتوحش والسكونة والخوف

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Cumle-1

Cümle 1: Onların misali, ateş yakanın misali gibidir

أما الجهة الثالثة، أعني نظم قيودات جملة جملة،
فانظر الى (مثلهم كمثل الذي استوقد ناراً) كيف تتطاير شرارات النكت من قيوداتها
أما لفظ "المثل" فاشارة الى غرابة حال المنافقين وان قصتهم اعجوبة؛ اذ المَثَل هو الذي يجول على الألسنة ويتناقله الناس لتضمنه لغرابة؛ اذ أخصّ صفاته الغرابة. ثم لاندماج قاعدة أساسية في الأمثال يقال لها: "حكمة العوام" و "فلسفة العموم". فالمراد

بالمثل هنا صفتهم الغريبة وقصتهم العجيبة وحالهم الشنيعة. ففي التعبير بالمَثَل مجازاً اشارة الى الغرابة، وفي الاشارة رمز الى ان من شأن صفتهم أن تدور على لسان النفرة والتلعين كضرب المثل

وأما: الكاف

فإن قلت: إن حُذف كان تشبيهاً بليغاً فهو أبلغ؟

قيل لك: الأبلغ في هذا المقام ذكره، اذ التصريح به يوقظ الذهن بان ينظر الى المثال تبعياً فينتقل عن كل نقطة مهمة منه الى نظيرها من المشبه. والا فقد يتوغل فيه قصداً فتفوت منه دقائق التطبيق

وأما "المَثَل" الثاني فاشارة الى ان حال المستوقد بغرابته ووجوده في

حس العموم كان في حكم ضرب المثل
وأما: الذي
فان قلت: كيف افردَ مع انهم جماعة؟
قيل لك: اذا تساوى الجزء والكل والفرد والجماعة ولم يؤثر الاشتراك في صفة الفرد زيادة ونقصانا جاز الوجهان مثل (كمثل الحمار) ففي افراده اشارة الى استقلال كل فرد في تمثل الدهشة وتصوير شناعتهم، أوكان "الذي" "الذين" فاختُصر
وأما (استوقد) فسينُه اشارة الى التكلف والتحري. وفي افراده مع جمع الضمير في "نورهم" رمز لطيف الى أن فرداً يوقدُ لجماعةٍ. ولقد ألطف في الإفراد إيقاداً والجمع استنارة
وأما (ناراً) بدل "المصباح" أو غيره فاشارة الى المشقة في نور التكليف،

ورمز الى انهم يوقدون تحت النور الظاهري نارَ فتنة. وأما تنكيره فايماء الى شدة احتياجهم حتى انهم يرضون بأية نار كانت

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Cumle-2

Cümle 2: Etrafını aydınlattığında, Allah onların nurunu giderdi

ثم اَجِلِ النظرَ فيما حول جملة (فلما أضاءت ما حوله ذهب الله بنورهم)
لترى كيف تضئ قيوداتُها على ظلمات الدهشة التي هي الغرض الأساسي.
ولقد سمعت في المسألة الرابعة ان قوة الكلام بتجاوب القيود
أما "الفاء" فإيماء الى ان هجوم اليأس المطلق تعقب كمال الرجاء
وأما (لما) فلتضمنه قياساً استثنائياً مستقيماً مع دلالته على تحقق المقدم ينتج تحقق التالي وقطع التسلي

وأما (أضاءت) فاشارة الى ان الايقاد للاستنارة لا للاصطلاء. وفيه رمز الى شدة الدهشة اذ ما أفاد لهم الاضاءة إلا رؤية المهالك والعلم بوجودها. ولولاها لأمكن مغالطة النفس وتسكينها
وأما (ما حوله) فاشارة الى احاطة الدهشة من الجهات الأربع، والى لزوم التحفظ بالاضاءة عن هجوم الضرر عن الجهات الست
وأما (ذهب) فلأنه جزاء الشرط، لا بد ان يكون لازماً. ولخفاء اللزوم - كما مر - يرمز الى انهم لم يتعهدوها ولم يعرفوا قَدْرَ النعمة فيها فبنفس الاضاءة أُخذوا عن أنفسهم وأنساهم البطر والفرح تعهّدها فأخذها الله عنهم
وأما اسناد "ذهب" الى (الله) فاشارة الى قطع رجاءين: رجاء التعمير ورجاء الرحمة؛ لأنه يشير الى ان الآفة

سماوية لاتقبل التعمير، ويرمز الى انه جزاءٌ لقصور المرء، ولهذا يأخذه الله تعالى. فينقطع المتمسك به عند انقطاع الأسباب وهو أمل الرحمة، اذ لايستعان من الحق على ابطال الحق
وأما "الباء" فاشارة الى اليأس عن العَود؛ اذ لا راد لما أخذه الله للفرق البيّن بين ذهب به أي استصحبه، وبين اذهبه أي ارسله، وذهب أي انطلق؛ لإمكان العود في الآخِرَين دون الأول
وأما "النور" ففيه ايماء لطيف الى تذكر حالهم على الصراط
وأما الاضافة في (هم) المفيدة للاختصاص فاشارة الى شدة تأثرهم؛ اذ مَن انطفأت نارُه فقط مع ان نار الناس تلتهب أشد تألما.
ولله درّ التنزيل ما ألطفه في فنون البلاغة! ألم تر كيف توجهت هيئاتها الى

الغرض الكليّ، أعني الدهشة مع
اليأس، كالحوض في ملتقى الأودية؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Cumle-3

Cümle 3: Onları karanlıklarda, görmez bir halde bıraktı

ثم امعن النظر في
وتركهم في ظلمات لايبصرون
أما "الواو" فاشارة الى انهم جمعوا بين الخسارتين؛ سُلبوا ضياءً وألبسوا ظلمةً
أما "تَرَك" بدل "أبقى" أو غيره فاشارة الى انهم صاروا كجسد بلا روح وقشر بلا لبّ. فمن شأنهم ان يُتركوا سدى ويُلقوا ظهريا
وأما (في) فرمز الى انه انعدم في نظرهم كل شئ ولم يبق الاّ عنوان العدم وهو الظلمة فصارت ظرفاً وقبراً لهم

وأما جمع (ظلمات) فايماء الى ان سَواد الليل وظلمة السحاب أولَدتا في روحهم ظلمة اليأس والخوف، وفي مكانهم ظلمة التوحش والدهشة، وفي زمانهم ظلمة السكون والسكوت، فأحاطت بهم ظلمات متنوعة.. وأما تنكيرها فايماء الى انها مجهولة لهم لم يسبق لهم الُفْة بمثلها فتكون أشد وقعا وأما (لايبصرون) فتنصيص على اساس المصائب، اذ مَن لم ير كان ارأى للبلايا، وبفقد البصر يبصر أخفى المصائب. وأما المضارعية فلتصوير وتمثيل حالهم نصب عين الخيال ليرى السامع دهشتهم فيتحسس بوجدانه أيضاً وأما ترك المفعول فللتعميم، أي لايرون منافعهم ليحافظوها، ولا يبصرون المهالك كي يجتنبوا عنها. ولا

يتراءى الرفقاء ليستأنسوا بهم، فكأن كل واحد فرد برأسه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-17-18 : Cumle-4

Cümle 4: Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bu yüzden dönemezler

ثم انظر الى جمل (صم بكم عمي فهم لايرجعون) لتسمع ما تتناجى به؛ اذ هذه الأربعة حدٌّ مشترك بين الممثل والممثل به، وبرزخ بينهما ومتوجهة اليهما؛ تتكلم عن حال الطرفين. ومرآة لهما تريك شأنهما. ونتيجة لهما تسمعك قصتهما

أما الجهة الناظرة الى الممثل به فاعلم! ان من سقط في مثل هذه المصيبة يبقى له رجاء النجاة باستماع نجوى منجٍ، فاستلزمت ابكمية الليلة اصميته.. ثم اسماع مغيث فاقتضت

اصمية الليل ابكميته.. ثم الهدى برؤية نار أو نيّر فانتج تعامي الليل عميه.. ثم العود الى بدءٍ فانسد عليه الباب كمن سقط في وحل كلما تحرك انغمس..
وأما الجهة الناظرة الى الممثل فاعلم! انهم لما وقعوا في ظلمات الكفر والنفاق امكن لهم النجاة عن تلك الظلمات بطرق أربعة مترتبة فاوّلاً
كان عليهم ان يرفعوا رؤسهم ويستمعوا الى الحق ويصغوا الى ارشاد القرآن، لكن لما صارت غلغلة الهوى مانعة لأن يخلُص صدى القرآن الى صماخهم، وأخذ التهوس بآذانهم جاراً لهم عن تلك الطريق، نعى عليهم القرآن بقوله: (صم) اشارة الى انسداد هذا الباب ورمزاً الى ان آذانهم كأنها

قطعت وبقيت ثقبات مشوهة أو قطعات متدلية في جوانب رؤسهم
وثانياً
لابد لهم ان يخفضوا رؤسهم ويشاوروا وجدانهم فيسألوا عن الحق والصراط، لكن لما اخذ العناد على يد لسانهم وجره الحقد من خلف الى الجوف، ألقمهم القرآن الحجر بقوله: (بكم) اشارةً الى انسداد هذا الباب أيضا في وجوههم ورمزاً الى انهم بالسكوت عن الاقرار بالحق كانوا كمن قلع لسانه فبقي الفم ككهف خلا عن ساكنه مشوهاً للوجه
وثالثاً
لزمهم ان يُرسلوا انظار العبرة لتجتني لهم الدلائل الآفاقية، لكن وضعَ التغافلُ يدَه على عيونهم وردّ - وطرد - التعامي الأنظار الى أجفانهم. فقال القرآن:

(عميٌ) اشارة الى انهم عمهوا عن هذا الطريق أيضاً. ورمزَ بحذف أداة التشبيه الى ان عيونهم التي هي أنوار الرأس كأنها قلعت فبقيت نُقرات مشوّهة في جباههم
ورابعاً
لابد من ان يعرفوا قبح حالهم القبيح ليتنفروا فيندموا فيتوبوا فيرجعوا. لكن لما زيّنت لهم أنفسُهم - لأجل فساد الفطرة بالاصرار وغلبة الهوى والشيطان - تلك القبائحَ، قال القرآن: (فهم لايرجعون) اشارة الى انسداد آخر الطرق عنهم، ورمزاً الى انهم وقعوا باختيارهم فيما لا اختيار لهم في الخروج كالمضطرب في بحر الرمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20

Bakara 19-20 : Münafıklar hakkında Yağmur Temsili

اَوْ كَصَيِّب مِنَ السَّماءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِي
اذانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ المَوْتِ وَالله
مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ
يَكادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّما اَضاءَ
لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْ شَاءَ الله لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ
اِنّ الله عَلى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان مدار النظر في هذه الآية ايضا من ثلاثة وجوه، نظمها بسابقتها، والنظم بين جملها، ثم النظر بين هيئات جملة جملة. مثلها في الارتباط كمثل الامْيال العادّة للساعات والدقائق والثواني

أما وجه النظم بينها وبين سابقتها فهو: انه كرر التمثيل واطنب في التصوير اشارةً الى احتياج تصوير حال المنافقين في دهشتهم وحيرتهم الى نوعين منه، إذ

خلاصة التمثيل الأول هي

ان المنافق يرى نفسَه في صحراء الوجود منفردةً عن الأصحاب مطرودةً عن جمعية الكائنات خارجةً عن حكم شمس الحقيقة. يصير كلُ شئ في نظره معدوماً ويرى المخلوقات اجنبية كلها، ساكنة وساكتة استولى عليها الوحشة والخمود. وأين هذا من حال المؤمن الذي يرى بنور الايمان كل الموجودات احبّاءه ويستأنس بكل الكائنات؟

وخلاصة التمثيل الثاني هي

ان المنافق يظن ان العالَم بأجزائه ينعي عليه بمصائبه ويهدده ببلاياه ويصيح عليه بحادثاته ويحيط به بنوازله كأن الأنواع اتفقوا على عداوته فانقلب النافع ضاراً. وما هذه الحالة الا لعدم نقطتي الاستمداد والاستناد كما مر.

واين هذا من حال المؤمن الذي يسمع بالايمان تسبيحات الكائنات وتبشيراتها وأيضاً تكرار التمثيل ايماء الى انقسام المنافقين الى الطبقة السفلية العامية المناسبة للتمثيل الاول والى الطبقة المتكبرة المغرورة الموافقة للتمثيل الثاني

وأما مناسبة هذا التمثيل لمقامه بالنظر الى السامع فهي: ان الصف الأول من مخاطبي القرآن ابناء الفيافي يفترشون الصحارى ويتخيّمون بفسطاط السماء. وما منهم الا وقد رأى بنفسه أو سمع من أبناء جنسه مثل هذه الحادثة حتى استأنس بها حسُّ العموم؛ بحيث تؤثّر فيه كضرب المثل

وأما مناسبته للتمثيل الأول فأظهر من ان يخفى، اذ هو كالتكملة والتتمة له مع

الاتحاد في كثير من النقط
وأما مناسبة التمثيل للممثل له فبخمسة وجوه
منها: وقوعهما كليهما في شدة الحيرة بانسداد كل طرق النجاة عليهم، وبان ضلت جميعُ أسباب الخلاص عنهم
ومنها: وقوعهما في شدة الخوف حتى يتخيل كل من المشبه والمشبه به، ان الموجودات اتفقت على عداوته ولا يأمن من بقائه في كل دقيقة
ومنها: وقوعهما في شدة الدهشة المنتجة لاختبال العقل حتى ان كلاً منهما يتبلّه. كمثل من يرى برق السيوف فيتحفظ بغمض بصره أو يسمع تقتقة البنادق فيتجنب عن الجرح بسد سمعه. أو كمثل من لا يحب غروب الشمس فيمسك دولاب ساعته لئلا يدور جرخ الفلك الدوّار، فما

أخبلهم!.. اذ الصاعقةُ لا تنثني بسد الاسماع، والبرقُ المحرق لايترحم عليهم بغضِّ الأبصار. ومن هنا يُرى ان لم يبق لهم ممسك

ومنها: ان الشمس والمطر والضياء والماء كما إنها منابع حياة الأزاهير وتربية النباتات، وسبب تعفن الميتات ونتن القاذورات؛ كذلك ان الرحمة والنعمة اذا لم تصادفا موقعَهما المنتظر لهما والعارف بقيمتهما، تنقلبان زحمة ونقمة

ومنها: انه كما يوجد التناسب بين المآلين الذي هو الأصل في انعقاد الاستعارة التمثيلية بلا نظر الى تطبيق الأجزاء؛ كذلك يوجد مناسبات هنا بين أجزائهما؛ اذ الصيِّب حياة النباتات كما ان الاسلامية حياة الأرواح، والبرق والرعد يشيران الى الوعد والوعيد،

والظلمات تريك شبهات الكفر وشكوك النفاق

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Munasebet-Ayet-19

Cümleler arasındaki münasebet: Ayet19

وأما وجه النظم بين الجمل فاعلم! ان التنزيل لما قال (أو كصيب من السماء) مشيراً الى انهم كالذين اضطروا الى السفر في صحراء موحشة في ليلة مظلمة تحت مطر شديد،كأن قطراتِه مصائبُ تصيب مرماها بصَوبها وقد ملأت الجوّ بكثرتها؛ استيقظ ذهن السامع منتظراً لبيان السبب في ان صار الصيّبُ الذي هو في الأصل رحمة مرغوبة مصيبةً هائلة فقال مصوراً لدهشته: (فيه ظلمات) مشيراً الى ان المطر كما هو ظرف لظلمة السحاب ولكثافته؛ كذلك لأجل

عمومه وكثرته واحاطته كأنه ظرف للّيلة المُتَفَتِتَة قطراتٍ مسودةً بين قطراته.. ثم ما من سامع يسمع (فيه ظلمات) الا وينتظر لبيان. كأن المتكلم سمع صدى الرعد من ذهن السامع فقال: (ورعد) مشيراً الى تهويل الحال وتشديدها بان السماء أميرة الموجودات عزمت على اهلاكهم، وتصيح عليهم برعدها؛ اذ المصاب المدهوش يتخيل من الكائنات المتعاونة على اضراره حركة مزعجة تحت سكونها، ونطقاً مهيباً تحت سكوتها. فاذا سمع الرعد توهَّم انها تتكلم بما يهدده وتصيح عليه؛ اذ بالخوف يحسب كل صيحة عليه.. ثم ان السامع لايسمع الرعد الاّ ويستهل فيبرق في ذهنه رفيقه الدائميّ، ولذلك قال: (وبرق) مشيراً بالتنكير الى انه

غريب عجيب. نعم! هو في نفسه عجيب؛ اذ بتولده يموت عالمٌ من الظلمات فتطوى وتلقى الى العدم، وبموته فجأة يحيى ويحشر عالم من الظلمات. كأنه نار حينما تنطفئ تورث ملء الدنيا دخاناً. ومن شأن المصاب بها ان يمعن النظر ولا يمر بنظر سطحي بناء على الالفة والمناسبة حتى يتكشف عن دقائق صنع القدرة.. ثم بعد هذا التصوير كأن ذهن السامع يتحرك سائلا: كيف يعملون؟ وبِمَ يتشبثون؟ فقال: (يجعلون أصابعهم في اذانهم من الصواعق حذر الموت) مشيراً الى ان لامناص ولا ملجأ ولا منجى لهم حتى انهم كالغريق يتمسكون بما لايُتَمَسك به. فمن التدهش يستعملون الأصابع موضع الأنامل كأن الدهشة تضرب على

أيديهم فيدخلون الأصابع من الوجع في الآذان ومن التبله انهم يسدون الآذان لئلا تصيبهم الصواعق.. ثم بعد هذا يتحرى ذهنُ السامع سائلا: أعمّت المصيبة أم خصّت فيُرجى؟ فقال: (والله محيط بالكافرين) مشيراً الى ان هذه المصيبة جزاءٌ لكفرانهم النعمة. يؤاخذهم الله تعالى به لشذوذهم عن القانون الالهي المودع في الجمهور. ثم لما سمع شدة الرعد يحدّث نفسه بـ "ألا يفيدهم البرق بأراءة الطريق"؟ فقال

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Munasebet-Ayet-20

Cümleler arasındaki münasebet: Ayet20

يكاد البرق يخطف أبصارهم) مشيراً) الى انه كما ان الرعد يعاديهم فلا يستطيعون السمع؛ كذلك البرق يخاصمهم باضاءته فيظلم أبصارهم.. ثم بعد سماع تجاوب الكائنات على عداوتهم ينادي ذهن السامع بـ "فما مصير حالهم وما يفعلون؟ وبمه يشتغلون؟" فقال: (كلما أضاء لهم مشوا فيه واذا اظلم عليهم قاموا) مشيراً الى انهم مشوشون مترددون متحيرون مترقبون لأدنى فرصة ولأدنى رؤية للطريق. فكلما تراءت لهم يتحركون لكن كحركة المذبوح

لاضطراب أرواحهم، ويتخطون خطى يسيرة مع علمهم بان لافائدة، وكلما غشيتهم الظلمة فجأة ينجمدون في مقامهم.. ثم يستعد ذهنُ السامع للاستفسار بـ "لِمَ لايموتون أو يعمون أو يصمون بالمرّة فيخلصون عن الاضطراب؟" فقال: (ولو شاء الله لذهب بسمعهم وأبصارهم) أي ليسوا مستحقين للخلاص من الاضطراب ولهذا لاتتعلق المشيئة باماتتهم ولو تعلقت لتعلقت بذهاب سمعهم وبصرهم. ولكن بقاء السمع لاستماع العقاب ووجود البصر لرؤية العذاب أجدر بمن شذ ونشز عن قانونه تعالى ثم ان هذه القصة لما احتوت على نقاط يتلوح من معاطفها استطراداً: العظمة والقدرة الالهية وتصرفه تعالى في الكائنات، ولا سيما يتذكر السامع

تبعا في تلافيفها عجائب الرعد والبرق والسحاب، كان من حق السامع المتيقظ وجدانُه ان يعلن ويقول: سبحانه ما أعظم قدرةَ مَنْ هذه الكائنات تجلّي هيبته وهذه المصيبات تجلّي غضبه. فقال: (ان الله على كل شيء قدير)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-1

Cümle 1: Veyahut gökten boşanan yağmur gibidir

وأما نظم هيئات جملة فاعلم! ان "أو" في (او كصيب) اشارة الى انقسام حال الممثل الى قسمين، ورمز الى تحقيق المناسبة بين التمثيلين وبينهما وبين الممثل له وايماء الى مسلّمية المشابهة.. وأيضا متضمن لـ "بل" الترقية؛ اذ التمثيل الثاني اشدّ هَوْلاً. وان "كصيب" لعدم مطابقته للمثل يقتضي تقدير لازم، والسكوت عن اظهار المقدر للايجاز، والايجاز في اللفظ لاطناب المعنى باحالته على خيال السامع بالاستمداد

من المقام. فبعدم المطابقة كأنه يقول: أو كالذين سافروا في صحراء خالية وليلة مظلمة فاصابتهم مصائب بصيب. وان العدول عن لفظ المطر المأنوس المألوف الى الصيب رمز الى أن قطرات ذلك المطر كمصائب ترمى اليهم بقصد فتصيبهم مع فقد الساتر عليهم

وان ذكر (من السماء)مع بداهة ان المطر لا يجئ الاّ من جهتها ايماء بالتخصيص الى التعميم وبالتقييد الى الاطلاق نظير التقييد في (ومَا مِنْ دابّةٍ في الأرضِ ولا طائر يطير بجناحيه) أي مطبق آخذَ بآفاق السماء. وما استدل بعض المفسرين بلفظ من السماء هنا وفي آية (ويُنَزِّلُ من السماءِ من جبالٍ فيها مِن بَرَدٍ) على نزول المطر من جرم السماء حتى تخيل "بعض" وجود

بحر تحت السماء، فنظرُ البلاغة لايرى عليه سكةَ الحقيقة. بل المعنى: من جهة السماء. والتقييد لما عرفت. وقد قيل السماء ما علاك، فالسحاب كالهواء سماء

وتحقيق المقام: هو انك ان نظرت الى القدرة تتساوى الجهاتُ أي يمكن النزول من أية جهة كانت. وان نظرت الى الحكمة الالهية المؤسِّسة للنظام الأحسن في الأشياء المستلزِم لمحافظة الموازنة العمومية المرجِّحة لأقرب الوسائل فالمطر انما هو من تكاثف البخار المائي المنتشر في كرة الهواء التي احد أجزائها العشرة ذلك البخار المائيّ المنتشر في أعماقها

وتوضيحه: ان ذراته اذا امرتها الارادة الالهية، يتمثل كلٌّ، ويتسللن من الأطراف ومِن كل فج عميق. فيتحزَّبن

سحاباً هامراً. ثم بارادة آمرها يشتدّ تكاثفُ بعضٍ فتصير قطراتٍ تأخذها بأيديهم الملائكةُ الذين هم ممثلو القوانين ومعكس النظامات لئلا يزاحم ويصادم بعضٌ بعضاً فيضعونها على الأرض. ولأجل محافظة الموازنة في الجوّ لابد من بدلِ ما يتحلل بالتقطر، فيُبخِّر البحر والأرض فيملأ منازلها. وأما تخيل بعضٍ وجود بحر سماويّ فمَحْمله انه تصور المجاز حقيقةً؛ اذ لاراءة خضرة الجوّ لون البحر، ولاحتواء الجو على ماء أكثر من البحر المحيط ما استبعد تشبيهه بالبحر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-1-Yagmur

Semadan yağmur yağması meselesi

أما (وينزّل من السماء من جبال فيها من برد) فاعلم! ان الجمود على الظاهر مع التوقد في استعارتها جمود بارد وخمود ظاهر. اذ كما تضمن (قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ) استعارة بديعة؛ كذلك يحتوي (مِنْ جِبَالٍ فيها مِنْ بَرَدٍ) على استعارة بديعة عجيبة مستملحة. فكما ان ظروف الجنة لم تكن من الزجاجة ولامن الفضة بل في شفافية الزجاج وبياض الفضة ومن حيث ان الزجاجة لاتكون من الفضة لتخالف النوعين اشار الى الاستعارة بالاضافة بذكر "مِن"، كذلك (من جبال فيها من

برد) متضمنة لاستعارتين مؤسستين على خيال شعريّ بالنظر الى السامع. وذلك الخيال مبني على ملاحظة المشابهة والمماثلة بين تمثل العالم العلويّ وتشكل العالم السفليّ. وتلك الملاحظة مبنية على تصور المسابقة والرقابة بين الأرض والجوّ في لبس الصور من يد القدرة كأن الأرض لما برزت بجبالها اللابسة للبيض من حلل الثلج والبَرَد في الشتاء، والمتعممة بها في الربيع. ثم تزينت في الصيف ببساتينها المتلونة فأظهرت في نظر الحكمة بانقلاباتها معجزة القدرة الالهية، قابلَها جوُّ السماء محاكياً لها مسابقاً معها لإظهار معجزة العظمة الالهية فبرز متبرقعاً ومتقمصاً بالسحاب المتقطع جبالا وأطواداً وأودية، والمتلون بألوان مختلفة

مصورة لبساتين الأرض، ملوحا ذلك الجو بأجلى دلائل العظمة وأجلها. فبناء على هذه الرؤية والمشابهة والتوهم الخياليّ استحسن اسلوب العرب تشبيه السحاب لاسيما الصيفيّ بالجبال والسفن والبساتين والأودية وقافلة الإبل كما تسمع من العرب في خطبهم. فيخيل الى نظر البلاغة ان قطعات السحاب الصيفي سيارة وسبّاحة في الجو، كأن الرعد راعيها وحاديها كلما هزّ عصا بَرقه على رؤسهم في البحر المحيط الهوائي اهتزت تلك القطعات وارتجت، وتراءت جبالا صادفت الحشر، أو سفنا يلعب بها يد العاصفة، أو بساتين ترججها من تحتها الزلزلة، أو قافلة شردت من هجوم قطاع الطريق. ومع ذلك يسيرون ويجرون بأمر خالقهم حتى

كأن كل ذرة من ذرات ذلك البخار تكمَّنتْ في مكانها اوّلا ساكتة ساكنة منتظرة لأمر خالقها. ولما ناداها الرعدُ - كالآلة المعروفة في العسكر - بـ"حَيَّ على الاجتماع والاتحاد!" تسارعوا من منازلهم مهطعين الى داعيهم فيحشرون سحابا. ثم بعد ايفاء الوظيفة وأمرهم بالاستراحة يطير كل الى وكره.. فبناء على هذه المناسبة الخيالية، وعلى المجاورة بين السحاب والجبال - إذ الجبل لجذب الرطوبة يتظاهر ويتشكل السحاب عليه بمقداره ويلبس لباسه - وعلى تلون السحاب بنظير بياض الثلج والبرد وتكيفه برطوبتهما وبرودتهما، وعلى وجود الأخوة بينهما ومبادلة الصورة واللباس لهما في كثير من مواضع القرآن ومصافحتهما في منازل التنزيل

كمحاورتهما ومعانقتهما في كثير من سطور صحيفة الأرض من كتاب العالم فترى السحاب متوضعا على الجبل ويصير الجبل كأنه مرسى لسفن السحاب ترسى عليه، أو مجلس تتشاور عليه، أو وكر تطير اليه - استحق بحكم المجاورة في نظر البلاغة ان يتبادلا ويستعيرا لوازمهما فيعبّر عن السحاب بالجبل - مع تناسي التشبيه. فاذا قد عرفت ما سمعت من المناسبات فـ (يُنزّل من السماء) أيْ من جهة السماء. "من جبال" أي من سحاب كالجبال. "من برد" أي في لونه ورطوبته وبرودته

فيا هذا! ما أجبرك مع وجود هذا التأويل الذي تقبله البلاغة على اعتقاد نزول المطر بدقيقتين من مسافة خمس

مائة سنة المخالف لحكمة الله الذي اتقن كل شئ صنعاً

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-2

Cümle 2: Onda karanlıklar vardır

أما هيئات جملة: (فيه ظلمات)
المسوقة للتهويل؛ فتقديم (فيه) اشارة
الى ان خيال المصاب المدهوش
والسامع المستحضر خياله لتلك الحال
يتوهم ان ظلمات الليالي الكثيرة
افرغت بتمامها في تلك الليلة. وأما
الظرفية مع ان الصيب مظروف فرمز
الى ان المتدهش بتلك المصيبة يظن
فضاء العالم حوضا قد ملئ من المطر،
فما الليل الا مظروف مفتت بين
أجزائه
وأما جمع "الظلمات" فايماء الى تنوعها
من ظلمة سواد السحاب وكثافته

وانطباقه، ومن تقارب دفعات المطر وتكاثف قطره، ومن تضاعف ظلمة الليل. وأما تنكير (ظلمات) فللاستنكار، ولجهل المخاطب فهو تأكيد (ظلمات)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-3

Cümle 3: Ve gök gürültüsü ve şimşek

وأما جملة (ورعد وبرق) فاعلم! ان المقصد تصوير حيرتهم ودهشتهم، وان المصاب المتحير يجمع تمام دقته ونظره الى أدنى حادث. فلإمعان النظر يتفطنون لما في الرعد والبرق من الانقلابات العجيبة والتحول الغريب. اذ بينما يرى المصابون ظلمة استولت على الكائنات وابتلعت الموجودات - نظير العدم - فتنقلب حيرتُهم بالغمِّ اليتميّ والسكوت الميتيّ؛ اذ يرون اظهر دلائل الوجود، وهو تكلم العلويات، ثم ظهورها بكشف الحجاب فينقلب نظرهم الى نظر المدهوش

المتحير الخائف؛ اذ كما انهم اذا رأوا ظلمات غير محصورة في فضاء غير متناه، لا ضعفَ فيه بجانبٍ يُبقي لهم أملاً، ينظرون نظر اليأس؛ كذلك اذا فاجأهم بغتة انعدام الظلمات بان افرغت من الفضاء، وملئ بدلها نوراً ينقلب يأسهُم المطلق الى رجاء

اعلم! ان الرعد والبرق آيتان ظاهرتان من جهة العالم الغيبيّ في أيدي الملائكة الموكلين على عالم السحاب لتنظيم قوانينه. ثم ان الحكمة الالهية ربطت الأسباب بالمسَّببَات فاذا تشكل السحاب من بخار الماء المنتشر في الهواء؛ صار قسم حاملاً "للالكتريك" المنفي وقسم حاملاً "للالكتريك" المثبت؛ فحينما يتقاربان يتصادمان دفعة فيتولد البرق. ثم بالهجوم والانقلاع دفعة وامتلاء موضعه بآخر

لعدم الخلو، يهتز وتتموج الطبقات فيتولد صدى الرعد. ولا تجري هذه الحالات الا تحت نظام وقانون يتمثلهما مَلَك الرعد والبرق. وأما ظرفية الصيّب لهما مع ان الظرف هو السحاب فلأن المدهوش والسامع المتدهش بدهشته يرى الصيب محيطا بكل شئ لإحاطته بنفسه. وأما إفراد الرعد والبرق مع جمع الظلمات، فاشارة الى ان منشأ الدهشة تخيل المصاب تكلمَ السماء وتهديدَها بالإرعاد، وكشفَ الحجاب بالابراق، وهما معنى مصدريّ للكلام واليد البيضاء. وأيضا كل منهما نوع واحد وان تعددت أفراده

وأما تنوين (رعدٌ وبرقٌ) فبدل من الصفة، أي: رعد قاصف وبرق خاطف، ودالة على عدم الالفة بهما بسبب التِفطِن بالدقة لما فيهما من العجائب..

وأيضاَ فيها ايماء الى انهم لايعرفون ذلك الرعد والبرق لسد السمع وغض البصر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-4

Cümle 4: Yıldırımdan dolayı ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar

وأما هيئات جملة (يجعلون أصابعهم في اذانهم من الصواعق حذر الموت) فاعلم! انها جواب لسؤال مقدر واستيناف حسن؛ اذ السامع لما توجه الى هذه القصة الحسية التمثيلية حصل له ميلان شديد لكشف حال المصيبة. ثم بعد ان كمّل التصوير التصويرَ وقضى منه الوطر انثنى مجرى الميلان الى كشف حال المصاب. فكأنه يقول السائل: كيف حال المصاب حينئذ وبم يتشبث للنجاة؟ فأجاب القرآن بقوله: (يجعلون اصابعهم).. الخ. أي لامناص

لهم، انما هم كالغرقى يتمسكون بغير متمسك فيريدون التحفظ من مجانيق السماويين بسد الأسماع. وكونه سبباً محالٌ، فلا سبب
وأما لفظ (يجعلون) بدل "يدخلون" فايماء الى انهم تحروا الأسباب فما صادفوا الا ماسببيته بجعلهم وظنهم فقط.. وصورة المضارع المستحضرة للحال فرمز الى ان السامع في مثل هذا المقام المهيج للحيرة يحضر بخياله زمان الواقعة ومكان الحادثة. ثم في المضارع استمرار تجددي. وفي استمراره ايماء الى تواتر تقتقة السحاب.
وأما (أصابعهم) بدل "أناملهم" فاشارة الى شدة الحيرة باستعمال الأصابع موضع الأنامل

وأما في (اذانهم) فايماء الى شدة الخوف من صدى الرعد حتى يخيل اليهم انه لو دخل الرعد في شبكة الآذان لطيّر الأرواح من أبواب الأفواه. وفيه رمز لطيف الى انهم لما لم يفتحوا آذانهم لنداء الحق والنصيحة عوقبوا من تلك الجهة بنعرات الرعد، فسدوا هنا ما سدوا هناك، كمن اخرج كلاما شنيعا مِن ِفيهِ يُضْرَب على فمه فيدخُل يمين الندامة في فيه ويضع يسار الخجالة على عينه

وأما (من الصواعق) فاشارة الى اتحاد الرعد والبرق على اضراره؛ اذ الصاعقة صوت شديد معه نار محرقة تصرع من صادف

وأما (حذر الموت) فاشارة الى ان البلاء جذّ اللحم الى العظم، وجاز

الأحوال الى الحياة، فما يعنيهم الاّ غم الموت وحفظ الحياة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-5

Cümle 5: Allah kafirleri kuşatmıştır

وأما هيئات جملة
والله محيط بالكافرين
فاعلم! ان "الواو" تقتضي المناسبة، وما المناسبة الا بين هذه وبين التابع لمآل السابقة. فكأن هذه "الواو" تقرأ عليهم: "هم قوم فروا من العمارة ونفروا من الحضارة وعصوا قانون كون الليل سباتا ولم يطيعوا نصيحة الناصح فظنوا النجاة بالخروج الى الصحراء فخابوا وأحاط بهم بلاء الله"
وأما لفظ (الله) فرمز الى قطع آخر رجائهم؛ اذ المصاب انما يلتجئ ويتسلى اولاً وآخراً الى رحمة الله،

فحين استحقوا غضب الله تعالى انطفأ ذلك الرجاء
وأما لفظ (محيط) فايماء الى ان هذه المصائب المحيطة آثار غضبه تعالى، فكما ان السماء والسحاب والصيّب والليل تهجُم عليهم من الجهات الست؛ كذلك غضبه تعالى وبلياته محيطة بهم.. وأيضاً علمه تعالى وقدرته محيطان بكل الكائنات، وأمره شامل لكل الذرات. فكأن (محيط) يتلو عليهم:
لاتنفذون من أقطار السموات والأرض
فأينما تولوا فثمَّ وجه الله
وأما تعلق "الباء" فرمز الى انهم وقعوا فيما هربوا عنه فصاروا هدفا للسهام
وأما التعبير بالكافرين فاشارة الى اراءة تمثال الممثل - أعني المنافقين - في مرآة التمثيل، لئلا يتوغل فيه ذهن السامع فينسى المقصد.. ورمز الى ان

المشابهة وصلت الى درجة، وتضايق المسافة بينهما الى حدّ يتراءيان معا، فتمتزج الحقيقة بالخيال.. وأيضاً ايماء الى ظلمة قلوبهم اذ وجدانهم أيضاً يعذبهم لقصورهم وجنايتهم؛ اذ من رأى جزاء جنايته لايستريح وجدانه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-6

Cümle 6: Şimşek neredeyse gözlerini kapıp alacak

وأما هيئات جملة
يكاد البرق يخطف أبصارهم
فاستينافها يشير الى ان السامع يقول:
ألا ينتفعون بالبرق المخفف لبلاء
الظلمة عنهم؟ فأُجيبَ بأنهم يخافون
من الضرر فضلاً عن الفائدة
وأما (يكاد) فيشير باعتبار خاصته
المشهورة الى وجود سبب زوال البصر
لكن لم يزل لوجود مانع
وأما (يخطف) باعتبار استعماله
كاختطفته الغُول والعُقاب ففيه بلاغة
لطيفة تبرق للذهن وتشير الى ان

البرق يسابق شعاع العين من قبل ان يصل الى الأشياء ليأخذ صورها يمرّ هو عليه فيقطعه ويضرب على جفنه فيذهب بنوره. كأن نور العين لما خرج من بيته مسرعاً لأجتناء صور الأشياء يسارع البرق الذي هو شعاع عين الليل، فيأخذ من يد شعاع العين صورته قبل ايصاله الى المخزن، أي يختلس البرق صورته من يده
وأما (أبصارهم) فرمز - بناء على كونها مرآة للقلوب - الى عمل بصائر المنافقين المتعامية عن البراهين القاطعة القرآنية.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-7

Cümle 7: Ne zaman ışık verse yürürler...

وأما هيئات جملة (كلما أضاء لهم مشوا فيه واذا اظلم عليهم قاموا) فاستينافها يشير الى ان السامع حينما رأى اختلاف المصيبة وتغيرها سأل عن شأنهم في الحالتين فأجيب بذلك
وأما (كلما) في الاضاءة و "اذا" في الاظلام فاشارة الى شدة حرصهم على الضياء ينتهزون ادنى الضياء فرصة.
وأيضا "كلما" متضمن لقياس مستقيم استثنائي.
وأما (اضاء لهم) بلام الاَجْلية والنفع فرمز الى ان المصاب المدهوش يستغرق في حاجة نفسه حتى يظن

الضياء الذي تنشره يد القدرة في العالم لآلاف حِكمٍ كلية أنه المراد به خاصة، ويد القدرةً انما ارسلته لأجله
واما (مشوا) مع اقتضاء الفرصة السير السريع فاشارة الى ان المصيبة اقعدتهم فما سيرهم السريع الاّ مشي وحركة على مهل
واما (فيه) فاشارة الى ان مسافة حركتهم الضياءُ الذي هو لون الزمان فكأنه يحدد لهم المكان
واما (واذا) فـ "الواو" رمز الى تجديد المصيبة لتشديد التأثير. واما الاهمال والجزئية في "اذا" عكس "كلما" فاشارة الى شدة نفرتهم وتعاميهم، فتأخذهم وهم منغمسون في آن الفرصة
وأما (اظلم) بالاسناد الى البرق فاشارة الى ان الظلمة بعد الضياء اشد. وايماء

الى ان خيال المصاب لما رأى البرق طرد الظلمة ثم ذهب وامتلأ موضعه بالظلمات يتخيل انه انطفأ واورث دخاناً

وأما (عليهم) الملوِّح بالضرر فاشارة الى ان الاظلام ليس تصادفيا بل جزاء لعملهم. ورمز الى ان المدهوش يتخيل الظلمةَ المالئة للفضاء كأنها تقصد - من بين الأشياء - ذلك الانسان الصغير الذليل وتجعله خاصة هدفَ هجومها وإضرارها

واما (قاموا) بدل "سكنوا" فاشارة الى انهم بالمصيبة وشدة التشبث تقوّسوا كالراكعين كما هو شأن المجدِّين في العمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-8

Cümle 8: Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini giderirdi

وأما هيئات جملة (ولو شاء الله لذهب بسمعهم وأبصارهم) فالـ "واو" بسر الربط تلوّح الى ان يد القدرة تتصرف تحت حجاب الأسباب، وان نظر الحكمة يراقب من فوق جميع العلل
وأما (لو) فمتضمنة لقياس استثنائيّ غير مستقيم. أي عدم المشيئة علة لعدم ذهابهما؛ كما ان عدم الذهاب دليل على العلم بعدم المشيئة بذهابهما. وأيضاً رمز الى ان السبب بلغ النهاية

وأما (شاء) فاشارة الى ان الرابط بين السبب والمسبَّب انما هي المشيئة والارادة الإلهية. فالتأثير للقدرة، وما الاسباب إلا حجاب العزة والعظمة لئلا تباشر يد القدرة بالأمور الخسيسة في ظاهر نظر العقل
وأما التصريح بلفظة (الله) فاشارة الى زجر الناس عن الإبتلاء بالأسباب والانغماس فيها. وأيضا لدعوة الأذهان الى رؤية يد القدرة خلف كل الأسباب..
وأما حذف مفعول "شاء" وان كان واجبا بالقاعدة المطردة فيجوز بقرينة اخواته ان يكون ايماء الى عدم تأثر المشيئة والارادة الالهية بأحوال الكائنات وعدم تأثير الأشياء في الصفات الالهية كما تتأثر ارادة البشر بحسن الأشياء وقبحها وعظمتها وصغرها

واما (لذهب) فاشارة الى ان الأسباب ليست مسلطة ومستولية على المسببات حتى اذا رُفعت بقيت المسببات في جوف العدم تلعب بها يد التصادف وتشتّتها بالاتفاق، بل يد القدرة حاضرة خلف الأسباب. اذا أخرجت الأشياءَ تأخذها يدُ الحكمة الالهية بقانون الموازنة والانتظام، ترسلها الى مواقع اُخر ولاتهملها. كما ان الحرارة اذا خرّبت بُنية الماء، فبالنظام المندمج في الهواء يذهب البخار في مجرى معين ويسوقه صانعه الى موقع معين.. وكذا في "ذهب" رمز الى ان الحواس الخمس الظاهرة ليست متولدة عن الطبيعة ولا لازمة لتجاويف السمع والبصر، بل انما هي هداياه تعالى وعطاياه. وما التجاويف والأسباب الاّ شرائط عادية

وأما التعدية بالباء بدل الهمزة فايماء الى ان يد القدرة لا تطلق الأشياء عن حبل الأسباب، غَاربُها على عنقها بل تضع ازمّتها بيد نظام
واما افراد "السمع" مع جمع "البصر" فاشارة الى افراد المسموع وتعدد المبصر، اذ الف رجل يسمعون شيئاً واحداً مع تخالف المبصرات

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-19-20 : Cumle-9

Cümle 9: Allah herşeye kadirdir

وأما هيئات جملة (ان الله على كل شيء قدير) فاعلم! انها فذلكة لتحقيق الدهشة في التمثيل والممثل له تشير الى انه كما لا تهمل دقائق أحوال المصابين المتمثلة لجزئيات أحوال المنافقين؛ كذلك يُرى في كل ذرة تصرف القدرة الالهية

واما (ان) فمع اشارتها الى ان هذا الحكم من الحقائق الراسخة، رمز الى عظمة المسألة ووسعتها ودقتها، وعجز البشر وضعفه وقصوره عنها المولِّدة للأوهام المنتجة للتردّد في اليقينيات

واما التصريح بلفظة (الله) فايماء الى دليل الحكم، اذ القدرة التامة الشاملة لازمة للالوهية
وأما (على) فايماء الى ان القدرة المخرجة للاشياء من العدم لا تتركها سُدىً هَملاً، بل ترقب عليها الحكمة وتربيها
وأما (كل) فاشارة الى ان آثار الأسباب، والحاصل بالمصدر من الأفعال الاختيارية أيضا بقدرته تعالى
وأما لفظ (شيء) بمعنى مشئ أي ما تعلقت به المشيئة، فاشارة الى ان الموجودات بعد وجودها لاتستغني عن الصانع بل تفتقر في كل آن لبقائها - الذي هو تكرر الوجود - الى تأثير الصانع
وأما لفظ (قدير) بدل "قادر" فرمز الى ان القدرة ليست على مقدار المقدورات فقط، وانها ذاتية لا تغير

فيها، ولازمة لاتقبل الزيادة والنقصان لعدم امكان تخلل ضدها حتى تترتب شدة ونقصانا.. وتلويح الى ان القدرة كالجنس وكميزان الصرف، أعني: (فَعَلَ) لجميع الأوصاف الفعلية من الرزاق والغفار والمحيي والمميت وغيرها. تفكر فيما سمعت حق التفكر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22

Bakara 21-22 : Ibadet ve Tevhid Bahsi

يَا اَيُّهَا النّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الأَرْضَ فِرَاشاً وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقاً لَكُمْ فَلا تَجْعَلُوا لِلَه اَنْدَاداً وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : 1.Mukaddeme

1.Mukaddime

مقدمـــــــــة

اعلم! ان العبادة هي التي ترسِّخ العقائد وتُصيِّرها حالا ومَلَكة؛ اذ الأمور الوجدانية والعقلية إن لم تنمِّها وتربِّها العبادة - التي هي امتثال الأوامر واجتناب النواهي - تكن آثارُها وتأثيراتها ضعيفة. وحال الاسلام الحاضرة شاهدة واعلم أيضاً! ان العبادة سبب لسعادة الدارين.. وسبب لتنظيم المعاش والمعاد.. وسبب للكمال الشخصيّ والنوعيّ.. وهي النسبة الشريفة العالية بين العبد وخالقه

أما وجه سببيتها لسعادة الدنيا التي هي مزرعة الآخرة فمن وجوه
منها: ان الانسان خُلق ممتازاً ومستثنى من جميع الحيوانات بمزاج لطيف عجيب، انتج ذلك المزاج فيه ميلَ الانتخاب وميلَ الأحسن وميلَ الزينة، وميَلاناً فطرياً الى ان يعيش ويحيى بمعيشة وكمال لائقين بالانسانية.. ثم لأجل تلك الميول احتاج الانسان في تحصيل حاجاته في مأكله وملبسه ومسكنه الى تلطيفها واتقانها بصنائع جمة لا يقتدر هو بانفراده على كلها. ولهذا احتاج الى الامتزاج مع أبناء جنسه ليتشاركوا، فيتعاونوا، ثم يتبادلوا ثمرات سعيهم. لكن لما لم يحدد الصانعُ الحكيم قوى البشر الشهوية والغضبية والعقلية بحدٍّ فطريّ لتأمين ترقّيهم بزَمْبَرَكِ الجزء الاختياريّ - لا

كالحيوانات التي حُددت قواها - حصل انهماك وتجاوز.. ثم لانهماك القوى وتجاوزها - بسر عدم التحديد - تحتاج الجماعة الى العدالة في تبادل ثمرات السعي.. ثم لأن عقل كل احد لايكفي في درك العدالة احتاج النوع الى عقل كلي للعدالة يستفيد منه عقل العموم. وما ذلك العقل الاّ قانون كليّ، وما هو إلاّ الشريعة.. ثم لمحافظة تأثير تلك الشريعة وجريانها لابد من مقننٍّ وصاحب ومبلّغ ومرجع، وما هو الاّ النبيّ عليه السلام.. ثم ان النبيّ لادامة حاكميته في الظواهر والبواطن وفي العقول والطبائع يحتاج الى امتياز وتفوق مادةً ومعنى، سيرةً وصورة، خَلْقاً وخُلُقاً. ويحتاج أيضاً الى دليل على قوة المناسبة بينه وبين مالك الملك صاحب العالم، وما الدليل الا

المعجزات.. ثم لتأسيس اطاعة الأوامر وتأمين اجتناب النواهي يحتاج الى ادامة تصور عظمة الصانع وصاحب الملك في الاذهان وما هو الا تجلي العقائد.. ثم لادامة التصور ورسوخ العقائد يحتاج الى مذكِّر مكرر وعمل متجدد، وما المذكِّر المكرر الا العبادة ومنها: ان العبادة لتوجيه الأفكار الى الصانع الحكيم. والتوجه لتأسيس الانقياد. والانقياد للإيصال الى الانتظام الأكمل والارتباط به. واتباع النظام لتحقيق سر الحكمة. والحكمة يشهد عليها اتقان الصنع في الكائنات ومنها: ان الانسان كالشجر الذي علق على ذروته كثير من خطوط الآلة البرقية، قد التفّت على رأسه رؤوس نظامات الخلقة، وامتدت مشرعة اليه قوانين الفطرة، وانعكست متمركزة

فيه اشعة النواميس الالهية في الكائنات. فلابد للبشر ان يتممها ويربطها وينتسب اليها ويتشبث باذيالها ليسري بالجريان العمومي حتى لا يُزلق ولايُطرد ولا يُلقى عن ظهر هذه الدواليب المتحركة في الطبقات. وما هي الا بالعبادة التي هي امتثال الأوامر واجتناب النواهي

ومنها: ان بامتثال الأوامر واجتناب النواهي يحصل للانسان نسبٌ كثيرة الى مراتب عديدة في الهيئة الاجتماعية، فيصير الشخص كنوعٍ؛ اذ كثير من الأوامر لاسيما التي لها تماس بالشعائر والمصالح العمومية كالخيط الذي نيط به حيثيات ونظُم فيه حقوق، لولاه لتمزقت وتطايرت

ومنها: ان الانسان المسلم له مناسبات ثابتة وارتباط قوي مع كل المسلمين.

وهما سببان لاخوة راسخة ومحبة حقيقية بسبب العقائد الايمانية والملكات الاسلامية. أما سبب ظهور تلك العقائد وتأثيرها وصيرورتها مَلَكة راسخة فانما هي العبادة
وأما جهة الكمال النفسيّ فاعلم ان الانسان مع صغر جرمه وضعفه وعجزه وكونه حيواناً من الحيوانات ينطوي على روح غال ويحتوي على استعداد كامل، ويتبطن ميولا لاحصر لها ويشتمل على آمال لا نهاية لها، ويحوز افكاراً غير محصورة ويتضمن قوى غير محدودة مع ان فطرته عجيبة كأنه فهرستة للأنواع والعوالم. فالعبادة هي السبب لانبساط روحه وجلاء قيمته.. وأيضاً هي العلة لانكشاف استعداده ونموّه ليناسب السعادة الأبدية.. وكذا هي الذريعة لتهذيب

ميوله ونزاهتها.. وهي الوسيلة لتحقيق آماله وجعلها مثمرة ريانة.. وكذلك هي الواسطة لتنظيم أفكاره وربطها.. وأيضاً هي السبب لتحديد قواه وإلجامها.. وأيضا هي الصَيْقل لرَيْن الطبيعة على أعضائه المادية والمعنوية التي كل منها كأنه منفذ الى عالم مخصوص ونوع اذا شف.. وأيضا هي الموصل للبشر الى شرفه اللائق وكماله المقدر، اذا كانت بالوجدان والعقل والقلب والقالب.. وكذلك هي النسبة اللطيفة العالية، والمناسبة الشريفة الغالية بين العبد والمعبود. وتلك النسبة هي نهاية مراتب كمال البشر

ثم ان الاخلاص في العبادة هو: ان تفعل لأنه أمر بها، وان اشتمل كل أمر على حِكَم، كل منها يكون علة للامتثال،

الا ان الاخلاص يقتضي ان تكون العلةُ هي الأمر، فان كانت الحكمةُ علةً فالعبادة باطلة، وان بقيت مرجِّحة فجائزة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : 2.Mukaddeme

2.Mukaddime

ثم ان المخاطبين لما سمعوا (يا ايها الناس اعبدوا) استفسروا بلسان الحال: ما الحكمة؟ ولِمَ؟ وما المجبورية؟ ولأيّ شئ؟
أما الحكمة فقد سمعت في المقدمة.
وأما العلة فأجاب القرآن الكريم باثبات الصانع وتوحيده بقوله: (ربكم الذي خلقكم).. الخ. واثبات النبوّة بقوله: (وان كنتم في ريب مما نزلنا).. الخ
مقدمة في نكات هذه الآية
اعلم! ان البرهان إما "لِمّي" وهو الاستدلال بالمؤثر على الأثر. وإما "اِنّيّ" وهو الاستدلال بالأثر على

المؤثر، وهذا أسلم. وهو إما "إمكانيّ بالاستدلال" بتساوي الطرفين على المرجِّح، واما "حدوثيّ بالاستدلال" بالتحوّل والتبدّل على المُوجِد.. وكل منها اما باعتبار ذوات الاشياء أو باعتبار صفاتها.. وكل منها إما باعطاء الوجود أو بادامة البقاء.. وكل منها إما "دليل اختراعيّ" أو "دليل عنايتيّ". وهذه الآية اشارة الى هذه الأنواع، فالملخص منها هنا، وقد فصلناه في كتاب آخر

أما دليل العناية على اثبات الصانع الذي تلوِّح به هذه الآية، هو: "النظام المندمج في الكائنات"؛ اذ النظام خيط نيط به المصالح والحكم. فجميع الآيات القرآنية التي تعد منافع الأشياء وتذكر حِكَمها انما هِي نسّاجةٌ لهذا الدليل، ومظاهر لتجلِّي هذا البرهان؛ اذ النظام المرعيّ به المصالح والحكم كما يثبت

وجود نظّام، كذلك يدل على قصد الصانع وحكمته وينفي من البين وهمَ التصادف الأعمى والاتفاقية العمياء ياهذا! ان لم يحط نظرك بهذا النظام العالي المزيَّن بفصوص الحكَم، ولاتقتدر على الاستقراء التام؛ فانظر بجواسيس الفنون - التي هي الحواس لنوعك - الحاصلة من تلاحق الأفكار - الذي هو في حُكم فكر النوع - لترى نظاماً يبهر العقول، وتعلم ان كلّ فن من فنون الكائنات كشّاف بكلية قواعده عن اتساق وانتظام لايعقل أكمل منهما؛ اذ كل نوع من الكائنات اما تشكّل فيه فن أو يقبل ان يتشكل. والفن عبارة عن قواعد كلية. وكلية القاعدة تدل على حسن النظام؛ اذ ما لانظام له لاتجري فيه الكلية. ألا ترى ان قولنا "كل عالم فهو ذو عمامة

بيضاء" انما يصدق كلية، اذا كان في ذلك النوع انتظام. فانتج أن كل فن من الفنون الكونية بسبب كلية قواعده ينتج بالاستقراء التام نظاماً كاملا شاملا، وان كل فن برهان نيّر يشير الى المصالح والثمرات المتدلية كالعناقيد في حلقات سلاسل الموجودات، ويلوِّح الى الحِكَم والفوائد المستترة في معاطف انقلابات الأحوال. فترفع الفنونُ اعلامَ الشهادة على قصد الصانع وحكمته،كأن كل فن نجم ثاقب في طرد شياطين الأوهام
وان شئت فعليك بهذا المثال مع قطع النظر عن العموم وهو
ان الحيوان المكروسكوبيّ الذي لا يُرى بالعين بلا واسطة، اشتملت صورته الصغيرة على ماكينة دقيقة بديعة إلهية. فبالضرورة والبداهة ان تلك

الماكينة الممكنة في ذاتها وصفاتها ما وجدت بنفسها بلا علة لإمكان ذاتها وصفاتها وأحوالها. والممكن متساوي الطرفين ككفتي الميزان، ولو وجد الترجح لكان في العدم. فباتفاق العقلاء لابد لها من علة مرجِّحة.. ومن المحال ان تكون العلة أسبابا طبيعية؛ اذ ما فيها من النظام الدقيق يقتضي نهاية علم وكمال شعور لايمكن تصورهما في تلك الأسباب، التي يخادعون أنفسهم بها. مع انها أسباب بسيطة قليلة جامدة لم يتعين مجاريها، ولم يتحدد محاركها مع ترددها بين ألوف من الإمكانات التي لا اولوية لبعضها. فكيف تجري في مجرى معين، وتتحرك على محرك محدود، وكيف يترجح بعض وجوه الإمكانات حتى يتولد هذه الماكينة العجيبة المنتظمة التي حيرت العقول في

دقائق حكَمها، بل انما تقنع نفسُك وتطمئن بتولدها منها ان اعطيت لكل ذرّة شعور "افلاطون" وحكمة "جالينوس" واعتقدتَ بين تلك الذرات مخابرة عمومية. وما هذه الاّ سفسطة يخجل منها السوفسطائيّ. مع أن أس الأسباب المادية وجود القوة الجاذبة والقوة الدافعة معا في جزء لايتجزأ والجوهر الفرد، وان هذا كاجتماع الضدين

نعم، قانون الجاذبة والدافعة وأمثالهما اسماء لقوانين عادات الله تعالى وشريعته الفطرية المسماة بالطبيعة. فهذه القوانين مقبولة بشرط ان لاتنتقل من القاعدية الى الطبيعية، وان لاتخرج من الذهنية الى الخارجية، وان لاتتحول من الاعتبارية الى الحقيقية، وان لا تترقى من الآلتية الى المؤثِرية

فاذا تفهمت ما في هذا المثال ورأيت عظمته مع صغره ووسعته مع ضيقه؛ فارفع رأسك وانظر في الكائنات تر وضوح دليل العناية وظهوره بمقدار درجة وسعة الكائنات. فكل الآيات القرآنية العادّة لنِعم الأشياء والمذكِّرة لفوائدها مظاهرُ لهذا الدليل. فكلما أمر القرآن الكريم بالتفكر فانما أشار مخاطباً للعموم الى طريق هذا الاستدلال (فَارجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرى مِنْ فُطُورٍ) ثم ان الذي يومئ الى هذا الدليل من هذه الآية قوله تعالى : (الذي جَعَلَ لَكُمْ الارْضَ فِرَاشاً وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقاً لَكُمْ)

وأما الدليل الاختراعيّ المشار اليه بقوله تعالى: (اَلَّذي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ) فهو

ان الله تعالى اعطى لكل فرد ولكل نوع وجوداً خاصاً هو منشأ آثاره المخصوصة، ومنبع كمالاته اللائقة؛ اذ لانوع يتسلسل الى الازل لإمكانه، ولبطلان التسلسل، ولان هذا التغير في العالم يثبت حدوث بعض بالمشاهدة، وبعض آخر بالضرورة العقلية. ثم انه قد ثبت بعلم الحيوانات والنباتات تكثّر الأنواع الى أزيد من مائتي الف نوع ولكل نوع آدم وأب عال. فبسر الحدوث والامكان يثبت بالضرورة صدور تلك الاوادم والآباء للانواع عن يد القدرة الإلهية بلا واسطة. ولا يُتوهم فيها ما يتوهم في السلسلة. وتوهم انشقاق الأنواع بعضها عن بعض باطل، لأن النوع المتوسط لا يتسلسل بالتناسل في الأكثر فلا يكون رأس سلسلة. فاذا كان المبدأ والأصل هكذا،

فأجزاء السلسلة كذلك بالطريق الأولى.

نعم كيف يُتصور ان تكون الأسباب الطبيعية البسيطة الجامدة التي لاشعور لها ولا اختيار قابلة لإيجاد تلك السلاسل التي تحيرت الأفهام فيها، ولاختراع أفرادها التي كل منها صنعة عجيبة من معجزات القدرة. فكل الأفراد مع سلاسلها تشهد بلسان حدوثها وامكانها شهادة قاطعة على وجوب وجود خالقها جل جلاله

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Sual

Sual-46

ان قلت: فمع هذه الشهادة القاطعة" كيف يعتقد الانسان بأمثال ضلالات ازلية المادة وحركتها؟
قيل لك: ان النظر التبعيّ قد يُري المحالَ ممكناً، كالمستهلّ الذي رأى الشعرة البيضاء من اهدابه هلال العيد؛ لأن الانسان بسبب جوهره العالي وماهيته المكرمة انما يدور خلف الحق والحقيقة. وانما يقع الباطل والضلال في يده بلا اختيار ولادعوة ولا تحرٍّ بل بنظره السطحيّ التبعيّ فيقبله اضطراراً؛ لأنه لما تغافل عن النظام الذي هو خيط الحِكَم، وتعامى عن

ضدية الحركة والمادة للازلية احتمل عند نظره التبعي اسناد هذا النقش البديع والصنعة العجيبة الى التصادف الأعمى والأتفاق الأعور. كما قال "الجسريّ" في مَنْ دخل قصراً مزينا مشتملاً على آثار المدنية، من انه حينما لايرى صاحبه فيعتقد عدمه يضطر لإسناد زينته وأساساته الى الاتفاق والتصادف وناموس الانتخاب الطبيعيّ. وأيضاً لما تعامى وتغافل عن شهادة كل الحكم والفوائد في نظام العالم على اختيار تام وعلم شامل وقدرة كاملة احتمل في نظره التبعي اثبات تأثير حقيقي لهذه الأسباب الجامدة فيا هذا! مع قطع النظر عن دقائق صنعته جل جلاله تأمل في اظهر الآثار التي تسمى "طبيعة" وهو الارتسام - بشرط ان تمزق حجاب الالفة - كيف

تقنع نفسك ويقبل عقلك ان خاصية وجه المرآة علة مؤثرة مناسبة لكشط وجه السماء وجلب صورة ارتفاعها ونقشها بنجومها في زجيجتها؟. وكيف يقنع عقلك بأن الأمر الوهميّ في الحقيقة المسمّى بالجاذب العموميّ علة مؤثرة كخيط المنجنيق لإِمساك الأرض والنجوم وتحريكها وتدويرها بانتظام محكم؟

الحاصل: ان الانسان اذا نظر نظراً سطحياً تبعيّاً الى الأمر الباطل المحال ولم ير العلة الحقيقية احتمل صحته عنده. الا انه اذا نظر اليه قصداً وبالذات وتحراه مشترياً له لايمكن ان يقبل شيئاً من تلك المسائل التي يطنطنون بها في الحكميات، الاّ ان يتبلّه بفرض عقل الحكماء وحكمة السياسيّين في الذرّات

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Sual

Sual-47

ان قلت: فما الطبيعة والنواميس والقُوَى التي يدمدمون بها ويسلّون أنفسهم بها؟

قيل لك: ان الطبيعة مِسْطر لامصدر.. ومطبعة لا طابع.. وقوانين لاقوة. بل انما هي شريعة فطرية إلهية أوقعت نظاما بين أفعال أعضاء جسد عالم الشهادة.كما ان الشريعة محصَّلُ وخلاصةُ قواعد الأفعال الاختيارية، ونظام الدولة مجموع الدساتير السياسية. فكما ان الشريعة والنظام أمران معقولان اعتباريان؛ كذلك الطبيعة أمر اعتباريّ ملخَّصُ عادة الله

الجارية في الخلقة. وأما توهم وجودها الخارجيّ فكتوهم الوحشي الذي يرى فرقة العسكر يتحركون بانتظام، وجودَ أمر خارجيّ ربط بينهم. فمن كان وجدانه وحشيا يتخيل الطبيعة بسبب الاستمرار موجوداً خارجياً مؤثراً

الحاصل: ان الطبيعة صنعة الله تعالى وشريعته الفطرية. واما نواميسها فمسائلها. وأما قواها فأحكام تلك المسائل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Tevhid Bahsi

Tevhid Bahsi

أما دليل التوحيد الذي أشار اليه (اعبدوا) على تفسير ابن عباس أي وحّدوا، فاعلم! ان القرآن المعجز البيان ما ترك من دلائل التوحيد شيئاً وما تضمنته آية (لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا) من برهان التمانع دليل كاف ومنار نيِّر على ان الاستقلال خاصة ذاتية ولازم ضروري للالوهية، ثم في هذه الآية رمز الى دليل لطيف على التوحيد وهو: ان تعاونَ الأرض والسماء ومناسبتهما في توليد الثمرات - لتُعَيِّش نوع البشر وجنس الحيوان - ومشابهةَ آثار العالم وتعانقَ أطرافه

وأخذ بعضٍ يد بعضٍ بتكميل بعض انتظام بعض، وتجاوبَ الجوانب وتلبيةَ بعضٍ لسؤال حاجة بعض، ونظرَ الكل الى نقطة واحدة، وحركةَ الكل بالانتظام على محور نظام واحد؛ تلوِّح بل تصرِّح بان صانع هذه الماكينة الواحدة واحد وتتلو على كل

وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلى اَنَّهُ وَاحِدٌ

ثم اعلم! ان الصانع كما انه واجب الوجود وواحد؛ كذلك انه متصف بجميع الأوصاف الكمالية؛ لأن ما في المصنوع من فيض الكمال انما هو مقتبس من ظل تجلي كمال صانعه. فبالضرورة يوجد في الصانع جل جلاله من الجمال والكمال والحسن ما هو أعلى بدرجات غير متناهية من عموم ما في عموم الكائنات من الحسن والكمال

والجمال؛ اذ الاحسان فرعٌ لثروة المحسِن ودليل عليها، والايجاد لوجود الموجِد، والايجاب لوجوب الموجب، والتحسين لحسن المحسّن المناسب له

وكذلك ان الصانع منزَّه عن جميع النقائص، لأن النواقص انما تنشأ عن عدم استعداد ماهيات الماديات وهو تعالى مجرد عن الماديات..

وكذلك انه تعالى مقدس عن لوازم وأوصافٍ نشأت من إمكان ماهيات الكائنات وهو سبحانه واجب الوجود ليس كمثله شئ جل جلاله. ولقد أشار الى هاتين الحقيقتين بقوله: (فلا تجعلوا لله أنداداً)

أما الدليل الامكانيّ المشار اليه بقوله تعالى

وَالله الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الفُقَرَاءُ

فاعلم! ان كل واحدة من ذَرات الكائنات باعتبار ذاتها، وباعتبار فردٍ فردٍ من صفاتها، وباعتبار واحدٍ واحدٍ من أحوالها، وباعتبار جهةٍ جهةٍ من وجوهها؛ بينما تراها تتردد بين الامكانات الغير المتناهية في الذات والصفات والأحوال والوجود، اذاً انتعشت وقامت وسلكت طريقاً معيناً منها ولبست صفة مخصوصة، وتكيفت بحالة منتظمة، وركبت على قانون مسدَّد، وتوجهت الى مقصد معيّن، فأنتجت حكمةً ومصلحةً لا تحصلان الاّ بذلك الطرز المعين.. أفلا تنادي بلسانها المخصوص، وتصرّح بقصد صانعها وحكمته؟ فكما ان كل ذرة بنفسها دليل على الانفراد؛ كذلك تتزايد دلالتها باعتبار كونها جزءاً من مركبات متداخلة متصاعدة؛ اذ لها في كل مركب مقام.. وفي كل مقام

لها نسبة.. وفي كل نسبة لها وظيفة.. وفي كل وظيفة تثمر مصالح.. وفي كل مرتبة تتلو بلسانها دلائل وجوب وجود صانعها.. مثلها كمثل جنديّ في "طاقمه وطابوره وفرقته الخ"

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

ولنشرع في نظم هذه الآية باعتبار نظم مجموعها بما قبلها، ثم نظم جملها بعض مع بعض، ثم نظم هيئات كل جملة جملة

أما نظم المجموع بما قبله

فاعلم! ان القرآن لما بيّن أقسام البشر وأنواع المكلَّفين من المؤمنين المتّقين والكافرين المعاندين والمنافقين المذبذبين توجه اليهم كافة مخاطبا بقوله: (يا أيها الناس اعبدوا) عقّبه ورتّبه على سابقه ترتيب البناء على الهندسة، والأمر والنهي بالعمل على قانون العلم، والقضاء على القدر،

والانشاء والايجاد على القصة والحكاية؛ اذ لما ذكر مباحث الفرق الثلاث، وذكر خاصة كلٍ وعاقبة كلٍّ تهيأ الموضع وانتبه السامع فالتفت مخاطبا بذلك الخطاب.. ثم ان في هذا الالتفات - أعني ذكرهم أولاً بالغيبة ثم الخطاب معهم هنا - نكتة عمومية في اسلوب البيان وهي: انه اذا ذكر محاسن شخص أو مساويه شيئاً فشيئاً يتزايد بحكم الايقاظ والتهييج ميلان استحسان أو ميل نفرة. ويتقوى ذلك الميل شيئاً فشيئاً الى أن يجبر صاحبه على المشافهة مع ذلك الشخص، وبالنظر الى المقام يقتضي ميولات السامعين لأوصافه ان يحضر المتكلم ذلك الشخص ويجره الى حضورهم فيتوجه اليه بالخطاب..

وفيه نكتة خصوصية هنا: وهي تخفيف أعباء التكليف بلذة الخطاب.. وفيه أيضاً اشارة الى ان لا واسطة في العبادة بين العبد وخالقه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

وأما نظم الجمل فـ (يا أيها الناس اعبدوا) خطاب لكل انسان من الفرق الثلاث في الأزمنة الثلاثة من كل طبقات الفرق. أي: ايها المؤمنون الكاملون اعبدوا على صفة الثبات والدوام.. وأيها المتوسطون اعبدوا على كيفية الازدياد.. وأيها الكافرون افعلوا العبادة مع شرطها من الايمان والتوحيد.. وايها المنافقون اعبدوا على كيفية الإخلاص. فالعبادة هنا كالمشترك المعنوي فتأمل!

ربكم) أي: اعبدوه لأنه رب يربيكم) فلابد ان تكونوا عباداً تعبدونه

تذييل: في (ربكم) رمز دقيق الى دليل امكان الذوات. وفي (جعل لكم الأرض فراشا) الى دليل امكان الصفات. وفي (الذي خلقكم والذين من قبلكم) الى دليل حدوث الذوات والصفات. والذي ينصّ على دليل امكان الذوات قوله تعـالى: (والله الغنيّ وانتم الفقراء) وايضا (الى ربك المنتهى) وأيضاً (فانهم عدوّ لي إلاّ رب العالمين) وكذلك (قل الله ثم ذَرْهم في خوضهم يلعبون) وأيضا (ففروا الى الله) وكذلك (اَلاَ بذكر الله تطمئنُّ القلوب) وقس فتأمل!. وأما جملة (الذي خلقكم) فاعلم! ان الله تعالى لما أمر بالعبادة وهي تقتضي ثلاثة أشياء

وجود المعبود، ووحدته، واستحقاقه للعبادة

أجاب عن هذه الأسئلة المقدرة بالاشارة الى دلائلها الثلاثة
فدلائل الوجود قسمان: آفاقي وأنفسي. والأنفسي نوعان: نفسي وأصولي. فاشار الى النفسي الأقرب الأوضح بقوله: (الذي خلقكم) والى الاصولي بقوله: والذين من قبلكم وأما نظم (لعلكم تتقون) فاعلم! ان القرآن الكريم لما علق العبادة على خلقهم وآبائهم اقتضى ترتيب العبادة على خلق البشر نقطتين
إحداهما: ان تكون خلقتهم باستعداد العبادة، وجبليتهم على قابلية التقوى؛ حتى من يرى ذلك الاستعداد يأمل ويرجو منهم العبادة كمن يرى المخالب يأمل الافتراس
والثانية: ان يكون المقصد من خلقتهم ووظيفتهم التي هم مأمورون بها

وكمالهم الذي يتوجهون اليه هو التقوى الذي هو كمال العبادة
ولعلكم تتقون) أي المقصد من خلقكم) وكمالكم والذي هيئ له استعدادكم انما هو التقوى
وأما جملة (جعل لكم الأرض فراشا) فاشارة الى أقرب الدلائل الآفاقية على وجوده تعالى. . وأيضاً فيها رمز الى رد التأثير الحقيقي للأسباب الذي هو منشأ لنوع شرك. أي تمهيد الأرض بجعله تعالى لا بالطبيعة
وأما (والسماء بناء) فإشارة - بذكر السماء التي هي لصيق الأرض - الى أعلى الدلائل الآفاقية البسيطة
ثم اشار بقوله (وأنزل من السماء) الى وجه دلالة المركبات والمواليد على وجود صانعها

ثم ان كل من الجمل السابقة كما تدل على اثبات الوجود؛ كذلك المجموع يلوّح بالوحدة. وصورة الترتيب المشير الى النظام الملوح بالنعم مع دلالة (رزقا لكم) تثبت استحقاقه تعالى للعبادة، لأن شكْرَ المُنْعِم واجبٌ. وفي (رزقا لكم) اشارة الى انه كما ان الارض والمواليد تخدم لك لابد ان تخدم لمن سخرها لك
وأما نظم (فلا تجعلوا لله انداداً) فاعلم! انه قد امتدت من نظمها خطوط الى (يا ايها الناس اعبدوا ربكم) والى (الذي خلقكم) والى (الذي جعل لكم) والى (وانزل). أي: اذا عبدتم ربكم فلا تشركوا له لأنه هو الرب، ولأنه هو الخالق لكم ولنوعكم فلا يجعل بعضكم بعضا أرباباً من دون الله، ولأنه هو الذي خلق الأرض وفرشها ومهدها لكم، ولأنه

هو الذي خلق السماء وجعلها سقفا لبنائكم فلا تعتقدوا تأثيراً حقيقياً للأسباب الطبيعية التي هي منشأ الوثنية، ولأنه هو الذي أرسل الماء الى الأرض لرزقكم ومعيشتكم، ولا نعمة الا منه فلا شكر ولا عبادة الاّ له

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-1

Cümle 1: Ey insanlar Rabbinize ibadet edin

وأما نظم كيفيات وهيئات جملة جملة فاعلم! ان كلمة (يا أيها) في جملة "يا ايها الناس اعبدوا" قد أكثر التنزيل من ذكرها لنكت دقيقة ولطائف رقيقة، اذ هذا الخطاب مؤكد بوجوه ثلاثة
بما في "يا" من الايقاظ، وما في "اَيُّ" من التوسم، وما في "ها" من التنبيه فالخطاب هنا رمز الى فوائد ثلاث:
مقابلة مشقة التكليف بلـذة الخطاب..
وان ترقى الانسان من حضيض الغيبة الى مقام الحضور انما هو بواسطة العبادة.. وأيضاً اشارة الى ان

المخاطب مكلف بجهات ثلاث: باعتبار قلبه بالتسليم والانقياد، ومن جهة عقله بالايمان والتوحيد، وبالنظر الى قالبه بالعمل والعبادة
وأيضاً ايماء الى ان المخاطبين ثلاث فرق.. وأيضاً تلويح الى الطبقات الثلاث من الخواص والمتوسطين والعوام
وأيضاً تلميح الى الطرز المألوف والنسق المأنوس وهو ان المرء اولا ينادي أحداً فيوقفه. ثم يتوسمه فيوجهه. ثم يخاطبه فيخدمه
فبناء على هذه النكت تكون التأكيدات في الخطاب مؤسسة من تلك الجهات
أما النداء في "يا" فلأن المنادى هو الناس المشتمل على الطبقات المختلفة من الغافلين والغائبين والساكنين والجاهلين والمشغولين والمعرضين والمحبين والطالبين

والكاملين يكون هذا النداء للتنبيه، وكذا للإحضار، وكذا للتحريك، وكذا للتعريف، وكذا للتفريغ، وكذا للتوجيه، وكذا للتهييج، وكذا للتشويق، وكذا للازدياد، وكذا لهزّ العطف

وأما البُعد في "يا" مع ان المقام مقام القرب، فاشارة الى جلالة وعظمة امانة التكليف.. وأيضاً ايماء الى بُعد درجة العبودية عن مرتبة الالوهية.. وأيضاً رمز الى بُعد اعصار المكلفين عن محلِّ وزمانِ ظهور الخطاب. وأيضاً تلويح الى شدة غفلة البشر

وأما "أيّ" الموضوع للتوسم من العموم فرمز الى ان الخطاب لعموم الكائنات. فيخصص من بينها الانسان بتحمل الأمانة على طريق فرض الكفاية. فاذاً قصور الانسان تجاوزٌ لحق

مجموع الكائنات.. ثم في "أي" جزالة الاجمال ثم التفصيل
وأما "ها" فمع كونه عوضاً عن المضاف "اليه، اشارة الى تنبيه من حضر بـ "يا
وأما (الناس) فاشارة - بحكم تلميح الوصفية الأصلية - الى العتاب، أي "ايها الناس كيف تنسون الميثاق الأزلي"؟
وأيضاً الى العذر أي "ايها الناس لابد ان يكون قصوركم عن السهو والنسيان لا بالعمد والجد"
أما (اعبدوا) فبحكم جوابيته للنداء العام مناداه للطبقات المذكورة يدل على الاطاعة، ويشير الى الاخلاص، ويرمز الى الدوام، ويلوح الى التوحيد. أي اطيعوا.. واخلصوا واثبتوا.. وازدادوا.. ووحدوا
وأما (ربكم) فإشارة إلى ان العبادة كما ينبغي ان يرغّب فيها لأنها نسبة شريفة

ومناسبة عالية؛ كذلك لابد ان تطلب
لأنها شكر وخدمة لمن هو يربيكم
وتحتاجون اليه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleki O sizi ve sizden öncekileri yarattı

أما هيئات
الذي خلقكم والذين من قبلكم
فاعلم! ان (الذي) الذي جهة معلوميته
الصلة يشير الى ان معرفة الله تعالى
انما تكون بأفعاله وآثاره لا بكنهه
وان "خَلَق" الممتاز عن الايجاد
والانشاء بكونه على وجه مقدر مستو،
اشارة الى ان استعداد البشر مسدَّد
للتكليف.. وأيضاً رمز الى ان العبادة
وظيفة، لأنها نتيجة الخلقة واجرتها. فما
الثواب الاّ من محض فضل الله تعالى

وان (الذين) بناءً على ابهامه ايماء الى ان الذين سبقوكم انقرضوا فماتوا فذهبوا.. فلم يبق منهم جهة المعلومية الا كونهم مخلوقين قبلكم.. فأنتم على شفا جرف القبر.. فاعتبروا.. فلا تغتروا بالدنيا.. فتشبثوا بأذيال العبادة التي هي وسيلة السعادة الابدية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-3

Cümle 3: Umulur ki takva sahibi olursunuz

أما كيفيات (لعلكم تتقون) فاعلم! ان "لعل" للرجاء ففي المرغوب يقال اطماع وفي المكروه اشفاق. فالرجاء في حق المتكلم هنا حقيقةً محالٌ. فهو اما باعتباره لكن مجازاً، واما باعتبار المخاطب، واما باعتبار المشاهدين والسامعين

أما باعتبار المتكلم فاستعارة تمثيلية كما ان من جهز أحداً بأسباب خدمةٍ يرجو منه عرفا تلك الخدمة؛ كذلك ان الله جهز البشر باستعداد الكمال وقابلية التكليف وواسطة الاختيار. ففي

الاستعارة اشارة الى ان حكمة خلق البشر هي التقوى.. وكذا رمز الى ان نتيجة العبادة مرتبة التقوى.. وكذلك ايماء الى ان التقوى أكبر المراتب.. وأيضاً تلميح الى طرز اسلوب الملوك بالاطماع والرمز في موضع الوعد القطعيّ

وأما باعتبار المخاطب فكأنه يقول: اعبدوا حال كونكم راجين للتقوى ومتوسطين بين الرجاء والخوف. وفي هذا الاعتبار اشارة الى انه لابد ان لايعتمد الانسان على عبادته.. وكذا ايماء الى انه لابد ان لايكتفي بما هو فيه بل لزم ان يكون مصداقا لـ"عليك بالحركة غير السكون" فينظر في كل مرتبة الى ما فوقها

واما باعتبار المشاهدين والسامعين فكأن من شاهِد البشر مجهزاً ومسلحاً

باستعدادات يأمل ويرجو منه العبادة، كمن يرى مخالب حيوان وأنيابه يأمل منه الافتراس.. وكذلك اشارة الى ان العبادة مقتضى الفطرة
اما لفظ (تتقون) فاشارة - بحكم ترتبه على عبادة الطبقات المذكورة - الى مراتب التقوى وهي: التقوى عن الشرك. ثم التقوى عن الكبائر. ثم التقوى بحفظ القلب عما سواه تعالى.. وكذا التقوى بالتجنب عن العقاب.. وايضاً التقوى بالتحرز عن الغضب.. وكذا رمز الى ان العبادة بالاخلاص تكون عبادة.. وايضاً ايماء الى ان العبادة مقصودة بالذات لا وسيلة محضة.. وكذلك رمز الى ان العبادة لابد ان لاتكون لأجل الثواب والعقاب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-4

Cümle 4: O ki arzı size serdi

اما هيئات آية (الذي جعل لكم الارض فراشا والسماء بناء) فاعلم! انها اشارة الى التهييج على العبادة ببيان عظمة قدرة الصانع، والى التشويق عليها بالامتنان. كأنه يقول: ايها الانسان! ان الذي سخر لك الارض والسماء يستحق ان تعبده.. وكذا ايماء الى فضيلة البشر وعلوّ قيمته ومكرميته عند الله، كأنه يقول: ان الذي اكرمكم بأن هيّأ الاجرام العلوية والسفلية بعظمتها لاستفادتكم، لابد أن تظهروا لياقتكم للكرامة بعبادته.. وكذا تلميح الى رد التصادف والاتفاق وتأثير الطبيعة. أي ان كل ما

ترون بصفاتها انما هي بجعلٍ جاعل وقصدِ قاصد وتخصيصٍ مخصِّص ونظمِ نظّام جلّت حكمته.. وكذا تلويح الى ردّ مذهب اهل الطبيعة ومذهب الصابئين المولد لمذهب الوثنيين.. وايضاً تنبيه الى ان صفات الأجسام بإمكانها تدل على الصانع؛ اذ الاجسام متساوية ذراتُها في قابلية الأحوال والكيفيات العمومية فكل صفة ممكنة مترددة بين احتمالات كثيرة فكل جسم باعتبار كل صفة وكيفية يحتاج الى قصد وحكمة وتخصيصِ مخصِّص
اما تقديم (لكم) فاشارة الى ان تفريش الارض لأجل الانسان، لا ان المفترش والمستفيد هو الانسان فقط، حتى يكون الزائد عبثاً، فتأمل واما (فراشا) فاشارة الى نكتة البلاغة التي هي نقطة الغرابة وهي قيد "مع

اقتضاء طبعها الانغماس في الماء"..
وايماء الى ان التفريش بالجعل خلاف الطبيعة؛ اذ مقتضى طبيعة الكرة استيلاء الماء عليها واحاطته بها، فالصانع بحكمته ومرحمته اظهر قسما منها وفرشه ووضع عليه مائدة نِعَمه..
وكذا تنبيه - بقاعدة "اذا ثبت الشئ ثبت بلوازمه" - الى ان الأرض كأرض البيت مبسوطة، فانواع النباتات والحيوانات فيها كأساسات البيت انما وضعت بقصد وحكمة.. وكذا ايماء الى ان الارض توسطت بقصد وحكمة بين المائع الذي لايتمسك عليه الاقدام، وبين الصلب الشديد الذي لايقبل الاستفادة والزراعة فيكون عبثا، ولو كان ذهبا. فبالتوسط اشارة الى انه بتخصيصِ وجعلِ وقصدِ حكيم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-5

Cümle 5: Ve semayı bina etti

اما (والسماء بناءً) فاشارة الى انه تعالى لما جعل لكم السماء سقفا وبناء صارت نجومها قناديل لكم فلا يتوهم التصادف في تفريق تلك القناديل وانتشارها كما يتوهم التصادف في وضعية الجواهر التي ترمى على الأرض منتشرة

اعلم! ان في هذه الآية اشارة ورمزاً وايماء الى سرّ عجيب دقيق غال وهو ان قلت: ان الانسان ذرة بالنسبة الى أرضه، وأرضه ذرة بالنسبة الى الكائنات. وكذا فرده ذرة الى نوعه ونوعه ذرة بالنسبة الى شركائه في

الاستفادة في هذا البيت العالي. وكذا جهة استفادة البشر بالنسبة الى فوائد وغايات هذا البيت ذرة، والغايات التي تحس بها العقول ذرة بالنسبة الى فوائده في الحكمة الأزلية والعلم الإلهي فكيف جعل العالم مخلوقاً لاجل البشر واستفادته علة غائية؟
قيل لك: نعم! ولكن مع كل ما مرّ لأجل وُسعة روح الانسان وتبسط عقله وانبساط استعداده وكثرة وانتشار استفادته من الكائنات.. وايضاً لأجل عدم المزاحمة والتجزي والمدافعة في جهة الاستفادة كنسبة الكلي الى جزئياته - اذ الكلي بتمامه موجود في كل من جزئياته لامزاحمة ولا تجزء - جعل القرآن الكريم جهة استفادة البشر التي هي غاية فذة من الوف الوف غايات السماء والأرض في منزلة

العلة الغائية كأنها هي العلة بالنظر الى الانسان. اي ان الانسان يستفيد من الأرض عرصةً لبيته والسماء سقفا له والنجوم قناديل والنباتات ذخائر، فحقّ لكل فرد ان يقول: شمسي وسمائي وأرضي. فتأمل وعقلك معك

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-6

Cümle 6: Ve semadan suyu indirdi ....

اما كيفيات (وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لكم) فاعلم! ان نسبة انزل الى الضمير اشارة الى ان القطرات انما تُنزَل بميزان قصد وتُرسل بحكمة، حتى ان كل قطرة محفوفة بنظام مخصوص بأمارة عدم مصادمتها لأخواتها في تلك المسافة البعيدة مع تلعب الهواء بها. فيؤذن ان ليست غواربها على اعناقها، بل زمام كل في يد ملَك ممثِّل لنظام ومعكس له

أما (من السماء) فاشارة باقامة الظاهر مقام الضمير الى ان الغرض

من هذه السماء جهتها لا جِرمها المخصوص
اما (ماء) مع ان المنزل ثلج وبَرَد ومطر، فاشارة الى المنشأ القريب للاستفادة (وجعلنا من الماء كل شئ حي). أما تنكيره فاشارة الى انه ماء عجيب شأنه، غريب نظامه، مجهول لكم امتزاجاته الكميوية
أما فاء (فاخرج) الموضوعة للتعقيب بلا مهلة مع المهلة بين نزول الماء وخروج الثمر فتلويح الى فـ"اهتزت الأرض وربت واخضرت وانبتت من كل زوج بهيج فاخرج". أما نسبة "اخرج" الى الضمير فاشارة الى ان خروج الثمار ليس بتولد وتركب فقط، بل الصانع الحكيم ينشؤها ويرتبها بصفات وخواص لاتوجد في مادتها

أما (به) فبسبب تشرب المعنى الحقيقي - وهو الالصاق - للسببية رمز الى لطافة طراوة الثمار، فيعلو اليها الماء - خلاف طبيعته - بوساطة "الآثار الشعرية" فيملأ أقداح الثمرات ملصقاً بها
أما (من الثمرات) فلعدم خلوها من معنى الابتداء عند (سيبويه) يشير الى مفعول يتنوع بتعين فهم السامع، أي ان من الثمرات أنواعاً كما تشتهون
أما تنوين (رزقاً) فاشارة الى انه رزق مجهول لكم أسباب حصوله فيجئ من حيث لا يحتسب
أما (لكم) فاشارة الى تأكيد معنى الامتنان.. وأيضاً ايماء الى ان الرزق لأجلكم فلا بأس من استفادة غيركم منه تبعاً.. وكذا رمز الى انه تعالى كما خصكم بالنعم فخصوه بالشكر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-7

Cümle 7: Öyleyse Allaha ortaklar koşmayın

أما نظم هيآت (فلا تجعلوا لله اندادا) فالفاء، ينظر الى الفقرات الأربعة: أي لأنه هو المعبود فلا تشركوا،ولأنه هو القادر المطلق والأرض والسماء في قبضته فلا تعتقدوا له شريكا، ولانه المنعم فلا تشركوا في شكره، ولأنه هو خالقكم فلا تتخيلوا له شريكا
أما (تجعلوا) بدل تعتقدوا فاشارة الى معنى (ان هي الا اسماء سميتموها) أي اسماء لا معنى لها تتخيلون لها وجوداً بجعلكم

أما تقديم (لله) فمع الاهتمام بجعله نصب العين ايماء الى ان منشأ النهي كون الشريك لله
اما (اندادا) فلفظ الند بمعنى: المثل، ومثله تعالى يكون عين ضده، وبينهما تضاد، ففيه ايماء لطيف الى ان الند بيّن البطلان بنفسه.. أما الجمع فاشارة الى نهاية جهالة المشركين وايماء الى التهكم بهم، أي كيف تجعلون لله الذي لا شبيه له بوجه ما، جماعة من أمثال واضداد؟. وكذا رمز الى رد كل أنواع الشرك أي لا شريك له في ذاته ولا في صفاته ولا في افعاله.. وتلويح الى رد طبقات المشركين من الوثنيين والصابئين وأهل التثليث وأهل الطبيعة المعتقدين بالتأثير الحقيقي للأسباب
تذييل: منشأ الوثنية والأصنام إما تأليه النجوم أو تخيل الحلول أو توهم

الجسمية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-21-22 : Cumle-8

Cümle 8: Bildiğiniz halde

أما نظم هيآت (فلا تجعلوا لله اندادا) فالفاء، ينظر الى الفقرات الأربعة: أي لأنه هو المعبود فلا تشركوا،ولأنه هو القادر المطلق والأرض والسماء في قبضته فلا تعتقدوا له شريكا، ولانه المنعم فلا تشركوا في شكره، ولأنه هو خالقكم فلا تتخيلوا له شريكا
أما (تجعلوا) بدل تعتقدوا فاشارة الى معنى (ان هي الا اسماء سميتموها) أي اسماء لا معنى لها تتخيلون لها وجوداً بجعلكم
أما تقديم (لله) فمع الاهتمام بجعله نصب العين ايماء الى ان منشأ النهي

كون الشريك لله
اما (اندادا) فلفظ الند بمعنى: المثل، ومثله تعالى يكون عين ضده، وبينهما تضاد، ففيه ايماء لطيف الى ان الند بيّن البطلان بنفسه.. أما الجمع فاشارة الى نهاية جهالة المشركين وايماء الى التهكم بهم، أي كيف تجعلون لله الذي لا شبيه له بوجه ما، جماعة من أمثال واضداد؟. وكذا رمز الى رد كل أنواع الشرك أي لا شريك له في ذاته ولا في صفاته ولا في افعاله.. وتلويح الى رد طبقات المشركين من الوثنيين والصابئين وأهل التثليث وأهل الطبيعة المعتقدين بالتأثير الحقيقي للأسباب
تذييل: منشأ الوثنية والأصنام إما تأليه النجوم أو تخيل الحلول أو توهم الجسمية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24

Bakara 23-24 : Nübüvvet Bahsi

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا
فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَداءَكُمْ
مِنْ دُونِ الله اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
فَإِن لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتي وَقُودُهَا النّاسُ والحِجَارَةُ اُعِدَّتْ
لِلْكافِرِينَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Mukaddeme

Mukaddime: Nübüvvete dair Yedi Mesele

مقدمـة في تحقيق النبوة

اعلم! انه كما اثبتت الآية السابقة اوّل المقاصد الأساسية القرآنية وهو التوحيد؛ كذلك تثبت هذه الآية ثانيَ المقاصد الأربعة وهو اثبات نبوّة محمّد عليه الصلاة والسلام بأكمل معجزاته الذي هو التحدّي باعجاز القرآن الكريم. ولقد فصلنا دلائل نبوّته في كتاب آخر فلنلخص بعضها هنا في ست مسائل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 1.Mesele

1.Mesele

المسألة الأولى

اعلم! ان الاستقراء التامّ في أحوال الأنبياء مع الانتظام المطّرد المسمى بالقياس الخفيّ ينتج ان مدار نبوّة الأنبياء وأساسها وكيفية معاملاتهم مع اممهم - بشرط تجريد المسألة عن خصوصيات تأثير الزمان والمكان - يوجد بأكمل وجه في محمّد عليه الصلاة والسلام الذي هو استاذ البشر في سنِّ كمال البشرِ، فينتج بالطريق الاَوْلى وبالقياس الأَوْلَويّ انه أيضاً رسول الله. فجميع الأنبياء بألسنة معجزاتهم كأنهم شاهدون على صدق

محمّد عليه السلام الذي هو البرهان
النيِّر على وجود الصانع ووحدته فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 2.Mesele

2.Mesele

المسألة الثانية

اعلم! ان كل حال من احواله وكل حركة من حركاته عليه السلام - وان لم يكن خارقاً - يلَوِّح بالمبدأ على صدقه وبالمنتهى على حقانيته. ألا ترى انه عليه السلام كيف كان حاله في أمثال واقعة الغار التي انقطع - بحسب العادة - أمل الخلاص، يقول بكمال الوثوق والاطمئنان والجدية (لاتَحْزَنْ اِن الله مَعَنَا)!. فكما ان ابتداءه بالحركة - بلا مبالاة لمعارض وبلا خوف وتردد مع كمال الاطمئنان - يدل على تمسكه بالصدق؛ كذلك تأسيسه بانتهاء حركاته

- لقواعد هي الأساس لسعادة الدارين
- واصابته للحق واتصاله بالحقيقة دليل على حقانيته، فهذا فرداً فرداً. وأما اذا نظرت الى مجموع حركاته واحواله يتجلى لعينك برهانُ نبوّته كالبرق اللامع. فتبصّر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 3.Mesele

3.Mesele

المسألة الثالثة

اعلم! ان الزمان الماضي والحال - أي عصر السعادة - والاستقبال اتفقت على تصديق نبوّته كما ان ذاته دليل على نبوّته. ولنطالع هذه الصحف الأربع فأولاً: نتبرك بمطالعة ذاته عليه السلام. ولابد أوّلاً من تصوّر أربع نكت

إحداها: انه "ليس الكحلُ كالتكحّل" أي لايصل الصنعيُ والتصنعيُ - ولو كانا على أكمل الوجوه - مرتبة الطبيعيّ والفطريّ ولا يقوم مقامه، بل فلتاتُ غلطاتِ هيئةِ حركةِ الصنعي تومئ بمزخرفيته

والثانية: ان الاخلاق العالية انما تتصل بأرض الحقيقة بالجدية، وان ادامة حياتها وانتظام مجموعها انما هي بالصدق. ولو ارتفع الصدق من بينها صارت كهشيم تذروه الرياح
والثالثة: هي انه كما يوجد الميل والجذب في الأمور المتناسبة، كذلك يوجد الدفع والتنافر في الأمور المتضادة
والرابعة: هي "ان للكلِّ حكماً ليس لكلٍ" كقوّة الحبل مع ضعف خيوطه واذاً تفطنت لهذه النكت فاعلم! ان آثار محمّد عليه الصلاة والسلام وسيره وتاريخ حياته تشهد - مع تسليم أعدائه - بانه لعلى خلق عظيم، وبانه قد اجتمع فيه الخصائل العالية كافة. ومن شأن امتزاج تلك الأخلاق توليد عزة للنفس وحيثية وشرف ووقار لاتساعد التنزل

للسفاسف. فكما ان علوّ الملائكة لايساعد لاختلاط الشياطين بينهم؛ كذلك تلك الأخلاق العالية بجمعها لا تساعد أصلا لتداخل الحيلة والكذب بينها. ألا ترى ان الشخص المشتهر بالشجاعة فقط لا يتنزل للكذب الاّ بعسر؟ فكيف بالمجموع؟ فثبت ان ذاته عليه السلام كالشمس دليل لنفسه

وأيضاً اذا تأملت في حاله عليه السلام من الأربع الى اربعين - مع ان من شأن الشبابية وتوقد الحرارة الغريزية ان تظهر ما يخفى وتلقي الى الظاهر ما استتر في الطبيعة من الحيل - تراه عليه السلام قد تدرج في سنينه وعاشر بكمال استقامة ونهاية متانة وغاية عفة واطراد وانتظام. ما اومأ حالٌ من أحواله الى حيلة، لاسيما في مقابلة

المعاندين الأذكياء. وبينما تراه عليه السلام كذلك اذ تنظر اليه وهو على رأس اربعين سنة - الذي من شأنه جعل الحالات مَلَكة والعادات طبيعة ثابتة لا تخالف - قد تكشّف عليه السلام عن شخص خارق قد اوقع في العالم انقلاباً عظيماً عجيبا. فما هو الاّ من الله

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 4.Mesele

4.Mesele

المسألة الرابعة
اعلم! ان صحيفة الماضي المشتملة على قَصَص الأنبياء المذكورة على لسانه عليه السلام في القرآن الكريم برهان على نبوّته بملاحظة أربع نكت إحداها: إن من يأخذ أساسات فنٍ ويعرف العقد الحياتية فيه ويحسن استعمالها في مواضعها ثم يبني مدّعاه عليها؛ يدل ذلك على مهارته وحذاقته في ذلك الفن
النكتة الثانية: هي انك ان كنت عارفا بطبيعة البشر لا ترى أحداً يتجاسر وبلا تردد وبلا مبالاة بسِهولة على مخالفةٍ

وكذبٍ ولو صغيراَ.. في قوم ولو قليلين.. في دعوى ولو حقيرة.. بحيثية ولو ضعيفة. فكيف بمن له حيثية في غاية العظمة.. وفي دعوى في غاية الجلالة.. في قوم في غاية الكثرة.. في مقابلة عناد في غاية الشدة مع انه اميّ لم يقرأ.. يبحث عن أمور لا يستقل فيها العقل ويظهرها بكمال الجدية، ويعلنها على رؤوس الأشهاد. أفلا يدل هذا على صدقه وانه ليس منه بل من الله؟

الثالثة: هي ان كثيراً من العلوم المتعارفة عند المدَنيين - بِتعليم العادات والأحوال وتلقين الوقوعات والأفعال - مجهولة نظريةٌ عند البدويين. فبناء عليه لابد لمن يحاكم ويتحرى حال البدويين - لا سيما في القرون الخالية - ان يفرض نفسه في تلك البادية

الرابعة: هي انه لو ناظر اميّ علماء فن - ولو فن الصرف - ثم بيّن رأيه في مسائله مصدِّقاً في مظان الاتفاق، ومصحِّحاً في مطارح الاختلاف؛ افلا يدلك ذلك على تفوقه، وأن علمه وهبي؟

اذا عرفت هذه النكت: فاعلم! ان محمّداً العربيّ عليه السلام مع اميّته قصّ علينا بلسان القرآن الكريم قصَصَ الاولين والانبياء قصةَ مَنْ حضر وشاهد، وبيّن أحوالهم وشرح أسرارهم على رؤوس العالم في دعوى عظيمة تجلب اليها دقة الأذكياء. وقد قص بلا مبالاة، وأخذ العقد الحياتية فيها واساساتها مقَدَّمة لمدّعاه، مصدِّقاً فيما اتفقت عليه الكتب السالفة، ومصحِّحا فيما اختلفت فيه. كأنه بالروح الجوّال المعكس للوحي الالهي طيّ الزمانَ

والمكانَ، فتداخل في اعماق الماضي فبيّن كأنه مشاهد. فثبت ان حاله هذه دليل نبّوته وإحدى معجزاته. فمجموع دلائل نبوّة الأنبياء في حكم دليل معنوي له، وجميع معجزات الانبياء في حكم معجزة معنوية له

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 5.Mesele

المسألة الخامسة

في بيان صحيفة عصر السعادة لا سيما مسألة جزيرة العرب. فها هنا أيضاً أربع نكت

احداها: انك اذا تأملت في العالم ترى انه قد يتعسر ويستشكل رفع عادة ولو حقيرة في قوم ولو قليلين. أو خصلة ولو ضعيفة.. في طائفة ولو ذليلين.. على ملِك ولو عظيما.. بهمّة ولو شديدة. في زمان مديد بزحمة كثيرة. فكيف انت بمن لم يكن حاكما، تشبث في زمان قليل بهمة جزئية - بالنسبة الى المفعول - وَقَلَعَ عاداتٍ وَرَفَعَ

أخلاقاَ قد استقرت بتمام الرسوخ واستؤنس بها نهاية استيناس واستمرت غاية استمرار، فغرس فجأة بدلها عادات وأخلاقاً تكملت دفعة عن قلوب قوم في غاية الكثرة ولمألوفاتهم في نهاية التعصب. أفلا تراه خارقاً للعادات؟

النكتة الثانية: هي ان الدولة شخص معنويّ. تشكّلُها تدريجيّ كنمو الطفل، وغلَبتُها للدولة العتيقة - التي صارت أحكامُها كالطبيعة الثابتة لملتها - متمهلة. أفلا يكون حينئذ من الخارق لعادةِ تشكّل الدول تشكيلُ محمّد عليه السلام لحكومةٍ عظيمةٍ دفعةً، مهيئة لنهاية الترقي، متضمنة للأساسات العالية الأبدية مع غلبتها للدول العظيمة دفعة مع ابقاء حاكميته لا على الظاهر فقط، بل ظاهراً وباطناً ومادةً ومعنىً

النكتة الثالثة: هي انه يمكن بالقهر والجبر تحكم ظاهريّ، وتسلط سطحيّ. لكن الغلبة على الأفكار، والتأثير بالقاء حلاوته في الأرواح، والتسلط على الطبائع مع محافظة حاكميته على الوجدان دائما لا يكون الاّ من خوارق العادات.. وليس الاّ الخاصة الممتازة للنبّوة

النكتة الرابعة: هي ان تدوير أفكار العموم وارشادها بحيل الترهيب والترغيب والخوف والتكليف انما يكون تأثيرها جزئيا سطحياً موقتا يسدّ طريق المحاكمة العقلية في زمان. أما من نفذ في أعماق القلوب بارشاده، وهيج دقائق الحسيات، وكشف اكمام الاستعدادات، وأيقظ الأخلاق، وأظهر الخصائل المستورة، وجعل جوهر انسانيتهم فواراً، وأبرز قيمة ناطقيتهم؛

فانما هو مقتبس من شعاع الحقيقة ومن الخوارق للعادة. بينما ترى شخصا في قساوة قلبه يقبر بنته حيةً ولا يتألم ولا يتأثر اذ تراه بعد يوم - وقد اسلم - يترحّم على نحو النمل، ويتألم بألم حيوان. فبالله عليك أينطبق هذا الانقلاب الحسي على قانون؟
فاذا عرفت هذه النكت تأمل في نقطة أخرى وهي
ان تاريخ العالم يشهد ان الداهيَ الفريدَ انما هو الذي اقتدر على انعاش استعداد عموميّ، وايقاظ خصلة عمومية، والتسبب لانكشاف حسّ عموميّ؛ اذ مَن لم يوقظ هكذا حسّا نائما يكون سعيُه هباء موقتا ولو كان جليلا في نفسه.. وأيضا ان التاريخ يرينا ان أعظم الناس هو الموفَّق لايقاظ واحد أو اثنين أو ثلاث من هذه

الحسِّيات العمومية: كحس الحمية الملّية، وحس الاخوة، وحس المحبة، وحس الحرية الخ. أفلا يكون اذاً ايقاظ الوف من الحسِّيات - المستورة العالية، وجعلها فوّارة منكشفة في قوم بَدَوييّن منتشرين في جزيرة العرب تلك الصحراء الوسيعة - من الخوارق؟.. نعم.! هو من ضياء شمس الحقيقة.

فيا هذا! من لم يُدخل في عقله هذه النقطة نُدْخِل جزيرةَ العرب في عينه. فهذه جزيرة بعد ثلاثة عشر عصراً وبعد ترقي البشر في مدارج التمدن!..

فانتخِب ايها المعاند من أكمل الفلاسفة مائة، فليسعوا مائة سنة فان فعلوا جزءاً من مائة جزء مما فعله محمّد العربي عليه الصلاة والسلام بالنسبة الى زمانه... فان لم تفعل - ولن تفعل -

فاتّق عاقبة العناد! نعم، هذه الحالة خارقة للعادة وان هي الاّ معجزة من معجزاته عليه الصلاة والسلام
واعلم أيضاً: ان من اراد التوفيق يلزم عليه ان يكون له مصافاة مع عادات الله، ومعارَفَة مع قوانين الفطرة، ومناسبة مع روابط الهيئة الاجتماعية. والاّ، أجابته الفطرة بعدم الموفَّقية جوابَ إسكات..
وأيضاً مَن تحرك بمسلك في الهيئة الاجتماعية يلزمه ان لا يخالف حركة الجريان العموميّ. والاّ، طيّره ذلك الدولاب عن ظهره فيسقط في يده.
فاذاً من ساعده التوفيق في ذلك الجريان كمحمّد عليه السلام يثبت انه متمسك بالحق
فاذا تفهمت هذا، تأمل في حقائق الشريعة مع تلك المصادمات العظيمة

والانقلابات العجيبة، وفي هذه الأعصار المديدة تَرَها قد حافظت على موازنة قوانين الفطرة وروابط الاجتماعيات اللاتي بدقتها لا تتراءى للعقول مع كمال المناسبة والمصافاة معها. فكلما امتد الزمان تظاهر الاتصال بينها.
ويتظاهر من هذه الحالة؛ ان الاسلامية هي الدين الفطريّ لنوع البشر وانها حق، لهذا لاينقطع ان رقّ. ألا ترى ان الترياق الشافي للسموم القاتلة في الهيئة الاجتماعية انما هو أمثال "حرمة الربا ووجوب الزكاة" اللتين هما مسألتان في ألوف مسائل تلك الشريعة
فاذا عرفت هذه النكت الأربع مع هذه النقط الثلاث، اعلم! ان محمداً الهاشميّ عليه الصلاة والسلام مع انه امّيّ لم يقرأ ولم يكتب، ومع عدم قوته

الظاهرية وعدم حاكميته له أو لسلفه، وعدم ميل تحكم وسلطنة، قد تشبث بقلبه بوثوق واطمئنان في موقع في غاية الخطر وفي مقام مهم، بأمر عظيم فغلب على الأفكار، وتحبب الى الأرواح، وتسلط على الطبائع، وقلع من أعماق قلوبهم العادات والأخلاق الوحشية المألوفة الراسخة المستمرة الكثيرة. ثم غرس في موضعها في غاية الإِحكام والقوة كأنها اختلطت بلحمهم ودمهم - أخلاقا عالية وعادات حسنة، وقد بدل قساوة قلوب قوم خامدين في زوايا الوحشة بحسيات رقيقة وأظهر جوهر انسانيتهم. ثم أخرجهم من زاوية الوحشة وَرقي بهم الى اوج المَدَنية وصيّرهم معلِّمي عالَمهم، وأسَّس لهم دولةً ابتلعت الدول كعصا موسى فلما ظهرت صارت كالشعلة

الجوّالة والنور النّوار فاحرقت روابط الظلم والفساد، وجعل سرير تلك الدولة الدفعية في زمان قليل الشرقَ والغربَ. أفلا تدل هذه الحالة على ان مسلكه حقيقة وانه صادق في دعواه؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 6.Mesele

6.Mesele

المسألة السادسة

في صحيفة المستقبل لاسيما "مسألة الشريعة". ولابد من ملاحظة أربع نكت في هذه المسألة

احداها: ان شخصاً ولو خارقاً انما يتخصص ويصير صاحب ملكة في أربعة فنون او خمسة فقط

النكتة الثانية: إن كلاماً واحداً قد يتفاوت بصدوره عن متكلمين، فكما يدل على سطحية أحد وجهله.. يدل على ماهرية الآخر وحذاقته مع ان الكلام هو الكلام؛ اذ احدهما لما نظر الى المبدأ والمنتهى، ولاحظ السياق

والسباق، واستحضر مناسبته مع أخواته، ورأى موضعاً مناسبا فأحسن الاستعمال فيه، وتحرى أرضا منبتة فزرعه فيها؛ ظهر منه انه خارق وصاحب ملكة فيما هذا الكلام منه. وكل فذلكات القرآن الكريم من الفنون وملتقطاته انما هي من هذا القبيل

النكتة الثالثة: هي ان كثيراً من الامور العادية الآن - بسبب تكمل المبادئ والوسائط حتى يلعب بها الصبيان - لو كانت قبل هذا بعصرين لعدّت من الخوارق. فما يحافظ شبابيته وطراوته وغرابته على هذه الاعصار المديدة يكون البتة من خوارق العادات والعادات الخارقة

النكتة الرابعة: هي ان الارشاد انما يكون نافعا اذا كان على درجة استعداد

أفكار الجمهور الأكثر. والجمهور - باعتبار المعظم - عوام. والعوام لا يقتدرون على رؤية الحقيقة عريانةً ولا يستأنسون بها الا بلباس خيالهم المألوف. فلهذه النكتة صوّر القرآنُ الكريم تلك الحقائق بمتشابهات وتشبيهات واستعارات وحفظ الجمهور الذين لم يتكملوا عن الوقوع في ورطة المغلطة. فأبْهَمَ وأهمَلَ في المسائل التي يعتقد الجمهورُ - بالحس الظاهريّ - خلاف الواقع ضروريا، لكن مع ذلك أومأ الى الحقيقة بنصب امارات فاذا تفطنت لهذه النكت، اعلم! ان الديانة والشريعة الاسلامية المؤسسة على البرهان العقليّ ملخصة من علوم وفنون تضمنت العقد الحياتية في جميع العلوم الأساسية: من فن تهذيب الروح، وعلم رياضة القلب، وعلم تربية

الوجدان، وفنّ تدبير الجسد، وعلم تدوير المنزل، وفن سياسة المدنية، وعلم نظامات العالم، وفن الحقوق، وعلم المعاملات، وفن الآداب الاجتماعية، وكذا وكذا وكذا... الخ. مع ان الشريعة فسّرت وأوضحت في مواقع اللزوم ومظان الاحتياج، وفيما لم يلزم او لم يستعد له الاذهانُ او لم يساعد له الزمانُ اجملتْ بفذلكة ووضعت أساسا احالت الاستنباط منه وتفريعه ونشو نمائه على مشورة العقول. والحال ان كل هذه الفنون بل ثلثها بعد ثلاثة عشر عصرا - مع انبساط تلاحق الأفكار وتوسع نتائجها، وكذا في المواقع المتمدنة، وكذا في الأذكياء - لايوجد في شخص. فمن زيّن وجدانه بالانصاف يصدق بان حقيقة هذه الشريعة خارجة عن طاقة البشر دائما

لاسيما في ذلك الزمان، ويصدّق بمآل ((لم تفعلوا ولن تفعلوا
والفضل ما شهدت به الاعداء": فهذا" "قارلائيل" فيلسوف امريكا نقل عن الأديب الشهير الالماني وهو "كوته" اذ قال بعد ما أمعن النظر في حقائق القرآن الكريم عجبا أيمكن تكمّل العالم المدني في دائرة الاسلامية؟ فأجاب بنفسه: نعم! بل المحققون الآن مستفيدون بجهة من تلك الدائرة. ثم قال الناقل: لما طلعت حقائق القرآن الكريم صارت كالنار الجوّالة وابتعلت سائر الاديان، فحُقَّ له؛ اذ لايحصل شئ من سفسطيات النصارى وخرافات اليهود. فصدّق ذلك الفيلسوف مآل (فأتوا بسورة من مثله.. فان لم تفعلوا ولن تفعلوا فاتقوا النار)

فان قلت: ان القرآن الكريم وكذا مفسِّره - أعني الحديث - انما اخذ من كل فن فذلكة، واحاطةَ فذلكاتٍ كثيرة ممكنة لشخص
قيل لك: ان الفذلكة بحسن الاصابة في موقعها المناسب، واستعمالها في أرض منبتة مع أمور مرموزة غير مسموعة - قد اشرنا اليها في النكتة الثانية - تشفّ كالزجاجة عن ملكة تامة في ذلك الفن واطلاع تام في ذلك العلم فتكون الفذلكة في حكم العلم ولا يمكن لشخص أمثال هذه
اعلم! ان نتيجة هذه المحاكمات هي ان تستحضر اوّلا ما سيأتي من القواعد وهي
ان شخصاً لايتخصص في فنون كثيرة.. وان كلاما واحداً يتفاوت من شخصين، يكونِ بالنظر الى واحد ذهباً والى الآخر

فحماَ.. وان الفنون نتيجة تلاحق الأفكار وتتكمل بمرور الزمان.. وان كثيراً من النظريات في الماضي صارت بديهية الآن.. وان قياس الماضي على هذا الزمان قياس مثبط مع الفارق.. وان أهل الصحراء لاتستر بساطتهم وصفوتهم الحيل والدسائس التي تختفي تحت حجاب المدنية.. وان كثيراً من العلوم انما يتحصل بتلقين العادات والوقوعات وبتدريس الأحوال لطبيعة البشر باعداد الزمان والمحيط.. وان نور نظر البشر لاينفذ في المستقبل ولا يرى الكيفيات المخصوصة.. وانه كما ان لحياة البشر عمراً طبيعياً ينقطع؛ كذلك لقانونه عمر طبيعيّ ينتهي البتة.. وان للمحيط الزماني والمكاني تأثيراً عظيماً في أحوال النفوس.. وان كثيراً من الخوارق الماضية تصير عادية

بتكملٍ المبادئ.. وان الذكاء ولو كان خارقاً لا يقتدر على ايجاد فنٍ وتكميله دفعةً بل كالصبيّ يتدرج
واذا استحضرت هذه المسائل وجعلتها نصب عينيك فتجرَّد وتعرَّ من الخيالات الزمانية والأوهام المحيطية، ثم غُصْ من ساحل هذا العصر في بحر الزمان، ماراً تحته الى ان تخرج من جزيرة عصر السعادة ناظراً على جزيرة العرب!.. ثم ارفع رأسك والبس ما خاط لك ذلك الزمان من الأفكار، ثم انظر في تلك الصحراء الوسيعة!. فأول ما يتجلى لعينك: انك ترى انسانا وحيدا لا معين له ولا سلطنة يبارز الدنيا برأسه.. ويهجم على العموم.. وحمل على كاهله حقيقة اجلّ من كرة الارض.. وأخذ بيده شريعة هي كافلة لسعادة الناس كافة.. وتلك الشريعة

كأنها زبدة وخلاصة من جميع العلوم الالهية والفنون الحقيقية.. وتلك الشريعة ذات حياة لا كاللباس بل كالجلد، تتوسع بنموّ استعداد البشر وتثمر سعادة الدارين، وتنظم أحوال نوع الانسان كأهل مجلس واحد. فإن سُئلتْ قوانينُها من اين الى اين؟ لقالت بلسان اعجازها: نجئ من الكلام الأزليّ ونرافق فكر البشر الى الأبد، فبعد قطع هذه الدنيا نفارق صورةً من جهة التكليف ولكن نرافق دائما بمعنوياتنا واسرارنا فنغذي روحهم ونصير دليلهم.. فيا هذا أفلا يتلو عليك ما شاهدت الأمرَ التعجيزيَّ في (فأتوا بسورة من مثله.. فان لم تفعلوا ولن تفعلوا)..الخ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Kurana dair Supheler

Kurana dair Üç şüphe ve Cevapları

ثم اعلم ان آية (وان كنتم في ريبٍ مما نزلنا)...الخ: تشير الى ان ناساً - بسبب الغفلة عن مقصود الشارع في ارشاد الجمهور وجهلهم بلزوم كون الارشاد بنسبة استعداد الأفكار - وقعوا في شكوك وريوب منبعها ثلاثة امور احدها: انهم يقولون: وجود المتشابهات والمشكلات في القرآن الكريم منافٍ لإعجازه المؤسس على البلاغة المبنية على ظهور البيان ووضوحِ الافادة والثاني: انهم يقولون: ان القرآن الكريم اطلق وأبهمَ في حقائق الخِلقة

وفنون الكائنات مع انه مناف لمسلك التعليم والارشاد
والثالث: انهم يقولون: ان بعض ظواهر القرآن الكريم اميل الى خلاف الدليل العقلي فيحتمل خلاف الواقع وهو مخالف لصدقه
الجواب - وبالله التوفيق - ايها المشككون اعلموا!. ان ما تتصورونه سبباً للنقص انما هو شواهد صدق على سر اعجاز القرآن الكريم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cevap-1

Cevap 1

أما الجواب عن الريب الأول وهو وجود المتشابهات والمشكلات
فاعلم! ان ارشاد القرآن الكريم لكافة الناس، والجمهور الأكثر منهم عوام، والأقل تابع للأكثر في نظر الارشاد.
والخطاب المتوجه نحو العوام يستفيد منه الخواص ويأخذون حصتهم منه..
ولو عكس لبقي العوام محرومين، مع ان جمهور العوام لا يجردون اذهانهم عن المألوفات والمتخيلات، فلا يقتدرون على درك الحقائق المجردة والمعقولات الصرفة الاّ بمنظار متخيلاتهم وتصويرها بصورة مألوفاتهم.

لكن بشرط ان لايقف نظرُهم على نفس الصورة حتى يلزم المحال والجسمية او الجهة بل يمر نظرهم الى الحقائق.

مثلا: ان الجمهور انما يتصورون حقيقة التصرف الالهي في الكائنات بصورة تصرف السلطان الذي استوى على سرير سلطنته. ولهذا اختار الكناية في (الرحمن على العرش استوى) واذا كانت حسيات الجمهور في هذا المركز فالذي يقتضيه منهجُ البلاغة ويستلزمه طريقُ الارشاد رعايةَ افهامهم واحترامَ حسياتهم، ومماشاة عقولهم ومراعاة أفكارهم. كمن يتكلم مع صبي فهو يتصبى في كلامه ليفهمه ويستأنس به. فالأساليب القرآنية في أمثال هذه المنازل المرعي فيها الجمهور تسمى بـ"التنزلات الإلهية الى عقول البشر"،

فهذا التنزل لتَآنيس اذهانهم. فلهذا وضع صورَ المتشابهات منظاراً على نظر الجمهور. ألا ترى كيف أكثر البلغاء من الاستعارات لتصور المعاني الدقيقة، أو لتصوير المعاني المتفرقة! فما هذه المتشابهات الا من أقسام الاستعارات الغامضة، اذ انها صور للحقائق الغامضة

أما كون العبارة مُشكلاً؛ فإما لدقة المعنى وعمقه، وايجاز الاسلوب وعلويته، فمشكلات القرآن الكريم من هذا القبيل.. وإما لإغلاق اللفظ وتعقيد العبارة المنافي للبلاغة، فالقرآن الكريم مبرأ منه. فيا أيها المرتاب! أفلا يكون من عين البلاغة تقريب مثل هذه الحقائق العميقة البعيدة عن أفكار الجمهور الى أفهام العوام بطريق

سهل؟ اذ البلاغة مطابقة مقتضى الحال فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cevap-2

Cevap 2

أما الجواب عن الريب الثاني، وهو ابهام القرآن في بحث تشكل الخلقة على ما شرحته الفنون الجديدة فاعلم! ان في شجرة العالم ميلَ الاستكمال، وتشعَّبَ منه في الانسان ميلُ الترقي، وميل الترقي كالنواة يحصل نشوّه ونماءه بواسطة التجارب الكثيرة، ويتشكل ويتوسع بواسطة تلاحق نتائج الأفكار؛ فيثمر فنوناً مترتبة بحيث لا ينعقد المتأخر الاّ بعد تشكل المتقدم، ولا يكون المتقدم مقدمة للمؤخر الا بعد صيرورته كالعلوم المتعارفة. فبناء على هذا السر لو أراد

أحد تعليم فنٍ أو تفهيم علمٍ - وهو انما تولد بتجارب كثيرة - ودعا الناس اليه قبل هذا بعشرة أعصر لا يفيد الاّ تشويش اذهان الجمهور، ووقوع الناس في السفسطة والمغلطة
مثلا: لو قال القرآن الكريم" ايها الناس انظروا الى سكون الشمس وحركة الأرض واجتماع مليون حيوان في قطرة، لتتصوروا عظمة الصانع" لأَوْقع الجمهورَ إما في التكذيب واما في المغالطة مع أنفسهم والمكابرة معها بسبب ان حسهم الظاهريّ - أو غلط الحس - يرى سطحية الأرض ودوران الشمس من البديهيات المشاهَدة.
والحال ان تشويش الاذهان - لا سيما في مقدار عشرة أعصر لتشهِّي بعض أهل زماننا - منافٍ لمنهاج الارشاد وروح البلاغة

يا هذا! لا تظنن قياس أمثالها على النظريات المستقبلة من أحوال الآخرة.. اذ الحس الظاهري لما لم يتعلق بجهة منها بقيت في درجة الامكان فيمكن الاعتقاد والاطمئنان بها فحقها الصريح التصريح بها. لكن ما نحن فيه لما خرج من درجة الامكان والاحتمال في نظرهم - بحكم غلط الحس - الى درجة البداهة عندهم فحقه في نظر البلاغة الابهام والاطلاق احتراما لحسياتهم وحفظاً لاذهانهم من التشويش. ولكن مع ذلك اشار القرآن الكريم ورمز ولوّح الى الحقيقة، وفتح الباب للأفكار ودعاها للدخول بنصب امارات وقرائن. فيا هذا ! ان كنت من المنصفين اذا تأملت في دستور "كلِّم الناس على قدر عقولهم" ورأيت ان أفكار الجمهور لعدم اعداد الزمان

والمحيط لا تتحمل ولاتهضم التكليف بمثل هذه الأمور - التي انما تتولد بنتائج تلاحق الأفكار - لعرفت ان ما اختاره القرآن الكريم من الابهام والاطلاق من محض البلاغة ومن دلائل اعجازه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cevap-3

Cevap 3

اما الجواب عن الريب الثالث، وهو امالة بعض ظواهر الآيات الى منافي الدلائل العقلية وما كشفه الفن

فاعلم! ان المقصد الأصليّ في القرآن الكريم ارشادُ الجمهور الى أربعة اساسات هي: اثبات الصانع الواحد، والنبوّة، والحشر، والعدالة.. فذكرُ الكائنات في القرآن الكريم انما هو تبعيّ واستطراديّ للاستدلال؛ اذ ما نزل القرآن لدرس الجغرافيا

والقوزموغرافيا، بل انما ذكرَ الكائنات للاستدلال بالصنعة الإِلهية والنظام البديع على النظّام الحقيقي جل جلاله.

والحال ان اثر الصنعة والعمد والنظام يتراءى في كل شئ. وكيف كان التشكل فلا علينا؛ اذ لا يتعلق بالمقصد الأصلي، فحينئذ ما دام انه يبحث عنها للاستدلال، وما دام انه يجب كونه معلوما قبل المدعى، وما دام انه يستحسن وضوح الدليل.. كيف لا يقتضي الارشادُ والبلاغةُ تأنيسَ معتقداتهم الحسية، ومماشاة معلوماتهم الأدبية بامالة بعض ظواهر النصوص، اليها، لا ليدل عليها بل من قبيل الكنايات او مستتبعات التراكيب مع وضع قرائن وامارات تشير الى الحقيقة لأهل التحقيق.

مثلا: لو قال القرآن الكريم في مقام الاستدلال: "ايها الناس! تفكّروا في سكون الشمس مع حركتها الصورية، وحركة الأرضِ اليومية والسنوية مع

سكونها ظاهراَ، وتأملوا في غرائب الجاذب العموميّ بين النجوم، وانظروا الى عجائب الالكتريك والى الامتزاجات الغير المتناهية بين العناصر السبعين، والى اجتماع الوف الوف حيوانات في قطرة ماء لِتعلموا ان الله على كل شئ قدير!.." لكان الدليل اخفى واغمضَ واشكلَ بدرجات من المدعى. وإنْ هذا الاّ مناف لقاعدة الاستدلال. ثم لأنها من قبيل الكنايات لا يكون معانيها مدار صدق وكذب. ألا ترى ان لفظ "قال" ألفه يفيد خفة سواء كان أصله واوا أو قافا أو كافا

الحاصل: ان القرآن الكريم لأنه نزل لجميع الانسان في جميع الأعصار يكون هذه النقط الثلاث دلائل اعجازه. والذي علّم القرآنَ المعجِزَ انّ نظر البشير النذير وبصيرته النقّادَة ادقّ وأجلّ

وأجلى وأنفذ من ان يلتبس او يشتبه عليه الحقيقة بالخيال، وان مسلكه الحقّ أغنى وأعلى وأنزه وأرفع من ان يدلِّس أو يغالط على الناس

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : 7.Mesele

7.Mesele

المسألة السابعة

اعلم! ان كتب السير والتاريخ قد ذكرت كثيراً من معجزاته المحسوسة، والخوارق الظاهرة المشهورة عند الجمهور، وقد فسرها المحققون. فلأن تعليم المعلوم ضائع، اَحَلْنا التفصيلَ على كتبهم فلنجمل بذكر الأنواع

فاعلم! ان الخوارق الظاهرة وان كان كل فرد منها آحاديا غير متواتر لكن الجنس وكثيراً من الأنواع متواتر بالمعنى. ثم ان انواعها ثلاثة

الأول: الارهاصات المتنوعة كانطفاء نار المجوس، ويبوسة بحر ساوة،

وانشقاق ايوان كسرى، وبشارات الهواتف. حتى كأنه يتخيل للانسان ان العصر الذي ولد فيه النبيّ عليه الصلاة والسلام صار حسّاساً ذا كرامةٍ فبشّر بقدومه بالحسّ قبل الوقوع

النوع الثاني: الاخبارات الغيبية الكثيرة من فتح كنوز كسرى وقيصر، وغلبة الروم، وفتح مكة، وأمثالها. كأن روحه المجرّد الطيّار مزّق قيد الزمان المعيّن والمكان المشخّص، فجال في جوانب المستقبل فقال لنا كما شاهد

النوع الثالث: الخوارق الحسيَّة التي أظهرها وقت التحدِّي والدعوى. كتكلم الحجر، وحركة الشجر وشق القمر، وخروج الماء. وقد قال الزمخشري: بلغ هذا النوع إلى الف. وأصناف من هذا النوع متواترة بالمعنى حتى ان (وانْشَقَّ

الْقَمَرُ) لم يتصرف في معناه من أنكر القرآن الكريم أيضاً
فإن قلت: مثل انشقاق القمر لابد أن يشتهر في العالم ويتعارف
قيل لك: فلإختلاف المطالع، ووجود السحاب، وعدم الترصد للسماء كما في هذا الزمان، ولكونه في وقت الغفلة، ولوجوده في الليل، ولكون الانشقاق آنياً.. لايلزم ان يراه كل الناس أو أكثرهم. على انه قد ثبت في الروايات انه قد رآه كثير من القوافل الذين كان مطلعهم ذلك المطلع
ثم أن رئيس هذه المعجزات هو القرآن المبين المبرهن اعجازه بجهات سبع أُشير اليها في هذه الآية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

واذ تفهمت هذه المسائل فاستمع لما يتلى عليك من نظم الآية بوجوهها الثلاثة؛ من نظم المجموع بما قبله، ونظم الجمل بعضها مع بعض، ونظم هيئات وقيود جملة جملة

أما النظم الأول فمن وجهين

الأول: انه لما قال (يا ايها الناس) | لإثبات التوحيد - على تفسير ابن عباس - اثبت بهذه نبّوة محمد عليه الصلاة والسلام الذي هو من اظهر دلائل التوحيد. ثم ان اثبات النبوّة بالمعجزات. وأعظم المعجزات هو القرآن. وادقّ وجوه اعجاز القرآن ما في بلاغة نظمه.

ثم انه اتفق الاسلام على ان القرآن معجِز.. الاّ ان المحققين اختلفوا في طرق الاعجاز، لكن لاتزاحم بين تلك الطرق، بل كلٌ اختار جهةً من جهاته. فعند بعض اعجازه: اخباره بالغيوب.. وعند بعض: جمعه للحقائق والعلوم.. وعند بعض: سلامته من التخالف والتناقض.. وعند بعض: غرابة اسلوبه وبديعيته في مقاطع ومبادئ الآيات والسور.. وعند بعض: ظهوره من امّي لم يقرأ ولم يكتب.. وعند بعض: بلوغ بلاغة نظمه الى درجة خارجة عن طوق البشر. وكذا وكذا.. الخ

ثم اعلم! ان معرفة هذا النوع من الاعجاز تفصيلا انما تحصل بمطالعة أمثال هذا التفسير، واجمالاً يُعْرف بثلاث طرق

كما حققها عبد القاهر الجرجاني شيخ البلاغة والزمخشري والسكاكي والجاحظ

الطريق الأول: هو ان قوم العرب كانوا بدويين امّيين ولهم محيط عجيب يناسبهم.. وقد انتبهوا بالانقلابات العظيمة في العالم.. وكان ديوانهم الشعر وعلمهم البلاغة، ومفاخرتهم بالفصاحة في أمثال سوق عكاظ.. وكانوا أذكى الأقوام.. وكانوا أحوج الناس لجولان الذهن اذاً.. ولقد كان لأذهانهم فصل الربيع، فطلع عليهم القرآن الكريم بحشمة بلاغته فمحا وبهر تماثيل بلاغتهم وهي "المعلقات السبعة" المكتوبة بذوب الذهب على جدار الكعبة. مع ان اولئك الفصحاء البلغاء - الذين هم أمراء البلاغة وحكام الفصاحة - ما عارضوا القرآن وما حاروا

ببنت شفة، مع شدة تحدِّي النبيّ عليه السلام لهم، ولومه لهم، وتقريعه اياهم، وتسفيهه لأحلامهم، وتحريكه لاعصابهم في زمان طويل، وترذيله لهم مع ان من بلغائهم من يحكّ بيافوخه كتف السماء، ومنهم من يناطح السِّماكَيْن بكبره فلولا انهم ارادوا وجربوا أنفسهم فأحسوا بالعجز، لما سكتوا عن المعارضة البتة؛ فعجزهم دليل اعجاز القرآن

والطريق الثاني: هو ان اهل العلم والتدقيق واهل التنقيد الذين يعرفون خواص الكلام ومزاياه ولطائفه تأملوا في القرآن سورةً سورةً، وعشراً عشراً، وآيةً آيةً، وكلمةً كلمةً؛ فشهدوا بانه جامع لمزايا ولطائف وحقائق لاتجتمع في كلام بشر. فهؤلاء الشهداء الوف الوف. والذي يدل على صدق

شهادتهم هو ان القرآن أوقع في العالم الانساني تحوّلاً عظيما، واسس ديانة واسعة، وادام على وجه الزمان ما اشتمل عليه من العلوم. فكلما شاب الزمانُ شبّ، وكلما تكرر حلا. فاذاً (ان هو الا وحي يوحى)

والطريق الثالث: (١) كما حققه الجاحظ: هو ان الفصحاء والبلغاء مع شدة احتياجهم الى إبطال دعوى النبيّ عليه السلام، ومع شدة حقدهم وعنادهم له تركوا المعارضة بالحروف الطريقَ الأسلمَ والأقربَ والأسهلَ، والتجأوا الى المقارعة بالسيوف الطريقِ الأصعبِ الأطولِ المشكوكة العاقبة الكثيرة المخاطر؛ وهم بدرجة من الذكاء السياسي، لا يمكن ان يخفى عليهم التفاوت بين هذين الطريقين. فمن ترك الطريق الأول لو امكن - مع

انه أشد إبطالا لدعواه - واختار طريقاَ أوقع مالَه وروحَه في المهالك فهو إما سفيه، وهو بعيد ممن ساسوا العالم بعد ان اهتدوا.. وإما انه أحس من نفسه العجز عن السلوك في الطريق الأول فاضطر للطريق الثاني

فان قلت: يمكن ان تكون المعارضة ممكنة؟

قيل لك: لو امكنتْ لطمع فيها ناسٌ لتحريك أعصابهم لها. ولو طمعوا لفعلوا لشدة احتياجهم. ولو عارضوا لتظاهرت للرغبة وكثرة الأسباب للظهور. ولو تظاهرت لوجد من يلتزمها ويدافع عنها ويقول: انه قد عورض لا سيما في ذلك الزمان. ولو كان لها ملتزمون ومدافعون ولو بالتعصب لاشتهرت لانها مسألة مهمة. ولو اشتهرت لنقلتها التواريخ كما نقلت

هذيانات مسيلمة بقوله: (الفيل ما الفيل وماادراك ما الفيل صاحب ذَنَب قصير وخُرْطوم طويل)
فان قلت: مسيلمة كان من الفصحاء فكيف صار كلامه مَسْخرة وأضحوكة بين الناس؟
قيل لك: لأنه قوبل بما فاقه بدرجات كثيرة. ألا ترى ان شخصا ولو كان حسناً اذا قوبل بيوسف عليه السلام لصار قبيحاً ولو كان مليحا. فثبت ان المعارضة لايمكن؛ فالقرآن معجز
فان قلت: للمرتابين كثير من الاعتراضات والشكوك على تراكيب القرآن وكلماته مثل (إن هذان) و (الصابئون) و (الذي استوقد ناراً) وامثالها من الاعتراضات النحوية؟
قيل لك: عليك بخاتمة مفتاح السكاكي فانه ألقمهم الحجر بـ"أفلا يتفطنون ان

من كرر كلامه في زمان مديد مع انه فصيح بالاتفاق كيف لايحس بالغلطات التي تظهر لنظر هؤلاء الحمقاء"؟
أما الوجه الثاني
لنظم الآية فاعلم! ان الآية السابقة لما امرت بالعبادة استفسر ذهنُ السامع بـ "على أية كيفية نعبد"؟ فكأنه أجاب: كما علمكم القرآن! فعاد سائلا: كيف نعرف انه كلام الله تعالى؟ فأجاب بقوله: (وان كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا..) الخ

١) هذه الطريق حجة قاطعة - المؤلف

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Munasebet-Ayet-23

Cümleler arasındaki münasebet: Ayet23

أما نظم الجمل بعضها مع بعض فهو ان جملة (وان كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا) قد وقعت في موقعها المناسب؛ اذ لما أمر القرآن بالعبادة كأنه سُئل: كيف نعرف انه امر الله حتى يجب الامتثال؟ فقيل له: ان ارتبتَ فجرِّب نفسك لتتيقن انه امر الله ومن وجوه النظم ايضا ان القرآن لما اثنى على نفسه بجملة (ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين) ثم استتبع مدحه مدح المؤمنين، ثم استطرد مدح المؤمنين ذم الكافرين والمنافقين، ثم استعقب الأمر بالعبادة والتوحيد.. عاد

القرآن الى الأول بالنظر الى (لاريب فيه) أي: أما القرآن فليس قابلا للشك والريب؛ فما ريوبكم الاّ من مرض قلوبكم وسقامة طبعكم. كما

قَدْ يُنْكَرُ ضَوْءُ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ وَيُنْفَرُ طَعْمُ الماءِ مِنْ سَقَمٍ

وأما نظم (فأتوا بسورة من مثله) فاعلم! ان هذه جزاء الشرط، وجزاء الشرط يلزم ان يكون لازماً لفعل الشرط. ولما كان الأمر تعجيزيا استلزم تقدير "تشبثوا". ولما كان الأمر انشاء والانشاء لايصير لازما، يلزم اَن يكون لازم الأمر جزاء. وهو الوجوب الذي هو من أصول معاني الأمر، ثم وجوب التشبث أيضاً لايظهر لزومه للريب فاقتضى تقدير جمل مطوية تحت ايجاز الآية. فالتقدير "ان كنتم في ريب انه كلام الله يجب عليكم ان

تتعلموا اعجازه، فان المعجز لايكون كلام البشر ومحمّد عليه السلام بشر، وان أردتم ظهور اعجازه فجرِّبوا أنفسكم ليظهر عجزكم، فيجب عليكم "التشبث باتيان سورة من مثله
فللّه در التنزيل ما أوجزَه وما أعجزه
وأما نظم (وادعوا شهداءَكم من دون الله) فبثلاثة اوجه
أحدها: انهم يقولون عجزنا لا يدل على عجز البشر.. فافحمهم بقوله: (وادعوا شهداءكم) أي كبراءكم ورؤساءكم
والثاني: انهم يزعمون: انّا لو عارضنا فمن يلتزمنا ويدافع عنا؟ فألقمهم الحجر بانه ما من مسلك الاّ وله متعصبون ولو عارضتم لظهر لكم شهداء يذبّون عنكم
والثالث: ان القرآن كأنه يقول: لما استشهد النبيُّ عليه السلام الله تعالى

صدّقه الله وشَهِد له بوضع سكة
الاعجاز على دعَواه. فان كان في
آلهتكم وشهدائكم فائدة لكم فادعوهم.
وما هذا الا نهاية التهكم بهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Munasebet-Ayet-24

Cümleler arasındaki münasebet: Ayet24

وأما نظم (فان لم تفعلوا) فظاهر، اذ التقدير "فان جربتم فانظروا فان لم تقدروا ظهر عجزكم ولم تفعلوا"
وأما نظم (ولن تفعلوا) فكأنه لما قال لم تفعلوا.. قيل من جانبهم: عدم فعلنا فيما مضى لايدل على عجز البشر فيما سيأتي. فقال: ولن تفعلوا، فرمز الى الاعجاز بثلاثة اوجه
احدها: الاخبار بالغيب وكان كما اخبر. ألا ترى ان الملايين من الكتب العربية مع التمايل الى تقليد اسلوب التنزيل وكثرة المعاندين لو فتشتها؛ لم يوافقه شئ منها. كأن نوعه منحصر في

شخصه. فأما هو تحت الكل وهو باطل بالاتفاق. فما هو الا فوق الكل
والوجه الثاني: ان القطع والجزم بعدم فعلهم مع التقريع عليهم وتحريك أعصابهم في هذا المقام المشكل وفي هذه الدعوى العظيمة علامة صادقة على انه واثق امين مطمئن بماله ومقاله
والوجه الثالث: ان القرآن كأنه يقول: اذا كنتم امراء الفصاحة وأشد الناس احتياجاً اليها ولم تقتدروا لم يقتدر عليه البشر. وكذا فيه اشارة الى ان نتيجة القرآن التي هي الاسلامية كما لم يقتدر على نظيرها الزمان الماضي؛ كذا يعجز عن مثلها الزمان المستقبل
وأما نظم (فاتقوا النار التي وقودها الناس والحجارة) فاعلم! ان تعقيب "ان لم تفعلوا" بـ"فِاتقوا" يقتضي في

ذوق البلاغة تقديراً هكذا: ان لم تفعلوا ولن.. ظهر انه معجز، فهو كلام الله، فوجب عليكم الايمان به وامتثال أوامره... ومن الأوامر يا ايها الناس اعبدوا لتتقوا النار فاتقوا النار. فاوجز فاعجز

وأما نظم (التي وقودها الناس والحجارة) فاعلم! ان المقصد من (فاتقوا) هو الترهيب، ومعنى الترهيب انما يؤكد بالتهويل والتشديد فهوّله بـ(وقودها الناس) اذ النار التي حطبها كان انسانا أخوف وأدهش.. ثم شدده بعطف الحجارة؛ اذ ما تحرق الحجرَ أشد تأثيراً.. ثم أشار الى الزجر عن عبادة الأصنام: أي لو لم تتمثلوا أمر الله، وعبدتم أحجاراً لدخلتم ناراً تأكل العُبّاد ومعبوداتهم

وأما نظم (اعدت للكافرين) فهو انها توضيح وتقرير لزوم جزاء الشرط لفعله: أي هذه المصيبة ليست كالطوفان وسائر المصائب التي لاتصيب الظالمين خاصة بل تعم الأبرار والأخيار؛ فانما هذه تختص بالجانين يجرّها الكفرُ لاسبيل للنجاة الا امتثال القرآن.

ثم اعلم! ان (أُعدّت) اشارة الى ان جهنم مخلوقة موجودة الآن لا كما زعمت المعتزلة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cehennem Bahsi

Cehennem Bahsi

ثم ان مما يدلك ويفيد حدسا لك على أبدية جهنم انك اذا تفكرت في العالم بنظر الحكمة ترى النار مخلوقة عظيمة مستولية غالبة، كأنها عنصر أساس في العلويات والسفليات. وتفهمت وجود رأس عظيم وثمرة عجيبة تدلت الى الأبد. ألا ترى ان من رأى عرقا ممتداً تفطن لوجود بطيخ مثلا في رأسه؛ وكذلك من رأى الخلقة النارية تفطن لإنتهائها الى حنظلة جهنم. وكذا من رأى النعم والمحاسن واللذائذ يحدس بأن مصبها ومخلصها وروضها الجنة

فان قلت: اذا كانت جهنم موجودة الآن فاين موضعها؟
قيل لك: نحن معاشر أهل السنة والجماعة نعتقد وجودها الآن لكن لا نعيّن موضعها
فان قلت: ان ظواهر الأحاديث تدل على انها تحت الأرض. وفي حديث: ان نارها أشد وأحرّ من نار الدنيا بمائتي دفعة. وان الشمس أيضا تدخل في جهنم؟
قيل لك: ان تحت الأرض عبارة عن مركزها، اذ تحت الكرة مركزها. وقد ثبت في نظريات الحكمة ان في مركزها ناراً بالغة في الشدة الى مقدار مائتي الف درجة. اذ كلما تحفر الأرض ثلاثة وثلاثين ذراعا بذراع التجار تتزايد تقريبا درجة حرارة. فإلى المركز تصير تقريبا مائتي الف درجة. فهذا

النظريّ مطابق لمآل الحديث الذي يقول انها أشد من نار الدنيا بمائتي درجة. وأيضاً في الحديث ان قسماً من تلك النار زمهرير تحرق ببرودتها. وهذا الحديث مطابق لهذا النظري؛ اذ النار المركزية مشتملة على المراتب النارية كلها الى السطح. وقد تقرر في الحكمة الطبيعية ان للنار مرتبة تجذب دفعةً حرارة مجاورها فتحرقه بالبرودة وتصير الماء جَمَداً

فان قلت: ما في جوف الأرض ومظروفها صغير فكيف تسع جهنم التي تسع السموات والارض؟

قيل لك: نعم باعتبار المِلك والمطويتية وان كانت مظروفة للأرض لكن بالنظر الى العالم الأُخروي بالغة في العظمة الى درجة تسع الوفا من أمثال هذه الأرض. بل ان عالم الشهادة كحجاب

مانع لارتباط تلك النار بسائر أغصانها. فماً في جوف الأرض الاّ مركزها وسرّها أو قلب عفريتها. وأيضاً لا تستلزم التحتية اتصالها بالأرض، اذ شجرةُ الخلقةِ اثمرتْ أغصانُها الشمسَ والقمرَ والنجومَ وأرضَنا وأرضينَ أخرى. فما تحت الثمرة يشمل ما بينَ الأغصان اين كان. فمُلك الله تعالى واسع، وشجرة الخلقة منتشرة فأينَ سافرتْ جهنمُ لا تُرَدُّ. وفي حديثٍ (اِنَّ جَهَنَّمَ مَطْوِيَّةٌ) فيمكن ان تكون بيضة لأرضنا الطيارة متى يمتزق حجاب الملك ينفتق تلك البيضة وتتظاهر هي كاشرةً أسنانَها لأهلِ العصيان. ويحتمل ان ماشبط أهل الاعتزال وأوقعهم في الغلط بعدم وجودها الآن انما هو هذه المطويتية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-1

Cümle 1: Kulumuza indirdiğimizden şüpheniz varsa

وأما نظم هيئاتِ وقيودِ جملة جملة فاعلم! ان جملة (وان كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا) الواو فيها بناء على المناسبة بين المتعاطفين تومئ الى: تقدير "كما علّمكم القرآن"..
وايراد (اِنْ) الترددية في موضع "اذا" التي هي للقطع مع ان ريبهم مجزوم به اشارة الى انه لأجل ظهور أسباب زوال الريب شأنه ان يكون مشكوك الوجود بل من المحال يفرض فرضا.
ثم ان الشك في (إنْ) بالنظر الى الاسلوب لا بالقياس الى المتكلم

تعالى.. وايراد (كنتم في ريب) بدل ارتبتم مع انه اقصر اشارة الى ان منشأ الريب طبعهم المريض وكونهم. وظرفية الريب لهم مع انه مظروف لقلبهم ايماء الى ان ظلمة الريب انتشرت من القلب فاستولت على القالب، فاظلم عليه الطرق.. وتنكير (ريب) للتعميم أي: أيّ نوع من أنواع الريب ترتابونه فالجواب واحد وهو: ان هذا معجز وحق. فتخطئتكم بالنظر السطحيّ خطأ فلا يلزم لكل ريب جواب خاص. ألا ترى ان من رأى رأس عين وذاقه عذبا فراتا لا يحتاج الى ذوق كل جدول وفرع قد تشعب منه..
و"من" في (مما نزلنا) ايماء الى تقدير لفظ "في شئ مما" ولفظ (نزلنا) اشارة الى ان منشأ شبهتهم هو صفة النزول. فالجواب القاطع اثبات النزول

فقط. وايثار (نزّلنا) الدال على النزول تدريجا على "انزلنا" الدال عليه دفعة اشارة الى ان ما يتحججون به قولهم: لولا انزل عليه دفعة. بل على مقتضى الواقعات تدريجاً نوبة نوبة نجماً نجماً سورة سورة.. وايثار العبد على "النبي" و "محمد" اشارة الى تعظيم النبي، وايماء الى علو وصف العبادة، وتأكيد لأمر "اعبدوا" ورمز الى دفع أوهام بان النبيّ عليه السلام أعبد الناس وأكثرهم تلاوة للقرآن الكريم. فتفكر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-2

Cümle 2: Öyleyse onun misli bir sure getirin

وان جملة (فأتوا بسورة من مثله) الأمر في (فأتوا) للتعجيز، وفيه التحدِّي والتقريع والدعوة الى المعارضة والتجربة ليظهر عجزهم.. ولفظ (بسورة) اشارة الى نهاية افحام، وشدة تبكيت، وغاية إلزام؛ إذ أول طبقات التحدِّي هو
ان يقال: فأتوا بمثل تمام القرآن بحقائقه وعلومه واخباراته الغيبية مع نظمه العالي من شخص امّي
وثانيتها: ان يقال

ان لم تفعلوا كذا فأتوا بها مفتريات لكن بنظم بليغ مثله
وثالثتها: ان يقال
ان لم تفعلوا هكذا ايضاً فأتوا بمقدار عشر سور
ورابعتها: انه ان لم تقتدروا عليه أيضاً فلا أقلّ من أن تأتوا بقدر سورة طويلة
وخامستها: انه ان لم يتسير لكم هذا أيضاً فأتوا بمقدار سورة مطلقا ولو أقصر كـ انا اعطيناك من شخص اميّ مثله
وسادستها: انه ان لم يمكنكم الإتيان من اميّ فأتوا من عالم ماهر وكاتب حاذق
وسابعتها: انه ان تعسر عليكم هذا أيضاً فليعاون بعضكم بعضا على الإتيان
وثامنتها: انه ان لم تفعلوا فاستعينوا بكافة الإنس والجن واستمدوا من

مجموع نَتائج تلاحق افكارهم من آدم الى قيام الساعة، ونتائج افكارهم هي مابين ايديكم من هؤلاء الكتب على الاسلوب العربي مع شوق التقليد وعناد المعارضة؛ ففضلاً عن أهل التحقيق لو تصفحها مَنْ له ادنى مسكة ولو جاهل لقال: ليس فيها مثله، فإما هو تحت الكل وهو باطل بالاتفاق واما فوق الكل وهو المطلوب كما مر آنفاً. نعم، لم يعارض في ثلاثة عشر عصراً هكذا مرّ الزمان، وهكذا يمرّ الى يوم القيامة

وتاسعتها: ان يقال لا تتحججوا بان ليس لنا شهداء وانتم لا تشهدون لنا. ألا فادعوا شهداءَكم والمتعصبين لكم فليراجعوا وجدانهم هل يتجاسرون على تصديق دعواكم المعارضة

واذا تفهمت هذه الطبقات فانظر الى القرآن كيف أعجز بان أوجز فأشار الى هذه المراتب، فألقمهم الحجر وأرخى لهم العنان. ثم اعلم ان عجز البشر عن معارضة أقصر سورة اِنِيّتُهُ بديهية. واما لمِيَّتُهُ فقيل هي: ان الله تعالى صرف القوى عن المعارضة. والمذهب الأصح في اللِّمِيَّة ما عليه عبدالقاهر الجرجاني والزمخشري والسكاكي. وهو : ان قدرة البشر لا تصل الى درجة نظمه العالي. ثم ان السكاكي اختار ان الاعجاز ذوقي لايعبر عنه ولايشرح بل يذاق ذوقا. وأما صاحب دلائل الاعجاز فاختار انه يمكن التعبير عنه. ونحن على مذهبه في هذا البيان

وايثار (سورة) على نجم أو طائفة أو نوبة اشارة الى الزامهم في منشأ شبهتهم وهي: لولا انزل عليه دفعة

واحدة؟ أي فهاتوا انتم ولو بنوبة فذة.. وأيضاً ايماء الى تضمن تسوير التنزيل سورة سورة لفوائد جمة بيّنها الزمخشري، والى تضمن هذا الاسلوب الغريب للطائف.. ولفظ (من مثله) فيه معنيان أي بمثل المنزَل، أو من مثل المنزل عليه. اعلم! ان حق العبارة على الأول "مثل سورة منه" لكن عدل الى (من مثله) للايماء الى ملاحظة الاحتمال الثاني، أي انما تكون معارضتكم مبطلة لدعواه لو جاءت من مثله في عدم التعلم.. وكذا اشارة الى ان المعارضة انما تبطل الاعجاز لو كان المعارض به من مجموع مثل.. وكذا رمز الى توجيه الاذهان الى امثال القرآن في النزول من الكتب السماوية ليوازن ذهن السامع بينها فيتفطن لعلوه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-3

Cümle 3: Ve Allahtan başka şahidlerinizi de çağırın

وان جملة (وادعوا شهداءكم من دون الله) ايثار "ادعوا" فيها على "استعينوا" او "استمدوا" ايماء الى ان من يلبيهم ويذبّ عنهم لايفقدهم بل حاضر لا يحتاجون الا الى ندائه.. ولفظ "شهداء" جامع لثلاثة معان: اي كبراءكم في الفصاحة.. ومن يشهد لكم.. وآلهتكم. فنظراً الى الأول إلزام لهم، يقطع تحججهم بان عدم قدرتنا لايدل على عدم قدرة كبرائنا. ونظراً إلى الثاني افحام لهم، يقطع تعللهم بأن ليس لنا شهداء بانه لا مسلك الاّ له ذابون

ـِ

وشهداء. ونظراَ الى الثالث تبكيت لهم وتهكم بهم بان الآلهة التي ترجون منها النفع ودفع الضر كيف لاتعينكم في هذا الأمر الذي يهمّكم؟.. واضافة "شهداء" الى "كم" المفيدة للاختصاص تقوي عضد المعنى الأول: بان الكبراء حاضرون معكم، وبينكم اختصاص لو اقتدروا لعاونوكم البتة. وتصل جناح المعنى الثاني بانا نقبل شهادة من يلتزمكم ويتعصب لكم فانهم أيضا لا يتجاسرون على الشهادة على بديهيّ البطلان. وتأخذ بساعد المعنى الثالث مع التقريع بأن الآلهة التي اتخذتموها معبودات كيف لاتمدكم.. ولفظ (من دون الله) نظراً الى الأول اشارة الى التعميم أي كل فصيح في الدنيا ما خلا الله تعالى. وكذا الى ان اعجازه ليس الاّ لأنه من الله.. ونظراً الى الثاني

اشارة الى عجزهم ومبهوتيتهم بقولهم: "الله شاهد، الله عليم انا نقتدر". لأن ديدن العاجز المحجوج الحلف بالله والاستشهاد به على ما لا يقتدر على الاستدلال عليه.. ونظرا الى الثالث اشارة الى ان معارضتهم مع النبيّ عليه الصلاة والسلام ليست الا مقابلة الشرك بالتوحيد والجمادات بخالق الأرض والسموات

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-4

Cümle 4: Eğer doğru söylüyorsanız

وان جملة (ان كنتم صادقين) اشارة الى قولهم: لو شئنا لقلنا مثل هذا.. وكذا تعريض بانكم لستم من أهل الصدق الا ان يفرض فرضا، بل من أهل السفسطة، ما وقعتم في الريب من طريق طلب الحق بل طلبتم فوقعتم فيه.. ثم ان جزاء هذا الشرط محصل ما قبله أي فافعلوا

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-5

Cümle 5: Eğer yapamazsanız, ki yapamayacaksınız...

أما جملة (فان لم تفعلوا ولن تفعلوا فاتقوا النار) الى آخره. فاعلم! ان (ان كنتم صادقين) احتجاج القرآن عليهم بقياس استثنائي استثنى نقيض التالي لانتاج نقيض المقدم
تلخيصه: ان كنتم صادقين تفعلوا المعارضة وتأتوا بسورةٍ لكن ما تفعلون ولن تفعلوا، فانتج فلم تكونوا صادقين فكان خصمكم وهو النبيّ عليه السلام صادقا فالقرآن معجز، فوجب عليكم الايمان به لتتقوا من العذاب... انظر كيف اوجز التنزيل فاعجز. ثم انه ذكر

موضع استثناء نقيض التالي وهو "لكن ماتفعلون" لفظ (ان لم تفعلوا) مشيراً بتشكيك "ان" الى مجاراة ظنهم، وبالشرطية الى استلزام نقيض التالي لنقيض المقدم. ثم ذكر موضع النتيجة وهي نقيض المقدم أعني فلم تكونوا صادقين علة لازم لازمها وهي قوله (فاتقوا النار) لتهويل الترهيب والتهديد.

أما (ان لم تفعلوا) الماضي بالنظر إلى "لم" والمستقبل بالقياس إلى "ان" فلتوجيه الذهن إلى ماضيهم كأنه يقول لهم: "أنظروا إلى خطبكم المزيّنة ومعلقاتكم المذهّبة أتساويه أو تدانيه أو تقع قريبا منه؟"

وإيثار (تفعلوا) على "تأتوا" لنكتتين احداهما: الايماء الى ان منشأ الاعجاز عجزُهم ومنشأ العجز الفعل لا الأثر

والثانية: الايجاز، اذ "فعل" كما انه في الصرف ميزان الأفعال وجنسها؛ كذلك في الأساليب مصدر الأعمال وملخص القصص كأنه ضمير الجمل كناية عنها أما (ولن تفعلوا) فاعلم! ان التأكيد والتأبيد في (لن) ايماء الى القطعية وهي اشارة الى ان القائل مطمئن جدّي، لاريب له في الحكم. وهذا رمز الى ان لا حيلة.. أما (فاتقوا) بدل "تجنبوا" فللايماء الى ما ناب عنه الجزاء من آمنوا واتقوا الشرك الذي هو سبب دخول النار.. أما تعريف (النار) فللعهد أي النار التي عهدت واستقرت في أذهان البشر بالتسامع عن الأنبياء من آدم الى الآن.. وأما توصيفها بـ(التي) الموصولة مع ان من شأنها ان تكون معلومة اوّلاً، فلأجل نزول (ناراً وقودها الناس والحجارة) قبل هذه الآية

فالمخاطبون قد سمعوا تلك،
فالموصولية في موقعها.. وأما وقودها
الناس والحجارة فالغرض كما مر آنفاً
الترهيب، والترهيب يؤكد بالتهويل
والتشديد فهوّل بلفظ "الناس" كما
قرع به، وشدد "بالحجارة" كما وبخ بها.
أي ماترجون منه النفع والنجاة وهو
الاصنام يصير آلة لتعذيبكم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-23-24 : Cumle-6

Cümle 6: Kafirler için hazırlanmıştır

واما جملة (اعدت للكافرين) فاعلم! ان الموضع موضع "اعدت لكم" لكن القرآن يذكر الفذلكة والقاعدة الكلية في الأغلب في آخر الآيات ليشير الى كبرى دليل الحكم؛ اذ اصل الكلام: "اعدت لكم ان كفرتم لأنها اعدّت للكافرين". فلهذا اقيم المظهر مقام المضمر.. وأما ماضية (اعدّت) فاشارة كما مر الى وجود جهنم الآن

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25

Bakara 25 : Cennet Bahsi

وَبَشِّر الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الانْهَارُ كُلَّما رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً
قَالُوا هَذاَ الَّذِي رُزِقْنا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهِ
مُتَشابِهاً وَلَهُمْ فِيها اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيها خالِدُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

فاعلم! ان نظم هذه الآية كأخواتها بثلاثة وجوه: نظم المجموع بما قبله، والجمل بعضها مع بعض، والهيئات أما الأول: فاعلم! ان لمآلها ارتباطات متفاوتة مع الآيات السابقة، وخطوطا ممتدة بالاختلاف الى الجمل السالفة. ألا ترى ان القرآن الكريم لما أثنى في رأس السورة على نفسه وعلى المؤمنين بالايمان والعمل الصالح كيف أشار بهذه الآية الى نتيجة الايمان وثمرة العمل الصالح.. وكذا لما ذم الكفار وشنع على المنافقين وبين طريقهم المنجر الى الشقاوة الأبدية

لوّح بهذه الآية الى نور السعادة الأبدية، فأراهم ليزيدوا حسرة على حسرة بفوات هذه النعمة العظمى.. ثم لما كلف بـ (يا ايها الناس اعبدوا) - مع ان في التكليف مشقة وكلفة وترك اللذائذ العاجلة - فتح لهم ابواب الآجلة؛ فاراهم بهذه الآية تطمينا لنفوسهم وتأمينا لهم.. ثم لما اثبت التوحيد - الذي هو أول اركان الايمان الذي هو أساس التكليف - صرح في هذه الآية بثمرة التوحيد وعنوان الرحمة وديباجة الرضاء بإراءة الجنة والسعادة الأبدية.. ثم لما أثبت النبوّة - ثانية أركان الايمان - بالاعجاز بقوله (وان كنتم في ريب)..الخ، أشار بهذه مع المطوي قبلها الى وظيفة النبوّة ومكلفية النبيّ وهي: الإِنذار والتبشير بلسان القرآن.. ثم لما اوعد وأرهب وانذر في سابقتها

القريبة وعد ورغب وبشّر بهذهِ الآية بسر ان التضاد مناسبة.. وأيضاً ان الذي يُطيع النفسَ، ويديم الاطاعة ويصيّر الوجدان مطيعا لحكم العقل؛ تهييجُ حسّ الخوف وحسّ الشوق معا بجمع الترغيب والترهيب؛ اذ حكم العقل وامره موقّت فلابد من وجود محرك آمر دائميّ في الوجدان.. وكذا لما أشار بالسابقة الى احد شقي الآخرة كمل بهذه الآية الشق الآخر وهو منبع السعادة الابدية.. وكذا لما لوح هناك بالنار الى جهنم صرح هنا بالجنة

يطيع يطوع أي يجعلها مطيعة - المؤلف

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cennet ve Cehennem

Cennet ve Cehennem hakkında

ثم اعلم! ان الجنة وجهنم ثمرتان تدلّتا الى الابد من شجرة الخلقة، ونتيجتان لسلسلة الكائنات، ومخزنان لانصباب الكائنات، وحوضان للكائنات الجارية الى الأبد. نعم! تتمخض الكائنات وتختلط بحركة عنيفة فتتظاهر الجنة وجهنم فتمتلئان

وايضاحه: هو ان الله جل جلاله لما اراد ان يبدع عالماً للابتلاء والامتحان لحكم كثيرة تدقّ عن العقول، واراد تغيير ذلك العالم وتحوّله لحِكَم؛ مزج الشر بالخير وادرج الضر في النفع، وادمج القبح في الحسن؛ فوصلها بجهنم وأمدها بها.

وساق المحاسن والكمالات تتجلى في الجنة. وأيضاً لما اراد تجربة البشر ومسابقتهم، وأراد وجود اختلافات وتغيرات فيهم في دار الابتلاء خلط الأشرار بالأبرار. ثم لما انقضى وقت التجربة وتعلقت الارادة بأبديتهم جعل الأشرار مظهر خطاب (وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ). وصير الأبرار مظهر تلطيفِ وتشريف (فَادْخُلُوهَا خَالِدينَ) ولما امتاز النوعان تصفّت الكائنات فانسلّت مادة الضر والشر عن عنصر النفع والخير والكمال فاختارت جانبا والحاصل: انه لو امعن النظر في الكائنات صودف فيها عنصران أساسان وعرقان ممتدان اذا تحصلا وتأبدا صارا جنة وجهنم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Mukaddeme

Mukaddime

مـقـدمـــــة

هذه الآية مع ما قبلها اشارة الى القيامة والحشر، فمدار النظر في هذه المسألة أربع نقط

إحداها : إمكان خراب العالم وموته

والثانية : وقوعه

والثالثة : التعمير والإِحياء

والرابعة: وقوعه

أما امكان موت الكائنات

فاعلم! ان الشئ الداخل تحت قانون التكامل ففيه نشوء ونماء.. فله عمر طبيعيّ.. فله أجَلٌ فطريّ؛ لايخلص من حكم الموت؛ بدليل استقراء أكثر أفراد

الأنواع. فكما ان الانسان عالم صغير لا خلاص له من الخرابية؛ كذلك العالم انسان كبير لامناص له من الموت البتة. وكما ان الشجر نسخة من الكائنات يعقبها التخريب والانحلال؛ كذلك سلسلة الكائنات من شجرة الخلقة لامناص لها من يد التخريب للتعمير. ولئن لم يَعرضْ عاصفةٌ او مرض خارجيّ بالارادة الأزلية قبل العمرِ الفطريّ، ولم يخرّبها صانُعها قبلَه لَيَجئُ بالضرورة وعلى كل حال حتى بالحساب الفنّي يومٌ يتحقق فيه (اِذا الشّمْسُ كُوِّرَتْ _ واذا النجوم انكدرت). و (اذا السماء انشقت). فيتظاهر في الفضاء سكرات الانسان الكبير بخرخرة عجيبة وصوت هائل أما وقوعه

فباجماع كل الاديان السماوية، وبشهادة كل فطرة سليمة، وباشارة تغيّر وتبدّلِ وتحوّلِ الكائنات. وان شئت ان تتصور سكرات العالم وخرخرته فاعلم! ان الكائنات قد ارتبطت بنظام علويّ دقيق، واستمسكت بروابط عجيبة فاذا صار جسم من الاجرام العلوية مظهر خطاب "كُن" او "اُخْرُج عَنْ مِحْورِكَ" ترى العالم يشرع في السكرات، وترى النجوم تتصادم، وتتلاطم الاجرام فترعد وتصيح في الفضاء الغير المتناهي، ويضرب بعض وجه بعض، وترمي بشرر كأرضنا هذه بل أكبر. فكيف انت بخرخرة موتٍ صوتُها محصَّلُ ملايين مَرامي مدافع رصاصتُها الصغرى أكبر من الأرض؟.. فبهذا الموت تتمخض الخِلقة وتتميز الكائنات فتمتاز جهنم بعشيرتها

ومادتها، وتتجلى الجنة جامعة لطائفتها مستمدة من عناصرها
فان قلت: لِمَ كانت الكائنات مغيَّرة موقّتة تخرب ثم تصير يوم القيامة مؤبدة محكمة ثابتة؟
قيل لك: ان الحكمة والعناية الازليتين لما اقتضتا التجربة والابتلاء، والنشوء والنماء في الاستعدادات، وظهور القابليات، وظهورالحقائق النسبية التي تصير في الآخرة حقائق حقيقية، ووجود مراتب نسبية، وحكم كثيرة لاتدركها العقول؛ جعل الصانع جل جلاله الطبائعَ مختلطةً، والمضارّ ممزوجة بالمنافع، والشرور متداخلة بين الخير، والمقابح مجتمعة مع المحاسن، فخمّرت يدُ القدرة الاضداد تخميراً فصيرت الكائنات تابعة لقانون التبدل والتغير والتحول والتكامل. فلما

انسد ميدان الامتحان وانقضى وقت الابتلاء وجاء وقت الحصاد؛ أراد الصانع جل جلاله بعنايته تصفية الاضداد المختلطة للتأبيد، وتمييز أسباب التغير، وتفريق مواد الاختلاف؛ فتحصل جهنم بجسم محكم مظهراً لخطاب (وامتازوا) وتجلى الجنة بجسم مؤبد مشيد مع أساساتها.. بسر ان المناسبة شرط الانتظام، والنظام سبب الدوام. ثم انه تعالى اعطى بقدرته الكاملة لساكني هاتين الدارين الأبديتين وجوداً مشيداً لاسبيل للانحلال والتغير اليه، على ان التغير هنا المنجر الى الانقراض انما هو بتفاوت النسبة بين التركيب وما يتحلل. وأما هناك فلاستقرار النسبة يجوز التغير بلا انجرار الى الانحلال

وأما النقطة الثالثة والرابعة: أعني امكان التعمير والحشر ووقوعه
فاعلم! ان التوحيد والنبّوة لما لم يصح اثباتهما بالدليل النقليّ فقط للزوم الدور أشار القرآن الى الدلائل العقلية عليهما. أما الحشر فيجوز اثباته بالعقل والنقل
أما العقليّ فراجع الى ما بيّنا بقدر الطاقة في تفسير (وبالآخرة هم يوقنون) حاصله: ان النظام والرحمة والنعمة انما تكون نظاماً ورحمة ونعمة ان جاء الحشر..
واما النقليّ فقول كل الانسان مع حكم القرآن المعجز بوقوعه. وأما النقليّ مع الرمز للعقليّ فراجع هذا الموضع من تفسير فخر الدين الرازي فانه عدّد الآيات المثبتة للحشر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Saadet-i Ebediye

Saadet-i Ebediye hakkında

أما نظم جملها بعض مع بعض
فاعلم! ان السلك الذي نُظم فيه
جواهر جمل هذه الآية وسلسلتها هي :
ان السعادة الأبدية قسمان
الأول اْلاَولى: رضاء الله تعالى وتلطيفه وتجلّيه وقربيته
والثاني: السعادة الجسمانية وهي بالمسكن والمأكل والمنكح ومتممها ومكملها جميعاً هو الدوام والخلود
ثم ان أقسام الاول مستغنية عن التفصيل أو غير قابلة
وأما أقسام الثاني: فالمسكن، ألطفه ما يجري الماء بين نباتاته. ألا ترى ان

ملهم الشعر ومفيض العشق في القلوب انما هو خشخشة الماء وخريره وكشكشة الانهار وصفيرها تحت القصور وبين البساتين
والمأكل الرزق ولأنه تفكه يكون كمال لذته فيما حصل به الأُلفة والانسية، ولأنه تفكه يكون كمال لذته في التجدد من جهة؛ اذ بحكم المألوفية يُعرف درجة علوّ النعمة وتفوقها على نظيرها. وكذا من مكملات اللذة ان يُعرف انه جزاء عمله.. ومنها ان يكون منبعه ومخزنه حاضراً نصب العين لتحصل لذة الاطمئنان
وأما المنكح، فاعلم! ان من اشدّ حاجات الانسان وجود قلب مقابلا لقلبه لمداولة المحبة ومبادلة العشق والمؤانسة والتشارك في اللذة، بل التعاون في أمثال الحيرة والتفكر. ألا

ترى ان من رأى ما يتحير فيه أو يتفكر في أمر عجيب يدعو ولو ذهنا من يعينه في تحمل الحيرة. ثم انّ ألطف القلوب وأشفقها واحرّها قلب القسم الثاني.
ثم ان متمم الامتزاج الروحيّ ومكمّل الاستيناس القلبيّ، ومصفى الاختلاط الصوريّ كون القسم الثاني مبرأة ومطهرة من الأخلاق السيئة والعوارض المنفرة
فإن قلت: ان الأكل لبقاء الشخص؛ اذ به يحصل تعمير ما يتحلل، وان النكاح لبقاء النوع مع ان الأشخاص في الآخرة مؤبّدون لا يقع فيهم التحويل والانحلال وكذا لاتناسل في الآخرة؟
قيل لك: ان فوائد الأكل والنكاح ليست منحصرة في البقاء والتناسل بل فيهما لذة عظيمة في هذا العالم الألميّ.

وكيف لايكون فيهما في عالم السعادة واللذة لذات عالية منزهة؟
فان قلت: ان اللذة هنا دفع الألم؟
قيل لك: ان دفع الالم سبب من أسباب اللذة.. وأيضاً قياس العالم الأبديّ على هذا العالم قياس مع الفارق، بل ان النسبة بين حديقة "خُورْخُورْ" هذه وتلك الجنة العالية هي النسبة بين لذائذ الآخرة ونظائرها في هذا العالم. فكما تفوق تلك الجنة على الحديقة بدرجات غير محصورة؛ كذلك هذه.. والى هذا التفاوت العظيم اشار ابن عباس رضي الله تعالى عنهما بقوله: "ليس في الجنة الا اسماءها" أي ثمرات الدنيا
أما الخلود ودوام اللذة، فاعلم! ان اللذة انما تكون لذة حقيقيةِ ان لم ينغّصها الزوالُ؛ اذ كما ان دفعَ الالم لذةٌ أو سببٌ لها، كذلكِ زوالِ اِللذة ألم بل

تصوّرُ زوالِ اللذةِ ألمٌ أيضاَ. حتى ان مجموع اشعار العشاق المجازيين انما هي انين ونياح من هذا الألم. وان ديوان كل عاشق غير حقيقي انما هو بكاء وعويل من هذا الألم الناشئ مِن تصور زوال المحبوب.. نعم، ان كثيراً من اللذائذ الموقّتة اذا زالت اثمرت آلاما مستمرة كلما تذكرها يفور مِن فيه: "ايواه!" واأسفا! المترجمَيْنِ عن هذا الألم الروحانيّ. وان كثيراً من الآلام اذا انقضت اولدت لذّات مستمرة كلما تذكرها الشخص وهو قد نجا يتكلم بـ"الحمد لله" الملوِّح لنعمة معنوية أجل! ان الانسان مخلوق للأبد فانما تحصل له اللذة الحقيقية في الأمور الأبدية كالمعرفة الالهية والمحبة والكمال والعلم وأمثالها

والحاصل: ان اللذة والنعمة انما تكونان لذة ونعمة ان كانتا خالدتين
واذا رأيت هذا السلك فانظم فيه جمل الآية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

أما جملة (وبشر الذين آمنوا وعملوا الصالحات) فاعلم! انه تعالى لما كلف الناس، وأثبت النبوّة، وكلف النبيّ بالتبليغ أمره بالتبشير تأميناً لامتثال التكليف الذي فيه مشقة وترك للّذائذ الدنيوية. فكما انه مأمور بالانذار؛ كذلك مأمور بالتبشير برضاء الله تعالى وتلطيفه وقربيته وبالسعادة الأبدية وأما جملة (ان لهم جنات تجري) فاعلم! كما مر ان اوّل حاجات الانسان الضرورية - لأنه جسم - المكان والمسكن؛ وان أحسن المكان هو المشتمل على النباتات والأشجار، وان

الطفه هو الذي يتسلل بين خضراواته الماء، وان اكمله هو الذي تجري بين أشجاره وتحت قصوره الأنهار بكثرة. فلهذا قال (تجري من تحتها الأنهار).. ثم ان اشد الحاجات كما سمعت آنفاً بعد المكان واكمل اللذائذ الجسمانية هو الاكل والشرب اللذين يشير اليهما الجنة والنهر.. ثم ان اكمل الرزق هو ان يكون مألوفاً ومأنوساً ليعرف درجة تفوقه على نظيره.. وألذّ الفاكهة ان تكون متجددة.. وان اصفى اللذة هو أن يكون المقتطَف معلوماً وقريباً.. وان ألذّها ان يعرف انها ثمرة عمله. فلهذا قال: (كلما رزقوا منها من ثمرة رزقاً قالوا هذا الذي رزقنا من قبل) أي في الدنيا أو قبل هذا الآن

وأما (وأتوا به متشابها) فاعلم! ان في الحديث: ان صورتها واحدة والطعم

مختلف. فتشير الآية الى لذة التجدد في الفاكهة.. وان كمال اللذة ان يكون الشخص مخدوما يؤتى اليه. وأما جملة (ولهم فيها أزواج مطهرة) فاعلم! كما رأيت في السلك ان الانسان محتاج لرفيقة وقرينة يسكن اليها وينظر بعينها وتنظر بعينه ويستفيد من المحبة التي هي ألطف لمعات الرحمة. ألا ترى ان الأنسية التامة هنا بهن؟ وأما جملة (وهم فيها خالدون) فاعلم! ان الانسان اذا صادف نعمة او اصاب لذة فأول ما يتبادر لذهنه: أتدوم أم تُنَغَّص بزوال؟ فلهذا أشار الى تكميل النعمة بخلود الجنة ودوامهم وازواجهم فيها ودوام اللذائذ واستمرار الاستفادة بقوله

وهم فيها خالدون

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cumle-1

Cümle 1: Müminleri ve amel-i salih işleyenleri müjdele

أما نظم هيئات جملة جملة
فجملة (وبشّر الذين آمنوا وعملوا الصالحات) الواو فيها - بسر المناسبة بين المتعاطفين - اشارة الى "انذر" الذي يتقطر من أنف السابقة.. وأما "بشّر" فرمز الى ان الجنة بفضله تعالى لا واجب عليه.. وكذا الى ان لابد ان لا يكون العمل لأجل الجنة.. وأما صورة الأمر في "بشّر" فايماء الى "بلّغ مبشراً" فانه مكلّف بالتبليغ..
واما (الذين آمنوا) بدل "المؤمنين" الأقصر فتلويح الى "الذين" الذي مرّ

في رأس السورة ليكون تفصيله هناك مبيِّنا لما اجمل هنا.. واما ايراد "آمنوا وعملوا" على صيغة الماضي هنا، مع ايراد "يؤمنون" و "ينفقون" هناك بصيغة المضارع فللإشارة الى ان مقام المدح والتشويق على الخدمة شأنه المضارع. وأما مقام المكافأة والجزاء فالمناسب الماضي، اذ الاجرة بعد الخدمة
وأما واو (وعملوا) فاشارة بسر المغايرة الى ان العمل ليس داخلا في الايمان كما قالت المعتزلة. والى ان الايمان بغير عمل لا يكفي. ولفظ العمل رمز الى ان ما يبشر به كالاجرة أما (الصالحات) فمبهمة ومجملة. قال "شيخ محمد عبده المصريّ" الاطلاق هنا حوالة على الاشتهار وتعارف

الصالحات بين الناس. أقول: وكذا
اطلقت اعتماداً على رأس السورة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cumle-2

Cümle 2: Onlara, altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu

وأما جملة (ان لهم جنات تجري من تحتها الأنهار) فاعلم! ان هيئاتها - من تحقيق "انّ" وتخصيص "اللام" وتقديم "لهم" وجمع "الجنة" وتنكيرها وذكر الجريان وذكر "من" مع "تحت" وتخصيص "نهر" وتعريفه - تتعاون وتتجاوب على امداد الغرض الاساسيّ الذي هو السرور ولذة المكافأة كالأرض النشفة الرطبة ترشح بجوانبها الحوض المركزيّ. لأن (انّ) اشارة الى ان البشارة بما هو في هذه الدرجة من العظمة يتردد فيها العقل فتحتاج الى

التأكيد.. وأيضاَ من شأن مقام السرور طرد الأوهام؛ اذ طَرَيان ادنى وهم يكسر الخيال ويطير السرور.. وكذا ايماء الى ان هذا ليس وعداً صرفا بل حقيقة من الحقائق. ولام (لهم) اشارة الى الاختصاص والتملك والاستحقاق الفضليّ لتكميل اللذة وزيادة السرور. والاّ فكثيراً ما يضيف مَلِكٌ مسكيناً.. وتقديم (لهم) اشارة الى اختصاصهم بين الناس بالجنة، اذ ملاحظة حال أهل النار سبب لظهور قيمة لذة الجنة.. وجمع (جنّات) اشارة الى تعدد الجنان وتنوع مراتبها على نسبة تنوع مراتب الأعمال.. وكذا رمز الى ان كل جزء من الجنة جنة.. وكذا ايماء الى ان ما يصيب حصة كل - لوسعته - كأنه كالجنة بتمامها لا كأنه يساق بجماعتهم الى موضع.. وتنكير (جنّات) يتلو على ذهن

السامع: "فيها ما لا عين رأت، ولا اذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر". وكذا يحيل على أذهان السامعين حتى يتصورها كلٌ على الطرز الذي يستحسنه.. وكذا كأن التنوين بدل (وفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الاَنْفُسُ). وأما (تجري) فاعلم! ان أحسن الرياض ما فيها ماء. ثم أحسنها ما يسيل ماؤها. ثم أحسنها ما استمر السيلان. فبلفظ (تجري) أشار الى تصوير دوام الجريان.. واما (من تحتها) فاعلم! ان أحسن الماء الجاري في الخضراوات ان ينبع صافيا من تلك الروضة، ويمر مُتَخَرْخِراً تحت قصورها، ويسيل منتشراً بين أشجارها فاشار بـ (من تحتها) الى هذه الثلاثة.. وأما (الأنهار) فاعلم! ان أحسن الماء الجاري في الجنان ان يكون كثيراً. ثم أحسنه ان تتلاحق الأمثال من جداوله.

فان بتناظر الأمثال يتزايد الحسن على قيمة الأجزاء. ثم أحسنه ان يكون الماء عذباً فراتا لذيذاً كما قال (ماءٍ غَيْر آسِنٍ) فبلفظ "نهر" وجمعه وتعريفه أشار الى هذه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cumle-3

Cümle 3: Herhangi bir meyveden rızıklandırılsalar derler..

أما جملة (كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذي رزقنا من قبل) فاعلم! ان هيئاتها تتضمن كثيرة من الجمل الضمنية. فاستينافها جواب لسؤال مقدر. وذلك السؤال ممزوج من ثمانية اسئلة متسلسلة؛ اذ لما بشروا بمسكن هكذا عال يتبادر لذهن السامع: أفيه رزق أم لا ؟ واذا كان فيه رزق فمن اين يجئ ويحصل ؟ واذا حصل من تلك الجنة فمن أي شئ منها ؟ واذا كان من ثمرتها فهل هي تشبه ثمار الدنيا ؟ واذا شابهتها فهل يشبه

بعضها بعضا ؟ واذا تشابهت فهل تختلف طعومها ؟ واذا اختلفت وقد قطعت فهل تنقص ام يمتلء موضعها؟ واذا تبدلت بأخرى فهل يدوم الأكل منها؟ واذا دام فما حال الآكلين أفلا يستبشرون؟ واذا استبشروا فماذا يقولون؟ واذ تفطنت لهذه الأسئلة فانظر كيف أجاب القرآن الكريم عن هذه الأسئلة المتسلسلة بهيئات هذه الجملة

أما لفظ كلما فاشارة الى الدوام والتحقيق.. وماضوية رزقوا اشارة الى تحقيق الوقوع.. وكذا ايماء الى

أما لفظ (كلما) فاشارة الى الدوام والتحقيق.. وماضوية (رزقوا) اشارة الى تحقيق الوقوع.. وكذا ايماء الى اخطار نظيره من رزق الدنيا الى ذهنهم.. وايراده على بناء المفعول

اشارة الى عدم المشقة وانهم مخدومون يؤتى اليهم.. وايثار (منها من ثمرة) على "من ثمراتها" للتنصيص على جوابين عن سؤالين من الأسئلة المذكورة. وتنكير (ثمرة) المفيد للتعميم اشارة الى انه أية ثمرة كانت فهي رزق.. وتنكير (رزقا) اشارة الى انه ليس من الرزق الذي تعلمونه لدفع الجوع.. ولفظ (قالوا) أي يتقاولون بعضهم لبعض ايماء الى الاستبشار والاستغراب اللازمين للحكم

أما جملة (هذا الذي رزقنا من قبل) فاعلم! ان هذا الاطلاق يتضمن أربعة معان

أحدها: ان هذا ما رزقنا من العمل الصالح في الدنيا فبشدة الارتباط بين العمل والجزاء كأن العمل تجسم في الآخرة ثواباً. ومن هنا الاستبشار

والثاني: ان هذا ما رزقنا من الأطعمة في الدنيا مع هذا التفاوت العظيم بين طعميهما. ومن هنا الاستغراب
والثالث: ان هذا مثل ما أكلنا قبل هذا الآن مع اتحاد الصورة واختلاف المعنى لجمع لذّتَي الالفة والتجدد. ومن هنا الابتهاج
والرابع: ان هذه التي على أغصان الشجرة هي التي أكلناها اذ ينبت بدلها دفعة فكأنها اياها. ومن هنا يعرف انها لا تنقص

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cumle-4

Cümle 4: Onlara benzer şekilde verilir.

وأما جملة (وأتوا به متشابها) فاعلم! انها فذلكة وتذييل واعتراضية لتصديق الحكم السابق وتعليله.. وبناء المفعول في (أُتوا) اشارة الى ان لهم خَدَمَة.. وفي متشابها ما عرفت من الاشارة الى جمع اللذتين

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-25 : Cumle-5

Cümle 5: Orada onlara temiz zevceler vardır

وأما جملة (ولهم فيها أزواج مطهرة) فاعلم! ان الواو بسر المناسبة العطفية اشارة الى انهم كما يحتاجون الى المسكن لأجسامهم يفتقرون الى السكن لأرواحهم.. (ولهم) اشارة الى الاختصاص والتملك، ورمز الى التخصيص والحصر، وايماء الى ان لهم غير النساء الدنيوية حوراً عيناً خلقن لأجلهم.. و(فيها) اشارة الى ان تلك الأزواج لائقة بتلك الجنة فعلى نسبة علوّ درجاتها يفوق حسنهن.. وكذا فيها ايماء خفي الى أن الجنة تزينت

وتبرجت بهن.. و(مطهرة) اشارة الى أن مطهِّراً طهرهن، فما ظنك بمن طهّرهُن ونزههن يد القدرة؟.. وكذا ايماء بالتعدية ان نساء الدنيا يطهرن ويصفين فيصرن حساناً كالحور العين المتطهرات في أنفسهن

وأما جملة (وهم فيها خالدون) فاشارة الى انهم، وكذا أزواجهم، وكذا لذائذ الجنة، وكذا الجنة كافةً؛ أبدية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27

Bakara 26-27 : Temsil Bahsi

اِنَّ اللهَ لا يَسْتَحْيي اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً ما بَعُوضَةً فَما فَوْقَها
فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ ماذَا اَرَادَ الله بِهذَا مَثَلاً يُضِلُّ بِهِ كَثِيراً وَيَهْدِي بِهِ كَثِيراً وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقِينَ
الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ الله مِنْ بَعْدِ .. مِيثاقِهِ وَيَقْطَعُونَ ما اَمَرَ الله بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الاْرْضِ اُولئِك هُمُ الْخاسِرُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان في هذه الآية أيضاً الوجوه الثلاثة النظمية وان مآل المجموع ينظر الى سوابقه والى لواحقه والى مجموع القرآن الكريم
وأما نظمها بالنظر الى لواحقها فاعلم! ان القرآن لما مثّل بالذباب والعنكبوت وبحث عن النمل والنحل انتهز الفرصةَ - للاعتراض- اليهودُ واَهلُ النفاق والشركِ فتحمقوا وقالوا: أيتنزل الله تعالى مع عظمته الى البحث عن هذه الأمور الخسيسة التي يستحي من بحثها أهل الكمال؟ فضرب القرآن بهذه الآية ضرباً على أفواههم

وأما نظمها بالقياس الى سوابقها، فاعلم! أن القرآن لما أثبت النبوّة بالإعجاز والإعجاز بالتحدِّي والتحدِّي بسكوتهم.. وكذلك أثبت في رأس السورة ان القرآن مشتمل على صفات عالية ومزايا كاملة لا تجتمع في كلام؛ سكتوا في نقطة التحدي حتى لم ينبض لهم عرق عصبية لكن اعترضوا وغالطوا في نقطة كماله وقالوا ان التمثيل في امثال (كمثل الذي استوقد ناراً) و (كصِّيب من السماء) من الأمور العادية سبب لنزالة درجة الكلام فيشبه المحاورة العادية بين الناس؛ فالقرآن ألقمهم حجراً وأفحمهم بهذه الآية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27

Kafirlerin temsil hakkında üç çeşit şüpheleri

وايضاحه: ان لهم شبهات واهية منشؤها أوهام متسلسلة مبناها مغالطات

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : 1.Mugalata

1.Mugalata

احداها: القياس مع الفارق ومنشؤه انهم ينظرون الى كل شئ بمرآة مألوفهم. فحينما يرون الانسان ذهنه جزئي وفكره جزئي ولسانه جزئي وسمعه جزئي؛ لا يتعلق كلٌ بأمرين معا بالذات، ويعرفون أن مقياس الهمة موضوع المشغلة والاهتمام، ويرون ان القيمة والعظمة بنسبة الهمة حتى انهم لا يسندون أمراً حقيراً نزيلاً الى شخص عال جليل؛ ظناً منهم انه لايتنزل للاشتغال بمثله ولايسع ذلك الأمر الحقير همته العظيمة، ينظرون بهذا النظر المشط الى الواجب تعالى

ويقولون: كيف يتنزل بعظمته وجلاله للتكلم مع البشر بمثل محاورة الانسان وللبحث عن هذه الأمور الجزئية لاسيما هذه الأشياء المحقّرة؟ أفلا يعقل هؤلاء السفهاء ان ارادة الله تعالى وعلمه وقدرته كلية عمومية شاملة محيطة وليس مقياس عظمته تعالى الاّ مجموع آثاره، وما ميزان تجليه الاّ كافة كلماته التي لو كان البحر مداداً لها مانفدت.
مثلاً (ولله المثل الأعلى) اذا القت الشمس - بعد فرض كونها مختارة عاقلة - ضياءها على ذرّة ملوّثة، أيُقال لها كيف تنزلت بعظمتها للاشتغال والاهتمام بمثل هذه الذرة؟
نعم! ان الله تعالى كما خلق العالم واتقنه صنعاً واهتم به؛ كذلك خلق الجوهرَ الفردَ وأتقن صنعه. ففي نظر القدرة الجواهر الفردة كالنجوم

السيارة، لأن قدرته تعالى وعلمه وارادته وكلامه لازمة للذات، وذاتية، فليست متجددة ولا قابلة للزيادة والنقصان ولا متغيرة حتى يتداخل فيها المراتب؛ اذ العجز ضدٌ لها لا يمكن تداخله بينها. فلا فرق بين الذرة والشمس. اذ الممكنُ بتساوي طرفَيه كالميزان ذي الكفتين، لا فرق في صرف القوة التي ترفع كفة وتضع أخرى بين ان يكون في الكفتين شمسان أو ذرتان، وهكذا نسبة المقدورات بالنسبة الى القدرة الذاتية اللازمة. وأما بالنسبة الى قوة الممكنات العارضة المتغيرة المتداخل بينها العجز فلا موازنة

والحاصل: ان الذرات والأمور الخسيسة لما كانت مخلوقة له تعالى كانت معلِومة له بالضرورة، فلا مُشاحّة

بالبداهة أن يبحث عنها. وعلى هذا السر قال (ألا يعلم من خلق وهو اللطيف الخبير) فكيف لا يبحث عنها ولا يتكلم بها مَنْ عَلِم وهو العزيز الحكيم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : 2.Mugalata

2.Mugalata

وثانية المغالطات: هي انهم يزعمون انهم يرون في اسلوب القرآن خلف المتكلم تمثال انسان، بدليل البحث عن هذه الأشياء الحقيرة والأمور العادية كأسلوب محاورة البشر. أفلا يتذكر هؤلاء المتجاهلون ان الكلام كما ينظر الى متكلمه بجهة؛ كذلك ينظر الى المخاطب به بجهات، على ما تقتضيه البلاغة للتطبيق على مقتضى حال المخاطب. فلما كان المخاطب بشراً وكان البحث عن أحواله والمقصد تفهيمه، لبس القرآن اسلوبَ البشر الممزوج بحسيّاته المسمى بـ"التنزّلات

الالهية الى عقول البشر" للتأنيس.. ألا تراك اذا حاورت مع صبيّ تتصبّى له؟ فان قلت: ان حقارة الأشياء وخساستها تنافي عظمة القدرة ونزاهة الكلام؟ قيل لك: ان الحقارة والخساسة والقبح وأمثالها انما هي بالنظر الى مُلك الأشياء وجهتها الناظرة الينا وبالنظر الى نظرنا السطحيّ. وقد وُضعت الأسباب الظاهرية للتوسط في هذه الجهة لتنزيه العظمة. وأما بالنظر الى ملكوتية الأشياء فكلها شفّافة عالية. وهذه الجهة هي محل تعلق القدرة، لايخرج من التعلق شئ؛ فكما اقتضت العظمة وضع الأسباب في الظاهر كذلك تستلزم الوحدة والعزة شمول القدرة لكلٍ واحاطة الكلام به؛ على ان القرآن المكتوب على ذرّة بالجواهر الفردة ليس بأقل جزالةً من القرآن

المكتوب على صحيفة السماء بمداد النجوم، وان خلقة الذباب ليست بأدنى صنعا من خلقة الفيل. فالكلام كالقدرة فان قلت: الى أيّ شئ تعود الحقارة الظاهرية في هذه التمثيلات؟
قيل لك: انما تعود الى الممثَّل له دون الممثِّل، فكلما كانت مطابقته للممثَّل له أحسن، كانت درجة الكلام أعلى ونظام البلاغة أرفع. ألا ترى ان السلطان اذا أعطى راعيه ما يليق به من اللباس وألقى الى الكلب ما يشتهيه من العظم.. الخ. لايقال انه فعل بدعة، بل يقال انه أحسن بوضع كل شئ في موضعه. فاذاً كلما كان الممثل حقيراً كان مثاله حقيراً، وان كان عظيماً فعظيماً. ولما كانت الأصنام أدنى الامور سلط الله الذباب على رؤوسها. ولما كانت عبادتها أهون

الأشياء جعل الله تعالى نسج العنكبوت عنوانها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : 3.Mugalata

3.Mugalata

وثالثة المغالطات: انهم يقولون ما الحاجة الى امثال هذه التمثيلات المومئة الى العجز عن اظهار الحقيقة؟ الجواب: لما كان المقصد من انزال التنزيل ارشاد الجمهور، والجمهور عوام، والعوام لايرون الحقائق المحضة والمجردات الصرفة عراة عن متخيلاتهم ـ ألبس الله تعالى بلطفه واحسانه الحقائق لباس مألوفاتهم لتحسن الُفتهم كما عرفت في سرّ المتشابهات

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

،أما نظم الجمل بعض مع بعض فاعلم! أن (ان الله لا يستحيي ان يضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها) ردٌّ وطرد لاعتراضات متسلسلة. كأنهم يقولون أية حكمة في مكالمة الله تعالى مع البشر ، وعتابه عليهم، والتشكِّي منهم؛ فانها علامة ان للانسان أيضاً تصرفاً آخر في العالم؛ لاسيما كالمحاورة الجارية بين الناس فانها علامة انه كلام البشر.. ولاسيما يتراءى من خلف الكلام تمثال انسان.. ولاسيما بتصويرات وتمثيلات فانها علامة العجز عن اظهار الحقيقة..

ولاسيما اذا كانت التمثيلات عادية فانها علامة انحصار ذهن المتكلم .. ولا سيما بأمور حقيرة فانها علامة خفة المتكلم.. ولاسيما اذا كانت مما لا اضطرار اليه وكان تركه أولى.. ولاسيما اذا كان بعض تلك الأمور مما يستحي أهلُ العزّة عن البحث عنه.. ولاسيما اذا كان الباحث ذا العظمة والجلال.. فأجاب القرآن هدما لهذه السلسلة من المبدأ الى المنتهى بضربة واحدة فقال (ان الله لايستحيي...) الخ؛ لان جهة الملكوتية لا تنافي العظمة والجلال فلا يتركها ولا يهملها؛ اذ الالوهية تقتضي كذلك. فاذاً يمثِّل بالأمور المحقّرة للمعاني المحقّرة؛ اذ حكمته مع سر البلاغة هكذا تقتضي.. فاذاً يذكر التمثيلات العادية بناء على انها الموافقة للتربية والارشاد. . فاذاً يصوّر

الحقائق بتمثيلات - بناء على ما تقتضيه العناية مع التنزلات الالهية .. فاذاً يختار اسلوب محاورة البشر بعض مع بعض بناء على ما تقتضيه الربوبية مع التربية.. فاذاً يتكلم مع الناس بناءً على ماتقتضيه الحكمة مع النظام
والحاصل: ان الله تعالى لما أودع في الانسان جزءاً اختيارياً وجعله مصدراً لعالم الأفعال، أرسل كلامه لينظم ذلك العالم
وان نظم جملة (فاما الذين آمنوا فيعلمون انه الحق من ربهم) هو: انه لما ذكر في الأولى المدعى، أشار بهذه الى طريق دليله. وكذا رمز وأوماً الى وجه دفع الأوهام، أي من نظر بنور الايمان ومن جانب الله تعالى ومن جهة قدرته جاعلا حكمته وعنايته وربوبيته نصب العين، علم انه حق وبلاغة. واما

من نظر من جانب حضيض نفسه، ومن جهة الممكنات، فلا جرم ستهوي به الأوهام.. ومثلهما كمثل شخصين صعدا منحدراً رأيا جداول ماء. أما أحدهما فيصعد ويرى رأس العين ويذوق فيعلم ان الماء كله عذب؛ فكلما يصادف قطعة ماء من تفرعات الجداول يتفطن - ولو بامارة ضعيفة - انه عذب، فلا تقدر الأوهام ولو قوية على تغليطه. وأما الآخر فيتسفل وينظر من جانب التفرعات ولا يرى منبع العين فيحتاج لمعرفة عذوبة كل قطعة ماء الى دليل قطعي. فأدنى وهمٍ يُورطه في الشبهة. أو كمثال شخصين بينهما مرآة ينظر أحدهما الى الوجه الشفّاف، والآخر الى الوجه الملوّن

والحاصل: انه لابد في النظر الى صنعه تعالى ان ينظر اليه من جانبه تعالى مع

ملاحظة عنايته وربوبيته وليس هذا النظر الا بنور الايمان ولاتكون الأوهام حينئذ - ولو قوية - إلا أوهن من بيت العنكبوت. ولو نظر اليه من جهة الممكنات بنظر المشتري وبفكره الجزئي لقويت في عينه الأوهامُ الضعيفة فيتستر عنه الحقيقةُ كما يمنع جناحُ بعوضةٍ رؤية العين لجبل الجوديّ وان نظم جملة: (وأما الذين كفروا..) الخ هو: انه لما ارى طريق فهم حكمة اسلوب التمثيلات - وهي النظر بنور الايمان من جانب الواجب الوجود - بيّن هنا الطريق المقابل الذي هو منشأ الأوهام والتعللات بأن ينظر من طرف نفسه بظلمة الكفر التي تصور كل شئ مظلما مع مرض القلب الذي يثقل به اخفّ وَهْم. ثم يضل طريق الحق ثم يتردد ثم يستفهمِ ثم ينكر. فالقرآن

بالايجاز والكناية أورد - اشارةً الى استفهامهم الانكاري - قوله: (ماذا أراد الله بهذا مثلا) بدل "لايعلمون" مع انه المطابق للسابق ظاهراً
وان نظم جملة: (يضل به كثيراً ويهدي به كثيراً) هو: انها جواب عن صورة استفهامهم فلغاية الايجاز نزلت الغاية والعاقبةُ منزلة العلة الغائية كأنهم يسألون ويقولون: لأي شئ كان هكذا؟ ولِمَ لم يكن اعجازه بديهيا؟ ولِمَ لم يكن كونه كلام الله ضرورياً؟ ولِمَ صار معرض الأوهام بسبب هذه الأمثال؟ فأجاب القرآن بقوله: (يضل به كثيراً ويهدي به كثيراً) أي: لأجل ان من تفكر فيه بنور الايمان ازداد نوراً. ومن تفكر بظلمة الكفر والتنقيد ازداد ظلمة..
وهذا لأجل انه نظريّ ليس بديهياً.. وهذا لأجل تفريق الأرواح الصافية العلوية

عن الأرواح الكدرة السفلية.. وهذا لأجل تمييز الاستعدادات العالية بالنشوء والنماء عن الاستعدادات الخبيثة.. وهذا لأجل تمييز الفطرة الصحيحة بالتكمل والمجاهدة والاجتهاد عن الفطرة المتفسخة الفاسدة.. وهذا لأجل ان أمتحان البشر يستلزمه.. وهذا لأجل ان الابتلاء يقتضيه
وهذا لأجل ان سر التكليف لتكميل البشر وسعادته يستلزمه. فأوجز التنزيل في الجواب
ان قلت: قد قلت ان التكليف لتأمين سعادة البشر مع انه يكون سببا لوقوع الأكثر في الشقاوة، ولولاه لما صار التفاوت بهذه الدرجة؟
قيل لك: ان الله تعالى كما كلّف الجزء الاختياريَّ بكسبه تشكيل عالم الأفعال الاختيارية؛ كذلك جعل التكليف سبب

اسقاء وانبات البذور الغير المحصورة المودوعة في روح البشر. ولولاه لبقيت الحبوبات يابسة. واذا تأملت في أحوال النوع بنظر نافذ رأيت كل ترقيات الروح المعنوية، وكل تكملات الوجدان الالهية، وتكملات العقل، وترقيات الفكر المثمرة بدرجة تحير فيها العقول انما وجدت كافة بالتكليف.. وانما استيقظت ببعثة الأنبياء.. وانما تلقحت بالشرائع.. وانما ألهمت من الأديان. ولولاها لبقي الانسان حيوانا ولانعدمت هذه الكمالات الوجدانية وتلك المحاسن الاخلاقية. أما القسم القليل فقبلوا التكليف اختيارا ففازوا بالسعادة الشخصية وصاروا سببا للسعادة النوعية. وأما القسم الكثير كميةً فهم وان كفروا بقلوبهم وفيما هم فيه

مختارون لكن لما لم يكن كل حال كل كافر كافراً وكل صفته كافرة يابسة كانوا بسبب ايقاظ البعثة للحسِّيات الوجدانية، وتنبيه النبوة للسجايا الاخلاقية، وبتسامع الشرائع ، وتعارف آثارها بحيث قد قبلوا أنواعاً من التكليف اضطراراً

فان قلت: سعادة القليل مع شقاوة الكثير كيف تكون مظهراً لسعادة النوع حتى تكون الشريعة رحمة، مع ان سعادة النوع انما تكون بالكل او الأكثر؟

قيل لك: اذا كان لك مائة بيضة ووضعتها تحت طير، فافرخت عشرين وأفسدت ثمانين؛ أفلا تقول قد تكمل هذا النوع؟ اذ حياة عشرين تساوي ألوف بيضةٍ. أو كان لك مائة نواة تمر فأسقيتها بالماء فصار عشرون مِنها

نخلات باسقات وتفسخ ثمانون، أفلا تقول: الماء سعادة لهذا النوع؟ او كان لك معدن فسلطت عليه النار فأصفت خُمسه ذهبا وصيرت الباقي فحماً ورماداً، افلا تكون النار سبب كماله وسعادته؟ وقس على هذا!.. فاذاً نشوء الحسيات العالية ونموّ الأخلاق انما هو بالمجاهدة، وتكمل الأشياء انما هو بمقابلة الأضداد ومزاحمتها. ألاترى ان حكومة اذا جاهدت ينمو فيها الجسارة واذا تركت انطفأت.. تأمل

وان نظم جملة (وما يضل به الاّ الفاسقين) هو: انه لما ابهم في (يضل به كثيراً) انتبه ذهن السامع وخاف فاستفسر قائلاً: من هم الضالون؟ وما السبب؟ وكيف تجئ الظلمة من نور القرآن؟.. فأجاب: بأنهم الفاسقون، وان الاضلال جزاء لفسقهم، وبالفِسق

ينقلب النور في حق الفاسق ناراً والضياء ظلمة. ألا ترى ان ضياء الشمس يعفن ما استقذرت مادته وان وجه التوصيف بقوله (الذين ينقضون عهد الله من بعد ميثاقه ويقطعون ما أمر الله به أن يوصل ويفسدون في الأرض) هو انه شرحٌ وكشف للفسق اذ الفسق عدول عن الحق وتجاوز عن الحد وخروج من القشر الحصين. وان الفسق انما هو بالافراط أو التفريط في القوى الثلاث التي هي القوّة العقلية والغضبية والشهوية.. وان الافراط والتفريط سببان للعصيان في مقابلة الدلائل التي كالعهود الالهية في الفطرة.. وكذا وسيلتان لمرض الحياة النفسية وأشير الى هذا بالصفة الأولى.. وكذلك محرِّكان للعصيان في مقابلة الحياة

الاجتماعية وتمزيق الروابط والقوانين الاجتماعية وأشير الى هذا بالصفة الثانية.. وأيضا هما سببان للفساد والاختلال المنجر الى فساد نظام الأرض وأشير الى هذا بالصفة الثالثة.
نعم! ان الفاسق بتجاوز القوة العقلية عن حد الاعتدال يكسر رابطة العقائد ويمزق القشر الحصين اي الحياة الأبدية.. وبتجاوز القوة الغضبية يمزق قشر الحياة الاجتماعية.. وبتجاوز القوة البهيمية واتباع الهوى يزيل عن قلبه الشفقة الجنسية فيفسد ويورط الناس فيما تورط فيه فيكون سببا لضرر النوع وفساد نظام الأرض
وان نظم جملة (أولئك هم الخاسرون) هو: انه لما ذكر جنايات الفاسق ورهب بها أكد التهديد بنتيجتها وجزائها ليؤثر

الترهيب. فقال: هم الذين خسروا ببيع الآخرة بالدنيا واستبدال الهدى بالهوى

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-1

Cümle 1: Allah temsil getirmekten haya etmez...

ولنشرع في نظم هيئات جملة، فاعلم! ان الآيات وجملها وهيئاتها كأميال الساعة التي تعدّ الثواني والدقائقَ والساعاتِ، فكلما يثبت هذا شيئاً يؤيده ذاك بدرجته ويمده ذلك بنسبته، وكذا اذا اراد هذا شيئاً عاونه ذاك وساعده الآخر بحيث يُخطر الحال ما قيل

عِبَارَاتُنا شَتّى وَحُسْنُكَ وَاحِدٌ وَكُلٌ الى ذَاكَ الْجَمالِ يُشِيرُ

ولهذا السر قد بلغت سلاسة القرآن وعلوّ طبقته ودقة نقشه الى مرتبة

الاعجاز
أما هيئات جملة (ان الله لايستحيي أن يضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها) فاعلم! ان (ان) للتحقيق وردّ التردد والانكار فهي اشارة الى الترددات المتسلسلة المذكورة.. وان لفظة "الله" لتنبيه الذهن على الخطأ في القياس المذكور.. وان ايثار (لايستحيي) على "لايترك" مع ان الحياء - وهو انقباض النفس - محال في حقه تعالى ونفى المحال لا فائدة فيه، اشارة الى ان الأسباب من الحكمة والبلاغة وغيرهما تقتضي حسن التمثيل فلا علة للترك الا الحياء، والحياء عليه تعالى محال فلا سبب للترك أصلا فألزمهم أشدّ إلزام وألطفه.. وكذا رمز بمشاكلة الصحبة الى كلمتهم الحمقاء من قولهم: "أما يستحي ربّ محمد من

التمثيل بهذه المحقّرات".. وان ايثار (ان يضرب) على "من المثل الحقير" مع انه الأنسب، اشارة الى اسلوب لطيف وهو: ان التمثيل كضرب الخاتم للتصديق والاثبات، أو كضرب السكة للقيمة والاعتبار. وفي الاشارة رمز الى حسن التمثيل طرداً للأوهام، وكذا اشارة الى ان التمثيل منهاج مشهور مستحسن، لأن ضروب الأمثال من القواعد المعروفة.. وان ايثار (ان يضرب) على "ضرب" مع انه الأوجز للايماء الى أن منشأ الاعتراض ليس إلاّ الخساسة. لأن (ان يضرب) لعدم استقلاله كأنه لطيف يُمرّ القصدَ الى المفعول.. وأما "ضرب" فلاستقلاله كأنه كثيف يستوقف القصد.. وان (مثلا) ايماء الى خاصية التمثيل من تصوير المعقول بالمحسوس، والموهوم

بالمحقق، والغائب بالشاهد. ومنه ايماء الى رد الوهم.. وتنكير (مثلا) رمز الى ان مدار النظر هو ذات التمثيل، وأما الصفات فمحمولة على طبيعة المقام وحال الممثَّل له.. وان التعميم في (ما) اشارة الى تعميم القاعدة لئلا يختص الجواب بما اعترضوا به فالممثَّل له أية صورة أقتضى استحسنتها البلاغة. وان تخصيص (بعوضة) اشارة الى كثرة استعمال البلغاء للتمثيل بها كقولهم "أضعف من البعوضة" و "أشد عنادا من البعوضة" و "كلفتني مخ البعوضة" و "أعزّ من مخ البعوضة" و "قالت البعوضة للنخلة استمسكي انا أطير" و "الدنيا لا توزن عندالله جناح بعوضة" وقس.. وفي الاشارة رمز الى ضعف وهمهم.. وان المعنى بـ (ما فوقها) مادونها في الصغر وما فوقها في قيمة

البلاغة أو في الصغر أيضا فالتعبير بـ
(مافوقها) اشارة الى ان الصغير اغرب
بلاغة وأعجب خلقة
واعلم! ان الهيئات كخيوط الحرير
باجتماعها يظهر النقش الحسن

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-2

Cümle 2: İman edenler bunun rablerinden bir hak olduğunu ...

وأما هيئات جملة (فأما الذين آمنوا فيعلمون انه الحق من ربهم وأما الذين كفروا فيقولون ماذا أراد الله بهذا مثلا) فاعلم! ان الفاء للتفريع، والتفريع اشارة الى دليل ضمني ينتج هذه الجملة ذات الشقين: أي لايترك التمثيل لأن البلاغة تقتضيه؛ فمن انصف يعرف انه بليغ وحق وكلام الله تعالى. ومن نظر بالعناد لايعلم الحكمة فيتردد.. فيسأل.. فينكر.. فيستحقر. فانتج: ان المؤمن - لأنه منصف - يصدق انه كلام الله، والكافر - لأنه معاند -

يقول ما الفائدة فيه؟ وان "اما" فلانها شرطية لزومية في الوضع اشارة الى ان الخبر لازم للمبتدأ وضروريّ له، يعني من شأن المبتدأ هذا الخبر.. وان ايراد (الذين آمنوا) بدل "المؤمنين" اشارة الى التنصيص على ان الايمان هو سبب العلم بحقيته وان العلم بحقيته ايمان.. وان (انه الحق) بدل "انه البليغ" الأنسب بالمقام اشارة الى آخر نتيجة اعتراضهم اذ غرضهم نفى كونه كلام الله.. وان حصر "انه الحق" اشارة الى ان هذا هو المستحسن الذي لا يستقبح بخلاف ما يزعمون اذ السلامة من العيب لاتثبت الكمال.. وان (من ربهم) اشارة الى ان هدف غرضهم انكار النزول.. وان "اما" في "واما الذين كفروا" للتأكيد والتحقيق والتفصيل.. وان ايراد (الذين كفروا)

بدل "الكافرين" الأوجز ايماء كما مر الى ان انكارهم يجئ من الكفر ويذهب الى الكفر.. وان ايثار (فيقولون) على "فلا يعلمون" مع انه الظاهر كما مر فلاختيار طريق الكناية للايجاز أي: من كفر لايعرف الحقيقة فينجر الى التردد.. فينجر الى الانكار.. فينجر الى الاستحقار بصورة الاستفهام.. وأيضاً في "يقولون" رمز الى أنهم كما كانوا ضالّين، كذلك كانوا مضلين بأقوالهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-3

Cümle 3: Onunla çoğunu dalalete düşürür...

وأما هيئات جملة (يضل به كثيراً ويهدي به كثيراَ) فاعلم! ان الترتيب يقتضي تقديم الثانية لكن لما كان الغرض ردّ اعتراض المتردِّد المستفهِم المستنكِر المستقبح كان (يضل) أهمَّ. أما العدول عن "الضلالة والهداية" المناسبتين للسؤال الى صورة الفعل المضارع فاشارة الى ان كفرهم يتكاثف ظلمةٍ على ظلمة بنسبة تزايد النزول تجدداً؛ كما ان المؤمن يتزايد ايمانه بدرجات النزول نوراً على نور.. وكذا في الفعل - بناء على كونه جوابا - رمز الى بيان

حال الفريقين وبيان السبب. وأما (كثيراً) ففي الأُولى كمية وعدداً، وفي الثانية قيمة وكيفية. نعم! ان كرام الناس كثيرون وان قلّوا. فالتعبير بالكثير في الثانية رمز الى سرّ كون القرآن رحمة للبشر. تأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-4

Cümle 4: Ama sadece fasıkları dalalete düşürür

وأما جملة (وما يضل به الاّ الفاسقين) فاعلم! انه لما ذكر الكثير في الاولى دفع الوسوسة والخوف والتردد وتهمة النقص في القرآن ببيان: ان الضالين من هم؟ وان منشأ الضلالة فسقهم، وان سببها كسبهم، وان القصور منهم لا من القرآن، وان خلق الضلالة جزاء لفعلهم..

ثم اعلم! ان كل واحدة من هذه الجمل كما انها كشّافة لسابقتها؛ كذلك مفسَّرة بلاحقتها كأنها دليل للسابقة نتيجة للاحقة

وايضاحه: ان فيها سلسلتين
إحداها هكذا: انه لايستحي.. لأنه
لايترك.. لأنه بليغ... لأنه حق.. لأنه كلام
الله.. لان المؤمن يعلمه
والثانية هكذا: انه لايستحي كما يقول
المنكر.. لأنهم يقولون يلزم تركه.. لأنهم
لايعلمون حكمته.. لأنهم يقولون ما
الفائدة فيه.. لأنهم ينكرونه.. لأنهم
يستحقرونه.. لأنهم يقعون في الضلالة
بسماعه.. لأنهم يضلهم القرآن.. لأنهم
هم الذين فسقوا وخرجوا عن
قشرهم.. لأنهم نقضوا عهد الله.. لأنهم
مزقوا ما اتصل بأمر التكوين
والتشريع.. لأنهم يفسدون النظام
الالهيّ في الارض. فاذاً هم الخاسرون
في الدنيا باضطراب الوجدان وبقلق
القلب وبتوحش الروح، وفي الآخرة

بالعذاب الأبديّ وبغضب الله، فتأمل
في سلاسة السلسلتين!

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-5

Cümle 5: Onlar ahdlerini bozarlar...

وأما هيئات جملة (الذين ينقضون عهد الله من بعد ميثاقه ويقطعون ما أمر الله به ان يوصل ويفسدون في الأرض) فاعلم! ان توصيف الفاسقين المشككين في اعجازه ونظمه بهذه الأوصاف في هذا المقام، انما هو لمناسبة لطيفة عالية. كأن القرآن يقول: ليس ببعيد من الفساق - الذين لم يروا اعجاز القدرة في نظام الكائنات التي هي القرآن الأكبر - ان يترددوا ويجهلوا اعجاز نظم القرآن؛ اذ كما يرون نظام الكائنات تصادفيا، والتحولات المثمرة عبثا اتفاقية فتستر

عنهم - لفساد روحهم - حِكَمَه؛ كذلك بفطرتهم السقيمة وتهوسهم الفاسد رأوا النظم المعجز مشوشا ومقدماته عقيمة وثمراته مرّة
اما جملة (ينقضون عهد الله) فلأن النقض لغةً تفريق خيوط الحبل وتمزيقها اشارة الى اسلوب عال،كأن عهده تعالى حبل نوراني فتل بالحكمة والعناية والمشيئة فامتد من الازل الى ان اتصل بالأبد. فتجلى في الكائنات بصورة النظام العمومي وأرسلت تلك السلسلة سلاسلها الى الأنواع وامتدّ أَعْجُبُها الى نوع البشر فاورثت واثمرت في روح البشر بذور استعدادات وقابليات تسقى وتتزاهر بالجزء الاختياريّ المعدَّل بالأمر التشريعيّ، أي الدلائل النقلية. فوفاء العهد صرف الاستعدادات فيما وضعت له؛ ونقض

العهد خلافه وتفريقه، كالايمان ببعض الأنبياء وتكذيب بعض.. وقبول بعض الأحكام ورد بعض.. واستحسان بعض الآيات واستنكار بعض .. فانه يخل بالنظام والنظم والانتظام
وأما جملة (ويقطعون ما أمر الله به أن يوصل) فاعلم! ان هذا الأمر عام للأمر التشريعيِّ والأمر التكوينيِّ المندمج في القوانين الفطرية والعادات الإلهية.
فالقطع لما أمر بوصله شرعاً كقطع صلة الرحم وقطع قلوب المؤمنين بعض عن بعض. وعلى هذا القياس!.. وتكويناً كقطع العمل عن العلم.. وقطع العلم عن الذكاء .. وقطع الذكاء عن الاستعداد. وقطع معرفة الله عن العقل.. وقطع السعي عن القوة.. وقطع الجهاد عن الجسارة وهكذا!.. اذ إعطاء القوة أمر معنوي تكويني

بالسعي، وإعطاء الذكاء أمر معنوي بالعلم.. الى آخره.
وأما جملة (ويفسدون في الأرض) فاعلم! ان من فسد وتورط في الوحل يطلب أن يكون له رفقاء متورطون ليتخفف عنه دهشة الحال بسر "اذا عمّت البلية طابت" وكذا اذا وقع في قلب أحد اختلالٌ، تخرب في قلبه الكمالاتُ وتتساقط الحسيات العالية، فيتولد فيه ميل التخريب فينتج له لذة في التخريب فيتحرى لذته في الافساد والاختلال
فان قلت: كيف يؤثر فساد فاسق في p عموم الأرض المشار اليه بلفظ في الأرض؟
قيل لك: الذي فيه نظام ففيه موازنة ، حتى ان النظام مبني على الموازنة فتداخل شئ حقير بين دواليب ماكينة

تتأثر به، وان لم يُحس. والميزان الذي في كفتيه جبلان يتأثر بوضع جوزة على كفة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-26-27 : Cumle-6

Cümle 6: Onlar hüsrana uğramışlardır

وأما جملة (اولئك هم الخاسرون) فاعلم! ان حق العبارة "هم خاسرون في عدم الهداية به " فلفظ "اولئك" ولفظ "هم" والتعريفُ والاطلاقُ لنكت أما (اولئك) فلأن وضعه لإِحضار محسوسٍ، فالإِحضار المستفاد منه اشارة الىً ان السامع اذا سمع حالهم الخبيثة من شأنه ان يحصل له حدّة عليهم ونفرة منهم. فلتطمين نفرته وتشفّي حدّته يطلب أن يستحضروا إلى خياله ليشاهدهم وقت اتصافهم بالعاقبة الوخيمة. . والمحسوسية اشارة الى أن أوصافهم الرذيلة تكثرت

بدرجة تجسمهم محسوسين نصب نظر النفرة. فمن الإِشارة ايماء إلى علة الحكم بالخسارة. . والبعدية إشارة إلى أنهم قد بعدوا عن طريق الحق بدرجة لايرجعون فيستحقون الذم والتشنيع بخلاف من كان في معرض الندامة ومسافة الرجوع.. و(هم) اشارة الى ان الخسارة منحصرة عليهم حتى ان خسارات المؤمنين لبعض اللذائذ الدنيوية ليست خسارة. وكذا خسارات أهل الدنيا في تجاراتهم ليست خسارة بالنسبة إلى خساراتهم.. والألف واللام اشارة الى تصوير الحقيقة أي من أراد أن يرى حقيقة الخاسرين فلينظر اليهم. . وكذا ايماء الى أن مسلكهم محض خسارة لا كالخسارات الأخر التي فيها وجوه من النفع لكن الضر أكثر. فالتعريف اما للكمال أو للبداهة

أو لتصوير الحقيقة.. واطلاق الخسارة اشارة باعانة المقام الخطابيّ الى عموم أنواع الخسارات. أي خسروا في وفاء العهد بالنقض، وفي صلة الرحم بالقطيعة، وفي الاصلاح بالإِفساد، وفي الايمان بالكفر، وبالشقاوة خسروا السعادة الأبدية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28

Bakara 28 : Yeniden yaratılış

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِالله وَكُنْتُمْ اَمْوَاتاً
فَاَحْياكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet (1.Vecih)

اعلم ان لهذه الآية أيضاً الوجوه الثلاثة النظمية
أما نظم مآلها بسابقها، فاعلم! ان الله تعالى لما دعا الناس إلى عبادته والاعتقاد به، وذكر أصول العقائد والأحكام مشيراً إلى دلائلها إجمالاً؛ عاد في هذه الآية مع لواحقها الثلاث إلى سرد الدلائل عليها بتعداد النعم المتضمنة للدلائل. ثم إن أعظم النعم "الحياة" المشار اليها بهذه الآية، ثم "البقاء" أي كمال الحياة بتنظيم السموات والأرض المشار اليه بالآية الثانية، ثم تفضيل البشر وتكريمه على

الكائنات بالآية الثالثة، ثم تعليمه العلم بالرابعة.. فهذه النعم نظراً الى "صورة النعمة" دليل العناية والغاية، وكذا دليل العبادة؛ اذ شكر المنعم واجب وكفران النعم حرام في العقول. ونظراً الى "الحقيقة" دليل اختراعيّ على وجود المبدأ والمعاد.. وكذا ان هذه الآية كما تنظر الى سابقتها كذلك تنظر إلى الأسبق من بحث الكافرين والمنافقين فأشار بهذا الاستفهام الانكاريّ التعجبيّ إلى تقريعهم وتشنيعهم وتهديدهم وترهيبهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet (2.Vecih)

وأما نظم الجمل، فاعلم! ان هنا إلتفاتاً من الغيبة الى الخطاب؛ اذ حكى عنهم اوّلاً ثم خاطبهم، لنكتة معلومة في البلاغة وهي
انه اذا ذكر مساوئ شخص شيئاً فشيئاً تزيد الحدّة عليه، الى ان يلجئ المتكلم - لو كان انساناً - الى المشافهة والمخاطبة معه.. وكذا اذا ذكرت محاسن أحد درجة درجة يتقوى ميل المكالمة معه الى أن يلجئ إلى التوجه اليه والخطاب معه. فلنزول القرآن

على أسلوب العرب التفت فقال:
(كيف تكفرون) مخاطباً لهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Bes Mesele

Ahval-i Beşer üzerine beş mesele (3.Vecih)

ثم اعلم! انه لما كان المقصد هنا سرد البراهين على الأصول السابقة من الايمان والعبادة، ورد الكفر ومنع كفران النعمة. ثم ان أوضح الدلائل هو الدليل المستفاد من سلسلة أحوال البشر، وان أكمل النعم هي النعم المتدلّية في أنابيب تلك السلسلة والمندمجة في عقدها؛ قال: (وكنتم أمواتا فأحياكم ثم يميتكم ثم يحييكم ثم اليه ترجعون) اشارة الى تلك السلسلة العجيبة المترتبة ذات العقد الخمس

التي تدلت من أنابيبها عناقيد النعم.
فلنمهّد خمس مسائل لحلّ تلك العقد

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : 1.Mesele

1.Mesele

المسألة الأولى
في
وكنتم أمواتا

اعلم! ان الانسان باعتبار جسده بينما كان ذرّاتٍ جامدةً منتشرةً في العالم، اذ تراها دخلت بقانون مخصوص ونظام معيّن تحت انتظام.. ثم بينما تراها متسترة ساكتة في عالم العناصر اذ تراها انتقلت متسلّلة بدستور معّين وانتظام يومئ إلى قصد وحكمة الى عالم المواليد.. ثم بينما تراها متفرقة ساكنة في ذلك العالم اذ تراها تحزبت بطرز عجيب وصارت نطفة.. ثم

بانقلابات متسلسلة علقة فمضغة..
فلحماً وعظاماً وهلم جرا.. فكلٌّ من
هذه الأطوار وان كان مكمَّلاً بالنسبة
الى سابقه الا انه ميّت وموات
فان قلت: الموت عدم الحياة وزوالها
ولا حياة فيها حتى تزول؟
قيل لك: اختار المجاز لاعداد الذهن
لقبول العقدة الثالثة والرابعة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : 2.Mesele

2.Mesele

المسألة الثانية

في

فأحياكم

اعلم! ان أعجبَ معجزات القدرة وادقّها الحياةُ.. وكذا هي أعظم كل النعم وأظهر كل البراهين على المبدأ والمعاد

أما وجه أدقيتها وغموضها فهو ان ادنى أنواع الحياة حياة النبات، وان أوّل درجاتها تنبه العقدة الحياتية في الحبة. وهذا التنبه مع شدة ظهوره وعمومه والالفة به من زمان آدم الى

الآن قد بقي مستوراَ عن نظر حكمة البشر
وأما وجه كونها أعظم النعم فهو ان الجسم الذي لاحياة فيه ليس له مناسبة إلاّ مع مكانه المشخص وما به يختلط فيكون يتيماً منفرداً ولو كان جبلا. لكن اذا رأيت جسما ولو صغيراً كالنحل مثلا وقع فيه الحياة حصل له دفعةً مناسباتٌ مع عموم الكائنات وتجارة مع الأنواع حتى يحقّ له أن يقول: "مكاني الكائنات وهي كملكي". اذ اذا انتقل إلى الحياة الحيوانية تراه يجول بحواسه ويتصرّف بها في أطراف الكائنات فيحصل بينه وبين أنواعها اختصاص ومبادلة ومحبة.. ولا سيما اذا ترفع إلى طبقة الانسانية تراه بنور العقل يجول في عوالم. فكما يتصرّف في العالم الجسماني يجول

في العالم الروحاني، ويطوف في العالم المثالي. وكما يسافر هو الى تلك العوالم؛ كذلك تسافر هي اليه بالتمثل في مرآة روحه حتى يستحق أن يقول: "ان العالم مخلوق لأجلي بفضل الله تعالى".. فتتنوع حياته وتنبسط الى الحياة المادية والمعنوية والجسمانية والروحانية التي يشتمل كل منها على طبقات. فحق أن يقال: كما ان الضياء سبب لظهور الألوان والأجسام؛ كذا ان الحياة كشافة لكافة الموجودات وسبب لظهورها، وان الحياة هي التي تصيّر ذرّة كعالم. وان الحياة هي الوسيلة لإِحسان مجموع العالم لذي حياة برأسه مع عدم المزاحمة والانقسام إلاّ في أقل قليل بين البشر وأما وجه كونها أظهر الدلائل على الصانع وكذا على الحشر

فاعلم! ان انتقال بعض ذرات جامدة وانقلابها دفعة الى هيئة ووضعية تخالف الوضعية الأولى - بلا توسط سبب معقول - برهان أيّ برهان. حتى ان الحياة لكونها أشرف الحقائق وأنزهها، لا خسّة فيها بوجهٍ ولا رَيْن عليها، لا في جهة الملك ولا في جهة الملكوت، فكلا وجهيها لطيفان، حتى ان حياة أخس حيوان جزئي أيضاً عالية. ولهذا السر لم يتوسط بينها وبين يد القدرة سبب ظاهريّ؛ اذ مباشرتها لا تنافي عزة القدرة، مع ان وضع الأسباب الظاهرية - كما مر - لمحافظة عزة القدرة في مباشرة الأمور الخسيسة في ظاهر النظر.

وأما وجه كونها أظهر الدلائل على المبدأ والمعاد فقد سمعت آنفا، فلنلخص لك وهو:

ان من نظر في هذه الحياة وتدرج بنظره الى الأطوار المترتبة إلى أبسط صور الجسم يرى أجزاء منتشرة في عالم الذرات. ثم يبصرها قد تلبس في عالم العناصر صوراً أخرى. ثم يصادفها في عالم المواليد في وضعية أخرى.. ثم يلاقيها في نطفة ثم في علقة ثم في مضغة. ثم يراها دفعة بانقلاب عجيب قد لبست صورة ويرى في هذه الانقلابات حركات منتظمة على دساتير معينة يتراءى منها: ان كل ذرة كانت معينة في أول الأطوار كأنها موظفة للذهاب إلى الموضع المناسب من جسد الحي، فيتفطن الذهن انها بقصد تُساق وبحكمة تُرسل، وكانت الحياة الثانية في نظره أهون وأسهل وأمكن بدرجات فيقنع بها قلبه بالطريق الأولى. فهذه الجملة كالدليل للاحقتها

والكل معا برهان على الانكار المستفاد من "كيف"

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : 3.Mesele

3.Mesele

المسألة الثالثة

في

ثم يميتكم

اعلم! ان آية (خلق الموت والحياة) تدل على إن الموت ليس إعداماً وعدماً صرفاً، بل تصرف، وتبديل موضع، واطلاق للروح من المحبس. وكذا ان ما وجد في نوع البشر الى الآن من امارات غير معدودة، ونَجَمَ من اشارات غير محدودة؛ القت الى الأذهان قناعة وحدسا بأن الإنسان بعد الموت يبقى بجهة، وان الباقي منه هو الروح. فوجود هذه الخاصة الذاتية في فرد يكون دليلا

على وجودها في تمام النوع للذاتية.
ومن هنا تكون الموجبة الشخصية مستلزمة للموجبة الكلية، فحينئذ يكون الموت معجزة القدرة كالحياة. لا انه عدمٌ علتُه عدمُ شرائط الحياة
فإن قلت: كيف يكون الموت نعمة حتى نُظِّم في سلك النِعَم؟
قيل لك: أما
أوّلا: فلأنه مقدمة للسعادة الأبدية، ولمقدمة الشئ حكم الشئ حُسنا وقبحاً؛ اذ مايتوقف عليه الواجب واجب وما ينجر إلى الحرام حرام
وثانيا: فلأن الموت عند أهل التحقيق من المتصوِّفين نجاة للشخص بخروجه عن نظير المحبس المشحون بالحيوانات المضرّة الى صحراء واسعة..

و ثالثا: فلأنه باعتبار نوع البشر نعمة عظمى؛ اذ لولاها لوقع النوع في سفالات مدهشة
ورابعا: فلأنه باعتبار بعض الأشخاص نعمة مطلوبة اذ بسبب العجز والضعف لا يتحمل تكاليف الحياة وضغط البليات وعدم شفقة العناصر، فالموت باب فوزه

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : 4.Mesele

4.Mesele

المسألة الرابعة
في
ثم يحييكم

اعلم! ان باشارة آية (اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ) وكذا برمز تعقيب هذه بـ ثم اليه ترجعون مع النظر إلى ايجاز القرآن، ايماء الى حياة القبركما تدل على حياة الحشر.

فإن قلت: اذا اُحرق انسان واُعطي رماده للهواء كيف يتصور فيه الحياة القبرية؟

قيل لك: ان البنية ليست شرطا للحياة عند أهل السنة والجماعة فيمكن تعلق

الروح ببعض الذرات
فإن قلت: كيف يتصور عذاب القبر مع انه لو وضعت بيضة على صدر جنازة بأيام لا يحس فيها أدنى حركة فكيف الحياة والعذاب؟
قيل لك: ان العالم المثاليّ قد بُرهن عليه في موقعه، حتى ان وجوده قطعي عند المحققين الإلهيين. وخاصةُ ذلك العالم تحويلُ المعاني أجساماً والأعراضُ جواهرَ والمتغيرات ثابتةً. والعيون الناظرة من عالم الشهادة اليه، الرؤيا الصادقة والكشف الصادق والأجسام الشفافة فانها تلوِّح بوجوده. ثم ان عالم البرزخ اثبتُ حقيقةً من عالم المثال الذي هو تمثاله. وظل هذا العالم عالم الرؤيا، وظل هذا عالم الخيال، ونظير هذا الاجسام الشفافة كالمرآة. فاذ تفهمت هذا فانظر في

عالم الرؤيا وتأمل في شخص نام عندك وهو ساكن وساكت مع انه في عالمه يقاتل ويضارب فيصير مجروحا أو تلدغه الحية فيتألم. ولو أمكن لك أن تدخل في رؤياه وتقول له: يا هذا! لا تعجز ولا تغضب فإن هذا ليس حقيقة وحلفتَ له ألف يمين لما يصدقك. ويقول لك: هذا ألمي يوجعني وهذا جرحي! أما ترى هذا وبيده السيف، واما ترى الحية تهجم عليّ؛ اذ تجسم معنى وجع الكتف أو نزلة الرأس في صورة سيف جارح، اذ النتيجة واحدة. أو تصوَّر معنى الخيانة الموجعة لقلبه في لباس الحية اذ الألم واحد. فيا هذا! اذ ترى ذاك في ظل عالم المثال أفلا تصدقه في عالم البرزخ الذي هو أثبت حقيقة بدرجات وأبعد منا؟ أما (يحييكم) بالنظر الى الحياة الأخروية. فاعلم! ان

تلك الحياة نتيجة لكل العالم. ولولاها لم تكن الحقيقة ثابتة ولانقلبت الحقائقُ - كالنعمة - نقمةً. وقس!.. ولقد لخصنا دلائلها في تفسير (وبالآخرة هم يوقنون)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : 5.Mesele

المسألة الخامسة
في
ثم اليه ترجعون
آخر العقد من تلك السلسلة
اعلم! ان الخالق جلّت قدرته مزج الاضداد في عالم الكون والفساد لِحِكَم دقيقة ووضع أسبابا ظاهرية ووسائط اظهاراً لعزته فترتبت سلسلة العلل والمعلولات. ثم لما تصفّت الكائنات وتميزت وتحزبت في الحشر ارتفعت الأسباب وأُسقطت الوسائط فارتفع الحجاب وكُشف الغطاء فيرى كلّ صانعَه ويعرف مالكه الحقيقي

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Tetimme

Tetimme

تذييل لخلاصة نظم الجمل: اعلم! انه تعالى لما أنكر كفرهم الواقع بطريق الاستفهام الاستخباريّ في "كيف" ودعا الناس الى التعجب منه؛ برهن عليه بما بعد الواو الحالية أي باراءة أربعة انقلابات عظيمة كلها وكل منها شاهد على وجوب الايمان. ثم ان كل انقلاب منها مشتمل على أطوار ومراتب، ومقدمة ومُعدّة للانقلاب الذي يليه فمن الطور الاول من الانقلاب الأول إلى الطور الآخر من الانقلاب الآخر يتجدد أصلُ جسد الحي دائما فيلقى قشراً ويلبس الأكمل ثم يخِلعه ويلبس

صورة أعلى ثم يلقيها أيضاً فيلبس صورة أحسن وهلم جرا!.. فهو دائماً في استبدال صورة بأخرى كاملة إلى أن يصل إلى أعلى الأعالي فيستقر بتقرر السعادة الأبدية، وكلها بنظام معيّن وقانون منتظم. فأشار إلى أول الانقلابات بقوله (وكنتم أمواتا) وهذا مشتمل على أطوار آخر الأطوار ينتج مآل (فأحياكم) الدال على الانقلاب الثاني الذي هو أعجب حقائق العالم المشتمل على أطوار آخرها تنتهي بانقلاب (ثم يميتكم) المشتمل أيضاً على أطواره البرزخي التي تتم بانقلاب (ثم يحييكم) المشتمل على أطواره القبرية ثم الحشرية المختومة بقوله (ثم اليه ترجعون). فمن أمعن في هذه الانقلابات كيف يتجاسر على الانكار؟

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Cumle-1

Cümle 1: Nasıl Allahı inkar ediyorsunuz

ولنشرع في نظم هيئات جملة جملة أما الجملة الأولى أعني (كيف تكفرون بالله وكنتم أمواتا) فالاستفهام فيها لتوجيه ذهنهم الى قباحتهم ليروا بأنفسهم فينصفوا فيقرّوا. و(كيف) اشارة الى الاستدلال على عدم الكفر بانكار الحال اللازم. والخطاب في (تكفرون) ايماء كما مر الى شدة الغضب ولم يقل "لاتؤمنون" اشارة الى شدّة تمردهم اذ يتركون الايمان الذي عليه الدلائل ويقبلون الكفر الذي على بطلانه البراهين

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Cumle-2

Cümle 2: Ölüler idiniz

و واو الحالية في (وكنتم) تشير إلى مقدر، اذ الجملتان ماضيتان. والأُخريان مستقبلتان كلاهما لايوافق قاعدة مقارنة الحال لعامل ذي الحال، فاذاً "التقدير "والحال انكم تعلمون
فإن قلت: انهم وان علموا بالموت والحياة الأُولى لكنهم لايعلمون انهما من الله، وكذلك لايقرون بالحياة الثانية ولايصدقون بالرجوع اليه تعالى؟
قيل لك: من البلاغة تنزيل الجاهل منزلة العالم عند ظهور دلائل ازالة الجهل. فلما كان التفكر في أطوار الموت الأول والحياة الأُولى ملجأ الى

الاقرار بالصانع وكان العلم بها مقنعا للذهن بوقوع الحياة الثانية؛ كانوا كأنهم عالمون بهذه السلسلة. والخطاب في (كنتم) اشارة الى ان لهم في عالم الذرات أيضاً وجوداً وتعينا. لا ان الذرات كيفما اتفقت صارت أجسادَهم المعينة بالتصادف. وإيثار (أمواتا) على جماد أو ذرات ايماء الى مآل (لَمْ يَكُنْ شَيْئاً مَذْكُوراً).

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Cumle-3

Cümle 3: Sizi canlandırdık

وأما جملة
فأحياكم
فان قلت: الفاء للتعقيب والاتصال مع تخلل تلك الأطوار وتوسط مسافة طويلة الى الحياة؟
قيل لك : الفاء للإشارة إلى منشأ دليل الصانع وهو ان انقلابها من الجمادية الى الحيوانية دفعةً من غير توسط سبب معقول يُلجئ الذهن الى الاقرار بالصانع. وكذا ان الأطوار في حالة الموات ناقصة غير ثابتة شأنها التعقيب. وإيثار (أحياكم) على "صرتم أحياء" للتصريح، أي صرتم أحياء

ولايمكن ذلك بغير قدرة الصانع. فانتج
ان الله تعالى هو الذي أحيا.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Cumle-4

Cümle 4: Sonra ölüyorsunuz

وأما جملة (ثم يميتكم) بدل "تموتون" فإشارة كما مر الى أن الموت تصرف عظيم للقدرة بمقياس القدر. ألا ترى ان من استوفى عمره الطبيعيّ ثم انتهى إلى الأجل اقلٌّ قليل. فيتيقظ الذهن الى ان الموت ليس نتيجة طبيعية. فالموت انحلال الجسد لا فناء الروح بل اطلاقه

وأما جملة (ثم يحييكم) فـ "ثم" اشارة الى توسط عالم البرزخ ذي العجائب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-28 : Cumle-5

Cümle 5: Sonra diriltiliyorsunuz

وأما جملة (ثم اليه ترجعون) فـ "ثم" اشارة الى توسط الغطاء العظيم.
و"ترجعون" اشارة الى كشف الغطاء وطرد الأسباب واسقاط الوسائط
فإن قلت: الرجوع الى الله تعالى يقتضي ان يكون المجئ منه اوّلا، ومن هنا توهمَ بعضٌ الاتصالَ واشتبه بعض أهل التصوف
قيل لك: ان في الدنيا وجوداً وبقاء وكذا في الآخرة وجود وبقاء. فالوجود في الدنيا يصدر من يد القدرة بلا واسطة
وأما البقاء المحفوف بالتحليل والتركيب والتصرف والتحول في عالم

الكون والفساد فيتداخل بينه العلل وتتوسط الأسباب للحكمة المذكورة سابقا. وأما في الآخرة فالوجود وكذا البقاء بلوازمه وتركيباته يظهر بالذات من يد القدرة ويعرف كلُّ شئ مالكَه الحقيقي. فاذا تأملت في هذا علمت معنى الرجوع.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29

Bakara 29 : Yedi Kat Sema Bahsi

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ ما فِي الأرْضِ جَمِيعاً
ثُمَّ اسْتَوى اِلَى السَّماءِ فَسَوّيــهُنَّ سَبْعَ
سَموَاتٍ وهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

اعلم! ان لهذه الآية ايضاً الوجوه الثلاثة العظيمة
أما نظم المجموع بالسابق فهو: ان في الآية الأولى انكار الكفر والكفران بالدلائل الانفسية وهي أطوار البشر، وفي هذه الآية اشارة الى الدلائل الآفاقية.. وكذا في الأولى اشارة الى نعمة الوجود والحياة، وفي هذه الآية الى نعمة البقاء.. وكذا في تلك دليل على الصانع ومقدمة للحشر، وفي هذه اشارة الى تحقيق المعاد وازالة الشبه كأنهم يقولون: اين للإنسان هذه القيمة؟ وكيف له تلك الأهمية؟ وما

موقعه عند الله حتى يقيم القيامة لأجله؟ فقال القرآن باشارات هذه الآية: ان للإنسان قيمة عالية بدليل ان السموات والأرض مسخرة لاستفادته، وكذا ان له أهمية عظيمة بدليل ان الله لم يخلق الانسان للخلق بل خلق الخلق له، وان له عند خالقه لموقعا بدليل ان الله تعالى لم يوجد العالم لذاته بل اوجده للبشر وأوجد البشر لعبادته. فانتج ان الانسان مستثنى وممتاز لا كالحيوانات فيليق أن يكون مظهراً لجوهرةِ (ثم اليه ترجعون)

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Uc Mesele

Üç Mesele

وأما نظم جملة جملة، فاعلم! ان لفظ "جميعا" في الجملة الأولى ولفظ "ثم" في الثانية ولفظ "سبع" في الثالثة تقتضي تحقيقاً. فلنتكلم عليها في ثلاث مسائل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : 1.Mesele

1.Mesele

المسألة الأولى

ان قلت: ان هذه الآية تدل على أن جميع ما في الأرض لاستفادة البشر فكيف يتصور استفادة (زيد) مثلا من كل جزء من أجزاء الأرض؟ و(حبيب وعلي) كيف يستفيدان من حجر في قعر جبل في وسط جزيرة في البحر المحيط الكبير؟ وكيف يكون مال (زيد) لاستفادة عمرو؟ مع ان الآية باشارات أخواتها تشير أن لكل فردٍ الجميعَ لا التوزيع. وكذا كيف تكون الشمس والقمر وغيرهما مع تلك العظمة لزيد وعمرو والعلة الغائية فيها الفائدة

الجزئية لهما؟ وكيف تكون المضرات لاستفادة البشر مع انه لا مجازفة في القرآن ولاتليق المبالغة ببلاغته الحقيقية؟

قيل لك: تأمل في ست نقاط يتطاير عنك الأوهام

الأولى: ان خاصية الحياة كما مر تصيّر الجزء كلا والجزئي كليا والمنفرد جماعة والمقيد مطلقا والفرد عالماً، فيصير الأنواع كقوم ذي حياة والدنيا بيته ويكون له مناسبة مع كل شئ

والثانية: ان في العالم كما علمت نظاما ثابتا واتساقا محكما ودساتير عالية وقوانين أساسية مستمرة فيكون العالم كساعة أو ماكينة منتظمة. فكما ان كل دولاب منها بل كل سنّ من كل دولاب بل كل جزء من كل سنّ له دخلٌ ولو جزئيا في نظام الماكينة، وكذا له

تأثير في فائدة الماكينة ونتيجتها بواسطة نظامها؟ كذلك لوجوده دخل في فائدة أهل الحياة الذين سيّدهم ورئيسهم البشر
والثالثة: انه - كما قرع سمعك فيما مضى - لا مزاحمة في وجوه الاستفادة، فكما ان الشمس بتمامها لزيد وان ضياءها روضة وميدان لنظره؛ كذلك بتمامها مُلك لعمرو وجنة له. فزيد مثلا لو كان في العالم وحده كيف تكون استفادته؛ كذلك اذا كان مع كل الناس لا ينقص منها شئ الا فيما يعود الى الغارين
والرابعة: ان الكائنات ليس لها وجه رقيق فقط، بل فيها وجوه عمومية مختلفة طبقا على طبق، ولفوائدها جهات كثيرة عمومية متداخلة، وطرق الاستفادة متعددة متنوعة. مثلاً: اذا كان

لك روضة تستفيد منها بجهة ويستفيد الناس بجهة أخرى، كالاستلذاذ بالقوة الباصرة. ولاجرم ان استفادة الانسان تحصل بحواسه الخمس الظاهرة وبحواسه الباطنة وبجسمه وبروحه وكذا بعقله وقلبه وكذا في دنياه وفي آخرته وكذا من جهة العبرة وقس عليها.. فلا مانع من استفادته بوجه من هذه الوجوه من كل ما في الأرض بل العالم

والخامسة: انه

ان قلت: هذه الآيات مع آيات أُخر تشير الى ان هذه الدنيا العظيمة مخلوقة لأجل البشر وجعل استفادته علة غائية لها. والحال ان زحل الأكبر من الأرض ليست فائدتها بالنسبة الى البشر الاّ نوع زينة وضياء ضعيف فكيف يكون علة غائية؟

قيل لك: ان المستفيد يفنى في جهة استفادته وينحصر ذهنُه في طريقها وينسى ما عداها وينظر الى كل شئ لنفسه ويحصرِ العلة الغائية على ما يتعلق به. فاذاً لا مجازفة في الكلام الموجَّه الى ذلك الشخص في مقام الامتنان بأن يقال: ان زحل الذي أبدعه خالقه لألوفِ حِكَمٍ، وفي كل حكمة ألوفُ جهاتٍ، وفيً كل جهة ألوفُ مستفيدٍ العلة الغائية في إبداعه جهة استفادة ذلك الشخص

والسادسة: - وقد نبهت عليه - ان الانسان وان كان صغيراً فهو كبير، فنفعه الجزئيّ كليّ فلا عبثية

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : 2.Mesele

2.Mesele

(المسألة الثانية: في (ثم
اعلم! ان هذه الآية تدل على أن خلق الأرض قبل السماء، وان آية (والأرضَ بَعْدَ ذلِكَ دَحيــهَا) تدل على ان خلق السماء قبل الارض، وان آية (كَانَتَا رَتْقاً فَفَتَقْناهُمَا) تدل على انهما خلقتا معا وانشقتا من مادة
واعلم ثانيا: ان نقليات الشرع تدل على ان الله تعالى خلق اوّلا جوهرةً - أي مادة - ثم تجلى عليها فجعل قسما منها بخارا وقسما مائعا. ثم تكاثف المائع بتجلّيه فأزبد. ثم خلق الأرض أوسبع كرات من الأرضين من ذلك الزبد

فحصل لكل أرض منها سماء من الهواء النسيميّ. ثم بسط المادة البخارية فسوّى منها سموات زرع فيها النجوم فانعقدت السموات مشتملة على نويات النجوم. وان فرضيات الحكمة الجديدة ونظرياتها تحكم بأن المنظومة الشمسية أي مع سمائها التي تسبح فيها كانت جوهراً بسيطاً ثم انقلب إلى نوع بخار ثم تحصل من البخار مائع ناريّ ثم تصلب بالتبرد منه قسم ثم ترامى ذلك المائع الناري بالتحرك شرارات وقطعات انفصلت فتكاثفت فصارت سيّارات منها أرضنا هذه فإذا سمعت هذا يجوز لك التطبيق بين هذين المسلكين لأنه يمكن أن يكون آية (كانتا رتقا ففتقناهما) اشارة الى ان الأرض مع المنظومة الشمسية كانت كعجين عجنته يد القدرة من جوهر

بسيط أعني "مادّة الاَثِير" التي هي كالماء السيّال بالنسبة الى الموجودات فتنفذ جارية بينها. وآية (وَكانَ عَرْشُهُ عَلَى الْماءِ) اشارة الى هذه المادة التي هي كالماء. و"الإثير" بعد خلقه، هو المركز لأوّل تجلّي الصانع بالايجاد، اي فخلق "الأثير" ثم صيّره جواهرَ فردةً ثم جعل البعض كثيفاً، ثم خلق من الكثيف سبع كرات مسكونة منها ارضنا. ثم ان الأرض بالنظر الى كثافتها وتصلبها قبل الكل وتعجيلها في لبس القشر وصيرورتها من زمان مديد منشأ الحياة مع بقاء كثير من الاجرام السماوية الى الآن مائعة نارية تكون خلقتها وتشكلها من هذه الجهة قبل خلق السموات. ولما كان تكمل منافعها ودحوها - أي بسطها وتمهيدها لتعيّش نوع البشر - بعد تسوية السموات وتنظيمها تكون

السموات اسبقَ من هذه الجهة مع الاجتماع في المبدأ. فالآيات الثلاث تنظر الى النقاط الثلاث
الجواب الثاني: ان المقصد من القرآن الكريم ليس درس تاريخ الخلقة، بل نزل لتدريس معرفة الصانع. ففيه مقامان: ففي مقام بيان النعمة واللطف والمرحمة وظهور الدليل تكون الأرض اقدمَ، وفي مقام دلائل العظمة والعزة والقدرة تكون السموات اسبق.. ثم ان "ثم" كما تكون للتراخي الذاتيّ تجئ للتراخي الرتبي فـ (ثم استوى) أي ثم اعلموا وتفكروا انه استوى

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : 3.Mesele

3.Mesele

(المسألة الثالثة: في (سبع
اعلم! ان الحكمة العتيقة قائلة بأن السمواتِ تسعة، وتصورها أهلُها بصورة عجيبة، واستولى فكرُهم على نوع البشر في اعصار. حتى اضطر كثير من المفسرين الى إمالة ظواهر الآيات الى مذهبهم. وأما الحكمة الجديدة فقائلة بأن النجوم معلّقة في الفضاء والخلو كأنها منكِرة لوجود السماء. فكما أفرطت إحداهما فرّطت الأخرى.وأما الشّريعة فحاكمة بأن الصانع جل جلاله خلق سبع سموات وجعل النجوم فيها كالسَّماك تسبح.

والحديث يدل على ان "السماء موج مكفوف" وتحقيق هذا المذهب الحق في ست مقدمات
الأولى: انه قد ثبت فنّا وحكمة ان الفضاء الوسيع مملوء من الأثير
والثانية: ان رابطة قوانين الأجرام العلوية وناشر قوى أمثال الضياء والحرارة وناقلها مادة موجودة في الفضاء مالئة له
والثالثة: ان مادة الأثير مع بقائها اثيراً لها كسائر المواد تشكلات مختلفة وتنوعات متغايرة كتشكل البخار والماء والجمد
والرابعة: انه لو أمعن النظر في الاجرام العلوية يُرى في طبقاتها تخالف. ألا ترى ان نهر السماء المسمى بـ "كَهْكَشان" المرئيّ في صورة لطخة سحابية انما هو ملايينَ

نجومٍ أخذت في الانعقاد. فصورةُ الأثير التي تنعقد تلك النجوم فيها تخالف طبقة الثوابت البتة، وهي أيضاً تخالف طبقات المنظومة الشمسية بالحدس الصادق وهكذا الى سبع منظومات
والخامسة: انه قد ثبت حدسا واستقراء انه اذا وقع التشكيل والتنظيم
والتسوية في مادة تتولد منها طبقات مختلفة كالمعدن يتولد منه الرماد والفحم والألماس.. وكالنار تتميز جمراً ولهبا ودخانا، وكمزج مولّد الماء مع مولّد الحموضة يتشكل منه ماء وجمد وبخار
والسادسة: ان هذه الامارات تدل على تعدد السموات. والشارع الصادق قال هي سبعة، فهي سبعة على ان السبع والسبعين والسبع مائة في أساليب العرب لمعنى الكثرة

والحاصل: ان الصانع جل جلاله خلق من "مادة الأثير" سبع سموات فسوّاها ونظّمها بنظام عجيب دقيق وزرع فيها النجوم وخالف بين طبقاتها
اعلم! انك اذا تفكرت في وُسْعة خطابات القرآن الكريم ومعانيه ومراعاته لافهام عامة الطبقات من أدنى العوام الى أخص الخواص ترى أمراً عجيباً. مثلاً: من الناس من يفهم من (سبع سموات) طبقات الهواء النسيمية.. ومنهم من يفهم منه الكرات النسيمية المحيطة بأرضنا هذه وأخواتها ذوات ذوي الحياة.. ومنهم من يفهم منه السيّارات السبع المرئية للجمهور.. ومنهم من يفهم منه طبقات سبعة اثيرية في المنظومة الشمسية.. ومنهم من يفهم منه سبع منظومات شموسية أولاها منظومة شمسنا هذه..

ومنهم من يفهم منه انقسام الأثير في التشكل الى طبقات سبعة كما مر آنفا.. ومنهم من يرى جميع ما يُرى مما زُيّن بمصابيح الشموس والنجوم الثوابت سماء واحدة. هي السماء الدنيا وفوقها ست سموات أُخر لاترى..
ومنهم من لايرى انحصار سبع سموات في عالم الشهادة فقط بل يتصورها في طبقات الخلقة في العوالم الدنيوية والأُخروية والغيبية.. فكل يستفيض بقدر استعداده من فيض القرآن ويأخذ حصته من مائدته فيشتمل على كل هذه المفاهيم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

واعلم! ان الجملة الأولى: أعني (هو الذي خلق لكم ما في الأرض جميعاً) نظمها بخمسة أوجه
الأول: ان الآية الأولى اشارة الى نعمة الحياة والوجود، وهذه تشير الى نعمة البقاء وأسبابه
والثاني: انه لما اثبتت الأولى للبشر أعلى المراتب أعني الرجوع اليه تعالى تنبه ذهن السامع للسؤال بـ "اين لهذا الانسان الذليل استعداد لهذه المرتبة العالية إلاّ ان يكون بفضله تعالى وجذبه؟". فكأن هذه الجملة تقول مجيبة عن ذلك السؤال ان للإِنسان

عند خالقه الذي سخر له جميع الدنيا لموقعا عظيما
والثالث: انه لما أشارت الأولى الى وجود الحشر والقيامة للبشر ذهب السامع الى سؤال: ما أهمية البشر حتى تقوم القيامة لأجله ويخرب العالم لسعادته؟ فكأن هذه الجملة تجيبه بـ "ان من هُيّئَ جميع ما في الأرض لاستفادته وسُخّر له الأنواع له أهمية عظيمة تشير الى انه هو النتيجة للخلقة"
والرابع: ان الأولى اشارت بـ (اليه ترجعون) الى رفع الوسائط وانحصار المرجعية فيه تعالى. والحال ان للبشر في الدنيا مراجع كثيرة، فهذه الجملة تقول أيضاً ان الأسباب والوسائط تشفّ عن يد القدرة، وان المرجع الحقيقي في الدنيا انما هو الله تعالى

وانما توسطت الأسبابُ لحِكَم فانه تعالى هو الذي خلق للإِنسان كل ما يحتاج اليه
والخامس: ان الأولى لما اشارت الى السعادة الأبدية أشارت هذه الى سابقةِ فضلٍ يستلزم تلك السعادة ذلك الفضَلُ أي من اُحسن اليه جميع ما في الأرض لحقيقٌ بأن يعطى له السعادة الأبدية.
وجملة (ثم استوى الى السماء) نظمها بأربعة أوجه.
الأول: ان السماء رفيقة الأرض لا يَتصورُ الأرضَ أحدٌ إلاّ ويخطر في ذهنه السماء
والثاني: ان تنظيم السماء هو المكمِّل لوجه استفادة البشر مما في الأرض
والثالث: ان الجملة الأُولى اشارت الى دلائل الاحسان والفضل وهذه تشير

الى دلائل العظمة والقدرة
والرابع: ان هذه الجملة تشير الى ان فائدة البشر لا تنحصر على الأرض بل السماء أيضاً مسخرة لاستفادته
ونظم جملة: (فسوّيهن سبع سموات) بثلاثة أوجه
الأول: ان ربطها بالأُولى كربط ""فيكون" مع "كن
والثاني: انه كربط تعلق القدرة بتعلق الارادة
والثالث: انه كربط النتيجة بالمقدمة
ونظم جملة (وهو بكل شيء عليم) بوجهين
أحدهما: انها دليل لِمّي على التنظيم السابق كما ان التنظيم السابق دليل اِنّيّ عليها؛ اذ الاتساق والانتظام يدلان على وجود العلم الكامل كما ان العلم يفيد الانتظام

والآخر: ان الجملة الأولى تدل على القدرة الكاملة وهذه على العلم الشامل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Cumle-1

Cümle 1: Odur ki yarattı size....

أما نظم هيئآت جملة
ففي الجملة الأولى الاستيناف وتعريف الجزئين وتعريف الخبر ولام "لكم" وتقديم "لكم" ولفظ "في" ولفظ ""جميعا
أما الاستيناف فإشارة إلى أسئلة مقدرة وأجوبة قد نبهت عليها في الاوجه الخمسة لنظم الجملة الأولى..
وأما تعريف الجزئين فاشارة الى التوحيد والحصر الذي هو دليل على الحصر في تقديم "اليه" في (ثم اليه ترجعون).. وأما تعريف الخبر فاشارة الى ظهور الحكم.. وأما لام النفع في

(لكم) فاشارة الى أن الأصل في الأشياء الاباحة وانما تعرض الحرمة للعصمة: كمال الغير. أو للحرمة: كلحم الآدميّ. أو للضرر: كالسم. أو للاستقذار: كبلغم الغير. أو للنجاسة: كالميتة.. وكذا رمز الى وجود النفع في كل شئ، وان للبشر ولو بجهة من الجهات استفادة ولو بنوع من الأنواع ولو في أحقر الأشياء ولا أقل من نظر العبرة، وكذا ايماء الى انه كم من خزائن للرحمة مكنوزة في جوف الأرض تنتظر أبناء المستقبل.. وأما تقديم (ولكم) فاشارة الى أن جهة استفادة البشر أقدم الغايات وأولاها وأولها.. وأما (ما) المفيدة للعموم فللحث على تحرِّي النفع في كل شئ.. وأما (في الأرض) بدل "على الأرض" مثلا، فاشارة الى وجود أكثر المنافع

في بطن الأرض، وكذا تشجيع على تحرِّي ما في جوفها.. ويدل تدرج البشر في الاستفادة من معادن الأرض وموادها على انه يمكن أن يكون في ضمنها مواد وعناصر تخفف عن كاهل أبناء الاستقبال ضغطَ تكاليف الحياة من الغذاء وغيره.. واما (جميعا) فلرد الأوهام في عبثية بعض الأشياء

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra semaya yöneldi

وأما (ثم) في الجملة الثانية فاشارة الى سلسلة من أفعاله تعالى وشؤونه بعد خلق الأرض إلى تنظيم السماء.. وكذا رمز الى تراخي رتبة التنظيم في نفع البشر عن خلقة الأرض.. وكذا ايماء الى تأخره عنها. واما (استوى) ففيه ايجاز، أي: أراد أن يسوّي.. وكذا فيه مجاز أي كمن يسدد قصده الى شئ لا ينثني يمنةً ويسرةً. و(الى السماء) أي الى مادتها وجهتها

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Cumle-3

Cümle 3: Yedi kat olarak tesviye etti

واما فاء (فسويــهن) فبالنظر الى جهة التفريع نظير ترتب "فيكون" على "كن"، وتعلق القدرة على تعلق الارادة والقضاء على القدر. واما بالقياس الى جهة التعقيب فايماء الى تقدير "ونوّعها ونظّمها ودبّر الأمر بينها فسوّيهن" الخ. واما "سوّى" أي خلقها منتظمة مستوية متساوية في أن أعطى كلاّ ما يناسب استعداده ويساوي قابليته. واما "هن" فايماء الى تنوع مواد السموات. وأما (سبع) فيتضمن الكثرة والمناسبة مع الصفات السبع ومع الأدوار السبعة في تشكلات الأرض. و(سموات) أي اللاتي

هن رياض لأزاهير الدراري وبحار لسِماك السّيارات ومزرعة لحبّات النجوم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-29 : Cumle-4

Cümle 4: O herşeyi bilendir

أما جملة (وهو بكل شيء عليم) فواو العطف المقتضية للمناسبة اشارة الى "وهو على كل شئ قدير فهو الخالق لهذه الاجرام العظيمة، وهو بكل شئ عليم فهو النظّام المتقن للصنعة فيها". وباء الالصاق اشارة الى عدم انفكاك العلم عن المعلوم. واما "كل" فهو العام الذي لم يخص منه البعض. وقد خص قاعدة "وما من عام الاّ وقد خُصَّ منه البعض" والاّ لكانت هذه القاعدة بحيث اذا صدقت كذّبت نفسها نظير "الجذر الأصم الكلاميّ" ولفظ "شيء" يعم الشائيّ والمشيءَ وما ليس بهذا

ولا بذاك كالممتنع. و "عليم" أي ذات ثبت له لازماً منه العلم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30

Bakara 30 : Hilafet-i İnsaniye

وَاذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلئِكَةِ اِنِّي جَاعِلٌ فِي
الأَرْضِ خَلِيفَةً قالُوا اَتَجْعَلُ
فِيها مَنْ يُفْسِدُ فِيها وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ
قَالَ اِنِّي اَعْلَمُ ما لاتَعْلَمُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Mukaddeme

Mukaddime

مـقـدمـــــة

اعلم! ان التصديق بوجود الملائكة أحد أركان الايمان. ولنا هنا مقامات..

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : 1.Makam

المقام الأول

ان من نظر الى الأرض وقد امتُلئت بذوي الأرواح مع حقارتها، وتأمل في انتظام العالم واتقانه، تحدس بوجود سكان في هذه البروج العالية. فَمَثَلُ مَنْ لم يصدّق بوجود الملائكة كَمَثَل رجل ذهب الى بلدة عظيمة وصادف دارا صغيرة عتيقة ملوّثة بالمزخرفات مشحونة بالناس. ورأى عرصاتها مملوءة من ذوي الأرواح ولحياتهم شرائط مخصوصة كالنباتات والسِّماك. ثم رأى اُلوفا من القصور العالية الجديدة قد تخلّلت بينها ميادين النزهة

فيعتقد خلوها عن السكان لعدم جريان شرائط حياة هذه الدار في تلك القصور. ومثل المعتقد بوجودهم كَمَثَل مَنْ اذا رأى هذا البيت الصغير وقد امتلأ من ذوي الأرواح ورأى انتظام البلدة، جزم بأن لتلك القصور المزيَّنة أيضاً سكانا يناسبونها وتوافقهم ولهم شرائط حياة مخصوصة فعدم مشاهدتهم - لبعدهم وترفعهم - لا يدل على عدمهم. فامتلاء الأرض من ذوي الحياة ينتج بالطريق الأْولى وبالقياس الأْولَويّ المؤسس على القياس الخفيّ المبني على الانتظام المطرد - امتلاء هذه الفضاء الوسيعة ببروجها ونجومها وسماواتها من ذوي الأرواح الذي يدعوهم الشرع بالملائكة المنطوية على أجناس مختلفة فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : 2.Makam

2.Makam

المقام الثاني

اعلم - كما مر - ان الحياة هي الكشافة للموجودات بل هي النتيجة لها، فاذاً كيف تخلو هذه الفضاء الوسيعة من ساكنيها وتلك السموات من عامريها. ولقد أجمع العقلاء إجماعا معنويا - وان اختلفوا في طرق التعبير - على وجود معنى الملائكة وحقيقتهم، حتى ان المشّائيين عبّروا عنهم بالماهيات المجرَّدة الروحانية للأنواع، والاِشْراقِيّين عبّروا عنها بالعقول وأرباب الأنواع، وأهل الأديان بملَك الجبال وملَك البحار وملك الامطار مثلا.

حتى ان الماديين الذين عقولهم في عيونهم لم يتيسر لهم انكار معنى الملائكة بل نظروا اليهم في القوات السارية في نواميس الفطرة
فان قلت: أفلا يكفي لارتباط الكائنات وحيويتها هذه النواميس وتلك القوانين الجارية في الخلقة؟
قيل لك: ما تلك النواميس الجارية والقوانين السارية الا أمور اعتبارية بل وهمية لا يتعين لها وجود ولا يتشخص لها هُويّة الا بممثّلاتها ومعاكسها ومَنْ هو آخذ برأس خيوطها وان هي إلاّ الملائكة.. وأيضاً قد اتفق الحكماء والعقل والنقل على عدم انحصار الوجود في عالم الشهادة الظاهر الجامد الغير الموافق لتشكل الأرواح.
فعالم الغيب المشتمل على عوالم - الموافق للأرواح كالماء للسِماك -

مشحون بها، مظهرٌ لحياة عالم الشهادة.. فاذا شهدت لك هذه الأمور الأربعة على وجود معنى الملائكة فأحسن صور وجودهم التي ترضى بها العقول السليمة ماهو إلاّ ماشرحه الشرع من انّهم عباد مكرمون لا يخالفون مايؤمرون، وكذا انهم أجسام لطيفة نورانية ينقسمون إلى أنواع مختلفة

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : 3.Makam

المقام الثالث

اعلم ان مسألة الملائكة من المسائل التي يتحقق الكل بثبوت جزء واحد، ويُعلم النوع برؤية أحد الأشخاص، اذ من أنكر أنكر الكلَّ. ثم كما انه محال عندك - ايقظك الله - أن يجمع أهل كل الأديان في كل الأعصار من آدم الى الآن على وجود الملائكة وثبوت المحاورة معهم وثبوت مشاهدتهم والرواية عنهم كمباحثة الناس طائفة عن طائفة، بدون رؤية فرد بل أفراد منهم وبدون ضرورة وجود شخص بل أشخاص منهم، وبدون الاحساس

بالضرورة بوجودهم؛ كذلك محال أن يقوم وَهْم كذلك في عقائد البشر ويستمر هكذا ويبقى في الانقلابات بدون حقيقة يتسنبل عليها وبدون مبادئ ضروريةٍ مولِّدة لذلك الاعتقاد العموميّ. فإذاً ليس سند هذا الاجماع الاّ حدس تولّد من تفاريق امارات حصلت من واقعات مشاهدات نشأت من مبادئ ضرورية. وليس سبب هذا الاعتقاد العمومي الا مبادئ ضرورية تولدت من رؤيتهم ومشاهدتهم في كرّات تفيد قوة التواتر المعنوي. والاّ رفع الأمن من يقينيات معلومات البشر. فاذا تحقق وجود واحد من الروحانية في زمان مّا تحقق وجود هذا النوع. واذا تحقق هذا النوع، كان كما ذكره الشرع وبيّنه القرآن الكريم.

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

ثم ان نظم مآل هذه الآية بسابقها من أربعة وجوه
الأول: انه لما كانت هذه الآيات في تعداد النعم العظام، واشارت الأولى إلى أعظمها - من كون البشر نتيجة للخلقة وكون جميع ما في الأرض مسخراً له يتصرف فيها على ما يشاء - اشارت هذه الى ان البشر خليفة الأرض وحاكمها
والثاني: ان هذه الآية بيان وتفصيل وايضاح وتحقيق وبرهان وتأكيد لما في الآية الأولى من أن أزمة سلاسل ما في الأرض في يد البشر

والثالث: ان تلك لما بيّنت بناء المسكنين من الأرض والسماء اشارت هذه الى ساكنيهما من البشر والملَك، وانها رمزت الى سلسلة الخلقة، وأومأت هذه الى سلسلة ذوي الأرواح والرابع: انها لما صرحت بأن البشر هو المقصود من الخلقة وان له عند خالقه لموقعاً عظيما، اختلج في ذهن السامع انه كيف يكون للبشر هذه القيمة مع كثرة شروره وفساده؟ وهل تستلزم الحكمة وجوده للعبادة والتقديس له تعالى؟ فأشارت هذه الى ان تلك الشرور والمفاسد تُغتفر في جنب السرّ المُودع فيه، وان الله غني عن عبادته اذ له تعالى من الملائكة المسبِّحين والمقدِّسين ما لا يحصر بل لحكمة في علم علاّم الغيوب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

وأما نظم الجمل بعضها مع بعض فهو ان الآية تنصبُّ بناء على اقتضاء "اذ" رديفا لها، وعطفه على (وهو بكل شيء عليم) - إلى تقدير إذ خلق ما خلق منتظما متقنا هكذا واذ قال ربك للملئكة الخ، وانه تعالى لما خاطب مع الملائكة - ليستفسروا سرّ الحكمة ولتعليم طريق المشاورة قائلا (اني جاعل في الأرض خليفة) - توجه ذهن السامع بسرّ المقاولة الى ما "قالوا"؟ وبسرّ الاستفسار عن حكمته مع التعجب الى (أتجعل فيها)؟ وبسر استخلافهم عن الجن المفسدين مع

توديع القوة الغضبية والشهوية فيهم أيضا الى (من يفسد فيها) بتجاوز القوة الثانية (ويسفك الدماء) بتجاوز القوة الأولى. ثم بعد تمام السؤال والاستفسار والتعجب ينتظر ذهن السامع لجوابه تعالى. فقال: (قال اني اعلم مالا تعلمون) أي فالأشياء ليست منحصرة في معلوماتكم. فعدم علمكم ليس امارة على العدم، واني حكيم، لي فيهم حكمة يغتفر في جنبها فسادهم وسفكهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Cumle-1

Cümle 1: Hani Rabbin meleklere "Yerde halife yaratacağım" demişti

أما نظم هيئات جملة جملة، فاعلم
أما نظم هيئات جملة جملة، فاعلم! ان الواو في (واذ قال ربك للملئكة اني جاعل في الأرض خليفة) وكذا في (واذ قال ربك للملئكة اني خالق بشراً من صلصال) في آية أخرى بسر المناسبة العطفية اشارة الى "اذ واذ" كما مر.
وكذا - بسر ان الوحي يتضمن "ذَكِّرهُمْ بِذَلِكَ" اشارة الى "واذكر لهم اذ" الخ
وان (اذ) المفيد للزمان الماضي لتسيير الأذهان في الأزمنة المتسلسلة الماضوية ورفع وجلب واحضار لها الى

ذلك الزمان لتنظره فتجتني ما وقع فيه.. وان (ربك) اشارة الى الحجة على الملائكة أي ربّاك وكمّلك وجعلك مرشداً للبشر لإزالة فسادهم أي "انت الحسنة الكبرى التي ترجحت وغطت على تلك المفاسد".. وان (للملئكة) اشارة في هذه المقاولة الكائنة على صورة المشاورة الى ان لسكان السموات أعني الملائكة مزيد ارتباط وعلاقة وزيادة مناسبة مع سكان الأرض أعني البشر. فان من اولئك مؤُكلين وحَفَظة وكَتَبَة على هؤلاء فحقّهم الاهتمام بشأنهم. وان "ان" بناء على كونها لرد التردد المستفاد من "أتجعل" اشارة الى عظمة المسألة وأهميتها. وان ياء المتكلم وحده هنا مع "نا" للمتكلم مع الغير في "قلنا" في الآيات الآتية اشارة الى ان لا واسطة

في ايجاده وخلقه كما توجد في خطابه وكلامه. ومما يدل على هذه النكت آية (انا انزلنا اليك الكتاب بالحق لتحكم بين الناس بما اريك الله) فقال "انزلنا" بنون العظمة لوجود الواسطة في الوحي وقال "أريك الله" مفرداً لعدم الواسطة في إلهام المعنى. وان ايثار (جاعل) على "خالق" اشارة الى ان مدار الشبهة والاستفسار الجعل والتخصيص لعمارة الأرض لا الخلق. والايجاد، لأن الوجود خير محض والخلق فعله الذاتيّ لا يُسأل عنه. وان ايثار "في" في (في الأرض) على "على" مع ان البشر على الأرض لايخلو من الايماء الى ان البشر كالروح المنفوخ في جسد الأرض، فمتى خرج البشر خربت الأرضُ وماتت. وان (خليفة) اشارة الى انه قد وجد قبل

تَهئ الأرض لشرائط حياة الإنسان
مخلوقٌ مُدْرِك ساعدت شرائطَ حياته
الادوارُ الأوّلَيةُ للأرض وهذا هو الأوفق
لقضية الحكمة. والمشهور ان ذلك
المخلوق المُدْرِك كان نوعا من الجن
فأفسدوا فاستُخلفوا بالإِنسان

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Cumle-2

Cümle 2: Dediler "Fesad çıkaracak kan dökeceklerimi yaratacaksın"

اما هيئات جملة (قالوا أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء) فاعلم! ان استيناف (قالوا) اشارة الى ان توجيه خطابه تعالى الى الملائكة يلجئ السامع الى السؤال بـ "كيف يتلقّون جيرانهم بيتَ بيتَ وأيرضون بهم قرناء وما رأيهم فيهم؟" فقال: "قالوا". وان وجه كونه جزاء لـ "اذ" هو: ان حكم الله تعالى بجعل البشر خليفة في الأرض - التي وكّل عليها الملائكة - مع انه لا مشير له تعالى ولا وزير يستلزم اظهار كيفية تلقيهم لهم. وان صورة القول

اشارة الى اسلوب المقاولة على صورة المشاورة لتعليم الناس مع تنزهه تعالى عنها. وان استفهام (أتجعل) فلتحقق الجعل باخباره تعالى تمتنع حقيقتُه فيتولد منه التعجب الناشئ عن خفاء السبب فيتولد منه الاستفسار - أي ما حكمة الجعل؟ فاستفهم عن المسبب بدلا عن السبب وليس للإنكار لعصمتهم. وان الجعل رمز الى ان شؤون البشر ونسبه الاعتبارية ووضعياته ليست من لوازم الطبيعة ولا من ضروريات الفطرة بل كل منها بجعل الجاعل. وان (فيها) مع "فيها" مع قصر المسافة فللتنصيص والايماء الى معنى: ما حكمة جعل البشر روحا منفوخا في جسد الأرض لحياتها مع وجود الفساد والاماتة من حيث الأحياء؟. وان التعبير بـ (مَنْ)

اشارة الى انه لا يعنيهم شخصية البشر وانما يثقل عليهم عصيان مخلوق لله تعالى. وان ايراد (يفسد) بدل "يعصي" اشارة الى ان العصيان ينجر الى فساد نظام العالم. وان صورة المضارع اشارة الى ان المستنكر تجدد العصيان واستمراره. وقد علموا ذلك اما باعلامه تعالى أو بمطالعة اللوح أو بمعرفة فطرتهم من عدم تحديد القوى المودعة فيهم. فبتجاوز الشهوية يحصل الفساد وبتعدي الغضبية ينشأ السفك والظلم. و(فيها) أي مع أنها كانت مسجداً أُسس على التقوى. وان موقع "الواو" الجمع بين الرذيلتين بمناسبة انجرار الفساد الى سفك الدم. وان ايثار (يسفك) على "يقتل" لأن السفك هو القتل بظلم. ومن القتل ما هو جهاد في سبيل الله وكذا قتل الفرد لسلامة

الجماعة كقتل الذئب لسلامة الغنم.
واما الدماء فتأكيد لما في السفك من
الدم لتشديد شناعة القتل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Cumle-3

Cümle 3: Biz seni hamdinle tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz

وأما هيئات (ونحن نسبح بحمدك ونقدس لك) فواو الحال اشارة الى استشعارهم الاعتراض عليهم بـ "اما يكفيكم حكمة عبادة البشر وتقديسه له تعالى؟" (ونحن) أي معاشر الملائكة المعصومين من المعاصي.. واسمية الجملة اشارة الى ان التسبيح كالسجية لهم واللازم لفطرتهم وهم له. أما (نسبح بحمدك) فكلمة جامعة أي نعلنك في الكائنات بأنواع العبادات.. ونعتقد تنزهك عما لا يليق بجنابك بتوصيفك بأوصاف الجلال وما هو الا من نعمك

المحمود عليها. ونقول "سبحان الله وبحمده". ونحمدك ونصفك بأوصاف الجلال والجمال. ونقدس لك أي نقدسك، أو نطهر أنفسنا وأفعالنا من الذنوب وقلوبنا من الالتفات الى غيرك. فالواو للجمع بين الفضيلتين أي امتثال الأوامر واجتناب النواهي، فيكون حذاء الواو الأول

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-30 : Cumle-4

Cümle 4: Dedi "Ben sizin bilmediğinizi biliyorum"

واما هيئات (قال اني اعلم ما لاتعلمون) فاستينافها اشارة الى السؤال بـ "ماذا قال الله تعالى مجيبا لاستفسارهم، وكيف بينّ السبب مزيلا لتعجبهم، وما الحكمة في ترجيح البشر عليهم؟" فقال "قال" مشيراً إلى جواب اجمالي ثم فصل بعض التفصيل بالآية التالية. و" ان" في (اني اعلم) للتحقيق ورد التردد والشبهة وهو انما يكون في حكم نظري ليس بمسلّم مع بداهة ومسلّمية علم الله تعالى بما لا يعلم الخلق وحاشاهم عن التردد في هذا.

فحينئذ يكون "ان" مناراً على سلسلة جمل لخصها القرآن الكريم وأجملها وأوجزها بطريق بيانيّ مسلوك. أي: ان في البشر مصالحَ وخيراً كثيرا تغمر في جنبها معاصيه التي هي شر قليل، فالحكمة تنافي ترك ذلك لهذا. وان في البشر لسراً اهّله للخلافة غفلت عنه الملائكة وقد علمه خالقه..
وان فيه حكمة رجحته عليهم لايعلمونها ويعلمها من خلق. وأيضاً قد يتوجه معنى "ان" الى الحكم الضمني المستفاد من واحد من قيود مدخولها أي لا تعلمون بالتحقيق.. وأيضاً (اعلم ما لا تعلمون) من قبيل ذكر اللازم وارادة الملزوم أي يوجد ما لا تعلمون، اذ علمه تعالى لازم لكل شئ فنفى العلم دليل على عدم المعلوم كما قال تعالى (بما لا يعلم) أي لا يمكن ولايوجد،

ووجود العلم دليل على وجود المعلوم.. ثم انه قد ذكر في تحقيق هذا الجواب الاجمالي ان الله عليم حكيم. لاتخلو أفعاله تعالى عن حكم ومصالح، فالموجودات ليست محصورة في معلومات الخلق فعدم العلم لا يدل على العدم، وان الله تعالى لما خلق الخير المحض أعني الملائكة، والشر المحض أعني الشياطين، وما لاخير عليه ولا شر أعني البهائم، اقتضت حكمة الفيّاض المطلق وجود القسم الرابع الجامع بين الخير والشر. إن انقادت القوة الشهوية والغضبية للقوة العقلية فاق البشر على الملائكة بسبب المجاهدة، وان انعكست القضية صار انزلَ من البهائم لعدم العذر

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33

Bakara 31-33 : Talim-i Esma

وَعَلَّمَ ادَمَ الاْسْماءَ كُلَّها ثُمَّ عَرَضَهُمْ
عَلَى الْمَلئِكَةِ فَقالَ اَنْبِؤُنِي بِأَسْماءِ هَؤُلاءِ
اِنْ كُنْتُمْ صَادِقينَ
قالُوا سُبْحانَكَ لا عِلْمَ لَنا اِلاَّ مَا عَلَّمْتَنا
اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
قَالَ يا ادَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمائِهِمْ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ
بِاَسْمائِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّي اَعْلَمُ
غَيْبَ السَّموَاتِ وَالاْرْضِ وَاَعْلَمُ مَا
تَبْدُونَ وَما كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33 : Mukaddeme

Mukaddime

مـقـدمـــة

اعلم! ان هذه معجزة آدم تحدِّيت بها الملائكة بل معجزة نوع البشر في دعوى الخلافة. ان في القصَصَ لعبراً. ثم اني نظراً الى ان (ولا رطب ولايابس الا في كتاب مبين) ومستنداً الى ان التنزيل كما يفيدك بدلالاته ونصوصه؛ كذلك يعلّمك باشارته ورموزه، لأفهمُ من اشارات استاذية اعجاز القرآن الكريم في قَصَص الأنبياء ومعجزاتهم التشويقَ والتشجيعَ للبشر على التوسل للوصول إلى أشباهها. كأن القرآن بتلك القصص يضع اصبعه

على الخطوط الأساسية ونظائر نتايج نهايات مساعي البشر للترقي في الاستقبال الذي يُبنى على مؤسسات الماضي الذي هو مرآة المستقبل. وكأن القرآن يمسح ظهر البشر بيد التشويق والتشجيع قائلا له: اسع واجتهد في الوسائل التي توصلك الى بعض تلك الخوارق! أفلا ترى ان الساعة والسفينة أول ما أهدتهما للبشر يد المعجزة. وان شئت فانظر الى (وعلّم آدم الاسماء كلها) والى (ولقد اتينا داودَ منّا فضلا يا جبالُ أوّبي معه والطير وألنّا له الحديد) والى (ولسليمن الريح غُدوّها شهر ورواحها شهر وأسَلْنا له عَينَ القطرِ) "أي النحاس" والى (اضرب بعصاكَ الحجَرَ فانفجرتْ منه اثنتا عشرة عينا) والى (وتبرئُ الاكمهَ

والأبرصَ بإذني) !. ثم تأمل فيما مخّضه تلاحق أفكار البشر واستنبطه من ألوف فنونٍ ناطقٍ. كل منها - بخواص وصفات وأسماء - نوع من أنواع الكائنات حتى صار البشر مظهر (وعلّم آدم الأسماء كلها) ثم فيما استخرجه فكر البشر من عجائب الصنعة من السكّة الحديدية والآلة البرقية وغيرهما بواسطة تليين الحديد وإذابة النحاس حتى صار مظهر (وألنّا له الحديدَ) الذي هو امّ صنائعه، وفيما أفرخه أذهان البشر من الطيّارات التي تسير في يوم شهراً حتى كاد ان يصير مظهر (غُدُوها شهرٌ ورَواحُها شهر)، وفيما ترقى اليه سعى البشر من اختراع الآلات والعصي التي تضرب في الأرض الرملة اليابسة فتفور منها عين نضّاخة وتصير الرملة روضة حتى أوشك ان

يصير مظهر (اضرب بعصاك الحجر)، وفيما انتجه تجارب البشر من خوارق الطب التي طفق ان تبرئ الأكمه والأبرص والمزمن باذن الله.. تر مناسبة تامة تصح لك أن تقول تلك مقائسها، وذكرها يشير اليها ويشجع عليها

وكذا انظر الى قوله تعالى (يا نارُ كوني برداً وسلاما) والى (لولا ان رَا برهانَ ربه) أي صورة يعقوب عاضا على اصبعه في رواية، والى (اني لأَجِد ريحَ يوسف) والى (ياجبالُ أوّبي معه) والى (عُلِّمنا منطق الطير) والى (أنا اتيك به قبل ان يرتدّ اليك طرفُك) وأمثالها، ثم تأمل فيما كشفه البشر من مرتبة النار التي لاتحرق ومن الوسائط التي تمنع الإِحراق، وفيما اخترعه من الوسائل التي تجلب الصور والأصوات من

مسافات بعيدة وتحضرها اليك قبل ان يرتد اليك طرفك، وفيما أبدعه فكر البشر من الآلات الناطقة بما تتكلم، وفي استخدامه لأنواع الطيور والحمامات وقس عليها، لترى بين هذين القسمين ملاءمة يحق بها ان يقال في هذه رموز الى تلك.

وكذا تأمل في خاصية المعجزة الكبرى التي هي خاصية الناطقية التي هي خاصية الانسانية وهي الأدب والبلاغة، ثم تدبر في ان أعلى ما يربِّي روح البشر وألطف ما يصفِّي وجدانه وأحسن ما يزيِّن فكره وأبسط ما يوسِع قلبه انما هو نوع من الأدبيات. ولأمر مّا ترى هذا النوع أبسط الفنون وأوسعها مجالا وأنفذها وأشدها تأثيراً وألصقها بقلوب البشر حتى كأنه سلطانها.

فتأمل

فان كنت في ريب فيما استخرجه من لطائف نظم التنزيل، فاقول
قد استشرنا ابن الفارض تفاؤلاً فأجاب بـ
كأن الكرام الكاتبين تنزّلوا على قلبه
(وحياً بما في صحيفة (حبيب

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33 : Ma-kabl

Önceki ayetlerle münasebet

ثم ان لهذه الآية أيضا الوجوه الثلاثة النظمية
أما نظم مآلها بسابقتها فمن وجوه أربعة
الأول: ان التنزيل لما ذكر في الآية الأولى في بيان حكمة خلقة الانسان ما هو اوّل الاجوبة وأولاها وأعمها للكل وأيسرها وأسهلها اقناعاً وأجملها اجمالا وأوجزها، بيّن بهذه الآية جوابا تفصيليا يطمئن به العوام والخواص
والثاني: انه لما صرح في تلك بمسألة الخلافة للبشر برهن بهذه على تلك

الدعوى بمعجزة ذلك النوع في مقابلة الملائكة
والثالث: انه لما أشار بتلك الى ترجح البشر على الملَك رمز بهذه الى لِميّة الرجحان
والرابع: انه لما لوّح بها الى مظهرية هذا النوع للخلافة الكبرى في الأرض لمح بهذه احتجاجا عليها الى ان الانسان هو النسخة الجامعة والمظهر الاتمّ لكل التجليات لتنوع استعداداته وتكثر طرف استفاداته وعلمه فيحيط بالكائنات بحواسه الخمس الظاهرة والباطنة لا سيما بوجدانه الذي لا قعر له. أفلا تراه يعلم أمثال حلاوة العسل بوجهين بل بوجوه خلاف الملَك فتأمل

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33 : Munasebet

Cümleler arasındaki münasebet

أما نظم الجمل بعضها مع بعض ففطريّ في غاية السلاسة: فالأولى: تحقيق لمضمون (اني أعلم ما لا تعلمون) وتفصيل لما أجمل فيها وتفسير لما أبهم.. وكذا ان خلافة الله تعالى في أرضه لإجراء أحكامه وتطبيق قوانينه تتوقف على علم تام.. وكذا ان انصباب الكلام في الآية الأولى ينجر الى "فخلقه وسوّاه ونفخ فيه من روحه وربّاه ثم علّم الأسماء وأعده للخلافة". ثم لما اصطفاه على الملائكة وميّزه بعلم الأسماء في مسألة الرجحان واستحقاق الخلافة اقتضى مقام

التحدِّي عرض الأشياء عليهم وطلب المعارضة منهم. ثم لما أحسوا بالعجز من أنفسهم اقرّوا بحكمته تعالى واطمأنوا. ولهذا قال: (ثم عرضهم على الملئكة فقال انبؤني بأسماء هؤلاء ان كنتم صادقين). "قالوا" أي متبرئين مما دسّه في استفسارهم انانيةُ ابليس (سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا انك انت العليم الحكيم) ثم لما ظهر عجزهم لعدم جامعية استعدادهم اقتضى المقام بيان اقتدار آدم حتى يتم التحدِّي فقال: (يا آدم أنبئهم باسمائهم) ثم لما امتثل وظهر سر الحكمة فيه اقتضى المقام استحضار الجواب الاجمالي السابق وجعله كالنتيجة لهذا التفصيل فقال: (ألم أقل لكم اني أعلم غيب السموات والأرض وأعلم ما تبدون وما كنتم تكتمون) واعلم! انه قد

تشفّ وتحسّ صورة المقاولة عن تولّد انانية ابليس فيما بين الملائكة وتشعر بتداخل اعتراض طائفة بين استفسارهم

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33 : Cumle-1

Cümle 1: Adem'e isimlerin hepsini öğretti...

أما نظم هيئات جملة
فجملة (وعلم آدم الأسماء كلها) أي
صوّره بفطرة تضمنت مبادئ أنواع
الكمالات، وخلقه باستعداد زرع فيه
أنواع المعالي، وجهزه بالحواس العشر
وبوجدان تتمثل فيه الموجودات، واعدّه
بهذه الثلاث لتعلّم حقائق الأشياء
بأنواعها، ثم علّمه الأسماء كلها. الواو
فيها اشارة الى الجمل المطوية تحت
إيجازه كما مر. و(علم) فيه اشارة الى
تنويه العلم ورفعة درجته وانه هو
المحور للخلافة.. وكذا رمز الى أن

الأسماء توقيفية. ويؤيده وجود المناسبة المرجحة للوضع - في الأغلب - بين الأسماء والمسميات.. وكذا ايماء الى إن المعجزة فعل الله بلا واسطة خلافاً للفلاسفة الذين يقولون ان الخوارق أفعال للأرواح الخارقة. و(آدم) أي الشخص الأرضي الذي أراد الله تعالى خلافته وسماه آدم فالتصريح بالعلم لتنويهه وتشهيره واحضاره بصورته.. و(الأسماء) سمات الأشياء من الصفات والخواص والأسماء، أو اللغات التي اقتسمها بنو آدم. وفيه ايماء بدليل (عرضهم) الى ان الاسم عين المسمى كما عليه أهل السنة و (كلها) تنصيص على منشأ التميز ومدار الاعجاز

Isarat-ul Icaz [Arabca] : Bakara-31-33 : Cumle-2

Cümle 2: Sonra meleklere arzetti...

وجملة (ثم عرضهم على الملئكة فقال انبؤني بأسماء هؤلاء ان كنتم صادقين) فـ (ثم) اشارة بسر التراخي واقتضاء المقام الى "وقال هو أكرم منكم وأحق بالخلافة". واما (عرضهم) أي اظهر أنواع الأشياء مبسوطة للبيع لانظارهم كعرض المتاع على المشتري وعرض الصفوف على الأمير ففيه اشارة الى ان الموجودات مال للمُدْرِك يشتريها بالعلم، ويأخذها بالاسم، ويتملكها بتمثل الصورة. وأما "هم" الدال على الذكور العقلاء فسر ما فيه من التغليبين والمجاز ما يرمز اليه لفظ العرض. اذ

يتخيل من ارساله صورٍ طوائف الموجودات مارة صفاً صفاً على الأنظار - كونها قبائل من العقلاء يجيئون اليهم. واما (على) فايماء الى ان ما يعرض عليهم هي الصور المرتسمة في اللوح الأعلى

Talikat

تـعـلـيـقـات
على برهان الكلنبوى
في المنطق
تأليف
بديع الزمان سعيد النورسي

Abdülmecid'in ifadesi

Abdülmecid'in ifadesi

Hazret-i Seyda'ya!

Merhum ve şehid Molla Habib’in dest-i hattıyla Bürhan-ı Gelenbevî’yi okur iken yazdığı “Ta’likat” namıyla takriratınızı takdim etmekle ellerinizden öper, duanızı isterim.

Abdülmecid

Ey bu ibret-âmiz evraka bakan zât!

Birinci Harb-i Umumî’den evvel Van vilayetinde Bediüzzaman talebelerine, hususan kardeşi ve Molla Habib’e ders verirken, İlm-i Mantık’a dair te’lif ettiği ve henüz ikmal edemedikleri iki aded eserlerinin müsveddeleridir. Zamanın selleri içinde her iki kardeş birbirinden ayrıldılar. En-nihayet Abdülmecid namındaki küçük, Ürgüp Müftüsü olup, 1940'ta Ürgüp’e geldi. Bu müsveddeleri o zamanın yâdigarı olarak muhafaza etmekte idi. Fakat heyhat sümme heyhat, o da gitti, o da gitti, zaman da geçti gitti.

Acaba bu müsveddeleri açıp okuyacak bir kimse olacak mı? Ve öyle bir zaman gelecek mi? Heyhat, heyhat!..

Tâ be-mahşer mihnet ü derd ü gamla gezerim
Bu bize bir çiledir, ey gül kaderle çekerim.

Abdülmecid

Bu Ta’likat namındaki risale, Bediüzzaman Said-i Kürdî’nin Bürhan-ı Gelenbevî üzerine yazdığı haşiyelerdir. Bu risale yazan halka-i dersinde bulunan en sevdiği Habib namında bir talebesi Habib Bürhan-ı Gelenbevî okur iken Bediüzzaman’ın takrirlerini haşiye şeklinde yazar idi. Bu da 1329’da idi. Birinci Harb-i Umumî koptu. Bediüzzaman ile Habib vaiz sıfatıyla Van Fırkasıyla beraber

Erzurum cephesine gittiler. Bir sene sonra dönüp Van'a geldiler. Ermeniler tarafından Van alındı. Bizler de Gevaş Kazasına çekildik. Habib orada şehid oldu. Habib'in dest-i hattıyla ve Bediüzzaman'ın ifadesiyle yazılan şu risale, muhaceret esnasında memleketten memlekete, şehirden şehire çıkıp gezmek neticesinde 1940'ta Malatya'dan Ürgüp'e müftülük memuriyetiyle geldim. Bu risale perakende bir halde evrak ve kitablar içinde dağılmıştı. Topladım, cildlettirdim. Olur ki bir zaman gelip, ilmî ve dinî bir haşr ü neşr olur. Bu gibi risaleleri okuyacak insanlar meydana çıkar ki, o zaman bu risale ne gibi bir zekâ ve ne kadar yüksek bir fikirden çıktığı anlaşılır. Fakat heyhat, ne o zaman geldi ve ne o adamlar bulundu vesselâm.

1951

Abdülmecid

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 241

مقدمة

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله ومن والاه؛ وبعد فهذه الرسالة هي المخطوطة الوحيدة، وكانت تُظن انها مفقودة، لذا فما ان اعلن عن العثور عليها حتى بادر العالم الفاضل زين العابدين الآمدي الى تبييضها بوضوح على النمط القديم. أما الأخ الكريم عبدالقادر بادللى فله قصب السبق في تبييض الرسالة وتنسيقها وتنظيمها ووضع ارقام لهوامشها، فقد بذل جهوداً مضنيةٍ وصرف من وقته اياما بل شهوراً وسنين عدة في فرز الجمل

المتداخلة والهوامش المتراكبة، وترجم بعض فقراتها الى التركية. فهيأ نسخة منسقة محققة، واهدى لي نسختها المصورة.. فجزاهما الله عنّا خير الجزاء واجزل ثوابهما؛ لذا اقتصر عملي في الرسالة على الآتى:

١ - عرض النسخ بعضها على بعض وهي:

أ- النسخة الخطية الاصلية بخط الملا حبيب.

ب- نسخة خطية مبيّضة للعالم زين العابدين الآمدي.

جـ - نسخة خطية مبيضة منسقة للاستاذ عبدالقادر بادللى.

د- نسخة خطية تبدأ من ص ٤٤ - ٥٩ أهداها لي الاخ الكبير سعيد اوزدمير.

٢- تنسيق الرسالة مجدداً بوضع متنها في أعلى الصفحة تتخلله متون

"الكلنبوي" بحروف سوداء بارزة ووضع الهوامش المذيّلة في النسخة الاصلية بـ "تقرير" في اسفل الصفحة بحروف كبيرة نسبياً .

٣- وضع الهوامش الجزئية الموجودة بين الاسطر، أو غير المذّيلة بـ "تقرير" في النسخة الاصلية ،تحت المتن مباشرة، اذ ربما وضعت في اثناء التدريس.

٤- اكتفيت بمقابلة الاخ بادللي لمتن الـ "كلنبوي" فكل هامش يشير الى صفحاته منقول مباشرة من نسخة الاخ الفاضل كما ان كل هامش مذيل بـ "ع. ب" فهو منه ايضاً.

وحيث ان باعي قصير في علم المنطق، لم اقم بعمل علمي دقيق يُذكر خلا ما ذكرت، بل تركت ذلك لمن منّ المولى القدير عليه بالاطلاع

الواسع على هذا العلم، فيكمل ما قصرت عنه من تنسيق وتهميش او وضع فهرس تحليلى لها ولسابقتها "قزل ايجاز" لينتفع الكثيرون من هاتين الرسالتين. والحمد لله اولاً وآخراً.

احسان قاسم الصالحي

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 242

في الصفحة الاولى من المخطوط ما ترجمته
الى حضرة الاخ الكبير! اقدم“
لحضرتكم تقريراتكم في اثناء
تدريسكم للـ “برهان” والمسماة بـ
“تعليقات” بخط المرحوم الشهيد الملا
حبيب راجياً دعواتكم مقبّلاً اياديكم
الكريمة” ... وفي صفحة تالية
ايها الناظر الى هذه الاوراق التي“
تتقطر عبراً.. هذه صفحات مسوّدات
رسالة في المنطق ألّفها الاستاذ بديع
الزمان سعيد النورسي في مدينة
“وان”، في اثناء تدريسه لطلابه، ولا
سيما لاخيه وطالبه الملا حبيب ولَمّا

اتمّها حيث اندلعت الحرب العالمية الاولى..وفي خضم سيل الزمان الجارف فارق الاخوان احدهما الآخر. وكانت نهاية المطاف ان صار الاخ الصغير المسمى عبدالمجيد مفتياً فى "أوركوب" سنة ١٩٤٠ فاستقر فيها.. وكان يحتفظ بهذه المسودات ذكرى تلك الايام التي خلت. ولكن هيهات.. هيهات.. مضى ذاك وذهب.. ومضى الآخر وذهب. ومرّ الزمان ومضى! فيا ترى هل سيظهر من يتصفح هذه المسودات ويقرأوها؟ وهل سيأتى ذلك الزمان؟ هيهات.. هيهات.

سأجول مع همومي واحزانى حتى المحشر

فهذه اقدارنا نتحملها.. ايها الحبيب عبد المجيد

وفي نهاية المخطوط ما ترجمته

ان هذه الرسالة الموسومة بـ“
“تعليقات” هي ما كتبه بديع الزمان
سعيد الكردي من حواشٍ على كتاب
“برهان كلنبوى” ودوّنها أحب طلابه اليه
والملازم له في الدرس الملا حبيب
فسجل هذه التقريرات من بديع الزمان
على صورة حواشٍ وهوامش.. كان ذلك
في سنة ١٣٢٩ هـ ثم اندلعت الحرب
العالمية الاولى وذهب بديع الزمان
والملا حبيب كواعظين مع فرقة “وان”
الى جبهة القتال في” ارضروم”، وعادا
معاً بعد عام وقد احتلت “وان” من قبل
الأرمن، فانسحبنا الى قضاء “كواش”
واستشهد الملا حبيب هناك، فحملت
الرسالة التي خطها طوال سني
الهجرات من مدينة الى اخرى ومن
قصبة الى اخرى حتى حللنا في مدينة

ـِ

“ملاطية” سنة ١٩٤٠ ومن هناك مفتياً
”في قضاء “اوركوبٍ
كانت الرسالة اوراقاً متفرقة فجمّعتها وجلّدتها، على امل ان يأتي زمان
ويُبعث العلم والدين من جديد، ويظهر في الميدان اناس يقرأون امثال هذه الرسائل. وعندئذٍ يقدّر قدرها ويُعلم ما فيها من فكر عميق وذكاء نافذ.ولكن هيهات.. فلا ذاك الزمان يأتي، ولا اولئك القراء يظهرون. والسلام

عبد المجيد
١٩٥١

Mantıkın tarifi, mevzuu

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 243

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله.. والصلاة على رسول الله
اعلم! ان المنطق آلة قانونية، تعصم مراعاتُها الذهنَ عن الخطأ في الفكر.
:لابد لمن يبتدئ بشئ من العلوم
من معرفة الرؤوس الثمانية استحساناً:
وهي الفهرستة [١] ، وبيان المسائل اجمالاً، واسم الفن، وموضوعه، وغايته، وتعريفه، وشرفه باعتبارٍ مّا؛ إما باعتبار الموضوع او الغاية، او الدليل والرتبة.
هل هو من موجود النقش، او اللفظ، او الذهني، او الخارجي؟ ليكون تحصيل المحصّل على مافرضه الشرف والرتبة.

ومن ثلاث عرفاَ: وهي الموضوع، والغاية، والتعريف.
ومن اثنين عقلاً: وهما التصوّر بوجهٍ مّا. والتصديق بفائدةٍ مّا.
فاللازم ان نبتدئ [٢] اولاً بالتعريف، وهو نوعان: إما بحسب الموضوع[٣] او الغاية.[٤]
والتعريف بحسب الغاية أولى؛ اذ العلم بالغاية يزيد شوق المحصّل. فهذا، أي المنطق علم آليّ. وتعريفه بحسب الغاية موقوف على معرفة وجه آليّته. ومعرفة وجه الآليّة موقوفة على جهة احتياج ما يحتاج اليه. وهو كل العلوم[٥] وجهة الاحتياج

٣] وهو كالحدّ
٤] وهو كالرسم
٥] حتى نفسه

[١] كما صار عادة على ظهر الكتب المطبوعة وبعض المكتوبة، فيقال مثلاً: باب، او فصل، او بيان النسب، او الحدّ، او القياس. وقد يقال مثلاً: بيان الحدّ يفيد المحدود. او القياس ينتج، فهو بيان المسائل اجمالاً

[٢] لأن لكل فعل اختياري لابد من مباد أربعة: التصور بوجه ما، لان طلب المجهول المطلق محال. فالتصديق بفائدة ما، لانها الباعث للارادة الناشية من الميل، الناشئ من الشهوات، المتوقف عليها. فالارادة، وهو القصد للتخصيص، فالشروع للاخراج

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 244

عصمة الذهن عن الخطأ في الفكر. وتصوير سلسلة الاحتياج هكذا: الفكر ليس بصحيح بالدوام للاختلاف الكثير، ولايكفي للتمييز عقلُ كلّ، بل مراعاة الكلّ، أي العقل العمومي الذي هو المنطق [١] المفسر بعضه بعضاً؛ اذ طريق الاكتساب العمومي الفكر. اذ البعض بديهي والبعض نظري، يكتسب التصور من التصور، والتصديق من التصديق؛ اذ شرط الولادة المجانسة [٢] فان العلم إما تصور وإما تصديق. فاصعد من هنا في هذه السلسلة السلميّة.

ثم تعريف العلم هو الصورة الحاصلة من الشئ عند العقل [٣] [٤] وهي إما تصور[٥] او تصديق. فلا يرد بلزوم اعتبار وحدة المقسم.
ان التصديق مركب من الموضوع والمحمول والنسبة والحكم.[٦] لان الحكم ربّطها[٧] وكل منهما إما بديهي، او نظري مكتسب بالنظر. لان التقسيم لايخلو من

٤] كلنبوي ص/٣ س/ 22
٦] قلت
٧] ووحّدها

١] لان المنطق من حيث هو آلة للعلوم حرفي، كالمعقول الثاني للاول. ومن حيث هو علم جوهريّ

اسمي، يحتاج لآلةٍ. فآلته بعضه البديهي للبعض النظري
٢] والتصور والتصديق مغايران في المتعلق والمتعقل كليهما، اذ الاول كالعقد، والثاني كالكشف
٣] غير من حصول الصورة الحاصلة، لان العلم من مفعول الكيف، والحصول من مقول الانفعال، ويأتي قريباً: ان الذي حصل في الذهن فهو باعتبار تكيفٍ الذهن واتصافه به يسمى علماً. وباعتبار ظرفية الذهن له يسمى معلوماً، فالعلم كيفيته. واما التعبير بالهيول فمجاز
٥] وهو الاصح. اذ التصور متوقف على إما الوجود وهو الخارجيات الوجود. او الثبوت وهو الاعتباريات، وتسمى الاحوال. والمحال لاماهية له، لاذاك ولاذاك. فلايتصوره الذهن

ذاته الاّ بنوع تمثيل بمماثلة في بعض وقت الاثبات، اي الحكم. واما تحليل الاجتماع فتذكر مامرّ في المجهول المطلق. بأن العنوان من الطرفين كآلة الملاحظة والمعقول الثاني. فيأخذه ويفرض وراءه أفراداً غير مرئية في الخارج، فيحكم عليه في الذهن. فثبت لافراده فيه بالامتناع. والاتصاف به في الخارج، فالاثبات له في الذهن. والثبوت في الذهن لمصداقه في الخارج، والاتصاف به في الخارج

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 245

ان يكون الكل من كلٍ بديهياً [١] او الكل نظرياً، او مبعّضاً، لان [٢] نظريّ كلٍ لايكتسب من بديهي الآخر.
فالاولان[٣] باطلان. لانه لو كان الكل بديهيا[٤] لما جهلنا شيئاً[٥]. ولو كان الكل نظرياً، لدار او تسلسل. فاللازم فيهما باطل، والملزوم كذا.. فبقي[٦] بعض التصور بديهياً، وبعضه نظرياً. والتصديق كذا.. فالمبعضية ثابتةٌ؛ لان الشئ يثبت ببطلان نقيضه. فببطلان كل التصور بديهي، يثبت نقيضه. وهو ليس كل التصور بديهياً ولازمه، وهو ليس بعض التصور بديهياِ ولازمه، وهو

بعض التصور ليس بديهياً ولازمه؛ اذا كان[٧] الموضوع موجوداً. وهو بعض التصور لابديهي ونظيره. وهو بعض التصور نظري. وقس البواقي.

وقد يقع الخطأ في الاكتساب، والعقل غير كاف. فلابد من قانون وهو المنطق [٨] فعرّف المصنف رحمه الله بحسب الغاية والموضوع.

إن قلت: قد أخطأ المنطقيون ما اخطأوا، فكيف يكون عاصماً؟

قلت: اقاموا الصنعة المسهّلة مقام الطبيعة، الصناعة. والصنعة ولو كان على اكمل مايمكن، لاتساوي الطبيعة.

ثم مراتب العلم هيولاني، وبالملكة وبالفعل ومستفاد وحدسي وقدسي.

ثم النظر، كَشَفَ ترتب العلل المتسلسلة في الخلقة، فيحلّل ويركب ، فيكون قابل العلم والصنعة [٩].

وقيل باعتبار الشرط: تجريد الذهن عن الغفلات.. وقيل باعتبار التحليل: تحديق العقل نحو المعقولات، كتحديق البصر نحو المبصرات.. وقيل باعتبار التركيب:

١] هذا قياس اقتراني مقسم
٢] دليل الصغرى
٣] كبرى
٤] هذا قياس استثنائي دليل الكبرى
٥] اي جهلاً محوجاً الى النظر، لامطلقاً. لانا جاهلين ببعض البديهيات
٦] نتيجته
٧] يعني: ان السالبة مستلزم للمعدولة المحمول، اذا كان الموضوع موجوداً في احدهما، وإلاّ فالسالبة أعم
٨] مأخوذ من كلنبوي/ ص4 واصل العبارة ..فاحتيج الى قانون... من حيث ايصال عاصم عن الخطأ وهو المنطق

٩] باعتبار خلق الله فيه ميل المحاكاة والتقليد

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 246

ملاحظة [١] المعقول لتحصيل المجهول.. وقيل باعتبار الصورة: ترتيب امور معلومة للتأدي الى المجهول. ثم طريق حصول المطلوب؛ إما بالالهام [٢] كعلم الانبياء والاولياء. او التعليم للاوائل عند الملاحدة. او التصفية عند الاشراقيين. او النظر عند الحكماء. فالثلاث الأُول لايمكن لكل احد، فبقي النظر[٣] وحصول المطلوب به توليدي عند المعتزلة، وعقلي عند الرازي، واعدادي عند الحكماء، وعادي عند جمهور اهل السنة. فللفكر حركتان: تحليلي وتركيبي. فلكل مبدأ

ووسط ومنتهى. فمبدأ التحليلية المادية،[٤] المطلوب بوجه مّا. ووسطها المبادى الغير المرتّبة. ومنتهاها الاجناس العالية والفصول[٥] البسيطة والاوليات[٦].
ومبدأ الحركة التركيبية الصورية[٧] منتهى الاول. ووسطها المبادى المرتبة. ومنتهاها المطلوب على وجه الكمال[٨].
ثم العلم واحد اعتباري، لابد له من ضابط، ليتحد كالخيط او كالسّور. والحال ان الضبط بالتعريف، وشرطه المساواة. ومرجعها القضيّتان الكليتان[٩].. وهما كل ما صدق عليه تعريف المنطق صدق عليه المنطق. وكل ما صدق عليه المنطق صدق عليه تعريفه. فبالاول "المانعية" وبالثاني "الجامعية". لئلا يطلب ما لايعني على

عدم المانعية ولايترك ما يعني على عدم الجامعية.

١] مع التفطن وتذكر هدف. مع التفطن وتذكر هدف
٢] يعم الوحي
٤] العلمي
٥] للتعريف
٦] للدليل
٧] الصنعية
٨] اي المطلوب

٣] اعلم! ان النظر نور خلقه الله في البشر، يكشف به ترتب العلل المتسلسلة في الخلقة.. فالترتيب اشارة الفاعلية والصورية.. ونور لا المادية، وللتأدي الى الغائية . والسر والحكمة في حسن التعريف المشتمل على الاربعة العلل جميعها فيه. لكن يحمل صفات مأخوذة من

العلل على المحدود. اذ لايجوز ذلك، فلايقال: الكرسي جلوس السلطان، بل مجلسه. مع ان الحدود والمحدود او المكنى به اليه مطلقاً ما يجب الهمل بينهما متحدان

[٩] والاشهر، بدل الاول عكس نقيض الثاني لإخراج الاغيار

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 247

فان قلت: الغرض من الحد تحصيل الاوسط، لادراج الجزئي تحت الكلي. والحال ان العلم كلّ، لا كليّ. له اجزاء، لاجزئياتٌ. مع ان اسم العلم عَلَم [١] الشخص، والشخص لايُعرف الا بالاشارة الحسية؟

قلنا: ان اجزاء العلم لعدم امتزاجها - كاجزاء المأة - صارت كالجزئيات. فلما صار الجزء كالجزئي، صار الكل كالكليّ [٢] فثبت بزيادة له دخل على الصغرى، ومن على الكبرى، فيثبت الادراج بقياس اوسطه حده.

ثم الموضوع: المعلومات التصورية والتصديقية، فعرق كل علم موضوعه.. وماسواه تفرعات تنبت عليه. لان النصب بالفتحة مثلاً، وصف المعرب. وهو وصف الاسم. وهو وصف الكلمة. فوصف وصف الشئ وصفه. الصفة، ان كانت مجهولة كانت جزءاً. وبعد الجزئية كانت صفة واذا استمرت صارت عنواناً[٣]. ومقدمة الشروع[٤] التصديق[٥] بموضوعية الموضوع، لاتعريف عنوان الموضوع فانه من صناعة[٦] البرهان[٧] ولاتعريف ما صدقه، فانه من المبادى التصورية[٨]. ولا التصديق بوجوده، فانه من المبادى التصديقية، وهي الادلة. ومايتوقف عليه الاثبات،[٩] يعني الثبوت في نفسه[١٠]، وتعريف بعض لعنوان الموضوع.. وهو مايبحث فيه عن عوارضه الذاتية.

فلتحصيل الحد الاوسط[١١] لهذا التصديق،[١٢]

٤] والكتاب دكان البزاز فيه هذه الاشياء
٥] هذا هو في كل موضع
٦] هي تطبيق العلوم الآلي
٧] وهي تطبيق المنطق في طرق اكتساب العلوم
٨] اي تعريفات المصطلحات وموضوعات المسائل، والتمثيلات والتشبيهات وغيرها
٩] اي اثبات الاوصاف للموضوع
١٠] وهو وجود الموضوع
١١] مايتوقف بهذا حاصل الخ
١٢] اي بموضوعية

---

[١] لان الاعلام غالباً منقولة، فبقاعدة: ان المعاني اللغوية اساس وحبّ للاصطلاحيات، وتوَضّعُ الاصطلاحيات عليها، ويكمّلها باعتبار الشرائط

ايّاها، يعلم بالتفكّر فيها ان المقصد الاسنى من المسمى بهذا، أيّ

٢] اي يصحّ حمل ما كالجزئي على ما كالكليّ

٣] فلذا يتشعب الموضوع، وبكثرة اوصافه تكثر المسائل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 248

والغاية فتلزم ان تكون معتدة [١] ومعتبرة [٢] ومقصودة[٣] ومهمةً[٤]، ومخصوصة[٥].

ثم لما كان الافادة والاستفادة باللفظ، احتجنا الى البحث عن اللفظ الدّال. ثم بين الموجود الذهني واللفظي روابط اربع، هي مناط كل الاوصاف:

الوضع[٦]، الدلالة[٧]، الاستعمال[٨]، الفهم[٩]، مسائل كل علم قضاياحملية موجبة كلية ضرورية نظرية. وماعداها مؤول بها. لان الموضوع مايبحث في العلم عن عوارضه الذاتية؛ إما بذاتها او مع المقابل المحصل المبحوث في ذلك

العلم[١٠]. يعني يحمل العوارض الذاتية له، او لانواعه، او لاصناف انواعه كلياً. لان الذاتية شاملة بالايجاب، لانها له، عليه او على انواعه او عوارضه بالضرورية. لانها ذاتية بالدليل للبحث سلسلة المنطق. النتيجة تتوقف على الدليل. والدليل باعتبار الافادة؛ إما يقيني، وهو القياس[١١]، واما ظني، وهو التمثيل[١٢] والاستقراء[١٣]. والقياس باعتبار المادة: الصناعات الخمس؛ اعني: البرهان، والجدل، والخطابة، والشعر، والمغالطة.. وباعتبار الصورة: وهي الاشكال الاربع. فان كان من الحمليات فاقتراني.. ومن الشرطيات فاقترانيات. وباعتبار الاجزاء: صغرى وكبرى. والاجزاء قضيةٌ، ولها احكام: هي العكس والتناقض.. وباعتبار الحكم: شرطية

وحملية[١٤]. وباعتبار الكيف: موجبة وسالبة.. وباعتبار الكم: مسوّر وغير مسوّر. وتتوقف على

١] لئلا يكون سعيه عبثاً
٢] لئلا يكون عبثاً عنده وعند غيره
٣] لئلا يقع في ذهنه فتور
٤] ليزيد شوقه
٥] اي تلك الفائدة مخصوصة به، ولو بالنسبة لئلا يتردد بينها، فيلزم الترجيح بلا مرجح
٦] فمنها العموم والخصوص يرد الاشتراك والتأويل
٧] الظاهر والنص والمفسر والمحكم والخفي والمشكل والمجمل والمتشابه
٨] الحقيقة والمجاز والصريح والكناية
٩] العبارة والاشارة ومفهوم اقتضاء الصدق او الصحة
١٠] الا انه لما انقسم الموضوع تشعب المحمول لتوزيع الاقسام على الاقسام
١١] هو استدلال الكلي على الجزئي

١٢] استدلال الجزئي على الجزئي. اما استدلال الكلي على الكلي فهو داخل في الاول. تأمل
١٣] استدلال الجزئي على الكلي
١٤] اما الثبوت له "حملية"، او عنه "منفصلة"، او عنده "متصّلة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 249

تصور المحمول والموضوع، وهما من المفردات. وتصورها بتعريفها، وتعريفها هو القول الشارح يتركب من الكليات الخمس. والكليات اقسام الكلي (وهو) قسم المفهوم [١] والمفهوم هو المعلوم [٢] هو موضوع المنطق. ثم الدلالة: الدلالة:[٣] طبيعية وعقلية ووضعية. والوضعية: مطابقية وتضمنية[٤] والتزامية. وكل من التضمن والالتزام يتصور بوجوه ثلاثة، بارادة[٥] مستقلة او مشتركة[٦] او بالتبع. والثالث هو المراد في المنطق، والثلاثة في البيان. والمطابقة[٧]

لاتستلزمهما كما في البسائط[٨]، وما لايعلم له لازم[٩] بيّن بالمعنى الاخص. وعند الامام الرّازي الالتزام لازم للمطابقة. لان الماهية الخارجية لها تشخص[١٠] وهذيّة. وهي الذهن[١١] لها تعين وهوية. وهما هو هو[١٢] ليس غير. وسلب الغير لازم لتلك الماهية البتة. ورُدّ بان الحصول لايستلزم الحضور.. واللزوم البيّن وهو بالمعنى الاخص اللازم للالتزام حضوري. وهما يستلزمانها، لانهما تابعان. والتابع من حيث[١٣] لايوجد بدون

١] المفهوم والمعلوم والمدلول والمعنى والمسمى والمقصود واحد

٢] بين هذين عموم من وجه

٥] وهو المطابقة المجازية

٦] وهو الجمع بين الحقيقة والمجاز، لكنه جائز على مذهب

٧] اي اعم منها مطلقاَ
٨] للافتراق عن التضمن
٩] للافتراق من الالتزام
١٠] كيفيّته يحصل من احاطة المقولات به
١٢] اي وجوده عين ذاته
١٣] انه تابع

٣] اعلم! ان الثلاثة عقلية. اذ الاشياء تدرك بالعقل على الاصح. لكن لما كان دخل الوضع فيه، نسب اليه. ولما كان دخل الطبع فيه ايضاً نسب اليه. ثم الاقوال في هذا الاخير ثلاثة. اما المعتبر فيه طبع اللفظ، او المخاطب، او المتكلم. اي ان المتكلم يراجع نفسه حين سماعه..اح.. مثلاً، باني انما قلت ذلك حين وجع صدري. ويقيس المخاطب على نفسه. تأمل

[٤ وان كان المقسم فيها الوضع. لكن الاخيرين عقليان، يتصورهما العقل. فلا دخل للوضع فيهما، الا في الاول وباعتبار القسم الاعظم وفيه دخل الوضع، اعتبر الوضع في المقسم.

[١١ لان كثيراً من الاشياء حاصل في الذهن لكن ليس حاضراً عند تصور وذكر بعض لغفلة الانسان عنها وهو منها. تأمل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 250

المتبوع [١] واعترض [٢] بان الكبرى ممنوع بالتابع الأعم[٣]، وإن قُيّد بالحيثية. فالمتبوع مثلها ايضاً؟ اجيب: بان الحيثية للاطلاق تتضمن علّية الاحتياج باعتبار الذات لا الصفة الاضافية فقط. ثم الدال مفرد، إن لم يقصد بجزئه دلالة على جزء معناه المقصود، والاّ فمركب. ولأن المفرد عدمي يوجد بعدم جزء من الاجزاء. [فعدم الأخص[٤] وهو القصد يعمّ[٥]. والمركب وجودي يتوقف على وجود جميع الاجزاء. فلهذا كان للمركب فرد،

وللمفرد افراد[٦] ومن هنا[٧] يقال: "التخريب اسهل من التعمير"[٨]

٣] كالضياء مثلاً
٤] فلزم ان يكون له تعاريف، وهو غير حسن. بل لابد من تعريف واحد، وهو لايحصل الاّ بعدم الأخص
٦] ستة وقعا.. وواحد وثلاثين عقلا
٧] هذه النكتة

١] يعني أن متبوع التابع المقيّد بالحيثية، بأن يقال: "المتبوع من حيث هو متبوع ذلك التابع لايوجد بدونه" والحال: أن المطابقة أعمّ مطلقاً منهما
أجيب... الخ.. يعني أن الحيثيات ثلاثة للتقييدة كما في الموضوعات في التعاريف. والتعليل: كزيد من حيث انه عالم مكرّم. وللاطلاق: كالانسان

من حيث انه انسان، حيوان ناطق. فالذي للتعليل باعتبار الصفة، اي اثبات صفة يكون علة للحكم. والذي للاطلاق كما هنا. يعني أن التابع من حيث انه تابع اي ذاته محتاج للمتبوع وموصوف بالتابعية.. وأما حيثية المتبوع باعتبار الصفة الاضافية فقط، يعني أن ذاته لايحتاج الى المتبوع، فيوجد بدونه. بل باعتبار اتصافه بهذا الوصف وهو المتبوعية. تأمل

٢] انما كان الاول داخلاً والثاني خارجاً. لان السلب نسبي لايكون داخلاً في الماهيات. تأمل

٥] اي يعم نقيض سائر القيود لأن نقيض الاخصّ أعم من نقيض الأعم والاخصّ كالاخوين يقتسمان الاشياء بينهما فما نقص من حصّة واحد زاد

بقدره من حصّة الآخر وما ضاق من واحد اتّسع الآخر مثلا الانسان أخصّ من الحيوان

٨] يعني ان فطرة كل انسان وخلقته مائلة الى الرياء واراءة نفسه الخلق، وحريص عليه يطلبه من ما امكن. ولشدة حرص بعض اياه. وان التخريب اسهل لكثرة طرقه، اذ يوجد بعدم كل جزء يرى نفسه بذلك، وان لم يكن وصفاً حسناً. والبعض صاحب الثروة يُرى بالتعمير. فاسمع واعمل به فانه درس الاخلاق

Talikat [Arabca] : Sayfa 251

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 251

ثم ان المفرد اسم، وكلمة، واداة. اذ منبع الوجود [١] ذات وحركة [٢] ونسبة. فالذي يحكى عن الذات اسم، والذي يخبر عن الحركة فعل، والذي ينبئ عن النسبة حرف. وقد تتولد الحركة من الذات والنسبة. كما منهما الذات.

ومايقع في الجواب[٣] منها مستقل وما لا غيره.

ثم ان حقائق الثلاثة متخالفة بالذات، متشابهة في التعبير. فالاستعانة تحت "الباء" وفي "استعين". ومن الاستعانة كالهواء والماء والجمد. او كالماء والتراب والحجر. وان من المعاني

الحرفية ما لا وطن لها، بل كالسيّاح السرسري الطفيلي[٤] يتداخل في طيارات اخويه، وقد يتشربانه[٥]. فان عصرتهما تقطر[٦] بل تقطرت، اي معان.

فان قيل: ان الحرف جسم لطيف هوائي، لايقدر أن يأخذ معناه[٧]. اذا ادلى دَلوَه[٨] رجع يابساً[٩] فيكون عاجزاً عن الادلاء والدلالة؟

اجيب[١٠]: بان العجز من عدم قابلية المحل، لايدل على نقصان قدرة الفاعل.

ثم المركب إما ناقص[١١] او تام، يصح سكوت المتكلم عليه[١٢] بالنسبة لاصل المراد[١٣] والتام إما خبر او انشاء، وهما كالعلم الفعلي والانفعالي. ففي الاول

١] وفي لسان الحكمة؛ صلب ومايع وهوائي
٢] اي صفة
٣] اي الاستفهام
٥] اي الفعل والاسم تلك المعاني
٧] مع انه من الدوال اللفظي الوضعي
٨] في قليب القلب
٩] اي بدون معنىً
١١] وهو نسبي او توصيفي. والاول اضافي ومزجي وهو تضمني وصولي.. الخ
١٢] بحيث لاينتسب الى القصور
١٣] لا باعتبار مطلوب السامعين

٤] هو الذي يتبع المدعوين بدون دعاء الداعي. كأننا ندعو الفاظاً مخصوصين بمعانيها. وتلك المعاني الحرفية تتبعها بغير دعائنا

٦] اي معنى كان تضمن قصيدة واحدة تحسّراً اوتمدّحاً مثلاً

١٠] اي لايلزم عجز الحرف من عدم اخذه معناه. اذ المعنى ليس قابلاً

لصفة الحرف وحده اياها. اذ كونه هوائياً اكثر واشد من الحرف تأمل!.. وأجيب بهذا عما يقال في حق الواجب: من انه لايقدر على جمع النقيضين مثلاً، تأمل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 252

الذهن مبدئ معدّي [١] اي علة للخارج. اي يتوقف وجود الخارج على عدمه، وهو المعلول، كما يتوقف على وجوده. وفي الثاني بالعكس، اعني[٢] الخارج مبدأ،[٣] مقارني[٤] فالانشاء كالاول[٥]، فلا يتقابلان حتى يقع الارتباط بينهما بالصدق والكذب. ومايتصور بعد الخارج[٦] شبيه[٧] والخبر كالثاني فيحتمل الصدق، اي يدل عليه، لانه تصديق. ويحتمل الكذب عقلاً، بناء على جواز تخلّف المدلول عن الدال الوضعي[٨] والمراد ان محصل

القضية[٩] يحتمل الصدق لفظاَ، والكذب عقلاً.
ثم الكل: اما حقيقة او مجاز[١٠] ومن فوائده: التعظيم، والتحقير، والترغيب،

٢] اي علة
٣] اي علة
٤] للذهني
٥] لانفسه
٦] اي الوجود
٧] لما عدم، ومخترع ماوجد
٨] اما الطبيعي والعقلي فلايجوز التخلف منهما
٩] اي روحه وهو: ج ب مثلاً. او الموضوع محمول. اي مع قطع النظر عن لبسه البديهي وصورته التشخصية والدلائل الخارجية

١] العلة المعدي هو ان يكون المعلول متوقفاً على وجود العلة وعدمه، كحركات الانسان مثلاً. والعلة المقارني هو ان يكون

ـِ

المعلول متوقفاً على وجودها فقط كالشمس مثلاً

[١٠] اعلم! ان المعنى الحقيقي في المجاز والكناية واقسامهما لايذهب بالكلية اصلاً. بل اما متوضع عليها، او جل او جلد. وهو اما محال، او ممكن موجود.. او لا. اما في الكناية فهو مطلوب وجلد، فلابد من الامكان. اذ المحال لايكون مطلوباً، لكنه تابع للمكنى به، اي كحجاب شفاف يتصورها، فينقل الى المكنى اليه فلايلزم وجوده. اذ الممكن يتصور، وان لم يكن موجوداً مثلاً.

قلت: زيد كثير الرماد وطويل النجاد... فانهما كنايتان عن السخاوة وطول القدّ. والحال انه لارماد ولاسيف له في الواقع. لكنهما ممكنان

واما في المجاز فلابد ان يتصوّر..
ليتصور سلسلة الخارجي، ويمرّ فيه
الى ايصال المعنى المتجاوز اليه،
كامطرت السماء نباتاً مثلاً، وقس
عليه. فيجوز ان يكون محالاً، اذ
يتصور. لانه غير مطلوب من حيث هو
معنى . بل لفائدة البلاغة فقط، فهو
صورة. وفي الاستعارة ليس. فهو
متخيل لفائدتها ايضاً
واعلم! ايضاً ان المعنى الغير
الحقيقي للّفظ لابد ان يكون مطمحاً
للنظر، ومقصوداً من الكلام باعتبار
قصد المقام. مثلاً كالسخاوة لكثرة
الرماد، والشجاعة للاسد، والعين
للرقيب، والاذن للجاسوس وقس.
فتنتقل من المعنى الحقيقي للّفظ
اليه. سواء كان تابعاً له حقيقة كمن
كثرة الرماد (بان قلت : "زيد كثير

الرماد" انتقلت منه الى السخاوة).. او اعتباراً كمن السخاوة. (اي بأن كان المقصود من المقام الثابت كثرة الرماد لزيد مثلا.. واعلام المخاطب ايّاه بالكناية فتقول: "زيد سخى") باعتبار المقام. فتكون كناية او كان متبوعاً حقيقة؛ كمن الاسد مثلاً. او اعتباراً كمن العين والاذن مثلا. فيكون مجازاً. لكنه قليل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 253

والتنفير، والتزيين، والتشويه، والتصوير، والضبط، والاثبات، والاقناع، ومطابقة تمام المرام.

ومنه: المجاز المرسل. ان كانت العلاقة غير المشابهة مثل الحلول [١] والكون، والاول، والسببية [٢] والجوار[٣]، والمظهرية وغيرها[٤]

ومنه الاستعارة[٥] التمثيلية: كاستعمال الامثال[٦] المضروبة في اشباه[٧] معانيها[٨] ومن التمثيلية صور الكلام واساليبه المحتشمة. او كناية، وهي اما في الصفة او الموصوف او النسبة[٩].

والانتقال[١٠] مِن التابع الى المتبوع -

حقيقة او اعتباراَ - كناية. كذلك، ومن المتبوع - حقيقة او اعتباراً - [١١] الى التابع .. كذلك مجاز[١٢] وكلاهما ابلغ. اذ هما كاثبات المدعى بالدليل
ثم ان المعنى الحقيقي لكونه مطلوباً في الكناية لابد له من الامكان. ولكونه تبعياً كالحرف لايلزم ان يوجد

١] كهم في رحمة الله او في الجنة
٢] كاسنام الابل في السحاب
٣] كالرادية
٤] ومتن الكلنبوي ص/4 س/20 هو .. والمجاز ان كان بغير علاقة المشابهة مثل الحلول والسببية والجوار او العموم
٥] لم يتعرض للمجاز العقلي تقليداً بالمتعلق
٦] هذه منابع فادخل المثل. تأمل
٧] ككثير الرماد وعريض القفا
٨] مع فرق طفيف مع متن كلنبوي ص/4 س/22
٩] كان السماحة

١١] كعريض الاظفار
١٢] بيان الفرق بين المجاز والكناية باعتبار غير المشهور

في الاستعارة اي الانتقال من = المتبوع الاعتباري الى التابع الاعتباري، قليل. والغالب من الحقيقي
اما المشهور فهو: ان في المجاز قرينة مانعة من الحقيقي دون الكناية. وان المجاز استعمال في اللازم دون الكناية بل هو في كاللازم فاحفظها اي غلام (اوه فرقا سيدايه)"جملة كردية من الملا حبيب "تعني: هذه هي ميزة الاستاذ
١٠] كرأيت اسداً. فالانتقال من الاسد وهو المتبوع الحقيقي الى الشجاع وهو التابع الحقيقي

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 254

وفي المجاز [١] لكونه متصوراً لفائدة [٢] البلاغة فقط، غير مطلوب من حيث هو معنى. فلابد فيه من قرينة مانعة للمعنى الحقيقي عقلاً او حساً او عادة.. ومن قرينة معينة للمراد، وقد تتحدان[٣]. وفي الكناية من قرينة[٤] منتقلة ومعينة، وفي المشترك المعينة فقط

فصل في الكليّ والجزئي [٥]

اذا علمت شيئا يحصل في ذهنك منه صورة[٦]، وهي من حيث قيامها

٢] في المرسل.. ومتخيل في الاستعارة

٣] بل تتحد
٤] وهو يكون منتقلة

١] اعلم ان المعنى المجازي لابد ان يكون مقصوداً من الكلام ومطمحاً للنظر، اما كان الحقيقة يقال، باعتبار انه مدار الحكم؛ كالاذن للجاسوس والعين للرقيب.
والفرق هو: ان الانتقال من الحقيقة تابعاً او متبوعاً الى مثله - كذلك ظاهر كالانتقال من الاسد الى الشجاع في الاستعارة، ومن الاصابع الى الانامل في المرسل، ومن كثير الرماد الى السخاوة وقس
واما الانتقال من التابع او المتبوع اعتباراً الى مقابلتها.. كذلك فباعتبار المقام ، بان كان التابع الحقيقي مقصوداً من الكلام ومداراً للحكم؛

كالشجاع في الاستعارة، والانامل في المرسل، والسخاوة في الكناية. فتقول: "رأيت شجاعاً وانا مُلهم في اذانهم، وزيد سخي.. وتريد منها الاسد والاصابع وكثرة الرماد لتكون الامثلة على تمامها. والا فيتداخل امثلة الاقسام. ولكن الغالب في الاستعارة والكناية من الحقيقي الى مثله. اما في المجاز فكثير

٥] المفرد والمركب قسمان. للفظ اولاً وبالذات. وللمعنى ثانياً وبالعرض. والكلي الجزئي بالعكس

٦] اعلم! ان الصورة الحاصلة من الشئ عند العقل باعتبار تكيف الذهن واتصافه بها علم. (يعني كما ان المرآة بنجرة عالم المثال بملكة قطعة زجاج كالقرطاس؛ فيزين ويتكيف نفسه وصورته بأي لون من

اي شئ قابلته. وبملكوته الواسع والعميق ترتسم الاشياء الغير المتناهية فيه، فيكون ظرفاً لها.. كذلك الذهن بنجرة عالم الغيب بملكة موجود الخارج. لانه قطعة لحم من البدن، اما في الرأس او الصدر، يزين ويتصف ويتكيف بلونه المأخوذ من الاشياء.. وبملكوته واسع الخ). وباعتبار مظروفيته لها معلوم ومفهوم ومدلول ومعنى ومسمى ومعقول ومقصود لترادفها. وهو موضوع هذا العلم، فلزم البحث عنه، فهو قسمان: جزئي وكلي... وذكر الجزئي في المنطق استطرادي، لانه يبحث عن المضبوطات. والجزئي لكونه غير متناهي ومتغير احوالاً، غير ثابت. فلايفيد الكمال (يعني النقطة والدرجة المقدرة للانسان هو الكمال

الحكمي، وهو التشبّه بالواجب.
والحكماء يعبّرون عنه

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 255

بخصوصية ذهنك علم. ومع قطع النظر عن هذه الحيثية معلوم ومفهوم. فذلك

بالتّشبه بالمبادى العالي.. الخ. ونحن "باللوح المحفوظ" اي ان الانسان ككاغد بيض قابل للارتسام).
الحكمي، المعبر بالتشبه بالمبادى العالي والعقول العشرة (وهم الملئكة العظام) المائلة اليهم كل النفوس التي تكون خريطة للعالم. وانما ذكر لان الاشياء انما تعرف باضدادها. لان الامور النسبية كالحسن والشجاعة مثلا لاتوجد ولاتتصور بدون تصور القبح والجبانة

قوله : اتحاده مع كثيرين.. الخ) اي اشتراكه - كما عبّر به الكثيرون
إن قيل : إن المراد بالاشتراك التجزّيّ يلزم ان لايوجد الكليّ بكله في جزئياته. وإن كان الاشتراك بكله مع كل جزئيٍ ، يلزم ثبوت الشئ الواحد في امكنة متعددة في آن واحد. وإن كان الاتحاد مع كل جزئيٍ ، يلزم اتحاد الجزئيين في الخارج بالواسطة
قلنا: المراد اشتراك الجزئيات فيه تخييلا واتحاده معهن. وهما كمطابقة روابط المركز الى نقطات الخطّ المحيط له. او كتساوي نسب موزونات الحقّة. اي كأن فرضاً أن تلبس تفصيل الاشتراك الى نقطة المركز او الحقة لبس نقطة من نقطات المحيط او الموزونات، او

انتقل المركز من موضعه وسار في رابطة نقطة يصير عند الوصول نفسه وعينه (تفصيل للاتحاد).
وبقاعدة الحقائق لاتتحد (ولاالعبث في الاشياء) فانّ الكليّات متقررة في اذهاننا، وكلاء فيها للجزئيات. كما أنهنّ نوّاب لها في الخارج، وهما متغايران ذاتاً، فلاتتحدان. فاذا قربّنا الجزئيات بالملاحظة منهنّ يفنين، فنظن انهما اتحدا، وليس كذلك. فاشتراك الجزئيات فيه خيالي.
واتحاد الكليّ معهنّ وهميّ، والتجزي مردود. والكليّ قسمان، ممتنع أفراده، كشريك الباري. بل كليّ المحالات ونقائض الامور العامة لإجماع النقيضين (على فرض الافراد) بوصول الشيئية للثاني (لا للاوّل وهو شريك الباري) وممكن

أفراده، لايقال: ان الواجب داخل فيه، فكيف يقابل الممتنع. مع ان سَلبه الضرورة من جانب فيهما. لان (علة للنفي) للممكن بالامكان العام ثلاث، صور سلبها من جانبٍ الوجود، ومن جانب العدم، ومطلقاً. فالممتنع من الاوّل، والواجب من الثاني. والثالث غير معتبر، وهو قسمان ايضاً. معدوم افراده في الخارج كالعنقاء. بل كلّ شئ مخالف للعادة الجاري (بين الكائنات) ولقانون العالم، (علة العدم). لان شرائط الحياة لاتساعده. وموجود، وهو قسمان: إما الموجود واحد مع امتناع الغير - كواجب الوجود - او إمكانه - كالشمس - لان لكلّ ماهية في الذهن تعيّن وهويّة.. وفي الخارج تشخّص وهذيّة. فاذا فرضنا الافراد

للاول في الخارج تعلّق بها تشخّصه، وهو لازم الماهية فيه، فتتعلق به ايضا، فيصير المفروض نفس الموجود. فلم يحصل المراد. واذا فرضنا للثاني تعلق بها تشخصه.. وهو كاللازم فيكون ممكناً. ولكن بموافقة انتظام عادة الله وعدم العبث في خلق الاشياء، لاتوجد لاستغناء نظيره عنه. او متعدد محصور، كالكواكب السيّارة. وليس المثال للكليّ بل مِصداقه . والكليّ يونانيّ ليس في العربية مرادفه. وكل مانسب للعالم العلويّ كذلك. بل بعض مصنوعات النفوس الناطقة لقلة الاسباب المشخصة لها. او متعدد غير محصور عندنا، وغير متناهي عند الحكماء. وذلك لتعدد الاسباب المشخصة لها

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 256

المفهوم بمجرد النظر الى ذاته - ان لم يجوّز العقلُ اتحادَه مع كثيرين في الخارج فهو جزئي حقيقي كـ"زيد المرئي".. وإلا فكلي. سواء امتنع فرده في الخارج [١] كشريكٍ الباريٍ تعالى واللاشئ، ويسمى كلياً فرضياً، او امكن ولم يوجد كالعنقاء او وجد الواحد فقط مع امتناع غيره كواجب الوجود، او مع امكانه كالشمس.. او وجد متعدد محصور كالكواكب السيارة. او غير محصور كالانسان... وذلك الاتحاد هو معنى حمل الكليّ على جزئياته مواطأة وصدقه عليها. إما في الواقع .. إن كانت

الجزئيات موجودة فيه او في الفرض.. إن لم توجد إلا في مجرد الفرض] [٢
ومعنى الحمل هذان المفهومان المتغايران في الذهن، متحدان في الخارج.
والكليّ[٣] المحمول[٤] بحمل المواطأة يعطي موضوعه اي افراده، حدّه واسمه.

٢] كلنبوي ص/5 س/15
٤] على جزئياته

---

[١] (قوله: في الخارج.....) احتراز عن زيد اذا تصوّره جماعة. لان المراد اشتراك الذهنيّ الظلّيّ في الخارجيّ الاصليّ، لا العكس، وهو اشتراك الخارجي في الذهنيّ، او الذهني في الذهنيّ، تأمّل

والفرق بين الجزئيّ الحقيقي والكلي الفرضي: ان الثاني فرض ممتنع بالاضافة، اي الفرض ممكن والمفروض ممتنع. كباب مفتوح في موضع غير ممكن الوصول اليه والاول بالتوصيف، اي الفرض ممتنع كالافراد من حيث له. كباب مغلق في موضع ممكن الوصول اليه لا الدخول. وانما ذلك، لان على تقدير الامكان يجتمع الضدّان لان الفرض مستلزم وجود المفروض في الذهن. ويستلزم عدم التشخّص في الخارج للجزئيّ. وهو جزؤ الجزئي الموجود في الخارج. وعدم الجزء مستلزم لسائر الكلّ، فاستلزم الفرض وجود الشئ وهو الجزئي في الذهن وعدمه بالواسطة وهو محال

٣] (قوله: والكليّ بحمل المواطأة... الخ) اعلم ان الحمل قسمان:
اشتقاق، وهو ان يحتاج المحمول في صحة الحمل الى قيد زائد، بل مشتقه يحمل صحة كحمل المصادر على موصوفاتها كـ"هدىً للمتقين" مثلا. ان ذلك ذو هدى، يعني نفس نور الهداية المجسّمة.. ومواطأة، وهي اتحادي. اي هو هو حقيقة، او ادّعاءً كحمل الحدود على المحدودات. وبالعكس، لكنه قليل. والموصوفات على صفاتها كالناطق زيد.
واشتمالي، اي هو تحته لعمومه، كحمل المشتقات على موصوفاتها كـ"زيد ناطق او عالم"مثلا. لكن الرازي لم يجعل الاشتمال قسم المواطأة بل قسيمه. فالاقسام عنده

ثلاثة، بجعل المواطأة اتحادياَ.. وسيدا
على مذهبه. قرر تعليقه هذه فاحفظ

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 257

ويتحد به عند الرازي. والكلّ بخلافه.
فحمل الجامد [١] والموصوف [٢]
موطأة وغيرهما إما اشتقاق[٣] أو
اشتمال[٤].
ثم المحال فرضيّ لايتصور بذاته، بل
بنوع تمثيل[٥]. وليس بوجود[٦] ذهنيّ.

ثم الكليّ إن ثبت لأفراده في الخارج
ولو على تقدير وجودها فيه، فهو
معقول أوّل. سواء ثبت لها في الخارج
فقط، كالحارّ للنار [٧]

إن قيل: يتصوّر مع النار وصف
الحرارة، فتكون ثابتاً لها في الذهن
ايضاً

أجيب: بان الحرارة انما تكون تابعاَ وناعتاً اذا كانت عرضاً. والتي في الذهن صورتها، وهي جوهرية اسميّة، تجاور النار[٨]. والزوجية هويتها الاصلية بعينها تعرض للاربعة[٩] وصورتها[١٠] [هوية الضياء للشمس[١١] ومثالها.[١٢] أو ثبت في كلّ من الخارج والذهنى، كذاتيات الاعيان المحققة[١٣] والمقدّرة ولوازمها.

اعلم! ان كون ماهيات الاعيان المحققة من المعقول الاوّل، بناءً على قول من يقول انها بعينها في الذهن. وان الوجود الذهنيّ ثابت[١٤] وان ما في الذهن[١٥] مثال

١] كسائر الحدود على المحدودات

٢] على صفاتها، نحو القائم زيد

٣] اي هو "ذو" كسائر مصادر

٤] كمجمل المشتقات
٥] اي لايكون معلوماً الا بنوع محاكاة
٦] اي بموجود
٧] كلنبوي. ص/40 س/24
٨] الذهنيّ. اي هو مأخوذ من النار الخارجيّ، مستقلاً لاعارض للنار الذهنيّ
٩] وفي الخارج
١٠] في الذهنيّ
١١] في الخارج
١٢] في المرآة
١٣] كلنبوي ص/5 س/ 27
١٥] اي ليس رابطة بين العالم والمعلوم

١٤] اي اختلف فيه. فقيل أن الكليّ المنطقي موجود فيه لانه موجود في الذهن، والذهن موجود في الخارج. فينتج أنه موجود في الخارج. كما أنّ الدرّة في الحقة الخ.. وليس كذلك، لعدم تكرر الاوسط في قياسه. لان

لكل شئ ملكاَ وملكوتاَ، وللذهن ايضاَ
=كذلك. فالشئ

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 258

لاشبح. وان تصرف الذهن في الوجود [١] لافي الماهية، فذاتياتها ولوازمها بعينها في الذهن. وان ثبت لها في الذهن فقط، فهو معقول ثان [٢]

تفريق الاقسام المعقول الثاني

إعلم! ان مايعرض في الذهن إما لادخلَ له في الايصال[٣] كالامور العامة،[٤] في الكلام[٥] وهي الوجود، والوجوب، والامكان وغيرها. وإما له دخل في الايصال. لكن ليس عنواناً للغير، كتعاريف الامور العامة[٦] وإما موصل وعنوان فهو المعقول الثاني المنطقي، كمفهوم القضية والقياس

وغيرهما. وكمفهوم الكليّ المنقسم الى الكليات الخمس المنطقية، العارض للماهيّة المنقسمة الى الخمسة الطبيعية.. ومجموع العارض والمعروض الى الخمسة العقلية.

ولاشئ من هذه الكليات بموجود في الخارج لاستحالة الوجود (الخارجيّ) بدون التشخّص [٧] وماقيل أن جزؤ الموجود[٨] موجود[٩]؛ فالمراد حيث كان جزؤاً، أي في الذهن.

١] والتشخّص
٢] كلنبوي ص/6 س/1
٣] الى المجهولات
٤] المبحوث
٥] والحكمة
٧] كلنبوي ص/ س/10 . وهو ضدّ الكليّ المشترك
٨] الخارجيّ

في ملكه علم، وفي ملكوتيته = معلوم. فيتكرر الاوسط في الاول دون الثاني. مثلا تصور ذرّة زجاجة رقيقة، فالسماء بمسافتها الطويلة مرتسمة في ملكوته، وللذرة بملكه داخلة في حبة خردل. فتأمل
فان اعتبرت الكليّ المنطقي من قبيل الاوّل، فموجود في الخارج.. والا فليس بموجود فيه. وهو الاصحّ.
ثم ذهب المشائيون والمتأخرون - كما يأتي - الى وجود الطبيعي.
وتفصيله: إن الافكار في انواع الاشياء ثلاثة. احدها لاهل السنة: وهو أن لكلّ نوع ملكاً مسلّطاً عليه بأمر الله يتصرف فيه، ليس له طبيعة مؤثرة.. والثاني للاشراقيين: وهو ان

لكلّ نوع ربّ يتصرف في مشخصات ذلك النوع، وتستمد الافراد منه. وهو موافق لذلك النوع بل متّحد معه. لو تلبّس لبسَ مسلّطه لكان عينه.
والثالث للمشائيين: وهو ان لكلّ نوع ماهية مجرّدة موجودة في الخارج، منشأ ومرجع للمشخّصات، وهي طبيعة مؤثرة فيها. واما المتأخرون فقاموا وذهبوا الى وجود الطبيعي في الخارج. ولكن لابما قالوا، بل اثبتوا بدليل نظري. وهو أنه جزؤ الموجود، وجزؤ الموجود موجود. والجواب مذكور
[٦] وكتعارف الاسميّة لمصطلحات المنطق التي تعرضها ويتوضّع عليها المنطق الحرفي

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 259

فان الذهن [١] هو الذي يفصّل ويشرّح ويكثّر ما اتّحد وامتزج في الخارج.

اعلم! ان المصطلحات [٢] في العلوم لها حقائق اعتبارية لاوجود[٣] لها في

---

[١] لايقال: يلزم التغاير بين الخارجي والذهني، لان الذهني يفصّل . الخ.. اي تصرفه فيه بالتفصيل لايكون كذباً

[٢] اعلم! ان مصطلحات المنطق عنوان للافراد كالزجاج والمرآة وموصل، كما مرّ. إما بالذات باعتبار نفس تلك الآلة ، لانها تصل ذلك بواسطة قراءتها. او بالواسطة، باعتبار انها تكون بمرتبة، او بمراتب

جزؤ الموصول. وان المنطق من حيث هو آلة تبعيّ حرفيّ هوائيّ واسع، وقد تكون اميّاً طبيعة. فاذ يخرج منه كالطيور ويتوضّع عليه، فلا يرد انّ الكليّ في تعريف الكليات الخمسة جنس ذاتيّ لها، وهو مقيد. فيكون أخص من المعرف المطلق، فيلزم وجود الأعم وهو المعرّف بدون الاخص وهو كونه جنساً وهو محال. لان مايقوم به هو الاجزاء . فبعدم جزؤ منه يكون معدوماً. اذ الاعتبار مختلف . فباعتبار أنه توضع وعمّ جزئيات المعرف وغيرها جنس وجزؤ اعمّ ، فلا إشكال . وباعتبار أنه خرج من الطبيعي الاسميّ الحرفيّ وتوضع مقيداًخصّ وليس بجزؤ، فانه بهذا الاعتبار مدعيّ. كونه ابن ابن ابن ابن ابنه. او اب... الخ. لانه خرج

من الجنس وتوضّع عليه وهو جنس الجنس وهو نوع جنس الكليات وهو نوع الجنس المطلق وهو نوع الذاتي، وهو نوع الكليّ ففصّل
واعلم! ان تفسير الكليّ في تعريف الكليات بمقول على كثيرين. لئلا يتوهم ان الجنس ينحصر في النوع، كالنوع في الشخص. يعني ان المقول أخص، وكرر في الكلّ للطرد ثمّ اعلم! انّ النوع متى ضاق حتى تجسّم وثبت، ازداد كمال النوعية وتكون حقيقياً. ومتى اتّسع وانتشر، تخرج من طبيعته. ولذا يكون اضافياً. وان الجسم متى اتسع وانتشر حتى يكون هواء وعدما، ازداد في كمال الجنسية. فيترتبان النوع نزولاً والجنس صعوداً، مراعاة لطبيعتهما. فانقسما ثلاثة ثلاثة: النوع العالي،

ويسمى نوع الانواع ايضاَ، وهو ماليس فوقه نوع. والمتوسط مافوق وتحته نوع. والسافل ماليس تحته نوع. والمفرد(كالعقل إن قيل الجوهر جنسه وما تحته افراد) ماليس فوقه ولاتحته نوع، والجنس كذلك، جنس السافل والمتوسط. وجنس الاجناس، والجنس المفرد (كالعقل إن قيل الجوهر ليس جنساً له وما تحته انواع منحصرة في الشخص)؛ لايقال النوع جنس لهذه الاربعة. وكذا الجنس والحال. ان غير المتوسط عدمي المفهوم، فلسن بموجود. لان السلب من الامور النسبية، اعتباري متجدّد، لايكون من اجزاء الحقائق التي لاتكون الاّ من الامور الثابتة الموجودة. فيلزم انحصار الجنس في النوع. لان كون الحقائق كذلك في

الحدود التامة لا الرسوم. وهنا قد لفّ عليها اللوازم. فرسومها وذاتياتها موجودة في الخارج
ثم اعلم! أن النوع المفرد مباين لسائر الاقسام. وكذا الجنس المفرد، وكذا النوع السافل، وكذا جنس الاجناس وكذا بين الانواع. وكذا بين الاجناس. فبقي الجنس السافل والمتوسط والنوع الثاني والمتوسط **٣]** لانها ناشئة من اختيار البشر. وليس من حدّ جزؤ الاختيار خلق الافراد

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 260

الخارج. لان في الوجود الخارجيّ يتّحد الجنس والفصل والنوع، بل يتجمّد. وماصيّروها فصولاً للمصطلحات، أعراض في الاغلب او نسبيّ. فما في الخارج ليست أفرادها، بل للوجود في الخارج او في الذهن معروض او موصوف ماتسنبل عليها معانيها. فالمعقولات [١] الثانية ليست عبارة عن المصطلحات المنطقية، فانها ليست بشئ في الحقيقة. بل في كلّ منها نكتة او نقطة خفية تشكّلت عليها حقيقتها الاعتبارية للتفهيم. وذلك، معنى وعرض للامور الذهنية، كالمعاني

الحاصلة للخارجيات بواسطة اوضاعها وكيفياتها. مثلا تخيّل على الجدار نقطة بيضاء، وعلى محيط دائرتها نقطاً بيضاء وحمراء!.. فانظر اليها كيف ترى، فانك ترى نقطة عرضت له المركزية بسبب الدّائرة. فهي صفة من مقول الوضع، وتتصوّر بسبب موافقة بياضها لبياضها المشاكلة، وهي صفة من مقول الوضع والكيف. فان كانت حمراء فلها صورة اخرى وصفة اخرى. ونقطة واحدة على جدار آخر، لها هذه المعاني والاعراض. فماهية الانسان في الخارج كالنقطة الواحدة وفي الذهن تعرّض لها نوع المركزية او شبهها، وشبه المشاكلة. فهذه معان تعرض في الذهن، تسنبل في خيال المنطقيين فصيّروها حقائق، فوضعوا لها مع ما التّف بها مصطلحات، صيّروها موضوعات

المسائل، يُشار بها الى تلك المعاني. والمصطلحات كالمعاني الحرفيّة للمعقولات الاولى. وقد تصير كالاسم، فتصير طبايع فتعرض لنفسها كدود الحرير يخرج من ذاته مايحيط به. وليس كعنوان الموضوع، فان له دخلاً لايذهب الحكم الى الموضوع برأسه. بل يسلّم عليه، ثم يأذن له [٢] أما المعقولات الثانية فيحرّك المحمول من جانب، حتى يقع على رأس الموضوع[٣] فهو ككل في "كل انسان لا مفهوم انسان"[٤]

٢] في الوقوع على أفراده
٣] اي افراده

---

[١] اي فاذا كانت اعتبارية فكيف تكون مداراً للحقائق والاحوال. فالمعقولات.. الخ

٤] يعني أن جنس الانسان ليس الجسم، والفصل ليس الروح. بل الثانيان مأخذ للاولين. يعني أن الجنس والفصل قد نشئا منهما. ثم نوضّعا دفعة على الجسم. والاّ لزم أن يكون مركباً. والحال انه من اقسام المواد. يعني أن مأخذ دلالته على الزمان هو الهيئة. وكذا الآخر، وهو أن يكون مأخذ دلالته على الحدث هو المادة. يعني ان الدلالة نشأت اولاً من هذين عليها، ثم توضع دفعة على مجموعة. اي المادّة والهيئة معاً.. والاّ لزم ان يكون الحجر والشجر دالاّن على الزمان.
والمشهور في الجواب: ان المراد، الجزء المرتب في السمع. والهيئة من ضرب ليس مرتباً في المستمع بدفع المادّة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 261

:مقدمة

اعلم! ان بيان النسب من أهم مباحث المنطق. فان أفراد المسائل متفرقة ومنتشرة تضمّنت فيما بينها وتبطنت في تلافيفها صوراً بتمديد خطوط النسب؛ كتحصيل الصور الاثنتى عشرية فيما بين نجوم المنطقة بتمديد الخطوط الوهمية الهندسية.. وكتحصيل القبائل والبطون والأفخاذ باعتبار نسب النّسبفتأملٍ [١

واعلم ايضاً، أن المنطق بعضه بديهيّ وبعضه نظريّ يكتسب من بديهيّه. فتأمل في كل باب ترى السابق مقدّمة

ومرجعاَ لاثبات اللاحق. ثم الكلّيان إن كان بينهما تصادق [٢] في الواقع[٣] بالفعل[٤] كليّاً من الجانبين فمتساويان، وكذا نقيضاهما، ففي كل باب يستفاد نظريّة من بديهيّه. فالكليتّان المتصادقتان في الواقع، متساويتان بديهياّ. ومرجع المساواة صدق قضيّتين كلّيتين من الجانبين.

مثلاً: كل انسان ناطق وكلّ ناطق انسان.. وكذا نقيضاهما، مثل: "كل لا انسان لا ناطق. وكل لاناطق لاانسان" هما اساسا التساوي. فصدق الاول من الثاني ثابت بكذب نقيضها؛ المستلزم المستلزم المستلزم المستلزم المستلزم المستلزم المستلزم.. لكذب البديهيّ وهو الثاني من الاول. وصدق الثاني من الثاني بكذب نقيضه اللاالمستلزم. كذا لكذب البديهيّ وهو

الاول من الاول. فاللازم باطل والمطلوب حاصل...

او من احد الجانبين فقط فأعم وأخصّ مطلقاً كالحيوان والانسان ونقيضاهما بالعكس كا للاحيوان واللاانسان [٥] اي نقيضا الأعمّ والأخصّ بالعكس. يعني أن نقيض الاعمّ أخصّ، ونقيض الأخص أعمّ. اي تصدّق موجبة كليّة موضوعها نقيض الأعمّ.. وسالبة جزئية موضوعها نقيض الأخصّ. اي مثلاً: "كلّ لاحيوان لاانسان" صادق.. والاّ لصدّق نقيضه الملزوم لنقيض القضية الصادقة المسلّمة. وهو "كلّ انسان حيوان" وملزوم الكاذب كاذب. واي "ليس بعض اللانسان لاحيوان"

٢] لاتفارق وتحقق

٣] اي لا في تجويز العقل وبحسب المفهوم

٤] اي مرجعه موجهة بالاطلاق لابالدوام كما في المتباينين
٥] كلنبوي ص/4 س/24

١] اشارة الى انّ وجه وسرّ تفاوت مراتب بعض العلماء على بعض، والكلام القديم على غيره من هذه النقطة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 262

والاّ لصدق نقيضه، وهو: "كلّ لا انسان لاحيوان" المستلزم بعكس النقيض لـ"كُلّ حيوان انسان" وهو نقيض للسالبة الصادقة، وهو "بعض الحيوان ليس بانسان". ونقيض الصادق كاذب، فملزوم الكاذب كذا

او تفارق دائم كليّاً من الجانبين،] فمتباينان كليّاً.. كالانسان والفرس، وكعين أحد المتساويين مع نقيض الآخر، وعين الأخص المطلق مع نقيض الأعمّ.. وبين نقيضهما مباينة جزئية، هي أعمّ من المباينة الكليّة، كما في نقيضي المتناقضين "كالانسان

واللاانسان” ومن العموم من وجه، كما في نقيضي المتضادّين (كالسّواد والبياض) وامثالها فبين النقيضين التباين الجزئي هو النسبة. لانه الدائمي وهو كالجنس اللازم للتباين الكلي] [١] والعموم من وجه اللذَين يختص كلّ منهما ببعض الموادّ. والتباين الجزئي، مرجعه سالبتان جزئيّتان. اما صدقهما، فلمناقضة عكس نقيض نقيضيهما للقضيتين الصّادقتين في العينين.. مثل بعض اللاانسان ليس بلا فرس؛ والاّ فكل لا انسان لا فرس. وهو ينعكس بعكس النقيض الى “كلّ فرس انسان”، وهي ضدّ للاشئ من الفرس بانسان. وقس عليه أخاه [٢] فثبت بالخلف التباين الجزئي. وأما عدم صدق التباين الكليّ والعموم من وجه، فبالتخلّف. لانه لايوجد في موادّه.

وبالعكس. وقس على هذا، نقيض العموم والخصوص من وجهٍ..
والشخصية في قوة الكلية [وان لم يكن بينهما تصادقٌ. ولاتفارق كليان، بل جزئيان من الجانبين. فأعم وأخصّ من وجه[٣]. وبين نقيضيهما مباينة جزئية، هي أعمّ ايضاً. اذ بين نقيض مثل الحيوان واللاانسان مباينة كليّة. وبين نقيضى مثل اللاانسان والابيض عموم من وجهٍ. والجزئي الحقيقي [٤

١] كلنبوي ص/6 س/26
٢] وهو بعض اللافرس ليس بلاانسان
٣] كالانسان والابيض وتعين الاعمّ المطلق مع نقيض الأخصّ

٤] قوله: "والجزئي الحقيقي.. الخ" النسب فيه اثنان. اما العموم المطلق وجزئيتان موضوعها الكليّ،

ومرجعه شخصيتّه موضوعها الجزئيّ او التباين ومرجعها شخصيّتان سالبتان. ونسب الجزئيتين ايضاً كذلك. أما التباين ومرجعها كما مرّ. او التساوي، ومرجعها شخصيّتان موجبتان. والحال، انّا قلنا أن مرجع التساوي والتباين كليّتان والعموم المطلق كليّته مع جزئيّتين. والجواب مقدم. وهو أن الشخصيّة في قوّة الكليّة بدليل انّها تكون صغرى الشكل الاوّل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 263

أخص مطلقاً من الكليّ الصادق عليه. ومباين لسائر الكليّات. واما الجزئيان: فهما إما متباينان كزيد وعمرو.. وإما متساويان، كما اذا أشرنا الى زيد بهذا الضاحك، وهذا الكاتب. فالهذيّتان متصادقتان متساويتان.. هذه هي النسب الاربع بحسب الصدق والحمل [١]

وقد تعتبر تلك النسب بحسب الصدق [٢] والتحقق باعتبار الازمان والاوضاع، لا باعتبار الافراد، بان يقال المفهومان[٣]، إن كان بينهما اتصال كليّ من الجانبين؛ بأن يتحقق كلّ منهما

مع الآخر في جميع الأزمان والاوضاع، الممكنة الاجتماع معه[٤] فمتساويان كطلوع الشمس ووجود النهار، او من احد الجانبين فقط فأعم وأخص مطلقاً[٥]، وان كان بينهما افتراق كليّ من الجانبين بان لايتحقق شئ منهما مع الآخر في شئ من الازمان والاوضاع.. فمتباينان كليّا[٦] والاّ فأعمّ وأخصّ من وجهٍ[٧] وهذه هي النسب المعتبرة بين القضايا [٨] ومايفيده ادوات الشرط من الازمان، "كمتى". والامكنة "كأين". والاوضاع والاحوال "ككيف" والكيفيات "ككيفما" في حكم الافراد

والنسبة إما حمليّ - كما مرّ - وإما وجودي. ومرجعها قضايا شرطية متّصلة[٩] وكليّها وجزئيّها باعتبار مايدل عليه ادوات الشرط الكليّة من

الاوضاع، ولو كانت محالاً بشرط الاجتماع[١٠] مع اللزوم[١١]. وإلاّ لكذب كلّ كليّة من الشرطيات. ومايناسب هذا المقام المغالطة المشهورة على انتاج الشكل الثالث؛ بكلما تحقق النقيضان تحقق احدهما. وكلّما تحقق النقيضان تحقق الآخر، فينتج أن يكون اذا تحقق

١] كلنبوي ص/7 س/9
ومرجعها: قضايا حملية موجبة. والجهة هنا الاطلاق في الموجبة والدوام في السّالبة
٢] فالصدق في الاول يتعدى بـ"على" وهنا "بـ"في
٣] اعمّ من أن يكون قضايا او مفرداً
٤] اي اجتماع الاوضاع مع اتصال التالي للمقدّم
٥] كاضاءة المسجد وطلوع الشمس
٦] كطلوع الشمس ووجود الليل
٧] كطلوع الشمس وهبوب الريح
٨] شبيه بمتن كلنبوي ص/7 س/11

٩] اي لامنفصلة ولا موجّهة
١٠] اي اجتماع الاوضاع
١١] اي لزوم التالي للمقدم

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 264

أحد النقيضين تحقق الآخر. وهذه النتيجة تفيد ملازمة بين النقيضين وهو محال؟

والجواب: إن اردت باحدهما [١] وحده، فالصغرى [٢] كاذبة، ومع الآخر فالنتيجة صادقة[٣] غير مطلوبة.[٤]: لأن الشرطية اللزومية تنظر الى اللزوم، سواء كانا موجودين[٥] او محالين.. وموجبتين او سالبتين. وفي الاتفاقية الخاصّة صدق الطرفين[٦] وفي العامة صدق التالي فقط. فالاتصال[٧] والافتراق في اللزوميات، والعامة يكفي بحسب الفرض.

واعلم! أنّ بين المفهومين مفردين كانا، او مركبيّن، او مختلفين نسباً اخرى بحسب تجويز العقل بمجرد النظر الى ذاتهما، مع قطع النظر عن الخارج عنهما. وتسمى نسباً بحسب المفهوم. بأن يقال: إن تصادقا بحسب ذلك التجويز كليّاً من الجانبين، فمتساويان كالحدّ التّام مع المحدود. او من أحد الجانبين فقط. فاعم وأخصّ مطلقاً، كالحدّ الناقص مع المحدود، وان تفارقا كليّاً من الجانبين. فمتباينان كليّاً كالمتناقضين؛ نحو "الانسان واللاانسان". والاّ فأعمّ وأخصّ من وجه؛ كالانسان مع الضّاحك او مع الماشي. [٨]

تنبيه

قديطلق الكليّ على الاعمّ، والجزئي على الاخصّ[٩] ويسمّيان كلياً وجزئياً

اضافيين فكلّ جزئيّ حقيقيّ، جزئيّ اضافيّ بدون العكس؛ كما في كليّ أخص من كليّ آخر. واما النسبة بين الكليّ الحقيقي والاضافيّ، فبالعكس. لان الكليّ الاضافيّ أخص مطلقاً من الحقيقي.

١] في الصغرى
٢] لعدم اللزوم
٣] والمقدّمتان صادقتان لوجود اللزوم
٥] اي الطرفين
٦] لا للزوم
٧] اي اتصال التالي للمقدّم وافتراقه منه
٨] كلنبوي ص/8 س1-8

٤] كأن يقال: كيف يكون صادقاً، مع أنّ المقدمتين محالان؟ فأجاب
٩] اي هو كل أخص تحت أعمّ، سواء كان ذلك الاعم ذاتياً له، او لا اي كان

فوقه شئ أعمّ مطلقاَ، فلاينافي اعميّة الحقيقي من الاضافي بذات الله عزّ وجل، بان يقال: إن ليس فوقه اعمّ من لوازمه فلايكون أعم. اذ فوقه الموجود والممكن العام

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 265

فصل في الذّاتيّ والعرضي [١]

الذاتية والعرضية باعتبار الوجود [٢] كما في الجوهر والعرض[٣]، والاسم والحرف.. وباعتبار السبب ان كان دائميّاً[٤] او اكثرياً فذاتيّ، والا فعرضيّ. وباعتبار الحمل ان كان الموضوع موضوعاً بالطبع[٥] كالجزئيات[٦] والذوات[٧] اذا حملت عليهما صفاتها. ومن هنا[٨] الاحتياج الى الاشكال الثلاثة[٩]، والحمل بالمواطأة، والمحمول من طبيعة الموضوع.[١٠] والمحمول الأعمّ من الموضوع والمقوّم له ودائم الثبوت له وبلاواسطة، اي ثبوته لذاته او لامر

يساويه، فقد مرّ. وباعتبار المحمول مايمتنع انفكاكه عن الشئ[١١]، ومايمتنع انفكاكه عن الماهية.. اي مايمتنع ارتفاعه عن الماهية في الذهن؛ كالبيّن بالمعنى الأعمّ. ومايجب اثباته للماهية كاللوازم البيّنة بالمعنى الأخص. وكل من هذه الثلاثة أخص مما قبله..

وباعتبار الجزئيات فما دخل أو لم يخرج هو ذاتياً. كأنّ قائلاً سئل: اذا فسّرت مادخل بلم يخرج، دخل ماعينه كالنوع. فالنسبة في الذّاتيّ فيه الى نفسه؟ فأجاب: لان العلّة في الوضع والاستعمال اللغوي تصير مرجحاً في المصطلح. فاللازم وجودها في الاكثر.

الكليّ[١٢] المحمول على شئ آخر كليّ أو جزئيّ، ان لم يكن خارجاً عن ذاته

وحقيقته، فذاتيّ له. سواء كان عين حقيقته - كالحيوان الناطق للانسان - او

١] كلنبوي ص/8 س/8
٢] الخارجيّ
٣] والذهني
٥] وكذا المحمول
٦] اذا حملت عليها كليّاتها
٧] اي فذاتيّ والاّ فعرضي
٨] اي هذه النقطة يعلم ويحصل الاحتياج .. الخ
٩] غير الاول
١٠] نحو الحجر متحرك في العلو
١١] اي في الخارج]
١٢] اراد مطلقاً ليوافق الممثل التمثيل

٤] اي ان كان ترتب المسبب على السبب دائمياً او أكثرياً فالسببية ذاتية، كالموت على قطع الحلق ورمى التّفنك. والاّ فعرضىّ كالموت على الحمّى

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 266

جزؤها المساوي لها، مميّزاً لها عن جميع ماعداها، كالناطق له. او جزؤها الاعمّ مميّزاً لها في الجملة، كالحساس والنامي، او غير مميّز اصلاً كالجوهر والحيوان..[١] والا فعرض له سواء كان مساوياً لها، او أخص [٢] مميّزاً عن جميع ماعداها، كالضاحك بالقوة او بالفعل. او اعمّ مميّزاً لها في الجملة[٣] او غير مميّز اصلاً: كالشئ[٤] جميع ذلك للانسان

ثم الذاتيّ المشترك بين الجزئيات، إن اشتركت تلك الجزئيات في ذاتيٍّ آخر خارج عنه، فهو مشترك ناقص بينها، كالحيوان بالنسبة الى افراد الانِسان،

حيث اشتركت في الناطق ايضاَ.
وكالناطق حيث اشتركت في الحيوان ايضاً.. والاّ فمشترك تامّ، كالانسان بالنسبة الى افراده.. وكالحيوان بالنسبة الى مجموع افراده. فكل ذاتيّ مميّز للماهيّةٍ في الجملة فهو مشترك ناقص مطلقاً، ولو بالنسبة الى افراد نفسه. وكل ذاتيّ سواه فهو مشترك تامّ بالنسبة الى افراد نفسه. وناقص بالقياس الى افرادٍ ذاتيّ أخصّ منه، إن وجد الأخص كالحيوان[5]
فاعلم! ان مايطلب به المجهول، ماالاسمىّ والحقيقي.. وهل البسيط والمركب.. وما مع هل كزلزل.. وما للقول الشارح، وهل للقضايا. واي للّوازم والذاتيات المميّزة. ولم للقياس ، فمايطلب الحقيقة

فان قيل: الذاتيّ كليّ وجرئيّ، فهو محمول وغير محمول.. وان الجنسية والجزئية متنافيان؟.
اجيب: بانهما متّحدان بالذات، مختلفان بالاعتبار. فبشرط شئ يتضمن النوع. وبشرط لاشئ جزؤ ولابشرط شئ جنس، واجزاء الماهية. قيل: في الخارج متعدّد

٢] مطلقاً
٣] كالماشي
٤] والممكن والموجود والمعلوم
٥] لنبوي ص/8 س/19

١] لان التمييز التفريق ، يقتضي الاشتراك وليس فوقه جنس حتى يشترك الانسان معه فيميّز عنه. واما الاحتراز عن العرض فالانسان مميّز بالذات عنه ليس بالجوهر. اما

الحيوان فهو باعتبار اشتماله على الجوهر ، لم يبق موضع للاشتراك . والانسان ممتاز من افراده باعتبار اشتماله على الفصول. واما فصوله مستقلاً فيميّز الانسان

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 267

الوجود.. فالحمل للالتحام. وقيل: في الخارج مأخذها. وقيل: اعتبارات تختلف باعتبار العبارات والاعتبارات

وان مطلوب السائل بكلمة ما عن الواحد تمام حقيقته المختصّة به، بمعنى المختصّة بنوعه، وعن المتعدّد تمام الذاتيّ المشترك بينها. فالسائل بما هو عن زيد طالب للانسان.. وعن الانسان طالب للحيوان الناطق. وبما هما، او بماهم عن زيد وعمرو، او مع بكر طالب للانسان ايضاً. وعن الانسان والفرس طالب للحيوان. وعنهما، وعن الشجر طالب للجسم النامي. ومع الحجر طالب للجسم.. ومع العقل

العاشر طالب للجوهر ومطلوب السائل بأي شئ مايميّز المطلوب بكلمة ما ، هناك تمييزاً في الجملة. أما مميّزه الذّاتيّ إن قيّده بقيد في ذاته، او مميّزه العرضيّ إن قيّده بقيد في ذاته، او مميّزه العرضيّ إن قيّده بقيد في عرضه. او المميّز المطلق إن لم يقيده بشئ، فالسائل عن زيد وحده او مع عمرو بأيّ شئ في ذاته طالب للناطق، او الحساس، او النامي، او القابل للابعاد.. وبأيّ شئ في عرضه طالب لمثل الضاحك او الماشي، والسائل عن زيدٍ، وهذا الفرس باي شئ هما في ذاتهما طالب للحسّاس، او النامي، او القابل.. وبأي شئ في عَرضهما طالب لمثل المتنفّس، او المتحيّز، وقس عليه [١

فالفصل ايضاً مقوّم للماهيّة [٢

فالفصل محصّل للحصّة الجنسية ومقوم للنوع ومقسّم للجنس. والجنس عرض عام للفصل، والفصل خاصته، والنوع خاصتهما، والعرض خاصّة الجنس.

ولايتكرّر جزؤ واحد الخ[٣] اي لاجتماع المثلين المستلزم لاجتماع[٤] النقيضين وللعبث في الخلقة، ولتعدد المأخذ المستلزم لوجود روحين لجسد، وبالعكس ومايتوهم بعض الناس من تعددات شخصيات في كاهن، فانما هو غلط من التباس الجنيّ المناسب لروحه بشخصيّته

١] كلنبوي ص/9 س/26 مع فروق طفيفة
٢] كلنبوي ص/11 س/1
٣] كلنبوي ص/11 س/9

٤] بناء على ان اجتماع المثلين ليس بواجب. فممكن زوال مثل فيجيئ نقيضه ويجتمع مع المثل الآخر وهو محال

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 268

ولايتركب الخ [١] كالانسان من الضاحك والناطق مثلا. لاجتماع ماكالعلتين المستقلتين ولاجتماع الاحتياج والاستغناء

واجيب: بان كلا منهما بشرط شئ، وبشرط لاشئ، ولابشرط شئ.

فالثالث كالجنس [٢] الاوّلان نوعان له. فالاول نفس الانسان وفصله الذي يميّزه عن النوع الاخر الضاحك مثلاً

تنبيه: اللزوم الخارجيّ هو امتناع الخ [٣] إن قيل: اللزوم لو وجد لوجب ان يكون الواجب[٤] موجباً في اللازم... اجيب: بانه ايجاب[٥] بالاختيار[٦]. وايضاً للزم التسلسل.. الا أن ِاللزوميات متماثلة[٧]

بالتّشخصّ[٨] ايضاَ، لتماثل المعروض وتشخّصها. وكأينيّتها بالموضوع فيلزم العبث، فيلزم الانحصار في الشخص.. وهو معنى قولهم: “لزوم اللزوم نفسه”.

واما الاعتباريات: فالتسلسل انما يلزم من القصد وهو ليس بلازم. والتبعيّ كالحرف لايتسلسل[٩] ومن هنا[١٠] يقال: “لازم المذهب الغير البيّن ليس بمذهب” واعتباريّتها باعتبار وجودها. اما نفسها فالخارج ظرف لها. وفي الحمل الخارجيّ يجوز ان يكون مبدأ المحمول معدوماً. كزيد موجود في الخارج.

فيلزم التسلسل في الامور[١١] الثابتة في نفس الامر. واللزوم من الامور النسبيّة موجود عند الحكماء لاهل السنّة.

١] كلنبوي ص/11 س/9
٢] لم يقل بالاتحاد، لئلا يلزم انحصار الجنس في النوع
٣] كلنبوي ص/11 س/25
٤] بالذّات
٥] اي الايجاب
٦] وهو مقوّ للاختيار
٧] اي أن الاعراض مشخصها قيامها بالحمل، فتتبعها في المماثلة
٨] اي كما بالماهيات
٩] اي لايحكم عليه
١٠] اي من هذه النقطة
١١] لكن لزوم اللزوم نفسه

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 269

باب الحدّ الخ [١] المراد من التعريف [٢] التوضيح، او التحصيل، او التمييز.. اما بالمباين وهو التمثيليّ ومن الرسم الناقص الناقص.. ومنه كل التشبيهات كالعلم، كالنور... واما بالاخصّ وهو المثالي كـ"كالعلم، كالنور" ومنه امثلة القواعد وهو

١] كلنبوي ص/١٣ س/20 معنىً

---

[٢] اعلم! ان التعريف إما بمجرد الذاتيات او لا. والاول إما ان يكون بجميعها كالجنس والفصل القريبين. او ببعضها كالفصل القريب. او مع

الجنس البعيد. الاول هو الحدّ التام .. الثاني هو الحدّ الناقص
والثاني: إمّا أن يكون بالجنس القريب والخاصّة، اولا بل بالخاصّة حدها.. او مع الجنس البعيد. الاول هو الرّسم التام والثاني هو الرسم الناقص هذا، ولايخفى مافيه. أما اولاً، فلعدم انحصار كلّ من الاقسام الاربعة - بما ذكروه - ضرورة. ان الحدّ التام كما يحصل بالفصل والجنس القريبين، فقد يحصل بهما مع الفصل البعيد.. وبهما مع الجنس البعيد.. وبهما مع الخاصّة.. وبهما مع العرض العام وغير ذلك. والحدّ الناقص، كما يحصل بالفصل القريب خاصّة، وبه مع الجنس البعيد.. فكذا يحصل بالفصل القريب والخاصة.. وبه مع العرض العام.. وبه مع الفصل

البعيد.. وبه مع الجنس البعيد والخاصّة..وبه مع الجنس البعيد والعرض العام.. وبه مع الجنس البعيد والفصل البعيد وغير ذلك وهكذا حال الرسم التام والناقص والتفصيل: الكليات خمسة. ومع ملاحظة كل من قسميّ الجنس والفصل تصير سبعة. فحينئذ نقول: ان المعرّف إما بسيط اولاً، وعلى الثاني، إما ثنائيّ او ثلاثيّ او رباعيّ او خماسيّ او سداسيّ او سباعيّ.. والبسيط، سبع صور.. صحيحها اثنان. والبواقي غير صحيح، إما للعموم او الخصوص... والثنائي تسع واربعون صورة حاصلة من ملاحظة السبعة مع السبعة، بعضها غير صحيح للعموم او للخصوص.. او لتقدّم الأخص على الاعمّ خاصة. او مع واحد

من الاوّلين، وبعضها يرجع الى البسائط. ونرسم لها جدولاً ليسهّل تمييز الصّحاح عن الغير.. ويعلم منه حال البسائط ايضاً. وهو هذا: والثاني ثلاثمائة وست وثلاثون صورة. فان التركيب الثلاثي بين السّبع يرتقي الى ست وخمسين. وذلك لانه اذا ركب الجنس القريب والبعيد والفصل القريب مثلا بتركيب والفصل البعيد والعرض العامّ والخاصة مثلا بتركيب آخر، فهما صورتان . ولو بدّلنا كل جزء من اجزاء احد التركيبين بكلٍ جزء من اجزاء الاخر، يحصل ثمانٍ عشرة صورة، تكون الاولين عشرين. ولو بدّلنا كل جزؤ من اجزاء أحد التركيبين بالنوع مثلا، يحصل ستّ صور. ولو بدّلنا كل جزء من الجزئين

الأخيرين غير النوع من هذه الصور الست المشتملة على النوع بكل واحد من الثلاث الباقية، يحصل ست وثلاثون صورة؛ تكون مع العشرين السابقة ستاً وخمسين. والاحتمالات في كل تركيب منها بحسب تقديم بعض الى بعض ست.. والحاصل من ملاحظة الست مع الست والخمسين، ثلاث مائة وست وثلاثون، وهو المطلوب. والرّباعيّ ثلاثة الاف ثلاثمائة وسبعون. فان التركيب الرباعي بين السبع، يرتقي الى مائة واربعين. = =لانه اذا اريد ان

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 270

ايضاً كَ "كَ"... واما بالمساوي، إما نظراً للتوضّع وهو اللفظيّ. ومنه القاموس.. واما للمدلول وهو الاسميّ. ومنه تعاريف المصطلحات والاعتباريات والمعدومات.. واما للمعنى وهو التعريف الحقيقي. فإما بتمام العلل كالحد التام ، او بعضها كالناقص او المعلولات كالرسم الناقص. او من القبلتين كالرسم التام. ويجري في التصورات امثال الحدس والفطريات بالانتقال دفعة وبلاكسب

يركب من السبع تركيبان لايشتركان في الاجزاء على قدر الامكان،

فلامحالة ان يشتركا في جزؤ واحد مرددٍ بين السبع. فهذه اربع عشرة صورة، لكل تركيب منها سبع صور. ولو بدّل كل جزؤ من الاجزاء الثلاثة الغير المشتركة من صور كلّ من التركيبين المفروضين، السبع بكل جزؤ من الاجزاء الثلاثة الغير المشتركة من صور التركيب الاخر السبع، يحصل مائة وست وعشرون صورة. كما لايخفى تكون مع الاربعة عشرة، مائة اربعين، وهو المطلوب. الاحتمالات في كل من هذه التراكيب اربعة وعشرون. والحاصل من ملاحظة عدد التراكيب مع عدد الاحتمالات، ثلاثة الاف وثلاث مائة وستون. والخماسيّ: خمسة الاف واربع مائة. فان التركيب الخماسي بين السبع اربع مائة وخمسون ضرورة، انه لو ركب من السبع تركيبان لايشتركان

في الاجزاء بقدر الامكان، فلابد وان يشتركا في ثلاثة اجزاء من السبع، مرددة بين ستّ وخمسين صورة، على ماتبين في التركيب الثلاثي. فهذه مائة وثنتا عشرة صورة، لكل من هذين التركيبين ست وخمسون. ولو بدّل كلّ من الجزئين الغير المشتركين في كل من صور أحد التركيبين بكلّ من الجزئين الغير المشتركين من صور التركيب الاخر، بلغ اربع مائة وخمسين. والاحتمالات المتصوّرة في كلٍ من هذه التراكيب مائة وعشرون. والحاصل من ملاحظة عدد التراكيب مع عدد الاحتمالات خمسة الاف واربع مائة. وهو المطلوب. وكل من السّداسي والسّباعي خمسة الاف واربعون صورة. اما الاول: فان التركيب السداس بين السبع سبع كما هو ظاهر.

والاحتمالات في كل منها سبعمائة وعشرون. والحاصل من ملاحظة عدد الاحتمالات مع عدد التراكيب خمسة آلاف وهو المطلوب. واما الثاني وان كانت له صورة واحدة ، إلاّ انه ان الاحتمالات فيها يرتقي الى ماذكره. ولما لم يكن للواحد اثر في الضرب، صارت عدد الاحتمالات هو عدد التركيب. وضابط الاحتمالات في التركيب ان يضرب عدد الاحتمالات الحاصلة في السابقة في عدد اجزاء اللاحقة. فالحاصل هو احتمالات اللاحقة. ثم ان بعضها صحيح وبعضها غير صحيح للخصوص كما اذا كان النوع احد الاجزاء او للعموم.. كما اذا لم يكن فيه واحد من الخاصة والفصل القريب، او لتقدّم الاخصّ على الاعمّ؛ هذا لايقال أن الغرض من التعريف إما الاطلاع

على الكنه، او الامتياز عن جميع ماعداه. وهذا يحصل بالجنس والفصل القريبين، او الجنس القريب والخاصة مثلا. فلاحاجة الى ضم الجنس البعيد او العرض العام، او الفصل البعيد مثلا اليهما. وهكذا قياس البواقي. ولذا حصروا الحد والرسم التاميّن او الناقصين فيما ذكروا

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 271

والتعريف بالعلل الذي هو الحدّ التام، يوصل الى المطلوب. اي المحدود قضية بديهيّة بالتجريد عمّا يُنَظّرهُ من لفّه في الاصطلاحات. وهي مقدمة لكسب الرسم [١] يوصل

والدّلالة الالتزامية مهجورة [٢] وإلاّ لصار الرسم حدّاً، وتعريف الكلّ انما يحصل بتقسيمه الى اجزائه بالعطف، كالبيت الذي انت فيه... لابيت الشعر كبيت الشعر

قبل التعريف بوجهٍ ما الخ [٣]

اعلم! أن بين العلم بوجه الشئ البديهي اللازم والمنافي للاشتراط.. وبين العلم بالشئ بوجهٍ، فرق بيّن. لان

الاول اسمي وقصدي، لَاينكشف أقل انكشاف ماتحته. والثاني حرفيّ تبعي عنوانيّ، يتغلس ماتحته باستضاءته. فلايلزم من علم شئ العلم بكلّ الاشياء. وايضاً الاول علم تفصيليّ بالوجه[٤]. والثاني اجماليّ[٥] بالشئ، وهذا صورة الجميع وذاك جميع الصور فان قلت: الرسم يستلزم الخاصة، والتعريف[٦] بها يقتضي العلم بالاختصاص، وهو يستلزم معرفة طبيعة المحدود. وان هذا الاّ دورٌ ظاهر؟ قلت: اما الفعل الاختياري هو الترتيب، لايتوقف لاعليه ولا على علمه. واما الانتقال الذي هو ضروري غير اختياري وبطبيعة الذهن، فانما يتوقف على وجود الاختصاص في نفس الامر.

كتعريف الاب بما يشتمل على الابن الخ..[٧] وباختلاف العنوان يختلف

١] الحد الناقص ايضا
٢] في المنطق
٣] كلنبوي ص/١٣س/21
٥] اي العلم الاجمالي يعبّر بصورة
٧] كلنبوي ص/14س/1

٤] لانك اذا نظرت اليه قصداً لايكون عنواناً، والحال انه عامّ. فلابد ان تثبت للجمبع فرداً فرداً فيكون مفصلاً

٦] فللتعريف اعتباران: الانتقال والترتيب. فالاول ضروري يتوقف على الوجود. والثاني اختياري لايتوقف على شئ. اذ يكفي الاستماع

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 272

الاشياء ضرورية ونظرية وبهذا كما ينحل الاشكال الوارد على توقف كلية كبرى [١] الاول على نتيجته، يرتفع التضاد بين قولهم: "لابدّ في تعريف المضاف من ذكر المضايف" ويمتنع تعريفه به

بمجرد الاحتمال العقلي الخ [٢] الامكان الغير الناشئ عن دليل لايصير امكاناً ذهنياً، حتى ينافي[٣] اليقين العلمي الحاصل من الوهميات[٤] المحسوسة.. بل امكان ذاتي لاينافي اليقين العلمي.

وشرطوا فيه ايضاً تقديم الخ [٥] ومن الشرائط المهمة بين الجنس والفصل والصغرى والكبرى الملاحظة مع

التفطّن الذي هو المزج والاتحاد والضغط، حتى يتفلّت منه المطلوب ولاتعريف الجزئيّ على وجه الخ [٦] المجهول إما مشخّص، وهي لايُعَرَّفُ ولايُعرفُ بل يشار اليه.. وإما كليّ وهو اما بسيط كأجناس العالية والفصول السافلة.. وهي لاتُحَدُّ بل ترسّمُ وتحدّدُ. واما نوع حقيقي.. وهي يحدَّدُ ولايعرّفُ الا في الاصناف. واما لا هذا[٧] ولاذاك[٨] فذاك[٩] وهذا [١٠] باب القضايا... القضية.... الخ [١١]

٢] كلنبوي ص/14س/7
٣] اي حتى يكون شكا لينافي. الخ
٤] اي البديهيات المحسوسة حين الاحساس، والوهميّات المحسوسة حين الغيبة
٥] كلنبوي ص/14 س/7
٦] كلنبوي ص/14 س/12
٧] جنس بسيط

٨] نوع حقيقي
٩] يحدد
١٠] يحدد
١١] كلنبوي ص/14 س/14

١] مثلا: العالم متغير، وكل متغير حادث. فالعالم حادث فلابد ان لاينتج. اذ الكليّة متضمنّة لقضايا بعدد افراده. فما بقي فردٌ مجهولاً لايصح الكليّة والعالم في افراده، فلا فائدة في انتاجه. وحاصل الجواب: انّ الذات بعنوان المتغير بديهيّ الحدوث وبعنوان العالم نظريّ. وكذا يمتنع تعريف المضاف بالمضايف.. اذ هما متساويان في المعرفة والجهالة. ويجب التعريف به، لانه تتوقف عليه. وحاصل الجواب: انه يجب بغير عنوانه وبما صدقه. لانه بهذا بديهي

لايدور. ويمتنع بنفس العنوان، لانه نظري مساو

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 273

الفنّ الثاني المباين بالماهية عن الاول، لانه كالحدّ وهو كالعقد؛ التصديق وله مقاصد.. وهي القياس بأنواعه المادي والصوريّ... ومباد، وهي القضايا واحكامها. والقضية التي هي الخبر [١] عند العربييّن، لابد ان تعرّف، لتصير موضوعاً. وتقسّم، لتتحصل موضوعات الفصول وحقيقتها.. قيل بديهيّة، لان طبيعة من ليس اهلاً للنظر تعرفها بمراعاته للوازمها حتى يصدق ويكذب في موضوعه. فالتعارف التي تذكر رسوم تنبيهيّة لازالة الخفاء الحاصل بالمصطلحات. وقد مرّ مافي تعريفها. [٢] فكما للشئ وجود ذهنيّ يعرّف بنحو

الجنس الفصل، كذلك له وجود خارجي يعرف بالتقسيم بالمادة[٣] والصورة. فالمادة هنا، النسبة مع طرفيهما.
والحكم والاسناد هي الصورة التي هي مبدأ الاثار المخصوصة فيشتمل على الطرفين ويبلعها ويلبس كلاً بما اشتقّ من نفسه.
فان حكم فيها بوقوع الخ..[٤] الاسناد والحكم من مقول الاضافة. وهو اما متخالف الطرفين كما في الحملية والمتّصلة. فمن هذا ترتّب اجزائهما طبيعيّة. وإما متشابه الطرفين مثل الاخوة - كما في المنفصلة - فترتبّها وضعيّ فقط[٥]. فالحكم إما له، يعني مايلاحظ طرفاه بالاجمال ولو كان فيها نسبة. وإما عنده وعنه، يعني مايلاحظ طرفاه بنسبة تفصيلية، وان لم يكن قضيّته،[٦] لاقبل التحليل ولابعده. أما

الاولى فمشترك بين اهل النقل والعقل. وأما الثالث[٧] فمختصّ بالثاني. واما الثاني فاختلفوا فيه. حتى الشافعي والحنفي.. فاهل النقل: على ان الحكم في الجزاء والشرط قيد. واهل العقل قالوا: بل الحكم بينهما باللزوم فثمرة الخلاف كأثمار شجرة، أثماره اكثر من اوراقه
فمنها: لو قلت: "ان تملكت هذا، فهو وقف او حرٌ، أوهي طالق مثلاً" فعند اهل

٢] في المركب في الجزء والانشاء
٣] الى
٤] كلنبوي ص/ 14
٥] ولذا لاينعكس ايضاً
٦] اذ ليس مركبة منها ولا الحكم ضروريّ
٧] والتقاسيم المذكور ايضاً حملي في صورة المنفصلة

[١] اعلم: ان الخبر والانشاء والوجود والعلم فيها اقوال. قيل في غاية النظرية، حتى لايمكن تعريفها. وقيل: مكتسبات، وقيل: في غاية البداهة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 274

النقل وفيهم الشافعيّ لغو. لان العلّة للقيد هو الجزاء. وقد وجدت ولم يصادف محلاً يقبلها [١] وشرط انعقاد العلّة قابلية المحلّ.

وعند اهل المنطق ومنهم الحنفيّ: العلة هي الشرطية. وانما تقرّر عند وجود المعلّق عليه، وعند وجوده تنعقد العلة.. واذ تنعقد العلّة تصادف محلاً ينتظرها منذ انعقادها

فقد ظهر أن أجزاء الخ.. [٢] القضية معلوم وعلم[٣].. فللاول نفس الحكم مع الطرفين. وللثاني هذه الثلاثة في الذهن المعبّر عنها بـ "تصوّر المحكوم عليه وبه"[٤] والنسبة، أي التامة

الخبريّة المضافة[٥] المدلولة للتركيب[٦]، لا البيّن البيّنة المعقولة[٧]. والاذعان الذي بين الذهن والخارج، كالنسبة التامة بين الطرفين، ويلازمه انقياد النفس.. ومن هنا يقال: "الايمان من التصديق المنطقيّ" ولابد في الاذعان من تصوّر المحكوم عليه بوجه. لان المجهول[٨] المطلق يمتنع الحكم عليه.. وردّ: بأنه قد حكم عليه بـ "يمتنع الحكم عليه"
واجيب: بأن المجهول المطلق بحكم[٩] القاعدة كالمعقول الثاني[١٠]، الذي يسقط المحمول على المعقول[١١] الاولى الذي هو من موضوع القضيّة الذهنية الفرضيّة[١٢]

١] اي لايجوز التصرف في مال الغير
٢] كلنبوي ص/15، س/1

٧] اي بين الوجود والعدم، اي السلب والايجاب

٣] وباعتباره ليس بتصور ولاتصديق بل متصور وباعتبار كونه مادة للقضية سميّ بها
٤] التي هي الثبوت والاتصال والانفصال، فليس بجزءٍ عند القدماء. بل شرط ومتعلق للتامّة، لاعند المتأخرين، لكن لا مستقلاً. فالاجزاء ايضاً اربعة
٥] اي من مقول الاضافة
٦] ومحصلة الحركات الاعرابية. اذ المعاني الحرفية النحوية ينسبك بين لبنات كلمات الكلام، فيتلون باعطائها كلاً لوناً ويعلمها الحركات
٨] ومنشأه من قاعدة وقضيّة المعلوم يحكم عليه بأخذ عكس نقيضه ثم مرادف الطرفين

[٩] اي بحكم انه قاعدة، وموضوعات القواعد معقولات ثانية للافراد
[١٠] اي لاعنوان الموضوعات. فان له قوّة يذهب المحمول في طريقه على الافراد
[١١] لانه ضعيف لامعنى له قابل للحكم
[١٢] وعلامته الاشتمال المحمول على الامكان والامتناع وغيرها من الامور الذهنية

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 275

وبحكم تحوّل الحرفيّ الى الاسميّ، والمعقول الثاني الى الاول، ليصحّ الحكم عليه في هذا التركيب، ليتجمد [١] ليتجمّد مع جلده، [٢]فيصير من افراد المعلوم.. كأنك بعد تصوّر الموضوع ووصولك الى الحكم، وفي أنه تنظر اليه نظراً اسميّاً ومعقولاً[٣] اولى غير ثابت[٤]. وبوصولك الى المحمول يمزق جلبابه فيصير معقولاً ثانياً، ناشراً جناحه. فمن هنا حلّ الخبر الاصمّ في قولك: "انا كاذب!" فيما اقول الان يعني: "انا كاذب" ولابد ان يكون الوجه ممّا يصحّ الحكم ويصيره مفيداً، فلاتتصوّر باعمّ الوجوه. لانه

لايفيد، ولابما يدخل فيه المحمول[٥]، لانه عبث بل بالوسط بما بينهما.
ولايلزم الاخصّ على الاعم، لانه آلة الملاحظة، نظير آلة الوضع، وليس في حكم عنوان المحكوم عليه [٦]
واللفظ الدّال على الوقوع الخ [٧] لمّا كان لفظ المحكوم عليه وبه داليّن على مادة القضيّة، لابد أن لايخلو من الدّال على صورتها التي هي النسبة. والدّالّ إما ضمنيّ كالجملة الفعلية.. وإما مستقل؛ وهو إما غير لفظ كالحركة الاعرابية. ولهذه النكتة يقال في المبنيّ في محل الرفع للرابط.. واما لفظ؛ فعلى السلبية آلاتها.. وعلى الثبوت في الشرط ادواتها... وفي الحمليّ الافعال الناقصة والافعال العامة، والمراد من مصادرها المعاني الحرفية التي تتّحد نسبها. لان الكون والوجود ونظائرها

حرفيّ واسميّ. فالحرفيّ عين النسبة التي هي الثبوت، الذي هو الوجود الحرفي

واعلم أن الموضوع... الخ[٨] لمّا اشتمل الموضوع والمحمول على ذات ومفهوم؛ كان المراد من الاول الذّات، لانه يناخ عليه.. ومن الثاني المفهوم، لانه يوضع ويحمل على الاول. فلابد أن يكون بحيث يقوم بالغير. ولو كان المراد منها الذّات، لكان القضية إما موجبة ضرورية، او سالبة كذا لاغير وبلا فائدة.. او

١] اي معناه الهوائي
٢] اي مع لفظ المجهول
٣] صفة الاقرب
٤] اذ ينقض الان ثبوته
٥] اي لايجوز بأخصّ
٦] حتى يستغني عن المحمول

٧] كلنبوي ص/15: س/١٣
٨] كلنبوي ص/15: س/ 20

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 276

صفتين، فكذلك.. او الاوّل صفة، فكحمل الجِمل الحامل على خلاف الطبيعة. ويسمى المفهوم في الاول عنوان الموضوع، وموضوعاً ذكرياً. فقد يتّحد الذات الحقيقي حقيقة، كزيد كذا.. او بجهته ، كالانسان كذا.. وقد لا، كالكاتب ضاحك. ولابد بين الحقيقي والذكري من رابطة ونسبة وحقيقته ملخّص قضيته، تقرّرت نسبتها وعرفت. فمن هنا يقال: الصفات قبل تقرّر ثبوتها اخبار، وبعده اوصاف، وعنوانات بحذف الموصوف، ويسمى عقد الموضوع.

فصل الحملية مطلقاً الخ [١

لمّا كان اول اجزاء القضية الموضوع انقسمت اولاً به، فهو امّا جزئي حقيقة [٢] او حكماً[٣]، وهو الواحد الاعتباري اي الكل.. ومن هنا يقال: يراد باللفظ[٤] غير الواحد الحقيقيّ المجموع، لا أقلّ[٥]. لانه ليس مدلوله، وتسمى شخصيّة. ومحلها في المحاورات والمعاملات، لافي الفنون الاّ بتأوّلها في قوة[٦] الكلية.. واما كليّ فالحكم إما على مسمّاه[٧] كما في غير المتعارفة.. فأما[٨] مع جواز سرايته الى الافراد كالحمل في كلّ التعريفات على القول به او مع عدم السراية.. لكن مع الملاحظة كالحمل في المسائل المنطقية[٩]، او بدون الملاحظة. كالانسان مفهوم ذهنيّ[١٠] او موجود ذهنيّ. وتسمىّ قضية طبيعية، وموضوعها استقراءات العلوم

الطبيعية في البعض. وإما على ذاته، فمع الابهام مهملة[١١] في الخطابيات[١٢] في قوة الكلية[١٣].. وفيما المطلوب[١٤] منه

١] كلنبوي ص/6 : س/ 5
٢] كزيد او هذا
٣] كاسماء العلوم ومراتب الاعداد مطلقاً
٤] اي الجزئي الواحد الحقيقي فقط والكلي اما الواحد الحقيقي او المجموع
٥] اي اكثر من الواحد
٧] ومن المحمول الذات كما. الخ
٨] اي او منهما المفهوم فهو اما الخ
٩] فيما المحمول كلياً منطقياً
١٠] اي فيما المحمول معقولاً ثانياً من الامور العامة
١١] اي يستعمل
١٣] فيما يكفي فيه الظن
١٤] وهو الاصول مطقاً

٦] وكونه في قوته بثلاثة اوجه؛ اما بكونه كبرى الاول، او كانت كلاً مجموعياً باستمرار الكلية او تذكر شخصيات بعدد افراد الكلي.. تأمل

١٢] وهو المبني على المبالغة كالتغزل والتمدح والتحسر والتأسف وغيرها

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 277

اليقين، كما في مقام الاستدلال في قوّة الجزئية. لان البعض هو المحقق ومع التعيين. فان كان بالاحاطة فكليّة وسورها كل وتوابعه ومرادفاته، كـ "طرّة، وقاطبة" ونظائرهما [١] ركناً وقيداً، مقدّماً ومؤخراً. وكل الفاظ العموم [٢] الوجوبي[٣] الافرادي مطلقاً. ومنها: الموصول، والاضافة، واللاّم. فلنعيّن اللام، لانها مثله. فاللام إما اشارة الى الذّات[٤]، واحداً او مجموعاً؛ وهو العهد الخارجيّ الذي في قوّة الشخصيّة.. وإما الى الجنس، لابشرط شئ وهو لام الجنس والعموم..او بشرط لاشئ[٥]، وهو الجنس

والحقيقة.. وهما في قوة الطبيعة بقسمَيها[٦]، او باقسامها، او بشرط شئ[٧]. فمع عدم الاستغراق، فالعهد الذهني الدالّ على الجنس والفرد من ضرورة الوجود. فالانتشار والنكارة[٨] ليسا منه، وهو في قوّة المهملة باعتبار، والجزئية بآخر. واما مع غرق الافراد في المعنى، وهو إما عرفيّ.. وامّا حقيقي. وكل منهما إما مجموعيّ، او جميعيٍّ[٩]. وإما إفرادي متناوب[١٠]. او مطلقاً.[١١] فاللام الذي هو سور الكليّة هو المشار به الى الجنس بشرطٍ شئ مع الاحاطة الإفرادي مطلقاً.. وللسالبة خاصّة، لاواحد ولاشئ. او "ما" او "ليس" وما يرادفها.. او يرادفهما ولو في صورة الفعل، او الاسم.

١] كافة، عامة، تامة، جميعاَ
٢] كمِن وما، والجمع المعرف باللام وغيرها
٣] اي لاالسلبيّ
٥] اي عدم الافراد
٧] وهو الافراد

٤] اي واحداً حقيقياً او اعتباريا شخصياً او نوعياً حضورياً او حصولياً. فالاقسام ثمانية. وهن عدم جواز السراية مع الملاحظة، او بدونه، كلاً بشرط شئ. وجوازه، كبشرط لاشئ
٦] وهما جواز السراية وعدمها. فالاول هو الاول، والثاني هو الثاني
٨] وهو الفرق بينه وبين النكرة. يعني ان لام العهد اشارة الى الجنس المعهود في الذهن. ولابد للوجود من الافراد. اذ الماهية المجرّدة ليس، فالمعهود هو الجنس والفرد ضرورة وجوده. ولعدم تعيينه كان نكرة. أما

النكرة فدالّة على المنتشر أصالة. ولابد تعيّن الكمية. ك "لا، او بعضاً" مهملة وباعتبار تعين عن كل بعض غير معين جزئية

[٩] وهو إما لادخل لكل فرد في الحكم، "كالاعراب اشرف الاقوام". وإما له، كـ "الفقهاء يحملون الصّخرة"

[١٠] كهذه الرغيف يشبع كلّ القوم. او متعاقب، كل القوم جاءني

[١١] والكل معرفة غير العهد الذهني باعتبار عدم تعين الافراد

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 278

وللجزئ دخول سلبٍ ما على كلّ مايدلّ على كلّ، وعلى سورِ الموجبة الجزئية.. نحو: "نيف، وطائفة، ورهط، وقطعة، وبعض" ومايرادفها. وفي المنفصلة "دائما وابداً" ومايرادفها. وفي السّلب الكليّ فيها "ليس ألبتة" ومايرادفها. وفي الجزئيات "قد يكون وقد لا يكون وقد لايحصل، ولايوجد، ولايثبت" وما يرادفها [١] من الافعال العامةعلى صور النسبة.

كلّ. ج. ب. فلنا "كلّ" و "ج" و "ب" فكلّ اي كلّ فرد [٢] لا الكلّ المجموعي ولاالكلّ الطبيعي[٣].. [٤]"فج" اي ماصدق عليه "ج" لا ما حقيقته او

صفته”ج”.[٥] [٦]وماصفته. “ج د” فما صفته “د ج” او “ب” فهو “ذ” فهلم جرا وصدق عليه، اي بالفعل الفرضي [٧]: لدخل العنوان في ماهية القضية وامتزاجه فيها. ومصدريته غالباً للمحمول، فلايجعل ظهرياً، كأنه اجنبي. فلابد أن يلتبسه الذات - على مذهب الشيخ ولو خيالاً
لابالفعل الخارجي [٨] اي في احد الازمنة لإختصاصه بالخارجية. لانه في الحقيقي الذات ممكن، فكيف يتّصف بالفعل . ومالايثبت لا يثبت له
ولا بالامكان [٩] (هو مذهب الفارابي) اي الذاتي لا بالقوّة، ليدخل في الانسان النطق

٢] اي مطلقاً، لاعلى سبيل البدلية
٣] يعني الطبيعة

٦] والحال ان الناطق ذاتي للانسان
٧] شبيه بمتن كلنبوي ص/ 16 - 17
٨] كلنبوي ص/ 16، 17
٩] كلنبوي ص/ 16، 17

١] كليس، بتة، وبتلة، واصلاً، وقطعاً ومايرادفها

٤] وانما انتفيا لعقم الضرب الاول من الشكل الاول، بسرّ عدم تكرر الاوسط حقيقة: كزيد انسان، وكل انسان الف الف نوع

٥] وللعقم في الاول، والتسلسل في الثاني. مثلاً: "الانسان حيوان" وما حقيقته حيوان فالناطق خارج عنه

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 279

من جزئياته لا من مسمّاه [١] فلو كان منه لكان اكثر الكليات كاذبة. مثلاً: "الانسان كاتب" فمفهوم الانسان وهو الحيوان الناطق ليس بكاتب

او مساويه [٢] او اعمّ منه للتكرار المحض والعبث البحت. ففي "كل انسان ناطق" الناطق ناطق بعنوان. لا القضية الكليّة على الاصحّ. في قوة قضايا متعددة بعدد ما صدقات موضوعها. ومن هنا يقال: "للقضية كليّة لفروعاتها"

الاضافية المناسبة لا الحقيقي [٣] فقط. لانه قد يكون الجنس موضوعاً وجزئياته لاينحصر في الحقيقة المناسبة لامطلقاً

ولا الاضافي المطلق لذاته لالمفهومه [٤] الذي هو نوع بالنسبة اليها، والاّ لاختلت
يصدق عليه مفهوم "ب"[٥] والاّ لم ينضبط لحصولها بعوارض وقيودات غير محصورة
لا ذاته [٦] والاّ لانحصر القضية موجبة وسالبة في الضرورية والحمل والاتحاد
ولاكلاهما [٧] لان الممتزج من الطاهر.. والنجس نجس الاّ في المنحرفات[٨]. كـ "الكاتب بعض الانسان". كل ذلك في القضايا المتعارفة المستعملة في الادلة.. والا فمن المنفيات[٩] ايضاً قضايا.
فصل: الحملية مطلقاً الخ ..[١٠]
الحملية تنقسم الى خارجية وذهنية باعتبار الموضوع، لكن بالنظر الى المحمول. ففي الخارج المستفاد من

الخارجية ظرف لنفس النسبة والحمل، لا لوجوده حتى يوجد. ومن هنا يقال: لايلزم من الحمل الخارجي أن يكون مبدأ المحمول خارجياً

ثم ان ذات الموضوع بعد امكانه[١١] في نفسه إن وجد - ولو في زمان مّا - فخارجية[١٢] خارجيّته ليس حقيقة. ففي الخارج[١٣] ظرف لوجوده مع صدف

١] كلنبوي ص/ 16، 17
٢] نفسه
٣] نفسه
٤] نفسه
٥] نفسه
٦] نفسه
٧] نفسه
٨] بناء على تأوّل
٩] اي قيوداته
١٠] كلنبوي ص /17: سِ/ 12

١١] ولو كان محالاً عادياَ لا حقيقياَ
١٢] ليس ذهنية
١٣] غير الاوّل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 280

العنوان عليه بالفعل او بالامكان. فان لم يوجد وهو بحيث لو وجد [١] لزوميّةً [٢] واتصف بالعنوان، فهو بحيث لو وجد ثبت[٣] له الحمول، وما يستفاد[٤] من هذه الشرطيّة من اللزوم وأعميته للمحال[٥] غير مراد

فقد يقال[٦]: "ج. ب" بالامكان[٧]، بالامكان، بالامكان. فالاوّل جهة القضية المستفاد من الذّات[٨] مع وجوده. والثاني منه مع عنوانه، عند الفارابي. والثالث منه مع المحمول... ورابعاً للمحمول. ويدل على خارجيته الخارجية كون المحمول من العوارض الخارجية ، وان كان العوارض الذهنية،

كما في القضية السالبة[٩] المحمول. “وزيد ممكن” فهو ذهنية. وبعد وجوب[١٠] وجود الموضوع في الذهن وقت الاثبات مطلقاً[١١]، تنقسم باعتبار الثبوت الى ذهنية حقيقية وفرضية، كما في المحالات[١٢] التي لاتوجد في الذهن على الاصح، الاّ بنوع تشبيه او تمثيل. او لايوجد مطلقاً كـ “المجهول المطلق” و”المعدوم المطلق فقولك اجتماع الخ..[١٣] ومن ممهّدات هذا المقام: أن الايجاب وجود

١] فعل شرط مقدّم
٣] جزاء شرط تالي
٤] اي تحليل موضوع الحقيقي بشرطية
٥] بل التعبير في التقدير يكون كذلك
”٧] مقدّر بـ “لو
٨] اي ذات الموضوع موجود
١١] حقيقة او فرضية

١٢] فانها لاتقع فيه بعنوان الامتناع والاصالة، بل في الخارج
١٣] كلنبوي ص/ 17: س/ 22

٢] أى انه ليس بمعدوم حتى تنقطع الروابط في الكائنات وليس بموجود حتى يلزم على الجزء الغير المتجزى موجودات كثيرة من الروابط، بل للنسبة من الامور النسبية، كالابوة والبنوة والاخوة وغيرها، ليس هذا ولا ذلك

٦] اى ان لو يشتمل الحال الحقيقي وموضوع الحقيقي لا يكون كذلك وايضاً يستفاد منها اللزوم بين المحمول والموضوع ومحمول الحقيقي اعمّ من كونه لازماً وغيره، فأجاب

٩] اي بأن تأخر اداة السلب غير غير. ولا كـ "ليس" وغيرها من الرابطة.

وكان المحمول من العوارض الذهنية، فانها ذهنية. فتأمل
[١٠] اي لابد ان يكون الموضوع موجوداً في الذهن، ولو بأعم الوجوه بالتمثيل في بعض ونفس العنوان فقط، في آخر وقت اثبات المحمول له، وبعده الثبوت بالفعل متوقف على الوجود. فان وجد ثبت، وهو الحقيقة.. وإلاّ فلا، وهو الفرضية

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 281

وهو يوجد بوجود تمام أجزائه. يعني بوجود الموضوع الاسميّ على أحد الوجوه [١] الاربعة [٢] ووجود المحمول له الحرفي على احد الوجهين[٣]

والسلب عدم، فيتحقق بعدم ايّ جزؤ كان. فلصدقه طريقان: عدم الموضوع الاسميّ.. او عدم الثبوت الحرفي.

وليس السلب عين كذب الموجبة مفهوماً. بل يتلازم معه، فانه حكم بصدق عدم، وذاك كذب صدق وجود

ومنها: ان المحال لايتصوّر الاّ بنوع محاكاةٍ وتشبيه

ومنها: أن وجود الموضوع، لاسيما في الذهنيات في الذهن وقت الحكم

ضروريّ في الايجاب والسلب. وانما الفرق في وقت الثبوت. والفرق بين الوجودين في الاثبات والثبوت؛ إن الاول يكتفى فيه بوجه مّا اجمالياً، وفي الثاني لابّد وجوده على جهة تصلح للاتصاف

ومنها: أن ذات الموضوع لابد ان يكون ممكناً في ذاته في الخارجيات[٤].

ومايتوهم من "لو" الفرضية المستعملة في تعريف الحقيقة فليس بمراد لهم. وانما ارادوا بها الاشارة.. الا ان الشيخ يفرض الموضوع متصفاً بالعنوان اجتماع النقيضين ممتنع تحليله... اجتماع النقيضين الموجود في الذهن تحقيقاً او فرضاً له، وهو في الذهن يثبت لمصداقه وهو في الخارج في الذهن[٥]، ممتنع في الخارج. ففي

الخارج قيد المحمول لا الحمل. وكذا في بعض الاحيان في الذهن والجهات ومنها: أن النقيض نظير نقيضه[٦] في الاحكام. والاّ لم يكن النقيض نقيضاً

فصل في العدول والتّحصيل ... الخ [٧]

اعلم! أن بسبب العدول في تحصيل العدول، والتحصيل عن الموجبة السالبة

١] صفة الوجود
٣] الخارجيّ والذهني
٤] الخارجية والحقيقة
٥] متعلق بيثبت
٦] لاقربيّته في الذهني له
٧] كلنبوي ص/19: س/ 12

---

[٢] المحقق الخارجي، والممكن الخارجي، والمحقق الذهني، والفرضيّ الذهني

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 282

المحمول بظنّها سالبة او معدولة، اختل كثير من قوانينهم. حتى الايجاب في صغرى [١] الاول. وحتى وجود الموضوع في الايجاب

فنقول اولاً: لمّا كان المعتبر في القضية الموجبة ذات الموضوع، ومفهوم المحمول كان لعدول المحمول تأثيراً مهمّا في صورة القضية، فلهذا اعتبروا العدول والسالبة المحمول؛ باعتبار المحمول اولاً وبالذات. وفيها اثبات: والشئ مالم يثبت في نفسه ، فالاصل أن لايثبت لشئ. ومالايثبت، لايثبت له شئ. والاصل ثبوت مايظهره. فثبت ان

الاصل تحصل عنوان الموضوع والمحمول. فلنا ثلاثة ملتبسة السالبة البسيطة. والموجبة السالبة المحمول. والموجبة المعدولة. فالاخيرة تفارقهما معنى، بقابلية الموضوع لمدخول النفي صريحاً او ضمناً، كالصريح بشخصه في زمان الحكم. وقيل مطلقاً.. وقيل بنوعه.. وقيل بجنسه.. وايضاً، لان الثبوت الحرفيّ فرع الثبوت الاسميّ. والعدميّ لاثابت، فيشف عن امر ثبوتيّ. وهذا [٢] لازمه البيّن ليتّسعه في الثبوت، ولفظاً بعين وغيره. وتفارقهما الموجبة السالبة المحمول. بانها مخمّسة الاجزاء ، مكررة النسبة السلبية في الملاحظة. وقضية ذهنية باعتبار ان المحمول هو السلب الذي هو ذهني. ولايلزم في موجبها الاّ وجود الموضوع

في الذهن.. ولو كان المحمول الظاهريّ خارجياً
ومن هنا، تراهم يقولون: “هي كالسالبة البسيطة، لاتقتضي وجود الموضوع”
تنبيه: قد يحكم بثبوت الخ[٣] ان الموجبة المحصّلة تتلازم تعاكسياً عند وجود الموضوع.. وملزوماً فقط بدونه، مع السالبة، السالبة المحمول والسالبة المعدولة. وانّه تكرر النفيّ، فهما مع عدمه فيها. والسالبة المحصّلة تضادهما.. وتتلازم تعاكسياً، الاّ في الذهن مع الاول. وبالتفصيل مع الثاني.
فصل” الحملية مطلقاً الخ..[٤]“
اعلم! أن طبيعة القضية أن يقّدم عليه سوره، لانه كميّته. ثم النسبة... وتقدّم

١] الشكل
٢] اي العدمي

٣] كلنبوي ص/20: س/ 17
٤] كلنبوي ص/ 20: س/ 25

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 283

عليها جهتها، لانها كيفيّتها. ثم المحمول، وقد تعدل عن طبيعتها. وصدق الموجبة تقتضي صدق ثلاث قضيات ضمنيات
الاولى: ثبوت المحمول للموضوع
الثانية: ثبوت المحمول للموضوع بهذا السور
والثالثة: ثبوته له بهذا السور ضروري مثلاً. وصدق السلب بعدم احدها، والظاهر توجّه السلب الى أخص القيود. فالكذب والصدق في المسّورات باعتبار السّور، وفي الموجهات باعتبار الجهة

تنبيه: وممّا يلزم للمحصل أن يراعيه أن لايصيّر القاعدة منحصرة في المثال.. كما تخبّط فيه كثير. فان المنطق يبحث عن الضرورة واللاضرورة والدّوام، كذلك والامكان. مع أن مرادهم الضرورة، هي، ومايرادفها من الوجوب واللزوم والقطعية، حتى البداهة واليقينيّة.. ومن الامكان، هو، ومايرادفه من الصحة والجواز والاحتمال، حتى الشك.. ومن الدّوام، هو، ومايماثله: كـ "ابداً، وفي كلّ وقت، ومستمرّ، وعلى كل حال ونظائرها.. ومن "لادائماً، ولابالضرورة" ليس لخصوص، لاضرورة تأثير. بل قد يكون معنى لا في قالب الفعل صريحاً، كـ "ليس" او ضمناً، كـ "امتنع". ومعنى الضرورة والدوام قد يكون في ضمن الفعل والحرف. كـ ""ينبغِي، واستمر، وقط، وعوض، وانّ

وايضاَ قد تكون هذه الجهات جهاتاَ لعقد الوضع.. وقد تكون قيوداً واجزاءاً للمحمول.. فتنبّه والاّ تقع في حيص بيص

ومما وجب التنبيه له: أن سلب الضرورة نقيض ضرورة السلبّ، وسلب الدوام نقيض دوام السلب، وسلب الامكان معاند امكان السلب. ففي القضية السالبة - إن قدرت السلب بعد الجهة - كان سالبة لموجبة موجهة، لاسالبة موجهة.. والاّ فهي موجهة بتلك الجهة

ثم انا لجهة كيفية النسبة باعتبار، ومادّة للقضية باخرى. ولابد في نفس الامر منها. فان كانت في اللفظ ايضاً، فموجهة. ومن الموجهة المقيدة بالاطلاق.. والاّ فمطلقة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 284

تنبيه: للنسبة حالات. فمن الامكان الاستعدادي الى الاطلاق سلسلة أفعال المقاربة
ثم للثبوت صور وكيفيات. فمن صوره الافعال الناقصة. ومن كيفيات اثباته افعال القلوب ومايشير اليه الحروف المشبهة ونظائرها. واساسها يرجع الى الطبقات الثلاثة المشهورة. فانّ النسبة ثبوت وهو وجود حرفيّ. والوجود بالنسبة الى الشئ إما واجب، او ممتنع، او ممكن. وللوجوب والامكان مراتب متفاوتة النتائج والجهات، التي

بيّنها المنطقيّون، التي كثر استعمالها قليلة العدد
اعلم! ان اساس الموجهات [١] إما اثنان، كالوجوب - وجوداً وعدماً - والامكان.. او اربعة، كالضرورة، واللاضرورة، والدوام، واللادوام.. ومنها السلاسل: او ثلاثة عشراً، وبين خمسمائة وألف
ثم القضية مركبّة وبسيطة. والمركبة قيّدها قضية ضمنية. وفي مقابلة كل ضرورة امكان. واصول الضرورة ست: الضرورية الأزلية، والذاتية الناشئة، والذاتية المطلقة، والوصفية، والوقتية، وبشرط المحمول. لان ضرورة ثبوت المحمول إما غير مقيّد قطعاً وهي الازلية، او مقيّدة بقيد داخل: كمادامَ الذات ذاتاً وهي الناشئة. ومادام الذات موجوداً، وهي الذات المطلقة. او

بشرط المحمول، او بقيد خارج ناعت، وهي الوصفية بانواعه الثلاث، بل عشرين او لا. وهي الوقتية بانواعه الاثنين، بل اربعة واربعين
ان الضرورية الازلية مصداقها في الاوصاف الالهية: الثبوتية والسلبية [٢] وفي كثير السوالب[٣]. فانه اذا سلب في وقت[٤] وجود الموضوع، استلزم عند عدمه بالطريق الأولى، وهو يستلزم ازلاً
والضرورة الناشئة، وهي ان تنشأ من الذات. اعني مادام الحقيقة حقيقة. اي لاتنقلب الى حقيقة اخرى الذي هو محال.. لابد من المحمول ومصداقها في

١] كلنبوي ص/ 22: س/ 19 مضموناً، وعلى الرغم من تضمن الكتاب مضامين كهذه

فالموضوع مستقل الى الاخير. ع. ب
٢] والسبع
٣] فيما علم عدم الثبوت في مدة الوجود.
تأمل
٤] كقولك: فلان ليس بعالم

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 285

الموجبات، الاوصاف الالهية [١] ليس الاّ . فان بعدم العلم مثلا، ينقلب الواجب ممكناً. وبعدم الناطق للانسان يصير معدوماً، وهو ليس بمحال.

وأما سلب الانواع او لوازمها من انواع اخر، فتصدق فيها الناشئة. فان الانسان ليس بفرس [٢] إن لم يصدّق انقلبت حقيقة الانسان الى الفرس وهو محال.

والضرورية الذّاتية، اي المطلقة. لان القيدَ الوجودُ على احد الانحاء،

والوجود[٣] نفس الذّات. فان كان القيد خارجاً؛ فان كان وصفاً فهو مشروطية ظرفية.. إن كان منشأ الضرورة[٤]

الذات ومشروطة شرطيّته ان كان للوصف دخلٌ،كالدهن الحارّ ذائب. ومشروطة أجليت إن كان المنشأ الوصف، كالكاتب متحرك الاصابع... وكلّ من هذه الثلاثة قد يكون عنوانها ضرورياً[٥] للذات، وقد لا[٦]، وإن كان القيد وقتاً، فوقتيتّه إما معيّن، او وقت منتشر. وكل منهما إما من اوقات الذات، او من اوقات الوصف. فان كان بشرط المحمول فالضرورية بشرطه. واساسه: أن كلّ ممكن موجود محاط بوجوبين بالغير[٧]: وجوب سابق بوجود العلة التامّة[٨]، التي يمتنع تخلّف المعلول عنها.. ووجوب لاحق وهو وقت الوجود[٩]، يمتنع عدمه للزوم جمع النقيضين[١٠]. فالضرورية بشرط المحمول ناظرة الى الوجوب اللاحق صريحاً والسابق ضمناً.

الازلية أخصّ الكلّ، واعّم من الناشئة باعتبار. ،والناشئة أخص الكلّ

١] التي هي عين الذاتي والسبع القديم لا الغير. تأمل
٢] او ليس بباقر
٣] فكانه غير مقيد
٤] كالكاتب حيوان
٥] كالانسان حيوان
٦] كالامثلة
١٠] اذ لو لم يكن واجباً، يكون ممتنعاً فيجمع مع مقتضى العلة

٧] اي لاممكن ثابت، كالاعتياديات. فانه لايحاط بوجوب اصلاً. لانه يقتضي العلة التامة. ومن هنا ينكشف الجزء الاعتباري . فتأمل

٨] اي ان الوجوب حاصل وملزوم للعلة التامة، وهو ارادة الله جل وعلا. اذ الممكن لايوجدحتى يوجب.

ووجوبه هو تعلق الارادة الكليّة، وهو العلة التامّة. اذ بالتعلق يمتنع التخلّف، فيصير واجباً. فتأمل حق التأمل

٩] اي في آن الوجود. وأما وقت البقاء فهو باعتبار العلة التامة. تأمل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 286

ثم الذاتية أخص ممّا بعده.. الاّ ان في أخصيته بالنسبة الى المشروطة الاجلية والشرطية نظراهرّ [١] والصفية أخص من الوقتية.. والمعينة أخص من المنتشرة.. الدوام الازلي والذاتيّ اعم مطلقاً ممّا يقابلها من الضرورة. ومن وجه مما عداه. والذي يركب به القضيّة ما يدل على معنى لا دائماً ولا بالضرورة، باي لفظ وباي صيغة كانت. والقضية لايقيّد بنفي المساوي والاعمّ، بل يقيد ويركّب بنفي كل ما كان أخص منه، او اعمّ من وجه. والدوام أزلية وذاتية ووصفية كالضرورة. الا ان

الانفكاك ممكن غير واقع الضرورة الازلية، تتركب بنفي الضرورة الناشئة. والناشئة بسيطة ابداً. والذاتيّة لها ثلاث مركبات بنفي الضرورة الازلية والناشئة والدوام الازلي.

والمشروطة: بأقسامها الثلاثة او الستة تتركب بنفي سوابقها مع الدّوامين [٢]. فلها خمسة عشر او ثلاثون.

والوقتيّة: بأقسامها الاربعة تتركب بنفي سوابقها. والدوامين، فلها إما اربعة[٣] وعشرون او اربعة واربعون[٤]

وبشرط المحمول: تتركب بنفي كلّ ما كان أخص منها. فلها[٥] خمسة عشر

والضابط في نسبها: ان المقيد بنفي الأخصّ أعمّ، وبنفي الاعمّ أخصّ. ومن وجه، فمن وجه

فاذا فرغنا من الضرورة[٦]، فلنشرع في اللاضرورة بسرّ الترتيب..

واللاضرورة هي الامكان[٧] الاّ ان الامكان اي جهة كان فاللاضرورة التي هي معناه تتصرف في الجانب الآخر.. وبالعكس فهما مترادفان[٨]، متخالفان[٩]. ومن هنا يقال

١] في الاصل المخطوط كذا. ولعل معناه: "نظر ارعى الرعاة" ع.ب
٢] الذاتي والازلي
٣] بعد الوصفية واحدة
٤] بعد الوصفية ستة
٥] بعد الوصفية ستة، والوقتية اربعة مع الدوامين
٨] مآلاً
٩] باعتبار المكان

---

[٦] وايضاً الضرورة عقلي وشرعي ووصفي. والاول هو هنا
[٧] الحاصل: إن ذكرتهما وجعلتهما جهة فالامكان أعمّ، اذ يقع على

نفسه. واللاضرورة فيه يقع على جانب الاخر المخالف. فان بدلت الامكان باللاضرورة ، يجتمع النقيضان

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 287

كان الامكان نقيض الضرورة [١] واعمّ منها [٢] وان كان بالامكان متعلقاً بالمحمول فالقضية ضرورية[٣].. فزيد قائم بالامكان[٤] بالضرورة. لمّا كان الامكان لاضرورة، والضرورة تتصوّر بصور كثيرة؛ كما في الشرطية[٥] باللزوم والذهنية بالبداهة.. والقضية البسيطة بالوجوب[٦]. كذلك الامكان يتلون[٧]، والوجوب ذاتي في مادة الضرورة[٨] الازلية والناشئة، وبالغير في غيرهما

وقد يكون الامكان مقابلاً للمطلق[٩]. اي الامكان بالقوّة المسمّى

بالاستعدادي، وليس من الموجّهات. والامكان الذاتي المقابل للضرورة الذاتية الخارجية لايستلزم الامكان الذهني المسمىّ بالشك، والاحتمال المقابل للضرورة الذهنية المسمّاة باليقين والبداهة والعلم.

ومن هنا يقال في بداهة الوهميات المحسوسة في العلوم العادية[١٠]: "ان الامكان الذاتي لاينافي اليقين العلميّ"[١١] ، فبحر الـ "وان" ليس بـ "دوشاب"[١٢] وجبل "سيبان" ليس بـ "بشكر" في الشتاء، وعسل في الصيف[١٣] والامكان بسيط، اي عام ومركب، اي خاصّ. والبسيط: إما مقابل المطلقة[١٤]، اي لادائماً.. اي بالفعل

١] باعتبار ان معناه اللاضرورة

٢] فظاهر فزيد قائم بالضرورة بالامكان
٣] اما في نفس الامر فقط او فيهما
٥] الامكان المقابل هو الاتفاق
٦] اذ الوجوب اذا كان المحمول وجوداً ضرورة
٧] كالامكان والاتفاق والشك
٨] اي موجباتهما، اما سوالبهما فالعدم ذاتيّ
٩] اي للضرورة بشرط المحمول وهو المطلقة
١٠] اي علم هو العادة

٤] اي القيام الممكن ضروري. وكذا ان جعلت اللاضرورة قيد المحمول فتكون المعنى: أن القيام الواجب ممكن. اي عدم القيام الواجب ليس بضروري
١١] لان اليقين العلمي الحاصل من الوهميات لايزول مالم يجئ عن دليل وامارة. اذ الاصل البقاء على حاله
١٢] اي الآن باليقين العلمي، وان كان بالامكان الذاتيّ

[١٣ الاولى: “ليس بمِعْلَقٍ (باغجك)، او “ليس بخبز (ينان) ليناسب في الاكل ايضاً. - للكاتب
[١٤ اللادوام والاطلاق وبالفعل وبشرط المحمول مترادف. الاّ ان الامكان المقابل للاخير غير ما يقابل ماتقدم

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 288

فهو الامكان الاستعدادي [١] ومايقابل البداهة فالامكان الذهني
ثم مايقابل الازلية والناشئة [٢]
فالامكان الذاتي، نظير الوجوب الذاتي. ومايقابل الضرورة الذاتية والوجوب بالغير. فالامكان العاميّ. ومايقابل الوصفيّة بأقسامها، فالامكان الحينيّ[٣]
اي في حين ما من احيان[٤] الوصف التي ثبت الشرطية في كلها. وما يقابل الوقتية المعينة فإمكان وقتي، وما يقابل المنتشرة اي وقت ما كالنكرة فالذي يقابلها ويضادها الامكان الدائمي المحيط الذي لايفلت من يده الفرد ما

المختفى. ومايقابل الضرورة بشرط المحمول المستلزم للمقابلة لكل الضرورات، إمكان وقوعي. ويسمى امكاناً - بحسب نفس الامر - ان كان بسيطاً[٥] وامكان استقبالي[٦] ليس الاّ ان كان مركبّ اي خاصّاً
ان للامكان العام البسيط المتضمن للاضرورة ما، الذاهب الى جانب الخلاف مركبات بسبب كونه أعمّ بنفي كل ما كان أخصّ من الضرورات الاحدى عشر، والدوام الثلاث والمطلقات الخمسة[٧]، ومن اشهرها الامكان المتضمن لللاضرورة الذاتي، والمقيد ايضاً، المسمى بالامكان الخاصّ[٨] والجواز. وفي الذهنية باعتبار الوقوع، وفي غيرها باعتبار الايقاع، المسمى بالشك والتردد والاحتمال

فاذا فرغنا من الضرورة واللاضرورة فلنتمسك باذيال الدوام واللادوام

٢] اذ الناشئة والازلية نظير الوجوب الذاتي وان لم يكن المحمول وجوداً
٤] اذ مايقابل جميع اوقات الوصف الحين
٧] الاربعة الوقتية والمطلقة

١] وهو غير الامكان الوقوعي اللاتي. لان في هذا لايجوز الحمل، فلايقال: "النطفة انسان" بالامكان الاستعدادي بخلاف الوقوعي
٣] كالكاتب ضاحك. بالامكان اي ان البكاء ليس بضرورة له مادام كاتباً
٥] وهو الصرف الحالي في الكل، لمقابلته المطلق
٦] فالاستقبال معتبر في المحمول. لانه سلب مطلق الضرورة من الجانبين. وهو لايمكن الاّ في

الاستقبال. لانك إن قلت: “زيد قائم” مثلا بالامكان الخاص، واردت سلب الضرورة باقسامه من الجانبين، كان المعنى: “ان الضرورة القيام مطلقاً، مسلوباً في العدم والوجود وهو محال.. الاّ ان تعتبر في الاستقبال ، بان تقول فيها: “غدا.... مثلا. اي ان قيامه وعدمه الآني ليس بضروريّ الآن، لانه عدم ولايحكم عليه بها

٨] ايضاً اي الامكان الخاص يقابل كلّ واحد منها، كالعامّ. وقد يقابل الرابع والخامس والسادس والسابع معاً. وهو ليس بصرف

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 289

اعلم! ان الدوام شمول الازمان، ككل للافراد. ويتضمن الموجهة لثلاث قضيات، وقد يكون المقصود احدها. فينص عليها. وفي ما كان المراد القضية المستفادة من الجهة، يقال في موضع هذا ذاك دائماً. "مابرح، ماانفكّ، مازال، مافتئ" ونظائرها وامثالها في الدوام الذاتي... و"مادام" ومايرادفه في الدوام الوصفيّ.

ثم ان للدوام اقساما ثلاثة: الدوام الازليّ.. ويدل عليه ازلاً وابداً وسرمداً. وفي القدم، سواء كانت قصداً او قيداً. وهذا الدوام لمّا كان أعمّ مطلقاً من

اوّليتي الضروريات، ومن وجه من الباقيات: تقيد وتركب بنفي كل منها والدوام الذاتي: لما كان أعمّ مطلقاً من الثلاثة الاول من الضروريات والدوام الازلي، ومن وجه من بواقي الضروريات، يركّب مع نفي كلّ منها. والدوام الوصفي: سواءً كان الوصف ايضاً دائماً للذات، او لا أعمّ مما سبق.. يتركب مع نفي كلٍ منها سواء كان هو المصرّح او قيده.

اما اللادوام، المتضمن للمطلقة العامة التي "الاطلاق" قيدها المرادف لبالفعل. اما غير منظور فيها الى الوقت، وهي المطلقة العامة العامة. واما منظور فيها للوقت، وهو إما معين او مبهم. وكل منهما إما وصفيّ او ذاتيّ. فالفرق بين وقت الضرورة ووقت المطلقة في التعبير؛ أن تقديم

المطلقة على الوقتية علامة المطلقة. وتقديم الوقتية عليها، علامة الضرورة. والفرق بين مركب الضرورة وبسيطها؛ أن اسم البسيط مركب مع المطلقة، والمركبة بسيط.

ثم ان للمطلقة "بأقسامها الخمسة" الأعمّ من كل ماسبق غير، بشرط المحمول والامكان العام تحصل لها مركبات بعدد نفيها. ومن اشهرها: المقيدة باللادوام الذاتي المسماة بالوجودية اللادائمة.. وباللاضرورة الذاتية المسمّاة بالوجودية اللاضرورية

فاعلم! ان النسب في المنطق كبيت العنكبوت.. وبواسطتها تصطاد الصفات العالية التي لها تعلّق مهم لمقاصد المنطق، والتي كالاجناس للمتناسبات.

ومما يجب التنبيه له؛ ان الامكان العام أعمّ من الضرورة، وهو نفي الضرورة.

فأعميته باعتبار الجانب الموافق، والاّ فنقيضه. وله بحسب الاستعمال نوعان: ناظر الى الوجود، هو أعم من الواجب.. وناظر الى العدم، هو أعمّ من الممتنع

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 290

وايضاً: أن القيود في تعاريف هذه الموجّهات؛ لابشرط شئ، لابشرط لاشئ او بشرط شئ.. والا لكان المنتشرة مباينة للوقتية. فالابهام غير متعيّن للقيدية.

وايضاً: كما أن القضية تنحرف عن طبيعتها باعتبار السور؛ ك "الحيوان كلّ الانسان". وقد تكون مهملتها في قوّة الجزئية او الكلية . كذلك، الموجهة تنحرف عن طبيعتها والمهملة عن الجهة، قد تكون في قوة المشروطة او العرفية؛ بحكمة: "أن الحكم على

المشتق” او مافي حكمه يدل على علّية مأخذ الاشتقاق، او ظرفية للحكم. وقد تلتبس مهملتها على الاذهان، التي بحسب الصورة من الضرورات الناشئة.. وبحسب الحقيقة من العرفية والمشروطة. وهي فيما تنقلب صورته النوعية حقيقة، او حكماً الى غيره؛ ك “الماء اثقل من الهواء”. او “الالف لاتتحرك”. ومن هنا يقال: العرفية والمشروطة مع كون العنوان عين الذات، توجد بدون الدوام الذاتي والضرورة الذاتية

اعلم! أن الكلام الواحد قد يتضمن قضايا متعددّة، بالنظر الى قيوداته. ففي اي قيد تمركز القيد، تأصل واستتبع اخواته.. فيتلوّن بأشكال متنوعه، حتى قد يستخدم ماكان مخدومه

وللضبط وعدم الانتشار اختصر لنا القضايا والاشكال اختصاراً. ففي شكل من الموجهات المركبّة الكلية قد تشتبك اربعة اشكال في شكل، والنتيجة الواحدة تمتزج فيها اربعة نتائج، المستخرجة من ضمّ القضايا الضمنية من الصغرى الى الكبرى او توابعها. فمن هنا، قسمّوا الموجهة الى المركبة ايضاً.

ثم ان الجهة والسور معينان، ليس بينهما ترتّب طبيعي كما في معاني علم المعاني، فكما يقدّم الجهة على السور؛ يتقدم هو عليها معنى، فتكون الجهة كيفيّة للقضية المستفادة من السور. فيكون الاطلاق بالنسبة الى الزمان الماضي والحاضر.. والامكان بالنسبة الى زمان الاستقبال وقس!.. وقد يتوهم ان تقدم السور علي الجهة،

يستلزم الكل الافرادي. وتأخره يفيد الكل الاجتماعي. وامكان الشئ بحسب الافراد. مع قطعيته قد يتطرق الشك اليه بحسب الاجتماع. لان كثيراً مايتولدّ المحال من اجتماع الممكنين

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 291

ومما يدل على المشروطة الخاصة، والعرفية الخاصة، والوقتية والمنتشرة، بل المركبات مطلقاً المفهوم من المفهوم المخالف بأنواعه المعبّر في المقام الخطابي المكتفي بالظنّ، فيكون القضية بسيطة لفظاً، مركبة معنى. ولما لم يكتف اهل الاستدلال بالظن، اضطرّوا للتقييد والتركيب لفظاً.

تنبيه: الضرورة تطلق عندهم ... الخ [١]

اعلم! أن موضوعية الموضوع غير محموليته.. وغير محمولية المحمول والجهة كيفية للاول. فان محمولية

الواجب الاعمّ ليس بضرورية مع ضرورية القضية؛ كـ "الانسان حيوان" وفي الخاصّة الفارقة موضوعيّتها ضرورية، دون محموليّتها.. كـ "الكاتب انسان" بالضرورة.

ثم اعلم! ان القضية كما تتركب باعتبار القيود المشهورة، كذلك تتركب وتتعدد باعتبار تعدد الموضوع او المحمول لفظاً [٢] او في حكمه[٣] وقيل او معنى.. فان كان الجزؤ جزئياً، او جزءاً محمولاً؛ كان قياسياً. بسر ان المحمول المتعدد - كما ذكر - يستلزم حلّ جزئه عليه بالضرورة الوصفية.. باعتبار كونه كلاّ، وهو محمول على موضوع قضيّتنا . فانتج بالشكل الاول التابع نتيجته إن كان الكبرى وصفيّة للصغرى في الجهة.. وهي اصل قضيتنا.

فالقضايا المستخرجة باعتبار تعدد المحمول، توافق اصل القضية في الكم والكيف والجهة. واما باعتبار تعدد الموضوع فتستخرج بصيرورة الموضوع "الكل موضوعاً لجزئه"[٤] بالبداهة.. وهو موضوع المحمول القضية. فثبت بالشكلٍ الثالث ثبوت المحمول للجزء بعضاً، وهو المطلوب.. الا ان هذه توافق الاصل في الكيف فقط، دون الكم لانه ولد الثالث.. ودون الجهة، لان نتيجته تابعه للعكس. والعكس لايحفظ الجهة بعينها

اعلم! أن الوجوب والامكان، والامتناع المضافة الى الوجود، والعدم، ونقائضها كثير مّا تتبادل في المواضع.. بسر التلازم التعاكسىّ في بعضها. كنظير "زلزل".. من وجب وجوده وامتنع عدمه. ويمكن لايجب ولايمتنع. وغير

تعاكسيّ، كما في بعض المنفيات؛ كـ
”“لايجب وجوده ولايمتنع عدمه

١] كلنبوي ص/ 23
٢] كالقائم القاعدحيوان
٣] كالزيدان القائمان
٤] كالقائم القاعد قاعد، والقائم القاعد حيوان

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 292

فصل الشرطيّة الى الخ [١

اعلم! ان الشرطية عند اهل النقل، وكذا الشافعيّة، حكمها في اجزائها. وعند اهل العقل، وكذا الحنفية، حكمها فيما بينها. ومن هنا يتولد بينهم اختلاف مهمّ. حتى قال الاوّلون: بمفهوم المخالف للشرط دون الاخرين.. بسرّ أن القول الاول: "على ان تصرف الشرط في الوقوع والقول الثاني "على انه تصرّفه في الايقاع". ومن هنا تتولّد مسئلة الملكُ. اعني: "إن ملكت هذا فهو حرّ". وعند الشافعي لغوٌ .. لان الجزاء هو العلة.. ولم يصادف محلاًّ قابلاً بسبب عدم تقييد الايقاع. وعند

الثاني تنعقد العليّة بعد وقوع الشرط، بسرّ تقييد الايقاع.. وكذا اختلافهم في المستثنى.. فعند الاول: نقيض الحكم الوقوعي للمستثنى، بسرّ التوحيد بكلمته. وعند الاخر: نقيض الحكم الايقاعي[٢] اي المستثنى[٣] مسكوت عنه

ثم الشرطيّة تنقسم باعتبار الحكم وكيفيّته، والمقدّم والتالي، وباعتبار السور.. فالنسبة امّا عنده، او عنه.. فالاول: إما فيه ما يتأمله الذهن، لينتقل الى التالي بيّناً.. او غير بيّن، فلزوميّة، ومظانّها: ان اتحد طرفا كل منهما، اي من المقدم والتالي على الترتيب نسب المسوّرات والموجهات. فجعل الاخصّ والمساوي في كلّ مادة منها مقدّماً.. والاعمّ والمساوي الآخر تالياً.. او لا على الترتيب، فمظانِها العكوس. ِ

فاجعل الاصل مقدماَ والعكس تالياَ، للزوم العكس لأصله. وان اتحدا في طرف[٤]، فلابد ان يكون الطرفان الآخران متساويين. او أعمّ او اخص. وسرّ اللزوم استلزام حمل الشئ على المساوي. او وصفه له حمله. او وصفه للمساوي الاخر.

ومن مظان اللزوم ايضاً، جعل الدليل مقدّماً والنتيجة تالياً، للزومها[٥] ايضاً.. وان لم يتحدّ الاطراف في المقدم والتالي فمظانها في كل مايكون من مقول الاضافة

١] كلنبوي ص/ 24 س/12
٢] وهو السكوت
٣] اي ثابت

٤] بان كان موضوع المقدم والتالي واحد او المحمول

٥] ككلما كان كلّ انسان ناطقاَ، كان كل انسان ضاحكاً. او ككلّما كان كلّ ناطق حيواناً، كان كلّ ضاحك حيوان. وكلما كان كل حيوان جسم، كان كل انسان جسم. وكلما كان كل انسان ناطق، كان كل انسان حيوان

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 293

والنسبة؛ كأفعال المتعدية: إن كان هذا فاعله، فذاك مفعوله. او فوق وتحت.. او معانداً فمعاند.. او أباً فابن

ومن مظانها ايضاً مافيه علّية عقلاً [١] او شرعا [٢]ً عادة او سببيّة[٣] وعلاقتيته[٤] سواء كانت الاولى[٥] معلولاً[٦] او الثانية[٧]، او كلاهما لشئ آخر. واذا اتّحد المقدم والتالي في المنفصلة، فمظانها التناقض. وبسرّ أن المنفصلة[٨] تتركب من عين مقدم كل متصّلة. ونقيض تاليها مانعة الجمع.. ونقيض مقدّم كلّ متصلة وعين تاليها مانعة الخلو.. وتعرف بالمقايسة انواع المنفصلات مما ذكرنا، بدخول النفي

على التالي او على المقدم في المتصلة. ومما يجب التنبيه له، أن الشرطية كثير ما تتلبس بغير لباسها.. وكثير ماتعصر فيتقطر منها روحها، فيدخل في لفظ مفردٍ كلزومه له اعلم! أن الترتيب بين جزئي المتصلة ترتّب طبيعي دون المنفصلة. ولذا لا عكس لها، فلا عليك كيف رتبت.. بسرّ أن الحكم المتصلة وهو اللزوم مثلاً من مقول الاضافة التي تختلف نوعاها، كالولادة المتنوعة الى الابوة والبنوة.. والضرب الى الضاربية والمضروبية. وعناد المنفصلة من المتماثلة الانواع، كالاخوة والمساواة وقس
ثم المنفصلة حقيقيّة.. إن ذكر الشئ مع نقيضه او مساويه. واستلزم عين كلّ نقيض الآخر للعناد في الصدق، وبالعكس للعناد في الكذب..وهي

بديهيّة[٩] التصور؛ وان تعدّد اجزاؤها في الظاهر، فبالحقيقة متعدّدة... والاّ لزم استلزام عين كلّ او نقيضه لعين احد الاجزاء او نقيضه. الاّ أن ينظر الى المجموع وهو غير متعارفة

١] كإذا طلعت الشمس وجد النهار
٢] كإذا بلغ الصبي العاقل فالصلاة واجبة
٣] كأن جئتني اكرمتك
٧] اي التالي
٨] متعلق بتعرّف
٩] اذ ابده البديهيات عند العقل عناد النقيضين

٤] كإذا ارتفع الدخان، فالنار
٥] اي المقدم.. اي في الخارج. لان في الذهن ملزومية المقدم ولازمية التالي معلوم من طور الكلام دائماً
٦] العلة ماكان موجباً ومؤثراً، او السبب ماكان موصلاً ومهيّئاً

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 294

ثم مانعة الجمع؛ ماذكر الشئ مع الاخصّ من نقيضه [١] واستلزام عين كل نقيض الآخر [٢] لا بالعكس، او مطلقة على المعنى الاعمّ، وهي نظرية التصوّر مستفادة من مفصلة حقيقية صغرى، ومتصلة لزوميّة كبرى. هكذا: في "إما انسان[٣] وامّا فرس"، إما[٤] انسان او لا انسان. وكلما كان فرساً، فهو[٥] لا انسانا[٦]. فمعاند اللازم[٧]، معاند الملزوم[٨] فإما انسان وإما فرس

ومانعة الخلو؛ ماذكر الشئ مع الاعم من نقيضه، واستلزام نقيض كل عين الآخر. لابالعكس.. او مطلقاً على

المعنى الاعمّ. وايضاَ نظرية مستفادة من منفصلة حقيقية صغرى، ومتصلة لزومية كبرى
من نظير الشكل الاول هكذا: في "اما لا انسان واما لا فرس" اما لا انسان وامّا انسان بالبداهة. وكلما كان انساناً فهو لافرس بسرّ الاخصيّة. فانتج: إما لا انسان، إما لا فرس.
اعلم! ان الانفصال باقسامها لايختص بالقضايا، بل قد يكون في المفردات. سواء كان محمولاً او قيداً من قيوده. والمنار عليها تأخّر اداة الانفصال عن الموضوع او المحمول.. وكذا المتصلة قد تتأخر اداتها، الاّ أنه لافرق بين التقدم والتأخر فيها. وفي المنفصلة مع المرددة المحمول إن تقدّم اداة الانفصال، فمانعة الجمع.. وان تأخرت صارت حقيقية؛ كـ "إما كل عدد زوج

وإما كل عدد فرد”، مانعة الجمع فقط. وكل عدد إما زوج وإما فرد. في المردّدة حقيقية. وسترى لهذا الفرق وقعاً.

ثم المتصلة الموجبة تتعدد مع محافظة الكم والكيف.. واللزوم بتعدّد التالي. بسرّ أن ملزوم الكل ملزوم الجزء اللازم للكل بالبداهة. وفي السلب لا اللاجزئياً، وفي

١] كالفرس، فانه اخص من اللا انسان
٢] اذ فيه عناد الصدق فقط
٣] مانعة الجمع
٤] منفصلة صغرى
٥] ملخص الدليل
٦] وهو اللاانسان في الصغرى
٧] وهو اللاانسان في الكبرى
٨] وهو الفرس في الكبرى

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 295

تعدّد المقدّم [١] بالعكس، كزلزل.. بسر استلزام عدم استلزام الكل للشئ عدم استلزام الجزء له

والمنفصلة: فتذكر الميزان [٢] تتعدد بتعدد الاجزاء. حتى ان المانعة الجمع، او الخلوّ المركبة من خمسة اجزاء عشرة قضايا ممتزجة وقس..!

اعلم! ان سلب المتصلّة مساو لموجبة المنفصلة، او أعم. وسلب المنفصلة، إما مساو لموجبة المتصلة، او أعم. لان سلب اللزوم إما عناد، او انفصال. وسلب العناد إما لزوم، او اتّصال اتفاقي. وسلب منع الجمع، جواز الجمع، اي الاتصال، وسلب منع الخلو،

جواز الكذب. وماثبت للمساوى او الاعمّ يثبت للمساوي والاخص.
ثم ان الشرطية، سورها كجهة الحمليات تنظر الى الاوضاع الحاصلة من الازمنة؛ كما في "متى" ونظائرها. او الامكنة؛ كما في "اين" ومرادفاتها. او الاحوال؛ كما في "كيفما" وما يتضمنها. او الحيثيات؛ كما في "حيثما" واشباهه
واما "من"[٣] و"ما" مع استغراقهما[٤]، سور المقدم الحملية معنى.. لا الشرطية. فشخصيتها باعتبار الوقت المعين[٥] بلفظ مستقل؛ كما في "الآن" و "اليوم" وامثالها. او بالتضمن، وهي قوة الكلية في كُبروية الشكل الاول
وجهات الوقتية[٦] المطلقة والمطلقة الوقتية في الحملية، سور الشخصية[٧]

هنا. فان لم يدل على بيان كمية الاوضاع؛ كما “ان” و “اذا” و “لو” و “”“او
و “إما”[٨] بلا تقييد، ونظائرها ومايفيدها فمهملة في قوة الجزئية في مقام الاستدلال[٩]. وقد تكون في قوة الكلية في مقام الخطاب. فان

٢] فان كلا يوزن مع كل من الاخرين
٣] اي ان من “ما” ايضا من كلمات الشرط فلِمَ لاتكون سوراً؟ . ج: لانهما لاستغراق الافراد، لا الاوضاع، فيكون سوراً للحملية التي صارت ”مقدماً وعلامة للمهملة كـ “ من تضرب اضربه
٤] في علم الاصول
٥] حيث كـ “اين” للمكان. لكنه اعمّ من “حيث” اذ هو لمطلقه “اينما كان وحيث له”. لكن باعتبار قيود مميّزة؛ كـ “اجلس” حيث “زيد جالس” اي مجلس علم او تجارة، او الوزراء او غيرها
٦] وهي ضرورة معيناً ذاتياً او عرضياً وصفياً

٧] وكذا “من” و “ما” المارين
٨] في المنفصلة
٩] المراد منه اليقين

١] اي السالبة ناظرة الى المقدم، فتتعدد بتعدده، دون التالي والموجبة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 296

دلّ [١] على استغراق جميع الاوضاع - ولو محالاً - لكن أمكن الاجتماع مع المقدم. اي لم تنافي الاستلزام او سلبه .. او العناد او سلبه؛ فكليّة والاّ فجزئية

فللموجبة المتصلة: «كلما» و «مهما» و «متى» و «حيثما» و «كيفما».. وكذا: «اينما» وكل مايرادفها، او يفيدها، او يتضمنها [٢] من الجهات الدائمية او الضرورية.. فان سر هذه كجهات[٣] الحمليات تنظر الى الازمنة ونحوها وفي المنفصلة الموجبة جهات الدوام والضرورة[٤].. وكذا: «لامحالة، ولامناص، ولامندوحة، ولاخلاص، ولابدّ،

وألبتة، وبتّة، وبتلة» وكل مايرادفها او يتضمنها. وسور الموجبة الجزئية فيهما قد تكون.. يعنى دخول «قد» او مايدل على التقليل على كل الافعال العامة؛ كـ «يحصل ويثبت». والافعال الناقصة؛ كـ «قد يصير، حتى، قلما، وكثير ما» ومايرادفه ومايتضمنها
وكذا الجهات غير الدوام والضرورة الذاتينين.. وللسالبة الجزئية فيهما دخول حرف السلب على كل السور الكلية. وكذا قد لايكون بالمعنى الذي مرّ. وللسالبة الكلية فيهما ليس ألبتّة.. وكذا تأخر حرف السلب عن سور الكلية: كـ «دائما ليس، وابداً ليس، وواجباً ليس» وقس
اعلم! ان منشأ اللزوم[٥] لابد ان يكون هو المقدم وحده، او مع الوضع او الوضع بشرط علاقته، وتركيب بينه

وبين المقدم.. والاّ فالوضع يكون اجنبياَ. فمع

٢] اي سواء كان قيداً، او جزءاً، او مركباً
٤] ففيهما المنفصلة والمتصلة مشتركتان

١] اذا اللفظ الدال على الاوضاع لايكون مراداً منه البعض المعين، لتساوي الابعاض.. فلزم الترجيح بلا مرجح. فاما ان يدل على المجموع وهو الواحد الاعتباري، والدلالة عليه مجاز. واهل الاستدلال لايرتكبه.. واما ان يدل على الواحد الحقيقي، وهو البعض المبهم والدلالة عليه حقيقة. اذ بالابهام يدور على الكل فيشتمله.. فلم الترجيح

٣] اي ان الحملية متى انعزلت الى الشرطية - فان كانت موجهة فجهاتها تكون سوراً لها. فالضرورة

والدوام الذاتيان للموجبة الكلية منهما، وللضرورة الوصفية والدوام كذلك. وكذا الضرورة الوقتية المنتشرة، واللادوام المبهم للموجبة الجزئية فيهما ايضاً. والضرورة الوقتية المعينة واللادوام كذلك للشخصية.. واللاضرورة للاتفاق فيهما.. وكذا إن بدلت الشرطية بالحملية تجعل سورها جهة لها على هذا المنوال. تأمل

٥] اي ان اللزوم لابد ان تكون من جاذبة من طرف، فهي البتة لايكون من التالي. فإما ما في المقدم فقط، او مع الوضع.. او الوضع وحده نظير للمشروطية في الحملية

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 297

استقلاله بالمنشأية كيف يكون وضعاً. مع انه قد يكون عين التالي، اي اذا كان الوضع اجنبياً، او كان عين التالي وجعلته منشأ لزوم؛ فلزم استلزام الشئ لنفسه وهذيانه.

اعلم! ان لفظ اللزوم اينما صادفته فهو ملخّص قضيّة متصلة.. والعناد اينما صادفته فهو زبدة منفصلة.

واعلم ايضاً! ان المنطق اساسه كشف اللزوم بين التعريف والمعرف [١] والدليل والنتيجة. فمن اللزوم ماهو متفاوت الانواع بسبب التصرفات [٢] في الملزوم، كالدليل والتعريف. ومنه ماليس له كثير تصرف وهو لوازم

القضايا[٣] منفردة. فمن اللزوم[٤] ماهو قياسي، اي تحت الضبط.. اي قانوني، كلزوم العكسين. وكذا العناد كعناد المتناقضين
ومنها: ماهو غير مضبوط.. بل يعد عدّاً؛ كشرطية الشرطيات، إما بالانفصال بين الشرطيتين.. او بالاتصال وهو الذي يسمى بتلازم الشرطيات. والتلازم، إما بين متحدة الجنس، وهي المتصلة بالنسبة الى المتصلة.. والحقيقية بالنسبة الى الحقيقية.. ومانعة الجمع بالنسبة الى مانعة الجمع.. ومانعة الخلو بالنسبة الى مانعة الخلو
او مختلفة الجنس، كالمتصلة بالنسبة الى الحقيقية. او مانعة الجمع، اما مانعة الخلو. والحقيقية بالنسبة الى الاخيرين وبين الاخيرين. فتلك عشرة كاملة

مقدمة

ان التخلف[٥] ولو في مادة يخرب[٦] بيت اللزوم.. وان أحكام المتساوية[٧] متساوية.. وان لازم اللازم لازم[٨].. وان ملزوم[٩] الملزوم ملزوم

١] اذ هما المقاصد
٤] الثاني
٦] بان يجعله هدفاً للطوب الماوزرية
٧] اي كل حكم ثبت للمساوي، ثبت للمساوي الاخر
٨] فنفيه يستلزم نفيه
٩] ونفيه لايستلزم نفيه لجواز اعميّته الاعمية

٢] اي دخل الجزؤ الاختياري فيهما وهو الترتيب

٣] كالجزئية لازم الكلية مثلا، بسر الاخصيّة والضرورة الذاتية.. وكذا الدوام لازم الوصفية

٥] اي ان المخالفة بين الفقهاء - ولو في واحد - يخرب بيت الاجتماع

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 298

وان ماثبت [١] للاعمّ كليّات ثابت للاخصّ [٢] .. وان الاعمّ لازم له[٣].. وان سلب اللزوم[٤] كالعناد، وسلب العناد كاللزوم

وإنّ قولنا فيما بعد: لازم اللاّزم او لملزوم الملزوم، اشارة الى قياسين تضمنهما القضية "الحملية". وان السالبة تُشترط بعكس مايشترط في الموجبة في الاكثر

فالقسم الاول اعنى المتحدة الجنس من المتصلة الموجبة، الكليّة اللزومية إن تلازم طرفاهما.. فان تعاكس تلازما، فكل منهما لازمة للاخرى بسر ان احكام المتساوية متساويةِ، فايتهما

عرفتها تعرف الاخرى ايضاَ، بقياسين[٥] مثالهما[٦]
ان ملزوم[٧] ملزوم[٨] ملزوم الشئ[٩]، ملزوم للشئ[١٠]. وان كانت سالبة فبقياسين[١١] من الاول، والثاني مآلهما[١٢]: ان ملزوم[١٣] معاند اللازم[١٤] معاند للشئ. وقس الجزئيتين. وإن كانت احداهما لازمة الطرفين. والاخرى ملزومة الطرفين.. فان كانت موجبة كليّة فلا تلازم لصيرورة القياس الثاني، من الشكل الثاني من الموجبتين وهو عقيم.. وايضاً بالتخلف... وايضاً اللزوم بين اللازمين الاعمين في الاغلب لايستلزم اللزوم بين الملزومين[١٥] كالحيوان للجسم، دون

٢] لدخوله تحته

٣] فكلما صدّق الاخص صدق الاعم
٤] فكلما صدق العناد صدق سلبه
٥] في الاول مفصولاً او موصولاً
٦] كلما ناطق فهو انسان، كلما ضاحك فهو متعجب
٧] بسر المساواة
٨] بسر البداهة
٩] بسر المساواة
١٠] متعجب
١١] الاول
١٢] ليس ألبتة، اذا ناطق.. فرس
١٣] بسر التلازم التعددي
١٤] ليس ألبتة ضاحك.. صاهل

١] الاول بقياس من الشكل الاول: مثلا: اتحدا قضيتين في المقدم، واختلفا عموما وخصوصا في التالي؛ ككل ناطق انسان.. وكل ناطق حيوان. فاردنا اللزوم بينهما، فالاول بديهي، فاجعلها صغرى للاول والثاني

ـِ

كبرى له.. فينتج الثاني صريحاً وإما الثاني

١٥] اي ان اللزوم بين هذين اللازمين الاعمين لايستلزم اللزوم بينهما اذ الاعم

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 299

الانسان للفرس.. وبالعكس ايضاً.. فان لازم المقدم قد يكون أعمّ من لازم التالي [١] فلا يستلزمه كلياً. ولان احد قياسه الضمنيّ من الشكل الثالث وهو لاينتج الاّ جزئياً. وان كانتا سالبتين كليّتين، فملزومة الطرفين لازمة للاّزمة الطرفين.. وإن تخالفا في التلازم، بأن تكون احداهما لازمة المقدّم ملزومة التالي [٢]، فملزومة المقدّم[٣]. وان كان[٤] في احد الطرفين واتّحدا في الطرف الاخر، فلازمة التالي ملزومة المقدم، لازمة في الموجبة[٥] ملزومة في السالبة.

فالمتصلة بالنسبة الى الحقيقية - إن اتفقتا في الكم والكيف، واتفقتا او تلازما تعاكسيّا في جزؤ وتناقضا بالذات او بالتلازم في جزؤ آخر؛ ففي الموجبة في الحقيقة تندمج اربع متّصلات، مقدم اثنين[٦] عين احد الجزئين[٧]... والتالي[٨] نقيض الاخر[٩].. بسر تضمنه لمنع الجمع[١٠]. ومقدم اثنين الاخريين نقيض احد الجزئين. والتالي الآخر بسرّ تضمنه لمنع الخلو[١١]، كإما فرد وإما زوج.

أما المتصلة فلاتستلزم المنفصلة، بسر جواز أعميتة اللازم؛ كالانسان والحيوان. ولاعناد خلواً بين الانسان واللاحيوان.. وجمعاً بين اللاانسان والحيوان. وفي السالبة المتصلة مستلزمة. لان سلب اللزوم يفيد جواز الانفكاك. وانفكاك التالي يفيد اتصال

نقيضه ولو بالاتفاق.. وهو سلب العناد، دون العكس. لان سلب العناد حاصل بالنظر الى الجزؤ الخلويّ بين الانسان واللاحيوان.. مع عدم صدق سلب اللزوم بين الانسان والحيوان. وان اختلفتا في الكيف مع الاتفاق في الجزئين بالذات او بالتلازم، فالموجبة[١٢] مستلزمة للسالبة دون العكس.

١] الموجبة على الاول والسالبة على الثاني
٤] التلازم
٦] من المتصلات
٧] من المنفصلة
٨] من المتصلة ايضاً
٩] اي الجزؤ الاخر من المنفصلة
١٢] لكونه اخص. كما مرّ

٢] والاخر ملزومة المقدّم لازمة التالي
٣] لازمة للاّزمة المقدم، وهي البديهية وتكسب بها الاولى
٥] اي كل منهما لازمة الاولى، لملزومة التالي. والثانية للازمة المقدم
١٠] وهو العناد في الصدق.. فاذا اثبتت عين احد استلزم بالضرورة نقيض الاخر وهو رفعه
١١] وهو العناد في الكذب.. فاذا رفعت احدهما استلزمت بالضرورة اثبات الاخر

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 300

وكذا في مانعة الجمع ومانعة الخلوّ.. لان اللزوم او العناد بين الشيئين يستلزم سلب العناد في الاول، وسلب اللزوم في الثاني بالبداهة، دون العكس.. لجواز عدم اللزوم مع عدم العناد بين الشيئين، كما في الاتفاقيات. ثم المتصلة مع مانعة الجمع - موجبة او سالبة - متفقة في الكيف.. وفي احد الجزئين بالذات او بالتلازم، وهو في المتصلة مقدم مع التناقض بالذات، او بالتلازم في الجزؤ الآخر وهو في المتصلة تال، تلازمتا وتعاكستا. فان عين كل جزؤ من مانعة الجمع يستلزم نقيض [١] الاخر. الذيِ هو الاعم من

العين المأخوذ مقدماً. ولان عين الملزوم يمتنع اجتماعه مع نقيض اللازم، وفي السالبة [٢]. لان سلب منع الجمع جواز الجمع، وهو نوع اتصال بين العينين، وسلب اللزوم نوع انفصال.
واما المتصلة مع مانعة الخلوّ، فكذا تستلزم مانعة الخلوّ لمتصلتين يركب من نقيض كلّ من الجزئين مقدماً، وعين الآخر تالياً. وكذا كلّ متصلة تستلزم مانعة الخلو من نقيض المقدم مع عين التالي.. والاّ لزم تخلّف اللازم عن الملزوم. فاذا اتفقتا في الكم والكيف، واتفقتا او تلازمتا في جزؤ - وهو في المتصلة تال - وتناقضتا بالذات، او بالتلازم في الجزؤ الآخر - وهو في المتصلة مقدم - تلازمتا وتعاكستا بعين الدليل السابق؛ كإما لا انسانٍ وإما لافرس، فكلّما كان انساناً.

اعلم! أن المنفصلتين المتّحدتين الجنس.. إن تلازما تعاكسياً في الجزئين، او مع جزؤ مع الاتحاد في الآخر.. فمتلازمتان متعاكستان.. بسر احكام المتساوية متساوية، المستند الى قياس اقتراني مركب من المتصلة والمنفصلة، المنتج للمنفصلة المطلوبة. هكذا، كلما صدق هذا المساويّ، صدق ذاك. وإما ذاك، وإما ذاك، وإما هذا.. فانتج إما هذا المساوي، واما ذاك . فقس
وكذا، في الحقيقي.. إن تناقضا في الجزئين بالذات او بالتلازم. وأما مانعة الجمع - إن كان طرفاً احدهما، او احد طرفهما لازماً، والآخر أحدها ملزوما مع اتحاد الآخر - فالملزومة الطرف، لازمة اللازمة الطرف في الموجبة بحكم الخلف دون العكس.. بسر التخلّف؛

كمنع الجمع بين الانسان والفرس، دون بين الحيوان والجسم اللازمين

١] اذ فيه عناد الصدق

٢] ايضاً تلازمتا تعاكسياً

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 301

وفي السالبة اللازمة الطرف، لازمة ملزومة الطرف بالخلف. لان جواز الجمع بين الملزومين يستلزم جواز الجمع بين اللازمين.. والاّ لزم المحال دون العكس بالتخلف؛ كجواز الجمع بين الحيوان والجسم، مع عدم جواز الجمع بين الانسان والفرس،

الملزومين لهما. و.. والمانعتا الخلوان - إن كان طرفا احدهما، او احد طرفهما مع الاتحاد في الاخر لازماً، وطرفا الاخرى او احدها ملزوماً - ففي الموجبة اللازمة الطرف لازمة فقط. وفي السالبة الملزومة الطرف لازمة فقط.. اللزوم بسر الخلف، وعدم

العكس بسرٍّ التخلف.. والجمع والخلف ايجاباً وسلباً- كزلزل. واما المختلفة الجنس، فالحقيقة مع مانعة الجمع - ان اتحدتا في طرف واحد - طرف الحقيقة لازم لطرف مانعة الجمع، وملزوم لطرف مانعة الخلو فهما لازمتان في الايجاب بسرّ ان منع الجمع الذي في ضمن الحقيقية بين الشئ ولازم شئ يستلزم منع الجمع بين شيئين. وما في ضمن الحقيقة من منع الخلو بين الشئ، وملزوم شئ يستلزم منع الخلو بين شيئين، دون العكس فيهما للتخلف. وفي السالبة الحقيقية لازمة، بسر ان سلب الاعم اخصّ، وسلب الاخص اعمّ

اعلم! ان تعاند الشرطيات بعد معرفة تلازمها سهل المأخذ. ففي كلّ متلازم متعاكس - كما مرّ - بين عين كل مع

نقيض الاخر عناد حقيقيّ. وفي عين المتعاكس بين عين الملزوم ونقيض اللازم عناد الجمع.. وبين نقيض الملزومة وعين اللازمة عناد الخلف

خاتمة الخاتمة

كما تنحرف الحملية [١] عن طبيعتها وتختفي تحت قيد، حتى تحت حرف واحد؛ كذلك الشرطية تنحرف عن صورتها وتندمج تحت كلمة، او حملية تدلّ

---

[١] الحمل قسمان: اشتقاق اي يكون اشارة الى انه بانواع احواله وحروفه وكلماته وعباراته ونظائره وقرائنه، وغيرها هداية ومواطأة وهي اتحاديّ، فيه ادّعاء اي انه هو كحمل التعريفات على المعرفات

وبالعكس، لكنه قليل، والموصوفات على صفائها كالناطق زيد
واشتمالي: اي المحمول عام مشتمل عليه كحمل المشتقات على موصوفاتها؛ كزيد ناطق او عالم مثلا: لكن الرازي لم يجعل الاشتمال قسم المواطأة، بل يشمله بجعل المواطأة اتحاديا فقط. والسيد شريف جرجاني يشملها على الدلالة.
اوصافه ثمان
الظاهر: اي دلالته ظاهر ، اي قابل للتأويل، ويحتمل معنى آخر مالم يحتمل معنى، لكنه قابل له

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 302

عليها باحدى الرابط العطفية او غيرها.. وكذلك القياس الاستثنائي كثيراً مايندمج ويستتر تحت "لما" وامثاله. وغير المستقيم تحت "لو" وامثالها. مثلا عطف جملة موجبة على منفية بواو الجمع يتضمن مانعة الجمع. لان النفي المتوجه الى الواو نفي الجمع. وقس عليه مايفيد هذا المعنى وعطف المثبت على المنفي بـ "او"، يتحرك تحته منع الخلوّ. "الى" و"حتى" ومايفيدهما او يرادفهما، تحمّر تحتهما المتصلة للزومية. و"لما جئتني اكرمتك" يدل على المقدمة الشرطية.. والاستثنائية والنتيجة لدلالة "لما" على تحقق

المقدم، وكذا مايرادفها. و"لو جئتني لاكرمتك" يدل على الشرطية. واستثناء نقيض التالي، والنتيجة عند المنطقيّين، وبالعكس عند اهل العربية. مثلا: "لوخدمتني لأكرمتك" يقال مرة في مقام لَومِ المخاطب له، ومرّة في مقام منةَ المخاطب عليه. ففي الاول هو اهل العربية - عند الثاني، وفي الثاني عند الاول. وكذا يقال [١] "لَو" لامتناع الامتناع" وانما عيّروا بالامتناع دون العدم، لان كلّ [٢] كل الماضي

والنسخ: كان قابلاً له فقط، مالم= يكن قابلاً لشئ. هذه اقسام النظر تأمل

خفيّ: مادلّ لنوع ضعيف من نفسه.. مادلّ بتأمل دقيق ايضا من نفسه.. مادل بتعليم الغير.. مادل لكن عند

الله فقط.. هذه اقسام الخفي . اي ان المعنى الغير الحقيقي للفظ لابد ان يكون مطمحاً للنظر ومقصوداً من الكلام، باعتبار قصد المقام، كالعين للرقيب، والاذن للجاسوس، والسخاوة لكثرة الرماد، والشجاعة للاسد وقس. فتنقل من المعنى الحقيقي للّفظ اليه، سواء كان تابعاً له حقيقة؛ كمن كثرة الرماد.. او اعتباراً؛ كمن سخىّ اليه باعتبار المقام، فيكون كناية.. او كان متبوعاً حقيقة مثلا او اعتباراً؛ كمن العين او الاذن مثلا، فيكون مجازاً. لكن في الاستعارة قليل

العموم: ماوضع لمستغرق.. ماوضع لمشخص.. ماوضع لمعان.. ماوضع لمعنيين قريب او بعيد

الاستعمال: ما استعمل في معنى واضح.. مااستعمل فيما استثر
فهم: عبارة مافهم من اشارة اللفظ اليه. يعنى ان المعنى إما ان يكون مفهوماً من نفس اللفظ، او من اشارته الى شئ او من مفهوم معناه، او من مقتضى الحال.. فان الحملية جبرية، فهو اقتضاء الصدق. وان المنشأيّة فهو اقتضاء الصحة
١] اطنب بالايجاز كالتنزيل، اي لامتناع الاول بدليل امتناع الثاني عند الاول.. ولامتناع الثاني بدليل امتناع الاول عند الثاني
٢] اي الامتناع يستعمل في محال. والحال ان الخدمة ليس كذلك؟ .
فاجاب: بان المحال عام...
والتفصيل، ان الطبقات ثلاثة. الوجوب، والامتناع ، والامكان،

والحال بمشخصاته مثال الوجوب بتعلق العلة العامة.. وهو ارادة الله بوجودها. والماضي للثاني. اذ ما وجد بوجود العلة فعدمه محال. وما لا وجود له محال. والاستقبال للثاني

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 303

إن كان عدماً فوجودها محال. وان كان وجودا فعدمه محال. اما "لولا عليّ لهلك عمر" [١] فنقيض التالي هو التالي، فيصير "كلما" [٢]. واصل "لولا"، "لالو". اي دخل "لا" على احد جزئي منع الجمع فاستلزمه[٣]. اي النفي عين الاخر فاستجلب "لو" للزوم، وبتركيبه "مع" لاللدلالة على وجود العين.

وانتاجه لتالينا، التي فارقته لاصورة

مقدمة

ومن المعقولات الثانية مايسمى بالامور العامة، ومنها الوحدة والكثرة. فالوحدة إما حقيقي او اعتباري. فالاعتباري: فالاتحاد في الجنس

المجانسة، وفي الفصل.. او اخصّ الصفات المماثلة. وفي الكَمْ المنفصلة؛ المساواة. وفي المتصلة؛ الموازاة او المحاذاة او الموافقة او المطابقة. وفي الوضع المشاكلة وفي الملك المشاركة. وفي مقول الاضافة والفعل والانفعال، المناسبة. وفي "متى" المعاصرة. وفي مقول "اين" المجاورة. واما الكثرة، والاثنينية. ان لم يكن فيها التماثل، فالتخالف.. فان لم يعبّر فيها التماثل فالتخالف، فان لم تعبر فيها منع الاجتماع، فالتغاير.. وان اعتبر منع الاجتماع من جهة واحدة في زمان واحد وفي محل احد، فالتقابل. فان توقف تعقل احدهما على الاخرى فالتضايف.. والاّ فان كان طرفاها وجوديين، فباعتبار الصدق التباين. وباعتبار الوجودِ، التضادّ.. وان كان احد

الطرفين عدمياً، فان اشترط قابلية المحلّ؛

١] ذخائر العقبى - الحافظ محب الدين احمد بن عبدالله الطبري ص/ 82 - ع.ب

٢] اي "لولا" كلما في كون تاليه استثنائياً مستقيما كاستثناء عين المقدم المنتج لعين التالي

٣] اي ان بين طرفي ما بعد "لولا"، وكذا "لوما" بمعناها منع الجمع في الاصل - كما في المثال المذكور - و "لولاك لولاك لما خلقت الافلاك" لولاك ليصدق منع الجمع.. كاما وجد عليّ واما هلك عمر.. واما انت توجد واما لا اخلق. فلما اريد اللزوم بين الطرفين، جيئ بـ"لا" على التالي. اذ الشرطية المتصلة اللزومية تتركب مانعة الجمع، بجعل عين احد

الجزئين مقدما ونقيض الاخر تالياَ. وجيئ "لو" للدلالة على اللزوم، فكان بمعنى "لما" فالقياس بعده مستقيم. والحال ان "لولا" يدل على تحقق وجود المقدم "كلما" فرفع "لا" صورة على التالي، واجتمع مع "لو" هو عارض البسيط.. والبسيط إما ليس بمادة كالمجرّدات؛ كالواجب والنفوس مطلقا. واما مادة: وهو ايضا إما غير متجزئ؛ كالجوهر الفرد ومفروض النقطة.. واما ليس من الطبائع المختلفة، كالسماء.. وإما مشترك الجزئي والكليّ في الاسم: كالماء .. فاحفظ

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 304

فعدم وملكه.. والاّ فالتنافي في المفردات، التناقض في الجمل او فيهما. والايجاب والسلب في الجمل.

ثم التناقض من احكام القضايا التي لها دخل في الاستدلال. لانا كثيراً مانثبت لزوم النتيجة للدليل وغيرها بالخلف، وهو اثبات الشئ بابطال النقيض.. فلابد من معرفة فحوى التناقض

اعلم! ان التناقض من الاحكام التي يتوقف عليها بيان الاشكال النظرية. فان غير الاول نظري، يثبت انتاجه بقياس الخلف المؤسس على اخذ النقيضين.. وبقياس الاستقامة المتوقف على معرفة العكوس

ثم التناقض لايحتاج الى كثير مؤنة بحسب الحقيقة، فبعد معرفة الشئ يكون نقيضه بديهياً. لان نقيض كل شئ رفعه، والرفع نفي، والنفي عدم، والعدم كالوجود اعرف الاشياء ، لانها اعمّ. والشئ معلوم بالعرض.. الاّ ان العدم الغير المحصل لايكون مصدراً للاثار المقصودة لنا. فارادوا ضبط قضايا محصّلة، هي لوازم النقائض الحقيقية او عينها.. مثلاً ان نقيض زيد ليس بقائم ، ليس زيد بقائم". وهو كما ترى.. ولذا عرّفوه باختلاف قضيتين. اي لامفردين. لانه لامدخل له في الخلف. او مفرد وقضيته بالايجاب والسلب. اي لا بالافراد والتركيب وغيرهما.. بحيث يقتضي لذاته. اي لابواسطة مقدمة اجنبية، هي معاند مساو الشئ معاند

للشئ، امتناع صدقهما وكذبهما، اي بينهما انفصال حقيقي.
ثم يستفاد من التعريف اشتراطه بثلاث اختلافات واتحاد واحد، او اثنين او ثلاثة او ثمانية او اربعة عشر. اما الاختلاف ففي الكيف بصريح التعريف، وبالتخلف. في "ابنك ايها الغرب قائم، ولاقائم" والاختلاف في الكم للتخلّف ايضاً في الموضوع والمقدم الاعمّ بالكذب في الكليّة، والصدق في الجزئية، والاختلاف في الجهة، وسيجئ ثم الاتحاد الواحد: ففي النسبة.. لانه اذا اختلف احد طرفيها او قيد من قيودها، اختلفت النسبة. فبعكس النقيضين اذ اتّحدت، اتحدتا في قيودها.. او الاتحاد في الموضوع يقيّد به، والمحمول بقيود الاربعة، او فيها وفي الزمان، لان الزمان لايتأتى ان يصير جزؤ المحمول

في الجملة او في الموضوع.. وفي الجزؤ والكلّ، لا الجزئية والكلية

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 305

وفي الشرط. كالجسم مفرق للبصر. ليس بمفرق بشرط البياض والسواد. وفي المحمول، والزمان والمكان والاضافة والقوة والفعل.. او في هذه الثمانية مع التبادل في قيود الموضوع والمحمول بسر التخلف في الكل اعلم! إن القضية باعتبار كل قيد من قيودها تتضمن قضية قد تصير مناط الحكم. واعلم ايضاً، ان نقيض الشئ عدمه.. وان القضية ذات القيود الثلاثة لها ست عدمات. فلابد في اخذ نقيضها من عدم يعمها.. وماهو الاّ عدم الاخصّ من قيودها. فان عدم الاخصّ اعمّ، وعدم الاعمّ اخصّ، يجوز خلوّهما. وفي

الموجهة القيد الاخصّ، هو الجهة ففي "الانسان حيوان" بالضرورة مدار التناقض حيوانية الانسان ضرورية. وسلب الضرورة امكان، فنقيض الضرورية الذاتية، الممكنة العامة في جانبها المخالف.. وهو يستلزم سلب الضرورة في جانبها المخالف، وهو الموافق للضرورة

ولما كان بين الثبوت - لكل الافراد والسلب عن البعض - تناقض؛ فكذلك بين الثبوت في جميع الازمان والسلب في البعض او بالعكس ذاتاً او صفة تناقض فنقيض الدائمة المطلقة المستلزمة لوقت، والعرفية الحينية الوقتية، او بالعكس

واما الوقتية، فكالشخصية باتحاد الوقت.. فنقيضها الممكنة الوقتية. واما المنتشرة، فلما انتشرت الوقت كان

كالنكرة في الاثبات.. فانما يناقضه الامكان، اذا نفاه على سبيل العموم كالنكرة في سياق النفي حكماً
اعلم! ان نقيض المركبات ليست من جنسها.. وانما اخذوا منفصلة محصلة، هي لازمة نقيضها؛ بسبب ان اصل القضية كالوجود له فرد واحد، وهو وجود جميع اجزائها. ونقيضها الذي كعدمها متعدد الافراد، حتى في مركب ذي خمسة اجزاء.. للعدم احد وثلاثون فرداً، وذات جزئين ثلاثة افراد. فلهذا ، لايعين عدم جزؤ الاخصية. بل ينشر ويردد فيما لاتداخل بين اجزائه.. ومن الإبهام والترديد بتولد إما حملية شبيهة المنفصلة، او منفصلة شبيهة الحملية.
ثم ان المتشابهتين في المتصلة متساويتان، وفي المنفصلة متلازمتان. او كانتا جزئيتيّن ومتخالفتان. يعنى انِ

المنفصلة اخصّ. إن كانتا كليّتين. مثلاً، كل عدد إما زوج وإما فرد.. وكل انسان إما كاتب وإما أمي. ولايصدق إما كلّ عدد زوج، إما

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 306

كل عدد فرد.. وإما كل انسان كاتب، إما كل انسان اميّ. بل مبعض بسبب أن كليّة الحملية، كل فرد، اذا لم يتم الحكم. وتقديم "إما" على "كلّ" يصيّره مجموعياً. اذ دخوله بعد تمام الحكم.. وبعد تمام الحكم كلّ كلّ إفرادي يكون كلاّ مجموعياً

واعلم ايضاً! ان المركب متحدّ موضوع جزئيّهاحقيقة بالضرورة لاجل التركيب والمحلل لاضرورة في حقيقة موضوعي الجزئيين. ونحن نأخذ نقيض جزئين المحللّ فلابد ان يكون المحلل عين المركب في الموضوع، ليكون نقيض نقيضه. ففي القضايا المركبة،

الكليّة المحلل عين المركب.. بسرّ كلّ، فانه محيط.. فلا إشكال في اخذ نقيضها وأما المركبات الجزئية: فلما كان مفهوم الجزئية المركب أخصّ، بسرّ الاتحاد من مفهوم الجزئيتين المحللتين لعدم ضرورة أن يكون البعضان مشيرين الى ذات واحد، فيكون نقيض المحللّ الاعمّ اخصّ من نقيض المركب. فلهذا كذب، بعض الحيوان انسان لادائماً، وجودية لادائمة.. مع كذب "لاشئ من الحيوانٍ بانسان دائماً، وكل حيوان انسان دائماً". والنقيضان لايرتفعان

فلأخذ نقيض المركبة الجزئية ثلاث مسالك: احدها، تثليث التقسيم. اي إما لاشئ.. وإما كل.. وإما مبعض. والثاني: تقييد الموضوع بنقيض المحمول في النقيض السالبة.. وتقييد الموضوع بعين

المحمول في النقيض الموجبة.
والثالث: بالترديد بين نقيض جزئي المحلل ليتحد الموضوع، فيكون حملية مرددّة للمحمول. ثم ان من الشرائط الاتحادية في التناقض الاتحاد في النوع. اي الذهنية بنوعيها. والخارجية بقسميها للتخلف بالاختلاف، وفي الشرطيات الاتحاد في الجنس، اتصالاً وانفصالاً.. والنوع لزوماً وعناداً.. واتفاقاً للتخلف ايضاً . ثم ان تناقض الجملتين يستلزم عدم الجمع والرفع في الوجود.. وفي المفردين في الوجود بوجوهه.

Aks Bahsi

فصل في العكس [١

الحكم الثاني من الاحكام التي يتوقف عليها اثبات لزوم النتائج للاشكال العكس. ويطلق لغةً على غير اللازم وعلى النقيض ومطلق التبديل. واما هنا فبالمعنى

١] كلنبوي ص/28

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 307

المصدريّ تبديل طرفي القضية حملية، او متصلة لزومية مع بقاء الكيف والصدق لا الكذب، لجواز صدق اللازم مع كذب الملزوم. وبالمعنى المتعارف اخص القضايا اللازمة الحاصلة بالتبديل. ثم للزوم المغايرة بين اللازم والملزوم، لاعكس معتبراً لما نسبته من الاضافة المتشابهة الطرفين كالعناد، والاتفاق نظير الاخوة. ثم ان لزوم العكس نظريّ، يحتاج الى البرهان، وهو ثلاثة

احدها: الخلف.. اساسه إثبات العكس بابطال النقيض. وتصويره: لو لم يصدّق العكس لزوماً، لأمكن انفكاكه. فيمكن

صدق نقيضه مع كل صادق ومنه الاصل. ولو أمكن صدقهما لانتج بالشكل الاول سلب الشئ عن نفسه، وهو محال لوجود الموضوع للايجاب في احدهما. وامكان المحال باطل. وبطلان اللزوم يستلزم بطلان الملزوم.. إما بصورته وهو بديهي الانتاج. وإما بأصل القضية وهو مفروض الصدق.. فلم يبق الاّ نقيض العكس، وهو منشأ المحال. فلا يمكن صدقه، فيلزم العكس.

الثاني: طريق العكس.. وهو عكس نقيض العكس، ليضاد او يناقض الاصل.. والعكس صادق بالفرض. فعكس النقيض باطل.. فملزومه وهو النقيض ايضا باطل، ونقيض النقيض وهو العكس صادق ألبتة

وحاصله

أنه لو لم يصدّق العكس لزوماَ، لأمكن صدق صدق لازمه وهو عكسه. ولو صدق اللازم لزم اجتماع الضدّين او اجتماع النقيضين. والاصل مفروض الصدق فعكس النقيض هو ملزوم المحال فلا يمكن، فيلزم العكس

اعلم! ان عكوس الموجّهات الموجية ثلاثة فقط. الحينية المطلقة للدّوام الاربع.. والحينية اللادائمة للخاصّتين.. والمطلقة العامة لخمسة

واعلم! ان بسرّ لازم اللازم، لازم كلّ ما هو اعمّ من العكس عكس، لا اصطلاحاً.. وبسرّ ان ملزوم الملزوم ملزوم. فكل ماهو أخصّ من الاصل يستلزم عكسه

واعلم ايضاً! انّ لنا مقامين: اثبات ونفي.. فلاثبات اللزوم لنا ثلاث طرائق الخلف كما مرّ. واما الافتراض

والعكس، فكالتنبيه والتنوير للزوم الدّور [١] في البعض. فاعلم

١] وهو الموجبات

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 308

ان الدائمتين والعامتين عكسها الحينية المطلقة بالخلف.. اي والاّ لصدق نقيضها، فهو العرفية العامة السالبة الكلية، فهو كبرى للاصل.. فينتج سلب الشئ الموجود عن نفسه بإحدى الجهات الاربعة، لان نتيجة الشكل الاول تتبع الصغرى اذا كانت الكبرى وصفيّة - كما هنا - وسلب الشئ عن نفسه محال، فليس من صورة الشكل ولا من الصغرى، بل من الكبرى. وهو نقيض العكس، فلايمكن ايضاً. فيصدّق ويلزم العكس. وبالافتراض وهو جعل عقد الحمل صغرى وعقد الوضع كبرى. فينتج بالثالث العكس، ولايلزم الدّور..

او الاثبات بغير الثالث لان المراد تنبيه وتصوير.. وبالعكس ايضاً. مثلاً: "كل انسان حيوان" باحدى الجهات.. فبعض الحيوان انسان، حين هو حيوان.. والاّ لزم جمع النقيضين او الضدّين. إذ نقيض العكس يستلزم مايضادّ الاصل الصادق. وضدّ الصادق كاذب، فملزومه وهو النقيض أكذب. فنقيض النقيض وهو العكس صادق. ولازم ايضاً لامتناع امكان المحال

وأما مقام النفي، فبالتخلف.. واعلم أن الاعمّ للأخصّ.. كما أن الاخصّ ملزوم الاعمّ.. وان لازم الاعمّ، لازم الاخص.. وإن ملزوم الاخص، ملزوم الاعمّ.. وانّ مالايلزم الخاصّ لايلزم العامّ.. والاّ لزم الخلف.. وان مالايستلزم الاعمّ، لايستلزم الاخصّ.. والاّ ثبت الخلف

واعلم ايضاَ! انّا نحتاج في نفي عكسيته، ماعدا الحينية المطلقة لهذه الاربعة، الى اثنى وثلاثون موادٍ تخلف. فالاقصر في طريقه: ان نأخذ من جانب الاصل الاربعة، الاخصّ الاقوى الملزوم لأخواته. ونأخذ من جانب العكس، اللازم الاعمّ، الاخف اللازم لاخواته. فالاخصّ في الاصل الضرورية الذاتيّة، وفي جانب العكس الاعمّ، ولو من وجه الوقتيّة.. مع التخلّف في صدق "كل كاتب انسان" بالضرورة.. مع كذب "بعض الانسان كاتب" بالضرورة في وقت.

والخاصّتان الى حينيّة لادائمة. مثل "كل كاتب متحرك" مادام كاتباً، لادائما. اي لاشئ من الكاتب بمتحرك بالفعل.. عكس بعض المتحرك كاتب، حين هو متحرك. وبعض المتحرك ليس بكاتب

بالفعل.. وإلا لصدق "كل ذاتٍ متحرك كاتب دائماً". اي الكتابة دائمي للذات. ومقتضى الجزؤ الاول من الاصل: أن التّحرك دائم بدوام الكتابة، الدائمة بهذا الفرض.. فيكون التّحرك دائماً للذات.. فيكون ضدّ قيد الاصل المفروض الصدق

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 309

فعكس القيد "بعض المتحرك ليس بكاتب" بالفعل، لايبين بالخلف، لان نقيضه وهو "كل متحرك كاتب" دائماً.. مع نفس القيد ينتج سلب الشئ عن نفسه بالفعل، وهو جائز. لان عنوان الموضوع منفكّ، ولابطريق العكس.. لان عكس كل متحرك كاتب دائماً، بعض الكاتب متحرك في حين. وهو لايضاد القيد.. ولا بالافتراض.. لانه جعل عقد الحمل صغرى وعقد الوضع كبرى، فخرج من عقد الوضع، بسبب ايجاب الجزؤ الاول؛ "كل انسان كاتب" بالفعل. ومن عقد الحمل: "لاشئ من الانسان بمتحرك" بالفعل، فلايكون

صغرى للشكل الثالث لاشتراط الايجاب.

اعلم! ان عكس الوقتيتين والوجوديتين والمطلقة العامةوالمطلقة العامة، فنحن على وظيفتين

الاولى: اثبات لزوم هذه لتلك، بتلك الطرائق. فالاقصر: ان نأخذ الاعمّ من الخمسة. لان لازم الاعم، لازم الاخصّ والاعمّ المطلقة. لان المطلق أعمّ من المقيد. فاذا صدّق: "كل كاتب ضاحك" بالفعل، صدق لزوماً بعد الضاحك، "كاتب" بالفعل بالخلف. اي والاّ فلا شئ من الضاحك بكاتب دائماً - كبرى للاصل - فينتج لاشئ من الكاتب بكاتب دائماً. وهو محال لوجود الموضوع. لانه كان عقد وضع الموجبة. والدليل الذي يستلزم المحال باطل.. لفساد احد اركانه. والصورة بديهيّة، والاصل

الصغرى مفروضة الصدّق، فيبطل نقيض عكسنا.. فثبت "بعض الضاحك كاتب" بالفعل. فان شئت فاستدل على سبيل التنبيه التنوير دون الاثبات، للزوم الدّور بالعكس والافتراض. هكذا لو لم يصدّق العكس، لصدق النقيض.
والنقيض يستلزم عكسه، وهو يضاد الاصل الصادق، فيكذب فيبطل ملزومه . فثبت نقيض النقيض، وهو العكس
والافتراض: جعل عقد الحمل صغرى، وعقد الوضع كبرى بالثالث الذي نتيجته تابعة لعكس صغراه، وهو المطلوب.
وخلاصته: إن الاصل يخبرنا بأن عنوان الموضوع وعنوان المحمول ثابتان بالفعل لذات واحد. فأيّتهما ثبت للذات، - بناء على سلّميته - يثبت له الاخر بالفعل كما ترى.

أما الوظيفة الثانية: فنفي لزوم الاخص من المطلقة لا الاعمّ، فانه لازم ايضاً. والطريق الاخصر للتخلف: أن نأخذ الاخص من الخمسة؛ لان مالايلزم الاخص

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 310

لايلزم الاعمّ ألبتة، والاخص الوقتية المعينة. ونأخذ من الاحد عشر الاعم، لان عدم لزوم الاعم يستلزم عدم لزوم الاخص بالضرورة.. والاعم من الكل الاخص من المطلقة؛ الوجودية اللاضرورية. مثلا: يصدّق "كل قمر منخسف في وقتٍ الحيلولة" بالضرورة، لادائماً.. مع كذب "بعض المنخسف قمر" لابالضرورة، باعتبار القيد. لان الانخساف خاصة القمر. فذات المنخسف قمر دائما بالضرورة.

اعلم! ان مما يجب التنبيه له في هذا المقام: إن امكان الملزوم لايستلزم امكان اللازم كإمكان عدم المعلول

الاول، اللازم عند الحكماء للواجب. مع عدم امكان عدمه لللازم. فإمكان الاصل مطلقة لايستلزم امكان الاطلاق [١] وايضاً قد يتولد المحال من ممكنين بالاجماع، كالقيام والقعود. ففرض الممكن فعلياً [٢] مع الاصل الصادق قد لايمكن[٣] لتوسع افراد موضوع الاصل وايضاً، ان امكان الدوام غير دوام الامكان. فان الاول ينافي الوجوب بالغير، دون الثاني.. فالكاتب دائما ليس بممكن ، ليس بممكن للانسان. والحال أنه يمكن دائماً.

وايضاً، أن صدق الضرورة غير ضرورة الصدق على المشهور.. كما ان صدق الامكان عير امكان الصدق. فان صدق الامكان قد لايمكن فرضه بالفعل، مع بقاء صدقيته الاصل. اذ قد يلزم الامكان شيئاً، ففرض فعله يمتنع معه.. كالقيام

وإمكان القعود. فاندفع ماشككوا في هذا المقام.

ثم اعلم! ان لاعكس للممكنتين على ظاهر مذهب الشيخ في عقد الوضع.. اي الفعل الخارجي للتخلف وعدم قيام الخلف. اذ الامكان لايصح في صغرى الشكل الاول، ومن هذا لاتنعكس الضرورة ضرورية.

ثم السّوالب؛ فعكس الدّائمتين الكليّتين دائمة كلية بالخلف، بجعل نقيض العكس. لانه موجبة جزئية[٤] صغرى للاصل السالبة الكلية.. فينتج سلب الشئ

١] في عكسه

٣] وكان كبرى للاول

٤] مطلقة

٢] في صغرى الاول في بطلان
عكس الضرورة ضرورة بالتخلف

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 311

عن نفسه الموجود على فرض صدق النقيض. فان شئت، فبعكس نقيض العكس يناقض الاصل.. فبلزوم الدوام يلزم [١] الاعمّ منه.

اعلم! أن عكس العامتين عرفية عامة سالبة كليّة.. والا فحينية مطلقة؛ موجبة جزئية مع الاصل، ينتج سلب الشئ عن نفسه - حين هو نفسه - وعكس الخّاصتين الكليّتين عكس جُزئيهما.. وهما العرفية العامة، السالبة الكلية.. والمطلقة العامة، الموجبة الجزئية، المعبرة باللادوام الذاتيّ في البعض لمخالفة [٢] موضوعه[٣] لموضوع الجزؤ الاول في الكم[٤]. اصطلح على

هذه بالستة المنعكسة السوالب، ولا عكس للبواقي. لان الاخص منها وهي الوقتية، لاينعكس الى أعمّ الجهات، وهي الممكنة بالتّخلف في "لاشئ من القمر بمنخسف وقت التربيع"، وهو صادق مع كذب "بعض المنخسف ليس بقمر" بالامكان العام. وإن لم ينعكس الاخص لم ينعكس الاعمّ.. وإن لم يلزم الاعم لم يلزم الاخص
والسالبة الجزئية، لاعكس لها الاّ في الخاصّتين. أما عدم الانعكاس في غيرهما، فلأن أخصّ البسائط الضرورية، والمركبات الوقتية.. وهما تصدقان بلا عكس، ولو ممكنة عامة؛ في "بعض الحيوان ليس بانسان" بالضرورة.. مع كذب "بعض الانسان ليس بحيوان" بالامكان.. و"بعض القمر ليس بمنخسف" بالضرورة، مع كذب

“بعض المنخسف ليس بقمر” ولو بالامكان، لان خاصية الانخساف للقمر تشف عن تستر قمر تحت بعض.
وسر عدم جريان الخلف في السوالب الجزئية؛ ان الخلف ضمّ نقيض العكس الى الاصل صغرى او كبرى ليلزم المحال. والحال أن اصلنا هنا لسلبه لايصير صغرى.. ولجزئيته لايصير كبرى.
وأما ثبوت الانعكاس في الخاصتين؛ فلان الاصل يقول: “ان ذات الموضوع موجود” بحكم القيد الموجب.. وان الذات متّصف بعنوان الموضوع وهو ظاهر.. وبعنوان المحمول بحكم القيد، وبنفي المحمول بحكم عقد الحمل.. وبنفي الموضوع بحكم المنافاة بين الوصفين. فالوصفان متنافيان ومتعاقبان على ذات

١] اي يكون عكساَ او اصطلاحاَ
٣] لكونه عكس الموجبة
٤] لكونه عكس سالبة الكلية

٢] اعتبر هنا العكس لعدم صدق الكليّة لموضوع الجزئية "وفيما مرّ اعتبر المركبة لجوازه.تأمل

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 312

واحد.. “هروكى “براجوتك” [١] فالذات في ايّهما استتر، يبعد عنه الاخر.. الى ان يزول ما أخذه

اعلم! أن العكس تحصيل أخص القضايا اللازمة.. فنثبت اللزوم بالخلف وعدم الانعكاس.. او الى الاخصّ لزوماً، فبالتخلف.. والخلف ابطال الشئ باثبات نقيضه. ففي الاشكال يُضمُ نقيض النتيجة صغرى او كبرى [٢]، لينتج مايناقي الآخر. وفي العكس ضمّ نقيض المعكس كبرى للاصل في الموجبات.. وصغرى له في السوالب، لينتج سلب الشئ عن نفسه في المستوى. وحمل الشئ على نقيضه في عكس النقيض..

وصورته، من المعقول الثاني هكذا: لو لم يصدّق العكس، لصدق نقيضه بالضرورة. ولو صدق النقيض، لصدّق مع كل صادق.. بسر ان الصدق أبدي. واذا صدق مع كل صادق وصدق مع الاصل. لانه مفروض الصدق، فمن الكل.. اذا صدّقا معاً، حصل الشكل الاول. واذا تركب الشكل الاول، انتج بالبداهة المحال. وهو سلب الشئ عن نفسه هنا، وهو باطل: لوجود الموضوع بالايجاب في الاصل، او نقيض العكس.. وملزوم المحال غير ممكن، فنقيض غير الممكن واجب ولازم، وهو المطلوب..

أما صورة التّخلف هي: انّه لو انعكس، للزِمَ، ولو لزم، لدام.. ولو دام، لم يتخلف.. لكن اذا تخلّف فلم يدم، فلم يلزم، فلم ينعكس

١] ان هذا التركيب باللغة الكردية - الكرمانجية. ومعناها: “التوأم” بالعربية. ع.ب

٢] اي بالصغرى.. فينتج ماينافي الكبرى. او بالكبرى، فينتج.. الخ

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 312

فصل في عكس النقيض [٣

الحكم الثالث للقضايا العكس، النقيض

اعلم! أن الالة كثيراً ماتتحول عن صورتها الحقيقية.. فتظهر لأغراض بلوازم مقدمتيها، او احداهما فهذا، كثيراً مانحتاج لرد غير المتعارف الى المتعارف لعكس النقيض. ثم ان عكس النقيض إما موافق الكيف مع اخذ نقيض الجزئين سلباً او

٣] كلنبوي ص/30

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 313

عدولاً.. او معاً مع النظر والدّقة لاخذ نقيض الجزؤ. فان نقيض "كاتب بالفعل" ليس بـ "لاكاتب بالفعل" لعدم تمام الخلف هنا.. او اخذ نقيض المحمول فقط، سلباً او عدولاً مع المخالفة في الكيف

ثم، قد ذكرنا: أن العكس مطلقاً، تحصيل اخصّ القضايا اللازمة.. واثبات اللزوم محتاج الى البرهان. والبراهين الجارية في سوالب العكس المستوى، جارية في موجبات عكس النقيض مع تفاوت قليل. لانها نظيرتها. وكذا براهين موجباتها في سوالب ذا.. كـ "زلزل".

اما الموجبات الكلية، فعكسه على الاول نفسها. لانه المحمول فيها، إما مساو او أعم.. ونقيض المتساويين متساويان. ونقيض الأعم أخصّ من نقيض الاخصّ فيحمل عليه كلياً ألبتة . مثلاً "كل انسان حيوان" ينعكس الى "كل لاحيوان لا انسان" بالخلف. اي والاّ لصدق نقيضه.. وهو "ليس كل لاحيوان بلا انسان" ولايمكن جعله صغرى للاصل لسلبه. ومن هذا، اضطر المتأخرون الى العدول واستلزم هذا، للموجبة عند وجود الموضوع ثابت. اذ لابد ان يكون موجود ومعدوم، خارجاً عن الموضوع والمحمول او لان السالبة يستلزم الموجبة السالبة الطرف، فسلب السلب ايجاب. فاذا صدّق النقيض، استلزم "بعض ماليس بحيوان انسان" صغرى للاصل، وهو

“كل انسان حيوان” فينتج “بعض اللاحيوان بالفعل حيوان دائما”. وحمل النقيض على النقيض بهذا الوجه محال. ومستلزم المحال غير ممكن، فنقيض النقيض لازم. تأمل..!

اعلم! أن الدائمتين تنعكسان الى دائمة. مثلاً: “كل انسان حيوان” بالضرورة، او دائماً. و”كل لاحيوان لاانسان”.. والاّ فـ “بعض اللاحيوان ليس بلا انسان” فبعض اللاحيوان انسان بالفعل كما مرّ، مع كل انسان حيوان، ينتج بعض اللاحيوان بالفعل حيوان دائماً. وهو كما ترى.

والعامتان، الى عرفيّة عامة.. مثلا: “كاتب متحرك” مادام كاتباً. فـ “كل لا متحرك لاكاتب” مادام لامتحركاً.. والاّ فـ “بعض اللامتحرك ليس بلا كاتب” حين هو لامتحرك. فبعض اِللامتحرك

كاتب في حينه لما مرّ ايضاَ.. وهو مع الاصل ينتج بعض اللامتحرك متحرك”. حين هو لا متحرك لان الكبرى وصفيّة، فالنتيجة تابعة للصغرى فتأمل في طبيعة الاصل لتستخرج النقط الثلاث في العكس

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 314

والخاصّتان الى عرفية عامة. لادائمة في البعض. لان الاصل يخبرنا بأن ذاتاً واحدة له وصف الموضوع، فوصف المحمول معه. ولها نقيض المحمول، فنقيض الموضوع معه بحكم القيد ومادام.. الاّ ان قيد العكس جزئى كما في عكس المستوى

اما الجزئيات، فلاعكس لها بالتخلف، الاّ للخاصّتين بالافتراض. فان أخصّ البسائط الضرورية، والمركبات غيرهما الوقتية. ولاتنعكسان الى الامكان العام. وما لم يستلزم الاعم، لم يستلزم الاخص.. ومالم يلزم الاعم، لم يلزم

الاخص. مثلا: “بعض الحيوان لا انسان” بالضرورة.. و”بعض القمر لامنخسف” بالضرورة “وقت التربيع” لادائما، مع كذب “بعض اللانسان لاحيوان” و “بعض المنخسف لاقمر” بالامكان العام.

اما الخاصّتان، فعكسهما عرفية عامة جزئية لادائمة. اذ لايصدق في عكس “بعض المتحرك كاتب” لادائماً القيد. اي “بعض اللاكاتب ليس بلامتحرك” بالفعل. اذ تنص الارض تليلة تحت “لاكاتب”.. وتقول: “اني لا اتحرك على رغم المتقدمين، على رغم انفكم ايها الجديديون!.. ومن هذا، يكون قيد عكس الخاصتين الكليّتين جزئية

اعلم! ان سوالبهما كموجبات عكس المستوى. فالدائمتان والعامّتان الى حينيّة مطلقة، جزئية سالبة. مثلا: الاعم

من الاربعة: “لاشئ من الكاتب بساكن” مادام كاتباً. فـ “بعض اللاساكن ليس بلاكاتب” حين هو لا ساكن.. والاّ فـ “كلّ لاساكن لاكاتب” مادام لاساكناً.. وهو بعكس النقيض. فانه قد برهن عليه: “كل كاتب ساكن” مادام كاتباً.. وهو ضد الاصل؛ فهو باطل. فملزوم هذا العكس النقيض. اعني نقيض العكس محال ايضا، غير ممكن.. والعكس لازم.

واما الخّاصتان: فحينية لادائمة.. اما الحينية؛ فلأنه لازم للاعم منها، ولازم الاعم لازم الاخصّ. واما اللادوام؛ فبالافتراض.. نفرض في المثال السابق مع اللادوام؛ “كل روميّ لا ساكن” مادام كاتباً” بحكم الجزؤ الاول.. و”كل رومي لاكاتب” حين هو ساكن بحكم القيد مع العناد بينهما. فبضمنها، يعني

كل رومي لاساكن مادام كاتباً وكل رومي لاكاتب. مادام ساكناً. فينتج من الشكل الثالث "بعض اللاساكن لاكاتب" حين هو لاساكن لان النتيجة في الثالث تابعة لعكس الصغرى

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 315

وتستلزم الحينية المطلقة، المطلقة العامة. و"بعض اللاساكن لاكاتب" بالفعل، وهو مآل قيد الحينية اللادائمة في عكس النقيض. ولايثبت بالخلف ولابطريق العكس

واما الوقتيتان والوجوديتان والمطلقة العامة: فعكس نقيضها، المطلقة العامة، اذا عمّها وهو المطلقة العامة؛ الجزئية السّالبة. مثلا: "بعض الانسان ليس بضاحك" بالفعل، تستلزم "بعض اللاضاحك ليس بلا انسان" بالفعل.. والاّ فـ "كل لاضاحك لا انسان" دائما. وهو يستلزم عكس نقيضها، المبرهن عليه.

وهو “كل انسان ضاحك” دائما، وهو مناقض للاصل دائما الصّادق. فبطل عكس نقيض نقيض عكس النقيض.. فيثبت عكسنا، ولايثبت بالخلف. لان الاصل سالبة جزئية، لاتصير صغرى ولاكبرى. واذا لزمت المطلقة المطلقة، لزمت الاخص منها
ثم ان عند المتأخرين جعل نقيض المحمول موضوعاً.. وعين الموضوع محمولاً مع مخالفة الكيف. فالدّائمتان الموجبتان الى سالبة دائمة.. فكل انسان حيوان دائما، الى “لاشئ من اللاحيوان بانسان” دائما.. والاّ فـ “بعض اللاحيوان انسان” بالفعل. وهو مع الاصل ينتج: “بعض اللاحيوان” حيوان ..دائماً، او بالضرورة. وهو كما ترى والعامتان الموجبتان الى عرفية عامة كلية؛ فـ “ كل كاتب متحرك” مادام

كاتبا، الى “لاشئ من اللامتحرك بكاتب” مادام لامتحركاً.. والاّ فـ “ بعض اللامتحرك كاتب” حين هو لامتحرك. وهو صغرى للاصل الوصفي، ينتج: “بعض اللامتحرك متحرك” حين هو لامتحرك، لان النتيجة هنا تابعة للصغرى، وهو محال كما يُرى.
وأما الخاصتان الى عرفية عامة لادائمة في البعض؛ اما العرفية العامة: فكما مرّ.. واما القيد: اعني: “بعض اللامتحرك كاتب” بالفعل.. فبالافتراض لجزئية العكس.. فكل رومي لامتحرك بحكم القيد. و”كل رومي كاتب” بحكم عقد الوضع الموجب. فينتج من الثالث: “بعض اللامتحرك كاتب” بالفعل.
اعلم! ان السوالب هنا، على مذهب المتأخرين ليست كموجبات عكس المستوى [١] في البسائط الخمسة

١] (تذكر مامرّ) اعلم! ان عكس المستوى ناظرة الى عقد الوضع وغيره. اي سواء كان متناقضين، او متقاربين، او متخالفين، او متضادين، او غيرها. واما عكس النقيض فينظر الى =

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 316

وعند المتقدمين هي كها فيها ايضاً. لان السالب البسيط يصدّق بعدم الموضوع ايضاً. فيحتمل ان لايكون لنقيض المحمول وجود. كـ "لاشئ من الخلاء ببعد". مع كذب "بعض اللا بعد خلاء

نسبة الطرفين؛ كالحيوان = واللاانسان... فتذكر مامرّ !.. فان مصداق الموجبة الكلية؛ كون الطرفين متساويين، أوالمحمول اعمّ مطلقاً. والجزئية؛ غير المتباينين.. والسالبة الكلية، كونهما متباينين مطلقاً.. والجزئية، غير المتساويين.. والمحمول اعم

وان نقيض المتساويين متساويان.. والاعم والاخص مطلقاً ايضاً، كذلك بالعكس.. وبين نقيض المتباينين والاعم والاخص من وجه تباين جزئي وهو الاعم.. وإن نقيض المتساوي نقيض للمساوي الاخر. ونقيض الاعمّ مطلقاً، مباين لعين الاخص كذلك. ونقيض (كالحيوان واللاانسان) الاخص مطلقاً، اعم من وجه من عين الاعم كذلك.. ونقيض (لعدم الجزئية فيهما. اي الاصل ولا العكس. تأمل!). الاعم من وجه إحدى النسب، غير التساوي مع عين الاخص من وجه. ونقيض (كالانسان واللاحيوان) المباين اعم من وجه من عين المباين الاخر

اذا احطت بهذا علماً.. فاذا اخذت نقيض الطرفين - كما عند القدماء -

لابد من الاتفاق في الكيف. ولابد لكلية القاعدة من انعكاس السوالب مطلقاً، الى الجزئية.. للتخلف في الكلية، فيما كان النقيضان اعم واخص من وجه. واذا اخذت نقيض واحد من الطرفين وهو المحمول - كما عند الخلف - لابد من المخالفة . فتأمل

واعلم ايضاً! ان من الممكنتين لاتنعكسان مطلقاً جزئية كلية، موجبة سالبة. والخاصتين تنعكسان مطلقاً كذلك. والبواقي ايجاباً وسلباً هنا، كزلزل. فموجبة هذا، سالبة ذاك في انعكاس الكلية كلية. وعدم انعكاس الجزئية، الا وانعكاس ستة فقط، باعتبار الجهة. وسالبة هذا، موجبة ذاك في انعكاس كليتهما جزئية.. ولاحدى عشر، باعتبار الجهة

عند القدماء. والمركبات فقط عند الخلف. وكون عكوسها ثلاثة فقط. وبرهان الخاصتين مطلقاً الافتراض فقط، بسرّ العنوان. اذ الحكم فيهما ناظر اليه ومرتبط به، دون سائر المركبات. بل بالذات واليه فيها. والتفاوت بين اثبات ذاك ببراهينه، وهذا ايضا بها. هو ان عند السلف بقاء الكيف. ففي الموجبات الاصول مكوّن كبرى. والعكوس ثلاثة: الدائمة، والعرفية والعرفية العامة اللادائمة، والنقيض سالبة جزئية، وهي المطلقة العامة.. والحينية المطلقة، والمطلقة العامة للقيد. فلايكون صغرى. وايضاً لايتكرر الاوسط، فيؤخذ لازمه الموجبة الجزئية، المحصلة المحمول. ويجعل صغرى وينتج. فقد جرى الخلف فيه.

واما قياس الاستقامة: فاما ان تنعكس عين النقيض، وهو هنا سالبة جزئية لاتنعكس بعكس المستوى. وبعكس النقيض، عندهم يناقض الاصل. لكن لايثبت به للزوم الدّور هنا. واما ان تنعكس اللازم وهو موجبة. فبعكس المستوى يكون كالضدّ للاصل. وفي السوالب العكوس ثلاثة: الحينية المطلقة.. والحينية اللادائمة.. والمطلقة وهي سوالب جزئية ونقيضها، وهي العرفية العامة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 317

فلما كان عكس نقيض السالب عند السلف سالباً، كان ذاك كذلك في الصدق. وعند الخلف موجباً يقتضي وجود الموضوع، لم تنعكس البسائط الخمسة. واما المركبات؛ فلوجود الموضوع ألبتة يكون لنقيض المحمول ذات موجودة، وهو ذات الموضوع. فمن الخاصّتين الى حينية لادائمة لا بالخلف. لان الاصل سالب مع سلب نقيض عكس النقيض، لادليل عنه سالبتين.. ولابطريق العكس. لانه لم يبرهن عليه بعد، بل بالافتراض للجزئية في العكس. مثلا: "لاشئ من الكاتب

ـِ

بساكن مادام كاتباً. فالعكس: “بعض اللاساكن كاتب حين هو لاساكن”. اي “بعض اللاساكن ليس بكاتب” بالفعل.
اما الجزؤ الاول: فبـ “كل رومي لاساكن مادام كاتبا” بحكم الجزؤ الاول. و”كل رومي كاتب بالفعل” بحكم عقد الوضع الموجود بالتركيب. فينتج من الثالث: “بعض اللاساكن كاتب حين هو لا ساكن لأن نتيجته تابعة لعكس الصغرى وهو حينية، أما الجزء الثاني: فكل رومي لا ساكن وكل رومي ساكن فالثاني مع الجزء الاول من الاصل ينتج لا شئ من الرومي بكاتب، وهذه النتيجة كبرى لـ “كل رومي لا ساكن” ينتج من الثالث “بعض اللاساكن ليس بكاتب” بالفعل، وهو مآل القيد.
ثم ان الوقتين والوجوديتين الى مطلقة عامة، لعدم انعكاس القيد لايجابه؛

كسالبته في العكس المستوى فبقى المطلقة العامة.. وهو بالافتراض دون الطريقين الاخرين. ففي "لاشئ من الانسان بمتنفس".. لا دائماً "كل متفشفش لامتنفس" بحكم الجزؤ الاول. و "كل متفشفش انسان" [١] بحكم الوجود في القيد

١] باحدى الجهتين, الفعل او الضرورة في وقت

والدائمة، موجبة كلية فلايصح لصلاح = الاصل للكبروية حالة الكلية دون الجزئية. ولعدم تكرر الاوسط للعدول والتحصيل ، بل بقياس الاستقامة اذ عكس النقيض السالب الجزئى بعكس النقيض عندهم سالبة كلية ولا يلزم هنا ما مرّ فيكون ضد الاصل ودون الافتراض لعدم وجود الموضوع لاتفاق

الكيف عندهم، فقد علمت التفاوت هنا. وعند المتأخرين اختلاف الكيف وقد مرّ ففي الموجبات، فتذكر العكوس بجهاته ايضاً الاصل موجب كلي، والعكس سالب كذلك. والنقيض موجب جزئي، فيجري الخلف لجواز كبروية الاصل وصغروية النقيض. وتكرر الاوسط وكذا قياس الاستقامة. اذ عكس الموجبة الجزئية بعكس المستوى عينه، فيضاد الاصل، دون الافتراض لما مرّ. وفي السالب هنا، اي عندهم ليست كموجبات المستوى

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 318

بالتركيب. فمن الثالث ينتج: "بعض اللامتنفس انسان" بالحينية [١] المطلقة المستلزمة للمطلقة العامة.

خاتمة

اعلم! ان الشرطية الاتفاقية مطلقاً، والمنفصلة لاعكس لها، مستوياً مغايراً في المراد. ولاعكس نقيض لكل الشرطيات.. الاّ الموجبة الكلية، المتصلة اللزومية على مذهب الخلف، لقيام الخلف. فان لزوم شئ لشئ يستلزم نفي لزوم الملزوم لنقيض اللازم. مثلاً: كلما كانت الشمس طالعة، فالنهار موجود.. فليس ألبتة: اذا لم يكن النهار موجوداً كانت الشمس

طالعة.. والاّ فقد يكون: اذا لم يكن النهار موجوداً كانت الشمس طالعة؛ صغرى لإيجابه للاصل، كبرى لكليّته. فينتج قد يكون: اذا لم يكن النهار موجوداً، فالنهار موجود.. وهو من المحال كما ترى لاعلى مذهب السلف. فان نقيض عكس نقيضه يصير سالبة جزئية، لايكون صغرى لسلبه.. ولاكبرى لجزئيته، مع عدم استلزام السالبة المعدولة للموجبة المحصلة، لان النفي لايدخل على النفي هنا، لان مآل نقيض العكس نفي لزوم نفي الشئ، وهو لايستلزم لزوم الشئ. اذ قد لايلزم النقيضان لشئ.. وقس على هذا عدم جريان مذهب السلف في البواقي. ولاعكس للجزئيات منها على مذهب الخلف ايضاً.

اما الموجبة فلجزئيته لاتصير كبرى.. وان كان صغرى فرابع.. واما السالبة مطلقاً، فلان نقيض عكس النقيض سالبة ايضاً. ولاقياس على سالبتين

الباب الرابع: في الادلة والحجج الخ.. [٢

اعلم! ان الدليل باعتبار الصورة، هو المقصد الاعظم من المنطق.. وهو بسيط عند الاصوليين، فالنظر في احواله.. ومركب عند المنطقيين، فالنظر فيه.. فالدليل: مايكتسب بالنظر في احواله، او فيه حكم اخر..

فالاستدلال: إما بالجزئي على الكلي.. فهو الاستقراء، وهو اساس ادلة العربية بل في ابتداء حصول كل العلوم.. واما الجزئي على الجزئّ.. وهو التمثيل، وهو المعتبر في اصول الشرع، بل في كل التشبيهات.. واما بالكلي على الجزئيّ، او على الجزئي

الاضافي.. وهو القياس المنطقي، والجاري في تعليم العلوم..

١] اذ هو العكس الصريح اتلك الاربع

٢] كلنبوي ص/30: س/19

Talikat [Arabca] : Sayfa 319

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 319

ثم ان البديهي من هذا القسم الذي يكتسب به نظريات هذا الباب؛ القياس المقسم.. والاستثنائي وغير المتعارف المعبّر عنه - في الاكثر - بقياس المساواة... والشكل الاول الراجع محصّلة الى قياس المساواة.. واصله: قياس غير متعارف. هكذا: زيد مساو لعمرو، وعمرو مساو لبكر؛ فزيد مساو لبكرٍ بالضرورة.

وكلّ مساو المساوي مساو.. فزيد مساو، وهو المطلوب. فهذا التكلّف لتحصيل تكرر الاوسط. والاصح ان تكرر الاوسط شرط العلم بالانتاج..

فيمكن لزوم الانتاج بدونه؛ كأكثر شرائط اقترانيات الشرطية. واما شرط تحقيق الانتاج الذي لايمكن لزوم النتيجة بدونه: كايجاب الصغرى وكلية الكبرى في الاول.. وان لاتكون المقدمتان سالبتين او جزئيتين في الكل وغيرها.

اعلم! ان الدليل لما كان العلم به بالمعنى العام، علّةً للعلم..كذلك بالنتيجة وجب تقديمه. فالدور بكلا معنييه باطل، وكذا المصادرة.. وان تكون المادة مناسبة ذاتاً وكيفية للنتيجة.

فان قلت: الذهن كاللسان يتعاقب فيها الصغرى والكبرى. فكيف يكون كلاهما علّة مؤثرة؟..

قلت: الافكار علّة معدّة للمطالب باعتبار الحضور.. وعلّة مجامعة [١]

.باعتبار الحصول
فان قيل: الايمان الذي هو التصديق [٢] مكلف به، والمكلف[٣] به فعل اختياري مع ان اللزوم ضرورة والتصديق انفعال؟
..قلت: التكليف بترتيب المقدمات
فان قلت: الدليل يستلزم النتيجة مقدمة اساسيّة للانتاج. مع انه نظرية. فان اثبت بدليل فذلك الدليل ايضاً متوقف على مثل هذه المقدمة؟
قلت: هذه المقدمة تثبت بدليل، تثبت هذه المقدمة فيه، في نفس الامر بالانتقال الطبيعي. لان علم العلم ليس بلازم بالضرورة ، لان ذلك الدليل من المعقولات الاولى.

١]علّة مقارنة
٢] لمنطقي مع لازمه

۳] حال

Talikat [Arabca] : Sayfa 320

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 320

فإن قلت: علم صدق كليّة الكبرى التي في قوة قضايا متعددة بعدد الافراد، التي منها موضوع النتيجة شرط للانتاج، حتى في ابده الاشكال. مع ان العلم يصدقها، يتوقف على العلم بالنتيجة . قما هذا الدور

قلت: إن لاختلاف العنوان تأثيراً في اختلاف الاحكام؛ معلوميّة ومجهولية، ضرورية ونظرية. فموضوع النتيجة تحت عنوان موضوع الكبرى قد يكون ضرورياً.. وتحت عنوانه نظرياً. ثم إن للإنتاج شرائط عموميّة.. وقد مرّ نبذة

منها باعتبار المادة والصورة.
وخصوصيته فسيأتي.
ومن الشرائط العموميّة التفطّن الذي هو كالجماع بين الزوجين.. وملاحظة النتيجة في بطن الكبرى..
ثم اعلم! ان الاستقراء له وقع عظيم واستعداد واسع. بل هو المؤسس للعلوم، بل هو المفصّل للعقل بالملكة. فقد بخسوا حقه في الاختصار فيه.
ومنه: ماهو مفيد لليقين، وهو التّام الذي كالتواتر الحالي. او تتبع قليل افراد في نوع واحد بالنظر بطبيعة النوع.. وهو ايضاً مفيد لليقين، بسبب انضمام حدس معنوي اليه.. ومفيد للظّن، وهو الاستقراء الناقص في اكثر الجزئيات؛ اذ بسر الحكمة يكون الاكثر هو الباقي على الاصل الذي يعلل. واذا اختصروا فلنختصرِ..

ثم ان التمثيل ايضاَ مفيد لليقين، إن كان مقدّماته يقينيّة. اي وجود الشرائط وانتفاء القوادح يقينيّة المسلك، الذي تثبت العليّة به.. وبندرة اليقينية بكلّها اطلقوا افادة الظنّ
ثم للتمثيل الذي منه التشبيه ايضاً، اركان اربعة: وهو المقيس، والمقيس عليه، والجامع، وحكم الاصل. لاحكم الفرع، فانه نتيجة.
اعلم: ان للقياس التمثيلي مجالاً واسعاً، فيجري في فنون شتّى وفي المحاورات. لكن القدح المعلّى للشرع..
ومن شرائطه فيه: أن لايكون حكم المشبّه به مختصاً.. او تعبّدياً.. او مستثنىً.. او متغيراً عند التعدي. الخ..
ومن مسالكه فيه: الاجماع، والنصّ، والايماء بالحكم على المشتقّ، والسّبر

بالتقسيم، وطرد غير الصالح،
والمشابهة، والغاء الفارق، والعكس.
اي الوجود عند

Talikat [Arabca] : Sayfa 321

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 321

الوجود.. وقيل الطرد وهو عكس العكس.. والدّورات كلاهما.. وتنقيح المناط بطرد الخصوصيات.. وتحقيق المناط باثباتٍ في الصور الخفيّة؛ كالسرقة في الطّرار والنباش.. وتخريج المناط.. والمناسبة.. والوصف المناسب، هو الذي لو عرض على العقول لتلقّته بالقبول.. وهو إما حقيقي او إقناعي.. والحقيقي: إما ضروري.. وهو الاقطاب الخمسة. اي حفظ النفس، والدين، والعقل، والمال، والناموس؛ المناسبة للقصاص... والجهاد، وحدّ السكر او لشرب، وحدّ

السرقة، وحدّ القذف؛ وحدّ الزنا. وإما حاجّيّ: كما في اساسات المعاملات... وإما استحساني: كالتنزيه من القاذورات، وعدم تولية النساء والعبيد.. والاقناعي: كبطلان بيع الخمر للنّجاسة.. وقس فتأمل..!

ثم العلة: لابد أن تكون وصفاً ظاهراً منضبطاً. لاكالمشقّة وبراءة الرحم... والعلة علامة، وانما المؤثر خطاب الله.. كما أن المؤثّر في عالم الخلق قدرة الله. فتأمل..!

ثم المانع: إما من انعقاد العليّة، او عليّة العلة، او ترتب الحكم او دوامه.. كبيع المعدوم، وبخيار الرؤية، وبخيار المجلس، وبخيار الشرط اي العيب. كما أن الرّمي قد لايصيب، او يصيب لايجرح، او يجرح يندمل، او لايندمل بذمن [١

ومن القوادح : النقض. اي تخلّف المعلول علّة، والمعارضة، والكسر، وعدم التأثر. وقس، فتأملٍ
اعلم! انّا اذا تحرّينا مطلوباً؛ فان كان لجملته نسبة الى شئ، فاستثنائي.. او لاجزائه، فاقتراني.. والاستثنائي من شرطية واستثنائية، حملية او شرطيّة. فشرط الشرطية: الايجاب وعدم الاتفاق.. والكلية عند عدم كليّة الاستثنائية او شخصيّتها. اذ سلب اللزوم او العناد لعمومه، لايستلزم شيئاً. وللزوم النتيجة للدّليل، لاسيما للمقدمة الاستثنائية؛ لم تقدر الاتفاقية على الانتاج. وسرّ الكلية ظاهر.
ثم الشرطية: إن كانت متصلة.. فالمستقيم استثناء عين المقدم لا التالي، لإمكان العموم.. وغير المستقيم استثناء نقيضِ التالي،

لانقيض المقدّم لإمكان أعمية النقيض ممكن الأخصيّة. وغير المستقيم يرتدّ مستقيماً بعكس نقيض الشرطيّة.

١] ولعله "بزمن" ع. ب

Talikat [Arabca] : Sayfa 322

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 322

وان كانت منفصلة حقيقيّة، فله اربع نتائج باستثناء عين كلٍ او نقيض كلٍ. ويرتدّ هذا الى المستقيم باستلزام الحقيقية لاربع متصلات.

وان كانت مانع الجمع، فاستثناء عين كلٍ لأخصيّته، لانقيضه لأعميّته بالردّ الى المستقيم بواسطة تلازم مانعة الجمع للمتّصلة، مقدّمتها عين احد جزئيها..

وإن كانت مانعة الخلوّ، فعكسها ومثلها في الرد والبرهان

فان قلت: المستقيم يكفي.. اذ الباقي بالردّ يظهر

قلت: مراعاة طبيعة الفكر والتحصيل [١] وغيرها من نكات البلاغة، احوجتنا الى الطرق المعوجّة.. فكم من اشياء هي مقدمة طبعاً، او تالٍ طبعاً.. او المحصل نقيضها. وقس.. فلو استقمت لم يستقم

اعلم! ان القياس من محض الحمليات يسمّى اقترانيّاً.. ومن محض الشرطيات او المختلط يسمى اقرانيّة. فاصولها خمسة.. وفروعها خمسة الاف. والضابط فيها: أن الجزؤ الغير المشارك يبقى في النتيجة، مع نتيجة التأليف بين المتشاركين. ونتيجة التأليف لازم [٢] للمشارك باعتبار. وملزوم الملزوم ملزوم. ومعاند[٣] الملزوم كاللامعاند اللازم في الجملة. فمن متّصلتين في الشكل الاول مع

الاشتراك في جزؤ تامٍ مبنيٍّ على ان اللازم اللازم لازم.
ومن منفصلتين.. مع الاشتراك في غير تامّ، وإن كانت تاماً فمتصلة.. إن حقيقيّة، نتيجته منفصلة مركبّة من الجزؤ الغير المشارك، مع نتيجته للتأليف بين الجزؤ الآخر؛ الحملية والمنفصلة الكبرى. لان معاند الملزوم معاند اللازم بجهة..
ومن متصلة وحملية.. المشاركة لأحد جزئيها، ينظر المتشاركين بشرائط الاشكال. ثم يؤخذ نتيجته التأليف.. ثم يضمّ الى الجزؤ الغير المشارك مقدّماً او تالياً.
ومن المنفصلة والحملية الواحدة، فالنتيجة منفصلة مركّبة من غير المشارك، مع نتيجة التأليف بين الحملتين

١] اي محصلية الاشياء
٢] ان كان الصفرى مصلة
٣] ان كان منفصلة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 323

مع مراعاة الشكل الذي هو منه. وان كانت الحملية متعددة عدد أجزاء المنفصلة، فانظر الى كلّ متشاركين منها.. وخذ نتيجة التأليف من كل جزئين. فان اتحدت الحمليات في طرف، فالنتيجة حملية.. وهو القياس المقسم المشهور والاّ فالنتيجة منفصلة مركبّة من نتائج التأليفات؛ كالكاتب إما جاهل او غافل. والجاهل لابدّ أن يُعَلّم، والغافل لابدّ أن يُنبّه.. فالكاتب إما لابدّ ان يعلّم وإما لابدّ ان ينبّه.

اعلم! إن الحدّ الاوسط شرط العلم بالانتاج كما مرّ. ومن شرط الاوسطيّة أن يكون ركناً للصغرى والكبرى. او جزؤاً لجزئهما، كما في كثير من الاقترانيات.. هذا في المتعارف ومن شرطها ايضاً، الاتحاد حقيقة.. لاعنواناً فقط. وأما غير المتعارف، الذي هو متعارف عندي، فالاوسط متعلق احد جزئي الصغرى وعين احد جزئي الكبرى. أما "الدنيا جيفة وطالبها كلاب" فغير متعارف الغير المتعارف. وأما "الانسان مباين للفرس، وكل فرس حيوان" فالاوسط غير مكررّ حقيقة. لان متعلق محمول الصغرى مفهوم. ويجري في غير المتعارف؛ كالمتشاركين الاشكال الاربعة، فيشترط مايشترط فيها. ويجري غير المتعارف كالمتعارف في الشرطيات

باقسامها. مثلا: لمّا كانت الشمس سلطان النجوم، كانت في مركز عالمها وسط الكائنات.. فالشمس وسط الكائنات
ثم أن لغير المتعارف المتعارف الذي تساوي محمول الصغرى والكبرى - إن كان من الشكل الاول - نتيجتين
احدهما: ذاتية بضم محمول الصغرى بالاضافة الى محمول الكبرى. وجعلها محمول النتيجة؛ كالدّرة في الحقة، والحقةُ في البيت.. فمفاد الفائدين وهو مظروف محمول النتيجة. وإن كان احدهما حرفياً، والاخر اسمياً؛ فبدخول الحرفيّ على الاسمي كالدّرة في الصّدف.. والصّدف جميل، فالدرّة جميل.
والنتيجة الثانية: عند اتحاد المحمولين جعل محمول الكبرى فقط، فيكون

قياس المساواة . وانما يصدق عند اللاحيوان الاجنبية

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 324

واعلم ايضاً! أن القياس التمثيلي قياس غير متعارف، باعتبار ذكره أداة التّشبيه في النتيجة، كـ "النبيذ، كالخمر، والخمر حرام.. فالنبيذ حرام" تمثيل ظنيّ .
و"كالحرام" غير متعارف يقيني
اعلم! أن من القياسات قياسات خفيّة، ولها مجال واسع. وكثير ما تنقلب القياسات الجليّة بالالفة والاستمرار خفية. واساس الخفية دليل ينقدح في الذهن دفعة من تفاريق امارات، وخاصته بسرعة الانتقال من المبادى الى المطالب بلا ترتيب. وقد يفاد بأنه علم اجمالي يقينيّ لايقتدر أن يعبّر عنها

بالتفّصيل، لتحلبّها من مظان متفرقة. فلايمكن أن يضع اصبعه على منبع معين
ثم ان الاشكال الثلاثة انما يعلم نتيجتها بانقلابها الى الشكل الاول. فاذاً فما الفائدة في تطويل الطريق؟
الجواب: ان لموضوع النتيجة ومحمولها موصوفات واوصاف.. اي موضوعات طبيعيّة ومحمولات طبيعيّة.
فاذا تحريّت مايشترك طرفا المطلوب فيه، فقد يكون المشترك صفة الطرفين.. اي محمولاً طبيعياً لهما.. ككل متعجّب انسان، بالنظر الى الضاحك. وقد يكون مصوف الموضوع صفة المحمول.. ككل ضاحك انسان بالنظر الى المتعجب. فلمخالفة المطلوب لطبيعة القضية تعددّت

الاشكال.. ولمراعاة الطبيعة خولفت الطبيعة
اعلم! إن في كل شئ روحاً وحقيقة.. فروح الشكل الاول أنّ داخل داخل الشئ داخل الشئ. وظرف ظرف الشئ ظرف الشئ.
وفي الشكل الثاني: الاستدلال بتنافي اللوازم على تنافي الملزومات. اذ السالبة مؤوّلة بالمعدولة. والمراد من اللزوم مطلق الاتّصاف
في الشكل الثالث: بأن شيئاً مجمع صفتين، فالصفتان مترافقتان
وفي الرابع: اثبات موصوف الشئ لصفته
ثم ان اتصال الصغرى بالكبرى اتفاقية.. وترتب النتيجة عليهما مؤول بشرطية لزومية بديهية في الاول، نظريّة في البواقي، مثبتّة بأدلة ثلاثة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 325

احدها: الخلف.. وملخّصه: اثبات الشئ بابطال نقيضه وتصويره: بصنعة البرهان، هكذا: اذا صدّق هذا الشكل لزم هذه النتيجة مدّعى.. والا "اي" و "ان" لم يلزم لصدق نقيضه. ولدائمية الصدق يصدّق مع كل صادق اتفاقياً. واذا صدّق مع كل صادق، صدق مع هذا الشكل الصادق، فيصدق مع جزئه اتفاقياً، الكافي في تشكل الشكل.. فيحصل صورة الشكل فينتج بالبداهة نقيض او ضدّ أحد المقدمتين الصّادقتين بحسب الفرض. وجمع النفيضين او الضدين في الصدق محال.. وملزوم

المحال باطل.. ومنشأ الفساد ليس صورة الشكل الاول لبداهته.. ولامقدمة الشكل لمفروضة الصدق، بل نقيض النتيجة.. فهو منشأ المحال، فالنتيجة صادقة.

ثم ان نقيض النتيجة في الشكل الثاني، يصير صغرى الكبرى، وينتج نقيض الصغرى

وفي الشكل الثالث تأخذ النقيض وتجعله كبرى للصغرى لينتج نقيض الكبرى. وأما الرابع: فيدلي دَلوه اليهما، الثاني الاستقامة وتصويره، اعني بطريق العكس.. هكذا: كلما صدّق هذا الشكل صدّق الصغرى مع لازم الكبرى في الثاني مثلا. وصدق الكبرى مع لازم الصغرى، اي عكسها في الثالث مثلا. وكلما صدّقا معاً، صدّقا لازماهما. وكلما صدق هذا مع ذاك، صدّق ذاك مع هذا؛

كما في الرابع مثلا. لان مابين الصغرى والكبرى من الاتفاق اضافة متشابهة الطرفين. فاذاً يحصل الشكل الاول المنتج للمطلوب او لملزومه بالبداهة ثم ان المقصد من المنطق تمييز الافكار الصحيحة بوضع شرائط. فمن الشرط العموميّ: ان لاتكون الصغرى والكبرى سالبتين او جزئيتين. وشرط الاول خصوصاً ايجاب الصغرى وكلية الكبرى. فان بفقد أيّهما كان، يلزم الاختلاف المستلزم للتخلف، المنافي للزوم المباين للانتاج. فلنا (في تبيين الضروب المنتجة بين الضروب الثمانية عشر العملية بضرب صغريات الاربع في كبريات الاربع) طريقان.

طريق التحصيل: بضمّ الصغرى الموجبة جزئية او كليّة الى الكبرى الكلية موجبة او سالبة

والثاني طريق الحذف: باسقاط ايجاب الصغرى سالبتها في اربعة الكبرى، واسقاط كليّة الكبرى جزئيّتها في موجبتى الصغرى. فبقى الاربعة المنتجة للمطالب

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 326

الاربعة، التي اختص الشكل منها بالسالبتين.. والثالث بالجزئيتين..
والرابع بغير الموجبة الكلية.. فالاول من الاول هو المنتج للموجبة الكليّة، فيكون من موجبتين كليتين
اعلم! ان الاول من الاول من موجبتين كليتين، ينتج موجبة كليّة. ككل "أ، ب" "وكل "ب، ج"، فكل "أ، ب
والضرب الثاني: من كليّتين والكبرى سالبة كليّة، ينتج سالبة كلية
والثالث: من موجبتين، والصغرى جزئية؛ ينتج موجبة جزئية

الرابع: من موجبة جزئية صغرى، وسالبة كلية كبرى؛ ينتج سالبة جزئيةً. لان النتيجة تتبّع أخسّ مقدمتيه، والسلب والجزئية خسيستان.

اعلم! ان الشكل الثاني ما كان الاوسط محمولاً في مقدمتيه.. وضروبه العقلية، كأخواته ستة عشر.. وشرطه، كلية الكبرى واختلاف الكيف. فبطريق الحذف تسقط الكليّة جزئيتّي الكبرى في اربع الصغرى. وتحذف الاختلاف الموجبة، الكلية كبرى في موجبتي الصغرى.. والسالبة الكلية الكبرى في السالبتي الصغرى. وبطريق التحصيل، الكبرى السالبة، مع موجبتي الصغرى والكبرى، الموجبة الكليّة مع سالبتى الصغرى.

فهذا الشكل ينتج من المطالب الاربعة بضروبه الاربعة، السالبة الكلية

والسالبة الجزئية. ودليل انتاجه الخلف في كل الضروب.. وعكس الكبرى في الضرب الاول والثالث.. وعكس الصغرى مع عكس الترتيب. وعكس النتيجة في ضرب الثاني، ولاعكس في الضرب الرابع. لان صغراه السالبة الجزئية لاعكس لها. وبعكس الموجبة الكليّة الكبرى تصير جزئية.. ولادليل من جزئيّتين. وبالافتراض في الضرب الثالث مطلقة. وفي الرابع بشرط كون الصغرى من المركبات، لبتحقق وجود الموضوع حتى يفترض. والافتراض قياسان
احدهما من الاول.. او من الضرب الاجلى من الشكل المطلوب
والقياس الاخر من الثالث.. وتحصيله: تخريج الموضوع عن الحقيقي.. وحمل عنوان الموضوع عليه بالايجاب.

وعنوان المحمول: إما بالايجاب إن كانت القضية موجبة.. او بالسلب إن كانت سالبة

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 327

ثم ضم عقد الحمل هنا الى الكبرى.. ثم جعل نتيجتها كبرى لعقد الوضع..
فالضرب الاول من الشكل الثاني من كليّتين والكبرى سالبة. مثلا: كل جسم مؤلّف، ولاشئ من القديم بمؤلف..
فلاشئ من الجسم بقديم ، بالخلف.
وهو اثبات الشئ بابطال نقيضه.. هكذا اذا صدّق هذا الشكل، صدّق هذه النتيجة.. والا لصدّق نقيضها؛ وهو "بعض الجسم قديم". والصّادق يصدّق مع كل صادق.. فيصدّق مع الكبرى المفروض الصدق. هكذا: "بعض الجسم قديم، ولاشئ من القديم بمؤلّف، فلاشئ من

الجسم بمؤلّف" وهذا نقيض للصغرى المفروض الصدق. فنقيض الصادق كاذب.. وملزوم الكاذب باطل.. ونقيض الباطل حق.. فالنتيجة صادقة.. وبعكس الكبرى ليرتدّ الى الشكل الاول..
وهكذا: لو صدق الصغرى مع الكبرى، لصدق مع لازمها.. فيصير شكلاً اولاً.
والضرب الثاني: من كلّيتين، والصغرى سالبة؛ كلا شئ من الجسم ببسيط.. وكل قديم بسيط؛ ينتج لاشئ من الجسم بقديم، بالخلف - كما مرّ - وبعكس الصغري. ثم جعلها كبرى، ثم عكس النتيجة. لانه اذا صدّق الصغرى مع الكبرى، صدّق لازم الصغرى مع الكبرى ايضاً. واذا صدّق لازم الصغرى مع الكبرى، صدّق الكبرى مع لازم الصغرى.. فينتج بالشكل الاول ملزوم مطلوبنا

والضرب الثالث: من موجبة جزئية صغرى وسالبة كليّة كبرى؛ ينتج سالبة جزئية بالخلف والعكس والافتراض.
مثلا: بعض الجسم مؤلّف، ولاشئ من القديم بمؤلّف.. فبعض الجسم ليس بقديم.. بعكس الكبرى، يرتدّ الى الاول. وبضمّ نقيض النتيجة صغرى للكبرى، لينتج نقيض الصغرى الصادق، فهو كاذب، فملزومه باطل، فنقيض ملزومه صادق
وبالافتراض: فالمقدمتان الافتراضيتان.. نفرض الموضوع الحقيقي في "بعض الجسم مؤلّف انساناً، فكل انسان جسم، وكل انسان مؤلّف". فخذ عقد الحمل، واجعل صغرى لنفس الكبرى، ليصير ضرباً اجلى.. او الى عكس الكبرى. هكذا: كل انسان مؤلّف، ولاشئ من القديم بمؤلّف.. ولاشئ من

الانسان بقديم”. فجعل هذه النتيجة كبرى لعقد الوضع، هكذا: كل انسان جسم، ولاشئ من الانسان بقديم، فينتج من الثالث: “بعض الجسم ليس بقديم” وهو المطلوب

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 328

والضرب الرابع: من سالبة جزئية صغرى وموجبة كليّة كبرى.. هكذا: بعض الجسم ليس ببسيط، وكل قديم بسيط؛ فبعض الجسم ليس بقديم، بالخلف.. بضم نقيض النتيجة صغرى للكبرى، لينتج نقيض الصغرى المفروض الصدق. لابعكس الكبرى، لصيرورتها جزئية.. ولابعكس الصغرى، لانها لاتقبل العكس. ولا بالافتراض لعدم تحقق وجود الموضوع، الاّ اذا كانت مركبة.. فاذا كانت، نفرض الموضوع الحقيقي انساناً.. فكل انسان جسم، ولاشئ من الانسان ببسيط.

فاجعل هذه المقدمة الثانية صغرى للكبرى.. ثم اجعل نتيجتها كبرى للمقدمة الافتراضية الاولى.. هكذا: كلُّ انسان جسم، ولاشئ من الانسان ببسيط؛ فمن الشكل الثالث ينتج بعض الجسم ليس بقديم

واما الشكل الثالث: فشرطه ايجاب الصغرى وكلية احدى مقدمتيه للاختلاف عند الفقد. فبطريق التحصيل الصغرى الكيلة مع الكبريات الاربع.. والصغرى الموجبة الجزئية مع كلية الكبرى. ولاينتج هذا الشكل الا جزئيةً. فضروبه المنتجة ستة مرتبة على وفق ..شرف النتائج، والكبرى وانفسها

فالضرب الاول من موجبتين كليتين؛ ينتج موجبة جزئية، بالقياس المستقيم المركب المركب من الشرطيات.. هكذا: اذا صدّق هذا الضرب، لزم

النتيجة.. هذا المدعى نظري. دليله: لانه اذا صدّق الصغرى مع الكبرى، صدّق لازم الصغرى مع الكبرى ايضاً. واذا صدّق لازم الصغرى مع الكبرى، حصل صورة الشكل الاول. واذا حصل صورة الشكل الاول، فبالبداهة لزم هذه النتيجة. فاذا صدّق هذه الضرب، صدّق هذه النتيجة.. وبالخلف ايضاً
ومرجعه الى قياسين: استثنائي غير مستقيم.. واقتراني مركبة منتجة للمقدمة الشرطية للقياس الاستثنائي. هكذا: اذا صدّق هذا الضرب، لزم هذه النتيجة. لانه إن لم يجب صدق هذه النتيجة، لزم المحال. لكن التالي باطل.. فينتج بطلان عدم لزوم صدق النتيجة
اما المقدمة الاستثنائية فبديهية.. واما المقدمة الشرطية؛ فلأنه اذا لم يلزم

صدق النتيجة، أمكن صدق نقيضها. ولو أمكن صدق نقيضها، لأمكن مع كل صادق، ومن الصادق الصغرى. ولو أمكن صدقه مع الصغرى، لامكن حصول الشكل الاول

Talikat [Arabca] : Sayfa 329

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 329

المنتج لضدّ الكبرى، المفروض الصدّق. فلو أمكن حصول شكل هكذا؛ لأمكن اجتماع الضدّين وهو محال.. فلو أمكن هكذا، لأمكن المحال.. وإمكان المحال محال.. فلو أمكن هكذا، لزم المحال؛ فينتج من المجموع المقدمة الشرطية في الاستثنائي.. وهو فلو لم يلزم صدق النتيجة لزم المحال.

نحوَ: "كل مؤلّف جسم، وكل مؤلّف حادث؛ فبعض الجسم حادث".. بعكس الصغرى، ليرتدّ الاول. وبضم التيجة، وهو: "لاشئ من الجسم بحادث" كبرى للصغرى..

"

وهي: “كل مؤلّف جسم” لينتج ضدّ الكبرى وهو: “لاشئ من المؤلّف بحادث”

الثاني: من كليّتين، والكبرى سالبة؛ ينتج سالبة جزئية لاكلية.. لجواز كون الاصغر اعم. كـ “كل مؤلّف جسم، ولاشئ من المؤلّف بقديم.. فبعض الجسم ليس بقديم”.. بعكس الصغرى، ليرتدّ الى الشكل الاول.. وبالخلف بضمّ نقيض النتيجة كبرى للصغرى، المنتج لضد الكبرى الصادق.

الثالث: من موجبتين، والصغرى جزئية؛ كـ “بعض المؤلّف جسم، وكل مؤلّف حادث” بالخلف.. والعكس كما مرّ في الضرب الاول.. وبالافتراض بفرض الموضوع الحقيقي في “بعض المؤلّف جسم انساناً، وكل انسان مؤلّف.. وكل انسان جسم”

فاجعله المقدّمة الافتراضية الاولى صغرى للكبرى. هكذا: "كل انسان مؤلّف، وكل مؤلّف حادث.. فكل انسان حادث" ثم اجعل هذه النتيجة كبرى للمقدمة الافتراضية الثانية: هكذا: "كل انسان جسم، وكل انسان حادث" فينتج بالضرب الاجلى هذه الشكل: "بعض الجسم حادث.."

واعلم ان الافتراض في الثالث عكس افتراض الثاني. فان التصرّف هناك في المقدّمة الثانية. وهنا في المقدمة الاولى.. وإن القياس الاول في افتراض الشكل الثاني ايضاً من الثاني.

والقياس الثاني في افتراض الشكل الثالث ايضاً من الثالث

والضرب الرابع: من موجبة جزئية صغرى، وسالبة كلية كبرى. نحو: "بعض المؤلّف جسم، ولاشئ من المؤلّف

بقديم. فبعض الجسم ليس بقديم”
بالقياس المستقيم الذي مرجعه ثبوت
الشئ مع الملزوم، يستلزم ثبوته مع
اللازم.. وبالقياس الخفي الذي

صيقل الإسلام/تعليقات - ص: 330
مرجعه اثبات الشئ بابطال نقيضه.
وصورته: قياس استثنائي غير مستقيم، يثبت مقدمته الشرطية باقترانيات مركبة.
وبالافتراض ومرجعه: إخراج الموضوع الحقيقي... ثم حمل عنواني الموضوع والمحمول كليّة عليه. ثم ضم عقد الوضع الى الكبرى. ثم ضمّ النتيجة الى عقد الحمل، لينتج المطلوب
الضرب الخامس: من موجبتين، والكبرى جزئية.. كـ "كل مؤلّف جسم، وبعض المؤلّف حادث" بالخلف كما مرّ. وبعكس الكبرى مع الترتيب.. وعكس

النتيجة هكذا: اذا صدّق هذا الضرب، صدّق صغراه مع لازم كبراه.. فيصدق لازم الكبرى مع الصغرى ايضاً، فيستلزم بالشكل الاول ملزوم المطلوب.

وبالافتراض : بفرض موضوع الكبرى الجزئية "انساناً.. فكل انسان مؤلّف ، وكل انسان حادث" فاجعل المقدمة الافتراضية الاولى صغرى للصغرى.. ثم ضم نتيجتها صغرى للمقدمة الافتراضية الثانية

الضرب السادس: من موجبة كلية صغرى، وسالبة جزئية كبرى.. نحو: "كل مؤلّف جسم، وبعض المؤلّف ليس بقديم.. فبعض الجسم ليس بقديم" بالخلف - كما مرّ - دون العكس. لان الكبرى لاتقبل العكس. وبعكس الصغرى يصير الدليلِ من جزئيتين..

ودون الافتراض ايضاَ. لان الكبرى الجزئية سالبة، لاتقتضي وجود الموضوع، الاّ اذا كانت مركبة.
والافتراض: اخراج الموضوع الحقيقي الموجود
الشكل الرابع: اساسه

قزل ايجاز
على سلم المنطق

حاشية الاستاذ بديع الزمان سعيد النورسي
على متن السلم المنورق للشيخ عبدالرحمن الأخضري

تأليف
بديع الزمان سعيد النورسى
مع شرح اخيه
عبد المجيد النورسي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 164

İfade

Sathi zihinleri dikkate alıştırmak için her nasılsa eskiden böyle bir eser yazmıştım. Madem ki yazılmış, neşir de olunsun. Hiç olmazsa "İ'lem" le başlayan mebahise bakılsın.

Said

ملاحظة: قام السيد الفاضل محمد زاهد الملازكردي بتصحيح هذه الرسالة وطبعها لأول مرة في مطبعة بركات بدمشق وذلك في محرم الحرام سنة ١٣٨٧ هـ. فضلاً عن قيامه بترجمة ونشر عدد من مجموعات رسائل النور.
فجزاه الله خيراً كثيراً
وقد أعدت النظر في هذه الطبعة من الرسالة وقابلتها مع طبعتها الاولى من

غير شرح، ولم اغيّر منها سوى ما يستوجبه التنسيق والتنظيم، فوضعت حاشية الاستاذ النورسي في أعلى الصفحة عقب متن الناظم وجعلت شرح اخيه الملا عبدالمجيد في اسفل الصفحة

وأملي في الله عظيم أن يقيّض من علمائنا المتبحرين في علم المنطق من يقدر هذه الرسالة والتي تليها "تعليقات" حق قدرهما ويستجلى ما غمض فيهما من نفائس علم المنطق لتكونا رسالتين يستفيد منهما الخواص والعوام معاً غير قاصرتين على الخواص من العلماء

واسم الرسالة "قزل ايجاز" قد يثير القارئ الكريم فهو اسم مركب من التركية والعربية أو على الاقل الكلمة تركية التركيب. فكلمة "قِزل" تعني

بالعربية: العرج الشديد، أي ان اسم الرسالة يعني: الايجاز الشديد العرج
أما اذا اعتبرنا اسم الرسالة اسماً تركياً فهو يعني: الايجاز المتقد، الايجاز الاحمر الى حدّ الجمرة

احسان قاسم الصالحي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 165

بسم الله الرحمن الرحيم
مقدمة الملا عبدالمجيد النورسي
أشكر على حمدي لواحد أحد ليس له ثان. كما اثني موحداً لمن له كل يوم شأن. وأُصلّي كما أُسلّم على من لما كان في ذاته محموداً كان اسمه محمداً. وعلى آله وصحبه من بعد وبعد
فاعلم أني بعدما نجوت بين تلاطم امواج البليات من مخالب سباع المصيبات. ساقني القدر على رأس الفين إلا خمسين سنة الى ولاية مولانا جلالِ الدين الرومي وسكنت في جواره

بعيداَ عن الاستاد. لاهو يراني ولا انا أراه إلا في غفلات النوم والرقاد. الى ان قضى الاستاذ نحبه وارتحل الى دار السعادة شهيداً. وبقيت أنا في الحسرات غريباً ووحيداً
فأدى بي الوحشة الى الوحدة وترك التماس بالناس. وترجيح التوحش على الإستئناس. ولم أجد لأزيل به كربتي ويكون تسليةً في وحدتي شيئاً إلا الاشتغال بتحشية (قزل ايجاز) وشرح ما فيه من الالغاز. رجاء أن يشتغل به البال عما فيه من شدة الحال
فبعدما أردت ان اكسر صخور ألفاظه بفأس فكري. أبى وامتنع ذلك الفكر الكليل عن امري. فصرت كلما أضربها بذلك الفاس نبا ذلك الفأس من الصخرة الى الرأس. فبقيت حائراً ذا يأس في يأس. فاغلظت على الفكر

شدة الامر. وأجبرته بعد الفر الى الكر. مشوقاً له قائلاً - ها بابام ها- فاستحيى عن غلظة الامر. فاجتهد كل يوم من الصبح الى العصر. الى ان صار مظهراً للتحسين والتقدير. بعدما كان معروضاً للتحقير والتكدير

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 166

فشكرت سعيه وقبلت عذره. لكن لكهولته عجز عن قلع بعض الصخور. مع ان بعض مافصل وحصل ماكان بريئاً من الخطأ والقصور
فاحلت فض ما بقي باكرة من مواضع عديدة واصلاح ما وقع من الخطأ والغلط الى ذوي الاذهان الثاقبة من شبان الاستقبال

عبدالمجيد
بلدة قونيــة
١٣٨٥ هــ - ١٩٦٥ م

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 167

بسم [١] الله [٢] الرحمن [٣] الرحيم

[١] الباء للمصاحبة لا للاستعانة. لأن الكسب تابع للخلق، والمصدر شرط للحاصل بالمصدر ١

[٢] مستجمع لجميع الصفات الكمالية. للزوم البيّن ٢

[٣] هذا مقام التنبيه لا الامتنان، فتكون صنعة التدلي في التعديد امتناناً صنعةَ الترقي تنبيهاً ٣

---

١) (الباء للمصاحبة لا للاستعانة) اذ يلزم حينئذ ان يكون العبد أصيلا في الفعل، والخالق معيناً وتابعاً له في

الفعل والحال ان العبد ليس الا مصدراً للكسب. والحاصل بالمصدر أي المكسوب ليس إلا بخلق الخالق. فالكسب - أي كسب العبد - ليس إلا مقارناً ومصاحباً وشرطاً في حصول ذلك الفعل، بخلق الخالق. فالعبد تابع، أي وكسبه شرط لا اصيل. كما هو رأي أهل الاعتزال من كون العبد خالقاً في فعله

فالمناسب في باء البسملة المصاحبة، اذ ليس فيها ما في الاستعانة من ذلك الإيهام، لانها تدل بمادتها وجوهرها على ان المستعين أصيل، والمستعان منه تابع، بخلاف لفظة المصاحبة، اذ ليس فيها تلك الدلالة فلا احتمال لذلك الايهام

قد ظهر من هذا ان انتشار كون الباء للاستعانة في تآليف بعض أهل السنة

انما ترشح عن الغفلة من هذا المذهب، أي الاعتزال

٢) (للزوم البيّن) أي البيّن بالمعنى الأخص بين الذات والصفات. وهو الانتقال بمجرّد تصور الملزوم الى اللازم. ومنه الى اللزوم بينهما. فلفظة الجلال دالة على الذات بالمطابقة وعلى الصفات بالالتزام فمن ذكر لفظ الجلال كان ذاكراً لجميع صفات الكمال

٣) (هذا مقام التنبيه) حاصله: ان الرحمن اشارة الى عظام النِعَم، والرحيم الى صغارها. فالانتقال من الاعظم الى الاصغر ليس بمناسب، لأنه من صنعة التدلي. وهي ليست مقبولة إلا في مقام تعديد النعم للامتنان. والمقام هنا ليس لتعديدها للامتنان. فأشار بتقديم الرحمن الى

ان هذا المقام مقام التنبيه، لدفع غفلة السامع عن النعم الصغار فالتدلي هنا يُعدّ من الترقي. على ان الغفلة عن النعم الصغار اقوى احتمالاً فلا اشكال

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 168

الحمد [١] لله الذي [٢] قد اخرجا [٣] نتائج الفكر [٤] لارباب الحجا وحط [٥] عنهم من سماء العقل كل حجاب من سحاب الجهل

[١] كتصور العلة الغائية ١

[٢] وصف ليكون ثوابه اكثر، اذ الواجب اكثر ثواباً ٢

[٣] اي ترتب النتيجة على المقدّمات عادي، لا استعدادي ولا تولدي ٣

[٤] خص هذه النعمة لِيَبْرَعَ مستهلّه لبراعة الاستهلال. كأن المعنى اذا مر

...

في خزانة الخيال ما وجد ما يلبس إلاّ صورة صنعته ٤
٥] الأولى قشع للسحاب او كشف للحجاب وإلأ فالابل ينص تليله تحت "حط عنهم" ٥

---

١) (كتصور العلة الغائية) أي ان ذكر الحمد في أوائل التأليفات اشارة الى ان المقصد والغاية منها الحمد والطاعة لله تعالى
٢) (وصف) أي بنعمة الإخراج ليكون حامداً على النعمة فيكثر ثوابه، اذ الحمد على النعمة لازم وثواب اللازم اكثر
٣) (اي ترتب النتيجة) إشارة الى ان الاولى ذكر الترتب بدل الاخراج، لان حصول النتيجة من المقدمات «عادي» كخروج الماء بالحفريات لا

«استعدادي» كخروج الثمرة من الشجرة، ولا «تولدي» كالولد من الانسان فالمناسب تبديل الاخراج بالترتب

٤) (لبراعة الاستهلال) أي ليُعلم في اول التأليف نوع ما يُذكر فيه من المسائل

٥) هذه مناقشة لفظية بين الاستاذين. حاصلها: ان الحط مستعمل للآبال ولا إبل هنا. فالأولى تبديل الحط بالقشع، نظراً الى لفظ السماء، او بالكشف لمناسبته للفظ الحجاب. وإلاّ فالسامع يتحرى الابل الناصب عنقه القاعد تحت «حط». ولا إبل هنا فيقع في اليأس

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 169

حتى بدت لهم شموس [١] المعرفة
رأوا مخدراتها [٢] منكشفة

[١] التشبيه قياس والمقيس عليه حقه الوجود وما لهم إلا شمس. إلا ان الخيال الماضي حقيقة الآن. او لأن السماء تلد من بطن كل ليلة شمسا ١

[٢] هذا التلون والاندماج في الاسلوب، يردد الذهن بين ان يتصور الرأس سماء تتلألأ نيراتها في مطالعها وبين ان يتصورها قصراً تتشرف مخدراته من بروجه. إلا أن في جنان الجنان رقيبات لشموس العقل وازاهيرها من نجومه ٢

١) (التشبيه قياس) اي تشبيه المسائل بالشموس قياسها عليها، فيلزم من ذلك القياس وجود المقيس عليه وتعدده والحال انه هنا واحد. فاجاب قائلا (إن الخيال الماضي) أي الشموس الآفلة الماضية في الزمان الماضي، المجتمعة بالتخيل في خزينة الخيال، كالحقيقة الموجودة. او ان الشموس المستقبلة الموجودة في بطن السماء نظراً إلى أنها تلد كل يوم واحدة والشموس كالموجودة الآن فلا اشكال

٢) (هذا التلون والاندماج) أي التفنن في العبارة بتشبيه المسائل تارة بالشموس وأخرى بالمخدرات.. (يردد الذهن) أي مع استحسانه

وتقديره إلي ان يتصور الرأس سماء مرة وقصراً مرة اخرى. يتشرف من ذلك النيراتُ ومن هذا المخدراتُ مباهيا بهما .. (الا ان في جنان الجنان) يعنى كما ان المسائل شبهت بالشموس والمخدراتُ الرأسية لزم أيضا تشبيهها بالازاهير القلبية. إذ أزاهير القلوب رقيبات لشموس العقول في الفضل والشرف.. فالتشبيه بواحدة دون الأخرى جاعل لذلك الاسلوب غير محبوب لذوي القلوب

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 170

نحمده [١] جل على الانعام بنعمة الايمان والاسلام

١] كرره للاثبات بعد الثبوت، والانشاء بعد الخبر، والعمل بعد العلم. ولم يتكلم وحده، لأنه وان كان واحداً ليس وحده. بل معه طوائف اعضائه وقبائل اجزائه وجماعات ذراته ذوات الوظائف والحياة. فلتضمين الحمد معنى الشكر العرفي الجامع تكلم مع الغير ١

اعلم..أيها الناظر لابأس عليك ان تتلقى هذا المبحث مستقلا برأسه، لاشرحاً لهذه الجملة. فان المناسبة ضعيفة لان

اليراع اجتذب اللجام من يدي فهرول حيث شاء. سعيد
ان الشخص مع ان روحه واحد، جسمه جماعة. بل جماعات من ذوات الحياة. حتى ان كل حجيرة من حجيراته حيوان برأسه ذات خمس قوى حساسات فالشخص كصورة (يس) كُتب فيه سورة (يس) وشدة الحياة وقواها تتزايد بتصاغر الجرم معكوساً. ان شئت وازن بين حواس الانسان وبين حواس حُوينة ميقرسقوبية تَر عجباً. اذ ذلك الحيوان الصغير مع انه لا يُرى الا بعد تكبير جسمه الف دفعة يرى رأس اصبعه ويسمع صوت رفيقه، وقس سائر حواسه وقواه. واين للانسان ان يرى اصبع ذلك الحيوان أو يسمع صوته فبنسبة تصاغر المادة تشتد الحياة وتحد وتحتد وترق وتروق

فهذا الحال يدل حدسا على ان الاصل الحاكم والمبدأ النافذ والمخلوق الاول هو الروح والحياة والقوة. وما المادة الاّ تصلبها او زبدها

---

١) (كرره.. الخ) حاصله: ان الحمد المذكور أولاً لأسمية الجملة هناك، كانت دالة على ثبوت الحمد والاخبار عنه والعلم به فكرره ثانياً بالجملة الفعلية لتدل على الاثبات والانشاء والعمل، وليكون الناظم الحامد بالذات مثبتاً منشئاً حامداً، اي متكلما ومصدراً للحمد بالفعل .. (لانه واحد ليس وحده) أي لأنه وان كان منفرداً في حد ذاته. لكنه ليس منفرداً في فعل الحمد، بل معه طوائف كثيرة من اعضائه واجزائه وذراته .. (تكلم مع الغير) إشارة إلى ان الحمد هنا

متضمن وعبارة عن الشكر العرفي الذي هو عبارة عن صرف العبد جميع ما انعم الله عليه إلى ماخلق له

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 171

فكما يُستخدم روح واحد جماعات من الماديات الحيوانية، جاز ان يستخدم روح آخر اصغر الماديات. واليه يستند فقط. فكما أن نواة في عالم التراب شئ صغير مع انها في عالم الهواء نخلة عظيمة، كذلك تلك المادة الصغيرة ذات الحياة في عالم الشهادة تكون متسنبلة في عالم المثال والمعنى، بسبب استناد الروح اليها ١

من خصنا [١] بخبر من قد ارسلا [٢]
وخير [٣] من خاض المقامات العلا

[١] لأن المضاف الى المعرفة معرفة بجهة والمنسوب الى الشريف يتشرف ٢
[٢] أي خير الخلق؛ لأنه خيار من خيار ستة مرات ٣
[٣] أي لأنه على خلق عظيم. عطف الدليل على المدلول

---

١) أيها الناظر لا تقل لمه هذا التطويل الغير المناسب للمقام فان القلم قد يطغى فليكن مسألة من (قزل اطناب) مسافرة في (قزل ايجاز) .. س
٢) (لأن المضاف الى المعرفة) أي لاننا قد خُصصنا بالاضافة والانتساب الى خير الرسل ذي الشهرة والمعرفة. والتخصيص بالاضِافة الى

المعرفة وان لم يكن معّرفاَ للنكرة حقيقة، لكن يقربها الى المعرفة ويشّرفها بها. نعم، لتلك الاضافة والانتساب صرنا خير امة اخرجت للناس. والمنسوب إلى الشريف شريف

٣) (ستة مرات) أي ان الله تعالى اختار من المخلوقات ذوي الحياة ومنهم بني آدم ومنهم اولاد اسماعيل ومنهم قريشاً ومنهم بني هاشم ومنهم محمداً عليه الصلاة والسلام هذا مآل حديث: مازلت خياراً من خيار

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 172

محمد [١] سيد كل [٢] مقتفى العربي [٣] الهاشمي [٤] المصطفى [٥] صلى [٦] عليه الله مادام الحجا يخوض في [٧] بحر المعاني لججا

[١] أى اسما ومسمى. الثاني سبب للاول، لكن بالاول ١
[٢] لأن كتابه جمع الجوامع لأنه متأخر. لأنه متقدم ٢
[٣] وفي أبنائه الصدق والذكاء
[٤] وفي بيته الشهامة والسماحة والمنسوب منسوب اليه ٣

٥] كـ "قفا" و "ارجعوني" مكرراَ، مع انفراده بحذف لفظ "من". فهو مشتق من خمسة افعال وهى "اصطفى" ٤
٦] صورة الماضي دلت على كمال الوثوق والشوق والحمل على المسئول بلطف لأن رد الخبر اشد من رد الانشاء ٥
٧] تبطن "في" "من" للدخول والخروج ٦

---

١) (اي اسماً ومسمى الثاني سبب الاول لكن بالاول) أي في ذاته خلق محمداً وسمّى به ليطابق الاسم المسمى. فالذاتي سبب للاسمى لكن بالاول. وهو مصدر كالقول من آل يؤل. بمعنى الرجوع. اي كونه كثير الحمد في الخلقة. سيرجع

ويصير سبباً لكونه كثير الحمد من بعد

٢) (لأن كتابه جمع الجوامع) أي لأن القرآن لكونه نزولاً متأخراً من الكتب السماوية جامعٌ لجميع ما فيها ولكونه متقدما عليها في الفضل والشرف تأخر عنها، لأن السلطان يمشي خلف الجنود

٣) (المنسوب منسوب اليه) أي الأمر بالعكس معنى لأن محمداً عليه الصلاة والسلام كما انه منسوب اليه لكافة الخلق، منسوب اليه لهاشم ايضا

٤) (كقفا وارجعوني) يعني كما ان التثنية والجمع في هذين اللفظين راجعان إلى الفعل، لا إلى الفاعل. اذ المراد منهما قف قف. ارجع ارجع ارجع كذلك ان الإفراد في

(المصطفى) عائد إلى نائب الفاعل وليس راجعاً إلى الوصف لأنه في النية مكرر مجموع قد اشتق من (اصطفى) خمس مرات على ما أشار اليه حديث الاصطفاء

٥) (صورة الماضي) يعني ان الطلب والسؤال بلفظ الماضي يجبر المسئول على ان لايكذب السائل ويحمله على ان يوفي بالمسئول عنه بحيلة، لان الماضي إخبار ورد الإخبار قبيح

٦) تبطن "في" "من" أي كما يدل عل ذلك التبطن مادة الخوض، لانه بالدخول، وهو يقتضي الخروج. من. مفعول تبطن

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 173

وآله وصحبه [١] ذوي الهدى [٢] من
شبهوا [٣] بانجم [٤] في الاهتدا [٥]

[١] اسم جمع صحابي. وتذكرهم بالصلاة حق علينا. لانهم الوسائط بيننا وبينه صلى الله عليه وسلم ١
[٢] أي اكتسبوا الهدى كالمال، الحاصل بالمصدر المكسوب لهم. فان الهدى هو الذي يحتذى عليه لا المصدر، لأنه كسب ٢
[٣] اي بلسان من "أفصح من نطق بالضاد" بانهم مكمَّلون ومكمِّلون

٤] اي العشر السيارة فان نورها مستفاد من الشمس ٣
٥] نتيجة التشبيه لاوجه الشبه لانه لابد ان يكون اظهر اوصاف المشبه به، والاظهر في الحديث النورانية وما يقاربها ٤

---

١) (اسم جمع صحابي) وهو منسوب الى صحاب، وهو مصدر كالذهاب. وليس الصحب بجمع لان «فعل» ليس من اوزان الجموع. هو اسم لكل من رأى النبي او النبي رآه ومات على الايمان
٢) (أي اكتسبوا الهدى) مفعول الحاصل صفة له، المكسوب صفة للمصدر يعنى المراد من الهدى هنا الحاصل بالمصدر، لا المعنى المصدري الذي هو الكسب

٣) (هي العشرة السيارة) وهي العطارد والزهرة والمريخ والمشتري والزحل والنبتون والاورانس والارض والقمر و
٤) (نتيجة التشبيه لا وجه الشبه) يعني ان وجه الشبه النورانية على ماهو المتبادر من حديث: بايهم اقتديتم اهتديتم

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 174

وبعد [١] فالمنطق [٢] للجنان نسبته كالنحو للسان

[١] اعلم.. أنه تأكيد وتشويق مبني على حب النفس المستلزم لحب صنعتها المقتضى لفنائها فيها، المؤدي الى ظن انحصار الكمالات فيها لزومية او ادعائية هكذا أي شئ وجد لزم بقائه لعدم العبثية. وبقاؤه مستلزم للخلقة لانه جزؤها والخلقة مستلزمة لنتيجتها وهي الانسان. ووجود الانسان بسر الحكمة مستلزم لنتيجته، وهي كماله ومعرفة الصانع. والوصول الى الكمال

مستلزم لإصابة العقل وسداده.
وسدادهُ مستلزم للمنطق المتصف بما ذكر. فمهما وجد شئ فالمنطق كذا ١
٢] اعلم.. كما ان النحو شريعة الموجودات الطيارة اللسانية. الذين آدمهم الهابط من ذروة الخيال المسمى باللفظ موجود في فضاء اللسان. كذلك ان المنطق شريعة الموجودات الذهنية الساكنة في الجنان، أي اللطيفة الربانية، الذين آدمهم النازل من اعلى الدماغ المسمى بالمعنى موجود في الجنان. ان الآدم للادم نسيب والشرع للشرع قريب. لأنهما كليهما وضع إلهي سائق لذوى العقول ممن في الجنان واللسان الى الصراط المستقيم ٢

١) (لزومية او ادعائية) خبر مبتدأ محذوف أي هذه شرطية لزومية الخ وبقاؤه لازم للخلقة) أي البقاء جزء) للخلقة لان الوجود كما انه مستلزم لها ولولاها لم يوجد الوجود، كذلك البقاء مستلزم للخلقة ولولاها لم يكن البقاء. وايضاً البقاء تكرر الوجود ودوامه. فالوجود والبقاء كلاهما مستلزمان للخلقة، وجزآن لها. فالخلقة عبارة عن الايجاد والابقاء معاً. فالابقاء جزء لها كالوجود .. (والخلقة مستلزمة لنتيجتها وهي الانسان) نعم (لولاك لولاك لما خلقت الافلاك) يدل على ان الغاية من الخلقة ونتيجتها الحياة وذوو الحياة واشرفهم الانسان فهو نتيجة الخلقة .. (بما يذكر) أي في هذا الكتاب من القواعد .. (فمهما وجد

فالمنطق كذا) هذه نتيجة لما أشار اليه الاستاذ من القياسات الكثيرة المطوية الغير المتعارفة

٢) (كما ان النحو الخ) حاصله: ان النحو والمنطق باحثان عن اللفظ والمعنى. أما اللفظ: فهو «آدم»، اي كالاب للمسائل النحوية، محله الخيال ومقر فعاليته اللسان.. واما المعنى فهو «حواء» أي كالأُم للمسائل المنطقية مسكنه القلب. كل منهما خادم لتشريع القواعد لتمييز الصحيح عن الفاسد. فبينهما مكافأة تامة. فاذا وصلا الى حد البلوغ يصعد المعنى من القلب إلى الخيال ويتزوج بما في خزينة الخيال من الالفاظ مايشاء ثم ينحدران الى اللسان فيتولد ويتناسل من اجتماعهما القواعد، وتصير تلك

القواعد شريعة مبيّنة للحلال
والحرام والصحيح والفاسد
فتبيّن ان الانسان ماهو الا القلب
واللسان كما قيل
لسان الفتى نصفٌ ونصفٌ فؤاده فلم
يبق إلا صورة اللحم والدم

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 175

فيعصم [١] الأفكار [٢] عن غي الخطا
وعن دقيق الفهم يكشف الغطا
فـهـاك [٣] من اصـولـه قـواعـدا
تـجـمـع من فنـونـه فـوائـدا

[١] أي ان راعى، وما دام لم تستخلف الطبيعة الصنعة. يشير إلى العلة الغائية ورسمه، وإلى جهة الحاجة وآليته ١
[٢] الفكر هو الكشاف لترتب العلل المتسلسلة في الخلقة للتقليد، فيحلل فيعلم، فيركب فيصنع. اي بتخريج السلسلة المتناتجة وتلقيحها ٢

٣] (فهاك) جزاء لما دلت عليه الفاء الجزائية. الجزاء هو الوجوب اللازم للامر عرفاً باقامة الملزوم مقام اللازم. وإلا فالامر انشاء لايلزم **٣**

---

١) (أي ان راعى) أي ان بنى صاحبُ الدليل ترتيبه على ما امر به المنطق ولم تستخلف الخ) اي ولم يكن) تصنيعه للدليل تابعاً لطبيعته وسليقته في الصحة والاستقامة. أي حاصلا منها بحيث ان لم يكن صاحب الدليل مراعياً للقواعد ايضا لم ينحرف دليله عن الصحة والاستقامة. وان كانت سلامة دليله ناشئة عن سليقته لاعن القواعد لايعد من المنطقيين

٢) (الفكر هو الكشاف) حاصله: ان الولد كما انه نتيجة علل مترتبة في الخلقة كالجد والاب ولابد لوجوده

من تلك العلل، كذلك المعرف نتيجة علل مترتبة كالجنس البعيد والقريب والفصل لابد لمعرفته من وجود هذه العلل وترتيبها .. فالفكر مقلد الخلقة يحلل سلاسل العلل ويأخذ منها ما يناسب مطلوبه فيركب ويصنع ما يصنع .. (أي بتخريج السلسلة) اي بتحصيل المبادئ المناسبة للمطلوب وادخال بعضها في بعض. كادخال الحد الاصغر تحت الحد الاوسط وادخاله تحت الحد الاكبر

٣) (جزاء لما دلٍ) تقديره: إذا كان المنطق عاصماً فهاك، أي خذ من قواعده الخ..(الجزاء هو الوجوب عرفاً) إشارة إلى ما يردّ ما يرد وجه الورود، ان هاك أمر، والامر ليس بخبر، والجزاء لابد ان يكون خبراً حتى يكون ويصلح جزاء للشرط.

والامر لكونه إنشاء لايكون باقيا فكيف يكون لازماً .. وجه الرد ان الامر مستلزم عرفاً للوجوب. فالامر ملزوم والوجوب لازم. وقد اقيم الملزوم مقام اللازم .. (تقديره إذا كان المنطق عاصما وجب الاخذ من قواعده) اي لزم لزوماً عرفياً كما يقال بين الناس: ينبغي ان تفعل كذا او لا ينبغي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 176

سميته [١] بالسلم [٢] المنورق يرقى به سماء علم [٣] المنطق

[١] أيها الناظم! ليهنك القطوف الجواد الذي لايثقل الحاذ في تسميته ترسم تمثيلي ١
[٢] علم الشخص، لان المصباح المتمثل في المرايا الكثيرة مع انه الف واحد ٢
[٣] المرسم بمقوى النطق اللفظي، ومسدد النطق الادراكي، ومكمل القوة النطقية. شعبات فصل الانسان ٣

١) (ليهنك) مضارع هنأ محذوف اللام بجزم اللام تبريك وتهنئة لقطوف الناظم .. (وفي تسميته ترسم) اذ يستفاد من تسميته بالسلّم تشبيهه به. ويستفاد من التشبيه جعل السلّم الذي هو آلة للصعود الى الفوق مثالاً للتأليف. والايضاح بالامثلة رسم كما اشير اليه آنفاً. فالمراد من الرسم التعريف مطلقا لا الرسم الاصطلاحي

٢) (علم الشخص) كأنه قيل: ان امثال هذه الاسماء لإطلاقها علي كثيرين، كليات ذوات جزئيات. فأشار الى الجواب، بأن الاسم اذا وضع باوضاع متعددة لاشخاص لا يقتضي الكلية، لان كلاً من اوضاعه لواحد لا لكثيرين. نعم، مع ان كون المصباح

مرئياَ في المرايا الكثيرة لا يخلّ وحدته لأنها صور لا ذوات

٣) (المرسم) صفة العلم. أي بهذا العلم يتقوى الانسان في نطقه اللفظي، ويتسدد في نطقه الادراكي، ويزداد في قوته العقلية. هذا اشارة الى ان الناطق الذي هو فصل الانسان متضمن لهذه النطوق الثلاثة فالمرسم اي المعرف لا الرسم الاصطلاحي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 177

والله [١] أرجو ان يكون [٢] خالصاً [٣] لوجهه [٤] الكريم ليس ناقصا

[١] التقديم يقوى جناح "خالصا" ١
[٢] لان الاخلاص لا يكفي في حصول الخالصية، او لعدم الأمن من دسائس النفس ٢
[٣] اذ لامناص بالنص الا في المستثنى الثالث في الحديث ٣
[٤] هذا من أساليب التنزيل التنزيلية، المبني على النورانية كالشمس، مثلاً

وجهها عين ذاتها، كما ان ذاتها عين وجهها ٤

---

١) (التقديم يقوى) أي تقديم المفعول يفيد الحصر، وهو يرد توجيه الرجاء الى غيره تعالى فيحصل الخلوص به ايضا فيتكرر الخلوص فيتقوى
٢) (لان الاخلاص) اي الاخلاص مصدر من العبد، والخالصية اي الحاصل بالمصدر من الله تعالى. ولا لزوم بينهما. فليست الخالصية الا فضلا من الله تعالى فالتقديم للتقوية لازم
٣) (إلا في المستثنى الثالث في الحديث) وهو: هلك الناس الا العالمون هلك العالمون الا العاملون، هلك العاملون الا المخلصون

٤) (هذا) اي التعبير عن الله تعالى باضافة الوجه اليه .. (من الاساليب الخ) اي من التعبيرات التي استعملها القرآن تنزلاً للتقريب الى فهم البشر .. (كالشمس مثلا) اي بلا تشبيه. اي ان الشمس كما أنها لكونها نورانية لايفرق بين ذاتها ووجهها، بل كلاهما واحد.. كذلك وجه الله تعالى عين ذاته وذاته عين وجهه. فمتى أُضيف الوجه اليه تعالى يُراد الذات. اي يكون الاضافة من قبيل اضافة المسمّى الى الاسم. فلا إشكال

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 178

فصل في جواز الاشتغال به

والخلف [١] في جواز [٢] الاشتغال به على ثلاثة أقوال

[١] ما اعظم ضرر الاطلاق في مقام التقييد، والتعميم في مقام التخصيص! ومن هذا تتعادى الاجتهادات المتآخية ١

[٢] سلب الضرورة الاختيارية ٢

---

١) (ما اعظم ضرر الاطلاق الخ) يعني ان جواز الاشتغال بالكلام مقيد بقيد الاستعداد، وخاص بذوي القريحة. فلو اعتبر هذا القيد لم يبق الخلاف

والشقاق بين ذوي الاجتهادات؛ اذ لا يخفى ان عدم الجواز إنما هو بدون هذا القيد وجوازه معه. فمن عدم اعتبار هذا القيد هنا وقع بين ذوي الاجتهادات بالمخالفة ماوقع من العداوة

٢) (سلب الضرورة الخ) اي المراد بالجواز هنا عدم اللزوم العرفي المعبّر عنه بالانبغاء بين الناس حينما يقول بعضهم لبعض: ينبغي ان يكون الامر هكذا وهكذا، أي يلزم

ولايخفى ان الضرورة الاختيارية اذا انسلبت بقي الجواز الاختياري العرفي فلا مانع للاشتغال به عرفاً

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 179

فابن الصلاح والنواوي [١] حرما وقال قوم [٢] ينبغي [٣] أن يعلما [٤

١] أي لأدائه الى ترك الواجب، او لانجراره الى الفاسد، او لاختلاطه بالباطل، او لانحراف المزاج الذي يأخذ من كل شيء سيئه. وإلاّ فتعصب بارد ١
٢] عرف في الاول، لأنه نكرة أو معرفة. ونكّر في الثاني لانه معرف أو منكر ٢
٣] اي ينطلب اي الانبغاء لزوم طبيعي لاعقلي أي فطرته مسخرة للعلم. فكما أن مقتضى الفطرة في أفعال

الجامدات يوجه بالضرورة، كذلك مقتضاها في مظان الاختيار يوجه (بالضرورة أيضاً)، لكن من عالم الامر ٣ ٤] لأنه مقدمة الواجب، ولأنه دليل ترك الشر، وإلا فتعصب الصنعة ٤

---

١) ان الاستاذ يشير الى أسباب التحريم. (أي لأدائه الى ترك الواجب) أي ان لم يجعل مقدمة لعلم التوحيد (او لانجراره الى الفاسد) كجامع الحطب بالليل. (او لاختلاطه بالباطل) اذ المركب من الصحيح والباطل باطل والاشتغال بالباطل حرام (او لانحراف المزاج) أي انحراف فكره وذهنه عن صوب الصحة

٢) (عرف في الاول) أي القول القائل بالتحريم. حيث ذكره بالكنية والنسبة

الى العلم، (لانه معرفة) بين الناس.. (أو نكرة) عند السامع فعرفه له.. (ونكر في الثاني) وهو القائل بالجواز.. (لانه معرف) أي بالبيت الآتي.. (او منكر) اي لأن السامع لايعرفهم وليس طالباً لمعرفتهم

٣) (أي ينطلب) من باب الانفعال اي طلب العلم طبيعي لايُطلب بقصد بل ينطلب بنفسه.. (اذ فطرته مسخرة للعلم) اي لاتنفك عن العلم. فكما ان مقتضاها في الجامدات يوجّه بالضرورة مثل النار محرقة بالضرورة كذلك في مظان الاختيار يوجه بها مثل الانسان عالم بالضرورة. اي بحسب الفطرة.. (لكن هذا من عالم الامر) أي والاول من عالم الخلق اذ الماديات بالخلق وغيرِها من عالم الامر كالروح

٤) (لأنه مقدمة الواجب) وهو التوحيد وردّ الكفريات .. (ولأنه دليل الشر) أي دليل على معرفة الشر، لأن من لم يشتغل بالكلام لا يفّرق بين الاقوال السالمة والباطلة. فلزم الاشتغال به ليعرف الباطل ليتوقى منه؛ إذ لا يتحفظ ممن ومما لايعرف. كما قال من قال

عرفتُ الشر لا للشر لكن لتوقيه
ومن لا يعرف الشر من الخير يقع فيه

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 180

والقولة المشهورة الصحيحة [١] جوازه [٢] لكامل القريحة [٣]
ممارس [٤] السنة [٥] والكتاب [٦]
ليهتدى [٧] به الى الصواب

[١] لان تلقى الامة بالقبول امارة تجرد الحقيقة
[٢] أي "مندوب" لانه مكَمِّلٌ .. "مكروه" لانه قد يشوش.. "مباح" لان علم الشئ خير من جهله.. "فرض كفاية" لانه المجهز.. "حرام" لغير المستعد، للمفهوم المخالف١

٣] والمستعد ايضا٢
اعلم! ان من محاسن الخلقة والفطرة تقسيم المحاسن، ومنه انقسام المشارب، ومنه تفريق المساعي، ومنه امتثال فروض الكفاية في الخلقة، ومنه تقسيم الاعمال
نعم: بتركه نزرع اكثر من السلف ونستغل الاقل
٤] اي مجهز بالمنطقين المنجبين
٥] أي السنة الصغرى بجوانبها الاربعة، تفسير كبير لسنة الله الكبرى المنبثة في العالم الاصغر والاكبر٣
٦] أي ﴿ذلك الكتاب لاريب فيه﴾ الذي هو تمثال سنة الله في الفطرة، التي لا تبديل لها ولاتحويل. أي المنطق الاعظم للانسان الاكبر، الذي قوته المفكرة نوع العالم الاصغر وهو الانسان

[٧] أي لئلا يزل الناظر لنفسه، ولا يضل الناظر لغيره. فان الاستدلال للنفي غالب ،دون الاثبات في العقائد٤

---

١) (أي مندوب) إشارة إلى انه يجتمع فيه الاحكام الشرعية .. (لانه المجهز) أي يجهز العقائد الحقة. وتصفيتها في كل قطعة من فروض الكفاية .. (للمفهوم المخالف) أي عكس كامل القريحة، بان لم يكن له قريحة ولا كمالها

٢) (والمستعد ايضا) عطف على كامل القريحة في المتن. اي من له استعداد بالقوة فقط

٣) (السنة الصغرى) وهي السنة المحمدية التي جوانبها الاربعة عبارة عن الحديث القدسى والقولي والفعلي والتقريري. وتلك السنة

كشافة للسنة الكبرى المنتشرة بين انواع ذوي الحياة وبين طبقات الكائنات من القوانين والارتباطات التي لاتبديل لها ولاتحويل

٤) (فان الاستدلال الخ) حاصله: ان الحق والصواب في المسائل أقل، وغير الصواب اكثر واغلب. فالاحتياج الى الدلائل النافية لغير الصواب اكثر وأغلب من المثبتة للصواب

İlm-ül Hâdis'in Nevileri

فصل في انواع العلم الحادث

ادراك [١] مفرد [٢] تصوراً [٣] علم ودرك [٤] نسبة [٥] بتصديق وسم

[١] للنفس في الادراك فعل، يستتبع اضافة، تستلزم انفعالاً، يستولد كيفية، تستردف صورة. مع انها علم معلوم ايضا. والاول صفة. والثاني مظروف للذهن.١

[٢] اي ولو حكما باجمالية النسبة

[٣] الاطلاق المستفاد من الاطلاق تقييد. اي التصور المطلق لا مطلق التصور.٢

٤] غيّر لمغايرة النوعين في التعلق لا في المتعلق فقط؛ فان الاول كالحل، والثاني كالربط والعقد.٣
٥] أي درك ان النسبة واقعة مفصلة مستردف الاذعان. لا درك نسبة؛ فانه شرط او شطر. ولا درك وقوع النسبة؛ فانه تابع.٤

---

١) (مع انها علم معلوم ايضا) أي الادراك عبارة عن الصورة الحاصلة في الذهن. فتلك الصورة من حيث ينتقش ويتصف بها الذهن تكون علماً وصفة. ومن حيث حصولها في الذهن تكون مظروفة للذهن ومعلوماً لتعلق ذلك الانتقاش به
٢) (أي التصور المطلق لامطلق التصور) دفعٌ لما يوهمه قول الناظم من عدم المطابقة بين التعريف

والمعرف، اذ المتبادر من قوله (تصوراًعلم) مطلق التصور أي سواء كان ذلك التصور مع الحكم او لا.وهذا عام يشمل التصور مع الحكم ايضا، لان محل حصوله الذهن. وبهذا الاعتبار يكون المعرف اعم من التعريف .. وجه الدفع ان المعرف هنا اعني (تصورا) لكونه غير مقيد، مقيد بالاطلاق، أي التصور المطلق. وهو خاص لايشمل التصور مع الحكم. فالمعرف يساوي التعريف فلا اشكال

٣) (غير لمغايرة الخ) أي بدّل الادراك بالدرك، لان التصور والتصديق كما تغايرا في المتعلق لانه في الاول المفرد وفي الثاني الحكم تغايرا في التعلق ايضا. لان التعلق في الاول بطرفى القضية وفي الثاني بالنسبة

بينهما. ولايخفى ان وجود النسبة يتوقف على العقد والربط بين الطرفين والاول يدل على الانفصال بين الطرفين وانحلالهما عن النسبة

٤) (اي درك ان النسبة واقعة) يعني ان الظاهر من هذا القول: ان الناظم ذاهب الى مذهب القدماء من أن التصديق عندهم عبارة عن درك النسبة التامة الخبرية أي درك الثبوت بين الطرفين. بناء على ان اجزاء القضية عندهم ثلاثة: الموضوع والمحمول وثبوت الثاني للاول. لكن عند المتأخرين عبارة عن درك وقوع الثبوت بينهما. فالاجزاء عندهم اربعة ان جعل الثبوت المسمى عندهم بالنسبة بين بين شطراً اي جزء او ثلاثة ان جعل شرطا .. وصف الاستاذ ذلك الادراك بالاذعان في سائر

رسائله اي الاطمئنان القلبي إشارة إلى ان القائل «لكلمة التوحيد» من غير اذعان واطمئنان بمفهومها لايفوز بحقيقة الايمان

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 182

وقدم الاول [١] عند الوضع لانه [٢] مقدم بالطبع [٣]

١] وإن كان متأخراً في النهاية، لانه النتيجة. اذ التصديقات معرفة نسب الشئ. ونسب الشئ رسم صورته.١

٢] اذ ليس للجعل ان يعزل مانصبه الخلق. وان الصنعة تلميذ الطبيعة، نورها مستفاد منها. وان الاختيار متمم الفطرة مانع المانع ولاينوب عنها.٢

٣] اي شرط او جزء، ولايجوز تقوم الشئ بالنقيضين، او اشتراطه بنقيضه؛ لان التصور ليس جنسا ولاذاتياً

للتصورات، بل عرض عام كالمصطلحات لافرادها.٣

---

١) حاصله: ان التصديق لكونه يتوقف على تصور اجزاء القضية يكون التصور مقدماً عليه .. وكذا ان التصديق عبارة عن معرفة نسبة الموضوع إلى محمولاته، كنسبة زيد إلى الكاتب والشاعر وغيرهما وتلك النسبة رسم ناقص له وهو يفيد حصول صورته في الذهن. وما هذا إلاّ تصور. فالتصديق ينجر وينتهي الى التصور. فالتصور نتيجة للتصديق متأخر عنهما

٢) (إذ ليس للجعل) حاصله: أن التصور شرط أو جزء للتصديق وهما مقدمان على الكل، والمشروط طبعا وفطرة. فليس للواضع أن

يخالف مقتضي الخلقة باختياره عازلاً للفطرة، لأن الاختيار انما هو تلميذ يتلو تلو استاذه ولاينوب منابه. وإنما وظيفته دفع الموانع لإكمال الخلقة

٣) (أي شرط أو جزء) دفع لما يقال: من أن التصور والتصديق ضدان أو نقيضان، فكيف يكون احدهما جزءاً أو شرطاً للآخر .. وحاصل الدفع: أن الشرط او الجزء للتصديق انما هو التصور الخاص لا التصور الذي هو عرضٍ عام. وإنما يلزم ذلك لو كان ذاتياً للتصورات

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 183

والنظري [١] ما احتاج [٢] للتأمل [٣] وعكسه [٤] هو [٥] الضرورى [٦] الجلي

[١] أي منهما، أي الادراك والدرك بمعنى المدرك، أي ماصدق عليه في زمان ما.١

[٢] أي بالعموم وإلاّ فالإلهام والتعليم والتصفية من طرقه.٢

[٣] أي استكشاف الرتب متحركاً لتحصيل المادة، مستردفاً لتجريد الذهن عن الغفلات، مستتبعاً لتحديق العقل نحو المعقولات، مستصحباً لملاحِظة المعلوم لتحصيل المجِهول،

منتهياً الى البسائط. ثم متحركاً لتحصيل الصورة، مستصحباً للتفطن، مستلزماً لترتيب الامور، مولداً للمرتبية الحاصلة بالمصدر. "هذه الحقيقة مزقها العوام شذراً مذراً".٣

٤] أي لا منطقاً ولا لغة.٤

٥] "هو" للجمع و "ال" للمنع او للبداهة كوالدك العبد.٥

٦] أي الذهني لا الخارجي مقابل الإمكان.٦

---

١) (اي منهما) راجع للتصور والتصديق. لامفسر بما بعده، لانه غير مذكور .. (بمعنى المدرك) اول باسم المفعول ليصح الحمل. ولشمول التعريف لما يدرك بعد عمم الزمان بقوله: في زمان ما

٢) (اي بالعموم) اي الدرب الكبير والطريق العام. وإلا فله طرق اخرى كالالهام والتعليم والتصفية

٣) (اي استكشاف الرتب) حاصله ان للذهن لاحضار الدليل حركتين احداهما انه يدور في ساحة المعلومات والمعقولات يبحث عما يناسب لإثبات مدعاه. فاذا وجد تلك المقدمات المناسبة جمعها ويختم حركته الاولى للمادة. ثم يعود ثانياً لتحصيل الصورة، فيضع كلاً من المقدمات في موضعها مراعيا للشرائط، فتتشكل الصورة ايضا فيتم الدليل ويصل الى المطلوب

٤) (اي لا منطقا ولا لغة) اي المراد من العكس هنا المعنى العرفي الذي هو عبارة عن الضدية فقوله (عكسه) اي ضده لا العكس المنطقي، الذي

هو عبارة عن تبديل الطرفين، ولا اللغوي اي الانتقال من جهة الى جهة مثل الانعكاس

٥) (هو للجمع) اي للاشارة الى جامعية التعريف، لان (هو) يدل على حصر المعرف في التعريف (وال للمنع) أى للدلالة على كون التعريف مانعا عن الاغيار لانه للعهد الخارجي او للبداهة كما ان (ال) في (والدك العبد) للبداهة

٦) (اي الذهني) اي البديهي لانه هو الضد للنظري. اما الخارجي فبمعنى الوجوب الذي هو مقابل وضد للامكان

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 184

ومابه [١] الى تصور [٢] وصل [٣] يدعى [٤] بقول شارح [٥] فلنبتهل

١] هذا قول شارح للقول الشارح ان ادخلت في "ما" القاموس، وقسم من التقسيمات، واكثر التفسيرات، وكل التمثيلات وجميع الامثلة لم يمتلئ.١

مافي الباء من السببية علة معدة حضوراً ومجامعة حصولا.٢

أي ذاتاً او صفة او لازماً موضوعاً او مفهوماً بنوعيه، او مدلولا بأنواعه، او مراداً، او ماهية حقيقية او اعتبارية او

اصطلاحية مفصلا او مجملا تاما، او ناقصا بالعلل او المعلولات او بكليهما.٣

٢] اي متصوراً بوجه، فإن المجهول المطلق كما يمتنع الحكم عليه يمتنع تعريفه

٣] مصدره نائب فاعل، ميزانه ومفهومه روح كل محمولاته وجنس عال لها. كما ان المعلوم اب لموضوعاته و "المعلوم موصل" ام مسائله...٤

٤] اي الدعاء. هذا آخر صورة انتهت اليها هذه النسبة مناد على اسمية التعريف لإحضار ذات وقول. اي مركب ولو ذهنا. لان البسائط لاتعرف بل

---

١) (ان دخلت في ما) يعني أن لـ (ما) بطنا لو أدخل فيه جميع ماذكر -لكن من قسم التصورات- لم يمتلئ ولم يشبع .. يعني أن كل مافي جوف (ما)

مما ذكر تعريفات توصل الى معرفات

٢) (ما في الباء من السببية) يدل على أن التعريف علة لاحضار المعرف، بحيث لولاه لم يحضر. وبعد الاحضار والحصول، علة مجامعة ومقارنة معه لاتنفك عنه للزوم بينهما

٣) (أي ذاتا او صفة الخ) إن شئت إيضاح هذه الاقسام مع الامثلة فراجع قبر الاستاذ رضي الله عنه وأرضاه: وهو في ربوة رفيعة من ربى ولاية اسبارطة مستور مجهول ممنوع عن الناس

٤) (أي مصدره نائب فاعل ميزانه) أي فعل الوصول على أنه من باب التضمين (ومفهومه) هو الوصول: حاصله: أنِ التعريف كالاب ملقح

للمعرف. أي نافخ لروح الوصول في رحم المعرف. فالتعريف موضوع والمعرف محمول والوصول روح منفوخ منه في رحمه. فكل المسائل داخلة في (المعلوم موصل) أي المعلومات موصلة الى المجهولات

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 185

تحدس حدسا.١
٥] اي مستقرئ مواطئ النشو، ومدارج الاستكمال، ومحلل يرد الشئ الى اصله.٢

---

١) (اي الدعاء) اى مصدره الدعاء بمعنى النداء أي يسمي وينادي .. (هذا) أي ندائه بالقول الشارح وتسميته به آخر صورة ينجر وينتهي اليها النسبة التضائفية بين العرف والمعرف، اذ بينهما تضايف. أي التسمية انما تتحقق بعد تمام

الوصول لان الاسم بعد تمام المسمى.. (هذا) مبتدأ (آخر) خبره الاول (مناد) خبره الثاني. أى يدل على ان التعريف اسم لما كان مركبا من ذات وصفة ولو ذهنا، كالناطق في الحد الناقص. اذ البسيط لا يعرف وانما يعرف بالحدس أى الانتقال دفعة وفجأة من المعلوم الى المجهول

٢) أي (مستقرئ) اي التعريف مفتش يبحث عما ينشأ ويحصل عنه المعرف من الاجناس والفصول والخواص والاعراض. وكذا محلل شارح يرد المعرف الى أصله. مثلا: ان من يريد أن يعرف الانسان يتحرى أولا ما يتركب منه من الاجناس كالجوهر والجسم والجسم النامي والحيوان. ومن الفصول

كالقابل للابعاد الثلاثة والنامي والحساس والناطق. ثم يجمعها ساترا لها في بطن الحيوان الناطق فيتولد الانسان

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 186

وما [١] لتصديق [٢] به [٣] توصلا [٤]
بحجة [٥] يعرف [٦] عند العقلا [٧]

[١] "ما" موصوفة، اي تصديق، اي لاتصور. لان النوعين غير متجانسين فلا يتوالدان وإن تلازما
[٢] كما تضمن اللام "الى" تضمن "توصل" "تكلف". فالاول متعلق بالثاني، اذ هذا التصديق مدعي. والثاني بالاول، اذ هو نتيجة باول وبالاطلاق أو التخييل أيضاً.١

٣] وبالجزئي على الجزئي، او الجزئي على الكلي، او بالكلي على الجزئي.٢
٤] زاد هنا وجرده في التصور للإشكال في الأشكال، والاشتباك في الدليل. "ومصدر المجرد نائب فاعل المزيد" اي وصولا لازماً الى معلوم، او مظنون لذات الدليل، او صورته او موهوم او متخيل او جهل مركب.٣

---

١) كما تضمن (اللام) معنى (الى) اي لان الوصول يتعدى بإلى (تضمن توصل معنى تكلف) لان الوصول يحصل بالكلفة فناسب تضمين التوصل. فاللام في (لتصديق) له معنيان: معناه الاصلي، ومعنى (الى). (فالاول) اي اذا نظر اليه بالمعنى الاصلي (متعلق بالثاني) التكلف المتضمن للتوصل (اذ هذا التصديق)

اي مدخول اللام (مدعى) وفي اثبات المدعي المجهول كلفة، فناسب تعلقه بالتكلف (والثاني) اى اللام بالمعنى الثاني (متعلق بالاول) اي التوصل المتضمن (اذ هو) اي التصديق المدخول للام (نتيجة باول) أي سيؤول وسيرجع ويصير نتيجة. وفي نتاجها لا يوجد الكلفة فالمناسب تعلقه بالتوصل لا بالتكلف .. (وبالاطلاق أو التخييل أيضاً)، أي ذلك التصديق المدخول للام لكونه غير مقيد شامل للقسمين. أي ما كان مدعى وما كان نتيجة، وبالتخييل والتقدير ايضا يمكن الشمول للقسمين

٢) (وبالجزئي على الجزئي) أي الوصول قد يكون بالجزئي على الجزئي، مثل: هذا زيد، وزيد ضاحك،

فهذا ضاحك (وبالجزئي على الكلي) كما في الحدسيات، كالانتقال من بعض الامارات الى المطلوب الكلي (وبالكلي على الجزئي) مثل :كل انسان حيوان وكل انسان كاتب فبعض الحيوان كاتب

٣) (زاد هنا) قائلاً توصل من المزيد (وجرد هناك) قائلاً وصل من الثلاثي (للاشكال في الأشكال) بكسر أول الاول وفتحه في الثاني. يعني أن الإشكالات الواقعة في الاشكال والضروب والقياسات أجبرت على ترجيح المزيد على المجرد اشارة الى زيادة الكلفة هنا .. (ومصدر المجرد نائب فاعل المزيد) يعني أن (توصل) لكونه بناء المجهول يقتضي نائب الفاعل ولا مفعول ينوب منابه لكونه غير متعد فأشار الاستاذ الى

أن مصدر المجرد أعني الوصول نائب عن فاعله .. فمعنى توصل (وقع الوصول) (أي وصولا) مفعول مطلق نوعي (لازما) صفة للاشارة الى اللزوم بين الدليل والنتيجة (الى معلوم) متعلق بالوصول أي نتيجة ذات يقين (او مظنون) أي من الظنيات (لذات الدليل او صورته) أي سبب الظنية ما وجد في الدليل او صورته من موجبات الظن (او موهوم) أي من الوهميات

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 187

[٥] اعلم.. انها نسابة انسال الحادثات، وسرادة سلاسل مناسبات الكائنات، وتمثال مجاري الحياة من جرثوم الحقيقة العظمى الى الثمرات.١

[٦] مجاز من "يتحد" وهو من "يحمل" وهو من "يحدد" والمعرفة هي كيفية هذه النسبة، اشارة الى استغناء هذه الدعوى عن الدليل

[٧] اللام عوض الصفة اي المنطقيين. لا الاضافة لان "عاقلا" من ذي كذا .٢

واعلم!

ان الكل كالانسان مثلا: في حكم مصدره جزئه مستتر تحت جزئه او خلفه كالعين للمفتش والاذن للجاسوس والعقل للمنطقي.٣

---

١) (اعلم انها نسابة لأنسال.. الخ) الضمير عائد للحجة. (نسابة) صفة مبالغة من النسبة. بمعنى كثير المعرفة بالانساب. والأنسال جمع نسل بمعنى الذرية. أى الحجة الالهية كأنها تاريخ جامع للحادثات الكونية وعارف بتناسل بعضها عن بعض .. (وسرادة سلاسل) أى مركز لاجتماع تلك السلاسل كأنها «سانترال» محل ومرابط لتلك السلاسل

٢) (اللام) اي الالف واللام في العقلاء (عوض) اي بدل (عن الصفة) اي عقلاء منطقيين (لا الاضافة) اي

عقلاء المنطق. لان العاقل ليس باسم فاعل حتى يضاف الى مفعوله (بل هو من ذي كذا) اي من باب ذي كذا. فالمعنى عند ذوي العقول من المنطقيين.

٣) واعلم.. (ان الكل كالانسان) اي المركب من اجزاء كالعين والاذن وغيرهما اذا وقع (في حكم) اي فعل (مصدره) اسم مكان ضميره عائد للحكم مبتدأ خبره (جزؤه) والضمير راجع للكل. والجملة صفة الحكم مثل (تجسس زيد) فان التجسس يكون بالاذن. فالقاعدة في التعبير عن ذلك الحكم والفعل اما استتار الفاعل اي الكل في ذلك الجزء او اضافة الكل اليه بواسطة (ذو) فيقال للشخص المنطقي عاقل او ذو عقل لان المنطق يصدر من العقل

وللمفتش عاين او ذو عين هكذا.
والى هذا أشار بقوله (مستتر تحته او خلفه) كالعين للمفتش والاذن للجاسوس والعقل للمنطقي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 188

انواع الدلالات الوضعية

دلالة [١] اللفظ [٢] على ما [٣] وافقه [٤] يدعونها [٥] دلالة المطابقة [٦]

١] هذه هي الثانية من احوال اللفظ الاربعة التي يقسمها اللفظ واللغة والمنطق والبيان والاستنباط الاصولي من الوضع والدلالة والإستعمال والفهم.١

٢] اعلم..ماأدق حكمة الله في اللفظ وما أعجب شأنه وما ألطفه نقشا! ان الرابط بين مأخذي جنس الانسان وفصله هو النَفَس ذو الرأسين،

الموظف بوظيفتين، صاحب الثمرتين، الموجه الى القبلتين، المثمر اسافله لنار حياة الحيوان مع تصفية مائها، والمولد أعاليه لحركات نطق الناطق. فبدخوله الى عالم الغيب يصفي الدم الملوث بانقاض الحجيرات المحللة، بسر امتزاج (مولد الحموضة الهوائي بكربونه) بسبب العشق الكيميوي. فاذ يمتزج العنصران يتحد كل جزئين منهما. واذ يتحدان يتحركان بحركة واحدة. فتبقى الحركة الاخرى معلقة باقية. فبسر "تحول الحركة حرارة والحرارة حركة" تنقلب تلك الحركة الباقية المعلقة حرارة غريزية. اعني نار حياة الحيوان. فبينما يخرج النَفَس من عالم الغيب الى عالم الشهادة تعباً اذ يتداخل في المخارج متكيفا بالصوت والصوت يتفرق على المقاطع متحولا

حروفاَ "اجدى من تفاريق العصا". بينما هي قطعات صوت لاحراك لها. اذ صارت أجساماً لطيفة عجيبة النقوش، غريبة الاشكال، حاملة

---

١) (التي انقسمها اللفظ واللغة الخ) ان قيل المقسوم أربعة والمقسوم عليه خمسة فكيف يصح التقسيم؟ قلت، نعم، لكن التقسيم أيضاً على أربعة، اذ اللفظ خارج عن المقسوم عليه، اذ الوضع ناظر الى اللغة والدلالة الى المنطق والاستعمال للبيان والفهم للاصول. لكن لاتظنن أن اللفظ بقي خارجا عن التقسيم، بل هو كالام لهذه الاربعة تأخذ من حصة كل واحد، إذ بيده رأس حصة كل منها، حيث يقول اللغوى وضع اللفظ لهذا المعنى والمنطقي دلالة

اللفظ على هذا المعني مطابقة
وهكذا .. فاللفظ داخل في حصة كل.
وبهذا الاعتبار تأخذ الام من حصص
الاولاد اربعا

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 189

للاغراض والمقاصد، تتطاير مترنمة من أوكارها، مرسلة الى ماقدر لها صانعها الحكيم سفراء بين العقول. فاللفظ زبد الفكر، صورة التصور، بقاء التأمل، رمز الذهن. فبسبب الخفة والتعاقب وقلة المؤنة وعدم المزاحمة وعدم القرار ترجّح اللفظ لهذه النعمة العظمى: فما أجهل من يكذب او يسرف بقيمة هذه النعمة

٣] "أي المفرد" لان دلالة المركب على جزء معناه مطابقة. واللفظ امارة

ورمز على ما في الذهن على مذهب، وعلى مافي الخارج على مذهب.١

٤] أي مقدار قامات المعاني.. لا يشتكى قصر منها ولا طول.٢

٥] فيه مامر في "يدعى" فان نسبة الحكم لها صور متفاوتة واستحالات متسلسلة.٣

٦] وإن قارنها دلالة التضمن والالتزام بتسليم بقاء الضعيف مع القوي، ووجود الدلالة بدون الارادة؛ لان الحيثية مرادة في "مقول الاضافة" بسر ان الحكم على المشتق وما في معناه يدل على التقييد.٤

---

١) (اي المفرد) لان اللام في اللفظ للعهد والاشارة الى المفرد فلا يرد على حصر التقسيم وجمعه دلالة

المركب على جزئه مطابقة على ماسيجئ فلا تبقى خارجة عن التقسيم وعن اقسام الدلالة، لان المقصود من الوضع في الدلالة المطابقية ليس وضع اللفظ لعين المعنى بل ما كان للوضع فيه مدخل

٢) (اي مقدار قامات) اقتباس من شعر الشاعر .. والفاظ رقاق النسج قدت على مقدار قامات المعاني

٣) (فان نسبة الحكم) نعم. ان دلالة اللفظ على المعنى لها صور وعنوانات متخالفة كالتطابق والتضمن والالتزام وانقلابات متسلسلة بتبدل المواضع والتراكيب. مثلا: ان الناطق يكون تارة مدلولاً تضمنياً وتارة التزامياً وهكذا

٤) (لان الحيثية مرادة) علة لمقدر: كأنه قيل بعد تسليم المقارنة والبقاء

لايصح ولايخص التسمية بالمطابقة فأجاب: بان الحيثية مرادة والمجوز لإرادتها ترتب الحكم على المشتق كما هنا. اي من حيث وافقه

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 190

وجزئه [١] تضمناً [٢] وما [٣] لزم فهو التزام ان بعقل [٤] التزم [٥]

١] بمقدمتين نقلية وعقلية. ببقية ارادة واحدة، لامستقلة. والا فمطابقة مجاز او حقيقة قاصرة. ولا بارادة مشتركة وإلاّ فمجاز وحقيقة. وبالدخول في جواب ما هو، لا الوقوع في طريق ما هو. فما ذكر عند المنطقيين وإلاّ فمطلق.١
٢] هذا والالتزام مصدران جعليان مشتقان من الدلالة التضمنية

والالتزامية.٢
٣] أي خارج وإلاّ تداخل القسمان.٣
٤] أي عقلياً بيّنا أخص عند المنطقي. والاّ فسواء عقلياً او عادياً او عرفياً او شرعياً او اصطلاحياً او دائماً او موقتاً لكلمة او كلام أو قصة. او اللازم لتصور أو تصديق او تخييل او معنى من المعاني الحرفية التي لاوطن لها، تبعيا او قصديا.٤
٥] اي وان كان ضداً إذ كثيراً ما يكون اقرب الاشياء الى الشئ خطوراً ضده، لاسيما اذا انضاف الى الضدية الاضافية. حتى قيل ان النقيض نظير نقيضه.٥

---

١) (بمقدمتين) اي دلالة اللفظ على جزء المعنى ثابتة بمقدمتين نقلا

وعقلا. أما نقلا: فلأن دلالة اللفظ على جزء المعنى ليست مهجورة، بل هي ثابتة عند العلماء ومعتبرة في الاحكام. وأما عقلا: فلأن وجود المركب انما هو بوجود الاجزاء ولولاها لم يوجد، فاستلزامه لها ودلالته عليها ضرورية .. (وبالدخول في جواب ماهو) عطف على (ببقية) اشار به الى لزوم تصور ذلك الجزء بالجزئية والا لم تكف الدلالة تضمنا. وانما يعلم ذلك التصور بصلاحية ذلك الجزء للدخول في جواب ماهو لان تعبير الدخول خاص بالاجزاء والوقوع عام فالحيثية مرادة. اي من حيث هو جزء. وإلى هذا أشار بقوله (لا الوقوع في طريق)

٢) (وهذا) أي التضمن (والالتزام مصدران) توجيه لما يقال: من ان

التسمية بالتضمن والالتزام ليست بصحيحة اذ لايجوز حملهما على الدلالة

وجه التوجيه: انهما مصدران جعليان اي مشتقان اي مشقوقان اي متغيران اي محرفان من التضمنية والالتزامية. مثل: شمو من شمس الدين

٣) (اي خارج) ليخرج الداخل من شمول (ما) (والاّ تداخل القسمان) أي التضمن والالتزام لان الجزء الداخل لازم

٤) (اي عقليا بينا) هذه الاقسام المذكورة المتساوية عند غير المنطقي، ايضاحها بالامثلة ليس في وسع (عبد المجيد) الآن بل مدفون مع الاستاذ

٥) (حتى قيل ان النقيض نظير نقيضه) كالنور والظلمة والليل

والنهار، فان تصور كل يخطر الآخر بالبال

Mebahis-ül Elfaz

فصل في مباحث الالفاظ

مستعمل [١] الالفاظ حيث يوجد إما مركب [٢] وإما مفرد [٣]

١] مسور كلية هذه القضية الاستغراق المكسوب من المضاف اليه، لوصفية المضاف. لانه حملية. والسور "حيث" من حيث أنها شبيهة المنفصلة.١

٢] المركب المركب مع مع مفرد ومع من مركب من.٢

٣] اي مع عدم اعتبار الغير لا اعتبار عدم الغير. أخّره مع تقدمه لأن مافيه من العدم حادث لا أصلي. اذ وضع

الالفاظ لاليفيد معانيها لتعينها اولاً، بل ليفيد مايعرضها بالتركيب. فالمركب مقدم. كما في دلائل الاعجاز.٣

---

١) (مسور كلية هذه القضية) حاصله: ان تشكل هذا التقسيم في شكل قضية حملية كلية شبيهة بالمنفصلة. موضوعها (مستعمل)، محمولها المردد بين إما و او
كليتها لمحافظة حصر التقسيم وجمعه. اذ لولاها لم يكن جامعا للاقسام
وسورها الاستغراق المستفاد من اللام في المضاف اليه، اذ لا يكتسب الاستغراق من الموضوع المضاف لانه وصف لا افراد له لذاته

وشبهها بالمنفصلة في كون التردد بين جزئي المحمول لا بين قضيتين. ثم ان محمول هذه القضية الحملية لكونه كالمنفصلة لابد ان يكون كلية مسورة كالحملية ايضا محافظة لحصر التقسيم لكن الاستغراق في الشرطيات باعتبار الازمان والاوضاع. وسور هذه المنفصلة (حيث) فمعنى تلك القضية: كل لفظ مستعمل في كل زمان وعلى كل وضع اما مفرد او مركب

٢) (المركب المركب مع مع مفرد) لان واحدا من جزئي المركب وقع بعد مع، ولم يبق فيه الا جزء واحد فهو قبل ذكر ما وقع بعد مع مفرد. (والمركب مع من مركب من. .) لان من بيان وتفسير لما قبله، فلو لم يلاحظ الجزآن في المركب قبل ذكر (من) يبقى المفسر

بلا مفسر. فقبل ذكر (من) يلاحظ الجزان فيه البتة، فهو مركب من أى (من) اجزائه

٣) (اي مع عدم اعتبار الغير) اي وارداته. سواء كان الغير موجودا او لا ليدخل عبد المجيد علما (لا اعتبار عدم الغير) اذ حينئذ يخرج هذا الفقير عن التعريف (اخّره مع تقدمه) اي على المركب لانه جزؤه (لان مافيه من العدم حادث) لان وجود عدم وجود دلالة الجزء في مفهوم المفرد، إنما وجد بعد وجودها في شئ آخر، اعني المركب. مع ان الوجودي مقدم على السلبي والاصلي على الحادث

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 192

فأول [١] ما [٢] دل [٣] جزئه [٤] على [٥] جزء [٦] لمعناه [٧] بعكس [٨] ما تلا

١] من ديدنهم ترديف التقسيم القطعي بالعقلي للاثبات.١

٢] أي لفظ.٢

٣] اي واريدت.٣

٤] اي المرتب في السمع.٤

٥] أي بالذات.٥

٦] أي له وقع.٦

٧] أي المعني.٧

٨] أي نقيضه.٨

اعلم! ان لمفهوم المركب فرداَ فرداَ هو وجود جميع الاجزاء. وللمفرد افراداً بعدد عدم الاعم. فالاخص، ثم الاخص الى عدم الارادة. واخص الكلِ الاعم، اذ عدم الاخص أعمٍ، فيعم احداً وثلاثين عقلا وستة واقعاً.٩

---

١) (التقسيم القطعي بالعقلي) أي من عادة العلماء انهم بعد التقسيم القطعي أي الثابت ثبوته في الواقع، يقسمون بالعقلى أيضاً للاثبات. أي ليحصل الثبوت في الذهن أيضاً

٢) (اي لفظ) جنس وباقي القيود فصل فغيره ليس بمفرد ولامركب كالإشارات

٣) (أى واريدت) اي ان دلت ولم ترد فمفرد كالحيوان الناطق علما

٤) (أي المرتب في السمع) فالفعل الدال بمادته على الحدث وبهيئته على الزمان مفرد لامركب

٥) (أى بالذات) فالدال بالواسطة ليس مركبا، كالانسان الدال على قابل العلم بواسطة اللزوم

٦) (ليس له وقع) أى تأثير وفائدة فلا عبرة بأرادة دلالة (زاء زيد) على يده مثلا

٧) (أي المعنىّ) كعبد المجيد فان مدلول جزئه ليس جزءاً للمعنى المقصود إذا كان علما فليس مركبا

٨) (أي نقيضه) اي لان (دلّ) نقيض (ما دل) فالمفرد والمركب نقيضان مفهوما

٩) (اعلم ان لمفهوم الخ) حاصله: ان للمركب فرداً فرداً أى اجزاء يحصل ويتشكل المركِب باجتماعها فقط.

وللمفرد أفراداً أى جزئيات واقساما حاصلة من نفي كل واحد من القيود المذكورة المشروطة لتشكل المركب.فبانعدام كل قيد مع بقاء الآخر فرضا يحصل للمفرد قسم عقلا. فاذا ضربنا القيود المنفية في المفرد في الستة المشروطة الموجودة في المركب - المذكورة آنفا - يحصل للمفرد ستة وثلاثون قسما عقلا. ولكن القيد الاول - أعني اللفظ - خارج عن الضرب لكونه مقسما للمفرد والمركب. فيبقى احد وثلاثون قسما. هذا عقلي. وأما الخارجي فستة: والى هذا أشار بقوله (بعدد عدم الاعم ..الخ). نعم، بناء على ان كل قيد ذى قيد اخص من مطلقه، كالانسان الكاتب مع الإنسان

والَحاصل: انه كلما يتزايد القيود يتخصص. يعني يكون الثاني أخص من الاول، والثالث من الثاني، والرابع من الثالث، والخامس من الرابع، والسادس من الخامس. فالاخص من الكل الثالث؛ اذ لا اخص تحته. وهو مع كونه اخص الكل؛ بهذا الاعتبار يكون اعم الكل اذ لا اخص تحته فهو مطلق والمطلق أعم من المقيد

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 193

وهو على [١] قسمين أعني [٢] المفردا [٣] كلي [٤] أو جزئي [٥] حيث وجدا

[١] "على" حاملة بـ "الى" ظرفان لغوانٍ. أي ينقسم الى قسمين ويقوم واقفاً عليهما.١

[٢] كما أن "أى" للمطابقي و "المراد" للالتزامى -كذلك "اعني" وما يرادفه للتضمني. اذ المذكور مركب.٢

[٣] لا مقابل المضاف والجملة والنسبة

[٤] منسوب الى كله الذي هو جزئيه.٣

[٥] منسوب الى جزئه الذي هو كله. فالناقص زائد والزائد ناقص.٤

١) (على حاملة بـ الى). نعم، ان مجرور (على) أي (القسمين) بمادته وجوهره يقتضي تقدير (ينقسم) وهو إنما يتعدى بـ (الى) وبتثنيته المفيدة للحصر، اذ لا ثالث لهما يقتضى تقدير (ينحصر) او ما يقوم مقامه. ففي بطن (على) (الى).
لغوان) أي سواء كان (على) او) (الى) فهما ظرفان لغوان لاظرف مستقر لتعلقهما بالافعال الخاصة
٢) (كما ان اى). حاصله: ان المعنى المجهول ان كان المعنى الموضوع له يفسر بـ (اى) وان كان جزؤه فبـ ((عنى) وان كان لازمه فبـ (المراد..
اختار الناظم التفسير بـ (اعني) إشارة إلى أن الضمير في اول البيت أى في قوله (وهو على قسمين)

راجع إلى المذكور. وفيه المفرد والمركب. فلفظ (المذكور) المراد مركب والمفرد من اجزائه. فاختيار الناظم التفسير باعني مناسب في موضعه. وإلى هذا أشار الاستاذ بقوله (إذ المذكور مركب) يعنى ان ضمير (هو) راجع إلى المذكور وهو مركب من المفرد والمركب

٣) (منسوب إلى كله الذي هو جزئيه) الضمير للمنسوب؛ لأن الجزئي عبارة عن الكلي، والتشخصات فالكلي جزء للجزئي والجزئي كل للكلي فالنسبة بينهما من قبيل نسبة الجزء إلى الكل

٤) (منسوب الى جزئه الذي هو كله) لان الكلى. داخل في حقيقة الجزئى فالنسبة بينهما من قبيل نسبة الكل الى جزئه. فالجزئي كل والكلي جزء

فالناقص) أي الجزء المنسوب اليه) الناقص بعدد حروفه من المنسوب (زائد) على المنسوب باعتبار كليته وشموله للغير. وكذا ان الزائد أي المنسوب الكثير الحروف من المنسوب اليه (ناقص) باعتبار تشخصه وعدم شموله للغير

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 194

فمفهم اشتراك [١] الكلى كاسد [٢]
وعكسه [٣] الجزئي [٤]

[١] اعلم..ان هذا الاشتراك اشتراك تمثيلي واتحاد وهمي. اذ الاشتراك والاتحاد بكلي معنييهما غير متصور هنا. بل المراد تطابق النسب. كتساوى نقط المحيط لنقطة المركز. لو ذهبت احداها اليها كانت اياها وبالعكس. أعني أن الكلي لو خرج بالفرض من عالمه ودخل باب إحدى جزئياته - فبسر عدم العبثية - يفنى هو ويبقى ما في الجزئى من ظله فيتوهم الاتحاد.. وكذا لو تطاير

بالفرض متصاعداَ إحدى جزئياته من عالمها الى مقام الكلى، فبالوصول الى بابه يناديها "أنا زعيمكم هنا كما أنتم نوابي في مملكتكم". ثم ينطفى. فيتوهم الاشتراك، ولو ممتنعاً. اذ الفرض ممكن.١

٢] اي من المبادئ التصورية. اي رسم ناقص ليطمئن قلوب الحواس لحكم العقل فيقرأوا ما في المثال من آيته.٢

٣] أي لا يشترك بالامكان اشتراك الوجود الظلي، لوجوداته الاصلية. الممثل عكسه بتخييل نقطة المركز مصباحا ونقاط المحيط زجاجات.٣

---

١) (اعلم! أن هذا الاشتراك) حاصله: أن الكلي ظل ذهني للجزئيات الخارجية وهي مثالات له. فالنسبة

بينهما كنسبة نقطة المركز الى نقط المحيط. لكن ان ارتفع الجزئي من الخارج ودخل الذهن تنطفى
تشخصاته وتنسلب عنه فيكون كليا.
وكذا ان سقط الكلي ووقع في الخارج ينضم اليه التشخصات فيصير جزئيا
ففي المنزلتين لايُرى الا واحد منهما فيتوهم بينهما الاشتراك والاتحاد
٢) (اي من المبادى) اى قسم من القول الشارح لانه مثال والامثلة رسوم ناقصة
٣) (أي لايشترك بالامكان.. الخ) اظن ان هذه القضية موجهة (والجهة) الامكان و(لا) نافية لها و (اشتراك) منصوب اما بنزع الخافض - اي كاشتراك - أو على انه مفعول مطلق نوعي. حاصله: ان الجزئي لايمكن ان

يشترك ذلك النوع من الاشتراك كما كان في الكلي اذ لاوجود له ظليا لوجدات في الذهن اصلية في الخارج. بل الخارج مركز لوجوده الاصلي. وهو مصباح في الخارج يرى في زجاجات الاذهان عكس الكلي

س :- مالفرق بين الجزئي والكلي في فرض الافراد حتى تفرض للكلي لا للجزئي

فاجاب المرحوم: بان الفرض ممكن في الكلي ممتنع في الجزئي. مثلا: ان (الله) علم للذات لايحد، اذ لاجنس له ولافصل فليس له مفهوم حتى يفرض له الافراد باعتبار المفهوم. فالفرض فيه ممتنع

واما فرض الافراد للجزئي الكلي في (الجزئي كلي) فهو فرض ممكن؛ اذ له حد. وفي حده جنس وفي جنسه

عموم. فله مفهوم عام يمكن فرض قوله على كثيرين لا وجود لها
كما ان الفعل اسم) دفعٌ لما يقال:)
من ان الجزئي والكلي ضدان كيف يحمل احدهما على الآخر.. وجه
الدفع: ان حمل الكلي هنا ليس على الجزئي الفردي الخارجي، بل على مفهومه. وهو ايضا كلي من الكليات لكن من المعقولات الاولى. والكلي المحمول عليه في المثال من
المعقولات الثانية فلا اشكال. كما لا اشكال في حمل الاسم على الفعل؛ لان الاسم محمول على لفظ الفعل
(وهو اسم من الاسماء (كالاسم

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 195

[٤] كـ [الله] جل جلاله: والجزئي كلي كما ان الفعل اسم. وافترق الجزئي والكلي الفرضي، بان الاول فرض ممتنع والثاني فرض ممكن..

فأولاً [١] للذات ان [٢] فيها [٣] اندرج [٤] فانسبه [٥] او [٦] لعارض [٧] اذا [٨] خرج [٩]

[١] أي الأولى "اولا" اذ لا ثاني هنا، لان الجزئي كما لاينضبط احوالاً لايفيدنا كمالاً حكمياً "للذات" كذات "يدك

وأنائك" فان الماهية مظروفة الوجود. والذات هي مع اضافة الوجود.
والحقيقة هي بشرط الوجود. والهوية هي مع الوجود.١

---

١) أي الاولى (اولا) يعني ان صنيع الناظم في هذه العبارة حيث اختار (اولا) على (الاول) فذكرُ ذلك وترك هذا احسن وأسلم. لأن لفظ الاول والثاني من الاضداد ومن المتضايفات، ذكر احدهما يخيل الآخر. فلو ذكر الناظم لفظ الاول لبقي السامع -بحكم التضايف الضدي- منتظراً إلى أن يذكر (الثاني). ولا (ثاني) هنا لان احوال الجزئي لاتنضبط ولا فائدة لنا فيها. كذلك أحكامه لاتفيد كمالا ولا فائدة،

حتى يلزم ذكرها فيحتاج إلى ترديف (الاول) (بالثاني)، فاختار (اولا) تخليصاً للسامع عن الانتظار لان المفهوم من (اولا) الابتدائية لا اول الاعداد
للذات) (كذات يدك و(انا) ئك). أشار بهذين المثالين إلى أن (الذات) ينسب اليه أجزاء الماهية كالجنس وتمامها كالنوع. وان الذات كما يطلق على الكل يطلق على الجزء ايضا. فاليد في المثال الاول لكونه جزء لتمام ذي اليد مثال للجنس الذي هو جزء الماهية. ومرجع (أنا) الذي هو تمام ذي اليد مثال للنوع الذي هو تمام الماهية. (وانائك) مركب اضافي على لغة "الاكراد" من ضميري المتكلم والمخاطب. عطف على (يدك) والمعنى أي كذاتك الذي

تعبر عنه بـ «انا» فمرجع «انا» تمام جسد ذي اليد واليد جزؤه
فان الماهية.. الخ) حاصله: ان الهوية) والحقيقة والذات اعيان للماهية انقسمت هي اليها باختلاف الاعتبارات والحيثيات، إذ الوجود لو اعتبر مع الماهية اي شطراً فهوية. ولو اعتبر شرطا فحقيقة. ولو اعتبر مع الاضافة فذات. لكن المضاف اليه غير داخل

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 196

٢] فالتشكيك لخفاء الذاتية عكس العروض
٣] اي في تفصيلها ذهناً، للزوم الاتحاد في الخارج للحمل. واختلاف العبارات باختلاف الاعتبارات. أو في الخارج مأخذها. وقيل متعددة فيه، وصحة الحمل للالتحام.١
٤] اي لم يخرج.٢
٥] اي سمه ذاتيا. ولا يلزم شمول وجه النسبة - مناسبة التسمية - لكل الافراد.٣

[٦] للتقسيم لا للتخيير الذي يفيده الانشاء فانه اخبار.٤
[٧] عدل عن عرض، اشارة إلى الحمل.٥
[٨] للظهور بالنسبة.٦
[٩] فالنوع كالفصل خاصة الجنس وعارضه كما في المناسبات.٧

---

١) (أي في تفصيلها) أي تحليل الماهية إلى أجزائها. وإنما ذلك في الذهن، ولولا الاتحاد في الخارج لما جاز الحمل بينهما
واختلاف العبارات) كالاندماج) والدخول وعدم الخروج (باختلاف الاعتبارات). ومن الاعتبارات مراعاة النظم والوزن
٢) (اي لم يخرج) سواء كان جزء الماهية او تمامها ليشمل النوع

٣) (ولا يلزم شمول وجه النسبة) فلا بأس لخروج النوع من وجهها

٤) (فانه اخبار) إذ التقسيم واقع في الازمنة الخالية. لكن الناظم اراد ان يخبر ويحكى عن ذلك الخبر بلفظ الانشاء

٥) (اشارة الى الحمل) اذ العرض لايحمل بل المحمول العارض .. وفيه مافيه.. تأمل

٦) (للظهور بالنسبة) اي ذكر أولا (إن) الدال على الشك. وهنا (اذا) الدال على القطع. اشارة الى ان كون التسمية بالعارض اظهر من التسمية بالذاتي في الجملة

٧) (فالنوع كالفصل) أي فعلي هذا لايكون النوع ذاتياً، بل يكون خاصة للجنس وعارضه، اي غير شامل كما ان الفصل كذلك كما سيأتي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 197

والكليــات [١] خمســة [٢] دون انـتـقاص
جنس [٣] وفصل [٤] عرض [٥] نوع [٦] وخاص [٧]

[١] في التعريف استعظام. هي كاخواتها بينما هن معقولات ثانية، حرفية المعاني. وتبعيتها مرايا للمعقولات الاولى؛ اذ صارت طبائع اسمية يتطاير من جوانبها ما يتوضع عليها، ويخرج ما كانت لابسة له، ويتولد منها من يدعى

انه اب لأبيه كما أن الكلي نوع الجنس الذي هو نوع الكلي وقس.١

٢] اي انتج أربعة تقسيمات، خمسة أقسام متقابلة ان اتحد المنسوب اليه. فأن تعدد فقد تجتمع في واحد وقد تتحد في نوع كالنوع الاضافي.٢

٣] أي الذاتي الاعم بسيطاً او مركباً.٣

٤] اي الذاتي المميز قريبا او بعيداً.٤

٥] اي الخارج العام مطلقا او مقيداً.٥

٦] اي الجواب التام حقيقاً او اضافياً.٦

٧] أي الخارج المميز للجنس او النوع

---

١) (في التعريف استعظام) اى العظمة والحشمة تترشح من ايرادها بالجماعة «حرفية المعاني» أى مدلولاتها كمدلول الحرف غير مستقلة «وتبعيتها» اى تبعية المعاني

اى معانيها تابعة وآله للغير «اذ» فجائية «اسمية» أى حقائق مستقلة كالاسم «يخرج ما كانت لابسة له» اولاً من العنوان الاول وتتزيا بعنوان آخر «يتولد منها الخ» مثلاً: ان الكلي بعدما كان نوعاً للجنس وإبناً له ولابساً لعنوان النوعية اذ يخرج من ذلك العنوان ويتلبس بعنوان الكلية ويصير أبا لمن كان أباً له

٢) (ان اتحد المنسوب اليه) أى ان لوحظ الكلي حين الانقسام باعتبار المفهوم فلاشك يكون الاقسام متقابلة «وان تعدد» اى لوحظ الكلي في ضمن الافراد «فقد تجتمع» الخمسة «في واحد» فلا تقابل بينها كالملون فانه جنس للاسود والابيض. ونوع للمكيف. وفصل للكثيف. وخاصة للجسم. وعرض عام

للحيوان. «وقد تتحد» اى بعضها «في نوع كالنوع الاضافي» كالحيوان فانه جنس لما تحته ونوع لما فوقه

٣) (اى الذاتي الاعم) هو الجنس العالي كالجوهر والجسم المطلق

٤) (أى الذاتي المميز) اى الفصل القريب والبعيد

٥) (أى الخارج العام) هو العرض المطلق عن اللزوم او المقيد به

٦) (أي الجواب التام) هو النوع عبر عنه بهذا لانه جواب تام لسؤال «ماهو». أما الجنس - ولو يقال في جواب ما هو - لكنه جواب ناقص

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 198

اعلم! ان بينها مشاركات مثنى وثلاث ورباع وخماس. ومباينات ومناسبات ككون الجنس عرضاً عاماً للفصل والفصل.. خاصة للجنس.. والنوع ..خاصتها
ثم أعلم! أن هذه المصطلحات لها كامثالها حقائق اعتبارية لا وجود لأفرادها وانما مناط الحكم النقط التي ...تتسنبل عليها حدودها

وأول [١] ثلاثة بلا شطط جنس قريب [٢] أو بعيد [٣] أو وسط [٤

١] أى الاول اولى. واوليته هنا لانه اول في التعريف لانه جزء المادة الا عرف لانه أعم ولأوليته في الوجود لأنه كالمادة كالهيولى.١
٢] أى يكون فذلكة سلسلة الاجناس والفصول غير الفصل القريب.٢
٣] أى المبدء البسيط للسلسلة وهي العشرة المشهورة التي هي أوادم الموجودات.٣
٤] أى كما انه جنس نوع. وايضاً النوع كالجنس.٤

---

١) (اي الاول أولى) اما اولويته فلأن (اول) نكرة لاتكون مبتدأ إلا أن يكون تنوينه عوضاً عن (ها). وأما اوليته فلانه في التعريف أول، لانه عبارة عن جزأين أولهما الجنس لانه الأعم

٢) (أى يكون فذلكة) أى خلاصة تحتوى على مافوقه من الاجناس والفصول غير الفصل القريب، لانه تحته فلا يكون آخذا له في مفهومه
٣) (اى المبدأ البسيط) أى غير المركب من الجنس والفصل إِذ لاحد له (للسلسلة) أى سلسلة الموجودات التي هي عبارة عن عشرة اصول تتدلى جهتها الاعلى من الجوهر والجسم المطلق والجسم النامي والحيوان والانسان. فهذه خمسة ولو عد معها فصولها اعني الناطق والحساس والنامي وقابل الابعاد الثلاثة لكانت تسعة. ولو زيد عليها الصنف لتمت عشرة كاملة. وهذه الاصول منشأ المخلوقات كما أن آدم اصل لذوى الحياة

٤) (نوع) اى اضافي بالنسبة الى ما فوقه (وايضا النوع) اى الاضافي بالنظر الى ماتحته

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 199

فصل في نسبة الالفاظ للمعاني

ونسبة [١] الالفاظ [٢] للمعاني [٣] خمسة [٤] اقسام [٥] بلا نقصان

[١] اعلم! ان اللسان كالإنسان عاش أدواراً وتحول أطواراً وترقى اعصاراً. فان نظرت الآن إلى ما تبطن "الآن" من أطلال وانقاض اللسان التي تفتت في سيل الزمان لرأيت منها تاريخ حياة اللسان ومنشؤه. فالدور الذي نجم اللسان إلى الوجود، إنما هو دور حبات الحروف الضعيفة الانعقاد، المغمورة في الاصوات، الدال اكثرها بطبيعة المحاكاة. ثم بتلخص المعاني ارتقى

الى الهجاء. ثم بتكثر الأغراض تدرج الى التركيبي "ولها آيات في الشرق". ثم بتشعب المقاصد تصاعد الى التصريفي. ثم بامتزاج الحسيات الرقيقة والأغراض اللطيفة تعارج الى النحوى، وهو العربي الذي اخصر الاختصارات، الموجز المطنب، القصير الطويل. ثم بسر قلب المجاز بالاستمرار حقيقةً، تولّد الاشتراك. وبحكمة نسيان المناسبة وانقلاب الصفة بالجمود تولد الترادف.. وقس.. فالتناسب نتيجة التناسل

٢] أي اللفظ مع اللفظ واللفظ مع المعنى والمعنى مع الفرد.١

٣] والفرد معنى. فيه احتباك: "ذكر في كل ماترك في كل".٢

٤] أي باندراج التساوي في الترادف. والنقل والمجاز في الاشتراك.٣

٥] اي الخمسة نتيجة خمسة، او سبعة تقسيمات بالقياس المقسم

---

١) (أي اللفظ مع اللفظ الخ) حاصله: ان الاقسام الخمسة الآتية حاصلة من نسبتين: احداهما: نسبة اللفظ إلى اللفظ يحصل من هذا الترادف والتشكك. والاخرى: نسبة اللفظ الى المعنى يحصل من هذا التواطؤ والاشتراك والتخالف. لكن الناظم احتبك في العبارة؛ بان حذف من الاولى آخرها ومن الثانية أولها. وتقدير العبارة هكذا: ونسبة الالفاظ للالفاظ ونسبة الالفاظ للمعاني. فترك من الأول ثانيه ومن الثاني اوله

والمعنى مع الفرد) اي نسبة المعنى) المطابقي إلى جزئه او لازمه. يحصل من هذا قسمان آخران: التباغض والتلازم. ترك الناظم هذا لسبقه في الدلالة

٢) (والفرد معنى) اي جزء المعنى المطابقي أو لازمه من المعاني. فنسبته إلى أحدهما من نسبة المعنى إلى المعنى

٣) (أي باندراج التساوي الخ) والا يكون الأقسام سبعة والتقسيمات المنتجة لها أيضا سبعة

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 200

تواطؤ [١] تشكك [٢] تخالف [٣]
والاشتراك [٤] عكسه [٥] الترادف [٦
١] أي تساوي الحصص ذاتا، وإن
تفاوتت كمالاً وانكشافاً، اذ قانون تولد
الاتحاد والامتزاج من الاختلاف تحكم.
وكم من مترجم عن تأثره يئن قائلا:
وطالما كنا كغصنى بان لكن نما وزدت
في النقصان
ألم تر: نواتين توأمين إذ سعت "تا"
انكشفت نخلة. وان عصت "تي"
انكمشت نخرة.١
٢] أي التشكك مشكل بين المشتركين

اعلم! ان التشكك مع امتناعه قد يتوهم فيما لبس نفسه، والبست ماهيته هويته، ولابست ذاته صفته اسماً ورسماً كالبياض للثلج والعاج. وأما وجود الواجب والممكن فلا يشتركان إلا في العرض العام الذي هو الوجود الغير الذاتي للموجودات

٣] فيدخل غير التغاير من التقابل والتضاد والتناقض والتضايف والتنافي والتباين وعدم الملكة

٤] أي المتولد في الأكثر بالاستمرار أو بتناسي سر التشبيه: ألم تر لو تخيلت وجه السماء جبهة ونصف وجه أفطس أعور أو أرمد لرأيت الشمس عينه الباصرة المبصرة. أو توهمت السماء أرضا أو طوداً مظلين لأبصرت الشمس عينهما الجارية بماء الحياة وهو الضياء وقس.٢

١) (أي تساوى الحصص) أي المراد من التواطؤ تساوي الأفراد ذاتا ومفهوما لا اتحادا في الكمال والانكشاف، لأن الاتحاد لايمكن في الافراد المتخالفة: (ألا ترى) الشاعر كيف يئن ويتأوه من نقصه وترقي رفيقه مع انهما من نوع واحد وانظر إلى النواتات يكون بعضها نخلة وبعضها نخرة مع أن الاصل واحد. فالتواطؤ في الذات فقط. - كالبياض للثلج - إذ لايفرق بين ماهيته وهويته وذاته وصفته ومفهومه وأفراده فيقع التشكك في حمل البياض على الثلج إما على مفهومه أو على أفراده

٢) فان لفظ العين في تلك العبارة مشترك بين الجارية والباصرة قد

نُسي علاقة التشبيه بين الجارية والباصرة فصار حقيقة

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 201

[٥] أي عكس عكسه المنعكس منتكسا أي "ذا" يتشعب عروقا و "هذا" فروعاً.١
[٦] أي التساوى امه. فكم من مشتق يتجمد.٢

واللفظ [١] اما [٣] طلب [٢] او خبر [٤] واول ثلاثة [٥] ستذكر [٦]
[١] أى ذو النسبة التامة.٣
[٢] اعلم!
ان ابن آدم لمحتاج في تنظيم اطنابه الممتدة إلى الكائنات وإصلاح روابطه المنتشرة اليها إلى انشائيات تسد

حاجاته الفطرية. فلتطمين تهوسه "يتمني". ولتسكين حرصه "يترجى". ولتربية ميل الاستكمال فيه "يستفهم". ولميل الاحتياج إلى التعاون "ينادى". ولاظهار ارتباطه بالحق "يقسم". ولتأمين ميل المحاسن "يأمر". ولتوطين نفرة المساوى "ينهى". ولسد الحاجات بتوسع المجال "يحل ويعقد". وقس.. ثم لخاطر ميل جولان الروح في الازمنة والامكنة مع النفوذ في اسرار الكائنات "يخبر":

الحاصل: ان لابن آدم وبنت حواء علماً فعلياً يكون فكرهما مبدأ لخارجياتهما الاعتبارية. ومصورها "الانشاء" وعلما انفعاليا يكون الخارج منشأ ذهنياتهما. وزعيمه "الخبر"

---

١) (أي عكس عكسه المنعكس منتكسا الخ) إذ في الاشتراك اللفظ واحد والمعنى متعدد. وفي الترادف بالعكس. فالترادف بالصعود من جهة المعنى إلى اللفظ يتفرع. والاشتراك بالنكوس والتسفل من اللفظ إلى المعنى يتعرق

٢) (والتساوى امه) أي الترادف قسم من التساوى ومتولد منه فكيف جعل قسما آخر

فاجاب: (فكم من مشتق يتجمد) أى يصير جامداً ويخرج عن الوصفية وينفرد عن أبيه وأمه مستقلا برأسه

٣) (أي ذو النسبة التامة) لأن الأقسام من المركبات التامة لا من المفردات ولا من التركيبات الناقصة

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 202

٣] أي الحرف المنبث في غيره. وفي التنبيه والقسم طلب ما والمطلوب محال او ممكن. عدم أو وجود. والوجود في الذهن أو في الخارج. وهو اما حقيقي أو اعتبارى.. هذا.١
٤] أي مايمكن عقلا في المحصل أن يكذب بتخلف المدلول ويصدق بمطابقة المدلول للمعنى كما هو يصدق لأنه تصديق.٢
وسر الفرق بين الاخبار والإنشاء: إن الخارج في الأول لما كان كالعلة المجامعة لما في الذهن، فمتى جاء

الذهنى قابله إما بالوفاق أو بالخلاف! وفي الثاني مافي الذهن كالعلة المعدة. فما دام لم يتم لا خارج له. وإذا جاء الخارج ذهب من حيث هو إنشاء
[٥] اي أو ثلاثة عشر.٣
[٦] ما اقبح النظم المحوج في المختصر الى المطول بلا طائل

أمر [١] مع استعلا [٢] وعكسه [٣] دعا [٤] وفي [٥] التساوي [٦] فالتماس [٧] وقعا
[١] اعلم! انه يتفرع من الامر -كالنهي- التهديد والتعجيز والتسخير والتسوية والتمنى والتأديب والارشاد والامتنان والاكرام والامتهان والاحتقار والوجوب والحرمة والندب والكراهة والاباحة والتخيير والايجاد. وكذا التعجب وغيرها،

١) (اي الحرف المنبث في غيره) يعني أن (أما) هذه ليست للشرط بل هي حرف للترديد لامدلول لها مستقلاً بل آلة للغير. (وفي التنبيه والقسم) أي نوع من الطلب. والمطلوب في الاول ايقاظ المخاطب وفي الثاني اثبات المدعى أو تأكيده مثلاً

٢) (ويصدق بمطابقة المدلول للمعني) حاصله: ان صدق القضية بمطابقة مدلول اللفظ للمعنى المراد. لكن هذه المطابقة لاتكفي وحدها لصدق القضية بل يلزم تطابق تلك المطابقة للواقع أيضاً كما قال الاستاذ (كما هو يصدق) أي يلزم أن يكون تلك المطابقة أيضا صادقة اي مطابقة للواقع (لأنه تصديق) أي مصدق يعني هذه المطابقة مصدقة

للمطابقة الاولى لولا هذه المطابقة لم تكف الأولى لصدق القضية

٣) (أي أو ثلاثة عشر). نعم، قد زاد الاستاذ على ثلاثة الناظم عشراً من الترجي والتمني.. الخ

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 203

وامثالها من المعاني الهوائية التي يتشربها لفظ الأمر أو النهى والامر باعتبار المقامات
ثم ان الأمر للوجوب، لان روح الاوامر "كن" وهو تامة للايجاد. ويتضمن الناقصة أيضاً
أما الاوامر المتعلقة بأفعال المكلفين، فللابقاء على الاختيار استبدل الايجاد بالايجاب، لأنهما صنوان والايجاب ينتج الوجوب في أمر الخالق دون الخلق، لجواز تخلف مطلوبهم عن طلبهم.١
٢] أي وإن لم يكن عالياً

[٣] أي الاستعلاء للغير.(ولقد سفل من استعلى غيراً غير عال)
[٤] ما أجهل من لم يخص بالدعاء من اختص بامر الايجاد
[٥] اذا عصرت "في" و"فا" تقطرت "ان" فلا اشكال.٢
[٦] أي من جهة ما به التساوي اذ قد يتساوى المتباينان.٣
[٧] أي يداً بيدٍ لابرأس لا بذيل.٤

---

١) (أما الاوامر المتعلقة الخ) دفع لما يرد على ماقال: من (أن روح الاوامر (كن) وهو تام بمعنى الايجاد): انه لو كان بمعنى الايجاد لزم أن يكون الأمر المتعلق بافعال المكلفين أمراً إيجاديا. ويترشح من هذا (الجبر والحال (لا جبر ولا تفويض).

وجه الدفع: أن ذلك الأمر استبدل في حق العبد بالإيجاب فهو أمر إيجابي، أي يتعلق الأمر بفعل العبد لها بالاختيار، لا إيجادي يتعلق بنفس الأفعال

٢) (إذا عصرت «في» «وفا»: يعني بعدما تأملت في كون «الفاء» فصيحة وفي كون «في» ظرفية يتقطر من ذلك أن (إن) مع شرطه مقدر: تقديره إن كان التساوي فالتماس، فيخلص التركيب عن الأشكال

٣) (إذ المتساويان قد يتباينان) كالمؤمن والكافر في التجارة مثلا، فالأمر الصادر من أحدهما للآخر التماس من جهة التجارة

٤) (يداً بيد) لايبعد ان يكون هذا القول إشارة إلى أن المأمور به شرعاً

المصافحة باليد لا بالرأس كفعل اليهود. ولا بالذيل كما يفعله الراكعون الرافعون لأعجازهم والخافضون للرؤوس للتعظيم

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 204

فصل في بيان الكل والكلية والجزء والجزئية

الكل [١] حكمنا [٢] على المجموع [٣] ككل [٤] ذاك [٥] ليس ذا [٦] وقوع

اعلم! ان في جملة العالم - بالاختلاط والارتباط - تركيبا متداخلاً متسلسلاً هو مصدر الآثار. وفي الكائنات من الكل نظاماً منبث العروق منتشر الفروع، هو مدار الاحكام. فما من كل إلاّ ويلمح بثمرة من ثمرات التركيب. وما من كلية إلاّ وهي تلوح بقانون من قوانين النظام... فتأمل!.

١] وهو كالكلية دون الكلي تصديق والكلي شخص بالنسبة إلى الكلية.١
٢] في الحمل تسامح.٢
٣] اي سواء لكل جزء نفس الحكم أيضا، أو في جزء منه دخل فيه، أو في وجوده. أو لا.٣
٤] حديث بالمعنى. المشهور، لعموم السلب لتأخر النفي -ولسؤال ذي اليدين بـ "أم" رجح سلب العموم لتنزيه كلامهصلى الله عليه وسلم عن توهم الكذب ولو سهواً في النسيان. ولأن "ليس كل" مثل "كل ليس" عند بعض.٤

---

١) و(هو) راجع إلى الكل مع تعريفه المحمول عليه. (كالكلية) أي كالقضية الكلية أي في حكمها (دون الكلي) أي ليس الكل هنا بكلي ذي

جزئيات حتى يكون مع محموله قضية. بل المراد منه المفهوم كالانسان في «الإنسان حيوان ناطق» فهو مع محموله قضية شخصية ذات (تصديق). (والكل) أي بحسب مفهومه (شخص) أي جزئي (بالنسبة إلى الكلية) أي إذا قوبل بها

٢) (في الحمل تسامح) لأن الكل ليس نفس الحكم حتى يحمل عليه، والمتحد به انما هو المجموع

٣) (اي سواء) ثبت الحكم (لكل جزء ايضا) كما في الحديث، على تقدير أن يكون السلب فيه عموم السلب (او في جزء منه) كالحديث أيضاً على تقدير كون سلبه سلب العموم

٤) (حديث بالمعنى) أي لا باللفظ (المشهور) ان السلب في الحديث (لعموم السلب) وهو أعم من سلب

العموم (لتأخر النفي) لان (ليس) بعد (كل) لكن بالنظر لسؤال (ذي اليدين -بأم-) رجح سلب العموم أي لا وقع لا ذا ولاذاك. (في النسيان) اشارة الى أن السهو ما وقع من النبي (عليه الصلاة والسلام) الا وقت النسيان

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 205

[٥] أي القصر والنسيان. "ذا. ذاك وكذلك" كالمثل لايتغيرن.١
..[٦] أي عندي أو في ظني

و [١] حيثما [٢] لكل [٣] فرد حكما فانه [٤] كلية قد علما

[١] اعلم! ان القضية الكلية فذلكة قضايا ضمنية بعدد افراد موضوعها. مثلا: "كل ضاحك متعجب" ان (كل) أي كل فرد لا الكل المجموعي ولا المنطقي "ماصدق". اى لاحقيقته ولا صفته "عليه الضاحك" بالفعل، لا بالامكان

"الفرضي". أي لا الخارجي فقط "من جزئياته". أي لا مع مسماه "الإضافية". أي لا الشخصية فقط "يتحد أو يشتمل لذاته". أي لا لمفهومه "متعجب". أي مفهومه لاذاته. وإلاّ لم ينتج الشكل الأول بفقدان أيها كان

٢] مما أفاض "ما" على "حيث" من العموم والشرط يفيض جامعية التعريف واستلزامه للمعرف.٢

٣] أي على العنوان له ولو في "ال" والاضافة والموصول وغيره.٣

٤] ان "أن" امارة كون مدخولها من الحقائق. وماتشربت من التحقيق جهة الإثبات، كما ان الضرورة جهة الثبوت.٤

---

١) (ذا وذاك وكذلك) هذه الكلمات الثلاث (كالمثل) أي مثل ضروب

الامثال لا يتغيرن. فلا يرد ماقيل: من أن المشار اليه هنا اثنان والمخاطبون كثيرون

٢) (مما أفاض "ما" على "حيث") يريد ان «حيث» متى لحق به «ما» الكافة يدخل في عداد الأسماء الشرطية ويفيد جامعية التعريف ويحافظ استلزامه للمعرف

٣) «أي على العنوان له» اي حكم على مفهومه المشترك بين الافراد. "ولو في "ال" والاضافة الخ» أي ولو حصل الاستغراق منها

٤) (إن "أن" امارة) أي كما إن (أن) بالفتح تأكيد لمدخولها إن «إن» بالكسر تحقيق لمدخولها، أي لإثبات كونه حقاً فأن الجهة اى الضرورة للثبوت. وتحقيق "إن" للاثبات في الذهن

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 206

والحكم [١] للبعض [٢] هو [٣] الجزئية [٤] والجزء [٥] معرفته [٦] جلية

١] أى له، وكذا عنده وعنه. إلاّ أن البعض فيهما من الاوضاع.١

٢] على نفسه أو ما يرادفه طراً أولاً وآخراً، ركناً او قيداً، إسما أو حرفاً. ومايشابهه معنىً كذلك. "ككم" والعهد الذهني في "ال" والاضافة والموصول.٢

٣] و[هو] هو رافع الموضوع الى المحمول لينطبعا او يتحدا. وذات

الموضوع في المحمول، خرج للجمود. ورابطة تضمنت صورة القضية.٣
٤] منسوب الى موضوعها اي الحملية الجزئية. اما الحكم على الجزئي ولو اعتبارياً كتمام الافراد وجميع مراتب الأعداد فشخصية.٤

---

١) (أى له وكذا عنده) الأول إشارة إلى الحملية. والثاني إلى المتصلة والثالث إلى المنفصلة. لكن الحكم في الأخيرين على الأوضاع والأزمنة.
٢) (على نفسه) أى نفس البعض كبعض الإنسان كاتب. (او مايرادفه) أى يدل على مادل عليه البعض من البعضية مثل طراً واولاً وآخراً وركناً وقيداً. فهؤلاء الكلمات وان كانت دالة على البعضية لكن لاتستعمل

في أسوار القضية إلا نادراَ.
(ومايشابهه معنى كذلك) بان كان
بين المعنيين مشابهة لاترادف (ككم)
أى الخبرية مثل: «كم كتاباً قرأته»
فان الكتب المقروئة المخبر عنها
بكم بعض قليلاً أو كثيراً (والعهد
الذهني في (ال) والإِضافة
والموصول) هذا الاخير عطف على
العهد لا على (ال) إذ دلالته على
البعضية ليست لذاته بل بالصلة.
٣) (وهو) أى لفظه. وله في القضية
ثلاث وظائف:
احداها: رفع الموضوع وجره إلى
المحمول (لينطبعا) إذا كان الثاني
أعم (او يتحدا) إذا كان مساوياً:
الوظيفة الثانية: انه (ذات الموضوع)
أى راجع إلى ذات الموضوع أى لا
إلى وصفه. ساكناً ومستتراً (في

المحمول) لكن (خرج) من مسكنه كما هنا (للجمود) أى لكون المحمول جامداً.

الوظيفة الثالثة: انه (رابطة) بين الطرفين يدل ويحافظ على صورة القضية كما يحافظ الطرفان مادتها.

٤) (منسوب إلى موضوعها) العائد للجزئية. تقدير الكلام: الحملية الجزئية هي الحكم للبعض. فالحملية موضوع والجزئية صفة لها، أي الحملية المنسوبة إلى الجزء أى البعض.. (أما الحكم على الجزئي). هذا مقابل للحكم على كل فرد وعلى البعض. أى الحكم على الجزئية شخصية (ولو) كان كونه جزئيا (اعتباريا) أى فرضيا (كتمام الأفراد) فانه جزئي فرضي (ومراتب الأعداد الخ) فان العشرين وأمثاله

ليس من الجموع. فالحكم عليه شخصية

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 207

[٥] أما التصوري فظاهر. واما التصديقي فانما هو في ضمن الكل. وإلا ففي التصريح إما شخصية أو كلية أو طبيعية أو جزئية.١
[٦] أى الجزئية بالتفرع في ضمن الكل اى في ضمن التصوري. وأما التصديقي فتحقيقه تجلو بالقياس الغير المتعارف المستعمل في ادراج مسائل العلوم في تعريف العلوم. كـ "يده" داخل فيه وكله حسن فيده لها دخل في الحسن.٢

١) (أما التصوري فظاهر) أي أما الحكم على الجزء الذي لاحكم فيه فظاهر أنه شخصية. (وأما التصديقي) أى الحكم على الجزء التصديقى الذي كان موضوعاً لمحمول «كيده حسن» فقد علم حكمه في ضمن الكل في قول «الناظم: «وحيثما لكل فرد وإن لم تكتف بمعرفته الضمنية فقد يكون شخصية «كعينه كحلاء». او كلية «ككل عين باصرة». او طبيعية «كالعين آلة للرؤية». او جزئية ««كبعض العين شهلاء

٢) (بالتفرع) أي انكشفت معرفة الجزئية تبعاً في ضمن الكل. (بالقياس الغير المتعارف) وهو الذي لايكون الحد الأوسط من الموضوعات والمحمولات. بلِ من

متعلقاتهما.. (المستعمل في أدراج الخ) مثلاً: هذه المسألة جزء من المنطق والمنطق يبحث عن الايصال فهذه المسألة لها دخل في الايصال

Muarrefat

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 208

فصل في المعرفات

معرف [١] على ثلثة [٢] قسم [٣] حد [٤] ورسمي [٥] ولفظي [٦] علم

أعلم! أن في بحبوحة فطرة الانسان احتياجاً ذا ألسنة ضمنية ذات خمسة اسئلة، يقابل بها الحادثات. وينعي بها الواقعات. وينادي بها الكائنات.. المشهور منها "ما" المولد للمبادئ التصورية. و"لمه" المدون للمبادئ التصديقية في العلوم.. وتجيبها الحكمة بلسان الكائنات المفسر بعضها بعضا - بالتعريفات - في مقابلة سؤال "ما". وبالادلة في جواب سؤال "لمه".

١] هو لتعريف الحدود الوسطى، لإدراج الجزئيات تحت الكليات، فيسرى اليها حكمها فتسهل الصغرى.١
٢] اكتفى بما مرّ من التقسيم عن التعريف لان بيان المصطلحات ليس من اساسى العلم بشئ. واما التقسيم فمن المسائل.. ثم انهم رجحوا "على" على "الى" نظراً للمبدأ والتحصيل لا المحصل والتعليم. فان استقراء الجزئيات والأقسام هو الذي يفيد ترتب المقسم على الأقسام.٢
٣] تقسيم الكلي الى الجزئيات محصل لحدود الاقسام، ان كان عقلياً. واما تقسيم الكل الى الاجزاء فلتحصيل ماهية المقسم في الخارج

١) (هو لتعريف الحدود الوسطى) أى القول الشارح لتعريف الأقسام الأربعة، أى الحدين والرسمين، أى يعرفهما للطالبين، ليعلموا كيفية تحصيل تلك الأقسام وترتيبها بحيث يجمع تحتها الافراد ويخرج الاغيار. فينتقلوا بواسطة ذلك الترتيب بسهولة إلى المعرفات المجهولات. قوله (فتسهل الصغرى) إشارة الى المقدمة الاولى من الدليل الذي هو خلاصة «علم المنطق» وقد مر. . والمراد بقوله (الحدود الوسطى) أقسام التعريف

٢) (اكتفى بما مر الخ) يعنى ترك الناظم التعريف اكتفاء بما ذكر من التقسيم لأن التعريف من المصطلحات وبيانها ليس من أساسى العلم بشئ أى التصور

والتصديق. (ثم انهم رجحوا «على» الخ) يعني ان نظر إلى أن الجزئيات والأقسام حصلت بالاستقراء. ثم وقع التقسيم على الموجودات الذهنية يترجح (على) على (إلى) لأن (على) يفيد ترتب المقسم على الأقسام الموجودة الحاضرة. وان نظر إلى أن التقسيم وقع قبل الاستقراء فالاولى إلى)).

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 209

[٤] أي ما اشتمل على حدّي الشئ اللذين تضمنهما "من أين إلى أين" في النشر.١
[٥] هو نظير "برهان الإنّ". كما أن الحد "برهان اللم".٢
[٦] هو كالأسمي ناظر الى الوضع، كما في "القاموس" وتعريفات المصطلحات.٣

فالحد بالجنس [١] وفصل وقعا [٢] والرسم [٣] بالجنس [٤] وخاصة [٥] معا [٦]

١] أي فذلكة ماعدا الفصل القريب معه ولو تركباً. والفصل خاصية الشئ الجوهرية. والفصول العرفية مشيرة اليها بنفسها مفردة أو مركبة مفيدة لبسيط. والجنس كالهيولي، والفصل كالصورة، وهما كالمادة. والترتيب كالصورة في الوجود الذهني.. عرف في الأول لأنه أعرف.. لأنه أعم.. فهو الأول.. ونكر في الثاني، لأنه أخفى.. لأنه أخص.٤

---

١) (أى ما اشتمل على حدّي الشئ) أى اوله وآخره ومنشؤه ومنتهاه (في النشر) أي الشرح والفصل.. نعم. إذا فصل الحد مثلا: ينفصل إلى الجنس والفصل. والجنس إشارة الى المنشأ والمبدأ والفصل إلى المنتهى

والآخر.. فاذا سألت عن الإنسان (من أين) يُجاب: من الحيوانية و (إلى أين) يجاب: إلى الناطقية أى الإنسانية فالحد لاشتماله على الجواب لسؤال المبدأ والمنتهى سمّي حداً

٢) (هو نظير برهان الإنّ) أي الاستدلال من العلة إلى المعلول برهان لمى ومن المعلول الى العلة انّى كالاستدلال بالنار على الدخان ليلا وبالعكس نهاراً والتعريف بالحدّ يشبه الأول وبالرسم يشبه الثانى

٣) (ناظر إلى الوضع) أي لا إلى المعنى (كما في القاموس) أي كل ما في القاموس من بيان اللغات (وتعريفات المصطلحات) لأنها من التعريفات اللفظية التي هي كالأسامي

٤) (أى فذلكة) أي الجنس القريب فذلكة وخلاصة لما فوقه من الاجناس العالية والمتوسطة، مع فصولها البسيطة والمركبة «اي كفصل الحيوان فانه مركب من جزئين الحساس والمتحرك بالإرادة» غير ماتحته كالناطق. والفصل الذي يميز الأنواع عبارة عن جوهر خاص في ذات النوع. والفصول الظاهرة أعراض مشيرة إلى ذلك الجوهر البسيط

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 210

٢] هو كحصل ووجد وثبت الحرفية. شأنه الاستقرار. ولكن لغى للنظم. او لاسلوب لطيف، كأن الحد ثمرة.١

٣] اللام للكمال.٢

٤] اللام عوض الصفة.٣

٥] ولو مركبة من أعراض عامة. ولادور؛ لأن التعريف المفيد لانتقال طبيعة الفكر يتوقف على وجود الاختصاص في نفس الأمر، لا على العلم بالإختصاص حتى يدور؛ لأن الإنتقال ليس باختياري، وعلم العلم ليس لازما.٤

٦] إشارة إلى التفطن الذي هو مزج الأجزاء لتوليد الطلب: وكذلك في القياس

---

١) (هو كحصل الخ) يعني ان حصل وامثاله من الافعال العامة ليست بذات معان مستقلة بل معانيها حرفية لارتباط الكلمات بعضها مع بعض. (شأنه الإستقرار) يعني المناسب معنى تبديل الوقوع بالاستقرار حتى يكون مستقراً لا لغواً لكن (لغى) ضرورة للنظم (او لاسلوب) يعني ان الوقوع هنا بمعنى السقوط: فكأنه إشارة إلى أن الحد كالثمرة والمناسب للثمرة الوقوع لا الإستقرار

٢) (اللام للكمال) إشارة إلى الرسم التام لا الناقص
٣) (اللام عوض الصفة) أي جنس قريب
٤) (ولادور) وجه الدور: ان العلم بالتعريف موقوف على العلم بأجزائه. ومنها الخاصة والخاصة لاتعلم إلا بعد ذي الخاصة. وجه الدفع: إن العلم بالتعريف إنما يتوقف على وجود الإختصاص في نفس الأمر لا على علمه. وكذا إن الإنتقال ليس باختياري حتى يتوقف على العلم بالإختصاص

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 211

وناقص [١] الحد بفصل [٢] ومعا [٣]
جنس [٤] بعيد لا قريب [٥] وقعا

[١] أي المساوى ماصدقا لا مفهوما.١
[٢] أي المقوم للنوع، والمقسم للجنس. والمحصل لحصة الجنس في النوع. فإن تأول بالمركب فذاك... وإلا فالتعريف حدسي.٢
[٣] اي وبعدمه، أو بعده معاً.٣
[٤] أي تمام المشترك بين النوع وبين بعض مشاركيه لا كله.
[٥] أي لا.. ولا متوسط.٤

١) (أي المساوى ما صدقا) أي افرداَ (لامفهوما) اشارة إلى أن الحد الناقص - إذا كان بالفصل البعيد أو بالفصلين البعيدين عند من يجوز التعريف بالأعم - أعم من المعرف
٢) (فإن تأول بالمركب) أي الفصل القريب كالناطق مثلا: اذا تأول بـ (ذات من ثبت له النطق) (فذاك) طيب أي لايرد على جامعية التعريف (وإلا) اي وان أبقى على افراده بلا تأويل فالتعريف حدسي لا منطقي عند من فسر القول بالمركب في ((القول الشارح
٣) (أي وبعدمه أو بعده معاً) الاول راجع للجنس القريب. والثاني للبعيد. حاصله: أن الحد الناقص اما بالفصل القريب بدون الجنس. اشار الى هذا بقوله (وبعدمه) اي الجنس

كالناطق... وإما بالفصل مع الجنس البعيد أي بشرط وقوع الفصل بعد الجنس كما قال (أو بعده معاً)
فالمعية بعدية كالجسم الناطق لا قبلية بأن يقال الناطق الجسم
٤) (أى لا.. ولا متوسط) أي لا أبعد ولا متوسط ليفترق عن الرسم الناقص

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 212

وناقص [١] الرسم بخاصة [٢] فقط [٣] أو مع جنس أبعد قد ارتبط [٤]

[١] ولقد أفرزوا له أدنى المراتب. ولكنه قد حاز اعلاها لانه اطول اخوانه باعاً - اي يدا - وأوسعهم مجالا واعظمهم وكراً وأكثرهم لله ذكراً.١

[٢] أي شاملة او لا. لازمة او لا. حقيقية اولا. بسيطة او لا. محصلة ولو من المثال او التمثيل او التقسيم او التفسير وقس.. وهذا القسم من الرسم هو الملجأ في تعريف البسائط والاجناس العالية والفصول البسيطة وغيرهما اللاتي لاتحد. وان حدت. اما

الاشخاص فلا تحد ولا تحد - الا العلوم والقرآن - فانهما يحدان بتنزيل أجزائهما بمنزلة الجزئيات.٢
٣] لو سكت لسقط.٣
٤] أي بنسبة تفيد المزج كالتوصيفي، لا الإضافي المفيد دخول الاضافة وخروج المضاف اليه

---

١) (وأكثرهم لله ذكراً) لأن توصيف الله تعالى بصفاته داخل في شمول هذا القسم من التعريف
٢) (اللاتي لاتحد) إذ لاجنس لها. والحد لابد له من جنس (وان حدت) اي تكون حداً أو جزء حد للغير
٣) (لو سكت لسقط) لأن الرسم الناقص إما بالخاصة وحدها او مع الجنس. فلو كان سكت عن قيد (فقط) ولم يذكره لكان مطلقاً.

والمطلق أعم يشمل القسم الثاني أيضاً فيكون ذكره سقوطا عن الفائدة

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 213

وما بلفظي [١] لديهم [٢] شهرا [٣] تبديل [٤] لفظ برديف [٥] اشهرا

١] هذه هي ثالثة الاثافي. فخـذ ما شئت منها من أقوال شراح المتون "أي. أي..".١

٢] أي في صنعة المناطقة

٣] أي لان الوضع والدلالة أقرب إلى اللفظ منهما إلى المعنى، عكس الفهم والاستعمال.٢

٤] أي تعقيب.. هذا تعريف الصورة للتعريف، بمعنى المصدر.٣

٥] وان تفاوتا مطابقية، تضمنية، التزامية، افراداً وتركيباً.٤

١) (ثالثة الأثافي) شبه اقسام التعريف الثلاثة بالاحجار الثلاثة التي تسمى بالأثافي وتطبخ عليها الاطعمة (فخذ ماشئت) أي اطلب بيان أي قسم من قول أي شارح شئت

٢) (لان الوضع والدلالة الخ) إشارة إلى وجه تسمية هذا القسم باللفظي: حاصله: ان بين اللفظ والمعنى حالات: الوضع والدلالة والاستعمال والفهم. ومدار هذا القسم من التعريف الوضع والدلالة. وهما أقرب إلى اللفظ منهما إلى المعنى

٣) (أي تعقيب..) يعني الاولى تبديل التبديل بالتعقيب لأن التعريف اللفظي ليس عبارة عن رفع لفظ

واقامة لفظ آخر مقامه. بل ترديف لفظ بأشهر منه مع بقائه في مقامه. ولفظ التبديل لايفيد هذا المعنى..
(هذا تعريف الصورة للتعريف) أي ان هذا التعريف يعلّم صورة التعريف اللفظي لا مادته. فلفظ التعريف (المضاف (بمعنى المصدر
٤) (وان تفاوتا الخ) اي التعريف اللفظي ومعرفه بان كان احدهما مفرداً والآخر مركباً. ودلالة احدهما على المعنى مطابقية والآخر تضمنية او التزامية

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 214

وشرط [١] كل ان يرى [٢] مطردا [٣] منعكسا [٤] وظاهراً [٥] لا أبعدا [٦]

!أعلم

انه لما اقتضت العناية الإلهية ترقى البشر واستكماله بالمسابقة والمجاهدة؛ لاجرم ما أخذت على أيدي سجاياه وماقيدت ميوله وما حددت اخلاقه. بل اطلقتها يسرح اينما شاء... فتشعبت على البشر الطرق صحة وفساداً قرباً وبعداً.. فاذا جرى ذوو السجايا السليمة إلى الحق رجعوا إلى بدئهم. فوضعوا تعميماً لمسلكهم في الطبقات السافلة على مظان الباطل

والضلال، علامات للتحرز عن الباطل سموها شروطاً. وإذ امتاز المنطق بتكفل معالجة القوة العقلية وضع للفكر شروطا - الجامع لها معلوم الصحة وفاقدها فاسد ومجهول الصحة.

[١] اي للتحقق او الصحة - كما في الحد التام اتفاقا - او للعلم بالصحة - كما في غيره على المشهور.١

[٢] لان ظهور العلم بالشرط شرط للعلم بالصحة.

[٣] أعلم!

ان اساس هذه الشروط المساواة صدقاً ومفهوماً. وعدم المساواة معرفة وجهالة.. ثم ان مرجع المساواة كليتان، هما مدار الجمع والمنع.. "مطردا" اي العدم عند العدم - اللازم بعكس النقيض - لـ "الحد كل المحدود" كبرى. لاندراج الجزئي تحت الكلي.٢

١) (اي للتحقق) اذ الاطراد يدل على وجود التحقق وهو يستلزم وجود الصحة. فهو شرط إما للملزوم أي التحقق. أو اللازم أي الصحة: كما قال (للتحقق أو الصحة). هذا في الحد التام لانه المتكفل لبيان حقيقة المعرف. أما غيره فغير متكفل ببيانها فالاطراد فيه للعلم بالصحة فقط

٢) (اعلم أن أساس الخ) حاصله: ان المعرف والتعريف لابد أن يكونا متساويين ما صدقاً. وعلامة المساواة بينهما صدق موجبتين كليتين من الطرفين، لكن الكليتين في الحملية باعتبار الافراد والحمل عليها. وفي الشرطيات باعتبار التحقق في الأزمان والاوضاع.

والتعريف مع المعرف لكونهما من التصورات تنعقد الكليتان يبنهما
= .باعتبار التحقق لا باعتبار الحمل

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 215

٤] اي الوجود عند الوجود - المدلول لـ "المحدود كل الحد" المنعكس لغة بعكس المستوى، المنعكس بعكس النقيض إلى الطرد
٥] اذ العلة متقدمة، والتقدم هنا بالظهور.١
٦] أي ولابنفسه ولا بالمضايف بل بذات المضايف.٢

ثم ان مرجع المساواة الخ))=
حاصله: أن الحد لايصح بالاخص ولا الأعم من المحدود بل يلزم يبنهما

المساواة في الافراد. وعلامة تحققها بينهما صدق موجبتين كليتين من الطرفين: احداهما تدل على كون الحد (مطرداً) أي جامعاً لافراد المحدود. عبّر عنها بـ (الحد كل المحدود) دالاً على عدم الأخصية والأعمية بينهما مع دلالته على الاطراد. وفسرها (بالعدم عند العدم) أي جعل نقيض الحد موضوعا ونقيض المحدود محمولا: مثل (كل لاناطق لا إنسان) في تعريف الانسان بالناطق حداً ناقصاً.. ولما كان التفسير غير دال على جمع الافراد بمنطوقه مع مخالفته للتعبير في ترتيب الطرفين -دفعه توصيفا باللازم لــ (الحد كل المحدود) : يعني أن التفسير وإن لم يطابق التعبير لكنه لازم له. والدلالة على اللازم معتبرة عند المنطقي...

وجَّه اللزوم بينهما بقوله (كبرى) اي يجعل (الحد كل المحدود) كبرى وكل جزئي داخل في موضوعه الذي هو (الحد) الكلي الشامل لجميع الحدودات (صغرى) مثل (الحيوان الناطق حد. والحد كل المحدود فهو كل المحدود).. وهكذا أمثاله.. وبهذا يثبت اللزوم.. والجملة الثانية الدالة على عكس الحد أي دفعه للأغيار (المحدود كل الحد). فسرها بـ (الوجود عند الوجود) أي وجود المحدود عند وجود الحد. مثل (كل ناطق انسان) المنعكس لغة إلى (كل إنسان ناطق) المنعكس بعكس نقيضه أي كل لا ناطق لا إنسان (الى الطرد) أي دفع الأغيار اي تحقق المعرف عند تحقق التعريف. هذا هو

المنع.. وقد أشار الى هذا بقوله ((المحدود كل الحد).

١) (اذ العلة متقدمة) أي التعريف علة للمعرف وتقدمها انما يعلم بالظهور معنى

٢) (اي ولابنفسه) عطف على (بمفهومه) المقدر بعد قوله (لا ابعدا) اي لابد أن يكون التعريف غير بعيد عن الفهم لابمفهومه ولابذاته. وكذا إذا كانا من المتضايفات لزم ان يكون عنوان التعريف التضايفي غير بعيد عن الفهم لا ذاته

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 216

ولا مساوياً [١] و [٢] لاتجوزا [٣] بلا قرينة بها تحرزا [٤]

[١] اي كالمضايف فالمساواة صدقا كالتضايف ذاتا. وهو معرفةً كهو مفهوما مانع ١

[٢] لاتتشرب "الواو" هذه اللاآت العدولية ٢

[٣] اي غير المتعارف وإلا فالمتعارف كالحقيقة العرفية -كما انه ابلغ - حسن

[٣] فبدون المانعة باطل وبدون المعينة قبيح ٣

ولابما يدرى [١] بمحدود ولا مشترك عن القرينة [٢] خلا

١] اي يدور صريحا او ضمناً والدور تسلسل بحركة الوضع ٤

٢] وهي في المشترك المعينة فقط. وفي الكناية المنتقلة. وفي المعينة وفي المجاز المانعة

---

١) (أي كالمضايف) الكاف للتشبيه لا للتمثيل أي كما ان المساواة من جهة المعرفة بين التعريف والمعرف مانع يخل - كذلك التضايف بينهما مانع. لكن المساواة صدقا والتضايف ذاتا لامفهوما غير مضر. (وهي) اي المساواة (معرفة) أي من جهة المعرفة (كهو) اي كالتضايف (مفهوما) اي من جهة المفهوم

٢) (لاتتشرب الواو الخ) أي يختل المعنى ان لم يكن في تلك المعطوفات (لا) لأن حرف العطف لاتتضمن (لا) ولاتفيد ما أفاده (اللاآت العدولية) أي صارت كالجزء لمدخولاتها كالمعدولة المحمول

٣) (فبدون المانعة) يعنى ان وجد في التعريف مجاز فلابد من وجود قرينه مانعة للمعنى الحقيقي. واخرى معينة للمعنى المراد فان لم يوجد المانعة فباطل أو المعينة فقبيح

٤) (والدور تسلسل بحركة الوضع) أي بفرض ان يتحرك وضع الواضع ويتكرر من أحد الطرفين إلى الآخر مرة بعد أخرى رجاء أن يزول ويقف التوقف إلى غير النهاية فينقطع التسلسل

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 217

وعندهم [١] من جملة [٢] المردود [٣] ان تدخل [٤] الاحكام [٥] في الحدود

[١] اعلم! ان المقصود من التعريفات تصوير موضوعات الاحكام. فادراجها فيها نظير المصادرة.١

[٢] أي منها ايضا ذكر الالفاظ الغريبة الوحشية، والتطويل من غير طائل. والطائل توضيح او تحصيل ماهية او تمييز.٢

[٣. اي يرده نظام الصنعة

[٤] اي لابد ان يكون في التعريف هيولى الاحكام، لا صورتها كالمزارعة او النوات.٣

كما ينبغي تصوير الموضوع بوجه صالح قابل للمحمول ومفيد لا أقرب ولا أبعد. فتصور الانسان في "الانسان حيوان" بالحيوانية لغو. وبالشيئية غير مفيد. ولا يضر عموم آلة التصور، فان المحمول يصلحه لنفسه.

٥] اى مطلقاً فيها وفي الرسوم الاحكام المطلوب اثباتها

---

١) (فادراجها فيها) أي الاحكام في الحدود(نظير المصادرة) التي يرتكبها الظالمون

٢) (أي منها) اي من جملة المردود (والطائل توضيح) أي ان كان التطويل لتوضيح الالفاظ الغريبة او تحصيل حكم آخر في التعريف أو

التمييز كل التمييز فليس داخلا فيما لا طائل

٣) (ان يكون في التعريف هيولى): المراد من الهيولى المادة كالجنس والفصل ومن الصورة ترتيبها كما ينبغي) مشبه به لـ (لابد) اي لابد) ان يكون الخ كما ينبغي الخ. (ولايضر عموم آلة التصور) كتصور الانسان في ذلك المثال بالجسمية

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 218

ولايجوز [١] في الحدود [٢] ذكر أو [٣] وجائز [٤] في الرسم [٥] فادر ماروا

[١] أي في شريعة الصنعة الحاكية عن الطبيعة المانعة عن اجتماع المثلين وتعدد الحقيقة.١

[٢] أى الحقيقة.٢

[٣] أما التشكيكي فلضديته للتعريف. وأما ما يرى من "او" التقسيمي، فللتقسيم ثم لتحديد الاقسام

[٤] اي جاز ووقع

[٥] إذ قد يكون منقسم كذا خاصة.٣

١) (أي المانعة عن اجتماع المثلين) أي الحد عبارة عن حقيقة الشئ. ولكل شئ حقيقة واحدة لاتعدد فيها ولا تماثل. وينفهم من (او) تعدد الحقيقة. ومن تعددها اجتماع المثلين. وكلاهما باطل

٢) (اي الحقيقة) أي المراد بالحد الحقيقة اي الماهية

٣) (منقسم كذا) بان يذكر شخص بخواصه بـ (أو) مثل «هو الزراع أو الكاتب» وهذان المذكوران بـ (او) خاصة للرجل اي ان لم يوجد موصوف بهما غيره والتعريف بالخاصة رسم

Kaziyyeler ve Hükümleri

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 219

-

فصل في القضايا واحكامها

ما [١] احتمل [٢] الصدق [٣] لذاته [٤] جرى [٥] بينهم قضية وخبرا

أعلم! إن في العالم اختلافا وتغيراً ونظاماً شاملاً. فالاختلاف هو الذي أظهر الحقائق النسبية التي هي اكثر بكثير من الحقائق الحقيقية. والنسبة لها وقع عظيم قد التفت رعايتها بوجود شرور مغمورة. فلولا القبح لأنتفى حسن المحاسن الكثيرة.. ثم ان التغير هو الذي كثر تلك الحقائق النسبية، ثم النظام هو الذي سلسلها وفننها.

وتماثيل تلك النسبيات هي القضايا

الكونية التي هي تفاريق القضايا، التي هي "تفاصيل القدر الإلهي..."
ثم اعلم ايضا! ان غاية فكر البشر صيرورة النفس الناطقة خريطة معنوية للكائنات بارتسام حقائقها في النفس. ومعرفة كثير من الحقائق بالنسب. وهي قضايا.. وهي نتائج. وهي بالدلائل.. وهي بأجزائها. وهي او اجزائها موضوعات او محمولات. وهي بتصوراتها.. وهي بالتعاريف. وهي بأجزائها.. وهي الكليات الخمس
١] أي ملفوظ ومعقول.١
٢] اى بسبب تمثاليته لما في نفس الامر له خاصية قابلية المطابقة وعدمها. لكن بالمطابقة. والا فما من تصور إلا ويستلزم تصديقا او تصديقات.٢

١) (ملفوظ ومعقول) أي القضية لكونها معقولة (معقول). ولكونها لا تفاد إلا باللفظ (ملفوظ) فـ (ما) ملفوظ ومعقول

٢) (فما من تصور إلا ويستلزم الخ) نعم، تصور زيد مثلا: عبارة عن حصول صورته في الذهن. ولايخفى ان هذا يستلزم (صورته حاصلة - و- هذه الصورة لزيد) وغيرهما من التصديقات. فلو لم يشترط دلالة تلك الخاصية على المطابقة وعدمها بالمطابقة. بل كانت مرسلة لكانت شاملة لغيرها ايضا ولكانت التصورات باعتبار ذلك الاستلزام داخلة في شمول احتمال الصدق

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 220

[٣] أي دل على الصدق لفظاً وجاز الكذب عقلاً، بناء على تخلف المدلول "[٤] أي بالنظر إلى المحصل كـ "ج ب [٥] مجاز عن "يسمى" مجاز عن ""يعرف" مجاز عن "هو هو

ثم القضايا عندهم [١] قسمان [٢] شرطية [٣] حملية [٤] فالثاني [٥]

[١] التقييد بامثال هذا القيد لدفع المناقشة والتبري عن المسؤولية، اذ الاصطلاح لايسئل عنه

٢] وهما أساسان للاقتراني والاقترانيات
٣] وهي أو السلب عنه في المنفصلة. او عنده في المتصلة اتفاقاً اولاً.. إلا ان المتصلة عند اكثر اهل العربية والشافعية حكمها في الجزاء. وهو العلة والشرط قيد.. وعند الحنفية وأهل المنطق الحكم بين الجزاء والشرط.. ولقد تفرع وتشعب من هذا الاختلاف مسائل كثيرة: منها المشهورة كـ "ان تزوجت بك فأنت طالق.. وان تملكت هذا فهو وقف" فهذا لغو عند الشافعية لوجود العلة حيث لامحل، دون الحنفية لأن العلة اذا انعقدت تصلح المحل ومنها الاختلاف في المفهوم المخالف.١
٤] أي الثبوت والسلب له بالاتحاد او الاشتمال.٢
٥] أي هو الاول.٣

١) (وهي أو السلب الخ) أي الحكم بين الطرفين في المنفصلة بالبعد والانفصال. وفي المتصلة بالمقارنة والاتصال (اتفاقا) أي اتفاقية بلا لزوم (اولا) أي مع اللزوم بين الطرفين. وفي الحملية بالحمل والثبوت
٢) (أي الثبوت والسلب له) الضمير للثبوت (بالاتحاد) اذا كانا متساويين (أو الاشتمال) إذا كان أحدهما أعم
٣) (أي هو الاول) لأن الحملية لكونها جزء للشرطية حقها في البيان الاولية

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 221

مقدمة في المحرَّفات

!اعلم

ان أرجحية الافادة والاعلام - لتصوير الشئ على ماهو عليه - حرّفت طبيعة المسائل عن قانونها.. فكم من "شرطية" تجلت في لباس "الحملية". و.. "حملية" تزينت بزيها. و.. "متصلة" احمّرت تحت "المنفصلة". و.."كلية" استترت تحت "الجزئية". و.. "موجبة" تبرقعت "بالسلب". ورب قياس اندمج في "قضية". و"القضية" اختفت في "صفة او قيد بل حرف". "وكم" من

المعاني الطيارة: توضعت على أحد أغصان الكلام.. وكم من كلمة: تشرّبت طائفة من تلك المعاني..
وتحقيقه: ان كل علم يبحث- أي بالحمل الثبوتي - عن الاعراض - أي الصفات التامة - الذاتية - أي اللازمة الشاملة الواجب الثبوت - للشئ - اعني الموضوع.. فكانت مسائل كل علم "قضايا حملية موجبة كلية ضرورية في الخارج نظرية في الذهن".. "فما ترى" من الشرطيات والسوالب والجزئيات والممكنات والبديهيات - فإما من المبادئ التصورية، أو المبادئ التصديقية. أو الاستطراديات. أو متأولة بوجه من وجوه التلازم. أو مقدمة من مقدمات دليل المسألة أقيمت مقامها تأمل..

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 222

كلية [١] شخصية والأول اما مسور [٢] واما مهمل [٣]
والسور [٤] كلياً [٥] وجزئياً [٦] يرى [٧]
وأربع [٨] أقسامها حيث جرى [٩]

[١] أي مافيه اشتراك.. فإِن نظر الى الطبيعة فاما مع جواز سرايته الى الافراد، كالحمل في التعاريف على القول بقضيتها. أو بدون السراية مع ملاحظة الافراد. كحمل المعقولات الثانية على الاولى، في كل ما يرى أو بدون الملاحظة وبدون السراية كـ

"الانسان مفهوم ذهني". فهذه الثلاثة طبيعية..
ومنها الكل المجموعي وكل مراتب الاعداد. وهي في حكم الكلية في كبرى "الشكل الأول".١
٢] أى التي مناط الحكم نصب العين كميتها.٢
٣] وهو في المقام الخطابي في حكم الكلية. والاستدلال في حكم الجزئية.٣
٤] اعلم! أن للسور مقامات مختلفة وصوراً متفاوتة. فقد يدخل على المحمول ويصير القضية منحرفة اللطائف وضمنياً وقيداً..
ثم ان القضية تتضمن قضايا ضمنية بعدد القيود.. فكأن الحكم لما تداخل بين القيود انبت في كل قيد حكماً ضمنياً يشار اليه بالاعراب. ففي "كل مؤمن حقه الصدق بالضرورة" اولاً:

اثبات حقية الصدق للمؤمن. ثم ثبوت حقية الصدق للمؤمن عمومي. ثم ثبوت حقية الصدق لعموم المؤمن ضروري

---

١) (اي ما فيه اشتراك) "ما" موصوفة شاملة لكل الكليات كما قال (فان نظر الخ) أي إلى ذلك المفهوم المشترك إذا حكم عليه. فأما جواز سراية الحكم إلى الافراد - كما في حمل التعاريف على المعرفات - كحمل (الحيوان الناطق) على الإنسان. أو مع عدم جواز السراية. لكن مع ملاحظة قبول الافراد ومناسبتها لذلك الحكم كحمل المعقولات الثانية على الاولى مثل (الإِنسان نوع). او لاسراية ولا

ملاحظة مثل (الإنسان ذو مفهوم ذهني). فهذه الثلاثة من الكليات الطبيعية... (ومنها) أي من الكلية لا الشخصية (الكل المجموعي) لأن له اجزاءً بمنزلة الجزئيات للغير.
(ومراتب الاعداد) كالعشرة والمائة ومابينهما لانها وان لم تكن من الجموع لكنها في كبرى (الشكل الأول) في حكم الكلية
٢) (أي التي مناط الحكم الخ) تذكير (المسور) وتأنيث الضمير في (كميتها) دليل على ان (التي) صفة (الكلية) اي الكلية التي مناط الحكم كميتها
٣) (في المقام الخطابي) اي في الظنيات

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 223

أعلم! أن العكسين والتناقض والقياس - كما تنظر الى القضية الأولى - تنظر الى القضيتين الاخيرتين وتتنوع بسببهما.. فإن أحببت أن ترى تفاصيل السور وتفاسير الجهة، فانظر في "تعليقاتي" على "الكلنبوي": اذ أنها اجدى من تفاريق العصا.١

٥] اي لا المجموعي بل الإفرادي لا البدلي بل الاطلاقي

٦] أي يدل على البعض ولو في ضمن الكل، لأن اهل الاستدلال لاينظرون

إلى المفهوم المخالف، بسرّ (لاتَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) (الاسراء: 26).٢

[٧] اي فينقسم، فيكون، فيرى اذ وجود المقسم بوجود الاقسام.٣

[٨] أي ينقسم باعتبار الكيف، فتتربع الاقسام فأينما صادفته فهو أحد الاربعة

[٩] أي لايتشعب بالجريان ولاينقسم بتنوع العروض

---

١) (كما تنظر إلى القضية الاولى الخ) يعنى «ان الموضوع والمحمول» في القضية الاصلية - كما انهما منظوران في العكسين والتناقض - كذلك القيودات الدالة على الكمية والكيفية والجهة في القضية الاصلية معتبرة وملحوظة فيها. وبسببها تتنوع المحصورات والموجهات

٢) (لأن اهل الاستدلال) دفع لما يقال: إذا قلت (بعض الإنسان حيوان) ينفهم من المفهوم المخالف ان البعض الآخر ليس بحيوان. وجه الدفع: إنهم لاينظرون اليه

٣) (اى فينقسم الخ) إشارة إلى مايرد على الناظم: من ان رؤية الاقسام بوجودها وهو بعد انقسام القسم. ولايكفي انفهام الأقسام بالرؤية والجريان بين الناس. بل لابد من التقسيم صراحة

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 224

اما بكل [١] او ببعض [٢] او بلا شيء [٣]
وليس بعض [٤] او شبه جلا [٥]
وكلها [٦] موجبة [٧] وسالبة [٨] فهي [٩]
[اذن إلى الثمان [١٠] آيبه [١١]

١] أي وكذا مايرادف؛ "اكتع. طراً. قاطبة. كافة. واللام. والإضافة. والموصول الإستغراقية".١

٢] أي وكذا مايرادف؛ "قطعة. طائفة. واحدة. قليل. شيئ. كثير. والتنوين. والتقليل. والعهد الذهني" في اللام واخويه.٢

٣] اي وكذا مايماثل "لاواحد. ولاقطعة". وقس على "لا" "ما. ليس. ان" - وعلى "شيء" كل ماهو سور الموجبة الجزئية بشرط التنكير وعدم الاضافة.٣
٤] أي وكذا كل ما دخله النفى مطلقاً من السور الموجبة الجزئية، لكن بشرط الاضافة والتعريف. وكذا دخول النفى على كل الموجبة الكلية. لكن بشرط تقدم النفي.٤
٥] مثل "في الاغلب. وعلى الاكثر. وبالجملة. وفي الجملة. ونادراً. وقليلا." وقس
٦] اي وغير المسورتين كالمسورتين.٥
٧] والايجاب وجود، انما يتحقق بوجود جميع الاجزاء. والسلب عدم، يصدق بعدم اي جزء كان. والغالب بعدم الأخص

١) (اكتع) بدل (ما) لا مفعول ليرادف (الاستغراقية) صفة للثلاثة الاخيرة اي اذا اريد منها الاستغراق والعموم
٢) (واخويه) أي الاضافة والموصول
٣) (وعلى شئ) متعلق بلفظ (قس) (بشرط التنكير وعدم الاضافة) اي ليكون أعم فلا تختل الكلية
٤) (النفي مطلقا) اى أيّ نفي كان (بشرط الاضافة) اي اذا كانت للاستغراق والعموم لأن نفي الاستغراق جزئي
٥) (وغير المسورتين كالمسورتين) اي الشخصية والمهملة في الإنقسام إلى الايجاب والسلب

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 225

[٨] وسلب الطرف عدول يقتضي قابلية المحل. ووجود الموضوع؛ لانه عنوان امر محصل. وسلب النسبة. ثم جعله محمولاً سالبة المحمول ومخمسة الاجزاء ومكررة، ملاحظة النسبة، ومعدولة ذهنية في الخارجية.١
[٩] أي فالأربعة قبل الثمانية. اذاً "كالنائم مستيقظ".٢
[١٠] اي السوالب محصلة، لانها تصديقات الاعدام لاتكذيبات الوجودات. فان تصديق العدم المحصل، غير

تكذيب الوجود الغير المحصل وان استلزمه
[١١] ايها الناظم! اظنك تظننا صبيانا طالبين لمبادئ الحسابات

والأول [١] الموضوع [٢] في الحملية
والأخر [٣] المحمول بالسوية [٤]

[١] اي حقه الاول لان المراد منه الذات
[٢] وموضوعية الموضوع غير محموليته وغير موضوعية المحمول؛ لاختلاف الجهة. كما في حمل الواجب الاعم على الخاصة المفارقة في "كل ضاحك إنسان". وجزء القضية موضوعية الموضوع؛ لأن الجهة تنظر اليها
[٣] أي ماشأنه "الآخر" كما في أصل الحمل ؛ لأن المراد منه المفهوم وان كان ذاتا مثل "زيد حجر".
[٤] "السوية" سيئة الضرورة

١) (وسلب الطرف) أي إذا كان محمول القضية مسلوبا فهي معدولة. وشرطها أن يكون الموضوع موجوداً وقابلا للمحمول المسلوب أي قبل السلب فلا يصح (العنقاء لا طائر) لعدم الموضوع ولا (زيد لاحجر) لعدم قابلية المحل (وسلب النسبة) إشارة إلى القضية السالبة المحمول. وهي أن يسلب النسبة بين الطرفين. ثم يجعل المحمول المسلوب النسبة محمولا فيصيّر اجزاءها خمسة. الطرفان. والثبوت بينهما. وسلب ذلك الثبوت. وثبوت ذلك المسلوب للموضوع (ومكررة ملاحظة الثبوت) باضافة المكررة. اي يلاحظ الثبوت مرتين قبل السلب وبعده.. ويفرق بين تينك القضيتين

على الاكثر في الثنائية بـ (لا) في المعدولة وبـ (ليس) في السالبة. وفي الثلاثية بتقديم الرابطة على النفي في المعدولة وتأخيرها عنه في السالبة (ومعدولة ذهنية في الخارجية) مثلا: (الماء ليس بجامد) قضية خارجية لكن محمولها ذهني

٢) (فالاربعة قبل الثمانية) اشارة الى أن في كلام الناظم سقطة.. اذ الأقسام تكون اربعة ثم تنتهي الى الثمانية فهي مثل (النائم مستيقظ) اذ اليقظة قبل النوم

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 226

وان [١] على التعليق [٢] فيها قد حكم فانها [٣] شرطية وتنقسم

[١] أعلم! ان الشرطية - التى مرت الاشارة اليها - تنقسم باعتبار "النسبة": اتصالا وانفصالا... "والجهة": لزوما واتفاقا. عنادا وتصادفا.. "والمطابقة": صدقا مع صدق الطرفين وكذبهما وكذب الاول أي المقدم اي لامع كذب التالي ايضا لكونها محل الحكم.. لو كانت كاذبة كانت القضية بتمامها كاذبة. وكذبا مع كذب الطرفين وصدقهما والاختلاف.. "والكيفية": إيجابا مع سلب

الطرفين وإيجابهما والاختلاف. وسلبا مع ايجاب الطرفين وسلبهما والاختلاف. "والتركيب" إلى المركبة من حمليتين ومتصلتين او منفصلتين أو مختلفتين.. "والصورة" إلى: الاصلية والمنحرفة، والمشبهة بالحملية بتقديم الموضوع على أدوات الشرط.. "وإضافة النسبة" إلى متخالف الطرفين نظير الولادة في المتصلة فيها الترتيب الطبيعي - أي بأن يكون الاول منشأ وعلة للآخر كطلوع الشمس ووجود النهار - وإلى متشابه الطرفين نظير الاخوة في المنفصلة.. "والكمية" إلى: الكلية باعتبار الاوضاع الشاملة للاحوال والازمنة والامكنة. وسورها في المتصلة الموجبة "كلما. مهما. متى. حيثما. كيفما. ابداً. دائماً." وقس عليها مايناظرها ومايتضمنها.

وفي المنفصلة الموجبة"البتة. بتة بتلة. مستمرا. دائماً. ابداً". وكذا الجهات الدائمة في الحملية سور الكلية في المنفصلة وقس عليها مايشابهها وما يتضمنها حرفا وفعلا واسما. وفي السالبة الكلية فيهما "ليس البتة. ما ابدا. لادائما." وقس على النفي مايشابهه وعلى مدخوله مايماثله. وإلى الموجبة الجزئية. وسورها فيهما "قد يكون". والى السالبة الجزئية. وسورها قد لايكون وقس على "قد" ما يتضمنه من التقليل والتكثير مايماثله وعلى "يكون" ما يشابهه من الافعال العامة والناقصة التامة وقس على الحرف الفعل والاسم. وإلى الشخصية بالتقييد بوقت معين كالآن واليوم وغدا وهكذا... وإلى المهملة: ففي المتصلة بـ "لو.

وان. وإذا". وفي المنفصلة بـ " أما وأو!.[1]

---

[1] (فيها الترتيب الطبيعي الخ) حاصله: ان المتصلة يراعى فيها الترتيب الطبيعي لأن أحد جزئيها على الاكثر منشأ وعلة للآخر كالأب والولد فيقدم الاب ويؤخر الولد (كطلوع الشمس ووجود النهار).. وفي المنفصلة الطرفان متشابهان في العناد والإنفصال: كما ان هذا معاند لذاك هو ايضا معاند لهذا.. حتى ليس العناد في أحدهما زائداً أو ناقصاً كأنهما اخوان انقسم العناد بينهما على السوية فليس فرق يرجح تقديم أحدهما على الآخر. بل

الترتيب في اجزائها على ارادة القائل
وإلى متشابه الطرفين) أي في) العناد والإنفصال كانهما اخوان لايزيد أحدهما على الآخر في العناد. وفي الإنفصال متشابهان لايجتمعان كالزوج والفرد. (والازمنة) عطف على الاوضاع لاعلى الاحوال. (وكذا الجهات الدائمة) كالضرورة والدوام (سور الكلية) خبر للجهات (مايماثله) فاعل ليتضمنه (من الافعال العامة) كحصل. ثبت. وقع. وجد. كان. لابس. استقر (والناقصة التامة) ككان بمعنى وجد. لكن توصيفها بالناقصة حكاية عن حالها الماضي

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 227

٢] أي حكم بالتعليق فبنى الكلام على التعليق. وبسر التلازم وتضمن المنفصلة للمتصلة يشملها التعليق.١
٣] "الفاء" للزوم و"ان" لليقين و"الهاء" للربط بين الجزئين والاتحاد بين الحد والمحدود..

---

١) (أي حكم بالتعليق) أي الارتباط بين الجزئين أي فكان حق العبارة تعديته بالباء أي كما كان الحكم في الحملية بالثبوت لاعلى الثبوت كذلك الحكم هنا بالتعليق لاعلى التعليق.

والا لزم ان يكون التعليق محكوما عليه وليس كذلك
فبني الكلام على التعليق) أى)
.(التأخير والتردد الدال عليهما (ان
وبسر التلازم الخ) دفع لما يرد: من)
أن التعريف غير جامع لخروج
المنفصلة عنه إذ الحكم فيها
بالإنفصال لا بالإرتباط. وجه الدفع:
إن كل جزء من المنفصلة يستلزم
نقيض الآخر. فبهذا الاعتبار يكون
المنفصلة مستلزمة للمتصلة
ومتضمنة لها. نعم: (العدد إما زوج او
فرد) يستلزم (كلما كان زوجا فهو لا
فرد). فبهذا الاعتبار يشملها التعليق
فلا تبقي خارجة عن التعريف

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 228

أيضاً إلى شرطية متصلة [١] ومثلها [٢] شرطية منفصلة [٣]

[١] اما "لزومية" ادعائية او حقيقية. كما بين كل المتضايفات وكل المتساويات. وبين الاصل مقدماً وبين العكسين. وبين التعريف والمعرف. وبين الدليل مقدماً والنتيجة. وبين الاخص مقدماً والاعم. وبين العلة والسبب والعلامة مقدماً وبين المعلول وغيره وقس.. او اتفاقية" أي العلاقة بين الجزئين" مستترة ليست بارزة لظاهر النظر. إذ الصدفة عقيدة فاسدة. والسلب سلب

الإتصال لا إتصال، السلب. إذ حكمة التسمية لا يلزم ان تطرد.١
٢] اى في التعليق، لأستلزامها لها او لتأولها بها او لانكشافها عنها.٢
٣] اما عنادية كما في العناديات اى المتناقضات والمتضادات والمتقابلات، وكل ماذكر من مظان الاتصال مع تبديل احد الطرفين بنقيضه وقس!..
واما اتفاقية بأن لم تظهر العلاقة وان كانت

---

١) (كما بين كل المتضايفات) كالأب والابن وجه التسمية: ان كلا يضاف في المعرفة الى الآخر اذ يقال: الأب من له ابن وبالعكس. (وبين الأصل مقدما) اذ لو كان العكس مقدما والاصل تاليا لايطرد اللزوم. وكذا ان

كان النتيجة او الاعم او المعلول مقدما والدليل او الاخص او العلة تاليا لم يطرد اللزوم والإستلزام بين الطرفين مثلا: لايقال كلما تحقق الحيوان تحقق الانسان (اى العلاقة بين الجزئن مستترة) شذ الاستاذ هنا عما عليه اهل المنطق من عدمٍ العلاقة بين جزئي الاتفاقية مشيراً الى ان لا اتفاقية الا وفيها علاقة مستترة لاتظهر لظاهر النظر.
مستدلا بان التصادف كما لم يكن ولم يمكن في ماديات الكائنات لزم ان لايوجد في المسائل العلمية ايضا غاية ما في الباب ان بعض العلائق مستورة عن بعض الابصار والبصائر (والسلب سلب الاتصال) إشارة الى مايرد: من انه اذا كان السلب في السالبة مضاف الى الاتصال لايجوزِ

عدها من المتصلات وان كان مضافاَ اليه للاتصال لايكون سالبة بل هي اذا موجبة معدولة.. وجه الدفع: ان وجه التسمية لايلزم وجوده في كل الاقسام

٢) (اى في التعليق لإستلزامها لها) وجّه وجه المثلية: بان في المنفصلة ايضا تعليقا بين الجزئين لاستلزام المنفصلة للمتصلة كما مر.. او لتأولها بها يجعل كل جزء منها مقدما لنقيض الآخر

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 229

جزآهما [١] مقدم [٢] والتالي [٣] اما بيان [٤] ذات [٥] الاتصال
ما [٦] اوجبت تلازم [٧] الجزئين وذات الانـفـصــال دون مـيـن

١] اندمجت اربع قضايا في واحدة، اذ التثنيتان في حكم التكرير.١
٢] اى طبعاً في المتصلة، لتخالف طرفي اللزوم. ووضعاً في اختها، لتشابه طرفي المعاندة.٢
٣] كالمقدم.٣
أعلم! ان الشرطية تتعدد في السالبة بتعدد المقدمِ. وفي المِوجبة بتعدد

التالي صريحاَ او ضمناَ. وفي الحملية بتعدد كلا الطرفين صريحاً او ضمناً.
قيل: او معنى
٤] اى التعريف باعتبار الجزء الصورى الذي هو مأخذ الفصل.٤
٥] اشار الى ان لفظ المتصلة من "ذى كذا" اذ المتصلة من المصطلحات. والمصطلح ليس من المشتقات ولو في صورة المشتق بل جامد ينسب اليه.٥

---

١) (أربع قضايا) هي المتصلة الموجبة والسالبة والمنفصلة كذلك (في واحدة) أى قضية واحدة. بل في كلمة واحدة اعني (جزآهما) اذ فيها تثنيتان اذا ضرب احدهما في الآخر يحصل اربعا

٢) (اى طبعا) اى تقدم المقدم على التالي امر طبيعي يقتضيه الطبيعة (في المتصلة) لان طرفي اللزوم فيها متخالفان: احدهما لازم. والآخر ملزوم. واللازم بعد الملزوم (ووضعا) اى على كيف الواضع في المنفصلة اذ الطرفان فيها متساويان في العناد لا فرق بينهم يكون سبباً للترجيح في التقديم والتأخير

٣) (كالمقدم) اى تأخر التالي طبيعى كالمقدم لما ذكر.. اعلم! ان السالبة الشرطية اذا تعدد المقدم يتحصل بتعدده وعلى مقدار عدده قضايا نظراً الى جواز سلب التالي الواحد عن مقدمات كثيرة. وفي الموجبة يحصل التعدد بحسب تعدد التالي لجواز لوازم كثيرة لشئ واحد ولا اطراد في العكس

٤) (اي التعريف باعتبار الخ) يعني: ان للتعريف مادة هي الجزآن. وصورة هي تلازم الجزئين. الاولى كالجنس. والاخرى كالفصل

٥) (المتصلة من ذى كذا) أي من باب ذي كذا. يعني: ان تلك الكلمة ليست بمشتقة على مايتبادر إلى النظر لانها من مصطلحات المنطقيين.

والمصطلحات بمنزلة الجامدات عقيمة لاتتولد من شئ ولامنها شئ بل ينسب اليها او يؤول بما يدل على النسبة. كامثال (ذي) او (ذات).

فالمتصلة بمعنى ذات اتصال

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 230

[٦ اى فهو ما اوجبت بأعتبار الدلالة ظاهراً، اذ الاتفاقية لزومية بعد الاتفاق.١
[٧ اى تشارك في اللزوم مصدر للمعلوم والمجهول.
أعلم! ان اللزوم عقلي. او حسى. او عادي. او عرفي. او اصطلاحي. او شرعي "جزئيا او كليا".
فان قيل - ان كان اللزوم "لا" فلا لزوم. وان كان تسلسل ولزم الموجب بالذات..

قلت: اللزوم وكذا كل مانوعه فرده. وذاته صفته كالوجود ونحوه - نوعه منحصر في شخص موجود، بسر عدم العبثية ولا اعتبار بتسلسل الاعتباريات، اذ لايلزمك ان تلاحظ اللزوم اسمياً. وفرق بين "وجوده لا" وبين "لاوجود له" كالفرق بين الحرف والاسم. والوجوب واللزوم بالاختيار لاينافي الاختيار.٢

---

١) (اي فهو ما اوجبت) اشارة الى تقدير جواب (اما) والى دفع مايرد من ان الاتفاقية مع انها شرطية لالزوم فيها فتبقى خارجة.. وجه الدفع: ان الاتفاقية بعد الاتفاق لزومية كما سيجئ

٢) (مصدر للمعلوم) اي اللازم (والمجهول) أي الملزوم يعني: ان

التلازم يقع بين شيئين كل منهما لازم وملزوم للآخر. فالمعلوم إشارة إلى اللازم والمجهول إلى الملزوم.. (فان قيل الخ) حاصل ماقيل:ان اللزوم إن كان معدوما فلا لزوم، فكيف يبحث عن اللزوم. وإن كان موجوداً يجب أن يكون له مأخذ. وله أيضاً من مأخذ وهكذا.. يتسلسل إلى ان ينتهي إلى لزوم موجب بالذات أى غير محتاج إلى لزوم آخر. هذا محال.. (قلت الخ) حاصل المقول: ان اللزوم - كالوجود والنور وغيرهما مما لافرق بين الفرد والنوع - من الكليات المنحصرة في شخص موجود إذ لامحل للعبثية إذ لو لم يكن لتلك الكليات فرد موجود لكانت من العبثيات، فاللزوم كلي منحصر وجوده في فرد فلا اشكال.. ولو سلم التسلسل: اي لزومه على

تقدير عدم وجوده فلا اعتبار لتسلسل الامور الاعتبارية. ولايلزم علينا ان ننظر إلى اللزوم اسميا أي غير اعتباري فلا اشكال. (وفرق بين وجوده لا الخ) هذا طريق آخر لدفع ذلك الإيراد. حاصله: ان الوجود قسمان: احدهما ضعيف تابع للغير كوجود معنى الحرف. والآخر قوي مستقل لاحاجة له للغير كمعنى الاسم. فقوله (وجوده لا) اي له وجود ضعيف تابع للغير لولا الغير لم يوجد. و(لا وجود له) نفي للجنس أي لاوجود له لا ضعيفا ولا قويا. فاللزوم ناظر إلى الاول لا إلى الثاني اي له وجود تابع للطرفين لولاهما لم يوجد والوجوب واللزوم بالاختيار لا ينافي) الاختيار) بل يستلزمه او لولا الاختيار لم يوجد الوجوب لان الموجب مختار

في افعاله فالوجوب من افعاله الصادرة عنه باختياره

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 231

ما اوجبت تنافرا [١] بينهما [٢]
اقسامه [٣] ثلاثة فليعلما
مانع جمع [٤] او خلوّ [٥] او هما [٦]
وهو الحقيقي [٧] الأخص [٨] فاعلما [٩]

[١] أي سواء كان تضاداً او تعانداً او تبايناً او تنافياً او عدم ملكة او تناقضا.. والمنفصلة والمتصلة سالبة كل كموجبة الاخرى في أكثر الاحكام، إذ العناد بين الشيئين كما يستلزم سلب اللزوم بينهما يستلزم اللزوم بين احدهما ونقيض الآخر. ولأن الممكن

لابد لذاته واحواله من علة تامة، وبعد الوجود يجب، كانت الاتفاقية عنادية.١
٢] أي "فقط" اذ كثيرة الاجزاء منفصلات كثيرة امتزجت.٢
٣] هذا التقسيم ككل تقسيم كثير الأجزاء، بين كل جزئين منع الجمع. وباعتبار المجموع منع الخلوّ حقيقة او ادعاء او استقراء..
٤] اي فقط او مطلقاً. وهو مستلزم لمتصلتين من عين احد الجزئين مقدماً، مع نقيض الآخر تالياً. وسالبة كل من المتلازمتين مستلزمة لموجبة الاخرى من منع الجمع وما يستلزمه من المتصلتين.٣
٥] كالجمع في التقييد والاطلاق واستلزام المتصلتين، إلا أن المقدم نقيض والتالي عين فيهما.٤

١) (ولان الممكن لابد الخ) متعلق بكانت الآتية. وعلة لكون الاتفاقية عنادية (بعد الوجود يجب) يعنى: إذا تم العلة لوجود شئ من الممكنات يجب وجوده إذ لا يختلف المعلول عن العلة التامة (كانت الاتفاقية عنادية) لان الاتفاق بين شيئين شئ ممكن فاذا فرض له علة تامة يجب ذلك الاتفاق واذا وجب لزم وإذا لزم الاتفاق بين الشيئين يخرج الاتفاقية من الاتفاقية إلى العنادية

٢) (اي فقط) ناظر إلى تثنية (هما) يعني: ان بدل التثنية بالجمع لم يصح الحمل بين التعريف والمعرف

٣) (اي فقط او مطلقاً) أي إذا اطلق ولم يقيد بقيد فقط كان شاملا للحقيقة ايضا وإذا قيد به لايشملها

٤) (والاطلاق) اى بدون فقط او به (واستلزام المتصلتين) أي ومثل مانعة الجمع في استلزام المتصلتين إلا أن المقدم نقيض والتالي عين هنا عكس منع الجمع مثل (كلما كان حجراً فهو لاشجر وكلما كان شجراً فهو لاحجر) هذا المثال يصلح لكلا القسمين

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 232

٦] اي فيستلزم تلك المتصلات الاربع.١
٧] أي حقيقة الانفصال بديهية اذ الاولان نتيجتا اقترانيين من حقيقية صغرى ومتصلة كبرى. مثلا: اما حجر او شجر. نتيجة لـ : أما حجر واما لاحجر، وكلما كان حجراً فهو لاشجر. اذ ما لا يجامع اللازم لا يجامع الملزوم وقس منع الخلوّ.٢
٨] أي على رأي. اذ الكل اخص من الجزء، أي أو المباين. كما هو شأن التقسيم من انه يوقع المباينة بين الاقسام.٣

[٩] أي تتبع مالم اصرح به من تقاسيمها وتفاصيلها

---

١) اى فيستلزم تلك المتصلات الاربع : ثنتان من جهة منع الجمع والاخريان من جهة منع الخلو
٢) والاولان نتيجتا اقترانيين : أى كل من منع الجمع ومنع الخلو نتيجة لقياس اقتراني صغراه منفصلة حقيقية وكبراه متصله مثل (اما لاحجر أو حجر وكلما كان حجرا فهو لاشجر) ينتج (اما لاحجر أو لا شجر) هذا المنع الخلو. والمثال لمنع الجمع (أما حجر أو لاحجر وكلما كان حجرا فهو لاشجر) ينتج (اما حجر او شجر (لان ما لايجامع اللازم لا يجامع الملزوم.) كما هنا اذ الشجر لكونه

نقيضا للاشجر الذي يجامع الحجر لا يجامع هو الحجر إذ يلزم حينئذ جمع النقيضين فهو معاند له فثبت المطلوب. وقس منع الخلو

٣) (أي او المباين) عطف على الأخص (كما هو شأن التقسيم) من كونه متباين الاقسام إذ كل قسم قسيم للآخر

Tenakuz

فصل في التناقض

تناقض [١] خلف القضيتين [٢] في كيف [٣] وصدق [٤] واحد امر قفى

[١] أعلم! ان الاثنينية ان كان فيهما الاتحاد؛ ففي الماهية وأخص الصفات "التماثل".. وفي الجنس "التجانس".. وفي الكيف "التشابه".. وفي الكم المتصل "التوازي".. وفي المنفصل "التساوي".. وفي الوضع "التشاكل".. وفي الملك "التلابس".. وفي الاين "التجاور".. وفي الإضافة "التناسب".. وفي متى "التعاصر".

وان كان فيهما الاختلاف - فمطلقا "التغاير" ثم "التخالف".. ومع امتناع الاجتماع "التقابل".. ومع وجود الطرفين مع الدور المعي"التضايف".. وبدونه "التضاد".. وفي الوجود "التعاند" وفي الصدق "التباين".. ومع عدم احد الطرفين بشرط قابلية المحل"عدم وملكة".. وبدون الشرط في المفرد "التنافي".. وفي الجملة "التناقض" وقد يعمم..

ثم اعلم! أن نقيض كل شئ رفعه، والرفع لايحتاج إلى بيان، إلا أن الرفع لما لم يتحصل دائماً - وقد احتجنا للقياس الخلفي إلى نقائض محصلة، أى معينة مضبوطة - وضعوا شرائط وقيوداً لتحصيل النقائض...

٢] أي هنا اذ المراد ما لايجتمعان ولا يرتفعان، وفي المفردات قد يترفعان

"كالحجر والشجر عن الإنسان".١
٣] أي بشرط الاختلاف والاتحاد في واحد او ثلاثة، او ثمانية، او ثلاثة عشر، فالاختلاف في الكيف، والكم، والجهة، ثم النتيجة في الصدق، والاتحاد في النسبة،

---

١) (أي هنا) دفع بعلاوة هذا القيد مايرد: من أن التعريف أعم اذ (الخلف) يشمل الحجر والشجر. ولاتناقض بينهما. فاشار إلى أن المقصد بيان التناقض في القضايا لامطلقا فلا اشكال

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 234

او المحكوم عليه وبه، والزمان، والمكان، والشرط، والاضافة، والجزئية او الكلية، والقوة او الفعل في الطرفين.١

٤] أي المستلزم بالذات لكذب الاخرى.٢

فان [١] تكن شخصية [٢] أو مهملة [٣] فنقضها [٤] في الكيف ان تبدله [٥] وان [٦] تكن محصورة [٧] بالسور [٨] فانقض بضد سورها المذكور

١] أعلم! انك قد علمت ان القضية باعتبار منطوقها كما تفيدنا حكماً كذلك

باعتبار الكمية تتضمن قضية أخص. وباعتبار الجهة قضية أخرى اخص منهما. فمناط العكسين والتناقض في المسورة الموجهة الضمنية.. فان تجردت عن الجهة والسور ولم يقصدا فالنظر إلى أصل القضية.

أعلم! ان الأفعال الناقصة صور النسبة الفعلية. وان افعال المقاربة تصاوير النسبة الامكانية. وان افعال القلوب كيفيات الثبوت وجهات الاثبات.. فكأن صورة النسبة ظهرت للتوصل لجعل الاسمية فعل شرط.٣

---

١) (في واحد) أي النسبة الحكمية (أو في ثلاثة) أي الموضوع والمحمول والزمان (هذا عند الفارابي).. (او ثمانية) هى وحدة الموضوع

والمحمول والزمان والمكان والشرط والإضافة والجزء أو الكل والقوة او الفعل (أو ثلاثة عشر) هي الدائمتان والعرفيتان والمشروطتان والوقتيتان والوجوديتان والممكنتان والمطلقة العامة (في الصدق) متعلق بالإختلاف المقدر بعد (ثم) المضاف إلى (النتيجة).

٢) (أي المستلزم بالذات) احتراز عن قولنا (هذا إنسان هذا ليس بناطق) اذ الواسطة هنا مساواة المحمولين لا لذاته

٣) (واعلم ان الافعال الناقصة الخ) حاصله: ان تلك الافعال ليست من أجزاء القضية بل دالة على وضعية النسبة بين طرفي القضية. مثلا: ان (كان) في (كان زيد قائماً) إنما يفيد زمان وقوع نسبة القيام إلى زيد.

وان المنسوب والمسند إلى زيد القيام لا (كان). لكن لكان فائدة أخرى: اذ انها مجوزة لجعل الجملة الاسمية فعل شرط في (ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود) إذ لو لم يكن (كان) لم تكن تلك الجملة شرطا.. وان افعال المقاربة ايضاً ليست أجزاء حقيقية. وإنما هي مصورة ومقربة للنسبة الكائنة بين الطرفين من الامكان إلى الوقوع.. وان افعال القلوب كيفيات تتعلق بالثبوت الواقع بين الطرفين في الخارج وجهة مؤكدة لاثبات ذلك الثبوت في الذهن

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 235

-

٢] أي موضوعها شخص حقيقة او اعتباراً كالكل المجموعي

٣] اي فإن لم ينظر إلى كونها في قوة المسورة فذاك.. وإلا فالبعض المبهم في حيز النفي يعم.١

٤] أي فهو قليل المؤنة. فاستغن بما اعطاك التعريف.٢

٥] اي لابد من الاتحاد ثلاثية والاختلاف في الكيف.٣

٦] اعلم! ان التناقض انما ينظر إلى الجهة والسور، اذا نظرا إلى النسبة. وأما إذا دخل "ذا" المحمول فحرف او الموضوع قبل الحكم فشخص الكلية.

او دخلت "تاك" عقد الوضع او صارت جزء المحمول فلا..

أعلم! ان نقيض الضرورة - ذاتاً او صفة او وقتاً - الامكان كذلك. والدوام - ذاتاً أو صفة - الاطلاق كذلك. فان شئت تفاصيل الجهات فعليك بتعليقاتي في المنطق.٤

[٧ أي منصوصة الكلية المقصودة.٥

[٨ أي كالسوار الصحيح أو المنكسر.٦

---

١) (والا فالبعض المبهم الخ) حاصله: ان المهملة في الإيجاب من الجزئيات أي في حكم الموجبة الجزئية وفي السلب من الكليات أي في حكم السالبة الكلية، لان موضوعها بعض مبهم والبعض في حيز النفي يعم أي يفيد معنى كليا:

هذا إذا قصد من المهملة المسورة.. فهي حينئذ من المحصورات ايجابها من الجزئيات وسلبها من الكليات. (يعم) أي فيكون المهملة خارجة من المهملات داخلة في عداد المحصورات

٢) (أي فهو قليل المؤنة) لايحتاج معرفته إلى زيادة كلفة واشتغال بل يكفي لمعرفته ما أفاده التعريف الذي هو عبارة عن تبديل الطرفين بالايجاب والسلب

٣) (أى لابد من الاتحاد ثلاثية) أى لزم اتحاد النقيضين في الموضوع والمحمول والزمان والاختلاف في الايجاب والسلب فقط (هذا عند الفارابى).

٤) (اعلم ان التناقض إنما ينظر الخ) أى التناقض بين القضيتين من

الموجهات والمحصورات ناظر إلى السور والجهة. فان لم يكونا في موضعهما الطبيعي: بأن دخل (ذا) أى السور -المحمول (فحرف) أى جعل القضية منحرفة. وان دخل الموضوع (فشخص) أى جعل القضية شخصية قبل مجئ الحكم وملاحظته. وان دخلت (تاك) أى الجهة عقد الموضوع أى قيداً للموضوع مثل (كل إنسان بالضرورة فهو حيوان) أو كانت جزء المحمول: مثل زيد ضاحك على الدوام (فلا) أى يختل التناقض بذلك التبدل

٥) (أى منصوصة) أى المقصود من المحصورية جعل الكلية مثلا مقصودة معينة بالنص بحيث لايبقى في ذلك خفاء

٦) (أى كالسوار الصحيح) إشارة إلى سور الكلية (والمنكسر) إلى سور الجزئية

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 236

فان [١] تكن موجبة [٢] كلية [٣] فنقضها سالبة جزئية [٤]

[١] اطنب بالشرطية بدل الحملية، إذ المقصود تعليم العلم العملي، لا العلم فقط. ولجعل الثابت واجباً.١

[٢. اى ولو معدولة او سالبة المحمول

[٣] أى ولو مهملة خطابية.٢

[٤] أى اللازم المحصل، لا الحقيقي الغير المحصل. وهو سالب الكل. وعدم الفاء دليل وجود "فاعلم ان" في ٣ النية..

وان تكن سالبة كلية فنقضها موجبة جزئية

أعلم! ان العلم غداء لابد له من هضم فالذهن العجول الرحوان يتذلق عن الحقائق "اى يمر بها ولايأخذها او يفوز بها ويأخذها" لكن تتقطع الحقيقة في يده "اى في يد ذهنه" ولا تنمو ولا تتوسع فيه بل تخرج هاربة من الذهن ثم يجمع كسرات حقائق انسلبت خاصية النمو عنها في حافظته فلا تنهضم ولا تنبت بل قد يتقيؤ هو او تنفسخ هى. "وسطحية الذهن اشد مرض المّ بنا" فلتشويق الاذهان الى الدقة - اعجزتكم ايها الناظرون بما اوجزت في هذه الرسالة.

ما تمت

---

١) (اطنب بالشرطية) أى أطال.

حاصله: ان الحملية دالة على الثبوت

بين الطرفين وهو محل تعلق العلم لاعمل ولاتعليم فيه. والشرطية كالتهجي تعليم وتفصيل لذلك الثبوت وتعلقاته. والمقصود هنا التعليم لا العلم وحده.. وأيضا ان الشرطية تدل على ان تحقق الجزاء مشروط وموقوف على تحقق الشرط بحيث متى تحقق الشرط تحقق الجزاء. فبهذا الاعتبار يكون الثبوت الثابت في الحملية لازما وواجبا في الشرطية. وترك الواجب للعمل بالسنة: ليس من دأب أهل السنة: فلذا اختار الشرطية على الحملية

٢) (ولو كانت مهملة خطابية) اى لان المهملة في الظنيات والخطابيات في حكم الكلية والكلية نقيضها جزئية

٣) (اللازم المحصل) حاصله: ان نقيض الشئ رفعُه فنقيض الموجبة الكلية رفعها وهو سالب الكل. وهذا ولو كان نقيضا حقيقا لكنه غير محصل فأقيم لازمه مقامه اعني السالبة الجزئية

اعتذار

لئن ادركت في شرحي فتوراً ووهناً في بيـاني للمعـاني
فلا تسند لنقصى ان رقصى على مقدار تسعيد الزمان
لأني زمانا ما حشرت مارشح من فكري شرحا على حاشية الاستاذ. كنت فاقداً للراحة والشباب مفلوج الذهن غائباً عن الامثال والاقران. شريداً عن الوطن وقد صرت كالهائم. بل كالبهائم. بل كالبوم. دائراً عائشاً في الاقفار. هاربا عن شرور الاشرار. تخطرت حينما تصورت ماقاله ابن الفارض:

وأبعدني عن اربعى بعد اربع شبابي وعقلي وارتياحي وصحتي
فلى بعد اوطاني سكون الى الفلا وبالوحش انسى اذٍ من الانس وحشتي
نعم، من كان راكباً على كاهل الغربة. وكان أنيسا بالوحشة. وجليسه الوحدة. وسميره الكربة. وموطنه الخربة. هل في الامكان ان تخلو كتبته عن الخطأ والسقطة. لاسيما اذا كان المشرحة كامثال "قزل ايجاز" بالغة من الاغلاق والايجاز. الى حيث دون حلها خرط القتاد، وخرق الاعجاز. فالمرجو من النظار. ذوي دقة الافكار. وحدة الابصار. ان يصلحوا خطيئاتي. ويصححوا غلطاتي. ويبينوا ما عجز عن حله فكرى. وضاق عنه صدرى. وكلّ عن بيان متنه متني. وعمي عن رؤيته طرفى وعيني... على اني ما كنت من

رجال هذا الرهان. ولابذى شان في هذا البيان. أوان شبابي وانا ابن ثلاثين.
فكيف بي هذا الامتحان وانا ابن ثمانين.
ولهذا قد بقى مواضع باكرة غير مفضوضة بفكرى احلتها لذوى الافكار الثاقبة من دهاة اذكياء الاستقبال بعد خمسمائة سنة

عبدالمجيد

Üstadın derece-i dikkatine dair bir mesele

صيقل الإسلام/قزل إيجاز - ص: 238

ومما يدل على درجة دقة الاستاذ سمكا وعمقا في اوائل شبابته:
ان سئل - وهو ابن عشرين - عن ثنتي عشرة كلمة على هذا الشكل "فيل" بلا نقطة ولا حركة. وقيل له "والقائل الشيخ امين البتليسي" ان اصبت في تنقيطها وتحريكها وتفسيرها نحن نعدك من الاذكياء والا.. فلا يبقى لك بين الاذكياء "لارفع، ولا نصب، ولاجر".
وكان الاستاذ حينئذ حافظا لما في القاموس من اللغات الى باب السين.. فبالاستمداد بما حفظ اجاب بعد ثلاثة

ايام: ولقد اصاب فيما اجاب - هكذا: كتب اولا الاشكال [فبل. فبل. فبل. فبل. فبل. فبل.فبل. فبل. فبل. فبل. فبل. ثم وضع على الحرف الاول من كلها نقطتين وتحت الحرف الاوسط ايضا نقطتين من كل تلك الاشكال الا الخامس وضع تحته نقطة واحدة ثم حركها هكذا: قِيلَ قَـيّلْ قَيْلَ قَيْلٍ قَبْلَ قَيْلٍ قِيْلَ قَيْلٍ قِيلَ قَيْلُ قَيْلٍ قُيِّل

ثم فسَرها هكذا

١) قِيلَ.. ماضي مجهول من القول

٢) قَيّلْ.. امر من باب التفعيل بمعنى الاعطاء

٣) قَيْلَ..اسم بعير

٤) قَيْلٍ.. اسم رجل والتركيب اضافي

٥) قَبْلَ.. ظرف

٦) قَيْلِ.. اى العصر. والتركيب اضافي

٧) قِيْلٌ.. اى اللبن
٨) قَيْلٍ.. اسم من اسماء الابل
٩) قِيْلٌ.. ماض مجهول
١٠) قَيْلُ.. البعير
١١) قَيْلٍ.. اى ذلك الرجل
١٢) قُيِّلٌ.. اعطى له اللبن

ARS : Arastırmalar

ARAŞTIRMALAR

ARAŞTIRMALAR

- Risale-i Nurda Cifir ve Ebced İlmi: Abdülkadir Badıllı
- Risale-i Nurda Hadis İlmi: Abdülkadir Badıllı
- Maidet-ül Kur'an ve Zeyli: Ahmed Feyzi Kul
- Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü: M.Latif Salihoğlu
- Belgelerle Bediüzzaman
- Fotoğraflarla Bediüzzaman

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi

ARAŞTIRMALAR

Risale-i Nurda Cifir ve Ebced İlmi
[A.Badıllı]

RİSALE-İ NUR'DA

C İ F İ R ve **E B C E D**

(Mahiyeti, Hakikati, Delilleri)

Abdulkadir Badıllı

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Mukaddeme

Mukaddeme

Mukaddeme

Ebced veya Cifir ilmi, menşe itibarıyla İslâm'ın öz kaynağından gelmediği gibi, islâm'ın birinci sınıf ilimlerinden de değildir. Buna göre, herkesin onu öğrenmesi ve uğraşması lâzım olan bir şey de değildir. Amma islâm'ın reddetmediği hususî ve sırlı ilimlerden bir ilim olup, müsaid ve müstaid bazı zâtların hususî şekilde meşgul olmalarına izin verilmiş ve bazı âlimlerin özel şekilde uğraştıkları ve onunla bazı gaybî istihraçları karine ve emarelere bina ederek bulup çıkardıkları bir ilim çeşididir.

Kim ne derse desin, bu ilim, esas ve menşe itibariyle islâm'dan direkt gelmediği halde, Resul-i Ekrem tarafından haramiyetine hükmedilip red ve yasak edilen bir ilim tarzı değildir. Öyle ise asliyeti islâm'dan gelmemiş olmakla birlikte, bâtıl ve merdud da değildir. Zira, bugün islâm'ın tâdil ve tensik ettiği fiilî, amelî ve kavlî bir çok işler ve hâller vardır ki; menşei Islâmiyetten evvel var olan şeylerdir.

Meselâ: Kölelik ve cariyelik mefhumu, islâm'dan önce de var olduğu halde, islâm dini onu tâdil edip en ehvene indirmiştir. Keza evlenmek ve sakal bırakmak gibi fiiller dahi islâm'dan evvel de mevcuttu. Lâkin islâm dini bunları en güzel şekle ve insanlığa yakışır bir tarza getirdi. Keza yazı ve harf işi dahi islâm'dan evvel vardı ve hakeza...

Demek herşey, her mes'ele ve her hâl bizzat islâm'ın öz kaynağından gelmiş olması şart değildir. Yeter ki, cahilî âdetler gibi bazı pis ve kerih şeyler tarzında olup islâmca reddedilmiş olmasın.

Faraza, Ebced ve Cifir ilmi, islâm'dan önce bazı yahudî ve Hristiyan âlimleri tarafından bazı şarlatanlıklarda kullanılmış olsa

dahi, lâkin islâm'a girdikten sonra, yani bu ilim islâmlaşınca, başta İmam-ı Ali ve Ca'fer-i Sâdık ve Muhyiddin-i Arabî ve İmam-ı Gazalî ve Beyazıd-ı Bistamî gibi islâm büyükleri onu çok hayırlı ve menfaatlı işlerde istimal ettiler ve onu hakikî gaye ve hedefine yönlendirerek nurlandırdılar. Bu dediklerimizin isbatı gelecektir.

Hem Ebced ve Cifir, islâm'a girdikten sonra da, bazı nâ-ehillerce su-i isti'mal edilip asıl mecrasından saptırılmış da olabilir. Amma bu, onun asliyetine ve hayırlı cihetine bir zararı dokundurmaz. Çünki her meslekte nâ-ehillerin karışması ile, onun bazı taraflarını kötü ve dûn işlerde isti'mal etmiş olabilirler. Lâkin hiçbir zaman o gibi su-i isti'mal fiilleri noktasından o mesleğin veya o ilmin esas kıymetine ve hayırlı kaidelerine bakılmaz ve bakılmaması lâzımdır.

Bununla beraber, Cifir ve Ebced ilmine bazı islâm âlimleri tarafından itiraz edilmiş ve hatta reddedilmiş de olabilir. Hatta bazıları yanlış olarak: "Onunla uğraşmak haramdır" demiş de olabilirler. Amma bu mes'elede islâm âlimlerinin cumhuru ne demişler, onu bilmek lâzımdır. Evet cumhur-u ulemanın fikri, Cifır ilmi hakkında müsbet olduğu ilerde ispatlanacaktır.

"Hadîs ilmi" bölümünde kaydettiğimiz gibi; çeşitli meşreb ve meslek sahibleri olan islâm âlimleri, âdeta her şeye, her mes'eleye itiraz edebilmişler. Hatta İmam-ı A'zam'a ve İmam-ı Şafiî'ye bile bazı hususlarda haksız olarak ağır ittihamlarla itiraz eden âlimler de bulunmuş. Lâkin sonra cumhur-u ulemaca tebeyyün etmiş ki; o gibi mu'terizlerin itirazları mes'eleyi ve hakikat-ı hâli bilmemelerinden ve kavrayamamalarından ileri gelmiş bir su-i zandan ibaret olduğu anlaşılmıştır.

Öyle ise, her mes'elede ve her ilimde mutlaka ihtisas, meleke ve rüsûh lâzımdır. Bir kimse ihtisası dışındaki bir mes'eleye itiraz etse de, gabavetinin neticesi olur. Eğer birisi, yani bir âlim: "Ben islâm'ın bütün ilim dallarını en iyi şekilde biliyorum!" deyip dava etse, herhalde cehaletini ilân etmiş olur. O halde herkes mütehassıs olduğu ilminden konuşabilir. Yani haddini bilip aşmaması lâzımdır.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Meseleler

Ebced ve Cifir İlmi Meseleleri

Giriş

Ebced ve Cifir İlmi Meseleleri

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ ِللهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى اَلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Cifir ve Ebced ilmi, Risale-i Nur'un az bazı yerlerinde maksud-u bizzat olarak değil, bir âlet ve bir vasıta olarak isti'mal edilmiş ve bulunmuştur. Bu ilmin gaybî, sırrî ve hatta edebî bir istihraç âleti ve vasıtası olduğu, ehli olan ulema arasında mütearife bir hakikat halini almıştır. Bu ilmi esasıyla bilmeyen, içine girmeyen, dışarıdan ve uzaktan ona itiraz eden bir takım ulemalar da bulunmuş ve bulunabilir. Bir âlimin bu ilmi kabul etmemesi, dinî ve akidevî bakımdan bir günah, bir mahzuru olmadığı gibi; içine girip, onunla meşgul olmayı abes ve boş birşey sayması dahi normal sayılabilir. Ancak içine girip tahkik yapmadan, mahiyet ve asliyetini iyice öğrenmeden, ona karşı bir nevi ecnebî kaldığı halde, kökten i'tiraz edip reddetmesi ise, en azından bir cehalettir. Çünki: "İnsan bilmediğine düşmandır" hakikat ve kaidesi altına girmiş olur.

Şimdi bu ilmin, bazı İslâm âlimleri arasında hususî şekilde mütedavil ve meşhur ve medar-ı istihraç olduğu halde; öbür tarafta

bir kısım ulemanın red ve itirazına hedef olmasıyla, hakikat ve mahiyeti nedir? diye bir araştırma yapacağız., ve onun etrafında bulunabilen bir kaç istifhamlı sualleri cevablandırmaya çalışmakla mahiyetine bakacağız:

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sualler

Sualler ve Cevaplar

Birinci Sual: Ebced nedir, Cifir Nedir?..

İkinci Sual: Bu ilmin esası nereden gelmiş? Kur'an'ın ve menba-i Risaletin öz kaynağından mı? Yoksa hâriçten midir?..

Üçüncü Sual: Kur'an-ı Hakîm'de bu ilme dair herhangi bir delâlet ve işaret var mıdır?..

Dördüncü Sual: Peygamber'in (A.S.M.) hadîslerinde ona dair herhangi bir ifade ve beyan var mıdır?..

Beşinci Sual: Hadîs-i şeriflerde ona dair ifadeler varsa, ona teşvik mi, yoksa red ve tenfir tarzında mıdır?..

Altıncı Sual: Sahabe veya Tabiîn'den bu ilimle uğraşan olmuş mudur?..

Yedinci Sual: Sahabe ve Tabiîn'den sonra, hangi sınıf âlimler onunla uğraşmıştır?..

Sekizinci Sual: Hurûfîcilikle, Cifir ve Ebced ilmi arasında bir münasebet, bir bağlantı var mıdır?..

Dokuzuncu Sual: Bu ilimle meşgul olmuş olan âlimler, onu nasıl, nerede ve ne için kullanmışlardır?..

Onuncu Sual: Bu ilmin âletliği ve vasıtasıyla istihraç edilen gaybî sırlar, tekellüflü bir sun'ilikle mi, yoksa ilhamlı ve ihtarlı bir hal ile midir?..

Onbirinci Sual: Esrar-ı huruf tabir edilen Tılsım ve Havas ilmiyle, Cifir ve Ebced ilmi aynı mıdır? Ayrı ayrı mıdırlar?..

Onikinci Sual: Bu ilim, islâm'ın akidesi ve zarurî ilimlerine dâhil midir, değil midir?..

İşte tahmin ediyoruz ki; bu suallerin cevablan delilli ve ispatlı olarak verildikten sonra, hakikat meydana çıkacaktır. Hem eğer suallerin cevablarında, onu menfîce reddeden bir durum meydana çıkmazsa, o zaman Cifir ve Ebced bir derece makbul olan ilimlerden de sayılabilir. Hiç olmazsa, merdud ile makbul arasında kalan, mubah bir ilim olur. Şayet kabul yüzü gösteren emare ve işaretler onun lehinde tezahür ederse, o durumda reddedilmesi mümkün olmayan, makbul amma hususî bir ilim hâlini almış olur.

Tenbih: Cifir ve Ebced ilmi hususunda yapacağımız bu araştırma, herkesi ona davet etmek için değildir. Zaten böyle bir davetin ne icabı ve ne de imkânı vardır. Zira bu ilim hususîdir. Hassas ve ferasetli ve te'vil ilmine âşinâ ve mazhar bazı zâtların onunla hâs olarak bazı istihraçları yapmaya mahsus sırlı bir ilimdir. Amma araştırmamız inşâallah bazı kimselerin, bilmedikleri halde müstebidane ilimfuruşluk yaparak, boş yere olan itirazlarını onlara döndürüp ağızlarında bırakacak ümidindeyim.

Bununla beraber itirazlar, tenkidler bitmeyebilir. Amma o itirazlar ve tenkidlerin gerçek bir asıldan gelip gelmediği hususunda, araştırmamız bir ölçü olacağını da ümid ediyorum. Tevfik ve hidayeti Allah'tan istiyoruz.

- Sual 1: Ebced ve Cifir nedir?
- Sual 2: Bu ilmin esası nereden gelmiş
- Sual 3: Kuran'da Cifir ve Ebced ilmine dair herhangi bir işaret var mıdır?
- Sual 4: Hadislerde Ebced ve Cifire dair herhangi bir ifade var mıdır?
- Sual 5: Hadislerdeki beyan teşvik mi, yoksa red tarzında mıdır?
- Sual 6: Sahabe ve Tabiîn'den Ebced ve Cifır ilmiyle uğraşan olmuş mudur?
- Sual 7: Sahabe ve Tabiîn'den sonra, hangi sınıf âlimler bu ilimle meşgul olmuşlar?
- Sual 8: Hurûficilikle Cifir ve Ebced ilmi arasında bir münasebet var mıdır?
- Sual 9: Alimler, Cifir ve Ebcedi nasıl kullanmışlardır?

•Sual 10: Cifir ilmi ile istihraç, ilham ile mi oluyor?
•Sual 11: Cifir ve Ebced ilmi aynı mıdır?
•Sual 12: Ebced ve Cifir ilmi zarurî olan ilimlerden midir?

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 1

Sual 1: Ebced ve Cifir nedir?

Oniki Sualin Cevapları

Sual 1: Ebced nedir, Cifir nedir?..

Cevap: Ebced ve Cifir, mahiyet ve sonuç itibariyle ikisi aynı mânaya bakıyorsa da, lâkin suret ve şekil itibariyle ayrı ayrı şeylerdir. Şöyle ki:

Ebced Meselesi:

Ebcedin kelimeleri islâm'ın zuhurundan evvel, iki ehl-i kitap olan Yahudî ve Hristiyanlarda altı kelime ile, yirmii iki harf şeklinde isti'mal edilmekteydi. Çünki ibranî ve Süryanî lisanlarında hecâ harfleri o kadardır. Sonra, islâm âlimleri Kur'an harflerinin tamamı olan 28 harfi tamamlamak üzere, altı harfi daha içine alan iki kelimeyi ona ilave ettiler.

İslam dan evvel اَبْجَدْ هَوَّزْ حُطّيِ كَلَمَنْ سَعْفَصْ قَرَشَتْ olarak yirmiiki harfi içine alan şekliyle gelmişken, İslâm âlimleri ona ثَخَذْ ضَظِغْلاً kelimelerini ilâve ettiler. Ancak son kelimenin son harfi Ebcedden değildir. O kelime bir mânayı ifade etmesi için ضَظِغْلاً deki لاً ilâve edilmiştir.**(1)**

Bu kelimelerin herbirisi, Süryanî ve ibranî dillerinde aynı zamanda birer mânaya da geliyordu. Hatta Tılsım ve Havas ulemasına göre; "Bu kelimelerin herbirisi Allah'ın birer ismidir." diye

kaydetmişlerdir. Bu husus Şems-ül Maarif gibi Havass kitaplarında mevcuddur.

İslâm'dan evvel ehl-i kitap âlimlerince اَبْجَدْ هَوَّزْ حُطّيِ كَلَمَنْ سَعْفَصْ قَرَشَتْ in sırasına göre herbir harfe rakam olarak bir sayı değeri verilmiş. Şöyle:

Elif: 1, Be: 2, Cim: 3, Dal: 4

He: 5, Vav: 6, Ze: 7

Ha: 8, Tı: 9, Ya: 10

Kâf: 20, Lam: 30, Mim: 40, Nun: 50

Sin: 60, Ayın: 70, Fe: 80, Sad: 90

Kaf: 100,Ra: 200, Şın: 300, Ta: 400

Se: 500, Ha: 600, Zal: 700

Dad: 800, Za: 900, Gayın: 1000

İslâm âlimleri de, gelen bu tarzı aynen benimsemiş ve çeşitli mes'eleler ve hususlarda isti'mal etmişlerdir.

Meselâ kimisi, İbn-i Havkal gibi, dünyanın suret ve haritasında rakamlar yerine Ebced harflerini kullanmışlardır.

Kimisi de, Ebu-l Fida' gibi; Takvim-i Buldan'dan (memleketlerin takvimi) rakama ait hususlarda bu harfleri kullanmışlardır.**(2)**

Kimisi dahi şiir ve edebiyatta, kitabe ve sair gibi şeylerde tarih düşürmek üzere, Ebced sırasına göre olan harflerden müteşekkil, o tarihi söyleyen bir kelime bulmuşlardır.

Nihayet kimileri de, başta İmam-ı Ali ve Ca'fer-i Sâdık ve Muhyiddin-i Arabî misillü zâtlar, bir kısım âyet ve hadîslerin bazı kelimelerinden Ebced hesabıyla gaybî işleri istihraç etmede kullanmışlardır.

Daha sonraları ise havas, tılsımat ile uğraşan bazı ulema, Ebcedi iki tarzda hesablayarak, bazı âyetlerin tılsım ve tevafuklarını vücuda getirmişlerdir. Ebcedin bu iki tarzını "El-Cümmel-ül Kebir" ve "El-Cümmel-üs Sagir" diye adlandırmışlardır. El-Cümmel-ül Kebir, "Büyük Cümmel", Ebcedin "Ebced, hevvez, huttî... ilh." sıralanan harflerin değer hesabı üzerinedir ki, buna "Hesab-ül Cümmel" de

denilir.(3) El-Cümmel-üs Sagir "Küçük Cümmel" ise, mevcud İslâm harfi elif-bâ sırasına göre, harflere rakamlar tatbik edilerek hesablanır.

Cifir Meselesi

Türkçe telaffuzunda yanlış olarak Cifir diye kullanılıyorsa da, aslı Arabça'da "Cefir"dir. Lügat mânası: "Küçük buzağı" demektir. Bu ilmin bu lâkabla iştiharının sebebi: Bir rivayette, İmam-ı Ali'nin (RA). diğer bir rivayette Cafer-i Sadık'ın bu ilmin esas plân ve krokisini bir küçük buzağı derisine yazmış olmasından ötürüdür.

İleriki sahifelerde arz edeceğimiz üzere, bu ilmin esası, Hazret-i Peygamber'in irşad ve talimiyle Hazret-i İmam-ı Ali'den gelmektedir. İmam-Cafer-i Sadık ise onu genişce Bazı kaideler altına aldığı mervîdir

Bu ilim, sadece Ebceddeki harflerin değerlerine göre, bazı âyât ve ehadîsin gaybî olan sırlarını istihraç etmekten ibaret değildir. Yine ileride İmam-ı Ali'nin "El-Cefr-ül Cami' Ven-Nur-ul Lâmi" eserinden nakledeceğimiz üzere, Cifir ilminin daha bir çok vecih ve tarafları vardır.

Meşhur feylesof İbn-i Haldun. "Mukaddeme" adlı eserinde (4) bu ilmin ta'rifine kısaca temas etmiş, ancak mes'eleye fazla akılcılık yaklaşımıyla bakmıştır. İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'tan şöhretle nakledilmiş olan bu ilmin yazılı belgelerini göremediğinden yakınmıştır. Bu arada bazı zâtların bu ilme dayanarak keşif ve istihraca dair bazı tarihlerin de, dava edildiği gibi zuhur etmediğine itiraz etmiştir. Bu zâtta akıl ve felsefe ziyade hâkim olduğu için, keşfen veya istihracen bildirilen her bir hâdisenin te'vilsiz, ta'birsiz ve tagayyürsüz aynı aynına çıkmasını beklemiştir. Amma düşünememiştir ki; evliyanın keşif ve istihraçları, bazan küçük ve cüz'î bir hâdiseyi, büyük ve umumî olarak., umumî ve büyük bazı hâdiseleri ise, cüz'î ve mahallî surette hissetmeleriyle; misal olarak; Bağdat'ta olacak bir hâdiseyi istanbul'da olacağını., yahut hususî bir yerde vuku' bulacak olan bir durumu, umumî ve her yerde zuhur edeceğini nazara almamalarıdır. Bunda da gayb perdesi altındaki hâdiselerin; eğer evliyanın keşfen hissettikleri tarzda aynı aynına zuhurları tahakkuk etmiş olsaydı, tabiî ve tesadüfi

addedilmesine sebeb olacağı gibi; emir, irade ve meşiet-i İlahiyenin hâkimiyet ve hükümranlığı da zedelenmiş olacaktı.

Nitekim Osmanlı Devleti'nin son devrinin büyük ve muhakkik âlimlerinden olan Muhammed Zihni Efendi de, İbn-i Haldun'un şu akılcılık yaklaşımına itiraz etmiş ve bazı hâdiseleri misal göstererek onun felsefî görüşünün yanlışlığını göstermiştir.**(5)**

Şems-ül Maarif-il Kübra müellifi, büyük veli Şeyh Ahmed El-Bûnî Hazretleri Cifir mes'elesi hakkında der ki: "İmam-ı Ca'fer-i Sâdık demiştir ki: Cefr-i Ahmer "Kırmızı Cifir" Cefr-i Ebyaz "Beyaz Cifir" ve Cefr-i Cami' "Geniş ve umumî Cifir" her üçü de bizdendir... Ve İmam-ı Ca'fer'in evlâdından olan büyük bazı ulema, bu ilmin esrarına vâkıf olmuşlardır." ilh.**(6)**

Yine Şeyh Ahmed El-Bûnî der ki: "Sahih bir senedle İmam-ı Ca'fer-i Sadık'tan Cifir ilmi ve kaideleri ulemaya intikal etmiştir **(7)** Ve nihayet Şeyh Ahmed El-Bûnî Hazretleri Cifir ve Ebced'in umumî kaidelerinden bazılarını ve onu kullanma usûllerini kitabında yazmıştır.

Bu hususta daha geniş bilgi için, Nur-ul Ebsar eseri sh: 161 ve Edeb-üd Dünya Ve-d Din Kitabı sh: 23-25 gibi eserlere bakılabilir.

Hülâsa: Cifir ilmi, geniş bir ihataya sahiptir denilebilir. Ebcedî harflerin değerleriyle bazı sırları istihraç etme işi, Cifir ilminin sadece bir dalıdır. İnşâallah ileriki sahifelerde bu davanın bazı numuneleri gösterilecektir.

---

(1): Ebced mes'elesi için tarihî geniş ma'lûmat isteyenler, Doç.Dr. ismail Yakıt'ın "Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı" adlı kitabı sh: 23-38'e bakabilirler.

(2): Fehris-ü Ehadîs-il Müstedrek Dr. Yusuf El-Meraşlı sh: 19-20

(3): Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 333

(4): Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 334

(5): Türkçe Terceme Meşahir-ün Nisa Muhammed Zihni sh: 1/390

(6): Şems-ül Maarif sh: 335

(7): Aynı eser sh: 363

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 2

Sual 2: Bu ilmin esası nereden gelmiş

Sual 2: Bu ilmin esası nereden gelmiş? Kur'an'ın ve menba-ı Risalet'in öz kaynağından mı? Yoksa hâriçten midir?

Cevap: Giriş kısmında, bu ilmin aslının İslâm'dan önce de Yahudî ve Hristiyan âlimleri nezdinde bulunduğunu kaydetmişiz. O ise, Şems-ül Maarif kitabı sahibine göre, bu ilmin aslı Süleyman Aleyhisselâm'ın veziri ve celb ilmi âlimi Asaf bin Berhiya'ya dayandığını kaydetmiş.**(1)**

Amma Kur'an'dan ve Menba-ı Risalet'in öz kaynağından olup olmadığı sualine karşı deriz ki:

Zahiren ve sarih olarak Cifır ve Ebced'in esasları Kur'an'dan ve hadîslerden gelmiş olduğu hakkında kesin bir malumat yoktur, yani görülmemiştir. Amma Kur'an'in imalı işaretlerinde ve hadîslerin onu reddetmeyip kabul ettiğini gösteren delâletlerinde bazı emareler vardır, şöyle ki: Evvelâ Kur'an'ın îma ve işaretlerinde hafi de olsa bazı emarelerin bulunduğu iki vecih iledir:

Birisi: Kur'an'ın umumî ifadelerinde, sık sık eşyanın ve mahlûkaün hesablı kitaplı bir tarzda olduğundan ve hatta yağmurun tanelerinin belli ve muayyen miktarlarda bulunduğundan bahseden âyetlerin lisan-ı hal îmalarında, elbette hesaba ve kitaba dayanan Cifir ve Ebced ilminin de Kur'an ilminin ihatasında bulunduğuna işaret vardır denilebilir.

İkinci Vecih: Büyük islâm âlimlerince, Ebced ve Cifir hesabıyla Kur'an'ın âyetlerinden çıkarılmış yüzlerce hâdiselerin doğruluğu dahi, Kur'an'ın kelime ve harflerinde Cifir ilmine dahi müraat edilmiş olduğunu gösterir. Bu mes'eleyi üçüncü sualin cevabında bazı

âyetler nümûne verilerek kâfi izah verileceğinden burada bu kadarıyla bitiriyoruz.

Saniyen: Hadîs-i şeriflerde ise, Cifir ve Ebced ilminin esaslarını vaz' ederek değil, amma onu kabul edip reddetmediğini ve bir derece ona teşvik ettiğini gösteren ifadeler vardır. Bu hususun ise, Dördüncü Sualin cevabında misaller ile ispatı yapılacağından burada bu kısa işaretle iktifa ediyoruz.

---

(1): Şems-ül Maarif sh: 335

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 3

Sual 3: Kuran'da Cifir ve Ebced ilmine dair herhangi bir işaret var mıdır?

Sual 3: Kur'an-ı Hakîm'de Cifir ve Ebced ilmine dair herhangi bir delâlet ve işaret var mıdır?..

Cevap: İkinci Sualin cevabında denildiği gibi; Kur'an'ın sarahatında öyle bir şey yoktur. Amma lisan-ı haliyle âyetlerinin ifadelerindeki îma ve işaretlerin remzleriyle; "Evet vardır!" denilebilir. Şöyle ki:

Madem Kur'an-ı Hakîm, sihir ilmini ve fiilen onun yapılmasını ve ona tevessül edilmesini sarihan men' ve haram olarak gösterdiği tarzda, Cifir ve Ebced ilminin haramlığına, yasaklığına dair herhangi bir şeyin zikri yoktur. O halde, onu îma ve işaretlerinde birçok şey gibi muhafaza etmektedir denilebilir. Zira madem Kur'an-ı Hakîm'de, Rabb-i izzet bütün haşmet ve heybetiyle وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ إِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (En'am Sûresi âyet: 59) yani "Yaş ve kuru ne ki varsa mutlaka Kitab-ı Mübîn'de mevcuddur." diye ferman ediyor.

O halde ve elbette Cifir ve Ebced ilminin esasları da Kur'an'ın işarı ve remzî mânalarının perdeleri altında bulunmaktadır denilse herhalde hata olmaz. Çünki "Kitab-ı Mübîn" bir kavle göre Levh-i Mahfuz, diğer kavle göre Kur'an-ı Kerim'dir. Hakikatta her iki kavlin neticesi de aynı kapıya çıkar. Diyelim Kitab-ı Mübin'i biz Kur'an değil de, sadece Levh-i Mahfuz kabul ettik. O durumda, Levh-i Mahfuz'da Kur'an dahi mevcud olduğundan yine netice bir olur.

Hem .. مَا فَرَّطْنَا فِي الكِتَابِ مِن شَيْءٍ الخ (En'am Sûresi, âyet:38) Meali: "Biz Allah-u Teâlâ hiçbir şeyi bırakmadık, illâ onu Kitab'da yazmışız."

Şimdi bu âyetteki "Kitab" lâfzı da, yine ya Kur'an'dır, yahutta Levh-i Mahfuz'dur. Netice olarak üstteki âyetin aynı mânasındadır.

Saniyen: Kur'an-ı Hakîm bir çok âyetlerinde, herşeyin hesaplı, kitaplı olduğunu, sayı ve adetlerinin malum ve muayyen bulunduğunu ve saire sık sık ilân etmektedir. İşte biz de o âyetlerden bazılarını buraya kaydetmek istiyoruz:

Meselâ: وَكُلَّ شَيْءٍ أحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ (Yasin Sûresi âyet: 12) Meali: "Hem herşeyi biz, İmam-ı Mübîn'de saymışızdır."

Ve meselâ: يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاء وَمَا يَعْرُجُ (Hadid Sûresi âyet: 4)

Meali: "Allah-u Teâlâ; yere, yani toprağa giren ve ondan çıkan, göklerden inen ve yerden göklere yükselen herşeyi bilmektedir."

Ve: وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ عِندَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلاَّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ (Hicr Sûresi âyet: 21)

Meali: "Herşeyin hazinesi ancak bizim yanımızdadır. O hazinelerden indirdiğimiz herşey belli bir miktar dahilindedir."

Ve: وَ كُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ (Ra'd Sûresi âyet: 9) Meali: "Herşey Allah'ın yanında belli ve muayyen bir ölçü iledir."

Ve daha bu mânadaki âyetler çoktur.

Görüldüğü üzere bu âyetler sayıdan, adetten, miktardan ve ölçülerden bahsediyorlar. Elbette bunların sarih mânalarıyla Allah'ın azametini, kudretini ve latîfliğini ilân ederek, imanın takviyesine medar olma ciheti herşeyin başındadır. Amma aynı zamanda lisan-ı hal îmalarıyla da; insanları ölçü, miktar ve sayı hesablarına teşvik edici bir hal gösteriyorlar gibidir. Elbette Cifir ve Ebced ilmini de manevi olarak irade etmişlerdir denilebilir.

Sâlisen: Hadîste ona işaret olduğu gibi; Kur'an'daki ondört sûrenin başlarındaki mukatta' harflerin çeşitli ve sırlı ve gizli mânalan olduğu halde, Cifir ve Ebced hesablanyla da bir vecih ile alâkadar oldukları muhtemeldir. Çünki bazı yüksek âlimler o yolda kanaat izhar etmişlerdir. İleride örnekleri gelecektir.

Râbian: Eskidenberi Kur'an'ın bu mukatta' harflerinden başka, sair kelimatından ve harflerinden Ebcedî ve Cifrî hesabla bazı istihracların yapılmış olması ve çoğu zaman bu istihraçların mutabık ve doğru çıkması dahi, Kur'an'ın kâinatı içine alan ilminin ve mânaların denizleri içinde elbette şu Ebced ve Cifir ilmi dahi müraat edilmiş olduğu anlaşılmakta ve hususî şekilde hissedilmektedir.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 4

Sual 4: Hadislerde Ebced ve Cifire dair herhangi bir ifade var mıdır?

Sual 4: Peygamber'in (A.S.M.) hadîslerinde Ebced ve Cifire dair herhangi bir ifade ve beyan var mıdır?..

Cevap: Evet, vardır ve üç tarzdadır.

1- Hafif bir îma ile teşvik etmesi...

2- Sual eden Yahudi âlimlerine aynı ilimle cevab vermesi...

3- Ve ona gizli ve hafif surette işaret etmesi tarzındadır...

Birinci Tarz

Ebcede teşvik eden bir hadîs-i şerif şöyledir:

عن ابن عبّاس رض تَعِلَّموُا اَبْجَدَ وَ تَفْسيِرَهَا وَوَيْلٌ لِعَالِمٍ جَاهِلٍ تَفْسِيرُهَا اَلف اَللهُ وَ اِلَى اللهِ وَ حَرْفٌ مِنْ اِسْمِ اللّهِ وَالْبَاء فَبَرْوُ اللهِ وَالْجيِمُ فَبَهْجَةُ اللهِ وَ الدَّالُ فَديِنُ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ

(1) Meali: "Ebcedi ve tefsirini öğreniniz! Veyl olsun câhil âlime!.. Elif, Allah ve İlellah'tır. Yahud Allah isminden bir harftir. "Ba" Allah'ın halk ve icadıdır. "Cim", Allah'ın behcetidir. "Dal" ise, Allah'ın dinidir."

Bu hadîs, belki meşhur ve mütedavil hadîs kitaplarında bulunmayabilir., ve bu durumuyla zaif bir hadîs de olabilir. Amma bu

gibi makamlarda hüccetli ve geçerlidir. Çünki hiç olmazsa bir ilme teşvik ediyor. Hadîsin bu noktadaki hafi bir iması dahi büyük ehemmiyeti haizdir.

İkinci Tarz

Sual eden yahudî âlimlerine Resulullah (A.S.M.) aynı ilim ile cevab vermesi hâdisesini bildiren şu gelen rivayettir:

Yahudî âlimlerinden Ebu Yâsir bin Ahtab bir kısım yahudî âlimleriyle birlikte, Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) yanından geçtikleri bir sırada, Resul-i Ekrem (A.S.M.) Fatiha Sûresiyle, Bakara Sûresinin başı olan الم ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ.. الخ âyetini okuyordu. Ebu Yâsir'in kardeşi Huyey bin Ahtab bunu işitti, kendi kardeşi Ebu Yâsir'e dedi ki: "Biliyor musunuz, ben Muhammed'i dinledim, ona nazil olmuş olan Kur'an'dan الم ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ.. الخ yi okuyordu."

Yahudiler dediler: "Sen bizzat ondan bunu dinledin mi?" O dedi: "Evet, aynen dinledim."

Bunun üzerine, Huyey bin Ahtab ve Ebu Yâsir, bazı yahudî âlimleriyle birlikte kalkıp Resulullah'a geldiler, dediler: "Yâ Muhammed, sana nazil olmuş olan âyetlerden الم ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ.. الخ yi okuduğunu hatırladın mı?"

Resul-i Ekrem (A.S.M.) dedi: "Evet, hatırladım."

Dediler: "Bu, sana Cebrail vasıtasıyla Allah'tan geldi değil mi?"

Dedi: "Evet aynen öyle..."

Yahudiler dediler: "Senden evvel gelmiş Peygamberlerden hiç birisinin müddeti ve ümmetinin zamanı seninkinden gayrı bilinmemektedir. Bu âyete göre, senin ümmetinin ömrü çok azdır.." Ve Huyey bin Ahtab yanındaki yahudîlere dönerek dedi ki: "Elif birdir, Lâm otuzdur, Mim ise kırkdır. Tamamı yetmişbir sene eder. Öyle ise,

siz ey yahudîler! Ümmetinin ömrü sadece yetmişbir sene olan bir Peygamberin ümmeti olur musunuz?"

Sonra Peygamber'e dönerek dedi: "Yâ Muhammed! Senin yanında bu âyetten başka bir şey var mıdır?"

Resul-i Ekrem (A.S.M.) dedi: "Evet vardır..."

Dedi: "Nedir?"

Dedi: المص

Huyey bin Ahtab bunu hesaplayınca dedi ki: "Bu evvelkinden daha ağır ve uzundur, yüz altmış bir sene eder."

Huyey yine sordu: "Dahası var mıdır?"

Resul-i Ekrem (A.S.M.): "Evet var" dedi.

Huyey: "O hangisidir?" dedi.

Resul-i Ekrem (A.S.M.) الر kelimesini söyleyince, Huyey: "A.. bu daha ağır ve uzundur, ikiyüz otuzbir sene eder."

Yine Huyey Peygamber'e sordu: "Bundan başka da var mıdır?"

Resul-i Ekrem (A.S.M.): "Evet var" dedi ve المر yi okudu.

Yahudî Huyey bunu duyunca daha da afalladı, "Bu daha ağır ve uzun ve ikiyüz yetmişbir sene eder." dedi.

Huyey bütün bunları Peygamber'den duyunca: "Yâ Muhammed! Senin emrin, işin bizi şaşırttı. Bilemiyoruz, müddetin az mıdır, yoksa çok mudur?" Ve kalktılar gittiler. Giderken yolda Ebu Yâsir, kendi kardeşi Huyey'e ve beraberindeki yahudî âlimlerine dedi ki: "Mümkündür; bütün bu rakamların toplamı Muhammed'e verilmiş olsun. Bunların yekûnu ise, yedi yüz kırk üç yıldır."

İşte bu rivayet, iki tarzda ve iki kanal ile gelmiş.

Birisi: Meşhur İbn-i İshak'ın tarihinde ve bu arada Buharî'nin tarih kitabında ve İbn-i Cerir'in tefsir ve tarih kitaplarında rivayet etmişlerdir.

İkincisi: İbn-ül Menzer ve İbn-ü Cüreyc kitaplarında ayrı bir kanaldan tahric etmişlerdir.

(Me'haz için, bakınız: Tefsir Ed-Dürr-ül Mensur İmam-ı Suyutî 2/22, Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 332, Kitab-ut Teshil Li-Ulûm-i Tenzil sh: 35, Tefsir-i İbn-i Cerir 1/68-71, Tefsir-i İbn-i Kesir 1/37)

Her ne kadar bu rivayet ve haber dahi -bir çok mes'eleler gibi- hakkında kelâm edilmiş olsa da, sadece zaif hadîsler sınıfından olabilir. Hiç kimse de buna mevzu'dur diyememiş. O halde bu gibi makamlarda bir hüccet sayılır.

Netice olarak: Rivayetteki hâdise hakikattir ve Ebced ilmi hususunda Peygamber'in (A.S.M.) kabulünü göstermektedir diyebiliriz, itirazcılar bilmedikleri halde itirazlarına devam edebilirler. Ne ederlerse, etsinler. Hakikatta hak olan bir mes'eleye hiçbir te'siri olmaz.

Üçüncü Tarz

Ebced ilmine işarî ve imaî şekilde bakan şu gelen iki sahih hadîs-i şeriftir:

Birinci hadîs: اَصَبِعُ الْيَدَيْنِ وَ الرِّجْلَيْنِ سَوَاءٌ (El-Feth-ül Kebir Suyutî 1/189 Ebu Davud'dan naklen)

Sahih olan hadîsin bu cümlesinin meali: "El parmaklarıyla, ayak parmaklan müsavidir. Yani aynı sayıdadır."

Bu hadîsin zahir mânası, bir çeşit malûmu i'lâm gibidir. Zira herkes bilir ki: El parmaklarıyla, ayak parmakları aynı sayıdadır. O halde, başka bir mânaya işareti olması lâzımdır. Yani: Herşey belli ve muayyen bir sayı, bir miktar dahilindedir. Öyle ise, Ebced ve Cifır ilminin esası olan sayı ve ölçü ve adede işaret ediyor, denilebilir.

İkinci hadîs: اِذَا لَقِيتُمُ الْعَدُوّ فَشِعَارُكُمْ حم لاَ يِنْصُرُونَ (Ebu Davud Cihad/71 ve Müsned-i Ahmed 4/65, 289 ve 5/377)

Bu hadîsi Resul-i Ekrem (A.S.M.) Bedir Harbi'nden bir gün evvel Sahabelerine söylediği mervîdir. Cifır ve Ebced ilminden bahseden bütün ulema, bu hadîsin Ebced ve Cifır ilminin esasına işaret ettiğini

yazmışlardır. (1) Yani, Sahabelerinin küffara galebe edeceklerini işaret yoluyla iş'ar buyurmuşlardır.

Kaydettiğimiz şu hadîs-i şerifler, doğrudan doğruya Cifir ve Ebced ilmine işaret eden hadîslerdir. Eğer istikbale bakan ve haber veren hadîsleri dahi bu makamda kaydetmiş olsaydık, bir çok sahih hadîsleri yazabilirdik. Meselâ: Resulullah'ın sırdaşı olan Hazret-i Huzeyfet-ül Yemanî'nin rivayet ve ilânı ki: "Ben şimdiden kıyamete kadar olacak olan hâdiseleri Resulullah'dan dinledim ve aldım." mealindeki hadîs-i şerifler gibi... Yine de isterseniz bu mevzudaki hadîsleri görmek için, Hadîs Cetvelimizin, Hadîs ilmi sırlı hadîsler bölümüne bakabilirsiniz.

---

(1): Müsned-ül Firdevs 2/43

(2): Şems-ül Maarif sh: 64

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 5

Sual 5: Hadislerdeki beyan teşvik mi, yoksa red tarzında mıdır?

Sual 5: Hadîs-i şeriflerde Ebced ilmine dair ifadeler varsa (ki, dördüncü sualin cevabında var olduğu görüldü) onu teşvik mi, yoksa red ve tenfir tarzında mıdır?

Cevap: Hadîs-i şeriflerde gayet sarih olarak sihir ilmini, müneccim ilmini, kehaneti ve falcılık gibi durumları reddettiği halde, Ebced ve Cifır ilmini reddedici açık hiçbir beyan ve ifade yoktur. Tam aksine, dördüncü sualin cevabında görüldüğü üzere, kabul ve teşvik emareleri vardır.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 6

Sual 6: Sahabe ve Tabiîn'den Ebced ve Cifır ilmiyle uğraşan olmuş mudur?

Sual 6: Sahabe ve Tabiîn'den Ebced ve Cifır ilmiyle uğraşan olmuş mudur?

Cevap: Evet, çok az ve nâdir de olsa uğraşanlar olmuştur. Bunlardan birisi ve en birincisi Hazret-i İmam-ı Ali'dir (R.A.) ki, tevatür derecesinde gelen rivayetlerle, Hazret-i İmam'ın bu ilmin üstadı ve müdevvini ve kaidesi koyanı olduğu bilinmektedir. Nitekim, elde mevcud ve matbu' "El-Cefr-ül Cami" eseri İmam-ı Ali'nin sözlerinden müteşekkil olduğu, yahutta onun hikmetli söz ve yazılanndan derlendiği beyan edilmektedir. Bu eser Mısır'da ve Beyrut'ta ayrı ayrı tab' edilmiştir. Mısır'daki Mekteb-ül Külliyat El-Ezheriye tarafından., ve Beyrut'ta El-Mektebet-ül Hadîse'de 1971 senesinde tab' edilmişlerdir.

İmam-ı Ali (R.A.) gelen bu eserde Cifir ve Ebced ilminin ana kaidelerini ve bazı istihraç usûllerini yazmaktadır. Üst tarafta da kaydettiğimiz vech ile Cifir ve Ebced, sadece ebcedî harflerin sırasına göre, harflerin değeriyle âyet ve hadîslerden bazı hâdiseleri istihraçtan ibaret değildir. Bu husus ancak, o ilimden bir tek daldır. Bu ilmin daha birçok dal ve budakları da vardır. Bu kitabın ileriki sayfalarında bazı numuneleri arzetmeye çalışacağız inşâallah.

İşte Sahabenin en büyüklerinden olan İmam-ı Ali (R.A.)'ın bu ilimle uğraştığını gösteren şu ufacık belge ile de, Sahabelerin umumunun uğraştığı diye değil, amma reddetmediklerini gösteren hepsinin namına İmam-ı Ali'nin şâhidliği kat'î delildir, ilerde Hazret-i

İmam-ı Ali'nin bazı kaside ve ifadelerinden de Cifir ve Ebcede işaret eden bazı numuneler gösterilecektir.

Amma Tabiîn'den Cifir ve Ebced ile uğraşan zâtlardan bariz olarak isim veremiyeceğiz. Lâkin bazı rivayetlere göre Tabiîn'den olduğu anlaşılan İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'ı gösterebiliriz. Çünki İmam-ı Ca'fer, Hicretin 80. yılında doğmuş, elbette Sahabelerden bazılarıyla görüşmüş olması büyük bir ihtimal dahilindedir. Böylece, Ca'fer-i Sâdık'tan gelen bazı rivayet ve haberleri az yukarda arzetmiştik. Onun hâricinde veya onun evlâdlarıve kardeşleri dışında ve hülâsa Sâdât-ı Ehl-i Beyt dışında, onların zamanında yani Tabiîn asrında bu ilimle uğraşanların kimler olduğu hakkında bir malumatımız yoktur.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 7

Sual 7: Sahabe ve Tabiîn'den sonra, hangi sınıf âlimler bu ilimle meşgul olmuşlar?

Sual 7: Sahabe ve Tabiîn'den sonra, hangi sınıf âlimler bu ilimle meşgul olmuşlar?

Cevap: Ebced ve Cifir ilmiyle elbetteki muhaddisler taifesi, usûl-i Şeriat uleması sınıfı, fukaha ve müçtehidler grubu veya Kur'an hafızları ve tecvidciler zümresi ve akide ve ilm-i kelâm âlimleri herhalde uğraşmış değillerdir. Çünki; bunların başka işleri ve başka vazifeleri vardı. O halde bu ilimle uğraşan ehl-i velayet ve tasavvuf denilen gönül ehli taifesidir ki, pek çok rivayetler, yazılmış kitaplar bunun delilleridir.

Burada bir mühim nokta vardır ki; İslâm aleminde çeşitli ilim dallarında yetişen âlimlerin herbir sınıfı, hasseten kendi iştigal mevzuu olan bir ilim dalında ihtisas peyda etmişlerdir. Nasılki meselâ büyük bir muhaddisin sözü, hadîs ilmi usûlünde geçerli olmadığı gibi, fıkıh ve usûl-i şeriatta da geçerli değil ve hüccet değildir. Hatta usûl-i şeriatın büyük bir âliminin sözü dahi, füruat-ı şeriat ilminde muteber sayılmamaktadır. Ve hakeza, herbirisinin kendi ihtisas sahasında sözü hüccet olduğu halde, mütehassıs olmadığı başka ilim dallarında geçerli değildir. Demek ki فَرَدُّوالاَمَانَاتِ اِلَى اَهْلِهَا âyetinin işaretiyle, her ilimde ehliyet ve ihtisas kaziyesi geçerlidir ve öyle olması da zarurîdir.

Buna göre meselâ diyelim; Cifir ve Ebced hususunda İbn-i Haldun gibi felsefe ve kelâmda mütehassıs bir zâtın itirazları vaki'

olmuş olsa da, ihtisas sahası olmadığı için sözü hüccet olamaz. Olsa olsa, aklî ve felsefî tahkikatta ve sadece o noktadan nazara alınablir.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 8

Sual 8: Hurûficilikle Cifir ve Ebced ilmi arasında bir münasebet var mıdır?

Sual 8: Hurûficilikle Cifir ve Ebced ilmi arasında bir münasebet var mıdır?

Cevap: Asla ve kat'â hiçbir münasebet ve müşareketi ve bağlantısı olmadığı gibi, komşuluğu dahi yoktur. Ancak sadece uzaktan bakıldığı zaman bir benzerlik, bir benzetmeklik evhamı söz konusudur. Faraza yakın bir benzerlik durumu olsa dahi, o benzerlik noktasından onu mülâhazaya kalkışmak, akıl ve adalet işi değildir. Usûl ilminin مَا كُلُّ مَا يَتَلَئلأُ يَحْرُقُ Yani: "Her ışık veren ve parlayan şey ateş değil, yakmaz" kaziyesi gibi; Cifir ve Ebcedi, hurûficiliğe benzetme içinde evhama kapılmak, elbetteki cehaletten olabilir. Nasılki Kur'an-ı Kerim'de Yahudilerin اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِبَوا Yani: "Alış-veriş dahi faizcilik gibidir" diye bir benzetmeye kalkıştıklarında, Cenab-ı Hak: وَ اَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِبَوا ferman buyurmuştur. Yani: "Alış-veriş ile faizciliğin sûreten birbirine benzeflikleri olsa da; Allah alış-verişi helâl, faizciliği de haram kılmıştır."

İşte, Cifir ve Ebced ilmi dahi uzaktan bakıldığı, kat'î tahkiki yapılmadığı zaman sûreten Hurûficilik ile bir benzerlikleri görülebilir. Amma yakından bakıldığı, tahkik edildiği zaman, araları cennet ve

cehennem kadar uzak olduğu görülecektir. Zira Hurûficilik, şirki ve ilhadı ve hulul ve ittihadı tazammun ettiği ve bunun müessisi olan Fadlullah el-Hurufî adındaki şahlîs ilhâd ve Küfür ile damgalanıp, islâm şeriatıylâ katl ve idam **(1)** edildiği halde, Ebced ve Cifir ilminin üstadı ve banisi ise, Hazret-i İmam-ı Ali (R.A) ve birde evlâdından olan İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'tır ki, kitaplarında Cifir ve Ebced ilminden bahseden hiçbir islam alimi onu kötülememiş , menetmemiştir. Bilakis islam alimlerinin bir çoğu Cifir ve Ebced ilmini sena ile i'lâ ile hürmet ile yâdetmişlerdir. İleride ispatlı delilleri gelecektir.

Hurufîlik

Bu münasebetle; Hurûfîciliğin ne olduğu, nasıl başladığı, kimin başlattığı ve kimlerin yaymasına çalıştığı hakkında kısaca malumat vermek istiyoruz.

Bu arada bunu da hemen kaydetmeliyiz ki; sûreten Hurufîciliğe bir derece benzeyen hatt ve yazı san'atı, mahir hattat ve san'atkârlarının kelime ve harflerle yaptığı bazı şekiller dahi hurûfîcilikle asla alâkası yoktur. Meselâ bazıları âyet veya bir hadîsin bir metnini yazarken ibrik şekillerini, ördek veya leylek timsallerini san'at bakımından çıkarmışlardır. Bu ise, hiçbir zaman hurûficilik değildir. Belki hatt ve yazının ziyade gelişimiyle san'ata akseden tarafıdır.

Bu mevzu'da hatt san'atının nasıl gelişim gösterdiğini, insan şekillerinde ve ibrik şekillerinde ve hakeza bir çok şekillerde numunelerini görmek isteyenleri; "Türklerde yazı san'atı/ismail Baltacıoğlu, 1959 baskısı sh: 91"e havale ederiz.

Evet, Hurûficilik; Râfızîlelerin en berbat mefkûrelisi olan İsmailiye mezhebinin Bâtıniye kolundan Fadlullah el-Hurûfî adındaki şahsın "Cavidan-ı Kebir" adlı eserini yazmakla başlamıştır. Bu şahıs, katl olunduktan sonra, kitabının nüshaları Hurûfîciler arasında intişar etti. Bu kitapta Kur'an'ın bazı sûrelerinin başlarında bulunan .. الم المر .. كهيعص ve sairenin mukâttâ olan gâyr-ı mükerrer ondört harflerinin arasına bazı çizgiler çekerek, bir insanın yüzüne benzetildiği; o ise, bu habis herife göre, bu şekil, -hâşâ- Allah'ın

vechi olduğunu., ve bu yüz, aynı zamanda kendisinin yüzüne de benzediğini, dolayısıyla (hâşâ ve kellâ) Allah'ın kendisinde hulul ile tecelli ettiğini ve saire gibi herzeler kusmuştur.

Bu küfrî mezhebi benimseyen Hasan Sabbah ismindeki şahıs ise, bunu daha ileri götürerek, çok küfrî akideler ortaya atmıştır Hasar Sabbah, ilk önce Mısır'a gidip Fatimîlerle görüştükten sonra, memleketi olan Horasan'da "Ri"ye dönmüş ve burada kendi adına hükümet kurmuş ve saire... Ölümü Hicrî 518'dir.

Fadlullah-il Hurûfî'nin mezhebini yaymak üzere, Horasan'dan kalkıp, Anadolu'ya gelen onun talebelerinden Aliyy-ül A'lâ ismindeki şahıs da, bir Bektaşî tekyesine girip yerleşmiş ve burada Hurûficilik mezhebini yaymaya başlamıştır.

Bu arada, bazı rivayetlere göre meşhur "Nesimî" dahi, yanlışlıkla bu bâtıl mezhebi kısmen hak zannetmiş ve kabul etmiş ve yayılmasını sağlamıştır. O da, nihayet bazı rivayetlerle, şeriatın kılıncıyla, amma bazı zâlim hâkimlerin çok gadirli işkence ve azablarına maruz kaldığı halde, sonuna kadar sabır ve sebat etmiş ve nihayet öldürülmüştür.

İşte çok kısaca olarak Hurûfîciliğin mahiyeti budur. Daha geniş bilgi isteyenler, Kitab-ul Milel Ven-Nihal/Şehristanî 2/31.. ve Keşf-üz Zünûn 1/578.. ve Kamus-ul A'lâm Şemseddin Sami 5/3414.. ve islâm Ansiklopedisi, Milli Eğitim Yayınlan 1/5-535 ve 598'lere bakabilirler.

Hurûfîcilikle bazı yazı ve hatt san'atında şekiller yapmanın bazılarına göre Ca'fer-i Sâdık'a dayandığı iddiasını Şeyh Muhyiddin-i Arabi şiddetle reddediyor. "Kitab-ul Mim Vel-Vav vel Nun" Risalesinde kat'iyetle hükmetmiş, demiş ki: "Hatlarla bir takım şekiller yapmanın Ca'fer-i Sâdık'a isnad ve hamledilmesi kat'iyetle yalandır. Çünki İmam-ı Ca'fer-i Sadık öyle bir şey yapmamış ve yaptırmamıştır." (Mezkûr kitap sh: 6)

Hurûfîcilik hakkında Üstad Bediüzzaman Hazretleri de; Denizli ve Afyon mahkemeleri hâdisesinde bir kısım ehl-i vukuf hocaları hatalı ve bilgisizcesine, Ebced ve Cifır ilmini Hurûfîcilikle iltibas

ederek raporlarında Risale-i Nur'daki gaybî istihraclara ilişmelerine karşı şöyle demiştir:

"İlm-i huruf namıyla, eski zamanda cereyan eden ve nâ-ehil bir kısım şarlatanlar dahi onu su'-i isti'mal edip, hafi ilim sırasında gizlenen ve Batıniyyûn taifesinde ehemmiyet verilen Hurûfîcilik ise; hesab-ı Ebced ve tevafukla Risale-i Nur'un beyanatı ki, gayet zahir ve gözle görünür gibi tarzının, sabık Hurûfîcilik ile hiç münasebeti olmadığı halde; bunu da, «. Ehl-i Sünnetçe makbul olmayan Hurûfîcilik deyip sehven bir tezattır, demişler." (Şualar)

Yine ehl-i vukuf hocaları, aynı mevzuda Üstad'ın başka bir yerde, raporun aynı sahifesinde:

«İlm-i huruf ile, Ebced hesabıyla hüküm çıkarmak, okunması haram ilimlerdendir diye Redd-ül Muhtar Şarihi demiş." demişler.

Elcevab: Sabıkan beyan ettiğimiz gibi; su'-i isti'mal edilmiş hafi ilimlerden olan ilm-i huruf başkadır. Risale-i Nur'un Ebced hesabıyla zahir tevafuk ile (hüküm çıkarmak değil) Kur'an'in meziyetli nüktelerini ve işaretlerini beyan etmesi, bütün bütün başkadır. Bunda da sehiv var.»

Görüldüğü üzere, adları sanları, resmî mevkileri ve unvanları şatafatlı olan bu hocalarımızın ne kadar zahir hata ettiklerini., ve bir fıkıh kitabından Redd-ül Muhtar ve Şârihi'nin şer'î ve fıkhî ve umumî bir hükmüne dayanarak nasıl sehiv girdabına düştüklerini izah etmeye gerek yoktur. Hazret-i Üstad Bediüzzaman, hiçbir vakit müçtehidler tarafından tedvin edilmiş olan şer'î hükümler hâricinde, yeni bir içtihadla yeni hükümler çıkarmaya teşebbüs etmediği gibi, böyle cifrî ve ebcedî hesaplarla da çıkarmış olduğu müjdeli işaretler ve teşvik edici remiz ve imalara, hiçbir zaman bu bir hükümdür, bir kaidedir dememiştir, demez ve demesi de mümkin değildir. Fakat gel görelim ki; bizim en yüksek resmî makamlarda bulunan hocalarımız, bu sehivli ve hatalı karara varmaları elbette esef vericidir.

Yine aynı ehl-i vukufun Cifir ve Ebced ilmine, hakikat noktasında çok basit ve mânâsız bir itirazlarına karşı Üstad'ın cevabı şöyle olmuştur:

«...Said, Hazret-i Peygamber'e (A.S.M.) ittiba' ettiğini söyler. Halbuki Hazret-i Peygamber'in cifır ve huruf ve tevafuk gibi şeylerden hüküm çıkardığı kat'iyyen vârid değildir?

Elcevab: Kur'an'ın hadd ü hesaba gelmez mânaları, işaretleri, tefsirleri Hazret-i Peygamber (A.S.M.)'dan sarihan görülmüyor. Fakat bütünü o kudsî menba'ın tereşşuhatıdır. İlm-i huruf değil, belki pek zahir ve hesabi olan hesab-ı Ebced ve gözle görülen tevafuklarla Kur'an'da işarât ve nüktelerin fehmi için bir vesile yaptığım, Hazret-i Peygamber'in (A.S.M.) sünnetine ittibaımıza elbette hiçbir veçhile münâfatı olamaz.»

Bu mes'elede de görüldüğü vecihle, ehl-i vukuf hocaları çok basit bir düşünceyle mes'eleye baktıkları görülmektedir. Hem Cifır ve Ebcedle, ne Hazret-i Üstad, ne de ondan önceki evliyalar hiçbir zaman hüküm çıkarmışlar diye bir şey yoktur. Ancak gaybî bazı istihraçlar ve müjdeli ve teşvikli haller ve ince bazı sırlar çıkarmışlardır.

Yine aynı mevzu çerçevesinde olarak, Afyon savcısının da ehl-i vukufun mezkûr raporlarına dayanarak; iddianamesinde iftiralı ve buhtanlı ve gayet cahilane olan isnadına karşı Hazret-i Üstad şöyle demiştir:

«İddiacının, eski zamanda ehl-i sünnete karşı Hasan Sabbah Batınıyyûn mezhebinde., ve Şeyh-ül Cebel bir gulat-ı şia tarîkiyle meydana çıkıp siyasî sarsıntı vermeleri gibi, Said'i onlara benzetmesi ve ittiham etmesi pek acib bir yanlıştır...»

Az üst tarafta, Hurûfîciliğin yayılmasına çalıştığı söylenen "Nesimî"nin ismi geçmesi dolayısıyla Hazret-i Üstad'in da, onun ismini zikretmeden, sadece sehven bâtıl bir mezhebi hak zannettiğini, bu yüzden kendisine çok işkenceler yapıldığını ve fakat sabır gösterip azim ve sebat ettiğini şöyle yazmaktadır:

«Eskide bir zât, haksız bir mesleği hak zannederek, ondan aldığı bir muhabbet ile; diri iken derisinin soyulduğuna tahammül ederek kahramanâne bir tavır gösterdiği...»

---

(1): Bu idam, bir şiî olan Timurlenk tarafından Hi.804 yılında emredilmiş olması, daha çok ibretle düşündürücüdür. Bak:Keşf-üz Zünun 1/587

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 9

Sual 9: Alimler, Cifir ve Ebcedi nasıl kullanmışlardır?

Sual 9: Cifir ve Ebced ilmiyle uğraşan âlimler, onu nasıl ve nerede ve ne için kullanmışlardır?

Cevap: Üst taraflarda bir iki yerde işaret ettiğimiz gibi; bu ilmin sahası geniş bir mahiyettedir. Umumuna birden "ilm-i esrar-ı huruf da denilir. Yani harflerin sırlarına dair ilim.. Bu ilmin en sâde olan kısmı, "Ebced, Hevvez, Huttî" gibi ilh. sırasına göre harflere verilmiş sayı değerleriyle bazı âyet ve hadîslerin gaybî olan sırlarını çıkarma işinde kullanıldığı gibi; edebiyat san'atında, tarih düşürme işinde sun'î olarak da kullanılmıştır. Amma büyük ehl-i velayet âlimleri onu sun'îlikten azade olarak ilham ve sünûhat ile gaybî bazı istihraçlarda kullanmakla, bu ilmin gerçek kemâlini göstermişlerdir. Edebiyatçıların onunla yaptıkları sun'îce işler ise, bir eğlence kabilindendir. Yani o ilmin gaye ve kemâline uygun bir iş değildir.

"Evet, meselâ İmam-ı Ali'nin, Kur'an'ın كهيعص mukatta' harflerinden "Sıffîn Harbi"nin vuku' tarihini çıkarması **(1)** gibi mühim işlerde isti'maliyle, bu ilmin esas gaye ve hedefini göstermiştir.

Hem İslâm âlimlerinin büyüklerinden olan Rabi' bin Enes demiştir ki: "Kur'an'daki mukatta' olan harflerden herbirisi, Allah'ın bir isminin bir anahtarı veya bir kavmin müddet-i hayatına işarettir. Fakat bunları hakkıyla fehmedip çıkaracak olan ancak Hazret-i İsa'dır."**(2)**

Ve nihayet bu mes'elede hülâsa olarak diyebiliriz ki: Bu ilimle uğraşan âlimler, evvelâ ve bizzat onun mahiyet ve hakikatına vâkıf başta İmam-ı Ali olarak bir çok ehl-i velayet onu hakikî gayesinde ve büyük amma hususî ve gizli işlerde ve müslümanlara hem müjde, hem kuvve-i maneviyelerini takviye edici noktalarda, hem de

Kur'an'ın i'cazının bir nev'ini o noktadan izhar etmek vesilelerinde kullanmışlardır.

---

(1): Tefsir-i Ruh-ul Maanî El-Elusî 1/102

(2): Tefsir-i İbn-i Cerir 1/68

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 10

Sual 10: Cifir ilmi ile istihraç, ilham ile mi oluyor?

Sual 10: Bu ilmin âletliği ve vasıtasıyla istihraç edilen gaybî işler ve sırlar, tekellüflü bir sun'ilikle mi, yoksa ilhamlı ve ihtarlı bir hâl ile mi olmuştur?

Cevap: Araştırmamızın neticesi olarak diyebiliriz ki; bu ilimde sun'îlik kat'iyyen geçerli değildir. Hususan eğer mukaddes olan Kur'an âyetleri ve hadîslerin ifadelerinde gaybî ve istikbalî bir istihraç mes'elesi ise, ilham ve ihtar ve sünûhatların ışıkları altında olmazsa, kuru ve nakıs ve ruhsuz olurlar. Amma Cifir ve Ebced'in sair dalları ve usulleriyle, bazı gaybî işlerin durumlarını öğrenmek hususunda olan işlemlerde, kasden teveccüh edilebilmesi mümkün ise de, lâkin kat'î şekilde sır olarak gizli ve hususî kalmasına ve rastgele herkese ifşa edilmemesine a'zamî dikkat lâzım geldiği gibi;**(1)** Cifir ve Ebced usulleriyle o gibi işlere teveccüh edenlerin ve uğraşanların, mutlaka salih ve ehl-i takva kimselerin olması., ve işin künhüne vâkıf ehliyetli şahsiyetlerin bulunması lâzım ve şarttır.

Bu sualin (yani 10. sualin) cevabını en güzel şekilde veren, Hazret-i Üstad Bediüzzaman'dır. Şöyle demiş:

« Üçüncü Sualiniz:

İlm-i cifre anahtar olacak bir ders istiyorsunuz.

Elcevab:Biz kendi arzu ve tedbirimizle bu hizmette bulunmuyoruz. İhtiyârımızın fevkinde, bize, daha hayırlı bir ihtiyar işimize hâkimdir. İlm-i cifir, meraklı ve zevkli bir meşgale olduğundan, vazife-i hakikiyeden alıkoyup meşgul ediyor. Hattâ, kaç defadır esrâr-ı Kur'âniyeye karşı o anahtar ile bazı sırlar açılıyordu; kemâl-i iştiyak ve zevk ile müteveccih olduğum vakit kapanıyordu. Bunda iki hikmet

buldum: Birisi, لاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ اِلاّ اللّهُ *yasağına karşı hilâf-ı edepte bulunmak ihtimâli var.*

İkincisi, hakâik-ı esâsiye-i imâniye ve Kur'âniyeyi berâhîn-i kat'iye ile ümmete ders vermek' hizmeti ise, ilm-i cifir gibi ulûm-ı hafiyenin yüz derece daha fevkinde bir meziyeti ve kıymeti vardır. Bu vazife-i kudsiyede kat'î hüccetler ve muhkem deliller sûistimâle meydan vermiyorlar. Fakat cifir gibi, muhkem kaidelere merbut olmayan ulûm-u hafiyede sû-i istimâl girip şarlatanların istifade etmeleri ihtimâli var. Zaten hakikatlerin hizmetine ne vakit ihtiyaç görülse, ihtiyâca göre bir nebze ihsân ediliyor.

İşte ilm-i cifrin anahtarları içinde en kolayı ve belki en safisi ve belki en güzeli,ism-i Bedi'den gelen ve Kur'ânda Lâfza-i Celâlde cilvesini gösteren ve bizim neşrettiğimiz âsârı ziynetlendiren tevâfukun envâlarıdır. Kerâmet-i Gavsiyenin birkaç yerinde bir nebze gösterilmiştir. Ezcümle, tevâfuk birkaç cihette birşeyi gösterse, delâlet derecesinde bir işarettir. Bazan birtek tevâfuk, bazı karâinle delâlet hükmüne geçer. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter. Ciddî ihtiyaç olsa size bildirilecektir.» 9.lema

Görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Cifir ve Ebced ilminin sun'îlikle, kasdî teveccüh ile ve ihtiyar ile değil, ilham ve ihtar ile hakikî veçhesinin bulunabileceğini ve bu ilmin geniş ihatalı bir ilim olduğunu; ve bunun en hâlis ve safi tarafı harflerin değerleriyle bazı sırların keşfine aid kısmı olduğunu gayet latîf ve veciz bir şekilde beyan etmektedir.

---

(1): Şems-ul Maarif sh: 344

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 11

Sual 11: Cifir ve Ebced ilmi aynı mıdır?

Sual 11: Esrar-ı huruf ta'bir edilen tılsım ve havas ilmiyle, Cifir ve Ebced ilmi aynı mıdır? Yoksa ayrı ayrı şeyler midir?

Cevap: İkisi tam olarak aynı şeyler olmamakla birlikte, birbirleriyle yakın alâka ve münasebetleri vardır. Çünki havas ve tılsımlar ilminde Ebcedin değerleriyle âyet ve hadîslerin harfleri hesablanır, onunla bir takım vıfıklar ve tılsımlı işler yapılır. Bu noktadan esrar-ı hurufun her türlü işlemleri Ebced ve Cifir sahasına dâhildir denilebilir. Amma, Ebced ve Cifrin müstakil tarifi ise; daha çok gaybî ve istikbali işlerde, işârât ve emarelerin karineleriyle bazı hususî ipuçları elde etmeye mahsus bir ilim olarak bilinir.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Sual 12

Sual 12: Ebced ve Cifir ilmi zarurî olan ilimlerden midir?

Sual 12: Ebced ve Cifir ilmi İslâm'ın akidesine ve zarurî olan ilimlerine dâhil midir, değil midir?..

Cevap: Az üst tarafta da arzetmişiz ki; bu ilim, hâs ve sırlı bir ilimdir. Onu öğrenmenin bir zarureti veya kat'î lüzumluluğu olmadığı gibi, i'tikad etmenin de bir mecburiyeti yoktur. Bir insan veya bir âlim bu ilimle hiç alâkadar olmayabilir, hatta ona inanmayadabilir. inanmadığı için islâm dini ona "Niçin inanmadın?" diye bir mes'uliyet suali söz konusu olmaz. Lâkin böyle bir adam, kendi hususî âleminde onunla uğraşmayıp kabul etmediği halde, ona ilişmeye veya mollalık yapıp, islâm dini adına onu red ve inkâr etmeye de hakkı yoktur. Zira red ve inkâr, hususan dine aid bir mes'eleye dair olsa din adına ona itiraz ise, elbette bir ilme ve delile dayanması gerekir. İslâm dininde ise, Cifir ve Ebcedi red ve inkâr eden bir ilim, bir delil yoktur. O halde, en azından ona ilişmeyip yerinde bırakması icab eder.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Tahkikten Hakikate

Tahkikten Hakikate

Buraya kadar on iki sual ve cevablarla Ebced ve Cifir ilminin mahiyet ve hakikatına bakmaya çalıştık. Bu ilmin iktiza ettiği tahkik ve ispat ise, bizce ancak bu kadar olabilir. Şimdi hakikata, yani bu ilmin İslâm âlimleri nezdinde nasıl değerlendirildiğini ve büyük ulemadan belli bazı zâtların onunla ne gibi şeyleri istihraç ettiklerini gösterecek umumî bir durum değerlendirmesine geçeceğiz. Bunu da üç bölüm hâlinde ele alacağız.

Birinci bölümde, bu ilmin varlığından ve mahiyetinden bahseden kitaplar ve âlimlerin isimlerini vereceğiz.

İkinci bölümde, bu ilimle meşgul olmuş zâtların isimlerinden ve iştigal sahalarından, yani hususî meslek ve meşreblerinden örneklerle bahsedeceğiz.

Üçüncü bölümde ise, islâm âlimlerinin Cifir ve Ebced ilmi vasıtasıyla neleri istihraç ettiklerini bir kaç numuneler halinde arzetmeye çalışacağız.

- 1.Bölüm: Cifir ve Ebced ilmini kabul eden alimler
- 2.Bölüm: Ebced ve Cifirle meşgul olmuş zatların isimleri ve iştigal sahaları
- 3.Bölüm: İslâm âlimleri Cifir ve Ebced ilmi vasıtasıyla neleri istihraç etmişler?

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : 1.Bolum

1.Bölüm: Cifir ve Ebced ilmini kabul eden alimler

Birinci Bölüm

Cifir ve Ebced ilmini kabul edip ve onu hakikatli bulup, varlığını ilân eden kitaplar ve âlimlerin isim ve künyeleri....

Evvelâ, Ebcedin varlığını ve İslâmca kabul gördüğünü bildiren veya ona işaret eden bazı hadîsler ve bu hadîsleri kayıd ve zabteden kitaplar şunlardır:

Dördüncü sualin cevabında bu mevzuya bir derece bakan bazı hadîs ve rivayetleri ve bu hadîsleri tahric, nakil ve rivayet eden bir kısım hadîs kitaplarını kaydetmiş olmamızla beraber, burada sadece me'hazlerini ve hadîsin bir özetini vermekle iktifa edeceğiz:

1- Müsned-ül Firdevs 2/43 تَعِلَّموُا اَبْجَدَ وَ تَفْسِيرَهَا ..الخ

2- Miftah-u Künûz-is Sünne sh: 542, bu mevzudaki hadîslerin umumî fihristi.

3- Tefsir Ed-Dürr-ül Mensur 2/22

4- Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 332 Cifir ve Ebcedle alâkadar bir kaç hadîs.

5- Kitab-üt Teshil Li-Ulûm-it Tenzil sh: 35, yahudîlerin Peygamber'e Kur'an'daki harflerin mukatta'larına dair sordukları sual ile alâkadar...

6- Tefsir-i İbn-i Cerir 1/68-71 yine Cifirle yapılmış bazı istihraçlar hakkında...

7- Tefsir-i İbn-i Kesir 1/37 yine aynı hadîsler ve rivayetler hakkında...

8- El-Feth-ül Kebir Suyutî, Ebu Davud'dan nakil 1/189 el parmaklarıyla ayak parmaklarının sayı bakımından aynı seviyede bulunduğu...

9- Ebu Davud Cihad/71 ve Müsned-i Ahmed 4/65 ve 289 keza 5/377 Bedir Harbi'nde Resul-i Ekrem'in sahabelerine: "Yarın düşmanla karşılaştığınızda sizin şiarınız حم لاَ يِنْصُرُونَ olsun." mealindeki hadîs-i şerif...

Cifir ve Ebced ilminin varlığını, haklılığını ve kaynağı Hazret-i Peygamber olarak Hz. İmam-ı Ali'nin onu kaideleştirdiğini ve sonra İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'ın onu biraz daha genişlendirdiğini ve ona başka bazı kaideler eklediğini yazan ve bildiren âlimler ve kitaplar hayli çoktur. Biz bunların içinden en meşhurlarını ve her yerde bulunabilen bazılarının isim ve cild ve sahife numaralarıyla, Ebced ve Cifir hakkında ne dediklerini hulasaten kaydetmeye çalışacağız:

1- Üst tarafta İbn-i Haldun'un Mukaddemesi'nden sahife numaralarını vermiştik. Ancak belirttiğimiz gibi, bu zâtta akıl ve felsefe ziyade hâkim olduğu için, mes'eleye sadece katı bir tenkidci yaklaşımı içerisindedir. İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'tan Cifir ve Ebced ilminin mes' elelerini nakleden kişinin Zeydî mezhebli olduğunu, bununla beraber nakleden zâtın bahsettiği kitabı kendisinin göremediğini, ayrıca da Muhyiddin-i Arabi'nin "Anka-u Mağrib" eserinden Cifir ve Ebced hesablarıyla gösterdiği tarihin tutmadığını ve saire gibi tenkidlerde bulunmakla birlikte, Ehl-i Sünnet Vel-Cemaat uleması yanında dahi Cifrin esası Hazret-i İmam-ı Ali ve Ca'fer-i Sâdık'tan geldiğinin meşhur olduğunu da kaydetmektedir. (Bak: Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 323-334)

İbn-i Haldun'un bir sehvi ve bir yanlışı:

Sehvi şudur: Muhyiddin-i Arabi'nin Anka-u Mağrib eserinden naklettiği خ ف ج harflerinin hesablarının bitiminde Mehdinin çıkacağını söylemesine itiraz ederek; "Bu harflerin ebcedi hesabı 683'dür, hani beklenilen mehdi çıkmadı!." demesidir.

Halbuki elde mevcud ve matbu' olan Anka-u Mağrib eseri sh: 77'de Muhyiddin-i Arabî خ ف ج değil, خ ض ج demiş. O ise, Hicrî 1403 etmektedir ki; meşhur âllame Seyyid Muhammed Resul El-Berzencî'nin "El-İşaa" eseri sh: 189; Kur'an'ın فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلاَّ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً veyahud لاَ تَاْتِيهِمْ اِلاَّ بَغْتَةً âyetlerinin **1)** بَغْتَةً**)** kelimesinin harfleri Cifır ve Ebced hesabıyla 1407 ederek, Mehdî'nin zuhur zamanının vakti olduğunu kaydetmiş., ve ayrıca ilâve ederek demiş ki: Hazret-i Mehdî 1400'ün başında veya daha evvelinde çıkması ihtimali kuvvetlidir.

Faraza, İbn-i Haldun'un eline geçen mezkûr Anka-u Mağrib nüshasında, onun kaydettiği gibi Muhyiddin-i Arabî خ ض ج harflerini değil de خ ف ج harflerini yazmış ve murad etmiş kabul etsek de, Hazret-i Muhyiddin bunu kendisinden sonraki tarihe uygulamış olduğu kuvvetli ihtimal dâhilidir. Zira kendisinin vefatı Hicrî 638'dir. خ ف ج harflerinin yekûnu olan 683'ü buna ilâve edersek, Hicrî 1321 (M.1904) eder ki; üst tarafta kaydettiğimiz âyetlerin بَغْتَةً kelimesinin gösterdiği aynı asra bakmaktadır. Ve bilhassa nazar-ı dikkati çekmektedir. Hatta bu tarihe bakan başka gaybî işaretler de vardır. İsteyen Sikke-i Tasdik-i Gaybî kitabına bakabilir.

İbn-i Haldun'un yanlışına gelince: Az yukarda kaydettiğimiz üzere, bu zât gibi, sırlı ve hususî ve ancak ehli arasında medar-ı bahis olabilen Cifır ve Ebcedin tamamına, akıl ve felsefe noktasından maddî yaklaşım göstermesine karşı, meşhur Ni'met-i İslâm kitabı sahibi allâme, büyük muhakkik Muhammed Zihnî Efendi, Meşahir-i Nisa' eserinde şöyle demiştir: İbn-i Haldun'un tahkiki, felsefî bir tedkik sayılarak kulak verilmediği halde, ehl-i sünnet

itikadına göre çıkması kıyamet alâmetlerinden biri olarak rivayet olunan Mehdî'nin doğumu da, çıkışı gibi âhirzamanda olacaktır.

Bu mevzuda, hak ehli tarafından nakledilmiş keşiflerin henüz 1294 yılına **(2)** çıkmayanı tekzibe kabil olmadığı gibi, Mevlâna Hasen-ül Advî'nin Meşarik-ül Envar eserinde Şa'ranî'nin El-Yevakıt kitabından naklettiği keşiftir ki; Şa'ranî Hazretleri âhirzaman Mehdîsinin 1255 senesi Şaban ayının onbeşinci gecesinde dünyaya geleceğini, Şeyh Hasan-ül Irakî'den naklen ve kendi şeyhi Aliyy-ül Havas'ın da aynı görüşte olduğunu yazmıştır.**(3)** Bu tarih ise, Hicrî-i Şemsî hesabıyladır. Onun Hicrî-i Kamerî karşılığı yine 1294'tür ve Hazret-i Üstad'ın doğum tarihidir.

Her neyse, saded hârici oldu, özür diliyoruz.

2- Meşhur İmam-ı Abdullah El-Yafaî "Mir'at-ül Cinan" eserinde der ki: "İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'in bir talebesi olan Câbir bin Hayyan, ondan aldığı bin yapraklı bir kitabda, beşyüz risale alıp te'lif etmiştir." (Mir'at-ül Cinan 1/304)

3- İmam-ı Celâleddin-i Suyutî, El-Havî Lil-Fetavî Eseri 1/388'de, kendisinin tehecci harfleri (yani: Elif, be, te, se, cim gibi heca harfleri) hakkında bir risalesinin olduğundan bahisle, bu mevzu'da tâlibleri o esere havale eder. Ancak maalesef bu eser elimize geçmemiştir.

4- Meşhur "Edeb-üd Dünya Ve-d Din" kitabı sahibi Ebu-l Hasan El-Maverdî kitabının sh: 23'de Cifir ve Ebced hakkında şu malumatı vermektedir:

Sahabeden Urve bin Zübeyr demiştir ki: En evvel kendi isimlerini yazan kavimden; "Ebced, hevvez, huttî, kelemen, sa'fas ve kareşet" harfleriyle yazmışlardır.

5- Nur-ul Ebsar kitabı sh: 160'da İbn-i Kuteybe Edeb-ül Kâtib eserinden naklen: "İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'ın yazdığı Cifir kitabında, tâ kıyamete kadar muhtaç olunan herşey o kitapta mevcuddur." diye kaydetmektedir.

6- Meşhur allâme Kemâleddin Muhammed bin Musa Ed-Dümeyrî Hayat-ül Hayavan-ül Kübra eseri 1/279'da, aynen Nur-ul Ebsar eserinin, İbn-ül Kuteybe'den naklettiği rivayeti kaydetmiştir.

7- Az yukarıda zaman zaman ondan bahsettiğimiz ve sahife numaralarını verdiğimiz Şeyh Ahmed El-Bûnî'nin Şems-ül Maarif-il Kübra adlı eserinde: "Nakl-i sahih ile Cifir ve Ebced ilminin, Ca'fer-i

Sâdık'tan ulemaya intikal ettiğini yazmaktadır. (Bak mezkûr eser sh: 325 ve 363)

8- Eski Mekke Müftülerinden meşhur allâme Ahmed Zeynî Dehlan "El-Fütuhat-ül İslamiye" isimli eserinde Cifir ve Ebced ilminin İmam-ı Ali ve Ca'fer-i Sâdık'tan geldiğini ve bu ilimle bir çok büyük âlimlerin Kur'an'dan ve hadîslerden sırlar istihraç ettiğini yazmaktadır. (Bak: Aynı eser 1/296)

9- Meşhur Keşf-üz Zünûn kitabı, Cifir ve Ebced ilmi hakkında en geniş bilgi veren bir eserdir. Bu kitab, Cifir ve Ebced ilmi çerçevesinde yazılmış olan bir çok eserin isimlerini de vermiştir. Bu mevzuda ezcümle şöyle der:

"İlm-ül Cefri Vel-Câmia" adıyla söylenen ilmin mahiyeti şudur ki: Bu ilim ile, uyanık zâtlar levh-i kaza ve kaderde yazılı olan hâdisata icmalen vukufiyet peyda etmekten ibarettir.

Bir taife dava etmiştir ki: Bu ilmin esasını Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.) bir küçük buzağı derisi üstünde, 28 harflerle genişçe kaidelerini yazmıştır. işte Ehl-i Beyt'e tevarüs eden de bu ilimdir. Ehl-i Beyt'in büyüklerinden de bazı kâmil meşayih bu ilmi almıştır. Gerek Ehl-i Beyt, gerekse büyük velî meşayihler bu ilmi başkasından ellerinden geldiğince saklamaya çalışmışlardır. Bunlardan bazı zâtlar demişler ki: "Bu ilme hakkıyla vâkıf olacak olan, ancak âhirzamanda gelecek Hazret-i Mehdî'dir.

Nasılki Ehl-i Beyt'ten bu ilme vâkıf olan Ali İbn-i Musa Er-Rıda', Abbasî Halifelerinden Me'mun'un Halifeliğe geçtiği sırada, kendisine mektub yazarak; kendisinden sonra onu halifeliğe, veliahd seçtiğini bildirmiş. İmam-ı Musa ise, ona cevaben; aynı mektubun sonundaki boş kâğıda yazmış ki: "Evet amma Cifir ve Camia ilmi, bu işin bitmiyeceğini göstermektedir." Nitekim fil-hakika, netice de öyle olmuştur...

Hem İbn Talha demiştir ki: "Cifir ve Camia" iki ayrı ayrı mübarek kitaplardır. Bunlardan birisi, İmam-ı Ali Küfe'de iken minber üstünde söylemiş, talebeleri de not alıp kaydetmişlerdir. İkincisi de; Peygamber (A.S.M.) Hazret-i Ali'ye (R.A.) hususî ve sırlı bir şekilde söylemiş ve ona emretmiş ki "Bunu tedvin et." Hazret-i Ali'de onu müteferrik harfler halinde ve Hz.Ademin suhufu şeklinde bir deri üstünde yazmıştır. Sonra da bu eser, insanlar arasıhda şöhret

bulmuştur. Bu ilimle meşgûl olan insanlar da onu çeşitli şekillerde uygulamışlardır.

Bazı zâtlar ise, demişler ki: "Bu ilmi, Ca'fer-i Sâdık (R.A.) deri üstünde yazmış ve kaideleştirmiştir." Bu noktadan bazı kimseler demişler ki: "Ca'fer-i Sâdık onu normal elif-bâ harfleri sırasına göre vaz'etmiştir." Kimileri de: "Ebced, hevvez ilh., harf sırasına göre uygulamışlardır, ilh.." diyor. (Keşf-üz Zünûn 1/591)

Keşf-üz Zünûn eseri, bu arada Cifir ve Ebced ilmiyle alâkadar te'lif edilmiş bir kaç eserin isimlerini de veriyor. Oraya bakılabilir.

10- El-Keşkûl kitabı, Seyyid Şerif-i Cürcanî'nin Şerh-ul Mevakıf eserinden naklen; Keşf-üz Zünûn kitabı gibi, Cifir ve Ebcedin iki kitap halinde olduğunu ve bu iki kitap da İmam-ı Ali'ye ait olduğunu ve saire kaydetmiştir. (El-Keşkül Bahaeddin El-Amilî 2/198)

11- Tezkiret-ül Ulü-l Elbab eseri 2/89'da Cifir ve Ebcedin bazı hususiyetlerine genişçe temas etmiştir, görülebilir.

İşte Cifir ve Ebced ilminden bahseden ve onu kabul edip tezkiye ve medheden, teslim edip imza eden şu bir kaç tane numunelik kitap, bence yeterli delildir. İsteseydik, daha birçok kitapların ismini verebilirdik. Lâkin lüzumsuzca bahsin uzamaması için sarf-ı nazar eyledik.

---

(1): بَغْتَةً kelimesi Kur'an'da bir kaç yerde vardır. Hepsi de kıyametin ve alâmetlerinin aniden zuhur edeceklerini ifade ederler. Bu âyetlerden birisi, Neml Sûresi âyet: 202'dedir.

(2): Latif bir tevafuktur ki; 1294 Hicrî yılı, Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretlerinin doğum tarihidir.

(3): Meşahir-ün Nisa (sadeleştirilmiş Türkçesiyle) 1/390

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : 2.Bolum

2.Bölüm: Ebced ve Cifirle meşgul olmuş zatların isimleri ve iştigal sahaları

İkinci Bölüm

Ebced ve Cifirle meşgul olmuş zâtların isimleri ve iştigal sahaları...

Bu bölümde, eğer biz bu ilimle meşgul olmuş bütün âlimlerin isimlerini, künyelerini ve kitaplarının isimlerini yazsak, belki bir cilt kitap tutabilir. O halde, sadece nümûne için bir kaç isim verip geçeceğiz. Şu araştırmamızda yer yer kaydettiğimiz gibi; başta İmam-ı Ali (R.A.) bu işin üstadı, pîri ve kaynağıdır. Onun matbu' olan El-Cefr-ül Cami' eseri ve Celcelûtiye Kasidesi ve Ercüze Kasidesi ve Cünnet-ül Esma' eseri gibi bir çok kaside ve dualarında, Hazret-i İmam-ı Ali'nin hâs olarak esrar-ı huruf ile meşgul olduğunu göstermeye kâfidir. Daha sonra, bütün İslâm ülemasınca kabul görmüş olan İmam-ı Ca'fer-i Sâdık'ın bu ilimle hâsseten iştigal ettiği hususudur. Daha sonraları, Şeyh Muhyiddin-i Arabî (K.S.) "Fütuhat-ı Mekkiye, Füsûs-ul Hikem, Anka-u Mağrib, Kitabü-l Mim Ve-l Vav Ve-n Nun" gibi eserlerinde Cifir ve Ebcedin sahası dâhilinde olan harflerin sırlarından, hasiyetlerinden ve sairesinden çok genişçe bahsetmektedir.

Daha sonraları, İmam-ı Gazalî'ler, Şa'ranî'ler, Şeyh Ahmed-i Bunî'ler, Bayezid-i Bistamî'ler, İmam-ı Rabbanî'ler, Davud bin Ömer El-Antakî'ler ve saireler.. kısmen de olsa, bu ilimle iştigal etmişlerdir. Bunları tek tek ele alıp iştigal sahalarından, keşif ve istihraçlarından bahsetmek uzun olacaktır. Onun için kısa kesip havale etmek istiyoruz.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : 3.Bolum

3.Bölüm: İslâm âlimleri Cifir ve Ebced ilmi vasıtasıyla neleri istihraç etmişler?

Üçüncü Bölüm

İslâm âlimleri Cifir ve Ebced ilmi vasıtasıyla neleri istihraç etmişler? (Bazı numuneler)

İslâm âlimleri Ebced ve Cifır vasıtasıyla Kur'an'ın bazı âyetlerinden ve hadîslerin bir kısım müteşabih metinlerinden çıkarmış oldukları ve üzerinde en çok durdukları husus; âhirzamanda gelecek olan Mehdî'nin çıkış zamanıyla ilgilidir. Lâkin sadece ondan ibaret değildir. Başka mes'eleler, başka işler içinde bazı istihraçları olmuştur. Hatta basit ve mizahî işlerde olduğu gibi, bazı tarih düşürmeler işinde de kullanan olmuştur.

Meselâ Sahih-i Buharî kitabı, Merhum Sultan Abdülhamid'in emriyle 1885'de Mısır'da tab'edildiği zaman, onun tashih işinde bulunmuş onaltı büyük ulemadan birisi olan Şeyh Süleyman El-Abd ismindeki zât, Sahih-i Buharî kitabının kıymetini ve büyüklüğünü ve buna lâyık bir surette güzelce tab'edildiğini beyan eden şiirinin sonunda Cifir ve Ebced hesabıyla onun tab' tarihini de düşürmüştür. Şöyle ki:

Şiirin son beyti: طَبَعَ الْبُخَارِى جَيِّدًا سُلْطَانُنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ Beytin Türkçe mânası: "Buhari kitabını güzel şekilde tab'ettiren, Padişahımız Abdülhamid'dir."

Arabça beytin herbir kelimesinin altına ebcedî değeri neyse yazılmış ve bu kelimelerin tamamının yekûnu Cifrî hesapla Hicrî

1313 ederek aynı senede Buhari kitabının tab'edildiğini göstermiştir. (Sahih-i Buharî 1/5)

Hem meselâ, Mevlâna Celâleddin-i Rumî küçük iken, babasıyla birlikte Şam'da bulundukları bir sırada, meşhur Attar Hazretleri onu görünce; ruh ve zekâsında bir nuranîlik hissetmiş, iltifat ve dua etmiş... Bu arada yaşının kaç olduğunu sormuş. Hazret-i Mevlâna: "Efendim, ben "Huda"dan bir yaş küçüğüm." demiş. O ise, Cifir ve Ebced hesabıyla "Huda" kelimesinin karşılığı 605 olup, kendisinin doğum yılı ise, 604 olduğunu latîfâne ve edibâne bildirmiştir.**(1)** Bu hâdiseye göre, Mevlâna Hazretlerinin de Ebced ve Cifirle meşguliyeti olduğu söylenebilir.

Üst taraflarda Cifir ve Ebcedi havas ve tılsım uleması dahi çokça isti'mal ettikleri, aynı zamanda yukardaki örneklerde görüldüğü üzere ediplerin de edebiyat san'atında sun'î bir şekilde kullandıkları çokça olmuştur. Bunlardan başka hükema ve feylesoflardan da Cifir ve Ebcedin bazı cihetlerini kullanan olmuştur. Meselâ İbn-i Sina'nın ve Ebu-l Ma'şer-il Felekî'nin bazı kitaplarında görüldüğü gibi...**(2)**

Yine bu kabilden olarak; Zafer Mecmuası, sene: 1989, sayı: 155, sh: 7'de, Arif Nihat Asya'nın makalesinde şu gelecek iki mühim tarih düşürme hususunu kaydetmiş:

1- Türkçe Mevlid yazan meşhur Süleyman Çelebi Hazretleri: "Ol Rebi'ül Evvel ayın nicesi, onikinci gece isneyn gecesi" beytinde Resulullah'ın doğum tarihinin bulunduğunu., ve beytin birinci mısra'ı olan "Ol Rebi'ül Evvel ayın nicesi" cümlesinin Ebced hesabıyla 546 yaptığını ve ikinci mısra'daki "İsneyn" kelimesinin Türkçe karşılığı 2 rakamını, beytteki "Oniki" kelimesiyle çarpması neticesinde 24 ettiğini ve bu da 546'ya ilâve olunduğunda, 570 tarihini gösterdiğini yazmıştır.

2- Mevlâna Câmî Hazretleri Konya'da bulunduğu bir sırada, Mevlâna Celâleddin-i Rumî hakkında Farsça olarak: انْ فَريدوُنِ جِهَانِ مَعْنَوى .. بس بُوَدْ بُرْهَانِ ذَاتَشْ مَثْنَوى beytlerinden Mevlâna'nın hem doğumu olan Hicrî 604, hem de vefatı olan 672'yi Ebced hesabıyla gizlediğini

yazmaktadır. Bunun izahı ve tahlili, Zafer Mecmuası'nın mezkûr sayısındadır.

Şimdi âhirzamanda gelecek olan Mehdî'nin zuhuru hakkında ve bu arada başka bazı mühim hâdiselere bakan mes'elelerde, Ebced ve Cifir ile yapılmış bazı istihraçlardan bir kaç numuneyi arzedelim:

1- Ahmed Zeynî Dahlan, El-Fütûhat-ul İslâmiye eseri 2/296'da بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ (Sebe' Sûresi âyet: 15) olan âyetinin bu cümlesinden İstanbul'un fetih tarihi olan'Hicrî 857 adedini çıkaranların olduğunu kaydetmiştir.**(3)**

2- Üst taraflarda da kaydedilmiş olan, Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.)'ın كهيعص kelimesinden Sıffîn Harbi'nin çıkış tarihini çıkarmıştır. (Bak: Tefsir-i Ruh-ul Maani El-Elusî 1/102)

3- Et-Tabakat-ı Kübra Şa'ranî, kenarında sh: 5'de Hazret-i Mehdî'nin 1200 Hicrî asırda zuhur edeceğini yazmıştır.

4- Nur-ul Ebsar kitabı kenarında tab' edilmiş Is'af-ur Ragibîn eseri sh: 154'de İmam-ı Şa'ranî'den naklen Mehdî'nin Hicrî 1255'de doğacağını yazmıştır., ki bu tarih, Hicrî Şemsî hesabının karşılığında Hicrî Kamerîce olsa 1294 eder.

5- Yine Ahmed Zeynî Dahlan El-Fütûhat-ul Islâmiye eseri 2/296'da Şeyh Salahaddin Es-Safedî'nin Eş-Şeceret-ün Numaniye eserinden naklen: Osmanlı Devletinin, Hazret-i Mehdî'nin zuhuruna kadar devam edeceğini ve bu devlet, herşeyiyle Mehdî'ye yardımcı olacağını kaydetmiştir.

6- El-İşaa Fi Eşrat-is Sâ'a eseri sh: 189'da, Kur'an'ın بَغْتَةً kelimesinin cifri karşılığı olan 1407'de Mehdî'nin zuhur asrı olacağını kaydetmiştir.

7- Şeyh Muhyiddin-i Arabî Anka-u Mağrib eseri sh: 77'de خ ج ض harflerinin Ebcedî hesabıyla 1403 eder ki, bu tarihte Mehdî'nin zuhur edeceğini yazmıştır.

8- Ahmed Cevdet Paşa, Kısas-ı Enbiya eseri cüz: 11, sh: 76'da İbn-i Bircan namında büyük bir âlimin (Salahaddin-i Eyyübî'ye müjde vererek) الم .. غُلِبَتِ الرُّومُ âyetinin tefsirinde Ebced değeriyle olan hesabından 583 yılında **(4)** Beyt-ül Makdis'in gavurlardan alınacağını yazmıştır. Büyük muhakkik, allame olan İbn-i Şame bu tevafuk için demiştir ki: "İbn-i Bircan bu tarihten çok zaman evvel vefat eylemişken, verdiği haberinin aynen çıkması acaib hususlardandır."

9- Yine bazı âlimler, Kur'an'in Bakara Sûresi âyet: 114'deki خَرَاب kelimesinin cifrî hesabı olan 803 ile Timurleng'in Şam'ı harab ettiği tarihi çıkarmışlardır. (Yeni Lügat Abdullah Yeğin, 1973 baskılı sh: 122)

10- Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethettiğinde; yanından hiç ayırmadığı meşhur ve büyük muhakkik İslâm âlimlerinden Şeyhülislâm Tokat'lı İbn-ül Kemal Efendi lakabıyla meşhur Şemseddin Ahmed ismindeki zât, Mısır'ın fetih tarihini bazı âyetlerden Cifır ve Ebced hesab ve usulüyle şöyle çıkarmıştır: وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ (Enbiya Sûresi âyet: 105) âyetinden بَعْدِ الذِّكْرِ cümlesinin cifir hesabıyla Hicrî 922 ettiğini, o ise, Sultan Selim'in tam Mısır'ı fethettiği tarihidir diye, bu mevzuda hususî şekilde yazdığı bir risalesinde kaydetmiştir. Hatta aynı ayetin فِي الزَّبُورِ cümlesinden o fethin kış gününde olacağına dair işaret çıkarmıştır., ve daha buna ilâveten, bir çok âyetin, Mısır fethinin on adet işaretlerle çeşitli vechelerine işaretlerini çıkarmıştır. (Bak: Zafer Mecmuası, tarih 1989, sayı: 155, sh: 4-5)

11- Yine Zafer Mecmuası sene: 1985, sayı: 101, sh: 9'da Fetih Sûresi'nin 3. âyeti olan وَيَنصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

nin Ebcedi hesabında, Sultan Fâtih'in Uzun Hasan'ı "Otluk-beli"nde mağlub ettiği tarih olan 878 ettiğini, me'haz vererek kaydetmiştir.

12- Bir kaç istihracın numuneleri de, Molla Sadreddin Yüksel'in "İlmî Bazı İncelemeler" adlı kitabında vardır, isteyen ona da bakabilir.

13- İmam-ı Ali'ye nisbet edilen "El-Cefr-ül Cami Ven-Nur-ul Lâmi" kitabında الم âyetinin mukatta' harfleriyle değil, mütelaffız tarzlarıyla, yani Elif, Lâm, Mim ve meddeleri ile; Ebced ve Cifir hesabından 272 ettiğini ve bu da, Arabların âlem-i islâm'da o kadar senelik mülk ve hâkimiyetlerinin devam edeceğini kaydetmiştir." (Aynı kitab sh: 43)

14- Az üstte Cifir ve Ebced ilminden bahseden hemen bütün kitaplarda; İbn-i Kuteybe'nin Edeb-ül Kâtib eserinden naklen şöyle kayıtlıdır ki:

Abbasî halifelerinden Me'mun hilâfet veliahtlığını, sâdât-ı Ehl-i Beyt'in oniki İmamından biri olan Ali bin Musa Er-Rıza'ya bıraktığı vakit, o da halifeye yazmıştır ki: "Bu iş, son bulmayacaktır. Çünki Cifir ilmi bunu öyle gösteriyor." Nitekim zamanla İmam-ı Musa'nın dediği aynen çıkmıştır. (Keşf-üz Zünûn 1/591)

15- Cifir ilminin bir başka nevi de, yani Kur'an'ın sûrelerindeki sıra itibariyle de bazı istihraçlar yapılmıştır. Nasılki az ilerde bu hususta Bediüzzaman Hazretlerinin Kur'an Sûreleri, âyetleri, kelimeleri ve harflerinin tevafukatından bazı g'aybî ve acib istihraçları da arzedilecektir.

İşte bazı zâtlar, Münafıkûn Sûresi'ndeki وَ لَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَاءَ اَجَلُهَا ayetinin kat'iyy-ül metin mânasından fehm ile, bu Sûrenin Kur'an Sûreleri tertibine göre 63. Sûre olması hesabıyla, ömr-ü Nebevî'nin 63 sene olacağını fehmettikleri gibi; bu Sûrenin hemen arkasında gelen ve ismi "Tegabün" manasıyla; yani, "fukdan ve ayrılık" mânasını ifade ettiği için, Resulullah'ın maddî hayatının fukdanını, yani ayrılığını îma ettiğini anlamışlardır. (Bak: El-Havî Lil-Fetavî Suyutî 2/345)

Böylece Cifır ve Ebced hakkındaki şu birkaç numuneleri kaydetmekteki maksadımız: Cifir ve Ebced ilminin tâ, Resul-i Ekrem

(A.S.M.) zamanından günümüze kadar bazı islâm âlimlerinin onunla meşgul olduklarını ve bu ilmi reddetmeyip makbul gördüklerini ve onunla bazı mühim hâdiseleri istihraç ettiklerini., ve nihayet bu ilmin, islâm uleması arasında var olup tedavül ederek geldiğini göstermek içindir. Bu hususta gösterilmiş olan numuneler, bu maksad için bence kâfidir. Yoksa daha bir çok numuneler arzedebilirdik.

---

(1): Osmanlıca Terceme ve Şerhi Mesnevî-i Şerif Abidîn Paşa 1/7

(2): Mukaddemet-ü İbn-i Haldun sh: 338

(3): Bu hâdiseyi Elmalılı Ahmed Hamdi Hoca da, Tefsirinin 5956. sahifesinde Mevlâna Câmi'den naklederek kaydetmiş. Yani, İstanbul'un fethinden önce Mevlâna Cami Konya'ya geldiği sırada, bu keşfi kendisi o âyetten bulmuştur diyor.

(4): Herhalde Cümmet-üs sagir denilen ebcedin ikinci kısmı olan normal elif-bâ hesabına göre yapılmıştır. Çünkü eğer ebcede göre olsa rakam fazla oluyor.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Umumi Kaideler

Cifir ve Ebcedin Umumi Bazı Kaideleri

Cifir ve Ebcedin Umumi Bazı Kaideleri

Hazret-i Ali'den ve Ca'fer-i Sâdık'tan nakledilmiş olan Cifir ve Ebced ilminin umumî bazı kaideleri ve onu kullanma yol ve kanunları hakkında "El-Cefr-ül Cami' Ven-Nur-ul Lâmi' - İmam-ı Ali" eserinden ve bu arada Şeyh Ahmed El-Bûnî'nin "Şems-ül Maarif-ül Kübra" kitabından bazı bölümleri tercüme ederek kaydetmek istiyoruz. Kaydedeceğimiz kaide ve kanunlar, sadece ابجد هوّز .. sırasına göre harflerin değerleriyle yapılan hesabdan ibaret değildir. Belki daha geniş ve küllî başka bazı hususlara da şâmildir.

"El-Cefr-ül Cami' Ven-Nur-ul Lami" kitabından:

... Hazret-i Ali (R.A.) bir gün Kûfe'de, minber üstünde halka hitab etti. Bir çok esrar ve hikmetlerden bahsetti. Suveyd bin Esved El-Hilalî ayağa kalkarak dedi ki: "Ey mü'minlerin Emiri! Bizler senin söylediklerini tamam anlayamayız. Yine ancak sen kendi söylediklerine daha çok âlimsin."

Bu sualden sonra, İmam-ı Ali ona dönerek sertçe cevab verdi ve dedi: "Evet ben Aliyy-ül Murtaza'yım. Benim yanımda büyük denizler kadar ilim vardır. Amma siz beni kaybetmeden önce benden sual ediniz." (El-Cefr-ül Cami' sh: 27)

Yine İmam-ı Ali'nin aynı eserinden:

"Bu hususun sırrı, nuranî ve zulmanî olarak iki kısma ayrılır. Nuraniyet ise, sürür ve neş'elerin başlangıçlarıdır ki: الر .. كهيعص .. طس .. حم .. ق .. ن dır. Zulmaniyet

ise, on dört harftir. ب ج د و ز ف ش ت ث خ ذ ض ظ غ Şu ondört harf ise, ulvî ve süflî olarak iki kısma ayrılırlar. Ulvî olanları yedidir ki bunlardır: ب د و ت ذ ض ظ Süflî olan harflerin hiçbirisi Fatiha Sûresi'nde bulunmamaktadır... ilh." (Aynı eser sh: 40)

Mısır baskılı "El-Cefr-ül Cami' Ven-Nur-ul Lami" kitabından bazı bölümler:

"El-Cefr-ül Cami' Ven-Nur-ul Lami"in özü hakkında kısaca bir tarif: "Bu mes'elenin esası, yirmisekiz babı içine almaktadır. Her bab da yirmisekiz sahifedir. Her sahife yirmisekiz satırdır. Her satır dahi yirmisekiz beyttir. Her bir beyt ise, dört tane Ebcedî, yahud da Hecaî harfleri vardır. Bütün bu harflerde, birbirine uygun hendesî san'aflardan mürekkeb dört tane durumu vardır. Bu harflerin birbiriyle olan münasebetleri, aynen babların sahifelerle olan münasebetleri gibidir. Meselâ yirmisekiz tane bablarının herbirisi, sahifelere karşı münasebetleri, babların bir dörtgenlik durumunu gösterir. O ise, yirmisekiz ile çarpımı neticesi yediyüz seksendördü bildirir. Bu da satırlarla çarpılması neticesi, 21952'yi netice verir. Bunun da beytlerle çarpımıyla, 614656 eder... ilh."

Ve daha garib bir tarzda izahlar yaparak devam eder, gider. Biz bunlardan bir çok yerleri tercüme ederek buraya alabilirdik. Lâkin anlaşılması zor işlerdir. Anlaşılsa da, müşkil işlerden olduğu ve bir çok kimseler için faide vermeyeceği için buraya yazmaktan sarf-ı nazar eyledik.

Yukarıda bir-iki küçük numuneyi o kitaplardan vermekten maksadımız; Cifir ve Ebcedin varlığı ve kökü Hazret-i Ali'ye ve hatta Resulullah'a dayandığı ve onun umumiyeti itibariyle geniş ve derin bir iş ve bir husus olduğu hakkında kısaca malumat vermek içindir. Yoksa burada o ilmi ders vermek için değildir.

Buraya kaydettiğimiz numunenin bazı bölümleri, aynı zamanda Şeyh Ahmed El-Bûnî'nin Şems-ül Maarif-il Kübra Eseri sh: 335 ve

363'de de vardır. Hususi malumat isteyenler bu eserlere müracaat edebilirler.

Bunların dışında Şeyh Muhyiddin-i Arabi'nin eserleri, ilm-i esrar-ı huruf noktasında en geniş malumatı içine alan eserlerdir Amma bu zamanda onları anlayacak kimseler yoktur. Varsa da çok azdır.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Bediuzzaman ve Cifir

Bediüzzaman ve Cifir İlmi

Bediüzzaman ve Cifir İlmi

Cifir ve Ebced hususunda yapılan bu küçük araştırmamızın asıl sebebi, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretlerinin eserleri olan Risale-i Nur'ların az bazılarında Cifir ve Ebced hesablarıyla yapılmış hususî ve mahrem bazı mühim istihraçların doğruluklarını ispattır. Yani, Bediüzzaman'dan önce de başta İmam-ı Ali ve Ca'fer-i Sâdık ve Muhyiddin-i Arabî gibi daha birçok büyük islâm âlimlerinin de Cifir ve Ebcedle uğraşmış olduklarını me'hazlere dayanarak ispatlamaktır.

Bu durumda elbette sebebin kendisinden de bir nebze bahsetmek vâcib olmuş oluyor. Çünki Bediüzzaman Hazretleri, Cifir ve Ebcedin en hâlis ve en safi ve en pürüzsüz kısmını ele almış, en kudsî ve en şirin ve en câzibedar bir mes'elede isti'mal etmiştir. İşte o mes'ele ise, başta Kur'an'ın i'cazı olmak üzere, iman hizmeti ve Kur'an Nurları olan Nur Risalelerine ehl-i imanın nazar-ı dikkatlerini celbetme gaye ve niyetidir. Bu gaye ve niyetle Kur'an'ın âyetlerinde ve Hazret-i Ali'nin Celcelûtiye ve Ercüze Kasidelerinde ve Gavs-ı A'zam olan Şeyh-i Geylânî'nin bazı kasidelerinde, bini mütecaviz işaretler, îmalar ve remizlerle; ve bütün bunların toplamı neticesi, âdeta kuvvetli hüccet ve deliller ile Nur Risalelerinin makbuliyetini, müstakimliğini ve hak ve doğru olduklarını sarahat derecesinde bildirdiklerini bulmuş ve kaydetmiştir. Bu gaybî, amma gün yüzüne çıkmış olan işaret ve remizlere, hatta bir cihetle sarih delâletlere; ulema namı altındaki asri bazı şahıslar ilişmek istemişlerse de, lâzım gelen tokmak gibi cevablannı da almışlardır.

Risale-i Nur'da bulunan Cifir ve Ebced hesablarıyla istihraç edilmiş hâdiselerin yüzde doksan dokuz nisbetiyle geçmiş zamana

ait şeylerdir. Geleceğe aid işlerden çok nâdir olarak söz edilmiştir. Bu şâz ve nâdir olan istikbali hâdiseleri kaydettiğinde de; çok kuvvetli bir işaret ve emare bulduğu vakit, fazla izah ve açıklamaya girmeden, ya sükût ile geçmiş, ya da bir iki kelimeyle geçiştirmiştir. Çünki ileriye ait işlerde -gayb perdesinde olduğu için-edep ve ihtiramın lüzumluluğunu bilmiş, öyle tavır almıştır.

Amma geçmişe aid işlerde ve vuku' bulmuş göz önündeki hâdiselerde ise; onlara dair bulduğu işaretlerde mümkün mertebe izahlıca ve makamın ve hâlin iktizalarını göz önünde bulundurarak ele almış ve isbat etmiştir.

Evet, Cifir ilmi erbabından, bilhassa Risale-i Nur'dan öğrendiğimiz kadarıyla Ebced ve Cifir ilminde sadece tarihleri bulmak, yahud birbirine muvafık rakamları keşfetmeye münhasır değildir. Bu ilimde en mühim ve en büyük meharet, belki hâs bir lûtf-u ilâhî olarak en büyük meleke ve rüsûh ise; keşfolunan mütevafık rakamların hâdiselere bir çok yönüyle muvafık geldiğinin tatbikini yapmaktır. Yani sayı münasebetleri olduğu gibi, tatbik edilen hâdisenin veya şahsın her cihetle, keşf olunmuş o istihraca muvafık olduğunu göstermektir, İşte bu ilme: "Hikmet İlmi" ya da "İlm-i Te'vil" denilir ki, çok ender zâtlarda bulunabilir.

Risale-i Nur'daki Cifir ve Ebced hâdiselerini görüp tetkik eden kimseler bilebilirler ki; Üstad Hazretleri mezkûr hikmet ve te'vil ilmine a'zamî derecede mazhardır. Çünki görülmektedir ki; gizli ve hususî olan bu ilmin anahtarlarıyla keşfetmiş olduğu istihraçları, adet ve rakam münasebetlerini birbirine tatbik etmesi yanında (makamın muktezası, hâlin icabı ve hâdisenin ona manevî muvafakati) gibi en mühim hususları da aklen ve mantıkan öyle ispat eder ki; hafî ve hususî bir ilim olduğu halde, âdeta onu aklî ve mantıkî ve aşikâr bir ilim hâline getirmiştir. Elbette bu noktalar kadirşinas ve ilim erbabı yanında çok büyük bir kemâl ve rüsûh alâmetleridir.

Arzetmeye çalıştığım hususlar için Risale-i Nur' dan bir-iki örnek vermek istiyorum, işte "Birinci Şua îşârât-ı Kur'aniye" adıyla meşhur risaleden şu:

Hem مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ *cümlesi; ta-i evvel* ت *ikinci* ت *ise vakıf yeri olduğundan* ه *olmak ve* شَجَرَةٍ *deki tenvin* ن *sayılmak cihetiyle binüçyüz onbir (1311) eder ki, o tarihte Resâil-in Nur müellifi Risalet-ün Nur'un mübarek şecere-i kudsiyesi olan Kur'an'ın basamakları olan ulûm-u Arabiyeyi tedrise başladığı aynı tarihe tam tamına tevafuk ederek remzen bakar. İşte bu kadar manidar ve müteaddid tevafukat-ı Kur'aniyenin ittifakı yalnız bir emare, bir işaret değil, belki kuvvetli bir delalettir. Belki elektrik ile beraber Resâil-in Nur'a münasebet-i maneviyesiyle bir tasrihtir. Bu âyetin münasebet-i maneviyesinin letafetlerinden bir letafeti şudur ki: İhbar-ı gayb nev'inden mu'cizane hem elektriğe, hem Risâle-in Nur'a işaret ettiği gibi, ikisinin zuhurlarına ve zaman-ı zuhurlarından sonraki tekemmül zamanlarına ve hilaf-ı âdet vaziyetlerini çok güzel gösteriyor.*

Meselâ, زَيْتُونَةٍ لاَ شَرْقِيَّةٍ وَ لاَ غَرْبِيَّةٍ *cümlesi der: "Nasılki elektriğin kıymetdar metaı, ne şarktan ne de garbdan celbedilmiş bir mal değildir. Belki yukarıda, cevv-i havada rahmet hazinesinden, semavat tarafından iniyor. Her yerin malıdır. Başka yerden aramağa lüzum yoktur" der. Öyle de manevî bir elektrik olan Resâil-in Nur dahi ne şarkın malûmatından, ulûmundan ve ne de garbın felsefe ve fünununda gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir nur değildir. Belki semavî olan Kur'an'ın, şark ve garbın fevkindeki yüksek mertebe-i arşîsinden iktibas edilmiştir. (1.Şua)*

İşte görüldüğü gibi, Üstad Bediüzzaman Hazretleri, Kur'an'ın manevî mu'cizeliğinin işaret ve remizler cihetiyle ispatını yaptığı aynı tahlilinde, Cifir ve Ebcedin adedî değerleri hesabıyla âyetin işaretini gayet üstadâne ve mahirâne tatbik ettiği gibi; elektriğin ve Risale-i Nur'un mahiyetlerini de beraber nazara vermesi yanında, manevî münasebetlerini ve onlar Kur'an'ın o işaretlerine lâyık olduklarını; yani, manevî makam iktizasını beraberce ispatlayıp ortaya koyuyor, işte, buna "İlm-i Hikmet ve İlm-i Te'vil" denilir.

Nur âyetinin on vecihle elektriğe ve Risale-i Nur'a işaretlerinin uzun beyanlarından ve bir çok hâdiselere o âyetin cümle ve kelimelerinin mutabakatlarından sadece bir bölümünü aldığımız bu tahlil ve makam iktizası ve münasebetlerin beraberce yapılan bu tatbikte, elbette anlamak şartıyla, büyük bir hikmet ve te'vil ilmine mazhariyetin işaretleri görülmektedir.

Başka bir örnek:

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ *şu âyet-i meşhurenin küllî manasının bu zamanda zâhir bir mâsadakı Risalet-ün Nur olduğu gibi, Lâfzullahtaki şeddeli "lâm" bir "lâm" ve* بِكَلِمَاتِهِ *deki melfuz "ya" sayılmak şartıyla dokuzyüz doksansekiz (998) adediyle Risalet-ün Nur'un dokuzyüz doksansekiz adedine tam tamına tevafukla, münasebet-i maneviyeye binaen remzen ona bakar. Ve bu remzi latifleştiren ve kuvvet veren münasebetlerin birisi şudur ki: Risalet-ün Nur'un eczaları Sözler namıyla iştihar etmişler. Sözler ise Arabca "kelimat"tır. Ve o kelimat ile Kur'anın hakaikını o derece mahz-ı hak ve ayn-ı hakikat olduğunu isbat etmiş ki, bu zamanın dinsiz feylesoflarını tam susturuyor. (1.Şua)*

Başka bir örnek:

Ayetlerin Cifir ve Ebced hesabıyla istihracı yapılmış bir hususu arzetmek değil, belki ilm-i hikmet ve ilm-i te'vil noktasından o gibi istihraçların hâdiseye veya zamana veya bazı şahıslara tatbikini yapan ilimden bahistir. Onun için onu buraya bir güzel numune olmak üzere kaydediyoruz:

İkinci bir ihtar: Tevafukla işaretler eğer münasebat-ı maneviyeye istinad etmezse, ehemmiyeti azdır. Eğer münasebet-i maneviyesi kuvvetli ise, bu onun bir ferdi, bir mâsadakı hükmünde olsa ve müstesna bir liyakatı bulunsa, o vakit tevafuk ehemmiyetlidir. Ve o kelâmdan bunun iradesine bir emare olur. Ve ondan o ferdin hususî bir surette dâhil olduğuna ya remz, ya işaret, ya delalet hükmünde onu gösterir. İşte gelecek âyât-ı Kur'aniyenin Risâle-i Nur'a işaretleri ve tevafukları ekseriyet ile kuvvetli bir münasebet-i maneviyeye

istinad ederler. Evet bu gelecek âyât-ı meşhure müttefikan onüçüncü asrın âhirine ve ondördüncü asrın evveline cifirce bakıyorlar ve Kur'an ve îman hesabına bir hakikata işaret ediyorlar. Ve medar-ı teselli bir "Nur"dan haber veriyorlar. Ve o zamanın dalalet fitnesinden gelen şübehatı izale edecek, Kur'anî bir bürhanı müjde veriyorlar.

Ve o işaretlere ve remizlere tam mazhar ve o vazifeleri bihakkın görecek, Risâle-i Nur gibi bir tefsir-i Kur'anî olacak. Halbuki Risâle-i Nur bu mezkûr noktada ileri olduğu, onu okuyanlarca şüphesiz olmasıyla delalet eder ki; o âyetler bilhassa Risâle-i Nur'a bakıp ona işaret ediyorlar.(1.Şua)

İşte bu örneklerde görüldüğü üzere Hazret-i Üstad Bediüzzaman çok hârika ve hakimane ve üsladâne bir te'vil ile âyetlerin gösterdiği Ebcedî rakamları tatbik ederek te'yid etmiştir. Zira bir üstteki âyet-i kerimenin Türkçe kısaca meali: "Allah-u Teâlâ kendi kelimâtıyla hakkı gerçekleştirmektedir." diyor. Bu ise, filhakika ve gayet aşikâr bir tarzda Risale-i Nur Kur'an namına, amma ona dayanarak hak olan iman ve islâmın rükün ve esaslarını dünya ilim meydanında hakkaniyet ve gerçekliğini ispat ve izhar etmektedir. Öyle ise, Cifrî hesabla, rakamlar birbirine muvafık geldikleri gibi, manevî münasebetleri de vardır ve meydandadır. Nitekim az üstte bu münasebet ve muvafakatin izahı da gayet güzel bir şekilde yapıldı.

Buna göre, arzettiğimiz gibi, bazan Ebced hesabıyla Kur'an'dan bazı âyetlerin rakam hesabları, bir kısım hâdiselerin tarihlerine tevafuk edebilir. Amma eğer o tevafukla beraber manevî münasebeti de olmazsa, mânâsız kalır ve kuru ve câmid bulunur.

Nasılki bir zamanlar bir emekli general, Türkiye Diyanet Başkan Vekilliğini yapmakta olduğu bir sırada وَ مَااَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ âyetinden Cifır ve Ebced hesabıyla bir sayıyı, hiçbir manevî münasebeti ve muktezası olmayan, hatta Kur'an'ın ve dinin münkiri ve muharribi bir adamın ve komitesinin habisâne icraat tarihine tatbike çalışmıştır. Elbette ki o tatbik Kur'an'la bir istihza hükmünde olduğu için, hiç bir kıymeti olmadığı gibi, cem'-i zıddeyn, yani iki zıddın kaynaştırılmasına çabalayan eblehâne bir hareket olarak görüldü.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir

Risale-i Nurda Cifir

Risale-i Nurlarda Bulunan Cifir ve Ebcedin Mahiyet ve Keyfiyeti

Risale-i Nur'ları bilenlerin ma'lumudur ki; onun küçük zeyilleriyle birlikte yüzelliyi aşan kitap ve risalelerinde Cifır ve Ebced ilmi hususları, sadece yedi tane Risalelerinde mevzu-u bahis olmuştur. Bu risaleler ise sırasıyla:

1- Yirmidokuzuncu Mektub'un parçalarından olan Rumuzat-ı Semaniye Risalesi

2- Sekizinci Lem'a olan Keramet-i Gavsiye Risalesi

3- Onsekizinci Lem'a olan Birinci Keramet-i Aleviye Risalesi

4- Yirmisekizinci Lem'anın Birinci Bölümü olan İkinci Keramet-i Aleviye Risalesi

5- Birinci Şua olan işârât-ı Kur'aniye Risalesi

6- Sekizinci Şua olan Üçüncü Keramet-i Aleviye Risalesi

7- Onbirinci Şua'in Onbirinci Mes'elesi'nin Hâtimesiyle, tek-tük bazı lahika mektublarıdır.

İşte bu Risaleler ve bazı mektublarda bulunan Cifir ve Ebced ilmi Üstad Bediüzzaman tarafından telâkki tarzı, tatbik sahası ve Nur Risalelerine işaretlerinin; yani, istihraçlarının keyfiyet vechi ne olduğu hakkında üç kısım hâlinde ele almak istiyor ve herbir bölümden de bazı numuneler arzetmek istiyoruz.

- 1.Bölüm
- 2.Bölüm
- 3.Bölüm

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum1

Birinci Bölüm

Cifir ve Ebced ilminin Üstad Bediüzzaman Hazretleri tarafından nasıl telâkki edildiğini gösteren mezkûr Nur Risalelerinden bazı parçalar şöyledir:

Birinci Şua, İşârât-ı Kur'aniye Risalesi'nden:

Beşinci Nokta: Bu hesab-ı ebcedî, makbul ve umumî bir düstur-u ilmî ve bir kanun-u edebî olduğuna deliller pek çoktur. Burada yalnız dört-beş tanesini nümune için beyan edeceğiz:

Birincisi: Bir zaman Benî-İsrail âlimlerinden bir kısmı huzur-u Peygamberî'de sûrelerin başlarındaki آلم .. كهيعص *gibi mukattaat-ı hurufiyeyi işittikleri vakit, hesab-ı cifrî ile dediler: "Ya Muhammed! Senin ümmetinin müddeti azdır." Onlara mukabil dedi: "Az değil." Sair sûrelerin başlarındaki mukattaatı okudu ve ferman etti: "Daha var." Onlar sustular.*

İkincisi: Hazret-i Ali Radıyallahü Anh'ın en meşhur Kaside-i Celcelutiyesi, baştan nihayete kadar bir nevi hesab-ı ebcedî ve cifir ile te'lif edilmiş ve öyle de matbaalarda basılmış.

Üçüncüsü: Cafer-i Sadık Radıyallahü Anh ve Muhyiddin-i Arabî (R.A.) gibi esrar-ı gaybiye ile uğraşan zâtlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, bu hesab-ı ebcedîyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişler.

Dördüncüsü: Yüksek edibler bu hesabı, edebî bir kanun-u letafet kabul edip, eski zamandan beri onu istimal etmişler. Hattâ letafetin

hatırı için, iradî ve sun'î ve taklidî olmamak lâzım gelirken, sun'î ve kasdî bir surette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.

Beşincisi: Ulûm-u riyaziye ulemasının münasebet-i adediye içinde en latif düsturları ve avamca hârika görünen kanunları, bu hesab-ı tevafukînin cinsindendirler. Hattâ fıtrat-ı eşyada Fâtır-ı Hakîm bu tevafuk-u hesabîyi bir düstur-u nizam ve bir kanun-u vahdet ve insicam ve bir medar-ı tenasüb ve ittifak ve bir namus-u hüsün ve ittisak yapmış. Meselâ; nasılki iki elin **(1)** *ve iki ayağın parmakları, a'sabları, kemikleri, hattâ hüceyratları, mesamatları hesabca birbirine tevafuk ederler. Öyle de; bu ağaç, bu baharda ve geçen bahardaki çiçek, yaprak, meyvece tevafuk ettiği gibi, bu baharda dahi az bir farkla geçen bahara tevafuk ve istikbal baharları dahi mazi baharlarına ihtiyar ve irade-i İlahiyeyi gösteren sırlı ve az farkla muvafakatları, Sâni'-i Hakîm-i Zülcemal'in vahdetini gösteren kuvvetli bir şahid-i vahdaniyettir.*

İşte madem bu tevafuk-u cifrî ve ebcedî, bir kanun-u ilmî ve bir düstur-u riyazî ve bir namus-u fıtrî ve bir usûl-ü edebî ve bir anahtar-ı gaybî oluyor. Elbette menba-ı ulûm ve maden-i esrar ve fıtratın tercüman-ı âyât-ı tekviniyesi ve edebiyatın mu'cize-i kübrası ve lisan-ül gayb olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, o kanun-u tevafukîyi işaratında istihdam, istimal etmesi i'cazının muktezasıdır. (1.Şua)

İşte görüldüğü üzere, Cifir ve Ebced ilmi, Üstad Bediüzzaman tarafından ifade edilen telâkki tarzında çok büyük ve mühim hususlar vardır. Yani, bu hesab ve kitap ve tevafukî rakamlar kâinatın nizam ve intizamında da cereyan ediyorlar. Öyle ise, kâinatı tefsir eden Kur'an, elbette Cifır ve Ebcedi ve hurufatın esrarını dahi kendi ilmi içerisinde saklaması ve ona müraat etmesi, i'cazının lâzımı olan bir keyfiyettir. Nitekim bunda istihraç ve tevafukların varlıkları da bunu gösteriyor. Bunlarla beraber görüldüğü veçhile, Bediüzzaman Hazretleri daha çok yüce ve âlî makamdan konuşuyor. O makamı bilmeyen ve varlığını hissetmiyen zahirperestler, Hazret-i Üstad'in ne dediğini anlamaz, idrak edemezler. Öyle ise, bu noktada Hazret-i Üstad'a karşı vaki' olmuş olan itirazların beyhude, boş ve mânâsız olmaları yanında, o muterizlerin اَلْمَرْءُ عَدُوٌّ لِمَا جَهِلَ kaidesiyle itirazları bir derece medar-ı özür olan cehaletleridir.

Yine tevafuk cihetiyle, yani birbirine uygun gelme durumuyla Cifır ve Ebced'in Üstad tarafından başka tarz bir tarifi:

Her şeyde, -ne kadar cüz'î olsa da- bir kasd ve iradenin cilvesi bulunmasıdır. (Tesadüf hakikî olarak bulunmamasıdır.) Evet, kesretin en dağınık ve en ziyade tesadüfe verilen, kelimattaki hurufatın vaziyetleridir. Hususan kitabette madem hiç münasebeti olmayan ve ihtiyar-ı beşer karışmayan hurufatın vaziyetlerinde bir tenasüb, bir nizam bulunuyor; elbette bir irade-i gaybî tahtında vaziyetler veriliyor. Hiçbir şey, daire-i ilim ve kudretinden hariç olmadığı gibi, daire-i irade ve meşîetten dahi hariç değildir ki, böyle cüz'i ve dağınık şeylerde dahi bir tenasüb gözetiliyor ve tanzim ediliyor. Ve o tanzim içinde irade-i âmme cilvesinden inayet-i hâssa suretinde Risalet-ün-Nura bir imtiyaz nev'inden hususî bir teveccüh görülmüş. (Sikke-i Tasdik)

Yine aynı bu mânadan olarak, başka bir parçadan:

Tevafukla işaretler eğer münasebat-ı maneviyeye istinad etmezse, ehemmiyeti azdır. Eğer münasebet-i maneviyesi kuvvetli ise, bu onun bir ferdi, bir mâsadakı hükmünde olsa ve müstesna bir liyakatı bulunsa, o vakit tevafuk ehemmiyetlidir. Ve o kelâmdan bunun iradesine bir emare olur. Ve ondan o ferdin hususî bir surette dâhil olduğuna ya remz, ya işaret, ya delalet hükmünde onu gösterir. (Sikke-i Tasdik)

Başka bir parçadan:

Mâlumdur ki: İlm-i belâgatta ve fenn-i beyanda uzak ve gizli mânalara delâlet etmek için karine tâbir ettikleri emârelerden ve münâsebetlerden birisi bulunsa, uzak bir mâna ve gizli ve işârî olan bir mefhum, karinenin kuvvetine göre sarîh ve zâhir mânası gibi kabul edilir. İşte bu kaideye binaen, bu işârî mânaların herbirisine müteaddid karineler, emâreler bulunduğu gibi sair arkadaşları da ona karineler olur. Risale-i Nur'un mecmuundan haber veren sarîh fıkralar dahi herbirisine kuvvetli bir karinedir. (Sikke-i Tasdik)

Yine aynı mânanın devamı mahiyetinde bir başka yerden:

Malûmdur ki tevafuk, İlm-i cifrin anahtarlarından mühim bir anahtardır. Eğer bir tevafuk ise, delâlet denilmez; fakat hafî bir îma olur. Eğer iki cihet ile aynı mes'eleye tevafuk gelse, îmadan remiz derecesine çıkar. Eğer iki-üç cihetle aynı mes'eleye gelse işaret olur. Eğer meâni-i elfaz işârât-ı harfiyeye münasib gelse ve işaretle

bahsedilen insanların ahvali o mânaya mutabık ve muvafık olsa, o işaret o vakit delâlet derecesine çıkar. Eğer altı-yedi vecihle tevafukla beraber, mâna-yı kelimat işaret-i harfiyeye muvafık gelse ve mukteza-yı hâle de mutabık olsa, o delâlet o vakit sarahat derecesine çıkar. (Sikke-i Tasdik)

Ma'lumdur; 1942'lerde, İstanbul'da bulunan şarklı bir şeyh, tasavvuf ve tarikat mesleğinin zıddına tutum içerisine girerek, Bediüzzaman Hazretlerinin Cifir ve Ebced' in kaide ve anahtarıyla, Kur'an'dan otuzüç âyetin Risale-i Nur'a işaretlerine itiraz etti. Bu zât, Üstad Bediüzzaman'in hemşehrisi olduğu ve onu çok iyi tanıdığı halde, Üstad Bediüzzaman' ı dehşetli şekilde gıybet etmeye başladı. Hazret-i Üstad bu şeyhe ilmî ve hakikatli ve mantıkî cevablar verdi. Bu hâdiseden bir sene sonra da, Denizli hâdisesi işinde ehl-i vukuf olarak teşkil edilen Ankara'daki ve bir kısmı Diyanet Dairesine mensub bazı âlimler de, Risale-i Nur'un benzeri istihraclarına bir derece iliştiler. Hazret-i Üstad bunlara da cevab verdi, işte bu cevablardan bir iki paragraf alıyoruz:

Ben, senin içtihadında hatâ var diyenlere ve isbat edenlere teşekkür edip ruh u canla minnetdarım. Fakat, şimdiye kadar o içtihadımı tamamiyle kanaatla tam tasdik edenler, binler ehl-i îman ve onlardan çokları ehl-i ilim tasdik ettikleri ve ben de dehşetli bir zamanda kudsî bir teselliye muhtaç olduğum bir hengâmda sırf ehl-i îmanın îmanını Risale-i Nur ile muhafaza niyet-i hâlisasiyle ve Necmeddin-i Kübrâ, Muhyiddin-i Arab gibi binler ehl-i işârât gibi cifrî ve riyazî hesabiyle beyan edilen bir müjde-i işariye-i Kur'aniyeyi kendine gelen bir kanaat-ı tâmme ile, hem mahrem tutulmak şartiyle beyan ettiğim ve o içtihadımda en muannid dinsizlere de isbat etmeğe hazırım, dediğim halde beni gıybet etmek, dünyada buna hangi mezheble fetva verilebilir, hangi fetvayı buluyorlar?!

.....

Hem bütün hayatımda delilsiz dâvaları zikretmediğim, sizin gibi eski ve yeni arkadaşlarım biliyorlar. Bâhusus, Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyandan aldığım bir kuvvetle Avrupa feylesoflarına Risale-i Nur meydan okur. Risale-i Nur bu zamanda medar-ı nazar bir hâdise-i Kur'aniye olduğundan, bir iki işaret değil, belki benimle beraber Risale-i Nur şâkirdleri tarafından istihraç edilen beş risalede yazılan

işaretler, bir cihette bine yaklaşıyor.(2) Bin incecik saçlar dahi toplansa kuvvetli bir ip olduğu gibi, sarahata yakın bir delâlet oluyor. Vahdet-i mes'ele cihetiyle o işaretler birbirine kuvvet verir. Bâzı işârâtı zaif görmekle onu inkâr etmek, insafa, hakperestliğe muvafık olamaz. İnkâr eden mâzur olamaz. Hususan, lüzumsuz ve zararlı ve müfritane bir gıybet olsa, bu zamanda ehl-i ilim ortasında ehl-i hakikatı ağlattıracak bir hâdise-i elîmedir. (Sikke-i Tasdik)

Gayet acib bir işaret: Adı geçen şeyhin, Üstad Bediüzzaman'ı çok yersiz ve haksız ve yanlış olarak gıybet ettiği günlerde, o büyük gıybet hâdisesine ve hatta gıybet eden şeyhin ismine işaret bulunduğu da, âyetin kelimesinde mevcudiyetine dair Kur'an'ın mu'cizâne işareti görüldü ve kat'iyyen anlaşıldı ki; Bediüzzaman'a haksız surette sataşan ve itiraz eden perişan olur. Hem ilmen ve dînen ona karşı gelinmez, onunla başa çıkılmaz diye anlaşıldı. işte o mektubdan bir-iki bölümünü alıyoruz:

Kur'an'ın bir tek âyetinin bir tek işareti ihbar-ı gayb nev'inden bir lem'a-i i'caziyeyi tevafuk suretiyle gösterdiğini manevî bir ihtar ile gördüm.

اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا

Bu âyet-i kerimenin makam-ı cifrîsi -şedde ve tenvin sayılmazsa- bin üçyüz ellibir (1351), مَيْتًا *'in aslı* مَيِّتًا *olmasından, bin üçyüz altmışbir ederek bu tarihte umûr-u azîmeden bir dehşetli gıybeti, şu âyetin mânâ-yı işârî külliyetinde dahil ediyor. Ve umûr-u azîmeden böyle acib bir gıybet, aynı tarihte, aynı senede vukua geldi.*

.....

Üçüncü Emare: O muhterem ihtiyar zâtı unutmak, belki şahsıma karşı tezyifatını ihtiyarlığına ve çok cihetlerle mabeynimizdeki uhuvvete hürmeten helâl etmeğe karar verdiğim ve biz hizmetkâr olduğumuz Kur'ana havale edip bıraktığım hengâmda, birden ihtiyarım haricinde beş vecihle zemmi zemmeden, mu'cizane gıybetten altı cihetle zecreden اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا *âyeti, karşımda kendini gösterip temessül*

eyledi. Mânen bana "bak" dedi. Ben de baktım, birden tesbihat içinde gördüm ki; bin üçyüz ellibirden, tâ bin üçyüz altmışbir tarihini gösterdi. Halimize baktım. Perde altında ellibirden tâ altmışbire kadar, Risale-i Nur meded beklediği İstanbul âfâkında bir nevi taarruz bulunmuş ve altmış birde birden patlamasıdır.(Sikke-i Tasdik)

Ayetteki Ebcedî hesabla gösterilen tarih, Hicrî tarihidir. 1361, 1942 karşılığıdır. Denizli ehl-i vukuf âlimlerinin itirazlarına da aşağı yukarı aynı mahiyette cevablar verdi. Tekrara lüzum olmadığı için, o cevabları kaydetmekten sarf-ı nazar edildi.

Cifir ve Ebcedin bir anahtar ve bir vesile olup Kur'an'ın esrarının keşif ve istihracına hizmet ettiğini ve bu durumuyla Hazret-i Üstad'ın bu ilim hakkında kat'î kanaat sahibi olduğunu gösteren bir beyanı:

Seyranî'dir. Bu zat, Hüsrev gibi Nur'a müştak ve dirayetli bir talebemdi. Esrâr-ı Kur'aniyenin bir anahtarı ve ilm-i cifrin mühim bir miftahı olan tevâfukata dair Isparta'daki talebelerin fikirlerini istimzaç ettim. Ondan başkaları, kemal-i şevk ile iştirak ettiler. O zat başka bir fikirde ve başka bir merakta bulunduğu için, iştirak etmemekle beraber, beni de kat'î bildiğim hakikattan vazgeçirmek istedi. Cidden bana dokunmuş bir mektub yazdı. Eyvah dedim, bu talebemi kaybettim! Çendan fikrini tenvir etmek istedim. Başka bir mânâ daha karıştı. Bir şefkat tokadını yedi. Bir seneye karib bir halvethânede (yâni hapiste) bekledi. (Lem'alar)

---

(1): Hz. Üstadın şu hükmü, bir hadîs-i şerifin meal ve işaretlerine dayanır ki, o hadîs üst taraflarda mehazleriyle beraber kaydedilmiştir. (A.Badıllı)

(2): 1942'lerde yazılmış olan bu mektubdan sonra, daha bir çok işaretler keşfedilerek kaydedildi. Şimdi elde mevcud bütün Nur Risalelerinin mecmuunda, bu işaretler bini geçmiştir. (A.B)

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum2

2.Bölüm

İkinci Kısım

Ebced ve Cifir ilminin Üstad Bediüzzaman tarafından tatbik edildiği sahalar...

Üst taraflarda bir kaç defa temas ettiğimiz ve bazı numunelerini kaydettiğimiz gibi, Cifir ve Ebced'in sahası geniştir. Dal ve budakları çoktur. İmam-ı Ali (R.A.) ve Ca'fer-i Sâdık'tan nakledilmiş, onun usûl ve kaidelerinde daha başka işler ve çeşitli hususlar da vardır. Amma Hazret-i Üstad Cifir ve Ebced ilmi şümulünde olan iki mühim hususu ve bunlardan da, daha çok birisini almıştır ki, o da tevafuktur, ikinci husus ise; Cifir ve Ebcedin içinden sadece harflerin değerleri hesabıyla Kur'an'dan ve hadîs-i şeriflerin ve nihayet Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.) ve Gavs-ı Azam Abdülkadir-i Geylânî'nin kasidelerinden bazı gaybî olan işarî ve remzî hususları istihraç etmesidir.

Bunların tatbik sahaları ise; evvelâ ve en başta Kur'an'ın i'caz ve mu'cizeliğini o sahada da izhar ve ispat etme ameliyesinde olmuştur, ikinci derecede de; Risale-i Nur'un makbuliyetini ve hizmetinin büyüklüğünü gösteren gaybî işaretleri, yine mezkûr menba'lardan keşfedip çıkarması olmuştur. Risale-i Nur'un makbuliyetini, müstakimliğini ve muhkem ve sağlamlığını gaybî işaretlerden bulup çıkarmasındaki yegâne niyet ve gayesi ise; Nur'un bir çok yerlerinde ispatlı ve delilli olarak dava ettiği vecihle şundan ibarettir. Ehl-i imanın istifadesi, imanlarının Risale-i Nur'la kuvvetlenmesi, şüphe ve vesveselerden kurtulmasıdır.

Bunun dışında Hazret-i Üstad'ın hiçbir gaye ve hedefi yoktur ve olmamıştır. Zira onun hayatı, vaziyeti ve hâli, gün gibi aşikâr meydandadır.

İşte, biz de bu kısmı iki noktada toparlayıp bariz numunelerini Nur Risalelerinden arzetmeye çalışacağız.

•1.Nokta
•2.Nokta

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum2 : 1.Nokta

Birinci Nokta

Ebced ve Cifirr şümulünde bulunan tevafukun keyfiyetiyle ve ayrıca da harflerin Ebcedî değerleriyle keşfedilen sırları vasıtasıyla Kur'an'ın i'cazını nasıl gösterip hizmet ettiğini gösteren Bediüzzaman'ın tahkikatından bazı numunelerdir.

1. Kur'an'ın bütün sahifeleri yan yana dizildiğini farzetsek; yani, ber-kenar ta'bir edilen ve sahifelerin sonunda âyetlerin tamamlandığı mushafların mevcud sahifeleri yan yana gelmiş kabul etsek ki; meselâ, Kur'an altıyüz sahife ise, herbir sahifenin eni onbeş santim olsa, doksan metreye yakın bir mesafe tutar, işte bütün Kur'an'da "Kur'an" kelimeleri altmışdokuz adet olup, eğer Kur'an'ın bütün sahifeleri bir tek sahife kabul edilse, İsra' ve. Kamer Sureleri merkez olmak üzere altı silsile hâlinde birbirine çok açık şekilde bakmakta olduklarının keşfedilmesidir. Şimdi bu mevzuda sözü Hazret-i Üstad'a bırakıyoruz:

Kur'an'daki Kur'an kelimesinde pek çok sırlarından bir sırrı şudur: Latif bir tevâfuktur ki: Kur'an'daki Kur'an tevâfukâtı, mu'cize-i Mi'raca işaret eden sûre-i İsra'da ve Şakk-ı Kamer'i beyan eden sûre-i Kamer'de o silsile-i tevâfukâtın altısından dört silsilesinin esaslarını buldum. Resûl-i Ekrem Aleyhissalat-ü Vesselam'ın en büyük mu'cizesi "Kur'an ve Mi'rac ve Şakk-ı Kamer" olduğundan, Mi'rac Şakk-ı Kamer ortasında sırr-ı cilve-i i'câzı, lafz-ı Kur'an ile bana ihsas etti. O üç mu'cize-i azime birbirine merbut olduğunu bir hatıra verdi. Kur'an'da altmışdokuz Kur'an kelimesi gördük. Altmışyedi tam ve manidar tevâfukdadır. İkisi sûre-i El Kıyamet'de, iki

Kur'an lafzı kıraat manasında olduğundan tevâfuka girmemişler. (Rumuzat-ı Semaniye)

Hazret-i Üstad bu bahsin devamında, Kur'an'da "Kur'an" lâfzının bulunduğu sahifelerin numaralarını vererek davasını ispat ediyor.

"Kur'an" kelimesinden sonra "Resul" lâfzının tevafuku hakkında da, "Kur'an" lâfzı gibi, yine bütün Kur'an sahifeleri bir tek sahife hâlinde nazara alınmak şartıyla acib bir sırrın tezahürünü şöyle ifade ediyor:

Kur'an-ı Hakim'de lafz-ı Resûl'ün zikir ve tekrarındaki esrarın bir-ikisine işaret eder. Şöyle ki: Nasıl ki Kur'an'da lafz-ı Kur'an sûre-i İsra ile sûre-i Kamer'den başlayan sisile-i tevâfuk, Birinci Nükte'de beyan edildiği vecihle bir lem'a-ı i'câziyeyi gösteriyor. Öyle de lafz-ı Resûl, sûre-i Muhammed ve sûre-i Fetih'de مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللهِ *den başlayan o kelime ile bize ihtar edilen altı silsile-i tevâfuk çok manidar bir sûrette bir sahife-i vahide hükmünde olan mecmu' Kur'an'da o altı silsile uzanmış birbirine bakıyor.*

Nasıl ki âyât-ı Kur'aniyedeki hakaikin hakiki tefsîrleri olan Risaletü'n-Nur eczaları içinde Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesi, lafz-ı Resûl-i Ekrem yüzer defa tekrar edildiği hâlde pek nadir istisna ile gayet parlak bir tevâfuku göstermekle menba'-ı mu'cizat olan Zat-ı Risaletin bir unvanı olan Resûl-i Ekrem (A.S.M.) kelimesi dahi o Zati Nuranî'den istifade edip mu'cizane bir keramete mazhar olmuştur.

Öyle de, Resûl-i Ekrem Aleyhisselatu Vesselam'ın ferman ve bürhan-ı Risaleti olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da Lafz-ı Resûl tekrarının ve o lafzı tekrar eden âyetlerde mu'cizane suri ve manevi tevâfukât var. Lafız birbirine baktığı gibi âyetler manaca birbirine o kadar kuvvetle isbat eder, tekmil eder; dikkat eden katiyyen anlar ki; tesadüf işi olmadığı gibi fikr-i beşerin düşünüşü de olamaz. (Rumuzat-ı Semaniye)

dedikten sonra, Kur'an'da mevcud "Resul" kelimesinin yüz altmış adedinin sekiz tane silsileler halinde birbirlerine baktığını ve tevafuk ettiğini gösteriyor. Yalnız "Kur'an" lâfzında olduğu gibi, "Resul" kelimesinin de nâdir bazıları silsile hârici kaldığını, o ise bu sekiz silsilenin merkezleri olan Muhammed Suresiyle Fetih Sûresine

hasredildiğinden, silsile hârici kalanların başka bir sırrı olabileceğini kaydetmiştir.

Tevafukun başka bir çeşidi

Kur'an'da "Lâfza-i Celâl" ile umum Kur'an âyetleri ve sûreleri i'tibariyle âyetlerinin birbirlerine bakar bir durumları olduğunu Hazret-i Üstad, yine bu tevafukun dürbünüyle keşfetmiş. Rumuzat-ı Semaniye'de bu mevzuu şöyle yazmıştır.

Lafzullâh mecmu' Kur'an'da 2806 defa zikredilmiştir. Bismillâh'dakilerle beraber lafz-ı Rahman 159 defa, Lafz-ı Rahim 220, Lafz-ı Gafur 61, lafz-ı Rab 846, Lafz-ı Hakim 86, Lafz-ı Alim 126, Lafz-ı Kadir 31, لاَاِله اِلاَّهُوَ *deki 26* هُوَ *defa zikredilmiştir.*

Lafzullâh adedinde çok esrar ve nükteler var. Ezcümle: Lafzullâh ve Rab'dan sonra en ziyade zikredilen Rahman, Rahim ve Gafur ve Hakim ile beraber Lafzullâh, Kur'an âyetlerinin nısfıdır. Hem Lafzullâh ve Allah lafzı yerinde zikredilen lafz-ı Rab ile beraber, yine nısfıdır. Çendan Rab lafzı 846 defa zikredilmişdir. Fakat dikkat edilse; beşyüz küsürü Allah lafzı yerinde zikredilmiş, ikiyüz küsürü öyle değildir. Hem Allah, Rahman, Rahim, Alim ve لاَاِله اِلاَّهُوَ *deki* هُوَ *adediyle beraber, yine nısfıdır. Fark yalnız dörttür,* هُوَ *yerinde "Kadir" ile beraber, yine mecmu' âyâtın nısfıdır.*(1) *Fark dokuzdur. (Rumuzat-ı Semaniye)*

Sûreler itibariyle Kur'an âyetlerinin tevafuku

Sûreler itibariyledir. Onun dahi çok nükteleri var. Bir intizam, bir kasd ve bir irâdeyi gösterir bir tarzda tevâfukâtı vardır.

Sûre-i Bakara'da, âyâtın adediyle Lafz-ı Celâlin adedi birdir. Fark dörttür ki: Allah lafzı yerinde dört Hüve lafzı var. Mesela: لاَاِله

اِلاّهُوَ deki هُوَ gibi onunla muvafakat tamam olur. Al-i İmran'da, yine âyâtiyle lafz-ı Celâl tevâfuktadır, müsavidirler. Yalnız lafz-ı Celâl 209 dur; âyet 200 dür, fark dokuzdur. Böyle mezâyât-ı kelamiyede ve belâgat nüktelerinde küçük farklar zarar vermez. Takribi tevâfukât kafidir. sûre-i Nisa, Maide, Enâm üçünün mecmu' âyetleri, mecmuundaki lafz-ı Celâlin adedine tevâfuktadır. âyetlerin adedi 464, lafz-ı Celâlin adedi 461, Bismillâh'daki Lafzullâh ile beraber tam tevâfuktadır.

Hem mesela: Baştaki beş sûrenin lafz-ı Celâl adedi; sûre-i A'raf, Enfal, Tevbe, Yunus, Hud'daki Lafz-ı Celâl adedinin iki mislidir. Demek bu ahirdeki beş, evvelki beşin nısfıdır. Sonra gelen sûre-i Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr, Nahl sûrelerindeki lafz-ı Celâl adedi, o nısfın nısfıdır. Sonra sûre-i İsra, Kehf, Meryem, Taha, Enbiya, Hac. o nısfın nısfının nısfıdır.

Ve her sonra gelen sûrelerin beşer adetlerinde Lâfz-ı Celâl'in adedi, bir evvelki beşlerin yarısına indiğini acib bir sırr-ı tevafuk tarzında kaydetmiştir. (Rumuzat-ı Semaniye)

Tevafuk Nedir?

Tevafuk mefhumunun izahını Hazret-i Üstad Bediüzzaman bazı yerlerde izah ettiği gibi, onu çok mühim görmüş. Tevafukun envaını da Nur Risalelerinde yer yer kaydetmiştir. Kur'an-ı Hakîm'de bir çok garib ve i'cazlı tevafuklar olduğu gibi, Nur Risalelerinin yazılış tarzlarında da bazı hârika tevafuklar görülmüştür. Hatta Nur hizmetiyle alakadar hâdiselerin tevafuklannı da bazan kaydetmiştir. Şimdi tevafuk mânasının ne demek olduğu hakkında Hazret-i Üstad'in çok güzel ve şirin bir ta'rifi şöyledir:

İşarat-ül İ'caz tefsîrinde tevâfuk sûretinde latif bir işaret-i i'câziyeyi gördük. O işaratı beyandan evvel bir Mukaddeme:

Kudsi bir şeyin zarfı ve kılıfı arızi bir kudsiyet aldığına binaen ve tevâfukta bir işaret-i kudsiye gördüğümüzden tevâfuk nazarımızda bir kudsiyet kesbetmiştir. Hem tevâfuk, alamet-i tevfîk olduğu için nazarımızda mübarek olmuştur. Hem tevâfuk ittifaka işaret, ittifak ise ittihada emare, ittihad ise vahdete alamet, vahdet ise tevhide delalet, tevhid ise Kur'an'm dört esasından en mühim bir esası olduğundan

tevâfuk nazarımızda yüksek bir meziyet almıştır. Hem tevâfuk şevki tezyid ve kelamı tezyin ettiğinden nazarımızda güzelleşmiştir. (Rumuzat-ı Semaniye)

Kur'an harflerinin sûreler itibariyle sayıları arasındaki tevafuk sırları

Bu bahsin, yani harfler tevafukunun izahının yapıldığı risalenin o kısmının baş tarafında Üstad Hazretleri şöyle bir tenbih koymuştur:

Böyle galebe-i zan kafi olduğu makâmât-ı hitabiyede ve mezayayı bedi'iyede ve letaif-i belâgatta ve münasebat-ı tevâfukiyede ve büyük adedlerde küsuratın ve küçük adedlerin farkları bir sebeb-i fark teşkil etmediğinden küsuratın farklarına, fark nazarı ile bakmadık ve bakılmaz. (Rumuzat-ı Semaniye)

Sonra mevzuya Hazret-i Üstad şöyle girmiş:

Lafzullâh'ın içindeki hûrûfâtı ile ve yemin için Lafzullâh'ın başında bulunan و ، ب ، ت harfleri Kur'an'ın bir tefsîri olan İşarat-ül İ'caz'da harikulade bir sırr-ı tevâfuku göstermeleri bu hûrûfâtın Kur'an'ın içinde mu'cizane vaziyetleri den neş'et ettiğini gördük. Adedlerinin küsuratı başka bir münasebet gösterdiğinden şimdilik ondan kat'-ı nazar ile yalnız külli adedlerindeki münasebat-ı tevâfukiyeyi işaret edeceğiz.

Şöyle ki: Lafzullâh'ın en mühim harfi olan baştaki Elif umum Kur'an'da çok sırlara medar olarak kırkbin gelmesi ve yine Lafzullâh'ın Elifinden sonra Lam-elif yani لا meşhur bir aded olan ondokuzbin gelip Lafzullâh'ın ahiri olan ه yine aynen ondokuzbin olarak ikisinin muvafık gelmesi, hem yalnız ل hesab-ı ebcedle otuz olduğuna göre ona muvafık olarak Kur'an'da otuzbin gelmesi, و bir hesabca **(2)** *yirmiüçbin diğer bir cihetde yirmibindir. Hem ب 'nın,*

hem م 'in, hem لا 'nın ondokuzbin (19000) adedlerine ve Kur'an'daki yekünlerine muvafık gelmesi ve Lafzullâh'ın başındaki Elif Lam-ı tarif yani ال yetmişbin olup Kur'an kelimatının mecmu' adedi olan yetmişbine muvafık gelmesi , hem ب ve ت iki kardeş gibi bir derece fark ile ب onbirbin, ت onbine muvafık gelmesi ve ahir huruf-u heca'dan olan ve nidada İsmullah'ın evvelinde bulunan يا yirmibindokuzyüz, bir cihette ondokuzbin küsür olmakla; hem ل 'nın, hem ه 'nın, hem و 'in adedlerine ve Kur'an'daki ondokuzbinlik yekünlerine muvafık gelmesi ve Lafzullâh'ın mecmu' Kur'an'da ikibin **(3)** *ve ل 'sı ondokuzbin ve ه 'sı yine ondokuzbin; mecmu' kırkbin olup başındaki Elifin kırkbin adedine muvafık gelmesi ve hem Lafzullâh'ın hûrûfâtından başka harflerin Kur'an'da adedleri çok latif münasebat-ı tevâfukiyeyi göstermeleri; ezcümle ebced hesabiyle ج üç ve Kur'an'da üçbin olarak makamına muvafık gelmesi, ح hecada ج 'in kardeşi olduğundan ج gibi yine üçbin ve د ebcedde ج 'in arkadaşı olduğundan yine üçbin olup üçü birbirine muvafık gelmesi, hem ebced hesabiyle yüksek makamda bulunan ث,ذ,خ,غ,ض hem ص her biri Kur'an'da ikişer bin gelip birbirine muvafık gelmesi ve ص 'ın güzel ve hafif bir şekli olan س üç dişine münasebeddar üçbinüçyüzotuz olup latif sırları ima eder bir sûrette gelmesi .. (Rumuzat-ı Semaniye)*

Ve daha bu numuneler gibi, bütün harflerin ayrı ayrı adetlerinin tevafuk hesabları genişçe yapılmaktadır. Biz sadece bu bir iki

numuneyi göstermekle iktifa etmek istiyoruz. Geniş tafsilat isteyenler, Rumuzat-ı Semaniye'nin Sekiz Küçük Risalelerine müracaat edebilirler.

---

(1): Kur'an âyetlerini 6666 olarak kabul eden mesleğe göre bu hesab yapılmıştır... (A.B.)

(2): Hazret-i İbn-i Abbas'ın Tenvir-ül Mikyas Tefsiriyle, Firûz Âbadî'nin Tefsiri ve bir de Hazret-i Üstad'ın kendi bulduğu rakamlar arasındaki farklardır. (A.B.)

(3): Lâfza-i Celâl'in küsuratı olan 806'yı burada, büyük yekûn olduğu için nazara almamıştır. (A.B.)

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum2 : 2.Nokta

İkinci Nokta

Kur'an'ın kısa sûrelerinin gerek harflerinin adedi itibariyle, gerekse Ebcedî ve Cifrî hesablarıyla; Kur'an ve islâmiyet hesabına büyük ve mühim hâdiselere nasıl baktıklarına ve bu noktadan Kur'an'ın bir cilve-i i'cazının nasıl tezahür ettiğini gösteren bazı numuneleri yine Rumuzat-ı Semaniye eserinden göstermeye çalışacağız.

1. 2. Numüneler: Bkz. 2.Remizin Zeyli

3. Numüne: Bkz. 1.Letafet

4. 5. 6. Numüneler: Bkz. 3.Letafet

Ve daha Alâk Sûresinin gösterdiği bir çok hâdiseye işaretleri o risalede yazılıdır. Uzatmamak için kısa kestim.

"İzâ Câe Nasrullah" Sûresinin esrarı hakkında bazı numuneler: (1)

Numüne 1-2: Bkz. Mukaddeme

Numüne 3-4-5: Bkz. 2.Mesele

Kevser Sûresi'nin bazı sırları

Örnek-1: Bkz. 6.Remiz

Örnek-2: Bkz. 3.Letafet

İşte Rumuzat-ı Semaniye namı altında gayr-ı matbu' elyazma eserden verdiğimiz şu çok az bazı numuneler, herhalde zevki selim, aklı müstakîm kimseler için gösterir ki; Üstad Bediüzzaman Hazretleri, bütün himmet ve gayretini Kur'an'ın kırk vech-i i'cazından biri olan tevafuk sırrıyla açılan anahtarlarla, onun i'cazına hizmet etmek istediği ve yegâne gayesi de o olduğu anlaşılır sanırım. Bu risaleden verdiğimiz numunelik bölümler maksada kifayet ediyor. Geniş bilgi isteyenler mezkûr eseri, hiç olmazsa Osmanlıca teksir Zülfıkar kitabında yer alan onun kısaca fıhristesini bulup okumalarını tavsiye ederiz.

İkinci Nokta'nın bir hatimesi

Bu hatimede Rumuzat-ı Semaniye dışında kalan bazı Nur Risalelerinde yer almış bir kısım âyât ve ehadîs-i şerifelerin Cifir ve Ebced hesabıyla gösterdikleri ilginç bazı tarihî hâdiselerden söz edeceğiz. Yani, yine Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın âyet ve hadîslerdeki ilmî tahkikatından örnekler göstereceğiz.

Birinci Âyet: Asr Sûresindeki âyetlerin çok acib bir kısım işaretleri

Bkz. Karadağ'ın bir meyvesi

İkinci Âyet: Fil Sûresindeki âyetlerin çok acib bir kısım işaretleri:

Bkz. Birdenbire Kalbe Gelen Bir Nükte-i İ'câziyedir

Şimdi bazı hadîs-i şerifler

Hadis 1: Bkz. Hilafet hadisinin tahlili

Hadis 2: Bkz. Ahirzamandan haber veren mühim bir hadis

---

(1): Eserden kısa kısa bölümler verildiği için, parantezlerin içerisinde bazı şerhlerin verilmesine mecbur oldum. Parantezler

arasında olan ibareler, risaleden değildir. Özür dilerim. (A.B.)

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3

3.Bölüm

Üçüncü Kısım

Risale-i Nur'da Cifir işaretlerinin keyfiyeti: Bu bölümde bir kaç istifhamlı mebhaslar olabilir. Meselâ:

1- Neden umum makbul kitaplar içerisinde Risale-i Nur'lara daha çok gaybî işaretler, remizler ve imalar terettüb etsin?..

2- Bütün bu işaretler ve remizlerin Risale-i Nur'da gösterilmesinden gaye ve hikmet nedir?..

3- Risale-i Nur'lara Cifir ve Ebcedce olan işaretlerde olduğu gibi, mânanın muvafakat ve münasebetlerinin tatbikinde tekellüflü te'viller, yorumlar var mıdır, yok mudur?..

4- Risale-i Nur'a Kur'an'in işarî mâna tabakasında Cifir ve Ebcedce işaret eden ne kadar âyetleri vardır?..

5- Yine Cifir ve Ebced hesablarıyla Risale-i Nur'a bakan ve işaret eden hadîs-i şerifler var mıdır? Varsa hangileridir? Ve mecmu'u ne kadardır?..

6- Kur'an ve hadîslerden sonra, neden sadece İmam-ı Ali ve Gavs-ı Geylanî'nin kasidelerinde Risale-i Nur'a işaretleri bulunmuş ta, başka evliyadan pek nakiller yapılmamıştır?..

7- Kur'an ve hadîs ve diğer evliyanın Risale-i Nur'a işaretlerinin tamamı sayı bakımından ne kadardır?..

İşte bütün bu istifhamların cevabları ve ikna' edici delilleri Risale-i Nur'un ilgili risalelerinde müteferrik şekillerde var olmakla beraber, burada o cevablardan bazılarının birer kısımlarını kısa kısa bölümler hâlinde veımek faideli olur tahmin ediyoruz.

- 1.Sual
- 2.Sual
- 3.Sual
- 4.Sual
- 5.Sual
- 6.Sual
- 7.Sual

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 1.Sual

1.Sual

Sual 1: Umum makbul kitaplar içerisinde neden Risale-i Nur'a daha çok gaybî işaretler, remizler ve îmalar terettüb etsin?..

(Bütün bu suallerin cevablannı, Hazret-i Üstad'ın Risale-i Nur'larda vermiş olduğu cevablarından alacağız. Belki zaman zaman ufak tefek izahlarımız da olabilir.)

Cevap: *«Ben kasemle te'min ederim ki; Risale-i Nur'u senadan maksadım; Kur'an'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini te'yid ve ispat ve neşirdir.» (Şualar)*

«Bütün kıymetdar kitaplar içinde Risale-i Nur, Kur'an'ın işaretine ve iltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'ın takdir ve tahsinine ve Gavs-ı A'zamın (K.S.) teveccüh ve tebşirine vech-i ihtisası nedir? O iki zâtın kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin hikmeti nedir?

Elcevab: Malûmdur ki bazı vakit olur, bir dakika; bir saat ve belki bir gün, belki seneler kadar ve bir saat; bir sene, belki bir ömür kadar netice verir ve ehemmiyetli olur. Meselâ: Bir dakikada şehid olan bir adam, bir velayet kazanır; ve soğuğun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir, işte aynen öyle de: Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden, hem bu asrın şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) ve şeair-i Ahmediyeye (A.S.M.) ettiği tahribatın dehşetinden, hem bu âhirzamanın fitnesinden eski zamandan beri bütün ümmet istiaze etmesi cihetinden, hem o fitnelerin savletinden mü'minlerin imanlarını kurtarması noktasından

Risale-i Nur öyle bir ehemmiyet kesbetmiş ki: Kur'an ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş ve Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anhu üç kerametle ona beşaret vermiş ve Gavs-ı A'zam (K.S.) kerametkârane ondan haber verip, tercümanını teşci' etmiş.» (Şualar)

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 2.Sual

2.Sual

Sual 2: Bütün bu işaretlerin ve remizlerin gösterilmesinden gaye ve hikmet nedir?..

Cevap: *İkinci Sual: Keramet izhar edilmezse daha evlâ olduğu halde, neden sen ilân edersin?*

Elcevap: Bu, bana ait bir keramet değildir. Belki Kur'anın i'caz-ı manevîsinden tereşşuh ederek has bir tefsirinden keramet suretinde bizlere ve ehl-i îmana bir ikram-ı Rabbanî ve in'am-ı İlahîdir. Elbette mu'cize-i Kur'aniye ve onun lem'aları izhar edilir. Ve nimet ise, şükür niyetiyle ilân etmek, bir tahdis-i nimettir. وَ اَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ *âyeti izharına emreder. Benim için medar-ı fahr ve gurur olacak bir liyakatım ve istihkakım olmadığını kasemle itiraf ediyorum. Ben çekirdek gibi çürüdüm ve kurudum. Bütün kıymet ve hayat ve şeref o çekirdekten çıkan şecere-i Risâle-i Nur ve mu'cize-i maneviye-i Kur'aniyeye geçmiş biliyorum. Ve öyle itikad ettiğimden i'caz-ı Kur'anî hesabına izhar ederim. Bütün kıymet bir mu'cize-i Kur'aniye olan Risâle-i Nur'dadır. Hattâ eskiden beri taşıdığım Bediüzzaman ismi onun imiş, yine ona iade edildi. Risâle-i Nur ise, Kur'anın malıdır ve manasıdır. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 3.Sual

3.Sual

Sual 3: Risale-i Nur'a Cifir ve Ebcedce olan işaretlerde veya mânanın muvafakat ve münasebetlerinin tatbikinde tekellüflü te'viller, yorumlar var mıdır, yok mudur?..

Cevap: Risale-i Nur'ların içinde Ebced ve Cifirle alakadar olan kısımları iyice ve derinlemesine okumuş, Ebced ve Cifirle beraber hikmet ve te'viller ilminin varlığını ve bu ilmin hâs olarak nâdir bazı insanlara Allah tarafından ihsan edildiğini kabul eden ve bilen kimseler, kat'iyyen hükmedebilirler ki; Nur Risalelerinde asla öyle hodfuruşâne sun'î ve tekellüflü te'viller ve münasebetsiz, mânâsız yorumlar yoktur. Lâkin böyle olmasına rağmen, bazı insanlar ve ismi âlim bir takım kişiler, kendi ind ve âlemlerinde, Risale-i Nur'un Cifrî ve Ebcedi hesablarında olsun, gerekse Üstad Bediüzzaman'm gayet bedi' ve garib, hikmetli ve rasihâne olarak onları manevî münasebet ve muvafakatlarıyla tefsir ve te'villerinde olsun, bazı tenkidleri olmuş ve hâlen de olmaktadır. Az sonra vereceğimiz bazı misallerle görüleceği üzere, hakikaten tenkid edenler, ya mes'eleyi kavrayamamış, ya da mevzuun mebde ve müntehasını birleştirerek idrak edememiştir. Yahud da bazı zâhirperest âlimlerin müteassıb ve katı mesleklerine göre hareket ederek; maneviyat, esrar ve gaybî işaretler gibi şeylere katılık ve cümûdluklarından inanmamazlık durumlarından gelmiştir.

Tenkid mevzuu istifhamlar ve cevabları

Bu münasebetle, Cifir ve Ebced ilminin umumî mahiyeti, hakikati ve keyfiyeti hakkında vârid olmuş veya olmakta olan bazı şübhe ve tenkidlere, üst taraflarda kâfi derecede cevabları verilmiştir. Burada ise, bazı cüz'î, amma yine menşe' ve kök itibariyle; gaybî işaret gibi şeylere katı zâhirperestliğin taassubu adına inkârdan gelen bir şübhe ile Risale-i Nur'un hususî bir kısım yerlerinin, yani Cifir ve Ebced mes'eleleriyle alâkadar yerlerinin bazı te'villi, gaybî işaretlere olan tatbikatları serrişte edilerek ilişmelerine temas edeceğiz. Şöyle ki:

Risale-i Nur'dan ilk olarak Cifir ve Ebced işaretleri hakkında yazılan "Sekizinci Lem'a"da, Geylanî Hazretlerinin

نَظَرْتُ بِعَيْنِ الْفِكْرِ فِي حَانِ حَضْرَتِى
حَبِيبًا تَجَلَّى لِلْقُلُبِ فَجَنَّتْ

ile başlayan kasidesi içinde yer alan beş satırlık kısmı, Cifir ve Ebced hesablarınca yapılmış olan tahkik ve araştırmada; Risale-i Nur'a ve Hazret-i Üstad'ın isim ve lâkabına ve sâireye gaybî işaretler bulunup kaydedilmiş. Mezkûr tahlil on sahife kadardır. Bu on sahife tahlil ve tahkikten sonra; Cifir ve Ebced ve riyazî hesablarla bir derece ispatı yapılmış olan mes'elenin neticesi bağlanırken; gaybî işaretlerin münasebet ve muvafakatları noktasında bir değerlendirme yapılmıştır. Geylanî'nin beş satırlık mezkûr kasidesinin beytleri bu değerlendirme içinde tekrar edilerek, herbir beytin altında "İlm-i Cifirle mânası" diye birer başlık ile neticesi ve manevi münasebetleri izah edilmiştir.

İşte bu değerlendirmedeki o başlıklara bazı hocalar, hatta bir yakın dostumuz ve Risale-i Nur'u bir derece bilen, bizim de hürmet ettiğimiz bir zât, zaif midelerinin hazmedemediği bir bedihî hakikata itiraz ile: "Bu ne demektir? Cifir ile mânası da mı olurmuş?" diye bir çeşit bîçarelik ve tufeyliliklerini izhar tarzında, Nur'a müştak ehl-i imanı kendileriyle beraber ve kendileri gibi bulandırmak istemişler.

Şimdi bahsi yapılan Geylanî'nin mezkûr kasidesinin beş satırından sadece birisinin değerlendirilmiş olan durumunu arzetmek istiyorum, işte kasidenin beşinci satırı:

وَ كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ لِلَّهِ مُخْلِصًا

تَعيِشُ سَعيِدًا صَادِقًا بِمَحِبَّتىِ

Bu beytin, ilk önce Sekizinci Lem'anın baş tarafındaki Cifir ve Ebced hesablarıyla yapılmış olan tahlil şeklini, sonra da "İlm-i Cifir ile mânası" diye yapılmış başlıklar ile manevî münasebet tefsirlerini arzedeceğiz. Tâ ki herkes görsün ve bilsin ki; Bediüzzaman'a itiraz eden kimseler, ilmin ve hakikatin bir çok noktalarında ne kadar câhil ve gabî ve behresizdir, anlasınlar.

İşte bu beytin tahlil kısmındaki durumu, bir nümûne olarak bir kısmı şöyledir:

***2.Vecih**: Aynı satırın başında* وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ *fıkrasiyle o müridine diyor ki: "Vaktin Abdülkadirîsi ol." Bu* قَادِرِى *kelimatı, hesab-ı ebcedî ile üçyüz yirmibeş eder. Üstadımızın lâkabı "Nursî" olduğu cihetle, "Nursî"nin makam-ı ebcedîsi üçyüz yirmialtı ediyor. Birtek fark var. O tek elifdir. Bin mânasında "elf"e remzeder. Demek bin üçyüz yirmibeşde Şeyh-i Geylânî'ye mensub bir zat, Şeyh-i Geylânî tarzında hakikat-ı Kur'aniyeyi müdafaa etmeye çalışacak. Hakikaten üstadımız, bin üçyüz yirmialtı senesinde - Hürriyetin ikinci senesi mücahede-i mâneviyeye atılmıştır. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

***3.Vecih**: Onun iki ismi var: "Said", "Bediüzzaman." Bu iki ismin mecmuunun makam-ı ebcedîsi "Ez-zaman"daki şedde sayılmazsa üçyüz yirmidokuz ediyor. İki* د *bir sayılsa, üçyüzyirmibeş, aynen* كُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ *deki muhatab o olmasına işaret ediyor, belki delâlet ediyor. Eğer* اَلزَّمَان *daki okunmayan elif-lâm sayılsa, kaideten* قَادِرِى *ye dahi bir elif-lâm dahil olmak lâzım gelir. Çünki târif için, muzafünileyh kalktıktan sonra elif-lâm lazım gelir, o halde dahi müsavi olurlar. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

Şimdi de, bu tahlilden on sahife sonraki değerlendirme bölümünde, aynı beyt ve aynı satırın neticesi ve manevi münasebet

ve muvafakatini tefsir tarzında izah eden kısmının bir bölümünü kaydediyorum:

وَكُنْ قَادِرِىَّ الْوَقْتِ لِلَّهِ مُخْلِصًا
تَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمُحَبَّتِى

İlm-i Cifirle Mânası: "Ey Said! Sen, zamanın Abdülkadiri ol, ihlâs-ı tâmmı kazan, fakrinle beraber maişetini düşünme, nâsdan minnet alma, ismin "Said" olduğu gibi maişette de mes'ud olacaksın! Muhabbetimde sadık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, Hulûsi gibi muhlis talebeler ve yardımcılar ve Süleyman, Bekir gibi sâdık hizmetkârlar ve Sabri gibi tam takdir edici ve ciddi müştak talebeler size verilmiş. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)

İşte görüldüğü üzere, tefsir ve te'vil kısmındaki az fazlalık dahi, üst taraf da, on sahife evvelki bölümde, Cifir ve Ebced hesablarıyla; Hulusi Bey, Sabri Hoca, Bekir Bey ve Sıddık Süleyman gibi zâtların isimleriyle, Gavs'ın Kasidesindeki kelimelerde aynen bulunduğu için, neticesi de bu tarzda kaydedilmiştir.

Üst taraflarda bir kaç kez temas etmişiz ki; Cifir ve Ebcedin gaybî işaretleri bazı âyet, hadîs veya mezkûr kaside gibi mübarek ve kudsî kelimelerinde ilham ile hesab ve harf değerleri ile bulunmasından sonra; eğer o işaret edilen kimsenin veya hizmetin manevî münasebet ve hâl muvafakatları bulunmazsa, o işaretler nakıs kalır. Hâl ve durum itibariyle manevî münasebet ve mutabakatlar olduğu halde; ilm-i te'vil ve hikmet eğer olmazsa ve onunla o münasebetlerin tefsiri ve tatbiki yapılmazsa, yine de kuru ve nakıs kalır. İşte buradaki iş ise, mezkûr noktaların izah ve tefsirinden ibaret bir değerlendirme durumudur.

Hâl öyle iken, bir de gel görelim ki, Hoca Efendi bunları bilemiyor. Bilse bile, öylesi manevî ve gaybî işaretlere inanmıyor veya inanmak istemiyor. O durumda biz ne yapabiliriz ki?..

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 4.Sual

4.Sual

Sual 4: Risale-i Nur'a, Kur'an'ın işarî mâna tabakasında Cifir ve Ebcedce bakan ve işaret eden ne kadar âyetleri vardır?

Cevap: Birinci Şua olan "İşârât-ı Kur'aniye Risalesi"nde otuz üç âyet kadar kaydedilmiş. Rumuzat-ı Semaniye, Kastamonu Lahikaları ve Onüçüncü ve Ondördüncü Şualar'da ve nihayet Emirdağ Lahika mektublarında belki onbeş âyet daha vardır. Bütün bunların tamamı belki elli âyeti bulmaktadır. Ancak şu da var ki; herbir âyetin veya lâhikalardaki küçük sûrelerin yalnız birer işareti değil, herbirisinin bazan beş, altı, yedi, hatta on veçhile ayrı ayrı işaretleri kaydedilmiştir. Bu durumda, elli kadar âyetin herbirisinin ortalama beşer işaret vecihleri olsa, mecmu'u ikiyüzelli vech-i işaretleri vardır demektir. Risale-i Nur'u okuyanlarca bu durum ma'lum olduğu ve üst taraf da da bir iki nümûne kaydedilmiş olmasından burada ayrıca numunelerin kaydına girmeye lüzum görülmedi.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 5.Sual

5.Sual

Sual 5: Yine Cifir ve Ebced hesablarıyla Risale-i Nur'a bakan ve işaret eden hadîs-i şerifler de var mıdır?

Cevap: Evet, bazı âyetler gibi Risale-i Nur'a mânaları cihetiyle bakan hadîs-i şerifler olduğu gibi, Cifir ve Ebcedin riyazi hesablarıyla da bir kaç hadîs-i şerif vardır. Bu hadîs-i şeriflerin bir kısmı bizzat Hazret-i Üstad tarafından ele alınmış ve işaretleri kaydedilmiştir. Bunların yanında bir de Ahmed Feyzi, Muhammed Feyzi gibi Nur Talebelerinden âlim bazı zâtlar da bir kaç hadîs-i şerifleri bulmuş ve işaretlerini kaydetmişlerdir. Misal için meraklıları, Mâidet-ül Kur'an adındaki esere havale ederiz.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 6.Sual

6.Sual

Sual 6: Kur'an ve hadîslerden sonra, neden sadece İmam-ı Ali ve Gavs-ı Geylanî'nin kasidelerinde, Risale-i Nur'a bakan işaretleri bulunmuşta, başka evliyadan pek nakiller yapılmamıştır?

Cevap:

Evvela: İmam-ı Ali (R.A.) ve Gavs-ı A'zam'dan başka evliyalardan nakil yapılmamış diye bir şey yoktur. Ancak bu iki zâtın işaretlerinden başka olan nakiller Cifir ve Ebced hesablarıyla değil, daha çok sözlerinin mâna ve işaretleri cihetiyle olmuştur.

Saniyen: İmam-ı Ali ve Gavs-ı Geylanî'nin kasidelerinden istihraç edilmiş olan işaret ve remizlerle, bir nevi bütün evliya namına bir numune olarak kaydedilmiş. Çünki bu iki zâttan birisi, Sahabelerin en büyük velîsi; diğeri ise, Ehl-i Sünnet Vel Cemaatın tarikat ve tasavvuf evliyalarının en birincisidir, işte bu iki zâtın Risale-i Nur'a işaretleri var ise, herhalde sair evliyaların ki de vardır denilir. Fakat bu ikisinin işaretleri umum namına ehemmiyetle kaydedilmiştir.

Sâlisen: Hazret-i Üstad'ın "Mufassal Tarihçe-i Hayatı" eserinde onun doğum ve velâdetiyle alâkadar olan yerde, bir çok meşhur evliyadan rivayet ve nakiller yapılmıştır. Oraya müracaat edilebilir.

Râbian: Hazret-i Üstad, Şah-ı Nakşîbend, İmam-ı Rabbani ve Mevlâna Hâlid gibi zâtların da Risale-i Nur'la alâkadar olduklarını ve ona işaret ettiklerini lahika mektuplarında kaydetmiştir.

Meselâ: Şah-ı Nakşibend için şöyle demiş:

Bugünlerde rahatsızlık için Evrad-ı Bahaiye'yi ezber değil, kitaba bakarak okudum. Âhirinde ihtitam-ı Bahaiye olan hâtimesini

bilemediğimden, eskiden beri okumuyordum. Haydi bir defa bunu da okuyayım dedim. Gördüm ki: Bir sahifede ve uzun altı buçuk satırında, ondokuz defa "nur nur nur" kelimeleri... Kat'î kanaatım geldi ki Şah-ı Nakşibend, Gavs-ı Azam gibi Risale-i Nur'u ve kudsî hizmetini keşfen müşahede edip tahsinkârane haber vererek ona işaretler ediyor. (Emirdağ Lahikası)

Hazret-i Üstad görüldüğü üzere Şah-ı Nakşibend'in bu işaretlerini, sair gaybî remiz ve imalar gibi açmamış, tafsilatına ve te'villi tatbikatına girmemiştir. Fakat bize göre, bir vech-i mânası şöyle olabilir: Hazret-i Üstad, hayatının ehemmiyetli kısmında Şah-ı Nakşibend'in "Evrad-ı Bahaiye" veya "Evrad-ı Kudsiye"sini hep vird şeklinde okuduğu ve dolayısıyla virdlerinin sonunda Şah-ı Nakşibend gibi sair büyük evliyaya manevî sevab bağışlamasını yaptığı ve lüzumu kadar mesleklerini medhedip takdir ettiğini ve saire bir takım izahları olabilir.

Hem meselâ: İmam-ı Rabbani Hazretleri, Mektubat'ında: "Âhirzamanda büyük bir ilm-i kelâm âlimi gelecek, bütün hakaik-ı imaniyeyi en güzel bir izah tarzıyla fasledecek" dedikten sonra; "Ben istiyorum ki, O olayım. Yahut ta işte ben oyum!" dediğini ve fakat o zât, İmam-ı Rabbani değil, Risale-i Nur hizmeti olduğunu zaman gösterdi diye Üstad Bediüzzaman beyan buyurmuşlardır.(Şualar)

Hem meselâ: Hazret-i Mevlâna Hâlid'in cübbesi hakkında yazdığı bir mektubda, Mevlâna Hâlid hakkında ezcümle şöyle diyor:

«Aziz Sıddık Kardeşlerim! Risale-i Nur Şakirdleriyle çok alâkadar Hazret-i Mevlâna 'nın cübbesini... ilh.» (Şualar)

Hem; "İlm-i esrar-ı hurufla en çok alâkadar ve meşgul olan Hazret-i Muhyiddin-i Arabi'nin neden herkesten daha evvel ve daha çok Risale-i Nur ve Üstad Bediüzzaman hakkında gaybî işareter bırakmamış?" diye vârid olan bir suale Hazret-i Üstad:

"Hazret-i Muhyiddin, benim ileride onun mesleğini bir derece tenkid edeceğimi hissettiği için, ben ve Risale-i Nur hakkındaki işaretleri perdeleyerek bırakmış. Yoksa aslında onun çok işaretleri vardır." mealinde cevab vermiştir diye Üstad'ın büyük talebelerinden Mustafa Sungur, Bayram Yüksel gibi zâtların hâtıralarında yâdedilmektedir.

Bu izah ile beraber Hazret-i Muhyiddin-i Arabi'nin Üstad'ın hayatıyla ve Risale-i Nur'uyla ismen ve tarih göstererek alâka ve işaretlerinin tesbit edilmemiş olmasıyla birlikte; bu zâtın eserlerini mütalaa etmiş kimseler bilirler ki; O'nun en çok meşgul olduğu hâdise ve mes'ele, âhirzamanda gelecek olan Büyük Mehdî'nin hizmeti, vazifesi, durumu ve hâlidir. Filhakika; Hazret-i Muhyiddin, Mehdî hakkında bir çok acib ta'rifler ve nişanlar göstererek sergilemiştir. Üst taraflarda, onun "Anka-u Mağrib" eserinin nihayetinde, Hz.Mehdî'nin zuhur zamanını açık bir şekilde خ ض ج harflerinin Ebcedî sayısı son bulduğunda çıkacaktır diye kat'î hüküm ve ifade etmiştir. Her ne ise...

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Risale-i Nurda Cifir : Bolum3 : 7.Sual

7.Sual

Sual 7: Kur'an ve hadîs-i şeriflerle beraber, evliyaların Risale-i Nur'a işaretlerinin tamamı ne kadardır?

Cevap: Üstad umum o işaretler için "Bin" (1000) demiş. Fakat bence bütün o işaretlerin yekûn teferruatlarıyla beraber mecmuu, binden çok fazladır. Fakat herhalde Hz. Üstad küsuratı nazara almadan ortalama bir rakam vermiştir. Nasılki az üstte Dördüncü Sualin cevabında âyetler için, sadece elli kadar âyetin herbirisinin cüz'iyatında beşer işaretleri olsa, ikiyüz elli kadar işaretler olacağını yazmıştık. Onun gibi, Risale-i Nur'un Sekizinci Lem'ası, Onsekizinci Lem'ası ve Yirmi Sekizinci Lem'ası ve Sekizinci Şua' gibi bu hususlarla hususiyle alâkadar risalelerinde, işaretlerin mecmu'u ve bu arada Rumuzat-ı Semaniye, Şualar ve sair lahika mektublarında mevcud olan işaretlerin tamamı toplansa ve bunların teferruatları tek tek nazara alınsa, bence bini çok geçerler.

Lâkin Hazret-i Üstadca bin olarak ifade edilmiştir. Elbette ki manidardır. Yani, nasılki Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) mu'cizatının mecmuu için, İslâm muhakkikleri "bin" demişler küsuratı nazara almamışlardır. Öylede , Hazret-i Üstad'a ve Risale-i Nur'a gaybî işaretlerin mecmu'u dahi küsürler nazara alınmazsa, bin olması, yani öyle kabul ve kaydedilmesi şâyan-ı tefekkürdür.

İşte çok kısaca, Risale-i Nur'da Cifir ve Ebcedin işaretlerinin keyfiyet vechi böyledir. Amma sadece bu kadardır veya bundan ibarettir diye bir şey mevzubahis değildir. Daha çok hususiyatı, şirin levhaları ve güzel manzaraları vardır. O risalelere bizzat bakıp mütalaa etmek ve bütün o gaybî işaretlerin yek-ahenk içindeki

nağmelerinin tatlı sadalarını dinlemek ve bütün onlar neyi söylediklerini ve neyi gösterdiklerini teemmül ve tefekkür etmek lâzımdır.

ARS : Risale-i Nurda Cifir ve Ebced ilmi : Hatime

Hatime

Araştırmamızın netice ve sonunu tatlıya bağlamak ve tatlılaştırmak, daha doğrusu nurlandırmak ve misk rayihası gibi nurlu rayiha ile rayihalandırmak için, Risale-i Nur'da yazılı o binbir gaybî işaretlerin içerisinden bir kaç tane ilginç ve câzib ve parlak işaret numunelerini kaydederek bitirmek istiyoruz. Bunlar evvelâ Kur'an âyetlerinden, sonra hadîslerden, sonra da Keramet-i Aleviye ve Gavsiye Risalelerinden derlenecektir.

Ayetlerin işaretlerinden

Üst tarafta başka başka münasebetlerle Risale-i Nur'a ve Üstad Bediüzzaman'ın ismine, lâkabına, vazifesine ve hayatına işaret eden bir kaç âyet-i kerimenin işarî mânaları yazılmışsa da, burada aynı âyetlerden, daha bariz, âdeta sarih işaretli âyetlerden numunelik için bir ikisini kaydediyoruz:

Meselâ: *Şu âyetin gizli îmasını* اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ *âyeti te'yid ediyor. Çünki* اِنَّ *deki şeddeli nun bir sayılsa tam evvelki âyete tevâfuk ile, Hizb-ül-Kur'anın faaliyetine vâsıta olan bir hâdiminin Kur'an okumağa başladığı bin üçyüz iki tarihine, iki fark ile tevafuk etmekle beraber, şeddeli nun iki nun sayılsa, bin üçyüz elli eder ki, bu tarihte Kur'andan muktebes olan Risale-i Nur etrafında toplanan, bütün kuvvetleriyle Kur'anın hizmetlerine çalışan Hizb-ül-Kur'anın faaliyeti ve dalâlet ve zındıkaya*

mânen galebe ettikleri bir zamana tevafuku ise, istikbalde tam galebelerine bir îma-i gaybîdir. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)

İşte şu âyetin harfleri 1350 (1929) tarihini göstermekle; aynı o tarihte, dünyada ve âlem-i İslâmda bir çok hakiki mü'min ve mücahid cemaatların da hareket ve faaliyetleri bu âyetin işaretine mazhar olabilir. Lâkin Türkiye'de ve hem aynı o tarihte, Bediüzzaman Hazretleri İsparta'nın Barla Nahiyesinde, üç sene evvelisinden başlatmış olduğu Nur te'lifatı ve harekete geçirdiği iman hizmeti, en hararetli devrelerinden birisinin zuhur zamanıdır. Bilhassa Türkiye'de, o sırada Risale-i Nur cemaatı gibi iman ve Kur'an hizmetinde faaliyet ve hareket gösteren ikinci bir cemaat yoktu. Hem öyle bir iman hizmetinin isbatlayıcı delil ve burhanları olan Nur Risaleleri gibi bir risalenin değil, hiçbir dinî eser tab'edilmemekte ve neşri mümkin olmamaktaydı. Elbette Risale-i Nur'un tam o tarihte mühim bir hareket ve faaliyetle; ve bütün zındık ve kâfirlerin ilim meydanında perişan ve rüsvay olacakları bir tarzda iman hakikatlarını en keskin hüccet ve burhanlarla ispatını yaparak neşredilmesi... Elbette, manevî münasebet ve makam muktezası gibi karinelerle, Nur Cemaatı ve Nur hizmeti, âyette hususî şekilde medar-ı nazardır denilebilir.

Başka bir âyet: (Hacc Sûresi âyet: 38)

اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا *-şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa,* اٰمَنُوا *deki "vav" dahi meddedir- makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi binüçyüz altmışiki (1362) eder ki, tam tamına bu senenin aynı tarihine ve bizim mü'min kardeşlerimizi müdafaaya azmettiğimiz zamana, hem manası, hem makamı tevafuk ediyor. Elhamdülillah dedim, benim müdafaama ihtiyaç bırakmıyor. Sonra hatırıma geldi ki: "Acaba netice ne olacak?" diye merak ettim. Gördüm:* اَللّٰهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ .. طُوبَى لَهُمْ *deki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrîsi aynen binüçyüz altmışiki, (eğer bir med sayılmazsa, iki; eğer sayılsa, üç eder) tam tamına hıfz-ı İlahiyeye pek çok muhtaç*

olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevafuk ederek, bir seneden beri büyük bir dairede ve geniş bir sahada aleyhimize ihzar edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat ile teselli veriyor. (Şualar sh: 305)

Görüldüğü veçhile 1943 tarihinde, başta Üstad Bediüzzaman olmak üzere, birçok seçkin Nur Talebelerini imha ve idam plânını yürütmek üzere Denizli hadisesiyle girişilen harekette, Denizli Hapsi tecrid koğuşunda bulunan ve herşeyden, muhabereden hatta müdafaa yapmaktan men'edilen Üstad Hazretleri, Kur'an'dan mezkûr teselli ve te'minatı bulmuş ve hapisteki talebelerine göndermiştir. Âyetin teselli ve beşaret işaretinin gösterdiği gibi, hapsin neticesi beraatle ve bütün Nur Risalelerinin iadesiyle neticelenmiştir.

Ve bir başka âyet de, 1943 yaz aylarında, Denizli hâdisesinin başlatıldığı günlerde, Üstad Hazretleri henüz Kastamonu'da iken, oranın nezarethanesinde yazmış olduğu bir fıkra da şudur:

Ramazan-ı Şeriften bir gün evvel, gizli zındık düşmanlarım tarafından kuvvetli ihtimal verdiğimiz ve doktorun tasdikıyla bir zehirlenmek hastalığıyla hararetim kırk dereceden geçmeye başlamış iken, Kastamonu'da Adliye Müdde-i Umumîleri ve Taharri Komiserleri menzilimi taharri etmeye geldiler. Ben o dakikadan sonra başıma gelen dehşetli taarruzu bir hiss-i kablel-vuku' ile anlayarak ve şiddetli hastalığım dahi ölüme gidiyor diye, İsparta Vilâyetinde kıymettar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip o mübarek toprakta def-nolmamı kalben niyaz ettim. Hizb-ül Ekber-ül Kur'anî'yi açtım. Birden bu âyet-i kerime: وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِرَبِّكَ *karşıma çıktı: "Bana bak!" dedi.*

Ben de baktım, üç kuvvetli emare ile mâna-yı işarî bana ve bize teselli veriyor. Şimdi başımıza gelen bu musibeti bir cihetle hiçe indirdi... Ve İsparta'ya mevkufen beşinci nefyimi o kalbî duamın kabul olmasına delil eyledi.

Birinci Emare (şeddeler sayılır) hesab-ı Ebcedi ile 1362, bu senenin Arab'ı aynı tarihine tevafuk edip, manasıyla der: "Sabreyle! Başına gelen kazâ-yı Rabbanî'ye teslim ol. Sen inayet gözü

altındasın. Merak etme! Gecelerde tesbihat ve tahmidata devam eyle!..» (Os. Siracünnur sh: 219)

Hazret-i Üstadın bu mektubunun kalan iki emareler ile tahlil kısmını buraya yazmaya gerek görmedik. Âyetin teselli ve te'minatı, Denizli Hapis hâdisesinin başlangıcında ve hapsin içinde çok mevzu' olmuş ve hatta Hazret-i Üstad Kastamonu'dan alınıp götürülürken, yolda otobüsün içinde, İnebolu'lu Ziya Dilek'in şehadetiyle, Hazret-i Üstad bu âyetin teselli ve müjdesini hapisteki talebelerine kendisiyle göndermesi gibi hâller ile, Üstad'ın bu âyetin kudsî mâna ve tesellisiyle hâdisenin başlamasından evvel de meşgul olduğunu göstermektedir. "Mufassal Tarihçe" kitabındaki ilgili yerde bu hâdise teferruatıyla kaydedilmiştir.

Hadîslerin işaretlerinden:

Risale-i Nur'da hadîs-i şeriflerin işaretleri, âyetlere nisbeten azdırlar. Büyük edip ve âlim olan Ahmed Feyzi Efendi "Mâidet-ül Kur'an" eserinde ondört kadar hadîslerin işarî mânalarını bulmuş ve Hazret-i Üstad tarafından bu eser tashih ve kabul görmüş olmakla beraber, bizzat Hazret-i Üstad'ın kaydettiği hadîs-i şeriflerin işaretleri ise, az miktardadır. Bunun hikmeti ise, herhalde hadîs-i şeriflerin lâfızlarında aynı mâna, fakat değişik tarz lâfızlarla bulunabildiğindendir. Çünki Cifir ve Ebced hesabı, harfleri nazara alır. Bununla beraber bu makamda, üst tarafta kaydettiğimiz bir-iki hadîs-i şerife ve Ahmed Feyzi Efendi'nin "Mâidet-ül Kur'an" eserinde yer alan hadîslere atfen ve iktifaen kısa kesiyoruz.

Hazret-i Ali'nin kasidelerinden alınmış kerametli işaretler:

İmam-ı Ali'nin (R.A.) üç adet kerametlerini kaydedip ispat eden üç tane Risalelerin içindeki pek çok gaybî ve beşaretli işaretlerinden sadece bir kaç nümûne alıyoruz:

İmam-ı Ali'nin (R.A.) Ercüze namındaki kasidesinde;

اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا

ه

بِتَّ بِهَاالاَمِيرُ وَالْفَقِيرًا

cümlesi, tam tamına aynı tarihi, yani lâtin hurufunun cebren kabul ettirildiği tarihini gösteriyor. Cifir ve Ebcedle, fıkranın mânasını takviye ediyor ki, bu beytin harflerinin Ebcedî hesabı 1349'dur. Miladî hesabın karşılığı 1928'dir.

Yani on dördüncü asr-ı Muhammedîde (a.s.m.) bin üç yüz kırk dokuz (1349) ve Rûmice bin üç yüz kırk yedi (1347)'de Arabî hurufunu terk edip, ecnebi ve acemi hurufuna İslâmlar içinde başlanacak. Hem umum, hem fakir ve zengin emir ve işçi, çoluk ve çocuk gece dersleri ile o hurufu cebren ğrenecekler. Çünkü bir nüshada بَاتَ *dir.* بَاتَ *ise gece çalışmasıdır.* بِتَّ *ise kat'i ve cebri ifade ediyor.* اَحْرُفُ عُجْمٍ *fıkrasındaki* عُجْمٍ *ise o zamanın istılahınca Arabın gayri Lâtince ve Frenkî hurufdemektir. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

Celcelûtiye Kasidesi'nden:

فَقَاتِلْ وَ لاَتَخْشَ وَ حَارِبْ وَ لاَتَخَفْ

fıkrası pek zahir ve kat'i bir surette harb-i umumiyi gösterdiği gibi, harb-i umumide gayet tehlikeli bir surette harbe iştirak eden bu fakirin en korkunç zamanına bakar ve teselli eder, "korkma" der. Ve bu umumi hitapta hususi Risale-i Nur'un başlangıcı olan İşârâtü'l-İ'câz'ın mebde-i telifiyle ve âlem-i İslâmın en müthiş ve korkulu musibet zamanını mânâsıyla gösterdiği gibi cifir ve ebced hesabıyla da gösterir. Mânâ ile cifir hesabı ittifak ettiği yerde ima kuvvetlenip işaret derecesine çıkar. Çünkü وَ لاَتَخْشَ *Hicri bin üç yüz otuz yedi (1337), Rumî iki küsür fark eder. O halde bin üç yüz otuz dörde (1334) iniyor. O tarihte yalnız tek başımla Rusya'nın şimalinde en korkulu bir vaziyette ve esaretten firar ettiğimin zamanıdır.* فَقَاتِلْ وَ لاَتَخْشَ *beraber olsa bin dokuz yüz kırk küsur oluyor ki,*

Allahü âlem o tarihte diğer bir harbi umumi **(1)** *çıkmasına işaret etmekle beraber.. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

Hazret-i Şeyh Abdülkadir-i Geylanî'nin Kasidelerinden alınmış işaretlerinden:

Amma فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ *fıkrasında şâyan-ı hayret bir tevafuk var ki: İlm-i Cifir kaidesiyle makam-ı ebcedîsi bin üçyüz otuziki eder.Şu halde* يَا مُنْشِدًا نَظْمِى فَقُلْهُ وَلاَ تَخَفْ *meâl-i gaybîsi " Yâ Risalet-ün-Nur ve Sözler sahibi! Bana bak. Gafil davranma! Bin üçyüz otuzikide mücahedeye başla; Sözleri korkma yaz, söyle!" Filhakika Said (R.A.) Hürriyetten sonra az bir zamanda mücahedesinde tevakkuf etmiş ise, bin üçyüz otuzikide İşârât-ül-İ'caz'ı te'lif ile beraber Eski Saidden sıyrılmak niyet edip, yeni Said suretinde bütün kuvvetiyle mücahede-i mâneviyeye başlayıp, iki-üç sene sonra da Dâr-ül-Hikmet-i İslâmiyede bir iki sene Hazret-i Gavs-ı Geylânînin şu vasiyetini ve emrini imtisal ederek envâr-ı Kur'âniyeyi neşretmiş. Lillâhilhamd, şimdiye kadar devam ediyor. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

Aynı kasidenin bir başka yerinde:

اَنَا لِمُرِيدِى حَافِظًا *İlm-i Cifir itibariyle, makam-ı ebcedî hesabiyle, bin üçyüzotuzaltıyı gösterir. Demek Hazret-i Gavs, "Bu tarihte istikbalde gelecek müridini emr-i İlâhî ile muhafaza edecek" diyor. Evet, bu bîçâre Said dahi diyor: Nev'-i beşere gelen en büyük bir musibet Harb-i Umumî hengâmında, çok tehlikelere mâruz kaldım. Hazret-i Gavs'ın gösterdiği arabî tarihte veya az evvel, hârika bir surette kurtuldum. Hattâ bir def'a, bir dakikada üç gülle öldürecek yere mukabil bana isabet ettiği halde te'sir etmediler. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)*

İşte teberrük için burada gösterilen numuneler, umum işaret ve remiz ve îmaların ancak yüzde bir ikisidir. Cifir ve Ebced kanunlarıyla ve bunun yanında ilm-i hikmet ve te'vil düsturları ve Nurlarıyla keşfedilmiş ve istihraç edilmiş işaret ve remizlerin mecmu'u binin üstünde olduğunu yazmıştık. Bütün bunlar bir tek noktaya, bir tek

hâdiseye işaret edip, parmaklarıyla onu gösteriyorlar. Elbette bunlar, uyanık mü'minleri dikkat ile bakmaya da'vet edicidirler. Amma dünya imtihan yeridir. Bakanlar bulunduğu gibi, bakmayanlar da bulunacaktır. Lâkin burada en mühim husus şudur ki: Bakıp tetkik etmediği, görüp tahkik eylemediği halde itiraz edenlerin, hatta su'-i zanlarla Hazret-i Bediüzzaman gibi bir iman ve hidayet abidesinin şahsiyetini ve hizmetini gıybet edenlerin, cehalet ve taassublarına acıyoruz. Yoksa hiç alâkadar olmayıp, bakmayanlara birşey diyeceğimiz yoktur. Çünki öylesi durum, bir lâkaydlık addedilir. Onda bir sual ve cevab işi ve muaheze mes'uliyeti belki olmayabilir.

Şu noktayı da burada hatırlatmak isteriz ki; Allah'ını, Peygamberini ve Kur'an ve islâm'ın gerçek ve müstakim yolunu seven mü'minler; elbette ve herhalde, Hazret-i Üstad Bediüzzaman'a ve hizmetine ve mesleğine -iştirak etmese de, benimsemese de- itiraz etmemesi, aleyhinde bulunmaması., ve cehalet adına tenkid etmemesi şart ve vâcibdir. Çünki kat'iyyen tebeyyün etmiştir ki; bilerek Bediüzzaman'a ve mesleğine itiraz etmenin, tenkid etmenin, hele çirkin gıybetlerle aleyhinde bulunmanın, doğrudan doğruya Kur'an ve Peygamber ve islâm dinine itirazı ve tenkidi içine almaktadır.

Evet, Bediüzzaman Hazretleri dokuz yaşından doksan yaşına kadar bütün herşeyiyle, tamam himmet ve gayretiyle ve bütün samimiyet ve ihlasıyla; -dünyada hiçbir şey, hiçbir meta, hiçbir gaye ve hedef, hiçbir şan ve şeref gözetmeden- Kur'an'a ve islâm'a hizmet etmiştir. Hayatı pürüzsüzdür. Dinin izzeti, islâm'ın yüceliği ve imanın safvet ve salâbeti adına onun hayatı yüce şanlarla, kahramanlıklarla doludur. Her türlü ihlassızlık şaibelerinden uzaktır. Dünyevî menfaat gibi hasis şeylere asla ve kat'â tenezzül etmemiş bir din rehberidir.

O halde O, elbette umum mü'minlerin müşterek malı olan bir hakikata bütün ehl-i iman namına hizmet etmiştir. Öyle ise, bu durumdaki bir Bediüzzaman'a itiraz veya tenkid edenler, herhalde ve mutlaka ya câhil ahmaktır, ya da muannid mütaassıbdır, yahud da bilerek veya bilmeyerek dinsiz mülhidlerin tuzağına düşmüş olarak zendeka hesabına bir davranıştır. Allah muhafaza buyursun!.

Cenab-ı Allah (C.C.) lütuf ve keremiyle bize ve bütün hakikî mü'minlere ihlâs, samimiyet, dikkat ve dinde hamiyet ve gayret ihsan

eylesin!

Âmin., âmin., âmin., bihürmeti Seyyid-il Mürselîn...

---

(1): Garibdir ki, burada Hazret-i Üstad, İkinci Cihan Harbi'nden beş sene evvel bu işarette harbin olacağını haber veriyor. Çünki İkinci Cihan Harbi 1939 Ekiminde başladı, 1940 ve 1941'lerde kızışarak dehşetlendi. (A.B.)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi

RİSALE-İ NUR'DA

H A D İ S İ L M İ

Abdulkadir Badıllı

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Giris

Giriş

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَ بِهِ نَسْتَعِينُ
اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلاَةُ وَ السَّلاَمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى اٰلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

Hadis İlmi Hakkında Kısaca bazı bilgiler

Giriş

Eski zamanlarda büyük allâme zâtlar, tefsire dair, hakikat-ı islâmiyeye dair, ahlâk ve mev'izelere dair veya esrar-ı tasavvuf ve tarikatlara ait eserler yazdıklarında, hadîsi şerifleri mevzuların münasebetine göre kitaplarına kaydederlerken, senet ve rivayet tariklerini zikretmeden hadîsin öz metnini dercederlerdi. Hadîslerin rivayet, sened, cerh ve ta'dil işini muhaddislerin kitaplarına bırakırlardı. Çünki tahkik işiyle, hakikat mes'elesi ayrı ayrı şeylerdir. Makam ve mekânları da ayrı ayrıdır. Fıkıh ve şeriat kitaplarında da buna yakın bir tarz takip edilmiş. Ancak fıkıh ve şeriat kitaplarında hadîslerin başına: "İbn-i Mes'ud'un hadîsi, Abdullah bin Ömer'in hadîsi veya Abdullah bin Abbas'ın hadîsi" gibi ifadelerle kaydetmişlerdir.

Bahsi yapılan muhakkik ve allâme zâtların eserlerindeki hadîs-i şerifler hakkında bilâhare bazı dedikodular başgösterince, kâmil muhaddislerden büyük allâmeler bu kabil kitaplardan mühim bazılarını Hadîs İlmi ve Usûlü muvacehesinde tahkike tabi' tuttular. Her bir hadîsin derece ve mertebelerini, hadîs ilmine göre tahkik

eyleyip tesbit ettiler. Hadîs usûlü ilmi çerçevesinde yapılan bu tahkik işine, "tahric" denilir.

İşte bu fakir, hadîs ilmini ve cerh, nakd ve ta'dil usûlünü görmeden ve tetebbu' etmeden evvel, Şam'da ve Beyrut'ta ilim ehli bazı zâtlardan çok ileri derecede hadîsin senedi üzerinde dedikodular duyardım. Hele, 1969 yılında Şam'da ve Beyrut'ta bu mes'ele bir fırtına halinde herkesi meşgul etmekteydi. "Şu hadîs sahihtir, şu zayıftır" gibi lâflar, fazlaca revaçta idi. Bir müddet sonra, Türkiye'de İmam-Hatipli gençler ve Yüksek İslâm Enstitülü talebe ve hocaları arasında da bu iş kaynamaya başladı. Hadîs İlmi hakkında ulu-orta konuşanlar çoğaldı. Hadîs ilminde ümmetin mu'temedi ve İlm-i Hadîste mütehassıs ve dahî ve salahiyetli imam zâtlar bile ta'n edilmeye cesaret gösterilecek derecede ileri gidildi.

Evvelâ Arabistan'dan başlayıp gelen ve kaynağı da, eskide yaşamış bir kaç katı ve şiddetli ve hatta müteassıb bazı muhaddis zâtlar olan bu kapkatı menfî ve taşkın meslek, herşeye ve her muhterem ve kudsî eserlere de dil uzatmak cesaretini göstermeye başladı. Bu arada, Üstad Bediüzzaman'ın Risale-i Nur eserlerindeki hadîs-i şeriflere de dil uzatıldı. 1943'lerdeki Denizli hapis hâdisesinde ve 1948'de Afyon hapsi ve mahkemesinde, bid'atkâr, bazı yarım hocaların ehl-i vukuf olarak verdikleri raporlarına sırtını dayayan savcıların, Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın eserlerindeki hadîs-i şeriflere itiraz ve dil uzatma hâdisesi ve Bediüzzaman'ın o ehl-i vukuflara ve mahkemeye karşı verdiği müskit cevablan. bu işin ilki olmuştur..

Bu hâdiseden hayli zaman sonra, Türkiye'de İmam-Halip mekteblerinin ve bilâhare Yüksek İslâm Enstitüleri veya ilahiyat Fakültelerinin açılmalarından sonra, az üstte sözünü ettiğimiz Arabistan'daki hadîs dedikodusu fırtınası Türkiye'ye de tamamen sıçradı. Bilen bilmeyen herkes, ulu-orta hadîslere ve hadîs imamlarına, bilhassa Risale-i Nur'da kayıdlı hadîs-i şeriflere dil uzatmak cesaretinde bulunabildiler.

O Bediüzzaman ki; bütün ülema-i İslâmca, bilhassa Osmanlı son devrinin en büyük ulemasınca hârika ve mevhibeli ilmî kudreti, zekâsı, feraseti ve dehası ve bilhassa hadîs ilmindeki küllî vüsûku müttefikan kabul edilmiş bir allâme-i asırdır.**(1)**

Biz, elbetteki halkın ve (tabiri caiz ise) câhil ü cühelânın dedikoducu ağızlarını tıkayacak durumunda değiliz. Amma hak ve hakikati ortaya koymaya da mecburuz. Bu hususta, yani dedikoducu vesveselere karşı ilmî bir cevab mahiyetinde olarak Risale-i Nur'lardaki hadîs-i şeriflerin tahkik ve tahricini, Risale-i Nur Talebelerinden veya yakın dostlarından bir ulema hey'etinin yapmasını hep bekledik. Hadîs ilmiyle ziyade meşgul bazı âlim zâtlar bu noktada teşvik de edildi. Amma maalesef bir netice alınmadı.

İşin büyüklüğünü, ehemmiyetini ve çok da müşkilliğini müdrik olarak aczim ve kabiliyetsizliğimle beraber bu işe girişmek mecburiyetini hissettim. Az üstte sözünü ettiğim 1969,1970 ve sonra 1973 'lerde Beyrut, Şam ve Mısır'da kaldığım günlerde, hadîs mevzuunda yapılmakta olan dedikoduları duyduğum o günlerden itibaren, bu mes'elenin tahkikinin merakına düştüm. "Hadîsin sahihi nasıldır? Hangileridir? Sahih, niçin sahihdir? Zaifler hangileridir? Neye binaen zayıftır? Mevzu' hadîsler ne demektir? Niçin mevzudur? Ve şimdi halen Kütüb-ü Sitte'nin dışında kalan ve sayıları hayli çok olan meşhur hadîs kitaplarında mevzu' hadîsler var mıdır? Varsa, neye binaendir? Hangileridir? Ve bu arada Nur Risalelerinde bulunan hadîsler, kaynak olarak hangi kitaplarda bulunmaktadır?" diye büyük bir merakla, o günden itibaren hadîs kitaplarını ve hadîsleri çok derceden tefsirleri toplamaya başladım. İslâm âleminde şimdiye kadar tab' edilmiş ve piyasada bulunabilen hadîs kitaplarından ve Kur'an tefsirlerinden hemen hemen hepsini aldım, topladım. Uzun müddet çok dikkat ve merakla tetebbuata koyuldum. Hadîs usûlü kaidelerini, cerh, nakd ve ta'dil usûllerini, hadîsin an'aneli sen'etlerini ve râvîlerin hal ve durumlarını inceleyen usûl ve metodlannı dinlemek üzere bir çok kitaba göz gezdirdim... Nihayet kat'iyetle gördüm ve anladım ki: Hadîsin sahihlik, hasenlik. zayıflık ve mevzu'luk mertebelerini gösteren kaide ve kanun ve medar, yüzde doksan dokuz nisbetiyle, hadîslerin senedlerindeki râvî olan insanların ahvaline göre değerlendirmiş ve ona bina edilmiştir.**(2)** Amma burada şu hususu da ehemmiyetle kaydetmek gerekir ki; hadîs imamları, müdakkikleri ve nekkadları arasında hadîslerin mertebelerini tesbit işinde bir çok ihtilâfları vaki' olmuştur. Üçü-dördü bir hadîs için zaif demişse, altısı-yedisi ona sahih veya hasen mertebesini verebilmişler. Hal böyle olunca da, Muhaddislerce vaz'

edilmiş olan kanun ve kaideler, vahyden gelen Ahkâm-ı Diniyenin kaideleri gibi yüzde yüz kat'î ve muhkem olamadığından, zann-ı galibler üzerine bina edilmiş, hem o zanda da her zaman muhaddisler arasında ittifak sağlanmamış olan kaideler olarak meydana çıkmıştır. Bu dediklerimin isbatı ilerde gelecektir.

Hem gördüm ki; hadîs-i şeriflerin -hakikat olarak- mertebelerinin tesbit işi, tahlil hususu, cerh ye ta'dil mes'elesi. Hicrî 4. asrın sonuna kadar devam etmiş ve o zaman tamamlanmıştır. O tarihten bu yana yapılan tahliller sadece eskide yapılmışların üstünde bir çalışmadan ibaret olmuştur.

Şimdi, bu zamanda bir hadîsin mertebesini tesbit etmek isteyen bir adamın yapacağı iş, sadece ve sadece bizzat, hadîslerin mertebelerini öz kaynağından görerek almış eski büyük muhaddis imamların -çoğu kere birbirine muhalif olan- görüşlerini tesbit etme ameliyesi olacağını, o ise umumunu dinledikten ve hususî seçim ve taraftarlık hissine mağlub olmadan, tek tek hepsinin görüşlerini aynı paralelle nazar-ı itibara aldıktan sonra, çoğunluk tarafı hangi yanda ise, ona göre karara varabileceğinin zarurî olduğunu anladım. Amma maalesef, çoğu kimseler bu düstura müraat etmemiş ve halen de etmeyenler çoktur. Ekseriya hususî karakter ve meşrebine veya his ve mesleğine uyan tarafı seçmişler.**(3)** Ve bu noktadan dedikoduların kapısı fazlaca açılmıştır diyebiliriz.

İşte, çok kısa ve fezlekeli bir tarzda işaret etmeye çalıştığımız noktaların aydınlanabilmesi için, delilli ve isbatlı şekilde bir "temhid"; yani hazırlık evrakı tarzında bazı hususları ve onun ardından da, hadîs ilmine ve usûlüne müteallik bir kaç mes'eleyi arz etmeye çalışacağız. Tevfik ve hidayeti Cenab-ı Allah'tan istiyoruz.

Abdülkadir BADILLI

---

(1): Bu davanın doğruluğu için Mufassal Tarihçe-i Hayat Kitabı sn: 721-773'e bakmak kifayet eder.

(2): Bakınız: El-Esrar-ul Merfûa Aliyy-ül Karî sh: 73

(3): Geniş bilgi için bakınız: Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 190-191

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Temhid

Temhid

Bu "Temhid"de, yani Hadîs ilmi ve meseleleriyle alâkadar hazırlık evrakı mahiyetindeki şu kısımda, bize göre çok mühim noktaların tesbiti yapılacaktır. Giriş bölümünde işaret edilmiş mes'elelerin yanı sıra, daha birçok umumî ve hususî hal ve durumların hadîs işlerine ne derece te'sir ettiklerinin izahının isbatı yapılacaktır. Bunlar muayyen ve belli bir sıraya göre değil, müteferrik olarak kaydedilecektir.

- Cerh ve Tadil Usulü
- Ekolleşen bir grup
- Tahkik ve Hakikat
- Akıl ile hadise yaklaşım
- Süperlilik sevdası
- Bidat muarızı bidatçiler
- Zaif hadisi mevzulukla iltibas edenler
- Tersine dönen dramlı bir husus
- Risale-i Nur'un müceddidliği
- Hadisin senedi ve ihtilaflı görüşler

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Cerh ve Tadil Usulü

Cerh ve Ta'dil Usulü, Hadisin Mertebelerini Tesbit Etmede Esastır.

Muhaddisler arasında mütedavil olan cerh, nakd ve ta'dil usûlü, çok keskin bir silâh ve pek hassas bir ölçü âleti kabul edilmiştir. Bu usûllerin süzgecinden geçirilmedik hiçbir şey, hiçbir hadîs ve senedi kalmamış gibidir. Bilhassa hadîslerin senedlerine, râvilerin hal ve durumlarına ait olan hususlarda, âdeta ifrat derecede uygulanmış, kılı kırk yararcasına eleştiriler yapılmıştır.**(1)** Kur'an'dan sonra en sahih kitaplar olarak bütün ümmetçe kabul edilen Buharı ve Müslim'in hadîsleri hakkında da bu uygulama yapılmıştır, İmam-ı Buharinin hadîs aldığı seksen küsur hocası hakkında ve Müslim'in 160 şeyhi hakkında da kelâm edilmiştir.**(2)**

Mezkûr tahliller bir tahkik gereğidir ve son derece bir samimiyet ve islâm dini hakkında çok yerinde olan bir titizliğin ifade ve nişanesidir. Amma müstakim ve büyük muhaddisler her zaman cerh, tenkid ve ta'dil usûlünü hep beraberce götürmüşlerdir. Yani sadece menfî yönde tenkid etme değil, aynı zamanda tenkidde ifrat edenleri de i'tidal ve insafa getiren ve çağıran vazifesini de yapmışlardır. Aşk-ı hak ve din muhabbeti adına yapılmış olan bu vazifeyi, muhaddislerin cumhuru, yani mutlak ekseriyeti hakkıyla, garazsız ve taassubsuz olarak ifa etmişlerdir. Nasılki İbn-i Hacer-i Askalanî bu noktada yani cerhin yanında ta'dilin de her zaman bulunmasının lüzumu hususunda şöyle demiştir: "Eğer kendilerinden münkerden birşey rivayet edilmiş kimseleri hep zayıflar sınıfında dâhil etsek, o zaman muhaddislerden hiçbirisi bu kayıddan salim kalamaz." (Lisan-ül Mizan İbn-i Hacer 2/308)

Böylece muhaddisîn-i kiramın yaptıkları hizmet, yalnız ve yalnız İslâm dini ve hadîsi şerifleri tehzib adına olduğu anlaşılmaktadır.

Amma bu arada çok az bazıları ise, tenkid işinde ziyade ileri gitmiş, ta'dil yönüne âdeta hiç iltifat etmemiş gibidirler. İşte bu gibi müfrit bazı insanların inad ve taassubu, hadîs âlimlerini çok müşkil mevkide bırakmışlardır. Menfî tenkid, bir çeşit tahrib olduğundan, tahrib ise kolay ve yayılması daha çabuk olduğundan; İbn-i Hacer-i Askalanî ve İmam-ı Suyutî gibi hadîs muhakkiklerini cevablar vermeye ve hadîs usûlünün ta'dil mekanizmasını çok işlettirmeye hayli zorlamış ve bu sayede birçok hadîs-i şeriflerin namusu haleldar olmaktan kurtulmuş ve hedere gitmekten halâs edilmiştir.

Bahsini etliğimiz müfrit tenkidci grubun bir çoğunun, bilhassa imam ve hocalarının bu ziyadesiyle cüretkâr tenkidlerinin sebebi, meslek taassubu namına olduğu anlaşılmıştır. Meslek taassubu olunca da, başkasını dinlememek ve ehemmiyet vermemek haletini intaç eder. Bu da, ilimde bir istibdat, bir diktatörlük durumunu netice verir. Nitekim de vermiştir. Zirvedeki büyük imamlarından benzeri haller zuhur edince, onların mültezim ve mukallidleri artık ne hale girer kıyas edilsin.

---

(1): Ukud-ul Cevahir-il Münîfe Zebidî sh:14

(2): Feth-ül Barî Şerh-i Sahih-i Buhari 1/9

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Ekolleşen bir grup

Ekolleşen bu grup

İslâmın Ehl-i Sünnet Ve-l Cemaat ulemasının cumhuruna karşı muhalefet gösteren, bilhassa en başta İbn-i Teymiye'nin akide, fıkıh, hadîs, tefsir ye tasavvufun birçok mes'elelerinde... Ve onun bir talebesi olan İbn-i Kayyım-ı Cevzî'nin ise, bilhassa hadîs usûlünde bariz muhalefetleri artık İslâm âleminde kökleşmiş ve ekolleşmiş bir duruma ğelmiştir. İslâm âlemi için, hiçde hayırlı olmayan bu ekolün ürettiği muhalif fikirlerine karşı birçok eserler yazılmış, cevablar verilmiştir. Dolayısıyla İslâm'ın ittifakına, ittihadına bu ekolün büyük zararları olmuştur diyebiliriz.

İşte bu ekolün cumhur-u ulemaya muhalif olan mesleğinin, Kur'an ve hadîslerin zahirî metin ve mânaları üzerindeki taassub ve inadlan icabı olarak; velayet, keramet ve maneviyat gibi hususlara dair olan herşeye, her mes'eleye, hatta sahih hadîslere de ilişmek ve onda zedeleyici bir gedik bulmak, hiç olmazsa kendi mesleklerinin anlayışına göre yorumlamak vaziyeti içine girmişlerdir. Tabii bu hal ile bunlar hakiki istikametli düşünceden çoğu mes'elelerde uzaklaşmışlardır.

Bu mes'elede bir iki misal arzedeceğim:

1- İbn-i Kayyım-ı Cevzî'nin "El-Beyan Fi-Aksam-ı Kur'an" Mukaddemesinde Fatiha-i Şerife'nin غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ tefsirinde mağdûb ve dallînin mânasını, ümmet-i İslâmiyenin en sâlih, en mübarek, en takvalı, en basiretli, en seçkin taifesi olan evliyaya tatbik ve teşmil etmesidir.

2- İbn-i Teymiye'nin evliya hakkında, hususuyla Muhyiddin-i Arabî hakkında ileri sürdüğü tekfir ve tadlil iddialarını tazammun eden kitablarından kat'-ı nazar., velayeti inkârının tipik bir numunesi olarak: Hazret-i Ömer'in minber üstünde, İran tarafında bir aylık mesafede harbeden kumandanı Sâriye'ye: يَا سَارِيَةُ الْجَبَلْ الْجَبَلْ deyip, ve Hazret-i Sâriye'nin bu sözü işitip, sevk-ül ceyş noktasında muvaffak olmasına sebebiyet vermiş olan sahih hâdiseyi, İbn-i Teymiye onu, Hazret-i Ömer'in velayet ve kerametine hamletmesi yerine, "Cinnîler o sesi Sâriye'ye işittirmiş olabilirler" demiş. (El-Makasıd-ı Hasene İmam-ı Sahavî sh: 474)

İşte bu iki numunede görüldüğü üzere, bu ekolün en üst seviyedeki imamlarında ilmen ve akideten şu galat-ı his durumu varken, istikametli düşünmeleri ve müstakimane hüküm vermeleri mümkin olmamaktadır.

3- Mezkûr ekolün bu zamanda mukallid bir çömezliğini deruhte ettiğini göstermeye kalkışan, amma hiç de onu beceremeyen Şamlı Nasırüddin-i Elbanî, hiç hakkı ve haddi olmadığı halde, İmam-ı Celâleddin-i Suyûtinin "El-Câmi-üs Sagîr" eserini, sahih, zaif ve mevzu' hadîsler deyip birbirinden ayırarak, ayrı ayrı bölümler halinde neşretmesi mes'elesini ve onun Mukaddemesinde başta İmam-ı Suyûti'ye ve Suyût'nin hem-asrı olan allâme Abdurraûf El-Menavi'ye karşı çok haksızca dil uzatmaları hususunu bir yana bırakıyoruz. Sadece "Sahih-ül Câmi-üs Sagîr" diye adlandırdığı kısmın birinci cildinin mukaddemesi sh: 29'da; meşhur allâme eski Beyrut müftüsü, Resulullah âşıkı Şeyh Yusuf-u Nebhani'nin, Suyutî Hazretlerinin "El-Câmi-üs Sagîr" eseriyle, yine Suyûti'nin bilâhare yazdığı "Ziyadat-ül Câmi-üs Sagîr" eserini birbirine katarak, ismine de "El-Feth-ül Kebir Bi-Zamm-iz Ziyadati ilâ Câmi-is Sagîr" ismini koyduğu bu eserin mukaddemesinin nihayetinde şu gelecek duasını, bakınız bu şahıs mezkûr ekol hesabına nasıl tenkid ettiğini görünüz:

وَاسْئَل اللَّه الْعَظيِمَ رَبَّ الْعَرْشَ الْكَرِيم
بِجَاهِ نَبِيِّهِ الرَّؤُف الرَّحيم عَلَيْهِ اَفْضَلُ

الصّلاة و التّسليم اَنْ يَنفعَ بهذا الكتاب كما نفع باصليه و انْ يحشرنى مع مؤلّفه فى زمرة المقبولين عنده و عند نبيّه سيّد المرسلين و ان يَتَقَبّله منّى و من مؤلّفه الحقيقىّ الحافظ السّيوطى ويسهّل سبيلَ الخير الىَّ و اليه

Türkçe mânası: "Büyük olan Allah, Arş-ı Kerimin Rabbinden niyazım odur ki; kendi Rauf ve Rahîm olan Peygamberinin (A.S.M.) hürmetine bu kitabımı menfaatlı kıla. Onun iki aslını menfaatlı kıldığı gibi., ve beni, müellifi ile beraber, kendi yanında ve Seyyid-ül Mürselîn olan Nebisinin yanında makbullerin zümresinde haşreyleye.. ve benden ve onun müellifi olan El-Hâfız Es-Suyuti'den bunu kabul eyleye.. ve hayra giden yolu bana ve müellifine âsân ede..."

İşte gayet makbul, gayet samimî ve son derece hakikatli olan bu duayı, bir saat tamircisi veya bir kunduracı olan Nasirüddin-i Elbanî nasıl cahilane ve yersiz bir cesaretle ve mezkûr ekolün taassubu hesabına ne derece mütecavizâne iliştiğini göstereceğiz. Şöyle ki:

Evvelâ duanın başındaki بِجَاهِ نَبِيِّهِ الرَّؤُف الرَّحيم ibaresinin üstüne bazı şeyler söylemek için yani: "Rauf ve Rahim ancak Allah'tır, bu sıfatlan başkasına vermek şirktir" demeye niyetlenerek üstüne dipnot işaretini koymuş. Fakat sonra herhalde, Tevbe Sûresinin sonunda Peygamber'in (A.S.M.) vasfında gelen حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ âyeti hatırına gelmiş, tecavüzden vazgeçmiş. Sonra o dua

ve niyazın انْ يحشرنى مع مؤلّفه فى زمرة المقبولين عنده و عند نبيّه سيّد المرسلين bölümüne dipnot işareti koymuş, alttaki dipnotta tecavüzünü şöyle başlatmıştır:

"Efendim, şu tevessül, yani; Allah'a ulaşmak için vesile ittihaz etme, gayr-ı meşru'dur." Yani, ona göre dine mugayirdir.

Neden? Çünki duada: "Beni ve müellifini kendi yanında ve Peygamberlerin Efendisi olan Nebisi yanında makbul olan zümre içinde haşreyle!" demiş. Bunu, Elbanî Efendi, kendi hakikatsiz akidesine göre bir çeşit şirk saymış. Elbanî'nin bu akidesine göre; "Lailâhe İllallah" deyip, "Muhammedürresulullah" dememek icab eder. Çünki Peygamberin adını Allah'ın adı yanına getirmiş oluyoruz.

Elbanî bir de şunu ekliyor: "Burada Peygamber (A.S.M.) dua sahibine soracak: "Beni Allah'la şerik mi itikad ediyorsun?"

Elbanî Efendi, bu iddialarının delili olarak da, İbn-i Teymiye'nin bir kitabıyla, kendisinin münasebetsizliklerden ibaret olan bir kitabını me'haz gösteriyor.

İşte şu numuneler gibi, hadîs usûlü hakkında, İslâmın akidesi, fıkıh ve şeriatı hakkındaki mezkûr ekolün vârid olmuş yüzlerce kabih ve gülünç iddialarını burada sıralamak mümkündür. Lâkin "Arife işaret kâfidir" diyerek, bu üç numune ile iktifa etmek istiyor ve diyoruz ki: "Bu ekolün ve mukallidlerinin İslâmî ilimlerde, bilhassa hadîs usûlü ilminde yüzde yetmiş nisbetiyle sözleri makbul değil, görüşleri müstakim değil, hükümleri doğru değildir. Zira, meslek taassubu bu ekolde hükümrandır...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Tahkik ve Hakikat

Tahkik ve Hakikat

Bir çok ilimlerde, bilhassa münakaşa götüren mevzularda olduğu gibi, hadîs ilminde de tahkik makamıyla, hakikat mertebesi ayrı ayrıdırlar. Tahkik işi, bilhassa hadîs ilminin gerektirdiği gibi derinlemesine incelemeyi yapan bir ilimdir. Bu iş, filhakika büyük ve küllî dirayet ve kabiliyet isteyen ve son derece insaf ve hakperestlik ve adaleti iktiza eden bir hususdur. Hatta bunlardan da öte, Allah'ın ihsanı ve mevhibesi bir iştir. Zira hadîsi tahkik eylerken, sırf Din-i İslâm adına, Resulullah namına, taassub ve iltizamlardan uzak olarak, hakikatin rehberliğinde yapılması gereken bir emirdir.

İşte bu vasıftaki tahkik vazifesini yapmış olan gerçek muhakkik muhaddisler, kâmil veli, büyük allâmeler olan Ahmed bin Hanbel, Buharî, Tirmizî, Darekutnî, İbn-i Hibban, Hâkim-i Nisabori, İbn-is Salah, Zeyneddin-i Irakî, İbn-ül Hacer ve Suyutî gibi zâtlardır. Elhak bu zâtlar, o vazifeyi tam tamına ve tamamıyla; cerh ve ta'dil ölçülerini havf ve recanın içerisinde, insaf ve adalet ve hakperestlik dairesinde bihakkın yapmışlardır. İslâm ümmeti ve müslüman dünyası bu zâtlara ebediyen minnettar ve müteşekkirdir.

İşte, isimleri verilen hadîs ilminin dahî allâme nakkadleri gibi, Ehli Sünnet Ve-l Cemaatın mutlak ekseriyetini teşkil eden, bilhassa hadîs âlimlerinin yol ve usûlleri, arzettiğimiz tarzda olduğuna şüphe yoktur. Yani, sadece hadîsin mertebelerini beyan sadedinde, cerh ve ta'dil ilminin gerektirdiği usûlleri uyguladıktan ve mertebesini ve durumunu beyan ettikten sonra, onu mertebe ve makamında ve yine bir hadîs-i şerif olarak bırakırlar. Müttefekun-aleyh ve kesin şekilde mevzu' değilse, yani mevzuluğu ayan-beyan aşikâre değilse, za'fiyeti hangi

derece ve mertebede olursa olsun, yine de onu hadîs olarak kabul etmiş ve alıp muhafaza etmişlerdir. Bu davaya delil ise, bu gün meydandaki yüzden fazla kaynak olan hadîs kitaplarındaki hadîslerdir. Bu kitaplar, bin küsur seneden beri tedavüldedirler. Bütün Muhaddisînler, bu kitapların içerisindeki hadîslerin mertebelerini beyan etmekle beraber, umumunu hadîs olarak kabul etmiş ve muhafaza ederek yerinde bırakmış olmalarıdır.

Hakikat Makamı

Tahkik işi biltikten ve cerh ve ta'dilin hay-u huyu sona erdikten sonra, hadîsin mertebeleri, senetleri itibarıyla mekân ve makamlarında sabit kalmışlardır. Öyle olması da icab eder. Lâkin maalesef görmekteyiz ki; bazı nadan ve behresizler, sanki hadîsin cerh ve ta'dil işi, tahkik ve tanzim hususu bitmemiş gibi, hâlâ mes'eleyi tartışma sahasına çekmek ve orada; şu oturmuş nur-u hikmet saçan hadîs-i şerifleri âdeta bulandırmak, şüphelendirmek ve yeniden cerh ve nakdin toz ve dumanıyla bulandırmak istiyor gibidirler. Bu, görünüşte bir hadîs hizmeti gibidir. Amma hayır! "Arı su içer, bal akıtır. Yılan su içer zehir döker" hakikati gibi eski hadîs imamları ve kudsî hameleleri bir mecburiyet karşısında muvakkat bir zaman için, hadîsin silkindirilip evham gubarlarından temizlenmesi maksadıyla, cerh ve ta'dilinin sahasında tutmuşlardır. O iş bittikten sonra da, getirip onu lâyık olduğu mevkiine koymuşlardır. Yani, hakka ve dine hizmet etmişlerdir. Arı gibi bal akıtmışlardır. Amma şimdikiler ise, tam maksadın tersine olarak; halledilmiş, tasaffî etmiş olan hadîs ilmini, hiçbir maslahat yokken, safa ve nur sahrasından alıp, zulmetli evham sahasına çekmek istiyorlar. Tabiri caiz ise, âdeta yılan gibi zehir kusmak istiyor gibidirler.

Bakarsın hoca efendi veya vaiz bey camiin vaiz kürsüsünde vaaz ederken, avam halka hadîsin mertebelerinden söz ederler. Yahut ulu orta heryerde bunu bir ilim-furuşluk tarzında izhar ederler. Halbuki onların bahsettiği husus, hadîs ilmine aşina olan ulema arasında, icab ettiği zaman medar-ı bahis olabilecek bir husustur. Vaiz efendi vaaz ederken, okuduğu bir hadîs-i şerif' için "Efendim bu zaif bir hadîstir" dediği zaman ve fakat hadîs ilmindeki "zaif' ıstılahını ve mânasını söylemediği vakit, zaifiliğin ne olduğunu bilmeyen

müslüman avam halk elbette şüpheye düşecek, İslâmın emirlerini iltizamda, nehiylerinden de kaçmakta gevşek davranacak. Herseye bir nevi şüpheli bakacak ve saire...

Hadîs hususunda hakikat makamından muradımız budur ki: "Hadîs-i Şeriflerin makam ve mertebeleri, tâ bin sene evvel tesbit edilmiş ve bu iş artık halledilmiş ve bitmiştir" demek istiyorum. Mevcud umum hadîsler, yani yüze baliğ kaynak hadîs kitablarındaki yekûn hadîs-i şerifler, senetleri ve rivayet yollarıyla, umumiyetle üç makam ve mertebede bulunurlar. Bunlar: Sahih hadîsler, Hasen hadîsler ve Zaif hadîsler. Amma her hepsi de hadîs-i şeriftirler. Hepsine karşı da hürmet ve ihtiram vâcib ve lâzımdır.

Nitekim İslâm ulemasının ehl-i hakikat olan âlimleri de, Şeriat-ı İslâmiye ve umuma bakan fıkıh dışındaki bütün meselelerde, bilâtereddüt, seneden en zaif hadîsleri bile istimal etmişler, amel etmişler ve hırz-ı can edip hürmet etmişlerdir. Böylesi hakikat makamında, hadîslerin senetleri üstünde yapılmış tartışmalara göre değil, ifade ettikleri mânalara göre değerlendirmişlerdir. Hadîsin cerh ve ta'dil ameliyesinden sonra, makamları tesbit edilip yerlerine kaim edildikten sonra, bir çok ulema, artık o hadîsin senedinin durumuna bakmadan, senetsiz olarak kitaplarında hiç tereddüt etmeden dercetmişlerdir. Meselâ, Şeyh Abdülkadir-i Geylanî, Mevlâna Celâleddin-i Rumî, İmam-ı Gazalî ve İmam-ı Rabbanî gibi zâtlar. Bir kısmı da: Hadîsleri kitaplarına dercederken, cerh ve ta'dil mes'elesini zikretmeden, onun senediyle birlikte kaydetmişlerdir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Akıl ile hadise yaklaşım

Akıl ile Hadise Yaklaşım

Hadîsin mertebesini tesbit hususunda, yani rivayet ve senedindeki insanların hallerini değerlendirme mes'elesinde, onu ölçme, tabiri caiz ise, ayarını belirleme işinde, tek âlet ve kıstas vardır. O da cerh, nakd ve ta'dil âletidir. Eğer akıl ile hadîsin senedindeki râvilerin hâl ve durumlarını tesbitten ibaret olan o ölçüye bakıyor, değerlendiriyor ve ona göre hüküm ediyorsa ve o akıl da gerçek akıl ise; o zaman akıl ile hadîse yaklaşım mümkün olur denilir.

Akıl ile hadîse yaklaşımın ikinci bir imkân yolu daha vardır ki, o da şudur; müstaid bir âlim. Kur'anın her tarafına vâkıf ise ve O'nun bütün işarât ve nüktelerine ıttılaı varsa ve İslâmın hakikatlarını ve hadîs-i şeriflerdeki hikmet ve mânaların birbirleriyle olan münasebet ve ittisal yollarını kavramış ise, o durumda Kur'anın ve sair Ehadîs-i Sahihanın mânalarına ve hükümlerine zıd ve mugayir birşey gördüğü zaman, diyebilir ki: "Bu sözün hadîs-i Nebevî olmasında şüphe vardır." Zaten bu mevzuda şöyle dikteli ve kanunlu bir hadîs-i şerif de vardır ki:

ستكون علىَّ روّاثٌ يرْوون الحديث فاعرضوه على القران فان وافقت القران فخذوها والاّ فدعوها

veyahut

اذا سمعتم منّى الحديث فاعرضوه على القران ... الخ

Bu hadîs-i şerif birkaç değişik lâfız ve rivayetlerle gelmiştir. Her ne kadar bazı muhaddislerce bu hadîs-i şerif zaif görülmüş, hatta bazılarına göre mevzuluk mertebesinde olduğu ileri sürülmüşse de, amma diğer çoğunluk tarafa göre makbul addedilmiştir. Hem buna yakın lâfızlarla gelmiş başka hadîsler de vardır.

Türkçe meali: "Benden olduğu söylenen bir hadîs-i şerifi işittiğinizde onu Kur'anla karşılaştırınız, eğer muvafık gelirse benim sözümdür. Yoksa değildir."

Arzettiğimiz gibi, her ne kadar bazı muhaddisler bu hadîs-i şerife ilişmişlerse de, amma tatbikatta görüyoruz ki; birçok ahvalde ona müracaat etmeden de yapamamış ve edememişlerdir. Numuneler istiyorsanız, en kolayı, İmam-ı Sahavî'nin "El-Makasıd-ül Hasene" kitabına, Aclûnî'nin "Keşf-ül Hafa" eserine ve Aliyy-ül Kari'nin "El-Esrar-ül Merfua" kitabına bakabilirsiniz.

Mezkûr iki yol dışında, hadîs-i şerifin mânalarının doğruluk derecesini ölçmek hususunda başka hiçbir yol yoktur. Yoktur amma yine de görüyoruz ki, âlim ve muhaddis ismi altındaki bazı şahıslar, kendi akılsız akıllarını herşeye mühendis, her mes'eleye ölçü ve âdeta Nübüvvet ve Risalete miyar kabul etmiş kişiler, birçok Sahih hadîslerde; "Efendim bunu akıl kabul etmez!" diyerek, hadîsin namusunu haleldar etmeye çalışmışlar. Bu iş, eskide olduğu gibi, asrımızda daha çok görülmektedir. Misal islerseniz, İmam-ı Suyûti'nin "El-Hasais-ül Kübra" eserini sözde tahkik eden muhakkikin şarlatanlıklarına bakılabilir.

Evet, birçok hadîslerde; "Her devenin sırtında bir şeytan vardır." **(1)** denilmiş. Veya; "Deve şeytandan halkolunmuş." denmiş, işte bu hadîsler ise, her cihetle sahihtirler. Şimdi birisi akılcılığıyla hadîsin mâna ve medlulünü, teşbih kaziyesini ve sairesini düşünüp nazara almadan ona itiraz etse, elbette o akıl hezeyanlı, maskara bir akıl olması lâzımdır.

Keza başka bir hadîs-i şerifte: "Güneş şeytanın boynuzlan arasından doğar" denilmiş... Yahutta: "Küfrün başı şu tarafta, yani

şeytanın boynuzu olan güneşin doğduğu cihettedir" diye ferman etmiş.**(2)**

---

(1): Müstedrek-ül Hâkim 1/444; Müsned-ül Firdevs 3/60; El-Feth-ül Kebir 1/269 ve 2/232: Mecma-üz Zevaid 10/131

(2): Sahih-i Buharî 9/67; Sahih-i Müslim 4/2229; El-Feth-ül Kebir 1/128 (İbn-i Hanbel, Daremî ve Müstedrek'ten naklen); El-Musannef San'anî 1 1/463; Müsned-i Firdevs 2/377 ve hakeza sahihin sahihleri...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Süperlilik sevdası

Süperlilik sevdası

Hadîse akıl ile yaklaşımın bir başka tarzı da süper olma sevdasına kapılmadır. Asrımızda biraz zeki olan hocalar, günlük moda halini alan ve din adamları sınıfında hayli revaç bulan asrîlik fikir ve zihniyetine maddî akılcılık rüzgârına kapılmak sevdası hâkimdir. Yani, her asırda olduğu gibi bugün de bilhassa Arab dünyasında umumîleşen süper hoca olma, adından bahsedilme modasına kapılmak istidadı gösteriliyor. Yani maneviyat ve imanla, takva ve amel-i şalihle inkişaf etmemiş olan akıllarıyla, hariçten gelen felsefî sual ve itirazlara, maddîlik içinde çırpınan akılcılıklarıyla cevab bulamayan bu adamlar, birçok İslâmî ve hadîse aid meselelere itiraz ederler. Akıllarının kavrayamadığı sahih hadîsleri bile, en ufak bir şüphe ile evvelâ za'fiyet ile, sonra da mevzulukla şâibelendirmeye çalışırlar. Bu davanın birçok örneklerini verebiliriz. Amma bazı şahısların isimlerinden ve kitaplarından söz edilmesi mecburiyeti olacağından, detayına inmek istemiyoruz.

Evet, İslâm dini, aklı muteber saymış. Hatta usûlüddin ilminin bir kaidesi olan:" Akıl ile nakil birbiriyle muaraza ettikleri vakit, akıl asıl itibar olunur. Nakil ise te'vil olunur." diye pek mühim ve esaslı hüküm vermiştir. Lâkin ey birader o akıl senin ve benim gibilerin aklı değildir. Belki içtihad derecesine çıkan küllî marifet sahiblerinin ve nuranî basiret erbabının akıllarıdır. Ve böyle olan akıl ise, kendisine uygun gelmeyen bir mes'eleyi ve bir hadîsi inkâr değil, ancak te'vil ve tefsir ederler. Amma zamanımızın süper olma hevesi peşindeki bazı çocuk hocalar, asriliğin bir modası olan herşeye itiraz etme, hadîs-i şerifleri çok tenkid, hatta inkâr etme yolunu seçmişler. Tâ ki denilsin:

"Falanca hoca bir çok hadîslere itiraz edip kabul etmiyor ve onlara mevzu'dur diyor!" denilsin diye... Her ne ise, bu mevzuya az ilerde "Hadîs İlmi Bölümü'nde tekrar temas edeceğimizden burada bu kadarıyla iktifa ediyoruz.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Bidat muarızı bidatçiler

Bid'at Muarızı Bid'atciler

Zamanımızın bir modası da, köklü ve kökleşmiş ve müslümanlann âdeta fıtrî âdetleri olmuş birçok mübarek iş ve hususlara bid'at kulpunu takmak hevesidir. Yani, güya din adına bazı insanlar, bid'atlara karşı mücadele ediyorum diye, bid'atların daha büyüğünü yaparlar. Hatta onun en fahişini icra ederler. Yani, böylesi bir mesleği alanlardan bazıları, islâm dininin Kur'an'dan sonra en büyük direği olan Sünnet ve hadîsi, meslekleri namına kırpa kırpa bir kuşa benzetmek hevesindedirler, İslâmın her çeşit mes'elesini içine alan hadîs-i şerifler, tabii böyle sağından, solundan kırpılmaya başlanınca, hariçten İslama girmek istiyen binbir türlü bid'atlara kapıların açıldığının belkide farkında bile olmazlar. Hem İslâmın kâinat şumûl ihatadarlığını ve deryalar kadar vâsi' ve enginliğini daralttıklarını ve sathîleştirdiklerinin farkına da varmazlar.

Bu davanın tipik bir misali:

Ben, 1971 senesinde Şam'da bir kitabın tab'ı için bulunduğum sırada, muhaddislik taslayan Nasirüddin-i Elbanî'nin bir kitabı forma-forma tab'edilip dağıtılıyordu. Bu kitab, eskide zâhirperest bid'atcı bazı şahısların kitaplarından derlenip, bid'at kalıntılarını neşrediyordu. Kitabımı tab'eitirdiğim matbaada bu kitap da basılıyordu. Bu kitabın müşterileri, çıkan formaları kapmak için iki üç günde bir, matbaanın kapısı önünde kuyruklar oluşturuyorlardı. Dikkat ediyordum, kuyruğa giren müşterilerin ekserisi, yarı çıplak, mini etekli hanımlardı. Sebebini araştırdım, Elbanî denilen herif, birçok sahih hadîslere mevzuluk damgasını vurduğu için... Yani, asriliği ve bid'atkârlığı reddeden, takbih eden ve bunlara karşı sed

olan bir çok ehadîs-i sahihayı mevzulukla şüphelendirdiği için bu müşterileri bulmuş oluyordu. Sonra bu adamı Şam ulemasının büyüklerinden sordum, hepsi bîzardı ondan... Hatta bazılarına göre, adamın arkasında bir gizli masonluk teşkilâtının varlığından söz ediliyordu.

Elbanî'nin kitabı neşredildikten sonra, Şam'a Hindistan'dan bir ulema hey'eti gelmiş, Şam ulemasına sormuşlar: "Bu adama cevab verecek âlimleriniz kalmadı mı? Zira herkesin gözü önünde. Sahih hadîslere bile mevzuluk şaibesini takmak istiyor." demişler. Nitekim Hindistan ulemasından meşhur muhaddis Habiburrahman El-A'zamî, Elbanî'nin bütün yazdıklarını ele aldı ve yüzler yanlış ve hatalarını buldu, yüzüne çarptı ve onun kitaplarını âdeta paçavraya çevirdi.

Bilâhare Medine'de, Seyyid Abdullah El-Hâşimî **(1)** namında bir muhaddis ehl-i sünnet âlimiyle görüştüğümde, ona Elbanî'nin durumunu sordum. Güldü: "Bu adam kim, hadîs ilmi kim?" dedi ve "Ibn-ül Cevzî gibi hafız ve dahî adamların beceremedikleri ve pek çok hataya düştükleri bir mevzuda, bu adamın ya taklitçilik, ya da belki maksadlı bir sinsilik plân ve hevesiyle giriştiği iş, bid'atkârlık ve tahribden başka birşey olamaz. Elbanî gibi câhil bir adamın, sahih hadîslerine mevzu' diye ittiham ettiği zâtlar, o kadar yüksek ve o kadar celildirler ki; bunun değil akıl ve ilmi, hayali ve rüyası dahi damenlerine erişemez." demişti.

Bahsini etliğimiz Elbanî namındaki şahıs ve hadîs-i şerif kırımı, ilk başlarda yok olmasını ve azalmasını istiyen bazı bid'atçı grublar arasında revaç buldu ise de, hakiki ve samimi ve hadîs ilmine gerçek aşina ulema arasında kötü numune olarak gösterildi. Hatta Vehhabîler dahi onu içlerinden kovdular. Müdakkik bazı ehl-i ilim tarafından ona reddiyeler yazıldı. Meselâ Katar'dan bir hadîs doktoru "Tahzir-ül Müslim Alel-Elbaniyy-i Alâ Sahih-i Müslim" ve Ürdün'de tab'edilen Hasan bin Ali Sakkaf ın "Tenakuzat-ül Elbani" adındaki kitabı ve Hindistan'ın yetiştirdiği ender hadîs âlimlerinden meşhur Habiburrahman El-A'zamî'nin "El-Elbaniyyü Şüzûzuhû ve Ahtauhû" adındaki risale ve kitapları, onun yüzlerce hatalarını isbat ederek paçavraya çevirdiler.

---

(1): Seyyid Abdullah El-Hâşimî El-Yemanî ismindeki zât, çok muhterem muhakkik bir hadîs âlimi idi. Eskide yazılmış birçok mühim hadîs kitaplarını tensik, tahkik ve tashih edip tab' ettiren bir zâttır. Meselâ: 14 meşhur Hadîs kitaplarının hadîslerini ihtiva eden "Cem'-ül Fevaid Min Câmi-il Usûl Muhammed bin Süleyman El-Mağribî" kitabını ve "El-Münteha Ibn-i Carud" eserini ve "Ukud-ül Cevahir-il Münîfe İmam-ı A'zam" kitabı gibi çok kitapları neşretti...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Zaif hadisi mevzulukla iltibas edenler

Zaif hadisi mevzulukla iltibas edenler

İslâm âleminin bazı hocalarında ve bir de bizim Türkiye'deki süper olma heveslisi bazı âlimlerimizde, seneden zaif olan bazı hadîsleri, âdeta mevzulukla karıştırırcasına, şuursuzca ilişmeler vaki' olmaktadır.

Meselâ: Yemekten önce tuzla başlamak ve tuzla bitirmek, sünnettir diye, İmam-ı Gazali, meşhur Hâkim-i Tirmizî ve 12 mezhebden birinin imamı meşhur-u âlem olan fakîh Ebu-l Leys Es-Semerkandî ve sözü hüccet meşhur Molla Halil El-Esardî gibi büyük muhaddis ve muhakkik âlimler kitaplarında kaydetmişlerdir. Bunu elbetteki kendi kafalarına göre değil, bazı ehadîs-i şerifeye dayandırmışlardır. Amma bu mevzudaki hadîsler, senedi Zaif hadîslermiş. Kitaplarında bunu kaydedenler dahi bunu biliyorlar. Aynı zamanda Kütüb-ü Sitte'den olan Ibn-i Mace'nin de seneden zaif olan hadîslerindendir. Hem ayrı ayrı tariklerle gelen tuz ile ilgili hadîslerin hepsi de seneden zaif de olsalar, birbirini takviye eden zaiflerdir. Mevzu ise, âdâb-ı Nebeviyeden müstehab olan bir husustur. Yani Şeriat ve ibadete taalluk eden bir husus değil, hayat âdabından bir çeşit tıbb-ı Nebeviyi işmam eden, ihtiyara bağlı bir iştir. Onu tatbik etmek ve etmemekte mecburî bir emir yoktur. Buna uymayan bir sünneti terketmiş sayılmadığı gibi, ona uyan ise Peygamberini hatırlayarak en azından bir sevab ve sıhhat-ı hayatında herhalde bir menfaat görür, işte mes'ele bu iken; diyelim, âmî bir adam, bunu saflığından açıkça ve bir çeşit riyalı şekilde yaparsa da, onu Mevlâna Camî gibi lütuf içinde güzelce ikaz etmek gerekir. Yani: "Kardeşim senin bu hareketin, istiskale sebeb oluyor. Hem bu, ibadete taallûk

eden kuvvetli sünnetler kabilinden değildir. Belki âdet ve âdaba taalluk eden istihbabî ve ihtiyarî bir sünnet olup, hususî ve şahsîdir. Sen evvelâ ibadete bakan müekked sünnetleri yerine getirdikten ve en başta da farzlarını noksansız yerine getirdikten sonra, bu gibi âdaba dair müstehabları da hususî olarak yapman iyi olur." tarzında irşad edilmelidir.

Lâkin, hoca ve vaiz efendi öyle yapmıyor, kızıyor ve bağırıyor;"Bu bir sünnet değildir, buna dair gelen hadîs zaiftir. O, Peygamberin sünneti değil, İmam-ı Gazalî'nin sünnetidir." diyor ve akılcılığıyla da tuzun bazı insanlarda yaptığı tıbbî zararları iddiasına destek yapıyor. Yani açıkçası seneden zaif olan hadîs-i şerifin, zımnen mevzuluğunu iddia ediyor.

Bu hoca efendi, kendi akılcağızını ve hususî his ve meşrebini, bazı kimselerin, dinin umumî ve cihan-şümûl tefakkuhunda nasibi olmayan zâhirperestlik mesleklerine uydura dursun ve o yolda yürümesine de devam etsin, biz gelelim, tuz ni'metinin dünyadaki canlıların mutlak ekseriyetinin bilhassa insanların hayatında ne kadar kıymetli ve büyük bir ni'met olduğunu ve ni'metlerin lezzetlerini ölçmeye, tatlarını almaya mahsus bir mizan tarzında olduğu hakkındaki durumuna bakalım. Tuz ni'metinin büyüklük ve umumîliğini anlatmaya gerek yoktur. Şayet bazı yaşlı, hasta, tansiyonu yüksek insanlarda veya midesi ve karaciğeri hastalıklı kimselerde tuzun zararlı olduğu tebeyyün etmiş olsa da, elbetteki umumî ni'metiyet kaidesini bozmadığı ve tuzun tıbben ni'metiyet cihetini zedelemediği ve iştihayı açan ve dolayısıyla hazma vesile olan, hazım ile de şifayı netice veren mübarek tuzun umumî olarak tıbbî faydadarlığını ihlâl etmediğini de hatırlatmaya gerek yoktur.

Evet, tuzun sayılan birçok ni'metiyet tarafları ve bedene menfaat cihetlerinden bir-iki tanesi ekser insanlarda görülmesiyle; mânası ve hakikati itibariyle, bu mevzudaki ehadîs-i şerif, bir kere değil, yüz kere seneden zaif de olsalar, yine de sahihin sahihidir denilir.

Acaba, senediyle ve manasıyla sahihin sahihi olan birçok hadîs-i şeriflerde, balı âdeta her derdin dermanı, her hastalığın şifası olarak bildirdiği, İslâm doktorları birçok zâtlar da bunu tıb noktasında keşfettikleri halde; ateşli, hummalı hastalıklarda, balın zararlı olacağını da kaydetmişlerdir. Elbette hadîs-i şeriflerde ve Kur'anın

işaretinde balın şifa kaynağı olduğu ve ekseriyete bakan kaide ile ele alınmış, bir-iki şâz hastalıkta aksi müşahede edilse de, kaideye zarar olmaz.

Getirdiğimiz tuz misali ile, burada onu müdafaa için elbette değildir. Onu mevzuumuza bir misal olarak getirdik. Bizim bu misal ile gayemiz şudur ki: Ehadîs-i şerifenin seneden sahih olanları olsun, zaifleri olsun, sırf akıl ile ve bazı maddî ölçüler ile onu tartmaya tevessül etmek, bilhassa dinin umumî tefakkuhunda rusûh-u tâmmı olmayan akıllar ile hadîs-i şeriflere yaklaşım göstermek bir çeşit hamakatlı gabavettir, belki fesadı netice veren ve mizansızlıkla hürmet muvazenelerini sarsan bir davranıştır diye bir hatırlatmayı lüzumlu gördüğümüz için kaydedildi.

Bu mevzuun bir misali de: Zaman zaman Türkiye televizyonlarında diyanetin yetkili hocaları tarafından yapılan bazı röportajları veya dinî konuşmalarında; Kuranın İşaretlerinde ve sahih hadîslerin sarahatlannda mevcud ve bütün islâm uleması, başta Sahabe ve Tabiînler olmak üzere İslâm ümmetinin kabul ettiği manevi şifa hakikatini kökten inkâr etmek durumu görülmüş ve görülmektedir.

Başta Sahih-i Buhari olmak üzere bütün sahih hadîs kitaplarında "Bab-ür Raky" diye. Kuranın âyetlerinden maddî hastalıkların manevî şifalarını ve yollarını bildiren sahih hadîsler olduğu halde,**(1)** "Dinde böyle birşey yoktur!" diye bir mollalık taslanırlar. Şahıslar kendi âleminde, hususî anlayışında böyle bir inkârı taşıyabilirler. Amma koskoca T.C. Diyanet İşlerini temsil eden bir dairenin temsilcisi sıfatıyla, umum âleme karşı bu aşikâr cehalet ilânı, büyük bir talihsizlik addedilmiştir.

Evet hiçbir âlim ve gerçek mümin, son zamanlarda, bilhassa avam halkın içinde orada-burada bazı câhil-cühelanın halkı kandırarak, para dolabı için "muska" yapmasına fetva vermez ve razı olmaz, destek veremez, hoş da göremez. Amma bu durumu takbih ediyorum diye, dinde aslı var olan bir hakikati da düpedüz inkâr etmek, o kötülük kadar kötülüktür. Maddî asrın, maddeperest insanlarının keyifleri hesabına ve onlara bir çeşit rüşvet tarzında olarak; doğrudan doğruya Resulullah'tan mervî ve samimi bir imanın

tereşşuhu olan mezkûr hakikati inkâr ile heder etmek, büyük bir cehalettir. Her ne ise...

Evet İslâm dini sihri, kehaneti, falcılığı ve cinlerin haberlerine inanmak gibi durumları haram kılmış, yasak etmiş ve hatta bu gibi şeylere inanmayı küfür kadar büyük günah saymıştır. Amma Kur'an'ın şifa ve tılsım dualarını ise, kabul etmiş ve güzel görmüştür. Nitekim islâm âlimlerinden büyük bazıları, hususî şekilde havas ve tılsım ilmiyle meşgul olmuş ve eserler bırakmıştır.

Evet İslâm dini, maddî tıbbı ve tababeti, ilâç ve tedaviyi teşvik etmiş, güzel görmüş ve kabul etmiştir. Lâkin aynı zamanda manevî şifa cihetini, yani, Kur'an âyetlerinin tılsımlarıyla yapılan bir tedavi tarzını da kabul etmiş ve hatta teşvik de etmiştir. Hakiki mânada bu işin ehli, salih ve müttakî ulemanın eliyle bu tılsım işleri olduğu zaman, hem te'siri mücerrebdir hem de hakikattir. Lâkin cahil-cühelanın islâm harflerini bile doğru yazmaktan âciz, ehliyetsiz ve nadan bazı kimselerin yaptıkları iş ise, bir kandırmadan, bir düzenbazlıktan ve sahtekârlıktan öteye geçemez. Elbette islâm dini, benzeri fiil ve işleri kat'iyede reddeder ve çirkin görür.

---

(1): Sahih-i Buhari 3/121 ve 133; Sahih-i Müslim 4/1724, 1728 ve 2015. sahifelerine bakılabilir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Tersine dönen dramlı bir husus

Tersine dönen dramlı bir husus

İslâm âleminde, hususuyla Arab dünyasında, Hicrî 13. asrın başından beri felsefenin, maddî akılcılığın bir derece te'siri altında gelişen bir hal hükümferma olmuştur. Şöyle ki: İslâm'da madde ile mâna, zahir ile maneviyat, başka bir tabir ile: Medreseler ilmiyle tekye ve zaviyelerin feyiz ve münacatları ekseriyetle beraberlik ve yek-âhenk içinde yaşayagelmişken, bir cereyan vardır ki; münacat, zikir, feyiz, sırr ve velayet gibi İslâm'ın hakikatında mündemiç olan mesleğe el atan nuranî zümreye ve mefkuresine zıd olarak gelişme göstermiştir. Felsefenin hissiz, maneviyatsız bir çeşidi tarzında inkişaf kaydetmiş ve 14. Hicrî asırda İslâm âleminde din erbabı içinde galebe ve hâkimiyet elde etmiş gibidir. İslâm âleminde, bilhassa Arab dünyasında bu gün yetişen ulemadan mutlak ekseriyeti, adı geçen ekolün te'siri altında yetişiyor ve onun müdafileri durumunda oluyorlar. Yani velayet ve kerametin, feyz ve münacat ve maneviyat hakikatinin zımnî de olsa inkârı, hiç olmazsa onun tezyifi cihetinde tavır almak taraftarı oluyorlar.

Beri yanda Tarikat ve Tasavvuf denilen zümrenin erbabında ise, maalesef yüksek ve müdakkik ulemanın çok azalması sebebiyle, âdeta bugün tasavvuf tarikatları ekseriyetle cahil avamın, yahutta âlim namı altında hakikatli olmayan bazı kimselerin elinde kalmasıyla, birçok su-i istimaller ve gayr-ı meşru a'mal ve ef al ve müteassıbane taklid ve iltizamlar ve hayalî müfritâne hüsn-ü zanlar gösterildiği için, mağlub olmalarına sebeb oldukları gibi, öteki ekolün ise, bir çeşit din ilmi adına ve İslâm dini namına bugün âlemi İslâm'da galib gelmesine de sebeb olmuştur.

İşte, bu durum ve hal, bugün İslâm âleminde, bilhassa Mısır ve Arabistan'da yetişen âlimler arasında tam yerleştiği için; Evliyadan, tasavvuftan ve tarikatlardan iyi bahsetmek dahi, bir kabahat ve medar-ı ittiham bir aşağılık addedilmektedir. Bir âlim, bir eserini, yahut fikriyatını bugünkü ortamda, o gibi yerlerde kabul ettirebilmesi için -kalben taraftar ve razı olmasa da- kitabında yer-yer bir nevi bahşiş tarzında mezkûr ekolün imamlarını "Bilmem Şeyh-ül islâm falan bin filan" yahut "İmam ve muhaddis filan oğlu filan" deyip medhetmek ve rüşvet vermek mecburiyetini duymaktadır.

Eskide hadîs ilminde, El-Hâfız ve El-Hüccet olarak bulunmuş büyük velî zâtların aynı ilimde yazmış oldukları eserlere biie, bu his ve sâikle bakılmakta ve "Eh, canım o da sofi değil midir?" denilmektedir. Bu garib ve tersine dönmüş kaziyenin kötü te'sir ve dalgaları bizim Türkiye'nin bazı resmî ve meşhur hocalarına da, hatta samimi müderris ve vaizlerine de sirayet etmiş gibidir.

Bir numunelik misal: Gümüşhaneli Şeyh Ahmed Ziyaeddin Hazretleri ki, büyük bir Şeriat âlimi, aynı zamanda hadîs ilmine çok âşinâ bir zâttır, işte bu zâtta tarikat, velayet ve sofilik mesleği bulunduğu için, yazmış olduğu ve yüzde altmışını Kütüb-ü Sitte'nin hadîslerinden aldığı "Ramuz-ül Ehadîs" isimli eserini, bizim âlimlik taslayan bazı hocalarımız, mezkûr havanın dalgalarına kapılmışlığın bir eseri olarak; bu kitapta yer alan umum hadîslerine âdeta toptan ilişmek isterler. Sebeb ise, bu zâtın ehl-i tasavvuf olmasıdır. Hatta benim dostum genç bir hoca, bir gün o kitap için: "Baştan sona hadîsleri müttehemdir." dedi. Tabii bu genç hocanın bu hükmünde vukufsuzluk aşikârdır. Çünki o kitabın hemen bütün hadîsleri, İmam-ı Suyutî'nin El-Câmi-üs Sagîr eseriyle, onun Ziyadat'ından ve ayrıca hadîs ilminde allâme Abdurrauf-ul Menavî'nin "Feyz-ül Kadir" eserinden ve saireden alınmış bir eserdir. Hakikat noktasında İmam-ı Suyutî'nin eserini çürütemeyen -ki çürütemez, haddine de düşmemiştir- buna da dil uzatamaz. Lâkin gel görelim ki, avam halkın meclislerinde ilim-füruşluk kisvesiyle dil uzatıyor ve müslümanların samimi efkârını da bulandırıyorlar.

İşte bütün bu tersine dönmüş ahvale rağmen ve feleğin ma'kûs işleyişinin zıddına olarak, kat'iyyen inanıyorum ki; işler düzelecektir. Gönül erbabı ile ülema-i zahirin arasındaki zıtlık ve münaferet boşluğu doldurulacaktır.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Risale-i Nur'un müceddidliği

Risale-i Nur'un müceddidliği

Risale-i Nur bu mes'eleyi de halledecektir. Çünki Risale-i Nur öyle bir müceddiddir ki dinin temel erkânından başlayıp tecdid vazifesini yapmış, tasavvuf ilimleri gibi dal ve budaklarına da yayılarak, bu tecdid vazifesini yapagelmişiir. Elbette islam âlemi içinde bu gibi büyük ihtilâfları da ilmen ve dînen şimdi esaslarını halletmiş olduğu gibi, elbette ki amelî ve fiilî sahada da inşâallah halledecektir. Zira bugünkü âlemde Risale-i Nur'dan başka bu vazifeyi yapacak bir eser yoktur.

İslâm âleminde Ehl-i Sünnet Ve-l Cemaattan bir muazzam taife, azîmet-i şer'iye, zühd, salâhat, feyz ve münacat, tecerrüd ve inziva gibi hak bir mesleği ihtiyar ederek bu zamana kadar gelmişlerdir. Kendilerine Ehl-i Tasavvuf diye söylenen bu nuranî taifenin bazı şubeleri içinde muhabbet sekri ve istiğrak haleti bazan galebe çaldığı için, sözlerinde, yahut bazı fiil ve hareketlerinde Şeriatın zahirine uymayan şeyler bulundu. Ayrıca da, bu mübarek mesleğin içine nâehillerin girmesiyle, islâm dininde bid'at sayılan nahoş hareketler görüldü.

Bunları ilim noktasında irşad yoluyla ta'dil etmek, yani içlerine girerek onları istikamete sevketmek ve islâm dairesinde muhafazalarına çalışmak, ulema üstünde bilhassa vâcib bir vazifedir. Nitekim eskidenberi İslâm uleması lüzumu derecesinde bu vazifeyi yerine getirmişlerdir. Amma bir de görüyoruz ki. başta İbn-i Teymiye ve onu takib eden bazı âlimler, güya din adına ve dinin taassubu namına, adı geçen muazzam ve nurlu zümreye karşı harb açtılar; velayet, keşif ve kerametin aslını toptan inkâr etliler. Hatta velayet ve

keramet gibi hallere dair vürûd etmiş ehadîs-i şerifeleri de bazı bahanelerle mevzulukla damgalamaya çalıştılar. Evliyadan mühim bazı zâtları, sekir ve istiğrak hallerinde söyledikleri bazı sözlerini davalarına delil göstererek, bunlara küfür ve ilhad isnad ettiler ve hakeza...

Bu arada müstakim ve külli basiretli Ehl-i Sünnetin hüyük ve müçtehid âlimleri de bunların tecavüzkâr saldırılarına cevablar verdiler. İbn-i Hacer-i Heysemî, İmam-ı Sübkî gibi muhakkik âlim müçtehid ve muhaddisler; sözde bid'atlara karşı harb açmış olan bu bid'atçı kimselerin aşırı davranışlarının, velayet ve kerameti düpedüz inkâr olduğunu, dolayısıyla bu hareketlerin senaryocuları olan İbn-i Teymiye gibi kimselerin aşırı ve mizansız çıkışlarının küfre kadar gidebileceğine ihtimal verdiler ve hakeza... İslâm âleminde uzun asırlar bu dedikodular, bu aşırı gruplaşma ve kutuplaşmalar sürüp geldi. Elbetteki "İfrat tefriti doğurur" kaidesiyle bu hataların cezaları, evvelâ müsebbiblerine terettüb etmesi daha ziyadedir.

Amma ehl-i sünnet âlimlerinin mutlak ekseriyeti ise, ötedenberi birbirleriyle çalışarak gelmiş olan bu iki grubun ileri sürdükleri gibi; "Her iki tarafta da ne bir küfür ve ilhad ve ne de aşırı bir dalâlet ve tuğyan söz konusudur. Olsa olsa fikren ve ilmen bazı hatalar mevzu-u bahistir, günahkâr olmuş olabilirler." diye hüküm koydular. Ne İbn-i Teymiye'nin, başta Muhyiddin-i Arabî hakkında ileri sürdüğü küfür ve tadlilleri; ne de İbn-i Hacer'in, İbn-i Teymiye ve emsali hakkında hükme vardığı küfür İsnadları vaki'dir. Ehl-i Sünnet Ve-l Cemaatın büyük âlimlerinin ekseriyeti mes'eleyi böylece karara bağlamışlardır.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Temhid

Hadisin senedi ve ihtilaflı görüşler

Hadisin Senedi ve ihtilaflı Görüşler

Hadîs ilminin -sened ve rivayetler hasebiyle-, sağlam vesikalara istinad eden gerçek tarih ilmiyle yakın benzerliği vardır. Bu ilmin âlimlerinde, yani muhaddislerde olan dürüstlük, hür fikirlilik ve çekinmeden eleştiricilik, emsali bulunmaz niteliktedir. Avrupalı müsteşrik ve feylesoflarını dahi bu dürüstlük ve samimi tenkid sembolü olan ilim ve ulema karşısında hayretle diz çökıürmüş. hayranlıkla nazar-ı dikkatlerini çektirmiştir.

Evet. hadîsin rivayet silsilesine giren binlerce insanın umumî ve hususî hayatlarını en ince eleklerden geçirircesine tahlil etmeleri ve ona göre hadîsin mertebelerini tesbit etmeleri, harikulade bir samimiyet ve dürüstlüğün aşikâre delilidir.

Lâkin, üst tarafta temas ettiğimiz gibi, hadîs nekkadları arasında râvilerin hallerini incelemeleri sonunda, hadîslerin mertebelerini tesbit etmek hususunda vardıkları hükümlerde ayrı ayrı görüşler ortaya çıkmıştır. Bir hadîs imamı, bir hadîse; "Sahihdir" dediğine karşılık, başka birisi aynı hadîse zaiflik, hatta mevzuluk ittihamını verebilmiştir. Bu yüzden muhaddisler arasında zaman ve mekânları ayrı ayrı da olsa hayli tartışmalar olmuş. Bir kısmı, fazla katılık gösterenlere müteşeddidlik yani müsamahasızlık ve sertlik isnad ettikleri gibi, bunlar da ötekilerine fazla musahamacı ve yumuşak davranmakla ittiham edip mütesahil demişlerdir. Böylece mukallid olan etba'ları ise. bu gibi ihtilâf noktalarını çok ileri derecelere götürmüşlerdir. Bir de bunların ortası, istikamet ve insaf ehli olanları vardır ki. muhaddislerce her ne kadar "Mutavassıtlar" diye ad konulmamışsa da, varlıkları kat'îdir.

Müteşeddidler tailesinin fazla müşkil-pesentleri ziyade ifrat edip birçok hadîslerin heder olmasına, hiç olmazsa şaibelenmesine sebeb oldukları gibi fazla yumuşak ve müsamahakarların çok tefritkârlıkları ise cerh ve ta'dil kanunlarını hiç nazara almadan duyulan herşeyi hadîs olarak kabul etmeye çalışmışlardır. Amma istikamet ve insaf erbabı büyük muhaddislerin cumhuru ise hadd-i vasatı ihtiyar edip, ifratkâr mü teşeddiderin hadîs kırımına karşı sed olmuş, birçok mühim hadîs-i şeriflerin ziya'ını önlemişlerdir. Aynı zamanda cerh ve ta'dil mekanizmasını insaf ve hakperestlik çerçevesinde işlettirip, fazla mütesahillerin de önüne sed olmuşlardır.

İşte bu mezkûr noktalardan, yani ihtilaflı görüşlerden dolayı, Buharî ve Müslim'in hadîslerinin sahihliği üzerinde büyük ekseriyetle ittifak hâsıl olduğu halde, geri kalan hadîs kitaplarındaki sahih olan hadîsleri üzerinde kesin ittifak hasıl olamamıştır. Yani bu kitaplarda, müellif ve müsanniflerince sahih olarak kaydedilen hadîslere, başkaları tarafından ilişmeler olabilmiştir. Bu minval üzere hadîslerin Hasen ve Zaiflik mertebeleri hususunda da aynı tarzda kesin bir ittifak söz konusu değildir. Bir kısmına göre Hasen bir hadîs, başkalarına göre, sahih veya zaif olabiliyor. Mevzuluk mes'elesi ise, daha çok enteresandır. Yani şimdi tedavülde bulunan yüz kadar kaynak hadîs kitaplarında mevcud hadîslerin bazısına, müfrit ve katı müteşeddidlerin mevzuluk isnadına mukabil, birçok kâmil muhaddislerce ise onlar hasenlik, hiç olmazsa zaiflik mertebesinde bırakılmış, bu durumda mevcud kaynak olan hadîs Kitaplarında, Mevzu' hadîs hiç yoktur demek mümkündür. Elbette bu kaideden şâz olan bazı istisnalar **(1)** hariçtir.

Bu mes'elelerin daha biraz açıklayıcı ciheti ve numuneler verilerek delillerle isbatı, az ileride "Hadîs ilmi Bölümünde gelecektir inşâallah.

Bir şey daha yapılmış olsa idi

Muhaddis allâmelerimiz, hadîsleri nakil ve rivayet eden insanların Hal ve durumlarını en ince eleklerle tahlil edip eledikleri ve ona göre hadîslerin mertebelerini teshil edip ortaya koydukları gibi; bir de hadîs nekkadlarının hal meşreb ve mizaçlarını da aynı paralelde tahlil etmiş olsalardı, daha iyi neticeler alınabilirdi. Çünki

hadîsi cerh ve ta'dil süzgecinden geçirmeyi kendilerine vazife addetmiş zâtların bu işte hal ve meşreblerinin te'siri büyüktür. Acaba meslek ve meşreb taassubları içerisinde midirler? Mizaçları müstakim midir, değilmidir? Hadîsi cerh ve ta'dilde, bilerek veya bilmeyerek haricî herhangi bir te'sirin altında mıdır, değil midirler? gibi bir ikinci cerh ve ta'dil usûlü uygulanmış olsaydı, bizce çok daha iyi olabilirdi.

Gerçi ümmetin ekseriyeti, sözü edilen fazla ifratkâr müteşeddidlerin hal ve meşreblerini bir derece biliyor. Hiç olmazsa hissediyor. Amma gönül isterdi ki; keşke muhaddisler de, yani cerh ve ta'dil kanunlarını işleten şahsiyetler de birbirlerini böyle bir muhasebeye, bir tahlile tabi tutmuş olsalardı...

---

(1): Bu şâz istisnalar, senedleri itibariyle Müsned-ül Firdevs Mu'cem-üt Taberanî gibi hazı hadîs kitaplarında bulunabilme ihtimali olduğu gibi; bir de dillerde dolaşan bazı sözler için de söz konusudur.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bir nebze hadis ilmi

Bir nebze hadis ilmi

Bir nebze hadis ilmi

Hadîs ilmi denilince, çok geniş, bir bakıma da çok derin, cerh ve tadilin ihtilâflarıyla da çok müşkil bir ilim olarak hatırlanır. Bu yüzden bazı hadîs imamları "Hazimî" gibi, hadîs ilmi için; "Yüze yakın nevilere mâlik bir ilimdir. Herbir nevide, kendi makamında müstakil bir ilimdir. Bir adam bütün ömrünü ona vakıf da etse, sonuna ulaşamaz." **(1)** demişler.

Bu ilmin etrafında yüzlerce kitap telif edilmiş. Hakikat olarak ona yeniden ilâve edilecek hiçbir şey kalmamıştır. Dahî ve mütebahhir hadîs imamları bunu ehline göre halletmişlerdir. Bizim burada arzetmeye çalışacağımız iş, hadîs ilminin birçok dal ve budaklara ayrılmış ana bölümlerinden, bize göre en mühimlerini ve pratik olarak en lüzumlularını fihristevarî bir tarzda mevcuddan derlemektir.

Gayemiz de budur: Hadîs ilmi içine girmeyen insanlar, muhaddis imamlarca vaz'edilmiş ıstılahlarını duyduğu zaman, dehşete kapılması ve hadîslerin bazıları hakkında şüphe ve vesveseye düşmesi mümkündür. Pratik olarak mânası ve hakikati yazıldığı zaman, dehşet ve telâşının yersiz olduğunu te'min etmektir. Yoksa ona yeni birşey ilâve değildir.

Misal için: Zaif hadîsler sınıfından olan meselâ "munkatı'" ile ıstılahlanan bir hadîs, mânası Türkçe'de "kopuk" demektir. Bu kopukluk sebebi, onun rivayet silsilesinde bir rivayetçinin ismi bilinmemesidir. Muhaddislerce o hadîs, metniyle ve ifade ettiği manasıyla ne kadar kuvvetli olsa da, rivayet silsilesi bakımından zaif hadîsler sınıfında sayılmış. Ve hakeza sair hadîs ıstılahları dahi bu kabildendirler.

•Hadîs ilminin umumi ana hatları
•Bölüm 1
•Bölüm 2
•Bölüm 3
•Bölüm 4
•Bölüm 5
•Bölüm 6
•Bölüm 7
•Bölüm 8
•Bölüm 9
•Bölüm 10
•Bölüm 11: İsrailiyat Meselesi
•Bölüm 12: Sırlı hadisler
•Hatime

---

(1): Ulûm-ul Hadîs ve Mustalahihi Dr. Subhi Salih sh: 143

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Umumi ana hatlar

Hadîs ilminin umumi ana hatları

Hadîs ilminin umumi ana hatları

Sırasıyla:

1- Hadîsin Peygamber (A.S.M.) hayatında hâiz olduğu ehemmiyet ve onun tekevvün ışı;

2- Resulullah'ın vefatından sonra. Sahabeler arasında hadîse verilen ehemmiyet ve onun muhafazası ve başkalara tebliği ve saire...

3- Sahabe asrında ve takib eden iki asırda, hadîsin gelişim seyri, tavırları, zabıt ve tedvini...

4- Hadîslerin sayı bakımından ihata edilemiyecek derecede çokluğu...

5- Cerh, nakd ve ta'dil işinde, çok aşırı taşkın bazı muhaddislerin davranışlarının acib örnekleri...

6- Hadîs usûlü hakkında yürütülen cerh ve ta'dilin ve vaz'edilen kanun ve kaidelerin gaye ve hedeflerinin gerçek mânaları...

7- Fukaha tabir edilen, usûl-i şeriat ve füruatının âlimleri olan müçtehidlerin hadîse bakış açıları...

8- Ehl-i velayet ve zühd, hadîs ilminin ve onun rivayet ve senedi itibarıyla hadîsi nasıl telâkki ettikleri...

9- Ümmetin telâkkisi denilen müslüman halkın bazı hadîslerin ifade ettikleri küllî mânalarına karşı duygu ve telâkkileri...

10- Hülâsalı olarak, hadîs usûlü ve ıstılahlarının anahatlarıyla bir tarifi...

11- İsrailiyat denilen, müslüman olmuş Yahudî âlimlerinden gelen, bazı âyet ve hadîsler hakkındaki şerh ve tefsirlerinin mahiyet

ve durumu...

12- Sırlı ve hususî bazı hadîs-i şeriflerin mevcudiyeti ve durumları hakkında bir izah...

Ve bu bölümlerin herbirisinin gerektirdiği kısmen kısa, kısmen uzunca ek izah ve şerhleri olarak mümkün mertebe pratik ve anlaşılır bir lisanla yazmaya gayret edeceğiz. Cenab-ı Allah'tan istek ve niyazımız, bununla bazı insanlar belki menfaat-yâb olur da, kusur ve hatiatımızın afvına vesile olması temennisidir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum1

Bölüm 1

Hadîsin Resulullah'ın (A.S.M.) hayatında hâiz olduğu ehemmiyet ve tekevvün işi şöyledir:

"Hadîs" kelimesinin ıstılahı mânası, bir kavle göre "Sünnet" mânasını da içine alması ve bu mâna ile Resulullahın (A.S.M.) söz, fiil, hareket ve tavırlarının tamamından ibaret olması hasebiyle, elbette ki onun ehemmiyeti hemen anlaşılır. Çünki Şeriatın en büyük ana kaynağından ikincisidir. Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'inde birkaç yerde, bu sünnete ittibaa kafî emreder. Birisi: Haşir Sûresi, âyet 7 'de:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا

Yani: Peygamberin size uyulması ve yapılması için getirdiği ve söylediği şeyleri tutunuz. Nehyettiği şeylerden kaçınınız!" diye ferman eder. Dolayısıyla hadîs-i Resulullah'ın Kur'an'dan sonra gelen derecesiyle, elbette ki ehl-i takva olan Sahabeler herkesden önce ve herşeyden daha evvel, ona ehemmiyet vermeleri ve bütün ruh-u canlarıyla ona sarılıp muhafaza etmeleri icab eder.

Zira hakikî iman, elbette Peygamber'e iman etmeksizin mümkün olmadığı gibi; İslâmiyette de, sünnetsiz ve hadîssiz Şeriat olamaz, mümkin değildir. Bu kaziyeyi birçok hadîs-i şerifler'de Peygamber (A.S.M.) emir ve beyan buyurmuşlardır. Bahsin uzamaması için, kısa kesiyor ve tafsilatını bütün hadîs kitaplarının mukaddemelerinde bulunan geniş izahlara havale ediyoruz.

Hadîsin Asr-ı Saadette ve Resulullahın hayatında tekevvün şekli ve muhafazası işi ise kısaca şöyle olmuştur:

İlk başlarda Resulullah'ın (A.S.M.) sözleri, Kur'an âyetleriyle iltibas olmaması ve âyetten sayılmaması için, yazı ile muhafaza edilmesini Peygamber istememiş. Hatta bir hadîs-i şerifiyle "Sahabelerden hadîs yazan varsa onu imha etsinler" **(1)** diye ferman etmiş.

Fakat daha sonra, bazı Sahabelere ilk önce hususî şekilde hadîsinin yazıyla kaydedilmesine izin vermiş daha sonra bu izin umumi bir suret almıştır. Şöyleki:

Feth-i Mekke gününde Resul-i Ekrem (A.S.M.) insanlara hitab edip, pek mühim meseleler hakkında konuşmasını yaparken, Yemenli Ebu Şâh isminde bir zât, ayağa kalkarak: "Ya Resulullah! Bu konuştuklarını bana yaz yahut yazdır!" dedi. Bunun üzerine Peygamber (A.S.M.) Sahabelere hitaben: "Ebu Şâh'a bunları yazınız" **(2)** diye ferman etmiş.

Daha sonraları Peygamberin hadîslerinin yazı ile kaydedilme izni bir nevi umumîleşti. Bunun bazı örnekleri şöyledir

Hazret-i Abdullah bin Amr bin El-As duyduğu hadîsleri yazıyla kaydetmeye başladı. Kureyş'ten bazı zâtlar ona itiraz ettiler. O da geldi, Resulullah'a durumu bildirdi.

Peygamber (A.S.M.) ona ferman etti: اُكْتُبْ فَوَالَّذى نَفْسى بِيَدِهِ مَا خَرَجَ مِنّى اِلاّ حَقٌّ

Başka bir tarik der: مَا خَرَجَ مِنْهَااِلاّ حَقٌّ Yani: "Sen yaz! Nefsim kabza-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, benden (yahut bu ağızdan) yalnız hak çıkar." **(3)** demiş.

Başka bir hadîs-i şerifte: "Enes bin Mâlik (R.A.) bazı hadîsleri yazıyla kaydederek Resulullah'a arzetmiş. O da memnun olmuş." (Müstedrek-ül Hâkim 3/574)

Amma bütün bunlarla beraber hadîs-i şerifleri yazı ile hıfzetme işi, maalesef yüzde on nisbetinde de değildir. Geri kalan bütün hadîs-i şerifler, Sahabelerin zihinlerinde ve hafızalarında yerleşmiş

olanlardır. Sahabeler her ihtiyaç oldukça veya münasebet geldiği vakit, yahut da medar-ı münakaşa bir mes'ele ortaya atıldığı vakit, o mes'ele ve husus hakkında Rcsulullah'tan duyduklarını hatırlayarak, o mes'eleyi aydınlatmak için hadîsleri söylemişlerdir. Böylece hadîsin rivayet yolları ve râvileri de çoğalmıştır. "Ah keşke bütün ehadîs-i şerife, Resulullah (A.S.M.) hayatta iken hep yazı ile kaydedilmiş olsa idi" diye insanın diyesi geliyor. Evet, eğer öyle olmuş olsaydı, bugün ehadîs-i şerifeyi kabul etmeyen ve bazı bahaneler ile mevzulukla ittiham etmeye yeltenen insanlar meydana çıkmayacağı gibi, hiç kimse de Peygamber adına uydurma bir söz söyleyemezdi.

Lâkin, bu din, Allah'ın dinidir ve O'nun tasarrufundadır. Belki bu işin mevcud vaziyette bulunmasıyla, dâr-ı imtihan ve tecrübe yeri olan bu dünyada insanların imtihanlarına bais olması gibi, daha bilmediğimiz hafi hikmetleri de vardır. Ayrıca hadîs ilmi gibi İslâm'ın çok muazzam olan bir ilim ve irfan hazinesi de belki bugün vücud bulmayabilirdi.

Zaman-ı Risalette bazı Sahabelerin hadîsleri yazı ile kaydetmesi neticesi olarak

1- İmam-ı Ali'nin sahifesinde kayıtlı, kimisi bir tek hadîs-i şerif, kimisi daha ziyade hadîsler olduğunu kaydetmişlerdir. (Bak: Sahih-i Müslim hadîs no: 56; Sünen-i Nesaî 8/18; Müsned-i Ahmed 1/116 ve 152)

2- Abdullah bin Amr El-As'ın (R.A.) sahifesinde ise, bin hadîsin kayıtlı olduğunu ve bu sahifeye Hazret-i Abdullah kendisi "Sâdık Sahife" diye adlandırdığını kaydetmişlerdir. (Bak: Üsüd-ül Gabe 3/233 ve Tabakat-ı İbn-i Sa'd 2/189)

3- Cabir bin Abdullah'ta, en çok hadîs kayıtlı bir sahife olduğunu muhaddisler kaydetmişlerdir. (Tabakat-ı İbn-i Sa'd 2/189)

4- Enes bin Mâlik'in sahifesinde ise, ne kadar hadîs yazılı olduğu hakkında bir rivayet yoktur. Amma az üstte kaydettiğimiz gibi, Resulullah'ın hayatta iken yazı ile kaydedilen hadîslerin tamamı, ancak mecmuunun onda biri, yani, tamamı iki-üç bin hadîs kadar olabilir. Bu da sadece hadîslerin onda biri kadardır. Demek ki, yazı ile kaydedilen hadis-i şerifler çok azdır.

Amma herhalde bu azlar, daha ziyade ahkâm-ı Şeriat hakkında olan hadîslerdir.

Hadîslerin muhafazası hususunda Resulullahtan (A.S.M.) Sahabelere, dolayısıyla bütün ümmete ve hâs olarak da muhaddislere yapılan ikazlar ve verilen dikteli emir ve irşadlar daha vardır. Bunlar da bir kısmı sırasıyla şöyledir:

1- Onun namına, O söylememiş olduğu halde, hadîs uyduranlara şiddetli tehdidi ve ümmeti ikaz eden emirleri...

2- Ve bu şiddetli tehditlerden sonra, Sahabelerde oluşan çok ziyade korku ve endişeyi ta'dil etme hususu ve hadîslerinin ümmetine tebliğini ve muhafazasını te'min etmeye dair verdiği yumuşak ve irşadkâr emirleri...

3- Hadîsi sadece rivayet edip nakletmekten ziyade, akıl ve dirayetle ona müteveccih olup, mânasını düşünmek ve saire hakkında gelen emirleri...

4- Hadîsinin ziyade ehemmiyet ve lüzumluluğunu ve onsuz islâm dini ve Şeriatı anlaşılıp bilinemiyeceğini bildiren fermanları...

İşte bu pek mühim ve ehadîs-i Nebeviyenin mahiyet ve kıymetleri hususundaki bu maddeleri tek tek izahıyla kaydetmeye çalışacağız:

•1.Madde
•2.Madde
•3.Madde
•4.Madde

---

(1): Sahih-i Müslim 4/2298 (Ebu Said-il Hudrî'den rivayet); keza Müstedrek-ül Hâkim 1/127 ve 3/564: ve keza Şerh i Sünen Begavî 1/294

(2): Cami' Beyan-ı İlim ve Fadlihî İbn-i Abd-il Berr sh: 70

(3): Sahih-i İbn-i Hibban 9/141; Müstedrek-ül Hâkim 1/105. 106; ve keza El-Feth-ür Rabbanî Şerh-i Müsned hadîs no: 172

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum1 : 1.Madde

Birinci Madde

Onun namına, o söylememiş olduğu halde, hadîs uydurup yalan söyleyenlerin dehşetli günah irtikâb ettiklerini beyan eden şu hadîs-i şeriftir:

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

Yani: "Bilerek benim adıma yalan söyleyenler, Cehennemide yerini hazırlasın!"

İşte bu hadîs-i şerif, sahihin sahihi ve en kuvvetli mütevatir hadîslerdendir. Ayrı ayrı rivayet tarikleriyle ve az değişik lâfızlarla gelen bu hadîs için, İmam-ı Suyutî, yüzden fazla rivayet yollarının var olduğunu söylemiştir. Ayrıca İbn-i Salâh, İmam-ı Nevevî, Hafız Irakî, İbn-i Abdi-l Berr, İbni-l Cevzî gibi büyük hadîs imamları bu hadisin muzaaf mütevatir olduğuna hükmetmişlerdir.(1)

İşte bu pek mühim ve çok azîm olan hadîs-i şerif, ümmete bilhassa İlm-i hadîs ulemasına çok büyük ve külli bir kaide olarak gelen bir ferman-ı Nebevî'dir. Bu fermanın hududuna giren bir hâdise, Resulullah'ın hayatında vuku' bulmuş, bizzat onun emriyle o adamın cezasının tatbik şekli bildirilmiştir. Şöyle ki:

Bir rivayette, Resul-i Ekrem (A.S.M.) bir adamı bir iş için müslüman Arabların bir obasına göndermiş, (başka bir rivayette bir adam. Peygamber'in kıyafeti gibi bir şeyler giyerek Medine'nin bir mahallesine gitmiş) demiş ki: "Beni Resulullah gönderdi ve emretti ki; evlerinizde kadınlarınızla birlikte istediğim şekilde kalabileceğim."

Birinci rivayette, bu adamın gittiği yerdeki müslüman Arablar demişler: "Peygamberin emri baş-göz üstüne!" Fakat arkadan acele olarak bir adam Peygamber'e göndermişler, durumu arzetmişler.

İkinci rivayette ise, Medinelî müslümanlar; "Biz sana inanmıyoruz, Resulullah (A.S.M.) günah ve haram bir şeyi emretmez. Seni kadınlarımızın içinde değil, fakat müstakil bir odada misafir ederiz" demişler ve sonra da durumu Peygamber'e gidip bildirmişler.

Bu haberi duyan Resul-i Ekrem (A.S.M.) çok şiddetli gazaba gelmiş. Ensar'dan bir adam, öbür rivayette Hazret-i Ömer'i hemen oraya göndermiş ve emretmiş ki: "O adamı hemen öldürün ve sonra da ateşe atıp yakın!"

Fakat gitmişler bakmışlar ki, adam ölmüş ve kabre konmuş. İkinci rivayette bir yılan sokmuş, öldürmüş, amma yine de Peygamber'in emri için onun cenazesini çıkarıp ateşte yakmışlar... (Mecma-uz Zevaid 1/445)

Böylece ferrnan-ı Nebevî ile ve vuku' bulmuş olan hâdisedeki münafığın cezasını tatbik şekliyle; Peygamber namına, bilerek yalan ve uydurma söz yaymanın ehl-i iman için mümkin olmadığını, hele Sahabe-i Kiram için asla ve kat'a öyle bir şenaatin irtikâbının düşünülemeyeceği meydana çıkmış oluyor.

---

(1): Bakınız: Nazm-ül Mütenasir Fil-Hadîs-il Mütevatir sh: 20-24 ve El-Esrar-ül Merfûa Aliyy-ül Karî sh: 34-35

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum1 : 2.Madde

2.Madde

İkinci Madde

Birinci Maddedeki ferman-ı Nebevinin büyük tehdidinden endişe ve telâşa düşen Resulullah'tan duyduklarını, kelimesi kelimesine söyleyemem korkusundan âdeta dilleri tutulan Sahabelerin, bu tür endişelerini izale ile, hadîslerinin neşir ve tebliği hususunda hadd-i vasat bir makamda kuvve-i maneviyelerini te'min için, Resulullah (A.S.M.) lütufkâr irşadlarda bulunmuştur. Amma Peygamberin bu izin ve müsadelerine rağmen, yine de o korku ve endişe bazı Sahabelerde devam etmiştir. Bunun örneği şöyledir:

Sahabî-i celil Abdullah bin Mes'ud (R.A.) Resulullah'in (A.S.M.) vefatından hayli zaman sonra Küfe'de bir gün, Resulullah'tan bir hadîs-i şerif nakletmek üzere söze başlamak isterken, birden bire sararıp titremeye ve gaşy içinde kendinden geçerek mübarek alnından terler akmaya başlamış. "Kale Resulullah" diyememiş. Bir rivayette, bir sene kadar aynı hadîs-i şerife müteveccih olup, nakletmek isterken; "Kale Resulullah" diyemiyormuş. Çünki "Kale Resulullah" dediği zaman, kendisine göre, hadîsi kelimesi kelimesiyle aynen aktarması icab ediyor.**(1)**

Öbür rivayette ise; bir-iki defa öyle gaşy içinde baygınlıklar geçirdikten sonra demiş: "Söylediğimin ya az altında, ya da üstünde, ya da ona yakın bir tarzda olarak.. **(2)**

İşte Sahabelerin bazıları, İbn-i Mes'ud gibi, Resulullah'ın sözlerini naklederken, mutlaka kelimesi kelimesine söylemenin kat'i lüzumluluğunu ileri sürüyorlardı. Amma diğer sahabelerin ekserisi ise, az sonra kaydedeceğimiz izin ve müsaade-i Nebeviyeye dayanarak; Peygamber'in duyulan bir sözünün mânasını muhafaza

ederek, hadîsin kelimelerini aynen hatırlayamasa da, başka kelimelerle nakletmeyi caiz görmüşlerdir. Zira eğer bu yolda gidilmeyip, Abdullah bin Mes'ud gibi zâtların mesleği esas alınmış olsaydı, birçok hadîs-i şeriflerin heder olması ve ümmete tebliği ve ulaştırma vazifesi yerine gelmemiş olması söz konusu olurdu.

Sahabelerdeki bu farklı iki görüş, muhaddisler arasında da devam etmiştir. Fakat ekseriyetin re'yi; "Hadîs-i bil-mâna ile nakledilmesi caizdir." yönündedir. Nitekim bu kitabın Hadîsler Cetvelinin 208/1 bölümünde bu hususta bazı me'hazler verilmiştir.

Peygamberin (A.S.M.) izin ve müsaadesini bildiren rivayet veya hadîs-i şerif şöyledir: (Meâlen) "Benim sözümü, kasd-ı mahsusla haramı helâl, helâli de haram etmeden ve mânasını kırpmadan kesmeden ve bozmadan başka lafızlarla söyleyebilirsiniz. Kelimelerde, takdim ve tehirin zararı yoktur. (Bakınız: Şerh-üs Sünne Begavî Mukaddeme sh: 5; Nevadir-ül Usûl sh: 398; Mecma-uz Zevaid 1/148 ve 154; El-Metalib-ül Aliye 3/122; Daremî 1/79; Ell-İlma' Kadı İyaz sh: 12 ve 178; El-Feth-ül Kebir 3/311; Bostan-ul Arifin Ebu-l Leys es-Semerkandî sh: 6 ve daha geniş izah için İthaf-üs Sâdet-il Müttakîn İmam-ı Zebidî 1/66)

Bu hakikatin yanında, Hazret-i Resulullah (A.S.M.) hadîslerinin ümmetine tebliği ve herkese yayılmasını çok ehemmiyetle istemiş ve bu vazifeyi yapmanın pek ziyade ehemmiyet ve faziletinden söz etmiştir. Bu hususa dair vürûd etmiş hadîs-i şeriflerden de bir-iki örnek arzedelim:

Birinci Örnek: İmam-ı Şafiî ve Beyhakî'nin, Abdullah bin Mes'ud'dan naklettikleri şu hadîs-i şeriftir:

نَضَّرَاللّٰهُ امْرَاً سَمِعَ مَقَالَتى فَحَفَظَهَا وَوَعَاهَا وَاَدَاهَا فَرُبَّ حَمِلَ فِقْهٍ اِلَى مَنْ هُوَ اَفْقَهُ مِنْهُ ...

Ayın bu hadîsi az değişik lâfızlarla Ebu Davud ve Tirmizî ise şöyle nakletmişler:**(3)**

نَضَّرَاللّٰهُ امْرَاً سَمِعَ مِنَّا شَيْءً فَبَلّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ فَرُبَّ مُبَلَّغٍ اَوْعى مِنْ سَامِعٍ

Her iki tarz hadîs-i şeriflerin müşterek mânaları: "Allah-u Teâlâ, o kişiyi nurlandırsın ki, benim sözümü işitip muhafaza eder, mânasını düşünerek ona uyar ve onu tebliğ eder. Çünkü birçok fıkıh hameleleri var ki; tebliğ edeceği kimseler içinde, ondan daha fakih kimseler bulunabilir"

Yine bu babda, Resul-i Ekrem (A.S.M.) Haccet-ül Veda hutbesinde, Ashabına ve ümmetine çok mühim mes'elelere etraflıca temas edip, hutbesini bitirirken, şöyle ferman buyurmuş: "Dikkat ediniz, şimdi sizden burada sözlerimi işiten hazır kimseler, burada bulunmayanlara onu tebliğ etsin! Çünki ba/an olur ki; tebliğ edilen adam, benden işitenden onu daha çok muhafaza edebilir." (El-Medhal Beyhakî sh:23)

Bu hadîs-i şeriflerin mânalarım te'yid ve takviye eden Kur'an'da bir kaç âyet de vardır. Amma mes'elenin daha fazla uzamaması için onu hadîs kitaplarına havale ediyoruz.

Böylece ehadîs-i şerifenin iki had ortasında muhafazası, tebliği ve neşri Peygamberce konulan muhkem kaideler çerçevesinde gerçekleşmiş ve Allah'a hadsiz şükürler olsun, sapasağlam bize kadar ulaşmıştır. Lâkin bir kısım sırlı ve hususî hadîsler vardır ki; mezkûr kaideler çerçevesinde değil, ancak ehli arasında hususî şekilde muhafaza edilip gelmiştir. Bu âhirki mes'eleyi "Sırlı ve Hususî Hadîsler Bölümü"nde ele alacağımızdan, burada bu işaretle iktifa ediyoruz.

---

(1): Ahbâr-ı Ebu Hanife sh: 95 ve 177

(2): Menhat-ül Ma'bud fi-Tahric-i Ehadîs-i Müsned-i Ebu Davud Et-Tayalisî 1/37

(3): Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 5

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum1 : 3.Madde

3.Madde

Üçüncü Madde

Hadîse sadece rivayet yoluyla gelen tarafına değil, akıl ve dirayetle ona müteveccih olup mânasını düşünmek ve ona riayet etmek ve saire hakkındaki Peygamberdin dikteli emirleri:

Şu üçüncü madde ile ilgili hadîs-i şerifler her ne kadar açıkça akıl ve dirayet ifadeleri kullanarak gelmiş değillerdir. Amma biraz dikkat edilirse, bu mânayı tazammun ettikleri rahatlıkla görülebilir. Büyük Muhaddislerce vaz' edilmiş hadîs usûlü ıstılahlarında da medar-ı bahistir.**(1)** Ayrıca, Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.) kaydedeceğimiz hadîs-i şerifi bir çeşit tefsir eden ifadeleri de vardır. Az sonra kaydedilecektir. Bu üçüncü maddemizin kanun ve kaidesini teşkil eden şu hadîs-i şeriftir: **(2)**

"Benden bir hadîsi naklen duyduğunuzda, eğer kalblerinize hoş gelir, vicdan ve hissiyatınıza uygun ve tatlı olur ve onu kendinize yakın gördünüz; o durumda o bendendir. Şayet bunun aksi olursa, o benden uzaktır."

Bu hadîsi İmam-ı Suyûtî Sahih hadîslerden saydığı gibi, Feyz-ül Kadir Müellifi de bu sıhhatin isbatını yapmıştır. Ayrıca yine Feyz-ül Kadir Müellifi Allâme Abdurrauf el-Menavî hadîsin mânasını, aynı mânadaki sair hadîslerle de takviye etmiş, onun mânasını çok güzel şerh etmiştir. Geniş bilgi için, mezkûr kitaba müracaat edilebilir.

İmam-ı Ali de bu hususta şöyle buyurmuş:**(3)**

"Bir hadîsi işittiğinizde, onu riayet etme aklıyla ölçünüz. Yoksa sadece rivayet aklıyla değil... Zira ilmi (yani hadîsi) rivayet eden çoktur, amma ona riayet eden azdır."

İşte şu hadîs-i şerif ve İmam-ı Ali'nin bu tefsiri, bize göre çok mühim, muhkem bir kaidedir. Hadîs-i Şerifler, rivayet ve senedleri itibarıyla zaif de gelseler, (Ahkam-ı Şeriat ve islâm akidesi hususları hariç) onları önce samimi ve hâlis bir niyetle karşılamak ve üstünde düşünmek gerekir. Hususî ahvalde, kalbine ve ruhuna zevk ve inşirah veriyorsa; yahudda, ilmî bazı meselelerde aydınlatıcı noktalara işaret ediyorsa, ona uymak ve onu hadîs olarak muhafaza etmek lâzımdır. Yoksa, kendi hususî vicdaniyat ve şuuru veya fikir ve meşrebini herkese vekil addeden bazı kimseler gibi, ilim-furuşluk taslanarak, ta'n oklarını atmamak, en azından bir samimiyetin nişanesi ve teslimiyetin bir alâmetidir.

Bize göre, üstte kaydedilmiş hadîs-i şerif, bu noktaları da ihtar etmek üzere vazedilmiş çok büyük, amma bir derece hafi bir kaidedir. Nitekim bazı kâmil Muhaddisler, hadîslerin sened ve rivayet yollarını tahlil etmeden de hadîsi hemen tanıdıklarını izhar etmişlerdir. Bunlardan birisi Rabi' İbn-i Haysem'dir ki demiş: "Bazı hadîsler vardır ki, üstünde gündüzün ziyası gibi Nur vardır. Onunla bilirsin ki, o söz hadîstir. Bazı sözler de vardır ki, üstünde gecenin karanlığı gibi zulmet vardır. Bununla da o sözün bir hadîs olmadığını anlarsın."**(4)**

İmam-ı Rabbanî Hazretleri de, İbn-i Haysem gibi bu noktada şöyle demiştir: "Ben seyr-i ruhanîde görüyordum ki. Resul-i Ekrem (A.S.M.) dan mervî olan kelimât nurludur. Sünnet-i Seniyye şuaıyla parlıyor. Ondan mervî olmayan parlak ve kuvvetli virdleri ve halleri gördüğüm vakit, üstünde o nur yoktu..."**(5)**

Demek ki, ehli olanlarca, yani kalb ve ruhları nur-u imanla parlamış ehl-i feraset kâmil muhaddislerce, hadîsin Resulullah'tan olup olmadığı hususunda, sened ve rivayet yollarının tahlilinden önce de bilinebilmektedir. Amma bu hasiyet ve feraset, rastgele herkes için değildir.

----

(1): Bakınız: El-Menhel-ül Latif sh: 44

(2): El Feth ül Kebir 1/121 (Müsned-i Ahmed ve Müsned-i ebu Ya'lâ'dan nakil); Cem'-ül Fevaid 1/50 (Müsned-i Ahmed ve Bezzar'dan); kezâ Feyz-ül Kadir 1/382

(3): Nehc-ül Belâga /İmam-ı Ali. tahkik Dr. Subhi Salih sh: 485
(4): Feyz-ül Kadir 1/382
(5): Lem'alar sh: 56 (11. Lem'a)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum1 : 4.Madde

Dördüncü Madde

Resul-i Ekrem (A.S.M.) hadîslerinin islâm Dini ve müslümanlar için pek ziyade ehemmiyet ve lüzumluluğunu ve hadîssiz islâm Dini ve Şeriatı bilinemiyeceğini bildiren bazı fermanları:

Bu dördüncü maddenin hakikati başta Kur'an'ın birçok âyetleriyle tasrih ve beyan buyurulmuştur. Ehadîs-i Nebeviyenin islâm Dininde Kur'an'dan sonra en büyük me'haz ve merci' olduğunu İslâm âlimlerinin her sınıfınca kabul, tasdik ve iman edilmiştir. Kur'an-ı Kerim, hadîs-i şerifler olmasa, mânası tam bilinemeyeceği, islâm Şeriatının küllî ve cihan şümul ihatası anlaşılamayacağı kat'î bir gerçektir. Bu mes'eleye dair fazla beyan abes olur. Geniş ve isbatlı ve hakikatli izahları umum hadîs kitapları ve İslâm Şeriatı ve usûlüddin ilmine dair yazılmış bütün islâm âlimlerinin eserleri izah, beyan ve isbat etmişlerdir.

Şimdi mevzuumuzu gayet açık bir tarzda ifade eden nübüvvet fermanlarından en büyüklerinden numunelik bir-ikisini kaydediyoruz:

Birincisi: Az yukarda, birinci maddede yazılı olan Peygamber'in (A.S.M.) Abdullah bin Amr bin El-As'a söylemiş olduğu şu: "Sen yaz! Benim nefsim kabza-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki; bu ağızdan yalnız ve yalnız hak çıkar!" hadîs-i şerifidir.

İkincisi: اَلاَ اِنّى اُوتيتُ الْكِتَابَ وَ مِثْلَهُ مَعَهُ... الخ hadis-i şerifidir.**(1)**

Meali: "Kat'iyyen biliniz ki, bana Kur'an Allah tarafından nazil olduğu gibi, onunla beraber ve onun kadar da sünneti bildiren

hadîslerin mânaları nazil olmuştur."

Muhaddislerce, şu Kur'an'la birlikte nazil olmuş olan hakikati "Kur'an-ı gayr-ı metlû" denilmiş. Yani lafzıyla değil, manasıyla nazil olmuş olan Kur'an...

Üçüncüsünün meâli: "Ben ne dedim ise, ne diyorsam, muhakkak ki semadandır... Yani vahiydendir." **(2)**

Dördüncüsü: Hasan bin Atiyye (R.A.) demiş ki: "Cebrail (A.S.) Resulullah'a nazil olur, Ona Kur'an'ı tâlim ettiği gibi Sünneti de tâlim ederdi." **(3)**

Beşincisi: Hadîs ve Sünnete -sözde Kur'ana dayanarak- ehemmiyet vermeyenlerin bid'at ehli olacaklarını bildiren şu çok mühim ve pek azîm hadîs-i şeriftir ki; ferman buyurmuş:

"Yakın bir gelecekte sizden bazılarınız, koltuğuna yaslanmış olduğu halde, ona benim bir hadîsim okunduğu zaman diyecek: "Bizimle sizin aranızda Kur'an vardır. Kur'an'ın helâl ettiğini helâl sayar, haram ettiğini de haram biliriz; Sakın dikkat ediniz ki; Resulullah'ın haram kıldığı şeyler, aynen Allah'ın haram kıldığı şeyler gibidir. Ve keza helâl ettikleri de Kur'anın helâl ettikleri gibidir." **(4)**

Âhir ki hadîs-i şerif, değişik lâfızlar ve ayrı ayrı rivayet yollarıyla gelmiştir. Bazılarında mes'eleyi daha da geniş izah etmişlerdir. Verilen me'hazlerde görülebilir.

Böylece, Resul-i Ekrem'in hayatında, kendi hadîs ve sünnetinin. Sahabelerinde ve ümmeti içinde yerleşmesi, muhafazası, tebliği, neşri ve Kur'an'la birlikte büyük ehemmiyetli makam ve derecesi hakkında verilen kaideli numunelik hadîsler, bence durumu kemâliyle izah etmişlerdir. Başka beyana da ihtiyaç bırakmamışlardır.

----

(1): Mişkât-ül Mesabih 1/57 hadîs no:163; Tarh-ut Tesrib 2/35; El-Feth-ül Kebir 1/484, 487

(2): El-Esrar-ül Merfûa Aliyy-ül Karî, tahkik M. Sabbağ sh: 25

(3): Ez-Zühd İbn-ül Mübarek 2/23; El-Musannef San'anî 11/255; Miftah-u Künûz-is Sünne sh: 257

(4): El-Menhel-ül Latif sh: 12 (Ebu Davud ve Tirmizî'den naklen); keza El-Feth-ül Kebir 1/484 ve 487 (Müsned-i Ahmed bin Hanbel ve

Ebu Davud'dan nakil)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum2

Bölüm 2

Resul-i Ekrem'in vefatından sonra. Sahabeler arasında hadîse verilen ehemmiyet ve onun muhafazası ve başkalara tebliği ve saire...

Bu bölümün esası ve mahiyeti itibarıyla Birinci Bölümle ve kaide olarak onda zikredilmiş hadîsleriyle alâkadardır. Yani, Resulullah tarafından verilen dikteli emirler istikametinde cereyan etmiştir. Hatta denilebilir ki Resulullah (A.S.M.) hayatta iken Sahabelerin O'nun söz, hareket ve tavırlarına verdikleri ehemmiyet ve kıymet O'nun vefatından sonra birkaç kat daha artmıştır. Çünki vefat-ı Nebevîden sonra islâmiyet genişlemiş, yeni yeni fütuhatlar olmuş ayrı ayrı milletlerden İslâm dinini kabul edenler çoğalmıştır. Dolayısıyla Sahabelere birçok meseleler hakkında sualler sorulmuştur. Her taraftan Medine'ye, dinlerini iyi ögrenmek için, dinî ve şer'i mes'elelerini halletmek üzere birçok insanlar gelmiştir. " Medine'ye gelen insanlar bazıları bir ay, bazıları iki ay kalarak dinin hükümlerini, Şeriatın tatbikatıyla ilgili durumları öğrenir, kavimlerine döner, giderlerdi.

Böylece Sahabelere müteveccih büyük vazife başgösterince, sorulan suallere doğru cevab verebilmek için, kendisinin bizzat Resulullah'tan duyduğunu başka Sahabelerinkine muvafık olup olmadığını öğrenmek üzere birbirlerinin yanına gidip gelmeler başladı. Bunun yanında kendisinin herhangi bir sebebden duymamış olabileceği hadîsler hususunda başka Sahabelere müracaat etmek ve ona gidip dinlemek için de mülakatlar sık-sık cereyan etmekteydi.

Bu gerçeğin misallerinden olarak; Câbir bin Abdullah (R.A.) Şam'da bulunan Abdullah bin Enes'den (R.A.) nakledilen bir hadîsi tahkik etmek için Medine'den kalkıp, Şam'a kadar gitmiştir.**(1)**

Keza, Ebu Eyyüb-il Ensarî Medine'den kalkıp Mısır'a, Ukbe bin Amir'in rivayet ettiği مَنْ سَتَرَ فيِ الدُّنْيَا... الخ hadîsini tahkik için yanına bizzat gitmiştir.**(2)**

Sahabelerin hey'et-i umumiyesi, numuneleri verilen tarzda, son derece titizlik içerisinde hadîse karşı durumları öyle olduğu gibi Peygamber'in vefatından sonra islâm ümmeti başına halife olarak geçen Hazret-i Ebubekir (R.A.), Ömer (R.A.), Osman (R.A.), Ali (R.A.) dahi objektif ve umum müslümanlar ve İslâm Dini noktasından, daha titiz bir şekilde Resulullah'ın hadîslerini muhafaza, tahkik ve tesbitleri hususunda öncü olmuşlardır.

Misal için: Hazret-i Mugire (R.A.), Ebubekir'e "Cedde, yani babaanne, evlâdının altıda bir malına hissedardır." diye olan mes'elesi hakkındaki hadîsi söylediği zaman, Hazret-i Ebubekir buna bir şâhid istemiş. Muhammed İbn-i Mesleme (R.A.) buna: "Evet, ben de işittim" demiş ve ona şahidlik yapmıştır.

Keza: Ebu Musa (R.A.) ile Hazret-i Ömer'in (R.A.) kıssası olan bir mes'ele hakkında Ebu Musa'nın (R.A.) söylediği bir hadîs-i şerifi tahkik için, başka Sahabelere de sormuştur.

Hazret-i Ali (R.A.) ise, duyulan bir hadîsi tahkik için, nakledeni yemin ettirirmiş.**(3)**

İşte Sahabelerin ve en başta dört islâm halifesinin hadîs-i Resulullah mes'elesindeki tavırları hülâsa olarak kaydedildiği tarzda cereyan etmiştir. Çünki Resulullah'ın vefatından sonra, islâm Dini hizmeti doğrudan doğruya Sahabelerin omuzlarına yüklenmiş ve Sahabeler bu şuur ve idrâk içerisinde kendilerini bulmuşlardır. Dünyanın birçok yerlerine islâm Dini ve Şeriatını, hususuyla Ehadîs-i Nebeviyeyi neşir ve tebliğ için Sahabeler gitmişlerdi. Bazıları da siyasî çalkantılar ve fitnelerden dolayı dünyaya dağılmışlardı. Mısır, Şam, Bağdat, Horasan ve saire gibi yerlere giden Sahabeler, vazifeleri olan din neşriyatı ve hadîs tebliğini bihakkın yerine getirmişlerdir...

Kur'anı, islâm Dininin ahkâmını ve Ehadîs-i Nebeviyeyi Sahabelerden bizzat devralan Tabiîn denilen çok büyük ve muazzam ve mübarek insan topluluğu ise, Sahabelerin izlerini aynen takib ederek, o çok büyük vazifeyi omuzlarına alarak, hummalı bir şekilde hadîsin muhafazasına, tebliğine ve neşrine çalıştılar ve hakeza, Resulullah'ın vefatından sonra Sahabelerin ehadîs-i şerifeye karşı telâkki ve tavırları, işte şu çok özetle anlatıldığı tarzda olmuştur. Radıyallahu Anhüm Ecmaîn.

---

(1): El-Menhel-ül Latif sh: 30

(2): Aynı eser sh: 30

(3): Aynı eser sh: 31

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum3

Bölüm 3

Bölüm 3

Sahabe asrını takib eden iki asırda, hadîsin gelişim seyri, tavırları ve zabıt ve tedvini...

Sahabe asrında, Tabiîn denilen ve Sahabe'den sonra en kâmil insanlar olan bu zâtlar ehadîs-i şerifeyi ve ona hizmet tarzını, tebliğ, neşir, muhafaza keyfiyetini, Sahabelerden olduğu gibi devraldılar.

En çok hadîs alınan Sahabeler ve herbirisi binden fazla hadîs rivayet edenler; Ebu Said-il Hudrî (R.A.), Ebu Hüreyre (R.A.), Abdullah bin Ömer (R.A.), Enes İbn-i Mâlik (R.A.h Ibn-i Abbas (R.A.), Câbir bin Abdullah (R.A.) ve Aişe-i Sıddıka'dır (R.A.).

Amma Tabiîn dahi Sahabeler gibi bazıları hadîsleri yazı ile kaydetmekle beraber, lâkin yine de ekseriyet itibarıyla Sahabelerden dinleyerek hafızalarına almakla iktifa ettiler. Böylece herbir Sahabî'den birkaç Tabiîn hadîs alma durumu meydana geldi. Tabiîn'den de o nisbette hadîs alanlar çoğaldı. Derken hadîsi rivayet edenler pek çoğaldı, işin ehli olup olmama durumuna bakmadan, herkes hadîs rivayet etmeye başladı. Elbette bu râviler içerisinde âlim olmayan ve Resulullah'ın (A.S.M.) sözlerini Sahabe'den aldıkları gibi lafzıyla, hiç olmazsa manasıyla aynen muhafaza edip nakledemiyen insanlar da bulunabildi.

İşte bu durumda, başta İmam-ı Mâlik olmak üzere, bazı İslâm büyükleri, hadîsi rastgele herkesten almama mecburiyetini hissettiler. Nitekim İmam-ı Mâlik'in şu: "Ben yetmiş kişi gördüm ki, herbirisi çok emîn ve dürüst insanlardı. Lâkin hadîs nakletme işinde ehil olmadıkları için ben hadîslerini almadım." sözü bu hususa bariz delildir.

Bundan başka, hadîs ile uğraşan âlimler, hadîsi nakil ve rivayet edenlerin dürüstlüğü zabıt işinde ehil olması ve muhafazasını bilen kişilerden almanın zaruretini duydular.

Bu işler böyle yürürken Sahabelerin tamamı vefat ettikleri gibi, Tabiîn'den de büyük hadîs uleması teker teker vefat edip gidiyorlardı, islâm âlemi ise, pek genişlemiş, İslâm Dini dünyanın her tarafında intişar etmekte idi. Bu arada bazı bid'atlar da şüyu' bulmakta idi. Böylece hadîs zabtı azalmakta, muhafaza etmek melekesi de zaiflenmeye yüz tutmakta idi.

İşte, bu sırada. Emir-il Mü'minin Ömer bin Abdülaziz bu gibi ahvali haklı olarak tefekkür etmeye başladı. Hicrî 1. yüzyılın başında (yani ikinci asırda) ilk önce Medine'deki vali ve kadısı Ebi-Bekir bin Hazem'e mektup yazdı Mektubunda şöyle diyordu: "Bak, teftiş eyle Resulullahın hadisleri olanlarını kaydeyle! Çünki ben hadîsin indirasından yani; azalıp kaybolmasından ve ulemanın gitmesinden korktum."

Aynı mektubunda şunları da yazıyordu: "Benim için Medine'de bulunan Amrete binti Abdurrahman El-Ensariye'nin ve Kasım bin Muhammed bin Ebi Bekr'in yanlarındaki hadîsleri yaz, bana gönder!"

Sonra aynı şekilde islâm memleketlerinin büyük şehirlerinde bulunan vali ve memurlarına da, hadîslerin yazı ile kaydedilmesini emretti. İşte bu hâdiseden sonra, ülema-yı islâm hadîs-i şeriflerin toptan yazı ile kaydedilmesine ve toplanmasına başlamış oldular.

Ömer bin Abdülaziz'in mektup yazdığı zatlardan birisi de, meşhur muhaddis Muhammed bin Şihab ez-Zehrî'dir. Bu zâttan sonra gelen ve hadîsi yazı ile kaydedip toplayam ulema, "Zehri'nin tabakasından sonra gelen tabakalar" diye adlandırılmıştır.

Zehrî'nin tabakasından sonra gelen âlimlerden, hadîs toplayanlardan bazılarının isimleri şöyledir:

1- Mekke'de. İbn-i Cüreyc, Hi. 150'de hadîsleri toplayan bir kitap vücuda getirdi.

2- Medine'de İbn-i Ebi İshak, Hi.151'de... Yine Medine'de İmam-ı Malik Hi.179'da, aynı şekilde hadîs cem'eden birer kitap yazdılar.

3- Basra'da Rubayi İbn-i Subeyh Hi.106'da... Said İbn-i Arube Hi.156'da... Hammad bin Seleme Hi.176'da hadîs toplayan birer kitap yazdılar.

4- Kûfe'de Süfyan-ı Sevri Hi.161'de...

5- Şam'da Evzaî Hi. 156'da...

6- Horasan'da, Heşim Hi.188'de ve yine Horasan'da, İbn-ül Mübarek Hi.181'de aynı şekilde hadîse müteveccih kitaplar yazdılar.

Bundan sonra, aynı asırda yaşayan birçok âlimler, mezkûr zâtların izlerini takib ederek hadîs toplamaya başladılar. Bu vakte kadar hadîsleri yazı ile toplama işi şöyle cereyan ediyordu:

Birbiriyle münasebettar hadîsleri bir babda yazıyor, sonra da bu babları da birbirine ekliyorlardı. Aynı zamanda Sahabelerin sözlerini ve Tabiînin büyük ulemasının fıkhı fetvalarını da hadîs içinde karışık olarak dereceliyorlardı. Bunların bir üst tabakası olan "Zehrî'nin tabakasında yer alan âlimler ise, sadece Resulullah'ın hadîslerini kaydetmişlerdi.

Amma maalesef sözü edilen bu hadîs kitaplarından hiçbirisi -İmam-ı Mâlik'in Muvatta' Kitabı hâriç- şimdi mevcud değillerdir. İsmi var, cismi yok, nevindendirler. Hem bu asırdan sonra gelen birçok ulemanın isim ve eserlerinden de söz edildiği halde, eserlerinden mevcud olanı hemen hemen hiçbirisi mevcud değildir. İmam-ı Buharî'nin ilk olarak hazırlamış olduğu "El-Cami-ül Kebir" kitabı da bu nevidendir.

Hem bu vakte kadar, yani İmam-ı Buharî'nin "El-Cami-üs Sahih" eserini yazdığı zamana kadar yazılmış olan eserler, hadîslerin senedlerine bakılmadan, yani bilâhare hadîs âlimlerinin yaptığı gibi, hadîsi rivayet edenlerin hallerine göre, onun senedinin sağlam olup olmadığına bakılmaksızın, hadîs-i şerif diye rivayet edilen herşeyi zabt ve kaydetmek üzere cereyan etmiştir. Çünki bilâhare şüyu' bulan mevzu' hadîslerin karıştırılma tehlike ve korkusu pek yoktu. Amma sonra bu iş değişti, hadîslerin sahih ve sakimlerini birbirinden ayırmak mecburiyeti hâsıl oldu (1)

Hadîslerin en sahihlerini ayırıp, toplama işinde en evvel ortaya fikir atan Buharî'nin hocası İshak bin Raheveyh'dir. Bu zât bir gün talebelerine: "Keşke sizden birisi hadîs-i Resulullah'ın en sahih olanlarına münhasır olarak muhtasar bir kitap yazabilse!" diye fikrini, hem bu yoldaki ciddî arzusunu belirtti.

Bunun üzerine İmam-ı Buharî diyor: "Bu fikir benim kalbimde yer etti ve "El-Cami-üs Sahih", kitabını hazırlamaya başladım." (2) Sonra

aynı şekilde İmam-ı Buharî'nin izinden giden ve sahih hadîsleri toplayan âlimler meydana çıktılar. Meselâ, İmam-ı Müslim, İbn-i Hibban, İbn-i Huzeyme ve İbn-i Cârud gibi zâtlar...

Burada çok mühim bir nokta vardır ki, bazı insanlar nazara almak istemezler. Nokta şudur: İmam-ı Buharî olsun, Müslim olsun umum ehl-i sahih âlimler, sahih hadîsleri topladıklarında hiçbir zaman dava etmemiş ve dememişler ki: "Sadece sahih hadîsler bizim kaydettiklerimizden ibarettir. Geri kalanların içerisinde hiç sahih hadîs yoktur." Evet, bunu bu zâtlar dememişler ve demeleri de mümkün değildir. Çünki evvelâ hadîsin tamamının ihatası mümkin değildir., ve hiçbir muhaddis de bu ihatayı dava etmemiştir. Nitekim adları geçen zâtlardan sonra, daha birçok sahih hadîsler bulup toplayan âlimler meydana çıkmıştır.

Bunlardan bazıları; Ziya-ül Makdisî, Hakim-i Nisaborî, Darekutnî gibi büyük hadîs âlimleri, Buhari ve Müslim'in şartları çerçevesinde birçok sahih hadîsler bulup kaydettiklerini dava etmişlerdir. Zaten Ebu Davud, Tirmizi, Nesaî ve İbn-i Mace gibi büyük hadîs imamları makbul olan Küıüb-ü Sitte'yi bu gayede tamamlamışlardır.

Uydurma hadîslerin şayiası

Hadîs âlimleri, mevzu' hadîslerin şayiası ve bilfiil bazı münafık zındıkların bu işe münafıkane ve sinsi şekilde teşebbüskârane hareketleri duyulması üzerine, pürheyecan ve dikkat kesildiler. Hadîslerin -tabiri caiz ise- ayarlarını ölçen hassas mizanlar ve mevzu' olanlarını içlerinden çıkarıp tarh eden keskin silâhlar, hem onları muhafaza altına alan muhkem sûrlar mesabesinde olan Hadîs usûlü ve kaidelerini koydular. Tek-tek bütün hadîsleri mezkûr kaidenin mizanlarıyla tartmaya koyuldular. Hadîs usûlü ve ilmi ve ıstılahları noktasından bu merhale büyük dalgalarla dalgalandı. Hadîs imamları bu merhalede çok muazzam ve emsalsiz bir hareket ve faaliyet içine girdiler. Bir hadîsin sahih olabilmesi için, onu rivayet ve nakil edenlerin dürüstlük, zabıt ve muhafaza etmek kaidesi gibi uygulamaları, her râvi hakkında tatbik edilmesi ve hadîsin hiçbir zaman yalancılardan, fâsıklardan, bid'at ve heva-i nefis sahibi kimselerden alınmaması, hem hadîsin rivayet senedine giren baştan sona kadar mutlaka zincirleme tarzında birbirinden bizzat duymuş

olmaları şartı gibi keskin kaidelerin süzgecinden geçirilmiş olması lâzımdır diye kat'î hüküm ve karara vardılar.

Bu hususu az ilerde "Bölüm-6"da genişçe ele alacağımızdan burada bu işaretle iktifa ettik.

(1) El-Menhel-ül Latif sh: 22. 25

(2) Kur'an'dan sonra en sahih ve mübarek olan bu eser, şimdi elimizdeki mübarek Sahih-i Buharî Kitabıdır.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum4

Bölüm 4

Bölüm 4

Hadîslerin sayı bakımından ihata edilemeyecek kadar çokluğu mes'elesi...

Evvelâ, bu mevzu' hakkında büyük muhaddis ve muazzam Hafız ve bir milyon hadîsleri hıfzına alan İmam-ı Ahmed bin Hanbel (R.A.) dâhil hiçbir hadîs Hafızı ve İmamı diyememiş ki: "Resulullah'ın hadîslerinin tamamı şu kadardır ve bunların şu kadarı sahih, şu kadarı da zaiftir. Benim toplayıp kaydettiğim hadîslerin dışında sahih hadîs yoktur..."

Evet, asla ve kat'â bu iddiayı hiçbir muhaddis yapmamış ve yapamamıştır. O halde, gayet rahatlıkla diyebiliriz ki, hadîslerin sayı bakımından kesreti ihatasızdır. Hem öyle de olmak lâzımdır. Çünki Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) sadece Risaletle müşerref olmasından vefatına kadarki yirmi üç senelik mübarek ömründe söylediği sözler, yaptığı hareketler ve gösterdiği tavırları, hiçbirisi kaçırılmadan zabtedilmişse -ki bunlar islâm dininin her mes'elesinin kaynağı ve esası olduğundan elbette edilmiştir- o durumda, bu hadîsler ihata edilemiyecek kadar çok olması lâzımdır. Bir de buna Sahabelerin reyleri, fetvaları ve içtihatları da, bir kavle göre hadîs ve sünnetten sayıldığı mes'elesi **(1)** inzimam ederse, elbette o kesret, daha da büyümesi ve ihata duvarını aşmış olması lâzımdır.

Hadîsin bu ihatasız kesreti, Tabiîn asrında daha da çok hükümrandı. Ancak birkaç zındık münafığın veya kafasız ahmak, saf bazı kimselerin hadîs diye orada burada konuşmaları vuku' bulunca, Bölüm-5 te arzettiğimiz vecihle, uydurma sözlerin, Resulullah'ın hadîslerine karışır korkusu ve endişesiyle; duyulan herbir hadîsin çok

hassas olan kaide ve usûller süzgecinden geçirilerek süzülmesi neticesinde, birçok hadîslerin bu noktadan heder olduğu da muhakkaktır.

Öyle ya, birisi şimdi sorsa ki; "Bir İmam-ı Ahmed'in hıfzına almış olduğu bir milyon hadîs ve Buharî'nin ezberine aldığı beşyüz bin hadîs **(2)** nerededir? Halbuki şimdi mevcud hadîs kitaplarında, sahih ve zaifleri beraber olarak mecmuu, İmam-ı Suyutî'nin tesbitine göre, ancak ikiyüz bin kadardır. O halde hani nerede bir milyon hadîs? Veya hani beşyüz bin?"

İmam-ı Suyutî'nin mevcud hadîsler için ikiyüz bin olarak tahmin etmesi dahi, sair ulemaca kabul görmemiştir. Yani şimdi elde mevcud ve çoğu matbu' hadîs kitaplarındaki bütün hadîsleri dahi ihata etmek mümkin değildir demişlerdir.

Evet, üstteki sualin cevabını verecek yoktur sanırım. Öyle ise, mevzu' hadîsler korkusu ile, pekçok hadîsin heder olması kuvvetli ihtimal dahilinde olduğu gibi, İmam-ı Şa'ranî ve İbn-i Haldun'un tesbitlerine göre **(3)** Cengiz ve Hülâgü'nün Bağdad'ı istilâsında binlerce el yazma islâm eserleri Dicle Nehri'ne atılması hâdisesinde, pekçok hadîs-i şeriflerin ziyaa uğramış olması ihtimali de düşünülebilir. Ayrıca "Üçüncü Bölüm"de kaydettiğimiz gibi, birinci asırda birçok ulemanın hadîs toplayan eserleri olduğu söylendiği halde, bugün bu eserlerin ismi var, cismi yok olan meçhullük kaziyesi dahi bu hususa işaret eder gibidir.

İşte hadîs-i şeriflerin şu ihata edilemeyecek kadar çokluğu, elbette onu rivayet eden insanların da o nisbette çokluğunu ifade eyler ve bu pek çok olan hadîs-i şeriflerin tek-tek tesbitleri, yani cerh ve ta'dil süzgecinden geçirilmesi ve dolayısıyla senedlerinde yer alan bütün râvi insanların durumlarının tahlili, elbette daha da çok ihatasızlık arzeden bir durum alır. Nitekim elde mevcud hadîslerin cerh ve ta'dil işinde bu ihatasızlığın neticesi olarak, muhaddislerin ihtilâfları had safhadadır. "Temhid" bölümünde de arzettiğimiz gibi bir hadîs-i şerifin senedine ilişen ve hatta onu mevzulukla ittiham edecek kadar ileri giden birkaçı varsa, onun karşısında aynı hadîsin sıhhat ve makbullüğü bir çok muhaddislerce iddia edilmiş, hatta isbat da edilmiş. Bu hal dahi gösteriyor ki; hadîslerin sayı bakımından muazzam çokluğu olduğu ve ihatası mümkin olmadığı gibi,

senetlerinin silsilesindeki râvi insanların hal ve durumlarını kemaliyle ihata dahi mümkin olamamıştır.

Hem, hadîsin umumunun, her tarafının ihata edilmesinin imkânsızlığının en bariz bir delili de: Koca Suyutî gibi bir hadîs denizinin şu itirafıdır: "Ben, Kitab-ün Nureyn Fi Islah id-Dareyn eserinde şu hadîs-i şerifi gördüm:

اَلْبَيْتُ الَّذى فيهِ الْبَنَاتُ يُنْزِلُ اللّٰهُ فيهِ كُلَّ يَوْمٍ اِثْنَى عَشَرَةَ رَحْمَةً وَلاَ تَنْقَطِعُ زِيَارَةَ الْمَلاَئِكَةِ مِنْ ذلِكَ الْبَيْتِ

(El-Hâvî Lil-Fetavî 2/187.. ve adı geçen kitap sh: 23)

Evet, İmam-ı Suyutî bu hadîs hakkında bir çeşit itirafı, mevzumuza bir başka delildir. Zira Suyutî Hazretleri yeryüzünde mevcud pek çok hadîs-i şerifleri metinleriyle, lâfızlarıyla ve rivayet yolları ve senedleriyle beraber hafızasına alan çok büyük bir hadîs Hafızı ve Hüccetidir. Buna rağmen, sözünü ettiği hadîsi evvelce te'lif edilmiş olan bir kitapta görmesi ve onun rivayet yolunu ve senedini görmemiş olması, hadîs-i şeriflerin son derece çokluğu ve ihatasının mümkin olmadığını göstermektedir.

Bu mes'elenin ayrıca isbatı bazı örnekleri de "Mevzu Hadîsler Bölümünde gelecektir inşâallah...

---

(1): El-Musannef San'anî 11/258

(2): El-Feth-ül Kebir 1/7

(3): Levakıh-ul Envar-il Kudsiye Şa'ranî sh: 347; Mukaddimet-ü Ibn-i Haldun sh: 388

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum5

Bölüm 5

Bölüm 5

Cerh ve tenkid işinde bir kısım muhaddislerin çok aşırı, ziyade taşkın bazı davranışlarının acib misalleri...

Bu bölümün içindeki örnekler, "Altıncı Bölüm"de de umumiyeti itibarıyla bir nebze ele alınacağından çok kısaca temas edilecek. Bu kitabın "Temhid" kısmında işaret edildiği gibi; cerh ve ta'dil mekanizmasını işleten Muhaddisler üç sınıftır. Bir sınıfı, hakikaten aşırı şekilde ileri gitmişler, âdeta hadîslerin azalmasını, kısalmasını, hatta yok olmasını istercesine davranış içerisinde bulunmuşlardır Muhaddislerce bunlara müteşeddit diye ad konulmuş. Bu sınıfın pîr ve reislerinden en birincisi başta İbn-i Kayyim-il Cevzi'dir. Bunların mukallid ve mültezimleri ise, daha acaib bir tarzda âdeta tırpanı ellerine almış olarak hadîsleri kırpmaya kendilerini vazifedar saymışçasına bir tutum içerisine girmişlerdir. Bu hâdisenin bazı numunelerini kısaca vermek icab ederse:

1- İbn-i Cevzî'nin Müsned-i Ahmed bin Hanbel'deki yirmi dört tane hadîs hakkında mevzuluk isnad etmesine karşılık, İbn-i Hacer-i Askalanî bunları tek tek ele alıp incelemiş ve neticede bu yirmi dört hadîsten hiçbirisinin mevzu' olmayıp bilâkis seneden de bazıları sahih, bir kısmı Hasen ve geri kalanları da hiç olmazsa Zaif hadîsler olduğunu isbat etmiştir. Bu Risalenin ismi "E-Kavl-ül Müsedded"dir. (Bakınız: Ta'cil-ül Menfaat Ibn-i Hacer sn: 10-11 ve Ithaf-üs Sâde Zebidî 1/69)

2- Yine İbn-il Cevzî'nin kendi mevzular kitabına almış olduğu hadîslerden üçyüzden ziyade hadîsleri, İmam-ı Suyutî bunları tahlile tabi' tutmuş ve bu hadîslerin hiç birisinin mevzu' olmadığını ve

içlerinde Sahih-i Müslim ve Ebu Davud'un Sahih olan hadîslerinin bulunduğunu isbatlamıştır. (Bakınız: En-Nikât-ül Bedîât.. eserin tamamı)

Bu eser, bizdeki elyazma durumuyla 29 satırlı, ortaboy 96 sahifeden ibarettir. İmam-ı Suyutî bu eserinin sonunda şöyle diyor: "Şu kitapla kaydettiğim 300 kadar müteâkabe (haklarında kelâm edilmiş hadîsler) hiçbirisinin mevzu' hadîsler içine alınmasına imkân yoktur. Çünki bu hadîslerden iki tanesi Buharî ve Müslim'in, otuzsekiz tanesi Müsned-i Ahmed'in, dokuz tanesi Ebu Davud'un, otuz tanesi Nesaî'nin, on tanesi İbn-i Mace'nin, altmış tanesi Müstedrek-ül Hâkim'in hadîsleri olduğu gibi, geri kalan yüzotuz hadîs ise, müşterek olarak Kütüb-ü Sitte'de ve Müsned-i Ahmed'de mevcuddurlar. Bunlardan arta kalan hadîsler, Beyhakî'nin Sünen-i Kübra, Şuab-ül İman, Delâil-ün Nübüvve eserlerinde yer aldıkları gibi, bir kısmı da Sahih-i İbn-i Huzeyme, Sahih-i Ibn-i Hibban, Müsned-i Daremî, Tarih-ül Buharî ve yine Buharî'nin Halk-u Efal-il İbad ve Cüz-ül Kur'an eserlerinde ve Sünen-i Darekutnî kitaplarında bulunmaktadırlar.

3- Yine İbn-i Cevzî'nin "Mevzu Hadîsler" kitabı içine almış olduğu yüzden fazla hadîsleri, İmam-ı Suyutî, El-Leali-l Masnua eserinin iki cildinde tahlile tabi tutmuş ve bu hadîsleri yüzde doksan nisbetiyle mevzuluktan kurtarmış, ortaya koymuştur.

4- Meşhur muhaddis Kazvinî, İmam-ı Begavî'nin Mesabih-üs Sünne kitabının onsekiz hadîsi hakkında mevzuluk isnad etmesine mukabil, İbn-i Hacer Askalanî bu hadîsleri tek-tek incelemiş ve bunlardan hiçbirisinin mevzu olmayıp bilakis kısmen Sahih, kısmen Hasen, bir kısmı da sadece Zaif hadîsler olduğunu, "Ecvibet-ül Hafız Alâ Ehadîs-il Misbah" Risalesiyle isbatlamıştır. İbn-i Hacer'in bu risalesi, adı geçen Mesabih kitabı 1/78'de mevcuddur.

Böylece eskide toplu halde, hadîs-i şeriflere ilişmeler vaki' olduğu gibi, yer yer birer, ikişer hadîslere de ilişmeler olmuş, bu arada bu ilişmelere karşı büyük hadîs imamları cevablar vermiş ve hadîsleri kurtarmışlardır. Birerlik, ikişerlik numuneleri bu kitabın "Mevzu' Hadîsler" kısmında ele alacağımızdan burada medar-ı bahis yapmayacağız.

5- Bu zamanda hadîsin cerh ve tenkid işinde, eskilerin şimdiki mukallidlerinden birisi, Şam'lı Nasiruddin-i Elbanî adındaki şahıs daha çok ileri giderek, hududu tecavüz eden cür'etkârane, amma vukufsuzcasına bir çok sahih hadîslere ilişti. "Silsilet-ül Ehadîs-il Mevzua" adında bir kitap yazıp neşretti. Bir çok sahih hadîslere, hiç olmazsa Hasen, yahud da makbul olan Zaif hadîslere dil uzattı. Bunları mevzulukla şüphelendirmeye kalkıştı. Samimi müslümanların ciğerlerini sızlattı. Bid'at ehli kimselere de, bir mesned oldu. Âlem-i islâm'dan yer yer bu şahsa karşı reddiyelerle cevablar verildi, ilim meydanında perişan edildi.

6- Müstedrek-ül Hâkim adında, Kütüb-ü Sitte'den sonra çok kıymettar bir hadîs kitabı vardır. Bu kitapta İmam-ı Hâkim, sekiz bin kadar hadîsi kendi araştırması neticesi, Buharî ve Müslim'in şartları çerçevesinde sahih hadîsler olduğu halde, mezkûr iki kitaba alınmamıştır diye dava etmiş ve bu davasının isbatına çalışmıştır. Ancak Buharî ve Müslim'in hadîsleri hakkında sahihlik ittifakı hâsıl olduğu gibi, Müstedrek'te yer alan hadîsler hakkında o tarzda bir ittifak husul bulmamıştır. Amma imam-ı Zehebî gibi büyük bir hadîs nekkadı ve dahî imamı bu kitaptaki hadîs-i şerifleri tek-tek incelemiş ve bu hadîslerin yüzde otuzu Sahih-i Buharî ve Müslim'in şartlarına haiz sahih hadîsler olduğunu, yüzde kırkının da sair sahih hadîsler cinsinden olduğunu, geri kalan yüzde otuzunun ise, hasen hadîsler, az bir kısmı da zaifler olduğunu ve bütün bu kitapta ancak şâz olarak bir-iki hadîs şüpheli bulunabileceği kanaatına varmıştır. İmam-ı Zehebî'den sonra gelen meşhur İbn-i Salah, Zeyneddin-i Irakî ve İbn-i Hacer gibi büyük hadîs imamları da aynı bu kanaati paylaşmışlardır. (1)

Amma gel görelim, eskide Ebu Said-il Malinî gibi bazı müteşeddidler bu kitabın umum hadîs-i şeriflerine toptan olarak zaiflik, bir kısmına da mevzuluk isnadında bulunmuş ve Buharî ve Müslim'in şartlarına haiz hiçbir hadîs içinde yoktur diyecek kadar ileri gitmişlerdir. Zamanımızda ise, bu gibi müteşeddid mütaassıblara sırtını dayayan, ilim nezaketini bilmeyen Dr. Muhammed Halil Herras ise, bu kitap için: "Müstedrek değil, Müstetrek denilmeli" diye münasebetsiz bir fikir izhar etmiştir. Bu şahıs aynı zamanda Ezher Üniversitesi Usûlüddin külliyesinin de hocasıdır. işte aynı bu şahıs,

İmam-ı Suyutî'nin El-Hasais-ül Kübra eserini sözde tahkik etmeye kalkışmış ve birçok hadîslerine ilişmek cehaletinde bulunmuştur.

7- Acı ve yüzkarası bir numune de, Türkiye Diyanet işleri adına yayınlanan "Mevzu Hadîsler" isimli bir kitaptır. Bu kitap M. Yaşar Kandemir'indir. Diyanet Riyaseti yayınları arasında ve Türkiye Diyanet Dairesinin bir çeşit görüşü tarzında neşredildiği için, utanç verici bir durumdur. Kat'iyyetle diyebiliriz ki; eğer Ahmed Hamdi Aksekili, Hasan Hüsnü Erdem ve Ömer Nasuhî Bilmen gibi büyük âlimlerimiz Diyanetin başında, hayatta olsalardı, kesinlikle bu kitabın Diyanet Riyaseti Neşriyatı arasında yayılmasına müsaade etmeyeceklerdi.

Acib ve gülünç bazı örnekler arzedelim:

Birinci Örnek

Resul-i Ekrem (A.S.M.) Haccet-ül Veda'da Mekke'ye dönerken Gadir-ül Hum denilen mevki'de Hazret-i Ali'nin elini tutarak yukarı kaldırmış ve مَنْ كُنْتُ مَوْلاَهُ فَعَلِىٌّ مَوْلاَهُ Meali: "Ben kimin efendisi isem, Ali de onun efendisidir." olan meşhur ve mütevatir hadîsi körükörüne inkâr ediyor.**(2)** Delili de: "Efendim, bu Rafizîlerin uydurmasıdır. Çünki onlar iddia ederler ki; orada Peygamber (A.S.M.) Ali'yi kendinden sonra Halife ilân ettiği halde, Sahabeleri bunu gizlemişlerdir." diye olan sözleridir.

Halbuki, buradaki mühim olan şey, Rafizîlerin iddiaları değil, Ehl-i Sünnet olan büyük muhaddis imamlarca öyle bir hadîsin vürûd edip etmediğinin tesbiti mes'elesidir. Rafizîlerin iddiaları bahanesi içinde, sahihin sahihi ve mütevatir olan hadîs-i şerif kamufle edilerek inkâr edilmek istenmiştir.

Şimdi bakalım bu hadîs-i şerif, hangi makbul ve meşhur Ehl-i Sünnetin hadîs kitaplarında yer almakta ve onun hakkında büyük muhaddislerin görüşleri ne merkezdedir görelim...

Evet, bu hadîsi kısaca araştırmamızda: Sahih-i İbn-i Hibban, Müstedrek-ül Hâkim, Cem'-ül Fevaid, El-Feth-ül Kebir -iki yerde- İbn-i Hanbel ve İbn-i Mace'den naklen, ve keza Müsned-i Ahmed

1.cildinin 5 yerinde, 4.cildinin 3 yerinde ve 5.cildinin 7 yerinde ve toplam 15 yerinde ayrı ayrı rivayetlerle kaydedildiği gibi, Keşf-ül Hafa kitabında Hafız Aclunî bu hadîs-i şerifin 30'dan fazla rivayet yollarıyla geldiğini kaydetmiş. Keza, meşhur allâme ve muhaddis İmam-ı Tahavî "Müşkil-ül Âsâr" eserinde hadîsi her tarafıyla incelemiş ve sıhhatına kat'î hükmetmiştir. Yine Menakıb-ı Al-i Beyt-ir Resul sh: 54-64 arasında bu hadîsin bir çok tariklerle gelen rivayet yollarını nakletmiştir. Keza İmam-ı Suyutî "El-Ezhar-ül Mütenasire" eserinde, hadîsi mütevatir hadîsler içinde kaydetmiştir. Yine "Mecma-uz Zevaid" kitabında, Taberanî'nin Mu'cem-ul Kebir'inin birçok yerinde ve Mu'cem-ül Evsafında ve keza Müsned-i Bezzar'da ve hakeza birçok makbul hadîs kitaplarında bu hadîs-i şerif sahih hadîs olarak kaydedilmiştir. İşte böyle bir hadîs-i şerife mevzu'dur diye ileri giden kimsenin, kendisi mevzu' olması gerekir sanırım...

İkinci Örnek

Yine aynı kitabın aynı sahifesinde, Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) bir mu'cizesiyle; güneş batmışken, yeniden geri çıkması hâdisesini de inkâr ve tekzib ediyor. Bu münasebetsiz adam, böyle cesurâne hadîsleri inkâr edebilir, amma beraberinde kör akılcılığını ve bid'atkâr bazı mesleklere olan taassubunu ve yersiz saldırganlığını izhar etmiş oluyor. Zira bu hâdise hakkında vürûd etmiş olan hadîs-i şerifi bir kere bu adam kaydederken hatalı şekilde aktarıyor, diyor ki: "Peygamberin (A.S.M.) ikindi namazını kılmadığı birgün, batmış olan güneşin onun namazını yetiştirmesi için geri dönerek yetişmesi..."

Hayır, hâdise kitaplarda zabtedildiği şekilde, bu adamın yazdığı şekilde değil, şöyledir: Hendek Harbi'nde Resul-i Ekrem (A.S.M.) ikindi namazını kılmışken, yorgunluğundan Başını Hazret-i Ali'nin dizine köymuş,uyuya kalmış. Hz.Ali (R.A) İkindi namazını kılmamış imiş. Bu arada güneş batmış. Resül-i Ekrem (A.S.M.) da uyanmış. Hazret-i Ali'nin ikindi namazını kılmadığını öğrenmiş. Dua etmiş, günes geri dönmüş ve İmam-ı Ali (R.A.) bu mu'cizeye binaen ikindi namazını eda etmiş.

Evet, hâdise bütün hadîs kitaplarında böyledir. Tahmin ediyorum, bu adam aslında böyle bir mu'cizeyi akılcılığına sığıştıramadığından böylesi bir taassubla hadîse ilişmiş. Yani kafasına göre, belki de der

ki: "Nasıl olurda, dünya garbdan şarka olan devrini, şarktan garba çevirsin de bu iş böyle olsun?" Evet, bu adam, bunu böyle düşünür de, Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) mübarek parmaklarından suyun fışkırmasını ve bir ordunun o sudan içip kanmasını düşünmez. Gökdeki Ay'ı, parmak işaretiyle ikiye bölünmesini tefekkür etnez. Her ne ise...

Şimdi, mezkûr hâdise ve hadîsin bazı me'hazlerini veriyoruz. Müşkil-ül Asar İmam-ı Tahavî; Eş-Şifa Kadı İyaz; El-Hasais-ül Kübra Suyutî; İs'âf-ür Ragibin, Şerh-üş Şifa Aliyy-ül Kari; Mecma-uz Zevaid; El-Mevahib-ül Ledünniye İmam-ı Kastalanî; Kenz-ül Ummal; Cem'-ül Fevaid; Keşf-ül Hafa Aclunî; El-Havî Lil-Fetavî Suyutî; El-Husus-ul Hamidiye gibi hadîs kitapları... Bu hadîsi rivayet eden Sahabe ve Sahabiyeler; Esma binti Âmis ve Ebu Hüreyre'dir.

Üçüncü Örnek

Aynı kitab başka bir yerinde, كُنْتُ نَبِيًّا وَ ادَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَ الْجَسَدِ meal ve mânasındaki hadîsleri de inkâr ediyor. Biz de buna karşı bazı me'hazler vererek, mes'elenin detayına inmek istemiyoruz.

Miftah-u Künûz-is Sünne sh: 449; Müsned-i Ahmed 4/66, 5/59 ve 379; El-Feth-ül Kebir 2/33, 334; Ed-Dürer-ül Münteşire Fil-Ehadîs-il Müştehire Suyutî sh: 126; İbn-i Hibban İmam-ı Hâkim'den naklen; Kenz-ül Ummal 2/409; Tirmizî hadîs no: 3609; Mu'cem-üt Taberanî El-Kebir hadîs no: 12571 ve 12646; Eş-Şerîa Acürrî sh: 416 ve hakeza. ..

Şimdi insaflı okuyucuların vicdanlarına soralım, bütün bu dahî hadîs imamları mı doğruyu ve hakkı söyler? Yoksa bu adamın ve istinad ettiği ekolün görüşleri mi doğruyu, hakkı söyleyebilir?

Mezkûr kitapta daha bir sürü hezeyanlar var. Hem de toptan ceffel-kalem olarak; "Şu şu mevzulara dair hadîsler umumen uydurmadır!" diyebilecek kadar ileri gitmiş. Hatta öyle ki İmam-ı Şafiî başta olmak üzere birçok büyük allâme ve dahî hadîs imamlarının tesbit ettikleri ve bu hadîslerin asılları Kur'anın âyetlerinde sabit olduğu; imanın ziyade ve noksan olması keyfiyeti hakkında gelen

hadîslere toptan "Uydurmadır!" diyor. Tabii bu husustaki hadîsler bu şahsın iddiasına göre uydurma olursa, o zaman bu mes'eleye bakan ve işaret eden âyetler dahi öyle olur. (!)

---

(1): Fehris-ül Ehadîs-il Müstedrek Dr. Yusuf Maraşlı sh: 7-15

(2): Bakınız: Mevzu Hadîsler M. Kandemir sh: 180. 181

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6

Bölüm 6

Bölüm 6

Hadîs usûlü hakkında yürütülen cerh, nakd ve ta'dilin vaz' edilmiş olan kanun ve kaidelerinin gaye ve hedefleri ve ıstılahlarının asıl mânaları...

Bu bölüm, iki fasıldan ibaret olması lâzımdır. Birisi: Hadîs usûlünün vaz' edilişinin gaye ve hedefi...

İkincisi de: Muhaddislerce hadîsin senedlerine göre kullanılan ıstılahların asıl mâna ve mefhumlarıdır.

- 1.Fasıl: Cerh, nakd ve ta'dil
- 2.Fasıl: Hadislerin çeşitleri
- Sahih hadisler
- Hasen hadisler
- Zaif hadisler
- Zaif hadislerin nevleri
- Zaif Hadisler yanyana gelse kuvvetlenir
- Telakki-i bilkabul meselesi
- Sahih hadislerde olan her mesele, Zaif Hadislerde de aynen vardır
- Zaif hadislerin hükümleri
- Mevzu hadisler
- Mevzu hadislerin tarihî gelişmesi
- Mevzu hadisleri tesbit eden kaide ve kanunlar
- Başka yönleriyle Mevzu hadisler
- Senedsiz hadisler
- Mevzu'luk isnad edilip de, mevzu olmayan bazı hadis

örnekleri
- "Aslını bulamadım" gibi tabirler

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Cerh ve nakd ve tadil

1.Fasıl: Cerh, nakd ve ta'dil

Birinci fasıl

Hadîs usûlü hakkında yürütülen cerh ve ta'dil kanunlarının gaye ve hedefleri hulasaten şöyledir:

Üst taraflarda da yer yer temas ettiğimiz gibi, Hicrî 2. asrın içinde başlayan mevzu' hadîsler dedikodusu, fitne halinde zuhur etmeye başlayınca, en başta İmam-ı Buharî olarak hıfzına almış olduğu, ya da bunların mühim kısmını El-Cami-ül Kebir eserinde kaydettiği beşyüz bin hadîslerin içinden "El-Cami-üs Sahih" eserini süzerek çıkardı. Sonra İmam-ı Müslim onu takib etti. Cerh ve ta'dil usûlü, Buharî'den evvel de başlamıştı, İmam-ı Zehebî Mizan-ül i'tidal eserinin Mukaddemesinde bu mes'ele için şöyle demiş: "En evvel bu ilme itina ile eğilen hadîs hafızları ve imamlarından Yahya bin Said-i Kattan'dır. Sonra bunun talebelerinden Yahya bin Maîn ve Ali İbn-ül Müdeynî ve Ahmed bin Hanbel ve Ömer bin Fellas ve Ebu Hayseme ve bunların talebelerinden Ebu Zer'a ve Ebu Hatem ve Buharî ve Müslim ve Ebu İshak-ı Cevzekanî'dir. Sonraları birçok ulema da bu işe el attılar. Meselâ, Nesaî, İbn-i Huzeyme, Tirmizî ve Dolabî gibi zâtlar...

Hadîs ilminin tedvin edilen ilk ilmi, cerh ve ta'dil ilmidir. Bu ilmin gaye ve hedefi ise, Sünnet-i Seniye'yi beyan eden hadîs-i şeriflerin muhafazası, tasfiye ve tehzibidir. Yani, hadîsleri nakil ve rivayet edenlerin ve her bir hadîsin rivayet silsilesine giren insanların hal ve durumlarını incelemekten ibarettir. Bunun neticesinde de hadîslerin rivayet yollarında yalancı, fasık, hevaî ve bid'atkâr kimselerin bulunup bulunmadığını tesbit etmektir. Rivayet silsilesi bu şekilde tesbit edildikten sonra da, hadîsin metin ve mâna ve Arabiyeti

cihetinde rekâket bulunup bulunmama, garabet ciheti ve nihayet Kur'an ve sair Ehadîs-i Sahihanın mânalarına mugayereti bulunup bulunmama tarafları; dirayet ilmi denilen ve ilimde rüsûh ve kemal isteyen bir süzgeçten geçirilme işini de tatbik etmektir.

İkinci Hicrî asrın sonuna kadar sadece bu ilim ile hadîsler umumiyeti itibarıyla ölçülüyor ve tartılıyordu. Yani o zamanlar hadîs-i şerifler iki çeşitti. ya sağlam ve sahihdi, yahutta sakim ve zaifdi. Muhaddisler bu tatbikatı yaparlarken, o zamanda dahi, her mes'elede ittifakları hasıl olmuyordu. Yani meselâ; birisi bir hadîsin rivayet silsilesindeki insanların bazılarını zaif hatla metruk sayarken, başkaları aynı bu insanları mutemed ve dürüst addedebiliyordu. Tabiri caiz ise; fikir hürriyeti, kelâm serbestiyeti ve kîyl u kalden çekinmeme tarafsızlığı muhaddisler arasında bihakkın kemaliyle hükümrandı. Bu ihtilâfın da elbetteki seebebleri vardı. Bunlardan birisi: Vahyin hükmüyle tesbit edilmiş kat'î ve muhkem kaideler olmayışı... Yani Resulullah (A.S.M.) tarafından; "Şu şu insanların rivayet ettikleri benim hadîsimdir. Şu ve şunlardaki ise, benim hadîsim değildir." gibi yüzde yüz kati hükümlü bir kaide olmayışı...

Saniyen: Meselâ Küfe'de yaşayan bir hadîs âliminin, Medine'de yaşayan ve yaşamış insanların halleri hakkında ne kadar kuvvetli malumat elde etmiş olsa da, orada bulunan bir diğer muhaddis kadar ve oranın halkı kadar malumatı olamıyacağı için, Kûfe'deki muhaddis, Medine'li birisi için zaif demişse, Medine'deki muhaddis aynı o insan hakkında, ya kendisi bizzat, ya da oranın halkından aldığı malumat ile onun aksini iddia edebilirdi. Hadîsin râvilerinin hal ve durumları itibarıyla az da olsa, muhaddisler arasında bu gibi ihtilâflar vaki' olduğu gibi; hadîsin metni ve Arabiyeti, mânası ve sairesi de, dirayet ilmi hesabıyla görüş ayrılıklarına sebeb oluyordu ve olmuştur da. Bu yazdıklarımızın bazı örneklerini İkinci Faslın "Zaif ve Mevzu Hadîsler" kısmında arzetmeye çalışacağız, inşâallah.

Yine bu kabilden olarak, müteahhir ulemasından İmam-ı Zebidî gibi bazı büyük ulema, hadîsin rivayet silsilesinde yer alan insanların bazılarının tek-tük yalanları tesbit edilmiş olsa dahi, o adamların bütün sözleri ve rivayet ettikleri umum hadîsler yalandır ve mevzudur denilemez demişler.**(1)** Aynı İmam-ı Zebidî'nin kanaati doğrultusunda görüş izhar eden Hindistan'lı Habiburrahman El-Azamî ise, diyor ki: "Bir iki hadîs hafızı bir hadîsin râvisi için deseler ki; "Filan kes, bazan

mevzu' hadîsleri söylüyor. Öyle ise, aynı adamın sair hadîsleri de hepsi mevzulukla müttehemdir." diye hüküm ve karara varmak cehalettir. (Bak: Elbani Ahtauhû ve Şüzûzuhu 3/172)

İşte bunlar dahi hadîs hususunda birer görüştürler. Filhakika "Yalancının evi yanmış, adam feryad-ı figân etmiş. Fakat kimse ona inanmamış." darb-ı meseli gibi; zındık ve münafık oldukları ve dalâlet üzere olan belli mesleklerde bulundukları kesin şekilde isbatlanmış kimseler hâriç kalmak şartıyla, bîçare, saf bazı kimselerin bir iki yalan söylemiş olmasıyla, artık onun her dediği yalandır diye hüküm edilmemesi icab eder. Çünki olabilir ki; bir iki defa yalan söylemiş olabilen bu gibi insanların yanında çok mühim bazı hadîs-i şeriflerin bulunabilme ihtimali gözönünden uzak tutulmamalıdır. Lâkin bu insaf düsturu, ahkâm-ı Şeriata ve akaid-i İslâmiyete bakan mes'elelerde tatbik edilmesi mevzubahis değildir ve olmamıştır da...

Burada, bize göre çok önemli şu noktayı da **(2)** kaydetmek isterim ki; bu gün âlem-i İslâmda mevcud ve tâ günümüze kadar muhafaza edilip gelmiş ve büyük bir kısmı da bazı tahkik ve tahriçlerle tensik edilmiş ve ehemmiyetle tab' edilmiş ve her birisi çok büyük birer hadîs imamı ve hafızının eseri olan ve Kütüb-ü Sitte dışında kalan elli, altmıştan ziyade hadîs kitaplarını, hürmet ve edeb içinde karşılamak gerekli olduğunu düşünüyoruz. Zira mademki bu kitaplar uzun asırlardan beri muhafaza edilip gelmişler. Şayet içlerinde muhaddislerin cerh ve ta'dil kanunlarına göre çok zaif, hatta metruk hadîsler de bulunsa; şahsen amel edip etmeme işi kişinin ihtiyarına bırakılmak suretiyle, onlara ilişmemek icab eder.

Bununla beraber, Kütüb-ü Sitte'nin dışındaki hadîs kitaplarında bir çok sahih hadîsler mevcud olduğunu ve hatta ahkâm-ı îslâmiye ve akaid-i diniyenin mühim olan hadîsleri bu kitaplardan da alındığı ve makbul hadîsleri sadece Kütüb-ü Sitte'ye münhasır kabul etmenin çok yanlış ve hata ve cehalet olacağı gözönünden uzak tutulmamalıdır.

Evet, meselâ Sünen-i Daremî, Darekutnî, Muvatta' Müsned-i Ahmed, Müsned-i Müsedded ve Müsned-i Ebubekir bin Ebi Şeybe, Müsned-i Bezzar, Müsned-i Haris bin Ebî Hüsame, Sahih-i İbn-i Hibban, Sahih-i İbn-i Huzeyme, Müstedrek-ül Hâkim, Maacim-i

Taberanî, Mu'cem-i İbn-i Cumey, El-Münteka İbn-ül Carud gibi makbul ve meşhur birçok hadîs kitapları daha vardır.

Şayet meraklı bir araştırmacı mezkûr kitaplardan bazı hadîsleri inceliyorsa, muhaddislerin topyekûn görüşlerini öğrendikten sonra, nihayette ekseriyet tarafı hangi cihette ise, ona göre: "Bu hadîs, senedi itibarıyla, muhaddislerin ekseriyetinin görüşüne göre mertebesi şudur." diyebilir. Yoksa sadece bir iki müteşeddid hadis tenkidcisinin görüşünü izhar ederek, Kesin karar verenin hükmü hakikat oimayacağı gibi; bunun aksini söyleyen sair büyük muhaddislerin reylerine de hürmetsizlik etmiş olacağı bilinmelidir.

Nasılki zamanımızın süperlilik hülyasına kapılan âlim namı altındaki bazı hocalar, büyük muhaddislerin, meselâ "Bu hadîs zaiftir." dedikleri zaman, âdeta bu zaifi mevzu' telâkki edercesine davranış gösterirler ve izhar-ı fazıl suretinde ilim-füruşluk yaparlar. Halbuki muhaddislerin mutlak ekseriyetinin "Zaif" tabirinden anladıkları mâna şöyledir:

Yani; "Bu hadîs senedi itibarıyla sahihlerin mertebesinde değildir. Amma çoğu zaman ifade ettiği mânası ve yine çoğu zaman sahih hadîslerin mânalarına muvafık olan ifadesiyle; hadîs aynen hadîstir" diye telâkki içindedirler. Hem zaif hadîs ile, mevzu' arasında geniş ve büyük dereler vardır. Yani bir zaif hadîs, zaif olmakla beraber, yine hadîs olarak kalır. Amma hiçbir zaman mevzu' bir hadîs değildir ve olamaz.

Cerh, nakd ve ta'dil nedir?

Cerh ve nakd, ikisi de aynı mânada kullanılmış. Lûgatça mânası: Yaralama, tenkid etme, kusur tarafını izhar etme şeklindedir. Ta'dil ise, cerh ve tenkid yerine, hadîsin râvisinin adaletini ve dürüstlüğünü izhar ve isbat etmektir. Böylece, hadîsin râvilerini cerh etme işi birkaç şekilde olmuştur:

Birisi: İspatlı bir şekilde onun yalanını göstermektir.

İkincisi: Hafızasının sakatlığını ve karıştırıcılığını -eğer varsa- ispat edip göstermek...

Üçüncüsü: Fısk ve bid'atını -eğer varsa- ispatlamak...

Dördüncüsü: Tasavvufun aşın gulüvvü, yani aşırı taşkınlığı içinde olduğunu ve hadîsleri naklederken bir çeşit cezbe ve sekir haleti içerisinde söylediğini tesbit etmek. ve hakeza, daha bunlara benzer birkaç durum dahi vardır. Ancak bu sıraladığımız hususlar hepsi yalnız Zaif hadîsler için kullanılmıştır.

Bir de Mevzu' hadîsleri tesbit etme kanunları vardır. Bu usûl ve kanunlar, ileride "Mevzu' Hadîsler Bölümü"nde geleceği için, burada ona girilmedi.

Cerh ve ta'dil hangisi evvel, hangisi sonra tatbik edilir?

Bu hususun geniş izahları cerh ve ta'dil kitaplarında yapılmıştır Çok kısaca temas etmek istiyoruz. Çünki mevzu' hem çok geniştir, hem de muhaddisler arasında ihtilaflı şekilde cereyan etmiştir. Ekser muhaddislerce ittifak edilmiş orta yollusunun hülâsası şöyledir.

Hadîs tenkidçileri ekseriyetle birisini cerh etmişlerse, ve onu tezkiye edenler, cerh edenlerden az ise, o zaman yeniden onun ta'diline gidilmemesi icab eder. Amma eğer cerh edilen kimse, birçok kimseler tarafından tezkiyesi yapılmışsa ve onu medhedenler fazla ise, o zaman o cerh yersiz ve uygunsuzdur.

Bir de cerh edilen kimse, eğer zâtında kâmil ve büyük ve salih ulemadan olduğu halde, mübtediler veya meslek müteassıbı ve kıskançlar tarafından o cerh vaki' olmuşsa, o da bir mâna ifade etmez ve merduttur ve hakeza...

Bu mes'elede geniş bilgi isteyenler, İmam-ı Zehebî'nin Mizan-ül İ'tidal eserine ve İbn-ül Hacer'in Lisan-ül Mîzan kitabına bakmaları, yahut en kolayı İmam-ı Zebîdi'nin İthaf-üs Sâde eserinin Mukaddemesine veya hiç olmazsa Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye kitabı 190-196 sahifelerine bakabilirler.

---

(1): Ukud-ul Cevahir-il Münife Mukaddemesi

(2): Bu kitapta şu bahis birkaç defa tekrarlanmaktadır. Bilerek ve üstüne basa basa tekrarlanmıştır. Çünki bu, şarlatanların elinde ve dilinde hep dolaşan pek mühim bir mevzu'dur.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Hadislerin Nevleri

2.Fasıl: Hadislerin çeşitleri

İkinci fasıl

Muhaddislerce hadîslerin senedlerine göre kullanılmış ıstılahların asıl mâna ve mefhumları ne olduğu hakkındadır. Bu fasıl bu durumuyla herhalde biraz uzayacaktır. Çünki hadîslerin ıstılahları hakkında birazcık olsun bilgi vermek, asıl mânaları ne olduğu hakkında malumat arz etmek gibi mes'elelere ister istemez girmek icab edeceğinden, bahsin uzamaması mümkin değildir. Yani, hadîsin aksamından olan sahihler, hasenler, zaifler ve mevzular mes'elesini ele almak, bilhassa zaif ve mevzular durumu üstünde iyice durmak mecburiyeti olacak. Hem de bu kitabın "Temhid" kısmında işaret ettiğimiz gibi, muhaddislerce vaz' edilmiş ıstılahların lügat mânalarından dehşet alıp ürkmenin yersiz olduğunun isbatı da yapılacağından, haliyle mevzu biraz genişlenecektir. Fakat biz mümkin mertebe işin pratik ve anlaşılır tarafını seçecek ve kısa olmasına gayret edeceğiz.

Evet, hadîs ilmi, yahut ilm-i usûl-ü hadîs tabiri altında yâdedilen bu ilim, hadîsin topyekûn usûl ve kaidelerini içine aldığı için, hakikaten geniş bir ilimdir. Asırlarca hadîs ulemasının gayretleri, teveccühleri, şerh ve izahları neticesinde meydana gelmiş bir ilimdir. Öyle geniştir ki, bir insanın bunu tek başıyla künhünü kavraması, safi ve hâlis zübdesini elde edebilmesi âdeta bu asır insanları için imkânsız gibidir. Bundan dolayı, burada biz bu ilmin teferruat ve detaylarına inipde bir hadîs ilmi kitabını yazmaya, yahudda hadîs usûlünden belli bir mevzuyu seçerek bir doktora tezini hazırlamaya çalışmıyoruz. Buna lüzum da yoktur. Çünki bu vadide pekçok kitaplar yazılmış, mevcuddurlar. Ve aslında mes'ele eskide, bin sene evvel

halledilmiştir. Halledilmiş amma, zamanın bazı asrî hocaları bir bakarsın orada burada izhar-ı fazilet nev inden safi zihinleri bulandıracak seviyede makbul ve meşhur ve çok manalı ve lüzumlu bazı hadîslere zaiflik isnad ederler. Zaiflik isnadının zararı yoktur da, ona "mevzudur" diyebilmek için zaiflik tabirini maske yaparlar.

İşte, biz de bu kitapta hadîs usûlü ıstılahlarından bazılarını teferruata inmeden arzetmekle, hususuyla "Zaif Hadîs" ne demek olduğunu ve umuma bakan Şeriat usûlleri ve akaid-i îslâmiye dışında kalan her husus ve mes'elede bu zaif denilen hadîsleri delil getirmenin, onu istimal etmenin, amel edip iktida etmenin, bir kavle göre lâzım ve şart, diğer kavle göre caiz olduğunun isbatını getireceğiz. Ayrıca da birçok asrî ve süper hoca olma heveslilerin dillerinden düşürmedikleri ve "mevzu, mevzu" diye abarttıkları işin yüzde doksan nisbetiyle hakikat olmadığını ortaya koymaya gayret edeceğiz.

Hadis ilmi âlimlerinin ittifakıyla, topyekûn "Mustalah-ul Hadîs" yani, hadis ıstılahlarının tamamı dört sınıfta toplandığına binaen **(1)** bu dört maddenin altındaki mefhum ve mânalara mecburiyet tahtında izahlıca, geri kalan teferruat maddelerine ise, çok kısa şekilde girmek isteriz. Bu dört madde veya sınıflar ise başlıcaları: "Sahih, Hasen, Zaif ve Mevzu" tabirleriyle gelmiştir. En çok münâkaşaların ve uzun yorumların ve çeşitli adlarla isimlendirmelerin tamamına yakın kısmı, hep zaif hadîsler sınıfı üstünde yapılagelmiştir. Bununla yüzde doksan dokuz nisbetiyle hadîsin metin ve mânası üzerinde değil, onu rivayet eden insanların hal ve durumlarına göre değerlendirilmesi şeklinde olmuştur.

---

(1): Geniş izah için bakınız: Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye Ömer bin Muhammed El-Beykunî sh: 33; keza El-Menhel-ül Latif Muhammed bin Alevî El-Malikî sh: 56 ve Mukaddemet-ü İbn-i Salah sh: 6

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Sahih hadisler

Sahih hadisler

Sahih hadisler

Sahih hadîsler bir kaç sınıftır. Bunlar dört bölümde değerlendirilmektedir. Herbir bölümün de çeşit ve nevileri vardır.

Birinci Sınıf Sahihler: Bunlar Buharî ve Müslim'in ittifak ettikleri hadîslerdir. Bu çeşit hadîslere "Müttefekun-aleyh hadîsleri" yahud da "Sahihin Sahihi" şeklinde adlandırılır. Eğer Kütüb-ü Sitte'den olan Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî, İbn-i Mace'de, her dördü veya bir ikisi bu ittifaka dâhil olsa, o zaman bu ittifak daha da kuvvetlenir.

İkinci Sınıf Sahihler: Bunlar Buharî'nin tek başına naklettiği hadîslerdir. Bu sınıfın ikinci mertebesi ise, Müslim'in tek başına kaydettiği hadîslerdir.

Üçüncü Kısım Sahihler: Bunlar Buharî ve Müslim'in şartları çerçevesinde olarak tesbit edilmiş hadîslerdir. Bu sınıfın ikinci ve üçüncü mertebeleri de, yalnız Buharî'nin şartları çerçevesinde, sonra da yalnız Müslim'in şartları dâhilinde olanlandır.

Dördüncü Sınıf Sahihler: Bunlar ise, Buharî ve Müslim'in şartları çerçevesinde olmayan Sahih hadîslerdir. Bu sınıfın hadîsleri, Kütüb-ü Sitte'den olan dört kitaplardaki sahihler başta olmak üzere, Sahih-i İbn-i Hibban, Sahih-i İbn-i Hüzeyme, İstidrâkât-i Darekutnî, Hafız Ziya-ül Makdisî'nin El-Muhtare hadîsleri, Müstedrek-ül Hâkim gibi Müstedrekler ve "Sahih" namı altındaki kitaplarla, bunlardan sonra gelen sair hadîs kitaplarında senedi sahih olarak tesbit edilmiş hadîslerdir. Bunların mecmuu, yekûn olarak kaç tane hadîs olduğu hakkında kesin bir tesbit mevcud değildir. Günümüzde Şam'lı Nasırüddin-i Elbanî "Silsilet-ül Ehadîs-is Sahiha" adındaki kitabında her ne kadar bir kısım sahih hadîsleri sıralamışsa da, kat'iyyen sahih

hadîsler bunlardan ibaret değildir. Çünki bu adamın zaif ve hatta mevzu' diye gösterdiği hadîslerin içinde dahi, birçok sahih hadîsler bulunmaktadır.

Buhari ve Müslim'in sahih hadîsleri dışında kalan sahih hadîs kitapları hakkında, yani bunların içinde yer alan hadîs-i şerifler hakkında bazı ilişmeler olmuşsa da, ümmetin ekseriyetinin kabulü ve umumî rağbetleriyle, başta Kütüb-ü Sitte'nin son dört kitabı olmak üzere, sair sahih hadîsler makbul olarak kalmış ve kalacakdır da... Darekutnî'nin "El-İstidrâkât" kitabıyla, Müstedrek-ül Hâkim eseri, Müsned-i Dâremî, Sahih-i İbn-i Hibban, Sahih-i İbn-i Huzeyme, El-Müntaka li-İbn-il Cârud ve El-Ehadîs-il Muhtare Ziya-ül Makdisî gibi birçok kitapların sahih hadîsleri, ekseriyetle "Sahih-i Bilgayr" diye tavsif edilmişlerdir. Yani bu kitapların sahip ve müelliflerinin kanaatlerine göre, kitaplarındaki bu hadîsler sahih hadîsler kabul edildiği halde, ekseriyet itibarıyla Buhari ve Müslim'in şartlarına hâiz olmadıkları için, sair muhaddisler tarafından kısmen aynen sahih kabulü görmüş, kısmen de bazı tenkidlere tabi' tutulmuşlardır.

Sahih Hadîslerin hükmü: İbn-i Hacer'in re'y ve görüşüne göre, sahih hadîsler, Buhari ve Müslim'in hadîsleri olmasa da, hepsiyle amel etmek vâcibdir. İmam-ı Kasımî'nin görüşüne göre ise: "Bunlarla birisi şahsen amel etmese dahi, amma sahih olduklarını kabul etmesi lâzımdır." diye fikirler beyan edilmiş.**(1)**

Sahih Hadîsin şartları: Yani "bir hadîs niçin sahihtir, bunun vasıf ve şartı nedir?" tarzında bir sual vârid olursa; hadîs usûlcüleri bu sualin cevabı olarak, hadîsin sahih olması için beş vasıf ve şart sıralamışlardır. Biz bu beş maddeyi bir madde içinde toplayarak özetini kaydetmek istiyoruz. Şöyle ki:

Hadîsin râvileri, silsile halinde herbirisi bizzat kendi hocasından hadîsi duymuş olması, tâ Resulullah'a gidinceye kadar... Bu râvilerin herbirisinin tek tek dürüst, mutemed, ehl-i Takva insanlar olmaları.. ve hadîsi olduğu gibi yüksek mertebesinde zabtetmiş olmaları, bu da ya yazı ile kaydedilmesi, ya da sadrında muhafaza etmiş olmasıyla olur ve hakeza...

---

(1): El-Menhel-ül Latif sh: 60-63

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Hasen hadisler

Hasen hadisler

Hasen hadisler

Hasen hadîslerin şart ve vasıfları da, aşağı yukarı sahih hadîslerinki gibidir. Yalnız en yüksek mertebede olarak hadîsi metin ve manasıyla olduğu gibi zabtetmek şartı, hasen hadislerde yoktur. Hasen hadîsler, Sahihlerden mertebece biraz aşağıda ise de, yani hadîs-i sahih ricali gibi tam hıfzedip zabtedilmemiş olsa dahi makbuldür.

Hasen Hadîslerin hükmü: Bu kısım hadîslerin amel noktasında hükümleri de, sahih hadîslerin hükmü gibidir veya bir mertebe aşağıdadır. İslâm dininin ahkâm ve akide meselelerinde Hasen olan hadîslerle amel etmek ve hüccet getirmek lâzımdır ve hatta vâcibtir. Başta Ebu Davud olmak üzere, Kütüb-ü Sitte'deki Hasen hadîsler gibi...

Hasen hadîsler için muhaddislerce kullanılmış başka vasıf ve tabirler de vardır. Meselâ; "Ceyyidün (güzeldir), Kaviyyun (kuvvetlidir), Sâihun (uygundur), Sabitün (senedi oldukça sağlamdır), Makbulün (kabul edilmiştir), Mücevvedün (pâk ve temizdir) gibi...

Hasen hadîslerin de Sahih hadîsler gibi bizzat ve bilgayr olmak üzere iki mertebesi vardır. Bunun izahı sahih hadîsler kısmında geçmiştir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Zaif hadisler

Zaif hadisler

Zaif hadîslerin tarifi, Hasen hadîslerin seneden hâiz olduğu sıfatlar üzerinde toplanmamış hadîsler kısmı muraddır. Yani tabiri caiz ise, üçüncü sınıf hadîsler demektir., ve sahih hadîsler altının 24 ve 22 ayarı gibi iseler, Hasen hadîsler onun 18 ayarlısı gibidir. Bu minval üzere zaif hadîsler ise, onların 14 ayarlı sınıfı şeklinde değerlendirilebilir. Amma bütün bu ayarlamalar münhasıran hadîsin senedindeki insanların hâl, vaziyet ve durumlarına göre yapılmıştır. Senedi zaif olan bir hadîs, metni de, mânası da zaifdir diye bir şey söz konusu değildir.**(1)**

Hadîs İmamları en çok şu zaif hadîsler kısmı üzerinde ıstılahlar türetmiş ve yürütmüşlerdir. Kimisi 81 çeşite çıkarmış, kimisi 63 çeşite, kimisi 49 ve kimisi de 42 nev'e... Hatta kimisi de bu ıstılahları 129'a çıkarmışlardır.**(2)** Ve bütün bu nevilerin hemen hemen hepsi de Zaif hadîsler çeşitidir.

Hem bu zaif hadîsler sınıfı; en çok münâkaşa, patırtı ve gürültülerin olduğu ve ihticac ve müşacerelerin toz ve dumanlarının koptuğu bir zemindir. Kimileri Zaif hadîsleri Mevzuların sınıfında göstermeye uğraşmış... Kimileri de senedinin za'fiyetini metninin de zafiyetine emare olarak kabul etmeye çalışmışlardır. Bir de bu gibi müteşeddid insanlara karşı hakperestlik, insaf ve adalet muvazenesini rehber almış olan büyük ve dahî hadîs imamları, hadîsleri zayi olmaktan ve hedere gitmekten kurtarmak için var güçleriyle mücadele vermişlerdir. Bu sayede binlerce zaif namı altındaki hadîs-i şerifler kurtarılmış ve bize kadar ulaştırılmıştır. Bu davanın delillerinden bazı örnekleri, az sonra vermeye çalışacağız.

Şimdi burada Zaif hadîslerin za'fiyet sebeblerini, mahiyetlerini ve nevilerinden bazılarını ve bir de hükümlerini belirten müttefekun aleyh olan bazı usûl ve kaidelerini arzetmeye çalışacağız.

1- Za'fiyetin sebebi: En kısaca umumî ve küllî ta'rifi şudur ki: Senedinin ittisalinde eksikliklerin varlığı, yani, Sahih ve Hasen hadîslerdeki gibi, senedlerinin tam sağlam olmayışıdır. Yani: An filan, an filan., tâ Peygamber'e kadar yürütülen senedinin bitişik zincirleme seyrinde bazı eksiklik ve kopukluk gibi, muhaddislerce sakatlık olarak kabul edilen arızaların bulunduğu hadîsler... Ayrıca râvilerinin adaleti, hadîsin sağlam zabtı gibi hallerin Zaif hadîslerde az bulunması veya bazan hiç bulunmaması gibi sebebler...

2- Zaif hadîsin mahiyeti: Zaif hadîsler mahiyetleri itibarıyla yine aynen hadîstirler. Bu hüküm, bütün hadîs ülemasınca müttefekun-aleyhtir. Yani, hadîsin za'fîyetîne sebeb gösterilen hallerin bulunmasıyla birlikte yinede hadîs-i şeriflerin umumiyeti içindedirler. Amma dereceleri üçüncüdür.

3- Zaif hadîslerin nevileri: Zaif hadîslerin umumiyetle üç nev'e ayrılması mümkündür:

---

(1): El-Menhel-ül Latif sh: 74

(2): Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 61

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Zaif hadislerin nevleri

Hasene yakın olanlar

Bunlar ekseriyetle sened ve zabtı sağlam olmak şartıyla; Mürsel hadîsler, Muallak hadîsler, Mevkuf hadîsler ve hakeza Münkatı', Mu'dal ve Muan'an hadîslerdir. Üç misal ile bu üç nev'in numunelerini kaydetmek istiyoruz:

MÜRSEL: Hadîsin senedinin en son râvisi olan Sahabenin kim olduğu hakkında malumat verilmeyen hadîslerdir. Lûgatça mânası, "gönderilen" demektir. Hadîsin merfu' kısımlarından olan birinci sınıfında, nasılki bir Sahabî'nin "Kale Resulullah" demesi hükmü, Mürsel hadîste olmadığı için, bir Tabiîn, onu Sahabeyi zikretmeden Peygamber'e (A.S.M.) göndermesi hâdisesine Mürsel denilmiştir.

MUALLAK: Senedinin başında, yani hadîsi kaydeden muhaddisden başlamak üzere rivayet silsilesinde bir râvinin ismi hazfedilmiş olanına, yahud yine hadîsin senedinin ibtidasından itibaren bütün râvilerin isimlerinin kaldırılmış olanına denilir.

Muallâk denilen hadîs kısmının derece ve mertebeleri vardır. Bunların birinci derecedeki sınıfı, bazan merfu', mevkuf ve maktu'lara da şâmil olabiliyor ki, bir cihetle Sahih hadîsler derecesine çıkabilmektedir. Nitekim İmam-ı Buharı'nin kaydetmiş olduğu; meselâ bir hadîsi senedindeki râvileri zikretmeden وَ قَلَتْ عَائِشَةُ نعم النساء نساء الانصار şeklinde kaydetmiştir. İşte Muallâk hadîsler sınıfının birinci mertebesindeki hadîslerin bir misali olarak bu hadîs kabul edilebilir.

MEVKUF: Sağlam senedle, yahud da munkatı' olanı ile bir Sahabenin söz, fiil ve tavrını rivayet ve nakleden hadîs kısmı. Muhaddislerce bu kısım hadîslere, daha çok "Eser" diye ta'bir edilmiş. Meselâ Hz. Ömer'in (R.A.): تَفَقَّهُوا قَبْلَ اَنْ تُسَوَّدُوا yani "ihtiyar olmadan evvel, din ilmini öğreniniz" sözü gibi...

Orta Derece Zaif Hadîsler

Burada bu taksimi ben kendim yapıyorum. Yani muhaddislerce bu tarz bir tasnif görülmemektedir. Amma Sahih hadîsler olsun, Hasenler olsun hep böyle üstten alta doğru bir ta'rif ve beyan tarzıyla geldiği gibi, elbette Zaif hadîslerin de öyle bir tarzda bir ta'rif ve taksimi olması gerekmektedir.

Orta dereceli zaif hadîslerin de bir kaç nev'inin kısa bir tarifini vermekle iktifa edeceğiz. Meselâ: Garib hadîsler, Aziz hadîsler, Meşhur hadîsler ve hakeza...

1- Garib hadîsler: Tek başına bir râvinin yalnız bir tek rivayet yoluyla naklettiği ve ondan başka kimsenin onu rivayet etmediği hadîs çeşitidir. Yahudda, hadîsin metninde veya senedinde başkasınınkinden fazla bazı ziyade kelimeler veya râvilerin isimleri zikredilmiş hadîsler gibi...

Garib hadîsler bir kaç nevidir. Garib hadîsler çeşitinin âlâ mertebesine, nerede ise Sahih hadîsler kadar ehemmiyet verilmiş. Meselâ: İmam-ı Zehebî ve Katade'nin bu hadîs çeşitinden tahric ettikleri hadîsler gibi... (Bakınız: Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 87)

2- Aziz hadîsler: Bunlar Sahabe'den sonra ilk zabtında iki ve üç râvinin onu naklettiği hadîs çeşitidir.

Aziz hadîsin hükmü: Bunun âlâ mertebesinde olanların bazan sahih hükmünü, bazan da hasen hükmünü almışlar. Daha biraz alt mertebelerdeki kısmı ise, Zaif olarak kabul edilmiş. (Aynı eser sh: 90)

3- Meşhur hadîsler: Bu hadîs çeşiti de umumiyetle üç sınıfa ayrılmaktadır. Hadîs-i Meşhur, hadîs-i Müstafiz ve Haber-i Meşhur olarak...

Meşhur hadîs dahi âlâ mertebesiyle çoğu kere Sahih hadîslerden sayılmış. Bunun biraz aşağıdaki kısımları Hasen, daha biraz aşağıdaki ise, Zaif hadîslerden addedilmiş.

Hadîs-i Müstafiz: Hadîsin bu nev'i; fukaha, usûlcü ve bazı muhaddislerce aynen meşhur hadîsler kısmı gibi kabul edilmiştir. Bunların fazla intişarı ve istifazası sebebiyle de "Müstafiz" diye adlandırılmıştır. Hatta bazı büyük muhaddislere göre, gerek seneden gerekse metnen çok zaif hadîsler bile şu ziyade intişar ve istifazalarından dolayı Müstafiz makamına terakki ettikleri kabul edilmiştir. Nitekim Meşhur Şeyh-ül İslâm ve Muhaddis-i Kâmil İbn-is Salah kat'iyyen hükmetmiş ki: "Bunlardan bir hadîs çok Zaif de olsa, birçok kitaplarda kaydedilip ziyade intişar etmesi sebebiyle bazan "Tevatür" derecesini alır, bazan de "İstifaza" makamına çıkarlar." (Fetavi-l Hadîsiye Heysemî sh: 63)

Yine İbn-is Salah'ın bu hükmü tarzında Müstedrek-ül Hâkim 2/426'da ekser muhaddislerin bu mevzudaki kanaat ve hükümleri şöyle dile getirilmiştir:

"Bir hadîs hakkında rivayetler, konuşmalar çoğalırsa, o halde o hadîsin mutlaka bir asla dayandığını gösterir."

Haber-i Meşhur: Bu unvan ekseriyetle senedi belli olmayan veya senedi hiç olmayan hadîsler olduğu halde, ulema arasında çokça tedavül eden ve konuşulan hadîsler cinsidir. Meselâ: عُلَمَاءُ اُمَّتِى كَاَنْبِيَاءِ بَنِى اِسْرَائِيلَ Meşhur hadîsi gibi...

Ömer Nasuhî Bilmen, Hukuk-u îslâmiye'de "Haber-i Meşhur"u şöyle tarif etmiştir: "Başta mahdut bazı kimseler tarafından nakledilip söylenmiş iken; bilâhare ikinci ve üçüncü asırlarda şöhret bulup fazla yayılan rivayet ve haberler... Artık onu yalanlamanın imkânı kalmamaktadır." (Hukuk-u İslâmiye ve Istılahat-ı Fıkhiye 1/27)

Çok Zaif Hadîsler

Bu kısım hadîsler birçok isim ve ıstılahlarla tarif edilmiş. Meselâ: Müdelles, Mübhem, Mecahil, Şâzz, Maklub, Muallel, Musahhaf, Maharref, Muztarib, Müdrec, Müdebbec, Mü'telef, Muhtelef, Münker, Metruk ve hakeza...

İşte, "Çok Zaif Hadîsler" diye tavsif ettiğimiz bu kısımdan da iki üç çeşitinin ıstılahî mânalarına bakıp kaydedeceğiz.

MÜDELLES: Bunun lûgatça mânası; karıştırılmış, tedlis edilmiş demektir. Istılahta ise, iki mânada kullanılmış. Birisi: Senedinin tedlisi. İkincisi: Rivayet eden hadîs râvilerinin adlarının karıştırılması.

Senedinin tedlisi şöyledir ki; bir râvi, hadîsi ondan rivayet ettiği kimse ile karşılaştığı halde, ondan işitmediği, yahudda yine râvi, aynı asırda yaşadığı kimse ile, yani ondan hadîsi rivayet ettiği zât ile karşılaşmadığı halde, karşılaştığını ve ondan hadîs işittiğini tevehhüm etmesidir, İşte bu durumların isbatı halinde mervî olan hadîse, senedi itibariyle "Müdelles" denilir.

Hadîs Şeyhlerinin isimlerinin tedlisi hususuna gelince: Meselâ bir hadîsi rivayet eden kişi, ondan işittiği kimseyi bir isimle, bir künye ile ve bir lâkabla isimlendirip lakablandırdığı, yahut onu bir kabileye mensubiyetini izhar ettiği veya bir memlekete mensubiyetini söylediği halde, bunların hiçbirisiyle meşhur olmayan kimseler olduğu isbat edildiği takdirde, ona "Tedlis-üş Şüyuh" denilmiş.

Buna şöyle bir misal getirilmiş; Ebubekir bin Mücahid El-Mukrî'nin rivayeti olan "Haddesena Abdullah bin Abdullah..." diye bir hadîsi rivayet etmiş. Halbuki böyle bir unvan ve lâkabla meşhur bir muhaddis yoktur. Amma bu hadîsi nakleden Abdullah bin Ebi Davud'dur ki, Meşhur Ebu Davud dediğimiz Kütüb-ü Sitte'den Üçüncü Kitabın sahibidir.

İşte Muhaddisler, böyle bilerek veya bilmeyerek hadîs tedlis edenlerin, yani karıştıranların rivayetlerini makbul saymamışlardır.

MECAHİL: Bunun lugatça mânası; meçhuller, yani muayyen ve belli olmayanlar demektir. Istılahta ise, hadîs hususunda üç şekilde değerlendirilmiş. Meçhul-ül Ayn, Zahiren ve Bâtınen Meçhul-ül Hâl, Yalnız Bâtınen Meçhul-ül Hâl...

MEÇHUL-ÜL AYN: Bir tek râviden başka hiç kimsenin ondan hadîs rivayet etmediği kimse... Yani, sadece bir kişinin tanıdığı, amma başka muhaddislerin tanımadığı kimse demektir. Ancak iki

âdil ve dürüst râvi ondan hadîs rivayet ederse, ayn olan meçhullüğü kalktığı halde, yine de dürüstlük ve adaleti sabit olmuş olmaz demişler...

ZAHİREN VE BÂTINEN MEÇHUL-ÜL HAL: İki sağlam ve dürüst râvinin ondan hadîs rivayet etmesiyle, bi-aynihî muarref duruma geldiği halde; adalet, zabıt ve dürüstlüğü kesin olarak tebeyyün etmediği için yine de hadîsi makbul sayılmamıştır.

BÂTINEN MEÇHUL-ÜL HAL: Yani zahiren dürüstlüğü ve adaleti kat'î olarak tebeyyün etmemiş kimselerin, gizli ve hali kalmış olan durumlarıyla hadîslerini bazı şartlarla makbul görmüş kimseler olduğu gibi, onu reddeden de olmuştur.

MUNKER HADİSLER: Lügatta ma'rufun zıddı, belirsizlik demek ise de; hadîs ıstılahında; bir mu'temedin rivayet ettiği aynı hadîsinin metin ve mânalarına muhalif olup, tek başına kalan ve adına "ferd" denilen ve bu durumuyla râvinin adaleti, zabıt ve itkanından uzak olanı demektir.

METRUK HADİSLER: Yani, terkedilmiş manasıyla ki, tek bir râvinin rivayet ettiği, râvisi dahi yalancılıkla müttehem olduğu hadîs cinsidir. Yahud da onun râvisi, kendi fiiliyle, sözüyle, ya da ziyade gafletiyle fısk içinde olduğu tebeyyün eden kişinin naklettiği hadîslerdir.

İşte, hadîs nevileri ve ıstılahlarının ortalama yüz kadar isim ve unvanları ve pek geniş olarak yayılmış çok dallı, yapraklı, çiçekli ve meyveli ve bazan da haşin ve dikenli ağacından göstermeye çalıştığımız şu numunelik birkaç misal ve ufacık tarifler bence burada yeterlidir. Yani, hadîs usûlü hakkında pratik ve umumî bir bilgi vermek bakımından kifayetlidir. Bu kitapla hedef ve maksad da sadece budur.

Bununla beraber, yer yer bildirmeye çalıştığımız gibi muhaddisler tarafından konulmuş şu muhkem kaide ve usûllerin kat'î ve ittifaklı olarak tahakkuk ve tebeyyünleri halinde, hadislerin mertebe ve derecelerini bulmak hususunda çok güzel ve hassas ölçülerdir. Lâkin tebeyyün ve tahakkuk mes'elesinde, muhaddislerin kat'î ittifakları her zaman husul bulmamıştır. Diyelim, bir hadîsin "Metruk" olup olmadığı hususunda şartları ölçülürken, kimi muhaddisler onun hakkında

müsbet, kimileri de menfi kanaat ve görüş ileri sürebilmişlerdir. Bu hususta umumî bazı örnekler arzedelim:

1- Huyey bin Abdullah El-Muâfiri adındaki zâtı, bazı muhaddisler zaif saydıkları halde, diğer bazıları ise, onu mutemed ve dürüst saymışlar. (Mecma-uz Zevaid 10/123)

2- Akîlî'nin Zaif hatta Metruk gördüğü bir hadîsin senedini, meşhur İbn-i Hibban ise, onu mutemed ve mevsuk saymış. (Mecma-uz Zevaid 6/220)

3- Ve bir aynı hadîsin mertebesinde muhaddislerin ihtilâflarının numunesini görmek için (Bakınız: El-Müntaka İbn-i Cârud sh: 28)

4- Bir çok muhaddislerce zaif olarak kabul edilmiş bir hadîsin senedi hususunda, İmam-ı Tirmizî onu hasen diye kabul etmiştir. (Mecma-uz Zevaid 6/220)

5- Bir aynı hadîsin mertebesi üstünde ileri sürülmüş ayrı ayrı görüş numuneleri için (Bak: Şerh-üş Şifa Aliyy-ül Karî 1/632)

6- Keza bir hadîsin mertebesi üstünde ileri sürülen ayrı ayrı görüşler hakkında (Bak; Cem'-ül Fevaid 1/593)

Hem hadîslerin senedindeki bütün râvilerin isim ve halleri tamamen bir tek muhaddis tarafından bilinemediğine dair bazı numuneler:

1- İmam-ı Ahmed bin Hanbel'in bir hadîsinin senedinin râvilerinden olan (Ubeyd bin Ka'ka') ismindeki zâtı, meşhur İbn-i Hacer-i Heysemî onu işitip tanımadığını yazmış...

Yine aynı şekilde, Müsned-i Bezzar'daki bazı hadîslerin râvilerinden bazı insanları, İmam-ı Heysemî'nin onları tanımadığını kaydetmiş. (Bak: Mecma-uz Zevaid 10/110)

2- İmam-ı Gazalinin İhya-u Ulûm-id Din kitabını tahkik eyleyen meşhur müceddid ve muhaddislerin büyük Üstadı Hafız Zeynüddin-i Irakî, Gazali Hazretlerinin derceylediği hadîslerin bazıları için: "Ben, bunun aslını bulamadım" yani bende onun senedi yoktur, ben onu görmemişim ve hakeza...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Zaif Hadisler yanyana gelse kuvvetlenir

Zaif Hadisler yanyana gelse kuvvetlenir

Muhaddislerin cerh ve ta'dil noktasından hadîslerin râvileri hakkında üstte numuneleri verildiği gibi, muhtelif görüş ve beyanları yanında; birçok büyük muhaddislerce kat'î kanaat ve görüş olarak: "Zaif hadîsler, ne kadar zaifte olsa, yan yana gelseler, yani aynı mânayı ifade eden hadisler aynı noktaya parmak bassalar, o zaman şahsî za'fiyetleri zail olup umumiyet içinde kuvvetlenir" diye kati görüş beyan etmişlerdir. Bu mes'elede numune için bazı me'hazler verip geçeceğiz.

Hâşiyet-ül Dehlevî Alâ Bülûğ-il Meram 1/8; Şerh-üs Sünne Begavî 1/5; Şerh-üş Şifa Aliyy-ül Kari 1/694; Cem'-ül Fevaid 1/393; Ed-Dürer-ül Müntesire Suyutî sh: 153; Keşf-ül Gumme Şa'ranî 1/10; El-Ezkâr Nevevî sh: 15; Fevaid-ül Mecmua Şevkanî sh: 279.. ve hakeza, istesek bu hususta yüz kitabın ismini sıralayabiliriz.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Telakki-i bilkabul meselesi

Telakki-i bilkabul meselesi

Başta İmam-ı Azam olarak birçok müçtehid fukaha ve bazı muhaddisler: "Rivayetle gelen hadîslerin senedinin sahih veya zaifliğine bakılmadan; eğer ümmet-i İslâmiyenin telakki-i bilkabulüne mazhar olmuşsa, artık o mes'elede rivayet veya hadîs hüccettir." diye kabul etmişlerdir. Bu meselenin misallerinden olarak "Levlake Levlake" hadisini gösterebiliriz. Evet, şu hadîsin mâna ve hakikati İslâm âleminin kalbine o kadar yerleşmiştir ki; hadîs usûlüne göre yüz kere zaif de gösterilse, onu ümmetin telakki-i bilkabulünden çıkarmak mümkün değildir. Yani ümmetin ekseriyetinin kabulüne ve mânası itibarıyla onun doğruluğuna olan inancına mazhar olmuşsa, artık o meseleyi beyan etmek için hadîsin senedinin zaiflik veya kuvvetliliğine bakılmaz tarzında ifadeler ileri sürülmüştür.

Bu mes'eleyi İmam-ı Nevevî'nîn "El-Ezkâr" eseri sh: 15'e havale ederek kısa kesiyorum. İmam-ı Nevevî, bilhassa bu mes'eleyi gayet samimi bir şekilde hulâsa ve mahiyetini mezkûr kitabında yazmıştır.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Sahih hadislerde olan her mesele, Zaif Hadislerde de aynen vardır

Sahih hadislerde olan her mesele, Zaif Hadislerde de aynen vardır

Bu makamda, bu hususun da izahı lâzım geliyor kanaatindeyiz. Şöyle ki: Peygamberdin (A.S.M.) ehadîs-i şerifelerine dikkat etmiş ve tetebbu' etmiş kimseler bilirler ki: Hadîs-i Şeriflerin tamamı, akideye dair meselelerden tut, fıkhî ve şer'î ahkâm hakkındaki büyük mes'eleler başta olmak üzere yukardan aşağıya; ehemmiyet itibarıyla derece ve mertebelerine göre tâ en küçük teferruat mes'elelerine inerler. Nitekim büyük muhaddisler, hadîslerin tamamını, bilhassa "Sünen" şeklinde tasnif eden muhaddisler bu hususu bir derece icra ettikleri, yani topyekûn hadîsleri mes'elelere ayırarak bablar halinde tedvin ettikleri gibi, Fukaha-i Şeriat dahi ayrı bir tarzda âyet ve hadîsleri şer'î ve fıkhî mes'eleler halinde ayırıp, bablandırmışlardır.

Burada, şu nokta dahi elbette müdakkik kimselerin nazarından kaçmamış olması lâzımdır ki; sahih hadîslerde bahsi edilmiş hiçbir mes'ele veya bab yoktur ki, aynısıyla zaif hadîslerde de bulunmasın. Bu zaif denilen hadîsler çoğu zaman, sahih hadîs-i şeriflerin metinleriyle de aynı aynıyadır. Amma orada o, senedi sahih olan bir hadîstir. Burada bu, senedi zaif hadîstir.

Meselâ: Deccal mes'elesi, Mehdi mes'elesi gibi mes'eleler, sahih ve zaif hadîslerde herbirisinin toplam belki yüzer hadîsi vardır Çoğu kere de sahihle zaif, aynı metin ve aynı ibarede oluyorlar. Amma hadîslerin senedi noktasından sahih olanları sahih, zaif olanları da zaiftir diye tesbit edilmiştir.

Dikkat edilirse meselâ:

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

hadîsi, sahih hadîslerde mütevatir olduğu gibi, zaif hadîslerde de belki elli yol ile aynı ibare ve aynı metinle gelmiştir. Hatta İmam-ı Suyutî, bu hadîsin yüzden fazla rivayetlerle geldiğini kaydetmiş.

Bu noktada bilgi isteyen kimseler, El-Esrar-ül Merfûa eserinin Mukaddemesi sh: 5-34 ve keza İbn-i Ady'in "Ed-Duafa" kitabının pek çok yerlerine bakabilirler. Bunun bariz bir örneği de şudur ki: El-Kâmil Fid-Duafa'-ir Rical İbn-i Ady kitabı 4/407'de;

اِنَّ بِالْمَغْرِبِ بَابًا لِلْتَوْبَةِ لاَ يُغْلَقُ حَتّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا

hadîsi için, o kitapta o hadîsin senedinde Salet bin Süleyman olduğu için, Muhaddisler "Ona uyulmaz!" demişler. Yani onun hadîsi, zaiftir demek istemişlerdir. Amma görüldüğü üzere, bu hadîs aynı mâna ve aynı metniyle sahih hadîsler arasında da çokça vâriddir. Demek seneden değil, amma manasıyla sahih hadîsler içinde bulunan bir hadîs olmuş oluyor.

Muhaddislerce makbul olmasa dahi, yine de şurada şu şahsî kanaatimi kaydetmek isterim ki: Madem muhaddislerin ekseriyetinin ittifakıyla bir mes'elede birçok zaif hadîsler yanyana gelip, aynı mes'eleye baksalar, umumiyeti itibarıyla kuvvetlendikleri gibi.. diyorum ki; acaba sırf zaif hadîslerden mürekkeb bir mes'elenin etrafına toplanan o zaifler kuvvetleniyor da, neden bir zaif hadîs, sahih hadîslerle metin ve manasıyla omuz omuza geldiği zaman kuvvetlenmiş olmasın?.. Bence o, öyle oluyorsa; bu, haydi haydi böyle olur.

Bu kanaatime bir nevi işaret eden insafkârane yapılmış bir tahlili, burada bir tek misal olarak kaydetmeden geçemiyeceğim:

Mu'cem-üt Taberanî El-Kebir 25/193'de, Ady bin Hatem'in İslama girmesi hakkında bir hadîsin rivayet silsilesi içinde yer almış olan

"İshak bin İdris El-Esvarî" namındaki şahıs hakkında muhaddislerin hemen hepsi, kimisi onu yalancılıkla, kimisi hadîsleri tedlis etmekle ve daha daha, münkerlikle ittiham ettikleri halde; mezkûr kitapta bu zâtın rivayet ettiği hadîsin başka şahidleri olarak, aynı mânada gelmiş Müsned-i İmam-ı Ahmed, Es-Sünen-ül Kübra Beyhakî ve Sahih-i İbn-i Hibban gibi makbul hadîs kitaplarında o mânadaki hadîslere me'haz olarak yerler gösterilmiş. Nitekim İmam-ı Suyutî, İbn-ül Hacer ve daha başka büyük muhaddisler dahi böylece hadîsleri kurtarmak için, başka başka şahidleri, yani aynı mânadaki sahih hadîslerden örnek şahidleri getirmekle, zaif hadîslerin durumunu kurtarmak yolunda nasıl hareket ettikleri malûmdur.

Buna bir başka örnek de şöyledir: طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ hadîsini, birçok hadîs hafızları senedi itibarıyla bunu zaif görmelerine rağmen, meşhur muhaddis İmam-ı Tirmizî onu hasen hadîs olarak kabul etmiştir. (Bak: Şerh-ü Manzumet-il Beykuniye sh: 55)

Şu durumda bir hadîs, cerh ve ta'dil usûl ve kanunlarına göre çok zaif, hatta metruk olarak gelmiş olabilir. Amma eğer bu hadîs, mâna ve metniyle, mutemed ve sağlam rivayetlerle gelmiş olan sahih hadîslerde onun bir benzeri, bir şahidi varsa, elbette o durumda ihtiyaten o hadîsin muhafaza edilmesi lâzımdır. Nitekim de edilmiştir.

Birisi, şahsen kendi âleminde o gibi hadîslerle amel etmeyebilir. Amma umum hakkında ceffel-kalem onu atıp kesmek hususunda hakkı ve haddi yoktur ve olmaması da lâzımdır.

Ve daha bu minval üzere, zaif hadîsler mertebesini uzun götürebilirdik. Fakat bu makam, bir hadîs usûlünü geniş şekilde ve hâs olarak izah etme makamı olmadığından bu kısa işaretlerle iktifa etmek yerinde olur.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Zaif hadisler

Zaif hadislerin hükümleri

Zaif hadislerin hükümleri

Hadîs âlimleri, zaif hadîslerle amel edilip edilmiyeceği, yani ona uyup uymamak hususunda ihtilaflı görüşler beyan etmişler ve üç ayrı sınıf ve mesleklerde bulunmuşlardır.

1- İmam-ı Ahmed ve Ebu Davud gibi zâtların görüşlerine göre, mevzu' olmamak kayıt ve şartıyla, hadîs ne kadar zaif de olsa, onunla amel etmenin şart olduğunu söylemişlerdir.

2- Orta dereceli bir meslek ise: Akaid-i Diniye ve ahkâm-ı Şeriatta değil, amma sair fezail-i a'mal, mev'iza, kıssa ve hikâyat, ilmî ve kevnî mes'eleler ve tefsir ve saire gibi hususlarda amel edilmesi caizdir. Yani uygun ve güzeldir demişlerdir. En mu'temed ve makbul olan meslek de budur.

3- Kadı Ebu Bekir İbn-ül Arabî ve Yahya bin Maîn gibi bir derece şiddetli zâtlar ise, hiçbir mes'elede zaif hadîsle amel caiz değildir demişler. Bu üçüncü meslek, İslâm âleminde ve muhaddisler ve fukaha arasında kabul görmemiş bir meslektir. (Bakınız: Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 63)

Hadd-i vasatı takib eden zatlar yani orta ve vasat meslek erbabına göre; zaif hadîslerle amelin caiz olduğudur. Bu da elbette ki bazı şartlar içinde makbul ve geçerlidir. Daha sonra İmam-ı Nevevî, Zeynüddin-i Irakî ve İbn-ül Hacer gibi büyük ve dahî allâmeler tarafından bu meslek şerhedilmiş ve bazı şartlarla tevsi' veya sınırlandırılmıştır.

Bu hususta birkaç kitabın ismini vererek geçeceğiz:

El-Ezkâr-Nevevî sh: 7-15; El Esrar-ül Merfua Aliyy-ül Kari sh: 315; Haşiyet-ül Dehlevî Ala Buluğ-il Meram 1/8; Feth-ul Bari İbn-i

Hacer, Mukaddeme sh: 9-12 bu kitapta İbn-i Hacer, İmam-ı Buharî'nin, sahih hadîslerin arkasına çoğu zaman zaif hadîsleri şerh ve terceme noktasından ta'liken almış olduğunu kaydetmektedir. Keza El-Metalib-ül Aliye 2/119 ve Kenz-ül Ummal 12/419

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Mevzu hadisler

Mevzu hadisler

Evvelâ mevzu' ile alâkadar bir mukaddeme:

Mevzu' hadîsleri tanıma, bulma ve tesbit etmek hususunda bazı kaideler, kanun ve usûller vaz' edilmiş ve muhaddislerce tatbik de edilmiştir. Şöyle ki: Hicrî 200. yıl içerisinde şüyu' bulan Mevzu' hadîsler dedikodusu baş gösterince; büyük ve dahî hadîs imamları mezkûr kaideleri koymuş ve tatbik etmişlerdir. Hadîs-i Şeriflere katılmak istenen mevzu ve yalan sözler, tâ o zamanlar bulunmuş, tesbit edilmiş ve hadîslerden tarh edilip atılmıştır. Yani, şimdi elimizde mevcud me'haz hadîs kitaplarında, o mevzu' denilen yalan sözlerin hiçbirisi yoktur diyebiliriz. Çünki bu mevzuda bütün hadîs hâfızlarınca müttefekun aleyh, kat'î kaide ve usûl şudur ki: "Aslı, faslı mevzu' olarak bilinen bir hadîsi yazmak, kaydetmek ve kitaba dercetmek, çok haram ve büyük günahtır." Bu durumda mezkûr asırda kesin olarak mevzulukları tesbit edilmiş binlerce yalan ve uydurma sözlerden şimdi hiçbirisi mevcud değildir diyebiliriz. Zira, tâ o zaman o işin farkına varılmış, tesbit edilmiş ve tutup atılmıştır. Hatta denilebilir ki; büyük muhaddisler, o keskin kaide ve usûlleri tatbik ederken, bir çok sahih hadîsleri de bazı şüphelerle heder etmiş ve zayi' etmişlerdir.

Hem bugün için, farz-ı muhal olarak, sözü edilen mevzu' hadîslerin hiçbirisinin, yahut bir kısmının tâ o zamanlar tesbit edilemeyip de, mevcud hadîs kitaplarında -hâşâ ve kellâ-var olduklarını farzetsek ve biz bunları şimdi, yani 1200 sene sonra tesbit etmek işine girişmek istesek bile; 12 asır evvel olup biten hâdiseyi ve o vakitte o mevzu' ve yalan sözleri yayan ve neşreden

adamların şimdi ölmüş ve eserleri bile yok olmuş olmaları hasebiyle; elbette aynıyla mes'eleyi tesbit etmek imkânımız olmayacaktır.

Peki, o halde ne yapabiliriz?

Elcevap: Yapsak, yapsak; ancak eski büyük hadîs imamlarının cerh ve ta'dil, usûl ve kanunlarını tatbik şekillerini dinlemek suretiyle onların hüküm ve kararlarına göre, belki bir şeyler çıkarabiliriz. Evet, bunun bundan başka ikinci bir yolu yoktur.

Bu mes'elenin neticesi şudur: Hicrî 2. asrın içinden başlayıp, 3. asrın sonuna kadar devam eden mevzu' hadîsler dedikodusu fırtınasıyla, pürheyecan hamiyet ve gayrete gelen büyük hadîs imamları, keskin ferasetleri yanında, mevzu' sözleri bulma ve tesbit etme kaide ve usulleriyle, kat'î mevzu' sözleri bulmuş, tesbit etmiş ve hadîsten ayırıp adem gayyasına atmışlardır. Yani, şimdi adı söylenen, fakat varlıkları söz konusu olmayan ve üstünde kat'î olarak yüzde yüz hükmedilmesi mümkin olabilen hiçbir mevzu' söz ve yalan hadîs mevcud değildir. Yani, şimdi elimizde mevcud olan yüz kadar kaynak hadîs kitaplarında... Evet, hadîs kitaplarında diyorum... Yoksa ehemmiyetsiz ve vukufsuz bazı kimseler tarafından yazılmış basit ve ehemmiyetsiz köşede bucakta kalmış hikâye ve harbler gibi mes'elelere dair kitap namı altındaki bazı şeylerde hiç mevzu' hadîs yoktur demiyorum. Amma o gibi kitaplar dahi kat'î tahkik yapılmadan, ezberden olarak: "Baştan sona hep mevzu' hadîslerle doludur." deyip hüküm vermek dahi herhalde insafsızlık olur.

Sual: Peki muhaddislerce konulmuş, hadîsin çok değerli ve mühim olan usûl ve kaideleri ve pek kıymettar bir ilim olan cerh ve ta'dil kanunları bize bugün şimdi yararı nedir? Onunla biz ne yapabiliriz?

Elcevap: Şahsî kanaat ve tesbitime göre, o kaideler, usûller ve kanunlar, bugün bir hadîs müştakının, meraklı bir araştırmacının, hadîslerin mertebelerini, evet sadece mertebelerini o usûl ve kaideler çerçevesinde -eğer yapabilirse- tahkiki tarzda bulabilmesine, tesbit etmesine en büyük ve keskin ölçü âleti ve müracaat edilecek tek kıstastır. Ancak bunu da unutmamak gerekir ki; öylesi bir araştırmacı, araştırmasını yaparken, bir aynı hadîsin mertebesi üzerinde yapılmış münâkaşaları, müsbet ve menfî umum görüşleri; haricî te'sir ve his ve hevese veya mizaç ve meşrebinin te'sirine

kapılmadan dinledikten sonra, ekseriyetin ittifakı hangi tarafta ise, ona göre diyebilir ki: "Şu hadîsin mevcud hadîs usûlü ve kaidelerine ve muhaddislerin ekseriyetinin görüşüne göre mertebesi, derecesi şudur." Yoksa o kanun ve kaidelerle, sanki şimdi varmış gibi, yeniden mevzu' hadîsleri tesbit etmeye teşebbüs etmek için değildirler. Çünki öylesi mevzu' hadîsleri yeniden bulabilme diye birşey yoktur. Zira, hakikatta asıl mevzu hadîsler şimdi yokturlar.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Mevzu hadislerin tarihî gelişmesi

Mevzu hadislerin tarihî gelişmesi

Mevzu' kelimesinin lügat karşılığı; vaz'edilmiş, konulmuş demektir. Hadîs usûlü ıstılahında ise; yalandan bir söz uydurulup, Peygamber'e, yahud bir Sahabi'ye, ya da bir Tabiîn'e isnad edilerek ikinci bir yalan ve iftira ile; "Bunu Peygamber söyledi" yahud "Sahabî ya da Tabiîn söyledi" diye ortaya atılan ve hadîs içine katılmak istenen yalan söz demektir.

Üst tarafta da kaydettiğimiz gibi, mevzu' sözlerin en ilki, Peygamberimizin hayatında bir münafık tarafından yapılmıştır. Peygamber Efendimiz de (A.S.M.) o münafığın cezasını çok şiddetli bir şekilde verdirmiş olduğu gibi; "Benim adıma ben söylemediğim halde yalan uyduran, Cehennem'de yerini hazırlasın!" mealindeki hadîsi tekrar ve şiddetle söyleyerek ümmetini ikaz ve irşad etmiştir.

Daha sonra, hicretin 41. senesinde müslümanlar arasında siyasî ayrılıklar fitnesi başladığında, Şia ve Haricilik gibi bazı fırka mutaassıblarının yalancı ve tıynetsiz bazı adamları, az da olsa, bazı mevzu' sözleri uydurdular.**(1)**

Daha sonraları, yani 2. asrın başından itibaren bu gibi yalancılar çoğalmaya başladılar. Mevzu' hadîsler dedikodusu da fazla şüyu' buldu. Bunun üzerine hadîs Hafızları ve hameleleri hamiyet ve gayret içinde pür-dikkat kesildiler... Yalancı ve iftiracıları tek tek tesbit ettiler. Uydurulan yalan sözleri de bulup teşhir ettiler.

Kâmil Muhaddis Hammad bin Zeyd'in tesbitine göre. zındıklar ondört bin mevzu' hadîsi uydurup yaymışlar.**(2)** Bu zındıklardan birisi olan Abdûlkerim bin Ebi-l Avca', zındıklık adına yalan hadîs uydurduğu tespit edilmiş ve Abbasî halifelerinden Mehdî zamanında

yakalanıp boynu vurulacağı vakit, o zındık bağırarak demiş: "Ne haber! Ben dörtbin hadîs uydurup hadîslerinize kattım ki, bunlarla haramı helâl, helâli de haram kıldım" **(3)**

Keza İbn-i Asakir, Halife Harun-u Reşid'den naklettiği bir rivayette: Yakalanarak Harun-u Reşid'e getirilen bir zındığın boynunu vurmak için emir vermiş. O zındık ise demiş: "Ben dörtbin hadîs uydurup neşrettim ki, onlarla haramı helâl, helâli de haram gösterdim." Harun-u Reşid'de ona cevaben "Ne haber ey zındık! Abdullah bin El-Mübarek ile Ebu İshak-ı Fezarî, senin bütün o yalanlarını tek-tek bulup, harf-harf tesbit ederek, hadîsten çıkarıp attılar."**(4)** dedi.

Bu zındık habisler kötü niyetle İslâmı bozmak, Sünnet-i Nebeviye'yi bulandırmak gayesiyle hadîs uydurdukları gibi, bir de bunların yanında bazı saf ve ahmak nadanlar da, güya din adına bazı hadisler uydurmuşlardır. Misal için Nuh bin Ebi Meryem ismindeki bir adam, Kur'an'ın Sûrelerinin faziletleri hakkında bazı mevzu hadîsler uydurmuş. Rivayeti de:"An İkrime.. An İbn-i Abbas" diye isnad etmiş? Ona sorulmuş: "Bu hadîsler sana nereden geldi?" O da demiş: "Ben gördüm ki, bu zamanda insanlar Kur'an'dan yüz çevirmişler. Ebu Hanife'nin fıkhi mes'elelerine ve Muhammed bin İshak'ın magazilerine koşuyorlar. Ben de insanları Kur'an'a döndürmek için bunları böyle uydurdum."**(5)**

(Not: Mezkur mevzu' olan hadîsler, Tefsir-ül Keşşafta maalesef bilinmeden hadîs olarak kaydedilmişlerdir.)

İşte numune ve misallerini verdiğimiz o gibi hâdiseler, hep eskide vuku' bulmuşlardır. Amma yine az yukarda kaydettiğimiz vecihle, mezkûr hâdiseler Hicretin 2. yüzyılının başından başlayıp, 3. asırda son bulmuştur. Hadîslerin hakikî mertebe ve makamını tesbit etme işi de mezkûr zamanlarda sona ermiştir. Yani, bahsi yapılmış o mevzu' ve yalan sözler, tâ o zamanlar tesbit edilmiş ve hadîslerden çıkarılıp atılmıştır.

Farz-ı muhal olarak, eğer şimdi mevcud kaynak olan hadîs kitaplarında, bahsi geçen hâdiselerle tesbit edilmiş olan o mevzu' hadîslerin varlıklarını bir an için şimdi kabul etsek de -ki onlar kimisine göre ondört bin, kimisine göre de oniki bin gibi büyük bir rakamdadır- o durumda, şimdi elimizde mevcud olan hadîs

kitaplarının yekûnünde bulunan gayr-ı mükerrer hadîslerin tamamı ancak bunların iki misli kadar olabilir. Yani o durumda -hâşâ bin kere hâşâ- şimdi mevcud hadîslerin yarısına yakın bir kısmım mevzu olarak kabul etmek gerekecektir. Amma hayır, bin kere hayır! Öyle birşey kat'iyyetle söz konusu değildir. Belki şimdi elde mevcud büyük hadîs kitaplarında yer alan umum hadîsler, binler süzgeç ve eleklerden geçirilerek gelmiştir. Kat'î ve üstünde tam ittifak edilmiş şu anda hiçbir mevzu' hadîs yoktur diyebiliriz. Yani hadîsin ana kaynak kitaplarını kasdediyoruz. Olsa olsa, muhaddislerce büyük ve keskin tahliller neticesinde: Sahih, Hasen, Zaif ve bir de Çok Zaif diye mertebelere ayırma işi olmuştur, başka birşey yoktur. Her ne kadar bazı muhaddis zâtlar senetleri itibarıyla bazan zaif, hatta metruk hadîslerden bir kısmını, zan ile mevzu' hadîs hududunda göstermeye çalışmışlarsa da, fazla mühim bir durum arzetmemektedir. Çünki bunların karşısında sair insaflı ve hakperest büyük hadîs imamları dikilmiş, aynı o hadîsleri kurtarmak için gayret sarfetmişler ve hadîslerde mevcud sair benzeri deliller getirerek onları yüzde doksan dokuz nisbetiyle kurtarmışlardır.

Sual: Peki şimdi bu zamanda hiçbir mevzu' hadîs yok mudur?

Elcevab; Bu kitabın arkasında kaynak kitap olarak isimlerini yazdığımız hadîs kitapları listesinde ve bir de elimize geçmeyen ve büyük hadîs imamları ve hafızları tarafından yazılan makbul ve meşhur birçok hadîs kitaplarında; meselâ, El-Muhtarat Ziya-ül Makdisî, El-İstidrâkât Darekutnî gibi birçok kitaplarda, kesin ve kat'î ve üstünde ittifak edilmiş hiç bir mevzu' hadîs yoktur diyebiliriz.

Amma az yukarıda kaydettiğimiz gibi adı-sanı belli olmayan, yahut islâm uleması arasında makbul sayılmayan ve bazı vukufsuz ve ehliyetsiz kimseler tarafından yazılmış basit hikâye ve kıssalar gibi şeylere dair bazı mevzuları işleyen kitaplarda ve az bazı tefsir kitaplannda -Tefsir-i Keşşaf gibi- ve bir de avam halkın dilinde dolaşan bazı sözlerde mevzu hadîslerin bulunabilme ihtimali vardır. Bu bulunanların da hiçbir zaman İslâmın haramını helâl, helâlini da haram edecek, akide ve fıkha dair hadîsler olmayıp, basit ve varlığıyla yokluğu arasında fazla bir değer taşımayan bazı sözlerdir.

Dillerde hadîs olarak dolaşan sözlerin büyük bir bölümünü, El-Hâfız İsmail bin Muhammed El-Aclûnî gibi zâtlar, meselâ Keşf-ül

Hafa ve benzeri kitaplarda tahlil etmiş ve çoğunun asılları yine hadîs olduğunu ispatlamışlardır.

---

(1): Ulûm-ül Hadîs ve Mustalahihi Dr. Subhi Salih sh: 266
(2): Ulum-ül Hadîs S. Salih sh: 270
(3): El-Esrar-ül Merfûa Aliyy-ül Karî sh: 6
(4): El-Esrar-ül Merfûa Molla Aliyy-ül Karî sh: 6
(5): El-Menhel-ül Latif sh: 158

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Mevzu hadisleri tesbit eden kaide ve kanunlar

Mevzu hadisleri tesbit eden kaide ve kanunlar

Bu husustaki belli ve kat'î kaideler birkaç tanedir.

1- En mühimmi ve büyüğü: Onu uyduranın sarih itirafı ve ikrarıdır.

2- Hadîs-i şerifin metin ve mânalarına tam rüsûh ve vukuf peyda etmiş zâtların sarraflıkları ile; "Bu söz değil Peygamberdin (A.S.M.), belki az bir belagat ve fesahata mâlik birisinden de çıkması mümkün değildir" diye mutlak şekilde reddedilmiş sözler...

3- Mânası itibarıyla rekîk olanları... Yani Sahih hadîslerin zıddına ve onlara mugayir ve aralarının cem'edilmesine aklen imkân olmayan sözler...

4- Küçük bir iş, bir günah için çok büyük tehdid ve vaîdleri söyleyen söz ve aynı zamanda az ve basit hayırlı işlerde çok muazzam vaadlari bildiren sözler...

Ancak şu dördüncü numaradaki kaide, her zaman sabit ve umumî ve muhkem bulunmamaktadır. Makam-ı zecr ve zemm., ve makam-ı tergib ve teşvik gibi hallerde vârid olmuş birçok sahih hadîs-i şerifler vardır ki makamın iktizasına göre, bazan küçük bir şeyi büyük olarak göstermişlerdir.

İşte, bunlar gibi mevzu' hadîsleri tesbit etmek için bazı kanun ve kaideler vardır. Bu kaide ve kanunları uzunca şerh ve izah eden bir çok kitap yazılmıştır. Amma bu mevzuda yazılmış kitapların bazılarında fazla şiddet olmuştur. Meselâ İbrahim-ül Cevzakanî'nin "El-Ebatıl" kitabı ve İbn-i Cevzinin "El-Mevzuat" eseri gibi kitaplar...

Hulasa: Mezkûr kanun ve kaideler, şimdi bu zamanda mevcud olan hadîslere tatbik etmek için değil, eski zamanda, henüz müdevvenat az iken hadîs âlimlerinin ihtiyata sevketmek için uygulanmış düsturlar olduğu kesindir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Başka yönleriyle Mevzu hadisler

Başka yönleriyle Mevzu hadisler

Mevzu' ismi altında toplanabilen hadîsler dört sınıf olduğu anlaşılmaktadır. Mevzu' hadîs uyduranların isim ve karakterlerini anlatan ilgili hadîs usûlü kitaplarını mütalaa etmiş kimseler bu iddiamızı kabul edebilirler.

BİRİNCİ SINIFI: Zındıkların İslâm dinini tahrif etmek, bozmak ve ayıplandırmak için girişmiş oldukları sinsi ve münafıkane faaliyetleri neticesi, bir sürü yalan, bühtan ve iftiralı sözleri yayma işi...

İKİNCİ SINIFI: Rafızîlik veya Haricilik gibi batıl ve dalâletli mesleklerin taassubu adına ve kendi mesleklerini doğru göstermek ve ona revaç vermek gibi pis ve habis niyetlerle uydurdukları yalan sözlerdir. Birinci sınıfa göre bu kısım ekalliyetledir.

ÜÇÜNCÜ SINIFI: Ahmak, câhil veya nadanların uydurdukları mevzu sözlerdir ki; bazıları güya iyi bir niyetle bazı mukaddes şeylere revaç vermek ve insanları ona cezbetmek gibi sâfiyane, amma ahmakça uydurdukları mevzu' hadîslerdir. Bunlardan bir kısmı da, câhil ve nadan bazı menfaatperest kimselerdir ki, İslâm halifelerine veya sultanlarına ve valilerine yaranmak ve yanaşmak ve menfaat kapmak gibi basit gayelerle; o ehl-i makamların zâtlarına, icraatlarına, güya Peygamberin (A.S.M.) hadîslerinin işaretleri varmış gibi yalan bazı sözleri uydurma durumudur.

İşte bu her üç sınıf mevzu'lu hadîslerin tamamının tâ, bin sene evvel farkına varılmış, tesbit edilmiş ve hadîslerden çıkartılıp atılmıştır

DÖRDÜNCÜ SINIFI İSE: Hakikatta ve asliyette bir mevzuluk durumu söz konusu olmadan; bin seneden beri muhafaza edilip

gelmiş ve hep istimal edilmiş bazı hakikatli sözlerdir. Bu sözlerin ekserisinin sened ve isnadı yoktur. Bunlardan bazıları, ya bir Sahabî'nin veya Tabiîn'in ya da Tebe-i Tabiîn'den bazı büyük zâtların bazı hakikatları vecizeleştirerek söylediği doğru ve isabetli kaidevî sözlerdir. Zamanla, bu sözlerin aslı nereden olduğu kat'î bilinememiş, sonra bazıları tarafından bu sözlerden bir kısmının hadîs-i şerif olabileceğine ihtimal verilmiş, dolayısıyla hadîs olarak da şöhret bulup kalmışlar. Mezkûr sözlerin bir kısmı filhakika da Peygamberin (A.S.M.) sözleri olması mümkündür. Lâkin sened ve isnadları olmadığı için, kat'î bir kanaatla hadîs midir, yoksa Sahabe ve Tabiînden birisinin sözleri midir bilinememiştir.

Böylece mübhem durumda kalan ve senedi olmayan bu nevi sözlere de mevzu' hadîs denilebilmişse de, sadece senedi itibarıyla denilmiş, ifade ettiği hakikat ve mânası itibarıyla asla...

İşte, bu kabil hakikatli ve mühim sözlerin varlığı eskide de, bugün de söz konusudur ve bunlar haylicedirler. Bu nevi hadîsler bu durumlarıyla, şayet bazıları onları mevzu' hadîs diye isimlendirse de, yani; "Bu söz an'aneli senedle Peygamberdin sözü değildir" dese de, isnad ve sened itibarıyla belki doğru olabilir. Amma bu söz, mânası ve hakikati itibarıyla da doğru değildir, yani mevzu'dur diyemez.

Meselâ: مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ hakikatli söz için, kimisi hadîstir demiş, kimisi de hadîs değil, fakat sabit hakikatlardandır. Kimisi de, İmam-ı Yahya bin Muaz Er-Razî'nin hikmetli sözlerinden olabilir demişler. Kimisi de, bu sözün Hazret-i Ali'nin hikmet-feşan ve kaynağı Menba-ı Vahy ve Risalet olan sözlerindendir demişler.

Bu hadîsin birçok me'hazleri için istersen, bu kitabın Hadîsler Cetvelinin 130 no.lu kısmına bakabilirsin.

Evet, bu nevi hakikatli sözler vardır ve muhafaza edilerek gelmiştir. Elbette ki bunların içinde kelâm-ı Nebevî olanları da vardır. Ve bazılarının hakikati hadîsten, lafzı başka büyük zâtlardan olabilir. Bunların bir kısmı da İmam-ı Ali'nin hikmet-feşan sözleri de olabilir. Hem mezkûr sözlerin hakikat ve hikmet vecizeleri olduğuna en büyük delil, bin küsur seneden beri bunların aynen muhafaza edilip, günümüze kadar gelmiş olmalarıdır.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Senedsiz hadisler

Senedsiz hadisler

Bu münasebetle, "Senedsiz hadîsler" mes'elesi yeniden hatıra geldi. Gerçi üst taraftaki mes'ele, bunu da bir derece içine alıyorsa da, lâkin senedsiz hadîslerin dairesi biraz daha geniştir.

Hem yüksek mânaları itibarıyla, bunların bir kısmına muhaddislerce doğrudan doğruya hadîs-i şerif diye tavsif edilmiştir. Hatta bunlardan bir kısmı sahih hadîsler olarak kabul görmüştür. Nitekim İmam-ı Buhari de bu nevden bazılarını kitabına almakta tereddüt etmemiştir.**(1)** Bu nev'i hadîsler, "Muallâk" ismi altındaki hadîsler kısmı içinde de bulunabilirler.

Şu nevi senedsiz hadîslerin bazılarına da "Hadîs-i Meşhur" denilir ki, az yukarıda "Zaif Hadîsler Bölümü"nde buna bir derece işaret edilmiştir.

İmam-ı Celâleddin-i Suyutî bu nevi senedsiz ve dillerde dolaşan hadîslerin varlığını ve tarifini "Sened-ül Müsafaha" ismindeki bir Risalesinin Mukaddemesinde çok güzel bir tarzda beyan ettiği gibi, Ed-Dürer-ül Münteşire eserinde de misal ve numunelerini getirerek tahlil ve tahkiklerle izah etmiştir.

---

(1): Şerh-ül Manzumet-il Beykuniye sh: 112

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

Mevzu'luk isnad edilip de, mevzu olmayan bazı hadis örnekleri

Mevzu'luk isnad edilip de, mevzu olmayan bazı hadis örnekleri

1 - El-Feth-ül Kebir 1/481 'de İbn-ül Cevzî'nin mevzudur dediği bir hadîs, sair imamlarca mevzuluğu reddedilip hadîs olarak kabul edildiği...

2- Ed-Dürer-ül Müntesire Suyutî sh: 31-35'de; yine İbn-ül Cevzî, bir iki hadîs-i şerif için mevzu'luk isnad ettiği halde, sair muhaddislerce bu hadîslerin mevzu' olmayıp sahih hadîsler olduğu...

3- El-Esrar-ül Merfua' Aliyy-ül Kari sh: 73'de; bazı mevzu' hadîsler var ki, başka tariklerle gelen rivayetlerde aynı metin ve aynı mâna ile sahih olabileceği...

4- El-Leali-I Masnua' Suyutî 1/117'de; bir aynı hadîs, bazı tariklerle sahih, amma başka bir yolla gelen rivayet silsilesinde mevzu ve bâtıl olabileceği...

5- Aynı eser 2/390, 391 ve 394'de; İbn-ül Cevzî'nin mevzu' dediği bazı hadîsleri, İmam-ı Suyutî onları uzun tahliller neticesinde sıhhatlerine hükmetmiş olduğu...

6- Levakıh-ül Envar Şarani sh: 656'da hadîs rivayetinde ve cerh usûlünü tatbikte tehevvür ve hiddetten içtinab etmenin zarureti hakkında izahlar...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum6 : Mevzu hadisler

"Aslını bulamadım" gibi tabirler

"Lâ asle lehû velâ yesıhhu" ve "Aslını bulamadım" gibi tabirleri...

İlm-i Hadîs muhakkikleri olan allâme zâtlar, bazı hadîsler hakkında "Lâ asle lehû" yani "aslı yoktur" veya "Lâ yesıhhu" tabirlerini bazan kullanmışlardır. Muhaddislerin bu tabirlerinin maksad ve muradları nedir diye meşhur Şeyhülislâm İbn-üs Salah'tan sorulmuş. O da şu şekilde cevab vermiş:

"Bizim bunlar gibi tabirlerden muradımız budur ki: Hadîsin senedi itibarıyla sahihlerin şartları bulunmadığı zaman bu hadîs sahih olan hadîslerin cinsinden değildir demektir." (Fetavî ve Mesail-i İbn-üs Salah 1/174)

El-Hâfız Zeyneddin-i Irakî Hazretleri, İmam-ı Gazali!nin İhya-u Ulûm-id Din eserinin hadîslerini tahkik ve tahriç yaparken, bazı hadîsler için "Aslını bulamadım" ifadelerini kullanmış. Bence, Hafız Irakî'nin maksadı da İbn-üs Salah'ın üstteki cevabında olduğu gibidir. Bir de bize göre şu mânası da olabilir: "Yani ben, Gazalî'nin okuyup tetebbu' ettiği kadar bütün hadîslerini ve kitaplarını ve onların senedlerini görmemiş olabilirim. Bunun için, Gazalî'nin bazı hadîslerinin senedlerini bendeki hadîs kitaplarında bulamadım."

Netice olarak: Muhaddislerin; "Aslı yoktur veya sahih değildir!" ifadelerinin en bariz mânası, o hadîsin senedi yoktur, veya seneden sahih hadîsler cinsinden değildir demektir. Yani şu hadîs, bize ulaştığı kadarıyla biz onun senedini görmemişiz demektir. Yoksa o gibi tabirler hadîsin mâna ve metni için kesinlikle müstamel değildir. Murad da o değildir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum7

Bölüm 7

Bölüm 7

Fukaha tabir edilen usûl ve fürû-u Şeriatın allâmeleri olan müçtehidlerin hadîse bakış açıları:

Evvelâ, şunu hemen belirtmek gerekir ki; büyük müçtehid imamlar, başta dört mezheb imamı olmak üzere her birisi en âlâ derecede müçtehid oldukları gibi, aynı zamanda bizatihi muhaddisdirler de.. Nitekim her bir imamın bir hadîs kitabı da mevcuddur. Ancak tek bir fark vardır; Imam-ı Ahmed bin Hanbel müstesna olarak, diğer üç mezheb imamı hadîs-i şeriflerin nakil ve rivayet işinde bulundukları halde, onun cerh, ta'dil ve sairesiyle fazla meşgul olmamışlardır. Çünki vazifeleri daha büyük ve daha küllî idi. İştigal mevzuları da, umum ümmete her zaman zarurî ve lâzım olan bir vazife idi. Hadîslerin zahirî senedleri üzerinde yapılmış cerh ve ta'dil işini, bizatihî onunla meşgul olan zâtlara bırakmakla birlikte, elden geldiği kadar onları dinlemeyi de ihmal etmemişlerdir. Amma bu zâtların üzerinde en çok tefekkür edip düşündükleri şey; hadîsin mâna ve medlulü ile, nâsihi ve mensûhu hangileri olduğu ve Şeriatın hangi mes'elesine hangi hadîslerin bakıp terettüb ettiği hususları idi.

Mutlak müçtehid olan zâtların hadîse bakış açılarının bir başka yönü de vardır. Belki de bu cihettir ki; onları hadîslerin senedleriyle fazla meşgul ettirmemiş. Zaten bir müçtehidin mutlak müçtehid olabilmesi için Allah'ın lûtfuyla ilim, irfan, feraset, velayet ve tam kâmil rüsûh gibi işleri ve kabiliyetleri isteyen ve birleştiren bir makama mazhar olması gerekmektedir. Amma bu da vardır ki, müçtehidlerin bu makam ve mertebeleri, bazı muhaddislerce bilinememiş ve anlaşılamamışdır.

Evet, biraz sonra misal ve örneklerini vereceğim mezkûr makamın ulviyeti, kemali ve ilimde rusûh-u tâmmı gibi mazhariyetleri, Allah'ın hususî lûtfuyla bazı hâs kullarında tezahürü görüldüğü zaman; artık onlar -çoğu kere zannî ve tarihî olan- hadîsin senedi, cerh ve ta'dilin usûl ve kaidelerinden geçmeden ve geçirilmeden de, hadîsin sahihlik, zaiflik ve mevzu'luk durumlarını kolaylıkla anlayabilirler ve anlayabilmişlerdir.

Şimdi bu davanın hafî de olsa -amma hakikat olarak- bazı delil ve misallerini arzetmeye çalışacağız:

1- Celaleddin-i Suyutî El-Havî Lil-Fetavî eseri 2/342-345 sahifelerde İmam-ı Şafiî'den naklen ve ayrıca da başka deliller ile de isbat etmiştir ki; Resul-i Ekrem (A.S.M.) başta ahkâm-ı Şeriat olmak üzere, bütün mesail-i diniye ve islâmiye'yi beyan eden umum hadîs-i şeriflerini Kur'an'dan istihraç etmiş olduğu gibi, âhirzamanda yeryüzüne inerek, müslümanların başına imam olarak geçecek olan Hazret-i İsa (A.S.) dahî mevcud hadîs-i şeriflerin cerh ve ta'dil ve sairesine muhtaç olmadan Hazret-i Peygamber gibi bütün hükümleri doğrudan doğruya Kur'an'dan istihraç edecektir.

2- İmam-ı Şa'ranî El-Mizan-ül Kübra eseri 1/22 saifelerinde dava etmiş ve bir derece bunu isbat etmiştir ki; bütün ehadîs-i şerife Kur'an'ın içinde mevcuddur.

3- Yine, Suyutî Hazretleri El-Havî Lil-Fetavî 2/446'da; Abdullah bin Abbas'tan rivayeten demiştir ki; "Benim devemin yuları da kaybolsa, onu ben Kur'anda bulabilirim!"

4- Yine İmam-ı Şa'ranî Keşf-ül Gumme eseri 1/25'de ve Suyutî Hazretleri El-Havî Lil-Fetavî 2/346'da Said bin Cübeyr'den nakletmişlerdir ki; O demiş: "Ben Resulullah'tan gelen hadîs-i şeriflerden neyi ki işittim, hepsinin tasdikini Kur'an'da buldum."

5- Yine İmam-ı Suyutî El-Havî Lil-Fetavî 2/346'da isbat etmiş ki; bazı ülema-i kâmilin herşeyi Kur'an'da bulabilme mazhariyetine ermişlerdir.

6- Yine İmam-ı Şa'ranî Hazretleri El-Mizan-ül Kübra eseri 2/43'de, dava etmiş ve bir derece bunu isbat etmiştir ki; başta dört mezheb imamı olmak üzere, bazı kâmil, veli olan muhaddisler Resulullah'la ruhen mülakî olurlar ve şüphelendikleri mes'eleleri veya hadîsleri sorarlar.

İşte bu numuneler gibi daha birçok numuneler arzedebilirdik. Lâkin bunlar maksad için kâfidir. İmam-ı Suyutî ve Şa'ranî ve sonra allâme Zebidî gibi zâtların bu mes'eledeki izahlarından anlaşılmaktadır ki; Resulullah en başta olmak üzere, kademe kademe ve derece derece bazı Sahabeler, sonra Tabiin'den bazı büyük kâmil veliler ve sonra da dört mezheb imamı ve bunlardan evvel Hazret-i Mehdi gibi zâtlara hâs ve mahsus olarak bir makam vardır ki; O'na çıkmış olan zâtlar, artık herşeyi, her mes'eleyi, her hadîsin aslını Kur'an'da görebilmişlerdir. Amma onlar bu sırlı makamın ve büyük mazhariyetin tezahürlerini sıkı sıkıya saklamışlardır. Umumî ahenk ve zahire göre hareket edip, yine muhaddislerin sa'y ü gayretleriyle husul bulan hadîslerin senedleri hususundaki görüşlerini dinlemişler ve imkân nisbetinde de ona müraat etmeye çalışmışlardır.

Bu mes'elenin bir delili de, Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinden nakledilmiş şu sahih rivayettir: Üstadın ileri gelen talebe ve hizmetkârlarından Mustafa Sungur ve Bayram Yüksel gibi zâtlardan bizzat defalarca dinlemişim ki, Hazret-i Üstad demiş: "Ben eskide tahsil ettiğim bütün ilimler, hafızama aldığım onca kitaplar ve pek geniş malumat, benim Kur'an'a çıkmam için basamaklar oldular. Kur'an'a çıktım, baktım ki; herbir âyet-i Kur'aniye, kâinatı içine almıştır. Ondan sonra daha hiçbir kitaba ihtiyacım kalmadı..."

Evet, görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad Bediüzzaman da aynı mes'eleye ve mezkûr aynı makama işaret edip parmak basmaktadır.

İşte mezheb imamları ve başta İmam-ı A'zam Ebu Hanife olarak, az üstte kaydedildiği üzere, muhaddislerce yürütülen hadîsin cerh ve ta'dil kanunlarını dinleyerek müraat ettikleri gibi, aynı zamanda derin velayet ve nuranî ferasetleriyle hadîse müteveccih olup onun mânası ve hakikatına dalar, Din-i Mübîn-i İslâm'ın hangi mes'elesiyle ilgili olduğunu ve hangi şer'î hükmü aydınlattığını düşünürlerdi. Nitekim, "Ahbar-ı Ebu Hanife" eserinde kaydedildiğine göre İmam-ı A'zam Hazretleri işittiği bir hadîsin sened ve sairesi gibi zahirî tarafına değil, onun mânasının derinliklerine dalar, düşünür, islâm'ın meselelerinin halli için tefekkür ederdi. (Ahbar-ı Ebu Hanife sh: 330)

Yine aynı eserin 78. sahifesinde: "İmam-ı A'zam Hazretleri hadis toplayan muhaddisleri bir eczahaneye benzetiyordu."

Keza İmam-ı Ali (RA.) Nehc-ül Belâga Tahkik Subhi Salih sh: 327'de: "Resulullah'ın sözlerinde hâslar, âmmlar, nâsihler ve mensuhlar bulunduğunu, bunları birbirinden ayırt edemeyen kimseler Şeriatin mes'eleleri hakkında konuşmaya, fetva vermeye hakkı yoktur." demiştir.

Yine Ahbar-ı Ebu Hanife eseri sh: 35'de; meşhur ve kamil muhaddis "A'meş" gayet samimi itiraf edip demiş ki: "Biz muhaddisler eczahane gibiyiz. Fukaha ise, eczacı ve kimyagerdirler."

İşte müçtehidîn-i izam hazeratının hadîse bakış açıları hakkında, şu çok kısa olan bilgiler, tam ayna olamıyor ve kâfi gelmiyorsa da, lâkin maksada işaret etmesi bakımından bu makamda şimdilik kâfi olduğu ümid edilir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum8

Bölüm 8

Bölüm 8

"Ehl-i Velayet ve Zühd" denilen büyük taifenin hadîs ilmine ve hadîsin cerh ve nakd ve ta'dil usûl ve kanunlarına karşı nasıl bir telâkki içinde oldukları mes'elesi...

Bu bölümde arz etmek islediğimiz husus, ehl-i velayetin büyük âlimleri ve hadîs ilmine vâkıf büyük şahsiyetlerinin hadîs ilmi ve usûlüne karşı telâkki tarzlarına işaret etmektir. Nasılki fukaha ve müçtehidîn bahsinde pek yüksek bir makam ve yüce bir kabiliyet ve mazhariyetten ve mükemmel ve tam bir rüsuhtan bahsetmiştik. Hem o makamın ancak mutlak müçtehid imamlarına hâs olduğunu da arzetmiştik. Burada da, büyük ve kâmil velî zâtların yüksek tabakasına mahsus bir makamdan ve onun tereşşuh ve tezahürlerinden söz edeceğiz. Yoksa ismine velî denilen herkes için elbette ki değildir.

Evet, kâmil ve büyük velî zâtların da, müçtehidlerin büyük şahsiyetlerine mahsus makamlarına benzer bir makamları vardır ki; çok az arıza ve fire verir, ekseriyetle isabetli ve doğru olur. Bunun da kısaca ve hülâsalı bir tarifi şöyledir ki; bu zâtlar isterlerse Allah'ın izin ve havliyle geçmiş zamanların derinliklerine ruhanî ve keşfi bir surette dalıp, hâdisatı ruhen ve kalben müşahede etmeleri mümkin olduğu gibi; gelecek zamanın da içlerine girip, vuku' bulacak olan bazı hâdiselerin İlm-i İlahî'deki mukadder eşkalini hissedip temaşa edebilirler, işte veliyy-i kâmil olan zâtların ve grubunun zahirî ulemadan bariz farkları da budur ve bu mes'ele vâki ve gerçektir. Evliya arasında meşhur ve meşhud olduğu gibi, ümmetin telâkki-i bilkabulünce de sarsılmaz hakikatlardandır. Bu mes'eleye ve

kökleşmiş hakikata zâhirperest ulema, canları istediği kadar inanmayıp kabul etmesinler... Hatta red ve inkâr ile karşı da çıksınlar, hiçbir kıymeti yoktur.

Bu mes'elede şunu hemen başta kaydetmek gerekir ki; evliyanın keşf ve müşahede yoluyla Resulullah'tan hadîslerin veya diğer bazı mes'elelerin asliyetini, sıhhat ve doğruluk durumunu sormaları kaziyesi elbette şer'î hükümlerde esas ve mesned kabul edilmiş değildir. Ehl-i keşif ve şuhüd olan evliyanın bu yüksek tabakası dahi, hiçbir zaman bunu dava etmemişlerdir. Şahsen ve hususî surette ve kendi has âlemlerinde belki onunla amel edenler olmuştur. Amma zahir nazarda Muhaddislerin hükümlerine uymuş ve itaat etmişlerdir. Zira bu iş, eğer iddia şeklinde ortaya atılmış olsaydı, bazı su-i istimaller götürebilirdi. Yani, meselâ İmam-ı Rabbani, Cüneyd-i Bağdadî, Abdülkadir-i Geylânî ve Mevlâna Celaleddin-i Rumî gibi velayetin zirvesinde bulunan zâtların muvaffak olduğu hâs bir makamda keşif ve şuhudları, başkalarında taklid yoluyla, hem bazı arızalar sebebiyle noksan olabilen keşiflerinde de müşahede ettikleri işler hususunda dava edecekleri iş, Şeriatın muhkem kaidelerine ters düşebilir ve bazı bulantılar ve su-i istimallere sebebiyet verebilirlerdi.

Şimdi, bu mes'elenin hakikatini beyan eden ve işin içinde olup yaşayan büyük velî zâtların bazı söz ve hallerini numune için kaydetmek istiyoruz:

Birincisi: İmam-ı Suyutî El-Havi Lil-Fetavî eseri 2/44 ve 349'da ayrı ayrı hâdiselerle izah ve isbat etmiştir ki; bazı kâmil velîlerin manen ve ruhen Hazret-i Peygamber'le mülâki olup, görüşüp, hadîs hususunda sualler sorduklarını kaydetmiştir.

İkincisi: El-Hâfız Aclunî, Keşf-ül Hafâ eseri 2/262'de yazdığına göre: Muhyiddin-i Arabî demiş ki: مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ hadîsi, her ne kadar muhaddislerin yanında senedi itibariyle sıhhati sabit değilse de, amma keşif yoluyla yanımızda onun sahihliği sabittir.

Üçüncüsü: El-Feth-ül Kebir kitabı Mukaddemesi sh: 7'de, Şeyh Yusuf-u Nebhanî, İmam-ı Suyutî'nin talebelerinden Necmeddin-i Gazzî ve Abdülkadir-i Şazelî ve ayrıca İmam-ı Suyutî'nin Cem'-ül

Cevami kitabının kapağında bizzat müellifinin hattıyla yazılmış olan ifadesine dayanarak kaydetmişki: Suyuti hazretleri bizzat kendisi söylemiş; "Ben yetmiş kadar defalar Resulullah'la manen görüştüm ve şüphelendiğim hadisleri sorar cevabını alırdım."

Dördüncüsü: İmam Abdülvahhab-ı Şaranî Hazretleri, Levakıh-ül Envar eserinin baş taraflarında demiş ki: "Ben bir defa manen Resulullah'la görüştüğümde, ona sehiv secdesinde bazılarınca okunan سُبْحَانَالَّذى لاَ يَنْسى وَ لا يَسْهُو in keyfiyetini sordum.

Resulullah (A.S.M.) bana tebessüm içinde buyurdular ki: "Hasenün!" yani "Güzel birşeydir" dedi.

Beşincisi: Yine Şa'ranî Hazretleri aynı eseri sh: 60'da Muhyiddin-i Arabi'den naklen: "Bir çok muhaddislerce zaîf gösterilen hadîsleri, ben Resulullah'dan sorardım, onların sahih olduklarına dair cevab alırdım."

Altıncısı: Yine Şa'ranî Hazretleri aynı eseri sh: 284'de. Şeyh Ahmed-i Zevavî'den naklederek kaydetmiş ki: "Biz, hadîs hafızlarının zaif gördükleri bazı ehadîs-i şerifeleri Resulullah'dan sorarız, ona göre amel ederiz."

Yedincisi: Mevlâna Celâleddin-i Rumî Hazretleri Mesnevi eserinde bu hususta şöyle der:

"Ehlullahın meşrebi, Buhari, Müslim ve sair hadîs ve râvilerin kaynaklarına muhtaç olmadan, bizzat âb-ı hayat olan menba-ı Risaletten hakikati alabilirler."

İşte, evliya arasında meşhur ve meşhud olan hâdiselerden sadece bir tek parmak işareti gibi, numunelik bir kaç misal gösterdik. Bu numuneler bahsimizin maksadı için kifayet eder tahmin ediyorum.

Hem yazdığımız şu evliya hakkındaki hâdiseler nev'inden, İmam-ı Buharî Hazretleri için de bazan vuku' bulduğuna rivayetler vardır.

Demek anlaşılıyor ki; büyük hadîs imamları, tek tek bütün hadîsleri zahir hale göre zarurî olarak cerh ve nakd ve ta'dil usûl ve kanunları süzgecinden geçirdikten ve mertebe ve sınıflarını tesbit edip beyan ettikden sonra; Hvliyanın kümmelinleri de, onları ayrıca keşif ve şuhud Aleminde Resulullah'tan sorarak, ayrı bir sahada hadîslerin tahkik ve tashihlerini yapmışlardır. Cenab-ı Allah her

hepsinden, bütün ehadîs-i şerifelerin yekûn harflerinin sayısınca razı olsun. Rahmet ve Nurlarına mazhar buyursun, âmîn...

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum9

Bölüm 9

Ümmetin telâkki-i bilkabulü denilen umum müslümanların hey'et-i umumiyesinin bazı hadîs-i şeriflerin -velev çok zaif ve hatta senetsiz de olsa- mânalarına karşı umumî teveccüh, kabul ve incizabları kaziyesidir ki; Şeriatta da muteber sayılmıştır.

Bu bölümün çerçevesindeki mânalar, "Zaif Hadîsler Bölümü"nde kısmen temas edilmiş ve bazı me'hazler verilmiş olmasından, daha ayrıntılı izahlara lüzum görmedim. Geniş bilgi isteyenler ilm-i usûlüddin kitaplarına ve hiç olmazsa. İmam-ı Nevevî'nin "El-Ezkâr" eseri, sahife:15'e ve Ahbar-ı Ebu Hanife kitabının birçok yerlerine ve ayrıca da Mısırlı Ebu Zehre'nin Hayat-ı Ebu Hanife kitabının birçok yerlerinde isbatlı şekilde kaydedilmiş olan bu mevzuya dair yerlerine bakabilirler.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum10

Bölüm 10

Bölüm 10

Özetle hadîs usûlü ve ıstılahlarının ana hatlarıyla bir tarifine dairdir...

Bu bölümün meselelerinin bir derece izahı, altıncı bölümde de verilmiştir. Burada hadîs usûlü ilmi ve ıstılahlarının müşterek ana hatlarıyla bir tarifi için bir-iki cümle yazıp geçeceğiz:

Hadîs ilmi iki nevidir:

1- Rivayet hususiyetiyle alâkadar kısmı...

2- Dirayet mes'elesini ilgilendiren tarafıdır...

Bunun da, hülâsasının hülâsası şudur: Hadîs rivayetlerinin hakikatini, şartlarını, nevilerini, hükümlerini ve rivayet edenlerin hallerini ve şeraitini ve rivayet edilen hadîslerin sınıflarını ve bunlara bağlı ek bazı kaide ve usûllerini bilmekten ve öğrenmekten ibarettir. (Bak: Şerh-i Manzumet-il Beykuniye sh: 4-10)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum11

Bölüm 11: İsrailiyat Meselesi

Bölüm 11
İsrailiyat Meselesi

İsrailiyat denilen hususlardır ki, müslüman olmuş yahudî âlimlerinin bazı âyât ve ehadîs-i şerifeleri şerh ve tefsir ve izah makamında -ilmin esaslarına ve âyet ve hadîslerin asıl mâna ve muradlarına uygun olmayan eski malûmatları ile ortaya attıkları, fakat çoğu zaman hurafevâri olan sözleri mes'elesidir.

Evet, İsrailiyat hikâyelerinin kaynak olarak menşei, tâ Resul-i Ekrem'in hayatında müslüman olan bazı yahudî âlimlerinden geldiği gibi; Abdullah bin Abbas gibi Sahabelerden meraklı ve müteharri bir kısım genç âlimler, bazı sırların keşfi hususunda mezkûr âlimlerle görüşmeleri esnasında onlardan duydukları bazı acaibli kıssa ve hikâyeleri kaydedip nakletmeleriyle de gelmiştir. Böylece, İsrailiyat namı altında gelen herşey ve her mes'ele, yalandır ve hurafedir diye bir şey mevzu-u bahis olmaması lâzımdır. İsrailiyatın ekseriya hurafelisi olanları şu kısımdır ki; Benî-Israil Peygamberlerinden nakledilip gelen, hak ve doğru olan bazı sözlerinin, bir zaman sonra, Benî-Israil'den nâ-ehil, ya da sinsî bazı âlimlerinin yaptıkları uzun şerh ve tefsirleriyle meydana gelmiş durum ile, o doğru ve hak olan haberlerin birbiri içine karışmaları neticesinde hurafeli bir tarza dönüşmesine sebebiyet verilmiş kısmıdır. Yoksa, İsrailiyatın içinde elbette lüb ve mağz mesabesinde olan bir kısmı vardır ki, menşe' itibarıyla eski Peygamberlerden gelmiştir. Amma yorumlar, tefsirler ve saire ile o hakikatli manalar perdelenmiş, gizlenmiş ve başka bir renk almıştır.

İsrailiyatın umumiyeti itibarıyla, bize göre dört sınıf ve kısma ayrılması mümkindir. Bunlardan ilk iki sınıfı, eski Benî-İsrail Peygamberlerinin ahvali ve menkıbeleri ve o Peygamberlere karşı Benî-İsrail milletinin durumları, hikâyeleri ve sairesinden ibarettir. Bunların içinde en doğrularını, en hakikatli ve ders-i ibretlilerini, şüphesiz en başta Kur'an-ı Kerim dile getirmiş, onları tashih etmiş ve hülâsalarını bildirmiştir.

2- Kur'an'da zikredilmeyen Benî-İsrail kıssalarından, ibretli hikâyelerinden mühim bir kısmı da, Resul-i Ekrem (A.S.M.) tarafından beyan buyurulmuştur. Bunlar ise, kısmen başta Sahih-i Müslim olarak hadîs kitaplarında mevcuddur.

3- İsrailiyatın bir derece doğru olanlarından bir kısmı da, yahudilerden müslüman olmuş olan Abdullah bin Selâm gibi gerçek Sahabîler tarafından aktarılmış olanıdır. Amma bunların içinde de muhakkak ki hurafeli ve doğru olmayanları da vardır.

4- Müslüman olmuş, ya da olmamış sair yahudî ulemasından gelen ve ekseriyeti itibarıyla hurafeli olan bazı söz ve hikâyeleridir. ve işte en çok bulandıran da bu dördüncü sınıf İsrailiyattır.

Meselâ, semavatın tabakaları hakkında, Arş ve Kürsî'nin ve melâikelerin hey'etleri hakkında ve küre-i arzın durumu ve Kaf Dağı gibi mes'elelere dair gelen şu çeşit hurafeli israiliyat ise, en zararlı kısmıdır. Bunlardan bir kısmı maalesef bazı Kur'an tefsirlerine ve bir kısım gayr-i ciddî olan İslâm kitaplarına da girebilmişlerdir.

Resul-i Ekrem'in hayatında israiliyat keyfiyeti

Resul-i Ekrem (A.S.M.) Medine-î Münevvere'ye gelip yerleştikten sonra, oranın ehli olan Arab Ensarlar'dan sonra; alış-veriş, ticaret kültür, dinî mevzularda konuşmalar ve muhavereler noktasından yahudilerle münasebet çokça oluyordu. O asırda ve o mevkide, Arablara göre, kültür ve ilim erbabı, yalnız oradaki yahudiler göze çarpıyordu. Tabii ki, bu münasebetler vesilesiyle Sahabelerin kulaklarına da yahudilerden bir çok nakiller ve hikâyeler geliyordu. Bu hikâyelerden bazıları garib, acib şeylerden bahsediyordu. Elbette ki bunlardan bazısı Resul-i Ekrem'in kulağına da gelirdi, onun için, Resul-i Ekrem (A.S.M.) bu hususda Sahabelerini ve ümmetini ikaz

ve irşad ve tâlim etmiştir. Bu irşad ve tâlimler ise, iki merhale ve iki bölüm halinde idi:

Birinci Bölüm: İslâm dinine ait meselelerde, hükümlerde, ibadet ve amellerde, ne Tevrat'tan, ne İncil'den ve ne de ehl-i kitabın âlimlerinden herhangi birşeyin alınmasının, sorulmasının veya onlara uyulmasının mümkin olmayıp, büyük hata olacağını ferman eden hadîs-i şerifler şöyledir:

1 - Zeyd bin Eslemden rivayet: "Peygamber (A.S.M.) ferman etti ki: "Ehl-i kitaptan herhangi bir şey sormayınız! Çünki onların kendileri dalâlettedir, hiçbir zaman sizi doğruya hidayet edemezler..." (El-Musannef San'anî 10/212)

2 - Abdullah bin Sabit (R.A.) naklediyor: Ömer bin Hattab geldi, Peygamber'e dedi ki: "Benim yahudilerden bir arkadaşım vardı, ona uğradım. Bana Tevrat'tan mühim olan yerleri yazdı. Size onları arzedeyim mi?" Hazret-i Abdullah diyor: Buna Peygamber'in canı çok sıkıldı, yüzünün rengi değişti. Abdullah bin Sabit o sırada Hazret-i Ömer'e demiş: "Allah aklını alsın, Peygamber'in yüzündeki değişikliği görmüyor musun?" Bunun üzerine Hz. Ömer (R.A.); "Allah'a Rab olarak razı olduk, İslâmı da tek din olarak seçtik. Muhammedi de hak Peygamber olarak kabul ettik." dedi. Bunun üzerine, Peygamber'in yüzünde sürür alâmetleri görülmeye başlandı ve ferman etti: "Eğer şimdi Musa (A.S.) içinizde zuhur etmiş olsa ve siz beni bırakıp ona tabi' olsanız, dalâlete girmiş olursunuz. Bütün ümmetler içinden sizler benim hissem olduğunuz gibi, ben de umum Peygamberler içerisinden sizin nasibiniz oldum..." (El-Musannef San'anî 10/313)

İkinci Bölüm: Ahkâm-ı Şeriat hakkında değil, amma sair tarihî ve kevnî mes'elelerde, Benî-İsrail ulemasının dinlenebileceğine, lâkin onları ne tasdik edip, ne de tekzib etmek tarzında bir dinlemeye dikkat edilmesine dair vürûd eden Peygamber'in emirleri şöyledir:

"Benî-İsrail'den bazı söz ve rivayetleri dinleyip nakledebilirsiniz. Bunda bir zarar yoktur." (Sahih-i Buharî 4/207; İbn-i Hibban 8/50 ve 52, Cem'-ül Fevaid 1/50, El-Feth-ül Kebir 2/9 ve 70; Müsned-i Firdevs 2/129)

Başka bir hadîs: "Benî İsrail'in geçirmiş olduğu ibretli hâdiselerini dinleyip nakledebilirsiniz. Çünki onlarda vuku' bulmuş acib işler

vardır. Ders-i ibret için alabilirsiniz." (Müşkil-ül Asar 1/40, Mecma-uz Zevaid 1/191; El-Musannef San'anî 10/312 ve 313)

Yine başka bir hadîs: "Ehl-i Kitap âlimlerini dinlediğinizde onları ne tasdik, ne de tekzib ediniz! Deyiniz ki Allah'a ve Peygamberlerine iman ediyoruz." (Şerh-üs Sünne Begavî 1/239; Müsned-ül Firdevs 5/21 ve Buharî 3/237)

İşte Resulullah'ın (A.S.M.) şu emirlerinde görüldüğü üzere, İsrailiyata karşı iki tarz yaklaşım içerisindedir.

Birisi: İslâm dininin emir ve nehiy, haram ve helâli.. ve hülâsa İslâm dininin kendisine taallûk eden bütün meselelerinde hüküm ve emir, yalnız ve yalnız Kur'an ve menba-ı Risalet olan Peygamber'den alınabileceğine dikkat çekmiştir.

İkinci merhalede ise: Benî-İsrail kavminden gelen pek çok Peygamberlerin iz ve eserlerinin ilim noktasından bazı kalıntılarının kalmış olabileceği imkânını nazara almış ve bu açıdan ilmin kapısını kapatmamıştır. Amma bunların alınış ve telâkki kapılarına "Dikkat" levhalarını asmıştır. Böylece İsrailiyatın her çeşidi, islâm dini akidesinde ve ahkâm-ı Şeriatında asla ve kat'a değil, amma sair tarihî ve kevnî ilimlerinde bazı hurafeli yorum ve hikâyelerin -Peygamber'in müsamahalarına binaen- müslümanların dillerine ve sözlerine girebilmiştir denilebilir. Bu yüzdendir ki: Gerek müslüman olmuş yahudî âlimlerinden bazı zâtlar; gerekse Abdullah bin Abbas gibi Sahabe'nin meraklı genç bazı âlimleri; Hazret-i Resul-i Ekrem'den (A.S.M.) işittikleri kısa, veciz ve cami-ül kelim bazı ilmî hadîslerinin hakikatini, İsrailiyattan gelme hikâyeli ve hurafeli sözlerine tatbik ederek, çok nâdir de olsa, mânalandırma cihetine gittikleri olmuştur. Hatta bu yüzden zamanla tefsir ile metnin birbirinden tefriki müşkilleşmiştir. Yani şu rivayetin içinde hangi kelimeler öz metin, yani kelâm-ı Nebevi, hangileri tefsir ve şerhtir bilinemiyecek duruma gelmiştir. Büyük hadîs imamları da bu noktaları nazara almışlardır ki, bazı hadîs-i şeriflerde Peygamber'in bizzat sözleriyle ve bazı Sahabenin şerh ve tefsirli sözlerini birbirinden ayırmaya çalışmışlardır. Bu hususta İmam-ı Suyuti'nin "El-Müderrec ile-l Medrec" isimli eserini misal için gösterebiliriz. Suyutî Hazretleri bu mevzuu, 16 büyük sahifede, misalleriyle göstermiştir.

İşte, bu kabil hadîs-i şeriflerden bir örnek olarak; İbn-i Abbas'tan sahih bir surette nakledilmiş şu: اَلارْضُ عَلَى الثَّوْرِ وَ الْحُوتِ hadîs-i şerifidir. Gerek İbn-i Abbas Hazretleri gerekse Vehb bin Münebbih gibi zâtların ona dair eski rivayetlere tatbik ederek yaptıkları tefsir ve şerhleri birlikte rivayet ve nakledilerek gelmiştir. Tabii ki, bu durumda, kelâm-ı Nebevinin öz metni, onun etrafında yapılan şerh ve tefsirler içinde tam görülmediği vaziyetiyle, israiliyata müşabeheti fazlalaşmıştır. Senedi sağlam olduğu halde, zahirde akıl hârici görünen manası itibarıyla, bazı muhaddisler onu kabulde tereddüd göstermişlerdir.

Amma bu nokta dahi var ki: Muhaddislerce kabul edilmiş olan; Sahabelerin kavil, fiil ve takrirleri de hadîs külliyeti içinde dahil olduğundan, meselâ İbn-i Abbas'ın şerh ve tefsiri dahi olsa, hadîsin metniyle beraber gelmiş olması gayet normaldir. Lakin Üstad Bediüzzaman'ın dediği gibi; bu kısımda, yani Sahabenin içtihad ve tefsirinde bazı hatalar düşmüş olabilir. Şayet bu hatalar kat'î şekilde tebeyyün dahi etse, ilmî bir hatadır denilir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bolum12

Bölüm 12
Sırlı hadisler

Sırlı ve hususî bazı hadîs-i şeriflerin varlığı, vaziyeti ve mânası hakkında bir izah...

Bu bölümün hakikati, hadîs-i şeriflerde fiilen varlığı kat'î olduğu halde, muhaddislerce buna ayrı bir yer verilerek üstünde durulmamıştır. Yani, Hadîs Usûlü çerçevesinde değerlendirilipte, mütalaaya alınmamış olmakla birlikte, Sahabelerin büyüklerinden bir kaç zâtın bu mes'elede sözleri vârid olmuştur. Yani, kendilerinin Resulullah'dan işittikleri hususî bazı hadîs-i şerifleri sır halinde saklayıp herkese ifşa etmediklerine dair beyanları vardır. Az ilerde bu hususî ve sırlı hadîslerin nelerden ibaret olduğu ve hadîs şarihleri tarafından haklarında söylenen çeşitli görüşlerini kaydetmekle beraber, bu ayrı ayrı görüşlerin umumî durum ve keyfiyetinden anladığımız bir noktayı burada arzetmek isterim. Şöyle ki:

Her bir insanın ve her bir ailenin, hatta her bir kabilenin, tâ hükümetlerin; bilinen umumî ahvalinden başka, bir de o ferdlere ve ailelere ve hükûmetlere mahsus hususî ve sırlı ve umumca bilinmeyen işlerinin ve mes'elelerinin varlığı kat'î olduğu gibi; öyle olması da zarurî ve lâzımdır.

Aynen bunun gibi tabiri caiz ise, İslâmiyet ailesinin veya hükümetinin de, belli ve umumî ve herkesin öğrenip bilmesi zarurî olan işler ve hallerin yanısıra, bir de hususî ve yalnız bazı ferdlere hâs ve sırlı mes'eleleri de elbette ki olacaktır. Nitekim az sonra nakledeceğimiz büyük sahabelerin ifade ve beyanları, bunun böyle olduğunu göstermektedir.

Sual: Bu gibi hadîslerin umumiyeti itibarıyla varlığını kabul ettik, amma varlıklarıyla beraber eserlerini, tereşşuhlarını gösteren örnekleri ve bariz delili olacak numuneleri var mıdır?

Elcevab: Evet vardır. ve bunlar ekseriya Sâdât-ı Ehl-i Beyt arasında hususî şekilde intikal etmiş bazı dualar, virdler ve münâcâtlardır. Cevşen-ül Kebir Duası, İsm-i Rahman Duası, Kenz-ül Arş Duası gibi dua ve münâcâtlar, bunların zahire çıkan ve tereşşuh eden kısımlarındandır.

İsimleri verilen dualar gibi, daha hususî bazı zikir ve dualar da vardır. Hem de hiçbirisi de meşhur hadîs kitaplarında mevcud bulunmamaktadır.

Şimdi, bu bölümün hakikat ve mahiyetini gösteren sahih hadîs-i şeriflerden bazı nakiller yapmak istiyoruz:

1- Hazret-i Ebu Hüreyre demiş: "Ben Resulullah'tan iki kab (yani iki çeşit ilim) aldım. Bunlardan birisini neşrettim, söyledim. Amma ikincisini ise eğer neşretsem, izhar etsem, kellem gider, boynum vurulur."

Bu hadîs-i şerif başta Buharî'nin hadîsidir. Bu hadîs için şarihler kimisi: "Kıyamet alâmetleri ve fitneleridir", kimisi de "Ulûm-u esrar ve meknunat-ı hafiyedir" diye söylemişlerdir. Amma mutlak ekseriyet, bu hadîs-i şerifler istikbalde vuku' bulacak hâdiselerdir demişlerdir.

Yine Ebu Hüreyre'nin (R.A.) mânaca evvelki hadîs-i şerife yakın bir hadîsi de şöyledir

حَفِظْتُ ثَلاَثَةَ اَجْرُبَةٍ فَبَثَثْتُ مِنْهَا جِرَابَيْنِ وَ اَمَّا الاخَرَ فَلَوْ بَثَثْتُهُ لَقُطِعَ الْبُلْعُومَ

demiştir.

Bu hadîste, Ebu Hüreyre (R.A.) üç kap veya torba ilim hıfzettiğini, bunlardan ikisini söyleyip neşrettiğini, geri kalanını ise, eğer neşretsem kellem kesilirdi manasındadır. (Bakınız: Umdet-ül Kari Şerh-i Buhari 2/185; Feth-ül Bari İbn-i Hacer 2/11 ve İrşad-üs Sâri Kastalanî 1/212)

2- Sahabelerin içerisinde "Sahib-i Sırr-ı Resulullah" lakabıyla meşhur olan Huzeyfet-ül Yemani'dir. Demek ki Resulullah'ın hususî

sırlı sözleri de vardır. Ve bunları herkes ve umum değil, bazı hâs Sahabelere söylemiştir. (Sahih-i Buharî 5/31 ve 6/171)

3- Hazret-i Huzeyfe demiş: "Ben istesem size Resulullahın bin hadîsini nakledebilirim. Amma eğer ben bunları nakledersem beni yalanlayacaksınız." (Bakınız: Mecma-uz' Zevaid 1/182)

4- Yine Hazret-i Huzeyfe'den nakledilmiş ki; demiş: "Resulullah (A.S.M.) bana kıyamete kadar vuku' bulacak olan hâdiseleri söyledi." (Müstedrek-ül Hâkim 4/426 Buharî ve Müslim'in ittifak ettikleri bir hadîstir.)

5- İmam-ı Ali (R.A.) buyurmuş ki: "Ben eğer bildiğim herşeyi size anlatırsam, sizden bir taife benim için diyecek: "Amma da yalancı, amma da atıyor.. "

6- Hazret-i Ömer (R.A.), Resulullah'ın münafıklar isim listesini yalnız Hazret-i Huzeyfe'ye hususî olarak verdiğini bildiği için, Huzeyfe'ye sormuş: "Ya Huzeyfe! Ben de acaba münafıklardan mıyım?.." Hazret-i Huzeyfe ise: "Hayır!" demiş. (Bakınız: Ez-Zevacir 1/29)

7- Mecma-uz Zevaid 1/141 de: "Bazı Sahabeler Resulullah'tan her işittiklerini ifşa etmeyip nakletmediklerini." yazmıştır.

8- Ebu Hüreyre demiş: "Ben Resulullah'ın hadîslerinden hıfzettiğim birçoğu vardır ki, onları size söylemedim. Eğer bu sakladığım hadîslerden bir tanesini de size ifşa edip söylesem, beni taşlarla recmedeceksiniz..." (Bakınız: Müstedrek-ül Hâkim 1/509 ve 3/509) Bu hadîs Şeyheyn'in şartları ayarında bir hadîs olduğunu, İmam-ı Zehebî dahi ikrar etmiş.

9- Muhyiddin-i Arabî demiş: "Ebu Hüreyre ve İbn-i Abbas, Resulullah'tan aldıkları birçok esrarı sıkı sıkıya saklamışlardır..." (Anka-u Mağrib Muhyiddin-i Arabî sh: 20)

10- Muhtasar-ı Tezkiret-ül Kurtubî 1/92 ve 118'de İmam-ı Kurtubî demiş ki: "Sahabeler tâ kıyamete kadar, gelecekte olacak olan bütün hâdiseleri biliyorlardı. Lâkin bunları teşhir etmediler..."

11- Bu hususî ve gizli sırların bir derece tezahür etmiş iki misalini vererek, bu bahsi bitirmek istiyoruz.

Birincisi: İmam-ı Ali (R.A.) Ercûze Kasidesinde tahdis-i ni'met kabilinden izhar ettiği acib bir hâdiseyi, onun bir beytinde şöyle dile

getirmiş:

وَ قَالَ جِبْرِيلُ خُذْ يَا عَلِى فاِنَّهَاسَكِينَةُ الرَّبِّ الرَّبِّ الْعَلِىّ

Yani: Cebrail (A.S.) "Sekine" namındaki İsm-i A'zamı Resulullah'a getirdiği vakit, ben de yanında idim. Bana Cebrail (A.S.) dedi ki: "Al ya Ali! Bu yüce olan Rabbin Sekinesi'dir." (Mecmuat-ül Ahzab 2/512 ve 590)

İkinci Misal: Tarikat-ı Nakşibendiye'nin hafi zikrinin asıl menşei hususunda, onun büyük ulema ve evliyaları şöyle bir rivayet naklederler ki: Peygamber (A.S.M.) ile Ebubekir-i Sıddık Hicret hâdisesinde sığındıkları mağarada, Ebubekir'in çok telâş elliğini gören Resulullah, ona hususî ve sırlı şekilde hafi olan zikr-i kalbîyi tâlim etmiş. Ebubekir kalbî olan bu zikri yapmaya başladıktan sonra, telâş ve korkuları zail olmuş. Hazret-i Ebu Bekir (R.A.) bu sırrı kimseye söylememiş. Bu hâdiseden 14 sene sonra, yalnız bir Selman-ıFârisî'ye (R.A.) Resulullah'tan (A.S.M.) aldığı şekilde talim etmiş. İlh... (Bak: Mektubat-ı İmam-ı Rabbani 1/90 ve İbrahim Hakkı'nın Marifetnamesi sh: 440)

İşte arzettiğimiz şu iki misal ile, pek mühim hâdiseler ve büyük hakikatların zamanla inkişaf ve tezahürleri, asıl itibarıyla sırlı ve hususî hadîslere dayandığı halde; amma umuma bakan bir mes'ele olmadığı, belki hususî ve sırlı oldukları için hadîs kitaplarında bulunmamaktadır. Hadîs kitaplarında herşeyin bulunmamasıyla, olmamalarına delâlet etmediği gibi, hususîlik durumları da burada bir derece tezahür etmektedir.

Netice: Büyük Sahabelerden sahih rivayetlerle gelmiş hadîs-i şeriflerin ve numune için arz ettiğimiz iki misalin netice ve hasılasından anlaşılabilir ki; ibadet, muamelât, ahkâm ve âdâb gibi Şeriatın zahir ve vazıh ve herkesin her zaman muhtaç olduğu mes'elelerini içine alan hadîs kitaplarımızda olmayıp da ve fakat ümmetin telâkki-i bilkabulüne mazhar olmuş bazı dualar, virdler ve hakikatların böyle hususî, sırlı bazı mesned ve menşeleri olabileceğine ihtiyat ve mülâyemetle bakmak ve hürmetle

karşılamak, hiç olmazsa ilişmemek lâzım ve şarttır diye düşünüyoruz.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Hatime

Hatime

Bu bahsin başından buraya kadar kaydettiğimiz mes'ele ve bilgileri, mümkin mertebe hülâsalı ve pratik şekilde yazmaya çalıştığımız şu makalemizi güzel bir hatimeyle sonuçlandırmak ve onunla te'kid ve takviye etmek ve nurlandırmak üzere; meşhur Allâme ve Kâmil Muhaddis olan İmam-ı Muhammed bin Muhammed El-Hüseynî El-Zebidî'nin İhya-u Ulûm-id Din kitabı üzerinde yaptığı şerh ve tahkik olan İthaf-üs Sâdet-il Müttakîn Bi-Şerh-i ihya-u Ulûm-id Din eserinin Mukaddemesinden mevzumuzla alâkalı bazı bölümleri tercüme ederek alacağız.

Malumdur ki; ulema-i islâm arasında birbirlerinin eserlerini ve mesleklerini tenkid etmek işi olmuştur. Bu kabilden olarak Gazalî Hazretlerini de tenkid edenler bulunmuştur. Amma bilâhare kat'îyyen görülmüş ve anlaşılmıştır ki; İmam-ı Gazalî gibi derece-i içtihada ulaşan allâmeleri tenkid eden kişiler, onların bulundukları mertebe ve makamlarını, yani me'haz ve mesleklerini bilemedikleri, kavrayamadıkları ve fikirleri oraya ulaşamadığı için o tenkidleri yapmışlardır. İşte İmam-ı Zebidî Hazret-i Gazali'ye haksız yere dil uzatan böylesi bazı kimselere, bilhassa hadîs rivayetiyle alâkadar tenkidcilere vermiş olduğu cevablarından bazı kısımlarla Hatimemizi sürdüreceğiz.

1- İmam-ı Gazalînin "İhya" kitabında bazı hadîs-i şerifleri "Bil-mana" ile nakletmesine karşı yapılmış itirazlara cevablarından ezcümle şöyle der:

"Hadîsin siyakında, lâfızlarının ihtilafıyla birlikte, hem onun lâfzında takdim ve te'hirlerin ve ziyadeliklerin bulunmasıyla beraber,

mana cihetiyle birbirine muvafık olan hadîsler vardır. Bu noktadan Gazalî Hazretleri hadîs ve eseri naklederken, lâfızları fazla nazar-ı itibara almadan manasını zikretmiştir. Çünki onun yanında tıpatıp hadîsin lâfzını ille de nakletmek zarurî değildir. Bu mes'elede, Sahabelerden büyük âlim zâtların bir cemaatı aynı mesleği benimsemişlerdir. Meselâ İmam-ı Ali (R.A.), İbn-i Abbas, Enes bin Mâlik, Ebu Derda, Vasilet bin El-Eska ve Ebu Hüreyre...

Keza Tabiînden de birçok zât aynı meslekte oldular. Meselâ; Hasan-ı Basrî, İmam-ı Şa'bî, Amr bin Dinar, İbrahim-i Nehaî, İmam-ı Mücahid ve İkrime ve hakeza...

Bundandır ki; İbn-i Sirin Hazretleri demiştir: "Ben bazı hadîsleri ayrı ayrı on kişiden duyarım ki, manası bir, fakat lafızları muhteliftir." Süfyan-ı Sevrî ise demiştir: "Bir mecliste, birisi hadîsin lâfızları üzerinde fazla şiddet ve mollalık gösteriyorsa; biliniz ki, o adam: "Beni tanıyınız" demek istiyor."

Evet, bir adam hadîsin manasını söylerken muhafaza edebiliyor ise, başka lâfızlarla ifadesi zararı yoktur. Dört mezheb imamı da aynı meslekte idiler.

2- Zaif hadîsleri Gazali Hazretleri kitabına almış diye yapılan itirazlara karşı bazı cevablarından:

"Ulema-i âhiretin aldıkları bazı hadîslerini, hadîs uleması zaif görmüş olabilirler. Çünki ehl-i âhiret ve ashab-ı marifetin hadîs hususundaki meslekleri, muhaddislerin mezhebinden başkadır. Hadîs ehlinin yürüttükleri esas ve kaideler, bu zâtlar için hüccet değildir...

İbn-ül Cevzî gibi haddi aşan bazılarının çok fazla cür'etle ta'n ettiği kimseler, ekseriya bunlardan ilimce de, hadîsçe de üstün kimselerdir. Hem hadîs ehlinin zaif gördüğü bir çok hadîsler, başka hadîslerle de kuvvetlenebilmektedir. Bunun yanında, bazan muhaddislerden birisinin cerh ve zemmettiği bir hadîsi, başka muhaddislerce de medhedilip adaletine hükmedilebilmektedir -ki bu durumda o hadîs, artık üzerinde ihtilaflı görüşlerin cereyan ettiği bir vaziyet almış olur- O halde, tek birisinin ilişmesiyle o hadîs reddedilmez. Nasılki, İmam-ı Ahmed bin Hanbel'den gelen şu rivayet

"Bir hadîs eğer Kitap ve Sünnete münâfi olmazsa, fakat Kitap ve Sünnetin ona şahidlikleri de bulunmasa dahi, hemen reddedilmez.

Bunun yanında hadîsin o durumuyla icma-i ümmetin tevilinden çıkmadığı müddetçe de kabul edilip onunla amel edilmesi lazımdır.

Evet, İmam-ı Ahmed'in yanında zaif hadîsler, re'y ve kıyasa müreccah olduğu kesindir. Ayrıca Muhammed bin Hazem demiş: "Hanefi âlimleri icma' etmişler ki; İmam-ı A'zam'in mezhebinde zaif hadîsler, kıyas ve re'yden üstündürler"

Kaldı ki, bir hadîsi, iki asır kabul edip amel etti, yahud da üç karın onu rivayet etti, hiç olmazsa bir asır onu istimal edip inkâr etmedi ise, artık o hadîsin senedi ne olursa olsun, kabulünde tereddüt etmemek gerektir. Hem bir hadîs dillerde meşhur olup, amma senedinde kelâm edilmiş olsa dahi, Müslümanlardan bir tabaka onu inkâr etmiyorsa, bir ihtimal ile sağlam olabilir. Yeter ki Kitaba ve Sahih hadîslere, yahud İcma-i Ümmete zahir bir muhalefeti olmasın... Yahudda, onu nakleden kişinin yalancılığı, sadık hadîs imamlarınca şehadetli olarak isbatlanmış olmasın...

Bu noktalarla beraber, hadîslerin metin ve manaları itibarıyla çokluğu ve hatta ihata edilemeyecek derecede olduğu gibi; bu hadîslerin nakil ve râvilerinin de kesreti elbette ki; ihata edilemiyecek bir durumdadır. Nasıl ki, meşhur İmam-ı Zehri'nin yanında bir adam bir hadîsi zikretmiş, İmam-ı Zehri demiş: "Biz böyle bir hadîs işitmedik."

Adam sormuş: "Resulullah'ın bütün hadîslerini sen işitmiş misin?"

İmam-ı Zehrî demiş: "Hayır!"

Adam: "Peki üçte ikisini?.."

Yine İmam-ı Zehrî demiş: "Hayır!"

Adam: "Peki yarısını?" demiş.

İmam-ı Zehrî buna karşı sükût etmiş.

Adam demiş: "Hiç olmazsa bu hadîsi de, o işitmediğin yarı kısımda kabul et!" (Bu rivayeti "Kut" kitabı sahibi, kitabında nakletmiş.)

Nitekim aynı hâdiseyle alâkadar olarak, bir rivayette İmam-ı Zehri'den şöyle gelmiştir. "Zübeyr bin Said-i Hâşimî diyor: "Ben Zehri'ye sordum:

"Resulullah'ın şu

مَنْ طَلَبَ شَيْئًا مِنْ هذَا الْعِلْمِ الّذى يُرَادُ بِهِ وَجْهَ اللهِ لِيَطْلُبَ بِهِ شَيْئًا مِنْ عَرَضِ الدُّنْيَا دَخَلَ النَّارِ

hadîsi sana ulaştı mı?"

İmam-ı Zehrî demiş: "Hayır, Resulullah'ın böyle bir hadîsi bana ulaşmadı."

Ben de kendisine dedim: "Peki! Resulullah'ın bütün hadîsleri sana ulaştı mı?"

İmam-ı Zehrî demiş: "Hayır!"

Dedim: "Peki yarısı?.."

Dedi: "Belki olabilir."

Ben de dedim: "Öyle ise, şu hadîsi de, sana ulaşmamış olan hadîslerden say!"

3- Yapılan ta'nlar, edilen ilişmeler çoğu zaman haksız ve yersiz olduğu, yahut da vukufsuzluk veya mezheb taassubu namına olduğu hakkında bazı misaller:

İmam-ı İbn-i Sübkî demiş: Eğer herkesi ve herşeyi ve hadîse ait her mes'eleyi yalnız cerh yoluyla ele alsak ve daima cerhi, ta'dile tercih etsek, o zaman hiçbir kudsî imam dahi salim kalmayacaktır. Çünki herkes ve herşey hakkında ilişmeler, itirazlar olmuştur. Nasılki Yahya bin Maîn, İmam-ı Şafiî hakkında ileri-geri konuşmaları olmuşsa da, hiçbir değer ifade etmemiştir. Çünki o, Şafiî'yi bilmemiş, Şafiî'nin ne dediğini de anlamamıştır.

Meşhurdur ki, insan bilmediğine düşmandır. Nasılki, İmam-ı Mâlik hakkında da, İbn-i Ebî Zi'b, İbrahim bin Sa'd ve Abdülaziz bin Ebi Seleme gibi bazı kimseler ileri-geri konuşmuşlardır. Lâkin hiçbiri isabet ettirememişlerdir. Çünki bunlar İmam-ı Mâlik 'i tanıyamamışlar... ilh.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi : Bediüzzaman ve Hadis ilmi

Bediüzzaman ve Hadis ilmi

Bediüzzaman ve Hadis ilmi

Bu kitabın yazılış sebebi, birinci derecede Üstad Bediüzzaman'ın te'lifatı olan Nur Risalelerindeki hadîslerin me'hazlerini bulup tesbit etmeğe dair bir araştırma olduğundan, elbette müellifin hadîs mevzuundaki ilmî seviyesi ne olduğu hakkında bir araştırmanın da yapılması icab eder. Yani, Hazret-i Üstad Bediüzzaman gibi dahî bir mütefekkirin imanî ve islâmî her çeşit mes'elede daima müşkilleri halleden durumu ile, acaba hadîs usûlü ilmine dair görüş açısı nasıldır? Bir çok kimselerin takılıp kaldığı cerh ve ta'dil fırtınasının dumanlı atmosferinde mi kalmış, yoksa ümmetin asfiyası denilen müçtehidlerinin ve âhiret âlimlerinin nurlu, berrak hakikat iklimi olan mesleklerinde midir? diye araştırılacaktır. Bu araştırma ise, Bediüzzaman'ın hem eski, hem de yeni eserlerinde yapılacaktır.

Ancak mezkûr araştırmaya girmeden önce, Nur Risalelerindeki hadîslerin umumî durumuyla ilgili bir tarifin yapılması icab ediyor sanıyorum:

Bunun da bazı noktalarla birkaç yönüne nazar edilmesi şeklinde olacaktır.

1- Risale-i Nur'daki hadîsler, ahkâm-ı Şeriat hususunda yeni bir içtihad ve ayrı bir izah tarzı değillerdir. Belki Bediüzzaman'ın anlatmak sadedinde olduğu İslâm akidesinin tahkik ve tahkimi mevzuundaki bir meselesini te'kid ve takviye etmek için bil-vesile bazı hadîsleri de zikreder.

Meselâ: İ'caz-ı Kur'an mes'elesi, Mu'cizat-ı Ahmediye mes'elesi, istikbale aid hâdiseler mevzuu veya fezail-i a'mal, ahlâk ve ihlâs hallerine taallûk eden hadîsler gibi... Bunlar da yine, ekseriya ya akideyi tahkim etmek içindir, ya da hayırlı amellere teşvik veya teselli veyahud da ahlâka dair hususlardır.

2- Risale-i Nur'da geçen hadîslerin tamamı bazı şartlar çerçevesinde sahihdirler. Senedi itibarıyla da bu hadîslerin yüzde doksanı sahih hadîslerdir. Geri kalanları ise, bazı muhaddislerce senedleri itibarıyla zaif olarak sayılmış, yahudda kimisine göre zaif, kimisine göre ise Hasen hadîsler olarak görülmüş. ve o durumda seneden ihtilaflı bir vaziyet almış. Üstad Hazretleri hadîsin o durumlarını bildiği halde, manasının gösterdiği büyük ilmî hakikat noktasından, çekinmeden ve mu'terizlerin itirazından, lâimlerin levminden korkmadan zikreder. O hadîs-i şerif ile izah ettiği mes'ele, büyük ve zahir bir hakikat-ı ilmiye olmakla beraber, o hadîs dahi kendiliğinden sıhhata kavuşmuş olur. Bunun yanında, meselâ buradaki şu hadîs-i şerif, seneden zaif ise de, onun aynı manasında olan sahih hadîsler vardır. O durumda, şu zaif hadîs, manasıyla sahihlerle arkadaş olduğu için, zafiyeti zail olduğu gibi; muhaddislerin ekserince kabul edilmiş olan şu: "Aynı manada olan zaif hadîsler yan yana gelse, kuvvetlenirler." kaidesi de nazara alındığı zaman, ortada zaif diye birşey kalmaz. Bu mes'ele Hadîsler Cetvelinde zahir şekilde görülmektedir.

3- Risale-i Nur'da hiçbir mevzu' hadîs yoktur...

Evet bu husus, Hadîsler Cetvelinde gösterilmiş sahih me'hazlerle isbatlanmış olmakla beraber, son derece aczimle beraber bunu iddia ve dava ediyorum ve herkese de isbat etmeye hazırım. Fakat şu şartlar çerçevesinde: Sadece bir-iki müteşeddid hadîsçinin görüşüyle değil, büyük muhaddis imamların ekseriyetinin ittifaklı görüşleriyle.. demek istiyorum.

Evet, bir hadîs seneden çok zaif olabilir. Amma mevzuluktan fersah fersah uzaktır. Bu hüküm, "Bir Nebze Hadîs İlmi" kısmında da değindiğim gibi, değil sadece Risale-i Nur'daki hadîsler için, sair meşhur olan hadîs kaynakları kitaplar için de geçerlidir. Bunu isbata, ileri sürdüğüm şartlar çerçevesinde her zaman hazırım. Amma bazıları kendi hususî âlemlerinde, bir-iki tane müteşeddid zâtların reylerine göre amel edebilir. O bizim mevzumuzdan hâriçtir.

4- Risale-i Nur'da yer alan ekser hadîsler birer umumî meseledirler. Yani; herbirisi, hadîs kitaplarında ayrı ayrı tarik ve çoğu kere değişik lâfızlarla gelmiş hadîsler olup, umumî birer mes'elenin veciz ifadeleridirler. Üstad Hazretleri bu hadîsleri Risale-i Nur'da

kaydederken, ayrı ayrı olan senedlerini ve değişik elfazdaki metinlerini detaylarına inerek zikretmez. Ancak Risale-i Nur'un bir mes'elesinin makam ve siyakına muvafık bir yerde, onu imanî ve ahlakî veya umumî bir İslâmî mes'ele halindeki bahse bakan aynı manadaki birçok hadîsten sadece birisini alır, kaydeder. Sonra da onu öyle bir tarzda manalandırır ki; hadîsteki o beyan ve mananın ancak Resul-i Ekrem'in mu'ciz-beyan olan lisanından geldiği hemen anlaşılır. Dolayısıyla eğer muhaddislerce onun senedi için zafiyet isnadı vaki' olmuşsa da, ifade ettiği kudsî mana ile o za'fiyet zail olmuş olur veya zail olması lâzım gelir.

5- Bediüzzaman Hazretleri âyetlerin tefsirinde olsun, hadîslerin manalandırmasında olsun, ihtilaflı mes'eleleri deşmeden, cumhurun ekserisinin ittifak ettiği nokta-i nazarları çerçevesinde manalandırır.

Evet, Risale-i Nur'a iyi aşina olan kimselerin malumları olduğu üzere; Nur'un bütün hükümlü beyanları, ya bir âyetin veya birkaç âyetlerin, bazan da bunu tefsir ve şerheden bir hadîs-i şerif veya hadîs-i şeriflerin ortak manalarının müşterek bir mes'elesi tarzındadır. Bunun da, aynı zamanda Sahabe-i Kiram'ın veya Selef-i Salihînin "Cumhur" tabiriyle ifade edilen ulemasının ekseriyetinin müstakimâne ve ittifakkârane görüşlerinin bir nevi hülâsası şeklindedir. Fakat Hazret-i Nur Üstad, bir âyet ve hadîs veya Sahabe ve Selefin mezkûr görüş ve tefsirlerini beyan ederken; öyle mâhirane, öyle üstadane bir tarz-ı üslûbda birleştirip, yoğurup, macun yaparak takdim eder ki, akıllar bu durumu hissedip anladığı zaman, bu meharet ve meleke karşısında hayretle diz çökmekten başka birşey yapamaz.

Hem bazan Hazret-i Üstad, ihtilaflı münakaşa ve tartışmaların üstünde cereyan etmiş olan bir mes'eleyi ve bir hakikati anlamak istediğinde, öyle acib bir meharetle yağdan kıl çeker gibi mevzu'u asla incitmeden, ihtilâflara da hiç dokunmadan öyle bir istikamet ve meharet içinde kalblere itmi'nan ve nur verecek tarzda halletmiş olarak ortaya koyar.

Şayet bu mes'eleler, İslâmın hak mezhebleri arasında ihtilaflı bir mes'ele ise, son derece dikkat, nezaket ve hürmetin muhafazaları içerisinde, hiçbir tarafı incitmeden, doğru ve hak olan tarafı tutarak beyan eder. Amma öyle nazik, öyle yumuşak ve öyle te'sirli beyan

eder ki; mezheblerinin müteassıb mültezimlerini bile kabule mecbur ettirir.

Lâkin eğer o mes'ele, hak ehli olan Ehl-i Sünnet Ve-l Cemaatın mezhebiyle, bid'at ehli olan meslek arasında nizalı bir mes'ele ise; evvela ehl-i hakkın hak olan görüşlerini ilmî ve mantıkî deliller ile isbat içerisinde, münâkaşa ve münazaaya girmeden, ihtilaflı cihetinin de teferruatına inmeden ve o bid'at ehli ve mesleğine de fazla vurmadan irşad etmeye çalışır.

Amma eğer imana ve islâm'ın akidelerine taallûk eden bir mes'ele ise, hele ehl-i küfür ve dalâlet o mes'eleye küfür ve ilhad hesabına ilişmiş iseler, işte o zaman iş değişir. Nur'un üslûbu da başkalaşır. O mes'elenin isbatı yolunda öyle çevik, öyle mahir, öyle keskin delil ve burhanlar getirir ki; kat'iyyen ehl-i ilhad ve dalâlete nefes aldırmaz. En mahir bir erkân-ı harb gibi, meydanı baştan başa zabteder. Mes'ele dahi güneş gibi isbatlanır, ortaya konulur.

İşte Nur'un bu gibi, harikulade orijinal olan üslûb ve tarz-ı beyanı hiçbir müellife ve esere nasib olmuş değildir diyebiliriz. Bu davanın delilleri ise, Risale-i Nur'un hey'et-i umumiyesidir. Kim isterse, anlamak ve kavrayabilmek ve de mukayesesini yapabilmek kayd u şartıyla gelsin, Nur Risalelerini bir kere dikkatle okusun yeter.

İşte, çok hülâsalı olarak kaydetmeye çalıştığımız bu noktalardan sonra, Hazret-i Üstad'ın Hadîs Usûlü ilmine bakış açısının bazı örneklerini vermek üzere Nur Risalelerine müracaat edeceğiz.

Gelecek örnek ve misaller ile hakiki ilim erbabı görecek ve bileceklerdir ki; Hazret-i Üstad Bediüzzaman, hadîslere sadece senedi itibarıyla, üstünde yapılmış olan tenkid ve ta'dil gibi metodların düsturları içinde değildir. Belki O, daha çok, hadîsin ifade ettiği geniş ve derin manaların parmak işaretleriyle ilmî mes'eleler zaviyesinden ve ümmetin telâkki-i bil-kabulü cihetinden ve icma-i ümmet ve nihayet ahiret âlimlerinin meslekleri noktasından, muhaddislerce ortaya konmuş hadîs usûlü metodlarını birlikte ele alarak ve mezcederek, izah ve isbatı cihetine gitmiştir.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi

Risale-i Nur'da Hadis ve ilmi

Risale-i Nur'da Hadis ve ilmi

Bu mes'elede biz Bediüzzaman'ın eserlerini iki bölüm halinde ele alacağız. Birinci Bölümü: Eski Said tabir ettiği zamanlarında te'lif etmiş olduğu eserlerinde yer alan hadîs ilmi ve usûlleri.. Bu eski eserlerini de ikiye bölmek mümkin olmaktadır. Meselâ 1914'e kadarki Eski Said'in ilmî te'lifatıyla, 1918'den sonraki Eski Said, Yeni Said karışımı olan bazı eserleri gibi...

İkinci Bölüm; Yeni Said merhalesinde yazmış olduğu Nur Risalelerinde, hadîs-i şerif ve usûlleri ile alâkadar görüş ve telâkkilerini...

Birinci bölümdeki eserlerinde, Hazret-i Üstad bazan muhaddislerin hadîs usûlü ve metodlarına ilim noktasından aynen uymuş. Lâkin onun sonunda ayrıca şahsî görüşünü de beyan etmiştir. Lâkin eserlerinin İkinci Bölümü olan Yeni Said döneminin Risale-i Nur eserlerinde ise, daha başka ve daha umumî ve ihatalı ve küllî ve Ümmet-i Muhammediye'nin bütün sınıf âlimlerinin yekûn görüşlerini aksettiren bir yaklaşımla hadîsi ve ilmini ele almıştır.

- Risalelerde hadis ilmi 1
- Risalelerde hadis ilmi 2
- Risalelerde hadis ilmi 3
- Risalelerde hadis ilmi 4
- Risalelerde hadis ilmi 5

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi 1

Risalelerde hadis ilmi 1

Şimdi Eski Said dönemi olan eserlerinden hadîs ve ihtilaflı bazı mes'eleler hususunda Üstad'ın görüşlerinden bazı numuneler arzetmeye çalışacağız:

Âlem-i islâm ulemasının ihtilafları;

Bkz. Alem-i İslam ulemasının ortasındaki ihtilâfat

İşte, âlem-i islâm ulemasının arasındaki ihtilâf mes'elesi münasebetiyle Hazret-i Üstad'ın yaptığı şu acib izah, her ne kadar direkt olarak hadîs ilmi ve usulüyle alâkadar değil gibidir. Lâkin dikkat edilirse o ihtilâf muhaddislerde de vardır. Çünki muhaddisler bazan bir hadîsin üstünde gerek senedi, gerekse metin ve mânası üzerinde ne kadar ihtilâfa düştükleri malumdur. Şimdi Hazret-i Üstad'ın üslûbca ibaresinin hemen anlaşılması güç olan eski eserlerinden "Tuluat Risalesi"nden aldığımız metni hülâsa edip, şimdiki dil ile yazmak icab ederse, şöyledir.

"İslâm âleminde muhaddisler, kelâmcılar, usûl-ü şeriat ve teferruatının âlim ve müçtehidlerinin büyük olan meclisi arasında vuku' bulmuş ihtilâfların şekli mühim değildir. Madem bunların umumî hey'eti, manevi bir meclisi andırıyor. O halde meclisteki umum âlimlerin ekseriyetinin ittifak ettiği mes'eleler, umum müslümanlar için geçerli, doğru olanı ve en haklısıdır. Ekseriyetin ittifakı dışında kalan re'y ve görüşlerde de hak olan noktalar olabilir. Amma onu bazı hususî istidadlara bırakmak lâzımdır. Hem de kayıdlı şekilde tutmak gerekir. Yani, umum müslümanlara aid olarak değil, bazı hususî istidatlara mahsus olarak o gibi görüşler kalabilir. Hakikat ve Şeriat ve re'y-i cumhur böyle iken, maalesef çoğu zaman bu iş böyle uygulanmamıştır. Öylesi hususî görüş sahibleri, onu kayıdlı ve hududlu olduğu halde, mutlak bırakmışlardır. Onun etbaı da onu

iltizam edip umumîleşmesine gayret sarfetmişlerdir. Bunlara karşı muhalefet eden hak ehline bu mutaassıblar harb açtılar.

İkinci tehlikeli bir husus da; o gibi ferdî kavillerin içindeki hakikat, hususî istidadı hasebiyle onu seçenlerin heves ve mizaçları onu kendine tabi' etmek değil, belki ona tabi' olmak ve o kavlin içindeki hakikatle renklenmek icab eder. Aksi takdirde o kavil veya görüş, büyük bir tehlikede bırakılmış olur."

Ayet ve Hadislerdeki, Mutlak ve Vaktiye ve Mümküne olan kaziyeler, bazan Külliye ve Daime suretinde görünmeleri ve anlaşılmaları meselesi

Yani birer hususî vakte veya zamana mahsus olarak gayr-ı muayyen ve mutlak olan bazı iş ve hususlar hakkında vârid olmuş bazı hadîs-i şerifler veya Âyet-i Kerimeler, yanlış olarak umumî ve her zaman vukuu hazır şeklinde anlaşılması veya öyle bilinmesi meselesidir.

Hazret-i Üstad'ın sözleri:

"Tenbih: Bazı âyât ve ehadîs vardır ki, mutlakadır, külliye telâkki edilmiş..." Bkz. [7.Nota: Kim bir nefsi katlederse.. [Maide:32]]

Bu mes'ele, Hazret-i Üstad'ın bir de 1911'lerde te'lif ettiği Muhakemat eserinde ve ondan evvel neşredilmiş bazı makalelerinde daha başka bir tarz-ı üslûbda yazılmıştır. Yani, daha çok muhaddislerin kaidelerine riayet içinde görülmektedir. Demek anlaşılıyor ki; sonraları hakikatin nüvesi inkişaf etmiş ve mes'elenin asliyeti vuzuh peyda etmiştir. Bundan dolayı muhaddislerin de bazı kaideleri küllî ve daimî ve hiç yırtılmayan muhkem kaideler olamadığı anlaşılmıştır.

İşte, bu mes'eleyi Muhakemat eserinde ve bazı makalelerinde Hazret-i Üstad'ın uzun izahlarından ezcümle bir-iki yer alıyoruz:

«... Şimdi bu noktalara istinaden derim ki; terğib veya terhib için avamperestâne terviç ve teşvik ile, bazı ehadîs-i mevzuayı İbn-i Abbas gibi zâtlara isnad etmek büyük cehalettir.

Evet, hak müstağnidir. Hakikat ise zengindir. Tenvir-i kulûba ziyaları kâfidir. Müfessir-i Kur'an olan Ehadîs-i Sahiha bize kifayet

eder ve mantığın mizanıyla tartılmış olan tevarih-i sahihaya kanaat ederiz...» (Muhakemat)

Muhaddislerce mevzu hadîslerin tesbiti hususunda vaz'ettikleri kaidelerinden şuna da işaret etmektedir ki; küçük ve basit bir amel karşılığında çok büyük mükâfatların va'dini.. ve bir de bunun aksi olan, cüz'î bazı amellerin çok dehşetli cezalarını bildiren hadîsler gibi...

Az üstteki mes'elenin bir başka ifade tarzı da, "İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi" eserinde şöyle yazılıdır:

«İkinci Sebeb: Bir şeyi terğib veya terhib etmekle, ondan daha mühim şeyi tenzil etmektir. Meselâ, bir gecede iki rekât namaz kılmak, haccı tavaf etmek gibi.. veya kim gıybet etse, zina etmiş gibidir derler...» (Divan-ı Harb-i Örfi)

Yine aynı mes'elenin devamı olarak, Muhakemat'ın başka bir yerinde ise, şöyle:

«... Nasılki bir ilâcı istihsan edip izdiyad etmek, devayı da'a inkılab etmektir, öyle de, hiçbir vakit hak ona muhtaç olmayan mübalağalı tergib ve terhib ile, gıybeti katle müsavi veya ayakta bevletmek zina derecesinde göstermek., veya bir dirhemi tasadduk etmek, hacca mukabil tutmak gibi muvazenesiz sözler, katlve zinayı tahfif ve haccın kıymetini tenzil ediyorlar...» (Muhakemat)

Yine bu mes'elenin birbirini tamamlayan bir başka tarafı da şöyle izah edilmiş:

«... Elhasıl: Şeriatın herbir hükmünde Şâri'in bir sikke-i itibarı vardır. O sikkeyi okumak lâzımdır. Sikkenin kıymetinden başka, o hüküm herşeyden müstağnidir. Hem de lâfız-perdazâne ve mübalağa-cûyane ve ifrat-perveranelerin tezyin ve tasarruflarından bin derece müstağnidir. Dikkat olunsun ki; böyle mücazifler nasihat ettikleri vakitte nazar-ı hakikatta ne derece çirkin oluyorlar.

Ezcümle: Bunlardan birisi bir mecma-i azimde, müskirattan tenfır yolunda zecr-i şer'î ile kanaat etmeden öyle birşey demiş ki; yazmasından ben hicab ettim. Yazdıktan sonra çizdim.» (Muhakemat)

Ve daha bu manada eski nutuk ve makalelerinde de bir kaç kez geçmektedir.

Hazret-i Üstad'ın bu noktada ilk eski eserlerinde, muhaddislerce vaz'edilmiş umumî kaidelik ıstılahlarından olan bazı hususları benimsediği ve bu görüşlerin umumiyeti cihetinde ekseriya doğru olduğu ve filhakika bazı saf ve behresiz ulema ismi altındaki insanlar bu gibi mes'eleleri çok medar-ı bahsettikleri hakikat ve doğru olmakla beraber; amma Hazret-i Üstadın bilâhare fikir ve kalbinde inkişaf eden nuraniyet ve yüksek Kur'an ilmi ile bazı noktalar daha başka tarzda aydınlanmış ve vuzuh peyda etmiştir. Risale-i Nur eserleri bölümünde bu mes'ele gelecektir, inşâallah.

İşte Hazret-i Üstad'ın az üstteki hadîs hususundaki gayet mücmel ifadelerinden bir nebzesini kaydettiğimiz olan bu pek mühim noktalar, bilâhare Risale-i Nur'un izahlı olan kitaplarında kemaline ulaşmışur. Bu mes'elenin hadîs ilmiyle olan alâkası şu noktadandır:

Bazı hadîs-i şeriflerde hem müsbet, hem de menfî olarak amel ve işlerde, bazan zahirde küçük gibi görülen bir mes'ele için büyük terğib veya terhibler görülmektedir. Kendi ilim ve aklına fazla güvenen bazı insanlar, bakarsın hemen onun red ve inkârı cihetine gider. Halbuki Hazret-i Üstad'ın bilâhare inkişaf etmiş olan kat'î ve ilmî kaidesiyle o mes'ele nazara alınmış olsa, hoca efendinin hiç olmazsa birazcık düşünmesi ve hemen karara varmaması lâzım geldiğini düşünür diye burada bu kadarıyla kaydedildi.

İsrailiyyatın islami ilimlere nasıl girdikleri meselesi

«O necib kavm-i Arab, zaman-ı câhiliyette bir ümmet-i ümmiye idi. (Bkz. Muhakemat)

Muhakemat eserinin başka bir yerinde bu mes'elenin devamı mahiyetinde olarak şöyle kaydetmiş:

«Puşide olmasın, Sevr ve Hut'un kıssa-i meşhuresi islâmiyetin dahil ve tufeylîsidir. (Bkz. Muhakemat)

Muhakemat'ın başka bir yerinde aynı bahsin tetimmesi olarak şöyle demiştir:

«İbn-i Abbas'ın her söylediği sözü, hadîs olması lâzım gelmediği gibi, her naklettiği şeyi de onun makbulü olmak lâzım gelmez. Zira İbn-i Abbas (R.A.) gençliğinde İsrailiyata, bazı hakaikın tezahürü için hikâyet tarikiyle bir derece atf-ı nazar eylemiştir.» (Muhakemat)

Üstteki mes'elenin daha izahlı şeklini görmek istiyenler, Lem'alar 90. ve Şuâlar'ın 263. sahifelerine bakabilirler.

İşte Hz.Üstad'ın Türkçe eski eserlerinde ve makalelerinde, Hadîs İlminin ana kaideleri hükmündeki görüşleri hakkında şu kısa izahat, herhalde maksada kâfidir tahmin ediyorum.

Üstadın yeni eserleri

Şimdi ise, Hazret-i Üstad'ın eski eserlerinin ikinci kısmı olan, yani 1918'den sonra teklif edilmiş eserlerinden bazı numuneler kaydedeceğiz.

İstikbale aid hadîsler hakkında vürûd etmiş olan manasıyla, zahire göre ihtilaflı hadîslerin hakikatları:

«Bil ey Mehdi ve kıyametin yakınlığı ve istikbal melhameleri (harb ve fitneleri) gibi mes'elelerin rivayetlerindeki ihtilâflardan vesveseye düşen arkadaş!. Yahu zaruriyet-i i'tikadiyeden olmayan her bir mes'elede, hatta mesail-i fer'iyede bile zarurî bir iman mı istiyorsun? Halbuki o mesail-i fer'iyeden bir kısmını yalnız reddetmemek ve teslim ile kabul etmek kifayet eder. Yoksa kasdî bir iz'an-ı yakinî istemezler ki, ta ki, onun için bürhan-ı kat'înin talebine muhtaç olunsun...» (Tercüme Mesnevi Abdülkadir)

Böylece Hazret-i Üstad'ın eski eserlerinin iki kısım ve iki çeşidinden hadîs ilmine aid az bir kısmını kaydettik. Bundan sonra Risale-i Nur adıyla müsemma büyük Nur Risalelerinden yine Hadîs İlmi ve meselelerine dair noktalardan bazı parçalar arzetmeye çalışacağız.

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi 2

Risalelerde hadis ilmi 2

Nur risalelerinde Hadis ilmi ve hakikati

Risale-i Nur'dan en evvel hadîsin bazı usûl ve kaidelerini ihtiva eden 24. Söz'ün 3. Dalıdır. Ondan bazı kısımlar kaydettikten sonra, sair Nur Risalelerinde müteferrik şekilde bulunan hadîs ilmine dair mühim bazı parçaları da kaydetmeye çalışacağız.

Üçüncü Dal

Kıyamet alâmetlerinden ve âhirzaman vukuatından ve bazı a'mâlin fazilet ve sevaplarından bahseden ehâdis-i şerife güzelce anlaşılmadığından, akıllarına güvenen bir kısım ehl-i ilim, onların bir kısmına zayıf veya mevzu demişler. İmanı zayıf ve enâniyeti kavî bir kısım da inkâra kadar gitmişler. Şimdi tafsile girişmeyeceğiz. Yalnız ***"On İki Asıl"*** *ı beyan ederiz.*

- 1.Asıl: Din bir imtihandır
- 2.Asıl: Mesâil-i İslâmiyenin tabakatı vardır
- 3.Asıl: İsrailiyyat
- 4.Asıl: Hadis zannedilen ravilerin sözleri
- 5.Asıl: Hadis zannedilen evliya ilhamları
- 6.Asıl: Halk arasında meşhur bazı darb-ı meseller
- 7.Asıl: Hadislerde gerçek zannedilen teşbihler
- 8.Asıl: Cenab-ı Hakkın bazı şeyleri saklaması
- 9.Asıl: Amellerin fazilet ve sevabına dair hadisler
- 10.Asıl: Amellerdeki ibham sırrı
- 11.Asıl: Hadislerin de müteşabih ve müşkil kısmı vardır
- 12.Asıl: Nazar-ı nübüvvetin hakikatlere bakış tarzı

Sahabelerin Adaleti

Yani, sâdık ve sadûk ve doğru sözlü olup, asla ve kat'a dinî mes'elelerde yalana tenezzül etmedikleri mes'elesi. Bkz. (27.Söz)

Aynı Mevzuun Başka nur risalelerinden geniş izahından bazı kısımlar

Asr-ı Saadette hayat-ı içtimaiye-i insâniyenin çarşısında, kizb ve şer ve küfür gibi maddeler, şekavet-i ebediye gibi neticeleri ve Müseylime-i Kezzâb gibi süflî maskaraları tevlid ettiğinden, secaya-yı âliye ve hubb-u maâlîye meftun olan sahabelerin zehr-i katilden kaçar gibi ondan kaçmaları ve nefret etmeleri bedihîdir. Ve saadet-i ebediye gibi netice veren ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gibi nuranî meyveler gösteren sıdk ve hakka ve imânâ en nâfi' bir tiryak, en kıymetdar bir elmas gibi, o fıtratları sâfiye ve seciyeleri sâmiye olan sahabeler, bütün kuvvetleriyle ve hissiyat ve letâifleriyle, onlara müşteri ve müştak olması zarurîdir. (27.Söz)

19. Mektub'tan çeşitli hadis bilgileri

Hazret-i Üstad'ın kaydettiği bütün hakikatlar, tek-tek büyük hadîs kitaplarında me'hazleri bulunup verilmiştir. İsteyen Hadîsler cetveli. 19.Mektub kısımlarına bakabilirler.

Bil-mâna ile hadîs nakletmek caizdir

«Şu risalede çok ehadîs-i şerife nakletmişim. Yanımda kütüb-ü hadîsiyye bulunmuyor. Yazdığım hadîslerin lâfzında yanlışım varsa; ya tashih edilsin veyahut "Hadîs-i bil-mâna "dır denilsin. Çünki kavl-i râcih odur ki: "Nakl-i hadîs-i bil-mâna caizdir." Yani: Hadîsin yalnız mânasını alıp, lâfzını kendi zikreder. Madem öyledir: lâfzında yanlışım varsa, hadîs-i bil-mâna nazarıyla bakılsın.» (19.Mektub)

Hazret-i Üstad hulasaten bu mevzuun hakikatini yazdığı gibi, Hadîs İlmi araştırmamız cetvelinde de kat'iyetle tesbit edilmiştir. Bakılabilir.

Vahiy iki kısımdır: Sarih vahiy, zımnî vahiy

Vahyin Kısımları (19.Mektub)

Mütevatir hadîsler iki kısımdır: Sarih tevatür, manevî tevatür...

Naklolunan haberler eğer tevatür suretinde olsa, kat'îdir. Tevatür iki kısımdır. Bkz. Mütevatir hadîsler iki kısımdır (19.Mektub)

Hadîslerin mütevatiri hususunda Hazret-i Üstad'ın orijinal beyanlarından bir başka parça:

Bir Suâl: Deniliyor ki: Sen çok şeylere mütevatir dersin, halbuki biz onların çoğunu yeni işitiyoruz. Mütevatir birşey böyle gizli kalmaz?

Elcevap: Ulema-i Şeriat yanında çok mütevatir ve bedihî şeyler var ki, onlardan olmayana göre meçhuldür. Ehl-i hadîs yanında da çok mütevatir var, sairlerin yanında âhâdî de olmuyor ve hâkeza... Her fennin ehl-i ihtisası, o fenne göre bedihiyatı, nazariyatı beyan edilir. Umum halk ise, o fennin ehl-i ihtisasına itimad eder, teslim olur veya içine girer, görür. Şimdi haber verdiğimiz hakikî mütevatir veya manevî mütevatir veya tevatür hükmünde kat'iyeti ifade eden vakıalar, hem ehl-i hadîs, hem ehl-i şeriat, hem ehl-i Usûlüddin, hem ekser tabakat-ı ulemada hükmünü öyle göstermiş. Gaflette bulunan avam veya gözünü kapayan nâdanlar bilmezlerse, kabahat onlara aittir. (19.Mektub)

Büyük muhaddis imamların Hadîs ilmi ve fennindeki fevkalâde meleke ve meharetleri

Evet fenn-i hadîsin muhakkikleri, nekkadları o derece hadîs ile hususiyet peyda etmişler ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın tarz-ı ifadesine ve üslûb-u âlîsine ve suret-i ifadesine ünsiyet edip meleke kesbetmişler ki; yüz hadîs içinde bir mevzu'u görse, "Mevzu'dur" der. "Bu, hadîs olmaz ve Peygamber'in sözü değildir" der, reddeder. Sarraf gibi hadîsin cevherini tanır, başka sözü ona iltibas edemez. Yalnız İbn-i Cevzî gibi bazı muhakkikler tenkidde ifrat edip, bazı ehadîs-i sahihaya da mevzu' demişler. (19.Mektub)

Mevzu hadîs ne demektir?

«Her mevzu' şeyin mânası yanlıştır demek değildir. Belki "Bu söz hadis değildir" demektir.» (19.Mektub)

Bu mes'elenin Şuâlar'daki izahı ise şöyledir:

«İkinci Vecih: Mevzu'dur mânası; bu rivayet an'aneli senedli hadîs değil demektir. Yoksa mânası yanlıştır demek değildir. Madem ümmette, hususan ehl-i hakikat ve keşf ve bir kısım ehl-i hadîs ve ehl-i içtihad kabul edip mânalarının vuku'larını beklemişler. Elbette o rivayetlerin durûb-u emsal gibi umuma bakan hakikatları vardır.» (Şualar)

Bir başka yerden aynı mes'elenin izahı

«Faraza o hadîslerden birisi mevzu' da olsa, mevzu'un manası, "hadîs değil" demektir. Yoksa manası yanlıştır demek değildir ki, darb-ı mesel nev'inden ümmet o rivayeti kabul etmiş...» (Şualar)

İşte görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad Bediüzzaman, şimdi elde mevcud birçok kaynak hadîs kitapları içerisinde sırf mevzu diye birşey bulunmadığını olsa olsa, manası doğru ve hak olarak bazı Sahabe veya Tabiînin büyüklerinden bazı zâtların sözleri olup, an'aneli senetle Peygamber'e ulaşan bir hadîs tarzında olmayabileceğine işaret etmektedir. Nitekim bizim araştırmamızda da, yani hadîs ilmi mevzuundaki araştırmamızda, bu hususun aynen öyle olduğu anlaşılmıştır.

Hadîste an'aneli senedin faydası

***Sual**: An'aneli senedin faidesi nedir ki; lüzumsuz yerde, malûm bir vakıada "an filân, an filân, an filân" derler?*

***Elcevap**: Faideleri çoktur. Ezcümle, bir faidesi şudur: An'ane ile gösteriliyor ki, an'anede dâhil olan mevsuk ve hüccetli ve sadık ehl-i hadîsin bir nevi icmaını irae eder ve o senedde dâhil olan ehl-i tahkikin bir nevi ittifakını gösterir. Güya o senedde, o an'anede dâhil olan herbir imam, herbir allâme; hadîsin hükmünü imza ediyor, sıhhatine dair mührünü basıyor. (19.Mektub)*

Mu'cizelere dair hadîsler, neden ahkâm-ı Şeriat hakkında gelen hadîsler gibi kuvvetli senedleri yoktur?

Sual: Neden hâdisat-ı i'caziye sair zarurî ahkâm-ı şer'iye gibi tevatür suretinde, pek çok tarîklerle, çok ehemmiyetli nakledilmemiş?

Elcevap: Çünki ekser ahkâm-ı şer'iyeye, ekser nâs, ekser evkatta muhtaçtır. Farz-ı ayn gibi, o ahkâmın her şahsa alâkası var. Amma mu'cizat ise; herkesin herbir mu'cizeye ihtiyacı yok. Eğer ihtiyaç olsa da, bir defa işitmek kâfi gelir. Âdeta farz-ı kifaye gibi, bir kısım insanlar onları bilse, yeter.

*İşte bunun içindir ki; bazı olur, bir mu'cizenin vücudu ve tahakkuku, bir hükmün vücudundan on derece daha kat'î olduğu halde, onun râvisi bir-iki olur; hükmün râvisi on-yirmi olur. (*19.Mektub*)*

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi 3

Risalelerde hadis ilmi 3

Peygamber'in (A.S.M.) geleceğe bakan haberleri, muayyen bir zamana ve cüz'î bir tek hâdiseye bakıyor değiller

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın istikbalden haber verdiği bazı hâdiseler, cüz'î birer hâdise değil; belki tekerrür eden birer hâdise-i külliyeyi, cüz'î bir surette haber verir. Halbuki o hâdisenin müteaddid vecihleri var. Her defa bir vechini beyan eder. Sonra râvi-i hadîs o vecihleri birleştirir, hilaf-ı vaki gibi görünür. Meselâ: Hazret-i Mehdi'ye dair muhtelif rivayetler var. Tafsilât ve tasvirat, başka başkadır. Halbuki Yirmidördüncü Söz'ün bir dalında isbat edildiği gibi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vahye istinaden, her bir asırda kuvve-i maneviye-i ehl-i îmanı muhafaza etmek için, hem dehşetli hâdiselerde ye'se düşmemek için, hem âlem-i İslâmiyetin bir silsile-i nuraniyesi olan Âl-i Beytine ehl-i îmanı manevî rabtetmek için, Mehdi'yi haber vermiş. Âhirzamanda gelen Mehdi gibi, herbir asır Âl-i Beytten bir nevi Mehdi, belki Mehdiler bulmuş. Hattâ Âl-i Beytten ma'dud olan Abbasiye Hulefasından, Büyük Mehdi'nin çok evsafına câmi' bir Mehdi bulmuş. (19.Mektub)

Siyer ve Tarihler, Resulullah'ın mâhiyetini her cihetle anlatamamışlardır.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ahvâl ve evsafı, Siyer ve Tarih suretiyle beyan edilmiş. Fakat o evsaf ve ahvâl-i galibi, beşeriyetine bakar. Halbuki o Zât-ı Mübarek'in şahs-ı manevîsi ve mahiyet-i kudsiyesi o derece yüksek ve nuranîdir ki; Siyer ve Tarihte beyan olunan evsaf, o bâlâ kamete uygun gelmiyor, o yüksek kıymete muvafık düşmüyor. Çünki اَلسَّبَبُ كَالْفَاعِلِ *sırrınca: Her gün, hattâ şimdi de, bütün ümmetinin ibadetleri kadar bir azîm ibadet sahife-i kemalâtına ilâve oluyor. Nihayetsiz rahmet-i*

İlahiyeye, nihayetsiz bir surette, nihayetsiz bir istidad ile mazhar olduğu gibi, her gün hadsiz ümmetinin hadsiz duasına mazhar oluyor. Ve şu kâinatın neticesi ve en mükemmel meyvesi ve Hâlık-ı Kâinat'ın tercümanı ve sevgilisi olan o Zât-ı Mübarek'in tamam-ı mahiyeti ve hakikat-ı kemalâtı, Siyer ve Tarihe geçen beşerî ahval ve etvara sığışmaz. (19.Mektub)

Büyük bir cemaat-ı Sahabe'de vuku' bulmuş bir hâdiseyi, yani bir mu'cizeyi, bütün o cemaat adına bir veya iki Sahabî'nin nakletmesiyle; zannedildiği gibi, o hadîsin za'fiyetine ve hatta bazılarınca hâşâ mevzu' şekilde yorumlanmasına imkân olmayıp, öyle bir anlayışın pek büyük bir yanlış olduğuna dair Üstad'ın beyanları:

Şu gelecek bereketli mu'cizat misalleri, herbiri müteaddid tarîkle, hattâ bâzıları onaltı tarîkle sahih bir surette nakledilmiş. Ekserisi, bir cemaat-ı kesîre huzurunda vukubulmuş; o cemaat içinde mu'teber ve sadık insanlar onlardan bahsedip nakletmişler. Meselâ: "Sa' denilen dört avuç taamdan yetmiş adam yemişler, tok olmuşlar" naklediyor. O yetmiş adam, onun sözünü işitiyor, tekzib etmiyor. Demek sükût ile tasdik ediyorlar. Halbuki o asr-ı sıdk ve hakikatta ve o hakperest ve ciddî ve doğru adam olan Sahabeler, zerre miktar yalanı görse, red ve tekzib ederler. Halbuki bahsedeceğimiz vakıaları çoklar rivayet etmiş ve ötekiler de sükût ile tasdik etmişler. Demek herbir hâdise manen mütevatir gibi kat'îdir. (19.Mektub)

Aynı mes'elenin başka yerden izahı:

Kütüb-ü Sahiha kat'iyyetle beyan ediyorlar ki: Gazve-i Garra-i Ahzab'da, meşhur Yevm-ül Hendek'te, Hazret-i Câbir-ül Ensarî kasem ile ilân ediyor: O günde, dört avuç olan bir sa' arpa ekmeğinden, bir senelik bir keçi oğlağından bin adam yediler ve öylece kaldı. Hazret-i Câbir der ki: "O gün yemek, hanemde pişirildi; bütün bin adam o sa'dan, o oğlaktan yediler, gittiler. Daha tenceremiz dolu kaynıyor, daha hamurumuz ekmek yapılıyor. O hamura, o tencereye mübarek ağzının suyunu koyup, bereketle duâ etmişti.

İşte şu mu'cize-i bereketi, bin zâtın huzurunda, onları ona alâkadar göstererek Hazret-i Câbir kasemle ilân ediyor. Demek şu hâdise, bin adam rivayet etmiş gibi kat'î denilebilir. (19.Mektub)

Sahabelerden bazı zâtlar, hadîsleri yazı ile kaydettikleri

Asr-ı Saadette, mu'cizatı ve medâr-ı ahkâm ehâdîsi, kitabetle çoklar kaydedip yazdılar. Hususan Abadile-i Seb'a, kitabetle kaydettiler. Hususan Tercüman-ül Kur'an olan Abdullah İbn-i Abbas ve Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs, bahusus otuz-kırk sene sonra, Tâbiînin binler muhakkikleri, ehâdîsi ve mu'cizatı yazı ile kaydettiler. Daha ondan sonra, başta dört imam-ı müçtehid ve binler muhakkik muhaddisler naklettiler; yazı ile muhafaza ettiler. Daha Hicretten ikiyüz sene sonra başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sitte-i Makbûle vazife-i hıfzı omuzlarına aldılar. (19.Mektub)

Mevzu' hadîsler, tâ bin sene önce sahihlerden tefrik edilip atıldığı meselesi

İbn-i Cevzî gibi şiddetli binler münekkidler çıkıp; bazı mülhidlerin veya fikirsiz veya hıfızsız veya nâdânların karıştırdıkları mevzu ehâdîsi tefrik ettiler, gösterdiler.(19.Mektub)

Evliyadan büyük makamda olan ehl-i keşfin, hadîs-i şerifleri keşif yoluyla tahkik eyledikleri

Sonra ehl-i keşfin tasdikiyle; yetmiş defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm temessül edip, yakaza halinde onun sohbetiyle müşerref olan Celâleddin-i Süyutî gibi allâmeler ve muhakkikler, ehâdîs-i sahihanın elmaslarını, sair sözlerden ve mevzuattan tefrik ettiler. (19.Mektub)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi 4

Risalelerde hadis ilmi 4

Zaif hadîsler dahi olsa, bir hâdisede yanyana gelseler kuvvetlenirler

Malûmdur ki: zaîf şeyler içtima' ettikçe kuvvetleşir. İncecik ipler topak yapılsa, kuvvetli halat olur. Kuvvetli halatlar topak yapılsa, kimse koparamaz. İşte onbeş enva'-ı mu'cizattan yalnız bereket kısmındaki mu'cizatı ve o kısmın onbeş kısmından ancak bir kısmını, onbeş misal ile gösterdik. Herbir misal, tek başıyla, nübüvveti isbat eder bir derecede kuvvetli idi. Farz-ı muhal olarak, bunların bir kısmını kuvvetsiz saysak da, yine kuvvetsiz diyemeyiz. Çünki kavî ile ittifak eden kavîleşir. Hem şu onbeş misalin içtimaı; kat'î şübhesiz bir tevatür-ü manevî ile, kuvvetli bir mu'cize-i kübrayı gösterir. (19.Mektub - 7.işaret - Bir Nükte-i Mühimme)

Aynı mananın başka tarz bir izahı:

Bu sekiz misâl birleştirilse; öyle kopmaz bir zincir olur ki, hiçbir şübhe onu koparamaz ve sarsamaz. .... Evet zaîf bir direk, kuvvetli direklerle omuz omuza geldiği vakit, muhkemleşir. Zaîf, kuvvetsiz bir adam, asker olup orduya girse; öyle kuvvetleşir ki, bin adama meydan okur. (19.Mektub - 11.işaret - Hatime)

Yine aynı mananın başka bir izahı:

Faraza bunların herbirini zaîf addetsek, temsilde mutlak bir hane harab olması gibi, yine cüz'iyatın mecmuunda, mutlak bir mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın vücudunu kat'iyen gösterir. (19.Mektub - 14.işaret - 9.Misal)

Sahabelerin çokluğuyla beraber neden en parlak mütevatir hadîsler yalnız on ve yirmi tarikle gelmiş? Yüz tarik ile gelmeli idi... Hem neden Sahabelerden en çok hadîs nakleden Enes,

Cabir, Ebu Hüreyre gibi zâtlar olup, Hazret-i Ebu Bekir ve Ömer'den az nakledilmiş?

Eğer denilse: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın her hal ve hareketini kemâl-i ihtimam ile Sahâbeler muhafaza ederek nakletmişler. Böyle mu'cizat-ı azîme, neden on-yirmi tarîk ile geliyor? Yüz tarîk ile gelmeli idi. Hem neden Hazret-i Enes, Câbir, Ebu Hüreyre'den çok geliyor; Hazret-i Ebu Bekir ve Ömer az rivayet ediyor?

Elcevap: Birinci şıkkın cevabı: Dördüncü İşaretin Üçüncü Esasında geçmiş. İkinci şıkkın cevabı ise: Nasılki insan, bir ilâca muhtaç olsa, bir tabibe gider; hendese için mühendise gider, mühendisten nakleder; mes'ele-i şer'iyye, müftüden haber alınır ve hâkeza... Öyle de, Sahâbe içinde ehadîs-i Nebeviyyeyi gelecek asırlara ders vermek için, ulemâ-i Sahâbeden bir kısım, ona manen muvazzaf idiler. Bütün kuvvetleriyle ona çalışıyorlardı. Evet Hazret-i Ebu Hüreyre bütün hayatını, hadîsin hıfzına vermiş; Hazret-i Ömer, siyaset âlemiyle ve hilâfet-i kübrâ ile meşgul imiş. Onun için, ehâdîsi ümmete ders vermek için, Ebu Hüreyre ve Enes ve Câbir gibi zâtlara itimad edip; ondan, rivayeti az ederdi. Hem mâdem sıddîk, sadûk, sâdık ve musaddak bir Sahâbenin meşhur bir namdarı, bir tarîk ile bir hâdiseyi haber verse; yeter denilir, başkasının nakline ihtiyaç da kalmaz. Onun için bazı mühim hâdiseler, iki-üç tarîk ile geliyor. (19.Mektub - 10.İşaret)

Bir hadîs hakkında bazı hadîs imamları ilişip red de etseler, başkaları kabul etmiş ise reddedilmez

Bu hususta bir iki misal:

1- *Şu âhirki hâdiseye, çendan bazı hadîs imamları ilişmişler; fakat mühim imamlar, sıhhatine hükmetmişler. Her ne ise, bu nevide uzun söylemeye lüzum yok; misâlleri çoktur. (19.Mektub - 15.işaret - 2.Şube)*

2- *Şu rivayeti çendan İbn-i Hacer-i Askalanî kabul etmemiş, fakat başkaları kabul etmişler. (19.Mektub - 12.işaret - 2.Misal)*

Yani bir hadîsi bir-iki hadîs imamının kabul etmemesi ile, tamamen yabana atılır değildir. Olsa olsa ihtilaflı bir durum alır, demektir.

Hadîsin dahi Kur'an gibi müteşabihatı olduğu hakkında

Şu gibi müteşabih hadîsleri aklına sığıştıramadığı için; eğer inkâr etse dehşetli bir kapı açar, yani küçücük aklına sığışmayan kat'î hadîsleri dahi inkâra yol açar. Eğer zâhir-i hadîsin mânasını tutarak öyle kabul edip neşretse, ehl-i dalaletin itirazatına ve "hurafattır" demelerine yol açar. Mâdem bu müteşabih hadîse, lüzumsuz ve zararlı bir tarzda nazar-ı dikkat celbedilmiş ve bu çeşit hadîsler çok varid olmuş, elbette şübheleri izale edecek bir hakikatı beyan etmek lâzım gelir. (28.Mektub - 2.Mesele)

Müteşabih hadîsler hakkında Risale-i Nur'un daha birçok yerlerinde ayrı ayrı izahlar vardır. Meselâ: Ondördüncü Lem'ada ve Şualar sh: 263'te gibi...

Sünnet-i Seniyenin mertebeleri

Sünnet-i Seniyyenin meratibi var. Bir kısmı vâcibdir, terkedilmez. O kısım, Şeriat-ı Garrâ'da tafsilâtiyle beyan edilmiş. Onlar muhkemattır, hiçbir cihette tebeddül etmez. Bir kısmı da, nevâfil nev'indendir. Nevâfil kısmı da, iki kısımdır. Bir kısım, ibadete tabî Sünnet-i Seniyye kısımlarıdır. Onlar dahi şeriat kitablarında beyan edilmiş. Onların tağyiri bid'attır. Diğer kısmı, "âdâb" tabîr ediliyor ki, Siyer-i Seniyye kitablarında zikredilmiş. Onlara muhâlefete, bid'a denilmez. Fakat âdâb-ı Nebevîyye bir nevi muhâlefettir ve onların nurundan ve o hakikî edebden istifade etmemektir. Bu kısım ise (örf ve âdât), muamelât-ı fıtriyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın tevatürle malûm olan harekâtına ittiba etmektir. (11.Lema - 6.Nükte)

ARS : Risale-i Nurda Hadis ilmi 5

Risalelerde hadis ilmi 5

Hazret-i Üstad Denizli ve Afyon mahkemeleri dolayısıyla, Nur Risalelerinin ehl-i vukufa tetkik ettirilmesi için, mahkemece Ankara'da Diyanet Riyasetine bağlı bazı hocalara tetkik ettirilmiş. Bu hocalar Nur Risalelerinin ekserisi için iyi ve müsbet görüşler beyan ettikleri halde, Risale-i Nur'daki bazı hadîs-i şeriflere kendi ilimleri ve görüşleri zaviyesinden ilişmeye çalıştılar. Basit ve gayr-i ilmî tenkidleri vaki' oldu. Hazret-i Üstad, hapishanenin sıkıcı ahvali ve mahkemeye karşı hazırlamakla vazifeli bulunduğu müdafaa işleri ve talebelerini ve mahpusları idare ve irşad etmek noktalarıyla da meşgul bulunduğu halde; ehl-i vukufun tam o sırada böyle ilmî itirazları elbette ki çok yersiz ve haksızdır. Bu gibi itirazlar Üstad Hazretleri dışarıda iken, onunla samimi bir hasb-i hal tarzında ve sual ve cevablarla müzakeresi yapılabilirdi. Lâkin çok maalesef, ehl-i vukuf hocaları, sanki bu mahkemeler şer'î ve dinî mahkemeler imiş gibi, hadîslerin mertebe ve makamlarından çokça bahsettiler. Kendilerine göre, güya Risale-i Nur'daki, bilhassa Beşinci Şuâ'daki hadîslerin bir kısmı zaif, hatta mevzu' olduklarını ileri sürdüler. Üstad Bediüzzaman da bunlara çok kısa ve hülâsalı, amma susturucu cevaplar vermeye mecbur oldu. İşte burada Hazret-i Üstad'ın o cevablarından bazı parçalar kaydediyoruz:

«O ehl-i vukuf, Beşinci Şuâ'daki rivayetlerin bir kısmına zaif ve bir kısmına mevzu' demişler ve te'villerinin bir kısmına yanlış demişler ki; bu Afyon 'da aleyhimizde iddianame o tarzda yazılmış ve onbeş sahifede seksenbir yanlış yaptığını bir cetvelde isbat etmişiz. Muhterem ehl-i vukuf o cetveli görsünler. Bir tek numunesi şudur;

İddiacı demiş: Bütün te'villeri yanlıştır ve o rivayetler, ya mevzu' veya zaiftir.

Biz dahi deriz: Te'vil demek, yani bu mâna bu hadîsten murad olmak mümkündür, muhtemeldir demektir. Mantıkça o mânanın imkânını reddetmek ise, muhaliyetini isbat etmek ile olur. Halbuki o mâna göz ile göründüğü ve tahakkuk etliği gibi, hadîsin mâna-yı işarî tabakasının külliyetinde bir ferd olması bilmüşahede mu'cizane bir lem'a-yı ihbar-ı gaybîyi, bu asrın gözüne gösterdiğinden, hiç bir cihetle kabil-i inkâr ve itiraz olamaz. Hem o bütün rivayetler, mevzudur veya zaiftir" iddiacının demesi üç vecihle yanlış olduğu, cetvelde isbat edilmiş.

Birisi: Bir milyon hadîsi hıfzına alan İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel ve beşyüz bin hadîsi hıfzeden İmam-ı Buhari'nin cesaret edemedikleri ve o nefyin isbatı kabil olmadığı ve bütün hadîs kitaplarını görmediği ve ümmetin ekseriyeti her asırda o rivayetlerin mânalarının zuhurlarını veya o küllinin bir ferdini görmesini bekledikleri ve ümmetçe telakki-i bilkabul derecesine yakınlaşmış ve ayn-ı hakikat bazı numune ve ferdleri meydana çıkıp görüldüğü halde, o rivayetleri külliyetle inkâr etmek on cihetle hatadır.

İkinci Vecih: Mevzu'dur mânası; bu rivayet an'aneli, senedli hadîs değil demektir....

Üçüncü Vecih: Hangi mes'ele veya rivayet var ki; meşrebleri, mezhebleri muhtelif âlimlerin bir kitabında ona itiraz edilmesin.» (Şualar)

Aynı mânanın bir başka parçadan izahı

«Mehdi hakkında Şiilerin oniki imamdan birisi, hayatta iken gizlenmiş, âhirzamanda çıkacak demelerine mukabil Ehl-i Sünnetin bir kısmı, İmam-ı Muntazar akidesi bâtıldır demişler. Az bir kısım Hanefî uleması da, لاَ مَهْدى اِلاّ عيسى *demişler. Bunda hem Denizli'deki ehl-i vukufun bir kısmı, hem makam-ı iddia yanlış mâna vermişler. Her asırda Mehdi manasına ümmetin fıtri bir ihtiyacına binaen beklemişler. Ve bir kaç vecihde rivayetlerin delaletiyle bir kaç mehdi, belki her asırda bir nevi mehdi sâdât-ı Ehl-i Beyt'ten geleceği ümmetçe kabul edilmiş. Buna hata diyen, bir kaç cihette yanlış eder....*

Hangi mes'ele var ki, bazı kitaplarda ona ilişilmesin. Hatta İbn-i Cevzî gibi büyük bir muhaddis bazı sahih ehadîsi mevzu' dediğini,

ulemalar taaccüble nakletmişler. Hem her zaif veya mevzu' hadîsin mânası yanlıştır demek değildir. Belki an'aneli sened ile hadîsiyeti kat'î değildir demektir. Yoksa mânası hak ve hakikat olabilir.» (Şualar)

Yine, hem Denizli hem de Afyon hapisleri hâdisesinde Risale-i Nur'lan ehl-i vukuf olarak mütalaa eden bazı asrî hocalar, hadîs-i şeriflerde bir kaç Deccal mes'elesine ilişmek istemelerine karşı Hazret-i Üstad şöyle cevab vermiştir:

"Bid'akâr bazı hocaların telkinatıyla iddianamede, İslâm Deccalı ve müteaddid birkaç deccalın gelmesini kabul etmiyor gibi Beşinci Şua'ın bir mes'elesine itiraz etmişler..... (Bkz. Şualar)

Risale-i Nur'un Hadîs ilmi ve hakikatları hakkında bir çok yerinde kâfi ve mukni' ve islâm âleminin umum muhaddislerinin cumhurunun ittifakına binaen beyanlar, ifadeler yapılmıştır. Bunlar çoktur, hepsini buraya dercetmenin imkânı varsa da, lüzumu yoktur. Onun için bu bahsi, Beşinci Şuâ'ın Mukaddemesindeki Hadîs İlmiyle alâkadar bazı kısımları vermekle bitirmek istiyoruz:

Mukaddime

Beş Noktadır

•1.Nokta: Din bir imtihandır
•2.Nokta: Hz.Peygamberin gaybden haber vermesi
•3.Nokta: İki Nüktedir
•4.Nokta: Gaybi şeylerin gizli kalmasının hikmeti
•5.Nokta: Deccalin asrına ait harikalarden bahis

İşte Risale-i Nur'da Hadîs ilmi ve hakikatlarına dair bir çok meselelerden ancak numune kabilinden bazı kısımlarını alabildik. Daha geniş tafsilât arzu edenler, 19. Mektub'un başındaki altı adet mühim esaslara ve ayrıca aynı risalede yer yer işlenen Hadîs ilmine dair nüktelere.. ve bir de 14.Lem'anın 1 .Makamına ve Denizli, Afyon müdafaaları içinde yer yer mecburiyet karşısında verilen bazı cevablara ve ayrıca da lahika mektublarına bilhassa Emirdağ Lahikalarında bulunan Hadîs ilmi nüktelerine bakabilirler.

Görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad Bediüzzaman, Hadîs İlmi ve usûlü mevzuunda büyük hadîs imamlarınca yüz kere, bin kere halledilmiş olan teferruat mes'elelere girmemiştir. Onun baktığı husus, halletmek istediği iş ve fasletmesini düşündüğü mes'ele; hadîsin umumî durumu ve bir nevi boş dedikodulardan kurtulmamış olan taraflarıdır. Üstad Hazretleri kendisine ve müceddidiyetine hâs olan orijinal metoduyla niza'lı ve ihtilaflı olan umumî mes'elelerde, ihtilâf unsurlarını deşmeden, gayet nâzik, amma köklü ve râsih ve halledici şekilde mes'elenin hakikatini tahlil ederek ortaya kor. Meselâ eğer mevzu', ihtilaflı ve kelâmlı bir hadîs mes'elesi ise, hadîs imamlarınca ayrı ayrı görüşler halinde tahlili yapılmış olan teferruat ve detaylarını nazara vermeden, ilk önce o hadîsin ifade ettiği mânayı ve işaret ettiği hakikati ilmî ve aklî olarak isbat eder... Sonra da, öylesi bir sözün ancak mu'ciz-beyan olan kelâm-ı Nebevi'den olabileceğini ortaya kor. Artık ondan sonra da, o hadîsin senedi üstünde yapılmış olan münakaşa ve tenkidlerin bir manası kalmamış olur. Misal için Beşinci Şuâ'daki te'vili yapılmış hadîsleri ve bir kaç deccalın geleceğine dair hadîs hususunda yaptığı ilmî izahları gösterebiliriz.

İşte Bediüzzaman'ın bu mesleğini, yani müceddidiyetinin metodunu bilmeyen bazı bîçareler, zannedebilirler ki; bugün herkesin, hatta küçük medrese talebelerinin kolaylıkla öğrenmesi mümkin olan hadîsin usûlü denilen kanun ve kaidelerini bilmiyor da, onun için böyle yapıyor. Bu bîçare zancılar kuruntulu zanlarında devam edebilirler. Böylesi zancılar İmam-ı A'zam Hazretleri hakkında da aynı şeyi düşünmüşlerdir. İmam-ı Gazali hakkında da..

Amma bu kabil zanların kısa nazarlılıktan, idrak nakışlığından ve nihayet ilmen düşük seviyelilikten gelmiş olduğunu, büyük âlimler anlamışlar ve isbat etmişlerdir.

Kim ne derse desin; Risale-i Nur'un her mes'elede olduğu gibi, bilhassa hadîs mes'elesinde yaptığı acib orijinal tarz-ı beyan ve izahlarına dikkat edenler bilebilir ki; Bediüzzaman'ın her mes'elede olduğu gibi, hadîs ilmi usûlünde de pek büyük ve belki son neticeye bağlayan bir tecdid getirmiştir. Evet o, iman ve akidede, tasavvuf ve velayette ve hülâsa İslâmî esas ve temel olan herşey ve her meselesinde; işin asliyetine ve menbaına gitmiş ve mes'eleyi baştan almış., ve bu zamanın ehline göre son derece nurlu ve büyük bir

tecdid içinde halletmiş, isbat etmiş ve neticeye bağlamıştır. Bu sayede avam-ı mü'mininin imanları şüphe ve vesveselerden muhafaza edilip her noktadan tahkim edildiği gibi, gerçek ve idrâki yüksek ulemanın da kalb ve kafaları bir sürü ihtilaflı mes'elelerden gelen vesveselerin şüphelerinden kurtulmuştur.

اَلْحَمْدُ ِللهِ هذَا مِنْ فَضْلِ رَبّى

ARS : Maidet-ul Kuran

ARAŞTIRMALAR

Maidet-ül Kur'an ve Zeyli [Ahmed Feyzi Kul]

Tılsımlar Mecmuasının Zeyli

Mâidet-ül Kur'an

ve

Hazinet-ül Bürhan

Ahmed Feyzi Kul

ARS : Maidet-ul Kuran

Maidet-ül Kur'an

Mâidet-ül Kur'an

باسمه سبحانه
هذه هديّة شهرٍ و عريضةٌ الى مقبول
رسول الرّحمن الّتى سمّيت
بمائدة القرآن و خزينة البرهان
ثم تحريرها شهر رمضان من سنة ستٍّ
و ستّين و ثلثمائة و الفٍ بيّضها اضعف
عائلة النور و ادنى الخلائق والجمهور
والسائل عند باب قصر النور
ذوالمعاصى والقصور
احمد فيضى
عفا اللهُ عنه و غفرله ورحمهُ

ARS : Maidet-ul Kuran : Onsoz

Önsöz

Üstad Bediüzzaman tarafından ***"Nurun manevi Avukatı"*** diye lakaplandırılan edîp, âlim ve fâzıl bir Nur talebesi olan merhum Ahmed Feyzi Kul Efendi, Bediüzzaman Hazretlerinin, âhirzamanda geleceği ehadiste müjdelenen Âl-i Beytin büyük şahsiyeti olduğunu dehşetli mahkemeler karşısında dahi dava etmiş ve aynı mevzuda bu "Maidet-ül Kur'an" namındaki ve cifir ilmine müstenid eseri yazmıştır. Bediüzzaman Hazretleri bu eserin muhteva ve davasını, şahsına ait kısmını Risale-i Nur'un şahs-ı manevîsine çevirerek tasdik eder. *(Emirdağ Lahikası-1)*

Mâidet-ül Kur'an isimli bu eseri, Bediüzzaman Hazretleri de görmüş, okumuş ve tasdik etmiştir. Hattâ Üstad tarafından bu risale bazı ta'dil ve tashihlerden sonra, 1946 - 1948 lerde teksir makinesiyle ve İslâm harfleriyle neşredilen Tılsımlar Mecmuası adlı kitabın âhirine ilhak edilerek neşrettirilmiştir.

Lâkin 1948'de vukua gelen Afyon Mahkemesinin savcı ve hâkimleri veya onun ehl-i vukufu Mâidet-ül Kur'an eserini, rapor ve iddianamelerinde çok fazla mevzu ettikleri için, Hazret-i Üstad Afyon Hapsinden sonra onu Tılsımlar Mecmuası'nın arkasından ayırmış ve umumî neşirden kaldırmıştır. *(R.N.K. Kaynakları A. Badıllı)*

Bununla beraber, Ahmed Feyzi Efendinin kanaatlerini tasdik makamında iki hatırayı burada zikretmek lüzumunu hissettik:

1. Bediüzzaman'a hanedanıyla, efrad-ı ailesiyle her türlü tehlikeleri göze alarak hizmet eden, bağlılık gösteren, en yakın akrabadan çok daha yakın bir akrabalık hissi içerisinde sadakatla

fedakârane talebelik eden Emirdağ'ın Çalışkanlar ailesinden merhum Mehmet Çalışkan ağabey anlatıyordu:

"Bir defa (yüksek bir âlim, beliğ bir edib olan) merhum Ahmed Feyzi Kul Efendi Emirdağına gelmişti. Sohbet etti. Üstadımızın büyük evsâfını, yüce makamlarını, riyazi ve cifrî tevafuklarla açıklıyordu, biraderim Osman Çalışkan'ın kalbine gelir ki: "Biz Üstadımızı "Kürd" olarak biliyoruz. Ahmed Feyzi Efendi'nin anlattığı Büyük Müceddid ise, Âl-i Beyt-i Nebevi'den olacaktır."

Bu kalbî muhasebemden az sonra, Üstâd Hazretlerinin beni çağırdığını söylediler. Gittim. Üstâd bana: "Kardeşim, ben hem Hasanîyim, hem de Hüseynîyim ve Ahmed Feyzi'nin bütün söylediğini kabul ediyorum, haydi git!" dediler. *(Mufassal Tarihçe-i Hayat, 36)*

2. Emirdağlı merhum Mehmed Çalışkan diyor ki: "Birgün Ahmed Feyzi Efendi Emirdağ'a gelmişti. Üstâdla görüştü. Üstâd ona: "Çabuk bir vasıta bul ve git!" dedi. Fakat akşam bir sohbet yapması için ben onu bırakmadım. O gece çok güzel ve nurlu bir sohbet olmuştu. Sohbet geç vakte kadar devam etmişti. Sabahleyin -birden- Üstâd, Ahmed Feyzi'yi çağırttı.. Halbuki onun kaldığından Üstâd'ın haberi yoktu. Ahmed Feyzi çok korktu. Beraberce Üstâd'ın yanına gittik. Üstâd ona: "Sen akşam ne konuştu isen, ben aynen kabul ediyorum" diyerek Ahmed Feyziye iltifat etti. *(Son Şahitler cilt: 4, sh: 62)*

Ahmed Feyzî Kul Efendinin Üstada ve Risale-i Nur'a azamî bağlılığı, Maidet-ül Kur'ân ve Hazinet-ül Bürhan eseriyle Afyon mahkemesinde okuduğu şa'şaalı müdafaanamesinde Risale-i Nur'un müdafaasını mükemmelen ifa etmesi sebebiyle Hazret-i Üstâd ona: ***"Nurun Manevi Avukatı"*** diye lâkab vermiştir. *(Mufassal Tarihçe-i Hayat, 1715)*

Bediüzzaman Hazretleri, bu eserdeki isbat ve işaretleri, zaman cemaat zamanı olması ve Şahs-ı Manevi hükmedeceği için; Risale-i Nur'un Şahs-ı Manevisine ve Cemaatine ve Seyyidler Cemaatine tatbik ederek Mehdiyyet hareketinin hakiki manasını izah etmiştir. Azamî tevazu içinde şahsına tevcih edilen manevî makamları, iman hizmetinin ehemmiyeti ve Nur Mesleğindeki hakiki ihlas gereği olarak, şahsı için kabul etmemiştir.

Bu eser, şimdi her yerde bulunan Nur Talebelerinin şiddetli istekleri ve muhterem ağabeyimiz Ahmed Feyzi'nin hayatta iken tab' ettirmek hususunda gösterdiği fakat muvaffak olamadığı baskı işinin tahakkuku için neşredilmiştir.

İttihad Yayıncılık

ARS : Maidet-ul Kuran : Mektup

Üstadın, bu eser hakkında bir mektubu

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ﴿1﴾
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ﴿2﴾
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿3﴾
أَبَدًا دَائِمًا

Evvela: Aydın havalisinin Hasan Feyzi'si ve Hüsrev'i ve Mehmed Feyzi'si ve "Risale-i Nur'un manevî avukatı" Ahmed Feyzi'nin üç seneden beri âlimane, müdakkikane yazdığı şu gelen istihracat-ı gaybiyeyi ve Sikke-i Tasdik-i Gaybiye'nin bir kuvvetli hücceti ve şahidi bulunan şu risaleciği dikkatle mütalaa ettim. Onun tetkikatına ve Risale-i Nur'un kıymetini tam hadîs ile âyet ile isbat etmesine karşı hayret ve istihsan ile "Mâşaallâh, Bârekâllah" dedim. Fakat bir derece tabire muhtaçtır. Ayn-ı hakikattir fakat Said hakkında hususan son kısmın haşiyelerinde şahsiyetim itibariyle haddimden yüz derece ziyade bir hüsn-ü zannı ile hakikatin sureti değişmiş.

Evet hem Sikke-i Gaybiye hem onun yazdığı âyetler ve hadîsler müttefikan bu asırda bir hakikat-ı nuraniyeye işaret ediyorlar ve bu asır ve bu zaman cemiyet zamanı olduğundan şahs-ı manevi hükmedebilir. Hususan manevi vazifelerde maddi şahısların ehemmiyeti azdır, dağlar gibi vazifeler o zaif şahsiyetlere yükletilmez.

Bazı âyat-ı kerime ve ehâdis-i şerife âhirzamanda gelecek bir müceddid-i ekberi mâna-yı işari ile haber veriyor. Fakat o gelecek zatın ve cemiyetin üç vazifesinden hakikatta en ehemmiyetlisi olan ve zahiren en küçüğü görünen imanı kurtarmak ve hakâik-i imaniyeyi güneş gibi göstermek vazifesini Risale-i Nur ve şakirdlerinin şahs-ı

manevisi tam yaptıklarından o gelecek zata dair haberleri ve işaretleri Risale-i Nur'un şahs-ı manevisine hatta bazen tercümanına da tatbike çalışmışlar ve Şeriatı ihya ve hilafeti tatbik olan çok geniş dairede hükmeden bu iki mühim vazifesini nazara almamışlar. Onlarm kanaatları onların Risale-i Nur'dan istifade cihetine faidelidir, zararsızdır; fakat Nur'un mesleğindeki ihlasa ve hiçbir şeye alet olmamasına ve dünyevi ve manevi makâmâtı aramamasına zarar verdiği gibi, Nurların muarızları her taifenin hususan siyasi taifenin tenkidine ve hücumuna vesile olabilir. Onun için ben bu müdakkik kardeşimizin risaleciğinin bir kısmını ve bazı cümlelerini kaldırmakla bir parça ta'dil ettim. Siz tam ta'dilat yapınız ve size gönderdim. Tılsımlar Mecmuasının âhirinde yazılsın. Baki kalan kısmını da şahsıma ait kısmını kaldırıp, bakiyesini ta'dil ederek belki size göndereceğiz. Bu münasebetle bugünlerde ruhuma gelen bir ihtarı kalbimle gördüğüm bir mânayı beyan edeceğim ki, kardeşim Ahmet Feyzi benden gücenmesin. Şöyle ki:

Nurların fütuhatını kalben temaşa ederken bazı has kardeşlerimizin Nurun tercümanına verdikleri makam noktasında baktım; o makama nisbeten fütuhat az olmasından o makamın şerefi için bir hırs ile vazife-i İlahiyeye karışmak gibi şekva geldi. Binler derece şükür ve sırf rıza-yı İlahi noktasında bazı biçarelerin Nurlarla imanlarını kurtarmak cihetiyle binler hamd, sena ve şükür lâzımken bir teşekki ve sıkıntı geldi. Sonra mahviyet ve terk-i enaniyet ve ihlas-ı tam ile aynı vaziyete baktım gördüm ki, o fütuhatta binler hamd ve sena ve teşekkür ve manevi sürür ve sevinç ruhuma geldi. Ben o halde iken anladım ki makamat-ı maneviye dahi mesleğimizde mevzu-u bahis olmamalı. Eğer bazı has kardeşlerimin hakkımdan yüz derece ziyade bana verdikleri hisse ve makam hakikat olsa ve hakkım da olsa mezkûr hakikat için bırakmağa meslek-i Nuriyedeki ihlas-ı tâmme mecbur eder.

Said Nursî

1.)Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.
2.)Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi, 17:44)
3.)Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.
4.)Bâkî olan sadece Odur.

ARS : Maidet-ul Kuran : Medhal

Medhal

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته .. يا حضرت استاذى و استاذ الانام
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته .. يا داعياً الى الله و يا مسبحاً بحمده
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته .. يا معكس انوار القرآن ويا مظهر براهين الفرقان
ويا حضرت بديع الزمان

92 **محمد** (şeddesiz)

92 **محمد**

92+92=184

بديع الزمان

184 harf-i tarifsiz, şeddesiz

191 zâ-yı müşeddede ile...

214 harf-i tarifli

215 gayr-ı melfuz elif ile

يا داعياً الى الله

181 tenvinsiz ve gayr-ı melfuz ى hariç..

191 gayr-ı melfuz ى dahil.

وإن من شيءٍ الاّ يسبِّح بحمده

181 - gayr-ı mektub...

213 - şeddelerle.

تبارك الذى نزّل الفرقان على عبده

182 - elif-i maksure ile

191 - elif-i maksure ى hesab edilmekle.

هو الّذى ينزِّل على عبده

191

ARS : Maidet-ul Kuran : Bazı ayetlerin isareti

1.Kısım: Bazı ayetlerin işareti

Kısm-ı Evvel

Hitâbât ve İşârât-ı Bazı Âyât

[1]

وَاِنْ يُرِيدُوا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللهُ

1335-1334

هُوَ الَّذِى اَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ

Gayr-ı melfuz elifler hariç 1362

[2]

وَاِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Baştaki vav hariç, 1362 - Baştaki vav dahil, 1368

[3]

قُلْنَا لا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الاَعْلَى

1947,1956 Galibiyet-i İslâmiye'nin Miladî tarihleri.

قُلْنَا لا تَخَفْ

1292 Arefe-i veladeti bu tarihe isabet eden zata hitab-ı hususî.

[4]

كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُوءْمِنِينَ

1364 Gayr-ı melfuz elif dahil...

[5]

يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُوءْمِنِينَ

1356 Şeddesiz

1362 Hemzenin kürsîsi olan vav ile

1364 Gayr-ı melfuz ve gayr-ı mektub iki elif ile

[6]

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى

1876 Elif-i maksure ى sayılmakla 1292'nin miladî karşılığı..

1877 كَفَرُوا da cemi elifi sayılarak1293 miladî karşılığı..

1907 الَّذِينَ deki lam-ı müşedded ile..

1937 السُّفْلَى daki gayr-ı melfuz harf-i tarifle..

1967 السُّفْلَى daki harf-i tarif yerine müşedded س ile..

Hâkimiyet-i kafiranenin yıkılmasına mebde' 1877 tarihinde doğan son bir Nur-u Hidayetin zuhuru tarihidir.

1937-38 ise cihan küfrünün inhizam-ı küllisini intac eden İkinci Büyük Harbin mebâdisidir.

Ayetin devamı:

وَكَلِمَةُ اللهِ هِىَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

1015 vav hariç, tenvin dahil;

رسالة النورية 1013

رساله‌ء نور 553 Türkçe كَلِمَةُ اللهِ 555

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى

1900 baştaki vav hariç ve السُّفْلَى deki lâm-ı tarif dahil.

Bindokuzyüz tarihi 1316 tarihinin miladi karşılığı olup, Son İmam-ı Hidayete vazife-i memuriyetinin verilmesiyle heyula-yı küfrün inhidamı başlamış.

[7]

وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَاكَانُوا يَعْمَلُونَ

1938

1939 Eza-yı kâfiraneye senelerden beri sabreden ehl-i imana sabırlarının mükafatı 1939'da başlayan büyük harb neticesinde galibiyet-i kâfiranenin erimeğe başlaması mebde teşkil etmekte olup 1969 ve 2019 seneleri arasında şevket-i İslâmiye ve sürur-u mü'mininin azamî hadde vusulünü göstermekte ve beşâret-i uzma vermektedir.

الَّذِينَ صَبَرُوا اَجْرَهُمْ

1338-1368

Ayet-i celilenin derya-yı mânâsında bu iki tarih arasında azamî sabır ve mücahede ile ifa-yı vazife eden Nur Şakirdleri bilhassa maksad edilerek onlara beşâret-i mahsusa verilmektedir.

[8]

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلا بِاللَّهِ وَلا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

وَلا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

1904 şedde ile 1320 tarihi hicrisinin,

1954 tenvin ile 1372 tarihi hicrisinin karşılığıdır.

Bu tarihler arasında Sultan-ül Enbiya nam ve hesabına iman cihetinde birtek vazife-i Risaleti temadi ettiren bir Vâris'e, bir Müceddid'e yapılan İlâhi bir tesellidir.

[9]

اِنِّى جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

1361 Birinci şedde ile;

1371 İkinci şedde ile

Sekizinci âyetteki miladî tarihlerinin hicri karşılıklarını ifâde eyleyen bu âyet-i celile müceddid hakkında; cesûrane, sabûrane ifa-yı vazife eden ehl-i imana beşâret-i uzma vermektedir.

[10]

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ

1316 Gayr-i melfuz iki elif dahil..

1328 iki "vav" dahil...

Bu tarihlerde bir vazife-i risalet olan imanın tahkiki ve neşri, uhdesine tahmil edilen mânevi bir şahsa işarî bir hitab-ı Rabbani'dir.

[11]

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ

1915 İki gayr-i melfuz hariç elif-i maksure ile..

1926 elif-i maksure ى sayılarak ve gayr-i melfuzlar dahil..

Bu iki tarih arasında ejder-i küfrün şahlanması, ehl-i imanın mücahid ve safa yerlerini temyiz ve tebyîn için vâki olmuş bir imtihan-ı Rabbânî olduğunu ifâde ediyor. المجاهدين kelimesi ise 144 adediyle o tarihteki "mücahede ordusu"nun bir pişdarının ism-i pâki olan "Said" kelime-i mübarekesine tevafukla, o ordunun şahsiyet-i maneviyesini, o pişdarının şahsiyet-i maneviyesinde temessül ettiriyor.

[12]

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

1293 - 1294

1323-1343 -1324

1373 - 1374

Bu âyet-i celilede, 11. âyette işâret-i mahsusaya mazhar "Mücahid"in mânâ-yı işariyle tarih-i velâdetini ve iki mühim tarih-i mücâhedesini ve bunun 1373 senesine kadar devam edeceğini göstermekte ve bir zümre-i nâciye teşkil eden bir hizb-i hidayetle îfa-yı vazife edeceğini bildirerek cümlenin nail olacakları ikrâmât-ı İlâhiyeyi müjdelemektedir.

[13]

ذَلِكَ بِاَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ اَمَنُوا

1912-1913

1916-1926

Bu âyet-i kerime 1926 tarihinde hadd-i tuğyanın azamî derecesiyle icra-yı şenaate başlayan dalalet-i Deccalane muvacehesinde ızdırab-ı şedîdeye düşen Nur Şakirdleri için himaye-i İlâhiyeyi müjde vermiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Bazı hadislerin isareti

2.Kısım: Bazı hadislerin işareti

Kısm-ı Sâni

Delâlât ve İşârât-ı Bazı Ehâdîs

[1]

يكون فى امّتى رجلان احدهما وهبٌ يهب اللهُ له الحكمةَ والآخر غيلان فتنته على هذه الامُة اشدُّ من فتنة الشيطان وهبٌ يهب اللهُ له الحكمةَ 234

كردى 234

وهبٌ 13

والآخر غيلان 1930- 1928

Bu hadîs-i şerif, bu ümmet-i Muhammediyenin (A.S.M.) hayatı nokta-i nazarında çok şâmil bir tesiri hâiz iki insanı haber vermektedir.

Bunlardan biri: Mahz-ı mevhibe-i İlâhiye olacak ve kendisine hikmet-i İlâhiye ve hikmet-i Kur'aniye ihsan edilecek.

Diğeri de: Fitnesi, bu ümmet-i Muhammed'e (A.S.M.) şeytandan daha te'sirli olan, bir şerir zâlim olacaktır.

Muhaddisîn, bu hadîs-i şerifin tahkikini bir çok zevat ve eşhasa tevcih etmişler. Ve hatta bazıları hadîsin garâbet-i beyanından dolayı ta'nı ve inkarı cihetine bile gitmişlerdir. Ancak, hadîsin cihet-i rivayetindeki taaddüdü ve mühim hadîs kitaplarında yer bulması, ta'nına gidenleri haksız çıkaracak şekilde eimme-i muhaddisîni beyanda bulunmağa sevk etmiştir.

Ta'n edenleri, ta'na sevk eden en mühim sebeb; Hadîsin beyanına göre, ümmet-i Muhammed (A.S.M.) için, şeytandan daha eşedd te'siri hâiz bir kimsenin zuhuru ve bil'akis senâ-yı Peygamberîye (A.S.M.) lâyık bir şekilde mahz-ı hidayet ve hikmet bir zât-ı âlînin mukabele icrasını vazife etmesi, hele bir mu'cize-i Muhammedîyi (A.S.M.) izhar etmek üzere bunların hem-zaman olmalarının hadîsteki kat'iyyet-i beyan derecesinde tam tahakkuk etmemesidir.

Mânâ-yı hadîsin her zamanda bir ferdi bulunmak üzere bütün zamanlarını muhit olduğunu kabul ederek muhaddisînin bu hususta ki tevcihlerini reddetmeden, hadîsin ifâde-i kat'iye-i riyaziyesinin delaletiyle içinde bulunduğumuz zaman en kuvvetli bir şekilde icra-yı hüküm etmekte olduğunu iddia ve kabul etmek, gayr-ı kabil-i red bir tercih olur.

Filhakika, te'sir-i idlâlkârîsi şeytandan daha eşedd ve müessir bir tağut-u dalaletin icra-yı şenaat ettiği bir devrin insanları olduğumuz gibi; ona mukabil, senâ-yı Muhammedîye (A.S.M.) lâyık bir şekilde mahz-ı hikmet ve mahz-ı mevhibe bir memur-u Rabbanî'nin neşr-i envar eylediği bir devri yaşıyoruz.

Hadisin beyan-ı riyazisi, o zatı sarahaten gösterdiği gibi; وهب kelimesi de ilmi vehbî olması, hem eserlerinde vehbî gibi bulunması.. 13 adediyle, o zâtın en çok alâkadar olduğu ve çok sırların anahtarı olan sarahatini, bir hususî adam halinde göstermektedir. Buna mukabil asırların kaydettiği en büyük sandid-i dalâletin icra-yı kabaset için tuğyanını en çok arttırdığı tarihleri, hadîsin aynen göstermesi bir mu'cize-i Muhammedinin (A.S.M.) bütün vuzuhuyla ve tarihlerini göstermek suretiyle tahakkuk etmiş

olduğunu ve hadîsin sıhhati, hadiselerin şehadetiyle tamamen meydana çıkmış bulunduğunu ifâde etmektedir.

غيلان kelimesinin غول ve غيله asıllarından müştak bir sıfat-ı müşebbihe olduğunu kabul ettiğimizde bunların lugâvî mânâlarındaki azameti izhar etmiş bir cebbarın bütün hututiyle tebellür etmiş olduğunu görüyoruz.

[2]

سَتَكُونُ فِتْنَةٌ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَ يُمْسِى كَافِرًا اِلاَّ مَنْ اَحْيَاهُ اللهُ بِالْعِلْمِ

اَحْيَاهُ اللهُ بِالْعِلْمِ 265

اَلْكُرْدِى 265

[3]

طُوبَى لِمَنْ هُدِىَ لِلاِسْلاَمِ وَ كَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَ قَنَعَ بِهِ

1292 - 1293

Bu iki hadîs-i şerif bir mânâ-yı işâri ile zamanımızdaki bütün cihan-ı dalâlete meydan okuyan bir me'mur-u İlâhi'nin vezâif ve ahvâlini, riyazi ifâde-i kat'iyyenin tahsisi ile aynen göstermektedir.

[4]

اَلاَ اُخْبِرُكُمْ عَنِ الاَجْوَدِ وَ هُوَ اللهُ وَ اَنَا اَجْوَدِ وَلَدِ آدَمَ وَ اَجْوَدُهُمْ مِنْ بَعْدِى رَجُلٌ

عَلّمَ عِلّمًا فَنَشَرَ عِلّمَهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اُمَّةً وَحْدَهُ وَ رَجُلٌ جَادَ بِنَفْسِهِ فِي سَبِيلِ اللهِ حَتَّى يُقْتَلُ
رَجُلٌ عَلَّمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ

1294 nihayetteki zamirin mukadder "vav" ile, tenvinsiz..

1344 (birinci tenvinle) 1394 ikinci tenvinle..

Bu hadîs-i şerif, umumî ve lafzı beyaniyle bütün ulemâ-i İslamiyeyi gösterdiği halde, riyazi veçhesiyle de 1294'de besmele-i hayatına başlayan, 1344'de neşriyat-ı ilmiyesinin en faal devresini yaşayan, 1394'de ise nüfuz-u ilmiyesinin en şâmil devresine ulaşacak olan bir zat-ı harikuladeyi göstermektedir. Ve onun etbaiyle beraber yevm-i kıyamette bir ümmet-i müstakile olarak ba's buyurulacağını bildirmektedir. 233 رَجُلٌ kelimesi de bir farkla Türkçe 234 كُرْدِى kelimesinin tam karşılığıdır.

[5]

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الدُّنْيَا قُوتًا

1293 - 1294

1333 - 1334

1373 - 1374

Bu hadîs-i şerifin ifâde-i riyaziyesi 1293'de doğup, 1374'e kadar ifâ-yı cihad edecek olan bir zâtın bir cihette âli pâk-i Muhammedi'den (A.S.M.) olduğuna ve hatta bu tahsis dolayısiyle silsile-i Sâdâtın bir nev'i mümessili bulunduğuna şehadet etmekte ve onun rızk-ı mübarekinin kut-u yevmiyeden ibaret bulunacağına delalet etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 1

Metn-i Mâidet-ül Kur'an

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

فداك ابى و امّى يا نور عينى
فداك روحى و حياتى
فداك اولادى و عيالى
فداك جميع احبّائى
بارك اللهُ فيك يا ايّها النّور المستتر
بَانوار آيات سورة المدّثّر يا ايها
المدثر= 1316
بارك اللهُ فيك يا ناشر النور المكمّل

ويا لابسًا لباسَ الستر من ازهار
سورة المزّمّل
يا ايّها المزمل=233 كردى=234
بارك اللهُ فيك يا ايّها النّور الانوار
هو الّذى جعل الشمس ضيا ءً
316-1346-1396
ويا ايها الشمس الابهر 1316
ويا حامل الضوء الاوفر 1346
ويا صاحب البرهان الاظهر 1396
وجهك نورٌ جسمك نورٌ
مولدك نورٌ موعدك نورٌ
نور=256

Mevlid-i mübarek-i Üstad:

1255, sene-i şemsiye-i hicriye ile..

1293, sene-i kameriye-i hicriye ile..

1877, sene-i miladiye ile olup;

Gerek Hazret-i Kur'an ve gerek Ehâdis-i Risaletpenah, birçok yerlerinde bu üç adedi pek çok defa zikretmektedir. Nitekim hamule-i envarın kendisine tevdiini ve vazife-i mukaddese ile tavzifi tarihi olan 1316'nın miladi karşılığı bulunan 1900 tarihi; yani yirminci asrın mebdei, gerek Kur'an-ı Kerim'in ve gerek ehâdis-i Nebeviyenin pek ziyade itibarına mazhar olarak bir çok yerlerinde mezkurdur.

Ezcümle Âyet-i Nur'da اَللّٰهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ cümle-i Kudsiyesi (1900) tarihini göstermektedir. Bunun hesâb-ı Fârisî ile karşılığı (1278), bu da bazı mahallerde ifâde-i hakâik etmektedir. Buna mümasil olarak, devr-i Nur'un başlangıcı olan (1372) tarihinin miladi karşılığı (1953-54) rakamları da gerek Kur'an-ı Kerim'de ve gerek ehâdis'in adedi beyanlarında kesretle mezkurdur.

Ey Risale-i Nur'un şahs-ı manevisi;

نورك احسن من كلّ نور .. نورك اعلى من كلّ نور
نورك اجمل من كلّ نور .. نورك من نور علىّ نور
بارك اللهُ فيك يا ايّها الشمسُ الذى طلع من المغرب
ويا ايها النور الذى جاء من المشرق

"Şems" kelimesi teşbih tarikiyle olup, medlulü müzekker olduğu için müennes-i itibarîye riayet edilmemiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 2

Metn-i Maide 2

بارك اللهُ فيك يا ايّها الشمس المعنوىّ
الالهىّ الذى طلع فى آخر الزمان
بارك اللهُ فيك يا ايّها النور المحمدىّ
الّذى اشرق بمعجزات القرآن
بارك اللهُ فيك يا ايّها الّذى حقيقتهُ
مصنوعةٌ بنور القرآن
ويا من خلقه مكوّنٌ باخلاق القرآن
كمثل حبيب الرحمن
بارك اللهُ فيك يا من فى يد سعادته
مصباح القرآن
ويا ايها الّذى من صدره مشكاة نور
القرآن

ويا من ايها الّذى دهان سعادته لسان اعجاز القرآن
ويا من ايها الّذى قلبه منبع اسرار القرآن
بارك اللهُ فيك يا من جاءَ بلسان المعانى فى القرآن
ويا من ويا ايها الّذى جاءَ بلسان معجزات القرآن
ويا ايها الّذى جاءَ بلسان الرياضىّ القطعىّ القرآنىّ
ويا ايها الّذى جاءَ باحسن تفسير للقرآن
بارك اللهُ فيك يا ايها المؤيّد بمئات آيات المثانى فى القرآن
ويا ايها المجهز بسيوف انوار القرآن
بارك اللهُ فيك يا قائدًا الى القرآن
ويا دليلَ الصراط المستقيم ويا (Haşiye-1) حامل لواءِ القرآن

Haşiye-1:

قُلْ اِنَّنِی هَدَینِی رَبِّی اِلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ

1314-1316-1325-1334

وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِینَ اَمَنُوا اِلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ

1900-1930-1980

وَاَنِ اعْبُدُونِی هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِیم

1900-1901-1907

Bu üç ayetteki 1316 ve 1900 rakamları, biri Hicrî, biri Miladî aynı tarihtir.

Hadis:

حَامِلُ الْقُرْآنِ حَامِلُ رَایَةِ اْلاِسْلاَمِ

1315

مَنْ اَکْرَمَهُ فَقَدْ اَکْرَمَ اللهُ وَ منْ اَهَانَهُ فَعَلَیْهِ لَعْنَةُ اللهِ

1315

بارك اللهُ یا سفینة المشحون
بالکمالات و بجواهر کلمات القرآن
ویا ایها الخزینة المملوئةِ **(Haşiye-2)**
بالعنایات و بفیوضات انوار العدل

والاحسان

Haşiye-2:

اِعْدِلُوا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوَى

1362-1372 Denizli adaleti

وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ

1361-1362-1363 Denizli adaleti

اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تُوءَدُّوا الاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا

1371-1380-1384 Vazife-i Hilafetin cereyan edeceği tarihlerin mebdei ve sonu.

بارك اللهُ فيك يا رساله‌ء نور ويا من سترت انوارها و اجزائها عن اعين اهل الضلالة و الاشرار
ويا من ايّها الّذى كتمت هويّتها عن علماء الرسوم و عن اهل الزيغ والبدعِ صلحاء المبتدعة و عن جميع الانظار
بارك اللهُ فيك يا من يا ايها الذي اظهرت حقيقة بارسال راياته الّتى

تسمّى برسائل النور
ويا من ايّها الّذى اعلن وظيفته بدوام الدعوة بالاصرار و بالمناجات بالاكثار

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 3

Metn-i Maide 3

ويا من تبارز حقيقته بتأييدات العزيز الغفّار **(Haşiye-3)**

Haşiye-3:

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُوءْمِنِينَ

1001

رسالة النور

998

وَاذْكُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِى الاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاَوَيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ فَاَوَيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ

598

بارك اللهُ فيك يا من يا ايها الذى نوره اصفى من جميع الانوار
ويا ايّها الّذى تظاهر مأموريته بامدادات الكريم الستار
بارك اللهُ فيك يا حقيقة رسالة (Haşiye-4) النور يا ايّهاالذات الموعود من اكمل الموجود

Haşiye-4:
فَلا تَحْسَبَنَّ اللهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ
1877
اَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا
556
رسالهء نور
553

ويا حامل النور والهدى ويا وارث النور والوجود (Haşiye-5)

Haşiye-5:

الم ذَلِكَ الْكِتَابُ لارَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

1921-1922 Risale-i Nur'un mebde-i intişarı

وَلَكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ

598

رساله‌ء نور

598

فَاِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّى هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَاىَ

1312-1362

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَ لِلْمُوءْمِنِينَ

1293

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 4

ويا مجاهد العظيم ويا منتهى النور الممدود **(Haşiye-6)**

Haşiye-6:

وَلَمَّا يَعْلَمِ اللهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

1253-1254 Arefe-i veladet..

1293-1324 Tarih-i veladet..

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

1293-1343-1373

وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ

1925-1926-1927 Mücahedenin başlangıcı

ويا معكس النور المنزل ويا معدن الرحمة والجود **(Haşiye-7)**

Haşiye-7:

فَاِنْ كُنْتَ فِى شَكٍّ مِمَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ

Arefe-i Veladet = 1292

Mebde-i Risale-i Nur = 1342

Zuhur-u Müceddid = 1362

تَبَارَكَ الَّذِى نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ

1912-1943 Denizli Mahkemesi 1950

عَلَى عَبْدِهِ

191

اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ

1255 Tarih-i Veladet, 1355, 1357

حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُوءْمِنِينَ رَوءُفٌ رَحِيمٌ

1352 - 1353 Eskişehir

Hadis

انه سيصيب امّتى فى آخرالزمان بلاءٌ شديدٌ لاينجو منه الا رجلٌ عرف دين اللهِ فجاهد عليه بلسانه

وقلبه فذلك الذى سبقت له السوابق ورجل عرف دين اللهِ فصدق به

فى آخرالزمان بلاءٌ شديدٌ

1341-1371

الا رجلٌ عرف دين اللهِ فجاهد عليه بلسانه وقلبه

1293-1343-1345

فجاهد عليه بلسانه وقلبه

499

سعيد النورسى

500

رجل

233

كردى

234

Bu hadîs-i şerif, âhirzamanda Ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) başına gelecek felâket-i azimenin mebde ve müntehasını kat'iyyetle tayin ettiği gibi, o belâ-yı müstevli içinde necat-ı tâmma mazhar olan ve o felâketle mücâhede eden mücahid bir cemaatten birinin doğumunu ve mebâdi-i mücadelesini gösterdiği gibi iki cümlesiyle adını ve lakabını aynen göstermekte ve vasfında da ayrıca sena-yı Nebevi ve ihbar-ı Muhammedi'nin (A.S.M.) sebkat ettiğini bildirmekte

yani âhirzamanda dini i'la ve ihya edecek cemaatten bir zatı bizzat anlatmaktadır. Hakkında ihbar-ı Muhammedi ve sena-yı Nebevi sabık olan zatın mahiyeti ise ehl-i ilim katında malumdur.

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 5

Metn-i Maide 5

بارك اللهُ يا معكس البرق (Haşiye-8) والانوار والضياء المورود

Haşiye-8:

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

1900-1902-1912

مَنْ اِلَهٌ غَيْرُ اللهِ يَاْتِيكُمْ بِضِيَا ءٍ اَفَلا تَسْمَعُونَ

1362

اللهِ يَاْتِيكُمْ بِضِيَا ءٍ

Denizli âfakında parlayan ziya. 1361 - 1362

من شمس النبوة ومن صاحب المقام المحمود

اشراقات انوارك الّتى تسمّى برسائل النور
رايات الهدى وسيوف الحبل الممدود والّتى تسمّى من الرسول الكريم برايات السود
بارك اللهُ فيك يا ايها الذات السعيد ويا مخزن علم المزيد
ويا فضل الله الكريم ويا صاحب (Haşiye-9) القول السديد

Haşiye-9:
يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلا سَدِيدًا
1335-1337, 1385-1387

وصفك السعيد فى الكتاب (Haşiye-10) المجيد

Haşiye-10:
اِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنْ وَ لَمَنْ ابْتَلَى فَصَبَرَ

1903- 1953-2003

اِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِّبَ الْفِتَنْ وَ لَمَنْ ابْتَلَى فَصَبَرَ Cümle-i celilesi hadiste üç defa tekrar edilerek nazar-ı dikkati bu ism-i pâkin sahibine şiddetle tevcih etmekte olduğu gibi o zâtın icra-yı faaliyette bulunacağı tarihleri ve ilminin hükümranlığı tarihlerini aynen göstermektedir.

انت موصوف يا سعيد الناس من رسول الله العزيز الحميد من ولى الله الحكيم المجيد **(Haşiye-11)**

Haşiye-11:

Kezalik Fütuhat-ı Mekkiye'de sevgilimiz hakkında hadis-ı şeriften bil'istihraç su ibare avnen mevcuttur:

يشبه رسول الله صلى الله عليه وسلم فى الخلق وقريبًا منه فى الخلق اسعد الناس

Kutbu'ş-Şaranî Hazretlerine göre Fütuhat-ı Mekkiye'nin Şer'e muhalif cihetleri tesvîlât-ı ehl-i dalalet olmak üzere eserin minhac-ı Muhammediye'ye (ASM) uygun olan aslı, talim-i Muhammedi (ASM) ile meydana gelmiş olduğu mukayyeddir. Onun için metinde: من ولى الله الحكيم المجيد ibaresiyle sevgilimiz hakkında birçok tafsilat-ı harikulade ile ihbaratta bulunan Hz.Muhyiddin'in nam-ı bülendine işaret edilmiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 6

Metn-i Maide 6

بارك اللهُ فيك يا حامل رسالة النور **(Haşiye-12)**

Haşiye-12:

Bu gelen dört-beş ayetin yalnız bir tek mânâ-yı işarî cihetiyle bir varis-i Nebevîyeye imalardır, sarih mânâlar değil.

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ

1343-1350-1380

بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ

359

سعيد بديع الزمان

359

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولا اَنِ اعْبُدُوا اللهَ

1902-1952- 1955-2005

وَلَمَّا جَاۤءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

1254

وَمَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ

1382-1372-1362-1312

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى هَلْ كُنْتُ اِلا بَشَرًا رَسُولا

Sevgilimizin besmele-i hayatı 1879

هَلْ كُنْتُ اِلا بَشَرًا رَسُولا

1336 - 1366

لَقَدْ جَاۤءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ

1912- 1962

كَمَاۤ اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولا مِنْكُمْ

948-998

رسالة النور

948-998

ويا محبّ آل محمد بالدلائل والبيّنات (Haşiye-13)

Haşiye-13:

فَقَدْ اٰتَيْنَا اٰلَ اِبْرَهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

1315-1316-1317-1318

قَالُوا اَتَعْجَبِينَ مِنْ اَمْرِ اللهِ رَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ اِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

مِنْ اَمْرِ اللهِ رَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ

1922-1923

رَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ

1348-1354-1355

Hadis:

اِنَّ اللهَ تَعَالَى حَرَّمَ عَلَىَّ الصَّدَقَةَ وَعَلَى اَهْلِ بَيْتِى

1309-1319-1379

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ فيِ الدُّنْيَا قُوتًا

1293-1334-1374

اَلدُّنْيَا لاَتَنْبَغِى لِمُحَمَّدٍ وَلاَ لآلِ مُحَمَّدٍ

Denizli ibtilası 1902-1942-1982

باللسان والبيان لفخرالكائنات (Haşiye-14)

Haşiye-14:

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا لاَ تَرْفَعُوا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِىِّ

لا ترفعوا اصواتكم

1345

صوت النّبىّ

599

رسائل النور

599

Bu ayet-i kerimeye göre Risale-i Nur'un sada-yı Muhammed (A.S.M.) den başka bir şey olmadığı ve sair her nevi beyanların onun fevkine yükseltilmemesi ihtar olunmaktadır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 7

Metn-i Maide 7

ويا ذات المثنى لابدع الممكنات **(Haşiye-15)**

Haşiye-15:

محمد **92** محمد **92 =** بديع الزمان **184**

محمّد **132** محمّد **132 =** الكردى **265**

Ahirzamanda hidayet edicinin hakkında hadis-i şerifte:

يا اهل البيت بشارة لكم يصلحه الله فى ليلة Bu hadisin mânâsında "El-Münavi" demiş; *«kısa zamanda ulûm ona verilecek, teenni ve terbiye ile değil.»*

Bu Hadis-i Şerif Nur'un Tercümanına mutabık geliyor ki, ilminin ve kemâlinin tahsil ve terbiye neticesi değil, lütuf ve ihsan-ı Rabbani olarak bir harika-i fıtrat halinde kısacık bir zamanda ihsan edileceğini bildiriyor ki, şimdiye kadar kimsede vaki olmamış olan bu hal ancak bu Büyük Müceddidin alâmât-ı mahsusasındandır.

بارك اللهُ فيك يا من شهد حقيقته حبيب لله

ويا من ايها الذى افاد نسبه اسد الله
ويا من ايها الذى اعان وظائفه غوث الله
ويا من ايها الذى يسدّه بيانه (Haşiye-16) امين الله

Haşiye-16:
من فتوحات المكّيّة: يقفوا اثر رسول الله لا بخطى له ملك يسدّده من حيث لايراه

بارك اللهُ فيك يا ايها السيف المسلول فى يدالرسول البيضاء
ويا ايها المتبوع للحزب المقبول (Haşiye-17)

Haşiye-17:
وَمِمَّنْ خَلَقْنَا اُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ
1937-1947- 1997

بارك اللهُ فيك يا ايها السيف الساطع
ويا ايها الآية الواقعة

ويا حامل البرهان القاطع ويا مشيّدا بالحىّ الباقى
بارك اللهُ فيك يا كاشف الحقيقة المحمدية ويا مرآة الانوار الاحمدية ويا مخزن الاسرار اللدنية ويا مظهر الحقائق الالهية
بارك اللهُ فيك يا حامل الحقيقة الصافيّة المحمدية
ويا مرآة الازكى لانوار الاحمدية (Haşiye-18)
ويا مخزن الاسرار اللدنية

Haşiye-18:
وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاَنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ
1343-1344-1345
وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا
598
رسائل النور
598

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 8

Metn-i Maide 8

بارك اللهُ فيك يا رسالة النور يا ايها الامام الاخير
ويا حامل الكتاب المنير
ويا وارث البشير النذير (Haşiye-19)

Haşiye-19:

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

Şeddesiz tenvinsiz 1943-1949 ..Denizli Mahkemesi.

قُلْ اِنَّمَا اَنَا مُنْذِر

1314-1364

اِنْ يُوحى اِلَىَّ اِلا اَنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

1355-1364

اِنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِين Şeddesiz tenvinsiz

1318-1368

ويا علم ملهمٍ من لدن حكيم الخبير (Haşiye-20)

Haşiye-20:

وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَم

1316

وَمَا اُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلا قَلِيلا

1362-1392

قَالُوا سُبْحَانَكَ لاعِلْمَ لَنَا اِلا مَاعَلَّمْتَنَا

Tarih-i Veladet 1254

رسالة النور Aslı ile, yani lam-ı tarifle

976

لاعلم لنا الا ما علّمتنا

974

رسالهء نور Türkçe Risale-i Nur

553

اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

553

بارك اللهُ فيك يا من فى يده عصاى موسى

ويا من سيفه الآية الكبرى
ويا ايها الذى من قصده المقصد الاقصى
ويا ايها الذى من رفيقه الرفيق الاعلى
بارك اللهُ فيك يا من ذوالفقاره سيف المرتضى
ويا من انواره من نور المصطفى

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 9

Metn-i Maide 9

ويا من ايها الذى نهجه على منهاج فخر الانبياء (Haşiye-21)

Haşiye-21:

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ

1255-1314

وفى روايةٍ يقفوا اثرى لامخصلى انّه متبعٌ لامبتدع و انّه معصوم فى حكمه.. وفى الفتوات انّه يحكم بما القى اليه ملك الالهام من شريعة. و ذلك انّه يلهم الشرع المحمّدىّ و ايضًا فى محلٍ آخر

يحكم بالدين الخالص عن الرأى
و يخالف فى غالب احكامه
مذاهب العلماء فينقبضون منه
لذلك لظنهم انّ الله تعالى
لايحدث بعد ائمّتهم مجتهدًا

ويا من ايها الذى لوائه لواء حمد حبيب الكبرياء
بارك اللهُ يا ايها الذى فيك عصاءٌ تلقف ما يأفكون
وما تزعم السحرة الفلاسفة المنكرون
بارك اللهُ فيك يا ايها النور الذى انشرح بقدومه المؤمنون
ويا ايها الذى ابتهج بظهوره المسلمون
بارك اللهُ فيك يا رسالة النور يا قامعا للكفر والشرك
ويا مدمّراً للظلم والضلال
ويا مقلّدًا سيف الهدى من ذى الجلال

ويا مأمورًا باحياء الدين واعزاز الهلال
بارك اللهُ فيك يا من يكفر بالطاغوت الاكبر
ويا من يكذّب بالكذّاب الاصفر
ويا من يجادل باالذى مكتوبٌ بين عينيه
كلمة الكفر المجسّمة هذا (Haşiye-22)
الكافر الاكفر

Haşiye-22:
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوت
1929
==========Hadis ==========
ما بين خلق آدم الى قيام الساعة امر اكبر من الدجال مكتوب بين عينيه كافر يقرأه كلّ مؤمنٍ قارئٍ او غير قارئٍ
==========Hadis-i Aher==========
مكتوب بين عينيه كافر يقرأه كلّ مؤمنٍ قال كاتبٍ او غير كاتبٍ
==========

Süfyan olan İslâm Deccalı hakkında kırk sene evvel Nur Tercümanından İstanbul uleması bu hadisin mânâsını sordukları vakit demiş: *"O yazı mânâsı ise başına şapka koydurulacak."*

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 10

Metn-i Maide 10

بارك اللهُ فيك يا من يجاهد اهل الكفر والضلالة فردًا
ويا من لايركن الى اهل الظلم والشقاوة اصلاً
ويا من لايصالح بالبدع والمنكرات قطعاً
ويا من لايميل الى الفراعنة والجبابرة ابدًا مخالفًا لعلماء السوء الذين اتّبعوا اهواء اهل الضلالة وخالطوا الملحدين وتلقوا من السفهاء الذين يدعون لبقاء ملك اعداء الله ولايأمرون بالمعروف ولاينهون عن المنكر والفحشاء والذين تسامحوا الخبائث والرذائل ورضوا بالحيوةِ الدنيا واطمانّوا اليها

بارك اللهُ فيك يا رسالة النور يا (Haşiye-23)
ايها المنادى للايمان فى دور المنكرين

Haşiye-23:

رَبَّنَا اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلاِيمَانِ اَنْ اَمِنُوا بِرَبِّكُمْ

(Tenvin ile 1330-1332-1336-1436) 1380-1382-1386

1332+173 = 1505-1509-1559 Mebde-i kıyamet; şeddesiz, tenvinsiz.

اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

انّا ارسلناك شاهدًا و مبشّرًا

1322 Şeddesiz birinci tenvinle

1372 İkinci tenvinle

شاهدًا و مبشّرًا و نذيرًا

1925 şeddesiz tenvinsiz...

Nur tercümanın aksa-yı Şarktan Rus esaretinden firar edip İstanbul'a gelmesi tarihidir...

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ

1331-1333-1340-1342-1349-1351-1381-1392

اِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلاغ

Hicri Şemsi 1277-1307

Hicri Kameri 1316-1346

انّما عليك البلاغ

1335

دَاعِيًا وَ مُبَلِّغًا

1293

ويا ايها المرآت الصافية كشمس فخر المرسلين
ويا ايها الوارث التامّ لرحمة الله للعالمين
بارك اللهُ فيك يا رسالة النور يا ايها
الذى رايات نوره مظاهر اسم الاعظم
ويا من مرشده وترجمانه حضرت غوث الاعظم
ويا من معلمه باب مدينة العلم والحكم
ويا من استاده ذات نبىّ المحترم
بارك اللهُ فيك يا رسالة النور يا (Haşiye-24)
ايها المؤيّد بملك الالهام

Haşiye-24:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَاِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَ لِلْمُوءْمِنِينَ

فانّه نزّله على قلبك باذن الله

1316-1351-1362-1364-1379

على قلبك باذن الله مصدّقًا

1316-1320

ARS : Maidet-ul Kuran : Maidenin metni 11

Metn-i Maide 11

بارك اللهُ فيك يا من ايها الذى علمه مطهّرٌ عن الظنون والاوهام
ويا من ايها الذى عذوبة بيانه مزكّى عن الشكوك والابهام
بارك اللهُ فيك يا من تعلن (Haşiye-25) حقائق الاسلام

Haşiye-25:
اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الاِسْلام
549
رسائل النور
Lam-ı târifsiz 548- 549

لازالة الكفر والبدع ودفع الظلم والظلام

بارك اللهُ فيك يا من نوره معاكس لاعجاز القرآن
ويا من نوره اشعاعات القرآن
ويا انواره تحدّى لجميع اهل التفكر والعرفان (Haşiye-26)

Haşiye-26:

وَاِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا

1316-1325-1332-1372

Şems-i Kur'an'ın meydan okumasına bir zeyl olarak ondan layenfek bir inşia' olan envar-ı Nuriyenin bütün aktar-ı âleme okuyuşunu gösteriyor.

فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ

1880 Son asır tağut-u dalaletin doğumu olup, onun temsil ettiği ruh-u dalalete Hazret-i Kur'anın ve ondan nebean eden Risale-i Nur meydan okumasını gösterir.

اذا اظهرت البدع فى امتى و شتم اصحابى فليظهر العالم علمه فان لم يفعل فعليه لعنة الله
ليظهر العالم علمه

1316

وَ قَالَ الّذى آمَنَ

998 Risale-i Nur, 999 adedi, 1000

يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ اَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادَ

1357 Şeddesiz, 1367, 1388 lam-ı tarifli

اتّبعون ile ى olarak aslındaki اتّبعونى اهدكم

999 şeddeli-599 şeddesiz

يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ اَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادَ

1957 şedde ile lam-ı tarif, müşedded ر hesabiyle bu 1957 rakamı, 1375 tarih-i hicrisinin karşılığı olup كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَت ayet-i kerimesinde اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ cümle-i mübarekesinin gösterdiği 1375 tarihini aynen gösteriyor.

Yine bu ayetin şerhine şu ayet-i kerime ilave edilecek:

اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ

السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هَذَا بَاطِلاً

Şimdiye kadar güzeran eden ulema-i İslâmiye, semavat ve arzın yaratılışındaki esrar-ı Rabbaniye ve âyat-ı Sübhaniye üzerine nazarları çevirip vukuf-u tam ile esrar-ı mükevvenatı teşrih ve ondan ukul-ü mütefekkireyi burc-u Samedaniyeye is'ad eden ve ondan saadet-i ebediyeyi aklî ve mantıkî isbat eden, tarik-i ulyayı keşf ve tefriş edememişler. Ve kâinatın sonsuz mükemmeliyetteki namütenahi sanat mu'cizeleri karşısında saadeti ebediye neticesini ondan görüp kemâl-i hayret ve istihsanla رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هذَا بَاطِلاً Risale-i Nur gibi diyememişlerdi.

Bu lisan-ı istihsan, bu vukuf-u beliğ ancak bir müceddid-i ekberin lisanıdır ve ondan sadır olabilir. Ezeliyet ve ebediyet hakaikinin üstadı olan Zât-ı Muhammediye (A.S.M.) tercümanının lisanından dökülen kelimat-ı hakaik, Risale-i Nur İnciler adıyla meydandadır.

Bu emsalsiz incilerin nazarları kamaştırmağa başladığı huzemat-l letafetini âfak-ı zulümâta yaydığı ve serdiği tarih 1340 tarihidir. İşte bunu göstermek bu lisan-ı istihsanın zuhurunu mu'cizane tebşir etmek üzere âyet-i kerimenin son fıkrası -1921 رَبَّنَا مَاخَلَقْتَ هذَا بَاطِلاً 1970 tarihlerini gösteriyor ki, 1921-(1339-1340) tarihlerine rastlayan milâdî tarihidir. 1970 ise, 1388 tarihinin karşılığı olup bu nida-i istihsanın gün geçtikçe azametini çoğaltmak üzere te'sir ve şümulünü tevsi ederek umum insanlığa şamil olacağını işaret ediyor.

بتوافقات العجيبة وبشدّة المنطق وبقدرة البيان

Denizli Nur Şakirdleri adına
Risale-i Nur'un mânevi avukatı
Ahmed Feyzi

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Zeyl

Tılsımların Zeylinin Zeyli

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 1

Keramet-i Gaybiye 1

Zuhuru perde olmuş zuhura
Gözü olan delil ister mi Nura

Ayn-ı Hakikat Bir Keramet-i Gaybiyedir

İtikad-ı Ehli Sünnetçe huruc-u eşrat-ı saatten olarak mervî olan Mehdi'nin (R.A.) velâdeti dahi, zuhuru gibi âhirzamanda olacaktır. Ve Âl-i Beyt'ten olduğuna göre ismi, ism-i Nebiye (A.S.M.) ve pederinin ismi, ism-i Nebiye (A.S.M.) uyacaktır. Bu bâbta ehl-i hakâik câniblerinden menkûl olan küşûfâtın henüz birşey kizbe çıkmayanı, Mevlâna Hasenü'l Adevî'nin Mevâkıtü'l Şa'râni'den naklettiği keşiftir ki, Abdülvehhab-ı Şa'ranî Hazretleri Kitab-ül Yevâkıt-ü Cevâhir-i Mehdi'de âhirzamanın 1255 senesi Şaban'ın 15'inci gecesi dünyaya geleceğini, Şeyh Hasan-ı Irakî'den nakl ve bu re'yde kendi şeyhleri Ali Havasî Hazretlerinin dahi muvafakati olduğunu beyan buyurmuştur.

و الله سبحانه اعلم

(Meşahirü'n-Nisâ cilt 1, sahife 227, Dârü'l tab'atü'l âmire)

Merhum Hacı Zihni Efendi'nin Meşahirü'n-Nisâ ünvanlı eserinden nakl ettiğimiz bu satırlarda beyan olunan 1255 senesi ile kitabın sahifesinin kenarına haşiye olarak kaydedilen 1294 senesi ile sevgili Üstadımızın tarih-i veladetlerine; ikincisi, yani 1294 tarihi ise besmele-i hayatlarına başladıkları tarihtir.

بسم الله الرحمن الرحيم

منه اوصاف المهدى المنتظر فى آخرالزمان حديث: لو لم يبق من الدنيا الاّ يومٌ طوّل الله ذلك اليوم حتّى يبعث فيه رجلٌ من اهل بيتى ليواطؤ اسمه اسمى و اسم اَبيه اسم ابى يملأ الارض قسطًا و عدلاً كما ملئت ظلمًا وجورًا

Ebu Davud Taberânî an İbn-i Mes'ud (r.a.) âhirzamanda çıkması beklenilen Mehdi'nin (r.a.) vasıfları:

Hadis-i Şerif meali: *"Dünyanın yıkılmasına yalnız bir gün kalsa Cenab-ı Hak o günü uzatırdı. İsmi ismime ve babasının ismi babamın ismine uygun gelen birini gönderir.. O zât, haksızlık ve adaletsizlik ile doldurulan yeryüzünü hak ve adaletle doldurur."* **(Haşiye-27)** Halbuki, mir'at-ı Peygamber (A.S.M.) olduğu pek bariz ve ednâ bir fırsata mahal bırakmayacak derecede tevafuk harikasıyla ve sırr-ı teklif hikmetine muvafık olarak verilmektedir.

Ayinedir bu âlem herşey hak ile kaim
Mir'at-ı Muhammed'den Allah görülür daim

Lafza-i Celâli âyine karşısına koyarak Allah, Muhammed

66 -- 2 -- 132 66 132

Peygamberimiz risalet noktasında mir'at-ı İlâhîdir.

Cismaniyet Noktasında Veraset

92 = محمّد Ayine karşısına koyarak 92 = محمّد

184= بديع الزمان

Binâenaleyh, bu Zât, cismaniyet noktasında mir'at-ı Peygamberî'dir. (A S M.)

Hazret-i Peygamberin yaşı 62 Hükmî yaşı 30 ---- 92 **(Haşiye-28)**

Yekünü 92 eder ki, Peygamber Efendimizin hem hakîkî hem de hükmî yaşını göstermiş olur. Sinn-i Peygamber: 62, sene-i kameriye-i hicriye ile; 63, sene-i kameriye ile; 30, devr-i hulefâ-i raşidîn, yanî keyfiyet-i hilafet-i Nübüvvet.

Haşiye-27: Geçen sahifeden evliyâullah, Zât-ı Pak-ı Risalet-penah'ın mir'at-ı İlâhî olduğunu beyan etmektedirler. Biz burada ifade-i riyaziyenin kat'iyyetine dayanarak bu beyan-ı âlinin hakikatini göstereceğiz.

Ayrıca yukarıdaki Hadis-i Şerifte, Hazret-i Mehdi'nin ismi Peygamberimiz (A.S.M.) ismine, babasının ismi de babasının ismine uyacağı gayet yüksek bir belagatla ifade buyurulmuştur. Yalnız dikkat etmek lâzımdır ki:

Hadis-i şerifte bu manayı gösteren yani tevafuka uymak mânasını نواطؤ kelimesiyle irad buyurulmuş olup, *"tetabuk"* kelimesi ihtiyar edilmemiştir .

Çünkü tetabuk kelimesiyle irad buyurulmuş olsaydı Hazreti Mehdi'nin isminin aynen Muhammed veva Ahmed olması icab edecek o zaman itiraza mahal kalmayacaktı, herkes tasdik edecekti. Halbuki böyle olsa yani hâdise-i istikbâliye bir derece perdeli ve kapalı olmazsa teklif kalkar, ihtiyar kalkar. O zaman bu dâr-ı dünyanın bir dâr-ı imtihan ve tecrübe olmasının mânâ ve hikmeti kalmazdı.

قال البسطامى فى الجفر قال علىّ
رضى الله عنه اذا انقدّ حروف بسم

الله الرحمن الرحيم يكون هو اوان ولادة المهدى
قال العارف البسطامى فى الجفر هذه الدرّة اليتيمة والحكمة القديمة ستدخل فى باب سببٍ الى مكتب الادب ليقرؤ لوح الوجود ثمّ يخرج منه ويدخل الى مكتب التسليم ليطالع لوح المشهود والظاهر هو من جهة الاَب حسنىّ و جهة الاُمّ حسينىّ

Bayezid-i Bistamî, cifırde Hazret-i Ali'nin dediğini beyan ediyorlar. Yine Arif-i Bistamî beyan ediyorlar: "Şu dürr-i yetime ve hıkmet-i kadime, levh-i vücudu okumak için mekteb-i edebe sebep kapısından girer, sonra oradan çıkarak levh-i şuhûdu mütalaa için mekteb-i teslime dahil olur. Azhar olan Mehdi; baba cihetinden Hasani (R.A.), ana cihetinden Hüseynî'dir (R.A.)"

132 محمّد

Ayine karşısına konularak 264 = 2*132 محمّد bir farkla

265 الكردى

Binaenaleyh bu Zât da risalet yani tebliğ vazifesinde mir'at-ı Peygamberi olup Zât-ı Pâk-i Risaletin katıksız tercümanıdır.

Not: Büyük sayılar yanında küçük küsuratın kıymeti yoktur.

Haşiye-28: Hazret-i Peygamber'in (A.S.M) hakikî yaşı ile hükmî yaşı, doksan iki eder. "Muhammed" kelime-i mübarekesine tevafuk ettiği gibi, iki Muhammed'de -yani şeddesiz- "Bediüzzaman" kelimesine tevafuk ediyor.

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 2

Keramet-i Gaybiye 2

قيل يولد فى فارس وهو خماسىّ الخد وقد اتاه الله فى حال الطفولية الحكمة وفصل الخطاب و قيل يولد فى جزيرة العرب فاوّل من يشمّ ريحته طائفة من ارباب القلوب على اسرار الغيوب حديث: المهدىّ منّا اهل البيت يصلحه الله فى ليلةٍ اى يهيّئه تعالى للحكم بين الخلق و يفيض عليه العلم و ليس ذلك بتأنٍّ ولا تربيّةٍ فقيل انه يصير اسمه منصرفًا فى العلم والكون باسرار الحروف وقال البسطامى ومن فيهم سرّ العين اطّلع على اسرار العلوم الحرفية والمعارِف الالهية ولهذا كان

جدّ المهدى عليًّا رضى الله عنه من اعلام الصحابة بدقائق العلوم ولطائف الحكم ومن اجل علمه علم اسرار الحروف اَلا ترى انّ العين قد وقعت فى مفتاح ومن ابرز امارات خروج المهدى انتشار علم الحروف كذا فى رموزات الاحاديث و شرحه

حديث: نحن سبعة ولد عبد المطّلب جادت اصل المحبّة صرنا اهل الجنّة انا و حمزة و علىّ وجعفر والحسن والحسين والمهدى وقال الحافظ ابن العربى وهو ليس بابن عربىّ كما يتوهّمه جاهل الغبى فيشير انه يعطيه المرتبة الفطنية والمنقبة الاجتهادية الغوثية بالجذبة والرهبة الصمدانية لا يلبسه وجهده من تعلمه فى مقام كرهٍ الهيةٍ الفردانية وجدّه كما حصلت هذا

الغاية العليّ على ما ذكره الله سبحانه ما كنت تدرى مالكتاب ولاالايمان

Fars'ta, Arab memleketlerinden, başka bir yerde doğacağı, humâsiyül-hadd yâni, uzun boylu olacağı ve kırmızı yanaklı olacağı söylenmektedir. Daha küçüklüğünde, Cenab-ı Hak O'na çok ilim ve çok amel ihsan edecektir.

Cezîretü'l-Arab'ta doğacağını söyleyen de vardır. Gaybîlerin esrarına vâkıf ehl-i kalbden bir taife, ilk defa onun kokusunu alacaklardır, O'ndan haberdar olacaklardır.**(Haşiye-29)**

Hadis-i Şerif meali: *"Mehdi (R.A.), bizden Ehl-i Beyt'tir. Cenâb-ı Hak O'nu bir gecede ıslah edecektir. Yâni, Cenâb-ı Hak O'nu halk arasında hükmetmek için teenni ve terbiyeye ihtiyaç göstermeden, bütün ilimleri bir gecede ifâza edecektir."*

Esrar-ı huruf ile ilm-i mükevvenatta mutasarrıf olacağı da söylenmektedir. Arif-i Bistâmî (Kuddise Sırruhu) buyuruyorlar: ع nın sırrını anlayan bir insan, ulûm-u harfiye ve maarifi İlâhiyenin esrarına muttali' olur. İşte bunun için Mehdi'nin ceddi Ali (R.A.) ilimlerin inceliklerini ve hikmetlerin letâifini bilmek cihetiyle Sahâbe-i Kirâmın en alimi idi. Âshab-ı Resulullah içinde kendine hâs bir mevkii vardı. İlm-i esrar-ı hurufa vâkıf olması, İmam Radıyallahü Anh'ın ilimler cümlesindendir. Görülmüyor mu ki, İlm-i İlâhiye işaret eden ع harfi, İmam-ı Ali'nin isminin evvelinde yer almış bulunmaktadır.**(Haşiye-30)** İlm-i hurufun intişarı, Mehdi'nin çıkmasının en büyük emaresidir."

Hadis-i Şerif meali: *"Biz Abdülmuttalib'in evladları, ceddin seyyidleri, yedi kişiyiz: Ben, Hamza, Ali, Ca'fer, Hasan, Hüseyin, Mehdi'dir."* Bu hadîs, İbn-i Mâce, Nesâi'nin tarafından Hazret-i Enes Radıyalluhu Anh'dan tahric edilmiştir. Hafız ibn-i Arabî, Câhil-i Gaybî'nin tevehhüm ettiği gibi, İbnü'l-Arabî olup, Şeyh Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri değildir.

Not: Bu iki zâtı birbirine karıştırmamak için aralarında şöyle bir fark mevcuddur. Muhyiddîn-i Arabi Hazretleri kasd edilince, harf-i tarifsiz "İbn-i Arabi"; Abdülkerim İbnü'l-Arabî Hazretleri ise, harf-i tarif

ile "İbnü'l-Arabî" şeklinde yazılır ki; bu zât "Şeyh-i Ekber" olmayıp, muhaddisin-i kiramdan Tirmizî şârih-i muhteremi "Abdülkerim İbnü'l-Arabî" Hazretleri'dir. Ehâdis-i Şerife'yi izah zımnında şu mütalaaları beyan etmektedir. Hazret-i Mehdi'ye, kendi sun'u olmadan Samedânî bir cehd ve ilâhî bir cezbe ile en yüksek bir mertebe-i kutbiyet ve en büyük bir menkıbe-i ictihadiye vereceği, hadisler işaret ediyorlar. Çalışması kazanma ile değil, emin makamında bunu verir. Cenâb-ı Hakkın,

ما كنت تدرى ما الكتاب و لا الايمان

buyurmasına binâen bu inayet İmam-ı Ali'de vâki' olmuştur.

Haşiye-29: Bu husus Sikke-ı Tasdik-i Gaybî; birinci, ikinci sayfalarında izah edilmektedir. Müracaat edilsin.

Haşiye-30: Şâyân-ı dikkattir ki, İmam-ı Ali'nin isminin evvelinde yer alan ع harfi, sevgili Üstadımızın isminde ikinci olarak gelmiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 3

Keramet-i Gaybiye 3

والمهدىّ فى زمانه افقه المهديّين واكمل المجتهدين فى امور الدين وهذا يدلّ على كمال عظمته وجمال بنيته ورفعة مرتبته ومزيّة منزلته

حديث: المهدىّ رجل من ولدى ابن اربعين سنةً كان وجهه كوكبٌ درّىٌّ يملا الارض عدلاً كما ملئت ظلمًا يرضى خلافته اهل الارض واهل السماء والطير فى الجوّ

حديث: يطلع نجم من المشرف قبل خروج المهدىّ له ذنبٌ يضىء

حديث: المهدىّ من ولدابنتى اربعين سنة وجهه كوكبٌ درّىٌّ فى خدّ الايمان

خالٌ سودٌ عليه عبائتان قطويتان كأنّه من رجال بنى اسرائيل يخرج الكنوز ويفتح مداين الشرك

Hazret-i Mehdi (R.A.) zamanındaki mehdilerin en yükseği ve umûr-u dinde müctehidlerin en mükemmeli olacaktır. Bu da mişârünileyhin azametinin kemâline, cemâlinin şerefine, mertebesinin yüksekliğine ve derecesinin meziyetine delalet eder. **(Haşiye-31)**

Hadis-i Şerif meali: "Mehdi, evlâdımdan kırk yaşında bir şahısdır. Yüzü, necm-i ziyadar gibi; onca zulm ve haksızlık ile doldurulan yeryüzünü, hak ve adaletle doldurur. Hilâfetine; yerdekiler, göktekiler ve hatta havadaki kuşlar bile razı olacaklardır."

Hadis-i Şerif meali: "Mehdi (R.A) çıkmasından önce, şarktan, parlak kuyruğa sahib bir yıldız doğacaktır." **(Haşiye-32)**

Hadis-i Şerif meali: "Mehdi (R.A.), evlâdımdan kırk yaşında biridir. Yüzü necm-i ziyadar gibidir. Sağ yanağında siyah bir ben vardır. Üzerinde iki pamuklu hırkası bulunur. Bu halife, Benî-İsrâil erkeklerine benzer. Hazineler istihraç edip, şirk medîne'lerini feth edecektir." **(Haşiye-33)**

Haşiye-31: Bu cihet güneş gibi aşikar bir hakikattir. Ki, O zât-ı zîhavârik daha hâl-i sahavetinde iken ve hiç tahsil yapmadan, zevahiri kurtarmak üzere, üç aylık bir tahsil müddeti ulûm-u evvelin ve ahirin, ledünniyat ve hakâik-ı eşyaya, esrar-ı kâinata ve hikmet-i İlâhiyeye vâris kılınmıştır ki, şimdiye kadar böyle bir mazhariyet-i ulyâya kimse nail olmamıştır. Bu hârika-i ilmiyenin işi asla mesûk değildir. Bu cihet, Risale-i Nur'u anlayarak okuyanlara malumdur.

Haşiye-32: O yıldız, Birinci Harb-i Umumide, Risale-i Nur'un ilk intişarı anlarında zuhur etmiştir. Bu senede görenlere şâyân-ı dikkattir.

Haşiye-33: Hazret-i Üstada dikkat edenler, sağ yanağındaki siyah beneği kolaylıkla görebilirler. İki pamuklu hırkası olup, hâl-i sabavetinden beri acîb ve başkalara benzemeyen bir giyime sahib olup, Hadis-i Şerifi fi'len tasdik etmektedir, lisanındaki sıklet ise, kendisi ile görüşenlere malumdur. Ve kırk yaşında Risale-i Nur'un te'lifine meşgul olup, mukaddes vazifesine, imân-ı tahkikinin neşri vazifesi başlamıştır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 4

Keramet-i Gaybiye 4

و وصف النبىّ صلّى الله عليه وسلّم ثقلاً فى لسانه وضرب فخذه اليسرى بيده اليمنى اذا ابطأ عليه الكلام اسمه اسمى واسم ابيه اسم ابى و عن كعب الاحبار انى اجد المهدىّ مكتوبًا فى اسفار الانبياء مافى علمه ظلم ولاعيب وعن علىّ رضى الله عنه ليخرجن رجل من ولدى عنده اقتراب الساعة حتّى حين يموت قلوب المؤمنين كما يموت الابدان لما لحقهم من الشدة و ضرّ الجوع وتواتر الفتن والتلاحم العظام واماتة السنن واحياء البدع وترك امرك امرٍ بالمعروف والنهى عن المنكر

فيحى الله بالمهدىّ ابن عبد الله السنن التى ماتت السنن التى امتت ويسرّ لعدله وبركته قلب المؤمنين ويتألّف اليه عصبٌ من العجم وقبائيل من العرب فيبقى على ذلك سنين ليست بالكثرة دون العشرة ثم يموت

Nebiyy-i Ekrem Sallallâhü Aleyhi Vesellem Efendimiz Hazretleri, Mehdi'yi vasf ederlerken: *"Lisanında ağırlık olacağı ve ifâde-i merama müteazzir olduğu zaman, sağ eliyle sol uyluğuna vuracağını"* bildirmişlerdir. Ve *"ismi ismime, babasının ismi babamın ismine uyacaktır"* buyurmuşlardır. Peygamberan-ı izâmın kitablarında mezkur olduğuna nazaran; *"Mehdi'nin ilminde zulm olmayacağı"* Ka'bu'l Ahbâr'dan rivayet olunmuştur.**(Haşiye-34)**

İmam-ı Ali (R.A) şunları söylemiştir: "Kıyamet yakınında; zarar, açlık, katl, fitneler, büyük harbler, sünnetler kalkıp yerlerini bid'atların iştigal ettiği, emr-i bil'-mâruf ve nehy-i anil'münkeri terk dolayısıyla bedenin öldüğü gibi kalblerinde öldüğü hengâmede, şüphesiz, evlâdımdan bir zât çıkacak. İşte, Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, ölmüş, öldürülmüş olan sünnetleri, Mehdi ibn-i Abdullah ihya edecek; Onun adaleti ve bereketiyle mü'minlerin kalbleri ferhân olacak ve Ona Arab milletlerinden başka bir cemaat ve Arab Milletinde de bazı kabileler ülfet edecek, senelerce böyle kalacak çok değil, on'dan da aşağı değil."

Haşiye-34: Bütün bu ta'dad edilen, aynen bitamamiha çıkmış. Hakikaten Arab milletinden olmayan Türk milleti ve Kürdler ve Arap Milletinden bazı kabileler, kendisiyle ülfet edip, Risale-i Nur'a senelerden beri bu hal devam etmektedir.

Şu bir hakikattir ki: Risale-i Nur namındaki âsâr-ı âliye, her türlü zulüm ve ayıblardan müberra olarak te'lif edilmiştir. Eserlerde hiçbir şahsa müracaat edilmemiştir, hiçbir kitabtan alınmamıştır, hiçbir eserden alınmamıştır. Ve Ona kimse ayıp isnad edememiş; çok mütefekkir ve âlimlerin ellerinden geçtiği halde فيه نظر denilmemiş. Böylece, yalnızca Kur'an-ı Hakim'in meali olan, Risale-i Nur, her türlü zulm ve ayıbtan müberra olarak saha-i intişara vaz' edilmiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 5

Keramet-i Gaybiye 5

انصار المهدى اهل السنة والجماعة و انصار الدجال اهل الكفر والبدع انّ المهدىّ اذا خرج ليفرج به المسلمون خاصّتهم وعامّتهم وله رجال يقيمون دعوته وينصرونه هم الوزراء له يتحمّلون ثقال المملكة ويعينونه على ما قلّده الله وقال الشيخ الاكبر فى فتوحاته قد استوزر الله المهدىّ لِطائفةٍ حباهم الله تعالى فى عباده مكنون غيبه اطلع كشفا وشهودا على الحقائق وما امر الله فى عباده فلا يفعل المهدىّ الاّ بمشاورتهم وهم على الاقدام رجال من الصحابة الّذين صدقو

ما عاهدو الله هليه وهم من الاعاجم ليس فيهم عربىٌّ لكن لايتعلّمون الاّ بالعربية لهم حافظ من غيرى جنبهم ما عصى الله قطّ هم اخصّ الوزراء

Mehdi'nin yardımcıları, Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat, Deccalın ise, ehl-i dalâlettir.**(Haşiye-35)**

Hazret-i Mehdi'nin çıktığı zaman, avam ve havas bütün Müslümanlar sevineceklerdir. Mehdi'nin, Allah için çalışan ve davetini ikâme eden ve Ona vazifesinde yardım eden adamları vardır. Onlar, Mehdi'nin vezirleridirler, memleketin ağırlıklarını üzerlerine alırlar. Cenâb-ı Hakkın, Mehdi'ye tahmil etmiş olduğu vazifelerinde yardım ederler.**(Haşiye-36)**

Şeyh-i Ekber, Fütûhat'ında şu mâlumat-ı mühimmeyi vermektedir:

"Cenâb-ı Hak Mehdi'ye meknûn-u gaybında gizlediği bir taifeyi vezir kılacak. Onlar hakikatlerde ve kullarına emr etmiş olduğu hususlarda keşf ve şuhuda muttali kılacak; Hazret-i Mehdi onlara danışmadan bir şey işlemeyecek. Onlar; Ashab-ı Resûlullah'tan, hakk-ı âlilerinde صدقو ما عاهدو الله *"Allah ile olan ahdlerinde sâdık çıktılar"* (Sûre-i Ahzab, 23) buyurulan bir cemaat-ı zîşânın ka'belerine vâsıl olabilmiş insanlardır."

"Hem onlar, Arab milletlerinden başka milletlerden olacaklardır. İçlerinde Arablardan olan yok; fakat, ancak Arapça ile konuşacaklar. Bunların kendi cinslerinden olmayan muhafızları, melâike-i kiram (gibi) vardır." **(Haşiye-37)**

Haşiye-35: Bu da görülmüyor mu ki: Ehl-i dalâlet ve sefahet, deccalın fitnesine seve seve tâbi' olup, hâlen onu muhafazaya

çalışmaktadırlar. Bu Zâtın ensârı ise, imânları için bu dâvaya atılmış fâzıl ve necib kimselerdir.

Haşiye-36: Bunun en güzel örneği, yıllarca devam-ı mahkemelere verilmesidir. Kendilerine yapılan bunca ihanetlere rağmen kat'iyyen dâvalarından bir hatve geri çekilmemişler ve vazifelerinde, ne bir maksad-ı fâni gözetmişler ne de bir takdir beklemişler. Hâlisen livechillâh, varlıklarını Allah ve Resul ve Onun sevgili memuru uğrunda feda etmişlerdir.

Haşiye-37: Evet, bu da aynen vâkidir. Risale-i Nur kahramanı sevgili ağabeyimiz Husrev, Ahmed Feyzi, Mehmed Feyzi ve ebediyete intikal eden, etmiş olanlardan Hafız Ali ve Hasan Feyzi ağabeylerimiz gibi kahramanlar bu tufana mazhar olan zevattandı. (Rahmeten aleyhim, rahmeten vâsiaten)

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 6

Keramet-i Gaybiye 6

ثم قال: هؤلاء الوزراء لايزيدون عن تسعةٍ ولاينقصون عن خمسةٍ وقال الشيخ فى آخر من فتوحاته انه يحكم بما القى اليه ملك الالهام من شريعةٍ وذلك انه يلهم الشرع المحمّدىّ فيحكم به كما اشار اليه حديث المهدى يقتصر اثرى لا يخطىء به فطر قنا رسول الله انه متّبعٌ لا مبتدع وانه معصوم فى حكمه فعلم انه يحرم عليه القياس مع وجود النصوص التى منح الله اياها على ليسان ملك الالهام

Sonra, Şeyh-i Ekber (Kuddise Sırruhu) Hazretleri devam ederek: "Bu vezirler, dokuzdan fazla beşten aşağı değildirler" demektedir. Şeyh-i Ekber Hazretleri, Fütûhat'ın nihayetinde şu malumatı da veriyorlar: Hadis-i Mehdinin işaret ettiği gibi melek-i ilhamın

kendisine ilka ettiği esaslarla hükmeder. Böylece melek Şeriat-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) ilham eder; artık Mehdi'de hükmünü icra eder. Hadis-i Mehdinin buna işaret ettiği gibi; *"Mehdi de eserime tabi olacak ve onda hataya düşmeyecek"* buyrulmaktadır.**(Haşiye-38)**

İşte Zât-ı pâk-ı Risalet Sallallâhü Aleyhi Vesellem Efendimiz Hazretleri: *"Mehdi'nin (R.A.) metbu' olup, mübtedi' olmayacağı ve bunun için hükmünde masum olduğunu"* bildirmiştir. Buradan anlaşılıyor ki: Cenâb-ı Hak'kın melek-i ilham vasıtasıyla bahş ettiği delâilin bulunmasıyla, Ona yine kıyas haram olmuştur.

Hulle-i irfanın kendisine tevdi' tarihi ve 1900 sene-i miladisinin 1320-1316 karşılığı olup; âyet-i Kur'aniye ve ehâdis-i şerifenin pek ziyade itibarına mazhardır. Yirminci asrın mebdei 1351, Denizli adaleti 1362, Risale-i Nur'un telifinin hatimesi 1364-1379. Birçok âyet-i kerimenin lisan-ı riyâziyesiyle ifâde buyurulan bu tarih, inşâallah, inkişaf ve fütuhat tarihi olacaktır.

بل حرم الله لبعض المحققين القياس على اهل الله لكون رسول الله ع.ص.م مشهودا لهم فإذا شكّوا فى حديث او حكم رجعوا اليه فاخبرهم بامر الحق مشافهة يقظة و صاحب مشهد لايحتاج الى تقليد احد من الأئمّة غير رسول الله ع.ص.م .. اسعاف الراغبين

هو من البؤس سليم عزيز على القلوب ملح الشروق والغروب شيخ فانه

يعرف اهل العرفان .. غرائيب الاحاديث
حديث: المهدىّ من اجل الجهة اى
مخسّر الشعر من مقدّم رأسه اى
طوله طولاً معتدلاً يملا الارض عدلا كما
ملئت ظلمًا و جورًا يبقى سبع سنين ..
جامع الصغير
وفتح المدينة وهى القسطنطنية من يد
السفيان واذا خرج الامام المهدىّ
فليس له عدوّ الا الفقهاء خاصّا
والسيف ولو لا السيف لافتى الفقهاء
بقتله ولاكن الله تعالى يطهر بالسيف
والكرم فيطيعون له ويخافونه فيقبلون
حكمه بغير ايمان بل يضمرون خلافه

"Ve hatta bazı muhakkikîn-i ulemâ, kıyasın bütün ehlullahta haram olduğunu beyan etmişlerdir. Çünki Resûlullah Sallallâhü Aleyhi Vesellem, onlara aynen görünmektedir. Onlar, bir hadîsin veyahud bir hükmün sıhhatinden şek ederlerse, Resûlullâh'a müracaat ederler. Resûlullah da onlara şifahen ve yakazeten doğrusunu haber verirler. Sahib-u meşhed tabir edilen bu gibi kibar-ı evliyâullah, Resûlullâh'tan başka hiç bir imamı taklide ihtiyaçları yoktur."

-İs'âfu'r-Râgibîn-

"Mehdi fakirdir, selimdir. Yani bütün ayıb ve afetlerden müberrâdır, azizdir. Şark ve garbın melihi yâni, güzeli ve câzibelisidir. İhtiyar yaşında olacaktır. Onu ehl-i irfan bilir yâni, herkes Onu tanıyamaz, ancak nûr-u imân ile bilinir."

-Garâibü'l-Ehâdîs-

Mehdi, İstanbul şehrini Süfyanın elinden alacak. İmam-ı Mehdi çıktığı zaman, hassaten fukahâ Ona düşman olacak. Onun kılıncı kardeşleridir.. elinde kılıncı olmasa idi, yâni kardeşleri olmasa idi, zamanın fukahası Onun katliyle fetva verirlerdi. Lâkin Cenâb-ı Hak Onu keremiyle ve kılınç ile tathir edecek; onlar, Ona itaat edeceklerdir. Hükmünü, inanmayan da kabule mecbur olup, aksini izmar edecekler. **(Haşiye-39)**

Haşiye-38: Bu da, âyet-i kerimenin riyaziyesiyle beyan buyurulmaktadır.

Haşiye-39: Zamanımızın ilim mevkiini işgal eden gafillerde bu hâli müşahede ediyoruz. Sevgili ve mübarek Üstadımıza karşı takındıkları tavır ve hareketler, Ona karşı alınan cephe, bu beyanatın musaddakı oluyor. Buna mukabil, Hazret-i Üstadımızın kardeşleri mukavemet etmekte ve bütün cephesiyle Üstadlarının hukuklarını muhafaza etmektedirler.

ARS : Maidet-ul Kuran : Keramet-i Gaybiye 7

Keramet-i Gaybiye 7

وحاصله انْ فضيلة المهدى من جهة صبره فى شدّة الفتن و زيادة الكروب لايفارق الروم و محاصرة الدجال له الاّ من زيادة الثواب والرفعة عند الله .. اسعاف الراغبين

حديث: انّ السعيداً لمن جنّب الفتن قيل ثلاثا ولمن ابتلى فصبر فواهًا ثم واهًا

Velhâsıl: "Mehdi'nin efdaliyeti, bütün kederlere ve şiddetli fitnelere gösterdiği azamî sabır cihetiyledir. Rum'dan yâni; Türklerden (çünki, eskiden Türkiye'ye diyâr-ı Rum deniliyordu) ayrılmayacak ve Deccalın muhasarası üzerinden kalkmayacaktır. Yoksa Mehdi'nin efdaliyeti, sevab ve indallah mertebesinin rıf'atı sebebiyle değildir." **(Haşiye-40)**

-İs'âfu'r-Râgibîn-

Hadis-i Şerif meali: *"Said.. Said.. Said fitnelerden muhafaza edilendir."* Üç defa tekrar buyurulmuştur. *"O ibtilâ olunur ve sabreder. İşte O zayıf ve sakalsızdır..."* Sonra O zayıf ve sakalsız kelimesinin

birçok mânâları olup, burada Hadis-i Şerifin insan riyazesinde ima edilen husus nazar-ı itibara alınmıştır. **(Haşiye-41)**

حديث: سيطولو عليكم راياتٌ سودٌ من قبل خراسان فأتوها حبوًا على الثلج فانّه خليفة الله المهدى

Hadis-i Şerif meali: "Horasan tarafından size siyah bayraklı tulu' edecek, kar üzerinden emekliyerek de olsa, O'na geliniz. Zira O, Allah'ın halifesi Mehdi'dir." **(Haşiye-42)**

-Râmuz-

رايات سود من قبل خراسان فانه بديع الزمام

191 192 1915

Bu tarih, harb-i umûmînin mebdei olup, bu harb nihayetinde zuhur edecek tâğut-u dalâlete karşı bir sedd-i Kur'âni olan Risale-i Nur'un telifinin başlangıç tarihleridir.

فانّه خليفة الله

1372 (Vav-ı mukadder hâriç), 1378 (vâv-ı mukadder dahil)

اللهم اجعلنا تراب تحت اقدام النور بمن حبيبك يا ارحم الراحمين آمين آمين

Haşiye-40: Bütün hayatı boyunca yaptığı mücahede, meydandadır. Bu derece bir kanâat-ı harikulade ile mücahede ancak bu Zâtın mücâhedesi olabilir. Evet, ibarenin gösterdiği gibi,

Türkler'den ayrılmamış ve yakın zamana kadar Deccalın muhasarası üzerinden kalkmamıştır.

Haşiye-41: انّ السعيداً لمن جنّب الفتن cümle-i cemilesi Hadis-i Şerifte üç defa tekrar nazar-ı dikkati bu ism-i pâk'in sahibine şiddetle tevcih etmekte olduğu gibi; O zâtın icrâ-yı faaliyette bulunacağı tarihleri ve ilminin hükümranlığı tarihleri aynen göstermektedir: 1902-1952-2002. Keza maddeten zayıf olacağı ve sakalsız bulunacağının da Hadis-i Şerifin son fıkraları göstermektedir.

Haşiye-42: Tercüman-ı hakikat Efendimiz, bu Hadis-i Şerifi beyan buyurdukları zaman, Türkler henüz Anadolu'yu vatan yapmadıklarından, o zamanki vatanlarının ismini zikretmekle, Mehdi'nin Türk Milleti içinde çıkacağına latif bir imâ ve hatta bir delildir diyebiliriz. Sonra yine bu Hadis-i Şerifin ifade-i riyaziyeleri de, müddeamızı te'yid ve takviye etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Hazinet-ül Burhan

Maidet-ül Kur'anın
İkinci Kısmı

Hazinet-ül Burhan

Kul kardeşler
Ahmed Feyzi KUL
Muhammed KUL
Manisalı İsmail Hakkı

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Onsoz

Önsöz

Maidet-ül Kur'an'in ikinci kısmını teşkil eden ve adına Hazinet-ül Burhan namı verdiğimiz bu eser birincisi gibi tamamen bir eser-i inayettir. Birincisinde muharririn hissesi gayet az olduğu gibi bunda da adeta yok hükmündedir. Zira böyle bir eser vücuda getirmeyi hiç düşünmediğimiz bir zamanda mahza bir inayet olarak da zamanımıza bakan ve İslâmiyet'in mukadderatıyla ve istikbaliyle alâkadar bulunan bir kısım âyetlerin aded-i vechelerine ait bir listeyi nurun liyakatli kahramanlarından Manisalı İsmail Hakkı din kardeşimiz bize göndermişti. Biz de kardeşim Muhammed Emin ile beraber bu âyetlerin veche-i riyaziyelerinde belağat-ı mücizâneye hayran olarak bunların delalet ettikleri mânalar hakkındaki âcizane kanaatlerimizi yazmayı ve bu suretle nurun derinliklerine henüz inmemiş olan bazı kardeşlerimizin kuvve-i mâneviyelerini takviye etmeyi düşündük. İşte eser bu surette hazırlandı. Bittabi gerek listedeki âyetleri, gerek tarafımızdan tespit edilen bir kısım âyetleri beraberce derceyledik. Bundan başka çok manidar bir kaç hadîs-i şerif ile ve Celcelûtiye'den alınan bir fıkra münasebetiyle zikri îcab eden Hazreti İmam-ı Ali'nin bir kısım hârika kerâmetleriyle eseri süsledik. Buna bize bu ilm-i Kur'an kapısını açan Üstad-ı mübeccelin dualarından bazı mazhariyet-i âliyelerini de ilâve ettik. Gerek âyet-i kerimelerin veche-i riyaziyelerinde müşahede edilen harikulade manzara ve gerek hadîs-i şeriflerin akılları durduracak şekilde Kur'an'ı Kerim'in bu sırr-ı î'cazına tamamen tevafuk eden hesâbî vecheleri ve gerekse ledün şehrinin ve ilm-i gayb ummanının kapısı olan Hazret-i İmam-ı Ali (R.A) Efendimiz'e bu hususta ihsan edilen yüksek mazhariyetler, en müşkül senetleri ve hatta en muannid münkirleri de hayrette bırakacak ve ilzam edecek bir derece-i

belagatta ve Kur'an-ı Kerim'in ve vahy-i Muhammediye'nin ne muazzam bir cihan-ı mu'cizat olduğunu kör gözlere de gösterecek bir derece-i ulviyettedir.

Eserdeki tevcihat ve onların tabir edilmesindeki noksan ve kusur ve hata bittabi biz kemterlere aittir. Şan-ı Kur'an ve şan-ı ehâdisi bundan tenzih ederiz, tevcihlerde kemâl-i isabet ve adem-i isabet hadiselerin lisanıyla kendini gösterecektir. Biz bu tevcihlerle veya bu tecelliyatın davacısı değiliz. Tevcihlerimizin bir kısmı müsbet vekayiin tasdiki ile burhan ve delile istinad etmiş durumdadır. İstikbale muzâf olanlar ise bizim zannı galibimizdir. Eseri tedkik ve tenkid etmek isteyenler bizim gayba ait malumat vermiş olduğumuz zehabında bulunabilirler. Haşa böyle bir iddiamız asla mevcut değildir. Gayba ait bir malumat varsa lisan-ul gayb olan hazret-i Kur'an'ın verdiği malumattır. Buna bizim yalnız tevcihlerdeki zanlanmız karışıyor. Biz hiç bir zaman şu muhakkak şöyle olacak diye bir iddiada bulunmuyoruz. Farz-ı muhal tevcihlerimiz bizim beklediğimiz ve istediğimiz gibi çıkmayabilir. Bunda yanılan ve isabet etmeyen bizim zanlanmız ve kanaatlerimizdir. Bu kısa âyet-i kerimelerin ve ehâdis-i şerifenin gösterdiği riyazi veçheler sabittir. Tebdil ve tağyir etmez. Mutlaka gösterdikleri tarihlerde ehemmiyetli hadiseler ve mânâlarına uygun tecelliler zuhur edecektir. Nitekim bu delaletlerin tahakkuk etmiş misalleri eserde mevcuttur. Binaenaleyh hadiseler bizim eserde tasvir ettiğimiz gibi çıkmazsa hatayı bize isnad etmek ve yanıldığımıza hükmetmek ve işaret edilen tarihlerde mutlak bir tezahür ve tecelli beklemek lazımdır. Bu eserin yazılmasından maksat Kur'an-ı Kerim'in azamet-i i'cazını hadiselerin lisanıyla kat'iyet-i riyaziye derecesinde isbat ile muhtaç kalblerin hidayete mazhar olmalarına ve Kur'an'ı anlamalarına yardımdır. Mamafih bu tevcihat sarahat-ı lafziye şeklinde olmadığı için hiçbir zaman hüccet-i katiye mahiyetinde telakki edilemez. Bu itibarla emr-i hidâyet için ihtiyara ve tefekküre daima açık kapı vardır. Esere Ye'cüc ve Me'cüc hakkında ilmî ve tarihî bir yazı ile 1948'de Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde okunan büyük müdafaadan bazı parçalar ilave edilmiştir. Keza bu ilmin ana kaidelerini izah etmek üzere Maidet-ül Kur'an için yazılan medhal de lüzum ve ehemmiyetine binaen bu eserin başına konmuştur. Kur'an'a ve İslâmiyet'e hizmet emeliyle giriştiğimiz bu çalışmadan beklediğimiz Cenab-ı Hakk'ın rızası ve

mü'min kardeşlerimizin hayır duasıdır. Son söz olarak Cenab-ı Hakk Habibi (A.S.M.) hürmetine din-i celilini haiz olduğu şeref ve ulviyete layık bir şekilde an-karibüzzaman bütün Müslümanlığın ve hatta bütün insanlığın baş tacı yapsın deriz. Tevfik ve hidayet Allah'tandır.

Eser Risale-i Nurun malıdır, şahsen hiç bir alakamız yoktur.

Kul kardeşler

Ahmed Feyzi Kul, Muhammed Kul

Manisalı İsmail Hakkı

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 1

Birinci Ayet

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

Sure-i Fethin birinci âyeti olan bu âyet-i kerime sarahati itibariyle Mekke-i Mükerreme'nin fethi için şeref sadır olmuştu. Hicretin sekizinci senesinde vakî bu fetih hakkında Fahr-i Kâinat Efendimiz ashab-ı kiramına daha evvel haber vermişti. Halbuki o zamanlar Mekke-i Mükerreme Ceziret-ül Arabdaki ehl-i küfür ve dalâletin rüesası mevkiindeki Kureyş'in elinde idi. Kureyş gerek kesret ve servet ve gerek maddî imkânlar bakımından ehl-i İslâm'dan mikyas kabul etmeyecek derecede fazla idi. Fetih'den birkaç sene evvel Sultan-ül Enbiya Hazretleri alem-i mânâda sahabeleriyle beraber Harem-i Şerifi ziyaret eder olduklarını müşahede buyurmuş idiler. Bu sebeple ashab-ı kiramın da bin beş yüz kişiyle ve sırf ziyaret ve Kabe-i Muazzama'yı tavaf kasdıyla Mekke-i Mükerreme canibine azimet buyurmuş idiler. Kureyş bu halden şiddetle kuşkulanarak harekete geçmiş Resul-ü Ekrem'i Mekke-i Mükerreme'nin haricinde karşılamış ve Ehl-i İslâm'ın Kabe'yi ziyaretine mâni olmuştu. Bunun üzerine ashab-ı kiram Fahr-i Kainat'in ve kudsî dâvasının uğrunda her an fedâ-yı cânâ hazır olduklarını ifâde etmek üzere Resul-ü Ekrem'e biatlarını tecdid etttikleri, bu hadiseye Biat-ül Rıdvan denilir. Ve bunun neticesinde Kureyşle Hudeybiye Musahalası akd olundu. Ve böylece Resulullah ve sahabeler Mekke'ye girmeden geri döndüler. Hikmetini bilmedikleri esbab dolayısıyla müteessiren avdet, müminleri teselli etmek ve beşaret vermek üzere Cenab-ı Hakk

Sure-i Feth'i inzal buyurdu. Ve Biat-ül Rıdvan'ı yapanlardan razı olduğunu ve kendilerine pek yakında fetihler ihsan edeceğini bildirdi.

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ

âyet-i kerimenin bu iki kelimesi sekiz harften müteşekkildir ve bu mânâyı tam ifâde etmektedir. Mekke-i Mükerreme'nin fethinde hicret-i Nebeviye'nin sekizinci senesi vakî olmuştur.

Bu fethin âyet-i kerimedeki bu kudsî cümlenin harfleri adedine göre hicretin sekizinci senesinde vuku bulması elbette eser-i tesadüf olamaz. Farz-ı muhal haşa Kur'an kelâmullah olmasa idi, bu fetih ya vuku bulmaz veyahut fethin vukuunu haber veren cümle-i celilenin aded-i hurufunda bu fetih tahakkuk etmezdi. Çünkü Sûre-i Fetih nazil olduğu zaman yukarıda beyan edildiği gibi Kureyş maddeten ehl-i İslâm'a faik idi. Ayet-i kerimenin sarih mânâsı muahharan vuku bulan fetihlere Feth-i Hayber ve Feth-i Mekke ile isabet hakkaniyetini ve muciz-el Kur'an'ı kati bir şekilde asr-ı saadette isbat ettiği gibi veche-i riyaziyesi de gayet mucizâne bir şekilde İslâmiyet'in istikbaline dair ahvali ve istikbalde vaki olacak inâyat-ı İlahiye'yi ve çaresiz ahvalde imdada yetişecek fütuhat-ı İslâmiyeyi haber vermektedir.

Bu fütuhatın tarihlerine ait izahat âyet-i kerimenin işârâtına göre dercedilmiştir. Ve İslâm'a tevcih edilen hücumlar bir taraftan harici ve maddî, diğer taraftan dahilî ve manevî cihetlerden geldiği için her iki nevi savlete karşı iman cephesinin mukabelesine ve İslâmî zafere delalet etmek üzere aşağıdaki tevcihat yapılmıştır.

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

Sûre-i Fetih âyet-1 Meal-i şerifi: *"Ya Muhammed (S.A.V.) biz sana aşikâr bir fetih ihsan ettik."*

1331 Çanakkale Zaferi'ne işaret ediyor. 1381

Bu âyet-i kerime iki mühim hadiseye aynı zamanda işaret etmektedir. Birincisi: İslâm'a asırlardan beri hücum eden tecavüz-ü kâfiranenin Çanakkale Muharebesiyle erimeye ve inhizama başlaması tarihidir. Harici ve maddî savlete karşı kazanılan bu zafer-i İlâhi bir ihsan olarak İslâm âleminin birer birer istiklâllerine mebde olduğu gibi harici savletlerin 1381'de tamamen kırılmasının katiyetle

tahakkuk edeceğine ve İslâmiyet'in mutlak galibiyetine işaret etmektedir.

İkinci veçhe ise 1381'de vuku bulacak bir hadise-i azime neticesinde alem-i küfür ve dalâletin tamamen muzmahil ve münhezim olacağını iman ve İslâmî galibiyetin kat'iyetle tahakkuk edeceğini haber vermektedir.

Bu iki tarih arası İslâm'ın ruhuna ve mânâsına yöneltilen manevî savletlere karşı İslâmın içinde türeyen kâfirâne ve münafıkâne hücumlara karşı Kur'an'ın hazinesinden fışkıran bir hakikat-i ilmiyenin ve bir nur-u irfanına ve bir hamle-i imaniyenin bu manevi taarruz-u kâfiraneyi ifnâ edeceğine işaret etmektedir.

Bu âyet-i kerime hem maddî hem manevî savlet-i kâfirâneleri bertaraf edecek ve hükümsüz bırakacak olan İlâhi atıfet ve fetihleri haber veriyor.

1331 nasılki bütün çaresizlikler ve imkânsızlıklar muvacehesinde İslâm'ın en büyük maddî bir zaferini gösteriyorsa, 1381'de aynı şartlar dahilinde İslâm'ın bir galebesi tahakkuk edeceğine ve harici savletlerin tamamen bertaraf edileceğine işaret etmektedir.

Aynı zamanda 1331'de intişara ve inşaa başlayan bir ilm-i Kur'anî ve bir feyz-i Subhaniye'nin 1381'de kat'i bir zaferle İslâmiyet'e yöneltilen bütün manevî hücumları iptal edeceğine delalet etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 2

İkinci Ayet

حَتَّى اِذَا فُتِحَتْ يَاْجُوجُ وَمَاْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ

Sure-i Enbiya sahife:331

Meal-i şerifi: *"Vaktaki Ye'cüc ve Me'cüc'ün etrafındaki sed açılır. Onlar her tepe ve yüksek mahalli süratle aşarlar."*

1381

İşte birinci numaradaki âyet-i kerimede 1381 tarihi için işaret edilen ve inşaallah İslâm'ın zaferi ve imanın galebesiyle neticeleneceğini haîle-i azîme ise bir mucize-i Kur'aniye olarak bu âyet-i kerime ile haber verilmektedir.

Bu âyet-i kerime bütün edyana ve imana karşı küfür ve inkârın çok şeni' bir tuğyanı şeklinde muazzam bir zulüm ve tecavüz kasırgasının hayli zaman insanlığı kasıp kavurduktan sonra ifna ve imha edilmesi için vaki olacak bir badire-i azîmeyi gösteriyor ki buna işaret eden saatten yani kıyamet alâmetlerinden Ye'cüc ve Me'cüc'ün hurucu denmektedir.

Lisan-ı Kur'an'da Ye'cüc Me'cüc ünvanıyla yad edilen ve tarihin muhtelif devirlerinde beşeriyeti alt üst etmiş olan yağmacı ve çapulcu sürülerinden mürekkep bir insan selinin âhirzamanda emsali görülmemiş bir vahşet ve dehşetle yeniden insanlık üzerine saldıracakları gerek âyet-i kerimenin delaletinden ve ehâdis-i şerifenin rivayetinden anlaşılmaktadır.

Allah, din ve mukaddesat tanımayan; Allah, ahlâk, insaniyet, maneviyat düşmanı haşerat sürülerinden ibaret olan bu cereyan

hakkında bazı hadîslerde "hamrâ" yani kızıl cereyanı tabiri kullanmıştır. Bu gün bu tavsiflere tamı tamına mutabık ve kızıl tehlike ünvanıyla kaydedilen bu cereyanın komünizm âlemi olduğuna şüphe yoktur. Her nevi insanî kıymetleri ve insan haysiyet ve hürriyetlerini ve her nevi iffet ve ahlâk-ı milliyelerini red ve inkâr eden ve insanlığı her nevi necab-i ahlâkiye ve insanî kıymetlerden soyarak mide ve şehvetinden başka bir şey düşünemez bir hayvan sürüsü haline getiren bu mel'un cereyanın âyet-i kerimede işaret edildiği vecihle halen sedd-i Çin'in ve Kafkaslar'daki Derbend Seddi'nin arkasında tahassun ettiği ve ayrıca Demirperde denilen mânevi bir seddi de kendine siper yaptığı müşahede olunmaktadır. Ve dünyayı istilâ ve insanlığı esir etmek için mütemadiyen hazırlanmaktadır.

Âyet-i kerimenin işaretine göre Allah-u a'lem 1381'de bu sedleri aşarak bir dehşet, felâket ve fecaat tufanı halinde dünyayı istilâya kalkışacaklar. Ancak bu müthiş tufanı hadîslerin rivayetine göre Hz. İsa Aleyhisselamın ruhaniyetini temsil eden Hristiyanlık âlemi ile âlem-i İslâm birleşerek bertaraf ve imha eyleyeceklerdir.

Bu iki âyet-i kerimenin riyazi veçheleriyle ifâde edilen işârî mânâlarını teyid etmek üzere aynı tarihleri gösteren diğer âyet-i kerimeler aşağıda sıralanmıştır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 3

Ayet 3

Üçüncü Ayet

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

Meal-i şerifi: *O zat-ı ecell-i alâ ki resûlünü hidayetle ve hak dinle gönderdi. Tâ ki o dini başka dinlerin kâffesi (cümlesi bütünü) üzerine galip ve hâkim kılsın.*

Birinci Vecih: هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ

1343-1373-1379-1380

İkinci Vecih: هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى

1385-1395-1396-1397-1427-1434

Üçüncü Vecih: بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

1400-1410-1417-1517

Dördüncü Vecih: لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

1369-1379-1380-1410-1440-1446-1456

Her vecihle mucize olan bu cümle, Kur'an'da, hem Sûre-i Tevbe'de, hem Sûre-i Fetih'de, hem Sûre-i Saff'dadır.

Sure-i Tevbe ile Sûre-i Saff'da وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ile nihayet bulmakta, Fetih Sûresi'nde ise وَ كَفَى بِاللهِ شَهِيدًا cümlesiyle nihayetlenmektedir.

Âyet-i kerimenin birinci fıkrası ile dördüncü vech-i hesâbiyesi: 1379 ve 1380 tarihleri üzerine kati bir tevafukla birbirini tasdik ediyor. Birinci fıkra 1343 ile 1380 arası 37 seneyi göstermektedir. Birinci âyet-i kerime ise 1331 ile 1381 arasını göstererek bu 37 seneyi içine almaktadır. Birinci âyet-i kerimenin mânâsından istidlal ederek bu tarihlerde İslâmiyet itibariyle çok ehemmiyetli fetihlerin zuhur edeceğine işaret etmiş ve bu fetihlerden 1331'de zuhur etmiş Çanakkale Zaferini dâvamıza burhan olarak zikretmiştik. Sarahati itibariyle risalet-i Muhammediyeyi haber veren bu âyet-i celilenin birinci fıkrasına aynen birinci âyet gibi 1331 ile 1381 arasında kalan 37 seneyi göstermeyi Allah-u a'lem âyetin sarahat-ı mânasına göre bu senelerde Risalet-i Muhammediyenin bir feyzi ve ferman-ı celile-i risaletin bir tezahürü hükmedeceğine işaret olsa gerektir. Hassaten âyetin tam mânâ ifâde eden birinci fıkrası ile yine tam mânâ ifâde eden لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ fıkra-i mübarekesinin 1379-1380 tarihleri üzerinde ittifak etmesi her cephesi mahz-ı şuur olan Hazret-i Kur'an için tesadüfe imkan vermez. Bize göre birinci âyet-i kerimede Kur'anın hazinesinden fışkıran bir hakikat-ı ilmiyenin ve bir nur-u irfanın ve bir hamle-i imaniyenin bu manevi taarruz-u kâfiraneyi ifna edeceği cümleleriyle işaret ettiğimiz hakikat, bu âyet-i celilenin veche-i riyaziyesi ile de tefeyyüz etmektedir.

Ayetin birinci fıkrası 1343 ile 1380 arasından 37 sene üzerinde durmaktadır. Ve bu senelerde Allah u âlem hizmet-i celile-i risaletin bir feyzi ve bir kudsî tezahürü hükmüyle işaret etmektedir. Fil-hakika İslâmiyetin suç sayılacak derecede tazyika tabi tutulduğu ve dinin ayıp telakki edilecek şekilde tahkire maruz kaldığı ve tahribine

çalışıldığı bu 37 sene içinde İslâmı kalkındıracak ilâhî bir sadanın feyyaz ve ılık bir nur-u hidayetin müslüman gönüllerine aktığı ve çok halisane bir İslâmî davranışın, heyecanın ve ulvî faaliyetin gönüllerde ve vicdanlarda akisler ve heyecanlar tevlid ettiği müşahede edilmiştir ki, her nevi dinî tezahürü imha için karar almış olan zalim bir iradenin bu heyecanı boğmak ve her nevi dini faaliyeti her tezahür ettiği yerde ifna etmek ve söndürmek için harekete geçtiği de görülmüştür. Bu fıkra-i celileyi ikinci şekilde بِالْهُدَى kelimesinin nihayetine kadar okursak o zaman bu feyz-i risâletin tam bir meyve-i hidayetle alem-şumûl bir mazhariyete inşallah 1385 ve 1397 seneleri arasına erişeceğine ve bunun temadi edeceğine işaret etmektedir.

Dördüncü veche-i hesabiye ise: 1369-1397-1380 manidar mebde'lerinden itibaren İslâmiyet'in 1456 tarihine kadar bütün cihana hâkim olacağı tarihleri göstermektedir.

Üçüncü veche-i hesabiye ise: Her ikisinde mevcud olan 1410 rakamıyla aynen birbirini teyid ettiği gibi hidayet ve din-i hakkın 1517 'ye kadar galibane, zahirane dünyamızda berkarar olacağını bildirmektedir.

Beşinci veche-i hesabiye: 948 (okunuşa göre elif-i maksure ile şedde dahil) "Risalet-in Nur" 947

Birinci veche-i hesâbiyede hükmünü icra eden feyz-i risaletin mahiyetine manidar bir fark ile işaret etmekte ve onu şek ve tereddüde mahal bırakmayacak bir vuzuhla göstermektedir.

Demek ki âhirzamanda İslâm'ın imdadına yetişecek bir feyz-i risaletin Fahr-i Kâinat'tan (A.S.M.) sünuh edeceği ve onun bir hizmetkârı eliyle ehl-i imana tevdi edileceği ve o hizmetkâr efendisi namına bil-verase vazife-i niyabeti ve hizmet-i vekâleti îfa edeceği anlaşılmaktadır.

Elhasıl: Bu âyet-i kerime ehl-i İslâm'ın zaferini ve din-i İslâm'ın sair dinlere galebe-i kafiye ile galip ve zahir olacağını ve bu galebeyi netice verecek hâdisâtın zuhurlarını 1369-1379-1380 tarihlerine parmak basmak suretiyle haber vermektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 4-6

Ayet 4-6

Dördüncü Ayet

كَتَبَ اللَّهُ لاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِى

1959-1960-2010

Meal-i şerifi: *Cenab-ı Hak ezelde yazdı ki (yani ezelde takdir buyurdu ki) ben ve elçilerim muhakkak galibiz.*

Beşinci Ayet

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ

1877-1878

آمَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

1379-1380-1430

Meal-i şerifi: *Kim ki Allah'ı ve Resulü'nü ve mü'minleri kendine dost ve velî ve hamî kabul eder, o halde Allah'ın hizbi yani Allah'ın dâvasını yürütmek ve dinini müdafaa etmek ve kelamullahı yükseltmek gayesiyle çalışan müminler muhakkak galip olacaktır.*

Altıncı Ayet

وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلى اَمْرِهِ

1379-1380-1430

Meal-i şerifi: *Cenab-ı Hak emrinde galiptir.*

وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

1360-1410-1354

Meal-i şerifi: *Muhakkak bizim askerlerimiz onlara galip olacaktır.*

Gariptir ki elfâzı ve kelime adedi birbirinden tamamen farklı olan ve galibiyet-i İslâmiyeti haber veren bir âyet-i kerime gerek miladî gerek hicrî aynı tarihleri göstermekte ve yekdiğerine tevafuk etmek suretiyle aynı tarihler üzerinde durmaktadır.

Şöyle ki, dört numaradaki âyet-i kerime miladî 1959-1960-2010 tarihlerini göstermesine mukabil beş numaradaki âyet-i kerime tamamen bunların karşılığı olan haberi 1379-1380-1430 tarihlerini göstermektedir. Altı numaradaki âyet-i kerime dahi 1380-1430 rakamlarıyla aynı tarihler üzerinde durmaktadır. Bu netaic-i kudsiye ancak Kur'an'ın şerefine lâyık bir mucize kordonudur ve bu ancak Kudret-i Samedaniyenin eseri olabilir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 7

Yedinci Ayet

ثُمَّ نُنَجِّى رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا

1890-1920-1923 1927-1930-1960-1961-1962-1963

Meâl-i Şerifi: *Sonra biz resullerimizi ve mü'minlerimizi kurtarırız.*

İkinci vecih: نُنَجِّى رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا

1347-1351-1350-1380-1381-1382-1383

İkinci fıkra: كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُوءْمِنِينَ

1363-1369-1379-1380-1381-1430-1431-1531

Meâl-i Şerifi: *Hakeza mü'minleri kurtarmak bize lâyıktır.*

Bu âyet-i kerime yukarıdaki mucizeler serisine bir yenisini daha ilâve etmektedir. Şöyle ki âyet-i kerimenin birinci fıkrasının birinci veche-i hesâbiyesindeki miladî 1960-1961 tarihlerini o veche-i hesâbiyesindeki hicri 1380-1381 tarihleri ikinci fıkradaki tam aynı tarihlere tamı tamına tevafuk etmektedir. *"Müminleri kurtarmak bize vacip oldu"* mânâsına olan bu ikinci fıkra 1362 tarihine parmak basmak suretiyle hizmet-i Kur'aniye ve müdafaa-i İslâmiye davasıyla ortaya çıkan ve bu yüzden İslâm düşmanları tarafından zulmen hapsedilen bir zümre-i ehl-i imanın hepten kurtulmalarına işaret ettiği gibi 1369 tarihi de mü'minlere zulmeden ve İslâmiyet'i tahribe uğraşan...

Fıkra-i celilenin sıra ile 1380-1381-1430 tarihlerini göstermesi ise 1380 tarihinde başlayan hadiseler neticesinde bir çok âyet-i kerimenin beşaretine göre inşaallah 1381'de necât-ı İslâm'ın tahakkuk edeceğini ve bunun temadisi olan eltaf-ı İlâhiye'nin 1430 tarihine kadar devam edeceğini ve şaşaa-yı İslâm'ın mertebe-i kemâle ulaşacağını ve diğer tarihler ise necm-i İslâm'ın kıyamete kadar payidar olacağını mu'cizane iş'ar etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 8

Sekizinci Ayet

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِى الْمُوءْمِنِينَ

1916-1959-1960-1961-1967

Meal-i Şerifi: *Biz onun duasını kabul ettik ve onu gam ve sıkıntıdan kurtardık. Hakeza mü'minleri de böylece kurtarıyoruz.*

Bu âyet-i kerime sure-i Enbiyanın 88. âyetidir. Ve Hz. Yunus (A.S.)'a ihsan edilen necata dairdir. Gariptir ki âyet-i kerimenin *"Biz onun duasını kabul ettik, onu gam ve sıkıntıdan kurtardık"* mânâsını alan bu fıkra-ı celîlesi 4. ve 8. numaradaki âyet-i kerimeler gibi aynen miladî 1960-1961 tarihlerini göstermektedir.

Bu itibarla ümmet-i Muhammed'in istikbaline muzaaf ve bir çok âyet-i kerime ile beşaret verilen bir necatı da mu'cizâne haber vermektedir. Bu ve bundan evvelki âyet-i kerîmenin mu'cizelerini de gayet parlak bir şekilde te'yid ve tasdik etmektedir.

Halbuki âyet-i kerime sarahati itibariyle mazide vâki olmuş bir necata dairdir. Bunun ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) istikbalinde tekevvün edecek bir necatında da muhtevi bulunduğu kimse tarafından tahmin edilemez elbette. Fakat Kur'an'ın ulviyet-i icazını isbat edecek bir şekilde istikbali de haber verdiği ve nüzulünden 13 asır sonraki vukuatı da bildirdiği ve diğer âyetin beşaretini tasdik ve te'yid ettiği yukarıdaki ifadât-ı riyaziyeden kati olarak anlaşılmaktadır. Aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'de diğer peygamberân-ı îzâmın necatlarına dair de bir çok âyet-i kerime vardır. Bunların hiçbirisinde hasseten ehl-i İslâm'ın istikbaldeki necatına dair bu derece sarahatle

bir beşaretin görülmemesi ümmet-i Muhammed'in hâl-i pür-melâline ve aynen Hz.Yunus (A.S.) gibi kurtuluş için her türlü çareden mahrum bir hal-i acz ve ızdıraba düşeceklerine ve bütün esbab aleyhlerine tecelli ettiği bir zamanda mahza bir inâyet-i İlâhi olarak mucize kabilinden necatın tahakkuk edeceğine işaret olsa gerektir.

Görülüyor ki Kur'an-ı Kerim'de zikri geçen bu nevi kıssalar gerek ümmet-i İslâmiye'ye ve gerek bütün insanlara hem bir ders-i ibret ve hem de bir beşaret hükmündedir.

Allahu a'lem âyet-i kerime bir lisan-ı işârî ile şunu ifâde ediyor ki: Ey mü'minler, sizler esbaba istinad etmez, doğrudan doğruya Bize iltica eder ve Bize müteveccih olursanız Biz en müşkül şartlar muvacehesinde dahi en büyük tehlike ve felâketlerden sizleri kurtarırız. Yunus kulumuzu kurtardığımız gibi.

Filvaki' âyet-i kerimenin işaret ettiği tarihlerde memleketimizdeki Müslümanların hali tam bir acz ve perişanlık ifâde etmekte ve eller dergah-ı Kadî-ül Hâcâta açılmakta olduğu gibi, hassaten komünistler elindeki müslümanların haliyle Cezayir'de hürriyetlerini istedikleri için insafsız medenî düşman tarafından kurbanlık koyun sürüsü gibi fevc fevc öldürülen ve senelerden beri binbir çeşit mahrumiyet içinde mücadele eden ve yüzbinler şehit veren Cezayirli kardeşlerimizin hâl-i pürmelâli de cümlemizi ağlatmaktadır. Ayrıca Tunus ve Irak gibi bazı İslâm memleketlerinde müslümanları dilhun eden ve Müslümanlığı tahribe uğraşan bir takım zâlim ve asilerin Müslümanlık aleyhinde icraat-ı şeni'aneleri de halen devam etmektedir. İşte aynen Yunus (A.S.) gibi her türlü esbab müslümanların aleyhinde iken âyet-i kerimenin işâret-i mucizanesi vechiyle inşaallah İlâhi necat müşfik çehresini gösterecek ve mü'minleri umumî sürura gark edecektir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 9

Dokuzuncu Ayet

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ وَعَسىٰ اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسىٰ اَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ

Meal-i şerifi: *Allah yolunda ve din-i İslâm'ı müdafaa ve kelimetullahı i'la etmek için muharebe ve cihad size farz kılındı. Her ne kadar bu sizin hoşunuza gitmese de ve zahiren tehlikeli ve meşakkatli görünse de olur ki bir meseleyi siz zahiren fena görürsünüz, hakikatinde o sizin için hayırlı olabilir. Akıbetleri ancak Allah bilir siz bilemezsiniz.*

Mü'minlerin kâfirlere ve ehl-i dalâlete karşı dâvâ-i İlâhîyi müdafaa ve siyânet maksadıyla muharebe ve mukâteleye mecbur olduklarını emreden ve bunun onlar hakkında binnetice hayır olacağını bildiren bu âyet-i kerimenin

عَسىٰ اَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

fıkra-i celîlesinin 1960-1961-2010 bu tarihleri göstermesi cidden çok manidardır.

Buna fıkra-i celîlenin sonundaki لَكُمْ kelime-i mübareki ilâve edilirse 2050 rakamı çıkar ki, bu da Allahu a'lem hakimiyet-i

İslâmiye'nin mertebe-i kemâle ve had safhaya ulaştığı tarih olsa gerektir.

Aynı zamanda bu fıkra-i celîle dördüncü numaradaki *"Allah ve Resulü muhakkak galip olacaktır"* mânâsında olan âyet-i kerime ile 8. numaradaki *"Biz onun duasını kabul ettik, onu gam ve sıkıntıdan kurtardık"* mealindeki fıkra-i celîlenin gösterdikleri miladi aynı tarihler üzerinde durmakta ve onları te'yid ve tasdik etmektedir.

Mü'minlere beşaret veren bu âyetlerin işaretlerine göre 1960 senesi galibiyet-i İslâmiye'nin ilk senesi olması beklenirken ve âyetlerin işaretleri bunu îcab ettirirken bunun tam aksine olarak İslâm'ın münevver simasına bir kara bulutun çökmesi ve şems-i hidâyetin bir küsufa uğraması kabilinden bu sene, şer ve irtidad kuvvetlerinin tezahürüyle ve galebesiyle başlamıştır.

Acaba âyet-i kerimelerin bu riyazi delâletleri 1960 hadiselerini, a'zamî tuğyanını gösteren şer kuvvetlerinin çok yakında yıkılmalarının bir alâmeti olarak mı kabul ediyor ve onları helak ve kahredilmeleri için meydana atılmış olmalarına bir beşaret mi veriyor.

Gerek dört ve gerek dokuz numaradaki âyet-i kerimelerin sarih beşareti gayet manidar bir şekilde aynı miladi tarihleri teyidi 1960-1961 senesini inşallah zafer-i İslâm'ın ilk senesi veya başlangıcı olarak mütalaa etmemizi icab ettirmekte ve hulul edecek olan galibiyet-i İlâhiye ve zafer-i İslâm'ın bu hadiseler neticesinde zuhura geleceğinin bir beşareti olarak kabul etmemizi iktiza ettirmektedir. Evet bu âyet-i kerime 1960'da İslâm'a görünen abus çehrenin ve menfi hadisatın binnetice İslâm'ın hayrını mucib olacak netaice müncer olacağının inşallah bir beşareti ve mü'minlerin son defa olarak intibahının ve gelen zafere hazırlanmaların bir tenbih ve ihtarı mahiyetindedir. Fakat âyet-i celîlenin âyet-i kıtal olması işaretiyle Allahuâlem va'd edilen ve yaklaşan bu zaferin bir harb neticesinde tahakkuk edeceği anlaşılmaktadır.

Nitekim bu âyet-i kerime aynen dört numaradaki âyet-i kerime gibi miladi tarihleri göstermesi Allah u âlem o âyetin şümul ve beşareti nevinden olarak bunun da yalnız İslâmî zaferi değil o Ye'cüc ve Me'cüce dair âyetin 1381 tarihini 1961 rakamı ile aynen teyid etmesi zahiren şerli görünen umumî bir harb neticesinde bütün insanlığın dinsizlik ve komünizm afatından...

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 10-11

Ayet 10-11

Onuncu Ayet

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

Risale-i Nur=598 598

آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا

1380-1381-1430-1431

Meal-i şerifi: *Biz ona nezd-i Ulûhiyetimizden kerem ve rahmet ihsan ettik.*

On Birinci Ayet

وَ مَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

1350-1380-1430 mahzuf harf-i tarif elifi ile 1351-1281-1431

Meal-i şerifi: *Ya Muhammed (S.A.V.) biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.*

Mevzu itibariyle aynı olan bir iki âyet-i kerimeler lafzen ve ma'nen ayrı tabirleri ihtiva ettikleri halde yukarıdaki mucizeler serisine adeta tâc teşkil etmekte ve 1380-1430 tarihleri üzerinde ısrarla durmaktadır. Aynı zamanda bu iki âyet-i kerime ümmet-i Muhammed'e (A.S.M.) o tarihlerde en büyük atıfet ve ihsanın yapılacağını ve bu eltaf-ı İlâhiyenin Fahr-i Kâinat'a niyabet edecek

bir zata hürmet ve onun mesbuk hizmetine binaen vâki olacağını göstermektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 12-13

On İkinci Ayet

قَالَ اِنِّى عَبْدُ اللّٰهِ اٰتَانِىَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِى نَبِيًّا

1349-1350-1360-1361-1362-1410-1412-1462

Meal-i şerifi: *İsa (A.S.) muhasımlarına dedi ki: Ben Allah'ın kuluyum, bana kitap verdi ve beni peygamber kıldı.*

On Üçüncü Ayet

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّث

1376-1380-1382-1378

Meal-i şerifi: *Amma Rabbinin ihsanını sana verdiği nimeti yâd et.*

Bu iki âyet-i kerimeden 12. numaradaki âyet-i kerime İsa (A.S.)'ın nevzad iken dile gelerek, Hz. Meryemi ittiham eden Benî İsrail'e verdiği cevaptır. Bunun veche-i hesabiyesinin 1349'dan başlayarak asrımızdaki bizdeki İslâmî mücâhedenin en mühim merhalesi olan 1360-1361-1362 tarihlerini göstermesi cidden şayan-ı hayrettir. Bu iki vecihle tabir edilebilir;

Birincisi: aynı tarihlerde hizmet-i imaniyenin başında bulunan Zat'a, Hz. İsa (A.S.)'ın ruhâniyetinin imdada geldiği veyahut o Zat'ın, İsa (A.S.)'a mülâki olacak Zat olup o Nebi-i Zîşanın mazhariyetinin

tevarüs edeceği ve İsa (A.S.)'ın namazda kendisine iktida edeceği Zat olmasıdır.

İkinci veçhe ise: Hz. İsa (A.S.)'ın devr-i saadeti olup Hristiyanlık aleminin ruhaniyeti Hz. İsa'yı telebbüs edeceği ve Hristiyanlığın hakikatına ulaşacağı ve İslamiyete iktida edeceği ve İslâmiyet'in cihanda mutlak hâkim olacağı tarihleri göstermektedir.

13. numaradaki âyet-i kerime ise Fahr-i Kâinat'a vaki olan ikramat-ı ilâhiye muvacehesinde Sultan-ül Enbiyanın mukabele-i şükranı ve tahdis-i nimeti hakkındaki emr-i Sübhaniyedir.

Bu âyet-i kerimenin ve veche-i hesâbiyesinin 1376-1380-1382 tarihlerini göstermesi bu tarihlerde Cenab-ı Hakk'ın ehl-i İslâm'a bahşedeceği en büyük atıfetlere işaret olsa gerektir. Fil-vakıa 1376 tarihi Risale-i Nur külliyatının resmen tab'ı, neşir tarihi olduğu cihetle bu atıfetin ne kadar büyük bir ikram olduğunu müstakbel devirler idrak edecektir.

Elhasıl: Bu iki âyet-i kerime son asırların mücâhede-i imaniyesinde ehl-i İslâm'ı temsil eden Zatın Hz. İsa (A.S.)'ın cevabına mâsadak bir makbuliyet ve ehliyette olacağına ve o Nebi-i Zîşanla hassaten alâkadar bulunacağına ve kendisine "min kıbel-ir Rahman" vaki olan ikramatın hizmet cihetinden, enbiyaya yapılan nimet-i Samedaniyeye müşabih olacağına işaret etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 14-15

Ayet 14-15

On Dördüncü Ayet

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

vav-ı atıfla 2015

vav-ı atıfsız 2009

vav - lam hariç 1977

Meal-i şerifi: *Muhakkak Rabb'in sana razı olduğun nimeti verecek.*

On Beşinci Ayet

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

1397

Meal-i şerifi: *Ya Muhammed (S.A.V.) biz senin şanını yükselttik.*

Bu iki âyet-i kerime birisi miladi 1977 diğeri de aynı tarihin muadili olan hicrî 1397 senesini göstermekte ve manen birbirini tasdik ederek Allah-u âlem şan-ı Muhammed (S.A.V.)'in insanlar beyninde en yüksek derece-i rif'atı ihraz edeceği ve mertebe-i bülende ehil olacağı tarihi göstermektedir.

Bu tarih aynı zamanda üçüncü numaradaki

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى

cümle-i kudsiyenin gösterdiği 1397 rakamıyla da te'yid etmektedir. Keza 14 numaradaki âyet-i kerimenin ikinci veche-i

hesâbiyesi 2009 ve 2015 rakamlarıyla dördüncü numaradaki âyet-i kerimenin gösterdiği 2010 tarihini te'yid etmekte ve galibiyet-i İslâmiyenin en ileri merhalesine parmak basmaktadır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 16

On Altıncı Ayet

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ

1316-1366-1367-1368-1369-1397-1447-1449

Meal-i şerifi: *Ya Muhammed (A.S.M.) şunlar ki sana ahd-i peyman ile biat ettiler. Onlar hakikatte Allah'a biat etmişlerdir*.

Seyyid-i Kâinat'a hitab olan Biat-ü Rıdvan'daki eshab-ı kiramı medh eden bu âyet-i kerimenin onüçüncü asrın başından itibaren vazife-i İslâmiye'yi ve hizmet-i Kur'aniye'yi deruhte eden bir zâtın hizmete me'mur edildiği 1316 tarihi üzerine parmak basması o zâtın Fahr-i Kâinat'ın me'mur-u hassı olduğuna sarahat derecesinde bir işarettir. "*Her asrın başında dini tecdid edecek bir Zat gelir." "Kureyş'den olan iki recül gelmeyince kıyamet kopmaz"* mealindeki hadîs-i şeriflere göre 13. asrın başında hizmete başlayan bu zatın Fahr-i Kâinat'a niyabet için gönderilen onikinci hidayet me'muru olduğu anlaşılmaktadır.

Risale-i Nur'un Birinci Şua'ı denilen İşârat-ı Kur'aniye Risalesinde bu 1316 rakamı pek meşhurdur ve bir çok âyet-i Kur'aniye ısrarla bu tarih üzerinde durmaktadır.

Bu işarete göre âyetin mânâsı: "Ey Nebi-i Zişan ve ey O Nebi-i Zişanın âhirzamanda hizmetini deruhte edecek vazifedar! Şunlar ki, sana ve senin nabine biat ettiler, o biat hakikatinde Allah'a yapılmış biat demektir. Ve ivazsız garazsız yapılmış biat ancak budur. Gerek sana gerek âhirzamanda senin vazifene vekâlet eden Kur'an

bayraktarına yapılan bu mutabaat sahibini muhakkak necata ulaştıracaktır" demektedir.

1366 ise Zülfikar, Asa-yı Musa, Sirâc-ün Nur gibi Risale-i Nur'un büyük ve müessir mecmualarının serbestçe neşir suretiyle hizmetin en gizli neticeleri alındığı tarihtir.

1367 o hizmetkârın en çetin, en son mücâhedesini Afyon hapsinde yapmış olduğu tarihtir.

1368 ziyade göstermesi o hapsin 20 ay müddetini mu'cizane içine almaktadır.

1369 tarihi ise senelerden beri sada-yı İslâm'ı boğmak ve İslâmiyet'i tahrib etmek için bütün kuvvetiyle çalışan cebbar ve zalim bir iradenin içinden parçalanarak inhizama uğradığı tarihtir.

1397 ise 15 ve 16 numarada kaydedilen ve seyyid-i Kâinat'a hitab olan iki âyet-i kerimenin bu âyet-i celile ile te'yid ve tasdikidir. Ve şan-ı Muhammediyenin (A.S.M.) ve galibiyet-i İslâmiyenin en ileri merhaleye aksa-yı kemâle ulaşacağı tarihidir. Bu tarih aynı zamanda Fahr-i Kainat'a has olan

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

gibi âyet-i celilelerin dördünde de aynı rakamla çıkması ancak Kur'an'ın azametine yakışır mu'cizeler şaheseri halindedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 17

Ayet 17

On Yedinci Ayet

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُوءْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُوءْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

Birinci fıkra-i hesabiye: خَيْرَ اُمَّةٍ

1291-1341

İkinci fıkra-i hesabiye: اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

11345-1395

Üçüncü fıkra-i hesabiye: لَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُوءْمِنُونَ

1960-1966

Âyet-i kerimenin meal-i şerifi: *İnsanlar için meydana çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz marufla yani iyilikle emreder münkerden yani kötülükten nehy eder ve Allah'a iman ederseniz. Ehl-i kitap da*

böylece iman etseler, onlar için hayırlı olur. Onlardan mü'minler vardır lâkin çoğu fâsıklardır.

Bu âyet-i kerimenin siz en hayırlı ümmetsiniz mânâsına olan birinci fıkra-i hesâbiyesinin 1291 ile 1342 tarihlerini göstermesi cidden manidardır.

Evvelâ: Âyet-i kerime Fahr-i Kâinat'a ve eshab-ı kiramına hitab eder âyet-i kerimenin bu tarihleri göstermesi o tarihlerde de başlarında kumandanları olduğu halde ashab-ı güzine müşabih bir hizbin İslâmiyet'e hizmeti vazife edinmiş bir cemaat-i İslâmiye'nin bulunmasını icab ettirir. Filvakıa İslâmiyet asırlardan beri temkin ettiği ve oradan cihana ışık saldığı bir diyarda yok edilmek ve mahv edilmek kararıyla karşı karşıya bulunduğu 1341 tarihinde İslâmiyet'i kurtarmak ve müdafaa etmek için bila-fütûr hizmete girmiş bir cemaat-i İslâmiye'yi başlarında kumandanlarıyla beraber görüyoruz. 1293'de doğan bu kumandan 1341'de hizmetin fiili devresine girmiş. Ve etrafına mütevazı ve samimi müslümanlardan mürekkeb bir cemaat yardımcı olarak toplanmıştır. İşte Allah u a'lem âyet-i kerimenin 1291 tarihini göstermesi 1293'de doğan o büyük mücahidin kudumuna bir beşaret olmasını iktiza ettirdiği gibi 1341'den itibaren taarruza başlayan bir hizb-i hidâyetin teşkilini de bir beşarettir.

Şayet bu rakamlar o zaman müsta'mel olan rumî tarihe işaret addedilse o takdirde onların 1293 ve 1343 rakamlarını karşılığı olur ki birinci şıkda son asırların vazifedar hidayetini tebşir, ikinci şıkda ise doğrudan doğruya onun doğumunu iş'ar etmektedir. Bu suretle âyet-i kerime 1341'de hizmete başlayan bir zatı gösterdiği gibi o tarihten itibaren intibah-ı İslâm inkılabının sadr-ı İslâm'ca zuhura geldiğini tebşir etmekte ve o inkılabda hizmete girenleri senâkârane yâd etmektedir.

İkinci fıkra-i hesabiye ise; Siz insanlar için meydana çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. Yani insanların hayır ve saadeti için hizmet edecek hayırlı bir zümre-i beşeriyesiniz mânâsına olan bu fıkranın 1345'den itibaren tâm taazzuv ederek hizmete gireceklerini ve bu hizmetin 1395'e kadar devam edeceğini göstermektedir.

Üçüncü fıkra-i hesabiye ise; 1960 tarihinden itibaren ehl-i kitap olan garb âleminin İslâmiyet lehine intibaha başlayacağını ve bunun

1966'da çok semereli bir, devreye ulaşacağını ve baştaki (vav) hesaba katıldığında Hristiyanlık âleminde Müslümanların bir kitle, bir cemaat halinde varlığı ve müessiriyetini 1972 tarihinde tahakkuk edeceğini göstermektedir. Yani 1960 senesini takib eden 12 sene zarfında Hristiyanlık âleminde Müslümanlığı kabul edenlerin ehemmiyetli miktarda artacağını âyet-i kerimenin işaretinden anlıyoruz.

Allah u alem bi hakikatil hal.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 18

On Sekizinci Ayet

قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلا نَعْبُدَ اِلا اللّٰهَ وَلا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

Meâl-i şerifi: *Ey ehl-i kitab! Geliniz sizin ve bizim aramızda müsavi ve müşterek olan bir hakikat üzerinde birleşelim. O hakikat ise Allah'tan başkasına tapmayacağız. Ve O'na hiçbir şeyi mülk ve saltanatında ortak kılmayacağız. Ve bazımız, yani insanların bazılarını Allah'tan başka mabudlar ittihaz etmeyeceğiz. Ya Muhammed, eğer bu dâvetine yüz çevirirlerse, siz deyiniz: Ey insanlar! Şahid olunuz bizler Allah'a teslim olmuş ve Allah'ın emirlerine itaat ve inkıyadı meslek edinmiş, Allah'a boyun eğmiş insanlarız.*

قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

1938-1939-1940-1947-1948-1949

Bu âyet-i kerimenin bilhassa Hristiyanlık âlemini İslâmiyet'e davet eden, İslâmiyet'in semavî dinlerin müşterek hakikati olan

tevhide çağıran bu fıkra-i celilesinin 1938 ve 1949 tarihlerini aradaki merhalerle göstermesi Allahu alem 1949'dan itibaren bu davet-i Kur'aniyeye mağrur garb dünyasının kulak vermeğe başlayacağını işaret etmesi Kur'an'ın emsalsiz mucizelerinden birini daha teşkil etmektedir. Garb âlem-i İslâmiyet'in mukavemet edilmez billurî sadayı davetine ve hakkanî nidasına asırlardan beri kulaklarını tıkamış ve fakat 1938-1939-1940 senelerinde başlayan muazzam haile ve İlahi darbe ile nihayet Kur'an'ın sadasını duymak ızdırarında kalmış ve cihan sulhunun elde edilebilmesi için İslâmiyet'in berrak hakikatlerine ilticadan başka çare olmadığını anlamaya başlamıştır. Şayet âyet-i kerimenin başındaki قُلْ kelime-i mübarekesi hesaba katılarak tenvinsiz ve yazılışa göre hesâb yapılırsa 1966-1967-1968 çıkar, bunlara tenvinleri de ilave ettiğimizde 2020-2070 tarihleri elde edilir ki, bunlar da inşâallah müslüman Avrupa'nın, müslüman Amerika'nın ve Müslüman Dünyanın tarihleri olsa gerektir.

Ve yakînim var ki, semavât-u zemin-i Asya
Bâhem olur teslim ye'di beyzâ-yı İslâm'a

beyitleriyle ifâde edilen hakikat tahakkuk etmiş bulunacaktır. Ve dünyamız zemini ile gökleriyle ve gökleri yaran uçaklarıyla ve füzeleriyle ve insandan zuhura gelen nevi insanın ulaşüğı bütün kemâlâtı ve harikalarıyla inşâallah müslüman dünyası olacaktır. Bu tarihler 17. numaradaki âyet-i kerimenin 1966 ve mütevali tarihlerine tevafuk etmek suretiyle yekdiğerini te'yid ve tasdik etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 19

On Dokuzuncu Ayet

اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تُوءَدُّوا الاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا

1364-1373-1379-1380-1384-1390-1391

Meal-i şerifi: *Muhakkak Cenab-ı Hak siz Müslümanlara emrediyor ki, emânet olan umûr-u ammeyi ve İslâmî hizmetleri ehline veriniz.*

Bu âyet-i kerimede bahsedilen emânet yalnız sadece İslâmi hizmetler midir, yoksa vaktiyle olduğu gibi İslâm'ın idaresinde bulunan umum insanların hizmeti midir? Âyet-i kerimenin şûmul-ü mânâsı geniş olmakla beraber İslâm'ın idaresinde bulunan gayr-i müslim unsurların sevk ve idaresi de ahkam-ı Kur'aniye ölçüsüne göre olduğu için fer'an İslâmi hizmetler meyanındadır.

Bu itibarla Müslümanların emrinde ehliyet-i tammeyi haiz olanların iş başına getirilmeleri maksud-u İlâhi olduğudur. Keza bu ehliyet tam yalnız ehliyet-i ilmiye ve maharet-i zâtiye midir yoksa esas olarak ehliyet-i imaniye ve diniye de şart mıdır?

Ayet-i kerimede hitap müslümanlara tevcih edildiği için ve yapılacak hizmet de umur-u İslâmiye olduğu cihetle mü'min-i halis olmayınca vazifedeki ehliyet natamam kalacağından mantıken bu ehliyetin baş şartının ehliyet-i imaniye ve İslâmiye olması zaruridir. Evet bu ehliyet-i tammenin ilk şartı müslüman olmaktır.

Yani Müslümanları sevk ve idare eden bir kuvvetin ilk şartı Müslümanlıktır. Müslüman olmayan bir kimse ne kadar maharet-i ilmiyeye de malik olsa İslâm'ın sevk ve idaresine ehil olamaz. Bu

sebeble Müslüman milletlerin Müslüman ellerle sevk ve idaresi ehliyetin baş şartı olduğu için âyet-i kerime Müslümanların kendi içlerinden seçtikleri İslâmiyet'e sadık ehil elleri kasd etmektedir.

Bu âyet-i kerime, hicrî 1364'den itibaren 1391'e kadar bütün müslüman devletlerin de umur-u ammeyi Müslüman ve ehil ellerin deruhte edeceğini mu'cizâne işaret etmektedir. Müslümanların umuru son asırlarda İslâmiyet'e yabancı olan İslâm düşmanlarının eline geçmişti. Ayrıca Müslümanlar müslümanlık icaplarına göre idare edilmemekte idiler.

İslâm Âlemi birkaç asırdır Hristiyan Devletlerinin esaretine giriftar olmuştu. Merkez-i İslâm olan Makarr-ı Hilafette ise emir-i idare, hüküm ve nüfuz tedricen, masonların ve hristiyan nüfuzu altında bulunan İslâm düşmanlarının eline geçmişti. Bu itibarla İslâm'ın mukadderatı ruhen Müslümanlığa hasım olan kuvvetlerin elinde idi. Vakta ki Cenab-ı Hak İslâmiyeti ve Müslümanları hal-i felâketten kurtarmak için kemâl-i fazlıyla imdada yetişti. Âyet-i kerimenin işareti vecihiyle 1364'den itibaren İkinci Cihan Harbinin hitamıyla hakimiyetlerini fiilen ellerine alan İslâm devletleri idarelerini İslâmi esaslara göre takrire başladılar. Merkez-i İslâm olan memleketimizde ise İslâmiyet'in esaslarına sadık kalmayı ve Kur'an'ın hakikatlerini müdafaayı azmetmiş olan bir zümre-i mücahidin çetin bir imtihan neticesinde yani Denizli hapsini müteakip mahiyetini ifşa ederek 1364'te meydana çıktılar. 1373 tarihi ise istikbal-i İslâmiyet'in nüvesini teşkil etmeye namzed bulunan ve İslâmiyet'e ve Kur'an'a hizmeti ve İ'layı Kelimetullahı gaye edinen bu zümrenin dâvasının ve maksadının çok kuvvetli bir neşriyatla azami bir vuzuhla intişarına işaret ettiği gibi 1379 tarihinde birçok âyet ve hadîslerde işaret edildiği gibi o zümre-i mücâhidini temsil eden büyük mürşidin vefatını göstermektedir.

Ve istikbalin hakim-i mutlakı Kur'an olacaktır diye verilen beşaretin tahakkuk edeceğini 1380 ve 1384 tarihleri ise birçok âyet-i kerimenin işaretine göre bu tarihler arasında gerek merkez-i İslâm olan memleketimizde ve gerekse İslâm âleminde emanet-i İlahiye olan umur-u müsliminin ehline tevdi edileceğini emr-i İlahiyi yerine getirecek ve İslâmiyet'i tatbik edecek ehil ellerin hizmet-i ammeyi deruhte edeceklerini ve Kitabullahın hakim-i mutlak ve muta' olmak mevkiini yeniden ihraz edeceğini göstermekte ve 1390-1391'de bu

hakikatin bütün İslâm âleminde bihakkın gerçekleşmiş bulunacağını iş'ar etmektedir.

Allah u alem bi-hakikatil hâl.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 20

Yirminci Ayet

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاتُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا اَنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Meal-i şerifi: *Şol umumi felâketten sakınınız ki, o yalnız sizden zalim ve mücrim olanlara isabet etmez belki umuma sirayet ve cümlesini perişan eder. Biliniz ki Allah'ın azabı şediddir.*

Sure-i Enfal'in 24. âyeti olan bu âyet-i kerime tehlikesi umumî olan fitne ve felâketlerden sakınılması hakkındadır. Ayrıca müslümanlar arasından zuhur edecek zalimlere de hususi olarak işaret etmektedir. وَاتَّقُوا emr-i celilin

muhatabı cemi' olmak hasebiyle, ferdlerden ziyade cemiyyet ve milletlerdir. Malumdur ki umumi felâketler cemiyyet ve milletlere gelen ilahi birer şamardır. Bundan sakınılması o cemiyyetin emr-i İlahi dairesinde yaşaması ve gazab-ı İlahiyi mucib olan ef'ali icra ettikleri için helak edilen bir çok kavimlerden bahs etmekde ve bunlardan şâyân-ı ibret misaller vermektedir.

Ayet-i kerimenin ifâdesi umumidir. Fakat bir mu'cize olarak bu umumiyet içinde ümmet-i Muhammedin ve o meyânda bütün insanlığın başına gelecek müstakbel felâketlere de işaret vermektedir. Hedefimiz bu ciheti araştırmaktır. Filhakika âyet-i kerime umumiyeti ifâde eden bir beyan olmakla beraber veche-i riyâziyesiyle mucize olarak ümmet-i Muhammed (S.A.V.)'i ve bütün beşeriyeti şiddetli alâkadar eden büyük ve umumi felâketler devrine işaret ettiği gibi ümmet-i Muhammed (S.A.V.) arasında zuhur edecek zalim bir

zümreye de hususi olarak işaret etmekte ve üzerinde ehemmiyetle durmaktadır.

Ayet-i kerimenin nüzulünden 1400 sene sonraki vakıayı müdhişeyi sarahat ve katiyet derecesinde ihbar etmesi Kur'an'in azamet-i icazına yakışan bir ihtişam ifâde eder. Şimdiyse âyet-i kerimenin riyazi manzarasını temaşa edelim:

Ayet-i kerimenin ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkra-i celilesi nihayetindeki ta-ı te'nis vakf edilerek ه sayılmakla tamı tamına 1912-1913 tarihlerini göstermektedir. وَاتَّقُوا emr-i celili ise 912-913 rakamlarını göstermektedir. Ve ahirdeki okunmayan cemi elifi, "elf" yani "bin" sayılmak suretiyle yine 1912-1913 tarihlerini göstermektedir. Yalnız مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkrası şedde ve ahirdeki tâ-i te'nis sayılmak tenvin de buna ilave edilmek suretiyle yine 1331-1381 tarihleri zuhur eder ki bu da eserin başındaki ve birinci ve ikinci numaradaki âyet-i kerimenin veche-i riyaziyeleri olan 1331-1381 tarihlerinin aynıdır. 1331 tarihi hicri veya o zaman kullanılan tarih olarak rumi seneyi gösterince bu da aynen 1912-1913'ün karşılığıdır. Demek ki âyet-i kerime sarahat derecesinde üç damga ile aynı tarihi göstermekte ve şa-yan-ı hayret olarak eserin başındaki çok mühim iki âyetin ifâde ettiği meşhur 1381 rakamında ayrıca tebarüz ettirmektedir. Âyet-i kerimenin *"sizden zalim olanlar"* mânâsına olan fıkrasının 1912-1913 tarihlerini göstermesi ve diğer veche-i hesâbiyelerin bunu aynen te'yid etmesi çok şayan-ı hayrettir. Çünkü tarihî bilgimize müracaat edince bu tarih merkez-i İslâm olan memleketimizde masonların ve Avrupa hayranı İslâm düşmanlarının mukadderatımıza hakim olduğu ve fiilî tesirlerini icraya başladığı tarihtir. Filvakıa ekseriyeti mason olan ve memleketimizi gayr-ı İslâmî bir mecraya sevk etmek ve kendi tabiriyle milleti garplılaştırmak kararıyla işe girişen İttihatçılar bu tarihte milletimizin başına musallat olmuş ve masonluğun emr-i iradesini tatbike başlayarak 1914'te milletimizi Birinci Cihan Harbi gibi milyonlarca kurban verdiğimiz müthiş bir cehennem helâketine sürüklemişlerdir.**(Haşiye)**

Bittabi' gerek وَاتَّقُوا emr-i celilinin riyazi işareti ve gerek âyet-i kerime mevzuunun delaletiyle haber verilen ve ihtar edilen ve sakınılması icab eden bu umumi felâketin hemen bu tarih akabinde zuhur eden birinci cihan harbi olması icab eder.

Ve bu hal âyetin ihbarına ve icazına yakışır bir isabettir. Bir çok hadîslerde ***"melhame"*** tabiri ile ifâde edilen ve memleketimizin parçalanmasını ve bir çok İslâm diyarının ecnebi istilası altına geçmesini intaç eden ve bir çok inkılabatın zuhuruna sebeb olan Birinci Cihan Harbi bilhassa mukadderat-ı İslâm ve dünya tarihi noktasından hakikaten çok ehemmiyetlidir. Umumi felâketleri mevzu-u bahis eden âyet-i kerimenin zalimlerden bahsettiği fıkrasında 1913'de durması elbette onlara 1914 de zuhur edecek felâket için bir ihbar ve ihtar mahiyetindedir. Fakat onların gafletleri ve İslama aykırı vaziyetleri ve İslâmiyet aleyhine kötü maksatları onlara mucizane ihtarı göstermemiş ve tevfiksizlikleriyle milletimizi pervane gibi ateşin içine atmışlardır.

İkinci cihan harbi ise esasen birinci cihan harbinin bir zeyli ve ikinci safhası ve devamı ve daha felâketli bir sahnesi addedileceğine ve hâlâ da bir sulh-u umumi akdedilmediğine göre dünyanın hâlâ hal-i harb ve mütarekede devam ettiğini ve bir türlü sulhe kavuşamadığını iddia yerinde bir hakikat teşkil eder.

Demek ki 1912 ve 1913'de esbabı saha-i zuhura gelerek 1914'te patlak veren umumî felâketin tesir-i tahribkârisi hâlâ insanlığın yakasını bırakmamıştır. Aynı fıkranın ikinci veche-i hesâbiyesinin 1331-1381 tarihlerini göstermesine göre Allahu-alem eserin başında Ye'cüc ve Mecüc hadisesinden bahseden âyet-i kerimede işaret edilen umumi badire 1381'de zuhur edecek ve 1914'de başlayan ve Cihanda Komünizmin zuhurunu ve memleketimizde de bunun hususi bir şekli, bir benzeri ve ikinci bir modeli olan Deccal ve Süfyanî fitnesinin hudûsünü intaç eden ve ikinci cihan harbini doğuran umumi felâketler devri inşâallah 1381 badiresinin neticesinde nihayete erecek ve böylece insanlık bütün bu felâketlerin ve amillerin bertaraf edilmesiyle yeniden nefes alacaktır.

İşte âyet-i kerime umumi ifâdesi içinde hususiyeti ve mucizane olarak hicri 1331'den itibaren miladi 1912 ve 1913'de esbabı

hazırlanan 1914'de başlayan ve İkinci Cihan Harbini ve Komünizm ve Deccal felâketlerini ihtiva eden, inşâallah 1381 vekayiinin neticesinde bütün efrad ve avamili ile mündefi' olacak ve nihayete erecek bulunan yarım asırlık bir devr-i meş'umu ve insanlık tarihinde misli sebketmemiş dehşetli ve vahşetli bir umumi felâketler devrini sarahate yakın bir katiyetle gösteriyor. Kur'an-ı Kerim'in bu azamet-i icazı karşısında hayret ve dehşetten donmamak mümkün müdür?

Ayet-i kerimenin ilk riyazi anahtar olarak ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkrasıyla esrarını ifâde etmesi Müslümanlar arasından zuhur edecek zalim bir zümrenin hassaten üzerinde durulduğunu gösterir. Acaba o zalim zümre âyet-i kerimenin nazar-ı itabına hedef olacak ne gibi meş'um bir vaziyete malikdir. Ve ne gibi meş'um bir icraatla gazab-ı ilâhinin hususi tevcihine hedef olmuştur. Bunu diğer bir âyet-i kerimenin aynı hakikati aynen te'yid eden beyanı ve şehadet-i mucizekaranesi ile cevaplandıracağız.

Haşiye: İttihadcıların içinde dindar ve sahib-i hamiyet hüsn-ü niyet sahibi kimselerin de mevcudiyeti şüphesiz kabil-i inkar değildir. Fakat onlar masonların umumi tesiri altında kalmış ve onların ihtirasat ve telbisatına kurban gitmişlerdir. Masonların en kuvvetli icraat-i istikbal zaferini müteakip vaziyete tamamen hakim olduktan ve emr ve iradeyi ellerine geçirdikten sonra başlar. Bunlarla beraber ittihadcıların kafasının mason olduğu da iddia edilmez fakat masonların telkinatına tabi ve zehirli fikirlerinin tesiratı altında kalmış İslâmiyete düşmanlıkta ve garb hayranlığında onların peşinden giden kimseler olduğu ve mason amaline şuursuzca hizmet ettikleri de muhakkaktır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 21

Ayet 21

Yirmi Birinci Ayet

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا

1913-1914-1963 1342-1343-1344-1345

Meal-i şerifi: *Peygamber-i Alişan (S.A.V.) dedi ki: Ya Rab, benim kavmim, bu Kur'an'ı Azimüşşanı mahcur ve metruk ittihaz ettiler. Yani, Kur'an'ın davetini kabul etmediler, (terkettiler)*

Sure-i Furkan'ın otuzuncu âyeti olan bu âyet-i celilede peygamberi sarahaten kastettiği ve haklarında Cenab-ı Hakk'a şikayet ettiği kavim şüphesiz kendi kabilesi olan Kureyş kafirleridir. Ve şikayet de onların Kur'an'ın davetini kabul etmeyip arka çevirmeleri ve onu mehcûr bir halde terketmeleri sebebiyledir.

Asr-ı Saadete ait bir vaziyeti beyandan ibaret bulunan bu âyet-i kerimenin istikbalde ümmet-i Muhammed (S.A.V.) arasında aynen Kureyş kafirleri gibi belki İslâmiyete daha çok düşman mülhid bir zümrenin çıkarak Kur'anı beğenmeyip ve onu kâfi görmeyip, ona arka çevirmelerini ve onu mevki-i mer'iyetten kaldırarak terketmelerini aynı tarihle vermesi ne demektir.

Ve mazideki bir hali hikayeden ibaret olan bu tarz-ı beyanın 1300 sene sonraki aynı hali bildirmesi nasıl bir mu'cizedir. Bu derece sarahat ve kat'iyet karşısında buna mu'cizeler mu'cizesi dense seza olur.

İşte âyet-i kerimenin bu hakikati هذَا الْقُرْاَنَ مَهْجُورًا fıkrasıyla tarihi tarihine aşağıda izah edilecektir. Âyet-i kerimenin bu karyede görülen ve Hazreti Peygamber Aleyhisselam'ın tazallüm-ü hal ve şikâyetle "Ya Rabbi benim kavmim ittihaz etti" mânâsına olan birinci fıkra-i hesâbiyesi tamı tamına وَاتَّقُوا فِتْنَةً âyet-i kerimesinin ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkra-i celilesinin riyazi veçhesine tetabuk etmekte ve onu tamamen tasdik etmektedir. İşte bu fıkra-i celile aynen ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkrası gibi 1913-1914 tarihleri üzerinde durmaktadır.

Her iki fıkradan birinci âyete ait ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkrasının mânâsı: *"Ey ümmet-i Muhammed (S.A.V.) sizden zalim olanlar"* şeklinde olduğu gibi,

اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا de *"Benim kavmim ittihaz etti"* manâsıyla Peygamberimizin kendisine nisbet ettiği yani, Muhammed (S.A.V.) kavmi arasından ve onların soyundan neş'et eden bir zümrenin Kur'an'ı terk edeceğini ifâde etmektedir.

Yukarıda ifâde edildiği vecihle âyet-i kerimenin: *"Bu Kur'an'ı terk ettiler"* mânâsına olan ikinci fıkra-i hesâbiyesi: İstiklâl Zaferinden sonra merkez-i İslâmiyet olan memleketimizin mukadderatına tamamen hakim olan ve Cenab-ı Hakk'ın milletimize ve İslâm âlemine ihsan ettiği bir zaferi kendilerine mal eden ve istismar eden mülhidler ve masonlar zümresinin tarik-i Kur'an'ı terk ile onun yerine Hristiyanlığın ahkâm ve âdabını muhtevi bir nizamı medeni kanun adıyla kabul ettikleri tarihi 1342-1343-1344-1345 hicri tarihleriyle ve hadisenin evveliyatını bildiren tarihlerle aynen göstermektedir.

Âyet-i kerimenin birinci fıkra-i hesâbiyesinin yukarıda görüldüğü vecihle ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً fıkrasında olduğu gibi aynen 1913-1914 rakamları üzerinde durması ve ayrıca 1963 rakamına işaret etmesi 1913'te milletimizin başına musallat olan ma'lum zümrenin Allahualem 1963 tarihine kadar tasallutlarının ve kısmen mevcudiyetlerinin devam edeceğine o tarihte tamamen köklerinin kesileceğine işaret olsa gerektir. Allahu a'lem bihakikatil hal.

Demek ki Kur'an'ın iki mucize âyetiyle üzerlerine parmak basarak ittiham ettiği, tokatladığı, itab ve hitabına hedef tuttuğu bu zümre Kur'anı terk eden ve hükümden iskat eden ve İslâmiyet'i sinsi metodlarla ve dessâsane usûllerle ve cebr ve tahakküm ile yıkmaya ve tahribe uğraşan ve dînî talim ve tedrisi Müslümanlar'a yasak eden ve ümmet-i Muhammed'in şerrinden Cenab-ı Hakk'a sığındığı fitne-i ahirzamanı ihdas eden ve ateşlendiren ve beynelmilel bir Yahudi tarikat-ı siyasi olan masonluğa sülük ve intisap ederek onun maksadı ve emelleri uğruna bu vatanda İslâmiyet'in kökünü kazımaya uğraşan tam mülhid ve mürted bir zümredir.

Deccal bunların arasında zuhur etmiş ve bunları temsilen icraat yapmış. Ve bunlar onun kuvvet-üz-zahrı ve avanesi olmuşlardır. Bunlar abede-i deccaldir. Hilalin asırlarca cihana şan ve şeref saldığı bu aziz İslâm vatanı, bu devirde insana tapanların memleketi haline gelmiş ve umumi bir puthaneye benzemiş. Ve her nevi fuhşiyat ve menhiyat aleni denilecek derecede ve ayıplanmaz bir tarzda umumileşmiş ve her nevi şenaat-i ahlakiyenin adına hürriyet ve medeniyet namı verilmiş.

Bunların milletimizi küfür ve dalalet bataklığına sürüklemek ve bu aziz milleti manevi varlığı olan İslâmiyet'ten soyarak mürted bir hale getirmek için irtikab etmedikleri şenaat kalmamıştır. Bunların emellerine erişmek ve milleti tarik-ı haktan sapıtmak için milletimize tatbik ettikleri maddi ve manevi tazyikat düşmanlara rahmet okutacak mahiyettedir. Bunların müslüman milletimize reva gördükleri hakaret ve verdikleri ezâ ve ızdırap başlı başına bir tarih teşkil eder. Bunlar Kur'an öğretenleri ve öğrenenleri, Allahuekber diyenleri cürm-ü meşhud mahkemelerine sevk ederek hapishanelere doldurmuşlar.

Ve en basit bir dîni tezahürü azâmi bir galîzat ve huşunetle ve çeşitli tazyik ve tezyiflerle ve iftiralarla boğmağa, söndürmeye çalışmışlardır.

Bu devirde Allah adı ağza alınamaz bir hal almıştır. Allah ve Lâilahe illallah diye kelime-i tevhid söyleyenler tarikatçı diye zindanlara doldurulmuş; namaz tesbihleri, dua kitapları, dini eserler vesâit-i cürmiye diye zabt ve müsadere edilmiş din müdafaa edilemez ve ağza alınamaz tehlikeli bir mefhum halini almış ve dindarlık çok tehlikeli çok felâketli bir tehlike mevzuu teşkil etmiştir. Dindarın adı softa, yobaz, mürteci, gerici olmuş. Dini ağza alan es kaza müdafaasına girişenler en ağır hakaretler ve tezyiflerle vatan ve millet hainliği ithamlarıyla tazyike tabi tutulmuşlardır.

Tazyikatın dayak, tehdid, işkence şekilleri ayrı birer mevzudur. Bunlardan gece otomobil ile kırlara götürülüp orada dayak yiyenler; dini kitapları taşıdığı ve yakılmak için teslim etmediği sebebiyle polis karakolunda dövülerek öldürülenler olduğu gibi buna dair çeşitli misalleri çoğaltmak ile cildler doldurmak mümkündür.

Kadın, erkek Kur'an öğretenlerden cürm-ü meşhûd mahkemelerine sevk edilen ve hapse atılanlar ve ağır para cezasına mahkum olanlar ve çocuklarına gizlice Kur'an ve din dersi okuttuğu için tazyik ve tehdide tabi tutulan anne ve babalar ayrı birer misaldir.

Hulasa: Masonluğun icâbâtı ve Avrupa emperyalizmine hizmetkârlığın iktizası, din ve İslâm aleyhtarlığı için neleri emrediyorsa Türkiye ve Türk milleti onun tatbikat sahası ve icraat mahalli olarak kullanılmıştır.

Haşiye ve izahat

Hakiki Musevîlik değil; siyonizme ve ırkçılığa dayanan Yahudiliğin beynelmilelleşmiş bir şekli olan Masonluk, beşer cemiyetlerinin aralarındaki cemiyet rabıtasından imani bağları koparıp yerine sahte ve nazari ve menfaat tesadümleriyle mahmul insan kardeşliği doktirinini ikame etmiş ve hürriyet, adalet, müsavat yaftalarıyla arkasında akıllılar ve açık gözlüler ve masonluğa iltihak etmiş üstün tabaka sınıfının halk kitlelerinin ve milletin umumi muhassala-i menâfi' olan cemiyet servetini çeşitli iktisadî ve siyasî kombinezonlar ve dalaverelerle istismar ve aralarında paylaşmayı ve kendilerine tahsisi hedef tutmuş bir zümredir.

Bunlar adeta servet-i umumiyi kendilerine tahsis için aralarında menfaat birliği kurmuş ve kardeşliği yalnız bu birliğe girenlere tahsis etmiş din millet ve vatan kaydından azade kozmopolitlerden mürekkeb bir şirket-i siyasiye hükmündedir.

Bunların bu kadar hudutsuz menabi-i servet ve imkanı ellerinde bulundurmalarına rağmen hiçbir beşeri felâket ve umumi ızdırap karşısında mağdur ve felâketzede insan kitlelerine dâva ettikleri insaniyet sevgisi iktizası olarak yardım ellerini uzattıkları felâketzedelerin imdadına koştukları ve insanlığı felâkete sürükleyen amilleri önlemeye çalıştıkları görülmemiştir.

Bunlar Allah ve iman düşmanlığı ve milliyet aleyhtarlığını kendilerine bayrak yapmış ve insanlığı mukaddesata imandan tecrid ile her nev'i necaibden mahrum soysuzlaşmış ve asalet-i ruhiyeye yabancı bir hayvan sürüsü derecesine indirmeyi ve bu suretle yalnız maddeye ve menfaate tapan hissiz bir mahluk sınıfı vücuda getirmeyi ve binnetice bunların kolay istismarını gaye edinmiş beynelmilel bir teşkilattır.

İddia ve itikadlarına göre insanları dinî hislerden tecrid ile asırlardan beri din ihtilafı yüzünden alem-i beşeriyette hüküm sürmüş olan müthiş mücadelelere ve bu yüzden tahaddüs etmiş denî' münâferetlere bir son vermek lâzımdır.

Ve yine iddialarına göre tarih tetkik edilince dinler beşerî hayat için bir huzur âmili değil huzursuzluk âmilleri olmuşlardır. Fakat masonlar insanın necâbet ve asaletine maye teşkil eden mekarim-i ahlakîyenin manii olan ve azim ve salâbet ve şehâmet ve fedakârlığın merhamet ve mürüvvetin madeni olan ilahî iman esasını ve din nizamını ortadan kaldırınca bu defa insanlık en karanlık vahşi ve insafsız birer egoizm ve hodgamlık ahtapotlarıyla baş başa kalmış hissiz bir canavar haline geleceğini ve bu hale gelmiş canavarların esiri birer sürü halini alacaklarını düşünmemişlerdir.

İşte böylelerinin numunelerini dehşet ve fecaatlerini Komünizm dünyasında ve tatbikatında müşahede eden ve inkar ve imansızlık yüzünden bütün insanî teavün hislerinin ve mekarim-i ahlakîyenin silinip süpürüldüğünü gören ve böylelikle müthiş bir aksülamel ve intibaha gelen bir kısım insan cemaatleri can kurtaran simidine yapışır gibi tekrar Allah'a ve edyana iman yoluna düşmeye mecbur

olmuşlar ve Allah'a inananlar gurubu ile inanmayanlar bloğu halinde dünya iki cepheye ayrılmıştır.

İnsanın insanlık hisleri ancak iman ab-ı hayatı ile yeşerir mekarim-i ahlakîyenin ve necaib-i insaniye meyveleri Allah'a iman esası ile neşv-ü nema bulur, tekevvün ve tahassul eder. İnsan ahlakî fedakarlığı ancak cihanın mukadderatına ve kendi hayatına sahip bulunan bir Halık-ı Keremkâr nam-ı hesabına yapar, bunlar ahlakın ve insaniyetin temeli olan esaslarıdır. İmansız ahlak tekevvün etmediği gibi ahlaksız cemaatte her türlü teavün hislerinden mahrum anarşi ve cidal ve boğuşma âlemidir. Tabiî hayat örneğinin misalleri sadece mücadele ve ifna değil buna muvazi olarak ve daha kesretli misallerle hayat-ı umumiye bir teavünler nizamıdır. Milyarlar ve milyarlarca hüceyrelerin bir araya gelerek hayat-ı uzviyenin umumi hizmetlerini gördükleri gibi sayısız hücre ve teşkilat kombinezonlarının bir araya gelip muazzam hayat örneklerini vücuda getirdiklerini görüyoruz. Ve yalnız yüz milyarlarca canlı ve kırmızı kan yuvarlaklarının insan denilen acaib memleketin muhtelif böl-elerinde gıda taşıdığını ve çeşitli mikrop ve küçük hayvanlar milletlerinin hayat-ı umumiyenin cereyanı için dev hizmetleri başardıklarını hayretle ve ibretle müşahede etmek lâzımdır.

Beşeriyete ızdırap veren tek Keremkâr Allah'a iman değil çeşitli ve mütezâd itikatlar arasındaki ihtilaf ve müsamahasızlıkdır ki buna taassub da denir. Tek Allah'ın hakimiyet ve keremkârlık cenahı altına sığınmakta birleşmemek ve onun lütûfkâr nizamına riayet etmemek beşerî ızdırapların kaynağıdır.

Yaradılış ve cins kardeşliği rabıtası değil iman ve fazilet kardeşiğinin hararet-i maneviyesinde yek vücut olmamak beşeriyete ızdırap veren amillerin başıdır. Evet beşeriyetin çektiği bu ızdırap alî ve ulvî imandan ve yüksek mekarimi netice veren temiz ve ilahî aşkdan değil menbaını beşeri hodgâmlıktan alan çeşitli tefrika ve mefsedet hislerindendir.

İnşallah beşer, ya Komünizm ejderinin veya Dinsizlik ifritinin korkunç ve dehşetaver manzarası karşısında aklını başına alacak ve pek yakın bir istikbalde tek ve Keremkâr Allah'ın cenah-ı atıfetine ilticada gecikmeyecek ve bu hakikata çağıran ilahî Kur'an meşalesinin envarı altına toplanmak ve İslâmiyetin ferahnak sulh-u

müsalemet, emniyet ve inşirah va'deden davetine icabeti, kendisi için yegane melce-i necat bulacaktır. Evet beşerin aradığı saaadet, ekseri asliyet ve ulviyetini yukarıdan beri isbata çalıştığımız mucizeler mucizesi Hazret-i Kur'andır. Beşer onun ılık ve saadet-bahş cazibesi içinde gayş-ü müstağrak olduğu gün beşere dünyada mev'ud fani ve umumi saadet bütün hututu ve şümulü ile tecelli edecek ve bu hal aynı zamanda insanları ebedî saadete götüren bir şehrah olacaktır.

İşte sulh-u umumiye diye beşerin aradığı netice bu hedefe varmakla tekevvün edecektir.

Netice: Yukarıdan beri esrarını açıklamaya çalıştığımız ve manen birbiriyle müttehid tek hakikati veya hakikatler silsilesini gösteren bu iki âyet-i kerime Hazret-i Kur'anın emsalsiz mucizelerindendir. Gösterdikleri hakikatleri hiç kimsenin itiraz ve tenkidine imkan bırakmayacak derecede sarih ve bedihidir. Bunlar dünyanın ve İslâmiyetin akıbeti hakkında çok müessir olmuş vakayı-i azimeyi vukuundan 1300 sene evvel haber vermişlerdir ki bu hal Kur'an'in mucize ve kelamullah olduğunu gafil beşerin kafasına tokmak vurur şeklinde kafi olarak isbat etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 22

Yirmi İkinci Ayet

وَلا تُفْسِدُوا فِى الاَرْضِ بَعْدَ اِصْلاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا اِنَّ رَحْمَتَ اللهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Sure-i A'rafın 57. âyeti olan bu âyet-i celilenin evvelkideki âyetle beraber meal-i şerifi:

Rabbinize tazarru ile yalvararak ve hafî olarak dua ediniz. Muhakkak o mütecavizleri... ve arzda onun ıslahından sonra fesad çıkarmayın. (Yani din-i Hak olan İslâmiyetle ve arzda onun ıslahından ve hükmen onun tâbi'leri olan edyan-ı semaviye ile ıslah edilmişken, dinsizlikle ve ondan mütevellid ahlaksızlıkla fesad çıkarmayın.) Ve Allah'a ondan korkarak rahmet ve keremini tama' ederek dua edin. Muhakkak Allah'ın rahmeti muhsinlere yani hakiki iman ve amel-i salih sahiplerine yakındır. Yani hakimiyet-i arz ahlaken ve itikaden nefislerini ve mallarını Hak yolunda sarf eden mü'minlere yakındır.

Âyet-i kerimenin hitabı zaman ve mekan kaydına tabi olmaksızın umumidir. Fakat veche-i adediyesinin delaletiyle bu umumiyet içinde çok canlı ve şamil bir misal halinde beşeriyetin müslümanların umumi bir fesâdını ve keza rahmet-i İlahiyenin umumi şamil bir tecellisini İlâhi bir mucize olarak göstermektedir. Keza âyet-i kerime bundan evvelki iki âyet-i kerime gibi işâret-i tarihi hakâikle sabit olmuş. Ve mucizeliği katiyyet-i adediyye derecesinde tezahür etmiş bir âyettir. Şimdi veche-i riyaziyelerini tetkik edelim.

Ayet-i kerimenin birinci fıkra-ı hesâbiyesi:

وَ لا تُفْسِدُوا فِى الاَرْضِ بَعْدَ اِصْلاحِهَا

1910-1911-1912-1920-1921-1922

Baştaki **و** hesaba dahil edilmediği takdirde; 1904-1914-1915-1916 tarihlerini göstermektedir. Dikkat edilirse bu tarihler gerek merkez-i İslâmiyet olan memleketimizde ve gerek alem-i İslam'da masonluğun ifsadatını azami şekilde artırdığı itikadsızlık ve İslâmiyet aleyhdarı cereyanlarının alıp yürüdüğü ve İslamiyeti tezyif ve tenkidin ve suret-i haktan görünerek İslamiyeti tahrip eden zehirli fikirlerin neşrinin moda halini aldığı ve garbın her şeyine hayranlık ve onları taklidin en merğub bir şiar ve medeniyet ve marifet sayıldığı devirlerdir. Buna müvazî olarak da ahlaksızlığın ve dinî adaba riayetsizliğin salgın halinde devam ettiği ve 1914 de patlayan Birinci Cihan Harbi içinde gerek dünyanın ve gerek alem-i İslâmın müthiş bir sükut-u ahlaka yuvarlandığı ve bu tarihlerde iyice gelişerek cihana saldırmaya hazırlandığı ve 1920 ve 1921 malum bir kuvvet olarak ortaya çıktığı tarihlerdir.

Ayet-i kerime ilahi bir ferman olarak müslümanlara ve dolayısıyla bütün insanlara ihtar ediyor. Fakat bu ihtarata zalim ve gafil beşer kulak asmadığı için âyet-i kerimenin işaret ettiği 1914 de başlayan ve İkinci Cihan harbini ve daha müteakip faciaları içine alan bir umumi felâketler ve ızdıraplar devri, ilahi bir cevap olarak tecelli ediyor. Bu tarihler aynı zamanda 1923 de başlayan müthiş bir inkar ve İslâm düşmanlığı ve su-i ahlâk ve facialar devrinin kapısına kadar gelip dayanmakta ve gözüne parmak sokar gibi, "sakın bu fesat ve tuğyan girdabına girmeyin" diye ehl-i imana ihtar etmektedir ve bu devrin şeametinden korunmak için Cenab-ı Hak'dan korkarak rahmet-i keremini tama ederek ve ümitsizliğe düşmeyerek yalvarılmasını tavsiye etmekte ve bu suretle hareket eden ve bu hailede İslâmiyet'e sadakat gösteren ve sebat edenler için yakın bir necatın geleceğini vaad etmektedir.

Evet 1922 den evvelki devir bundan evvelki iki âyetle belirtilen 1923 sonrası tuğyan ve inkar devrini netice vermiştir. Âyet-i kerime

bu mebadiyi ta'datla onların neticesi olan bu imansızlık ve dalalet devrine ve İslâmiyet noktasından çok meşum bir irtidad ve fesad-ı ahlâk devrini dışarıdan işaret eder şeklinde kapısından gösteriyor ve bu girdaba düşmemelerini ehl-i imana ihtar ile onun müthiş tehlikelerini daha evvelden haber veriyor. Ve bu tuğyan devrinin en azgın ve İslâmiyet'e en çok saldıran zamanlarını da *"muhakkak insan kudurdu"* mânâsına olan اِنَّ الاِنْسَانَ لَيَطْغَى âyet-i kerimesiyle bildiriyor.

Risale-i Nur'un Beşinci Şua'ında esrarı açıklanan bu âyet-i kerimeyi mevzumuz olan وَ لا تُفْسِدُوا âyet-i kerimesinin hakkaniyetini ispat maksadıyla buraya yazdık.

Filvakıa اِنَّ الاِنْسَانَ لَيَطْغَى âyet-i kerimesi 1343, 1344,1353 tarihleriyle o devrin tuğyanını göstermekte ve bunun evveliyatı olan 50 senelik bir devr-i inhitatı da içine almaktadır. Masonluğun bütün şenaatiyle icra-yı hükmettiği bu devirde çeşitli irtidatlar ve çeşitli tecavüzler ***"inkılab"*** adıyla maskelenmiş, bunlar en büyük bir zafermiş gibi alkışlanmış ve Müslümanların bağrına bir manevi hançer şeklinde saplanmıştır.

Bu âyet-i kerime birinci fıkra-i hesâbiyesiyle yukarıdaki 20 ve 21 numaralardaki âyet-i kerimelerde belirtilen bütün hakikatleri tasdik ettiği gibi bütün bir cihan imansızlığını ve fesad-ı ahlakını ve bunlara İlahî bir cevap olan 1914 sonrası facialar ve felâketler devrini de kapısından gösterir gibi mebde'lerini zikrederek işaret etmektedir.

Ayet-i kerimenin ikinci fıkra-i hesâbiyesi:

اِنَّ رَحْمَتَ اللهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

1363-1364-1365-1415

Bu fıkra-i celile aynen 7. numaradaki âyet-i kerimenin 2. fıkrası gibi 1363 tarihine parmak basmakta ve onun verdiği beşarete iştirak etmekte ve bir çok âyet-i kerimenin gösterdiği 1400 sonrası saadet devrine de işaret etmektedir.

1363-1364-1365 tarihleri yukarıda zikredilen meş'um imansızlık devrinde İslâmiyet'in müdafaasını uhdesine alan ve bu yüzden maiyetindeki bir avuç ehl-i imanla zulmen hapsedilen bir Mücâhid-i Alişanın inâyet-i İlahi ile hapisten kurtularak bir hizb-i hidayet halinde ortaya çıktığı tarihlerdir ki o felâketli devirde malen, bedenen İslâmiyet hizmetine kendilerini vakfeden o sadık mü'minleri Cenab-ı Hakk ***"Muhsinler"*** olarak yad ediyor ve 7. âyet-i kerimenin sarahaten gösterdiği necat-ı mev'uda telmihen onlara rahmet-i İlahiyenin yakın olduğunu haber veriyor ve sizi Denizli hapsinden kurtardığımız gibi, umum ehl-i imana da yakında necat vereceğiz diye beşaret veriyor.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Ayet 23

Yirmi Üçüncü Ayet

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِوءُا نُورَ اللهِ بِاَفْوَاهِهِمْ
وَيَاْبَى اللهُ اِلا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ

1340-1350-1380

1341-1351-1381-1382-1383-1423

Meal-i şerifi: *Kâfirler Allah'ın Nurunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Cenab-ı Hak ise buna müsaade etmez ve Nurunu tamamlar. Her ne kadar bu hal müşriklere zor gelirse de.*

Bu âyet-i kerime, Risale-i Nur'un Birinci Şua'ı olan İşârât-ı Kur'aniye Risalesindeki otuzüç ayat-ı kerimeden biridir. Oradaki mu'cize âyetlerine bir misal olarak ve yukarıdaki tevcihlerin hakkaniyetine ve isabetine bir delil ve hüccet olarak bu risaleciğin hatimesi ittihaz edilmiştir.

1340'tan 1380 tarihine kadar devam eden müddet, Risale-i Nur'un te'lif ve intişar tarihidir. 1341 Risale-i Nur Külliyatının te'lifinin bidayetine, 1350 ve 1351 ise Eskişehir hapsine ve o hapis sebebiyle vaki olan maddî ve manevî fütuhata işaret etmektedir. 1380 ve onu takip eden tarihler ise fütuhat-ı İslâmiyenin başlangıcını ve şa'şaadar istikbalini tebşir etmektedir.

Haşiye:

Risaledeki âyet-i kerimenin adedi 19 olmak üzere niyet edilmiş. Ve bu suretle besmele-i şerifenin aded-i hurufuna tevafuku düşünülmüştü. Fakat ihtiyarımız haricinde âyet-i kerimenin adedi 23'e yükseldi. Bunun acaba gizli bir hikmeti mi var diye düşündük.

Birden hatırımıza şunlar geldi. Maidet-ül Kur'an'da mevzu 13 âyet-i kerimeydi. Bunda on fark ile 23... Bu ulûmun menbaı olan Risale-i Nur'dan 1. Şua'nın aded-i âyâtı 33'tür. Demek ki 1. Şua bu tevafukla hem Maidet-ül Kur'an'ı hem Hazinet-ül Burhanı harim-i makbuliyetine almakta onar fasılalı bir kademe teşkil etmektedir.

Saniyen: Mu'cizesini izhar sadedinde tarafımızdan bir nevî ihtiyarsız olarak hazırlanan bu eser Hz.Kur'anın 23 sene-i nüzulüyle de tam tevafuk halindedir ve belki bu tevafuk eserin hakkaniyetine gaybî bir imza hükmündedir.

Salisen: Bu ilmi izhar eden ve ümmete ve insanlığa yadigâr bırakan Kur'an'ın i'cazını lisan-ı Rabbani ile kat'iyet derecesinde ispat eden Üstad Bediüzzaman Hazretleri 1293'de doğmuş, 1379'da vefat etmiştir. Bu suretle dünyada yaşadığı müddet 86 senedir. Bundan fahr-i âlemin 63 sene-i hayatını çıkarırsak 23 kalır ki, o da nüzul-ü Kur'an'ın müddetidir. Ve şayan-ı hayret bir tevafuktur. Bundan Hz. Bediüzzaman'ın Kur'an bayraktarlığında ve hizmetkârlığında Fahr-i Kâinata halef olduğu ve Kur'an'ın mucizelerini izhara memur bir hizmetkâr olduğu mânâsını çıkarmak istib'âd edilmeyecek ve hüsn-ü zannın eseri olacak bir düşünce teşkil eder.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 1

Hadis 1

Şayan-ı dikkat bazı ehadis-i şerife

Birinci Hadîs

اِنَّ اللهَ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَ بَيْنَ مَاعِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذٰلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللهِ

1317-1368-1327-1369-1408-1379-1414-1377
1410-1460-1466-1516

Hadis-i şerifin meali: *Cenab-ı Hak bir kulunu dünya nimetleri ile kendi nezdindeki nimetlerden birini tercih hususunda muhayyer kıldı. O da ind-i İlahîdeki nimetleri tercih etti*.

Bu hadîs-i şerifle Peygamberimiz evvela kendilerini kasd etmiş. Saniyen de; sırr-ı verasetle Hazret-i Mehdi'nin şahsiyeti maksud olmuştur.

Bu hadîs-i şerif 1368 ve bilhassa 1379 tarihleriyle hassaten bir şahsın mahzariyetine işaret etmektedir ki o zât âdeta ihtiyarî bir tarzda nezd-i Uluhiyyete urûc etmiş şeklinde dâr-ı ahireti ihtiyar buyurmuştur ve ehl-i İslâm'ın ikaz ve intibahında asrımızda en büyük hizmetini îfa etmiştir. Ve inşallah netâic-i hizmeti 1516 senesine kadar müessir olacaktır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 2

İkinci Hadîs

اَلْمَهْدِىُّ مِنَّا يَخْتَمُ الدِّينُ بِهِ كَمَا فَتِحَ بِنَا

1302-1312-1362-1363-1393-1403;
1904-1914-1964-1965-1995-2005

Meal-i şerifi: *Mehdî bizdendir. Din-i İslâm onunla yani onun hizmetiyle hatmedilecektir. Nasıl ki bizimle başlamıştır.*

Bu hadîs-i şerifin iki veche-i hesâbiyyesini biri miladî, diğeri hicrî.. birbirinin aynı denecek kadar yakın tarihler üzerinde durması mucize veçhesinin bir başka manzarasını arz etmektedir.

Gariptir ki 1302 ile 1403 arası tam tamma 1300'den sonra gelen hicrî asırdır. 1904 ile 2005 arası ise miladî 20. asırdır. Yani tamamen yukarıdaki hicrî asrın karşılığıdır. Demek ki bu hesaplara göre son asırlarda intibah-ı İslâm'ın önderliğini yapacak ve İslâmiyet'in ulviyet ve hakkaniyet ve azametini insanlara gösterecek ve öğretecek olan ve beşerin içtimaî bünyesinde ve hidâyet vechesindeki bir devr-i intibah açacak olan Hz. Mehdî 1300 ve 1400 seneleri arasındaki hicrî asırda ve bunun tamamen karşılığı olan 1900 ve 2000 seneleri arasındaki miladî asırda yaşayacak ve ifâ-i vazife edecek demektir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 3

Üçüncü Hadîs

يَكوُنُ فيِ اَحَدِ الْكَاهِنَيْنِ رَجُلٌ يُدَرِّسُ الْقُرْا□نَ دِرَاسَةً لاَيُدَرِّسُهَا اَحَدٌ يَكُونُ بَعْدَهُ

Hadis-i şerifin mealen mânâsı: *"Kendisine ilm-i gayb ihsan edilen ve İslâmiyet'in istikbaline müteallik ahvali haber veren iki zâttan birisi Hz. Kur'an'ın hakâiki ve esrarını bu kadar emsalsiz bir surette şerh ve izah ve tedris edecek ki, bâdemâ hiçbir kimse onun gibi mükemmel ve vazıh bir tedris yapamayacaktır.*

Kehânet insanlardan mestur umur-u müstakbeleden haber vermektir ki bu iki şekilde vakîdir. Ya peygamberlerin vahy-i İlahî ile mucize olarak verdikleri haberler veya onlara varis olan evliya-i kümmelîn ve muhakkikinin, enbiyaya ve bilhassa Fahr-i Kainata tevarüs sırrıyla ve onlardan gelen feyiz ve telkine müsteniden keramet olarak verdikleri haberlerdir. Bunun üçüncü bir şekli daha vardır ki o da alelade insanların sanatkârlık şekli ile ve riyazet yoluyla cin ve şeytan denilen süflî ve manevî varlıklarla münâsebet peyda ederek onlardan aldıkları telkînata müstenid haberlerdir. Kâhinlik, gaybı bilicilik, arafelik denilen bu üçüncü şekil dînen mezmum ve buna îtimad da caiz değildir. Zira cin ve şeytan, melâike ve ervah-u ulviyeden çalmak suretiyle elde ettikleri haberlere yalanları da ilâve ederek, istimal ettikleri habis varlıklara onları ilkâ ve telkin ederler. Bunların içinde doğru çıkan olsa bile yalancıdan sadır olan doğru da şâyân-ı itimad değildir. Bu itibarla böyle bir nevî sanatkârlık şekli ile bir çeşit gaybı bilicilik, dinen memnu'dur.

Fakat Seyyid-i Kâinatın (A.S.M.) Hz. Kur'an'ı emsalsiz bir dirayet ve ferasetle ve kimseye müyesser olmayacak bir fetanette tedris edecek bir zâtı medhen haber vermesi, o zâtın ancak envâr-ı risâletten feyiz alan ve sırf hizmet ve maslahat îcabı kendisine mevdu' esrardan bazısını mestur olarak haber veren bir zat olmasını îcab ettirir.

Böyle bir mazhariyete nail olmuş iki zâttan birincisine Hz. Muhyiddin-i Arabî namzet gösterilirse, belki İmam-ı Şârâni gibi munsıf erbab-ı kemâl kabul ederler.

Belki de Allah u a'lem bihakikat-ül hal hadîs-i şerifin işaret ettiği iki zattan birisi ve bu cihetle çok meşhur olanı Muhyiddin-i Arabî Hazretleri'dir.

Şayet كاهنين lâfzı cemi' sigasıyla okunursa kendisine ilm-i gayb ihsan edilenlerden bir zât demek olur ki bu cihetle de verilen izahat yine yerindedir.

Şimdi hadîs-i şerifin veche-i riyaziyesi üzerinde duralım.

Birinci veche-i hesabiye:

رَجُلٌ يُدَرِّسُ الْقُرْاٰنَ دِرَاسَةً لاَيُدَرِّسُهَا اَحَدٌ

Şeddesiz ve tenvinsiz: 1877-1878-1879: Son asırların intibah-ı İslâm inkılâbını Hz. Kur'an'ın emsalsiz dersleriyle vücuda getiren büyük Üstadın doğumu.

1927-1928-1929: Kur'an-ı Azimüşşan'ın emsalsiz dersleri olan Nur Risalelerinin kuvvetle zuhuru ve intişarı ve buna muvâzî olarak İslâmiyet'in bünyesinde açılan müthiş rahneler ve tahribat;

1980-2030: İntibah-ı İslâm'ın mertebe-i kemâle erişeceği, dünya milletlerinin ve bilhassa Garb Âleminin Kur'an'ın emsalsiz hakikatlerini bihakkın anlayacağı ve hakiki medeniyete ulaşacağı tarihler...

İkinci veche-i hesabiye:

يُدَرِّسُ الْقُرْاٰنَ دِرَاسَةً

1320-1322-1372 Emsalsiz Kur'an derslerinin zuhur ve intişar tarihleri.

Tenvinsiz şedde ile: 1522 Münteha tarihleri

Tenvin ve şedde ile: 1572 Münteha tarihleri

Üçüncü veche-i hesabiye:

548 لاَيُدَرِّسُهَا اَحَدٌ يَكُونُ بَعْدَهُ; Türkçe 548 رسالهء نور

Dördüncü veche-i hesabiye:

;598 يَكوُنُ فيِ اَحَدِ الْكَاهِنَيْنِ رَجُلٌ 598 رسائل النور

Dört vecihle mucize ve her cephesi mahz-ı şuur olan bu hadîs-i şerif riyazi bir katiyetle murad-ı nebeviyi katiyetle izhar etmekte ve kimden ve neden bahsedildiğini dört delil ile göstermektedir.

Birinci fıkra-i hesabiye ile: Asrımızda muazzam Kur'an dersleriyle uçuruma ve helak-ı ebedîye giden bir millet içinde zuhur ederek eşsiz ilmiyle ve emsalsiz mücadeleleriyle ve nihayet kemâldeki ahlak ve fezâiliyle İslâm kafilelerine istikamet veren ve beşeriyeti yeni bir nefha-i hidayetle râh-ı selâmete tevcih eden bir zatın doğumu ve mücâhede ve hizmet devirleri üzerinde miladî tarihlerle durmaktadır.

İkinci veche-i hesabiye: Hicri tarihlerle aynı hizmet cephesini göstermektedir.

Üçüncü veche-i hesabiye dahi: Emsalsiz Kur'an derslerine sarahat derecesinde işaret etmektedir.

Dördüncü veche-i hesabiye ise: Umur-u müstakbeleye de işaret eden o müstesna Kur'an derslerinin parlaklığı ile medresenin simâ-i münevverini irae etmektedir.

Bu dersler bilhassa başta Divan-ı Harbi Örfi, Hutbe-i Şamiye, Aşairle Muhavere, Lemaat gibi umur-u müstakbele-i İslâmiye'yi vukuundan 50-60 sene evvel sarahatle haber veren eserleridir.

Bu haberler ilk lahzada kari'in nazarına çarpmayacak bir şekilde iltizamî bir mestûriyetle setredilmiştir. Çünkü onlar mugayyebattan haber vermek maksadıyla değil, İslâmiyet'in nuranî halini hâl-i hazıra getirmekle gönülleri kaplamış olan meyusiyet ve fütur bulutlarını dağıtarak İslâmî şevk ve heyecan-ı imanî, inşirah ve teselliyi gönüllere serpmek ve aşılamak ve asırların karanlıklarında bunalmış olan müslümanlara yeni hayat hamleleri hazırlamak ve verilen haberin tahakkuku anında eserlerin mevsukiyet ve makbuliyetine itimadı arttırarak emr-i hidayeti ve beşerin salahına, necatına müteveccih hizmeti kuvvetlendirmek için getirilmiştir. Bu sebeple onlar ancak verilen haberin vukuu ile, tahakkukundan sonra anlaşılabilir. Mesela, Üstad'ın vefatndan birkaç sene evvel tab' edilen Sözler mecmuasının 2. cildinin 336. sahifesinde nesir ile nazım arası şu beyitler gösterilmektedir.

Yıkılmış bir mezarım ki yığılmıştır içinde
Said'ten 79 emvât bâasâm alama
Sekseninci olmuştur o mezara bir mezar taşı.
Beraber ağlıyor hüsran-ı İslâm'a
Yakînim var ki semavât u zemin-i Asya.
Bâhem olur teslim yed-i beyza-yı İslâm'a.
Zira yemin-i yümn-ü imandır
Verir emn-ü eman ile enama.

Bu beyitler onun imzasıdır. Bilahare anlaşıldığı gibi bu beyitler Meşrutiyette Kur'an yazısı ile tab edilmiş olan Lemaât risalesinde aynen münderictir.

Demek ki Üstad tarih-i vefatını ölümünden takriben 50 sene evvel tasrih etmek suretiyle haber vermiştir ve bu beyit için bizzat yazdığı haşiyede hicri 1379 senesine kadar yaşayacağını tasrih etmiştir.

İntibah-ı İslâm inkılabının pişvası olan Hz. Bediüzzaman elbette İslâm tarihinin en şayan-ı dikkat simalarından biridir. Bu zat, tarihe ***"düşmanları tarafından mezarı yıkılmış adam"*** diye geçecektir. Ne şayan-ı hayrettir ki bu cihet mezkûren esrarengiz beyitte sarahaten münderictir. Yıkılmış mezarda Hz.Said'in 1379 senesinin hatıraları medfundur. Cism-i mübareki başka bir mahall-i meçhule nakledilmiştir.

Beyitte 1380 senesinin İslâmiyet için bir hüsran senesi olacağı da mezkurdur ki aynen zuhur ermiştir.

Sorulabilir ki, hadîste mezkur bu nevi ulvî kehanetin ifâdesi olan bu durum ne kazandırıyor. Bunun cevabı aşağıdaki beyitte ifâde edilen neticedir ki o da, "yakînim var ki semavat u zemin-i Asya bahem olur teslim yed-i beyzâ-yı İslâm'a" beyitleridir. Bununla denmek isteniyor ki: Ey Üstadın eserlerini okuyan karî görüyorsun ki vefatını ve mezarının yıkılacağını 50 sene evvel tarihiyle haber veren ve aynen öyle zuhur eden bir mânâ Alemdarının, bir ilm-i gayb Sultanının karşısındasın. O diyor ki: Yakinen biliyorum ki çark-ı felek gibi dönen yer ve göklerin istikbali, İslâm'ın nurlu eline teslim olacaktır.

Zira beşeriyete meymenet ve saadet, necat ve selâmet hali ve sükûn ancak İslâm'ın hayırlı uğurlu elinden gelecektir.

Ey insan, sen buna mecburen itimad et ve ona göre istikametini tayin et. Bu hayırlı beşareti vermeye ve insanlığın yolunu düzeltmeye ve emr-i hidâyeti takrire memur olarak geldim. Benim eserlerimi o gözle oku ve o itimadla sarıl.

İhtar: Buraya kadar verilen izahat hadîs-i şerifin azâmet-i i'cazını belirtmek ve Halık-ı kâinatın sevgilisi olan Seyyid-ül Enbiyayı nasıl tasdik ve teyid ettiğini göstermek için serdedilmiştir. Üstad-ı ahirzamanın bu cephesine dair yazılacak yeni bir eserde asarını istişhad suretiyle daha fazla tafsilat verilecektir. Keza كاهنين lafzının sırr-ı icazına dair ayrıca izahat ve mümkün tevcihat kutb-u Şaraninin eserini istişhad suretiyle aynı eserde gösterilecektir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 4

Dördüncü Hadîs

اِذاَ رَاَيْتُمْ الرَّجُلَ قَدْ اُعْطِىَ زُهْدًا فىِ الدُّنْيَا وَ قِلَّةِ مَنْطِقٍ فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ فَاِنَّهُ يُلْقىَ اَلْحِكْمَةَ

Mana-i şerifi: *Herhangi bir zata alâik-ı dünyeviye hususunda derece-i istiğna ve zühd-ü tam; ve mükalemede sükunet ve vakar, mâlayaniye adem-i iltifat şeklinde, az kelam ihsan edilmişse, siz ona yaklaşınız. Zira onun sadr-ı mücellasına hakâik-i İlâhiye ve hikmet-i Rabbaniye ilka edilmiştir.*

Bu hadîs-i şerif bu mazhariyete nail olan erbâb-ı kemâlin kâffesine şâmildir. Ancak onların içinde bu vasıfları tam ve kâmil bir şekilde üzerinde taşıyan zatı da hususi olarak göstermektedir ki, o da hidâyetin riyâzî veçhesine göre hicri onüçüncü asrın başında vazife-i hidayeti deruhte eden zattır. Bir çok âyet-i kerime ehâdis-i şeriflerin işaret ettiği gibi bu hadîs-i şerif de son zamanların alemdar-ı hidayetini mazhar olduğu hikmet-i Kur'aniye ve fezail-i Muhammediye (A.S.M.) ile göstermektedir.

1324: Makarr-ı hilâfet olan İstanbul'u ilk teşrifleri,

1334: Rus esaretinden harika bir şekilde kurtuluşu ve İstanbul'a avdeti.

1364: Hz.Kur'an'ın emsalsiz tefsiri olan Risale-i Nur'un telifatının sonu

1395-1425-1525

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 5

Beşinci Hadîs

انه سيصيب امّتى فى آخرالزمان بلاءٌ شديدٌ لاينجو منه الا رجلٌ عرف دين اللهِ فجاهد عليه بلسانه وقلبه فذلك الذى سبقت له السوابق ورجل عرف دين اللهِ فصدّق به

Mana-yı şerifi: *Muhakkak ümmetime âhirzamanda bir belâ-yı şedid gelecek. Onun şerrinden kimse kurtulamayacak. Ancak Allah'ın dinine hakkıyla vâkıf olan ve din-i İslâm uğrunda lisanıyla ve kalbiyle mücâhede eden kimse kurtulacak ki, o zat hakkında ihbar ve sena-i peygamberi sebkat etmiştir.*

Ve keza Allah'ın dinine vakfolduğu o mücâhede eden zatı tasdik eden (Yani kavlen ve fiilen hizmet ve mücâhedesine iştirak eden) veyahut İslâmiyet'in mehâsini ve ulviyetini hakkıyla idrak edip onu bütün icâbatıyla kabul ve bütün evâmir ve nevâhisiyle harfiyyen ve istisnasız kabul ve tasdik eden kimse kurtulacak.

Hadis-i şerifte عرف kelimesinin kullanılması şayân-ı dikkattir. Zira marifet birşeyi tefekkür ve tahkike mesned olarak ve gavâmızına vukuf peyda ederek netice-i asarını tedbir ederek muhakkikâne bilmektir. Yani irfan, bir şeyin bütün hususiyetlerini

bilmek ve onda mütehassıs olmaktır. İlim ise, umumî bir şekilde bilmektir. İlmin mukabili cehil, marifetin mukabili inkardır.

Hadis-i şerifin sonu:

Allah'ın dinini hakkıyla bilen ve onu tasdik eden mânâsına olan عرف دين اللهِ فصدّق به cümle-i kudsiyesiyle nihayet bulmaktadır. Acaba burada فصدّق به *"Onu tasdik eden"* ibâresindeki "O" zamiri yani به deki zamir nereye racidir. Yukarıdaki mücahid zâtı tasdik eden mi demektir. Yoksa Allah'ın dinini hakkıyla bilen ve tasdik eden mi demektir. Allah'ın dinini hakkıyla bilen ve onu bütün mezâya ve mehasini ile kavrayan bir zâtın hakiki bir müslüman aliminin ayrıca bir de dini tasdik ettiğini belirtmek bize göre âdeta zâid hükmündedir. Zira bu vasıfta bir din aliminin İslâmiyeti kabul ve tasdik etmemesi muhaldir.

Bu takdirde tasdik için başka bir merci aramak lazımdır. Yani به deki zamire "dinillah" dan başka bir merci aramak zarureti hasıl oluyor.

O da hadîs-i şerifin esas mevzuunu teşkil eden ve lisanıyla ve kalbiyle mücâhede eden din alimi olabilir.

İşte biz bu sebebe binaen hadîs-i şerifin mânâsını beyan ederken iki veçheyi de nazara almak mecburiyetinde kaldık ve به deki zamiri aynı zamanda yukarıdaki mücahid-i alişana da nisbet etmeyi daha galip bir ihtimal olarak kabul eden bittabi onu tasdik onun hakkaniyetini kabul ile beraber onun hizmet ve mücâhedesine iştirakla mümkün olur.

Veche-i hesâbiyelerine nazaran bu hadîs-i şerif beş suretle mucizedir.

Birinci veche-i hesabiye:

لامّتی فی آخرالزمان بلاءٌ شدیدٌ

1922-1923-1962-1963

İkinci veçhe- i hesabiye:

فی آخرالزمان بلاءٌ شدیدٌ

Üçüncü veche-i hesabiye:

الا رجلٌ عرف دین اللهِ فجاهد علیه بلسانه وقلبه

1293-1323-1333-1343-1344-1345

Dördüncü veche-i hesabiye:

فذلك الذی سبقت له السوابق

1338-1344-1374

Beşinci veche-i hesabiye:

ورجل عرف دین اللهِ فصدّق به

998

رسالة النور

998

Birinci veche-i hesabiye: 21-22-23 numaradaki âyet-i kerimede bahsi geçen 1922-1923 sonrası İslâmiyet itibariyle çok meş'um 40 senelik bir devr-i habaseti, ahirzaman belâ-yı şedidi olarak sarahat derecesinde göstermektedir.

Ve âyet-i kerimenin işâret-i kudsiyelerine bir nevi imzayı Muhammedî halinde mu'cizat-ı hadîsiye ile tasdik etmektedir.

İkinci veche-i hesabiye: Aynı devri hicri tarihlerle ifâde etmekte Resul-ü Müctebanın haber verdiği belâ-yı azimi başka bir tevcihe imkan bırakmayacak şekilde birinci veçheyi tam tasdik etmek suretiyle adeta tasrih etmektedir. Her iki veche-i hesâbiyenin

yekdiğerini bu derece aynen teyid ve tasdiki mucizat-ı Muhammediyenin azametine emsalsiz bir örnek teşkil eder.

Üçüncü veche-i hesabiye: İslâmiyet ve müslümanlar aleyhinde en şiddetli tazyikat ve şeni icraatın tatbik edildiği o menhus devirde İslâmiyet'i müdafaa için yalnız başına ortaya atılan ve neşrettiği emsalsiz eserleriyle lisânen ve gösterdiği azim ve metanet ve tavizsiz celâdet ve şehâmet-i iradiyesiyle kalben mücâhede ve mücadele eden bir zatın tarih-i tevellüdüne ve hizmet-i İslâmiye, irşad ve ikaz için merkez-i İslâm olan İstanbul'a geldiği ve kabul-ü ammeye mazhar olduğu, fevkalade iştihar ettiği zamanlara tamı tamına işaret etmekte ve bilahare esas-ı hizmetini ifaya başladığı devrenin en feyizli zamanları ve eserinin telif ve neşrinde en faaliyetli seneler olan 1343-1344-1345 tarihleri üzerinde durmakla göstermekte ve hadîsin sarahatine göre onun ihbar ve sena-yı Muhammediyeye (A.S.M.) mazhar olmuş zatın bizzat kendisi olduğu yani geleceği vaad edilen zat olduğunu ifâde etmektedir.

Dördüncü veche-i hesabiye: فذلك الذى سبقت له السوابق cümlesinden başka bir mânânın çıkarılmasına imkan bırakmayacak şekilde الذى سبقت له Yani *"şol kimse ki onun için sebkat etti"* mânâsına olan fıkrasında 1338-1344-1374 tarihlerinin zuhuru mu'cize-i kübra-yı Muhammedi'nin yine emsalsiz numunelerinden biridir.

Zîra kendisi için sevâbık sebkat eden yani hakkında ihbar ve sena-yı Muhammedi varid olan zatın ancak 1338 ile 1374 arasındaki mücâhedesinin en ehemmiyetli ve kudretli devresini yaşayan üçüncü veçhe de doğumundan itibaren 1344'e kadar safahat-ı hayatına işaret edilen zat olduğu bildirilmektedir.

Böylece üçüncü ve dördüncü veche-i hesâbiyeler birisi bidayet-i hizmetini, diğeri de nihayet-i hizmetini işaret etmek suretiyle o mücahid-i âlişanı göstermektedir.

Nasıl ki birinci ve ikinci veche-i hesâbiyeler birbirini tam teyid ve tasdik etmek suretiyle aynı meş'um ve felâketli devri göstermektedirler.

Üçüncü ve dördüncü veche-i hesabiyeler de, o devirde vazife-i İslâmiye ve hizmet-i imaniye yapan o mücahid-i âlişanı sarahat ve bedahet derecesinde ve yekdiğerini te'yid ederek göstermektedir.

Beşinci veche-i hesabiye: Hadis-i şerifin sonu olan ورجل عرف دين اللهِ فصدّق به fıkrasıdır. Bunun mânâsı yukarıda arz edildiği vecihle "Allah'ın dinini hakkıyla bilen ve onu tasdik eden kimse" demektir. Şâyân-ı hayrettir ki bu fıkradan o mücahid-i âlişanın umman-ı nur halindeki külliyat-ı asarının Arapça ismi olan "Risalet-ün Nur" kelimesinin veche-i adediyesi aynen çıkmaktadır. Yani bu fıkra-i kudsiye ile Risalet-ün Nur veche-i adediyeleri 998 olarak tamı tamına birbirinin aynıdır. Ve bu suretle bu fıkra Risale-i Nur'u göstermektedir. Bu şâyân-ı hayret tevafuk fıkra-yı kudsiyeye "Allah'ın dinine hakkıyla vakıf olan ve onun mezâya ve ulviyetini tasdik eden veyahut İslâmiyet uğrunda mücâhede eden o âlim-i Rabbaniyeyi kavlen ve fiilen tasdik eden, hizmet ve mücâhedesine iştirak eden kimse" şeklinde verdiğimiz mânâ da, yani به deki zamiri yukarıya irca etmemiz de bizi tamamen haklı çıkarmaktadır.

Keza Allah'ın dinini hakkıyla bilen ve onu tasdik eden mânâsına olan fıkranın aynen Risale-i Nur'u göstermesi Risale-i Nur'un şahsiyet-i maneviyesinin bir şahsiyet-i âlime halinde Hz.Kur'an'ın hakâikı ve esrarını hakkıyla ifâde eden bir menba-ı ilim olduğuna ve onun mezâyâ ve envarına bir ayine ve meşher teşkil ettiğine veya Hz. Kur'an'ı Risale-i Nur penceresinden seyreden veya İslâmiyet'i onun irşadatıyla mütalaa eden kimselerin hakiki bir alim-i din olacaklarına işaret olsa gerektir. Bu suretle fıkra-yı hadîsiye Risale-i Nur talebelerini hakiki bir alim-i din şeklinde hârim-i kudsiyetine kabul etmekte ve Risale-i Nur'u bir şahsiyet-i hakikiye halinde en hakiki bir alim-i Rabbani makamına kaim göstermektedir.

Hadis-i şerifin beş vecihle ahirzamanın en felâketli bir devrinde ve İslâmiyet mahkum-u idam olarak mahvedilmek istendiği bir zamanda İslâmiyet müdafaasını deruhte eden ve yalnız başına meydan-ı cihada atılan bir mücahid-i âlişanı ve envar-ı füyuzat dolu

eserlerini sarahat derecesinde göstermesi mucizat-ı Ahmediye'nin akla durgunluk verecek derecede azamet ve ulviyetine bir misal teşkil etmek ve Resul-u müctebâya niyabeten Alemdar-ı Kur'an olarak vazife görmüş olan o mücahid-i İslâm'ın mahiyetini sarahat derecesinde açıklamakta ve eserlerinin mahzariyet-i ulyasını ispat etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 6

Hadis 6

Altıncı Hadîs

اِنَّ الْفِتْنَةَ تَجِئَ فُتَنْسِفُ الْعِبَادَ نَسْفًا وَ يَنْجُو الْعَالِمُ عَنْهَا

Hadis-i şerifin meali: *Muhakkak fitne geliyor. Allah'ın kullarını perişan edecek, kırıp geçirecek ondan ancak âlimler kurtulacak*.

Hadis-i şerifte âlimin kurtulacağı bildirilen fitnenin, fitne-i kıtal değil, fitne-i dalâlet olması icab eder. Keza hadîs-i şerifin âlim vasfına şâyân gördüğü zâtm ise, alelade bir âlim değil, ilmiyle âmil hakiki bir âlim-i hakikat ve hidayet olması yani hakikat-ı İslâmiyeye hakkıyla vâkıf ve onun her emrine her halükârda sadakatle ittiba eden ve asla bidat ve dalâletlere meyletmeyen ve taviz vermeyen hakiki bir âlim-i din olması iktiza eder.

Fitne-i dalaletin ise, bundan evvelki hadîs-i şerifin delalet ve sarahat ile ümmet-i Muhammed'in asırlardan beri Cenab-ı Hakk'a istiazeye memur bulunduğu fitne-i âhirzaman olması lazım gelir.

Bu esbaba binaen bu hadîs-i şerif de, bundan evvelki hadîs-i şerifin bahsettiği fitne-i ahirzamanı haber vermektedir. Gerçi hadîs-i şerifin ifâdesi umumî ve mücmeldir. Fakat veche-i adediyesinin tamı tamına yukarıdaki hadîs-i şerifin veche-i adediyesini aynen tasdik etmesi, bunun da aynı hakikati haber veren ikinci bir hadîs-i şerif olduğuna kanaat-i kaviiye vermektedir.

Binaenaleyh: Bu hadîs-i şerif sarahati itibariyle yukarıdaki hadîs-i şerifin bir tasdiki ve onun ihbaratını teyid eden bir imza hükmündedir.

Hadis-i şerifin فُتَنْسِفُ الْعِبَادَ نَسْفًا وَ يَنْجُو الْعَالِمُ عَنْهَا 1390-1340 fıkra-i mübarekesinin veche-i adediyesiyle 1340 ve ilerisini göstermesi bu fıkranın aynı zamanda hem fitne-i âhirzaman hem ondan kurtulacak âlim bahislerini ihtiva etmesi, bu hadîs-i şerifin bundan evvelki hadîs-i şerifin mücmel bir beyanı ve tasdiki olduğunu ve hadîsin umumi ifâdesi içinde bir mu'cize-i Muhammediye (A.S.M.) olarak fitne-i âhirzamanın tarihleriyle beyan buyurulmuş olduğunu göstermektedir.

Ancak hakikat-i Islâmiyeye hakkıyla vâkıf ve ona her halükârda sadakatle ittiba eden âlim onun şerrinden kurtulacak.

Hadis-i şerifin veche-i hesâbiyesinin 1340

Murad edilen fitnenin 1923 sonrası fitne-i azimesi olduğunu ispat etmekte ve bundan evvelki hadîs-i şerifi ve 21-22-23 numaralardaki âyet-i kerimenin ifâde ettikleri hakikatleri tasdik etmektedir. Fitnenin şerrinden mahfuz kalacak âlimin ise, bundan evvelki hadîs-i şerifin te'yidi ile o hadîs-i şerifte evsafı bildirilen alim olacağı hakikat-i İslâmiye'ye hakkıyla vâkıf ve İslâmiyet uğrunda lisanen ve kalben mücâhede eden ve İslâmiyet'e tam sadık, fitnelere ve bid'atlara asla taraftar olmayan ve mümaşaât etmeyen alim-i din olacağı her iki hadîsin veche-i riyaziyelerinin 1340 ve 1341 tarihlerini göstermesiyle ve yekdiğerine tevafuk halinde bulunmalarıyla sabittir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 7

Hadis 7

Yedinci Hadîs

إِذَا فَرَغَ اَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدُ الْاٰخِرِ فَالْيَتَّخِذْ بِاللهِ مِنْ اَرْبَعَ يَقُولُ اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَعُوذُبِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ

1913-1914-1917-1918-1921-1922-1948

Meal-i şerifi: *Sizden biriniz teşehhüd-ü uhradan fariğ olunca -yani namazın akabinde- dört şeyden Cenab-ı Hakk'a sığınsın ve "Allah'ım ben cehennem azabından, kabir azabından, ölüm ve hayat fitnesinden ve Mesih-i Deccal fitnesinden, şerrinden sana sığınırım" desin.*

Hadis-i şerifin sonundaki *"Deccal fitnesinin şerrinden"* fıkrasının veche-i hesabiye şâyân-ı hayret olarak 21-22-23 bu numaralardaki ayât-ı kerimenin ve bundan evvelki iki hadîs-i şerifin gösterdiği tarihleri tam tevafukla göstermektedir. Binaenaleyh Deccal 1913 ve 1914 de milletimizin başına musallat olan masonluk cereyan-ı kâfiranesinin sadrında yetişerek 1921, 1922'de hâkimiyeti tam eline alarak 1923 den sonraki icraat-ı şeniânesini gerek bizzat ve gerek bilvasıta en kuvvetli ve mütemerrid rüknüyle ve masonluk dediğimiz zümre-i kafiranenin kuvvetiyle icra eylemiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 8

Hadis 8

Sekizinci Hadîs

اِنَّ اللهَ لَيُؤَيِّدُ هذَا الدّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

Manası: *Cenab-ı Hak muhakkak günahkar bir müslümanın hizmetiyle bu dini kuvvetlendirir.*

Veche-i adediyesi: لَيُؤَيِّدُ هذَا الدّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

1373-1374-1375-1381-1382-1383-1384-1391-1394-1424-1454

Bu hadîs-i şerif Cenab-ı Hak'ın bir recül-ü facir ile yani günahkar ve fısk-ı fücura müptela bir müslümanın hizmetiyle bu din-i celili kuvvetlendireceğini bildiriyor.

Hadis-i şerifin veche-i riyâziyesiyle gösterdiği tarihlere göre bu hizmetin 1373-1374 ve 1375 tarihlerinde başlayıp gelişeceği 1381-1382-1383-1384 tarihlerinde yeni bir devreye girileceği ve Allahu alem bu hizmetin 1391-1392-1393-1394 tarihlerine kadar devam edeceği ve İslâmiyet'in teali ve ikbal devirlerinin füyüzat ve semeratına mesned teşkil edeceği anlaşılmaktadır.

inşallah fazl-ı İlahî ile bu tevcihimiz karin-i isabet olur ve hadîs-i şerifin hakikati tezahür eder.

Hadis-i şerifin son fıkrasının aynen "Risale-i Nur" un adedine tevafuk etmesi Risale-i Nur'un şahsiyet-i maneviyesinin bir şahsiyet-i alime halinde Hazret-i Kur'an'm hakâiki ve esrarını hakkıyla ifâde eden bir menba-yı ilim olduğuna ve onun mezâya ve envarına bir ayine ve meşher teşkil ettiğine veya Hazret-i Kur'an'ı Risale-i Nur

çehresinden seyreden alimlerin hakiki alimler olacaklarına işaret olsa gerektir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Hadis 9

Hadis 9

Dokuzuncu Hadîs

وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَيُوشَكَنَّ اَنْ يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَادِلاً فَيَكْرُوُ الصَّلِيبْ وَيَقْتُلُ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعُ الْجِزْيَةَ وَيُفِيضُ الْمَالَ حَتّٰى لاَ يَقْبِلُهُ اَحَدٌ

Mana-yı şerifi: *Nefsim yed-i kudretinde olan Zat-ı Ecell-i Âla'ya kasem (yemin) ederim ki: Meryem'in oğlu İsa Aleyhisselam aranıza hakem-i adil olarak mutlaka nüzul edecek, salîbi kıracak, hınzırı öldürecek, cizyeyi vâz' edecektir (kaldıracak). Ve servet o kadar çoğalacaktır ki, kimse bir âtiyye kabul etmeyecektir.*

Hadis-i şerifin sarih mânâsı aşikar olmakla beraber işarî mânâsı da Allahû alem Hz. İsa'nın (A.S.) tesirat-ı ruhaniyesiyle Hristiyanlık aleminin intibaha geleceğini ve insanlığın saadeti hesabına icraata girişeceğini ve müslümanlar arasında da adilane müessir bir hakemlik vazifesi ifa edeceğini ve Hristiyanlık âleminin süratle intibaha gelerek İslâmiyet'e ve insaniyete münafi bütün seyyieleri terkedeceğini haber vermektedir.

Celcelutiyeden: وَ اَرْبَعٌ مِنْ اِنْجِيلِ عِيسٰى تَعَظَّمَتْ

Hz. İmam-ı Ali'nin (R.A.) Celcelutiyesinde münderic yukarıdaki beyitin عِيسٰى تَعَظَّمَتْ cümlesi adeta bir damga gibi yukarıdaki Hz. İsa (A.S.)'ya ait hadîs-i şerifin ifâde ettiği 1380 tarihinin tam karşılığı olan 1960 rakamına tekabül etmektedir.

Evet, bu rakam tamı tamına 1380'in karşılığıdır. Şüphesiz ki kerâmet-i afakiyesi aşağıda işaret edileceği vecihle çok emsalsiz bir derece-i ulviyette bulunan Hz.Şah-ı Velayet'in âhirzamanın en büyük iman serdarlığını yapacak ve kelamullahı ve şan-ı İslâmiyet'i mertebe-i kusvaya yükseltecek olan İsâ'nın (A.S.) ism-i şerifleri üzerine vâz ettiği bu damgaya benzer birçok bu kabil keramete kıyasen tesadüfi olamaz. Farz-ı muhal kendisi kasden bu hakikati murad etmese bile ikramat-ı ilahiye bu hakikati kendisine ifâde ettirmiştir.

Böylece hakkında اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِىٌّ بَابُهَا medhi şeref sâdır olmuş bulunan ve bütün ulema-ı i'zâm ve asfiya-yı muhakkikin tarafından hakk-ı aliyelerinde serdar-ı evliya kurret-ul ayn-ı asfiya paye-i bülendi tevcih edilen Hz.İmam-ı Ali Efendimiz bu harika kerâmetiyle yukarıdaki hadîs-i şerifin beyan-ı kudsîsini aynen ifâde buyuruyor demektir. Allahu alem gerek hadîs-i şerifin beyan-ı mucizekaranesi olan 1380 ve gerek onun karşılığı bulunan 1960 tarihli Hristiyanlık aleminin batıl akidelerden kurtularak din-i tevhid olan İslâmiyet'e yönelmeye ruh-u İsevîyet'in yani hakiki nübüvvet-i İsevîye'nin tesirini göstermeye ve yukarıdaki hadîs-i şerifde haber verilen hakikatlerin zuhura gelmeye başladığı tarih olsa gerek ki bu hal *"Bize ulum-u evvelîn ve ahirîn şuhud derecesinde bildirildi. Sözümüzde şüphe edenler zelîl olur"* diye tahdis-i nimet şeklinde şakirane beyan eden Hz.İmam-ül Evliyaya yakışır bir mazhariyettir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Hz.Ali'nin mazhariyet-i aliyesi

Hz. İmam-ı Ali'nin mazhariyet-i aliyesi ve bu beyanın da ne derece yüksek, ilahi bir ikrama mazhar olduğunu anlamak için aşağıdaki alemşümul kerametleri üzerinde beray-ı istişhad duralım:

Şöyle ki bunlardan birisi Hz. İmam-ül Evliya Efendimizin eşine rastlanmaz bir kerameti olan ve kendinden 1300 sene sonra İslâmiyet'in başına gelecek bir beliyyeyi ve onunla alakalı bir hadiseyi tarihiyle ve şekl-i icrasıyla haber vermesidir ki aynen vaki olmuştur. Bu da kaside-i Ercuze'sindeki

اَحْرُفُ عُجْمٍ سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا بِتَّ بِهَا الْاَمِيرُ وَالْفَقِيرًا

beytidir. Bunun mânâsı: *"Ecnebi harfler cebren yazdırılacak; emir ve fakir yani en yüksek tabakadan en fakirine kadar herkese gece dersleriyle öğretilecek"* demektedir.

Ne şayan-ı hayrettir ki bu beyitteki سُطِّرَتْ تَسْطِيرًا ibaresi tam tamına latin harflerinin cebren okutulduğu tarih olan 1348 tarihini göstermektedir.

Hz.İmam-ı Ali'nin bu misalsiz kerameti sadece bir hadiseyi haber vermekle kalsa nisbeten basit addedilebilirdi. Fakat hem hadiseyi hem şekl-i icrasını hem de tarihini aynen haber veriyor. Haydi diyelim ki bu tarihi de rakam olarak açıkça söyleyebilirdi ve nisbeten bu daha kolaydı. Fakat bunu bir de sanat-ı kelamiye şeklinde ve lafzının ifadesiyle söylüyor. Bu hal-i kerametin azametini ve nüfuz-u nazarın

vüs'atini gösterir. Vüs'at-i nazarın ifâdesi olan bu kerâmet-i ulya şüphesiz bin rüya-yı sadıkadan ve bin keşiften üstündür.

Zira onlar mevziîdir; cüz'î ve şahsî vekayie taalluk ederler. Fakat bu asr-ı saadetten onüç asır sonrasını bütün vuzuhuyla görmek ve İslâmiyet'in mukadderatını alakadar eden külli ve umumi vakıadan haber vermektir ki diğerleriyle kabil-i kıyas olamaz.

Acaba dâvâ-yı İlahî uğrunda son nefesine kadar mücâhede eden ve İslâmiyet'in saadeti ve inkişafı için hiçbir mihnetten çekinmeyen ve bu uğurda şehid olan Hz.Haydar-ı Kerrar'ın (R.A.) İslâmiyet'e müteveccih daha azim bir çok tehlikeler varken bunlardan bahsetmeyip de yalnız bu ecnebi harfler meselesi üzerinde ehemmiyetle durması şayan-ı istiğrab olmaz mi? Bu, şu suretle izah edilebilir: Asırlarca İslâm'a bayraktarlık yapmış ve alem-i İslâm'ı ve İslâmiyet'i bir başbuğ, bir kumandan, bir reis-i mütefekkir olarak temsil etmekte bulunmuş şanlı bir milletin makûs bir tali' ile günün birinde İslâmiyet'e yüz çevirmesi ve İslâm'ın bütün hars ve irfan alakasını kesmesi ve yüzünü Kabe'den ve Ravza-ı Mutahhara'dan Frengistana döndürmesi ve İslâm camiasından koparılıp Hristiyanlığa mal edilmesi için o millete basit ve ehemmiyetsiz bir şekil meselesi gibi sunulan ve öyle gösterilen bu harflerin tebdili meselesi gibi ve tevlid ettiği gibi ve tevlidine çalışıldığı netaic bakımından cidden çok muazzamdır.

Bu demektir ki, İslâm'ın onüç asırlık hazine-i iman ve menabi-i irfanının anahtarı olan İslâmî yazı onun elinden alınıyor ve onunla iştigal de külliyen memnu ve mucib-i ceza addediliyor. İş bununla da kalmayarak beka-yı İslâmiyet'in yegane teminatı olan İslâmiyet'in talim ve tedrisi aynen komünist aleminde olduğu gibi men ediliyor. Buna muvazi olarak da İslâmiyet aleyhinde müthiş telkinlerin zehirli ve bozguncu fikirlerin neşrine genç ve körpe dimağların bunlarla ifsad edilmesine uğraşılıyor. Ve hatta Rahib-i Milliye gibi bir hezeyanname müellifinin dinsizlik ve inkarı telkin eden ***"Akl-ı Selim"*** adlı kitabı buna mümasil birçok muzır neşriyatın devlet eliyle tab ve neşredilerek yardımcı ders kitabı diye tahsildeki genç talebelerin mütalaasına arz ediliyor.

Hedef malum: Maneviyatı tamamen yıkmak, dinsizliği hâkim kılmak, komünizme giden yolu hazırlamak ve İslâmiyet'i bu vatanda

tamamen yok etmek, hiç değilse onu kuru ünvandan ibaret bir hiçliğe indirmek ve unutturmak, artık bu ifsadatı yapan menhus zümrenin telakki ve niyetine göre İslâmiyet bu aziz vatanda bir suçtur, tenkîli vacip bir beliyyedir, izhar-ı tehlikeyi mucib bir felâkettir. Bu suçun mürtekiplerine bu vatanda hakk-ı hayat yoktur. Bunlara insan haklarının ve en basit adalet kaidelerinin tatbiki bile caiz değildir. Artık farklılaşmamız ve terakki edebilmemiz için hilal sükût etmeli mümkünse sâlib onun yerine geçmeli ve İslâmiyet geldiği çöle sürülmelidir.

İşte bu kapkara zihniyet yüzünden İslâmiyet suçunun mürtekibleri azami hakaret ve tezyiflere hedef olarak zindanlara doldurulmuş gece meskenler basılarak ibadet eden müslümanlar ***"tarikatçı"*** diye cürm-ü meşhud mahkemelerine sevk edilmiştir. Cerâim-i adiyeden maznun olanlar cezaları kesilinceye kadar haricen mahkeme edildikleri halde müslümana bu hak dahi çok görülmüş ve mesela Kur'an dersi vermek, tekbir getirmek gibi en zaruri dini vezaifi icra edenler doğrudan doğruya hapse atılarak mahkeme neticesine kadar mevkuf tutulmuş, ceza almasa bile fiili ceza tatbik edilmiştir. Yapılan bu icraat Laiklik silahıyla tatbik edilmiş ve bu silah aynen komünistlerde olduğu gibi dinsizlik hesabına ve itikadlarına göre halkı din vahimesinden ve ahlâk-ı faraziyesinden kurtarmak için istimal edilmiş.

Halbuki Türkiye'de başka din müntesiplerine dokunulmamış ve icâbât-ı diniyelerinde icrada tamamen hür ve serbest bırakılmış ve hatta himayeye mazhar olmuşlardır.**(1)** Bu tazyikat sadece Müslümanlığa ve bu dinin müntesiplerine tatbik edilmiş ve her nevi hukuk-u insaniye ve siyasiye bunlardan esirgenmiştir. İslâmiyet ve bilhassa memleketimiz Müslümanları hesabına çok meşum bir devir olan bu kapkara tarih sahifesi başlı başına bir facialar devri teşkil etmektedir.

İşte İslâm'ın muazzam bir kahramanı olan Hz. İmam-ı Ali (R.A.) İslâm'ı yıkmak için vâki olan bu müthiş tahribatı izn-i İlahi ile on üç asrın maverâsından görüyor ve yapılan cinâyâtı haber veriyor ve bu suikast ve tecavüzlerin asırlarca evvel ind-i İlâhide malum olduğunu ve cezalarının muhakkak verileceğini ihtar ediyor.

Aynı zamanda Hz.İmam, Fahr-i Kâinat'a niyâbeten bu müthiş icraat ve tahribat karşısında o tahribata karşı tek başıyle göğüs germeye çalışan ve bir taraftan İslâm yazısını muhafaza ve tamim ve ulûm-u İslâmiyeyi neşr için uğraşan ve bu uğurda imanî bilgilerden müteşekkil canlı bir matbaa kurarak İslâm'ı yeni baştan kalkındırmaya uğraşan ve İslâmî hamaset ve şehameti gönüllere aşılayan ve şevk-i iman ile gönülleri heyecana getiren ve emsalsiz Kur'an dersleriyle ruhları teshir eden bir mücahid-i İslâm'a ve bir ilm-i rüsûh hâmiline işaret ediyor. Ve ulemâ-yı İslâmın pîri ve halka-i evveli olmak haysiyetiyle o mücâhid-i âlişanı teşci ediyor ve eserlerini tebcil ediyor. Diyelim ki bu günkü dünyada ibka-yı mevcudiyet edebilmemiz ve yaşayabilmemiz için muasır ilme ve onun tatbikatı olan tekniğe şiddetle ihtiyacımız var ve onun anahtarı olan Lâtin alfabesini de öğrenmeye muhtacız fakat bu uğurda bütün manevî varlığımızı Hristiyan emperyalistlere peşkeş çekerek ve onların manevî köleliklerini kemâl-i zilletle kabul ve hele ruh-u İslâmla kaynaşmış olan tarihi mefahirimizi inkâr ve ruh asaletimizi ayak altına alarak ve kendimizi şeref ve insanlığımızı reddederek yaşama imkânı sağlamamız ölümden bin defa beter bir felâkettir. Bu ancak hayvani ve behimî bir yaşama sağlamak demektir.

Türk Milleti 10 asırdan beri hâmil olduğu İslâmiyet ruhundan soyunsa geriye Cengiz ve Hülâgu vahşetinin barbarlığından başka bir şey kalmaz. İslâmiyet Türk milletinin zînetidir ve asaletinin mâyesidir. Halbuki kendi kültürümüzü ve mefahirimizi ve ruh asaletimizi ve rehakâr manevî benliğimizin kaynağı olan İslâmiyet ve imanımızı muhafaza yoluyla da köle olmayarak muasır ilmi almak mümkündü. Japonlar buna bir misaldir.

İmanlı insan da müterakkî ve medenî olabilir. Hatta bu hususta en çok kabiliyet ve ehliyet gösteren ve randıman veren de onlardır. İnsanlık ruh-u asili ancak maneviyat zemini üzerinde neşv ü nema bulur. Büyük dâva ve hamleler, bu ruha sahip olmakla temin edilir. En müterakkî ve medenî milletler insanlık ruhuna inanan ve maneviyat kültürü ile beslenen milletlerdir. Bilhassa İslâmiyet hakiki medeniyetin şiddetle müşevviki ve ilminin en büyük hamisidir.

Şimdi tekrar Hz.İmam'ın âlemşümul kerametinin ışığı altında diğer kerametlerine dönelim. Biraz evvel işaret etmiştik ki Hz.İmam ecnebî harflerinin kabulü perdesi altında İslâmiyeti yıkma ve yok

etme iradesine karşı şiddetli ihtar ve itirazını îrad ederken İslâmiyet aleyhine girişilen tahribata karşı tek başına mukavemete çalışan bir kahramanı teşcî ediyor ve onun şiddetli memnuiyete rağmen İslâmiyet'i neşir hususunda telif ettiği ve gizli olarak yaydığı eserlerini tebcil ediyor. Ve hatta o eserleri kendine mâlediyor ve nisbet ediyor.

Evet Hz.İmam İslâmiyet'in içten ve dıştan tahrib edilmesine uğraşıldığı bir zamanda buna karşı ferden harekete geçen bir İslâmiyet fedaisini alkışlıyor ve etrafına toplanan ve hizmetini benimseyen samimi Müslümanlar da dahil olarak İslâm'ın bağrından fışkıran bu hamele-i imaniyeyi, bu hizmet-i mübârekeyi sena ediyor ve eserlere şiddetle nazar-ı dikkati celbediyor.

İslâm düşmanları tarafından ***"Nurculuk"*** diye vasıflandırılan ve bu suretle İslâmiyet aleyhinde bir hareket imiş gibi gösterilen ve Müslümanlar'ın bundan soğuması için propaganda edilen bu halis İslâmî hareket ve imanî şahlanış Hz.İmam'ın elbette şiddetle medar-ı nazarı olmaya layıktır.

Evet Hz. İmam ecnebi harflerinin öğretileceğini haber verdiği Kaside-i Ercûzesinde ayrıca bir zâta da işaret ettiği gibi Kaside-i Celcelutiyesinde hem o zâtı hem o zâtın eserlerini sarahata yakın bir şekilde işaret etmektedir.

Şüphesiz bu aziz vatanda yok edilmeye mahkum olmak ve hükm-ü idam giymiş olan İslâmiyet'i kurtarmak ve onu yeniden canlandırmak üzere harekete geçmiş bir avuç ehl-i imanı teşci etmek ve onların bu kahramanca hareketlerini tebrik etmek ve onlara direktif vermek Müslümanların ön safta müdafileri olan Ehl-i Beytin başkumandanı Hz. Şah-ı Velayet'e yakışır bir keramettir.

---

(1): Bu uğurda protestan cemiyetlerinin teşkiline bile teşebbüs edilmiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Hz.Ali'nin kasidelerinde Risale-i Nur'a işaret iddiaları

Şimdi Hz.İmam-ı Ali'nin mezkur kasidelerinde Risale-i Nur'a ve onun mühim parçalarına işaret etmesi ve müellifini iltifatına mazhar etmesi zannî ve indî delillere dayanan bir iddia mıdır, bunu tetkik edelim.

Yukarıdaki muazzam kerametin kudretini ve veche-i ifâdesini nazara alarak ve ona istinad ederek mütalaa ettiğimiz takdirde dâvanın metaneti ve ciddiyeti tezahür eder.

Evvela: Bu kasidelerin her ikisinde de ism-i Âzam olan ve Sekine tabir edilen esmâ-i sitteden bahis ve tavsiye vardır ve hitapları umumi ve herkese şamildir; o halde bu umumiyet ve şümul içinde hususi bir şahsa ve hususi bir hadiseye taalluk ve tevcih nasıl mümkündür.

Elcevap: Bu umumiyet içinde hususiyet ifâde eden bir hesâbî veçhesinin lisanıyla bu tevcih ve tahsisi şaşmaz bir isabet temin eder.

Mesela, Kaside-i Celcelutiyede, فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ beytini ele alalım. Bunun mânâsı: *"Ey bu ism-i Azamı hâmil olan Zât"* demektir. Herkes bu vasfa muhatap olabilir fakat bununla bir hususi şahsın murad edilip edilmediği üzerinde, bu mânâ mevcud olan bir kimseye bu cümlenin hesâbî veçhesi tatbik edilir. Ve ona tam tamına mutabık olup olmadığı aranır.

İşte فَيَا حَامِلَ الْاِسْمِ الَّذِى جَلَّ قَدْرُهُ beyti 1293-1294-1323-1324-1353-1354-1374 rakamlarını sırayla

göstermektedir. Gariptir ki bu rakamlar bu âlimi ortaya atan ve hayatında daima esmâ-yı sitteye ısrarla devam eden ve bunu asla hiçbir gün fevt etmeyen ve asrımızda İslâmî uyanış hareketinin bayraktarlığını yapan ve bu hususta bütün engellere ve tehlikelere sarsılmadan göğüs geren bir zâtın tamı tamına doğumunu, ilk sene hayatını ve şarktan merkez-i devlet olan İstanbul'a gelmesini ve fevkalâde şöhret kazanmasını ve müteakip hizmetin en faaliyetti devrelerini ve Eskişehir mücâhedesini ve münteha hizmetini göstermekte ve onlar üzerinde durmaktadır.

Keza Kaside-i Ercûzesindeki فَمَنْ اَرَادَ اللهُ يُعِينَهُ اَتْحَفَهُ بِهذِهِ السَّكِينَةِ beyitini ele alalım. Manası: *"Kime ki Cenab-ı Hak yardım etmek murad eder ona bu sekineyi hediye eder."* Bu beyitin ikinci mısraı olan اَتْحَفَهُ بِهذِهِ السَّكِينَةِ 1383-1381-1351 rakamları üzerinde durmaktadır. Gariptir ki 1351 tarihi yukarıda vasıfları tâdad edilen Eskişehir hapsinde en çok yardıma muhtaç olduğu bir zamanını ve üç büyük hapisten ve mücâhede-i İslâmiyesinden birincisini göstermekte ayrıca Hz. Kur'an'ın hâmili ve bayraktarı ve hizb-ül Kur'an'ın serdârı olduğunu lafz-ı mübarek Kur'an'ın hesabına istinaden işaret etmektedir. Zira Kur'an kelime-i mübarekesi 1351 rakamının karşılığıdır. Diğer tarihler ise bu risalenin bir çok yerlerinde görüldüğü veçhiyle -Allahuâlem- İslâmiyet'in tam bir yardıma mazhar olacağı ve zafere kavuşacağı tarihler olsa gerektir.

Keza Celcelûtiye'de تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ سِرًّا تَنَوَّرَتْ .. تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً beyitleri var. Bunların birincisinde gizli ve aşikar ışık veren bir nur lambasından bahsediliyor, ikincisinde ise gizlice nurlandıran ve lambaların lambası olan bir lambadan bahis var. Evvela, gizlice nurlandıran lambanın maddi bir lamba ve nurunun da zahiri bir ışık olmayacağı bedihidir; o takdirde bunun mânevi bir ışık; gönülleri

vicdanları aydınlatan fetih ve teshir eden bir nur olduğu aşikârdır; "sirac" ın bir mânâsı da güneş olduğuna göre lambalar lambası güneş olmak daha isabetlidir. Ancak maddî olmayarak ziya neşreden birçok lambaları da ikad ederek onlara da kendi ışığını neşr eden bu güneş nasıl güneştir.

Hiç şüphesiz Hz. İmam-ı Ali'nin evleviyetle kasdetmesi iktiza eden bu güneş en büyük hidayet güneşi olan ve bütün müslümanların ittifak ve kabulleriyle en yüksek hidayet nurunu hâmil bulunan Hazret-i Kur'andır. Müslümanların imanı bu tevcihi zaruri kılmaktadır. O halde bu güneşin ibka ettiği ve onlarla kendi nurunu neşrettiği lambalar nelerdir. Şüphesiz bunlar da o güneşin envarını neşreden onun mezâya ve mucizatıın ilan eden asar-ı imaniyedir.

Acaba bu tevcih için onu mütalaa edenlere ittifakla bilatereddüt kabul edileceği vecihle bütün Kur'an'ın mezâya ve mucizatından bahseden ve envar-ı Kur'an'ın dellâlı ve ilâncısı olan Risale-i Nur külliyatından daha elyak hangi eser vardır. Bunlar bir bahr-i Nur halinde envar-ı Kur'an'la malâmaldir. Şimdi bu bütün hesabi veçheleri üzerinde durarak bu tevcihimizin hakkaniyet ve isabetine dair delillerin mevcut olup olmadığını araştıralım.

Birinci veche-i hesabiye:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا

1316 -1335 -1366 - 1385 -1566

İkinci veche-i hesabiye:

تُقَادُ سِرَاجُ السُّرْجِ

1293 -1323 -1383

Üçüncü veche-i hesabiye:

سِرًّا تَنَوَّرَتْ

1316-1322-1372

Dördüncü veche-i hesabiye:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً

1353-1384-1434

Evvela gizli tenevvürden bahseden üç evvelki fıkranın birinci ve üçüncüsü 1316 rakamı üzerinde durmaktadır ki bu tarih Nur müellifine göre çok ehemmiyetlidir.

Ve birçok manidar âyet-i kerime esrarıyla bu rakam üzerinde durmaktadır. Miladi 1900 tarihinin tam karşılığı olan bu tarih Allah u a'lem Nur müellifine hizmet-i imaniyenin tevcih edildiği ve hizmet-i Rabbaniye ile ve ulum-u vehbiye ile gönlünün doldurulduğu ve intibah-ı İslâm ışığının menbaında parlamaya başladığı tarih olsa gerektir.

Birinci fıkradaki 1335 tarihi ise, 1316 da menbaında gizli olarak parlayan ve yarına hamle yapmaya hazırlanan bir nur-u hakikatin 1335 de İşarât-ül İcaz tefsiri ile mahiyetinden bir nişan vermesi, 1366 ise mütevaliyen ve ısrarla devam eden bu neşriyatın büyük mecmualar halinde gizlice ve çok kuvvetle yayılması tarihleridir.

Üçüncü veche-i hesâbiyedeki 1322 ve 1372 tarihleri telifatın, talim ve tedrisin mebdei ve müntehası ve neşriyatın kuvvetle yapıldığı tarihleri göstemektedir. İkinci veche-i hesâbiyenin 1293-1323 tarihlerini göstermesi daha çok manidardır. Zira birinci tarih Nur müellifinin doğumunu, ikinci tarih ise İstanbul'a azimetle en müessir bir şekilde hayat-ı içtimaiyeye karışmasını ve irşadata başlamasını göstermektedir. 1383 ise inşaallah hizmet-i neşriyenin mesturiyetten tam aleniyete çıktıktan sonra cihanşümul mahiyetinde rağbet-i ammeye mazhar olacağı tarih olsa gerektir.

Nitekim hem gizliliğe hem aleni neşriyata delalet eden dördüncü veche-i hesâbiyenin 1353-1383-1384 tarihlerini göstermesi, dalâlet ve ilhadın kaba ve haşin homurtuları karşısında vazifesini gizlice yapan manevî ve Kur'anî bir nur 1353 de bilmecburiye Eskişehir âfâkından zahir olarak kara kalplere ışık tutmuş ve bilahare karanlık ve kasavetli küfür ve inkar ve zünnarları karşısında vazife-i neşriyesini yine kısmen gizlemiş. İnşaallah 1383 den itibaren Türkiye âfâkından dünyaya ışık tutacaktır. Delalet-i riyaziye ile iki beytin muhtevi olduğu bu kadar beliğ hakikatler karşısında insanın hayretten hayrete düşmemesine imkan var mıdır?

Bir hakikatin adeta gözüne parmak sokar gibi her cephesine ve her mühim merhalesine kafi bir suretle işaret etmesi hem Risale-i

Nur faaliyetinin azamet ve ehemmiyetine hem de Hz. İmam-ı Ali'nin ne muaazam bir mazhariyete malik olduğuna hem de İmam-ı Ali'nin (R.A.) bu kabil harika kerametinin bilaşüphe Fahr-i Kainatın birer mu'cize-i Muhammediyesi olup ikramen Hz.Ali'ye hediye edildiğine delalet etmektedir.

Üstadın dediği gibi, incecik ipler bir araya gelse kopmaz bir halat olur. Acaba iki beyitte münderiç olan bu kadar müteaddit hakâik her cepheden bir hakikatin üzerine bu kadar isabet ve katiyetle işaret etse yine de Hz. Şah-ı Velayet'in bu işareti Risale-i Nur ve müellifine ait değildir denilebilir mi? Farz edelim ki Hz. İmam-ı Ali (R.A.) bu beyitlerle ahirzamanın mücâhede-i imaniyesini ve onun alemdarını kasdetmemiş olsun fakat bu mücâhedeyi ezelde takdir buyuran kudret-i fâtıra-i Samedaniye muradat-ı Sübhaniyesini Fahr-i Kainatın birer mucizesi olarak ikramen Hz.İmam-ı Ali'ye söyletmiştir. Nitekim bütün kerâmât-ı ulyada Seyyid'ül Enbiya'nın mu'cizatından teferru' etmiş bir meyve-i maneviyedir ki ikramen kendilerine ihsan edilir. Vesile-i imtihan olmak şartıyla memuriyetlerinin ve hizmetkârlıklarının ve makbuliyetlerinin birer burhanıdırlar.

Yine Celcelûtiye'den:

اَقِدْ كَوْكَبِى بِاْلاِسْمِ نُورًا وَ بَهْجَةً
مَدَى الدَّهْرِ وَاْلاَيَّامِ يَا نُورُ جَلْجَلَتْ

Birinci vecih:

1409, 1462 - 1379

1380, 1381, 1382 ikinci sıra 1293 ,1330, 1331, 1332 Birinci sıra

İkinci vecih:

اَقِدْ كَوْكَبِى بِاْلاِسْمِ نُورًا

Birinci veche-i hesâbiyenin birinci sırasındaki rakamlar müellif-i Nur'un İstanbul'da kazandığı en yüksek şeref devrini gösterdiği gibi

1379'da vefat ederek 1462'ye kadar kazanacağı çok parlak şevket-i maneviye tarihlerini göstermektedir.

İkinci veche-i hesabiye ise: Hz. İmam-ı Ali'nin kevkebinin (yani yıldızının) aynen "Risale-i Nur" un adedine müsavi olduğu ve bu kevkebin Risale-i Nur olduğu tahakkuk ediyor.

Şimdi düşünelim: Hz. Şah-ı Velayetin müellefât-ı Nuriye hakkında sarahat derecesinde iş'ar ve ihbarı bulunduğu ve müellifini de ayrı tarzda iltifat ve şefkate mazhar kıldığını kerâmet-i Aleviye risaleleriyle dâva eden zât bizzat Bediüzzaman Hazretleridir. Dâvâsını riyazi ve adedî kat'iyete dayanan asıllarla yukarıda şâyân-ı hayret manzaraları görüldüğü vecihle ispat ediyor ve dâvâsını Hz.İmam-ı Ali'nin âlemgîr meşhur kerametine istinad ettiriyor. Şimdi buna karşı ne denebilir, karşısına hangi itirazla çıkılabilir. Delilleri katiyet-i adediyeye dayanmaktadır. Davasının ispatında bununla da iktifa etmiyor, Hz. Gavs-ı Âzam'ı da şahit gösteriyor. Onun da bu hususta Hz. İmam-ı Ali'yi tasdik ettiğini iddia ve ispat ediyor. İlmî delaile dayanan bu ispat karşısında bu iddianın butlanını ortaya atıp ispat edemeyince kaziyeyi bilmecburiye kabul etmek zarureti hasıl olmaz mı? Filvakıa Hz. Gavs-ı Âzam da ebyatında umumi bir vasıf şeklinde "Said" ismini sarahaten zikrettikten sonra her beyte bu ismi yani ***"Ya Said"*** lafzı ilâve edilecek hesâbât ona göre yapılınca yukarıda emsalini gördüğümüz neticeler aynen zuhur etmekte ve başka bir zarafetle aynı harika kerametler müşahede olunmaktadır.

Hayatı başından sonuna kadar istikamet ve feragatle geçen ve İslâmiyet'in en zayıf bir zamanında hatta inkıraz ve idama mahkum edildiği bir zamanda hizmete atılan ve bu uğurda en müthiş ve bîeman İslâm düşmanlarıyla mücadeleye girişen Allah ve Resulullah dâvasından ve İslâmiyet'in telifinden başka bir hedef gütmeyen ve sırf İslâmiyet'i kalkındırmak ve kurtarmaya azmeden bir insanın bu ulvî maksudunu gerçekleştirmeye kuvvet-üz zahr kazanmak gayesiyle ortaya attığı bu dâva elbette levm olunmaz ve hizmetin zaferi noktasından ehl-i insafa şâyân-ı istihsan bir hizmet safhası iddia addedilir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

İmam-ı Ali ve Gavs-ı Azam üstadla neden alakadardır?

Burada hatıra gelen bir meselenin de halli îcab etmektedir.

Sual: Acaba Hz. İmam-ı Ali ve Gavs-ı Âzam gibi ilk safta gelen mânâ sultanları ve ehl-i beytin başkumandanları asr-ı saadetten 1300 sene sonra vazife-i İslâmiye'yi deruhte eden ve İslâm'ı kurtarmak gayesiyle harekete geçen bir zât ile neden bu derece yakînen alakadar oluyorlar ve eserleriyle meşgul oluyorlar ve bu zamana kadar bu uğurda gayret sarf etmiş ecelle-i ulemâ ve mücahidin-i hamiyet-i din birçokları gelip geçtiği ve İslâmiyet'i yükseltmek ve kurtarmak üzere birçok feyizli ve müessir hizmetleri müşahede edildiği halde niçin onlar hakkında böyle bir manevî iltifatın mevcudiyeti şimdiye kadar iddia edilmemiştir. Acaba niçin bu zâtın hizmetiyle ve eserleriyle bu derece yakînen alâkadar oluyorlar ve ona 13. ve 8. asrın maverasından imdat ediyorlar. Bunun kuvvetli bir sebep ve hikmeti olsa gerektir.

Bizce bu sebep ve hikmet -Allahuâlem- hakiki hüviyeti hâl-i hayatında mestur kalmış ve dar-ı ahirete de mahiyeti meçhul olarak gitmiş olan ve fakat yaptığı pek şerefli ve müessir hizmeti ile ve feyizli ve kudretli mücâhedesiyle ve yüksek kemâlât-ı ahlakiyesiyle ve eşsiz ilim ve ilm-i vehbîsiyle ve gayet parlak ve sarsılmaz, taviz vermez metanet ve şehametiyle Kur'an bayraktarlığı ve İslâmiyet müdafiliğiyle ve hizmetinin müessiriyeti ve hizmetine girenlerin kendisinden asla ayrılmamalarıyla en halis ve temiz akîdeli ve sarsılmaz ve gayet ciddi ve musallî birer Müslüman olmalarıyla hakiki hüviyetini ilan ve izhar etmiş bulunan ve son asırların malum âzami ve hidayet serdarı olan bu zâtın neslen Hz. İmam-ı Ali'ye ve Gavs-ı Âzam'a mensub ve o mübarek silsileden gelen bir memur-u İlahî olmasıdır. Yalnız Divan-ı Harb-i Örfi'deki müdafaatını dikkatle okuyan bu dâvamızı tereddütsüz tasdik eder.

İşte Hz. İmam-ı Ali, İslâmiyet'in en zayıf ve mağlub düştüğü bir zaman olan on üçüncü asırda İslâmiyet'i kurtarmak ve kalkındırmak için meş'ale-i İlahiyeyi yüklenmiş ve liva-i hidayeti omuzlarına almış bulunan son vazifedar hafidini hizmetinde böyle teşcî ediyor ve hep müşfikâne alaka gösteriyor. Hz. Gavs-ı Âzam da cedd-i ûlasının bu husustaki şefkatine ve alakadarlığına iştirakle son asırların mürşid-i kâmili olan hafidini himayesine şayan ve irşadına mazhar ediyor. Çokların zann-ı hilâfına Bediüzzaman Hazretleri'nin Kürdî oluşu onun şarkta doğmuş olmasından mütevellîd bir zehabdır. Lîhikmetin onun mahiyetini gizlemek için bir libas-i satîrdir.

Ve onun 1316 يَا اَيُّهَا الْمُدَّثِّر ve يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّل Kürdî 234) 233 (كردى

hitaplarına mazhar olan Fahr-i Kâinat'a vâris olduğunu göstermek içindir, yoksa görüldüğü vecihle bu kudsî hitabların delalet-i riyaziyeleri pek şayan-ı dikkattir; sanki doğrudan doğruya sarahat derecesinde medlulünü gösteriyorlar. Bununla beraber Hz.Bediüzzaman nesl-i pâk-i Muhammediye (A.S.M.) mensup bir hâdim-i din olduğu ona yakın olanlarca malum bir keyfiyettir. Bu cihet Mâidet-ül Fürkanda delâil-i kaviyye ile isbat edilmiştir. Hatta bu mensubiyet aynen Gavs-ı Azam gibi ceddinin birleştiği noktada vakidir Hz.Gavs-ı Âzamın Üstad ile bu derece alakadar olmasının ve onu manen terbiye ve himayesine mazhar etmesinin bir sebebi de budur. Keza İmam-ı Ali (R.A.) Efendimiz bu mensubiyeti sarahat derecesinde ifâde buyurmuştur. Ercûzesindeki cihanşümul kerametini gösteren beyitlerin dalâlet ettiği tarihte yani İslâmiyet'i yıkmak için devam eden müthiş tahribat hengâmında İslâm'ın müdafaasını deruhte eden zâtı kastederek

فَاِنَّمَا نَحْنُ عَلَى التَّحْقِيقِ
غَوْثٌ لِكُلِّ كُرْبَةٍ وَضِيقِ

buyurarak

yani *"Biz Ehl-i Beyt-i Risalet, İslâmiyet'in başına bir felâket geldiğinde kendimizden bir Gavs ile imdad ederiz"* buyurarak o

tarihte hizmet-i imaniyenin başında bulunan zâtı kendi Âl-i Beytine nisbet buyurmuştur. O takdirde madem ki nesl-i pâk-i Muhammedî'ye (A.S.M.) mensub ve 13.asrın başında hizmet-i İslâmiyeyi deruhte etmiş ve 1316 rakamıyla tam 1900 sene-i miladîsi başında vazifeye başlamış bir zât yani Hz.Peygamber'den sonra her asır başında geleceği bildirilen hizmetkârane ümmetten bir zât ve onların 12. yani son vazifedar olduğunu ve 13. asrın içinde bulunmakla bilhesab ve bizzarure kabul ediyoruz.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Üstadın ismi resulullahın ismine tetabuk ediyor mu?

O halde yeni bir müşkül ortaya çıkıyor. O da böyle bir zâtın adının ism-i pâk-i Muhammediye (A.S.M.) uygun olacağıdır. Halbuki Hz.Bediüzzaman'ın adı başkadır hadîs-i şeriflerin sarahatine göre bu mutabakat mevcud değildir.

Buna da yeni bir mahremiyeti açmak suretiyle suale şöyle cevap vereceğiz.

Hz.Bediüzzaman'ın adı yalnız ***"Said"*** değil ***"Muhammed Said"*** dir. Buna hemşehrileri şehadet ediyorlar. Lihikmetin, göbek adı gizlenmiş, belki de kasdî olarak yalnız Said adı iştihar etmiştir. Çünkü ekseriya çift ad kullanmak Rasulullaha iktidaen Müslümanların şeâiridir. Muhammed Emin, Muhammed Said, Muhammed Nuri, Muhammed Ali, Muhammed Şükrü gibi..

Şimdi Seyyid-i Kâinatın ism-i şerifleriyle Üstadın adının veche-i mutabakatını arayalım. İsm-i pâk-ı Muhammed'in (A.S.M.) aded-i karşılığı 132 rakamıdır. ***"el-Emîn"*** nin aded-i karşılığı da 132 rakamıdır. Hey'et-i mecmuasının karşılığı ise 264'tür. Gariptir ki bu rakam 1 fark ile üstadın en meşhur lakabı olan ***"el-Kürdî"*** lafzının karşılığıdır. O bir ise eliftir, o da 1000 demektir ve Allahuâlem 1000 tarihinden sonra geleceğine işarettir.

Bu suretle hadîs-i şeriflerdeki mutabakatın aynı zamanda aded-i mutabakata da şâmil ise bu da bütün azamet ile hatta mucizevî bir şekilde tezahür ediyor demektir.

Lafzı mutabakata gelince ism-i pâk-i Muhammedler aynıdır. Aradaki mübâyenet sadece ***"el-Emîn"*** ile ***"Said"*** lafızlarının farkına münhasır kalmaktadır. ***"el-Emîn"*** lafzının adedî karşılığı 132, Said lafzının karşılığı da 144'tür, arada 12 fark var, bu 12 rakamını ***"Onikinci imam"*** olarak ve bunun işareti diye yani son hizmetkâr-ı

İslâm'ın sırasını gösteren bir rakam diye kabul edersek aradaki mübâyenet gayet hikmetli ve mucizeli bir muvafakat ve mutabakata inkılab etmiş olur. Bu hususu daha tafsilatla belirtmek üzere risalenin sonuna Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde okunan bir müdafaadan bu hususa dair bir parça eklenecektir.

Eserlerdeki fevkalade ve hudutsuz kemâl-i iman ve feyz-i Rabbani ve metanet-i beyan ve sonu gelmeyen coşkunluk ve cûş-u hurûşa gelen umman-ı Nur ve hizmetteki emsalsiz salâbet ve kudret, hal ve etvarında ve ahlâkındaki eşsiz kemâlât ve sonsuz istikâmet sayıyla son asırların timsal-i diyanet ve alemdar-ı hidayeti olarak kabul edilmeye bihakkın seza olan büyük mücahidin mahiyet ve mensubiyeti açıklamanın artık zamanı gelmiştir diyebiliriz. Ve bunda bugün için ve istikbal için hiçbir mahzur-u siyasî de kalmamıştır. Zira hayat-ı faniyeye gözlerini kapamış ve dünya-yı denî ile alakasını kesmiş bir maneviyat ve ahlakiyet kahramanının mahiyetini açıklamak yalnız milletimizin değil bütün âlem-i İslâm'ın ve hatta bütün beşeriyetin bu mevzulara şiddet-i alakasını celbetmek ve böylece beşeriyetin ahlak ve maneviyatında büyük bir salahın vücuda getirilmesini temin etmek bakımından çok faidelidir. Hele bu cihetlerden pek yaralı ve muzdarip olan milletimize bir hizmettir. İşte biz vardığımız âlî neticeleri ve bu husustaki samimi kanaatimizi ortaya atıyoruz. Kimsenin şahsî kanaatına müdahele etmiyoruz. Kanaatler muhteremdir. Biz nasıl kimsenin bu husustaki nokta-i nazarına müdahele etmiyorsak başkalarının da bizim bu samimi inancımıza hürmet göstermelerini taleb etmek hakkımızdır. Ben medeniyim diyen bir insandan beklenen budur. İtiraz edenler riyazi delâil ile ortaya çıksın ve aynı usul ile bizi çürütsün yoksa indî ve nazarî itiraz riyaz-ı katiyetin kudretini küçültemez. Bu açıklama inşâallah zihinlerdeki tereddütü silecek ve bililtizam bazı lafzî maskelerle mestur hakikat ve hidayet-i imanî olan Nur Külliyatına rağbeti arttıracak ve böylece beşeriyetin hidâyet ve saadetine salah ve refahına giden yolu açacak ve bu suretle umumî sulh ve sükûna müteveccih büyük hizmet meyvelerini vermiş olacaktır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Üstad niçin şahsını ifşa etmemiştir?

Diğer bir noktayı daha açıklayalım:

Niçin vazife aşikar olduğu halde mahiyet mestur kalmıştır. Yani son vazifedar-ı İslâmiyet niçin şahsını ve vazifedarlığını ortaya atarak ortaya çıkmamıştır. Bu şekilde meydana çıkmak Sünnet-i Seniyyeye daha uygun düşmez miydi?

Elcevap: Birkaç sebepten dolayı şahsiyetini ortaya atmaya hacet kalmamıştır. Vazifesi ve hizmeti mahiyetini i'lan ve ifşa etmiştir.

Sebepler:

1- Mahşer-i ağraz halinde fesadların hüküm sürdüğü fitne-i ahirzaman içinde kör ve şuursuz birçok âmil ve mânilerin hizmete engel olmaması için.

2- Tarihte bu hususta birçok yalancı müddeîler gelmiş geçmiştir. Bunlar şahıslarını ortaya atarak işe başlamışlar neticede fani ve dünyevi bir hedefi elde etmek istemişlerdir. Hakiki hizmetkârın ise mesleği bu yalancıların kâzib mesleği ile iltibas edilmesin ve birçok siyasi ağrazı üzerine celbetmesin diye şahsiyet ortaya çıkmamış ve fakat hizmet kemâliyle yapılmıştır.

3- Son hizmetkârın vazifesinde daha evvelkiler gibi insanlığın râh-ı saadete yönelmesi için yeniden ve ayrı bir yolu açmak olduğu ve Fahr-i Alem'in bütün beşeriyet için açtığı cadde-i kübradan yürümek ve insan cemaatlerini o yolda yürütmek olduğu için zaten açılmış olan o yola davette ve o yolun tahribata uğramış kısımlarını tamirde sadece Fahr-i Kâinat'a ittiba mesleğini ihtiyar ve hakâik-ı İlâhiye ve ferman-ı Rabbani ortada iken ayrıca şahsını da ortaya atmanın faideden ziyâde mazarratları melhuz olduğu hikmetine binaen ve lüzum da olmadığı için şahsiyet ortaya atılmamıştır.

4- Son vazifedar-ı İslâmiyet hakkında Seyyid-i Kâinat'in birçok ehâdis ve tebşirâtı vardır. Bu sebeple kulaklar dolgun olduğundan ümmet bütün onun gelmesine muntazırdır. Evliyaullahtan birçoklarının da bu hususta ayrıca medih ve senaları vardır. Şayet bu zât şahsiyetini ortaya atsa göstereceği kerâmet-i zahire ile kısa bir zamanda kabul-ü ammeye de mazhar olsa ve ümmet-i Muhammed baştan sona kadar arkasına düşse bu tarz vicdanların tam bir ihtiyar ile halis hidayeti seçmesi değil o zâta ittiba ve şahsiyetine i'timad suretiyle kuru kalabalığa uyması ve nim-mecburi bir şekilde tarik-ı hakkı ihtiyar etmesi olur ki hakikat nokta-i nazarında bu hal asla makbul bir netice değildir. Matlub olan halis hidayet ise İslâmiyet'in güzelliğinden, ma'kuliyetinden, hakkaniyetinden vakıa mutabakatından ve mahz-ı hak ve hikmet olmasından dolayı ittibadır. Fikirlerin hakikati kavrayabilecek derecede olgunlaştığı ve kemâle ulaştığı son medeniyet ve ilim ve irfan devirlerinde hâlis hidayet her türlü nim-mecburi tesirlerin haricinde berrak bir ihtiyarın mahsulü olmalıdır.

Âhirzamanınn mütefekkir insanlığına mebus olan Sultan-ül Enbiyanın en büyük ve umumî mu'cizesi akıl ve idrake hitab eden Hazret-i Kur'andır. Diğer mevzi' mu'cizeler hüsn-ü ihtiyariyle İslâmiyet'i kabul edenlerin gönüllerinde itmi'nan ve temkin hasıl etmek üzere şeref-varid olmuştur. Bu i'tibarla son me'mur-u İlâhi'nin keramatına ve harikuladeliklerine ittiba mevzuu bahs değildir.

İslâmiyet'in harikulade füsun ve ulviyetine ittiba mevzuu bahistir. Son memur-u hidâyet de bunu yapmak İslâmiyet'in bütün cemâl ve şaşaasını bütün kemâl ve hakkaniyetini bir meşher-i bedi'i halinde enzâr-ı İslâmiyet'e arz ve teşhir etmiştir.

İşte Risale-i Nur budur. Yoksa birçoklarının bekledikleri gibi harikulade bir Zât çıkıp birçok harikulade icraatla âlemi emrine râm etse ve bu suretle umumi bir hidayet ve İslâmiyet'e mutabaat hasıl olsa bu netice hakikat noktasından asla kıymeti haiz değildir. Zira din bir imtihandır. Hidayet-i kasdı bir ihtiyara müstenid olduğu ve tefekküre ve iz'ana dayandığı takdirde makbuldür. Cebri bir hidayet ve mecburî bir imanın nazar-ı Şâri'de kıymeti yoktur. Tekellüf ve emr-i ubudiyet ihtiyar üzerine müessestir. Nitekim erkan-ı imaniyenin kâffesi hüccet-i katiyeye dayanmaktadır. Delâlet-i galibeye istinad etmekte.. Ve iman gaibedir. Eğer mesâil-i imaniye hüccet-i kat'iyye

ile sabit olsa, onun imanlığı kalmaz bedahet tasdik şekline iner. Ve bedihi delâil bütün akıl ve iz'anı celbedecek ve insanî tefekküre yol bırakmayacak şekilde meydana çıksa ihtiyara yer kalmaz. Ve cebri bir inanış tevlid eder. Cebrî bir kanaat ve inanış ise insanlık hassesine, tefekkür melekesine ve insanın mürid ve muhtar olmak mümtaziyesine münafidir. Vazı-ı dinin de murad-ı Sübhanisine muhaliftir. "Zira dinde cebir ve ikrah yoktur.", düstur-u Kur'an'in desatir-i esasiyesindendir. Eğer ahirzamanda gelecek Zât hüccet-i katıa ile herkes tarafından yakînen bilinse yukarıda arzedildiği vecihle herkes dinin hakikatine ahkâmının ulviyetine binaen değil, onun şahsiyetine i'timaden kalabalığa uyma şeklinde daire-i hidâyete dahil olurdu. Bunun da zaruri bir sürüklenişten farkı olmazdı.

Bu takdirde dinin imtihanlığına ve ihtiyara yer kalmamış ve bir mecburi ve kıymetsiz hidayet tekevvün etmiş olurdu. Hidâyetin makbuliyeti tefekküre ve ihtiyara yer kalması ve mecburi olmaması şartına vabestedir. Binaenaleyh bu hikmete binaen şahsiyet mestur bırakılmış ve fakat hakikat olanca azamet ve ihtişamıyla şerh ve izah edilmiştir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl

Ahirzamanda gelecek Zat kılıç kullanmayacaktır

Burada bir küçük mes'elenin daha halli icab etmektedir.

O da ahirzamanda gelecek Zât'ın kılınç kullanacağı ve muhaliflerini keseceğidir. Ammenin inanışı bu yoldadır. Kanaatimize göre bu inanış yanlış bir anlayışın ve bila-tefekkür kabul edilmiş bir zehabın mahsulü olsa gerektir. Zira bu takdirde hidayet cebre dayanır ve yukarıdanberi arzettiğimiz hakkani mütalaatın butlanına hükmedilmesi icab eder. Akıl ve iz'an ise şüphesiz bunu reddeder. Acaba kılınç sadece maddi bir âlet midir ve hakikatin kılıncı berâhin-i kaviyye ve delâil-i sahihiye değil midir? Ve en müessir ve insaniyetin tab'ına muvafık kılınç insanları ikna ve teshir edecek gönülleri ve insanın cemaatlerini fethedecek kılınç da bu mânevi kılınç değil midir? İlmin ve hakikatin fethettiği gönüller hangi cebri kılınçla fethedilebilir. Binaenaleyh ahirzamanda gelecek ve gönüllere safi hidayeti sunacak olan büyük Zât'ın kullanacağı berâhin-i kat'iye ve delâil-i kaviyye kılıncı olsa gerektir. Kur'an'ın emsalsiz mu'cizelerinin ve İslâmiyet'in ve İslâm'ın parlak hakikatlerinin kılıncı olsa gerektir. Kesilecek muhalifler ise iman ve hidayetin muhalifi olan ve ekseriyetle gönülleri işgal etmiş bulunan küfür ve dalâlet putları olsa gerektir.

Nitekim kanaatimize göre âhirzamanda teşrifi beklenen Zât gelmiş, Kur'an'ın emsalsiz mu'cizelerini ve İslâmiyet'in mehasin-i ulviyesini kimseye nasib olmayacak bir coşkunluk ve füsun ile izhar etmiş ve çağlayan bir iman nehri gibi Risale-i Nur meşherinde bunları enzar-ı istihsana arz ve teşhir etmiş ve Kur'an'ın elmas kılıçlarıyle gönüllerde barınan küfür ve dalalet ve nifak putlarını idam etmiştir. Kesmiştir. Hakiki ve halis hidayet de budur. İşte bütün bu esbaba binaen şahsiyet mestur bırakılmıştır.

Amma şimdi şahsiyet ortada yoktur. Delili de hüccet-i kat'iye şeklinde, delail-i kaviyye halindedir. Herkesin dü-şünmesine ve ihtiyarına yer vardır. Etrafına kuru kalabalığın toplanacağı bir kimse de mevcut değildir. Binaenaleyh artık açıklamak zamanı gelmiştir. Hizmet ve hidayet noktasından bunun lüzum ve faidesi vardır kanaatindeyiz. Bu sebebe binaen biz de vazifemizi yapmış bulunuruz. Zaten Risale-i Nur'un birçok yerlerinde iltizami bir saklanmanın ve kasdi bir mesturiyetin, yani başta herkesin teemmülsüz farketmeyeceği açıklamalar da vardır. Bunlar bilâhare bu esere zeyl yapılacaktır.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Dua 1

Birinci Dua

وَ اٰمِنْ فَزَعَنَا بِدَفْعِ الْبِدْعِيَّاتِ الْهَائِلاَتِ

1350-1351-1352-1360-1361-1362

Bu cümle-i mübareke son zamanlarda Üstadın istemesi üzerine terettüp ettiği ve ısrarla evrad olarak okuduğu tahmidiyenin ahirindeki duadan bir parçadır.

Manası: *"Korkunç bid'atların şerrinden ve tehlikesinden sen bizi emin kıl ya Rab"* demektir.

Gariptir ki bu duanın veche-i hesâbiyesi Üstadın iki büyük musibet tarihini Eskişehir ve Denizli hapislerini göstermektedir.

Üstad bu tarihlerde o hapislerde bulunmuş ve müdhiş tazyiklere ve ızdıraplara maruz kalmışür. Fıkra-ı mübârekenin delalet-i riyaziyesi hem iki hapse girdiği hem hapiste yattığı hem hapisten çıktığı tarihlere tamı tamına isabet etmektedir.

Halbuki bu tarihlerde bu dua henüz neşredilmemişti. Veche-i hesâbiyenin bu tarihleri göstermesi adeta dua eden Zât'a: "Cenab-ı Hak tarafından biz seni bu tarihlerde felâket ve ızdıraplardan kurtarmıştık. Duân makbuldür. Biz seni müstakbel felâketlerden de kurtaracağız." demektir.

Fıkra-i mübarekenin bu tarihleri göstermesi şüphesiz bir kerâmet-i uzmâdır ve intak-ı İlâhidir. Zira mânâsının isabeti hadiselerle kat-i olarak teeyyüd etmiştir. İstikbâl hakkında da beşaret vermektedir. Ve bu beşaret Afyon hapsinde tahakkuk etmiştir. İnşâallah müstakbel felâketlerden de kurtuluş için bir bürhan-ı beşaret teşkil eden bu dua ümmet-i İslâmiyenin ve hassaten Nur

talebelerinin maruz bulundukları elîm ahvalden halas olacaklarını da tebşir etmektedir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Dua 2

İkinci Dua

وَ فَرِّحْ قُلُوبَنَا بِاِعْلاَنِ الشَّعَائِرِ الاِسْلاَمِيَّةِ

1380-1381-1382-1422

Bu fıkra-i mübârekede Üstad'ın aynı duasından bir parçadır.

Manası: *"Ya Rabbi Şeâir-i İslâmiyenin ilanıyla kalblerimizi ferahlandır"* demektir. Bu fıkranın veche-i riyaziyesi risalenin başındaki iki feth ayetinin ve risalenin muhtevi olduğu birçok âyet-i kerimenin veche-i riyaziyelerinde görülen 1380-1381-1382 tarihlerini göstermesi bir kerâmet-i azimdir.

Bundan evvelki duanın tam tarihlerine isabetle makbuliyetinin tahakkuk ettiği gibi aynı duanın diğer bir parçası olan ve bu risaledeki birçok âyetin tasdikine mazhar bulunan bu duanın da delâlet ettiği tarihlerde inşaallah şeair-i İslâmiye'nin ilanıyla müslümanlar feraha kavuşacaklar.

Âyet-i kerime ve ehâdis-i şerifenin veche-i riyaziyeleri şüphesiz mu'cizat-ı Kur'aniye ve mu'cizat-ı Muhammediyedir. Fakat âdeta onlara bir nazire teşkil eder gibi bu duanın diğer âyet-i kerimeyi tasdik eden veche-i ri-yaziyesi nasıl bir keramettir. Bu şüphesiz bir ikrâm-ı İlâhidir. Ve Üstada ihsan edilen bu mazhariyetin Hazret-i İmam-ı Ali ve Hazreti Gavs-ı Âzam'ın mazhariyet-i ulyaları cinsinden olduğuna işarettir.

Çünkü irade-i beşer âyet-i kerime ve ehâdis-i şerifenin mu'cizevi veche-i riyaziyelerine aynen tetabuk eden ve istikbâli tam bir isabetle gösteren böyle bir söz söyleyemez bu ancak bir intâk-ı İlâhi olabilir.

ARS : Maidet-ul Kuran : Zeyl : Dua 3

Üçüncü Dua

وَ فَتْحًا مُبِينًا وَ نَصْرًا عَزِيزًا مُعَجَّلاً

1379-1382-1432

Bu fıkra-i mübârekede Hazret-i Üstadın Esma-i Sitte üzerine en son tertip ettiği evrad mecmuasının nihayetindeki büyük duadan bir parçadır.

Manası: *"Muaccelen ve feth-i mübin ve nasr-ı azîz ihsan et"* demektir. Dua eden zât Cenab-ı Hak'dan acil nusret ve feth-i mübin istiyor.

Duanın veche-i riyaziyesi insanı şaşırtıcı bir manzara i'raz etmektedir. Zîra 1379 tarihi Üstadın tarih-i vefatıdır. 1382 ise birçok âyet-i kerimenin mucizane beşaret verdiği tarihtir. Bu manzara ile duanın cevabî tarihleriyle verilmiş oluyor. Manen verilen bu cevab âdeta "acil nusret ve feth-i mübin, vefatınla 1382 tarihi arasında ihsan edilecektir" şeklindedir. Bu cihet aynı zamanda Hz. Üstad'ın: "Ölümüm hayatımdan daha ziyâde dine hizmet edecektir" diye verdiği beşareti de te'yid etmektedir. Bu fıkra-i mübarekenin mazhariyeti de şüphesiz bundan evvelki fıkranın mazhariyetinin aynıdır. Ve onun gibi bir kerâmet-i ulyadır. Hangi kimse ki, ölümünden evvel vefat tarihini sözünün riyazi veçhesiyle bu derece sarih olarak beyân etsin de aynı zamanda istikbâle bakan bir zafer ve kurtuluş tarihini de birçok âyet-i kerimenin tasdiki vecihle aynı sözde ifâde etsin. Buna kudret-i beşer kâfi gelemez.

Bu ancak intâk-ı İlâhi olabilir. Hz. Bediüzzaman'a ihsan edilen mazhariyet ne âli bir ihsan-ı Rabbaniyedir. Her cümledeki bu işârât-ı riyaziye harika denecek bir kerâmet-i bahire manzarasındadır. Ve

kendisine ihsan edilen zâtın mahiyetini izhâr etmekte ve onun Kur'an ve hadîsin hakiki hâmili ve Seyyid-i Kâinatın hakiki varisi bulunduğunu ilân ermektedir. Zira istikbâle muzâf bu ihbarat ancak Kur'an ve hadîsin hâsiyatındandır. Ve ancak onların hâmili ve Resul-ü Zîşânın hakiki vârisi olanlarda tezahür edebilir.

Duaların makbuliyeti veche-i riyâziyeleriyle cevaplandırılmış olan bir zâtın bu duasının da makbul olduğu ve inşâallah veche-i riyaziyesinin delalet ettiği tarihte, mü'minlerin necata kavuşacaklarını Rahmet-i İlahiyeden bekliyoruz.

Ahmed Feyzi KUL
Rahmetullahi Aleyh

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu

ARAŞTIRMALAR

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü
[M.Latif Salihoğlu]

Üstad Bediüzzaman'ın yeme içme kültürü

Yazar: M.Latif Salihoğlu

21.03.2005

Fikir ve yorumları gibi, yaşayış tarzını da dikkat ve merakla araştırıp öğrenmeye çalıştığımız Üstad Bediüzzaman'ın, yeme ve içme alışkanlığı gibi özel hallerinin "sünnet-i seniyye" ölçülerine tamamiyle uygunluk arzettiğini görmekteyiz.

Az uyuyor, çok çalışıyor; az yemek yiyiyor, çok gayret sarfediyor; kendinden çok başkasını düşünüyor; en zengin biri gibi yaşayabilecekken, en fakir bir insan gibi yaşıyor, vesâire...

Ana hatlarıyla, esasında bütün yaşantısı böyle âdâb-ı sünnet üzeredir.

Hayatının hiçbir devresinde, ne israfın ve ne de cimriliğin izine rastlamak mümkün.

O, tam bir iktisat, kanaat ve bereket üzere yaşadı.

Zaman oldu, açlığa, fakirliğe kanaat getirdi; ama, kimseye el açmadı, yüzsuyu dökmedi, kimseden yardım dilemedi, kimsenin minneti altına girmedi.

Kasten ve bilerek ne zekât aldı kimseden, ne de sadaka...

Bu "istiğna" düstûru ve "nâsın hediyelerini mukabilsiz kabul etmeme" prensibi, hayatının başından sonuna kadar kesintisiz devam etti.

Zaten o "yemek için yaşamıyor; belki yaşamak için yiyor"du.

Onun bütün hayatı, yine kendi ifadesi olan "Ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam" gerçeğiyle, tam bir paralellik içinde sürüp

gitti.

En büyük kuvvet kaynağı olarak kabul ettiği "hakiki ihlâs"ın gereği olarak, fikrinde olduğu gibi, hayatında da tam bir "minnetsizlik" hali tahakkuk etti.

Hasılı, sünnet üzere yaşamak, onun yegâne hayat düsturu oldu.

Temel özellikleri itibariyle, yaşayış tarzı böyledir.

Yalnız, kendisinin mâruz kaldığı birtakım özel ve mücbir şartlar sebebiyle, yemesinde ve içmesinde—çoğu ilâç niyetine olmak üzere—alışılmışın dışında gibi gözüken kendine has birtakım alışkanlıkların varlığından da söz etmek mümkün. Ki, bunların da sünnete aykırılık arzeden herhangi bir tarafı yoktur.

Bu mukaddemeden sonra, geçelim Üstad Bediüzzaman'ın yeme içme alışkanlığına dair esas bahsimize...

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 1

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 1

Yiyecek-içecek listesi

Konu hakkında, uzun zamandan beri birtakım hazır bilgilere sahibiz. Bunlara ilâveten yaptığımız bu özel çalışma esnasında, yeni karşılaştığımız, yahut yeni farkına vardığımız daha başka bilgiler de edindik.

Buna göre, aktaracaklarımızın bir kısmını canlı şahitlerden bizzat dinleyip tesbit ettiklerimiz teşkil ederken, önemli bir diğer kısmını ise, Risâle-i Nur Külliyatı ile "Son Şahitler" isimli seri kitaptan yaptığımız muhtelif iktibaslardan müteşekkil olacak.

Ayrıca, şu noktayı da hatırlatalım ki, Üstad Bediüzzaman'ın yeme ve içme tarzına dair mâlumat aktaran bütün kaynaklar, birbirini aynen teyid ve te'kit ediyor.

* * *

Muhtelif kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre, hayatının çeşitli safhalarında Üstad Bediüzzaman'ın yiyecek ve içecekler listesine dahil olmuş İlâhî nimetlerin önemli bir kısmı şunlardır: Çorba, bulgur, pirinç, sade ekmek, yoğurt, peynir, yumurta, tereyağı, bal, kabak tatlısı, hurma, incir, üzüm, kuru üzüm, kayısı kurusu, üryani erik (hoşafı), limon, limon tuzu, elma, çay (daha çok limonlu), su (genellikle soğuk ve buzlu)...

İşte, bu yazı dizisi boyunca, bu nimetlerin zikredildiği eserlerden bazı iktibaslar yaparak, bunların hayatında ne suretle yer aldığını delilleriyle ve yorumlarıyla aktarmak arzusundayız.

Paylaşma âdeti

Üstad'ın kendisi ve bilhassa talebeleri, dışarıdan alacakları yiyecek ve içecekleri kimsenin göremeyeceği şekilde ve âzami derecede bir dikkat ve itina ile taşıyıp eve getirirlerdi. Tâ ki, o nimetin üzerine kimsenin nazarı düşmesin, onda kimsenin gözü kalmış olmasın...

Hatta, fırından bir ekmek aldıracak olursa, onu da kimsenin gözüne görünmeden torbanın içine konularak getirilmesini tembihlerdi. Aksi halde, yiyeceği herşey Üstad'a dokunurdu.

Öte yandan, Üstad'ın kendisi fakr û zaruret içinde yaşadığı halde, kendi yiyeceklerinden de talebelerine ve misafirlerine ayrıca ikram ederek, onların nefsini kendi nefsine tercih eder.

Bir başka ifade ile, elinde avucunda ne varsa, çevresindekilerle paylaşır.

Onun bu hususiyetini, talebesi ve hizmetkârı olan (merhum) Bayram Yüksel, hatıralarında bize şu şekilde naklediyordu: "Üstad yemek yerken çoğu kez yalnız yerdi. Yanında olursak, bize de muhakkak ikram ederdi. Biz ise, almak istemezdik. O da, 'Keçeli, vermezsem, ikram etmezsem bana dokunur' derdi. Üstadımız yemeğini rahat yesin diye, yemek esnasında dışarı çıkardık. Bazan 'Herhalde yemeğini yedi' zannı ile sofrayı kaldırmak üzere gelip habersiz girdiğimizde, bizi görüp 'Keçeli, keçeli, midenin kerâmeti var' diyerek, o yemeğinden bize yine de yedirirdi." (Ayrıca bakınız: Son Şahitler-III/97)

"Yarıdan fazlasını kendine alan"

Gençliğinde çok zaman Üstad Bediüzzaman'ın yanında ve hizmetinde bulunan Sıddık Süleyman'ın yeğeni Barlalı Hüseyin Bülbül'den bizzat dinlediğimiz bir diğer hatıra da şudur:

Birlikte kahvaltı yaptıkları bir gün, eline bir parça ekmek alan Üstad, ona şunları söyler:

"Hüseyin, bak kardaşım. Birisi seninle bir dilim ekmek paylaşırsa, yahut bir elmayı bölüşürse, eğer yarıdan fazlasını kendine alırsa, o kişiyle sakın arkadaşlık yapma."

Buradaki inceliği hiç de basite almamak lâzım. Zira, bu bir ibre, bir gösterge mahiyetindedir. Böyle basit bir paylaşımda arkadaşını

değil de kendi nefsini önceleyen bir kimse, başka zaman daha büyük ve daha mühim meselelerde de arkadaşını dışlayıp, kendi nefsini tercih edecek demektir.

Bu ise, Risâle-i Nur'daki ihlâs sırrına, uhuvvet esasına ve tefâni düstûruna uygun düşmüyor.

Üryani erik (hoşafı)

Üstad Bediüzzaman'ın "canım istedi" deyip çok kullanmış olduğu taamlardan biri de "üryani erik"tir. Daha doğrusu bu yemişin kompostosudur.

Bu nimetin bahsinin geçtiği Emirdağ Lâhikası-I, s. 146'da şu ifadeleri okumaktayız:

"...Kahraman Tahirî'nin teberrük olarak getirdiği tatlı lokmalar, acip bir bereketle, hergün ikişer üçer yediğim halde bitmiyordu. Hayret ederdim. Bugün âdetimle iki alacaktım; baktım yalnız iki tane kalmış. İktisat için birisini aldım. Aynı saatte, Hıfzı'nın iki mâsum evlâdının, bir kutu içinde yazdıkları nüshalar altında şekerden, ekmekten, aynen Tahirî'nin lokmaları gibi, hem onun miktarında elime verildi. Ben bu tatlı tevafuktan zevk alırken, dünkü gün, aynı saatte çok hararetim vardı, çok su içiyordum. Canım üryani erik hoşafı istedi. Ben bilmiyordum, unutmuştum; şiddetli bir arzuyla hararetimi teskin edecek eskide alıştığım ve çok istimal ettiğim üryani erik, bir kutu içinde ve Âsiye'nin has arkadaşlarından Nurcu Şerife Hanımın şekeriyle elime verildi. Ben de bu çok tatlı tevafukun hatırı için hem mâsumların, hem onların teberrüklerini yüz misli kadar kabul ettim."

Buradaki ifadelerden hareketle, üryani erik bahsini şifalı bitkiler uzmanı Tillolu Celâleddin Sancar Beye açarak, bunun ne gibi şifâî faydaları olduğunu sorduk.

Bize şu cevabı verdiler: "Daha çok Kastamonu yöresinde yetişen üryani erik, bilhassa ağrı gidermede, hararet düşürmede ve hastayı teskin etmede çok faydalı ve şifâlı bir nimettir. İstanbul'da Mısır Çarşısı gibi büyük kuruyemiş mağazalarında bu eriğin kurutulmuş olanı var. Bunun kompostosu hem çok lezzetli, hem de şifalıdır."

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 2

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 2

Çay ve yemek kapları

Başta Isparta olmak üzere, muhtelif yerlerde görüp incelediğimiz Üstad Bediüzzaman'a ait çay ve yemek pişirme kaplarının genelde hep küçük hacimli olduğunu müşahade ettik.

Tencere küçük, çaydanlık küçük, vesaire...

İçine bereketin girdiğine tam kanaat getirdiğimiz bu küçük kaplarda yemek yapmayı herkes beceremez. Bunun için de, yine Üstadın tarifi gerekiyor.

Nitekim, yıllar önce (Ağustos, 1995) hatıralarını bizzat dinleyip kaydettiğimiz Hüseyin Bülbül Ağabey, Üstadla beraber Barla Dağlarında bir obaya misafireten gidip kaldıkları on iki günlük bir seyahatten söz ederek şunları anlatmıştı:

"Üstad Bediüzzaman, namaz gibi farzları ihmal eden yayladaki çobanlara zaman zaman gidip nasihatlerde bulunurdu.

"Bir defasında yine öyle bir obaya gittik. Başlarında yaşlıca bir çoban vardı. Çoban Üstadı görünce, elpençe divan hürmetle selâma durdu.

"Üstad ise, ona şöyle dedi: 'Çoban efendi. Bu civarda on iki gün kadar kalmak istiyoruz. Bize kendiliğinden yağ, peynir, et, süt falan vermeyeceksin. Şayet ihtiyacımız olursa, senden parasıyla alırız. Şimdilik bizim kendi malzememiz var.'

"Oysa, yanımızda sadece büyükçe bir tas bulgur ve yarım bardak kadar da tereyağı vardı. Ve, tam on iki gün boyunca bunlarla idare ettik.

"O bir tas bulguru nasıl on iki kısma ayırarak pişirmişim, hâlâ da hayret ediyorum.

"Zaten bulgur pişirmeyi de bilmezdim. Tarifini Üstad'ın kendisi söylerdi. Şöyle bir avuç kadar bulgur, şu kadar su diyerek tarifi söyler, ben de küçücük tencerenin içinde öyle pişirirdim.

"Ayrıca, tereyağını da kızartmadan, yani çiğ olarak pilava karıştırmamı söylerdi. Her defasında bir tatlı kaşığı kadar da tereyağı katarak pişirirdim.

"Önce Üstad yer, içine bereket girer, sonra da ben doyuncaya kadar yerdim, zor bitirirdim. Halbuki, evde iken tek başıma o bulgurun tamamı kadarını bir günde yiyebiliyordum."

Evet, bunun gibi daha birçok yazılı ve sözlü hatıradan biliyoruz ki, Üstad Bediüzzaman, iktisat ve bereket ile yaşıyordu.

Şartlı yemek dâveti

Şimdi de, Üstad Bediüzzaman'ın yeme-içme âdetlerine şahit olan diğer bazı şahısların anlattıklarına kulak verelim.

Burdur'lu Şeyh Mehmed'in oğlu Hilmi Balkır anlatıyor:

"Bediüzzaman büyük bir zattı. Babamgil kendisini rehber kabul etmişlerdi.

"Bediüzzaman, çok az yemek yerdi. Bir gün kendisini evimize dâvet etmiştik. Bizimle önceden pazarlık yaptı. 'İki dilim ekmek ve bir tek çeşitten az yemek' diye, şart koşarak geldi ve yemekte ayrı oturdu." (Son Şahitler-1/258)

Pullu balık

Barla'da Üstad'ın o meşhur çift sarıklı resmini çeken Mustafa Çavuş'un oğlu Enver Tevfik Bey anlatıyor:

"Kullandığı bir su termosu vardı. Kırılmıştı. Üzüldü. Canı sıkıldı. 'Fesübhânallah, bunda da vardır bir hikmet' diyordu.

"Sirke ve soğanla yapılan pullu balığı (sazan?) severdi. Zaman zaman bizim valide yapar, ben de götürürdüm. 15-16 yaşlarında iken (1926), Üstadla arkadaş gibi, senli benli konuşurduk. Şimdi olsa, öyle konuşamazdım." (A.g.e., s. 420)

Limonlu çay

Üstad Bediüzzaman'ın limonu çok sevdiğini ve bilhassa içtiği çaylara limon suyu kattığını pekçok kimse biliyor.

Öyle ki, limon bulunmadığı zamanlarda, yanında taşıdığı limon tuzundan içtiği çaylara minik birer parça atarak, bu âdetini devam ettirirmiş.

Şimdi, bu limon alışkanlığı ile ilgili bazı hatıraları özet halinde sunmaya çalışalım.

Zübeyir Gündüzalp'in hatıra notlarından:

"Üstad, seher namazını edâ ettikten sonra, bir bardak limonlu çay içerdi.

"Hz. Üstadımız, her ne zaman olursa olsun, çaya ve limon konulacak yemeklere limon damlatırdı."

Çaya, çorbaya limon

Bayram Yüksel'in hatıra notlarından:

"Üstad çayı fazla içmezdi. Harareti olduğu zamanlarda, o da limonlu olarak bir bardak ancak içerdi.

"Limonu çok severdi. Yemeklerinde de limon kullanırdı. Limon bulunmadığı zamanlarda ise, çayına çok cüz'i miktarda limon tuzu koyardı."

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 3

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 3

Hangi öğünde ne kadar yemek

Bu konuyla ilgili olarak, Üstad'ın yanında ve hizmetinde en çok bulunanlardan yine Zübeyir Gündüzalp ile Bayram Yüksel'in anlattıklarından sunmaya çalışalım.

Önce, Zübeyir Gündüzalp'in hatıra notlarından:

"Kahvaltı yemeğini kuşluk zamanında yerdi. Öğle vakti pek az, birkaç lokma bir taam alırdı. İkindi namazından sonra asıl yemeği yerdi.

"Akşam namazından sonra, okuyacağı esnada limonlu bir bardak çay içerdi.

"Üstad Hazretleri, çorba olarak pirinç ve şehriye yerdi. İçine yumurta kırdırırdı. (75 yaşından sonraki hayatında.) Yemeğin üzerine 4-5 habbe (tane) üzüm yerdi. Her habbeyi yiyişinde Besmele okurdu." (Son Şahitler-III/22)

Şimdi de Bayram Yüksel'in Üstadın yemek adeti hakkında, gerek yazılı ve gerekse sözlü olarak kayda geçen diğer bazı tesbit ve müşahadelerini aktaralım:

"Üstadın yemekleri çok sade idi. Ekseri yemekleri şehriye çorbası, pirinç çorbası, sulu yemekler, yoğurt ve yumurta idi.

"Sulu yemeklere muhakkak yoğurt katardı.

"Üstadımız yemekleri bize ekseri şu şekilde pişirttirirdi: Meselâ, küçük bir sefer tasına az su koyardık. Bir çay kaşığı tereyağı (Üstadımız, yağı katiyyen yaktırmazdı) ve çok cüz'i miktarda tuz ile ateşe koyardık. Kaynamaya başladığında, üzerine yumurtayı kırardık. (Üstad yumurtayı yıkattırırdı.) Yumurtanın beyazı pişmeye

başladığında, içine ekmeği doğrar, öyle servis yapardık. 1948 Afyon hapsinden sonra, Üstadımızın kalan son dişleri de döküldü. Ağzında bir tek diş kalmadı.

"Şehriye çorbası olsun, pirinç çorbası olsun, onlar da biraz su ile kaynamaya başladığında, yine içine yumurtayı koyardık. Beyaz kısmı piştiğinde içine yoğurdu boşaltıp karıştırırdık. Hafif kaynadığında indirirdik."

Diğer bazı yemekler

"Üstadımız, yoğurtlardan da inek yoğurdu yerdi. Koyun yoğurdu yemezdi.

"Yemeklerden sonra ise, az da olsa tatlı yerdi. Meselâ, Isparta'da yapılan beyaz kurabiye çok yumuşak olurdu. onu kaşıkla ezer, toz haline getirir, kaşıkla yerdi.

"Üstad, kavunu da sever, kaşıkla yerdi.

"Üzümün kabuğunu ve çekirdeğini ayırır; domatesin de kabuğunu soyardı."

Etli yemekler

"Üstadımız on beş günde bir et yerdi. Taze koyun eti alır, çok pişirirdik. Bazan da köfte yaptırırdık.

"Köfteyi, Emirdağ'da Ceylan Abinin annesine, Isparta'da ise evin sahibesi Fıtnat Anaya yaptırırdı."

Ve yemekten sonra

"Üstadımız çok az yerdi. Yediği zaman da beş saat geçmeyince tekrar yemek yemezdi. Yemekten sonra da, (sünnete uygun olarak) iki saat geçmeden su içmezdi. Saate bakar, on dakika da kalmış olsa 'Daha iki saat olmadı' diye bekler, sonra su içerdi." (Ayrıca bakınız: Son Şahitler-III/49. sayfa.)

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 4

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 4

Kanaat, iktisat, bereket...

Âzami iktisat ile yaşayan, tam bir kanaat ve bereket ile hayatını idame ettiren Üstad Bediüzzaman'a, evham ve kuruntu içinde debelenen ehl-i dünyadan kimseler, şu tarz soruları mütemadiyen sorup dururlar:

"Neyle yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa'yiyle (emeğiyle) geçinenleri istemiyoruz."

Bediüzzaman ise, "Elcevap" diyerek, onlara şu mânâ ve hikmet dolu izahatı yapar:

"Ben, iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz.

"Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar. Ben de derim ki:

"Küçüklüğümden beri halkların malını kabul etmemek (velev zekât dahi olsa), hem maaşı kabul etmemek (yalnız bir iki sene Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede dostlarımın icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum), o parayı da mânen millete iade ettik. Hem maişet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar; kabul etmedim.

"'Öyleyse nasıl idare edersin?' denilse, derim: Bereket ve ikram-ı İlâhî ile yaşıyorum..." (16. Mektup'tan)

* * *

Ehl-i dünyanın meraklı, evhamlı ve ısrarlı suâllerine mukabil, Üstad Bediüzzaman'ın "Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum" dediği hadise, Barla'da sürgün olarak ikamet ettiği 1930'lu yılların başında yaşanır.

Bediüzzaman Hazretleri, her ne kadar "kanaat, bereket ve İlâhî ikram sayesinde yaşıyorum" diyor idiyse de, muarızlarının ve evhamlı kesimin buna inanmayacağını biliyordu. Hakikati ispat sadedinde göstereceği deliller ve sıralayacağı misâller noktasında ise, haklı olarak bir çekingenlik gösteriyordu.

Bu halin sebebini şöyle şu sözlerle izah ediyor:

"Bir şükr-ü mânevî olmakla beraber, korkuyorum ki bir riyâ ve gururu ihsâs ederek, o mübarek bereket kesilsin. ...Fakat, ne çare, söylemeye mecbur oldum."

İşte, bu "mecburi açıklama" cümlesinden olarak, bereket ve ikrâm-ı İlâhî nevinden birkaç nümune zikrediyor.

On Altıncı Mektup'ta geçen bu misâlleri kısaca şöyle bir hatırlamaya çalışalım:

Birinci misâl: "Şu altı aydır, otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş." (Haşiye: Bir sene devam etti.)

İkinci misâl: "Şu mübarek Ramazan'da, yalnız iki haneden bana yemek geldi; ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnûum. Mütebâkisi, bütün Ramazan'da benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sadık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuş'un ihbarı ve şehadetiyle, üç ekmek, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, on beş gün Ramazan'dan sonra bitmiştir."

Üçüncü misâl: "Dağda, üç ay, bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, hergün ekmekle beraber yemek şartıyla, kâfi geldi.

"Hattâ, Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı..."

Bu misâlde şahit olarak gösterdiği kişi, 1963'te vefat eden Barlalı "Mübarek Süleyman"dır.

Bu zat, 1930'lu yılların başlarında birkaç ay müddetle Barla Dağlarında yalnız kalan Üstad Bediüzzaman'ın ziyaretine gider. ona misafir olur. O esnada yiyecek ekmekleri kalmaz.

Gerisini, Üstad Bediüzzaman şöyle anlatır:

"...İki saat, her tarafımızda kimse yok ki oradan ekmek alınsın.

"...Ben de dedim: 'Tevekkelnâ alâllah.'

"...Sonra, derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum; müteessifâne şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim diye düşünmedeyken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim. Gördüm ki, koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: 'Süleyman, müjde! Cenâb-ı Hak bize rızık verdi.'"

Bu tarihten yıllar sonra, Mübarek Süleyman'la aynı mevkiye birlikte giden Hüseyin Bülbül, vaktiyle yaşanmış olan bu hadiseyi onun dilinden ayrıca ve tasdiken şöyle dinler:

"...İşte, şu gördüğün katran ağacının dalları üzerinde, kocaman bir ekmek aniden beliriverdi. Üstad'ın emir buyurmasıyla ağacın üzerine çıktım. Ekmeğin yakınına vardım. Baktım ekmekten buhar çıkıyor. Alıp aşağıya indim. Baktık ki, ekmek taze ve sağlamdır. Karınca bile dokunup ısırmamış.

"Sonra, ben safiyane bir şekilde 'Üstad'ım, bu ekmek bize helâl olur mu?' diye sorunca, Üstad da bana 'Hey mübarek...' diye çok mânidar bir edâ ile seslendi. İşte, o günden sonra adım "Mübarek Süleyman" oldu."

* * *

Yine 16. Mektubun bir başka yerinde, bereketli rızka dair şu misâl zikrediliyor:

"Bir tavuğum var. Şu kışta yumurta makinesi gibi, pek az fasılayla hergün rahmet hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem birgün iki yumurta getirdi, ben de hayrette kaldım.

"Dostlarımdan sordum, 'Böyle olur mu?' dedim. Dediler: 'Belki bir ihsan-ı İlâhîdir.'

"Hem şu tavuğun yazın çıkardığı bir küçük yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerifin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazan'da bu mübarek hali bir ikram-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti, hemen o başladı, beni yumurtasız bırakmadı.

* * *

Üstad Bediüzzaman'ın maişetinde görünen İlâhî ikrâm ve berekete şahit olan Barla'daki Süleyman Rüşdü, Hüsrev, Refet, Bekir, Mustafa Çavuş, Barlalı Süleyman gibi güvenilir zâtlar, müştereken imza attıkları bir mektupta şunu ifade ediyorlar:

"Evet iki sene evvel, bütün Ramazan'da üç ekmek, bir okka pirinç ona ve dört kedisine kâfi geldiği gibi, bir sene evvel üç fırancala, bir Ramazan yine kâfi gelmişti. Bu Ramazan-ı Şerifte, otuz günde, yarım okka yoğurtla, yarım okkadan daha az pirinç ve dört kuruşluk bir fırancala yediğini-yalnız bir-iki kupa çay içmek ve iftar zamanında bir çay kaşığı bal yemek müstesna-başka birşey yemediğini bizzat müşahede ettik.

* * *

Yine, aynı "Barla Lâhikası" isimli eserin 120. sıradaki mektubunda, kanaat, iktisat ve bereketin sırrına dair yazılmış bir hakikati, yazımızın bugünkü bölümüne ilâve ederek geçelim.

"Hem iktisat, bereket ve kanaat sayesinde, şiddetli ihtiyacım olmadığı halde, dünya malına el uzatmak elimde değil, ihtiyarım haricindedir. Hem bir misalle ince bir sebebi anlatacağım:

"Mühim bir tüccar dostum otuz kuruşluk bir çay getirdi, kabul etmedim. "İstanbul'dan senin için getirdim, beni kırma" dedi. Kabul ettim. Fakat iki kat fiyatını verdim.

"Dedi: Niçin böyle yapıyorsun, hikmeti nedir?

"Dedim: Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatımı terk ediyorum. Çünkü, dünyaya tenezzül etmez, tamah ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannua mecbur olmaz bir üstaddan alınan ders-i hakikat elmas kıymetinde ise, sadaka almaya mecbur olmuş, ehl-i servete tasannua muztar kalmış, tamah zilletiyle izzet-i ilmini feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için

riyakârlığa temayül etmiş, âhiret meyvelerini dünyada yemeye cevaz göstermiş bir üstaddan alınan aynı ders-i hakikat, elmas derecesinden şişe derecesine iner. İşte, sana mânen otuz lira zarar vermekle, otuz kuruşluk menfaatimi aramak, bana ağır geliyor ve vicdansızlık telâkki ediyorum. Sen mâdem fedakârsın; ben de o fedakârlığa mukabil, menfaatinizi menfaatime tercih ediyorum, gücenme.

"O da, bu sırrı anladıktan sonra kabul etti, gücenmedi."

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 5

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 5

Hediyeyi, teberrükü, yine başkasına yediriyor

Mümkün olabildiğince kimseden karşılıksız yemek ve hediye gibi şeyler almayan ve alamayan Üstad Bediüzzaman, hatır kıramayıp verilen hediyeyi geri çeviremediği durumlarda, bir başka metod uyguluyor: Gelen hediye ve yiyecekleri yine başkasına teberrüken dağıtıyor.

Duruma göre böyle bir usûl dairesinde hareket ettiğini, hem bazı hatıra notlarından, hem de kendi ifadelerinden anlıyoruz.

İşte, Emirdağ Lâhikası'nda yer alan bir mektuptaki ifadeler:

"Salisen: Nur'un demirbaş kâtibi ve şakirdi Kâtip Osman'ın Risale-i Nur bahçesinden gönderdiği yaş üzüm teberrükünü ve Medresetü'z-Zehranın çok ehemmiyetli bir şubesi ve bir merkezi olan Sava'nın (Isparta) gayet mübarek teberrüklerini, kaideme muhalif olarak onların hatırı için kabul ettim. Ve kime yedirsem de, onların hayrı olarak yedireceğim. (Emirdağ Lâhikası-II, s. 300)

Bu gerçeği doğrulayan bir hatırayı da, bizzat kendimiz dinleyip tesbit ettik.

"Sason isyanı" sebebiyle 1937 senesinde Kastamonu'ya sürgün edilen ve orada yedi yıl Üstad Bediüzzaman'la komşuluk yapan hamal Ahmet Atak Efendi ile birkaç kez görüşüp hatıralarını not ettik.

Bir defasında, kendisine gelen karpuz hediyesini geri çeviremeyen Üstad'ın, aylar sonra o karpuzu getiren kişiye ve misafirlerine nasıl yedirdiğini anlattı.

Hadisenin özeti şudur: Aynı yıllarda Kastamonu'ya yine sürgün olarak gelen Kurtalanlı ağalardan Yusuf Toprak, Üstad'a mevsimin ilk karpuzlarından alıp hediye etmek ister.

Ne var ki, onun ağalık servetine haram para karışmış olması ihtimaline binaen, orada hamallıkla geçinen Ahmet Efendiden 50 kuruş borç alarak, yani alınteriyle kazanılmış o helâl parayla gidip iki adet Adana karpuzlarından alıp getirir.

Yusuf Ağayı elinde karpuzla odasının kapısında gören Üstad, onun içeri girmesine izin vermez. Sert ve hiddetli bakışlarla onu kapıda durdurarak şöyle seslenir: "Yusuf Ağa, sen benim 70 yıllık âdetimi bozmak mı istiyorsun?"

Ağa, kapıda heykel gibi dikilip kalır. Ne ileri, ne de geri gidemez.

Üstad ise, sağ elini iki kaşının arasına götürür, başını eğer ve bir süre mütalaa eder.

Sonra, başını kaldırır ve ağaya şunu söyler: "Yusuf Ağa! Seni o karpuzlarla birlikte geri gönderecektim. Fakat, onları yanındaki şu muhacir hamalın parasıyla aldığından, onun hatırına ve kalbi kırılmasın diye kabul ediyorum."

O anda, Yusuf Ağanın dermanı biter, dizlerinin bağı çözülür. Orada daha fazla dayanamaz ve karpuzları yere bıraktığı gibi, gerisin geriye kaçarcasına gider.

Aylar sonra, birkaç misafiriyle birlikte Üstad'ın ziyaretine gelen Yusuf Ağanın önüne, arka odada muhafaza edilen aynı karpuzlar kesilip konur.

Ağa ise, misafirlerle birlikte hiç bozulmamış o karpuzları ancak afiyetle yedikten sonra gerçeği öğrenir.

Üstad, ona şu hatırlatmada bulunur: "Yusuf Ağa! Ben sana demedim mi, kimsenin hediyesini karşılıksız almıyorum, alamıyorum, yiyemiyorum diye..."

Mukabelesiz dokunuyor

Yemek ve sair hediyeleri karşılıksız aldığı takdirde, kendisini hasta edecek derecede dokunduğunu muhtelif vesilelerle ve tekraren ifade eden Üstad Bediüzzaman, hediye sahibi çok yakın bir kimse olsa bile, ona mukabele olarak mutlaka bir hediye verilmesini ister:

"...O kardeşimizin Nur avukatı Ahmed Feyzi'nin incir teberrüküne mukabil, benim namıma bir Sikke-i Gaybiye mecmuasını ona gönderiniz ki, incirleri bana dokunmasın. Çünkü bu âhirde kat'iyen

mukabelesiz hediyeler beni hastalandırdığı, çok tecrübelerle pek kat'îleşti. (Emirdağ Lâhikası-I, s. 239)

"Kuru ekmek" ve a'lâ baklava"

Kezâ, kendisine hediye gönderen mühim bir talebesine verdiği cevabî mektubunda, Üstad Bediüzzaman, kendi parasıyla yediği bir parça kuru ekmeği, başkasına ait en iyi baklavaya tercih ettiğini şu sözlerle beyan ediyor:

Hem bende bir tevahhuş var. Herkesi her vakit kabul edemiyorum. Halkın hediyesini kabul etmek, onların hatırını sayıp istemediğim vakitte onları kabul etmek lâzım geliyor. O da hoşuma gitmiyor. Hem tasannu ve temellükten beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor. Gayrın en âlâ baklavasını yemek, en murassâ libasını giymek ve onların hatırını saymaya mecbur olmak, bana nâhoş geliyor. (İkinci Mektup'tan)

Düğün yemeği

Hediye olarak getirilen bir nimet, velev ki düğün yemeği de olsa, yine karşılığını vermeden rahat edemeyen Üstad Bediüzzaman, esasında hiç vazgeçemeyeceği bir prensibinin, herkes tarafından ayrıca bilinmesini istiyor.

İşte, Emirdağ'lı Abdullah Gayretlioğlu'nun anlattıkları:

"Oğlumun düğünü vardı. Üstad'a düğün yemeği götürmeye niyet ettim. Hizmetkârı Zübeyir'e danıştım. O da, Üstadın mukabelesiz birşey kabul etmedeğini söyledi. Yemek götürmekte ısrarlı olduğumu anlayınca, o zaman 'Kapalı kapta götür, yoksa hiç kabul etmez' dedi.

"Hazırladığım yemek çeşitlerini küçük kaplar içinde bir sepete koyarak, ağzını kapatıp götürdüm.

"Filhakika Üstad, âdeti olduğu üzere karşılıksız birşeyin kendisine dokunduğunu ifade etti ve bana mukabele olarak bir lira verdi. O para o zaman çok kıymetliydi. Ben de onun verdiğini mecburiyetle kabul edip aldım." (Son Şahitler-III/140)

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 6

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 6

Düşündürücü bir hassasiyet örneği

Üstad Bediüzzaman'ın hayatında cimrilik gibi israfın da yeri yoktur. İhtiyaç fazlası olan bir yiyeceği, hiç israf ettirmeden, en iktisatlı ve en insaflı şekilde değerlendirmek ister.

İşte, bu halin bir nümunesi olarak, ihtiyaç fazlası gibi görünen bazı yiyeceklerin değerlendirilmesi için, bakın talebelerine nasıl yol gösteriyor ve ne gibi tavsiyelerde bulunuyor:

"Kardeşlerim,

"Hem benim iştahım kesildiği, hem hediye bana dokunduğu için, benim hisseme düşen üç parça yağ ve bir sepet üzüm ve bir kîse elma ve iki paket çay ve şekeri size gönderdim. Ben sizlere teberrük verecektim. Fakat sordum, sizinki de var. Hem ben onların fiyatıyla yoğurt, yumurta, ekmek gibi şeyleri alacağım, tâ Medresetü'z-Zehrâ benden gücenmesin. Hem muhtaca, hem bir parça ucuz, hem lâyıklara satınız ki, iki cihetle Medresetü'z-Zehrâ ve şubelerinin hediyeleri tam mübarek, hem bana, hem alanlara ilâçlı bir teberrük olsun. Hüsrev nezaretçi ve Ceylân, Hıfzı satıcı olsun. (On Dördüncü Şuâ'dan)

Rabbânî bereketin bir nümunesi

Şimdi de, Kastamonu Risâle-i Nur şâkirtlerinden Feyzi, Hilmi, Çaycı Emin, Tahsin'in fıkraları içinden seçtiğimiz rızıkta bereket ve inşiraha dair birkaç nümuneyi takdim ediyoruz:

"Kardeşim Emin ile beraber Üstadımızın ziyaretine gittik. İkindi vakti beraber namaz kıldıktan sonra bize emretti ki: 'Size yemek yedireceğim, burada tayınınız var.' Mükerreren, 'Yemezseniz bana

dokuz zarar olur' dedi. 'Çünkü yiyeceğinize karşı Cenâb-ı Hak gönderecek.'

"Yemek yemekten affımızı rica ettikse de, emretti ki: 'Rızkınızı yiyin; bana gelir.' Emrini kırmamak için, lütuf buyurduğu tereyağı ve kabak tatlısını ekmekle yemeye başladık. Daha sofrada iken, ümit edilmeyen bir vakitte, bir tarzda ve aynı vakitte bir adam geldi. Elinde yediğimiz kadar taze ekmek, aynı yediğimiz miktar (fındık kadar) tereyağı ve diğer elinde bize verilenin tam misli kabak tatlısı olarak kapıyı açtı. Artık taaccüp edilerek, hiçbir cihette tesadüfe mahal kalmayarak, Risâle i Nur şakirtlerinin rızkındaki bir bereket-i Rabbanîyi gözümüzle gördük."

Altı ayda bir kilo peynir

"Üstadımızın bir okka (yani kilo) peyniri vardı. Ekser günlerde o peynirden hoşuna gittiği için, bir iki defa yiyordu. Hem bize de yediriyordu. Hem yemeksiz olduğu ekser vakitlerde ondan yediği halde, altı ay kadar devam ettiğini ve halen de, yüz dirhem kadar o peynirden bulunduğunu yakinen görüp tasdik ediyoruz.

"Evet, bereket hususunda şâyân-ı hayret bir hadisedir. Hem yarım kilo bir tereyağı, ekser günlerde fazlaca sarf olduğu halde, elli güne yakın devamı, şüphesiz bir bereket içine girmiş."

Risâle-i Nur'a çalışınca...

"Yine aynen Ramazan Bayramında Üstadın rızası olmadığı halde, bir kilo ince şeker getirmiştik. Ekseri yoğurt ve süt ve tatlı kabağa ve sair şeylere, bazan yirmi otuz dirhem kadar kattıkları halde, iki aydan fazladır o şekerden yüz dirhemden fazla kalması, elbette bereket sebebiyledir.

"Hem bu havalideki şakirtler, herkes cüz'î-küllî hissetmiş ve itiraf ediyorlar ki: Risâle-i Nur'a çalıştığımız zaman, hem rızkımızda bereket ve suhûlet, hem kalbimizde bir inşirah ve ferah zâhiren hissediyoruz." (Sikke-i Tasdik-i Gaybî'den, 32 ve 37. sayfalar)

Otuz gün, nasıl üç güne indirildi?

Uhdesinde bulunan gıda ve sâir yiyecekleri son derece ihtiyatlı ve iktisatlı bir şekilde kullanan Üstad Bediüzzaman, talebelerine de aynı hayat tarzı üzere gitmelerini tavsiye etmekten geri durmaz.

Ancak, yanında bulunan bazı talebeleri, kendilerince bir formül bularak, iktisat düsturunu zaman zaman ihlâl ettikleri olmuştur.

Meselâ, kıymetli bir yiyecek olan bal nimetini, birbirlerine cömertçe ikrâm etmek suretiyle, iki-üç okkalık bir miktarı kısa sürede "kemâl-i âfiyetle" yiyip bitirmişler.

Bu latîfeli hatıra İktisat Risâlesinde şöylece anlatılıyor:

"Bu risâlenin telifi senesinde Isparta'da hücremde cereyan eden bir vakıa var. Şöyle ki: Kaideme ve düstur-u hayatıma muhalif bir surette, bir talebem iki buçuk okkaya yakın bir balı, bana hediye kabul ettirmeye ısrar etti. Ne kadar kaidemi ileri sürdüm, kanmadı. Bilmecburiye, yanımdaki üç kardeşime yedirmek ve o baldan iktisatla otuz-kırk gün üç adam yesin ve getiren de sevap kazansın ve kendileri de tatlısız kalmasın diyerek, 'Alınız' dedim. Bir okka bal da benim vardı. O üç arkadaşım, gerçi müstakim ve iktisadı takdir edenlerdendi. Fakat, her ne ise, birbirine ikram etmek ve herbiri ötekinin nefsini okşamak ve kendi nefsine tercih etmek olan, bir cihette ulvî bir hasletle iktisadı unuttular. Üç gecede iki buçuk okka balı bitirdiler. Ben gülerek dedim: 'Sizi otuz-kırk gün o bal ile tatlandıracaktım. Siz otuz günü üçe indirdiniz. Afiyet olsun!' dedim. Fakat ben, kendi o bir okka balımı iktisatla sarf ettim. Bütün Şâban ve Ramazan'da hem ben yedim, hem, lillâhilhamd, o kardeşlerimin herbirisine iftar vaktinde birer kaşık (büyükçe bir çay kaşığı) verip, mühim sevaba medar oldu.

Hadisenin yorumu

Talebeleriyle aralarında yaşanan bu enteresan hadiseyi, cimrilik ve cömertlik ekseninde şu mânâda yorumluyor Hz. Üstad:

"Benim halimi görenler, o vaziyetimi belki hısset telâkki etmişlerdir. Öteki kardeşlerimin üç gecelik vaziyetlerini bir civanmertlik telâkki edebilirler. Fakat, hakikat noktasında, o zâhirî hısset altında ulvî bir izzet ve büyük bir bereket ve yüksek bir sevap gizlendiğini gördük. Ve o civanmertlik ve israf altında, eğer vazgeçilmeseydi, bir dilencilik ve gayrın eline tamahkârâne ve

muntazırâne bakmak gibi, hıssetten çok aşağı bir hâleti netice verirdi.

Lezzet mi, besin mi?

Yine İktisat Risâlesinde bahsi geçen, yemek alışkanlığı ile ilgili bir nüktenin izahıyla devam ediyoruz.

Burada, ağızdaki geçici lezzetten ziyade, bir gıdanın vücuda faydalılık cihetinin tercihi söz konusu ediliyor: "...şimdi iki lokma farz ediyoruz. Bir lokma, peynir ve yumurta gibi mugaddî maddeden hediye kırk para (yani bir kuruş); diğer lokma en âlâ baklavadan on kuruş olsa; bu iki lokma, ağza girmeden, beden itibarıyla farkları yoktur, müsavidirler. Boğazdan geçtikten sonra, ceset beslemesinde yine müsavidirler. Belki, bazan kırk paralık peynir daha iyi besler. Yalnız, ağızdaki kuvve-i zâikayı okşamak noktasında yarım dakika bir fark var. Yarım dakika hatırı için kırk paradan on kuruşa çıkmak ne kadar mânâsız ve zararlı bir israf olduğu kıyas edilsin."

Limon, nasıl ki damlatılan çayın sertliğini kırıyor ve bu keyifli içeceği bir nevi şifâlı "serum" mahiyetine çeviriyorsa, aynı şekilde yoğurt da, üzerine dökülen yemeklerin sertliğini alıyor ve sindirimini çok daha kolay bir mahiyete dönüştürüyor.

Ayrıca, hararet teskininden panzehire, kemikleri sağlamlaştırmaktan vücuda zindelik vermeye kadar, limon ve yoğurt nimetinin daha pekçok faydalı, şifâlı özellikleri var.

Bu sebeple, çayı tamamen bulandırmayacak limon ve yemeği bütünüyle boğmayacak kadar da yoğurt katarak beslenme alışkanlığı edinmenin vücuda yararı büyüktür.

Ki, Üstad Bediüzzaman'ın gıda ve beslenme tarzına baktığımızda, bu hususiyetlere dikkat ve itina ile riayet edilerek, dengeli bir yeme içme alışkanlığının hükmettiğini görmekteyiz.

ARS : Bediuzzamanın yeme icme kulturu 7

Bediüzzamanın Yeme-İçme Kültürü 7

Soğuk su

Yoğurt ve limon nimetinden istifadeyi, normal beslenme alışkanlığı haline getiren Bediüzzaman'ın, bir de kendine mahsus "soğuk ve buzlu su içme" alışkanlığı vardır ki, bunun izahı başkadır.

Muhtelif kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre, Üstad Hazretleri, bilhassa vücuduna şırınga edilen, yiyecek ve içeceklerine defalarca konulan öldürücü zehrin, vücudunda hasıl ettiği şiddetli sancı ve hararetin tesirinden dolayı, yılın dört mevsimi de soğuk ve hatta buzlu su içiyordu.

Gerçi, bağışıklık kazandıktan sonra suyu soğuk içmek, sıcak veya ılık içmekten daha lezzetli ve daha faydalıdır.

Ancak, bu durum yine de bünyeden bünyeye farklılık göstermektedir. Soğuk su, kimine yararlı iken, kimi bünyeye de zararlı olabilmektedir.

Tıpkı, Yirmi Yedinci Söz'deki "İçtihad" bahsinde şöylece ifade edildiği gibi:

"Bir su, beş muhtelif mizaçlı hastalara göre nasıl beş hüküm alır. Şöyle ki: Birisine, hastalığının mizacına göre su ilâçtır; tıbben vâciptir. Diğer birisine, hastalığı için zehir gibi muzırdır; tıbben ona haramdır. Diğer birisine az zarar verir; tıbben ona mekruhtur. Diğer birisine zararsız menfaat verir; tıbben ona sünnettir. Diğer birisine ne zarardır, ne menfaattir; âfiyetle içsin, tıbben ona mübahtır. İşte hak burada taaddüt etti. Beşi de haktır. Sen diyebilir misin ki, 'Su yalnız ilâçtır, yalnız vâciptir, başka hükmü yoktur?'"

* * *

Bunca izah ve iktibastan sonra, şimdi yeniden hatıra notlarına dönüyoruz.

Üstad'ın sürekli hizmetkârlarından Bayram Yüksel, onun soğuk su içme âdeti hakında şunları naklediyor:

"Üstadımız, suyu çok soğuk içerdi. Termosa koymak için çoğu kez buz bulamıyorduk. Eskiden mâlum buzdolapları yoktu. Meselâ, o zaman (1953...) Isparta'da iki adet eczane bulunuyordu. Sadece birinde buzdolabı vardı. Rica eder, parası ile ondan buz alırdık. onu bol su ile yıkar, sonra termosa doldururduk.

"Buzu termosa koyarken, Üstadımız başımızda durur, 'Ben de size yardım edeyim. Ben de iştirak edeyim. Bu iştirakten beni mahrum etmeyin' derdi.

"...Ekseri, Üstadın çok sevdiği, yazın çok soğuk ve lezzetli, kışın da normal olan Sidre Dağından su getirirdik. Bazı gün sabah akşam iki sefer getirirdik. İki sene böyle devam etti.

"Zehrin tesirinden"

"...Üstadımız, bir gün soğuk su içmesinin, vücudundaki zehrin tesirinden olduğunu söyledi. Kendisine 1923'te zehir enjekte edilen iğnenin yeri, göğsünde hâlâ belli idi. Uzun zaman akmış. Bizim zamanımızda kurumuş gördük."

Nazardan ve zehirden sakınırdı

Soğuk sudan sonra "ekmek" bahsine geçiyoruz.

Zehirlenmekten sakınan Üstad, ihtiyacı olan ekmeğin nazara gelmesinden, yani başkasının görmesinden de çekindiği için, el değmeyecek ve gözlere görünmeyecek şekilde getirilmesini ister.

Bu konu hakkında, yine merhum Bayram Yüksel, bizzat müşahade ederek sahip olduğu şu bilgileri naklediyor:

"Fırından bazan bir, bazan da yarım ekmek alırdık. Bu ekmek bir hafta giderdi.

"Ekmeği alırken ve getirirken, çok dikkat eder, ekseri beyaz bir torbanın içinde getirirdik. Üstadımız, nazardan ve zehirden çok sakınırdı. Çünkü, onu zehirlemek için çok desiselere başvurulurdu.

"O tarihlere kadar, tahminime göre onu 17 kez zehirlemişlerdi.

"Bu sebeple, fırıncının verdiği ekmeği değil, kendimiz seçer alırdık. Keza, mandracıdaki yoğurdu öyle alırdık."

Pirinçli kabak yemeği

Üstad Bediüzzaman'ın yeme içme tarz ve âdeti ile ilgili iki-üç kısacık hatırayı da naklederek, bu mevzuyu şimdilik noktalamaya çalışalım.

Emirdağ'da imamlık yapan Bozüyük'lü Hafız Nuri Güven anlatıyor:

"Bir defasında, yanında Zübeyir, Dr. Tahir Barçın olduğu halde, bizi Tez Dağlarına dâvet ile, orada bize çay ve pirinçli kabak yemeği ikram etti.

"Hayatta öyle lezzetli yemek yediğimi bilmiyorum. O yemeğin tadı hâlâ damağımda durur." (Son Şahitler-III/157)

"Yemek bizi taşıyor"

Mustafa Sungur anlatıyor:

"1950 yılı baharı, Ziya ve Zübeyir Ağabeyle birlikte Üstadın hizmetinde kaldık.

"...O yaz, ekseriyetle Keçili köyü civarında bir bağda kalırdık.

"O zamanlar, Üstadımızın yanında iken, yediğimiz yemek şöyle hülâsa edilebilir: Biz yemeği taşımıyor, yemek bizi taşıyordu.

"Üstadımız, öğle vakti bazan üzüm, karpuz gibi hediyeleri, mukabilini vererek alır, bize taksim ederdi. O lezzeti ise, şimdi bulamıyoruz." (Son Şahitler-IV/39)

Un kavurması

Yine, 1953 yılına ait bir hatırayı Mehmet Fırıncı şöyle anlatıyor:

"Hazret-i Üstad, Fatih'teki Reşadiye Oteline geçmişti.

"...O sırada bir gün 'Sen bana yemek yap' dedi.

"Nasıl bir yemek olacağını sorunca, orada bulunan tereyağı ile un alıp kavurmamı söyledi.

"Ben nasıl olacağını kavrayamamıştım. Lâtife ederek 'Bizim Kürtler yaparlar. Un ile yağı beraber kavuracaksın' dedi.

"Evden gidip tencere ve yandan pompalı gaz ocağı getirerek, Hazret-i Üstad'ın gözleri önünde un kavurması yaptım.

"Çok lezzetli olmuştu. Bir parça da bize de verdi, yedik.

"O gün âdeta hakiki bir cennette yaşamış gibi oldum. Bayram, bahar, şehr-i âyin gibi bir âlemdi o gün..." (Son Şahitler-IV/348)

Belgelerle Bediüzzaman

Belgelerle Bediüzzaman

Belgelerle Bediüzzaman : B9

Molla Abdülmecid Efendi'ye verdiği icazetname

Bediüzzaman Hazretlerinin verdiği bir icazetname

Bediüzzaman'ın, küçük kardeşi Molla Abdülmecid Efendi'ye verdiği icazetname Diyanet İşleri Başkanlığının arşivinden, değerli araştırmacı yazar Abdülkadir Badıllı tarafından çıkartılmıştır.

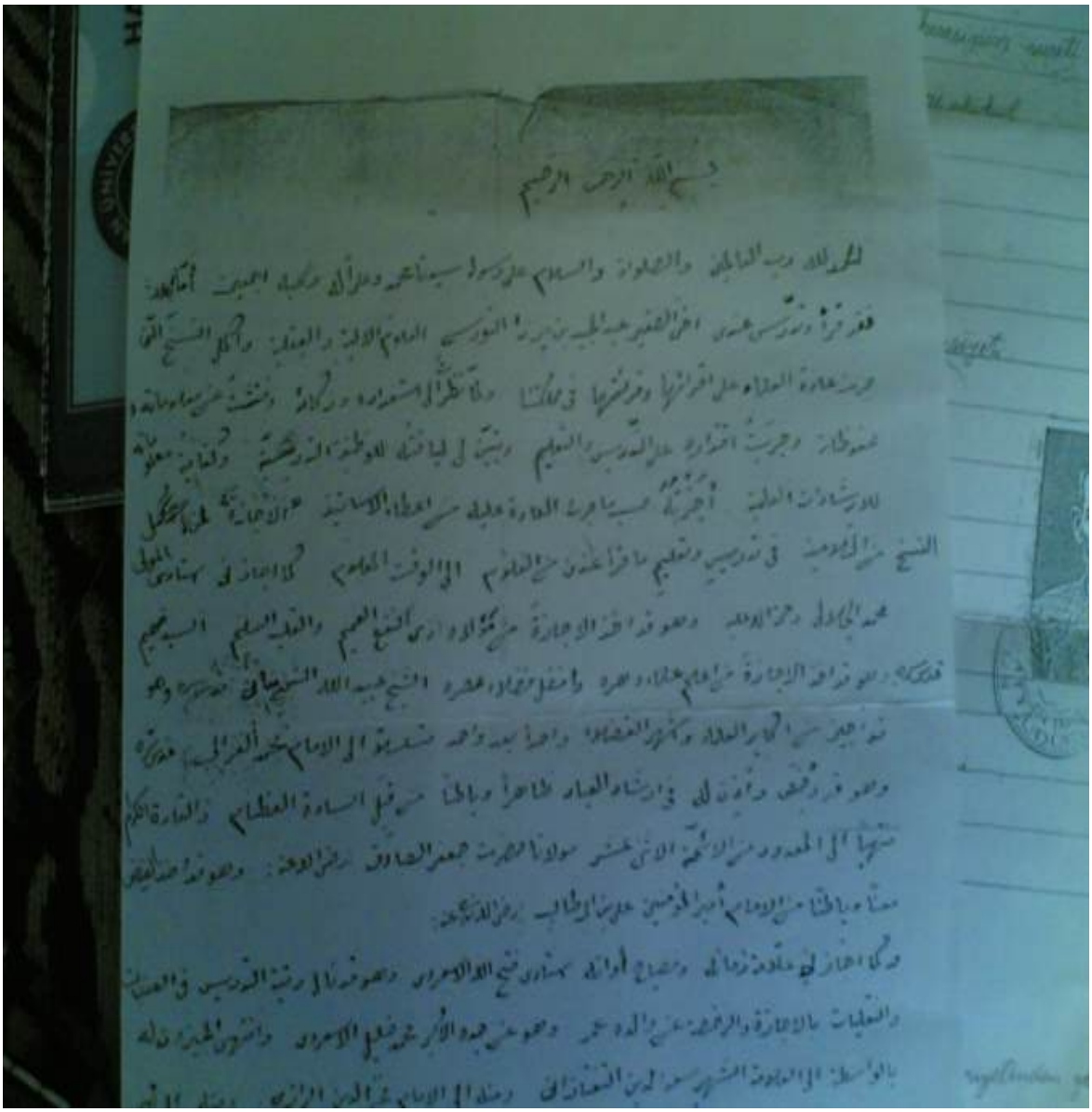

Arapça olan İcazetname'nin Abdülkadir Badıllı tarafından yapılan tercümesi;

Elhamdülillahi Rabbi'l âlemin. Vesselatu vesselamu ala Resulihi Seyyidina Muhammedin ve ala alihi ve sahbihi ecmain.

Emma ba'd.. Küçük kardeşim, ***"Mirza oğlu Abdülmecid"***, benim yanımda âlet ilimleri ve akli ilimleri okuyup ders aldı. Ve memleketimizde ulemanın âdeti vechiyle okunan ve okutulan bütün kitap ve nüshaları bitirdi.

Vakta ki ben onun istidad ve zekâsına baktım ve onun malumat ve mahfuzatını teftiş ettim. Ve onun tedris ve talimde iktidarını tecrübe eyledim. Onun tedris vazifesindeki liyakati bana tebeyyün eyledi. Ve ilmi irşaddaki malumatının kifayeti bana göründü. Ben de Üstazların talebelerine verdiği tarzda ona icazet verdim.

Medresede okunan ders ve ilimleri belli bir zamanda bitirerek ders vermeye liyakat kazandı. Ondan dolayı ona icaze verdim. Nasıl ki aynı tarzda üstadım ve efendim ***Muhammed Celali*** (rahmetullahi aleyh) bana icazet vermiştir.**(1)**

O da kendi üstadı ve efendisi ilim ve irşadının faydası umumi olan ve kalbi selim sahibi ***Şeyh Seyyid Fehim(Arvasi)*** kuddise sirruh'tan icaze almıştır.**(2)**

O da kendi üstadı olan, devrinin âlimlerinin üstünü ve asrının fuzalasından olan ***Şeyh Ubeydullah Şemdinani***'den ders almıştır.

Şeyh Ubeydullah Şemdinani ise, Mevlana Halid-i Bağdadi'nin halifesi ***Şeyh Taha-yı Nehri***'den icazet almıştır.

Onun ilim silsilesi ise, büyük âlimler ve faziletli kimseler şeklinde ta ***İmam Gazali***'ye kadar devam eder.

İmam Gazali'ye ise hem zahir hem batın irşadlarda büyük ulema ve sadat-ı kiram tarafından icaze verilmiş.

Bu silsile devam ede ede, ta on iki imamdan biri olan ***İmam Cafer-i Sadık***'a kadar gidiyor.(Radiyallahu anhüm)

O (İmam Cafer Sadık) ise, manen ve batınen ***Emirel Müminin İmam Ali bin Ebi Talib(R.A)***'den icazet almıştır.

(Bediüzzaman hazretleri bundan sonra icazetinin ikinci kanalını şöyle belirtiyor)

Ve yine zamanın âlimi ve asrının kandili olan ***Şeyh Fethullah Es'ardi(Siirdi)*** **(3)** bana icaze vermiştir. O ise, kendi babası ***Ömer Siirdi***'den icaze almıştır.

O ise, büyük dedesi ***Molla Halil Siirdi***'den okumuştur. Molla Halil'in icazet silsilesi ise gide gide ta meşhur âllame ***Sadeddin-i Taftezani***'ye ulaşıyor. Sadeddin-i Taftezani'nin icazeti ***Fahreddin-i Razi***'ye ulaşıyor. Bu silsile ise oradan ***Emirel müminin İmam Ali bin Ebu Talib***'e kadar gidiyor.

Üstadlarımın bana icazet vermeleri gibi ben de kardeşime icazet verdim. Tedris vazifesinde ondan razı oldum, üstadlarımın benden razı olmaları gibi.

Ya Rabbi! Onu muvaffak et ve dinde fakih kıl. Onun ilminin menfaatini umumi yap. Dini ve dünyevi afetlerden onu selamette kıl. Onu ve bizi sırat-ı müstakime hidayet eyle.

(Not: İcazenin altında Üstad Bediüzzaman'ın o zaman kullandığı mührü bulunmaktadır.)

Haşiyeler:

1: Üstad "Muhammed Celali Efendi'den aldığım icazetnameyi, Ruslara esir olduğum zaman zayi ettim" demektedir. Şeyh Muhammed Celali Hazretleri o bölgede yaşayan "Celalî" aşiretlerinden olup, Birinci Cihan Harbinde muhaceretle Diyarbakır'ın Silvan ilçesinin bir köyüne gelmiş, yerleşmiş ve orada Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Ancak vefat senesi hakkında bir bilgimiz yoktur.

2: Şeyh Fehim hazretleri hakkında Bediüzzaman şöyle demektedir; "benim silsile-i ilimde en mühim üstadım olan Şeyh Fehim kuddise sirrûhü" (Kastamonu Osmanlıca 301)

3: Bediüzzaman hazretleri bir soru münasebetiyle Şeyh Fethullah Efendi'den şöyle bahsetmektedir; "Meraklı kardeşimiz Re'fet Bey, Bediüzzaman-i Hemedânînin üçüncü asırda, vazife ve te'lifatı hakkında malûmat istiyor. Ben o zat hakkında yalnız harika bir zekâveti ve kuvve-i hafızası bulunduğunu biliyorum. Elli beş sene evvel, üstadlarımdan Siirt'li merhum Molla Fethullah eski Said'i ona benzeterek, onun o ismini ona vermiştir...(Osmanlıca Emirdağ Lahikası-s: 383)

Kaynak: *Cevaplar.org*

Belgelerle Bediüzzaman : B13

Bediüzzaman'ın tedavi için İstanbula gidişi

Bitlis Valisi Tahir Paşa'nın, II. Abdülhamid'e yazdığı 16 Kasım 1907 tarihli tezkirede, Bediüzzaman'ın zeka ve ilminden, padişaha bağlılığından bahsettikten sonra hastalığı için İstanbul'a geldiğinden söz ederek, yardımcı olunmasını istemektedir. Bu tezkire bize Bediüzzaman'ın İstanbul'a gelişi hakkında bilgi verdiği gibi, Doğu Anadolu'da Bediüzzaman'a nasıl bakıldığını göstermesi bakımından da önemlidir. (Selim Sönmez)

Tahir Paşa'nın Bediüzzaman'ın tedavisi hakkında II. Abdülhamid'e yazdığı tezkire

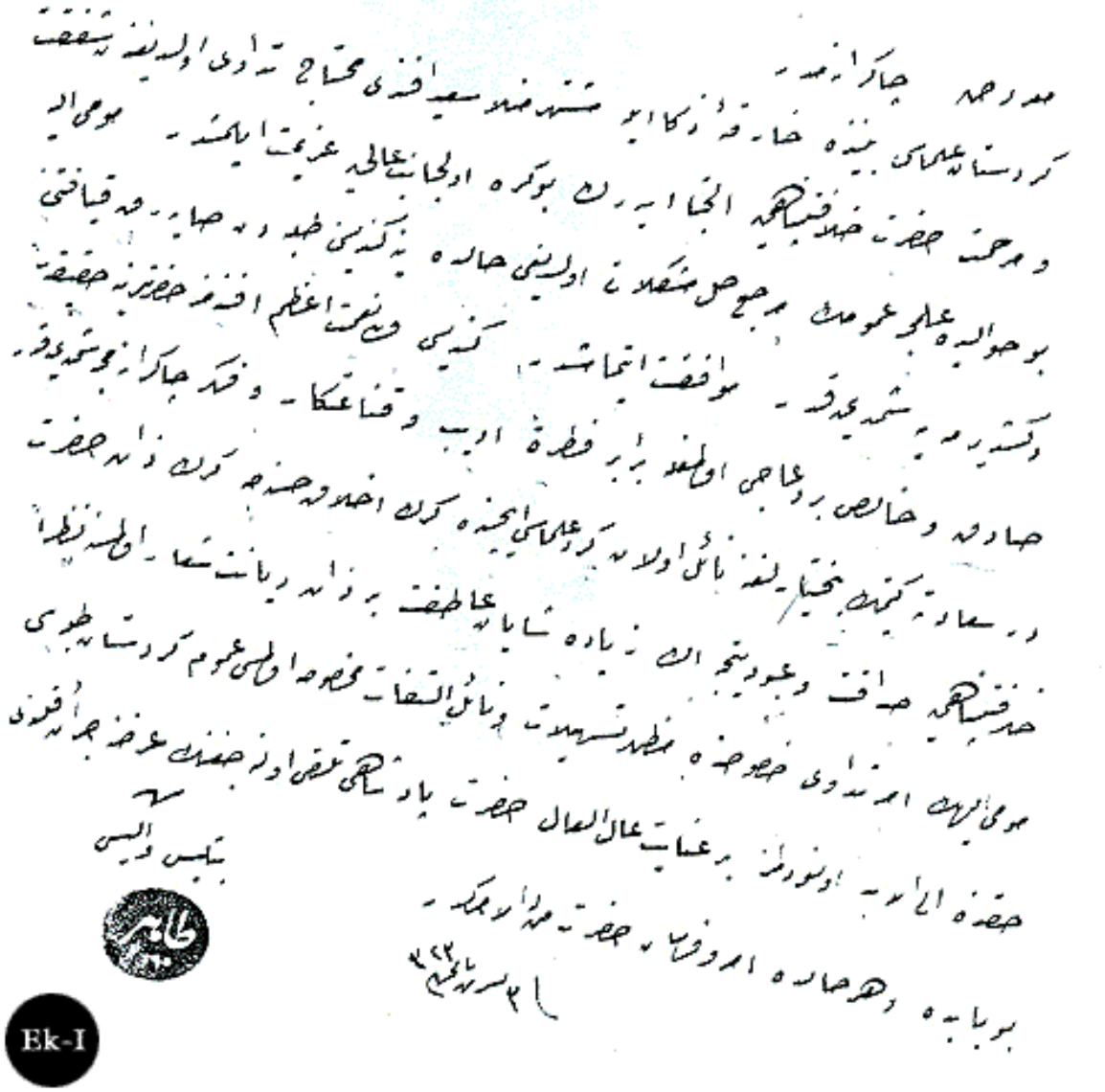

Ek-I

Ma'ruz-u çâkerânemdir,

Kürdistân ulemâsı beyninde hârika-i zekâ ile meşhur Molla Said Efendi muhtac-ı tedâvi olduğundan şefkat ve merhamet-i hazret-i hilâfetpenâhiye ilticâ ederek bu kere ol-cânibi âliye azimet eylemiştir. Mumaileyh bu havalide ilimce umûmun merci'i hal-i müşkilâtı olduğu halde yine kendisini talebeden sayarak kıyafetini değiştirmeye şimdiye kadar muvâfakat etmemiştir. Kendisi veliyyülnimet-i a'zim efendimiz hazretlerine hakikaten sâdık ve hâlis bir duâcı olmakla beraber fıtraten edip ve kanâatkâr ve fikr-i çâkerânemce şimdiye kadar Dersaadet'e gitmek bahtiyârlığına nâil olan Kürd ulemâsı içinde gerek ahlâk-ı

hasenece gerek Zât-ı Hazret-i Hilafetpenâhiye sadâkat ve ubûdiyetçe alâ ziyâde şayân-ı âtıfet bir zât-ı diyânet şiâr olmasına nazaran, mumaileyhima emr-i tedavi hususunda mahzar-ı teshilât ve nâil-i iltifât-ı mahsûsa olması umum kürdistan talebesi hakkında ilelebed unutulmaz bir inayet-i âl'el-âl hazreti padişahi telakki olunacağının arzına cür'et kılındı. Bu babda ve her halde emrü ferman hazreti menlehül emrindir.

3 Teşrinisani 1323

Bitlis Valisi Tahir

BOA., Y.PRK.UM., nr.80/74, 10 Şevval 1325/16 Kasım 1907.

Bediüzzaman'ın yukarıdaki tezkire tarihini müteakip İstanbul'a geldiği anlaşılmaktadır. Çünkü, Zaptiye Nezareti'nden Van Valiliği'ne gönderilen aşağıdaki tezkirede, Bediüzzaman'ın tedavi için İstanbul'a geldiğinden bahsedilerek, Van'daki hayatı hakkında bilgi istenmektedir. Bu bilgi bize Bediüzzaman'ın zaptiye ile alakalı bir durumu olduğunu göstermektedir. Çünkü istenilen bilgide ne ile iştigal ettiği, ne vakitten beri Van'da ikamet ettiği, rütbe-i ilmiyesinin olup olmadığı gibi sorular sorulmaktadır. (Selim Sönmez)

Bediüzzaman'ın Van'daki hayatı hakkında bilgi istenmesi

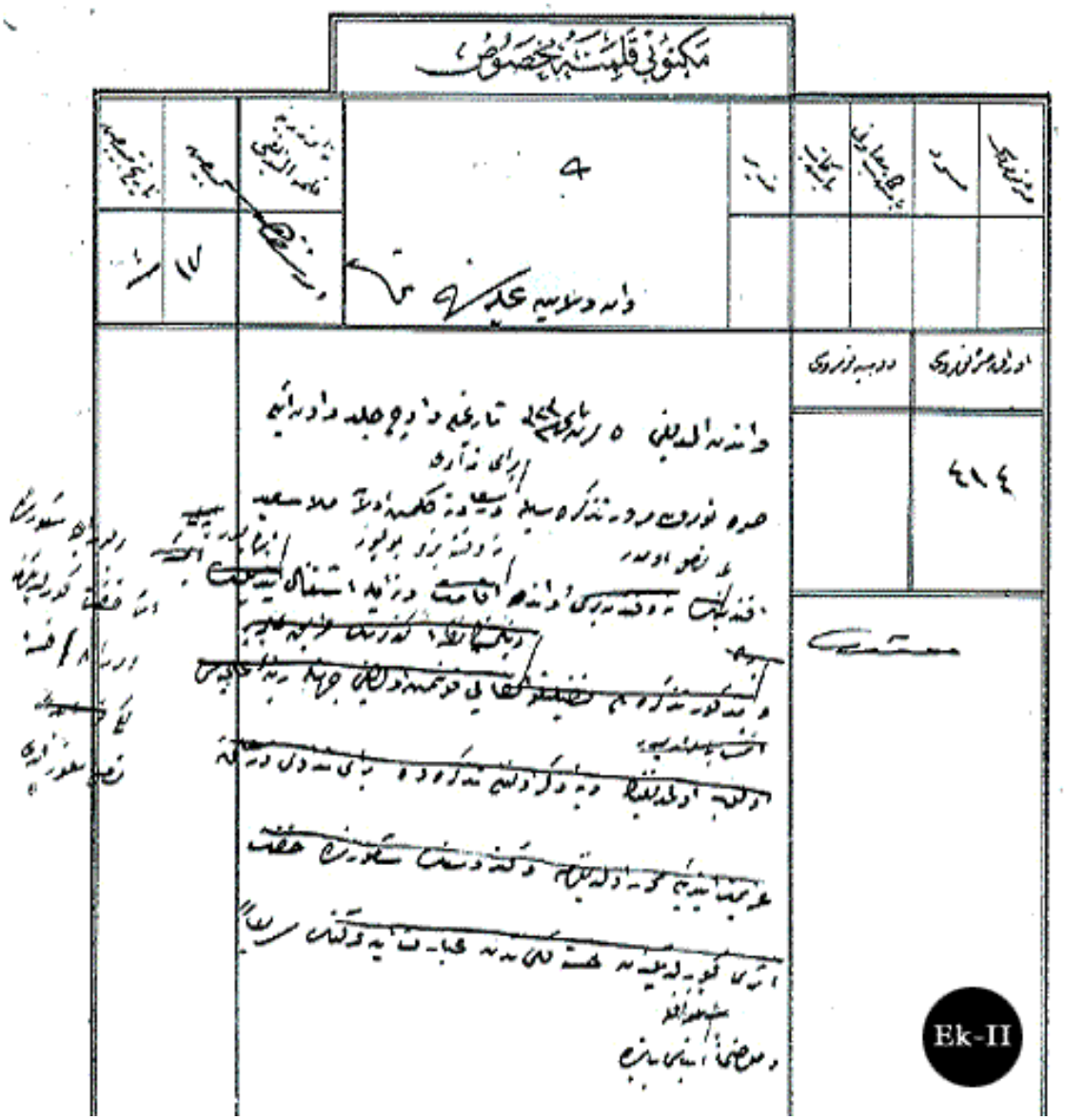

Ek-II

Mektubî Kalemine Mahsus:

Van Vilayet-i Âliyesi'ne,

Van'dan aldığı 5 Teşrinisani 1323 tarihli ve üç cild ve 12 sıra numaralı tezkiresiyle berây-ı tedâvi Dersaadet'e gelmiş olan Molla Said Efendi Van'da ne vakitten beri bulunur ve ne ile iştigal ediyor. Ve buraca şuurunda eseri hiffet görüldüğünden orada hastalığı nasıl bulunur idi. [Ettiğinin ve mezkur tezkirenin faziletli elkabı konmuş olduğu cihetle rütbe-i ilmiyesi olup olmadığının ve yine zikr olunan tezkirede berây-ı tedâvi Dersaâdet'e azimet ettiği muharrer olduğundan ve kendisinin şuurunun hiffet eseri görüldüğünden hastalığından ibaret idiğünün] Serian ve muvazzıhen inbası babında.

BOA., ZB., 618/64, 18 Kasım 1907.

Belgelerle Bediüzzaman : B4

İstanbul'dan Van'a dönüşüne dair bir belge

Van Valiliği'ne Zaptiye Nezareti'nden gönderilen 19 Temmuz 1908 tarihli tezkirede, Bediüzzaman'ın o tarihlerde İstanbul'dan uzaklaştırılmak istendiği anlaşılmaktadır. Bu tezkirede Molla Said'in Van'a dönmek üzere olduğundan bahsedilerek, İstanbul'da kendisinde bazı istenmeyen tavırların görüldüğünden söz edilerek, bu tavırların Van'da da devam etmesi halinde aşiret arasında kendisinin bir baş olarak karışıklık çıkarmasından endişe duyulur. Van Vilayeti'nden bu endişeleri duymalarında haklı olup olmadıklarını sorar. Bu tezkirede ayrıca, 21 Mayıs 1324 tarihli Van'dan gelen bir telgraftan söz edilir. Buradan anlaşıldığına göre Van Valiliği'nden gelen bu telgrafta Molla Said övülerek faziletlerinden bahsedilmektedir.

Bu tezkirenin gönderildiği 19 Temmuz 1908'de Bediüzzaman'ın İstanbul'dan Van'a gönderilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Ancak, bu tarihten kısa bir süre sonra II. Meşrutiyet ilan edilecek ve Bediüzzaman bu süreçte de etkin rol alarak yazı ve nutuklarıyla Meşrutiyet'i destekleyecektir. Bu belgeye dayanarak Bediüzzaman'ın II. Abdülhamid ile arası iyi olmadığından Van'a gönderilme kararı verildiğini söylemek mümkündür. Ancak, bu sırada II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi

Bediüzzaman’ın Van’a dönmesini engelleyerek İstanbul’da etkin rol oynamasına neden olduğu anlaşılmaktadır. (Selim Sönmez)

Bediüzzaman’ın İstanbul'dan Van'a dönüşüne dair belgenin iki farklı nüshası

1.Nüsha: Dahiliye Nezareti Mektubî Kalemi nüshası

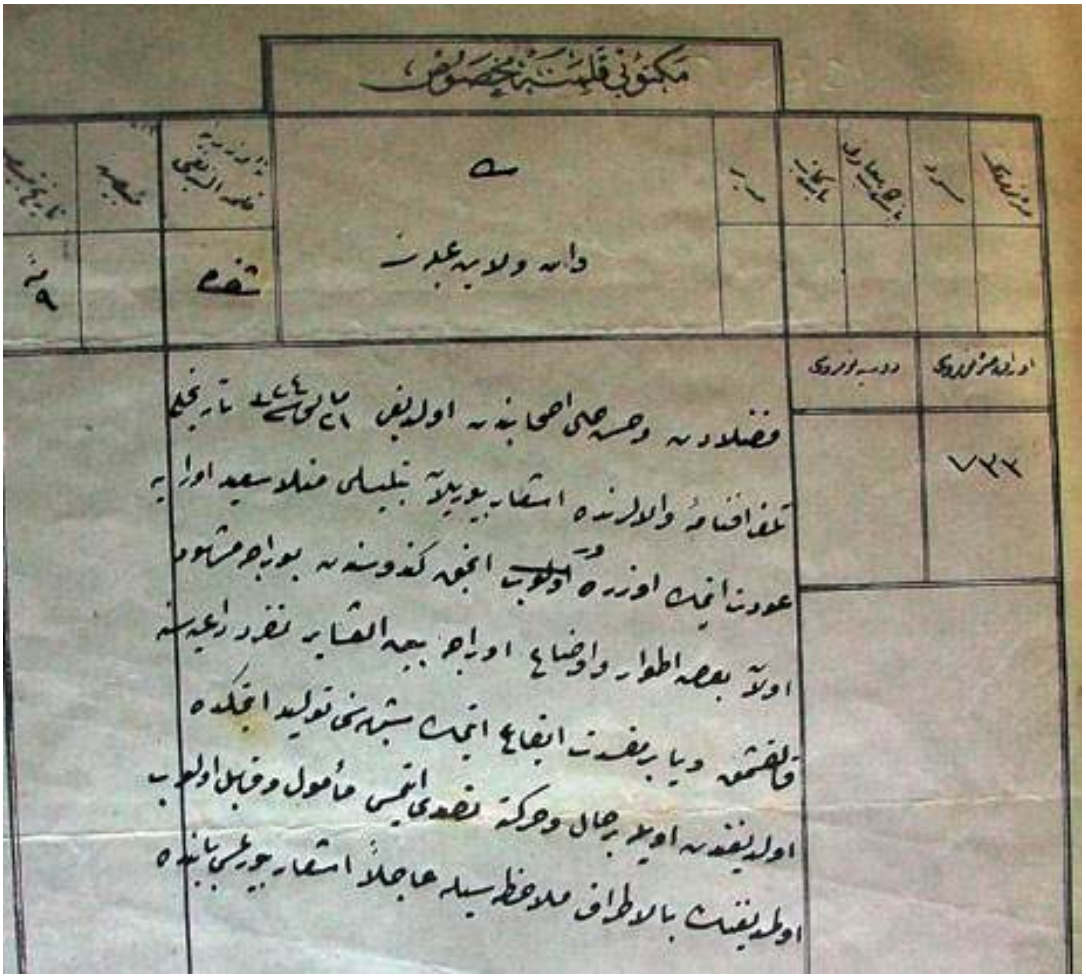

2.Nüsha: Komisyon-ı Mahsus Müsevvedâtı nüshası (BOA., ZB., 620/31,21)

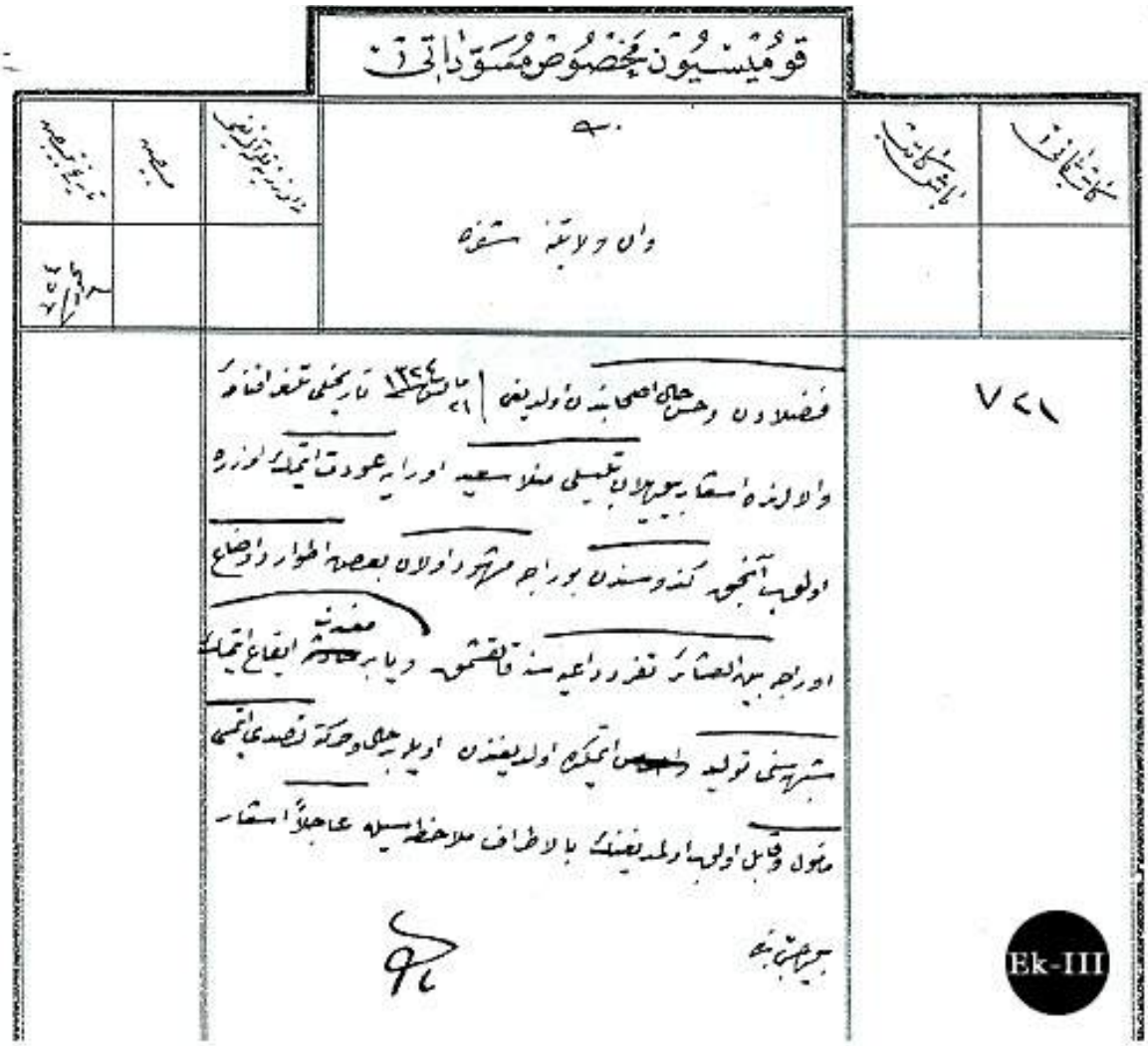

Dahiliye Nezareti Mektubî Kalemi’nce yazılan belge şöyle der:

“Van vilayet-i aliyyesine

Fuzaladan ve hüsn-i hal ashabından olduğu 21 Mayıs 324 tarihli telgrafname-i vaâlâlarında iş’ar buyrulan Bitlisli Molla Said oraya avdet etmek üzeredir. Ancak kendisinden buraca meşhud olan bazı etvar ve evza’ oraca beyn’el-aşâir teferrüd daiyesine kalkışmak veya bir mefsedet îka etmek şüphesini tevlid etmekte olduğundan öyle bir hal ve harekete tasaddi etmesi me’mul ve kâbil olup olmadığının bi’l-etraf mülahazasıyla acilen işâr buyrulması babında ..”

6 Temmuz 1324/19 Temmuz 1908

Belgelerle Bediüzzaman : B6

Van'a dönüş için harcırah teklifi ve Üstadın harcırahı reddi

Van'a dönüş için harcırah teklifi ve Üstadın harcırahı reddi

Padişahtan harcırah için talep;

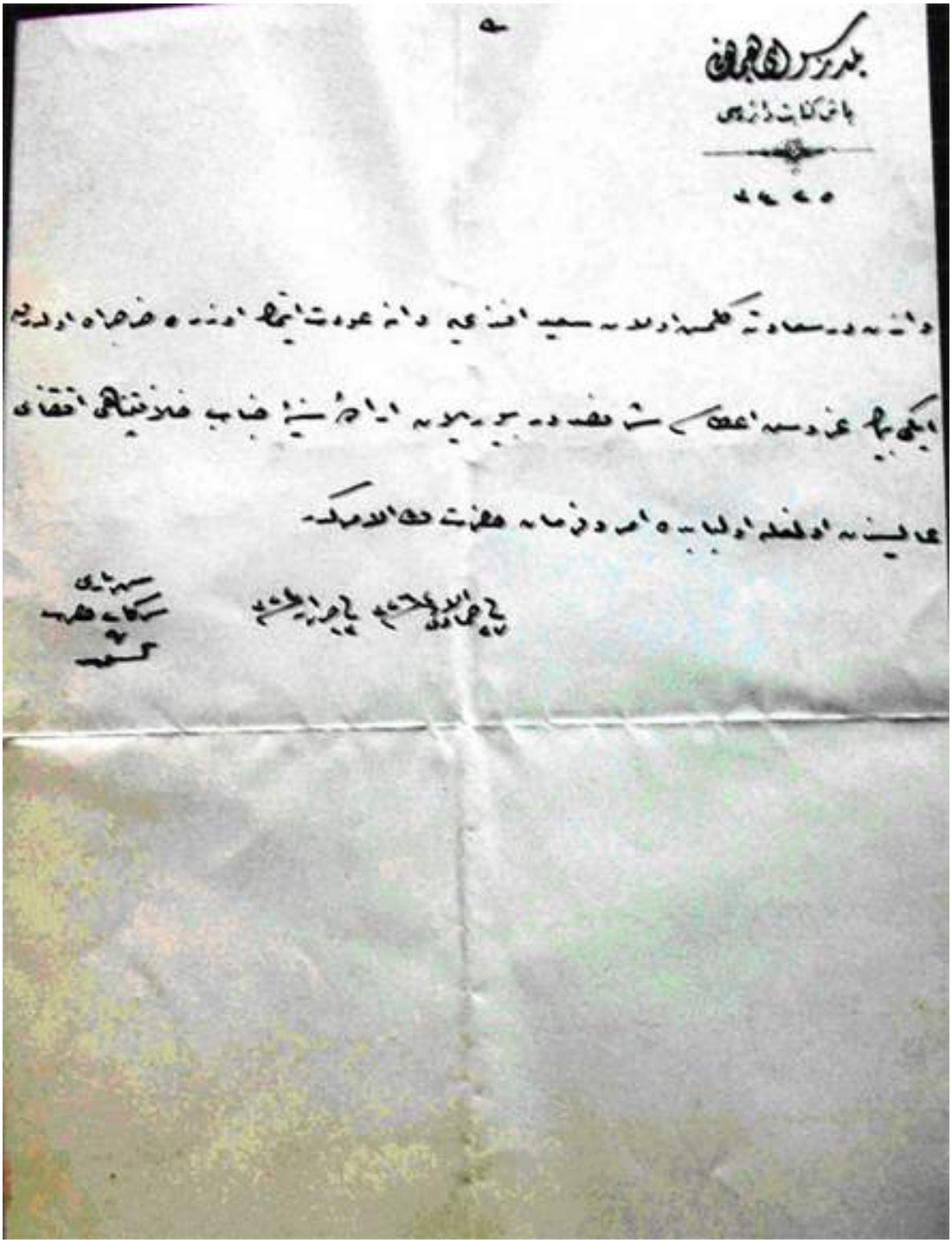

Yıldız Sarayı Hümayunu
Başkitabet Dairesi
3425

Van’dan Dersaadet’e gelmiş olan Said Efendi’ye Van’a avdet etmek üzere harcırah olarak ikibin kuruş itası şeref-sudur buyrulan irade-i seniyye-i cenab-ı hilafet-penahi iktizay-ı âlisinden olmağla ol babda emr ü ferman hazret-i veliyyül emrindir.

Serkatbi-i Hazret-i Şehriyarî

Tahsin

27 Ca 1326 / 23 Haziran 1324

Bediüzzaman'ın harcırahı reddi;

مکتوبی قلمنه مخصوص

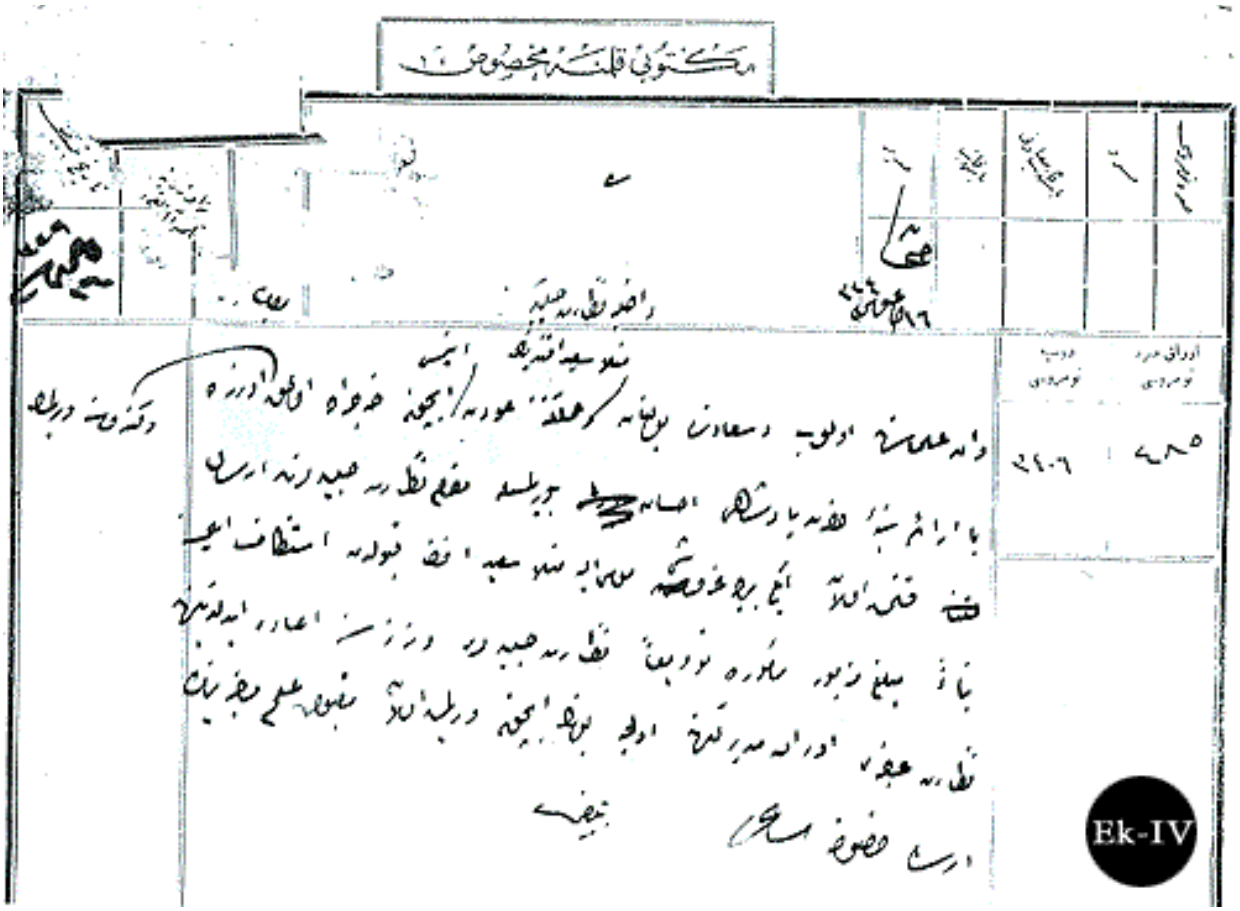

Ek-IV

Mektubi Kalemine Mahsus
16 Ağustos 1324
Evrak Müdiri Beyin tebliği
Evrak sıra numarası 485
Dosya numarası 3406

Mektubî Kalemine Mahsus:

Dahiliye Nezâret-i Celîlesine,

Van ulemâsından olup Dersaâdet'te bulunan Molla Said Efendi'nin memleketine avdet etmesi için harcırâh olmak ve kendisine verilmek üzere bâ irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi ihsân buyurulmasıyla makâm-ı nezâret-i celîlelerine irsâl kılınmış olan iki bin kuruşu mumaileyh Molla Said Efendi kabulden istinkâf eylemesine binâen meblağ-ı mezbur me'mura tevdian nezâret-i Celîleleri

veznesine iâde edildiğine nezâret-i acizi evrâk müdürlüğüne evvelce bunun için verilmiş olan makbuz-i ilmuhaberin irsali hususunda.

16 Ağustos 1324/29 Ağustos 1908

BOA., ZB., nr.325/115

Kaynak: *Ramazan BALCI - RisaleHaber.Com*

Belgelerle Bediüzzaman : B8

Gazete Çıkartmak için Matbuat İdaresine Yaptığı Müracaat

Bediüzzaman'ın Gazete Çıkartmak için Matbuat İdaresine Yaptığı Müracaat

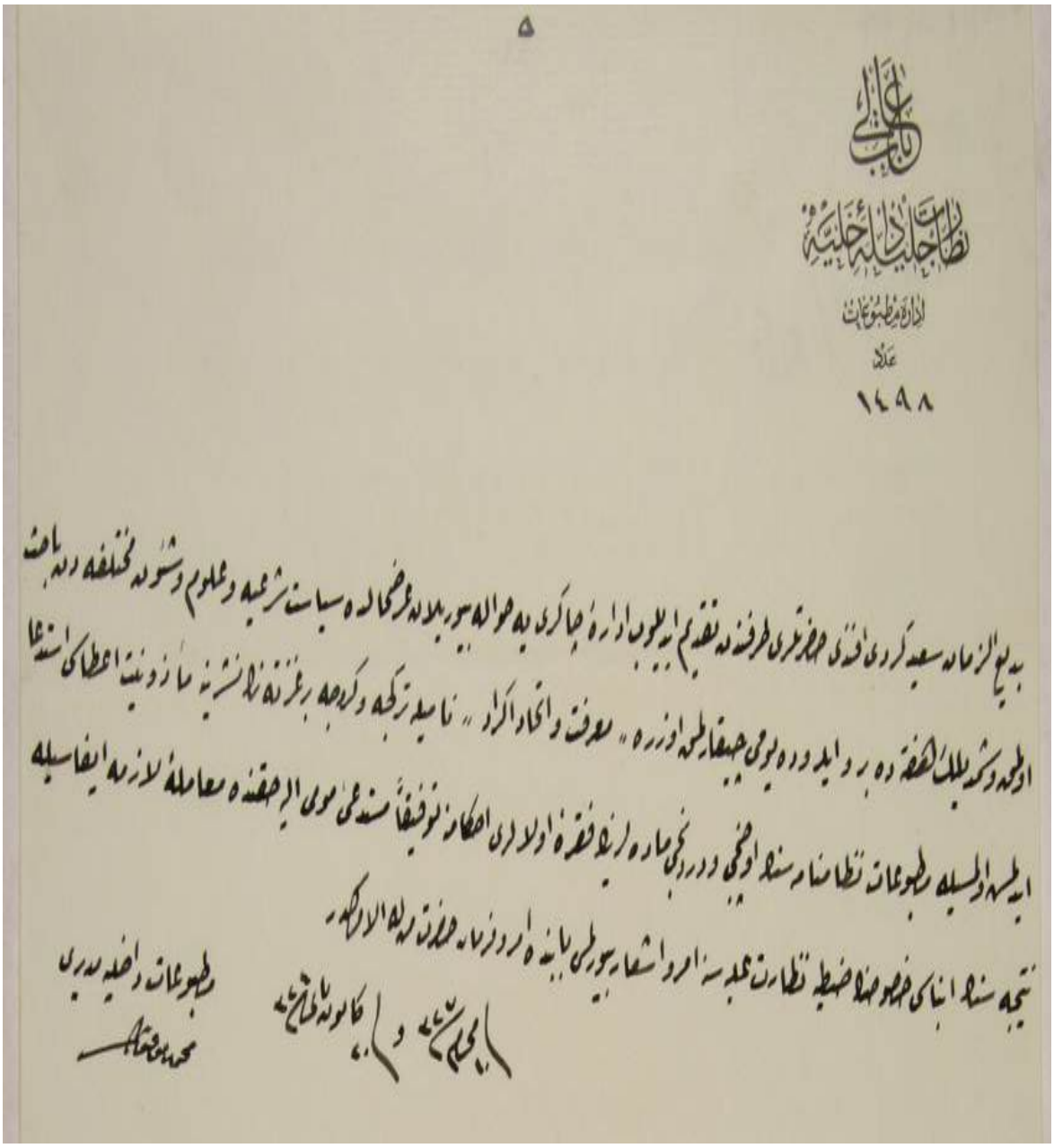

BÂB-I ÂLÎ *(HÜKUMET KAPISI)*
NEZÂRET-İ CELÎLE-İ DÂHİLİYE *(İÇİŞLERİ BAKANLIĞI)*
İdâre-i Matbû'ât *(Basım ve Yayın İdaresi)*
Aded *(Sayı)*
1498

Bediüzzaman Said-i Kürdî Efendi Hazretleri tarafından takdim edilip İdare-i Çakerîye *(İdaremize)* havale buyurulan arz-ı halde *(dilekçede)* siyaset-i şer'iye *(İslami ölçülere uygun siyaset)* ve ulûm ve şu'ûn-ı

muhtelifeden *(çeşitli ilimler ve işlerden)* bâhis olmak *(bahsetmek)* ve şimdilik haftada bir, ileride yevmî *(günlük)* çıkarılmak üzere “Ma’rifet ve İttihad-ı Ekrâd” *(İlim ve Kürtlerin Birliği)* nâmıyla Türkçe ve Kürtçe bir gazete neşrine me’zuniyet i’tası istid’â edilmiş *(izin verilmesi istenmiş)* olmasıyla Matbû’ât Nizamnamesinin üçüncü ve dördüncü maddelerinin fıkra-i ûlâları ahkamına tevfikan *(birinci fıkraları hükümlerine uygun)* müsted’î-i mûmâ ileyh *(dilekçe sahibi)* hakkında mu’âmele-i lazımenin îfâsıyla *(gerekli işlemin yapılmasıyla)* neticesinin inbâsı *(bildirilmesi)* hususunun Zabtiye Nezaret-i Aliyyesine *(Güvenlik Bakanlığına)* emr ve iş’âr buyurulması bâbında (*emredilmesi ve yazı ile bildirilmesi konusunda)* emr u ferman hazret-i men lehü’l-emrindir *(emir ve ferman sizindir)*.

Fî 10 Muharrem sene 327 ve Fî 20 Kanun-ı sânî sene 324 *(01 Şubat 1909)*

Matbû’ât-ı Dâhiliye Müdiri
Mehmed Tevfik

Fon Kodu: BOA.DH.MKT., Dosya No:2730, Gömlek No:76

Kaynak: *RisaleHaber.Com*

Belgelerle Bediüzzaman : B14

Bediüzzaman'ın firar edip İzmit'e gelmesi

Bediüzzaman'ın firar edip İzmit'e gelmesi

31 Mart ayaklanmasını, bastırmak için Selanikten gelen Hareket Ordusu, duruma hakim olup isyanı bastırdıktan sonra Divan-ı Harb Mahkemelerini kurup cezalandırmaya başlamıştı.

31 Mart'ın o keşmekeş ve hercümerc günlerinde; Bediüzzaman İzmit'e çekilmişti. Yirmi Sekizinci Lem'ada bu bahis anlatılırken 1325 yani 1909 tarihi gösterilerek şunlar ifade edilmektedir:

"İşte o tarihte 31 Mart hâdisesi münasebetiyle İstanbul'dan kaçarak muvakkat bir zaman mücahede-i maneviyeyi bırakmak niyetiyle Hareket Ordusundan firar edip İzmit'e geldiği tarihe tevafuk ediyor." (Sikke-i Tasdik)

Bu hadiseyi Rıfat Yüce, "Kocaeli Tarih ve Rehberi" isimli kitabında anlatmakta: "Meşhur Said Nursî'nin meşrutiyetten evvel ve sonra İstanbul'da bulunarak çeşitli gazetelerde yüce mefkuresini anlatan yazılar yazdığını ve 31 Mart'ın o karışık günlerinde İzmit'e geldiğini yazmakta. Sonra merkez-i umumî ile temas edildikten sonra tekrar İstanbul'a döndüğünü ifade etmektedir. (*Kaynak: Bilinmeyen taraflarıyla Bediüzzaman s.122*)

Muhtemelen orada Hazret-i Ali Efendimizin "Bedi" manasına gelen "Celcelutiye" ismindeki duasını okurken "Karşıla! Kaçma!" hitabına muhatap olunca tekrar İstanbul'a dönme kararı aldı. Remi makamlara teslim olunca üstadın kama ve rovelverine el konulmuş olmalı ki 24 Mayıs 1909 tarihinde Zaptiye Nezareti İzmit Polis Komiserliği'ne bir tezkire göndererek Bediüzzaman'ın kama ve rovelverinin Zaptiye Nezareti'ne iade edilmesi istenir.

Bediüzzaman'ın kama ve rovelverine el konulması

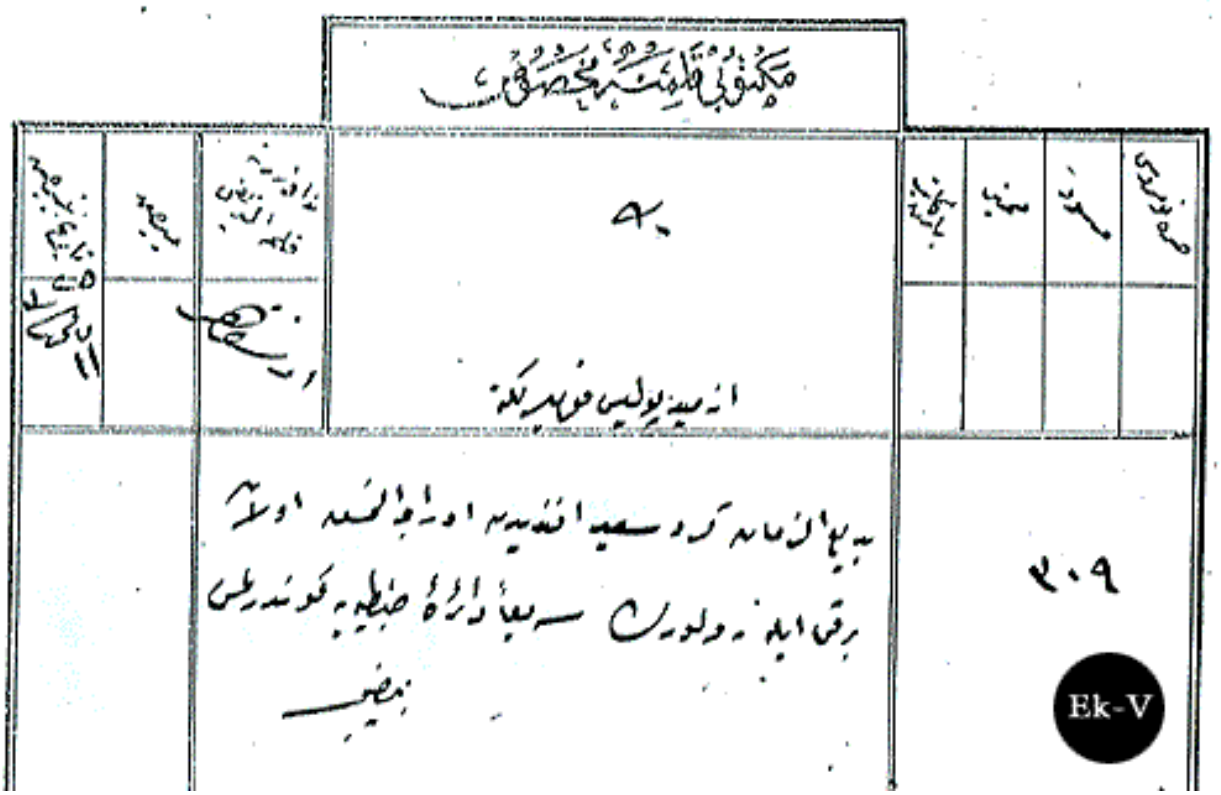

Mektubî Kalemine Mahsus:

İzmid Polis Komiserliği'ne,

Bediüzzaman Kürd Said Efendi'den oraca alınmış olan bir kama ile rovelverin serian Daire-i Zabtiye'ye gönderilmesi.11 Mayıs 1325/24 Mayıs 1909.

BOA., ZB., nr.629/55

Bediüzzaman'ın İstanbul'a döndüğünü yazan Ceride-i Sufiyye gazetesi

Bediüzzaman'ın İzmit'ten İstanbul'a gönderildiğini yazan
2 Mayıs 1909 tarihli Sufi Gazetesi (Ceride-ı Sufiye)

Belgelerle Bediüzzaman : B15

Divan-ı Harb-i Örfi eserinin toplattırılması talebi

Divan-ı Harb-i Örfi eserinin toplattırılması talebi

Eminönü Polis Merkezi'nden İstanbul Polis Müdürlüğü'ne toplatma talebi;

امین اوقاف پولیس مرکزی
عدد

استنبول پولیس مدیرلکنه

١٥

Ek-VI

Eminönü Polis Merkezi:

İstanbul Polis Müdürlüğüne,

"İki Mekteb-i Musibetin Şehâdetnâmesi" yahud "Divân-ı Harb-i Örfî ve Said-i Kürdî" nâm risâle münderecâtı câlib-i nazar-ı dikkat tefevvühât ve terhâtı cami' görülmekle ifây-ı muktezâsı zımnında leffen takdim kılındı. 5 Eylül 1325/18 Eylül 1909.

Eminönü Merkez Memuru

Efkâr-ı Umûmiyeyi tehyic edecek bir takım ibârâtı havî olan risâle-i mezkure takdim kılınmış olmakla ve Divân-ı Harbî Örfiye tevdiiyle beraber bu risâlelerin toplattırılması hakkında emr-i iş'arı istirhamıyla Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti'ne arz ve tefhim olunur. 10 Eylül 1325/23 Eylül 1909.

Hareket Ordusu Kumandanlığı'na yazılmıştır: 10 Eylül 1325.

DH.EUM.THR., nr.5/7-3, 8 Ramazan 1327

Dahiliye Nezareti'nden Hareket Ordusu Komutanlığı'na toplatma talebi;

			تاریخ تسلیم	
			مسرور اشخاص	
			تاریخ تصحیح	
			مسرور اشخاص	
			تاریخ تبییض	
			مسرور اشخاص	

٥

حرکت اردوی قوای انتظامی جانب بغداد

سند بیان افکار عمومی تبلیغ ایده جلد رقم عبارات حادثات صحیح
جلب نظارت لویه جرگه ایجاب مکتب مصیبت تاج تزئین یا خود دیوانه
جریه عرض و دو سعید کردن نام سیاست نظر رئیس دیوان عرفی بسته برای تنویر
تقدیم ایلیه هند تنبیه بود بر بیع قدر زاده مجبوری طرح بند رطه در تر
کیفیت ارزش بیرون استول بیرون میرزا ان ادبیه سد هند

"ایجاب تنبه مصیبت تلاوتنه" چند دیوانه جریه عرض و سعید کردن"

غذا ندیه ~~[illegible]~~ بدیه الزمه
~~[illegible]~~ طرفنه تحریر و نشر ایلیه ادوار بلاد هند جانب تبلیغ افکار
بادی بر طرح و ارهاب حادث ~~[illegible]~~ اوریف کوریه رن امید ادک
و کز ملاریتنه ~~[illegible]~~ اده ایدیه بر نوع ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ استول بولس ~~[illegible]~~ تودیع قانه ~~[illegible]~~
و سیاده مذکوره عیاذ دلفا تقدیم قلنه و لطف دیوانه جریه عرض تودیع
جدر جانب نظر ایلیانه اجا و تحی نشره شاطوه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ek-VII

Hulasa

Münderecat-ı mühimmeye havi olarak neşr edilmiş olan "İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnâmesi" nam risâlenin takdim olunduğuna dair.

Hareket Ordusu Kumandanlığı Cânib-i Âlisine,

Münderecâtı efkâr-ı umûmiyeyi tehyic edecek birtakım ibaratı hâvi olması hasebiyle câlib-i nazar-ı dikkat görülen “İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnâmesi” yahud “Divan-ı Harb-i Örfî” ve “Said-i Kürdî” nam risâlatın bir nüsha Divân-ı Örfî yanına berây-ı tevdi’ takdim edilmiş ve hatta tensib buyurulduğu takdirde mevcudu toplattırılmak keyfiyetin emir ve tebliğ buyurulması. İşbu rapor ... dosya maruzdur.

"İki Mekteb-i Musibetin Şehâdetnâmesi yahud Divân-ı Harb-i Örfi ve Said-i Kürdî" ünvanıyla Bediüzzaman tarafından tahrir ve neşr edilmiş olan risâlenin münderecâtı tehyic-i efkâr-ı bâdi bir takım makâlât ve terhâtı havî olduğu görülerek Eminönü Merkez Memuriyeti'ne elde edilen bir nüsha İstanbul Polis Müdiriyeti marifetiyle tevdi' edilmiş ve risale-i mezkurenin aynen ve leffen takdim kılınmış olmakla Divân-ı Harb-i Örfî'ye ba-tevdi' münderecâtına nazaran icabının icra ve nüsha-i münteşiresinin toplattırılmasının emir ve itası menut-u irade-i samileridir. Olbabda.

Yazıldı. 10 Eylül 1325/23 Eylül 1909.

BOA.,DH.EUM.THR., nr.5/7-1,2.

Dahiliye Nezareti'nden Hareket Ordusu Komutanlığı'na toplatma talebine Zeyil;

قید نمره‌سی		خلاصه‌سی	تاریخ تسلیم	
			سورت انجامی	
اسامی نمره‌سی	تذکره	ایکی مکتبه مخصوص شرح دیوان غزلیات بدیع الزمان نام محرر طرفنه نشر اولنان بیانات	تاریخ تصحیح	
			سورت انجامی	
اسامی نمره‌سی			تاریخ تبییض	
ملفوفات			صحیفه‌سی	
هامش				

حکومت اردو قومانده‌لغی جانب عالیسنه

استدعا تاریخ و سند تقدیم قلنان تذکره‌نک زیده‌سی . "ایکی مکتبه مخصوص شرح دیوان" یعنی "دیوان حافظ عرفی و سعدی زاده" غزلیات بدیع الزمان نام محرر طرفنه نشر اولنمقده بولنان بیانات

کذلک بن بخصوص الیوم ترک محاورتینه دخی بنحوی درست ایضاح اولنمه وذکر سیاق اولنمه دیکر مقتضا تقدیم قلنمه اولنمقدر

[illegible] ۱۷

Ek-VIII

Hulasa

İki mekteb-i musibet şehâdetnâmesi ünvanıyla Bediüzzaman nam muharrir tarafından neşr olunan risalenin men'-i fürûhtuna emir verilmesi hakkında.

Hareket Ordusu Kumandanlığı Cânib-i Âlisine,

10 Eylül 1325 tarih ve numarasıyla takdim kılınan tezkireye zeyldir. "İki mekteb-i Musbetin Şehadetnamesi" yahud "Divan-ı Harb-i Örfî ve Said-i Kürdî" ünvanlarıyla Bediüzzaman nam muharrir tarafından neşr olunmakta bulunan risâlenin münderecatı hezeyan-ı müzekkiri efkâr-ı umûmiye üzerinde su-i tesir icrasının hâli kalmayacağı cihetle, ... müvezziinin alenen devam-ı neşr ve fürûhtu mahzurdan sâlim görülmeyerek Eyüp Merkez Memuriyetine dahi bir nüshası derderst ve irsal olunmuş ve mezkur risale müzekkiresi leffen takdim kılınmış olmakla, bunun men' intişarıyla mevcudunun toplattırılmasına ait muamelenin tesri ve keyfiyetinin tacili emr-i tebliğine müsaade buyurulması müsterhamdır. Olbabda.17 Eylül 1325/30 Eylül 1909.

BOA., DH.EUM.THR., nr.5/7-1, 8 Ramazan 1327.

Dahiliye Nezareti'nden Hareket Ordusu Komutanlığı'na tekraren toplatma talebi isteği;

BAŞVEKALET ARŞİVİ

تاریخ ورود			
اساسنامه نمره	تذکره		
اساسنامه تاریخ			
ملفوفات			
حالت			

تاریخ تسجیل
سیریال نمره
تاریخ تصدیق
سیریال نمره
تاریخ تبلیغ
مبلغ

تقدیم کلیه دار

برنجی دیوانه حرب عرفی ریاستنه دائر

"ایکی قطعه مصیبت تسلی دستنده" چقدی دیوانه حرب عرفی وسعید کردی" عنوانیله بیلیکنومه نام محرری ایله اثرینه طالع اولان [illegible] مذکور جانبنه تحدیث اذهان مطلب [illegible] یولیسی موزع ترهاتدن عبارت اولدیغی [illegible] بیلدیرمکله [illegible] دیوان حرب عرفی جانبندن [illegible] فروخت وانتشار [illegible] تدارک [illegible] اولنمسی [illegible] تقدیم [illegible]

برخاتم موزعه طرفنه فروخت ایدلمکده اولان سیاقه مطبوعه

جواز [illegible] جواب [illegible] بیورلمه

BAŞBAKANLIK OSMANLI

[illegible]

ایکی قطعه سیاقه تذکره [illegible]

Ek-IX

Hulasa

Münderecât-ı mühimmeyi havi İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi nam risalenin takdim olunduğuna dair.

Birinci Divân-ı Harb-i Örfî Riyâset-i Vâlâsına,

"İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnâmesi" yahud "Divân-ı Harb-i Örfi ve Said-i Kürdî" ünvanlarıyla Bediüzzaman nam muharririn eseri olmak üzere bir takım müz'ile tarafından füruûht edilmekte olan risale-i matbua münderecatının tehyic-i ezhân-ı mucib terhâttan ibaret olduğu anlaşılmasına mebni, Polis Merkez Memuriyetlerinden tesadüf olundukça birer nüshası ahz ve irsal edilmekte bulunduğundan Divân-ı Harb-i Örfice münderecâtı bittetkik füruht ve intişara ve nüsha-i münteşiresinin toplattırılmasına dair bir karar ittihaz buyurulmak üzere mukaddema iki nüshası ve ba tezâkir-i mahsusa Hareket Ordusu Kumandanlığı makam-ı âlisine takdim kılınmıştı. Henüz bir emr ve iş'ar cevaben tebliğ buyurulmamış ve risâle-i mezkurenin ilan neşr ve tevzi'ine devam edilmekte bulunması mahzurdan gayr-i salim ve muamele-i lazimenin bir an akdem derpiş edilmesi müstelzim bulunmuş olduğu cihetle, ona göre tesri-i icray-ı icabına beray-ı tevessül risale-i mezkureden bir nüshasının da leffen makam-ı vâlâlarına takdimine mübâderet olundu. Olbabda.20 Eylül 1325/3 Ekim 1909.

BOA., DH.EUM.THR., nr.6/68-2, 19 Ramazan 1327/4 Ekim 1909.

Belgelerle Bediüzzaman : B19

Bediüzzaman, Divan-ı Harp'ten beraat alıyor

Bediüzzaman, Divan-ı Harp'ten beraat alıyor

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, savunmasını verip tahliye olduktan sonra, o günün bazı gazetelerinde tahliye haberleri,

SABAH
JOURNAL POLITIQUE QUOTIDIEN

1909 Mayıs 24 (1325 Mayıs 11, Pazartesi) Sabah Gazetesi

24 Mayıs 1909 tarihli Sabah Gazetesinde
"Bediüzzaman Said Kürdî'nin hapishaneden tahliye edildiğini"
okumaktayız

طنين

Hüseyin Cahit'in (Yalçın) Tanîn gazetesi

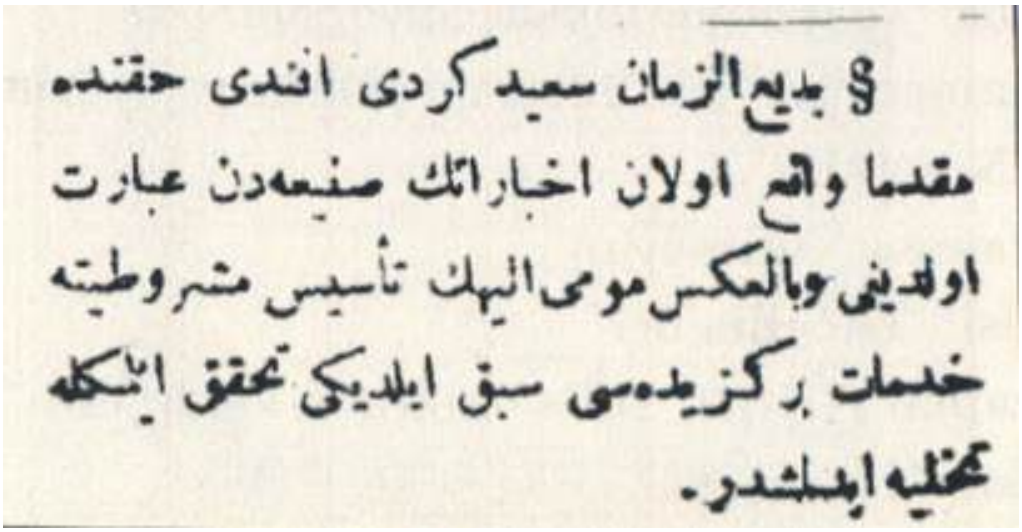

§ بدیع الزمان سعید کردی افندی حقنده
مقدما واقع اولان اخباراتك صنیعه‌دن عبارت
اولدیغی وبالعکس مومی الیهك تأسیس مشروطیته
خدمات برگزیده‌سی سبق ایلدیکی تحقق ایتکله
تخلیه ایدلشدر.

23 Mayıs 1909 tarihli Tanin gazetesinin haberi:
Bediüzzaman Said Kürdi Efendi hakkında mukaddemâ (önce) vâki olan ihbârâtın (haberlerin),
sanîadan (düzmeceden) ibaret olduğunu ve bilakis, mûmâileyhin (adı geçen Bediüzzaman'ın)
tesîs-i meşrûtiyete (meşrutiyetin kurulmasına) hizmet-i meşrutiyete (meşrutiyetin kurulmasına)
hıdemât-i bergüzidesi (takdir edilen hizmetleri) sebk (ilerleme) eylediği
tahakkuk eylemekle tahliye edilmiştir!

Belgelerle Bediüzzaman : B12

Ermeni Çeteleri ile Mücadelesi

Bediüzzaman'ın Ermeni Çeteleri ile Mücadelesi

داخلیه نظارتی

امنیت عمومی مدیریتی

نمره: ـــــ

تاریخ: ـــــ

تبلیس ولایتی مرتبانه اولوب سوق ماردین محتشم پولیس مأموری طرفندن نوردولو یاپیلان
به حاجی محمد افندینک عبد التخفیف کوریلاره لزومه بنا اخذ اولنان بروجه زیر افاده سیدر

۱۴ ماس ۳۱۶

ماردین پولیس قومیسری
احمد نظیف

تبلیسات وکیلی طرفندن استیلا سنه اوراده بولنیکز
بعد الاستیلا دوسلدار اهالی
اسلامیه حقنده نه کبی بر معامله وقوعنی
وقوعه کلدیغنی دائر مشهودات و معلوماتکز
مفصلا بیان ایدیکز

امت اوراده ایسه

تبلیس استیلا اولنیغی کیجه تمیتا ساعت اوچ رادهسی اولنجه قره غولغانه
بر تورم خانه دهشتیم رتدسه وچهار ایچون قره غولغانه
کلدی وتحتنده شهر استیلا ایتدکده اولدیغی افاده ایلدی ساعت دوزده
مقابله بار قره غولغانه خارجه چیقدیغمزده بو یکلرم قصدنده
وقتا ایچون زنه تراقلری ایشیتیلیور دی اهالیدن قاچمق اولدیغی
کوردم افراد عائله سی وشمنه تسلیم وبجاد زنه قورتارمق ایچون
بر کزده عائله ایله بر لکده تبلیسه یارم ساعت بعد مسافه ده کائن قریه
کوریرده دنیلان موقعه طوغری یورودک بر اولدم ارقه مزده دشمنک
قراقوسی ایسه اهالیدن بر چوق کزده پیاده سی قاچمق اولان اهالی
اسلامیه یی توقیف ایدیورلر ایشتدک نایرات آتشه بیرلر کوجه
چوقلر چوجق چیدسن قتل وسوایلرینه آتدر آیاغی آتشه اتدیریورلر
بیکلرجه معصوم قادینه وقزلر قاندینه یرلره آقتیریورلر دیو
آتدلرینی سونکولری اوجیله یر طاقم جیدلر آه واتلری کاری
تیریوردی بو منظره مجیدیه کوریندکی جکرلری پارچه لیوردی
دشمنه یه ظلمنه آخر بر چوق تدبیر قورتلمه اولدیغمز بزم کبی بر قاچ
نفرسلک کوچ حالی ایدیکمزی تخفیف موقعه اولدیغه بو استیلا اثنا
واده پولیس مدیری ولیم سرقومیسر وصفوبک واده مرتبانه اوتوب
اوراده تبلیسه استخدام ایتمکده اولان پولیس مأموری علی قومیسر
معاونی سلیمان وآغابک نامنده رفقه اخذ بدلر سعد افندی وتبلیس مرتبانه
پولیس مأموری محمدی ورسول افندی وتبلیس محکمه باشکاتبی شعبان
وکیلی افندی وعلمای مشهوره دن ملا سعید کردی وبکر موقده طلب ایدیلر
بر لکده وقومسر اوزرنده بجا ایدیلر عبد الزاده به حاجی محمد ودهاجوده
کیبی اوراده نیچه نفر شخص وسونکولر ایله جمیع بر طورتلر یارم ایدیلر
کوریلمه ایسه ده هدیه خاطرده خاطرلاشدی قره استیلا دن قاچارکن
یاردمده بولنان قومیسر معاونی محمد وکیلی افندی آیاغنه مجروح اولدیغنه

داخلیه نظارتی

امنیت عمومی مدیریتی

نمره: ـــــ

تاریخ: ـــــ

آرقه ایله موسالیه سلامته چیقاردقه معلومات ومشهوداتم بوندن عبارتدر .

ورسه اولنیکز افاده تصدیق ایدیکز

اوصاف ایله اوزرنی تصدیق ایدرم ۱۴ ماس ۳۱۶

پولیس مدیرایله طوغرده استجواب ایتمه اولدیغنه افاده سی تصدیق اولنور

تبلیس ولایتنه ماردین مستحفظ
پولیس مأموری
(ایمضا)

پولیس مأموری
حقدی

قومیسر معاونی
محمد

پولیس قومیسری
احمد نظیف

Bâb-ı Âlî Dâhiliye Nezâreti Emniyyet-i Umûmiyye Müdîriyeti

Bitlis Vilâyeti'nin 2 Temmuz sene (1)332 târîhli tahrîrâtı sûretidir.

Diğer arîzalara zeyldir.

Kelbağır'a tahvîlen ta`yîn buyurulan Kâ'im-i makâm İbrâhim Bey'in birâderi Hizan havâlîsinde Rus ve Ermenilerin irtikâb etdikleri fecâyi` hakkında aldığı ma`lûmâtı hâvî vesâ'ik leffen arz ve takdîm kılındığı ma`rûzdur. Ol bâbda.

Bâb-ı Âlî Dâhiliye Nezâreti Emniyyet-i Umûmiyye Müdiriyeti

Hizan kazâsının Uçum nâhiyesine tâbi` Nurs ve Avnik, End, Mezra'-i End yaylası ahâlîsindeniz. Şatak kazâsı ile Müküs nâhiyesinin sükûtundan sonra civârımızda bulunan Livar, Kötis-i Ulyâ ve Süflâ, Çaçvan, Şifkâr, Edre-i Ulyâ karyeleri Ermenileri Özim karyeli komite re'îslerinden Lato nâm-ı diğerle Mihran, Serkis ve Rusya'dan geldiği rivâyet olunan Iğdırlı Kazar, Dilo nâmındaki re'îslerin başında toplanarak Kötis-i Ulyâ'ya geldiler ve oradan nâhiye rü'esâsına tezkire yazarak üç cihet teklîf etdiler. Bu rü'esâ miyânında el-ân esîr veyâhûd telef edildiği meşkûk bulunan ve beyne'n-nâs Bediüzzaman Said-i Kürdî demekle ma`rûf olan Molla Said de bulunuyordu. Bu tekliflerinde ya teslîm olmak ya nâhiyeyi tahliye etmek veyâhûd işinize gelirse muhârebe etmek idi. Bu teklîflerinden dokuz saat sonra 600 mevcûdla karyemize hücûm etdiler. Cümlesi şapkalı ve asker elbiseli olduğundan Rus askeri var mı idi, yok mu idi fark edemedik. Yalnız garîb insânlar çok idi. Bunlar ya Rus veyâ Rusya'dan gelen Ermeniler idi ve hiç bir ferd kalmamak üzere çoluk çocuk, erkek-kadın cümlemizi toplayarak Mezraa-i End'e götürdüler. İçerimizde İpayran [İspandan) eşrâf ve beylerinden Hurşid Bey oğlu Abdurrahman ve mahdûmu Musa ve â'ilesi de bulunuyordu. Erkek ve kadın cümlesi mu`âyeneden geçirildi ve para ve huliyyâta â'id ne var ise cümlesi alındığı gibi, güzel kadın ve kızlara da taarruz etmekten ve nâmûslarını hetketmekden çekinmediler. O gece istediklerini yapdılar. Sabah oldu. Bizleri ki, cem'an 33 erkek idik, ayrı bir kâfile ve seksenden ibaret olan kadın kız, çoluk çocuğu bir kâfile ederek Müküs'e götürdüler. Kadınlar

kâfilesi Çaçvan karyesinde bırakıldı. Erkek kâfilesi ve erkek çocukların kâffesi bir ferd kalmamak üzere cümlesi o gece kılıçdan geçirildi. Beni geri çevirdiler ve dediler ki; "Sana çok para da vereceğiz. Git, Molla Said vesâ'ir rü'esâya söyle! Orada kalan Ermenileri bize teslîm etsinler ve şurasını da anlat ki, artık bî-hûde yere telef olmakdan fâ'ide yokdur. Zaten her taraf alındı. Ruslar tâ Haleb'e kadar gitdiler. Ermenistan tasdik olundu. Gelsin bize teslîm olsunlar. Bir de orada kuvvet ve asker olup olmadığını gel bize haber ver" dediler. Bu sözler Dilo tarafından söyleniyor ve kumanda onun tarafından yapılıyordu. Avdet etdim, Çaçvan'a geldim. Bakdım ki bizim jandarma ve Kürd kuvveti müdîrimiz ve Molla Said Efendi ile oraya gelmişler, dört-beş saat müsâdemeden sonra kadınlar kâfilesini ellerinden almışlardı. Lâkin ne şekilde görmeli. Hele bî-çâre genç kızları da yüzleri bütün ısırılmış ve yürüyemeyecek bir hâle getirilmiş; çocukların bir çoğu ayak altında telef edilmiş idi. İşte otuz üç erkek nâmına yalnız ikimizden başka kimse bırakılmadığını ve tahlîs edilen kadın ve çocukların ekserîsi de bilâhire telef olunduğunu ve hele Hurşid Bey oğlu Abdurrahman Bey ailesinden bir kadından başka kimse kalmadığını ve gördüğümüz zulm ve gaddârlık kâbil-i ta'dâd olmadığını maa'l-kasem arz eyleriz.

Fî 18 Haziran sene [1]332

Karye-i mezkûreden olup bi'l-âhire Iğdır'dan firâren avdet eden Mehmed oğlu Yusuf

Muhâcir karye-i mezkûreden Mehmed oğlu Abdurrahman

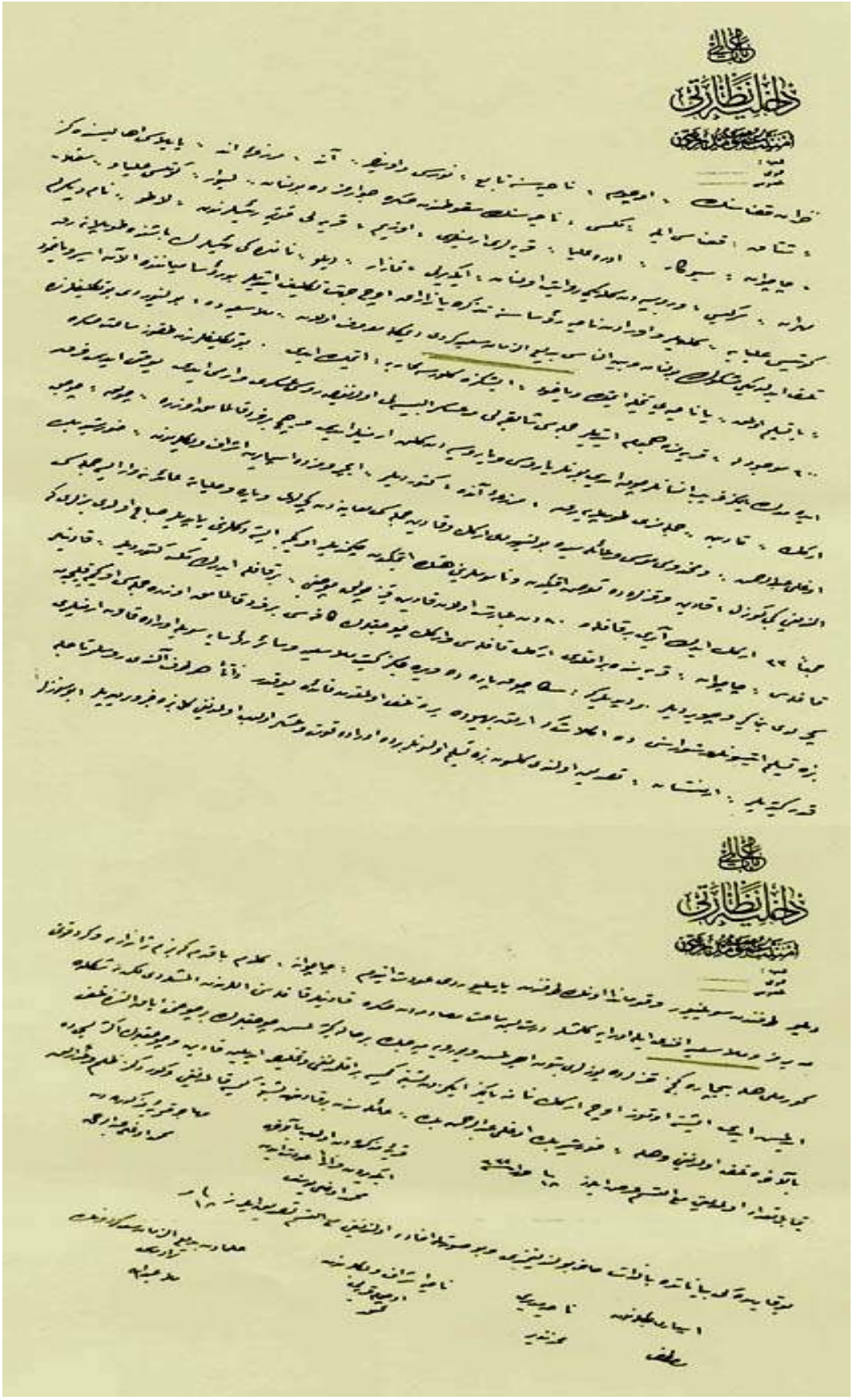

Bâb-ı Âlî Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umûmiyye Müdiriyeti

Bitlis Vilâyeti mürettebatından olup muvakkaten Mardin'de müstahdem polis me'mûru dokuz numaralı Yasin Efendi bin Hacı Mehmed Efendi'nin ba'de't-tahlif görülen lüzuma binâ'en ahzolunan ber-vech-i zîr ifâdesidir.

Fî 19 Mayıs sene (1)332

Mardin Livâsı Komiseri Ahmed Nazif

- Bitlis'in düşman tarafından istîlâsında orada bulundunuz mu?

- Evet orada idim.

- Ba'de'l-istîlâ Ruslarla Ermeni çetelerinin ahâlî-i İslâmiyye hakkında ne gibi bir mu`âmele ve ta`arruzları vukû` bulduğuna dâ'ir meşhûdât ve ma`lûmâtınızı mufassalan beyân ediniz.

- Bitlis istîlâ olunduğu gece, tahmînen sâ`at on râddelerinde karakolhânemde bulunuyordum. Hânemden hemşîrem bir telâş ve heyecân içerisinde karakolhâneye gelerek düşmanın şehri istîlâ etmekde olduğunu ifâde eylemesi üzerine rüfekâmla berâber karakoldan hârice çıktığımızda yüz binlerce tüfeng ve mitralyözlerin tarrakaları işidiliyordu. Ahâlînin kaçmakda olduğunu gördüm. Efrâd-ı â'ilemi düşmanın ta`arruz ve tecâvüzâtından kurtarmak için bendeniz de â'ilem ile birlikde Bitlis'e yarım sâ`at ba'îd mesâfede kâ'in Arabköprü denilen mevki`e doğru yürümeğe mecbûr oldum. Arkamızdan düşmanın Kazak süvârîsiyle Ermeni çeteleri ve önümüzde piyâdesi kaçmakda olan ahâlî-i İslâmiyyeyi tevkîf ederek ateşinin te'sîrâtı altında büyük küçük, çoluk çocuk cümlesini katl ve süvârîlerinin atları ayağı altında ezdiriyordu. Binlerce ma'sûm kadın ve kızların kanlarını yerlere akıtdırarak ve Kazak atlılarının süngüleri ucuyla bir takım sabîlerin âh u enînleri semâları titretiyordu. Bu manzara-i fecî'ayı görenlerin ciğerleri parçalanıyordu. Düşmanın yed-i zulmünden âhar bir sûretle kurtulmuş olan bizim gibi bir kaç nüfûsun güç hâl ile nefsimizi tahlîse muvaffak olduk. Bu istîlâyı müte`âkib Van Polis Müdîri Vekîli Ser-komiser Vefik Bey, Van mürettebâtından olup o esnâda Bitlis'de istihdâm edilmekde olan Polis Me'mûru Ali ve Komiser Mu'âvini Süleyman ve Ağa Bey nâmında Remzi efendilerle Said Efendi ve Bitlis mürettebâtından Polis Me'mûru Hamdi ve Resul efendiler ve Bitlis Mahkeme Başkâtibi

Şaban Vehbi Efendi ve ulemâ-yı meşhureden **Molla Said-i Kürdî** ve yirmi kadar talebeleriyle birlikde ve komşularımızdan tüccârândan Abdürrezzak bin Hacı İshak ve daha birçok kimseler Ermeni çetelerinin kurşun ve süngüleriyle fecî` bir sûretde parçalandığını görmüş isem de hüviyetleri hâtırımda kalmamışdır. Hatta istîlâdan kaçarken berâberimizde bulunan Komiser Mu`âvini Mehmed Vehbi Efendi ayağından mecrûh olarak arka ile mûmâ-ileyhi selâmete çıkardık. Ma`lumât ve müşâhedâtım bundan ibâretdir.

- Vermiş olduğunuz ifadeyi tasdîk ediniz.
- İmzâ ederek temhîren tasdîk ederim.

Fî 19 Mayıs sene [1)332

Bitlis mürettebâtından Mardin'de müstahdem Polis Me'mûru Yasin Abdi (?)

Polis-i mûmâ-ileyh tarafından isticvâb edilmiş olduğundan ifâdesi tasdîk olıınur.

Fî Mayıs sene [1]332

Polis Me'mûru

Şükrü

Komiser Mu`âvini

Abdülhamid

Polis İkinci Komiseri

Ahmed Nazif

Kaynak: *RisaleiNurEnstitusu.org*

Belgelerle Bediüzzaman : B20

Esaretinde Osmanlı tarafından Üstada gönderilen para

Esaretinde, Osmanlı tarafından Üstad'a gönderilen para

Gönüllü Milis kumandanı olarak 1.Dünya savaşına katılan Bediüzzaman, hem ayağı kırılmış, hem de üç yerinden yaralanmış halde otuz üç saat kar ve buzların içinde beklemişti. Bu halde Bitlis deresinden çıkartılan Bediüzzaman esir olarak Van-Culfa üzerinden Tiflis Hastahanesine sevk edilmişti. Buradaki tedavisi yaz aylarının Ağutos-Eylül günlerine kadar devam etmişti.

Belgeler, milis albayı Bediüzzaman'a şanlı devletimiz Osmanlı sadrazamının yakın alakasını göstermektedir. Özel ulakla 1254 Mark İstanbul'dan Tiflis'te tedavi gören Bediüzzaman'a gönderilmişti. Bediüzzaman bir müddet Tiflis'in Varasofski Sokağında kırk dört numaralı kampta tutulmuştu. Osmanlı Cihan Devletinin çöküş günlerinde bile altmış Türk Lirası karşılığı bin iki yüz elli dört Mark ediyordu. Bu meblağ, Bediüzzaman'a, Osmanlının sadrazamı tarafından, Kızılay başkanı Besim Ömer Paşa'ya emredilerek Tiflis'e ulaştırılmıştı.

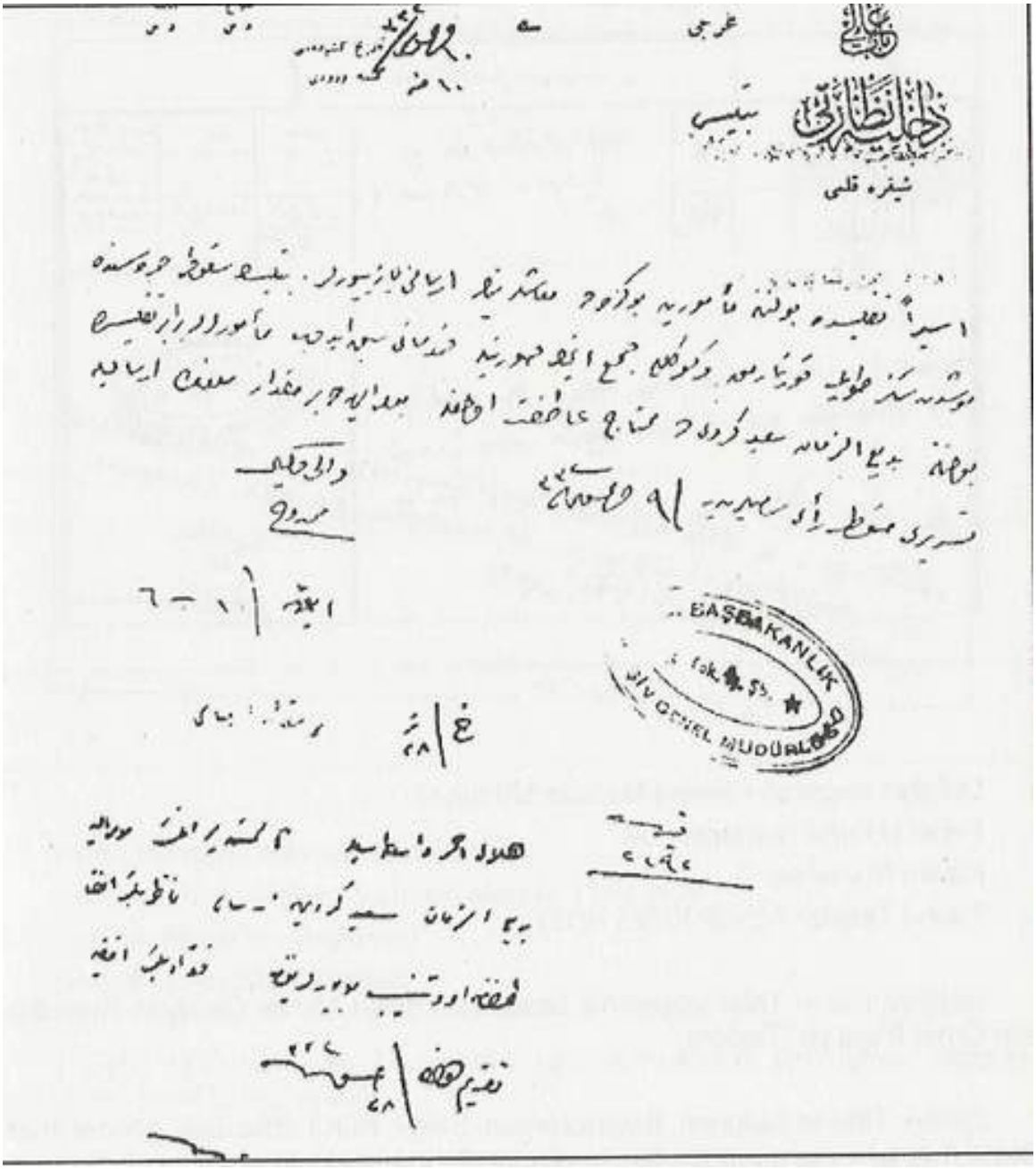

Esiren Tiflis'te bulunan memûrîne bu kerede maaşlarının irsalini yazıyorlar. Bitlis'in sükûtu sırasında Muş'tan sekiz topu kurtarmak ve gönüllü cem'etmek suretiyle hidematı sebk edip memurlarla beraber Tiflis'te bulunan Bediüzzaman Said-i Kürdî'de muhtac-ı atıfet olmakla mumaileyh de bir miktar meblağın irsaliyle tesriri menût-ı re'yi sânileridir. 9 Ağustos 1332 (1916), Vali vekili Memduh

Hilâl-ı Ahmer vasıtasıyla altmış liranın mumaileyh Bediüzzaman Said Kürdî'ye irsali Nazır Beyefendi tarafından ad ve tensib

buyurulduğundan Fuad Beyefendiye takdim olundu. 28 Ağustos 1332 (1916)

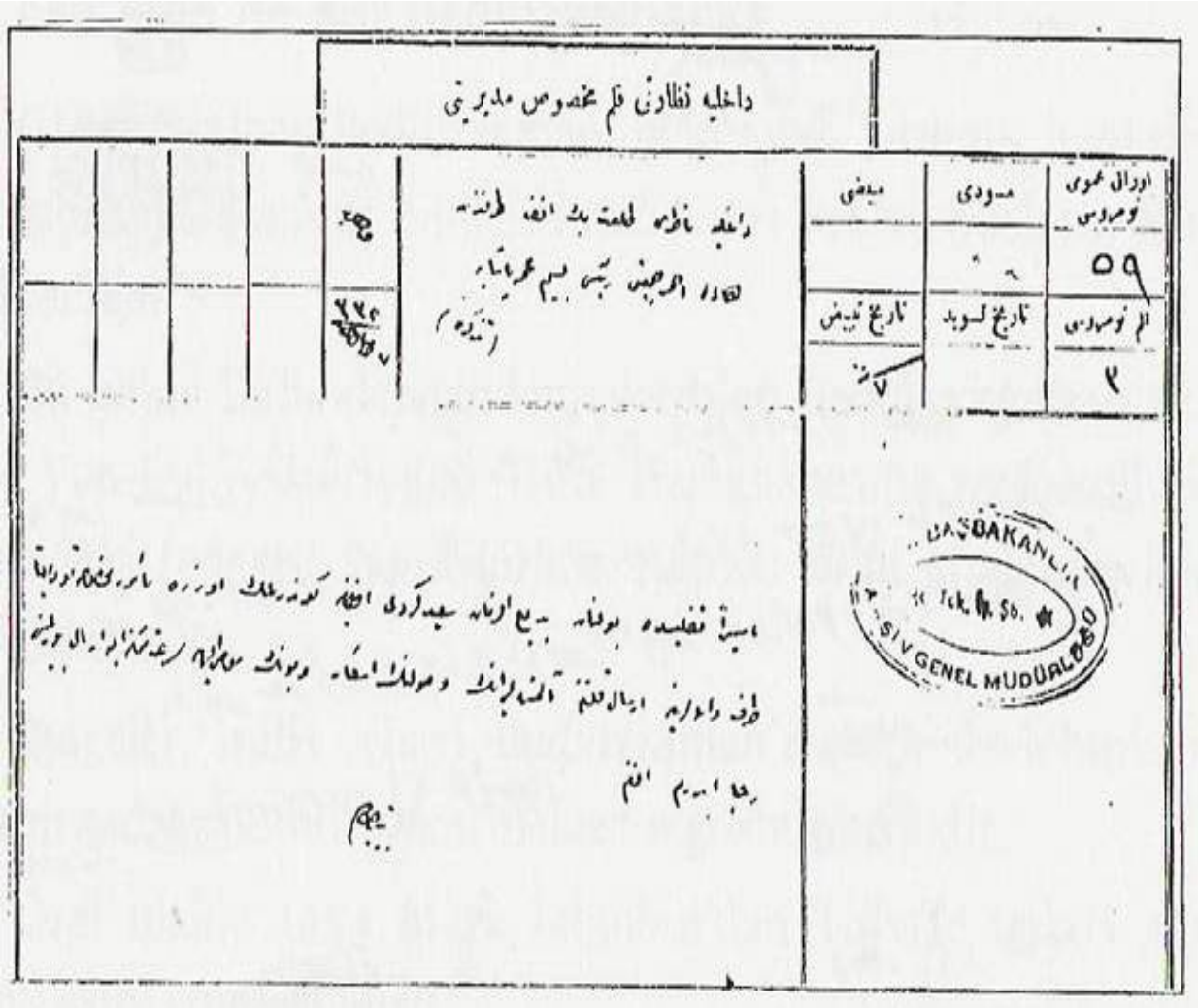

Dahiliye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti

Evrak Umumî Numarası: 59

Kalem Numarası: 3

Tarih-i Tebyiz: 7 Eylül 1332 (1916)

Dahiliye Nazırı Talat Beyefendi tarafından Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Reisi Besim Ömer Paşa'ya (Tezkire)

Esîren Tiflis'te bulunan Bediüzzaman Said-i Kürdî Efendiye gönderilmek üzere memur-ı mahsusa tevdian taraf-ı valalarına irsal kılınan altmış liranın vusulünün iş'ar ve bunun mumaileyhe sürat-ı mümkine ile irsal buyurulmasını rica ederim efendim.

Bab-ı Âli Mahreci, Tarih-i Keşidesi 10 Ağustos 1332 (1917)
Dahiliye Nezareti, Bitlis, Kaleme vûrûdu minhu 10.

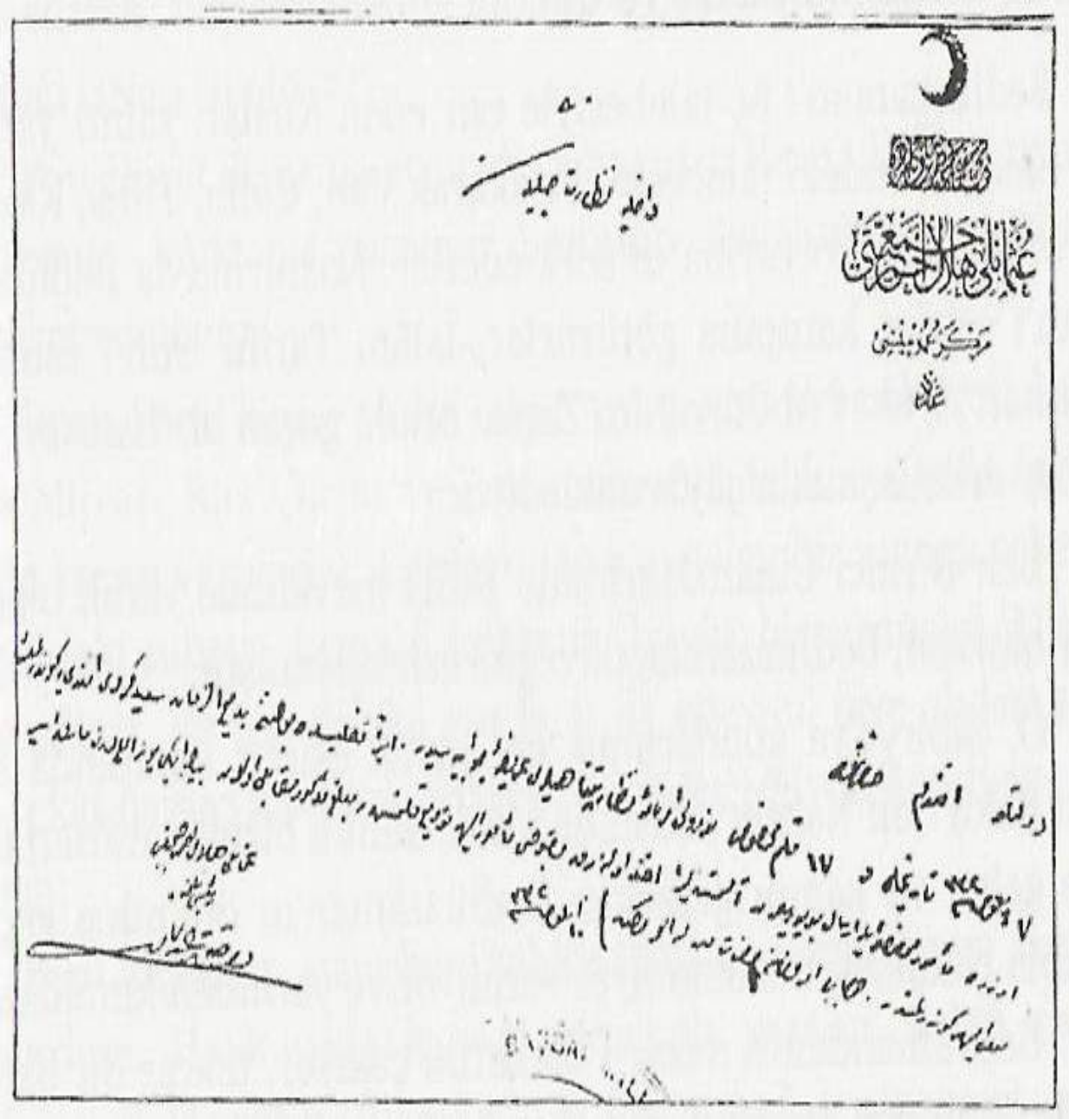

Taht-ı Himaye-i Hazret-i Mûlûkanede
Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Merkez-i Umumisi
Dahiliye Nezaret-i Celilesine
Devletlû Efendim Hazretleri

7 Eylül 1332 tarihli ve 17 kalem-i mahsus numaralı emirname-i nezaret-penahileri ariz-i cevabiyesidir.

Esiren Tiflis'te bulunan Bediüzzaman Said Kürdî Efendiye gönderilmek üzere memur-ı mahsus ile irsal buyurulan altmış lira ahzolunarak makbuzu memur ileyhe tevdi kılınmış ve meblağ-ı mezkur mukabili olan bin iki yüz elli dört mark esir mumaileyhe gönderilmiştir.

Ol babda emr u ferman Hazret-i men lehul-emrindir.

10 Eylül 1332 (1916)

Osmanlı Hilal-ı Ahmer Cemiyeti Reisi

Besim Ömer Paşa

Belgelerle Bediüzzaman : B2

Bediüzzaman'a Yezîdîlerin irşadı hakkında teklif

Osmanlıdan Bediüzzaman'a Yezîdîlerin irşâdı ve onları ta’lim ve tahsile teşvîki ve vâizliği görevi

Araştırmacı-yazar Müfit Yüksel’in ortaya çıkardığı tarihi belgede, Vali Memduh beyin Dâhiliye Nezâretine (İçişleri Bakanlığı) gönderdiği şifreli yazısında Bediüzzaman’ın İstanbul’a döndüğü, Bitlis’te Ruslara karşı elde ettiği başarılar dile getirildikten sonra Yezidilerin irşâdı ve onları eğitime teşvik edilmesi hususunda teklif götürülmesi ifade ediliyor.

İşte, Bediüzzaman’la la ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan belge:

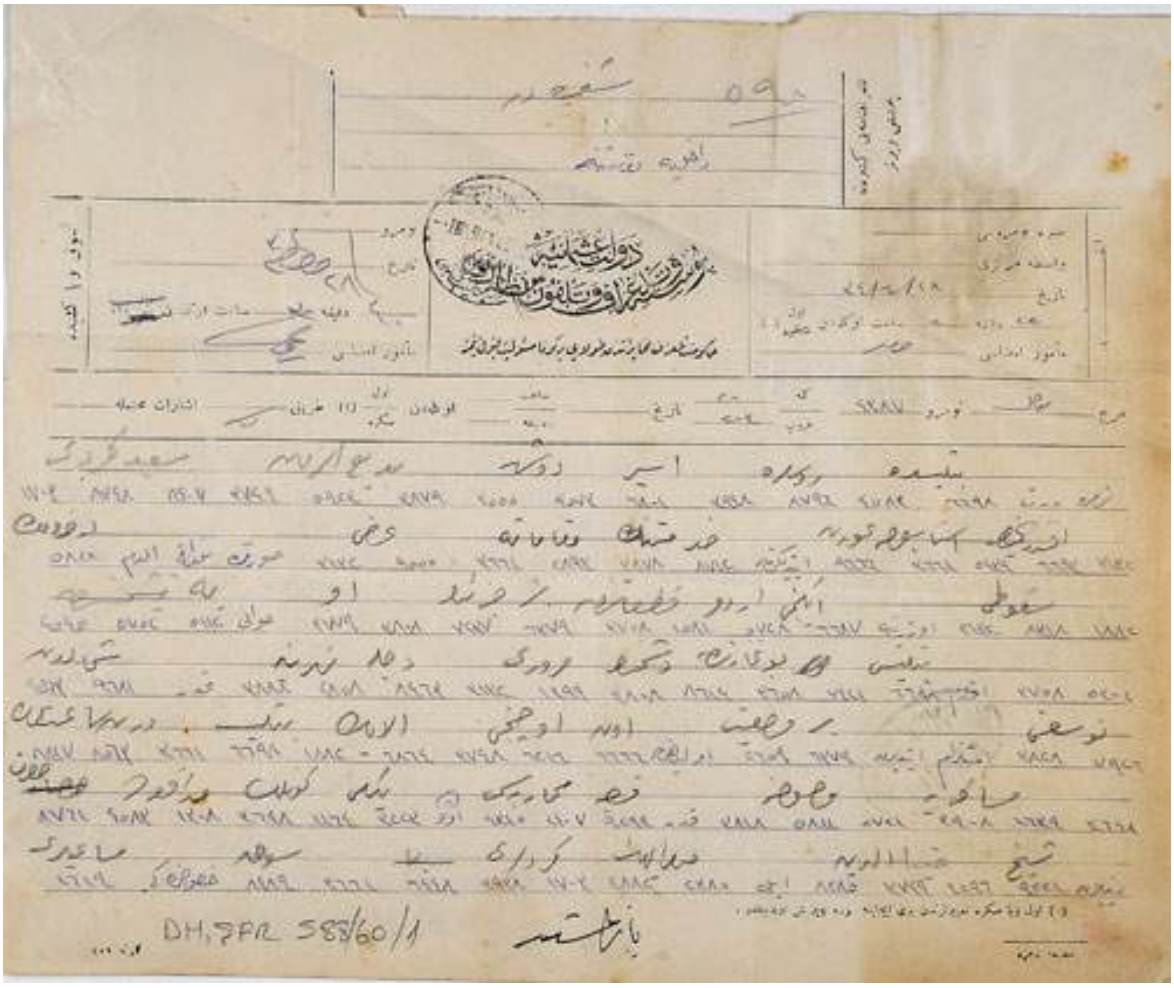

DH.SPR 585/60/1

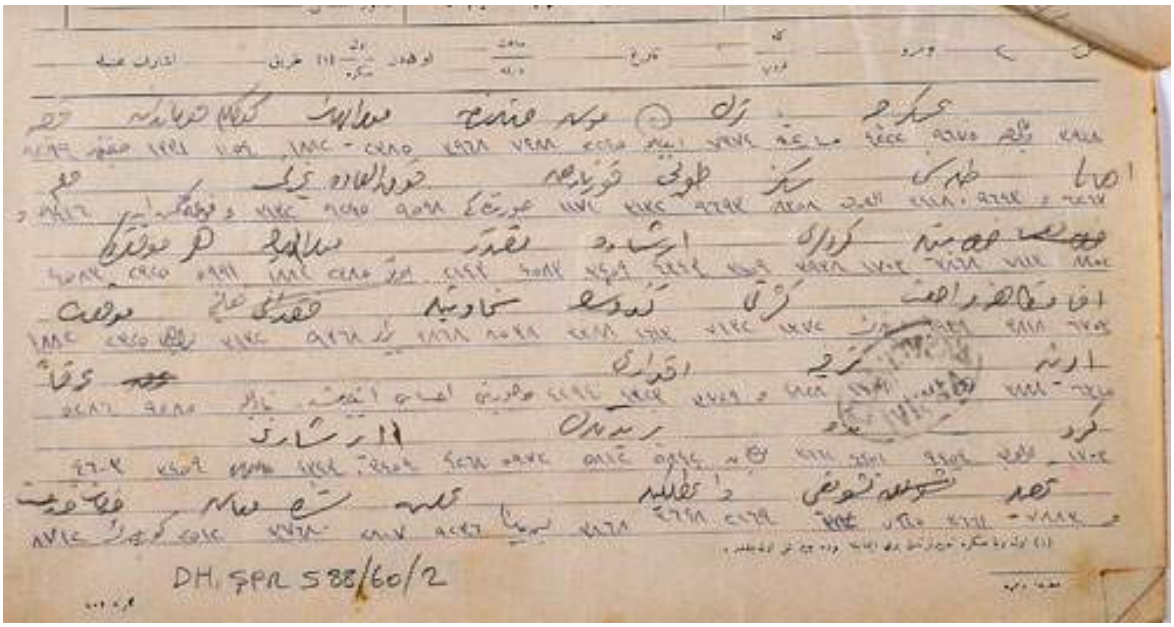

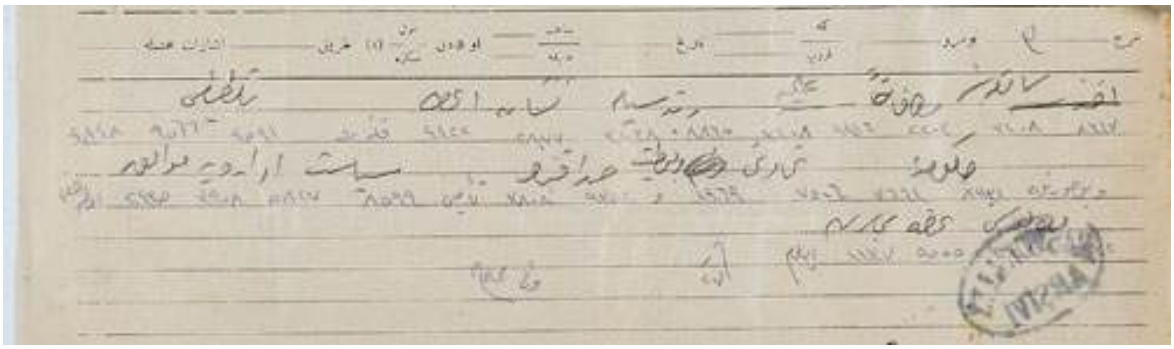

DH.ŞFR 588/60
28/Haz./1334

Posta Ve Telgraf Nezâreti
Dâhiliye Nezâretine Şifredir
Mahreci: Musul
No: 4

Bitlis’de Ruslara esir düşen Bedîüzzaman Said-i Kürdî Efendi’nin İstanbul’a avdet ettiğinden bahisle hizmetinin makâmâta ‘arzı sûretinde telgrafı aldım. Erzurum’un sukûtu üzerine ikinci ordu kıtaâtından bir cüz’ünün o havâliye yetişmesinden akdem Bitlis boğazından düşmanın

müruru ve Dicle nehrine kadar şimâlden tavassu'unu istilzâm etdiren bir vaz'iyyet olduğundan onüçüncü alayın Bitlis'e dört saatlik mesâfeye vüsûlüne kadar kasaba muhârebesi olan yirmi günlük müdafaâda "Hazret" denilen Şeyh Ziyâeddîn ile mumaileyhin kürdleri cepheye sevk husûsundaki mesâ'îleri ve bilhassa askerce müsâraaten terk edilen Muş cihetlerinde, mumaleyhin gönüllü kumandan sıfatıyla kasaba ahâli ve talebesini alarak sekiz (8) topu kurtarmak sûretindeki fevkalâde gayreti vukû'a gelmiş idi. İlim ve hitâbetiyle kürdleri irşâda muktedir olan mumaileyhin her mevki'deki ikâmetgâhına müracaât edenlerin kesreti kendisinin sahâvetiyle berâber fıkdân-ı meâyişi, olduğu mevk'ide emrine her zaman terfîh ve iktidarı mevcûdiyetini ihsâs etdirmişdir. Binâenaleyh, ırken kürd olup ....bulunan Yezîdîlerin irşâdı ve onları ta'lim ve tahsile teşvîki ve vâizliğiyle beşbin (5000) kuruş tensîb-i maâş görülerek hidemât-ı sâbıkasına mükâfâten ilmiyye rütbesiyle nişân dahi i'tâ kılınarak taltîfi ve bu sûretle hükümete temâdi-yi merbûtiyyet ve sadâkatinin te'mîni siyâset-i idâreye muvâfık olacağı mütalaâsını 'arza mücâseret eyledim. Fi 27..

Vâli: Memduh

(Latin Harflarine Aktaran: Müfid Yüksel)

Kaynak: *RisaleHaber.Com*

Belgelerle Bediüzzaman : B3

Osmanlı'nın, Said Nursi'ye bilirkişilik ricası

Osmanlı'nın, Said Nursi'ye bilirkişilik ricası

Sosyolog Müfit Yüksel, Bediüzzaman Said Nursi'nin Osmanlı döneminde bilirkişi olarak görüşlerine başvurulduğuna dair bir belgeyi ortaya çıkardı.

Nüfus Müdürlüğü Bitlis ve çevresinin etnografik haritasını çıkarmak için Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiye üyesi Bediüzzaman'a gönderdiği yazıda "etnografik harita tanzîmi için Bitlis vilâyetinin ba'zı aksâmı hakkında ma'lûmât ve mu'âvenet-i 'aliyyelerinden istifâde olunmak üzere Cağaloğlu'ndaki dâireyi teşrîfleri ricâ olunur" ifadelerine yer verildi.

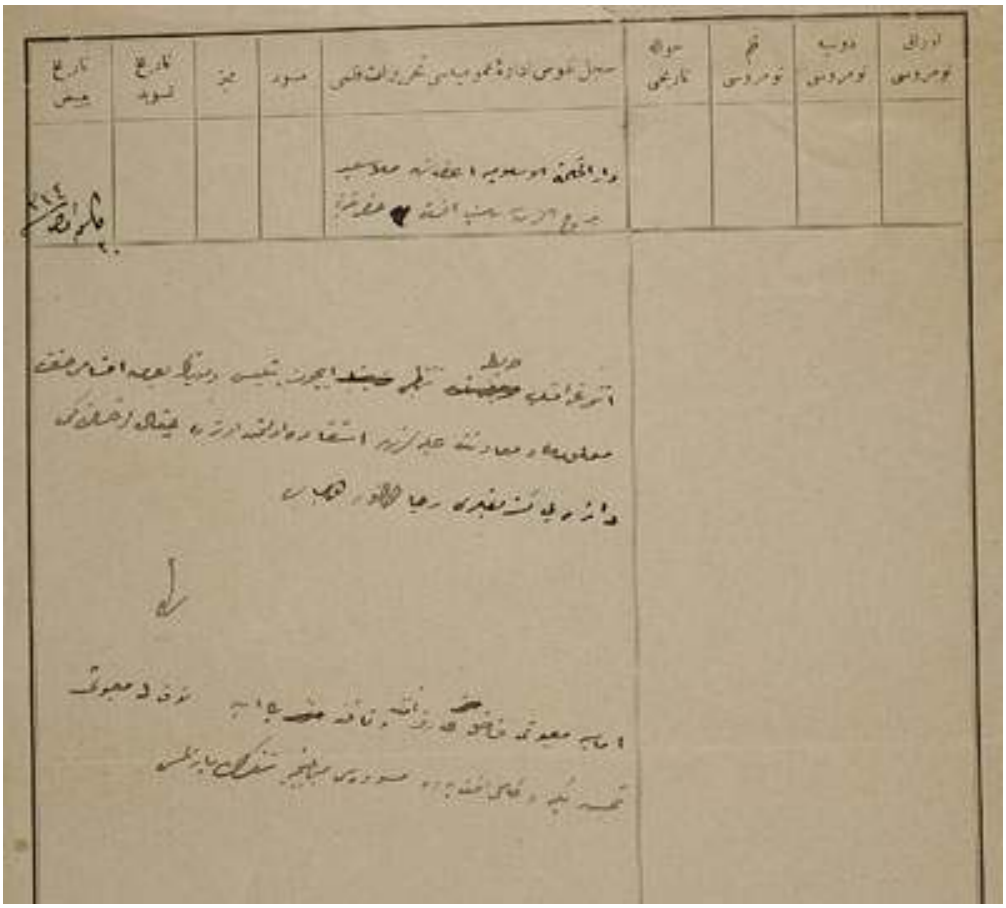

DH.SN-THR

82/23

26/Ra./1337

Sicill-i Nüfûs İdâre-i Umumiyyesi Tahrîrât Kalemi

Tarîh-i Tebyîzi: 30 Kânûn-i Evvel 1334

Dâru’l-Hikmeti’l-İslâmiyye A’zâsından Molla Saîd Bedîüzzamân Beğ Efendi Hazretlerine

Etnografik harita tanzîmi için Bitlis vilâyetinin ba’zı aksâmı hakkında ma’lûmât ve mu’âvenet-i ‘aliyyelerinden istifâde olunmak üzere Cağaloğlu’ndaki dâireyi teşrîfleri ricâ olunur. Ol Babda..

Amasya meb’usu Fâzıl Ârif Efendi ve Nâfiz Beğ ile Tokat meb’usu Tahsin Beğ’e ve Kâmil Efendiye de müsveddesi mucebince tezkire yazılmış.

(Latin Harflarine Aktaran: Müfid Yüksel)

Kaynak: *RisaleHaber.Com*

Belgelerle Bediüzzaman : B18

Rus esaretinden vatana avdet belgesi

Rus esaretinden vatana avdet belgesi

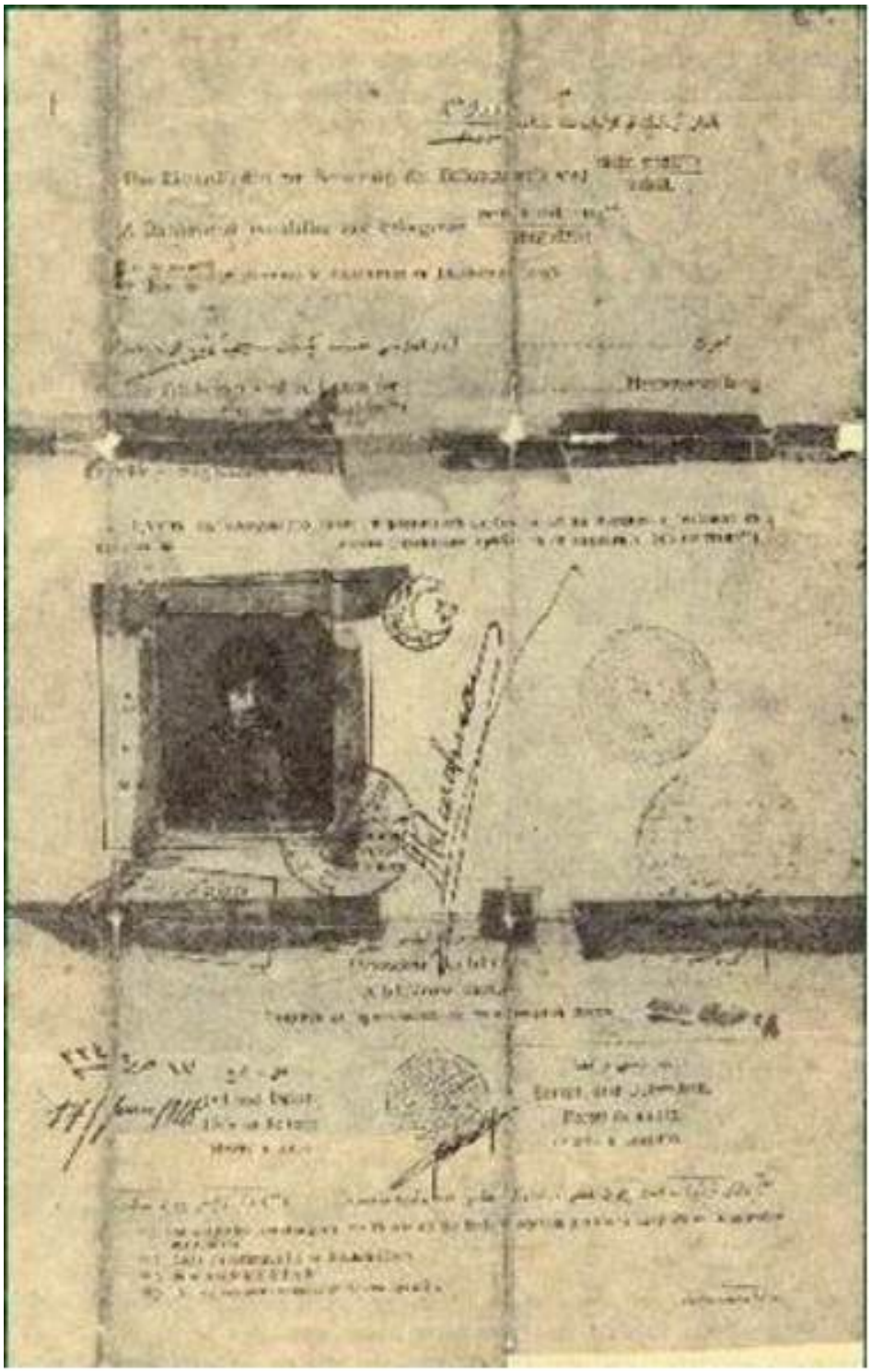

Belgenin ön yüzü

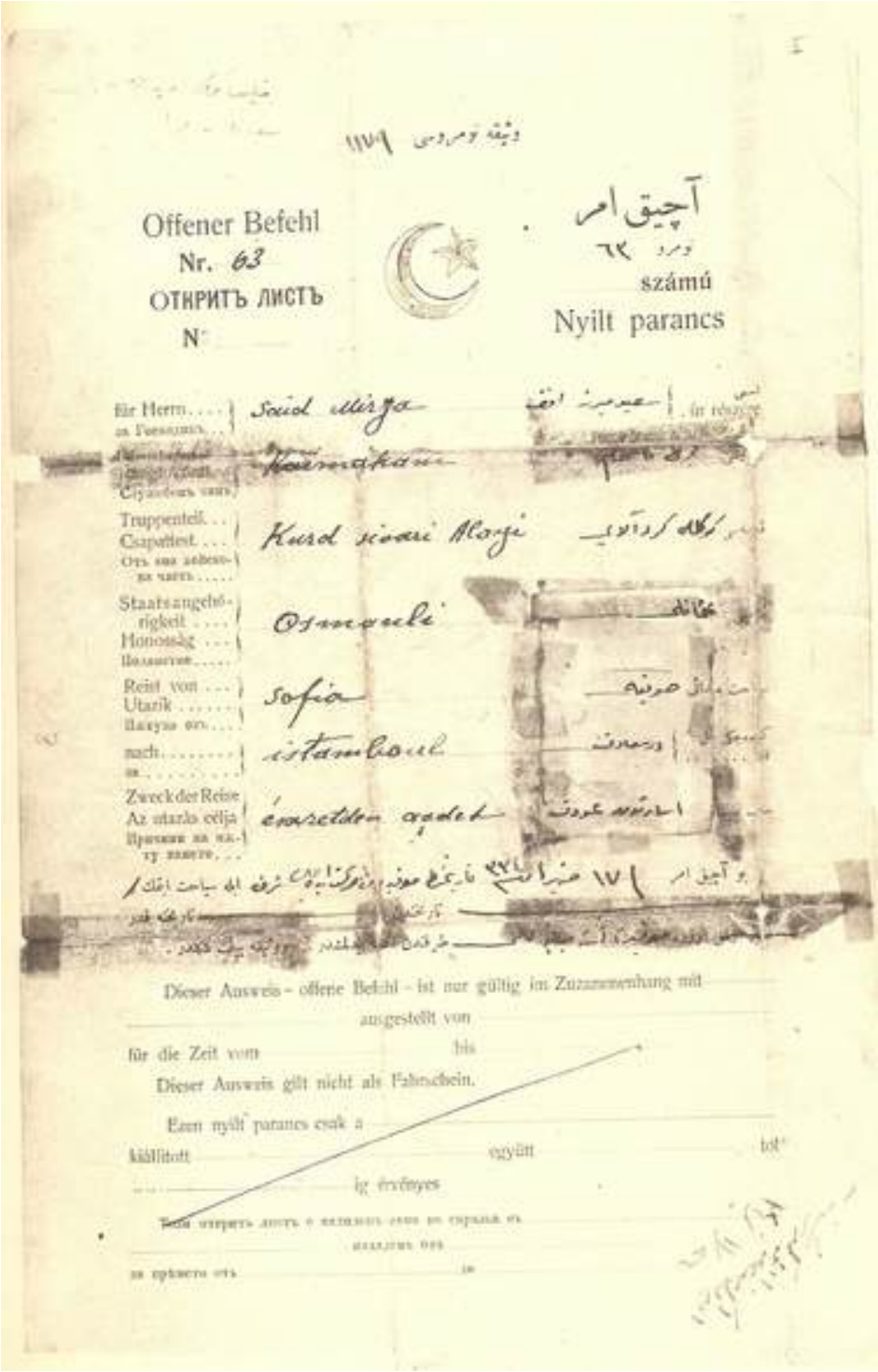

Belgenin arka yüzü

İsmi : Said Mirza Efendi
Rütbesi : Fahri kaymakam
Kıt'ası : Gönüllü Kürt Süvari Alayı

Tabiiyeti : Osmanlı
Seyahat mebdei : Sofya
Gideceği mahal : İstanbul (Dersaadet)
Sebeb-i seyahat : Esaretten avdet, 17 Haziran 1334 (1918)

(Bediüzzaman Cihan Harbinde gönüllü albay olduğundan bu pasaportu Sofya Ateşemirliği Askeri Daireden almıştır.)

طنين

مواصلت

كردستان علماسندن اولوب طلبه‌سيله برابر قافقاس جبهه‌سنده محاربه‌يه اشتراك ايلمش وروسلره اسير دوشمش اولان بديع الزمان سعيد كردى افندى اخيراً شهريزه مواصلت ايلمشدر .

Bediüzzaman'ın esaretten döndüğünü haber veren 25 Haziran 1918 (1334) tarihli Tanin gazetesi ve talebeleriyle beraber Kafkas cephesinde savaşa iştirak ederek Ruslara esir düşmüş olan Bediüzzaman Said Efendi'nin İstanbul'a dönüşünü yazan Tanin'in o günkü haberi;

Muvasalat

Kürdistan ulemasından olup, talebeleriyle beraber Kafkas cephesinde muharebeye iştirak eylemiş ve Ruslara esir düşmüş olan Bediüzzaman Said Kürdî Efendi ahiren şehrimize muvasalat eylemiştir.

Belgelerle Bediüzzaman : B11

Darül Hikmetil İslamiyeye verdiği öz geçmiş

Bediüzzaman'ın Darül Hikmetil İslamiyeye verdiği öz geçmiş

سوال	جواب
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

ME'MURİN VE KETEBE VE MÜSTEHDEMİN-İ DEVLET-İ ALİYYENİN

TERCÜME-İ HALLERİNİN TAHLİLİNE MAHSUS VARAKADIR

-KIYMETİ ON KURUŞTUR-

Sual: 1) Tercüme-i hal sahibinin isim ve mahlası ve şöhret ve lakabı, bir sülale-i ma'rufeye mensub ise keyfiyet-i nisbeti, mezhebi, ecnebi ise tabiiyyeti, pederinin isim ve meslek ve şöhreti?

Cevap: 1) İsmim Said, şöhretim Bediüzzaman, pederimin ismi Mirza'dır. Bir sülale-i ma'rufeye nisbetim yoktur. Mezhebim Şafiidir. Devlet-i Aliyyeyi Osmaniye tabiiyyetindeyim.

Sual: 2) Tarih ve mahall-i veladeti?

Cevap: 2) Tarih i veladetim 1293'tür. Mahall-i veladetim. Bitlis vilayeti dahilinde Hizan kazası mülhakatından. İsparit nahiyesinin Nurs Karyesidir.

Sual: 3) Memalik-i Osmaniyye ve ecnebiyyenin resmi ve hususi hangi mekteb ve medreselerinde, yahut muallim-i mahsustan hangi ilim ve fen ve san'at ve lisanları ne dereceye kadar tahsil eylediği, şehadetname ve tasdikname ve icazetname alıp almadığı, almış ise tarihleri. Hangi lisanlarla kitabet yahut yalnız tekellüm ettiği tab ve neşrolunmuş eser ve telifi var ise neye dair olup ne zaman ve nerede tab ve neşrolduğu ihtiraati fenniyye ve hususat-ı saireye dair bir imtiyaz ve ruhsatı haiz ise mahiyeti bir memuriyete ait intihabname veya ehliyetnamesi varsa o me'muriyetin kaçıncı sınıfı için hangi mabalden ne tarihte verildiği?

Cevap: 3) Bidayet-i tahsilimde mezkur İsparit nahiyesinde biraderim nezdinde mebadi-i ulumu iki sene kadar okudum. Sonra Erzurum'a tabi Bayezit kasabasında Şeyh Muhammed Celali hazretlerinin halka-i tedrisinde tederrüs-ü mutad olan dürusu bi'l-ikmal itmam-ı nüsah eyledim. Harb-ı hazırın ilanı üzere gönüllü olarak alay kumandanı namıyla harbe iştirak eyledim. Bitlis'te

Ruslara esir düştüm. Esaretten firar ederek İstanbul'a geldim. Bidayete-i teşekkülünden beri Dar-ül Hikmet-il İslamiye'de aza olarak bulunuyorum. Müşarün ileyh Muhammed Celali Efendi hazretlerinden almış olduğum icazetnameyi zaman-ı esaretimde zayi eyledim. On yedi adet te'lifatım vardır. Birinci Arabiyü'l-ibare olarak te'lif gerdem olan İşarat-ül İ'caz nam tefsir-i şerif ve mantıkta Talikat ve Kızıl İ'caz nam risalelerle El Hutbet-üş Şamiye nam risale-i Arabi... Nokta, Şuaat, Sünuhat, Münazarat, Muhakemat, Tuluat, Lemaat, Rumuz, İşaret, Hutuvat-ı Sitte, İki Musibetin Şehadetnamesi ve Hakikat Çekirdekleri gibi diğer te'lifatım Türkiyy'ül-ibaredir. Te'lifatımın ekserisi irşad-ı Müslimin ve ikaz-ı gafilin için yazılmış münebbihattandır. Türk ve Kürd lisanıyla tekellüm ettiğim gibi Arabi ve Farisi lisanlarıyla yazar ve okurum.

Te'lifatımdan Rumuz, İşarat, Hutuvat-ı Sitte, İki Musibetin Şehadetnamesi, El Hutbet-üş Şamiye, Münazarat, Muhakemat ve Talikat'ın nüshaları kalmamıştır. İhtiraat-ı fenniye ve hususat-ı saire dair bir imtiyaz ve ruhsatı haiz değilim.

Sual: 4) Evvelce hizmet-i devlete dahil olup da henüz tercüme-i hal varakası vermemiş olanların muvazzaf veya mülazim olarak ne tarihte ve nerede dahil olduğu ve sırasıyla nasıl me'muriyetlere hangi tarihlerde tayin olunup ne miktar maaş veya ücret ve aidat aldığı, her me'muriyette ne zaman ifa-yı vazifeye ve istifa-yı maaşa mübaşeret edip o maaşın ne vakte kadar ahzeylediği arada mazul kalmış ise müddeti ve mazuliyet maaşı almış ise miktarı me'muriyet ve mazuliyetinde muhassesatınca daimi ve muvakkat zamaim ve tenzilat olup olmadığı, ne rütbe ve nişan ve madalyaları hangi tarihlerde ihraz eylediği ecnebi nişan ve madalyaları varsa ne sebeble ve ne zaman verildiği hidemat-ı gayr-ı resmiyede bulunmuş ve me'muriyet-i mahsusa ile bir tarafa i'zam kılınmış ise keyfiyeti?

Cevap 4) Gönüllü ve bir hizmet-i müftehire olarak harb-ı umumi ilanı esnasında evvela alay müftüsü namıyla ordu-yu humayuna dahil olup saniyen alay kumandanı vazifesini ifa etmekte iken Bitlis'te Ruslara esir düştüm. Bu hizmetlerim hep fahri idi. Yalnız esaretten avdetimde İstanbul'a geldiğimde Harbiye Nezareti ikramiye olarak bana üç ay ellişer liradan yüz elli lira verdi. Bir adet harb madalyası

vardır. Başka rütbe ve nişanım yoktur. Ecnebi nişan ve madalyam yoktur. 26/Şevval/1334 tarihli irade-i seniye ile ve beş bin kuruş maaşla Dar-ül Hikmet-il İslamiye azalığına tayin ve 18/Zilkade/1336 tarihli İrade-i Seniye mucibince (mahreç) payesiyle taltif olundum.

Sual: 5) Bulunduğu me'muriyetlerden infisalı vuku bulmuş ise esbab-ı hakikiyesi ve bilahare cevaz-ı istihdam kararı alıp alamadığı, gerek bunlardan ve gerek vazife-i me'muriyetine taalluk etmiyen ahvalden dolayı taht-ı muhakemeye alınmış ise neticede ne hüküm sadır olduğu ve ceza görüp görmediği?

Cevap: 5) Şimdiye kadar hiçbir veçhile taht-ı muhakemeye alınmadım. Diğer suallere cevaptan veresteyim.

17/Teşrin-i evvel/1337
Dar-ül Hikmet-il İslamiye azasından
Bediüzzaman Said

Kaynak: *RisaleiNurEnstitusu.org*

Belgelerle Bediüzzaman : B10

Osmanlı Devletinin verdiği hüviyet cüzdanı

Bediüzzaman Hazretlerine Osmanlı Devletinin verdiği hüviyet cüzdanı

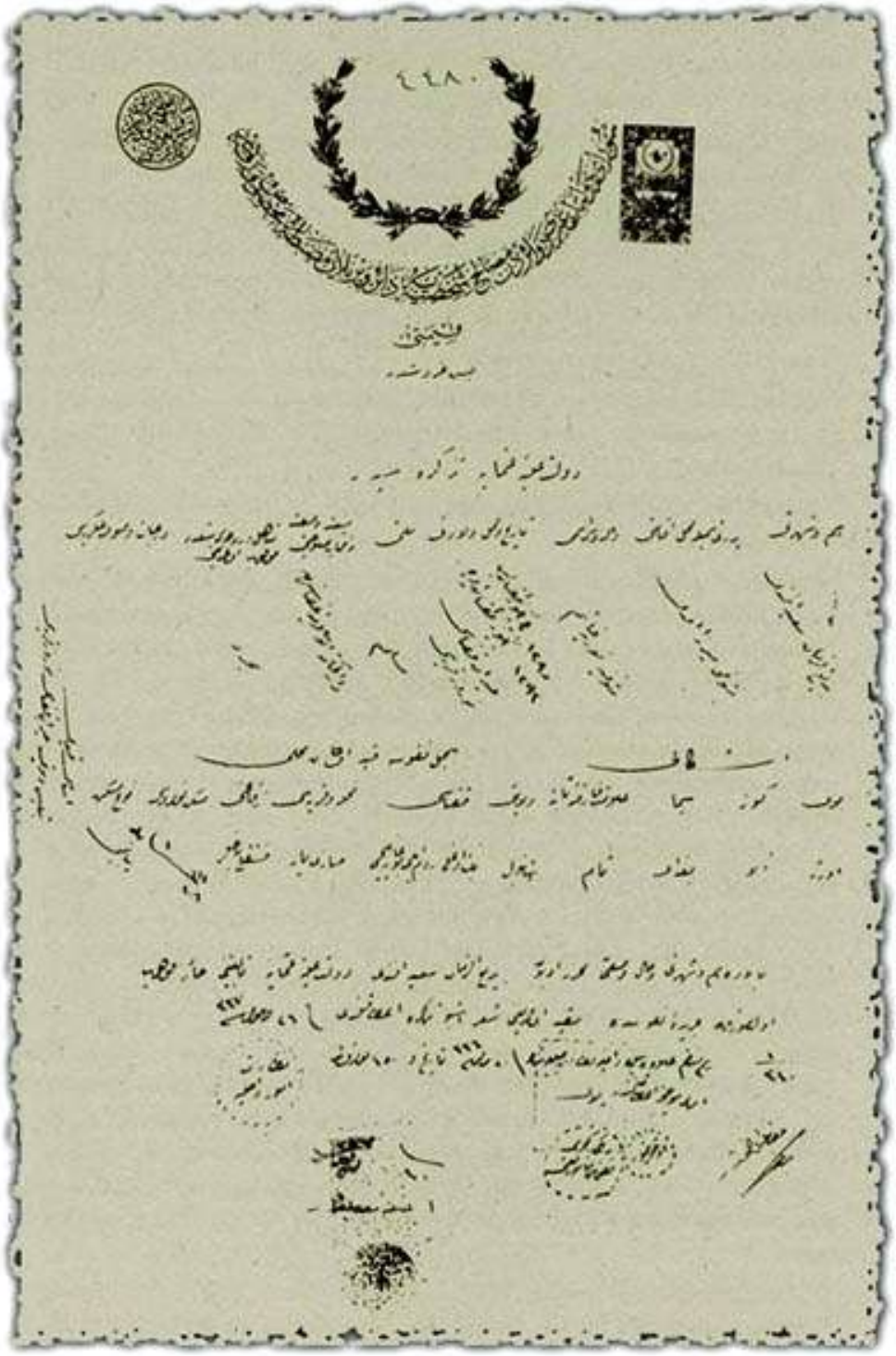

MALİYE NEZARETİ, EVRAK-I NAKDİ VE LEVAZIM MÜDÜRÜYETİ

ŞURA-YI DEVLETİN GAYR-I DEVAİRDEN MESALİH-İ ŞAHSİYEYE

DAİR VERİLEN MAZBATAYA MAHSUS VARAKADIR

Kıymeti Beş Kuruştur

DEVLET-İ ALİYE-İ OSMANİYE TEZKERESİDİR

İsim ve şöhreti: Bediüzzaman Said Efendi.

Pederi ismiyle mahall-i ikameti: Müteveffa Mirza Efendi.

Validesi ismi: Müteveffiye Nuriye Hanım.

Tarih ve mahall-i veladeti: 1295(bin iki yüz doksan beş) ve 1293(bin iki yüz doksan üç). Hizan Kazası, Nurs Karyesi.

Milleti: Müslim.

San'at ve sıfat ve intihab selahiyeti: Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye azasından.

Müteehhil ve zevcesi olup olmadığı: Mücerred.

Derecat ve sınıf-ı asliyesi: -

EŞKALİ, SİCİL-İ NÜFUSA KAYID OLUNAN MAHALLLİ

Boy: Orta. - **Göz**: Ela. - **Sima**: Buğday.

Alamet-i farika-i sabite: Tam.

Vilayeti: İstanbul. - **Kazası**: Beyoğlu, Rumeli, Boğaziçi.

Mahalle ve Karyesi: Sarıyer. - **Sokağı**: Fıstıklı Bağlar.

Mesken Numarası: 18/11. - **Mesken Nev'i**: Yabancı.

Esas kaydı: Bitlis Vilayeti, Hizan Kazası, Nurs Karyesi.

Balâda isim ve şöhreti, hal ve sıfatı muharrer olan Bediüzzaman Said Efendi,

Devlet-i Aliye-i smaniye tebaiyetini haiz olup ol suretle

ceride-i nüfusta mukayyed olduğunu mü'şir işbu tezkere ita kılındı.

— 26 Eylül 1337 —

Nezaret-i Umur-ı Dahiliye

Kaynak: *RisaleiNurEnstitusu.org*

Belgelerle Bediüzzaman : B17

Yeşilay'ın tutanaklarında Said Nursi

Yeşilay'ın tutanaklarında Said Nursi

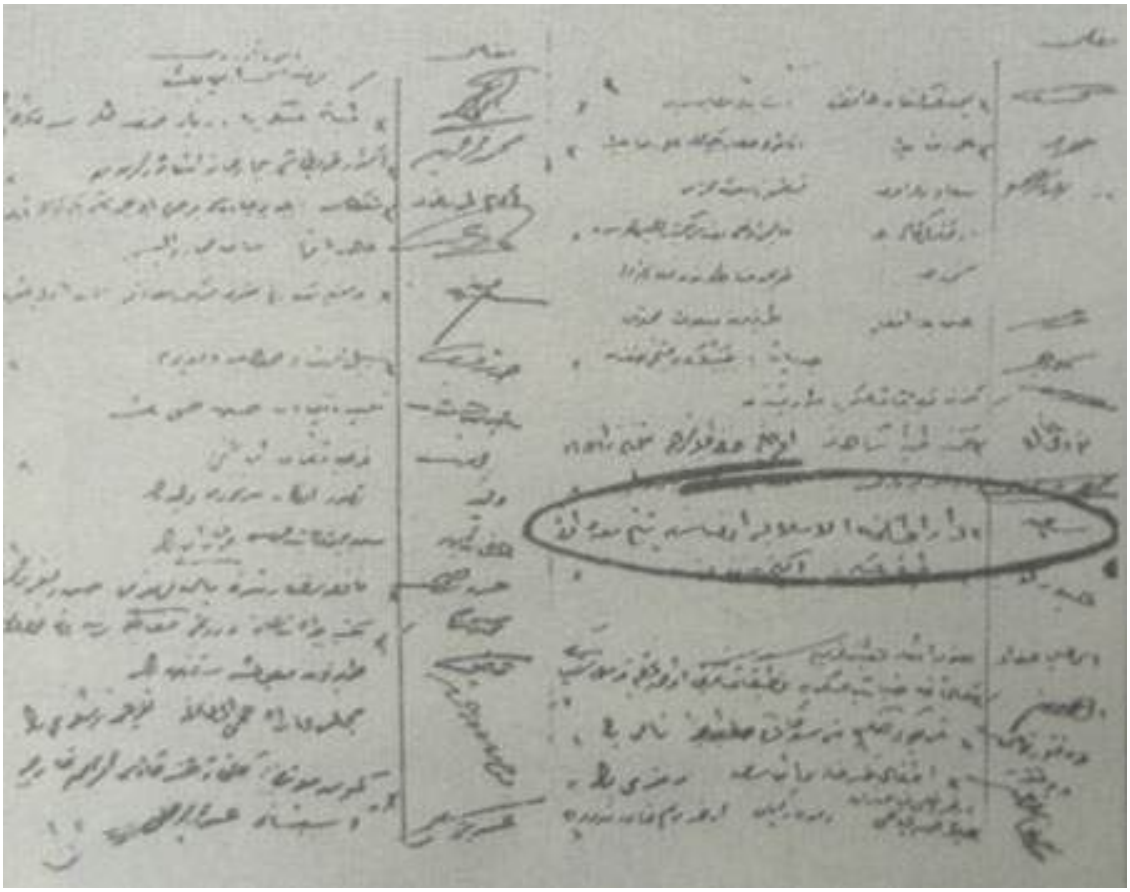

Resimde Yeşilay'ın ilk toplantı günlerine ait imza ve hüviyet defterinden birinde Bediüzzaman'ın imza ve hüviyeti görülmektedir.

Necmettin Şahiner'in araştırmasına göre Yeşilay ilk kurulduğu günlerde, biri küçük defter olan iki defter tutmuş. Bu üyelerin imza ve hüviyeti içindir. İşte bu defterde Üstad'ın ve diğer üyelerin imza ve hüviyetleri yer almaktadır. Diğer defter ise toplantılarda yapılan konuşmalar ve verilen tekliflerin bulunduğu tutanaklar yer almaktadır.

Yine Şahiner'in tespitine göre bu tutanakların bazılarında Bediüzzaman'ın da yer yer cümlelerine rastlanmıştır.

İşte Yeşilay tutanaklarındaki Bediüzzaman'ın sözleri:

Reis: Yirmi yaşından genç olanlara içki verilmemesi Dahiliye Nezaretine (İçişleri Bakanlığına) müracaat edelim.

Bediüzzaman Said Efendi: “İyi… İyi..

Reis: (Gayr-i Müslimlerin) onbeş yaşından aşağı çocuklarına da satış yasaktır.

Bediüzzaman Said Efendi: “Bunlara dahil olarak Polis Nizamnamesini isteyelim.”

Tutanakların bir yerinde “medreseleri üye kabul edelim” teklifine karşı:

Bediüzzaman Said Efendi: “Zaten talebeleri nehy-i münkerat ile mükelleftirler. Din namına talebe vazife ile mükelleftir.”

İçkinin içilmesini önlemek amacıyla alınan kararlar hakkında konuşulurken konuşmaların bir yerinde;

Bediüzzaman Said Efendi: “İstanbul’un yüzde onu muhâkemesine malik Yüzde doksanı avamdır. Avam nasihatten ziyade kuvvetten korkar. Alaküllihal kuvvete ihtiyaç vardır. Darül Hikmet’i-İslamiye çalışıyor, tevkif edemedi. Anadolu’da birden men edildi.”

Yine bir başka tutanakta:

Bediüzzaman Said Efendi: “En ziyade neşriyata ve matbuata ehemmiyet vermemiz lazımdır.”

Bediüzzaman Said Efendi: “Şeriatta hüküm var. Tabiplerin beyan ettiği hikmettir. Hamr, kumar bunlar kebâirdendir.” Diyerek alınan

kararlarda görüşlerini açıklama hususunda aktif rol aldığı anlaşılmaktadır.

Bu tutanakların gösterdiği önemli bir husus daha var o da; Bediüzzaman Hazretleri Yeşilay Cemiyetinin ilk yılında gayretle çalışmış ve toplantılarına katılmıştır. Daha sonra zaten Ankara'ya davet edilmiş ve oradan Van'a geçmiştir. (**Kaynak**: *risalehaber.com*)

Yeşilay'ın zabıt evrakında Bediüzzaman'ın imzası: "Said

Bediüzzaman'ın katıldığı 5 Mart 1920 Cuma günkü
Yeşilay toplantısı imza defterinin ilk sayfası

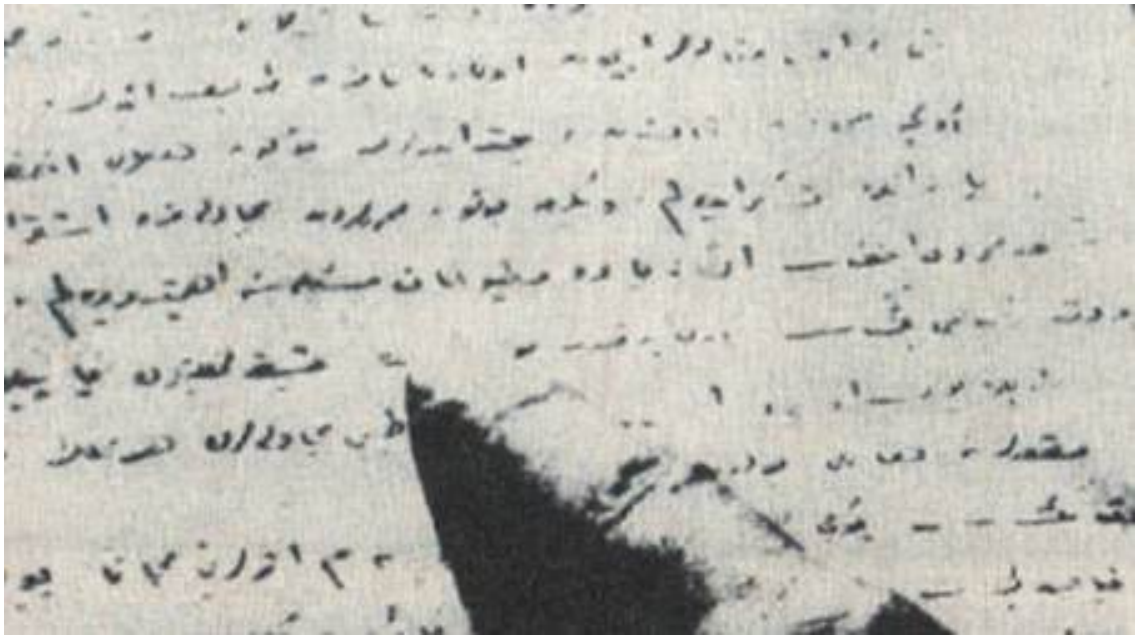

Yeşilay'ın zabıt defterinden...
"Said Kürdî Efendi: En ziyade matbuat meselesine ehemmiyet verelim."

Belgelerle Bediüzzaman : B7

Said Nursi'nin TBMM belgeleri

Said Nursi'nin TBMM belgeleri

22 Kasım 1922 Perşembe günü Bediüzzaman Said Nursi'ye Meclis'te resmen hoşamedi edilmiş (hoşgeldin merasimi) ve alkışlarla karşılanmıştır.

Hakimiyet-i Milliye Gazetesi ise 15 Rebiülevvel 1341/10 Teşrinisani 1338 (1922) Cuma tarihli nüshasında "Tarihi bir Celse" başlığı altında gelişmeleri okuyucularına aktarmıştı...

O güne ait oturumun zabıtlarında Bediüzzaman kürsüye bu sözlerle çağrılmıştır:

"Reis: Efendim, Bitlis Mebusu Arif Beyle rüfekasının takriri var: 'Riyaset-i Celaliye... Vilayat-i Şarkiyye ulema-yı beynamından olup Anadolu gazilerini ve Meclis-i Aliyi ziyaret etmek üzere İstanbul'dan buraya gelerek samiin locasında bulunan Bediüzzaman Molla Said Efendi Hazretlerine hoşamedi edilmesini teklif eyleriz. Bitlis-Arif, Bitlis-Derviş, Muş-Kasım, Muş-İlyas Sami, Siirt-Salih, Bitlis-Resul, Ergani-Hakkı.'

(Alkışlar)

"Rasih Efendi (Antalya): Kürsüye teşriflerini ve dua etmelerini kendilerinden rica ederiz."

(Zabıt Ceridesi, c.24:457)

Ve Bediüzzaman'ın ilk BMM'de alkışlarla karşılandığını, kürsüye davet edilerek Türk ordusunun zaferi için dua ettiğini bildiren "Zabıt Ceridesi"nin aslı.

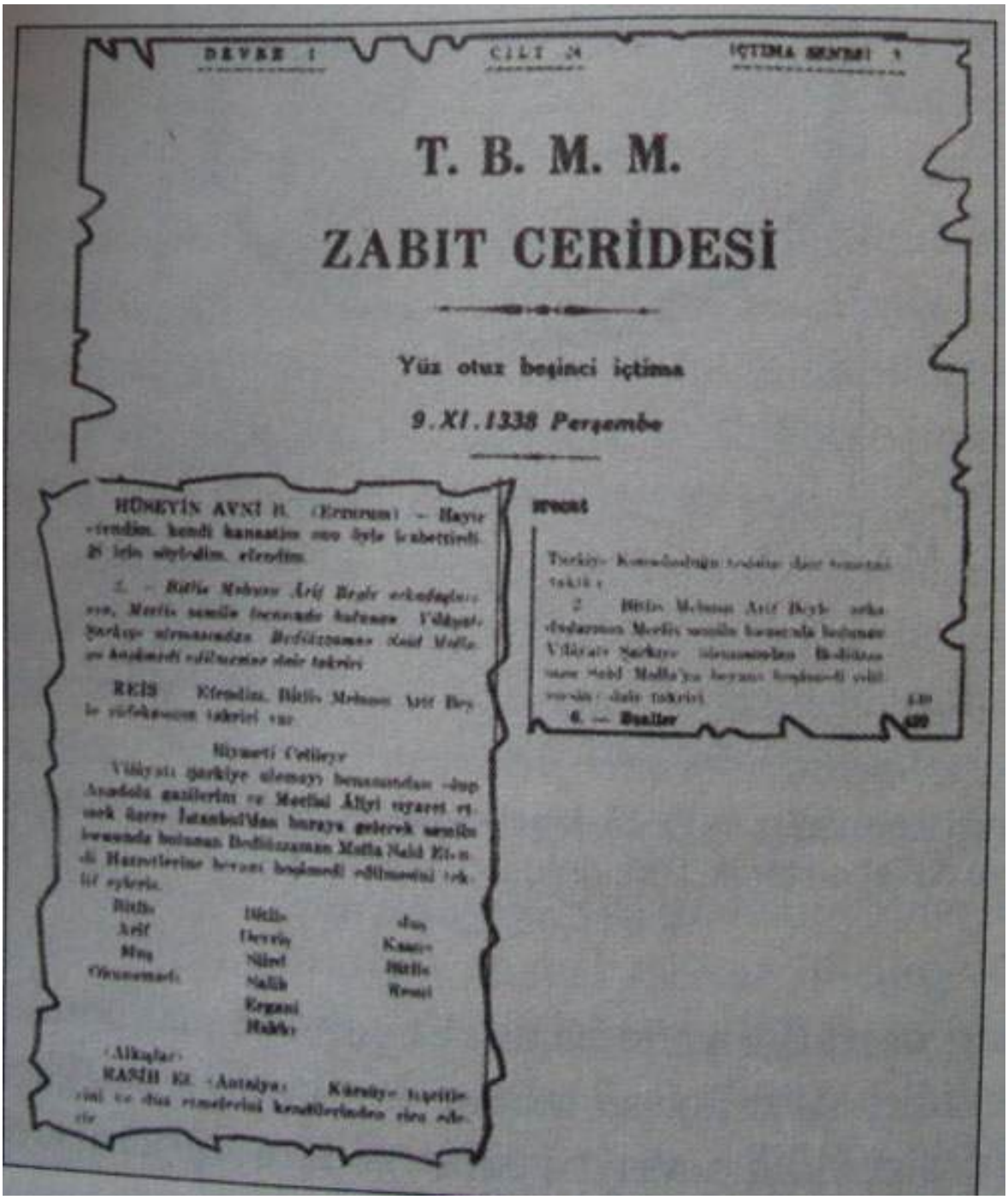

DEVRE 1 CİLT 24 İÇTİMA SENESİ 1

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yüz otuz beşinci içtima

9.XI.1338 Perşembe

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Hayır efendim, kendi kanaatim ona öyle kabettirdi. Bi'l-iyn söyledim, efendim.

2. — Bitlis Mebusu Arif Beyle arkadaşlarının, Meclis namına İzmirde bulunan Vilâyât-ı Şarkiye müfettişliğinden Bedüzzaman Said Molla'ya beyanat bulunmadığı etrafındaki tekriri

REİS — Efendim, Bitlis Mebusu Arif Bey ile rüfekasının tekriri var.

Hizmeti Celileye

Vilâyât-ı şarkiye müfettişliği bulunmadığı halde Anadolu gazilerini ve Meclisi Âlîyi ziyaret etmek üzere İstanbul'dan buraya gelerek memleket hesabında bulunan Bedüzzaman Molla Said Efendi Hazretlerine beyanat bulunmadığı etrafındaki tekliflerimizin arzolunmasını teklif ederiz.

Bitlis Mebusu Arif Mus Mebusu Mehmet

Bitlis Mebusu Derviş Siirt Mebusu Salih Erganı Mebusu Hakkı

Kastamonu Mebusu Bitlis Mebusu Resul

(Alkışlar)

RAŞİD Ef. (Antalya) — Kürsüye çıkıyorum ve diğer arkadaşlarımın kendilerinden ziyadesiyle müdafaa ederim.

Eski ve yeni harflerle vesikaların aslı Ankara Milli Kütüphanesi'nde ve Meclis arşivlerinde bulunmaktadır.

Kaynak: *RisaleHaber.Com*

Belgelerle Bediüzzaman : B21

Alim Efendi'nin Medresetüzzehra teklifi

T. B M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yüz doksan altıncı İçtima

21 . 2 . 1339 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	418-419
2. — Sualler	419
1. — Konya Mebusu Kâzım Hüsnü Beyin, Konya muhtacini zürraına verilen tohumluk hakkında Maliye ve İktisat	
2. — Kayseri Mebusu Alim Efendi ile 166 refikının Van'da Medresetüzzehra namiyle bir medrese küşadına dair kanun teklifi (2/671)	419
3. — Takrirler	419

2. — Kayseri Mebusu Alim Efendi ile 166 refikının Van'da Medresetüzzehra namiyle bir medrese küşadına dair kanun teklifi (2/671)

21 Şubat 1923 tarihli Zabıt Ceridesinde, Van'da yapılması düşünülen Medresetüzzehrâ için, 166 mebusun imzasıyla bir kânun teklifinin Meclis'e verildiği yazılıyor.

Medresetüzzehrâ'nın belgesi

Z.C., I. Devre, Cilt 27, İçtima Senesi 3, 21.2.1339, 196. içtima.

Münderecat

"Kayseri Mebusu Âlim Efendi ile 166 refikının, Van'da Medresetüzzehrâ nâmiyle bir medrese küşâdına dair kànun teklifi. (2/671)"

İç sayfa

"REİS–Kayseri Mebusu Âlim Efendi ile 167 refîkinin, Van'da Medresetüzzehrâ nâmiyle bir medrese küşâdına dair teklif–i kànunileri, Lâyiha Encümenine..."diyerek, kanun teklifinin incelenmek üzere, Layiha komisyonuna tevdi' edildiğini kayd etmiştir.

Büyük Millet Meclisinin arşivinde bulunan bu belgeler arasında son derece dikkat çekici bir karar metni de var.

Bu karar metnine göre, Şer'îye ve Maarif Encümenleri (Komisyonları) tarafından, "Medresetüzzehrâ Kànunu" kabul edilmiştir. Ne var ki, bu karar metni komisyonlarda bekletiliyor ve aradan aylar, hatta yıllar geçtiği halde Meclis gündemine bir türlü getirilmiyor. Bu arada, 3 Mart 1924 tarihli Meclis kararıyla, medreselerin kapatıldığını hatırlatmış olalım.

Altı çizilmesi gereken bir başka bilgi notu da şudur:

Medresetüzzehrâ teklifinin Meclis'te okunduğu 21 Şubat 1923 günü, bir başka açıdan önemli bir tarihtir. Zira o gün, tâ 14 Ocak'ta Ankara'dan ayrılan ve İzmir'den dönerken Lozan'dan gelen İsmet Paşa ile Eskişehir'de buluşup birlikte Ankara'ya dönen M. Kemal'in, toplam bir ay, bir hafta (38 gün) sonra Meclis çalışmalarına katılmış olduğu ilk gündür.

Ayrıca, Meclis o gün (21 Şubat) itibariyle "Lozan görüşmeleri" sebebiyle mahfî celse (gizli oturum) şeklinde bir çalışma yapmıştır. İsmet Paşa, Lozan görüşmelerine dair Meclis'te geniş izahatta bulunmuştur. (Ali Fuat Cebesoy, Siyasî Hatıralar, I. Cilt, s. 233)

Yani, Meclis gündeminin bu derece yoğun ve elektrikli olduğu bir tarihte, Medresetüzzehrâ teklifi de, üstelik mebus çoğunluğunun (167) imzasıyla Meclis'in gündemine damgasını vuryor.

Üstad, olacakları hissetmiş olmalı ki...

Medresetüzzehrâ projesinin asıl sahibi olan Bediüzzaman Said Nursî, söz konusu teklifin ilgili komisyona gittiğini ve oralarda kabul gördüğünü fark ediyor. Ancak, buna rağmen neticeyi beklemeden Ankara'dan ayrılıyor.

Üstad, bu ayrılışın sebebini bir eserinde aynen şu sözlerle ifade ediyor: "Mustafa Kemal iki defa şifre ile Van vilâyetinin eski valisi ve benim dostum Tahsin Beyin vasıtasıyla beni, neşredilen Hutuvât–ı Sitte'ye mükâfaten taltif için Ankara'ya celb etti, gittim. Şeyh Sinusî Kürtçe lisanı bilmediğinden, beni onun yerinde üç yüz lira maaşla vilâyât–ı şarkıye vâiz–i umumîsi, hem meb'us, hem Diyanet Riyaseti dairesinde, Dârü'l–Hikmet âzâlarıyla beraber, eski vazifemle memnun etmek ve benim Van'da temelini attığım Medresetü'z–Zehrâ ve şark dârülfünununuma Sultan Reşad'ın verdiği on dokuz bin altın lira, iki yüz mebus içinde yüz altmış üç mebusun imzasıyla yüz elli bin banknota iblâğ edilerek kabul edildiği halde, ben Beşinci Şua aslının verdiği haberin bir kısmını, orada bir adamda gördüm. Mecburiyetle o çok ehemmiyetli vazifeleri bıraktım. Ve "Bu adamla başa çıkılmaz, mukabele edilmez" diye, dünyayı ve siyaseti ve hayat–ı içtimaiyeyi terk edip yalnız imanı kurtarmak yolunda vaktimi sarf ettim." (Şualar, Sayfa 314.)

Kendisine yapılan onca parlak teklife rağmen, Üstad Bedüzaman'ın Ankara'dan niçin ayrıldığının sebeb–i hikmetini bu şekilde anlamış bulunuyoruz. Üstad, o günden sonra neler olacağını fark etmiş olmalı ki, birlikte çalışmayı da, siyaset yoluyla çatışmayı da terk ederek, uzun vâdeli ilmî hizmetini yapmaya karar vermiştir. (M.Latif Salihoğlu)

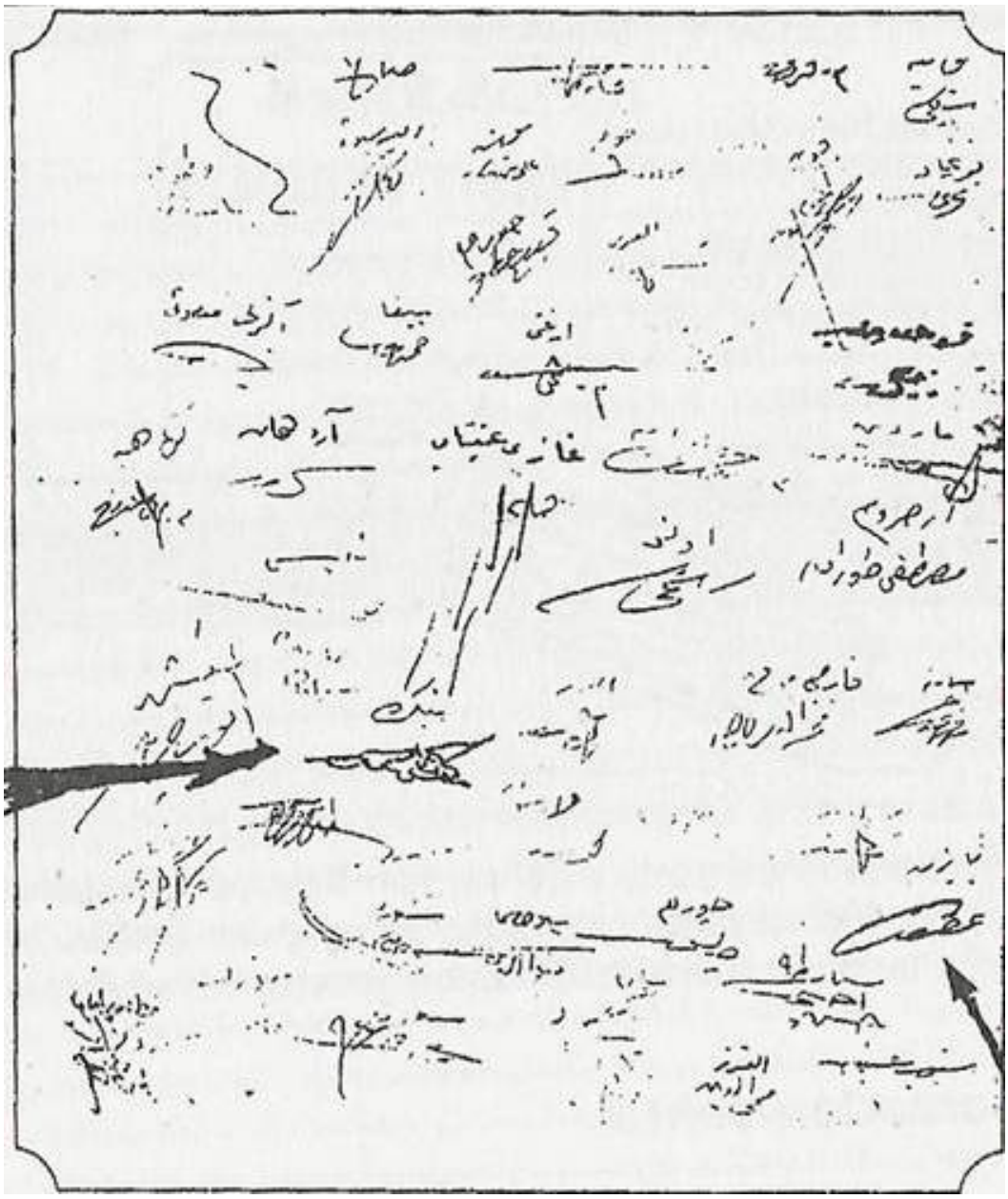

Bediüzzaman Hazretleri'nin kurmayı düşündüğü Doğu Anadolu Üniversitesi
Büyük Millet Meclisi'nin aralarında Mustafa Kemal ve İsmet İnönü'nün de bulunduğu toplantısında
150'yi geçen milletvekili tarafından kabul edilmişti

طان

وطن یولنده برلك

انكلیز مستملكاتی (روم) وشرق مسائلنده (یونارلار)ه مظاهردر

یونانستاندهاسیرلرمزك وضعیت الیمه‌سی

مدرسة الزهراء

یك مهم وفیضناك تشبث

Van-Zehra Üniversitesi'nin ilk Milli Meclis'teki müzakerelerini haber yapan
Tan gazetesinin 28 Şubat 1923 Çarşamba günkü sayısının başlık ve ilk sayfa haberleri (üstte).
Tan gazetesinin sayfa başından verdiği haberin başlığında şunları okumaktayız:
Medresetü'z-Zehra: Pek Mühim ve Feyiznak bir Teşebbüs (Altta).

Tan gazetesinin Van Üniversitesi ile alakalı haberinden bazı özet kısımlar:

Önemli bir ilim irfan bereketi

Van'da muazzam bir medrese inşası için, Büyük Millet Meclisi riyaset-i celilesine 167 imza ile bir takrir verilmiştir. Esasen Harb-i Umumî'den evvel bu medresenin inşası için on yedi bin altın tahsis edilmişti.

Vali Tahsin Beyefendinin ve aşairin teşebbüs ve himmetleriyle medresenin temelleri atılmıştı. Kürdistan'ın hamiyetli ve dindar aşairi zekâtlarının bir kısmını da bu medreseye tahsis edeceklerini taahhüt etmişlerdi.

Eğer Harb-i Umumî bu feyzanın teşebbüs-ü azime hail olmasaydı, bu medrese-i âliye şimdi bütün Şark vilayetlerimize nurlar, feyizler saçacaktı. Lakin Harb-i Umumî maatteessüf her hayırlı teşebbüslere mâni olduğu gibi, bu medresenin inşasına da mâni olmuş ve Kürdistan'ı böyle bir müessese-yi irfandan mahrum bırakmıştır.

O zaman Medresetü'z-Zehra'nın tesisinde en mühim âmil olan, Kürdistan ulemâ-yı benâmından (namlı ilim adamlarından) Bediüzzaman Said Efendi Hazretleriydi. Kendileri Mısır'daki Camiü'l-Ezher'e bir nazire olmak üzere Kürdistan'da bir Medresetü'z-Zehra tesisini gaye-i emel edinmişlerdi. Ve bu gaye-i ulviyenin tahakkuku için, o havalideki bütün aşairle görüşmüş, onların muavenet ve müzaheretlerini de temine muvaffak olmuştu. O sırada Van'da vali bulunan Tahsin Bey (Uzer) Efendi, bu hususta bahsi geçen büyük insan Said Efendi ile beraber pek çok çalışmışlardı.

Şimdi Ankara'da bulunan Bediüzzaman Said Efendi, Şark'ın böyle bir müessese-i irfana olan şiddetli ihtiyacına binaen, mebuslara arz ve izah etmiş ve bunun üzerine bazı mebus arkadaşlarımızın 167'si takrir-i vazı imza ederek riyaset-i celileye takdim etmişlerdi. Hiç şüphe yok ki, bu emr-i azimin gerçekleşmesi için bütün mebuslar müzaheret (yardımcı) edeceklerdir.

(...)Bir taraftan dâhildeki cehalet düşmanı, diğer taraftan etraftaki haricî düşmanlar alabildiğine o güzel memleketlerimizi üzüp yutmak istiyor. Bunlara karşı mukavemet edecek ancak ilim ve irfandır.

Muhterem Kürt kardaşlarımızın yüzlerini yanlışlığa çevirmek için, bin türlü hayallere teşebbüs eden İngilizler emin olsunlar ki, asil ve dindar Kürtler hiçbir zaman İngilizlerin bu tuzaklarına düşmeyeceklerdir.

Şark'ın kapısında her türlü hayale ve kasıtlarına karşı koyacak böyle bir din ve irfan kalesi vücuda getirecekler. Ve ilelebed Türk kardeşleriyle bir bünyan-ı mersus (sağlam yapı/bina) halinde birlikte yaşayacaklardır. İnşaallah bu medresenin açılmasıyla az zaman sonra Van Gölü havzası mühim bir mekteb-i ilim ve din olacaktır!

Yüz sene evvel bu Zehra Üniversitesi'nin giriş levhasını asan Nur Üstadın sözü, bugün de, yarın da insanlığa yol gösterecektir: "Vicdanın ziyası, ulum-u diniyedir. Aklın nuru, fünun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecelli eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder (kanatlanır). Ayrıldıkları vakit birincisinde taassup, ikincisinde hile şüphe çıkar." (Kaynak: Bilinmeyen taraflarıyla Bediüzzaman)

Belgelerle Bediüzzaman : B1

Mecliste Milletvekillerine okuduğu Beyanname

Üstadın 19 Ocak 1923'te Mecliste Milletvekillerine okuduğu Beyanname

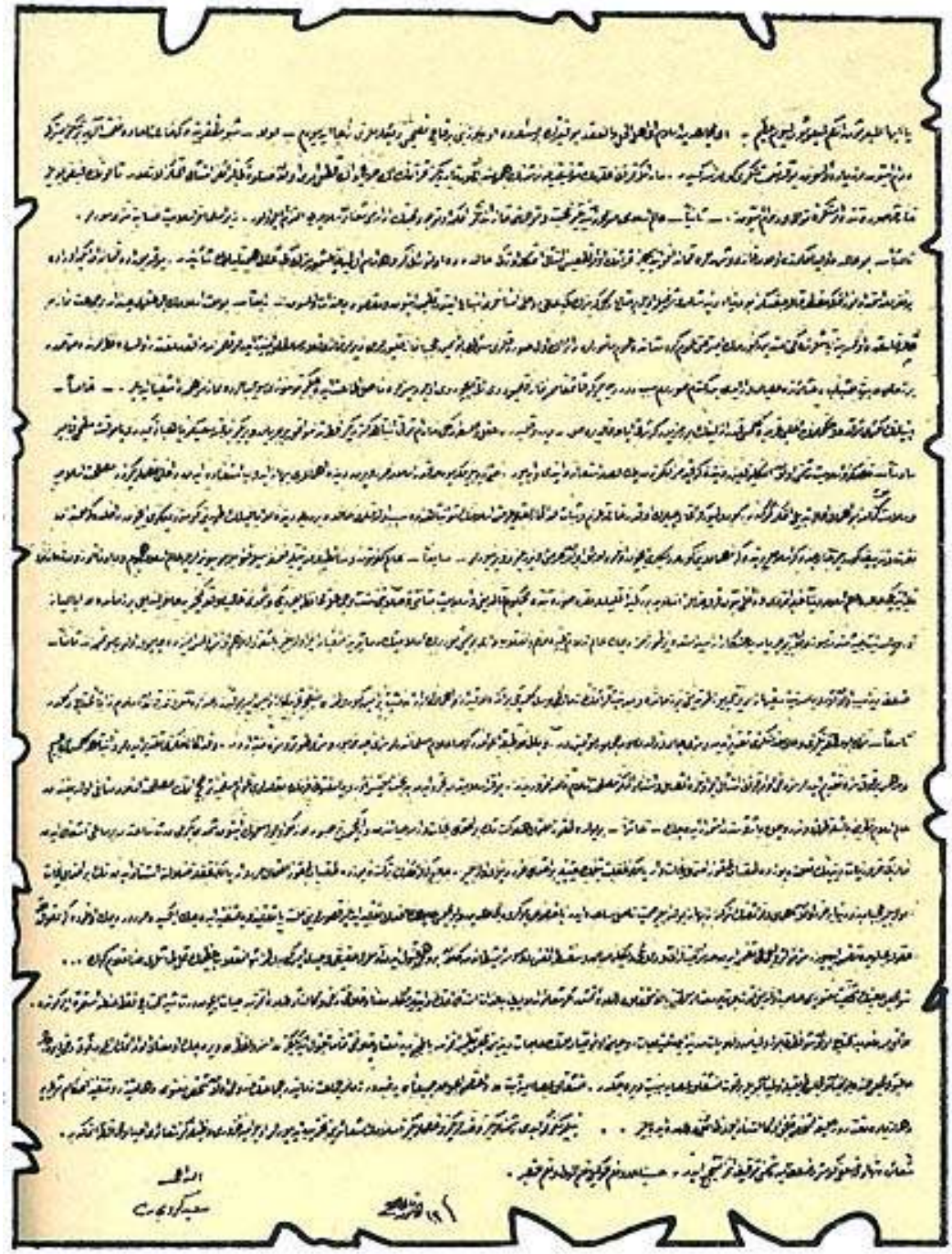

Çevirisi için Bkz. [1. Millet Meclisinde Neşredilen Beyanname]

Belgelerle Bediüzzaman : B16

Bediüzzaman ve Mustafa Kemal'in Mecliste tartışması

Bediüzzaman ve Mustafa Kemal'in Mecliste tartışması

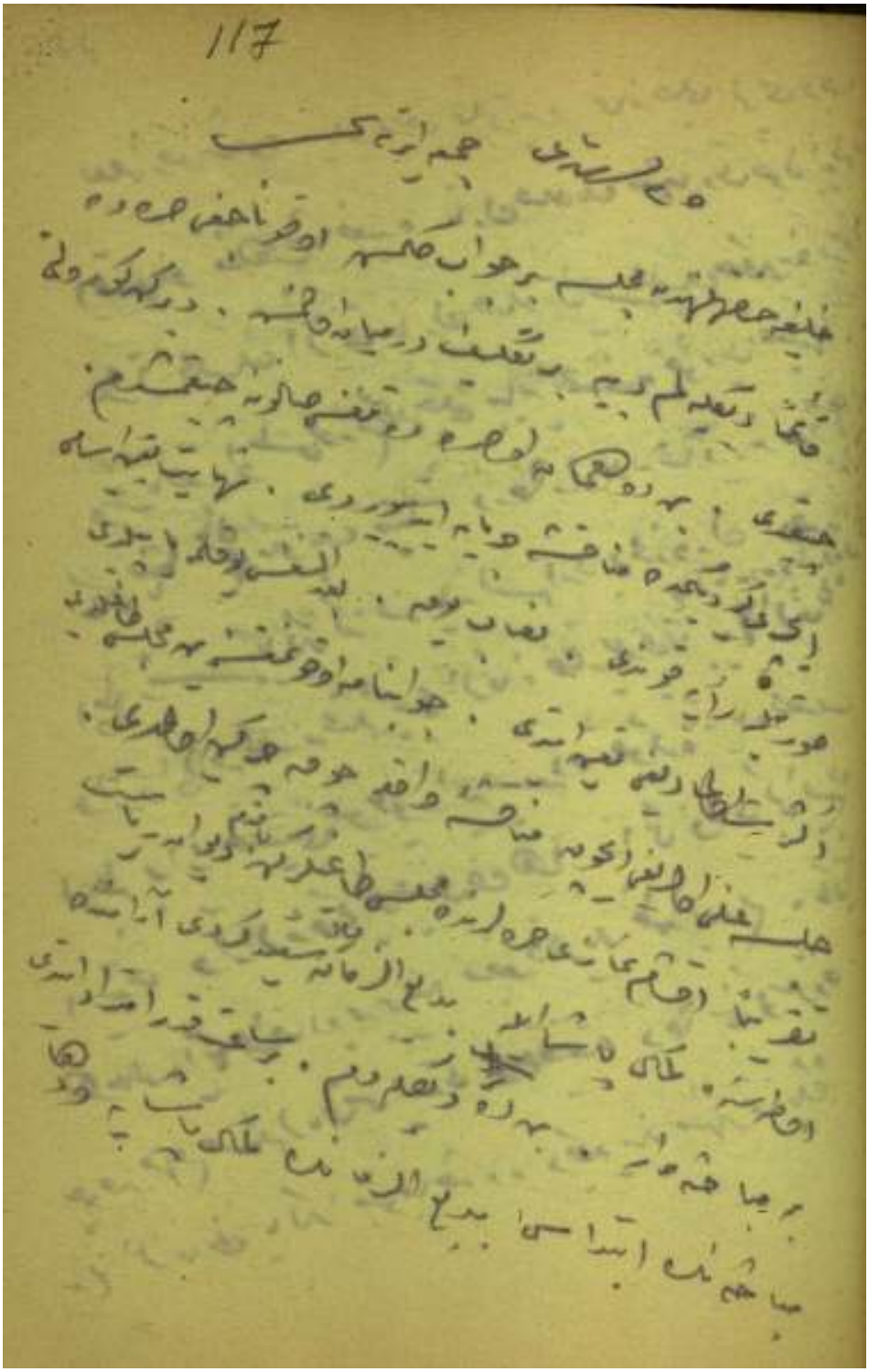

25 Teşrîn-i sânî 1338 Cum’a-ertesi (25 Kasım 1922)
Halife Hazretlerinden Meclis'e bir cevap gelmiş. Okunacağı sırada kâimen dinleyelim diye bir teklif dermeyan olmuş. Derken gürültü

çıktı. Ben de hemen o sırada teneffüs salonuna çıkmıştım. İçeri girdiğimde münakaşa cereyan ediyordu. Nihayet ta'yîn-i esâmî suretiyle re'ye kondu. Nisâb yok. Ba'd-et-teneffüs yoklama yapıldı. Ekseriyet olmadığı taayyün etti. Cevapname okunmaksızın meclis dağıldı. Celse, aleni olmadığı için münakaşa-i vâkıa çok çirkin oldu... Takrîben akşam namâzı sıralarında Meclis dağılırken baktım, Dîvân-ı Riyâset Odasında Kemâl Paşa ile Bedîüzzaman Molla Saîd-i Kürdî arasında bir mübâhase var. Ben de dinledim. Bir saat kadar imtidâd etti.

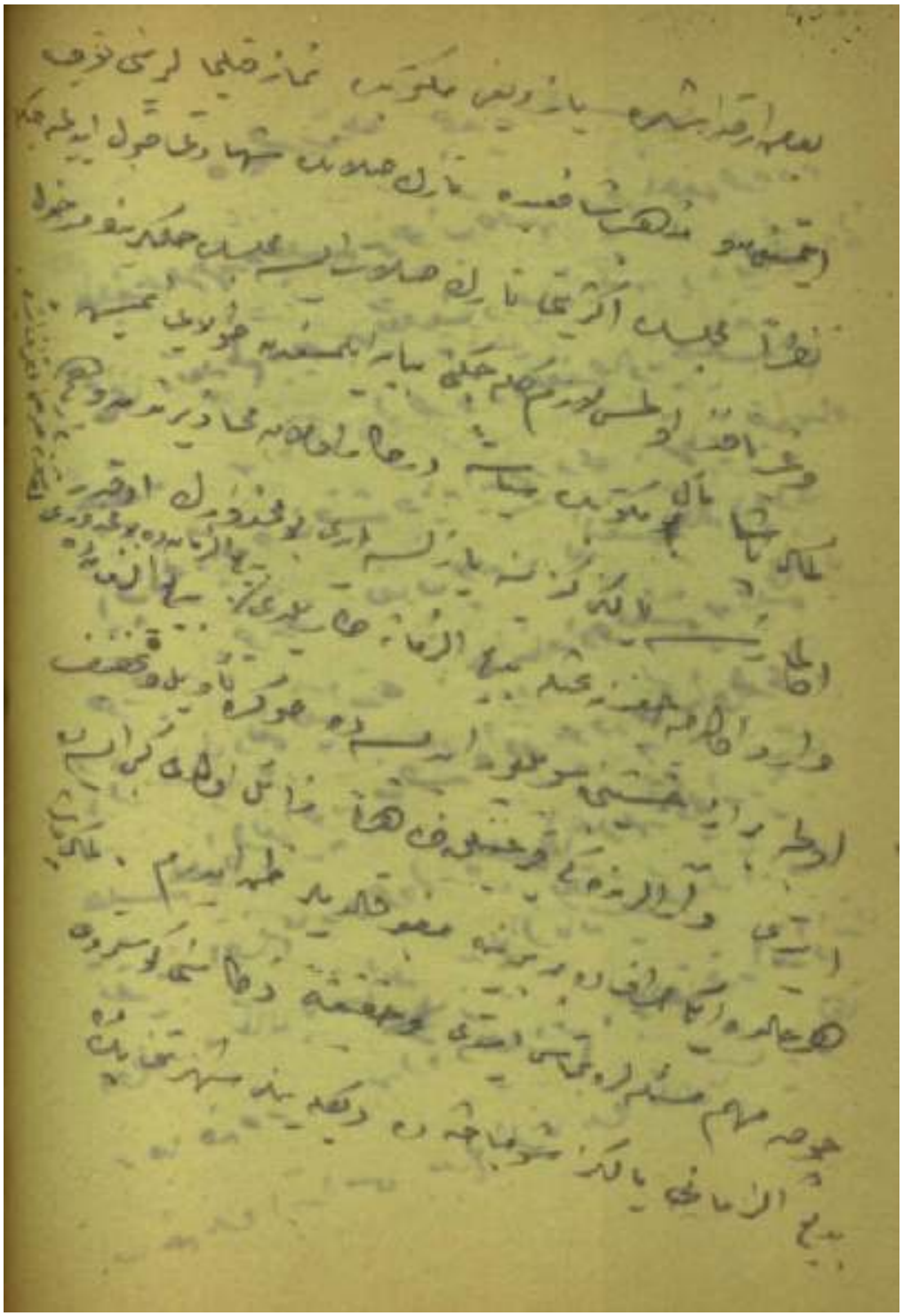

Mübâhasenin ibtidâsı; Bediüzzamân’ın Kemâl Paşa’ya ve daha bazı arkadaşlara yazdığı mektubda, namaz kılmalarını tavsiye etmesinden ve Mezheb-i Şâfiî’de, târik-i salâtın şehâdeti kabul edilmeyeceğine nazaran Meclisin ekseriyeti târik-i salât ise, Meclis’in

hükümlerinin medhûl ve gayr-i nâfiz olması lâzım geleceğini beyân etmesinden dolayı imiş.

Kemal Paşa, meâl-i mektûbun siyâsete derkâr olan mahâzîrinden ve hiç olmazsa yalnız kendisine yazılsa idi bu mahzûrun o kadar vârid olmayacağından bahisle Bediüzzaman'a darıldı. Bediüzzaman da bu mahzûru düşünemediğini itiraf etdi. Bediüzzamân da, evvelce biraz haşînce söylüyor idiyse de sonra te'vil ve tahfif etti. Ve aralarındaki kırgınlık zâhiren zâil oldu gibi ise de herhâlde iki taraf da birbirine muğber kaldılar zan ederim.

Kemal Paşa, çok mühim meselelere temas etti ve hakîkaten zekâsını gösterdi. Bedîüzzamân'ı, yalnız şu mübâhasede dinleyenler, şöhretini pek de hakîkate muvâfık bulmadılar sanıyorum.

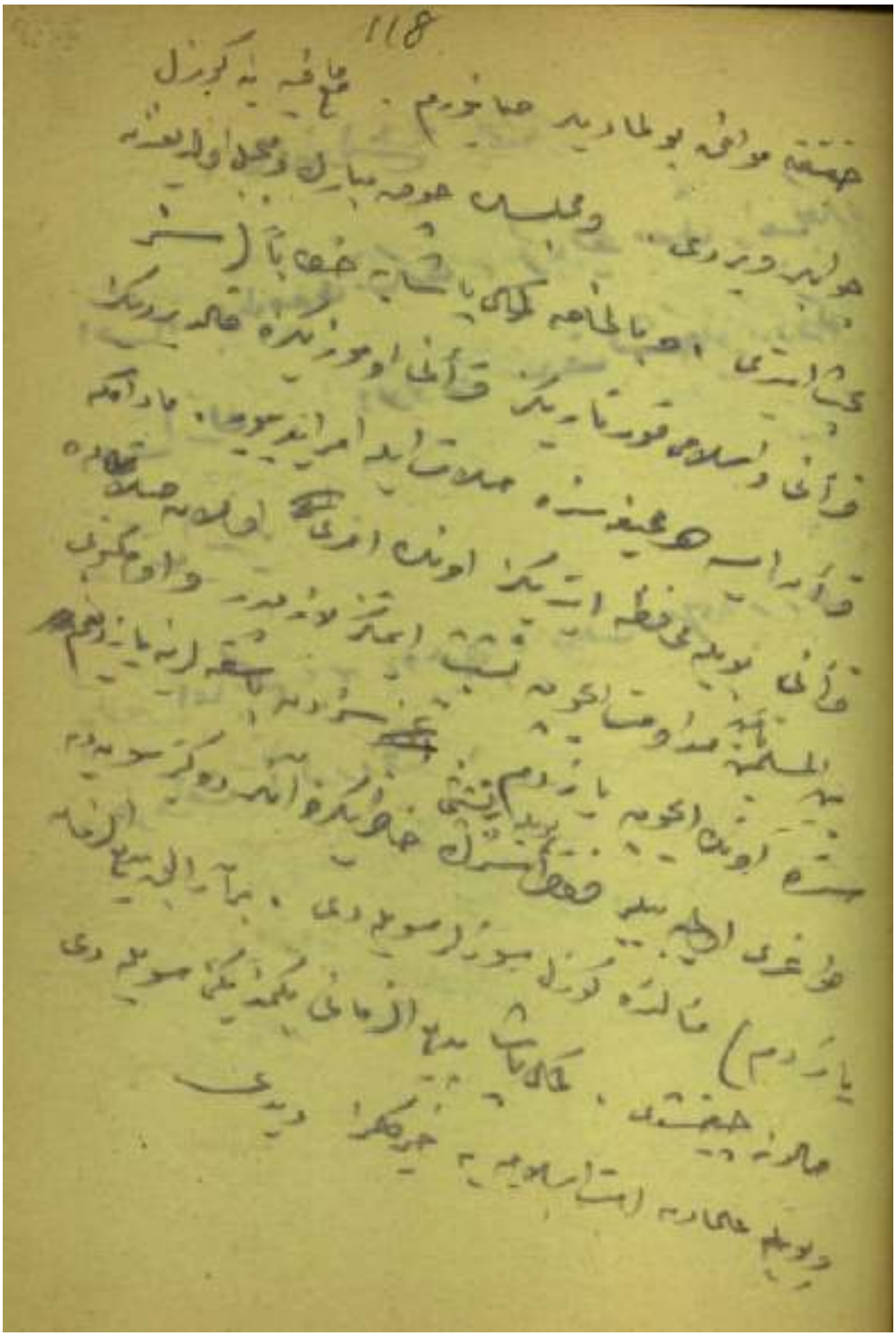

Maamâfih yine güzel cevaplar verdi. Ve Meclis’in çok mübârek ve mübeccel olduğundan bahs etdi. O, bilhassa Kemâl Paşa’ya hitâben; “Siz Kur’ân’ı ve İslâm’ı kurtardınız. Kur’ân’ı omuzunuza kaldırdınız. Kur’ân ise, her sahîfesinde salât ile emr ediyor. Madem ki, Kur’ân’ı

böyle muhafaza ettiniz, onun emri olan salâta da beynel-Müslimîn te'mîn-i müdâvemet için teşebbüs etmeniz lâzımdır. Ve o mektûbu size onun için yazdım. Sizden başkalarına yazdığım doğru olmayabilir. Fakat, böyle bir teşebbüsü sizin hâtırınıza onlar da getirsin diye yazdım.” meâlinde güzel sözler söyledi.

Bir aralık Bedîüzzaman, salona çıkmıştı. Kemal Paşa, Bedîüzzaman’ı beğenmediğini söyledi. “Böyle ulemâdan Ümmet-i İslâmiyye’ye hayır gelmez.” dedi... [Hâtıra Defteri; Ankara'da Millî Kütüphânede, 06 mil YZA 9487'de kayıtlıdır.]

Belgelerle Bediüzzaman : B22

Üstad'ı Ankara'dan Van'a götüren tren bileti

Üstad'ı Ankara'dan Van'a götüren tren bileti

(ر.ر. ٦١٥ - ١ - ٣٨)

آناطولی - بغداد دمیر یولاری

١ نجی موقع

جلد ٢ ورق ٢٥٦

آنقره موقندن گلمکده

موقف

تاریخ قدر مدت ٢١/٤/٢٩

سعید کردی افندی

امدی به عسکر

باکر کینی ایچون مستعدیم

تاریخ امضا اولنمشدر ٢٩/٤/٧

مدیر عمومی

مالك اصلی

١ نجی موقع

جلد ورق

٢٥٦

عزیمت ایچون حاضر

آنقره موقندن

گلمکده موقف قدر

سیاحت ورقه‌سی ذاتیدر. یالکز اصلاحی [illegible] اعمالك بولان حاملی طرفندن استعمال اولنه‌بیلیر. [illegible] کرك موقفده تعالاتی اوزره حرکت موقفنك گیشه‌سنه ابراز اولنمالیدر.

اشبو اصول کبی قطارك کیچدیکی استاسیونلر آره موقفده حرکتدن مقدم دخی تطبیق اولنمالیدر.

آنجق سیاحت ورقه‌سی اوزرنده خصوصی تصریحات واز ایسه آره موقفلرده پرسنه توقف اولنه‌بیلیر.

اشبو ورقه هر طلب وقوعنده تفتیش مأمورلرینه ابراز اولنمق و میلحقاتی حاوی اولمالیدر.

تفتیش مأمورلرینك حاوی هویتی تبرئه ایشی ایچون کیچیرمه‌سی لازم و ضروری دکلدر.

هر قوجونلر بیلت آلزم یکندر وسنك التدن آزداد اولانلر اجرتك ونظامی جزای نقدیك ثلثیسنه امتیاز اولاورلر.

کوچك قطار

عزیمت موقفی

Said Nursi'yi Ankara'dan Van'a götüren tren biletinin ön ve arka yüzü
Anadolu-Bağdat Demiryolu 1.Mevki
Ankara Mevkiinden Genbuze (Gebze) mevkiine
3 Mayıs 1923, Said Kürdî Efendi
29 Nisan 1923 Çarşamba
İmza: Said

Belgelerle Bediüzzaman : B5

Bediüzzaman'ın nakil ve defin belgesi

Bediüzzaman'ın nakil ve defin belgesi

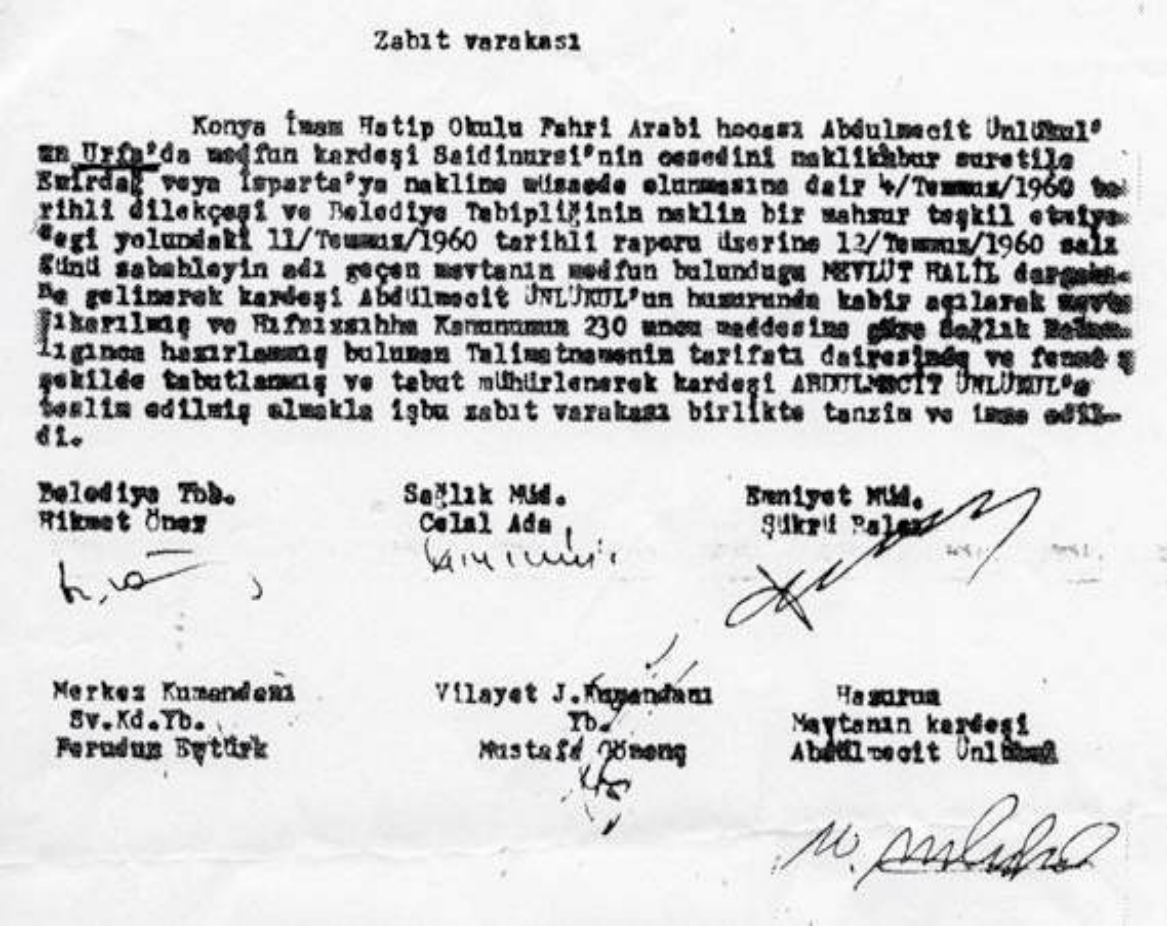

Zabıt varakası

Konya İmam Hatip Okulu Fahri Arabi hocası Abdulmecit Ünlükul'un Urfa'da medfun kardeşi Saidinursi'nin cesedini naklikabur suretile Eğirdir veya Isparta'ya nakline müsaade olunmasına dair 4/Temmuz/1960 tarihli dilekçesi ve Belediye Tabipliğinin naklin bir mahzur teşkil etmiyeceği yolundaki 11/Temmuz/1960 tarihli raporu üzerine 12/Temmuz/1960 salı günü sabahleyin adı geçen mevtanın medfun bulunduğu MEVLÜT HALİL dergahına gelinerek kardeşi Abdülmecit ÜNLÜKUL'un huzurunda kabir açılarak mevta çıkarılmış ve Hıfzıssıhha Kanununun 230 uncu maddesine göre Sağlık Bakanlığınca hazırlanmış bulunan Talimatnamenin tarifatı dairesinde ve fennî şekilde tabutlanmış ve tabut mühürlenerek kardeşi ABDULMECİT ÜNLÜKUL'a teslim edilmiş olmakla işbu zabıt varakası birlikte tanzim ve imza edildi.

Belediye Tbb.
Hikmet Öner

Sağlık Müd.
Celal Ada

Emniyet Müd.
Şükrü Balcı

Merkez Kumandanı
Sv.Kd.Yb.
Ferudun Eğtürk

Vilayet J.Kumandanı
Yb.
Mustafa Öneng

Hazurun
Mevtanın kardeşi
Abdülmecit Ünlükul

Bediüzzaman'ın naaşının Urfa'dan nakliyle ilgili olarak düzenlenen ve Belediye Tabibi, Sağlık Müdürü, Emniyet Müdürü, Merkez Kumandanı ve Vilâyet Jandarma Kumandanı ile
Bediüzzaman'ın kardeşi Abdülmecid Ünlukul'un (zorla attırılan) imzalarını taşıyan zabıt.

(Zabıt varakası)

Kemaya İmam Hatip Okulu Tahri Arabi hocası Abdulmecit Ünlükul'un Urfa'da mutfun kardeşi Saidi Nursi 'nin cesedini nakli kubur suretiyle Isparta'ya defnine müsaade olunmasına dair 4/Temmuz/1960 tarihli dilekçesi uzerine işbu talebi is'af edilerek 12/Temmuz/1960 günü Afyon'a getirilmiş bulunan merhuma ait tabut Afyon'dan tenzil alınarak Isparta'ya getirilmiş ve aynı gun akşamı kardeşi Abdulmecit Ünlükul'da hazır bulunduğu halde aşağıda imzaları bulunan şahıslar huzurunda Isparta Şehir mezarlığında ihzar edilmiş bulunan kabre defn edildiğine dair işbu zabıt mahallinde tanzim ve hep birlikte imza altına alındı.

12/7/1960

Isparta Vali Muavini Recep Ulcay	Emniyet Müdürü Zeki Yurel	Vilâyet Jandarma K. Zekeriya Kantekin
Merkez Kumandanı Yarbay Ataner Hamdi	Merkez Hukûmet ve Belediye tabibi Dr.Rifat Öner	Merhumun kardeşi Abdulmecit Ünlükul

Mübarek cesedinin Isparta Şehir Mezarlığına defnedildiğini gösteren zabıt

*Dilekçede bulunan imza meselesinin aslı Bizzat Abdülmecid ÜNLÜKUL ifadesi ile Halil USLU tarafından yazılan **'Bediüzzaman'ın Kardeşi Abdülmecid Nursî'** Kitabında aşağıdaki şekilde anlatılmıştır:*

....Naaşın, asker nezaretinde, Şanlıurfa'dan çıkarılıp, Isparta'ya defnine kadar geçen süreci Abdülmecid Nursî şöyle anlatıyor:

“Evimize bir sivil memur geldi. ‘Vali Bey sizi istiyor’ dedi. (Bu memur sonradan tesbit ettiğimize göre Konya Emniyeti Birinci Şube Komiseri İbrahim Yüksel'dir.) Arabayla vilayete gittim. Vilayet makamında üç general var idi. İkisi Cemal Tural, Refik Tulga idi. Diğerinin ismini şimdi hatırlayamıyorum.

“Tanışmadan sonra, Cemal Tural Paşa ile aramızda şöyle bir konuşma oldu:

‘Ülkemiz kötü günler yaşıyor. Ağabeyini her geçen gün ziyaret edenler çoğalıyor. Bu itibarla kabrinin nakledeceğiz. Şu dilekçeyi imzala.’

“Dilekçeyi okuyunca tüylerim ürperdi. Az kalsın bayılacaktım.

‘Bu nasıl olur? Ağabeyimi, Üstadımı, hiç olmazsa vefatında rahat bırakın’ dedim.

‘Bizi buna mecbur eden kuvvet var. Ya imzalarsın, ya da sonun korkunç olur’ dediler.

“Akabinde imzaladım.

“Konya Hava Meydanına hareket edip, uçağa bindik. Diyarbakır'a vardık. Az bir moladan sonra ayrı bir uçak ile Urfa'ya gittik. Orada beni bir askerî vasıtaya bindirerek, askerî bir binaya götürüp bir odaya yerleştirdiler. İkindi vakti gelmişti. Akşam oldu, karanlık bastı. Bir askerî jip geldi, içinde üç asker, bir yüzbaşı vardı ve beni alıp Halîlü'r-Rahman Dergâhına götürdüler.

“Dergâhın avlusuna girdik. Baktım iki tabut, dört asker, bir doktor var. Bana hitaben doktor bey dedi ki:

‘Merak edilecek bir şey yok. Buradan Hazret-i Üstadı fazla izdiham ve ziyaretçi yüzünden İç Anadolu'ya nakledecekler. onun için seni buraya getirdiler.’

“Ben artık tutulmuştum. Ölüyor gibiydim. Titriyordum ve ağlıyordum. Sabahtan beri de ağzıma hiçbirşey koymamıştım. Doktor Bey askerlere dedi ki:‘Bu tabutu açıp Üstadı öbür tabuta alacağız.’

“Fakat, onlar da benim gibi çok korkmuşlardı ve ‘Biz yapamayız’ dediler.

“Yine Doktor, ‘Korkmayın, bizler emir kuluyuz. Bu, vazifemiz’ dedi.

“Ve askerler dergâh mezarlığından çıkartılan Üstadın tabutunu açtılar. Hazretim, artık ben bitmiştim. İçimden şöyle geçiyordu: ‘Şimdi Seyda’nın kemikleri birbirine karışmıştır.’

“Fakat heyhat, benim de yardımımı istediler ve böylece elimi kefene sürünce, Üstadın sanki yeni vefat etmiş gibi durduğunu fark ettim.

Rahmetlik ağabeyimin yalnız kefeninin ağız kısmı biraz sararmıştı. Doktor Bey kefeni açtı, Üstadın yüzü nur içindeydi."...

Fotograflarla Bediüzzaman

Fotoğraflarla Bediüzzaman

Fotoğraflarla Bediüzzaman

Fotograflarla Bediüzzaman

Üstadın Fotoğrafları

Üstadın Fotoğrafları

Fotograflarla Bediüzzaman : p1

Eski Said Dönemi

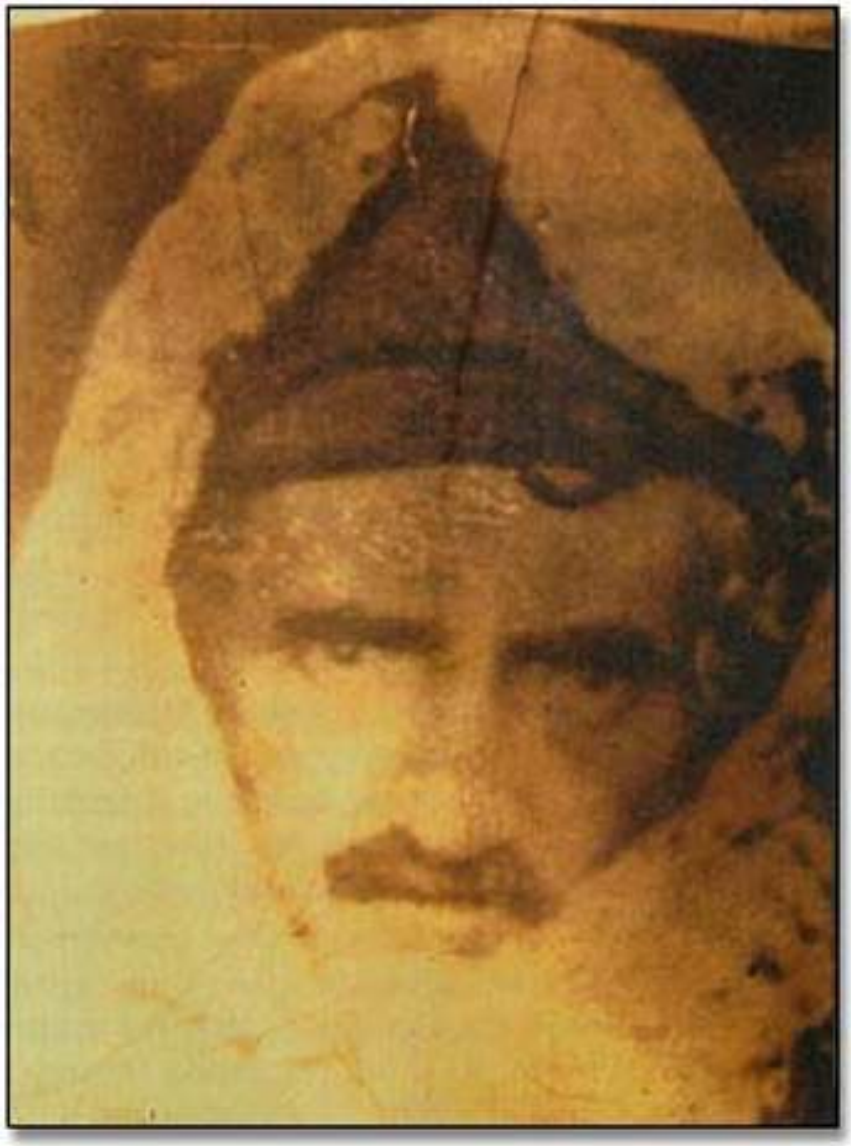

Bilinen ilk fotoğrafı..
Üstad tarafından, Miran Aşireti Reisi Mustafa Paşa'nın oğlu Abdulkerim'e hediye edilmiştir.

Sultan Reşat ile Rumeli'ye giden içlerinde Bediüzzaman Said Nursi'nin de olduğu
Trabzon ve Erzurum heyeti. (Bediüzzaman sağdan beşinci)

Sultan Reşad’ın, 1911 Haziran’ında Üsküp’te bir üniversitenin temel atma törenini de içeren
Rumeli seyahatine doğu illerini temsilen katılan Said Nursi'nin bu ziyarette
Trabzon ve Erzurum heyeti ile birlikte çekilmiş bir fotoğrafı.

Barla Platformu Koordinatörü Said Yüce, fotoğrafın "Yolcu Belgeseli" çalışmaları sırasında bulunduğunu
ve kendilerine intikal ettirildiğini ve ilk kez sergilendiğini söyledi.
(*RisaleHaber.com*)

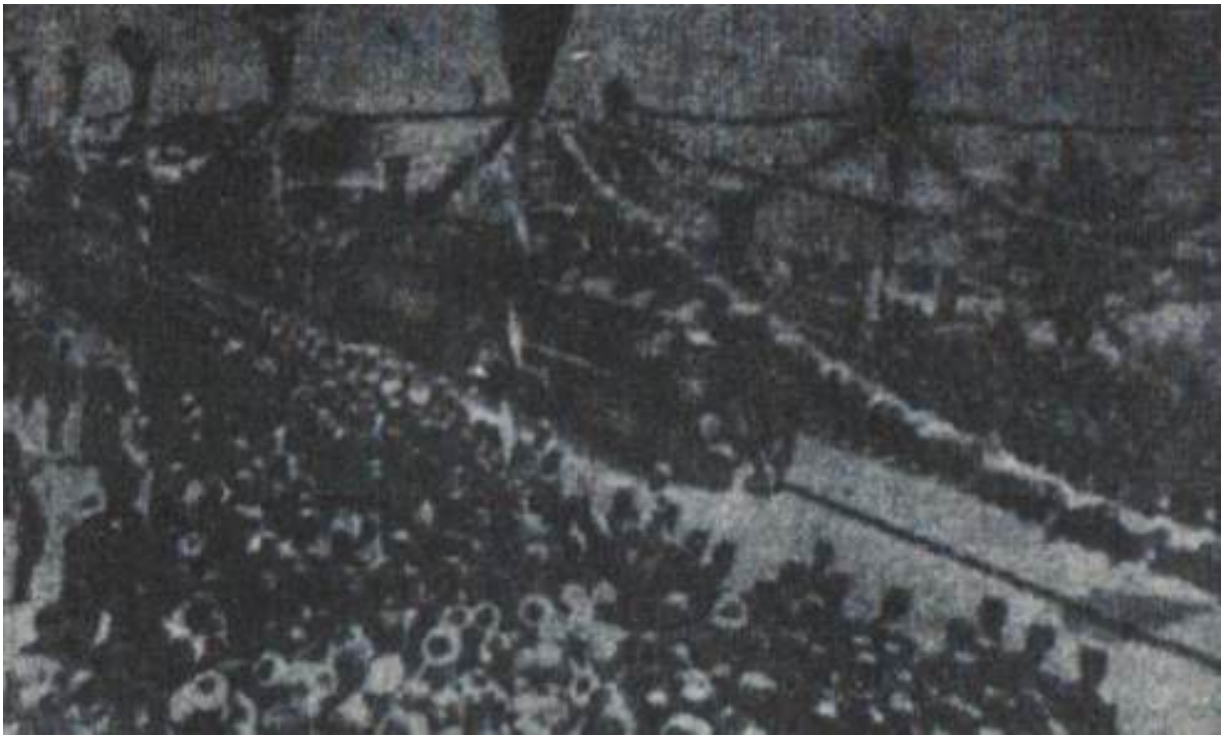

Sultan Reşad ile Bediüzzaman'ı getiren trenin Priştine'ye varışı

Sultan Reşad, Üsküb'ü ziyareti sırasında Üsküp Ünversitesi'nin temelini atarken.

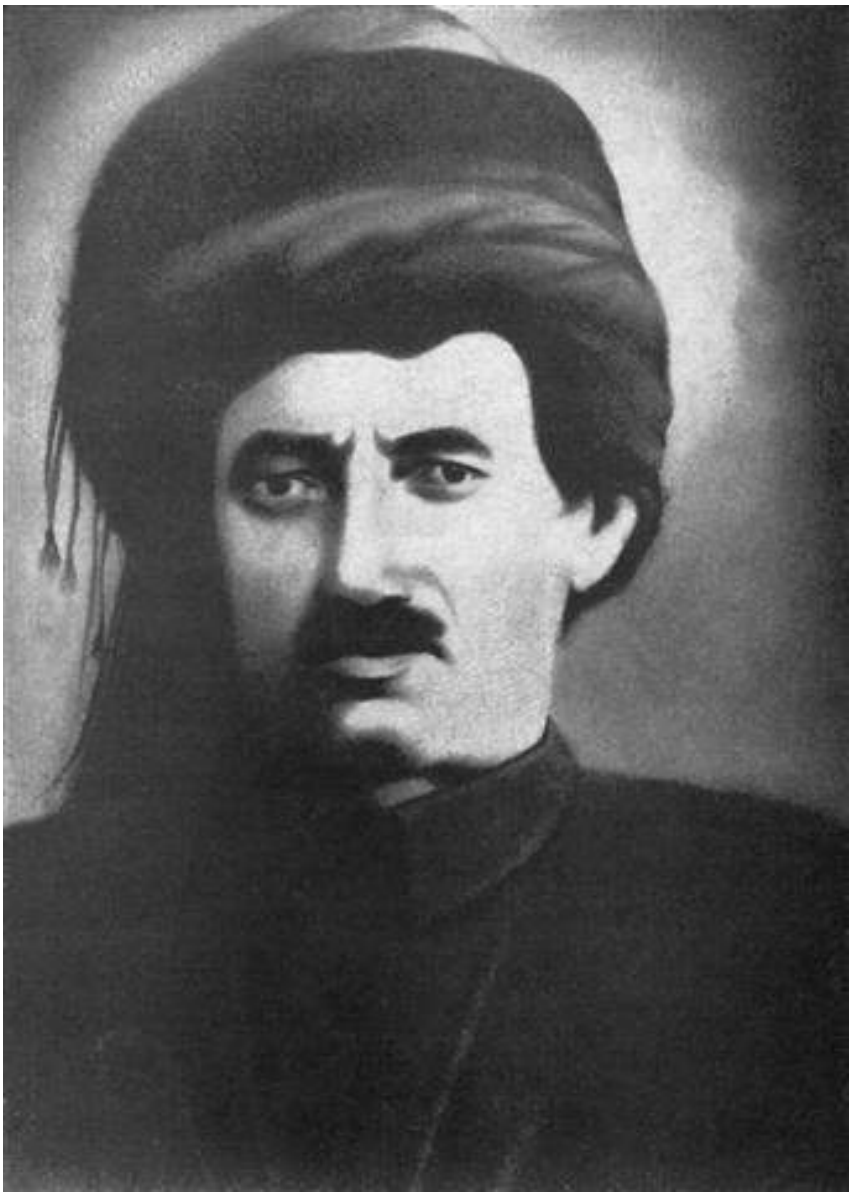

Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretleri Birinci Cihan Harbi başlarında
Gönüllü Alay Kumandanı olduğu zamanlar

Üstad'ın, Rusya daki esir kampından firar edip vatana döndüğünde, Sofya Ateşemirliğinden aldığı 17 Haziran 1918 tarihli vatana avdet belgesinin
arka sayfasındaki resmi. Alman makamlarınca çekilmiştir.

Biraderzadesi Abdurrahman Nursi ile çekilmiş fotoğrafı

Fotograflarla Bediüzzaman : p2

Burdur [1926]

Burdur [1926]

1926'da Burdur'da resmi makamların isteği üzerine çektirdiği resmi

Fotograflarla Bediüzzaman : p3

Afyon Hapsi [1948]

Afyon Hapsi [1948]

Bediüzzaman,1948 yılında Afyon mahkeme yolunda.
Solunda Mehmed Çalışkan,Süleyman Rüştü Çakın,sağda Osman Çalışkan.
Şapkalı olan kişi ise hafiyelikle görevli bir polis.

Afyon mahkemesi sırasında çekilmiş fotoğraf.
Üzerinde Mevlana Halid Bağdadi (K.S)'nin cübbesi var.

Üstad ve talebeleri mahkemeye götürülürken..

Üstad ve talebeleri Afyon mahkemesinden cezaevin götürülürken..

Kendisini henüz abdest almış, bıyıkları buz tutmuş bir vaziyette gören sevgili talebesi Zübeyir Gündüzalp'e "Beni öldüremeyecekler" demişti Bediüzzaman.
Bir değil, birkaç kişiyi birden öldürecek kuvvetteki zehir,
yaşlı ve hasta bir vücuda, ıztıraptan başka bir zarar veremedi.
Bediüzzaman'ın Afyon hapsinde zehirlendikten sonra çekilmiş bir fotoğrafı.

Zehirlendikten sonra çekilen bir fotoğrafı daha

Resmi makamlarca çekilen bir resmi

Üstadın az bilinen bir fotoğrafı

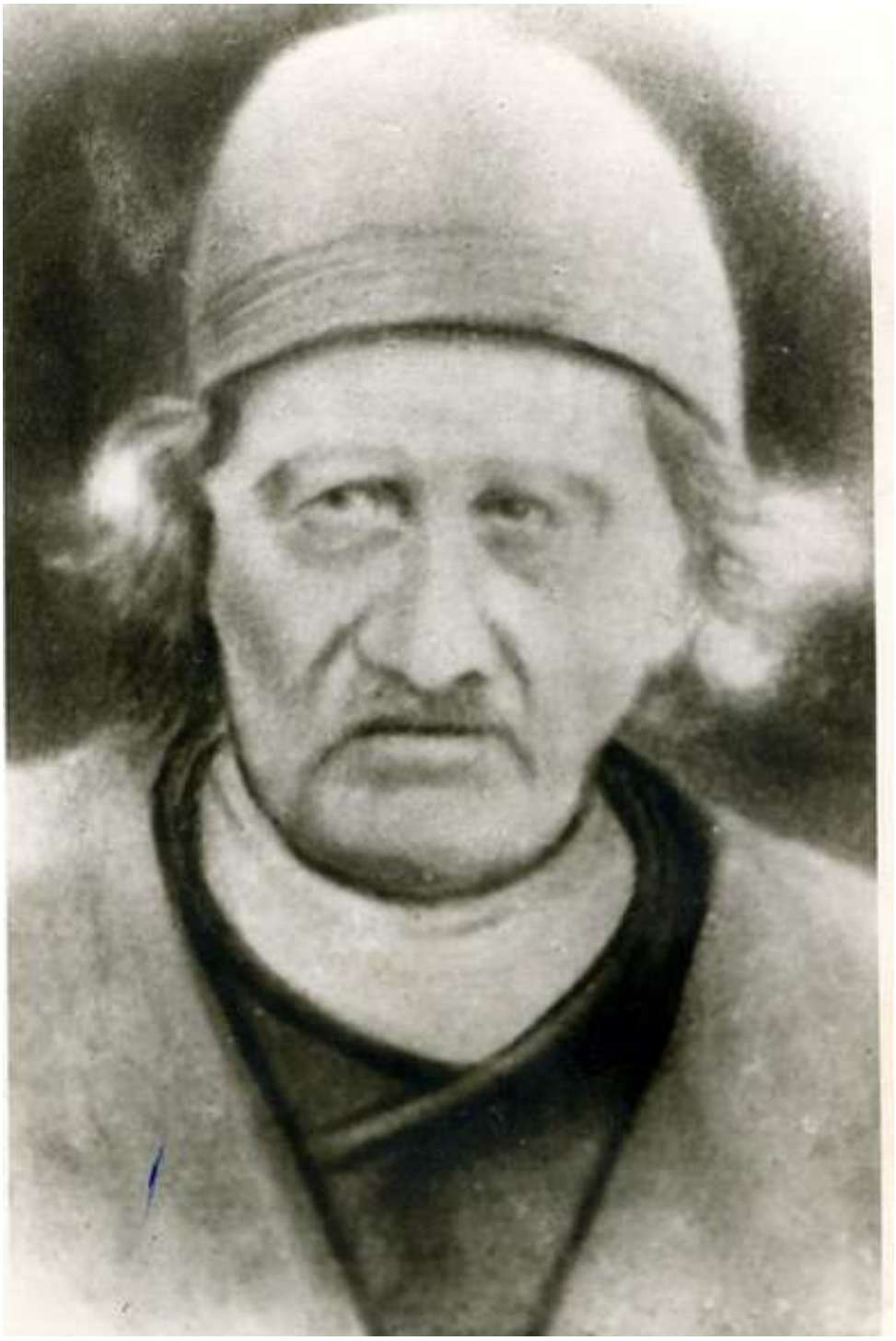

Merhum Ali Uçar'ın, Şerafeddin Kartal beye hediye ettiği,
Üstadın bir fotoğrafı.

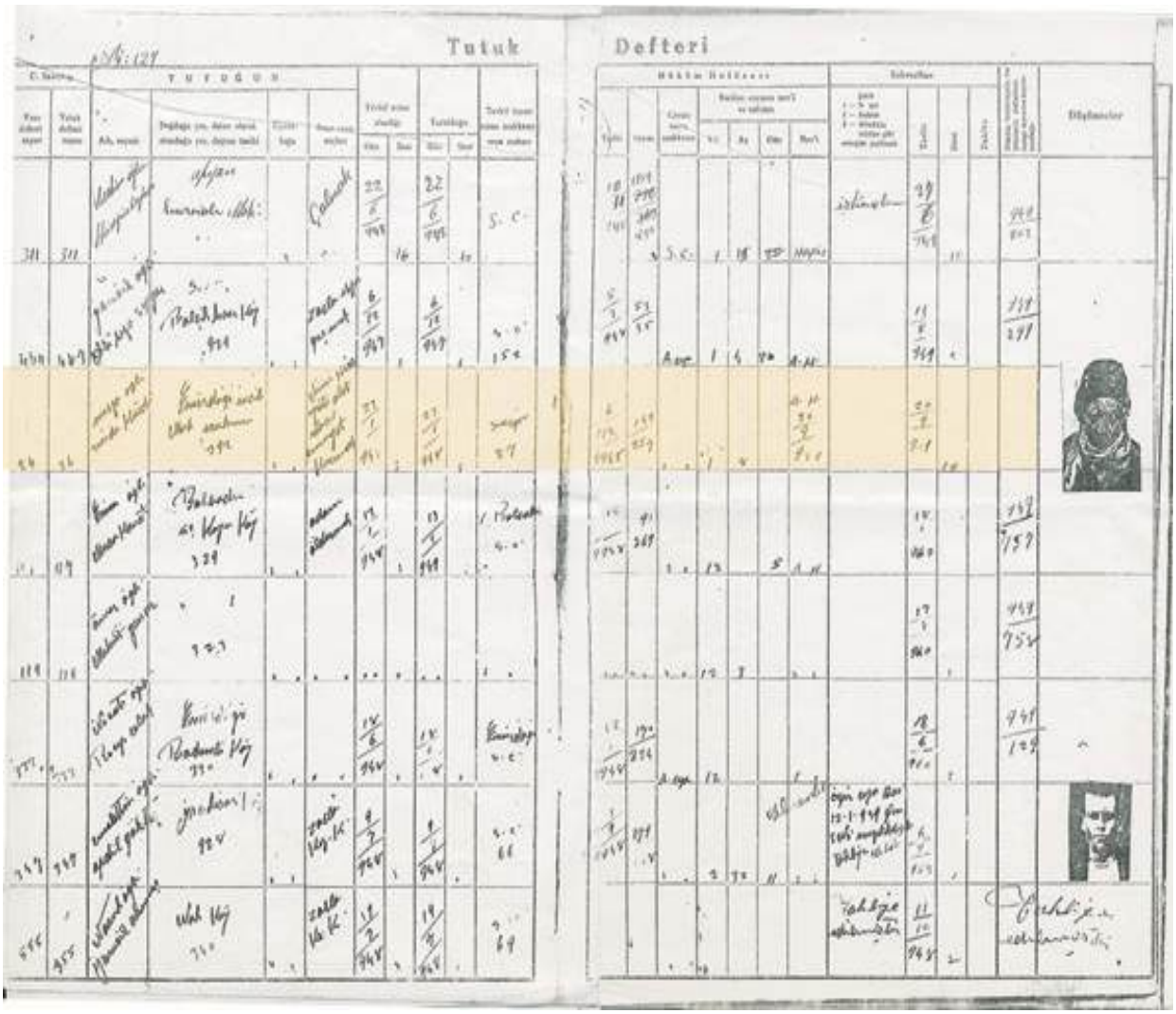

Bediüzzaman Said Nursi'nin Tutuk Defterindeki kaydı.
Suçu: Dinî hissiyatı âlet ederek cemiyet kurmak.
Aynı sayfada yer alan diğer tutukluların suçları ise;
Çalmak, zorla ırza geçmek, adam öldürmek, zorla kız kaçırmak.

Fotograflarla Bediüzzaman : p4

Afyon - Emirdağ

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri Emirdağ da Nur talebeleriyle birlikte

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri Emirdağ da Nur talebeleriyle birlikte

Emirdağ'da evinde çekilen fotoğrafı

Emirdağ'da evinde çekilen fotoğrafı

Diğer bir resmi

Üstadın az bilinen fotoğraflarından biri daha

Fotograflarla Bediüzzaman : p6

İstanbul Fatih Camii [1952]

İstanbul Fatih Camii [1952]

1952 - Fatih Camiinde dua ederken..

1952 - Fatih Camisi avlusunda..
Üstadımızın Fatih camiinde çekilen fotoğrafının aslı

1952 baharında Fatih Camii'nden çıkarken

1952 İstanbul- Fatih camiinden çıkışta çekilen fotoğrafı

Fotograflarla Bediüzzaman : p7

Gençlik Rehberi Mahkemesi [1952]

Gençlik Rehberi Mahkemesi [1952]

1952 İstanbul. Gençlik Rehberi Muhakemesinde müdafaasını okurken..

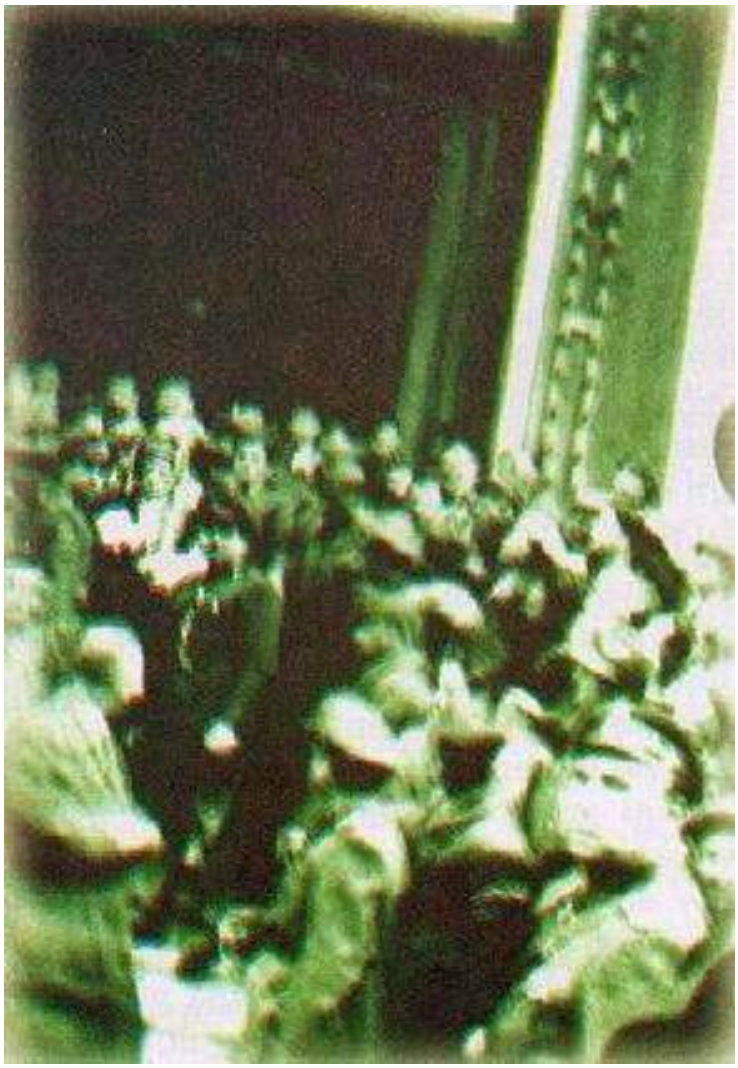

1952'de İstanbul'da Bediüzzaman bir duruşmadan çıkarken..

Üstad hazretleri, Gençlik Rehberi mahkemesinden sonra
Nur talebeleri Muhsin Alev, Mehmed Babacan ve Hayrullah Lim'in
kolları arasında oteline gidiyor.

Fotograflarla Bediüzzaman : p8

Isparta [1957]

1957'de Isparta Tugay Camii'nin temel atma merasiminde. (En solda)

Üstad en solda

Isparta Tugay Camii'nin temel atma merasimi.
Yanında Talebesi Zübeyir Gündüzalp var

Isparta Tugay Camii'nin temel atma merasimi.
İlk harcı koyarken

Isparta'da talebesi Mustafa Sungur ile bir dağa çıkarken

Fotograflarla Bediüzzaman : p9

Afyon - Bolvadin [1958]

Kemal Ural, Bediüzzaman Hazretleri ile konuşurken.
Bu fotoğraf ve bununla birlikte 3 poz daha 1958 yılında,

Bolvadin Horan Parkı denilen mevkide,
Kemal Ural'ın o zaman 16 yaşında olan kayınbiraderi Nuri tarafından çekilmiştir.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri otomobilin içinde huşu içinde dua ederken...

Bolvadin Horan Parkı'ndaki 3.fotoğraf

Durumu fark eden Bediüzzaman, elini kaldırıp "yeter" işareti yapıyor.

Fotograflarla Bediüzzaman : p10

Ankara [1959]

Ankara [1959]

1959 senesinde Bediüzzaman Hazretleri, Konya'ya hareket etmek üzere
Ankara Beyrut Palas Oteli'nden çıkarken, Merhum İbrahim Canan Hocamızın bir çektiği fotoğraf.
Fotoğraftaki'lerin isimleri İbrahim Hoca'mız şöyle anlattı. (Kaynak: *Ağabeyler Anlatıyor*.)

Bediüzzaman Said Nursî
Said Özdemir [Üstadın solunda]
Hulusi Ok [elinde sepet olan]
Hasan Okur [Hulusi Ok'un arkasındaki]
Eskişehirli Ali Rıza Öztürk [Üstad'ın arkasındaki kısa boylu kişi]
Mehmet GÜnay Tümer [Üstad'ın arkasındaki uzun boylu kişi]
Ankara İrtica Masası Şefi Abdülkadir Denizlioğlu [Sadece başı görülen]
Emirdağlı Nureddin Benli [Başı Öne eğik olan]

Fotograflarla Bediüzzaman : p11

İstanbul [1959]

1959 yılı sonlarında İstanbul'a geldiğinde arabasının içinde çekilen resmi.

Piyer Loti Otelinin önünde, İstanbul'dan ayrılırken, gazeteciler de fotoğraf almaya uğraşıyor.
Direksiyonda Hüsnü Bayram, ön koltukta Avukat Bekir Berk.

Üstadın İstanbul'a gelişinde çekilen fotoğraf.
Arabası etrafında talebeleri pervane gibi..

Üstadın son zamanları

Üstadın son zamanları
fotoğraf çekilmesinden hoşlanmıyor.

Üstadın son zamanları

Üstadın son zamanları

Üstadın son zamanları

Üstadın son zamanları

Üstadın İstanbul'a gelişinde, talebelerinin koruması altında

Üstad Piyerloti Oteli'nden çıkarken, talebeleri gazetecilerin fotoğraf çekmelerine mâni
olmaya çalışıyorlar.

Gazetecilerin iz'acından üstadı korumak için etrafını kuşatan talebeleri

Fotograflarla Bediüzzaman : p12

İstanbul [1960]

İstanbul [1960]

3 Ocak 1960

3 Ocak 1960 tarihinde Akşam Gazetesinde yayınlanan,
Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin İstanbul Piyerloti Oteli'nde
çekilmiş fotoğrafı.
(otelin odasına tırmanan muhabirin çektiği fotoğraf)

Foto muhabirinin gizlice çektiği fotoğraf üstadı hiddetlendiriyor.

Fotograflarla Bediüzzaman : p13

Urfa [1960]

Urfa [1960]

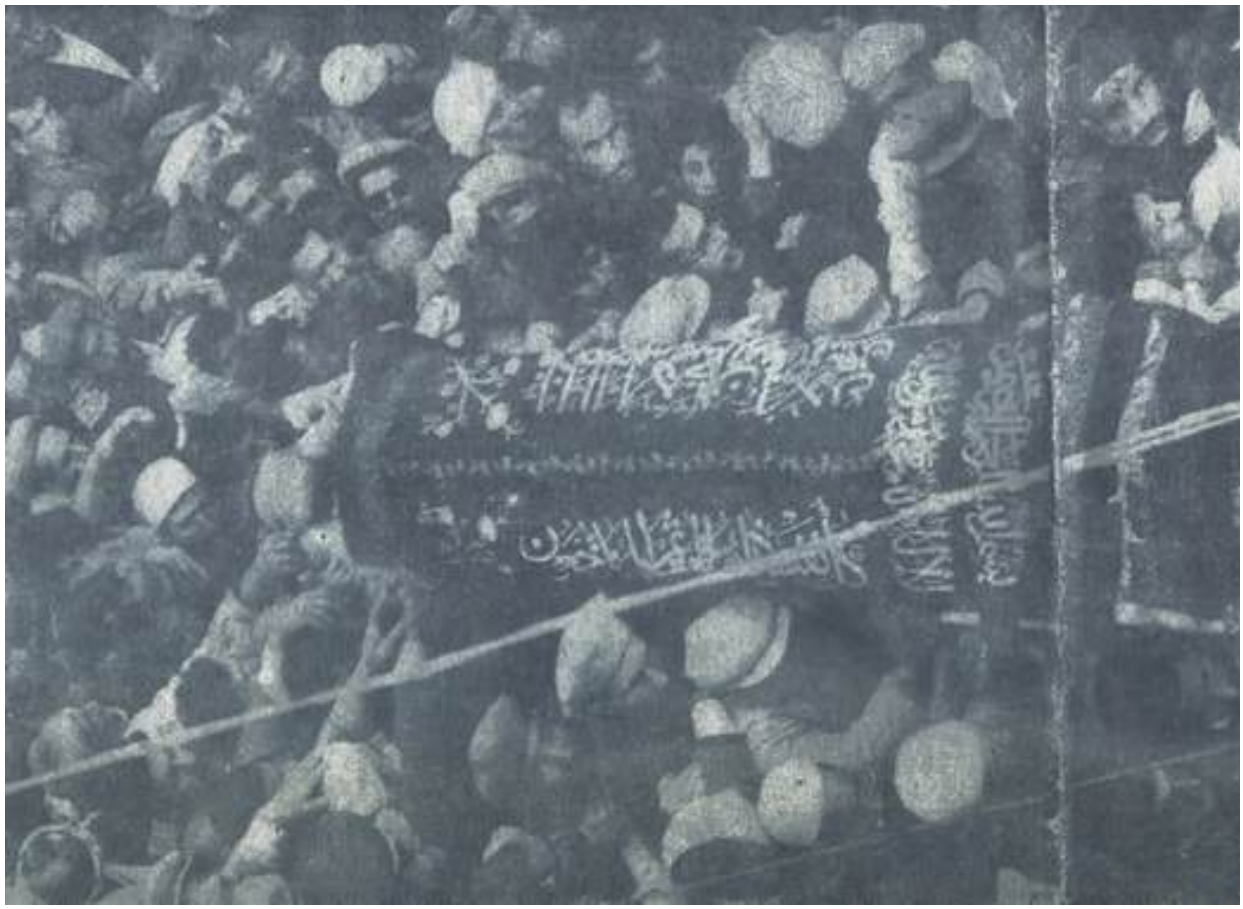

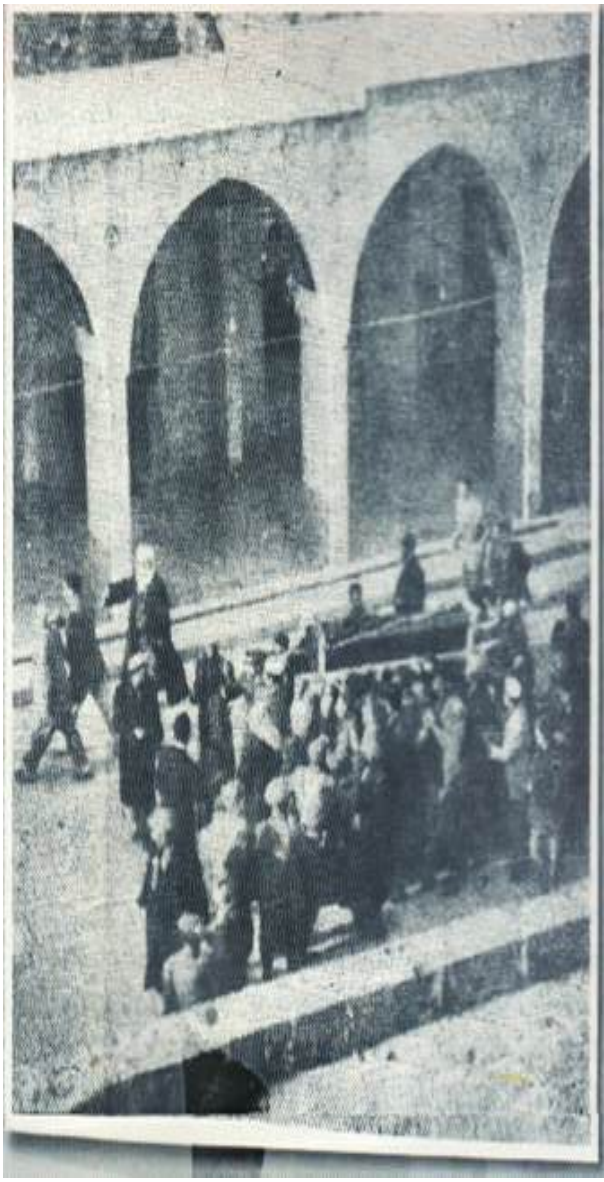

Ulu Caminin doğu kapısından ebedi aleme uğurlanış

Fotograflarla Bediüzzaman

Üstad'ın Bulunduğu Mekanlar

Fotograflarla Bediüzzaman : p14

İlk Hayatı 1

Bitlis'te Hizan'a bağlı Nurs Köyü'ndeki dünyaya geldiği ev

Bediüzzaman'ın ilk tahsilini yaptığı,
Nurs köyü yakınlarındaki Tağ köyü medresesi harabeleri

Bediüzzzaman'ın Kamus'u Okyanus'u 'Sin' bölümüne kadar ezberlediği
Siirt'in Tillo kasabasındaki Kubbe-i Hasiye

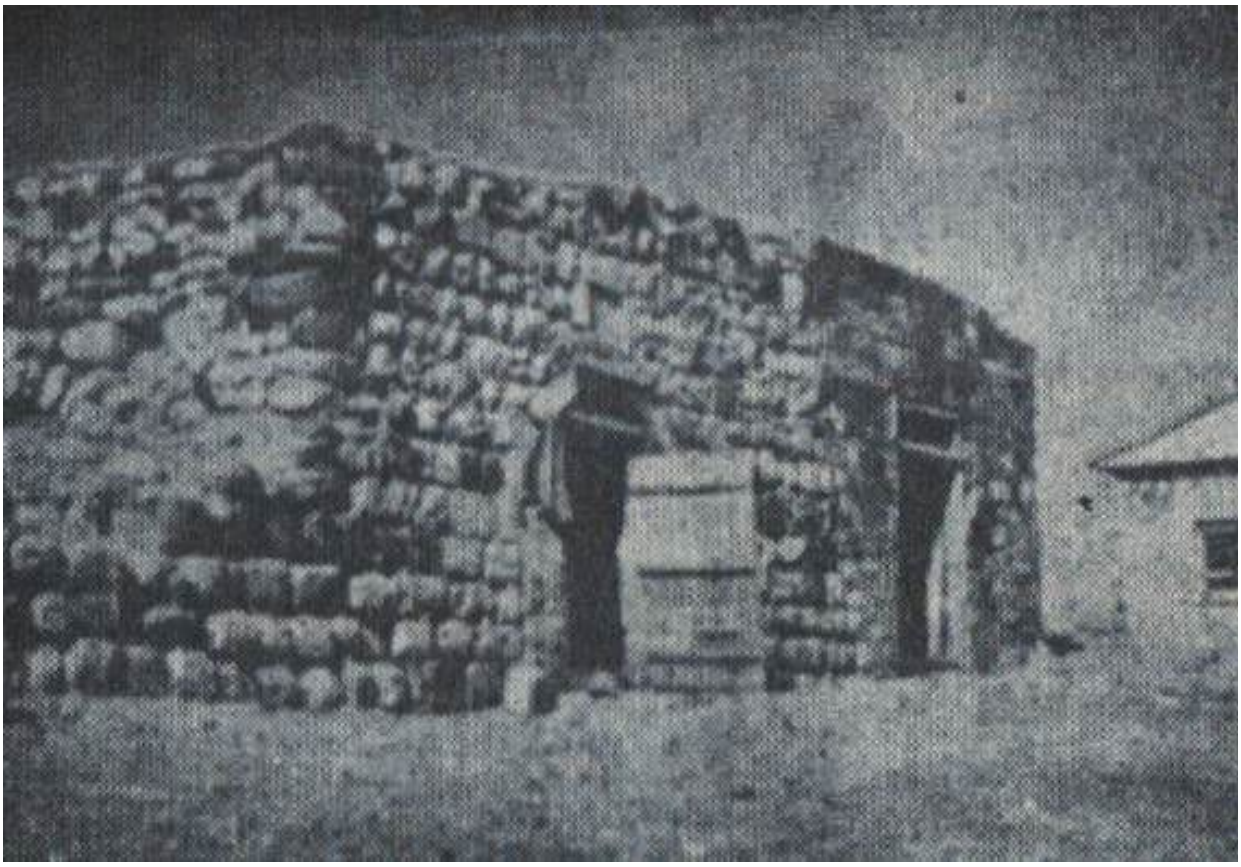

Molla Said'in Cizre alimleriyle münazara yaptığı
Dicle kenarındaki Bani Hanı Mevkii

1908'de hükümet tarafından gönderildiği Toptaşı tımarhanesi (Üsküdar)

1911'in kışında bir Cuma günü kalabalık bir cemaate hitap ettiği Şam'da Emeviye Camii

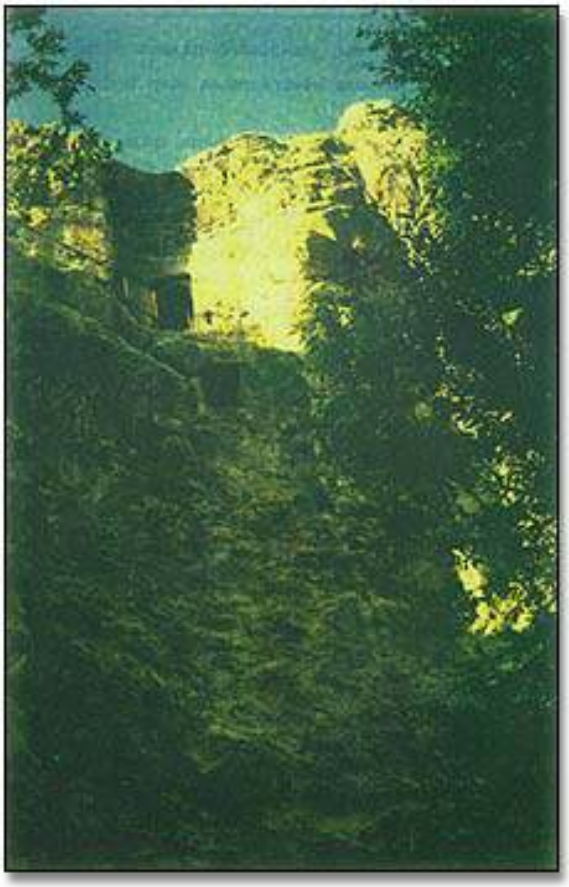

Bediüzzaman'ın düşerek hayati tehlike atlattığı Van Kalesindeki mağaraların görünümü.

Bediüzzaman'ın İstanbul'a geldiğinde kaldığı, Fatih Camii yakınlarında
İslambol Caddesindeki Malta Çarşısındaki Şekerci Hanı (2007).
Yüz odalı bu han o devrin ileri gelen alimlerinin ve Osmanlı aydınlarının uğrayıp ikamet ettiği,
sosyal ve kültürel olaylara sık sık sahne olan bir ilim ve irfan merkezi hüviyetinde idi

Fotograflarla Bediüzzaman : p23

İlk Hayatı 2

Birinci Dünya Savaşı esnasında Rus ve Ermenilere karşı çarpıştığı Bitlis Dideban dağları ve kalesi

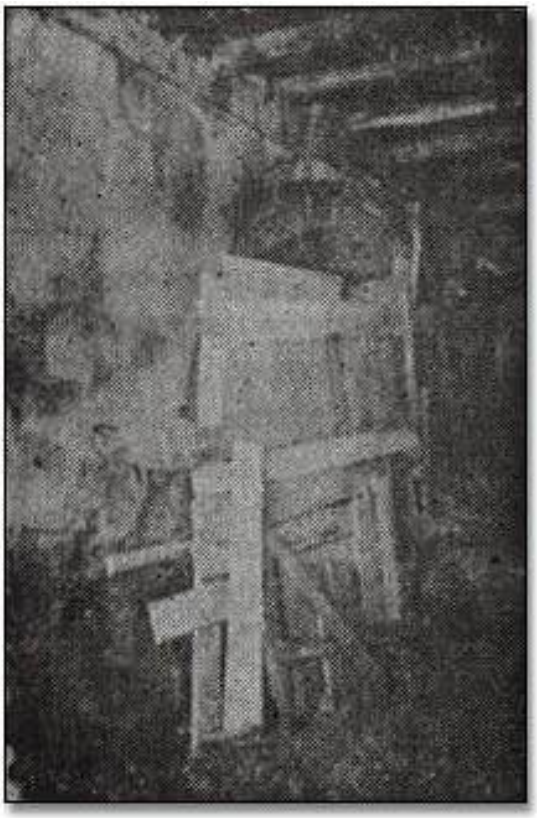

Bediüzzaman'ın Bitlis'te yaralı olarak içinde 30 saat beklemek zorunda kaldığı
ve esir edildiği su arkının ağız kısmı tahta ile kapalı halde.
1971'de CENTO yolu yapılmadan önceki hali

Üstadın Van'daki menzillerinden Erek Dağı

Fotograflarla Bediüzzaman : p24

Anne-Babasının mezarları

Anne-Babasının mezarları

Üstadın anne-baba ve ağabeyi Abdullah'ın mezarlarının eski hali-Nurs köyü

Üstad'ın babası Sofi Mirza'nın mezar taşı.
Taşta "Mirza" yazmaktadır.

Üstadın anne-baba ve ağabeyi Abdullah'ın mezarları- Nurs köyü

Fotograflarla Bediüzzaman : p15

Barla Evleri

Bediüzzaman'ın Barla'ya ilk geldiğinde bir müddet kaldığı Muhacir Hafiz Ahmed'in evi.

1927'den itibaren Barla'da 8,5 sene kaldığı, Nur'un ilk medresesi

Barla'daki evinin içi

Bediüzzaman'ın Barla'daki evinin önündeki çınar ağacı

Fotograflarla Bediüzzaman : p25

Barla Mekanları

Sıddık Süleyman'ın bahçesi.
Üstad, Cennet'e dair 28.Sözü burada yazdığı için "Cennet Bahçesi" olarak anılmaktadır.

Cennet Bahçesi

Ağaç düşmanlarının gadrine uğrayan Katran ağacı

Üstad'ın "Barla denizi" dediği Eğridir gölü

Fotograflarla Bediüzzaman : p21

Eskişehir Hapsi

Bediüzzaman Hazretlerinin 1934'te Isparta'da yedi ay kaldığı
Şükrü İçhan'ın evi

Üstad ve Talebelerinin, Eskişehirde kaldığı Hapishane (1935-1936)

Hapishanenin, karşısındaki Lise Mektebinin merdivenlerinden görünüşü

Fotograflarla Bediüzzaman : p16

Kastamonu Sürgünü

1935 yılında Bediüzzaman Hazretlerinin Kastamonu'da üç ay kaldığı polis karakolu.
Bediüzzaman, polis karakolunda üç ay kadar kaldı. Salih Uğurtan'ın anlattığına göre;
bu süre içinde şehrin bütün ileri gelenleri peş peşe hastalanınca, bunun Bediüzzaman'a yapılan zulüm ve işkenceden ileri geldiği kanaati hakim oldu
ve Bediüzzaman'ın başka bir eve çıkmasına müsaade edildi.
tabiiki, yine sıkı gözetim altında tutulmak kaydıyla.
Ancak Bediüzzaman'ın çıktığı evi gece gündüz tarassut altında tutmakta zorlanan yetkililer,
daha sonra onu karakolun tam karşısındaki bir eve taşınmak zorunda bıraktılar.

1935 yılında Bediüzzaman Hazretlerinin Kastamonu'da polis karakolundan sonra kaldığı ev.
Bu ev polis karakolu karşısındadır.

Polis karakolu karşısındaki evin diğer bir resmi

Bediüzzaman'ın Kastamonu'daki ikameti sırasında sık sık çıktığı Karadağ'daki çam ağacı.

Bediüzzaman Said Nursi talebeleri Mehmet Feyzi Efendi ve Çaycı Emin ile
zaman zaman Karadağ'a çıktığında bu yolu kullanır,
eserlerinin telif ve tashihlerini orada yapardı.
Âyetü'l-Kübra isimli eserini de burada yazmıştı.

Münacat Risalesi Kastamonu Kalesinde telif edildi.

Fotograflarla Bediüzzaman : p17

Denizli Hapsi

Çeşitli vilâyetlerden toplanan 126 kişi ile beraber Bediüzzaman'da Isparta'ya getirildi.
Bir ay kadar sonra, Bediüzzaman ile talebeleri ikişer ikişer kelepçelenerek
bir trenin saman taşımakta kullanılan yük vagonuna tıkıştırılıp Denizli'ye gönderildiler.

Eskişehir tutuklamalarında olduğu gibi, bu defa da Risale-i Nur talebelerinin arkasından terör estirilmiş,
"Bunlar idama gidiyor" söylentisi yayılmıştı. Öyle ki, tutuklananların çoluk çocukları sokağa çıkamaz olmuş,
birçoğu da hastalıklara yakalanmıştı.
Denizli Hapishanesi de söylentilerden nasibini almış; buradaki mahkûmlara da "Bunlar toplu isyan çıkaracaklar" denerek
Nur talebelerinden uzak durmaları telkin edilmişti. Denizli'ye getirilen 126 kişiden 73'ü tutuklandı.

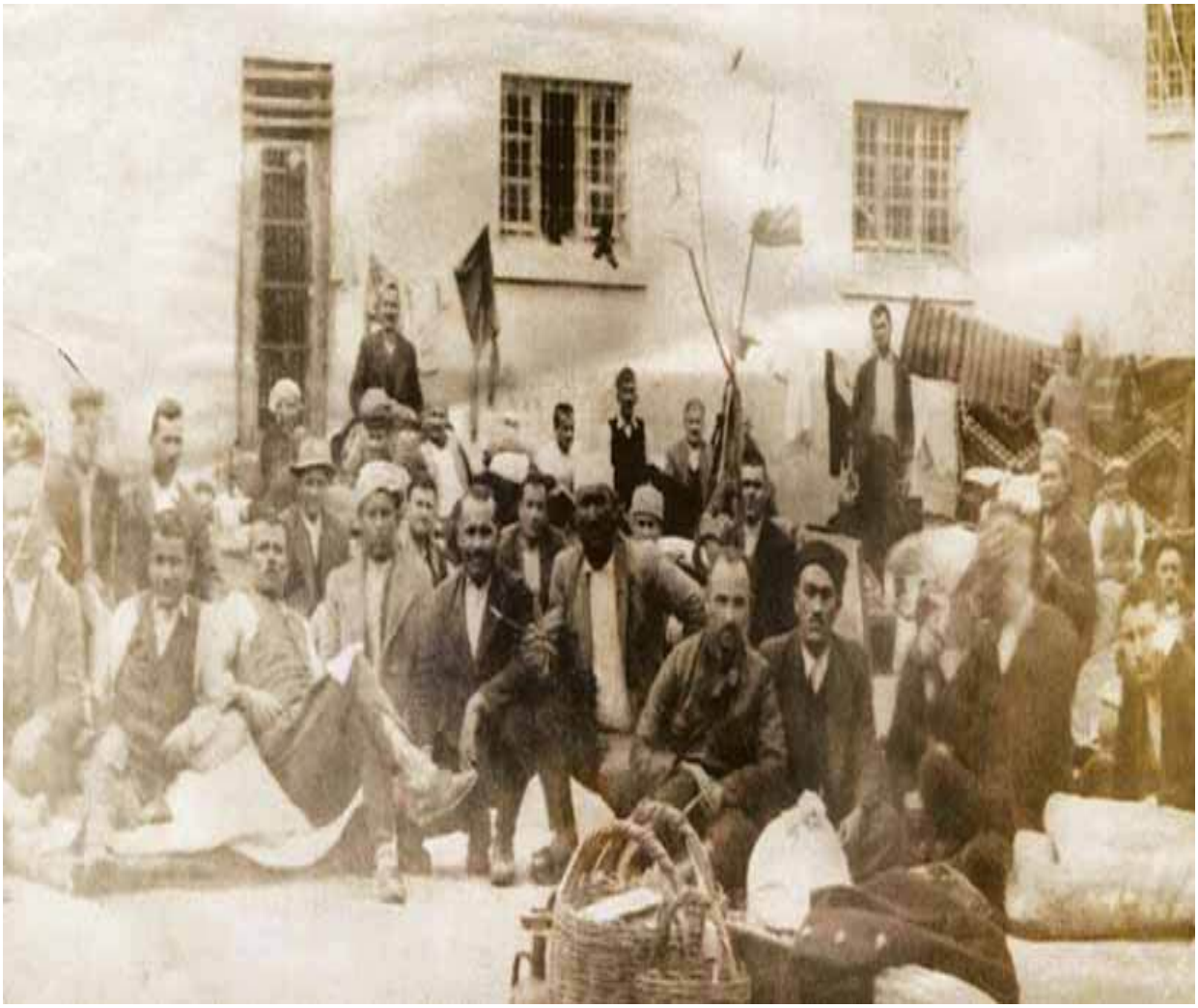

Denizli hapsinden kalma sararmış bir fotoğraf.
En arkada, kapı önünde görülen sarıklı zat, Mehmet Feyzi Efendi.
En önde, sepetlerin yanındakilerden soldaki Salâhaddin Çelebi, onun yanında Süleyman Hünkâr.

Hapishane hatırası:
Dursun Atmaca, Süleyman Hünkâr (Sadık Beyin efe kıyafetini giymiş), Taşköprülü Sadık Bey ve Mümtaz Acar.
Diğer üçü, Sadık Bey vasıtasıyla Risale-i Nura talebe oldular.

Hasan Feyzi'nin Üstadı Denizli'den ayrılırken uğurladığı Goncalı Tren İstasyonu.

Fotograflarla Bediüzzaman : p18

Emirdağ Sürgünü

Bediüzzaman'ın Emirdağ'da kaldığı ev

Emirdağ Çiçeği

Üstadın Emirdağ'da iken arasıra çıktığı Keçili kayalıkları

Fotograflarla Bediüzzaman : p26

Afyon Hapsi

1948 de Afyon hapsinden tahliye edildikten sonra Üstad'ın Afyon-Uzunçarşı'da bir süre kaldığı ev.

Afyon Adliyesi

Şimdi yıkılmış olan Afyon hapishanenin yeri.

Fotograflarla Bediüzzaman : p19

Isparta Dönemi

Üstadın Isparta'da 1950'den sonrakaldığı ev

Üstadın evi ve arabası

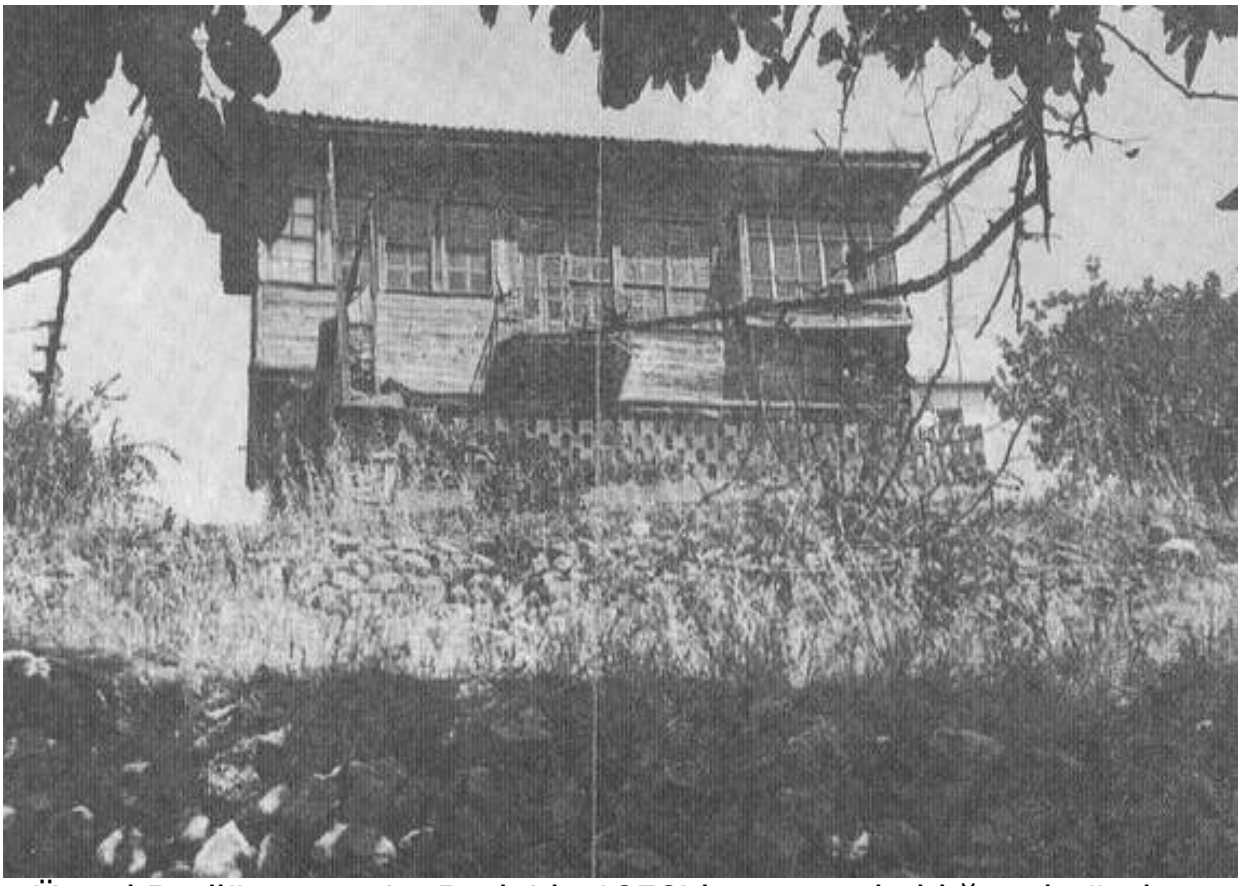

Üstad Bediüzzaman'ın Barla'da 1950'den sonra kaldığı evin önden görünüşü

Fotograflarla Bediüzzaman : p20

İstanbul Dönemi

İstanbul Dönemi

Gençlik Rehberi dâvasının görüldüğü eski adliye, şimdiki PTT müzesi.

Üstadın İstanbul - Fatih'te kaldığı Reşadiye Oteli

Üstadın İstanbul - Sirkeci'de kaldığı Akşehir Palas Oteli

Üstadın İstanbul - Çemberlitaş'ta kaldığı Piyer Loti Oteli

Bedüüzzaman'ın 1953'te bir süre kaldığı, Şekerci Şükrü Bey'in Üsküdar'daki evi.

1953'te Üstad'ın birkaç gün kaldığı Beyazıt'taki Marmara Oteli

Bediüzzaman, 1953'teki istanbul seyahatinde, Mehmet Fırıncı'nın ailesine ait bu evde üç ay kaldı.
Bediüzzaman 1953'teki istanbul seyahati sırasında Marmara Palas Otelinde kalırken,
Mehmet Fırıncı onu görebilmek ümidiyle otele gider. Oradan ayrıldığını öğrenir.
Sonra sırasıyla Beşiktaş, Süleymaniye ve Küçük Çamlıca'da bulunabileceği yerlere gider;

fakat oralardan da ayrıldığını öğrenir. Bir türlü Üstada kavuşamaz; izini kaybetmiştir.
O gece saat 1 'e doğru Muhsin Alev'i bulur ve telâşla sorar:
"Neredesiniz, sağ mısınız? Üstad nerede?"
Muhsin Alev Üstadın Bağlarbaşında, Helvacı Şükrü Efendinin evinde olduğunu söyler.
Fakat Üstad "Bana ahşap bir otel bulamazsanız yarın İstanbul'u terk edeceğim" demiştir.
Bu söz Mehmet Fırıncı'ya çok dokunur. Çaresizlik içinde düşünürken,
aklına, Çarşamba'da ailesiyle birlikte oturdukları ev gelir.
O gece eve koşar, annesiyle babasını uyandırır ve Bediüzzaman'ın evlerinde kalması fikrini onlara açar.
Her ikisi de bu fikri derhal kabul eder. Ertesi gün Bediüzzaman gelir, evi beğenir.
Bu arada Fırıncı'nın annesi, babası ve kardeşleri de Üstad ile tanışmanın mutluluğunu yaşarlar.
Ve Üstad Bediüzzaman, o andan itibaren üç ay süre ile o kutlu evde kalır.
Mehmet Fırıncı'nın anne ile babası ise, aynı sokakta çalıştırdıkları fırının üstündeki iki odalı eve geçerler.

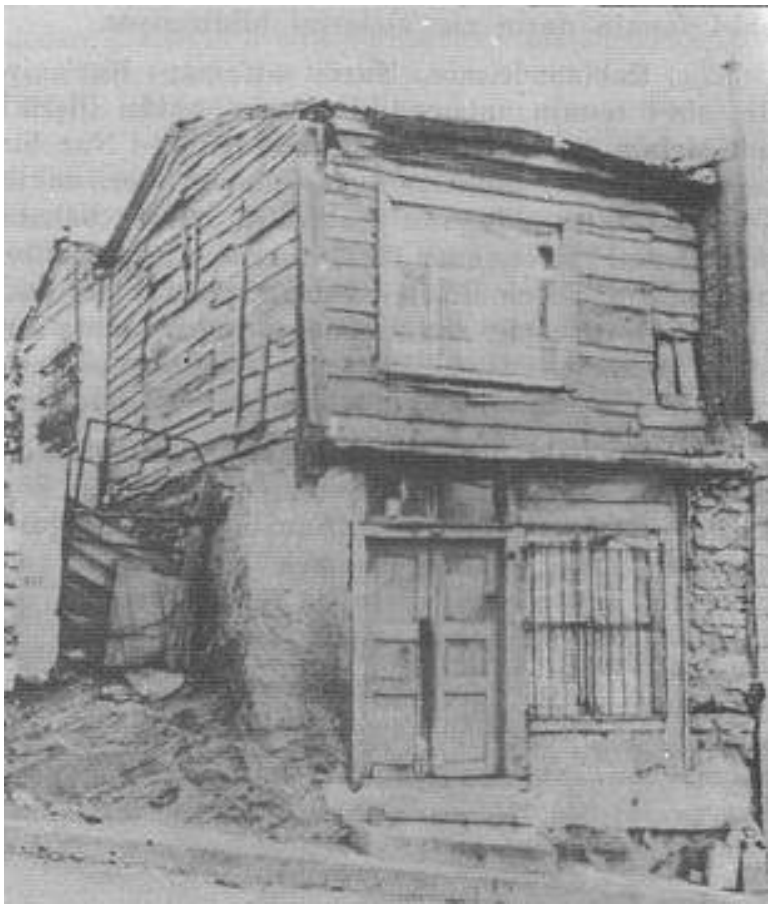

1953 yaz ayları, Üstadın iki ay kadar kaldığı Fatih-Çarşamba, Fethiye Sk. No:47' deki ev.

Fotograflarla Bediüzzaman : p22

Urfa Dönemi

23 Mart 1960 günü sabaha karşı 27 numaralı odasında vefat ettiği Urfa'daki İpek Palas Oteli

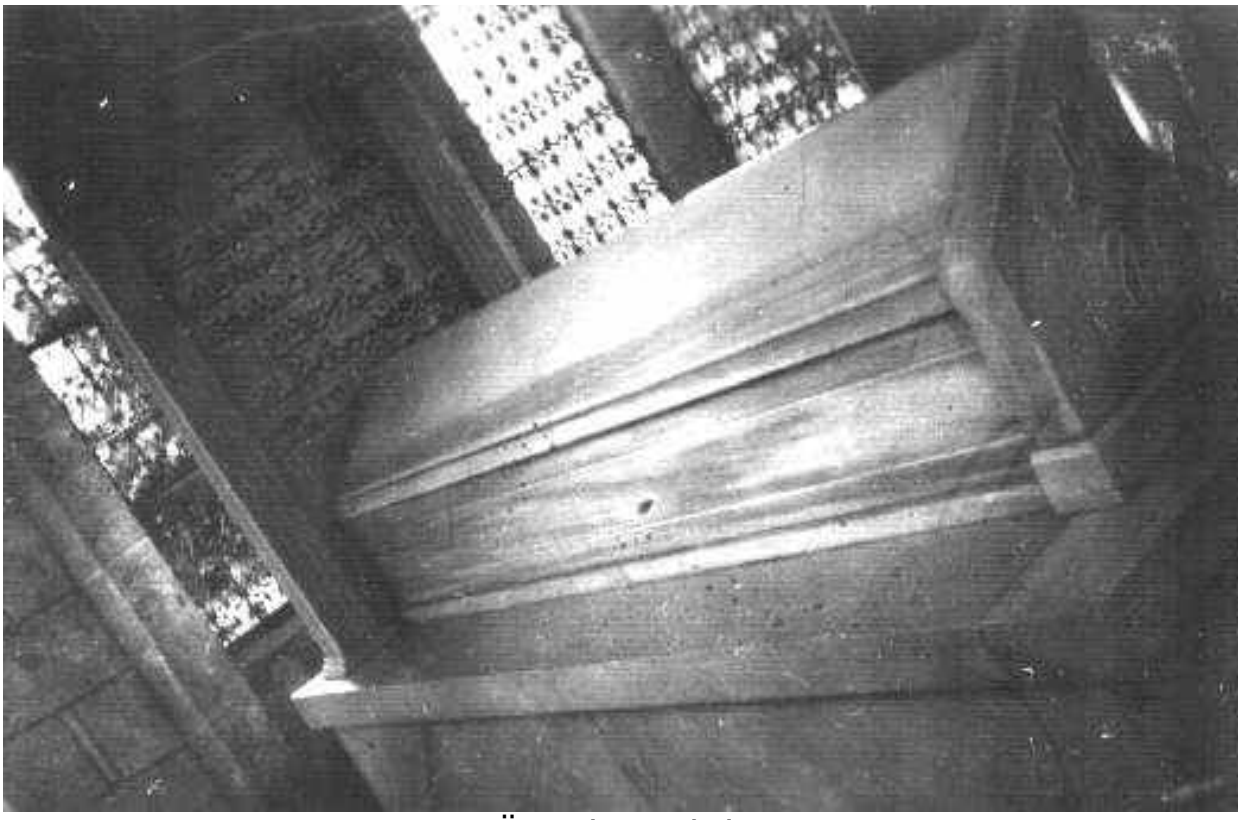

Üstadın Kabri

Bediüzzaman'ın Halilürrahman Dergahı'ndaki kabrinin yıkılmış hali

Fotograflarla Bediüzzaman

Şahsi Eşyaları

Üstadın Şahsi Eşyaları

Fotograflarla Bediüzzaman : p27

Şahsi Eşyaları 1

Sarık

Mustafa Birlik tarafından 1971 yılında yakılmaktan kurtarılan, Bediüzzaman'a ait sarık.

Yüz Yamalı Cübbe (Yetmiş Yamalı)
Üstadın Kastamonu'da giydiği ve 2. Mektubda "Yüz yamalı libas giymek, bana daha hoş geliyor." dediğine misal.

Bu cüppe, Av.Bekir BERK tutuklandığında evinden alınıp mahkemeye götürülür.
Onu Mahkemeden Mustafa Birlik, bekçiler vasıtasıyla alır. Bilahare Bayram Yüksel'e verir.
Bayram Yüksel tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Kerametli Reşat Altını

Hz. Üstad Eskişehir hapishanesine giderken Isparta hapishanesindeki bir gardiyana parasını emanet edip arkadan, gelen talebelerimle gönderirsin der. Gardiyan da üstadı nasıl olsa asacaklar, diye parayı harcar. Hz Üstad Eskişehir hapishanesinde parasız kalır kendisine para lazım olur elini cebine atar, 3 tane altın para çıkar. Kerameti buradan geliyor. Bu Altını, Rüştü Çakın, Av.Bekir BERK'e vermiş, o da vefat etmeden evvel hastaneye ziyaretine gelen Bayram Yüksel'e teslim etmiştir. Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

El Feneri

Bayram Yüksel'in, Kore savaşında kullandığı el feneri. Bayram Yüksel, Kore Dönüşünde onu Üstad hazretlerine hediye eder. Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p28

Şahsi Eşyaları 2

Köstekli Cep Saati

Üstad ve Hüsrev Altınbaşak saatlerini birbirlerine hediye ederler. Hüsrev Altınbaşak saatçi İslamköylü Hasan ERGÜNAL'e tamir etmesi için verir. O da saatin mekanik kısmını - tamiri mümkün olmadığı için- yenileyerek iade eder. Bilahare bu saatin mekanik kısmını orijinal bir kaba takarak birleştirir. Üstad'ın evine vakfeder.

Pusula

Üstadın kırlarda kıbleyi tayin etmek için kullandığı pusula.

Rahle

Şamlı Hafız Tevfik'in Barla'da risaleleri ilk defa yazarken ve çoğaltırken kullandığı rahle.
Üstadın müezzini Şemi Güneş'in torunu Adil Tetik'den, Hayati Mansuroğlu'na geçmiş ve onun tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

İbrik

Üstadın Barla'da iken kullandığı ibrik. Çilingir Ali Savran tarafından yapılmış.
Üstad hazretlerinden tekrar Çilingir Ali Savran'a, ondan Ali Kayacan'a, ondan da Hayati Mansuroğlu'na intikal etmiş.
Hayati Mansuroğlu tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Kapaksız İbrik

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Kapaklı İbrik

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p29

Şahsi Eşyaları 3

Karyola

Bu karyolayı Boyacı Hüsnü Altıntabak, Üstad'ın evi kiralanınca kendi evinden getirmiş,
Üstad vefat edince tekrar evine götürerek muhafaza etmiştir. Boyacı Hüsnü Altıntabak tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Çorap

Demirci Salih Gündüz tarafından muhafaza edilmiş, Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Havlu

Üstad hazretleri Emirdağ'da kalırken eşyalarını satıyor. Havluyu da İslamköy'e gönderiyor.

Saatçi İslamköylü Hasan Ergünal, 1947'lerde askerden geldiğinde havluyu kendisine teslim ediyorlar.

Hasan Ergünal tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Atkı

Bayram Yüksel'in Kore'den getirip Üstad'a hediye ettiği atkı.

Ampul

1958lerde ilk elektrik hattı döşenince ağabeyler 50w.lık bir ampul getiriyorlar, Üstad olmadı diyor,
75w.lık getiriyorlar; olmadı diyor; 100w.lık getiriyorlar olmadı,
150 w.lık getiriyorlar. Üstad tamam tamam bu nurdur, bunda israf olmaz diyor.
Çünkü oda yüksek ve geniş olduğundan ideal ışığı veriyor.
Sabahaddin Babacan, Üstad vefat ettikten sonra söküp götürüyor.
Sonra getirip Üstad'ın evine vakfediyor.

Fotograflarla Bediüzzaman : p30

Şahsi Eşyaları 4

Buz Kırma Tabağı

Üstad'ı müteaddit defalar zehirlemişlerdi. Zehrin sebep olduğu harareti alması için Üstad hazretleri yanında soğuk su bulundururdu. O vakitler Isparta'da tek bir eczahanede buzdolabı vardı; oradan da bazı tanıdıklar vasıtasıyla buz temin edilirdi.
Getirilen buzlar bu tabakta eritilirdi. Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Cezve

Terzi Mehmed Babacan ve oğlu Sabahattin Babacan tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Cezve

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yorgan

Üstad hazretlerinin, kışları arabada ve evinde ayakları üşümemesi için sarındığı yorgan.

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Mest Lastiği
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Göz Damlalığı
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p31

Şahsi Eşyaları 5

Entari

Tahiri Mutlu, kızı Sâniye'ye, ondan damadı Sabahaddin Boyacı'ya intikal etmiştir.
Sabahaddin Boyacı tarafından Üstad'ın evine vakfediyor.

Kışlık Cüppe

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Cüppe

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yelek

Kış gelince Üstad hazretleri Bayram Yüksel'den parayla kiralarmış. Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Abdest Leğeni

Terzi Mehmet Babacan ve oğlu Sabahattin Babacan tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

Demlik

Nuri Güntaç tarafından muhafaza edilip, Üstad?ın evine vakfedilmişdir.

Fincan

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Firketeler

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p32

Şahsi Eşyaları 6

Göynek

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Gömlek

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Gömlek Kolu

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

İçlik

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

İlaç

Öksürük için. Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

İlaç

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Krem Kutusu
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Koku Şişeleri
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Su Bardağı

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Çorap

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p33

Şahsi Eşyaları 7

Kulunç Değneği

Nuri Güntaç tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

Kulunç Değneği

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Mangal

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Gelberi

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Gelberi

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Mantar Kapak
Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Mendil
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Misvak Kutusu
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Misvak

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Mum

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p34

Şahsi Eşyaları 8

Mühür

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Para

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Porselen Çaydanlık

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Saç Ayağı

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Çaydanlık Saç Ayağı
Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından
Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Saç Ayağı
Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından
Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Cezve Saç Ayağı

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Çift Daireli Saç Ayağı

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p35

Şahsi Eşyaları 9

Üstadın Saçları (Kınalı)

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Sarık

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Sarık ve Takke

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Odun Sobası

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Sofra Bezi

Üstad Hazretlerinin kırlarda kullandığı sofra bezi.
Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Takunya

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Tas

Üstad Afyon Hapsin'de iken bir zata hediye ediyor, daha sonra bu kap kızına geçiyor.
O da kiracısı Nuri Çelikkaya'ya Denizli'de ikamet ederken muhafaza etmesi için veriyor.
O da Üstad'ın evine vakıf ediyor. Bayram Yüksel, tası alarak ışığa tuttu, delikleri görünce
"Bu Üstad'ın Afyon Hapishanesin'de kullandığı tastır" dedi.

Fotograflarla Bediüzzaman : p36

Şahsi Eşyaları 10

Termos

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Termos

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Tesbih

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Ustura ve Biley Taşı

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yastık

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yastık Örtüsü

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yatak Çarşafı

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yatak Örtüsü

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p37

Şahsi Eşyaları 11

Cübbe

Mustafa Ezener'den oğlu Said Ezener tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

Yelpaze

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yemek Kabı

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yoğurt Kabı

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yorgan

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Yorgan

Şaban Akdağ tarafından muhafaza edilip, Üstad'ın evine vakfedilmişdir.

Yorgan

Bayram Yüksel tarafından muhafaza edilip. Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Fotograflarla Bediüzzaman : p38

Şahsi Eşyaları 12

Masa

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Masa

Terzi Mehmet Babacan'ın oğlu Sabahattin Babacan tarafından Üstad'ın evine vakfedilmiştir.

Üstad'ın evindeki Yasin levhası